

Ya bàbàrán ne Dios nga nesúrát kiya baru wa túlag Genesis se Exodus

Genesis, Exodus and the New Testament in Isnag of the Philippines
[isd]

Translation:

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Orlando, FL 35862-8200 USA

www.Wycliffe.org

www.ScriptureEarth.org

© 2024, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the
Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works.
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

In addition, you have permission to port the text to different file formats,
as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work,
provided that you include the above copyright information:

- * You must give Attribution to the work.
- * You do not sell this work for a profit\bd*. \m
- * You do not make any derivative works that change any of the actual words or
punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Genesis	Gen.	1
Exodus	Exo.	111
Leviticus	Lev.	203
Numbers	Num.	262
Deuteronomy	Deut.	340
Joshua	Jos.	415
Ya libru mepanggap kadatu Guwes	Guw.	464
Ruth	Ruth	514
Ya munna nga libru tu Samuel	1 Sam.	521
Ya mekàduwa nga libru tu Samuel	2 Sam.	584
Ya munna nga libru mepanggap kadatu Ar-ári	1 Ari.	640
Ya mekàduwa nga libru mepanggap kadatu Ar-ári	2 Ari.	703
1 Chronicles	1 Chr.	765
2 Chronicles	2 Chr.	830
Ya libru nga nesúráat tu Ezra	Ezra	903
Ya libru nga nesúráat tu Nehemia	Neh.	925
Ya libru wa mepanggap kitu Esther	Est.	955
Ya libru wa mepanggap kitu Job	Job	970
Daya Salmo	Sal.	1105
Proverbs	Pro.	1403
Ecclesiastes	Ecc.	1519
Daya kan-kansiyon tu Solomon	Kan.	1537
Ya libru tu Isaias	Isa.	1553
Ya libru tu Jeremias	Jer.	1716
Lamentations	Lam.	1881
Ya libru tu Ezekiel	Eze.	1899
Ya libru tu Daniel	Dan.	2005
Ya libru tu Hosea	Hos.	2036
Ya libru tu Joel	Joel	2062
Ya libru tu Amos	Amos	2072
Ya libru tu Obadia	Oba.	2092
Ya libru mepanggap kitu Jona	Jona	2096
Ya libru tu Mica	Mica	2100

Ya libru tu Nahum	Nah.	2116
Ya libru tu Habakkuk	Hab.	2123
Ya libru tu Zefania	Zef.	2131
Ya libru tu Haggai	Hag.	2139
Ya libru tu Zacarias	Zac.	2143
Ya libru tu Malakhi	Mal.	2163

NEW TESTAMENT

Ya Napiya Nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu Mateo	Mat.	2169
Ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu Marcos ...	Mar.	2263
Ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu Lucas	Luc.	2321
Ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu Juan	Jn.	2415
Datu kinuw-kuwa datu Apostoles	Apos.	2481
Ya súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Roma	Roma	2561
Ya nunna nga súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Corinto	1 Cor.	2599
Ya mekàduwa nga súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Corinto	2 Cor.	2637
Ya súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Galacia	Gal.	2662
Ya súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Efeso	Ef.	2677
Ya súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Filipos	Flp.	2690
Ya súrát ne Pablo kadatu mangurug ka Colosas	Col.	2699
Ya munna nga súrát de Pablo kadatu mangurug ka Tesalonica	1 Tes.	2709
Ya mekàduwa nga súrát de Pablo kadatu mangurug ka Tesalonica	2 Tes.	2717
Ya munna nga súrát ne Pablo ke Timoteo ..	1 Tim.	2722
Ya mekàduwa nga súrát ne Pablo ke Timoteo	2 Tim.	2733
Ya súrát ne Pablo ke Tito	Tito	2741

Ya sùrát ne Pablo ke Filemon	Flm.	2746
Ya sùrát kadatu mangurug nga Hebreo	Heb.	2748
Ya sùrát ne James	Jam.	2778
Ya munna nga sùrát ne Pedro	1 Pe.	2788
Ya mekàduwa nga sùrát ne Pedro	2 Pe.	2799
Ya munna nga sùrát ne Juan	1 Jn.	2806
Ya mekàduwa nga sùrát ne Juan	2 Jn.	2816
Ya mekàlu nga sùrát ne Juan	3 Jn.	2818
Ya sùrát ne Jude	Jude	2820
Daya Nepakammu ne Jesu-Cristo ke Juan . .	Nep.	2824

Genesis

Tu nagparsuwa ne Dios ki ngámin

1 Kitu inanggayát na, ay pinarsuwa ne Dios ya lángit se iya kalawagán. ²Ay tu kalawagán kitun, ay áwan na nga singasingan, se áwan na nga mayamayán. Nagibat tala tu pane ngúdu natu pabeg danum nga magsag-saggiyár. Ay ya Ispiritu ne Dios, ay magalilekus kitu paningúdu natu danum. ³Ay nán ne Dios, “Magwada ka mán,” nán na. Ay tútu atán ya wada ngin. ⁴Ay napiya tutu wala ya wada ki nagsisíngan ne Dios! Ay se na pagsanutan ya wada se iya gibat. ⁵Ay nengagánan na ya wada ka Algaw, ay nengagánan na pe ya gibat ka Gabi. Ay se yala nga naggídám, ay se yala nga pagmakát. Ay ittu tun tu nunna nga algaw.

⁶Ay se yala nán manin ne Dios, “Atán din ya pagbátán naya angap ki ngúdu se iya danum kiya taggad,” nán na. ⁷Ay nàwa nga kurug. Ay díkod, nàwa ne Dios ya ngúdu nga ittu ya nagbátán naya angap se ya danum ked taggad di. ⁸Ay nengágan ne Dios ya ngúdu ka lángit. Ay tútu naggídám se yala nga pagmakát manin. Ittu tun tu mekàduwa ngalgaw.

⁹Ay se yala nán ne Dios manin, “Maalmung nga mapabeg din kampela ngin nin ya danum, ta senu lumtuwád kuma ya giyán na áwan danum,” nán na. Ay nàwa nga kurug. ¹⁰Ay nengágan ne Dios ya giyán na áwan danum ka Lusà. Ay tu naalmung nga danum ma napabeg ay nengágan na ka Bebay. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹¹Ay se yala nga nán ne Dios, “Patubuwam mán na lusà daya ngámin baláki nga kad-kaddat se daya mul-múla nga magbukal se daya kay-káyu wa magbúnga se magbukal pe,” nán na. Ay nàwa nga kurug. ¹²Tummúbu ki lusà daya ngámin bal-baláki daya mul-múla. Atán ngámin baláki daya magbukal la mul-múla se daya kay-káyu wa magbúnga ka nagbukal. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹³Ay se yala manin naggídám ay se yala manin pe ya pagmakát. Ay ittu tun tu mekàlu wa algaw.

¹⁴Ay nán manin ne Dios, “Lumtuwád din ngámin daya makidde ka wada ka lángit, ta senu atán pangilasínán kiya algaw se kiya gabi. Ay senu atán pe ya pangemaddán kadaya nagbal-baláki nga mà-màwa se

kadaya al-algaw se daya dagudagun. ¹⁵ Ay ittu pe dayán daya nawada ka lángit nga mangwada kiya kalawagán,” nán ne Dios. Ay ittu kurug tu nàwa. ¹⁶ Napaltuwád ne Dios ya duwa nga dadakkal la makawada. Tu ab-abay ay ittu ya mangwada ki algaw, ay tu isa, ay ittu ya mangwada ki gabi. Ay atán pe daya bittuwan. ¹⁷ Nippáy ne Dios dedi ka lángit, senu wadaán da ya kalawagán. ¹⁸ Ay senu mangwada da ki algaw se ki gabi, ay aggída pe ya mamagsibna kiya gibat se iya wada. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹⁹ Ay se yala naggídám manin se yala pagmakát manin. Ittu idi ya mekappát ta algaw.

²⁰ Ay se yala manin nán ne Dios, “Lumtuwád din kiya danum daya napangapangan na sibbibiyág, ay lumtuwád din pe daya ngámin bal-baláki nga an-an-anù nga magkay-káyab ka ngúdu.” ²¹ Ay díkod napaltuwád ne Dios daya dadakkal la ulolag ki bebay, se daya adu wa nagbal-baláki nga sissida, se daya adu nga magbiyág ki danum, ay se daya nagbal-baláki nga an-an-anù. Ay napiya tutu wala dedi ki nagsisíngan ne Dios. ²² Ay se yala nga binindisiyonán ne Dios da nga nán na, “Gumánab kayu ta senu umadu kayu tutu wala nga magyán ki bebay. Ay dakayu wa an-anù, gumánab kayu pe kídi kalawagán,” nán ne Dios. ²³ Ay se yala naggídám se yala manin pagmakát. Ittu tun tu mekalimma nga algaw.

²⁴ Ay se yala nga nán ne Dios manin, “Paltuwádam mán na lusà ngámin daya bal-baláki nga ulolag. Mangiltuwád ka kadaya maáyam ma ummán kadaya báka se daya duddúma. Iltuwád mu pe daya ngámin bal-baláki nga alsádu wa ulolag, se daya ul-ulullag ga kumar-káray!” nán ne Dios. Ay ittu mà tu nàwa. ²⁵ Napaltuwád ne Dios ngámin na baláki daya alsádu wa ul-ulolag se daya ngámin baláki áyam, ummán kadaya báka se daya duddúma, ay oray pe daya ngámin bal-baláki daya magkar-káray ki lusà. Ay napiya tutu wala dedi ki nagsisíngan ne Dios.

²⁶ Ay se yala nán ne Dios manin, “Kuwaan tada ya tolay ka ummán kadátada. Aggída ya pangiturayan tada kadaya ngámin sissida, se kadaya ngámin an-anù, ay se kadaya ngámin na ul-ulolag, alsádu se ámu. Aggída ya mangituráy kadaya ngámíngámin na kumar-káray ked útun lusà,” nán ne Dios. ²⁷ Ay díkod kinuwa ne Dios ya tolay ka ummán kaggína. Nagpáda da se iya tolay. Kinuwa nada ka laláki se babay. ²⁸ Ay se yala nga binindisiyonán ne Dios da nga nán na kaggída, “Gumánab kayu, ta senu umadu kayu tutu wala. Gumánab kayu kiya ngámin na kalawagán, ay se iturayán nu pe. Iturayán nu daya sissida se daya an-anù se daya

ngámin na sibbibiyág ga atán ked útun lusà,” nán ne Dios. ²⁹ Ay nán ne Dios manin, “Ye sinnan nu! Iddè kadakayu daya ngámin na mul-múla nga magbukal la tumúbu kiya lusà. Ay oray pe daya kay-káyu wa magbúnga se magbukal, ay idde kuda kadakayu pe. Tu dayán daya mabalin nu wa kanan ka pagbiyág nu. ³⁰ Ay daya kad-kaddat se daya kay-káyu, ay tu dayán daya mabalin kanan daya ngámin na ul-ulolag se daya an-anù se daya ngámin na sibbibiyág nga kumar-káray ked útun lusà,” nán ne Dios. Ay ittu mà kurug ya nàwa. ³¹ Ay kurug mà a napiya tutu wala ngámin daya kinuwa ne Dios ki nagsisingan na. Ay naggídám manin ay se yala manin pagmakát. Ittu idi ya mekannam ma algaw.

2 Ay díkod, nabalin nin ya namarsuwa ne Dios kiya lángit se ya kalawagán se daya ngámin na atán kadayán. ² Ay kitu unag annam ngalgaw, ay nabalin ngámin ne Dios daya ubra na, ay se la nagimáng kitu mekapittu nga algaw. ³ Díkod binindisyonán ne Dios ya mekapittu wa algaw, se na ipadúma kadaya ngámin na algaw, ay se pinagbalin na pe ka napatag ga algaw. Ata ittu tu naggimáng na kadatu ngámin na ubra na nga nagparsuwa. ⁴ Ay tu dayán lugud daya kinuw-kuwa ne Dios kaggína nga nagparsuwa kadaya lángit se iya kalawagán.

Tu kamulán ka Eden

Kitu dam-dámu ne APU Dios nga namarsuwa kiya lángit se kídí kalawagán, ⁵ ay áwan pikam ma mul-múla kadaya tana-tanáp, se áwan pikam pe tumúbu wa kad-kaddat, áta akkan pikam ma pinagudán ne APU Dios, ay se áwan pikam pe ya magtálun. ⁶ Ngamay atán nala ya danum ma maggayát ka taggad nga gumbuwà, nga ittu tu mangbasa kitu ngámin na lusà. ⁷ Ay lusà tu kinuwa ne APU Dios ka tolay, ay se na ngala nga inangtán tu igung na ka ángat ta mamagbiyág, ay díkod nagángat pe yin tu tolay nga sibbiyág pe yin. ⁸ Ay uwad kamulán na kinuwa ne APU Dios ka giyán na nepangágan na ka Eden. Atán kitu pane lattakán. Ay kattoni tu nangipayán na kitu tolay ya kinuwa na. ⁹ Ay pinatúbu ne APU Dios ki lusà ngámin datu kay-káyu wa napiya sisinnán, ay se namit pe nga búnga. Ay kitu túlad natu kamulán, ay uwad tu káyu wa nu mangán ta kitu búnga na, ay akkan ta mataatay yin. Ay uwad pe kitúni tu káyu wa nu mangán ta kitu búnga na, ay mammuwán ta ya napiya se ya nadakè.

2:6 Nán da duddúma nga asoy yala na danum nga atán ki taggad idi.

¹⁰ Ay ka Eden, ay atán wángag nga magpagayát kattoni. Ay nepaasà idi kitu kamulán, ta ittu tu mangbasa kitu kamulán. Ay kitu panillod natu kamulán, ay nasiparà a napagkappát tin tu wángag. ¹¹ Tu nunna nga pasáni, ay nagnágan ka Pishon. Ittu tu magáyus kitu lebut natu giyán na nagnágan ka Havila. Uwad balitù kitúni. ¹² Ay datu balitù kitúni nga giyán, ay pabeg ga napiya. Ay atán da pe datu napatag ga batu wa bedeliyu se itu batu wa oniko. ¹³ Ay tu mekàduwa nga pasáni natu wángag, ay nepangágan da ka Gihon. Ittu idi ya manalen kitu lebut natu giyán na nagnágan ka Cush. ¹⁴ Ay ya ngágan natu mekàlu, ay Tigris. Manalen ka pane lattakán ka Asiria. Ay tu mekappát ta pasáni natu wángag, ay nengágan ka Eufrates.

¹⁵ Ay kitu kamulán ka Eden ya nangipannán ne APU Dios kitu tolay ya kinuwa na. Aggína ya nippáy na nga magubra se magtagasingan kitu kamulán. ¹⁶ Ay se yala nga binílin ne APU Dios tu tolay nga nán na, “Mabalin mu ya mangalà ka búnga daya oray iinna nga káyu kídi kamulán ka kanan mu. ¹⁷ Tittu ya búnga naya káyu wa pakammuwán ta kiya napiya se nadakè ya kannawan mu. Akkan ka mangán kiyán, áta nu mangán ka kiya búnga na, ay kurug ga matay ka kiya oras sa angngán mu,” nán na.

¹⁸ Ay se yala nán ne APU Dios ki lammat na, “Akkan napiya nu sissa ya laláki. Pangwa ku ka ummán kaggína nga mabalin makaseng kaggína,” nán na. ¹⁹ Ay datu ngámin ulolag se an-anù a pinarsuwaán ne APU Dios kiya lusà, ay nippannán nada ngámin kitu giyán tu tolay, ta sinnan na nu nágan daya ipangágan na kaggída. Ay nu nágan tu nepangágan na kaggída, ay ittu tunin tu ngag-ngágan da. ²⁰ Ay tútu nginagánan natu tolay ngámin datu áyam se datu an-anù se datu alsádu wa ulolag. May tu Adan (tu yán tu ngágan natu tolay), ay áwan na nasingan nga ummán kaggína nga makaseng kaggína. ²¹ Ay díkod ya kinuwa ne APU Dios, ay pinatalà na tu Adan. Ay nilà tutu wala kurug. Ay se yala nga inalà ne Dios tu isa nga tàgáng na, ay se na pinolit kammin tu baggi na.

²² Ay ya kinuwa ne APU Dios kitu tàgáng nga inalà na kitu laláki, ay kinuwa na ka tolay pe nga babay. Ay se na ngala nippan kitu laláki. ²³ Ay tútu nán tu laláki,

“Tu idi yin gáyám. Ittu idi ya kapádà tutu wala.

Nagpáda pe ya baggi mi nga duwa.

Ay gapu ta iyà kam ma laláki ya naggayatán na,

ay ipangágan ku ka babay,” nán na.

²⁴Ay gapu ta ummán kiyán ya nàwa, ay túya masápul la panáwan naya laláki ya ama se ina na, ay se la mawe mepagsissa kiya atáwa na, ta senu magbalin da nga duwa ka sissa. ²⁵Ay tu laláki se itu atáwa na, ay soba da ngamay akkan da wayya nga mìpat.

Tu akkan nangikurug na tolay

3 Ay kadaya ngámin na alsádu wa ulolag ga pinarsuwa ne APU Dios, ay tu idaw ya kasiríbán na mangasaba. Ay isa nga algaw, nán na kitu babay, “Kurug ga nán ne Dios kadakayu nga akkan kayu mangán kiya búnga daya kay-káyu kiya kamulán?” nán na. ²May nán natu babay kitu idaw, “Mabalin mi kanan kanu daya búnga daya kay-káyu kiya kamulán ³ngamay akkan ya búnga naya káyu nga atán kiya túlad naya kamulán. Ta nán ne Dios nga nu mangán kami onu túbítan mi, ay matay kami kanu,” nán natu babay. ⁴Ay se yala manin nán natu idaw kitu babay, “Akkan kayu mà kurug ga matay a! ⁵Nán ne Dios kiyán áta ammu na nga kiya angnán nu kiya búnga na, ay árig malútán daya lam-lammat nu. Ay ammu nu win ya napiya se iya nadakè, ay ummán kayu pe yin kaggína,” nán na. ⁶Ay díkod kane masingan natu babay nga nakal-kalùmímit tu búnga natu káyu, ay nán na nga napiya kanan. Ay nammuwán na pe nga makapasírib, áta malásin na ya napiya se iya nadakè nu mangán kitu búnga na. Ay díkod nangalà kitu búnga na, ay se na kanan. Ay se na niddán pe tu atáwa na nga atán pe yin kitu giyán na. Ay díkod, nangán pe. ⁷Ay ittu pe yin tu pagkilát da ngala nga ummán ka nalútán tu mata da nga duwa. Ay nammuwán da pe yin na soba da gáyám. Ay díkod, nagásip da kadatu dadakkal la adon nga ittu tu pinagken da.

⁸Ay kitu gid-gidám min, ay nagína da nge APU Dios nga atán kitu kamulán na magdàdàdà. Ay tútu nagsirù da ke APU Dios kadatu kay-káyu kitu kamulán. ⁹Ay díkod kirrawán ne APU Dios tu laláki nga nán na kaggína, “Wà naya giyán mu?” nán na. ¹⁰Ay, “Nagsirù à kidde!” nán na. “Ta nagína taka nga magdàdàdà kiya kamulán, ay mìpat tà magpassingan kikaw, áta soba ngà,” nán tu Adan. ¹¹Ay tútu nán ne APU Dios, “Inna ya magkuna kikaw nga soba ka? Nangán kayu ta, kitu búnga natu káyu wa akkan ku wa pakkán kadakayu?” nán na. ¹²Ay summungbát tu laláki nga nán na, “Ay tu babay ya niddem ma kabul-bulun ku ya nangidde kiyà, ay kinnán ku pe,” nán na. ¹³Ay se yala nán ne APU Dios kitu babay,

“Taanna, tura mu wa kinuwa yán ta?” nán na. “Ay tu idaw mà! Kinasaba nà, ay nangán nà a kurug,” nán natu babay.

Tu nangngikagi ne APU Dios kitu kapanísán datu tolay

- ¹⁴ Ay díkod nán ne APU Dios kitu idaw,
 “Gapu ta kinuwa mu idi,
 ay mapánis ka.
 Kakal-kalakkán ka kadaya ngámin ulolag ga áyam
 se kadaya ngámin na alsádu.
 Ata manggayát kídi, ay ya sinay mu ya panalen mu;
 Ay melubulubu ki lusà daya kanan mu panda kiya agbiyág mu.
- ¹⁵ Manggayát kídi ay pagkalingáan takayu se iya babay.
 Ay ummán pe kadaya annánà nu wa duwa.
 Rub-an naya an-anà na ya úlum,
 ay tugkawwan mu ya túmang na,” nán na.
- ¹⁶ Ay nán na kitu babay,
 “Gapu kiya kinuwám,
 ay paaduan ku daya ríngát mu kiya kabùsit mu,
 ay se pagbalinan ku ka natakit ya aggan-anà mu.
 Ay oray nu mapakuna,
 ay masápul mu pikam mala ya amminya naya atáwam,
 ay se iturayán naka pe.”
- ¹⁷ Ay nán na kitu laláki,
 “Gapu ta nekurug mu ya atáwam,
 ay se ka nga nangán pe kitu búnga natu káyu
 nga akkan ku pakkán kadakayu,
 ay pagdakean ku ya lusà.
 Manggayát kídi panda kiya agbiyág mu,
 ay magrig-ríngát ka pikam ma magkuwa kiya lusà
 se mu la nga mapowad ya kanan mu.
- ¹⁸ Ay tumúbu pe daya kaddat ta narasi se nabúdu.
 Ay oray nu mapakuna, ay daya imúlam ya paggalakkán
 mu ka kanan mu.
- ¹⁹ Magpakaríngát ka pikam ma magkuwa
 se mu la nga mapowad ya kanan mu.

Ummán kiyán nin ya agbiyág nu
 panda kiya katay nu
 nga ittu yanin ya aggulli nu kiya lusà a naggayatán nu.
 Ata nàwa kayu ka lusà.
 Ay díkod lusà pe ya tungpál nu kammin,” nán na.

²⁰ Ay nengáganan tu Adan ka Eva tu atáwa na. (Ya sarut nayán na ngágan, ay biyág). Ata aggína ya bílang ina daya ngámin na tolay oray ka wàna. ²¹ Ay pinangwa ne APU Dios de Adan na magatáwa ka kawas da nga lálát nga ittu tu pinagbádu da ngin.

Tu nammatálaw ne Dios kadatu tolay kitu kamulán

²² Ay se yala nga nán ne APU nga Dios, “Kídi yin, ay nagbalin daya tolay ka ummán kadàtada, ta ammu da ngin ya napiya se nadakè. Nadà-dakè nu rán dala nga mangán pe kitu búnga natu káyu wa mamagbiyág ka áwan panda, áta akkan da ngin mataatay,” nán na. ²³ Ay tútu pinatálaw ne APU Dios da kitu kamulán ka Eden, se na pinapan ne Adan na magkuwa kiya lusà nga ittu ya naggayatán na kampela ngin nin. ²⁴ Ay kane napatálaw nada ngin, ay nangippáy ka isa kadaya kangatuwán na ilángit kitu pane lattakán natu kamulán. Ay uwad pe ya nippáy na nga miwas-wasáwas nga maggilagiláb ba apuy nga sinan ispáda nga ittu tu magbantáy kitu káyu wa mamagbiyág ka áwan panda.

Tu nammatay tu Cain kitu Abel

4 Ay díkod din nagallay de Adan se Eva nga magatáwa. Nabùsit se nagan-anà e Eva ka isa nga laláki. Ay nengágan na ka Cain. Ay nán na, “Nagan-anà à ka laláki gapu kiya nesisseng ne APU kiyà,” nán na. ² Ay se yala nagan-anà manin ka isa nga laláki. Ay nepangágan na ka Abel. Ay díkod atán na wagi tu Cain nin. Kane umabay da nga duwa, ay tu Abel tu maragtarakan kadatu karneru da. Ay tu Cain tu magtal-tálun. ³ Ay kane din na mabà-bayág, ay nangidátun tu Cain ke APU kitu ápit na kitu tálun na. ⁴ Ay ummán pe kitu Abel. Nagparti kadatu nunna nga annánà datu tarakan na nga karneru. Ay piníli na datu kapíyán na lápi; ay ittu datun datu nedátun na ke APU. Ay naganggam me APU kitu nedátun tu Abel. ⁵ Ngamay akkan na nga pinangan-anu tu nedátun tu Cain. Ay tútu nalùsaw

pà nang tu Cain. Melalásin nala kitu singan na. ⁶ Ay tútu nán ne APU kitu Cain, “Tura ka nga malúsaw ta? Ay se tura ka pe nalum-lomad? ⁷ Wayya taka la nga di pàgan nu ya napiya ya kinuwám! Ay nu akkan napiya daya kuk-kuwaan mu, ay tagay ka tutu wala makabásul lin, ay meparò ka magbásul lin nu kuwa. Ngamay masápul la pàkadan mu yán,” nán na.

⁸ Ay tu Cain, ay inayabán na tu Abel la wagi na nga mawe kitu tal-tálun. Ay kane atán da ngin kitu tal-tálun, ay inámang tu Cain tu Abel, ay napatay na. ⁹ Ay tútu nán ne APU kitu Cain, “Ka wàna giyán ne Abel nga wagi mu?” nán na. Ay nán tu Cain na sumungbát, “Mai! Wayya ngala nga iyà ya magtag-tagasíngan kaggína!” nán na. ¹⁰ Ay tútu, “Nágan naya kinuwám kitu wagim ta?” nán ne APU. “Ya dága na ki lusà ya mangipakammu kiya kinuwám kaggína. Ummán ka makap-apáuy nga makiseng kiyà nga bumálat,” nán na. ¹¹ “Ay gapu kiyán na kinuwám, ay áwan mu málaálà ki lusà nga ittu ya nanglassap kitu dága natu wagi mu nga pinatay mu. ¹² Ay oray nu magkuwa ka, ay áwan mu wayya nga maap-ápit. Ay magal-aliwagwag ka pe yin na áwan pagag-agyanán,” nán na kitu Cain. ¹³ Ay nán tu Cain ke APU, “Akkan ku meturad idi ya pannakapánis ku gapu kitu nàwà, áta nadammat pà nang. ¹⁴ Pagtaláwan nà kídi ya lusà, ay meadayyu wà pe yin kikaw. Magal-aliwagwag gà in, ay áwan ku pe pagyanán. Ay patayan dà daya makasingan kiyà,” nán na. ¹⁵ Ay tútu nán ne APU kaggína, “Akkan. Ta nu atán mamatay kikaw, ay mamin-pittu ya dammat naya kapánis na,” nán na. Ay díkod, uwad nippáy ne APU nga tagematun na kitu Cain, ta senu akkan patayan daya makasingan kaggína. ¹⁶ Ay díkod nagtálaw tu Cain ki àráng ne APU se yala nagyán ka Nod nga pane lattakán ka Eden.

Datu pútupútut tu Cain

¹⁷ Ay nangatáwa tu Cain kitúni, ay se da nagan-anà ka isa nga laláki. Ay nepangágan da ka Enoc. Nangwa pe tu Cain ka íli kitúni, se nepangágan na pe ka Enoc. ¹⁸ Tu Enoc, ay pútut na tu Irad, ay tu Irad, ay pútut na tu Mehujael. Tu Mehujael, ay pútut na tu Metushael. Ay ya pútut tu Metushael, ay tu Lamec. ¹⁹ Ay tu Lamec nangatáwa ka duwa. Tu Ada se tu Zilla. ²⁰ Tu Ada ay neanà na tu Jabal. Ay idi ya Jabal, aggína ya makin-pútut kadatu maragtarakan kadaya báka. Ay báwi pe yala tu

---

4:16 Ya sarut naya Nod, ay giyán nga nagdàdáan.

nag-agyanán da. ²¹ Ay tu Jabal ay atán wagi na nga Jubal. Aggína tu bátug apuapu datu marammalíng se datu maggitarra. ²² Ngamay tu Zilla, ay nagan-anà pe ka laláki, ay nepangágan na ka Tubal-cain. Aggína tu nunna nga maragbattál kadaya aruminta nga balayyang se bága. Ay uwad pe ya wagi tu Tubal-cain na babay, ay nepangágan da ka Naama.

²³ Ay isa nga algaw, nán tu Lamec kadatu attáwa na,
“Gínán dà, dakayu Ada se Zilla.

Dakayu wa duwa nga attáwà, gínán nu ya kagiyan ku:
Uwad pinatay ku nga laláki ta tinalíngu nà.

Sinúlung nà yán na bag-bagu.

²⁴ Ay nu mamin-pittu ya bálát kiya pumatay ke Cain,
ay mamin-pittu púlu se pittu ya bálát kiya pumatay kiyà.”

Tu Set se tu Enos

²⁵ Ay nagan-anà manin pe de Adan se tu Eva. Nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Set (ay ya sarut nayán, ay nidde). Ata nán tu Eva nga niddán ne Dios manin ka isa nga an-anà a kasukát tu Abel ta pinatay lugud tu Cain. ²⁶ Nangatáwa tu Set, ay se nagan-anà da pe ka isa nga laláki. Ay nepangágan da ka Enos. Ay kitun na al-algaw pe yin tu inanggayát datu tolay ya magday-dáyaw ke APU.

Datu pútupútut tu Adan panda kitu Noa

5 Ay kitu inamarsuwa ne Dios ki tolay, ay kinuwa na ka ummán kaggína. Laláki se babay datu tolay ya kinuwa na. Binindisyonán nada ay se nengagánan nada ka Tolay kitu namarsuwa na kaggída. Ay tu idi ya lista datu gakagaka natu Adan.

³ Ay kitu magatut se tallu púlu dagun tu Adan nin, ay nakapútut ka isa nga laláki nga kamur-murangán na kam. Nepangágan na ka Set.

⁴ Nanggayát kitu nekeanà natu Set, ay walu gatut ta dagun pikam tu inagbiyág natu Adan. Uwad da pikam duddúma nga pútut na. ⁵ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Adan, ay siyám gatut se tallu púlu se la nga natay.

⁶ Ay kane magatut se limma dagun tu Set tin, ay neanà tu pútut na nga Enos. ⁷ Nanggayát kitu nekeanà natu Enos, nagbiyág tu Set ka walu

gatut se pittu dagun. Uwad pikam pe datu duddúma nga pútut na. ⁸ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Set, ay siyám gatut se sangapúlu se duwa dagun se yala nga natay.

⁹ Ay kane siyám púlu dagun tu Enos sin, ay neanà tu an-anà na nga Kenan. ¹⁰ Ay nanggayát kitu nekeanà tu Kenan, ay nagbiyág pikam tu Enos ka walu gatut se sangapúlu se limma dagun. Ay uwad da pikam sabáli nga pútut na. ¹¹ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Enos, ay siyám gatut se limma se la nga natay.

¹² Ay kane pittu púlu dagun tu Kenan nin, ay neanà tu Mahalalel nga pútut na. ¹³ Ay nanggayát kitu nekeanà tu Mahalalel, ay nagbiyág pikam tu Kenan ka walu gatut se appát púlu dagun. Uwad da pikam pe sabáli nga annánà na. ¹⁴ Ay díkod, ya dágup tu dagun na inagbiyág tu Kenan, ay siyám gatut se sangapúlu se la nga natay.

¹⁵ Ay kane annam púlu se limma dagun tu Mahalalel lin, ay neanà tu Jared nga pútut na. ¹⁶ Nanggayát kitu nekeanà natu Jared, ay nagbiyág pikam tu Mahalalel ka walu gatut se tallu púlu dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ¹⁷ Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Mahalalel, ay walu gatut se siyám púlu se limma se la nga natay.

¹⁸ Ay kane magatut se annam púlu se duwa dagun tu Jared din, ay neanà tu Enoc nga pútut na. ¹⁹ Nanggayát kitu nekeanà tu Enoc, ay nagbiyág pikam tu Jared ka walu gatut dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ²⁰ Ay díkod, ya dágup tu dagun tu Jared ay siyám gatut se annam púlu se duwa dagun, ay se yala nga natay.

²¹ Ay kane annam púlu se limma dagun tu Enoc kin, ay neanà tu Metusela nga pútut na. ²² Nanggayát kitu nekeanà tu Metusela, ay nagbiyág pikam tu Enoc kídi kalawagán ka tallu gatut ta dagun. Uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. Ay kadatun na dagudagun, ay nebul-bulun peyapeyang ke Dios. ²³ Ay díkod, ya dágup datu dagudagun na kaatán tu Enoc kídi kalawagán ay tallu gatut se annam púlu se limma dagun. ²⁴ Ay se yala nga umawan, áta inalà ne Dios ka lángit nga sibbiyág.

²⁵ Ay kane magatut se walu púlu se pittu dagun tu Metusela ngin, ay neanà tu Lamec nga pútut na. ²⁶ Nanggayát kitu nekeanà tu Lamec, ay nagbiyág pikam tu Metusela ka pittu gatut se walu púlu se duwa nga dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ²⁷ Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Metusela ay siyám gatut se annam púlu se siyám, ay se la nga natay.

²⁸Ay kane magatut se walu púlu se duwa dagun tu Lamec kin, ay nakapútut ka isa nga laláki. ²⁹Ay nepangágan na ka Noa. Ata nán na, “Idi nga an-anà, ay ittu ya mangidde kadàtada ka pakemangán tada kiya nasulit nga ubra tada kídì ya lusà a ginedán ne APU,” nán na. ³⁰Nanggayát kitu nekeanà tu Noa, ay nagbiyág pikam tu Lamec ka limma gatut se siyám púlu se limma nga dagun. Ay uwad pikam pe datu duddúma nga pútut na. ³¹Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Lamec ay pittu gatut se pittu púlu se pittu dagun, ay se la nga natay.

³²Ay kane limma gatut dagun tu Noa ngin, ay nagpútut ka tallu nga lalláki: de Shem, tu Ham, se tu Jafet.

Tu kinadakè tutu wala datu tolay

6 Ay kane umadu datu tolay kídì ya kalawagán, ay ummadu pe datu babbay. ²Ay datu pasúrut ne Dios, ay nasingan da nga napiya datu babbay. Ay díkod inatawán da datu piyán da kampela ngin nin. ³Ay tútu nán ne APU, “Ya Ispiritù, ay akkan mabalin na magyán peyapeyang kadaya tolay. Ata tolay da ngala. Pumanda ya agbiyág da ki unag magatut se duwa púlu dagun nala,” nán na. ⁴Ay kitun kam ma al-algaw, ay uwad pe yin datu nagdin-dinnámag ga rungat, ay se dadakkal tutu wala pe nga tolay, nga ittu datu nagtálaw nga pasúrut ne Dios. Ay inatawán da datu babbay kídì kalawagán, ay nagannánà da. Ay ittu datu nagdin-dinnámag pe nga mengal kitun.

⁵Ay kane umadu win datu tolay ked kalawagán ni, ay adu tutu wala datu nadakè a kuk-kuwaan da pe. Ngámin na lam-lammat da, ay pabeg nadakè peyapeyang. Ay kane masingan ne APU idi, ay ⁶nakappoli kitu namarsuwa na ki tolay. Nagpannakit pà nang tu uray na. ⁷Ay tútu nán ne APU, “Rapúnan ku dedi ya tolay nga pinarsuwà. Ay oray pe daya ngámin na ulolag, se daya ngámin na kumar-káray ki lusà, ay se daya ngámin na an-anù. Nakappoli yà a namarsuwa kaggída,” nán na. ⁸Ngamay pinatag ne APU tu Noa nga pútut tu Lamec.

5:29 Ya sarut naya Noa, ay pakemangán. **6:2** Dedi nga babbay, ay annánà datu akkan pasúrut ne Dios da.

Tu pinàwa ne Dios kitu Noa

⁹Tu Noa ay namáru nga tolay. Awan na nga kuk-kuwaan na nadakè. Sur-surútan na peyang daya piyán ne Dios.

Tu idi ya gin-ginnápuwán na. Tallu datu pútut na nga pabeg lalláki: ¹⁰tu Shem, se tu Ham, se tu Jafet.

¹¹Ay nagbalin ka nadakè tutu wala ki àráng ne Dios ya kuk-kuwaan datu tolay kídi kalawagán. Pabeg nadakè ya mà-màwa ki ngámin giyán kídi ya kalawagán. ¹²Ummán kiyán tu nasingan ne Dios sa kinadakè datu tolay kitun. Dummakè da ngin, ta kuwaan da ngin datu akkan rumbang.

¹³Ay díkod nán ne Dios kitu Noa, “Palánu ku win nga rapúnan daya tolay, áta pabeg nadakè tutu wala daya mà-màwa ngin kídi kalawagán gapu kaggída. Ay dadàlan ku ngámin pe yin daya atán kídi ya kalawagán,” nán na. ¹⁴“Mangwa ka lugud ka abay pà nang nga biray mu, ay ya kaligdaán na káyu ya usaram. Lunítam ka níkat ya panin unag na, se ya panin lasi na. Ay se mu wala nga kuw-kuwartuwan. ¹⁵Ay ya kadakkal na ya kuwaam, ay magatut se tallu púlu se walu mitru ya pásit na, duwa púlu se tallu mitru ya súba na, ay se sangapúlu se limma mitru ya kalingúdu na. ¹⁶Kuwaam ka tallu sarundù ya datág na. Akkam litupan ya pane ngúdu wa dingding na. Mangibansi ka ka bittì a bátug lamdáwan na kiya gudduwa mitru panda kiya útun na. Ay ya gagyángán na, ay ippáy mu kiya bíkat na. ¹⁷Kuwaam yán, áta pagdallisan ku, ta senu matay ngámin daya sibbibiyág kídi kalawagán. ¹⁸Ngamay nu ikaw, ay magkari yà kikaw. Ay magunag kayu ngámin kiya abay pà nang nga biray nga kuwaan mu, dakayu nga magatáwa se daya pútut mu se daya attáwa da pe. ¹⁹Ay mangalà ka ka agtanga-pagatawán kadaya ngámin baláki daya sibbibiyág, ay se mu la ibulun kikaw ta senu metangabiyág da kikaw. ²⁰Ki káda baláki daya an-anù, ay mangalà ka ka tangapagatawán. Ay ummán pe kadaya ulolag se kadaya kumar-káray ki lusà. Mangalà ka ka agtanga-pagatawán ki káda baláki da. ²¹Ay mangitúgut ka pe kadaya ngámin baláki nga akakkanan se mu iarimán. Ittu dayán daya kanan nu se daya ulolag ga alà mu.” ²²Ay díkod kinuwa ne Noa ngámin datu nebílin ne Dios nga kuwaan na.

Tu nagdallis na

7 Ay se yala nán ne APU kitu Noa, “Magunag kayu win se daya akkobung mu kiya biray. Biyágan taka, áta sissa ka nga nasingan ku wa kurug ga namáru kadaya ngámin tolai kadedi nga al-algaw. ²Alà mu pe yin datu agtanga-pagatawán kadatu ngámin ulolag ga pálà ku kikaw. Ngamay kadaya mabalin pagbasu wa áyam, ay mangalà ka ka agpipittu wa pagattawán. ³Ay ummán pe kadaya an-anù a mabalin pagbasu, mangalà ka pe ka agpipittu nga pagattawán, ta senu gumánab da manin kiya kalawagán. ⁴Ata kalpasán naya pittu walgaw, ay pagudanan ku ka appát púlu wa algaw se appát púlu wa gabi. Rapúnan ku ngámin daya pinarsuwà a sibbiyag ked kalawagán,” nán na. ⁵Ay díkod kinuwa tu Noa datu ngámin na nebílin ne APU kaggína.

⁶Annam gatut tu dagun tu Noa kitu nelalbet natu dallis kídi kalawagán, ⁷ay kitun pe tu nagunag de Noa ngin na magatáwa, se datu annánà da, se datu attáwa da kitu kinuwa na nga biray, ta senu melísi da kitu dallis. ⁸Ay ngámin datu nagbal-baláki nga ulolag ga pálà ne Dios kitu Noa, datu mabalin pagbasu se akkan, ay naglalbet da pe yin kitu biray. Ummán pe kadatu an-anù se datu ulolag ga kumar-káray ki útun lusà. ⁹Agtanga-pagatawán da nga inumbet, se da nagunag pe yin na kabulun tu Noa. Ta ittu tu bílin ne Dios kaggína. Ngamay datu mabalin na nga pagbasu wa ulolag se an-anù, ay agpipittu wa pagattawán da. ¹⁰Ay kane malpás ya pittu wa algaw, ay ittu tu inanggayát na nga magdallis.

¹¹Ay kitu annam gatut ta dagun tu Noa ngin, kitu mekasangapúlu se pittu walgaw kitu mekàduwa búlán, ay ittu tu inanggayát tutu wala natu udán. Ay ginumbuwa pe ya danum ki taggad. ¹²Appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi tu naggudán na. ¹³Kitu nanggayát natu udán, ay atán pe yin de Noa nga tangabalay kitu unag natu biray da. Atán ngámin nin pe datu magwawági. Tu Shem, se tu Ham, se tu Jafet se datu attáwa da. ¹⁴⁻¹⁵Nagunag ngámin pe yin datu ngámin baláki ulolag nga alsádu, se ngámin baláki daya naámu, se ngámin baláki daya magkar-káray ya ulolag, se ngámin baláki daya an-anù, se daya nagpayà a ibulun na kaggína. Agtanga-pagatawán da nga inumbet. ¹⁶Nagunag da ngámin nin ta ittu tu nán ne Dios kitu Noa. Ay se negitap ne APU pe yin tu gagyangán tu biray.

7:3 Akkan agtanga-pagatawán nala ya alà na ta pagbasu na daya duddúma.

¹⁷ Ummabay yala nga ummabay tu danum panda kitu appát púlu wa algaw. Ay tu abay ya biray, ay maglalattát pe yin. ^{18–19} Ay ummabay tutu wala pà nang tu danum panda kitu nekalnap datu ngámin na alingúdu wa ban-bantay. Nalnap tutu wala ngámingámin ya kalawagán. Ngamay itu abay biray, ay maglalattát tala. ²⁰ Datu alingúdu wa bantay, ay nalnap da pikam ka moli pittu mitru ya kadallam da. ²¹ Ay díkod narápun ngámingámin datu sibbibiyág kídí kalawagán kitu danum. Natay ngámin datu tolay, se datu ngámin ulolag ga alsádu se naámu, se datu ngámin na an-anù, se datu mamalábal nga ul-ulullag. ²² Oray nágan na kadatu sibbibiyág ked útun lusà, ay nalimat da ngámin. ²³ Ummán kiyán tu nangrápun na kadatu ngámingámin na sibbibiyág ked kalawagán, tolay, ulolag, daya kumar-káray ya ul-ulullag, se da an-anù. Tittu de Noa se datu kabbulun na kitu abay ya biray na datu nabiyág. ²⁴ Limma búlán tu dallis.

Tu naggassi natu dallis

8 Ngamay e Dios, ay siddadamdam kitu Noa se datu akkobung na, se datu ngámin na ulolag ga atán kitu abay nga biray. Ay díkod pinagbáli na, ay tútu nanggayát pe yin na magassi tu danum. ² Ata nakusap pin tu naggat tutu wala nga udán, ay se nakusap pe yin tu gumbuwà a danum ma maggayát ki taggad. ³ Ay umassiassi la nga umassiassi yin tu danum. Ay díkod kane mabalin tu magatut se limma púlu walgaw, bittì tu danum min. ⁴ Ay kitu mekasangapúlu se pittu kitu mekapittu wa búlán, ay nesar-át tu abay nga biray kitu bantay Ararat. ⁵ Bumittì la nga bumittì tu danum. Ay kitu nunna nga algaw natu mekasangapúlu búlán nin, ay masissingan nin datu útun datu ban-bantay.

⁶ Ay kane malpás manin tu appát púlu walgaw, ay linùtán tu Noa tu lamdáwan natu abay nga biray. ⁷ Ay se yala nga nangipakáyab ka gayáng. Ngamay nagkay-káyab bala tu gayáng panda kitu nekassiyánan tu danum. ⁸ Ay se yala manin nangipakáyab ka kalapáti. Ta paninnán na nu nassiyán tutu wala tu danum min. ⁹ Ngamay tu kalapáti, ay áwan na pagdapúnán, ay tútu nagulli kammin kitu abay biray. Ata danum pikam ngámin tu kalawagán. Díkod pinagdápun ne Noa tu kalapáti kitu íma na se na alà kammin. ¹⁰ Ay díkod nagiddag pikam ka pittu walgaw, se na la nepakáyab

---

8:8 Awan na nga kagiyan nu piga algaw tu napalábas panda kitu nangipakáyab na kitu gayáng, may nán da duddúma nga pittu ngalgaw.

manin tu kalapáti. ¹¹ Ay kitu gídám natun na algaw, ay nagulli kammin tu kalapáti nga sittatangál kitu namáta nga adon káyu wa olíbo. Díkod nammuwán tu Noa ngin na nassiyánan tu danum min. ¹² Nagiddag manin ka pittu walgaw se yala nangipakáyab ka kalapáti manin, ngamay akkan nin na nagulli tu kalapáti.

¹³ Ay kitu nunna nga algaw kitu munna nga búlán natu mekannam gatut se isa nga dagun natu Noa ngin, ay ittu tu nekassiyánan tutu wala tu danum min. Linùtán tu Noa tu lamdáwan tu biray, ay nasingan na nga nassiyánan tu danum min. ¹⁴ Ay kitu mekaduwa púlu se pittu wa algaw natu mekaduwa búlán natun kam ma dagun, ay tútu nanggayát magmaga tu lusà in.

¹⁵ Ay tútu nán ne Dios sin kitu Noa, ¹⁶ “Lumawán kayu win se daya pútupútut mu se daya mannúgáng mu. ¹⁷ Ay ilawán mu pe yin ngámingámin daya ulolag, se daya ul-ulullag ga magkar-káray nga nekíwid mu se daya an-anù se daya ngámingámin na nekíwid mu, ta senu gumánab da manin kídi ya kalawagán, ay se umadu da tutu wala manin,” nán ne Dios. ¹⁸ Ay tútu lumawán kurug tu Noa, se tu atáwa na, se datu annánà na, se datu mannúgáng na. ¹⁹ Ay nelawán na pe yin datu ul-ulolag, se datu an-anù, se datu ulullag ga magkar-káray ya inalà na kitu biray. Nagpapáris da nga naglalawán kitu biray.

Tu nagdátun tu Noa

²⁰ Ay se yala nangwa tu Noa ka anìdúgán na ka pagbasu, ay se yala nagbasu ke APU. Nangalà kadatu pára basu wa áyam se datu an-anù. Ay ittu datun datu nebasu na. ²¹ Ay kane maláb ne APU tu nabangug ga aláb datu pinagbasu tu Noa, ay nán na kaggína kampela ngin nin, “Akkan ku win na dadàlan daya magbiyág ked útun lusà gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya tolay, ta gangay da kammala ngin nin oray kitu dam-dámu. Ay akkan ku pe dadàlan daya oray nágan na nga sibbiyág ked kalawagán. Akkan ku kuwaan nin tu kinuwa ku. ²² Kiya kaatán nedi ya kalawagán

ay atán ya panagmul-múla,
 atán ya aggagáni,
 atán ya panaggannag na
 ay atán ya aggigáw na.

Atán pe ya gabi se ya algaw.
Akkan makusap dayán.”

Tu turátu de Dios se tu Noa

9 Ay binindisiyonán ne Dios tu Noa se datu pútupútut na, ay se na nán kaggída, “Gumánab kayu, ta senu adu tutu wala manin daya tolay ked kalawagán. ²Ay magansing ngámin daya ulolag kadakayu, se daya ngámin na an-anù. Oray pe ngámin daya magkar-káray ki útun lusà, se ngámin daya lamas. Iturayán nuda. ³Idde ku da ngámin kadakayu. Daya ulolag ga sibbibiyág ked kalawagán, ay iddè dayán ka kanan nu, nga ummán kadaya mul-múla nga pakkán ku kadakayu. ⁴Ngamay akkan kayu mangán ka karni nga siddadága, áta ya dága, ay túyán ya gapu naya biyág na. ⁵Ay túya nu dága ya nippà, ay dága pe kasukát na. Ay nu atán tolay ya pumatay ka páda na nga tolay, ay masápul naya bálát. Ay páda na pe nu ulolag ya pumatay ka tolay. Masápul atán bálát naya biyág tolay. ⁶Masápul la matay pe ya tolay nga pumatay ki kasittolay na. Ata kinuwà ya tolay ka ummán ki singan ku. ⁷Ngamay dakayu, ay gumánab kayu se umadu kayu tutu wala kídi ya kalawagán.”

⁸Ay se yala nán manin ne Dios kitu Noa se datu pútupútut na, ⁹“Damdamman nu idi! Magkari yà kadakayu, ay se oray pe kadaya gakagaka nu se ¹⁰kadaya ngámin na sibbibiyág ga nekiwid mu, daya ul-ulolag, se an-anù, se kadaya ngámingámin na sibbibiyág ked kalawagán. ¹¹Tu idi ya karì kadakayu: Manggayát kídi, ay akkan ku win na dadàlan ka danum daya ngámin na sibbibiyág ked kalawagán. Awan pe yin ya dallis ka panda, nga mangrápun kadaya sibbibiyág kídi ya kalawagán,” nán na.

¹²Ay se manin nán ne Dios, “Tu idi ya pakasinnán nu wa atán ya nekarì kadakayu se kadaya ngámin na gakagaka nu se daya ngámin na sibbiyág: ¹³Pamunglunan ku kiya angap nga ittu ya tagematun nga atán ya karì kadakayu ngámin na sibbibiyág ked kalawagán. ¹⁴Ay nu paangpán ku, ay se yala nga mamunglun, ¹⁵ay madamdam ku ya nekarì kadakayu se kadaya ngámin na sibbibiyág nga akkan ku wa pagdallisan nin ka pangrápun ku kadaya sibbibiyág. ¹⁶Ay nu mamunglun, ay masingan ku, ay díkod madamdam ku ya nekarì ka áwan panda kadaya ngámin na sibbibiyág ked kalawagán.”

¹⁷ Ay nán manin ne Dios kitu Noa, “Tu yán ya mangipassingan nga atán ya nekarì kadakayu ngámin na sibbibiyág ked kalawagán,” nán na.

De Noa nga maggaáma

¹⁸ Ay datu annánà tu Noa nga uwad kitu abay pà nang nga biray, ay tu Shem, tu Ham se tu Jafet. Tu Ham tu ama tu Canaan. ¹⁹ Ay datun na tallu wa annánà tu Noa, ya naggay-gayatán daya ngámin tolay ked kalawagán.

²⁰ Maragtálun tu Noa. Ay aggína tu nunna nga nagmúla ka úbás ²¹ nga ittu tu binási na. Isa ngalgaw, ay ninglaw tutu wala tu Noa. Ay nagwaren nala kitu báwi na nga sissusoba. ²² Ay tu Ham nga ama tu Canaan, ay nasingan na tu Noa nga ama na nga sissusoba. Ay kinagi na kadatu duwa nga wawwági na nga atán kitu lasi. ²³ Ay díkod nangalà tu Shem se tu Jafet ka ulat. Se da nagpungtuwán na binilád se da inultán tu ama da. Ay akkan da nasingan tu ama da nga sissusoba, ta naginúnud da nga nawe kitu giyán na. ²⁴ Ay kane memawátan tu Noa kitu inglaw na, ay nammuwán na tu kinuwa tu Ham nga udiyán na an-anà na. ²⁵ Ay tútu nalùsaw nga nán na, “Mapak-pakallà ala daya gakagaka ne Canaan. Magbalin da ka kababaán na asassu daya gakagaka daya wawwági na,” nán na.

²⁶ Ay nán na pe, “Ay daya gakagaka ne Shem, ay bindisiyonán ne APU Dios ku da. Ay daya gakagaka ne Canaan ay magasassu da ngala kaggída. ²⁷ Ay paabayyan ne Dios ya lusà ne Jafet, ay se magbubúlun daya gakagaka na se daya gakagaka ne Shem. Ay daya gakagaka ne Canaan daya asassu da,” nán na.

²⁸ Nanggayát kitu nekassiyánan tu dallis, ay nagbiyág pikam tu Noa ka tallu gatut se limma púlu dagun. ²⁹ Siyám gatut se limma púlu dagun tu Noa se yala nga natay.

Datu gakagaka datu pútupútut tu Noa

10 Tu dedi daya pútupútut tu Shem, tu Ham se tu Jafet nga pútupútut tu Noa. Nagpútut da ka lalláki kalpasán tu dallis.

² Datu pútut tu Jafet nga lalláki ay datu: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshec, se tu Tiras. ³ Datu pútut tu Gomer nga lalláki ay datu: Ashkenaz, Rifat, se tu Togarma. ⁴ Ay datu pútut tu Javan nga lalláki ay

---

9:18 Atán da pikam tallu nga lalláki nga pútupútut tu Ham, nga nán na ka 10:6.

datu: Elisha, Tarshis, Kittim se Rodamin. ⁵ Ay aggída tu naggay-gayatán datu tolay ya naggunà ki adanni ki bebay. Ay tu dayán datu gakagaka tu Jafet nga lalláki. Ay uwad íli kampela naya isaisa kaggída ngin. Ay sabáli kampela ngin nin pe ya aggúni naya agtangámalan kaggída. Ay sabáli kampela ya nasiyon naya isaisa kaggída ngin.

⁶ Ay datu pútut tu Ham nga lalláki, ay datu Cush, Egipto, Put se tu Canaan. ⁷ Ay datu pútut tu Cush nga lalláki, ay datu Seba, tu Havila, tu Sabta, tu Raama se tu Sabteca. Ay datu pútupútut tu Raama nga lalláki ay datu Seba se tu Dedan. ⁸ Ay uwad pútut tu Cush nga naggágan ka Nimrod. Ay aggína tu nun-unna nga katurayán kídi kalawagán. ⁹ Ay nalaing pe nga mangnigay ki agsisíngan ne APU. Ay díkod aggína ya agpadígán da kadaya ummán kaggína. Ay nán da mepanggap kaggída, “Ay nalaing nga mangnigay ki agsisíngan ne APU nga ummán kitu Nimrod,” nán da. ¹⁰ Tu nunna nga nagturayán na nga il-íli ay ka Babel, ka Erec, se ka íli Akkad. Ngámin dedi nga il-ileli, ay atán da ka probinsiya Shinar. ¹¹ Ay naggayát kadedi nga il-íli, ay nawe manin ka Asiria, ay se na pinagbalin ka il-ileli daya giy-giyán na Nineve, Rehobot-ir, Cala ¹² se tu giyán Resen, nga atán kitu nagbátan Nineve se Cala. Nagbalin ka abay pàang nga íli tu Resen.

¹³ Ay tu Egipto, ay nagpútut pe. Datu pútupútut na ay datu tolay ka Ludim, ka Anam, ka Lehab, ka Naftu, ¹⁴ ka Patrus, ka Caslu, se datu tolay ka Caftor (aggída tu naggagayatán datu Filisteo).

¹⁵ Ay tu Canaan, ay uwad da pútupútut na pe. Tu manákam ma pútut na ay tu Sidon, ay se la tu Het. ¹⁶ Tu Canaan pe tu naggayatán datu Jebuseo, se datu Amoreo, datu Girgaseo, ¹⁷ datu Hiveo, datu Arkeo, datu Sineo, ¹⁸ datu Arvadeo, datu Zemareo, se datu Hemateo. Ay se la nga nasip-siparà datu pútupútut Cananeo. ¹⁹ Ay ya íli datu Cananeo ay manggayát ka Sidon nga adanni ka Gerar, panda ka íli Gaza nga adanni ka íli Sodom se ka il-ileli Gomorra, se Adma, se Zeboyim panda ka íli Lasha. ²⁰ Ay tu dayán daya gakagaka tu Ham nga lalláki nga ittu datu naggay-gayatán datu nagbal-baláki nga tangámalan na nagbal-baláki aggúni da se nagsab-sabáli nga íli se nasiyon.

²¹ Ay tu Shem ay uwad da pe pútupútut na. Aggína tu manákam ma wagi tu Jafet, ay se aggína ya apuapu datu gakagaka tu Eber. ²² Datu pútupútut tu Shem ma lalláki ay tu Elam, tu Asshur, tu Arfaxad, tu Lud,

---

10:10 Nán daya duddúma nga Babilonia kam idi. **10:18** Ngámin daya ngag-ngágan nga nakag-kagi yin, ay ittu pe daya ngag-ngágan daya gakagaka da.

se tu Aram. ²³ Ay datu pútupútut tu Aram nga lalláki ay tu Uz, tu Hul, tu Geter, se tu Mas. ²⁴ Ay tu Arfaxad tu ama tu Shela. Ay tu Shela tu ama tu Eber. ²⁵ Ay tu Eber, ay uwad da duwa nga pútut na nga lalláki. Tu Peleg ya isa. (Ya sarut naya ngágan na ay mauwár ya kalawagán). Ya ngágan tu wagi na, ay tu Joktan. ²⁶ Ay tu Joktan tu ama datu Almodad, tu Shelef, tu Hazarmavet, tu Jera, ²⁷ tu Hadoram, tu Uzal, tu Dikla, ²⁸ tu Obal, tu Abimael, tu Seba, ²⁹ tu Ofir, tu Havila, se tu Jobab. Tu dayán datu ngámin annánà tu Joktan nga lalláki. ³⁰ Ay ya sákup naya nag-agyanán da nga íli, ay panda ka Mesha dumatang ka padne Sefar kitu ban-bantay ka padne lattakán. ³¹ Tu dayán datu pútupútut tu Shem nga lalláki nga ittu datu naggay-gayatán datu magtatangámalan na tolay se nagbal-baláki nga aggúni nga nag-agyán ka nagbal-baláki nga il-ileli se nas-nasiyon.

³² Ay tu dayán datu naggay-gayatán datu ngámingámin na pútupútut datu annánà tu Noa se datu nas-nasiyon da nga ittu datu naggay-gayatán datu nagbal-baláki nga nas-nasiyon kídi kalawagán kalpasán natu dallis.

Tu torre ka Babel

11 Kitun, ay sissa tu aggúni datu ngámin tolay ked kalawagán ni, se sissa ya kabalitán na. ² Ay kane mawe da ka padne lattakán, ay nasingan da tu tanáp ka Shinar, ay naggunà da kitúni yin. ³⁻⁴ Ay se da nán kitu isaisa kaggída, “Mangwa tada kídi ka íli tada. Ay mangwa tada pe ka alingúdu pànang nga torre ya magiddatang ka lángit, ta senu medin-dinnámag tada kadaya tolay. Akkan tada pe masip-siparà kiya kalawagán,” nán da. Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Ara nu, mangwa tada ka ladrilyu, ay kuwaan tada ka nakulnit tutu wala. Ay díkod nangwa da kurug ka ladrilyu nga ittu tu pinangdarupírip da. Ay ispaltu tu bátug pinagsumintu da.”

⁵ Ay kane madama da ngin na mangwa kitu íli se tu torre da, ay bumaba nge APU, ta sinnan na tu kuk-kuwaan da. ⁶ Ay kane masingan ne APU tu kuk-kuwaan da, ay nán na, “Kurug ga sissa daya tolay. Tu yán ya anggayát da nga mangwa kiya piyán da kampela ngin nin. Ay màwa da tutu wala ngámin na asikkuwaan da, áta sissa mà ya aggúni da, ay magkikinnawátan da ngámin,” nán na. ⁷ “Ay mawe tada pagbal-balakiyan

---

11:3-4 Ya ladrilyu, ay ummán ka hálu blak may lusà a nalibugán ka ninànà a dagámi se la naupuwán.

ya aggúni da, ta senu akkan da magkikinnawátan,” nán na. ⁸Ay díkod gapu kiya akkan da agkikinnawátan, ay nasip-siparà da pe yin ki ngámin giyán kídi kalawagán. Ay tútu akkan da nabalín tu kuk-kuwaan da nga íli. ⁹Ay tútu nepangágan da ka Babel tun na giyán, áta pinagbal-baláki ne APU tu aggúni datu tolay kídi kalawagán. Ay tu pe tun tu namagsip-siparà ne APU kaggída ki ngámin giyán kídi kalawagán.

Datu gakagaka tu Shem

¹⁰Ay tu dedi datu pútupútut tu Shem. Kitu magatut dagun tu Shem, ay neanà tu Arfaxad nga pútut na nga laláki. Kustu duwa dagun kalpasán tu dallis. ¹¹Ay atán pe datu duddúma nga pútupútut na. Ay kane meanà tu Arfaxad, ay nagbiyág pikam tu Shem ka limma gatut dagun. ¹²Ay kane tallu púlu se limma dagun tu Arfaxad, ay neanà tu Shela nga pútut na. ¹³Ay adu pikam pe datu pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Shela, ay nagbiyág pikam tu Arfaxad ka appát gatut se tallu dagun.

¹⁴Ay kane tallu púlu dagun tu Shela, ay neanà tu Eber nga pútut na. ¹⁵Adu pikam datu pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Eber, ay nagbiyág pikam tu Shela ka appát gatut se tallu dagun.

¹⁶Ay kane tallu púlu se appát dagun tu Eber, ay neanà tu Peleg nga pútut na. ¹⁷Ay atán pikam pe datu duddúma nga pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Peleg, ay nagbiyág pikam tu Eber ka appát gatut se tallu púlu dagun.

¹⁸Ay kane tallu púlu dagun tu Peleg gin, ay neanà tu Reu nga pútut na. ¹⁹Ay uwad da pikam sabáli nga pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Reu, ay nagbiyág pikam tu Peleg ka duwa gatut se siyám dagun.

²⁰Ay kane tallu púlu se duwa dagun tu Reu, ay neanà tu Serug ga pútut na. ²¹Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Serug, ay nagbiyág pikam tu Reu ka duwa gatut se pittu dagun.

²²Ay kane tallu púlu dagun tu Serug gin, ay neanà tu Nahor nga pútut na. ²³Ay uwad da pikam sabáli nga pútupútut na. Nanggayát kitu nekeanà tu Nahor, ay nagbiyág pikam tu Serug ka duwa gatut dagun.

²⁴Ay kane duwa púlu se siyám dagun tu Nahor rin, ay neanà tu Tera nga pútut na. ²⁵Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútupútut na. Nanggayát

---

11:9 Ya sarut naya Babel, ay nagbal-baláki.

kitu nekeanà tu Tera, ay nagbiyág pikam tu Nahor ka magatut se sangapúlu se siyám dagun.

²⁶ Ay kane pittu púlu dagun tu Tera ngin, ay nanggayát nagpútut. Nakapútut ka tallu nga lalláki. Tu Abram, tu Nahor, se tu Haran.

²⁷ Tu dedi lugud datu pútupútut tu Tera: Tu Abram, tu Nahor, se tu Haran. Tu Haran tu ama tu Lot. ²⁸ May nunna natay tu Haran may tu ama na nga Tera. Natay ka íli Ur ka Caldea nga neanaán na pe. ²⁹ Ay tu Abram se tu Nahor, ay nangatáwa da pe yin. Tu ngágan natu atáwa natu Abram ay Sarai. Ay Milca tu ngágan tu atáwa natu Nahor. Pútut kam pe tu Haran tu Milca se tu Isca.

³⁰ Ay tu Sarai nga atáwa tu Abram, ay akkan makapagan-anà. Díkod áwan na an-anà. ³¹ Ay inalà na tu Tera de Abram nga pútut na, se tu Lot nga apúku na ke Haran, se tu Sarai nga manúgáng na nga atáwa tu Abram, ay se da nagtálaw ngámin ka Ur ka Caldea, ta mawe da kuma ka Canaan. Ngamay kane dumatang da ka íli Haran, ay nagyán da kitúni. ³² Ay natay tu Tera kannán Haran kane duwa gatut se limma dagun na ngin.

Tu nangayáb ne Apu Dios kitu Abram

12 Ay nán ne APU kitu Abram, “Panáwam ya íli mu se daya pan-pane mu, ay se ya balay tu ama mu. Ta mawe ka kiya giyán na ipassingan ku kikaw. ² Ay se ku wala nga pagbalinan ka adu tutu wala daya gagagaka mu, ay magbalin da ka abay nga nasiyon. Iyà ya sumeng kikaw, ay se ku la nga pagbalinan ka nadáyaw pà nang ya ngágan mu. Ay senu ikaw ya sumeng kadaya duddúma pe.

³ Ay namáru wà kadaya namáru kikaw. May gedán ku daya magged kikaw. Gapu kikaw, ay pàgan ku daya ngámin tolay ked kalawagán.” ⁴ Ay tútu nawe tu Abram nga ummán kitu kinagi ne APU kaggína. Inalà na pe tu Lot. Pittu púlu se limma dagun na ngin kane magtálaw ka Haran. ⁵ Nawe da se tu Sarai nga atáwa na, se tu Lot nga amanakan na. Ay inalà da ngámin pe datu kuw-kuwa da nga inùnúdán da. Ay inalà da pe datu asassu da nga nálà da Haran. Ay se da nagrubbuwát nga mawe ka Canaan. Ay kane makadatang da kattoni Canaan, ⁶ ay liniwánan da. Nangaw-át da pikam ka panda Shekem. Atán pikam datu iCanaan kitúni Canaan kitun. Nawe da kitu giyán tu abay káyu ka More. Ay nagyán da kitúni ka nakaru.

⁷ Ay se yala nagpassingan ne APU kitu Abram nga nán na, “Iddè idi nga lusà kadaya gakagaka mu,” nán na. Ay tútu nangwa tu Abram ka anidúgán na ka pagbasu na ke APU nga nagpassingan kaggína. ⁸ Akkan nabayág, ay nagtálaw manin de Abram. Nameyag da manin kadatu ban-bantay ya atán kitu padne lattakán ka Betel. Ay nangwa ka báwi na kitúni kitu nagbátán Betel se Ai. Kitu padne sirbútán natu báwi na, ay ittu tu giyán na Betel, ay padne lattakán kitu báwi na tu íli Ai. Ay nangwa kitúni ka agbasuwán na pe ke APU. Ay ittu tuni pe ya agkararágan na ke APU. ⁹ Ay nawe manin tu Abram. Namarè nga nameyag ka Negeb.

Tu kowad de Abram se Sarai ka Egipto

¹⁰ Kitun kam pe nga tiyampu, ay magulát da kattoni Canaan. Ay díkod nanagut tu Abram se nawe ka Egipto, ta mag-agyán pikam kitúni ta napgus tu ulát. ¹¹ Ay kane tagay da lumná in kitu íli Egipto, ay nán tu Abram kitu Sarai nga atáwa na, “Ammù nga napiya ka. ¹² Ay nu masingan daka daya iEgipto ay nán da nga, “Tu idi ikaw ya atáwa na, nán da, ay se dà patayan. Ngamay akkan daka patayan. ¹³ Ay túya nán mu nga wagi taka, ta senu namáru da kiyà, ay akkan dà patayan gapu kikaw,” nán tu Abram. ¹⁴ Ay kane lumná tu Abram kitu íli Egipto, ay nasingan datu iEgipto nga napiya tutu wala kurug tu atáwa na. ¹⁵ Ay kane masingan datu upisiyál natu ári, ay kinagi da kaggína nu wà ummán tu kinapiya na. Ay tútu pinálà natu ári tu Sarai, se da nippan kitu palásiyu natu ári. ¹⁶ Ay gapu kaggína, ay namáru tu ári kitu Abram. Niddán na ka karneru na, báka na, kabalyu na, kámel na se puunán se toru nga asnu, ay se niddán na pe ka asassu na nga lalláki se babbay.

¹⁷ Ngamay pinagtakit tutu wala ne APU tu ári, se datu akkobung na gapu kitu Sarai. ¹⁸ Ay tútu pinàrawán tu ári tu Abram, ay se na nán kaggína, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwám kiya ta? Tura mu netuláyaw kiyà nga magatáwa kayu! ¹⁹ Tura mu nán nga magwagi kayu? Ay túya inalà ku nga atawán kuma! Ye idi yin ya atáwam. Alà mun ta magtálaw kayun,” nán tu ári. ²⁰ Ay se na la binílin datu tolay na ka panggap kitu Abram. Ay díkod pinarbuwát dada nga magatáwa. Ay inalà tu Abram ngámin pe datu kuw-kuwa na.

12:9 Ya sarut naya Negeb, ay nakarsi nga lusà.

Tu nagtuway de Abram se Lot

13 Ay díkod nagtálaw de Abram nga magatáwa ka Egipto. Nanùdu da kammin ka Negeb se tu Lot. Inalà na ngámin pe datu kuw-kuwa na. ²Ay nabànáng tutu wala tu Abram. Adu datu báka na, se adu pe tu pirà na se tu balitù na. ³Ay nagtálaw da manin ka Negeb se da namarè nga nawe ka Betel, kitu giyán na nagbàtán Betel se Ai, tu nangwaán na kam ka báwi na kitun. ⁴Ay kitúni kam pe tu nunna nga nangwaán na ka agbasuwán na. Ay dinay-dáyaw na manin ne APU kitúni.

⁵Tu Lot ta amanakan tu Abram nga nekiwid na, ay adu pe yin datu áyam na nga báka se karneru. Ay atán kampela pe yin datu pamilya na se datu asassu na. ⁶Ay gapu ta umadu tutu wala datu áyam da nga duwa, ay akkan maaná yin tu lusà a pagpastuwán da. Ay díkod akkan da pe makapagbulun nin. ⁷Magsasáwad din datu pára pastu tu Abram se datu pára pastu tu Lot. Kitun na tiyampu, ay mag-agyán kitúni pe datu iCanaan se datu iPerezeo.

⁸Ay díkod, nán tu Abram kitu Lot, “Masápul la makusap ya akas-asasáwad daya pára pastu mu se dayán kiyà. Lùsawan ku nga magsáwad ta pe, áta magama ta mà,” nán na. ⁹“Sinnam kod ya kalawág naya lusà. Masápul la magtuway ta ngin. Nu mawe ka kiya pane diwanán, ay mawe yà kiya pane kasígid. Ay nu mawe ka kiya pane kasígid, ay mawe yà kiya pane diwanán,” nán natu Abram.

¹⁰Ay díkod neapaapág tu Lot tu mata na, ay nasingan natu tanáp kitu Jordan nga mameyag ka Zoar nga nadam-ag se madanumán pànanang, nga ummán ka kamulán ne APU. Ummán pe kitu lusà ka Egipto, kitu akkan pikam dinadál ne APU ya Sodom se Gomorra. ¹¹Ay díkod ittu tu pinfli tu Lot, tu tanáp kitu Jordan, ay se la nameyag ka padne lattakán. Díkod ittu tun nagsibna da. ¹²Tu Abram, ay nagyán ka Canaan may tu Lot, ay nawe nagyán kitu ili kitu tanáp. Nekalit na pe tu báwi na kitu adanni ka Sodom. ¹³Datu tolay ka Sodom, ay napalotán tu agbas-básul da ke APU.

Tu nagyán tu Abram ka Mamre ka Hebron

¹⁴Ay kane sumibna tu Lot tin, ay nán ne APU kitu Abram, “Iapa-apág mu ya matám kiya magpingipíngit, Abram, ¹⁵áta ngámin yán na lusà a masingam, ay ipakin-kuwà kikaw ka áwan panda se kadaya ngámin na

gagakaka mu. ¹⁶ Ay paaduwan ku tutu wala daya gakagaka mu. Ay ummán kiya kaadu naya tápù ya kaadu da, áta áwan makabílang kaggída,” nán na. ¹⁷ “Ara, dàdàan mu win ya lusà, ta idde ku mà in kikaw,” nán ne Dios. ¹⁸ Ay nealit manin tu Abram tu báwi na, ay se nagyán kitu kakayuwán ka Mamre nga adanni ka Hebron. Ay se yala nangwa manin ka anídúgán na ka pagbasu na ke APU.

Tu nangalà kammin tu Abram kitu Lot

14 Kitu kinaári tu Amrafel ka Shinar, tu Ari Arioc tu ári ka Ellasar. Tu ári ka Elam, ay tu Ari Kedorlaomer. Ay tu ári Tidal, tu ári ka Goiim. ² Ay ngámin dayán na à-ári, ay naggagaddù da nga nakigubát kadatu naggagaddù pe nga à-ári nga ittu datu: Ari Bera nga ári ka Sodom, tu Ari Birsha nga ári ka Gomorra, tu Ari Shinab nga ári ka Adma, tu Ari Shemeber nga ári ka Zeboyim, ay se itu ári ka Bela (Zoar kam yán). ³ Dedi nga à-ári, ay pinaggaámung da ngámin datu suldádu da kitu natanáp pa íli nga Siddim (kídi yin ay ittu ya bebay nga napet tu danum na). ⁴ Netur-turayán tu ári Kedorlaomer da kitun ki unag na sangapúlu se duwa dagun. Ngamay kitu mekasangapúlu se tallu dagun, ay lumában da ngin kaggína. ^{5–6} Ay kitu mekasangapúlu se appát dagun, ay ginubát natu ári Kedorlaomer se datu kabbulun na nga à-ári datu magRefaim ka Asterot-karnaim, se datu mag-Zuzim ka Ham se datu mag-Emim ka Shave-kiriataim, se datu Horeo ka bantay Seir panda ka El-paran nga atán kitu nagpandanán tu ir-ir-er. Ay inábà natu ári Kedorlaomer da ngámin. ⁷ Ay se da nagpatoli ka En-mispat (Kades kam yán). Ay ginubát da pe datu gakagaka natu Amalek se datu Amoreo nga mag-agyán ka Hazazon-tamar. Ay inábà dada pe.

⁸ Ay kitúni, ay summabat ta makigubát kaggída datu tangabubúlun na à-ári ka Sodom, ka Gomorra, ka Adma, ka Zeboyim, se ka Bela (Zoar kam yán). Naggugubát da kitu tanáp natu íli Siddim se ⁹ tu ári Kedorlaomer nga ári ka Elam se ári Tidal nga ári ka Goiim, se ári Amrafel nga ári ka Shinar, se ári Arioc nga ári ka Ellasar. Dedi nga appát datu nakigubát kadatu limma. ¹⁰ Ay kitu tanáp natu íli Siddim, ay uwad da abbut nga napnu ka naringkat ta ummán ki ispaltu. Ay kane magtatálaw datu à-ári ka Sodom se Gomorra se datu suldádu da, ay nepisuán datu duddúma

kaggída kadatun na abbut. Ay datu duddúma, ay nagtatálaw da kadatu ban-bantay.

¹¹ Ay díkod datu kalínga da, ay inalàan da datu kuw-kuwa datu iSodom se iGomorra se datu akakkanan da. Ay se da nagtatálaw. ¹² Ay inalà da pe tu Lot nga amanakan tu Abram kitu wagi na nga laláki. Ata mag-agyán pe ka Sodom. Inalàan da pe datu kuw-kuwa na. Ay se da nagtálaw.

¹³ Ay uwad isa nga nakatálaw. Ay aggína tu nawe nangikagi kitu Abram nga Hebreo nga magag-agyán kitu adanni kitu kakayuwán tu Mamre nga Amoreo nga wagi de Eshcol se Aner. Kagdù tu Abram dedi. ¹⁴ Ay kane magina tu Abram nga tiniliw da tu amanakan na, ay nawe nada impal panda ka íli Dan. Kabulun na datu asassu na nga neanà in ka balay na, nga tinùgúdán na nga makigubát. Tallu gatut se sangapúlu se walu da ngámin. ¹⁵ Pinagkaduwa na datu tolay na se datu asassu na, ay se da ngináyaw datu kalínga da kane gabi. Nagtuway da nga nangpal kadatu kalínga da. Pinalsu dada, ay tútu nagtatálaw da. Nasimát dada ka Hoba pane dáya ka Damasco. Ay inábà dada kattoni. ¹⁶ Ay díkod nilbet tu Abram kammin datu kuw-kuwa datu iSodom, ay se nálà na kammin pe tu amanakan na nga Lot se datu kuw-kuwa na. Ay nálà na kammin pe datu ngámin tolay ya natiliw, meráman datu babbay.

Tu nangikarárag tu Melkizedek kitu Abram

¹⁷ Ay kane maábà tu Abram tu ári Kedorlaomer se datu duddúma nga ári nga kabulun na, ay sinabat natu baru wa ári ka Sodom kitu tanáp tu Shave (ya sarut na, ay tanáp tu ári). ¹⁸ Ay tu Melkizedek nga ári ka Salem, ay nangilbet ka sinápay se bási (nga nàwa ki digu úbás). Aggína pe tu pádi naya Kangatuwán na Dios. ¹⁹ Ay se na nekarárag tu Abram nga nán na,

“Abram, kalakkán naka ya Kangatuwán na Dios, nga ittu ya namarsuwa ki lángit se kalawagán;

²⁰ Ay maday-dáyaw ya Kangatuwán na Dios nga ittu ya sinummeng kikaw wa nangábà kadatu kalíngam,” nán na.

Ay nidde tu Abram ke Melkizedek tu pagkapúlu datu ngámin na nálà na nga kuw-kuwa. ²¹ Ay tu ári ka Sodom, ay nán na kitu Abram, “Iddem kiyà kammin daya tolay ku, ngamay alà mu ngámin daya kuw-kuwa,” nán na. ²² Ngamay nán tu Abram kaggína, “Sinipataán ku ke APU nga

Kangatuwán na Dios nga namarsuwa ki lángit se kalawagán, ²³ nga akkan nà mangalà oray binola ngala onu isa nga sandál lala, ay oray nágan na nga kuw-kuwám, ta senu akkan mu makuna nu kuwa nga, ‘Bumánang a nge Abram ta gapu kiyà,’ nán mu. ²⁴ Awan ku nga alà. Tittu daya kinnán daya babbágù i, se ya kípát daya tolai nga kummíwid kiyà, de Aner, Eshcol se Mamre. Iddem ya kípát da,” nán tu Abram.

Tu kari ne Dios kitu Abram

15 Ay kalpasán dayán na mà-màwa, ay nagpatagenap nge APU kitu Abram, ay nán na kaggína, “Akkan ka magansing Abram, ta igdù taka peyang. Ay se abay pà nang pe ya pagsubálit ku kikaw,” nán na. ²⁻³ Ay nán tu Abram, “O, Apu DIOS, nágan na pe ya sur-surbi daya iddanám kiyà, ay áwan ku mà a pútut oray isa. Ay ya ammu a mangtáwid kadaya kuw-kuwa ku, ay e Eliezer nga iDamasco nga asassu ku, áta akkan nà niddán ka an-anà,” nán tu Abram. ⁴ May nán ne APU kaggína, “Akkan! Ata atán ya pútut mu kampela ngin nin na ittu ya mangtáwid kadaya ngámin na kuw-kuwám,” nán na. ⁵ Ay tútu nippan ne Dios nge Abram ka lasi, ay se na nán, “Maglángad ka Abram ta bilángan mu daya bittuwan nu mabílang muda. Ummán kiya kaadu dayán ya kaadu daya gakagaka mu,” nán na. ⁶ Ay kinurug tu Abram nge APU. Ay nebílang ne APU nga namáru tu Abram gapu kitu inanggurug na.

⁷ Ay se nán manin kitu Abram, “Iyà nge Yahweh nga namatálaw kikaw ka Ur ka Caldea, ta ipakin-kuwà kikaw idi nga lusà,” nán na. ⁸ Ngamay nán tu Abram, “O, APU, paanna ya akammù nga kurug mepakin-kuwa kiyà idi ya lusà?” nán na. ⁹ Ay tútu nán ne Dios kaggína, “Mangilbet ka ka isa nga bumal-balásang nga báka nga tallu dagun na ngin, isa nga bumal-balásang nga kalding se isa toru nga karneru nga agtálu dagun da, se isa nga ladágan se isa nga ubbun kalapáti,” nán na. ¹⁰ Díkod nilbet tu Abram ngámin dayán, ay se nada sinílatán na pinagkaduwa ngámin, se nada binilád da pinagtuway. Ngamay datu an-anù, ay akkan na sinilát da. ¹¹ Ay nu atán datu karabúngan na melug mangán kadatu nasilát ta animál, ay sabúgan tu Abram da.

¹² Ay kane tagay masirbut tu mata ngin, ay nilà tutu wala tu Abram. Ay se la nga naggibat tutu wala nga nakapap-panansing tu giyán na. ¹³ Ay se la nga nán ne APU kaggína, “Ammuwán mu tutu wala idi, nga daya

gakagaka mu, ay magyán da ka íli nga akkan da nga kurug íli. Ngamay agtangeli da ngala kiyán na íli. Magasassu da se mapal-pallà da kiyán na íli ki unag appát gatut dagun. ¹⁴Ngamay panísan ku daya tolay nga mangasassu kaggída. Ay se la nga magtálaw daya gakagaka mu nga adu daya kuw-kuwa da ngin. ¹⁵Ay nu ikaw, ay akkan màwa dayán kikaw. Maglálakay ka pikam pà nang nga simpipiya ya uray, se kala matay. ¹⁶Ay daya gakagaka mu, ay magulli da kanedi, ngamay manggayát kadaya mekappát pagwawagiyán nala. Ata ya kinadakè daya Amoreo, nga ittu daya mag-agyán pikam kídi, ay akkan pikam pumanda.”

¹⁷Ay kane masirbut tu mata ngin, se naggìbat tutu wala pe yin, ay pagkilát na ngala ya magat-atù a bánga. Ay se yala nga uwad apuy nga ummán ki maggatagatang nga páur nga nanalen kitu túlad datu sinì-silát na nga animál. ¹⁸Ay kitun kam nga algaw, ay nagkari ye APU kitu Abram nga nán na, “Iddè idi nga lusà kadaya gakagaka mu. Maggayát kitu wángag ka Egipto panda kiya wángag Eufrates nga ittu ya kabayyán na wángag. ¹⁹Daya lusà daya Kineo se daya Kenizzeo, daya Kadmoneo, ²⁰daya Heteo, daya Perezeo, daya Refaim, ²¹daya Amoreo, daya Cananeo, daya Girgaseo, se daya Jebuseo, ay iddè kadaya gakagaka mu,” nán na.

Tu nekeanà tu Ismael

16 Ay tu Sarai, ay akkan na middán ka an-anà tu Abram nga atáwa na. Ay uwad asassu na nga babay nga iEgipto nga nagnágan ka Hagar. ²Isa ngalgaw, ay nán tu Sarai kitu Abram, “Gapu ta akkan nà a pagan-anaan ne APU, ay paanna nu mawem allayan ne Hagar ra asassu ku ta. Get aggína ya pakalakkán ku ka an-anà ku,” nán na. Ay díkod kinurug tu Abram tu kinagi tu Sarai. ³Ay díkod kane mekasangapúlu dagun tu Abram min ka Canaan, nilbet tu Sarai kaggína tu Hagar nga iEgipto nga asassu na ta allayan na. ⁴Ay inlay kurug tu Abram tu Hagar, ay tútu nabùsit. Ay kane nammuwán na nga nabùsit, ay irupat na tu Sarai nga apu na gapu ta akkan magan-anà.

⁵Ay gapu ta irupat tu Hagar tu Sarai kane mabùsit, ay nán natu Sarai kitu Abram, “Básul mu idi nga angngirupat na kiyà. Tura nà mán kammin na irupat te Hagar kane mabùsit, ay iyà ya nangipalúbus sa allayam. E APU ngala ya makammu mangguwes kadàta nga duwa,” nán na.

15:16 Nán daya duddúma nga bátug appát gatut dagun idi.

⁶Ngamay nán tu Abram kitu Sarai, “Ikaw mà ya apu na. Ay kuwaam mu wala kaggína ya piyám kampela ngin nin,” nán na. Ay díkod nagraw-rawtán natu Sarai tu Hagar. Ay tútu nagtálaw.

⁷Ay nasmà naya anghel ne APU tu Hagar kitu adanni kitu gabbuwà kitu ir-ir-er, tu gabbuwà a atán kitu mameyag ka Shur. ⁸Ay nán tu anghel kaggína, “Wà naya kapannám, Hagar nga asassu ne Sarai, ay se kawà naya naggayatám?” nán na. Ay “Magtálaw wà kitu apu ku wa Sarai,” nán tu Hagar.

⁹Ngamay nán natu anghel ne APU kaggína, “Magulli ka kitu apu mu, ay peturayán ka ngala pe kaggína,” nán na. ¹⁰Ay nán pikam tu anghel ne APU, “Paaduan ne Apu tutu wala pe daya gakagaka mu. Awan makabílang kaggída. ¹¹Nabùsit ka. Ay laláki ya an-anà mu. Ya ipangágan mu kaggína, ay Ismael (Ya sarut nayán ay Manggìna nge Dios). Ata nagìna ne APU ngámin daya pannakit mu wa nàlamám. ¹²Ay ya an-anà mu, ay nasúkir ra ummán kiya alsádu wa asnu. Kagúra na daya ngámin tolay. Ay túya kagúra da ngámin pe. Adayyuwán na daya ngámin pan-pane na ta kagúra nada,” nán natu anghel.

¹³Nanggayát kitun, ay nengágan tu Hagar nge APU ka, “El-roi.” Ay ya sarut nayán ay ‘Ikaw ya Dios sa naningan kiyà,’ áta nán na nga, “Nasingan ku we Dios, may sibbiyág gà pikam,” nán na. ¹⁴Díkod nepangágan da tu bubun ka “Beer-lahai-roi.” Ya sarut nayán ay, ‘Ya bubun naya Sibbiyág ga Naningan Kiyà.’ Tun na bubun, ay atán kitu nagbàtán naya Kades se Bered.

¹⁵Ay díkod nagan-anà tu Hagar ka laláki. Tu idi yin tu an-anà da se tu Abram. Ay nengágan tu Abram ka Ismael. ¹⁶Kane ianà tu Hagar tu Ismael, ay walu púlu se annam dagun tu Abram min.

Ya pakasinnán kitu nagkari ne Dios kitu Abram

17 Ay kane siyám púlu se siyám dagun tu Abram min, ay nagpassingan manin ne APU kaggína. Ay nán na kaggína, “Iyà ya Mannakabalin na Dios. Ikurug nà, ay se akkan ka nga mangwa ka oray nágan na nga nadakè. ²Ay ikarì manin kikaw nga paaduan ku tutu wala daya gakagaka mu,” nán na. ³Ay tútu nagukkab tu Abram. Ay netul-túluy ne Apu Dios ya nakiamomán kaggína. ⁴Ay nán na, “Iyà ay atán ikarì kikaw. Ay kurug idi ya nán ku wa pagbalinan ku daya gakagaka mu ka adu tutu wala

nga umlí. ⁵ Ay ya isa pe, ya ngágan mu, ay akkan nin na Abram nu di Abraham min. (Ya sarut nayán ay ‘Ama daya adu wa nas-nasiyon’). Ittu yán nin ya ngágan mu, áta pagbalinan taka lugud ka apuapu daya adu tutu wala nga nas-nasiyon. ⁶ Paganában ku tutu wala daya gakagaka mu. Daya nas-nasiyon, ay maggayát da ngámin kikaw. Ay se adu kadaya gakagaka mu daya magbalin ka ári. ⁷ Magkari yà kikaw se kadaya gakagaka mu se kadaya gakagaka da ka áwan panda. Ya kari kadakayu ay idi: Iyà ya Dios nu, ikaw se daya ngámin gakagaka mu. ⁸ Ay se ku idde kikaw se kadaya gakagaka mu ya ngámin Canaan nga pagkaw-kawiliyán nu pikam kídi. Ipakin-kuwà dayán kaggída ka áwan panda ngin. Ay iyà ya Dios da,” nán ne Dios.

⁹ Ay se la nán manin ne Dios kitu Abraham, “Ngamay nu ikaw, ay akkan mu kaligpanán ya pagtaturuwán tada nga ipàwà kikaw se kadaya ngámin gakagaka mu se kadaya gakagaka da. ¹⁰ Tu idi ya ipàwà kikaw se kadaya gakagaka mu, nga akkan nu kal-kaligpanán: Ngámin daya lalláki kadakayu, ay masápul la makúgit da. ¹¹ Masápul nga makúgit kayu ta ittu ya pakasinnán nga atán nagtuturatuwán tada. ¹²⁻¹³ Ngámíngámin daya lalláki nga atán ki biyáng mu, ay masápul makúgit da nu walu ngalgaw da ngin manggayát ki keaná da. Ay masápul la kuwaan ngámin da pútupútut mu idi se daya asassu mu, neaná da ki balay mu se akkan. Oray nu ginátang mu da ki agtangeli, ay masápul makúgit da ngámin. Ay díkod ya nagkakariyán tada, ay atán peyapeyang ya pakasinnán nu ki baggi nu ki áwan panda. ¹⁴ Ay ngámin daya maddi magpakúgit, ay akkan da mebláng ka tolay ku, áta akkan da kinurug ya nagkakariyán mi.”

¹⁵ Ay se la nán ne Dios kitu Abraham, “Ay nu e Sarai nga atáwam, ay ingágan mu win ka Sara. Akkan Sarai ya ngágan na ngin. ¹⁶ Paanggamman ku, ay se pagan-anaan ku ka isa nga laláki. Ay aggína pe ya magbalin ka bátug ina ngámin daya nagbal-baláki nga tul-tolay. Daya magári kadaya nas-nasiyon, ay maggayát kadaya an-annána na,” nán na. ¹⁷ Ay se la nagukkab tu Abraham se nakagalà nga nán na kaggína kampela ngin nin, “Makapagan-anà kami nád pikam? Ay magatut dagun ku win, ay siyám púlu dagun Sara ngin,” nán na. ¹⁸ Ay se la nán Abraham ke Dios, “Ay nu mabiyág kuma nge Ismael ki agtagasíngan mu, Apu, ay aggína ngin ya kàwaán daya kar-kari mu” nán na. ¹⁹ Ay nán ne Dios, “Akkan ummán kiyán ya nán ku. E Sara mismu nga atáwam ay mabùsit. Magan-anà ka isa nga laláki. Ay ingágan mu ka Isaac. Ay aggína ya pagkariyán ku. Magkari

yà kaggína pára kadaya gakagaka na ka áwan panda. ²⁰ Ay nu e Ismael, ay maawátan ku ya piyán mu. Ay bindisiyonán ku pe. Paaduwán ku tutu wala pe daya gakagaka na. Sangapúlu se duwa kadaya gakagaka na ya magbalin ka prinsipé. Pagbalinan ku ka adu nga tangámalán. ²¹ Ngamay e Isaac nga pútut mu ke Sara ya pagkariyán ku. Meanà nu isa nga dagun ki am-amung nedi,” nán na.

²² Ay kane mabalin makibàbànan ne Dios kitu Abraham, ay ummawan nin. ²³ Ay díkod kitun kam ma algaw, ay inalà tu Abraham tu Ismael se ngámin datu asassu wa lalláki nga neanà kitu balay na se datu ginátang na nga asassu pe, ay se nada kinúgit ngámin nga ummán kitu pàwa ne Dios kaggína. ²⁴ Tu Abraham, ay siyám púlu se siyám dagun na ngin kitu nagkúgit na. ²⁵ Ay tu Ismael nga an-anà na, ay sangapúlu se tallu dagun na kane makúgit. ^{26–27} Kitun kam ma algaw tu nagkúgit tu Abraham se tu Ismael nga magama, se datu ngámin lalláki nga neanà ki balay na, se datu asassu na nga ginátang na kada agtangeli.

Nekari ne Dios nga magan-anà nge Sara ka laláki

18 Kitu aggag-agyán pikam tu Abraham kitu kakayuwán ka Mamre, ay nagpassingan ne APU kaggína. Atán magtutúgaw kitun kitu gagyángan natu báwi na kitu kapasúngat pàrang tu algaw kitun. ² Ay kane maglanga, ay pagkilát na ngala daya tallu wa lalláki nga magsisíkáda kitu ad-adanni kitu giyán na. Ay tútu nagkirut ta nawe nanabat kaggída, ay nagukkab kitu lusà kitu àrang da. ³ Ay nán na kaggída, “Magsíbál kayu pikam kídi, Apu. Ta senu masirbiyán takayu pikam, nu pagangammán nu ya agsirbí kadakayu. ⁴ Magimáng kayu pikam ki layyung ned káyu wi, ta mawe yà a mangalà ka danum ma pamgù kadaya bingil nu, ta senu malnawán kayu. ⁵ Ay magsagána ngà pikam ka kanan tada, senu atán pamílag nu wa manalen. Ay se kayu wala mawe nu mabalin kayu mangán. Atán kayu mà in ked balay yi, ay díkod masápul la magsirbi yà kadakayu,” nán tu Abraham. Ay díkod, “Ara lugud a nu ittu ya piyám,” nán da.

⁶ Ay díkod nagkaru wa nawe tu Abraham kitu báwi da se na nán kitu Sara, “Mangwa ka ka sinápay nga kanan dedi ya tallu tolay. Tu kapiyaán na arína ya usaram,” nán na. ⁷ Ay se la nanugkam tu Abraham ka isa kadatu báka na. Piníli na tu napiya nga urbun pikam. Ay se na nidde

kadatu asassu na. Ay kinaru da nga pinarti se da linútu pe yin. ⁸Ay kane makalútu da ngin, ay nagduy-ág da ngin. Ay uwad pe gátas se itu pinakulnit ta gátas. Ay díkod nangán datu tallu kitu layyung káyu, ay atán pe tu Abraham kitu giyán da, kaggída nga mangán.

⁹Ay nán datu tallu kitu Abraham, “Wàna giyán ne Sara nga atáwam?” nán da. Ay “Atán kiya báwi,” nán tu Abraham.

¹⁰Ay nán natu isa kadatu tallu, “Umbet tà manin kídi nu isa nga dagun ki am-amung nedí. Magan-anà e Sara ka isa nga laláki,” nán na. Ay kitu inangngagi na, ay uwad tu Sara kitu gagyángán natu báwi da nga padne likud kitu tolay. ¹¹Ay tu Abraham se tu Sara ay lalakay se bàbakat da ngin, ay díkod akkan magan-anà tu Sara ngin. ¹²Ay tútu nakagalà kampela ngin nin tu Sara nga nán na, “Ay se yà nád maganásan manin meallay kane magbàbakat tà pà nang ngin se maglalakay pà nang pe yin ya atáwà?” nán na. ¹³Ay tútu nán ne APU kitu Abraham, “Tura nakagalà e Sara? ‘Kurug nád da magan-anà à kídi ya bàbakat tà in,’ tura na nán? ¹⁴Atán kadi ya nasulit ke APU?” “Ay kiya umbet ta dagun ki am-amung nedí, ay kurug ga umbet tà manin, nga ummán kitu kinagì kikaw. Ay atán ya an-anà ne Sara nga laláki kiyán nin,” nán na.

¹⁵May tu Sara ay netuláyaw na tu nakagalà na, áta magansing. Ngamay nán ne APU, “Kurug mà a nga nakagalà ka,” nán na.

Tu nangngagi ne Dios kitu pannakadadál tu Sodom

¹⁶Ay se yala nga nagrubuwát datu tallu. Ay binulun ne Abraham da panda kitu giyán na am-amawan da tu Sodom ka amarbuwát na kaggída. ¹⁷Ay nán ne APU, “Akkan ku nád ipakammu ke Abraham ya asikkuwaan ku? ¹⁸Ay e Abraham mà ya paggayatán daya adu tutu wala nga umíli nga magbalin ka abay nga nasiyon, ay gapu kaggína ay maganggam da ngámin pe. ¹⁹Aggína ya piníli a makapútut ka adu, senu tùgúdán nada ngámin se daya akkobung na nga sumúrut ke APU ki angwa da kadaya napiya se daya kustu. Ta senu magun-ud da tu nekari ku ke Abraham,” nán na.

²⁰Ay díkod nepakammu ne APU kitu Abraham nga nán na, “Nasamnga ya pipílit kiyà panggap kadaya iSodom se iGomorra, ta napalotán ya

---

18:13 Nán da nga tu isa kadatu anghel ay e Dios. Ay datu duwa, ay anghel da.

kinadakè da se ya agbas-básul da. ²¹ Ay masápul la mawe yà managut ta sinnan nu kurug dedi ya nammuwán ku onu akkan,” nán na.

²² Ay díkod datu duwa nga lalláki, ay nawe da ka Sodom min. Ngamay tu Abraham, ay atán pikam magsisíkad kitu àráng ne APU. ²³ Ay ummadanni tu Abraham ke Apu, ay se na nán, “Wayya mu la nga itangapatay daya namáru wa tolay kadaya nadakè? ²⁴ Ay kas pangarígan nu atán limma púlu wa namáru wa tolay kiya íli, ay dadàlan mu kammala ya íli? Wayya mu la di ditaan nala gapu kadaya limma púlu nga atán kitúni! ²⁵ Akkan a rumbang nga kuwaan mu yán! Nu itangapatay mu daya namáru kadaya nadakè! Wayya la nga nagpáda ya angwám kadaya namáru se daya nadakè? Ikaw mà ya sissa nga mabalin mangguwes kadaya ngámin tolay ked kalawagán! Ay áwan na di kurug kiya angguwes mu!” nán tu Abraham.

²⁶ Ay tútu nán ne APU, “Ay nu atán masmà ku wa limma púlu wa namáru ka Sodom, ay akkan ku dadàlan ya íli gapu wala kaggída,” nán na.

²⁷ Ay nán manin tu Abraham, “Oray ammù a lusà à ala se abu, ay paturínán ku wala ya makibàbànan kikaw, Apu,” nán na. ²⁸ “Ay mapaanna nu akkan limma púlu, may atán appát púlu se limma nga namáru? Dadàlan mu ya íli gapu ta kúráng ka limma ngin?” nán na.

Ay “Akkan ku dadàlan a nu atán masmà ku nga appát púlu se limma nga namáru,” nán ne Apu.

²⁹ Ay nán manin tu Abraham kaggína, “Ay kas pangarígan na ap-appát púlu da?”

“Akkan ku pe a nga dadàlan gapu kadayán na appát púlu wa namáru,” nán ne Apu.

³⁰ Ay nán tu Abraham manin, “Akkan nà kuma nga lùsawan, Apu, ta atán kammala ya kagiyan ku. Ay nu kas pangarígan na tal-tallu púlu da nga namáru?”

Ay nán manin pe ne Apu, “Akkan ku pe nga dadàlan da a nu atán tallu púlu,” nán na.

³¹ Ay se yala nán manin tu Abraham, “Inagturad ku kurug ga magúni ki ummán kídí kikaw Apu. Ngamay mapaanna nu dudduwa púlu da?” nán na.

Ay “Akkan ku pe nga dadàlan a gapu kadayán na duwa púlu,” nán ne Apu.

³²Ay nán pikam mala natu Abraham ke Apu, “Akkan nà din lùsawan ta tu idi yin ya muddi nga kagiyan ku. Ay nu rán nala nga atán sangapúlu wa namáru?” nán na.

Ay nán manin pe ne Apu, “Ay akkan ku pe a nga dadàlan gapu kadaya sangapúlu nga namáru,” nán na. ³³Ay kane din mabalin makibàbànan ne APU kitu Abraham, ay nagtálaw win. Ay nawe pe yin tu Abraham.

Tu palotán na agbas-básul datu iSodom

19 Ay datu duwa nga anghel, ay inumbet da ka Sodom kitu gabi. Tu Lot, ay uwad kitu dadnuwángan tu íli nga magtutúgaw. Ay kane masingan tu Lot da, ay nawe na sinabat da, se nagukkab kitu lusà kitu àráng da. ²Ay se na nán kaggída, “Apu, magsíbal kayu pikam agpà ki balay, se kayu la sumápa nga mawe nu kaláwa, senu mausesuwán ku pikam da bingil nu,” nán na. Ngamay nán da, “Akkan. Magyán kami la kiya amuwág naya íli,” nán da.

³Ngamay pinílit nada. Díkod nawe da kitu balay na. Ay tútu pinamotun nada ka panggídám da. Ay nangwa pe ka sinápay ya áwan pamalbád. Ay se da nangán.

⁴Ay kitu tagay da matúdug gin, ay naglalbet datu ngámin lalláki kitu íli Sodom. Linìmut da ngámin tu balay tu Lot. Atán ngámin nanákam se nabbing nga lalláki. ⁵Ay se da nesáraw kitu Lot, “Wà giyán datu lalláki nga inumbet kanedi kídí nga gabi? Palawanan muda kidde, ta senu allayan mida,” nán da.

⁶Ay díkod lummawán tu Lot, ta we na amomanán datu lalláki. May negitap na kammin tu balay da. ⁷Ay nán na, “Wawwági, pangaási nu agpà ta akkan nu kuwaan ya nadakè. ⁸Atán duwa nga babbalásang ku kiddi nga áwan pikam neallay kaggída nga laláki. Palawanan kuda ta kuwaan nu wala ya piyán nu kaggída. May pangaási nu ta akkan nu an-anuwan dedi nga lalláki ta sangaíli ku dedi. Ay yà ya makakaammu nu atán màwa kaggída nga nadakè,” nán na.

⁹Ngamay nán datu lalláki, “Gayán! Agtangeli ka kanedi, ay tura la ikaw ya aggin-kakagi kadakami nu nágan naya kuwaan mi ta. Nadà-dakè lugud la ngin ya kuwaan mi kikaw may ya kuwaan mi kaggída,” nán da. Ay se da la nga maggugúru nga mangisùlin kitu gitap, ay malipit pe tu Lot tin. ¹⁰Ngamay datu duwa nga sangaíli tu Lot, ay ginamnid da kitu unag,

ay se da nga pinasuwalán tu gitap. ¹¹ Ay se da pinagkúláp ngámin datu lalláki nga maggugúru nga mangisùlin kitu gitap. Ngámin da, lal-làlakay se nabbing. Ay díkod akkan da masma in tu gagyangán.

Tu nagtálaw natu Lot ka Sodom

¹² Ay nán datu duwa nga lalláki kitu Lot, “Atán da kabbulun mu kiddi, ummán kadaya manúgáng mu onu annánà mu se daya duddúma nga induan nu? Itálaw nuda kanedi ya íli ¹³ ta dadàlan mi idi yin na íli. Ta nagina ne APU ya pipílit panggap kadedi nga tolay, palotán pà nang ngin ya nadakè a kuk-kuwaan dedi nga tolay. Ay túya nebon nakami ne APU nga manadál kiya íli,” nán da.

¹⁴ Ay tútu nawe tu Lot kitu giyán datu tali manugángan na ngin na lalláki se na nán kaggída, “Bumángun kayu ta magtálaw tada kídí nga giyán, ta dadàlan ne APU win idi ya íli,” nán na. May dálin da nu pangisoru tu Lot tu nán na.

¹⁵ Ay kane danni láwa ngin, ay binur-burung datu anghel tu Lot. “Bumángun ka ngin! Alà mu ya atáwam se daya duwa nga babbalásang mu, ta senu akkan kayu metangatay kadaya umíli nu panísan ne Dios da,” nán da. ¹⁶ Ngamay min-induwán mán kammin tu Lot. Ay tútu rinùrut da de Lot ta magatáwa se datu duwa babbalásang da. Ta kinalakkán ne APU da. Ay tútu nippan dada kitu lasi natu íli. ¹⁷ Ay kane mippan dada kitu lasi natu íli, ay nán da kaggída, “Magtálaw kayu senu akkan kayu matay. Akkan kayu maglingay. Akkan kayu magsin-sínang oray ka wàna kiya tanáp. Mawe kayu kadaya ban-bantay ta senu akkan kayu matay,” nán da.

¹⁸⁻¹⁹ May nán tu Lot kaggída, “Akkan, Apu. Nu mawe kami kadaya ban-bantay, get madatang nakami pikam ya annadál ne Apu, ay matay kami. Gapu ta nepassingan nu win ya kinamáru nu kiyà kiya angngilísi nu kiyà kiya pakatayán ku, ay palubúsán nà ala nga mawe ²⁰ kitu íli kitúni. Adanni kam yán na pagtaláwan mi. Bitti nga íli may áwan ku kaan-anuwán kannán,” nán na.

²¹ Ay nán tu isa kaggída kitu Lot, “Ara, ay atán pikam napiya nga kuwaan ku pára kikaw. Akkan ku wa dadàlan ya nán nu wa íli. ²² Magkaru kayu lugud da mawe kannán nin ta áwan ku nga màwa panda ki akkan

nu idaddatang kitúni nga íli,” nán na. Ay túya tun na íli, ay nengágan ka Zoar (“bittì” ya sarut na).

Tu nanadál ne APU kadatu Sodom se Gomorra

²³ Ay linumtà tu mata ngin kane dumatang de Lot kitu íli Zoar. ²⁴ Ay se yala pinagdittág ne APU ya apuy se maggatagatang nga asufre ka Sodom se Gomorra. ²⁵ Ay dinadál na datu il-íli kitúni se datu tana-tanáp pa giyán. Ay nagkakátay ngámin pe datu toláy kattoni, se ngámin na sibbiyág se ngámin mul-múla se kad-kaddat. ²⁶ Ngamay tu atáwa tu Lot, ay naglinggaw mán kammin kaggída nga magtálaw, ay díkod nagbalin ka sibbukal la asin.

²⁷ Ay kane pag-pagmakát, ay nawe tu Abraham kitu giyán na nagamomanán da se APU. ²⁸ Ay se na amawan ya Sodom se Gomorra se ngámin datu il-ileli kitu tanáp. Ay tútu nasingan na tutu wala ngin na magat-atù tutu wala pà nang datu il-ileli. ²⁹ Ay ummán kiyán tu nàwa kane dadàlan ne Dios datu il-ileli kitu tanáp. Akkan kam kinaligpanán ne Dios tu Abraham, ta pinatálaw na tu Lot pikam se na ngala nga dinadál datu il-ileli meráman tu nagyánan tu Lot.

Tu naggayatán datu Moabita se Ammonita

³⁰ Ay kane din kuwa, ay nagtálaw tu Lot ka Zoar. Nanùdu da nga nawe kadatu ban-bantay. Aggída se datu duwa nga babbalásang na. Magansing da nga magyán ka Zoar. Ay díkod nag-agyán da ngala ngin kitu isa nga abay nga liyáng. ³¹ Isa ngalgaw, nán tu manákam ma babbalásang kitu udiyán na, “Làlakay ama ngin, ay áwan nala oray isa nga laláki nga mangatáwa kadàta. ³² Pinglawan ta nge ama se ta la nga allayan, ta senu atán an-anà ta ke ama,” nán na. ³³ Ay tútu kane gabi, ay pinenum da tu ama da ka bási panda kitu nekinglaw na. Ay se la neallay tu manákam kaggína. Ay akkan na am-ammu nu inna tu neallay kaggína se tu nagtálaw na.

³⁴ Ay kane kaláwa, ay nán nату manákam kitu udiyán, “Uy, kitu gabi ay iyà tu neallay ke ama. Pinglawan ta manin nu gabi, ay se mu allayan. Ta senu atán an-anà ta ke ama,” nán na. ³⁵ Ay díkod pinenum da manin tu ama da kitun na gabi panda kitu nekinglaw na. Ay se yala neallay tu

udiyán kaggína. Ay áwan na am-ammu kitu neallay kaggína se tu nagtálaw na. ³⁶Ay díkod, datu duwa nga babbalásang tu Lot, ay nabùsit da. ³⁷Ay kane magan-anà da ngin, ay laláki tu an-anà tu manákam. Ay nepangágan na ka Moab. Aggína ya apuapu datu Moabita kadedi ya al-algaw. ³⁸Ay tu udiyán, ay nagan-anà pe ka isa nga laláki. Ay nepangágan na ka Ben-ammí. Ay aggína ya apuapu ngámin daya Ammonita kadedi ya al-algaw.

De Abraham se Abimelec

20 Ay naggayát kitúni Mamre, ay nawe manin tu Abraham kitu sakúpan Negeb. Nagyán kitu giyán na atán kitu nagbátán Kades se Shur. Ay se nagyán ka nakaru wala ka Gerar. ²Ay tu Abraham ay kagiyan na manin kadatu tolay kitúni Gerar nga wagi na tu Sara nga atáwa na. Ay díkod tu Abimelec nga ári ka Gerar, ay pinálà na tu Sara kitu palásiyu na. ³Ngamay, kane gabi ay nagpatagenap pe Dios kitu Abimelec. Ay nán na kaggína, “Matay ka, gapu kiya babay nga pinálà mu, áta atán atáwa na ngin,” nán na.

⁴Ay tu Abimelec ay akkan na pikam inlay tu Sara. Ay tútu nán na, “Apu, patayam agpà ya tolay ya áwan na kinuwa nga nadakè? ⁵Nán na mà kampela ngin nin nga magwagi da. Ay nán pe tu babay nga magwagi da kurug. Ay túya kinuwà idi, áta akkan ku kurug ammu ya kurug na. Ya kustu mà ala ya piyán ku wa kuwaan,” nán na.

⁶Ay tútu nán ne Dios kaggína kitu tagenap na, “Kurug. Ammù nga kinuwám idi ta kurug ga akkan mu ammu. Ay túya nelísi taka kiya pakabasúlán mu kuma kiyà. Túya akkan ku nepalúbus nga kuwaan mu ya piyán mu kaggína. ⁷Ipatullim lugud din ya babay, ta ya atáwa na, ay profetà. Ikarárag naka ta senu akkan ka matay. Ngamay nu akkam ipatulli, ay kurug ga matay ka, ikaw se daya ngámin tolay mu.”

⁸Ay díkod sumápa nga ginumniya tu Abimelec, ay se na kirrawán ngámin datu asassu na. Ay se na kinagi kaggída tu ngámin na nàwa. Ay nagansing tutu wala ngámin datu asassu na. ⁹Ay se la pinàrawán natu Abimelec tu Abraham. Ay nán na kaggína, “Taanna, tura ummán kídi ya kinuwám kadakami ta? Nágan na agpà ya nagbasúlán ku kikaw ta, tura nakami tag-tagge pagbasúlán, se daya itur-turayán ku? Turám agpà

20:7 Ya profeta, ay ittu ya agkakagiyan ne Apu Dios kadaya pekagi na kadaya tolay.

kinuwa kiyà yán ta?” nán na. ¹⁰ Ay nán pikam tu Abimelec kitu Abraham, “Nágan tu lam-lammat mu ta, tura mu kinuwa yán?”

¹¹ Ay nán natu Abraham, “Kinuwà tun, áta dálin ku nu áwan tutu wala ya magansing ke Dios kanedi nga giyán. Ay get nu patayan dà gapu kiya atáwà, nán natu uray ku. ¹² Ay se ya isa pe, ay kurug mà a magwagi kami. Magwagi kami ka ama ngala. Sabáli ya ina na kampela ngin nin. May nagatáwa kami. ¹³ Ngamay kane papannan nakami ne Dios nga pag-agyanan ka nagbal-baláki nga íli maggayát ka balay tu ama ku, ay nán ku kaggína, “Tu idi ya kuwaam ka angngipassingan mu kiya kinamárum kiyà. Kadaya ngámin il-ileli nga kapannán ta, nán mu wa wagi nà gane,’ nán ku,” nán na.

¹⁴ Ay tútu niddán natu Abimelec tu Abraham ka karneru se báka, ay se niddán na pe ka asassu na nga babbay se lalláki. Ay se na ipatulli kaggína kammin tu Sara nga atáwa na. ¹⁵ Ay se nán tu Abimelec kitu Abraham, “Lusà ku ngámin idi nga masingan mu. Magyán ka ngala kiya piyám pagyanán,” nán na. ¹⁶ Ay nán na pe kitu Sara, “Niddán ku ya wagi mu ka maríbu wa pinaláta nga pirà. Túyán ya bátug pangappiya ku, ta senu mammuwán daya ngámin na kabbulun nu nga áwan mu kinuwa nga nadakè. Ay ammuwán da ngámin pe nga nagkakappiya tada ngámin nin,” nán na.

¹⁷ Ay tútu nagkarárag tu Abraham ke Dios. Ay díkod impoli ne Dios tu Abimelec se tu atáwa na se datu asassu na nga babbay, ta senu makapagan-anà da kammin. ¹⁸ Ata akkan kuma pagan-anaan ne APU ngámin da babbay nga akkobung tu Abimelec nu akkan na nepatulli tu Sara nga atáwa tu Abraham.

Tu nekeanà tu Isaac

21 Ay e APU, ay nepassingan na kurug ya kinamáru na kitu Sara, ay se tinungpál na tu nekari na. ² Ata oray nu lálakay yin tu Abraham se bàbakat tu Sara ngin, ay kurug ga nabùsit se nagan-anà ka isa nga laláki kitu oras sa kinagi ne Dios kitu Abraham. ³ Ay Isaac ya nepangágan natu Abraham kitu an-anà da. ⁴ Ay kane walu ngalgaw natu an-anà, ay kinúgit natu Abraham, áta ittu lugud tun tu bílin ne Dios kaggína. ⁵ Kitu

---

21:2 Nekari ne Dios ka 17:21 nga magan-anà nge Sara nu malpás ya isa nga dagun, ay ittu idi yin ya kàwa natun. **21:3** Ya sarut na ya Isaac, ay “nakagalà.”

nekeanà natu Isaac, ay magatut tu dagun natu Abraham min. ⁶ Ay nán tu Sara, “Niddán nà ne Dios ka pagangammán ku. Ay oray nu inna nga makadámag nga nabùsit tà, ay mepaganggam da pe kiyà. ⁷ Ata inna pe ya mangipapáti nga magan-anà à kammala ta! Ngamay oray lalakay ye Abraham min, ay tura ngà kurug ga nakapagan-anà pikam,” nán na.

⁸ Ay ummabay tu Isaac kin. Ay díkod pinísu da pe yin. Ay kitu namísu da kaggína, ay namadumag nagsay-am tu Abraham.

Tu nammatálaw da kade Hagar nga magina

⁹ Ay kitu isa ngalgaw, ay nasingan tu Sara tu pútut tu Abraham kitu Hagar nga iEgipto nga ag-agbán na nge Isaac nga an-anà na. ¹⁰ Ay tútu nán tu Sara kitu Abraham, “Pataláwam ya asassu kiyán se iya an-anà na. Ta akkan mabalin na mepangtáwid kadaya kuw-kuwám ya an-anà na ke Isaac nga an-anà ku,” nán na. ¹¹ Magpannakit pà nang tu Abraham ta pútut na mà lugud pe tu Ismael.

¹² Ngamay nán ne Dios kitu Abraham, “Akkan ka magpannakit gapu kiya an-anà se ya ina na nga asassum. Nu nágan naya piyán ne Sara, ay ittu ya kuwaan mu, ta ngámin daya gakagaka mu ay e Isaac ya paggayatán da. ¹³ Ay iya an-anà naya asassu mu wa babay, ay pagbalinan ku ka adu tutu wala daya gakagaka na nga magbalin da ka isa nga nasiyon pe. Kuwaan ku yán gapu ta pútut mu lugud pe,” nán na.

¹⁴ Ay díkod kane kaláwa, ay gummabi nga bumángun tu Abraham. Nangalà ka sinápay se danum se na idde kitu Hagar. Ay se na pe nepàbay tu an-anà se nada papannan nin. Nawe da nga magina se da nga nagal-aliwagwag kitu ir-ir-er ka Beer-sheba. ¹⁵ Ay kane mammin tu danum da, ay nelídum na tu an-anà kitu isa nga kayakayu. ¹⁶ Ay se yala nawe nagtutúgaw kitu ad-adayyu. Annung na dalotán ka bútag tu kadayyu na. Ta nán na kitu uray na, “Akkan ku piyán sinnan ya pannakatay naya an-anà ku,” nán na. Kaggína nga magtutúgaw, ay sumángit tu an-anà.

¹⁷ Ay nagina ne Dios tu an-anà. Ay díkod uwad anghel ne Dios nga atán ka lángit nga kinumraw kitu Hagar. Ay nán na, “Nágan naya pakariribuán mu, Hagar? Akkan ka malídug. Ata nagina ne Dios ya sangit naya an-anà. ¹⁸ Ara, mawem arikúpan se anannayan ya an-anà. Ta daya pútupútut na, ay pagbalinan kuda ka isa nga abay nga nasiyon,” nán na.

21:16 Nán daya duddúma nga sumángit pe tu ina na.

¹⁹ Ay se la nepassingan ne Dios kaggína tu bubun. Nawe kitu bubun se na pannuwan ka danum tu agdanumán na nga lálát. Ay se na pe penuman tu an-anà. ²⁰ Ay tinag-tagasinnán ne Dios tu an-anà. Ummabay kitu ir-ir-er ka Paran. Ay lummaing pe nga magusár ki bú tug. ²¹ Ay se la pinagsápul tu ina na ka Egipto ka atáwa na.

Tu nagturátu de Abraham se Abimelec

²² Ay kitun kam ma al-algaw, ay nawe tu Ari Abimelec se tu Ficol nga ap-apu datu suldádu natu ári kitu giyán Abraham. Ay nán da kaggína, “Ammu mi nga bul-bulunan naka peyapeyang nge Dios ki oray inna ya kuwaam. ²³ Ay ikari mu mán tutu wala kiyà ki àràng ne Dios, nga akkan nà kas-kasabaan se daya pútupútut ku se daya gakagaka ku. Namáru wà kikaw, ay ummán ka din pe kiyà. Ay akkan mu din pe pagdudoray ya íli nga nagkawiliyám,” nán na.

²⁴ Ay tútu nán natu Abraham kaggína, “Ò, isipatà nga kuwaan yán,” nán na.

²⁵ Ay tútu neríri pe natu Abraham kitu Abimelec tu isa nga bubun na nga timpal datu asassu tu Abimelec. ²⁶ May nán tu Abimelec, “Akkan ku am-ammu nu iinna ya nangwa kiyán. Apakaginà ala yán kídí kammin kane kagiyam kiyà. Awan mu mà kinagi kiyà kitun,” nán na. ²⁷ Ay díkod nangidde tu Abraham kitu Abimelec ka kar-karneru se bak-báka, ay se da nagturátu wa duwa. ²⁸ Nangisibna tu Abraham ka pittu nga babbay ya urbun karneru kadatu karneru na.

²⁹ Ay tútu nán natu Abimelec kitu Abraham, “Nágan naya piyám kagiyam kiyán? Turám nesibna ya pittu wa urbun karneru nga pabeg babbay?” nán na.

³⁰ Ay nán tu Abraham kitu Abimelec, “Alà mu dedi nga babbay nga urbun karneru, ta ittu daya pakammuwán nga iyà ya nagkorob kitu bubun,” nán na.

³¹ Ay díkod tun na giyán, ay nengágan da ka Beer-sheba, ta kitúni ya nagsipataán da nga duwa.

³² Ay kane mabalin da magkinnari ka Beer-sheba, ay nagulli da pe yin ka Filistia de Abimelec se tu Ficol nga ap-apu datu suldádu natu ári. ³³ Ay tu Abraham, ay nangimúla ka isa nga káyu wa tamarisko ka

---

21:31 Ya sarut naya Beer-sheba, ay giyán na nagsipataán, onu pittu nga bubun.

Beer-sheba. Ay nagday-dáyaw kitúni ke APU nga Awan Panda nga Dios.
³⁴ Ay nabà-bayág pikam tu Abraham nga nepagáli ka íli Filistia.

Tu agpebasu ne Apu Dios ke Abraham ke Isaac

22 Akkan nabayág, ay inumbet tu agtisting ne Dios kitu Abraham. Ay kinumraw kaggína nga nán na, “Abraham!” nán na. Ay, “Inna tun, Apu?” nán tu Abraham. ² Ay tútu nán ne Dios kaggína, “Alà mu we Isaac, nga sissa nga an-anà mu nga pà-pàgam. Ay se ka mawe ka Moria, ay se mu la sidadungan na idátun kiyà kiya bantay nga itugud ku kikaw,” nán na.

³ Ay díkod kane kaláwa, ay gummabi tu Abraham ma ginumniya. Nanaltág ka káyú wa pagupu na kitu angngibusu na kitu an-anà na. Ay se yala nga nagtakay kitu asnu na, ay se yala nagrabbuwát ta kabulun na tu Isaac se datu duwa nga asassu na. Ay se da mawe yin kitu giyán na kinagi ne Dios. ⁴ Ay kane mekalu walgaw da ngin kitu dálen, ay se yala nga nalágib tu Abraham tu giyán na kinagi ne Dios. ⁵ Ay nán tu Abraham kadatu asassu na, “Magyán kayu wala kídi, ay sinnan nu ya asnu ta mawe kami se iya an-anà ku kannán na magdáyaw ke Dios, ay se kami yala nga umbet kammin nu mabalin kami,” nán na.

⁶ Ay díkod inalà tu Abraham tu káyú se na ipabugtung kitu Isaac. Nangalà pe ka tangnán, se na inalà pe tu ippapatay na nga ammuku. Ay se da nawe nga duwa. ⁷ Ngamay nán tu Isaac kitu Abraham ma ama na, “Ama!” nán na. Ay “Inna tun, ugu?” nán tu Abraham. “Atán tangnán ta se káyú ta, ngamay wà giyán naya urbun karneru wa pagbasu ta?” nán tu Isaac.

⁸ Ngamay, “E Dios kampela ngin nin ya makakaammu kiyán,” nán tu Abraham. Ay tútu netul-túluy da tu agdal-dalen da.

⁹ Ay dummatang da kitu giyán na kinagi ne Dios. Ay díkod nangwa tu Abraham kitu anidúgan na ka pagbasu na. Ay nippáy na pe yin tu káyú. Ay se na nga pingílan tu Isaac se na nga ippáy kitu útun datu káyú wa nippáy na kitu útun natu agbasuwán na kinuwa na. ¹⁰ Ay se na la alà tu ammuku na ngin ta patayan na kuma tu an-anà na ngin. ¹¹ Ngamay uwad anghel ne APU nga kinumraw kaggína ka lángit nga nán na, “Abraham! Abraham!” nán na. Ay, “Inna tun, Apu?” nán na.

¹²Ay nán natu anghel, “Di mu! Akkam an-anuwan ya an-anà mu. Ammù in na kurug ga e Dios ya kur-kurugan mu, áta oray ya sissa nga an-anà mu, ay akkam itagàna kaggína,” nán na.

¹³Ay se yala neapág tu Abraham tu mata na, ay nasingan na tu isa nga toru karneru wa nasipután tu sàgud na kitu karimannán. Ay ittu tu inalà na ka sinìdug na nga pinagbasu na nga nepatáli na kitu an-anà na. ¹⁴Ay tútu nepangágan tu Abraham tun na giyán ka “E APU ya mangidde.” Ay oray kadedi yin na al-algaw nán da tolay ya “Kiya bantay ne APU, ay atán idde na.”

¹⁵Ay kinumraw manin tu anghel ne Dios kitu Abraham ¹⁶nga nán na, “Nán ne APU ‘Magsipata ngà kampela ngin nin gapu kiyán na kinuwám, nga akkan mu netagàna kiyà ya sissa nga an-anà mu. ¹⁷Ay ya kuwaan ku, ay paganggamman taka pà-pànang. Paaduwán ku tutu wala daya gakagaka mu, ta senu ummán kiya kaadu daya bittuwan ya katabbun da, onu ummán kiya kaadu daya ginat kiya kapanágan ya kaadu da. Ay sengán kuda pe, ta senu abáan da daya kalínga da, ay aggída ngin ya mangituráy kadaya il-íli da. ¹⁸Ay gapu kaggída, ay mapaanggam ngámin daya umíli ked kalawagán. Kuwaan ku yán, áta nekurug nà, ’nán ne Dios,” nán natu anghel. ¹⁹Ay díkod nagulli de Abraham min kitu giyán datu asassu na nga pinanáwan da. Ay nawe da ngámin nin ka Beer-sheba. Ay nagyán da kitúni yin.

Datu gakagaka tu Nahor

²⁰Akkan nabayág nanggayát kitun, uwad nangagi kitu Abraham nga adu annánà tu Milca se tu Nahor ra wagi na nga laláki. ²¹Tu dedi datu pútut na nga lalláki: Tu manákam ay tu Uz, se la tu Buz, se la tu Kemuel nga ama tu Aram, ²²se la tu Kesed, tu Hazo, tu Pildas, tu Jidlaf, se tu Betuel. ²³Tu Betuel tu ama tu Rebecca. Dayán na walu, ay aggída datu annánà tu Milca se tu Nahor nga wagi tu Abraham. ²⁴Ay tu Reuma nga nekàduwa tu Nahor, ay atán appát annánà na nga pabeg lalláki. Tu Teba, tu Gaham, tu Tahas, se tu Maaca.

Tu nekatay tu Sara

23 Tu Sara ay magatut se duwa púlu se pittu dagun na se la natay. ²Natay ka Kiriath-arba (Hebron kam yán), ka íli Canaan. Ay díkod nagmanakit tu Abraham. ³Kitu aggiinnatay da, ay nagtálaw tu Abraham kitu giyán tu innát, ay se na nán kadatu Heteo, ⁴“Agtangeli yà kadakayu, ay se mepag-agyán nà ala kadakayu kanedi. Ay túya masápul ku ya pangitamnán ku ki minatay ku. Túya gumátang ngà kuma ka lusà nu,” nán na.

⁵Ay tútu nán datu Heteo kitu Abraham, ⁶“Apu, gínán dakami. Ikaw ay ibílang mika nga naturáy nga nadiosán. Túya kagiyan mi kikaw nga itaman mu wala ya minatay mu kiya kapíyan na agtamnán mi. Awan ya mangitagàna kadakami kadaya agtamnán mi kikaw ka pangitamnán mu ki minatay mu,” nán da.

⁷Ay tútu nagukkab tu Abraham kitu àràng ngámin datu Heteo nga ittu datu umíli kitúni. ⁸⁻⁹Ay se na nán kaggída, “Ay nu ipalúbus nu lugud da itaman ku ya minatay ku kanedi, ay piyán ku kuma tu liyáng ka Macpela nga atán kitu lusà ne Efron. Atán kitu tapungtu natu lusà. Amomanán nu mán ta iláku na kuma kiyà. Gatáangan ku kaggína ki kustu nga banor na. Dakayu ya bátug sistígù kiya anggátang ku kaggína kiyán na pangitamnán ku ki minatay ku,” nán na.

¹⁰Ay kitun kam nga oras ay atán tu Efron na mepagtutúgaw kadatu páda na nga Heteo. Ay tútu sinungbátan tu Efron tu Abraham. Ay maggigina ngámin datu Heteo nga atán kitúni, datu inumbet kampela ngin kitúni íli. ¹¹Ay nán tu Efron, “Akkan, ápu. Akkan ku iláku kikaw. Kurug idi nga nán ku. Iddè ala kikaw ya lusà ku se itu liyáng kitúni. Kiya aggigina ngámin dedi nga tolay yi, kagiyan ku nga idde ku wala kikaw tu lusà ku. Itaman mu la ya minatay mu kitúni,” nán na kitu Abraham. ¹²Ay tútu nagukkab tu Abraham ki àràng ngámin datu umíli. ¹³Ay se na nán kitu Efron, “Ay gínán nà pe, gane,” nán na. “Bayádan ku kikaw ya lusà. Alà mu kuma agpà ya pagbáyad ku ki lusà mu, ta senu metaman ku ya minatay ku kitúni,” nán tu Abraham. Ay gigínán datu umíli nga uwad kitúni tun na kinagi tu Abraham.

¹⁴Ay nán lugud pe yin tu Efron kitu Abraham, ¹⁵“Apu, gínán nà pe. Oray appát gatut ta pinaláta nga silber ngala lugud ya pangbanor ku kiya lusà ku. Ay manu mà pe la yán kadàtada ta? Alà mu kurug gin, ay itaman

mu ya minatay mu kitúni,” nán na. ¹⁶Ay tútu nayát pe yin tu Abraham kitu piyán tu Efron. Díkod kinílu tu Abraham min tu silber ka pagbáyad na kitu Efron. Kinílu na sigun kitu agkílu datu maglà-láku. Appát gatut ta pinaláta nga pirà tu kinagi ne Efron ki aggigína datu Heteo.

^{17–18}Ay díkod tu lusà tu Efron ka Macpela nga padne lattakán ka Mamre, ay kuw-kuwa tu Abraham min. Ráman natu lusà tu liyáng se datu ngámin kay-káyu nga atán kitu sákup natu lusà. Ay datu Heteo kitúni, datu inumbet kitu íli datu sistígu kitu nangingágan da kitu lusà ka kuw-kuwa natu Abraham. ¹⁹Ay díkod netaman tu Abraham tu Sara nga atáwa na kitu liyáng nga atán kitu apanggátang na nga lusà ka Macpela ka padne lattakán ka Mamre (ka Hebron yán) ka Canaan. ²⁰Ay díkod tu lusà se tu liyáng nga agtamnán nin nga kuw-kuwa datu Heteo kitun, ay nengágan nin kitu Abraham.

Tu nangngatáwa tu Isaac kitu Rebecca

24 Ay tu Abraham, ay lalakay tutu wala pà nang pe yin. Kinalakkán ne APU ki ngámingámin ki inagbiyág na. ²Isa ngalgaw, ay nán tu Abraham kitu isa nga asassu na, tu manákam kaggída ngámin, nga ittu tu makakaammu kadatu ngámin na kuw-kuwa na, “Ippáy mu mán ya ímam kiya panigad lappu ku, ³ta pagsipataan taka. Isipatám kiyà ki àráng ne APU nga Dios ka lángit se ngámin kalawagán, nga akkan ka maw-awe kadaya babbalásang ka Canaan, nu pagsápul mu ya pútut ku ka atáwa na, oray nu nag-agyán nà kanedi Canaan. ⁴May mawe ka kitu íli kampela ngin kadatu pan-pane ku kammin se mu pagsápul le Isaac nga pútut ku ka atáwa na,” nán na.

⁵Ay nán natu asassu kaggína, “Ay get nu maddi kumíwid ya masmà ku nga babay kanedi. Alà ku lugud kammin ya pútut mu kannán íli nga naggayatán mu?” nán na.

⁶Ay nán tu Abraham, “Akkan! Akkan mu ippan kammin kannán ya pútut ku. ⁷E APU nga Dios ka lángit, ay paginunnaan na kikaw ya anghel na. Ta senu makasmà ka kattoni ka atawán ne Isaac nga pútut ku. Ta e Dios kam tu nagpigsán kiyà kiya balay amà se kitu íli nga neanaán ku. Nagsipata kiyà nga nán na, ‘Iddè idi nga lusà kadaya pútupútut mu,’ nán na kiyà. ⁸Ay nu maddi kumíwid kikaw ya babay nga masmà mu, ay áwan

---

24:2 Ittu idi tu gangay kuwaan da nu magsipata da.

mu win na básul kiya nesipatám kiyà. Akkan mu la nga iulli kammin kannán ya pútut ku,” nán na. ⁹ Ay díkod nippáy tu asassu tu íma na kitu panigad lappu natu Abraham nga apu na, se na nesipata nga kuwaan na tu piyán tu Abraham.

¹⁰ Ay díkod nangalà tu asassu ka sangapúlu kadatu kámel natu apu na. Nangalà pe kadatu kuw-kuwa natu apu na kadatu nagbal-baláki nga napiya nga rigálu. Ay se la nawe ka Mesopotamia ka íli Nahor. ¹¹ Ay kane dumatang kattoni, ay pinagimáng na datu kámel na kitu adanni kitu bubun nga atán kitu lasi natu íli. Ay gid-gidám pe yin. Ittu tu oras nga agsasàdu datu babbay. ¹² Ay nán na, “O, APU nga Dios natu apu ku wa Abraham, ipalúbus mu agpà nga málà ku ya gákat ku kanedi kídi nga algaw. Ay ikarárag ku pe kikaw nga ipassingam ke Abraham nga apu ku ya áwan kapal-palíyán na aminyám. ¹³ Ay atán nà a magsisíkad kiddi adanni ked bubun ni. Ay tagay maglalbet daya babbalásang da tolay kanedi nga magsàdu. ¹⁴ Ipalúbus mu kuma nga ya babay ya pagkunaán ku ka, ‘Uminum ta mán,’ ay se nà penuman ay se na penuman pikam pe daya kámel, ay aggína kuma ya píli mu pára ke Isaac nga bobonam. Ay ittu yán ya pakammuwán ku nga nepassingan mu ya áwan kapal-palíyán na aminya mu kitu apu ku,” nán na.

¹⁵⁻¹⁶ Ay oray kitu akun-oni na pikam, ay atán na la ngin tu Rebecca ngin na sittututun ka amutu nga umbet magsàdu. Tu Rebecca, ay an-anà tu Betuel nga an-anà tu Milca se tu Nahor nga wagi tu Abraham nga laláki. Napiya tutu wala, ay se babbalásang pikam pe. Ay akkan pikam pe neallay ki oray inna nga laláki. Pinnu na tu amutu na ka danum. ¹⁷ Ay kane masingan tu asassu tu Rebecca, ay nawe na sinabat, ay se na nán, “Uminum ta mán,” nán na.

¹⁸ Ay nán tu Rebecca, “Ara, ápu uminum ka,” nán na. Ay burung na pe nga mangipasekig kitu amutu na. ¹⁹ Ay kane mabalin mamenum kitu asassu, ay nán na manin, “Pagsàdu ku pe daya kámel mu, ápu, ta senu makenum da ngámin pe,” nán na.

²⁰ Ay díkod nesiyà na la ngin tu danum kitu amutu na kitu lútung nga agginumán datu kámel. Ay se nada pinagsàdu panda kitu nakenum da ngámin. ²¹ Kinas-kasisinnán natu asassu tu Rebecca, ta sinnan na nu nidde ne APU kaggína ngin tu negákat na kitúni onu akkan pikam.

²² Ay kane mabalin uminum ngámin datu kámel lin, ay inalà natu asassu datu nakangin-ngína nga sangkilat ta balitù se duwa nga galáng

nga nangína pà nang pe se na idde kitu Rebecca, ²³ ay se na nán kaggína, “Inna ya makin-an-anà kikaw? Ay mabalin mi nád se daya kabbulun ku ya magdagus ka balay nu kídi nga gabi?” nán na.

²⁴ Ay nán tu Rebecca kaggína, “E Betuel ya ama ku. Ukò ku tu Milca nga atáwa tu Nahor,” nán na. ²⁵ Ay se na nán pe, “Ay adu makkán animál ka balay, se adu dagámi pe. Ay atán pe kuwartu nga annung nu patudúgán nu gabi,” nán na.

²⁶ Ay tútu nagukkab tu asassu nga nagdáyaw ke APU. ²⁷ Ay nán na, “Maday-dáyaw ka APU nga Dios natu apu ku nga Abraham. Ta nepassingam ya áwan kapal-palíyán na aminyám se ya kinamárum kaggína. Ay se neturung nà pe kiya balay daya pan-pane natu apu ku,” nán na.

²⁸ Ay tu Rebecca, ay nanagtág ga nawe kitu giyán tu ina na se na kinagi tu ngámin kaggína. ²⁹⁻³⁰ Ay atán wagi tu Rebecca nga laláki. Laban tu ngágan na. Nagína tu Laban tu kinagi tu Rebecca. Ay kane masingan na tu sangkilat se itu galáng kadatu íma ne Rebecca nga wagi na, ay se na magína tu kinagi na nga ‘Nán natu laláki kiyà’ nán na, ay tútu nanagtág nga nawe naningan kitu asassu. Ay dinatang na nga magsisíkád kitu giyán tu bubun. Ay atán pe datu kámel na kitúni. ³¹ Ay tútu nán tu Laban kitu asassu, “Dadin ka balay, ápu. Ammù nga nebon naka ne APU. Tura ka magsisíkád dala ki lasi? Nakasagána ngin ya kuwartu mu, ay atán pagyanán pe daya kámel mu,” nán na.

³² Ay díkod linumnà kurug tu tolay. Ay tu Laban, ay aggína tu nakammu kadatu kámel na. Niddán nada ka dagámi se nada pe pinenumán. Nagsàdu pe ka pagusesu natu tolay se datu kabbulun na nga lalláki. ³³ Ay nakadasár tu panggídám da pe yin. Ngamay nán tu asassu, “Kagiyan ku pikam ya gákat ku se yà ala mangán,” nán na. Tútu nán tu Laban, “Ara lugud, kagiyan mu win,” nán na.

³⁴ Díkod, “Iyà ay asassu nà e Abraham,” nán na. ³⁵ “Kinalakkán pà nang ne APU tu apu ku. Ay díkod bumánang tutu wala. Niddán ne Apu ka adu karneru, se kalding se adu wa báka. Ay adu kámel na pe se asnu na. Niddán na pe ka balitù se pirà se adu pe datu asassu na, babbay se lalláki. ³⁶ Tu Sara nga atáwa na, ay nagan-anà ka isa nga laláki kitu kabàbakat na ngin. Ay nepatáwid naya apù kaggína ya ngámingámin na kuw-kuwa na. ³⁷ Pinagsipata nà ya apù nga akkan nà magsápul ka atawán naya pútut na kadaya babbalásang ka Canaan, oray kattoni ya pag-agianán

na. ³⁸Piyán na nu umbet tà kanedi ya ìli datu apuapu na se giyán daya ngámin na pan-pane na. Kanedi ya piyán na nga pagsapúlán ku ka atawán naya pútut na. ³⁹Ay sinaludsud ku kitu apu ku, ‘Mapaanna nu maddi kumíwid ya babay kiyà?’ nán ku. ⁴⁰Ngamay nán na kiyà nga ‘E APU nga ittu ya sur-surútan ku peyapeyang, ay ibon na ya anghel na nga mamulun kikaw. Sengán naka ki kapannán mu. Mawe ka lugud kadaya pan-pane ku ka ìli tu amà ta magsápul ka ka atawán naya bag-bagù. ⁴¹Ay nu atán masmà mu, ay se maddi da pekíwid kikaw, ay áwan mu wa básul lin oray nagsipata ka kiyà,’ nán na.

⁴²Alalbet tà kídi. Ay kitu giyán tu bubun, ay nagkarárag gà a nán ku, ‘O, APU nga Dios natu apù a Abraham, ipalúbus mu mán ya negákat ku kanedi. ⁴³Ay ipakammum kiyà oray kídi ya kaatán ku wa magsisíkádi kídi adanni ki bubun ni. Ya babay ya umbet nga magsàdu nga ittu ya pagkunaán ku ka, Uminum ta mán kiya sàdu mu, ⁴⁴ay se sungbátan nà pe ka, Ara, uminum ka ngala, ay se pagsàdu ku pe daya kámel mu, nán na ay ittu kuma ya pílim, Apu, nga atáwa naya bag-bagu na apù,’ nán ku,” nán na. ⁴⁵“Ay kitu akun-onì pikam, ay atán nala kurug ge Rebecca ngin. Sittututun ka amutu na nga umbet kitu bubun na magsàdu. Ay nán ku kaggína kane makasàdu, ‘Uminum ta mán,’ nán ku. ⁴⁶Ay nepasekig na nga dágu tu amutu na nga nán na, ‘Ara, uminum. Ay penuman ku pe daya kámel mu,’ nán na. Ay díkod umminum mà. Ay pinenum na pe datu kámel ku. ⁴⁷Ay tútu sinaludsud ku kaggína, ‘Makin-an-anà kikaw?’ nán ku. Ay ‘E Betuel ya ama ku. Ukò ku tu Milca nga atáwa tu Nahor,’ nán na. Díkod nippáy ku ya arítus ki igung na, se datu galáng kadatu labunugán na. ⁴⁸Ay tútu nagukkab bà sè dinay-dáyaw nge APU se pinatag ku we APU nga Dios natu apù a Abraham. Aggína ya nangiturung kiyà kanedi, ta senu alà ku ya babbalásang nga pan-pane na kam ka atáwa naya pútut na. ⁴⁹Ay lugud kídi yin, pangaási nu ta kalakkán nu ya apu ku ta ikagi nu wala kiyà nu mayát kayu kiya piyán na. Ay nu maddi kayu, ay kagiyan nu pe kiyà, ta senu ammu ya kuwaan ku,” nán na.

⁵⁰Ay summungbát pe yin de Laban se Betuel nga nán da, “Pagayatán ne APU yán, ay túya akkan kami makaturáy. ⁵¹Atán mà Rebecca kídi yin. Alà nu se kayu la mawe. Aggína ya atawán naya an-anà natu apu mu, ta ittu mà ya nepakammu ne APU,” nán da.

⁵²Ay kane magina natu asassu natu Abraham tu nán da, ay nagukkab kitu lusà nga nagdáyaw ke APU. ⁵³Ay díkod nelawanán natu asassu datu

iggagaldid nga nàwa ki silber se balitù, se bádu se na nidde ngámin kitu Rebecca. Niddán da pe tu wagi na nga laláki se tu ina na kadatu nabanor nga iggagaldid.

⁵⁴ Ay se la naggan-gánas tu asassu se datu kabbulun na. Nagkakán da se naggiínum da. Ay nagidda da pikam pe. Ay kane pagmakát, ay nán datu asassu kadatu bumalay, “Makipalúbus kami yin, ta magulli kami yin ka giyán tu apu mi,” nán da. ⁵⁵ Ay nán natu wagi ne Rebecca se itu ina na, “Magbansi kuma pikam me Rebecca. Se yala mawe kalpasán naya sangapúlu algaw,” nán da.

⁵⁶ Ngamay nán tu asassu kaggída, “Pangaási nu ta akkan dà a tàtáan nin. E APU ya nangipalúbus kiya negákat ku kanedi. Palubúsán dà in na magulli kitu apù,” nán na.

⁵⁷ Ay tútu nán da, “Karrawán tada nge Rebecca ta pamutuán tada,” nán da. ⁵⁸ Ay díkod inayabán da tu Rebecca se da nán kaggína, “Piyám ya kumíwid kídí tolai yi?” nán da. Ay “Ò” nán tu Rebecca nga summungbát.

⁵⁹ Ay tútu pinalubúsán da ngin na kumíwid din tu Rebecca nga wagi da, se tu magtar-tarakan kaggína kadatu asassu tu Abraham se datu kabbulun na. ⁶⁰ Ay pinarbuwát da tu Rebecca nga nán da,

“Wagi,” nán da, “Magan-anà ka kuma ka adu tutu wala.

Ay se daya gakagaka mu, ay abáan da kuma ngámin daya kumalínga kaggída,” nán da.

⁶¹ Ay se la nga nagtakay de Rebecca se datu asassu na nga babbay kadatu kámel, ay se dala nagrubbuwát tin nga gumun-gunud kitu asassu.

⁶² Ay tu Isaac, ay nagulli pe yin na gayát ka Beer-lahai-roi. Mag-agyán ka Negeb. ⁶³ Kitu isa nga gídám, ay nawe kitu ir-ir-er nga magdàdàdà. Ay kane maglanga, ay pilát na ngala datu kámel nga umbet kitu giyán na. ⁶⁴ Ay tu Rebecca, ay nasingan na nge Isaac kane maglanga. Ay díkod nagdisáag kitu takay na nga kámel. ⁶⁵ Ay se na sinaludsud kitu asassu, “Inna tu laláki kitúni ir-ir-er nga mameyag kanedi?” nán na. Ay nán natu asassu, “Nge apu ku nga Isaac,” nán na. Ay tútu nagladdung se na tàbán tu murang na.

⁶⁶ Ay kane magtammu da, ay kinagi natu asassu ke Isaac tu ngámin na kinuwa na. ⁶⁷ Ay díkod nippan natu Isaac tu Rebecca kitu báwi natu ina

---

24:65 Tu idi ya gangay kattoni daya babbay nga nagimmuon na meatáwa. Tàbán da tu murang panda kitu aggatáwa da.

na kitu kasibbiyág na. Ay nagatáwa da pe yin. Pàgan tu Isaac tu Rebecca. Ay díkod nearingringa pe yin ne Isaac kitu nekatay natu ina na.

Datu duddúma nga pútupútut tu Abraham

25 Ay kane kuwa, ay nangatáwa manin tu Abraham. Ketura ya ngágan tu inatawán na. ²Ay datu pútut na kitu Ketura nga pabeg lalláki, ay tu Zimran, tu Jokshan, tu Medan, tu Midian, tu Isbak, se tu Shua. ³Tu Jokshan tu ama natu Seba se tu Dedan. Ay datu pútupútut tu Dedan nga lalláki, ay datu Assurim, datu Letushim, se datu Leummim. ⁴Ay datu pútut tu Midian nga lalláki, ay tu Efa, tu Efer, tu Hanoc, tu Abida, se tu Eldaa. Ngámin dayán, ay gakagaka tu Ketura da.

⁵Ngamay nidde tu Abraham kitu Isaac ngámin datu kuw-kuwa na. ⁶Ay kitu kasibbiyág na pikam, ay nginan-nganiyán ne Abraham ngala datu pútupútut na nga lalláki kadatu Hagar se Ketura. Ay se nada pinasibna kitu Isaac. Pinapan nada kitu giyán na padne lattakán kaggída.

Tu nekatay tu Abraham

⁷Nadatang tu Abraham ya magatut se pittu púlu se limma dagun ⁸ay se la nga natay. Lálakay tutu wala kane matay. ⁹Ay netaman de Isaac se Ismael la pútupútut na kitu liyáng kitu pínát ka Macpela nga atán kitu lusà tu Efron nga Heteo, nga pútut tu Zohar kitun. Atán kitu padne lattakán ka Mamre. ¹⁰Ittu tu lusà a ginátang tu Abraham kadatu Heteo nga nangitamnán na kitu atáwa na. Ay ittu pe tun tu nangitamnán da kaggína. ¹¹Ay kane áwan tu Abraham min, ay tinag-tagasinnán ne Dios tu Isaac nga pútut na. Nagyán tu Isaac ka íli Beer-lahai-roi.

Datu pútupútut tu Ismael

¹²Ay tu dedi datu pútupútut tu Ismael la pútut tu Abraham kitu Hagar nga iEgipto nga asassu tu Sara. ¹³Ay datu pútut tu Ismael nga lalláki ay tu dedi ya ngag-ngágan da. Naggugúnud da sigun kitu nekeanà da: tu Nebayot nga ittu tu manákam ma pútut tu Ismael. Ay se la tu Kedar se la tu Adbeel, tu Mibsam, ¹⁴tu Mishma, tu Duma, se la tu Massa, ¹⁵se la tu Hadad, se la tu Tema, se la tu Jetur, tu Nafis, se la tu Kedema. ¹⁶Tu

dayán daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut tu Ismael. Ay ngámin datu il-ileli da se datu nagbabalayán da, ay nengagánan da pe kadatu ngag-ngágan da. Sangapúlu se duwa nga magtangámalan da, ay sangapúlu se duwa da nga ap-apu. Isa nga apu ki káda tangámalan. ¹⁷ Dinatang tu Ismael ya magatut se tallu púlu se pittu dagun se la nga natay. ¹⁸ Ay nagyán datu pútupútut tu Ismael manggayát ka Havila panda ka Shur, panidmáng Egipto nga padne Asiria. Nagpadne lattakán da kadatu duddúma nga pútupútut Abraham.

Tu nekeanà de Esau se Jacob

¹⁹ Ay tu Isaac nga pútut tu Abraham, ay tu dedi datu pútupútut na: ²⁰ Tu Isaac, ay appát púlu dagun na ngin kane atawán na tu Rebecca nga an-anà tu Betuel nga Arameo nga iPaddan-aram. Tu Rebecca, ay wagi pe natu Laban nga Arameo pe. ²¹ Ay gapu ta akkan magan-anà tu Rebecca, ay nekar-karàrag tu Isaac ke APU. Ay sinungbátan ne APU tu karàrag na, ay díkod nabùsit tu Rebecca ²² ka síngin. Ay akkan makasinád datu síngin kitu unag na. Ummán da ka maggabbu. Ay tútu nán na, “Nu ummán kídi ya kàwaán da, ay napì-piya lugud dala ngin nu matay yà,” nán na. Ay tútu nagkaràrag ga nagsaludsud ke APU. ²³ Ay nán ne APU kaggína,

“Daya atán kiya unag mu, ay aggída ya paggayatán da duwa nga nasiyon.

Ay magkagúra dayán na duwa nga nasiyon.

Nabílag ya udiyán may iya manákam. Ay ya manákam, ay aggína ya magsirbi kiya udiyán na,” nán na.

²⁴ Ay kane oras na nga magan-anà, ay nagan-anà ka síngin. ²⁵ Tu nunna nga lummawán, ay dag-daggáng. Ay se nagdùdut pe ngámin baggi na. Díkod nepangágan da ka Esau. ²⁶ Ay se yala lumawán pe yin tu kasíngin na nga laláki pe. Ay tura na la im-immán tu túmang tu Esau. Díkod nepangágan da ka Jacob. Annam púlu dagun tu Isaac kin kane meanà da.

Nesukát tu Esau tu pagrabngán na ka tangapanganán na limpa

²⁷ Ay kane umabay da, ay nagbalin tu Esau ka nalaing nga marangnigay se pàgan na ya sirát. Ngamay tu Jacob, ay nadínang se akkan únay

lumaw-lawán ki balay da. ²⁸ Pàgan tu Isaac tu Esau, ta pà-pàgan na daya manigáyan na ki sirát. Ngamay tu Rebecca, ay pàgan na tu Jacob.

²⁹ Isa ngalgaw kane atán tu Jacob ba manglappa ka daggáng nga antà, ay inumbet tu Esau nga gayát ka sirát. Ay nabisinán tutu wala. ³⁰ Ay tútu nán na kitu Jacob, “Iddán nà mán kiya limpa mu wa dag-daggáng ta nabisin nà tutu wala,” nán na. (Díkod nengágan da pe ka Edom tu Esau, ta ya daggáng ki aggúni da ay Edom).

³¹ May nán tu Jacob, “Iddán taka a nu iddem ngámin kiyà daya pagrabngán mu wa manákam ma an-anà,” nán na.

³² Ay nán ne Esau, “Ara ngin a. Matay yà tutu wala ngin ki bisin ku. Ay nágan sur-surbi naya karbangán ku ta!” nán na.

³³ Ay tútu nán ne Jacob, “Ay isipatám pikam a nga iddem kurug kiyà ya pagrabngám ma manákam,” nán na. Nagsipata kurug tu Esau, se na nepàbág kitu Jacob tu ngámin na pagrabngán na nga manákam ma an-anà.

³⁴ Díkod niddán natu Jacob tu Esau ka sinápay se kitu limpa na. Nangán tu Esau se la nawe kammin kane mabalin. Akkan lugud pinagan-anu tu Esau tu pagrabngán na nga manákam an-anà.

Tu Nagyán tu Isaac ka Gerar

26 Nagulát manin kattoni íli Canaan. Nagulát da pe yin kitun, kitu kowad pikam tu Abraham. Ay nawe tu Isaac ka Gerar kitu giyán tu Abimelec nga ári datu iFilistia. ² Ay kitu dálen kaggína mawe, ay nagpassingan ne APU kaggína. Ay nán na kaggína, “Akkan ka maw-awe ka Egipto. Magyán ka ngala ki giyán na kagiyan ku kikaw. ³ Ay mepagíli ka kiyán na íli. Bul-bulunan taka, se tag-tagasinnán taka pe. Ata ipakin-kuwà yán na lusà kikaw se kadaya gakagaka mu. Tungpálan ku tu kari ku nga nesipatà kitu Abraham nga ama mu. ⁴ Paaduwan ku daya gakagaka mu, nga ummán ki kaadu daya bittuwan. Ay ipakin-kuwà kadaya gakagaka mu dedi nga lusà. Ay gapu kadaya gakagaka mu, ay mabindisiyonán ngámin daya nas-nasiyon kídi kalawagán. ⁵ Ata nekurug nà tu Abraham se na kinuwa ngámin tu nepàwà kaggína, ay se ngámin pe datu lin-lintag ku se bil-bílin ku,” nán na.

⁶ Díkod nagyán nala tu Isaac ka Gerar. ⁷ Ay nu saludsúdan datu lalláki kitúni ya panggap kitu atáwa na, ay “Wagi ku yán,” nán na. Ta mansing

mangikagi kaggída nga magatáwa da, ta get patayan kanu datu tolay kitúni, se da alà tu Rebecca. Ata napiya tu Rebecca.

⁸ Ay kane mabà-bayág da kitúni yin, ay nasingan tu Abimelec nga ári datu iFilistia tu Isaac nga um-umàán na tu Rebecca nga atáwa na. Nasingan nada kane maglamdaw. ⁹ Ay tútu pinàrawán tu ári Abimelec tu Isaac, se na nán kaggína, “Magatáwa kayu gáyám! Tura mu nán nga magwagi kayu?” nán na. Ay nán tu Isaac kaggína, “Get patayan dà gapu kaggína nán ku nu kagiyán ku nga magatáwa kami,” nán na.

¹⁰ Ay tútu nán tu Abimelec, “Sinnam a ya kinuwám. Nu tura la atán neallay ki atáwam, di kami mapabásul ngámin, ay ikaw ya gapu na,” nán na. ¹¹ Ay tútu kinagiyánan natu Abimelec datu tolay kattoni nga nán na, “Papatay ku oray inna nga tolay ya mangwa ka nadakè kadedi nga magatáwa,” nán na.

¹² Ay nagtálun tu Isaac kitúni yin. Ay kitun kam nga dagun, ay nakagáni ka magatut ya kaadu na kitu nemúla na, ta kinalakkán ne APU. ¹³ Pummiya la nga pummiya tu biyág tu Isaac. Ay díkod nagbalin ka nabànáng tutu wala. ¹⁴ Adu datu karneru na se báka na, ay se adu bobonan na pe. Ay díkod, asílan datu Filisteo win. ¹⁵ Ay díkod datu Filisteo, ay dinarúnán da datu bubun na kinurobán datu asassu natu Abraham ma ama na kitu kakowad na.

¹⁶ Ay tútu nán tu Abimelec, “Mawe ka ngin. Magtálaw ka ngin kídí fli mi yin, ta naturáy ka ngin pà nang may dakami,” nán na. ¹⁷ Ay díkod nagtálaw tu Isaac kitúni. Nawe kitu tanáp ka Gerar. Nangwa ka báwi na ta magyán nin kitúni. ¹⁸ Ay kinurobán manin tu Isaac datu bubun nga kinuwaán tu ama na nga Abraham. Ata dinarúnán datu Filisteo da kane matay tu Abraham. Nengagánan na datu bubun kammin kadatu ngag-ngágan da nga nepangágan tu ama na nga Abraham kitu kowad na pikam. ¹⁹ Ngamay kane magkorob datu bobonan tu Isaac ka bubun kitu tanáp, ay nakasmà da ka gabbuwà. ²⁰ Ay datu magpas-pastu ka Gerar, ay sináwad dada. Nán da nga, “Kuwa mi ya danum kiddi!” Díkod nengágan tu Isaac tun ka Esek, áta nakisáwad da kaggína.

²¹ Nagkorob da manin ka sabáli nga bubun. Nagriríri da manin. Díkod nengágan tu Isaac tun na bubun ka “Nagsasawdán.” ²² Ay díkod, nagalit da manin. Se da manin magkorob ka bubun. Ay áwan kam pe nakiríri yin kaggída. Díkod nengágan na tun ka “Rehobot (naláwa ya sarut na).”

26:20 Ya sarut na Esek, ay nakisáwad.

Ata nán na, “Niddán nitta ne APU yin ka naláwa nga pagyanán tada. Ay gumánab tada kanedi yin,” nán na.

²³ Ay se la manin nawe ka Beer-sheba. ²⁴ Ay nagpassingan ne APU kaggína kitu gabi natu nedaddatang na. Ay nán na kaggína, “Iyà ya Dios natu Abraham nga ama mu. Akkan ka magansing ta bul-bulunan taka. Bindisiyonán taka se paaduwan ku daya gakagaka mu, gapu kitu Abraham ma bobonan ku,” nán na. ²⁵ Díkod nangwa tu Isaac ka anidúgán na ka pagbasu na, nga ittu tu pagday-dayáwan na ke APU. Ay nepasíkad na pe yin tu báwi na. Ay nagkorob manin datu bobonan na ka bubun kitúni.

Tu turátu de Isaac se Abimelec

²⁶ Ay kane kuwa isa ngalgaw, inumbet tu Ari Abimelec kitu giyán tu Isaac. Gayát da ka Gerar. Kabulun na de Ahuzzat nga ittu tu agpamutuán na, se tu Ficol nga apu datu suldádu na. ²⁷ Ay nán ne Isaac kaggída, “Nágan na ya gákat nu, tura kayu inumbet? Di dà mà a lùsawan? Pinatálaw dà mà ka giyán nu!”

²⁸ Ay nán da, “Melalásin nala nga bul-bulunan naka ne APU. Ay túya piyán mi ya makiturátu kikaw. Piyán mi nu magkakari tada. ²⁹ Ikarim kadakami nga akkan dakami gubatan. Ata akkan mika inan-anu. Ay tittu daya napiya pe daya kinuwa mi kikaw. Pinapan mika ngala nga áwan naan-anuwán. Ay kídi yin, ay kinalakkán naka ne APU,” nán da. ³⁰ Ay díkod nesay-am nada, ay naggiinum da. ³¹ Ay kane pagmakát, ay summápa da nga bummángun, ay se da nagsisipata. Ay pinarbuwát tu Isaac da, se da la nawe pe yin. Napiya datu ur-uray da ngin na nagtutúway. ³² Ay kitun kam nga algaw inumbet datu bobonan natu Isaac nga nán da kaggína, “Atán danum min tu bubun na kinurobán mi,” nán da. ³³ Ay nengágan na tu bubun ka Shiba (sipata ya sarut na). Ay díkod tu íli, ay nengágan da ka Beer-sheba (bubun na nagsipataán ya sarut na) panda kadedi yin na al-algaw.

Datu attáwa ne Esau nga pabeg Heteo

³⁴ Ay tu Esau, kane appát púlu dagun na ngin, ay nangatáwa pe yin. Inatawán na tu Judít, nga an-anà tu Beerí. Ay se na inatawán pe tu

Basemat nga an-anà tu Elon. Ay Heteo dayán. ³⁵ Ay gapu kaggída, ay adu nakariribuán de Isaac se tu Rebecca nga manákam tu Esau.

Tu namindisyon tu Isaac kitu Jacob

27 Naglálakay pà nang ngin tu Isaac. Akkan makas-asingan nin kitu kinalakay na. Isa ngalgaw kirrawán tu Isaac tu Esau, nga manákam ma pútut na. Ay nán na, “Ugu,” nán na. “Nágan na tun,” nán tu Esau. ² “Lálakay yà pà nang ngin. Ay akkan ku ammu nu kannungay na ya katay ku win. ³ Ay tu idi ya pàwa ku kikaw. Alà mu ya bú tug mu ta mawe nà pangnégay ki sirát. ⁴ Ay se nà ala paglútu kitu namit nga piyán ku tutu wala. Ay nu mabalin nà a mangán, ay bindisyonán taka ngin. Ittu yán ya piyán ku wa kuwaam ki di pikam katay,” nán na.

⁵ Ay kitu nagamomán tu Isaac se tu Esau, ay atán Rebecca nga nagtal-talagína. Díkod kitu likud tu Esau nga nawe ka sirát nga mangnégay, ay ⁶ nán tu Rebecca kitu an-anà na nga Jacob, “Nagína ku tu nagamomán de Esau se ya ama mu. ⁷ Nán na ama nu ke Esau, ‘Pangnégay nà se nà a paglútu kitu namit nga isida. Ay nu mabalin nà a mangán, ay se taka bindisyonán ki àrang ne APU ki di pikam katay,’ nán na. ⁸ Ay díkod, kuwaam ngámin daya ipàwà kikaw, ugu. ⁹ Mawe ka mangalà ka duwa nga nalùmag kadatu urbun kalding tada. Ta maglútu wà kitu namit ta isida nga pà-pàgan tutu wala naya ama mu. ¹⁰ Ay se mu la idde ke ama mu, ta senu nu mabalin mangán, ay ikaw ya bindisyonán na ki di na pikam katay,” nán na.

¹¹ Ngamay nán tu Jacob kitu Rebecca nga ina na, “Ay dinùdut mà nge Esau, ay iyà ay akkan. ¹² Ay get nu immán nà e ama. Ay di ku ummán ka ug-ogan. Ay di ya agged na lugud agkà ya málà ku nga akkan ya bindisyon na kiyà,” nán na.

¹³ May nán tu ina na kaggína, “Iyà ala ya pagdittagán naya nagged na kikaw, ugu. Kuwaan mu wala ya ipàwà kikaw. Ara ngin mawe mangalà in kadatu urbun kalding,” nán na. ¹⁴ Ay díkod nawe nangalà, ay se nada idde kitu ina na. Ay linútu natu Rebecca tu pà-pàgan tu Isaac nga isida. ¹⁵ Ay se na inalà tu kapíyan na bádu natu Esau nga manákam an-anà na, nga nearimán kitu balay, se na nga ipabádu kitu Jacob nga udiyán na an-anà na. ¹⁶ Ay datu lálal datu urbun kalding, ay nippáy na kadatu íma

na se kitu parte bùlaw na nga áwan dùdut ¹⁷ ay se na nga idde pe yin kitu Jacob tu linútu na nga misida se itu sinápay nga kinuwa na.

¹⁸ Ay díkod nawe yin kitu giyán tu ama na, ay se na nán, “Ama,” nán na. “Atán nà kiddi.” nán na. “Iinka, ugu?” nán tu Isaac. ¹⁹ Ay, “E Esau wà ama,” nán pe natu Jacob kitu ama na. “Iyà nge Esau wa manákam ma an-anà mu. Kinuwà in tu nán mu kiyà. Ye idi yin. Mangán ka ngin kiya nígay ku. Ay se nà bindisiyonán nu mabalin ka mangán,” nán na. ²⁰ Ngamay nán natu Isaac kaggína, “Pinaannám, ugu, ta tura ka nakar-karu?” Ay nán na pe, “Ata e APU nga Dios mu, ay sinengán nà,” nán na. ²¹ Ay díkod nán natu Isaac kitu Jacob, “Umbet ka kídi lugud, ugu, ta senu mímán taka, ta senu ammu ku nu ikaw kurug ge Esau onu akkan,” nán na.

²² Ay díkod umadanni kurug tu Jacob kitu Isaac nga ama na. Inimmán na, ay se na nán, “Alangáag Jacob ya alangáag mu, may ya ímam ay íma Esau,” nán na. ²³ Ay akkan na kurug nalásin, ta tu íma na, ay ummán kurug kitu íma Esau nga dinùdut. Díkod binindisiyonán na. ²⁴ Ay nán na, “Ikaw kurug ge Esau nga an-anà ku ta?” nán na. Ay nán tu Jacob, “Ò, iyà,” nán na.

²⁵ Ay tútu nán tu Isaac kitu Jacob, “Ilbet mu lugud kídi, ugu, ta senu makakkán nà in ki nígay mu, ay se taka la bindisiyonán,” nán na. Díkod nilbet tu Jacob kitu giyán na tu kanan na, ay se la nangán. Pinangilbet na pe ka básì, ay díkod umminum. ²⁶ Ay se nán natu ama na kaggína, “Umbet ka kídi, ugu, se nà umàán,” nán na. ²⁷ Ay díkod ummadanni, ay se na umàán tu ama na. Ay naláb kurug natu Isaac tu aláb bádu tu Esau. Díkod binindisiyonán na nga nán na,

“Ya aláb nedi an-anà ku
ay tagan tal-tálun
nga nabindisiyonán ne APU.

²⁸ Paudanán kuma ne Dios se padam-aggan na ya lusà pára kikaw. Ay paaduwan na kuma ya ápit mu, ta senu adu trígo mu se básim.

²⁹ Sirbiyán daka kuma daya nas-nasiyon,
ay se ikurug daka din daya tolay.

Ikaw kuma ya mangituráy kadaya induan mu ki wagi mu,
se daya pan-pane na ina mu.

Daya magged kikaw, ay magedán da kuma.

Ay se mapaanggam kuma daya mamindisiyon kikaw,” nán na.

Tu bindisiyon tu Isaac kitu Esau

³⁰ Ay kitu babbalin tu Isaac nga namindisiyon kitu Jacob, kitu layun natu nepappan na ngin, ay atán pe yin tu Esau nga wagi na. Alalbet ta gayát nangnígay. ³¹ Naglútu pe kitu pàgan tu ama na nga isida, se na pe yin na ilbet kitu giyán na. Ay se na nán kaggína, “Bumángun ka ngin, ama. Mangán nin kídi linútu ku nga nígay ku, ay se nà a bindisiyonán,” nán na.

³² Ay nán natu Isaac kaggína, “Iinka?” nán na. “Iyà nge Esau. Manákam nga an-anà mu,” nán natu Esau.

³³ Ay tútu nagpil-pilpig tutu wala pàrang tu Isaac kitu rungat na. Ay nán na, “Inna lugud tu nangilbet kídi ka linútu wa karni kídi kammin, ay se ka la inumbet? Ay nangán nà pe, ay sè ala binindisiyonán. Ay kurug maparabúrán pe,” nán na.

³⁴ Ay kane magina tu Esau tu kinagi natu ama na, ay summángit tutu wala pàrang. Ay se na nán, “Ay iyà pe, ama! Masápul la bindisiyonán nà pe!” nán na.

³⁵ Ngamay nán natu Isaac, “Sinábag nà tu wagi mu, ay inalà na ngin tu bindisiyon nga iddè kuma kikaw. Aggína tu binindisiyonán ku win,” nán na.

³⁶ Ay nán Esau, “Tu idi yin ya mekàduwa nga nangultit na kiyà! Nunna, ay ya karbangán ku wa manákam ma an-anà. Inalà na ngin! Ay se la manin idi. Inalà na manin pe ya bindisiyon ku. Tu nád da nengágan ka Jacob?” (Ki aggúni Hebreo, ya kabalikát na ya ngágan Jacob, ay tagge mepáda ki kabalikát naya úni nga ya sarut na, ay marangngultit). Ay se na manin nán, “Ay áwan mu la netagirán na bindisiyon pára kiyà?” ³⁷ Ay nán tu Isaac kaggína, “Ay nágan na pikam ya iddè kikaw, ugu? Ay aggína ya mangituráy kadakayu se ngámin daya pan-pane mu, ay magbalin da ka asassu na. Ay papaadu ku pe ya ápit na nga trígo se úbás, ta senu adu bási na. Ay nágan pikam ya middè kikaw, ugu?” nán na.

³⁸ Ay nán manin tu Esau, “Sissa agpà bindisiyon mu ama ta? Bindisiyonán nà agpà pe,” nán na. Ay díkod summángit tutu wala pàrang manin tu Esau.

³⁹ Ay tútu nán tu Isaac nga ama na kaggína,
 “Akkan nadam-ag ya pagmul-muláan mu,
 ay akkan pe pàrang maud-udanán.

⁴⁰Ay magbiyág ka ki ampiláng mu, ay se magbalin ka nga asassu na wagi mu. Ngamay nu sumúkir ka ngin kaggína, ay akkan naka pe meturayán nin,” nán na.

⁴¹Ay díkod lùsawan tu Esau tu Jacob gapu kitu inagbindisiyon natu ama da kaggína. Ay tu Esau kuma tu mabindisiyonán. Ay nán tu Esau kitu uray na, “Tagay matay ama ngin, se ya agmanakit ku kaggína. Ay kalpasán nayán, ay patayan ku pe ye Jacob bin na wagi ku,” nán na.

⁴²Ngamay nammuwán tu Rebecca datun na lam-lamtan tu Esau nga manákam ma an-anà na. Díkod pinaayabán na tu Jacob, ay se na nán kaggína, “Pal-palanuwan naka Esau nga patayan, ta ittu ya kearingringa naya uray na. ⁴³Díkod kuwaan mu ya kagiyan ku kikaw, ugu. Magtálaw ka kídi. Mawe ka ka Haran ka giyan tu wagi ku nga Laban. ⁴⁴Magyán ka pikam kattoni giyan na, panda ki kippà naya anngalùsaw na wagi mu kikaw. ⁴⁵Ay mippà ya lùsaw na nu maligpanán na ngin tu kinuwám kaggína. Ay se taka la pàlà kattoni nu kuwa. Ta lùsawan ku nga maggindán kayu wa matay ki isa nga algaw,” nán na.

Tu nagpapan tu Isaac kitu Jacob ka giyan tu Laban

⁴⁶Ay se la nán tu Rebecca kitu Isaac, “Awan gánas na biyág ku kídi, ta molaw wà tutu wala kadaya attáwa ne Esau nga Heteo. Ay nu ra la mangatáwa pe ye Jacob kadaya babbay ya Heteo, ay napì-piya la nga matay yà yin,” nán na.

28 Ay tútu kirrawán tu Isaac tu Jacob, ay se na bindisiyonán se na binílin nga nán na, “Akkan ka mangatáwa kadaya babbay kídi Canaan. ²Díkod mawe ka ka Paddan-aram ka giyan de akay mu wa Betuel. Ay mangatáwa ka kattoni. Magibabbay ka kadatu annánà ne Laban nga ulitag mu. ³Kalakkán naka ya Mannakabalin nga Dios. Ay se na paganában tutu wala daya pútupútut mu, ta senu magbalin kayu ka adu wa nagbal-baláki nga nas-nasiyon. ⁴Bindisiyonán naka kuma se daya ngámin na pútupútut mu ka ummán kitu bindisiyon na nidde na kitu akay mu wa Abraham. Ta senu mepakin-kuwa kuma kikaw ya lusà

27:45 Maggindán da nga matay, ta nu tura la patayan ne Esau nge Jacob, ay atán mangibálat ke Jacob, ay patayan na pe nge Esau. **28:3** Ki aggúni nga Hebreo, ay El Shaddai

a pag-agyanán tada kídi bíláng agtangeli, ta nepakin-kuwa ne Dios sin kitu akay mu wa Abraham,” nán tu Isaac. ⁵ Ay tútu pinapan tu Isaac tu Jacob bin. Díkod nawe ka Paddan-aram kitu giyán de Laban nga an-anà tu Betuel nga Arameo. Tu Laban ay wagi tu Rebecca nga ina de Jacob se Esau.

Inatawán tu Esau tu An-anà natu Ismael

⁶ Ay tu Esau, ay nammuwán na nga binindisyonán tu Isaac tu Jacob se na papannan ka Paddan-aram, ta senu kitúni ya pangatawán na. Nammuwán na tu inangbindisyon tu Isaac kitu Jacob se itu inangbílin na nga nán na, “Akkan ka mangatáwa kadaya babbay ya iCanaan.” ⁷ Nammuwán na pe nga kinurug natu Jacob tu nán datu ina se ama da se nawe ka Paddan-aram. ⁸ Ay kane nammuwán natu Esau nga akkan piyán tu Isaac nga ama da datu iCanaan na babbay, ⁹ ay nawe lugud kadatu babbalásang tu Ismael nga an-anà pe tu Abraham, se la nangatáwa manin. Inatawán na tu Mahalat nga wagi natu Nebayot nga an-anà natu Ismael.

Tu tagenap ne Jacob ka Betel

¹⁰ Nagtálaw tu Jacob ka Beer-sheba se la nameyag ka Haran. ¹¹ Ay kane magibattán kitu isa nga giyán, ay nagapár rala kitúni. Nangalà ala ka batu, nga ittu tu pinagpungán na. Ay se la natúdug gin. ¹² Ay kitun na gabi ay tinagimpán na nga atán kanu mà ya isa nga agdán nga dumatang ka lángit. Ay kitu agdán ay panabasabat ta umunè se umúlug datu anghel ne Dios. ¹³ Ay e Dios, ay atán kitu ngúdu natu agdán. Ay nán na kanu kitu Jacob, “Iyà e Yahweh nga Dios de Abraham nga akay mu se Isaac nga ama mu. Ya lusà a pagid-iddaán mu ay iddè kikaw se kadaya gakagaka mu. ¹⁴ Ay daya gakagaka mu, ay umadu da pe tutu wala nga ummán ki kaadu naya tápù ki kalawagán. Ay umarà kayu ki ngámin súli na kalawagán. Ay gapu kikaw se kadaya gakagaka mu ay mabindisyonán daya ngámin tolay kídi ya kalawagán. ¹⁵ Akkam kal-kaligpanán nga bul-bulunan taka peyapeyang, ay se tag-tagasinnán taka. Ay pagulliyan taka pe kídi ya giyán. Mepagataatán nà peyapeyang kikaw. Ay tungpálan ku pe datu nekar-kari kikaw,” nán ne Dios. ¹⁶ Ay se la nga nalukág tu Jacob. Ay nán na, “Atán ne Apu kanedi! Akkan ku la am-ammu,” nán na. ¹⁷ Ay tutu

nagansing nga nán na, “Nakapap-panansing idi nga giyán. Ittu idi ya pag-agyanán ne Dios, gane. Ittu kid idi, gane, ya lalangkán na mawe ka lángit,” nán na.

¹⁸ Ay díkod nagabi nga bummángun tu Jacob. Ay se na inalà tu nagpunganán na nga batu, se na nepasíkad, ay se na siniyaán ka denu tu otun na, ta napatag kaggína tun na giyán. ¹⁹ Ay nengágan na tu giyán ka Betel (Balay ne Dios ya sarut na). Ay tu nunna nga ngágan natun na íli ay Luz. ^{20–21} Ay se la nagsipata tu Jacob nga nán na, “Ikaw APU ya Dios ku, nu bul-bulunan nà kadaya kap-kapannán ku se tag-tagasinnán nà, ta senu atán kanan ku se atán pagkawas ku, ay se nu makapagulli yà kammin ke ama nga áwan kaan-anuwán. ²² Ay kídi nga giyán na nangipasikádan ku kídi nga batu, ay ittu ya pagday-dayáwan kikaw nga Dios. Ay se ngámin daya iddem kiyà ay iddè kammin ya pagkapúlu kikaw,” nán na.

Tu nedaddatang tu Jacob ka balay de Laban

29 Nagtul-túluy tu Jacob kitu agdal-dalen na. Ay se la nga dumatang kitu isa nga giyán ka padne lattakán. ² Ay kane maglang-langa, ay nasingan na ya isa nga bubun ki ir-ir-er. Ay se na nasingan pe ya tallu bagtu wa karneru nga atán magid-idda kitu adanni kitu bubun. Ata datun na karneru ay penuman dada kitu danum kitu bubun. Ay tu takkab natu bubun ay abay pà nang nga batu. ³ Ay nu atán ngámin datu ipas-pastu da nga karneru kitúni, ay isùlin datu magtar-tarakan kadatu karneru tu batu se da penuman datu karneru da, ay se da manin ikab tu batu kitu bubun.

⁴ Ay nán tu Jacob kadatu magtar-tarakan kadatu karneru, “Wà babalay nu kabbulun?” nán na. Ay “Ka Haran,” nán da. ⁵ Ay tútu nán na kaggída, “Am-ammu nu we Laban na apúku ne Nahor?” nán na. Ay “Ò, am-ammu mi,” nán da. ⁶ Ay nán na manin kaggída, “Ay kumusta da,” nán na. “Napiya da kam. Ye, yán ne Raquel lin na an-anà na nga babay. Ilbet na pe yin daya karneru da!” nán da. Ata atán pe yin tu Raquel la mameyag kitu giyán da. ⁷ Ay nán ne Jacob kaggída, “Ay algaw pà nang pikam a. Akkan pikam tu oras nga angippan nu kadaya ipas-pastu nu. Penuman nu daya karneru nu se nuda ipastu pikam,” nán na. ⁸ Ngamay nán da kaggína, “Akkan mida mapenum panda ki akkan mi akaurnung kaggída ngámin. Ay se mi manin isùlin ya batu wa takkab naya bubun,” nán da.

⁹Kitu akibàbànan na kaggída, ay atán pe yin tu Raquel nga mangiábug kadatu karneru tu ama na ta aggína lugud tu magpas-pastu. ¹⁰Ay kane masingan natu Jacob tu Raquel nga an-anà tu Laban na wagi natu ina na, se datu karneru tu Laban, ay nawe na nesùlin tu batu kitu otun tu bubun, ay se na penuman datu karneru. ¹¹Ay se na la ummàán tu Raquel ay se la sumángit pà nang. ¹²Ay se na kinagi kitu Raquel nga induan natu ama na. Kinagi na pe nga ina na tu Rebecca. Ay tútu nawe nanagtág tu Raquel la nawe nangikagi kadatu nekagiyán natu Jacob kaggína.

¹³Ay kane magina tu Laban tu mepanggap kitu Jacob, nga amanakan na kitu wagi na nga babay, ay nawe na sinabat. Ay se na ginàbal la ummàán, ay se na nippan kitu balay na. Ay díkod nebàbànan natu Jacob ya ngámin kitu Laban. ¹⁴Ay tútu nán tu Laban kaggína, “Kurug nga magama ta kam,” nán na. Ay nepagyán tu Jacob kaggína ka tangabúlán.

Tu nagsirbi natu Jacob kitu Laban pára kade Raquel se Lea

¹⁵Ay se la nán natu Laban kitu Jacob, “Oray nu amanakan taka, ay piyán taka tangdánan kiya aggubra mu pára kiyà. Piga ya piyán mu nga panangdán ku kikaw ta?” nán na. ¹⁶Tu Laban ay atán duwa nga annánà na nga babbay. Tu Lea tu manákam ay se tu Raquel tu udiyán na. ¹⁷Napiya datu mata tu Lea ngamay napì-piya kammala datu mata tu Raquel. ¹⁸Ay piyán tu Jacob tu Raquel. Ay tutu nán na kitu Laban, “Magsirbi yà kikaw ka pittu dagun, nu ipalúbus mu nga atawán ku we Raquel,” nán na. ¹⁹Ay nán tu Laban, “Napì-piya kurug nu ikaw kammin ya mangatáwa ke Raquel, ngam daya sabáli nga lalláki. Magyán ka ngin kanedi,” nán tu Laban kitu Jacob. ²⁰Ay díkod nagsirbi kurug tu Jacob kitu Laban ka pittu dagun pára kitu Raquel. May ummán ka abibbà ala nga algaw tu pittu dagun gapu kitu amminya na tutu wala kaggína.

²¹Ay se la nán tu Jacob kitu Laban, “Nabalin nin ya pittu dagun. Ay piyán ku nu magatáwa kami se Raquel lin,” nán na. ²²Ay díkod inayabán natu Laban ngámin datu tolay kitúni, ay se la magsay-am. ²³Ngamay kane gabi yin, ay tu Lea tu pinapan tu Laban kitu Jacob. Ay díkod nagallay da. ²⁴(Ay nekíwid tu Laban tu Zilpa, nga isa nga asassu na nga babay, kitu Lea ta senu ittu tu magtag-tagasíngan kaggína.) ²⁵Ay kane pagmakát tin, ay nasíngan tu Jacob nga tu Lea gáyám tu kallay na kitu gabi. Ay tútu nán na kitu Laban, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwám kiyà? E

Raquel mà tu atawán ku kitu inagsirbì kikaw! Ay tura nà kinasaba ngala ta?” nán na. ²⁶ Ay tútu nán tu Laban, “Ngamay akkan ummán kiyán ya gangay mi kanedi nga giyán. Akkan mi ipaatáwa ya udiyán nu akkan pikam nangatáwa ya manákam. ²⁷ Idaggám mala ya kabalin naya láwas nga aggaattáwa. Ay se ka la magsirbi kiyà ka pittu dagun pikam, ay se ku la nga ipaatáwa kikaw manin ya isa,” nán tu Laban. ²⁸ Ay ittu tun kurug tu kinuwa natu Jacob. Ay kane malpás tu makaláwas nga say-am, ay nepaatáwa natu Laban tu Raquel kitu Jacob. ²⁹ (Ay nepekiwid ne Laban tu Bilha nga asassu na nga babay kitu Raquel ka magtag-tagasingan kaggína.) ³⁰ Ay díkod inlay tu Jacob tu Raquel pe. Ay ab-abay ya amminya natu Jacob kitu Raquel may kitu Lea. Ay nagsirbi manin tu Jacob kitu Laban ki unag pittu dagun.

³¹ Ay kane masingan ne APU nga lùsawan tu Jacob tu Lea, ay aggína tu pinagan-anà na. May tu Raquel, ay akkan na nga pinagan-anà. ³² Ay nabùsit tu Lea se la nagan-anà ka laláki. Ay nengágan na ka Ruben. Ata nán na nga, “Nasingan ne APU ya pannakit ku. Kídi yin, ay piyán nà in ya atáwà,” nán na. ³³ Ay nabùsit manin tu Lea se nagan-anà manin laláki. Ay nán na, “Niddán nà manin ne APU ka isa nga laláki, ta nasingan na nga akkan nà pàgan ya atáwà,” nán na. Ay túya gapu na nga nepangágan naya an-anà ka Simeon. ³⁴ Ay nabùsit manin se la nagan-anà ka laláki manin. Ay nán na, “Kídi yin ay piyán nà in ya atáwà, ta nagan-anà à in ka tallu wa lalláki,” nán na. Ay tútu nepangágan na tu an-anà na ka Levi. ³⁵ Ay nabùsit manin se la manin nagan-anà ka laláki. Ay nán na manin, “Kídi ay dayáwan ku we APU,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà ka Juda. Ay panda ke Juda, ay nakusap nagan-anà e Lea.

30 Ay díkod gapu ta áwan an-anà tu Raquel, ay magimli kitu wagi na nga Lea. Ay tútu nán na kitu Jacob, “Iddán nà ka annánà! Nu akkan, ay matay yà!” nán na. ² Ay tútu nakarungat tu Jacob kitu Raquel. Ay nán na, “Wayya la nga iyà ya Dios, nga akkan mamagan-anà kikaw!” nán na. ³ Ay tútu nán natu Raquel kitu Jacob, “Atán ne Bilha kiyán nga magtar-tarakan kiyà. Allayam ta senu makapagan-anà pára kiyà. Ta senu atán an-anà ku pe gapu kaggína,” nán na. ⁴ Díkod nidde na kurug tu Bilha nga maragtarakan kaggína nga atawán tu Jacob. Ay inlay natu Jacob tu Bilha. ⁵ Ay díkod nabùsit se la nagan-anà ka laláki. ⁶ Ay nán tu Raquel, “Nidde ne Dios kiyà ya pagrabngán ku. Ginina na ya karárag ku, ay se nà a niddán ka an-anà ku nga laláki,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu

an-anà ka Dan. ⁷Nabùsit manin tu Bilha nga magtar-tarakan kitu Raquel. Ay nagan-anà manin ka laláki. ⁸Ay nán tu Raquel, “Makipásipásil là kiya wagi ku, ay atán nà in na mangábà,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà ka Naftali.

⁹Ay kane nammuwán tu Lea nga akkan makapagan-anà in, ay nepaatáwa na kitu Jacob tu Zilpa nga magtar-tarakan kaggína. ¹⁰Ay nabùsit tu Zilpa ay se la pe magan-anà ka laláki. ¹¹Ay nán Lea, “Nagásat tà,” nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Gad. ¹²Nagan-anà manin tu Zilpa nga asassu ne Lea ka laláki. ¹³Ay nán tu Lea, “Magang-anggam mà. Ata nán daya babbay nga nagásat tà,” nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Asher.

¹⁴Ay kitu aggagáni yin ay nawe tu Ruben kitu tal-tálun. Ay nakasmà ka adu wa mandrigoras, ay se na nilbet kitu Lea nga ina na. Ay se la nán tu Raquel kitu Lea, “Iddán nà mán agpà kadatu mandrigoras nga nilbet natu an-anà mu,” nán na. ¹⁵May nán tu Lea kaggína, “Pinagasissaán mu win ya atáwa ta. Ay kídi yin ay piyán mu manin alá daya mandrigoras na an-anà ku!” nán na. Ay tútu nán tu Raquel, “Nu iddán nà kadaya mandrigoras na an-anà mu, ay peallayan ku we Jacob kikaw daddán gabi,” nán na. ¹⁶Ay díkod kane umbet tu Jacob ba gayát ka tálun, ay sinabat tu Lea nga nán na, “Masápul la magidda ka ka balay daddán gabi, ta inabángan taka ka mandrigoras nga inalakkán na an-anà ku,” nán na. Díkod inlay na kitun na gabi. ¹⁷Ay ginìna ne Dios tu Lea. Ay nabùsit se nagan-anà ka laláki. Ittu tun tu mekalimma nga an-anà da se tu Jacob. ¹⁸Ay nán tu Lea, “Tinangdánan nà e Dios ta niddè tu magtar-tarakan kiyà kitu atáwà,” nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Issacar. ¹⁹Ay nabùsit manin tu Lea se manin nagan-anà ka laláki. Tu idi ya mekannam nga an-anà da se tu Jacob. ²⁰Ay nán na manin, “Arig niddán nà manin ne Dios ka tádug ku. Kídi yin kobungan nà ya atáwà in, ta annam da annánà mi yin,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà na ka Zebulun. ²¹Ay se la nagan-anà ka isa nga babay. Nepangágan na ka Dina.

²²Ay se la nga kinalakkán ne Dios nge Raquel. Ginìna na tu karárag na, ay se na pagan-anaan. ²³Nabùsit se la nagan-anà ka laláki. Ay nán na, “Nippà ne Dios sin ya keap-appattán ku,” nán na. ²⁴Ay díkod nepangágan

---

30:14 Ya mandrigoras nga nán na kídi, ay isa nga baláki múla nga magbúnga ka ummán ka kamáit nga ngila. Ay nán da kitun nga pangpabílag kanu idi ki rìna naya laláki.

na tu an-anà na ka Jose. Ay nán na manin, “Iddán nà kuma ne APU ka isa pikam ma laláki,” nán na.

Tu nagturátu de Jacob se Laban panggap kitu tangdán ne Jacob

²⁵ Ay kane meanà natu Raquel tu Jose, ay nán natu Jacob kitu Laban, “Palubúsán nà a mawe yin ka babalay mi,” nán na. ²⁶ “Alà ku daya attáwà, ta neubra ku da mà kikaw, ay alà ku pe daya annánà ku. Palubúsám da ngámin, ta ammun mà nu wà ummán natu inaggubrà pára kikaw,” nán na.

²⁷ Ay nán pe tu Laban, “Atán pe ya ikagì kikaw. Akkan nà agpà panáwan. Nammuwán ku ki isa nga mamadtu nga kinalakkán nà ne APU gapu kikaw. ²⁸ Ikagim mala ya piyám ma suwildu, ay ittu yán ya panuwildù kikaw,” nán na. ²⁹ Ay nán tu Jacob, “Ammun mà kampela ngin nin nu wà ummán naya inagsirbì kikaw. Ummadu mà daya bákam gapu kiyà. ³⁰ Ata kitu nelalbet ku, ay bittè da pikam. Ay kiddi yin ay umadu da tutu wala ngin. Ay kinalakkán naka ne APU kadaya ngámin na kinuw-kuwà. Ay paanna ngà pe yin? Nungay na pe ya anningan ku kampela ngin nin kadaya akkobung ku?” nán na. ³¹ Ay nán manin tu Laban, “Nágan na lugud ya piyám ma iddè kikaw?” nán na. Ay nán tu Jacob, “Nu ya suwildù, ay akkan nà magadang. May atán ya palánù nu mayát ka. Itúluy ku wa tarànan daya áyam mu. ³² May nu piyám, ay mawe yà sinnan daya karnerum se daya kalding mu. Ay ngámin daya labáng se buritàtà nga karneru se kalding se daya ngísit ta urbun karnerum, ay alà kuda ngámin ta ittu dayán daya tangdán ku. ³³ Ay díkod nu umbet mu sinnan daya inalà ku wa tangdán ku, ay se nu atán masingam ma akkan labáng onu buritàtà a karneru se kalding onu ngísit ta urbun karneru, ay ‘nagtákaw,’ nán mu kiyà,” nán tu Jacob. ³⁴ Ay nán natu Laban, “Napiya yán. Ittu kurug ya kuwaan ta,” nán na. ³⁵ Ngamay kitun na algaw, ay nesibnaán tu Laban datu toru wa kalding nga gárit se labáng, se datu puunán na kalding nga labáng se datu buritàtà, se datu ngámin atán pusà se datu ngísit ta urbun karneru, ay se na ipatarakan kadatu annánà na. ³⁶ Ay se nada nga netálaw kitu adayyu. Tallu walgaw ta dalenan ya kadayyu da kitu Jacob. Ay se la tinaránan tu Jacob datu nabansi kadatu karneru se kalding natu Laban.

³⁷ Ay ya kinuwa tu Jacob ay nangalà ka nangalug ga pasanga kayu nga alamo, almendras se kastanyo. Ay se na kulkul-etán da, ta senu

masingan tu pusà kitu pasanga. ³⁸ Ay se na ippáy datun na pasanga kitu panin àràng datu karneru se kalding nu uminum da kitu agginumán da. Ata ittu tu agdadákay datu animál nu mawe da uminum. ³⁹ Ay díkod nu magdadákay da, ay umàràng da kadatu pasanga. Ay díkod labáng onu gárit onu buritàtà daya urbun datun na karneru se kalding. ⁴⁰ Ay díkod neamung natu Jacob datu urbun kadatu kuwa na. Ay se na manin pe nga nesibna datu babbay ya karneru se kalding kadatu toru. Ay se na nepadakay datu babbay kadatu ngísit toru se datu gárit. Díkod ummadu datu karneru se kalding natu Jacob. Naggayát da kam kadatu karneru se kalding natu Laban. ⁴¹ Ay nu magdakay datu nabílag kadatu karneru se kalding, ay ipasíkad tu Jacob tu pasanga kitu lútung da, kitu panin àràng da ta senu magdakay da kitu giyán datu pasanga. ⁴² Ngamay nu datu nakapsut datu magdadákay, ay akkan na nga ippáy datu pas-pasanga. Díkod datu nakapsut, ay kuwa tu Laban da, ay datu nabílag ay kuwa tu Jacob da. ⁴³ Díkod gapu kitun na kinuwa na, ay bumànéng tutu wala tu Jacob. Adu tutu wala datu karneru se kalding na, se kámel na se asnu na. Ay adu pe datu asassu na nga lalláki se babbay.

Pinanáwan tu Jacob tu Laban

31 Ay nagina natu Jacob nga nán datu pútupútut tu Laban nga lalláki, “Nálà ne Jacob ngámin na kuw-kuwa ne ama. Ay ngámin na bànáng na, ay gayát da ngámin kiya kuw-kuwa ama,” nán da. ² Ay nàmud pe tu Jacob nga tare yin tu uray tu Laban kaggína. Akkan nin na ummán kitun. ³ Ay se la nán ne APU kitu Jacob, “Magulli ka ngin kitu íli natu ama mu, se kitu giyán datu pampanem. Abul-bulunan taka,” nán na. ⁴ Díkod pinàrawán natu Jacob tu Raquel se tu Lea kitu giyán na. Atán kitu ir-ir-er nga mangipastu kadatu karneru na. ⁵ Ay nán na kaggída, “Nàmud ku nga naulis sin ya amminya naya ama nu kiyà. Akkan nin na ummán kitun. Ngamay ya Dios natu ama ku, ay bul-bulunan nà peyang. ⁶ Ammu nu mà nga nippáy ku ya kabailán ku nga nagsirbi kiya ama nu. ⁷ May kul-kultit nà mà. Namin-sangapúlu na nga inulis ya suwildù. Yán nala ya annágid na kiyà ya akkan na màwa, áta akkan ipalúbus ne Dios. ⁸ Sesengán nà e Dios. Túya nu nán na nga datu nasul-sulpangngán datu bátug tangdán ku, ay magan-anà daya ngámin kalding ka nasul-sulpangngán. Ay nu nán na

nga datu labáng datu tangdán ku, ay magan-anà daya kalding ka labáng.
⁹ Ay inalà ne Dios daya áyam naya ama nu, se nada nga iddanán kiyà.

¹⁰ Ay kiya tiyampu nga agpadakay daya babbay nga kalding, ay uwad tagenap ku. Naglangngò à kanu mà, ay se ku la nasingan nga datu ngámin na toru nga manakay kaggída, ay gárit, labáng se buritàtá da. ¹¹ Ay se yala nga nán natu anghel ne Dios kiyà kitu tagenap ku, ‘Jacob,’ nán na. ‘Inna tun nán ku!’ ¹² Ay se na nán ‘Sinnam kod. Ngámin datu toru nga manakay kadatu kalding, ay labáng se nasul-sulpangngán. Ata sikkaammu wà kiya kuk-kuwaan ne Laban kikaw. ¹³ Iyà ya Dios ka Betel, kitu giyán na nangipasikádan mu ka batu se mu siniyaán ka denu, ay se ka la nga nagkari kiyà. Panáwam idi nga íli kiddi yin, ay se ka magulli lugud din kitu íli nga neanaán mu,’ nán natu anghel,” nán natu Jacob kadatu attáwa na. ¹⁴ Ay tútu nán de Raquel se Lea kaggína, “Awan mà nengáni ama kadakami kadaya kuw-kuwa na. ¹⁵ Ummán nakami ka akkan na nga pútut. Bíláng neláku nakami yin, ay se na pe yin na immin na ginastu tu báyard kadakami. ¹⁶ Ay ngámin datu inalakkán ne Dios nga kuw-kuwa ne ama nga nidde na kikaw, ay kuwa mi mà kammala ngin nin se daya annánà mi. Ay díkod, nu nágan naya ipàwa ne Dios kikaw, ay masápul la ittu ya kuwaan mu,” nán da kitu Jacob.

¹⁷ Díkod nagrubbuwát tin de Jacob. Netakay na datu annánà na se datu attáwa na kadatu kámel. ¹⁸ Ay se na pe ya iturung datu animál na, se datu ngámin na nàluwán na, se ngámin datu animál na nga inalà na ka Paddan-aram. Ay se da la nga nagrubbuwát ta mawe kitu giyán tu Isaac nga ama na ka íli Canaan. ¹⁹ Ay tu Laban, ay nawe nga mamúkis kadatu karneru na. Ay díkod nawe tinákaw tu Raquel datu sinan diy-diyos natu ama na. ²⁰ Sinistemaán natu Jacob tu Laban na Arameo. Ata akkan na nepak-pakammu tu palánu na nga magtálaw. ²¹ Inalà na ngámin datu kuw-kuwa na. Dummalákit ka wángag Eufrates se la nga nameyag ka Gilead nga ban-bantay.

Sinimát tu Laban tu Jacob ka Gilead

²² Ay se dala kagiyan kitu Laban nga nagbarráw tu Jacob kitu mekàlu wa algaw nanggayát kitu likud da. ²³ Tútu impal nada. Inayabán na datu pampane na se da inumpal. Ay nasingan dada kitu mekapittu nga algaw kitu ban-bantay kitu Gilead. ²⁴ Ngamay nagpatagenap pe Dios kitu Laban

kitu gabi. Ay nán ne Dios kitu tagenap na, “Sin-sinnam ta áwan mu nga kag-kagiyan nga makaulis ki palánu ne Jacob,” nán na.

²⁵ Ay sinimát natu Laban tu Jacob. Nagbáwi de Jacob kitu ban-bantay. Ay tu Laban se datu kabbulun na, ay nagkampu da kitu panidmáng kade Jacob. ²⁶ Ay nán tu Laban kitu Jacob, “Taanna, tura nà linibátan ta? Nibráw mu daya annánà nga ummán da ka bálud ki gubát. ²⁷ Tura kayu naglibát ta? Di takayu kuma nga pinarbuwát ka napiya. Naggan-gánas tada kuma pikam. Nagkansiyon tada kuma se nagtutukár tada kuma pikam. ²⁸ Ay gapu ki kinuwa mu, ay akkan ku ngámin naparbuwát daya apúku ku se daya pútut ku. Akkan kuda naummàán. Sabáli ya inangwa mu. ²⁹ Annung taka kuma nga sagídan. Ngamay ya Dios naya ama mu, ay inamomanán nà kitu gabi nga nán na, ‘Sin-sinnam ta áwan mu wa kag-kagiyan na makaulis ki palánu ne Jacob,’ nán na. ³⁰ Nagtálaw ka ta matalekág ka pà nang kiya íli nu, may tura mu ngámin inalà datu sinan diy-diyos ku?” nán na. ³¹ Ay nán tu Jacob kitu Laban, “Nagbarráw wà a, ta malídug gà. Ata nán ku nu pilítan mu alà kammin daya pútut mu. ³² Ay nu mepanggap kadaya sinan diy-diyos mu, ay matay ya pakasmàán mu. Ki àràng dedi ngámin na pan-pane tada, ay itùgud mu la ya atán kiyà nga kuwám ta alà mu wala,” nán na. Ngamay akkan am-ammu tu Jacob nga tinákaw tu Raquel datu sinan diy-diyos.

³³ Ay díkod nawe tu Laban kitu báwi tu Jacob, ay se la nga kitu báwi tu Lea, se la kitu báwi datu duwa nga bobonan da nga babbay. Ngamay áwan na nga nasmà. Lummawán se la nawe kitu báwi tu Raquel. ³⁴ Ay e Raquel, inalà na datu sinan diy-diyos se nada nga nippáy kitu silya natu kámel na, ay se na nga pinagtugawán. Siningan ne Laban ngámin tu báwi ngamay áwan na nga nasmà kitúni. ³⁵ Ay nán tu Raquel kitu ama na, “Akkan nà lùsawan ama ta akkan nà makapagsíkad ta magbinúlán nà,” nán na. Ay díkod nagsápul lala nge Laban, ngamay áwan na nga nasmà kadatu sinan diy-diyos.

³⁶ Ay tútu nalùsaw tu Jacob kitu Laban, ay tútu nakisuwáy kaggína ngin. Ay nán na, “Nágan naya kinuwà a nadakè ta? Nágan naya nagbasúlán ku ta, ta tura dà tutu wala nga impal? ³⁷ Nasingan nu ngámin nin daya kuw-kuwa ku, ay wàna pe ya nasmà nu nga kuw-kuwa nu? Ara, ippáy nu wala kiddi ki pagmar-marngán daya pan-pane ta, ta senu aggída ya mangikagi nu inna ya atán básul kadàta nga duwa. ³⁸ Ki unag na duwa púlu dagun na nagpas-pastor ku pára kikaw, ay áwan nala kadatu karneru

se kalding mu ya nabùsit ta di nagan-anà. Ay áwan ku la pe nga inagparti kadatu torum. ³⁹ Ay datu kinnán ulolag, ay binayádan kuda mà pe kikaw. Akkan kuda tagge nilbet kikaw ka angipakammù nga áwan ku básul. Ay ngámin datu natákaw, ay binayádan kuda ngámin pe. Oray algaw onu gabi tu nekatákaw da. ⁴⁰ Ay pasuráy bittì ala tu tudúgan ku kitu nagpas-pastor ku. Nu algaw, ay netur-turad ku wala tu takit tu sínág. Ay nu gabi pe, ay netur-turad ku la pe tu siyam. ⁴¹ Sangapúlu se appát dagun ku nga nagsirbi kikaw gapu kadaya duwa nga annánà mu, se annam dagun gapu kadaya áyam mu. Ay kadayán na dagudagun, ay namin-sangapúlu mu wa inulis tu suwildù. ⁴² Ay nu akkan nala nga gapu ke Dios nga Dios natu akay ku nga Abraham se Dios tu ama ku nga Isaac, ay mabalin na pinapan dà ala nga áwan netúgutúgut. Ngamay nasingan ne Dios datu rig-rígát ku, se nu mapaanna tu inaggubrà ki biyáng mu. Ay tútu kinagiyánan naka kitu gabi,” nán tu Jacob.

Tu nagturátu de Laban se Jacob

⁴³ Ay tútu summungbát tu Laban na nán na kitu Jacob, “Kurug ga daya babbay ay pútut kuda, se atán pe kalintaggán ku kadaya annánà da. Ay daya animál pe, ay kuw-kuwa kuda ngámin pe. Ngámin dayán ay kuw-kuwa kuda ngámin. Ngamay áwan ku wa màwa ngin. Akkan ku wayya nga magáput pe daya pútut ku se daya apúku ku. ⁴⁴ Túya masáput la magturátu ta lugud dala ngin na magkatugángan nga magkappiya ta ngin. Ay se ta nga mangwa ka tagematun ta.” ⁴⁵ Ay díkod, nangalà tu Jacob ka abay batu se na nga ipasíkad. ⁴⁶ Ay se na nga nán kadatu pan-pane na, “Ara, maggalà kayu ka batu,” nán na. Ay díkod naggalà da ka batu se da nga binuntun. Ay se da la nga nagkakán ngámin kitu bíkat natu binuntun na batu. ⁴⁷ Ay nepangágan tu Laban tun ka Jegar-sahaduta ki úni da nga Arameo. Ngamay nepangágan tu Jacob ka Galeed kiya aggúni nga Hebreo. ⁴⁸ Ay nán tu Laban, “Idi nga binuntun na batu ya mangipakammu kadàta nga duwa kiya nagkappiya ta,” nán na. Ay tútu nepangágan na pe yin tun na giyán ka Galeed. ⁴⁹ Ay nán pikam tu Laban, “E APU kuma ya magtag-tagasíngan kadàta nu magadayyu ta ngin,” nán na. Ay díkod, nepangágan na pe tu binuntun na batu ka Mizpa. ⁵⁰ Ay nán manin tu Laban, “Nu ra mu la nga pagraw-rawtán daya pútut ku, onu

mangatáwa ka manin ka sabáli, oray akkan ku am-ammu, ay lam-lamtan mu wa e Dios ya magsisingan kadàta,” nán na.

⁵¹ Ay se la nga nán tu Laban kitu Jacob, “Sinnam kod idi nga binuntun na batu se idi nga batu wa nepasikád kídi nga nagbátán ta nga duwa. ⁵² Dedi ay tagematun da nga akkan nà lumíwán kídi nga mawe kiya giyán mu nga makigubát kikaw. Ay akkan ka pe nga umbet kanedi giyán ku wi nga makigubát kiyà. ⁵³ Ay E Dios nga Dios tu Abraham se tu Nahor se datu manákam da ya makakaammu kadàta nga duwa,” nán na. Díkod nagsipata tu Jacob ke Dios nga day-dayáwan tu Isaac nga ama na. ⁵⁴ Ay se la nga nagbasu tu Jacob ke Dios kitun na bantay, ay se na nga inayabán datu pan-pane na, se da nga nagkakán. Ay kane mabalin da mangán, ay nagidda da pikam kitúni nga bantay.

⁵⁵ Ay kitu láwa natun ay gummabi tu Laban. Nakiparbuwát kadatu pútut na se datu apúku na. Inummàán nada ngámin se nada nga nekarárag, ay se la nawe nga nagulli yin ka babalay da.

Tu nagpalánu tu Jacob nga mawe maningan kitu Esau

32 Ay díkod nagtul-túluy tu Jacob kitu kapannán na. Ay uwad da nga anghel ne Dios nga summabat kaggína. ² Ay kane masingan natu Jacob da, ay nán na, “Ittu idi 'kaw ya kampu ne Dios!” nán na. Ay díkod, nepangágan na tun na giyán ka Mahanaim.

³ Ay nangibon tu Jacob kadatu tolay na nga maginunna nga mawe kitu giyán tu Esau nga wagi na nga atán ka íli Seir ka Edom. ⁴ Binílin nada nga nán na, “Tu idi ya kagiyán nu kitu wagi ku nga Esau: ‘Apu, pekagi ne Jacob nga asassu mu nga panda kídi, ay mepag-agyán nala ka balay de Laban. May piyán na ngin, ápu, ya magulli kanedi. ⁵ Atán da báka na, se asnu na, se kalding se karneru na. Ay atán da pe bobonan na nga lalláki se babbay. Nebon nakami, ta piyán na nga pekagi kikaw, ápu, nga piyán na ya makikappiya kikaw kanu,’ nán nu,” nán tu Jacob.

⁶ Díkod nawe datu nebon. Ay kane magulli da, ay nán da kitu Jacob, “Naggayát kami ka giyán Esau nga wagi mu. Ay umbet nga sumabat kikaw. Ay atán da kabbulun na nga appát gatut nga tolay na,” nán da. ⁷ Ay nagansing pà nang se nariribù tu Jacob. Ay díkod pinagkaduwa na datu tolay na, ay se datu kalding se karneru se datu báka na se datu kámel

---

32:2 Ya sarut na Mahanaim, ay “Duwa nga Kampu.”

na. ⁸Ata nán na, “Nu umbet te Esau se na masingan ya isa nga bagtu, ay se nada nga rapúnan, ay atán pikam daya isa nga bagtu nga annung da ya magtálaw,” nán na.

⁹Ay se la nagkarárag tu Jacob nga nán na, “O Dios nga Dios datu akay ku nga Abraham se tu ama ku nga Isaac. O APU, ikaw ya nangagi kiyà nga magulli yà kiya ìli kampela ngin na giyán pe daya pan-panè. Ay kinagim pe nga ikaw ya magtagasingan kiyà, ta senu napiya ya kapàyanán ku. ¹⁰Akkan nà a mekari kiya áwan kapal-palíyán na amminya mu, se ya kinamárum ma nepassingan mu kiyà nga asassum mala. Ata kitu inagbàláng ku kitun kídi wángag Jordan, ay tittu ya tàdukud ya ag-agtù. Ngamay kídi yin ay duwa ngarkuwátan nà in. ¹¹Pangaásim ta igdù nà kitu wagi ku nga Esau. Magansing ngà kaggína, ta get nu patayan nakami ngámin se daya annánà se daya ina da. ¹²Ngamay kinagim mà kiyà nga napiya ya pagbalínán ku. Ay se paaduwan mu daya gakagaka ku, nga ummán ki kaadu daya ginat ki bebay, nga áwan makabílang kaggída,” nán na.

¹³Nagidda da pikam kattoni. Ay kane din algaw, ay nagurnung ka panaruanggam na kitu wagi na kadatu noray atán kaggína ngin. ¹⁴Nangalà ka duwa gatut ta kalding nga babbay se duwa púlu wa toru, se duwa gatut ta babbay ya karneru se duwa púlu wa toru, ¹⁵se tallu púlu wa kámel la magpasúsu se datu urbun da, appát púlu puunán nga báka se sangapúlu wa toru, duwa púlu wa puunán na asnu se sangapúlu toru. ¹⁶Pinagbabagtu na dedi nga animál se na ikípát kadatu asassu na tu káda baláki animál. Ay se na nán kaggída, “Ara, munna kayu. Ipurdád nuda nga magsasarunu may maggaadayyu kayu,” nán na. ¹⁷Ay binílin na tu naginunna, “Ay nu saktan naka nge Esau nga wagi ku, ay se na saludsúdan kikaw nga, ‘Inna ya apu mu, ay se kawà naya kapannán mu, se makin-kuwa kadedi ya ipur-purtut mu?’ nu nán na, ¹⁸ay nán mu kaggína, ‘Kuwa Jacob nga wagi mu ngámin dedi. Ay idde na ngámin dedi kikaw, ápu. Atán na sumar-sarunu kadakami,’ nán nu,” nán tu Jacob. ¹⁹Binílin na pe datu mekàduwa se tu mekàlu se aggída ngámin nga nán na, “Ittu pe yán ya kagiyan nu ke Esau nu mesabat nu. ²⁰Ay nán nu pe nga, ‘Ay atán na sumar-sarunu kadakami ye Jacob nga wagi mu,’ nán nu,” nán tu Jacob kaggída. Ata nán na ki uray na nga, “Anannayan ku ya wagi kadedi nga panaruanggam ku nga ipainunnà. Ay se kami la magsingan nin, ay get pakawanan nà kiyán nin,” nán na. ²¹Ay díkod pinaginunna

na datu asassu na nga pinamulun na kadatun na panaruanggam na kitu Esau. May nagidda pikam kitu kampu da kitun na gabi.

Tu nakigbu tu Jacob kitu tolay

²² Kitun kam ma gabi, ay bumángun tu Jacob se na nga alà datu duwa nga attáwa na, se datu duwa nga magtar-tarakan kadatu attáwa na, se datu sangapúlu se isa nga annánà na, ay se da nga magbáláng ngin kitu wángag Jabbok. ²³ Ay kane makapagbáláng ngin datu akkobung na, ay nepibta na pe ngámin nin datu kuw-kuwa na. ²⁴ Ay díkod sissa ngin tu Jacob kitu dammáng. Ay uwad tolay ya inumbet nakigbu kaggína ka panda kitu danní láwa. ²⁵ May kane akkan maábà natu tolay tu Jacob, ay sinúlung na tu páing natu Jacob. Ay tútu nalipdu tu Jacob. ²⁶ Ay se la nán tu laláki, “Mawe yà in ta algaw win,” nán na. Ngamay nán tu Jacob, “Akkan taka papannan nu akkan na pikam bindisiyonán,” nán na. ²⁷ Ay nán natu tolay kaggína, “Inna ngágan mu ta?” nán na. Ay, “Jacob,” nán na. ²⁸ Ay nán tu tolay, “Akkan Jacob bin ya ngágan mu, ta panda kídí yin ay Israel ya ngágan mu win. Ata nakiparáng ka ke Dios se kadaya tolay, ay nangábà ka,” nán na. ²⁹ Ay tútu sinaludsud tu Jacob ya ngágan natu laláki, nga nán na, “Ay ikaw, inna ya ngágan mu?” nán na. Ngamay nán natu tolay, “Taanna tura mu piyán ammuwán ya ngágan ku?” nán na. Ay se na nga bindisiyonán tu Jacob. ³⁰ Ay díkod nepangágan tu Jacob tun na giyán ka Peniel. Ata nán na, “Nasingan ku ya murang ne Dios may akkan nà a natay,” nán na. ³¹ Ay linumtà tu mata ngin kaggína nga nagtálaw ka Peniel nga nagtag-tagkilay gapu kitu páing na nga nalipdu. ³² Ay díkod panda kadedi yin na al-algaw, ay áwan kadaya gakagaka tu Jacob ya mangán ka páing na animál, áta ittu tun tu nasúlung kitu Jacob.

Tu nagsingan de Jacob se Esau

33 Ay kane maglanga tu Jacob, ay nasingan na nga atán nin tu Esau nga umbet. Kabulun na datu appát gatut ta tolay na. Ay díkod inuwár na datu annánà na kitu Lea se tu Raquel se datu duwa nga bobonan da nga babbay. ² Ay pinaginunna na datu duwa nga bobonan da nga babbay se datu annánà da. Ay se yala tu Lea se datu annánà na. Nepalodi na tu Raquel se tu Jose.

³Ay aggína tu naginunna kaggída ngámin. Ay kane umad-adanni kitu wagi na, ay nagukkab ba namin-pittu kitu lusà. ⁴Ngamay nanagtág ga summabat te Esau kaggína, se na nga ginàbal, se na ummàán. Ay se da summángit ta duwa. ⁵Ay kane masingan natu Esau datu babbay se datu annánà, ay nán na, “Indedi kabbulun mu?” nán na. Ay nán tu Jacob, “Tu dedi daya pútupútut ku nga nidde ne Dios kiyà gapu ki kinamáru na,” nán na. ⁶Ay se la umadanni pe datu bobonan da nga babbay se datu annánà da. Ay nagukkab da ngámin kitu lusà pe. ⁷Ay ummán pe tu Lea se datu annánà na. Umadanni da se da nga nagukkab kitu lusà. Ay se la nga tu Raquel se tu Jose nga magina. Inumbet da se da nga nagukkab kitu lusà pe. ⁸Ay nán tu Esau kitu Jacob, “Ay datu nunna nga nesabat ku? Nágan naya piyán mu wa kagiyan kadatun?” nán na. Ay nán tu Jacob ba summungbát, “Panaruanggam ku datun kikaw, ápu. Ta piyán ku ya makikappiya kikaw,” nán na. ⁹Ngamay nán tu Esau, “Adu pe yin daya kuw-kuwà, wagi. Kuwám mala datunin,” nán na. ¹⁰Ngamay nán tu Jacob, “Akkan. Alà mu kuma datun. Nu kurug ga pinakawan nà in, ay alà mu agpà datun na panaruanggam ku. Ata kane masingan ku ya nagganggam mu nga nangáwat kiyà, ay ummán ku pe ka nasingan ne Dios,” nán na.

¹¹“Ara kurug gin, alà mu kurug daya panaruanggam ku kikaw. Ta kinalakkán nà tutu wala ne Dios, ay túya adu daya kuw-kuwà,” nán ne Jacob nga nepílit. Ay tútu inalà ne Esau da pe yin. ¹²Ay se yala nán tu Esau, “Mawe tada lugud din. Ay bulunan taka ngin,” nán na. ¹³Ngamay nán tu Jacob kaggína, “Ara ngin, ápu. Munna kayu wala ta nonawán se nakapsut dedi annánà in. Ay tagasinnán ku pe daya animál la atán pasusuwan. Ata nu bur-burungan ta dedi ki isa ngalgaw, ay matay da kid ngámin ki unaw da. ¹⁴Munna kayu wala ngin, ápu. Umunud kami la, ta an-annungan mi la ya magdal-dalen. Ipànung mi la ya annalen mi kiya kabailán daya báka nga magin-inona kadakami, ay se kiya annalen pe dedi annánà. Dàngan mi kayu la kannán giyán nu ka Seir,” nán na.

¹⁵Ay tútu nán tu Esau, “Pagbansiyán ku lugud daya duddúma nga tolay ku nga sumeng kikaw,” nán na. Ngamay “Akkan nala tagge yin, ápu. Ya nán ku kuma ngala ngin ya surútan ta,” nán na. ¹⁶Díkod nagulli yala tu Esau kitun kam nga algaw ka Seir. ¹⁷Ngamay tu Jacob, ay nawe ka Succot. Nagbáwi kattoni se nangwa pe ka kurál datu animál na. Ay túya gapu na nga nengágan na tun ka Succot. ¹⁸Ay kane kuwa, ay nawe tu Jacob ka íli Shekem ka Canaan kitu naggayát na ka Mesopotamia.

Dumatang da kattoni nga áwan napà-pàyanán. Ay nagbáwi manin kitu adanni kitu íli. ¹⁹Ay ginátang na tun na lusà a nagbawiyán na kadatu pútupútut natu Hamor nga ama tu Shekem. Magatut ta pinaláta nga pirà tu pinanggátang na. ²⁰Ay se la pe nga nangwa ka pagday-dayáwan na ke Dios. Nengágan na ka El-Elohe-Israel (Pára kiya Dios ne Israel ya sarut na).

Tu nanikap da kitu Dina

34 Ay tu Dina nga an-anà natu Lea se tu Jacob, ay nawe naggagáyam kadatu babbay kitúni íli Canaan. ²Ay kane masingan tu Shekem nga prinsipe kitúni nga an-anà tu Hamor nga Hiveo, ay sinikap na. ³Ngamay kane kuwa, ay kelugán na kurug pe yin. Piyán na tutu wala pe yin tu Dina. Ay tútu inan-anannay na. ⁴Ay se la nán tu Shekem kitu ama na, “Piyán ku atawán idi nga babay, ama. Alà mu ka pára kiyà,” nán na.

⁵Nagina natu Jacob tu nanikap tu Shekem kitu Dina nga pútut na. Datu annánà na, ay atán da kitu ir-ir-er nga mangipastu kadatu báka da. Díkod akkan nala pikam nagun-úni tu Jacob panda kitu nelalbet da. ⁶Ay tu Hamor nga ama natu Shekem, ay nawe makiamomán kitu Jacob. ⁷Ay se la nga inumbet pe yin datu lalláki nga pútupútut natu Jacob nga gayát ka ir-ir-er. Ay kane mammuwán da tu nàwa, ay nagpannakit da, ay se nalúsaw da tutu wala. Ata kitu namílit tu Shekem kitu Dina nga pútut natu Jacob, ay neap-appat na daya ilIsrael, áta nadakè tutu wala tuni kaggída.

⁸Ngamay nakiamomán tu Hamor kaggída nga nán na, “Kurug ga kelugán natu bag-bagu ku nga Shekem ya an-anà nu. Túya pangaási nu ta pagatawán tada da. ⁹Ipalúbus nu kuma ngin na annung mi ya mangatáwa kadakayu, ay ummán kayu pe, annung nu pe ya mangatáwa kadakami. ¹⁰Mepagyán kayu kadakami. Awan ya mangiagáwa kadakayu kiya lusà. Magbalay kayu nu ittu, onu maglà-láku kayu. Annung nu pe ya magtagikuw-kuwa kanedi,” nán na. ¹¹Ay nán pe tu Shekem kitu Jacob ba ama tu Dina, se kadatu wawwági na nga lalláki, “Ipalúbus nu agpà in ya agngan ku kadakayu. Idde ku kadakayu oray nágan na ya agngan nu. ¹²Ikagi nu wala nu nágan naya piyán nu wa panádug ku, ta idde ku ngámin. Basta ipalúbus nu wala nga atawán ku we Dina,” nán na.

¹³Ay datu lalláki nga pútupútut tu Jacob, ay sinungbátan da tu Shekem se itu ama na nga Hamor. Ngamay tu sungbát da, ay annábag da ngala

kadatu magama gapu lugud kitu nangiappat da ke Dina. ¹⁴ Ay nán da kaggída, “Akkan mi màwa yán. Akkan mabalin na ipaatáwa mi ya wagi mi kadaya akkan nagpakúgit. Ata nakap-appat yán kadakami. ¹⁵ Mabalin na mayát kami ki nán nu, nu kuwaan nu ya isa ngala nga pàwa mi kadakayu. Masápul magpakúgit daya ngámin lalláki kadakayu. ¹⁶ Nu kuwaan nu yán, ay annung nu ya mangatáwa kadaya babbalásang mi, ay se annung mi pe yin ya mangatáwa kadaya babbay nu. Ay díkod mepagyán kami pe yin kadakayu, ay díkod áwan tada pagdúmán nin. ¹⁷ Ngamay nu maddi kayu kiya nán mi nga magpakúgit kayu, ay alà mi kammin ya wagi mi se kami la nga mawe,” nán da.

¹⁸ Ay nayát tu Hamor se tu Shekem nga magama kitu piyán datu magwawági. ¹⁹ Ay akkan nin-induwán tu bag-bagu kitu nán da. Ta piyán na kurug ge Dina nga an-anà tu Jacob. Tu Shekem pe tu ikaliyaw datu ngámin pan-pane na. ²⁰ Díkod miníting da nga magama ngámin datu lalláki kitu íli nga nán da, ²¹ “Dedi nga tolai, ay namáru da kadàtada. Ay túya pagyanan tada da kanedi yin íli tada ngi. Annung da pe yin ya maglà-láku kanedi, ta abay mà ya íli pára kadàtada ngámin. Annung tada pe yin ya mangatáwa kadaya babbalásang da, ay se annung da pe yin ya mangatáwa kadaya babbalásang tada. ²² Ngamay atán masápul la kuwaan tada pikam. Masápul la magpakúgit daya ngámin na lalláki kadàtada, nga ummán kadaya ngámin lalláki kaggída. Nu kuwaan tada yán, ay mepagyán se mepagsissa dedi yin na tolai kadàtada kanedi. ²³ Ay nu umannúgut tada ki piyán da, se da nga mepagyán nin kadàtada kanedi, ay kuwa tada pe yin daya ngámin na kuw-kuwa da se daya ngámin na áyam da,” nán da. ²⁴ Ay nayát ngámin datu umíli kitu nán datu Hamor nga magama. Ay díkod nagpakúgit ngámin datu lalláki kitúni nga íli.

Tu nangibálat datu wawwági tu Dina kaggína

²⁵ Ay kitu mekalu wa algaw kitu sillalanát da pikam kitu nagpakúgit da, ay nagtagiampiláng tu Simeon se tu Levi nga pútupútut natu Jacob nga wawwági tu Dina. Ay se da nga nawe kitu íli nga áwan makammu kadatu umíli kitu palánu da. Ay se da pinatayán ngámin datu lalláki kaggída. ²⁶ Pinatay da pe tu Hamor se tu Shekem nga magama. Ay se da nga inalà tu Dina se dala nga nagtálaw. ²⁷ Ay datu duddúma nga pútupútut natu Jacob, ay inumbet da kitu íli, se da nga alakkán datu kuw-kuwa datu

tolay. Kinuwa da tun, áta neap-appat datu umlí tu wagi da nga babay. ²⁸Inalà da datu báka da, se datu karneru da se kalding da, se datu asnu da, se datu ngámin na atán kitu íli se datu atán kitu tálun. ²⁹Inalà da tu ngámin na kuw-kuwa da se datu annánà da, se datu attáwa da, se ngámin na masingan da kadatu babalay da. ³⁰May nán tu Jacob kitu Simeon se tu Levi, “Tura dà pe ya iraráas ta? Kídi yin ay kalingáan dà daya iCanaan se daya iPerezeo. Bittè tada. Ay nu tura da la nga umbet nga makigubát kadàtada, ay kurug gala a nga matay tada ngámin, ta adu da,” nán na. ³¹Ngamay nán da pe, “May tura da la pe pinagbalin ya wagi mi ka ummán ka púta ta!” nán da.

Tu namindisiyon ne Apu Dios ke Jacob ka Betel

35 Ay nán ne Dios kitu Jacob, “Mawe ka magyán ka Betel. Ay mangwa ka pe kannán ka anídúgán mu ka pagbasu mu kiyà. Iyà kam tu nagpassingan kikaw kitu inagtálaw mu ke Esau nga wagi mu,” nán na. ²Ay díkod nán natu Jacob kadatu akkobung na se datu tolai na, “Íppà nu ngámin daya sinan diy-diyos nu nga negayát nu ki sabáli nga giyán, se nu dalusán daya bag-baggi nu, se kayu pe magsukát ka nadalus sa bádu. ³Ta magalit tada ngin ka Betel. Mangwa ngà kattoni ka pagday-dayáwan ke Dios, nga ittu ya sinummeng kiyà kitu inagrig-rígát ku. Ay atán peyapeyang kadatu nap-apanán ku,” nán na. ⁴Díkod niddanán da kitu Jacob ngámin datu sinan diy-diyos nga negayát da ka sabáli nga giyán, se datu tatalobang da nga gayát kadatu sinan diy-diyos. Ay se na nekorob ngámin datun kitu linung tu káyú wa owk nga adanni ka Shekem.

⁵Ay kaggída nga magdal-dalen kadatu il-íli nga liw-liwánan da, ay pinagansing ne Dios datu tolai kaggída. Díkod áwan nangpal kaggída. ⁶Ay díkod dummatang tu Jacob se datu ngámin akkobung na se datu tolai na ka Luz (Betel kam yán), nga atán kam pe ka Canaan. ⁷Nangwa kattoni ka pagday-dayáwan na ke Dios. Nepangágan na tu giyán ka El Betel, áta kattoni tu nagpassingannán ne Dios kaggína kitu inagtálaw na kitu Esau. ⁸Ay natay kattoni tu Debora nga magtar-tarakan kitu Rebecca. Netaman da kattoni kitu linung natu káyú wa owk kitu panimbaw Betel. Díkod nepangágan da tu giyán ka Allon-bacut.

35:8 Ya sarut nayán, ay “Owk nga agsangítán”

⁹Ay díkod ittu idi tu nàwa. Kane maggayát tu Jacob ka Paddan-aram, ay nagpassingan manin ne Dios kaggína, ay se na binindisyonán pe. ¹⁰Ay nán ne Dios kaggína nga namindisyon, “Ya ngágan mu ay Jacob, ngamay akkan ittu yanin ya ngágan mu, ta Israel ya ngágan mu win,” nán na. Díkod Israel lin tu ngágan na nanggayát kitun. ¹¹Ay nán ne Dios manin kaggína, “Iyà e Dios nga Mannakabalin. Magpaadu kayu, ta senu gumánab kayu. Magbalin kayu ka isa nga nasiyon, ay se ikaw ya paggayatán daya tangabubúlun na nas-nasiyon. Ikaw pe ya paggayatán daya à-ári daya il-íli. ¹²Ay tu lusà a nekarì kitu Abraham, se kitu Isaac ay ipakin-kuwà pe kikaw se kadaya ngámin na gakagaka mu,” nán na. ¹³Ay se la pinanáwan ne Dios tu Jacob kitúni nga giyán nga nangamomanán na kaggína. ¹⁴Nangipasíkad tu Jacob ka batu kitúni ka tagematun na kitu nangamomán ne Dios kaggína. Ay se na la nga siniyaán ka bási ka dátun na, ay se na pe siyaán ka denu tu batu, ta senu magbalin ka napatag. ¹⁵Ay nepangágan tu Jacob tun na giyán ka Betel.

Tu nekeanà tu Benjamin se itu nekatay tu Raquel

¹⁶Ay nagrubbuwát da manin de Jacob ba tangabalay ka Betel. Ay ad-adayyu da pikam ka Efrata ngin, kane umbet pe tu oras tu Raquel la magan-anà. Ay nasulitán pà nang kitu nanggìgìna na. ¹⁷Ay kane palotán nin tu rí gát natu anggì-gìna na, ay nán tu mamalugganà kaggína, “Akkan ka mansing ngin. Laláki manin ya an-anà mu,” nán na. ¹⁸Ngamay natay kammala tu Raquel. Kitu anggassát na, ay nepangágan na tu an-anà ka Ben-oni. Ngamay nepangágan natu Jacob ka Benjamin. ¹⁹Netaman da tu Raquel kitu adanni kitu dálen na mawe ka Efrata (ay Betlehem kam yán na giyán). ²⁰Nangipasíkad tu Jacob ka batu kitu otun tu lúbù na. Ittu tun tu tagematun na kitu lúbù natu Raquel. Atán pikam tun na batu panda kadedi nga al-algaw. ²¹Netul-túluy da tu nagdal-dalen. Ay kane dumatang da kitu giyán tu torre Eder, ay nagbáwi da manin kitu giyán na adanni kitúni.

²²Ay kitu kowad da kitúni nga giyán, ay nawe inlay tu Ruben tu Bilha nga isa kadatu attáwa natu Jacob nga ama na. Ay nammuwán tu Jacob tun na nàwa.

Sangapúlu se duwa ngámin datu pútupútut natu Jacob nga lalláki. ²³Datu annánà da se tu Lea nga lalláki, ay tu Ruben (aggína tu manákam

ma pútut tu Jacob), tu Simeon, tu Levi, tu Juda, tu Issacar, se tu Zebulun. ²⁴Datu annánà da se tu Raquel nga lalláki, ay tu Jose se tu Benjamin. ²⁵Datu annánà da nga lalláki se tu Bilha nga bobonan tu Raquel, ay tu Dan se tu Naftali. ²⁶Ay datu annánà tu Jacob se tu Zilpa nga bobonan natu Lea, ay tu Gad se tu Asher. Tu dayán ngámin datu pútupútut natu Jacob. Neanà da ngámin ka Mesopotamia.

Tu nekatay tu Isaac

²⁷Ay nawe tu Jacob ka Mamre nga Kiriath-arba kam pe (ay Hebron kam yán) nga giyán tu Isaac nga ama na. Kattoni pe tu nag-agyanán tu Isaac se tu Abraham nga magama. Nepagíli da ngala kitúni. ²⁸Ay magatut se walu púlu tu dagun natu Isaac ²⁹se la nga natay. Lálakay pà nang ngin kane matay. Ay díkod netaman de Esau se tu Jacob tu Isaac nga ama da.

Datu pútupútut tu Esau

36 Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau (nga Edom kam pe). ²Nangatáwa nge Esau kadatu babbay ka Canaan. Tu dedi datu attáwa na: Tu Ada nga an-anà natu Elon nga Heteo, tu Oholibama nga an-anà natu Ana. Tu Ana ay an-anà natu Zibeon nga Hiveo. ³Atáwa natu Esau pe tu Basemat nga wagi natu Nebayot. Pútut tu Ismael datun na duwa. ⁴Tu laláki nga an-anà natu Esau se tu Ada, ay tu Elifaz. Ay tu laláki nga an-anà da se tu Basemat, ay tu Ruel. ⁵Ay datu lalláki nga annánà da se tu Oholibama, ay tu Jeus, tu Jalam se tu Kora. Tu dayán datu pútupútut tu Esau nga lalláki nga neanà ka Canaan.

⁶Umadayyu tu Esau kitu Jacob nga wagi na. Inalà na ngámin datu kuw-kuwa na nga nálà na ka Canaan, se da la nga nagtálaw nga tangabalay. Inalà na datu báka na, se datu ngámin na animál na. ⁷Nagtálaw, áta adu tutu wala ngin datu animál da se tu Jacob. Akkan da mabalin ya magbulun nin. Ta akkan umanáy yin tu lusà kadatu animál da nga duwa, áta adu tutu wala ngin. ⁸Díkod nawe naggunà tu Esau kitu ban-bantay nga íli ka Seir. (Tu Esau ay Edom kam).

⁹Ay tu dedi datu pútupútut tu Esau wa apuapu datu Edomita. Nagyán da ngámin kitu ban-bantay nga íli Seir. ¹⁰Tu dedi lugud daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut tu Esau. Tu Elifaz nga an-anà da se tu Ada. Tu

Ruel nga an-anà da se tu Basemat. ¹¹ Ay tu Elifaz, ay atán da pe pútupútut na nga lalláki. Tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Teman, tu Omar, tu Zefo se tu Gatam se tu Kenaz. ¹² Ay atán pe isa nga laláki nga pútut natu Elifaz kitu Timna nga kàduwa nga atáwa na. Amalek ya ngágan na. Tu dayán datu pútupútut tu Esau kitu Ada. ¹³ Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Ruel nga an-anà tu Esau se tu Basemat: tu Nahat, tu Zera, se tu Shamma se tu Mizza. Tu dayán datu apúku tu Esau kitu Basemat. ¹⁴ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau se tu Oholibama nga an-anà tu Ana nga an-anà tu Zibeon: tu Jeus se tu Jalam se tu Kora.

¹⁵ Tu dedi datu apúku natu Esau nga naggay-gayatán datu gakagaka na. Datu apúku na nga lalláki kitu Elifaz nga manákam ma pútut na, ay tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Teman, tu Omar, tu Zefo, tu Kenaz, ¹⁶ tu Kora, tu Gatam, se tu Amalek. Tu dayán datu lalláki nga pútupútut natu Elifaz nga ap-apu datu tolay ka íli Edom. Apúku tu Ada ngámin dayán. ¹⁷ Ay datu lalláki nga apúku tu Esau kitu Ruel nga naggay-gayatán datu gakagaka na ay: tu Nahat, tu Zera, tu Samma, se tu Mizza. Tu dayán datu lalláki nga apúku tu Esau kitu Ruel nga an-anà da se tu Basemat. Aggída ya à-apu pe datu tolay ka Edom.

¹⁸ Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau kitu Oholibama nga an-anà natu Ana: tu Jeus, tu Jalam se tu Kora. ¹⁹ Aggída pe daya naggayatán datu tolay ka Edom.

Datu pútupútut natu Seir

²⁰⁻²¹ Tu dedi datu ngag-ngágan datu apuapu datu duddúma nga tolay ka Edom nga à-apu pe datu gakagaka da kampela ngin nin: tu Lotan, tu Shobal, tu Zibeon, tu Ana, tu Dishon, se tu Ezer se tu Dishan. Tu dayán datu lalláki nga pútupútut tu Seir nga Horeo. ²² Ay datu lalláki nga pútupútut tu Lotan ay tu Hori se tu Heman. Ay uwad wagi natu Lotan nga babay. Timna tu ngágan na. ²³ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Shobal, ay tu Alban, tu Manahat, tu Ebal, se tu Shefo se tu Onam. ²⁴ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Zibeon, ay tu dedi: tu Aya se tu Ana. Tu Ana tu nakasmà kitu gabbuwà a napásu tu danum na kitu ir-ir-er, kaggína na nga mangipas-pastu kadatu asnu natu Zibeon nga ama na. ²⁵ Ay tu pútut natu Ana nga laláki ay tu Dishon, ay se tu Oholibama tu pútut na nga babay. ²⁶ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut natu Dishon: tu Hemdan,

tu Esban, tu Itran se tu Keran. ²⁷ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut natu Ezer: tu Bilhan, se tu Zaavan, se tu Akan. ²⁸ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Dishan ay tu dedi: tu Uz se tu Aran. ²⁹ Tu dedi datu naggay-gayatán datu Horeo nga à-apu pe kadatu tolay da kampela ngin nin: tu Lotan, tu Shobal, tu Zibeon, tu Ana, ³⁰ tu Dishon se tu Ezer se tu Dishan. Tu dayán datu apuapu datu Horeo nga atán ke íli Seir.

Datu à-ári ka Edom

³¹ Ay tu dedi datu à-ári nga nangitur-turáy ka íli Edom. Nagári da kitu áwan pikam ári kadatu ísrael. ³² Tu Bela nga pútut natu Beor tu nagári ka íli Dinhaba ka Edom. ³³ Ay kane matay tu Bela, ay tu Jobab nga pútut natu Zera nga iBozra tu summukát ta nagári. ³⁴ Ay kane matay tu Jobab, ay tu Husham nga iTeman ya summukát ta nagári. ³⁵ Ay kane matay tu Husham, ay tu Hadad nga pútut natu Bedad ya summukát ta nagári. Tu Bedad nga iAvit tu namalsu kadatu gakagaka natu Midian kitu naggugubát da ka Moab. ³⁶ Ay kane matay tu Hadad, ay tu Samla nga iMasreka tu summukát nga nagári. ³⁷ Ay kane matay tu Samla, ay tu Saul la iRehobot tu summukát ta nagári. Adanni ka wángag Eufrates ya Rehobot. ³⁸ Ay kane matay tu Saul, ay tu Baal-hanan nga pútut natu Akbor tu summukát nga nagári. ³⁹ Ay kane matay tu Baal-hanan, ay tu Hadar nga iPau tu summukát ta nagári. Atáwa natu Mehetabel nga an-anà tu Matred nga an-anà tu Me-zahab.

⁴⁰ Díkod tu dedi datu ngag-ngágan datu gakagaka natu Esau. Ittu pe ya ngag-ngágan datu tangámalán da se datu il-íli da, se aggída pe datu à-apu datu gakagaka da kampela ngin nin: tu Timna, tu Alva, tu Jetet, ⁴¹ tu Oholibama, tu Ela, tu Pinon, ⁴² tu Kenaz, tu Teman, tu Mibzar ⁴³ se tu Magdiel se tu Iram. Tu dayán datu gakagaka natu Esau (Edom kam pe ya Esau). Datu ngag-ngágan da pe ya ngag-ngágan datu il-íli nga nagyanán da, ay se aggída pe daya à-apu kadayán il-íli da.

Datu tag-tagenap natu Jose

37 Ay naggunà tu Jacob ka Canaan, nga ittu pe tu nepagiliyán datu mannákam na. ² Ay tu dedi datu nà-nàwa kade Jacob ba tangabalay.

Ay gapu ta sangapúlu se pittu dagun natu Jose yin, ay aggína tu isa nga magtar-tarakan kadatu karneru se kalding da. Sinengán na datu wawwági na nga lalláki, nga annánà tu Bilha se tu Zilpa nga attáwa pe natu ama na. Ay tu Jose pe tu mangipipílit kitu ama da kadatu nadakè a kuk-kuwaan datu wawwági na.

³Tu Jose tu idum-dúma natu Jacob kadatu ngámin na annánà na, áta neanà kitu kalàlakay na ngin. Ay pinangwa na tu Jose ka bádu na nga adaddu se adaddu pe íma na. ⁴Ay kane mammuwán datu wawwági na tu angngidúma natu ama da kaggína, ay tútu lùsawan da pe yin. Ay akkan napiya pe yin datu akiamomán da kaggína.

⁵Ay isa nga gabi, ay uwad tagenap tu Jose. Ay kane ibàbànán na tu tagenap na kadatu wawwági na, ay naturun lugud agpà tu angngalùsaw da kaggína. ⁶Ata nán na kaggída, “Gìnán nu kod idi nga tagenap ku kitu gabi. ⁷Atán tada kanu mà a magbattà ka ginápas kiya isa nga tálun. Ay isa kanu mà kadatu bintàán ku ya nagsíkád. Ay datu bintàán nu, ay nepalimut da kitu bintà ku, se da kanu mà a miplog kitu bintà ku,” nán na. ⁸Ay tútu nán da kaggína, “Inna! Ya nán mu, gane, ay ikaw ya magári kadakami onu mangituráy kadakami,” nán da kaggína. Ay tútu naturun tu angngalùsaw da kaggína gapu kadatu nebàbànán na kaggída panggap kitu tagenap na.

⁹Ay kane isa nga gabi manin, ay uwad manin tagenap na. Ay nebàbànán na manin kadatu wawwági na. Ay nán na, “Atán kod mà tagenap ku manin. Tagenap ku nga ya mata se ya búlán se sangapúlu se isa nga bittuwan, ay nagukkab da kanu mà kiya àráng ku,” nán na.

¹⁰Ay kane ibàbànán na pe kitu ama na, ay pináas na nga nán na, “As, nágan na nga tagenap yán! Ya piyám nga kagiyan, ay iyà nga ama mu se iya ina mu se daya wawwágim, ay magukkab kami ngámin ki àráng mu?” nán tu ama na. ¹¹Ay tútu magimli datu wawwági na kaggína gapu kadatun na tag-tagenap na. Ngamay linam-lammat tala natu ama na datun.

Tu nangiláku datu wawwági ne Jose kaggína

¹²Ay kane din isa nga algaw, nawe nepastu datu wawwági natu Jose datu karneru se kalding natu ama da ka Shekem. ¹³⁻¹⁴Ay nán tu Jacob kitu Jose, “Nawe nepastu datu wawwágim datu karneru se kalding ka Shekem. Mawe muda nga sùbangán. Mawe mu sinnan nu mapà-paanna

da ngin se datu ipas-pastu da. Ay umbet ka kammin, ta senu ammuwán ku nu mapà-paanna da,” nán na. “Mawe yà a lugud,” nán tu Jose. Ay tútu nagrubbuwát tin ka Hebron nga íli nga natanáp, nga mawe ka Shekem. Ay kane dumatang ka Shekem, ay sapúlan na ngin datu wawwági na. ¹⁵ Ay uwad isa nga laláki nga nakasingan kaggína nga magaw-awagwag kitu ir-ir-er. Ay tútu sinaludsud natu laláki kaggína, “Inna ya sap-sapúlam?” nán na. ¹⁶ “Sap-sapúlan ku datu wawwági nga mangipas-pastu kadatu karneru se kalding mi. Ikagim mán agpà kiyà nu wàna giyán da,” nán na. ¹⁷ “Awan da ngin kanedi,” nán natu tolay. “Naginà a ‘Dádun mawe tada ka Dotan,’ nán da,” nán tu tolay. Díkod nawe na sinapúlán datu wawwági na, ay nasmà nada ka Dotan. ¹⁸ Adayyu pikam tu Jose, ay nasingan datu wawwági na ngin. Kitu adayyu pakam, ay naggaamomanán da nga patayan. ¹⁹ Nán da kitu isa isa kaggída, “Ye atán nin tu maragtagenap. ²⁰ Ara nu, ta patayan tada, se tada nga ipisù kiya nassiyánan na bubun. Ay se tada la nga nán ke ama nga pinatay se kinnán ulolag. Ay sinnan tada nu atán pagtung-tungpalán datu tag-tagenap na,” nán da. ²¹ May kane magína tu Ruben tu kinagi da, ay sinipa nada nga nán na. “Akkan tada nga patayan. ²² Ipisù tada ngala kiya bubun kídi ir-ir-er,” nán natu Ruben kaggída. May nán na ngala tun, áta palánu na nga alá kammin, ta senu makapagulli kammin kitu ama na. ²³ Ay díkod kane dumatang tu Jose kitu giyán datu wawwági na, ay dinugkam da se da làbuwán tu bádu na nga adaddu nga adaddu íma na, ta ittu tun tu pinagbádu na. ²⁴ Ay se da nga nippan na nepisù kitu bubun na nassiyánan.

²⁵ Ay kane atán da nga mangán, ay uwad nalágib da nga tangabubúlun na tolay ya mameyag kitu giyán da. Datu gakagaka natu Ismael da. Gayát da ka Gilead, may mawe da magláku se maggátang ka Egipto. Adu datu agtu da nga talibangug se datu arikádu nga netakay da kadatu kámel da. ²⁶ Ay nán tu Juda kadatu wawwági na, “Awan tada málaálà, wawwági, nu patayan tada ya wagi tada, se tada nga ituláyaw. ²⁷ Napi-piya la ngin nu iláku tada kadaya Ismaelita. Akkan tada patayan, ta wagi tada kam. Kabagiyán tada kam yán,” nán na. Ay nayát datu wawwági na kitu nán na. ²⁸ Ay kane lumíwán datu iMidian nga maglà-láku, ay inalà da kammin tu Jose kitu bubun, ay se da neláku kadatu Ismaelita ka duwa púlu wa pinaláta nga pirà. Ay díkod nippan da tu Jose ka Egipto.

²⁹ Ay kane mawe toliyan tu Ruben tu Jose kitu bubun, ay áwan na nasingan kaggína. Ay tútu nagpannakit, ay pinisi natu bádu na kitu

pannakit na. ³⁰Nawe kitu giyán datu wawwági na se na nán kaggída, “Awan Jose kitu bubun! Ay nágan naya kuwaan kun!” nán na.

³¹Ay tu bádu natu Jose, ay inalà da se da nga namatay ka kalding se da nga nidsam kitu dága. ³²Nippan da tu bádu kitu ama da, ay se da nga nán kaggína, “Nasmà mi idi nga bádu. Sinnam mán nu ittu yán tu bádu natu an-anà mu,” nán da. ³³Nalásin na tu bádu. “Saay! Ittu idi ya bádu natu an-anà ku. Kinnán ulolag a nge Jose. Napir-pirsáng a tu an-anà ku!” nán na. ³⁴Ay tútu pinìsi na tu bádu na kitu pannakit na. Nagbádu ka langgusti ta nagmanakit gapu kitu an-anà na. Nabayág ga nagmanakit. ³⁵Anannayan datu pútut na ngamay maddi maannannay. “Magmanakit tà ki an-anà ku panda ki katay ku,” nán na. Ay pabegan na tu sumángit.

³⁶Ngamay tu Jose, ay neláku datu iMidian ka Egipto kitu Potifar nga isa nga kapitán datu guwardiya natu ári.

Tu Juda se itu Tamar

38 Akkan nabayág nanggayát kitu nangiláku da kitu Jose, ay pinanáwan natu Juda datu wawwági na, ay se la nawe nagyán kitu adanni kitu giyán tu Hira nga iAdullam. ²Ay kitúni, ay nasingan natu Juda tu babbalásang tu Shua nga Cananeo. Ay inatawán tu Juda tu babbalásang. ³Nabùsit, ay se la nagan-anà ka isa nga laláki. Nepangágan na ka Er. ⁴Akkan nabayág ay nabùsit manin, ay nagan-anà ka isa nga laláki. Nengágan na ka Onan. ⁵Ay se la manin nagan-anà ka isa nga laláki kitu kaatán na ka Akzib. Ay nepangágan na ka Shela.

⁶Pinagsápul natu Juda tu Er nga manákam ma pútut na ka atáwa na. Ay nasmà na tu Tamar. ⁷Ngamay tu Er, ay nadakè datu kuk-kuwaan na ki agsisíngan ne APU, ay tútu pinatay na. ⁸Díkod nán tu Juda kitu Onan, “Rabbang na nga ikaw ya mangidde ka pútupútut na wagi mu. Ay túya mawem allayan ya ípág mu,” nán na. ⁹Ngamay ammu natu Onan nga ya an-anà, ay akkan mepakin-kuwa kaggína. Díkod, nu meallay tu Onan kitu ípág na, ay ippà na peyang tu maggayát kaggína, ta tagànaán na ka an-anà tu wagi na. ¹⁰Nalùsaw we APU kitun na kinuwa tu Onan, ay tútu pinatay na pe. ¹¹Ay díkod nán natu Juda ke Tamar nga manúgáng na, “Mawe ka pikam ka balay nu. Idaggám ya ikà-abay ne Shela nga pútut ku,” nán na. Nán na tun ta malídug ta get matay pe nga ummán kadatu wawwági na. Díkod nawe tu Tamar ka balay da.

¹² Ay kane mabà-bayág gin, ay natay tu atáwa tu Juda. An-anà tu Shua mà tu atáwa na. Ay kane mabalin tu agmanakit natu Juda, ay nawe da se itu opun na nga Hira nga iAdullam ka Timna. Atán da kitúni datu marammúkis kadatu karneru na. ¹³ Ay uwad nagkuna kitu Tamar ka, “Mawe ye katugángam ka Timna nga magpapúkis kadatu karneru na,” nán na. ¹⁴ Ay tu kinuwa natu Tamar pe, ay nippà na tu bádu na nga ibbabádu da nga búkud, ay se la pe magladdung ka natàbán ngámin tu murang na. Nagbugubugut pe, ta senu akkan malas-lásin. Ay se la nawe nagtutúgaw kitu ruwángan natu íli Enaim nga dad-dalenán da nga mawe ka Timna. Kinuwa na tun, áta nasingan na nga abay yin tu Shela ngamay akkan dada pikam pinagatáwa. ¹⁵ Ay kane masingan natu Juda, ay páti na nu isa nga púta, áta tinàbán na tu murang na. ¹⁶ Tútu nawe kitu giyán na se nán kaggína, “Dadin ta maggan-gánas ta,” nán na, áta akkan na ammu nga ittu tun tu manúgáng na. Ay nán natu babay, “Ay nágan iddem kiya?” nán na. ¹⁷ Ay nán natu Juda nga summungbát, “Patuludán taka ka isa nga urbun kalding,” nán na. Ay nán manin tu babay, “Mayát ta a kiyán basta bansiyan nà ka panda ngala panda ki agpetulud mu ki urbun kalding,” nán na. ¹⁸ “Nágan naya ibansi kikaw?” nán natu Juda. “Ya sangkilat ta immamarkám se iya kadena na, se ya tàdukud mu,” nán tu babay. Díkod nidde na ngámin datun kaggína, se da nga nagallay. Ay se la nawe tu Juda. Ay se la nabùsit tu Tamar. ¹⁹ Nawe pe yin, ay se na nga ippà pe yin tu laddung na, ay se na ngin pagbádu tu ibbabádu da búkud.

²⁰ Ay kane pidde natu Juda ngin tu urbun kalding kitu opun na nga iAdullam kitu babay, ay akkan na nga mas mà tu babay. Alà na kuma pe yin datu nebansi na kaggína. ²¹ Díkod sinaludsud na kadatu lalláki kitúni nga nán na, “Ka wàna giyán natu púta nga uwad magtutúgaw kitu bíkat dálen ka Enaim?” nán na. Ngamay nán da, “Awan mà púta nga inummang kanedi a!” nán da. ²² Díkod, nagulli kitu Juda se na nga nán, “Awan ku nasmà kitu babay. Ay ‘Awan mà inummang nga púta kanedi,’ nán datu lalláki kitúni,” nán na. ²³ Ay tútu nán natu Juda, “Kuwa na la ngin datu kuw-kuwà a nebansi kaggína. Ta get igal-galà ditta da tolay. Piddè mà kikaw idde nga kalding may áwan mu mas mà kaggína mà,” nán natu Juda.

²⁴ Moli kid tallu búlán ka panda, ay uwad nagkuna kitu Juda nga, “E Tamar nga manúgáng mu, ay atán kal-allay na ngin. Ay nabùsit pe yin,” nán na. Ay tútu nán natu Juda, “Ilawán nu, se nu sìdúgan yán

na babay panda ki katay na,” nán na. ²⁵ Ay kitu angngilawán da kitu Tamar, ay nepekagi na kadatu tolay kitu katugángan na ya, “Ya laláki nga makin-kuwa kadedi, ay aggína ya ama nedi búsit ku wi,” nán na. “Sinnan muda agpà se mu kagiyan kiyà nu inna ya makin-kuwa kadedi nga sangkilat ta immamarka se ya kadena na, se ya tàdukud,” nán na. ²⁶ Ay binibbid natu Juda nga kuw-kuwa na datun. Ay se na nga nán, “Awan na nga básul. Iyà ya atán básul ta akkan ku nepaatáwa ke Shela nga pútut ku,” nán na. Ay akkan inlay natu Juda tu Tamar rin.

²⁷ Ay kitu aggan-anà na ngin, ay síngin datu annánà na. ²⁸ Ay kane manggì-gìna ngin, ay lummawán tu íma natu isa kadatu annánà. Inimmán natu mamalugganà tu íma na se na babbaddan ka daggáng nga binola. Ta aggína tu nunna nga lumawán. ²⁹ Ngamay kane gamnídan na kammin tu íma na kitu unag, ay lumawán tu kasíngin na. Ay laláki. Ay nán tu mamalugganà, “Tura ka pe makiguru nga lumawán!” nán na. Díkod nepangágan da tun ka Perez. ³⁰ Ay se la pe nga lumawán tu wagi na nga nababbaddán ka daggáng nga binola. Ay laláki pe. Ay nepangágan da ka Zera.

Tu Jose se itu atáwa tu Potifar

39 Ay nu tu Jose, ay nippan datu Ismaelita ka Egipto. Ay ginátang tu Potifar tu Jose kaggída. Tu Potifar ay isa nga iEgipto nga kapitán datu guwardiya ka palásiyu natu ári. ² E APU ay atán peyapeyang nga mamul-bulun kitu Jose. Ay tútu napiya tu nà-nàwaán na. Ay díkod atán pe yin kitu balay natu apu na nga iEgipto. ³ Nalásin natu apu na nga atán ne APU peyapeyang kaggína. Ay ngámin na kuwaan natu Jose, ay papiyaan ne APU da ngámin. ⁴ Díkod pàgan na nge Jose. Tútu pinagbalin na ka bobonan na kampela ngin. Ay pinagbalin na pe ka maragtagasíngan kitu balay na, ay se nepiyár na kaggína pe datu ngámin na kuw-kuwa na. ⁵ Nanggayát kitu nangngipiyár na kadatu ngámin na kuw-kuwa na se itu balay na kitu Jose, ay tinag-tagasinnán pe ne APU tu iEgipto, se datu akkobung na, se datu kuw-kuwa na, se datu mul-múla na. Kinuwa ne APU tun gapu kitu Jose. ⁶ Díkod nepiyár na tu ngámingámin na kuw-kuwa na kitu Jose. Gapu kitu Jose, ay áwan na nga lid-lídug ki oray inna. Tittu la tu kanan na.

Tu Jose ay natáram se nabakad. ⁷ Ay kane din isa ngalgaw, ay natarmán tu atáwa tu Potifar kitu Jose. Ay tútu nán na kitu Jose, “Umbet ka ikaw, ta magallay ta,” nán na. ⁸ Ngamay naddi tutu wala tu Jose, ay nán na kaggína, “Nepiyár naya apù ya ngámingámin na kuw-kuwa na kiyà. Awan na lid-lídug kadaya kuw-kuwa na kídí balay gapu lugud ta piyáran nà. ⁹ Nagpáda ngin ya turáy mi kídí nga balay. Ay áwan na nga netagàna kiyà. Ikaw wala nga atáwa na. Ay túya maddi yà kiya nadakè tutu wala nga talipàwa mu kiyà. Lùsawan ku ya magbásul ke Dios,” nán na. ¹⁰ Ay oray inalgaw tu angngagi na kitu Jose nga magallay da, ay akkan na inat-atangya, ay se lanídán na peyang pe. ¹¹ Ngamay kane isa ngalgaw kane mawe ye Jose kitu balay da nga mangwa ngin kadatu ubra na, ay nepàmu pe nga áwan pe datu lalláki ya atán kitu balay. ¹²⁻¹³ Dinugkam natu atáwa Potifar tu Jose nga nán na, “Ara, allayan nà kídí yin!” nán na. Ngamay naglàmut tu Jose. Nagtálaw se lumawán kitu balay, ngamay nabansi tu amin-lasi nga bádu na kitu babay. Ay tútu ¹⁴ nakas-asáraw kanu mà pe nga nagkarraw kadatu lalláki nga magub-ubra kitu balay da. Ay nán na kaggída, “Sinnan nu kod! Tali iap-appat nitta ya Hebreo nga nilbet natu atáwa kanedi balay yi. Tagge nà ala nga sìpan ngamay se yà a nakas-asáraw. ¹⁵ Ay kane makas-asáraw wà ay nagkirut nagtálaw. Ay tútu akkan na natagmit idi bádu na ngi,” nán na. ¹⁶ Ay se na nga nippapáy tu bádu natu Jose kitu giyán na panda kitu nelalbet natu atáwa na. ¹⁷ Ay kane umbet tu atáwa na, ay nagpipílit nga nán na, “Tu asassu mu nga Hebreo nga inalà mu kanedi, ay linumnà kídí giyán ku se nà sìpan kuma ¹⁸ ngamay kane makasáraw wà, ay nagkirut nagtálaw se la lumawán. Ay túya nabansi na ya bádu na ngi,” nán na.

¹⁹ Ay kane magina natu apu tu Jose tu nekagiyán tu atáwa na, ay nakarungat pàrang. ²⁰ Díkod tiniliw na tu Jose se na nga ibálud kitu agba-balúdán na giyán pe datu bálud natu ári. ²¹ Ngamay atán pe ye APU nga sumeseseng peyang kitu Jose. Nepasingan na tu kinamáru na kaggína kane idúma manin natu apu kitu agba-balúdán tu Jose. ²² Ay tu Jose tu pakammuwan natu ap-apu kitu agba-balúdán kadatu duddúma nga bálud. Tu Jose pe tu nangipiyáran na kadatu ngámingámin na mà-màwa kitu agba-balúdán. ²³ Ay díkod, áwan lidulídug natu ap-apu datu bálud kadatu nepiyár na kitu Jose, áta e APU ya sumeseseng kaggína. Ay oray inna nga kuwaan na, ay napiya peyang ya pagbalinán da, ta e APU ya sumeseseng kaggína.

Tu nangisarut tu Jose kadatu tag-tagenap datu duwa nga bálud

40 Akkan nabayág, datu ap-apu datu pára tog natu ári ka Egipto se itu ap-apu datu maragkuwa ka sinápay na, ay nakabásul da. ² Ay díkod nalüsaw tu ári kaggída nga duwa. ³ Ay díkod nepebálud nada kitu balay natu kapitán datu guwardiya, kitu nangibalúdán da kam pe kitu Jose. ⁴ Nabà-bayág da kam kitu agba-balúdán. Ay tu Jose tu nangipiyáran natu kapitán kaggída nga duwa. Tu Jose tu makammu kadatu masap-sápul datu duwa.

⁵ Isa nga gabi kitu agba-balúdán, ay nagtagenap datu duwa nga bálud; tu apu datu pára tog natu ári ka Egipto se itu apu datu pára kuwa na ka sinápay. Nagbaláki datu tagenap da, ay atán kampela kesarután da ngin. ⁶ Ay kane pagmakát, ay nalásin tu Jose nga ummán ka mariribù da nga duwa. ⁷ Díkod sinaludsud na kaggída, “Tura kayu sùsoot kídi nga algaw?” nán na. ⁸ “Uwad da tagenap mi, may áwan makekagi kadakami ki sarut da,” nán da. Ngamay nán tu Jose, “E Dios sala ya makesarut kadayán. Kagiyan nu mán kiyà daya tagenap nu,” nán na.

⁹ Díkod nekagi natu apu datu pára tog natu ári tu tagenap na. Ay nán na, “Tagenap ku nga uwad kanu mà tangapun úbás ¹⁰ nga tallu tu pasanga na. Kane magtaríngit, ay nagbùgà ala ngin, ay se nagbúnga pe yin, ay se nalútu kanu mà pe yin datu búnga na. ¹¹ Im-immán ku kanu mà pe tu akap ne ári. Inalà ku kanu mà datu búnga natu úbás se kuda pagtan kitu akap ne ári, sè idde kaggína ta nagbalin nin ka básì,” nán na.

¹² Ay tútu nán natu Jose kaggína, “Tu idi ya kesarután naya tagenap mu. Tu tallu wa pasanga ay tallu algaw ya sarut na. ¹³ Ki unag tallu ngalgaw, ay pakawanan naka ya ári yin, se naka pelawán nin, ay se naka pagubraan kammin. Ikaw kammin ya pára tog naya ári nga ummán kitu kuk-kuwaan mu kitun. ¹⁴ Ngamay akkan nà agpà kaligpanán, gane, nu pàgan naka kammin. Ikagi nà agpà ala ke ári, ta senu makalawán na pe yin kanedi,” nán na. ¹⁵ “Hebreo wà kampela ngin nin, may inalà dà a pinílit kanedi. Ay oray nu áwan ku wa bas-básul ay nebálud dà,” nán na.

¹⁶ Ay kane nagina natu ap-apu datu pára kuwa ka sinápay natu ári nga napiya tu sarut natu tagenap natu ap-apu datu pára tog natu ári, ay nán na pe kitu Jose, “Iyà pe, ay uwad tagenap ku. Uwad kanu mà tallu nga maglulosud nga làba nga tutututun ku, nga napnu ka sin-sinápay. ¹⁷ Ay tu amin-otun na làba, ay nagbal-baláki kanu mà nga sinápay nga pára kiya

ári tu minayán na. Ngamay uwad da kanu mà nga an-anù nga magkán kadatun na sinápay,” nán na kitu Jose. ¹⁸ Ay tútu nán natu Jose, “Tu idi ya sarut natu tagenap mu: Datu tallu wa làba ay tallu algaw ya sarut na. ¹⁹ Ki unag tallu walgaw, ay pelawán naka ya ári ngamay papútul naka. Ay se na pebissin ya baggi mu ki isa nga káyu. Ay maglalbet daya an-anù a magkán kikaw,” nán na.

²⁰ Ay kane mekàlu nga algaw, ay ittu tu algaw wa nekeanà natu ári. Nagsay-am tu ári pára kadatu bobonan na. Ay nepelawán na datu duwa nga bálud ki pagmar-marngán datu duddúma nga bobonan na. ²¹ Ay tu ap-apu datu pára tog natu ári, ay aggína tu pára tog kammin. Díkod aggína kammin tu manog kitu ári. ²² Ngamay tu ap-apu datu pára kuwa ka sinápay natu ári, ay pinapútul na. Ay díkod nàwa ngámin datu kinagi natu Jose nga sarut datu tag-tagenap da. ²³ Ngamay tu ap-apu datu pára tog natu ári, ay naligpanán na tu Jose yin. Awan na nga nakadamdammám pe yin kaggína.

Nesarután tu Jose tu tagenap natu Ari

41 Ay kane malpás ya duwa dagun ka panda, ay uwad pe tagenap tu ári. Tagenap na kanu mà nga magsisíkad kitu dappit natu wángag Nilo. ² Ay pilát na kanu wala daya pittu wa báka nga nappiya se nalulúmag, nga gumàdáng nga gayát kitu wángag, ay se da la nga magárab kitu katub-tubúngán. ³ Ay se la uwad kanu mà manin pe ya pittu wa báka nga naniw-níwáng nga nagpag-pagrát tala datu tàgáng da. Ay gumàdáng da pe, nga gayát kitu wángag. Nawe da nga tummaging kadatu pittu nga nalulúmag nga atán pe kitu dappit Nilo. ⁴ Ay datu naniw-níwáng nga báka ay kinnán da kanu mà datu pittu wa nappiya se nalulúmag ga báka. Ay se la nga nalukág tu ári. ⁵ Ay nilà manin tu ári, ay se uwad manin tagenap na. Tagenap na ya pittu ngabgát ta trígo ki isa nga dáwa. Nabgát da tutu wala, ay se nalútu da pe yin. ⁶ Ay se la pe uwad linumtuwád da pittu ngabgát ta trígo, may pabeg da lappit se nakarsi da gapu ki bal-báli nga gayát ki lattakán. ⁷ Ay datu pittu ngabgát ta lappit ta trígo, ay tillan da datu pittu ngabgát ta nabgát se nalútu. Ay nalukág manin tu ári ta tagenap na ngala gáyám tun. ⁸ Ay kane din pagmakát, ay nariribù. Ay tútu pinaayabán na datu atán kababalin se mamasírib ba lalláki ki ngámin Egipto. Ay se na

la kagiyan tu tagenap na kaggída, ngamay áwan makekagi kaggída kitu kesarután natu tagenap na.

⁹ Ay se la nán tu ap-apu datu pára tog natu ári, “Apu, nepadamdam kiyà kídi nga algaw ya básul ku kitu isa nga bálud. ¹⁰ Kitu nangalúsaw mu kadakami nga bobonan mu, ay nebálud nakami se itu ap-apu datu pára kuwa ka sinápay mu kitu balay natu kapitán daya guwardiya. ¹¹ Isa nga gabi kitu agba-balúdán, ay nagtagenap kami. Nagbaláki datu tagenap mi, se nagbaláki pe datu sarut da. ¹² Ay kitu agba-balúdán, ay uwad pe isa nga Hebreo nga bálud nga bobonan natu kapitán datu guwardiya. Nekagi mi kaggína datu tagenap mi, ay nesarután nada. ¹³ Ay nàwa kurug pe datu kinagi na nga sarut datu tagenap mi. Pinagulli nà kammin kurug kídi ubra ku, ay se pinapatay mu tu ap-apu datu pára kuwa ka sinápay mu, nga ummán kitu kinagi na,” nán na.

¹⁴ Ay díkod pinálà natu ári tu Jose. Ay dágus da la kurug nelawán tu Jose kitu agba-balúdán. Nagim-íming pikam se nagsukát, ay se la nga nawe kitu giyan tu ári. ¹⁵ Ay nán tu ári kitu Jose, “Uwad tagenap ku ngamay áwan nala ya makekagi kiyà ki sarut na. Nagina ku nga annung mu kanu ya mangisarut kadaya tag-tagenap,” nán tu ári.

¹⁶ Ay nán natu Jose kitu ári, “Akkan iyà, ápu, ya makekagi ki kustu nga sarut daya tagenap mu, nu di e Dios sala,” nán na.

¹⁷ Ay díkod nán natu ári kitu Jose, “Tagenap ku nga atán nà kanu mà a magsisikád ki dappit Nilo. ¹⁸ Ay pagkilát ku kanu mà ala ya pittu wa nappiya se nalulùmaga ga báka nga gummàdáng gayát kitu wángag. Ay se dala kanu mà a nagárab kitu katub-tubúngán. ¹⁹ Ay se la uwad kanu mà manin pittu nga báka nga naniw-níwáng nga nagpag-pagrát tu tàgáng da. Pissán ku pikam makasingan ka ummán kadatun ki ngámin Egipto. ²⁰ Ay datu naniw-níwáng nga báka, ay kinnán da kanu mà datu nunna nga pittu nga nalulùmaga. ²¹ Ngamay oray kitu nakkán da ngin datu nalulùmaga ga báka, ay akkan ta pe makagi nga kinnán dada ta, it-ittu da kam ma naniw-níwáng. Ay se yà a nalukág.

²² Ay kane matúdog gà manin ay uwad manin tagenap ku. Tagenap ku nga uwad kanu mà nasingan ku nga pittu ngabgát ta trigo ki isa nga dáwa. Nabgát se nalútu kanu mà datu trigo. ²³ Ay uwad kanu mà nasingan ku pe nga pittu ngabgát ta pabeg lappit se nakarsi kitu dáwa. Nakarsi da gapu ki bal-báli nga maggayát ki lattakán. ²⁴ Ay datu pabeg lappit ta trigo, ay

tillan da kanu mà datu nabgát. Kinagi ku dedi yin kadaya mamasírib, ngamay áwan ya makesarut kaggída,” nán tu ári.

²⁵ Ay tútu nán natu Jose kitu ári, “Daya duwa nga tagenap mu, ápu, ay sissa kam ya sarut da,” nán na. “Nepakammu ne Dios kikaw, ápu ári, ya palánu na nga kuwaan kídi. ²⁶ Ya sarut datu pittu wa nalulúmag nga báka, se datu pittu nga trígo wa nabgát, ay sissa kam. Pittu dagun ya sarut da. ²⁷ Ya sarut datu pittu wa naniw-níwáng se nagpag-pagrát ta tàgáng nga báka se datu pittu ngabgát ta trígo nga lappit se nakarsi gapu ki bal-báli nga gayát ki lattakán, ay pittu dagun na ulát. ²⁸ Ummán kitu nán ku win kikaw, ápu ári, nepakammu ne Dios kikaw ya palánu na nga kuwaan. ²⁹ Atán pittu dagun na adu tutu wala ya maápit tada ngámin kanedi Egipto. ³⁰ Ngamay kalpasán nayán, ay sumarunu pe yin ya pittu dagun na ulát. Ay áwan tada akadamdám nu wà ummán natu pittu dagun nin na adu tutu wala ya ápit tada, áta palotán ya ulát, ay marápun daya umíli nu áwan sumeng kaggída. ³¹ Maligpanán daya tolay pe yin datu pittu dagun na adu tutu wala ya ápit tada, ta palotán tutu wala ya ulát kiyán. ³² Duwa ya nangidalenán ne Dios kiya piyán na kagiyan kikaw, ápu ári, áta napalánu na ngin, ay se tagay ya kàwa na pe yin.

³³ Ay díkod sumápul ka ngin, ápu ári, ka isa nga laláki nga nabobot se nasírib. Aggína ya pakammuwan mu ki ngámin Egipto. ³⁴ Pumíli ka pe, ápu ári, kadaya ù-upisiyál nga ittu daya magpaurnung ka pagkalimma daya ap-ápit da tolay ki ngámin Egipto kiya pittu dagun na adu tutu wala ya ápit tada. ³⁵ Ay paurnung mu pe kaggída ya ngámin na mabunna da kadaya dagun na adu tutu wala ya maápit da. Magpàwa ka ka álang kadaya il-íli nga ittu ya pangipintàán kadayán. Ay se mu la nga pabantayán. Ingágan mu dayán kikaw, ápu ári. ³⁶ Ngámin dayán, ay sagáma da ngámin pára kadaya dagun na aggulát naya ngámin Egipto, ta senu akkan matay da tolay ki ulát,” nán natu Jose.

Tu nagbalin tu Jose ka Gobernador ka Egipto

³⁷ Ay pàgan natu ári se datu ù-upisiyál na tun na palánu. ³⁸ Ay nán natu ári kadatu ù-upisiyál na, “Awan tada masmà a tolay ya nasi-sírib may idi ya tolay, ta atán kaggína ya Ispiritu ne Dios,” nán na. ³⁹ Ay díkod, nán natu ári kitu Jose, “Ay gapu ta nepakammu ne Dios kikaw ngámin dedi, inna nád pikam mala ya nalà-laing se nasi-sírib may ikaw? ⁴⁰ Ikaw

ya pakammuwan ku kídi pangiturayán ku. Ngámin na kagiyam ay ikurug dedi nga tolay ku. Ikaw ya sumarunu kiyà ki turáy,” nán natu ári. ⁴¹ “Ikaw win ya pakammuwan ku ki ngámin Egipto,” nán natu ári. ⁴² Ay se la nga linàmut natu ári tu sangkilat ta immamarka na se na isangkilat kitu Jose ka pakasinnán ki turáy natu Jose. Binaduwan na pe ka dilána, ay se na pe sipattallán ka kadena nga balitù. ⁴³ Ay pinagtakay na pe tu Jose kitu mekaduwa nga takay na. Ay se na nán kadatu tolay, “Magukkab kayu!” nán na. Díkod pinagbalin na ka apu tu Jose ki ngámin Egipto. ⁴⁴ Ay nán pikam natu ári kitu Jose, “Iyà ya ári kídi Egipto, ngamay áwan oray inna ki ngámin Egipto ya makàwa ka oray nágan nu akkan mu ipalúbus,” nán na. ⁴⁵ Ay nengágan natu ári tu Jose ka Zafenat Panea. Ay niddán na pe ka atáwa na. Tu Asenat ta pútut tu Potifera nga pádi ka íli On tu inatawán na. Ay díkod nagbalin nga naturáy tu Jose ki ngámin tu Egipto.

⁴⁶ Tallu púlu dagun tu Jose yin kaggína nga manggayát ta magsirbi kitu ári ka Egipto. Ay díkod nagpakáda tu Jose kitu ári, se na nawe dinàdàda tu ngámin il-ileli ka Egipto. ⁴⁷ Ay kadatu pittu dagun na adu ápit datu tolay, ay adu tutu wala kurug datu ápit da. ⁴⁸ Ay pinaurnung natu Jose ngámin datu pagkalimma datu ápit da kitu nunna nga pittu dagun, se na nga nepippáy kadatu al-álang da kadatu il-ileli ka Egipto. Datu ápit datu il-ileli, ay naurnung se neálang kampela ngin nin kitun na íli. ⁴⁹ Ay adu tutu wala datu trigo wa napaurnung tu Jose. Inupatán da biláangan tu kaadu na, ta ummán ka kaadu ginat ki bebay tu kaadu na.

⁵⁰ Ay kitu akkan pikam inumbet tu ulát, ay duwa ngin datu annánà tu Jose se tu Asenat ta an-anà natu Potifera nga pádi ka On. ⁵¹ Nepangágan tu Jose tu manákam ka Manasse. Ata nán na nga, “Pinakaligpanán ne Dios kiyà datu rig-rígát kun, se ya katalekág ku ke ama se kadatu wawwági,” nán na. ⁵² Ay nán na pe nga, “Niddán nà e Dios ka pútut ku kídi íli nga nagrig-rigátan ku,” nán na. Ay tútu nengágan na tu udiyán na an-anà na ka Efraim.

⁵³ Ay kane pumanda ngin tu pittu dagun na aggaápit da ka Egipto, ⁵⁴ ay nanggayát pe yin tu pittu dagun na ulát nga ummán kitu nepadtu natu Jose. Molát ngámin datu duddúma nga íli. Ngamay ka Egipto, ay adu tu kanan datu tolay kitúni. ⁵⁵ Ay nu áwan kanan datu iEgipto win, ay magadang da kitu ári ka kanan da. Ngamay, “Mawe kayu ke Jose. Nu

---

41:52 Ya kabalikát naya Efraim, ay kapáda na ya úni nga Hebreo nga ya sarut na ay nagánab.

nágan naya kagiyan na kadakayu, ay ittu ya kuwaan nu,” nán na kaggída. ⁵⁶Díkod molát ngámin nin datu il-íli ka Egipto, ay tútu nagpalawán tu Jose yin kadatu álang, ay se na iláku kadatu tolay. ⁵⁷Ay ngámin tolay ki ngámin kalawagán nin datu naglalbet ka Egipto nga gumátang ka kanan da kitu Jose, áta palotán tu ulát ki ngámin kalawagán.

Tu nepappan datu wawwági natu Jose ka Egipto

42 Ay kane magina tu Jacob nga adu trígo da ka Egipto, ay nán na kadatu annánà na, “Ay nágan na kuwaan nu, tura kayu wala di magkínin!” nán na. ²“Naginà nga adu kanan da ka Egipto. Mawe kayu magkálap kattoni, ta senu akkan tada matay ki bisin,” nán na. ³Ay díkod datu sangapúlu kadatu wawwági tu Jose ki ama, ay nawe da ka Egipto nga gumátang ka baggát. ⁴Ngamay akkan nepekíwid tu Jacob tu Benjamin na wagi natu Jose. Ata iamà na, ta get atán màwa nga nadakè kaggína. ⁵Díkod nebulun datu magwawági kadatu duddúma nga mawe gumátang ka kanan da ka Egipto, ta molát da pe ka Canaan.

⁶Ay gapu ta tu Jose tu gubernador ka Egipto, ay aggína tu magláku ka trígo kadatu ngámin tolay ki kalawagán. Ay inumbet pe yin datu wawwági na. Nagukkab da panda kitu lusà kitu àráng na. ⁷Ay kane masingan natu Jose datu wawwági na, ay nalásin nada. Ngamay nagpíduman na akkan nada am-ammu. Ay nepar-par-áng na tu nagsaludsud kaggída nga nán na, “Ka wàna naggayatán nu ta?” nán na. Ay nán da, “Ka íli Canaan, ápu. Inumbet kami nga gumátang ka kanan mi,” nán da. ⁸Am-ammu natu Jose nga wawwági na datun, ngamay akkan da am-ammu nga aggína tun. ⁹Ay se la nadamdam tu Jose datu tag-tagenap na mepanggap kaggída, nga magukkab da kaggína. Ay tútu nán na kaggída, “Ispiya kayu kammala ngin nin a. Inumbet kayu kanedi, ta we nu sinnan nu inna ya pagkapsútán naya íli mi, se da kami la gubatan,” nán na. ¹⁰“Akkan, ápu,” nán da. “Inumbet kami ngala nga gumátang ka kanan mi. ¹¹Sissa ya ama mi ngámin. Namáru kami nga tolay, ápu. Akkan kami wayya nga ispiya,” nán da. ¹²Ngamay, “Akkan a! Inumbet nu sinnan ya pagkapsútán naya íli mi, ay se da kami la gubatan,” nán na. ¹³Ay nán da kaggína, “Sangapúlu se duwa kami nga magwawági, ápu. ICanaan kami, ay sissa ya ama mi ngámin. Ay ya ud-udiyán kadakami, ay atán kam ka balay nga kabulun ama, ay ya isa ay natay yin,” nán da.

¹⁴Ngamay nán natu Jose kaggída, “Kustu ya nán ku nga ispiya kayu. ¹⁵Tu idi ya kuwaan ku ka paninnán ku nu kurug akkan kayu ispiya. Isingán ku kiya ngágan naya ári kanedi nga akkan kayu makappan panda ki angilbet nu kanedi kiya udiyán na wagi nu nga nán nu. ¹⁶Ipàrob nu ya isa kadakayu, ta we na nga alá ya isa nga wagi nu. Ngamay mabansi nga mabálud daya duddúma kadakayu kanedi. Sinnan ku nu kurug daya kag-kagiyan nu. Ngamay nu akkan, ay isingán ku ki ngágan ári nga kurug ispiya kayu,” nán na. ¹⁷Ay se nada nepebálud ngámin ki unag tallu ngalgaw.

¹⁸Ay kitu mekàlu ngalgaw, ay nán natu Jose kaggída, “Managgansing ngà ke Dios. Ay díkod tu idi ya kuwaan nu, ta senu akkan takayu papatay. ¹⁹Nu kurug ga namáru kayu nga tolay, ay bansiyan nu ya isa kadakayu nga mebabálud. Ay daya duddúma kadakayu, ay mawe da ngin na ippan kadaya mabis-bisinán na akkobung da ya trígo nga ginátang nu. ²⁰Ay se nu wa ilbet kanedi ya udiyán na wagi nu, ka pakammuwán ku nga kurug daya kag-kagiyan nu. Ay díkod akkan takayu papatay,” nán na. Ay ittu kurug tu kinuwa da. ²¹Ay se la nán natu isaisa kaggída, “Magikáru tada ngin kitu nadakè a kinuwa tada kitu wagi tada. Ata nasingan tada tu pannakit na kitu nakim-imallà na kadàtada, ngamay akkan tada nga ginì-gìna. Ay díkod tu idi pe yin ya pagpannakitán tada,” nán da. ²²Ay nán tu Ruben kaggída, “Nán ku mà kammala ngin nin kadakayu nga akkan nu an-anuwan, ngamay akkan dà pà-pàgan. Ay ittu pe yin idi ya pannakapánis tada gapu kitu nekatay na,” nán na. ²³Ngamay akkan da am-ammu nga naawátan tu Jose ngámin datu kinag-kagi da. Ata kitu nakibàbànan na kaggída, ay uwad nga tarupiti da. ²⁴Ay díkod pinanáwan tu Jose da, ta nawe sumángit. Ay kane daddán, ay inumbet manin kitu giyán da, se nada inamomanán. Ay se na nga itùgud tu Simeon, se na pinapíngil kitu pagmar-marngán da ngámin. ²⁵Ay se la pinapnu tu Jose datu ngámin na langgusti da ka trígo. Ay se na nepippáy kammin pe datu pirapirà da kitu langgusti da. Piniddán nada pe ka bálun da nga magulli. Ay díkod kinuwa datu bobonan na ngámin dayán.

Tu naggulli datu wawwági natu Jose ka Canaan

²⁶Ay díkod netakay datu wawwági tu Jose ngámin nin datu trígo kadatu asnu da, ay se da la nga nawe. ²⁷Ay kane magimáng da kitu

pagdagusán da, ay iddán kuma natu isa kaggída tu asnu na ka kanan na. Ngamay nasdaáwan ta tu pirà a pinagbáyad na, ay nepanin-otun kitu mayán natu langgusti na. ²⁸ Ay díkod nán na kadatu wawwági na, “Sinnan nu kod! Atán kod mà kammin tu pirà ku kídi langgusti ku!” nán na. Ay tútu nalídug da, ay magtartartar da ngin kitu ansing da. Ay nán tu isaisa kaggída, “Nágan nedi nga kinuwa ne Dios kadàtada?” nán da.

²⁹ Ay kane dumatang da ka Canaan nga giyán tu ama da nga Jacob, ay kinagi da ngámin datu nà-nàwa kaggída. Ay nán da, ³⁰ “Pinar-par-áng nakami tu tolai ya apu da kitu íli. Padalínán nakami pe ka magis-isperiya kitu íli da ngi. ³¹ Ngamay nán mi kaggína nga, ‘Namáru kami nga tolai. Akkan kami wayya nga isperiya. ³² Sangapúlu se duwa kami nga magwawági nga pabeg lalláki. Sissa ya ama mi ngámin. Natay ya isa ngin, ay ya udiyán mi, ay atán kannán Canaan nga giyán mi. Kabulun ne ama,’ nán mi. ³³ Ay díkod nán natu apu da kitúni, ‘Tu idi ya pakammuwán ku nu kurug namáru kayu wa tolai,’ nán na. ‘Bansiyan nu pikam ya isa kadakayu. Ay daya duddúma, ay mawe da ngin na ippan ya trigo nga ginátang nu kadaya akkobung nu wa mabis-bisinán. ³⁴ Ay se nu ilbet kanedi ya udiyán pà nang nga wagi nu. Ay díkod ammuwán ku nga kurug namáru kayu nga tolai, nga akkan kayu wayya nga isperiya. Ay iddè kammin ya wagi nu kadakayu, ay se annung nu pe yin ya maggà-gátang se maglà-láku kanedi íli mi,’ nán na,” nán da.

³⁵ Ay kane ùbuwán da ngin datu langgusti da, ay atán kammin datu pir-pirà a pinagbáyad da kadatu langgusti da. Ay kane masingan da se tu ama da datu pir-pirà da, ay nagansing da. ³⁶ Ay nán tu Jacob nga ama da, “Ummawan daya pútut ku win gapu ki angwa nu. Awan tu Jose yin, áwan Simeon nin, ay kídi manin piyán nu manin na alà e Benjamin. Tura dà pagpan-pannakitan ta!” nán na. ³⁷ Ay se la nán tu Ruben kitu ama na, “Nu akkan ku nga milbet kammin ne Benjamin, ay oray nu patayan mu datu duwa nga annánà ku wa lalláki. Ipindu mu la kiyà, ay iyà ya makammu nga mangilbet kaggína kammin kikaw,” nán na. ³⁸ Ngamay nán na, “Akkan mabalin na ikíwid nu we Benjamin! Natay yin tu wagi na, ay sissa ngin na nabansi nga pútut ku kiya maniyumán kadakayu. Ay nu tura la atán màwa kaggína nga nadakè kiya dálen nu wa mawe, ay matay yà tutu wala ngin. Làlakay yà pà nang ngin, ay ipatay ku ya pannakit ku win,” nán na.

Tu naggulli datu wawwági natu Jose ka Egipto kabulun da tu Benjamin

43 Napalotán tutu wala tu ulát kitu íli Canaan. ² Ay kane mammin da tu trigo nga ginátang da ka Egipto, ay nán tu ama da kaggída, “Mawe kayu manin gumátang ka bittì a kanan tada,” nán na. ³ Ngamay nán ne Juda kaggína, “Kinagi tutu wala natu tolay nga akkan kami magpas-passingan kaggína, nu akkan mi kabulun ya wagi mi. ⁴ Ay nu pekiwid mu ya wagi mi kadakami, ay mawe kami nga gumátang ka kanan tada. ⁵ Ngamay nu akkan mu pekiwid, ay maddi kami mawe, áta kinagi tutu wala natu apu nga akkan kami magpassingan kaggína, nu akkan mi kabulun ya wagi mi,” nán na. ⁶ Ay nán tu Israel nga ama da, “Tura nu pe kinagi kaggína nga atán pikam isa nga wagi nu ta! Tura dà niddán ka problema ku!” nán na. ⁷ Ay summungbát da nga nán da, “Kinappiya nakami tutu wala nga sinal-saludsúdán tu tolay. Sinaludsud na ngámin ya panggap kadakami se kadaya induan mi. Sinaludsud na pe nu sibbiyág pikam ya ama mi. Sinaludsud na pe nu atán pikam sabáli wagi mi. Ay sinungbátan mi yala datu saludsud na kadakami. Wayya mi la nga ammu nga pilbet naya wagi mi!” nán da. ⁸ Ay nán natu Juda kitu ama da, “Pekiwid mu win kiyà ya ababbing, ta senu makarbuwát kami yin, ta senu akkan tada nga matay ngámin se daya annánà ki bisin. ⁹ Iyà ya makakaammu kaggína. Nu akkan ku meulli kammin na sibbiyág, ay iyà ya makin-básul ki áwan panda. ¹⁰ Ata nung kuma ta akkan tada nga tinàtàtà ya rubbuwát mi, ay oray namidduwa kami yin na nagpat-patoli,” nán na.

¹¹ Ay tútu nán natu Israel kaggída, “Nu ittu ya masápul la kuwaan nu, ay ittu ya màwa. Ngamay tu idi pe ya kuwaan nu: mangitúgut kayu kadaya kapíyán na búnga káyú kanedi ta idde nu kiya apu ka panaruanggam nu kaggína. Mangalà kayu kadaya bang-banglu se pangrikádu, se digu álig, se piniones. se almendras. ¹² Ay ya pirà a itúgut nu, ay mamidduwa pe ya kaadu na kitu nunna. Ipatulli nu pe tu pirà a nasmà nu kadatu langgusti nu, ta get nasábag da ngala. ¹³ Ay ikíwid nu pe ya wagi nu, se kayu mawe lugud manin kitu apu. ¹⁴ Ay e Dios nga Mannakabalin nala ya magkallà kadakayu kiya akiamomán nu manin kitu tolay, ta senu pekiwid na kadakayu nge Simeon se nge Benjamin nu magulli kayu. Ay nu

---

43:11 Ya piniones, ay búnga káyú nga ummán ka mani ya ramán na. **43:11** Ya almendras, ay bukal la dalumpenág nga ummán ka ananggi.

masápul la umawan kiyà daya pútut ku, ay iturad ku wala,” nán na. ¹⁵ Ay díkod nangalà datu magwawági kadatu panaruanggam da, se da dinuble tu bílang tu netúgut da nga pirà kitu nunna, ay se da pe nga nekiwid tu Benjamin, ay se da ngin na nagrubbuwát nga mawe ka Egipto.

Ay kane dumatang da, ay nawe da nga nagpassingan kitu Jose. ¹⁶ Ay kane masingan natu Jose nga kabulun da tu Benjamin, ay nán na kitu pakammuwan na kitu balay na, “Ippan mu daya tolay ka balay, ay se ka nga magpartí ka mesida se ka mamotun pe yin ta mepangán dedi nga tolay kiyà nu agpapásu,” nán na. ¹⁷ Ay díkod kinuwa natu tolay tu nán tu Jose. Díkod nippan na datu magwawági kitu balay tu Jose. ¹⁸ Ay nagansing datu magwawági kane ippan dada kitu balay tu Jose. Ay nán da, “Ippan ditta ka balay na gapu kid kadatu pirà a nasuwà tada kammin kadatu langgusti tada. Waya na idi yin na mamabásul kadàtada, ta senu atán pambarán na nga mangasassu kadàta se mangalà kadaya asnu tada,” nán da. ¹⁹ Ay díkod nawe da kitu pakammuwan da kitu balay tu Jose se da inamomanán nala kitu gagyangán natu balay. ²⁰ Ay nán da, “Apu, kitu nunna nga neà-angay mi kanedi nga gumátang ka trígo, ²¹ ay tura nepatulli kammin kadakami ngámin datu pirà a pinagbáyad mi. Nammuwán mi kane dumatang kami kitu dagus mi. Kane lùtán mi datu langgusti mi, ay tura la atán datu pirà mi nga áwan nàsáy. Ay díkod nilbet mi da kammin. ²² Ay se nangitúgut kami ka sabáli nga pirà ka igátang mi manin ka kanan mi. Akkan mi ammu nu inna tu nangippáy kammin kadatu pirà mi kadatu langgusti mi,” nán da. ²³ Ay summungbát tu tolay ya nán na, “Akkan kayu wa malídug. Akkan kayu pe nga magansing. Ta ya Dios nu nga Dios kam naya ama nu ya nagpippáy ka pirà kadatu langgusti nu ka pára kadakayu. Nálà ku mà datu pir-pirà nu,” nán na. Ay se na nga nelawán tu Simeon. ²⁴ Ay nippan natu tolay da ka balay tu Jose. Ay kane dumatang da, ay niddán nada ka pinagusesu da. Ay niddán na pe datu asnu da ka kanan da. ²⁵ Ay nesagána pe datu magwawági datu panaruanggam da kitu Jose, ta idde da kaggína nu umbet nu agpapásu. Ata nakagi da kaggída nga mamásu da kitúni.

²⁶ Ay kane umbet tu Jose yin kitu balay na, ay nilbetán da pe yin datu panaruanggam da kaggína, ay se da nga nagukkab panda kitu lusà ka ammatag da kaggína. ²⁷ Ay se la sinaludsud tu Jose nu mapà-paanna kam ya biy-biyág da. Ay nán na, “Ay tu ama nu, tu làlakay nga nán nu kitun, sibbiyág pikam? Nabílag kam?” nán na. ²⁸ Ay nán da, “Saay, ápu. Sibbiyág se nabílag kam nge ama,” nán da. Ay se da nga nagpalintud

se nagukkab kitu àràng na. ²⁹ Ay se na nasingan tu Benjamin na kurug wagi na kane iapág natu mata na. Ay nán na, “Aggína tu nán nu kiyà kitun na ud-udiyán na wagi nu? Kalakkán naka ne Dios, ugu!” nán na. ³⁰ May nagkirut nagtálaw tu Jose ta ningbáwan pà nang kitu wagi na, ay magissasangit tin. Ay tútu nawe summángit kitu isa nga kuwartu. ³¹ Ay se la nga nagidárup se la nga lumawán. Ay se na la nga nán kadatu bobonan na kane madurayán na ngin tu uray na, “Ara ngin. Magdasár kayu win,” nán na. ³² Ay díkod dinasarán da tu Jose nga sissa. Ay dinasarán da pe datu wawwági na kampela ngin nin. Ay nesibna kampela datu iEgipto win kaggída, áta melalais da kanu nu mebulun da nga mangán kadatu Hebreo. ³³ Ay díkod nagtugaw da ngámin kitu àràng tu Jose. Ay nagsasarunu da manggayát kitu manákam panda kitu udiyán. Ay magsisinningan da ngala ta pagballà da tu kà-kàwaán da. ³⁴ Maggayát kitu tebol natu Jose datu idasár da kaggída. Ay tu binglay tu Benjamin, ay mamillimma tu kaadu na kitu kuwa datu duddúma. Ay nepangán se nepaginum da kitu Jose, ay naggan-gánas da ngámin.

Tu nangngagi natu Jose kitu angibansi na kitu Benjamin

44 Ay se la nga binílin tu Jose tu pakammuwan na kitu balay na nga nán na, “Pannuwam datu langgusti da ka trígo panda kitu mabaal da akkatan. Ay ippáy mu kammin pe daya pir-pirà da kadaya langgusti da ki otun trígo. ² Ay se mu ippáy pe ya napatag akap ku kitu langgusti natu udiyán kaggída kabulun natu pirà na kiya otun na trígo,” nán na.

Ay kinuwa kurug natu pakammuwan da kitu balay tu kinagi tu Jose. ³ Ay kane nawà-wada ngin kitu pagmakát, ay pinapan dada ngin. Nelúgán da datu agtu da kadatu asnu da. ⁴ Ay kane makaadayyu da ka bittì kitu íli, ay nán tu Jose kitu pakammuwan na kitu balay na, “Ara, mawe mu da aplan. Ay nu masimát muda, ay nán mu kaggída, “Tura pe nadakè ya pagsubálit nu ki napiya ta! Tura nu tinákaw ya napatag ga akap na apu ku? ⁵ Ittu mà yán ya agginumán na, se ittu pe yán ya us-usaran na nga mamadtu. Nakabásul kayu a kurug kaggína, nán mu kaggída,” nán na.

⁶ Ay nawe kurug impal natu pakammuwan ne Jose da. Ay díkod kane masimát nada, ay kinagi na kurug datu na pekagi tu Jose. ⁷ Ay nán da kaggína, “Taanna, ápu, tura ummán kiyán ya aggun-únim! Wayya mi la nád màwa ya ummán kiyán? ⁸ Ay datu pirà a nasuwà mi kadatu langgusti

mi kitun, ay nepatulli mi da mà. Ay tura mi mán kammin na takáwan ya pirà onu balitù naya apu mu! ⁹Ay nu iinna ya pakasmàán mu kiyán na akap, ay papatay mu, ay dakami nga mabansi ay paasassu kami pe yin kikaw, ápu,” nán da. ¹⁰Ay tútu nán na, “Mayát tà kiya nán nu, ngamay ya pakasmàán ku wala kiya akap ya magbalin ka asassu ku. Ay daya duddúma kadakayu ay akkan da nga mapabásul,” nán na. ¹¹Ay díkod dintagán da nga dágus datu agtu da, ay se da nga bùliyán datu langgusti da. ¹²Ay ginayatán na kurug tu magsápul kitu akap. Ginayatán na kitu manákam panda kitu udiyán kaggída. Ay nasmà na tu akap kitu langgusti tu Benjamin. ¹³Ay kane mammuwán datun, ay pinìsi da datu bádu da ta magpannakit da. Netakay da kammin datu agtu da kadatu asnu da, ay se da ngámin magulli kammin kitu íli.

¹⁴Ay kane dumatang de Juda nga magwawági kitu balay tu Jose, ay atán kam tu Jose kitúni. Ay díkod nagukkab da kitu lusà kitu àràng na. ¹⁵Ay nán tu Jose kaggída, “Taanna, tura nu kinuwa yán! Akkan nu ammu nga iyà ay annung ku ammuwan ya panda ngala oray akkan ku nasingan?” nán na. ¹⁶Ay nán natu Juda kaggína, “Akkan mi ammu ya kagiyán mi kikaw, ápu. Ay áwan mi pe makagi. Akkan mi pe ammu nu nágan naya kuwaan mi, ta senu kurugan nakami nga áwan mi kinuwa nga nadakè. Ammánis kid ne Dios idi kadakami. Magasassu kami kikaw win, ápu, dakami ngámin se iya wagi mi nga nakasmàán nu kitu akap,” nán na. ¹⁷Ngamay nán tu Jose, “Akkan. Akkan ummán kiyán ya kuwaan ku. Tittu ya nakasmàán kitu akap ya magbalin ka asassu ku. Ngamay nu dakayu, mawe kayu win kiya ama nu. Awan nu wa básul, ay díkod áwan pe màwa kadakayu.”

Nakim-imallà tu Juda gapu kitu Benjamin

¹⁸Ay se la nga umadanni tu Juda kitu giyán na, ay se na nán, “Apu, ginám agpà ya kagiyán ku. Akkan nà agpà a lùsawan, ta atán kagiyán ku. Ammù a ummán ki turáy na ári mismu ya turáy mu. ¹⁹Sinaludsud mu mà kadakami, ápu, nu atán pikam ama mi se nu atán wagi mi. ²⁰Ay kinagi mi kikaw, ápu, nga atán ama mi may lalakay yin, ay se atán pikam pe isa nga wagi mi nga udiyán mi nga pútut ne ama kiya kalalakay na. Uwad wagi na, ngamay natay yin. Díkod sissa ngin na an-anà ne ama kitu isa nga atáwa na. Ay pà-pàgan tutu wala ne ama yán na udiyán mi. ²¹Ay se pinilbet mu

kadakami ta nán mu wa piyán mu wa masingan. ²² Ay kinagi mi kikaw ápu, nga akkan mapanáwan na ababbing ya ama mi, áta ipatay ne ama ya keadayyu naya ababbing. ²³ May nán mu kadakami nga nu akkan mi ikíwid ya udiyán mi, ay akkan kami tagge magpassingan nin kikaw. ²⁴ Ay kane magulli kami ke ama, ay kinagi mi kaggína datu kinagim kadakami, ápu. ²⁵ Ay kane pagulliyán nakami manin ne ama kanedi nga gumátang ka kanan mi, ²⁶ ay kinagi mi kaggína nga akkan kami makapagulli, ta akkan kami makapagpassingan kitu apu nu akkan mi kabulun ya udiyán na wagi mi. ‘Mawe kami la nu pekíwid mu kadakami ya wagi mi nga udiyán,’ nán mi kaggína. ²⁷ Ay tútu nán ne ama kadakami, ‘Ammu nu nga dudduwa dayán na annánà ku kitu naniyumán kadakayu. ²⁸ Tu isa ay áwan nin. Nán ku kitun na kinnán ulolag. Ay áwan ku nasingan nin kaggína ka panda. ²⁹ Ay nu itálaw nu manin idi ya isa, ay se tura la atán màwa nga nadakè kaggína, ay ipatay ku tutu wala ngin ya agpannakit ku,’ nán na. ³⁰ Díkod ummán ka ya biyág ne ama, ay atán kiya ababbing. Díkod nu magulli kami ke ama nga áwan ya an-anà, ³¹ ay ipatay na ya pannakit na, nu áwan na masingan na kabulun mi ya an-anà. Ay dakami ya bátug gapu naya pannakatay ne ama, nu tura la kurug ga matay gapu ki pannakit na gapu kiya an-anà. ³² Ta iyà, ápu, ya makakaammu kiya ababbing. Kinagi ke ama nga, ‘Nu akkan ku mepatulli ya ababbing kikaw, ay iyà ya mapabásul ka panda ki agbiyág ku.’ ³³ Díkod, pangaásim agpà ala, ápu, ta iyà ala ngin ya magbansi nga magasassu kikaw, akkan ya an-anà. Pekíwid mu agpà ala ngin ya ababbing kadaya wawwági ku nga magulli kammin ke ama. ³⁴ Ta akkan nà makapagulli ke ama nu akkan ku kabulun ya an-anà. Lùsawan ku sinnan ya nadakè a màwa ke ama nu akkan na nga masingan ya an-anà,” nán tu Juda.

Tu nagpakammu natu Jose kadatu wawwági na

45 Ay akkan tutu wala madurayán tu Jose yin tu aggissa-sangit na. Ay tútu pinatálaw na ngámin datu bobonan na nga atán kitu giyán na. Díkod tittu tu Jose se datu wawwági na kane magpakammu kaggída. ² Ay se la nga nagugolán tu Jose. Ay díkod nagina datu iEgipto se datu bobonan tu ári tu sangit na. ³ Ay nán tu Jose kadatu wawwági na, “Iyà e Jose. Sibbiyág pikam kurug ama?” nán na. Ngamay akkan makasungbát datu wawwági na ta nagansing da.

⁴ Ay díkod nán tu Jose kadatu wawwági na, “Umbet kayu kod kídi.” Ay ummadanni da kurug kaggína. Ay nán na manin, “Iyà e Jose nga wagi nu, nga neláku nu kitun kadatu maglà-láku, ay neláku dà kídi Egipto. ⁵ Akkan kayu magpanakit, se akkan nu pe lùsawan daya baggi nu kampela ngin gapu ki nangiláku nu kiyà kanedi. Ata ittu ya nangidalenán ne Dios kiya nagpainunna na kiyà kanedi, ta senu iyà ya mamiyág kadakayu. ⁶ Ata duwa dagun nin idi nga ulát, ay limma dagun pikam ma áwan makapagmúla, ay díkod áwan pe magáni. ⁷ Pinaginunna nà ne Dios kanedi, ta senu biyágan takayu se daya akkobung nu, ay díkod gumánab kayu. ⁸ Díkod ya kurug na, ay akkan dakayu ya nangipàrob kiyà kanedi, nu di e Dios. Pinagbalin nà ka kangatuwán na upisiyál naya ári. Iyà ya pakammuwan naya ári ki ngámin na iturayán na, ay se iyà pe ya mangitur-turáy ki ngámin Egipto. ⁹ Ara mawe kayu win, ta we nu kagiyan ke ama nga pinagbalin nà ne Dios ka apu daya ngámin iEgipto. Kagiyan nu kaggína nga palbetan ku kanedi. Ay karuwan na ya umbet. ¹⁰ Ta magyán kayu ngámin ka íli Goshen, dakayu se ngámin da annánà nu, se daya ngámin na animál nu, se daya ngámin na kuw-kuwa nu. ¹¹ Ay tarànan takayu kattoni. Iddán takayu ka kanan nu, ta limma dagun pikam idi nga ulát. Ta nu akkan, ay mabis-bisinán kayu ngámin se daya tarakan nu wa animál. ¹² Ay nasingan dà in na mismu, ay oray ye Benjamin na wagi ku, ay nasingan na nga iyà mismu kurug idi nga makibàbànan kadakayu. ¹³ Ara, mawe kayun, ta ilbet nu we ama kanedi. Ikagi nu kaggína nu mapaanna ya angrispítar da tutu wala kiyà kanedi Egipto. Ay kagiyan nu pe kaggína ngámin daya nas-asingan nu.” ¹⁴ Ay se na nga ginàbal tu Benjamin na wagi na se sumángit. Ay sumángit pe tu Benjamin. ¹⁵ Ay sumángit pe nga nangummà kadatu wawwági na. Ay se la pe yin na nakiamomán datu wawwági na kaggína.

¹⁶ Ay kane madámag natu ári nga inumbet datu wawwági ne Jose, ay naganggam se datu upisiyál na. ¹⁷ Ay nán tu ári kitu Jose, “Kagiyam kadaya wawwágim nga tàyan da daya asnu da ka trígo, se da la nga magulli kammin ka Canaan. ¹⁸ Pálà mu kaggída nge ama nu se daya akkobung na, se da umbet kammin kanedi. Pekagim nga iddè kaggína ya kapiyán na giyán kanedi Egipto. Ay adu ya makkán kanedi Egipto nga pagbiyág da. ¹⁹ Masápul la ikagim pe kaggída nga maggalà da kadaya karisun kanedi Egipto nu mawe da ngin, ta pangitàyán da kadaya annánà da se kadaya attáwa da. Ay se da la nga umbet kammin kanedi kabulun

da nge ama nu. ²⁰ Akkan da paglídug daya kuw-kuwa da nga mabansi, áta iddè kaggída daya kapiyán kanedi Egipto,” nán natu ári kitu Jose.

²¹ Ay kinurug datu annánà tu Israel tu kinagi natu ári. Ay niddán tu Jose da ka karisun, se nada pe pinabalúnán nga ummán kitu kinagi natu ári. ²² Niddán nada ka aggisa da nga páris sa pagsukatán da nga bádu nga nappiya. Ngamay niddán na tu Benjamin ka tallu gatut ta pirà nga pinaláta se limma páris nga nappiya nga bádu nga pagsukatán na. ²³ Ay tu ama na, ay pinaw-ítán na ka sangapúlu wa asnu nga napakagtuwán kadatu nappiya nga prroduktu nga gayát ka Egipto. Niddán na pe ka sangapúlu nga babbay ya asnu nga napakagtuwán ka trigo se sinápay, se duddúma pikam ma akakkanan nga masápul na nu umbet ka Egipto. ²⁴ Ay se na ngin pinapan datu wawwági na. Ay binílin nada kane magrabbuwát da ngin. “Akkan kayu a nga magsasáwad ki dálen,” nán na.

²⁵ Díkod nagrabbuwát da ka Egipto. Ay kane dumatang da ka Canaan, kitu balay Jacob nga ama da, ay ²⁶ nán da kaggína, “Sibbiyág kod mà e Jose! Aggína ya ap-apu ki ngámin Egipto,” nán da. Akkan nakoni tu Jacob. Akkan nada nga kurugan. ²⁷ Ngamay kane kagiyan da ngin ngámin datu kinag-kagi tu Jose, ay se kane masingan na datu karisun na pinálà tu Jose kaggída nga pangitáyán da kaggína, ay pummiya tu uray na. ²⁸ Ay nán tu Jacob, “Nágan na pikam mala ya masápul ku ammuwan? Sibbiyág pikam gáyám me Jose nga an-anà ku! Masápul mawe yà a sinnan ki kasibbiyág ku pikam,” nán na.

Tu nepappan de Jacob nga tangabalay ka Egipto

46 Ay díkod inalà tu Jacob ngámin datu kuw-kuwa na, ay se la nga nagrabbuwát nga mawe ka giyán Jose. Ay kane dumatang ka Beer-sheba, ay nagdátun ke Dios, nga Dios pe natu Isaac nga ama na. ² Ay kitu gabi, ay inamomanán ne Dios kitu ummán ki tagenap na. Ay nán na, “Jacob, Jacob!” nán na. “Inna tun, Apu,” nán na. ³ Ay se nán ne Dios, “Iyà e Dios, nga Dios natu ama mu. Akkan ka nga magansing nga mawe ka Egipto, ta kitúni, ay pagbalinan ku ka adu tutu wala daya gakagaka mu, ay magbalin da ka abay nga nasiyon. ⁴ Bulunan taka nga mawe ka Egipto, ay iulli ku kammin daya gakagaka mu kanedi nga íli. Nu matay ka ngin, ay e Jose ya mamalunggassát kikaw,” nán na. ⁵ Ay se la nagrabbuwát tu Jacob ka Beer-sheba. Netakay datu pútut na ka karisun nga nidde natu

ári nga pangitàyán da kaggína. Netakay da pe datu pútupútut da, se datu attáwa da kadatu karisun. ⁶Netúgut da pe datu ngámin na báka da, se ngámin na kuw-kuwa da nga naurnung da kitu nag-agyán da ka Canaan. Díkod nawe tu Jacob ka Egipto kabulun na ngámin datu gakagaka na; ⁷datu ngámingámin annánà, se datu ngámingámin appúku na.

⁸Tu dedi ya ngag-ngágan datu ilsrail nga pútupútut kam tu Jacob nga nawe ka Egipto: Tu Ruben nga manákam nga pútut na ⁹se datu ngámin pútupútut tu Ruben nga lalláki nga ittu de Hanoc, tu Pallu, tu Hezron, se tu Carmi. ¹⁰Tu Simeon nga pútut Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar, se tu Saul nga pútut na kitu iCanaan na babay. ¹¹Tu Levi nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Gershon, tu Kohat, se tu Merari. ¹²Tu Juda nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Er, Onan, Shela, Perez, se Zera (ngamay natay tu Er se tu Onan ka Canaan). Kabulun da pe datu pútupútut tu Perez nga tu Hezron, se tu Hamul. ¹³Tu Issacar nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga de Tola, Puva, Jashub, se tu Shimron. ¹⁴Tu Zebulun nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Sered, tu Elon, se tu Jaleel ¹⁵(tu dayán datu annánà de Jacob se tu Lea nga neanà ka Paddan-aram. Ay uwad pe tu Dina nga pútut na nga babay. Tallu púlu se tallu ngámin datu pútupútut tu Jacob kitu Lea). ¹⁶Datu pútupútut natu Gad nga lalláki, ay tu Zifion, tu Aggi, tu Shuni, tu Ezbon, tu Eri, tu Arodi, se tu Areli. ¹⁷Datu pútupútut tu Asher nga lalláki, ay tu Imna, Isva, Isvi, Beria, se tu Sera nga wagi da nga babay. Ay kabulun da pe datu pútupútut tu Beria nga lalláki nga ittu de Heber, se tu Malkiel ¹⁸(tu dayán datu pútupútut tu Jacob kitu Zilpa nga asassu da nga nidde tu Laban kitu Lea nga pútut na. Sangapúlu se annam da ngámin). ¹⁹Ay datu pútupútut natu Jacob nga lalláki kitu Raquel, ay tu Jose, se tu Benjamin. ²⁰Ay datu pútupútut natu Jose nga lalláki ay tu Manasse se tu Efraim nga annánà na kitu Asenat, nga an-anà tu Potifera nga pádi ka On. Neanà da ka Egipto. ²¹Ay datu pútupútut tu Benjamin nga lalláki, ay tu Bela, Beker, tu Ashbel, tu Gera, tu Naaman, tu Ehi, tu Ros, tu Muppm, tu Huppm, se tu Ard. ²²(Tu dayán datu pútupútut natu Jacob kitu Raquel. Sangapúlu se appát da ngámin). ²³Nawe ka Egipto pe tu Dan se itu Hushim nga pútut na nga laláki. ²⁴Nawe pe tu Naftali se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Jazeel, tu Guni, tu Jezer, se tu Shillem. ²⁵(Tu dayán datu pútupútut natu Jacob kitu Bilha nga asassu

da nga nidde natu Laban kitu Raquel. Pittu da ngámin). ²⁶ Ay ya dágup ngámin datu pútupútut tu Jacob nga nawe ka Egipto, ay annam púlu se annam da ngámin. Akkan meráman datu attáwa datu pútupútut na nga lalláki. ²⁷ Ay datu pútupútut tu Jose nga lalláki ay dudduwa da. Ya dágup datu ngámingámin na akkobung natu Jacob nga inumbet ka Egipto ay pittu púlu.

Nagyán de Jacob nga tangabalay ka Goshen

²⁸ Pinaginunna natu Jacob tu Juda nga mawe kitu giyán tu Jose nga mangagi kaggína nga sabtan nada ka Goshen. Ay díkod dumatang da ka Goshen. ²⁹ Ay tu Jose, inalà na tu lúgán na, se na nawe sinabat tu ama na nga Israel ka Goshen. Ay kane makaadanni kaggína, ay ginàbal na se la sumángit ka nabayág. ³⁰ Ay nán natu Israel kitu Jose, “Ay oray yà ala matay yin, ta nasingan taka ngin na sibbiyág,” nán na. ³¹ Ay nán ne Jose kadatu wawwági na se kadatu akkobung natu ama na, “Mawe yà kagiyán ke ári nga atán kayu win nga naggagayát ka Canaan, dakayu se de ama nga inumbet mepagyán kiyà kanedi. ³² Kagiyán ku pe kaggína nga magtar-tarakan kayu ka karneru se daya duddúma nga an-animál. Kagiyán ku kaggína nga nilbetán nu ngámin daya tarakan nu se ngámin daya kuw-kuwa nu. ³³ Ay nu palbetan nakayu ya ári, ay se na saludsúdan nu nágan naya ubra nu, ay ³⁴ kagiyán nu wala kaggína nga magtar-tarakan kayu ka báka. Kagiyán nu wa ittu yán ya ubra nu nanggayát kitu kabbing nu, ay se ittu yán pe ya ubra datu apuapu nu. Ittu yán ya kagiyán nu, ta senu pagyanan nakayu ka Goshen. Ata lùsawan daya iEgipto ya mepagyán kadaya maragtarakan ka karneru,” nán tu Jose.

47 Ay díkod nawe tu Jose kinagi kitu ári nga nán na, “Atán de ama ngin se datu wawwági nga gayát ka Canaan. Inalà da ngámin datu tarakan da nga animál, se ngámin na kuw-kuwa da. Atán da ka Goshen nin,” nán na. ² Ay se na inayabán ya limma kadatu wawwági na, ay se nada nga iam-ammu kitu ári. ³ Ay nán natu ári kadatu wawwági tu Jose, “Nágan naya ubra nu?” nán na. Ay nán da nga summungbát kitu ári, “Maragtarakan kami ka karneru, ápu, nga ummán kadatu man-mannákam mi,” nán da. ⁴ “Inumbet kami, ápu, nga makipastu ka makaru wala kanedi giyán nu, ta áwan mi mabalin pangipastuwán kadaya karneru mi kannán Canaan, ta napágus tutu wala ya ulát kannán. Ay túya nu mabal-balín

kuma ngala, ápu, ay magyán kami nga makaru ka íli Goshen,” nán da kitu ári.

⁵ Ay se la nán natu ári kitu Jose, “Atán nin ne amám se daya wawwágim. ⁶ Ay ikaw ya makammu ki ngámin lusà kídi Egipto. Pagyanan muda ka Goshen, ta ittu ya kapíyán na lusà kanedi Egipto. Ay nu atán ammum kaggída nga nalaing nga magpastu, ay aggída ya pakammuwan mu kadaya bákà,” nán na.

⁷ Ay se la nga nilbet tu Jose tu Jacob nga ama na kitu giyán tu ári. Ay binindisyonán tu Jacob tu ári. ⁸ Ay nán natu ári kitu Jacob, “Piga dagun mu win?” nán na. ⁹ Ay nán tu Jacob kitu ári, “Magatut se tallu púlu win ápu ya dagun ku. Abibbà ya biyág ku se narígát pànang nga akkan ummán kadatu mannákam ku. Adaddu tu inagbiyág da oray nagalialit da pe,” nán tu Jacob. ¹⁰ Ay binindisyonán manin tu Jacob tu ári, se la nga nawe yin. ¹¹ Ay díkod pinagyán tu Jose tu ama na se datu wawwági na ka Egipto. Niddán nada ka lusà da kitu giyán nga adanni ka íli Rameses, ta ittu tu kapíyán na lusà kannán. Ittu yán tu kinagi natu ári nga kuwaan na. ¹² Ay niddán tu Jose tu ama na se datu wawwági na se datu ngámin na akkobung natu ama na ka kanan da. Nepà-pànung na kampela ngin nin ki kaadu naya tangabalay.

Tu naggulát na

¹³ Napágus tu ulát pikam ka Egipto se ka Canaan, ay díkod áwan kanan datu tolay. Ay tútu kumapsut da ngámin. ¹⁴ Ay tu Jose tu naurnúngán ngámin datu pir-pirà datu tolay ka Egipto se Canaan ta negatángan da ka trígo kaggína. Ay se na nippannán datun kitu ári. ¹⁵ Ay kane mammin tu pirà datu tolay yin ka Egipto se Canaan, ay áwan da ngin na igátang. Ay umbet datu tolay kitu Jose nga magadang ka kanan da. “Iddán dakami mán ka kanan mi. Akkan dakami agpà pagdudoray yala nga matay. Awan mi tutu wala nga pirà in,” nán da. ¹⁶ Ngamay nán tu Jose kaggída, “Ay nu áwan nu pirà in, ay oray daya animál la ngin ya ikálap nu ki kanan nu,” nán na. ¹⁷ Ay díkod nilbetán da pe yin datu báka da kitu Jose. Niddán tu Jose da ka kanan da nga kasukát datu kabalyu da, karneru da, báka da, onu datu asnu da. Ay niddán nada ka kanan da kitun na dagun ka kasukát datu ngámin na báka da. ¹⁸ Ay kane malpás tun na dagun, ay inumbet manin datu tolay kitu Jose. Ay nán da kaggína, “Akkan metuláyaw kikaw,

ápu nga áwan ya ngámingámin nin kadakami. Awan mi pir-pirà in, ay áwan mi tutu wala báka pe yin. Tittu win ya lusà mi se ya baggi mi ya nabansi yin. ¹⁹ Akkan dakami agpà pagdudoray ta lùsawan mi ya matay. Gatángan dakami yala ngin se daya lusà mi. Iddán dakami yala ka kanan mi. Magasassu kami yala ngin kiya ári, ay se kuw-kuwa na pe daya lusalusà mi. Iddán dakami ka trígo ya pagbiyág mi se taligì mi, ta senu atán agpà imúla mi, ta senu akkan masáyang ya lusà,” nán da.

²⁰ Ay díkod nagátang tu Jose ngámin datu lusà ka Egipto pára kitu ári. Ata neláku ngámin datu iEgipto datu tal-tálun da, ta napágus tutu wala tu ulát ka Egipto. Díkod, ngámin datu tálun da, ay kuw-kuwa natu ári da ngámin nin. ²¹ Ay pinagbalin tu Jose ngámin datu tolay ka asassu natu ári. Nilbetán na ngámin datu tolay kadatu il-íli ki ngámin Egipto. ²² Tittu datu lusà datu pappádi tu akkan ginátang tu Jose. Ata atán ya suwildu datu pappádi nga gayát kitu ári. Ay ittu tun tu pinagbiyág da. Ay díkod akkan da tagge neláku datu lusà da.

²³ Ay díkod nán natu Jose kadatu tolay, “Kídi yin, ay ginátang takayu ngámin nin se daya tal-tálun nu nga kuw-kuwa naya ári tada. Iddán takayu ka aggì, ay mulán nu daya tal-tálun nu. ²⁴ Ay nu aggagáni, idde nu ya pagkalimma naya maápit nu kiya ári. Ay ya appát ta pagkalimma ay ittu ya kuwa nu. May ráman nayán ya aggì nu se kanan nu wa tangabalay,” nán tu Jose. ²⁵ Ay nán datu tolay, “Biniyág nakami. Metul-túluy kuma ya kinamárum kadakami, ápu. Magasassu kami yala kiya ári,” nán da. ²⁶ Díkod gapu kitu Jose, ay ittu tun tu lintag da panda kadedi nga al-algaw ka ngámin Egipto, nga midde kiya ári ya pagkalimma naya ápit da tolay. Tittu datu lusà datu pappádi datu akkan nepakin-kuwa kitu ári.

Tu nuddi nga bílin tu Jacob

²⁷ Ay díkod datu gakagaka natu Jacob nga ittu datu nepangágan ka Israelita, ay nagyán da ka Egipto ka íli Goshen. Umadu da tutu wala kitúni, ay se bumánáng da pe kitúni. ²⁸ Sangapúlu se pittu dagun na nagyán tu Jacob ka Egipto. Dinatang na ya magatut se appát púlu se pittu dagun se la natay.

²⁹ Ay kane tagay matay tu Jacob bin, ay pinalbet na tu Jose, ay se na nán kaggína, “Nu pàgan nà, ay atán mán ya ipàwà kikaw. Ippáy mu ya ímam kiya panìgad lappu ku, ay se mu isipata kiyà nga ipatag nà, se

kuwaan mu ya ipàwà kikaw. Akkan dà itaman kanedi Egipto. ³⁰ Nu matay yà ay itálaw dà kanedi Egipto. Itaman dà kitu neketamnán datu ama ku se akay ku,” nán na. Ay nán tu Jose, “Ò, ama. Ittu yán ya kuwaan ku nu ittu ya piyán mu,” nán na. ³¹ Ay nán tu Jacob, “Isipatám kiyà nga kurug ga kuwaan mu yán,” nán na. Ay nesipata natu Jose kurug. Ay se la nga nagùmà tu Jacob kitu ùluwán natu káma na ka aggyáman na.

Tu namindisiyon tu Jacob kadatu annánà tu Jose

48 Akkan nabayág ka panda, ay uwad nangidámag kitu Jose nga magtakit tu ama na. Díkod, nawe da nga maggaáma se tu Manasse se tu Efraim. ² Ay kane dumatang da, ay kinagi da kitu Jacob, “Atán ne Jose nga pútut mu nga maggagáyam kikaw,” nán da. Ay díkod, pinaturínán na la tu bumángun se magtugaw kitu káma na. ³ Ay nán tu Jacob kitu Jose, “E Dios nga Mannakabalin, ay nagpassingan kiyà ka íli Luz ka Canaan. Binindisiyonán nà, ay se na ⁴ nán kiyà, ‘Paganában taka se paaduan ku tutu wala daya gakagaka mu, ta pagbalinan kuda ka adu wa nagbal-baláki nga nas-nasiyon. Ipakin-kuwa ku pe idi Canaan kaggída ka kuw-kuwa da ka áwan panda,’ nán na. ⁵ Ay de Manasse se Efraim nga pútupútut mu wa lalláki nga neanà kanedi Egipto kitu akkan ku pikam ma nelalbet kanedi, ay bíláng annánà kuda nga ummán kade Ruben se Simeon. ⁶ Ay daya pútupútut mu pikam nga lalláki, ay ittu dayán daya pútut mu. Akkan ku ibíláng pútut ku dayán. Ay ipatáwid mu kaggída daya ipatáwid mu kuma kade Manasse se Efraim. ⁷ Kuwaan ku idi gapu kitu ina mu wa Raquel. Nipnakit ku tutu wala tu nekatay na kitu naggayát mi ka Paddan. Uwad kami yin ka Canaan kitu nekatay na. Tare kami ad-adayyu pikam kitun ka Efrata (Betlehem kam yán). Ay tútu netaman na la ngin kitúni, kitu adanni kitu bíkat kalsáda nga mameyag ka Efrata.”

⁸ Ay kane masingan tu Israel datu pútupútut tu Jose nga lalláki, ay nán na, “Íin dedi?” nán na. ⁹ Ay nán tu Jose, “Pútupútut ku dayán nga nidde ne Dios. Neanà dayán kanedi,” nán na. Ay nán tu Israel, “Ílbet muda mán kídí giyán ku, ta senu mabindisiyonán kuda,” nán na. ¹⁰ Ay gapu ta lálakay pà nang tu Jacob bin, ay ittu tu akkan makasingan nin. Ay tútu nippan natu Jose datu annánà kitu giyán na. Ay ginàbal nada se nada pe umáán. ¹¹ Ay nán natu Jacob kitu Jose, “Akkan ku innanamán na masingan taka manin. Ngamay, sinnam, nepalúbus ne Dios nga masingan taka se daya

pútupútut mu pe,” nán na. ¹²Ay se la nga inalà tu Jose datu pútupútut na nga neaàrun kitu Jacob, ay se nagukkab panda kitu lusà kitu àràng na. ¹³Ay se la nga nilbet manin natu Jose tu Efraim se tu Manasse kitu giyán tu Jacob. Nepanin-kasígid tu Efraim kaggína, ay nepanin-diwanán tu Manasse. ¹⁴Ngamay pinagbangkál na datu íma na se na neparotun tu diwanán na kitu Efraim, oray nu aggína tu udiyán, se itu kasígid na ay neparotun na kitu Manasse nga ittu tu manákam. ¹⁵Ay se na bindisiyonán da nga nán na,

“E Dios nga ittu ya sinur-súrut datu mannákam ku nga Abraham se Isaac,

ay aggína pe ya nagtag-tagasíngan kiyà panda kadedi ya al-algaw.

¹⁶Aggína pe ya nangibon ka anghel na nga nangiadayu kiyà kadaya nadakè. Ay aggína ya magkallà kadedi nga annána. Ay gapu kaggída, ay akkan mataatay ya ngágan ku se daya ngágan datu mannákam ku nga Abraham se Isaac;

Ay umadu tutu wala kuma daya gakagaka da,” nán na.

¹⁷Ay kane masingan tu Jose nga nepaparotun tu diwanán na kitu úlu ne Efraim, ay tareyan na. Ay nekalit na tu íma natu Jacob kitu úlu ne Manasse. ¹⁸Ay nán tu Jose kitu ama na, “Nasábag ka, ama. Ta idi ya manákam kaggída. Iparotun mu ya diwanán na ímam kaggína,” nán na. ¹⁹Ngamay ipílit natu ama na tu piyán na nga nán na, “Ammù yán, ugu. Umadu pe daya gakagaka na, ay se magbalin pe ka naturáy. Ngamay ya udiyán na, ay magbalin ka natù-turáy may aggína. Ay daya gakagaka na, ay umadu da tutu wala pe, ay se magbalin da ka nagbal-baláki nga nas-nasiyon,” nán na. ²⁰Ay ittu lugud tun na algaw tu inangbindisiyon na kadatu annána a nán na,

“Daya iIsrael ay mamindisiyon da pe yin gapu kadaya ngag-ngágan nu. Ay nán da,

‘Pagbalinan nakayu we Dios ka ummán kade Efraim se Manasse,’ nán da,” nán na.

Ay díkod nepadúma tu Efraim kitu Manasse kitu inangwa na.

²¹Ay se la nga nán tu Israel kitu Jose, “Ammum nga tagay yà a matay yin. Ay e Dios sala ya mamul-bulun kikaw. Ay ipalúbus na kuma nga makapagulli ka kammin kiya íli daya man-mannákam mu. ²²Ay ya isa pe, ay tu lusà nga nálà ku kadatu Amoreo kane abáan kuda ki gubát, ay

---

48:15 Ya namindisiyon na kaggída, ay ummán ka e Jose kammin pe ya binindisiyonán na.

ikaw ya pangiddanán ku nga akkan wayya daya wawwágim nga lalláki,” nán natu Jacob.

Tu nuddi nga kinag-kagi natu Jacob kadatu pútupútut na nga lalláki

49 Ay se la nga pinàrawán tu Jacob ngámin datu pútupútut na nga lalláki. Ay nán na kaggída, “Magguurnung kayu ngámin kídí ta kagiyan ku kadakayu daya mà-màwa kadakayu kadaya masanguwánan na al-algaw.

²Magguurnung kayu se kayu manggìna, dakayu wa pútupútut ne Jacob. Gìnán nu ya kagiyan ne Israel nga ama nu.

³Ruben, ikaw ya manákam. Ikaw ya nunna nga pútut ku kitu kabílag ku pikam. Ikaw pe ya kadayáwan se ikaw ya katurayán kadaya pútut ku.

⁴Ngamay ummán ka ka balnag nga akkan meturung. Díkod akkan ikaw win ya katurayán.

Ata rinag-ragitán mu ya idda naya ama mu, se rinag-ragitán mu ya dáyaw na, ta inlay mu ya naniyumán kikaw.

⁵Dakayu Simeon se Levi, dakayu nga magwagi, ay naranggás kayu kadaya ampiláng nu.

⁶Akkan ku iannúgut ya uray ku kadaya lam-lammat nu. Maddi yà pe mebul-bulun kiya bungguy nu.

Ta pummatay kayu gapu wala ta atán lùsawan nu, ay se ur-uráyan nu wala nga piltáangan daya báka.

⁷Nadakè kuma ya kapàyanán daya gakagaka nu, ta áwan nu agkallà nu malùsaw kayu.

Nadakè kuma ya kapàyanán nu, ta narawat kayu nu makarungat kayu.

Ay túya mawarawarà kayu kuma kanedi, ay metar-tarerà kayu kanedi íli Israel.

⁸Ikaw Juda, ay pàgan daka daya wawwágim ma lalláki. Abáan mu daya kumalínga kikaw.

Ay ngámin daya wawwágim ma lalláki ay dayáwan daka.

⁹Ikaw, ay árig mu ya bumarítu wa láyon.

Nu mabalin mu kanan ya nígay mu, mawe ka kammin
kiya agsiruan mu.

Magidda ka nga magimáng nga ummán kiya kuwaan daya láyon.
Ay áwan naturad da manglukág kikaw.

¹⁰Ikaw Juda, ay magturáy peyapeyang daya gakagaka mu,
Panda ki ilalbet naya magturáy nga ittu kurug ya katurayán.
Ay aggína ngin ya kur-kurugan da tolai se day-dayáwan da.

¹¹Kiya kapiyán na múla úbás ya pangigalútán mu
kiya urbun asnu mu,
ta adu tutu wala ya múla mu wa úbás.

Annung mu sùnaán ya bádum ki bási úbás,
ta daggáy tutu wala ya bási mu.

¹²Dumgáng daya mata mu ki agginum mu ki bási úbás,
Ay magkappag ka pe ka gátas.

¹³Ikaw Zebulun, daya gakagaka mu, ay mag-agyán
da ki dappit bebay,
nga dudúngán daya ngámin na bapor.

Panda ka Sidon ya lusà mu, áta kurug ga abay.

¹⁴Ikaw Issacar, daya gakagaka mu, ay árig da ya nakulnit ta asnu;
mag-agyán da kiya tulatúlad daya púkù daya karneru.

¹⁵Kane masingan da nga napiya nga giyán tu nagimangán da,
se kitu lusà ay natalobu da mul-múla da,
ay akkan da pinagan-anu tu magrígát,
nagasassu da ngala ngin oray tu apu da ay narawat.

¹⁶Ikaw Dan, daya gakagaka mu, ay aggída ya mangguwes
kadaya tolai da,
ta isa da pe nga netangámalán ka Israel;

¹⁷Meárig ka ki idaw nga atán ki dálen,
nadíta nga idaw ki bíkat dálen;
nga nu tugkawwan na daya síkil daya kabalyu nga manalen
ay daya magtatákay, ay mapalikud da nga mekálin.

¹⁸Id-idaggán ku, O APU, ya algaw wa angngalà mu
kadakami nga tolai mu.

¹⁹Ikaw Gad, daya gakagaka mu, ay rautan daya tirung da.
Ngamay labánan dada, ay se dada aplan.

²⁰Ikaw Asher, daya gakagaka mu, ay namit peyang
 daya kan-kanan da,
 ay daya akakkanan daya à-ári, ay aggída ya paggayatán da.

²¹Ikaw Naftali, daya gakagaka mu, ay ummán da
 ka nakulasit nga ugta,
 nga nakagan-gánas daya bibittì a urbun da.

²²Ikaw Jose, ay árig mu ya nabúnga tutu wala nga káyu nga
 lumampás daya pas-pasanga na ki darupírip pa abut;

²³But-bútug daya marammútug;
 gangngatan da, se pagan-anitán dada tutu wala;

²⁴Ngamay akkan nala nga makínin datu pas-pasanga da.
 Nasikan datu im-íma da,

ta pinasikan ne Dios nga Mannakabalin nga Dios ne Jacob,
 e Dios nga árig Maragtarakan ka karneru, se aggína ya árig
 Batu nga Aglingdán daya iIsrael;

²⁵e Dios ya sumeng kaggída, nga Dios naya ama da,
 e Dios nga Mannakabalin, ay ittu ya magkallà kaggída,
 kadaya pagkallà a maggayát ka lángit ummán ki udán,
 se daya pagkallà a maggayát ki taggad lusà, ummán ki gabbuwà,
 se ya pagkallà nga adu annánà.

²⁶Ya bindisiyon nga nidde kiyà nga ama mu,
 ay napatag da pà-pànang may daya atán peyapeyang
 nga ban-bantay,

se daya midde daya akkan mippaippà a babbalantay.

Ngámingámin dayán ay mepakin-kuwa da ngámin
 kadaya gakagaka mu, Jose,
 nga nepadúma kadaya wawwágim.

²⁷Ikaw Benjamin, daya gakagaka mu, ay árig da ya
 narungat ta átu wa alsádu;

Inalgaw se ginnabi, atán peyang ya nígay da nga kanan da, ta abáan
 da daya kalínga da nga makigubát kaggída” nán na.

²⁸Ay ittu dedi daya sangapúlu se duwa nga apuapu nga
 magtatangámalán ka Israel. Ay ittu dayán datu kinag-kagi natu ama
 da kaggída kitu inangbindisiyon na kaggída, sigun kitu mepà-pànung kitu
 isaisa kaggída.

Tu nekatay natu Jacob

²⁹ Ay se na la nga binílin datu pútupútut na nga nán, “Kídi yin ay tagay yà matay yin. Piyán ku nu itaman dà kammin kitu liyáng ka Macpela, nga netamnán datu man-mannákam ku nga atán kitu tálun tu Efron nga Heteo. ³⁰ Ya Macpela, ay atán ki dáya na Mamre ka Canaan. Ginátang tu Abraham kitu Efron nga Heteo tu lusà nga giyán natu liyáng ka agtamnán tada. ³¹ Kattoni ya netamnán natu apuapu tada nga Abraham se itu Sara nga atáwa na. Ay itunni pe ya netamnán natu akay nu wa Isaac se tu ukò nu wa Rebecca. Ay itunni pe ya nangitamnán ku kitu atáwa ku nga Lea. ³² Nagátang tuni yin na lusà. Ay itaman dà kitu liyáng nga atán kitúni,” nán natu Jacob.

³³ Ay kane mabalin na nga binil-bílin datu pútupútut na, ay nagidda ngin, ay ittu pe yin tu nekatay na.

50 Ay se la nga naglàbán natu Jose tu ama na, ay se la nga magsángit se na pe inum-ummàán. ² Ay se nepabalsamár tu Jose tu ama na kadatu tolay na nga iEgipto nga maragbalsamár. Ay díkod binalsamár da tu Jacob bin. ³ Ay appát púlu wa algaw tu namalsamár da kaggína, nga ummán kitu gangay ya panagbalsamár da. Ay pittu púlu walgaw tu nagmanakit datu iEgipto kaggína.

⁴ Ay kane mabalin tu nagmanakit da kaggína, ay nán natu Jose kadatu upisiyál natu ári, “Ipangaási nu agpà, ta ikagi nu mán ke ápu ári nga kitu tagay matay yin ne ama, ay ⁵ pinagsipata nà a itaman ku kammin kitu liyáng nga kinuwa na ka agtamnán da ka Canaan. Ay díkod palubúsán nà din nga mawe mangitaman kaggína. Ay se yà a magulli kammin,” nán na.

⁶ Ay nán natu ári kaggína, “Ara lugud, mawe mu itaman ya ama mu, nga ummán kitu sinipataán mu kaggína,” nán na.

⁷ Ay díkod nawe netaman tu Jose tu ama na. Ay kumíwid pe ngámin datu ù-upisiyál natu ári, se datu ngámin na agtuturáy ka Egipto. ⁸ Ay kummíwid pe datu akkobung tu Jose, datu wawwági na, se datu akkobung natu ama na. Tittu datu bibittì a annánà ya nabansi ka Goshen, se datu kak-kalding se kak-karneru se datu bak-báka da. ⁹ Ay adu tutu wala datu kummíwid kaggína. Datu suldádu, ay nakatakay da kadatu takay suldádu kampela ngin nin, ay atán pe datu nakakabalyu wala nga suldádu.

¹⁰ Ay kane dumatang da kitu aggaggián ka Atad nga atán kitu dáya Jordan, ay naggiinnatay da manin. Nagsasángit da tutu wala manin. Ay

pittu walgaw da manin na naggiinnatay kitúni. ¹¹ Ay kane masingan datu iCanaan tu nagsasángit datu tolay kitu aggaggián ka Atad, ay nán da, “Napgus gáyám ya aggiinnatay daya iEgipto,” nán da. Ay díkod nengágan datun na giyán na atán kitu dammáng Jordan ka Abel-mizraim. (Ya piyán na nga kagiyan yán ay tanáp daya iEgipto.) ¹² Ay tinungpál kurug datu pútupútut natu Jacob tu nebílin natu ama da kaggída, ¹³ áta nippan datu baggi na ka Canaan se da netaman kitu liyáng kitu lusà ka Macpela nga adanni ka Mamre. Ittu tun tu lusà a ginátang tu Abraham kitu Efron na Heteo ka agtamnán da. ¹⁴ Ay kane mabalin da magtal-ud, ay nagulli tu Jose yin ka Egipto kabulun na datu wawwági na se datu ngámin na nepagtal-ud kaggída kitu ama da.

Tu namakawan tu Jose kadatu wawwági na

¹⁵ Ay kalpasán natu pannakatay natu ama da, ay nalídug datu wawwági natu Jose nga nán da kitu isaisa kaggída, “Paanna nád nu lùsawan nitta pikam ne Jose, se nitta baltan gapu kadatu nadakè a kinuw-kuwa tada kaggína?” nán da. ¹⁶ Ay díkod nepekagi da ngala ngin kitu Jose nga nán da, “Kitu kasibbiyág pikam ne ama, ay nebílin na kadakami nga ¹⁷ ikagi mi kikaw nga pakawanan nakami kadatu kinuw-kuwa mi nga nadakè se datu bas-básul mi kikaw. Ay lugud kiddi yin ay pakawanan nakami din, ta ikur-kurug mi pe ye Dios, nga Dios natu ama tada,” nán da. Ay summángit tu Jose kane magina na tu nepekagi da kaggína.

¹⁸ Ay kalpasán nayán ay inumbet pe datu wawwági na. Nagukkab da kitu àráng na se da nán kaggína, “Atán kami kídí, ta alà nakami ka asassu mu win,” nán da. ¹⁹ Ay nán natu Jose kaggída, “Akkan kayu magansing, ta akkan takayu panísan, ta akkan nà wayya nga Dios,” nán na. ²⁰ “Ta oray nadakè tu panggap nu kiyà kitun, ay napiya mà tu panggap ne Dios, ta senu adu tutu wala daya tolay nga mabiyág, nga ummán ki nàwa kadedi nga al-algaw. ²¹ Túya akkan kayu magansing, ta iyà ya makammu kadakayu se kadaya pútupútut nu,” nán na. Gapu kadatun na kinagi tu Jose se tu kinamáru na kaggída, ay bumagkad se pummiya datu uray da.

Tu nekatay natu Jose

²² Nagyán tu Jose se datu ngámin akkobung tu ama na ka Egipto. Magatut se sangapúlu dagun tu Jose se la nga natay. ²³ Ngamay nasingan na pikam datu apúku tu Efraim se datu apúku tu Manasse ke Makir nga an-anà na. Ay kinobung ne Jose da pikam pe. ²⁴ Ay nán tu Jose kadatu wawwági na, “Tagay yà a matay yin. May e Dios ya magtagasíngan kadakayu. Ay itálaw nakayu kanedi se na kayu ippan kiya lusà a nekari na kitu Abraham se kitu Isaac se kitu ama tada nga Jacob nga ipakin-kuwa na kaggída,” nán na. ²⁵ Ay se la nebílin tu Jose kadatu kamungayán na nga Israelita nga nán na, “Isipata nu kiyà nga nu ippan nakayu ne Dios sin kiyán na lusà, ay alà nu pe daya tuláng ku,” nán na. ²⁶ Ay natay tu Jose ka Egipto kitu magatut se sangapúlu tu dagun na. Binalsamár da se da nelungun.

Exodus

1 Tu dedi daya ngag-ngágan datu pútupútut natu Jacob nga lalláki nga kummíwid kaggína ka Egipto. Kabulun da datu attáwa da se datu annánà da: ²De Ruben, Simeon, Levi, de Juda. ³de Issacar, de Zebulun, de Benjamin, ⁴de Dan, de Naftali, de Gad, se de Asher. ⁵Ya dágup ngámingámin datu pútupútut se apúku natu Jacob ba kummíwid kaggína, ay pittu púlu, ta tu Jose nga an-anà na pe, ay napadán nin ka Egipto. ⁶Ay kane din mabayág ga dagudagun nin, ay natay de Jose nga magwawági yin, se datu annánà da, se ngámin datu tolay ya karusadán da. ⁷Ngamay gumánab datu pútupútut da nga ittu datu iIsrael. Nagánab da, ay díkod ummadu da tutu wala pà nang, se nagbalin da ka nabílag tutu wala nga umíli. Ay tútu atán da pe yin kadatu ngámin giy-giyán ka Egipto.

Tu namal-pallà datu iEgipto kadatu iIsrael

⁸Ay kane din na mabà-bayág gin, ay baru wa ári yin tu magturáy ka Egipto. Idi nga ári, ay áwan na am-ammu mepanggap kitu Jose. ⁹Ay isa ngalgaw nán natu ári kadatu tolay na, “Sinnan nu kod daya iIsrael. Adu da tutu wala pà nang ngin. Ay túya nabílag da pe yin may dātada. ¹⁰Masápul la siríbán tada da, ta senu akkan da umadu win. Ata nu akkan tada pakunán, ay se tura la nga atán manggubát kadātada, ay se dala nga umamung nga pumane kadaya kalínga tada, ay ittu pe yanin ya agbarráw da ngin,” nán na. ¹¹Díkod, tu kinuwa da, ay neapuwán dada. Pinar-parígát dada kadatu nadammat tutu wala nga nepà-paubra da kaggída. Pinàwa da kaggída datu íli Pitom, se íli Rameses, nga ittu datu il-íli nga agdarnán da kadatu kuw-kuwa da se akakkanan da. ¹²Ngamay nu wà ummán natu amaturù da kitu ammarígát da kaggída, ay naturù mán kammin pe tu ikà-adu da. Atán da kadatu ngámin giy-giyán nin. Ay díkod ummamà pà nang datu iEgipto win kadatu iIsrael. ¹³Ay tútu áwan agkallà datu iEgipto win kadatu iIsrael kitu angngasassu da kaggída. ¹⁴Pinà-paultu dada kitu agsirbi da kadatu iEgipto. Pinagpagus dada kitu angwa da kitu

ladrilyu se kadatu nadammat tutu wala nga pà-paubra da kaggída kadatu tal-tálun datu iEgipto. Awan da agkallà kitu angipàwa da kaggída kadatu ngámin na nepà-paubra da kaggída.

¹⁵ Ay tu ári ka Egipto, ay binílin na datu Hebreo nga mamalugganà, nga de Shifra se Pua. ¹⁶ Ay nán na kaggída, “Nu mamalugganà kayu kadaya iIsrael, ay patayan nu ngámin daya lalláki nga maladága, ngamay daya babbay, ay biyágan nuda,” nán na. ¹⁷ Ngamay datu mamalugganà, ay magansing da ke Dios. Ay tútu akkan da kinurug tu bílin natu ári kaggída. Biniyág da datu annánà a lalláki. ¹⁸ Díkod pinaayabán natu ári datu mamalugganà, ay se na nán kaggída, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwa nu. Tura nu biniyág daya annánà a lalláki!” nán na. ¹⁹ Ngamay nán datu mamalugganà kitu ári, “Apu, daya babbay ya Hebreo, ay nabílag da. Ay túya nalà-lapat ya aggan-anà da, túya napardád da. Akkan kami pikam nakadatang, ay lumawán nin ya an-anà da. Akkan da ummán kadaya babbay ked Egipto wi.” ^{20–21} Gapu kitun na kinuwa datu mamalugganà, ay kinalakkán ne Dios da, ta nagansing da kaggína. Pinagánab nada pe. Ay umadu la nga umadu datu iIsrael. Ay díkod bummílag da la nga bummílag ga umíli. ²² Ay díkod, binílin natu ári datu tolay na nga nán na, “Alà nu ngámin daya maladága nga lalláki nga Hebreo, se nuda illudán ngámin ki wángag Nilo. Ngamay daya babbay, ay akkan nuda an-anuwan.”

Tu nekeanà tu Moses

2 Kadatun na al-algaw, ay uwad isa nga laláki nga kaputútán tu Levi nga nangatáwa ka isa nga babay ya kaputútán tu Levi pe. ² Nabùsit tu babay, ay se nagan-anà ka laláki. Ay kane masingan na nga dumúma tu piya natu an-anà, ay nesir-sirù na ki unag tallu búlán. ³ Ay kane akkan na nga mesirù in, ay pinangwa na tu an-anà na ka idda na nga ummán ka làba nga sidaddu. Datu tubutúbung tu kinuwa na. Pinintaán na ka níkat tu úbat natu sinan làba, ay se na ipidda tu an-anà, ay se na mawe isrà kitu dappit natu wángag kitu giyán datu tubutúbung. ⁴ Ay tu babay ya wagi natu an-anà, ay nagsisíkad kitu ad-adayyu, ta sin-sinnan na nu nágan tu màwa kitu an-anà. ⁵ Ay tu babay ya an-anà natu ári, ay nawe kitu wángag nga magdígut. Ngamay datu asassu na nga babbay nga kabulun na, ay

---

1:14 Ya ladrilyu, ay ummán ka hálu blak may nàwa ki lusà se ninànà a dagámi se la naupuwán.

nagdal-dalen da ngala kitu dappit. Ay se na la nga nasingan tu sinan làba kitu tubutúbung. Ay díkod pinálà na kitu isa kadatu asassu na. ⁶ Ay kane lùtán na, ay nasingan na tu an-anà a sumángit. Nakalakkán kaggína, ay nán na, “Isa kadaya annánà daya Hebreo idi ya an-anà,” nán na. ⁷ Ay se la nga nán natu babay nga wagi natu an-anà kitu an-anà natu ári, “Nu piyán mu, ay pagsápul taka kadaya babbay nga Hebreo ka managíbi kiya an-anà pára kikaw,” nán na. ⁸ Ay tútu, “Ara lugud,” nán tu an-anà natu ári. Ay díkod nawe tu an-anà, se na nga ayabán tu ina natu an-anà. ⁹ Ay nán natu an-anà natu ári kitu ina, “Alà mu idi nga an-anà, ta tagibiyam pára kiyà, ay tangdánan taka,” nán na. Ay díkod inalà natu babay tu an-anà, se na tagibiyam. ¹⁰ Ay kane umabay tu an-anà, ay nilbet natu babay kitu an-anà natu ári se na tagábuwan. Ay nán na, “Ingágan ku idi nga an-anà ka Moses, ta nasmà ku ki danum,” nán na.

Tu nepappan tu Moses ka Midian kane magtálaw ka Egipto

¹¹ Isa ngalgaw kane umabay tu Moses sin, ay nawe na siningan datu kamungayán na nga Hebreo. Ay nasingan na nu wà ummán tu agrígát da kadatu nadammat ta ubra da. Ay uwad pe nasingan na nga iEgipto, nga atán mangámang kitu isa nga Hebreo nga isa kadatu kamungayán na. ¹² Naglangalanga kitu lib-lebut na. Ay kane áwan na masingan, ay pinatay na tu iEgipto, ay se na itaman kitu karagintán. ¹³ Ay kane láwa natun, ay lumawán manin. Ay tura na la nasingan ya duwa nga Hebreo nga magpatay. Ay tútu nán na kitu nakabásul, “Tura mu pe la nga patayan ya kamungayán mu kam!” nán na. ¹⁴ Ay nán natu tolay nga summungbát, “Inna pe ya namagbalin kikaw ka apu mi se marangguwes kadakami ta? Asippatayan nà kid pe gane, nga ummán kitu nammatay mu kitu iEgipto,” nán na. Ay díkod nagansing tu Moses nga nán na, “Nammuwán da tolay yin 'kaw tu kinuwà,” nán na kitu lammat na. ¹⁵ Ay kane mammuwán kurug natu ári, ay papatay na tu Moses sin. Ngamay nagbarráw tu Moses se la mawe ka íli Midian. Ay kane dumatang kitúni, ay nagtutúgaw wala ki bíkat tu isa nga bubun kitúni. ¹⁶ Ay se la atán pe yin datu pittu wa babbalásang nga annánà natu pádi ka Midian, nga magsàdu ka inuman datu karneru natu ama da. ¹⁷ Ngamay uwad da pe inumbet nga magpas-pastu nga lalláki, ay se dada nga pàradan. Ay nigdù ne Moses da, ay se nada pe yin sengán nga magpenum kadatu karneru da. ¹⁸ Ay kane magulli da ngin kitu giyán

tu Reuel nga ama da, ay nán na kaggída, “Tura kayu nakaru inumbet kídí nga algaw?” nán na. ¹⁹Tútu nán da, “Uwad isa nga laláki nga iEgipto nga nangigdù kadakami kadatu lalláki nga magpas-pastu, ay se nakami pe pinagsàdu, se na pinenumán datu karneru.” ²⁰Ay tútu nán na kadatu pútupútut na, “Ka wàna giyán na ngin? Tura nu pinanáwan nala nga di inayabán kídí, ta senu mangán pikam!” Ay díkod inayabán da tu Moses. ²¹Panda kitun, ay nakikobung tu Moses sin kade Reuel. Ay nepaatáwa pe natu Jetro kitu Moses tu Zippora nga an-anà na. ²²Nagan-anà ka isa nga laláki. Nán tu Moses nga, “Agtangeli yà kanedi nga giyán, túya ipangágan ku ka Gershom idi nga pútut ku,” nán na.

²³Ay kane mabà-bayág gala nga dagudagun nin, ay natay tu ári ka Egipto. May datu iIsrael, ay ittu na kam ma makat-atúlág da kiya kapar-parigátan da gapu kitu angngasassu datu iEgipto kaggída. Ay tútu nakim-imallà da nga makiseng ke Dios. ²⁴Nagína ne Dios tu akat-atúlág da, ay tútu nepalammat kaggína tu kari na kade Abraham, de Isaac se de Jacob. ²⁵Nasingan ne Dios tu kapà-pàyanán datu iIsrael, ay tútu nakalakkán kaggída.

Tu nagkarraw ne Apu kitu Moses

3 Ay díkod tu Moses sin tu magtar-tarakan kadatu karneru se kalding tu Jetro, nga katugágan na nga pádi ka Midian. Isa ngalgaw nippan na datu ipas-pastu na nga karneru kitu dammáng natu ir-ir-er. Ay dummatang kitu bantay Horeb, nga bantay ne Dios. ²Ay kitúni, ay uwad anghel ne APU nga nagpassingan kaggína. Tu inagpassingan na, ay ummán ka apuy ya maggatagatang ki isa nga kaykayu. Kane masingan tu Moses tun, ay ummadanni. Gumatagatang tu kaykayu, ngamay akkan masidug. ³Ay nán tu Moses kitu lammát na, “Wè mán sinnan yán na nakas-kasdáaw, ta tura akkan masidug ya kaykayu kiyán,” nán na. ⁴Ay kane masingan ne APU nga umadanni tu Moses nga mawe maningan kitu kaykayu, ay nagúni kitu kaykayu nga nán na kaggína, “Moses! Moses!” nán na. Ay nán tu Moses, “Inna tun, Apu?” nán na. ⁵Ay tútu nán ne Dios kaggína, “Mamanda ka ngala kiyán. Ay ippà mu daya palluka mu, ta atán ka nga magsisíkad kiya napatag nga lusà. ⁶Iyà ya Dios natu ama mu, se Dios de

Abraham, se de Isaac se de Jacob,” nán na. Ay tútu tinàbán tu Moses tu múkát na, ta magansing maningan ke Dios.

⁷ Ay se la nán ne APU kaggína, “Nasingan ku ya agrig-rígát daya tolay ku nga atán ka Egipto. Nagina ku pe ya akim-imallà da, gapu ki rawat daya mangitur-turáy kaggída. Sikkaammu wà kadaya kapar-parigátan da. ⁸ Ay ittu ya gapu na nga inumbet tà, nga mangítálaw kaggída kiya biyáng daya iEgipto, se kuda ippan kiya abay se napiya nga lusà nga giyán daya ngámin na masápul da. Ay ittu pe ya giyán pikam daya Cananeo, daya Heteo, daya Amoreo, daya Perizeo, daya Hiveo, se daya Jebuseo. ⁹ Ay naginà kurug ya akim-imallà daya iIsrael, ay se nasingan ku pe ya amal-pallà tutu wala daya iEgipto kaggída. ¹⁰ Ay túya ibon taka kiya ári ka Egipto, ta mawem alà daya iIsrael la tolay ku, se muda itálaw ka Egipto,” nán na. ¹¹ Ngamay nán natu Moses ke Apu Dios, “Inna ngà nád pe yala nga mawe kiya ári ka Egipto nga mangalà kadaya iIsrael se mangítálaw kaggída ka Egipto!” nán tu Moses. ¹² Ngamay nán ne Apu Dios, “Bulunan taka mà. Ay tu idi ya pakelasínán nga iyà ya nangibon kikaw: Nu metálaw mun daya iIsrael ka Egipto, ay day-dayáwan dà nga Dios nu kídi ya bantay,” nán na.

Tu nangipakammu ne Apu Dios ki ngágan na

¹³ Ay se la nga nán tu Moses ke Dios, “Ay nu dumatang ngà kannán giyán daya iIsrael, ay se ku la nán kaggída nga, ‘Nebon nà ya Dios daya apuapu nu,’ nu nán ku, ay se dala nga saludsúdan kiyà nu inna ya ngágan mu, ay nágan naya kagiyan ku kaggída?” nán tu Moses. ¹⁴ Ay tútu nán ne Dios kitu Moses, “Iyà ya Iyà,” nán na. Ay se na nán manin, “Tu idi ya kagiyan mu kadaya iIsrael la tolay ku, ‘Ya nagngágan ka Iyà ya Iyà, ay nepàrob nà kadakayu,’ nán mu,” nán na. ¹⁵ Ay nán pe ne Dios kitu Moses, “Ay nán mu kídi kadaya iIsrael, ‘Nge APU nga Dios datu apuapu nu wa Abraham, se de Isaac, se de Jacob, ya nangipàrob kiyà kadakayu,’ nán mu. Ay ittu yán ya ngágan ku ka áwan panda. Ittu pe yán ya ipangágan kiyà daya ngámíngámin na tolay ka panda. ¹⁶ Mawe ka lugud din, ta mawem urnúngan ngámin daya pangmanàman daya iIsrael, ay se mu kagiyan kaggída nga, ‘Nge APU nga Dios datu apuapu nu wa Abraham, se Isaac, se Jacob, ay nagpassingán kiyà,’ nán mu kaggída. Ikagim pe kaggída nga

---

3:14 Ki aggúni nga Hebreo, ay ‘Hayah Asher Hayah’ onu ‘Ehyeh Asher Ehyeh’. Ya sarut na ay “Atán nà se ataatan nà peyapeyang ka áwan panda.”

ginina kuda ngin se nasingan ku ya kapà-pàyanán da ka Egipto. ¹⁷ Ay gapu kídi, ay pinalánù a itálaw kuda ngin kadaya kapar-parigátan da ka Egipto. Ay se kuda nga ippan kiya napiya se nadam-ag tutu wala nga lusà a pag-agyanán pikam daya Cananeo, daya Heteo, daya Amoreo, daya Perizeo, daya Hivo, se daya Jebuseo. ¹⁸ Ay ikurug daka. Ay se kayu wala nga mawe se daya pangmanàman daya iIsrael kiya giyan naya ári ka Egipto, ay se nu wala nán kaggína, ‘Nge APU nga Dios mi nga Hebreo, ay nagpassingan kadakami. Palubúsán nakami agpà nga mawe ka ir-ir-er ka tallu ngalgaw, ta magbasu kami ka pagdáyaw mi ke APU nga Dios mi,’ nán nu. ¹⁹ Ammu ku win nga akkan nakayu palubúsán ya ári ka Egipto nu akkan mapalsu pikam kiya kababalin ku. ²⁰ Ay túya ipassingan ku kaggída nga iEgipto ya kakabalin ku. Panísan kuda kadaya nakas-kasdáaw nga kuwaan ku kaggída. Díkod palubúsán nakayun na mawe. ²¹ Ay nu magtálaw kayun, ay pagmaruwan ku daya iEgipto kadakayu, ta senu adu daya itug-túgut nu kadakayu mawe, ta iddán dakayu. ²² Ay magadang daya Hebreo nga babbay kadaya babbay nga iEgipto ka balitù a iggagaldid da, se daya duddúma nga nangína nga kuw-kuwa da, ay iddán dada. Ay iddán dada pe kadaya bad-bádu wa pagbádu da se daya annánà da. Díkod málàan nu daya iEgipto kadaya kuw-kuwa da,” nán na.

Tu nanggidde ne Apu kitu Moses ka kababalin na

4 Ay se la nga summungbát tu Moses nga nán na, “Ay kas pangarígan ta akkan dà kurugan, se akkan da ginán daya kag-kagiyan ku, ta get nán da nga, ‘Busid mu mà yán a, nga nagpassingan kikaw we APU,’ get nu nán da,” nán tu Moses. ² Ay tútu nán ne APU kaggína, “Nágan naya im-immán mu ta?” Ay “Tàdukud mà,” nán na. ³ Ay nán ne Apu Dios, “Ibattám,” nán na. Ay tútu nibbatán na kurug. Ay pagkilát na ngala nga nagbalin ka idaw tu tàdukud. Ay díkod inadayyuwán tu Moses. ⁴ May nán ne APU kaggína, “Tàmám ki íput,” nán na. Ay tútu tingkam na kurug, ay nagbalin ka tàdukud kammin. ⁵ “Tu yán ya kuwaam, ta senu mangurug da nga kurug ga nagpassingan kikaw we APU nga Dios datu apuapu da nga Abraham, se Isaac, se Jacob,” nán ne Apu. ⁶ Ay nán manin pe ne APU kaggína, “Isùsù mu ya ímam ki unag bádu,” nán na. Ay tútu nesùsù na kurug tu íma na kitu unag bádu na. Ay kane ilawán na kammin, ay tura la pummusà tutu wala nga nagsadúra. ⁷ Ay nán manin ne Apu Dios kaggína,

“Isùsù mu manin ya ímam ki unag bádum,” nán na. Díkod, nesùsù na kurug manin. Ay kane din na ilawán na manin, ay ummawan tu sadúra na ngin. Napiya ngin tu íma na nga ummán kadatu duddúma nga parte baggi na. ⁸“Ay nu akkan da pà-pàgan tu nunna nga pakelasínán da kuma, ay mabalin na kurugan da ngin ya mekàduwa. ⁹Ay nu akkan da pikam kurugan dayán na duwa nga nakas-kasdáaw nga pakelasínán da, ay se akkan da ka pe nga ikur-kurug, ay mangirod ka ka danum kitu wángag Nilo, ay se mu la nga isiyà ki namaga nga lusà. Ay magbalin ka dága tu danum ma nesiyà mu,” nán na.

¹⁰Ngamay nán tu Moses ke APU, “Apu, gángay kammala nga akkan nà mà nalaing magúni, ay oray kídi. Akkan na nalaing magúni, ay se akkan ku ammu ya kagiyan ku nu duddúma,” nán na. ¹¹Ay tútu nán ne APU kaggína, “Inna ya nangwa kadaya mutumútung nu nga tolay ka nán mu ta? Inna ya makabalin mamagúmal, onu mamagbangngag kadaya tolay ta? Onu inna ya makabalin mamakúláp se mamakasingan kaggída ta? Akkan kadi nga Iyà kam nga APU ta? ¹²Ay túya mawe ka lugud din. Ay bul-bulunan taka, ay iyà ya mamagúni kikaw, se iyà ya magikagi kikaw kadaya masápul la ikagim,” nán na. ¹³Ay nán manin tu Moses, “Apu, pangaásim mán ta mangibon ka ngin ka sabáli tolay,” nán na. ¹⁴Ay tútu nakarungat te APU kitu Moses, ay nán na lugud din, “Atán mà nge Aaron nga wagim nga pútut pe tu Levi. Ammù nga nalaing nga magúni. Ay atán nin na umbet manabat kikaw. Ay nu masingan naka, ay makaanggam pànang. ¹⁵Ay masápul amomanám, se mu kagiyan kaggína daya masápul la kagiyan na kadaya tolay. Iyà ya mamagúni kadakayu nga duwa, ay se ipakammù kadakayu daya masápul la kuwaan nu. ¹⁶Aggína ya panguniyan mu kadaya tolay, ta aggína ya árig mútung mu. Díkod ikaw ya árig Dios nga magpekagi kaggína kadaya kagiyan na. ¹⁷Ay masápul la ag-agtum peyang ya tàdukud mu, ta ittu ya usaran mu wa mangipassingan kadaya nakas-kasdáaw wa pakelasínán da,” nán na.

Tu naggulli tu Moses ka Egipto

¹⁸⁻¹⁹Ay nagulli tu Moses ka Midian kitu giyán de Jetro nga katugángan na. Ay kitu kowad na kitúni, ay nán ne APU kaggína, “Magulli ka ngin ka Egipto, ta ngámin datu magasippatay kikaw, ay nagkakátay da ngin,” nán na. Ay tútu nakipalúbus tu Moses kitu katugángan na nga nán na,

“Pangaásim mán, ta palubúsán nà agpà a magulli kammin ka Egipto kadatu pan-pane ku. Ta ‘wè sinnan nu sibbiyág da pikam,” nán na. Ay tútu nán tu Jetro kaggína, “Mawe ka lugud, ay simpipiya kuma ya uray mu wa mawe,” nán na. ²⁰ Ay díkod, inalà tu Moses datu pútut na nga pabeg lalláki se tu atáwa na, ay se nada netakay kitu asnu da, ay se dala nga nagrubbuwát nga magulli ka Egipto. Ay ag-agtu pe tu Moses tu tàdukud nga pausár ne Dios kaggína.

²¹ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ay nu atán kayu win ka Egipto, ay masápul ipassingan mu kiya ári datu nakas-kasdáaw wa mà-màwa nga pàwà kikaw, ta niddán taka ngin ka kababalin mu wa mangwa kadatun. Ngamay pagsukíran ku ya uray na. Ay díkod akkan na palubúsán na mawe daya tolay. ²² Ay se mu la kagiyan kiya ári, ‘Tu idi ya nán ne APU. ‘Daya iIsrael, ay bílang da ka an-anà ku wa laláki nga manákam. ²³ Díkod palubúsán muda nga mawe magday-dáyaw kiyà. Ay nu akkan muda palubúsán na mawe, ay tu idi ya kuwaan ku: patayan ku ya manákam ma an-anà mu wa laláki,’ nán mu,” nán ne Apu Dios.

²⁴ Ay kitu isa nga balay ya nagdagusán da kitu ammeyag da ka Egipto, ay nagpassingan ne APU kitu Moses. Ay patayan na kuma. ²⁵ Ngamay tu Zippora nga atáwa na, ay nangalà ka natadam ma batu, ay se na nga kugítan tu manákam ma an-anà da nga laláki, ay se na ililet kadatu bingil tu Moses tu lublub nga nippà na kitu an-anà da. Ay nán na kaggína nga mangililet, “Kurug ga ikaw ya atáwà gapu ki dága,” nán na. ²⁶ Ay tútu akkan netúluy ne Dios tu palánu na. Ay ittu tu inangngagi ne Zippora ka, “Atáwa taka gapu ki dága naya panagkúgit,” nán na.

²⁷ Ay nán ne APU kitu Aaron, “Mawem sabtan ne Moses ka ir-ir-er,” nán na. Ay díkod nawe na sinabat tu Moses kitu bantay ya agpassingannán ne Dios, ay se na umàán. ²⁸ Ay kinagi tu Moses kitu Aaron ngámin datu kinag-kagi ne APU nga pekagi na kaggída, se ngámin datu nakas-kasdáaw wa pakelasínán da nga piyán ne Dios nga ipàwa kaggína.

²⁹ Ay díkod nawe de Moses se tu Aaron kitu giyán datu iIsrael, se da urnúngan datu pangmanàman da. ³⁰ Ay díkod kinagi tu Aaron ngámin datu kinagi ne APU kitu Moses, ay se da nepassingan datu nakas-kasdáaw wa pakelasínán nga kurug datu kinag-kagi da. ³¹ Ay nangurug datu tolay gapu kitu nasingan da. Ay nagukkab da nga nagday-dáyaw ke APU, kane

---

4:27 Ya gangay da kitun, ay umàán da ya tolay nga dàngan da nu alabet da.

mammuwán da nga inumbet kaggída nga iIsrael, ay se sikkaammu pe kadatu ngámin na kapar-parigátan da.

Tu nepappan de Moses se Aaron kitu ári ka Egipto

5 Ay kane din mabalin tun, ay nawe de Moses se Aaron kitu ári ka Egipto, ay se da nán kaggína, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael, ‘Palubúsán mu nga mawe daya tolay ku, ta senu màwa da ya piyasta nga pára kiyà ka ir-ir-er,’ nán na,” nán da. ²Ngamay nán tu ári, “Inna nge APU ta, tura ku kurugan daya kag-kagiyan na nga magpapan kiyà kadaya iIsrael? Akkan ku am-ammu nge APU, ay se kannán ku papannan daya iIsrael!” nán na. ³Ay tútu nán de Moses se Aaron, “Ya Dios daya Hebreo, ay nagpassingan kadakami. Papannan nakami ka ir-ir-er, nga tallu ngalgaw wa dalenan ya kadayyu na, ta senu makapagbasu kami ka pagday-dáyaw mi ke APU nga Dios mi. Nu akkan mi kuwaan yán, ay patayan nakami ka sinakit onu ki gubát,” nán da. ⁴Ngamay nán tu ári ka Egipto kaggída, “Dakayu Moses se Aaron, taanna, tura nu piyán ilísi daya tolay kadaya ubra da ta? Ara ngin, mawe kayun kadaya ub-ubra nu!” ⁵Ay se la nán pikam tu ári, “Sinnan nu kod. Adu da tutu wala pà nang ngin may daya tolay kídi nga íli, ay piyán nu nu magimáng da!” nán na.

⁶Ay kitun mismu nga algaw, ay binílin na datu mangiapu kadatu tolay se datu kak-kapatás da nga nán na, ⁷“Manggayát kídi yin, ay akkan nu iddán daya tolay ka dagámi pára kiya kuwaan da nga ladrilyu. Aggída kampela ngin ya maggalà kadaya dagámi nga masápul da. ⁸Ngamay akkan nu pe assayán ya nìdang nga bílang naya ladrilyu nga kuwaan da. Ittu kam ya kaadu naya kuwaan da. Magsad-sadut da kammala ngin nin, ay túya akipalúbus da nga mawe ka ir-ir-er nga magbasu ka pagdáyaw da kiya Dios da. ⁹Ay kadamtan nu wala ya ubra daya lalláki, ta senu mapasiya da pà nang, ay díkod akkan da at-atangyaan nin daya busid da bàbà nán,” nán na.

¹⁰Ay díkod datu ù-upisiyál se datu kak-kapatás da, ay nawe da kinagi kadatu tolay datu kinagi tu ári kaggída. Ay nán da, “Tu idi ya nán naya ári, ‘Akkan kayun na middán ka dagámi. ¹¹Dakayu kampela ngin nin ya mawe magsápul. Ngamay ya nìdang nga kuwaan nu nga ladrilyu, ay akkan

---

5:7 Ya ladrilyu, ay ummán ka hálu blak nga áwan abbut, nga nàwa ki pinaglibug nga lusà se dagámi se la naupuwán.

màsayán,' nán na," nán da. ¹²Ay díkod nasip-siparà datu tolay kadatu ngámin giyán ka Egipto nga maggalà ka dagámi. ¹³Ay datu ù-upisiyál se datu kak-kapatás da, ay pardadán da kammala datu tolay ya nán da, "Masápul a nga balinan nu ya ubra nu. Ay páda na kitun kitu middán kayu pikam ka dagámi," nán da. ¹⁴Ay datu iIsrael la pinagkapatás datu upisiyál nga iEgipto, ay bináubáut dada. "Taanna tura kúráng kitu dáti ya kinuwa nu kídi nga algaw?" nán da.

¹⁵Ay díkod datu kak-kapatás sa iIsrael, ay nawe da kitu giyán tu ári nga magríri. Ay nán da, "Apu, taanna tura dakami pe pakunán na asassu nu. ¹⁶Awan midde kadakami nga dagámi, ngamay páda na kam ya nìdang nga ubra mi. Ay se dakami pe ya báubáut daya tolay mu. Ngamay daya tolay mu ya atán básul," nán da. ¹⁷Ngamay nán tu ári, "Nasadut kayu kammala ngin nin! Nasadut kayu ngámin! Túya peyapeyang ya akipalúbus nu wa mawe nga magbasu ka pagdáyaw nu ke APU. ¹⁸Mawe kayun kadaya ubra nu. Ata áwan kammala nga dagámi nga midde kadakayu, ay se oray nu mapakuna, ay páda na kitu dáti ya mìdang nga ubraan nu," nán na. ¹⁹Ay kane makagi kadatu kak-kapatás nga iIsrael nga akkan màsayán tu nìdang kaggída nga ubra da, ay nammuwán da ngin na nadakè in tu kapà-pàyanán da. ²⁰Ay kane lumawán da nga gayát kitu giyán tu ári, ay nesabat da de Moses se Aaron na atán magid-iddag kaggída. ²¹Ay nán da kade Moses se Aaron, "E APU ya makammu wa mamánis kadakayu, áta gapu kadakayu, ay lùsawan nakami ya ári yin se daya ù-upisiyál na. Ay atán pambarán da ngin na mamatay kadakami," nán da.

Tu nagríri natu Moses ke Apu

²²Ay tútu nakiamomán manin ne Moses ke APU nga nán na, "Apu, taanna, tura nadakè ya kinuwám kadaya tolay? Taanna, tura nà ala nebon kaggída? ²³Ata nanggayát kitu nangipàrob mu kiyà kiya giyán naya ári nga mangiúni kikaw, ay nadakè in ya pamà-pàyanán na kadaya tolay yin, ay áwan mu pikam kinuwa ka angngilísim kaggída," nán na.

Nekagi ne Apu tu angítálaw na kadatu iIsrael

6 Ay se la nán ne APU kitu Moses, "Kídi, ay masingan mun ya kuwaan ku kiya ári. Ata gapu kiya pannakabalin ku, ay palubúsán nakayu.

Akkan nakayu wala nga palubúsán na mawe, nu di na kayu pe pataláwan kiya íli na,” nán na.

² Ay nán ne Apu Dios kitu Moses, “Iyà nge Yahweh. ³ Nagpassingan nà kitu Abraham, kitu Isaac se kitu Jacob. Nagpassingan nà a Dios nga Mannakabalin kaggída. Ngamay akkan nà nagpakammu kaggída kiya ngágan ku nga Yahweh. ⁴ Nekar-karì pe kaggída nga ipakin-kuwà kaggída ya íli Canaan, ya íli nga nag-agyanán da kitu agtangeli da kitúni. ⁵ Ay se ku pe nagìna daya aggul-ulul daya iIsrael gapu ki amar-parígát datu iEgipto nga ittu daya mangasassu kaggída. Ay díkod nadamdam ku tu nekarì kaggída. ⁶ Kagiyan mu lugud kadaya iIsrael nga Iyà nge Yahweh. Ay itálaw takayu kiya anngasassu daya iEgipto kadakayu, se ya amar-parígát da kadakayu kadaya nasulit ta ipaubra da kadakayu. Ipassingan ku kaggída ya kababalin ku ki anngalà ku kadakayu. Ay se kuda nga panísan tutu wala. ⁷ Ay dakayu win daya tolay ku, ay Iyà in ya Dios nu. Ay mammuwán nu wa kurug ga Iyà e Yahweh nga Dios nga nangitálaw kadakayu kiya anngasassu daya iEgipto. ⁸ Ay se takayu ippan kiya íli nga nekarì, nga idde kadatu apuapu nu wa Abraham, se Isaac, se Jacob. Iddè kadakayu ka kuw-kuwa nu win. ‘Iyà nge Yahweh,’ nán na, nán mu kaggída.” ⁹ Ay ittu tu kinagi tu Moses kadatu iIsrael. Ngamay akkan da pà-pàgan tu Moses ta nippà tu agnamnáma da ngin gapu kitu kinarungat pà nang datu mangasassu kaggída.

¹⁰ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, ¹¹ “Mawe ka kiya giyan naya ári ka Egipto, ay se mu kagiyan kaggína nga pataláwan na daya iIsrael kiya íli na,” nán na. ¹² Ngamay nán tu Moses ke APU, “Akkan dà pà-pàgan daya iIsrael, ay tu nád agpà kiya ári nu pàgan nà. Tàwán kam kiya akkan ku ammu magúni,” nán na. ¹³ Ngamay inamomanán ne APU tu Moses se tu Aaron. Binílin nada mepanggap kadaya iIsrael se kiya ári ka Egipto. Binon nada nga mawe mangitálaw kadatu iIsrael ka íli Egipto.

Ya naggay-gayatán de Moses se Aaron

¹⁴ Ay tu dedi daya tul-tolay nga naggay-gayatán tu Moses se tu Aaron. Ay datu lalláki nga pútupútut tu Ruben na manákam ma pútut tu Israel, ay tu Hanoc, tu Pallu, Hezron, se tu Carmi. Tu dayán datu pútupútut tu Ruben. ¹⁵ Datu pútupútut tu Simeon nga lalláki, ay tu Jemuel, tu Jamin, tu Ohad, tu Jakin, tu Zohar, se tu Saul nga pútut na kitu babay ya iCanaan.

Tu dayán datu pútupútut tu Simeon. ¹⁶ Ay tu dedi daya ngag-ngágan datu pútupútut tu Levi. Tu Gershon tu manákam, ay se la tu Kohat, ay se la nga itu Merari. Magatut se tallu púlu se pittu tu dagun tu Levi se la natay. ¹⁷ Ay datu pútupútut tu Gershon na lalláki, ay tu Libni, se tu Shimei. Ay adu pe datu pútupútut da. ¹⁸ Ay datu pútupútut natu Kohat nga lalláki, ay tu dedi: tu Amram se tu Izar, se tu Hebron, se tu Uzziel. Ay nagdagun ka magatut se tallu púlu se tallu tu Kohat se la nga natay. ¹⁹ Ay datu pútupútut natu Merari nga lalláki, ay tu Mali se tu Mushi. Ay ittu dayán datu pútupútut tu Levi se datu pútupútut da kampela ngin. ²⁰ Tu Amram, ay inatawán na tu Jokebed nga wagi natu ama na. Ay tu Moses se tu Aaron datu annánà da. Nagdagun ka magatut se tallu púlu se pittu tu Amram, se la nga natay. ²¹ Ay datu pútupútut tu Izar nga lalláki, ay tu Kora, se tu Nefeg, se tu Zicri. ²² Ay datu pútupútut tu Uzziel nga lalláki, ay tu Mishael, tu Elzafan se tu Sitri. ²³ Ay tu Aaron, ay inatawán na tu Elisheba nga pútut tu Amminadab se wagi natu Nashon. Ay appát datu annánà da nga lalláki: tu Nadab, se tu Abihu, se tu Eleazar, se itu Itamar. ²⁴ Ay datu pútupútut natu Kora nga lalláki, ay tu Assir se tu Elkana se tu Abiasaf. Tu dayán datu tangámalán tu Kora. ²⁵ Tu Eleazar nga pútut Aaron nga laláki, ay inatawán natu isa kadatu pútut tu Putiel nga babbay. Ay tu Finehas tu an-anà da. Tu dayán datu apuapu datu gakagaka se datu pam-pamilya datu naggayát kitu Levi.

²⁶ Ay tu Aaron se tu Moses nga nakagi kadayán, ay ittu kam de Aaron se Moses nga nagkunaán ne APU ka, “Itálaw nu daya iIsrael kiya ili Egipto, ngámin da nga tangámalán.” ²⁷ Ay aggída kam pe tu Moses se tu Aaron nga nawe kitu ári ka Egipto, nga nangikagi kaggína nga itálaw da datu iIsrael ka Egipto.

Tu bílin ne Dios kitu Moses se tu Aaron

²⁸ Kitu algaw nga nangamomán ne APU kitu Moses kitu kowad na ka Egipto, ²⁹ ay nán ne APU kaggína, “Iyà nge Yahweh. Ikagim kiya ári ka Egipto ngámin daya kag-kagiyan ku kikaw,” nán na. ³⁰ Ngamay nán tu Moses ke APU, “Apu, akkan nà mà nalaing magúni. Paanna pe ya anggína naya ári kiyà?” nán na.

7 Ay nán ne APU kitu Moses, “Sinnam a, ta pagbalinan taka ka ummán ke Dios ki àráng naya ári. Ay e Aaron nga wagi mu ya bátug panguniyam.

²Ikagim mala ngámin ke Aaron datu nebílin ku kikaw, ay aggína ngala ya mangikagi kiya ári ka Egipto nga pataláwan na daya iIsrael kiya íli na. ³Ngamay pagsukíran ku ya uray naya ári, ta senu oray nu kaduwan ku wala daya nakas-kasdáaw wa ipassingan ku kiya íli Egipto, ⁴ay akkan naka pà-pàgan ya ári. Ay se ku la nga idde kaggída nga iEgipto ya nadammat tutu wala nga pannakapánis da, ay se ku la nga itálaw daya ngámin tangámalan na iIsrael nga tolay ku kiya íli Egipto. ⁵Ay díkod mammuwán daya iEgipto nga Iyà nge Yahweh, nu panísan kuda se ku itálaw daya iIsrael kaggída,” nán na. ⁶Ay kinuwa kurug tu Moses se tu Aaron datu ipàwa ne APU kaggída. ⁷Ay kitun na nepappan da kitu giyán tu ári ka Egipto, ay walu púlu dagun tu Moses sin, se walu púlu se tallu tu dagun tu Aaron nin.

Tu nakas-kasdáaw nga tàdukud tu Aaron

⁸Ay nán ne APU kitu Moses se tu Aaron, ⁹“Ay nu masápul naya ári ya nakas-kasdáaw wa pakelasínán na nga kurug daya kag-kagiyan nu, ay pelubtág mu ke Aaron ya tàdukud ki àràng naya ári, ta senu magbalin ka idaw,” nán na. ¹⁰Ay díkod nawe de Moses se Aaron kitu giyán tu ári. Ay kinuwa da kurug tu nebílin ne APU kaggída. Nelubtág kurug tu Aaron tu tàdukud kitu àràng tu ári, se datu ù-upisiyál na, ay nagbalin kurug ka idaw. ¹¹Ay tútu kirrawán tu ári datu mamasírib ba tolay se datu durarákit na, se datu maragsalamangka ka Egipto. Ay gapu kitu sírib da, ay kinuwa da pe tu ummán kitu kinuwa tu Aaron. ¹²Nelubtagán da datu tàdukud da, ay nagbalin da pe ka idaw. Ngamay tu tàdukud tu Aaron, ay tillan na ngámin datu tàdukud da. ¹³Ngamay nagsúkir pikam mala tu uray tu ári, ay akkan nada nga kur-kurugan nga ummán kitu kinagi ne APU.

Tu nagbalin natu danum ka dága

¹⁴Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Akkan papannan naya ári daya tolay, ta summúkir ya uray na. ¹⁵Mawe ka manin kaggína nu pagmakát kaláwa. Idaggán nu kiya dappit naya wángag, ta mawe kiyán. Alà mu tu tàdukud mu wa nagbalin ka idaw kagedamen. ¹⁶Ay se mu la nán kaggína, ‘Nge APU nga Dios daya Hebreo, ay nepàrob nà. Nán na nga pataláwan

---

7:16 Daya Hebreo, ay iIsrael da kam.

mu kanu daya tolay na, ta senu mawe da ki ir-ir-er nga magday-dáyaw kaggína. Kinagi na yanin kikaw, may panda kídi, ay akkan mu ikur-kurug.’¹⁷ Ay túya nán ne APU kídi kikaw, ‘Tu idi ya pakasinnán mu nga aggína kurug ya APU. Sinnam ta ibadit ku idi ya tàdukud ku kídi wángag Nilo, ay magbalin ka pabeg dága ya danum na.’¹⁸ Matay ngámin daya sissida na, ay se nabuyù ya aláb na. Díkod akkan mainum daya iEgipto ya danum na,’ nán na,” nán tu Moses.¹⁹ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ay kagiyán mu ke Aaron nga alà na ya tàdukud, se na la nga itatáyag ki bátug daya dan-danum ki Egipto, ummán kadaya wángawángag, se aw-awweg, daya pisupisung se daya bat-battung, ta senu magbalin dayán ngámingámin ka dága. Ay magbalin ka dága ngámin daya danum ki Egipto, oray daya atán kadaya ngámin baláki nga agdanumán da,” nán na.

²⁰ Ay díkod kinuwa tu Moses se tu Aaron tu nebílin ne APU kaggída. Netáyag tu Aaron tu tàdukud na, se na nepadit kitu danum kitu wángag Nilo. Ay nagbalin ka dága tu danum kitu wángag. Kinuwa na idi kitu pagmar-marngán tu ári se datu ù-upisiyál na.²¹ Ay natay ngámin datu sissida kitu wángag, ay se nabuyù tutu wala tu danum. Díkod akkan makenum datu iEgipto kitu danum nga maggayát kitu wángag Nilo. Dága ngámin ya danum ki ngámin Egipto.²² Ay nàwa pe datu maragsalamangka ka Egipto tu kinuwa tu Moses se tu Aaron gapu kitu sírib da kampela ngin nin. Díkod akkan na naulis tu kinasúkir tu ári. Akkan nada nga kinur-kurug nga ummán kitu kinagi ne APU.²³ Ay se nawe la ngin tu ári kitu palásiyu na. Akkan na nga linam-lammat tin tu nàwa.²⁴ Ay datu iEgipto, ay nambug da kitu dappit tu wángag Nilo ka pagsàduwán da, ta akkan da mainum tu danum natu wángag.

²⁵ Ay pittu ngalgaw ya napalábas sin nanggayát kitu namagbalin ne APU kitu wángag Nilo ka dága.

Datu napalotán na tukà

8 Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Mawe ka manin kiya ári, ay nán mu kaggína, ‘Tu idi ya nán ne APU, Papannam daya tolay ku, ta senu mawe da magday-dáyaw kiyà.’² Ay nu akkan muda palubúsán, ay pannuwan ku ka tukà ya ngámingámin giyán ki íli mu.³ Mapnu tutu wala ka tukà ya wángag Nilo. Ay se la nga gumadáng dayán na tukà, se da la umbet kiya palásiyum. Madaran da kiya kuwartu mu se kiya káma

mu, se kadaya babbalay daya ù-upisiyál mu, se daya tolay mu. Magyán da pe kadaya aglutuwán nu ka sinápay se kadaya besin nga aglammugán nu ka arína ⁴Dayán na tukà, ay pagdikkapán daka, se daya bobonan mu se daya ngámin tolay mu, nán mu,” nán ne APU. ⁵Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Kagiyan mu ke Aaron nga alá naya tàdukud, se na la nga itáyag kiya bátug daya wángawángag, se daya aw-awweg se daya bat-battung ta senu lumawán ngámin daya tukà, se da magkakápan kadaya ngámin giy-giyán ka Egipto,” nán na. ⁶Ay netáyag kurug tu Aaron tu tàdukud na kitu bátug datu wángawángag se datu aw-awweg se datu bat-battung ka Egipto. Ay naglalbet kurug datu tukà, ay nalokop tu ngámin Egipto kaggída. ⁷Ngamay gapu kitu am-ammu kampela ngin nin datu maragsalamangka nga iEgipto, ay nàwa da pe ya ummán kitun.

⁸Ay se la nga kirrawán tu ári tu Moses se tu Aaron, ay se na nán kaggída, “Makim-imallà kayu mán ke APU, ta pataláwan na kuma ngámin daya tukà kiya palásiyù, se kadaya babbalay daya tolay ku, ay se ku la nga palubúsán na mawe daya iIsrael nga magday-dáyaw ke APU,” nán na. ⁹Ay nán tu Moses kitu ári, “Akkan ka ngala min-induwán na mangikagi kiyà nu nungay naya piyám ma angngikarárag ku kikaw se kadaya ù-upisiyál mu se kadaya tolay mu, ta senu umawan daya ngámin tukà kiya palásiyum se kadaya babbalay. Ay tittu ya wángag Nilo ya giyán da ngin,” nán na. ¹⁰Ay nán tu ári, “Kaláwa,” nán na. Ay nán tu Moses, “Nu ittu ya nán mu, ay ittu ya màwa, ta senu mammuwán mu nga áwan tutu wala ya mepáda ke APU nga Dios mi. ¹¹Umawan daya tukà ki palásiyum se kadaya babbalay daya bobonam, se kadaya babbalay daya tolay mu. Tittu ya wángag Nilo ya giyán da ngin,” nán na. ¹²Ay díkod pinanáwan de Moses se Aaron tu ári. Ay se la nga nakim-imallà tu Moses ke APU panggap kadatu tukà nga ummán kitu nagamomanán da se itu ári. ¹³Ay kinuwa kurug ne APU tu inadang tu Moses. Natayán ngámin datu tukà nga atán kadatu babbalay, se kadatu amuwág da, se kadatu tal-tálun da. ¹⁴Ay inurnúngán datu iEgipto ngámin datu natay nga tukà, se dada binun-buntun. Ay nagalibàbà tutu wala ki buyù tu ngámin Egipto. ¹⁵Ay kane masingan tu ári nga napiya tu kà-kàwaán da ngin, ay summúkir manin tu uray na nga ummán kitu nán ne APU. Maddi na pà-pàgan tu Moses se tu Aaron.

Tu nagbalin natu tápù ka sapsap

¹⁶ Díkod nán manin ne APU kitu Moses, “Kagiyan mu ke Aaron nga alà na tu tàdukud, ay se na la nga ibadit kiya lusà. Ay magbalin ka sapsap ya tápù ki ngámin Egipto,” nán na. ¹⁷ Díkod ittu kurug tu kinuwa da. Inalà tu Aaron tu tàdukud, ay se na ibadit kadatu tápù ki lusà. Ay nagbalin datu tápù ki ngámin Egipto ka sapsap, ay se da tutu wala nga malokop kadatu tolay se kadatu animál da. ¹⁸ Ay datu maragsalamangka nga iEgipto, ay pinadásan da ngámin pe datu am-ammuwán da nga sírisírib da nga mamowad kuma ka agukup, may áwan da tutu wala nga nàwa. Nalokop datu tolay se datu animál da kadatu sapsap. ¹⁹ Ay tútu nán datu maragsalamangka kitu ári, “E Dios kurug ya nangwa kídi,” nán da. Ngamay summúkir manin tu uray tu ári nga ummán kitu kinagi ne APU. Akkan na pà-pàgan tu Moses se tu Aaron.

Datu pangang-angpan na lángaw

²⁰ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, “Sumápa ka nga malukág kaláwa, se mu la idaggán ya ári nga mawe kiya wángag. Ay se mu la nán kaggína, ‘Tu idi ya kagiyan ne APU kikaw, Papannam daya tolay ku, ta senu mawe da nga magday-dáyaw kiyà. ²¹ Ay nu akkan muda papannan, ay palbetan ku daya pangang-angpan na banggaw. Díkod mabang-banggáwan ka, se daya ù-upisiyál mu, se daya tolay mu. Banggaw ngámin daya babbalay mu, se daya babbalay daya ngámin iEgipto, ay oray pe daya ngámin lusà a pagdam-án da, ay pabeg banggaw pe. ²² Ta senu ammuwán mu nga Iyà nge Yahweh, nga atán kídi nga giyán, ay ipadúmà ya íli Goshen, nga ittu ya pag-agianán daya tolay ku. Awan mawe nga banggaw kitúni, ta ²³ paglasínan ku daya tolay mu se daya tolay ku. Kaláwa ya kàwa nedi nga nakas-kasdáaw nga màwa, nán na, ’nán mu” nán ne Apu. ²⁴ Ay ittu kurug tu kinuwa ne APU, ay díkod pangang-angpan na banggaw datu inumbet kitu palásiyu natu ári, se kadatu babbabay datu ù-upisiyál na. Nadakè ya nà-nàwaán tu ngámin íli Egipto gapu kadatu banggaw.

²⁵ Ay tútu pinaayabán natu ári tu Moses se tu Aaron, ay se na nán, “Ara, mawe kayu magbasu ka pagday-dáyaw nu kiya Dios nu, ngamay kuwaan nu kídi unag íli,” nán na. ²⁶ Ngamay nán tu Moses kaggína, “Nadakè ya

ummán kiyán, áta kalùsawan dakami daya iEgipto nu masingan da daya animál nga pagbasu mi ke APU nga Dios mi. Ay patayan dakami tutu wala ki tütò. ²⁷ Masápul la tallu walgaw mi nga magdal-dalen, se kami la makadatang kitu ir-ir-er nga pagbasuwán mi ka pagday-dáyaw ke APU nga Dios mi, ta ittu yán tu nebílin na kadakami,” nán tu Moses. ²⁸ Ay tútu nán tu ári, “Palubúsán takayu wa mawe kiya ir-ir-er nga magbasu se magday-dáyaw ke APU nga Dios nu, ngamay akkan kayu wa umadayyu pàrang. Ikarárag nà lugud din,” nán na. ²⁹ Ay tútu nán tu Moses pe, “Panáwan taka lugud din, ta mawe yà makim-imallà ke APU, ta senu magtatálaw da ngin kaláwa daya banggaw nga atán ki giyán mu, se kadaya bobonan mu, se daya tolay mu. Ay akkan nakami a nga pagbus-busidán manin. Get akkan mu manin papannan daya tolay ya mawe magbasu ke APU,” nán tu Moses. ³⁰ Ay díkod pinanáwan tu Moses sin tu ári, ay se la nawe nagkarárag ke APU. ³¹ Ay kinuwa kurug ne APU tu nekarárag natu Moses. Ay umawan datu banggaw wa atán kitu giyán tu ári se kitu giyán datu bobonan na se kitu giyán datu tolay na. Awan nala nabansi oray isa nga banggaw. ³² Ngamay pinasúkir manin tu ári tu uray na, ay akkan na manin palubúsán na mawe datu tolay.

Tu nagpisti datu an-animál datu iEgipto

9 Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka manin kiya ári, ay se mu kagiyan kaggína, ‘Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya Hebreo, Papannam daya tolay ku, ta senu makapagday-dáyaw da kiyà. ² Ay nu akkan muda manin na papannan, ³ ay panísan takayu manin. Pagpistiyan ku daya ngámin na an-animál kadaya pas-pastu nu; daya bak-báka nu, se daya kabalyu nu, se daya asnu nu, se daya karneru se kalding nu, se daya kámel nu. ⁴ Ngamay pagdúmán ku daya animál daya iEgipto se daya animál daya iIsrael. Awan matay kadaya animál daya iIsrael, nán na, nán mu,” nán ne APU. ⁵ Ay nìdang ne APU ya kàwa nedi, ta nán na nga, “Kuwaan ku idi kaláwa kídí Egipto.” ⁶ Ay kane láwa na, ay kinuwa ne APU tu kinagi na. Ay ngámin datu an-animál datu iEgipto, ay natayán da, ngamay áwan nala oray isa ya natay kadatu animál datu iIsrael. ⁷ Díkod nangibon tu ári ka mawe maningan kitu nàwa. Ay kurug ga áwan oray isa kadatu báka datu iIsrael tu natay. Ngamay pinasúkir tu ári tu uray na. Ay akkan na papannan datu tolay.

Tu naglalattag datu tolay se datu an-animál da

⁸ Ay nán manin ne APU kitu Moses se tu Aaron, “Mangákup kayu ka abu, ay se la nga itábur ne Moses ki ngúdu ki àràng naya ári. ⁹ Magwáras ya abu nga ummán ki nemà tutu wala nga tápù ki ngámin Egipto. Ay ittu yán ya mamaltuwád ka lattag kadaya tolay se mamagrása kaggída se kadaya an-animál ki ngámin Egipto,” nán na. ¹⁰ Díkod nangalà da ka abu ki dapug, ay se da nawe kitu giyán tu ári. Ay kaggína nga magsisíngan, ay netábur tu Moses ka ngúdu tu abu. Ay naglalattag datu tolay, se datu an-animál. Ay nagbalin ka rasa datu lattag da, kane mabsiyán da. ¹¹ Ay datu maragsalamangka nga iEgipto, ay akkan da tutu wala makapagsíkád da sumángu kitu Moses gapu kadatu lattag da, áta naglattag da pe se datu ngámin iEgipto. ¹² Ngamay pinagsúkir ne APU tu uray tu ári. Ay títu akkan nada kinur-kurug nga ummán kitu kinagi ne APU kitu Moses.

Tu naggudán na ka dadakkal tutu wala nga ullalágu

¹³ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, “Sumápa ka nga gumniya kaláwa, ta mawem amomanán ya ári. Ay nán mu kaggína, “Tu idi ya kagiyán ne APU nga Dios daya Hebreo kikaw, Papannam daya tolay ku, ta senu makapagday-dáyaw da kiyà. ¹⁴ Ay nu akkan muda nga papannan, ay nadammat ya pannakapánis nga iddè kikaw mismu se daya bobonan mu, se daya ngámin tolay mu, ta senu mammuwán mu nga áwan mepáda kiyà ki ngámin kalawagán. ¹⁵ Annung taka kuma nga pinatay yin se daya tolay mu ki sinakit, ta senu áwaáwan kayun; ¹⁶ ngamay akkan ku kinuwa, ta piyán ku ipassingan kikaw ya pannakabalin ku, ta senu mewaragáwag ki ngámin kalawagán ya ngágan ku. ¹⁷ Ikaw ya makalípalípán kadaya tolay ku. Akkan muda tutu wala nga papannan. ¹⁸ Sinnam a ta kaláwa ki am-amung nedi nga ur-oras, ay pagarnaban ku ka ullalágu nga nakapap-panansing ya daggat na. Ittu pikam idi ya kàwa naya ummán kídi nanggayát kitu inagbalin naya Egipto ka íli. ¹⁹ Ay díkod mawem pelídum min daya bak-bákam se daya duddúma nga animál mu wa atán kadaya tal-tálun, ta ngámin daya an-animál la akkan melidúmán se daya tolay ya atán kadaya tal-tálun, ay maarnabán da ngámin kiya ullalágu, ay matay da ngámin, nán na, nán mu,” nán ne APU. ²⁰ Ay díkod datu ù-upisiyál tu ári nga mansing ke Dios, ay nelidúmán da datu as-asassu da datu bak-báka da

ki nalídum ma giyán. ²¹Ngamay datu akkan mangur-kurug kitu bàbàrán ne APU, ay binay-án da ngala datu asassu da se datu bak-báka da kadatu pastu da.

²²Ay nán ne APU kitu Moses, “Itáyag mu ya ímam se mu ituldu ya lángit, ta senu magarnáb ka ullalágu ki ngámin na Egipto, ay maarnabán daya tul-tolay, se daya an-animál se daya mul-múla ki oray wàna nga giyán kídi Egipto,” nán na. ²³Ay díkod netáyag tu Moses tu tàdukud na se na nga ituldu ka lángit. Pinagaddug ne APU, se pinagarnáb na ka ullalágu, se pinagsal-sal-it na ki ngámin Egipto. ²⁴Pinagudán ne APU ka dadakkal tutu wala nga ullalágu, se na kan-kanáyun na pinagsal-sal-it pe. Ay áwan pikam nàwa nga ummán kídi kiddi Egipto, nanggayát kitu inagbalin na ka íli. ²⁵Ay rinápun natu ullalágu datu ngámin na atán kadatu tal-tálun ki ngámin Egipto, tolai se daya an-animál. Dinadál na pe ngámin datu mul-múla se datu kay-káyu. ²⁶Tittu ka íli Goshen na giyán datu ilsrael ya akkan neráman na naarnabán ka ullalágu.

²⁷Ay tútu pinaayabán tu ári tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, “Nammuwán ku kídi nga iyà ya nagbásul. Kustu we APU. Dakami se daya tolai ku daya nasábag. ²⁸Makim-imallà ka mán ke APU ta napalotán nin dedi ya addug se ullalágu. Papannan takayu tutu wala ngin na akkan kayu magulli yin,” nán na. ²⁹Ay nán tu Moses kaggína, “Ay nu makalawán nà ki íli yin, ay magkarárag gà ke APU. Makusap kurug daya addug, se ya aggudán na ka ullalágu, ta senu mammuwán mu nga oray idi ya kalawagán, ay kuw-kuwa ne APU. ³⁰Ngamay ammù nga dakayu se daya ù-upisiyál mu, ay áwan nu pikam ma aggansing ke APU nga Dios.” ³¹(Ay datu líno se sibáda ay nadadál da tutu wala, áta nakulnit pe yin tu sibáda, ay madama magbísì datu líno da. ³²Ngamay datu trígo da, ay áwan nadadál kaggída ta akkan da pikam nakatúbu). ³³Ay díkod, pinanáwan tu Moses tu ári, se mawe kitu lasi natu íli, ay se na itáyag datu íma na nga makim-imallà ke APU. Ay nakusap tu aggaddug se tu aggarnáb na ka ullalágu, ay áwan pe tu udán nin. ³⁴Ngamay kane masingan natu ári nga nakusap tu addug gin se tu ullalágu se tu udán, ay pinasúkir na manin tu uray na. Ay ummán pe datu bobonan na. Díkod nakabásul da manin.

9:31 Ya sibáda, ay ummán kam ki trígo, may adaddu ya íbu na may ya trígo, ay se napì-piya ya arína na trígo. **9:31** Ya líno, ay isa nga múla nga ya lagus na ay ittu ya kuwaan da dilána.

³⁵ Díkod akkan pinapan tu ári datu iIsrael, ta summúkir manin tu uray na nga ummán kitu kinagi ne APU kitu Moses.

Tu nelalbet datu adu tutu wala nga dúdun

10 Ay se la kinagi manin ne APU kitu Moses, “Mawe ka manin kiya ári, ta pinasúkir ku ya uray na, se ya uray datu ù-upisiyál na, ta senu mepassingan ku kaggída daya nakas-kasdáaw nga mà-màwa ku. ²Ay ta senu mekagi mu pe kadaya pútupútut mu se daya apúku mu ya namà-paultu ku kadaya iEgipto kitu inangwà kadatu nakas-kasdáaw kaggída. Ay senu mammuwán nu ngámin na Iyà e Yahweh,” nán na.

³Ay díkod nawe manin tu Moses se tu Aaron kitu giyán tu ári. Ay nán da kaggína, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya Hebreo, ‘Ka nungay na tutu wala pe ya agpakumbabám kiyà? Papannan mu win daya tolai ku, ta senu mawe da nga magday-dáyaw kiyà. ⁴Ay nu akkan muda pikam mala papannan, ay palbetan ku daya adu tutu wala nga dúdun kiya íli mu kaláwa. ⁵Malokop tutu wala ya ngámin lusà kaggída. Ay áwan nu masingan ki lusà ki katabbun da. Ay se da kanan ngámin daya mul-múla nga akkan nadadál kitu ullalágu, ay oray pe daya ngámin kay-káyu. ⁶Ay mapnu pe ya palásiyu mu kaggída, ay se daya babbabalay daya ù-upisiyál mu, se daya ngámin na babbabalay daya iEgipto. Napalotán ya kaadu da, se napalotán ya angdadál da. Ay oray daya akay nu se daya apuapu nu, ay áwan da pikam nasingan na ummán kiyán panda kitu nekeanà da,’ nán na.” Ay kane makagi na datun, ay pinanáwan na tu ári yin.

⁷Ay nán datu bobonan tu ári, “Ka nungay na nád ya kakusap nayán na tolai ki angriribù na kadàtada? Papannan mu win daya tolai, ta senu maday-dáyaw da nge APU nga Dios da. Di mu pikam nasingan ta, nga nadadál tutu wala ngin ya Egipto wi!” nán da. ⁸Díkod pinaayabán na manin tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, “Mawe kayun na magday-dáyaw ke APU nga Dios nu. Ngamay iinda daya mawe?” nán na. ⁹Ay nán tu Moses nga summungbát, “Mawe kami ngámingámin se daya annánà mi se daya apuapu mi. Alà mi pe daya ngámin bak-báka mi, se daya karneru se kalding mi, ta masápul la magpiyasta kami ka pagday-dáyaw mi ke APU,” nán na. ¹⁰Ay tútu nán tu ári kaggída, “Ay sápay kuma ta kalakkán nakayu nge APU, ta akkan ku kammala pekíwid daya annánà nu kadakayu, ta masissingan nala nga atán nadakè a asikkuwaan nu. ¹¹Maddi

mabalin! Dakayu wala nga nanákam ma lalláki ya mawe magday-dáyaw ke APU, ta ittu yán ya ag-agngan nu,” nán na. Ay se la nga pinatálaw tu ári da ngin.

¹² Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Itáyag mu daya ímam ta ibúgit mu ngámin ya Egipto, ta senu maglalbet daya adu tutu wala nga dúdun, ay senu kanan da daya ngámingámin na mul-múla nga nabansi kitu naggarnáb na ka ullalágu,” nán na. ¹³ Díkod netáyag tu Moses tu tàdukud na, se na ibúgit tu ngámin Egipto. Ay se la nga pinagbáli ne Dios ka tangalgaw se tangagabíyán nga nepeyag na kitu íli. Nagpagayát tu báli ka padne lattakán. Ay kane pagmakát tin, ay nagilbet ka nagadu tutu wala nga dúdun tu báli. ¹⁴ Ay nagwáras datu dúdun kitu ngámin na giy-giyán ka Egipto. Ay ittu pikam tun tu dumúma katabbun na dúdun nga naglaltuwád. Awan na nga kapáda, ay ittu pe tun nin ka panda. ¹⁵ Nalokop tu ngámin lusà kadatu dúdun, ay tútu nangísit tu lusà kaggída. Ay kinnán da ngámin datu mul-múla se ngámin datu búnga datu kay-káyu nga nabansi kitu naggarnáb na ka ullalágu. Díkod áwan tutu wala nabansi nga kay-káyu se mul-múla ki oray ka wàna ka Egipto. ¹⁶ Ay tútu dágus sala nga pinàrawán tu ári tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, “Nagbásul là kurug ke APU nga Dios nu se kadakayu pe. ¹⁷ Túya pakawanan dà agpà manin. Tu la idi yin. Ay pangaási nu mán ta ikarárag nu ke APU nga Dios nu nga ippà na dedi nga makappatay nga pamánis na kiyà. Ittu kurug idi yin.” ¹⁸ Díkod pinanáwan tu Moses tu ári, ay se la nga nakim-imallà ke APU. ¹⁹ Ay tútu binaliwág ne APU tu báli. Nagpagayát ka padne sirbútán tu naggat tutu wala nga báli. Ay ittu tu nangìpur se nangippà kadatu dúdun kitu bebay nga nengágan da ka Daggáng Bebay. Awan oray isa nga dúdun ya nabansi ka Egipto. ²⁰ Ngamay akkan kammala papannan tu ári datu tolay ta pinagsúkir ne APU tu uray na.

Tu naggibat na tutu wala ka Egipto

²¹ Ay se yala nga nán ne APU kitu Moses, “Itáyag mu ya ímam se mu ituldu ya lángit, ta senu maggibat tutu wala ki ngámin Egipto. Ay mànud tutu wala da tolay yán na gibat,” nán na. ²² Ay díkod netáyag tu Moses kurug tu íma na nga nangituldu kitu lángit, ay tútu naggibat tutu wala ka tallu walgaw tu ngámin Egipto. ²³ Díkod akkan makapagsisingan datu iEgipto. Tútu áwan nala nga lumawán kaggída kadaya babbabalay da ki

unag tallu walgaw. Ngamay kitu giyán datu iIsrael, ay nawada kampela ngin nin. ²⁴ Ay tútu pinaayabán tu ári tu Moses, ay se na nán kaggína, “Mawe kayun na magday-dáyaw ke APU. Alà nu pe yin daya annánà nu. Ngamay ibansi nu daya bak-báka nu se daya karneru se kalding nu,” nán na. ²⁵ Ngamay nán tu Moses kaggína, “Ngamay masápul atán daya idátun mi se daya masidug ga pagbasu mi pára ke APU nga Dios mi. ²⁶ Masápul la alà mi pe ngámin daya bak-báka mi. Awan oray isa ya mabansi kaggída, ta masápul la piliyán mi kadaya animál mi ya ibasu mi ka pagdáyaw mi ke APU nga Dios mi. Ay akkan mi pikam ammu nu iinna kadayán ya usaran mi nga pagbasu mi ka pagday-dáyaw mi ke APU panda ki di mi akadatang kannán,” nán na. ²⁷ Ngamay gapu ta pinasúkir ne APU tu uray tu ári, ay akkan na palubúsán na mawe datu iIsrael. ²⁸ Ay se la nán tu ári kaggína, “Magtálaw ka! Akkan ka nga magpas-passingan nin kiyà! Nu masingan taka manin ay papatay taka ngin!” nán na. ²⁹ Ay nán tu Moses, “Ò a, nu ittu ya nán mu. Panda ku win na magpassingan kikaw,” nán tu Moses.

Ya pannakatay ngámin datu manákam ma lalláki ka Egipto

11 Ay kitu akkan pikam nagtálaw tu Moses kitu àráng tu ári, ay nán pikam ne APU kaggína, “Isa pikam ma pannakapánis ya iddè kiya ári se kadaya iEgipto. Kalpasán nedi, ay papannan nakayu win. Ay pilítan nakayu wa pataláwan tutu wala ngin. ² Kagiyan mu win kadaya ngámin tolay nga magadang da kadaya keliyán da nga iEgipto kadaya balitù se daya nakangin-ngína nga iggagaldid da,” nán na. ³ Pinagmáru tutu wala ne APU datu iEgipto kadatu iIsrael. Ay se tu Moses, ay aggína tu kapàgán na tolay ki ngámin íli Egipto. Pà-pàgan datu bobonan tu ári se datu tolay.

⁴ Ay se la nán tu Moses manin kitu ári, “Tu idi ya nán ne APU, ‘Nu túlad gabi, ay umbet tà magdàdàdà ki ngámin Egipto. ⁵ Ay ngámin daya manákam ma laláki ki Egipto, ay matay da ngámin. Manggayát kiya manákam ma an-anà naya ári nga laláki, nga ittu ya sumarunu nga magári, panda kiya manákam ma an-anà a laláki naya asassu wa babay nga pára irid ki trigo. Ay oray pe daya nunna nga urbun daya an-animál nga toru, ay matay da pe. ⁶ Ay napágus tutu wala ya agsasángit daya iEgipto. Ay áwan tutu wala pikam ya nàwa nga agsángit nga ummán kiyán, ay akkan pe yin na màwa ka panda. ⁷ Ngamay kadaya iIsrael, ay

áwan na la nga magina oray agtol da átu wala, gapu kadaya tolay onu gapu kadaya animál, ta senu mammuwán nu nga pagdumáan ne APU daya iEgipto se daya iIsrael. ⁸ Ay daya ù-upisiyál mu, ay umbet da kiyà a makim-imallà nga nán da, Magtálaw kayun se daya tolay nga maminya kumíwid kikaw, nán da kiyà, ' nán na. Ay magtálaw wà kurug kiyán nin, " nán tu Moses. Ay sirrurungat pà nang nga namánaw kitu ári.

⁹ Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, " Akkan naka pikam kur-kurugan ya ári. Màwa yán, ta senu adu pikam daya mepas-passingan ku kadaya ngámin iEgipto kadaya nakas-kasdáaw wa ipas-passingan ku, " nán na. ¹⁰ Nepassingan tu Moses se tu Aaron ngámin dedi nga nakas-kasdáaw kitu ári. Ngamay pinasúkir ne APU tu uray natu ári. Díkod akkan na tutu wala palubúsán na magtálaw kitu íli na datu iIsrael.

Ya Piyasta na Naglátaw

12 Ay nán manin ne APU kitu Moses se kitu Aaron kitu kowad da ka Egipto, ² " Manggayát kídi yin, idi nga búlán ya panggayatán nu wa magbíláng kadaya búlán naya dagun. ³ Kagiya kadaya ngámin na iIsrael, nga kiya mekasangapúlu wa algaw nedi ya búlán, ngámin daya apu daya magkukobung, ay mangalà da ka isa nga urbun karneru ka pára kiya akkobung da. Isa urbun ki káda magkukobung. ⁴ Ay nu abay pà nang ya urbun pára kiya isa nga balay ta bittè da, ay makipnu da ngala ngin kiya karúba da, ay se dala nga pagbibingáyan ya urbun sigun kiya kaadu daya mangán. ⁵ Ya urbun, ay mabalin na karneru onu kalding. Ngamay masápul la tangadagun na ngin na toru, ay se áwan na tutu wala nga sad-sadúra. ⁶ Ikísi nu panda kiya gabi naya mekasangapúlu se appát ta algaw nedi ya búlán, nga ittu yán ya agparti nu ngámin na iIsrael kadaya urbun. ⁷ Ay se da la nga mangalà kitu dága se dala nga ipinta kiya gamba naya gagyangán naya balay ya panganán da kiya karni na. ⁸ Kiyán na gabi, ay isúnu da ya karni se da nga kanan kiyán kam ma gabi. Isida da ka sinápay ya áwan na pamalbad, se tagilpa nga napet. ⁹ Akkan kayu magkilaw onu maglanggang kiya karni. Masápul isúnu nu oray ya úlu, onu daya síkil se daya sinay. ¹⁰ Ay masápul la akkan kayu magbunna. Ay nu atán bunna nu, ay masápul sìdúgan nu. ¹¹ Ay ki angngán nu, ay

---

12:0 Ya Piyasta na Naglátaw, ay ittu ya angsilibrár da kitu naglátaw ne Dios kaggída, kane patayan na ngámin datu manákam ma laláki nga annánà datu iEgipto.

ummán pe kídi ya kuwaan nu: magbádu kayu win ki pára kiya agtálaw nu, ay se magsandál kayun, ay se im-immán nu pe yin ya tàdukud nu, ay se magburung kayu wa mangán, ta ittu idi ya Piyasta nga Naglátaw ku kadakayu. Iyà nge APU. ¹²Ata kiyán na gabi, dàdáan ku ya ngámin Egipto se ku la nga patayan ngámin daya manákam ma laláki nga annánà daya iEgipto se daya nunna nga toru nga annánà daya an-animál da. Ay dadàlan ku pe kiyán na oras daya ngámin na sinan diy-diyos kiya Egipto. Ta Iyà nge Yahweh. ¹³Ay ya dága nga nepinta nu kadaya gagyangán daya babbalay nu ya pangimaddán ku kadaya babbabay nga giyán nu. Ay nu masingan ku ya dága, ay làtáwan takayu. Awan kadakayu ya meráman kiya ammánis ku kadaya iEgipto.

Tu angnán da ka sinápay nga áwan pamalbád

¹⁴Idi nga algaw, ay masápul la dam-damdamman nu se daya gakagaka nu peyapeyang ngin ka áwan panda. Bílin ku yán kadakayu. Magpiyasta kayu ka angsilibrár nu kídi nga algaw pára ke APU. ¹⁵Ki unag naya pittu wa walgaw, ay sittu ya sinápay nga áwan pamalbád ya kanan nu. Ki munna nga algaw nayán, ay ippà nu ngámin daya pamalbád da atán kiya balay nu. Ata ya mangán kiya sinápay ya atán pamalbád kiya unag nayán na pittu walgaw, ay akkan nin mebíláng nga iIsrael. ¹⁶Kiya munna se mekapittu nga algaw, ay magguurnung kayu ngámin na magday-dáyaw kiyà. Awan ya magubra kadakayu, malaksid dala nu maglútu kayu ka kanan nu kampela ngin nin. ¹⁷Ay masápul la silibráran nu ya Piyasta nga panagkakán nu ka sinápay ya áwan pamalbád. Ata kiyán na algaw, ay netálaw takayu ka Egipto. Túya silibráran nu yán na algaw, dakayu se daya ngámin na gakagaka nu, ta tu idi ya bílin ku kadakayu peyapeyang ngin. ¹⁸Ay kiya gabi naya mekasangapúlu se appát ta algaw naya munna nga búlán, ay mangán kayu ka sinápay ya áwan pamalbád panda kiya pagmakát naya mekaduwa púlu se isa kiyán na búlán. ¹⁹Kiya unag pittu walgaw, masápul la áwan tutu wala ya pamalbád kiya unag balay nu. Ay oray iinna ya mangán ka sinápay ya napayán ka pamalbád, ay akkan mebíláng yán nin nga iIsrael, sangali mán onu gángay iIsrael. ²⁰Ay akkan kayu mangán ka oray nágan na nga atán pamalbád. Oray ka wàna ya pagyanán nu, ay masápul la áwan pamalbád da sinápay ya kanan nu,” nán na.

Negayát da tu nunna nga Piyasta na Naglàtaw

²¹ Ay se la nga kirrawán tu Moses datu ngámin na pangmanàman datu iIsrael, ay se na nán kaggída, “Mamíli ya isa isa kadakayu ka urbun karneru onu urbun kalding ka partiyan nu ka kanan na pamilya nu ki Piyasta na Naglàtaw ne Apu. ²² Nu naparti yin ya urbun, ay mamsat kayu ka isopo, ta ittu ya usaran nu nga mangipìges kiya dága naya urbun kadaya gamba daya gagyangán nu. Ay nu mapìgesán nu win daya gamba nu ka dága, ay akkan kayu lumaw-lawán nin panda ki pagmakát. ²³ Ata umbet magdàdàdà e APU nga magpatay kadaya iEgipto. Ay nu masingan naya gagyangán na napintáan ka dága, ay làtáwan nayán na balay. Akkan na palnàan ya magpatay kiya balay nu. ²⁴ Manggayát kiddi yin ka panda, ay kuwaan nu idi nga bílin ku kadakayu se daya ngámin na gakagaka nu. ²⁵ Ay nu dumatang kayu win kiya íli nga nekari ne APU nga idde kadakayu, ay sil-silibráran nu ya Naglàtaw ne Apu kadakayu ki káda dagun. ²⁶ Ay nu saludsúdan daya annánà nu, nu nágan naya sarut nedi nga agsilibrár nu, ²⁷ ay kagiyan nu kaggída nga ‘Ittu ya angsilibrár tada ki Naglàtaw ne APU kadaya babalay tada ngámin na iIsrael kane patayan na daya manákam ma laláki nga annánà daya iEgipto. Túya magbasu tada ki ammadáyaw tada Kaggína. Linàtawán na daya babbabay tada,’ nán nu” nán ne Moses. Ay dinay-dáyaw datu tolay nge APU.

²⁸ Ay se yala nga nawe datu iIsrael se da kinuwa tu ummán kitu pàwa ne APU kaggída nga nepekagi na kitu Moses se tu Aaron.

Natayán ngámin datu manákam ma lalláki nga annánà datu iEgipto

²⁹ Ay kitu túlad tu gabi, ay pinatayán ne APU ngámin datu manákam ma lalláki nga annánà datu iEgipto, neráman na ngámin oray tu manákam ma laláki nga an-anà tu ári nga ittu tu sumarunu kaggína nga mangituráy ka Egipto, se daya mannákam ma lalláki nga annánà datu bálud nga atán ki agba-balúdán. Pinatayán na pe datu ngámin nunna nga toru nga annánà datu animál da. ³⁰ Ay ginumniya tu ári kitun na gabi se datu ù-upisiyál na, ay se ngámin datu iEgipto. Nagína na tu agsasángit tutu wala datu tolay, áta áwan balay nga áwan ya minatay na. ³¹ Ay tútu pinaayabán natu ári tu Moses se tu Aaron kitun na gabi, ay se na nán kaggída, “Ara, magtálaw kayun kanedi! Panáwan dakami se daya tolay ku. Dakayu ngámin na

iIsrael. Mawe kayu ngámin nin na magday-dáyaw ke APU nga ummán kitu piyán nu wa kuwaan. ³²Alà nu ngámin daya bak-báka nu, se daya karneru se kalding nu, se kayu magtálaw win. Ay se ikarárag dà pe ta kalakkán nà din,” nán na.

³³Ay binur-burung datu iEgipto nga pinatálaw datu iIsrael kitu íli da, ta nán da, “Matay kami ngámin nin,” nán da. ³⁴Ay tútu nabur-burung pe yala nga nagtálaw datu iIsrael. Inalà da pe yala ngin datu limmug da nga arína nga akkan pikam napayán ka pamalbád nga atán kadatu aglammugán da nga lagíma. Ay se da nga tinúput datun se da la nga binugtung. ³⁵Ay nagadang pe datu iIsrael ka balitù se datu nakangin-ngína nga iggagaldid se bádu kadatu keliyán da nga iEgipto nga ummán kitu kinagi tu Moses kaggída. ³⁶Ay kinuwa ne APU nga pàgan datu iEgipto datu iIsrael. Ay díkod niddanán nala datu iEgipto datu ngámin na agngan datu iIsrael. Díkod, adu tutu wala datu inalàan datu iIsrael kadatu iEgipto.

Tu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto

³⁷Ay díkod naggayát ka Rameses, ay nagdal-dalen da nala datu iIsrael nga nawe ka Succot. Moli annam gatut ta ríbu datu lalláki ngala nga nagdal-dalen, akkan meráman datu babbay se datu annánà. ³⁸Ay adu pe datu nagbal-baláki nga agtangeli nga kummíwid kaggída. Adu tutu wala datu báka se karneru se kalding nga netúgut da. ³⁹Ay linútu da la ka sinápay datu limmug ga arína nga netúgut da. Akkan napayán ka pamalbád gapu kitu nabur-burung da nga nagtálaw ka Egipto. Tútu áwan da oras. Akkan da pe nakapagsagána kadatu bálun da.

⁴⁰Ya dágup tu dagun na inag-agyán datu iIsrael ka Egipto, ay appát gatut se tallu púlu dagun. ⁴¹Ay kitun mismu nga algaw wa kabalin natu mekappát gatut se tallu púlu walgaw, ay ittu tu inagtálaw datu ngámin na tolay ne APU ka Egipto. ⁴²Ittu tun na gabi tu inagtagasíngan ne APU kadatu iIsrael, kitu nangitálaw na kaggída ka Egipto. Ay kitun pe nga gabi, ay ittu tu dam-damdamman peyang pe datu iIsrael se datu gakagaka da ka áwan panda, ka ammadáyaw da ke APU.

Datu lin-lintag mepanggap kitu Piyasta na Naglåtaw

⁴³ Ay se la nán ne APU kade Moses se Aaron, “Tu idi ya lintag ki Piyasta na Naglåtaw: áwan agtangeli nga mangán kiya kanan nu ki Piyasta. ⁴⁴Ngamay daya ginátang nu wa asassu nu wa nakúgit tin, ay annung da ya mangán kadaya kan-kanan ki Piyasta. ⁴⁵Akkan mabalin mangán pe daya sangáli nu se daya pillu nu wa magubra kadakayu. ⁴⁶Kanan nu wala ki isa nga balay ya pinarti nu nga urbun karneru onu urbun kalding. Akkan kayu mangilawán kiya balay kiya karni na. Ay se áwan nu wa ritúan na tuláng na. ⁴⁷Masápul la silibránan ngámin daya iIsrael idi nga Piyasta nga Naglåtaw. ⁴⁸Ay nu atán agtangeli nga mepagyán kadakayu, ay se piyán na ya mepagsilibrár kiya Piyasta na Naglåtaw, ay masápul pikam ma kugítan nu daya ngámin na laláki kiya pamilya na. Mebílang pe yin na isa kadakayu, ay díkod annung na ngin ya mepagsilibrár kiya Piyasta na Naglåtaw ne Apu. Ngamay akkan mabalin mepagsilibrár daya akkan nakúgit. ⁴⁹Sissa ya lintag pára kadakayu se pára kadaya agtangeli nga mepagyán kadakayu,” nán na.

⁵⁰ Ay díkod kinurug ngámin datu tolay tu nebílin ne APU kitu Moses se tu Aaron. ⁵¹ Ay kitun mismu nga algaw, ay ittu tu inangngítalaw ne APU kadatu ngámin iIsrael kitu íli Egipto.

Kuw-kuwa ne Apu ngámin daya munna meanà a lalláki

13 Ay nán ne APU kitu Moses, ²“Íkísim pára kiyà ngámin daya lalláki nga munna nga meanà, tolay mán onu animál. Kuwà ngámin daya manákam ma meanà,” nán na.

Tu piyasta nga pinagakán da ka sinápay nga áwan pamalbád

³ Ay nán tu Moses kadatu tolay, “Akkan nu kal-kaligpanán idi nga algaw wa nekawayaán nu kiya inangngasassu daya iEgipto kadakayu, se ya inagtálaw nu ka Egipto. Ata gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu kanedi nga giyán. Kídi nga algaw, akkan kayu tutu wala mangán ka sinápay ya napayán ka pamalbád. ⁴ Idi nga munna nga algaw naya búlán Abib (búlán na kalútu daya trigo) ya nagtálaw nu ki Egipto. ⁵ Silibránan nu idi nga Piyasta ki káda nga munna nga búlán ki dagun, nu

mippan nakayu ne APU win kiya napiya se nadam-ag tutu wala nga lusà nga nekar-kari na kadatu apuapu nu. Atán pikam da Cananeo, se daya Heteo, se daya Amoreo, se daya Hiveo, se daya Jebuseo kiyán na lusà. ⁶Ki unag na pittu walgaw, ay áwan kadakayu ya mangán ka sinápay ya napayán ka pamalbád. Ay kiya mekapittu wa algaw, ay magpiyasta kayu ka agday-dáyaw nu ke APU. ⁷Ki unag pittu walgaw, tittu daya sinápay ya áwan pamalbád ya kanan nu. Ay masápul la áwan masmà a pamalbád onu sinápay ya atán pamalbád na ki oray ka wàna kiya íli nu. ⁸Ay ikagi nu kadaya annánà nu wa lalláki, nga kuk-kuwaan nu idi, gapu kiya kinuwa ne APU pára kadakayu kitu nagtálaw nu ka Egipto. ⁹Ay idi nga piyasta, ay árig na ya panda ngala nga nippapáy kiya kurimang nu, onu kiya kídáy nu, ka panamdammán nu peyang kadaya bil-bílin ne APU. Ata gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu ka Egipto. ¹⁰Díkod akkan nu kal-kaligpanán dedi nga bil-bílin. Dam-damdamman nuda nu umbet ya oras da kampela ngin ki káda dagun.

Mekísi pára ke Dios ngámin daya manákam nga lalláki

¹¹Ay nu mippan nakayu ne APU yin kiya íli nga nekar-kari na nga idde kadakayu se kadatu apuapu nu nga ittu ya giyán pikam daya Cananeo, ay se midde na pe yin kadakayu, ¹²ay masápul la ikísi nu pára ke APU ngámin daya mun-unna nga laláki nga annánà nu; se daya mun-unna nga toru daya áyam nu, ay mepakin-kuwa da ke APU. ¹³Ngamay daya mun-unna nga toru nga an-anà daya asnu nu, ay sukatán nu ka urbun karneru. Ay nu akkan nu masukatán, ay masápul ritúan nu ya bùlaw na. Ay ngámin pe nga manákam ma laláki nga an-anà nu, ay masápul la sakaan nu ke APU. ¹⁴Ay nu umbet ya oras sa agsaludsud naya an-anà nu, nu nágan naya piyán kagiyan naya ummán kiyán na kuwaan nu, ay ittu idi ya ikagi nu kaggína, ‘Gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakami ngámin ka Egipto kitu inangngasassu datu iEgipto kadakami. ¹⁵Ay kitu nagsúkir natu ári nga akkan nakami papannan, ay pinatayán ne APU ngámin datu manákam ma laláki nga annánà datu iEgipto, se datu ngámin nunna toru nga annánà datu an-animál da. Ay túya medátun ngámin daya munna nga lalláki nga annánà daya an-animál. Ngamay ngámin daya manákam ma laláki nga annánà, ay masápul masaka da,’ nán nu kaggína. ¹⁶Iyán na kuwaan nu, ay meárig ka panda ngala nga megálut kiya kurimang

nu, onu mippáy kiya kídáy nu ka pakadamdammán nu nga gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu ka Egipto.” nán na.

Tu ummán ka adígi nga angap se apuy

¹⁷ Ay kane pataláwan natu ári datu tolay yin, ay nealekáw ne Dios da kitu íli datu Filisteo kane idalen nada, nga ittu tun kuma tu adanni nga dalenan da, áta nán ne Apu Dios nga, “Get tala nu makappoli daya tolay nu gubatan dada daya kalínga da, ay magulli da ka Egipto,” nán na. ¹⁸ Ay díkod nealekáw ne Dios da kitu ir-ir-er ra mameyag kitu Daggáng nga Bebay. Ay datu iIsrael, ay sissasagána da nga makigubát kitun na nagtálaw da kitu íli Egipto. ¹⁹ Kitun na nagtálaw da, ay netúgut pe tu Moses datu tuláng tu Jose, áta nepesipata na kadatu iIsrael nga kuwaan da tu piyán na. Ay nán na kaggída kitun, “Umbet ya oras nga angngalà ne Dios kadakayu. Ay kiyán na oras, ay masápul la alà nu daya tuláng ku,” nán na. ²⁰ Ay tútu nagrubuwát da ka Succot, ay se da la nga nangipasikád ka kampu da kane dummatang da ka Etam kitu panda natu ir-ir-er. ²¹ Ay kitu agdal-dalen da, ay uwad ummán ka abay tutu wala nga adígi nga angap nga nagin-inunna kaggída nu algaw. E APU tun nga mangitur-turung kaggída. Ngamay nu gabi tu agdal-dalen da, ay maginunna kaggída tu ummán ka abay tutu wala nga adígi nga apuy, nga ittu tu dílag da, ta senu annung da ya magdal-dalen ki algaw se gabi. ²² Akkan tutu wala nga umawan kitu àráng datu tolay tu angap nu algaw se tu apuy nu gabi kitun na nagdal-dalen da.

Dummalákit datu iIsrael kitu Daggáng nga Bebay

14 Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, ² “Kagiyan mu kadaya tolay nga magulli da, ta magkampu dala ngin kitu adanni ki bebay kitu àráng Pi-hahiro, kitu nagbátán Migdol se tu Daggáng nga Bebay, kitu pane àráng kitu Baal-zefon. ³ Ay díkod nán naya ári ka Egipto nga nagal-aliwagwag kayu, ay se napúkù kayu kiya ir-ir-er. ⁴ Ay pagsukíran ku ya uray naya ári, ay díkod aplan nakayu. Ay mapadayáwan nà manin kiya angngábà ku kiya ári se kadaya suldádu na. Gapu kiyán, ay mammuwán daya iEgipto nga Iyà nge Yahweh,” nán na. Ay ittu tu kinuwa da kurug.

⁵ Ay kane kagiyan da kitu ári nga nagtálaw datu iIsrael lin, ay naulis manin tu uray na se datu uray datu ù-upisiyál na. Ay nán da, “Sinnan nu kod ya kinuwa tada! Tura tada pinapan datu iIsrael lin, ay aggída mà tu magsir-sirbi kadàtada!” nán da. ⁶ Díkod nepesagána na tu takay na, se na inayabán datu suldádu na. ⁷ Annam gatut tu kapíyán na takay suldádu tu inalà da, ay se inalà da pe ngámin datu takay suldádu ka Egipto. Atán ap-apu ngámin dayán. ⁸ Pinagsúkir ne APU tu uray natu ári. Ay díkod nagrubbuwát da ngin na mangpal kadatu iIsrael la sittuturad da magtálaw win. ⁹ Impal datu suldádu nga iEgipto da nga nakatakay kitu kabalyu da se kadatu takay suldádu da. Uwad pe datu kabalyu natu, ári se ngámin datu suldádu na. Ay sinimát da datu iIsrael nga atán magkampu kitu adanni kitu bebay nga adanni pe ka Pi-hahiro, kitu pane àráng Baal-zefon.

¹⁰ Ay kane umadanni tu ári kitu giyán da, ay naamawán datu iIsrael da. Ay nasingan da nga atán datu suldádu nga iEgipto nga umad-adanni kaggída. Ay díkod nagansing da tutu wala. Ay tútu nagkarárag datu iIsrael ke APU. ¹¹ Ay se da nán kitu Moses, “Taanna, tura nakami yala nippan kanedi ir-ir-er ra matay? Awan agkà kampusantu ka Egipto wa annung da pangitamnán kadakami ta? Sinnam kod ya kinuwám! Tura nakami netálaw ka Egipto! ¹² Ittu mà idi kammala tu nán mi kikaw win ka Egipto! Tútu kinagi mi nga bay-án nakami yala nga magsirbi kadaya iEgipto. Ta napì-piya ya magsirbi kadaya iEgipto, may ya matay kídi ir-ir-er,” nán da. ¹³ Ngamay nán tu Moses kadatu tolay, “Pagbagkaddan nu wala daya ur-uray nu, ay se akkan kayu wa magansing. Sinnan nu wala ya angnílisi ne APU kadakayu kídi. Ata daya iEgipto nga sisinnán nu kídi, ay áwan nu wa masingan nin kaggída nu kuwa. ¹⁴ E APU ya makigubát pára kadakayu. Maging-inggap kayu wala,” nán na.

¹⁵ Ay nán ne APU kitu Moses, “Taanna, tura ka pikam mala makiseng kiyà. Kagiyan mu kadaya tolay nga itul-túluy da la ya agdal-dalen da. ¹⁶ Itáyag mu ya tàdukud mu, se mu la ibúgit kiya bebay, ta senu magtuway ya danum, ay senu magdal-dalen dala kiya namaga nga lusà nga dumalákit kiya bebay daya iIsrael. ¹⁷ Ay pagsukíran ku daya uray daya iEgipto, ta senu aplan dakayu ki agbàláng nu, ay senu mapadayáwan nà kiya angnábà ku kiya ári se daya suldádu na, se daya magtatákay kadaya takay na, se daya suldádu na nga nakatakay kadaya takay da. ¹⁸ Ay díkod mammuwán daya iEgipto nga Iyà nge Yahweh, nu napadayáwan nà in kiya angnábà

ku kiya ári da, se daya suldádu na nga nakatakay kadaya takay na, se daya nakatakay kadaya takay da kampela ngin nin,” nán na.

¹⁹ Ay se la nga nagpalodi tu anghel ne Dios nga nagin-inunna kadatu iIsrael kitu agdal-dalen da. Ay tu magin-inunna kaggída nga ummán ka abay pà nang nga adígi nga angap, ay nagpalodi pe. ²⁰ Atán nin kitu nagbàtán datu iIsrael se datu suldádu nga iEgipto. Ay naggibat tu tapíngit ta padne kitu giyán datu iEgipto. Ngamay nawada tu tapíngit ta padne kitu giyán datu iIsrael. Díkod akkan makaadanni datu iEgipto kaggída.

²¹ Ay se la nga netáyag tu Moses datu íma na se nu ibúgit kitu bebay. Ay nalawagán nga pinagbáli ne APU ka naggat tutu wala nga nagpagayát ka pane lattakán, ay ittu tu namagtuwáy kitu danum. Namaga nga lusà tu nagtuwayyán tu danum. ²² Ay díkod nanalen nala nga dummalákit datu iIsrael kitu bebay. Nanalen da kitu nagbàtán tu danum nga ummán ka darupírip kitu magpíngit kaggída. ²³ Ay impal datu suldádu wa iEgipto da, se datu suldádu natu ári nga nakatakay kadatu kabalyu na, se datu nakatakay kadatu takay suldádu. Dumalákit da kuma pe kitu bebay. ²⁴ Ay kane danni láwa ngin, ay e APU nga atán kitu apuy se kitu angap, ay nasingan na datu iEgipto. Ay tútu pinagriddù nada. ²⁵ Netalatalán datu lígay datu takay da, ay tútu nasulítán da tutu wala. Ay tútu nán datu iEgipto, “Pagdita tada ngala daya iIsrael lin, ta e APU ya mangigdù kaggída kadàta nga iEgipto,” nán da.

²⁶ Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Itáyag mu manin daya ímam se mu ibúgit kiya bebay, ta senu magamung kammin daya danum, ay senu malnap daya iEgipto nga nakatakay kadaya takay da nga suldádu se kadaya kabalyu da,” nán na. ²⁷ Ay tútu netáyag kurug tu Moses datu íma na, se na ibúgit kitu bebay. Ay tútu nagulli kammin tu bebay kitu napadán na gangay na kane pagmakát. Magtálaw kuma datu iEgipto nga nán da, ngamay linimat ne APU da ngala ngin kitu túlad tu bebay. ²⁸ Nagamung kammin tu danum, ay díkod linnap na datu takay datu suldádu se datu nakatakay kadatun, se ngámin na suldádu natu ári nga inumpal kadatu iIsrael kitu bebay. Awan nabiyág kaggída oray isa. ²⁹ Ngamay datu iIsrael, ay nagdal-dalen da ngala kitu namaga nga dálen kitu nagbàtán tu nagtuway ya danum nga ummán ka darupírip kitu magpíngit kaggída.

³⁰ Ay díkod kitun na algaw, ay nigdù ne APU datu iIsrael kadatu iEgipto. Nasingan datu iIsrael kitu dappit tu bebay datu baggi datu iEgipto nga nagkakátay. ³¹ Ay nasingan ngámin datu iIsrael tu nakas-kasdáaw wa

kinuwa ne APU kadatu iEgipto. Ay díkod nagansing da se nangurug da ke APU, se kitu Moses nga bobonan na.

Tu kansiyon tu Moses ka pagdáyaw na ke APU

15 Ay se yala nga nagkansiyon de Moses se datu iIsrael ka pagdáyaw da ke APU. Ay nán na kídi tu kansiyon da,

“Magkansiyon nà ke APU

gapu kiya nadáyaw wa nangábà na.

Linimat na ki bebay daya kabalyu

se datu magtatákay kaggída.

²E APU ya bílag ku,

se aggína ya ikan-kansiyon ku.

Ay aggína ya nangigdù kiyà.

Aggína ya Dios ku,

ay se day-dayáwan ku.

Aggína pe ya Dios datu apuapu ku,

vay túya ipangátù.

³E APU, ay nabílag ki gubát.

APU ya ngágan na.

⁴Nelimat na kiya bebay

datu suldádu naya ári

se datu takay da.

Nelimat na datu karungtán

nga suldádu naya ári kiya Daggáng nga Bebay.

⁵Nalnap da. Inumlad da

nga ummán ka batu.

⁶Naturáy se mannakabalin

ya diwanán na ímam, O, APU,

ta netar-tarawesáng ngala daya kalínga mu.

⁷Ay gapu kiya kinaturáy mu tutu wala,

ay ur-úray la daya kumalínga kikaw.

Gapu kiya rungat mu,

ay masídug da ngala nga ummán ki dånág.

⁸Oray ya aggángat mu wala,

ay naalmung ya danum,

- ay se nagsíkáda da ummán ki darupírip,
 ay nagsibbukal lala ya danum ki túlad bebay.
- ⁹Ay nán daya kalínga,
 ‘Aplan kuda. Sìmatan kuda.
 Abáan kuda, se ku alá daya kuw-kuwa da.
 Alà ku ngámin ya piyán ku kaggída.
 Patayan kuda ki ampiláng ku.
 Ya ímà mismu ya mamatay kaggída,’ nán da.
- ¹⁰Ay kane pagbaliyam,
 ay nalnap da ki bebay.
 Inumlad da ngala nga ummán ki buli
 kitu magsag-saggiyár nga danum.
- ¹¹Awan mepáda kikaw APU,
 oray iinna nga diy-diyos.
 Nakas-kasdáaw ya kinadáyaw mu se kinamárum.
 Ay nakas-kasdáaw pe ya diláng mu,
 se daya kuk-kuwaan mu.
- ¹²Kane ùnatan mu wala ya diwanán na ímam,
 ay tillan lusà da ngala.
- ¹³Gapu kiya akkan maul-ulis nga aminya mu,
 ay neturung mu daya tolay mu wa inalà mu.
 Gapu kiya pannakabalin mu,
 ay netur-turung muda panda
 kiya napatag nga lusà a giyán mu.
- ¹⁴Kane magina da tolay ya kinuwám,
 ay nagansing da tutu wala.
 Daya umíli ka Filistia, ay magansing da.
- ¹⁵Ay nagansing tutu wala pà nang
 daya agtuturáy da ka Edom.
 Ay nagpil-pilpig datu à-apu daya iMoab
 kitu ansing da tutu wala.
 Ay daya umíli ka Canaan,
 ay naawanán da ka namnáma
 gapu ki ansing da.
- ¹⁶Napalotán tu aggansing da
 gapu kiya napágus tutu wala

- nga pannakabalin mu.
 Ummán da tutu wala ki batu nga áwan kínikínin
 panda kiya akalíwán daya netálaw mu,
 O APU, nga tolay mu.
¹⁷Alà muda tolay mu, O APU,
 ay se muda nga paggunàan kiya bantay mu,
 nga ittu ya pinagbalin mu
 ka pagag-agyanán se giyán mu,
 nga ikaw kampela ngin nin ya nangwa, O APU.
¹⁸E APU ya magturáy peyapeyang ngin ka áwan panda.”

Tu kansiyon tu Miriam

¹⁹Kane atán datu kabalyu natu ári se datu takay suldádu se datu nakatakay kadatun nga manalen da kuma pe kitu namaga nga lusà, ay pinagamung kammin ne APU tu nagtuway nga danum. Ngamay datu iIsrael, ay nagdal-dalen da ngala kitu namaga nga lusà kitu bebay. ²⁰Ay tu Miriam nga isa nga profeta nga wagi tu Aaron, ay nangalà ka kir-kirreng, ay se nala nga negayát nga magsasála datu kabbulun na nga babbay nga atán kir-kirreng pe. ²¹Ay se la nga nangansiyon tu Miriam. Tu idi tu kansiyon na,

“Magkansiyon kayu ke APU,
 ta nadáyaw tutu wala ya nangábà na.
 Linimat na ki bebay datu kabalyu
 se datu magtatákay kaggída,” nán na.

Tu napet nga danum nga nagbalin ka namit

²²Ay se la nga nirbuwát tu Moses datu iIsrael kitu Daggáng nga Bebay, se da mawe kitu ir-ir-er ka Shur. Tallu walgaw da kitu ir-ir-er may áwan da masma nga danum. ²³Ay kane dummatang da ka Mara, ay akkan da mainum tu danum na ta napet. Ittu lugud tu gapu na nengágan ka Mara, ta napet tu danum kitúni. ²⁴Ay tútu nagrírí datu tolay kitu Moses nga nán da, “Ay nágan naya inuman mi yin?” nán da. ²⁵Ay tútu nakiseng tu Moses ke APU. Ay tútu uwad netùgud ne APU nga káyu. Inalà ne Moses tu káyu,

---

15:23 Ka Hebreo nga aggúni, ya sarut naya “Mara,” ay napet.

ay se na ipisù kitu danum, ay tútu nagbalin ka namit tu danum min. Ay kitúni, ay uwad kinagi ne APU kaggída nga bílin na masápul surútan da. Ay sinisímán nada kitúni. ²⁶ Ay nán ne APU, “Nu gínán nu tutu wala ya kagiyan ku nga Dios nu, ay se nu kuwaan ya kustu ki agsisíngan ku, ay se nu kurugan daya lin-lintag se bil-bílin ku, ay akkan takayu pagtakitan. Akkan màwa kadakayu tu kinuwà kadatu iEgipto. Ata iyà nge Yahweh nga mamabílag kadakayu,” nán na.

²⁷ Ay se da la nga dumatang ka Elim nga giyán datu sangapúlu se duwa nga gabbuwà, se pittu púlu wa múla nga ummán ki buwa. Ay nagkampu da kitu adanni kadatu danum.

Tu nanggidde ne APU ka mána se ammà

16 Ay nagrubbuwát manin datu ngámin na iIsrael ka Elim. Nawe da manin, ay se dala nga dumatang kitu ir-ir-er ka Sin, nga atán kitu nagbátán Elim se Sinai. Tu algaw wa nedaddatang da kitúni, ay kitu mekasangapúlu se limma natu mekàduwa búlán panda kitu inagtálaw da ka Egipto. ² Ay ngámin da nga iIsrael, ay nagrírí da kitu Moses se kitu Aaron kane atán da kitu ir-ir-er. ³ Ay nán da kaggída nga duwa, “Napi-piya kuma ngala nu pinatayán nakami yin ne APU kitu kowad mi pikam ka Egipto nga magbattug kadatu karni se sinápay kannán. Ngamay nilbet nakami kídi ya ir-ir-er nga matay ngámin ki bisin,” nán da.

⁴ Ay se yala nga nán ne APU kitu Moses, “Sinnam a ta pagudanan ku ka makkán. Ay inalgap wala ya aggalà nu se daya tolay ka annung nu wala kanan ki tangalgaw. Ummán kiyán ya kuwaan ku ka paninnán ku nu ikurug da ya bílin ku onu akkan. ⁵ Ay ya alà da kiya mekannam ma algaw, ay mamidduwa ya kaadu na kitu al-alà da ki inalgap,” nán na. ⁶ Ay tútu nán tu Moses se tu Aaron kadatu iIsrael, “Nu gabi, ay mammuwán nu wa e APU ya nangitálaw kadakayu ka Egipto. ⁷ Ay nu pagmakát, ay masingan nu ya kinadáyaw ne APU, áta nagina na ya agrírí nu kaggína. Iin kami ka nán nu ta, nga ririyán nu peyang?” nán da. ⁸ Ay nán tu Moses, “Nu gabi iddán nakayu ne APU ka karni, se iddán nakayu ka sinápay nu pagmakát, ta senu mabtug kayu ki piyán nu, áta nagina na ya nagrírí nu kaggína. Ata kiya agrírí nu, ay akkan dakami ya kurug ririyán nu, nu di ye APU, ta iin kami ka nán nu ta?” nán tu Moses.

⁹ Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Kagiyan mu kadaya ngámin tolay nga umadanni da ke APU, ta nagìna na daya ríri da,” nán na. ¹⁰ Ay kitu akun-oni pikam tu Aaron kadatu tolay, ay inam-amaw datu tolay tu ir-ir-er. Ay nasingan datu diláng ne APU kitu angap. ¹¹ Ay inamomanán ne APU tu Moses nga nán na, ¹² “Nagìna ku ya agríri daya tolay. Kagiyan mu kaggída nga nu masirbut tin ya mata, ay mangán da ngin ka karni. Ay nu pagmakát, ay mabtug da pe ka sinápay, ta senu ammuwán da ngámin na Iyà nge Yahweh nga Dios da,” nán na.

¹³ Ay kane din na gid-gidám min, ay adu tutu wala datu amma à naglalbet kitu giyán datu báwi da. Ay nalokop tu kampu da kaggída. Ay kane pagmakát adu lapáat kitu giyán datu báwi da. ¹⁴ Ay kane umawan datu lapáat, ay atán kitu útun lusà ya pus-pusà a bibitti a ummán ka ning-ingpit ta papel. ¹⁵ Ay kane masingan datu tolay tun, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan dedi?” nán da. Ata akkan da ammu nu nágan datun. Ay nán tu Moses kaggída, “Sinápay yán na nidde ne APU kadakayu ka kanan nu. ¹⁶ Ay tu idi ya bílin ne APU kadakayu, ‘Maggalà ya isaisa kadakayu sigun kiya annung na kanan. Ipànung nu wala kiya kaadu nu kiya isa nga báwi. Gudduwa salup ki káda isa tolay,’ nán na” nán tu Moses. ¹⁷ Ay ittu kurug tu kinuwa datu tolay. Uwad kaggída datu naggalà ka nasurù kitu masápul da, ay uwad kaggída datu kúráng tu inalà da. ¹⁸ Ngamay kane salupan da ngin, ay áwan sur-surù onu kur-kúráng datu inalàan da. Nepà-pakustu wala kadatu masápul da. ¹⁹ Ay nán tu Moses kaggída, “Akkan kayu mangibunna kiyán,” nán na. ²⁰ Ngamay akkan da nga kinur-kurug tu Moses. Díkod nangibunna datu duddúma kaggída. Ay naagtán se nabuyù tu nebunna da. Ay tútu nalùsaw tu Moses kaggída. ²¹ Káda pagmakát, ay maggalà da kitun sigun la ngin kitu annung da nga kanan. Ay nu natà-takit sínág gin, ay marúnát pe yin.

²² Ay ya alà da kiya mekannam ma algaw, ay mamidduwa ya kaadu na kitu inalgalaw wa alà da. Agtangasalup ya káda isa tolay kaggída. Ay kane umbet datu pangmanàman datu tolay kitu Moses ta saludsúdan da kaggína nu taanna, ²³ ay nán tu Moses kaggída, “Tu idi ya nán ne APU, ‘Kaláwa, ay algaw wa pinaggiimáng. Napatag yán na algaw pára ke APU. Túya lutuwan nu ngámin nin daya masápul nu. Ay daya bunna nu, ay iarimán nu ka pára kaláwa,’ nán na,” nán tu Moses. ²⁴ Ay díkod nangibunna da nga ummán kitu kinagi tu Moses kaggída. Ay akkan naagtán se akkan nabuyù datu bunna da. ²⁵ Ay nán tu Moses kaggída, “Kanan nu kídi nga algaw datu

bunna nu. Awan nu masma kiyán kiya lasi, áta kídi nga algaw ay algaw panaggi máng ne APU. ²⁶ Annam ma algaw ya aggalà nu kiyán, ngamay kiya mekapittu wa algaw nga ittu ya algaw wa pinaggi máng, ay áwan nu wa masma,” nán tu Moses. ²⁷ Ay kitu mekapittu wa algaw uwad kaggída datu nawe kammala nga maggalà kuma kitun na akakkanan. Ngamay áwan da nga nasmà. ²⁸ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, “Nungay na ya angikurug nu tutu wala kadaya bil-bílin ku se daya lin-lintag ku kadakayu? ²⁹ Sinnan nu kod! Nidde ne APU kadakayu ya algaw wa pinaggi máng. Túya kiya mekannam ma algaw, ay nidde na kadakayu ya kanan nu kiya duwa algaw. Ay túya magyán kayu wala kiya unag báwi nu kiya mekapittu wa algaw.” ³⁰ Ay tútu nagimáng datu tolay kitu mekapittu wa algaw.

³¹ Ay nepangágan datu iIsrael tun na akakkanan ka “mána.” Ummán ka bì-bitì a buk-bukal nga pus-pusà tu singan na tun. Ay ya ramán na, ay ummán ka ramán naya ning-ingpit ta sinápay ya napayán ka digu. ³² Ay nán tu Moses kadatu tolay, “Tu idi ya bílin ne APU. ‘Mangisirù kayu ka gudduwa salup kiyán na akakkanan, ta senu masingan daya ngámin gakagaka nu. Díkod masingan da nu wà ummán naya akakkanan na nepakkán ku kadakayu kiya ir-ir-er kitu nangítálaw ku kadakayu ka Egipto,’ nán na,” nán tu Moses. ³³ Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Mangalà ka ka bánga ka pangipayán mu ka gudduwa salup kiya mána, ay se mu la ippáy ki àráng ne APU, ta isirù tada pára kadaya gakagaka tada,” nán tu Moses. ³⁴ Ay nippáy natu Aaron tu tangabánga nga mána kitu àráng natu Arko nga neunggán natu nekesurátan datu bil-bílin ne APU, ta iarimán da nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ³⁵ Appát púlu dagun na nagkán datu iIsrael kitu mána panda kitu nedaddatang da kitu giyán nga annung da paggunàán, kitu panda natu íli Canaan. ³⁶ (Ya gudduwa salup, ay pagkapúlu natu iggugukud da kitun).

Tu gabbuwà nga gayát ka batu

17 Nagtálaw datu iIsrael kitu ir-ir-er ka Sin, ay se da nga mawe ka Refidim. Namin-adu da nga nagsin-sínang, ta ittu tu bílin ne APU. Ay kane dumatang da ka Refidim, ay nagkampu da manin. May áwan da pagsàduwán kitúni. ² Ay tútu nagríri manin datu tolay kitu Moses nga nán da, “Wàna giyán naya danum ma inuman mi?” nán da. Ay tútu nán tu Moses kaggída, “Tura dà pabasúlan peyang ta? Tura nu peyang pe tistíngan

ne APU?” nán na. ³Ngamay datu tolay, ay sikkinum da tutu wala, ay tútu magríri da kitu Moses nga nán da, “Tura nakami yala netálaw ka Egipto ta? Ta senu patayan nakami se daya annánà mi se daya an-animál mi ki awwaw mi!” nán da. ⁴Ay tútu nakiseng manin tu Moses ke APU nga nán na, “Nágan naya pamàyanán ku kadedi tolay yi? Tagay dà tùtoán nin na patayan!” nán tu Moses. ⁵Ngamay nán ne APU kitu Moses, “Ayabán mu daya pangmanàman daya tolay, ay se kayu maginunna kadaya tolay. Ay alà mu pe tu tàdukud mu wa nebadit mu kitu wángag Nilo. ⁶Mawe kayu ka Horeb. Idaggán taka kitúni, kitu giyán tu batu kitúni. Baditán mu tu batu, ay gumbuwa ya danum nga ittu ya inuman daya tolay,” nán na. Ay ittu kurug tu kinuwa tu Moses kitu pagmar-marngán datu pangmanàman datu iIsrael. ⁷Ay nepangágan tu Moses tun na giyán ka Massa se Meriba, áta ittu tu giyán da kitu nammár-parut da se nagrírri da ke APU kitu inagkuna da ka, “Bul-bulunan nitta ne APU onu akkan?” nán da.

Tu nakigubát datu iIsrael kadatu Amalekita

⁸Ay kitu kowad da ka Refidim, ay inumbet datu Amalekita, ay se da ginubát datu iIsrael. ⁹Ay nán tu Moses kitu Joshua, “Magpíli ka kadaya lalláki, ta mawe kayu makigubát kadaya Amalekita. Nu kaláwa, ay mawe yà a magsisíkad kitu otun tu bantay, ay se ku itatáyag ya tàdukud da pinálà ne Dios kiyà,” nán na. ¹⁰Ay kinuwa kurug natu Joshua tu kinagi tu Moses kaggína, ay se nawe nakigubát kadatu Amalekita. Ay tu Moses se tu Aaron se tu Hur, ay nawe da nanùdu kitu bantay. ¹¹Ay nu itatáyag tu Moses datu íma na, ay mangábà datu iIsrael. Ngamay nu ianìgad nada, ay datu Amalekita datu mangábà. ¹²Ngamay nakásay pe yin datu íma tu Moses. Díkod tu kinuwa da, ay nangalà da ka batu wa nagtugawán na, ay se netatáyag tu Aaron se tu Hur datu íma tu Moses. Nagsissaán da datu íma na. Díkod netatáyag datu íma na panda kitu masirbut tu mata ngin. ¹³Ay tútu inábà de Joshua datu Amalekita.

¹⁴Ay se la nga nán APU kitu Moses, “Isúrát mu idi ki libru ka panamdammán nu, ay se ikagim ke Joshua: Ippà ku tutu wala daya Amalekita kídi kalawagán, senu áwan makadamdam kaggída ngin,” nán na. ¹⁵Ay tútu nangwa tu Moses ka anidúgán ka pagbasu. Ay nepangágan

---

17:7 Ya sarut naya Massa, ay giyán na namar-parután. Ay ya sarut naya Meriba, ay giyán na nagririyán.

na ka ‘E APU ya banderà.’¹⁶ Ata nán na nga, “Itáyag ku ya bandera naya nangábà ne APU. Gubatan ne APU daya Amalekita peyapeyang ngin,” nán na.

Tu naggagáyam natu Jetro kitu Moses

18 Ay tu Jetro nga pádi ka Midian nga katugángan tu Moses, ay nagína na ngámin datu kinuw-kuwa ne Dios pára kitu Moses se kadatu iIsrael nga tolay na. Nagína na nu mapaanna tu nangngítálaw ne APU kadatu iIsrael ka Egipto.^{2–4} Ay kane papannan tu Moses tu Zippora nga atáwa na se datu duwa nga annánà da nga lalláki, ay inalà kammin natu Jetro da. Ya ngágan natu isa nga an-anà na, ay Gershom (áta nán tu Moses nga, “Gapu ta agtangeli yà ka nakaru,” nán na.) Ay ya ngágan tu isa, ay Eliezer (áta nán tu Moses nga, “Ya Dios datu apuapu ku ya sinummeng kiyà. Nelísi nà kitu aggasippatay natu ári kiyà,” nán na).⁵ Ay inumbet tu Jetro nga katugángan tu Moses kitu giyán de Moses kitu ir-ir-er nga ittu tu nagkampuwán da kitu adanni kitu bantay ne Dios. Kabulun na tu atáwa Moses se datu duwa nga annánà na.⁶ Nepekagi na kitu Moses nga nán na, “Atán umbet nge Jetro nga katugángam. Kabulun na ya atáwam se daya duwa nga annánà nu,” nán na.⁷ Ay tútu nawe Moses sa nanabat kitu katugángan na, se nagukkab ka angrispítar na kaggína, ay se na inummáan. Nagkikinnumusta da, ay se dala nga nawe kitu báwi natu Moses.⁸ Ay se yala kinagi natu Moses kitu katugángan na ngámin datu kinuw-kuwa ne APU kitu ári datu iEgipto se kadatu iEgipto gapu kadatu iIsrael. Kinagi na pe datu ngámin na nagrig-rigátan da kitu dad-dalenán, se datu ngámin na nesisseng ne APU kaggída gapu kadatun.⁹ Ay naganggam tu Jetro gapu kadatun na napiya nga kinuw-kuwa ne APU pára kadatu iIsrael, se itu nangítálaw na kaggída kadatu iEgipto.

¹⁰ Ay nán tu Jetro, “Maday-dáyaw we APU nga ittu ya nangilísi kadakayu kadatu iEgipto se kitu ári da.¹¹ Kídi, ay ammu ku win na e APU, ay nangátu may ngámin daya diy-diyos. Ata nelísi na daya tolay na kadatu iEgipto nga ittu datu mangirupat tutu wala kaggída,” nán na.¹² Ay se la nga nagbasu tu Jetro nga katugángan tu Moses ka sinídug ga pagbasu ka pagdáyaw na ke Dios. Ay inumbet tu Aaron nga kabulun na

---

17:16 Nán daya duddúma nga “íma” idi.

datu pangmanàman datu iIsrael, ay se da nepangán kitu katugángan tu Moses kitúni nga nagdayáwan da ke Dios.

Tu nagpíli natu Moses kadatu guwes kadatu tolay

¹³ Ay kane láwa na, ay ginayatán tu Moses tu nagar-ariglu kadatu ríriríri datu tolay kadatu isaisa kaggída. Ginayatán na kitu pagmakát panda tutu wala kitu gabi yin. ¹⁴ Ay kane masingan natu katugángan na tun na kuk-kuwaan na pára kadatu tolay, ay nán na, “Nágan naya kuk-kuwaan mu? Taanna, tura ka sissa la nga mangwa kiyán pára kadaya ngámin tolay? Ay manangalgaw kayu tutu wala se daya tolay!” nán na. ¹⁵ Ay nán tu Moses kitu katugángan na, “Ata nu atán piyán dedi tolay ya ammuwán nu nágan naya piyán Dios, ay iyà ya kapannán da. ¹⁶ Ay nu atán ríri naya isa kiya isa, ay iyà pe ya kapannán da se iyà ya mangguwes kaggída, ay se ku ipakammu kaggída ya bílin ne Dios se daya lin-lintag na,” nán tu Moses. ¹⁷ Ay nán tu katugángan na kaggína, “Akkan napiya ya angwa mu. ¹⁸ Unawán mu ya baggim kampela ngin nin se daya tolay. Nadammat pà nang yán na ubra. Akkan mu mabalin pagasissaán yán. ¹⁹ Ginán nà ta law-lawagán taka. Ay sengán naka pe ye Dios. Ikaw ya mangiúni kadaya tolay ke Dios. Ay ikaw pe ya mangiamomán ke Dios kadaya ríri naya isa kiya isa kaggída. ²⁰ Ay ikaw pe ya magtùgud kaggída kadaya bil-bílin se lin-lintag ne Dios. Itùgud mu pe daya napiya nga sur-surútan da, se daya napiya nga kuwaan da. ²¹ Ngamay magsápul ka pe kada tolay nga annung da ya mangiapu. Pilíyam daya tolay ya managgansing ke Dios, se daya mapiyár se daya akkan mabalin pasúsúán. Ay ittu dayán daya ippáy mu wa mangiapu kadaya tolay. Atán pangiapuwan mu ka maríbu, atán mangiapu ka magatut, se atán mangiapu ka limma púlu, se atán mangiapu ka sangapúlu. ²² Ittu dayán nin daya mangguwes peyang ngin kadaya tolay. Daya nadammat ta kásu, ay ittu dayán daya ilbet da kikaw. Ay nu daya bibitti a kásu, ay aggída kampela ngin nin ya makammu. Sengán daka kiya ubra, ay díkod malaptán ka. ²³ Ay nu pakunán mu kiyán, sigun kiya piyán pe ne Dios nga kuwaan mu, ay akkan ka masulitán, ay se makaru pe nga marisut ya kásu daya tolay. Díkod makaru makappan daya tolay kadaya babbabalay da nga simpipiya ya uray da.”

²⁴ Ginina tu Moses datu kinag-kagi natu katugángan na. Ay kinuwa na kurug ngámin datu kinag-kagi na. ²⁵ Nagpíli kurug tu Moses ka lalláki

kadatu iIsrael nga makabaal kitu ubra, ay se nada pangiapuwan kadatu tolay. Atán da tu mangiapu ka maríbu tolay, atán datu mangiapu ka magatut, atán mangiapu ka limma púlu tolay, ay se atán da mangiapu ka sangapúlu tolay. ²⁶ Aggída datu bítáng guwes datu tolay. Aggída kampela ngin tu mangguwes kadatu bitti ala nga kásu. Ay datu nadammat ta kásu, ay ittu datu nilbet da kitu Moses. ²⁷ Akkan nabayág panda kitun, ay nawe pe yin tu Jetro kitu íli na, ay pinarbuwát natu Moses sin.

Dummatang datu iIsrael kitu Bantay Sinai

19 Nagtálaw datu iIsrael ka Refidim. Ay kitu munna nga algaw kitu mekàlu búlán panda kitu inagtálaw datu iIsrael ka Egipto, ay dummatang da kitu ir-ir-er kitu bantay Sinai. Ay nagkampu da kitu adanni kitu bantay. ³ Ay nanùdu tu Moses sa mawe makiamomán ke Dios. Ay kinumraw we APU kaggína kitu bantay nga nán na, “Kagiyam idi kadaya iIsrael nga gakagaka natu Jacob: ⁴ Nasingan nu datu kinuwaán ku kadatu iEgipto. Ay se sikkaammu kayu kiya nangippan ku kadakayu kanedi. Arig ku ya karabúngan na nangikáyab kadakayu kanedi. ⁵ Ay díkod nu kurugan nu daya kag-kagiyán ku, se akkan nu paglikudán ya nagkakariyán tada, ay dakayu daya tolay ku. Kuw-kuwà ya ngámin kalawagán, ngamay dakayu ya idum-dúmà tutu wala kadaya ngámin tolay. ⁶ Dakayu daya tolay ya nekísì pára kiyà a pagbalinan ku ka pappádi a magsirbi kiyà. Tu dayán daya ikagim kadaya iIsrael,” nán na.

⁷ Ay tútu nanagut tu Moses, ay se na inurnung ngámin datu pangmanàman datu iIsrael, ay se na nga kagiyán ngámin datu pekagi ne APU kaggína. ⁸ Ay nagsissa ngámin datu tolay nga summungbát nga nán da, “Kuwaan mi ngámin daya kinag-kagi ne APU,” nán da. Ay se la nga kinagi tu Moses ke APU tu kinagi datu tolay. ⁹ Ay se la kinagi ne APU kitu Moses, “Umbet tà kadakayu, may maglingad da ki nàrag ga angap, ta senu magina dà daya tolay nu makiamomán nà kikaw, ay senu kurugan daka peyapeyang ngin ka panda,” nán na.

Ay se la nga kinagi tu Moses ke APU tu kinagi datu tolay. ¹⁰ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka ngin kadatu tolay, ay se muda pagdalusan kídi se kaláwa. Pasùnaám kaggída daya bad-bádu da. ¹¹ Ay magsagána da kiya mekàlu wa algaw nga ittu ya ilalbet ku kídi bantay Sinai. Ay atán da nga magsisingan kiyán na ilalbet ku. ¹² Ay kiya lebut na bantay, ay

mangippáy ka pamandanán daya tolay. Ay nán mu kaggída, ‘Sin-sinnan nu ta áwan kadakayu ya manùdu kiya bantay, onu manùbit kiya panda na. Ay nu atán ya manùbit kiya bantay, ay masápul la matay. ¹³ Masápul la matùtoán onu mabútug. Oray tolay onu animál, ay masápul la matay,’ nán mu. Ngamay nu magina da ngin ya mabayág ga tannug na tarumpeta, ay ittu yán ya annùdu da kiya bantay,” nán na. ¹⁴ Ay díkod nanagut tu Moses kitu bantay se la nawe kadatu tolay. Pinagdalus na datu tolay. Ay sinùnaán datu tolay datu bad-bádu da. ¹⁵ Ay se na nán pikam kaggída, “Masápul nakasagána kayu win kiya mekàlu wa algaw. Dakayu wa lalláki, ay akkan kayu meallay kadaya attáwa nu,” nán na.

¹⁶ Ay kane pagmakát natu mekàlu wa algaw, ay uwad addug se kilát se uwad nagibat ta angap kitu bantay. Ay uwad pe naggat tutu wala nga tannug tarumpeta. Kane magina datu tolay ya atán kitu kampu da, ay nagtartartar da kitu ansing da gapu kitu daggat na. ¹⁷ Ay se la neapu tu Moses sa nelawán datu tolay kitu kampu da, ta mawe da sinnan ne Dios. Nagsisíkad da ngala kitu adanni kitu bantay. ¹⁸ Ay tu bantay Sinai, ay ummán ka nakalumútán ka atù, áta naganigad de APU kitúni yin kiya apuy. Ay tu atù na, ay umas-asbà nga ummán ki atù pugun. Ay nangyagyag pe ka naggat tutu wala kitu bantay. ¹⁹ Ay kane dumgat tala nga dumgat tu tannug natu tarumpeta, ay nagúni tu Moses. Ay sinungbátan ne Dios kitu addug. ²⁰ Ay se la nga naganigad de APU kitu otun tu bantay Sinai. Pinalbet ne APU tu Moses kitu otun tu bantay, ay tútu nanùdu tu Moses. ²¹ Ngamay nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka pikam managut, ta kagiyánam datu tolay, ta get tala nu lumàsig da nga maningan kiyà, ay adu kaggída ya matay. ²² Ay kagiyam pe kadaya pappádi nga umadanni kiyà nga dalusán da daya baggibaggi da, áta nu akkan, ay panísan kuda,” nán na. ²³ Ay nán tu Moses ke APU, “Akan manùdu daya tolay kídi bantay Sinai, áta ikaw mismu ya namílin kadakami nga ibílang mi ka napatag idi nga bantay, ay se kami mangippáy ka pamandanán kiya lebut na,” nán na. ²⁴ Ay nán ne APU kaggína, “Managut ka ta mawem alà nge Aaron. Ngamay akkan mu ipalúbus nga lumàsig daya pappádi se daya tolay nga umbet kanedi giyán ku, áta panísan kuda tutu wala nu kuwaan da yán,” nán na. ²⁵ Ay díkod nanagut tu Moses se la nawe kitu giyán kadatu tolay, ay se na nga kagiyam kaggída datu pekagi ne APU.

Datu sangapúlu nga bil-bílin

20 Ay se la nagúni ye Dios. Ay ittu dedi daya kinag-kagi na: ²“Iyà e Yahweh nga Dios nu wa nangitálaw kadakayu ka Egipto kitu inangngasassu da kadakayu.

³Awan nu sabáli ibílang ka diyos nu nu di Iyà ala.

⁴Akkan kayu mangwa ka sinan tolayán na diyos nu, onu panda ngala nga sinan singan daya panda ngala nga atán ka lángit, onu atán ki kalawagán, onu atán ki bebay. ⁵Akkan kayu magukkab onu day-dayáwan dayán, áta Iyà nge Yahweh nga Dios nu, ay naabugu wà a Dios. Panísan ku daya kumagúra kiyà, se daya annánà da, se daya gakagaka da panda kiya mekàlu se mekappát nga paganakán. ⁶Ngamay kadaya maminya kiyà se mangikurug kadaya bil-bílin ku, ay ipassingan ku kaggída ya áwan kaul-ulissán na amminyà oray panda ki mekasangaríbu nga paganakán.

⁷Akkan nu ur-uráyan usaran ya ngágan ne APU nga Dios nu. Ata panísan ku tutu wala daya mangur-úray magusár ki ngágan na.

⁸Ngilínan nu ya Algaw wa Pinaggiimáng se ibílang nu ka napatag. ⁹Annam ngalgaw ya angwa nu kadaya ngámin ubra nu. ¹⁰Ngamay ya mekapittu wa algaw, ay Algaw wa Pinaggiimáng pára ke APU nga Dios nu. Awan magubra tutu wala kadakayu kiyán na algaw, oray daya annánà nu, se daya asassu nu, se daya agtangeli nga atán ki balay nu. Akkan nu pe iubra daya animál nu. ¹¹Ata ki unag annam algaw kinuwa ne APU ya lángit se iya kalawagán se iya bebay se daya ngámin na atán kadayán. Ay kitu mekapittu wa algaw, ay nagimáng. Díkod nepadúma ne APU yán algaw, ay se na kinuwa nga napatag.

¹²Ipatag nu daya ama nu se ina nu, ta senu adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu.

¹³Akkan kayu pumatay.

¹⁴Akkan kayu manaládag onu makidaládag.

¹⁵Akkan kayu magtákaw.

¹⁶Akkan kayu magbus-busid kiya agsistígu nu kiya kumuntra kiya kasittolay nu.

¹⁷Akkan nu asílan ya balay naya kasittolay mu, onu ya atáwa na, onu ya asassu na, onu ya báka na nga pára ubra, onu ya asnu na onu panda ngala nga kuw-kuwa naya kasittolay mu.”

¹⁸ Ay kane mà mud ngámin datu tolay tu aggaddug na se tu agsal-sal-it na se magina da tu tarumpeta, ay se masingan da nga magat-atù tu bantay, ay nagansing da tutu wala. Tútu nagyán da ngala kitu ad-adayyu. ¹⁹ Ay se dala nga nán kitu Moses, “Ikaw ya mangamomán kadakami, ay ginán mika. May kagiyam ke Dios nga akkan nakami amomanán ta matay kami,” nán da. ²⁰ Ay tútu nán tu Moses kadatu tolay, “Akkan kayu magansing ta tistíngan nakayu, ay piyán na nu magansing kayu peyang ngin kaggína, ta senu akkan kayu magbásul,” nán na.

²¹ Ay nag-agyán nala datu tolay kitu ad-adayyu. Ngamay tu Moses, ay umadanni kitu nagìbat ta angap nga ittu tu giyán ne Apu Dios.

Datu bil-bílin mepanggap kitu anidúgán ka pagbasu

²² Ay nán ne APU kitu Moses, “Tu idi ya kagiyam mu kadaya Israel, ‘Nasingan nu mismu nga iyà nga atán kídì lángrit ya nangamomán kadakayu. ²³ Ay túya akkan kayu mangwa ka sinan diyos nu nga nàwa ka balitù onu nàwa ka silber, se nu dayáwan na ummán ki agdáyaw nu kiyà. ²⁴ Mangwa kayu ka agbasuwán nu pára kiyà, ay lusà ala ya usaran nu. Mangwa kayu kiyán na agbasuwán kadaya giy-giyán na pagpakammuwán ku kadakayu. Ay umbet tà nga mamindisiyon kadakayu. Yán na agbasuwán ya panidúgán nu kadaya pagbasu nu wa karneru onu báka, se ittu yán pe ya pangidatúnán nu kadaya karneru se báka ka aggiyáman nu Kiyà. ²⁵ Ay nu batu ya usaran nu wa mangwa kiya agbasuwán nu kiyà, ay akkan nu usaran daya killután na batu, áta rag-ragitán nu ya batu ki angngusár nu ki aruminta. ²⁶ Akkan nu payán ka pákad ya ù-unean nu kiyán na agbasuwán nu pára kiyà, áta nu umunè kayu, ay get tala nu masingan ya kannawan nu ipassingan,’ nán na,” nán mu.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya asassu

21 Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Tu dedi daya lin-lintag ga ipasúrut mu kaggída. ² Nu gumátang kayu ka laláki nga asassu wa Hebreo, ay annam dagun ya agsirbi na kadakayu, ay se la nga mawe yin nu mekapittu dagun na, nga áwan na bay-bayádan. ³ Ay nu áwan na atáwa kane gatángan nu, ay papannan nu wa áwan atáwa. Ngamay nu atán atáwa na ngin kadakayu nga gumátang kaggína, ay kabulun na

nga mawe yin ya atáwa na. ⁴Ay nu ya laláki nga asassu, ay pinangatáwa naya apu na ka asassu wa babay, ay se da nagan-anà, tu apu natu babay ya makin-kuwa kaggína se datu annánà na. Ay mawe nga sissa tu laláki. ⁵Ngamay nu nán natu laláki nga asassu nga, ‘Piyán ku ya apu ku se ya atáwà se daya annánà ku, ay maddi yà mawe,’ nu nán na, ⁶masápul la ippan naya apu na kitu pagday-dayáwan ke Dios, ay se na ipadat tu talínga natu asassu kitu gitap na gagyangán onu kitu gamba natu gagyangán, ay se na rabngan ki dúut. Ay se la magsirbi tu asassu kitu apu na kiya kasibbiyág na.

⁷Ay nu ya isa nga laláki, ay iláku na ya an-anà na nga babay ka asassu, ay sabáli ya kàwaán na kiya kàwaán naya asassu wa laláki. ⁸Ay nu tu apu na, ay pinalánu na nga atawán, ay se akkan na piyán nin, ay masápul la pasaka na kammin kadatu maganá kaggína. Awan na rabngan mangiláku kaggína ka sabáli tolay, áta nadakè tu namàyanán na kaggína. ⁹Ngamay nu ipaatáwa na kiya an-anà na nga laláki, ay masápul ibíláng na ka an-anà na pe yin. ¹⁰Ay nu atawán natu apu, ay se la nga mangàduwa, ay masápul la ya angwa natu apu kaggína ay páda na kiya atáwa na. Akkan màsáyán ya kanan na se ya bádu na, se daya duddúma nga pagrabngán na. ¹¹Ay nu akkan kuwaan na apu dedi ya tallu wa bánag, ay masápul la mawe yin ya asassu wa babay nga áwan na bay-bayádan.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya makapatay

¹²Ya tolay ya mangámang ki kasittolay na, ay se na mapatay ay masápul la matay pe. ¹³Ngamay nu akkan na pinalánu patayan may nepalúbus ne Dios, ay annung na ya magsirù kiya isa nga giyán na kagiyan ku kadakayu. ¹⁴Ngamay nu ginúrat na isa tolay ya pumatay se nelíbat na ya namatay, ay se la nawe nagsirù kiya altár ku, ay masápul alà nu kitúni se nu la patayan pe.

¹⁵Daya manúlung kadaya mannákam da, ay masápul matay da.

¹⁶Daya magkidnap, ay masápul matay da, oray neláku da ngin ya tolay ya kinidnap da, onu atán pikam kaggída.

¹⁷Daya magged kadaya mannákam da, ay masápul matay da pe.

¹⁸⁻¹⁹Ay nu atán da magsáwad, ay se masúlung na ya isa ya isa, onu bàbàan na ka batu, ay se la natalíngu may akkan natay, ay akkan mapánis tu nakasúlung, nu tu nasúlung, ay bumílag kammin, onu annung naya

magtadukud da magdal-dalen. Ngamay masápul bayádan natu nakasúlung tu nasáyang nga oras natu sinúlung na, ay se aggína ya makammu kitu sinúlung na panda kiya ibibbílág na tutu wala.

²⁰ Ay nu baútan na toláy ya asassu na nga laláki onu babay, ay se matay nga dákus kiyán na nagbáut na, ay masápul la mapánis. ²¹ Ngamay nu magbiyág pikam ka isa onu duwa ngalgaw ya asassu, ay akkan na mapánis, áta kuw-kuwa na kampela ngin nin ya asassu.

²² Ay nu atán da lalláki nga magpatay, ay se tura da la pe nga nasúlung ya isa nga babay ya nabùsit, ay se la nga nippà ya an-anà na may áwan nin nadakè a nàwa kaggína ka panda, ay masápul magawát tu nakasúlung kaggína kiya banor ra kagiyan naya atáwa na. Ay akkan magsurù kiya kagiyan daya mangguwes kaggína. ²³ Ngamay nu atán pikam nadakè a màwa kitu babay ittu pe ya màwa kitu laláki. Nu natay, ay matay pe tu laláki. ²⁴ Nu nakúláp, ay makúláp pe tu laláki. Ay nu nippà ya ngípan natu babay, ay masápul mippà ya ngípan pe natu laláki. Nu íma, ay íma pe, ay nu bingil, ay bingil pe natu laláki. ²⁵ Nu nasidug, ay masidug pe ya laláki, ay nu natalíngu, ay matalíngu pe tu laláki. Ay nu nàrusán ya baggi tu babay, ay masápul màrusán pe tu laláki.

²⁶ Ay nu ya isa nga laláki, ay nakúláp na ya asassu na nga laláki onu babay, ay masápul wayaán na ngin tu asassu na ka pinangkabáyad na kitu mata na. ²⁷ Ay páda na pe nu ngípan ya mippà. Masápul nga wayaán na ngin tu asassu na ka pinangkabáyad na kitu ngípan na.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya kuw-kuwa

²⁸ Ay nu ya isa nga toru wa báka, ay sàgúdan na ya isa nga laláki onu babay, ay se matay ya toláy, ay masápul la matùtoán ya toru panda ki katay na. Ay áwan mangán kiya karni naya toru. Ay tu makin-kuwa kitu toru, ay akkan na mapabásul. ²⁹ Ngamay nu tu toru, ay nakasàgud kitun nin, ay se nakagiyánan nin ya makin-kuwa, ngamay akkan na nepupúkù, ay se la makapatay ya toru, ay masápul la matùtoán ya toru, ay se matay pe ya makin-kuwa. ³⁰ Ay nu makiawát daya natayán, ay masápul la bayádan na ya awát nga kagiyan da, ta senu akkan da patayan. ³¹ Ay nu ya masàgud ya an-anà, ay páda na nga lintag ya surútan nu ki angwa nu kiya makin-kuwa kiya toru. ³² Ay nu asassu ya sàgúdan naya toru,

magbáyad ya makin-kuwa kitu toru kitu apu natu asassu ka pagkàlu kílú nga silber, ay se matùtoán tu toru panda kitu katay na.

³³ Ay nu akkan nepatulli na tolay ya takkab naya bubun onu nagkorob ka bubun ta akkan na tinàbán, ay se la atán toru onu asnu nga nepisù kitu bubun, ³⁴ ay masápul magbáyad ka pirà tu tolay kitu makin-kuwa kitu animál. Ngamay kuwa na ngin tu natay ya animál.

³⁵ Ay nu ya toru na isa tolay, ay napatay na ya toru pe naya isa tolay, masápul iláku datu sibbiyág ga toru, ay se da paguwarán tu báyad na. Ay uwaran da pe tu karni natu natay ya toru. ³⁶ Ay nu gángay kammala nga sumàgud tu toru, ay se akkan nepúkù natu makin-kuwa, masápul bayádan natu natay ya toru ka sibbiyág ga toru, ay kuwa na pe yin tu natay ya toru.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya awát

22 Nu nagtákwaw ya isa tolay ka toru wa báka onu karneru, ay se na pinatay yin onu neláku na ngin, ay masápul bayádan na ka limma nga toru ya isa nga toru, onu appát ta karneru ya isa nga karneru. Ay nu áwan na nga pagbáyad, ay masápul la meláku yán na tolay ka asassu, ka báyad natu tinákaw na. ² Ay nu atán pikam kaggína tu tinákaw na nga toru wa báka onu karneru onu asnu, ay se sibbiyág pikam, ay masápul la mamidduwa ya pagbáyad na.

³ Ay nu atán nasukalán na manglannà a magtákwaw ki gabi, ay se mapatay, ay áwan mapabásul kiya pannakatay na. ⁴ Ngamay nu algaw ya kàwa na, ay mapabásul ya nakapatay kaggína.

⁵ Ay nu magamet ya animál naya isa nga tolay kiya tálun onu kaubásan naya kasittolay na, onu ipaamet na ya tálun onu kaubásan na kasittolay na, ay masápul la magbáyad. Ay ya kapiyán kiya tálun onu kaubásan na ya pagbáyad na.

⁶ Ay nu sumìdug ya tolay, ay se la sarátan na apuy ya naalmung ngin na trígo onu datu trígo nga akkan pikam nagáni onu nasìdug ya tálun, ay masápul la bayádan natu nanìdug ngámin datu nadadál.

⁷ Ay nu nepiyár naya isa tolay kiya kasittolay na ya pirà na, onu panda ngala nga napatag ga sanikuwa na, ay se la nga natákaw datun, masápul la sapúlan da tu nagtákwaw, ay se la magbáyad ka mamidduwa ya kaadu na kitu tinákaw na. ⁸ Ngamay nu akkan da masmà tu nagtákwaw, ay masápul

la mippan tu nangiarimán kadatu pirà se sanikuwa kiya pagday-dayáwan ke Dios, ay se na nga sipataán nu inalà na onu akkan tu nepearimán da kaggína.

⁹ Ay nu atán ríri mepanggap ki magtakkil ki báka onu asnu, onu karneru, onu bádu onu panda ngala nga newágà na isa tolay, tu idi ya kuwaan nu. Ilbet nu ya kásu ke Dios. Ay ya pabasúlan ne Dios, ay magbáyad ka mamidduwa kitu makin-kuwa kitu tali-takkilan na.

¹⁰ Ay nu nepatarakan na ya isa tolay ya asnu na onu báka, onu karneru onu panda ngala nga animál kiya isa nga tolay, ay se natay onu natalíngu onu nagtálaw tu nepatarakan kaggína, may áwan makasistígu, ¹¹ ay masápul la magsipata ke APU tu nagtarakan, nu aggína ya nangwa kiya nàwaán naya nepatarakan kaggína onu akkan. Ay nu sipataán na nga akkan aggína ya nangwa kiya nàwaán naya nepatarakan kaggína, ay masápul la kurugan naya nangipatarakan ya sipata. Ay akkan na magbáyad tu nangipataránán. ¹² Ngamay nu natákaw tu nepatarakan kaggína, ay masápul magbáyad. ¹³ Ay nu pinatay ulolag, masápul ilbet na ya baggi natu nepatarakan kaggína ka pakasinnán na kurug tu nàwa. Ay díkod akkan magbáyad kitu makin-kuwa.

¹⁴ Ay nu nagtakkaw ya isa tolay ka panda ngala nga animál, ay se natalíngu onu natay tu tingkaw na, ay se áwan tu makin-kuwa kitu nekàwa na, ay masápul bayádan natu nagtakkaw tu animál. ¹⁵ Ngamay nu atán tu makin-kuwa, ay akkan magbáyad tu nagtakkaw. Ay nu inarkilaán na tu animál, ay tittu tu arkila ya idde na.

Daya duddúma pikam nga lin-lintag

¹⁶ Ay nu ayuyútan naya isa nga laláki nga allayan ya isa nga babbalásang nga áwan na pikam kal-allay, masápul la manádug, ay se atawán na pe yin tu babbalásang. ¹⁷ Ngamay nu maddi tutu wala tu ama natu babbalásang, ay magawát ya laláki ka gángay banor tádug naya babbalásang nga meatáwa nga áwan pikam neallayán.

¹⁸ Masápul matay daya babbay ya durarákit.

¹⁹ Masápul la matay ya laláki nga mangwa ki animál.

²⁰ Daya magbasu ka pagday-dáyaw da kiya sabáli nga diyos, ay masápul la matay. Tittu we APU ya rabbang na nga pagbasuwán.

²¹ Akkan nu pà-paultuwan daya agtangeli, ta agtangeli kayu pe kitun ka Egipto. ²² Akkan nu pà-paultuwan daya ulíla se daya bubbúku da babbay. ²³ Ay nu pà-paultuwan nuda, ay se da makim-imallà kiyà, ay kalakkán kuda, ²⁴ ay se yà malúsaw tutu wala kadakayu, ay se takayu patayan ki gubát. Díkod mabúku ya atáwa nu se Maulíla pe daya annánà nu.

²⁵ Ay nu magpàkaw kayu ka pirà kadaya napubri nga tolay ku, akkan kayu magadang ka ábang na pirà nu. Akkan nu tal-taldan daya magpà-paábang ka pirà. ²⁶ Ay nu isalda naya keliyán nu kadakayu ya bádu na, masápul la ipatulli nu kaggína ki gidám. ²⁷ Ata get tittu yán ya annung na nga pagbádu. Awan na bádu wa matúdug. Ay nu makiseng kiyà, ay kalakkán ku áta maragkallà à.

²⁸ Akkan nu irupat te Dios, ay se akkan nu pe gedán daya mangitur-turáy kadakayu.

²⁹ Akkan nu wa tàtáan ya angngidátun kadaya dátun nu kadaya munna nga gáni nu se kadaya bási nu.

Idde nu kiyà daya manákam ma annánà nu wa lalláki. ³⁰ Ay páda na pe kadaya toru wa báka nu, se daya toru wa karneru nu. Ipatagíbi nuda kadaya ina da ki unag pittu walgaw. Ay se nuda la nga idátun kiyà ki mekawalu wa algaw.

³¹ Dakayu daya nekísi a tolay ku. Túya akkan kayu mangán kadaya karni áyam nu wa pinatay ulolag. Idde nu wala ngin kadaya átu.

Daya nalintag se kustu pára kadaya ngámin tolay

23 Akkan kayu mangiwar-waragáwag ka busid da dámag. Ay akkan kayu pe tumistígu ka busid nga pumane kiya nadakè a tolay. ² Akkan kayu mear-arát kadaya kadúwán ki angwa da ki nadakè. Akkan kayu pe tumistígu ka pumane kiya kadúwán nga mamagbalin ka nalintag ya akkan kustu. ³ Ay akkan nu pe paneyán ya isa nga tolay gapu wala ta napubri.

⁴ Ay nu masingan nu ya toru wa báka naya kagúra nu, onu ya karneru na nga magal-aliwagwag gin, ay alà nu se nu wa ipatulli kammin kaggína.

⁵ Ay nu masingan nu ya asnu naya kumagúra kadakayu nga nekakálin gapu ki dammat na agtu na, ay sengán nu ya kumagúra kadakayu nga mangipasíkad kitu asnu na. Akkan nu bay-bay-án nala.

⁶ Akkan nu bal-balintaggan ya lintag gapu wala ta napubri ya nedarum. ⁷ Akkan nu pà-pàgan daya busid da darum. Akkan nu pabasúlan se nu la patayan daya áwan básul, se daya kustu kuk-kuwaan na tolay, áta panísan ku daya nakabásul la tolay. ⁸ Akkan kayu wa papasúsúán, áta ya pasúsù, ay ittu ya árig mangúláp kadaya agtuturáy. Ittu pe ya manadál kiya pakalintaggán kuma daya áwan bas-básul.

⁹ Akkan nu pà-paultuwan ya agtangeli. Ammu nu nu wà ummán naya ur-uray naya agtangeli, áta agtangeli kayu pe kitun ka Egipto.

Ya mepanggap kiya mekapittu dagun se mekapittu nga algaw

¹⁰ Mulán nu ya lusà nu ki unag annam dagun. ¹¹ Ngamay kiya mekapittu wa dagun, ay bay-án nu la. Akkan nu ganiyan daya búnga daya nagitubuwán kiyán na dagun, ta kuw-kuwa daya napubri nga keliyán nu. Ay daya mebunna da, ay pára kadaya alsádu wa ulolag gin. Ay pakunán nu pe kadaya kamulán nu ka úbás se kadaya kamulán nu ka olíbo.

¹² Magubra kayu kadaya ubra nu kiya unag annam ngalgaw. Ay kiya mekapittu walgaw, ay magimáng kayu. Ta senu makemáng pe daya asassu nu wa neaná ki balay nu, se daya agtangeli nga pilluwan nu, ay senu memangán pe daya pagubra nu wa toru wa báka se daya asnu nu. ¹³ Ginán nu ngámin dedi nga kinag-kagì kadakayu. Ay akkan kayu makiseng kadaya sabáli nga diy-diyos. Kannawan nu dayán, oray ya angnikagi nu wala ki ngágan da.

Daya napatag nga masilibráran

¹⁴ Mamilu kayu wa magpiyasta ka pára kiyà ki makadagun. ¹⁵ Silibráran nu ya piyasta nga pinagkakán nu ka sinápay ya áwan pamalbád. Nebílin ku kadakayu nga kiya nìdang nga al-algaw ki búlán na Abib, ay pittu walgaw ya angnán nu ka sinápay ya akkan napayán ka pamalbád. Ata ki am-amung dayán na al-algaw tu inagtálaw nu ka Egipto. Ngámingámin kayu, ay masápul atán dátun nu kiyà. ¹⁶ Ay masápul silibráran nu pe ya piyasta nga aggagáni, nga ittu yán tu anngidátun nu kiyà kadaya munna nga gáni nu kadaya mul-múla nu. Ay nu tagay malpás ya dagun nin, ay silibráran nu pe ya piyasta nga pinagbubúrás nga ittu yán ya agbúrás nu kadaya úbás nu se daya búnga daya kay-káyu nu. ¹⁷ Ay ngámin daya

lalláki kadakayu, ay masápul la mamilu da magpassingan ke APU nga Dios nu ki makadagun.

¹⁸ Ay kiya anngidátun nu kiyà kiya dága naya pagbasu nu, ay masápul la áwan na kabulun na sinápay ya nakibugán ka pamalbád. Ay masápul la áwan mabunna panda kaláwa kiya taba naya pinagbasu nu.

¹⁹ Ay daya kapiyán kiya munna nga magáni nu kiya tálun nu, ay ilbet nuda kiya balay ne APU nga Dios nu.

Akkan nu ilútu ya karni urbun karneru onu kalding ki gattà naya ina na.

Daya kar-kari se bil-bílin ne Apu Dios

²⁰ Mangibon nà ka anghel nga maginunna kadakayu nga ittu ya magtagasíngan kadakayu kiya dad-dalenán, se mangippan kadakayu kiya giyán nga nesagánà pára kadakayu. ²¹ Gìnán nu ya kagiyan na se ikurug nu, áta iyà ya nangidde kaggína ka turáy. Akkan nu kaguráan, áta akkan nakayu tutu wala nga pakawanan.

²² Ngamay nu kapiyánan nu gìnán daya kagiyan na, ay se nu kuwaan daya ngámin na pekagi kaggína, ay sengán takayu kadaya kalínga nu. Ay kalínga kuda pe yin.

²³ Ay ya anghel nga maginunna kadakayu, ay ippan nakayu kiya giyán daya Amoreo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Cananeo, daya Hiveo se daya Jebuseo. Ay rapúnan kuda. ²⁴ Ay nu atán kayu win kannán, ay akkan nu ipat-patag onu day-dayáwan daya sinan diy-diyos da. Akkan kayu mear-arát kadaya kuk-kuwaan daya magday-dáyaw kaggída, nu di nu kuma nga dadàlan dayán na sinan diy-diyos, se daya dadakkal batu pára kaggída. ²⁵ Iyà nge Yahweh wa Dios nu, ay Iyà ala ya day-dayáwan nu. Ay bindisiyonán ku daya akakkanan nu, se ya danum ma inuman nu, ta sen ittu daya mamabílag kadakayu, ay se ku ippà daya sin-sinakit kadakayu. ²⁶ Awan pe yin kadaya nabùsit ya mippà ya bùsit da, ay se áwan pe kadakayu win daya babbay ya di magan-anà. Ay se adaddu pe ya agbiyág nu.”

²⁷ “Oray kiya akkan nu pikam nedaddatang, ay pappanansingan ku se riribuan ku daya tolai ya gubatan nu. Pataláwan ku daya kalínga nu nu masingan dakayu. ²⁸ Mangipàrob bà ka adu balábal la abubúyug. Ta senu ittu daya mamàpur rin kadaya Hiveo, kadaya Cananeo, se kadaya Heteo

kiya ligge nu wa magdal-dalen. ²⁹Ngamay akkan kuda pikam pàpuran ki unag makadagun, ta senu akkan mapanáwan ya lusà, ay umadu daya alsádu wa ulolag, ay masulítan kayu kaggída. ³⁰In-inútan kuda nga pàpuran panda kiya ikà-adu nu win na manákup kiya lusà. ³¹Ipandà ya lusà nu manggayát ka Daggáng nga Bebay panda kitu Bebay nga adanni kitu giyán datu Filisteo. Manggayát kitu ir-ir-er panda kitu wángag Eufrates. Pàpuran nu datu mag-agyán kitúni áta paábà kuda kadakayu. ³²Akkan kayu makitur-turátu kaggída onu kadaya sinan diy-diyos da. ³³Masápul magtálaw da kiya lusà nu, ta get nu aggída ya panggayatán naya agbásul nu kiyà. Ata nu umatangya kayu kiya agdáyaw da kadaya sinan diy-diyos da, ay ittu ya kàna nu win ki árig kàrung.”

Tu nangrisut ne Dios kadatu nagkakariyán da se datu iIsrael

24 Ay se la nán ne APU kitu Moses, “Manùdu kayu kídi giyán ku. Dakayu se de Aaron, se de Nadab, se de Abihu se daya pittu púlu wa pangmanàman daya iIsrael. Umbet kayu nga magdáyaw kiyà, may magyán kayu kiya ad-adayyu. ²Sissa ka ngala, Moses, nga umadanni kiyà. Ay daya kabbum, ay akkan da umadanni kiyà. Ay akkan mabalin mepanùdu daya tolay kikaw,” nán na.

³Ay se la inumbet tu Moses kitu giyán datu tolay, ay se na kinagi kaggída ngámin datu kinag-kagi ne APU se ngámin datu bil-bílin na. Ay nagsissa datu tolay ya summungbát kaggína nga nán da, “Ngámin daya kinag-kagi ne APU, ay kuwaan mi ngámin dayán,” nán da. ⁴Ay nesúrat tu Moses ngámin datu kinagi ne APU. Ay kane pagmakát, ay nasápa ginumniya, ay se la nangwa ka anídúgán ka pagbasu kitu pungut natu bantay. Ay nangipasíkad pe ka sangapúlu se duwa nga dadakkal nga batu, nga ittu pe ya bílang daya tangámalan na Israel. ⁵Ay se la nangipàrob kadatu babbágu nga iIsrael nga ittu datu nagidátun kadatu masídug ga dátun da ke APU, ay se da pe nangidátun kadatu báka nga toru pára ki akikappiya da kaggína. ⁶Ay inalà tu Moses tu gudduwa natu dága, ay se na nippáy kadatu besin, ay tu gudduwa, ay nesi-yiyà na kitu agbasuwán. ⁷Ay se na nga inalà tu libru wa nekesurátan datu bil-bílin ne Dios, ay se na nebása kadatu tolay. Ay nán datu tolay kane mabalin na nga ibása tu libru, “Kuwaan mi ngámin daya kinagi ne APU, ay se mi ikurug da ngámin,” nán da. ⁸Ay se na inalà tu dága nga nabansi, ay se na iwar-warsì

kadatu tolay, ay se na nán, “Tu idi nga dága ya mamairut kiya kari ne APU kadakayu, kane idde na kadakayu dedi nga bil-bílin na,” nán na.

⁹ Ay se la nga nanùdu tu Moses se tu Aaron se tu Nadab se tu Abihu se datu pittu púlu wa pangmanàman datu iIsrael. ¹⁰ Ay nasingan da nge Dios nga Dios daya iIsrael. Magsisíkad ki ummán ka nasimintu ka napatag nga batu wa saffíro ya ngágan na. Nalitáw tutu wala nga ummán ka singan lángit tu singan natu batu. ¹¹ Akkan inan-anu ne Dios datu pangmanàman datu iIsrael. Nasingan da nge Dios. Ay se da nagkakán se umminum kitúni.

Tu nepappan tu Moses kitu otun tu bantay

¹² Ay nán ne APU kitu Moses, “Manùdu ka ki bantay, ay se nà idaggán kiyán. Atán idde ku kikaw nga dalumpenág ga batu wa nangisurátan ku kadaya bil-bílin ku se lin-lintag nga ittu ya itùgud mu kadaya tolay,” nán na. ¹³ Ay tútu nagrubbuwát tu Moses, kabulun na tu Joshua nga kaseng na. Nanùdu tu Moses kitu bantay nga nagpassingannán ne Dios. ¹⁴ Ay nán tu Moses kadatu pangmanàman datu iIsrael, “Idaggán dakami yala kídí ta magulli kami kammin. Mabansi de Aaron se Hur ka kabulun nu. Ay nu atán daya atán ríri, ay aggída ya kapannán nu,” nán na.

¹⁵ Ay se la nga nanùdu tu Moses kitu bantay. Ay nalngúpán ka angap tu bantay. ¹⁶ Naganìgad ya diláng ne APU kitu bantay Sinai. Ay nalngúpán tu bantay kitu angap ki unag annam ngalgaw. Ay kitu mekapittu walgaw, ay kinumraw kitu Moses kitu angap. ¹⁷ Kitun, ya singan natu diláng ne APU kitu otun tu bantay, ay ummán tutu wala ki apuy ya maggang-gangláyab kitu agsisíngan datu iIsrael. ¹⁸ Ay sirrà tu Moses tu angap, ay se manùdu kitu bantay. Ay nakappát púlu gabi se appát púlu ngalgaw tu Moses kitu bantay.

Datu dátun pára kitu Tabernákulu

25 Ay nán ne APU kitu Moses, ² “Kagiyam kadaya iIsrael nga mangilbet da ka dátun da kiyà. Alà mu ya dátun daya ngámin tolay ya sikkaanggam mangidde kadaya dátun da kiyà. ³ Tu dedi daya dátun nga alà mu: daya balitù, daya silber, se daya bága. ⁴ Alà mu pe daya abal nga mannáw, daya báyolet, daya dag-daggáng se daya napiya nga dilána. Alà mu pe daya dùdut kalding ⁵ se daya lálát toru wa karneru nga nakulorán

ka daggáng, se daya napiya nga lálát báka. Ay alà mu pe daya tarikáyu nga akasiya. ⁶Alà mu pe daya idde da nga denu olíbo wa pára ki dílag, se daya talibangug nga pára kiya denu nga ikkiípu se pára kiya insensu. ⁷Alà mu pe daya idde da nga batu wa oniko, se daya napatag ga batu-batu nga pára kiya efod daya pappádi, se pára kiya aruwátan da ki gútù da. ⁸Magpàwa ka kaggída ka napatag nga pagyanán ku nga Tabernákulu, ta senu mepagataatán nà kaggída. ⁹Ki angwa da kiyán na Tabernákulu, ay masápul surútan da ya kàwa na nga kagiyan ku kikaw. Ay daya ar-aruminta kiya unag na, ay dayán nala kagiyan ku kikaw pe ya masúrut.

¹⁰Magpàwa ka kaggída ka Arko nga nàwa ka káyu nga akasiya. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru. Ya kadakkal na, ay pittu púlu sentimitru, ay ummán pe ya kadallam na. ¹¹Ay se mu la nga pakalupkopán ya ngámin panin lasi na se ya amin-unag na ka pabeg balitù. Ay se mu pe pakalupkopán daya ngámin na lebilebig na. ¹²Magpàwa ka pe ka appát nga galáng nga pabeg pe nga balitù. Ay se mu la nga ikabit kadatu síkil na kadatu appát síku na. ¹³Ay se ka la magpàwa pe ka duwa nga takkan na káyu nga nàwa pe ka káyu wa akasiya. Ay páda na pe, pakalupkopán muda pe ka pabeg balitù. ¹⁴Ay dedi nga takkan, ay meruwad da kadatu galáng kadatu maganubáng nga síkil naya Arko. Ay ittu daya pagbúlig da ki Arko. ¹⁵Ay daya takkan, ay nakaruwad da peyapeyang kadatu galáng, nga akkan mu da ip-ippà. ¹⁶Ay iunag mu kitu Arko ya nekesurátan daya bil-bílin ku nga ittu daya iddè pikam kikaw.

¹⁷Ay se ka la magpàwa pe ka takkab naya Arko ka pabeg pe nga balitù. Ittu ya akim-imallàán ke Dios. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru, se ya kadakkal na, ay pittu púlu sentimitru. ¹⁸Ay magpàwa ka pe ka duwa nga sinan kerubin kiya magpungtu kiya takkab na. Ya usaran mu, ay pinitpet nga balitù. ¹⁹Díkod magpungtu daya duwa nga sinan kerubin. Mekanáyun da kam kiya takkab na Arko. ²⁰Ay daya duwa nga kerubin, ay magàráng da, ay se daya payà da, ay mepangátu ya kaúnát da. Díkod, layyungán da ya takkab nga akim-imallàán ke Dios nga ittu ya sisinnán da. ²¹Iunag mu kiya Arko ya nekesurátan daya bil-bílin ku nga iddè kikaw, ay se mu la nga tàbán.

²²Ay kiyán na akim-imallàán ke Dios, ay amomanán taka kiya nagtuldán daya duwa nga sinan kerubin. Ikagiyán ku kikaw ngámin daya bil-bílin ku kadaya ilIsrael.

25:10 Ya singan naya Arko, ay ummán ki lakása.

Tu tebol natu sinápay nga pára ke Apu Dios

²³ Magpàwa ka pe ka tebol. Ya kadaddu na, ay siyám púlu sentimitru, ay ya kadakkal na, ay gudduwa mitru. Ya kalingúdu na, ay pittu púlu sentimitru. Ya káyu wa akasiya ya usaram pe. ²⁴ Kalupkopán mu ka pabeg balitù, ay pakalupkopán mu pe daya lebilebig na ka pabeg pe nga balitù.

²⁵ Ay palebután mu ya otun na ka káyu wa tangagakam ya lampád na. Ay kalupkopán mu pe ka pabeg balitù, se mu pe pakalupkopán daya lebilebig na ka pabeg balitù pe.

²⁶ Ay pangwa mu pe ka appát nga galáng nga ittu daya ikabit mu kadaya appát síkil na. ²⁷ Dayán na galáng nga keruwaddán daya takkan na káyu nga pagbúlig kiyán na tebol, ay ipanìgad mu la ka bitti kiya lebig na.

²⁸ Mangwa ka pe ka takkan na káyu, nga ittu daya pagbúlig nu kiya tebol. Ya káyu wa akasiya ya usaram, ay se kalupkopán muda pe ka balitù. ²⁹ Magpàwa ka pe ka gupagupán se ping-pinggán se daya pitser se daya malúkung nga ittu daya mausár pára kadaya dátun nga mainum. Màwa pe dayán ki pabeg balitù. ³⁰ Ay mangippáy ka peyapeyang ka átang nga sinápay nga sisinnán ku peyang.

Tu kandelero

³¹ Magpàwa ka pe ka kandelero nga pabeg balitù. Ya pungut na se arutáng na, ay se daya mal-malúkung na, ay màwa da ka pinitpet nga balitù. Daya dikurasiyon na nga but-bútà se daya aken da, ay mekanáyun da kiya arutáng na. ³² Ay yán na kandelero, ay atán annam ma pas-pasanga na nga magtutúway kiya arutáng na. Tallu kiya tapíngit, ay tallu pe kiya tapíngit. ³³ Ay ki káda pasanga, ay payán mu ka tallu wa mal-malúkung nga sinan bútà almendras nga atán tu bisi se aken da. ³⁴ Ay kiya arutáng mismu naya kandelero, ay payán mu ka appát nga nagsasarundù a sinan bútà almendras nga atán tu aken da. ³⁵ Payám ka isa nga sinan bútà ya panìgad daya munna nga duwa pasanga nga nagtuway, ay se la manin isa kiya panìgad daya mekàduwa, ay se la isa manin kiya mekàlu. Pakunán mu ngámin daya annam ma pas-pasanga naya kandelero. ³⁶ Ngámin dayán na but-bútà, se datu pas-pasanga, ay mekanáyun da kiya arutáng na. Ay ngámin da, ay màwa da ka tang-tangapánid nga pinitpet nga pabeg balitù.

³⁷Ay magpàwa ka ka pittu wa pingki nga ittu daya meparotun kadaya pas-pasanga na, ta senu mawadaán ya àrangan na. ³⁸Daya kartib pabílu daya pingki se daya aggipayán kadayán, ay màwa da pe ka pabeg balitù. ³⁹Ay ya kandelero se ngámin daya ar-aruminta na, ay màwa da ka 34 kílu nga pabeg balitù. ⁴⁰Ay ki angwám kadayán, ay masápul surútam tutu wala ya palánu nga sisinnán mu kídi nga bantay.”

Ya mepanggap kitu Tabernákulu

26 “Ay nu iya Tabernákulu, ya angwa mu, ay mangwa ka ka sangapúlu wa tulda nga naabal ka napiya nga dilána nga mannáw, se báyolet, se dag-daggáng. Ay burdáan muda pe ka dikurasiyon da nga kerubin. ²Sangapáda ya kadadakkal ngámin dayán na tulda. Ya kadaddu da, ay sangapúlu mitru se gudduwa. Ay ya kába da, ay isa mitru se walu púlu sentimitru. ³Pagtatakípan mu daya limma nga tulda, ay se pagtatakípan mu manin pe daya limma. ⁴Ay se mu la lanángan ka galáng nga nàwa ki binola nga mannáw ya bíkat naya tapungtu nga tulda kitu limma nga nagtatákip, ay se mu la pakunán pe ya bíkat naya tapungtu nga tulda naya mekàduwa nga nagtatákip pa limma nga tulda. ⁵Limma púlu nga galáng ya ippáy mu ki isa nga tulda, ay ummán pe kitu isa. Magbabátug ngámin daya galagaláng da nga duwa.

⁶Ay se ka magpàwa pe ka limma púlu wa sagpit nga pabeg balitù, nga ittu daya pagsagpit mu nu pagsulpítan mu win datu tulda. Díkod, matang-tangapanid ya Tabernákulu.

⁷Ay mangwa ka pe ka sangapúlu se isa tulda nga naabal ka dùdut kalding, nga ittu ya ìnáp mu kiya Tabernákulu. ⁸Ay kuwaan mu ka sangapáda ya kadadakkal dayán na tulda. Ya kadaddu da, ay sangapúlu se tallu mitru se gudduwa, ay se ya kába da, ay isa mitru se walu púlu se siyám sentimitru. ⁹Pagtatakípan mu ya limma nga tulda, se pagtatakípan mu pe daya annam. Ay ya mekannam, ay màpil la mapagkadduwa, nga ittu ya mepanin-àráng kiya Tabernákulu. ¹⁰Ay se ka la mangwa ka limma púlu wa galáng kiya bíkat naya tapungtu wa tulda kadatu nagtatákip pa tulda, ay se limma púlu galáng pe kiya bíkat naya tapungtu nga tulda naya mekàduwa nga nagtatákip pa tulda. ¹¹Ay se ka la mangwa ka limma púlu nga sagpit nga nàwa ka bága. Ittu dayán daya pagsagpit mu kadatu galagaláng datu tulda nu pagtakípan muda ngin. Díkod tang-tangapanid

ya pagbalinán naya Tabernákulu. ¹²Ay ya mekasangapúlu se isa nga tulda, ay mekikeway yala ya gudduwa na kiya likud naya Tabernákulu. ¹³Ay ya gudduwa mitru kitu tapíngit bíkat na, ay mekikeway kampela ngin nin kiya bíkat naya Tabernákulu. Ay ya gudduwa mitru kiya tapíngit bíkat na, ay mekikeway kampela ngin nin kiya tapíngit ta bíkat naya Tabernákulu, ta senu matábán. ¹⁴Ay mangwa ka pe ka ináp mu manin kiya Tabernákulu. Ya usaram, ay lálát toru wa karneru, nga nakulorán ka daggáng. Ay se ka la manin mangwa ka panin lasi nga annáp nga nàwa ka napiya nga lálát. ¹⁵Ay se ka mangwa ka dab-dabbi nga ittu daya anumalay naya Tabernákulu. Ay ya káyú wa akasiya ya usaram. ¹⁶Ya kadaddu dayán na dab-dabbi, ay appát mitru se gudduwa. Ay ya kalampád da, ay pittu púlu sentimitru.

¹⁷Ay kiya tapungtu naya káda dabbi, ay mangwa ka ka duwa nga padíla nga magdammáng. Ittu dayán daya pagtatakípán dayán na dab-dabbi. ¹⁸Mangwa ka ka duwa púlu dabbi pára ki panillod naya Tabernákulu, ¹⁹ay se ka mangwa ka appát púlu wa pangipasikádan kadaya dab-dabbi. Ya usaram, ay silber. Duwa nga agpasikádan ya pagsàradán naya isa nga dabbi, nga ittu ya kesulpongán datu duwa nga padíla na. Ay se duwa manin kiya sumarunu nga dabbi, nga ittu pe ya kesulpongán daya duwa nga padíla na. ²⁰Ay kiya tapíngit bíkat naya Tabernákulu, kiya panidáya, ay mangwa ka pe ka duwa púlu wa dabbi. ²¹Mangwa ka pe ka appát púlu wa agpasikádan kadaya dab-dabbi nga silber. Duwa nga agpasikádan ya káda dabbi. ²²Ay kiya panin likud na ya Tabernákulu, kiya pane sirbútán, ay mangwa ka ka annam dabbi. ²³Ay se ka pe mangwa ka duwa dabbi pára kadaya síku naya Tabernákulu ki likud. ²⁴Magrewing da ki panigad panda ki paningúdu kiya giyán naya munna nga galáng. Páda na pe kiya isa nga atán ki síku. ²⁵Díkod walu ngámin daya dabbi se sangapúlu se annam ngámin daya agpasikádan. Duwa ki kada dabbi. ²⁶Magpàwa ka ka takkan na nàwa ka káyú wa akasiya. Limma ya pára kiya tangapíngit naya Tabernákulu, ²⁷ay limma pe ya mippáy kiya tapíngit. Ay limma pe nga takkan ya mippáy kadaya dabbi nga atán kiya padne sirbútán nga ittu ya likud naya Tabernákulu. ²⁸Ay ya takkan na mippáy kiya panin ábà daya dabbi, ay tanganáyun. ²⁹Ay ngámin daya dabbi, ay kalupkopán muda ka balitù. Kuwaan mu pe daya galagaláng da ka balitù. Ittu dayán ya pangiruwaddán mu kadaya tak-takkan na káyú. Ay kalupkopán mu pe

daya ngámin na takkan ka balitù. ³⁰ Ay se mu la ipasíkáð ya Tabernákulu, nga ummán kitu palánu nga nepassingan kikaw kitu bantay.

³¹ Magpàwa ka pe ka abay nga kurtína nga naabal ka mannáw se báyolet se dag-daggáng nga binola nga dilána. Ay se la makappiya maburdáan pe ka kerubin. ³² Ikabit mu idi kiya appát adígi nga káyu akasiya nga nakalupkopán ka balitù. Ipasíkáð muda ki appát nga agpasikáðan na nàwa ka silber. Payán mu daya adígi ka sáwit nga nàwa ka balitù. ³³ Irabit mu ya kurtína ka sagpit nga nàwa ka balitù. Ay se mu la ilnà ya Arko nga giyán tu nekesurátan datu bil-bílin ku kiya nakurtináan na giyán. Ay tu kurtína ya pagbátán daya duwa nga kuwartu. Ya isa, ay ittu ya Kuwartu nga Napatag, ay ya isa, ay ittu Kuwartu nga Kapà-pàgán. ³⁴ Ìkab mu ya takkab nga akim-imallàan ke Dios kitu Arko, ay se mu la ippáy kiya kuwartu nga Kapà-pàgán. ³⁵ Ay tu tebol, ay ippáy mu kiya panin lasi naya kurtína. Ay ya kandelero, ay ippáy mu kiya panillod da unag naya Tabernákulu, nga magpanidmáng kiya tebol. Ay ya tebol, ay ippáy mu kiya panidáya kiya unag naya Tabernákulu.

³⁶ Ay payán mu pe ka kurtína ya lalangkán naya Tabernákulu. Ya kurtína, ay maabal ka mannáw, se báyolet, se dag-daggáng nga binola dilána nga napiya. Paburdaán mu ya kurtína. ³⁷ Ikabit mu idi nga kurtína kiya limma adígi nga akasiya nga nakalupkopán ka balitù. Ipasíkáð mu da ki limma nga agpasikáðan nga nàwa ka bága. Payán muda pe ka sáwit nga nàwa ka balitù nga ittu daya pangikabítán mu kiya kurtína.”

Tu anidúgán ka pagbasu

27 “Ay se ka manin mangwa ka anidúgán ka pagbasu. Ya kadakkal na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru nga nagbaal. Ay ya kadallam na, ay isa mitru se tallu púlu sentimitru. Ya káyu wa akasiya ya usaram. ² Kiya útun daya appát síku na, ay payán muda ka sinan sàgud. Ay mekanáyun da kiya anidúgán. Ay se mu la nga kalupkopán ya anidúgán ka bága. ³ Ay se ka la magpàwa ka aggapuyán se kadaya agtallaán kiya abu, se daya pal-pála. Magpàwa ka pe kada besin se daya pagkáwit ka karni. Ay kuwaan mu dayán ngámin na ar-aruminta ka bága. ⁴ Ay mangwa ka pe ka bága nga sinan balúláng nga issaságat na. Payán mu ka galáng daya appát síku naya sinan balúláng nga nàwa pe ka bága. ⁵ Ay se mu la ippáy kiya unag naya anidúgán. Ikabit mu kiya panigad naya lebig na, ta senu

dumatang kiya ábà na. ⁶Mangwa ka pe ka takkan na káyu ka pagbúlig kiya anidúgán. Káyu wa akasiya ya kuwaam, ay se kalupkopán mu pe ka bága. ⁷Ay dayán na takkan, ay meruwad da kadaya galáng nga atán kiya magpíngit kiya bíkat naya anidúgán nu bulígán da. ⁸Ay ya dingding naya anidúgán, ay tabla. Díkod ummán ka kahon ya kàwa na. Kuwaan mu dayán ngámin ka ummán kitu nepassingan ku kikaw kitu bantay.

Ya amuwág natu Tabernákulu

⁹Ay mangwa ka pe ka amuwág naya Tabernákulu. Ya amuwág na ki panillod, ay abutan mu ka kurtína nga nàwa ka napiya nga dilána nga appát púlu se annam mitru ya kadaddu na. ¹⁰Mangwa ka ka duwa púlu wa pagadígi mu kiya amuwág. Mangwa ka pe ka duwa púlu nga pangisiínán mu kadayán. Pabeg bága ya usaram kadayán ngámin. Ngamay daya sáwit da se daya saríkaw da, ay silber ya usaram. ¹¹Ay páda na pe kiya panidáya. Maabut pe ya amuwág ka kurtína nga appát púlu se annam mitru ya kadaddu na. Ay duwa púlu pe ya adígi na nga mesíin pe. Ay màwa dayán ka bága. Ngamay daya sáwit da se daya saríkaw da, ay màwa da ka silber. ¹²Ya súbá naya amuwág kiya pane sirbútán, ay duwa púlu se tallu mitru. Sangapúlu wa adígi ya ippáy mu se isiín muda pe. Ay maabut ka kurtína pe. ¹³Ay ya súbá naya amuwág ga panin àráng ki padne lattakán, ay duwa púlu se tallu mitru pe. ¹⁴Ya kadaddu naya kurtína kiya tapíngit naya lalangkán na, ay annam mitru se siyám sentimitru. Ay ya angngadigiyán na, ay tallu se mesíin da pe. ¹⁵Ay ya tapíngit na, ay maabut pe ka kurtína. Ay annam mitru se siyám sentimitru ya kadaddu na pe. Ay tallu pe ya angngadigiyán na se mesíin pe. ¹⁶Ya ruwángan naya amuwág, ay mapayán pe ka annam mitru se siyám sentimitru wa kurtína nga nàwa ki mannáw, báyolet se dag-daggáng nga naabal ki napiya nga dilána. Ay maburdáan pe. Mekabit yán ki appát ta adígi nga nesisíin pe. ¹⁷Ngámin daya adígi ki amuwág, ay atán bagákat da nga silber, se daya sáwit da, ay silber da pe. Ay daya nesiínán da, ay pabeg bága. ¹⁸Ya pásit naya amuwág, ay appát púlu se annam mitru, se ya súbá na, ay duwa púlu se tallu mitru. Ay maabut ka kurtína nga nàwa ki napiya nga dilána nga ya kadaddu na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru. Ay mesíin daya adígi na ka bága. ¹⁹Ngámin daya maus-usár ra ar-aruminta kiya

Tabernákulu, ay se daya pat-pátù na, se daya pat-pátù naya amuwág na, ay màwa da ngámin ka bága.

Ya panagtarimán kitu dílag

²⁰ Ay ibílin mu pe kadaya iIsrael nga mangilbet da ka denu olíbo wa napabeg ka pára kiya dílag, ta senu masibtán peyang ya kandelero kiya oras nga kasibtán na. ²¹ Ay kiya Tabernákulu kiya panin lasi naya kurtína nga giyán natu nekesurátan datu bil-bílin, ay de Aaron na maggaáma ya magtagasíngan kiya dílag, ta senu siggatang da peyang ki àràng ne APU. Ay metul-túluy idi ya bílin pe yin kadaya sumar-sarunu nga tolay nga iIsrael.”

Daya ibbabádu datu pappádi

28 “Ay se mu la alà e Aaron na wagi mu se daya pútupútut na nga lalláki, nga de Nadab, se Abihu, se e Eleazar, se Itamar. Ikisi muda kadaya iIsrael, ta aggída daya pappádi nga magsirbi kiyà. ² Pangwa mu nge Aaron nga wagi mu ka napatag nga bádu pádi, nga ittu ya kapiyaán na pagbádu na. ³ Ay se mu la kagiyan kadaya ngámin nalaing nga niddán ku ka paglaingán da, nga pangwa da nge Aaron ka ibbabádu na, nga ittu ya mangipakammu nga aggína ya nekísi nga pádi ku. ⁴ Ay tu dedi daya ibbabádu na nga kuwaan da: annáp gútù, ya efod, ya kamason na, ya amin-unag nga kamason na nga nabúri, ya pagabungut na, se ya pagbagákat na. ⁵ Ya usaran da, ay binola nga balitù se mannáw, báyolet, dag-daggáng se napiya nga dilána.

⁶ Kuwaan da ya efod ka binola nga balitù se binola nga mannáw se báyolet se dag-daggáng se napiya nga dilána nga napiya ya nekaabal na. ⁷ Atán duwa nga sadáng na nga ittu ya pagtakípan naya panin àràng se panin likud na. ⁸ Ay ya naburdáan na bagákat na, ay páda na pe ya kàwa na. Daya mausár, ay balitù, se mannáw, báyolet, se dag-daggáng nga binola se napiya nga dilána. ⁹ Mangalà ka ka duwa pánid nga oniko se mu la nga imarka daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut tu Israel; ¹⁰ annam ngágan kiya isa nga batu, ay annam pe kiya isa nga batu. Pagsasarunuwan muda nga imarka sigun kitu nekeanà da. ¹¹ Ya

---

28:9 Ya oniko, ay batu wa ummán ka búngut.

kesúrát dayán nga ngag-ngágan daya pútupútut tu Israel, ay ummán kiya anngimarka naya maragkuwa ka sangkilat nga immamarka. Ay se muda la nga ikapat dayán na batu kiya ummán ki nalága nga bibittì a bárus nga balitù. ¹²Ay se muda la ikapat kadaya abága natu sinadáng naya efod. Dayán na batu ya panamdammán nu kadatu pútupútut natu Israel. Bug-bugtung ne Aaron daya ngag-ngágan da ki akiàráng na ke APU ka panamdammán na kaggída. ¹³Mangwa ka ka ummán ka nalága nga bibittì bárus nga balitù nga ittu daya pangipigkattán mu kadaya batu. ¹⁴Ay magpàwa ka pe ka duwa kadena nga pabeg balitù. Lubídan muda, se muda ikabit kadatu nangipigkattán mu kadatu batu.”

Tu annáp gútù

¹⁵“Ay magpàwa ka pe kiya annáp gútù na nga usaran na nu magsaludsud ke Apu Dios. Masápul la napiya ya kàwa na nga ummán kiya kàwa naya efod. Ya usaran mu pe, ay balitù se binola nga mannáw, báyolet, se dag-daggáng se napiya nga dilána. ¹⁶Nu màpil ay magbalin ka kuwadrádu ya kàwa na. Siyám inses ya kadaddu na, ay siyám inses pe ya kalampád na. ¹⁷Ay payán mu ka appát daládag ga nagbal-baláki nga batu. Ya isa nga daládag, ay daya batu wa rubi, topasio, se esmeralda. ¹⁸Ya mekàduwa nga daládag, ay turkísa, safíro, se diyamante. ¹⁹Ay ya mekàlu wa daládag, ay daya batu wa jacinto, áget, se ametista ya ippáy mu. ²⁰Ay ya mekappát daládag, ay berilo, oniko se haspe. Mepigkat da pe ka nalága nga bibittì a bárus nga balitù. ²¹Sangapúlu se duwa ngámin daya batu nga kemarkaán daya ngag-ngágan datu pútupútut tu Israel. Díkod ummán da ka immamarka daya batu. Atán ngágan datu batu. Ngágan datu sangapúlu se duwa nga tangámalan. ²²Mangwa ka ka kadena nga pabeg balitù pára kiya annáp gútù. Lubídan mu dayán na kadena. ²³Mangwa ka pe ka duwa galáng nga pabeg balitù. Ippáy muda kadaya duwa nga síku naya annáp gútù. ²⁴Ay se mu la ikabit datu duwa nga nalúbid da kadena nga balitù kadatu duwa nga galáng nga atán kadatu síku natu annáp gútù. ²⁵Ay datu tapungtu datu duwa nga nalúbid nga kadena, ay ikabit muda kadatu duwa nga nepigkat ta batu kadatu abága naya efod. Díkod mekabit datu kadena kiya àráng se kitu abága naya efod. ²⁶Ay se ka manin mangwa ka duwa galáng nga balitù. Ikabit muda kadaya panìgad nga síku naya annáp gútù ki linung na nga otun tu efod. ²⁷Mangwa ka manin ka duwa nga

galáng nga balitù se mu ikabit kiya panìgad kiya amin-lasi daya duwa nga sadáng naya efod kiya nagpandanán na kiya paningúdu naya naburdáan na sadáng naya efod. ²⁸ Ay daya galáng naya annáp gútù, ay mekabit da kadaya galagaláng naya efod ka mannáw nga lúbid. Díkod magpanin otun ya annáp gútù kiya naburdáan na parte naya efod. Ay akkan mesibna pe yin kiya efod. ²⁹ Ay díkod, e Aaron, ay ag-agtu na ki adanni ki púsú na daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut natu Israel nga nesurátan kiya annáp gútù nu magunag kiya Kapàgán na kuwartu nga magadang ka sírib ke APU. Ay díkod mepadamdám da peyang ngin ke APU. ³⁰ Ay kiya annáp gútù nga magpasírib, ay ippáy mu daya Urim se Tummim. Masápul la adanni da ki púsú Aaron nu mawe makiàráng ke APU. Díkod ag-agtu na peyang nu makiàráng ke APU nga magpasírib kaggína kiya agdisisyon na pára kadaya iIsrael.”

Datu duddúma pikam ma ibbabádu datu pappádi

³¹ “Ya kamason nga magpanin unag kiya efod, ay pabeg mannáw. ³² Ya bùlaw na, ay mapayán ka nasùlapid da bibittì lúbid ka tapár na ta senu akkan mapisi. ³³ Ay kiya gayádan na, ay maarumaymayán ka sinan pomegrante nga nàwa ka binola nga mannáw, báyolet se dag-daggáng. Ay kiya nagbabátan da, ay maarumaymayán ka bibittì a kingkeng nga nàwa ka balitù. ³⁴ Díkod isa nga kingkeng ki káda isa nga sinan pomegrante. Ay díkod mapalebután ya gayádan naya bádu. ³⁵ Ittu ya pagbádu ne Aaron nu magubra ngin kiya kinapádi na. Ay magina ya agkingkeng na nu magunag kitu napatag nga giyán nga umàráng ke APU. Ay ummán pe nu lumawán nin. Ay díkod akkan matay.

³⁶ Ay mangwa ka pe ka sagápaw na nga nàwa ki pabeg balitù nga nadekorasyonán ka but-bútà. Ay se mu la imarka kiyán ya ‘Napatag ke APU.’ ³⁷ Ikabit mu idi kiya panin àráng naya abúngut na. Ay mannáw wa lúbid ya pangikabit mu. ³⁸ Mippáy idi kiya kídáy ne Aaron. Ay e Aaron ya mangáku kadaya ngámin kinadakè daya dátun daya iIsrael ki angdalu da ngin kadayán nu idátun dada ngin ke APU. Ay masápul la atán peyang yán na sagápaw kiya kídáy ne Aaron, ta senu pàgan ne APU da. ³⁹ Ay ya amin-unag ga nabúri a kamason, ay naabal ka napiya nga dilána. Ay

---

28:33 Ya pomegrante, ay búnga káyu wa ummán ka bayábat ya singan na may daggáng se dadakkal da.

páda na pe ya abúngut na. Màwa pe ka napiya nga dilána. Ay ya bagákat na, ay màwa ki naburdáan na abal. ⁴⁰ Ay ya pára kadaya lalláki nga pútupútut ne Aaron, ay magpàwa ka ka kam-kamason se bag-bagákat da se daya abúngut da, ta senu napiya se nadáyaw tutu wala ya sing-singan da. ⁴¹ Ibádum ke Aaron se kadaya pútupútut na dayán na ikkaaruwát da, se muda ipuwán ka denu se muda ikarárag ka angngikísi mu kaggída ka maurdenán nga pappádi nga magsirbi kiyà. ⁴² Ay pangwa muda pe ka kansinsilyu da nga dilána, ta senu matábán ya kinasoba da. Ya kadaddu da, ay panda ki panda lappu da kampela ngin. ⁴³ Isúut de Aaron dayán se daya pútupútut na nu magunag da kiya Tabernákulu, onu nu umbet da kiya anidúgán ka insensu nga magsirbi kiyà kiya Napatag nga Kuwartu, ta senu akkan da magbásul se akkan da matay. Tu idi peyang ngin ya sur-surútan nu panggap kaggína se daya ngámin na pútupútut na.”

Ya pannakakísi datu pappádi

29 Ay nán manin ne APU, “Ay tu idi ya kuwaan mu kiya angngikísi mu kaggída, ta senu magsirbi da ka pádi ku. Mangalà ka ka isa nga nabagu pikam ma toru báka se duwa nga toru wa karneru nga áwan tutu wala nga sad-sadúra. ² Mangwa ka pe ka sinápay ya akkan nakibugán ka pamalbád, se sinápay ya áwan pamalbád nga nakibugán ka denu, se sinápay nga ning-ingpit nga napìgesán ka denu. Ya kapíyán na arína ya usaran mu ki angwa mu kadayán. ³ Ippáy muda ki sissa nga làba, ay se mu la ilbet ya làba se ya toru wa báka se daya duwa toru wa karneru. ⁴ Alà mu de Aaron se daya pútupútut na kiya gagyangán naya Tabernákulu, ay se muda la nga digútan. ⁵ Ay se mu la nga alà datu ikkaaruwát da. Ikamason mu ke Aaron ya amin-unag ga kamason na se la ya kamason na kipayán naya efod. Isúut mu ya efod kaggína se ya annáp gútù se mu la bagakátan kiya naburdáan na bagákat naya efod. ⁶ Ay iabungut mu pe ya abúngut na, se ipasagápaw mu pe daya napatag nga sagápaw kiya abúngut na. ⁷ Ay se ka mangalà ka ikkiípu nga denu, ay se mu la nga isiyà ki úlu na ka angngipassingan mu nga aggína ya píli ku.

⁸ Ay se mu la alà daya pútupútut na, ay se muda kamasonán, ⁹ ay se muda pe bagakátan kiya ibbabagákat da. Ay se muda pe nga abungután.

28:41 Ya angngibádu ne Moses kade Aaron na maggaáma kadatu ikkaaruwát da, ay parte naya angngikísi na kaggída.

Ay metudin kaggída ngin ya kinapádi gapu kiya akkan mippaippà a bílin ku. Ittu lugud yán ya isa nga kuwaan mu ka angngikísim ke Aaron se kadaya pútupútut na. ¹⁰ Alà mu ya toru wa báka kiya gagyangán naya Tabernákulu. Ay de Aaron se daya annánà na, ay iparotun da daya íma da kiya úlu naya toru. ¹¹ Ay se mu la nga patayan ya toru kiya àráng ne APU kiya gagyangán naya Tabernákulu. ¹² Ay se ka la mangalà ki dága naya toru, ay se mu la nga ipìges kadaya sinan sàgud, nga atán kadaya síku naya anidúgán. Ya intutuldum mala ya pangipìges mu. Ay ya bunna kiya dága, ay isiyà mu kiya pungut naya anidúgán. ¹³ Ay alà mu ngámin daya taba nga nekalupkop kadaya inunag naya báka, se ya kapíyán kiya agtay na, se daya duwa nga analbát na, se daya nekalupkop nga taba. Ay se muda la sìdúgan kiya anidúgán. ¹⁴ Ngamay daya tabbit naya toru se daya lálát na, se daya kawel na, ay sìdúgan muda kiya lasi naya íli. Tu dayán daya pagbasu ki básul.

¹⁵ Ay se mu la nga alà ya isa kadatu toru wa karneru, ay se dala iparotun de Aaron na maggaáma kiya úlu naya toru daya íma da, ¹⁶ ay se mu la pe nga patayan ya toru. Alà mu ya dága na, ay se mu la nga isà-sàyu kadaya ngámin dingding naya anidúgán. ¹⁷ Ay se mu la nga tup-tup-an ya toru. Bagguwán mu daya inunag na se daya síkil na. Ay se muda la iamung kadatu tabbit nga natupà se itu úlu na. ¹⁸ Ay se mu la nga sìdúgan ya ngámingámin kiya anidúgán. Ittu yán ya sinidug nga dátun ke APU. Pàgan na ya aláb nayán.

¹⁹ Ay se mu alà manin tu isa nga toru, ay se la nga iparotun de Aaron na maggaáma ya íma da kitu úlu natu toru, ²⁰ ay se mu la nga patayan ya toru. Mangalà ka kitu dága na se mu la ipìges kiya adon naya panin diwanán na talínga de Aaron se daya pútupútut na. Ay pìgesán mu pe daya indadakkal naya diwanán na íma da, ay se daya indadakkal naya diwanán na bingibingil da. Ay se mu la isà-sàyu kiya ngámin dingding naya anidúgán ya bunna nga dága. ²¹ Ay se ka mangalà kitu dága nga atán kiya anidúgán, ay se ka pe mangalà kitu denu wa ikkiípu, ay se mu la war-warsíán de Aaron na maggaáma se daya bad-bádu da kadayán. Ay díkod de Aaron na maggaáma se daya bad-bádu da, ay kuw-kuwa kuda ngámin.

²² Ay alà mu pe datu taba natu toru wa karneru; datu nataba nga íput se datu taba nga nekalupkop kadatu inunag na. Ay alà mu pe tu kapíyán natu agtay na, se datu duwa nga analbát na meráman datu taba nga

nekalupkop kadayán. Alà mu pe ya panin diwanán na apel na (ta tu idi ya toru karneru nga pára kiya angngikísi) ²³ Mangalà ka pe tangabukal sinápáy kadatu linàba nga sin-sinápáy nga nedátun ke APU. Mangalà ka pe ka tangapánid nga sinápáy nga nakibugán ka denu, se isa nga ning-ingpit nga sinápáy. ²⁴ Ay se mu la nga ippáy ngámin dayán kiya im-íma de Aaron na maggaáma, ay se mu petáyag kaggída dayán, nga ittu dayán daya netatáyag ga dátun ke APU. ²⁵ Ay se mu la alà kammin kaggída, se mu la iparotun kitu masidug ga dátun ke Apu kiya anìdúgán. Ay díkod metangasidug da pe yin, ay nabangug ke APU ya aláb na. Ittu yán ya masidug ga dátun ke APU.

²⁶ Ay se mu la alà tu gútù natu toru wa karneru nga pára ki pannakaurden ne Aaron. Ay se mu la nga itáyag nga ittu yán ya netatáyag nga dátun ke APU. Ay ittu yán ya púpug mu. ²⁷ Ay ikarárag mu ya gútù se itu apel nga netáyag mu nga dátun nga gayát kitu toru wa karneru nga pára kitu nekaurdenán de Aaron na maggaáma. ²⁸ Ittu yán ya dátun daya iIsrael ke APU gapu kiya akikappiya da kaggína. Ittu dayán daya mepakin-kuwa kade Aaron se kadaya pútupútut na. Ay ittu pe yanin ya sur-surútan da peyapeyang ngin ka panda.

²⁹ Ay daya napatag ga aruwátan ne Aaron, ay mepatáwid da kadaya pútupútut na, ta senu ittu dayán daya pagaruwát da pe yin nu mekísi da se maurdenán da. ³⁰ Ya pútut na nga sumukát kaggína kiya kinapádi na, ay isúut na dayán ka pittu ngalgaw nu magunag kiya Tabernákulu nga magubra kiya Napatag nga Kuwartu.

³¹ Ay ya karni natu toru wa karneru nga nekaurdenán ne Aaron, ay ilanggang mu kiya giyán na nepakin-kuwa kiyà in. ³² Ay de Aaron na maggaáma ya mangán kiya karni. Ay isida da kiya sinápáy ya nippapáy ki làba nga atán ki gagyangán naya Tabernákulu. ³³ Aggída ya mangán kadaya karni daya animál nga nebasu ka pakapakawanán daya bas-básul da kiya pannakakísi da se pannakaurden da. Awan sabáli tolay ya mepangán kiyán na karni, ta nepakin-kuwa ke APU. ³⁴ Ay nu atán mabunna da kiya karni onu kiya sinápáy panda ki pagmakát, ay masápul masidug da. Akkan da mabalin kanan, ta kuw-kuwa ne Dios da.

³⁵ Ay díkod kuwaan mu kade Aaron na maggaáma daya nebil-bílin ku kikaw. Pittu ngalgaw ya angngurden mu kaggída. ³⁶ Kiya unag nayán na pittu ngalgaw, ay inalgalaw ka nga magbasu ka isa toru wa báka ka pakapakawanán daya bas-básul. Ay magbasu ka pe ka angdalous mu kiya

anidúgán, se mu siyaán ka denu ka angngikísi mu se angngipakin-kuwa mu ke Dios. ³⁷Ay pittu ngalgaw ka pe nga makabasubasu pára kiya pakapakawanán daya bas-básul ki angngipakin-kuwa mu ke Dios kiya anidúgán. Ay díkod, magbalin ka napatag pà nang ke Dios yán. Ay ngámin na melilet kiyán, ay magbalin ka napatag pe.

Datu inalhaw nga dátun

³⁸Ay tu idi ya idátun mu kiya anidúgán ki káda algaw. Duwa nga urbun karneru nga tangadagun da ngin. ³⁹Ya isa, ay idátun mu ki pagmakát, ay ya isa ay ki gidám. ⁴⁰Ay ibulun mu kiya munna nga urbun na dátun ya duwa litru nga kapíyán na arína nga nakibugán ka isa nga litru nga denu nga napgat ki búnga olíbo, se isa litru nga bási nga ittu ya mainum nga dátun. ⁴¹Ay tu isa nga urbun karneru nga medátun ki gidám, ay pasingkunan mu pe kiya dátun ki pagmakát. Masidug pe, ta senu mepàsob ke APU ya aláb na, ay pagangammán na yán. ⁴²Ay kiya kaatán mu, ay ummán kiyán peyapeyang ngin ya dátun nu kiya gagyangán naya Tabernákulu nga ittu ya pagtammuwán ta, se ya angngamomanán ku kikaw. ⁴³Ay kiyán pe ya pagtatammuwán mi se daya ilsrael. Ay gapu kiya pannakabalin naya diláng ku, ay magbalin yán ka kuw-kuwà. ⁴⁴Ikísi ku ka kuw-kuwà ya Tabernákulu se ya anidúgán. Ay ummán pe kade Aaron na maggaáma, ikísi kuda pe ka pappádi nga magsirbi kiyà. ⁴⁵Mepagataatán nà kadaya ilsrael, ay Iyà ya Dios da. ⁴⁶Ay ammuwán da nga Iyà nge Yahweh nga Dios da nga nangitálaw kaggída ka íli Egipto. Netálaw kuda ta senu mepagataatán nà kaggída. Iyà nge Yahweh nga Dios da.”

Tu anidúgán ka insensu

30 “Ay mangwa ka pe ka anidúgán ka insensu. Ya káyu wa akasiya ya kuwaan mu. ²Ya kadakkal na, ay gudduwa mitru nga magbaal, ay ya kalingúdu na, ay siyám púlu sentimitru. Ay payán mu pe ka sinan sàgud daya síku na, ay ikanáyun mu kiya baggi na. ³Ay se mu la nga kalupkopán ya otun na se daya dingding na ka pabeg balitù, ay oray pe datu sinan sàgud na. Kalupkopán mu ka pabeg balitù daya ngámin na ráging na. ⁴Ay payán mu pe ka agduduwa galáng nga balitù ya magpíngit ta bíkat na kiya linung naya lebig na nga adanni kadaya síku na. Ittu dedi

daya keruwaddán daya takkan nga pagbúlig kiyán. ⁵ Ay daya takkan, ay màwa da pe ka káyu wa akasiya, ay se muda la nga kalupkopán pe ka balitù. ⁶ Ippáy mu yán na anidúgán ka insensu kiya panin àráng naya kurtína, nga atán ki àráng naya Arko, nga neunggán naya nekesuratán daya bil-bílin nga nekeparotunán pe naya akim-imallàán ke APU, nga ittu pe ya angngamomanán ku kikaw.

⁷ Ya anidúgán pe ya panidúgán ne Aaron ka angngidátun na ka nabangug nga insensu. Tu yán ya kuwaan na ki káda pagmakát nu kappiyánan na daya díladílag. ⁸ Ay páda na pe ki gídám, nu kappiyánan na daya díladílag. Manidug peyang ngin ka insensu ka nabangug nga dátun ke APU. Ittu pe yán ya kuwaan daya sumar-sarunu nga gakagaka nu. ⁹ Akkan ka mangidátun ka ur-úray nga insensu kídí nga anidúgán. Akkan ka pe manidug ka dátun na animál kídí onu daya dátun na trígo. Ay akkan ka pe mangisiyà kiyán ka dátun na mainum. ¹⁰ Ki káda dagun, ay pigesán ne Aaron ka dága na pinagbasu daya sinan sàgud na ka angdalus na kiyán. Yán na kuwaan na, ay ittu pe ya màwa ngin kadaya sumar-sarunu nga gakagaka nu. Ittu yán ya kapàgán ke APU.

Ya dátun pára kitu Tabernákulu

¹¹ Ay nán manin ne APU ke Moses: ¹² “Nu kuwaan mu ya sensus pára kadaya iIsrael ka angngirigistru mu kaggída, ay masápul la mangidde da ngámin ke APU ka pagsaka da ki biyág da, ta senu áwan umbet nga sinakit kaggída, gapu ki agrigistru da. ¹³ Ay tu idi ya báyad naya káda isa nga magparigistru: gudduwa sikel kiya agkíluwán na Tabernákulu. Idi nga gudduwa sikel, ay medátun ke APU. ¹⁴ Ngámin daya merigistru nga magdagun ka duwa púlu se daya magdagun ka nasurù duwa púlu, ay mangidde da ngámin kídí nga dátun ke APU. ¹⁵ Ay kiyán na midde nga dátun ka bátug pagsaka da kadaya biyág da, ay sangapáda ya idde da ngámin nga gudduwa sikel. Akkan maamúngán kadaya nabànáng, ay akkan màsayán kadaya napubri. ¹⁶ Alà mu ya pirà a báyad biyág daya iIsrael, ay ittu ya gastuwan nu kadaya masap-sápul kiya Tabernákulu. Ay iyán na pirà a pinangsaka da kiya biyág da ya mangipadamdam ke APU kaggída.”

30:13 Ya gudduwa sikel, ay annam grámu nga silber.

Tu besin nga bága

¹⁷ Netul-túluy ne APU ya nangamomán kitu Moses: Ay nán na manin, ¹⁸“Mangwa ka pe ka besin se ya pinangkasíkil na nga pangiparotunán mu. Kuwaan mu dayán ka bága. Ippáy mu kiya nagbátán daya Tabernákulu se iya anídúgán ka pagbasu. Ay payán mu ya besin ka danum. ¹⁹ Ay ya danum na ya pagbagguwán se pagusesuwán de Aaron se daya pútupútut na, ²⁰ nu magunag da kiya Tabernákulu, onu nu mawe da kiya giyán naya anídúgán na magubra kiya angngidátun da ke APU kiya masidug ga dátun. ²¹ Masápul magbaggu da se magusesu da, ta senu akkan da matay. Ay akkan mippaippa idi yin na bílin kaggína se daya ngámin gakagaka na se daya gakagaka da.”

Tu denu nga ikkiípu

²² Ay nán ne APU kitu Moses: ²³“Mangalà ka kadaya kapíyán na talibangug. Mangalà ka ka annam kílu nga míra, tallu kílu wa sinamon na nabangug, ay se tallu kílu pe nga nabangug nga kanela. ²⁴ Mangalà ka pe ka annam kílu nga kasiya sigun kiya agrukud da kiya Tabernákulu, ay se ka mangalà ka appát litru nga denu olíbo. ²⁵ Ay pagkikibugam dedi nga ummán kiya angwa daya maragkuwa ka talibangug. Mangwa ka ka denu nga ikkiípu pára kadaya napatag ke Dios. ²⁶ Warsián mu ya Tabernákulu, se ya Arko nga neunggán naya nekesurátan daya bil-bílin kiyán na denu ka amagbalin mu kadayán ka kuw-kuwa ne APU. ²⁷ Warsián mu pe ya tebol se daya ar-aruminta na, se ya kandelero se daya ar-aruminta na, ay se ya anídúgán ka insensu, ²⁸ se ya anídúgán ka pagbasu nga áyam, se daya ar-aruminta na, ay se ya abay besin se ya síkil na. ²⁹ Ikísi muda, ta senu magbalin da ka kapàgán ke Dios. Ay ngámin daya melilet kadayán, ay magbalin da pe ka napatag. ³⁰ Ipuwán mu pe ye Aaron se daya pútupútut na ka angngikísim kaggída, ta senu magsirbi da kiyà nga pappádi ku. ³¹ Ay kagiyam kadaya ilIsrael nga nán mu kaggída, ‘Tu idi nga denu ya isiyasiyà ku kadaya napatag ga mepakin-kuwa ke Dios ki peyapeyang ngin ka panda.’ ³² Kannaw usaran idi nga ikilapu ki baggi tul-tolay yala. Ay kannaw pe ya mangwa ki páda na. Napatag ke Dios idi, ay ipatag nu pe. ³³ Ay nu atán manlad mangwa kídi nga denu onu magusár ki panda ngala nga tolay, ay mebíláng yán ka agtangelí kadakayu.”

Ya angwa da kitu insensu

³⁴ Ay nán pikam ne APU kitu Moses, “Mangalà ka kadaya talibangug nga istakte, onitsa, galbanum, se insensu nga áwan kibukibug. Sangapáda ya kaadu naya isa isa kadayán. ³⁵ Paglilibugan mu dayán ki angwa mu ka insensu, ummán kiya angwa naya maragkuwa ka bang-banglu. Asinán mu pe, ay áwan mu ikibukibug gin. Napatag idi ke Dios. ³⁶ Ay se ka mangalà kiyán ka pulbúsan mu, ay se mu la ippáy kiya nekippayán naya nesúrát ta bil-bílin kiya Tabernákulu nga angngamomanán ku kikaw. Ay ibíláng mu yán ka kapà-pàgán kikaw. ³⁷ Akkan ka mangwa ka insensu nga ummán kadayán daya kibukibug na ka pára usár nu. Ibíláng nu nga napatag ga kuw-kuwa kampela ne APU yán na insensu. ³⁸ Ay nu atán manlad mangwa ka ummán kiyán ka talibangug na, ay mebíláng agtangelì kadakayu.”

Datu mangwa kitu Tabernákulu se datu aruminta na

31 Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, ² “Piníli ku nge Bezalel nga an-anà ne Uri nga an-anà ne Hur nga netangámalán ke Juda. ³ Inalubuwán ku ka Ispiritu nga gayát kiyà. Niddán ku pe ka kababalin na, se laing na, se ya sírib na nga mangammu kadaya nagbal-baláki nga ubra, ⁴ ta senu aggína ya mangwa kadaya nagánas nga kàwaán daya balitù, silber se bága. ⁵ Ay aggína pe ya magurma kadaya napatag nga batu nga pangdikurasiyon, se magkurti ka káyu; se nalaing nga mangwa kadaya duddúma pikam ma nagánas nga kuk-kuwaan. ⁶ Ay akkan nala yán ta piníli ku pe ye Oholiab nga an-anà ne Ahisamak nga netangámalán ke Dan ka kaseng na. Ay niddán ku pikam pe ka kababalin daya ngámin na nalaing nga tolay, ta senu màwa da ngámin daya ipàwà kikaw nga ummán kadaya ⁷ Tabernákulu, ya Arko nga keunggán naya nekesurátan daya bil-bílin, se ya takkab na, se daya ngámin na ar-aruminta naya Tabernákulu, ⁸ ay se iya tebol, se daya ar-aruminta na, se iya kandelero nga pabeg balitù, se daya ar-aruminta na, se iya anídúgán ka insensu, ⁹ se ya anídúgán ka pagbasu nga áyam, se daya ngámin na ar-aruminta na, se iya abay besin, se ya neparotunán na. ¹⁰ Aggída pe ya mangwa kadaya bur-burda daya napatag nga ar-aruwátan ne Aaron kiya kinapádi na, se daya ar-aruwátan daya pútupútut na kiya agsirbi da kiyà ka pappádi ku. ¹¹ Aggída pe ya mangwa kiya denu nga ikkiípu, se ya nabangug nga

insensu nga pára kiya napatag nga kuwartu. Kuwaan da ngámin dayán nga ummán kadatu nebil-bílin ku kikaw.”

Ya algaw nga pinaggiimáng

¹²Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹³“Ikaw mismu ya mangikagi kadedi kadaya iIsrael: ‘Ipatag nu ya algaw wa panaggiimáng. Ata ittu idi ya pakammuwán tada se daya gakagaka nu ka panda, nga iyà nge APU ya namíli kadakayu ka tolay ku. ^{14–15}Ipatag nu ya algaw wa aggiimáng ta nepadúma yán na algaw kadakayu. Kiya annam ngalgaw, ay magubra kayu. Ngamay kiya mekapittu nga algaw, ay napatag yán na algaw ke APU. Ay ittu ya panaggiimáng nu tutu wala. Ay ya tolay ya akkan mangipatag kiyán na algaw, ay se magubra, ay akkan nin mebíláng nga tolay ku, ay se masápul matay pe. ¹⁶Díkod masápul ipatag ngámin daya iIsrael ya algaw wa panaggiimáng. Ngilínan da yán na algaw se daya gakagaka da. Masápul ikurug da yán ka panda. ¹⁷Ittu yán ya pakammuwán da ka áwan panda kiya nagkakariyán mi se daya iIsrael, nga ki unag naya annam ngalgaw, kinuwa ne APU ya lángit se iya kalawagán. Ay se la nagimáng kiya mekapittu nga algaw, ay díkod nemangán.”

¹⁸Ay kane mabalin mangamomán ne Dios kitu Moses kitu bantay Sinai, ay nidde na kaggína tu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin na nga e Dios mismu ya nagisúrat.

Tu balitù a sinan bak-baka

32 Ay kane nàtorán datu tolay kitu Moses, ta nabayág gin, ay akkan pikam nanagut kitu bantay, ay linìmut da nge Aaron se da nán kaggína, “Ara, pangwa nakami yin ka diyos mi nga ittu ya mangiapu kadakami. Ata akkan mi am-ammu nu nágan naya napà-pàyanán naya Moses kiyán na nangitálaw kadakami ka Egipto,” nán da. ²Ay tútu nán tu Aaron kaggída, “Alà nu lugud daya balitù a tatalobang daya at-attáwa nu se, se daya annánà nu, ta ilbetán nuda kiyà,” nán na. ³Ay díkod nippaán datu tolay datu balitù a tatalobang da se da nilbet ke Aaron. ⁴Inalà ne Aaron datun na balitù, ay se la nangwa ka urma, ay se la nangwa ka sinan bak-baka. Ay se nán datu tolay, “Tu idi ya diyos nu nga iIsrael nga nangitálaw kadakayu ka Egipto,” nán da. ⁵Ay kane masingan ne Aaron

nga maganggam datu tolay, ay nangwa ka anidúgán ka pagbasu da. Ay se na la kinagi kadatu tolay, “Kaláwa, ay ittu ya panaggan-gánas tada pára ke APU,” nán na. ⁶ Ay kane láwa na, ay nagabi da nga ginumniya. Ay se dala nga nagbasu, ay sinidug da tu pinagbasu da. Ay nagbasu da pe ka akikappiya da. Ay nagkakán se naggiínum datu tolay, ay se da naggiinglaw.

⁷ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ara ngin, magkaru ka managut! Ta daya tolay mu nga netálaw mu ka Egipto, ay nadakè ya kuk-kuwaan da ngin. ⁸ Nagkaru da naglikud din kadatu nebil-bílin ku kaggída. Nangwa da ka sinan bak-baka nga ittu ya day-dayáwan da ngin. Ay ittu pe yin ya pagbasuwán da. Ay nán da kadaya tolay, ‘Dakayu wa iIsrael, tu idi yin ya diyos nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto!’ nán da,” nán ne Dios. ⁹ Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Nammuwán ku win ya katutolay dedi ya tolay. Inagsúkir da! ¹⁰ Ay díkod, bay-án nà la ngin, ta senu mepassingan ku tutu wala kaggída ya rungat ku, ta rapúnan kuda. Ay se taka la pagbalinan ka pungut daya adu tutu wala nga tolay.” ¹¹ Ngamay nakim-imallà e Moses ke APU nga Dios na nga nán na, “O, APU, taanna, tura mu pe lùsawan tutu wala daya tolay mu nga netálaw mu ka Egipto? Netálaw muda gapu ki áwan panda nga kinaturáy mu se ya ammanakabalin mu. ¹² Ay nágan pe naya kagiyan daya iEgipto? Di da nán nga, ‘Nadakè kammala ya panggap na nga nangitálaw kaggída. Talipatayan nada kammala ngin nin kadaya ban-bantay. Paawanan nada ngin kídi ya kalawagán,’ di da nán? Akkan ka din nin na makarungat kaggída. Ay appoluyan mu din nin ya lammam mu. Akkan mu din na itúluy ya ammatay mu kadaya tolay mu. ¹³ Damdamman mu la ngin agpà, Apu, ya nekar-karim kade Abraham, Isaac se Israel nga bobonan mu. Nesip-sipata mu tu nangngagim kaggída ka, ‘Paaduan ku tutu wala daya gakagaka nu nga ummán kiya kaadu daya bittuwan. Ay ya lusà nga nekarì kadakayu, ay ittu ya tawídan daya gakagaka nu ka áwan panda,’ nán mu mà,” nán tu Moses. ¹⁴ Ay díkod impoli kurug ne APU tu palánu na nga mamatay kadatu tolay na.

¹⁵ Ay tútu nanagut tu Moses sin kitu bantay. Agtu na datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin. Nasurátan da ki magpíngit. ¹⁶ E Dios ya nangwa kadatu duwa pánid nga batu, ay aggína mismu pe ya nagsúrát kadatun nga nemarka na. ¹⁷ Ay kane magina natu Joshua tu págat datu tolay ya makas-asáraw, ay nán na kitu Moses, “Maggugubát da ki kampu, ta tura napágat,” nán na. ¹⁸ Ngamay nán natu Moses, “Akkan

na páuy daya nangábà yán, onu agmanakit daya naábà. Págat daya magguudma ya magìna ku,” nán na. ¹⁹ Ay kane makaadanni kurug tu Moses kitu kampu da, ay nasingan na tu sinan bak-baka se itu agsasála da. Ay nakarungat tutu wala. Ay tútu nebàbà na datu duwa pánid da batu kitu pungut natu bantay. Ay díkod narupà da. ²⁰ Ay se na inalà tu sinan bak-baka nga kinuwa da, ay se na sinìdug, se na mààmàn, ay se na nga nekibug kitu danum, se na nepenum kadatu iIsrael. ²¹ Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Pinaannán da ka pe dedi tolay ta, ta tura ka nangwa ka nakabasúlán da ka abay tutu wala?” nán na. ²² Ay nán tu Aaron, “Akkan nà din lùsawan tutu wala, ápu, ta ammum mà nga nadakè kammala ya as-asikkuwaan dedi nga tolay. ²³ Nán da kiyà nga, ‘Pangwa nakami ka diyos mi, nga ittu ya mangiapu kadakami. Ay nu itu Moses nga nangitálaw kadakami ka Egipto, ay akkan mi ammu ya napà-pàyanán na ngin,’ nán da. ²⁴ Díkod nán ku kaggída, ‘Ngámin kayu nga atán tatalobang nga balitù, ay idde nuda kiyà,’ nán ku. Ay nilbetán da kurug da kiyà. Ay linúnág ku pe yin, ay tu idi nga sinan bak-baka ya nagbalinán na,” nán na. ²⁵ Ay kane masingan tu Moses nga kuk-kuwaan datu tolay yin datu piyán da kampela ngin nin (ta binay-bay-án tu Aaron da ngala ngin, ay tútu ag-agbán datu kalínga da da), ²⁶ ay nagsíkád kitu ruwángan natu kampu da, ay se na nán kaggída, “Iinda daya pumane ke APU? Umbet kayu ngámin kídì!” nán na. Ay ngámin datu pútupútut tu Levi nga lalláki, ay inumbet da kitu giyán na. ²⁷ Ay nán na kaggída, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael, ‘Magtagiampiláng kayu ngámin. Ay mawe kayu kiya ngámin giyán kiya unag naya kampu, ta patayan nu daya tolay, oray wagi nu, onu opun nu, onu karúba nu,’ nán na,” nán tu Moses. ²⁸ Ay kinuwa kurug datu pútupútut tu Levi tu ipàwa tu Moses. Ay kitun na algaw, ay moli tallu ríbu wa tolay tu pinatay da. ²⁹ Ay nán tu Moses kaggída, “Kídì nga algaw, ay nekesi nu ya baggi nu pára ki agsirbi nu ke APU. Gapu ta akkan nu kinengán ya an-anà nu, onu wagi nu, ay nepassingan ne Apu ya kinamáru na kadakayu,” nán na.

³⁰ Ay kane láwa na, ay nán tu Moses kadatu tolay, “Nakabásul kayu kurug ka abay pà nang. Ngamay mawe yà manùdu kammin kitu giyán ne APU, ta get mekáru ku ya básul nu,” nán na. ³¹ Ay díkod nagulli kammin tu Moses ke APU, ay se na nán, “Nakabásul kurug dedi nga tolay ka abay pà nang nga básul. Nangwa da ka sinan diy-diyos da nga balitù. ³² Ngamay pakawanan muda kuma, APU, kiya básul da. Ngamay nu akkan, ay ippà nà

pe yin kiya libru wa nangisurátan mu kiya ngag-ngágan daya tolay mu.”
³³Ngamay nán ne APU kitu Moses, “Ngámin daya nakabásul kiyà, ay ittu dayán daya mippà kiya libru ku. ³⁴Ngamay mawe ka ngin. Iapu muda nga mawe kitu giyán na kinagì kikaw. Ipakammù kikaw nga maginunna ya anghel ku. Ngamay nu umbet ya oras nga ammánis ku kadaya nakabásul, ay panísan kuda kiya nagbasúlán da,” nán na. ³⁵Ay se la nga niddán ne APU datu tolay ka sinakit da, gapu kitu inangwa da ka sinan bak-baka, nga kinuwa kam tu Aaron.

Tu namagtálaw ne APU kadatu iIsrael ka Bantay Sinai

33 Ay nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka ngin. Magtálaw kayu win kídi nga giyán. Alà mu daya tolay nga netálaw mu ka íli Egipto, ay se kayu la nga mawe kitu lusà a nesip-sipatà kitu Abraham, se kitu Isaac, se kitu Jacob kane kagiyan ku kaggída ya, ‘Kadaya gakagaka mu ya pangiddanán ku kiyán,’ nán ku. ²Atán anghel la paginunnaan ku kadakayu. Pataláwan ku daya Cananeo, daya Amoreo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Hiveo, se daya Jebuseo. ³Mawe kayu kiya lusà a nadam-ag tutu wala nga lusà. Ngamay akkan nà a mebulun kadakayu, ta get ta la nu rapúnan takayu kiya ammeyag nu. Ata nasúkir kayu wa tolay,” nán na.

⁴Ay kane magina datu tolay datun na natakit nga úni, nagpannakit da. Ay áwan kaggída tu nagarítus gapu kitu pannakit da. ⁵Ata kinagi ne APU kitu Moses nga, “Kagiyan mu kadaya iIsrael nga, ‘Nasúkir kayu wa tolay. Ay oray nu makaru wala ya kebulun ku kadakayu nga mawe, ay rapúnan takayu. Ay díkod ippà nu daya ar-arítus nu, ay se ku la sinnan nu nágan naya pamàyanán ku kadakayu,’ nán mu,” nán na. ⁶Ay díkod, nippaán ngámin datu iIsrael datu ar-arítus da kitu nagrubbuwát da kitu Bantay Horeb ka panda.

⁷Ay tu Moses, ay alà na peyang pe tu báwi, ay se na ipasíkad kiya lasi naya kampu da. Ippáy na kiya ad-adayyu kiya kampu da. Nepangágan na idi nga báwi ka Agtammuwán. Ay ngámin daya atán saludsud ke APU, ay mawe da kitu báwi nga Agtammuwán nga atán kitu lasi natu kampu da. ⁸Ki peyang nga ipappan tu Moses kitu báwi, ay magsíkad ngámin datu tolay kitu gagyangán datu báwi da. Ay sisinnán da tu Moses panda kitu ilalnà na ngin kitu báwi. ⁹Ay nu atán tu Moses sin kitu unag, ay tu sidaddu nga angap, ay maganìgad pe yin, ay se la magyán kitu gagyangán

natu báwi. Ay se la makiamomán ne APU kitu Moses. ¹⁰ Ay nu masingan datu tolay tu ummán ka adígi nga angap kitu gagyangán natu báwi, ay magùmà da ngámin nga magdáyaw wala kitu gagyangán datu báwi da. ¹¹ Ay ya akiamomán ne APU kitu Moses, ay magàráng da nga ummán kiya aggamomán daya magkopun. Ay se la nga magulli ye Moses kitu kampu da. Ngamay tu Joshua nga kaseng tu Moses, nga nabagu nga pútut tu Nun, ay nagbansi kitu báwi.

Nekari ne Dios nga mebul-bulun kadatu tolay na

¹² Ay nán tu Moses ke APU, “Nán mu mà kiyà nga ‘Alà mu dedi nga tolay,’ ngamay akkan mu pikam kinagi kiyà nu inna ya ipàrob mu wa kabulun ku. Ay nán mu pe kiyà nga, ‘Ammu taka pà nang, se pà gan taka.’ ¹³ Ay nu kurug ga napatag gà kikaw, ay ipakammu mu mán lugud kiyà daya palánu mu, ta senu mammuwán taka, ay senu pà-pà gan nà. Ay lam-lamtam pe nga dedi nga tolay, ay tolay muda,” nán tu Moses. ¹⁴ Ay nán ne Apu, “Abul-bulunan taka, ay se kapiyánan ku ya ur-uray mu pe,” nán na. ¹⁵ Ay nán tu Moses, “Nu akkan ka nga mebulun kiyà, ay akkan nakami agpà itálaw kanedi. ¹⁶ Ata paanna pe ya akammu mi nga pà gan nakami se daya tolay mu, nu akkan nakami bulunan? Nu bulunan nakami, ay mepasabáli kami se daya tolay mu kadaya duddúma nga tolay kídi nga kalawagán,” nán tu Moses.

¹⁷ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ay ngámin daya agngan mu, ay màwa da, ta pà gan taka, ay se nepadúma taka,” nán na. ¹⁸ Ay nán pikam tu Moses, “Ipassingan mu mán agpà ya kinadáyaw mu,” nán na. ¹⁹ Ay nán ne Apu, “Ipassingan ku tutu wala ya kinapiya ku, ay se kagiyan ku ya ngágan nga ‘Nge Yahweh.’ Pà gan ku kampela ngin nin daya piyán ku pà gan, ay kalakkán ku kampela ngin nin daya piyán ku kalakkán. ²⁰ Ngamay akkan mu masingan ya murang ku, áta áwan tolay ya magbiyág nu masingan na ya murang ku,” nán na. ²¹ Ay nán pikam ne APU, “Sinnam kod ya pínát kiya giyán na adanni kiyà. Magsíkád ka kiyán. ²² Ay kiya ilillíwán naya diláng ku, ay ipalidang taka kiya gangngár naya pínát, ay se taka tàbán ki ímà panda ki akalíwán ku win. ²³ Ay se ku la nga ippà ya ímà, ay masingan mu ya addag ku, ngamay akkan mu masingan ya murang ku,” nán na.

Nangwa manin tu Moses ka duwa pánid nga batu

34 Ay nán ne APU kitu Moses, “Magkallut ka ka duwa pánid nga batu nga ummán kadatu nunna, ay se ku manin isúrát datu nesur-súrát ku kadatu nunna nga rinupà mu. ²Magsagána ka ngin kaláwa. Manùdu ka ka bantay Sinai nu pagmakát, ay se kala magpassingan kiyà kitu útun tu bantay. ³Akkan ka mangalà ka kabulun mu. Ay se masápul nga áwan ya mawe kiya oray ka wàna kiya bantay. Ay áwan pe nga karneru onu báka nga magárab kiya adanni kiya bantay,” nán na. ⁴Díkod nagkallut ka duwa pánid nga batu nga ummán kadatu nunna, ay se la nga sumápa nga ginumniya, se la nawe nanùdu kitu Bantay Sinai nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. Ag-agtu na datu duwa pánid nga batu. ⁵Ay naganìgad nge APU ki angap, ay se yala nepagsisíkád kaggína kitúni, ay se na la kinagi ya, “Nge Yahweh.” ⁶Lumíwán ne APU kitu àráng na nga nán na, “Nge Yahweh, nge Yahweh nga Dios nga maragkallà se namáru, se nasulit malùsaw, ay se maraminya tutu wala se akkan mauliulis ya amminya na, ay se mapiyár peyapeyang. ⁷Akkan mauliulis, se áwan panda naya aminya na kadaya tolay na. Pakawanan na daya kinadakè se daya bas-básul se ya kinasuwáy da tolay. Ngamay akkan na piddudoray daya nakabásul. Nu di na lugud da ipanùnut ya básul da kadaya annánà da se kadaya annánà daya annánà da panda kiya mekàlu se mekappát ta paganakán.” ⁸Ay dágus sala nga nagukkab kitu lusà tu Moses nga nagdáyaw. ⁹Ay nán na, “Ay nu pàgan nà kam Apu, ay bulunan nakami mán, Apu. Oray nasúkir daya tolay, ay pakawanan nakami agpà kiya kinadakè mi se daya bas-básul mi. Ay se alà nakami ka kuw-kuwa mu nga tolay mu,” nán tu Moses.

Kinagi manin ne Apu tu turátu na kadatu iisrael

¹⁰Ay nán ne Apu, “Makiturátu wà lugud kadakayu. Mangipassingan nà kadaya tolay mu kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan na áwan pikam nangipassingan oray ka wàna nga giyán kídi ya kalawagán. Ay ngámin daya tolay kiya pag-agyanán nu, ay masingan da ya mà-màwa ne APU. Ata nakas-kasdáaw pànang ya kuwaan ku ki pagmar-marngán nu.”

¹¹“Kuwaan nu daya nebílin ku kadakayu kídi. Sinnan nu ta pataláwan ku daya Amoreo, daya Cananeo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Hiveo, se

daya Jebuseo. ¹²Taronan nu ta akkan kayu wa makitur-turátu kadaya tolay kiya kapannán nu wa íli, ta ittu yán ya magbalin ka árig kàrung kadakayu. ¹³Dadàlan nu daya anidúgán da ka pagbasu da, se daya day-dayáwan da nga pin-pínát. Ìlangngán nu pe daya ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera. ¹⁴Akkan kayu magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos, áta e APU nga nagnágan pe ka Abugu, ay naabugu nga Dios. ¹⁵Akkan kayu wa makitur-turátu kadaya tolay kiya kapannán nu nga íli, áta nu magday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos da, se da magbasu pe kadayán, ay atán nala nga atán ya magayáb kadakayu, ay se kayu pe yin na mepangán kadaya pinagbasu da. ¹⁶Ay ya pagang-angayán na, ay iatáwa nu win daya babbágu nu kadaya babbalásang da. Ay daya annánà da nga magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos da, ay pilítan da pe yin daya annánà nu nga mepagday-dáyaw kadayán na sinan diy-diyos da.

¹⁷Akkan kayu nga mangurma kadaya sinan diy-diyos.

¹⁸Akkan nu kaligpanán ya piyasta nga pinagkakán nu ka sinápáy nga áwan pamalbád ki algaw nga nìdang ku nga búlán naya Abib. Ata kitu búlán Abib tu netattálaw nu ka Egipto. Pittu algaw ya angnán nu ka sinápáy ya áwan pamalbád.

¹⁹Ay ngámin daya manákam ma annánà a lalláki, ay kuw-kuwa ku da. Ay páda na pe kadaya áyam nu nga báka se daya karneru. Kuw-kuwa ku pe daya mun-unna nga toru da. ²⁰Ay ya munna nga toru daya asnu nu, ay sukatán nu ka urbun karneru. Ay nu akkan nu masukatán, ay ritúan nu ya búlaw na. Ngámin daya annánà nu nga lalláki, ay masápul la sakaan nuda pe. Awan magpassingan kiyà nga áwan id-idde.

²¹Annam ngalgaw ya aggubra nu. May kiya mekapittu ngalgaw, ay masápul magimáng kayu. Oray kiya tiyampu na panaggarádu onu panaggáni, ay masápul magimáng kayu. ²²Silibráran nu pe ya piyasta aggagáni, se ya piyasta naya munna nga ápit nga trígo, se iya piyasta naya muddi nga aggáni nu kiya kabalin naya dagun. ²³Ay ngámin daya lalláki kadakayu, ay mamìlu da ki káda dagun na magpassingan ke APU nga Dios daya iIsrael. ²⁴Pataláwan ku daya tul-tolay kiya kapannán nu, ay se ku paabayyan ya pamandanán naya lusà nu. Ay áwan pe ya umsil kiya lusà nu nu mamìlu kayu ki káda dagun na mawe magpassingan ke APU nga Dios nu.

²⁵Akkan kayu mangidátun ka sinápáy nga nakibugán ka pamalbád, nu mangidátun kayu kiyà kiya dága naya pinagbasu nu. Ay akkan kayu

mangibunna kiya karni naya pinagbasu nu ki Piyasta nga Naglàtaw ku kadakayu.

²⁶ Ay ilbet nu pe kiya balay ne APU nga Dios nu daya kapíyán na munna nga ápit nu. Ay akkan kayu mangilútu ka karni urbun kalding kiya gattà naya ina na,” nán na.

²⁷ Ay nán pikam ne APU kitu Moses, “Isúrát mu dedi nga úni, áta nakiturátu wà kikaw se kadaya iIsrael kadedi nga un-úni,” nán na.

²⁸ Nebul-bulun tu Moses kitúni ke APU ka appát púlu ngalgaw se appát púlu nga gabi. Ay akkan nangán onu umminum kadatun na al-algaw. Ay nesúrát na ki dalumpenág ga batu datu bil-bílin nga ittu datu sangapúlu wa bil-bílin.

Dummiláng tu murang tu Moses

²⁹ Ay se la nanagut tu Moses kitu Bantay Sinai. Ay kaggína managut nga sikkaagtu kadatu duwa pánid da batu nga nekesurátan datu bil-bílin, ay akkan na am-ammu nga dumiláng tu murang na, áta nakiamomán ke Dios.

³⁰ Ay kane masingan tu Aaron se datu iIsrael tu Moses, ay dumiláng tu murang na. Ay magansing da nga umadanni kaggína. ³¹ Ngamay kirrawán tu Moses da. Ay tútu inumbet tu Aaron se datu pangapuwan datu tolay, ay se da nga nakibàbànan kaggína. ³² Ay kane din kuwa, ay ngámin datu iIsrael, ay umadanni da ngin kaggína. Ay nebílin na ngin kaggída ngámin datu nekagiyán ne APU kaggína kitu Bantay Sinai. ³³ Ay kane mabalin magúni, ay nagladdung. ³⁴ Ngamay ki káda ipappan na nga makibàbànan ke APU, ay ippà na tu laddung na panda kiya ilallawán na. Ay nu kagiyán na ngin kadatu iIsrael datu nebílin kaggína, ³⁵ ay masingan datu iIsrael tu murang tu Moses nga dumiláng. Ay díkod magladdung manin panda kitu akiamomán na manin ke Apu.

Daya bil-bílin mepanggap kiya Algaw nga Pinaggiimáng

35 Ay se la inurnung tu Moses ngámin datu iIsrael, ay se na la nán kaggída, “Tu dedi daya bil-bílin ne APU nga pasúrut na kadakayu:

² Annam ngalgaw ya angwa nu kadaya ub-ubra nu. Ngamay kiya mekapittu nga algaw, ay magimáng kayu tutu wala ta napatag yán na algaw ke APU. Ay oray nu iinna ya magubra kiyán na algaw, ay masápul

matay. ³Awan ya magapuy kadaya pag-agyanán nu kiya mekapittu nga algaw.”

Datu dátun nga masápul kitu Tabernákulu

⁴Ay nán tu Moses kadatu ngámin na iIsrael, “Tu idi ya nebílin ne APU: ⁵Mangidde kayu ka dátun nu ke APU. Dakayu wa naparon mangidde kayu ke APU kadaya balitù, silber, se bága ⁶se daya mannáw se báyolet, se daya dag-daggáng nga binola, ay se daya napiya nga dilána, se daya dùdut kalding, ⁷se daya lálát toru wa karneru nga nakulorán ka daggáng, se daya napiya nga lálát báka, ay se ya tarikáyu nga akasiya. ⁸Mangidde kayu pe ka denu wa pára ki dílag, se daya talibangug pára ki denu wa ikkiípu se pamangug ki insensu. ⁹Mangidde kayu pe kadaya batu nga oniko se daya napatag ga batu nga mippáy ki efod se ki annáp gútù.

¹⁰Ay daya atán paglaingán kadakayu, ay umbet da, ta aggída ya mangwa kadaya ngámin na ipàwa ne APU, ummán kiya Tabernákulu, ¹¹se iya báwi na, se ya taddung na. Mangwa da pe ka sagpit se daya dabbi na, daya takkan na káyu, se daya adígi, se daya pagsiínán kadaya dab-dabbi na. ¹²Kuwaan da pe ya Arko se daya takkan na, se ya takkab na. Kuwaan da pe ya kurtína nga lipad na. ¹³Mangwa da pe ka tebol se daya ibbubúlig na, se daya ar-aruminta na. Mangwa da pe ka sinápay ya medátun ke APU. ¹⁴Kuwaan da pe ya kandelero nga pára kadaya dílag, se daya ar-aruminta na, se daya pingki na. Ay masápul pe ya denu pára ki dílag. ¹⁵Mangwa da pe ka anidúgán ka insensu, se daya pagbúlig nga takkan na káyu. Mangwa da pe ka denu nga ikkiípu, se daya nabangug nga insensu. Mangwa da pe ka kurtína pára kiya ruwángan naya Tabernákulu. ¹⁶Kuwaan da pe ya anidúgán ka pagbasu nga áyam, se ya issaságat na nga bága, se daya ibbubúlig na nga takkan na káyu, se daya ar-aruminta na. Màwa pe ya abay besin se ya keparotunán na. ¹⁷Ay màwa pe daya kurtína nga pinangkaabut naya amuwág, se daya ad-adígi na, se daya pagsiínán da, se daya kurtína naya gagyangán na. ¹⁸Màwa pe daya pat-pátù naya Tabernákulu, se daya pat-pátù naya amuwág na se daya lúbilúbid da. ¹⁹Ay màwa pe daya napiya nga ikkaaruwát ne Aaron na pádi kiya aggubra na kiya napatag nga kuwartu, se daya ikkaaruwát daya pútupútut na kiya agsirbi da kiya kinapádi da.”

Tu nangilbet datu tolay kadatu dátun da

²⁰ Ay kane magina ngámin datu iIsrael datun, ay pinanáwan da tu Moses. ²¹ Ay se la inumbet manin ngámin datu maganggam mangidde se datu nalagpat ta uray. Nilbetán da ngin datu dátun da ke APU pára kitu Tabernákulu, se ngámin datu ar-aruminta nga masápul na, se ngámin na mausár kadatu napatag ga ikkaaruwát datu pappádi. ²² Inumbet ngámin datu nalagpat, babbay se lalláki. Nilbetán da datu nagbal-baláki nga ikkaarmat ta balitù; ummán kadaya meispli ki gútù, tatalobang, sangkilat, bísin, sipattal, se daya duddúma pikam. Nangilbet tu isa isa kaggída ka dátun na ke APU. ²³ Ay ngámin datu atán binola nga mannáw, onu báyolet, onu dag-daggáng, onu napiya nga dilána, onu dùdut kalding, onu lálát toru wa karneru onu napiya lálát báka, ay nilbetán da datu noray atán kaggída. ²⁴ Ay datu ngámin atán midde nga silber se bága, ay nilbetán da nga nedátun ke APU datu noray atán kaggída. Ay datu atán akasiya nga tarikáyu nga mausár kiya ubraan da, ay nilbetán dada pe. ²⁵ Ay datu babbay ya nalaing mangwa ka binola, ay nilbetán da datu kinuwa da nga mannáw se báyolet se dag-daggáng nga binola se datu napiya nga dilána. ²⁶ Ngámin datu babbay nga nalaing mangwa ka binola nga nalagpat, ay naganggam da pe yala nga nangwa ka binola nga dùdut kalding. ²⁷ Ay datu pangmanàman da, ay nagilbet da kadatu batu wa oniko, se daya napatag ga batu nga mippáy kitu efod se kitu annáp gútù. ²⁸ Nangilbet da pe kadatu talibangug se denu pára kadatu dílag se denu nga ikkiípu, se datu talibangug ga pára ki insensu. ²⁹ Ay ngámin datu iIsrael, babbay se lalláki, nga maminya mangilbet kadatu masap-sápul kadatu ubra nga nebílin ne APU kitu Moses nga kuwaan na, ay sikkaanggam da nangilbet kadatu dátun da ke APU.

Datu mangwa kitu Tabernákulu

³⁰ Ay se la nán tu Moses kadatu iIsrael, “Piníli ne APU nge Bezalel nga pútut ne Uri nga pútut tu Hur nga isa kadaya tangámalán tu Juda. ³¹ Ay se na nga alubuwan kiya Ispiritu nga gayát kaggína. Niddán na ka am-ammu na, se paglaingán na, se ya kinasírib na nga mangwa kadaya ngámin baláki naya nagánas nga ubra. ³² Aggína ya mamalabúga kadaya nagánas nga disayn, ay se aggína pe ya makammu mangiubra kadayán kadaya balitù se

silber se bága. ³³ Aggína pe ya magkallut kadatu mekapat nga bat-batu, se magabur-búri kadaya káyu, ay ammu na daya nagbal-baláki nga nagánas nga ub-ubra. ³⁴ Ay niddán pe ne Apu ka kabailán na nga magtùgud, aggída se Oholiab, nga pútut ne Ahisamak nga isa kadaya tangámalan tu Dan, ta senu tùgúdán da daya duddúma. ³⁵ Niddán nada ka laing da nga mangwa kadaya ngámin baláki nga ubra naya magabur-búri onu daya maragkuwa ka dikurasiyon onu daya maragburda kadaya mannáw, báyolet se dag-daggáng nga binola se daya napiya nga dilána, onu daya maraggabal. Ammu da ya ngámin baláki naya magabur-búri se angwa ki dikurasiyon.”

36 “De Bezalel se Oholiab se daya ngámin atán paglaingán nga niddán ne APU ka ammu se pannakaáwat mepanggap kadaya ngámin ubra ki angwa da kiya Tabernákulu, ay aggída ya mangwa se manúrut kadaya ngámin na ubra nga nebílin ne APU.”

² Ay se la kirrawán tu Moses de Bezalel se Oholiab se datu ngámin na niddán ne APU ka paglaingán da, se datu ngámin malagpat mepagubra. ³ Ay se la nga idde tu Moses kaggída ngámin datu dátun datu ngámin iIsrael nga nilbetán da nga mausár pára kitu Tabernákulu. Ay adu pikam ya ilbetán datu tolay kitu Moses nga dátun da ki káda pagmakát. ⁴ Ay díkod inumbet kitu Moses ngámin datu magub-ubra kadatu ngámin baláki ubra kitu Tabernákulu, ⁵ ay se da nán kitu Moses, “Adu pikam ya ilbetán daya tolay. Ay nasurù pà nang ngin kiya kasapúlán kadaya ipàwa ne APU kadàtada,” nán da. ⁶ Ay díkod, nepekagi tu Moses kitu kampu nga áwan tutu wala ya mangilbet tin ka dátun da pára ki Tabernákulu. Ay tútu nakusap pe yin datu tolay ya mangilbet ka dátun da. ⁷ Ata nasurù pà nang ngin datu nilbetán da.

Tu nangwa da kitu Tabernákulu

⁸ Ay datu nalaing kadatu magub-ubra, ay aggída tu nangwa kadatu sangapúlu wa tulda natu Tabernákulu. Naabal da kadatu napiya nga dilána se datu binola nga mannáw se báyolet se dag-daggáng. Netangaabal da pe tu bubburda da nga kerubin. ⁹ Ya kadaddu natu isa tulda, ay sangapúlu se duwa se gudduwa mitru. Ay ya kadakkal na, ay isa mitru se siyám púlu sentimitru. Ay sangapáda ya kadadakkal da ngámin. ¹⁰ Pinagtatákip da datu limma nga tulda, ay pinagtatákip da pe datu limma pikam.

¹¹ Ay pinayán da ka galáng nga binola nga mannáw tu nagkulpiyán natu tapungtu nga tulda kitu nunna nga nagtatákip. Ay páda na pe tu kinuwa da kitu mekàduwa nga nagtatákip pa tulda. ¹² Limma púlu galáng ya nippáy da kitu nunna nga nagtatákip, ay ummán pe kitu mekàduwa. Ay magsabat datun na galagaláng. ¹³ Ay se da la nangwa ka limma púlu nga sagpit nga balitù nga ittu datu pinagsagpit da kane pagtakípan da datu tulda ngin. Díkod tang-tanganáyun tu tulda natu Tabernákulu.

¹⁴ Nangwa da pe ka tulda nga nàwa ki dùdut kalding. Ittu tu magpanin otun kitu nunna nga tulda. Nangwa da ka sangapúlu se isa. ¹⁵ Ay ya kadaddu natu isa tulda, ay sangapúlu se tallu se gudduwa mitru, ay tu kalampád na, ay isa mitru se walu púlu sentimitru. Sangapáda ya kadakkal da ngámin. ¹⁶ Pinagtatákip da datu limma nga tulda, ay se da pe pagtatakípan datu annam. ¹⁷ Pinayán da ka limma púlu nga galagaláng nga binola tu nagkulpiyán natu tapungtu nga tulda, se da pe payán ka limma púlu nga galagaláng pe tu tapungtu natu isa. ¹⁸ Ay se da la pe nangwa ka limma púlu nga sagpit nga bága, nga ittu datu pinagsagpit da kadatu galagaláng. Ay díkod, tang-tanganáyun datu tulda. ¹⁹ Ay se da la manin nangwa ka salokup natu Tabernákulu nga nàwa ki lálát toru wa karneru nga nakulorán ka daggáng, ay se nangwa da pe ka panin otun na salokup na nga nàwa ki lálát báka.

²⁰ Ay se da la nangwa ka akasiya nga dab-dabbi natu Tabernákulu. ²¹ Ya kadaddu da, ay appát se gudduwa mitru, ay ya kalampád da, ay pittu púlu sentimitru. ²² Ya isa isa kadayán na dab-dabbi, ay atán duwa nga padíla na nga ittu ya pagtatakípan da. ²³ Pinakunán da ngámin datu dab-dabbi. Duwa púlu dabbi ya nippáy kitu panillod nga pásit na. ²⁴ Ay nangwa da pe ka appát púlu silber nga pagsiínán datu duwa púlu nga dabbi. Ya munna nga dabbi, ay mesàràd kiya duwa nga pagsiínán ta meruwad datu padíla na kitu abbut datu pagsiínán. Ay se la manin duwa kitu sumarunu nga dabbi ta meruwad pe datu duwa nga padíla na. ²⁵ Ay se da la nangwa pe ka duwa púlu wa dab-dabbi nga mippáy kitu panidáya nga pásit natu Tabernákulu, ²⁶ se datu appát púlu nga pagsiínán nga silber. Duwa nga pagsiínán ya kippayán natu munna nga dabbi, ay se la duwa pe kitu sumarunu. ²⁷ Ay se da la nangwa ka annam ma dabbi pára kitu pane sirbútán na súbá natu Tabernákulu nga ittu tu likud na. ²⁸ Nangwa da ka duwa nga dabbi pára kadatu síku na kitu panin likud. ²⁹ Pinagrewing dada panda kitu ngúdu kitu munna nga giyán galáng. Nangwa da ka duwa nga

ummán kadedi pára kadatu duwa nga síku. ³⁰Díkod walú ngámin datu dabbi kitun na likud na. Ay sangapúlu se annam tu pagsiínán nga nàwa ki silber, duwa ki káda dabbi.

³¹Ay se da la nangwa ka takkan na káyu nga akasiya. Limma pára kadatu dabbi kitu isa pásit natu Tabernákulu. ³²Ay limma pe nga takkan pára kadatu dabbi kitu tapíngit pásit na. Ay limma pe ya pára kadatu dabbi kitu likud na kitu pane lattakán. ³³Ay tu takkan na káyu nga meruwad kitu ábà datu dabbi, ay kinuwa da nga sinnáyun. ³⁴Ay se da kinalupkopán datu dab-dabbi ka pinitpet ta balitù. Ay datu galáng nga keruwaddán datu takkan na káyu, ay nàwa da ka balitù. Ay datu takkan, ay nakalupkopán da pe ka pinitpet nga balitù.

³⁵Ay inabal da tu kurtína kitu unag ka binola nga mannáw, báyolet, se dag-daggáng, se napiya nga dilána. Napiya ya nekaburdaán na ka kerubin. ³⁶Ay se da la nangwa ka appát adígi na nga akasiya, ay se da kinalupkopán ka pinitpet nga balitù. Ay datu sáwit na, ay nàwa da pe ka balitù. Ay se da la nagurma pe ka appát nga pagsiínán nga silber. ³⁷Nangwa da pe ka kurtína natu lalangkán natu Tabernákulu nga naabal ka binola nga mannáw, báyolet, se dilána. Ay naburdáan pe. ³⁸Ay nangwa da pe ka limma nga adígi na nga atán sáwit na nga kerabitán natu kurtína. Kinalupkopán da datu magpungtu ka balitù, ngamay tu pagsiínán da, ay naurma ka bága.

Tu nekàwa natu Arko

37 Ay kinuwa tu Bezalel tu Arko ka káyu wa akasiya. Ya kadakkal na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru ya kadaddu na, ay pittu púlu sentimitru ya kadakkal na, ay se pittu púlu sentimitru pe ya kadallam na. ²Ay se na kinalupkopán ka pinitpet nga balitù ya unag na se ya lasi na. Ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ³Ay se yala nagurma pe ka appát nga galáng nga balitù pára kadatu appát síkil na. ⁴Ay nangwa pe ka duwa nga takkan na káyu akasiya, ay se na pe kinalupkopán ka balitù. ⁵Neruwad na datun kadatu galáng kadatu síkil natu Arko. Ittu dedi ya pagbulígán da kitu Arko. ⁶Ay tu takkab na, ay kinuwa na ka pabeg balitù. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru, ay se ya kalampád na, ay pittu púlu sentimitru. ⁷Nangwa ka

---

37:6 Ya takkab na, ay ittu ya akim-imalláan ke Apu Dios.

duwa nga sinan kerubin nga mippáy kadatu tapungtu na. Kinuwa nada ka pinitpet nga balitù. ⁸ Isa nga kerubin kitu tapungtu, ay isa pe kitu tapungtu. Nekanáyun da kitu takkab. ⁹ Magàráng datu kerubin na magsisingan kitu takkab. Datu payà da, ay naùnát da nga nepanin-àráng nga magpayyung kitu takkab.

Tu nekàwa natu Tebol

¹⁰ Kinuwa tu Bezalel pe tu tebol ka káyu wa akasiya. Tu kadaddu na, ay siyám púlu sentimitru, ay tu kadakkal na, ay gudduwa mitru, ay tu kalingúdu na, ay pittu púlu sentimitru. ¹¹ Ay se na kinalupkopán ka balitù, ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ¹² Ay pinalebután na pe ka tangagakam ma ummán ka pángal nga nepalawlaw kitu otun na. Ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop pa balitù datu ráging na. ¹³ Ay nangwa pe ka appát galáng nga balitù, se nada nekabit kadatu síku na nga giyán datu síkil na. ¹⁴ Nippáy nada kitu adanni kitu lebig na datun na galáng nga ittu datu pangiruwaddán na kadatu takkan na pagbúlig kitu tebol. ¹⁵ Datu takkan, ay kinuwa nada pe ka akasiya, ay se nada pe nga kinalupkopán ka balitù. ¹⁶ Ay datu ar-aruminta nga mippáy kitu tebol, ay kinuwaán nada pe ka pabeg balitù; datu paláter, se datu gupán na pára kadatu insensu. Ay ummán pe kadatu malúkung se datu pitser nga ittu datu pangialúbu kadatu mainum nga dátun.

Tu nekàwa natu kandelero

¹⁷ Kinuwa na tu kandelero ka pabeg balitù. Tu arutáng na se pungut na, ay nàwa da ka pinitpet nga balitù. Datu mal-malúkung na se datu but-bútà a dikurasyon na, se datu aken datun na but-bútà, ay nekanáyun da kitu arutáng na. ¹⁸ Annam datu pas-pasanga nga nagtutúway kitu arutáng na. Tallu ya atán ki tapíngit, ay tallu pe kiya tapíngit. ¹⁹ Ki káda pasanga, ay napayán ka isa nga sinan mal-malúkung nga bútà almendras ya singan da. Ay neráman pe datu ak-aken datun na but-bútà. Ay napakuna ngámin datu annam ma pas-pasanga. ²⁰ Ay kitu arutáng tu kandelero, ay appát ta nagsasarundù datu sinan mal-malúkung nga bútà almendras datu singan da. Atán pe datu ak-aken da. ²¹ Isa nga sinan bútà se itu aken na ya atán

kiya panìgad datu munna nga nagtuway nga pasanga, ay isa pe nga sinan bútà se itu aken na pe ya atán ki panìgad datu sumaronu nga nagtuway ya pasanga. Ay napakuna pe datu duddúma nga pas-pasanga. ²² Ay datun na sinan but-bútà se datu pas-pasanga natu kandelero, ay tang-tanganáyun da. Nàwa ngámin dedi ki tang-tangapánid da napitpet nga pabeg balitù. ²³ Datu pingki natu kandelero se datu ippapatay kadatu apuy da se itu pippinggán na angilubtagán da, ay nàwa da ngámin pe ki pabeg balitù. ²⁴ Tallu púlu se appát kílu nga pabeg balitù ya nausár na kitu inangwa na kitu kandelero se datu ngámin na ar-aruminta na.

Tu nekàwa natu anìdúgán ka insensu

²⁵ Ay kinuwa pe tu Bezalel tu anìdúgán ka insensu ka káyú nga akasiya. Tu kadakkal na, ay gudduwa mitru nga nagbaal. Ay siyám púlu sentimitru tu kalingúdu na. Ay datu sinan sàgud kadatu síku na, ay nekanáyun da kitu baggi na. ²⁶ Kinalupkopán na ka balitù datu bikabíkat na se itu otun na, se datu sinan sàgud. Ay pinayán na pe ka nabúrì nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ²⁷ Ay pinangwa na pe ka agduduwa nga galáng nga balitù datu magpíngit bíkat na, nga ittu datu pangiruwaddán da kadatu takkan na pagbulígán da. Nippáy nada kitu panìgad natu lebig na. ²⁸ Datu takkan na, ay kinuwa nada pe ka káyú wa akasiya, ay se nada pe kalupkopán ka balitù.

Tu nekàwa natu denu nga ikkiípu

²⁹ Nangwa pe kitu napatag ga denu nga ikkiípu, se itu napabeg nga insensu nga nabangug. Tu inangwa na, ay ummán ki angwa datu maragkuwa ka bang-bangug.

Tu nekàwa natu anìdúgán ka pagbasu

38 Kinuwa tu Bezalel tu anìdúgán ka pagbasu ka káyú wa akasiya. Ya kadakkal na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru nga nagbaal. Ay ya kalingúdu na, ay isa mitru se tallu púlu sentimitru. ² Pinangwa na pe ka sinan sàgud datu appát síku na nga nekanáyun kitu baggi na. Ay se na nga kalupkopán ka bága. ³ Ay kinuwa na ngámin pe datu ar-aruminta nga

mausár kitúni ka bága, ummán kadatu dadakkal kanderu, datu pála, datu besin, datu ikkakáwit ka karni, se datu aggapuyán na. ⁴Pinangwa na pe ka issaságat na nga nalága nga bárus nga bága, nga ittu tu nippáy na kitu danní kitu otun na nga namanda kitu ábà kitu unag na. ⁵Nangwa pe ka appát galáng nga bága, se nada nippáy kadatu bátug síku natu issaságat, nga ittu datu pangiruwaddán da kadatu takkan na pagbúlig da. ⁶Kinuwa na datu takkan ka akasiya, ay se nada kalupkopán ka bága. ⁷Ay se nada nga neruwad kadatu galáng kadatu magpíngit bíkat natu anidúgán. Ittu dedi daya pagbúlig da nu bulígán da. Ay tun na anidúgán, ay kinuwa na ka tabla, ay ummán ka kahon tu singan na.

Tu nekàwa natu besin nga bága

⁸Kinuwa na ka bága pe tu abay besin se itu síkil na. Tu inusár na, ay datu nàwa ka bága nga am-amínaw datu babbay ya magub-ubra kitu gagyangán natu Tabernákulu.

Tu abut natu amuwág natu Tabernákulu

⁹Ay se na pe yin na kuwaan tu amuwág ka panillod. Ay tu bátug abut na nga kurtína nga naabal ka napiya binola nga dilána, ay appát púlu se annam mitru tu kadaddu na. ¹⁰Ay datu duwa púlu nga adígi na se datu pagsiínán da, ay kinuwa nada ka bága. Ngamay datu sáwit datu adígi se datu bagákat da, ay silber da. ¹¹Ay tu amuwág ka panidáya, ay appát púlu se annam mitru pe tu kadaddu natu kurtína na. Ay datu duwa púlu pe nga adígi na se datu pagsiínán da, ay nàwa da pe ka bága. Ngamay datu sáwit se datu bagákat da, ay silber da. ¹²Ay tu amuwág ka padne sirbútán, ay duwa púlu se tallu mitru tu kadaddu na, ay atán pe kurtína na. Ay sangapúlu datu adígi na se datu pagsiínán da. Ay datu sáwit da se datu bagákat da, ay nàwa da ka silber. ¹³Ay tu amuwág kitu àràng na nga pane lattakán, ay duwa púlu se tallu mitru pe tu súbá na. ¹⁴Ay tu kurtína natu tapíngit natu gagyangán, ay annam mitru se siyám púlu sentimitru ya kadaddu da. Ay tallu datu adígi na se datu pagsiínán da. ¹⁵Ay tu tangapíngit natu gagyangán, ay annam mitru se siyám púlu sentimitru pe tu kadaddu natu kurtína na. Ay tallu pe datu adígi na se datu pagsiínán da. ¹⁶Ngámin datu kur-kurtína datu am-amuwág na, ay

pabeg napiya nga dilána. ¹⁷ Ay datu pagsiinán kadatu adígi na, ay bága. Ngamay datu saw-sáwit datu adígi se datu bagákat da, ay silber da. Ay datu untù da, ay nakalupkopán ka silber. Ay datu pangibissinán kadatu kurtína, ay nàwa ka pabeg silber. ¹⁸ Ay tu kurtína natu lalangkán natu amuwág, ay naburdáan ka binola nga mannáw se báyolet se dag-daggáng se napiya nga binola nga dilána. Ay siyám mitru tu kadaddu na, ay se duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kalampád na, nga ummán kadatu kur-kurtína natu amuwág. ¹⁹ Ay datu appát ta adígi nga nangikapatán da kitu kurtína se datu pagsiinán da, ay nàwa da ka bága. Pabeg silber datu sáwit na, ay datu untù da se datu bagákat da, ay nakalupkopán da ka silber. ²⁰ Ay datu ngámin pátù natu Tabernákulu se datu pátù datu amuwág na, ay nàwa da ngámin ka bága.

Tu lista datu ngámin na nausár kitu Tabernákulu

²¹ Ay tu idi ya lista datu kinuw-kuwa da, se tu kaadu datu inus-usár da kitu inangwa da kitu Tabernákulu nga giyán natu nekippayán datu nesur-súrát ta bil-bílin. Nepesúrát tu Moses kadatu Levita nga neapuwán natu Itamar nga pútut natu pádi nga Aaron. ²² Tu Bezalel nga pútut natu Uri nga an-anà natu Hur nga isa kadatu tangámalán tu Juda ya nangwa kadatu ngámin na nebílin ne APU kitu Moses. ²³ Tu kabulun na, ay tu Oholiab nga pútut tu Ahisamak nga isa kadatu tangámalán tu Dan. Aggína tu nakammu nga magbur-búri se aggína pe tu nakammu nu wà ummán natu kàwaán da. Aggína pe tu nagburda kadatu napiya nga dilána ka mannáw se báyolet, se dag-daggáng nga binola.

²⁴ Ya dágup natu nausár ra balitù kadatu ngámin na nà-nàwa kitu Tabernákulu, ay isa ríbu kílu kitu ikkikílu kiya Tabernákulu. Nilbetán tolai ngámin dayán na balitù. ²⁵ Ya dágup datu silber nga naurnung da nga pinagbáyad datu tolai ya nebílang kitu sensus, ay tallu ríbu se appát gatut kílu kitu ikkikílu da kiya Tabernákulu. ²⁶ Tu báyad isa tolai, ay annam grámu nga silber (nu makílu kitu ikkikílu ka Tabernákulu). Ay adu tu dágup na, áta tu bílang datu tolai nga nabílang da kitu sensus nga magdagun ka duwa púlu se datu nasurù ay 603,550 nga lalláki. ²⁷ Tu tallu ríbu se appát gatut kílu nga silber tu nausár kadatu pagsiinán kadatu dabbi tu Tabernákulu, se datu pagsiinán kadatu adígi pára kadatu kurtína. Ya dammat natu isa pagsiinán, ay tallu púlu se appát kílu, ay

magatut nga pagsiínán tu kinuwa da. ²⁸ Ay duwa púlu kílu nga silber ya nausár kadatu sáwit kadatu adígi se kitu pinagkalupkop da kadatu untù datu adígi se datu bagákat da. ²⁹ Ay tu bága nga niddanán datu toláy, ay duwa ríbu se appát gatut kílu. ³⁰ Ittu tu inusár da kitu inangwa da kadatu pagsiínán datu adígi kitu lalangkán natu Tabernákulu, se kitu anidúgán ka pagbasu, se itu issaságat na, se datu ngámin ar-aruminta na. ³¹ Ay ittu pe ya nangalakkán da kitu inusár da kadatu pagsiínán kadatu adígi natu amuwág se datu pat-pátù natu Tabernákulu se datu pat-pátù natu amuwág.

Tu angwa da kadatu aruwátan datu pappádi

39 Ay datu binola nga mannáw se báyolet se dag-daggáng, ay ittu datu inabal da ka napiya, se kinuwa da ka napatag nga aruwátan datu pappádi kitu agsirbi da ke APU kitu napatag nga kuwartu. Pinangwa da tu Aaron kadatu aruwátan na nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

² Kinuwa de Bezalel tu efod ka balitù, se kadatu binola nga mannáw, se báyolet, se dag-daggáng, se napiya nga binola nga dilána. ³ Pinitpet da tu balitù, ay se da kinuwa ka binola nga ittu tu nebulun na kadatu mannáw se datu báyolet se datu dag-daggáng nga binola nga neabal da kitu napiya nga dilána. Napiya tu nekadisaynán da. ⁴ Pinangwa da tu efod ka sadáng ki abága na nga nekabit kadatu duwa nga síku na. ⁵ Ay tu nausár se nekàwa natu bagákat na, ay páda na pe kitu efod. Nàwa pe ka binola nga balitù se mannáw se dag-daggáng nga neabal ki napiya nga dilána nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

⁶ Ay datu duwa nga batu na nga oniko, ay nekapat dada kitu nalága nga bibittì a bárus nga balitù. Nemarka da datu ngag-ngágan datu pútupútut tu Israel. ⁷ Nekapat dada kitu sadáng natu efod nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. Ittu datun datu mangipadamdam kaggída kadatu pútupútut tu Israel.

⁸ Ay tu annáp gútù, ay kinuwa da pe ka napiya nga ummán kitu efod. Kinuwa da pe ka binola nga balitù, mannáw, báyolet se dag-daggáng nga neabal ki napiya nga dilána. ⁹ Tu annáp gútù, ay duwa púlu se duwa sentimitru nga nagbaal ya kadakkal na, nga nàpil ka namidduwa. ¹⁰ Pinayán da ka appát daládag ga napatag ga batu-batu. Tu nunna daládag,

ay datu batu wa karnelia, krisolito, se esmeralda. ¹¹ Ay tu mekàduwa daládag, ay turkísa, saffro, se diyamante. ¹² Tu mekàlu daládag, ay datu batu wa hasinto, búngut, se ametista. ¹³ Ay tu mekappát daládag, ay datu batu wa berilo, oniko se haspe. Nekapat da ngámin ka nalága nga bibittì nga bárus nga balitù. ¹⁴ Sangapúlu se duwa datu batu nga nekemarkaán datu ngag-ngágan datu pútupútut natu Israel. Isa ngágan ki káda batu. Ittu dayán daya sangapúlu se duwa nga tangámalan tu Israel. ¹⁵ Pinayán da ka kadena nga nàwa ki nalúbid da pabeg balitù tu annáp gútù. ¹⁶ Nangippáy da kitu síku natu annáp gútù ka duwa pánid nga nalága nga bibittì a bárus sa balitù nga pangikaptán da ka duwa nga galáng nga balitù ¹⁷ nga ittu daya kigpattán datu nalúbid da balitù. ¹⁸ Ay datu tapungtu datu nalúbid nga balitù, ay nekabit dada kadatu duwa nga nalága nga bibittì a bárus nga balitù nga atán kitu panin àráng datu sadáng natu efod. ¹⁹ Ay nangwa da pe ka duwa nga galáng nga balitù, ay se dada ippáy kadatu síku natu annáp gútù kitu tapíngit ta pane kitu efod. ²⁰ Nangwa da pe ka duwa galáng nga balitù, se dada nga ikapat kitu panigad datu duwa nga sadáng natu efod kitu panda natu naburdáan na bagákat na. ²¹ Ay se da nigpat ka mannáw nga lúbid datu galáng natu annáp gútù kadatu galáng natu efod, ta senu mepaningúdu kitu naburdáan na bagákat natu efod. Ay senu akkan pe mapkit kitu efod. Ittu yán tu nebílin ne APU kitu Moses.

²² Kinuwa tu Bezalel pe tu kamason na magpanin unag kitu efod. Kinuwa da ka naabal nga mannáw nga binola. ²³ Ay tu bùlaw natu kamason, ay atán kitu túlad, ay se la pe napayán ka tapár na, ta senu akkan mapisi. ²⁴ Ay kitu gayádan natu kamason, ay pinalebután da ka sinan pomegrante nga nàwa ka binola nga mannáw, se báyolet, se dag-daggáng, se neburda da ki napiya nga dilána. ²⁵ Nangwa da pe ka bibittì a kingkeng nga pabeg balitù nga ittu datu nippáyán da kadatu nagbabátán datu sinan pomegrante kitu gayádan tu kamason. ²⁶ Ya isa nga kingkeng, ay mapasarunuwán ka isa nga sinan pomegrante. Napalebután tu gayádan tu kamason na pagkamason tu Aaron nu magsirbi ke Apu. Ittu yán tu nàwa, ta ittu yán tu nebílin ne APU kitu Moses.

²⁷ Nangwa da pe ka panin lasi nga kamason pára kitu Aaron se datu annánà na. Nàwa da ki napiya nga dilána. ²⁸ Ay tu abúngut da, ay nàwa da pe ka napiya nga dilána. Ay ummán pe datu babbad úlu da, se datu kansinsilyu da. ²⁹ Ay tu bagákat da, ay nàwa da pe ka napiya nga dilána nga naburdáan ka binola nga mannáw se báyolet, se dag-daggáng, nga

ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ³⁰Ay se da la nga kinuwa tu napatag ga sagápaw pádi nga namarkaán ka “Napatag ke APU.” Pabeg balitù tu kinuwa da. ³¹Pinayán da ka mannáw nga lúbid nga ittu tu pangigpat da kitu abúngut nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

Tu nekabalin datu ub-ubra kitu Tabernákulu

³²Ay díkod, nabalin ngámin datu ub-ubra kitu Tabernákulu. Kinuwa datu ilIsrael ngámin datun ka ummán kadatu nebil-bílin ne APU kitu Moses. ³³Ay díkod nilbet da kitu Moses datu ngámin ar-aruminta natu Tabernákulu, datu tulda, se datu ngámin na ar-aruminta kitu unag na. Datu saw-sáwit na, se datu dab-dabbi na, datu tak-takkan na nga káyu, se datu adígi na, se datu pagsínán da. ³⁴Nilbetán da pe datu takkab nga nàwa ki lálát toru wa karneru nga nakulorán ka daggáng, se napiya nga lálát báka se itu kurtína natu lalangkán. ³⁵Atán pe yin tu Arko nga keunggán natu nekesur-surátan datu bil-bílin ne Dios, se datu takkan na ibbubúlig, se itu takkab na. ³⁶Nilbet da pe yin tu tebol, se datu ar-aruminta na, se itu Dátun nga Sinápay. ³⁷Nilbet da pe yin tu kandelero nga nàwa ki pabeg balitù se datu pingki na, se datu ar-aruminta na. Ay atán pe yin na denu pára kadatu pingki. ³⁸Nilbet da pe yin tu anidúgán nga balitù, datu ikkiípu nga denu, se datu nabangug nga insensu. Atán pe yin tu kurtína natu lalangkán natu Tabernákulu. ³⁹Atán pe yin tu anidúgán nga bága, se itu issaságat na nga bága pe, datu takkan na, se datu ar-aruminta na. Nilbet da pe yin tu besin se itu síkil na. ⁴⁰Nilbet da pe yin datu kur-kurtína natu amuwág, se datu ad-adígi na, se datu pagsínán kadatun na adígi. Nilbet da pe tu kurtína natu lalangkán natu amuwág, se datu lúbid, se datu pátupátù. Nilbetán da pe yin ngámin datu ar-aruminta nga masápul kadatu mà-màwa kitu Tabernákulu. ⁴¹Nilbet da ngin datu napiya nga ikkaaruwát datu pappádi nu magubra da kitu napatag nga giyán. Atán pe yin datu napatag ga ibbabádu tu Aaron ki agsirbi na kiya kinapádi na, ay se datu ngámin na ibbabádu datu pútupútut na nu magubra da kiya kinapádi da. ⁴²Kinuwa datu ilIsrael ngámin datu ub-ubra nga ummán kadatu nebil-bílin ne APU kitu Moses. ⁴³Ay kane masingan tu Moses nga kinuwa da ngámin datu ub-ubra nga ummán kadatu nebil-bílin ne APU, ay nekarárag nada.

Tu nangipasíkad da kitu Tabernákulu

40 Ay inamomanán ne APU tu Moses nga nán na, ²“Kiya munna nga algaw naya munna nga búlán, ay ittu ya angngipasíkad mu kiya Tabernákulu nga agtammuwán. ³Iunag mu kiyán ya Arko nga keunggán naya nekesurátan datu bil-bílin. Ay se mu la nga kurtináan ya giyán na ka angilingad mu kiyán. ⁴Iunag mu pe yin ya tebol, ay se mu kapiyánan ippáy datu ar-aruminta na. Iunag mu pe yin ya kandelero, ay se mu pe yin na ippáy daya pingki na. ⁵Ippáy mu ya balitù a anidúgán ka insensu kiya lasi naya kurtína nga panin àráng kiya Arko nga neunggán datu nekesurátan daya bil-bílin ne APU, ay se mu la kurtináan ya lalangkán naya Tabernákulu. ⁶Ippáy mu ya anidúgán ka pagbasu kiya àráng naya lalangkán kiya Tabernákulu nga agtammuwán. ⁷Ippáy mu tu abay besin kiya nagbátán daya agtammuwán se ya anidúgán ka pagbasu. Ay payán mu ka danum na. ⁸Ay se mu la pe ipasíkad ya abut naya amuwág nga nepalebut kiya Tabernákulu, ay se mu la kurtináan pe ya lalangkán na. ⁹Ay se mu la alà ya denu wa ikkiípu se mu la warsián ya Tabernákulu se daya ngámin na inunag na ka angngikísi mu kadayán se daya ar-aruminta na, ta senu magbalin da ka kuw-kuwa ne Dios. ¹⁰Ay warsián mu pe ya anidúgán ka pagbasu se daya ar-aruminta na ka angngikísi mu pe kiya anidúgán. Díkod magbalin da ka kapàgán nga kuw-kuwa ne Dios. ¹¹Warsián mu pe ya abay besin, se iya síkil na ka angngikísi mu pe kiyán. ¹²Ay se mu la alà de Aaron na maggaáma kiya lalangkán naya Tabernákulu, ay se mu dala nga bagguwán. ¹³Ay se mu ibádu ke Aaron daya napatag ga ibbabádu na, ay se mu ipuwán ka denu ka angngikísi mu kaggína ka pára kiyà, ta senu magsirbi ka pádi ku. ¹⁴Alà mu pe daya pútupútut na, ay se mu la ibádu kaggída datu kamason da, ¹⁵ay se muda la nga ipuwán kitu denu, nga ummán kitu kinuwám kiya ama da, ta senu magsirbi da kiyà ka pappádi ku. Ay ya angngípu mu kaggída ya mamagbalin kaggída ka pappádi ku peyang ngin ka panda, oray daya sumar-sarunu pikam ma gakagaka da,” nán ne Apu. ¹⁶Ay díkod kinuwa tu Moses tu ngámingámin, nga ummán kitu nebil-bílin ne APU kaggína. ¹⁷Kitu munna nga algaw natu munna nga búlán natu mekàduwa dagun, ay nepasíkad tu Moses tu Tabernákulu. ¹⁸Nippáy da datu pagsiínán na, se datu dab-dabbi na, ay se da la neruwaddán datu takkatakkan na nga káyu, ay se da pe yin nepasíkad datu adígi na. ¹⁹Ay se na pe yin na isalukop tu tulda kitu

Tabernákulu, se na manin ilànù tu takkab natu tulda kitu otun na, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ²⁰ Ay se na alà tu nekesurátan datu bil-bílin, ay se na nga ippáy kitu Arko, ay se na pe yin na iruwad datu takkan na, ay se na nga ippáy tu takkab na. ²¹ Ay nilnà na ngin tu Arko kitu Tabernákulu, ay se na nga ippáy pe yin tu kurtína nga lipad natu Arko nga ummán kitu bílin ne APU kaggína. ²² Neunag na pe yin tu tebol kitu Tabernákulu. Nippáy na kitu panidáya kitu Tabernákulu, kitu panin lasi natu kurtína. ²³ Ay se na nga ippáy tu sinápay kitu kippayán na nga àráng ne APU, nga ummán kitu bílin na kitu Moses. ²⁴ Neunag na pe tu kandelero kitu Tabernákulu. Nippáy na kitu bátug tu tebol kitu panillod kitu unag Tabernákulu. ²⁵ Ay se na ippáy datu pingki na pe ki àráng ne APU, ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ²⁶ Neunag na pe tu balitù a anidúgán se na ippáy kitu àráng natu kurtína natu Arko. ²⁷ Nanidúgán na pe yin ka nabangug nga insensu, nga ummán kitu nebílin ne APU. ²⁸ Ay se na nippáy tu kurtína natu lalangkán natu Tabernákulu. ²⁹ Nepatugaw na tu anidúgán ka pagbasu kitu panin àráng natu lalangkán natu Tabernákulu nga agtammuwán. Ay nanidug pe yin ka pagbasu, se nangidátun pe yin kitu dátun, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ³⁰ Nippáy na tu besin kitu nagbátan datu báwi nga agtammuwán, se itu anidúgán ka pagbasu. Ay pinayán na pe yin ka danum nga pagbaggu. ³¹ Ittu win tu nagbagguwán se naggusesuwán tu Moses se de Aaron na maggaáma. ³² Nu lumnà da kitu báwi nga Agtammuwán, se nu mawe da kitu giyán tu anidúgán, ay magbaggu da nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ³³ Ay nepasíkad na pe yin tu abut natu amuwág nga nepalebut kitu Tabernákulu se itu anidúgán ka pagbasu, ay se na pe yin ippáy datu kurtína kitu lalangkán na. Ay díkod nabalín tu Moses datu ub-ubra na.

Tu angap se itu diláng ne APU

³⁴ Ay se yala naangpán tu báwi nga agtammuwán kitu angap, ay nadilangán ngámin tu unag tu Tabernákulu kitu diláng ne APU. ³⁵ Ay akkan nakalnà tu Moses kitu agtammuwán, áta nagdagát tu angap kitúni, ay se nadilangán tu ngámin unag tu Tabernákulu kitu diláng ne APU. ³⁶ Ay ki káda agtálaw natu angap kitu Tabernákulu, ay magsagána pe yin datu iIsrael nga mawe manin na magdal-dalen. ³⁷ Ngamay nu akkan magal-alit

---

40:29 Ya dátun kídí nga nán na, ay tu bátug ammay da kitun.

tu angap, ay akkan da pe magal-alit panda kitu aggalit na manin. ³⁸Ata sisinnán peyang datu ilIsrael tu angap ne APU kitu nagdal-dalen da. Atán kitu ngúdu natu Tabernákulu ki algaw. Ay nu gabi, ay atán apuy kitu angap.

Leviticus

Daya dátun nga masidug

1 Ay kirrawán ne APU tu Moses kitu Tabernákulu, se na nán kaggína: ²“Ipakammum kadaya pádam nga iIsrael dedi nga bil-bílin se pagannurútán mepanggap ki panagdátun. Nu mangilbet kayu ka dátun nga masidug, annung na ngala ya isa nga báka, onu karneru, onu kalding. ³Ay nu báka ya ilbet nu nga masidug ga dátun nu, ay masápul nga toru wa áwan na sad-sadúra. Ippan nu kiya gagyangán naya Tabernákulu ta senu awátan ne APU. ⁴Ay se nu wa iparotun ya íma nu ki úlu na báka, ta senu awátan ne APU ka basu nu gapu kadaya bas-básul nu. ⁵Ay se nu patayan ya toru wa báka, ay se la nga alà daya pappádi nga pútupútut ne Aaron ya dága na báka, ay se da nga isà-sàyu kadaya ngámin dingding na anidúgán ka pagbasu, nga atán kiya àràng naya gagyangán na Tabernákulu. ⁶Ay se da ngala lalátan ya animál se da nga lapilápi. ⁷Ay daya annánà ne Aaron nga pappádi ya mangurnus kadatu káyu kiya anidúgán se da ngala nga apuyán. ⁸Ay se da ngala kappiyánan iparotunán datu nalápilápi nga báka kiya apuy, meráman tu úlu se datu kábig na. ⁹Ngamay masápul mabguwán na munna daya sinay na se daya síkil na, ay se yala paggigindanan natu pádi nga sidúgan dayán kiya útun naya anidúgán. Nabangug ke APU ya aláb na yán nga dátun.

¹⁰Ay nu karneru onu kalding ya idátun nu, ay masápul nga toru wa áwan na nga sad-sadúra ya ilbet nu. ¹¹Ay se nu wa patayan kiya pane dáya naya anidúgán, ay se yala isà-sàyu daya pappádi nga annánà ne Aaron ya dága na kadaya ngámin dingding naya anidúgán. ¹²Ay nu mabalin na malápilápi, ay kappiyánan nga urnásan datu pappádi tu úlu na se kábig na kitu útun datu káyu wa maggatagatang kiya anidúgán. ¹³May masápul mabguwán nga munna daya síkil se sinay na, ay se yala alà datu pappádi se da sidúgan ngámin kiya anidúgán. Ay nabangug ke APU ya aláb na, ay pagangammán na yán. Ay ittu yán ya masidug ga dátun.

¹⁴Ay nu an-anù ya idde nu wa masidug ga dátun nu, masápul nga ladágan onu kalapáti ya ilbet nu. ¹⁵Ay se ippan naya pádi kiya anidúgán,

se na nga ligutan na ippà ya úlu na. Ay se na iptà ya dága na kiya bíkat naya anidúgán, ay se na sidúgan tu úlu kiya anidúgán. ¹⁶ Ay se na ngala nga dùdútán se na ippà ya alimálun na se na ippà ka pane lattakán naya anidúgán nga aggipayán ka abu. ¹⁷ Ay se na immán kadatu payà se na nga bigaán, ay se na ngala isungap ya ngámingámin ki apuy kiya anidúgán. Ittu yán ya masidug ga dátun na pagangammán ne APU ya aláb na.

Ya pagannurútán kiya dátun na trigo

2 Ay nu atán mangilbet ka dátun na trigo ke APU, ay munna pikam nga kuwaan na ka arína ya trigo, ay se na ngala payán ka denu olíbo se insensu. ² Ay se na ippan kadaya pappádi nga pútupútut ne Aaron. Ay díkod mangakúku ya pádi kitu arína nga nakibugán ka denu se insensu, se na sidúgan kiya útun naya anidúgán, nga mangipassingan na nedátun ngámin tunin ke Apu. Nabangug ke APU ya aláb na, ay pagangammán na yán! ³ Ay tu bunna nga arína, ay kuwa de Aaron se daya annánà na. Napatag pà nang yán ta amung na kam tu nedátun ke APU nga nasidug. ⁴ Ay nu sinápay ya nelútu ki aglutuwán ka sinápay ya medátun, ay masápul nga nàwa ki kapíyán na arína nga áwan na nga pamalbád. May masápul pe nga ningpit ya sinápay nga napigesán ka denu olíbo. ⁵ Ay nu sinápay nga nelútu ki pariyù ya medátun, masápul nga màwa ki kapíyán na arína nga nakibugán ka denu olíbo se áwan na nga pamalbád. ⁶ Ay se yala matappitappig ya sinápay se masiyaán ka denu nu medátun. ⁷ Ay nu sinápay nga nelútu ki lagíma ya medátun, ay masápul nga màwa ki kapíyán na arína se denu olíbo. ⁸ Ay idátun nu ke APU dayán na nàwa ka arína trigo. Idde nu kiya pádi ta aggína ya mangippan kiya anidúgán. ⁹ Mangalà ya pádi ka bittì ala nga mangipassingan nga nedátun ngámin tunin, se na sidúgan kitu anidúgán. Nabangug ya aláb na ke APU ay pagangammán na yán nga dátun. ¹⁰ Ay ya bunna kiyán nga dátun, ay kuw-kuwa de Aaron se daya annánà na. Napatag pà nang yán ta amung kam natu nedátun ke APU.

¹¹ Masápul nga akkan kayu mangusár ka pamalbád kadaya sinápay nga idátun nu ke APU, ta maddi ya nasidug ga pamalbád se digu álig nga idátun ke APU. ¹² Annung nu ya mangidátun ke APU kadaya nakibugán ka pamalbád se digu álig nga gayát ki munna nga maápit nu nga trigo ki káda dagun. May akkan nu sidúgan kiya anidúgán. ¹³ Masápul asinán nu

ngámin daya dátun nga makkán, gapu ta ya asin ya mangipadamdam ki nagkariyán nu se e Dios. Akkan nu kaligpanán asinán daya dátun nu.

¹⁴ Ay nu mangilbet kayu ke APU ka dátun nga maggayát kadaya munna nga maápit nu nga trígo, ay masápul nga inigúbán se la nga minàmà ya trígo. ¹⁵ Payán nu ka denu olíbo se insensu. ¹⁶ Ay se yala mangalà ya pádi kitu inigúbán nga minàmà nga trígo nga nakibugán ka denu se insensu se na nga sidúgan. Ittu yán ya masidug nga dátun ke APU.

Daya dátun na pára ki napiya nga panagbubúlung

3 Ay nu pára ki napiya nga panagbubúlung ya báka nga ilbet nu nga dátun ke APU, ay annung na ya toru onu bumalásang nga áwan na sad-sadúra. ² Iparotun nu ya íma nu kiya úlu na báka, se nu partiyán kiya gagyangán na Tabernákulu. Ay daya pútupútut ne Aaron nga pappádi, ay isà-sàyu da ya dága na kiya ngámin dingding naya anidúgán. ³ Ay se yala alà natu magdátun datu taba natu dátun na se datu kábig nga nekalupkop kadatu inunag na ta ittu datu masidug ga dátun na ke APU pára ki napiya nga panagbubúlung. ⁴ Iráman na pe datu duwa nga analbát na se datu nekalupkop nga taba, se itu kapiyán na parte natu agtay na meráman tu nekalupkop nga taba. ⁵ Ay se la sidúgan daya pappádi nga pútupútut ne Aaron kiya maggatagatang nga apuy ki anidúgán ka datun. Ittu yán ya masidug ga dátun nga nabangug ke APU.

⁶ Ay nu karneru onu kalding ya idátun nu ke APU pára ki napiya nga panagbubúlung, ay annung na ya toru onu bumalásang, may masápul nga áwan na sad-sadúra. ⁷ Ay nu karneru ya idátun nu ke APU, ⁸ ay iparotun nu ya íma nu kiya úlu na, se nu partiyán kiya gagyangán naya Tabernákulu. Ay se yala isà-sàyu daya pappádi ya dága na kadaya ngámin dingding naya anidúgán. ⁹ Ay se da alà daya kábig naya dátun, se ya íput na nga nippà panda kitu dardar na, se datu kábig ga nekalupkop kadatu inunag na. ¹⁰ Alà da pe datu analbát na se datu nekalupkop nga kábig na, se itu kapiyán na parte natu agtay na. ¹¹ Ay se yala nga sidúgan naya pádi ngámin dayán kiya anidúgán. Ittu yán ya masidug ga dátun nga nabangug ke APU. ¹² Ay nu kalding ya idátun nu ke APU, ¹³ ay iparotun nu ya íma nu ki úlu na, se nu ngala partiyán kiya gagyangán naya Tabernákulu. Ay se yala isà-sàyu daya pappádi ya dága na kadaya ngámin na dingding

---

3:0 Idi nga dátun, ay ráman naya panagdudongu da nga mangán.

naya anidúgán. ¹⁴Ay se alà na pádi daya kábig na, se datu kábig ga nekalupkop kadatu inunag na. ¹⁵Alà na pe daya duwa nga analbát na se daya nekalupkop nga taba, se ya kapiyán na parte naya agtay na. ¹⁶Ay se yala sidúgan na pádi ngámin dayán kiya anidúgán. Ittu yán ya masidug ga dátun nga nabangug ke APU. Ngámin na kábig se taba ay kuw-kuwa ne APU. ¹⁷Kannaw kadaya ngámin na iIsrael ya mangán ka taba onu dága. Tu idi ya bílin nga pagannurútán nu peyang se daya sumar-sarunu pikam kadakayu ki oray ka wàna nga pagyanán nu.

Daya dátun kadaya básul nga akkan na napuútán

4 Ay nán manin ne APU ke Moses, ²“Kagiyam kadaya pádam nga iIsrael: Nu atán ya makabásul kadaya bil-bílin ne APU nga akkan na nga napuútán, ay tu dedi daya pagannurútán nu: ³Nu ya nangátu wa pádi ya makabásul nga nekeraásan pe daya tolay, ay masápul nga mangilbet ka toru wa báka nga áwan na sad-sadúra se na idátun ke APU ka pakapakawanán na básul na. ⁴Ippan na ya báka kiya adanni ki gagyangán na Tabernákulu, se na ngala iparotun ya íma na ki úlu na, ay se na patayan ki àráng ne APU. ⁵Ay se yala mangalà kiya dága na se na ippan ki unag na Tabernákulu. ⁶Irawraw na ya kurimang na kiya dága se na war-warsíán ka mamin-pittu ya panin àráng naya kurtína naya napatag pànanang nga giyán kiya Tabernákulu. ⁷Ay se na ipi-pìges ya dága kadaya sinan sàgud kiya anidúgán ka insensu. Ay ya bunna nga dága ay isiyà na kiya pungut naya anidúgán ka dátun nga masidug nga atán ki adanni kiya gagyangán na Tabernákulu. ⁸Alà na ngámin ya kábig na báka se daya kábig nga nekalupkop kadatu inunag na. ⁹Alà na pe daya duwa nga analbát na, se daya nekalupkop nga kábig na, se ya kapiyán na parte na agtay na. ¹⁰Alà na pádi dayán, ay se na nga sidúgan kiya anidúgán nga ummán kammin ki angwa na kadatu kábig na báka nga dátun pára ki napiya nga panagbubúlung. ¹¹Ngamay alà na ya lálát na báka se ngámin na tabbit na, se ya úlu na, se daya síkil na, se daya lappu na, meráman ya sinay na se kawel na, ¹²ay se na nga ippan ngámin dayán ki lasi na kampu, ki giyán nga ibílang na lintag ka nadalus nga aggippaán kadaya abu, ay se na sidúgan kiya upu na nga atán ki útun tu nabuntun na abu.

¹³Ay nu ngámin daya iIsrael ya nagbásul kadatu bil-bílin ne APU nga akkan da napuútán, se áwan nakammu kaggída kiya nagbasúlán da, ¹⁴ay

se da ngala mammuwán nu kuwa nga nagbásul da gáyám, ay masápul magbasu da ka toru wa báka ka pakapakawanán na básul da. Ippan da ya báka kiya giyán Tabernákulu. ¹⁵ Ay se yala iparotun daya ap-apu da daya íma da ki úlu na báka, se da la patayan ki àráng ne APU. ¹⁶ Ay se yala mangalà ya nangátu wa pádi ki dága na, se na ippan kiya unag Tabernákulu. ¹⁷ Ay se na irawraw ya kurimang na ki dága, se na ngala iwar-warsì nga mamin-pittu kiya panin àráng na kurtína naya napatag pà nang nga giyán ki Tabernákulu. ¹⁸ Ay se na ngala ipi-pìges ya duddúma nga dága kadaya sinan sàgud ki anidúgán ka insensu kiya unag naya Tabernákulu. Ay se na ngala isiyà ya bunna na nga dága ki pungut na anidúgán ka masidug ga dátun nga atán kiya adanni ki gagyángán na Tabernákulu. ¹⁹ Ay nu mabalin yán, ay alà na ngámin ya kábig na báka se na sidúgan kiya anidúgán, ²⁰ nga ummán ki angwa na kiya báka nga dátun nga pakapakawanán ka básul. Gapu kiyán na dátun na pádi pára kadaya tolay, ay mapakawan da kadaya bas-básul da. ²¹ Ay se yala ippan na pádi ki lasi na kampu ya nabunna pikam ki dátun na báka, ay se na sidúgan nga ummán ki angwa na ki báka nga dátun na gapu kitu básul na. Tu idi ya dátun nga kapakawanán naya bas-básul da tolay.

²² Ay nu isa kadaya ap-apu nu ya makabásul kadaya bil-bílin ne APU nga Dios na nga akkan na nga napuútán, ²³ ay se la nga atán mangipakammu kaggína kitu nagbasúlán na, ay masápul magbasu ka toru wa kalding nga áwan na sad-sadúra. ²⁴ Iparotun na ya íma na ki úlu na kalding se na partiyán ki giyán na anidúgán nga agpartiyán pe kadaya masidug ga dátun ke APU. Tu idi ya dátun nga pakapakawanán na ki nagbasúlán na. ²⁵ Ay se yala irawraw na pádi ya kurimang na kiya dága na kalding, se na ipi-pìges kiya sinan sàgud kiya anidúgán, se na isiyà ya bunna na ki pungut naya anidúgán. ²⁶ Ay nu mabalin yán, ay sidúgan na ya ngámin kábig na kalding kiya anidúgán, ummán ki angwa na kadatu kábig daya dátun na pára ki napiya nga panagbubúlun. Ummán kiyán ya agbasu na pádi ka pakapakawanán na básul, ta senu mapakawan ya agturáy ki nagbasúlán na.

²⁷ Ay nu ya isa kadaya umfli ya magbásul kadatu bil-bílin ne APU nga akkan na nga napuútán, ²⁸ ay se yala mekagi kaggína ya nagbasúlán na, ay masápul nga mangilbet ka bumalásang nga kalding nga áwan na sad-sadúra. ²⁹ Iparotun na ya íma na ki úlu na kalding se na partiyán kiya giyán nga agpartiyán kadaya dátun nga masidug. ³⁰ Irawraw na pádi ya

kurimang na kiya dága na kalding, se na ipì-pìges kiya sinan sàgud ki anidúgán se na isiyà ya bunna kiya pungut na. ³¹ Ay nu mabalin na yán, ay alà na ya ngámin na kábig nga ummán ki angwa na kitu kábig datu dátun na pára ki napiya nga panagbubúlun, se na sìdúgan ki anidúgán. Ay nabangug ya aláb nedi nga dátun ke APU. Pagbasu nakayu ya pádi, ta senu mapakawan kayu kadaya básul nu.

³² Ay nu karneru ya pagbasu na tolay gapu ki básul na, ay masápul nga bumalásang se áwan na sad-sadúra. ³³ Iparotun na ya íma na ki úlu na karneru se na partiyán ki giyán naya anidúgán, kiya agpartiyán kadaya medátun nga masidug. ³⁴ Ay se yala irawraw na pádi ya kurimang na ki dága na, ay se na ngala ipìges kadaya sinan sàgud kiya anidúgán, ay se na isiyà ya bunna nga dága ki pungut na. ³⁵ Ay nu mabalin na yán, ay alà na ya ngámin na kábig, ummán ki angwa na ki kábig na dátun na pára ki napiya nga panagbubúlun. Ay se na ngala sìdúgan kiya anidúgán ka masidug ga dátun ke APU. Pagbasu nakayu ya pádi ta senu mapakawan kayu kiya básul nu.

Ya basu pára kadaya duddúma nga básul

5 Ay nu akkan karuwan kagiyan naya isa nga tolay ki agbubustigarán ya nagina na, onu nasingan na, ay magbásul, se ikáru na ya nagbasúlán na. ² Ay nu akkan ammu na tolay nga natùbit na ya oray iinna nga ibílang na lintag nga naragit, nga ummán kadaya natay nga animál, ulolag, onu ul-ulullag, ay bílang nakabásul, ta naragitán. ³ Páda na pe nu akkan ammu na tolay nga natùbit na ya isa nga tolay ya nebílang ka naragit, ay se nala nammuwán kane kuwa, ay bílang naragitán, ay se bílang nakabásul ki lintag. ⁴ Ay ummán pe nu magburanaw ya tolay nga magsipata pára ki napiya onu nadakè, ay se nu mapagmut na kammin ya kinuwa na ay bílang nagbásul. ⁵ Ay nu makabásul ya tolay ki oray inna kadayán, ay masápul nga ipudnu na ya básul na. ⁶ Ay se yala magdátun ke APU ka bumalásang nga karneru onu kalding ka pagbasu na ki básul na. Ay ya pádi ya magbasu pára ki tolay ta senu mapakawan ki básul na. ⁷ Ngamay nu akkan mabaal na isa nga tolay ya mangilbet ka karneru nga pagbasu na, ay mangilbet ka duwa kalapáti onu duwa nga ladágan; ya isa ay ittu ya pagbasu na ki básul na, ay ya isa ittu ya dátun na nga masidug. ⁸ Ay se na mawe idde ki pádi ta senu aggína ya mangidátun kiyán nga pagbasu

na. Ay ya isa nga an-anù, ittu ya pagbasu na ki básul na. Ligutan na pádi ya bùlaw na an-anù may akkan na nga isibna ya úlu na ki baggi na. ⁹Ay se na iwar-warsì ya dága na ki dingding naya anidúgán, se na ippà ya bunna nga dága ki pungut naya anidúgán. Túyán ya kuwaan na ta senu mapakawan ya tolay ki básul na. ¹⁰Ay se na ngala isarunu nga idátun tu mekaduwa nga an-anù a dátun na nga masidug. Ya pádi ya mangidátun ki pagbasu na ta senu mapakawan ya tolay ki básul na.

¹¹Ay nu akkan mabaal naya isa nga tolay ya mangidátun ka duwa nga kalapáti onu duwa nga ladágan, ay mangilbet ka isa kílú nga arína. Akkan na payán ka denu olíbo onu insensu, gapu ta ittu yán ya pagbasu na ki básul na. ¹²Mawe na nga idde ki pádi; ay mangakúku ya pádi ka angngipakammu na nga medátun ngámin tunin ke APU, se na sidúgan kiya anidúgán. Ittu yán ya dátun nga pakapakawanán na tolay ki básul na. ¹³Ay túyán ya kuwaan na pádi, ta senu mapakawan ya tolay ki básul na. Ay kuw-kuwa naya pádi yin ya bunna kiya dátun nga arína.

Daya dátun nga bátug pagbáyad naya nakabásul

¹⁴Ay nán pikam ne APU kitu Moses: ¹⁵Ay nu atán makabásul kadakayu ta akkan na nidde ya mepakin-kuwa kuma ke APU, may akkan na ginúrá, ay mangilbet ka toru wa karneru wa áwan na sad-sadúra onu ya banor na ki silber ka pagbasu na ke APU. Ay banorán da ya pagbasu na sigun kiya kustu nga agbanor da kiya Tabernákulu. ¹⁶Ay masápul magbáyad ki akkan na nangidde kitu rabbang na kuma nga idde ke Apu, ay amúngán na pikam ka pagkalimma na ya pagbáyad na kitu útáng na. Ay se na idde kiya pádi ta aggína ya mangidátun kiyán nga pagbasu na, ta senu mapakawan ya tolay ki básul na. ¹⁷Ay nu atán makabásul kadaya bil-bílin ne APU nga akkan na napuútán, ay masápul ikáru na ya básul na. ¹⁸Ay se ya la mangilbet ka toru wa karneru nga áwan na sad-sadúra, onu ya banor na ki silber, sigun kiya agbanor da kiya Tabernákulu. Ay se na mawe idde kiya pádi, ta senu ibasu na ya pagbasu na ki básul na. Díkod mapakawan ya tolay ki básul na. ¹⁹Ittu yán ya dátun nu ke APU gapu ki básul nu.

6 Ay nán pikam ne APU kitu Moses: ²Magbásul ke APU ya tolay nga kasabaan na ya páda na nga iIsrael ki nepainunna nga báyard kaggína, onu nepatákaw na, onu kultítan na, ³onu atán nasmà na nga newágà may ituláyaw na, se na isipata nga akkan na nasmà, onu magbusid oray

nagsipata nga kagiyan na ya kurug. ⁴⁻⁵ Ay nu magbásul ya isa nga tolay ka ummán kadayán, ay masápul ipatulli na tu tinákaw na, onu tu kinultit na, onu tu nepainunna kaggína onu tu nadukà na nga talikuw-kuwaan na ngin. Ay se na amúngán pikam ka banor pagkalimma datu tinákaw na, se kinultit na se tu nepainunna kaggína se tu nasmà na nga talikuw-kuwaan na. ⁶ Ay se la nga mangilbet kiya pádi ka toru wa karneru nga áwan sad-sadúra ka dátun na ki nagbasúlán na, onu idde na ngala ya banor na nga pirà. ⁷ Ay ya pádi yin ya mangidátun pára kaggína, ta senu mapakawan yán na tolay ki nagbasúlán na.

Daya masidug ga dátun

⁸ Ay nán pikam ne APU kitu Moses: ⁹ Ikagim kade Aaron na maggaáma daya lin-lintag mepanggap kiya kàwaán daya masidug ga dátun. Masápul la bay-án da nga malawagán na masidug ya dátun ki útun anidúgán. ¹⁰ Ay se yala nu pagmakát ay magsukát ya pádi se na isúut ngámingámin tu dilána nga ikaarúwát da pappádi, ay se na almúngan datu abu natu nasidug nga dátun, se na ippáy ki bíkat kammin naya anidúgán. ¹¹ Ay se yala magsukát kammin ka bádu na, se na ippan tu abu kiya lasi naya kampu, kitu giyán nga ibíláng na lintag ka nadalus. ¹² Ay ya apuy kiya anidúgán kadaya pagbasu, ay masápul la siggatang peyang. Akkan da bay-án na matay. Ay káda pagmakát, ay dungsuwán na pádi ya apuy, se na urnásan daya dátun kitu útun na, ay se na sidúgan daya taba daya masidug ga dátun pára ki napiya nga panagbubúlung. ¹³ Akkan nu kaligpanán na masápul nga siggatang peyang ya apuy ki anidúgán. Akkan da bay-án na matay.

Daya dátun na trígo

¹⁴ Ay tu dedi daya aggannurútán nu mepanggap kiya angngidátun nu ka minàmà a trígo. Ya isa kadaya pappádi nga pútut ne Aaron ya mangidátun ke APU kiya minàmà a trígo ki àráng naya anidúgán. ¹⁵ Ay se yala nga mangakúku kiya minàmà se na payán ka denu se insensu se na sidúgan kiya anidúgán. Ittu yán ya mangipassingan nga bíláng nedátun ngámin nin ya minàmà. Pagangammán ne APU ya nabangug nga aláb na yán na dátun. ¹⁶ Ay ya nabansi ki minàmà a trígo, ay midde kade Aaron

nga maggaáma. Ay se da lutuwan ka sinápáy, may masápul la akkan da payán ka pamalbád. Ay se da kanan ki amuwág naya Tabernákulu. ¹⁷ Akkan nu kaligpanán nga masápul la akkan da payán ka pamalbád nu lutuwan da. Ata ittu yán ya ingáni ne Apu kaggída kadaya masídug ga dátun. Napatag pà nang yán na dátun, nga ummán kiya kinapatag daya pagbasu ka pakapakawanán daya bas-básul da tolay. ¹⁸ Ay ngámin daya lalláki nga gakagaka ne Aaron, ay mangán da ngámin kiyán na ngáni da kiya medátun pára ke APU. Ay oray inna onu nágan naya manùbit kadayán na dátun ay mebíláng da pe yin ka napatag.

¹⁹ Ay se yala nán pikam ne APU kitu Moses: ²⁰ Nu maurdenán de Aaron na maggaáma, ay mangilbet da ka isa nga kílu nga kapíyán na arína nga dátun da ke APU. Gudduwa kílu ya medátun ki pagmakát se gudduwa pe ki gídám. Manggayát kiyán, ay inalgaw ya angwa da kiyán nin. ²¹ Masápul makibugán ka denu ya minàmà se la melútu ki pariyù. Ay se la matappitappig se da ngala idátun. Ay nabangug ke APU ya aláb na yán nga dátun. ²² Ay ya naurdenán na nangátu wa pádi nga gakagaka ne Aaron nga sumarunu kaggína, ay aggína ya mangidátun peyang kiyán nin ke APU. Ay masápul nga masídug ngámin daya dátun na pádi pára ke APU. Túyán ya masúrut ka panda. ²³ Ngámin arína nga dátun naya pádi ay masídug da ngámin. Awan oray bittì ala ya makkán kiyán.

Daya pagbasu gapu ki básul

²⁴ Ay nán pikam ne APU kitu Moses: ²⁵ Kagiya kade Aaron nga maggaáma ya kàwaán naya panagbasu gapu ki básul. Napatag pà nang ya pagbasu nga animál, ay túya masápul maparti ki àràng ne APU kiya gángay giyán na agpartiyán ki pagbasu. ²⁶ Ay mangán ya pádi nga nangibasú kiya masídug ga pagbasu, may kanan na kiya amuwág naya Tabernákulu. ²⁷ Ay oray nágan na nga melilet kiya karni ay magbalin pe yin ka napatag. Ay ya lúpús sa maparassaán ki dága naya animál, ay masápul malabaán ki napatag ga giyán. ²⁸ Ay masápul nga marupà pe ya bángá nga naglutuwán kiya karni na. Ay nu bága nga kanderu ya nakalutuwán na, masápul la makappiya nga maugatán. ²⁹ Ay ngámin daya lalláki nga pútupútut daya pappádi ya mangán kiya púpug da kiyán nga dátun; napatag pà nang yán nga dátun. ³⁰ May nu atán dága naya pinagbasu nga animál nga mippan

ki Tabernákulu ka pangippà ki básul, ay akkan mabalin nga kanan ya karni na animál, masápul nga masidug ngámin.

Daya pagbasu daya makabásul

7 Ay tu dedi daya pagannurútán nu kadaya napatag pà nang nga dátun na bílang awát kadaya kamali. ²Masápul nga maparti ya animál kiya agpartiyán kadaya masidug ga dátun, ay se da isà-sàyu ya dága na kadaya appát ta dingding naya anidúgán. ³Ay medátun ngámin daya taba na, se daya kábig na nga nekalupkop kadaya inunag na, se ya nataba nga íput na, ⁴se daya duwa nga analbát na, se ya kábig ga nekalupkop kadayán, se ya kapíyán kiya agtay na. ⁵Ay se yala sídúgan na pádi ngámin dayán kiya anidúgán. Ittu yán ya napatag ga dátun pára ke APU ka bílang awát nu kaggína kadaya kamali nu. ⁶Ay dayán nala nga lalláki nga pútupútut daya pappádi daya mabalin mangán kiya amung na dátun nga nasidug. Ay masápul nga kanan da kiya napatag ga giyán, ta napatag pà nang yán nga dátun.

⁷Ay nagpáda ya pagannurútán kiya panagbasu ka pakapakawanán daya bas-básul se ya panagdátun ka pagawát ki kamali. Ay daya karni, ay kuwa naya pádi nga nangidátun. ⁸Ay kuw-kuwa na pe ya lálát naya animál nga masidug ga dátun nga nedátun na. ⁹Ay ngámin daya dátun nga sinápáy nga nelútu ki aglutuwán ka sinápáy, onu sinápáy ya nelútu ki pariyù, onu kanderu ay kuwa pe yin naya pádi nga nangidátun. ¹⁰May daya dátun na arína nga namaga onu nakibugán ka denu olíbo, ay pagguuwarán daya pappádi nga pútupútut ne Aaron.

Daya dátun pára ki napiya nga panagbubúlun

¹¹Tu dedi daya pagannurútán nu nu magdátun kayu ke APU pára ki napiya nga panagbubúlun. ¹²Nu mangidátun kayu ka aggiyáman nu, ay bulunán nu ya dátun nu ka tallu baláki nga sinápáy nga áwan pamalbád. Ya isa baláki sinápáy, ay nakibugán ka denu olíbo, ya isa ay ning-ingpit nga napìgesán nala ka denu, se ya isa baláki sinápáy, ay nàwa ki kapíyán na arína nga narmayán ka denu. ¹³Ay magdátun kayu gapu ta napiya ya ur-uray nu, ay mangilbet kayu pe ka sinápáy nga atán pamalbád na. ¹⁴Ay mangidátun kayu pe ke APU ka aggisa bukal kadayán na sinápáy.

Ay mepakin-kuwa daya sinápay ki pádi nga nangisà-sàyu kiya anidúgán kitu dága na nedátun ki napiya nga panagbubúlung. ¹⁵ Ay ya karni naya dátun ka panaggiyáman nga midde ki nagdátun, ay masápul la makkán kammin ki algaw wa nekedátun na. Akkan kayu mangibunna ka pára ki láwa na. ¹⁶ Ngamay nu ya dátun nu, ay pára ki annungpál nu ki sipata nu ki isa nga tolay, onu uray nu kampela ngin nin ya magdátun, ay kanan nu kammin pe ki algaw wa nekedátun na. Ay nu atán bunna nu, ay annung nu kanan ki láwa na. ¹⁷ May nu atán pikam mebunna ki mekálu ngalgaw, ay masápul la masidug gin. ¹⁸ Ay nu atán kammala mangán kiyán na dátun ki mekálu ngalgaw na, ay akkan inggonan ne Apu yanin na dátun, ay akkan na pe awátan. Mebílang nga naragit yanin na dátun, ay mapabásul daya mangán pikam mala kiyán.

¹⁹ Ay nu melilet ya karni ki oray inna nga ibílang na lintag ka naragit, ay maddi nu kanan yán na karni. Masápul masidug ngámin. May mabalin kanan daya tolay nga ibílang naya lintag ka nadalus ya amung natu karni. ²⁰ Ngamay nu atán kadakayu ya ibílang na lintag ka naragit, ay se yala nga mangán kiyán na dátun ke APU, ay akkan nin mebílang nga iIsrael. ²¹ Ummán pe, nu nímán nu ya oray inna nga ibílang naya lintag ka naragit, ummán ki tolay nga ibílang na lintag ka naragit, onu daya naragit ta animál, se panda ngala nga naragit ta parsuwa, ay se kayu mangán kiya karni naya dátun ke APU pára ki napiya nga panagbubúlung, ay akkan kayu pe yin mebílang nga iIsrael.

²² Ay nán manin ne APU kitu Moses: ²³ Kagiya kadaya pádam nga iIsrael dedi nga bil-bílin. Akkan kayu mangán ka oray inna nga taba se kábig, taba daya báka, karneru onu kalding. ²⁴ Annung na nga usaran nu ya taba animál nga natay, onu pinatay daya alsádu wa ulolag, ngamay akkan nu tutu wala mabalin na kanan. ²⁵ Ay nu atán kadakayu ya mangán kiya taba naya masidug ga dátun pára ke APU, ay akkan nin mebílang nga iIsrael. ²⁶ Ay oray nu ka wàna ya pagyanán nu, ay akkan kayu mangán ka dága daya an-anù, onu inna kiyán nga animál. ²⁷ Oray inna kadakayu ya mangán ka dága, ay akkan nin mebílang nga iIsrael.

²⁸ Ay nán pikam ne APU kitu Moses: ²⁹ Kagiya kadaya pádam ma iIsrael nga: Ngámin daya mangidátun ke APU ka dátun na pára ki napiya nga panagbubúlung, ay masápul mangilásin da ka pára ke APU kiya idátun da. ³⁰ Ay aggína mismu ya mangilbet kiya dátun na. Ilbet na ya taba na animál se iya tarokab na, se na ngala itáyag ke APU. Ay ittu

yán ya netatáyag ga dátun. ³¹ Ay se yala sìdúgan na pádi ya taba kiya anidúgán, may tu tarokab na, ay midde kade Aaron nga maggaáma. ^{32–33} Ay tu amin-diwanán na apel na animál, ay masápul la idde nu kiya pádi nga pútut ne Aaron nga nangidátun kiya dátun nu pára ki napiya nga panagbubúlun. Tu yán ya púpug na. ³⁴ Ata aggída ya pangiddanán ku kiya dátun kiyà a tarokab naya animál, se ya amin-diwanán na apel na, nga ittu ya netatáyag ga dátun daya iIsrael pára kiyà. Ay ittu peyapeyang yán ya idde daya iIsrael kade Aaron se daya pútupútut na nga pappádi. ³⁵ Ay túyán ya parte na animál nga masidug ga dátun ke APU nga midde kade Aaron nga maggaáma nga pappádi nga magsir-sirbi kiyà. ³⁶ Kitu algaw nga namíli ne APU kadatu iIsrael ka tolay na, ay nebílin na kaggída nga ittu dayán daya idde da kadaya pappádi nga ngáni da. Masápul surútan da yán peyapeyang ngin ka panda.

³⁷ Ay tu dayán daya pagannurútán nu mepanggap kadaya masidug ga dátun, se kadaya dátun nga tríggo, se kadaya dátun gapu ki básul, se dátun nga pagawát kiya kamali, se dátun nga pannakaurden daya pappádi, se ya dátun pára ki napiya nga panagbubúlun. ³⁸ Ay nekagi ne APU dedi nga bil-bílin kitu Moses kitu ir-ir-er ka Sinai, kitu inammílin na kadatu iIsrael nga magilbet da ka datu-dátun da.

Tu pannakakísi de Aaron nga maggaáma

(Exo. 29:1-37)

8 Ay nán manin ne APU kitu Moses: ² Ayabán mu de Aaron se daya pútupútut na nga lalláki kiya àràng naya Tabernákulu. Alà da daya ikkaaruwát da, se mangalà da pe ka denu nga ikkiípu. Mangilbet da ka toru wa báka nga medátun gapu ki básul da, se duwa toru nga karneru, se tangalàba nga sinápay nga áwan pamalbád. ³ Ay se mu la urnúngan daya ngámin tolay kiya àràng naya Tabernákulu. ⁴ Ay díkod kinuwa tu Moses ngámin datu nebílin ne APU kaggína. Ay kane naurnung ngámin nin datu tolay kitu àràng natu Tabernákulu, ⁵ ay nán na kaggída, “Ya kuwaan ku kídi, ay ittu ya nebílin ne APU nga màwa. ⁶ Ay se na nga pinalbet de Aaron nga maggaáma kitu àràng natu Tabernákulu, ay se nada nga pagdigútan. ⁷ Ay kane mabalin da, ay nekamason ne Moses ke Aaron tu amin-unag nga kamason na, ay se na ikamason tu amin-lasi nga kamason. Ay se na isúut tu efod, se na ibagákat kaggína tu naburdáan na bagákat natu efod.

⁸ Ay se na ippáy tu annáp gútù na, ay se nala ippáy datu Urim se Tummim kitúni. ⁹ Ay se na ippáy tu abúngut na. Ay se na iparànù kitu panin àràng tu abúngut tu napatag ga sagápaw nga nàwa ki balitù, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína.

¹⁰ Ay se yala inalà tu Moses tu denu nga ikkiípu se na winar-warsíán tu Tabernákulu se ngámin datu atán kitu unag na ka angipakin-kuwa na kadatun ke Apu. ¹¹ Ay se na ngala winar-warsíán ka namin-pittu tu anidúgán, se datu ngámin nga ar-aruminta na, se tu abay nga besin se itu nepaparotunán na ka angipakin-kuwa na pe ke Apu. ¹² Ay se na ngala nesiya tu duddúma nga denu kitu úlu ne Aaron ka angikísi na kaggína pára ke Apu. ¹³ Ay se yala pinalbet tu Moses datu pútut ne Aaron se nada kinamasonán, se na nebagákat kaggída tu ibbabagákat da, se nada abungután, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína.

¹⁴ Ay se yala inalà tu Moses tu toru wa báka nga mebasu pára ki básul. Ay se yala neparotun de Aaron se datu pútupútut na datu íma da kitu úlu natu báka. ¹⁵ Ay se yala pinarti tu Moses tu báka, ay se la nangalà kitu dága ka nepi-piges na kadatu sinan sàgud kadatu síku natu anidúgán, ta senu mebíláng ka nadalus. Ay se na ngala nesiya tu bunna nga dága kitu pungut natu anidúgán. Ay ummán kiyán tu inangdalus na kitu anidúgán, se ya nangipakin-kuwa na ke APU. ¹⁶ Ay se yala inalà tu Moses ngámin datu kábig nga nekalupkop kadatu inunag na. Ay se na inalà pe tu kapíyán kitu agtay na, se datu duwa nga analbát na, se datu nekalupkop nga kábig. Ay se na isungap ngámin datun kitu anidúgán. ¹⁷ Ngamay datu tabbit natu báka, se datu lálát na se datu kawel na, ay sinidug nada kitu lasi natu kampu da, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ¹⁸ Ay se yala inalà tu Moses tu toru wa karneru nga masidug ga dátun. Ay neparotun manin ne Aaron se datu pútupútut na datu íma da kitu úlu natu karneru. ¹⁹ Ay se yala pinarti tu Moses tu karneru. Se na isà-sàyu tu dága na kitu ngámin dingding natu anidúgán. ²⁰⁻²¹ Ay se na lapilápi, se na bingguwán datu apel na, se datu síkisíkil na, se na nesungap tu úlu na, se datu kábig na, se datu ngámin nga karni na kitu anidúgán. Ay nabangug ke APU tu aláb na. Ittu yán ya masidug ga dátun pára ke APU, nga ummán kitu nebílin na kitu Moses nga kuwaan na.

²² Ay se yala inalà manin tu Moses tu mekàduwa nga toru wa karneru nga dátun na pára ki pannakakísi datu pappádi. Neparotun de Aaron se

---

8:8 Nán da nga usaran da dedi nga mangammu ki piyán ne APU

datu pútupútut na datu íma da kitu úlu natu karneru. ²³ Ay se la pinarti tu Moses, se yala nangalà kitu dága, se na ngala ipìges kitu amin-diwanán na talínga ne Aaron, se kadatu indadakkal datu amin-diwanán na íma na se bingil na. ²⁴ Ay se na pe pinalbet datu pútupútut ne Aaron, se na pìgesán pe ka dága datu amin-diwanán nga talínga da, se datu indadakkal datu amin-diwanán na íma da se bingibingil da. Ay se na ngala nesà-sàyu kadatu dingding natu anidúgán tu nabunna kitu dága. ²⁵ Ay se na ngala inalà datu kábig, se tu nataba nga íput na, se datu kábig ga nekalupkop kadatu inunag na, se tu kapiyán kitu agtay na, se datu duwa nga analbát na, se datu kábig ga nekalupkop kadayán. ²⁶ Ay se yala nangalà ka aggisa bukal kadatu tallu baláki nga sinápay kitu làba; isa sinápay nga áwan pamalbád nga nedátun ke APU, se isa pe nga sinápay nga nakibugán ka denu, se isa kitu ning-ingpit nga sinápay. Ay se na neparotun dayán kitu kábig, se kitu amin-diwanán na apel natu karneru. ²⁷ Ay se na nepikam kade Aaron se datu pútupútut na, ay se na petáyag kaggída; ittu yán ya netatáyag ga dátun pára ke APU. ²⁸ Ay se yala inalà kammin tu Moses kaggída, se na isungap kitu anidúgán, kabulun natu masidug ga dátun. Ay ittu yán ya dátun ki pannakakísi da. Ay nabangug ke APU ya aláb nayán na masidug ga dátun. ²⁹ Ay se la inalà tu Moses tu tarokab natu toru wa karneru wa dátun ki pannakakísi, ay se na ngala itáyag. Ittu yán tu netatáyag ga dátun pára ke APU. Ittu pe yán tu púpug ne Moses kitu toru wa karneru nga dátun. Kinuwa tu Moses ngámin dayán nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína.

³⁰ Ay se yala nangalà tu Moses kitu denu wa ikkiípu, se nangalà pe kitu dága nga atán kitu anidúgán se na winar-warsíán de Aaron se datu pútupútut na, se datu bad-bádu da. Ay díkod de Aaron se datu pútupútut na se datu bad-bádu da, ay kuw-kuwa ne Apu win. ³¹ Ay se yala nán tu Moses kade Aaron se datu pútupútut na, “Mawe nu lutuwan ya karni kiya àráng na Tabernákulu, se nu wala nga isida kadatu sinápay nga nausár kiya dátun ki pannakakísi nu. Ta nán ne Apu nga, ‘De Aaron na maggaáma ngala ya mangán kiyán,’ nán na. ³² Ay se nu wala nga isungap ya bunna nu kiya karni se sinápay. ³³ Akkan kayu magtal-tálaw kiya àráng na Tabernákulu ki unag na pittu ngalgaw panda kiya kalpás naya pannakakísi nu. ³⁴ Ay daya kinuw-kuwa tada kídi, ay ittu daya nebílin ne APU nga kuwaan tada, ta senu mapakawan daya bas-básul nu. ³⁵ Ay mag-agyán kayu wala kiya àráng na Tabernákulu ki unag na pittu

ngalgaw. Ittu yán ya nebílin ne APU kiyà. Ay nu maddi nu kuwaan yán, ay matay kayu,” nán tu Moses. ³⁶ Ay díkod, kinuwa kurug de Aaron nga maggaáma tu nebílin ne APU kitu Moses.

Tu inanggayát datu pappádi kitu ubra da

9 Ay kitu mekawalu ngalgaw kalpasán natu pannakakísi de Aaron na maggaáma, ay inayabán tu Moses da se datu pangmanàman da nga iIsrael. ² Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Mangidátun ka ka toru wa báka, se toru wa karneru nga áwan da sad-sadúra. Ay ya báka ay ittu ya pagbasu mu pára ki básul. Ay ya karneru ay ittu ya masídug ga dátun. ³ Ay nu mabalin mu yán, ay kagiyam kadaya iIsrael nga mangilbet da ka toru wa kalding nga pagbasu da pára ki básul da. Mangilbet da pe ka báka se karneru nga magdagun ka isa, nga áwan da sad-sadúra, nga ittu ya masídug ga dátun da. ⁴ Ay mangilbet da pe ka toru wa báka se toru wa karneru nga dátun da ke APU pára kiya napiya nga panagbubúlung. Ay mangilbet da pe ka dátun da nga arína nga nakibugán ka denu olíbo. Idátun mu dayán, ta magpassingan ne APU kadakayu kídí nga algaw.” ⁵ Ay díkod kinuwa da kurug ngámin datu kinagi tu Moses, se da nippannán kitu àràng natu Tabernákulu datu nepilbet na. Ay nagguurnung ngámin datu tolay kitúni ta dayáwan da nge APU. ⁶ Ay nán manin tu Moses. “Nebílin ne APU idi nga kuwaan nu, ta senu masingan nu ya diláng naya kinadáyaw na.” ⁷ Ay se la nán tu Moses kitu Aaron, “Mawe ka kiya anidúgán se mu la idátun ya masídug ga dátun, se ka magdátun ka pakapakawanán daya bas-básul mu, se ya pakapakawanán daya bas-básul daya tolay, ta ittu ya nebílin ne APU.” ⁸ Ay díkod nawe nge Aaron kitu anidúgán, se na pinarti tu urbun báka nga dátun na ka pakapakawanán na. ⁹ Ay se na ngala inalà datu pútupútut na tu dága se da nidde kaggína. Ay se na irawraw tu isa kurimang na, se na nepi-pìges kadatu sinan sàgud kadatu síku natu anidúgán. Ay se na nesiyà tu bunna nga dága kitu pungut na. ¹⁰ May datu kábig se datu duwa nga analbát na, se ngámin tu kábig nga nekalupkop kadatu inunag na, se tu kapíyán kitu agtay na, ay nesungap nada kitu anidúgán, nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ¹¹ Ngamay datu tabbit se datu lálát na, ay sinidug nada kitu lasi natu kampu. ¹² Ay se na ngala pinarti tu animál nga masídug ga dátun. Ay inalà datu pútut na tu dága se da idde kaggína, ay se na nesà-sàyu kitu dingding natu anidúgán.

¹³Ay se dala tinaggisa nga nidde kaggína datu nalápilápi nga animál, meráman tu úlu na, ay se nada nesungap kitu anídúgán. ¹⁴Ay se na ngala bingguwán datu ngámin na inunag tu animál, se datu síkil na, se nada nesungap kitu anídúgán nga negindán kadatu masídug ga dátun.

¹⁵Ay se yala inalà ne Aaron tu kalding nga dátun datu tolay pára ki pakapakawanán daya básul da. Pinarti na se na nedátun pe nga ummán kitu inangwa na kitu nunna nga dátun na. ¹⁶Ay inalà na pe tu masídug ga dátun, se na nedátun nga ummán kammin pe kitu nunna nga kinuwa na. ¹⁷Ay se na inalà pe tu dátun nga arína. Nangakúku se na sinídug kitu anídúgán. Kamung na kam idi kitu dátun da nga masídug ki káda pagmakát. ¹⁸Ay se na ngala nga pinarti tu toru wa báka se tu toru wa karneru, nga ittu datu dátun datu tolay ke APU pára kiya napiya nga panagbubúlun. Ay inalà manin datu pútupútut na tu dága se da nidde kaggína, ay se na nesà-sàyu kadatu dingding natu anídúgán. ¹⁹Ay se na inalà datu taba natu báka se itu karneru se itu nataba nga íput na, se datu kábig ga nekalupkop kitu inunag da, se datu duwa nga analbát da, se itu kapiyán kitu agtay na. ²⁰Ay se na neparotun datu kábig kitu tarokab datu animál, se na ngala nga nesungap datu kábig kitu anídúgán. ²¹Ay inalà na datu tarokab datu animál se datu amin-diwanán na apel da, se nada netáyag, nga ittu datu netatáyag ga dátun ke APU pára kadaya pappádi nga ummán kitu bílin ne Moses.

²²Ay kane mabalin ne Aaron magdátun kadatu ngámin na dátun, ay netáyag ne Aaron datu íma na nga namindisiyon kadatu tolay, se la nga umúlug kitu anídúgán. ²³Ay se da ngala linumnà se tu Moses kitu Tabernákulu. Ay kane lummawán da, ay binindisiyonán da datu tolay. Ay nagpassingan pe yin tu diláng ne APU kaggída ngámin. ²⁴Ay se yala uwad apuy nga gayát ke APU nga nanídug kadatu dátun kitu anídúgán. Ay kane masingan datu tolay tun, ay nakasáraw da ki anggam da, se da nagukkab nga nagday-dáyaw ke APU.

Tu nagbásul de Nadab se tu Abihu

10 Ay de Nadab se tu Abihu nga pútupútut tu Aaron, ay nangalà da ka aggisa da kitu sinan malúkung nga bága nga anídúgán ka insensu, se da pinayán ka sab-saballi nga birgáng, nga sabáli kitu piyán ne APU nga kinagi na kitu bílin na. ²Ay díkod pilát da ngala ya apuy ne

APU nga nanidug kaggída, ay nalibat da ngala kitu àráng ne APU. ³ Ay tútu nán tu Moses kitu Aaron, “Tu yán ya piyán kagiyan ne APU kitu inagkuna na nga,

‘Ipassangan ku ya kinaDios ku kadaya
ngámin na umadanni kiyà.

Ay masápul mapadayáwan nà
kadaya ngámin na toláy,’ nán na.”

May naging-inggap pala tu Aaron.

⁴ Ay se yala inayabán tu Moses de Mishael se tu Elzafan nga pútut tu Uzziel nga ulitag tu Aaron. Ay nán na kaggída, “Ippà nu daya baggi daya kakapinsán nu kiya àráng naya Tabernákulu, ta ippan nuda kiya lasi naya kampu.” ⁵ Ay díkod nawe da ingkát datu innát kadatu kamason da se da nippan da kitu lasi natu kampu, nga ummán kitu nebílin tu Moses.

⁶ Ay nán tu Moses kitu Aaron se kadatu pútupútut na nga nabansi, kade Eleazar se tu Itamar, “Akkan kayu magsángit onu kussuwan daya abù nu, onu pisiyan daya bádu nu ki agmanakit nu. Nu kuwaan nu yán, ay matay kayu pe. Ay itangalúsaw pe ne APU daya ngámin na toláy. Ngamay annung ngámin daya duddúma nga iIsrael ya magmanakit gapu kadaya pampane da nga sinidug ne APU. ⁷ May akkan kayu magtal-tálaw kiya àráng naya Tabernákulu ta senu akkan kayu matay, gapu ta nekísi kayun kitu nakasiyaán nu kitu denu ne APU.” Ay nekurug da tu bílin tu Moses kaggída.

Daya lin-lintag ga masápul surútan datu pappádi

⁸ Ay nán ne APU kitu Aaron: ⁹ “Nu lumnà kayu se daya pútupútut mu kiya Tabernákulu, ay akkan kayu uminum ka bási onu oray inna nga makà-inglaw, ta matay kayu. Tu idi ya lintag ga masápul surútan nu peyang se daya sumar-sarunu pikam ma gakagaka nu. ¹⁰ Ay masápul ammu nu wa paglasínan daya napatag ke Apu se daya ur-úray, onu daya nadalus se daya naragit. ¹¹ Masápul itùgud mu kadaya iIsrael daya ngámin na lin-lintag nga nidde ku ke Moses.” ¹² Ay nán tu Moses kade Aaron se kadatu duwa nga pútut na, tu Eleazar se tu Itamar: “Alà nu ya nabansi nga arína trígo nga nedátun ke APU. Ay se nu lutuwan ka sinápay nga áwan na pamalbád, ay se nu wa kanan ki giyán naya anidúgán, ta napatag pà nang yán na dátun. ¹³ Masápul kanan nu kiya napatag nga giyán, ta

ittu yán ya bátug ngáni nu se daya pútupútut nu ki dátun ke APU nga makkán. Ittu yán ya bílin na. ¹⁴May ya tarokab na animál, se ya apel na nga dátun na netatáyag ke Apu, ay kanan nu se daya pútupútut nu wa lalláki se babbay kiya giyán nga ibílang naya lintag ka nadalus. Ittu yán ya ngáni nu kadaya dátun daya iIsrael pára ki napiya nga panagbubúlung. ¹⁵Ay itáyag mu ya apel se ya tarokab animál nga nilbet daya tolay nga dátun da ke APU, se daya kábig ga masidug ga dátun. Ay mepakin-kuwa peyang kadakayu se daya gakagaka nu daya tarokab se apel daya dátun na animál. Ittu yán ya bílin ne APU.”

¹⁶Ay se yala sinaludsud tu Moses kaggída nu nágan na tu kinuwa da kitu kalding nga dátun nga pakapakawanán daya bas-básul. Ay kane mammuwán na nga sinidug da ngin, ay linüsaw na tutu wala de Eleazar se tu Itamar. ¹⁷“Taanna, tura nu akkan kinnán kiya napatag ga giyán. Akkan nu agpà ammu ta nga napatag pà nang tun na dátun? Nidde ne Dios tun kadakayu nga dátun, ta senu mapakawan daya tolay kadaya bas-básul da, senu nadalus da ki agsisíngan ne APU. ¹⁸Ay gapu ta akkan nu nippan ya dága na animál kiya unag Tabernákulu, ay kinnán nu kuma ngala ngin ya karni na kiya napatag ga giyán, ta ittu mà lugud tu nebílin ku kadakayu nga kuwaan nu.” ¹⁹Ay nán tu Aaron nga nesungbát, “Kídi nga algaw, ay nagdátun da ka dátun nga pakapakawanán daya bas-básul da, se nagdátun da pe ka masidug ga dátun pára ke APU. May sabáli mán kammin ya nàwa kiyà in. Maanggamán nád nge APU nu kanan ku ya dátun daya tolay nga pakapakawanán daya bas-básul da?” ²⁰Ay kane magina ne Moses tun, ay naawátan na.

Daya an-animál nga mabalin kanan se daya akkan

(Deut. 14:3-21)

11 Ay nán manin ne APU kade Moses se Aaron: ²“Kagiyan nu dedi kadaya iIsrael: Kadaya ngámin na animál nga atán ki lusà, ³ay annung da kanan daya animál nga nasíngay ya kuku da, se mangulis da magngàngat kiya kinnán da. ⁴Ngamay daya kámel, oray ulissan da ngàngattan ya kinnán da, ay akkan nasíngay daya kuku da. Páda na pe kadaya nasíngay kuku ngamay akkan mangulis magngàngat ki kinnán da. Akkan nu mabalin kanan dayán ta mebíláng da ka naragit. ⁵Ay oray pe daya alsádu nga rábit, mebíláng pe dayán ka naragit, ta oray nu ulissan

da ngàngattan ya kinnán da, ay akkan nasìngay daya kuku da. ⁶ Ay oray pe daya ámu nga rábit, ulissan da ngàngattan ya kinnán da, may akkan pe nasìngay ya kuku da. Túya mebíláng da pe ka naragit. ⁷ Ay daya ábuy, oray nasìngay daya kuku da, ay akkan da ulissan ngàngattan ya kinnán da. Túya mebíláng da pe ka naragit. ⁸ Akkan nu kanan ya karni dayán nga animál onu tùbítan ya natay kadayán, ta mebíláng da ka naragit pára kadakayu.”

Daya mabalin se akkan mabalin kanan kadaya atán ki danum

⁹ “Ay ngámin daya sissida nga atán ki bebay onu wángag nga atán sisi se palungáping da, ay annung nu kanan dayán. ¹⁰ Ngamay akkan nu kanan daya áwan sisi se áwan palungáping nga atán ki bebay onu kadaya wángag, bibittì da mán onu dadakkal. ¹¹ Ata mebíláng dayán ka naragit pára kadakayu. Akkan nu kanan dayán, onu tùbítan daya natay kadayán na sissida. ¹² Ay mebíláng ka naragit daya ngámin na sissida nga áwan sisi se áwan palungáping.

Daya mabalin se daya akkan mabalin kanan kadaya an-anù

¹³ Ay tu dedi daya an-anù a mebíláng ka naragit pára kadakayu. Akkan nu kanan daya karabúngan, daya kuláw, daya tawi, ¹⁴ se daya kapáda dayán; daya bukkaw, ¹⁵ se daya ngámin baláki daya gayáng, ¹⁶ se daya ostrits, se daya bissagáw, se daya ngámin baláki bukkaw. ¹⁷ Akkan nu pe kanan daya bibittì se dadakkal la arù, ¹⁸ se daya apápa, se daya arù se bukkaw ki ir-ir-er, ¹⁹ se ngámin baláki daya daguwà, daya annol, se daya paníki.

Daya mabalin se daya akkan mabalin kanan kadaya ul-ulullag

²⁰ Ay mebíláng pe ka naragit daya ngámin nga nagpayà a ul-ulullag nga magkar-káray ki lusà. Akkan kayu mangán kadayán na ul-ulullag. ²¹ May annung nu kanan daya ul-ulullag ga maglag-lagtu, ²² ummán kadaya dúdun se daya kapáda da, daya siyáb se daya páda da, daya sisíyat se daya páda da. ²³ Ay mebíláng ka naragit daya ngámin ul-ulullag ga nagpayà a magkar-káray ki lusà.

Akkan mabalin túbítan ya natay kadaya naragit ulolag

²⁴“Ay nu matùbit nu onu mìmán nu daya animál nga mebíláng ka naragit, ay mebíláng kayu pe ka naragit panda gídám. ²⁵Ay nu atán mangikkam kiya natay kadayán na animál, ay masápul sùnaán na ya bádu na, may mebíláng pikam ka naragit panda gídám. ²⁶Ay ngámin daya animál nga nasìngay ya kuku da, may akkan da ulissan ngàngattan ya kinnán da, ay mebíláng da ka naragit. Ay nu mìmán nu ya natay kadayán na animál, ay mebíláng kayu pe ka naragit. ²⁷Ay mebíláng pe ka naragit daya animál nga appát ya síkil da se ikkakarrus da daya kuku da. Ay nu mìmán nu daya natay kadayán na animál, ay mebíláng kayu pe ka naragit panda gídám. ²⁸Ay nu mìmán nu daya natay kadayán na animál, ay masápul sùnaán nu daya bádu nu, may mebíláng kayu ka naragit panda gídám, ta naragit dayán nga animál pára kadakayu.

Daya duddúma pikam nga mebíláng ka naragit

²⁹Ay mebíláng pe ka naragit daya múngaw, daya butit, daya sílay se daya ngámin páda da, ³⁰se daya buwáya, se daya alibut se daya páda dayán, se daya ballaw. ³¹Naragit dayán. Ay nu atán melilet onu mangikkam kiya natay kadayán ay mebíláng pe ka naragit panda gídám. ³²Ay ngámin daya pagtánagán da nu matay da, ay mebíláng pe ka naragit, ummán kadaya aruminta nga káyu, onu kiya bádu, lálát, onu langgusti se panda ngala kadaya usár nu. Masápul la mabguwán da, may mebíláng pikam ma naragit da panda gídám. ³³Ay nu mepisù ki bánga ya natay kadayán, ay naragit ngámin nin ya minayán naya bánga, ay masápul la marupà pe yin. ³⁴Ay se oray inna nga makkán nga mapat-án ki danum nga naggayát kiyán na bánga ay naragit pe yin, se oray inna nga mainum nga minayán na ay naragit pe yin. ³⁵Ay ngámin daya pagdittagán daya natay kadayán, ay mebíláng da ka naragit, nga ummán kadaya aglutuwán ka sinápáy, onu dapug. Masápul la dadàlan nuda ngin. ³⁶May mebíláng ka nadalus ya danum ki gabbuwà onu bubun, oray nagdittagán daya natay kadayán. May daya duddúma nga keliletán da, ay mebíláng da ka naragit. ³⁷May nu aggì ya pagdittagán da, ay akkan mebíláng ka naragit. ³⁸May nu nìbabar ya aggì a pagdittagán naya natay kadayán, ay mebíláng ka naragit yán na aggì.

³⁹ Ay nu matùbit nu ya natay kadaya animál la annung nu kanan, ay mebíláng kayu pe ka naragit panda gídám. ⁴⁰ Ay nu atán mangalà onu mangán ki karni naya natay kadayán na animál, ay masápul sùnaán na ya bádu na, may mebíláng pikam ka naragit panda gídám.

⁴¹ Ay akkan kayu mangán kadaya ul-ulullag ga magkar-káray ki lusà, ta naragit dayán, ⁴² ummán kadaya idaw, se daya ulullag ga magkar-káray, se daya ulullag ga adu kurerepet. Akkan nu kanan dayán ta naragit da. ⁴³ Akkan nu rag-ragitán daya baggi nu gapu la kadayán. ⁴⁴ Ata Iyà nge Yahweh nga Dios nu. Akkan nu rag-ragitán daya baggi nu, ta áwan ku tutu wala nga ragiragit. ⁴⁵ Iyà nge Yahweh nga nangitálaw kadakayu ka Egipto, ta senu Iyà ya Dios nu. Ay túya sin-sinnan nu ta nadalus kayu, ta nadalus sà tutu wala.

⁴⁶ Ay tu dayán daya lin-lintag mepanggap kadaya animál, se daya an-anù, se daya ngámin na atán ki danum, se ngámin na magkar-káray ki lusà. ⁴⁷ Ay dayán na lin-lintag ya pakelasínán nu kadaya mebíláng ka nadalus se naragit, se daya animál nga annung nu wa kanan se daya mepànw kadakayu.”

Ya agdalu daya apaggan-anà

12 Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Kagiyam idi kadaya iIsrael. ² Nu magan-anà ka laláki ya isa nga babay, ay mebíláng ka naragit ki unag na pittu ngalgaw, nga ummán ki kàwaán na ki agdága na. ³ Ay ki mekawalu ngalgaw, ay masápul nga makúgit pe ya maladága. ⁴ Ay se la mebíláng ka nadalus ya babay kalpasán pikam naya tallu púlu se tallu ngalgaw panda kitu nagdága na. Ay masápul nga áwan na túbítan kadaya ngámin na napatag nga aruminta, se akkan pe makappan kiya giyán naya Tabernákulu panda ki kabalín naya pannakadalu na. ⁵ Ay nu babay ya an-anà na, ay sangapúlu se appát algaw na nga mebíláng ka naragit nga ummán ki agdága na. Ay se la mebíláng ka nadalus sin kitu nagdága na kalpasán naya annam púlu se annam ngalgaw. ⁶ Ay nu malpás daya algaw nga pannakadalu na, laláki mán onu babay ya an-anà na, ay masápul nga mangippan kiya pádi kiya àráng naya Tabernákulu ka isa urbun karneru nga makadagun nala pikam, nga ittu ya masidug ga dátun na, se isa nga kalapáti onu ladágan nga ittu ya dátun na pára ki básul na. ⁷ Ay díkod idátun naya pádi ke APU ka pakapakawanán na. Ay

nu mabalin yán, ay mebíláng ngin ka nadalus sin kitu nagdága na. Túyán ya lintag pára kadaya babbay nga magan-anà. ⁸ Ay nu akkan kabailán na babay ya mangidátun ka urbun karneru, ay mangalà ala ngin ka duwa nga kalapáti onu duwa nga ladágan; ya isa ay ittu ya masidug ga dátun, ay ya isa ay ittu ya dátun ka pakapakawanán na básul na. Ay ya pádi ya mangidátun kitu dátun na ka pakapakawanán na básul na, ay se yala mebíláng ka nadalus sin.”

Daya lin-lintag panggap kadaya sin-sinakit ki lublub

13 Ay nán ne APU kade Moses se Aaron: ² “Ay nu atán dinumgáng ki lublub naya isa nga tolay, onu ummán ka buni nga mabalin na magbalin ka lappang, ay masápul mippan da ke Aaron onu isa kadaya pappádi nga pútupútut na. ³ Ay díkod kappiyánan na sinnan ya sinakit ki lublub na. Ay nu tura la nagpusà tu dùdut kitu buni na, se ad-adallam, ay lappang yán na sinakit, ay ipakammu na pádi nga ibíláng na lintag ka naragit yán na tolay. ⁴ Ngamay nu ya napusà ki lublub na, ay atán ki lublub na ngala, ay se akkan nagpusà tu dùdut na, ay isibna na pádi yán nga tolay ki unag na pittu ngalgaw. ⁵ Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay sinnan manin na pádi tu sinakit na. Ay nu áwan na napal-palíyán se akkan pe umarà, ay mesibna yán na tolay ki unag na pittu ngalgaw pikam. ⁶ Ay ki mekapittu ngalgaw, ay sinnan manin na pádi. Ay nu pumiy-piya ngin, ay se akkan ummarà, ay ipakammu na pádi nga mebíláng ka nadalus yán na tolay, ta rasa ngala ya sinakit na. Ay díkod sùnaán na yán nga tolay daya bádu na se la mebíláng ka nadalus. ⁷ May nu umarà ya rasa na panda kitu inanningan natu pádi, ay masápul mawe na manin ipassingan ki pádi. ⁸ Ay kappiyánan manin sinnan na pádi. Ay nu ummarà tu rasa na, ay kagiyan na nga bíláng naragit yán na tolay, ta lappang ya sinakit na.

⁹ Ay nu maglappang ya isa nga tolay, ay masápul mippan kiya pádi. ¹⁰ Ay kappiyánan sinnan naya pádi. Ay nu pusà ya rasa na, ay se yala nagpusà pe daya dùdut na kiya rasa na, se masissingan tu tabbit na, ¹¹ ay lappang kurug yán na sinakit na. Ay díkod ipakammu na pádi nga naragit yán na tolay. Ay akkan na masápul obserbáran pikam ta masissingan na naragit yán. ¹² Ay nu umarà ya rasa ki ngámin baggi na, panda ki bingil na se úlu na, ¹³ ay kappiyánan sinnan manin na pádi. Ay nu masingan na pádi nga nalánang ngámin nin tu baggi na kitu rasa na, ay ipakammu na

pádi nga nadalus yán na tolay, ta nagpusà ngámin tu baggi na kitu rasa na, mebíláng ka nadalus ki lintag yán na tolay. ¹⁴ May nu masissingan ya tabbit na kitu rasa na, ay naragit yán na tolay. ¹⁵ Ay kappiyánan sinnan naya pádi tu tabbit kitu rasa na, ay se na ipakammu nga ibíláng na lintag nga akkan nadalus yán na tolay, ta nu atán masissingan na tabbit kiya rasa, ay lappang yán na sinakit. ¹⁶ May nu pummusà kammin tu tabbit kitu rasa na, ta mappiyánan nin, ay mawe magpassingan manin kitu pádi. ¹⁷ Kappiyánan sinnan manin na pádi. Ay nu nagpusà tu rasa na, ay nadalus yanin na tolay, se la ipakammu na pádi nga nadalus sin.

Nu maglattag ya tolay

¹⁸ Ay nu naglattag ya isa tolay may nappiyánan nin, ¹⁹ ay se la atán pus-pusà a bumúkul kitu giyán natu lattag na, ay masápul nga ipassingan na yán ki pádi. ²⁰ Ay kappiyánan na pádi nga sinnan, ay nu ad-adallam se pummusà pe datu dùdud na, ay ipakammu na pádi nga akkan nadalus yán na tolay. Nagbalin ka lappang ngin tu lattag na. ²¹ May nu masingan na pádi nga akkan nagpusà daya dùdud ki lattag na, se akkan adallam, ay se pumiy-piya pe yin, ay isibna na ngala yán na tolay ta obserbáran na ki unag na pittu ngalgaw. ²² Ay nu umarà tu lattag na, ay ipakammu na pádi nga akkan nadalus yán na tolay. Magsadúra kurug. ²³ May nu áwan na kapal-palíyan se akkan pe umarà, ay lattag yán na madama mappiyánan, ay ipakammu na pádi nga nadalus yán na tolay.

Ya nasulnán

²⁴ Ay nu atán tolay ya nasulnán se nagbalin ka pamus-pusàan onu napusà tu nasulnán kaggína, ²⁵ ay masápul kappiyánan na pádi nga sinnan tu nasulnán, ay nu nagpusà datu dùdud na kitu nasulnán kaggína, ay se akkan lublub bala, ay lappang yanin. Namalunggayatán na ngala tu nasulnán kaggína, ay ipakammu naya pádi nga akkan nadalus yán na tolay. ²⁶ May nu akkan nagpusà datu dùdud natu nasulnán, se lublub bala tu nasulnán kaggína, se pumiy-piya ngin, ay mesibna ngala yán nga tolay se obserbáran na pádi ki unag na pittu ngalgaw. ²⁷ Ay se la sinnan manin natu pádi kiya mekapittu ngalgaw. Ay nu tura la nga ummarà tu nasulnán kaggína, ay lappang yanin, ay díkod ipakammu na pádi nga akkan nadalus

yán na tolay. ²⁸May nu tittu tu nasulnán ya giyán na, se akkan umarà se pumi-y-piya pe yin, ay nasulnán nala kurug yán. Ay se la ipakammu na pádi nga nadalus yán na tolay, ta tu nasulnán nala kaggína yán na madama mappiyánan. ²⁹Ay nu magrasa ya isa nga babay onu laláki ki úlu na onu kiya símid na, ³⁰ay ipassingan na ki pádi. Ay nu ad-adallam may iya lublub, ay se pagngil-ngilaan se bibittì datu dùdut na, ay bugkù ya sadúra na. Ay ipakammu na pádi nga akkan nadalus yán na tolay. ³¹Ngamay nu masingan na pádi nga akkan adallam, ay se áwan na abù, ay isibna na ngala yán na tolay ta obserbáran na ki unag na pittu ngalgaw. ³²Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay sinnan manin na pádi. Ay nu akkan umarà se áwan nangila nga abù, ay se tu lublub na ngala ya nakatal, ³³ay pukísán na tu lebut natu nakatal. Ay se na isibna ngala manin, se na obserbáran ki unag na pittu ngalgaw. ³⁴Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay sinnan manin na pádi tu rasa. Ay nu akkan ummarà se akkan adallam, ay ipakammu na nga nadalus yán na tolay. Ay se yala sùnaán pe nayán na tolay daya bádu na, ay se la mebiláng ka nadalus. ³⁵May nu tura la nga ummarà tu rasa na kane mabalin na ipakammu na pádi nga nadalus, ³⁶ay kappiyánan na manin sinnan. Ay nu ummarà kurug tu rasa na, ay akkan na tagge sinnan nu atán nagngila kiya abù na, akkan nadalus yán na tolay. ³⁷May nu masingan na pádi nga áwan na napal-palíyán, se atán da tumúbu nga ngísit ta abù, piyán na kagiyan nga nappiyánan nin tu rasa na, ay se yala ipakammu na pádi nga nadalus yanin nga tolay.

³⁸Ay nu atán ya napusà kiya lublub naya laláki onu babay, ³⁹ay kappiyánan sinnan na pádi. Ay nu kurug ga atán pamus-pusàan nala kiya lublub na, ay nadalus yán na tolay. Ay buritàtà ala naya lublub yán. ⁴⁰⁻⁴¹Ay nu mapulpog ya abù na isa nga laláki ki amin-àráng onu amin-likud, ay se ngala makalbu, ay akkan ibíláng na lintag nga naragit yán na tolay. ⁴²Ngamay nu atán daggáng nga pamus-pusàan kiya kalbu na, ki àráng onu likud, ay lappang yán na madama lumtuwád ki úlu na. ⁴³Ay kappiyánan sinnan na pádi. Ay nu atán kurug daggáng nga pamus-pusàan nga ummán ki lappang, ay kurug lappang yán. ⁴⁴Ay ipakammu na pádi nga naragit yán nga tolay, gapu ki lappang kiya úlu na. ⁴⁵Ay nu maglappang ya isa tolay, magbádu ka rugrugà se na bay-án nala nga nguynguy ya abù na, se na tabán ya panìgad da parte naya múkát na, se na isar-sáraw ya: “Naragit tà! Naragit tà,” nán na! ⁴⁶Ay bíláng nga naragit yán na tolay panda ki

aggapiyán na, ay se yala mawe magas-asissa nga mag-agyán kiya lasi naya kampu.

Ya lintag panggap ki kúláb

⁴⁷ Ay ya isa pe, nu makúláb ya bádu nga nàwa ki dùdut animál onu bádu wa dilána, ⁴⁸ onu abal nga dilána, onu abal la nàwa ki dùdut animál, onu panda ngala nga nàwa ki lálát animál, ⁴⁹ ay se pangman-mannawan onu panagdagangan ya singan naya kúláb, ay masápul mepassingan yán ki pádi. ⁵⁰ Ay se la kappiyánan sinnan na pádi ya nakúláb nga bádu, ay se na iarimán ki unag na pittu ngalgaw. ⁵¹ Ay se na kappiyánan manin sinnan ki mekapittu ngalgaw. Ay nu masingan na nga ummarà tu kúláb kitu bádu onu kitu abal, ay mebíláng ka naragit dayán. ⁵² Ay masápul sidúgan nada, áta umarà yán na kúláb, ay díkod masápul la masidug da.

⁵³ May nu masingan na pádi nga akkan umarà tu kúláb kitu bádu, onu kitu abal, onu panda ngala nga nàwa ki lálát, ⁵⁴ ay pasùnaán na pádi datun, ay se na la iarimán pikam ka pittu ngalgaw. ⁵⁵ Ay se la kappiyánan manin sinnan naya pádi tu nasùnaán na bádu onu abal. Ay nu áwan na napal-paliyán tu kulor na, oray mán nu akkan na umarà kitu bádu onu abal, ay mebíláng da kammala ka naragit. Ay masápul masidug da ngin, oray mán nu atán ki amin-unag onu amin-lasi natu bádu tu kúláb. ⁵⁶ May nu naulis ya kulor na kúláb, kane mabalin masùnaán, ay pìsiyan na ngala nga ippà ya nakúláb. ⁵⁷ May nu lumtuwád manin tu kúláb kitu bádu onu kitu abal, ya piyán na kagiyan ay umarà; masápul la masidug gin ya bádu. ⁵⁸ May nu nippà tu kúláb kitu bádu onu abal kane masùnaán, ay masápul la masùnaán manin, se la mebíláng ka nadalus. ⁵⁹ Ay tu dayán daya lin-lintag panggap ki kúláb ki bádu, onu abal nga nàwa ki dilána, onu nàwa ki dùdut animál, onu panda ngala nga nàwa ki lálát animál. Tu dayán daya pakammuwán nu nu ibíláng nuda ka naragit onu akkan.”

Ya pagannurútán ki agdalus na tolay nga nagsadúra ki lublub

14 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Tu dedi daya surútan nu mepanggap ki panagdalus na tolay ya naagásan ki lappang na. Masápul la mippan kiya giyán naya pádi ya tolay. ³ Ay ya pádi, ay ippan na kiya lasi na kampu, ay se na kappiyánan sinnan. Nu naagásan ya tolay

kitu sinakit na ngin, ⁴ ay magpálà ya pádi ka duwa nga sibbiyág ga an-anù nga ibílang na lintag ka nadalus, se tálang, se daggáng nga binola, se isopo. ⁵ Ay se yala partiyan na pádi tu isa nga an-anù, ki panin útun na isa nga bánga nga namayanán ka danum nga apagsàdu ki gabuwà. ⁶ Ay se yala alà na pádi tu sibbiyág nga an-anù, se tu tálang, se tu daggáng nga binola, se tu isopo. se na nga irgab da kitu dága natu naparti nga an-anù. ⁷ Ay se na nga war-warsíán ka mamin-pittu kitu dága natu an-anù tu tolay ya naagásan kitu sadúra na. Ay se na ngala ipakammu nga nadalus sin. Ay nu mabalin yán ay ipurság na tu sibbiyág nga an-anù. ⁸ Ay se yala sùnaán pe yin natu naagásan na tolay datu bádu na. Magpakalbu pe yin se yala magdígut. Ay nu nabalin na dayán nin, ay mebílang ka nadalus pe yin. Ay annung na ya lumnà in kiya kampu, ngamay mag-agyán pikam kiya lasi naya báwi na ka pittu ngalgaw. ⁹ Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay magpakalbu manin, se ippaán na pe ya íming na, se kulkulab na, se ngámin dùdut ki baggi na. Se na nga sùnaán daya bádu na, ay se yala magdígut manin, ay se yala mebílang ka nadalus sin.

¹⁰ Ay kiya mekawalu ngalgaw, ay mangalà ka duwa nga toru wa urbun karneru nga áwan sad-sadúra, se isa nga babay ya karneru nga makadagun na ngala pikam, nga áwan na sad-sadúra pe. Ay se yala mangalà pe ka tallu kílu nga arína nga nakibugán ka denu olíbo, se mangalà pe ka gudduwa litru nga denu olíbo. ¹¹ Ay se yala ippan na pádi tu tolay nga madalusán kitu lalangkán na Tabernákulu, se datu ngámin na dátun ke APU. ¹² Ay se yala alà na pádi tu isa kadatu toru wa karneru, se tu gudduwa litru nga denu ka pagawát na ki kamali na. Itáyag naya pádi dayán, nga ittu daya netatáyag ga dátun ke APU. ¹³ Ay se nala partiyan tu karneru kiya napatag ga giyán, kiya giyán naya agbasuwán kadaya masidug ga dátun nga pakapakawanán daya bas-básul. Ay tu dátun na pagawát ki kamali, ay mepakin-kuwa kiya pádi nga ummán kiya dátun na pagbasu pára ki básul. Napatag pànanng yán na dátun. ¹⁴ Ay se yala mangalà tu pádi ka bitti ala kitu dága natu karneru wa pagawát ki kamali, ay se na ipìges ki adon naya amin-diwanán na talínga natu tolay nga madalusán, se kiya indadakkal na diwanán na íma na, se ya indadakkal na diwanán na bingil na. ¹⁵ Ay nu mabalin yán, ay mangalà ya pádi kitu denu se na ippáy kiya kasígid nga dakúláp na, ¹⁶ ay se na idnat tu diwanán na intutuldu na kitu denu se na iwar-warsì ka mamin-pittu kiya àrang ne APU. ¹⁷ Ay tu nabansi

nga denu, ay ipìges na kammin kitu napìgesán ka dága nga amin-diwanán na adon talínga natu tolay ya madalusán, se kiya indadakkal na diwanán na íma, se kiya indadakkal na diwanán na bingil na. ¹⁸ Ay tu bunna pikam kitu denu kitu dakúláp na pádi, ay íipu na kitu tolay nga madalusán. Ay ummán kiyán ya kuwaan na pádi panggap ki pannakadalu na isa nga tolay nga nagsadúra ki lublub. ¹⁹ Ay se yala nga idátun na pádi tu babay ya karneru wa pagbasu ka pakapakawanán naya básul natu tolay ya nagsadúra, ta senu mebíláng ka nadalus sin. Ay se na partiyan tu mekàduwa nga karneru nga ittu tu masidug ga dátun. ²⁰ Ay se la idátun na pádi tu masidug ga dátun se tu dátun na arína trígo kitu anidúgán. Ay ummán kiyán ya angwa na pádi kiya dátun pára ki pannakadalu na tolay ya nagsadúra ki lublub; ay mebíláng kurug ka nadalus sin.

²¹ Ay nu napubri ya tolay, ay annung na ngala ya isa nga toru wa urbun karneru nga idátun na ka pagawát na ki kamali na kiya pannakadalu na. Ay tu idi ya netatáyag ga dátun ke Apu. Mangilbet pe ka isa kílú nga arína nga nakibugán ka denu olíbo nga dátun na, se gudduwa litru nga denu olíbo. ²² Ay se mangalà pe ka duwa nga kalapáti, onu duwa nga ladágan nu ittu ya mabaal na. Ya isa kadayán, ay dátun na nga pakapakawanán na básul na, ay ya isa ay ittu ya masidug ga dátun na. ²³ Ay kiya mekawalu ngalgaw kitu panagdalus na, ay ippan na dayán kiya pádi kiya àráng naya Tabernákulu ki àráng ne APU. ²⁴ Ay se yala alà manin naya pádi tu urbun karneru nga dátun na pagawát na ki kamali na, ay se na alà pe tu gudduwa litru nga denu olíbo, ay se nada itáyag ke Apu. Ay ittu dayán daya dátun nga netatáyag ke APU. ²⁵ Ay se la nga partiyan na pádi tu karneru, ay se yala mangalà kitu dága na se na ipìges ki diwanán na adon talínga naya tolay, ay se kiya diwanán na indadakkal na íma, se kiya diwanán na indadakkal na bingil na. ²⁶ Ay se yala mangisiyà ya pádi ka denu kitu kasígid da dakúláp na. ²⁷ Ay se na irgab ya diwanán na intutuldu na, ay se na iwar-warsì ka mamin-pittu ki àráng ne APU. ²⁸ Ay se na pìgesán kitu denu tu diwanán na adon talínga natu tolay ya napìgesán kitu dága, se itu diwanán na indadakkal na íma na, ay se tu diwanán nga indadakkal na bingil na nga napìgesán pe yin kitu dága. ²⁹ Ay tu nabansi nga denu kitu dakúláp na pádi, ay íipu na kitu tolay ka angdalus na kaggína. Ay ummán kiyán ya kuwaan nu panggap ki panagdalus ki àráng ne APU.

³⁰ Ay se la idátun na pádi ya isa kadatu kalapáti onu ladágan nu ittu yán ya mabaal na tolay nga idátun ³¹ pára ki pakapakawanán na básul

na. Ay ya isa ay ittu ya masidug ga dátun, kabulun natu arína. Ya pádi ya magdátun ke APU pára kiya tolay nga madalusán. ³² Ay tu dayán daya surútan nu kadaya naglappang nga akkan makabaal magdátun kiya gángay dátun ki pannakadalus da.”

Ya kúláb kadaya babalay

³³ Ay nán manin ne APU kitu Moses se tu Aaron: ³⁴⁻³⁵ “Ay nu makadatang kayu ka Canaan kiya lusà nga iddè kadakayu, ay se nu atán kúláb naya dangan nu nga balay, ay mawe ipakammu naya makin-balay kiya pádi nga atán kúláb ki balay na. ³⁶ Ay sakbay nga sinnan na pádi ya balay, ay pippàan na pikam daya ngámin na atán kitu unag na, ta senu akkan da mebíláng ka naragit daya aruminta kiya balay. Ay se yala mawe kappiyánan sinnan na pádi ya balay. ³⁷ Ay se na kappiyánan sinnan tu kúláb. Ay nu atán kadatu dingding datu kúláb, ay se atán da nga panagdaggangan, onu pagman-mannawan nga ummán ka ummunag kiya dingding, ³⁸ ay lumawán ya pádi se na gipán tu balay ki unag na pittu ngalgaw. ³⁹ Ay kiya mekapittu ngalgaw mawe manin kappiyánan sinnan naya pádi. Ay nu umarà kadatu dingding tu kúláb, ⁴⁰ ay palkitán na datu batu nga giyán daya kúláb, ay se nada pippà kiya aggamaán kiya lasi naya íli. ⁴¹ Ay se na ngala pakirkírán ngámin tu dingding natu balay. Ay datu pagkirkírán da, ay iburráw da kiya aggamaán kiya lasi naya íli. ⁴² Ay se da taliyán datu nalkitán na batu, se da kappiyánan na palitadáan kammin datu dingding natu balay.

⁴³ Ay nu lumtuwád kammin tu kúláb oray nu nasukatán datu batu se nakirkírán datu dingding na se napalitadáan pe yin, ⁴⁴ ay mawe manin kappiyánan sinnan naya pádi. Ay nu umarà tu kúláb kitu balay, ay mebíláng ka naragit yán na balay. ⁴⁵ Ay díkod masápul la gabbán na lugud dala yán na balay. Ippaán nu ngámin na batu na, ngámin palitáda na, se ngámin tarikáyu na, se nu la iburrawán kiya aggamaán kiya lasi naya íli. ⁴⁶ Ay daya linumnà kiyán nga balay kitu nekegitap na, ay mebíláng da nga naragit panda ki gidám. ⁴⁷ Ay oray inna nga mawe matúdug onu mangán kiyán na balay, ay masápul masúnaán ya bádu na.

⁴⁸ Ngamay nu masingan tu pádi nga umawan tu kúláb kane masukatán datu dingding nga giyán natu kúláb, se naulis sa napalitadáan, ipakammu na nga nadalus yán na balay, ta áwan nin tu kúláb na. ⁴⁹ Nu dalusán na

ya balay, ay mangalà ka duwa nga an-anù, se tálang, se daggáng nga binola, se isopo, ⁵⁰ ay se na patayan tu isa kadatu an-anù ki panin útun na bánga nga namayanán ka apagsàdu nga danum nga gayát ki gabbuwà. ⁵¹ Ay se na alà tu tálang se daggáng nga binola se tu isopo, se tu an-anù nga sibbiyág, se nada irgab kitu dága natu naparti nga an-anù, ay se na war-warsíán ka mamin-pittu ya balay. ⁵² Ay ummán kiyán ya angdalus na ki balay kiya dága na an-anù, se kiya danum nga naggayát ki gabbuwà, se ya sibbiyág ga an-anù, se kiya tálang, se kiya isopo se daggáng nga binola. ⁵³ Ay se na ipakáyab kammin tu sibbiyág ga an-anù. Ay ummán kiyán ya kuwaan na pádi ka angdalus na kiyán na balay. Ay mebíláng ka nadalus sin ya balay.

⁵⁴ Ummán kadayán ya angwa nu ki mepanggap kadaya sad-sadúra ki lublub ummán kadaya, ^{55–56} lattag, rasa, buni, se daya kúláb kadaya babalay se lúpus. ⁵⁷ Ummán kiyán ya angammu nu kadaya nadalus se daya akkan nadalus, mepanggap kadaya sadúra ki lublub se kadaya kúláb.”

Daya naragit nga maggayát ki baggi na tolay

15 Ay nán manin ne APU kade Moses se Aaron: ² “Ipakammu nu dedi nga lin-lintag kadaya ilIsrael. Ay nu atán lumawán ki baggi na isa nga laláki gapu ki sinakit na, ay mebíláng ka naragit. ³ Oray mán nu nakusap pin onu atán pikam, ay mebíláng kammala ka naragit. ⁴ Ay díkod naragit pe daya ngámin na pagiddanán na se pagtugawán na. ⁵ Oray iinna nga makìkam ki nagiddanán na, ay masápul sùnaán na ya bádu na se la nga magdígut. May mebíláng pikam ka naragit panda gídám. ⁶ Ay daya magtugaw kiya nagtugawán nayán nga laláki, ay masápul sùnaán da daya lúpus da se dala magdígut, may mebíláng da pikam ka naragit panda gídám. ⁷ Ay ngámin daya melilet kiyán na laláki, ay sùnaán da daya bádu da se dala magdígut. May mebíláng da pikam ka naragit panda gídám. ⁸ Ay nu malutában nayán na laláki ya isa tolay ya mebíláng ka nadalus, ay masápul nga sùnaán na ya bádu na se la nga magdígut. May mebíláng pikam ka naragit panda gídám. ⁹ Ay oray daya annáp daya kabalyu nga pagtàyán na, ay mebíláng pe ka naragit. ¹⁰ Ay ngámin daya makìkam ki oray inna nga natugawán nayán na tolay, ay mebíláng da ka naragit panda gídám. Ay oray iinna ya mangagtu kiya nagtugawán na, ay masápul sùnaán na ya lúpus na se yala magdígut. May mebíláng

kammala ka naragit panda gidám. ¹¹ Ay ngámin daya tolay ya mímán naya laláki ya atán lumawán ki baggi na nga akkan nagbaggu, ay masápul nga sùnaán da daya lúpus da se magdígut da. May mebílang da pikam ka naragit panda gidám. ¹² Ay ngámin daya bánga nga mímán nayán na laláki, ay masápul la marupà da. Ay daya aruminta nga káyu nga mímán na, ay masápul nga maugatán da.

¹³ Ay nu pummiya ngin ya sinakit nayán na laláki, ay magiddag pikam ka pittu ngalgaw, ay se na ngala sùnaán daya lúpus na, ay se la mawe magdígut ki awweg. Ay se yala mebílang ka nadalus nu mabalin na nga kuwaan dayán. ¹⁴ Ay kiya mekawalu ngalgaw, ay mangalà ka duwa nga kalapáti onu duwa nga ladágan se la magpassingan ke APU kiya àráng naya Tabernákulu se nada idde kiya pádi. ¹⁵ Ay díkod idátun naya pádi ya isa nga ladágan onu tu isa nga kalapáti ka pakapakawanán na básul na. Ay tu isa, ay ittu ya masídug ga dátun. Ay díkod ya pádi ya mangidátun ke APU ki dátun pára ki pannakadalus nayán nga laláki kitu sinakit na.

¹⁶ Ay nu linawanán ya isa nga laláki, ay masápul nga magdígut, may mebílang ka naragit pikam panda gidám. ¹⁷ Ay ngámin na mapat-án na lúpus onu lálát kiya lumawán kaggína, ay masápul nga masùnaán da, may mebílang da ka naragit pikam panda gidám. ¹⁸ Ay nu mabalin magallay ya laláki se ya babay, ay masápul magdígut da, may mebílang da ka naragit pikam panda gidám.

¹⁹ Ay nu magrigla ya isa nga babay, ay mebílang ka naragit ki pittu walgaw. Ay daya manùbit kaggína, ay mebílang da pe ka naragit panda gidám. ²⁰ Ay ngámin na pagiddanán na se pagtugawán na ay naragit da pe. ²¹⁻²³ Ay ngámin daya mangikkam kiya nagiddanán na se nagtugawán na, ay masápul nga sùnaán da daya lúpus da, ay se da la magdígut, may mebílang da pikam ka naragit panda gidám. ²⁴ Ay nu atán laláki nga meallay kiya babay nga magrigla, ay meráman pe kiya kinaragit na. Ay mebílang pe ka naragit ki unag na pittu walgaw. Ay mebílang pe ka naragit ngámin daya pagiddanán na.

²⁵ Ay nu magtul-túluy ya agdága naya isa nga babay oray nabalín kuma ngin na nagdága, ay mebílang ka naragit nga ummán kitu agdága na panda ki kakusap naya agdága na. ²⁶ Ay naragit ngámin pe daya pagiddanán na se pagtugawán na, nga ummán kitu nagdága na, panda ki kakusap naya agdága na. ²⁷ Ay ngámin daya mangikkam kadaya nagiddanán na se nagtugawán na, ay masápul sùnaán da daya lúpus da se da ngala magdígut,

may mebílang da pikam ka naragit panda gídám. ²⁸Ay nu makusap ya agdága na ngin, ay mebílang ka nadalus sin kalpasán naya pittu walgaw. ²⁹Ay kiya mekawalu walgaw, ay mangippan ka duwa nga kalapáti onu duwa nga ladágan kiya pádi kiya àráng naya Tabernákulu. ³⁰Ay idátun na pádi ya isa nga kalapáti onu isa nga ladágan ka pakapakawanán na kadaya bas-básul na, ay tu isa ay ittu ya masidug ga dátun. Ittu yán ya kuwaan na pádi ki panagdalus naya babay.”

³¹Ay nán ne APU kitu Moses: “Kagiyam kadaya pádam ma iIsrael nga adayyuwán da daya ngámin na mebílang ka naragit, ta senu akkan da matay nu tura da la nga rag-ragitán ya Tabernákulu nga atán kiya kampu nu. ³²Tu dayán daya lin-lintag nga sur-surútan nu mepanggap kadaya lalláki nga atán lumawán ki baggi da, se daya linawanán na lalláki nga ittu daya mamaragit kaggída, ³³se kadaya babbay nga magrigla, se kadaya lalláki nga meallay ki babay nga ibílang naya lintag ka naragit.”

Ya lintag panggap ki algaw nga kapapakawanán daya básul

16 Ay kane matay datu duwa nga pútut tu Aaron gapu kitu namikammu da nga nanidug ka insensu ki àráng ne APU, ²ay nán ne APU kitu Moses, “Kagiyam ke Aaron nga wagim ta akkan na ur-uráyan ya lumná kiya giyán na kurtína kiya Kapàgán nga Giyán, kiya giyán naya Arko, ta matay nu magpassingan nà ki angap ki útun na takkab na. ³Ay díkod ummán kídi ya ilalnà na kiya Kapàgán nga Giyán: Mangilbet ka toru wa urbun báka se na idátun ka pakapakawanán na básul na, ay se mangilbet pe ka toru wa karneru pára ki masidug ga dátun na. ⁴Ay masápul la magdígut pikam, ay se yala magaruwát kadaya dilána nga ikkaaruwát da nga pappádi. Isúut na tu dilána nga panin-unag ga kamason na, se la tu dilána nga kamason na, se la magbagákat se magabungut. Ittu dayán daya ikkaaruwát daya pappádi. ⁵Ay se yala mangidde daya iIsrael ka duwa toru wa kalding ka dátun na pakapakawanán na básul da, se isa nga toru wa karneru wa ittu ya masidug ga dátun.

⁶Ay se yala mangidátun pe ka isa nga toru wa báka ka pakapakawanán na básul da nga tangapamilyaán. ⁷Ay se na ippan datu duwa nga kalding kitu àráng natu Tabernákulu ki àráng ne APU. ⁸Ay kitúni ay bunútan na nu inna kadatu duwa nga kalding ya pára ke APU, se nu iinna tu

pára ke Azazel. ⁹Ay se na ngala idátun tu nabúnut na pára ke APU ka pakapakawanán na básul. ¹⁰Ay tu kalding nga nabúnut nga pára ke Azazel, ay ippan na ki àràng ne APU, ta ittu tun ya sibbiyág ga basu pára kadaya bas-básul da, ay se da la ipurság ka ir-ir-er, nga mangitálaw kadaya bas-básul da tolay.

¹¹Ay se yala ippan ne Aaron ya toru wa báka ki àràng ne Apu ka dátun nga pakapakawanán na básul da nga tangapamilyaán. Ay se na nga partiyan ya báka ka pakapakawanán na básul na. ¹²Ay se na ngala alà tu anidúgán ka insensu nga napnu ka birgáng nga gayát kitu anidúgán ka pagbasu, ay se yala mangalà ka duwa kúku wa nemà a nabangug nga insensu, se na ippan dedi kitu giyán natu kurtína kitu Kapàgán nga Giyán. ¹³Ay se na ipisù tu insensu kitu birgáng ki àràng ne APU. Ay díkod tu atù na, ay langngopán na tu takkab natu Arko nga neunggán natu batu nga nekesurátan datu bil-bílin, ta senu akkan na masingan, ay díkod akkan matay. ¹⁴Ay se na la irawraw ya intutuldu na ki dága na báka, se na war-warsíán tu takkab natu Arko, ay se na pe war-warsíán ka mamin-pittu ya àràng natu Arko.

¹⁵Ay se nala partiyan pe tu kalding nga medátun ka pakapakawanán na básul datu tolay. War-warsíán na pe ki dága na tu útun natu Arko, se na war-warsíán ka mamin-pittu tu àràng na, nga ummán kitu kinuwa na kitu dága natu báka. ¹⁶Ay ummán peyang kiyán ya kuwaan na nu magbasu ka angdalus na kiya Kapàgán na Giyán se kiya Tabernákulu, gapu ki kinaragit daya ilIsrael, se pára kiya pakapakawanán da kadaya bas-básul da. ¹⁷Ay áwan ya lumnà kiya Tabernákulu nu atán ne Aaron ka unag nga magbasu ka pakapakawanán na básul da nga tangapamilyaán, se básul daya ngámin na ilIsrael, panda kiya ilallowán na. ¹⁸Ay nu lumawán, ay mawe kiya anidúgán kadaya dátun ke APU. Mangalà ka bitti kitu dága natu báka se kitu dága natu kalding, se na ipi-pìges kadatu sinan sàgud nga atán kadatu síku natu anidúgán. ¹⁹Ay se na ngala iwar-warsì nga mamin-pittu tu duddúma nga dága kitu anidúgán ka angdalus na, se pára ka pakapakawanán daya ilIsrael kadaya bas-básul da.

16:8 *Azazel*: Awan makammu ki kurug sarut nedi, may mabalin na ngágan na áran nga mag-agyán ki ir-ir-er.

Ya panggap kitu kalding nga mepurság

²⁰ Ay nu mabalin ne Aaron na mangdalus kiya Kapàgán nga Giyán se kiya Tabernákulu, ay alà na ya sibbiyág ga kalding se na ippan kiya àráng ne Apu. ²¹ Ay se na iparotun daya duwa nga íma na kiya úlu naya kalding, se na kagiyan ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan daya ilsrael, se ya kinasuwáy da, se daya bas-básul da, ta senu mekalit da kitu kalding. Ay se na idde ya kalding kiya natudinán na mawe mangipurság ka ir-ir-er. ²² Ay díkod ag-agtu naya kalding ya ngámin na bas-básul da, se na ippan ka ir-ir-er.

²³ Ay se yala lumná nge Aaron kitu Tabernákulu, se na làbuwan tu pinagbádu na kitu nelalnà na kitu Kapàgán nga Giyán se nala ibansi kitúni na. ²⁴ Masápul nga magdígut pikam kiya natudinán nga agdidigútán da, ay se na pagbádu kammin tu inalgalaw wa ibbabádu na. Ay se yala lumawán, se na idátun tu masídug ga dátun na se itu masídug ga dátun pára kadaya tolay ka kapakawanán na básul na se bas-básul daya tolay. ²⁵ Ay se na sídúgan kitu anidúgán datu kábig natu animál nga medátun ka pakapakawanán na básul. ²⁶ Ay tu tolay nga nangipurság kitu kalding kitu ir-ir-er pára ke Azazel, ay sùnaán na daya bádu na, se yala magdígut sakbay ya magulli kiya kampu. ²⁷ Ay datu toru wa báka se itu kalding nga nedátun nga pakapakawanán na básul, nga nangalàan ne Aaron ka dága nga nippan na kiya Kapàgán nga Giyán ka pakapakawanán daya bas-básul, ay mippan da kiya lasi naya kampu. Ay se da la sídúgan daya tabbit da, lálát da, se daya ngámin na inunag da, meráman ya kawel da. ²⁸ Ay ya tolay nga manídug kadedi ay sùnaán na pe daya bádu na, se yala magdígut pikam, se yala magulli kitu kampu.

Ya panagnílin ki algaw nga kapakawan na básul

²⁹ Ay tu dedi daya lin-lintag ga sur-surútan nu peyapeyang: kiya mekasangapúlu ngalgaw na mekapittu nga búlán, masápul nga magnílin mangán daya ngámin na ilsrael meráman daya agtangeli nga mepagyán kaggída. Akkan da pe nga magubra kiyán na algaw. ³⁰ Gapu ta kiyán na algaw, ay ittu ya agdátun nu ka pakapakawanán daya bas-básul nu, ta senu mippà daya bas-básul nu, ay nadalus kayu ki àráng ne APU. ³¹ Napatag pà nang yán nga algaw, túya masápul nga magnílin kayu wa mangán,

se magimáng kayu kadaya ubra nu kiyán na algaw. Tu yán ya lintag ga surútan nu peyapeyang ngin. ³² Ay ya pádi nga naurdenán na sumukát ki ama na, ay aggína ya magbasu kadaya dátun nga pakapakawanán daya bas-básul da, nga sikkaaruwát kadaya dilána nga ikkaaruwát da pappádi. ³³ Ay aggína ya magbasu ka pangdalus na kitu Kapàgán nga Giyán se kiya Tabernákulu, se kitu anidúgán ka pagbasu. Aggína pe ya magbasu ka pannakadalus daya pappádi, se daya ngámin iIsrael. ³⁴ Ay tu dayán daya sur-surútan nu peyapeyang ngin. Dinnagun kayu wa magbasu ka pakapakawanán daya ngámin bas-básul daya iIsrael.” Ay kinuwa kurug tu Moses dayán na nebílin ne APU kaggína.

Ya kinapatag na dága

17 Ay nán manin ne APU kitu Moses: ² “Kagiyam idi kade Aaron nga maggaáma, se kadaya ngámin na iIsrael: Tu dedi daya bílin ne APU. ³⁻⁴ Ay nu atán iIsrael nga magparti ka toru wa báka, onu karneru, onu kalding kiya kampu, onu lasi na, ay masápul nga ippan na pikam kiya àráng na Tabernákulu ka angidátun na ke APU. Ay nu partiyán na dayán na akkan na pikam ma nedátun ke APU, ay bílang pummatay yán na tolay ta nakapadága. Ay akkan nin mebílang nga iIsrael. ⁵ Ay ya gapu nedi nga lintag, ay senu ippan pikam daya tolay ki àráng ne APU se kiya pádi kiya àráng naya Tabernákulu daya dátun da pára ki napiya panagbubúlun, nga akkan da nga idátudátun ki kal-kalawagán. ⁶ Ay tu pádi ya mangisà-sàyu kiya dága na dátun kadaya dingding naya anidúgán nga atán kiya àráng naya Tabernákulu. Ay se na sidúgan daya kábig na. Nabangug ya aláb nayán ke APU, ay pagangammán na pà nang yán na dátun. ⁷ Túyán ya kuwaan da, ta senu akkan da ngin na magdátun kadaya diy-diyos nga sinan kalding, nga ittu daya bílang pangidaladágan da kiyà. Yán na lintag, ay ittu yán ya masápul sur-surútan nu peyang se daya sumar-sarunu pikam kadakayu.

⁸⁻⁹ Ay kagiyam pikam kaggída: Oray iinna nga iIsrael onu agtangeli nga mangilbet ka masidug ga dátun na, onu magdátun ke Apu, may akkan na pikam nippan kiya àráng na Tabernákulu nga idátun ke APU, ay akkan nin mabalin na mepagyán yán na tolay kadakayu.

Kannaw ya mangán ki dága

¹⁰ Ay oray inna nga iIsrael onu agtangeli nga mepagyán kaggída ya mangán ka dága, ay lùsawan ku yán na tolay, ay se akkan nin mabalin na mepagyán kadakayu. ¹¹ Ata ya dága, ay ittu ya giyán na biyág daya ngámin atán biyág. Ay túya gapu na nga nebílin ne APU nga mesiyà ya dága kiya anidúgán ta ittu ya balli nu. Ay díkod mapakawan kayu kadaya bas-básul nu. ¹² Ay túya nebílin kadakayu nga iIsrael nga akkan kayu mangán ka dága, agtangeli kayu mán onu akkan. ¹³ Ay nu atán iIsrael onu agtangeli nga mag-agyán kadakayu nga makàna ka animál onu an-anù nga ibílang na lintag ka nadalus, ay masápul nga ippà na ya dága na se na tabúnán ka lusà. ¹⁴ Ata ya dága daya ngámin atán biyág, ay ittu ya giyán naya biyág da. Túya nebílin ne APU kadaya iIsrael nga akkan da mangán ka dága na oray iinna nga parsuwa, áta ya biyág da ay atán kiya dága da. Daya mangán ka dága, ay akkan da ngin mabalin mepagyán kadaya iIsrael.

Ya bílin panggap ki angngán ki karni na natay nga animál

¹⁵ Ay oray inna nga iIsrael onu agtangeli nga mangán ki karni na animál nga natay onu pinatay daya páda na nga animál, ay masápul sùnaán na ya bádu na se magdígut. May mebílang nga naragit pikam panda gidám, se yala nga mebílang ka nadalus sin. ¹⁶ Ay nu akkan na kuwaan dayán ay mapabásul se mapánis gapu ki básul na.”

Daya ipànw na lintag mepanggap ki panaggallay

18 Ay nán manin ne APU kitu Moses: ²“Kagiyam dedi nga bil-bílin kadaya iIsrael. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ³ Akkan nu tal-taldan ya kuk-kuwaan daya tolay ka Egipto nga nag-agyanán nu kitun, onu daya kuk-kuwaan daya tolay ka Canaan nga pangippannán ku kadakayu. Akkan kayu mear-arát kadaya gagángay da. ⁴ Ikurug nu daya bil-bílin ku, se kuwaan nu daya ngámin na ipàwà kadakayu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ⁵ Magbiyág kayu nu ikurug nu daya bil-bílin se lin-lintag nga ikagiyán ku kadakayu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

⁶ Akkan nu allayan daya induan nu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ⁷ Akkan nu iap-appat ya ama nu kiya anglay nu kiya ina nu. Ina nu mà yán! ⁸ Akkan nu allayan ya atáwa na ama nu nga naniyumán kadakayu, ta iap-appat nu ya ama nu ki ummán kiyán. ⁹ Akkan nu allayan ya wagi nu, onu wagi nu wala ka ama onu ina, neanà mán ki balay nu, onu ka sabáli nga balay. ¹⁰ Akkan nu allayan ya apúku nu, ta ya baggi nu kampela ngin nin ya iap-appat nu. ¹¹ Akkan nu allayan ya babay ya wagi nu wala ka ama, áta wagi nu pe yanin. ¹²⁻¹³ Akkan nu allayan ya íkit nu, ki pane ama nu, onu íkit nu ki pane ina nu, ta wagi na ama nu se wagi ina nu dayán. Kabagiyán nu dayán. ¹⁴ Akkan nu allayan ya atáwa na ulitag nu ta íkit nu yán. ¹⁵ Akkan nu allayan ya manúgáng nu nga babay. Atáwa na pútut nu yán. ¹⁶ Akkan nu allayan ya ípág nu, ta iap-appat nu ya wagi nu. ¹⁷ Akkan nu allayan ya babay nga an-anà naya babay nga inlay nu ngin, se oray daya apúku na nga babbay, ta bíláng kabagiyán nuda pe yin, nadakè yán. ¹⁸ Akkan nu atawán ya ípág nu, nu sibbiyág pikam ya wagi nu.

¹⁹ Akkan nu allayan ya babay nga magrigla, ta naragit kiyán na tiyampu. ²⁰ Akkan nu allayan ya atáwa na keliyán nu, ta mebíláng kayu ka naragit kiyán. ²¹ Akkan nu idde daya annánà nu nga medátun kiya sinan diy-diyos nga Molec, ta merupat ya ngágan ne Dios. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ²² Akkan nu allayan daya páda nu nga laláki, nadakè tutu wala yán. ²³ Akkan nu kuwaan kadaya animál ya ummán ki kuk-kuwaan da babay se lalláki, laláki kayu mán onu babay kayu, ta ittu yán ya mamaragit kadakayu. Nadakè tutu wala yán.

²⁴ Akkan nu rag-ragitán daya baggi nu kadayán na kuk-kuwaan. Ta ummán kadayán ya inangrag-ragit da kadaya baggi da daya tolay ya pàpuran ku kiya íli nga pangippannán ku kadakayu. ²⁵ Gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da, ay nagbalin pe ya lusà kitúni ka naragit, ay túya panísan ne APU pe ya lusà. Papàpur ne APU kiya lusà daya mag-agyán kitúni. ²⁶⁻²⁷ May nu dakayu, ay ikurug nu ngámin daya bil-bílin ku se surútan nu peyang daya lin-lintag ku. Akkan nu kuwaan dayán na nadakè, gángay iIsrael kayu mán onu agtangeli kayu. Ta kinuwa ngámin datu nun-unna nga tolay ya nag-agyán kiyán na lusà dedi nga nadakè, ay túya nagbalin ka naragit ya lusà. ²⁸ Akkan nu kuwaan dayán, ta senu akkan takayu papàpur kiya lusà nga kapannán nu, nga ummán kadatu tolay nga nun-unna may dakayu nga nagyán kitúni. ²⁹ Ay oray inna nga tolay ya mangwa kadayán na nadakè, ay akkan mabalin mepagyán kadaya iIsrael

lin. ³⁰ Masápul ikurug nu dedi nga bil-bílin ku. Akkan nu kuwaan dayán na nadakè a kinuw-kuwa datu tolay nga nunna nagyán kiyán may dakayu. Akkan nu rag-ragitán daya baggibaggi nu gapu kadayán. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.”

Daya duddúma pikam ma bil-bílin

19 Ay nán manin ne APU kitu Moses: ² “Kagiyam kadaya ngámin na iIsrael. Akkan kayu magbásul, ta Iyà nge Yahweh nga Dios nu, ay áwan ku bas-básul. ³ Ngámin kayu, ay ipatag nu daya ina nu se ama nu, ay se ipatag nu ya algaw wa panaggiimáng. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ⁴ Akkan dà paglikudán se kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos. Akkan kayu mangurma ka sinan diy-diyos nu nga day-dayáwan nu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

⁵ Ay nu magdátun kayu ka pagbasu nu ke APU pára ki napiya nga panagbubúlun, ay surútan nu daya bil-bílin ku kadakayu, ta senu awátan ku ya dátun nu. ⁶ Ay masápul nga kanan nu ya karni ki algaw wa nekedátun na, se kiya sumarunu nga algaw, ay nu atán pikam mabunna ki mekàlu ngalgaw ay masápul la sídúgan nu win. ⁷ Ay nu atán mangán kiyán na karni ki mekàlu ngalgaw, ay mebíláng ka naragit yán, ay se akkan ku pe awátan yanin nga dátun. ⁸ Magbásul daya mangán kiyán nga karni, gapu ta rinag-ragitán da ya napatag ke APU, se akkan da ngin mebíláng nga iIsrael.

⁹ Ay nu maggáni kayu, ay akkan nu ganiyan nin daya atán ki bikabíkat naya tálun nu, se akkan nu win toliyan daya líbát nu. ¹⁰ Akkan nu ulliyán burásan daya úbás nga maliwánan nu, se akkan nu pe pidítan daya netàngán. Ibansi nuda ngala ngin ka pára kadaya napubri se kadaya agtangeli. Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ¹¹ Akkan kayu magtákwaw, akkan kayu mangultit, se akkan kayu magbusid. ¹² Akkan kayu magkari ka busid ki ngágan ku, ta merupat ya ngágan ku. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

¹³ Akkan nu gundawáyan onu pagtakáwan ya kamungayán nu. Akkan nu ipakaláwa ya angngidde nu ki tangdán na pagubraan nu. ¹⁴ Akkan nu irupat daya bangngag, onu mangippáy kayu ka kebàdúlán daya kúláp. Magansing kayu kiyà nga Dios nu. Iyà nge Yahweh.

¹⁵ Akkan kayu mamagdudúma ki angguwes nu. Akkan nu paborán daya napubri, ay akkan kayu pe mansing kadaya nabàng. Kappiyánan nu ya

angguwes nu kadaya keliyán nu. ¹⁶ Akkan nu pad-padàsán ya kasittolay nu. Akkan nu itagàna ya agtistígu nu kiya keliyán nu nu biyág na ya nakataya. Iyà nge Yahweh.

¹⁷ Akkan nu attulan ya keliyán nu. Mawe nu kagiyánan ya keliyán nu nu atán básul na, ta senu akkan kayu magbásul gapu kaggína. ¹⁸ Akkan nu baltan onu attulan ya oray iinna kadaya kamungayán nu, nu di nu piyán daya keliyán nu nga ummán ki amminya nu ki baggi nu. Iyà nge Yahweh.

¹⁹ Ay surútan nu ngámin daya bil-bílin ku. Akkan nu pagatawán daya nagbaláki nga animál. Akkan nu paggindanan nga imúla ya duwa baláki nga bukal ki tálun nu. Akkan kayu magbádu ka bádu wa nàwa ki duwa baláki nga binola.

²⁰ Ay nu allayan na isa nga laláki ya isa nga asassu wa babay nga nekari yin nga meatáwa ka sabáli nga laláki, may akkan na pikam nabayádan tu makin-kuwa kiya babay, onu akkan na pikam nawayaán, ay masápul magawát ya laláki kitu makin-asassu kitu babay, may akkan da matay gapu ta akkan pikam nawayaán ya babay. ²¹ May mangippan ya laláki ka toru wa karneru kiya àráng naya Tabernákulu nga ittu ya dátun na nga pangdalus na kiya nagbasúlán na. ²² Ay se yala alà naya pádi ya dátun na nga karneru se na ibasu ke APU ka pakapakawanán na básul na.

²³ Ay nu makadatang kayu ka Canaan, ay se kayu magmúla ki ngámin baláki káyu nga magbúnga ka makkán, ay akkan nu kanan daya búnga da ki unag na tallu dagun. ²⁴ Ay kiya mekappát dagun, ay medátun ngámin daya búnga da ka aggiyáman nu ke APU. ²⁵ Ay kiya mekalimma dagun, ay annung nu win ya mangán kadaya búnga da. Ittu dayán daya kuwaan nu, ta senu umad-adu pikam ya mabúrás nu nga búnga da kadaya sumaranu pikam ma dagun. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

²⁶ Akkan kayu mangán ka oray nágan na nga karni nga siddadága. Akkan kayu umat-atangya kadaya marammadtu, se kadaya maganítu. ²⁷ Akkan nu pukísán ya pingpingat nu, onu pùdan ya íming nu. ²⁸ Akkan nu mar-marakaán onu tal-talinguwan ya baggi nu gapu ki agmanakit nu kiya natay. Iyà nge Yahweh.

²⁹ Akkan nu iap-appat daya annánà nu wa babay ki amagbalin nu kaggída ka púta, ta senu akkan magbalin ka íli daya púta se íli naya

---

19:20 Daya asassu kitun na tiyampu, ay bíláng da ya kuw-kuwa natu makin-asassu kaggída.

kinadakè ya íli nu. ³⁰ Ipatag nu ya algaw wa panaggiimáng. Ipatag nu pe ya giyán na pagday-dayáwan nu kiyà. Iyà nge Yahweh.

³¹ Akkan kayu umat-atangya kadaya maganítu onu daya durarákit, ta senu akkan kayu magbalin ka naragit nga ummán ki nán naya lintag. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

³² Ipatag nu daya lálakay se daya bàbákat, se rispitaran nuda. Magansing kayu ke Dios. Iyà nge Yahweh.

³³ Akkan nu pal-pallàan daya agtangeli nga mag-agyán kiya íli nu. ³⁴ Ibílang nuda pe yin ka ísrael nga ummán kadakayu. Piyán nuda pe nga ummán ki aminya nu ki baggi nu. Dam-damdamman nu nga agtangeli kayu pe kitun ka Egipto. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

³⁵ Akkan kayu mangultit ki agrukud nu se agkílu nu, se aggukud nu. ³⁶ Usaran nu ya kustu nga irrurukud se iggugukud, se kustu nga agkiluwán. Iyà nge Yahweh nga Dios nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto. ³⁷ Ikurug nu se surútan nu daya ngámin na lin-lintag se bil-bílin ku. Iyà nge Yahweh.”

Daya kapanísán daya nasuwáy

20 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Kagiyam pikam dedi kadaya pádam ma ísrael se kadaya agtangeli. Nu atán daya mangidátun kiya diy-diyos nga Molec kadaya annánà da, ay masápul tùtoán daya ngámin tolay da panda ki katay da. ³ Lùsawan ku tutu wala dayán na tolay. Akkan kuda ngin ibílang ka tolay ku, gapu ta rinag-ragitán da ya pagday-dayáwan da kiyà, se nerupat da ya napatag nga ngágan ku gapu kiya nangidátun da ki an-anà da ke Molec. ⁴ Ay nu pagdudoray da tolay daya nangidátun kadaya annánà da ke Molec ta akkan da tùtoán da, ⁵ ay kaguráan kuda ngámin na tangámalán, ay se akkan kuda ibílang ngin na tolay ku. Ay ittu yán ya màwa kadaya ngámin na magdáyaw ke Molec, ta bílang nedaládag dà.

⁶ Kagúra ku pe daya mawe makiseng kadaya durarákit ta makiamomán kadaya kaduduwa datu natay yin. Akkan kuda ibílang ngin ka tolay ku. ⁷ Ay lugud ipakin-kuwa nu ya baggi nu kiyà, ay se akkan kayu win na magbásul, ta Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ⁸ Ay ikurug nu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag ku, gapu ta Iyà nge Yahweh nga nangikísi kadakayu ka tolay ku.

Daya maddi mabalin na kuk-kuwaan da babbay se lalláki

⁹ Ay daya ngámin magged kadaya mannákam da, ay masápul matay da gapu kiyán na agged da kadaya mannákam da. Ay básul da kampela ngin ya pannakatay da. ¹⁰ Ay nu daladágan na isa nga laláki ya atáwa na kamungayán na, ay matay da nga duwa gapu ta nagpáda da nga nanaládag. ¹¹ Ay nu allayan naya isa nga laláki ya atáwa na ama na nga naniyumán kaggína, ay matay da nga duwa gapu ta neap-appat na ya ama na. Ay aggída kampela ngin ya makin-básul ki pannakatay da. ¹² Ay nu allayan na isa nga laláki ya manúgáng na, ay matay da nga duwa gapu ta básul ki lintag ya kinuwa da. Ay aggída kampela ngin ya makin-básul ki pannakatay da. ¹³ Ay nu allayan na isa nga laláki ya páda na nga laláki, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magatáwa, ay matay da nga duwa, ta nadakè ya kinuwa da; ay aggída pe ya makin-básul ki pannakatay da kampela ngin. ¹⁴ Ay nu atawán na isa nga laláki ya magina, ay masidug da nga tallu panda ki katay da, ta nadakè ya kinuwa da. Akkan nu ipalúbus kadakayu ya ummán kiyán nga kinadakè. ¹⁵ Ay nu mangwa ya isa nga laláki ki isa nga animál, ay matay da nga duwa. ¹⁶ Ummán pe kiyán ya màwa ki isa nga babay se kiya isa nga animál. Ay matay da pe nga duwa. Ay básul da kampela ngin nin ya pannakatay da.

¹⁷ Ay nu atawán na isa nga laláki ya wagi na nga babay onu ya wagi na ka ama onu wagi na ki ina, ay pataláwan nuda kadakayu, ta nakap-appat ya kinuwa da, ta inlay na ya wagi na nga babay. Túya masápul mapánis ki nagbasúlán na. ¹⁸ Ay nu allayan na isa nga laláki ya isa nga babay ya magrigla, ay pataláwan nuda kiya íli nu, ta sinuwáy da ya lintag mepanggap ki kinadalus. ¹⁹ Akkan nu allayan ya íkit nu, ta iap-appat nu ya kabagiyán nu. Mapánis daya mangwa ki ummán kiyán. ²⁰ Ay nu allayan na isa nga laláki ya atáwa na ulitag na, ay iap-appat na ya ulitag na. Ay mapánis da, ay se matay da nga áwan an-anà. ²¹ Ay nu atawán na isa nga laláki ya ípág na, ay matay da nga áwan an-anà pe, ta nadakè ya kinuwa da se neap-appat na ya wagi na.

²² Ay ikurug nu se surútan nu lugud ngámin dedi nga lin-lintag se bil-bílin ku, ta senu akkan takayu papàpur kiya lusà a pangippannán ku kadakayu. ²³ Akkan nu tal-taldan ya kuk-kuwaan daya tolay kiya íli nga pangippannán ku kadakayu, ta lùsawan ku ya nadakè nga kuk-kuwaan da. Ay pàpuraan kuda senu mepakin-kuwa kadakayu ya lusà da. ²⁴ Ngamay

nu dakayu, kinagì in kadakayu kitun nga ippan takayu kiya napiya nga lusà nga giyán daya adu kadaya masap-sápul nu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu, nga nangikísi kadakayu kadaya duddúma nga tolay.

²⁵ Túya masápul ilasínán nu daya ibíláng ku nga nadalus se naragit kadaya animál, se kadaya an-anù, se kadaya magkar-káray ki lusà. Akkan nu rag-ragitán ya baggi nu ki angnán nu kadayán. ²⁶ Akkan kayu win magbásul, ta nekísi takayun ka tolay ku. Iyà nge Yahweh; ay áwan ku bas-básul.

²⁷ Ay daya durarákit se daya maganítu, babay mán onu laláki, ay masápul nga tùtoán nuda panda ki katay da. Básul da kampela ngin nin ya pannakatay da.

Daya lin-lintag pára kadaya pappádi

21 Ay nán manin ne APU kitu Moses: “Ikagim dedi kadaya pappádi nga pútupútut ne Aaron. Kannawan da immán daya natay ya pampane da, ² malaksid dala nu ama da, ina da, an-anà da onu wagi da nga laláki, ³ onu babbalásang nga wagi da nga mepagyán ki balay da. ⁴ Ay masápul la akkan da rag-ragitán ya baggi da ki angikkam da kadaya natay ya pampane daya attáwa da. ⁵ Akkan da pe kultebán ya abù da onu pùdan daya íming da, onu talinguwan daya baggi da ki agmanakit da. ⁶ Masápul nga akkan da magbásul kiyà nga Dios da, se akkan da iap-appat ya ngágan ku. Ata aggída ya magdátun kiyà ka masidug ga dátun nga makkán.

⁷ Masápul nga akkan da mangatáwa ka púta, onu babay ya neallay yin ka sabáli laláki, onu babay nga nagadiyán, gapu ta nekísi kuda ngin na pappádi ku. ⁸ Ay masápul la ibíláng nu nga napatag daya pappádi, ta aggída ya magidátun kadaya dátun nu kiyà nga Dios nu. Iyà nge Yahweh nga nangikísi kadakayu ka tolay ku, ay áwan ku bas-básul, túya akkan kayu magbásul. ⁹ Ay nu magbalin ka púta ya babay ya an-anà pádi, ay iap-appat na ya ama na, túya masápul la masidug panda ki katay na. ¹⁰ Ya kangatuwán na pádi, ay naurdenán kitu nangisiyà da ka denu ki úlu na, se naurdenán pe nga magbádu ka ikaarúwát daya pappádi. Ay masápul nga akkan na kus-kussal ya abù na, se akkan na pe pisiyan ya bádu na nu magmanakit. ¹¹⁻¹² Akkan pe lumná kiya balay nga atán ya netatádag ga natay, oray mán nu ama na, onu ina na ya natay. Akkan na panáwan

ya napatag nga giyán nga mawe mepaggiinnatay ta maragítan, se bílang maragítan pe ya napatag ga giyán, áta nekísi ku win nga magsirbi kiyà. Iyà nge Yahweh. ¹³ Masápul nga babbalásang nga áwan na pikam neallayán na laláki ya atawán na. ¹⁴ Akkan mabalin nga mangatáwa ka búkud, onu nagadiyán, onu púta. Masápul nga babbalásang nga kamungayán na kam ya atawán na, ¹⁵ ta senu akkan mebíláng ka naragit daya annánà na, ay annung da ya magsirbi kiyà. Iyà nge Yahweh nga nangikísi kaggína ka pádi ku.” ¹⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁷ “Kagiyam ke Aaron nga akkan mabalin magdátun kiyà kadaya makkán na dátun oray iinna kadaya gakagaka na nga atán sadúra. ¹⁸ Akkan mabalin daya atán sadúra ya umadanni kiya anídúgán, nga ummán kadaya kúláp, daya pílay, se daya atán nadakè a singan ki oray nágan na nga parte ki baggi da, ¹⁹ onu nanggasa ya íma da onu ya bingil da. ²⁰ Maddi daya magkakabbu, onu daya unánu, daya bulding, onu daya atán ya sinakit ki lublub da, se daya atán dupiktu na bungaw da. ²¹ Ay áwan kadaya gakagaka ne Aaron ya mapalubúsán na mangidátun kiya masidug nga dátun nu atán sadúra da. Ay akkan da pe mabalin ya mangidátun ka makkán kiyà. ²² May annung da ya mangán kiya nedátun nga makkán, ummán kadaya napatag pà nang se daya kapàgán na dátun ke Dios. ²³ May gapu ta atán sadúra da, ay akkan da mabalin umadanni kiya Kapàgán nga Giyán, onu mawe kiya anídúgán, ta maragítan dayán. Iyà nge Yahweh nga namagbalin kadayán ka napatag.” ²⁴ Ay díkod nekagiyán ngámin tu Moses dedi kade Aaron nga maggaáma se kadatu ngámin na iIsrael.

Ya kinapatag daya dátun

22 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Ikagim kade Aaron se kadaya pútupútut na nga kappiyánan da ya angwa da kadaya napatag ga dátun na ilbetán daya iIsrael pára kiyà, ta senu akkan merupat ya ngágan ku. Iyà nge Yahweh. ³ Ay ikagim pe kadaya sumar-sarunu pikam ma gakagaka da, nga akkan da umad-adanni kadaya dátun nga nilbetán daya iIsrael ke APU nu ibíláng na lintag da ka naragit. Ata nu kuwaan da yán ay akkan da ngin na makapagsirbi kiyà. Iyà nge Yahweh. ⁴ Ay akkan pe mabalin daya gakagaka ne Aaron ya mangán kadaya napatag ga dátun nu maglappang da, onu linawanán da panda kiya kadalusán da. Ay mebíláng ka naragit oray inna kaggída ya makikkam kadaya mebíláng

ka naragit nga ummán kadaya natay, onu laláki nga linawanán, ⁵ onu makikkam kadaya animál onu tolay nga mebíláng ka naragit. ⁶ Mebíláng da ka naragit panda gídám. Ay akkan da pe mabalin mangán kadaya napatag ga dátun, nu akkan da pikam nagdígut. ⁷ Ay se dala mebíláng ka nadalus sin nu masirbut ya mata. Ay mabalin da pe yin ya mangán kadaya napatag ga dátun ta ittu dayán daya púpug da. ⁸ Ay akkan da pe mabalin ya mangán kadaya natay nga animál, onu daya animál nga pinatay na páda da nga animál, ta ittu yán ya mamagbalin kaggída ka naragit. Iyà nge Yahweh.

⁹ Masápul surútan da daya ngámin na bil-bílin ku, ta senu akkan da makabásul, ta matay da kiya akkan da angngikurug kadaya napatag ga bil-bílin ku. Iyà nge Yahweh nga nangikísi kaggída.

¹⁰ Ay dayán nala nga pamilya daya pappádi daya mabalin mangán kadaya napatag ga dátun. Awan nin ya sabáli mangán oray daya asassu da onu daya pilluwan da nga magyán ki balay da. ¹¹ May daya asassu nga ginátang naya pádi onu neanà kiya balay na, ay annung da ya mangán pe kiya napatag ga dátun. ¹² Ay nu nangatáwa ya babay ya an-anà na pádi ka akkan pádi, ay akkan na mabalin nin ya mangán kiya napatag ga dátun. ¹³ May nu nabúkud din onu nigsán na atáwa na, nga akkan da nakapagan-anà se yala magulli kammin kiya balay naya ama na, ay annung na ya mangán kiya dátun. Awan sabáli yin na tolay ya mabalin mangán kiya napatag ga dátun.

¹⁴ Ay nu atán tolay ya nasábag nangán ki napatag ga dátun ta akkan na am-ammu, ay masápul la bayádan natu dátun kitu pádi se amúngán na pikam ka pagkalimma natu báyard natu dátun. ¹⁵ Ay túya masápul nga akkan ur-uráyan daya pappádi ya angwa da kadaya napatag nga dátun nga ilbetán daya iIsrael pára ke APU, ¹⁶ ta senu áwan makabásul kiya angngán da kadaya napatag ga dátun, nga ittu ya kapanísán da nu kuwa. Iyà nge Yahweh nga nangikísi kaggída.”

Daya awátan ne APU nga dátun

¹⁷ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁸ “Ikagim dedi nga bil-bílin kade Aaron se kadaya pútupútut na, se kadaya ngámin iIsrael, se daya akkan iIsrael nga naggunà in ka giyán da. Nu mangilbet da ka masidug ga dátun ke APU ka annungpál da kiya kari da, onu uray da kampela ngin nin ya

magdátun, ¹⁹ ay masápul la áwan na sad-sadúra ya idátun da nga toru wa báka, karneru onu kalding. ²⁰ Akkan kayu magdátun ka animál nga atán sadúra, ta akkan awátan ne APU yán.

²¹ Ay nu atán tolay ya magdátun ke APU pára ki napiya nga panagbubúlun, onu pára ki annungpál na kiya kari na, onu uray na kampela ngin ya magdátun, ay masápul nga áwan na pe sad-sadúra ya idátun na nga animál. ²² Akkan kayu magdátun ke APU kadaya animál nga bulding, onu pílay, onu napiltáng, onu magrasa. Akkan nu idátun daya ummán kadayán nga animál kiya anidúgán kadaya masidug ga dátun pára ke APU. ²³ Nu uray nu kampela ngin nin ya magdátun, ay annung nu idátun ya toru wa báka onu urbun karneru nga abibbà onu adaddu isa síkil na, ngamay maddi mabalin idátun pára ki annungpál nu ki kari nu. ²⁴ Akkan kayu mangidátun ke APU ka animál nga lassit, onu atán dupiktu na bungaw na. Akkan nu mabalin kuwaan yán kiya íli nu. ²⁵ Ay akkan nu pe mabalin na awátan ya ummán kadayán na animál la idátun daya agtangeli kiya Dios nu. Maddi kayu kadayán na animál ta atán dupiktu da.”

²⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²⁷ “Nu meanà ya isa nga urbun báka, urbun karneru, onu urbun kalding, ay masápul nga akkan mesib-sibna kiya ina na ki unag na pittu ngalgaw. Ay manggayát kiya mekawalu ngalgaw na, ay annung na ngin nga medátun nga masidug pára ke APU. ²⁸ Akkan nu paggindanan na partiyan nga idátun ya isa nga báka se iya urbun na, onu karneru se iya urbun na. ²⁹ Ay nu magdátun kayu ka aggiyáman nu ke APU, ay surútan nu daya bil-bílin panggap kiya panagdátun, ta senu pàgan na. ³⁰ Ay se kanan nu kammin pe kiya algaw wa nangidátun nu. Akkan kayu mangibunna ka pára kaláwa nu. Iyà nge Yahweh.

³¹ Ay ikurug se surútan nu lugud ngámin daya bil-bílin ku. Iyà nge Yahweh. ³² Akkan nu iap-appat ya napatag ga ngágan ku, ta senu mepatag gà kadaya ngámin na ilIsrael. Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangikísi kadakayu ka tolay ku. ³³ Netálaw takayu ka Egipto ta senu Iyà in ya Dios nu. Iyà nge Yahweh.”

Daya lin-lintag mepanggap kadaya piy-piyasta

23 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Ikagim kadaya ilIsrael nga tu dedi daya natudinán na piy-piyasta nga napatag ga panagguurnung

nu nga magday-dáyaw Kiyà. ³Kiya annam ngalgaw, ay ittu ya angwa nu kadaya ub-ubra nu. Ngamay kiya mekapittu nga algaw, ay masápul magimáng kayu. Akkan kayu tutu wala magubra oray nu kawà na ya pag-agyanán nu, ta algaw ne APU yán. ⁴Malaksid kiya mekapittu nga algaw, ay ittu pe dedi daya algaw ne APU nga masápul silibráran nu.

**Ya Piyasta na Naglåtaw se ya angnán da
ka sinápay nga áwan pammalbád**

(Num. 28:16-25)

⁵Ay ki kasirbut na mata ki mekasangapúlu se appát algaw naya munna nga búlán, ay ittu ya angsilibrár nu ki Piyasta nga Naglåtaw ka ammadáyaw nu ke APU. ⁶Ay kiya láwa na, ay ittu ya anggayát naya pittu ngalgaw nga agpiyasta nu nga ittu ya angnán nu ka sinápay nga áwan pamalbád. Tittu sinápay ya áwan pamalbád ya mabalin nu kanan kiya unag na yán na pittu nga algaw. ⁷Ay kiya munna algaw nga piyasta nu, ay áwan mawe magubra kadakayu. Masápul nga magguurnung kayu nga magday-dáyaw Kiyà. ⁸Pittu nga algaw nu wa magdátun kadaya masidug ga dátun nu ke APU. Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay magguurnung kayu manin nga magday-dáyaw Kiyà. Awan kadakayu ya mawe ki ubra na.”

Ya dátun kadaya munna nga ápit

⁹Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁰“Ikagim kadaya iIsrael nga nu makadatang kayu kiya lusà nga iddè kadakayu, se kayu maggagáni kadaya trígo, ay ippan nu ya munna nga bintà nu kiya pádi. ¹¹Ay itáyag na pádi yán na dátun ke APU ki láwa na algaw wa panaggiimáng nu, ta senu pàgan nakayu. ¹²Ay kiyán kammin pe nga algaw, ay mangidátun kayu ka urbun karneru nga makadagun na pikam, se áwan na sad-sadúra. Ittu yán ya masidug ga dátun nu pára ke APU. ¹³Ay bulunán nu yán na dátun nu ka duwa kílú nga arína nga nakibugán ka denu olíbo. Ittu pe yán ya masidug ga dátun nu pára ke APU, ay nabangug ya aláb na yán kaggína. Ay mangidátun kayu pe ka tangalitru nga básì nga ittu ya dátun nga

---

23:4 Ya Piyasta na Naglåtaw, ay ittu ya angsilibrár daya iIsrael kitu naglåtaw ne APU kadatu iIsrael kane patayán na datu ngámin mannákam ma annánà datu iEgipto nga laláki.

mainum. ¹⁴ Ay masápul nga akkan kayu mangán ka apaggáni nga trigo, namáta mán onu nàwa ka sinápay, onu inigúbán, panda kiya algaw nga angidátun nu ke Dios. Tu idi pe ya bílin na surútan nu peyapeyang se daya gakagaka nu oray ka wàna ya pagyanán nu.

Ya piyasta aggagáni

(Num. 28:26-31)

¹⁵ Ay manggayát kitu nangippan nu kitu nunna nga bintà nu nga trigo kiya pádi, kitu kalpasán na algaw wa aggiimáng, ay magbíláng kayu ka pittu láwas. ¹⁶ Ay kiya láwa naya muddi algaw na, nga láwa pe naya mekapittu nga algaw wa aggiimáng, mangilbet kayu ki apaggáni nga trigo ka dátun nu ke APU. ¹⁷ Ay káda balay, mangilbet ka duwa bukal la sinápay nga ittu ya metatáyag ga datun nu. Ay màwa ya káda bukal la sinápay ka duwa kílú nga arína nga napayán ka pammalvád. Ittu dayán daya dátun nu ke APU, nga gayát kiya munna nga ápit nu kadaya trigo nu. ¹⁸ Ay dayán na sinápay, ay ibulun nu kiya agdátun nu nga tangeliyán na iIsrael ka pittu nga urbun karneru nga makadagun da pikam nga áwan da sad-sadúra, se isa nga toru wa báka se duwa toru wa karneru. Ittu dayán daya masidug ga dátun nu pára ke APU, nga mebulun kadatu dátun nu wa trigo se dátun nu wa básí. Ay nabangug ya aláb na yán ke APU, ay pagangammán na pe yán nga dátun nu. ¹⁹ Ay mangidátun kayu pe ka isa nga toru wa kalding ka pakapakawanán na básul nu, se duwa toru wa urbun karneru nga makadagun da pikam ka dátun nu pára ki napiya nga panagbubúlun. ²⁰ Ay se yala alà na pádi ya duwa nga karneru se datu sinápay nga nàwa kitu nunna nga ápit nu, ay se na itáyag ke APU. Ittu dayán daya netatáyag ga dátun nu. Napatag pà nang dayán nga dátun ke APU nga mepakin-kuwa kadaya pappádi. ²¹ Ay kiyán kammin pe nga algaw, ay áwan ya mawe kadakayu kadaya ub-ubra nu ta magguurnung kayu nga magday-dáyaw ke APU. Kuwaan nu peyang dedi nga bil-bílin ku kadakayu se daya gakagaka nu oray ka wàna ya pagyanán nu. ²² Ay nu maggáni kayu, ay akkan nu tagge ganiyan daya atán kiya bikabíkat daya tal-tálun nu, se akkan nu pe tagge toliyan daya líbát nu. Bay-án nuda ngala ngin ka pára kadaya napubri se daya agtangeli. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

Ya piyasta na baru dagun

(Num. 29:1-6)

²³ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, ²⁴ “Ikagim kadaya ngámin na iIsrael, nga kiya munna nga algaw kiya mekapittu wa búlán, ay magimáng kayu; magguurnung kayu ngámin na magday-dáyaw Kiyà nu metanggoyob daya tarumpeta. ²⁵ Mangilbet kayu ka masidug ga dátun nu pára ke APU. Akkan kayu mawe kadaya ub-ubra nu kiyán na algaw.”

Ya algaw wa kapakawan na básul

(Num. 29:7-11)

²⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²⁷ “Kiya mekasangapúlu nga algaw ki mekapittu nga búlán, ay magngílin kayu mangán. Ittu yán ya algaw wa angsilibrár nu kiya kapakawan daya bas-básul daya tolay. Akkan kayu mangán kiyán na algaw ka oray nágan na nga makkán. Magguurnung kayu wala nga magdáyaw, se kayu magdátun kadaya dátun nga masidug pára ke APU. ²⁸ Akkan kayu magubra kiyán nga algaw, ta ittu yán ya algaw nga agbasu nu kadaya dátun nga pakapakawanán daya bas-básul nu. ²⁹ Ay nu atán kadakayu ya akkan magngílin mangán kiyán nga algaw, ay akkan nin mebíláng nga iIsrael. ³⁰ Ay nu atán magubra kiyán nga algaw, ay e APU mismu ya mamatay kaggína. ³¹ Akkan kayu maw-awe kadaya ub-ubra nu kiyán nga algaw. Ay ittu dayán daya bil-bílin ku kadakayu se kadaya gakagaka nu oray kawà na ya pagyanán da. ³² Ay kiya kasirbut naya mata kiya mekasiyám nga algaw na búlán panda kiya kasirbut na kiya sumarunu nga algaw, ay ittu yán ya algaw wa aggimáng nu. Ittu pe yán ya agngílin nu wa mangán.

Ya piyasta nga panagbáwi

(Num. 29:12-40)

³³ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, ³⁴ “Ikagim kadaya iIsrael nga kiya mekasangapúlu se limma nga algaw, kiya mekapittu wa búlán ay gayatán nu ya pittu ngalgaw wa agsilibrár nu kiya Piyasta nga Panagbáwi ka pagdáyaw nu ke APU. ³⁵ Ay kiya munna nga algaw, ay magguurnung kayu ngámin na magday-dáyaw Kiyà. Awan ya mawe kadakayu kadaya

ub-ubra nu. ³⁶Ki unag na pittu ngalgaw, ay inalgaw kayu nga magdátun kadaya masidug ga dátun nu pára ke APU. Ay kiya mekawalu nga algaw, ay magguurnung kayu manin nga magday-dáyaw se mangilbet kayu kadaya masidug ga dátun nu pára ke APU. Ittu yán ya algaw wa panagday-dáyaw nu Kiyà. Awan ya mawe kadakayu kadaya ub-ubra nu.

³⁷Ay tu dayán daya algaw nga natudinán nga piyasta nga panagguurnung nu nga magday-dáyaw ke APU. Silibráran nuda ki káda dagun. Magdátun kayu kadaya masidug ga dátun nu ke APU, se daya dátun nu nga trígo, se daya dátun nu wa bási kiya algaw nga kedátun da kampela ngin nin. ³⁸Ay tu dayán daya piyasta nga silibráran nu pe malaksid kiya agsilibrár nu kiya algaw wa panaggiimáng. Ay se daya datu-dátun nu kadayán na piy-piyasta ay sabáli da kampela ngin nin kadatu rigálu nu ke APU, se datu dátun nu nga manungpál kiya kari nu, se datu uray nu kampela ngin nin na dátun ke APU.

³⁹Ay kiya mekasangapúlu se limma nga algaw kiya mekapittu nga búlán, nu nabalín kayu naggáni yin, ay magpiyasta kayu ka pittu wa algaw pára ke APU. Ay magimáng kayu kiya munna se kiya muddi nga algaw na. Awan ya magubra kadakayu. ⁴⁰Ay kiya munna nga algaw mangalà kayu kadaya kapiyán na búnga daya káyu nga múla nu, se mangalà kayu pe ka adon palma, se mangalà kayu pe ka nasagúngut ta pasanga káyu, se kayu wa magpiyasta nga magday-dáyaw ke APU nga Dios nu ki unag na pittu ngalgaw. ⁴¹Ay ki káda dagun kiya mekapittu nga búlán, ay magpiyasta kayu ka pittu ngalgaw pára ke APU. Ay surútan nu peyapeyang idi nga bílin ku kadakayu se kadaya ngámin na gakagaka nu. ⁴²Ay ngámin kayu wa iIsrael, ay pittu ngalgaw nu wa mag-agyán kadaya báwi nu, ⁴³ta senu mammuwán ngámin daya gakagaka nu nga pinagyán nakayu ne APU ki báwi yala kane itálaw nakayu ka Egipto. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.” ⁴⁴Ay díkod nekagiyán ngámin tu Moses kadatu iIsrael dedi nga bil-bílin mepanggap kadaya piy-piyasta nga pára ke APU.

Ya panagtarimán kadaya dílag

(Exo. 27:20-21)

24 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²⁻³“Kagiyam kadaya iIsrael nga mangilbet da ka napabeg ga denu olíbo pára kadaya dílag

23:40 Ya adon na palma, ay ummán kiya adon buwa onu adon iyug.

kiya Tabernákulu, nga atán kiya amin-lasi naya kurtína naya giyan nga nipayán naya Arko, nga neunggán natu nekesurátan datu bil-bílin. Ay ki peyang gabi, ay mawe sibtán ne Aaron da ta senu siggagatang da peyang kiya àràng ne APU. Kuwaan nu peyapeyang idi yin ka panda se daya gakagaka nu wa sumar-sarunu pikam kadakayu. ⁴Tarimnan ne Aaron dayán na dílag ga nepaparotun kiya kandelero nga nàwa ki pabeg nga balitù, senu magtul-túluy ya gatang da pára ke APU.

Ya sinápay nga medátun ke APU

⁵Ay mangalà kayu ka sangapúlu se duwa kílu nga arína, se kayu mangwa ka sangapúlu se duwa bukal la sinápay. ⁶Ay se nu urnásan da kiya otun tebol nga nàwa ki pabeg balitù. Kuwaan nu wa duwa daládag ga aggannam bukal ki káda daládag. ⁷Ay ki káda daládag, mangippáy kayu pe ka bittì ala nga pabeg insensu ka památug nu kiya sinápay ya masídug ga dátun nu ke APU. ⁸Ay ki peyang nga algaw wa panaggiimáng, ay kappiyánan na pádi ya mangippáy ka ummán kadayán na sinápay ki àràng ne APU. Ay ummán peyapeyang kiyán nin ya kuwaan nu nga iIsrael. ⁹Ay mepakin-kuwa kade Aaron se daya gakagaka na dayán nga sinápay. Masápul nga kanan da dayán kiya napatag ga giyan, ta ittu yán ya kapàgán nga dátun ke APU nga pára kadaya pappádi.”

Ya kapanísán daya mangirupat ke Dios

¹⁰⁻¹¹Ay kitun nga al-algaw, uwad isa nga laláki nga iEgipto ya ama na, ay iIsrael ya ina na. Ay ya ngágan natu ina ay Shelomit, nga an-anà natu Dibri nga gayát ka tangámalán tu Dan. Ay kitu kampu ay nakasáwad na ya isa nga iIsrael. Ay kitu agsáwad da, ay nagged ki Ngágan ne APU. Díkod nippan da kade Moses. ¹²Ay díkod pinaguwardiyaán tu Moses ta pagiddaggán da nu nágan naya kagiyan ne APU nga màwa kaggína.

¹³Ay tútu nán ne APU kitu Moses, ¹⁴“Ippan nu yán nga laláki kiya lasi na kampu. Ay ngámin daya nakagina kaggína nga nagged ki Ngágan ne APU, ay iparotun da daya íma da ki úlu na ka agtistígu da, ay se la nga títóán daya ngámin na iIsrael panda ki katay na. ¹⁵Ay se mu kagiyan kadaya iIsrael nga oray iinna ya mangirupat ke Dios, ay mapabásul. ¹⁶Ay

masápul tùtoán ngámin daya iIsrael panda ki katay na ya mangirupat ki Ngágan ne APU, iIsrael mán onu agtangeli.

¹⁷ Ay oray iinna nga pumatay, ay masápul matay pe. ¹⁸ Ay oray iinna nga pumatay ka animál na kasittolay na, ay masápul sukatán na tu pinatay na, áta nu biyág ya inútáng, ay biyág pe ya pagbáyad. ¹⁹ Ay oray iinna ya mangámang ki kasittolay na, ay màwa pe kaggína tu kinuwa na. ²⁰ Ay nu narítu ya tuláng na, ay masápul nga marítu ya tuláng na pe. Ay nu kinúláp na, ay masápul makúláp pe. Ay nu timpulán na, ay masápul la màpulán pe. Nu nágan tu kinuwa na, ay ittu ya màwa kaggína pe.

²¹ Ay oray iinna nga pumatay ki animál na kasittolay na, ay masápul nga sukatán na. May nu kasittolay na ya pinatay na, ay masápul nga matay pe. ²² Ay tu dayán daya lintag pára kadakayu ngámin nga iIsrael, se kadaya agtangeli nga mepag-agyán nala kadakayu. Ay tu ngámin dayán daya surútan nu. Iyá nge Yahweh nga Dios nu.” ²³ Ay kane nekagiyán tu Moses dedi nga lin-lintag kadatu iIsrael, ay nippan da pe yin tu laláki nga nagged kitu lasi natu íli, se da tinùtoán panda kitu nekatay na. Ay díkod kinuwa datu iIsrael tu nebílin ne APU kitu Moses.

Ya bílin na mepanggap ki káda mekapittu wa dagun

(Deut. 15:1-11)

25 Ay nán ne APU kitu Moses kitu kakowad na ka bantay Sinai: ² “Ikagim kadaya iIsrael nga nu makadatang kayu kiya lusà nga iddè kadakayu, ay akkan nu mulán ya lusà ki káda mekapittu dagun ka bátug aggimáng na pe, nga ummán kiya naggimáng ne APU ki mekapittu nga algaw. ³ Annam ma dagun kayu makamúlámúla kadaya lusalusà, se makatappatappád kadaya pasanga daya úbás nu, ay annam dagun kayu pe nga makaápiápit se makabúrabúras kadayán. ⁴ Ngamay kiya mekapittu nga dagun, ay pagimangan nu ya lusà. Akkan kayu magmúla se akkan nu pe tappadan daya úbás nu, ta ittu yán ya mekapittu dagun nga pára ke APU. ⁵ Akkan nu ganiyan daya búnga daya nagitubuwán kadaya tálun nu, se akkan nu pe burásan ya búnga daya akkan nu nìpadán na pasanga daya úbás nu, ta ittu yán ya dagun nga panaggimáng tutu wala naya lusà. ⁶ Ngamay annung nu aláan daya noray búnga daya mul-múla kadaya lusalusà kiyán na dagun ka pagbiyág nu se daya asassu nu, se daya pilluwan nu, se daya agtangeli nga mepagyán kadakayu, ⁷ se daya animál

nu se daya alsádu nga animál. Mabalín da pe ya mangán kadaya ngámin na búnga daya múla kiyán nga lusà.

Ya mekalimma púlu nga dagun nga masilibráran

⁸ Ay magbíláng kayu ka pittu nga sagpipittu nga dagun, ay magdágup da ka appát púlu se siyám dagun. ⁹ Ay kiya mekasangapúlu nga algaw ki mekapittu nga búlán naya sumarunu nga dagun, ay ittu ya Algaw wa Kapakawan daya Bas-básul nu. Ay kiyán na algaw, ay itanggoyob nu daya tarumpeta kadaya ngámin na il-íli. ¹⁰⁻¹¹ Ay ibíláng nu yán na mekalimma púlu nga dagun ka napatag, ay se ittu pe yán ya annggipakammu nu kadaya ngámin na umíli nga ittu ya dagun na pannakawayawaya. Ittu ya dagun na panagganggam nu. Ay kiyán na dagun, ngámin na ginatángan nu wa lusà, ay masápul mepatulli kammin kitu nanggatángan nu. Ay se ngámin daya nelakúwán na asassu, ay masápul la mepatulli da kammin kadatu pamilya da. Akkan kayu magmúla kadaya tal-tálun nu, se akkan nu pe ganiyan daya búnga daya nagitubuwán kadaya tal-tálun nu, ay akkan nu burásan daya akkan nìpadán na pasanga daya úbás nu. ¹² Maggan-gánas kayu wala pára Kiyà. Ay mangalà kayu wala ka kanan nu kadaya noray búnga daya mul-múla kadaya tal-tálun nu. ¹³ Ay kiyán nga dagun pe, ay mepatulli ngámin nin daya sanikuwa kadatu nunna makin-kuwa.

¹⁴ Ay nu magláku kayu onu gumátang kayu ka lusà kiya kamungayán nu, ay akkan nu gundawáyan ya isaisa kadakayu. ¹⁵ Ay nu gumátang kayu ka lusà kiya kamungayán nu, ya pagbáyad nu, ay mebasár kitu nuddi nga dagun na aggipatulli kadaya ginatángan na san-sanikuwa. Ay ya magláku, ay masápul ibasár na pe ya báyard na lusà kiya nabansi pikam ma dagun panda kiya aggipatulli manin kadaya nagátang nga lusà. ¹⁶ Ay nu mabayág pikam ma dagun, ay nangína pe. May nu bittì ala nga dagun nin, ay nalà-lapat pe ya báyard na. Ata ya gatángan nu onu iláku nu nga lusà, ay mebasár pe nu mamin-piga kayu wa magápit. ¹⁷ Akkan kayu magkikinnultit, magansing kayu Kiyà. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

¹⁸ Túya masápul surútan nu ngámin nga lin-lintag se bil-bílin ne APU, senu áwan nu kapà-pàyanán kiya ag-agyán nu kiya lusà nga pangippannán na kadakayu. ¹⁹ Adu tutu wala ya maápit nu kiyán na lusà, ay akkan kayu maaw-awanán. Ay díkod napiya ya kabiy-biyág nu. ²⁰ May get nu magsaludsud kayu nga nán nu, ‘Nágan na lugud ya pagbiyág mi ki

mekapittu nga dagun na akkan kami magmúla se maggáni?’²¹ Akkan nu paglídug yán, ta bindisiyonán ne APU ya lusà ki mekannam nga dagun, senu adu ya apítan nu, ay umanáy ka kanan nu ki unag na tallu dagun.²² Ay ki mekawalu nga dagun na agmúla nu manin, ay atán pikam ya kúpág nu kitu ápit nu kitu mekannam dagun, nga ittu ya kanan nu panda ki aggápit nu manin ki mekasiyám dagun.

Ya aggipatulli kadaya lusalusà

²³ “Akkan nu mabalin iláku ya lusà ka kuw-kuwa ngin ka panda naya gummátang, ta kuw-kuwa ne APU ya lusà, ay árig nu wala ya agtangeli nga magub-ubra kiya lusà na.²⁴ Ay nu naláku ya lusà, ay rabbang na tu makin-lusà nga gatáangan kammin tu lusà na.²⁵ Ay nu napilitán ya isa nga kamungayán nu nga iláku na ya lusà na gapu ki kinapubri na, ay masápul la gatáangan kammin naya kaadanniyán na kabagiyán na tu neláku.²⁶ May nu áwan na nga kabagiyán na gumátang kammin kiya neláku na nga lusà, ay se la bumánang, ay aggína ngin mismu ya gumátang kammin kitu lusà na.²⁷ Ay ibanor na ya pagbáyad na kitu naglakúwán na kadaya dagun na nabansi pikam sakbay ya dagun na aggipatulli kadaya lusalusà.²⁸ May nu áwan na panggátang kammin kitu lusà na, ay kuw-kuwa natu nangilakuwán na panda kiya dagun na aggipatulli kadaya lusà kadaya dáti ya makin-lusà. Ay nu umbet yán na dagun, ay mepatulli kammin kaggína tu lusà na.

²⁹ Ay nu balay nga atán kiya nadarupírip pa íli ya iláku naya isa nga tolay, ay isa dagun ya waya na nga gatáangan kammin tu balay na.³⁰ May nu akkan na magátang nu malpás ya isa nga dagun, ay kuw-kuwa natu gummátang ngin ka panda. Ay oray nu umbet ya dagun nga aggipatulli kadaya kuw-kuwa, ay akkan mepatulli yin kaggína.³¹ May nu daya balay nga atán kadaya il-íli nga áwan darupírip ya meláku, ay mepáda ya angwa nu kadaya meláku nga lusà. Mabalin na gatáangan kammin natu makin-balay, ay se masápul nga mepatulli kammin kaggína nu umbet tu dagun nga aggipatulli kadaya kuw-kuwa.³² Ngamay kadaya il-íli daya Levita, ay atán peyang ya karbangan da nga gatáangan kammin daya balay da nga neláku da.³³ Nu iláku na isa Levita ya balay na nga atán ki unag na nadarupírip pa íli, oray nu akkan na nga magátang kammin, ay mepatulli kammin kaggína ki dagun nga aggipatulli kadaya kuw-kuwa, áta daya

balay daya Levita, ay tittu dayán daya ngáni da nga kuw-kuwa da kiya ngámin Israel. ³⁴ May daya agpastuwán kiya lebut na íli da, ay akkan da mabalin nga iláku, ta kuw-kuwa da ngámin na Levita dayán ka panda.

Ya agpàkaw kadaya napubri

³⁵ Ay nu atán kadaya kamungayán nu ya marigátan ki biyág na, ay se áwan na mabà-baal, ay sengán nu nga ummán kiya isisseng nu kadaya agtangeli, ta senu metúluy na ya mepag-agyán kiya íli nu. ³⁶ Akkan nu pagan-anaan onu pagganansiyaán ya oray inna nga ipàkaw nu kaggína. Magansing kayu ke Dios. Bay-án nu wala nga mag-agyán kiya íli nu. ³⁷ Akkan nu pagan-anaan ya pirà nga ipàkaw nu kaggína, se akkan nu pe pagganansiyaán daya makkán nga iláku nu kaggína. ³⁸ Iyà nge Yahweh nga Dios nu, nga nangitálaw kadakayu ka Egipto, ta senu ipakin-kuwà kadakayu ya lusà na Canaan, senu Iyà in ya Dios nu.”

Ya pannakawayawaya daya asassu

³⁹ Ay nu atán kadaya kamungayán nu ya pumubri tutu wala, ta iláku na ya baggi na kadakayu, ay akkan nu pagubraan nga ummán ka asassu. ⁴⁰ Ibíláng nu ka matangdánan na pagub-ubraan nu, nga mag-agyán ki balay nu. Magsirbi kadakayu panda ki dagun na pannakawayawaya daya asassu. ⁴¹ Ay díkod nu umbet yán nga dagun, wayawayaán nu ngin se daya annánà na, ta senu magulli da kammin kiya pamilya da se kiya lusà datu apuapu da. ⁴² Akkan da mabalin meláku daya ilIsrael nga ummán kadaya asassu, ta asassu kuda nga netálaw ku ka Egipto. ⁴³ Akkan nuda pà-paultuwan; magansing kayu Kiyà a Dios nu. ⁴⁴ Ay daya mabalin nu gatárgan ka asassu nu wa lalláki se babbay, ay daya sabáli nga tolay kadaya il-íli kiya lebut. ⁴⁵ Annung nu pe nga gatárgan ka asassu nu daya annánà daya agtangeli kadakayu, se daya annánà da nga neanà ki íli nu. Ay annung da ya magbalin ka kuw-kuwa nu win. ⁴⁶ Annung nuda pe nga ipatáwid kadaya annánà nu nga magbalin ka asassu da panda ki kasibbiyág da. Ittu dayán daya annung nu wa kuwaan ka asassu nu. May akkan nu mabalin kuwaan yán kadaya páda nu wa ilIsrael.

⁴⁷ Ay nu atán daya bumánáng kadaya agtangeli kadakayu, ay se atán pumubri kadaya kamungayán nu se mapilitán da nga iláku ya baggi

da kiya nabànáng nga agtangeli onu kadaya pamilya na ka asassu da, ^{48–49}ay atán rabbang da nga masaka naya wagi da, onu ya ulitag da, onu kapinsán da, onu oray iinna kadaya nàgud pà nang nga pampane da. Ay nu tura dala nga bumànáng, ay aggída kampela ngin nin ya mangsaka kadaya baggi da. ⁵⁰Ay se da amomanán tu nanggátang kaggída se da bilángan ya dagun manggayát kitu nekeláku da panda kiya dagun na pannakawayawaya daya asassu. Ay se da ngala banorán ya kawayaán da. Ay mepáda ya báyard da kiya makadagun na tangdán naya isa nga manglu. ^{51–52}Ay ya bayádan da ngala ay datu dagun na nabansi pikam panda kiya dagun na pannakawayawaya daya asassu. ⁵³Ay tu agtangeli nga gumátang kaggída, ay ibíláng nada ka pilluwan na ki káda dagun. Akkan nu ipalúbus sa pà-paultuwan daya apu dada. ⁵⁴May nu akkan da pikam mala nga mawayaán ki ummán kadayán na pamuspúsán, ay mawayaán da la ngin se daya annánà da ki dagun nga pannakawayawaya daya asassu. ⁵⁵Akkan mabalin na asassu peyang da sabáli toláy daya iIsrael, ta asassu kuda nga netálaw ku ka Egipto. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.”

Ya gun-guna daya manangikurug

(Deut. 7:12-24; 28:1-14)

26 Ay nán manin ne APU, “Akkan kayu mangwa kadaya sinan diy-diyos, onu mangwa kadaya sinan toláyán, onu mangippáy kayu kadaya adígi nga batu, onu mangwa kayu ka nakurtiyán na batu nga day-dayáwan nu kiya lusà nga kapannán nu. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

²Ngilínan nu ya algaw nga aggiimáng se ipatag nu ya giyán nga agday-dayáwan kiyà. Iyà nge Yahweh. ³Ay nu surútan nu daya lin-lintag ku, se ikurug nu peyang daya bil-bílin ku, ⁴ay pagudanan ku ki tiyampu nga akasápul nu, ta senu adu ya maápit nu kadaya lusà nu, se nabúnga pe daya káyu wa makkán ya búnga da. ⁵Adu tutu wala ya búnga daya mul-múla nu, ta akkan kayu pikam nabalín naggáni oray pinagbubúrás sin kadaya úbás nu. Ay akkan kayu pikam nabalín nagbúrás kadaya úbás nu, ay pinagtutugnu win ka trígo. Ay makappag kayu tutu wala, se áwan nu kapà-pàyanán kiya lusà a pagyanán nu. ⁶Awan nu wa riribù kiyán na lusà. Matúdog kayu nga áwan ikansing. Pataláwan ku daya narungat ta alsádu wa animál, ay se áwan pe yin ya manggubát kadakayu kitúni

na. ⁷Palsuwán nu pay a daya kalínga nu, se rapúnan nuda. ⁸Ay oray ya limma ngala kadakayu, ay palsuwan da ya magatut, ay ya magatut kadakayu ay palsuwan da ya sangapúlu ríbu. Ay rapúnan nu daya kalínga nu. ⁹Tag-tagasinnán takayu se paganában takayu. Ay tungpálan ku ya karì kadakayu. ¹⁰Adu tutu wala ya ápit nu, ay túya magkúpág kayu kiya sumarunu nga dagun, ay ilawanán nu daya kúpág nu, ta senu atán pagippayán nu kiya apaggápit nu. ¹¹Mepagyán nà kadakayu, ay akkan takayu igsán. ¹²Bulunan takayu oray kawà na ya kapannán nu. Iyà ya Dios nu, ay dakayu daya tolai ku. ¹³Iyà nge Yahweh nga Dios nu wa nangítalaw kadakayu ka Egipto, ta senu akkan dakayu asassuwan nin. Nippà ku win ya pannakaasassu nu nga ittu ya mangirurum kadakayu, ta senu akkan kayu win na magguùmà a magdal-dalen.”

Ya kapanísán da nu sumuwáy da

(Deut. 28:15-68)

¹⁴Ay nán manin ne APU, “Ay nu akkan dà a ikur-kurug se akkan nu surútan daya bil-bílin ku, ¹⁵se akkan nu pagan-anu daya lin-lintag ku, se lúsawan nu daya bil-bílin ku, ta summuwáy kayu kadayán, ay se nu akkan na ipat-patag ya kari ku kadakayu, ¹⁶ay panísan takayu. Iddán takayu ka pakarig-rigátan nu. Pagtakitan takayu ka sinakit nga áwan na kaagásan, se pagdagangan takayu ka dagáng nga makakkúláp, se main-ínut kayu wa magkapsut. Awan nu málaálà nga búnga daya imúla nu, ta daya kalínga nu ya magkán kadaya búnga da. ¹⁷Paglikudán takayu, ay se bay-án ku nga abáan dakayu daya kalínga nu, se dakayu iturayán. Magtatagtág kayu oray nu áwan ya magappal kadakayu gapu kiya ansing nu. ¹⁸Ay nu akkan nu pikam mala nga ikur-kurug dedi nga bil-bílin ku, ay panísan takayu ka mamin-pittu pikam ya kinasamnga na gapu kadaya bas-básul nu. ¹⁹Panísan takayu kiya kinasúkir nu. Akkan ku tutu wala pagudanan senu magkulnit tutu wala ya lusà nu nga ummán kiya balayyáng. ²⁰Ay áwan sur-surbi daya pagrig-rigátan nu, gapu ta áwan nu wa maápit kadaya lusà nu, se akkan pe magbúnga daya mul-múla nu nga káyu.

²¹Ay nu itul-túluy nu kammala ya magsúkir kiyà se akkan dà gínán, ay amúngán ku manin ka mamin-pittu ya kapanat na kaparigátan nu. ²²Iparob ku daya alsádu wa narungat ta animál, ta senu umbet da nga

patayán daya annánà nu se daya animál nu, senu marápun kayu panda ki áwan tolatolay yin kadaya kal-kalsáda.

²³ Nu akkan dà kammala gî-gínán kadedi nga kapanísán nu, ay se itul-túluy nu ya magsúkir pikam kiyà, ²⁴ ay kaguráan takayu tutu wala, ay se mamin-pittu pikam ya kapanat naya rígát nga kuwaan ku kadakayu may tu nunna nga rígát nu. ²⁵ Paraut takayu kadaya kalínga nu, ka pannakapánis nu kiya akkan nu angngipatag ki karì kadakayu. Ay nu magsirù kayu kiya íli nu, ay pagtakitan takayu ka sinakit nga áwan na kaagásan. Ay díkod sumúku kayu kadaya kalínga nu. ²⁶ Pagulatan takayu. Ay díkod mìnung ki sissa ngala nga aglutuwán ka sinápay ya sinápay nga lutuwan kuma daya sangapúlu nga babbay. Ibingabíngay da ngala kadakayu ya kanan nu, ay túya akkan kayu mabtug.

²⁷ Ngamay nu akkan kayu pikam mala nga manggìna kiyán, se akkan dà ikurug oray nu nàwa ngámin dayán nga kaparigátan nu, ²⁸ ay makarungat tà tutu wala kadakayu, ay túya mamin-pittu pikam ya kapanat naya panagrígát nu. ²⁹ Ta gapu ki ulát ta umbet kadakayu ay kanan nu win oray daya annánà nu. ³⁰ Dadàlan ku ngámin daya pináding nu kadaya ban-bantay nga pagday-dayáwan nu kadaya sinan diy-diyos nu. Dadàlan ku pe daya anidúgán nu ka insensu se daya agbasuwán nu, se ku la nga buntúnan daya baggi nu kadaya dinadál ku nga sinan diy-diyos nu. Ay lùsawan takayu tutu wala ngin. ³¹ Dadàlan ku pe daya íli nu, se ya pagday-dayáwan nu, ay se lùsawan ku win daya datu-dátun nu. ³² Ay dadàlan ku tutu wala pe ya íli nu. Ay masdaáwan daya kalínga nu ki singan na nu umbet da nga mangsákup ki íli nu. ³³ Pagubát takayu kadaya kalínga nu, ay masip-siparà kayu kadaya nagbal-baláki nga íli. Awan tutu wala ya mabansi kadakayu kiya natar-tarawesáng nga íli nu.

³⁴⁻³⁵ Ay díkod memangán pe ya lusà ka mabayabayág ga dagun na áwan mag-agayán, se ki ligge nu nga atán kadaya íli daya kalínga nu, ta akkan nemangán kitu ag-agyán nu. ³⁶ Ay daya nasip-siparà kadakayu ay pagbalinan kuda ka natalaw kiya kaatán da kiya íli daya kalínga nu, ta oray nu karasikket tala daya ad-adon ay ikansing da. Agkedùláp da nga magtatálaw oray nu áwan manggubát ta magappal kaggída. ³⁷ Ay magdudungpár da nga magtatálaw ta dálin da nu atán manggubát kaggída oray nu áwan kammala ngin nin. Awan nu win na mabà-baal kadaya kalínga nu. ³⁸ Magkakátay kayu se metaman kayu kiya lusà daya kalínga

nu. ³⁹ Ay daya makalásat kadakayu ay main-ínut da nga matay gapu kiya básul nu se daya básul datu apuapu nu.

⁴⁰ May nu ipudnu da daya nagbasúlán da se básul datu apuapu da nga summuwáy se nagsúkir kiyà, ⁴¹ nga ittu ya gapu na nga nangalùsawán ku kaggída, se ittu pe ya gapu na nga nepàrù kuda kiya lusà daya kalínga da, se nu magpakumbaba da se da awátan ya kapanísán daya nagbasúlán da, ⁴² ay damdamman ku tu karì kade Jacob, Isaac se Abraham. Ay tungpálan ku tun na karì nga iddè ya lusà kadaya tolay ku. ⁴³ May munna pikam nga pataláwan kuda senu makemáng tutu wala ya lusà, se masápul nga ikáru da daya nagbasúlán da gapu ta akkan da pinagan-anu datu lin-lintag se bil-bílin ku. ⁴⁴ May oray nu mapakuna, ay akkan kuda pagdudoray, onu igsán da tutu wala kiya kaatán da kiya lusà daya kalínga da, áta nu pakunán ku ay paglikudán ku tu kari ku kaggída, ay akkan ku màwa yán. Iyà nge Yahweh nga Dios da. ⁴⁵ Ngamay damdamman ku tu kari ku kadatu apuapu da nga netálaw ku ka Egipto ki pagmar-marngán daya nagbal-baláki nga íli, ta senu Iyà in ya Dios da. Iyà nge Yahweh.”

⁴⁶ Tu ngámin dayán datu lin-lintag se bil-bílin nga nekagiyán ne APU kadatu iIsrael ka bantay Sinai nga nepekagi na kitu Moses.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya midde ke APU

27 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Ikagim kadaya iIsrael dedi nga pagannurútán. Nu atán magsipata nga mangidde ke APU ka tolay ka panungpál na kiya sipata na, ay mabalin na nga sakaan ya tolay ka pinaláta nga silber sigun ki banor na. ³ Nu laláki ya tolay nga magdagun ka duwa púlu panda kiya magdagun ka annam púlu, ay limma púlu nga pinaláta nga silber na Templo ya panaka na. ⁴ Ay nu babay ya tolay, ay tallu púlu nga pinaláta nga silber. ⁵ Ay nu magdagun ka limma panda ka duwa púlu, ay duwa púlu nga pinaláta nga silber nu laláki. Ay nu babay, ay sangapúlu wa pinaláta nga silber. ⁶ Ay nu makabúlán ya an-anà panda ki limma dagun, ay limma nga pinaláta nga silber nu laláki. Ay tallu nga pinaláta nga silber nu babay. ⁷ Ay nu magdagun ka nasurù nga annam púlu ya tolay, ay sangapúlu se limma nga pinaláta nga silber nu laláki. Ay sangapúlu wa pinaláta nga silber nu babay. ⁸ Ay nu napubri ya nagsipata se akkan na mabaal bayádan ya nakagi nga panaka na, ay mawe na ippan

ya tolay ki pádi. Ay kagiyan naya pádi ya banor na, sigun kiya mabaal naya nagsipata nga ibáyad.

⁹ Ay nu animál ya idde na ke APU ka panungpál na ki nesipata na, ay napatag yán nga dátun ke APU. ¹⁰ Akkan tutu wala mabalin na sukatán ka oray nágan na. Ay nu ipílit nu wa sukatán, ay kuw-kuwa ne APU ya sukatán nu se iya panukát nu. ¹¹ Ay nu animál la ibíláng na lintag ka naragit ya idde na ka panungpál na ki nesipata na, ay akkan mabalin medátun yán ke APU. Masápul la mepassingan ya animál kiya pádi. ¹² Ay díkod banorán na pádi ya animál, sigun ki masingan na nga nadakè se napiya. Ay nu nágan na tu pinangbanor na, ay ittu tunin. ¹³ Ay nu piyán na kammin sakaan ya animál, ay masápul la amúngán na pikam ya báyad na animál ka pagkalimma naya banor na.

¹⁴ Ay nu balay ya piyán na nga idde ke APU, ya pádi ya mangagi kiya banor na sigun kiya masingan na nga nadakè onu napiya. Díkod nu nágan na ya kagiyan na pádi nga banor na, ay ittu yanin ya báyad na. ¹⁵ Ay nu piyán kammin gatángan na tolay ya balay na, ay masápul amúngán na pikam tu pagbáyad na ka pagkalimma natu banor natu balay.

¹⁶ Ay nu lusà a táwid na tolay ya piyán na nga idde ke APU, ay mebasár ya banor na kiya kaadu naya aggì nga memúla; limma púlu pinaláta nga silber ya banor naya lusà nu magatut kílú nga aggì ya memúla. ¹⁷ Ay nu idátun na tolay ya lusà na ki dagun na ababbalin ya dagun na aggipatulli kadaya lusà kadaya dáti makin-kuwa, ay ittu na kam ya banor na. ¹⁸ May nu nedátun na ya lusà kalpasán naya dagun nga aggipatulli kadaya dáti makin-kuwa, ay banorán na pádi ya lusà sigun kiya bíláng naya dagun na nabansi pikam panda kiya dagun manin nga aggipatulli kadaya kuw-kuwa. Ay mìsay ya báyad na kadatu napalábas sa dagun. ¹⁹ Nu piyán na tolay ya nangidátun nga sakaan kammin ya lusà na, ay masápul nga bayádan na ya nekagi nga banor na, se na amúngán pikam ka pagkalimma naya banor na. ²⁰ Ay nu akkan na nasaka ya lusà na onu neláku na ka sabáli, ay akkan na ngin na magátang kammin ya lusà na. ²¹ Ay kiya umbet ta dagun nga aggipatulli kadaya lusà kadaya dáti makin-kuwa, ay kuw-kuwa ne APU ngin tu lusà ka panda; mepakin-kuwa ya lusà kadaya pappádi. ²² Ay nu ipakin-kuwa na isa nga tolay ke APU ya ginátang na nga lusà, nga akkan na táwid, ²³ ay banorán na pádi ya lusà sigun kiya nabansi pikam nga dagun panda kiya dagun na aggipatulli kadaya lusà kadatu dáti nga makin-kuwa, se masápul bayádan na kitun kam nga algaw; napatag

ga ipakin-kuwa ke APU ya báyard na. ²⁴Ay kiya dagun nga aggipatulli kadaya kuw-kuwa, ay mepatulli kammin ya lusà kitu nanggatángan na nga makin-táwid kitun na lusà. ²⁵Ay ngámin na pagbáyad kadaya sakaan nu, ay pinaláta nga silber na Templo ya mausár. ²⁶Awan ya mangidátun ke APU kadaya munna nga an-anà daya animál nu, ta ngámin na munna nga an-anà daya báka nu, karneru se kalding nu, ay gángay kammala nga kuw-kuwa ne APU da ngin. ²⁷May nu mebíláng ka naragit ya an-anà na animál nu, ay sakaan nu ki banor na kammin, ay se amúngán nu pikam ya pagbáyad nu ka pagkalimma na ya banor na. Ay nu akkan nu nga masaka, ay meláku ki banor na ngala.

²⁸Ngamay akkan mabalin na meláku onu masaka ya oray nágan na nga nengáni nu win ke APU; tolay mán, onu animál, onu lusà. Kuw-kuwa ne APU da peyang ngin ka panda. ²⁹Oray mán nu tolay, nu nengáni yin ke APU, ay akkan nu mabalin sakaan nin. Masápul matay.

³⁰Ay ya pagkapúlu daya ngámin na maápit nu kiya lusà nu, trígo mán, onu búnga daya káyu, ay kuw-kuwa ne APU. Napatag kaggína dayán. ³¹Ay nu piyán na isa nga tolay nga gatángan kammin ya pagkapúlu nga idde na kuma, ay masápul la amúngán na pikam ka pagkalimma na tu pagbáyad na. ³²Ay nu bilángan nu daya karneru se báka nu, ngámin na mekasangapúlu ki agbíláng nu, ay kuw-kuwa ne APU da. ³³Ay akkan mabalin na sinnan na makin-kuwa nu napiya onu akkan tu mekasangapúlu. Akkan na pe mabalin sukatán. Ay nu tura na la nga sukatán, ay kuw-kuwa ne APU win tu sukatán na se itu panukát na. Ay akkan nada pe mabalin sakaan nin.”

³⁴Tu dayán daya bil-bílin na nekagiyán ne APU kitu Moses ka bantay Sinai nga pagannurútán datu iIsrael.

Numbers

Tu nunna nga nakasensus datu iIsrael

1 Ay kitu munna nga algaw kitu mekàduwa nga búlán kitu mekàduwa nga dagun kane magtálaw datu iIsrael ka Egipto, ay nán ne APU kitu Moses kitu Tabernákulu kitu ir-ir-er ka Sinai. ²“Bilángen nu se Aaron daya iIsrael ki káda pamilya meráman daya pútupútut da, se ya naggay-gayatán da. Isurátan nu ya ngag-ngágan daya ngámin na lalláki, ³nga magdagun ka nasurù duwa púlu nga annung da ya magsuldádu. ⁴Makiseng kayu kadaya pangmanàman daya káda tangámalán nga apu pe naya pamilya na.” ⁵Ay tu dedi datu napíli ki ngámin bungguay pára kiyán nga ubra; aggída ya ap-apu da kiya naggayatán da nga tangámalán: Ya napíli kiya tangámalán de Ruben, ay e Elizur nga pútut tu Shedeur.

⁶Ka tangámalán de Simeon, ay e Shelumiel nga pútut tu Zurishaddai.

⁷Ka tangámalán ne Juda, ay e Nashon nga pútut tu Aminadab.

⁸Ka tangámalán ne Issacar, ay e Netanel nga pútut tu Zuar.

⁹Ka tangámalán ne Zebulun, ay e Eliab nga pútut tu Helon.

¹⁰Ka tangámalán ne Efraim, ay e Elishama nga pútut tu Ammihud; ka tangámalán ne Manasse, ay e Gamaliel nga pútut tu Pedazur.

¹¹Ka tangámalán ne Benjamin, ay e Abidan nga pútut tu Gideoni.

¹²Ka tangámalán ne Dan, ay e Ahiezer nga pútut tu Ammishaddai.

¹³Ka tangámalán ne Asher, ay e Pagiél nga pútut tu Okran.

¹⁴Ka tangámalán ne Gad, ay e Eliasaf nga pútut tu Deuel.

¹⁵Ka tangámalán ne Naftali, ay e Ahira nga pútut tu Enan.

¹⁶Tu dayán datu napíli nga ap-apu datu tangámalán daya iIsrael.

¹⁷Ay díkod inurnung tu Moses se tu Aaron dayán na napíli nga ap-apu.

¹⁸Ay gapu kitu nesisseng dedi nga sangapúlu se duwa nga lalláki, ay inurnung de Moses se tu Aaron datu ngámin nga bungguay kitu munna nga algaw kitu mekàduwa nga búlán, se da nerigistru datu ngámin tolay sigun kitu apuapu se pamilya nga naggay-gayatán da. Ay se da nesúrat datu ngag-ngágan da se da binílang datu magdagun ka duwa púlu se nasurù, ¹⁹ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses kitu ir-ir-er ka Sinai. Ay

díkod sinensus ne Moses datu tolay. ²⁰ Ay nesurátan da tu ngag-ngágan datu lalláki nga annung da ya magsuldádu nga magdagun ka duwa púlu onu nasurù, nga meannátup ki pamilya nga naggayatán da. Ay nanggayat da nagisúrat kade Ruben nga tangámalan nga manákam nga an-anà ne Jacob. Tu idi ya dágup da ngámin: ²¹ Ya bílang de Ruben nga tangámalan, ay 46,500,

22–23 de Simeon ay 59,300,

24–25 de Gad ay 45,650,

26–27 de Juda ay 74,600,

28–29 de Issacar ay 54,400,

30–31 de Zebulun ay 57,400,

32–33 de Efraim ay 40,500,

34–35 de Manasse ay 32,200,

36–37 de Benjamin ay 35,400,

38–39 de Dan ay 62,700,

40–41 de Asher ay 41,500,

42–43 de Naftali ay 53,400.

⁴⁴ Tu dayán datu nelistaán de Moses se Aaron se datu sangapúlu se duwa nga apu datu iIsrael nga nangidaúlu kadatu tangámalan da kampela ngin nin. ^{45–46} Ay díkod ya dágup ngámin datu iIsrael nga magdagun ka duwa púlu se nasurù nga annung da ya makigubát ay 603,550 ⁴⁷ Ay akkan neráman datu Levita nga nelista kadatu duddúma nga tangámalan, ⁴⁸ gapu ta ittu tu kinagi ne APU kitu Moses, ⁴⁹ nga, “Nu sensúsam daya mabalin nga magsuldádu, akkan mu iráman daya Levita nga tangámalan. ⁵⁰ Aggída ya pakammuwam ki tulda nga báwi ne Dios se ngámin nga kuw-kuwa na. Aggída ya pára agtu se magtarakan ki báwi se kadaya sannikuwa na, ay magkampu da ki lebut na. ⁵¹ Ay ki káda magalit kayu ki pagkampuán nu, ay gabbán da ya báwi se da la manin ipasíkad ki baru nga pagkampuán nu. Matay ya oray iinna nga akkan Levita nga umadanni ki báwi. ⁵² Magkampu daya káda tangámalan na iIsrael kiya bátug giyán na bungguay da kampela ngin. ⁵³ May daya Levita, ay magkampu da kiya lebut na Báwi ne Dios, ta senu bantayán da, ta áwan ya makaadanni nga akkan Levita, ta ittu yán ya gapuwánan na akarungat ne Apu kadaya iIsrael.” ⁵⁴ Ay díkod tinungpál kurug datu iIsrael datu ngámin nga nebílin ne APU kitu Moses.

Ya kaurus daya tangámalán nu magkampu da

2 Ay nán ne APU kade Moses se Aaron: ²“Nu magkampu daya ilsrael, ay mabag-bagtu da sigun ki tangámalán na naggayatán da se kiya kabagiyán da. Atán bandera naya káda tangámalán, ay se atán pangimaddán kadaya magkakabagiyán. Mepasikád daya báwi da ki lebut na Tabernákulu. ³Daya magkampu ki pane lattakán, ay ya tangámalán Juda. Ya mangiapu kaggída, ay nge Nashon nga pútut ne Amminadab. ⁴Ya bílang daya nelista, ay 74,600. ⁵Ay ya magkampu kiya taging da, ay ya tangámalán Issacar. Ya mangiapu kaggída, ay nge Netanel nga pútut ne Zuar. ⁶Ya bílang daya nelista, ay 54,400. ⁷Ay se yala ya tangámalán ne Zebulun taging da. Ya mangiapu kaggída, ay nge Eliab nga pútut ne Helon. ⁸Ya bílang daya nelista, ay 57,400. ⁹Ya dágup ngámin dayán na idaúlu naya tangámalán Juda, ay 186,400.

Aggída ya maginunna nga magmartsa.

¹⁰Ya tangámalán ne Ruben, ay magkampu da ki panillod na Tabernákulu. Mabag-bagtu da pe sigun ki mangiapu kaggída. Ya mangiapu kiya tangámalán Ruben, ay nge Elizur nga pútut ne Shedeur. ¹¹Ya bílang daya nelista, ay 46,500. ¹²Ay ya magkampu ki taging da, ay ya tangámalán ne Simeon. Ya mangiapu kaggída, ay nge Shelumiel nga pútut ne Zurushaddai. ¹³Ya bílang daya nelista, ay 59,300. ¹⁴Ay se la nga ya taging da, ay ya tangámalán ne Gad. Ya mangiapu kaggída, ay nge Eliasaf nga pútut ne Deuel. ¹⁵Ya bílang daya nelista, ay 45,650. ¹⁶Ya dágup ngámin dayán na idaúlu na tangámalán Ruben, ay 151,450.

Aggída ya sumarunu nga magmartsa.

¹⁷Ay se yala nga sumarunu daya Levita nga sikkaagtu kadatu aruminta naya Tabernákulu. Magyán da kitu nagbátán datu nunna nga duwa nga tangámalán, se ki muddi nga duwa nga tangámalán. Ya urnus da nga magmartsa, ay páda na kam kiya urnus da nu magkampu da. Atán da kampela ngin nin kitu giyán datu bandera nga tagematun da.

¹⁸Ya tangámalán ne Efraim, ay magkampu da ka padne sirbútán. Atán kampela ya bandera da ngin. Magbabagtu da sigun ki mangiapu kaggída. Ya mangiapu kiya tangámalán ne Efraim, ay tu Elishama nga pútut ne Ammihud. ¹⁹Ya bílang daya nelista, ay 40,500. ²⁰Ya magkampu ki taging da, ay ya tangámalán ne Manasse. Ya mangiapu kaggída, ya nge Gamaliel nga pútut ne Pedazur. ²¹Ya bílang daya nelista, ay 32,200. ²²Ay ya

magkampu ki taging da, ay ya tangámalan ne Benjamin. Ya mangiapu kaggída, ay nge Abidan nga pútut ne Gideoni. ²³Ya bílang daya nelista, ay 35,400. ²⁴Ya dagup ngámin dayán na iapuwán na tangámalan Efraim, ay 108,100.

Aggída ya mekalu nga magmartsa.

²⁵Ay daya magkampu ka pane dáya na Tabernákulu, ay daya tangámalan na idaúlu naya tangámalan ne Dan. Ya mangiapu kiya tangámalan ne Dan, ay nge Ahiezer nga pútut ne Ammishaddai. ²⁶Ya bílang daya nelista, ay 62,700. ²⁷Ya magkampu ki taging da, ay ya tangámalan ne Asher. Ya mangiapu kaggída, ay nge Pagiél nga pútut ne Ocran. ²⁸Ya bílang daya nelista, ay 41,500. ²⁹Ay ya magkampu ki taging na, ay ya tangámalan ne Naftali. Ya mangiapu kaggída, ay nge Ahira nga pútutu ne Enan. ³⁰Ya bílang daya nelista, ay 53,400. ³¹Ya dagup ngámin dayán na idaulu na tangámalan ne Asher, ay 157,600.

Aggída ya kuddiyán na magmartsa.”

³²Ay magdagup ka 603,550 ya bílang ngámin datu tangámalan na iIsrael nga nelista. ³³Datu Levita ay akkan da neráman kitu sensus da nga iIsrael, ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses.

³⁴Ay díkod kinuwa ngámin datu iIsrael dayán, ta ittu ya nebílin ne APU ke Moses. Nagkampu tu káda tangámalan sigun kitu tangámalan da se akkobung da kampela ngin, se ummán pe kiyán ya urnás da nu magmartsa da.

Datu pútupútut tu Aaron

3 Ay tu dedi datu pútupútut de Aaron se Moses kitu nangamomán ne APU kitu Moses ka Bantay Sinai. ²Tu dedi datu pútut tu Aaron: tu Nadab tu manákam, se yala tu Abihu, se la tu Eleazar se la nga tu Itamar. ³Aggída datu natudinán se naurdenán na magsirbi nga pappádi. ⁴Ngamay natay de Nadab se Abihu ki àrang ne APU kane magusár da ka ur-úray nga apuy kitu nagdátun da ke APU kitu ir-ir-er ka Sinai. Ay áwan da annánà, ay tútu de Eleazar se Itamar datu pappádi ki báyat tu nagpádi pe natu ama da nga Aaron.

Daya ubra datu Levita

⁵Ay nán manin ne APU kitu Moses: ⁶“Ayabám daya gakagaka ne Levi, se muda ippan ke Aaron nga pádi, ta senu aggída ya kaseng na. ⁷Kuwaan da daya ngámin na ipàwa ne Aaron kaggída, se aggída ya makammu kadaya masápul daya tolay kiya Tabernákulu. ⁸Ay aggída ya makammu kadaya ngámin na usár ki Tabernákulu, se kadaya kasapúlán daya iIsrael ki agsirbi da kiya Tabernákulu. ⁹Díkod ya ubra daya Levita, ay aggída ya sumeng kade Aaron nga maggaáma kadaya ub-ubra da. ¹⁰De Aaron se daya putupútut na ngala daya mabalin magpádi nga mangwa kadaya ubra pádi. Matay ya oray iinna nga magpádi nga akkan na pútupútut ne Aaron.”

¹¹Ay nán ne APU manin ke Moses, ¹²“Kuw-kuwa ku daya Levita. Aggída ya sukát daya munna nga annánà daya iIsrael. Kuw-kuwa kuda, ¹³áta kitu algaw nga nagpatay ku kadatu manákam nga annánà datu iEgipto, ay nekísi ku ngin daya ngámin na manákam nga annánà daya iIsrael nga laláki ka kuw-kuwà; animál mán onu tolay, ay mepakin-kuwa da ngámin kiyà. Iyà nge Yahweh.”

Ya nekarigistru datu Levita

¹⁴Ay nán manin ne APU ke Moses kitu kaatán da kitu ir-ir-er ka Sinai. ¹⁵Ilistám daya Levita sigun ki apuapu se pamilya nga naggayatán da. Ilistám ya ngágan daya ngámin na lalláki nga makabúlán da se nasurù.” ¹⁶Ay díkod ittu tu kinuwa kurug ne Moses. ¹⁷Tu dedi ya ngag-ngágan datu annánà ne Levi: nge Gershon, nge Kohat se Merari. ¹⁸Tu dedi daya ngag-ngágan datu pútut natu Gershon nga ittu pe ya ngag-ngágan datu tangámalán na gakagaka da: nge Libni se nge Shimei. ¹⁹Datu annánà ne Kohat nga ittu pe ya ngag-ngágan datu tangámalán na gakagaka da, ay nge Amram, Izar, Hebron se Uzziel. ²⁰Datu annánà ne Merari, ay nge Mali se Mushi. Aggída ya apuapu datu tangámalán na nangtáwid kadatu ngag-ngágan da.

²¹Ay duwa nga tangámalán ya naggayát kadatu pútupútut ne Gershon: datu Libnita se datu Shimita. ²²Ya dágup datu nelista nga lalláki nga makabúlán da se datu nasurù makabúlán ay 7,500. ²³Ya pagkampuwán dedi nga tangámalán, ay kiya likud na Tabernákulu ka tapíngit na ka

padne sirbútán. ²⁴E Eliasaf nga an-anà ne Lael ya mangiapu kaggída nga Gershonita. ²⁵Aggída ya makammu kitu amin-unag se amin-lasi nga talàbung natu Tabernákulu se tu kurtína natu gagyangan na, ²⁶se datu kurtína nga pinangkadingding na nga nepaliput kitu Tabernákulu, se tu altár se tu kurtína nga lalangán na. Aggída pe ya magtarimán kadayán. ²⁷Ay appát nga tangámalan ya naggayát ke Kohat: datu Amramita, Izarita, Hebronita se Uzzielita. ²⁸Ya dagup datu nelista nga lalláki nga makabúlán se nasurù ay 8,600. ²⁹Ya pagkampuwán dayán ay kitu tapíngit naya Tabernákulu kiya panillod na. ³⁰Ay nge Elizafan nga pútut ne Uzziel ya mangiapu kaggída. ³¹Ay aggída ya makammu kitu Arko, tu tebol, datu dílag, datu anídúgán ka pagbasu se insensu, se datu usár datu pappádi kitu napatag nga giyán, se tu kurtína natu lalangán kitu Kapàgán nga Giyán kitu Tabernákulu. Aggída pe ya magtarimán kadayán ngámin. ³²Ay nge Eleazar nga an-anà ne Aaron nga pádi ya ap-apu datu ngámin na apu datu Levita. Aggína pe ya makammu kadaya magsir-sirbi kitu napatag nga giyán.

³³Ay datu tangámalan na gayát ke Merari, ay datu Malita se datu Mushita. ³⁴Ya dagup datu nelista nga lalláki nga makabúlán se nasurù ay 6,200. ³⁵Ya pagkampuwán dedi nga tangámalan, ay kiya pane dáya naya Tabernákulu. Ay nge Zuriel nga an-anà ne Abihail ya apu da. ³⁶Aggída ya makammu kadatu gamba naya Tabernákulu se adígi na, se datu pagsiínán se datu ngámin na aruminta nga mepanggap kadayán. ³⁷Aggída pe ya makammu kadatu adígi kitu amin-lasi, se datu pagsiínán, se tu tali.

³⁸Ya pagkampuwán de Moses se de Aaron nga maggaáma, ay kiya àràng na Tabernákulu ki padne ka lattakán. Ay aggída ya makammu kadaya màwa kiya Napatag nga Giyán pára kadaya iIsrael. Matay ya oray iinna nga mear-arát kadaya ubra da. ³⁹Ya dagup datu ngámin nga lalláki nga Levita nga makabúlán se nasurù nga nelistaán ne Moses, sigun kitu apuapu da, ay 22,000. Ittu yán ya nebílin ne APU.

Datu Levita ya sukát datu manákam nga an-anà a lalláki datu iIsrael

⁴⁰Ay nán ne APU ke Moses, “Kuw-kuwà daya ngámin na manákam nga lalláki nga annánà daya iIsrael nga makabúlán nin se nasurù. Ay túya ilista mu ya ngag-ngágan da ngámin. ⁴¹Ikísim daya ngámin na Levita ka kuw-kuwà nga sukát datu ngámin nga manákam nga lalláki nga annánà

daya iIsrael! Iyà nge Yahweh! Kuw-kuwà pe daya animál daya Levita nga sukát datu ngámin munna nga annánà daya animál daya iIsrael.” ⁴² Ay díkod nelistaán ne Moses ngámin datu manákam ma annánà nga lalláki datu iIsrael, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ⁴³ Ay ya dágup ngámin datu manákam ma lalláki nga makabúlán da ngin se datu nasurù makabúlán ay 22,273.

⁴⁴ Ay nán manin ne APU ke Moses, ⁴⁵ “Idátun mu kídí kiya daya Levita nga sukát daya ngámin na manákam nga annánà daya iIsrael, meráman daya animál da nga sukát pe daya ngámin nga animál daya iIsrael. Kuw-kuwà daya Levita. Iyà nge Yahweh. ⁴⁶ Ay ad-adu datu manákam nga annánà datu iIsrael may datu Levita ka 273. ⁴⁷ Ay túya bayádam ya káda isa kaggída ka limma pinaláta nga pirà nga ummán kitu dammat datu pinaláta ki Tabernákulu. ⁴⁸ Ay se mu idde ya pirà kade Aaron nga maggaáma.” ⁴⁹ Ay díkod inalà ne Moses datu pirà a báyard kadatu munna nga annánà datu iIsrael nga lalláki. ⁵⁰ Tu dágup ngámin natu pirà, ay 1,365 nga pinaláta nga pirà, nga usár ki Tabernákulu. ⁵¹ Ay se na ngala nidde kade Aaron na maggaáma, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína.

Ya ubra datu tangámalan ne Kohat

4 Ay nán manin ne APU kade Moses se Aaron, ² “Sensúsan nu daya Levita nga tangámalan ne Kohat sigun ki pam-pamilya da, ³ ay se nu ilistaán daya ngag-ngágan daya ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magsirbi kiya Tabernákulu. ⁴ Ya ubra dayán, ay mepanggap kadaya kapàgán pà nang nga mausár kiya Tabernákulu. ⁵ Nu magtálaw kayu ki pagkampuwán nu, lumná de Aaron nga maggaáma kiya Tabernákulu, ay se da ngala sàtagán daya kurtína kiya àráng na Arko se dala idung kiya Arko. ⁶ Ay se dala manin tàbán ya Arko ka napiya nga lálát, se da ngala tàbán manin ka lúpus nga mannáw se dala ippáy daya takkan na búlig na. ⁷ Ay se da ngala tàbán ka mannáw nga lúpus ya tebol nga aggipayán ka sinápay nga medátun ke APU, se da ngala iparotun daya pinggán, se daya malúkung nga aggipayán ka insensu, se datu malúkung nga aggipayán ka dátun, se datu pitser nga aggipayán ka mainum nga medátun. Masápul pe nga atán sinápay kiya tebol. ⁸ Ay se da ngala taddungán ngámin dedi ka daggáng nga lúpus, se da ngala manin tàbán ka napiya nga lálát se dala ippáy daya búlig na. ⁹ Ay

se da ngala manin mangalà ka mannáw nga lúpus se da buguttan daya aggipayán ka dílag meráman datu pingki, se ngámin na aggipayán ka denu olíbo. ¹⁰Ay se da ngala buguttan ka napiya nga lálát se da ngala ippáy kiya nàwa nga pangagtuwán da.

¹¹Ay se dala manin na taddungán ka mannáw nga lúpus ya anidúgán ka insensu nga nàwa ka balitù. Ay se da ngala tàbán ka napiya nga lálát se dala ippáy daya búlig na. ¹²Alà da ngámin daya aruminta nga mausár kiya Tabernákulu se da buguttan da ka mannáw nga lúpus, se da ngala buguttan da pe ka napiya nga lálát, se da ippáy da kiya nàwa nga pangagtuwán da. ¹³Ay se da ngala ippaán daya abu kiya anidúgán ka pagbasu, se da ngala taddungán ki báyolet nga lúpus. ¹⁴Ay se da nga iparotun daya ngámin nga aruminta nga usár kiya anidúgán, ummán kadaya aggipayán ka birgáng, daya dadakkal nga tinidor, daya pála, se daya besin. Ay se da manin na buguttan ka napiya nga lálát se da ippáy daya búlig na. ¹⁵Ay nu mabalin màdungán se matàbán ya ngámin na ar-aruminta naya Tabernákulu, se nu magtálaw kayu win, ay daya pamilya ne Kohat ya mangagtu kadayán ngámin. Ngamay meallang kadaya pútupútut ne Kohat ya mangikkam kadaya kapàgán nga aruminta, ta matay da nu matùbit da dayán. Ay tu dayán daya agtuwan daya pamilya ne Kohat ki káda angikalit nu kiya Tabernákulu.

¹⁶E Eleazar nga pútut ne Aaron nga pádi ya makammu kiya denu pára kadaya dílag, se kiya nabangug nga insensu, se kiya dátun na makkán, se iya ikkiípu nga denu se kadaya ngámin ar-aruminta nga mausár kiya Tabernákulu.”

¹⁷Ay nán ne APU kade Moses se Aaron: ¹⁸Akkan nu ipalúbus nga matay daya pútupútut ne Kohat, ¹⁹gapu ki ikà-adanni da kadaya kapàgán na aruminta. Tu idi ya kuwaan nu, ta senu akkan màwa yán kaggída: Mawe de Aaron nga maggaáma nga kagiyan se itùgud kaggída ya masápul kuwaan naya isaisa kaggída. ²⁰Ngamay akkan lumná daya pútupútut ne Kohat kiya Tabernákulu nga maningan kadaya napatag nga usár oray nu makaru wala, áta nu kuwaan dayán, ay matay da nga dágus.”

Ya ubra de Gershon na tangámalán

²¹Ay nán ne APU manin ke Moses: ²²“Sensúsam daya Levita nga tangámalán ne Gershon sigun ki pam-pamilya da, ²³ay se mu ilistaán ya

ngag-ngágan daya ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu púlu, panda ki magdagun ka limma púlu nga mabalin magsirbi kiya Tabernákulu. ²⁴ Ay tu idi ya ubra daya tangámalan ne Gershon: ²⁵ Aggída ya pára agtu kadaya aruminta na Tabernákulu, ummán kadaya kurtína na ki amin-unag, se daya dingding na, se ya amin-lasi nga taddung na nga napiya nga lálát, se ya kurtína kiya gagyangan na. ²⁶ Aggída pe ya mangagtu kadaya ngámin kurtína nga lipad naya amuwág na, se kiya anidúgan ka pagbasu, se daya kurtína kiya panin àràng se daya tali nga usár da, se daya ngámin ar-aruminta na nga mausár kiya kepasíkád na kammin. Tu dayán daya ubra da. ²⁷ De Aaron na maggaáma ya makammu maningan kadayán ngámin na ubra de Gershon na tangámalan; daya ngámin na agtuwan da se daya masápul kuwaan da. De Aaron na maggaáma ya mangikagi ki ubraan naya isaisa kaggída. ²⁸ Ay tu dayán daya ubra de Gershon ki Tabernákulu. Aggída ya mangagtu kadayán nga idauluwán ne Itamar nga pútut ne Aaron nga pádi.”

Ya ubra de Merari nga tangámalan

²⁹ Ay nán manin ne APU ke Moses: “Sensúsam daya Levita nga tangámalan ne Merari sigun kiya káda pam-pamilya da. ³⁰ Ay se mu ngala ilistaán ya ngag-ngágan daya ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magsirbi kiya tabernákulu. ³¹ Aggída ya pára agtu kadaya ngámin na adígi, agsiínán, se daya tak-takkál na Tabernákulu; ³² meráman daya adígi na balkon na, se daya síin na, daya pátù na, se daya tali naya abut kiya amuwág naya Tabernákulu, se ngámin na aruminta nga mausár kiya kepasíkád na kammin. Ikagi mu kaggída nu inna ya agtuwan na isa isa kaggída. ³³ Ay tu dayán daya ubra daya tangámalan ne Merari ki agsirbi da kiya Tabernákulu, nga idauluwán ne Itamar nga pútut ne Aaron.”

Ya bílang datu Levita nga nasensus

³⁴ Ay díkod nelistaán de Moses se Aaron se datu ap-apu na Israel ya bílang de Kohat nga tangámalan se daya pam-pamilya da. ³⁵ Ya dagup datu lalláki nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magsirbi kitu Tabernákulu, ³⁶ ay 2,750 da ngámin. ³⁷ Tu yán ya

nabílang de Moses se Aaron kade Kohat nga tangámalan, ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses nga kuwaan da.

³⁸Nelistaán da pe datu tangámalan ne Gershon sigun kadatu pam-pamilya da. ³⁹Ya dágup datu ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magubra ki Tabernákulu ⁴⁰ay, 2,630 sigun kitu pam-pamilya da. ⁴¹Díkod ittu yán ya dágup datu ngámin na lalláki nga tangámalan ne Gershon nga nelistaán de Moses, ta ittu tu nebílin ne APU kaggída se Aaron nga kuwaan da.

⁴²Ay nelistaán da pe datu tangámalan ne Merari sigun kadatu pam-pamilya da. ⁴³Nelistaán da datu ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magsirbi kitu Tabernákulu, ⁴⁴ay 3,200 ngámin tu dágup da sigun kadatu pam-pamilya da. ⁴⁵Tu dayán daya nelista da nga tangámalan ne Merari, ta ittu tu nebílin ne APU kade Moses se Aaron nga kuwaan da.

⁴⁶Ay díkod nelistaán de Moses se Aaron se daya ap-apu daya iIsrael datu gakagaka natu Aaron se datu tangámalan da se pam-pamilya da, ⁴⁷nga magdagun ka tallu púlu panda ka limma púlu nga annung da ya magsirbi kadatu ubra kitu Tabernákulu. ⁴⁸Ay ya dágup da ngámingámin ay 8,580. ⁴⁹Ay kane nabalín da nga nelistaán da ngámin, ay nidde ne Moses ya ubraan naya isaisa kaggída, ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses nga kuwaan da.

Daya tolay ya mebílang ka naragit

5 Ay nán manín ne APU ke Moses, ²“Bilínam daya iIsrael nga pataláwan da ki kampu daya ngámin na maglappang, onu atán ya lumawán ki baggi da, se daya naragitán ta nakatùbit da ka innát. ³Pataláwan nuda kiya kampu, laláki da mán onu babay, ta senu akkan marag-ragitán ya kampu gapu kaggída, áta mepag-agyán nà kadakayu kiyán.” ⁴Ay díkod pinatálaw kurug datu iIsrael datu ngámin na atán sinakit, ta ittu tu bílin ne APU ke Moses nga kuwaan da.

Ya lintag mepanggap kiya nakàwa ka nadakè

⁵Ay se yala nán manín ne APU ke Moses: ⁶“Kagiyam dedi nga lin-lintag kadaya iIsrael. Magbásul ya tolay ya mangwa ka nadakè ki kasittolay na,

ta akkan na nga nekurug nge APU. ⁷ Masápul nga ipudnu na ya nagbasúlán na, ay se na nga bayádan ya kustu nga awát na, se na amúngán pikam ka pagkalimma naya awát na ya pagbáyad na kitu nakabasúlán na. ⁸ May nu natay ya nakabasúlán na, se áwan na pe induan nga kiddanán na pagawát na, ay midde ke APU tu awát na, ka pára kiya pádi. Mangilbet pikam ya nakabásul ka toru wa karneru ka pagbasu na, ta senu madalusán ki básul na. ⁹ Ay ngámin na napatag nga idátun daya iIsrael ke APU, ay kuw-kuwa naya pádi. ¹⁰ Ay ngámin na idde da tolay kiya pádi, ay kuw-kuwa na ngin.”

Ya lintag panggap kadaya makidaládag

¹¹ Ay nán manin ne APU ke Moses: ¹²⁻¹⁴ “Ikagim dedi nga lin-lintag kadaya iIsrael. Ay nu tura la nga makidaládag ya isa nga babay, nga áwan makammu oray ya atáwa na, se áwan pe ya makadútál kaggína, ay dinadál na ya kinababay na. Ay nu mangabugu onu magsuspitsa ya laláki nga makidaládag ya atáwa na, oray mán nu akkan kurug nadadál ya kinababay na, ¹⁵ ay ippan na laláki ki giyán na pádi. Mangitúgut ka duwa kílú nga arína nga sibáda ka dátun na. Akkan na kibugán idi ka denu olíbo se akkan na pe payán ka insensu, ta ittu idi ya dátun na gapu ki angngabugu na. Ittu idi nga dátun ya mangipakammu nu kurug atán ya básul na babay onu áwan.

¹⁶ Ay se yala nga pagsikádan na pádi ya babay ki àráng naya anidúgán ka pagbasu. ¹⁷ Ay se yala mangalà ya pádi kitu danum nga usár da, se na ippáy ki isa nga bánga se na kibugán ka tápù a gayát kiya Tabernákulu ne APU. ¹⁸ Ay se na nga ippà ya laddung na babay, ay se na pímán kaggína tu dátun nga arína. Ay se yala pe immán na pádi ya bánga nga nipayán tu napet nga danum nga ittu tu mangidde ka nadakè a màwa ki nagbásul. ¹⁹ Ay nu mabalin yán, pagsipataan na tu babay nga nán na, “Nu akkan mu nedaládag ya atáwam, akkan màwa kikaw ya nadakè a idde nedi nga danum. ²⁰ Ngamay nu nedaládag mu ya atáwam, ta neallay ka ki sabáli nga laláki, ²¹ ay panísan naka ne APU. Kumrit ya kuwám se bumsug ya sinay mu. Ikaragit daka pe daya kamungayán mu. ²² Nu mainum mu ya danum, ay bumsug din ya sinay mu se kumrit ya kuwám!” Ay se yala nán na babay nga summungbát, “Ò, kurug! Tu din yán ya màwa.” ²³ Ay

se yala isúrát na pádi dedi nga kapanísán na ki agsurátan, ay se na nga irawraw kitu napet nga danum ta senu mabguwán tu nesúrát. ²⁴ Ay nu ipenum na kitu babay ya napet nga danum nga mangidde ki nadakè a màwa, ay napet ki sinay na. ²⁵ Ay se yala nga alà na pádi tu dátun nga arína nga im-immán natu babay, se na itáyag nga idátun ke APU se na ippan kitu anídúgán ka pagbasu. ²⁶ Ay se yala mangakúku kiya dátun se na sidúgan kiya anídúgán ka pagbasu. Ay se na ngin na ipenum tu danum kitu babay. ²⁷ Ay nu nedaládag na kurug tu atáwa na, ay marína na babay ya napalotán na takit ki sinay na gapu kitu danum nga ininum na. Umabay pe yin ya sinay na, ay se yala kumrit pe yin ya kuwa na. Ay ikaragit pe yin daya kamungayán na. ²⁸ Ngamay nu áwan na kinuwa nga nadakè, ay áwan na kapàyanán se makapagan-anà pe. ^{29–30} Tu yán ya lintag mepanggap ki mangabugu nga laláki. Pagsikádan na pádi ya babay ki àráng naya anídúgán se na nga surútan dayán ngámin na kuwaan. ³¹ Awan básul na laláki, sissa ya babay nga mapánis gapu ki nadakè a kinuwa na.”

Ya lintag mepanggap kadaya maminya nga magbalin ka Nazareo

6 Ay nán manin ne APU ke Moses, ² “Kagiyam dedi nga bil-bílin kadaya iIsrael. Nu atán da kadaya tolai, laláki onu babay ya magsipata nga magbalin ka Nazareo se da ipindu ya baggi da ke APU ka bátug dátun da, ³ ay masápul nga akkan da uminum ka oray nágan na nga makà-inglaw. Akkan da pe magusár ka suka nga gayát kadaya makà-inglaw, se oray nágan na nga suka. Akkan da pe uminum ka digu úbás, onu mangán ki búnga na, pinakarsi mán onu akkan. ⁴ Ay manggayát ki agNazareo da, ay masápul la akkan da mangán ka oray nágan na nga maggayát ki úbás, oray ya bukal na onu kusí na. ⁵ Ay kiya báyat naya kinaNazareo da, ay masápul la akkan da puk-pukísán ya abù da se akkan da pe magim-íming. Bay-án da ngala nga umadaddu ya abù se íming da, ta ittu yán ya mangipassingan nga nepakin-kuwa da ke APU ya baggi da. ⁶ Ki báyat na kinaNazareo da nga sinipataán da ke APU, ay masápul nga akkan da umad-adanni ki innát. ⁷ Oray mán nu ama da, ina da, onu wagi da ya natay. Akkan da umadanni ta maragitán da. Ya akkan napukísán na abù da ya pakemaddán

---

6:2 Ya Nazareo ay isa nga tolai ya nidde na ngin ya baggi na pára ke APU

nga nedátun da ke Dios. ⁸Ay ki báyat na kinaNazareo da, ay kuw-kuwa ne APU da.

⁹Ay nu atán tolay nga màtatán na matay kiya giyán naya Nazareo se na ngala nga nìmán, ay maragitán ya nedátun nga abù na. Masápul nga magiddag ka pittu ngalgaw ay se yala magpakalbu, se yala ibíláng na lintag ka nadalus. ¹⁰Ay ki mekawalu ngalgaw, ay mangippan ka duwa nga kalapáti onu duwa nga ladágan kiya gagyangán naya Tabernákulu. ¹¹Idátun na pádi tu isa nga an-anù pára kitu básul na, se tu isa, ay dátun na masidug, ta senu madalusán ta naragitán kitu nekà-adanni na kitu innát. Ay nu mabalin yán, ay idátun na manin ke APU ya abù na. ¹²Ay ulissan na manin nga idátun ya baggi na nga Nazareo ke APU, ta tu nunna nga nangidátun na bíláng Nazareo, ay akkan nin na minggon ta naragitán. Masápul mangidátun ka isa nga toru wa karneru nga tangadagun na ngala ka bátug awát na kitu nakabasúlán na.

¹³“Ay nu mabalin ya agNazareo da ngin, ay ittu idi ya kuwaan da: mawe da kiya gagyangán na Tabernákulu, ¹⁴ay se da la nga mangidátun ke APU ka tallu wa karneru nga áwan da sad-sadúra: isa nga toru wa makadagun na pikam nga ittu ya dátun na masidug; isa nga bumalásang nga makadagun na pikam nga ittu ya dátun na pára ki básul; ay ya isa ay toru wa karneru nga ittu ya dátun na pára ki agkakappiya. ¹⁵Malaksid kadayán, ay mangidátun pikam ka tangalàba nga sinápay nga áwan pamalbád, nga nàwa ki arína nga nakibugán ka denu olíbo, se ningpit nga sinápay nga napigesán ka denu olíbo. Mangitúgut pe ka dátun na trigo se básì.

¹⁶Ay se yala idátun naya pádi ngámin dayán ke APU; munna ya dátun pára ki básul, ay se yala ya dátun nga masidug. ¹⁷Ay se na ngala idátun ya toru wa karneru nga dátun pára ki akekappiya, ay se ibulun na daya tangalàba nga sinápay se datu dátun na trigo se básì. ¹⁸Ay se yala mawe ya Nazareo kiya gagyangán na Tabernákulu se la nga magpakalbu. Alà da tu abù se da isungap kitu apuy nga kasidúgán tu dátun nga akekappiya. ¹⁹Ay se yala alà na pádi tu nelanggang nga abága tu karneru, se itu isa nga sinápay se isa nga ningpit nga sinápay se na ipikam kitu Nazareo. ²⁰Ay se yala alà kammin na pádi se na itáyag nga idátun ke APU. Napatag idi nga dátun nga mepakin-kuwa kiya pádi meráman tu tarokab natu karneru se apel na. Nu mabalin yán ay annung tu Nazareo ngin ya uminum ka básì.

²¹ Tu dayán daya lintag pára kadaya magNazareo. May nu magkari pikam ya Nazareo nga mangidde ka dátun nga náyun tu dátun nga rabbang na nga idátun, ay masápul tungpálan na ya nekari na.”

Ya amindisiyon na pádi kada tolay

²² Ay nán manin ne APU ke Moses: ²³ “Ikagim ke Aaron se kadaya pútut na nga ittu dedi nga úni daya usaran da nu bindisiyonán da daya iIsrael: ²⁴ “Tar-tarànan se tag-tagasinnán nakayu din ne APU. ²⁵ Kalakkán nakayu din se nindù kadakayu nge APU. ²⁶ Ipassingan din ne APU kadakayu ya kinamáru na se iddán nakayu ka napiya nga panaggur-uray.

²⁷ Ay nu ummán kiyán ya angngusár da ki ngágan ku ki angbindisiyon da kadaya iIsrael, ay bindisiyonán kuda kurug.”

Ya dátun datu ap-apu

7 Ay kane nabalín tu Moses nga ipasíkad tu Tabernákulu, ay winarsíán na ka denu ka angipakin-kuwa na ke APU, meráman datu ngámin na ar-aruminta na se tu anidúgán ka dátun se datu ar-aruminta na. ² Ay datu ap-apu da nga iIsrael, se datu ap-apu kitu tangámalan da, se datu ngámin na nagsensus kaggída, ³ ay nilbetán da datu dátun da ke APU. Datu dátun da ay: Annam nga karisun, sangapúlu se duwa nga báka, isa nga karisun ki káda duwa nga ap-apu se taggisa da ka báka. Nippannán da dedi kitu Tabernákulu. ⁴ Ay se la nán ne APU kitu Moses: ⁵ “Alà mu daya nilbetán da, ta ittu daya usaran nu kadaya ubra kiya Tabernákulu. Iddem kadaya Levita ka bátug ngáni da sigun ki ubra nga kuwaan da.” ⁶ Ay díkod inalà tu Moses datu karisun se datu báka, se na nidde kadatu Levita. ⁷ Duwa nga karisun se appát nga báka tu nidde na kadatu Gershonita. ⁸ Appát nga karisun se walu nga báka tu nidde na kadatu Merarita, sigun kitu ubra da kampela ngin nin. Ay nge Itamar nga pútut ne Aaron tu ap-apu da kadatu ngámin na ubra da. ⁹ Ngamay áwan na nga nengáni kadatu pútupútut tu Kohat, áta bulígán da tu mangagtu kadatu napatag nga usár kitu Tabernákulu, ta ittu tu netudin kaggída nga ubra da.

¹⁰ Ay kane ididikár da ngin tu anidúgán ka dátun, ay nagilbet datu ap-apu da nga iIsrael kitu anidúgán kadatu rigálu da kitu angididikár da.

¹¹ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ikagim kaggída nga ki káda algaw ki unag

na sangapúlu se duwa nga algaw, isa nga ap-apu ya mangilbet ka dátun na pára ki kedidikár naya anidúgán.

¹²⁻⁸³ Kitu munna nga algaw, ay datu tangámalan tu Juda, nga neapuwán tu Nashon nga pútut tu Aminadab tu nangilbet ka da.

Kitu mekaduwa nga algaw, ay datu tangámalan tu Issacar, nga neapuwán tu Natanel nga pútut tu Zuar.

Kitu mekalu nga algaw, ay datu tangámalan tu Zebulu, nga neapuwán tu Eliab nga pútut tu Helun.

Kitu mekappát nga algaw, ay datu tangámalan tu Ruben, nga neapuwán tu Elizur nga pútut tu Shedeur.

Kitu mekalimma nga algaw, ay datu tangámalan tu Simeon nga neapuwán tu Shelumiel nga pútut tu Zurishaddai.

Kitu mekannam nga algaw, ay datu tangámalan tu Gad, nge neapuwán tu Eliasaf nga pútut tu Deuel.

Kitu mekapittu nga algaw, ay datu tangámalan tu Efraim, nga neapuwán tu Elishama nga pútut tu Ammihud.

Kitu mekawalu nga algaw, ay datu tangámalan tu Manasse nga neapuwán tu Gamaliel nga pútut tu Pedazur.

Kitu mekasiyam nga algaw, ay datu tangámalan tu Benjamin, nga neapuwán tu Abidan nga pútut tu Gideoni.

Kitu mekasangapúlu nga algaw, ay datu tangámalan tu Dan, nga neapuwán tu Ajjezer nga pútut tu Ammishaddai.

Kitu mekasangapúlu se isa nga algaw, ay datu tangámalan tu Asher, nga neapuwán tu Pagiél nga pútut tu Okran.

Kitu mekasangapúlu se duwa nga algaw, ay datu tangámalan tu Naftali, nga neapuwán tu Ahira nga pútut tu Enan.

Sangapáda ya dátun da ngámin:

Isa nga paláter nga silber nga magdammat ka isa se gudduwa kílu;

isa nga malúkung nga silber nga magdammat ka 800 nga grámu kiya agkíluwán da kiya Tabernákulu. Mapnu dayán ka arína nga nakibugán ka denu olíbo nga ittu ya medátun nga trígo.

Mangilbet da pe ka isa nga balitù a singísing nga magdammat ka 120 grámu nga mapnu ka insensu; isa nga toru wa báka nga nabbing pikam, isa nga toru wa karneru, se isa nga karneru wa makadagun na pikam, nga ittu ya dátun na masidug, se isa nga kalding nga ittu ya dátun pára ki básul.

Ay se duwa toru wa báka, se limma nga toru wa karneru, se limma nga toru wa kalding, se limma pikam nga karneru nga makadagun da pikam, nga dátun na pára ki agkakappiya.

⁸⁴Ya dágup datu dátun datu sangapúlu se duwa nga ap-apu da nga iIsrael pára kitu kedidikár natu anidúgán ay: sangapúlu se duwa nga paláter nga silber, sangapúlu se duwa nga malúkung nga silber, se sangapúlu se duwa nga balitù a singísing.

⁸⁵Ya dammat na káda isa kadatu silber nga paláter ay is a se gudduwa kílu; ay ya dammat na káda isa kadatu malúkung nga silber, ay 800 grámu. Ya dammat datu ngámin na silber, ay 28 kílu.

⁸⁶Ya dammat na káda isa kadatu sangapúlu se duwa nga balitù nga singísing nga napnu ka insensu, ay 120 grámu. Ya dammat ngámin datu balitù a singísing ay 1,440 grámu, kiya agkiluwán da kitu Tabernákulu.

⁸⁷Ya bílang datu animál nga medátun na masídug, ay sangapúlu se duwa nga toru wa báka, sangapúlu se duwa nga toru wa karneru, sangapúlu se duwa pikam ma toru wa karneru nga makadagun da pikam, se sangapúlu se duwa nga toru wa kalding pára ki básul. Ay dayán na dátun, ay mabulunán da ka dátun nga trigo.

⁸⁸Daya dátun pára ki napiya nga panagbubúlun, ay duwa púlu se appát nga toru wa báka, annam púlu nga toru wa karneru, se annam púlu wa toru kalding, se annam púlu wa urbun karneru nga makadagun da pikam.

Ittu ngámin dayán datu dátun pára ki kedidikár na anidúgán ka dátun.

⁸⁹Ay kane lumná tu Moses kitu Tabernákulu nga makiamomán ke APU, ay magìna na ya úni ne APU nga maggayát kitu nagbàtán datu duwa nga kerubin kitu otun tu takkab natu Arko.

Ya kepalastár natu kanelero

8 Ay nán ne APU kitu Moses: ²“Ikagim ke Aaron nga, nu ipalastár na ya kanelero, ay urnásan na datu pittu wa pingki, ta senu madilágan ya keparangán na.” ³Ay díkod ittu tu kinuwa ne Aaron; nepasíkad na tu kanelero ta senu madilágan tu inàrangán na, ta ittu tu nebílin ne APU kitu Moses. ⁴Tu kanelero, ay nàwa ki pabeg ga balitù. Tu pungut na se tu arutáng na, se datu mal-malúkung na, ay nàwa da ki pinitpet nga balitù. Nàwa nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses nga kàwaán na.

Ya kekísi daya Levita

⁵ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ⁶ “Ikísi mu daya Levita kadaya iIsrael, se muda dalusán. ⁷ Ay ummán kídi ya kuwaam ki angngikísi mu kaggída: war-warsíám da ki danum nga mausár ki panangdalus, ay se mu ngala pippà ya ngámin dùdut na baggi da, se mu la palabaán daya bad-bádu da. Ay díkod magbalin da ka nadalus. ⁸ Ay se da ngala mangalà ka toru wa urbun báka, se minàmà a trigo nga nakibugán ka denu olíbo nga ittu ya dátun na makkán. Se da mangalà manin ka isa toru wa urbun báka nga ittu ya dátun na pára ki básul da. ⁹ Ay se mu urnúngan daya ngámin iIsrael, ay se mu la ippan daya Levita ki àráng naya Tabernákulu. ¹⁰ Iparotun daya iIsrael daya íma da ki úlu daya Levita. ¹¹ Ay se ya la nga idátun ne Aaron da pára ke APU nga ummán ka netatáyag ga dátun datu iIsrael, ay díkod magsirbi da ngin ke APU. ¹² Ay se yala pe iparotun datu Levita datu íma da kitu úlu datu duwa nga báka; tu isa ay dátun pára ki kapakawanán na básul da, ay se tu isa ay dátun na masídug pára ki akikappiya da ke APU. ¹³ Ay se mu la pagsikádan daya Levita kiya àráng de Aaron na maggaáma, se mu ngala itáyag daya ímam ka angngidátun mu kaggída Kiyà. ¹⁴ Ummán kiyán ya angngikísi mu kadaya Levita, ta kuw-kuwa kuda. ¹⁵ Nu mabalin mu dalusán se medátun da, ay mabalin da ngin ya manggayát magsirbi kiya Tabernákulu. ¹⁶ Ta aggída ya nekísi ku kadaya ngámin na iIsrael ka kuw-kuwà, nga balli daya ngámin lalláki nga munna nga neanà kadaya iIsrael. ¹⁷ Ata daya ngámin na munna nga annánà daya iIsrael nga lalláki, ay kuw-kuwa kuda, ay ummán pe kadaya munna nga meanà kadaya an-animál da. Ata nekísi kuda ngin ka kuw-kuwà, kitu nangrápun ku kadatu munna nga annánà datu iEgipto nga lalláki. ¹⁸ Ngamay alà ku daya Levita ngin nga bátug balli datu munna nga annánà a laláki daya iIsrael. ¹⁹ Ay ya isa pe, ay aggída nga Levita daya idde ku nga kaseng de Aaron nga maggaáma nga magsirbi kiya Tabernákulu pára kadaya iIsrael. Ta senu nu magilbet daya iIsrael kadaya dátun da nga kapakawanán na básul da, ay akkan da umadanni kiya napatag ga giyán kiya Tabernákulu, ay díkod áwan nadakè a màwa kaggída.”

²⁰ Ay díkod nekísi tu Moses se Aaron se datu ngámin iIsrael datu Levita, nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses nga kuwaan da. ²¹ Ay se yala nagdígut datu Levita se da linabaán datu lúpus da, ay se yala nedidikár tu Aaron da nga bátug netatáyag ga dátun ke APU. Ay se la pe nga nagdátun

nge Aaron pára ki pannakadalu da. ²² Ay kane nabalín tu nekedidikár datu Levita, ay nawe da ngin kitu Tabernákulu nga magsirbi ke APU nga kaseng de Aaron nga maggaáma kadatu ubra da, ta ittu tu nebílin ne APU kitu Moses nga kuwaan datu Levita.

²³ Ay nán manin ne APU kitu Moses: ²⁴ “Tu idi ya lintag nga surútan daya Levita: Nu atán duwa púlu se limma dagun da ngin se nasurù, ay manggayát da nga magubra kiya Tabernákulu. ²⁵ May nu madatang da ya limma púlu dagun nin, ay makusap da ngin na magsirbi. ²⁶ May annung da ya sumeng kadaya páda da nga Levita. Aggída ya magbantáy kiya Tabernákulu. May akkan da ngin mabalin ya magsirbi kadatu dáti nga ubra da kitu Tabernákulu. Ummán kiyán ya angngidde mu kiya ubra daya Levita.

Ya mekàduwa nga piyasta na Naglàtaw

9 Ay nán manin ne APU kitu Moses kitu kakowad da kitu ir-ir-er ka Sinai, kitu munna nga búlán kitu mekàduwa nga dagun nanggayát kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto: ²⁻³ “Kagiyam kadaya iIsrael nga silibráran da manin ya Piyasta na Naglàtaw nu masirbut ya mata nu mekasangapúlu se appát nga algaw niddi nga búlán. Ay ki agsilibrár da, ay masápul nga surútan da ngámin daya lin-lintag mepanggap ki Piyasta na Naglàtaw.”

⁴ Ay díkod kinagi tu Moses kadatu tolay nga silibráran da ya Piyasta na Naglàtaw. ⁵ Sinilibráran da tu Piyasta na Naglàtaw kitu gidám natu mekasangapúlu se appát nga algaw kitu munna nga búlán kitu kakowad da kitu ir-ir-er ka Sinai, nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses nga kuwaan da. ⁶ May atán da kadatu tolay tu akkan mabalin nga mepagsilibrár, ta nakikkam da ka natay. Ay mebíláng ki lintag nga naragit da. Ay díkod nawe da ka giyán de Moses se Aaron se da nán kaggída: ⁷ “Kurug nga mebíláng kami ka naragit ta nakikkam kami ka natay, may akkan mi nád mabalin ya magdátun ke APU nga ummán kadaya iIsrael?” ⁸ “Magiddag kayu wala pikam,” nán tu Moses nga nesungbát, “ta ammuwan ku pikam ya kagiyán ne APU mepanggap kadakayu.” ⁹ Ay nán ne APU kitu Moses: ¹⁰ “Nu atán kadakayu onu kadaya gakagaka nu ya mebíláng ka naragit, gapu ta nakikkam da ka natay, onu naggayát ki biyahe, ay mabalin da ya mepagsilibrár ki Piyasta na Naglàtaw. ¹¹ May magsilibrár da ngala

nu malpás ya makabúlán, nu masirbut ya mata ki mekasangapúlu se appát nga algaw. Ay kiyán na gídám, ay mangán da kiya karni na urbun karneru se isida da ka sinápay nga áwan pamalbád se napet nga tagilpa. ¹² Akkan da nga mangibunna kiyán na makkán ka pára kaláwa. Masápul pe nga áwan marítu a tuláng na animál. Ay kiya agsilibrár da, ay masápul surútan da ngámin na lintag panggap ki Piyasta na Naglåtaw. ¹³ May nu atán kadaya tolay ya bílang nadalus se akkan nagbiyahe may maddi mepagsilibrár ki Piyasta na Naglåtaw, ay mebílang da ngin ka agtangeli kadakayu, ta akkan da nagdátun ke APU ki oras nga pinagsisilibrár. Ay mapánis da kiyán na nagbasúlán da. ¹⁴ Ay nu atán agtangeli nga maminya nga mepagsilibrár ki Piyasta na Naglåtaw, ay masápul nga surútan na ya lintag. Sissa nga lintag ya surútan da ngámin, agtangeli mán onu iIsrael.”

Tu angap nga umap-apuy

¹⁵⁻¹⁶ Kitu algaw nga nekepasíkad tu Tabernákulu, ay naangpán. Ay kane gabi yin ay umap-apuy tu angap kitu pane ngúdu natu Tabernákulu panda kane pagmakát. Ay ummán peyang kiyán tu màwa; atán tu angap ne APU kitu ngúdu nu algaw, ay nu gabi ay ummán ka umap-apuy tu angap. ¹⁷ Ay ki káda agtálaw natu angap kitu Tabernákulu, ay magtálaw pe datu iIsrael. Ay nu ka wàna tu pagimangán natu angap, ay ittu pe tun tu pagkampuwán da. ¹⁸ Ay díkod surútan da ya tagematun ne APU nu magalit da se nu magkampu da. Ay nu akkan magal-alit tu angap nga mebabátug kitu ngúdu tu Tabernákulu, ay akkan da pe magalit ka kampu. ¹⁹ Ay nu mabayág tu angap kitu ngúdu tu Tabernákulu, ay mabayág da pe nga akkan magal-alit. ²⁰ May nu duddúma makapiga ngala nga algaw tu angap kitu ngúdu tu Tabernákulu. Díkod magyán datu tolay kitu kampu da ka piga ngalgaw wala panda ki aggalit natu angap ne APU, ta ittu yán tu bílin na. ²¹ Nu duddúma ay matangagabi yala tu angap kitu ngúdu tu Tabernákulu se yala magalit nu pagmakát. Ay díkod magalit da pe yin se da itul-túluy tu magdal-dalen. ²² Ay díkod oray nu dudduwa ngalgaw, onu makabúlán, onu mabayág nga akkan magalit tu angap kitu ngúdu natu Tabernákulu, ay akkan pe magal-alit datu iIsrael. May nu magalit tin ay magalit da pe yin. ²³ Ay díkod magkampu da, se magalit da ngala sigun ki ipakammu ne APU kaggída. Ay kinuwa da pe ngámin na nepàwa ne APU nga kinagi na kitu Moses.

Datu silber nga tarumpeta

10 Ay nán manin ne APU kitu Moses: ²“Magpàwa ka ka duwa nga tarumpeta. Pinitpet nga silber ya kuwaam. Dayán na duwa nga tarumpeta ya usaran mu nu urnúngan mu daya toláy, se nu magalit kayu ka pagkampuwán. ³Nu maggindán na metanggoyob daya duwa nga tarumpeta, ay masápul la umbet ngámin da toláy ya magguurnung kiya gagyangán naya Tabernákulu. ⁴May nu isa ngala ya metanggoyob, ay daya ap-apu ki káda tangámálán nala ya umbet nga magguurnung ki giyán mu. ⁵Ay nu metanggoyob ya tarumpeta, ay munna nga magrabbuwát daya tangámálán na nagkampu ki pane lattakán kiya Tabernákulu. ⁶Ay nu mamidduwa ya ketanggoyob na tarumpeta, ay daya tangámálán na nagkampu ki panillod ya magrabbuwát. Ay díkod makar-karu wala ya ketanggoyob naya tarumpeta nu ipakammu mu kaggída nga magtálaw da ngin. ⁷Ngamay nu ayabám daya toláy nga magguurnung, ay mepasabáli ya ketanggoyob naya tarumpeta. ⁸Daya pappádi nga pútupútut ne Aaron ngala ya pára tanggoyob. Ay tu idi nga lintag ya sur-surútan nu peyapeyang ngin, oray kadaya sumar-sarunu pikam kadakayu.

⁹“Ay nu rautan dakayu daya kalínga nu, ay magtanggoyob kayu, ta senu ammu ne APU nga Dios nu; ay igdù se sengán nakayu. ¹⁰Ay ummán pe, nu maggan-gánas kayu ki agpiyasta nu, ummán kiya piyasta ki munna nga algaw na búlán, se daya duddúma nga napatag nga piyasta, ay itanggoyob nu pe daya tarumpeta nu magdátun kayu ka dátun na masídug se dátun na akekappiya. Daya tarumpeta ya mangipadamdam kiyà kadaya kari ku. Iyà nge Yahweh nga Dios nu.”

Tu nagtálaw datu iIsrael ka Sinai

¹¹Ay kitu mekàduwa nga dagun kitu mekaduwa púlu nga algaw kitu mekàduwa nga búlán, nanggayát kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto, ay nagalingúdu tu angap kitu Tabernákulu. ¹²Ay díkod nagtálaw datu iIsrael kitu ir-ir-er ka Sinai, se da ngala nagdal-dalen. Nagsínang tu angap kitu ir-ir-er ka Paran. ¹³Ay tu idi ya munna nga naggalit da nga sumúrut ki kagiyan ne APU nga nepekagi na ke Moses. ¹⁴Ay nunna nga nagrabbuwát daya tangámálán tu Juda, nga idauluwán tu Nashon nga pútut tu Aminadab. Maggugúnud da nga agtangabubúlung. ¹⁵Ay se yala

nga ya tangámalan tu Issacar, nga idauluwán tu Netanel nga pútut tu Zuar. ¹⁶ Ay se yala nga ya tangámalan tu Zebulun, nga idauluwán tu Eliab nga pútut tu Helon.

¹⁷ Ay se yala sumaronu datu tangámalan tu Gershon se de Merari, kane mabalin da gabbaan tu Tabernákulu, ta aggída tu pára agtu kadatu aruminta natu Tabernákulu. ¹⁸ Ay se yala nga sumaronu ya tangámalan tu Ruben, nga idauluwán tu Elizur nga pútut tu Shedeur. Magin-inunna tu bandera da. ¹⁹ Ay se yala ya tangámalan tu Simeon, nga idauluwán ne Shelumiel nga pútut tu Zurishaddai. ²⁰ Ay se yala ya tangámalan tu Gad, nga idauluwán tu Eliasaf nga pútut tu Deuel. ²¹ Ay se yala sumaronu magrabbuwát datu gakagaka tu Kohat nga Levita. Aggída tu pára agtu kadatu napatag nga usár ki Tabernákulu. Sakbay da nga dummatang kitu pagkampuwán da manin, ay nepasikád din tu Tabernákulu. ²² Ay se yala sumaronu nga magrabbuwát ya tangámalan tu Efraim, nga idauluwán tu Elishama nga pútut tu Ammihud. ²³ Ay se yala ya tangámalan tu Manasse, nga idauluwán tu Gamaliel nga pútut tu Pedazur. ²⁴ Ay se yala ya tangámalan tu Benjamin nga idauluwán tu Abidan nga pútut tu Gideoni.

²⁵ Ay se yala nga magrabbuwát daya tangámalan tu Dan, nga idauluwán tu Ahiezer nga pútut tu Ammishaddai. Aggída tu magsirbi nga guwardiya da ngámin ki likud. ²⁶ Datu tangámalan tu Asher, ay idauluwán tu Pagiél nga pútut tu Okran. ²⁷ Ay datu tangámalan tu Naftali, ay idauluwán tu Ahira nga pútut tu Enan. ²⁸ Ummán kiyán tu urnus datu iIsrael nga magdal-dalen nu magalit da.

²⁹ Ay nán tu Moses kitu katayug na nga Hobab nga pútut tu Jetro nga Midianita: “Mawe kami yin ki giyan na nekari ne APU nga idde kadakami. Kumíwid ka kadakami, ay bingáyan mika kadaya pagkallà ne APU kadakami. ³⁰ May nán ne Hobab nga nesungbát, “Akkan, ta magulli yà kammin ka íli mi nga giyan daya kabagiyán ku.” ³¹ Ay nán manin tu Moses nga nakim-imallà, “Pangaásim agpà ta bulunan nakami, ta ikaw ya makammu kadaya napiya nga pagkampuwán ki ir-ir-er. Ikaw ya mangitùgud kadakami. ³² Ay nu kumíwid ka kadakami, ay bingáyan mi ka kadaya ngámin na pagkallà ne APU kadakami.

³³ Ay díkod nagtálaw da kitu bantay Sinai nga bantay ne APU. Mun-unna peyang datu magag-agtu kitu Arko nga neunggán datu nesúrat ta bil-bílin ne APU. Tallu ngalgaw da nga nagdal-dalen nga magsap-sápul ka pagkampuwán da. ³⁴ Kaggída nga magdal-dalen ki algaw, ay tad-taddungán

ne APU da kitu angap. ³⁵ Ay ki káda medalen nin tu Arko, ay nán tu Moses, “Dádin, O APU. Masip-siparà din daya kalíngam se pagtataláwan daka din daya mangalúsaw kikaw.

³⁶ Káda magimáng da, ay nán tu Moses, “Magulli ka, O APU, kadaya riníburíbu nga iIsrael.”

Tu nagrírí datu iIsrael kitu Moses

11 Ay gapu kadatu rig-rígát ta nà-nàlamán datu tolay, ay ginayatán da ngin tu nagrírí. Nagina ne APU tu agrírí da, ay tútu nakarungat kaggída. Sinidug nada se datu panin lasi nga parte natu kampu da. ² Ay tútu nakiseng datu tolay kitu Moses. Nagkarárag ke APU, ay tútu nakusap tu apuy. ³ Ay díkod nepangágan da tun nga giyán ka Tabera (“Giyán na umap-apuy” ya sarut na), ta ittu tuni ya nagdittagán naya apuy ne APU.

⁴ Ay uwad da nga agtangeli nga nebulun kadatu iIsrael. Napot da tutu wala ka karni. Ay díkod nearát pe datu iIsrael nga nagrírí nga nán da, “Kannungay na nád ya akaramán tada ka karni? ⁵ Napi-piya kitu kakowad tada ka Egipto, ta magsida tada ka sissida nga libre; adu pe asímun, túpà, onyon, se báwang! ⁶ Kídi yin áwan tada bilabílag gin. Awan na tutu wala baláki! Pabeg la nga mána ya masingan tada. ⁷ Tu mána, ay ummán ka bì-bitì a buk-bukal nga pus-pusà tu singan na. ⁸ Ay ittu tu al-alàán datu tolay kitu lebut natu kampu da. Màmàan da se da ipotun se da kuwaan ka ummán ki dinekat. Ya ramán na, ay ummán ka sinápay ya nakibugán ka denu olíbo. ⁹ Káda gabi nu manglapáat, ay magdittág pe datu mána.

¹⁰ Nagina tu Moses datu tolay nga atán magsisíkáda kiya àràng datu báwi da nga nagrírí. Nakarungat tutu wala nge APU kaggída, ay tútu nariribuán tu Moses. ¹¹ Ay tútu nán tu Moses ke APU, “Taanna, tura ummán kídi ya kuk-kuwaan mu kiyà nga bobonan mu? Nágan na agpà ya kinuwà ta, ta tura mu nidde kiyà dedi nga tolay ya pagproblemáan ku? ¹² Iyà agpà ya makin-annánà kaggída ta? Taanna, tura iyà in ya magabílin se magabbay kaggída nga ummán ki ababbing nga ippan ku ki lusà a nesipatám nga idde kadatu apuapu mi. ¹³ Kawà na ya pangalàán ku ka karni nga ipakkán ku kadedi nga tolay? Akkan da umungát magadang ki karni kiyà. ¹⁴ Akkan ku mabaal pagasissaán ya mangiturung kadedi nga tolay. Nadammat pà nang kiyà yán. ¹⁵ Ay nu ummán kídi ya pamà-pàyanán mu kiyà, ay napi-piya

lugud dala ngin nu patayan nà in, may iya mapar-parigátan nà pikam mala la.”

Tu nammíli ne Moses ka pittu púlu wa mangiapu

¹⁶ Ay nán ne APU kitu Moses, “Magayáb ka ka pittu púlu wa tolay kadaya pangmanàman daya iIsrael; datu ammun nga ap-apu kaggída se daya upisiyál da. Ilbet muda kiyà kiya giyán Tabernákulu, ay se kayu magsisíkáda dala kitúni. ¹⁷ Umbet tà kitúni nga makiamomán kikaw. Iddán kuda kiya Ispiritu nga ummán ki niddè kikaw, ta senu sengán daka nga mangiturung kadaya tolay, ta senu akkan mu pagasissaán. ¹⁸ Ay kagiyam pe kadaya tolay nga dalusán da ya baggibaggi da, ta kaláwa ay magsida da ka karni. Nagina ne APU ya agríri nu ta piyán nu tutu wala ya makakkán ka karni. Nagina na pe tu inagkuna nu nga, “Napi-piya kammin ya biy-biyág ka Egipto. Kídi yin ay idde ne APU ya sap-sapúlan nu wa karni, ay masápul la kanan nu. ¹⁹ Akkan nala sissa ngalgaw ya angngán nu; akkan nala duwa, onu limma, onu sangapúlu ngalgaw, oray duwa púlu nga algaw ya angngán nu ka karni, ²⁰ nu di makabúlán na pabeg karni ya kan-kanan nu, panda ki kolaw nu tutu wala se lùsawan nu win. Màwa yán kadakayu ta dadawayyan nu ya kaatán ne APU kadakayu. Ay se kayu magrírri kaggína nga, ‘Napi-piya ngala ngin kuma nu akkan kami nagtal-tálaw ka Egipto,’ nán nu.”

²¹ Ay nán tu Moses ke APU, “Nasurù annam gatut ríbu daya tolay nga idauluwán ku. Ay se mu nán nga iddán muda ka kanan da nga karni ki unag na makabúlán. ²² Atán nád umanáy nga báka se karneru nga maparti pára kaggída? Umanáy nád daya ngámin sissida kiya bebay ka kanan da?” ²³ Ay tútu nán ne APU kitu Moses: “Atán agpà panda naya pannakabalin ku ta? Kídi ay masingan mu nu kurug daya kinagi ku onu akkan.”

²⁴ Ay díkod lummawán tu Moses se na kinagi kadatu tolay datu kinagi ne APU. Nangayáb ka pittu púlu nga ap-apu se na pinagsíkáda da kitu lebut natu Tabernákulu. ²⁵ Ay se yala uwad úni ne APU kitu naganigad nga angap nga nangamomán kitu Moses. Ay se na ngala inalubuwán ka Ispiritu na datu pittu púlu nga ap-apu nga ummán kiya Ispiritu nga atán kitu Moses. Ay kane maalubuwán da ngin, ay ginayatán da tu magpatag nga magúni yin nga ummán da ki pagbàbànanan ne APU da. Ngamay

---

11:20 Onu panda ki aglalawán na ngin kadaya igung nu.

akkan nga nagbayág. ²⁶ Ay atán da duwa nga lalláki kadatu pittu púlu ya napíli nga naayabán, de Eldad se tu Medad, may nagbansi da kitu kampu. Akkan da nawe kitu giyán natu Tabernákulu ne APU. May oray nu nagbansi da kitu kampu, ay naalubuwán da pe ki Ispiritu ne APU, ay nagbàbànan da ngin kitu kampu. ²⁷ Ay atán isa nga bag-bagu nga nakagìna kade Eldad se Medad. Nanagtág nga nawe ka giyán tu Moses se na ikagi nga magbàbànan da nga ummán ka pagbàbànanan ne APU de Eldad se Medad. ²⁸ Ay tútu nán tu Joshua nga pútut tu Nun nga sumeseseng kitu Moses nanggayát kam kitu kabba na, “Apu, Moses pakuspam da.” ²⁹ May nán tu Moses nga nesungbát, “Paglídug nà agpà ta? Piyán ku pay kuma nu maalubuwán ngámin tolay ki Ispiritu ne APU, ta senu magbalin da ka profeta pe.” ³⁰ Ay kane nabalin yán, ay nagulli tu Moses se datu napíli nga ap-apu da nga iIsrael kitu kampu da.

Tu nangidde ne APU ka amma

³¹ Ay se yala atán báli nga nilbet ne APU nga nagpagayát kitu bebay nga nangilbet ka adu tutu wala nga amma kitu giyán datu kampu da. Napnu ka amma tu kampu panda kitu ruwár nga piga pikam kilumitru tu kalawág da. Moli isa mitru tu katannag natu nekadaran da. ³² Nagtang-tangalgaw se nagtang-tangagabi nga nagdugkam datu tolay kadatu amma. Ay ittu manin tu kuwaan da kane kaláwa. Ay adu tutu wala tu inalàan da. Moli tallu púlu wa langgusti tu inalàan naya isaisa kaggída. Ay se da ngala nebilagán kitu lebut datu kampu da datu amma nga inalàan da. ³³ Ay oray kitu agngàngat da pikam kitu amma a kan-kanan da, ay nakarungat tutu wala nge APU, ay tútu pinagtatakit nada. ³⁴ Ay díkod nepangágan da tun na giyán ka Kibrot-hattaava (ya sarut na ay “Ya netamnán datu napot ka karni.”) ta netaman da kitúni datu tolay nga natay gapu ki apot da. ³⁵ Ay se yala nagtálaw datu iIsrael kitúni (Kibrot-hattaava,) se da nawe nagkampu ka Hazerot.

Tu nagriri tu Miriam se tu Aaron

12 Ay kane atán da ka Hazerot, ay ririyan de Aaron se Miriam tu Moses, gapu kitu inangngatáwa na ka babay nga iCus. ² Ay nán da, “E Moses agkà ala ya am-amomanán ne APU ta? Akkan nitta

agkà amomanán pe ta? Nagina ne APU tu kinagi da. ³(Tu Moses ay napakumbaba nga tolay; napakumbaba may oray iinna nga tolay kídi kalawagán.) ⁴Ay dágus sala nga kirrawán ne APU tu Moses, se na nán kaggína, “Mawe kayu wa tallu kiya Tabernákulu, Aaron se Miriam.” ⁵Ay se yala naganigad de APU nga ummán ka adígi nga angap se la nagsíkad kitu gagyangán natu Tabernákulu, ay se na inayabán de Aaron se Miriam. Kane umadanni datu duwa, ⁶ay nán ne APU, “Gínán nu ya kagiyan ku. Nu atán daya profeta kadakayu, ay magpassingan nà kaggída, se amomanán kuda pe ki tagenap da. ⁷May akkan ummán kiyán ya akiamomán ku ke Moses nga bobonan ku. Gapu ta aggína ya piyáran ku nga magtagasingan kadaya tolay ku nga iIsrael, ⁸ay makisángu wà tutu wala kaggína nu amomanán ku, se nalawág pe ya angngikagi ku kaggína kadaya piyán ku nga ipakammu; áwan ku wa ipà-pàlíli. Masingan na pay ya singan ku. Ay tura kayu akkan magansing nga magríri ke Moses nga bobonan ku? ⁹Ay linùsaw ne APU da se yala nagtálaw. ¹⁰Ay kane umawan tu angap ne APU kitu Tabernákulu, ay dágus sala nga naglappang tu Miriam se la nagbalin nga pusà tu lublub na. Ay kane sinnan ne Aaron nge Miriam, ay nasingan na nga naglappang ngin. ¹¹Ay nán na kitu Moses, “Pangaásim ápu, ta akkan nakami agpà panísan kiya básul mi gapu ki kinaug-og mi. ¹²Akkan mu kuma ipalúbus nge Miriam nga matan ki an-anà a natay neanà nga narúnát tin ya baggi na. ¹³Ay díkod nagkarárag tu Moses ke APU nga nán na, “O Apu Dios, agásam agpà nge Miriam!” ¹⁴May nán ne APU nga nesungbát, “Ay kas pangarígan na linutában na ama na ki murang, di mà a pittu ngalgaw na nga meap-appat? Túya pataláwan nu kiya kampu nu ki unag na pittu ngalgaw. Ay se na la annung ya magulli kammin. ¹⁵Ay díkod pinatálaw da tu Miriam kitu kampu da. Nagyán ka lasi ki unag na pittu ngalgaw. Akkan pe nagal-alit datu tolay panda kane magulli kitu kampu nge Miriam. ¹⁶Kane nabalín yán ay nagtálaw da ka Hazerot. Nawe da nagkampu kitu ir-ir-er ka Paran.

Datu nawe naningan ka Canaan

(Deut. 1:19-33)

13 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²“Mamíli ka ka isa nga ap-apu ki káda tangámalán, ta papannam da nga mawe maningan kitu íli Canaan nga nekari ku nga idde kadakayu nga iIsrael.” ³Kinurug tu

Moses tu bílin ne APU kaggína; ay díkod gayát kitu ir-ir-er ka Paran, ay pinapan na datu ngámin na piníli na nga ap-apu. ⁴Tu dedi datu piníli na: Kiya tangámalan tu Ruben, ay nge Shammua nga pútut tu Zaccur tu napíli; ⁵kiya tangámalan tu Simeon, ay nge Shafat nga pútut tu Hori; ⁶kiya tangámalan tu Juda, ay nge Caleb nga pútut tu Jefunne; ⁷kiya tangámalan tu Issacar, ay nge Igal nga pútut tu Jose; ⁸kiya tangámalan tu Efraim, ay nge Hoshea nga pútut tu Nun; ⁹kiya tangámalan tu Benjamin, ay nge Palti nga pútut tu Rafu; ¹⁰kiya tangámalan tu Zebulun, ay nge Gaddiel nga pútut tu Sodi tu napíli. ¹¹Kiya tangámalan tu Manasse, ay nge Gaddi nga pútut tu Susi; ¹²kiya tangámalan tu Dan, ay nge Ammiel nga pútut tu Gemalli; ¹³kiya tangámalan tu Asher, ay nge Setur nga pútut tu Micael; ¹⁴kiya tangámalan tu Naftali, ay nge Nabi nga pútut tu Vofsi; ¹⁵kiya tangámalan tu Gad, ay nge Geuel nga pútut tu Maki tu napíli. ¹⁶Tu ngámin dayán datu pinapan tu Moses nga mawe maningan ka Canaan. Sinukatán tu Moses tu ngágan ne Hoshea nga pútut tu Nun ka Joshua.

¹⁷Ay sakbay da nawe, ay nán tu Moses kaggída, “Manalen kayu kitu panillod da ir-ir-er na Canaan, se kayu wa magtul-túluy nga magpatúluy kadatu ban-bantay. ¹⁸Ay nu dumatang kayu, ay kappiyánan nu sinnan nu ummán nату lusà. Ammuwan nu pe ya kaadu daya tolay nga mag-agyán kitúni, se ammuwan nu pe nu nabílag da. ¹⁹Ay kappiyánan nu pe sinnan nu napiya tu lusà a pag-agyanán da onu akkan, ammuwan nu pe nu nadarupírip daya íli da onu akkan. ²⁰Kappiyánan nu pe sinnan nu nadam-ag ya lusà onu akkan, se nu atán da kay-káyu kitúni onu áwan. Magturad kayu wala. Ay nu magulli kayun, mangalà kayu kadaya búnga da mul-múla kitúni. (Nalútu win datu búnga úbás kadatun na al-algaw.)

²¹Ay díkod nawe datu lalláki nga binon tu Moses. Nanalen da kitu ir-ir-er ka Zin ka amilod na Canaan, panda ka Rehob nga adanni ka Lebo-hamat panda kitu panidáya. ²²Ay se da nanúdu nga nanalen ka Negeb, panda kane dumatang da ka Hebron nga pagyanán datu pamilya de Ahiman, Sheshai se Talmi, nga gakagaka tu Anak. (Pittu nga dagun nga nepasíkad din ya Hebron, ay se yala nàwa ya Zoan ka Egipto.) ²³Ay kane dumatang da kitu tanáp ka Eshcol, nangalà da ka tangaburáway nga búnga úbás. Binulígán da tu nangagtu ta nadammat tutu wala. Nangalà da pe ka búnga pomegrante se gípus. ²⁴(Nepangágan da ka Tanáp na Eshcol

---

13:23 Ummán ka dadakkal nga bayábat ya singan nedi may daggáng se dadakkal pe daya bukal na nga daggáng pe.

tun na tanáp, ta impaparay tutu wala tu búnga datu úbás nga inalà datu iIsrael kitúni.)

Tu nebàbànan datu nawe nga ispiya

²⁵ Ay kane malpás ya appát púlu ngalgaw ay nagulli datu nebon tu Moses nga nagispiya. ²⁶ Nawe da ka giyán de Moses se Aaron se datu ngámin na iIsrael ka Kades, kitu ir-ir-er na Paran. Ay se da nekagiyán datu nas-asingan da se nammuwán da panggap kitu íli. Nepassingan da pe datu búnga datu mul-múla kitúni nga inalàan da. ²⁷ Ay se da nán kitu Moses, “Kinappiya mi siningan tu lusà, ay napiya se nadam-ag tutu wala tu lusà kitúni. Sinnan nu kod dedi nga búnga datu múla kitúni. ²⁸ Ngamay nabílag datu tolay nga mag-agyán kitúni, se dadakkal datu íli da nga naabut ka naligda nga darupírip. Akkan nala yán ta nasingan mi pe kitúni datu gakagaka tu Anak. ²⁹ Mag-agyán datu Amalekita ka Negeb. Datu Heteo, Jebuseo se datu Amoreo ya mag-agyán kadatu ban-bantay. Ay datu iCanaan ay mag-agyán da kadatu giy-giyán nga adanni ka bebay se kadatu giy-giyán nga adanni ka wángag Jordan.

³⁰ Ngamay pinaginggap ne Caleb datu tolay ta nagrírí da kitu Moses. Ay nán na kaggída, “Mawe tada nga rautan tu íli, ta senu kuw-kuwa tada ngin. Ammù nga annung tada nga palsuwan da. ³¹ May nán datu duddúma nga lalláki nga kabulun ne Caleb nga nawe, “Akkan! Akkan tada maábà datu tolay kitúni, ta nabílag da may dàtada.” ³² Díkod akkan napiya tu nedámag da kadatu páda da nga iIsrael mepanggap kitu lusà a nawe da siningan. Nán da, “Tu lusà a napannán mi nga nagispiyaán, ay akkan mabalin mulán, ay se dadakkal tutu wala ngámin datu tolay kitúni nga nasingan mi. ³³ Nasingan mi pe datu Nefilim nga apuapu datu Anakim. Dadakkal da tutu wala! Arig kami la ki dúdun ki agsisíngan mi ki baggi mi.”

Tu nagrírí datu tolay

14 Ay nagtang-tangagabi nga nagsasángit datu ngámin na tolay gapu kitu pannakit da. ² Ay nagrírí da ngámin kade Moses se tu Aaron nga nán da, “Napì-piya lugud dala nu natay kami ka Egipto, onu kídí

13:28 Dadakkal dedi nga tolay.

ir-ir-er. ³Taanna pe ta, tura nitta ippan ne APU kitúni nga lusà? Ta senu matay tada ki gubát, se da alà daya annánà tada se daya attáwa tada. Akkan nád napì-piya nu magulli tada lugud dala ngin ka Egipto ta? ⁴Ay se da nán kitu isaisa kaggída, “Ara mamíli tada ka mangiapu kadàtada nga magulli ka Egipto,” nán da.

⁵Ay díkod nagukkab de Moses se Aaron kitu àràng datu ngámin na iIsrael. ⁶Ay de Joshua nga pútut tu Nun se Caleb nga pútut tu Jefunne nga kabulun datu nawe naningan kitu lusà ka Canaan, ay pinisi da datu bádu da gapu ki pannakit da. ⁷Ay se da nán kadatu ngámin tolay, “Napiya tutu wala pà nang tu lusà a nawe mi siningan. ⁸Ay nu maangammán ne APU kadàtada, ay aggína ya sumeng kadàtada nga mawe kiya nadam-ag tutu wala nga lusà. ⁹Akkan kayu nga magribilde ke APU, ay se akkan kayu magansing kadaya tolay nga magag-agyán kitúni, ta kar-karuwan tada nga palsuwan da, ta kabulun tada nge APU, ay áwan sumeng kaggída. Túya akkan kayu mansing kaggída. ¹⁰Tùtoán kuma datu ngámin tolay de Joshua se Caleb, may pagkílát da ngala ya dumiladiláng nga dáyaw ne APU kitu ngúdu tu Tabernákulu.

Nekarárag ne Moses datu tolay

¹¹Ay nán ne APU kitu Moses, “Kannungay na agpà ya kakusap dedi nga tolay ya mangalùsaw kiyà ta? Nungay na agpà ya angngurug da kiyà in, ay adu tutu wala ya nepasingan ku nga nakas-kasdáaw kaggída? ¹²Iddán kuda ka sinakit da, ta igsán kuda ngin. May pagbalinan taka nga ama daya adu tutu wala nga tolay nga nabílag may aggída. ¹³May nán tu Moses ke APU, “Netálaw mu dedi nga tolay ka Egipto gapu ki pannakabalin mu. Ay nu madámag datu iEgipto ya kinuwám kadaya tolay mu, ¹⁴ay kagiyán da kadaya tolay ka Canaan. Nammuwán da pedin nin na ikaw, O APU, ya mangabul-bulun kaggída nga iIsrael. Ay nammuwán da pe nga magpas-passingan ka kaggída, se atán ya angap ki ngúdu mi, se ikaw ya magin-inunna kadakami ki angap mu nu magdal-dalen kami ki algaw, se ya apuy mu nu magdal-dalen kami ki gabi. ¹⁵Ay díkod nu rapúnan muda, ay daya nas-nasiyon nga nakagína ngin ki mepanggap kikaw, ay nán da, ¹⁶‘Pinatayán ne APU daya tolay na ka ir-ir-er, ta akkan na mabaal nga ippan da kitu lusà nga nekari na nga ipakin-kuwa kaggída,’

14:8 lusà a magáyus ka gátas se digu álig.

nán da. ¹⁷ Ay túya pangaásim agpà, O APU, ta ipassingam ya kinaturáy mu nga ummán kitu inagkuna mu nga, ¹⁸ ‘Iyà nge Yahweh. Akkan nà nga nalà-lapat nga malúsaw, se áwan kaul-ulissán naya aminya ku. Pakawanan ku daya tolay kadaya bas-básul da, ngamay panísan ku daya nakabásul panda ki mekappát ta paganakán da.’ ¹⁹ Ay kídi lugud, O APU, gapu ki abay se áwan kaul-ulissán na amminyám, ay pakawanam agpà dedi nga tolay kadaya bas-básul da, nga ummán kitu nammakawan mu kaggída nanggayát kitu nangitálaw mu kaggída ka Egipto.”

²⁰ Ay nán ne APU kitu Moses, “Pakawanan kuda lugud ta ittu ya agngan mu. ²¹ Ngamay isipata ku ki ngágan ku, se ki kaatán naya kinadáyaw ku kídi nga kalawagán, ²²⁻²³ nga áwan ya oray isa kadedi nga tolay ya makappan kiya lusà nga nekari ku nga idde kadatu apuapu da. Nasingan da ngámin ya dumiladiláng nga kinadáyaw ku se daya nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ku ka Egipto se kídi ir-ir-er, may namin-adu dà a tinis-tisting se akkan dà kinur-kurug, se akkan dà pinat-patag. ²⁴ May gapu ta napiya ya panaggur-uray ne Caleb nga bobonan ku se ikur-kurug nà tutu wala, ay aggína ya makappan kitu lusà a nawe na siningan. Ipakin-kuwà kaggína tun na lusà se kadaya pútupútut na. ²⁵ Gapu ta mag-agyán daya Amalekita se daya iCanaan kadatu tana-tanáp, ay magulli kayu kaláwa may mawe kayu kitu ir-ir-er nga mameyag ka Daggáng nga Bebay.”

Panísan ne APU datu tolay gapu kitu agríri da

²⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses se tu Aaron, ²⁷ “Kannungay na tutu wala ya kakusap dedi nga tolay ya magríri kiyà ta? Nolaw wà in ki ríri da! ²⁸ Ikagim kaggída: Nán ne APU, nán mu, ‘Isipatà ki ngágan ku nga kuwaan ku kadakayu daya nag-agina ku nga kinag-kagi nu. Iyà nge Yahweh nga sibbiyág ya mangagi kídi. ²⁹ Matay kayu kídi ir-ir-er, ay mewarenán daya baggi nu. Màwa yán gapu ki agríri nu; ngámin kayu nga magdagun ka duwa púlu se nasurù nga neráman kitu sensus nu nga makaríríri. ³⁰ Awan oray isa kadakayu ya makappan kitu lusà a nekari nga ipakin-kuwa kadakayu. Tittu de Caleb nga pútut tu Jefone se Joshua nga pútut tu Nun ya makappan. ³¹ Ippan ku pe kitu lusà daya annánà nu nga nán nu wa tiliwan daya kalínga nu. Mag-agyán da pe kitu lusà nga nekari ku nga idde kadakayu. ³² Ngamay nu dakayu, ay magkakátay kayu kídi ir-ir-er. ³³ Ay daya annánà nu, ay mag-agyán da kídi ir-ir-er ki

unag na appát púlu dagun. Aggída ya magsagába ki rígat gapu ki akkan nu angur-kurug, panda ki katay nu ngámin na di mangur-kurug. ³⁴ Appát púlu dagun kayu wa magsagába ki rígat gapu ki básul nu; isa dagun ki káda isa algaw nga nag-agyán nu kitu lusà a nagispiya. Ay appát púlu algaw nu kitúni. Díkod mammuwán nu nu wà ummán na ya kumagúra kiyà. ³⁵ Iyà nge Yahweh ya nagúni kídi. Túyán ya kuwaan ku kadedi ya nadakè tolay, nga mangagúra kiyà. Matay da ngámin kídi ir-ir-er.” ^{36–37} Túyán ya nàwa kadatu tolay ya nebon tu Moses nga mawe maningan kitu lusà. Nadakè tu nedámag da kadatu tolay mepanggap kitu lusà, nga ittu tu gapuwánan na nagrírí da. Túya natay da kitu àràng ne APU ta pinagtakit nada. ³⁸ Ay kadatu sangapúlu se duwa nga nebon tu Moses, ay tittu de Joshua se tu Caleb tu akkan natay.

Pinádas datu iIsrael nga rautan datu iCanaan

(Deut. 1:41-46)

³⁹ Ay kane ipakammu tu Moses kadatu ngámin na iIsrael datu kinag-kagi ne APU, ay nagsasángit se nagpannakit da tutu wala. ⁴⁰ Ay kane pagmakát, ay sumápa da nga nagrabbuwát nga mawe kitu bantay kitu íli. Ay nán da: “Kurug nga nakabásul kami ke APU, may kídi nakasagána kami yin nga mawe kiya íli nga nekari ne APU nga ipakin-kuwa na kadàtada. ⁴¹ Ngamay nán tu Moses, “Taanna, tura nu akkan kammala ikur-kurug ya kagiyam ne APU? Akkan kayu mangábà. ⁴² Akkan kayu maw-awe; rapúnan dakayu daya kalínga kiyán, ta akkan nu kabulun ne APU. ⁴³ Nu mawe kayu, gubatan dakayu daya Amalekita se daya iCanaan, ay rapúnan dakayu. Awan ne APU kadakayu, ta akkan nu wa ikur-kurug.” ⁴⁴ Ngamay nanùdu da kammala kitu ban-bantay nga íli, oray nu maddi mawe tu Moses se nabansi tu Arko ne APU kitu kampu da. ⁴⁵ Ay dummarup kaggída datu Amalekita se datu iCanaan nga magag-agyán kitúni. Pinalsuwán da datu iIsrael se da impal da panda ka Horma.

Daya lintag mepanggap kadaya datu-dátun

15 Ay nán ne APU kitu Moses, ² “Kagiyam kadaya iIsrael dedi nga bil-bílin: Nu atán kayu win kitu lusà nga ipakin-kuwà kadakayu, ³ ay magdátun kayu kiyà ka toru wa báka, toru wa karneru, onu kalding,

nga ittu daya dátun nu wa masidug, onu dátun nga manungpál ki kari nu, onu dátun nga maggayát ki uray nu kampela ngin, onu dátun nu nu silibráran nu daya natudinán na napatag ga piyasta. Pagangammán ku ya aláb dayán na dátun nu kiyà. ⁴Ay oray nu inna ya magdátun ka ummán kadayán, ay mangidátun pe ka duwa nga kílu nga napiya nga arína nga nakibugán ka isa nga litru wa denu olíbo. ⁵Mangidátun kayu pe ka isa nga litru wa básí ki káda isa nga urbun karneru nga masidug ga dátun nu. ⁶Ay nu toru wa karneru ya medátun, ay masápul duwa kílu nga arína nga nakibugán ka isa se gudduwa nga litru nga denu olíbo ya medátun nga makkán. ⁷Bulunán nu pe ka isa litru se gudduwa nga básí. Ay nabangug ke APU ya aláb nayán na dátun. ⁸Ay nu toru wa báka ya masidug ga dátun ya idde nu ke APU, nga pára ki annungpál nu ki kari nu, onu dátun nu wa pára ki agkakappiya, ⁹ay masápul nga bulunán nu ya dátun nu ka tallu kílu nga napiya kaláse nga arína nga nakibugán ka duwa litru nga denu olíbo. ¹⁰Mangidátun kayu pe ka duwa litru wa básí. Ay nabangug ke APU ya aláb nayán na dátun.

¹¹Ay ummán peyang kiyán ya kuwaan nu nu magdátun kayu ka toru wa báka, toru wa karneru, onu urbun karneru se kalding. ¹²Ay amúngán nu wala daya dátun na makkán se mainum, sigun ki kaadu naya dátun nu nga animál. ¹³Ummán kiyán ya kuwaan naya káda isa kadakayu nga iIsrael nu mangidde kayu ka masidug ga dátun. Nabangug ke APU ya aláb nayán. ¹⁴Ay ummán pe kiyán ya kuwaan daya agtangeli se daya mepag-agyán nin kadakayu nga maminya nga mangidde ka masidug ga dátun. Nabangug ke APU ya aláb nayán na dátun. ¹⁵Sissa nga lintag ya pagannurútán nu ngámin ka panda, iIsrael kayu mán onu agtangeli. Sangapáda kayu ki àráng ne APU. ¹⁶Sissa ngala nga lintag se bílin ya surútan nu, iIsrael mán onu agtangeli nga mepagyán nin kadakayu.”

¹⁷Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁸“Kagiyam idi kadaya iIsrael: Nu atán kayu win ki lusà a pangipannán ku kadakayu, ¹⁹káda mangán kayu kadaya makkán na gayát kadaya maápit nu kitúni, ay masápul la mangilásin kayu ka pára ke APU. ²⁰Ay ki munna nga lutuwan nu wa sinápay, ay idde nu ke APU ya isa nga bukal; kuwaan nu yán nga ummán kiya angidde nu kaggína kiya munna nga ápit nu wa trígo. ²¹Idde nu ke APU ya munna nga lutuwan nu wa sinápay. Túyán ya kuwaan nu se daya sumar-sarunu pikam nga gakagaka nu.

²²Ay nu tura la atán da kadakayu ya akkan nakasúrut, may akkan da nga ginúrat nga di surútan dedi nga lin-lintag ga kinagi ne APU ke Moses, ²³se datu ngámin na nebílin ne APU nanggayát kitun kam panda kiya sumar-sarunu pikam ma gakagaka nu, ²⁴ay se da akkan am-ammu ya kamali da, ngámin kayu, ay masápul mangidde ka toru wa báka nga dátun nu wa masidug. Nabangug ke APU ya aláb na yán. Masápul bulunán nu yán nga dátun ka dátun nga trígo se dátun na bási. Malaksid pikam kadayán, mangidde kayu pe ka toru wa kalding nga ittu ya dátun pára ki básul. ²⁵Ay ya pádi ya magdátun pára kadaya ngámin na iIsrael. Mapakawan da, ta akkan da ginúrat tu nagbasúlán da, ay se nangidde da ke APU ka dátun da nga masidug, se dátun pára kitu básul da. ²⁶Ay mapakawan daya ngámin na iIsrael se daya agtangeli nga mag-agyán ki lusà da, áta neráman da ngámingámin kitu básul da nga akkan da ginúrat.

²⁷Ay nu atán isa nga tolay ya nakabásul nga akkan na nga ginúrat, ay masápul nga mangidátun ka bumalásang nga kalding nga makadagun na pikam pára ki básul na. ²⁸Ay ya pádi ya mangidátun ke APU ta senu madalusán ya tolay ya nakabásul ka akkan na ginúrat, ay se mapakawan pe. ²⁹Túyán na lintag pe ya mepákat kadaya ngámin na magbásul nga akkan da ginúrat, iIsrael mán onu agtangeli nga mag-agyán kiyán na lusà. ³⁰Ngamay nu gurátan na isa tolay ya magbásul, oray iinna, iIsrael mán onu agtangeli, ay akkan nu win ibílang nga kabulun nu, áta nerupat na nge APU. ³¹Ay gapu ta akkan na pinatag ya kinagi ne APU, se sinuwáy na ya bílin na, ay akkan nu tutu wala ibílang ngin nga kabulun nu, ay se aggína kampela ngin nin ya magsagába ki kapanísán na gapu ki básul na.”

Ya kapanísán na tolay nga akkan magngílin

³²Ay kitu kaatán pikam datu iIsrael ka ir-ir-er, ay uwad laláki nga nasingan da nga mangáyu ki algaw wa aggiimáng. ³³Ay díkod nilbet datu nakasingan kaggína kitu giyán tu Moses se tu Aaron se datu ngámin na tolay. ³⁴May nebálud da pikam ta akkan da ammu tu pamàyanán da kaggína. ³⁵Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Masápul nga matay ya tolay. Ippan nu kiya lasi na kampu se nu wala nga tùtoán panda ki katay na.” ³⁶Ay kinuwa da kurug tu nebílin ne APU kitu Moses. Nippan da tu laláki kitu lasi natu kampu da se da tinùtoán panda kitu nekatay na.

Ya lintag nga mepanggap ki arumaymáy daya bad-bádu

³⁷ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ³⁸ “Kagiyam kadaya iIsrael nga payán da ka arumaymáy ya gayádan daya bádu da. Payán da pe ka mannáw nga binola ya arumaymáy nga atán ki síku na bádu da. Kuwaan dayán se daya sumar-sarunu pikam nga gakagaka da. ³⁹ Dayán na arumaymáy ya mangipadamdam kadakayu kadaya bil-bílin ne APU. Ay díkod kuwaan nuda, nga akkan daya kil-kelugán nu se daya gan-ganásan nu daya kuk-kuwaan nu. ⁴⁰ Dayán na arumaymáy ya mangipadamdam kadakayu nga surútan nu daya ngámin na bil-bílin ku, ay kuw-kuwa takayu tutu wala ngin. ⁴¹ Iyà nge Yahweh nga Dios nu, nga nangitálaw kadakayu ka Egipto ta senu Iyà in ya Dios nu. Iyà nge Yahweh.”

Tu nagribilde de Kora, Datan se tu Abiram

16 Kitu isa ngalgaw tu Kora nga pútut tu Izar se apúku tu Kohat nga pútut tu Levi, ay nagribilde kitu Moses; kabbulun na datu tallu nga lalláki nga gakagaka tu Ruben: tu Datan se tu Abiram nga pútut tu Eliab, se tu On nga pútut tu Pelet. Nangayáb da ka 250 nga ap-apu nga iIsrael nga piníli datu tolay. ³ Ay se da nawe ngámin na sinángu tu Moses se tu Aaron, nga nán da kaggída, “Napolotán ya kuk-kuwaan nu win! Kuw-kuwa ne APU daya ngámin na iIsrael, ay atán kadàtada ngámin pe nge APU. Ay taanna, tura nu lugud da nepangátu ya baggi nu kadaya ngámin na tolay ne APU?” ⁴ Ay kane magìna tu Moses tu kag-kagiyam da, nagukkab kitu lusà. ⁵ Ay se na nán kitu Kora se kadatu kabbulun na, “Nu pagmakát kaláwa, ay ipakammu ne APU kadàtada nu iinna daya tolay na, se nu iinna ya píli na nga magsirbi kaggína, se nu iinna ya píli na nga makaadanni kaggína. ⁶ Tu idi ya kuwaan nu. Ikaw Kora se daya pasúrut mu, ay mangalà kayu kadaya aggipayán nu ka insensu. ⁷ Ay se nu wala nga payán da ka birgáng nu kaláwa, ay se nu wala nga payán ka insensu ta senu masídug, ay se nu wala nga ippáy kiya àráng ne APU. Ay nu inna ya piliyan ne APU ay aggína ya píli na nga magsirbi kaggína. Dakayu nga Levita ya napolotán kuk-kuwaan nin!” ⁸ Ay se la nán tu Moses kitu Kora: “Manggìna kayu, dakayu nga Levita! ⁹ Akkan kayu agpà nga maganggam ta, nga nekísi nakayu ne Dios kadaya ngámin na iIsrael, nga umadanni kaggína se magsirbi kaggína kiya Tabernákulu, se magsirbi kadaya tolay?”

¹⁰ Dakayu nga Levita ya nekísi na nga magsirbi kaggína. May kídí yin piyán nu pe yin ya magbalin ka pádi! ¹¹ Ay túya e APU ya kurug ga pagribildeyán nu wa tangabubúlun. linna ngala nge Aaron ta, nga ririyannu?”

¹² Ay se yala pinaayabán tu Moses tu Datan se tu Abiram. May, “Maddi kami umbet kiyán! ¹³ Kúráng agkà pikam mala ya nangítálaw mu kadakami ka Egipto ta, nga nadam-ag nga lusà, ay se nakami patayan ki bisin kídí ir-ir-er? Ay kídí, ikaw manin ya mangituráy kadakami! ¹⁴ Ay panda kídí, ay akkan nakami pikam nedatang ki nadam-ag ga lusà nga magaluweg ka gátas se digu álig. Ay áwan mu pikam pe nidde kadakami nga lusà a talúnan mi, ay áwan pikam pe nepakin-kuwa kadakami nga kaubásan. Inna pe ya ug-ogan mu! Maddi kami umbet kiyán!” nán da.

¹⁵ Ay tútu nakarungat tutu wala tu Moses, se na nán ke APU, “Akkan mu awátan ya oray inna kadaya dátun na idde dedi nga tolay. Awan ku wa nagraw-rawtán kaggída. Ay áwan ku inalà kaggída, oray la kuma isa kadaya asnu da.” ¹⁶ Ay nán tu Moses kitu Kora: “Ngamay nu ikaw se daya kabbulun mu, ay masápul nga umbet kayu ngámin kaláwa se daya kabbulun mu, ta sumángu kayu ke APU, dakayu se Aaron. ¹⁷ Ay ngámin kayu, ay mangilbet ka aggippayán nu ka insensu, senu wala payán ka birgáng se insensu, ay se nu wala nga ilbet ke APU; 250 nga aggippayán ka insensu! Dakayu se Aaron pe, ilbet nu pe ya aggippayán nu ka insensu. ¹⁸ Ay díkod ngámin datu tolay, ay inalà da datu aggippayán da ka insensu, se da nga pinayán ka birgáng se insensu se da nawe kitu gagyangán tu Tabernákulu; kabulun da tu Moses se tu Aaron. ¹⁹ Ay se la nga inurnung tu Kora datu ngámin nga bungguay na, se da nagsíkad nga sumángu kade Moses se tu Aaron nga atán kitu gagyangán tu Tabernákulu. Ay se yala nagpassingan ya diláng ne APU kaggída.

²⁰ Ay nán ne APU kade Moses se tu Aaron, ²¹ “Adayyuwán nu dedi nga tolay ta rapúnan kuda nga mamis-issán.” ²² May nagukkab tu Moses se tu Aaron nga sumángit nga nán da, “O Apu Dios, ikaw ya nangidde ki biyág da ngámin tolay. Lùsawan mu agpà daya ngámin nin oray sissa ngala kaggída ya nagbásul?”

²³ Ay nán ne APU kitu Moses: ²⁴ “Kagiyam kadaya tolay nga adayyuwán da ya báwi de Kora, Datan se Abiram.” ²⁵ Ay díkod, nawe tu Moses kitu giyán de Datan se Abiram. Kumíwid pe kaggína datu ap-apu datu ilsráel. ²⁶ Ay nán na kadatu tolay, “Adayyuwán nu ya báwi dedi nga nadakè a

tolay! Akkan nu pe immán onu túbítan ya oray inna nga kuw-kuwa da, ta meráman kayu ngámin ki màwa kaggída gapu kadaya ngámin básul da. ²⁷ Ay díkod inadayyuwán datu tolai tu báwi de Kora, Datan, se Abiram. May de Datan se tu Abiram se datu attáwa da se annánà da, ay lumawán da se da nagsisíká dala kitu gagyangán datu báwi da. ²⁸ Ay se yala nán tu Moses, “Ummán kídí ya akammu nu nga e APU ya nangibon kiyà a mangwa kadaya ngámin na ipàwa na kiyà, nga akkan iyà ya makin-uray kampela ngin. ²⁹ Nu matay dedi nga tolai ki sinakit, onu nu áwan màwa nga nakas-kasdáaw, ay akkan nà nebon ne APU. ³⁰ Ngamay nu atán nakas-kasdáaw nga kuwaan ne APU, ay se yala maglakka ya lusà, ay se da milbut ngámin na sibbiyág meráman daya kuw-kuwa da, ay ittu ya pakammuwán nu nga dedi nga tolai, ay nerupat da nge APU.” ³¹ Ay kane mabalin tu Moses magúni, ay naglakka tu lusà a nagsisikádan da, ³² ay se na tillan ngámin da se datu akkobung da, meráman datu ngámin nga pasúrut tu Kora se ngámin na pamilya da se kuw-kuwa da. ³³ Ay díkod ngámin da, ay nirbut da nga sibbiyág nga nawe ki kalawagán da natay, meráman datu kuw-kuwa da, ay se yala nagtákip kammin tu lusà. Ay áwan pe masingan datu iIsrael kaggída ngin. ³⁴ Ay se yala nagtatagtág ngámin datu iIsrael kane magina da tu sangit datu nilbut. “Magtálaw tada, ta get metangilbut tada pe ki lusà!” nán da. ³⁵ Ay se yala uwad apuy ne APU nga nanídug kadatu 250 nga lalláki nga nagdátun ka insensu.

³⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ³⁷ “Ikagim ke Eleazar nga pútut ne Aaron nga pádi nga aláan na daya aggipayán ka insensu datu nasídug, ay se na ippaán daya birgáng ka adayyu. ³⁸ Dayán na anídugán ka insensu nga gapu na nekatay datu nagbásul, ay napatag da, áta nedátun ke APU dayán. Papitpet mu dayán ka ning-ingpit ta usaran mu nga pangalupkop kiya anídugán ka dátun na insensu. Magsirbi yán nga panamdammán daya iIsrael ki nàwa. ³⁹ Ay díkod inalà tu Eleazar nga pádi datu bága nga aggipayán ka insensu, se na pinapitpet ka ning-ingpit tutu wala, se na pinagkalupkop kitu anídugán ka dátun na insensu. ⁴⁰ Ay ittu tu mangipadamdam kadatu iIsrael nga áwan ya makaadanni nga manídug ka insensu pára ke APU kiya anídugán ka insensu, nu akkan na pádi onu maggayát ki gakagaka ne Aaron. Ta senu akkan da matan kitu Kora se datu kabbulun na. Díkod kinuwa da datu kinagi ne APU ke Moses.

⁴¹ Ay kane kaláwa, ay nagrírí manin datu tolai kade Moses se Aaron nga nán da, “Pinatayán nu daya tolai ne APU.” ⁴² Ay kane naurnung

ngin datu tolay ya magrírí kade Moses se Aaron, ay umàráng da kitu Tabernákulu, ay nasingan da nga naangpán se da ngala nga nasingan ya diláng ne APU. ⁴³ Ay se yala nagsíkád tu Moses se tu Aaron kitu àráng na Tabernákulu. ⁴⁴ Ay nán ne APU kitu Moses, ⁴⁵ “Adayyuwán nu dedi nga tolay ta rapúnan kuda nga mamis-issán,” nán na. Ngamay nagukkab tu Moses se tu Aaron kitu lusà. ⁴⁶ Ay se yala nán tu Moses ke Aaron, “Ara, alà mu ya aggippayám ka insensu se ka la mangalà ka birgáng kitu anídúgán, se mu payán ka insensu, se mu la ippan kiya giyán daya tolay, se ka la magdátun ke APU ka pakapakawanán da. Magkaru ka ta nakarungat tutu wala nge APU, ay manggayát tin ya pisti kadaya tolay.” ⁴⁷ Ay díkod kinuwa ne Aaron na dágus tu pàwa ne Moses. Inalà na tu aggippayán na ka insensu, ay se na pinayán ka birgáng se insensu se yala nanagtág nga nawe kitu túlad datu nagguurnung nga tolay. Ay atán datu natay yin gapu ta nanggayát yin tu pisti. Pinayán na ka insensu se nagdátun pára kadatu tolay. ⁴⁸ Nagsíkád tu Aaron kitu nagbàtán datu natay yin se datu sibbiyág pikam, ay nàtatán na nakusap tu pisti. ⁴⁹ Ya dágup datu natay ay 14,700, malaksid kadatu natay kitu nagribilde tu Kora. ⁵⁰ Ay kane umawan nin tu pisti, ay nagulli nge Aaron kitu giyán tu Moses nga atán kitu gagyangán natu Tabernákulu.

Tu tàdukud ne Aaron

17 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Ikagim kadaya iIsrael nga mangalà da ka sangapúlu se duwa nga tàdukud; isa ki káda ap-apu na tangámalán, se da isúrát daya ngag-ngágan da kadaya tàdukud da. ³ Ay kiya tàdukud daya Levita, isúrát nu ya ngágan ne Aaron, ta isa nga tàdukud ki káda apu na tangámalán. ⁴ Ay se mu wala nga ippáy dedi nga tàdukud ki Tabernákulu; kiya àráng naya Arko nga ittu ya pagtammuwán ta. ⁵ Magtaríngit ya tàdukud na tolay nga piliyan ku. Ay túyán ya ammakusap ku kadaya tolay ki agrírí da peyang kadakayu.” ⁶ Ay díkod kinagi tu Moses tu bílin ne APU nga kuwaan datu iIsrael. Nangilbet datu ap-apu ki káda tangámalán ka tàdukud da; sangapúlu se duwa ngámin meráman tu tàdukud tu Aaron. ⁷ Ay se yala inalà tu Moses datu tàdukud se na nippan kitu Tabernákulu. Nippáy na kitu àráng tu Arko.

⁸ Ay kane kaláwa ay linumnà tu Moses kitu Tabernákulu. Nasingan na nga nagtaríngit tin tu tàdukud ne Aaron nga ap-apu datu Levita nga

tangámalan. Nagdon, nagbisi, ay se yala nagbúnga ka almendras nga nalútu pe yin! ⁹ Ay se yala nelawán tu Moses datu tàdukud datu iIsrael. Nasingan da tu nàwa, se yala inalà datu ap-apu datu tàdukud natu isa isa kaggída kampela ngin. ¹⁰ Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Ipatulli mu ya tàdukud ne Aaron ki àráng na Arko. Ittu ya pakammuwán daya makaríriri, nga matay da nu akkan da makusap ki agríri da.” ¹¹ Ay díkod kinurug tu Moses tu neblin ne APU kaggína. ¹² Ay nán datu iIsrael kitu Moses, “Ayuy! Awan kami yin! Matay kami yin! ¹³ Ngámin daya umadanni ki Tabernákulu ne APU ay matay! Matay kami nád ngámin nin?” nán da.

Ya ubra datu pappádi se datu Levita

18 Ay nán ne APU kitu Aaron: “Ikaw se daya pútupútut mu se daya induan mu nga Levita ya magsungbát nu atán ya nadakè a màwa mepanggap kadaya ubra kiya Tabernákulu. Ngamay nu atán makabásul kadakayu se daya pútupútut mu nga pappádi, ay dakayu kampela ngin na pappádi ya mapabásul. ² Díkod ayabám daya induam nga tangámalan Levita nga sumeng kadakayu se daya pútupútut mu nu magsirbi kayu kiya àráng naya Tabernákulu. ³ Kuwaan da daya ubra da nga sumeng kadakayu se ubra da kiya Tabernákulu, ngamay akkan da mabalin adanniyán daya napatag ga aruminta kiya napatag ga giyán. Akkan da pe adanniyán ya anidúgán ka dátun. Ta matay da nu kuwaan dayán, ay meráman kayu. ⁴ Sumeng da ngala kadakayu se kuwaan da ngala ngámin ya netudin kaggída nga ubra nga agtarimán da kiya Tabernákulu. Awan sabáli nga tolay ya mear-arát nga sumeng kikaw. ⁵ Ikaw wala se daya pútupútut mu ya magubra kiya Napatag nga Giyán se kiya anidúgán ka dátun, ta senu akkan nà tutu wala makarungat tin kadakayu nga iIsrael. ⁶ Iyà ya namíli kadaya pádam nga Levita kadaya iIsrael. Aggída ya bátug rigálu ku kadakayu. Nekisi kuda ka pára kiyà nga magsirbi kiya Tabernákulu. ⁷ Ngamay ikaw wala se daya pútupútut mu ya mangwa kadaya ubra pádi ki anidúgán ka dátun se kadaya ubra kiya Kapàgán na Giyán. Ya agpádi nu, ay rigálù kadakayu yán na ubra. Ay nu atán da sabáli tolay ya mear-arát ta mangwa kadaya ubra nu, ay masápul matay.”

Ya mepakin-kuwa kadaya pappádi

⁸ Ay nán ne APU kitu Aaron, “Ikaw ya pakammuwan ku kadaya napatag ga dátun daya iIsrael kiyà. Ipakin-kuwà dayán na dátun kadakayu nga maggaáma nga pappádi ka bátug ngáni nu peyapeyang ngin. ⁹ Tu dedi ya mepakin-kuwa kadakayu kadaya napatag pà nang nga dátun nga akkan na masidug kiya anidúgán: kuw-kuwa ku ngámin na kapàgán na dátun da kiyà; daya trigo, se daya dátun nga pára ki básul, se daya dátun na awát ki nakabasúlán; mepakin-kuwa kadakayu ngámin dayán se daya pútupútut mu. ¹⁰ Ibíláng nu dayán na kanan nu ka kapàgán pà nang nga dátun. Daya lalláki ngala ya mabalin mangán kadayán. ¹¹ Kuw-kuwa nu pe daya netáyag ga dátun daya iIsrael. Kuw-kuwa nu peyapeyang dayán, dakayu se daya pútupútut nu. Mabalin nu ngámin ya mangán kiyán, lalláki mán onu babbay, basta ibíláng na lintag da ka nadalus. ¹² Ipakin-kuwà pe kadakayu daya kapíyán na munna nga ápit daya iIsrael nga idátun da kiyà, ummán kadaya denu olfbo, bási, se trigo. ¹³ Kuw-kuwa nu ngámin daya munna nga apítan da kadaya lusà da nga idde da kiyà. Mabalin mangán oray inna kadaya pútupútut nu basta ibíláng na lintag da ka nadalus. ¹⁴ Ngámíngámin na mepakin-kuwa kiyà ay kuw-kuwa nuda. ¹⁵ Ngámíngámin daya mun-unna nga meanà nga annánà nu, se daya animál nga idátun daya iIsrael kiyà, ay kuw-kuwa nuda. Ngamay daya munna nga annánà nu se daya munna nga meanà nga animál nga ibíláng na lintag ka naragit, ay masápul sakaan nu. ¹⁶ Ya panaka nu nu makabúlán da ngin, ay banor limma nga pinaláta nga silber, sigun ki gángay angbanor da kiya Tabernákulu. ¹⁷ Ngamay akkan nu sakaan daya mun-unna nga an-anà daya báka, karneru, se kalding; kuw-kuwà dayán. Isiyà nu ya dága da kiya dingding naya anidúgán, ay se nu wala sidúgan daya taba da nga dátun pára kiyà. Pàgan ku ya nabangug ga aláb na. ¹⁸ Ngamay kuw-kuwa nu daya karni da, ummán kiya tarokab nga ittu ya netatáyag nga dátun, se ya diwanán nga apel da; kuw-kuwa nu dayán. ¹⁹ Idde ku ngámin kadakayu daya napatag ga dátun daya iIsrael kiyà. Kuw-kuwa nu se daya annánà mu nga lalláki se babbay; ittu yán ya ngáni nu peyapeyang ngin. Awan tutu wala ya kaul-ulissán nedi nga turátu kadakayu se daya gakagaka nu.” ²⁰ Ay nán manin ne APU kitu Aaron, “Akkan taka ngin bingáyan ka lusà nga idde kadaya iIsrael, se áwan mu

kípát kadaya mepakin-kuwa kaggída. Ta Iyà ya bátug ngáni mu se kípát mu.”

²¹ “Ay nu mepanggap kadaya Levita, mepakin-kuwa kaggída ya ngámin na pagkapúlu nga idde daya iIsrael kiyà. Ittu yán ya bátug tangdán da ki agsirbi da ki Tabernákulu. ²² Ay manggayát kídi, ay áwan nin kadaya iIsrael ya umadanni ki Tabernákulu. Mapabásul da nu umadanni da, ay matay da. ²³ Daya Levita ngala ya magsirbi ki Tabernákulu, se aggída pe kampela ngin nin ya magsungbát kadaya màwa da nga pakabasúlán da. Ay tu idi nga lintag ya sur-surútan nu peyapeyang ngin ka panda. Awan mengáni nga lusà kadaya Levita kídi Israel. ²⁴ Ta ipakin-kuwà kaggída ya pagkapúlu nga idde daya iIsrael kiyà. Ay túya gapu na agkunà nga áwan mepakin-kuwa kaggída nga lusà.”

Ya pagkapúlu daya Levita

²⁵ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²⁶ “Kagiyam kadaya Levita: Ay nu málà nu win ya idde ne APU kadakayu nga pagkapúlu nga idde daya iIsrael, ay idde nu pe ke APU ya pagkapúlu naya nidde kadakayu. ²⁷ Mebílang yán ka ummán ka dátun nu nga gayát ki munna nga ápit nu nga trígo onu munna nga básí nga gayát ki ammasiyán nu. ²⁸ Díkod magdátun kayu pe ke APU kadaya ngámin na pagkapúlu nga awátan nu kadaya iIsrael. Idde nu ya dátun ke Aaron nga pádi. ²⁹ Masápul nga daya kapiyaán na idde daya iIsrael kadakayu daya idde nu ka kuw-kuwa ne APU. ³⁰ Ay nu mesibna nu win daya kapiyán kadaya nidde kadakayu, ay kuw-kuwa nu win daya nabansi, nga ummán kiya nabansi nga ápit daya iIsrael nga trígo, se básí nga gayát ki úbás da, ay ittu ya alà da ka kuw-kuwa da. ³¹ Annung nu win se daya akkobung nu wa kanan dayán oray ka wàna, ta ittu dayán daya bátug tangdán nu ki agsirbi nu kiya Tabernákulu. ³² Akkan kayu wa mapabásul nu kanan nu dayán na nedátun ke APU, ta nidde nu win daya kapiyaán kaggína. Ata nu akkan nu pikam nelásin ya pára ke APU, ay bílang rinagitán nu ya dátun daya iIsrael, ay matay kayu.”

Ya abu na daggáng nga báka

19 Ay nán manin ne APU kitu Moses se tu Aaron: ²“Tu idi manin ya lintag ga surútan nu: Kagiyan nu kadaya iIsrael nga mangilbet da ka daggáng nga báka, nga áwan tutu wala sad-sadúra se akkan pikam ma pinagubra. ³Ay se nu idde ya báka ke Eleazar nga pádi, se da ippan ka lasi na kampu, se da patayan ki àráng na. ⁴Ay se yala irawraw ne Eleazar tu íma na kitu dága, se na mawe nga iwar-warsì nga mamin-pittu kitu àráng na Tabernákulu. ⁵Ay se yala masìdug ki àráng na pádi tu báka nga sibbukal nga sillalálat, se ráman tu dága na se ngámin na inunag na. ⁶Ay se yala mangalà tu pádi ka pasanga na káyu wa sedoro, se tangapsat ta isopo, se daggáng nga lúpus, ay se na isungap kitu apuy natu masìdug ga báka. ⁷Ay nu mabalin na yán, ay magdígut ya pádi se na sùnaán daya pinagbádu na, ay se yala nga magulli kammin kitu kampu. May ibílang na lintag ka naragit pikam panda ki gídám. ⁸Ay tu tolay ya nanìdug kitu báka, ay masápul na pe ya magdígut, se na nga sùnaán datu pinagbádu na. Ibílang na lintag ka naragit panda ki gídám. ⁹Ay se yala urnúngan na tolay nga ibílang na lintag ka nadalus tu abu natu báka nga nasìdug. Ay se na nga ippan kiya lasi na kampu nga ibílang na lintag ka nadalus. Iarimán na ngala kitúni ki nadalus nga giyán ta ittu ya ikib-kibug daya iIsrael ki danum nga pangdalus da nu kuwaan da ya panangdalus kadaya ibílang na lintag ka naragit. ¹⁰Ay tu tolay nga nangurnung kitu abu, ay masápul nga sùnaán na tu pinagbádu na. May mebílang ka naragit panda ki gídám.

Ay tu yán ya lintag se pagannurútán peyapeyang daya iIsrael se daya agtangeli nga mepag-agyán kaggída.

Daya makikkam ka innát

¹¹“Ay nu atán makikkam ka innát, ay mebílang ka naragit ki unag na pittu ngalgaw. ¹²Ay masápul la dalusán naya baggi na ki mekalu nga algaw, ay se la manin nu mekapittu, ta senu mebílang ngin ka nadalus. May nu akkan na kuwaan ya ummán kiyán na panagdalus ki baggi na, ay akkan magbalin ka nadalus. ¹³Ay ngámin daya makikkam ka innát, ay se akkan da kuwaan tu panangdalus da ki baggi da, ay rag-ragitán da ya

Tabernákulu ne APU. Ibíláng nuda ngin na akkan iIsrael, ta sirraragit da pikam ta akkan da nadalusán kitu danum nga iddadalus.

¹⁴Ay tu idi ya lintag nu atán matay ki unag na báwi na: Ngámin daya atán kitu báwi kitu netattay na, se ngámin daya lumnà kitu báwi, ay mebíláng da ka naragit ki unag na pittu ngalgaw. ¹⁵Ngámin daya kiláwag nga atán kitu unag nga áwan takkab, ay ibíláng na lintag nga naragit da pe. ¹⁶Ay mebíláng pe ka naragit ki unag na pittu ngalgaw daya makikkam ka natay ya nabagkung, onu natay ki gángay pannakatay, onu nakikkam ka tuláng tolay se daya nakatùbit ka lúbù. ¹⁷Masápul daya mebíláng ka naragit, tu abu natu báka nga nasidug ka pangpadalus da. Payán da kitu abu ya isa nga bánga, ay se da la nga payán ka apagsàdu nga danum. ¹⁸Ay se yala mangalà ya tolay nga ibíláng na lintag ka nadalus ka tangapsat ta isopo, ay se na irawraw ki danum kiya bánga se na warsián tu báwi, se datu ngámin na usár kitu unag na báwi, se datu ngámin tolay nga nakikkam ka innát, tuláng onu nakatùbit ki lúbù. ¹⁹Ay ki mekàlu se mekapittu nga algaw, ay warsián natu tolay nga ibíláng na lintag ka nadalus daya ngámin na mebíláng ki lintag nga akkan nadalus. Ay kiya mekapittu nga algaw, ay magdígut daya nadalusán, se da sùnaán daya bádu da, ay mebíláng da ngin ka nadalus nu gidám.

²⁰Ngamay daya tolay ya mebíláng ka naragit may maddi da dalusán ya baggi da, ay akkan da ngin mebíláng ka tolay ne APU ta rinag-ragitán da ya Tabernákulu ne APU, ta akkan da nawarsián kitu danum nga pangdalus.

²¹Surútan nu yán na lintag peyapeyang ngin ka panda. Ay tu tolay nga nangiwersi ka danum nga idadalus, ay masápul la magdígut se na sùnaán daya bádu na. May mebíláng ka naragit pikam panda nu gidám. ²²Ay oray inna nga mímán onu matùbit na tolay nga mebíláng ka naragit, ay magbalin pe ka naragit panda ki gidám.”

Tu danum nga ginumbuwa kitu batu

(Exo. 17:1-7)

20 Ay kitu munna nga búlán, ay dummatang datu ngámin na iIsrael kitu ir-ir-er ka Zin. Nagkampu da ka Kades. Kitúni tu natayán tu Miriam, ay netaman da kitúni pe yin. ²Awan danum kitu nagkampuwán da, ay díkod nagguurnung datu tolay kitu àráng tu Moses se tu Aaron. ³Ay se da ririyán ne Moses nga nán da, “Napì-piya ngala kuma nu netangatay

kami yin kadatu kabbulun mi nga pinatayán ne APU! ⁴Taanna, tura dakami nippán kídi nga ir-ir-er nga matay se daya an-animál mi? ⁵Tura dakami netálaw ka Egipto ta, se dakami nippán kídi ya nagdakè a giyán? Awan nala trígo, se gígus, úbás, se pomegrante. Ay áwan pe danum nga mainum!” nán da. ⁶Ay nagtálaw tu Moses se tu Aaron se da nawe kitu gagyangán tu Tabernákulu, se da nagukkab kitu lusà. Ay se la nagpassingan kaggída tu diláng ne APU. ⁷Ay nán ne APU kitu Moses, ⁸“Alà mu ya tàdukud kiya àráng na Arko, se nu urnúngan se Aaron daya ngámin na tolay. Ay kiya pagmar-marngán da ngámin, ay amomanám ya batu, ay gumbuwà ya danum pára kadaya tolay se daya an-animál da.” ⁹Díkod nawe inalà tu Moses tu tàdukud ta ittu tu kinagi ne APU kaggína. ¹⁰Ay se da ngala inurnung se tu Aaron datu ngámin tolay kitu àráng natu batu, ay se yala nán tu Moses kaggída, “Manggìna kayu, dakayu wa ribilde nga tolay! Nágan naya piyán nu? Paltuwádan mi ya danum kídi nga batu pára kadakayu?” nán na. ¹¹Ay se yala neayang tu Moses tu tàdukud, se na nepangkur ka namidduwa kitu batu, ay ginumbuwà kurug ya danum! Ay díkod umminum ngámin datu tolay se datu an-animál da. ¹²Ngamay nán ne APU kitu Moses se Aaron, “Gapu ta kúráng ya angnurug nu kiyà, ay akkan nu nepassingan kadaya iIsrael nga sissa ngà a Dios nga áwan kapáda. Díkod akkan dakayu ya mangippan kadaya iIsrael kiya lusà a nekari ku nga ipakin-kuwa kaggída,” nán na. ¹³Nengágan da idi nga giyán ka Meriba (Ya sarut na “Meriba” ay giyán nga nagririán datu iIsrael,) áta nagriri da tolay ke APU, ay nepassingan na kaggída ya kinaDios na.

Iallang natu ári ka Edom nga manalen datu iIsrael kitu íli na

¹⁴Ay kitu kaatán datu iIsrael ka Kades, ay nangibon tu Moses kada tolay ya mawe kitu ári ka Edom nga mangagi ka, “Nán datu induam nga tangámalan tu Israel. Ammum ngámin daya rig-rígát nga nà-nàwa kadakami. ¹⁵Kitun, ay nawe datu apuapu mi nga nagyán ka Egipto. Nabayág kami kitúni, ay pinal-pallà datu iEgipto datu apuapu mi se dakami pe. ¹⁶Gapu kiyán, ay kinumraw kami nga nakiseng ke APU. Ginina nakami, ay tútu nangibon ka anghel na nga nangitálaw kadakami ka Egipto. Atán kami kídi Kades nga íli nga nagpandanán naya lusà a sakúpan mu. ¹⁷Pangaásim mán agpà ta palubúsán nakami nga manalen kiya lusà mu. Akkan kami manalen kadaya tal-tálun mu, se kiya kaubásan

mu. Akkan kami pe uminum kadaya bubun mu. Manalen kami yala kiya kalsáda na ári. Akkan kami sumíni kiya kalsáda panda ki akalíwán mi,” nán da.

¹⁸Ngamay nán tu Edomita nga, “Akkan kayu uy, manalen ki íli mi. Gubatan mikayu nu manalen kayu!” nán na. ¹⁹May nán kammala datu iIsrael, “Kiya abay nga kalsáda ya dalenan mi. Ay nu uminum kami onu daya animál mi ki danum nu ay bayádan mi. Paliwánan nakami agpà ala. Tittu yán ya agngan mi,” nán da. ²⁰May nán kammala natu Edomita, “Akkan! Akkan kayu mabalin na manalen ki íli mi.” Ay se na ngala inurnung datu adu wa suldádu na nga sikkaarmas tutu wala, ay se da mawe gubatan datu iIsrael. ²¹Ay díkod gapu ta akkan ipalúbus datu Edomita nga manalen da kitu íli da, ay nanalen datu iIsrael ka sabáli nga dálen.

Tu netattay tu Aaron

²²Ay díkod nanggayát ka Kades, nagdal-dalen datu iIsrael panda kane makadatang da ka Bantay Hor. ²³Kane atán da kitu nagpandanán na Edom, ay nán ne APU kitu Moses se tu Aaron, ²⁴“Inumbet tin ya oras ne Aaron nga matay. Akkan makappan kitu lusà a nekari ku nga ipakin-kuwa kadaya iIsrael, ta akkan nu sinúrut nga duwa tu bílin ku kadakayu mepanggap kitu danum ka Meriba. ²⁵Ayabám nge Aaron se Eleazar nga pútut na se kayu wa manùdu ka Bantay Hor. ²⁶Ay nu dumatang kayu kitúni, ay làbuwám ke Aaron datu ibbabádu da nga pádi, se mu la ibádu ke Eleazar. Matay pe kitúni ye Aaron, ay magbubúlung da ngin se datu apuapu na nga natay yin.” ²⁷Kinuwa Moses tu bílin ne APU. Nasingan ngámin datu iIsrael tu nanùdu da kitu bantay. ²⁸Ay kane dummatang da kitu otun tu bantay, ay linàbu tu Moses tu aruwátan tu Aaron, se na nebádu kitu Eleazar. Ay se yala natay tu Aaron kitu otun tu bantay, ay se yala nanagut kammin tu Moses se tu Eleazar. ²⁹Ay kane nammuwán datu tolay nga natay tu Aaron nin, ay tallu púlu ngalgaw da nga nagmanakit.

Tu nanggubát datu iIsrael kadatu iCanaan

21 Ay kane madámag natu ári ka Arad nga Cananeo nga mag-agyán ka Negeb, nga madama umbet datu iIsrael nga manalen ka Atarim,

ay nawe da ginubát da, se da inalà nga bálud datu duddúma. ²Ay se yala nagsipata datu iIsrael ke APU: “Nu paábà mu dedi nga tolay kadakami, ay dadàlan mi tutu wala daya il-íli da ka bátug dátun mi da kikaw.” ³Ginina ne APU tu agngan da, ay díkod pinaábà na datu iCanaan kaggída. Rinápun tutu wala datu iIsrael da, se da tutu wala dinadál datu il-íli da. Ay díkod, nepangágan tu giyán ka Horma.

Tu sinan idaw nga bága

⁴Ay se yala nagtálaw datu iIsrael kitu bantay Hor. Nameyag da ka Daggáng nga Bebay ta aliliyan da tu íli Edom. May kitu dad-dalenán ay nolaw datu tolay. ⁵Ay tútu nagrírí da ke Dios se kitu Moses. Ay nán da, “Taanna, tura nakami netálaw ka Egipto nga matay yala kídi ir-ir-er? Awan nala makkán se mainum? Lùsawan mi tutu wala ngin idi nga ‘mána’ nga akakkanan!” ⁶Ay gapu kiyán, ay nangipàrù nge APU kada nadíta nga idaw kitu giyán da. Adu tu natugkaw kaggída, nga ittu tu nepatay da. ⁷Nawe datu tolay kitu Moses, ay se da nán, “Nagbásul kami ki nagrírí mi ke APU se kikaw. Ikarárag mu agpà ke APU nga pataláwan na dedi nga idaw.” Ay díkod nekarárag ne Moses datu tolay. ⁸Ay nán ne APU kitu Moses, “Mangwa ka ka sinan idaw nga bága se mu la nga ibáyug. Nu sumingan daya matugkaw kiyán, ay akkan da nga matay. ⁹Ay díkod nangwa kurug tu Moses ka sinan idaw nga bága, se na nippáy ki takkan se na nebayug. Ay nu atán matugkaw, se yala sumingan kitu nebayug nga sinan idaw, ay akkan matay.

Tu nagdal-dalen da nga mawe kitu tanáp ka Moab

¹⁰Netul-túluy datu iIsrael tu nagdal-dalen. Ay kane dumatang da ka Obot, ay nagkampu da kitúni. ¹¹Nagtálaw da manin ka Obot, ay se da ngala manin nagkampu kitu ir-ir-er ka Abarim, nga pane lattakán kitu panda na Moab. ¹²Nagtálaw da manin kitúni. Ay kane makadatang da kitu tanáp ka Zered, ay nagkampu da manin. ¹³Nagtálaw da manin kitúni. Ay kane makadatang da manin kitu dammáng tu wángag Arnon, ay nagkampu da manin kitúni, kitu padne ka sakúpan da Amoreo. Tu wángag Arnon ya nagpandanán naya sakúpan da Moabita se tu sakúpan daya Amoreo. ¹⁴Tu idi ya gapu na nga nesúrat kiya Libru na Gubát ne

APU, ya íli Waheb ka Sufa, se datu tana-tanáp ka wángag Arnon, ¹⁵ se datu dadagután na mameyag ka íli tu Ar, kitu nagpandanán na Moab.

¹⁶ Nagtálaw da manin ka Arnon, ay se da nawe ka Beer (Ya sarut na Beer, ay bubun.) Kanedi tu nangagiyán ne APU kitu Moses nga urnúngan na datu tolays ta iddán nada ka danum. ¹⁷ Ay se yala kinansiyon datu iIsrael idi:

“Ikaw nga bubun, mangigbuwà ka ka danum;

Magkansiyon tada, pára kídi nga bubun.

¹⁸ Bubun nga imbután datu ap-apu;

tu pinagkorob da, tàdukud se setro.”

Ay nanggayát kitu ir-ir-er, netúluy da tu nagdal-dalen panda ka Mattana. ¹⁹ Nanggayát kitúni, nawe da ka Nahaliel. Nagtálaw da manin kitúni, ay se da nawe ka Bamot. ²⁰ Nanggayát manin ka Bamot, nawe da kitu tanáp nga sákup na Moab, kitu pátay natu Bantay Pisga nga am-amawan da ngin tu ir-ir-er.

Inábà datu iIsrael tu Ari Sihon se Ari Og

(Deut. 2:26; 3:11)

²¹ Ay nangibon datu iIsrael ka mawe ka giyan tu Sihon nga ári datu Amoreo, nga nán da kaggína: ²² “Palubúsán nakami agpà nga manalen kiya lusà mu. Akkan kami magsib-síbal kadaya tal-tálun mu se kadaya kaubásan mu. Akkan kami pe uminum kadaya bubun. Manalen kami kiya Kalsáda na Ari, panda kiya akalíwán mi ki lusà a sakúpan mu,” nán da. ²³ Ngamay akkan ipalúbus tu Sihon nga manalen datu iIsrael kitu lusà na. Inurnung na mán kammin datu suldádu na se da nga gubatan datu iIsrael. Ay díkod naggugubát da ka Jahaz kitu ir-ir-er. ²⁴ Rinápun datu iIsrael da, ay se da nga sinákup tu lusà da, manggayát kitu wángag Arnon panda kitu wángag Jabbok, may panda ngala kitu nagpandanán natu lusà da Ammonita, ta naligda tu darupírip nga abut da. ²⁵ Sinákup datu iIsrael ngámin datun na il-íli datu Amoreo, se da nawe nagyán kitúni, meráman ya Hesbon se ngámin datu il-íli kitúni. ²⁶ Ata ya Hesbon, ay ittu tu kapital na íli tu Sihon nga ári datu Amoreo. Nasákup na tu ngámin íli panda ka wángag Arnon, áta inábà na ki gubát tu ári ka Moab. ²⁷ Túyán ya gapu na nga ikan-kansiyon datu maragkansiyon ya:

21:18 Ya setro, ay ummán ki tàdukud da abibbà nga mangipassingan ki turáy na ári.

“Umbet kayu ka Hesbon!

Ta kuwaan tada manin,
ya íli na ári ka Sihon.

²⁸Kitun, ya íli nga Hesbon,
rinaut da suldádu tu Ari Sihon;

ummán da ka apuy nga súmárat;
dinadál da ya íli Ar ka Moab,
'ráman datu babbalantay ka Arnon.

²⁹Kal-allà kayu wa iMoab;
ta nadakè ya nagtungpálan nu!
Kal-allà kayu nga magday-dáyaw
ke Kemos nga diy-diyos nu;
ta binay-án na daya annánà nu!

Tiniliwán ne ári Sihon da,
nga ári da Amoreo.

Daya duddúma, ay nagaliwagwag da.

³⁰Narápun daya annánà da,
manggayát ka Hesbon panda ka Dibon;
áwan nabansi kaggída panda ka Nofa
nga adanni ka Medeba.

³¹Ay díkod nagyán datu iIsrael kitu lusà datu Amoreo. ³²Nangibon tu Moses ka mawe magispiya kitu íli Jazer. Ay nasákup pe datu iIsrael tu íli se datu duddúma pikam nga íli. Pinàpur da datu Amoreo nga mag-agyán kitúni.

³³Ay se yala nangliput datu iIsrael nga nanalen kitu kalsáda nga mameyag ka Bashan. May tu Og nga ári ka Bashan se datu suldádu na, ay nawe na ginubát da. ³⁴Ay nán ne APU kitu Moses: “Akkan ka magansing kaggína, ta idde ku ya ári kikaw, meráman daya ngámin tolay na, se ya lusà na. Kuwaam kaggína ya ummán kitu kinuwám kitu Sihon nga ári datu Amoreo nga nagturáy ka Hesbon.” ³⁵Ay kurug, pinatay datu iIsrael tu Og, se datu annánà na nga lalláki se datu ngámin tolay na. Awan tutu wala tu nabiyág kaggída. Ay díkod sinákup datu iIsrael tu lusà da.

Pinaayabán tu ári na Moab nge Balaam

22 Ay se yala nagrabbuwát datu iIsrael, se da nawe nagkampu kadatu tana-tanáp ka Moab, ka padne lattakán ka wángag Jordan nga panidmáng ka Jerico. ²Nadámag tu Ari Balak nga pútut tu Zippor tu kinuwa datu iIsrael kadatu Amoreo. ³Ay tútu nagansing tu ári se datu tolay na gapu kitu kaadu datu iIsrael. ⁴Ay nán datu Moabita kadatu ap-apu datu Midianita, “Akkan mabayág, ay amminan da rapúnan dayán na tolay daya il-íli ki lebut tada, nga ummán ki angmin na báka ki kaddat kiya pagarában na.” ⁵Ay tútu nangibon tu Ari Balak kadatu tolay nga mawe mangayáb ke Balaam nga pútut tu Beor nga atán ka Petor, nga adanni ka wángag Eufrates, kitu lusà tu Amaw. Ay nán da nga magayáb kaggína, “Atán daya adu wa tangabubúlun nga tolay nga naggayát ka Egipto. Atán da ngámin ki kalawagán nin, ay kídi yin ay atán da ngin kiya karúba mi nga íli. ⁶Adu da tutu wala may dakami. Ay túya umbet ka mán ta iamámug muda; get tala nu mapalsu mida, ay pàpuran mida kitúni. Ammù nga napiya ya màwa kadaya bindisiyonán mu, ay daya iamámug mu nadakè ya màwa kaggída.”

⁷Ay díkod nawe datu ap-apu ka Moab se datu ap-apu na Midian. Nangitúgut da pe yin ka pagbáyad da kitu Balaam kitu angiamámug na. Kane dumatang da, ay kinagi da tu bílin tu Balak. ⁸Ay nán tu Balaam kaggída, “Matúdug kayu wala kídi. Ay nu pagmakát, ay kagiyan ku kadakayu ya nán ne APU.” Ay díkod natúdug datu ap-apu ka Moab kitu balay tu Balaam.

⁹Ay kitun nga gabi, ay nán ne Dios kitu Balaam, “Inna dedi nga sangaílim?” ¹⁰Nán tu Balaam ke Dios, “Nebon dayán ne Balak nga ári ka Moab, nga mangidámag kiyà ¹¹nga atán da tolay nga naggayát ka Egipto; ay atán da ki ngámin kalawagán nin. ‘Umbet ka mán agpà ta iamámug muda, ta get tala nu mapalsu kuda, ay pàpuran kuda kídi,’ nán na.”

¹²Ay tútu nán ne Dios kitu Balaam, “Akkan ka kumíwid kaggída. Akkam iamámug datu tolay ta binindisiyonán kuda,” nán na. ¹³Ay kane malukág tu Balaam kane pagmakát, ay kinagi na kadatu nebon ne Balak nga “Magulli kayu win ta akkan ipalúbus ne APU nga kumíwid dà kadakayu,” nán na. ¹⁴Ay díkod nagulli datu nebon tu Balak se da nán kaggína, “Maddi nge Balaam nga kumíwid kadakami,” nán da.

¹⁵ Ay tútu nangibon manin tu Balak ka ad-adu nga ap-apu se nangà-ngátu may datu nunna nga nebon na. ¹⁶ Nawe da ka giyán tu Balaam se da kinagi tu bílin tu Balak nga pútut tu Zippor. Ay nán da, “Pangaásim agpà ta akkan mu ipalúbus nga atán makalípán ki agpalbet mi kikaw! ¹⁷ Bayádan mi ka ka abay, se kuwaan mi ngámin pe daya kagiyan mu. Umbet ka, ta iamámug mu dedi nga tolay pára kiyà.” ¹⁸ Ay nán tu Balaam nga nesungbát, “Oray nu idde ngámin ne Balak kiyà ya pirà se balitù ki palásiyu na, ay akkan ku mabalin suwayan ya bílin ne APU nga Dios ku. ¹⁹ May oray ummán kiyán ay matúdug kayu pikam kídi, nga ummán kadatu nunna, ta sinnan ku nu nágan na pikam ya kagiyan ne APU.” ²⁰ Kitu gabi, ay nán ne Dios kitu Balaam, “Gapu ta inumbet daka ayabán dedi nga tolay, ay kumíwid ka kaggída, may yán nala kagiyan ku kikaw ya kuwaan mu.”

Tu Balaam se tu asnu na

²¹ Ay kane pagmakát, ay nesagána tu Balaam tu asnu na, ay se yala kummíwid kadatu ap-apu ka Moab. ²² Ngamay nakarungat te Dios kitu Balaam ta mawe kurug. Ay tútu uwad anghel ne APU nanglípán kaggída se datu duwa nga bobonan na. ²³ Nasingan natu asnu tu magsisíkádi kitu dálen nga anghel ne APU nga nakaampiláng. Díkod sumíni kitu dálen se yala nameyag kitu tal-tálun. May bináut tu Balaam tu asnu se na ipeyag kammin kitu dálen. ²⁴ Ay se yala nagsíkádi tu anghel kitu dálen na nagbátan datu duwa nga kaubásan nga atán darupírip ki magdammáng. Díkod bì-bitì tu dálen. ²⁵ Ay kane masingan tu asnu tu anghel, ay nepidag kitu darupírip, ay nalipit tu bingil tu Balaam. Ay tútu bináut manin tu Balaam tu asnu. ²⁶ Naginunna tu anghel ne APU, ay se la nga nagsíkádi kitu kabikán natu dálen. Awan mabalin pameyaggán natu asnu kitu magpíngit kitu dálen. ²⁷ Ay díkod nagidda tu asnu kane masingan natu anghel. Nakarungat tu Balaam, ay tútu bináut na tu asnu kitu tàdukud na. ²⁸ Ay tútu pinagúni ne APU tu asnu. Ay nán na kitu Balaam, “Nágan na tutu wala ya kinuwa ku ta, tura nà bináut ka namìlu?” ²⁹ Ay nán tu Balaam nga summungbát kitu asnu, “Ata kuwaan nà ka ummán ka ang-ang. Nu atán nala kuma ampiláng ku, pinatay taka ngin.” ³⁰ Ngamay nán tu asnu kitu Balaam, “Di mà iyà kam nga asnu mu ya pagtà-tàyán mu peyang? Uwad kadi madamdám mu nga inagkunà kídi kitun?” nán tu asnu. “Awan

a pikam,” nán tu Balaam. ³¹ Ay tútu nepassingan ne APU kitu Balaam tu anghel na nga magsisíkáð kitu dálen nga sikkiikkam ka ampiláng. Ay tútu nagukkab tu Balaam kitu lusà. ³² Ay nán tu anghel ne APU kaggína, “Taanna, tura mu namilu wala nga bináut ya asnu mu? Inumbet tà a manglípán kikaw ta ammù nga nadakè ya asikkuwaan mu. ³³ Nasingan nà ya asnu mu, ay naglísí kiyà ka namilu. Ay nu akkan na naglísí, ay pinatay taka kuma ngin, ay se ku la bay-án ya asnu mu,” nán natu anghel. ³⁴ Ay nán tu Balaam kitu anghel ne APU, “Nagbásul là. Akkan ku ammu nga atán ka nga magsisíkáð ki kalsáda nga mangsipad kiyà. Magulli yà lugud din nu lùsawan mu nga mawe yà,” nán na. ³⁵ Ngamay nán natu anghel ne APU, “Kumíwid ka kadaya tolay, may yán nala kagiyan ku kikaw ya kagiyan,” nán na. Ay tútu summúrut tu Balaam kadatu nebon tu Balak.

Sinangaíli tu Balak nge Balaam

³⁶ Ay kane mammuwán tu Balak nga madama umbet tin ne Balaam, ay nawe na sinabat kitu isa nga íli ka Moab nga atán kitu kadayyuwán na panda na, kitu adanni ka wángag Arnon. ³⁷ Ay nán tu Balak kitu Balaam, “Taanna nga akkan ka inumbet kitu nunna nga nangayáb ku kikaw? Dálin mu kid nu akkan taka bayádan, gane? ³⁸ Ay nán tu Balaam nga nesungbát, “Inumbet tà a kídí, may áwan ku turaturáy nga mangagi ki piyán ku kampela ngin na kagiyan. Tittu daya pekagi ne Dios ya makagi ku,” nán na. ³⁹ Ay se yala kummíwid tu Balaam kitu Balak. Ay kane dumatang da kitu íli Kiriát-husot, ⁴⁰ ay nagparti tu Balak ka báka se karneru se na niddán de Balaam se datu ap-apu nga nebulunán na. ⁴¹ Ay kane pagmakát, ay inayabán tu Balak tu Balaam nga manùdu kitu bantay ka Bamot Baal. Ay kitu giyán da, ay masingan nala tu Balaam datu duddúma nga iIsrael.

Binindisiyonán tu Balaam datu iIsrael

23 Ay nán tu Balaam kitu Balak, “Pangwa nà kídí ka pittu wa anidúgán ka dátun, se ka mangilbet ka pittu nga toru wa báka se pittu nga toru wa karneru.” ² Ay díkod kinuwa kurug tu Balak, tu pàwa tu Balaam. Ay se da nagdátun ka isa toru wa báka se isa toru wa karneru ki káda anidúgán. ³ Ay se la nán tu Balaam kitu Balak: “Magsíkáð ka kídí giyán na dátun mu nga masidug, ta mawè sinnan nu umbet nge APU nga

makiamomán kiyà. Ikagì ala kikaw nu nágan naya kagiyan na kiyà,” nán na. Ay se yala nawe tu Balaam kitu otun tu bantay nga áwan mul-múla.

⁴Ay se yala nagpassingan ne Dios kitu Balaam. Ay nán tu Balaam ke Dios, “Nagpàwa ngà in ka pittu nga anidúgán ka dátun, se nangidátun nà pe yin ka toru báka se toru wa karneru ki káda anidúgán,” nán na. ⁵Ay uwad kinagi ne APU kitu Balaam, nga nán na, “Magulli ka ngin ke Balak se kagiyam kaggína tu kinagì kikaw.” ⁶Ay díkod nagulli tu Balaam kitu giyán tu Balak. Ay dinatang na tu Balak nga magsisíkad pikam kitu giyán datu masidug ga dátun, kabulun na datu ngámin nga ap-apu ka Moab.

⁷Ay se yala nagúni tu Balaam. Tu dedi datu nebàbànan na:

“Nawe nà pinaayabán ne Balak ka Aram;
gayát tà kadaya ban-bantay ki padne lattakán.

‘Iamámug mu daya iIsrael pára kiyà;
Daya iIsrael gedán muda,’ nán na.”

⁸Paanna pe ya agged ku,
kadaya tolay nga akkan gedán ne Dios?

Paanna ya angiamámug ku,
ay áwan ummán kiyán na kagiyan APU?

⁹Masissingan kuda kitu alingúdu wa batu;
am-amawan kuda kitu otun tu bantay.

Tangabubúlun da nga tolay nga magat-atittu;
ammu da nga nepadúma da,

áwan nasiyon ya mepáda kaggída.

¹⁰Iinna ya makabílang kadaya gakagaka tu Jacob;
ummán ki tápù ya kaadu da.

Awan ya makabílang oray ya pagkappát da ngala.
Matay yà kuma nga namáru,
nga ummán kadaya tolay ne Dios.”

¹¹Ay nán tu Balak kitu Balaam, “Nágan na ya kinuwám! Inayabán taka nga mangiamámug kadaya kalíngà, may tura mán kammin na napiya ya piyám màwa kaggída!”

¹²Ngamay nán tu Balaam nga nesungbát, “Ya kagiyan ne APU kiyà ala ya mabalin ku kagiyan.”

Ya mekàduwa nga bàbàrán tu Balaam

¹³ Ay nán tu Balak kitu Balaam, “Dádin ka sabáli nga giyán. Mawe ta ka giyán na akkan mu masingan ngámin daya iIsrael. Ay iamámug muda kitúni. ¹⁴ Ay díkod nippan na kitu otun tu bantay Pisga, kitu tálun tu Zofim. Nangwa manin tu Balak ka pittu nga anídúgán ka dátun, se nangidátun ka isa nga toru wa báka se toru wa karneru kitu káda anídúgán. ¹⁵ Ay nán tu Balaam kitu Balak, “Magbansi ka kídi giyán daya dátun mu nga masídug, ta mawe yà makiamomán ke APU kitúni.” ¹⁶ Nagpassingan ne APU kitu Balaam. Ay kinagi na ke Balaam ya piyán na nga pekagi ke Balak, se na ngala pinapan. ¹⁷ Díkod nagulli tu Balaam kitu giyán tu Balak nga atán na magsisíkád kitu giyán datu dátun na nga masídug, kabulun na datu ap-apu ka Moab. Ay se yala sinaludsud tu Balak nu nágan na tu kinagi ne APU. ¹⁸ Tu dedi daya kinag-kagi ne Balaam:

“Umbet ka Balak nga pútut tu Zippor,
ta kappiyánam ya manggìna kadaya kagiyan ku:

¹⁹ Nge Dios, ay akkan ummán ki tolay,
ta daya tolay ay magbusid da;

Akkan pe maul-ulis ya uray na;
nga ummán kaggída.

Nu nágan tu nekari na,
áwan puspus, kuwaan na.

²⁰ Ya bílin na kiyà, ay mamindisiyon nà.
Akkan ku maulis ya namindisiyon ne Dios!

²¹ Awan màwa nga nadakè kadaya iIsrael,
áwan pakarigátan ki masangwánan da;
ta nge APU nga Dios da, ay abul-bulunan nada.

Aggína ya bibbídan da nga Ari da. ²² E Dios nga
nangitálaw kaggída ka Egipto,
aggína ya pamilgan da,

ummán ki alsádu wa toru báka.

²³ Díkod áwan makagámud kadaya gakagaka tu Jacob;
áwan makeamámug kadaya iIsrael.

Ay nán daya tolay mepanggap ki Israel:

‘Sinnan nu kod ya nakas-kasdáaw wa kinuwa ne Dios ka Israel!’

²⁴ Arig naya Israel ya nabílag nga láyon;

akkan magsinád nu akkan na nammin ya nígay na,
se nainum ya dága na.”

²⁵ Ay nán tu Balak kitu Balaam, “Nu lùsawan mu nga iamámug da, akkan mu kuma bindisiyonán da!” ²⁶ May nán tu Balaam nga nesungbát, “Di ku mà kinagi kikaw win, nga yán nala nga ipàwa ne APU ya kuwaan ku!”

Tu mekàlu nga bàbànan tu Balaam

²⁷ Ay tútu nán manin tu Balak kitu Balaam, “Dádin, ta mawe ta ki isa pikam ma giyán. Ay get palubúsán naka ne Dios nga mangiamámug kadaya iIsrael kitúni.” ²⁸ Ay díkod nippan tu Balak tu Balaam kitu bantay Peor nga am-amawan na ya ir-ir-er. ²⁹ Ay nán tu Balaam kitu Balak, “Pangwa nà ka pittu wa anidúgán ka dátun kídi, ay se ka pe mangalà ka pittu nga toru wa báka se pittu nga toru wa karneru.” ³⁰ Ay díkod ittu kurug tu kinuwa tu Balak, se nangidátun ka isa nga báka se isa karneru kitu káda anidúgán.

24 Ay kane mammuwán tutu wala tu Balaam nga piyán ne APU nga bindisiyonán datu iIsrael, ay akkan tagge nawe nagsápul ka pagemaddán na, nga ummán kadatu nunna nga kinuwa na. Umàráng ngala kitu ir-ir-er. ² Ay kane nasingan na datu iIsrael kitu kampu da nga nabag-bagtu da kitu tangámalán da, ay neturayán naya Ispiritu ne Dios, ³ ay se na nán:

“Tu idi ya bàbànan ne Balaam nga pútut tu Beor;

isa nga tolay ya nawada ya isissingan na,

⁴ se manggìna kadaya kagiyan ne Dios;

se makasingan kadaya ipassingan kaggìna
naya Mannakabalin nga Dios.

Oray nu nedùlap, ay sillaladdáng kammala.

⁵ Nagpiya tutu wala daya báwim, O Jacob.

Nagánas tutu wala ya pag-agyanán daya iIsrael!

⁶ Ummán da ki nadaládag ga múla

nga ummán ka palma.

Ummán da ki kamulán

ki dappit wángag.

Ummán da ka alingúdu nga káyú

nga nemúla ne APU.

Ummán da ki káyu wa sedoro

nga nemúla ki dappit wángag.

⁷ Maglipyás ya danum kadaya timba da.

Adu inuman daya pútupútut da.

Natù-turáy ya ári da may e Agag.

Ya pangiturayán da, ay magdin-dinnámag.

⁸ E Dios nga nangitálaw kaggída ka Egipto,

ya bílag da;

ummán ki bílag toru wa báka nga alsádu ya bílag na.

Palsuwan da daya kalínga da;

riturítu da pikam daya tuláng da.

ay asípan da pikam da ki mayán bútag da.

⁹ Arig da ya láyon na maglalakku nga matúdug,

áwan naturad da manglukág kaggína.

Mabindisiyonán ya mangbindisiyon kadaya iIsrael.

Nadakè ya màwa kadaya mangiamámug kaggída.”

¹⁰ Ay tútu nakarungat tutu wala tu Balak kitu Balaam. “Inayabán taka nga mangiamámug kadaya kalíngà, may tura mu mán kammin binindisiyonán da ka namìlu win! ¹¹ Magtálaw ka ngin! Mawe ka ngin! Bayádan taka kuma, may akkan nepalúbus ne APU,” nán na. ¹² Ay nán tu Balaam, “Di ku mà kinagi yin kadatu nebon mu ¹³ nga oray iddem kiyà ya palásiyu mu nga napnu ka pirà se balitù, ay akkan ku mabalin na suwayan ya kagiyan ne APU, nadakè mán onu napiya. Tittu wala daya pekagi ne APU daya kagiyan ku. ¹⁴ Magulli yà in kadaya tolay ku, may kagiyan ku pikam kikaw ya kuwaan daya iIsrael kadaya tolay mu kiya al-algaw nga sumarunu.”

Ya mekappát nga bàbànan tu Balaam

¹⁵ Ay se na nán manin na nagbàbànan:

“Tu idi ya bàbànan ne Balaam nga pútut tu Beor;
ya bàbànan na tolay ya nawada ya isissingan na;

¹⁶ Ya bàbànan naya manggina kadaya kagiyan ne Dios,
se makammu kadaya ammu naya Kangatuwán,
se makasingan kadaya ipassingan naya Mannakabalin,

ay magukkab ba sillaladdáng:

¹⁷Masingan ku ya pára kaggída,
may akkan pikam kídi na;

atán ya sisinnán ku,
may mabayág pikam ya kàwa na.

Lumtuwád ya bittuwan,
ay gakagaka ne Jacob ya paggayatán na.

Lumtuwád ya magturáy;
ka Israel ya paggayatán na.

Abáan na daya agtuturáy ka Moab,
se na rapúnan daya gakagaka natu Set.

¹⁸Abáan na daya iEdom nga kalínga na,
se na sakúpan ya íli da.

May daya iIsrael, mangabaábà da.

¹⁹Atán maggayát ki gakagaka ne Jacob nga ári;
aggína ya mangdadál kadaya nabansi pikam kiya íli.”

²⁰Ay se yala nasingan tu Balaam ya Amalek,
ki paltíng kaggína; ay nán na,

“Ya Amalek ya kabilgán kadaya ngámin nasiyon,
ngamay ki kamuddiyánan ay áwaáwan pe yin.”

²¹Ay se na nasingan pe datu Kineo;
ay tu idi ya kinagi na:

“Naligda ya pag-agyanán nu.

Napiya nga ummán ka sùbut an-anù
nga atán ki kalinguduwán na pínát.

²²May madadál kayu pe nga Kineo,
nu itálaw dakayu nga bálud daya iAsiria.”

²³Ay se nán pikam tu Balaam:

“Inna na nád daya magbiyág
nu kuwaan ne Dios dedi?

²⁴May umbet daya bapor,
nga maggayát ka Kittim;
Palsuwan da ya Asshur se Eber.

Ngamay kiya kamuddiyánan,
marápun da pe, áwan da pe yin ka panda.”

²⁵ Ay kane nabalin yán, ay nawe tu Balaam kitu balay na, ay mawe pe yin tu Balak.

Tu nagdáyaw datu iIsrael ke Baal ka Peor

25 Ay kitu nagkampu datu iIsrael ka Shittim, ay ittu tu inanggayát datu lalláki da nga neallay kadatu babbay nga Moabita. ² Ay-ayabán datu babbay datu lalláki nga iIsrael nga mawe kadatu piyasta nga panagdátun da se agdáyaw da kadatu diy-diyos da ka Moab. Nepangán datu iIsrael kadatu makkán, se da nagdáyaw pe kitu diy-diyos da. ³ Nepagday-dáyaw pe datu iIsrael kitu diy-diyos da nga Baal ka Peor, ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída. ⁴ Ay nán ne APU kitu Moses, “Urnúngam daya ngámin ap-apu daya iIsrael, se muda patayan ki àráng ku ki agsisíngan pe daya ngámin toláy, ta senu mippà ya rungat ku tutu wala kadakayu nga iIsrael. ⁵ Ay díkod nán tu Moses kadatu guwes datu iIsrael, “Patayan nu ya oray iinna kiya tangámalán nu nga nepagday-dáyaw ke Baal ka Peor,” nán na.

⁶ Ay kitu kaatán tu Moses se datu ngámin na iIsrael kitu gagyangán natu Tabernákulu nga magsángit, ay uwad isa nga laláki nga iIsrael ya nangilbet ka babay nga Midianita kitu báwi na, nga sisinnán tu Moses. ⁷ Ay kane nasíngan tu Finehas nga pútut tu Eleazar se apúku tu Aaron nga pádi da, ay nawe na inalà tu singál na, ⁸ se na inunud tu laláki se tu babay kitu báwi nga linnà da, ay se na siningál da nga duwa. Nagsilput tu singál kadatu baggi da. Gapu kitu kinuwa tu Finehas, ay nakusap nga dágus tu pisti nga magpatay kadatu iIsrael. ⁹ Ngamay nasurú 24,000 nga toláy tu natay yin sakbay nga nàwa yán.

¹⁰ Ay nán ne APU kitu Moses, ¹¹ “Gapu ki kinuwa ne Finehas nga pútut ne Eleazar se apúku ne Aaron, ay nippà ya rungat ku win kadaya iIsrael. Nepasingan na ya angiabugu na kiyà tutu wala. Túya akkan kuda rinápun. ¹² Ay túya ikagim lugud kaggína nga makiturátu wà kaggína nga papiyaan ku ya biy-biyág na. ¹³ Aggína se daya pútupútut na daya pappádi ku peyapeyang ngin, áta kurug ya angigdù na kiyà a Dios na, ay se kinuwa na ya pakapakawanán daya iIsrael.”

¹⁴ Ya ngágan tu iIsrael nga laláki nga netangatay kitu babay nga Midianita, ay Zimri nga pútut tu Salu. Ap-apu na isa nga pamilya kiya

tangámalan Simeon tu Zimri. ¹⁵ Ay Cozbi ya ngágan tu babay nga Midianita, nga an-anà tu Zur nga ap-apu pe ki isa nga tangámalan ka Midian.

¹⁶ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁷ “Rautan nu daya Midianita se patayan nuda ngámin, ¹⁸ ta nepar-parò dakayu ki nadakè, kane ialíláw dakayu nga magdáyaw ki diy-diyos nga Baal ka Peor, se gapu kitu kinuwa tu Cozbi nga pútut tu ap-apu ka Midian nga pinatay ne Finehas, nga ittu tu gapu na nga napiste kayu ka Peor.”

Tu mekàduwa nga sensus

26 Ay kane mabalin tun na pisti, ay nán ne APU kade Moses se tu Eleazar nga pútut tu Aaron: ² “Magsensus kayu. Ilistaán nu ya ngag-ngágan daya ngámin na ilIsrael ki káda pamilya nga magdagun ka duwa púlu se nasurù nga mabalin da ya magsuldádu.” ³ Ay díkod inurnung de Moses se tu Eleazar datu ilIsrael kitu tanáp ka Moab kitu adanni ka wángag Jordan nga dammáng Jerico. Ay se da kinagi kaggída nga ⁴ masápul magsensus da. Ilistaán da datu ngag-ngágan datu lalláki nga magdagun ka duwa púlu se nasurù nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

Tu dedi datu ilIsrael nga netálaw ka Egipto:

⁵ Kitu tangámalan Ruben nga manákam ma pútut tu Jacob, ay datu pútupútut tu Hanoc, Pallu, ⁶ Hezron se Carmi. ⁷ Tu dágup ngámin datu nelista ay 43,730. ⁸ Ya pútut tu Pallu, ay tu Eliab. ⁹ Ay datu pútupútut tu Eliab, ay de Nemuel, Datan se tu Abiram. Tu dedi tu Abiram se tu Datan nga piníli datu ilIsrael nga nangiapu kaggída kitu nagribilde da kitu Moses se tu Aaron; kabulun da tu Kora nga nagribilde ke APU. ¹⁰ Ay kane naglakka tu lusà ay nilbut tu Kora se datu kabbulun na, se datu 250 nga lalláki nga pasúrut na nga nasidug. Nagbalin tun ka pakatùgúdán da ngámin na ilIsrael. ¹¹ Ay oray ummán kitun tu nàwa, ay akkan neráman nga natay datu pútut tu Kora nga lalláki.

¹² Datu gakagaka tu Simeon, ay datu tangámalan tu Nemuel, tu Jamin, tu Jakin, ¹³ datu tangámalan tu Zera se tu Saul. ¹⁴ Ya dágup ngámingámin dayán na tangámalan ay 22,200.

¹⁵ Datu gakagaka tu Gad, ay datu tangámalan tu Zefon, tu Haggi, tu Shuni, ¹⁶ tu Ozni, tu Eri, ¹⁷ tu Arod se tu Areli. ¹⁸ Ya dágup datu ngámin na nelista, ay 40,500.

¹⁹ Datu kakagaka tu Juda ay datu tangámalan tu Er, tu Onan nga natay ka Cana; ²⁰ datu tangámalan tu Shela, tu Perez, tu Zera, ²¹ tu Hezron se tu Hamul. ²² Ya dagup ngamin datu kakagaka tu Juda nga nelista ay 76,500.

²³ Datu kakagaka tu Issacar, ay datu tangámalan tu Tola, tu Puva, ²⁴ tu Jashub se tu Shimron. ²⁵ Ya dagup ngamin datu kakagaka tu Issacar nga nelista, ay 64,300.

²⁶ Datu kakagaka tu Zebulun, ay datu tangámalan tu Sered, tu Elon se tu Jaleel. ²⁷ Ya dagup datu ngamin na nelista, ay 60,500.

²⁸ Datu kakagaka tu Jose, ay datu tangámalan tu Manasse se tu Efraim. ²⁹ Ay datu kakagaka tu Manasse, ay datu putuputut tu Makir nga putut tu Gilead. ³⁰ Ay datu kakagaka tu Gilead, ay datu putuputut datu Iezer, tu Helek, ³¹ tu Asriel, tu Shekem, ³² tu Shemida se tu Hefer. ³³ Awan lalaki nga putut tu Zelofehad nga putut tu Hefer. Pabeg babbay datu annana: tu Mahla, tu Noa, tu Hogla, tu Milca se tu Tirza. ³⁴ Tu dayan datu kakagaka tu Manasse. Ya dagup ngamin datu nelista, ay 52,700.

³⁵ Datu kakagaka tu Efraim, ay datu tangámalan tu Shutela, tu Beker se tu Tahan, ³⁶ se datu tangámalan tu Eran nga kakagaka tu Shutela. ³⁷ Tu dayan daya kakagaka tu Efraim. Ya dagup ngamin datu nelista, ay 32,500. Tu ngamingamin dayan datu kakagaka tu Jose.

³⁸ Datu kakagaka tu Benjamin, ay datu tangámalan tu Bela, tu Ashbel, tu Ahiram, ³⁹ tu Shefufam se tu Hufam. ⁴⁰ Ay datu putut tu Bela, ay tu Ard se tu Naaman. ⁴¹ Ya dagup datu ngamingamin na kakagaka tu Benjamin nga nelista, ay 45,600.

⁴² Datu kakagaka tu Dan, ay datu tangámalan tu Shuham ⁴³ Ya dagup ngamin datu kakagaka tu Shuham nga nelista, ay 64,400.

⁴⁴ Datu kakagaka tu Asher, ay datu tangámalan tu Imna, tu Isvi se tu Beria. ⁴⁵ Datu kakagaka tu Beria, ay tu tangámalan tu Heber se tu Malkiel. ⁴⁶ Ay uwad babay nga an-ana tu Asher, nga nanggagan ka Sera. ⁴⁷ Ya dagup ngamin datu kakagaka tu Asher nga nelista, ay 53,400.

⁴⁸ Datu kakagaka tu Naftali, ay datu tangámalan tu Jazeel se tu Guni, ⁴⁹ se tu Jezer se tu Shillem. ⁵⁰ Ya dagup ngamin datu kakagaka natu Naftali nga nelista, ay 45,400.

⁵¹ Ay 601,730 ya dagup datu ngamingamin na Israel nga lalaki nga nelista.

⁵² Ay nan ne APU kitu Moses, ⁵³ "Uwauwar mu ya lusa kadaya kada tangámalan sigun ki kaadu da. ⁵⁴ Abay kampela ya bingay naya adu wa

tangámalán, ay bittì kampela ngin ya bíngay naya bittè a tangámalán. Middán ngámin daya tangámalán sigun ki nelista. ⁵⁵ Ngamay ya angnguwár mu, ay binnunútán; mesúráat ya ngag-ngágan daya naggayatán da nga pamilya. ⁵⁶ Ay daya ngámin na manganíyán ka lusà, ay bumúnut da kitu pagbúbunnútán da adu wa tangámalán se bittè a tangámalán.

⁵⁷ Ay tu dedi daya nelista kadaya gakagaka tu Levi: tu tangámalán tu Gershon, tu Kohat se tu Merari. ⁵⁸ Naggayat kadayán datu pamilya tu Libni, tu Hebron, tu Mali, tu Mushi se tu Kora. Gakagaka natu Levi kam dayán. Tu Kohat ya ama tu Amram ⁵⁹ nga nangatáwa kitu Jokebed nga pútut tu Levi nga neaná ka Egipto. Ya annánà de Amram se tu Jocabed nga magatáwa ay de Aaron, Moses se tu Miriam. ⁶⁰ Ay appát datu lalláki nga pútut tu Aaron: tu Nadab, tu Abihu, tu Eleazar se tu Itamar. ⁶¹ Natay de Nadab se Abihu kane sab-saballi nga apuy tu inusár da nga nagdátun ke APU. ⁶² Ay 23,000 tu dágup ngámin datu Levita nga nelista, meráman datu makabúlán da pikam se nasurù. Akkan da neráman kitu listáan datu iIsrael gapu ta áwan da bíngay kitu lusà na Israel.

⁶³ Tu dedi datu tangámalán na nelistaán de Moses se tu Eleazar nga pádi kitu nagsensus da kadatu iIsrael kitu kowad da kitu tanáp ka Moab nga adanni kitu wángag Jordan, kitu dammáng Jerico. ⁶⁴ Awan kadedi oray isa kadatu nasensus de Moses se Aaron kitu kowad da kitu ir-ir-er ka Sinai. ⁶⁵ Ata nán ne APU nga matay da ngámin ka ir-ir-er. Ay kurug nga natayán da ngámin malaksid ke Caleb nga pútut tu Jefone, se tu Joshua nga pútut tu Nun.

Datu babbay nga annánà tu Zelofehad

27 Ay se yala inumbet datu babbay nga annánà tu Zelofehad; tu Mala, Noa, Hogla, Milca se Tirza. Tu Zelofehad nga ama da, ay gakagaka tu Hefer nga pútut tu Gilead nga pútut tu Makir nga pútut tu Manasse nga pútut tu Jose. ² Nawe datu babbay kitu giyán tu Moses se tu Eleazar nga pádi, se giyán datu ap-apu, nga atán kitu gagyangán natu Tabernákulu. Ay se da nán: ³ “Natay tu ama mi ka ir-ir-er. Ay akkan wayya nga near-arát kade Kora nga nagribilde ke APU, may natay kampela ngin nin gapu kitu básul na. Natay nga áwan na pútut nga laláki. ⁴ Ay gapu ta áwan na pútut nga laláki, ay túya nippà nu ngin ya ngágan na kitu tangámalán na. Ibíngay dakami a kadatu mepakin-kuwa kadaya induan

tu ama mi.” ⁵ Ay tútu nawe nakiamomán tu Moses ke APU. ⁶ Ay nán ne APU kaggína, ⁷ “Kurug mà ya kagiyan daya annánà tu Zelofehad. Iddán muda pe ka ngáni da kadatu ngáni daya induan tu ama da; iddem kaggída ya tawídan kuma tu ama da. ⁸ Ay ikagim pe kadaya iIsrael nga nu matay ya isa nga ama nga áwan na pútut nga laláki, ay ya an-anà na nga babay ya magtáwid kiya mengáni kaggína. ⁹ Ay nu áwan na an-anà nga babay, daya lalláki nga wawwági na ya mangtáwid kiya ngáni na. ¹⁰ Ay nu áwan na wawwági nga laláki, ay kadaya uulitag na ki ama ya kiddanán naya ngáni na. ¹¹ Ay nu áwan na nga ulitag, ay daya nàgud kaggína nga induan na ya kiddanán naya ngáni na. Tu idi ya pagannurútán peyapeyang ngin daya iIsrael nga ibílin ku kikaw, Moses. Iyà nge Yahweh.”

Tu Joshua tu natudinán nga sumukát kitu Moses

(Deut. 31:1-8)

¹² Ay nán ne APU kitu Moses, “Manùdu ka kiya Bantay Abarim, se mu amawan ya lusà nga nepakin-kuwà kadaya iIsrael. ¹³ Ay nu mabalin mu masingan, ay matay ka pe yin nga ummán kitu wagim nga Aaron, ¹⁴ ta kitu nagrírri daya tolay nga magadang ka danum kitu kakowad nu kitu ir-ir-er ka Zin, ay akkan nu sinúrut tu bílin ku. Akkan nu nepassangan ya áwan kapáda nga pannakabalín ku kitu pagmar-marngán daya tolay kitu danum nga ginumbuwà.” (Tu idi tu gabbuwà Meriba, ka Kades nga atán kitu ir-ir-er ka Zin.) ¹⁵ Ay se yala nagkarárag tu Moses nga nán na: ¹⁶ “O APU nga Dios nga naggayatán na biyág da ngámin na sibbiyág, mamíli ka ka isa nga tolay ¹⁷ nga mangiapu kaggída ki gubát, se ki oray ka wàna ya kapannán da, ta senu daya tolay mu, ay akkan da matan kada karneru wa áwan magpas-pastu kaggída,” nán na. ¹⁸ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, “Ayabám me Joshua nga pútut tu Nun, nga itur-turayán naya Ispiritu, ay se mu la iparotun ya ímam ki úlu na. ¹⁹ Ay se mu la pagsikádan ki àràng ne Eleazar nga pádi se ki àràng daya ngámin tolay, se mu ikagi nga aggína ngin ya sumukát kikaw. ²⁰ Iddán mu ka turáy na kadaya duddúma nga pagturayám, ta senu ikurug daya ngámin na iIsrael. ²¹ May masápul na ya mawe ke Eleazar nga pádi nga ittu ya mangammu pára kaggína kadaya pagayatán ku, kiya anngusár na ki Urim se Tummim. Ay nu nágan na ya kagiyan ne Eleazar ke Joshua, ay ittu ya kuwaan na se daya ngámin na Israel.” ²² Ay díkod kinurug tu Moses tu bílin ne APU kaggína. Ay tútu

pinagsíkad na tu Joshua kitu àràng tu Eleazar nga pádi se kitu àràng ngámin datu iIsrael. ²³Ay se na neparotun tu íma na kitu úlu tu Joshua se na nepakammu kaggída ngámin nga aggína ngin ya sumukát kaggína ngin, ta ittu tu pàwa ne APU kaggína.

Ya inalgaw nga dátun

(Exo. 29:38-46)

28 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²“Bilínam daya iIsrael nga masápul ilbetán da daya dátun da nga masídug, ki oras nga panagdátun da. Ittu daya bátug akakkanan ku, ay pàgan ku ya aláb dayán. ³Ay kagiyam pe kaggída, nga inalgaw da nga mangilbet ka dátun da nga masídug. Tu idi ya ilbet da nga dátun da ke APU: duwa nga toru wa karneru nga makadagun da pikam, se áwan da tutu wala sad-sadúra. ⁴Ya isa, ay dátun ki pagmakát, ay ya isa ay ki gídám. ⁵Bulunám ya káda karneru wa dátun ka duwa kílú wa kapíyán na arína nga nakibugán ka isa litru wa kapíyán na denu olíbo. ⁶Ay tu yán ya inalgaw nga dátun na masídug nga ummán kitu nàwa ka bantay Sinai. Pàgan ne APU ya aláb nayán. ⁷Ya mainum nga ibulun mu ki káda urbun karneru nga medátun, ay isa nga litru wa bási. Mesiyà ya bási kiya anìdúgán ka dátun ke APU. ⁸Ay ya mekàduwa nga urbun karneru, ay mebasu ki gídám. Bulunán mu pe ka arína se bási nga ummán kiya mebasu ki pagmakát. Masídug pe yán na dátun, ay pàgan ne APU ya aláb nayán.

Ya dátun ki algaw wa aggiimáng

⁹Ay ki káda algaw wa aggiimáng, ay mangidátun kayu ka duwa toru wa karneru nga makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. Bulunán nu ya dátun nu ka duwa kílú wa kapíyán na arína nga nakibugán ka denu olíbo, se ya dátun nga mainum. ¹⁰Ittu yán ya dátun ki káda algaw wa aggiimáng, malaksid pikam kitu inalgaw nga dátun, se dátun nga mainum.

Ya binúlán nga dátun

¹¹Ay ki káda munna nga algaw ki káda búlán, ay tu dedi daya idátun nu nga masídug pára ke APU: Duwa nga nabbing pikam ma toru wa báka,

isa nga toru wa karneru, se pittu nga urbun karneru nga makadagun da pikam nga áwan sad-sadúra. ¹²Ya káda toru wa báka nga medátun, ay bulunán nu ka tallu kílú wa kapíyán na arína nga nakibugán ka denu olíbo; ay duwa kílú wa arína kitu toru wa karneru. ¹³Ay ki káda urbun karneru, ay isa kílú wa arína ya ibulun nu. Tu dayán daya dátun na masídug pára ke APU. Pàgan na ya nabangug nga aláb da. ¹⁴Ay ya dátun na mainum nga kabulun dayán, ay duwa nga litru nga básí ki káda isa nga toru wa báka; isa se gudduwa nga litru kitu toru wa karneru, se isa litru ki káda urbun na karneru. Tu dayán daya dátun na masídug ki káda munna nga algaw na káda búlán ki káda dagun. ¹⁵Malaksid kadayán na dátun, ay magdátun kayu pikam pe ka isa nga toru wa kalding pára ki kapakawanán daya básul nu, se ya mainum nga dátun na kabulun na.

Ya dátun ki Piyasta na Naglåtaw

(Lev. 23:5-14)

¹⁶Ay ki mekasangapúlu se appát nga algaw ki munna nga búlán, ay silibrán nu ya Piyasta na Naglåtaw ne APU kadatu tolay na. ¹⁷Ay kiya mekasangapúlu se limma nga algaw, ay megayát ya pittu algaw nga piyasta. Ay kiya unag nayán na pittu ngalgaw, ay tittu daya sinápáy ya áwan pamalbád ya mabalin nu nga kanan. ¹⁸Ay kiya munna nga algaw na piyasta, ay magguurnung kayu nga magday-dáyaw ke APU. Awan ya mawe magubra. ¹⁹Mangidátun kayu ka duwa nga nabbing pikam ma toru wa báka, isa nga toru wa karneru, se pittu wa toru wa urbun karneru nga makadagun da pikam se áwan da sad-sadúra. Tu dayán daya masídug nga dátun nu ke APU. ²⁰Bulunán nu dayán na masídug ga dátun ka tallu kílú nga arína nga nakibugán ka denu olíbo ki káda isa nga toru wa báka nga dátun, duwa kílú kiya toru wa karneru, ²¹se isa nga kílú ki káda urbun karneru. ²²Mangidátun kayu pe ka toru wa kalding ka pakapakawanán daya básul nu. ²³Dayán na dátun, ay malaksid pikam kadatu dátun nu nga masídug ki káda pagmakát. ²⁴Ay ummán pe, ki unag na pittu ngalgaw, ay inalgaw kayu pe nga magdátun ka makkán nga masídug. Ináyun nu pikam kadatu inalgaw wa dátun nu nga masídug se mainum. Pàgan ne APU ya aláb dayán. ²⁵Ay kiya mekapittu nga algaw, ay magguurnung kayu manin nga magday-dáyaw. Awan ya mawe magubra.

Daya dátun ki piyasta na aggagáni

(Lev. 23:15-22)

²⁶ Magguurnung kayu wa magday-dáyaw kiya munna nga algaw wa agsilibrár nu kiya Piyasta na Aggagáni, nga ittu ya agdátun nu ke APU kiya munna nga gáni nu. Awan ya mawe magubra kiyán na algaw. ²⁷ Mangidátun kayu pe ka duwa nga nabbing nga toru báka, isa nga toru wa karneru, se pittu wa toru wa urbun karneru. Tu dayán daya masidug ga dátun nu. Pàgan ne APU ya nabangug ga aláb da. ²⁸ Ya kabulun dayán na medátun, ay arína nga nakibugán ka denu olíbo; tallu kílu wa arína ki káda dátun na báka, se duwa kílu kitu toru wa karneru, ²⁹ se isa kílu ki káda urbun na karneru. ³⁰ Mangidátun kayu pe ka isa nga toru wa kalding pára ki pakapakawanán daya bas-básul nu. ³¹ Masápul la áwan tutu wala sad-sadúra daya animál nga idátun nu. Bulunán nu dayán na dátun ka dátun na mainum. Dayán na dátun, ay sabáli pikam kitu inalgaw nga dátun na masidug se dátun nga makkán.

Daya dátun ki piyasta baru dagun

(Lev. 23:23-25)

29 Ay ki munna nga algaw ki mekapittu nga búlán, ay magguurnung kayu nga magday-dáyaw. Awan ya mawe magubra kadakayu. Ittu yán ya algaw nga anngitanggoyob nu kadaya tarumpeta nu. ² Mangidátun kayu pe kadaya masidug ga dátun, nga pàgan ne APU ya nabangug ga aláb da. Mangidátun kayu ka isa nga nabbing pikam ma toru wa báka, isa nga toru wa karneru, se pittu nga toru wa urbun karneru nga makadagun da pikam se áwan da sad-sadúra. ³ Bulunán nu dayán ka dátun na kapíyán na arína nga nakibugán ka denu olíbo; tallu kílu nga arína ya ibulun nu kiya toru wa báka, duwa kílu kiya toru wa karneru, ⁴ se isa kílu ki káda isa kadatu pittu wa urbun karneru nga dátun nu. ⁵ Mangidátun kayu pe ka isa nga toru wa kalding nga ittu ya dátun na pakapakawanán daya bas-básul nu. ⁶ Náyun dayán kadatu dátun na masidug ki munna nga algaw na búlán nga kabulun na ya dátun nga arína, se kadatu inalgaw nga dátun na masidug nga kabulun na ya dátun na arína se ya dátun na mainum. Masidug ngámin dayán na dátun, ay pàgan ne APU ya nabangug ga aláb da.

Daya dátun ki algaw nga kapakawan daya bas-básul

(Lev. 23:26-32)

⁷Ay ki mekasangapúlu nga algaw ki mekapittu nga búlán, ay magguurnung kayu nga magday-dáyaw ke APU. Magngílin kayu wa mangán, ay se áwan ya mawe magubra kadakayu. ⁸Mangilbet kayu ka dátun na masìdug pára ke APU. Tu dedi daya idátun nu: isa nga toru wa báka nga nabbing pikam, isa nga toru wa karneru, se pittu wa urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. ⁹Bulunán nu dayán ka dátun na kapiyán na arína nga nakibugán ka denu olíbo. Tallu kílu wa arína ya ibulun nu kiya dátun na báka, duwa kílu kiya toru wa karneru, ¹⁰se gudduwa kílu ki káda isa kadatu pittu wa urbun karneru. ¹¹Mangilbet kayu pe ka isa nga toru wa kalding nga ittu ya dátun na pakapakawanán daya bas-básul nu. Sabáli pikam idi kiya inalgaw wa dátun nga pakapakawanán daya bas-básul nu, nga kabulun datu arína se mainum nga dátun.

Daya dátun ki Piyasta nga Angwa da ka Báwi

(Lev. 23:33-44)

¹²Ay ki mekasangapúlu se limma nga algaw ki mekapittu nga búlán ay magguurnung kayu. Magpiyasta kayu ka pittu nga algaw. Awan ya mawe kadaya ubra nu kiyán na pittu wa algaw. Magday-dáyaw wala ke APU ya kuwaan nu. ¹³Mangilbet kayu pe ka dátun na masìdug: sangapúlu se tallu nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru, se sangapúlu se appát nga urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. Pàgan ne APU ya aláb dayán na masìdug ga dátun. ¹⁴Bulunán nu dayán na dátun ka arína nga nakibugán ka denu olíbo. Tallu kílu nga arína ki káda dátun na báka, duwa kílu ki káda dátun na karneru, ¹⁵se isa kílu ki káda isa kadatu sangapúlu se appát nga urbun karneru. ¹⁶Mangidátun kayu pe ka toru wa kalding ka pakapakawanán daya bas-básul nu. Sabáli pikam dayán na dátun kiya inalgaw nga dátun nu nga masìdug, se datu gángay kabulun da nga dátun na arína se dátun na mainum.

¹⁷Ay ki mekaduwa nga algaw, ay mangilbet kayu ka sangapúlu se duwa nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru se

sangapúlu se appát nga urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. ¹⁸Ki káda dátun na báka, se karneru, ay mabulunán ka dátun na trigo, se dátun na básí nga ummán kitu gángay dátun na mebulun kadayán. ¹⁹Mangilbet kayu pe ka isa nga toru wa kalding nga dátun ka pakapakawanán daya bas-básul nu. Náyun dayán na dátun kadatu inalgaw nga dátun nu nga bulunán nu ka arína se dátun na mainum.

²⁰Ay kiya mekàlu nga algaw kiya piyasta nu, ay mangilbet kayu ka sangapúlu se isa nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru, se sangapúlu se appát nga urbun karneru nga makadagun da pikam se áwan da nga sad-sadúra. ²¹Bulunán nu dayán na báka se karneru, se urbun karneru kadatu gángay ya kabulun da nga dátun na arína se dátun na mainum. ²²Mangidátun kayu pe ka isa nga toru wa kalding ka pakapakawanán daya bas-básul nu. Dayán na dátun, ay náyun kam datu duddúma nga dátun.

²³Ay kiya mekappát nga algaw, ay mangilbet kayu ka sangapúlu nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru, se sangapúlu se appát nga urbun karneru wa makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. ²⁴Ay se nu bulunán da ka dátun na arína se dátun na mainum, nga ummán kitu nakagi yin nga mebulun kadaya toru wa báka se toru wa karneru, se urbun karneru. ²⁵Ay magdátun kayu pe ka isa nga toru wa kalding nga ittu ya dátun na pakapakawanán daya bas-básul nu. Sabáli pikam yán ki inalgaw nga dátun nu nga bulunán nu ka dátun na arína se dátun na mainum.

²⁶Ay kiya mekalimma ngalgaw kiya piyasta nu, ay mangilbet kayu ka siyám nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru, se sangapúlu se appát nga urbun karneru wa makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. ²⁷Ay ki káda dátun na báka se karneru, ay bulunán nu ka arína se dátun na mainum nga ummán kadatu nakagi yin na dátun. ²⁸Magdátun kayu pe ka toru wa kalding ka pakapakawanán daya bas-básul nu. Ibulun nu pe daya gángay kabulun na nga dátun.

²⁹Ay ki mekannam ngalgaw, ay mangilbet kayu ka walu nga toru wa báka nga nabbing pikam, duwa nga toru wa karneru se sangapúlu se appát nga urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da nga sad-sadúra. ³⁰Ay ki káda dátun na toru wa báka, se toru wa karneru, se datu urbun karneru ay bulunán nuda ka dátun na arína se dátun na mainum, nga ummán kadatu nakagi yin na kabulun da. ³¹Mangidátun kayu pe ka toru

wa kalding nga pakapakawanán daya bas-básul nu, ináyun nu idi kadatu dátun na masidug se dátun na arína se dátun na mainum.

³² Ay kiya mekapittu nga algaw na piyasta, ay mangilbet kayu ka pittu nga toru wa báka nga nabbing pikam, se duwa nga toru wa karneru, se sangapúlu se appát nga toru wa urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da sad-sadúra. ³³ Ay ki káda dátun nga toru wa báka, se toru wa karneru se datu toru wa urbun karneru, ay bulunán nu ka dátun na arína se dátun na mainum, nga ummán kadatu nakagi yin na datu-dátun. ³⁴ Ay se kayu pe mangidátun ka kalding nga pakapakawanán daya bas-básul nu. Náyun kam nedi daya inalgaw wa dátun nu nga masidug se dátun na arína se dátun na mainum.

³⁵ Ay kiya mekawalu ngalgaw, ay magguurnung kayu nga magday-dáyaw. Awan ya mawe ki ubra na kadakayu. ³⁶ Mangilbet kayu ka dátun na masidug: isa nga toru wa báka nga nabbing pikam, isa toru wa karneru, se pittu wa toru wa urbun karneru nga makadagun da pikam, se áwan da nga sad-sadúra. Pàgan ne APU ya nabangug ga aláb dayán na masidug ga dátun. ³⁷ Bulunán nu dayán na dátun na toru báka se toru karneru se urbun karneru ka dátun na arína se dátun na mainum. ³⁸ Magdátun ka pe ka toru wa kalding nga pakapakawanán daya bas-básul nu. Náyun datu masidug ga dátun na nakagi yin, nga kebulunán datu dátun na arína se dátun na mainum.

³⁹ Tu dayán daya masápul nga idátun nu ke APU nu silibráran nu daya piyasta nu kiya natudinán na algaw da. Ilbetán nu dayán na dátun na masidug, dátun nga arína, se dátun na mainum. Akkan ráman dayán kadatu dátun nu nga pára ki agkakappiya, se dátun ki agtungpál nu ki sipata nu.” ⁴⁰ Ay kinagi ngámin tu Moses kadatu iIsrael dayán na bílin ne APU nga kinagi na kaggína.

Daya lintag ki panagsipata

30 Ay nán manin tu Moses kadatu ap-apu daya tangámalan na Israel: ² “Nu magkari onu magsipata ya isa nga tolay ke APU, ay masápul nga tungpálan na ya sinipataán na, se kuwaan na ngámin daya kinagi na nga kuwaan.

³ Ay nu isa nga babbalásang nga mekokobung pikam kadaya mannákam na ya magkari onu magsipata ke APU, ⁴ ay se yala magina na ama na

ya nekari na onu nesipata na, may áwan kinagi na ama na kaggína, ay masápul nga tungpálan na ngámin daya nekari na onu nesipata na. ⁵Ngamay nu nagina na ama na, ay se maddi kitu agkari onu agsipata na, ay akkan ingkapilítan na tungpálan na ya kari na. Pakawanan ne APU, ta nekagi natu ama na tu kaddi na kitu agkari na onu agsipata na.

⁶Ay nu magkari ya isa babbalásang onu magsipata, ay se yala nangatáwa, ⁷ay masápul tungpálan na ya nekari na onu sinipataán na; nangrúna nu akkan naddi tu atáwa na kane mammuwán tu kari na onu tu sinipataán na. ⁸Ngamay nu maddi tu atáwa na nga tungpálan ya sinipataán na kane mammuwán na, ay akkan mepapílit nga tungpálan na ya kari na, ay pakawanan pe ne APU. ⁹Ay nu babay nga búkud onu nesína na atáwa na ya magkari, ay masápul nga tungpálan na ngámin na nekari na. ¹⁰Ay nu atán atáwa na babay ya magkari onu magsipata, ¹¹ay masápul nga tungpálan na ngámin nga nesipata na onu nekari na, nangrúna nu áwan kagiyan na atáwa na nu mammuwán na. ¹²Ngamay nu maddi ya atáwa na kane mammuwán na tu kari na onu sinipataán na, ay akkan mepapílit nga tungpálan na tu nekari na onu sinipataán na. Pakawanan ne APU pe. ¹³Atán turáy naya laláki nga magimmuun onu maddi kiya kari onu sinipataán naya atáwa na. ¹⁴Ay nu áwan makagi na laláki nu mammuwán na ya kari na atáwa na, ay maawátan na umannúgut pe kiya sinipataán naya atáwa na. Ay masápul nga tungpálan na babay ya ngámin na nekari na. ¹⁵Ay nu appoliyan na laláki ya kari na babay kalpasán naya piga nga algaw panda kitu nakagina na, ay aggína ya mapabásul ki akkan panangtungpál na babay kitu kari na.”

¹⁶Tu dayán daya lin-lintag nga nebílin ne APU kitu Moses mepanggap kadaya sipata na naatawán nga babay se ki babbalásang nga mekokobung pikam ki ama na.

Tu nanggubát datu iIsrael ka Midian

31 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ²“Sakbay ka nga matay, ay bumálat kayu pikam nga munna kadaya Midianita gapu ki kinuwa da kadaya iIsrael.” ³Díkod nán tu Moses kadatu tolay, “Magsagána daya duddúma kadakayu, ta mawe tada gubatan daya Midianita. Ibálat tada nge APU gapu kitu kinuwa da kaggína. ⁴Ya káda tangámalan na Israel, ay mangibon ka sangaríbu nga tolay ya makigubát. ⁵Ay tútu namíli ka

sangaribu nga lalláki ya káda tangámalan. Magdágup ka 12,000 ngámin datu napíli nga mawe makigubát. ⁶Nebon tu Moses da nga makigubát nga idauluwán tu Finehas nga pútut tu Eleazar nga pádi. Inalà na datu napatag pà nang nga usár se datu tarumpeta nga pagtarumpeta da nu magsagána da nga makigubát. ⁷Ay se da nawe rinaut datu Midianita, ta ittu tu nebílin ne APU kitu Moses. Pinatayán da ngámin datu lalláki da, ⁸meráman datu limma nga ári da ka Midian: tu Evi, tu Rekem, tu Zur, tu Hur se tu Reba. Pinatay da pe tu Balaam nga pútut tu Beor. ⁹Ay tiniliw datu iIsrael datu babay ka Midian se datu annánà da. Inarisamsam da datu báka da, se ngámin na animál da, se datu ngámin na kuw-kuwa da, ¹⁰se da ngala sinìdug datu il-íli se datu kampu da. ¹¹Ay inalà da pe datu ngámin nga inarisamsam da; datu tolay ya tiniliw da, se datu an-animál da, se da ¹²nippannán da ka giyan tu Moses, se Eleazar nga pádi se kadatu ngámin na tangámalan na Israel nga nagkampu kadatu tanáp ka Moab ka panidmáng Jordan nga adanni ka Jerico.

Tu naggulli datu nakigubát

¹³Ay kane nagulli datu nakigubát tin, ay sinabat tu Moses se tu Eleazar da kitu lasi natu kampu da. Summabat pe datu ngámin na ap-apu ki tangámalan na Israel. ¹⁴May nakarungat tu Moses kadatu ngámin na ù-upisiyál datu suldádu nga nagulli gayát nakigubát. ¹⁵Nán na kaggída, “Taanna, tura nu akkan pinatay daya babbay? ¹⁶Naligpanán nu win ta, tu kinuwa dedi nga babbay nga nangikurug kadatu bílin ne Balaam? Aggída ya gapuwánan nga nagribilde datu iIsrael ke APU kitun ka Peor. Aggída ya gapuwánan nga napiste datu tolay ne APU kitun. ¹⁷Patayan nu kídi daya ngámin na annánà a lalláki se ngámin babbay nga neallay yin ka laláki. ¹⁸Ngamay bay-án nu nga mepagbiyág kadakayu daya ngámin na babbay nga akkan pikam neallay ka laláki. ¹⁹Ay ngámin daya nakapatay se nakatùbit ka natay kadakayu, ay akkan kayu pikam lumná kiya kampu. Magyán kayu pikam ki lasi ki unag na pittu ngalgaw. Ay ki mekàlu ngalgaw se ki mekapittu ngalgaw, ay dalusán nu daya baggibaggi nu, se daya tiliw nu wa tolay. ²⁰Sùnaán nu daya lúpus nu se dalusán nu daya usár nu wa nàwa ki lálát onu dùdut kalding onu nàwa ka káyú.”

²¹Ay nán tu Eleazar nga pádi kadatu naggayát nga nakigubát: “Tu dedi daya lin-lintag ga nidde ne APU ke Moses: ²²Ngámin daya nàwa

ka balitù, silber, bága, balayyáng, láta onu buli, ²³se daya ngámin na akkan masidug, ay masápul mesungap da ki apuy, ta senu madalusán da. Ngamay masápul mabguwán da manin, ta senu nadalus da. Ay daya masidug, ay mabguwán da ngala, ta senu nadalus da. ²⁴Ay ki mekapittu ngalgaw, ay sùnaán nu daya bad-bádu nu se kayu la mebíláng ka nadalus, ay mabalin nu pe yin ya lumná ki kampu.

Ya kauwár datu naarisamsam da

²⁵Ay nán manin ne APU kitu Moses: ²⁶“Ilistaán nu, dakayu se Eleazar nga pádi se daya ap-apu daya tangámalán, daya ngámin na naarisamsam, meráman daya tiliw nga tolay, se daya animál. ²⁷Gudduwaan nu daya ngámin na naarisamsam. Ya gudduwa, ay kuwa daya nawe nakigubát, ay ya gudduwa ay kuwa daya ngámin tolay. ²⁸Ay kiya kípát daya nawe nakigubát, ay ilásin nu nga pára ke APU ya isa ki káda 500 nga tiliw da nga tolay. Ummán pe kadaya báka, asnu, karneru se kalding. ²⁹Idde nu dayán ke Eleazar nga pádi. Ittu yán ya napatag ga dátun da ke APU. ³⁰Ay kiya kípát daya tolay, ay mangalà ka ka isa ki káda limma púlu nga tiliw nga tolay. Ay ummán pe kadaya báka, asnu, karneru se kalding. Idde nu dayán kadaya Levita nga magtag-tagasíngan kiya Tabernákulu ne APU.” ³¹Ay díkod kinuwa tu Moses se tu Eleazar tu bílin ne APU nga kuwaan da.

³²Ay tu nabansi kadatu inarisamsam datu suldádu, malaksid pikam kadatu inalà da nga kuw-kuwa da, ay 675,000 nga karneru se kalding, ³³72,000 nga báka, ³⁴61,000 nga asnu ³⁵se 32,000 nga babbalásang.

³⁶Tu gudduwa nga kípát datu suldádu ay magdágup ka 337,500 nga karneru se kalding. ³⁷Ya dágup datu dátun da ke APU kitu kípát da ay 675. ³⁸Kitu 36,000 nga báka nga kípát datu suldádu, ay 72 ya dátun da ke APU; ³⁹kitu 30,500 nga asnu nga kípát da, ay 61 ya dátun ke APU; ⁴⁰kitu 16,000 nga babbalásang nga kípát da, ay 32 ya dátun da ke APU. ⁴¹Nidde tu Moses kitu Eleazar datu ngámin na dátun pára ke APU, ta ittu tu nebílin ne APU kaggína.

⁴²Ay tu gudduwa nga kípát datu tolay, nga páda pe natu gudduwa datu suldádu, ⁴³ay magdágup ka 337,500 nga karneru se kalding, ⁴⁴36,000 nga báka, ⁴⁵30,500 nga asnu, ⁴⁶se 16,000 nga babbalásang. ⁴⁷Ay kitu gudduwa nga kípát datu tolay, ay inalà tu Moses ya isa ki káda limma

púlu nga tiliw wa tolay se animál, ay se na nidde kadatu Levita nga magtag-tagasingan kitu Tabernákulu ne APU, ta ittu tu nebílin ne APU kaggína.

⁴⁸Ay se la nawe datu ù-upisiyál datu suldádu kitu giyán tu Moses. ⁴⁹Ay nán da kaggína, “Apu, binílang mi datu suldádu nga nedauluwán mi, ay áwan oray isa kaggída ya natay. ⁵⁰Ay netúgut mi daya inaláan mi nga ikkaarmat nga balitù; pulseras, sangkilat, arítus se nekles. Idátun mi dedi ke APU nga pinangkabáyad na biyág mi, ta senu tagasinnán nakami peyang. ⁵¹Ináwat tu Moses se tu Eleazar datu ngámin baláki ikkaarmat nga balitù. ⁵²Ay ya dágup tu nidde datu ù-upisiyál nga suldádu, ay moli 200 kílu tu dammat na. ⁵³Ay datu suldádu nga akkan upisiyál, ay nangalà da ka kuw-kuwa da kampela ngin nin kadatu inarisamsam da. ⁵⁴Ay díkod inalà tu Moses se tu Eleazar kadatu ù-upisiyál da suldádu datu ikkaarmat nga balitù, se da nippan kitu Tabernákulu nga bátug mangipadamdam ke APU kadatu iIsrael nga tolay na.

Datu tangámalan ka pane lattakán ka Jordan

(Deut. 3:12-22)

32 Ay adu tutu wala ya báka de Ruben se Gad nga tangámalan. Ay kane masingan da tu lusà tu Jazer se tu lusà tu Gilead nga napiya nga pagpastuwán, ²ay nawe da kitu Moses se tu Eleazar se kadatu duddúma nga ap-apu datu tolay. ³Ay se da nán, “Daya íli Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo se Beon, ⁴ay inalà ne APU da nga ipakin-kuwa kadàtada ngámin na iIsrael. Napiya da nga pastu pára kada báka. Ay dakami nga bobonan nu, ay adu báka mi. ⁵Nu mabal-balin nala, ápu, ay idde nu kuma dayán na lusà kadakami ka bíngay mi. Pangaási nu ta akkan dakami agpà pagyanan ka panidmáng naya wángag Jordan,” nán da.

⁶Ngamay nán tu Moses nga nesungbát, “Nágan naya piyán nu wa kagiyán? Mag-agyán kayu wala kídi, may daya páda nu iIsrael, ay mawe da makigubát? ⁷Taanna, tura nu nga dismayaan daya páda nu iIsrael nga dumalákit ki wángag Jordan nga mawe ki lusà a nidde ne APU kaggída? ⁸Ummán pe kiyán tu kinuwa datu apuapu nu ka Kades Barnea, kitu nangibon ku kaggída nga mawe maningan kitu lusà. ⁹Ay kane dummatang da kitu Tanáp ka Eshcol, ay nasingan da tu lusà. May kane

magulli da, ay dinismaya da datu tolay nga mawe kitu lusà nga nidde ne APU kaggída. ¹⁰ Ay tútu nakarungat te APU kitun kam nga algaw, ay tútu nesipata na nga: ¹¹ ‘Gapu ta akkan dà tutu wala nekurug, ay áwan kadaya nakatálaw ka Egipto nga magdagun ka duwa púlu onu nasurù ya makappan ki lusà a nekari ku nga idde ke Abraham, Isaac, se Jacob.’ ¹² Malaksid dala de Caleb nga pútut ne Jefone nga Kenizzeo se Joshua nga pútut ne Nun, ta aggída ya nangikurug tutu wala ke APU.

¹³ Nakarungat te APU kadatu tolay, ay tútu pinagdàdàdà nada ka ir-ir-er ki unag na appát púlu nga dagun panda kane natay ngámin nin datu gakagaka nga nagbásul kaggína. ¹⁴ Ay kídi manin, atán kayu manin na maragbásul ya sumukát kadatu apuapu nu. Piyán nu manin na maturun ya rungat tutu wala ne APU kadaya iIsrael? ¹⁵ Dakayu Ruben se Gad nga tangámalan, nu akkan nu piyán ikurug nge APU kídi, ay igsán nakayu manin nga tolay kídi ir-ir-er, ay dakayu ya makin-básul ki pannakatay ngámin dedi nga tolay!”

¹⁶ Ay díkod umadanni da kitu Moses se da nán, “Mangipasíkad kami yala ngin pikam ka kurál daya karneru mi se babalay pára kadaya pamilya mi. ¹⁷ Ay se mi yala nga iapu daya páda mi iIsrael nga mawe makigubát panda ki kaatán da ngin kadaya lusalusà a mepakin-kuwa kaggída. Ay oray atán kami nga makigubát, daya pamilya mi, ay atán da ngin kiya nadarupírip nga íli. Ay áwan ya mangan-anu kaggída kadaya tolay kídi nga giyán. ¹⁸ Akkan kami magulli nu akkan masákup daya ngámin na iIsrael ya lusà nga mepakin-kuwa kaggída. ¹⁹ Ay akkan kami pe makiuwar kaggída ki lusà kiya panidmáng na Jordan ta ngáni mi yin idi ya pane lattakán ki Jordan.”

²⁰ Ay nán tu Moses nga nesungbát, “Nu kurug ya nán nu, ay magsagána kayu lugud din ki àráng ne APU nga mawe makigubát. ²¹ Masápul nga dumalákit daya ngámin na suldádu nu kiya wángag Jordan, ta e APU ya mangiapu kaggída panda ki akapalsu na kadaya kalínga na. ²² Ay se kayu wala magulli yin nu nálà ne APU win ya lusà, ta nàwa nu win ya masápul kuwaan nu pára kaggína se kadaya duddúma nga iIsrael. Ay idi nga lusà ki padne lattakán ki Jordan, ay idde ne APU kadakayu win. ²³ Ngamay nu akkan nu kuwaan ya nekari nu, ay magbásul kayu ke APU. Ay áwan duwaduwa nga mapánis kayu. ²⁴ Ara lugud din, pangwa nu daya pam-pamilya nu ka íli da, se pangwa nu pe daya karneru nu ka kurál da. May masápul nga tungpálan nu ya nekari nu.”

²⁵ Ay nán datu lalláki nga tangámalan de Gad se Ruben ke Moses, “Apu, kuwaan mi ya bílin mu. ²⁶ Magbabansi yala ka íli Gilead daya attáwa mi se daya annánà mi, se daya báka se karneru mi. ²⁷ May dakami, ay nakasagána kami ngámin nga mawe makigubát ki angiapu ne APU kadakami. Dumalákit kami kiya wángag Jordan nga mawe makigubát nga ummán kitu nebílin mu nga kuwaan mi.”

²⁸ Ay díkod binílin tu Moses de Eleazar, Joshua nga pútut tu Nun, se datu duddúma nga ap-apu na Israel panggap kaggída. ²⁹ Ay nán na, “Nu kumíwid kadakayu wa dumalákit daya tolay de Gad se Ruben nga tangámalan ki wángag Jordan nga mawe makigubát pára ke APU, ay se nu la masákup ya lusà a pagyanán nu, ay ipakin-kuwa nu kaggída ngin ya lusà ka Gilead. ³⁰ Ngamay nu akkan da nga dumalákit nga mawe sumeng kadakayu nga makigubát, ay ya ngáni da nga lusà, ay ya uwár da ki lusà ka Canaan nga ummán kadakayu pe.”

³¹ Ay nán de Gad se Ruben nga tangámalan nga nesungbát, “Kuwaan mi ya nebílin ne APU kadakami. ³² Nakasagána kami nga dumalákit kiya wángag Jordan na mawe ka Canaan na makigubát pára ke APU. Ngamay kuw-kuwa mi ya lusà nga atán kídí padne lattakán ki Jordan.”

³³ Ay díkod nepakin-kuwa tu Moses kade Gad se Ruben nga tangámalan se kiya gudduwa nga tangámalan ne Manasse nga pútut tu Jose, tu ngámin na lusà nga sakúpan tu Sihon nga ári datu Amoreo se tu lusà a sakúpan tu Og nga ári ka Bashan, se datu duddúma pikam nga sakúpan datu íli ki lebut. ³⁴ Ay díkod nepolit kammin de Gad nga tangámalan datu íli Dibon, Atarot, Aroer, ³⁵ Atrot Shofan, Jazer, Jogbeha, ³⁶ Bet-nimra, se Bet-haran. Nadarupírip dedi nga íli, se atán kurál pe pára kadaya karneru da.

³⁷ Kinuwa kammin pe de Ruben nga tangámalan datu íli Hesbon, Eleale, Kiriataim, ³⁸ Nebo, Baal Meon (Nasukatán dedi nga ngágan) se Sibma. Ay se da sinukatán ka baru nga ngágan datu ngámin na il-íli nga kinuwa da kammin.

³⁹ Ay datu gakagaka ne Makir nga pútut tu Manasse, ay nawe da ka Gilead se da sinákup tu lusà, ay se da pinàpur datu Amoreo nga mag-agyán kitúni. ⁴⁰ Ay díkod nepakin-kuwa tu Moses tu lusà ka Gilead kadatu gakagaka ne Makir nga pútut tu Manasse. Ay nag-agyán da ngin kitúni. ⁴¹ Ay datu tangámalan ne Jair nga gakagaka tu Manasse, ay sinákup da pe datu bar-bariyu, ay se da nepangágan da ka Havvot-jair (Ya sarut

na ay “Bar-bariyu na Jair.”) ⁴² Ay se yala sinákup pe tu Noba tu íli Kenat, se datu bar-bariyu. Ay nengágan na kammin tun na íli ki nengágan na.

Datu nagkam-kampuwán datu iIsrael gayát ka Egipto panda ka Moab

33 Tu dedi datu giy-giyán na nagkampuwán datu iIsrael kitu nagtálaw da ka Egipto nga nedauluwán tu Moses se Aaron. Ummán da ka suldádu wa nagmartsa kitu nagdal-dalen da. ² Nesurátan tu Moses ya ngag-ngágan datu il-íli nga nagkam-kampuwán da, ta ittu tu nebílin ne APU. ³ Nagtálaw datu iIsrael ka íli Rameses kitu mekasangapúlu se limma nga algaw kitu munna nga búlán na dagun, kitu láwa natu nunna nga Piyasta na Naglátaw. Atán nala datu iEgipto nga magsisingan kaggída nga magtálaw nga sikkaanggam. ⁴ Madama magtaman datu iEgipto kadatu annánà da nga manákam nga pinatayán ne APU. Ay kitun na kinuwa ne APU, ay nepassingan na nga pinánis na pe datu diy-diyos da.

⁵ Nagtálaw datu iIsrael ka Rameses, se da nawe nagkampu ka Succot. ⁶ Nagtálaw da ka Succot, ay se da nawe nagkampu ka Etam, kitu ígid tu ir-ir-er. ⁷ Nagtálaw da ka Etam, ay se da nagulli ka Pi-hahirod nga padne lattakán na Baal Zefon, se dala nagkampu kitu adanni ka Migdol. ⁸ Nagtálaw da manin ka Pi-hahirod, ay se dumalákit da kitu Daggáng nga Bebay, se dala nameyag ka ir-ir-er. Ay kane malpás ya tallu ngalgaw nga nagdal-dalen da kitu ir-ir-er ka Etam, ay nawe da nagkampu ka Mara. ⁹ Nagtálaw da ka Mara, ay se nawe da nagkampu ka Elim, nga giyán datu sangapúlu se duwa nga gabbuwà se pittu púlu nga palma. ¹⁰ Nagtálaw da manin ka Elim, ay se da nawe nagkampu kitu adanni ka Daggáng nga Bebay. ¹¹ Nagtálaw da ka Daggáng nga Bebay, ay se da nawe nagkampu ka ir-ir-er na Sin. ¹² Nagtálaw da ka Sin, ay se da nawe nagkampu ka Dofka. ¹³ Ay se da manin nagtálaw ka Dofka, se da nagkampu ka Alus. ¹⁴ Nagtálaw da ka Alus, se da nawe ka Refidim. Awan danum kitúni nga íli. Tútu áwan da inuman. ¹⁵ Nagtálaw da manin ka Refidim se da nagkampu ka ir-ir-er Sinai. ¹⁶ Nagtálaw da ka ir-ir-er ka Sinai, se da nawe nagkampu ka Kibrot-hattaava. ¹⁷ Nagtálaw da manin ka Kibrot-hattaava, se da nawe nagkampu ka Hazerot. ¹⁸ Nagtálaw da ka Hazerot, se da nagkampu ka Ritma. ¹⁹ Nagtálaw da ka Ritma, se da nawe nga nagkampu ka Rimmon-perez. ²⁰ Nagtálaw da ka Rimmon-perez, ay

---

33:9 Ya palma, ay múla nga ummán ki buwa.

se da nawe nagkampu ka Libna. ²¹ Nagtálaw da ka Libna, se da nawe nagkampu ka Rissa. ²² Nagtálaw da ka Rissa, ay se da nawe nagkampu ka Kehelata. ²³ Nagtálaw da ka Kehelata, ay se da nawe nagkampu ka bantay Shefer. ²⁴ Nagtálaw da ka bantay Shefer, ay se da nawe nagkampu ka Harada. ²⁵ Nagtálaw da manin ka Harada, ay se da nawe nagkampu ka Makelot. ²⁶ Nagtálaw da ka Makelot, se da nawe nagkampu ka Tahat. ²⁷ Nagtálaw da ka Tahat, se da nawe nagkampu ka Tera. ²⁸ Nagtálaw da ka Tera, ay se da nawe nagkampu ka Mitka. ²⁹ Nagtálaw da ka Mitka, ay se da nawe nagkampu ka Hasmona. ³⁰ Nagtálaw da ka Hasmona, ay se nawe nagkampu ka Moserot. ³¹ Nagtálaw da ka Moserot, ay se da nawe nagkampu ka Bene-jaakan. ³² Nagtálaw da ka Bene-jaakan, ay se da nagkampu ka Hor-haggidgad. ³³ Nagtálaw da ka Hor-haggidgad, ay se da nawe nagkampu ka Jotbata. ³⁴ Nagtálaw da ka Jotbata, ay se da nawe nagkampu ka Abrona. ³⁵ Nagtálaw da ka Abrona, ay se da nawe nagkampu ka Ezion-geber. ³⁶ Nagtálaw da ka Ezion-geber, ay se da nawe nagkampu ka ir-ir-er ka Zin (Kades kam yán). ³⁷ Nagtálaw da ka Kades, ay se da nawe nagkampu ka bantay Hor nga bíkat na íli Edom.

³⁸ Nanùdu tu Aaron nga pádi ka bantay Hor, ta pinanùdu ne APU. Natay kitúni kitu munna nga algaw kitu mekalimma nga búlán kitu mekappát púlu nga dagun panda kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto. ³⁹ Magatut se duwa púlu se tallu tu dagun tu Aaron kane matay ka bantay Hor.

⁴⁰ Nadámag natu ári ka Arad nga mag-agyán ka Negeb ka Canaan, nga madama umbet datu iIsrael. ⁴¹ Nagtálaw da manin ka bantay Hor, ay se da nawe nagkampu ka Zalmona. ⁴² Nagtálaw da ka Zalmona, ay se da nawe nagkampu ka Punon. ⁴³ Nagtálaw da ka Punon, ay se da nawe nagkampu ka Obot. ⁴⁴ Nagtálaw da ka Obot, ay se da nawe nagkampu ka Iye-abarim, nga sákup na Moab. ⁴⁵ Nagtálaw da ka Iyim, ay se da nawe nagkampu ka Dibon-gad. ⁴⁶ Nagtálaw ka Dibon-gad, ay se da nawe nagkampu ka Almon-diblataim. ⁴⁷ Nagtálaw da ka Almon-diblataim, ay se da nawe nagkampu kitu ban-bantay Abarim nga adanni ka Nebo. ⁴⁸ Nagtálaw da ka ban-bantay Abarim, ay se da nawe nagkampu kitu tana-tanáp ka Moab nga adanni ka bíkat Jordan nga adanni ka Jerico. ⁴⁹ Nagkampu da kitu bíkat Jordan kane gayát da ka Bet-jesimot. Nagkampu da panda ka Abel-sittim kitu tana-tanáp ka Moab.

Ya bílin ne APU kadatu iIsrael sakbay da nga dumalákit

⁵⁰ Ay kitu kaatán da kitu tana-tanáp ka Moab, kitu adanni ka Jordan ka pane Jerico, ay inamomanán ne APU tu Moses, nga nán na, ⁵¹ “Kagiyam kadaya iIsrael nga, ‘Nu makadalákit kayu win ki wángag Jordan se kayu makadatang ka Canaan, ⁵² ay masápul nga pàpuran nu daya ngámin nga mag-agyán kitúni nga lusà. Dadàlan nu daya diy-diyos da nga nagulma ka batu se daya nagulma nga silber se balitù, ay se nu dadàlan ngámin daya pagday-dayáwan da. ⁵³ Sakúpan nu ya lusà, se kayu mag-agyán kitúni, ta niddè tuni yin na lusà kadakayu. ⁵⁴ Uwauwár nu ya lusà kadaya ngámin na tangámalan. Pagbibinnunútán nu. Daya adu wa tangámalan ay ab-abay ya pagbibinnunútán da, ay daya bittè a tangámalan ay bitti kampela ngin ya pagbibinnunútán da. Nu nágan na ya nabúnut da, ay ittu tunin ya kuwa da. ⁵⁵ May nu akkan nu pàpuran daya mag-agyán kitúni nga lusà, ay problema nuda nu kuwa. Meárig daya mabansi ka púling kadaya mata nu, se rasi kada bíkat nu. Gubatan dakayu dayán nu kuwa. ⁵⁶ Palánù a panísan da. Ngamay nu akkan nu pàpuran da, ay dakayu ya panísan ku.”

Ya nagpapandanán na lusà

34 Ay nán manin ne APU kitu Moses, ² “Kagiyam kadaya iIsrael dedi nga lin-lintag: Nu nasákup nu win ya lusà Canaan, ay tu dedi daya pagpapandanán naya lusà. ³ Manggayát ka panillod, ya panda na lusà ay manggayát ka ir-ir-er ka Zin dumatang ka Edom. Ay se yala mamanda ka panillod nga panda naya Natay nga Bebay. ⁴ Ay se yala mameyag ka panillod nga patùdu ka Akrabbim se ya dumatang ka Zin panda ka panillod na Kades Barnea. Ay se yala mameyag ka Hazar Addar se melayun ka Azmon. ⁵ Ay ka Azmon maglikku nga mameyag kitu tanáp ka Egipto, se la mamanda ka Bebay Mediterranean.

⁶ Ya panda na ka sirbútán, ay ya Bebay Mediterranean.

⁷ Ya panda na lusà ka pane dáya Bebay Mediterranean, ay kitu giyán bantay Hor. ⁸ Ay se yala melayun ka Lebo-hamat, panda ka Zedad; ⁹ se yala melayun ka Zifron. Mamanda ka Hazar Enan. Tu yán ya panda na ka pane dáya.

¹⁰ Ay ya pagpandanán nu ka pane lattakán, ay manggayát ka Hazar-enan se la magpataglod panda ka Shefam. ¹¹ Ay se yala magpeyag ka Ribla, ka

panin lattakán ka Ain, se yala manin melayun kadatu ban-bantay ka pane lattakán nga bíkat tu pisung ka Galilea. ¹²Melayun ka bíkat na wángag Jordan panda kitu Natay nga Bebay. Tu idi ya pagpapandanán na lusà nu.”

¹³Ay díkod nán tu Moses kadatu iIsrael, “Tu yán ya lusà a ingáni ne APU kadakayu nga pagbibinnunútán nu wa uwauwaran nu wa siyám se gudduwa nga tangámalán Israel. ¹⁴Ta de Ruben se Gad, se gudduwa nga tangámalán ne Manasse, ay atán nin ya nepakin-kuwa kaggída nga lusà; ¹⁵tu panidmáng tu wángag Jordan kitu pane lattakán nga bátug na Jerico.”

Datu ap-apu nga nagguuwár kitu lusà

¹⁶Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁷“De Eleazar nga pádi se Joshua nga pútut tu Nun ya manguwauwár kadaya lusà. ¹⁸Mamíli ka pe ka isa nga apu ki káda tangámalán nga sumeng kaggída. ¹⁹Tu dedi datu napíli nga ap-apu: Tu Caleb nga pútut tu Jefone, ki Juda nga tangámalán; ²⁰tu Shemuel nga pútut tu Ammihud, ki tangámalán ne Simeon; ²¹tu Elidad nga pútut tu Kision, ki tangámalán ne Benjamin; ²²tu Bukki nga pútut tu Jogli, ki tangámalán ne Dan; ²³tu Hanniel nga pútut tu Efod, ki tangámalán ne Manasse nga pútut tu Jose; ²⁴tu Kemuel nga pútut tu Shifan, ki tangámalán ne Efraim; ²⁵tu Elizafan nga pútut tu Parnak, ki tangámalán ne Zebulun; ²⁶tu Paltiel nga pútut tu Azzan, ki tangámalán ne Issacar; ²⁷tu Ahihud nga pútut tu Shelomi, ki tangámalán ne Asher; ²⁸tu Padahel nga pútut tu Ammihud, ki tangámalán ne Naftali. ²⁹Tu ngámin dayán datu piníli ne APU nga manguwauwár kitu lusà ka Canaan pára kadatu iIsrael.

Datu íli nga mepakin-kuwa kadatu Levita

35 Ay kitu kaatán da kitu tanáp ka Moab, kitu bíkat tu wángag Jordan nga adanni ka Jerico, ay nán ne APU kitu Moses, ²“Kagiyam kadaya iIsrael nga iddán da daya Levita ka lusà kiya kípát da. Iddán dada ka íli nga pagyanán, se lusà kiya lebut naya íli da nga pagpastuwán da. ³Ay magyán daya Levita kadaya íli nga idde da, se atán pe ya pagpastuwán da kadaya báka, karneru, se kadaya ngámin an-animál da. ⁴Ay ya kaabay

naya idde nu nga pagpastuwán da ay 450 nga mitru manggayát kiya abut na íli da, nga mepaliput kiya íli. ⁵ Ay díkod, ya rukud naya kadaddu naya lusà ki magpíngipíngit ay 900 nga mitru. Ya íli, ay atán ki túlad.”

⁶ Ya íli nga idde nu kadaya Levita, ay meráman ya annam íli nga agkamángan daya makapatay nga akkan da ginúrát. Malaksid kadedi íli, ay iddán nu da pikam ka appát púlu se duwa nga íli. ⁷ Díkod, ya dágup ngámin daya íli da ay 48, nga atán pe daya pagpastuwán da. ⁸ Daya íli nga idde naya káda tangámalán kadaya Levita, ay mebasár kampela ngin ki kaabay da se kadakkal naya ngáni da nga lusà. Ya abay nga tangámalán, ay adu kampela ngin ya íli nga idde da. Ay daya bittè a tangámalán, ay bitti kampela ngin na íli ya idde da.”

Datu íli nga agkamángan

(Deut. 19:1-13; Jos. 20:1-9)

⁹ Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹⁰ “Kagiyam kadaya iIsrael: Ay nu makadalákit kayun kiya wángag Jordan se makadatang kayu ki lusà Canaan, ¹¹ ay magpíli kayu kadaya íli nga napiya nga kapannán na pagkamángan na isa nga tolay ya makapatay nga akkan na ginúrát. ¹² Ta senu akkan patayan daya bumálat nga induan naya napatay, panda ki kabustigár na ki àráng daya tolay.

¹³ Magpíli kayu ka annam nga íli; ¹⁴ tallu nga íli kiya pane lattakán kiya wángag Jordan se tallu pe kiya lusà ka Canaan. ¹⁵ Ay dayán na annam nga íli, ay ittu daya annung da nga pagkamángan daya iIsrael se daya agtangeli nga mepag-agyán kaggída. Oray iinna ya makapatay nga akkan na ginúrát, ay annung na ya magsirù kiya isa kadayán na íli.”

¹⁶ “Ngamay nu nagusár ya isa nga tolay nga pummatay ka aruminta nga nàwa ka balayyáng, ay rabbang na ya matay pe ta ginúrát naya pumatay. ¹⁷ Ay nu batu ya pinamatay na, ay masápul matay pe, ta ginúrát na tu pumatay. ¹⁸ Ay ummán pe nu káyu ya inusár na nga namatay, ay masápul matay pe ta ginúrát na tu pumatay. ¹⁹ Ay ya nàgud nga induan natu pinatay na ya makammu nga mamatay ki pummatay ki oray kawà na ya pakasinnán na kaggína. ²⁰ Ay páda na pe nu napatay na tolay ya isa nga tolay ta nesùlin na gapu ki rungat na, onu bingngat na ta natay, ²¹ onu sinúlung na isa nga tolay ya kasittolay na gapu ki rungat na, ay

masápul matay, ta ginúrat na tu pummatay. Ya nàgud nga induan natu pinatay na ya mamatay pe kaggína nu masingan na.

²²Ngamay nu kas pangarígan na nesùlin na isa tolay ya kasittolay na nga áwan na lùsawan kaggína, onu nabngát na nga akkan na ginúrat, ²³onu natà nagán na ka abay batu se la natay tu natà nagán, may akkan da magkagúra, se akkan na ginúrat, ²⁴ay tu dedi daya lintag nga surútan daya tolay ya mangguwes kiya kásu na nakapatay se ya nàgud nga induan na natay: ²⁵Masápul igdù daya tolay tu tolay ya nakapatay kadatu natayán na maminya bumálat. Ippan da kammin tu nakapatay kitu nunna íli nga nagkamángan na. Magyán kitúni panda ki katay natu natudinán na nangátu wa pádi. ²⁶Ngamay nu lumawán tu nakapatay kitu íli nga nangisiruán da kaggína, ²⁷ay se la nasingan natu magasibbálat nga induan natu napatay na, se na pinatay pe, ay akkan mapabásul tu nangibálat. ²⁸Ay masápul nga magyán kiya íli nga agkamángan ya tolay nga nakapatay, se akkan mabalin nga mawe ki íli na panda ki katay naya nangátu wa pádi. Ay nu natay ya nangátu wa pádi yin, ay annung naya magulli ka balay da. ²⁹Túyán ya lintag ga surútan nu win ka panda oray kawà naya pagyanán nu.

³⁰Oray inna ya pumatay ki kasittolay na, ay masápul matay pe, basta atán daya makasistígu. Ngamay áwan ya matay nu sissa nga tolay ya makasistígu. ³¹Masápul matay ya napabásul nga pumatay. Akkan mabalin magawát, ta senu akkan matay. ³²Akkan nu ipalúbus nga magbáyad ya nawe ki íli nga agkamángan, ta senu makapagulli yin ka balay da, nu akkan pikam natay ya nangátu wa pádi. ³³Akkan nu rag-ragitán ya lusà nga pag-agyanán nu. Ata ya pumatay, ay mamaragit kiya lusà, ay madalusán nala gapu ki dága na tolay ya pummatay. ³⁴Akkan nu rag-ragitán ya lusà nga pag-agyanán nu, ta ittu pe ya pag-agyanán ku. Iyà nge Yahweh nga mepag-agyán kadakayu nga iIsrael.”

Ya tawídan daya babbay nga nangatáwa

36 Ay nagguurnung datu ap-apu ki káda tangámalan na kakagaka tu Gilead nga pútut tu Makir se apúku tu Manasse nga pútut tu Jose. Ay se da nawe ka giyán tu Moses se kadatu duddúma nga ap-apu, ²ay se da nán, “Apu, nebílin ne APU kadakayu nga pagbibinnunútán mi ya lusà nga ipakin-kuwa na kadakami nga iIsrael. Ay se nebílin na pikam

pe nga pidde na ya ngáni nату wagi mi nga Zelofehad kadaya pútut na nga babbay. ³May lam-lamtan nu kod nga nu meatáwa da kadaya laláki ka sabáli nga tangámalan na iIsrael, ay alà da daya táwid da nga lusà, ay mìsay kitu lusà a táwid mi nga tangámalan may meamung kiya lusà a táwid naya tangámalan na nekamangan da. ⁴Ay nu umbet ya dagun nga angngipatulli kadaya ngámin nga nagatang nga kuw-kuwa kadaya makin-kuwa, ay meamung ngin ka panda ya kípát daya annána ne Zelofehad kiya lusà na tangámalan na nekamangan da. Ay ki ummán kiyán, ay magnanáyun nga kuw-kuwa da ya lusà, ay mìsay kitu lusà a ngáni mi nga tangámalan.”

⁵Ay tútu kinagi tu Moses kadatu iIsrael, tu pekagi ne APU kaggína nga nán na: “Kurug mà ya kagiyan daya tangámalan ne Manasse. ⁶Tu idi ya nán ne APU kadaya pútut tu Zelofehad nga babbay, ‘Annung nu ya meatáwa ki oray inna nga piyán nu, may masápul la kadaya lalláki ki tangámalan naya ama nu, ⁷ta senu áwan lusà nga nengáni kadaya tangámalan ya mawe ki sabáli nga tangámalan. Masápul la daya ngáni nga lusà daya tangámalan nu, ay akkan meal-alit kaggída. ⁸Ngámin daya babbay nga atán táwid nga lusà, ay masápul la meatáwa ngala kadaya tangámalan nату ama da, ta senu pagtitinnawídán daya iIsrael ya táwid datu apuapu da. ⁹Akkan mabalin nga mealit ya lusà a ngáni na tangámalan ki sabáli nga tangámalan, ta kuw-kuwa peyapeyang na káda tangámalan ya nepatáwid kaggída kam pe la ngin na lusà.”

¹⁰Ay ittu kurug tun tu kinuwa datu pútut tu Zelofehad nga babbay; ¹¹de Mala, Tirza, Hogla, Milca se Noa. Nangatáwa da kadatu kakapinsán da ki ama. ¹²Neatáwa da kadatu tangámalan ne Manasse nga pútut tu Jose. Díkod kuw-kuwa kammin nату tangámalan tu ama da tu ngáni da nga lusà. ¹³Ay tu dayán datu bil-bílin se lin-lintag nga nepekagi ne APU kitu Moses kadatu iIsrael kitu kakowad da kitu tanáp ka Moab nga adanni ka wángag Jordan kitu bátug na Jerico.

Deuteronomy

Datu nà-nàwa ka Horeb

1 Ay tu dedi datu kinag-kagi tu Moses kadatu iIsrael kitu kakowad da ka ir-ir-er ka pane lattakán ka wángag Jordan. Nagkampu da kitun kitu tanáp ka Jordan nga adanni ka Suf, kitu nagbátan tu íli Paran se datu íli Tofel, Laban, Hazerot se Dizahab. ² Sangapúlu se isa ngalgaw nga dalenan ya mawe ka Kades-barnea manggayát ka Horeb nu manalen ta ka Bantay Sinai. ³ Ay ki munna nga algaw, kitu mekasangapúlu se isa búlán, kitu mekappát púlu nga dagun nanggayát kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto, ay nekagiyán tu Moses kaggída datu bil-bílin nga pekagi ne APU. ⁴ Kinagi na datun kane mabalín na abáan tu Sihon nga ári datu Amoreo nga nagturáy ka íli Hesbon, se tu Og nga ári ka Bashan nga nagturáy ka Ashtarot se ka Edrei.

⁵ Ay kane atán da ngin ka Moab, kitu pane lattakán kitu wángag Jordan, ay ginayatán tu Moses nga ilaw-lawág datu lin-lintag.

⁶ Ay nán na, “Kitu kakowad tada ka bantay Sinai, ay nán ne APU nga Dios tada kadátada, ‘Nabayág kayun nga nag-agyán kídi na nga bantay. ⁷ Magrabbuwát kayun ta mawe kayu kadaya ban-bantay nga lusà daya Amoreo se kadaya il-íli kiya lebut na; kiya Araba, se kiya ban-bantay nga giyán, ka Shefela, Negeb se kadaya giy-giyán nga adanni ki bebay. Mawe kayu ka Canaan se ka Lebanon panda kitu abay nga wángag Eufrates. ⁸ Iddè ngámin dayán na lusà kadakayu. Mawe kayu magyán kiya lusà nga nekari ne APU nga idde kadatu apuapu nu nga, Abraham, Isaac se Jacob, se kadatu ngámin na gakagaka da.”

Tu nammíli tu Moses ka mangiapu kadatu tolay

(Exo. 18:13-27)

⁹ Ay nán tu Moses, “Kitun na al-algaw, nán ku kadakayu, ‘Adu kayu pà nang ngin, ay akkan ku mabaal ya magasissa nga mangiapu kadakayu. ¹⁰ Ta pinaadu nakayu ne APU nga Dios nu. Kídi yin ay ummán ki kaadu

daya bittuwan ya kaadu nu. ¹¹ Paaduwan nakayu din ne APU nga Dios datu apuapu nu, oray mamin-sangaribu pikam ya kaadu nu, se bindisiyonán nakayu nga ummán kitu nekari na kadakayu. ¹² Ngamay akkan ku mabaal nga sissa ya mangrisut kadaya ríriríri nu. ¹³ Ay túya magpíli kayu kadaya lalláki ki káda tangámalan nga nasírib se mannakaáwat, se ipatag da tolay, ta aggída ngin ya pangiapuwan ku kadakayu.’ ¹⁴ Ay nán nu pe nga ‘Napiya yán na palánum,’ nán nu. ¹⁵ Ay túya inayabán ku datu ap-apu nu ki káda tangámalan nga nasírib se ipatag da tolay, ay se k’uda pinagbalin ka ap-apu nu. Atán ya mangiapu ka sangaribu wa tolay, se atán pe ya mangiapu kadaya magatut, se kadaya limma púlu, se kadaya sangapúlu. Mamíli yà pe kadaya duddúma nga upisiyál nga mangituráy ki káda tangámalan. ¹⁶ Ay se ku binílin da nga nán ku, ‘Kappiyánan nu ya agbustigár nu kadaya ríriríri daya tolay. Masápul nga nalintag ya angguwes nu, ay se áwan nu paneyán, keliyán nu mán onu daya agtangeli. ¹⁷ Awan nu pagdudúmán kiya agdisisiyon nu. Masápul sangapáda ya angguwes nu, nabànéng ya tolay mán onu napubri. Akkan kayu papal-palsu oray iinna, ta maggayát ke Dios ya angguwes nu. Daya ríri nga nasulit nu wa disidiran, ay ilbet nuda kiyà, ta iyà ya makammu.’ ¹⁸ Kinagì kadakayu kitun daya ngámin na masápul la kuwaan nu.”

Datu nebon da nga magispiya ka Kades Barnea

(Num. 13:1-33)

¹⁹ “Ay se nitta binílin ne APU nga Dios tada, nga magtálaw tada ka bantay Sinai. Ay tútu nawe tada, ay nanalen tada kitu nalawág ga nakapap-panansing nga ir-ir-er, se tada nawe kitu ban-bantay nga íli datu Amoreo. Ay kane dummatang tada ka Kades Barnea, ²⁰ ay kinagì kadakayu nga, ‘Nakadatang tada ngin kiya íli daya Amoreo. Ittu idi nga lusà ya idde ne APU nga Dios kadàtada. ²¹ Sinnan nu kod ya lusà nga nidde ne APU nga Dios nu kadakayu. Mawe nu sakúpan, ta kuw-kuwa nu win, ta ittu tu nekari ne APU nga Dios datu apuapu nu. Akkan kayu magansing onu maduw-duwa.”

²² “May nán nu kiyà nga, ‘Mangibon tada pikam ka ispiya nga mawe maningan kiya lusà, ta senu ammuwan da nu ka wàna ya napiya nga dalenan, se nu wà ummán daya íli nga kapannán tada. ²³ Nán ku nga napiya kurug tun na palánu, ay tútu mamíli yà ka sangapúlu se duwa

kadakayu; isa ki káda tangámalán. ²⁴ Aggída tu nawe nanùdu kadatu bantay, Ay kane dummatang da kitu tanáp ka Eshcol, ay sining-singan da tu lusà. ²⁵ Nangalà da ka búnga datu káyu kitúni, se da nilbet kadàtada. Ay se da nedámag nga nadam-ag tutu wala ya lusà nga idde ne APU nga Dios tada kadàtada.

²⁶ Ngamay maddi kayu mawe kitúni. Sinuwáy nu mán kammin ya bílin ne APU nga Dios nu. ²⁷ Nagríri kayu ki unag daya báwi nu nga nán nu, ‘Lùsawan nitta kammala ne APU win, túya netálaw nitta ka Egipto, ta senu patayan ditta daya Amoreo.’ ²⁸ Ay paanna lugud din ya ipappan tada kitúni? Ay pinagansing ditta mán kammin daya nebon tada nga nawe naningan. Nán nu nga dadakkal se nasasáway may dàtada daya tolay nga mag-agyán kitúni, ay se dadakkal daya íli se nagkalingúdu ya darupírip nga abut da; dumatang ka lángit ya kalingúdu da. Nasingan da kanu datu dadakkal nga gakagaka natu Anak. ²⁹ Kinagi ku kadakayu nga, ‘Akkan kayu makagdád onu magansing kaggída. ³⁰ E APU nga Dios nu ya maginunna se makigubát pára kadakayu, nga ummán kitu nasingan nu wa kinuwa na ka Egipto. ³¹ Ay kitu kakowad nu ka ir-ir-er, ay nasingan nu mismu ya nagtagasíngan ne APU nga Dios nu kadakayu nga ummán ki agtarakan na ama ki an-anà na. Ay nedatang nakayu kídí na ngin.

³² May oray nu napakuna, ay akkan nu kammala kinur-kurug nge APU nga Dios nu, ³³ oray nu aggína peyang ya nagin-inunna nga magsápul ka pagkampuwán nu. Neturung nakayu ka apuy ki gabi se angap ki algaw, ki dalenan nu.

Parigátan ne APU datu iIsrael

(Num. 14:20-45)

³⁴ Ay kane magína ne APU tu agríri nu, ay nakarungat tutu wala. Ay tútu nesipata na nga, ³⁵ ‘Awan ya oray isa kadakayu nga nadakè a gakagaka ya makadatang ki nadam-ag ga lusà a nesipata ku nga idde kadatu apuapu nu. ³⁶ Malaksid ke Caleb nga an-anà tu Jefone. Aggína ya makasingan, se iddè kaggína se daya gakagaka na ya lusà a inispiyaán na, ta nekurug na tutu wala nge APU.’

³⁷ Gapu kadakayu, ay linùsawán nà pe ne APU. Tútu nán na kiyà, ‘Oray ikaw Moses, ay akkan ka makappan kiyán na lusà. ³⁸ Ngamay e Joshua nga an-anà ne Nun nga kaseng mu ya makappan. Bilínam se pagbagkaddan

mu ya uray na, ta aggína ya mangiapu kadaya Iisrael nga mawe manákup kiya lusà.

³⁹ Ay daya annánà nu nga nán nu wa magbalin ka bálud daya kalínga nu, se daya annánà nu kídì nga akkan pikam makammu ki napiya se nadakè, ay aggída ya pangipakin-kuwaán ku ki lusà. ⁴⁰ Ngamay nu dakayu, magulli kayu kammin ka ir-ir-er nga mameyag kitu daggáng nga bebay.’

⁴¹ “Ay senu nán kiyà, ‘Nagbásul kami ke APU! May nakasagána kami yin na mawe makigubát, nga ummán kitu nebílin ne APU nga Dios tada.’ Ay díkod nagsagána kayu ngámin na mawe makigubát, ta ya ammu nu ay nalà-lapat tala ya manùdu kadaya ban-bantay kitúni nga íli. ⁴² Ay nán ne APU kiyà, ‘Kagiyam kaggída nga akkan da mawe makigubát, ta akkan kuda bulunan. Palsuwan dada daya kalínga da.’ ⁴³ Ay oray nu kinagiyánan takayu, ay akkan kayu nangikur-kurug. Sinuwáy nu ya bílin ne APU. Gapu ki kidáyaw nu, nepapílit nu tu nawe kadatu ban-bantay nga makigubát. ⁴⁴ Ay datu Amoreo nga mag-agyán kadatu ban-bantay, ay ummán da ka palbúgán iyúkán nga dumarup kadakayu. Ay pinalsu dakayu se dakayu impal panda ka Seir se Horma. ⁴⁵ Ay kane magulli kayu, ay sumángit kayu ke APU, ngamay akkan nakayu gì-gínán nin. ⁴⁶ Ay nabayág kayu nag-agyán ka Kades.”

2 “Ay se tada ngala nagulli kammin ka ir-ir-er nga mameyag kitu daggáng nga bebay, nga ummán kitu nebílin ne APU kiyà, se tada nabayág nga nagaliliput ka bantay Seir. ² Ay nán manin ne APU kiyà: ³ Nabayág kayu pà nang ngin nga nagaliliput kídì nga ban-bantay nga íli. Mawe kayu win ka pane dáya, ⁴ ay se mu kagiyánan daya tolay. “Manalen kayu kiya íli daya gakagaka ne Esau nga mag-agyán ka Seir. Magansing da kadakayu, ay túya magtar-taron kayu. ⁵ Akkan nuda gubatan, ta akkan takayu iddán kiya lusà da, oray ya annung nu wa pagdam-án nala. Ta nidde ku kadaya gakagaka ne Esau daya ban-bantay na Seir ka pagyanán da. ⁶ Gatángan nu kaggída daya kanan nu se inuman nu. ⁷ Lam-lamtan nu nu wà ummán naya kinamáru ne APU kadakayu kadaya ngámin na ubra nu. Tinag-tagasinnán nakayu kitu nagdal-dalen nu kitu nalawág nga ir-ir-er. Binul-bulun nakayu ne APU nga Dios nu ki unag na appát púlu dagun, se nidde na pe ngámin datu masap-sápul nu.” ⁸ Ay tútu liniwánan tada datu kabagiyán tada nga gakagaka natu Esau nga mag-agyán ka Seir. Akkan tada nanalen kitu kalsáda ka Araba nga mameyag ka Elat, Ezion-geber. Ay se tada ngala nameyag kitu ir-ir-er ka Moab. ⁹ Ay nán ne APU kiyà, ‘Akkan

nu riribuan onu gubatan daya tolay ka Moab, ta akkan ku idde kadakayu oray bitti ala ki lusà da, ta nidde ku win kaggída ya íli Ar kadaya gakagaka tu Lot.”¹⁰ (Ay adu datu Emimeo nga mag-agyán kitúni. Dadakkal se nasasáway da may datu gakagaka natu Anak.¹¹ Pangagánan da tolay da pe ka Refaim, nga ummán kadatu Anakim. Ngamay pangagánan datu Moabita da ka Emimeo.¹² Daya Horeo, ay nag-agyán da kitun ka Seir, may pinàpur datu gakagaka tu Esau da. Pinatayán dada, ay se da nga nagyán nin kitúni na, nga ummán kitu kinuwa datu iIsrael kane inábà da datu kalínga da, ay se da nagyán kitu lusà nga nidde ne APU kaggída.)

¹³ Ay nán ne Moses, “Ay se la nán ne APU kadàtada, ‘Ara, dumalákit kayu ki awweg Zered,’ ay díkod dummalákit tada.¹⁴ Tallu púlu se walu dagun nin ya napalábas nanggayát kitu nagtálaw tada ka Kades Barnea panda ki nedaddalákit tada ki awweg Zered. Natayán ngámin nin datu makigub-gubát nga lalláki, nga ummán kitu nesipata ne APU nga màwa kaggída.¹⁵ Kurug ga nakarungat tutu wala nge APU kaggída, tútu pinánis nada panda ki nekarápun da.

¹⁶ “Ay kane matay da ngámin nin,¹⁷ ay nán ne APU kiyà,¹⁸ ‘Kídi nga algaw, ay liwánan nu ya nagpandanán na Moab se Ar.¹⁹ Ay nu makadatang kayu kiya lusà daya Ammonita nga gakagaka ne Lot, ay akkan nu riribuan onu gubatan da, gapu ta áwan ku idde kadakayu oray bitti ala kadaya lusà da, ta nidde ku ngin kadaya gakagaka tu Lot.”²⁰ (Ammu da tolay kitun pe nga lusà datu Refaim nga nagyán kitúni tun. Ngamay Zamzumeo ya agpangágan datu Ammonita kaggída.²¹ Ay adu da tutu wala, ay se nasasáway da pe nga ummán kadatu gakagaka natu Anak. May rinápun ne APU da, ta senu sakúpan datu Ammonita tu lusà da, se da magyán kitúni.²² Ay ummán pe kiyán tu kinuwa ne APU kadatu gakagaka ne Esau ka Seir. Rinápun na datu Horeo, se na pinagyán datu gakagaka natu Esau kitu lusà da. Ay mag-agyán da pikam kitúni panda kadedi nga al-algaw.²³ Ay ummán pe kiyán tu nàwa kane pinàpur datu Caftor nga iCreta datu iAvvim nga mag-agyán ka Gaza.)²⁴ Ay nán manin ne APU kiyà, ‘Magrabbuwát kayun se kayu dumalákit ka awweg Arnon. Paábà ku kadakayu nge Sihon nga Amoreo nga ári ka Hesbon, se iddè kadakayu ya lusà na. Mawe nu lugud da gubatan nin.²⁵ Ay manggayát kídi nga algaw, ay kuwaan ku nga ikansing dakayu daya ngámin tolay ki kalawagán. Magtartartar da ki ansing da nu madámag da ya mepanggap kadakayu.”

Inábà datu iIsrael tu Ari Sihon

(Num. 21:21-30)

²⁶ “Ay tútu naggayát kitu ir-ir-er ka Kedemot, nangibon nà kadatu tolay nga mawe ka giyán tu Sihon nga ári ka Hesbon nga mangagi kaggína nga akkan mi piyán ya makigubát kaggína. Nán ku kaggína, ²⁷ ‘Palubúsán nakami agpà a manalen ki lusà mu, oray ta ya dad-dalenán mismu ya dalenan mi. Akkan kami suminisíni. ²⁸ Ay bayádan mi nu atán ya alà mi nga kanan mi se inuman mi kiya íli mu. Palubúsán dakami yala nga manalen ki íli nu, ²⁹ nga ummán kitu kinuwa datu gakagaka tu Esau nga mag-agyán ka bantay Seir, se datu iMoab nga mag-agyán ka Ar panda kane makadalákit kami kitu wángag Jordan nga mameyag kitu lusà nga idde ne APU nga Dios mi kadakami.’ ³⁰ May tu Sihon nga ári ka Hesbon, ay akkan na ipalúbus nga manalen tada kitu íli na, ta pinakulnit se pinagsúkir ne APU nga Dios nu tu uray na, ta senu ipaábà nada kadàtada, nga ummán ki kinuwa na ngin kídí.

³¹ Ay nán ne APU kiya, ‘Sinnan nu, iddè kadakayu nge Ari Sihon se ya lusà na. Gayatán nu win na mawe sakúpan ya íli na.’ ³² Ay tútu kane umbet tu Sihon se datu ngámin tolay na nga manggubát kadàtada kitu íli ka Jahaz, ³³ ay nepaába ne APU nga Dios da kadàtada. Pinatay tada, meráman datu annánà na se datu ngámin na suldádu na. ³⁴ Ay kitun na oras, ay sinákup tada datu ngámin na il-íli na, se pinatayán tada ngámin datu lalláki, babbay, se annánà. Awan tada tutu wala biniyág kaggída. ³⁵ Tittu datu an-animál da ya inalàán tada, se inarisamsam tada ngámin na mabalin na mausár kadatu íli nga nasákup tada. ³⁶ Nepalúbus ne APU nga Dios tada nga sakúpan tada ngámin nga il-íli, manggayát Aroer panda kitu dappit awweg Arnon, se datu íli kitu tanáp, dumatang ka Gilead. Awan nala íli nga naligda ya darupírip na nga akkan tada sinákup. ³⁷ May akkan tada umadanni ki sákup datu Ammonita, onu kitu bíkat tu tanáp Jabbok, onu kadaya íli da, se kadatu ban-bantay kitúni nga íli, se ngámin na íli nga ipárit ne APU nga Dios tada nga kapannán tada.”

Tu nekaábà tu Ari Og*(Num. 21:31-35)*

3 “Ay se tada la nga nameyag ka Bashan. Ay kitúni, ay ginubát nitta tu Ari Og se datu ngámin suldádu na ka Edrei. ² Ay nán ne APU kiyà, ‘Akkan kayu magansing ke Og, ta paábà ku kadakayu se daya ngámin suldádu na, se ku idde kadakayu ya lusà na. Kuwaan nu pe kaggína tu kinuwa nu kitu Sihon nga ári datu Amoreo nga nagturáy ka Hesbon.’ ³ E APU nga Dios tada ya sinummeng kadàtada ta senu abáan tada nge Ari Og se datu suldádu na. Pinatayán tada ngámin da. Awan tada tutu wala nebunna kaggída nga sibbiyág. ⁴ Sinákup tada ngámin datu il-íli na. Annam púlu ngámin datu il-íli ka Argob nga nagturayán tu Og ka Bashan. ⁵ Naabut ngámin datu íli ka alingúdu wa darupírip se duwa ya gitap daya ruwángan da, se nakapasuwál da. Adu pe datu il-ileli nga akkan nadarupírip. ⁶ Dinadál tada tutu wala ngámin daya il-íli da, se pinatayán tada ngámin datu lalláki, babbay se annánà, nga ummán kitu kinuwa tada kitu Sihon nga ári ka Hesbon. ⁷ May inalàan tada datu báka da, se tada inarisamsam datu ngámin na kuw-kuwa da.

⁸ Ay túya nasákup tada ngámin na íli datu duwa nga ári datu Amoreo ka pane lattakán na wángag Jordan, manggayát ka wángag Arnon panda ka bantay Hermon. ⁹ (Sirion ya agpangágan datu Sidoneo kitu bantay Hermon; ngamay Senir ya agpangágan datu Amoreo.) ¹⁰ Sinákup tada ngámin datu íli nga atán kitu tana-tanáp se ngámin na íli Gilead, se ngámin Bashan dumatang kadatu íli ka Saleca se Edrei nga sákup na pangiturayán tu Og. ¹¹ Ay tu Og nga ári ka Bashan tu nud-uddi nga nabansi nga gakagaka datu Refaim nga abay se nasáway nga tolay. Ay nàwa ki balayyang tu káma na nga duwa mitru tu kaabay na se appát mitru tu kadaddu na. Ay masingan pikam yán panda kadedi nga al-algaw ka Rabba nga íli datu iAmmon.

Datu tangámalan nga nagyán ka pane lattakán na Jordan*(Num. 32:1-42)*

¹² Ya lusà ka pane lattakán ka Jordan nga sinákup tada, ay nepakin-kuwa ku kadaya tangámalan de Ruben se Gad, panda ka pane dáya ka Aroer nga adanni kitu wángag Arnon, se ya gudduwa na Gilead se daya il-íli

kitúni. ¹³Nepakin-kuwa ku kiya gudduwa naya tangámalán tu Manasse ya gudduwa na Gilead se ya ngámin na Bashan nga nagturayán tu Og. (Ay ngámin na íli ka Argob se tu giyán Bashan, ay pangagánan da kitun ka íli da Refaim. ¹⁴Sínákup tu Jair nga gakagaka tu Manasse ngámin na Argob panda kitu nagpandanán na Geshur se Maacat. Ay nepangágan tu Jair datun na íli ki ngágan na kampela ngin, Havvot-Jair (íli ne Jair ya sarut nayán), ay ittu pikam ya ngágan da panda kadedi nga al-algaw.) ¹⁵Ay nepakin-kuwa ku ke Makir ya Gilead. ¹⁶Nepakin-kuwa ku kadaya tangámalán de Ruben se Gad ya lusà a manggayát ka Gilead panda ka tanáp Arnon. Tu túlad tu tanáp ya pagpandanán na dumatang ka allod na wángag Jabbok nga nagpandanán na lusà da iAmmon. ¹⁷Kuw-kuwa da pe tu tanáp ka Jordan, manggayát kitu bebay Galilea se yala nga magpadagut nga mameyag kitu dáya na Natay nga Bebay panda kitu dadagután ka pane lattakán ka Pisga.

¹⁸Kitun na tiyampu, ay kinagi ku kadakayu nga tangámalán de Ruben, Gad, se Manasse nga, ‘Nepakin-kuwa ne APU nga Dios tada kadakayu idi nga lusà a mawe nu sakúpan. Ngamay masápul nga ngámin daya suldádu ki tangámalán nu, ay munna da nga dumalákit ki wángag Jordan nga sumeng kadaya wawwági nu nga iIsrael nga mawe manákup kiya lusà da. ¹⁹Tittu daya attáwa nu, se daya annánà nu, se daya adu wa báka nu, ya mabansi kadaya íli nga nepakin-kuwa ku win kadakayu. ²⁰Ay nu nasákup pin daya wawwági nu nga iIsrael ya lusà nga idde ne APU nga Dios nu kaggída kiya dammáng na wángag Jordan, ay se nepinggap ne APU da ngin nga ummán kitu kinuwa na kadakayu, ay makapagulli kayu pe yin kadaya lusalusà a nepakin-kuwa ku win kadakayu. ²¹Binílin ku we Joshua nga nán ku, ‘Nasingan mu ngámin datu kinuw-kuwa ne APU nga Dios tada kadatu duwa nga ári, de Sihon se Og. Ummán pe kitúni ya kuwaan ne APU kadaya tolay kadaya ngámin lusà ki pane lattakán na Jordan nga kapannán nu. ²²Akkan kayu magansing kaggída, ta e APU nga Dios nu ya makigubát pára kadakayu.

Inamawan tu Moses ya Canaan

²³Ay kitun kam ma oras, ay nakim-imallà à ke APU nga nán ku, ²⁴‘O Apu DIOS, nepasingan mu win kiyà ya kinaturáy se pannakabalin mu, may anggayát na ngala yán. Ta iinna nád nga diyos ka lángit onu

kídi kalawagán ya makàwa kadaya nakas-kasdáaw nga ummán kadatu kinuw-kuwa mu gapu ki pannakabalin mu. ²⁵ Ipalúbus mu agpà a masingan ku ya nadam-ag nga lusà ki dammáng na wángag Jordan, se daya napiya nga ban-bantay ka Lebanon.’

²⁶ Ngamay akkan nà ginìna ne APU, ta nakarungat kiyà gapu kadakayu. Ay nán ne APU kiyà, ‘Kustu na ngin! Akkan nà in rikurikud ka mepanggap kiyán! ²⁷ Mawe ka manùdu ka bantay Pisga, se mu kappiyánan am-amawan daya lebulebut na, ta akkan ka makadalákit ka wángag Jordan. ²⁸ May kagiyánan mu nge Joshua nga magturad dala se pagbagkaddan na ngala ya uray na, ta aggína ya dumalákit ka wángag Jordan nga mangiapu kadaya tolay nga mawe manákup kiya lusà nga sisinnán mu.’ ²⁹ Ay díkod nag-agyán tada ngala kitu tanáp nga adanni kitu íli Bet-peor.

Ya bílin tu Moses panggap ki angngikurug ke APU

4 Ay nán tu Moses kadatu iIsrael, “Ikurug nu daya bil-bílin se lin-lintag nga itùgud ku kadakayu, ta senu mabiyág kayu, ay se kayu mawe magyán ki lusà a idde ne APU nga Dios datu apuapu nu. ² Akkan nu am-amúngán onu as-assayán daya bil-bílin ne APU nga Dios nu nga nekagiyán ku kadakayu, nu di nuda ikurug ngámin. ³ Nasingan nu mismu datu kinuw-kuwa ne APU ka bantay Peor. Rinápun na ngámin datu nagday-dáyaw kitu Baal nga diyos ka Peor. ⁴ May dakayu wa nangikurug ke APU nga Dios nu, ay sibbiyág kayu pikam panda kídi.

⁵ Nesúru ku ngámin kadakayu daya lin-lintag ne APU nga Dios ku nga nidde na kiyà, ta senu surútan nuda ngámin nu makadatang kayu kiya lusà a mawe nu pagyanán. ⁶ Masápul ipas-pasnà nu nga surútan da, ta senu mepassingan kadaya duddúma nga nasiyon ya kinasírib se pannakaáwat nu. Ay nu madámag da ya mepanggap kadayán na lin-lintag, ay nán da, ‘Nasírib se mannakaáwat daya tolay kiyán na naturáy nga nasiyon!’ ⁷ Inna agpà ta, kadaya naturáy nga nasiyon, ya atán diyos nga adanni kaggída, nga ummán ki kaadanni ne APU nga Dios tada kadàtada. Ginán nitta nu makiseng tada kaggína. ⁸ Ay iinna pe nga naturáy nga nasiyon, ya atán bil-bílin se lin-lintag nga áwan na pagdudúmán, nga ummán kadaya lin-lintag nga isúru ku kadakayu kídi?

⁹ May magan-annád se magtar-taron kayu! Akkan nu tutu wala kal-kaligpanán datu nasingan nu nga kinuw-kuwa ne APU. Ipakammu

nu pe kadaya annánà nu se kadaya apúku nu. ¹⁰Ibàbànán nu kaggída tu nagsisíkáð nu kitu àráng ne APU nga Dios nu, kitu kakowad nu ka bantay Sinai, kane nán na kiyà, ‘Urnúngam daya toláy ki àráng ku, ta senu magína da daya kagiyán ku, ta senu ammu da ya magansing kiyà ki kasibbiyág da pikam, se isúru da pe kadaya annánà da, ta senu ammu da pe ya magansing kiyà.’ ¹¹Ay inumbet kayu wa nagsisíkáð kitu pungut tu bantay nga umap-apuy nga dumatang ka lángit tu gatang na, ay se la nalngúpán ka ngísit ta angap. ¹²Ay se la uwad úni ne APU nga gayát kitu apuy. Nagína nu tu úni na, may áwan nu nasingan kaggína. Uwad dala tu úni na. ¹³Ay se na nekagiyán kadakayu datu sangapúlu wa bil-bílin nga ipasúrut na kadakayu nga nesúráat na ki duwa pánid nga batu. ¹⁴Ay kinagiyánan nà ne APU nga isúru ku kadakayu daya bil-bílin se lin-lintag nga surútan nu, nu makadatang kayu kiya lusà a mawe nu sakúpan se pagyanán.”

Ya lintag panggap ki sinan diy-diyos

¹⁵Ay nán manin tu Moses kadatu iIsrael, “Gapu ta áwan nu nasingan na íngás ne APU kane amomanán nakayu ka bantay Sinai, ay masápul magtar-taron kayu, ¹⁶ta senu akkan kayu makabásul ki angwa nu kadaya sinan toláyán na laláki onu babay, ¹⁷onu mangwa ka sinan animál onu an-anù, ¹⁸onu daya magkar-káray ki lusà, se daya sissida. ¹⁹Akkan kayu meparò a magdáyaw kadaya masingan nu ka lángit, nga ummán kiya mata, búlán, se daya bittuwan, nga parsuwa ne APU nga Dios nu pára kadaya ngámin toláy kídi kalawagán. ²⁰Dam-damdamman nu nga netálaw nakayu ne APU ka Egipto, nga nakapar-parigátan nu tutu wala, ta senu magbalin kayu ka toláy na nga kuw-kuwa na, nga ittu yán ya sáad nu kadedi nga al-algaw.

²¹May nakarungat tutu wala nge APU kiyà gapu kadakayu, túya nesipata na nga akkan ku madalákit ya wángag Jordan se akkan nà makappan kitu nadam-ag ga lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu. ²²May matay yà ala kídi yin na lusà nga akkan ku madalákit ya wángag Jordan, may dakayu wala ya makadalákit nga mawe manákup kiya nadam-ag ga lusà. ²³Túya magtaron kayu ta akkan nu kal-kaligpanán daya bil-bílin ne APU nga Dios nu kadakayu. Akkan kayu mangwa ka oray inna nga sinan diy-diyos, ta iallang ne APU nga Dios nu yán. ²⁴Ummán

ki maggatagatang nga apuy ya sumìdug nge APU nga Dios, nu aggína ya malùsaw; ay naabugu nge Dios.

²⁵ Ay nu nabayág kayu win na mag-agyán ka Canaan, se magannánà kayu se magap-apúku kayun, ay akkan kayu magbas-básul ki angwa nu ka oray inna nga sinan diy-diyos, ta ittu yán ya makaparrungat ke APU nga Dios nu. ²⁶ Lángit se kalawagán ya makasistígu kadakayu. Nu akkan dà ikur-kurug, ay akkan kayu makapagbayág ga mag-agyán kiya lusà a kapannán nu; marápun kayu tutu wala. ²⁷ Isip-siparà nakayu ne APU kadaya nagbal-baláki nga nasiyon. Ay bittè ala kadakayu ya mabiyág kadaya fli nga pangipàrúán ne APU kadakayu. ²⁸ Ay kadayán na giy-giyán, ay daya sinan diy-diyos da nga kinuwa da ki batu, se káyu nga akkan makasingan, se akkan makagína, se akkan mangán onu makaláb daya day-dayáwan nu. ²⁹ May ki kakowad nu kadaya nagbal-baláki nga fli, ay sapúlan nu we APU nga Dios nu, ay masrà nu, nu kurug ipas-pasnà nu ki ngámin na uray nu se púsu nu ya agsápul nu kaggína. ³⁰ Ay nu umbet ya oras sa kaparigátan nu, nu màwa dayán kadakayu, ay magulli kayu kammin ke APU nga Dios nu, se nu win na ikurug. ³¹ Ta e APU nga Dios nu, ay maragkallà nga Dios. Akkan nakayu pagdudoray onu rapúnan. Akkan na kal-kaligpanán tu nesipata na nga kari na kadatu apuapu nu.

³² Lam-lamtan nu kod, datu nà-nàwa kitu napalábas nga al-algaw, nanggayát kitu namarsuwa ne Dios ki tolay kídi kalawagán. Atán kadi pikam ya nàwa onu nadámag nu nga ummán kiyán, oray ka wàna kídi kalawagán? ³³ Atán kadi ammu nu nga tolay ya nakagína ki úni naya diyos nga gayát ki maggatagatang nga apuy ay se nabiyág, nga ummán ki nàwa kadakayu? ³⁴ Atán kadi ammu nu nga sabáli nga diyos, nga nangítalaw kada tolay nga gayát ki isa nga nasiyon, se nada pinagbalin ka tolay na, nga ummán kitu kinuwa ne APU nga Dios nu kadakayu ka Egipto? Nasingan nu tu nakapap-panansing nga pannakabalin se tu kinaturáy na, tu namar-parígát na kadatu iEgipto, se datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na, se kitu nanggubát na kaggída. ³⁵ Nepassingan na ngámin datun kadakayu, ta senu mammuwán nu nga e APU ay Dios. Ay áwan nin sabáli nga Dios nga páda na. ³⁶ Nepagina na pe kadakayu ya úni na nga gayát ka lángit, ta piyán nakayu tùgúdán. Kídi kalawagán, ay nepassingan na kadakayu ya maggatagatang nga apuy na; ay nagína nu tu úni na nga naggayát kitu apuy. ³⁷ Ay gapu ki aminya na kadatu apuapu nu, ay túya piníli nakayu nga gakagaka da. Ay gapu kiya pannakabalin na,

ay aggína mismu tu nangitálaw kadakayu ka Egipto. ³⁸ Pinàpur na datu tolay nga adu se nabílag may dakayu, senu mippan nakayu wa magyán ki lusà a ipakin-kuwa na kadakayu, ummán kiya kinuwa na kídì. ³⁹ Túya ammuwán nu kídì nga algaw se akkan nu kal-kaligpanán nga e APU ya Dios ka lángit se kídì kalawagán. Awan nin sabáli nga diyos. ⁴⁰ Surútan nu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag na nga kag-kagiyan ku kadakayu kídì, ta senu napiya peyang ya kabiy-biyág nu se daya gakagaka nu, se adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu nga kuw-kuwa nu peyapeyang ngin ka panda.”

Datu íli nga agkamárgan ka pane lattakán na Jordan

⁴¹ Ay se yala namíli tu Moses ka tallu nga íli ka pane lattakán na wángag Jordan, ⁴² nga magsirbi nga agkamárgan da tolay ya makapatay ki kasittolay da nga akkan da ginúrat, se akkan da magkagúra. Mawe yala kiya isa kadayán na íli nga makigdù, ta senu áwan na kaan-anuwán. ⁴³ Ay tu dedi datu íli: isa nga íli ka Bezer kitu tanáp nga lusà de Ruben nga tangámalan, se tu íli ka Ramot ka Gilead nga lusà de Gad nga tangámalan, se tu íli de Manasse nga tangámalan ka Golan ka Bashan.

Tu mekàduwa nga bàbànan tu Moses

⁴⁴ Tu dedi datu lin-lintag ga nekagiyán tu Moses kadatu iIsrael. ⁴⁵ Nekagiyán tu Moses kadatu iIsrael dedi nga bil-bílin se lin-lintag kane magtálaw da ka Egipto. ⁴⁶ Nagkampu da kitu tanáp nga adanni ka Bet-peor, nga atán ka pane lattakán na wángag Jordan. Tu idi tu lusà a sákup tu Sihon nga ári datu Amoreo, nga nagturáy ka Hesbon. May pinalsu de Moses se datu iIsrael da. ⁴⁷ Sinákup datu iIsrael datu íli na, se itu íli tu Og nga ári ka Bashan. Aggída datu duwa nga ári datu Amoreo ka pane lattakán na wángag Jordan. ⁴⁸ Manggayát ka íli Aroer kitu dappit tu wángag Arnon panda ka bantay Sirion, nga pangagánan da pe ka bantay Hermon tu sinákup da. ⁴⁹ Ay sinákup da pe datu ngámin na lusà ka Araba ka pane lattakán na Jordan, dumatang kitu Natay nga Bebay, se panda kitu pungut tu bantay Pisga.

Datu sangapúlu nga bil-bílin

5 Kirrawán tu Moses datu ngámin na Israel, se na nán kaggída, “Kappiyánan nu nga ginán dedi nga bil-bílin se pagannurútán nga kagiyan ku kadakayu kídi nga algaw. Adálan nuda se kappiyánan nu nga surútan da. ²Kitu kakowad tada ka bantay Sinai, ay nagkari nge APU nga Dios tada kadátada. ³Akkan nala kadatu apuapu tada ya nagkariyán na, nu di kadátada ngámin na sibbiyág pikam kídi. ⁴Naggayát kitu apuy kitu bantay tu úni ne APU kitu nangamomán na kadátada. ⁵Nagsisíkáda kitun kitu nagbátán nu se APU, ta senu ikagiyan ku kadakayu datu kinag-kagi na, ta magansing kayu kitu apuy, se akkan nu mabalin ya manúdu kitu bantay. Ay nán ne APU,

⁶‘Iyà e Yahweh nga Dios nu wa nangitálaw kadakayu ka Egipto, kitu inangngasassu da kadakayu.

⁷Awan nu sabáli dayáwan na diyos nu di Iyà ala. ⁸Akkan kayu mangwa ka sinan diy-diyos nu, oray inna ya singan na; singan daya atán ka lángit, onu daya atán ki kalawagán, onu daya atán ki bebay. ⁹Akkan ku ipalúbus nga magukkab kayu ki àráng da, onu day-dayáwan nu dayán. Ata Iyà nge Yahweh nga Dios nu, ay naabugu wà a Dios. Panísan ku daya kumagúra kiyà, se daya annánà da, se daya gakagaka da panda kiya mekàlu se mekappát ta paganakán. ¹⁰Ngamay kadaya maminya kiyà se mangikurug kadaya bil-bílin ku, ay ipassingan ku kaggída ya áwan kaul-ulissán na aminya ku oray panda kiya mekasangaribu wa paganakán da.

¹¹“Akkan nu usaran ya ngágan ne APU nga Dios nu kadaya áwan sur-surbi, ta panísan tutu wala ne APU daya mangusár ki ngágan na kadaya áwan sur-surbi.

¹²Ngilínan nu ya Algaw wa Panaggiimáng se ibílang nu ka napatag pà nang yán, ta ittu ya bílin ne APU nga Dios nu kadakayu.

¹³Annam ngalgaw ya angwa nu kadaya ngámin na ubra nu.

¹⁴Ngamay ya mekapittu wa algaw, ay Algaw wa Panaggiimáng pára ke APU nga Dios nu. Awan tutu wala ya mawe magubra kadakayu kiyán na algaw, oray daya annánà nu, se daya asassu nu, se daya agtangeli nga atán ki balay nu. Akkan nu pe iubra daya animál nu, ta senu magimáng daya asassu nu,

nga ummán kadakayu. ¹⁵ Damdamman nu nga asassu kayu pe kitun ka Egipto, may netálaw nakayu ne APU nga Dios nu kitúni, gapu kiya pannakabalin se kinaturáy na. Túya nebílin na nga ngilínan nu ya Algaw wa Panaggiimáng.

¹⁶ Ipatag nu daya ama nu se ina nu, nga ummán kitu nebílin ne APU nga Dios nu, ta senu adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu.

¹⁷ Akkan kayu pumatay.

¹⁸ Akkan kayu manaládag se makidaládag.

¹⁹ Akkan kayu magtákaw.

²⁰ Akkan kayu magsistígu ka busid kuntra kiya kasittolay nu.

²¹ Akkan nu asílan ya atáwa na kasittolay nu, onu ya balay na, onu ya asassu na, onu ya báka na, onu daya asnu na, onu panda ngala nga kuw-kuwa na.

²² Tu dayán daya bil-bílin nga nekagiyán ne APU kadakayu kitun kitu nagguurnung nu kitu bantay. Naggat tu úni na nga gayát kitu apuy se kitu nagíbat ta angap. Tittu la dayán datu kinag-kagi na, nga nesúrát na ki duwa pánid da batu se na nidde kiyà.

²³ Ay kane magina nu tu úni nga gayát kitu nàrag ga gíbat, se maggatagatang tu bantay, ay inumbet datu ngámin na ap-apu ki káda tangámalan kitu giyán ku. ²⁴ Ay nán da, ‘Nepassingan ne APU nga Dios kadakami ya kinadáyaw se pannakabalin na, ay se nagina mi ya úni na nga gayát kitu apuy. Ay kidi nga algaw, ay nasingan mi nga akkan matay ya tolay, oray amomanán ne Dios. ²⁵ Ngamay kannán mi nga ipusta ya biyág mi! Nu magina mi manin ya úni ne APU nga Dios mi, ay matay kami. Kurug gala nga masidug kami kiya maggatagatang nga apuy. ²⁶ Atán nád agpà tolay ya nakagina ki úni naya sibbiyág nga Dios nga gayát ki apuy may nabiyág, nga ummán kadátada? ²⁷ Ikaw wala ya mawe manggina kadaya ngámin ikagiyán ne APU nga Dios mi. Ay se mu la kagiyán kadakami ngámin daya kinag-kagi na kikaw, ay ginán se ikurug mi.’

²⁸ “Nagina ne APU daya kinag-kagi nu, ay túya nán na kiyà, ‘Nagina ku daya kinag-kagi daya tolay kikaw, ay kurug daya kinagi da. ²⁹ Ay nu ummán peyang kiyán ya aglam-lammát da, se magansing da Kiyà, se surútan da daya ngámin na bil-bílin ku, ay napiya ya kabiy-biyág da se

daya gakagaka da ka panda. ³⁰Mawe mu kagiyan kaggída nga magulli da ngin kadaya báwi da. ³¹May umbet ka kammin kídi, ta iddè kikaw daya lin-lintag se bil-bílin ku nga isúru mu kaggída, ta senu surútan da nu mag-agyán da ngin kiya lusà a idde ku kaggída.’ ³²Ay nán tu Moses kadatu ilsráel, ‘Kapiyánan nu wa surútan daya ngámin na bil-bílin ne APU nga Dios nu. Akkan kayu sumuwáy kadaya lintag na. ³³Masápul surútan nuda ngámin, ta senu mabiyág kayu, se napiya ya kabiy-biyág nu, se adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a mawe nu sakúpan.”

Ya kapàgán na bílin

6 “Tu dedi daya bil-bílin se lin-lintag ne APU nga Dios nu, nga pesúru na kiyà kadakayu. Surútan nu dedi nu atán kayu win na mag-agyán kiya lusà a mawe nu sakúpan, ²ta senu dakayu se daya annánà nu se daya apúku nu, ay mansing kayu ke APU nga Dios nu ki ngámin biyág nu. Nu surútan nu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag na, ay adaddu ya biyág nu. ³Manggína kayu lugud nga ilsráel, se ipas-pasnà nu ya mangikurug kadayán, ta senu napiya ya mà-màwa kadakayu, se umadu kayu tutu wala kiya napiya se nadam-ag ga lusà a nekari kadakayu ne APU nga Dios datu apuapu nu.

⁴Gínán nu, dakayu wa ilsráel: ‘E APU ya Dios tada, ay aggína ya sissa nga Dios. ⁵Pàgan nu nge APU nga Dios nu ki ngámin na uray nu, se ki ngámin na lam-lammat nu, se ki ngámin na bílag nu. ⁶Akkan nu kal-kaligpanán dedi nga bil-bílin nga kag-kagiyan ku kadakayu kídi nga algaw. ⁷Isúru nuda kadaya annánà nu, se pagbàbànanan nuda nu atán kayu ki balay nu, onu atán kayu wa magdal-dalen, nu magid-idda kayu se nu gumnikát kayu. ⁸Isúrát nuda ki lálát, se nu igpat kadaya íma nu, onu ipsat nu kadaya kíday nu, ta senu madamdám nuda peyang. ⁹Isúrát nuda kadaya adígi, se kadaya gitap daya babalay nu.

Ya warning kadaya nasuwáy

¹⁰Ippan nakayu ne APU nga Dios nu kiya lusà a nekari na kadatu apuapu nu wa Abraham, Isaac se tu Jacob. Abay se napiya daya il-íli kiyán, nga

---

6:3 Ya nán na ki Hebreo nga aggúni, ay ‘lusà nga magáyus ya gátas se digu álig.’ **6:5** Ya lítiral na, ay ‘...ki ngámin na púsu nu se ngámin na kaduduwa nu...’

akkan dakayu ya nangwa. ¹¹ Atán ngámin nin daya ar-aruminta kadaya babalay nga dangan nu, nga akkan dakayu ya nangippáy. Atán pe ngámin nin daya bubun nga akkan nu kinurobán. Atán ngámin pe kaubásan, se olíbo nga akkan dakayu ya nagmúla. Ay nu mangán kayu kadayán se kayu mabtug, ¹² ay magtaron kayu, ta akkan nu kal-kaligpanán nge APU, nga nangítalaw kadakayu ka Egipto nga nakaasassuwán nu. ¹³ Ikansing nu we APU nga Dios nu. Aggína ngala ya sirbiyán nu, se ya ngágan na ngala ya usaran nu nu magsipata kayu. ¹⁴ Akkan kayu magdáyaw ka sabáli nga diyos, oray inna kadaya diyos daya tolay kiya lebut naya íli nga kapannán nu. ¹⁵ Ata e APU nga Dios nu nga mebul-bulun kadakayu peyang, ay naabugu nga Dios. Lúsawan nakayu tutu wala ne APU nga Dios nu nu magdáyaw kayu kada sabáli nga diyos; ay rapúnan nakayu tutu wala nu makarungat.

¹⁶ Akkan nu tistíngan ne APU nga Dios nu, nga ummán kitu kinuwa nu kitu kakowad nu ka Massa. ¹⁷ Ipas-pasnà nu ya mangikurug kadaya ngámin na lin-lintag se bil-bílin nga ipasúrut ne APU nga Dios nu kadakayu. ¹⁸ Kuwaan nu ya kustu se ya napiya ki pagsisinnán ne APU, ta senu napiya daya mà-màwa kadakayu, ay se makappan kayu wa magyán kiya nadam-ag ga lusà nga nekari ne APU kadatu apuapu nu nga idde kadakayu. ¹⁹ Punnán ne APU nga pataláwan kiya lusà daya kalínga nu, ta ittu tu nekari na kadakayu.

²⁰ Ay nu isa ngalgaw, nu saludsúdan daya annánà nu, ‘Taanna, tura nidde ne APU nga Dios tada daya bil-bílin se lin-lintag na kadakayu?’ ²¹ Ay ummán kídi ya isungbát nu kaggída, ‘Asassu nakami kitun tu Faraon nga ári ka Egipto, may netálaw nakami ne APU gapu ki pannakabalin na. ²² Ay nasingan mi datu nakas-kasdáaw se nakapap-panansing nga kinuw-kuwa ne APU kadatu iEgipto, se kitu ári da se datu ngámin na akkobung na. ²³ Netálaw nakami ka Egipto, ta senu ippan nakami kídi nga lusà a idde na kadakami nga nekari na kadatu apuapu tada. ²⁴ Ay nebílin ne APU nga Dios tada nga surútan mi ngámin daya bil-bílin na, se ikansing mi, ta senu napiya peyang ya kabiy-biyág mi se áwan mi kaan-anuwán ki ag-agyán mi kídi, nga ummán kiya kuk-kuwaan na kídi kadåtada. ²⁵ Ay nu ipas-pasnà tada ya mangikurug kadaya ngámin na bil-bílin na nidde ne APU nga Dios tada, ay ibílang nitta ka namáru.’”

Daya píli ne APU nga tolay na

(Exo. 34:11-16)

7 Ay nán tu Moses kadatu iIsrael, “Nu ippan nakayu ne APU nga Dios nu kiya lusà nga ipakin-kuwa na kadakayu nga pagyanán nu, ay pataláwan na daya adu nga tolay ya nabílag may dakayu nga atán kitúni: datu Girgaseo, Amoreo, Cananeo, Perezeeo, Hiveo se daya Jebuseo. ² Ay nu paábà ne APU nga Dios nu dayán nga tolay kadakayu, ay masápul patayán nuda ngámíngámin. Akkan kayu makitur-turátu kaggída se akkan nuda pe kalakkán. ³ Akkan kayu makiatáwa kaggída; akkan nu iatáwa daya babbágu nu kadaya babbalásang da, ay ummán pe daya babbalásang nu, akkan nuda ipaatáwa kadaya babbágu da. ⁴ Ata iadayyu da daya annánà nu ke APU, se da magdáyaw kadaya sinan diy-diyos da. Ay makarungat te APU kadakayu, ay dágus nakayu wala nga rapúnan. ⁵ Ngamay ya kuwaan nu, ay dadàlan nu daya anidúgán da ka pagbasu da, rub-rub-an nu daya pà-pàgan da nga ad-adígi da, se ìlangngán nu daya ad-adígi naya diy-diyos da nga Asher, se sidúgan nu daya killután nga sinan diy-diyos da. ⁶ Kuwaan nu yán ta nedúma nakayu ne APU nga Dios nu ka tolay na. Piníli nakayu kadaya ngámin tolay ked kalawagán nga pàgan na nga tolay na.

⁷ Piníli nakayu ne APU nga pàgan na, akkan gapu ta ad-adu kayu may daya duddúma nga tolay, ta dakayu ya kabitteán kadaya ngámin na nasiyon. ⁸ Piníli nakayu gapu ta pà-pàgan nakayu, se gapu ki agtungpál na kitu kari nga nesipata na kadatu apuapu nu. Túyán ya gapu na nga netálaw nakayu kitu nangasassu kadakayu tu Faraon nga ári ka Egipto. ⁹ Damdamman nu nga e APU nga Dios nu, ay aggína ngala ya Dios; aggína ngala ya Dios nga mapiyár peyang kadaya ngámin na kar-kari na kadaya maminya kaggína, se sumúrut kadaya bil-bílin na panda ki maríbu wa paganakán. ¹⁰ Ngamay akkan pe min-induwán nga mamánis kadaya kumagúra kaggína. ¹¹ Ay lugud, surútan nu ngámin daya lin-lintag se bil-bílin nga nekagiyán ku kadakayu kídí nga algaw.

Ya pagkallà kadaya mangikurug

(Deut. 28:1-14)

¹² “Nu ipas-pasnà nu nga ikurug se kuwaan dedi nga bil-bílin, ay tungpálan ne APU nga Dios nu ya kari na kadakayu, se ipas-passingan

na ya áwan kaul-ulissán na aminya na kadakayu, nga nekari na kadatu apuapu nu. ¹³ Pà-pàgan nakayu. Papiyaan na ya biy-biyág nu, se paganában nakayu, se paaduwan na ya búnga daya mul-múla nu. Adu ya apítan nu nga trígo, úbás, se denu olíbo. Ay paaduwan na pe daya báka nu, se karneru nu, se kalding nu kiya lusà a nekari na nga idde kadatu apuapu nu. ¹⁴ Awan sabáli nga nasiyon ya maparabúrán nga ummán kadakayu. Awan ya di makapagan-anà kadakayu, se kadaya an-animál nu. ¹⁵ Ay iadayyu nakayu ne APU kadaya sin-sinakit. Akkan nakayu pagtakitan kadaya nakapap-panansing nga sinakit, nga ummán kitu nàwa kadakayu ka Egipto. May kuwaan na dayán kadaya kumalínga kadakayu. ¹⁶ Rapúnan nu ngámin daya kalínga nu nga ipaábà ne APU nga Dios nu kadakayu. Akkan nuda kalakkán. Akkan kayu mear-arát kaggída nga magdáyaw kadaya sinan diy-diyos da, ta ittu yán ya pakatiliwán nu.

¹⁷ Akkan nu nán ki uray nu nga, ‘Mapaanna ya amàpur mi kadaya adu wa kalínga mi, ay adu da pà nang se nabílag da may dakami?’ ¹⁸ Akkan kayu magansing kaggída. Damdamman nu wala tu kinuwa ne APU nga Dios nu kitu ári ka Egipto se kadatu ngámin na tolay na. ¹⁹ Nasingan nu mismu datu rig-rígát se datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne APU nga Dios nu kaggída gapu ki pannakabalin na, kane itálaw nakayu. Ay ummán kammin pe kiyán ya kuwaan ne APU nga Dios nu kadaya tolay nga ikansing nu. ²⁰ Akkan nala yán, ta mangipàrù pe ye APU nga Dios nu ka adu wa balábal la abubúyug, ta senu daya nakalásat se da daya magsir-sirù, ay marápun da pe. ²¹ Túya akkan kayu magansing kaggída, ta e APU nga Dios nu nga mangabul-bulun kadakayu, ay naturáy se nakas-kasdáaw nga Dios. ²² In-inútan pataláwan ne APU nga Dios nu dayán na nas-nasiyon sakbay kayu nga dumatang. Akkan nuda pamis-issanán pataláwan ngámin. Ta nu kuwaan nu yán, ay umadu daya alsádu wa ulolag, ay masulítan kayu kaggída. ²³ May kurug gala nga paábà ne APU nga Dios nu da kadakayu. Pagridduan nada tutu wala panda ki karápun da. ²⁴ Ay paábà na daya à-ári da kadakayu. Patayán nuda, senu áwan ya makadamdam min kaggída kídi kalawagán ni. Awan ya oray inna ya makaábà kadakayu. Rapúnan nuda ngámin. ²⁵ Sìdúgan nu daya sinan diy-diyos. Akkan nu kelugán daya silber se balitù nga nekalupkop kadaya sinan diy-diyos da, ta pakatiliwán nu dayán. Lùsawan tutu wala ne APU nga Dios nu dayán. ²⁶ Akkan kayu mangilbet kadayán na lùsawan tutu wala ne APU kadaya babalay nu, ta

panísan nakayu. Masápul la lùsawan nu tutu wala dayán, ta madadál tutu wala ya tungpál dayán.

Ya akkan da angaligpán ke APU

8 Ay nán manin tu Moses, “Surútan nu ngámin daya bil-bílin na ikagiyán ku kadakayu kídi nga algaw, ta senu mabiyág kayu se umadu kayu, ay senu makappan kayu wa magyán kiya lusà a sinipataán ne APU nga nekari na nga idde kadatu apuapu nu. ² Ay dam-damdaman nu peyang tu nagtag-tagasíngan ne APU nga Dios nu kadakayu kitu kakowad nu ka ir-ir-er ki unag na appát púlu dagun. Tinisting nakayu ka pangammuwán na kiya panaggur-uray nu; nu ikurug nu daya bil-bílin na onu akkan. ³ Ay tinùgúdán nakayu wa magpakumbaba; binay-án nakayu wa nabis-bisinán, sakbay nakayu niddán kitu ‘mána,’ tu akakkanan na akkan nu pikam naram-ramanán kitun oray datu apuapu nu. Ay kinuwa na tun, ta senu mammuwán nu nga akkan mabiyág ya tolay ki sinápay yala, nu di kadaya ngámin na kagiyán ne APU. ⁴ Akkan narupù daya bad-bádu nu se akkan pe nagbattu daya bingil nu ki unag na appát púlu dagun. ⁵ Lam-lamtan nu kod. Tul-tulduwán se disiplináan nakayu ne APU nga Dios nu, nga ummán kiya agdisiplína naya isa nga ama ki an-anà na.

⁶ Ay túya surútan se ikurug nu ki biyág nu daya ngámin na bil-bílin ne APU nga Dios nu, se magansing kayu kaggína. ⁷ Ata ippan nakayu ne APU nga Dios nu kiya napiya nga lusà, nga atán daya awweg se gabbuwà nga magay-áyus kadaya tana-tanáp se ban-bantay. ⁸ Atán daya trígo, úbás, gígus, pomegrante, olíbo, se adu pe álig kiyán na lusà. ⁹ Akkan kayu mamminán ka kanan nu, ta atán ngámin daya masap-sápul nu. Adu pe daya mínás nga bága kadaya ban-bantay se adu pe mínás sa balayyáng kadaya pin-pínát kiyán. ¹⁰ Ay nu mabtug kayu, ay dayáwan nu we APU nga Dios nu, gapu kiya napiya nga lusà a nidde na kadakayu.

¹¹ Akkan nu kal-kaligpanán ne APU nga Dios nu. Ikurug se surútan nu ngámin daya lin-lintag se bil-bílin na nga nekagiyán ku kadakayu kídi nga algaw. ¹² Ay nu nakakkán kayu se nabtug kayun, se mag-agyán kayu win kadaya kinuwa nu nga balay nu, ¹³ se umadu pe daya báka se karneru nu, se adu pe daya silber se balitù nu, se adu pe daya ngámin kuw-kuwa nu, ¹⁴ ay akkan kayu nga magkidáyaw. Akkan nu kal-kaligpanán ne APU nga Dios nu wa nangitálaw kadakayu ka Egipto nga nakaasassuwán

nu. ¹⁵ Binul-bulun nakayu kitun kitu nalawág se nakapap-panansing nga ir-ir-er, nga giyán datu nadíta nga idaw se sip-sípít. Ay kane áwan nu inuman, ay pinagbuwà natu danum kitu pínát ka inuman nu. ¹⁶ Ay niddán nakayu ka ‘mána’ ka kanan nu; tu kak-kanan nga akkan ammu datu apuapu nu. Kinuwa ne APU tun, ta senu magpakumbaba kayu, se annisting na pe kadakayu, ta senu papiyaan na ya kabiy-biyág nu nu kuwa. ¹⁷ Akkan nu nán nga bumánáng kayu gapu kiya bílag se rígát nu kampela ngin. ¹⁸ May damdamman nu peyang nga e APU nga Dios nu ya nangidde ka bílag nu, ta senu bumánáng kayu. Kinuwa na yán gapu ki agtungpál na kitu sinipataán na nga kari na kadatu apuapu nu. ¹⁹ Ngamay nu kaligpanán nu nge APU nga Dios nu, se kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, ay kurug gala nga rapúnan nakayu, ²⁰ nga ummán kitu nangrúpun na kadatu tolay ya makasipad kadakayu kitu ipappan nu kiya lusà a idde na kadakayu. Rapúnan nakayu pe nu akkan nu ikur-kurug nge APU nga Dios nu.

Ya kinasuwáy datu iIsrael

9 Manggina kayu, dakayu wa iIsrael! Tagay nu win dalakítan ya wángag Jordan, nga mawe manákup kiya lusà daya nasiyon nga nabílag se adu may dakayu. Dadakkal daya il-íli da, se alingúdu pà nang daya darupírip pa abut da. ² Nabílag se nasáway daya tolay nga mag-agyán kadaya íli kitúni. Gakagaka natu Anak da. Ay nadámag nu mà pe yin, nga áwan makaábà kaggída. ³ May kídí, ay maginunna kadakayu nge APU nga Dios nu, nga ummán ki maggatagatang nga apuy nga manídug kadaya kalínga nu, ta senu kar-karuwan nuda nga palsuwan se pàpuran, nga ummán kitu nekari ne APU kadakayu.

⁴ Ay nu mabalin pàpuran ne APU nga Dios nu da, ay akkan nu nán nga, “Nidde ne APU ide nga lusà kadakami ta namáru kami,” ta pinàpur ne APU da gapu ki kinadakè dayán na nas-nasiyon. ⁵ Akkan gapu ki kinamáru nu, se napiya daya kuk-kuwaan nu ya nangidde ne APU kiya lusà da kadakayu. Pinàpur ne APU nga Dios nu da gapu ki kinadakè daya kuk-kuwaan da, se gapu ki agtungpál na kitu sinipataán na nga kari na kade Abraham, Isaac se tu Jacob, nga apuapu nu.

9:2 Idi nga tolay, ay abay tutu wala.

⁶Ay túya damdamman nu nga idde ne APU nga Dios nu ya napiya nga lusà kadakayu, akkan gapu ta namáru kayu, ta ya kurug na, ay nasuwáy kayu nga tolay.

Tu balitù a sinan bak-baka

⁷Akkan nu kal-kaligpanán tu namar-parrungat nu ke APU nga Dios nu kitu kakowad nu kitu ir-ir-er. Sinuwasuway nu we APU nanggayát kitu nangitalaw na kadakayu ka Egipto panda ki nedaddatang nu kanedi nga giyan. ⁸Ay oray kitu kakowad nu ka bantay Sinai, ay pinar-parrungat nu we APU, ay tútu tag-tagge nakayu nga rapúnan kitun. ⁹Ay kitu nanùdu ku kitu bantay, ta senu awátan ku datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin ne APU, ay nakappát púlu walgaw se gabi yà kitúni, nga áwan kinnán se ininum. ¹⁰Ay se la nidde ne APU kiyà datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin na, nga aggína mismu tu nagsúrát. Nesurátan na ngámin datu kinag-kagi na kadakayu, kane amomanán nakayu nga gayát ki maggatagatang nga apuy, kitu nagguurnung nu kitun kitu pungut tu bantay. ¹¹Ay kane malpás ya appát púlu algaw se gabi, ay nidde ne APU kiyà datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan daya bil-bílin na. ¹²Ay nán ne APU kiyà, ‘Ara managut ka ngin. Magkaru ka, ta daya tolay ya netálaw mu ka Egipto, ay nadakè in ya kuk-kuwaan da. Kinar-karu da nga naglikudán nin datu bil-bílin ku kaggída. Nagurma da ngin ka diy-diyos da.’ ¹³Ay nán pikam ne APU kiyà, ‘Nasingan ku nga kurug nasúkir da nga tolay. ¹⁴Ay túya bay-án nà ala ta rapúnan kuda, ta senu áwan nin makadamdam kaggída ka panda. Ay se taka la nga pagbalinan ka nabílag ga nasiyon se adu tutu wala may aggída daya gakagaka mu.’

¹⁵Ay se yà ala nagtálaw kitu bantay nga atán maggatagatang nga apuy ne APU. Ag-agtu ku datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan daya bil-bílin na. ¹⁶Ay kane makaadanni yà kitu kampu, ay nasingan ku nga kurug nagbásul kayu ke APU nga Dios nu. Nangurma kayu ka balitù a sinan bak-baka nga diy-diyos nu. Nagkaru kayu kurug ga naglikud kadaya bil-bílin ne APU kadakayu. ¹⁷Ay tútu netuprà ku datu duwa pánid nga batu kitu àráng nu, ay tútu naruparupà da. ¹⁸Ay se yà ala nagukkab nga nagkar-karàrag ke APU; akkan nà nangán se uminum ki unag na appát púlu algaw se gabi. Kinuwa ku yán gapu ki nagbásul nu ke APU, nga

ittu tu gapu na nga nakarungat tutu wala kadakayu. ¹⁹ Nagansing ngà ta nakarungat tutu wala nge APU kadakayu, ay annung nakayu rapúnan ki rungat na. Ngamay ginina nà manin ne APU. ²⁰ Nakarungat tutu wala pe nge APU ke Aaron, ay tútu piyán na nga patayan pe, may nekar-karàrag ku. ²¹ Ay se ku inalà tu sinan bak-baka nga kinuwa nu nga nagbasúlán nu, ay se ku linúnág, se ku tinumatumà, ay se ku neburráw kitu awweg nga gayát kitu bantay.

²² Pinar-parrungat nu pe nge APU kitu kakowad nu ka Tabera, ka Massa se ka Kibrot-hattaava. ²³ Ay kitu kaatán nu ka Kades Barnea, ay nán ne APU kadakayu, ‘Mawe nu sakúpan ya lusà a idde ku kadakayu,’ nán na, may sinuwáy nu mán kammin tu bílin na kadakayu. Akkan nu kinur-kurug, ay se akkan kayu nagpiyár kaggína. ²⁴ Sinuw-suwáy nu peyang nge APU nanggayát kam kitu nunna nga nakaam-ammù kadakayu.

²⁵ Ay ki unag na appát púlu ngalgaw se gabi, ay nagukkab bà ki àrang ne APU, ta piyán nakayu rapúnan nin. ²⁶ Nagkaràrag gà ke APU nga nán ku, ‘O, Apu DIOS, akkan mu agpà rapúnan daya pinílim nga tolay mu, nga netálaw mu ka Egipto gapu ki kinaturáy se pannakabalin mu. ²⁷ Damdammam mu agpà datu bobonam; de Abraham, Isaac se Jacob. Bay-án mu agpà tagge ya kinasúkir dedi nga tolay, se tu básul da. ²⁸ Ay nu rapúnan muda, ay nán daya iEgipto nga, ‘Akkan na mippan daya tolay na kiya lusà a nekari na kaggída,’ onu nán da nga, ‘Lùsawan nada, túya nippan nada ka ir-ir-er, ta senu patayan nada kitúni,’ nán da. ²⁹ Aggída mà daya tolay ya piníli mu nga pagbalinan mu ka tolay mu. Netálaw muda ka Egipto ki kinaturáy mu se pannakabalin mu.’

Tu nagkallut tu Moses ka duwa pánid nga batu

(Exo. 34:1-10)

10 “Ay kitun na tiyampu, ay nán ne APU kiyà, ‘Magkallut ka ka duwa pánid nga batu nga ummán kammin kitu nunna, ay se ka ngala umbet ka giyán ku ka bantay Sinai. Mangwa ka pe ka Arko nga káyu. ² Ay se ku isúrát manin kadaya duwa pánid nga batu datu bil-bílin nga nesúrát ku kadatu nunna nga rinupà mu, ay se muda iunag kiya Arko.’ ³ Ay tútu nangwa ngà ka Arko nga nàwa ki akasiya, se yà nagkallut ka duwa pánid nga batu, nga ummán kadatu nunna. Ay se yà ala nanùdu ka bantay Sinai. Ag-agtu ku datu duwa pánid nga batu. ⁴ Ay nesúrát manin

ne APU kadatu duwa pánid nga batu datu sangapúlu wa bil-bílin na, nga nekagiyán na kadakayu kitun kitu nagguurnung nu kitu pungut tu bantay Sinai. Ay se na ngala nidde kiyà. ⁵ Ay se yà ala nanagut, se kuda nippáy kitu Arko nga kinuwa ku, ta ittu tu nebílin ne APU kiyà. Ay atán pikam kitu unag tu Arko datu duwa pánid nga batu panda kadedi nga al-algaw.

⁶ Nagtálaw datu iIsrael ka giyán datu bubun datu iJaakan, ay se da nawe ka Mosera. Natay kitúni tu Aaron. Ay netaman da ngala pe kitúni yin. Ay tu Eleazar nga pútut na tu sumukát kaggína nga pádi. ⁷ Nagtálaw da ka Mosera, se da nawe ka Gudgoda, se da manin nawe ka Jotbata, tu íli nga adu daya awweg na. ⁸ Ay kitun na al-algaw, ay piníli ne APU datu Levita nga tangámalán nga magbúlig kitu Arko nga neunggán datu sangapúlu wa bil-bílin. Ay aggída ngin daya pádi nga magsirbi ke APU, se mamindisiyon kadaya tolay ki ngágan na. Ittu yán ya ubra da panda kadedi nga al-algaw. ⁹ Ittu yán ya gapu na nga áwan ngáni datu Levita nga lusà, nga akkan ummán kadaya páda da nga iIsrael. Ta e APU win ya bátug ngáni da. Túyán ya nekari ne APU nga Dios nu kaggída.”

¹⁰ Nán pikam tu Moses, “Ngamay iyà, ay appát púlu gabi se algaw ku kitu bantay, nga ummán kitu kinuwà kitu nunna. Ay ginina manin ne APU ya karárag ku, se akkan na ngin netúluy tu angrápun na kuma kadakayu. ¹¹ Nán ne APU kiyà, ‘Ara mawe ka ngin ta itúluy nu ya magdal-dalen. Iapu mu daya tolay nga mawe kiya lusà a nesipata ku nga idde kadatu apuapu nu.’

Ya anngipatag se anngikurug ke APU

¹² Dakayu wa iIsrael, tu idi ya piyán ne APU nga Dios nu nga kuwaan nu: Ikansing nu we APU nga Dios nu, se surútan nu ya kabiy-biyág nga pàgan na, se aggína ngala ya piyán se sirbiyán nu ki ngámin na uray nu se lammát nu, ¹³ ay se nu surútan se ikurug daya bil-bílin na, nga ikagiyán ku kadakayu kídí nga algaw, ta pagkapíyán nu dayán. ¹⁴ Sinnan nu kod ya ngámin lángit. Kuw-kuwa ne APU nga Dios nu ngámin dayán, ay se kuw-kuwa na pe ya kalawagán se daya ngámin na atán kiyán. ¹⁵ Ngamay datu apuapu nu ya pininya ne APU, ay se dakayu nga gakagaka da ya piníli na kadaya ngámin nasiyon ka tolay na ka panda kadedi nga al-algaw. ¹⁶ Ay túya manguliulis kayu win ki panaglam-lammát nu. Akkan kayu magsúkisúkir rin ka panda. ¹⁷ Ata e APU nga Dios nu, ay aggína

ya Dios daya ngámin nga diy-diyos se aggína ya APU daya ngámin na à-apu. Aggína ya kangatuwán, se mannakabalin, se nakas-kasdáaw nga Dios. Awan na pe pagdudúmán, ay se akkan pe mapasúsúan. ¹⁸Idde na ya kalintaggán daya ulíla, se daya bubbúkud da babbay. Piyán na daya agtangeli; panganan nada, se iddán nada pe ka pagbádu da. ¹⁹Ay túya piyán nu pe daya agtangeli nga mepagíli kadakayu, ta agtangeli kayu pe kitun ka Egipto. ²⁰Ikansing nu we APU nga Dios nu, se aggína ngala ya day-dayáwan nu, se akkan nu pan-panáwan. Ya ngágan nala ne APU ya usaran nu nu magsipata kayu. ²¹Aggína ngala ya rabbang na nga day-dayáwan nu, ta aggína ya Dios nu nga nangwa kadatu nakas-kasdáaw se akkan nakak-akkurug ga nas-asingan nu. ²²Ay kitu nepappan datu apuapu nu ka Egipto, pit-pittu púlu da ngala kitun. May kídi, ay pinaadu nakayu ne APU nga Dios nu, nga ummán kiya kaadu daya bittuwan ka lángit ya kaadu nu win.

Ya supápà kadaya nasunud

11 “Piyán nu nge APU nga Dios nu, se surútan nu peyang daya pàwa na, se daya bil-bílin na, se daya lin-lintang na. ²Damdaman nu nga akkan wayya daya annánà nu ya kag-kagiyánan ku kídi na, ta akkan da wayya nàlamán tu nangdisiplína ne APU nga Dios nu, nu di dakayu ya nán ku, ta dakayu ya nakasingan ki kinaturáy se pannakabalin ne APU. ³Akkan da pe nasingan datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne APU ka Egipto kitu Ari Faraon se kadatu ngámin na íli na. ⁴Akkan da pe nasingan tu kinuwa ne APU kadatu suldádu ka Egipto, se kadatu kabalyu da, se kadatu lug-lúgán da nga makigubát, se tu nanglimat na kaggída kitu Daggáng nga Bebay kane aplan dakayu. ⁵Akkan pe nasingan daya annánà nu tu kinuwa ne APU kadakayu ka ir-ir-er panda kane nakadatang kayu kídi na. ⁶Akkan da pe nasingan tu kinuwa na kade Datan se tu Abiram, nga annánà tu Eliab nga gakagaka tu Ruben, nga ki pagmar-marngán nu, ay nilbut ne APU da ki lusà, meráman ngámin akkobung da, se datu báwi da, se ngámin datu mepag-agyán kaggída, se ngámin datu an-animál da. ⁷Dakayu mismu ya nakasingan kadatu ngámin na nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne APU.

⁸Ay túya ikurug nu ngámin daya bil-bílin na ikagiyán ku kadakayu kídi nga algaw, ta senu nabílag kayu nga mawe se manákup se magyán kiya

lusà ki dammáng na wángag Jordan, ⁹ ay se adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a napiya se nadam-ag nga nekari ne APU nga idde kadatu apuapu nu se kadaya gakagaka da. ¹⁰ Ata ya lusà a mawe nu sakúpan, ay akkan wayya nga ummán ki lusà ka Egipto nga naggayatán nu. Nu magmúla kayu ka Egipto, ay masápul nu pikam ya danum nga pagsibug nu kadaya mul-múla nu. ¹¹ Ngamay ya lusà a kapannán nu, ay ban-bantay se tana-tanáp may maud-udanán peyang. ¹² E APU nga Dios nu ya magtagasingan se magtarimán peyapeyang kiyán na lusà ki káda dagun.

¹³ Ay nu kurug ga surútan nu daya bil-bílin na ikagiyán ku kadakayu kídi nga algaw, ay se piyán nu nge APU nga Dios nu, se sirbiyán nu ki ngámin púsu se uray nu, ¹⁴ ay udanán na ya lusà nu ki oras nga akasápul nu. Ay díkod adu ya trígo nu, se bási, se denu olíbo nu. ¹⁵ Patubuwan na pe daya kaddat kiya pagarában daya animál nu. Ay díkod atán ngámin daya akakkanan na masápul nu. ¹⁶ Magtar-taron kayu lugud, ta senu akkan kayu meparò nga maglikud ke APU, se kayu magsirbi se magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos. ¹⁷ Ay nu kuwaan nu yán, ay lúsawan nakayu ne APU, ay akkan na ngin pagudanan, ay áwan magbiyág kadaya mul-múla nu, se magkakátay kayu pe yin kiya napiya nga lusà a ipakin-kuwa ne APU kadakayu.

¹⁸ Túya ipas-pasnà nu ki uray se púsu nu dedi nga bil-bílin nga ikagiyán ku kadakayu; paggaláng nuda, se ipsat nu kadaya kíday nu, ta senu akkan nuda maligpanán. ¹⁹ Itùgud nu pe kadaya annánà nu, se pagbàbànanan nu nu atán kayu kadaya babalay nu, onu atán kayu wa magdal-dalen, onu ki aggid-idda nu, se nu gumniya kayu. ²⁰ Isúrát nuda kadaya adígi daya babalay nu, se kadaya gitap da ruwángan nu. ²¹ Ta senu adaddu ya agbiyág nu, se daya annánà nu, nu atán kayu win ki lusà a nekari ne APU nga idde kadatu apuapu nu.

²² Ay nu ipas-pasnà nu ya annúrut nu kadaya ngámin na nebil-bílin ku kadakayu, se piyán nu nge APU nga Dios nu, se aggína ya ikurug nu peyang, se magpiyár kayu peyang kaggína, ²³ ay pàpuran ne APU daya ngámin tolay nga mag-agyán kiya lusà a mawe nu sakúpan, oray nu nabílag da, se adu da may dakayu. ²⁴ Ay ngámin na madam-án nu wa lusà, ay kuw-kuwa nu. Ya lusà nu, ay manggayát ka ir-ir-er nga magpeyag ka Lebanon, se manggayát ka wángag Eufrates dumatang ka bebay Mediterranean. ²⁵ Awan ya makaábà kadakayu, ta nekari ne APU

nga Dios nu nga kuwaan na nga magansing tutu wala daya tolay kadakayu, oray kawà na nga ìli ya kapannán nu.

²⁶ Ay kídì yin, magpíli kayu ki piyán nu; parábur kadakayu onu kapanísán nu. ²⁷ Maparabúrán kayu nu surútan nu daya bil-bílin ne APU nga Dios nu nga ikagiyán ku kadakayu kídì nga algaw. ²⁸ May mapánis kayu nu akkan nu ikurug dedi nga bil-bílin, se kayu magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diyos nga akkan nu kammala am-ammu. ²⁹ Ay nu ippan nakayu ne APU nga Dios nu kiya lusà nga idde na kadakayu, ay mawe nu isar-sáraw ya angparábur ne APU kadakayu kitu útun bantay Gerizim, se ya kapanísán nu kitu útun bantay ka Ebal. ³⁰ Atán dayán na bantay kitu pane dáya ka wángag Jordan, nga sákup datu Cananeo nga mag-agyán ka Araba, nga dammáng na Gilgal nga adanni kitu giyán natu abay nga káyu ka More. ³¹ Ay nu dumalákit kayu kiya wángag Jordan nga mawe mangsákup kiya lusà nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu, se kayu mag-agyán nin kitúni, ³² ay masápul la ipas-pasnà nu ya annúrut nu kadaya ngámin na bil-bílin se lin-lintag nga nekagiyán ku kadakayu kídì.

Ya píli ne APU nga pagday-dayáwan

12 “Tu dedi daya pagannurútán, se bil-bílin na masápul surútan nu. Nu atán kayu win na mag-agyán kiya lusà a idde kadakayu ne APU nga Dios datu apuapu nu, ay masápul surútan nuda peyang ki kasibbiyág nu ked kalawagán. ² Nu pàpuran nu ngámin daya tolay nga mag-agyán kiya lusà a mawe nu sakúpan, ay masápul dadàlan nu ngámin daya agday-dayáwan da kadaya diy-diyos da, nga atán kadaya ban-bantay, se kadaya babbalantay, onu atán kadaya pungut da nasagúngut ta káyu. ³ Dadàlan nu daya anidúgán da ka pagbasu da, se tumatumà nu daya pin-pínát nga napatag kaggída. Ìlangngán nu pe daya ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera, se nu sîdúgan daya kinlután da nga sinan diy-diyos da. Ippaán nuda ngámin, senu áwan tutu wala akadamdám da tolay kaggída kadayán na giyán. ⁴ Akkan nu ipáda ya agdáyaw nu ke APU nga Dios nu ki agdáyaw dayán na tolay kadaya diy-diyos da. ⁵ Ngamay ya kuwaan nu, ay sapúlan nu ya ìli nga piliyan kampela ngin ne APU nga Dios nu kadaya il-ìli daya tangámalán nu, nga ittu ya kapannán nu nga magday-dáyaw kaggína. ⁶ Ay kitúni ya pangippannán nu kadaya masidug ga dátun nu, se daya duddúma pikam nga dátun nu, se daya pagkapúlu

nu, se daya datudátun nu ka annungpál nu ki kari nu, se daya uray nu kampela ngin nin nga idátun, se daya munna nga an-anà daya báka se karneru nu. ⁷Ay kitúni pe yin ya panganán nu se daya akkobung nu kadayán na napatag ga dátun nu. Mangán kayu ki àràng ne APU nga Dios nu. Maganggam kayu ta pinarabúrán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin na ub-ubra nu.

⁸Ay nu dumatang kayu win kitúni, ay akkan nu kuwaan nin daya kuk-kuwaan nu kídi na. Kuwaan nu daya piyán nu kampela kuwaan nin kanedi, ⁹áta akkan kayu pikam nakadatang kiya lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, nga paging-inggappán nu win. ¹⁰May nu makadalákit kayun kiya wángag Jordan, se kayu mag-agyán nin kiya lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, ay paging-inggappan nakayu. Akkan ipalúbus ne APU nga riribuan dakayu daya kalínga nu ki lebut nu. ¹¹Masápul nga ilbet nu ngámin daya nebílin ku nga alà nu kiya giyán nga piníli ne APU nga Dios nu nga pagdayáwan nu kaggína. Alà nu daya dátun nu nga masìdug, se daya duddúma pikam ma dátun nu, se daya pagkapúlu nu, se daya rigálu nu, se daya dátun na nekari nu nga idde ke APU. ¹²Maggan-gánas kayu ki àràng ne APU nga Dios nu, kabulun nu daya annánà nu, se daya asassu nu, se daya Levita nga mag-agyán kiya íli nu, ta áwan da ngáni nga lusà.

¹³Sin-sinnan nu ta akkan pan-panda ngala nga giyán ya pagdatúnán nu kadaya masìdug ga dátun nu. ¹⁴Masápul magdátun kayu wala kiya giyán nga piníli ne APU kiya sákup naya isa nga tangámalan kadakayu. Kiyán nala ya pagdatúnán nu kadaya masìdug ga dátun nu, se pangwaán nu kadaya ngámin na nebílin ku kadakayu.

¹⁵May annung nu ya magparti kadaya animál nu ka kanan nu, oray kawà na nga íli ya pag-agyanán nu se ki oras nga piyán nu, sigun ki idde ne APU nga Dios nu kadakayu. Annung nu ngámin ya mangán kadayán, oray daya ibílang na lintag ka naragit. Annung da pe ya mangán nga ummán ki angngán nu ki karni da ugta onu gasela. ¹⁶Ngamay akkan nu kanan ya dága da. Isiyà nu kiya lusà nga ummán ki angisiyà nu ka danum. ¹⁷Akkan nu mabalín kanan daya dátun nu ki íli nu, oray daya pagkapúlu nu nga trígo, básì, se denu olíbo, onu daya munna nga an-anà daya báka nu se daya karneru nu, se daya dátun nu ka annungpál nu kiya kari nu,

---

12:15 Ya 'gasela', ay alsádu wa animál nga ummán kammin ki ugta, may akkan nagpasanga ya sàgud na.

se daya uray nu kampela ngin nga dátun. ¹⁸ Masápul kanan nu dayán kiya àràng ne APU nga Dios nu kiya giyán nga piníli na nga panganán nu. Magbubúlun kayu wa mangán se daya annánà nu, se daya asassu nu, se daya Levita nga mag-agyán kiya íli nu ka angsilibrár nu ki kaatán ne APU nga Dios nu kadaya ngámin kuwaan nu. ¹⁹ Akkan nuda bay-bay-án daya Levita ki báyat na ag-agyán nu kiya lusà nu.

²⁰ Ay nu paabayyan ne APU nga Dios nu ya íli nga sakúpan nu, nga ummán kitu nekari na, ay se umbet ya aggasikkán nu ka karni, ay mangán kayu wala oray nágan na nga oras sa piyán nu. ²¹ Ay nu adayyu pàrang kiya balay nu ya giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga agday-dayáwan nu kaggína, ay annung nu nga partiyan daya báka nu onu karneru nu nga nidde ne APU kadakayu, ay se annung nu kanan ya karni da kadaya babalay nu. ²² Ay oray daya tolay nga ibílang naya lintag ka naragit, ay annung da pe ya mangán kiyán na karni, nga ummán kiya angnán nu kiya karni daya ugta se gasela. ²³ May akkan kayu nga mangán ka dága, áta ya dága, ay túyán ya giyán na biyág daya sibbiyág, ay akkan nu itangakkán ya biyág ki karni. ²⁴ Isiyà nu daya dága ki lusà nga ummán ki angngisiyà nu ka danum. ²⁵ Akkan kayu mangán ka dága, ta senu napiya ya kabiy-biyág nu se daya gakagaka nu, áta kuwaan nu ya kustu ki agsisíngan ne APU. ²⁶ Ay dayán nala nga napatag ga dátun nu, se daya dátun nu ka annungpál nu ki kari nu, daya ippan nu ki giyán na piníli ne APU. ²⁷ Ay idátun nu kiya anídúgán ka dátun pára ke APU nga Dios nu daya karni se dága daya dátun nu wa animál. Isiyà nu kiya bíkat naya anídúgán ka dátun ke APU nga Dios nu ya dága daya dátun nu, may annung nu kanan daya karni da.

²⁸ Ipas-pasnà nu ya angngikurug se annúrut nu kadaya ngámin na nebil-bílin ku kadakayu, ta senu napiya ya agbiyág nu se daya gakagaka nu ka panda, ta kuwaan nu ya kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios nu.

Warning kadaya magdáyaw kadaya diy-diyos

²⁹ Ay nu narápun ne APU nga Dios nu win daya tolay nga mag-agyán ki lusà a kapannán nu, se kayu mag-agyán nin ki lusà da, ³⁰ ay akkan nu tal-taldan daya kuk-kuwaan da. Akkan nu ammuwan ya mepanggap kadaya diy-diyos da. ‘Paanna nád ya agdáyaw dedi nga tolay kadaya diy-diyos da? Piyán ku taldan ya angwa da,’ akkan nu nán. ³¹ Akkan

nu ipádìg ya agdáyaw nu ke APU nga Dios nu, ki agdáyaw da kadaya diy-diyos da, ta kinuwa da ngámin kadaya diy-diyos da daya nadakè a lùsawan tutu wala ne APU. Sìdúgan da nga ibasu daya annánà da kadaya diy-diyos da. ³²Túya masápul kappiyánan nu nga surútan ngámin daya bil-bílin ku kadakayu. Akkan nuda am-amúngán onu as-assayán.

13 Ay nu atán daya lumtuwád nga profeta, onu daya manangisarut kadaya tag-tagenap nga magkari kadakayu nga mangipassingan da ka milagru se nakas-kasdáaw nga mà-màwa, ²ay se yala nepà-pàmu nga màwa da kurug, ay se da nán, ‘Sumúrut se magdáyaw tada ngin kada sabáli nga diyos nga akkan nu ammu kitun,’ nán da kadakayu, ³ay akkan nuda pà-pàgan. Annisting ne APU nga Dios nu yán kadakayu nu kurug ga piyán nu we APU nga Dios nu ki ngámin púsu nu se uray nu. ⁴E APU nga Dios nu ngala ya ikurug nu, se aggína ngala ya ikansing nu. Surútan nu daya bil-bílin na, se ginaan nu daya kagiyán na, ay se aggína ngala ya dayáwan se pagkamángan nu. ⁵Ngamay datu profeta nga mangisarut kadaya tag-tagenap, ay masápul patayan nuda, gapu ki angayúyut da kadakayu nga maglikud ke APU nga Dios nu, nga nangitálaw kadakayu ka Egipto nga nakaasassuwán nu. Ial-aliwagwag dakayu dayán kiya kabiy-biyág nga ipasúrut ne APU nga Dios nu kadakayu. Túya masápul patayan nuda, ta senu mippà yán na kinadakè ki giyán nu.

⁶Mabalin na atán daya mangayúyut kadakayu, nga nán da, ‘Dádin ikaw, ta mawe ta magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos,’ nán da. Mabalin na wagi nu ya mangayúyut kadakayu, onu an-anà nu, onu atáwa nu wa pà-pàgan nu, onu opun nu. Ngamay daya nán da diy-diyos, ay akkan nuda am-ammu, se akkan pe am-ammu datu apuapu nu. ⁷Mabalin nga ya nán da nga diy-diyos, ay diy-diyos daya il-íli nga atán kiya lib-lebut nu, onu diy-diyos daya il-íli nga adayyu pànanng kadakayu. ⁸Ay masápul akkan kayu umannúgut se akkan nu pà-pàgan daya ummán kadayán na tolay. Akkan nuda pe kalakkán, se akkan nuda pe igdù. ⁹Masápul patayán nuda. Dakayu ya munna nga manùtò kaggída, ay se la daya ngámin na tolay. ¹⁰Tùtoán nuda panda ki katay da, ta tagge dakayu nga iadayyu ke APU nga Dios nu, nga nangitálaw kadakayu ka Egipto nga nakaasassuwán nu. ¹¹Díkod, madámag daya ngámin na ísrael yán na nàwa. Ay magansing da, ay akkan da ngin kuwaan ya ummán kiyán na kinadakè.

¹²Ay nu madámag nu nga ya isa kadaya íli nga nidde ne APU nga Dios nu kadakayu nga pag-agyanán nu, ¹³ay atán da tolay kitúni nga

mangal-alílaw kadaya duddúma, nga nán da, ‘Dádun magdáyaw kada sabáli nga diyos nga akkan nu pikam am-ammu,’¹⁴ ay masápul kappiyánan nu nga ammuwan nu kustu yán. Ay nu kurug atán mà-màwa nga ummán kiyán na kinadakè ki giyan nu,¹⁵ ay masápul patayán nu ngámin daya mag-agyán kiyán na íli, se dadàlan nu ngámingámin na atán kiyán, se patayán nu ngámin pe daya an-animál da.¹⁶ Ay se nu urnúngan ngámin daya kuw-kuwa da, se nu sìdúgan da ki túlad na palása da. Sìdúgan nu ngámin daya babalay kiyán na íli. Ittu yán ya bátug sinidug ga dátun ke APU nga Dios nu. Ummán nala kiyán na nadadál yán na íli ka panda. Awan nin ya mangwa manin kiyán na íli.¹⁷ Akkan kayu mangalà oray inna kadaya masápul madadál nga kuw-kuwa, ta senu akkan makarungat te APU kadakayu, nu di nakayu kalakkán. Ay díkod paaduan nakayu nga ummán kitu nekari na kadatu apuapu nu.¹⁸ Kuwaan ne APU nga Dios nu yán, nu ikurug nu daya kagiyán na, se surútan nu ngámin daya bil-bílin na nga nekagiyán ku kadakayu kídí nga algaw, se kuwaan nu ya kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios nu.

Ya lintag panggap ki agmanakit

14 “Annánà nakayu ne APU nga Dios nu, ay túya nu magmanakit kayu, ay akkan nu tal-talinguwan daya baggi nu, se akkan kayu magkalbu.² Ta tolay nakayu ne APU nga Dios nu. Dakayu ya piníli na kadaya ngámin tolay ked kalawagán.

Daya animál nga mebíláng ka nadalus se naragit

³Masápul la akkan kayu mangán kadaya animál nga mebíláng ka naragit.⁴ Ay tu dedi daya mabalin nu kanan: Daya báka, karneru, kalding,⁵ ugtá, alsádu nga karneru, toru wa ugtá, alsádu nga kalding.⁶ Annung nu pe kanan daya animál nga nasíngay ya kuku da se mangulis magngàngat kiya kinnán da.⁷ May akkan nu mabalin kanan daya animál nga nasíngay ya kuku da, nga akkan da mangulis magngàngat kiya kinnán da. Ay oray nu mangulis da magngàngat ki kinnán da nu akkan nasíngay ya kuku da, ay akkan nu mabalin kanan dayán na animál, ummán kadaya kámel, rábit, se daya alsádu wa rábit.⁸ Ay daya ábuy, oray nasíngay daya kuku da,

ay akkan da ulissan ngàngattan ya kinnán da. Túya akkan nuda mabalin kanan, ay se akkan nu mabalin túbítan daya natay kadayán.

⁹ Ay ngámin daya sissida nga atán sisi se palungáping da, ay annung nu kanan dayán. ¹⁰ May akkan nu mabalin kanan daya sissida nga áwan palungáping se sisi, ta mebíláng nga naragit dayán.

¹¹ Ay mabalin nu kanan daya an-anù a mebíláng ka nadalus. ¹² May tu dedi daya an-anù nga akkan nu kanan: daya bukkaw, karabúngan, daya kuláw, ¹³ daya tawi se daya kapáda dayán ¹⁴ se daya ngámin baláki daya gayáng; ¹⁵ se daya ostrits, se daya bissagáw, se daya ngámin baláki daya bukkaw, ¹⁶ se daya bibitti se dadakkal nga arù, se daya ngámin baláki dayán, ¹⁷ se daya arù se bukkaw ki ir-ir-er, ¹⁸ se daya annol, se daya ngámin baláki daya daguwà, se daya paníki. ¹⁹ Ay mebíláng pe ka naragit kadakayu daya ngámin na nagpayà ga ul-ulullag nga magkar-káray ki lusà. Akkan nu kanan dayán. ²⁰ May annung nu kanan daya nagpayà a mebíláng ka nadalus.

²¹ Akkan kayu mangán kadaya natay ya animál. Annung nu idde kadaya akkan nu kamungayán nga mag-agyán ki íli nu, onu iláku nu kadaya agtangeli. Ata tolay nakayu ne APU nga Dios nu.

Akkan nu ilútu ya karni na urbun karneru onu kalding ki gattà na ina na.

Ya lintag mepanggap ki pagkapúlu

²² Ilásin nu ya pagkapúlu daya ngámin na apítan nu ki káda dagun. ²³ Ay se nu ippan daya pagkapúlu nu ki giyán nga piníli ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu kaggína, ay se nu kanan kitúni daya pagkapúlu daya maápít nu nga trígo, se ya munna nga an-anà daya báka se karneru nu, se inuman nu daya bási nga nàwa kadaya úbás nu, se usaran nu daya denu olíbo nu. Kuwaan nu dayán, ta senu masur-súru nu ya magansing peyang ke APU nga Dios nu.

²⁴ Ay nu adu ya ápit nu nga pinagkallà ne APU nga Dios nu kadakayu, may adayyu kayu pà nang ki giyán na piníli ne APU nga Dios nu, ta akkan nu mippan ya pagkapúlu nu, ²⁵ ay iláku nu. Ay se nu ippan ya naglakuwán nu ki giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu kaggína. ²⁶ Ay nu dumatang kayu, ay igátang nu kammin tu naglakuwán nu kadaya piyán nu, ummán kadaya báka, karneru, bási, ay se kayu magkakán ki

àráng ne APU nga Dios nu. Maggan-gánas kayu se daya akkobung nu. ²⁷ Akkan nu kaligpanán daya Levita nga mag-agyán kadaya íli nu, ta áwan nepakin-kuwa kaggída nga lusà.

²⁸ Ay ki káda mekalu dagun, ay masápul la ippan nu daya pagkapúlu nu ki aggipayán nga atán ki íli nu. ²⁹ Ittu yán ya kípát daya Levita, ta áwan da lusà, se daya agtangeli, se daya ulíla se daya bubbúkud da babbay nga mag-agyán kadaya íli nu, ta senu atán kanan da se mabtug da pe. Kuwaan nu yán ta senu bindisyonán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin ub-ubra nu.

Ya dagun nga kapakawan daya útáng

15 “Káda tápus naya mekapittu wa dagun, ay masápul la kaligpanán nu daya ngámin na útáng daya nakaútáng kadakayu. ² Ay ummán kídí ya kuwaan nu: Ngámin daya nagpaútáng kadaya páda da nga ísrael, ay akkan da ngin singiran tu nepaútáng da, ta e APU ya nangikagi kiya angngaligpán kadaya útáng. ³ Annung nu nga singiran daya agtangeli nga nakaútáng kadakayu, may akkan nu singiran ya útáng daya páda nu nga ísrael. ⁴ Awan ya napubri kadakayu kiyán, ta kurug ga parabúran nakayu ne APU nga Dios nu nga nangidde kiya lusà a pag-agyanán nu, ⁵ basta ipas-pasnà nu wala ya angikurug nu ke APU nga Dios, se ya annúrut nu kadaya ngámin na bil-bílin na nga ikagiyán ku kadakayu kídí nga algaw. ⁶ Ay nu parabúran nakayu ne APU nga Dios nu nga ummán kitu nekari na, ay magpaútáng kayu kadaya adu wa nasiyon. Akkan nu masápul ya umútáng kaggída. Iturayán nu daya adu nga nasiyon, may áwan nasiyon nga mangituráy kadakayu.

⁷ Ay nu atán daya napubri nga ísrael nga mag-agyán ki oray inna nga íli kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu, ay kalakkán nuda; akkan kayu magtar-tarin kaggída. ⁸ Nu di kayu naparon kuma kaggída, se maganggam kayu wala nga mangipaútáng kadaya masap-sápul da. ⁹ Akkan kayu maglam-lammat ka nadakè, gapu ta tagay yin ya mekapittu dagun nga ittu ya angngaligpán nu kadaya útáng kadakayu, ay túya maddi kayu win na magpaútáng kadaya keliyán nu wa napubri. Ay nu makim-imallà dayán ke APU gapu ki kinuwa nu, ay pabasúlan nakayu ne APU. ¹⁰ Magparon kayu se maganggam kayu wala nga mangidde. Ay nu kuwaan nu yán, ay parabúran nakayu ne APU nga Dios nu kadaya

ngámin na ubraan nu. ¹¹ Atán nala nga atán daya napubri ki fli nu. Ay ittu ya gapu na nga ibílin ku kadakayu nga maganggam kayu wala nga mangidde kadaya páda nu wa iIsrael ki oras nga akasápul da.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya asassu

(Exo. 21:1-11)

¹² Ay nu atán páda nu nga iIsrael, laláki onu babay, nga mangiláku ki baggi na ka asassu nu, ay annam dagun na ngala ya agsirbi na kadakayu. Ay se yala mawe yin ki mekapittu dagun na. ¹³ May akkan nu papannan nga magsiw-siwayyát. ¹⁴ Magparon kayu wala nga mangidde kaggína ka karneru, trigo, se bási nga gayát kadaya parábur ne APU nga Dios nu kadakayu. ¹⁵ Dam-damdamman nu nga asassu kayu pe kitun ka Egipto, may netálaw nakayu ne APU nga Dios nu. Ay ittu idi ya gapu na nga ikagiyán ku dedi nga bil-bílin kadakayu. ¹⁶ May nu nán na asassu, ‘Maddi yà a magtálaw kadakayu,’ nán na, ta pà-pàgan nakayu, se ya pamilya nu, se piyán na ngin ya magyán kadakayu ka panda, ¹⁷ ay ippan nu kiya giyán gitap nu se nu ipadat ya talínga na ki gitap, ay se nu rabngan ki dúut. Ay díkod asassu nu peyang ngin ki kasibbiyág na. Páda na pe ya kuwaan nu kadaya asassu nu wa babbay.

¹⁸ Ay maganggam kayu din nala nga mangwaya kadaya asassu nu, ta nu banorán ta ya nagsirbi da kadakayu ki annam dagun, ay mamidduwa ya banor na ki suwildu naya pillu nu. Ay nu kuwaan nu yán, ay parabúrán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin na ub-ubra nu.

Ya munna nga toru nga an-anà daya áyam

¹⁹ Ay mepakin-kuwa ke APU nga Dios nu ngámin daya munna nga toru wa an-anà daya báka se daya karneru nu. Akkan nu pagubra ya báka se akkan nu pukísán ya karneru. ²⁰ Ay káda dagun, ay kanan nu ya karni dayán se daya akkobung nu ki àráng ne APU nga Dios nu ki giyán nga piníli na nga pagday-dayáwan nu. ²¹ May nu atán sadúra naya animál, kas pangarígan na pílay, onu kúláp, onu nágan na nga sadúra kiyán, ay akkan nu idátun ke APU nga Dios nu. ²² Annung nu kanan daya ummán kadayán nga animál ki balay nu. Oray iinna kadakayu, ay annung na ya mangán kadaya mebiláng ka nadalus onu mebiláng ka naragit, nga ummán ki

angngán nu ki karni daya gasela se ugta. ²³ May akkan nu kanan ya dága da. Isiyà nu ki lusà nga ummán ki angngisiyà nu ki danum.

Ya Piyasta na Naglàtaw

(Exo. 12:1-20)

16 “Silibráran nu ya Piyasta na Naglàtaw kiya búlán na Abib, ka ammadáyaw nu ke APU nga Dios nu, áta kiyán na búlán tu nangítálaw na kadakayu ka Egipto kitu isa nga gabi. ² Magdátun kayu kiyán na Piyasta ka karneru onu báka kiya giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu kaggína. ³ Akkan nu isida ya karni dayán ki sinápáy nga napayán ka pamalbád. Pittu ngalgaw ya angngán nu kiya sinápáy nga áwan pamalbád. Yán na kaláse sinápáy ya mangipadamdam ki nagrígát nu, ta nabur-burung kayu kitu nagtálaw nu ka Egipto. Ay kuwaan nu peyang yán ka panamdammán nu kitun na algaw wa nagtálaw nu ka Egipto. ⁴ Ki unag pittu ngalgaw, masápul nga áwan ya masingan na pamalbád kadaya babalay nu. Kanan nu ngámin ya karni naya animál nga pinarti nu ki gabi naya munna nga algaw. Akkan kayu mangibunna ka pára kaláwa. ⁵ Akkan nu mabalin partiyán daya animál nga dátun nu ki Piyasta kadaya panda ngala nga giyán kadaya íli nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu. ⁶ Masápul idátun nuda ngala kiya giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga pagdayáwan nu kaggína. Magdátun kayu nu sir-sirbut tin, ta ittu yán tu oras nga nagtálaw nu ka Egipto. ⁷ Ilútu nu ya karni daya dátun nu, ay se nu mawe kanan kiya giyán nga piníli ne APU nga Dios nu. Ay se kayu wala magulli kadaya báwi nu nu pagmakát. ⁸ Annam ngalgaw kayu wa mangán ka sinápáy nga áwan pamalbád. Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay magguurnung kayu wa magday-dáyaw ke APU nga Dios nu. Awan ya magubra kadakayu kiyán nga algaw.

Ya piyasta na aggagáni

(Exo. 34:22; Lev. 23:15-21)

⁹ Magbíláng kayu ka pittu láwas manggayát ki isissikáp nu wa maggáni. ¹⁰ Ay se nu wala silibráran ya Piyasta na Aggagáni ka ammadáyaw nu ke APU nga Dios nu. Ilbetán nu daya piyán nu nga idátun nga gayát kadaya pinagkallà ne APU nga Dios nu kadakayu. ¹¹ Maggan-gánas kayu

ki àràng ne APU nga Dios nu, kiya giyán nga piníli na nga pagdayáwan nu kaggína; dakayu se daya pamilya nu, se daya asassu nu, se daya ulíla, daya bubbúku da babbay, se daya Levita, se daya agtangeli nga mepaglí kadakayu. ¹²Damdaman nu nga asassu kayu pe kitun ka Egipto, túya kappiyánan nu nga surútan dedi nga bil-bílin.

Ya Piyasta nga Angwa ka Báwi

(Lev. 23:33-43)

¹³Silibráran nu ya Piyasta nga Angwa nu ka Báwi ki unag na pittu ngalgaw, nu mabalin nu màgì daya ápit nu nga trígo, se mabalin nu nga mapgattán daya búnga úbás nu. ¹⁴Maggan-gánas kayu kiyán nga piyasta, dakayu se daya pamilya nu, se daya asassu nu se daya Levita, se daya agtangeli nga mag-agyán kiya íli nu, se daya ulíla se daya bubbúku da babay kiya íli nu. ¹⁵Pittu ngalgaw nu wa silibráran yán na piyasta ka ammadáyaw nu ke APU nga Dios nu, kiya giyán nga piníli na nga pagdayáwan nu kaggína; ta e APU nga Dios nu ya namaadu kiya búnga daya mul-múla nu se namindisiyon kadaya ngámin na ub-ubra nu. Túya maggan-gánas kayu nga mangsilibrár kiyán nga piyasta.

¹⁶Ay ngámin daya lalláki kadakayu nga iIsrael, ay mamilu da nga magdáyaw ke APU nga Dios nu, ki giyán nga piníli na nga agday-dayáwan nu kaggína: kiya Piyasta Sinápay nga áwan Pamalbád, se ya Piyasta Aggagáni, se ya Piyasta nga Angwa da ka Báwi. Masápul atán itúgut da nga umbet nga magdáyaw ke APU. ¹⁷Mangidde da ngámin kiya kabailán da nga idde, sigun ki kaadu naya pinagkallà ne APU nga Dios nu kaggída.

Daya guwes se ap-apu ki káda íli

¹⁸Pumíli kayu ka guwes se ap-apu kadaya ngámin na íli nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu. Aggída ya magdisidir kadaya kas-kásu daya tolay. Ay áwan da nga pan-paneyán. ¹⁹Masápul la nalintag ya angguwes da, ay se áwan da pan-paneyán. Akkan da mangáwat ka pasùsù, áta ya pasùsù, ay mangríraw kiya panaglam-lammat daya nasírib, se ikaniwás na ya panagdisisiyon daya namáru nga tolay. ²⁰Masápul la ya nalintag gala nga angguwes ya surútan nu, ta senu makappan kayu wa mag-agyán kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu.

²¹ Nu mangwa kayu ka agdatúnán nu pára ke APU nga Dios nu, ay akkan kayu mangippáy ka puste nga ummán kiya puste naya diy-diyos nga Ashera. ²² Akkan kayu mangipasíkad ka batu nga pagday-dayáwan nu kadaya diy-diyos, ta lùsawan ne APU nga Dios nu dayán.

17 Akkan kayu magdátun ke APU nga Dios nu ka báka onu karneru nga atán sadúra na onu dupiktu na, ta lùsawan tutu wala ne APU yán. ² Ay nu atán kayu win na mag-agyán kiya íli nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu, ay se la atán nadámag nu wa tolay, laláki onu babay, nga nangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios nu, ay dinadál na ya kari ne Dios kadakayu, ³ ta nagdáyaw se nagsirbi kadaya sabáli nga diy-diyos, onu nagdáyaw kiya mata, onu kiya búlán onu kadaya bittuwan, nga nebílin ne APU kadakayu nga akkan nu kuwaan. ⁴ Ay nu madámag nu ya ummán kiyán, ay kappiyánan nu nga ammuwan nu kurug nga atán nangwa ki ummán kiyán kadaya ísrael. Ay nu kurug ya dámag nga nàwa yán na nadakè ki ísrael, ⁵ ay ilawán nu kiya íli nu ya tolay ya nangwa kiyán na nadakè, se nu tùtoán panda ki katay na. ⁶ Ngamay masápul la atán duwa onu tallu nga magsistígu kiya kinuwa na. Ay nu sissa ya magsistígu, ay akkan nu mabalin patayan. ⁷ Ay daya sistígu ya munna nga manùtò kiya tolay nga nagbásul se yala daya tolay. Ay ummán kiyán ya angngippà nu kiyán na kinadakè kiya íli nu.

⁸ Ay nu masulítan kayu kiya íli nu wa mangrisut ki isa nga kásu, ummán kiya nakapatay onu pumatay, onu ríri mepanggap kadaya kuw-kuwa, onu sinágid naya isa nga tolay ya kasittolay na, ay ippan nu ki giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu kaggína. ⁹ Mawe kayu kadaya pappádi nga Levita se daya guwes nga mangupisína kiyán nga tiyampu, ay aggída ya mangrisut kadayán na kásu. ¹⁰ Ay kagiyan da kadakayu ya disisyon da kiya kaatán nu kiya giyán nga piníli ne APU. Ay nu nágan na ya disisyon da, ay ittu wala yán ya surútan nu. ¹¹ Ay nu nágan naya disisyon da kiya nakaawátan da ki lintag, ay ittu yán ya makurug, ay se surútan nu daya ngámin na kagiyan da. Akkan nu ul-ulissan. ¹² Masápul matay ya sumuwáy ki disisyon daya pappádi se daya guwes nga natudinán nga magsirbi ke APU nga Dios nu. Ummán kiyán ya kuwaan nu, senu mippà yán nga kinadakè ki íli nu. ¹³ Ay nu madámag daya ngámin tolay yán, ay magansing da se akkan da kuwaan ya ummán kiyán na amikammu.

Ya bílin mepanggap ki ári

¹⁴Ay nu makadatang kayu kiya lusà nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu, se masákup nu win, ay se kayu mag-agyán nin kitúni na, ay mabalín malammat nu nga piyán nu nu atán ári nga mangiapu kadakayu, nga ummán kadaya duddúma nga nasiyon ki lebut nu. ¹⁵Ay nu mapakuna, ay masápul nga ya tolay nga piliyan nu, ay ya piníli kampela ne APU nga Dios nu win. Masápul nga páda nu wa ilIsrael ya piliyan nu nga ári. Akkan nu kuwaan ka ári nu ya agtangeli. ¹⁶Akkan mabalín na magùnud ka adu wa kabalyu ya ári nu. Akkan pe mabalín na mangibon kadaya tolay na nga mawe gumátang ka kabalyu ka Egipto. Ata kinagi ne APU win kadakayu nga, ‘Akkan kayu tutu wala magul-ulli ka Egipto.’ ¹⁷Masápul pe nga akkan mangatáwa ka adu ya ári nu, ta aggída ya mangiadayyu kaggína ke APU. Ay se akkan pe magùnud ka adu wa silber se balitù. ¹⁸Ay nu magári yin, ay masápul middán ka kupiya daya lin-lintag se bil-bílin ne APU kiya àráng daya pappádi nga Levita. ¹⁹Masápul nga atán peyang kaggína yán na kupiya daya lin-lintag, ta senu bas-basáan na peyang ki kasibbiyág na, ta senu ammu na ya magansing ke APU nga Dios na, se ipas-pasnà na ya annúrut na kadaya ngámin na kag-kagiyan daya lin-lintag se bil-bílin. ²⁰Ay díkod akkan na nga ipangátu ya baggi na kadaya páda na nga ilIsrael, se akkan na malammat ya sumuwáy kadaya bil-bílin ne APU, ay díkod adaddu ya agturáy na se daya gakagaka na ki Israel.

Ya kípát daya pappádi kadaya dátun

18 Ay nán manin tu Moses, “Daya pappádi nga Levita, se ngámin daya Levita nga tangámalán, ay áwan da ngáni nga lusà ki Israel. Mangán da ngala kadaya dátun pára ke APU nga ittu ya bátug ngáni da. ²Awan da ngáni nga lusà nga ummán kadaya duddúma nga ilIsrael. Ya bátug ngáni da ay e APU, ta ittu ya nekari na kaggída.

³Ay nu magdátun daya tolay ka toru nga báka, onu karneru, ay mepakin-kuwa kadaya pappádi daya tápil, se daya duwa nga padpadíngil, se daya sinay. ⁴Idde nu pe kadaya pappádi ya munna nga ápit nu kadaya trígo nu, se básí nu, se denu olíbo nu, se ya dùdut da karneru nu ki dámu nu wa mamúkis kaggída. ⁵Ta piníli ne APU nga Dios nu, daya Levita

nga tangámalan ka pappádi na nga magsirbi kaggína peyapeyang ngin ka panda.

⁶ Ay nu panáwan na Levita ya babalay na ki Israel, ay se la mawe kiya giyán nga pinlí ne APU nga agday-dayáwan, ⁷ ay annung na ya magsirbi nga pádi ne APU nga Dios nu, nga ummán kadaya duddúma nga Levita nga magsir-sirbi ke APU kitúni. ⁸ Ay mepáda ya kípát na kadaya kípát daya duddúma nga pádi kadaya dátun, oray nu atán ya maggayát ki pamilya na.

Daya meallang nga kuwaan da

⁹ Ay nu makadatang kayu kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu, ay akkan nu tal-taldan daya nadakè nga kuk-kuwaan daya tolay nga atán kitúni. ¹⁰ Awan ya mangidátun kadakayu kadaya an-anà nu kiya anídúgán. Akkan kayu umat-atangya kadaya marammadtu, daya maranglabag, daya manggámud, ¹¹ onu manggímud, se daya maganítu, onu makiamomán kiya kaduduwa datu natay yin. ¹² Kagúra tutu wala ne APU nga Dios nu daya mangwa kadayán. Ittu yán ya gapu na nga rapúnan na daya tolay kiya lusà nga idde na kadakayu sakbay kayu wa dumatang. ¹³ Akkan kayu mangwa ka oray nágan na nga nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios nu. ¹⁴ Daya tolay kiya lusà nga mawe nu sakúpan, ay mangurug da kadaya marammadtu se kadaya maganítu. Ngamay iallang ne APU nga Dios nu dayán na kuk-kuwaan.”

Ya profeta nga ummán ke Moses

¹⁵ Ay nán manin ne Moses, “Mangipàrob nge APU nga Dios nu ka profeta nga ummán kiyà nga gayát kammin kadakayu. Masápul manggína kayu kaggína. ¹⁶ Ata ittu yán tu ag-agngan nu kitun ke APU nga Dios nu kitu nagguurnung nu ka bantay Sinai. Nakim-imallà kayu nga akkan nu kuma magína ngin ya úni ne APU nga Dios nu, se akkan nu kuma masingan nin ya maggatagatang nga apuy na, ta magansing kayu, ta get matay kayu. ¹⁷ Tútu nán ne APU kiyà kitun, ‘Kustu mà ya kinagi da. ¹⁸ Túya mangipàrob bà ka profeta nga ummán kikaw nga maggayát kaggída. Aggína ya panguniyan ku kadaya tolay. Kagiyan na kadaya tolay daya ngámin na pekagi ku. ¹⁹ Panísan ku ya oray inna nga akkan mangikurug

kadaya kagiyan nayán na profeta, ta iyà mismu ya magpekagi kaggína. ²⁰May nu atán profeta nga magbàbànan ki ngágan daya duddúma nga diy-diyos, onu profeta nga magbàbànan ki ngágan ku nga akkan ku kammala nebon nin, ay masápul matay yán na tolay.’ ²¹Ay get nán nu nga, ‘Paanna ya akammu mi nga gayát ke APU ya ibàbànan naya profeta onu akkan?’ ²²Ay nu magbàbànan ya profeta ki ngágan ne APU, se akkan màwa tu kinagi na, ay akkan gayát ke APU ya ibàbànan na. Gayát yán kiya uray na kampela ngin, túya akkan kayu magansing kaggína.

Daya il-íli nga agkamángan

(Num. 35:9-34; Jos. 20:1-9)

19 Ay nán ne Moses kadatu iIsrael, “Nu marápun ne APU nga Dios nu daya tolay nga mag-agyán kiya lusà nga idde na kadakayu, ay dakayu win ya mag-agyán ki íli da se kadaya babalay da. ²Ay masápul magpíli kayu ka tallu nga íli kiya lusà nga idde ne APU nga Dios nu kadakayu nga pag-agyanán nu. ³Ay se nu uwaran ya lusà ka tallu wa distrítu. Ay káda distrítu, ay sakúpan na ya isa kadatu tallu wa íli nga napíli nu. Kappiyánan nu daya kal-kalsáda nga mawe kadayán na íli, ta ittu dayán daya pagkamángan daya makapatay. ⁴Ay nu nakapatay ya isa nga iIsrael ka páda na nga iIsrael, may akkan da magkagúra, ay annung na ya nakapatay ya mawe kiya isa kadaya tallu wa íli nga makigdù ta senu akkan maan-anu. ⁵Kas pangarígan na atán da duwa nga tolay ya nawe ka ginúbát nga magkallang. Ay tu isa kaggída, kaggína nga magkallang, ay nasàtu tu parakul na, ay se yala nagdittág kitu kabulun na nga ittu nepatay na. Mabalín natu nakapatay ya mawe makigdù kiya isa kadatu tallu nga íli, ta senu akkan na maan-anu. ⁶Ay nu tura la nga adayyu pà nang kaggína ya giyán na isa kadatu tallu wa íli, ay get tala nga masimát natu mangibálat kitu natay tu nakapatay, ay se na patayan pe. Nu mapakuna, ay natay yala tu nakapatay oray akkan na kuma rabbang tu matay, ta akkan na nga ginúrat pinatay tu kabulun na. ⁷Tu yán ya gapu na nga ibílin ku kadakayu nga mamíli kayu ka tallu wa íli nga agkamángan nu.

⁸Ay nu paabayyan ne APU nga Dios nu ya lusà nga sakúpan nu, ta ittu ya nekari na kadatu apuapu nu, nga idde na ngámin nga lusà a nekari na, ⁹ay masápul mamíli kayu ka tallu pikam ma íli nga agkamángan nu. (Idde na ya lusà kadakayu nu surútan nu daya ngámin na nebílin ku kadakayu,

ta senu piyán nu we APU nga Dios nu, se ikurug nu, se surútan nu ya pagayatán na.) ¹⁰ Díkod malilíán ya pannakatay daya áwan bas-básul nga tolay nu atán kayu win kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu. Kuwaan nu yán, ta senu akkan kayu mapabásul nu atán ya matay nga áwan na bas-básul.

¹¹ Ngamay nu kas pangarígan na lùsawan naya isa nga tolay ya keliyán na, se na mawe itanab nga patayan, ay se la mawe makigdù kiya isa kadedi nga íli, ¹² ay masápul la mawe alà daya ap-apu, se da ippan kiya íli na, ay se da iáwat kitu nàgud nga induan natu pinatay na, ta senu patayan na pe. ¹³ Akkan nu kalakkán! Ta masápul mippà ki Israel ya ummán kiyán, ta senu napiya ya kabiy-biyág nu.

Ya mepanggap kadaya muhon

¹⁴ Ay nu makadatang kayun kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu, ay akkan nu ialit daya muhon nga pagpapandanán daya lusà nu nga nippáy kam datu apuapu nu.

¹⁵ Akkan nu pabasúlan ya isa nga tolay nu sissa ya sistígu ki kinuwa na. Masápul duwa onu tallu ya sumistígu, se la mapabásul ya isa nga tolay kiya nekedarumán na. ¹⁶ Ay nu magsistígu ya isa nga tolay ka busid, ta senu mapabásul ya isa nga tolay, ¹⁷ ay masápul mawe da nga duwa kiya giyán na pagday-dayáwan ke APU, ay se la daya pappádi se daya guwes nga atán kitúni ya makammu nga mangguwes kaggída. ¹⁸ Bustigaran da nga kappiyánan yán na kásu. Ay nu mammuwán da nga magbus-busid tu sistígu kiya ipabásul na kiya páda na nga ílrael, ¹⁹ ay kuwaan nu kaggína ya piyán na màwa kitu pabasúlan na ka busid. Tu yán ya kuwaan nu, ta senu mippà ya ummán kiyán na nadakè kadakayu. ²⁰ Ay nu madámag daya ngámin tolay yán nga nàwa, ay magansing da, ay díkod áwan pe yin ya mangwa kiya ummán kiyán nga nadakè. ²¹ Akkan nu kalakkán daya ummán kadayán nga tolay! Nu biyág ya inútáng, biyág pe ya pagbáyad. Nu mata, ay mata pe, ay nu ngípan, ay ngípan pe. Nu íma, ay íma pe, ay nu bingil, ay bingil pe ya pagbáyad.

Ya lintag mepanggap ki makigubát

20 “Nu mawe kayu makigubát, ay akkan kayu makan-ansing nu masingan nu wa ad-adu da may dakayu, se nakakabalyu da, onu nakalúgán daya kalínga nu. Ta e APU nga Dios nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto ya mamul-bulun kadakayu! ² Ay sakbay kayu wa mawe makigubát, ay umbet pikam ya pádi nga mangamomán kadaya suldádu: ³ ay nán na kaggída, ‘Manggina kayu, dakayu wa iIsrael! Idi nga algaw, ay mawe kayu makigubát kadaya kalínga nu. Akkan kayu wa magansing! Pagbagkaddan nu wala daya uray nu, se akkan kayu wa malídug, onu magringgur gapu kaggída, ⁴ ta e APU nga Dios nu ya mamulun kadakayu. Aggína ya manggubát kadaya kalínga nu. Ay pangabáan nakayu.’

⁵ Ay se yala amomanán daya ap-apu daya suldádu nga nán da kaggída, ‘Atán kadakayu ya nangipasíkad ka balay na, ngamay akkan na pikam nedidikár? Ay nu atán, ay magulli yala ngin tagge ka balay na, ta get nu matay kiya paggugubatán, ay sabáli yin ya mangididikár kiya balay na. ⁶ Ay nu atán da kadakayu ya nagmúla ka úbás, may akkan na pikam naramanán ya búnga da? Ay nu atán, ay magulli tagge yin get nu matay kiya paggugubatán, ay sabáli yin ya munna nga mangramán kiya búnga naya múla na. ⁷ Atán da kadakayu ya nakiturátu wa makiatáwa? Ay nu atán, ay magulli tagge yin, ta get nu matay kiya paggugubatán, ay sabáli yin ya mangatáwa kiya tali atawán na.’

⁸ Ay nán pikam datu ap-apu, ‘Atán kadakayu ya magansing onu magtal-talaw? Ay nu atán, ay magulli tagge yin, ta get tala nu maalitán daya duddúma ki ansing na se ya agtal-talaw na.’ ⁹ Ay nu nabalín inamomanán datu ap-apu datu suldádu win, ay mamíli da kadatu mangiapu kadatu suldádu.

¹⁰ “Ay nu rautan nu ya isa nga íli, iddán nuda pikam ka waya da nga sumúku. ¹¹ Ay nu mayát da ki kagiyán nu, ay se da ilukát ya ruwáangan na íli da nga sumúku kadakayu, ay pagbalinan nuda ngámin ka asassu nu. ¹² May nu akkan da nga sumúku, ta pí-piyán da ya makigubát kadakayu, ay túyán, limútan nuda se nuda nga rautan. ¹³ Ay nu abáan nuda ngin, gapu ki nesisseng ne APU nga Dios nu kadakayu, ay patayán nu ngámin daya lalláki kaggída. ¹⁴ Ngamay annung nu nga alá daya babbay da se daya annánà, se daya animál da, se ngámin nga madukà nu kiya íli. Annung nu nga usaran daya ngámin nga kuw-kuwa daya kalínga nu.

Nidde ne APU nga Dios nu dayán kadakayu. ¹⁵ Ummán kiyán ya kuwaan nu kadaya il-íli nga adayyu kadakayu, nga akkan na íli daya nasiyon nga kapannán nu wa paggunàán. ¹⁶ Ngamay nu kadaya íli kiya lusà nga ipakin-kuwa kadakayu ne APU nga Dios nu, ay patayan nu ngámíngámin daya atán kiyán na sibbiyág. ¹⁷ Rapúnan nu daya ngámin nga toláy: daya Heteo, Amoreo, Cananeo, Perezéo, Híveo se daya Jebuseo, ta ittu ya nebílin ne APU nga Dios nu nga kuwaan nu. ¹⁸ Patayan nuda ngámin, ta senu áwan ya magtùgud kadakayu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da nga magday-dáyaw kadaya diy-diyos da. Díkod akkan kayu magbásul ke APU nga Dios nu. ¹⁹ Ay nu atán piyán nu nga sakúpan na íli, ay akkan nu ilangngán daya káyu nga magbúnga, oray nu mabayág nu nga masákup yán nga íli. Burásan nu daya búnga da ka kanan nu, may akkan nuda ilangngán, ta akkan wayya nga daya káyu daya kalínga nu. ²⁰ Annung nu wa ilangngán daya káyu wa akkan magbúnga ka tarikáyu nu, nga manglímüt kiya íli, panda kiya angngábà nu kiyán.

Ya lintag mepanggap ki kásu nga akkan marisut

21 “Nu makadatang kayun kiya lusà a ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, ay se yala atán nakadukà kadakayu ka innát ki sir-sirát, se akkan nu ammu nu inna ya pumatay kaggína, ² ay masápul nga mawe daya pangmanàman se daya guwes kiya giyán nga nakasmàán da kitu natay. Ay se da rukudan ya kadayyu natu natay kadaya íli nga adanni kiya giyán na. ³ Ay nu ammu da ngin ya kaadanniyán na íli kitu natay, ay mangalà daya pangmanàman kiyán na íli ka báka nga bumalásang nga akkan pikam pinagubra. ⁴ Ay se da nga ippan ya báka kiya akkan pikam naarádu onu namulán na lusà, nga atán magáyus peyang nga awweg na, ay se da la nga ritúan ya bülaw natu báka kitúni. ⁵ Ay se yala nga mawe daya pappádi nga Levita kitúni, ta aggída ya piníli ne APU nga Dios nu nga magsirbi kaggína, se mamindisiyon ki ngágan ne APU. Aggída ya magdisiyon kadaya ngámin na kas-kásu nga atán natakitán onu natay. ⁶ Ngámin nga ap-apu ki íli nga adanni kiya giyán nga nakasmàán da kiya natay, ay bagguwán da daya íma da kiya pane útun natu báka nga rinítù da ya bülaw na, ⁷ ay se da nán, ‘Akkan dakami ya namatay kiya toláy, ay se akkan mi nasingan nu iinna ya namatay. ⁸ Pakawanam, O APU, daya toláy mu nga ísrael nga netálaw mu ka Egipto. Ay pakawanan nakami,

se akkan mu din pabasúlan daya iIsrael nga tolay mu, kiya pannakatay nedi nga tolay ya áwan básul.' Akkan da kurug mapabásul ki pannakatay natu tolay. ⁹ Nu kuwaan nu yán, ay áwan nu wa sungbátan ki pannakatay naya tolay, ta kinuwa nu ya kustu ki agsisíngan ne APU.

Ya lintag panggap kadaya bálud da babbay

¹⁰ Ay nu pangabáan nakayu ne APU nga Dios nu kiya akigubát nu kadaya kalínga nu, ay tiliwan nuda nga ippan ka íli nu. ¹¹ Ay nu tura ngala nga atán nasingan nu wa napiya nga babay kadaya tiliw nu, ay se nu piyán atawán, ¹² ay ippan nu kiya balay nu, se nu kalbuwan pikam, se nu pùdan daya kuku na, ¹³ ay se nu sukatán ya bádu na kitu naniliw nu kaggína. Magyán kiya balay nu, may bay-án nu nga imanakit na daya mannákam na ka makabúlán. Ay nu mabalin yán, ay mabalin nu win na atawán. ¹⁴ Ngamay nu nolaw kayu win kaggína ki kamuddiyánan, ay papannan nu win ki piyán na kapannán. Akkan nu mabalin iláku. Ay akkan nu pe mabalin na ibíláng ka asassu nu, ta pílit nu wa inatawán.

Ya pagrabngán na manákam ma an-anà a laláki

¹⁵ Ay kas pangarígan nu atán laláki nga duwa ya atáwa na, may pà-pàgan na ya isa may tu isa. Ay se yala nakapútut kaggída nga duwa ka lalláki. Ay nu tu pútut na kitu akkan na pàgan nga atáwa na, ay aggína ya manákam, ¹⁶ nu umbet ya algaw wa angnguwár natu tolay kadaya kuw-kuwa na kadaya annánà na nga lalláki, ay akkan mabalin nga idde na ya pagrabngán naya manákam ma laláki kiya an-anà naya pàgan na nga atáwa na nga akkan manákam. Masápul la idde na kiya manákam ma laláki nga pútut na kiya atáwa na nga akkan na pàgan. ¹⁷ Masápul nga mamidduwa ya kaadu naya idde na kiya manákam ma pútut na kitu akkan na pàgan nga atáwa na, ta ittu ya pagrabngán na. Masápul ikurug na ya pagrabngán daya manákam ma annánà a lalláki.

Daya nasúkir nga annánà

¹⁸ Ay nu nasúkir se nasuwáy ya isa nga an-anà na isa nga tolay, se akkan na ikur-kurug daya mannákam na, oray mán nu disiplináan da, ¹⁹ ay

masápul ippan daya mannákam na kadaya pangmanàman ki ìli, ta senu bustigaran da. ²⁰ Ay ummán kídi ya kagiyan da kadaya pangmanàman da: ‘Nasúkir idi nga an-anà mi, pabegan na sumuwáy kadakami, se akkan nakami ikur-kurug, maging-inglaw se maglin-linát.’ ²¹ Ay se yala nga tùtoán daya tolay panda kiya katay na. Ummán kiyán ya angippà nu kadakayu kiyán na kinadakè. Ay díkod nu mammuwán ngámin daya ìsrael yán, ay magansing da ngin.

Daya duddúma pikam nga lintag

²² Ay nu atán napabásul nga matay ya kapanísán na, ay se nu wa nebisin ki káyu, ²³ ay akkan nu bay-án na matangagabi ya baggi na nga nebibísin. Masápul nga itaman nu kammin kiyán nga algaw, áta ya tolay ya mebisin ka káyu, ay ittu ya gapu na nga gedán ne Dios ya lusà. Ay túya masápul nga akkan nu rag-ragitán ya lusà a nepakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu.

22 Ay nu masingan nu nga magaw-awagwag ya báka onu karneru na keliyán nu, ay akkan nu wa pagdudoray yala. Tiliwan nu se nu la idde kiya makin-kuwa. ² Ay nu adayyu pà nang ya pag-agyanán na, onu akkan nu ammu nu iinna ya makin-kuwa, ay alà nu ki balay nu, ta idde nu ngala nu umbet sapúlan natu makin-kuwa. ³ Ay páda na pe nu asnu onu bádu, onu panda ngala nga newágà naya keliyán nu ya masmà nu. Akkan nu itagàna ya iseng nu kaggína. ⁴ Ay nu masingan nu wa nekálin ki dálen ya asnu onu báka na keliyán nu, ay akkan nu bay-bay-án nala. Sengán nu nga mamángun kiya animál na.

⁵ Ay akkan mabalin nga magbádu ya babay kiya bádu daya lalláki, onu daya lalláki nga magbádu kiya bádu daya babbay. Lùsawan ne APU nga Dios daya tolay nga mangwa kiya ummán kiyán. ⁶ Ay nu makadukà kayu ka sùbut an-anù ki káyu onu ki lusà nga atán ubbun na onu ilug na, ay se atán ya an-anù a mangalukup kadaya ubbun na, onu mangukup, ay akkan nu alà ya an-anù se daya ubbun na. ⁷ Annung nu nga alà daya ubbun na, may bay-án nu ya ina da, ta senu napiya se adaddu ya panagbiyág nu.

⁸ Ay nu mangipasíkad kayu ka baru wa balay, ay masápul la payán nu ka lípán ya ngúdu na, ta senu akkan kayu mapabásul nu tura la atán ya mebinà se matay.

⁹ Akkan kayu magmúla ka sabáli nga múla kiya nagbátán daya múla nu wa úbás. Ata nu kuwaan nu yán, ay akkan nu málà ya maápit nu kiya nemúla nu, se ya búnga daya úbás nu. Mepakin-kuwa da kiya Templo.

¹⁰ Akkan nu pagbulunan nga pagarádu ya báka se asnu.

¹¹ Akkan nu pagbádu ya bádu wa nàwa ki dùdut karneru se dilána.

¹² Arumaymayán nu daya appát nga síku naya bádu nu.

Ya lintag mepanggap kadaya babbalásang

¹³ Ay nu kas pangarígan nu inatawán naya isa nga laláki ya isa nga babbalásang, ay se la nga maddi kaggína ngin kane mabalin na nga allayan, ¹⁴ ay se la nga mamalabúga ka ipabásul na nga pamad-padakè na kitu babay nga nán na, ‘Kane magallay kami, ay nammuwán ku nga akkan iyà ya nunna kiya inatawán ku nga babay,’ nán na. ¹⁵ Masápul nga mangipassingan daya manákam na ya babay ka ibidinsiya kadatu ap-apu kitu íli da nga magbustigár kitu kásu, nga áwan neallayán naya babbalásang sakbay nga nangatáwa. ¹⁶ Ay nán na ama na babay, ‘Nepalúbus ku ya an-anà ku nga atawán nayán na laláki. Ngamay kídì, ay lùsawan na ngin. ¹⁷ Ay se la mamalabúga ka ipabásul na kiya an-anà ku. Nán na nga akkan aggína ya nunna nga neallay kiya an-anà ku. Ne, ya ulat nga mangipassingan nga aggína ya nun-unna nga neallay kiya an-anà ku. Sinnan nu kod ya dága kiya ulat nga nagiddaán da kitu nunna nga gabi da!’ Ay se da nga bìladan tu ulat ki àráng datu ap-apu kitu íli. ¹⁸ Ay díkod tiliwan daya ap-apu kiya íli tu laláki, ay se dala nga panísan. ¹⁹ Ay pagmultaan da pikam ka magatut nga pinaláta nga silber, se da idde ya silber kiya ama na babay, ta neap-appat na ki pagad-aduwán ya isa nga babbalásang kiya Israel. Ay se magtul-túluy nga magatáwa da, se akkan na mabalin nga isína ya babay ki kasibbiyág na. ²⁰ Ay nu kurug ya ipabásul na, se áwan da mepassingan na ibidinsiya nga akkan kurug tu ipabásul na, ²¹ ay ilawán da ya babay se dala ippan kiya gagyangán na balay na ama na. Ay se la nga tùtoán da lalláki kitu íli na panda ki katay na. Ata nakap-appat tutu wala ya kinuwa na ki Israel, ta neallay ki laláki nga akkan na atáwa ki ag-agyán na pikam ki balay naya ama na. Ummán kiyán ya angnippà nu kiya ummán kiyán nga kinadakè.

²² Ay nu masukalán ya isa nga laláki nga daladágan na ya atáwa na sabáli nga tolay, ay masápul matay tu laláki se itu babay. Ay ummán kiyán ya angngippà nu kiyán na kinadakè kídi Israel.

²³ Ay nu masukalán ya isa nga laláki nga neallay kiya babay nga tagay da ngin na atawán, ay se nàwa idi ki íli na babay, ²⁴ ay alà nuda nga duwa se nuda ilawán kiya íli, ay se nu tûtoán da panda ki katay da. Matay ya babay, gapu ta akkan na nakasáraw wa makiseng, ay atán kiya íli nga atán daya makagína kaggína. Matay ya laláki gapu ta dinaládag na ya bílang atáwa ngin naya keliyán na. Ay ummán kiyán ya angngippà nu kiya ummán kiyán nga kinadakè.

²⁵ Ay nu sîpan na isa nga laláki ki dálen ya isa nga babbalásang nga nekari yin na meatáwa, ay tu laláki yala ya matay. ²⁶ Akkan nu an-anuwan ya babay, ta áwan na nagbasúlán na pakatayán na. Ta idi nga kásu, ay páda na kam ya kásu naya laláki nga pinatay na ya keliyán na nga áwan bas-básul. ²⁷ Ay gapu ta sinikap natu laláki tu babay kiya kal-kalawagán, ay oray nu makas-asáraw tu babay ya makiseng, ay áwan makagína nga sumeng kaggína. ²⁸ Ay nu masukalán ya isa nga laláki nga sinikap na ya isa nga babbalásang nga áwan na nekariyán na keatawán na, ²⁹ ay masápul nga mangidde ka limma púlu nga silber ya laláki kiya ama na babay, ay se masápul atawán na pe ya babay gapu ta pinílit na. Akkan na mabalin nga isína ki kasibbiyág na.

³⁰ Ay akkan pe mabalin allayan naya an-anà ya atáwa na ama na nga naniyumán kaggína, áta iap-appat na ya ama na.

Daya mebíláng ka tolay ne APU

23 “Akkan mabalin na mepagguurnung kadaya tolay ne APU daya lalláki nga nalsitán onu naputad ya kuwa da.

² Akkan pe mabalin mepagguurnung kadaya tolay ne APU daya tabuwang, se daya gakagaka da panda kiya mekasangapúlu wa paganakán na.

³ Ay akkan pe mabalin mepagguurnung kadaya tolay ne APU daya Ammonita onu Moabita se daya gakagaka da, oray nu panda kiya mekasangapúlu wa paganakán da. ⁴ Ata akkan dakayu niddán ka kanan nu se inuman nu kitu nagdal-dalen nu nga gayát ka Egipto. Ay tinangdánan da mán kammin pe tu Balaam nga an-anà ne Beor nga iPetur ka probinsiya

na Mesopotamia, ta senu gedán nakayu. ⁵ May akkan ginina ne APU nga Dios nu tu Balaam. Nu di nakayu pay kinalakkán kitun na nagged na kadakayu, ata pà-pàgan nakayu ne APU nga Dios nu. ⁶ Ki kasibbiyág nu, ay akkan nu sengán daya Ammonita se Moabita kiya pagkapiyaán da ki kabiy-biyág da.

⁷ Akkan nu irupat daya Edomita, ta induan nuda. Akkan nu pe irupat daya iEgipto, ta nag-agyán kayu kiya lusà da kitun. ⁸ Ay mabalin na mepagguurnung kadaya tolay ne APU daya gakagaka da, manggayát ki mekàlu wa paganakán da.

Ya lintag mepanggap kiya kinadalus na kampu

⁹ Ay nu mawe kayu makigubát kadaya kalínga nu, ay masápul nga adayyuwán nu daya bánag nga mamaragit kadakayu.

¹⁰ Ay nu mebiláng ya isa nga laláki ka naragit ta linawanán kaggína nga matúdug ki gabi, ay masápul tangalgaw wa mag-agyán ki lasi na kampu. ¹¹ Ay kiya gídám, ay masápul la magdidígut, ay nu masirbut ya mata ngin, ay annung na ngin ya magulli ki kampu.

¹² Masápul atán isa nga giyán kiya lasi naya kampu nu nga pagkasilyattán nu. ¹³ Káda mawe kayu, ay mangalà kayu ka pagkorob nu, ay se gaburán nu kammin nu mabalin kayu. ¹⁴ Masápul la nadalus peyang ya kampu nu, ta magaliliput te APU nga Dios nu kiya kampu nu, nga mangsalaknib kadakayu, se mangipaábà kadakayu kadaya kalínga nu. Masápul áwan na masingan na nakap-appat kadakayu, ta get nu paglikudán nakayu.

Daya duddúma pikam ma lin-lintag

¹⁵ “Ay nu magbarráw daya asassu kadaya apu da, se da ngala mawe makigdù kadakayu, ay akkan nuda iulli kadaya apu da. ¹⁶ Bay-án nu nga mag-agyán da ki oray kawà na kadaya íli nu nga piyán da nga pagyanán. Akkan nuda nga pal-palakkan.

¹⁷ Meallang kadakayu nga iIsrael, lalláki mán onu babay, ya magbalin ka púta kiya templo daya diy-diyos. ¹⁸ Ay meallang pe kadakayu ya mangilbet kiya pirà a nàluwán ki agpúta, ka annungpál nu ki kari nu ke APU nga Dios nu. Lùsawan tutu wala ne APU nga Dios nu daya púta ki templo daya diy-diyos.

¹⁹Ay nu magpaútáng kayu ka pirà, onu makkán onu oray inna kiyán kadaya páda nu nga ilIsrael, ay akkan nu pagan-anaan. ²⁰May annung nu nga pagan-anaan daya ipaútáng nu kadaya agtangeli, may akkan nu pagan-anaan daya ipaútáng nu kadaya páda nu wa ilIsrael, ta senu parabúrán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin na ubra nu kiya lusà a mawe nu sakúpan se pagyanán.

²¹Ay nu atán isipata nu ke APU nga Dios nu nga kuwaan, ay akkan nu ipatattát ya angwa nu, ta áwan duwaduwa nga singiran nakayu, ay magbásul kayu kaggína. ²²May akkan kayu wayya nga magbásul nu akkan kayu magsipata. ²³Ngamay nu magsipata kayu ke APU nga Dios nu, ay masápul nga tungpálan nu.

²⁴Ay nu manalen kayu ki kaubásan na keliyán nu, ay annung nu ya mangán ki piyán nu ki búnga na úbás na. Ngamay akkan kayu magkiláwag. ²⁵Ay nu manalen kayu kiya katrigowán da keliyán nu, ay annung nu ya magbùsil kadaya trígo na, may akkan nu ganiyan.

Ya lintag kadaya magatáwa nga magsína

24 “Nu mangatáwa ya isa nga laláki, ay se yala umbet ya oras nga kolawán na ngin ya atáwa na, ta atán nammuwán na nga nadakè kaggína, ay masápul la mangwa ka kasurátan nga isína na ngin ya atáwa na, se na idde kiya babay ya kasurátan, se na ngala pataláwan kiya balay na. ²Ay nu mangatáwa manin ya babay, ³ay se manin lùsawan naya mekàduwa nga atáwa na, ay iddán na ka kasurátan na isína na, onu kas pangarígan na matay ya laláki; ⁴ay akkan mabalin nga atawán kammin natu nunna nga nangatáwa kaggína, ta mebiláng ka naragit tin tu babay. Ay nadakè yán kiya àràng ne APU. Akkan nu kuwaan ya nadakè nga ummán kiyán kiya lusà a idde ne APU nga Dios nu kadakayu.

Daya duddúma pikam nga lin-lintag

⁵Ay nu apangngatáwa ya isa nga laláki, ay akkan mabalin na mawe makigubát, onu magubra ki ubra ka íli. Mag-agyán nala ki balay na ka makadagun, se na paanggamman ya atáwa na.

⁶Ay nu pautángan nu ya isa nga tolay, ay akkan nu alà ya aggiridán na ka bátug salda na kadakayu, ta ummán nu ka inalà ya pagbiyág na.

⁷Matay ya tolay nga matiliw mangidnap ki páda na nga iIsrael, se na asassuwan onu iláku. Ummán kiyán ya angngippà nu kiyán na kinadakè kiya ili nu.

⁸Ay nu mepanggap kadaya sin-sinakit ki lublub, surútan nu ya kagiyán daya pappádi nga Levita, ta ittu dayán daya nebílin ku kaggída. ⁹Damdaman nu tu kinuwa ne APU nga Dios nu kitu Miriam, kitu agdal-dalen da nga nagtálaw ka Egipto.

¹⁰Ay nu pautángan nu ya páda nu wa iIsrael, ay akkan kayu lumná kiya balay na nga mangalà kiya bádu na nga bátug salda na ki útáng na. ¹¹Mag-agyán kayu wala kiya lasi nga magiddag kiya angngidde na kadakayu. ¹²Ay nu isalda naya napubri ya bádu na, ay akkan nu pagtangagabíyan ya bádu na kiya balay nu. ¹³Ipatulli nu ya bádu na ki sir-sirbut, ta senu atán pagbádu na nga matúdug. Ay díkod magiyáman kadakayu, ay se ibílang nakayu ne APU nga Dios nu ka namáru!

¹⁴Akkan nu wa gundawáyan daya napubri se kal-allà nga pagub-ubraan nu, páda nu nga iIsrael da mán onu agtangeli da nga mag-agyán kiya ili nu. ¹⁵Idde nu ya suwildu daya pagub-ubraan nu, sakbay nga masirbut ya mata, ta napubri da, ay ya suwildu da ya namnamáan da. Ay nu akkan nu nga idde, ay se dakayu iríri ke APU, ay mapabásul kayu.

¹⁶Ay akkan pe rumbang nga matay daya mannákam gapu kiya básul daya annánà da. Ay akkan pe rumbang nga matay daya annánà gapu kiya básul daya mannákam da. Dayán nala mismu nga nakabásul ya matay gapu kiya básul da kampela ngin.

¹⁷Idde nu ya kalintaggán daya agtangeli onu daya ulíla; akkan nu itagàna kaggída. Akkan nu alà ya bádu naya búkud nga babay ka bátug salda na ki útáng na. ¹⁸Akkan nu kaligpanán nga asassu kayu pe kitun ka Egipto may winayaán nakayu ne APU nga Dios nu; ay túya ibílin ku yán kadakayu.

¹⁹Ay nu maggáni kayu se la uwad maligpanán nu nga bintà kiya tálun nu, ay akkan nu tagge toliyan nin. Bay-án nu ngala ngin pára kadaya agtangeli, ulíla, se daya bubbúkud da babay, ta senu parabúrán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin nga ubra nu. ²⁰Ay nu magbúrás kayu kadaya olíbo nu, ay akkan nu ngin toliyan tu nagburásan nu. Pára kadaya agtangeli, ulíla, se bubbúkud da babay. ²¹Ay nu nagbúrás kayun kiya úbás nu, ay akkan nu ngin toliyan daya líbát nu. Bay-án nu daya nabansi, ta pára kadaya agtangeli, ulíla se kadaya bubbúkud da babay.

²²Damdaman nu nga asassu kayu pe kitun ka Egipto. Ittu yán ya gapu na nga ibílin ku kadakayu nga surútan nu dayán na bil-bílin.

25 Ay kas pangarígan nu atán ríri da duwa nga iIsrael, ay se da nga nippan ka korte ya kásu da, ay kagiyan daya guwes nu inna ya nagbásul kaggída. ²Ay nu masaplit ya kapanísán naya nagbásul, ay paglàban na guwes, ay se da saplitan kitu àráng na. Ya kaadu naya saplit na, ay mebasár ki dammat na básul na. ³Akkan magsurù ka appát púlu ya saplit na, ta senu akkan meap-appat kadaya keliyán na.

⁴Akkan nu pusutan ya mútung na báka nga pagaggi nu.

Ya pagrabngán naya natay nga wagi

⁵Ay nu magkobung daya magwagi nga lalláki, ay se yala natay ya isa nga áwan na pútut, tu nabúkuð na ay akkan na mabalin ya mangatáwa ka sabáli. Rabbang na nga tu wagi na kammin ya mangatáwa kaggína. ⁶Ay ya manákam nga an-anà da, ay mebíláng nga pútut natu natay nga wagi na, ta senu akkan mippà ki Israel tu ngágan na. ⁷May nu maddi tu wagi natu natay nga atawán tu ípág na, ay mawe ya babay kadaya pangmanàman kiya íli se na kagiyan nga, ‘Maddi ya ípág ku nga magtul-túluy kídi Israel ya ngágan natu wagi na nga natay, ta maddi nà a atawán nga ittu ya rabbang na nga kuwaan.’ ⁸Ay díkod paayabán datu pangmanàman tu laláki, ay se da nga amomanán. Ay nu maddi na kammala piyán nga atawán ya búkuð, ⁹ay adanniyán na búkuð, ay se na sàdútan ya ismágel na, se na lutában ki murang kiya pagmar-marngán datu pangmanàman, ay se na nán, ‘Tu idi ya màwa kiya laláki nga maddi na iddán ka pútut ya wagi na nga natay.’ ¹⁰Ay ki ngámin Israel, pangagánan da ya pamilya nayán nga laláki ka ‘gakagaka naya nasàdután ka ismágel.’

Daya duddúma pikam nga lintag

¹¹Ay nu atán duwa laláki nga maggabbu, ay se la nga umadanni ya atáwa naya isa nga sumeng kaggína, ay se na gamrútan ya kuwa natu kagabbu na atáwa na, ¹²ay masápul nga maputad ya íma na babay kiyán. Akkan nu nga kalakkán.

¹³⁻¹⁴Akkan kayu mangusár ka duwa nga agkiluwán onu duwa nga aggukudán, nga kustu ya isa may atán pakultit na isa. ¹⁵Dayán nala nga

kustu wa agkiluwán se kustu nga iggugukud ya usaran nu, ta senu adaddu ya agbiyág nu kiya lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu. ¹⁶Lùsawan ne APU nga Dios nu daya mangultit ki agkiluwán se iggugukud da.

Ya karápun daya Amalekita

¹⁷Akkan nu kal-kaligpanán tu kinuwa daya Amalekita kadakayu kitu nagdal-dalen nu wa gayát ka Egipto. ¹⁸Akkan da nagansing ke Dios. Tútu dinarup dakayu kitu dálen, kitu likud nu kane nonawán kayu. Ay se da pinatay ngámin datu napal-palodi kadakayu. ¹⁹Ay túya nu midde ne APU nga Dios nu ya lusà kadakayu se kayu mag-agyán kitúni yin, ay masápul patayan nu daya ngámin na Amalekita, ta senu áwan nin ya makadamdam kaggída.

Daya medátun na ápit

26 “Nu makadatang kayun ki lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, se kayu mag-agyán kitúni yin, ²masápul mangalà kayu kiya munna búnga daya mul-múla nu. Làbaan nu senu ippan kiya giyán na piníli ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu. ³Ay se kayu mawe kiya pádi nga magsirbi kiyán nga oras se nu nán kaggína, ‘Piyán ku nga kagiyán ke APU nga Dios tada, nga atán nà in kiya lusà nga nekari na kadatu apuapu tada.’ ⁴Ay se yala alà naya pádi tu linàba nga nilbet nu, se na ippan ki àràng naya agdatúnán ke APU nga Dios nu. ⁵Ay se nu ngala nán kiya àràng ne APU nga Dios nu, ‘Tu apu mi, ay isa nga Arameo, nga áwan paggunàán. Nawe nga nepagíli ka Egipto. Bittè ala kitun tu pamilya na kitu nedaddatang na, may ummadu da tutu wala ka Egipto se nagbalin da ka isa nga naturáy nga nasiyon. ⁶Pinal-pallà se pinar-parígát dakami datu iEgipto se dakami inasassu. ⁷Ay tútu nakim-imallà kami nga nakiseng kikaw APU nga Dios datu apuapu mi. Ginìna nakami kurug. Nasingan mu tu kapar-parigátan se nagpan-pannakit mi, se kapal-palakkán mi. ⁸Gapu kiya kinaturáy se pannakabalin mu nga nepas-passingan mu, ay netálaw nakami ka Egipto, ay nasingan mi pe datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa mu. ⁹Ay se nakami nippan kídi, se mu idde kadakami idi ya

nadam-ag tutu wala nga lusà. ¹⁰Díkod, iddè kikaw, O APU ya munna nga ápit ku kiya lusà nga nepakin-kuwa mu kiyà.’

Ay se nu ippáy ya linàba kiya giyán nga agday-dayáwan ke APU nga Dios nu, se kayu magdáyaw kaggína. ¹¹Ay magiyáman kayu kadaya ngámin napiya nga bánag nga nidde ne APU nga Dios nu kadakayu. Ayabán nu daya Levita se daya agtangeli nga mag-agyán kiya íli nu, nga mepaganggam kadakayu.

¹²Ay ki káda mekalu dagun, ay idde nu daya pagkapúlu daya ngámin na ápit nu kadaya Levita, agtangeli, ulíla, se kadaya bubbúkuud da babay, ta senu akkan da magkúrang ki kanan da ki oray ka wàna nga íli. Ay nu nàwa nu yán nin, ¹³ay nán nu ke APU nga Dios nu, ‘Awan nin ya nabansi kiya pagkapúlu nga kuw-kuwa mu kiya balay ku. Nidde ku kadaya Levita, agtangeli, ulíla se kadaya bubbúkuud da babbay, ta ittu ya nebílin mu kiyà nga kuwaan ku. Tinungpál ku ngámin daya bílin mu mepanggap kiya pagkapúlu daya ápit ku. Awan ku naligpanán. ¹⁴Akkan nà nangán kiya pagkapúlu ku kitu naggiinnatay mi. Akkan ku pe insayán kitu bílang ngà a naragit kiya lintag. Awan ku pe neátang oray bittì ala kadatu natay yin. Kinuwa ku ya pagayatám, O APU nga Dios ku. Kinuwa ku ngámin na nebílin mu kiyà mepanggap kiya pagkapúlu. ¹⁵Kiya napatag ga pag-agyanán mu ka lángit, ay ilam-aw nakami agpà nga ísrael nga tolay mu, ta napiya din peyang ya kabiy-biyág mi, ay se adu peyang din ya maápit mi kiya nadam-ag se napiya nga lusà nga nepakin-kuwám kadakami, nga nekarim kadatu apuapu mi.

Ya angikurug kadaya bil-bílin ne APU

¹⁶“Kídi nga algaw, ay bilínan nakayu ne APU nga Dios nu, nga ikurug nu daya ngámin na bil-bílin se lin-lintag na. Ipas-pasnà nu tutu wala nga surútan da, ki ngámin púsu nu se uray nu. ¹⁷Nepakammu nu kídi nga algaw nga e APU, ay aggína ya Dios nu. Ay nekari nu nga ikur-ukurug nu ki ngámin biyág nu daya piyán na, ay se surútan nu daya lin-lintag se bil-bílin na, ay se kuwaan nu ngámin daya ipàwa na kadakayu. ¹⁸Kídi nga algaw, ay ináwat nakayu ne APU ka tolay na, ta ittu ya nekari na kadakayu. Ay gapu ta tolay nakayu, ay masápul la ikurug nu ngámin daya lin-lintag na. ¹⁹Pagbalinan nakayu ka nangátu may daya duddúma nga

nasiyon nga pinarsuwa na, ta senu meday-dáyaw se mepatag ya ngágan nu. Dakayu daya piníli na nga tolay na nga ummán kitu nekari na.”

Tu altár ka Ebal

27 Ay se yala binílin de Moses se datu ap-apu ka Israel datu tolay nga nán da, “Surútan nu daya ngámin na bil-bílin nga kagiyan ku kadakayu kídí nga algaw. ²Kiya algaw nga dumalákit kayu kiya wángag Jordan nga mawe kiya lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, ay mangipasíkad kayu ka dadakkal nga batu se nu la palitadáan. ³Isúrát nu kadayán na batu daya ngámin na lin-lintag se bil-bílin na nepakammù kadakayu, nu makadatang kayun kiya napiya se nadam-ag ga lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu nga nekari na nga idde kadatu apuapu nu. ⁴Ay nu makadalákit kayun kiya wángag Jordan, ippáy nu dedi nga batu ka bantay Ebal se nu la palitadáan da, nga ummán kiya bílin ku kadakayu kídí nga kuwaan nu. ⁵Ay se kayu mangwa kitúni ka agdatúnán ke APU nga Dios nu. Akkan nu kallután onu tappigán daya batu wa usaran nu. Akkan kayu magusár ki oray inna nga aruminta nga balayyang. ⁶Masápul nga akkan na natikapán daya batu nga usaran nu kadaya agdatúnán nga kuwaan nu pára ke APU nga Dios nu. Ay ittu dayán ya pagbasuwán nu kadaya datu-dátun nu nga masidug. ⁷Ay magbasu kayu ka dátun pára ki agkakappiya, se nu pe yin kanan kiyán. Maggan-gánas kayu kiya àráng ne APU nga Dios nu. ⁸Kappiyánan nu nga isúrát daya lin-lintag ne APU kadaya napalitadáan nga batu, ta senu nalapat basáan.”

⁹Ay nán pikam tu Moses se datu pappádi nga Levita kadatu ngámin na iIsrael: “Dakayu nga iIsrael, maginggap se manggìna kayu pà nang! Kídí nga algaw, ay nagbalin kayun ka tolay ne APU nga Dios nu. ¹⁰Túya ikurug nu lugud peyang, se surútan nu daya ngámin nga lin-lintag na nga iddè kadakayu kídí nga algaw.”

Ya màwa kadaya nasúkir

¹¹Kitun kam nga algaw, ay nán tu Moses kadatu iIsrael: ¹²“Ay nu makadalákit kayun kiya wángag Jordan, de Simeon, Levi, Juda, Issacar, Jose se de Benjamin nga tangámalan, ay magsíkad da ka bantay Gerizim nu mepakammu ya pagkapíyán daya tolay. ¹³Ay de Ruben, Gad, Asher,

Zabulun, Dan, Naftali nga tangámalan ya magsikád ka bantay Ebal nu mepakammu ya kapanísan daya tolay. ¹⁴ Ay se yala isáraw daya Levita kadaya iIsrael ya:

¹⁵ “Panísan ne Dios daya mangwa ka sinan diy-diyos nga batu, káyu onu balayyáng, se da nga isir-sirù ya agday-dáyaw da kadayán. Ta lùsawan ne APU daya diy-diyos nga kinuwa tolay. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

¹⁶ Panísan ne Dios ya tolay ya akkan mangipatag kadaya mannákam na. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

¹⁷ Panísan ne Dios ya tolay ya mangikalit ki muhon naya lusà na keliyán na. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

¹⁸ Panísan ne Dios ya tolay nga mangiawagwag kiya kúláp ki dálen. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

¹⁹ Panísan ne Dios ya tolay ya akkan mangidde ki kalintaggán daya agtangeli, daya ulíla onu daya bubbú Kud da babbay. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²⁰ Panísan ne Dios ya tolay ya manglay kiya atáwa naya ama na nga naniyumán kaggína, ta iap-appat na ya ama na. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²¹ Panísan ne Dios ya tolay nga allayan na ya animál. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²² Panísan ne Dios ya tolay ya allayan na ya wagi na nga babay, onu wagi na ka ama ngala, onu wagi na ka ina na ngala. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²³ Panísan ne Dios ya tolay nga allayan na ya katugángan na nga babay. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²⁴ Panísan ne Dios ya tolay nga nasirù a mamatay kiya keliyán na. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²⁵ Panísan ne Dios daya magpabayad nga mamatay ki tolay ya áwan bas-básul. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

²⁶ Panísan ne Dios daya akkan mangikurug kadaya ngámin na lin-lintag se daya bil-bílin na. ‘Amen,’ nán daya tolay nga isungbát.

Mabindisiyonán daya manangikurug

(Lev. 26:3-13; Deut. 7:12-24)

28 Ay nán manin tu Moses, “Nu ikurug nu peyang nge APU nga Dios nu, se ipas-pasnà nu nga surútan ngámin na bil-bílin na, ay pagbalinan nakayu ka naturáy may daya duddúma nga nasiyon kídi kalawagán. ²Ay se idde ne APU nga Dios nu dedi ngámin na parábur kadakayu.

³Parabúrán na daya il-íli nu se daya tal-tálun nu.

⁴Parabúrán nakayu ka adu wa annánà, se adu wa ápit, se adu wa báka se karneru.

⁵Parabúrán nakayu ka adu wa ápit se adu wa akakkanan.

⁶Parabúrán nakayu kadaya ngámin na kapannán nu se kuwaan nu.

⁷Abáan ne APU daya kalínga nu wa manggubát kadakayu. Maggigindán da nga dumarup kadakayu, may masip-siparà da ngala nga magtatálaw kadakayu.

⁸Parabúrán ne APU daya sipi nu ka adu wa trígo, se daya ngámin na ub-ubraan nu. Parabúrán nakayu kiya lusà nga idde na kadakayu.

⁹Ay nu ikurug nu nge APU nga Dios nu, se surútan nu ngámin na bil-bílin na se ya piyán na, ay pagbalinan nakayu ka tolay na, nga ummán kitu nekari na. ¹⁰Ay díkod mammuwán daya ngámin tolay ki kalawagán nga piníli nakayu ne APU ka tolay na, ay ikansing dakayu. ¹¹Nu makadatang kayu kiya lusà a nekari ne APU kadatu apuapu nu nga ipakin-kuwa na kadakayu, ay pabànéngan nakayu tutu wala ki ngámin. Paaduwan na daya annánà nu, se daya an-animál nu, se daya ap-ápit nu. ¹²Ilukát ne APU ya aggippayán na ka lángit kadaya pagkallà na. Pagudanan na kiya oras nga akasápul nu, se na bindisiyonán daya ngámin nga ubra nu. Ay gapu kiyán, ay akkan kayu makaútáng kadaya duddúma nga nasiyon, nu di dakayu ya magpaútáng kaggída. ¹³Nu ipas-pasnà nu ya angngikurug nu se annúrut nu kadedi nga bil-bílin ne APU nga Dios nu nga kag-kagiyán ku kadakayu kídi, ay pagbalinan nakayu ka ap-apu, nga akkan pasúrut tala. Bíláng atán kayu ki panin útun, akkan ki panìgad. ¹⁴Ay masápul nga akkan kayu sumuwáy ki oray inna kadedi nga bil-bílin, se akkan kayu sumúrut se magday-dáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos.

Ya kapanísán daya magsúkir

(Lev. 26:14-46)

¹⁵ Ay nu magsúkir kayu ke APU nga Dios nu, ta akkan nu ipas-pasnà a surútan daya ngámin na bil-bílin se lin-lintag na nga kagiyan ku kadakayu kídí nga algaw, ay màlamán nu ngámin dedi nga kapanísán: ¹⁶ Pagdakean ne APU daya il-íli se tal-tálun nu.

¹⁷ Pagdakean na ngámin daya mul-múla nu, ay magkúráng kayu ki kanan nu.

¹⁸ Pagdakean na ya aggan-anà nu, se ya aggan-anà daya báka se daya karneru nu, ay se pagdakean na daya ap-ápít nu.

¹⁹ Awan nu pe màlaálà kadaya ngámin na ub-ubraan nu.

²⁰ Iddán nakayu ne APU kadaya pagrig-rigátan nu, pagridduán nu se pagpanakitán nu kadaya ngámin na ubraan nu, panda ki katay nu. Ay se kayu wa umawan nin. Kuwaan na yán kadakayu gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu, se gapu ta naglikudán nu win. ²¹ Iddán nakayu ne APU ka sin-sinakit nu panda ki katay nu ngámin, nga áwan oray isa kadakayu ya mabansi kiya lusà a mawe nu sakúpan. ²² Pagtakitan nakayu ne APU kadaya makà-alit nga sinakit, se magdadagáng kayu, se yala lumtag daya bag-baggi nu. Ay pagtikágan na tutu wala pe, se pagbaliyan na pe ka napráng tutu wala. Mapiste pe daya mul-múla nu. Atán peyang dayán panda ki katay nu. ²³ Awan tutu wala pe ya udán. Díkod kumulnit nga ummán ka kasíru daya lusà nu. ²⁴ Imbes nga danum kuma ya udán, ay tápù ya itànág ne APU nga maggayát ka lángit, panda ki katay nu.

²⁵ Paábà nakayu pe ne APU kadaya kalínga nu. Sissa ya kapannán nu wa manggubát kaggída, may nagbal-baláki ya pamorong nu win nu magtatálaw kayu. Ay magansing daya ngámin nga toláy kídí kalawagán nga makasingan kiyán nga màwa kadakayu. ²⁶ Daya baggi nu, ay kanan daya an-anù se daya alsádu nga ulolag. Awan pe ya umbet nga magsábug kaggída. ²⁷ Ay pagbutaliyan nakayu ne APU nga ummán kitu kinuwa na kadatu iEgipto. Malánang ya baggi nu ka rasa, se kadaya duddúma pikam nga sinakit ki lublub. Nakatal kayu may áwan na nga ágas. ²⁸ Ay pagallutan nakayu ne APU. Pagkulápan se riráwan nakayu. ²⁹ Ay díkod magkur-kurádap kayu oray nu agpapásu, may akkan nu ammu nu wàna ya pameyag nu. Pà-paultuwan se kul-kultit dakayu. Ay áwan ya sumeng kadakayu. ³⁰ Ikari nu wa atawán ya isa nga babay, may sabáli ya meallay

kaggína. Magbalay kayu may sabáli ya magyán. Magmúla kayu ka úbás nu, may akkan nu maramanán daya búnga na. ³¹Maparti daya báka nu kiya àràng nu, may akkan nu maramanán. Alà da ya asnu nu ki pagmar-marngán nu, may akkan da ngin ipatulli. Idde da ngala daya karneru nu kadaya kalínga nu, ay áwan ya umbet sumeng kadakayu. ³²Sisinnán nu wala nga idde da daya annánà nu ka asassu da sabáli tolay, may áwan nu tutu wala màwa. Inalgaw kayu wa makid-iddag kaggída, may áwan nin ya aggulli da. ³³Daya agtangeli nga nasiyon ya mangán kadaya búnga daya nagrig-rigátan nu wa nemúla kadaya lusà nu. Pà-paultuwan se par-parigátan dakayu. ³⁴Pagallutan nakayu daya rig-rígát ta mas-asingan nu kiya lebut nu. ³⁵Paglattaggan ne APU ya ngámin baggi nu, manggayát ki dapán nu panda ki úlu nu. Malánang ka lattag daya utud nu sa daya bingil nu.

³⁶Ippan nakayu ne APU se ya ári nga piníli nu ka giyán na akkan nu am-ammu oray datu apuapu nu. Kitúni, ay daya diy-diyos nga nàwa ki batu se káyu daya day-dayáwan nu. ³⁷Pagan-ansing da tolay ya kà-kàwaán nu, ay se pagpadígan dakayu daya tolay, se ikúsikúsit se igal-galà dakayu daya ngámin tolay kiya pangipannán ne APU kadakayu.

³⁸Ay oray nu adu nga bukal ya imúla nu, ay bitti ya maápit nu, áta amminan da dúdun. ³⁹Magmúla kayu kadaya úbás se nu wa tagasinnán se kappiyánan da, may áwan nu mabúrás nga búnga da, se áwan nu maramanán na bási nga nàwa ki digu da, áta amminan arábat da. ⁴⁰Magtutúbu daya olíbo kiya ngámin giyán nu, ngamay áwan nu màwa nga denu nga pangípu nu, ta malala daya ngámin na búnga da. ⁴¹Adu daya annánà nu, may akkan da magdadágat ta annánà nuda, áta metálaw da nga bálud ki gubát. ⁴²Ay amminan ul-ulullag daya kay-káyu nu wa magbúnga, se daya mul-múla nu kadaya tal-tálun nu.

⁴³Ay pumiya ngala nga pumiya ya kabiy-biyág daya agtangeli nga mag-agyán kiya íli nu. May dakayu, ay pumubri kayu ngala nga pumubri. ⁴⁴Aggída ya magpaútáng kadakayu, may dakayu ay áwan nu mepaútáng kaggída. Magbalin da nga árig ka úlu, ay dakayu ya árig íput.

⁴⁵Màwa ngámin dedi nga rig-rígát kadakayu. Ay akkan da mippà panda ki karápun nu, ta akkan nu nekur-kurug ge APU nga Dios nu. Akkan nu sinúrut daya ngámin na lin-lintag se bil-bílin na nga ipasúrut na kadakayu. ⁴⁶Dayán na mà-màwa ya mangipassingan kadakayu se kadaya gakagaka nu ka panda kiya ammánis ne Dios kadakayu.

⁴⁷ Adu daya pinagkallà ne APU nga Dios nu kadakayu, may akkan kayu nagsirbi nga sikkaanggam se sippapatag kaggína. ⁴⁸ Ay díkod magsirbi kayu lugud agpà kadaya kalínga nu nga ipàrob ne APU nga manggubát kadakayu. Mabis-bisinán se mawwaw, se masobaán kayu. Ay se áwan ya ngámin ittu kadakayu. Pal-palakkan nakayu tutu wala ne Dios panda ki katay nu ngámin. ⁴⁹ Mangipàrob nge APU ka isa nga nasiyon nga maggayát ki adayyu tutu wala nga giyán nga akkan nu ammu ya aggúni da. Darupan dakayu nga gubatan, ummán ki bukkaw nga darupan na ya nígay na. ⁵⁰ Naranggás da tutu wala. Akkan da ipat-patag daya lálakay se áwan da agkallà kadaya annánà. ⁵¹ Amminan da daya an-animál nu, se daya ápit nu. Díkod magkakátay kayu ki bisin. Awan da nga ibansi nga kanan nu, se inuman nu wa básì, se denu olíbo, se báka onu karneru nu panda ki katay nu. ⁵² Ay limútan da pe daya ngámin íli kiya lusà nga nepakin-kuwa ne APU nga Dios nu kadakayu, panda ki karba daya alingúdu wa darupírip na íli nu. ⁵³ Kiyán na anglimut da kadakayu, ay kanan nu win oray daya annánà nu wa nidde ne APU nga Dios nu kadakayu gapu ki napalotán tutu wala nga bisin nu. ⁵⁴ Ay oray nganna ya kinamáru naya isa laláki, ay akkan na nga iddán ka kanan ya wagi na, oray ya atáwa na, se oray ya sissa nga nabansi nga an-anà na. ⁵⁵ Akkan nada iddán kiya kan-kanan na nga an-anà na, áta malídug ga áwan mabunna pára kaggína, áta áwan tutu wala makkán kiyán na anglimut da kalínga nu kadaya il-íli nu. ⁵⁶ Páda na pe, oray ya namáru pà-pànang se ninnád tutu wala nga babay nga gayát kiya nabánang nga pamilya nga akkan pikam nakadam-ay kiya lusà, ay maddi pe yin nga mangibíngay ki kanan na kadaya annánà na se kiya atáwa na. ⁵⁷ Isirù na kaggída ya maladága nga neanà na, se itu kabul-bulun na, ta pagasisaán na nga kanan da. Ata áwan tutu wala ya makkán kiyán na anglimut daya kalínga nu kadaya íli nu.

⁵⁸ Nu akkan nu ipas-pasnà nga surútan daya ngámin nga bil-bílin ne Dios nga nesúrát kídì nga libru, se nu akkan ikansing ya nakas-kasdáaw se nakapap-panansing nga ngágan ne APU nga Dios nu, ⁵⁹ ay pagtakitan nakayu se daya annánà nu kadaya nasamnga se áwan kaagásan na sin-sinakit. ⁶⁰ Ay se kayu pe magtakit kadatu sinakit nga ikansing nu tutu wala kitun ka Egipto, se akkan kayu pe bumílag gin. ⁶¹ Pagtakitan nakayu pikam pe ne APU kadaya ngámin baláki nga sin-sinakit, nga akkan nga nesúrát kídì nga libru panda ki katay nu ngámin. ⁶² Ay oray nu ummán kiya kaadu daya bittuwan ya kaadu nu kitun, ay bittè ala daya mabansi

kadakayu gapu ta akkan nu nekurug nge APU nga Dios nu. ⁶³Ay nu naganggam nge APU nga namaadu kadakayu, se nangpapiya ki biy-biyág nu, ay ummán pe kiyán, maganggam nga mangrápun kadakayu pe. Ippà nakayu kiya lusà a madama nu kapannán na pag-agyanán. ⁶⁴Isip-siparà nakayu ne APU kadaya nagbal-baláki nga nas-nasiyon nga atán kadaya nagbal-baláki nga giyán kídí kalawagán. Kitúni ay magdáyaw kayu kadaya sab-sabáli nga diy-diyos nga akkan nu nga am-ammu se datu apuapu nu. Dayán na diy-diyos ay nàwa da ka káyu onu batu. ⁶⁵Awan nu masmà kadayán na nas-nasiyon ya natalna se napiya nga paggunàan nu. Palidúgan nakayu tutu wala ne APU; madus-dusmaya kayu se maawanán kayu ka namnáma. ⁶⁶Akkan nu ammu ya kà-kàwaán naya biy-biyág nu. Inalgaw se ginnabi kayu wa makan-ansing. Akkan nu ammu nu melasátan nu daya mà-màwa kadakayu. ⁶⁷Makap-apangbáw kayu ki ansing nu kadaya ngámin na mas-asingan nu. Ay nu umbet ya pagmakát, ay piyán nu nu gabi yin, ay nu umbet ya gabi, ay piyán nu nu pagmakát tin. ⁶⁸Magbapor kayu nu iulli nakayu ne APU ka Egipto nga manalen kitu dinalen nu kitun na nekar-kari ku nga akkan nu masingan nin ka panda. Padásan nu wa iláku daya baggi nu kitúni kadaya kalínga nu ka asassu da, may áwan mayát gumátang kadakayu.”

Nakiturátu nge APU kadatu iIsrael ka Moab

29 Ay tu dedi daya masápul kuwaan datu iIsrael ki annúrut da kitu bil-bílin nga nekagiyán ne APU kitu Moses nga pepakammu na kaggída. Amung kam datu bil-bílin nga nekagiyán na kaggída kitu kakowad da ka Bantay Sinai.

²Ay díkod inayabán tu Moses datu ngámin na iIsrael se na nán kaggída: “Nasingan nu datu ngámin na kinuw-kuwa ne APU kitu Ari Faraon se kadatu ù-upisiyál na, se kadatu ngámin giy-giyán kitu íli na. ³Nasingan nu datu nakapap-panansing nga nà-nàwa, se datu nakas-kasdáaw tutu wala nga kinuw-kuwa na. ⁴Ngamay panda kídí, ay akkan pikam napaáwat ne APU kadakayu datu nas-asingan nu se nag-agìna nu. ⁵Ki unag na appát púlu dagun nga nangidal-dalen ne APU kadakayu ka ir-ir-er, ay akkan narúnát daya bad-bádu nu se daya ismágel nu. ⁶Awan nu pe kinnán na sinápay kitun, se áwan nu ininum nga básí onu árà. Ngamay nidde ne APU

29:1 Bantay Horeb ya sabáli ngágan na.

ngámin datu masap-sápul nu, ka angngipakammu na kadakayu nga aggína ya Dios nu. ⁷ Ay kane dummatang tada kídi, ay ginubát ditta de Sihon nga ári ka Hesbon se tu Og nga ári ka Bashan. May inábà tada da. ⁸ Sinákup tada daya lusalusà da, se tada nepakin-kuwa kadaya tangámalán de Ruben, Gad se ki gudduwa naya tangámalán ne Manasse. ⁹ Ay túya, ipas-pasnà nu se kappiyánan nu nga surútan ngámin daya masápul kuwaan nu kídi nga bílin na kadakayu, ta senu napiya ya pagtungpálan daya ngámin na ub-ubra nu.

¹⁰ Kídi nga algaw, ay atán kayu ngámin kiya àráng ne APU nga Dios nu, dakayu se daya ap-apu nu, se daya ù-upisiyál nu, se dakayu ngámin na ilIsrael, ¹¹ meráman daya annánà nu, attáwa nu, se daya agtangeli nga mepag-agyán kadakayu nga pára taltág nu se pára sàdu nu. ¹² Ya gapu na nga atán kayu ngámin kídi, ay ya akiturátu nu ke APU nga Dios nu, se ya akiannúgut nu kadaya masápul kuwaan nu kiya turátu. ¹³ Ay gapu kiya akiturátu nu kídi, ay pagbalinan nakayu ka tolay na, ay se aggína ngin ya Dios nu, nga ummán kitu nekari na kadakayu se sinipataán na kadatu apuapu nu wa Abraham, Isaac se Jacob. ¹⁴ Ay idi nga akiturátù se agsipata nu, ay akkan wayya nga pára kadakayu wala nga atán na magsisíkad kídi ki àráng ne APU nga Dios nu, ¹⁵ nu di pára pe kadaya gakagaka nu nga akkan tada kabulun kídi.

¹⁶ Ammu nu tu kabiy-biyág tada kitun ka Egipto, se tu nannalen tada kadatu il-íli daya duddúma nasiyon. ¹⁷ Nasingan nu pe datu nagdakè a sinan diy-diyos da nga nàwa ka káyu, batu, silber se balitù. ¹⁸ May magannád se magtar-taron kayu ta get nu atán da kadakayu ya maglikud ki angngurug nu ke APU nga Dios tada, se da la magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos datun na nas-nasiyon. Túya sin-sinnan nu se magan-annád kayu, ta get nu atán da kadakayu ya árig gamut nga tumúbu nga napet se makassabídung nga múla. ¹⁹ Ay nu atán ya nakagina kadedi nga bil-bílin se daya kapanísán daya akkan sumúrut, may dálin na nga akkan maan-anu se nán na ki uray na nga, ‘Awan ta mà kurug kapàyanán oray nu kuwaan ta kampela ya piyán ta ngin a,’ nán na. Ittu yán ya kapánis nu ngámin, nadakè se namáru. ²⁰ Ay akkan pakawanan ne APU ya ummán kiyán nga tolay, nu di ya ummán ka maggang-gangláyab nga apuy nga rungat ne APU ya árig manidug kaggína. Ngámin daya kapanísán nga nesúrat kídi nga libru, ay màwa da kaggína panda kiya kippà naya ngágan na kídi kalawagán. ²¹ Ay isibna pe ne APU kadaya ngámin na tangámalán na

Israel. Màwa tutu wala kaggína daya ngámin na kapanísán nga nesúrát kídí nga libru.

²² Ay kiya sumarunu nga al-algaw, ay mammuwán daya gakagaka nu, se daya agtangeli nga gayát kadaya adayyu nga giyán, daya ngámin na nadakè a nà-nàwa kiya íli nu, se daya sin-sinakit nga nidde ne APU kadakayu. ²³ Ay masingan da pe nga áwan sur-surbi naya lusà a makalupkopán ka asufre se asin. Awan ya mabalin nga memúla ta oray daya kaddat ay akkan da tumúbu. Natan ya lusà ki lusà ka íli Sodom, Gomorra, Adma se Zeboyim nga dinadál ne APU kitu nakarungat na tutu wala kitun. ²⁴ Masdaáwan daya ngámin na nasiyon, nga nán da, ‘Taanna nád, tura nga ummán kídí ya kinuwa ne APU kídí nga lusà? Taanna nád, tura nakarungat tutu wala kaggída?’ ²⁵ Ay se la nga sungbátan da tolay da nga nán da, ‘Gapu ta akkan kinurug daya tolay tu nagturuwán da se nge APU nga Dios datu apuapu da kitun kitu nangitalaw na kaggída ka Egipto. ²⁶ Nagsirbi se nagday-dáyaw da kadaya diy-diyos nga akkan da kammala am-ammu win, se lùsawan ne APU nga day-dayáwan da. ²⁷ Túyán ya gapu na nga nakarungat tutu wala nge APU kadaya tolay na, nga ittu ya gapu na nga kinuwa na kiyán na lusà ngámin datu kapanísán nga nesúrát kídí nga libru. ²⁸ Ay gapu kiya rungat tutu wala pà nang ne APU kaggída, ay túya pinatalaw nada kiya lusà da, se nada nepàrù ki íli nga akkan da am-ammu. Ittu pikam ya giyán da panda kadedi nga al-algaw.’

²⁹ Daya ban-bánag nga akkan nepakammu kadàtada, ay e APU nga Dios tada ngala ya makammu. Ngamay daya nepakammu na kadàtada, ay dātada se daya gakagaka tada ya makakaammu nga mangikurug kadaya lin-lintag ga nekagiyán na.

Ya pagkallà se ya kapanísán

30 “Nu napadásan nu win ngámin daya pagkallà se kapanísán na nekagiyán ku kadakayu kiya kaatán nu kadaya il-íli nga nangipannán ne APU nga Dios nu, ay se nu wala madamdad dedi, ay ittu yanin ya aglam-lammat nu ki kà-kàwaán nu. ² Ay nu magulli kayu kammin se daya annánà nu ke APU nga Dios nu, se nu ipas-pasnà ki ngámin uray nu se lammat nu nga surútan daya lin-lintag nga ikagiyán ku kadakayu kídí nga algaw, ³ ay kalakkán nakayu ne APU nga Dios nu. Ay alà nakayu kammin kadaya íli nga nangippannán na kadakayu,

ay se na ipatulli tu napiya nga kabiy-biyág nu. ⁴Ay oray nasip-siparà kayu kadaya kaadayuwán nga íli kídi kalawagán, ay almúngan nakayu kammin ne APU nga Dios nu, ⁵ay se nakayu iulli kiya lusà datu apuapu nu. Ay dakayu win ya makin-kuwa kadayán na lusà. Pagbalinan nakayu ka adu se kuwaan na nga napiya ya biy-biyág nu may datu apuapu nu.

⁶Ay se yala nga ulissan ne APU nga Dios nu ya panaggur-uray nu se daya gakagaka nu, ta senu piyán nu nge APU nga Dios nu ki ngámin na uray nu, se ngámin na biyág nu, ta senu napiya se adaddu ya agbiyág nu kiyán na lusà. ⁷Ay ngámin daya kapanísán nga nesúrat kídi na nga libru, ay kuwaan na kadaya kalínga nu nga nangagúra se namar-parígát kadakayu. ⁸Ay ikurug nu manin ne APU. Surútan nu daya ngámin na bil-bílin na nga kag-kagiyan ku kadakayu kídi nga algaw. ⁹Ay kalakkán nakayu ne APU nga Dios nu kadaya ngámin na ubra nu. Paaduwán na pe daya annánà nu, se paganában na pe daya bak-báka nu, ay paaduwán na pe daya ápit nu kadaya tal-tálun nu. Ta sikkaanggam manin ne APU nga mangpapiya ki kabiy-biyág nu, nga ummán kitu nagganggam na nga nangpapiya ki kabiy-biyág datu apuapu nu. ¹⁰May màwa ngala yán nu surútan nu daya lin-lintag se bil-bílin nga nesúrat kídi nga libru, se nu magulli kayu kammin kaggína ki ngámin uray nu se biyág nu.

¹¹Akkan nasulit surútan dedi nga bil-bílin nga kagiyan ku kadakayu kídi, ay se akkan pe nasulit nga ammuwán. Nalà-lapat tala nga surútan dedi nga bil-bílin na ikagiyán ku kadakayu kídi nga algaw, se akkan da pe wayya nga nasulit maawátan. ¹²Ay akkan wayya nga atán ka lángit, ta masápul nu ya mawe mangalà nga mangipakammu kadakayu, ta senu kurugan nu. ¹³Akkan wayya pe nga atán kiya panidmáng na bebay, ta masápul nu ya dumalákit nga mawe mangalà se mangipakammu kadakayu, ta senu kurugan nu. ¹⁴Akkan nu masápul dayán, ta dayán na bil-bílin, ay atán nin kadakayu. Ammu nu win, se atán ki aggúni nu, ay túya ammu nu nga kagiyan, se an-annung nu wa surútan.

¹⁵Gínán nu kod. Kídi na nga algaw iddán takayu ka pagpiliyán nu: Biyág onu pannakatay, kinabànéng onu kapar-parigátan. ¹⁶Ay túya kagiyan ku kadakayu nga piyán nu we APU nga Dios nu, se surútan nu daya ngámin na lin-lintag se bil-bílin na, se surútan nu ya piyán na nga panagbiyág nu. Díkod pumiya ya kabiy-biyág nu se umadu kayu tutu wala kiya lusà a mawe nu sakúpan. ¹⁷Ngamay nu magsúkir kayu, se kayu wa maglikud kaggína, se kayu wa mealfláw nga magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos, ¹⁸ay

kagiyan ku win kadakayu kídi, nga áwan duwaduwa nga marápun kayu. Akkan kayu magbiyág ka mabayág kiya lusà kiya panidmáng na wángag Jordan nga mawe nu sakúpan. ¹⁹Nidde ku kadakayu ya waya nu wa magpíli; pakabiyágan onu pakatayán, ya pagkallà onu ya kapanísán nu. Ya lángit se kalawagán ya magsisingan kadakayu nu nágan na ya piliyan nu. Piliyan nu kuma ya pakabiyágan nu, ta senu magbiyág kayu se daya gakagaka nu ka mabayág. ²⁰Piyán nu nge APU nga Dios nu. Ikurug nu se akkan nu pan-panáwan, ta senu napiya ya kabiy-biyág nu nu mabayág ya ag-agyán nu kiya lusà nga nekari ne APU nga idde kadatu apuapu nu nga Abraham, Isaac se Jacob.

Tu Joshua tu sumukát kitu Moses

31 Ay kane mabalin kagiyan tu Moses dayán na kinag-kagi na, kadatu iIsrael, ²ay nán na kaggída, “Magatut se duwa púlu ya dagun ku win. Ay akkan ku mabaal lin ya magdal-dalen. Ay se nán pe ne APU kiyà nga akkan nà dumalákit ki wángag Jordan. ³E APU nga Dios nu mismu ya maginunna kadakayu nga dumalákit kiya wángag Jordan. Rapúnan na daya tolay nga mag-agyán kitu íli nga mawe nu sakúpan. E Joshua ya kabulun nu wa dumalákit nga mangiapu kadakayu, ta ittu tu nekari ne APU kadakayu. ⁴Kuwaan ne APU kadaya kalínga nu, ya ummán kitu kinuwa na kade Sihon se tu Og nga ári datu Amoreo, kane rapúnan nada se na dadàlan tu íli da. ⁵Paábà ne APU da kadakayu, ay masápul la kuwaan nu kaggída daya ngámin na nebil-bílin ku kadakayu. ⁶Ay túya pagbagkaddan nu ngala daya uray nu, se magtural kayu. Akkan kayu magansing kaggída. Ta e APU nga Dios nu ya mamul-bulun kadakayu! Akkan nakayu bay-bay-án se akkan nakayu pagdudoray.

⁷Ay se yala pinaayabán tu Moses tu Joshua kitu àráng datu ngámin na iIsrael, ay se na nán kaggína: “Ikaw win ya mangiapu kadedi nga tolay nga mawe mangsákup kiya lusà a nekari ne APU kadatu apuapu da nga ipakin-kuwa kaggída. Túya pagbagkaddam ya uray mu, se magtural ka. ⁸Oray ta e APU mismu ya mamul-bulun nga maginunna kikaw. Ay akkan naka bay-bay-án onu pagdudoray. Ay túya akkan ka magansing se akkan ka madusmaya.”

Ya kebása datu lin-lintag ki káda mekapittu wa dagun

⁹Ay se yala nesurátan tu Moses datu lin-lintag ne Dios, se na nidde kadatu pappádi nga Levita nga pára agtu kitu Arko nga neunggán datu lin-lintag ne APU, se kadatu ngámin na pangmanàman da nga iIsrael. ¹⁰Ay se yala binílin tu Moses da nga nán na, “Ay kiya kalpasán na káda mekapittu nga dagun, nga ittu ya kapakawan daya útáng, ay ibása nu dedi ya lin-lintag ki oras na Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹¹Ay ibása nu pe kadaya ngámin na iIsrael nu umbet da nga magday-dáyaw kiya giyán na piliyan ne APU nga Dios nu nga pagday-dayáwan nu. ¹²Urnúngan nu ngámin da tolay, da lalláki, da babay se da annánà, se daya agtangelì nga mag-agyán ki íli nu, ta senu magìna da ya ngámin lin-lintag, ay díkod ammuwan da ya magansing ke APU nga Dios nu, se ipas-pasnà da ya mangikurug kadedi nga lin-lintag. ¹³Kuwaan nu yán, ta senu oray daya pútupútut nu nga akkan pikam makammu kadedi nga lin-lintag, ay mammuwán da ya magansing ke APU nga Dios nu ki ag-agyán nu kiya lusà a mawe nu sakúpan kiya panidmáng na wángag Jordan.”

Tu nuddi nga bílin ne Dios kitu Moses

¹⁴Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Tagay ka ngin matay. Ayabán mu we Joshua se kayu mawe kiya báwi nga agtammuwán ta, ta senu maurdenán ku. Ay díkod nawe tu Moses se tu Joshua kitu báwi nga agtammuwán. ¹⁵Nagparáng kaggída nge APU ki angap nga ummán kiya nepasíkad nga adígi nga atán kitu gagyangán natu báwi.

¹⁶Ay se yala nán ne APU kitu Moses, “Tagay ka ngin matay. Mawe mu dangan nin datu apuapu mu. Ay nu áwan ka ngin, ay paglikudán dà daya tolay yin, se da ngin magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos nga day-dayáwan daya tolay kiya lusà a mawe nu sakúpan. Ay se dà a paglikudán, se da nga pagdita ngin ya nagtuturatuwán mi. ¹⁷Ay nu màwa dayán, ay makarungat tà tutu wala kaggída. Paglikudán se igsán kuda. Lap-laptan daya kalínga da nga abáan da. Ay adu pe daya nakapap-panansing nga rig-rígát nga mà-màlamán da. Ay se da ngin madamdám nga mà-màwa dayán ngámin kaggída, ta akkan dà in kabul-bulun. ¹⁸Akkan kuda ngin tang-tangyaw gapu kadaya nadakè

a kuk-kuwaan da, se ya agday-dáyaw da ngin kadaya sab-sabáli nga diy-diyos.

¹⁹Túya isúrát mu idi nga kansiyon ta isúrum kadaya iIsrael, ta senu kansiyonan da, ta ittu ya bátug sistígu ku ki ammasul ku kaggída. ²⁰Ippan kuda ngin kiya napiya se nadam-ag nga lusà nga nekar-kari kadatu apuapu da. Kanan da ngámin ya piyán da, ay mabtug da se da nga lumumag. Ngamay paglikudán dà, se da ngin magday-dáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos, se da kaligpanán nin tu turátu kaggída. ²¹Ay nu adu ya nakapap-panansing nga rig-rígát nga mà-màlamán da, ay idi nga kansiyon ya mangipakammu nga nagbasul da, áta akkan maligpanán daya gakagaka da. Ammu ku win ya tali kuwaan da, oray akkan kuda pikam nippan kiya lusà nga nekar-kari a idde kaggída. ²²Ay díkod kitun kam nga algaw, ay nesúrát tu Moses tu kansiyon se na nesúru kadatu iIsrael.

²³Ay se yala inurdenán ne APU tu Joshua nga pútut tu Nun, nga nán na, “Pagbagkaddam ya uray mu se magtural ka, ta ikaw win ya mangiapu kadaya iIsrael nga mawe kiya lusà a nekar kaggída, ay bul-bulunan taka peyang.” ²⁴Ay kane mabalin tu Moses nga isúrát ngámin datu lin-lintag kitu libru, ²⁵ay binílin na datu pappádi nga Levita nga pára agtu kitu Arko ne APU nga nán na, ²⁶“Alà nu idi nga libru nga nekesurátan daya lin-lintag ne Dios se nu wa itaging kiya Arko ne APU nga Dios nu. Ippapáy nu wala kitúni ta ittu ya bátug sistígu kuntra kadakayu. ²⁷Ta ammù ya kinasúkir se kinasuwáy nu. Ay kidi nga sibbiyág gà pikam, ay nagsúkir kayu win ke APU, tu nád agpà in nu matay yà. ²⁸Urnúngan nu daya ngámin na pangmanàman se daya ù-upisiyál daya tangámalan nu, ta senu makagi ku kaggída ngámin dedi, ay ya lángit se ya kalawagán daya sistígu kuntra kaggída. ²⁹Ta ammù pe nga nu matay yà in, ay pabeg nadakè daya kuk-kuwaan nu win, ay se akkan nu sur-surútan nin daya nebílin ku kadakayu. May umbet daya kapar-parigátan nu kiya sumar-sarunu nga al-algaw, ta makarungat tutu wala nge APU kadakayu gapu kiya nadakè a kuk-kuwaan nu nga lúsawan na.

Ya kansiyon ne Moses

³⁰Neúni tu Moses idi nga kansiyon kitu àráng datu ngámin na iIsrael. Nagina da, manggayát kitu panggayatán panda kitu pamalinán na.

32 Manggìna kayu, dakayu nga atán ka lánkit se kídì kalawagán; daya kagiyan ku, kappiyánan nuda ginán.

²Daya sur-súru ku, magtatánag da din nga ummán ki udán; se daya bàbànan ku ummán din kadaya lapáat ki lusà.

Ummán ka ar-arbit nga magdattág kiya nalnus nga múla, ummán ka udán nga magdattág kadaya apagtúbu nga kaddat.

³Iday-dáyaw ku ya ngágan ne APU, nán da tolay na, ‘Nangátu ka, O Dios mi!’

⁴Aggína ya árig batu nga aglingdán, áwan nadakè kadaya ngámin kuk-kuwaan na. ngámin kuk-kuwaan na, ay nalintag da.

Mapiyár nga Dios, áwan nadakè kaggína. nalintag, se napiya daya kuk-kuwaan na.

⁵Ngamay daya tolay na, nagtaraydor da kaggína. Akkan da mapiyár se maragbásul da.

⁶Ummán agpà kiyán ya agsubálit nu ke APU? Awan nu uray nga tolay, se umang-ang-ang kayu!

Aggína mà ya ama nu, nga namarsuwa kadakayu! Aggína ya namagbalin kadakayu ka isa nga nasiyon!

⁷Damdaman nu kod tu nun-unna nga al-algaw, lam-lamtan nu datu dagudagun na napal-palábas; Saludsúdán nu kod daya ama nu; kagiyan da kadakayu.

Magsaludsud kayu kadaya apuapu nu; ilaw-lawág da kadakayu.

⁸Kane iddán naya Kangatuwán na Dios, daya nas-nasiyon kadaya lusalusà da;

kane pagsisibnaan na daya tolatolay, nippáy na ya pagpapandanán daya pagyanán da.

Ya káda nasiyon, ay atán ilángit na.

⁹May ya piníli ne APU nga tolay na nga pára kaggína, ay daya gakagaka tu Jacob.

¹⁰Nasmà nada ka ir-ir-er nga magdàdàdà, kiya giyán nga kù-kùlelà tutu wala.

Tinagasinnán se tinarànan nada, nga ummán ki agtarakan na tolay ki baggi na.

¹¹Ya bukkaw, nu suruwán na daya ubbun na nga kumáyab,

- ay isùlin nada ki sùbut na;
 se magkay-káyab kitu ngúdu da,
 nga nakasagána nga mangalà kaggída;
 tàman nada ki kuku na se nada itáyù.
- ¹²Ummán pe ke APU, sissa nga nangiturung kada tolay na;
 áwan sabáli nga diyos ya sinummeng kaggína.
- ¹³Nepeturayán na kaggída ya ban-bantay nga giyán;
 daya búnga daya atán ki kalawagán, daya kinnán da.
 Atán pe digu álig nga nasmà da kadaya gingát daya pínát;
 se denu nga nálà da kadaya olíbo nga nagtutúbu ki giyán da batu.
- ¹⁴Daggáy pe ya gátas daya báka se kalding da;
 Adu daya naglulùmag ga karneru da,
 se daya toru wa báka se toru wa kalding da.
 Nagpiya daya trigo da,
 ay nagkamit daya básì nga gayát ki digu daya úbás da.
- ¹⁵Ngamay kane mabtug da, se pummiya ya kabiy-biyág da,
 ay nagribilde da ke APU.
 Nigsán da nge Dios nga namarsuwa kaggída.
 Naglikudán da ya mannakabalin nga mangisalákan kaggída.
- ¹⁶Pinangabugu da;
 sabáli nga diy-diyos ya day-dayáwan da.
 Pinar-parrungat da,
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
- ¹⁷Nagdátun da kadaya sinan diy-diyos, nga akkan dios;
 akkan da am-ammu dayán kitun;
 apakammu da ngala kaggída.
 Oray datu apuapu da, akkan da nagday-dáyaw kadayán.
- ¹⁸Pinaglikudán da ngin ya Dios nga namarsuwa kaggída,
 ya Dios nga nangidde ki biyág da.
- ¹⁹Nalùsaw nge APU kane masingan na;
 túya nigsán nada ngin na annána na.
- ²⁰“Paglikudán kuda ngin,” nán na,
 “ta sinnan ku nu nágan naya pagtungpálan da.
 Nasuwáy da nga paganakán,

- se akkan da mabalin piyáran.
- ²¹ Pinangabugu dà kadaya akkan kammala dios sin.
Pinar-parrungat dà ki nagday-dáyaw da kadaya
sinan diy-diyos da.
- Túya pangabuguwan kuda pe, ta sengán ku daya tolay nga irupat da.
Par-parungtan kuda gapu kadaya tolay nga ang-ang nga nán da.
- ²² Ta ya rungat ku, ay ummán ki apuy nga maggang-gangláyab;
nga manìdug ki ngámin kalawagán, se daya
ngámin na atán kiyán;
sumilput panda ki taggad naya lusà,
se amminan na sidúgan ya pungut da ban-bantay.
- ²³ Darnán kuda ka pakarig-rigátan da,
amminan ku ya mayán bútag ku kaggída.
- ²⁴ Marápun da ki bisin da,
se mammin da ki parráng,
se sin-sinakit nga áwan na sipang.
Ipakkán kuda kada ulolag nga alsádu,
se matugkaw da kadaya nadíta nga idaw.
- ²⁵ Kiya ruwár, adu magkakátay ki gubát;
Kiya unag balay da, napalotán ya aggansing da.
Awan nala ya melasi nga di matay,
maladága mán onu lálakay.
Matay da ngámin lalláki se babbay.
- ²⁶ Rapúnan kuda tutu wala kuma,
ta senu áwan nin ya makadamdam kaggída.
- ²⁷ Ngamay akkan ku mepalúbus
nga magkidáyaw daya kalínga da nga nán da,
'Dakami mà kampela ngin ya nangábà kaggída.
Awan ramaráman ne APU,' nán da.
- ²⁸ Akkan tutu wala makaaw-áwat daya iIsrael,
umang-ang-ang da nga nasiyon.
- ²⁹ Ta nu nasírib da kuma, ay maawátan da ya kà-kàwaán da.
Ammuwán da kuma ya pagtungpálan da.
- ³⁰ Lam-lamtan da kuma. Pinaannán naya sissa nga kalínga
da ya nangábà kiya maríbu kaggída?

- Se pinaannán daya dudduwa nga kalínga da ya namalsu
kiya sangapúlu ríbu kaggída?
Nàwa yán ta neáwat ne APU nga Dios da kadaya kalínga da.
Pinagdudoray ne APU da ngin.
- ³¹ Ata ya dios daya kalínga da, ay áwan na mabà-baal;
akkan ummán ki Dios da iIsrael nga mannakabalin.
Ay ammu pe daya kalínga da yán.
- ³² Nadakè daya kalínga da;
ummán ka kinadakè datu iSodom se datu iGomorra.
Arig daya múla úbás nga napet se makassabídung ya búnga da.
³³ Ummán ka díta idaw ya básì da.
- ³⁴ Sikkaammu we APU kadatu kinuw-kuwa datu kalínga da;
idaggán na ngala ya oras nga ammánis na kaggída.
- ³⁵ Ay nán na, “Iyà ya bumálat.
Iyà mangsupápà kaggída.
Umbet ya algaw nga kedùláp dayán.
Tagay yin ya karápun da.”
- ³⁶ Igdù ne APU daya tolay na;
kalakkán na daya magsir-sirbi kaggína,
nu masingan na nga áwan da tutu wala ngin mà-màwa,
nu áwan nabansi yin kaggída, asassu da mán se akkan.
- ³⁷ Ay se na nán kaggída:
“Giyán da ngin daya diy-diyos nu
nga pagtalgad se akigdúán nu?”
- ³⁸ Pinakkán nuda mà ka taba daya dátun nu;
se niddán nuda ka básì nga inuman da.
Wàna giyán da ngin,
tura da akkan umbet sumeng
se mangigdù kadakayu?
- ³⁹ Iyà ala ya Dios; sissa ngà;
áwan nin sabáli nga kurug ga Dios.
Iyà ala ya makippà ki biyág se Iyà ala pe ya makidde.
Iyà ya manalíngu, Iyà kammin pe ya mangappiya;

áwan makapúlat kiyà kadaya atán ki ímà.

⁴⁰Ta itáyag ku daya ímà,

se isipatà ki kasibbiyág ku ka áwan panda,

⁴¹nga nu setan ku ya sumilasilang nga ampiláng ku,

se ku ipákat ya kinalintag,

ay baltan ku daya kumal-kalínga kiyà

se mangirupat kiyà.

⁴²Madígut daya mayán bútog ku kadaya dága da;

ay ya ampiláng ku ya magsiprud kaggída.

Awan malasi kaggída, daya bálud onu daya nabigadán.

Putúlan ku pe daya apu da nga adaddu abù.

⁴³Dakayu wa nas-nasiyon,

padayáwan nu daya tolay na,

ta baltan na daya pumatay kadaya magsir-sirbi kaggína,

se daya kumal-kalínga kaggína.

Ay daya tolay na, dalusán nada kadaya bas-básul da.

⁴⁴Ay ittu yán tu neadangdangay de Moses se tu Joshua,

nga pútut tu Nun kadatu iIsrael.

Ya muddi nga bílin ne Moses

⁴⁵Ay kane mabalin ne Moses nga nekagiyán dayán na pekagi ne Dios kadatu iIsrael, ⁴⁶ay nán na kaggída, “Kappiyánan nu nga surútan ngámin

daya nebílin ku kadakayu kídi nga algaw. Ay itùgud nu pe kadaya annánà nu, ta senu ipas-pasnà da nga surútan peyang pe daya bílin ne Dios.

⁴⁷Akkan wayya ur-úray dayán nga bil-bílin, ta ittu dayán ya pakabiyágan nu. Surútan nuda, ta senu adaddu ya panagbiyág nu kiya lusà nga mawe nu sakúpan kiya panidmáng na wángag Jordan.

Nekagi ne Moses ne pannakatay na

⁴⁸Ay kitun kam nga algaw, ay nán ne APU kitu Moses, ⁴⁹“Mawe ka ka Abarim, se ka manùdu kitu bantay Nebo nga sákup na Moab, nga atán ki panidmáng na Jerico. Amawam ya Canaan nga ipakin-kuwà kadaya iIsrael. ⁵⁰Ay kitúni nga bantay ka pe matay, nga ummán kitu netattay

natu wagim nga Aaron ka Bantay Hor. ⁵¹Màwa pe yán kikaw ta akkan nu kinurug nga duwa tu bílin ku kadakayu kitun, kitu kakowad nu kitu awweg ka Meriba ka Kades, kitu ir-ir-er ka Zin. Akkan nu rinispiritár ya kinaDios ku kiya pagmar-marngán daya iIsrael. ⁵²Ay túya gapu na nga am-amawan mu wala ya lusà a ipakin-kuwà kadaya iIsrael. Akkan ka makappan kitúni.

Tu nangikaràrag tu Moses kadatu iIsrael

33 Ay sakbay nga matay nge Moses nga bobonan ne Dios, ay nekaràrag na datu iIsrael nga kalakkán ne Dios da:

²Ay nán na kaggída:

“Inumbet nge APU gayát ka bantay Sinai,
nga ummán ka mata nga linumtà ka Edom,
nga nangwàdár kadaya tolay ka bantay Paran.

Kabulun na daya riníbu wa anghel na;

atán apuy ya maggang-gangláyab kiya diwanán na íma na.

³Pà-pàgan na kurug daya tolay na,

se tag-tagasinnán na daya piníli na nga tolay na.

Atán da kiya àráng na

nga magiddag kadaya bil-bílin na.

⁴Nidde tu Moses kadakami daya lin-lintag ne Dios,

nga ittu daya bátug táwid mi nga gakangaka tu Jacob.

⁵E APU ya nagbalin ka ári daya iIsrael nga tolay na,

kitu nagguurnung datu ngámin na tangámalán da,

kabulun da datu ap-apu da.”

⁶Ay nán ne Moses kadatu tangámalán tu Ruben:

“Sápay kuma ta magnanáyun ya tangámalán tu Ruben,
oray bittè da.”

⁷Ay nán na pe kadatu tangámalán tu Juda:

“Gínán mu mán, O APU, ya karàrag daya tangámalán Juda;
ialmung muda kammin kadaya kamungayán da.

Iddán muda ka bílag nga makigubát kadaya kalínga da.”

⁸ Ay nán na pe kadatu tangámalan tu Levi:

“O APU, ipakammum ya piyán mu kadaya Levita
nga namáru nga bobonam
ki angngusár da ka Tummim se Urim.

Tinisting muda ka Massa,

se kitu nakipalagmán mu kaggída kitu awweg ka Meriba.

⁹ Kinurug datu kinag-kagim,

se sinúrut da daya bil-bílin mu.

mas kurugan daka may daya mannákam da,

se pinatag daka may daya wawwági se annánà da.

Kurugan da tutu wala tu kari mu kaggída.

¹⁰ Isur-súru da daya bil-bílin mu

se daya lin-lintag mu kadaya iIsrael.

Aggída ya mangidátun kikaw ka insensu,

se da mangidátun kikaw kadaya masidug nga dátun.

¹¹ Ay túya papiyaam, O APU ya kabiy-biyág dedi nga tangámalan;

se maangammán ka din kadaya ngámin kuwaan da.

Pil-piltáng mu din daya ngámin na kalínga da;

ta senu áwan da ngin ka panda.”

¹² Ay nán na kadatu tangámalan tu Benjamin:

“Dakayu wa pà-pàgan ne APU, se ig-igdù na.

Tag-tagasinnán nakayu peyapeyang,

ta senu áwan nu kaan-anuwán.”

¹³ Ay nán pe ne Moses kadatu tangámalan tu Jose:

“Bindisiyonán din ne APU ya lusà da;

nabasa din peyang ki dirmun nga gayát ka lángit,

se kiya danum nga maggayát ka taggad.

¹⁴ Papiyaan na ya búnga daya mul-múla da gapu ki sínág,

se napiya pánang ya ápit da ki káda búlán.

¹⁵ Adu se napiya din ya búnga daya kay-káyu

kadaya ban-bantay da.

¹⁶ Daggáy din ya maápit da kadaya ngámin mul-múla da ki lusà da,

gapu ki kinamáru ne APU nga nagúni kitu

maggatagatang nga kaykayu.

Ngámin dayán na pagkallà, ay málà din daya tangámalan tu Jose, ta tu Jose tu nangátu kadatu wawwági na nga lalláki.

¹⁷Ya bílag tu Jose, ay ummán kiya bílag na isa nga toru wa báka; ummán ki sàgud na alsádu nga báka ya sàgud na.

Ya isa nga sàgud na, ay ya sangapúlu ríbu wa suldádu ne Efraim; ay ya isa nga sàgud na, ay ya maríbu wa suldádu ne Manasse.

Sàgúdan na daya nas-nasiyon, se nada ipàrù ki panda naya kalawagán.”

¹⁸Ay nán ne Moses kadatu tangámalan de Zebulun se Issacar: Maganggam daya tangámalan tu Zebulun, ta bumànanáng da ki agnigusiya da ki ruwár.

Maganggam daya tangámalan tu Issacar ta bumànanáng da kiya giyán da.

¹⁹Ayabán da daya tolay nga umbet kiya bantay da, nga magilbet kadaya rumbang nga dátun da.

Ta gayát daya bànáng da kadaya bebay, se kadaya dappit da.”

²⁰Ay se nán pe tu Moses kadatu tangámalan tu Gad:

“Maday-dáyaw nge Dios nga namaabay ki lusà daya tangámalan tu Gad.

Ummán da ka láyon nga mangitanab ka tàman da ki íma onu úlu.

²¹Nálà da ya kapíyan na lusà,

ta páda na ya kuw-kuwa ap-apu, ya nepakin-kuwa kaggída, kitu nagguurnung datu ap-apu na Israel.

Nepákat da ya kinalintag ne APU, se sinúrut da tu ngámin na bil-bílin na kaggída nga iIsrael.”

²²Ay nán pe ne Moses kadatu tangámalan tu Dan:

“Arig da ya an-anà láyon daya tangámalan tu Dan; nga bummurád gayát ka Bashan.”

²³Ay nán ne Moses kadatu tangámalan tu Naftali:

“Nepadúma tutu wala ne APU daya tangámalan tu Naftali;

adu tutu wala daya pagkallà ne APU kaggída.
 Mepakin-kuwa kaggída ya lusà
 nga pane sirbútán ka pisung ka Galilea panda ka allod na.”

²⁴ Ay nán na pe kadatu tangámalan tu Asher:

“Ad-adu ya pagkallà kadaya tangámalan tu Asher may
 daya duddúma nga tangámalan.
 Mepadúma da din pe kadaya wawwági da nga iIsrael.
 Adu tutu wala din ya málà da nga denu kadaya olíbo da.

²⁵ Balayyang se bága ngámin daya gitap daya íli da;
 ay túya ninggap se napiya peyang ya kabiy-biyág da.”

²⁶ “Awan diyos nga ummán kiya Dios nu wa iIsrael.
 Sittuturáy ya magtatákay kadaya angap,
 nga umbet nga sumeng kadakayu.

²⁷ E Dios nga atán peyang ya akigdúan nu;
 ya pannakabalin na ya magtagábay kadakayu.
 Kane madama kayu umbet, pinatálaw na daya kalínga nu,
 ay se na nán kadakayu, ‘Rapúnan nuda!’.

²⁸ Ay túya natalgad ya kabiy-biyág daya iIsrael.
 kiya lusà a nabánang ki makkán se básí,
 se madir-dirmúnán peyang.

²⁹ Maganggam kayu tutu wala, dakayu wa iIsrael!
 Awan ya nasiyon nga ummán kadakayu,
 nga nesalákan ne APU.
 Aggína ya bátug kalátang nga mangigdù kadakayu;
 aggína ya bátug ampiláng nga pangábà nu.
 Umbet daya kalínga nu nga makim-imallà kadakayu,
 ngamay idagdag nuda.”

Tu netattay tu Moses

34 Ay se la nagtálaw tu Moses kitu tanáp ka Moab, se la nanùdu
 kitu bantay Nebo, se la nawe kitu útun Pisga. Ya Pisga ay atán
 kitu dammáng na Jerico. Nepassangan ne APU kaggína ngámin tu lusà:
 manggayát ka Gilead panda kitu pane dáya na íli Dan, ²se tu ngámin nga
 sákup na Naftali, datu sákup de Efraim se Manasse, se ngámin tu sákup

na Juda panda ka bebay Mediterranean; ³ ráman tu Negeb, se tu tanáp ka Jerico nga giyán daya adu nga múla nga palma, panda ka Zoar. ⁴ Ay nán ne APU ke Moses, “Tu dayán daya lusà a nesipata ku nga iddè kadaya gakagaka de Abraham, Isaac se tu Jacob. Paamawan ku kikaw dayán nga lusà, may akkan ka makappan kitúni na.” ⁵ Ay se yala natay tu Moses nga bobonan ne APU, kitu lusà ka Moab ta ittu tu nekagi na kaggína. ⁶ Netaman ne APU kitu tanáp ka Moab, nga dammáng na íli Bet-peor. Ngamay áwan ya makammu kitu saktu nga giyán na nangitamnán na panda kadedi nga al-algaw. ⁷ Magatut se duwa púlu ya dagun tu Moses kane matay. May akkan kumapsut tu baggi na, se nawada pikam pe tu isissingan na kitu netattay na. ⁸ Nagyán datu iIsrael kitu tanáp Moab panda kane malpás tu tallu púlu ngalgaw nga nagmanakit da kitu Moses.

⁹ Ay summírib tutu wala tu Joshua nga pútut tu Nun, gapu ta aggína tu piníli tu Moses nga sumukát kaggína. Ay nekur-kurug datu iIsrael tu Joshua. Ay sinúrut da ngámin pe datu bil-bílin ne APU nga nidde na kitu Moses.

¹⁰ Panda kitun, ay áwan nin ya profeta ka Israel nga ummán kitu Moses, nga inàráng ne APU nga inamomanán. ¹¹ Ay áwan pe sabáli nga profeta nga nagpàwaán ne APU kadatu nakas-kasdáaw nga nepàwa na kitu Moses ka Egipto, kitu nammánis na kitu Ari Faraon, se datu ù-upisiyál na se tu ngámin na íli na. ¹² Awan pe sabáli nga profeta nga nakàwa kadatu nakapap-panansing se nakas-kasdáaw nga mà-màwa nga ummán kadatu kinuw-kuwa tu Moses ki pagmar-marngán datu ngámin na iIsrael.

Joshua

Tu ammasákup ne APU ka Canaan kitu Joshua

1 Ay kane matay tu Moses nga bobonan ne APU, ay nán ne APU kitu Joshua nga an-anà tu Nun nga kaseng pe tu Moses kitun, ²“Natay ye Moses sin nga bobonan ku. Ay túya magsagána kayu se daya pádam nga iIsrael, ta dumalákit kayu kiya wángag Jordan, se kayu mawe kiya lusà nga ipakin-kuwà kadakayu. ³Ummán kitu nekarì kitun kitu Moses, ngámin na madam-án nu nga lusà, ay ipakin-kuwà kadakayu. ⁴Kuw-kuwa nu ngámin ya lusà manggayát kitu ir-ir-er ka Negeb ka allod panda kadatu ban-bantay ka Lebanon ka dáya; se yala manin manggayát ka wángag Eufrates ka pane lattakán, meráman ya lusà daya Heteo panda ka pane sirbútán ka bebay Mediterranean. ⁵Awan ya makaábà kikaw ki báyat na panagbiyág mu, ta bul-bulunan taka peyang nga ummán kitu namul-bulun ku kitu Moses. Akkan taka nga pan-panáwan se akkan taka bay-bay-án. ⁶Túya pagbagkaddam ya uray mu se magturalad ka, ta ikaw ya mangiapu kadaya pádam nga iIsrael nga mawe manákup kiya lusà nga nekari ku kadatu apuapu nu nga ipakin-kuwà kaggída. ⁷Pagbagkaddam mu wala ya uray mu, se magturalad ka, ay se kappiyánam nga surútan daya ngámin na bil-bílin nga nidde tu Moses nga bobonan ku kikaw. Masápul nga ikurug mu ngámingámin dayán na bil-bílin, ta senu napiya ya pagbalinán daya ngámin na kuwaan mu. ⁸Ibása nu peyapeyang daya lin-lintag kiya libru ki agguurnung nu nga magdáyaw. Adálan mu dayán na lin-lintag ki peyang algaw se gabi, ta senu màwa mu ngámin daya nesúrát kiyán. Díkod pumiya ya kabiy-biyág mu se napiya ya pagbalinán daya ngámin na kuwaan mu. ⁹Tu idi lugud ya bílin ku kikaw: Pagbagkaddam ya uray mu se magturalad ka. Akkan ka magansing se akkan ka madusmaya, ta Iyà nge Yahweh nga Dios mu ya mamul-bulun kikaw ki oray kawà na ya kapannám.”

Pinagsagána ne Joshua datu tolay

¹⁰ Ay se la nga binílin tu Joshua datu ap-apu datu tolay nga nán na, ¹¹ “Mawe kayu kadaya kampu, ta kagiyan nu kadaya tolay nga mangisagána da kadaya bálun da, ta mawe tada dumalákit ka wángag Jordan nu tangalawán. Mawe tada sakúpan ya lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios tada kadåtada.”

¹² Ay se yala nán tu Joshua kadatu tangámalan tu Ruben se datu tangámalan tu Gad se kadatu gudduwa tangámalan tu Manasse: ¹³ “Damdamman nu tu nebílin tu Moses nga bobonan ne APU kadakayu nga nán na, ‘Iddán nakayu ne APU nga Dios nu ka giyán na paggunàan nu. Idde na idi nga lusà kadakayu.’ ¹⁴ Mawe tada may daya attáwa nu, se daya annánà nu, se daya an-animál nu, ay mag-agyán da ngala kídí nga lusà a nidde tu Moses kadakayu. Ngamay dakayu nga suldádu, ay mawe kayu dumalákit nga sumeng kadaya kamungayán nu nga manákup kiya lusà a mepakin-kuwa kaggída. Sengán nuda ¹⁵ panda kiya akasákup da ki lusà nga ipakin-kuwa ne APU nga Dios nu kaggída. Ay nu nasákup da ngin, ay mabalin nu win ya magulli kanedi pane lattakán na Jordan nga mag-agyán kadaya lusà a nepakin-kuwa tu Moses nga bobonan ne APU kadakayu.”

¹⁶ Ay tútu nán da kitu Joshua, “Kuwaan mi ngámin daya ipàwa mu kadakami, se mawe kami ki oray kawà na ya pagpapannám kadakami. ¹⁷ Ay ikurug mika peyang pe nga ummán kitu nangikurug mi peyang kitun kitu Moses. Bul-bulunan naka din ne APU nga Dios mu, ummán kitu namul-bulun na kitun kitu Moses. ¹⁸ Ay ngámin daya magsúkir se akkan mangikurug kadaya bil-bílin mu, ay masápul matay da. Túya pagbagkaddan mu wala ya uray mu se magtural da!”

Tu nangibon tu Joshua kadatu ispiya ka Jerico

2 Kitu kaatán da kitu kampu da ka Shittim, ay nangibon ne Joshua ka duwa nga ispiya, ta mawe da si-siiman nu wà ummán natu lusà ka Canaan, nang-nangrúna ya Jerico. Ay kane dumatang da, ay nagdagus da kitu balay na isa nga púta nga nagnágan ka Rahab. Natúdug da kitúni. ² May atán da nangipakammu kitu ári ka Jerico nga atán da nga ilsráel nga inumbet kitun na gabi nga magispiya kitu íli da. ³ Ay díkod nangibon tu ári

ka mangikagi ke Rahab nga, “Palawanam daya lalláki nga atán kiya balay nu, ta inumbet dayán nga magispiya kidde íli tada.” ⁴Ngamay pinagsirù ne Rahab datu duwa nga lalláki, ay se na nán kadatu nebon tu ári, “Kurug atán da lalláki nga inumbet kídì balay, may akkan ku ammu nu wàna babalay da. ⁵May nagtálaw da ngin kane maggìbat sakbay nga magipán ya gagyangán na íli. Akkan ku ammu ya kapannán da, may nu magbílág kayu nga mangpal kaggída ay get masímát nuda”. ⁶(May ya kurug na, ay nippán na datu ispiya kitu útun tu balay na, se na binumbúnán da kadatu napsattán nga líno nga nippáy na kitúni.) ⁷Ay díkod nagkirut datu nebon tu ári nga nawe nangpal kadatu ispiya, ay negitap pe nga dágus tu gagyangán natu íli kitu likud da. Impal dada kitu dálen panda kitu babàlangán ka Jordan. ⁸Sakbay nga magidda datu lalláki, ay nawe dinatang tu Rahab da kitu útun tu balay, ⁹ay se na nán kaggída, “Ammù nga nidde ne APU idi nga lusà kadakayu, ay túya magansing kami tutu wala ngámin na umíli kadakayu. ¹⁰Ata nadámag mi pe nga pinagtuway ne APU tu Daggáng nga Bebay se na pinagmaga tu lusà a dinalen nu kane magtálaw kayu wa gayát ka Egipto. Ay nadámag mi pe tu nammatay nu kadatu duwa nga ári datu Amoreo ka pane lattakán na Jordan, de Sihon se Og. ¹¹Ay túya nagansing kami tutu wala kane madámag mi dayán. Gapu kadakayu, ay naawanán kami ngámin ka namnáma. Ta nge APU nga Dios nu, ay aggína ya Dios ka lángit se kídì kalawagán. ¹²Ay lugud, gapu ta kinalakkán takayu, isipata nu ki ngágan ne APU nga kalakkán dà pe se daya akkobung ku. Iddán nà ka pakammuwán ku nga kurug ga mapiyár kayu, ¹³nga akkan nu itangapatay daya mannákam ku, se daya wawwàgì se daya ngámin nga akkobung da!” ¹⁴Ay tútu nán datu ispiya, “Íránud mi ya biyág mi gapu kadakayu. Basta akkan mu wa ipak-pakammu ya negákat mi kanedi, kuwaan mi ya nekari mi. Awan nu wa kaan-anuwán nu pasákup ne APU win idi nga íli kadakami.”

¹⁵Ay gapu ta neútup tu balay ne Rahab kitu darupírip natu íli, ay nepudsar na datu ispiya kitu lamdáwan na. ¹⁶Ay se na nán kaggída, “Mawe kayu kadaya ban-bantay, senu akkan dakayu masmà datu magsap-sápul kadakayu. Magyán kayu kitúni ka tallu ngalgaw, ay se kayu wala nga magtálaw win nu nagulli da ngin.”

¹⁷Ay sakbay nagtálaw datu ispiya, ay nán da ke Rahab, “Kuwaan mi ya kari nga sinipataán mi kikaw. ¹⁸Ay ya kuwaan mu lugud ay ummán

---

2:6 Ya líno, ay isa nga múla nga ya lagus na, ay ittu ya kuwaan da ka abal nga dilána.

kídi. Nu rautan mi idi nga íli, ay igálut mu idi ya daggáng nga tali kiya lamdáwan nga nangipudsarán mu kadakami. Alà mu pe kídi balay mu wi, ya ama mu se ina mu, se daya wawwágim, se daya ngámin na akkobung da. ¹⁹ Ay nu atán da lumawán kídi balay mu wi kadakami nga mangraut kídi íli, ay aggída kampela ngin ya makin-básul nu matay da. May nu atán matay kadaya atán kídi unag balay mu wi, ay dakami ya makin-básul. ²⁰ May nu ipakammum ya negákat mi kídi, ay akkan mi pe tungpálan nin ya nekari mi kikaw.” ²¹ Ay tútu nán ne Rahab, “Nu ittu ya nán nu, ay ittu ya màwa,” nán na. Ay se nada pinapan nin. Ay kane nagtálaw da ngin, ay nangigálut ka daggáng nga tali kitu lamdáwan na.

²² Nawe datu ispiya kitu ban-bantay nga giyán. Nagsirù da kitúni ka tallu ngalgaw. Sinap-sápul datu suldádu natu ári da kadatu ngámin na dad-dalenán, ngamay áwan da nga nasuwà kaggída. Ay tútu nagulli kammin datu suldádu kitu íli.

²³ Ay se yala nanagut datu duwa nga ispiya kitu bantay, se da dumalákit kitu wángag Jordan, se da ngala nawe ka giyán ne Joshua. Ay se da nekagiyán ngámin kaggína datu nà-nàwa kaggída. ²⁴ Ay nán da ke Joshua, “Awan duwaduwa nga idde ne APU ya ngámin na lusà kadàtada. Magansing tutu wala datu ngámin na tolay kitúni kadàtada.”

Tu nedaddalákit datu iIsrael ka wángag Jordan

3 Ay kane láwa na, ay gummabi de Joshua se datu ngámin na iIsrael, se da la nga nagtálaw ka Shittim, se da nagpeyag ka wángag Jordan. May nagkampu da pikam kitu dappit Jordan se da ngala nga dumalákit nu kuwa. ² Ay kitu mekalu ngalgaw, ay linebut datu ap-apu tu kampu da, ³ ay se da nán kadatu tolay, “Nu masingan nu daya pappádi nga Levita nga magbúlig kiya Arko nga neunggán daya nesúrát ta bil-bílin ne APU nga Dios nu, ay magrabbuwát kayu pe yin na gumunud kaggída. ⁴ Ta senu ammu nu ya dalenan nu, ta akkan kayu pikam nanalen kiyán kitun. Ngamay akkan kayu umadanni kiya Arko. Paginunnaan nuda ka nasurù gudduwa nga kilumitru.” ⁵ Ay se la pe nán ne Joshua kadatu tolay, “Dalusán nu daya baggi nu, ta nu kaláwa, ay adu daya ipassingan ne APU kadakayu nga nakas-kasdáaw.” ⁶ Ay se yala nán ne Joshua kadatu pappádi, “Bulígán nu ya Arko nga neunggán datu nesúrát ta bil-bílin, se kayu wala maginunna kadaya tolay,” nán na. Ay ittu kurug tu kinuwa da.

⁷Ay nán ne APU ke Joshua, “Kídi nga algaw, ay padayáwan taka ki àráng ngámin daya pádam nga iIsrael, ta senu mammuwán da nga bul-bulunan taka nga ummán kitu namul-bulun ku kitun kitu Moses. ⁸Bilínam daya pappádi nga magbul-búlig kiya Arko, nga nu dumatang da ki dappit na wángag Jordan, ay dumam-ay da ki danum se da nga magsínang.”

⁹Ay se nán ne Joshua kadatu tolay, “Umbet nu gínán ya kagiyan ne APU nga Dios nu. ¹⁰Kídi nga algaw, ay mammuwán nu nga atán kadakayu ya sibbiyág nga Dios, ta pàpuraan na daya Cananeo, Heteo, Hiveo, Perezeo, Girgaseo, Amoreo se daya Jebuseo. ¹¹Paginunnaan nu nga dumalákit ya Arko nga neunggán naya nesúrát ta bil-bílin ne APU nga katurayán ki ngámin kalawagán. ¹²Ay túya pumíli kayu ka sangapúlu se duwa nga lalláki; isa kiya káda tangámalan na Israel. ¹³Ay nu magdam-ay da ngin ki danum daya pappádi nga sibbubúlig kiya Arko ne APU nga APU ki ngámin kalawagán, ay makusap magáyus tu danum na wángag Jordan, ay se yala maurnung nga ummán ka mepadarupírip ki pane dáya.”

^{14–15}Aggagáni kitun, ay lumanab tu wángag Jordan. Nagtálaw datu tolay yin kitu nagkampuwán da, ay se dala nameyag kitu wángag. Napunna datu pappádi nga sibbubúlig kitu Arko. Ay kane magdam-ay da kitu danum, ¹⁶ay nakusap nga nagáyus tu danum, se naurnung nga ummán ka nepadarupírip kitu dáya nga giyán na íli Adam nga adanni ka Zaretan. Ay tu danum ka amilod ay nagáyus nga nameyag kitu Natay nga Bebay. Ay díkod nagdal-dalen nala nga dumalákit datu tolay kitu adanni ka Jerico. ¹⁷Ay kane magdadalákit tin datu tolay, ay nagsisikád dala pikam datu pappádi nga sibbubúlig kitu Arko kitu túlad tu wángag panda kane nakalíwán ngámin nin datu tolay.

Datu sangapúlu se duwa nga batu

4 Ay kane nakadalákit ngámin nin datu tolay kitu wángag Jordan, ay nán ne APU ke Joshua: ²Mangpíli ka ka sangapúlu se duwa nga lalláki, isa ki káda tangámalan, ³ay se muda pangalàan ka aggisa da nga batu kiya giyán na nagsisikádan datu pappádi ki túlad na wángag. Ay se da nga alà dayán na batu kiya pagkampuwán nu nu gabi.” ⁴Ay díkod inayabán ne Joshua datu sangapúlu se duwa nga lalláki nga piníli na kadatu tangámalan na Israel, ⁵ay se na nán kaggída, “Mawe kayu kitu

túlad natu wángag Jordan kitu àràng tu Arko ne APU nga Dios nu. Ay se kayu wa mangalà ka aggisa kayu nga batu, isa nga batu ki káda tangámalán na Israel. ⁶ Usaran nu dayán na batu nga mangwa ka panamdammán nu ki nakas-kasdáaw nga kinuwa ne APU. Ay nu isa ngalgaw nu saludsúdan daya annánà nu nu taanna, tura atán dedi nga batu, ⁷ ay kagiyan nu kaggída nga nakusap nagáyus ya wángag Jordan kane nedalen ya Arko ne APU nga neunggán natu nekesurátan datu bil-bílin na. Ay dedi nga batu ya pakadamdammán peyang daya iIsrael kiya nakas-kasdáaw nga nàwa kídi.”

⁸ Ay díkod kinuwa kurug datu iIsrael tu pàwa ne Joshua kaggída. Nangalà datu sangapúlu se duwa nga lalláki ka aggisa da nga batu kitu túlad natu wángag Jordan, isa kiya káda tangámalán na Israel, ta ittu tun tu nebílin ne APU ke Joshua. Ay se da nippannán kitu pagkampuwán da se da nippáy da kitúni. ⁹ Ay nangippáy pe nge Joshua ka sangapúlu se duwa nga batu kitu túlad tu wángag Jordan, kitu giyán na nagsisikádan datu pappádi nga sibbubúlig kitu Arko nga neunggán natu nekesurátan datu bil-bílin. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay atán kam kitúni datun na batu.

¹⁰ Ay nagsisikád dala datu pappádi kitu túlad tu wángag Jordan panda kitu nekabalin ngámin datu nebílin ne APU ke Joshua nga kuwaan datu tolay. Ay nàwa ngámin datun na nebílin tu Moses ke Joshua nga kuwaan na. Ay se yala nabur-burung nga dummalákit datu tolay. ¹¹ Ay kane makadalákit da ngámin nin, ay gumàdáng pe ngin datu pappádi nga sibbubúlig kitu Arko ne APU, se da manin maginunna kadatu tolay. ¹² Ay datu tangámalán Ruben, se datu tangámalán Gad, se ya gudduwa nga tangámalán Manasse, ay sikkaarmas da nga naginunna kadatu iIsrael, ta ittu tun tu nebílin tu Moses nga kuwaan da. ¹³ Ay uwad 40,000 nga suldádu nga sikkaarmas nga dummalákit kitu tanáp Jerico kitu àràng ne APU nga nakasagána nga makigubát.

¹⁴ Kitun kam nga algaw, ay pinadayáwan ne APU nge Joshua kitu àràng datu ngámin iIsrael. Ay díkod nekansing da peyapeyang ngin ne Joshua, ummán kitu nangikansing da kitu Moses kitun.

¹⁵ Ay se yala nán manin ne APU ke Joshua, ¹⁶ “Ikagim kadaya pappádi nga magbúlig kiya Arko ne APU nga gumàdáng da pe yin.” ¹⁷ Ay díkod nán ne Joshua kaggída, “Gumàdáng kayu win.” ¹⁸ Ay kane makatàdáng

datu pappádi, ay dágus sala nga nagáyus kammin tu wángag Jordan se lummanab panda kitu tappáng manin.

¹⁹ Nakadalákit datu tolay kitu wángag Jordan kitu mekasangapúlu ngalgaw kitu munna nga búlán, ay se da nga nawe nagkampu ka Gilgal, kitu pane lattakán na panda na Jerico. ²⁰ Ay datu sangapúlu se duwa nga batu wa inaláan da ka wángag Jordan, ay pinaglalànù ne Joshua da ka Gilgal. ²¹ Ay se la nán ne Joshua kadatu iIsrael, “Nu umbet ya oras sa saludsúdan daya annánà nu nu taanna, tura atán dedi nga batu, ²² ay kagiyan nu kaggída nga dummalákit kídi daya iIsrael nga nagdal-dalen da ngala ki namaga nga lusà. ²³ Ata e APU nga Dios nu, ay pinagmaga na ya wángag Jordan panda kane makadalákit kayu ngámin, nga ummán kitu kinuwa na kitu Daggáng nga bebay kane dumalákit tada. ²⁴ Kinuwa ne APU dayán, ta senu mammuwán daya ngámin tolay kídi kalawagán nga mannakabalin ne APU, ay senu ikansing nu peyapeyang nge APU nga Dios nu.”

Tu nagkúgit datu lalláki ka Gilgal

5 Ay nadámag datu à-ári datu Amoreo ka padne sirbútán ka Jordan, se datu à-ári da ka Canaan nga adanni ka Bebay Mediterranean nga pinagmaga ne APU tu wángag Jordan panda kane makadalákit ngámin datu iIsrael. Ay tútu nagansing da tutu wala se tummalaw da kadatu iIsrael.

² Ay kitun na al-algaw ay nán ne APU ke Joshua, “Mangalà ka ka nakulnit ta batu se kuwaam ka iku ta kugítam daya ngámin lalláki nga iIsrael nga akkan pikam nakúgit.” ³ Ay díkod nangwa nge Joshua ka iku kadatu natadam nga batu, se na kinúgit datu lalláki nga iIsrael ka Gibeat-haaralot. ⁴ Ya gapu na nga masápul kugítan ngámin ne Joshua datu lalláki kaggída, ay natayán ngámin nin datu lalláki se datu maraggubát ta naggayát ka Egipto kitu kakowad da kitun ka ir-ir-er. ⁵ Ay ngámin datu naggayát ka Egipto, ay nakúgit da ngámin, ngamay áwan ya nakúgit kadatu neanà kitu kakowad da nga magdal-dalen ka ir-ir-er. ⁶ Ata appát púlu dagun datu iIsrael nga nagdal-dalen ka ir-ir-er. Ay datu lalláki nga annung da magsuldádu win na naggayát ka Egipto, ay nagkakátay da kane akkan da kinur-kurug ge APU. Ay tútu nesipata ne APU nga akkan da

---

5:3 Bantay nga pinagkugítan.

makappan kitu lusà a nadam-ag tutu wala nga nekari na nga idde kadatu apuapu da. ⁷Túya datu annánà da nga ittu datu kasukát da, ay ittu datu kinúgit ne Joshua, ta ittu datu akkan pikam nakúgit.

⁸Ay kane makúgit ngámin ne Joshua datu lalláki, ay nag-agyán da ngala pikam kadatu kampu da, panda kane mappiyánan datu kúgit da. ⁹Ay nán ne APU kitu Joshua, “Manggayát kídi nga algaw, ay nippà ku win ya keap-appattán nu nga naas-asassu ka Egipto.” Ay ittu ya gapu na nga nepangágan tun na giyán ka Gilgal, ay ittu pikam ya ngágan na panda kadedi nga al-algaw.

Tu nangsilibrár da ka Gilgal kitu Piyasta na Naglátaw

¹⁰Ay kitu nagkampu datu iIsrael ka Gilgal, ay sinilibráran da tu Piyasta na Naglátaw kane gabi kitu mekasangapúlu se appát ngalgaw natu búlán kitu tanáp ka Jerico. ¹¹Ay kitu láwa natun mismu nga algaw, ay nangán da ka sinápay nga áwan pamalvád, se inigúbán nga gayát kitu naápit da kitúni nga lusà. ¹²Ay kitu sumarunu nga algaw panda kitu nangán da kitu gayát kitu ápit da kitu lusà, ay nakusap pe yin na metánagán tu akakkanan da nga mána. Nanggayát kitun, ay áwan tu mána nga dáti ya kan-kanan da. Maggayát kadatu mul-múla da kitu lusà ka Canaan tu kinna-kinnán da kitun na dagun.

Nge Joshua se tu suldádu ne APU

¹³Isa ngalgaw kane atán ne Joshua kitu giyán na adanni ka Jerico, ay pagkilát na ngala ya isa nga laláki nga sikkiikkam ka ampiláng nga magsisíkáad kitu pane àráng na. Ay tútu inadanniyán ne Joshua se na sinaludsud kaggína, “Pane ka kadakami, onu kadaya kalínga mi?” ¹⁴“Akkan,” nán natu laláki nga nesungbát. “Iyà ya kapitán daya suldádu ne APU, ay atán nà kídi.” Nagukkab nge Joshua nga magdáyaw kaggína se na nán, “Apu, nágan na ya ipàwa mu kiyà nga asassu mu?” ¹⁵Ay nán tu kapitán datu suldádu ne APU, “Sàtagan mu ya ismágel mu ta magsisíkáad ka ki napatag ga lusà.” Díkod sinàtág kurug ne Joshua tu ismágel na.

Tu nekarba na Jerico

6 Pinasuwalán da tu ruwáŋan natu íli Jerico gapu ki aggansing da kadatu iIsrael. Awan makalnà, ay áwan pe makalawán kitu íli. ²Ay nán ne APU kitu Joshua, “Pasákup ku kadakayu ya Jerico, se ya ári na, se daya suldádu na. ³Mangliput kayu se daya suldádu kiya íli ka mamissán ki káda algaw. Kuwaan nu idi kiya annam ngalgaw. ⁴Kadakayu mangliput, ay maginunna kiya Arko ne APU daya pittu wa pappádi nga nakatarumpeta. Ay kiya mekapittu ngalgaw, ay mamin-pittu kayu wa mangliput kiya íli, ay itanggoyob pe datu pappádi datu tarumpeta da. ⁵Ay nu magína nu nga metanggoyob bin ka mabayág daya tarumpeta da, ay makasáraw ka naggat tutu wala daya ngámin tolay. Ay se la nga marba ya darupírip pa abut na íli, ay se kayu wala dumarup ngámin na lumná kiya íli.” ⁶Díkod e Joshua nga an-anà tu Nun, ay inayabán na datu pappádi se na nán kaggída, “Bulígán nu ya Arko ne APU, ay se nu la paginunnaan kadakayu daya pittu nga pappádi nga nataggisaán ka tarumpeta.” ⁷Ay se na ngala nán na namílin kadatu tolay, “Mawe kayu wa mangliput kiya íli. Daya suldádu, ay magpane da kitu àráng datu pappádi nga magin-inunna kitu Arko ne APU.

⁸Ay kane mabalin bílínan ne Joshua datu tolay, ay nagin-inunna nga nanalen datu pittu nga pappádi nga nataggisaán ka tarumpeta. Nagpanin-àráng da kitu Arko ne APU. Netanggoyob da datu tarumpeta da kaggída magdal-dalen. ⁹Ay datu suldádu, ay atán da kitu àráng datu pappádi nga magtar-tarumpeta. Ay kitu panin likud tu Arko, ay atán datu duddúma nga suldádu. Metanggoyob peyang datu tarumpeta. ¹⁰Binílin ne Joshua datu tolay nga akkan da makasáraw se akkan da magun-úni panda kitu angngagi na kaggída nga makasáraw da. ¹¹Ay tútu pinabulígán ne Joshua tu Arko ne APU, se da nga neliput ta mamissán kitu darupírip pa abut natu íli. Se da ngala nagulli kammin kitu kampu da kane gabi.

¹²Ay kane láwa na, ay gummabi nga ginumniya nge Joshua. Binulígán manin datu pappádi tu Arko ne APU. ¹³Ay datu pittu nga pappádi nga magik-ikkam ka tarumpeta, ay atán da kitu àráng tu Arko ne APU nga magtar-tarumpeta. Datu suldádu, ay napunna da nga magdal-dalen kitu àráng datu pappádi nga magik-ikkam kadatu tarumpeta, ay áwan da sipang nga magtarumpeta. ¹⁴Ay kitu mekàduwa nga algaw, ay nangliput

da manin kitu íli ka namissán se dala nagulli kammin kitu kampu da. Annam ngalgaw nga ummán kiyán tu kinuwa da.

¹⁵ Ay kitu mekapittu ngalgaw, kane danní láwa, ay ginumniya da se da namin-pittu nga liniput tu íli. Ay kitun nala nga algaw tu namin-pittuwán da nga liniput tu íli. ¹⁶ Ay kitu mekapittu nga angliput da, kane itanggoyob datu pappádi datu tarumpeta da, ay nán ne Joshua kadatu toláy, “Makasáraw kayu, ta nidde ne APU ya íli kadakayu! ¹⁷ Ya íli se daya ngámin na atán kiya unag na, ay masápul nga madadál ngámin ka bátug dátun ke APU. Tittu de Rahab nga púta se ngámin daya atán ki balay na ya mabiyág, ta nesirù na datu nebon tada nga ispiya. ¹⁸ Ngamay dakayu, akkan kayu mangalà oray inna kadaya masápul nga madadál. Ay nu mangalà kayu ka oray nágan na kadayán, ay mapánis kayu, ay ilbet nu pe kiya kampu ya riribù se pakadadàlán tada ngámin na ísrael. ¹⁹ Ngamay ngámin na pinaláta nga pirà, balitù, bága, onu kasíru, ay kuw-kuwa ne APU dayán. Masápul nga mippáy dayán kiya aggurnúngán kadaya kuw-kuwa ne APU. ²⁰ Ay netanggoyob datu pappádi datu tarumpeta da. Ay kane nagina datu toláy tu tanggoyob, ay nakasáraw da ka naggat tutu wala, ay narba ngala pe yin tu darupírip pa abut natu íli. Ay dummarup ngámin datu suldádu kitu unag tu íli se da nga sinákup pin. ²¹ Ay se da pinatayán ngámin datu atán kitu íli, lalláki se babbay, annánà se lálákay. Pinatayán da ngámin pe datu báka, karneru, se datu asnu.

²² Ay se la nán ne Joshua kadatu duwa nga lalláki nga nebon na nga nagispiya, “Mawe kayu kiya balay ne Rahab, se nu palawanan daya ngámin na atán kitúni, ta ittu tu nekari nu kaggína. ²³ Ay díkod nawe datu duwa nga ispiya, se da nelawán de Rahab, se tu ama na, se ina na, se datu wawwági na, se datu duddúma pikam nga akkobung na, se datu asassu da, se da nippán ngámin da kitu isa nga giyán kitu lasi natu kampu da. ²⁴ Ay se da ngala sinidug tu íli se datu ngámin na atán kitúni, malaksid kadatu aruminta nga nàwa ka balitù, silber, se bága se kasíru. Ay inalàán da datun, se da nga nippannán kitu aggurnúngán kadatu kuw-kuwa ne APU. ²⁵ May nelísi ne Joshua nge Rahab nga púta se ngámin na induan na, ta nesirù na datu duwa nga ispiya nga nebon na ka Jerico kitun. Ay panda kadedi nga algaw, ay mag-agyán pikam datu gakagaka ne Rahab ka ísrael.

²⁶ Ay kitun na tiyampu, ay nagsipata nge Joshua nga nán na,
“Panísan ne APU ya toláy

ya mamolit kídi ya íli Jerico!
 Matay ya manákam ma laláki nga an-anà naya tolay ya
 mangippáy ki pundasiyon na;
 matay pe ya laláki nga udiyán na an-anà naya mangippáy
 kiya ruwáangan na!”

²⁷ Binul-bulun peyang ne APU nge Joshua. Ay nepadámag ki ngámin na íli ya mepanggap kaggína.

Tu básul ne Acan

7 Ngamay akkan kinurug datu iIsrael tu bílin kaggída nga áwan ya mangalà ka oray inna kadatu mepakin-kuwa ke APU. E Acan nga an-anà ne Carmi nga an-anà Zabdi nga an-anà ne Zera nga isa kadatu tangámalán tu Juda, ay nangalà kadatu mepakin-kuwa ke APU. Ay tútu nalúsaw tutu wala nge APU kaggída nga iIsrael.

² Manggayát ka Jerico, nangibon ne Joshua kadatu lalláki nga mawe ka Ai, isa nga íli ka pane lattakán na Betel nga adanni ka Bet-aven, nga magispiya kitu íli kitúni. Ay díkod nawe datu lalláki nga magispiya ka Ai. ³ Ay kane magulli da, ay nán da ke Joshua, “Akan masápul mawe ngámin daya tolay nga rumaut kitúni. Annung na ya duwa onu tallu ríbu ya mawe rumaut, ta bittè datu tolay kitúni. Akan masápul mawe ngámin daya suldádu nga makigubát kitúni.” ⁴ Ay díkod moli tallu ríbu ngala tu nawe kadatu suldádu na iIsrael, may pinàpur datu tolay ka Ai da. ⁵ Ay díkod impal datu tolay ka Ai da nanggayát kitu ruwáangan natu íli da panda ka Shebarim. Tallu púlu se annam tu pinatay da kitu dadagután kitu bantay. Ay tutu nagansing tutu wala se tummalaw datu iIsrael.

⁶ Ay nagpanakit de Joshua se datu ap-apu na Israel. Pinìsi da datu bad-bádu da, se da tap-tapúrán ka tápù datu úlu da se da naglakab kitu lusà kitu àràng tu Arko ne APU panda ki gidám. ⁷ Ay se yala nán ne Joshua, “O, Apu nga DIOS, taanna nga nippan nakami pikam mala kídi panidmáng na Jordan nu ipapatay nakami yala kadaya Amoreo? Napì-piya lugud dala kuma nu nag-agyán kami yala ka dammáng. ⁸ Ay nágan na makagì kídi na ngin, O Apu, ta netagtágan daya iIsrael daya kalínga da? ⁹ Ay nu madámag daya iCanaan se daya ngámin nga tolay kiya íli, ay limútan dakami se dakami patayán ngámin; ay áwaáwan kami pe yin kídi

---

7:5 Ya sarut na Shebarim, ay aggaláan da ka batu.

ya kalawagán. Nágan na lugud ya kuwaan mu, APU, ta senu migdù mu ya napatag ga ngágan mu?”

¹⁰ Ay tútu nán ne APU ke Joshua, “Taanna, tura ka maglalákab kiyán? Bumángun ka! ¹¹ Nagbásul daya iIsrael! Akkan da kinurug tu nagtuturatuwán tada. Nangalà da kadaya nekari nga mepakin-kuwa Kiyà. Akkan da ngala nagtákaw, nu di nagbusid da pe, se da neamung kadaya kuw-kuwa da daya inalàan da. ¹² Ittu yán ya gapu na nga akkan naábà daya iIsrael daya kalínga da. Nanagtág da nga nagtálaw, áta pannakatay ya kapanísán da. Bay-bay-án takayun, malaksid dala nu dadàlan nu daya inalà nu nga mepakin-kuwa kuma Kiyà. ¹³ Bumángun ka, se mu nán kadaya tolay, “Dalusán nu daya baggi nu pára kaláwa ta ittu idi ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael, ‘Atán kadakayu nga iIsrael daya duddúma nga mepakin-kuwa kuma Kiyà. Akkan nu maábà daya kalínga nu nu akkan nu ippà dayán kadakayu. ¹⁴ Túya nu pagmakát, ay umbet kayu ngámin na tangámalán. Ay magpanin àráng ya tangámalán nga mapíli ne APU. Ay magpanin àráng ya magkakabagiyán na pamilya nga piliyan ne APU. Ay magpanin àráng daya káda maggaakobung nga piliyan ne APU. ¹⁵ Ay ya tolay ya mapíli nga ittu ya giyán daya mepakin-kuwa kuma Kiyà, ay masidug, meráman daya pamilya na se ngámin na sannikuwa na. Yán, ay gapu ta sinuwáy naya turátu ne APU, se gapu kiya nadakè tutu wala nga kinuwa na kídi Israel.”

¹⁶ Ay kane pagmakát, ay gummabi ye Joshua nga namalbet kadatu ngámin na Israel, sigun kitu tangámalán da. Ay nabúnut tu tangámalán na Juda. ¹⁷ Ay díkod umadanni datu pútupútut na tangámalán na Juda, se na nabúnut tu kabagiyán ne Zera. Pinalbet na datu induan ne Zera, ay nabúnut tu pamilya ne Zabdi. ¹⁸ Ay tinaggisa ne Zabdi nga nilbet datu akkobung na, ay nabúnut nge Acan nga an-anà ne Carmi nga, an-anà ne Zabdi, nga an-anà ne Zera nga gayát ka tangámalán na Juda. ¹⁹ Ay díkod nán ne Joshua ke Acan, “Isipatám ke APU nga Dios daya iIsrael nga kagiyam ya kurug nga magpuudnu kaggína. Ikagim kiyà, nágan kinuwa mu? Akkan ka magtuláyaw kiyà.” ²⁰ Ay tútu sinungbátan ne Acan ne Joshua nga nán na, “Kurug nga iyà ya nagbásul ke APU nga Dios na Israel. Tu idi tu kinuwa ku: ²¹ Atán da nesirù ku kadatu inalàan tada; atán napiya nga bádu nga gayát ka Shinar, se nasurù walu kílu nga silber, se

---

7:13 Ya piyán na kagiyam kídi, ay kuwaan da tu nepagangay kaggída nga panagdalus.

7:21 Babilonia kam idi nga íli.

tangabgi nga balitù nga nasurù duwa kílú ya dammat na. Nekubkob kuda kiya unag na báwi ku. Atán tu silber kitu taggad da.”

²² Ay díkod nangibon ne Joshua kadatu lalláki nga mawe kitu báwi ne Acan. Nanagtág da nga nawe, ay nasmà da tu nekubkobán na; atán tu silber kitu taggad pà nang. ²³ Nelawán da datun kitu báwi se da ngala nippan kitu giyán ne Joshua se datu ngámin na iIsrael, se da kinappiya nga nippáy kitu àráng ne APU. ²⁴ Inalà ne Joshua se datu ngámin na iIsrael nge Acan, meráman tu silber, tu bádu, se tu tangabgi nga balitù nga nesirù na. Inalà da datu annánà na, datu báka, karneru, asnu se ngámin datu kuw-kuwa na, se da nippan da kitu tanáp ka Acor. ²⁵ Ay nán ne Joshua ke Acan, “Tura nakami neràráas ki riribù? Kídi nga algaw, ay iddán naka pe yin ne APU ka riribù mu.” Ay tinùtoán datu ngámin tolay nge Acan se datu akkobung na panda kitu nekatay da, se da sinidug da meráman datu ngámin na kuw-kuwa da. ²⁶ Ay se da ngala binumbúnán ka adu tutu wala nga batu tu baggi ne Acan. Ay tútu nippà in tu rungat ne APU. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay atán pikam kitúni ya nadugsù nga batu. Ittu ya gapu na nga nepangágan da tuni nga giyán ka Tanáp Acor.

Ya nakaábà se nakadadál na Ai

8 Ay se yala nán ne APU ke Joshua, “Akkan ka magansing onu malídug. Alà mu daya ngámin na suldádu, se kayu mawe rumaut ka Ai, ta iddè kadakayu ya ári kitúni, se daya tolay na, meráman ngámin ya íli na se lusà na. ² Kuwaam ka Ai se kiya ári na tu ummán kitu kinuwám kitun ka Jerico se tu ári na. May kídi, ay annung nu alà ka kuw-kuwa nu daya maarisamsam nu wa sanikuwa da, se daya an-animál da. Itanab nuda kiya likud na íli.”

³ Ay díkod nagsagána de Joshua se datu ngámin nga suldádu na nga mawe mangraut ka Ai. Nangpíli ka 30,000 kadaya kalaingán nga makigub-gubát, se na pinapan da kane gabi. ⁴ Binílin nada nga nán na, “Magsirù kayu kitu likud natu íli, may akkan kayu umadayyu pà nang. Masápul nakasagána kayu wa mangraut. ⁵ Ay se kami yala nga umadanni se daya suldádu nga kumíwid kiyà kiya dadnuwángan na íli. Ay nu maglalawán da nga mangpal kadakami, ay magtálaw kami nga ummán kitu kinuwa nu kitun. ⁶ Ay díkod nu aplan dakami yin, ay iadayyu mida

---

7:24 Ya sarut na Acor, ay riribù.

kiya íli. Ata dálin da nu itagtágan mida nga ummán kitu nàwaán nu kitun. ⁷ Ay se kayu la nga lumawán pe yin kiya nagsiruán nu, se nu ngala sakúpan ya íli, áta idde ne APU nga Dios nu ya íli kadakayu. ⁸ Ay díkod nu nasákup nu win ya íli, ay sídúgan nu, ta ittu ya nebílin ne APU. Ay ittu pe yán ya bílin ku kadakayu.” ⁹ Ay se yala pinapan ne Joshua da kitu pagsiruán da kitu amin-likud natu íli nga nagbátán na Ai se ka Betel, kitu pane lattakán ka Ai. Ay kitun na gabi, ay nag-agyán nala nge Joshua kitu kampu da, kabulun na datu tolay.

¹⁰ Ay kane láwa na, ay gummabi nga ginumniya nge Joshua, se na inurnung datu suldádu na, se datu ap-apu na Israel, se nada neapu nga mawe ka Ai. ¹¹ Nebulun kaggína datu ngámin na suldádu, se da nawe kitu adanni ka Ai. Nagkampu da kitu pane dáya. Ay atán tanáp kitu nagbátán da se tu íli Ai. ¹² Ay se yala nga nangayáb nge Joshua ka limma ríbu nga suldádu, se na pinagsirù da kitu padne lattakán tu íli, kitu nagbátán na Ai se Betel. ¹³ Ay díkod ummán kídi tu urnás datu suldádu: ya kaduwán kadatu suldádu, ay nagkampu da kitu pane dáya tu íli, ay magsir-sirù datu duddúma kitu padne sirbútán kitu íli. Ngamay nag-agyán ne Joshua kitu kampu da kitu tanáp kitu gabi. ¹⁴ Ay kane masingan natu ári ka Ai datu iIsrael kitu dammáng natu tanáp, ay nagkirut da lumawán se datu suldádu na kane pag-pagmakát, ta mawe da gubatan datu iIsrael kitu tanáp nga am-amawan ya tanáp Jordan. Ngamay akkan da am-ammu nga atán datu suldádu ne Joshua nga magsir-sirù ka padne lattakán na likud tu íli. ¹⁵ Ay nagpì-tagtág de Joshua se datu suldádu na nga nagpeyag ka ir-ir-er ta naábà da kanu mà in. ¹⁶ Kirrawán da ngámin datu lalláki kitu íli nga mangpal kade Joshua. May kaggída nga magappal, ay umadayyu da kitu íli. ¹⁷ Impal ngámin datu lalláki kitu íli Ai se Betel datu iIsrael. Awan nala nabansi kaggída kitu íli. Binay-án da nga sillulukát tu ruwángan natu íli.

¹⁸ Ay se yala nán ne APU ke Joshua, “Ipaturung mu ya say-áng mu ka Ai. Iddè kikaw ya íli. Ay díkod nepaturung ne Joshua tu say-áng na kitu íli Ai. ¹⁹ Ay kane metáyag na tu íma na, ay dágus sala nga nagtatagtág datu magsir-sirù nga suldádu na, se da linumnà kitu íli. Sinákup da nga dágus, se da ngala sinìdug. ²⁰ Ay kane maglingay datu lalláki nga gayát ka Ai, ay nasingan da nga magat-atù in tu íli da. Ay áwan da nga kapannán nin, áta datu iIsrael nga aplan da nga nanagtág kitu ir-ir-er, ay nagbaliwagán dada

ngin. ²¹ Ay kane masingan de Joshua se datu suldádu na nga nasákup datu kabbulun da ngin tu íli, se masì-sìdug pe yin, ay nagbaliwág da se dala pinatayán datu lalláki nga iAi. ²² Ay dummarup pe datu suldádu nga linumnà kitu íli. Díkod napalebután kadatu iIsrael datu nangpal kade Joshua. Rinápun datu iIsrael da, ay áwan nala oray isa tu nabiyág onu nakalísi kaggída. ²³ Ngamay tu ári da ay tiniliw da, se dala nippan ka giyán ne Joshua.

²⁴ Ay kane mabalin patayan datu suldádu na Israel datu ngámin na kalínga da kitu ir-ir-er nga nakasimatán da kaggída, ay nagulli da ka Ai, se da pinatayán ngámin datu nabansi kitu íli. ²⁵⁻²⁶ Ay sippapaturung ngala tu say-áng ne Joshua ka Ai panda kane mapatay da ngámin datu atán kitu íli. Ay kitun na algaw, nasurù 12,000 tu pinatayán da nga tolay ka Ai, lalláki se babay. ²⁷ Tittu datu animál se datu sanikuwa nga naarisamsam da kitu íli datu inalàán datu iIsrael, ta ittu tu nán ne APU ke Joshua. ²⁸ Ay díkod sinìdug de Joshua tu íli Ai, ay nadadál tutu wala. Ittu na kam panda kadedi nga al-algaw. ²⁹ Ay se da nebísin tu ári ka Ai ki káyu, se da binay-bay-án nga nebibísin panda kane gidám. Ay kane masirbut tu mata ngin, ay inalà da tu baggi na, se da nippáy kitu lalangkán kitu íli. Ay se da dinarúnán ka adu tutu wala nga batu. Atán pikam panda kadedi nga al-algaw tu nabuntun na batu.

Nebása ya lintag kadatu tolay ka bantay Ebal

³⁰ Ay se la nga nangipasíkad nge Joshua ka altár ka bantay Ebal pára ke APU nga Dios na Israel. ³¹ Sinúrut da tu nebílin tu Moses kitun na bobonan ne APU kadatu iIsrael, nga nesúrat kiya libru nga nekesurátan datu lin-lintag tu Moses nga nán na: “Ya altár nga kuwaan nu, ay màwa kadaya batu wa akkan nàlután, se áwan aruminta nga kasíru wa nausár kadaya batu.” Ittu tu agdatúnán da kadatu masìdug ga dátun ke APU, se datu dátun na akikappiya. ³² Ay kitúni, kitu àráng ngámin datu iIsrael, ay kinupiya ne Joshua kadatu batu kitu altár tu lintag ga nesúrat tu Moses. ³³ Ay kane mabalin yán, ay nagsíkad datu ngámin na iIsrael, datu umíli se datu agtangeli, se datu pangmanàman da, datu ù-upisiyál da, datu guwes da, kitu nagpíngit kitu Arko ne APU, umàráng da kadatu pappádi nga Levita nga nagbúlig kitu Arko. Ya gudduwa kadatu tolay, ay naglikud da kitu Bantay Gerizim, se tu gudduwa kaggída, ay naglikud da

kitu Bantay Ebal. Tu idi tu nebílin kitun tu Moses nga bobonan ne APU nga kuwaan da nu bindisiyonán da daya tolay. ³⁴Ay se la nga nebása ne Joshua datu lin-lintag, meráman datu mepanggap kadatu pagkallà, se datu kapanísán da, ta ittu datu nesúrát kitu libru na lintag. ³⁵Nebása ngámin ne Joshua kadatu ngámin na iIsrael, meráman datu babbay se datu annánà, se datu agtangeli nga mepagyán kaggída, datu bil-bílin tu Moses; nebása na ngámin, áwan na nga linàtaw nga di nebása.

Sinábag datu iGibeon datu iIsrael

9 Tu nangngábà datu iIsrael, ay nepadámag kadatu ngámin na giy-giyán ka ban-bantay se tan-tanáp kitu ígid bebay Mediterranean panda ka dáya Lebanon. Nagina pe datu à-ári datu Heteo, Amoreo, Cananeo, Perezao, Hiveo, se datu Jebuseo. ²Ay tútu naggagaddù da ngámin na manggubát kade Joshua se datu iIsrael.

³May kane nadámag datu iGibeon tu kinuwa de Joshua ka Jerico se ka Ai, ⁴ay naglam-lammat da ka pamàyanán da nga pangalílaw da kade Joshua. Nagpiduman da nga naggayát da ka adayyu nga giyán. Nangalà da ka dadadadán na langgusti nga ittu nagippayán da kadatu masap-sápul da, se dadadadán na lálát ta aggippayán ka básì nga napì-pisi yin se nadagi-daget. ⁵Nagsandál da pe ka dadadadán, se nagbádu da pe ka rugrugà. Nagbálun da pe ka nakulnit se nakúláb bin na sinápay. ⁶Ay se da ngala nawe ka giyán de Joshua kitu nagkampuwán da ka Gilgal, se da nán kaggína se datu iIsrael, “Naggayát kami ki adayyu nga íli, ay piyán mi ya makiturátu kadakayu.” ⁷May nán datu iIsrael kadatu Hiveo, “Paanna ya akammu mi nga akkan kayu gayát kadaya giyán kiya lib-lebut tala? Ta nu mapakuna, ay maddi kami makiturátu kadakayu. ⁸May nán da ke Joshua, “Nakasagána kami nga magsirbi kadakayu.” Ay tútu nán ne Joshua kaggída, “Íinna kayu ta? Se ka wàna ya naggay-gayatán nu?” ⁹Ay nán da nga nesungbát, “Apu, naggayát kami ka adayyu pà nang nga íli. Inumbet kami, ta nadámag mi ya mepanggap ke APU nga Dios nu. Nadámag mi pe ngámin ya mepanggap kadatu kinuw-kuwa na ka Egipto. ¹⁰Nadámag mi pe tu kinuwa na kadatu duwa nga ári datu Amoreo ka pane lattakán na wángag Jordan, se ke Sihon nga ári ka Hesbon, se ke Og nga ári ka Bashan nga nagyán ka Ashtarot. ¹¹Ay túya nebon dakami datu ap-apu mi se datu ngámin nga keliyán mi nga mangisagána kami ka bálun mi nga

mawe kίδi, nga makiamomán kadakayu. Nebílin da nga nakasagána kami nga magsirbi kadakayu, ay túya makiturátu kami kadakayu. ¹²Ye, sinnan nu kod daya bálun mi nga sinápáy. Ay kitu nagrabbuwát mi nga umbet kanedi nga makipagsingan kadakayu, ay napásu da pikam. May kίδi yin, ay nakulnit se nakúláb da ngin. ¹³Ay dedi nga lálát ta aggipayán ka básí, ay bar-baru da pikam kitun. Ay kίδi napì-pìsi da ngin. Sinnan nu kod daya bad-bádu se ismágel mi. Nagdadán da ngin ki bayág mi nga nagdal-dalen.”

¹⁴Ay tútu rinamanán datu iIsrael datu bálun da, may akkan da nagsaludsud ke APU. ¹⁵Ay nakiturátu kurug nge Joshua kaggída, nga akkan nada an-anuwan onu patayan. Ay nagsipata datu ap-apu ka Israel kίδi nga nagtuturatuwán da.

¹⁶Ay kane malpás ya tallu ngalgaw panda kitu nagtuturátu da, ay nammuwán datu iIsrael nga ad-adanni kam gáyám kitu giyán da tu pag-agyanán datun na tolay. ¹⁷Ay díkod nagrabbuwát datu iIsrael nga mawe kadatu il-íli da. Ay kane mekàlu ngalgaw, ay nakadatang da kadatu il-íli datun na tolay. Ay Gibeon, Kefira, Beerot se Kiriát-Jearim datu il-íli da. ¹⁸Ngamay akkan rinaut datu iIsrael da, áta sinipataán datu ap-apu da ki ngágan ne APU nga Dios na Israel, tu nagtuturatuwán da. Ay tútu nagrírí datu tolay kadatu ap-apu. ¹⁹Ngamay nán datu ap-apu nga nesungbát kadatu tolay, “Akkan tada mabalin nga an-anuwan da, ta nagsipata kami kiya ngágan ne APU nga Dios na Israel, se nakiturátu kami yin kaggída nga akkan tada an-anuwan da. ²⁰Ay ummán kίδi lugud ya kuwaan tada. Akkan tada patayan da, ta senu akkan tada mapánis, ta sinipataán tada tu turátu tada kaggída. ²¹Túya akkan tada patayan da.” Ay tútu pinagbalin dada ka pára káyú da se pára sàdu da kadatu ngámin umíli. Tu yán tu nán datu ap-apu da.

²²Pinaayabán ne Joshua datu tolay, ay se na nán kaggída, “Taanna, tura dakami nagbus-busidán? Nán nu nga naggayát kayu ka adayyu nga íli, ay adanni mà ala gáyám ya babalay nu? ²³Gapu kiya kinuwa nu, ay panísan nakayu ne Dios. Manggayát kίδi, ay maassu kayu peyapeyang nga pára káyú se pára sàdu kiya balay naya Dios ku.” ²⁴Ay nán da nga nesungbát ke Joshua, “Kinuwa mi ya ummán kiyán, ápu, ta nammuwán mi nga kurug nga binílin ne APU nga Dios nu nge Moses nga bobonan na nga idde na kadakayu ya ngámin na lusà, se patayan nu ngámin daya mag-agyán kadayán. Ay tútu nagansing kami tutu wala kadakayu. Túyán

ya gapu na nga kinuwa mi ya ummán kiyán. ²⁵ Ay kídi ta atán kami yin kiya turáy mu, ay kuwaan mu wala kadakami ya ammun nga napiya se rumbang.” ²⁶ Ay tútu nigdù ne Joshua da. Akkan na nepalúbus nga patayan datu iIsrael da. ²⁷ Ngamay pinagbalin nada ka asassu nga pára káyu se pára sàdu datu iIsrael se pára kitu altár ne APU. Ay panda kadedi nga algaw, ay ittu kam yán ya ubra da ki oray ka wàna nga giyán na piliyan ne APU nga pagday-dayáwan datu tolay kaggína.

Tu nakaábà datu Amoreo

10 Ay nadámag ne Adoni-zedec nga ári ka Jerusalem nga sinákup se dinadál ne Joshua ya Ai, se na pinatay tu ári kitúni. Nadámag na pe yin tu kinuwa na ka Jerico se kitu ári kitúni. Nadámag na pikam pe nga nakikappiya datu iGibeon kadatu iIsrael se mepag-agyán da ngin kaggída. ² Ay tútu napalótán tutu wala tu ansing datu tolay ka Jerusalem, áta abay ya íli Gibeon, nga ummán kadatu íli nga atán ya ári da, ay se nalawág may ya íli Ai, ay se narungat daya suldádu na. ³ Ay díkod makiseng nge Ari Adoni-zedec kade Hoham nga ári ka Hebron, Piram nga ári ka Jarmut, Jafia nga ári da ka Lakis se Debir nga ári da ka Eglon nga nán na kaggída, ⁴ “Umbet dà a sengán nga mangraut ka Gibeon, ta nakikappiya datu umlí kitúni kade Joshua se kadatu iIsrael.” ⁵ Ay díkod pinagamung datu limma nga ári datu Amoreo datu suldádu da. Ay se da nga linìmut ya Gibeon se dala nga rinaut.

⁶ Ay nepekagi datu iGibeon ke Joshua kitu kampu na ka Gilgal nga nán da, “Akkan nakami agpà bay-bay-án ápu! Magkaru ka agpà umbet, ta sengán nakami! Isalákan nakami! Ata naggagaddù ngámin daya à-ári daya Amoreo nga mag-agyán kadaya ban-bantay nga manggubát kadakami.” ⁷ Díkod nagtálaw ka Gilgal nge Joshua se datu suldádu na kabulun na datu kalaingán na suldádu na. ⁸ Ay nán ne APU ke Joshua, “Akkan ka nga magansing kaggída, ta ipaábà kuda kikaw. Awan oray isa kaggída ya makaábà kikaw. ⁹ Ay nagtangagabi nga nanalen de Joshua. Ay kane dumatang da ka Gibeon, ay kintatán da nga rinaut datu Amoreo. ¹⁰ Ay pinagriiddù ne APU datu Amoreo, ay tútu adu tutu wala datu pinatayán datu iIsrael kaggída ka Gibeon. Ay se da impal da nga nepàrù kitu tutùduwán ka Bet-horon. Netúluy da tu nagpatay kaggída panda ka panillod na Azeka se Makkeda. ¹¹ Ay kane itagtagán datu Amoreo datu suldádu na Israel kitu

dadagután ka Bet-horon, ay pinagudán ne APU ka dadakkal tutu wala nga ullalágu panda ka Azeka. Ay adu tutu wala tu natay nga Amoreo. Ad-adu datu natay kitu ullalágu may tu pinatay datu iIsrael ki ampiláng.

¹² Ay kitun na algaw nga nepaábà ne APU datu Amoreo kadatu iIsrael, ay nán ne Joshua ke APU kitu àráng ngámin datu iIsrael,

“Ikaw nga mata, akkan ka magal-alit ka bátug Gibeon;

ikaw nga búlán mag-agyán ka ngala ka bátug na tanáp Aijalon.”

¹³ Ay akkan kurug nagal-alit tu mata se búlán, panda kane marápun datu iIsrael datu ngámin nga kalínga da. Ay nesúrát idi nga nàwa kiya Libru ne Jashar, nga akkan kurug nagalit tu mata kitu nangalintutúgu na, ay se nagtangalgaw nga akkan nasirbut. ¹⁴ Awan pikam ya ummán kídì nga algaw kitun panda kídì, nga ginìna ne APU ya karárag na isa nga tolay. Nàwa yán, ta kurug ga e APU ya makigubát pára kadatu iIsrael.

¹⁵ Ay se yala nagulli de Joshua se datu ngámin na suldádu na kitu kampu da ka Gilgal.

Tiniliw ne Joshua datu limma nga ári datu Amoreo

¹⁶ May nakatálaw datu limma nga ári datu Amoreo, se da nawe nagsirù kitu liyáng ka Makkeda. ¹⁷ May uwad nangikagi ke Joshua nga atán da nga magsirù datu limma nga ári kitu liyáng ka Makkeda. ¹⁸ Ay díkod nebílin ne Joshua nga nán na, “Mawe nu guldán ka abay nga batu tu lalangkán nату liyáng, se nu guwardiyaán, ta senu akkan makalawán datu ári. ¹⁹ Ngamay daya duddúma kadakayu, ay itul-túluy nu ya magappal kadaya kalínga nu. Darupan nuda ki panin likud. Akkan nu bay-án na makadatang da kadaya íli da. Ata pangabáan nakayu ne APU nga Dios nu.” ²⁰ Netul-túluy de Joshua se datu suldádu tu nagpatay kadatu kalínga da. Tagge da rapúnan da, may atán nga nakatálaw se nakalnà kadatu íli da nga naabut ka darupírip. ²¹ Ay se yala nagulli kammin datu suldádu ka giyán ne Joshua kitu kampu da ka Makkeda nga áwan napà-pàyanán. Panda kitun, ay áwan oray iinna nga tolay ki kalawagán ya maketurad nga mangagi ka nadakè kadatu iIsrael.

²² Ay se yala nán ne Joshua, “Ippà nu ya batu nga negulad kiya liyáng, ay se nu ilawán datu ári se nuda ilbet kiddi.” ²³ Ay díkod nelawán da datu ári ka Jerusalem, Hebron, Jarmut, Lakis se Eglon. ²⁴ Ay kane mippan datu à-ári kitu giyán ne Joshua, ay inayabán na ngámin datu lalláki ka Israel,

se na nán kadatu ap-apu datu suldádu nga kabulun na nga nakigubát, “Umbet kayu kiddi, ta dam-án nu ya búlau dedi nga ári.” Ay díkod ittu kurug tun tu kinuwa da. ²⁵ Ay se yala nán manin ne Joshua kaggída, “Akkan kayu nga magansing onu madusmaya. Magbílág se magturalad kayu, ta ummán kiyán ya kuwaan ne APU kadaya ngámin nga kalínga nu. ²⁶ Ay se yala pinatay ne Joshua datu ári, se na tinaggisa da nga nebísin kiya limma nga káyu, se na binay-bay-án da nga nebibísin panda kane gídám. ²⁷ Ay kane masirbut tu mata ngin, ay pinálà ne Joshua datu baggi da, se na nepeunggán da kitu liyáng kammin nga nagsiruán da, ay se na pinadarunán ka dadakkal nga batu tu lalangkán natu liyáng. Ay atán pikam kitúni dayán na batu panda kadedi nga al-algaw.

Sakúpan de Joshua datu duddúma pikam nga íli datu Amoreo

²⁸ Ay kitun kam ma algaw, ay nawe rinaut se sinákup ne Joshua ya Makkeda. Pinapatay na ngámin datu tolay kitu íli. Awan tutu wala ya nabansi kaggída. Ay kinuwa na pe kitu ári ka Makkeda tu kinuwa na kitu ári ka Jerico.

²⁹ Ay se da manin nawe de Joshua se datu ngámin na iIsrael nga rinaut ya Libna. ³⁰ Pinasákup ne APU tuni nga íli kadatu iIsrael. Pinatayán da ngámin datu tolay kitúni. Awan nala nga nabansi nga sibbiyág. Kinuwa ne Joshua kitu ári ka Libna tu kinuwa na kitun kitu ári ka Jerico.

³¹ Gayát ka Libna, nameyag de Joshua se datu ngámin na iIsrael ka Lakis. Linìmut da se da la nga rinaut pe. ³² Ay kane mekàduwa ngalgaw natu gubát, ay pinasákup ne APU ya Lakis kadatu iIsrael. Páda natu kinuwa da ka Libna, tu kinuwa da. Awan da tutu wala nga biniyág kadatu tolay. Pinatayán dada ngámin.

³³ Ay inumbet nge Horam nga ári ka Gezer se datu suldádu na, ta gaddúan da kuma datu iLakis, ngamay inábà pe de Joshua da. Awan da biniyág pe kaggída.

³⁴ Gayát ka Lakis, nawe de Joshua se datu ngámin na iIsrael ka Eglon. Linìmut da pe se dala rinaut. ³⁵ Sinákup da pe tu íli kitun kam nga algaw. Pinatayán da datu ngámin nga tolay kitúni, ummán kitu kinuwa da ka Lakis.

³⁶ Gayát ka Eglon, ay nawe de Joshua se datu ngámin na iIsrael nga rinaut tu íli Hebron. ³⁷ Sinákup da tu íli se rinápun da pe datu tolay kitúni,

ay se da pinatay tu ári da, se datu tolay nga mag-agyán kadatu duddúma pikam nga íli kitúni. Kinuwa ne Joshua kitúni tu kinuwa na ka Eglon. Awan na nebansi nga sibbiyág nga tolay.

³⁸ Ay kane mabalin yán, ay nagulli de Joshua se datu ngámin na iIsrael se da nawe rinaut ya Debir. ³⁹ Sinákup da ngámin datu il-íli ka Debir. Rinápun da pe datu ngámin iDebir, meráman tu ári da. Awan da nebansi nga sibbiyág. Kinuwa ne Joshua ka Debir se tu ári na, tu kinuwa na ka Hebron, Libna se kadatu à-ári da.

⁴⁰ Sinákup de Joshua tu ngámin nga lusà, meráman datu il-íli kadatu ban-bantay se tu Negeb, se datu ngámin íli kitu katanapán se datu íli kitu pátay da ban-bantay. Rinápun nada ngámingámin. Awan da nebansi nga sibbiyág, ta ittu tu bílin ne APU nga Dios da nga iIsrael. ⁴¹ Sinákup ne Joshua datu ngámin na il-íli manggayát ka Kades Barnea panda ka Gaza, se tu íli Goshen panda ka Gibeon. ⁴² Inábà ne Joshua dayán ngámin na à-ári se na sinákup ngámin datu íli nga pagturayán da ki namis-issán na nangliput na nga nangraut kadayán, áta e APU nga Dios da nga iIsrael tu nakigubát pára kaggída. ⁴³ Ay se da la nagulli de Joshua se datu ngámin na iIsrael kitu kampu da Gilgal.

Inábà ne Joshua de Jabin se datu kagdù na nga à-ári

11 Ay kane madámag ne Jabin nga ári ka Hasor tu nangábaábà datu iIsrael, ay nedámag na ke Jobab nga ári ka Madon, se datu ári ka Shimron se Acshaf, ² se kadatu à-ári kadatu giy-giyán kitu ban-bantay ka panidáya. Nedámag na pe kadatu ári ka tanáp Jordan kitu panillod na bebay Galilea, se kadatu à-ári kadatu il-íli kitu pungut datu ban-bantay, se tu ári kitu íli Dor ka pane sirbútán. ³ Nepedámag na pe kitu ári datu iCanaan nga atán kitu magdammáng kitu wángag Jordan, se kadatu à-ári datu Amoreo, Heteo, Perezee se datu Jebuseo, nga atán kadatu ban-bantay nga giyán, se kitu ári datu Hiveo nga mag-agyán kitu pungut tu Bantay Hermon ka Mizpa. ⁴ Ay naglalbet ngámin datun nga à-ári kabbulun da datu suldádu da. Adu da tutu wala. Ummán ki kaadu na ginat ki dappit bebay ya kaadu da. Ay adu tutu wala pe ya kabalyu da, se datu lúgán da nga pára ki gubát. ⁵ Ay pinaggaámung datu à-ári datu suldádu da nga manggubát kadatu iIsrael. Inumbet da ngámin na nagkampu kitu adanni kitu awweg Merom.

⁶ Ay nán ne APU ke Joshua, “Akkan ka nga magansing kaggída ta nu pagmakát, ki ummán kammin kídi nga ur-oras, ay iáwat kuda ngámin kadakayu nga iIsrael, ta senu patayán nuda. Ay se nu wala piláyan daya kabalyu da, se nu sidúgan daya takay da.” ⁷ Ay tútu nawe de Joshua se datu ngámin suldádu na nga kintatán dinarup datu kalínga da nga nagkampu kitu adanni kitu awweg Merom. ⁸ Pinangábà ne APU datu iIsrael. Impal dada panda kitu Abay nga Sidon, se ka Misrefot-maim, se panda kitu tanáp ka Mizpa ka pane lattakán. Akkan dada inungatán panda kane mapatay da ngámin da. ⁹ Kinuwa ne Joshua tu nebílin ne APU kaggína. Pinílay na pe datu kabalyu da se da sinidug datu takay da nga makigubát.

¹⁰ Ay se yala nagulli de Joshua, se da sinákup ya Hasor. Pinatay da tu ári kitúni, nga ittu tu ap-apu kitun datu ngámin na pagariyán. ¹¹ Pinatayán da ngámin datu tolay kitúni; áwan da tutu wala biniyág kaggída se da ngala sinidug tu íli. ¹² Sinákup ne Joshua datu ngámin na il-íli datun na à-ári, se rinápun da tutu wala datu tolay kitúni, meráman datu à-ári da. Kinuwa da tun, ta ittu tu nebílin tu Moses nga bobonan ne APU. ¹³ May áwan sinidug datu iIsrael kadatu íli nga atán kadatu ban-bantay. Tittu íli Hasor tu sinidug da. ¹⁴ Inalà datu iIsrael ka kuw-kuwa da datu ngámin na naarisamsam da, se datu an-animál da. Ngamay pinatayán da ngámin datu tolay; áwan da nebansi nga sibbiyág. ¹⁵ Kinuwa de Joshua tun, ta ittu tu bílin ne APU kitu Moses nga bobonan na, nga ittu pe tu nebílin tu Moses ke Joshua. Tinungpál kurug ne Joshua ngámin datu nebílin ne APU kitu Moses kitun.

Datu il-íli nga sinákup ne Joshua

¹⁶ Ay sinákup de Joshua ngámin datu il-íli kadatu ban-bantay se datu íli kitu pungut da ban-bantay, se ngámin Negeb, se ngámin na lusà ka Goshen, se datu tanáp ka Jordan, se datu il-íli kadatu ban-bantay se datu íli ka tanáp na Israel. ¹⁷ Ay dumatang tu sinákup na nga lusà ka Bantay Halak nga magpatùdu ka Seir kitu panillod panda ka Baal-gad ka pane dáya kitu tanáp na Lebanon, kitu pungut na bantay Hermon. Pinatay ngámin de Joshua datu à-ári kadatun nga il-íli. ¹⁸ Nabayág de Joshua nga nakigub-gubát kadatun na à-ári. ¹⁹ Awan nala nga íli ya nakikappiya kadatu iIsrael, malaksid ya Gibeon nga giyán datu Hivo. Inábà da ngámin nin datu duddúma ki gubát. ²⁰ Ata e APU ya namagsúkir kaggída, ta senu

gubatan da daya iIsrael, ta senu akkan da kalakkán da nu di da rapúnan da tutu wala ngámin. Ta ittu yán tu nebílin ne APU kitu Moses.

²¹ Ay kitun kam nga tiyampu, ay rinaut de Joshua datu dadakkal nga tolay nga nepangágan da ka Anakim. Mag-agyán dayán kadatu il-íli kadatu ban-bantay ka Hebron, Debir se Anab, se datu atán kadatu il-íli kadatu ban-bantay ka Juda se Israel. Pinatayán ngámin de Joshua da, se da dinadál datu il-íli da. ²² Awan tutu wala ya nagbiyág nga Anakim ka Israel. May atán da kam sumagmamanu nga nabansi ka Gaza, Gat se Ashdod. ²³ Ay díkod sinákup ne Joshua datu ngámin na il-íli, ta ittu tun tu nebílin ne APU kitu Moses. Nepakin-kuwa na tu lusà kadatu iIsrael ka kuw-kuwa da ngin. Kinappiya na nga inuwa-uwár ki káda tangámalán tu lusà. Ay díkod nagimáng da nga makigubát datu tolay kadatu ngámin na giy-giyán.

Datu à-ári nga inábà datu iIsrael

12 Tu dedi datu à-ári kadatu il-íli ka padne lattakán na wángag Jordan, nga inábà datu iIsrael se da sinákup datu il-íli da. Manggayát kitu tanáp ka Arnon panda ka Bantay Hermon, ráman tu ngámin na il-íli kitu pane lattakán natu tanáp ka Jordan. ² Inábà da nge Sihon nga ári datu Amoreo nga nagyán ka Hesbon. Nagturáy ka Aroer nga atán kitu panda natu tanáp ka Arnon, se dumatang kitu tanáp ka wángag Jabbok nga panda na Ammon, se ya gudduwa na Gilead. ³ Ay meráman pe ki pagariyán ne Sihon datu Tanáp ka Jordan, manggayát ka bebay Galilea panda ka Bet-jesimot nga pane lattakán na Natay ya Bebay, se la magpeyag kitu pungut natu dadagután ka Bantay Pisga. ⁴ Pinatay da pe tu Og nga ári ka Bashan, nga isa kadatu nabansi nga pútupútut datu Refaim. Nagyán ka Ashtarot se ka Edrei. ⁵ Sakúpan na pagariyán na ya Bantay Hermon, Saleca se ngámin na Bashan panda kitu nagpandanán na Geshur se Maaca, se ya gudduwa na Gilead panda kitu panda na Hesbon nga sákup ne Ari Sihon. ⁶ Inábà tu Moses nga bobonan ne APU se datu iIsrael dayán na duwa nga ári. Ay se yala nepakin-kuwa tu Moses tu lusà kadatu tangámalán Ruben, se tangámalán Gad, se kiya gudduwa tangámalán Manasse.

Datu à-ári nga inábà ne Joshua

⁷Tu dedi datu à-ári kadatu il-íli nga sinákup ne Joshua se datu ilIsrael, nga atán ka pane lattakán ka wángag Jordan, manggayát ka Baal-gad, kitu tanáp na Lebanon panda ka Bantay Halak, se magpatùdu ka Seir. (Inuwa-uwár ne Joshua dedi nga lusalusà se na nepakin-kuwa kada tangámalan Israel ka kuw-kuwa da kampela ngin nin. ⁸Meráman kadayán na lusalusà datu ban-bantay, se tu tanáp ka Jordan, se datu lugsád datu ban-bantay, se tu ir-ir-er ka Juda, se Negeb. Daya tolay nga mag-agyán kadatun nga il-íli ay datu Heteo, Amoreo, Cananeo, Perezeo, Hiveo se Jebuseo.) Ay tu dedi datu à-ári nga inábà datu ilIsrael kitu nangiapu ne Joshua:

⁹Tu ári ka Jerico,
se tu ári ka Ai (nga adanni ka Betel),

¹⁰tu ári ka Jerusalem,
se ári ka Hebron,

¹¹tu ári ka Jarmut,
se ári ka Lakis,

¹²tu ári ka Eglon
se tu ári ka Gezer,

¹³tu ári ka Debir,
se tu ári ka Geder,

¹⁴tu ári ka Horma,
se tu ári ka Arad,

¹⁵tu ári ka Libna,
se tu ári ka Adullam,

¹⁶tu ári ka Makkeda,
se tu ári ka Betel,

¹⁷tu ári ka Tappua,
se tu ári ka Hefer,

¹⁸tu ári ka Afek,
se tu ári ka Lasharon,

¹⁹tu ári ka Madon,
se tu ári ka Hasor,

²⁰tu ári ka Shimron-meron,
se tu ári ka Acshaf,

²¹tu ári ka Taanac,
 se tu ári ka Megiddo,
²²tu ári ka Kedes,
 se tu ári ka Jokneam ka Carmel,
²³tu ári ka Dor ka íli na Nafat-dor,
 se tu ári ka Goiim ka Gilgal,
²⁴se tu ári ka Tirza.
 Tallu púlu se isa ngámin ya dágup datu à-ári.

Daya lusà nga sakúpan pikam de Joshua

13 Ay kane maglálakay pànanng nge Joshua ngin, ay nán ne APU kaggína, “Làlakay ka pànanng ngin, may adu pikam ya lusà nga masápul sakúpan nu. ²Tu dedi daya lusà nga akkan nu pikam nasákup: Ya lusà daya iFilistia se lusà daya iGeshur, ³se ya kabayyán na lusà daya Cananeo, nga melayun ka awweg Shihor nga pane lattakán ka Egipto, panda ka dáya, kitu panda na Ekron. Meráman pikam daya íli nga itur-turayán daya limma nga ári, nga íli daya Filisteo: ka Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gat se Ekron, se Avvim. ⁴Atán pikam pe datu ngámin lusà da Cananeo, se Meara (nga kuw-kuwa datu iSidon), panda ka Afek, kitu panda natu lusà da Amoreo. ⁵Atán pe tu lusà datu Gebaleo, se ya ngámin na Lebanon ka pane lattakán, manggayát ka Baal-gad kitu pungut na Bantay Hermon, panda ka Lebo-hamat. ⁶Atán pikam pe tu ban-bantay, manggayát ka Lebanon panda ka Misrefot-maim, se ráman pe datu lusà datu iSidon. Pàpuran kuda nu mawe nuda rautan. Idde mu dedi nga lusalusà kadaya iIsrael ka kuw-kuwa da, ta ittu tu nebflin ku kikaw kitun. ⁷Iuwa-uwár mu dedi nga lusalusà kadaya siyám nga tangámalán se ya gudduwa tangámalán ne Manasse.”

Ya kauwár na lusà ka pane lattakán

⁸Ya gudduwa na tangámalán tu Manasse, se datu tangámalán Ruben se tangámalán Gad, ay nidde tu Moses, nga bobonan ne APU kaggída ka kuw-kuwa da, tu lusà ka pane lattakán na panidmáng na wángag Jordan. ⁹Ay ya lusà ay dumatang ka Aroer nga atán kitu tanáp ka Arnon, ay se tu íli kitu túlad natu tanáp, melayun kitu tanáp na Medeba panda ka Dibon.

¹⁰ Ay se yala melayun ya ngámin na íli nga itur-turayán ne Ari Sihon nga ári da Amoreo, nga nagturáy ka Hesbon, ay se panda kitu panda naya lusà daya Ammonita. ¹¹ Meráman pikam pe ya Gilead, tu lusà daya iGeshur se ya lusà daya Maacateo, se ya ngámin na Bantay Hermon, se ngámin na Bashan panda ka Saleca. ¹² Meráman tu naggariyán ne Og nga nagturáy kitun ka Ashtarot se Edrei. Tu Og tu sis-sissa nga nabansi kadatu iRefaim kane abáan ne Moses da se na pinàpur da. ¹³ Ay oray ummán kiyán, ay akkan pinatálaw daya iIsrael daya mag-agyán ka Geshur se Maaca. Atán pikam dedi nga toláy ka Israel.

¹⁴ Tittu ya tangámalan Levi ya akkan niddán tu Moses ka kuw-kuwa da nga lusà. Ta ya kuw-kuwa da, ay ya bíngay da kadaya masidug ga dátun nga idátun da ke APU nga Dios daya iIsrael, ta ittu tu kinagi ne APU ke Moses.

Datu lusalusà a nengáni kadaya tangámalan Ruben

¹⁵ Niddán tu Moses datu tangámalan Ruben ka lusà da. Inuwa-uwár na kadatu pam-pamilya da. ¹⁶ Ya sakúpan naya lusà da, ay manggayát ka Aroer (kitu bíkat na Tanáp ka Arnon), se tu íli kitu túlad natun na tanáp, se datu ngámin nga tanáp kitu lebut na Medeba; ¹⁷ meráman ya Hesbon se ngámin datu íli ki tan-tanáp na: ya Dibon, Bamot-baal, Bet-baal-meon, ¹⁸ Jahaz, Kedemot, Mefaat, ¹⁹ Kiriataim, Sibma, Zeret-Shasar, datu babbalantay nga atán kadatu il-íli kitu tanáp na, ²⁰ se ya Bet-peor, se datu pátay natu bantay Pisga se Bet-jesimot; ²¹ meráman pe datu duddúma pikam nga íli kitu tanáp na, se ya ngámin nga naggariyán tu Ari Sihon nga Amoreo nga nagturáy ka Hesbon. Inábà tu Moses tu Sihon, se datu ap-apu ka Midian nga de Evi, Rekem, Zur, Hur, se Reba. Nagturáy dedi kadatu il-íli da nga sákup tu Ari Sihon kitun. ²² E Balaam nga durarákit nga an-anà ne Beor ya isa kadatu pinatayán datu iIsrael. ²³ Ay mamanda ka Jordan ya lusà nga nepakin-kuwa kadatu tangámalan Ruben. Tu dayán datu il-íli se lusalusà a nepakin-kuwa kadaya tangámalan Ruben se datu pam-pamilya da.

Datu lusalusà a nengáni kadaya tangámalan Gad

²⁴ Niddán pe tu Moses datu tangámalan Gad se datu pam-pamilya da ka kuw-kuwa da nga lusà. ²⁵ Ya sakúpan na lusà da, ay ya íli Jazer se ya

ngámin na íli ka Gilead, se gudduwa naya lusà daya Ammonita, panda ka Aroer kitu pane lattakán ka Raba; ²⁶ay se yala melayun ya lusà a manggayát ka Hesbon panda ka Ramat-Mizpe se Betonim; ay se la manin manggayát ka Mahanaim panda kitu panda na Debir. ²⁷Lusà da pe datu tanáp Bet-haram, Bet-nimra, Succot se Zafon, se datu duddúma pikam ma íli nga neturayán ne Sihon nga ári ka Hesbon. Ya panda naya lusà da ka pane sirbútán, ay ya wángag Jordan panda kitu panidáya na pisung Galilea. ²⁸Tu dayán daya il-íli se lusà a nepakin-kuwa kiya tangámálán Gad se kadaya pamilya da.

Daya lusalusà daya gudduwa tangámálán Manasse.

²⁹Ay niddán pe tu Moses ka lusà a kuw-kuwa daya gudduwa tangámálán Manasse se datu pam-pamilya da. ³⁰Ya sakúpan na lusà da, ay manggayát ka Mahanaim, se la ngámin ya Bashan, nga nagturayán tu Ari Og kitun, se la datu annam púlu nga il-ileli ka Jair ka Bashan. ³¹Meráman pe ya gudduwa na Gilead, se ya Ashtarot se Edrei, datu il-íli nga neturayán ne Og ka Bashan. Nepakin-kuwa ngámin dayán kiya gudduwa tangámálán ne Makir nga pútut tu Manasse se daya pam-pamilya da.

³²Ay ittu dayán daya nebingabíngay tu Moses nga lusalusà kitu panidmáng na Jordan ka pane lattakán ka Jerico kitu tanáp na Moab. ³³Ngamay áwan ya lusà nga nepakin-kuwa tu Moses kadatu tangámálán Levi, áta e APU nga Dios da ilIsrael ya ngáni da, ta ittu tu kinagi na kaggída.

Ya nakauwa-uwár na lusà ka Canaan

14 Ay tu dedi datu lusà nga nepakin-kuwa kadatu ilIsrael ka Canaan. Inuwa-uwár de Eleazar nga pádi, se Joshua nga an-anà ne Nun, se datu ap-apu ki káda tangámálán na Israel. ²Pinagbibinnunútán datu siyám se gudduwa nga tangámálán datu nabansi nga lusà, ta ittu tu bílin ne APU ke Moses. ³⁻⁴Nauwár ka duwa nga tangámálán datu gakagaka tu Jose; ya tangámálán Manasse se tangámálán Efraim. Nidde tu Moses sin tu lusà kitu pane lattakán Jordan kadatu tangámálán Ruben, se tangámálán Gad, se kadatu gudduwa na tangámálán Manasse. Ngamay áwan na nepakin-kuwa

---

13:33 Onu daya mepakin-kuwa ke APU nga Dios da ya ngáni da.

nga lusà kadatu Levita. Niddán nada ngala ka íli nga pag-agyanán da, se lusà a pagpastuwán da kadatu báka se karneru da. ⁵ Nagbibingáyan datu iIsrael datu lusà, ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses.

Nepakin-kuwa ke Caleb ya Hebron

⁶ Ay kane isa ngalgaw, atán da tolay nga gayát ki tangámalan na Juda nga nedauluwán ne Caleb nga an-anà ne Jefone nga Kenizzeo, ya nawe ka giyán ne Joshua ka Gilgal. Ay nán da kaggína, “Ammum tu kinagi ne APU ke Moses, nga bobonan na, mepanggap kadàta, kitu kaatán tada ka Kades Barnea. ⁷ Appát púlu dagun ku kitun kitu nangibon tu Moses nga bobonan ne APU kiyà, naggayát ka Kades Barnea, nga mawe magispiya kitu lusà Canaan. Ay kane magulli yà, ay kinagi ya kurug kaggína. ⁸ Ngamay pinagansing datu kabulun ku datu keliyán tada. Ngamay nu iyà, ay nepas-pasnà ku tu nangikurug ke APU nga Dios ku. ⁹ Ay kitun na algaw, ay nesipata tu Moses kiyà nga nán na, ‘Gapu ta nepas-pasnà mu ya nangikurug ke APU nga Dios ku, ay mepangáni kadakayu nga maggaáma ya lusà nga dinalen mu ka kuw-kuwa nu win ka áwan panda,’ nán na. ¹⁰ Ngamay kídi yin, gapu ke APU, ay sibbiyág gà pikam, áta ittu tu kinagi na kitun, appát púlu se limma dagun nin ka panda, kitu nagdal-dalen tada nga iIsrael ka ir-ir-er. Walu púlu se limma ya dagun ku win kídi. ¹¹ Ngamay nabílag gà pikam panda kídi, nga ummán kitu bílag ku kitun kitu nangibon tu Moses kiyà nga mawe magispiya kitu lusà ka Canaan. Nabílag gà pikam nga makigubát se magdàdàdà. ¹² Ay túya iddem kiyà ya ban-bantay nga lusà a nekari ne APU nga idde kiyà. Ay nadámag mu mà pe kitun nga atán datu Anakim nga mag-agyán kadaya il-íli nga naabut ka darupírip. May gapu kiya isisseng ne APU kiyà, ay pataláwan ku pe dayán, nga ummán kitu nekari na kiyà.” ¹³ Ay díkod binindisiyonán ne Joshua nge Caleb nga an-anà ne Jefone, se na nidde kaggína ya íli Hebron ka ngáni na. ¹⁴ Ay panda kídi, ay kuw-kuwa datu pútupútut ne Caleb nga an-anà ne Jefone nga Kenizzeo ya Hebron, gapu ta nepas-pasnà na tu nangikurug na ke APU nga Dios na Israel. ¹⁵ Ya dáti nga ngágan Hebron, ay Kiriatarba. (Tu Arba, ay aggína tu nagdin-dinnámag nga tolay nga Anakim.) Ay áwan pe yin na gubát ka íli Israel.

14:12 Daya Anakim, ay dadakkal da nga tolay.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Juda

15 Ay ya lusà nga nepakin-kuwa kadaya tangámalan Juda nga nagguwarán daya pam-pamilya da, ay ya lusà a dumatang ka panillod nga panda na Edom, dumatang ka ir-ir-er na Zin panda kitu panillod na pà nang. ²Ay ya panda na ki panillod, ay tu panda na Natay ya Bebay kitu panillod na. ³Ay se yala melayun ka Akrabbim, se yala mepalíwán ka Zin nga melayun ka allod na Kades Barnea, ay se yala manin melayun ka Hezron panda ka Addar, ay se la maglikku wa melayun ka Karka, ⁴ay se na liwánan pikam ya Azmon, nga dumatang ka Tanáp na Egipto, se yala manin dumatang ka Bebay Mediterranean. Tu idi ya pagpandanán na lusà daya tangámalan Juda kiya panillod. ⁵Ay ya pagpandanán na ki pane lattakán, ay ya Natay nga Bebay panda ki lùbung na wángag Jordan. Ya pagpandanán na ka pane dáya, ay kitu Natay nga Bebay panda kitu lùbung na wángag Jordan; ⁶ay se yala melayun ka Bet-hogla, se la lumíwán kitu pane dáya na Bet-araba panda kitu batu ne Bohan (An-anà ne Ruben nge Bohan). ⁷Ay se yala manin na manggayát kitu Tanáp na Acor, se la melayun ka Debir ka pane dáya, se la maglikku wa melayun ka Gilgal, kitu dammáng na Tutùduwán ka Adummim ka panillod kitu tanáp. Ay se yala manin manggayát kitúni, melayun kitu gabuwà ka En-shemes, se yala mamanda ka En-rogel; ⁸ay se yala manin melayun kitu Tanáp Hinnom kitu amilod da dadagután kitu bantay ka íli datu Jebuseo, (Jerusalem kam yán na giyán). Ay se la manin melayun kitu útun tu bantay kitu pane sirbútán kitu tanáp Hinnom, panda kitu pane dáya nga panda naya tanáp Refaim; ⁹ay se yala manin manggayát kitu bantay, melayun kitu gabuwà ka Neftoa. Ay se yala melayun kadatu il-íli ka Bantay Efron; ay se la maglikku ka Baala (onu Kiriati-jearim). ¹⁰Maglikku ka padne sirbútán na Baala, se la melayun ka ban-bantay na Seir, se la magpatùdu ka pane dáya ka tapíngit na Bantay Jearim (onu Kesalon), se la magpadagut ka Bet-shemes, se la melayun ka Timna. ¹¹Ay se yala mepalíwán kadaya bantay ka pane dáya na Ekron, se la maglikku ka Sikkeron, se la mepalíwán manin ka Bantay Baala, se ngala melayun ka Jabneel. Ay se yala mamanda ka Bebay Mediterranean. ¹²Ay ittu yán ya panda na kiya pane sirbútán.

Tu yán ya pagpandanán naya lusà daya tangámalan Juda se daya pam-pamilya da.

Sinákup ne Caleb ya Hebron se Debir

¹³ Nebílin ne APU ke Joshua nga nganíyan na nge Caleb nga pútut Jefone ka lusà na kiya lusà da tangámalan Juda. Ay tútu nengáni na ke Caleb ya Kiriát-arba (Hebron kam yán), nga nengágan kitu Arba nga ama ne Anak. ¹⁴ Ay se yala pinatálaw ne Caleb kitúni nga íli datu gakagaka datu tallu wa pútut tu Anak: datu gakagaka tu Sheshai, tu Ahiman se tu Talmai. ¹⁵ Ay nanggayát kitúni rinaut na datu mag-agyán ka Debir (Kiriát-sefer ya dáti ngágan nedi nga íli). ¹⁶ Ay nán ne Caleb, “Ipaatáwà nge Acsa nga pútut ku ki oray iinna nga manggubát se manákup kiya Kiriát-sefer.” ¹⁷ Ay nge Otniel nga an-anà ne Kenaz nga wagi kam ne Caleb ya nakasákup kitu íli. Ay díkod nepaatáwa kurug ne Caleb nge Acsa nga pútut na kaggína. ¹⁸ Ay kane magatáwa da ngin, ay nekagi ne Otniel ke Acsa nga magadang ka lusà ke ama na. Ay kane naglugsád nge Acsa kitu asnu na, sinaludsud ne Caleb nga ama na nu nágan naya piyán na. ¹⁹ Ay nán na kaggína, “Iddán nà agpà pikam ka pagkallà. Gapu ta nepane nà kiya ir-ir-er nga íli Negeb, ay iddán nà mán pe ka paggalàan ku ka danum.” Ay díkod midde ne Caleb datu pane ngátu se panimbaw nga gabbuwà.

Daya íli daya tangámalan Juda

²⁰ Ay tu dedi daya lusà nga nengáni kadaya tangámalan Juda se daya pam-pamilya da. ²¹ Ay tu il-íli nga nengáni kadaya tangámalan Juda nga atán ka panillod pà nang nga adanni kitu nagpandanán na Edom, ay daya íli Kabzeel, Eder, Jagur, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kedes, Hasor, Itnan, ²⁴ Zif, Telem, Bealot, ²⁵ Hazor-hadatta, Keriot-hezron (onu Hazor), ²⁶ Amam, Shema, Molada, ²⁷ Hazar-gadda, Hesmon, Bet-pelet; ²⁸ Hazar-sual, Beer-sheba, Biziotia, ²⁹ Baala, Iyim, Ezem, ³⁰ Eltolad, Kesil, Horma, ³¹ Ziklag, Madmanna, Sansanna, ³² Lebaot, Shilhim, Ain, se Rimmon: duwa púlu se siyám ngámin tu íli se datu bar-bariyu da.

³³ Ay datu il-íli kadatu tan-tanáp, ay tu dedi: Eshtaol, Zora, Ashna, ³⁴ Zanoa, En-gannim, Tappua, Enam, ³⁵ Jarmut, Adullam, Soco, Azeka, ³⁶ Shaaraim, Aditaim, Gedera, Gederotaim: sangapúlu se appát ngámin na íli ráman daya bar-bariyu da.

³⁷ Ay meráman pe kadaya íli da ya Zenan, Hadasha, Migdal-gad, ³⁸ Dilan, Mizpa, Jokte-el, ³⁹ Lakis, Bozkat, Eglon, ⁴⁰ Cabbon, Lamam,

Kitlis, ⁴¹ Gederot, Bet-dagon, Naama, se Makkeda: sangapúlu se annam ngámin na íli ráman daya bar-bariyu da.

⁴² Ay meráman pe daya íli Libna, Eter, Ashan, ⁴³ Ifta, Asna, Nezib,

⁴⁴ Keila, Aksib se Maresha: Siyám ngámin na íli se daya bar-bariyu da.

⁴⁵ Ay meráman pe ya íli Ekron se daya bar-bariyu na. ⁴⁶ Meráman datu íli se datu bar-bariyu da, nga adanni ka Ashdod, manggayát ka Ekron panda ka bebay Mediterranean.

⁴⁷ Ay meráman pikam pe ya Ashdod se Gaza, se ngámin na íli se bar-bariyu da, dumatang ka Wadi ka Egipto, se yala melayun ka bebay Mediterranean.

⁴⁸ Ay meráman datu íli ka ban-bantay; daya íli Samir, Jattir, Soco, ⁴⁹ Danna, Kiriát-sanna (Debir kam yán), ⁵⁰ Anab, Eshtemo, Anim, ⁵¹ Goshen, Holon se Gilo: sangapúlu se isa ngámin na íli se daya bar-bariyu da.

⁵² Ay meráman pikam pe daya íli Arab, Duma, Eshan, ⁵³ Janim, Bet-tappua, Afeka, ⁵⁴ Humta, Kiriát-arba (onu Hebron) se Zior: siyám ngámin na íli se daya bar-bariyu da.

⁵⁵ Ay meráman pikam pe daya íli Maon, Carmel, Zif, Jutta, ⁵⁶ Jezreel, Jokdeam, Zanoa, ⁵⁷ Kain, Gibeá se Timna: sangapúlu ngámin na íli se daya bar-bariyu da. ⁵⁸ Ay meráman pikam pe daya íli Halhul, Bet-zur, Gedor, ⁵⁹ Maarat, Bet-anot se Eltekon: annam ngámin na íli se daya bar-bariyu da. ⁶⁰ Ay meráman pikam ya íli Kiriát-baal (Kiriát-jearim kam yán) se ya Rabba: duwa nga íli se daya bar-bariyu da.

⁶¹ Ay ka ir-ir-er, tu dedi daya íli pikam: Bet-araba, Middin, Secaca, ⁶² Nibsan, ya íli na Asin, se En-gedi: annam nga íli, meráman daya bar-bariyu da. ⁶³ May akkan mabaal datu iJuda nga pataláwan datu Jebuseo nga mag-agyán ka Jerusalem. Ay panda kídí, atán pikam kitúni daya Jebuseo nga mepag-agyán kadaya iJuda.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan de Efraim se Manasse

16 Ay tu dedi daya lusà nga nepakin-kuwa kadatu pútupútut ne Jose: Manggayát ka wángag Jordan nga adanni ka Jerico, ka pane lattakán datu gabbuwà ka Jerico, se yala melayun ka ir-ir-er. Ay manggayát ka Jerico se yala mepatùdu panda kadatu ban-bantay ka Betel. ² Manggayát ka Betel, ay melayun ka Luz, se la melayun ka Atarot nga pagyanán datu Arkita. ³ Ay se yala mepeyag ka pane sirbútán kitu sakúpan

daya Jafleto, panda kitu panimbaw Bet-horon, se la melayun ka Gezer, ay se la mamanda ka Bebay Mediterranean.

⁴Ay tu dedi daya lusà nga nengáni kadaya tangámalan de Manasse se Efraim nga pútupútut tu Jose. ⁵Ay tu dedi daya lusà nga nengáni kadaya tangámalan Efraim se daya pam-pamilya da: Ya pagpandanán naya ngáni da nga lusà kiya pane lattakán, ay ya Atarot-addar se melayun ka paningátu nga Bet-horon. ⁶Ay se yala melayun na dumatang ka Bebay Mediterranean. Ya pamandanán na ka pane dáya, ay ka Micmetat. Ay ya pamandanán na ka pane lattakán, ay maglikku nga mameyag ka Taanat-shilo se la mepaliwán na melayun ka pane lattakán na Janoa. ⁷Manggayát ka Janoa, ay magpadagut nga magpeyag ka Atarot se Naara. Ay se yala dumatang ka Jerico, se la mamanda ka wángag Jordan. ⁸Ay manggayát manin ka Tappua, ay mepeyag ka tanáp Kana, se la mamanda ka Bebay Mediterranean. Tu dayán daya lusà nga nepakin-kuwa kadaya tangámalan Efraim se daya pam-pamilya da. ⁹Ay meráman pikam daya duddúma nga íli se bar-bariyu kiya sákup Manasse nga nepakin-kuwa pikam kadaya Efraimita. ¹⁰Ay oray ummán kiyán, ay akkan da pinatálaw datu iCanaan nga mag-agyán ka Gezer. Ay oray kadedi na nga al-algaw, ay atán pikam datu iCanaan ka giyán daya Efraimita, may pinagbalin dada ka asassu da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Manasse

17 Niddán ka lusà daya pam-pamilya nga naggayát kadaya pútupútut tu Manasse nga manákam nga pútut tu Jose. Gapu ta isa nga makigub-gubát nge Makir nga ama ne Gilead se manákam nga an-anà ne Manasse, ay túya nepakin-kuwa kaggína ya Gilead se Bashan. ²Ay tu lusà ka pane sirbútán ka Jordan, ay nepakin-kuwa kadaya duddúma nga pamilya daya gakagaka tu Manasse nga pútut tu Jose: tu pamilya Abiezer, Helek, Asriel, Shekem, Hefer se Shemida. Tu dayán daya lalláki nga pútupútut ne Manasse nga pútut tu Jose.

³Awan laláki nga pútut tu Zelofehad nga pútut tu Hefer, se apúku ne Gilead nga pútut tu Makir nga pútut tu Manasse. Pabeg nga babbay datu pútut na: de Mala, Noa, Hogla, Milca se Tirza. ⁴Ay nawe da ka giyán de Eleazar nga pádi, se Joshua nga pútut tu Nun, se kadatu ap-apu da, se da nán, “Kinagi ne APU kitu Moses nga nganíyán nakami pe ka lusà, nga

ummán kadaya lalláki nga induan mi.” Ay díkod nginaníyán ne Joshua da ka lusà da nga ummán kadatu ù-ulíttag da, ta ittu tu nebílin ne APU. ⁵Sangapúlu ngámin na dissu wa lusà ya nepakin-kuwa kadatu tangámalan Manasse, meráman ya Gilead se Bashan, nga atán ka panidmáng na wángag Jordan, ⁶áta sangapáda da nga atán ngáni datu pútupútut na, babbay se lalláki. Nepakin-kuwa ya lusà ka Gilead kadatu duddúma pikam nga pútupútut tu Manasse.

⁷Manggayát ya lusà Manasse ka Asher panda ka Micmetat, nga atán ka pane lattakán na Shekem, se ya pamandanán na, ay mepeyag ka amilod natu pag-agyanán datu tolai ka En-tappua. ⁸Kuw-kuwa pe ne Manasse ya lusà ka Tappua, may datu pútupútut ne Efraim ya makin-kuwa ki íli Tappua nga atán kitu nagpandanán da. ⁹Ay se yala mepadagut ya pagpandanán na ka tanáp Kana. May kuw-kuwa Efraim datu íli kitu amilod natu awweg nga atán kitu sákup natu lusà ne Manasse. Melayun ya pagpandanán na lusà Manasse ka pane dáya natu awweg, se yala mepanda ka Bebay Mediterranean. ¹⁰Ay tu panillod, ay lusà ne Efraim; ay tu pane dáya, ay lusà ne Manasse panda ka Bebay Mediterranean. Ay se yala dumatang ka Asher ka pane dáya, se Issacar kitu pane lattakán. ¹¹Ay kiya sákup de Issacar se Asher, ay kuw-kuwa Manasse tu Bet-shean se datu bar-bariyu na, se tu Dor se datu bar-bariyu na, se Endor se datu bar-bariyu na, Taanac se datu bar-bariyu na, Megiddo se datu bar-bariyu na, se datu duddúma pikam nga íli nga adanni kitúni. ¹²Ay oray nu kuw-kuwa datu tangámalan Manasse datu lusà, ay akkan da makapagyán kitúni, áta atán datu iCanaan na mag-agyán kitúni nga lusà, ay akkan da mabaal pataláwan da. ¹³Ngamay kane mabà-bayág, ay umadu se bummílag datu iIsrael, ay inasassu da datu iCanaan. Akkan da tagge pinatálaw da kitu lusà da.

Tu agdadawáy datu pútupútut tu Jose kadatu lusà a nengáni kaggída

¹⁴Ay nán datu tangámalan Jose ke Joshua, “Taanna, tura nga tang-tangapurù ala ya niddem kadakami nga lusà? Ay adu kami tutu wala, ta kinalakkán nakami ne APU. ¹⁵Ay nán Joshua kaggída, “Ay nu adu kayu, ay se akkan umanáy kadakayu ya ban-bantay nga lusà Efraim, ay mawe kayu kadaya ginúbát nga manguma kiya lusà daya Perezee se daya Refaim.” ¹⁶Ay summungbát datu gakagaka Jose, “Bittì kurug kadakami

daya ban-bantay. Ngamay daya iCanaan na atán kadaya tanáp, ay nàwa ki balayyáng daya lúgán da nga makigubát. Ay pakuna pe daya mag-agyán ka Bet-shean se kadaya bar-bariyu na, se daya atán ka tanáp Jezreel. ¹⁷ Ay tutu nán ne Joshua kadatu gakagaka ne Jose nga tangámalán de Efraim se Manasse, “Kurug nga adu kayu se nabílag kayu, ay túya akkan kuma sissa nga dissu ya midde kadakayu nga lusà. ¹⁸ Ngamay kuw-kuwa nu mà daya ban-bantay. Ay oray mán nu ginúbát, ay umaan nu, senu málà nu ya ngámin. Ay nu mepanggap kadaya iCanaan, ay pataláwan nuda oray nu nabílag da, se atán daya lúgán da nga makigubát nga nàwa ka balayyáng.”

Ya kauwár naya nabansi pikam nga lusà

18 Ay kane masákup datu iIsrael ngámin datu lusalusà, ay nagguurnung da ngámin ka Shilo se da nangwa kitúni ka Báwi ne APU.

² Ay atán pikam pittu nga tangámalán na Israel nga akkan pikam nanganíyán ka lusà. ³ Ay tútu nán ne Joshua kadatu iIsrael, “Ka nungay na ya angsákup nu win kiya lusà nga ipakin-kuwa ne APU kadakayu nga Dios datu apuapu nu? Taanna, tura akkan nu dag-dagappan sakúpan da? ⁴ Mamíli kayu ka tallu nga lalláki ki káda tangámalán, ta bonan kuda nga mawe maningan kiya lusà, se da mangwa ki mápa na, se da palanuwan pe nu mapaanna ya kauwauwár naya lusà. Ay se da la nga magulli kiyà. ⁵ Ay se da ngala uwauwár ya lusà ka pittu nga dissu. May akkan meráman ya lusà daya tangámalán Juda ka panillod, se ya lusà daya tangámalán Jose ka pane dáya. ⁶ Ay se nu wala pagkapittuwan ya lusà, se nu ngala idde kiyà ya mápa na. Ay se yà ala mangwa ka pagbibinnunútán kiya àráng ne APU nga Dios tada, ka angammu tada nu kawà na nga dissu ya mepakin-kuwa ki káda tangámalán. ⁷ Ngamay akkan manganíyán daya Levita kiya lusà a pagguuwarán nu, áta ya ngáni da, ay ya panagsirbi da nga pappádi ne APU. Ay nepakin-kuwa ngin kadaya tangámalán Gad se kadaya tangámalán Ruben, se gudduwa kadaya tangámalán Manasse tu lusà ka pane lattakán ka panidmáng na wángag Jordan. Ittu tun tu nepakin-kuwa tu Moses nga bobonan ne APU kaggída.

⁸ Ay binílin pe ne Joshua datu lalláki nga mawe nga nán na, “Dàdáan nu ngámin tu lusà, se kayu mangwa ka mápa na, ay se kayu wala magulli

kammin kiyà, se yà ala mangwa pagbibinnunútán ki àràng ne APU kídí Shilo.”⁹ Ay díkod nagrabbuwát datu lalláki yin, ay se da dinàdà tu ngámin na lusà. Dinàdà da ya káda íli, se da nga pinagkapittu nga dissu, se da nga nesúrát ya sakúpan naya káda dissu. Ay se da la nga nagulli ka giyán Joshua kitu kampu da ka Shilo.¹⁰ Ay se yala nangwa nge Joshua ka pagbunútán na ki àràng ne APU. Ay se nala binúnut nu inna nga lusà ya mengáni ki káda tangámálán na Israel.

Ya lusà na nengáni kadaya tangámálán Benjamin

¹¹ Ay tu nepakin-kuwa nga lusà kadaya tangámálán Benjamin se daya pam-pamilya da, ay tu dissu nga atán kitu nagbátán datu lusà a nengáni yin kadaya tangámálán Juda se tangámálán Jose.¹² Ya pagpandanán na ka pane dáya, ay ya wángag Jordan, ay se yala magpatùdu ka Jerico, ay se yala magpeyag ka pane sirbútán nga mepadalen kadatu ban-bantay, se mamanda ka ir-ir-er na Bet-aven.¹³ Ay manggayát kitúni magpataglod nga melayun kitu dadagután ka Luz (Betel kam yán), ay se la mepadagut ka Atarot-Addar, kitu bantay nga atán kitu amilod na Anìgad da Bet-horon.

¹⁴ Manggayát kitúni magpeyag ka pane sirbútán natu bantay se la nga magpataglod da mepáreb panda ka dammáng na Bet-horon, se la mamanda ka Kiriát-baal (Kiriát-jearim kam yán) nga kuw-kuwa daya tangámálán Juda. Túyán ya pagpandanán na ka pane sirbútán.

¹⁵ Ay manggayát manin ka panillod da pagpandanán na Kiriát-jearim, ay se la magpeyag ka sirbútán, kitu gabbuwà ka Neftoa.¹⁶ Ay se yala mepadagut panda kitu pungut na bantay nga am-amawan tu tanáp ka Ben Hinnom, nga atán kitu pane dáya natu tanáp na Refaim. Mepalíwán kitúni, se la mepeyag kitu panillod da dadagután ka Jebus se la magkaw-át kitu ambaw ka En-rogel.¹⁷ Ay se yala manin maglikku ka pane dáya, se la melayun ka En-shemes. Manggayát kitúni, mangaw-át ka Gelilot, dammáng natu tutùduwán ka Adummim. Ay se yala mepadagut manin kitu giyán batu ne Bohan (nga an-anà ne Ruben).¹⁸ Ay se yala manin mepalutput kitu pane dáya nga dadagután, kitu giyán na am-amawan ya tanáp ka Jordan, ay se yala nga mepadagut kitu tanáp mismu.¹⁹ Ay se yala lumíwán kitu panidáya natu dadagután ka Bet-hogla, se yala mamanda ka panidáya nga lùbung natu Natay nga Bebay, kitu panillod da pagpandanán naya wángag Jordan.

²⁰ Tu pane lattakán na Jordan ya pagpandanán na. Ay tu idi ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Benjamin.

²¹ Ay tu dedi daya il-íli nga sakúpan daya pam-pamilya daya tangámalan Benjamin: Jerico, Bet-hogla, Emek-keziz, ²² Bet-araba, Zemaraim, Betel, ²³ Avvim, Para, Ofra, ²⁴ Kefar-ammoni, Ofni se Geba; sangapúlu se duwa nga íli se ngámin daya bar-bariyu da. ²⁵ Ay meráman pikam pe ya Gibeon, Rama, Beerot, ²⁶ Mizpa, Kefira, Moza, ²⁷ Rekem, Irpeel, Tarala, ²⁸ Zela, Haelef, Jebus (onu Jerusalem), Gibeon se Kiriath-jearim; sangapúlu se appát nga il-íli se daya bar-bariyu da. Tu dayán daya lusà nga nepakin-kuwa kadaya tangámalan Benjamin se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Simeon

19 Ay tu mekàduwa nga manganíyan ka lusà, ay daya tangámalan Simeon se daya pam-pamilya da. Ya lusà a mengáni kaggída, ay atán ki lusà a sakúpan na lusà daya tangámalan Juda. ² Ay tu dedi daya lusà: ya Beer-sheba, Seba, Molada, ³ Hazar-sual, Bala, Ezem, ⁴ Eltolad, Betul, Horma, ⁵ Ziklag, Bet-marcabot, Hazar-susa, ⁶ Bet-lebaot se Sharuhem; sangapúlu se tallu ngámin na íli se daya bar-bariyu da; ⁷ Meráman pe ya Ain, Rimmon, Eter se Asan; appát nga íli, se daya bar-bariyu da. ⁸ Meráman pe datu ngámin na bar-bariyu nga atán ki lebut dedi nga íli, panda ka Baalat-beer (onu Rama kitu panillod). Tu yán ya lusà à nengáni kadaya tangámalan Simeon se daya pam-pamilya da. ⁹ Ay ya lusà nga nengáni kadaya tangámalan Simeon, ay sákup na lusà daya tangámalan Juda, áta nalawág pà nang tu lusà pára kaggída. Túya nanganíyan daya tangámalan Simeon kitu lusà daya tangámalan Juda.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Zebulun

¹⁰ Ay ya mekàlu nga manganíyan ka lusà, ay daya tangámalan Zebulun se daya pam-pamilya da. Ay ya pagpandanán na mengáni kaggída, ay dumatang ka Sarid, ¹¹ se yala mepatúdu nga mepeyag ka pane sirbútán ka Marala. Ay se yala metákip ka Dabbeshet, panda kitu awweg kitu pane lattakán ka Jokneam. ¹² Ay manggayát ka Sarid, ay magpatulli nga mameyag ka pane lattakán, panda kitu pagpandanán na Kislot-tabor. Manggayát kitúni, mepeyag ka Deberat panda ka Jafia. ¹³ Ay nanggayát

kitúni, ay melayun manin na mepeyag ka pane lattakán ka Gat-hefer se la Et-kazin, se la Rimmon, ay se yala mepalikku ka Nea. ¹⁴Ya pagpandanán na ka panidáya na, ay maglikku nga mepeyag ka Hannaton, ay se yala mepanda kitu tanáp na Ifta-el. ¹⁵Ay sakúpan na pe ya Kattat, Nahalal, Shimron, Idala se Betlehem; sangapúlu se duwa ngámin na íli, se daya bar-bariyu da. ¹⁶Ay tu yán ya dissu nga nepakin-kuwa kadaya tangámalán Zebulun, se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalán Issacar

¹⁷Ay ya mekappát nga manganíyán ka lusà, ay ya tangámalán Issacar se daya pam-pamilya da. ¹⁸Ay ya sakúpan na lusà da, ay ya Jezreel, Kesullot, Shunem. ¹⁹Hafaraim, Zion, Anaharat, ²⁰Rabbit, Kishion, Ebez, ²¹Remet, En-gannim, En-hadda se Bet-pazzez. ²²Ay dumatang ka Tabor ya pagpandanán na, se la Shahazuma se la Bet-shemes, se la mepanda ka Jordan; sangapúlu se annam ngámin na íli, se daya bar-bariyu da. ²³Tu yán ya nengáni nga lusà kadaya tangámalán Issacar, se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalán Asher

²⁴Ay ya mekalimma nga manganíyán ka lusà, ay daya tangámalán Asher, se daya pam-pamilya da. ²⁵Ay ya sakúpan na lusà da, ay daya íli Helkat, Hali, Beten, Acshaf, ²⁶Allammelec, Amad se Mishal. Ya pamandanán na ka pane sirbútán, ay dumatang ka Carmel se la Sihor-libnat ya panda na. ²⁷Ay se yala maglikku ka Bet-dagon ka pane lattakán, se la nga dumatang ka Zebulun, se kitu tanáp ka Ifta-el, ay se la mepeyag ka pane dáya ka Bet-emek se Neyel, ay se la melayun ka Cabul, ²⁸Ebron, Rehob, Hammon, Kana, dumatang ka Abay nga Sidon. ²⁹Ay se yala maglikku nga mepeyag ka Rama panda ka Tiro, tu naabut ka darupírip nga íli; se yala manin mepalikku ka Hosa, ay se la mepanda ka Bebay Mediterranean. Meráman ya Mahalab, Aczib, ³⁰Umma, Afek se Rehob; duwa púlu se duwa ngámin na il-íli, se daya bar-bariyu da. ³¹Ay tu yán ya nengáni nga lusà kadaya tangámalán Asher, se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Naftali

³² Ay ya mekannam nga manganíyan ka lusà, ay daya tangámalan Naftali se daya pam-pamilya da. ³³ Ya pagpandanán naya lusà da, ay manggayát ka Helef, kitu káyu nga owk ka Zaanannim, se yala melayun ka Adami-nekeb se Jabneel panda ka Lakkum, se yala mepanda ka Jordan. ³⁴ Ay se la maglikku nga mameyag ka pane sirbútán ka Aznot-tabor, se yala manin mepeyag ka Hukkok, dumatang ka Zebulun ka panillod, se Asher ka pane sirbútán, se Jordan ka pane lattakán. ³⁵ Ay tu dedi daya sákup na il-íli nga naabut ka darupírip: Ziddim, Zer, Hammat, Rakkat, Kinneret, ³⁶ Adama, Rama, Hazor, ³⁷ Kedes, Edrei, En-hazor, ³⁸ Iron, Migdal-el, Horem, Bet-anat se Bet-shemes; sangapúlu se siyám ngámin na il-íli, se daya bar-bariyu da. ³⁹ Ay tu yán nengáni nga lusà kadaya tangámalan Naftali, se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni kadaya tangámalan Dan

⁴⁰ Ay ya mekapittu wa nanganíyan ka lusà, ay daya tangámalan Dan, se daya pam-pamilya da. ⁴¹ Ay ya sakúpan tu lusà da, ay meráman daya il-íli nga: Zora, Eshtaol, Ir-shemes, ⁴² Shaalabbin, Aijalon, Ithla, ⁴³ Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴ Elteke, Gibbeton, Baalat, ⁴⁵ Jehud, Bene-berak, Gat-rimmon, ⁴⁶ Me-yarkon, se Rakkon, se tu lusà kitu dammáng Joppa. ⁴⁷ May datu tangámalan Dan, ay dadawayyan da tu lusà da, ay tútu nawe da rinaut ya Leshem, ay inábà da datu tolay kitúni. Ay tútu sinákup da tu íli se da nga nagyán kitúni. Pinataliyán da tu ngágan tu íli Leshem ka Dan, ta Dan tu ngágan natu apuapu da. ⁴⁸ Ay tu dayán daya íli, se daya bar-bariyu da, ya nengáni kadatu tangámalan Dan, se daya pam-pamilya da.

Ya lusà a nengáni ke Joshua

⁴⁹ Ay kane mabalin da nga uwauwár ngámin nin tu lusà kadatu ilIsrael ka ngáni da, ay nginaníyan da pe nge Joshua nga an-anà ne Nun ka lusà na. ⁵⁰ Gapu ta ittu tu nebílin ne APU, nepakin-kuwa da kaggína ya il-íli nga piyán na. Tu piníli ne Joshua, ay ya Timnat-sera nga atán kitu ban-bantay ka Efraim. Pinolit na tu íli, ay se ittu win tu naggunàan na.

⁵¹ Ay tu dayán daya lusà a nengáni kadatu tangámalan Israel se daya pam-pamilya da, nga inuwa-uwár de Eleazar nga pádi, se Joshua nga an-anà ne Nun, se datu ap-apu daya tangámalan na Israel. Nagbibinnunútán da datu lusà a nengáni kaggída ka Shilo, ki àràng ne APU, kitu gagyangán natu Báwi ne APU. Ay díkod nabalín tu nagguuwár da kitu lusà.

Daya il-ileli nga pagkamangan

20 Ay nán ne APU ke Joshua, ² “Ikagim kadaya iIsrael, nga magpíli da kadaya íli nga mabalín da nga pagkamangan, nga ummán kitu nebílin ku ke Moses kitun. ³ Ta senu atán ya kapannán naya tolay nga makapatay, nga akkan na ginúrát, ta senu malisiyán na ya maminya nga bumálat kaggína. ⁴ Annung naya makapatay ya mawe magkámang ki isa kadayán na íli. Mawe kiya agbustigarán ki lalangkán na íli, se na ilaw-lawág kadaya pangmanàman kitúni ya nàwa na. Ay díkod palnàan da, se da nga pagyanan kitu íli da. ⁵ Ay nu tura ngala nga atán ya magappal kaggína kadatu induan natu napatay na nga bumálat, ay akkan da nga isúku, ta akkan na ginúrát nga pinatay ya páda na nga iIsrael, se áwan da pe wayya nga sasáwad. ⁶ Ay mag-agyán nala kiyán na íli tu nakapatay, panda ki kabalín daya tolay nga magbustigár kiya kásu na, se panda kiya katay naya kangatuwán na pádi nga magsir-sirbi kiyán na tiyampu. Nu mabalín ngámin nin, ay annung na ngin ya magulli kammin kiya íli nga naggayatán na.”

⁷ Ay díkod piníli da ya Kedes ka Galilea, nga atán kitu ban-bantay ka Naftali, se ya Shekem nga atán kitu ban-bantay na Efraim, se Kiriath-arba (ka Hebron kam yán), kitu ban-bantay na Juda. ⁸ Piníli da pe ya íli Bezer, nga atán kitu panidmáng na wángag Jordan, ka pane lattakán ka Jerico, kitu ir-ir-er nga Tanáp, nga sákup daya tangámalan Ruben. Napíli pe ya íli Ramot ka Gilead, nga sákup daya tangámalan Gad, se íli Golan ka Bashan, nga sakúpan daya tangámalan Manasse. ⁹ Ay ittu dayán daya napíli nga il-íli, nga annung daya iIsrael se oray daya agtangeli nga kapannán nga pagkamangan. Ta senu nu atán nakapatay kaggída nga akkan na ginúrát, ay akkan patayan naya maminya nga bumálat. Ay mag-agyán nala kitúni panda kiya kabalín daya kásu na nga mabustigár ki àràng daya tolay.

Daya íli nga nepakin-kuwa kada Levita

21 Ay datu ap-apu datu pam-pamilya daya tangámalan Levi, ay nawe da ka giyán de Eleazar nga pádi, se Joshua nga an-anà ne Nun, se datu ap-apu datu pam-pamilya datu tangámalan Israel. ²Atán da ka Shilo ka Canaan kitu nangamomán da kaggída. Ay nán da kaggída, “Nebílin ne APU ke Moses nga middán kami kada íli nga pagyanán mi, se lusà kiya lebut da nga pagpastuwán mi kadaya an-animál mi.” ³Ay gapu ta nebílin ne APU, ay niddán daya ilIsrael daya Levita ka il-íli da, se lusà a pagpastuwán da, kadatu ngáni da nga lusalusà da.

⁴Datu Levita nga gakagaka tu Aaron, nga naggayatán daya pam-pamilya ne Kohat, datu nunna nga niddán kada il-íli da. Sangapúlu se tallu nga íli nga atán kadatu il-íli nga nengáni kadaya tangámalan Juda, Simeon se Benjamin ya nidde kaggída.

⁵Ay niddán da datu duddúma nga pamilya ne Kohat ka sangapúlu nga il-íli, nga atán kadatu sakúpan datu lusà a nengáni kadatu tangámalan Efraim, Dan se gudduwa kadatu tangámalan Manasse.

⁶Datu pam-pamilya datu gakagaka tu Gershon, ay niddán dada pe ka sangapúlu se tallu nga il-íli, nga atán kitu sakúpan datu lusà a nengáni kadatu tangámalan de Issacar, Asher, Naftali, se tu gudduwa na tangámalan Manasse ka Bashan.

⁷Datu pam-pamilya datu gakagaka tu Merari, ay niddán dada pe ka sangapúlu se duwa nga íli, nga atán kitu sakúpan datu lusà a nengáni kadatu tangámalan de Ruben, Gad, se Zebulun.

⁸Nagbibinnúnut da kitu nangngidde datu ilIsrael ka íli se pastu kadatu Levita, ta ittu tu nebílin ne APU ke Moses kitun.

⁹Ay tu dedi daya il-íli nga atán ki sakúpan datu lusà a nengáni kadatu tangámalan de Juda se Simeon nga nidde ¹⁰kadatu gakagaka tu Aaron, nga ittu daya pam-pamilya ne Kohat nga tangámalan kam datu Levita. Aggída ya nunna nga nabúnut nga middán ka íli. ¹¹Nidde kaggída ya íli Kiri-at-arba (nge Arba tu ama ne Anak), nga Hebron ya pagpangágan da ngin kídi. Atán idi nga íli ka ban-bantay na Juda. Nidde da pe kaggída datu pastu kitu lebut na. ¹²Ngamay datu tal-tálun kitu íli se datu bar-bariyu kitúni, ay nengáni yin ke Caleb nga an-anà ne Jefone.

¹³Ay kadatu gakagaka ne Aaron nga pádi, ay nidde kaggída ya íli Hebron, tu isa kadatu agkamangan na íli. Nidde kaggída pe datu pastu

kitu lebut na, se ya íli Libna se datu pastu kitu lebut na, ¹⁴ya íli Jattir se datu pastu kitu lebut na, se Eshtemoa se datu pastu kitu lebut na, ¹⁵se Holon se datu pastu kitu lebut na, se Debir se datu pastu kitu lebut na. ¹⁶Nidde kaggída pe ya Ain se datu pastu kitu lebut na, se Jutta se datu pastu kitu lebut na, se Bet-shemes se datu pastu kitu lebut na; siyám nga íli nga atán kitu sakúpan datu nengáni nga lusà kadaya tangámálán Simeon se Juda. ¹⁷Ay niddán da pe da ka íli da kitu lusà a ngáni kadaya tangámálán Benjamin. Nidde da kaggída ya Gibeon se datu pastu kitu lebut na, se ya Geba se datu pastu kitu lebut na, ¹⁸se Anatot se datu pastu kitu lebut na, se Almon se datu pastu kitu lebut na; appát da ngámin na íli. ¹⁹Sangapúlu se tallu nga il-íli ngámin se datu pastu kadatu lib-lebut da, ya nidde nga pag-agyanán datu pappádi nga pútupútut tu Aaron.

²⁰Ay datu duddúma pikam nga tangámálán tu Kohat nga gakagaka ne Levi, ay niddán da pe da ka íli, nga atán kitu sakúpan natu lusà a nengáni kadaya tangámálán Efraim. ²¹Nidde kaggída ya Shekem se datu pastu kitu bantay na Efraim. Ya Shekem, ay isa kadatu íli nga agkamángan daya nakapatay nga akkan da ginúrát. Nidde kaggída pe ya Gezer se datu pastu kitu lebut na, ²²se Kibzaim se datu pastu kitu lebut na, se Bet-horon se datu pastu kitu lebut na; appát da nga íli ngámin.

²³Daya íli nga nidde kaggída nga atán kitu sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámálán Dan, ay daya íli Elteke se datu pastu kitu lebut na, se Gibbeton se datu pastu kitu lebut na, ²⁴se Aijalon se datu pastu kitu lebut na, se Gat-rimmon se datu pastu kitu lebut na; appát ngámin íli ya nidde kaggída.

²⁵Ay daya íli nga nidde kaggída nga atán kitu sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámálán Manasse, ay ya íli Taanac se daya pastu kitu lebut na, se íli Gat-rimmon se datu pastu kitu lebut na; duwa nga íli. ²⁶Sangapúlu wa íli ngámin ya nidde kadaya tangámálán tu Kohat, meráman datu pastu kadatu lebut da.

²⁷Ay daya íli nga nidde kadaya tangámálán Gershon nga gakagaka tu Levi, ay atán da kitu sakúpan natu lusà a nengáni kadaya gudduwa tangámálán Manasse; duwa nga íli. Ya isa, ay ya íli Golan ka Bashan se datu pastu kitu lebut na. Ittu pe idi tu isa nga íli nga agkamángan naya nakapatay nga akkan na ginúrát. Ya mekàduwa nga íli ay Beestera se datu pastu kitu lebut na. ²⁸Ay daya íli nga nidde kaggída nga atán kiya sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámálán Issacar, ay daya íli Kishion,

se Daberat, se datu pastu kitu lebut da, ²⁹ se daya íli Jarmut se En-gannim, se daya pastu kitu lebut da; appát da nga íli ngámin.

³⁰ Daya íli nga nidde kaggída nga atán ki sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámalan Asher, ay daya íli Mishal se Abdon se datu pastu kitu lebut da, ³¹ se daya íli Helkat, se Rehob se datu pastu kitu lebut da; appát ta íli ngámin.

³² Ay daya íli nga nidde kaggída nga atán kitu sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámalan Naftali, ay ya íli Kedes ka Galilea. Ittu idi tu isa nga íli nga agkamangan naya nakapatay nga akkan na ginúrat. Meráman pe daya íli Hammot-dor se Kartan se datu pastu kitu lebut da, tallu da nga íli. ³³ Sangapúlu se tallu ngámin na íli meráman datu pastu kitu lib-lebut da, ya nidde kadaya tangámalan Gershon se daya pam-pamilya da.

³⁴ Ay daya Levita nga tangámalan Merari ya nuddi nga niddán ka íli da. Atán ki sakúpan naya lusà a nengáni kadaya tangámalan Zebulun daya íli nga nidde kaggída, nga ittu daya íli Jokneam se íli Karta se datu pastu kitu lebut da. ³⁵ Meráman pe daya íli Dimna, se íli Nahalal, se daya pastu kitu lebut da; appát ta íli ngámin.

³⁶ Ay niddán da pe da kada íli nga atán ki sakúpan na lusà a nengáni kadaya tangámalan Ruben. Dayán na íli, ay daya íli Bezer, se Jahaz, se datu pastu kitu lebut da, ³⁷ se daya íli Kedemot, se Mefaat, se datu pastu kitu lebut da; appát ngámin na íli.

³⁸ Ay daya íli nga atán kiya sákup naya lusà a nengáni kadaya tangámalan Gad, nga nidde kadaya tangámalan Merári nga Levita, ay daya íli Ramot se Gilead se íli Mahanaim, se datu pastu kitu lebut da. Ya íli Gilead ay isa kadaya íli nga agkamangan daya nakapatay nga akkan da ginúrat. ³⁹ Meráman pe daya íli Hesbon se íli Jazer, se datu pastu kitu lebut da; appát da nga íli ngámin. ⁴⁰ Sangapúlu se duwa nga íli ngámin ya nidde kadaya Levita nga tangámalan Merári. Aggída tu nuddi nga niddán.

⁴¹ Appát púlu se walu ngámin ya dágup datu il-íli nga atán ki sakúpan daya lusà daya iIsrael, tu nidde kadatu Levita. ⁴² Ay atán ngámin pe ya pagpastuwán da kiya lebut dayán na il-íli.

⁴³ Ay díkod nepakin-kuwa ngámin ne APU kadatu iIsrael datu lusalusà nga nekari na nga idde kadatu apuapu da. Ay kane masákup da ngámin nin datu lusà, ay naggunà da pe yin kitúni. ⁴⁴ Pinagimáng ne APU da, ta ittu tu nesipata na kadatu apuapu da. Awan tutu wala ngin ya makabaal nga manggubát kaggída kadatu kalínga da ki lib-lebut da, áta pinangábà ne

APU da ngin kadatu ngámin kalínga da. ⁴⁵ Tinungpál ne APU ngámingámin datu nekar-kari na kadatu iIsrael.

Tu nagguulli datu ngámin na tangámalan nga gayát ka pane lattakán

22 Ay se yala inayabán ne Joshua daya tangámalan Ruben, Gad se ya gudduwa tangámalan Manasse. ² Ay se na nán kaggída, “Kinuwa nu ngámin datu bil-bílin tu Moses nga bobonan ne APU, ay se nekurug nu ngámin pe daya bil-bílin ku. ³ Akkan nu binay-bay-án daya páda nu wa iIsrael ka panda kídi. Ay se nepas-pasnà nu pe ya nangikurug kadaya bil-bílin ne APU nga Dios nu. ⁴ Ay kídi yin, pinagtalna ne APU nga Dios nu ya biy-biyág daya kamungayán nu nga iIsrael, ta ittu tu nekari na kaggída. Túya magulli kayun kadaya báwi nu kiya lusà a nengáni tu Moses nga bobonan ne APU kadakayu kiya panidmáng na wángag Jordan. ⁵ Sin-sinnan nu ta kappiyánan nu nga surútan daya lin-lintag se bil-bílin nga nidde tu Moses nga bobonan ne APU kadakayu, nga piyán nu we APU nga Dios nu, se surútan nu daya pagayatán na, se ikurug nu daya lin-lintag na. Akkan kayu maglikud kaggína, se aggína ngala ya sirbiyán nu ki ngámin uray nu se púsú nu.” ⁶ Ay se yala nekarárag ne Joshua da nga bul-bulunan ne APU Dios da, se nada pinapan nin kitu giyán báwi da. Ay díkod nawe da ngin.

⁷ Ay datu gudduwa natu tangámalan Manasse, ay nginaníyán tu Moses da ka lusà da ka Bashan. Ngamay datu gudduwa ay nginaníyán nada ka lusà da ka pane sirbútán na Jordan. Ay kane papannan ne Joshua da ngin, ⁸ ay nán na kaggída, “Adu daya kuw-kuwa nu wa magulli ka babalay nu. Adu ya animál nu, pirà nu, balitù nu, se bága se kasíru nu, ay se adu tutu wala daya bad-bádu nu. Ikípát nu daya páda nu wa iIsrael kadaya naarisamsam nu kadaya kalínga nu.” ⁹ Ay díkod nagguulli lugud datu tangámalan Ruben se Gad se gudduwa tangámalan Manasse kadatu babalay da. Pinanáwan da datu duddúma nga iIsrael ka Shilo, kitu lusà ka Canaan, se da nagulli ka Gilead, tu lusà a nengáni kaggída, ta ittu tu nebílin ne APU kitu Moses.

Ya altár ki bíkat na Jordan

¹⁰ Ay kane dummatang da ka Gelilot nga sakúpan na Canaan, kitu panidmáng na Jordan, ay nangwa da ka abay se napiya nga altár kitu bíkat na wángag Jordan. ¹¹ Ay nadámag datu duddúma nga iIsrael tu nangwa datu tangámalán Ruben, Gad se gudduwa tangámalán Manasse, ka altár ka Gelilot, kitu sakúpan na Canaan, ka giyán na kuw-kuwa da ka Jordan. ¹² Ay tútu nagguurnung da ngámin ka Shilo, ta mawe da gubatan da.

¹³ Ay tútu nebon da nge Finehas nga pádi, nga an-anà ne Eleazar, nga mawe kadatu tangámalán Ruben se tangámalán Gad, se datu gudduwa tangámalán Manasse ka Gilead. ¹⁴ Kabulun da datu sangapúlu wa ap-apu na káda tangámalán Israel. ¹⁵ Ay kane dumatang da ka Gilead nga giyán datu tangámalán Ruben se Gad, se datu gudduwa Manasse, ay nán da kaggída, ¹⁶ “Tu idi ya nán ngámin datu tolay ne APU: ‘Taanna, tura nu kinuwa ya ummán kídi nga kinadakè a kumagúra ke Dios na Israel? Tura kayu nangwa ka altár nu kampela ngin nin? Agribilde ke APU ya kinuwa nu. Summiyási kayu win ki ummán kiyán!’ ¹⁷ Kúráng pikam agpà ta, tu básul tada ka Peor? Panda kídi, ay akkan tada pikam nadalusán pà nang kitun. Gapu kitun na básul tada, ay niddán nitta ne APU ka sinakit tada ngámin na tolay na. ¹⁸ Tura kayu win na maglikud manin ke APU? Ay nu magribilde kayu ke APU kídi nga algaw, ay makarungat kadaya ngámin tolay na nga iIsrael kaláwa. ¹⁹ Ay nu nán nu nga akkan napiya nga pagday-dayáwan ya lusà nu, ay annung nu mà ya dumalákit kammin na mawe magyán kiya lusà a giyán naya báwi ne APU. May akkan kayu wa magribilde ke APU onu kadakami, kiya angwa nu ka altár nu kampela ngin nin nga sabáli kiya altár ne APU nga Dios tada. ²⁰ Akkan nu madamdám min ta, tu Acan nga an-anà tu Zera? Akkan na nekurug tu bílin na mepanggap kadatu bánag ga mepakin-kuwa ke APU nga padadál na? Nakarungat tutu wala nge APU kadaya ngámin iIsrael. Akkan nala sissa tu Acan tu natay gapu kitu básul na.”

²¹ Ay tútu sumungbát datu tangámalán Ruben se Gad, se datu gudduwa nga tangámalán Manasse kadatu ap-apu datu pam-pamilya da Israel nga nán da, ²² “E APU ya Dios daya diy-diyos! E APU ya Dios daya diy-diyos! Ammu na nu taanna nga kinuwa mi idi, ay túya piyán mi nga mammuwán nu pe nga iIsrael! Ay nu magribilde ke APU, onu maglikud kaggína ya panggáp mi, ay akkan kayu wa min-induwán na mamatay kadakami

kídi yin. ²³ Ay nu magribilde ke APU ya panggap mi nga nangwa kiya altár, onu palánu mi ya magdátun kiyán kadaya sinìdug nga pagbasu, onu magdátun kami kiyán ka makkán onu inna nga dátun ka pára ki napiya nga akibul-bulun mi Kaggína, ay e APU ya mamánis kadakami! ²⁴ Akkan ittu dayán daya panggap mi. Malídug kami yala ta get nu isa nga algaw, ay nán daya gakagaka nu kadaya gakagaka mi nga, ‘Awan nu ram-ráman ke APU nga Dios mi nga iIsrael, ²⁵ áta kinuwa ne APU nga Jordan ya pagpapandanán tada. Dakayu wa tangámalán Ruben se dakayu wa tangámalán Gad, áwan nu ramaráman ke APU,’ get nán da, ay se dala nga iallang kadaya gakagaka mi ya magdáyaw ke APU. ²⁶ Ay ittu ya gapu na nga nangwa kami ka altár, akkan ta senu atán panìdúgán mi kadaya dátun mi, ²⁷ nu di kuma nga ittu ya pakammuwán tada se daya gakagaka tada, nga atán pe kalintaggán mi nga magday-dáyaw ke APU ki angngidátun mi kadaya masìdug ga dátun, se daya datun ki napiya nga panagbubúlung. Díkod akkan makagi daya gakagaka nu nga áwan ramaráman daya gakagaka mi ke APU. ²⁸ Ay túya nalammat mi nga nu ummán kiyán ya màwa, ay kagiyan mi onu daya gakagaka mi kaggída nga, ‘Sinnan nu kod ya kinuwa datu apuapu mi nga altár nga kapáda na altár ne APU. Kinuwa dayán, may akkan na pagdatúnán kadaya masìdug ga dátun onu daya pagbasu, nu di ittu ya mangipadamdam kadàtada nga sissa ya APU tada.’ ²⁹ Awan mi lammat nga magribilde ke APU, onu maglikud kaggína kídi ki angwa mi ka altár nga pagdatúnán kadaya masìdug ga dátun, se daya dátun na makkán, onu kadaya pagbasu, áta sissa ya altár ne APU nga Dios tada nga ittu tu atán ki àráng na báwi na.” ³⁰ Napnà nge Finehas nga pádi, se datu ap-apu daya ngámin na iIsrael nga nebulun kaggína, se datu ap-apu daya pam-pamilya da, kitu nangilaw-lawág datu tangámalán Ruben se Gad se datu gudduwa kadatu tangámalán Manasse. ³¹ Ay tútu nán ne Finehas nga pádi nga an-anà ne Eleazar kaggída, “Masingan mi kídi nga atán kadàtada nge APU, ta akkan kayu kam gáyám nagribilde kaggína. Ay nelísi nu daya iIsrael kiya ammánis ne APU.”

³² Ay díkod pinanáwan de Finehas nga pádi nga an-anà ne Eleazar, se datu ap-apu datu tangámalán Ruben se Gad ka Gilead, se dala nagulli ka Canaan na giyán datu iIsrael, se da nga nedámag kaggída datu nammuwán da. ³³ Naganggam datu iIsrael, ay se da dinay-dáyaw nge Dios. Awan da nakagi yin panggap kitu palánu da nga mawe manggubát kadatu

tangámalan Ruben se Gad, se mangdadál kitu pag-agyanán da. ³⁴ Ay nán datu tangámalan Ruben se Gad, “Tu idi nga altár ya mangipakammu kadåtada ngámin nga e APU ay Dios. Ay tútu nepangágan da tu altár ka “Mangipakammu.”

Datu bil-bílin ne Joshua kadatu tolay

23 Ay kane malpás ya adu dagun nin, ay pinagtalna ne APU datu iIsrael lin, ta áwan manggubát tin kaggída kadatu kalínga da kitu lib-lebut da. Ay lálakay pànanng pe ye Joshua ngin. ² Inaptán na datu ngámin nga iIsrael, se datu pangmanàman da, datu ap-apu da, datu guwes, se datu ù-upisiyál, ay se na nán kaggída, “Lálakay yà pànanng ngin. ³ Ay nasingan nu win daya ngámin na kinuw-kuwa ne APU nga Dios tada kadaya nas-nasiyon; ta e APU nga Dios nu ya nakigubát pára kadakayu. ⁴ Inuwa-uwár ku pe yin nga nengáni kadakayu ngámin na tangámalan daya lusalusà a nasákup tada ngin, se daya lusalusà nga masápul sakúpan tada pikam, manggayát ka Jordan panda kiya Abay nga Bebay kiya pane sirbútán. ⁵ Ay pagtaláwan ne APU nga Dios nu da, se na pàpuran da ki àráng nu, ay se nu wala nga sakúpan daya lusà da, ta ittu yán ya nekari ne APU nga Dios nu kadakayu. ⁶ Túya ipas-pasnà nu tutu wala ya mangikurug se mangwa kadaya ngámin na nesúrát tu Moses kiya libru na lin-lintag. Akkan kayu wa sumiyási kiyán. ⁷ Akkan kayu wa makikabulun kadaya tolay kadaya nabansi pikam nga nasiyon. Akkan nu pe balítan ya ngag-ngágan daya diy-diyos da, ay se akkan kayu magsingán ki ngágan da. Akkan kayu wa magdáyaw kaggída onu magsirbi kaggída. ⁸ Itul-túluy nu wala ya agkámang nu ke APU nga Dios nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan nu ka panda kadedi nga al-algaw. ⁹ Ata pinàpur ne APU ki àráng nu daya adu tutu wala se nabílag ga nas-nasiyon. Ay áwan pikam ya makabaal nga manggubát kadakayu. ¹⁰ Ay ya isa ngala kadakayu, ay pàpuran naya maríbu nga kalínga nu, áta e APU nga Dios nu ya makigubát pára kadakayu, nga ummán kitu nekari na kadakayu. ¹¹ Ay túya kappiyánan nu ya amminya nu ke APU nga Dios nu. ¹² Ata nu tura kayu wala maglikud, ay se kayu wala nga makikabulun kadaya nabansi pikam nga tolay kadaya nasiyon kiya lebut nu, onu makiatáwa kayu kaggída, ¹³ ay kurug gala nga akkan pàpuran ne APU nga Dios nu da. Ay díkod magbalin da ka árig palab-ug, se saplit kadakayu, se árig

rasi kadaya mata nu, panda ki karápun nu kídí ya napiya nga lusà a nidde ne APU nga Dios nu kadakayu.

¹⁴ Ay kídí, ay tagay yà in mesibna kídí nga biyág. Ammu nu ki ngámin púsu nu se uray nu, nga tinungpál ne APU nga Dios nu, daya ngámin na nagkappiya nga bánag nga nekari na kadakayu. Awan nala oray isa ya akkan na tinungpál. ¹⁵ Ngamay nu mapaanna ya nagtungpál ne APU nga Dios nu kadatu nagkappiya nga nekar-kari na kadakayu, ay pakuna pe ya anngidde na kadakayu kadaya nadakè, panda ki karápun nu kídí nga napiya nga lusà a nidde na kadakayu, ¹⁶ nu akkan nu ipat-patag daya bil-bílin ne APU nga Dios nu nga pàwa kadakayu, ay se kayu wala magsirbi se magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos. Lùsawan nakayu tutu wala, ay se nakayu panísan na dágus panda ki karápun nu kídí ya napiya nga lusà a nidde na kadakayu.”

Nagkari manin datu tangámalan Israel

24 Inurnung ne Joshua datu ngámin na tangámalan Israel ka Shekem. Inaptán na datu pangmanàman da, datu ap-apu da, datu guwes, se datu ù-upisiyál ka Israel, ay se da nawe nagpresentár ke Dios. ² Ay nán ne Joshua kadatu ngámin tolay, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Kitu nun-unna nga algaw, ay nagyán datu apuapu nu wa Tera, se datu pútupútut na nga Abraham se Nahor. Sabáli nga diy-diyos datu day-dayáwan da kitun. ³ Inalà ku tu Abraham nga apuapu nu kitu panidmáng natu Wángag, ay se ku wala nippan ka lusà ka Canaan. Ay niddán ku ka adu nga gakagaka na. Nidde ku kaggína nge Isaac. ⁴ Ay nidde ku pe ke Isaac de Jacob se Esau. Nidde ku ke Esau ya ban-bantay na Seir, ngamay nawe nge Jacob se datu annána na ka Egipto. ⁵ Ay se ku wala nebon de Moses se Aaron ka Egipto. Niddán ku datu iEgipto ka sinakit da, ay se ku netálaw kitúni datu apuapu nu. ⁶ Ay kane makadatang datu apuapu nu kitu Daggáng nga Bebay, ay impal datu iEgipto da nga sikkakabalyu se atán lúgán da. ⁷ Kinumraw kiyà datu apuapu nu, ay tútu pinaggibat ku tu nagbátan da se datu iEgipto. Ay se ku wala nga linimat datu iEgipto kitu bebay. Nasingan mismu datu apuapu nu tu kinuwa ku kadatu iEgipto. Ay se kayu wa nag-agyán ka ir-ir-er ka nabayabayág. ⁸ Ay se takayu wala, nippan kiya lusà daya Amoreo nga mag-agyán kiya dammáng na Jordan. Ginubát dakayu may napaábà kuda kadakayu. Rinápun kuda, ay se nu wa

sinákup tu lusà da. ⁹ Ay se la nakigubát tu Balak nga ári ka Moab, nga pútut tu Zippor, kadakayu nga iIsrael. Pinaayabán na nge Balaam nga pútut tu Beor, ta senu gedán nakayu. ¹⁰ Ngamay akkan ku ginìna nge Balaam, nu di takayu bindisiyonán lugud agpà, se takayu nigdù ke Balak. ¹¹ Ay kane dummalákit kayu kiya Jordan, se kayu mawe ka Jerico, ay ginubát dakayu datu iJerico. Ginubát dakayu pe datu Amoreo, datu Perezeo, datu Cananeo, datu Heteo, datu Girgaseo, datu Hiveo se datu Jebuseo. May pinaábà kuda ngámin kadakayu. ¹² Sakbay kayu nga makiparáng kadatu duwa nga ári datu Amoreo, ay nangipàrù à kada abubúyug nga dummarup kaggída nga ittu datu namatálaw kaggída. Inábà nuda nga akkan nu tagge inusár daya ampiláng onu bútug nu. ¹³ Niddán takayu ka lusà a akkan nu wayya nga nagrigátan, se kadaya íli nga akkan nu kinuwa. Nagyán nala ya kinuwa nu, ay se nangán kayu kadaya búnga úbás se olíbo, nga akkan nu wayya nemúla.

¹⁴ Ay túya kídì yin ay ikansing nu we APU, ay se ipas-pasnà nu ya agsirbi nu kaggína. Igsán nu daya diy-diyos datu apuapu nu nga ittu dayán datu dinay-dáyaw da kitu kakowad da kitu dammáng wángag Eufrates, se kitu kowad da ka Egipto. E APU ngala ya sirbiyán nu. ¹⁵ Ngamay nu akkan nu piyán ya magsirbi ke APU, magpíli kayu lugud kídì nga algaw, nu inna ya piyán nu wa sirbiyán; daya sinan diy-diyos nga sinirbiyán datu apuapu nu ka dammáng Eufrates, onu daya diy-diyos daya Amoreo nga makin-lusà kiya pag-agyanán nu. Ngamay nu iyà se daya akkobung ku, ay e APU ya sirbiyán mi.” ¹⁶ Ay tútu summungbát datu tolay nga nán da, “Awan kiya lammát mi ya mangigsán ke APU, ay se kami magsirbi kadaya diy-diyos. ¹⁷ Ata e APU nga Dios tada ya nangitálaw kadàtada se datu apuapu tada kitu nangasassu datu iEgipto kadàtada. Adu datu nakas-kasdáaw wa nepas-passingan na kadàtada. Tinag-tagasinnán nitta kadatu ngámin na nap-apannán tada, ay se nigdù nitta pe kadatu tolay ya liniw-liwánan tada. ¹⁸ Pinatálaw pe ne APU datu Amoreo, se datu duddúma tolay, sakbay tada nga inumbet kídì nga lusà. Díkod, magsirbi kami pe ke APU ta aggína ya Dios tada.”

¹⁹ Ngamay nán ne Joshua kadatu tolay, “May akkan ur-úray ya magsirbi ke APU, ta áwan na nga kapáda nga Dios. Ay naabugu nga Dios. Akkan na ipalúbus nga atán kasilásil na. Akkan na pakawanan ya agsuwáy nu kaggína, onu daya bas-básul nu. ²⁰ Ay nu paglikudán nu we APU se kayu magsirbi kadaya diy-diyos daya agtangeli, ay kaguráan se panísan

nakayu. Ay rapúnan nakayu oray nu namáru kadakayu kitun. ²¹ “Ay akkan! Magsirbi kami ke APU!” nán datu tolay.

²² Ay nán lugud ne Joshua kadatu tolay, “Dakayu kampela ngin ya makasistígu ki baggi nu kampela ngin nin, nga piníli nu nga e APU ya sirbiyán nu.” Ay, “Ò, dakami daya sistígu,” nán da. ²³ Ay tútu nán ne Joshua, “Ippà nu lugud daya diy-diyos nu, ay se nu ipas-pasnà ya uray nu ke APU nga Dios na Israel. ²⁴ Ay nán datu tolay ke Joshua, “E APU nga Dios mi ya sirbiyán mi, ay aggína ngala ya ikurug mi.” ²⁵ Ay díkod, nakiturátu we Joshua kadatu tolay kitun kam nga algaw ka Shekem, ay se la nangwa ka lin-lintag se pagannurútán da. ²⁶ Ay nesúrát ne Joshua dedi nga lin-lintag se pagannurútán kitu libru daya lin-lintag ne Dios. Ay se yala nangalà ka abay ya batu se na nippáy kitu linung tu kayu nga owk nga adanni kitu giyán altár ne APU. ²⁷ Ay nán manin ne Joshua kadatu ngámin nga tolay, “Sinnan nu kod idi nga batu. Idi nga batu ya bátug sistígu tada, áta nagina na ngámin daya kinag-kagi ne APU kadàtada. Ittu ya magsistígu nu tura nu wala nga ituláyaw nge Dios.” ²⁸ Ay tútu pinapan ne Joshua ngin datu tolay kadatu lusalusà da nga nengáni kaggída.

Tu nekatay de Joshua se Eleazar

²⁹ Ay kane mabalin dedi, ay natay nge Joshua nga an-anà ne Nun, nga bobonan ne APU. Magatut se sangapúlu tu dagun na kane matay. ³⁰ Ay netaman da kitu lusà a ngáni na kampela ngin nin ka Timnat-sera, kitu ban-bantay na Efraim, kitu pane dáya na Bantay Gaas.

³¹ Nagsirbi datu iIsrael ke APU kitu báyat na kasibbiyág ne Joshua, se báyat na kasibbiyág datu pangmanàman da, nga nagbiyág pikam panda kitu nekatay ne Joshua. Nasingan da datu ngámin na kinuw-kuwa ne APU pára kadatu iIsrael.

³² Ay datu tuláng tu Jose nga inalà da kitu nagtálaw da ka Egipto, ay netaman da pe ka Shekem, kitu lusà a ginátang tu Jacob kadatu annánà tu Hamor, nga ama tu Shekem, ka magatut nga pinaláta nga pirà. Tináwid datu gakagaka tu Jose tu lusà.

³³ Natay pe yin ne Eleazar nga pútut tu Aaron. Netaman da ka íli Gibeá, nga atán ka ban-bantay na Efraim, nga nidde na kitu pútut na nga Finehas.

Ya libru mepanggap kadatu

Guwes

Nasákup datu tangámalan Juda se Simeon ya íli Canaan

1 Ay kane matay tu Joshua, ay nán datu iIsrael ke APU, “Inna kadakami nga tangámalan ya munna nga mawe manggubát kadaya Cananeo? ²“Ay nán ne APU nga nesungbát, “Daya tangámalan Juda, ta aggída ya nangipiyáran ku kitúni nga lusà.” ³Ay tútu nán datu tangámalan Juda kadatu tangámalan Simeon, “Sengán dakami nga mawe manggubát kadaya Cananeo nga mag-agyán ki lusà a nengáni kadakami. Ay se mikayu sengán pe nga manákup kiya lusà a nengáni kadakayu.” Ay díkod nawe sinengán datu tangámalan Simeon datu tangámalan Juda. ⁴Ay tútu nawe nakigubát datu tangámalan Juda kadatu Cananeo. Ay nepaábà ne APU kaggída datu Cananeo se datu Perizeo. Sangapúlu ríbu datu pinatay da ka Bezek. ⁵Ay kitúni Bezek, ay nasmà da tu Ari Adoni-bezek se datu suldádu na. Ay ginubát dada. Ay naábà tutu wala datu Cananeo se datu Perizeo. ⁶Nagtálaw tu Ari Adoni-bezek. May impal da panda kitu nakatiliw da kaggína, ay se da pinútul datu indadakkal datu íma na se bingil na. ⁷Ay nán tu Adoni-bezek, “Tu idi pe yin ya bálát ne Dios kiyà, kadatu kinuw-kuwà kitun kadatu pittu púlu wa à-ári, nga pinútul ku datu indadakkal datu íma da se bingil da. Ay maggalà da ngala pe kadatu bugta kitu taggad tebol ku.” Ay se da nippan ka Jerusalem; ay kitúni tu natayán na.

⁸Ay se yala rinaut daya tangámalan Juda ya Jerusalem, ay se da nga sinákup. Pinatayán da datu tolay, se dala sinidug tu íli. ⁹Ay se da nawe nesarunu nga ginubát datu Cananeo, nga mag-agyán kadatu ban-bantay ka Negeb, se datu mag-agyán kadatu tana-tanáp. ¹⁰Ay se da nawe ginubát pe datu Cananeo nga mag-agyán ka Hebron nga nepangágan da kitun ka Kiriát-arba. Pinatay da pe de Sheshai, Ahiman se Talmi.

1:0 Daya “Guwes” nga nán na kídi, ay akkan ummán kadaya nán ta nga guwes kadedi nga al-algaw. Datu “Guwes” nga nán na kitun, ay ap-apu datu suldádu da kitun.

Sinákup tu Otniel ya íli Debir

(Jos. 15:13-19)

¹¹ Ay nanggayát ka Hebron, nawe da rinaut tu íli Debir, nga nepangágan da kitun ka íli Kiriát-sefer. ¹² Ay nán tu Caleb, “Ipaatáwa ku nge Acsa nga babbalásang ku ki oray iinna nga mawe mangraut se manákup ka íli Kiriát-sefer.” ¹³ Ay tu Otniel nga an-anà tu Kenaz nga udiyán Caleb tu nakasákup kitu íli. Ay díkod aggína tu nangatáwa kitu Acsa. ¹⁴ Ay kane magatáwa da ngin, ay kinagi ne Acsa kitu atáwa na nga mawe magadang ke ama na ka tálun. Ay tútu nawe tu Acsa ka giyán tu Caleb. Ay kane maglugsád kitu asnu na, ay nán ne Caleb kaggína, “Nágan na masápul mu?” ¹⁵ Ay tútu nán na, “Magadang ngà kuma kikaw ka rigálu. Niddán nà in ka lusà, may áwan ta pangalakkán ka danum.” Ay tútu nidde tu Caleb kaggína tu isa dissu nga lusà a atán gabbuwà na ki pane ngátu se panimbaw na.

¹⁶ Ay kane magtálaw datu tangámalan Juda ka Jerico, ay nebulun kaggída datu Keneo, nga tangámalan tu katugáangan tu Moses. Ay se da nag-agyán kitu ir-ir-er ka Juda kitu panillod Arad, nga pag-agyanán pe datu tolay kitúni.

¹⁷ Ay datu tangámalan Juda, ay nawe da nga sinengán datu tangámalan Simeon nga nanggubát kadatu Cananeo nga mag-agyán ka íli Zefat. Ay inábà dada se da dinadál tu íli da. Ay tútu nengágan datu íli ka Horma. ¹⁸ Ay nasákup datu tangámalan Juda pe ya íli Gaza se datu sakúpan na, Ashkelon se datu sakúpan na, se Ekron se datu sakúpan na. ¹⁹ Sinengán ne APU datu tangámalan Juda. Nasákup da ngámin datu ban-bantay nga giyán, may akkan da mapatálaw datu mag-agyán kitu tana-tanáp, ta atán takay da nga makigubát nga nàwa ka balayyang. ²⁰ Ay tu íli ka Hebron, ay nengáni ke Caleb, ta ittu tu nebílin tu Moses. Pinàpur na kitúni datu tangámalan datu tallu wa pútut tu Anak. ²¹ Ngamay datu tangámalan Benjamin, ay akkan da tagge pinatálaw datu Jebuseo nga mag-agyán ka Jerusalem. Ay díkod, panda kadedi nga al-algaw, ay atán pikam datu Jebuseo nga mag-agyán ka Jerusalem, nga kabulun datu tangámalan Benjamin.

²² Datu tangámalan tu Jose, ay nawe da nga rinaut ya Betel. Ay sinengán ne APU da. ²³ Nangibon da pikam ka nawe magispiya kitu íli. ²⁴ Ay kaggída

nga mameyag, ay nesabat da ya isa nga laláki nga gayát kitu íli, ay nán da kaggína, “Itùgud mu kadakami nu mapaanna ya ilalnà mi kiya íli, ay akkan mika an-anuwan.” ²⁵ Ay tútu netùgud natu laláki tu dálen na lumná kitu íli. Ay pinatayán da ngámin datu tolay kitu íli, may biniyág da tu laláki se datu akkobung na. ²⁶ Ay nawe tu laláki se datu akkobung na kitu lusà datu Heteo. Nangwa ka íli kitúni se na nengágan ka Luz. Ay ittu pikam ya ngágan na ka panda kadedi nga al-algaw.

²⁷ Ay daya tangámalan Manasse, ay akkan da pinatálaw datu tolay nga mag-agyán kadatu íli ka Bet-shean, Taanac, Dor, Ibleam, Megiddo se datu mag-agyán kadatu bar-bariyu da. Nag-agyán nala datu Cananeo kadatun il-íli. ²⁸ Ay kane bummílag datu iIsrael, ay inasassu da datu Cananeo, may akkan da pinatálaw da.

²⁹ Ay ummán pe kadatu tangámalan Efraim, akkan da pe pinatálaw datu Cananeo nga mag-agyán ka íli Gezer. Nepagyán nala datu Cananeo kaggída kitúni.

³⁰ Ay datu tangámalan Zebulun, ay akkan da pe pinatálaw datu Cananeo nga mag-agyán ka íli Kitron se ka íli Nahalol. Nepag-agyán da ngala kadatu iIsrael kitúni. May inasassu datu iIsrael da.

³¹ Ay akkan pinatálaw datu tangámalan Asher datu mag-agyán ka Acco, Sidon, Alab, Aczib, Helba, Afik se Rehob. ³² Nepag-agyán da ngala kadatu Cananeo kitúni pe yin, áta akkan da pinatálaw da.

³³ Ay akkan pe pinatálaw datu tangámalan Naftali datu mag-agyán ka Bet-shemes se Bet-anat. Nepagyán da ngala kadatu Cananeo. Ngamay pinagbalin da pe ka asassu da.

³⁴ Ay datu tangámalan Dan, ay nepàrù datu Amoreo kitu ban-bantay. Akkan da nga ipalúbus nga mag-agyán da kadatu tana-tanáp. ³⁵ Nag-agyán datu Amoreo ka íli Har-heres, Aijalon se Shaalbim. Akkan da nagtálaw kadatuni nga íli. Ngamay kane bummílag datu tangámalan Jose, ay inasassu dada. ³⁶ Ay tu sákup datu Amoreo, ay manggayát kitu patùdu ka Akrabbim se la magpatùdu manggayát ka Sela.

Inumbet ya anghel ne APU ka Bokim

2 Ay naggayát ka Gilgal, ay nawe ya anghel ne APU ka Bokim, se na nán kadatu iIsrael, “Netálaw takayu ka Egipto se takayu nippan kiya lusà a nekarì a ipakin-kuwa kadatu apuapu nu. Ay kinagì kitun

nga akkan ku paglikudán ya kari kadakayu. ²Ay nu dakayu, ay akkan kayu makitur-turátu kadaya tolay kiya kapannán nu wa íli. Dadàlan nu daya agdatúnán da. Ngamay, sinnan nu kod ya kinuwa nu! Akkan nu nekur-kurug ya bílin ku kadakayu! ³Túya kagiyán ku kadakayu kídí nga, akkan ku pataláwan daya tolay kiya lusà a kapannán nu. Magbalin da ka kagúra nu, ay daya diy-diyos da ya kapar-paroán nu.” ⁴Ay kane magina datu iIsrael dedi nga kinagi natu anghel ne APU, ay nagugolán da. ⁵Ittu ya gapu na nga nepangágan da tun na giyán ka Bokim (‘Nagsasángit’ ya piyán na kagiyán). Ay se yala nagdátun datu iIsrael ke APU kitúni.

Tu netattay tu Joshua

⁶Ay se yala binuwà tu Joshua datu tolay. Ay nagkakáwe da kadatu nengáni nga lusà kaggída ka kuw-kuwa da ngin. ⁷Ay kitu kasibbiyág tu Joshua, ay nagsirbi datu iIsrael ke APU. Ay oray kane matay yin, ay netul-túluy da tu nagsirbi ke APU ki báyat na nagbiyág datu ap-apu da, nga ittu datu nakasingan kadatu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne APU pára kadatu iIsrael. ⁸Magatut se sangapúlu dagun tu Joshua nga pútut tu Nun kane matay. ⁹Ay netaman da kitu lusà a nengáni kaggína ka Timnat-heres, kitu ban-bantay ka Efraim, kitu dáya Bantay Gaas.

Naglikud datu iIsrael ke APU

¹⁰Ay kane matay datun na gakagaka, ay sumrukát datu sumarunu wa gakagaka. May akkan da ammu nge APU, se datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na pára kadatu iIsrael. ¹¹Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kuk-kuwaan datu iIsrael lin. Datu rebultu Baal lin datu day-dayáwan da. ¹²Naglikud da ngin ke APU nga Dios datu apuapu da, oray e Dios tu nangítalaw kaggída ka Egipto. Sabáli nga diy-diyos sin ya kur-kurugan da; datu diy-diyos datu tolay kitu lebut da ya day-dayáwan da ngin. Pinar-parrungat da nge APU. ¹³Nigsán da nge APU, ay e Baal se Astartes daya day-dayáwan da ngin. ¹⁴Ay gapu kiyán, ay naturun tutu wala tu rungat ne APU kaggída nga iIsrael. Ay tútu binay-án na datu kalínga da nga mangraut kaggída, se magarisamsam kadatu kuw-kuwa da. Nepeturayán nada kadatu kalínga da. Akkan da madurayán nin datu kalínga da. ¹⁵Ay

ki káda ipappan da nga makigubát, ay ipaábà ne APU da, ta ittu tu kinagi na kaggída. Ay masulítan da tutu wala.

¹⁶ Ay gapu kiyán, ay niddán ne APU da kadatu mangiapu kaggída nga ittu datu mangigdù kaggída kadatu mangraut kaggída. ¹⁷ May akkan ikur-kurug datu iIsrael datu mangiapu kaggída. Nigsán da tutu wala ngin tu nepagangay kadatu apuapu da kitu angngikurug da kadatu bil-bílin ne APU. Datu sab-sabáli nga diy-diyos mán kammin datu pà-pàgan da day-dayáwan. ¹⁸ Ay ngámin datu apu nga nidde ne APU kaggída, ay binul-bulun ne APU da. Nigdù nada, kadatu kalínga da kitu báyat na nagbiyág da. Ata makalakkán ne APU kaggída, gapu kadatu kapar-parigátan da, gapu kitu mamal-pallà se mamà-paultu kaggída. ¹⁹ May nu matay tu ap-apu da, ay toliyan manin datu tolay datu gagángay da. Ay nadà-dakè lugud agpà ya kuk-kuwaan da may datu kinuw-kuwa datu apuapu da. Daya sab-sabáli nga diy-diyos daya sir-sirbiyán da se day-dayáwan da. Akkan da ngin piyán na igsán datu nadakè a kuk-kuwaan da. Nagsúkir da tutu wala ngin. ²⁰ Ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída, ay tútu nán na, “Gapu ta akkan kinurug dedi nga tolay datu nebílin ku kadatu apuapu da, se akkan dà ipang-pángag gin, ²¹ ay akkan ku win pataláwan daya tolay ya atán pikam kiya lusà da, nga akkan na pinatálaw tu Joshua kitun kitu kasibbiyág na pikam. ²² Ay usaran kuda nga mangammu nu pagan-anu dà pikam surútan dedi nga iIsrael, nga ummán kadatu apuapu da. ²³ Ay tu idi ya gapu na nga binay-bay-án nala ne APU datun na tolay nga mag-agyán kitu íli da, se akkan na kinaru nga pinàpur da, se akkan nada nepaábà kitu Joshua kitun.

Datu nabansi nga tolay ka Canaan

3 Ay binay-án nala ne APU nga magyán ka Canaan datu tolay ya akkan iIsrael, ta senu aggída ya panisting na kadatu iIsrael, nga akkan pikam nakapádas makigubát kadatu iCanaan. ² Kinuwa na ya ummán kídi, ta senu matùgúdán daya iIsrael nga makigubát, nangrúna kadaya akkan pikam nakapádas makigubát. ³ Ay datu tolay ya nabansi ka Canaan, ay datu tolay kadatu limma nga íli datu Filisteo, se ngámin datu Cananeo, datu Sidoneo, datu Hiveo nga mag-agyán kadatu ban-bantay ka Lebanon, manggayát ka bantay Baal-hermon panda ka Lebo-hamat. ⁴ Ay tu dayán datu nabansi nga akkan iIsrael nga usaran ne APU nga manisting kadatu

iIsrael nu ikurug da datu lin-lintag nga nidde na kitu Moses kadatu apuapu da. ⁵ Ay díkod nepag-agyán datu iIsrael kadatu Cananeo, Heteo, Amoreo, Perezeo, Hiveo se Jebuseo. ⁶ Ay nangatáwa datu iIsrael kadatu babbay dayán na tolay, ay se nepaatáwa da pe datu babbay da kaggída. Ay nepagday-dáyaw da pe kadatu diy-diyos da.

Kinuwa ne APU nge Otniel ka apu

⁷ Ay nagbásul manin datu iIsrael ke APU. Pinaglikudán da ngin ne APU nga Dios da, ay se da nagday-dáyaw kadatu rebultu natu diy-diyos nga Baal se datu adígi natu diy-diyos nga Ashera. ⁸ Ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída nga iIsrael, ay díkod binay-án na tu Cushan-Risataim nga ári ka Mesopotamia nga mangsákup kaggída nga iIsrael, ay se na neturayán da ki unag na walu dagun. ⁹ Ay kane makiseng da ke APU, ay nangibon manin ne APU ka tolay nga mangwaya kaggída. Nebon na tu Otniel nga pútut tu Kenaz nga udiyán tu Caleb. ¹⁰ Ay neturayán na Ispiritu ne APU tu Otniel nga mangiapu kadatu Israel. Nawe na ginubát tu Ari Cushan-Risataim ka Aram. Ay pinangábà ne APU. ¹¹ Ay díkod naginggap datu iIsrael ki unag na appát púlu dagun. Ay se yala natay tu Otniel

Tu Ehud tu nagbalin ka apu datu iIsrael

¹² Ay akkan nagbayág, ay tinoli kammin datu iIsrael datu nadakè a kuk-kuwaan da. Ay tútu pinagbalin ne APU tu Eglon nga ári ka Moab nga nabílag may datu iIsrael. ¹³ Naggaddù de Eglon, se datu Ammonita se datu Amalekita, se da nawe ginubát se inábà datu iIsrael. Ay se da sinákup tu íli nga adu palma. ¹⁴ Ay sangapúlu se walu dagun nga nagsirbi datu iIsrael kitu Ari Eglon, nga ári ka Moab.

¹⁵ Ngamay kane kinumraw datu iIsrael ke APU nga makiseng kaggína, ay nebon na nge Ehud nga mangasígid, nga pútut tu Gera, nga isa kadatu tangámalán Benjamin, ta aggína ya mangisalákan kaggída. Ay binon datu iIsrael tu Ehud nga mawe mangidde ka rigálu da kitu Eglon nga ári ka Moab. ¹⁶ May sakbay nga mawe tu Ehud, ay nagbattál pikam ka ampiláng na nga gudduwa mitru ya kadaddu na, nga naganubáng ya ngárab na. Ay se na netàlikád kitu amin-diwanán na, nga nesirù kitu amin-unag tu bádu na. ¹⁷ Ay se na neáwat tu rigálu datu iIsrael kitu Ari Eglon nga dumúma

lùmag. ¹⁸ Ay kane midde tu Ehud tu rigálu kitu ári, ay pinapan na ngin datu nangagtu kitu rigálu. ¹⁹ Ngamay nagulli ye Ehud kane makadatang kitu giyán tu rebultu nga batu, kitu adanni ka Gilgal. Nawe kitu giyán ári, ay se na nán kaggína, “Apu ári, atán dámag ku nga pára kikaw wala.” Ay tútu “Panáwan dakami!” nán na kadatu bobonan na. Ay díkod lumawán da ngámin. ²⁰ Ay se yala umadanni tu Ehud kitu ári nga atán magtutúgaw kitu nalnáv nga kuwatu na kitu amingúdu natu balay na. Ay nán tu Ehud, “Atán ya pekagi ne Dios kikaw.” Ay kane magsíkad tu ári, ²¹ ay inásut tu Ehud tu ampiláng na nga atán kitu amin-diwanán na, ay se na nesuwè kitu sinay tu ári. ²² Sumilput tu ampiláng kitu addag natu ári. Ay gapu ta nalùmag, ay netamal ngámin tu ngárab tu ampiláng meráman tu lilikkamán na. Ay tútu akkan na tagge inúrut tu ampiláng. Ay lumawán ya ragit ta gayát kitu sinay na. ²³ Ay se yala lummawán tu Ehud kitu kuwatu se na netulbà datu gitap natu kuwatu kitu gúdu.

²⁴ Ay kane nagtálaw win tu Ehud, ay inumbet datu bobonan tu ári, nasingan da nga netulbà datu gitap tu kuwatu. Dalínán da nu atán ki kasilyat tu ári. ²⁵ Ay tútu nagiddag da, ta máliyaw da. Ngamay kane áwan lumawán kitu ári ka nabayág, ay inalà da tu tulbà se da linútán tu kuwatu. Ay nasingan da ngin tu ári nga newawaren kitu datág nga natay.

²⁶ Ay kitu aggid-iddag datu bobonan tu ári, ay nakaadayyu win tu Ehud. Liniwánan na ngin tu giyán datu rebultu nga batu, ay se la nga nagtálaw wa nawe ka Seira. ²⁷ Ay kane makadatang kadatu ban-bantay ka Efraim, ay nagtanggoyob nga mangayáb kadatu iIsrael nga makigubát. Ay díkod naglalbet datu iIsrael se nada neapuwán. ²⁸ Ay nán na kaggída, “Dádun, ta ipaabà ne APU kadakayu daya Moabita nga kalínga nu.” Ay díkod summúrut da kitu Ehud, se da sinákup tu giyán na babàlangán ka wángag Jordan, nga mameyag ka giyán datu Moabita. Ay áwan da tutu wala pinabàlang nga tolay. ²⁹ Ay kitun nga algaw, ay nasurù 10,000 nga Moabita datu pinatay da, nga pabeg nabílag se narungat makigubát. Awan tutu wala tu nakatálaw kaggída. ³⁰ Ay díkod sinákup datu iIsrael tu íli Moab. Ay nanggayát kitun, ay naginggap datu iIsrael ki unag na walu púlu dagun.

Tu Shamgar

³¹ Tu Shamgar nga pútut tu Anat tu summukát kitu Ehud nga ap-apu datu iIsrael. Nesalákan na datu iIsrael kadatu Filisteo. Annam gatut nga Filisteo tu pinatay na. Takkan na ippapardád ki báka tu pinagpatay na kaggída.

Tu Debora se tu Barak

4 Ay kane matay tu Ehud, ay nadakè manin ya kuk-kuwaan datu iIsrael ki agsisíngan ne APU. ² Ay tútu pinasákup ne APU da kitu Ari Jabin nga Cananeo nga ári ka Hazor. Ay tu ap-apu datu suldádu na, ay tu Sisera nga mag-agyán ka Haroshet-ha-goiim. ³ Ay tu Ari Jabin, ay uwad siyám gatut nga lúgán na pára ki gubát nga nàwa ka balayyáng. Ay narawat pà nang kitu nangituráy na kadatu iIsrael. Pinal-pallà nada ki unag na duwa púlu dagun. Ay tútu kinumraw manin datu iIsrael ke APU nga makiseng.

⁴ Ay kadatun na al-algaw, tu Debora nga profeta nga atáwa tu Lappidot, tu ap-apu datu iIsrael. ⁵ Nasapár nga magtutúgaw tu Debora kitu linung tu palma na, nga atán kitu nagbátán na Rama se Betel, kitu ban-bantay ka Efraim. Ay kitúni tu kapannán datu iIsrael nu atán ríri da nga padisidirán da kaggína. ⁶ Kitu namissán, ay pinaayabán tu Debora tu Barak nga pútut tu Abinoam nga iKedes nga sákup datu tangámálán Naftali. Ay kane makalbet tu Barak, ay nán tu Debora kaggína, “Tu idi ya bílin ne APU nga Dios kikaw; mangayáb ka ka sangapúlu ríbu nga lalláki kadaya tangámálán Naftali se kadaya tangámálán Zebulun, ay se mu ippan da ka bantay Tabor. ⁷ Ay se ku la papannan ne Sisera nga ap-apu daya suldádu ne Jabin ka wángag Kishon, kabulun na datu suldádu na se datu lúgán na nga pára ki gubát. Pangabáan takayu kaggína kitúni.” ⁸ Ay nán tu Barak kitu Debora, “Mawe yà a nu mawe ka pe. Ngamay nu maddi ka, ay maddi yà pe.” ⁹ Ay díkod nán tu Debora, “Ara a lugud, mawe yà pe. Ngamay akkan ikaw ya mapadayáwan, ta ipaábà ne APU nge Sisera ki isa nga babay.” Ay díkod nebulun tu Debora ke Barak, ay se da nawe ka Kedes. ¹⁰ Inayabán tu Barak datu tangámálán Zebulun se datu tangámálán Naftali

---

3:31 Idi nga aruminta ay isa nga takkan na atán nasígád da balayyáng ki untù na. Ittu ya isudsud da ki báka nu piyán da nga napardád.

nga mawe ka Kedes. Sangapúlu ríbu ngámin datu lalláki nga kumíwid kaggína. Kabulun da pe tu Debora.

¹¹ Ay kitun na tiyampu, ay kinumtuway kadatu kabbulun na, tu Heber nga Keneo, nga gakagaka tu Hobab nga katugángan tu Moses. Nawe nagkampu kitu giyán nату káyu wa owk ka Elon-bezaanannim nga adanni ka Kedes.

¹² Atán nangidámag ke Sisera nga nawe nge Barak ka Bantay Tabor.

¹³ Ay díkod inurnung na datu siyám gatut nga lúgán na nga makigubát, se datu ngámin suldádu na. Nagtálaw da ka Haroshet-ha-goiim se da nawe ka wángag Kishon. ¹⁴ Ay se la nán tu Debora kitu Barak, “Ara ngin! Ta ipaábà ne APU kikaw nge Sisera kídi nga algaw.” Ay díkod nanagut tu Barak ka bantay Tabor, kabulun na datu sangapúlu ríbu nga suldádu na.

¹⁵ Ay kane dummarup de Barak, ay pinagriddù ne APU datu suldádu ne Sisera. Ay díkod nasip-siparà da. Ay tu Sisera, ay naglugsád kitu lúgán na, ay se yala nagtálaw. ¹⁶ May impal de Barak datu nakalúgán, se datu suldádu, panda ka Haroshet-ha-goiim. Awan nakalásat kadatu suldádu tu Sisera. Natay da ngámin.

¹⁷ Ay tu Sisera, ay nagtálaw se la nawe kitu báwi tu Jael nga atáwa tu Heber nga Kineo. Ata napiya ya akibul-bulun tu Jabin nga ári ka Hazor kadatu pamilya tu Heber. ¹⁸ Ay kane masingan tu Jael tu Sisera, ay nawe na sinabat, se na pinalnà kitu báwi na. “Lumnà ka, ápu. Akkan ka magansing,” nán na. Ay díkod linumnà tu Sisera kitu báwi na, ay se na kinalumútán. ¹⁹ Ay se la nán tu Sisera kaggína, “Iddán nà mán ka danum ta sikkinum mà tutu wala ngin.” Ay tútu pinenum tu Jael ka gátas nga nippáy kitu lálát nga aggipayán da ka gátas, se na kinalumútán kammin. ²⁰ Ay nán tu Sisera, “Magyán ka ngala kiya gagyangán. Ay nu atán umbet magsaludsud nu atán inumbet nga tolay kídi, ay kagiyam nga áwan,” nán na. ²¹ May kane matalà tu Sisera, gapu kitu napalotán pà nang nga unaw na, ay nangalà tu Jael ka pátù báwi se martilyu. Ay se yala nagpal-palallán nga umadanni kitu Sisera, se na nepátù tu pátù kitu pingpingat na, ay sumilput kitu lusà. Ay tútu natay tu Sisera. ²² Ay kane inumbet tu Barak nga magsápul kitu Sisera, ay sinabat tu Jael se na nán, “Lumnà ka, ta ipassingan ku kikaw ya laláki nga sap-sapúlam.” Ay díkod linumnà tu Barak kitu báwi, ay nasingan na nga natay yin tu Sisera, ay se atán nepapátù a pátù báwi kitu pingpingat na.

²³Ay díkod, kitun na algaw, ay nasingan datu iIsrael tu inangngábà ne Dios kitu Jabin na ári ka Canaan. ²⁴Ay netul-túluy datu iIsrael tu nanggubát kitu Jabin nga ári ka Canaan, panda kitu nakapatay da kaggína.

Tu kansiyon tu Debora

5 Ay kitun na algaw, ay nagkansiyon de Debora se tu Barak nga pútut tu Abinoam. Tu idi tu kansiyon da:

²Day-dayáwan nu nge APU!

Ta daya iIsrael, nebálat nada,
kane nepindu da kaggína
daya baggi da.

³Manggina kayu, dakayu wa à-ári se agtuturáy!

Magkan-kansiyon nà ka pagday-dáyaw ku
ke APU nga Dios daya iIsrael.

⁴O APU, kane magtálaw ka ka Seir,

se ka nanalen ka lusà Edom,
nangyagyag ya kalawagán,
se nagudán ka napalotán,
ta daya alúyut ka lángit, ittu daya netàntagán.

⁵Nataryun daya ban-bantay,

ki àráng mu APU,
nga Dios ka Bantay Sinai,
se Dios na Israel.

⁶Kitu al-algaw nga atán tu Shamgar, nga pútut tu Anat,
se atán tu Jael,

áwan manalen kadaya dadakkal kalsáda,
ta daya bibittì a dálen ya dal-dalanan da.

⁷Man-manu da tolay kadaya bar-bariyu,

panda kane dumatang ka, Debora.
Kadaya iIsrael, ikaw ya bátug ina da.

⁸Kane sab-sabáli nga diy-diyos

daya day-dayáwan da,
pabeg gubát ya kasang-sángu da;
may oray kalátang onu say-áng, áwan da masma

daya appát púlu ríbu nga suldádu daya iIsrael.

⁹Ya uray ku se púsù,

atán kiya apu daya iIsrael nga suldádu,
se kadaya tolay nga nagbuluntaryu.

Maday-dáyaw nge APU!

¹⁰Lam-lamtan nu idi, dakayu wa babànéng,

nga magtatákay kadaya asnu wa pusà,
se magtutúgaw ki addag da, ki ulat nga nalamà,
se dakayu wa napubri nga magdal-dalen nala ki kalsáda.

¹¹Ginán nu ya pagbàbànéngan da tolay

kiya giyán daya bubun.

Pagbàbànéngan da ya napiya

nga kinuw-kuwa ne APU

pára kadaya ngámin na iIsrael.

Ay se la nagkakápan daya tolay ne APU kadatu ruwángan na íli.

¹²Ara, Debora, ara!

Magkansiyon ka!

Ay ikaw Barak, nga pútut tu Abinoam,
gumnikát ka, ta itálaw mu daya tiliw mu.

¹³Ay datu nabansi nga naturáy,

ay inumbet da nga nebulun

kadatu tolay ne APU

nga nakigubát kadatu suldádu wa narungat.

¹⁴Atán da naggayát ka Efraim,

nga lusà kitun datu Amalekita;

sumarunu da kikaw, Benjamin se daya tolay mu.

Gayát ka Makir, inumbet daya ap-apu suldádu;

atán da pe naggayát ka Zebulun nga ap-apu da suldádu.

¹⁵Inumbet pe daya ap-apu ka Issacar;

kabulun da nge Debora se tu Barak;

summúrut da kitu Barak

nga nawe kitu tanáp;

may daya tangámalán Ruben,

ay akkan da ammu ya uray da.

- ¹⁶Tura kayu wa nagbabansi yala kadaya karneru nu?
 Gapu nád ta piyán nu giginán
 ya agkarraw datu magtar-tarakan?
 Daya tangámalán Ruben,
 akkan makapaggaannúgut datu uray da.
- ¹⁷Nagbansi daya iGilead, ka dammáng Jordan;
 nagbansi da kitu bapor daya tangámalán Dan;
 daya tangámalán Asher, nag-agyán da ngala
 kitu adanni ka bebay nga babalay da. ¹⁸Ngamay daya
 tangámalán Zebulun se Naftali,
 ay nepusta da ngala daya biyág da ki akigub-gubát da.
- ¹⁹Ay datu à-ári ka Canaan,
 inumbet da ka Taanac, adanni ka awweg Megiddo,
 inumbet da nakigubát,
 may áwan da naarisamsam nga pirà.
- ²⁰Ay oray daya bittuwan ka lángit,
 ay nakigubát da,
 kaggída magdal-dalen, ginubát da tu Sisera.
- ²¹Nillud dada ka wángag Kishon,
 ki naggat nga áyus na wángag Kishon.
 Ara ngala nga ara, magbílag gà ala!
- ²²Madudúran daya kabalyu da,
 nga magdam-dam-ay kiya lusà.
- ²³“Mapánis daya tolay ka Meroz,” nán naya anghel ne APU.
 “Mapánis da, ta akkan da sinummeng ke APU,
 nga makigubát kadaya nabílag nga suldádu.
- ²⁴Mepadúma kadaya ngámin babbay nge Jael,
 nga atáwa tu Heber nga Kineo.
 Mepadúma kadaya ngámin na babbay, nga
 mag-agyán kadaya báwi.
- ²⁵Danum tu agngan tu Sisera kaggína, may gátas tu nidde na,
 tu pinakulnit nga gátas nga nidde na,
 napiya nga malúkung tu nangippayán na.
- ²⁶Inimmán na tu pátù ki kasígid na,

- ay tu martilyu, atán ki diwanán na.
 Se na nepátù tu pátù, kitu pingpingat tu Sisera.
²⁷Newaren nala nga natay,
 kitu àráng ne Jael.
²⁸Maglalamdaw nga sumángit tu ina Sisera,
 nga magid-iddag kaggína.
 ‘Taanna nád, tura áwaáwan pikam tu lúgán na?
 Tura ku áwan nala nga magína, kadatu kabalyu na?’ nán na.
²⁹Sinungbátan datu mamasírib nga babbay nga kabbulun na;
 may sinungbátan na kampela ngin nin pe tu saludsud na. ³⁰‘Get
 magguuwár da pikam kadaya arisamsam da.
 Isa onu duwa nga babay ya kuwa na káda suldádu;
 ya kuwa Sisera, ay dikolor se napiya nga bádu,
 se duwa nga naburdáan nga kebál suldádu.’
- ³¹O APU, matay kuma ngámin nin daya kalínga mu!
 Ngamay daya ngámin na maminya kikaw,
 ay ummán kuma ki lumtà a mata nga nawada tutu wala.”

Ay se da nga natalna ki unag na appát púlu dagun.

Tu Gideon

6 Nangwa manin daya iIsrael ka nadakè ki agsisíngan ne APU. Ay tútu nepeturayán ne APU da kadatu Midianita ka pittu dagun. ²Narawat tutu wala datu Midianita, ay tútu nagkakápan datu iIsrael nga nagsisirù kadatu liy-liyáng kadatu ban-bantay, se kadatu mabalin da pagsiruán. ³Ay káda magmúla datu iIsrael, ay mawe gubatan datu Midianita se datu Amalekita da, se datu duddúma pikam nga tolay ya gayát kadatu ir-ir-er ka pane lattakán. ⁴Umbet da magkampu kitu adanni kitu lusà da, ay se da dadàlan datu kamulán datu iIsrael panda ka Gaza. Awan da tutu wala nga ibansi kadatu annung datu iIsrael nga pagbiyág kuma. Alà da ngámin pe datu asnu, karneru se datu báka da. ⁵Ata nu umbet da, ay alà da ngámin datu báwi da, se datu an-animál da. Ummán da tutu wala ki adu wa dúdun na maglalbet. Akkan ta mabíláng da, ay oray pe daya kámel da. Inumbet da nga mangdadál kadatu nemúla datu iIsrael kadatu

lusà da. ⁶ Ay díkod gapu kiyán, ay napak-pakallà tutu wala datu iIsrael. Ay tútu kinumraw da nga makiseng manin ke APU.

⁷ Ay kane kumraw datu iIsrael nga makiseng ke APU gapu kitu amar-parígát datu Midianita kaggída, ⁸ ay nangibon ne APU ka profeta kaggída. Ay nán na, “Tu idi ya kagiyán ne APU nga Dios na Israel, ‘Netálaw takayu kitun kitu nakaasassu nu ka Egipto. ⁹ Nesalákan takayu kadatu Egipto, se kadatu ngámin na namal-pallà kadakayu. Pinatálaw ku ngámin datu kalínga nu, se ku nepakin-kuwa kadakayu datu lusà da. ¹⁰ Ay se ku nán kadakayu, ‘Iyà nge Yahweh nga Dios nu. Túya akkan kayu magdáyaw kadaya diy-diyos daya Amoreo, nga makin-lusà kiya pag-agyanán nu.’ Ngamay akkan kayu nanggina kiyà.”

¹¹ Ay se yala uwad anghel ne APU nga inumbet, se la nagtugaw kitu linung natu káyu wa owk ka Ofra, nga kuw-kuwa natu Joas nga gakagaka tu Abiezer. Ay e Gideon nga pútut tu Joas, ay madama magaggi ka trigo kitu agpagtán ka úbás kitun na oras, ta isir-sirù na tu aggaggi na kadatu Midianita. ¹² Ay nagpassingan kaggína kitúni tu anghel ne APU se na nán kaggína, “Bul-bulunan naka ne APU, ikaw nga nabílag se naturad nga makigub-gubát.” ¹³ “Apu!”, nán tu Gideon kaggína, “nu kurug ga atán kadakami nge APU, taanna lugud da ummán kídi ya mà-màwa kadakami? Ay wà giyán da ngin datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne APU nga nebàbànan datu ap-apu mi kadakami? Kinagi da nu mapaanna tu nangitálaw ne APU kaggída ka Egipto. Ngamay binay-bay-án nakami yin ne APU. Nepeturayán nakami yin kadaya Midianita.” ¹⁴ Ay tútu nán ne APU kaggína, “Mawe mu isalákan daya iIsrael kiya anngituráy daya Midianita. Usaram ya bílag mu. Iyà mismu ya mangibon kikaw.” ¹⁵ “May Apu,” nán tu Gideon, “paannán ku kuma ya mangisalákan kadaya iIsrael? Dakami nga magkakabagiyán ya kakapsútán kadaya tangámalán Manasse, ay se iyà ya kodiyan kadakami nga tangabalay. ¹⁶ Ay nán ne APU kaggína, “Bulunan taka, ay lap-laptan mu wala nga rapúnan daya Midianita; ummán ka sissa ngala nga tolay ya kagubát mu. ¹⁷ Ay tútu nán tu Gideon nga nesungbát, “Nu kurug ga idúma nà, ay passingannán nà mán lugud ka pakammuwán ku, nga ikaw kurug APU ya makiam-amomán kiyà. ¹⁸ Pangaásim, ta akkan ka pikam mawe, ta mawe yà a mangalà ka dátun ku kikaw.” “Ò a. Magyán nà ala kídi, panda ki aggulli mu,” nán ne APU nga nesungbát.

¹⁹Ay tútu nawe tu Gideon nga nagparti ka urbun kalding se na nelútu. Ay nangrammay ka tangasalup nga arína, se na kinuwa ka sinápáy nga áwan pamalbád. Nippáy na tu karni ka làba, se tu digu kitu bánga, ay se na nippan kitu giyán natu anghel, nga atán kitu linung natu káyu nga owk. ²⁰Ay nán tu anghel ne Dios kaggína, “Ippáy mu ya karni se ya sinápáy kiya útun nedi nga batu, se mu isiyà ya digu kiya sinápáy se karni.” Ay díkod ittu kurug tu kinuwa Gideon. ²¹Ay se la nga tinùbit natu anghel ne APU kitu untù tu tàdukud na tu karni se tu sinápáy. Ay pagkilát na ngala ya apuy nga lumawán kitu batu, nga nanìdug kitu karni se sinápáy, ay se yala natàawan tu anghel ne APU. ²²Ay tútu nammuwán ne Gideon nga anghel ne APU tun. Ay tútu nakasáraw nga nán na, “Ayuy, Apu DIOS! Nasingan ku ya anghel mu!” ²³Ngamay nán ne APU kaggína, “Akkan ka malídug, ta akkan ka nga matay.” ²⁴Ay se yala nangwa nge Gideon ka altár pára ke APU, se na nepangágan ka Yahweh-shalom. Ay panda kídi, ay atán kam tun na altár ka Ofra, kitu lusà datu gakagaka tu Abiezer.

²⁵Ay kitun na gabi, ay nán ne APU ke Gideon, “Alà mu tu mekàduwa nga toru wa báka na ama mu, tu pittu dagun na ngin na toru. Ay se mu la dadàlan ya altár ne Baal nga kinuwa tu ama mu, ay se mu ìlang ya adígi ne Ashera nga kataging na. ²⁶Ay se ka mangipasikád ka kustu nga altár ne APU nga Dios mu kiya útun na bantay. Ay se mu idátun ka masidug ga dátun tu mekàduwa nga toru báka. Usaran mu wa panìdug tu ñilang mu nga adígi ne Ashera.” ²⁷Ay díkod inayabán tu Gideon datu sangapúlu wa bobonan na, se da kuwaan tu nebílin ne APU kaggína nga kuwaan na. Ngamay gabi tu inangwa na kadatun, ta magansing kadatu akkobung na se kadatu keliyán na.

²⁸Ay kane pagmakát, ay nasingan datu tolay ya nadadál lin tu altár ne Baal, se tu ñilang nga adígi ne Ashera nga kataging na. Ay nasingan da pe tu toru báka nga nasidug, nga atán kitu útun tu altár nga apangwa. ²⁹Ay tutu nán da kitu isaisa kaggída, “Iinna nád ya nangwa kiyán?” nán da. Ay díkod nagsal-saludsud da nu inna tutu wala tu nangwa kitun. Ay se da la nammuwán nga tu Gideon nga pútut tu Joas tu nangwa kitun. ³⁰Ay nán datu tolay kitu Joas, “Ilawán mu ya an-anà mu kídi, ta patayan mi, ta dinadál na ya altár ne Baal se ñilang na tu adígi ne Ashera nga kataging na,” nán da. ³¹May nán tu Joas kadatu ngámin na mangalùsaw kaggína, “Igdù nu agkà nge Baal ta? Atán karbangán nu wa mangigdù kaggína

---

6:24 Ya piyán na kagiyán ay E APU ya makidde ka kinatalna.

ta? Ngámin daya mangigdù kaggína, ay matay da kídi nga pagmakát. Ay nu kurug nga diyos nge Baal, ay bay-án nu wa mangigdù kiya baggi na kampela ngin nin, ta aggína ya makin-altár kiya nadadál,” nán na. ³² Ay tútu nanggayát kitun, ay nepangágan da tu Gideon ka Jerubbaal. Ya sarut na yán ay “Bay-án nu nga igdù ne Baal ya baggi na kampela ngin nin,” áta aggína tu nangdadál kitu altár ne Baal.

³³ Ay akkan nabayág, ay naggaddù datu Midianita, Amalekita, se datu duddúma pikam nga tolay ka pane lattakán, ay se da dumalákit ka wángag Jordan, se da nawe nagkampu kitu tanáp ka Jezreel. ³⁴ Ngamay neturayán naya Ispiritu ne APU tu Gideon. Netanggoyob na tu tarumpeta ka pangayáb na kadatu lalláki nga gakagaka tu Abiezer nga sumúrut kaggína. ³⁵ Ay se yala nga nangibon ka mawe mangipakammu kadatu ngámin na tangámalán Manasse, Asher, Zebulun, se Naftali nga umbet da pe. Ay díkod nagtatammu da.

³⁶ Ay nán tu Gideon ke Dios, “Apu, kinagim kiyà nga iyà ya usaram nga mangisalákan kadaya iIsrael. ³⁷ Túya passingannán nà ka pakammuwán ku. Mangippáy yà ka dùdut karneru kiya aggaggián ka trigo. Ay nu nabasa ki dirmun ya dùdut nu pagmakát, ngamay namag-maga ya lebut na, ay ittu ya pakammuwán ku nga kurug ga iyà ya usaram nga mangisalákan kadaya iIsrael.” ³⁸ Ay ittu kurug tu nàwa. Ay kane bumángun kane pagmakát, ay nawe inalà Gideon tu dùdut karneru, ay se na pinggat. Ay napnu tu isa malúkung kitu danum nga napgat na. ³⁹ Ay nán manin tu Gideon ke Dios, “Apu akkan nà agpà lùsawan, ta atán pikam agngan ku kikaw. Ya piyán ku kídi yin, ay kuwaan mu nga namag-maga ya dùdut, ngamay nabasa ki dirmun ya lusà.” ⁴⁰ Ay ittu tun kurug tu kinuwa ne Dios kitun kam nga gabi. Namag-maga tu dùdut, ngamay nabasa tu lusà a nelubtagán na.

Inábà de Gideon datu Midianita

7 Ay kane pagmakát, ay nasápa tu Jerubbaal (e Gideon kam yán) nga ginumniya se datu suldádu na, se da nawe nagkampu kitu adanni ka gabbuwà ka Harod. Ay tu kampu datu suldádu wa Midianita, ay atán ka pane dáya kaggída, nagkampu da ka pane dáya, kitu tanáp kitu adanni ka bantay More.

² Ay nán ne APU kitu Gideon, “Adu pà nang daya tolay mu. Akkan ku mepaábà daya Midianita kaggída, ta get nán daya iIsrael nga nangábà

da, gapu ki bílag da kampela ngin nin, nga akkan gapu kiyà. ³Ay díkod kagiyam kadaya ngámin na suldádu, ‘Nu atán da matattaransing kadakayu, ay magulli da ngala ngin ka balay da. Ay magbansi kami kídi bantay Gilead.’” Ay kane makagi tu Gideon tun, ay duwa púlu se duwa ríbu datu nagulli, ay sangapúlu ríbu datu nagbansi.

⁴Ay nán ne APU kitu Gideon, “Adu pà nang pikam dayán. Ippan muda ki wángag nga uminum. Pilíyan kuda pikam kitúni. Nu ‘alà mu idi nán ku,’ alà mu. Nu ‘ibansi mu idi nán ku,’ akkan mu wa alà.” ⁵Ay díkod nippan kurug tu Gideon datu suldádu kitu wángag. Ay nán ne APU kaggína, “Ilasínán mu daya ummán ka magdilpát nga átu nga uminum, se ilásínán mu daya magpalintud se mangakúku ka danum ma inuman da. ⁶Tallu gatut datu lalláki nga umminum nga inakúku da tu danum. Ay datu duddúma nagpalintud da nga nagdilpát ta umminum. ⁷Ay nán ne APU kitu Gideon, “Oray tal-tallu gatut nga lalláki ya makigubát kadaya iMidian, ay pangabáan takayu. Pagulliyam mun daya duddúma. ⁸Ay díkod inalàan tu Gideon datu makkán, se datu tarumpeta kadatu suldádu se nada pinapan, ay pinagbansi na datu tallu gatut nga suldádu nga ittu datu kabbulun na nga mawe makigubát. Ay datu Midianita, ay nagkampu da kitu ambaw de Gideon. ⁹Ay kitun na gabi, ay nán ne APU kitu Gideon, “Bumángun ka, ta mawe nu win rautan daya Midianita ta idde kuda kadakayu win. ¹⁰Ngamay nu magansing ka nga mawe mangraut kaggída, ay mawe kayu se Pura nga bobonam ki giyán naya kampu da. ¹¹Gínán nu ya kag-kagiyán da, ay ittu ya mamagturad kikaw nga mangraut kaggída.” Ay díkod inayabán tu Gideon tu Pura nga bobonan na, se da nawe kitu ígid natu kampu datu kalínga da. ¹²Ay datu suldádu wa Midianita, se Amalekita, se datu tolay ka pane lattakán, ay ummán da ka dúdun nga nesapnà kitu tanáp kitu kaadu da. Ay ummán ki karagintán ki dappit bebay pe tu kaadu datu kámel da. ¹³Ay kane adanni de Gideon se tu Pura ngin, ay uwad nagina da nga isa nga lalláki nga mangistorya ki tagenap na kitu kabulun na, nga nán na, “Natagimpán ku ya isa nga sinápay ya nàwa ki sibáda, nga nepulin kídi kampu tada, dinalápus na ya isa nga báwi ay natuwál kanu mà se yala neaplág ki lusà. ¹⁴Ay nán natu kabulun na nga nesungbát, “Sissa ngala ya piyán na kagiyán yán; ampiláng yán ne Gideon nga iIsrael nga pútut tu Joas! Pangabáan ne Dios nge Gideon kadaya Midianita.”

¹⁵ Ay kane magina tu Gideon tu piyan kagiyán natun na tagenap, ay nagpalintud se na dinay-dáyaw nge APU. Ay se yala nagulli kammin kitu kampu da, se na nán kadatu kabbulun na, “Bumángun kayu! Idde ne APU kadåtada ngin daya Midianita.” ¹⁶ Ay se na pinagkàlu nga grúpu datu tallu gatut nga suldádu. Ay káda grúpu, ay niddán nada ka aggisa da nga tarumpeta se bánga nga atán dílag kitu unag na. ¹⁷ Ay nán na kaggída, “Nu adanni tada ngin ki kampu da, ay sumingan kayu kiyà se nu taldan ya kuwaan ku. ¹⁸ Ay nu magina nu nga magtanggoyob kami se daya kabbulun ku, ay magtanggoyob kayu pe kiya lebut naya kampu da, ay se nu isáraw ya, ‘Pára kade APU se Gideon!’”

¹⁹ Ay kane tagay túlad gabi yin, kane magsukát ka guwardiya datu Midianita, ay nawe de Gideon se datu magatut nga kabbulun na kitu ígid natu kampu datu Midianita. Netanggoyob da datu tarumpeta da, ay se da negindán pe nga rinupà datu ag-agtu da nga bánga. ²⁰ Ay se yala naggigindán nga nagtanggoyob datu tallu nga grúpu, se da rinupà pe datu ag-agtu da nga bánga. Ay im-immán da datu dílag da ki kasígid nga íma da, se datu tarumpeta da kitu diwanán nga íma da, se da la nesáraw ya, “Ya ampiláng nga pára kade APU se Gideon!” ²¹ Ay nagsisíkad dala tu isaisa kaggída kitu lebut natu kampu. Ay datu Midianita, ay nagriddù da, kitu kampu da, ay se da makas-asáraw nga nagtatálaw. ²² Ay kitu madama magtanggoyob datu tallu gatut nga suldádu, ay pinagpapátay ne APU datu Midianita kitu unag kampu da. Ay datu sibbiyág pikam, ay nagtatálaw da. Nameyag da ka Zerera, ay dumatang da ka Bet-shitta, kitu panda natu íli Abel-mehola nga adanni ka Tabbat.

²³ Ay nagkarraw tu Gideon kadatu lalláki nga tangámalan de Naftali, Asher, Manasse, se na pinàpal kaggída datu Midianita nga nagtatálaw.

²⁴ Ay nangibon pe tu Gideon ka mawe mangagi kadatu tolay kadatu ban-bantay ka Efraim, nga nán na: “Magdadagut kayu ta mawe nu gubatan daya Midianita. Guwardiyaán nu ya wángag Jordan panda ka Bet-bara. Datu tolay ya tangámalan tu Efraim datu natudinán na magguwardiya. ²⁵ Natiliw da datu duwa nga ap-apu datu suldádu datu Midianita kitu aggappal da kaggída; de Oreb se tu Zeeb. Pinatay da tu Oreb kitu giyan natu batu tu Oreb. Ay pinatay da pe tu Zeeb kitu giyan natu amgattán tu Zeeb ka úbás. Ay se da nippan datu úlu da kitu giyan tu Gideon nga atán kitu dammáng Jordan.

Narápun datu Midianita

8 Ay datu tolay ka Efraim, ay nawe da ka giyan tu Gideon se da nán kaggína: Taanna, tura ummán kídi ya kinuwám kadakami? Taanna, tura nakami akkan inayabán kane mawe nu rautan datu Midianita?” Ay nadakè tutu wala tu uray da kitu Gideon. ²May nán tu Gideon kaggída, “Akkan na mepáda ya kinuwa ku kiya inubra nu. Ay oray nu bittì ala ya kinuwa nu nga iEfraim, ay napà-patag nga adayyu may ya kinuw-kuwa mi nga magkakabagiyán. ³Ay nidde ne Dios kadakayu de Oreb se Zeeb nga apu datu suldádu wa Midianita. Nágan na agkà ya kinuwa ku nga annung ku ipáda kitu kinuwa nu ta?” Ay díkod pummiya tu uray datu iEfraim kitu kinagi tu Gideon.

⁴Ay se yala dummalákit de Gideon ka wángag Jordan, kabulun na datu tallu gatut nga suldádu na. Ay oray nu nonawán da tutu wala ngin netul-túluy da kammala tu magappal kadatu kalínga da. ⁵Ay kane makadatang da ka íli Succot nakiseng tu Gideon kadatu tolay kitúni nga nán na, “Pangaási nu mán agpà ta iddán nu ka makkán daya kabbulun ku, ta napandanán da ngin ka bisin se unaw, ay aplan mi pikam daya duwa nga ári daya Midianita de Zeba se Zalmunna.” ⁶May nán datu umíli ka Succot, “Taanna tura mi kayu kuma iddán ka kanan nu? Ay akkan nu pikam natiliw de Zeba se Zalmunna?” ⁷Ay díkod nán tu Gideon, atán nala kadakayu a. May nu patiliw ne APU kadakami de Zeba se Zalmunna, idaldag takayu kadaya narasi nga kaddat kiya ir-ir-er.” ⁸Ay se yala nawe de Gideon ka Penuel nga magadang ka kanan da kadatu tolay kitúni na, may páda na kam pe tu sungbát datu iPenuel kitu sungbát datu iSuccot. ⁹Ay nán tu Gideon kaggída, “Nu magulli kami nga áwan napà-pàyanán, rabbaan ku ya torre kídi.”

¹⁰Ay kitun na ur-oras nakadatang ngin de Zeba se Zalmunna ka Karkor se datu suldádu da nga 15,000 nga nabansi; 120,000 ngin tu natay kaggída. ¹¹Ay nanalen de Gideon kitu dad-dalenán da biyaheru, kitu pane lattakán na Noba se Jogbeha. Kintatán da nga dinarup datu suldádu wa Midianita. ¹²Nagtálaw de Zeba se Zalmunna, nga ári datu Midianita. May impal de Gideon da panda kitu nakatiliw da kaggída. Ay díkod nagriddù pe yin datu suldádu da.

¹³Ay kane magulli de Gideon nga gayát nakigubát, ay nanalen da kitu tutùduwán ka Heres. ¹⁴Ay kitúni, uwad bag-bagu nga iSuccot nga

natiliw da. Ay se da sinaludsud kaggína nu iinna tu ap-apu datu iSuccot. Ay díkod nelistaán na datu ngag-ngágan datu ù-upisiyál se ap-apu da; pittu púlu da ngámin. ¹⁵ Ay se yala nawe de Gideon ka Succot, ay se nán kadatu tolay kitúni, “Madamdám nu pikam tu aggadang ku kadakayu ka makkán? Ininsultu dakami kitun. Nán nu kadakami nga, “Tura mi kuma iddán daya suldádu nu ka kanan da? Ay akkan nu pikam natiliw de Zeba se Zalmunna,’ nán nu. Ney, aggída dedi yin!” ¹⁶ Ay se yala nagpàla tu Gideon ka nagrasi nga pasanga ka ir-ir-er, ay ittu tu inusár na nga namánis kadatu ap-apu datu iSuccot. ¹⁷ Ay se na nawe dinadál tu torre ka Penuel se na pinatayán datu lalláki kitúni.

¹⁸ Ay se la nán tu Gideon kade Zeba se Zalmunna, “Wà ummán na singan datu lalláki nga pinatayán nu ka Tabor?” Ay nán da nga nesungbát, “Ummán da kikaw ngámin; ummán da ka annánà ári.” ¹⁹ “Wawwági ku datun ka ina,” nán tu Gideon. “Ammu ne APU, nga nu akkan nuda kuma pinatay, akkan takayu kuma pe patayan.” ²⁰ Ay se na nán kitu Jeter nga manákam ma laláki nga pútut na, “Patayan muda.” Ay gapu ta an-anà pikam tu Jeter, ay nagansing. Ay tútu akkan na inásut tu ampiláng na. ²¹ May nán de Zeba se tu Zalmunna kitu Gideon, “Ikaw la ngin ya mamatay kadakami a. Ta daya kurug lalláki ngala ya maketurad da pumatay.” Ay díkod pinatay tu Gideon da, se na inalà datu busaryu kadatu bùlaw datu kámel da. ²² Ay nán datu iIsrael kitu Gideon, “Ikaw la ngin ya mangituráy kadakami, se daya pútut mu se daya sumar-sarunu pikam kaggída. Ta nosalákan nakami kadaya Midianita.” ²³ May nán tu Gideon nga nesungbát, “Akkan na iyà ya mangituráy kadakayu, ay akkan pe ya pútut ku. Nu di nge APU ya mangituráy kadakayu. ²⁴ May atán ya piyán ku nga agngan kadakayu: Ya isaisa kadakayu, ay iddán dà ka isa kadatu arítus nga inarisamsam nu kadatu Midianita.” (Ata kitun pabeg balitù tu pagarítus datu Midianita, ta ittu tu gangay da nga Ismaelita). ²⁵ Ay nán datu tolay nga nesungbát, “Maganggam kami nga mangidde kikaw,” nán da. Ay se da nangiaplág ka lúpus kitu lusà, se la nga nangippáy tu isaisa kaggída ka aggisa da kadatu inarisamsam da nga arítus kadatu Midianita. ²⁶ Magdágup ka duwa púlu kílú tu dammat datu arítus nga balitù nga inalà tu Gideon. Akkan meráman datu bísin se busaryu, sa datu báyolet nga ikkaaruwát datu à-ári datu Midianita, se datu pinagbusaryu da kadatu kámel da. ²⁷ Ay se yala nangwa tu Gideon ka Efod kadatu balitù, ay se na nippáy ka Ofra nga íli na. May akkan nabayág, ittu mán kammin tun tu

day-dayáwan datu iIsrael lin. Pinaglikudán da nge APU win. Ay ittu tun tu nagbalin ka árig kàrung kitu Gideon se datu pamilya na. ²⁸ Ay inábà tutu wala ngin datu iIsrael datu Midianita, ay akkan da ngin na nakabálat. Ay díkod natalna ya Israel ki unag na appát púlu dagun, panda kitu nekatay tu Gideon.

Tu netattay tu Gideon

²⁹ Ay se yala nagulli tu Gideon ka balay na. ³⁰ Pittu púlu ngámin datu pútupútut na nga lalláki, ta adu pe datu attáwa na. ³¹ Ay atán pikam pe kinobung na nga atán ka Shekem, nga nagan-anà ka laláki, nga nepangágan da ka Abimelec. ³² Làlakay pà nang ngin tu Gideon nga pútut tu Joas kane matay. Netaman da kitu giyán tu lúbù tu ama na ka Ofra, nga íli datu gakagaka tu Abiezer.

³³ Akkan pikam nabayág panda kitu nekatay tu Gideon, ay pinaglikudán datu iIsrael manin ne APU. Nagday-dáyaw da manin kadatu rebultu tu Baal. Pinagbalin da nge Baal-berit ka diy-diyos da. ³⁴ Kinaligpanán da ngin ne APU nga Dios da, nga nangisalákan kaggída kadatu kalínga da nga atán kitu lib-lebut da. ³⁵ Akkan da ngin madamdám datu napiya nga kinuw-kuwa natu Jerubbaal (e Gideon kam yán) se datu pamilya na pára kaggída nga iIsrael.

Ya kinadakè tu Abimelec

9 Ay kane isa ngalgaw, nawe tu Abimelec nga pútut tu Gideon ka Shekem, nga giyán natu ina na se datu pampane na ki ina. Ay nán na kaggída, ² “Saludsúdán nu mán daya tolay kídí Shekem nu nágan naya piyán da: Nu piyán da nga iturayán daya pittu púlu nga pútupútut tu Gideon da, onu iturayán naya sissa nga tolay? Damdamman nu nga kabagiyán dà tutu wala.” ³ Ay díkod inamomanán kurug datu induan tu Abimelec ki pane ina na datu tolay ka Shekem. Ay piyán da nga e Abimelec ya mangituráy kaggída, áta kabagiyán da kam. ⁴ Ay se da niddán tu Abimelec ka pittu púlu nga silber nga gayát kitu templo tu diy-diyos da nga Baal-berit. Ittu tun tu usaran na nga pagbáyad kadatu lalláki nga áwan kammala mabà-baal, se áwan mà-màwa nga sumúrut kaggína. ⁵ Ay se yala nawe kitu balay tu ama na nga Gideon ka íli Ofra, se na pinatayán

datu pittu púlu nga wawwági na kitu útun tu abay nga batu. May tu Jotam nga udiyán da, ay nagsirù, ay tútu akkan na napatay. ⁶ Ay datu lalláki ka Shekem se Bet-millo, ay nagguurnung da, ay se da nga nawe ya pinagbalin ka ári da nge Abimelec. Kinuwa da yán kitu giyán tu abay nga káyu ka Shekem.

⁷ Ay kane madámag tu Jotam tun, ay nawe nagsisíkad kitu útun tu bantay ka Gerizim, ay se na ngala nesáraw ya:

“Dakayu wa lalláki ka Shekem;
manggina kayu kiyà,
ta senu gínán nakayu ne Dios.

⁸ Ay kitu isa nga algaw,
ay naggaamomán kanu mà daya kay-káyu,
ta pumíli da ka magbalin ka ári da.

Ay nán da kitu olíbo, ‘Ikaw ya mangituráy kadakami.’

⁹ Ay nán natu olíbo nga nesungbát,

“Wayya ku wala mabalin kuspan
ya mangidde ka denu
nga mamaanggam kadaya diyos se kadaya tolay
para la ki angngituráy ku kadakayu!”

¹⁰ Ay nán da kitu káyu wa gígus,
“Ikaw wala ngin ya ári mi.”

¹¹ Ngamay nán natu gígus,

“Wayya ku wala mabalin kuspan
ya magbúnga ka nadangir,
para la ki angngituráy ku kadakayu.’

¹² Ay nán da kitu múla úbás,
‘Ikaw win ya mangituráy kadakami.’

¹³ Ngamay nán natu úbás pe nga nesungbát,

“Wayya ku wala mabalin kuspan
ya mangidde ka bási
nga mamaanggam kadaya diyos se kadaya tolay,
para la ki angngituráy ku kadakayu.’

¹⁴ Ay díkod nán datu ngámin na káyu kitu kaykayu wa nagrasi,
‘Ikaw win lugud ya mangituráy kadakami.’

¹⁵ Ay díkod nán natu kaykayu wa nagrasi nga nesungbát,
‘Nu kurug piyán dà nga magbalin ka ári nu,

umbet kayu lugud maglídum kiyà.
 Ay nu maddi kayu,
 ay mangipalawán nà ka apuy
 kadaya rasi ku
 nga manìdug kadaya sedoro ka Lebanon.’

¹⁶ Ay se yala nán tu Jotam, “Kurug se kustu nád agpà ya namagbalin nu ka ári ke Abimelec ta? Rinispítar nu agpà ki ummán kiyán tu Gideon, se daya pamilya na, gapu kadatu kinuw-kuwa na? ¹⁷ Damdamman nu nga nakigubát kitun tu ama ku pára kadakayu. Nepusta na ngala tu biyág na, ta senu mesalákan nakayu kadatu Midianita. ¹⁸ May kídi, ay nagribilde kayu kitu ama ku, se kadaya pamilya na. Pinatayán nu datu pittu púlu wa pútupútut na kitu útun natu abay ya batu. Ay e Abimelec nga pútut na kitu asassu na nga babay ya pinagbalin nu ka ári nu, gapu ta pampane nu. ¹⁹ Ay nu nán nu wa ittu yán ya kurug se napiya se pangrispítar nu ke Gideon nga ama ku se daya pamilya na, ay magpatag kayu wala. Magpatag pe yala nge Abimelec. ²⁰ Ngamay nu akkan, lumawán kuma ya árig apuy ke Abimelec sen sídúgan na daya iShekem se daya iBet-millo. Onu lumawán kuma ya árig apuy daya iShekem se Bet-millo sen sídúgan da nge Abimelec.” ²¹ Ay kane nakagi tu Jotam datun, ay nagtálaw nga dágus, se yala nawe nagyán ka Beer, ta magansing kitu Abimelec nga wagi na.

Tu nekippà tu Abimelec ka ári

²² Tallu dagun nga neturayán tu Abimelec datu iIsrael. ²³ Ay se yala pinagkakagúra ne Dios datu tolay ka Shekem se Abimelec. Ay díkod nagribilde datu iShekem kitu Abimelec. ²⁴ Ay nàwa idi ka bálát datu pittu púlu nga pútupútut tu Gideon ke Abimelec nga wagi da, nga ittu tu nagpatay kaggída, se bálát pe kadatu lalláki ka Shekem nga sinummeng kaggína. ²⁵ Nangipàrob datu tolay ka Shekem kadatu lalláki nga mawe kitu bantay nga mangitanab kada tolay nga manalen kitúni, se da guldappan da. Ay kinagi da ke Abimelec idi nga mà-màwa.

²⁶ Ay kitun na al-algaw, ay nawe nagalit ka Shekem tu Gaal nga pútut tu Ebed. Nawe na dinatang datu wawwági na kitúni. Ay datu lalláki ka Shekem, ay nagpiyár da kaggína. ²⁷ Ay kitu pinagbubúrás ka úbás, ay nangwa datu tolay ka bási kitu digu na. Nagpiyasta da kitu templo

natu diy-diyos da. Nagkakán da se naggiinum da, ay ginegedán da nge Abimelec. ²⁸ Ay nán tu Gaal, “Inna nge Abimelec ta, se iinna tada nga iShekem? Pútut tu Gideon mà ala yán! Taanna, tura tada nga peturayán kaggína? Inna pe nge Zebul ta? Upisiyál na mà pe yala yán. Daya gakagaka tu Hamor nga ama tu Shekem a, ya rabbang na nga sirbiyán nu. ²⁹ Ay nu iyà la kuma ya mangituráy kadakayu, ay pàpuran ku nge Abimelec. Kagiyan ku kaggína nga mangayáb ka adu wa suldádu na, se yala umbet makigubát kiyà!”

³⁰ May kane magina tu Zebul nga ap-apu kitu íli tu kinagi tu Gaal, ay nakarungat tutu wala. ³¹ Ay tútu nangibon ka mawe mangidámag kitu Abimelec nga atán ka Aruma. Ittu idi tu pekagi na, “Atán kidi Shekem nge Gaal se datu wawwági na, ay ipar-parut na daya umíli nga magribilde kikaw.” ³² Ay túya nu gabi, ay ibulun mu daya tolay mu, se kayu mawe magsirù ki lasi naya íli. ³³ Ay se la nu pagmakát, ay gumabi kayu nga gumniya, se nu kattatán da nga rautan kiya íli. Ay nu makigubát nge Gaal se daya tolay na, ay kuwaan nu kaggída ya mabaal mu nga kuwaan.”

³⁴ Ay díkod nawe kurug de Abimelec se datu suldádu na kane gabi, ay se da pinalebután tu íli Shekem. Nauwár da ka appát nga grúpu datu suldádu na. ³⁵ Ay uwad tu Gaal nga magsisikád kitu ruwángan tu íli, kane lumawán de Abimelec kitu nagsiruán da. ³⁶ Ay kane masingan tu Gaal da, ay nán na kitu Zebul. Sinnam kod kitúni, atán da tolay nga managut!” Ay nán natu Zebul nga nesungbát, “Aniniwing ngala dayán kiya bantay nga ummán da ka tolay.”

³⁷ May nán manin tu Gaal, “Kurug nga tolay da tune, nga magdadagut kiya nagbátan daya duwa bantay. Ay atán da pe magpagayát kitu giyán tu owk nga káyú da marammadtu.” ³⁸ Ay nán tu Zebul kaggína, “Sinnan ta mán lugud kidi yin tu kidáyaw mu. Nán mu mà a iinna kuma nge Abimelec ta, ta magsirbi tada kaggína? Aggída ngin dayán nga atán ki lasi naya íli. ‘Ra muda akkan mawe gubatan nin?’” ³⁹ Ay díkod inayabán tu Gaal datu tolay nga iShekem se da nawe nakigubát kade Abimelec. ⁴⁰ May impal de Abimelec da, ay adu tu napatay da panda kitu nakalnà da kitu íli. ⁴¹ Ay tu Abimelec, ay nagbansi ka Aruma. Ay pinàpur de Zebul tu Gaal se datu wawwági na ka Shekem.

⁴² Ay kitu láwa na, ay nadámag ne Abimelec nga nagkakápan datu tolay ka Shekem kitu tal-tálun. ⁴³ Ay tútu inuwár na datu suldádu na ka tallu nga grúpu nga mawe mangitanab kadatu iShekem. Ay kane

masingan tu Abimelec datu tolay nga lumawán kitu íli, ay kintatán dada nga rinaut se da pinatayán da. ⁴⁴ Ay de Abimelec se datu grúpu na, ay nawe da kitu ruwárgan tu íli nga magguwardiya. Ay datu duwa nga grúpu datu suldádu na, ay pinatayán da datu tolay nga atán kitu katal-talúnán. ⁴⁵ Ay tangalgaw da nga naggugubát, se yala nasákup tu Abimelec tu íli. Pinatayán na ngámin datu tolay kitu íli, se da winarítán ka asin tu lusà.

⁴⁶ Ay kane madámag datu ngámin tolay nga mag-agyán kitu torre na Shekem tu nàwa, ay nawe da nagsirù kitu torre kitu templo tu Baal-berit. ⁴⁷ May uwad nawe nangipakammu kitu Abimelec nga atán datu tolay nga magguurnung kitu templo. ⁴⁸ Ay díkod nanùdu nga nawe kitu bantay Zalmon kabulun na datu suldádu na. Ay kane dumatang da, ay nampu ka pasanga káyu se na binugtung. Ay ummán pe kiyán tu pinàwa na kadatu suldádu na. ⁴⁹ Ay díkod nampu da ngámin ka pasanga, se da ngala sumúrut kitu Abimelec. Ay se da inurnung datu pasanga kitu pungut natu torre se dala sinìdug. Ay díkod natay ngámin datu tolay kitu unag tu torre, nasurù sangaríbu datu lalláki se babbay.

⁵⁰ Ay se yala nawe linìmut de Abimelec tu íli Tebez, se da nga sinákup. ⁵¹ May atán na naligda nga torre kitu íli. Ay ittu tu napannán da nagsiruán datu tolay se datu ap-apu kitu íli. Ay se da negitap tu ruwárgan tu íli, se da nawe kitu útun tu torre da. ⁵² Ay tútu inunud de Abimelec da, se da sìdúgan kuma tu torre, ⁵³ may uwad babay nga nangitánág ka aggiridán na batu. Ay nagdittág kitu úlu tu Abimelec. Ay tútu narupà tu tuláng tu úlu na. ⁵⁴ Ay tútu dágus sala nga kirrawán tu Abimelec tu isa nga bag-bagu nga bobonan na, ay se na nán kaggína, “Ara, patayan nà in kiya ampiláng mu, ta senu akkan da kagiyan nga babay yala ya namatay kiyà.” Ay díkod sinuwè kurug tu bobonan na, ay tútu natay tu Abimelec. ⁵⁵ Ay kane mammuwán datu iIsrael nga natay yin tu Abimelec, ay nagguulli da kammin kadatu babalay da. ⁵⁶ Ay ummán kiyán tu nammánis ne Dios kitu Abimelec gapu kitu básul na kitu ama na, kane patayán na datu pittu púlu wa wawwági na. ⁵⁷ Ay pinánis pe ne Dios datu iShekem kitu kinadakè datu kuk-kuwaan da. Ay díkod nàwa kurug tu kinagi kitun tu Jotam nga pútut tu Gideon.

Tu nagturáy de Tola se tu Jair

10 Ay kane matay tu Abimelec, ay tu Tola nga pútut tu Pua nga gakagaka tu Dodo tu inumbet nga nagisalákan kadatu iIsrael. Gayát ka tangámalan Issacar, ngamay mag-agyán ka Samir kitu ban-bantay ka íli Efraim. ²Ay aggína tu nagturáy nga bátug guwes datu iIsrael ki unag na duwa púlu se tallu dagun. Ay kane matay ay netaman da ka Samir.

³Ay kane matay tu Tola, ay tu Jair nga iGilead tu sumukát kaggína. Ay duwa púlu se duwa dagun na nga nagturáy ka Israel. ⁴Uwad tallu púlu nga pútupútut na nga lalláki, ay aggisàan da pe ka asnu. Kuw-kuwa da pe ya tallu púlu nga íli ka Gilead nga nepangágan da ka Havvot-jair. ⁵Ay kane matay tu Jair netaman da ka Kamon.

Tu namar-parigát datu Ammonita kadatu iIsrael

⁶Ay nagbásul manin datu iIsrael ke APU. Nagday-dáyaw da manin kadatu rebultu tu diy-diyos nga Baal se Ashtarot, se kadatu diy-diyos da ka Aram, Sidon, Moab, Ammon se Filistia. Pinaglikudán da ngin ne APU. Awan da ngin na agdáyaw kaggína. ⁷Ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída nga iIsrael. Ay tútu binay-án na datu Filisteo se datu Ammonita nga mangsákup kaggída. ⁸Ay nanggayát kitun kam ma dagun, ay pinal-pallà se pinà-paultu da ki unag na sangapúlu se walu dagun, datu iIsrael nga mag-agyán ka Gilead, kitu lusà datu Amoreo, ka pane lattakán ka Jordan. ⁹Ay nawe rinaut pe datu Ammonita datu iIsrael nga mag-agyán ka panidmáng Jordan; daya tangámalan Juda, Benjamin se Efraim. Ay tútu naparigátan tutu wala pà nang datu iIsrael.

¹⁰Ay díkod nakiseng datu iIsrael manin ke APU. Ay nán da, “Nagbásul kami kikaw, O Apu, se pinaglikudán mi ka nga Dios mi, se kami nagday-dáyaw kadaya rebultu naya diy-diyos nga Baal.” ¹¹Ay nán ne APU nga nesungbát, “Akkan takayu agkà nesalákan kitun ta, kadatu Egipto, Amoreo, Ammonita, Filisteo, ¹²Sidoneo, Amalekita se datu Maonita? Kane makiseng kayu kiyà ay sinengán takayu. ¹³May pinaglikudán dà mán kammin, se kayu nagday-dáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos. Ay túya akkan takayu isalákan nin. ¹⁴Mawe kayu wa makiseng kadaya piníli nu wa diy-diyos nu nga day-dayáwan nu! Pesalákan kayu kaggída kadaya kapar-parigátan nu.” ¹⁵May nán datu iIsrael ke APU, “Nagbásul

kami kurug kikaw, Apu. Kuwaan mu wala kadakami ya piyán mu. May pangaásim agpà, ta isalákan nakami kídì!” nán da. ¹⁶Ay se yala nippaán datu iIsrael datu sinan diy-diyos da, ay se da nagulli nga nagday-dáyaw ke APU. Ay akkan meturad sisinnán ne APU datu iIsrael nga magrig-rígát.

¹⁷Ay isa ngalgaw, magsagána datu suldádu datu Ammonita nga manggubát kadatu iIsrael. Nagkampu da ka Gilead. Ay datu iIsrael, ay nagkampu da ka Mizpa. ¹⁸Ay nán datu ap-apu ka Gilead kitu isaisa kaggída, “Nu iinna ya munna dumarup kadaya Ammonita, ay aggína ya magbalin ka apu ki Gilead.”

Tu Jefta

11 Tu Jefta nga iGilead, ay narungat nga makigubát. Pútut tu Gilead tu Jefta may púta tu ina na. ²Ay uwad da pikam pútupútut tu Gilead kitu kurug nga atáwa na. Ay kane magdadakkal da, ay pinatálaw da tu Jefta, ta nán da nga, “Awan mu matáwid kadaya kuw-kuwa tu ama mi, ta an-anà naka ngala ka sabáli nga babay.” ³Ay díkod nagtálaw kurug tu Jefta kitu giyán datu wawwági na, ay se yala nawe nag-agyán ka Tob. Ay kitúni, ay nakibungguy kaggína datu nadakè a tolay.

⁴Ay akkan nabayág, ay ginayatán datu Ammonita nga gubatan datu iIsrael. ⁵Ay kane gubatan datu Ammonita datu iIsrael lin, ay pinaayabán datu ap-apu ka Gilead tu Jefta nga atán ka Tob. ⁶Ay nán da kaggína, “Umbet ka, ta ikaw ya mangiapu kadakami nga makigubát kadaya Ammonita.” ⁷May nán na kaggída, “Di dà mà a lùsawan, ay tútu pinatálaw dà ka balay ama? Ay tura dà masápul kídì yin, kane atán ya riribù nu?” ⁸Ngamay nán datu ap-apu ka Gilead kaggína, “Ngamay masápul mika. Bulunan nakami nga manggubát kadaya Ammonita. Ay ikaw pe ya piyán mi mangiapu kadakami nga iGilead.” ⁹Ay tútu nán tu Jefta kaggída, “Nu alà dà kammin, se pangabáan nà ne APU nga makigubát kadaya Ammonita, ay iyà ya mangiapu kadakayu?” ¹⁰“Ò, mayát kami kiya nán mu. E APU ya sistígu tada kídì,” nán da nga nesungbát. ¹¹Ay díkod kumíwid tu Jefta kaggída nga nawe ka Gilead. Aggína kurug tu pinagbalin da ka apu da, se ap-apu datu suldádu. Kinagi kammin ne Jefta ki àráng ne APU, ka Mizpa, tu kinagi na kadatu ap-apu.

¹²Ay se yala nangibon tu Jefta ka mawe kitu giyán tu ári datu Ammonita nga mangagi ka, “Nágan na tutu wala ya pangalùsawán mu kadakami nga

iIsrael ta? Taanna, tura kayu inumbet manggubát kadakami?” ¹³ Ay nán natu ári datu Ammonita nga nesungbát kadatu nebon, “Piyán mi nga alà kammin daya lusalusà mi nga timpal nu wa iIsrael kitu nagtálaw nu ka Egipto; lusà mi mà ngámin ya manggayát ka Arnon panda ka Jabbok se la dumatang ka Jordan. Ay túya piyán mi nga kappiyánan nu nga ipatulli kadakami kídi yin daya lusalusà mi.” ¹⁴ Ay tútu nangibon manin tu Jefta ka mangikagi kitu sungbát na kitu ári datu Ammonita. ¹⁵ Ay nán natu Jefta, “Akkan! Akkan timpal daya iIsrael ya lusà ka Moab se Ammon. ¹⁶ Ngamay ummán kídi tu nàwa. Kane magtálaw ka Egipto datu iIsrael, nanalen da ka ir-ir-er nga nagpeyag kitu daggáng nga bebay panda kane dumatang da ka Kades. ¹⁷ Ay se da ngala nangibon ka mangipakammu kitu ári ka Edom nga palubúsán na kuma da nga manalen kitu lusà na. May maddi tu ári. Ay díkod nawe da kitu ári ka Moab, may akkan na pe ipalúbus. Ay díkod nag-agyán datu iIsrael ka Kades. ¹⁸ Ay se da nga netúluy tu nagdal-dalen ka ir-ir-er; nangalíkáw da kitu lusà tu ári ka Edom se Moab, panda kane makadatang da kitu pane dáya ka Moab, kitu panidmáng na wángag na Arnon. Ay se da nagkampu kitúni. Akkan da nawe kitu sákup na Moab, ta Arnon tu panda na Moab. ¹⁹ Ay se yala nangibon manin datu iIsrael ka mawe ka Hesbon nga mangikagi kitu Ari Sihon nga Amoreo, ta piyán da ipakammu kaggína nga piyán da tu manalen kitu lusà na. ²⁰ May akkan kurugan tu Ari Sihon nga manalen nala datu iIsrael. Ay tútu pinapan na mán kammin datu suldádu na nga magkampu ka Jahaz, ay se na nawe ginubát datu iIsrael. ²¹ May nepaábà ne APU nga Dios na Israel nge Sihon se datu tolay na kadatu iIsrael. Ay díkod sinákup datu iIsrael ya ngámin lusà datu Amoreo nga mag-agyán kitúni na. ²² Sinákup da tu ngámin na pag-agyanán datu Amoreo, manggayát ka wángag Arnon panda ka Jabbok, se manggayát ka ir-ir-er dumatang ka wángag Jordan. ²³ Ay áwan sabáli namatálaw kadaya Amoreo, nu di nge APU nga Dios na Israel, ay se na nidde ya lusà kadaya iIsrael nga tolay na. Ay taanna nád pe tura mi nga ipatulli kadakayu? ²⁴ Daya lusà a nepakin-kuwa naya diyos nu wa Kemos kadakayu ya kuw-kuwa nu. Ay daya nepakin-kuwa ne APU nga Dios mi kadakami, ay kuw-kuwa mi. ²⁵ Nasí-sírìb ka agkà ta, may tu Balak nga pútut tu Zippor nga ári ka Moab? Ay oray aggína ay akkan na nga riníri daya iIsrael. Ay akkan nakami pe nawe ginubát. ²⁶ Tallu gatut nga dagun nin nga mag-agyán daya iIsrael ka Hesbon se Aroer se daya il-ileli ki lebut da, se kadaya ngámin nga fli kiya ígid na wángag

Arnon. Taanna, tura akkan nuda inalà kammin kitun kam? ²⁷ Awan ku nagbasúlán kikaw. May ikaw ya atán básul kiyà, ta tura nà a gubatan. E APU ya guwes. Aggína ya mangguwes nu iinna ya kustu kadàtada, daya iIsrael onu daya Ammonita.” ²⁸ May akkan pinatag tu ári datu Amoreo tu nepekagi tu Jefta.

Tu sipata tu Jefta.

²⁹ Ay kitun na oras, ay naalubuwán tu Jefta ki Ispiritu ne APU. Nawe na dinàdà ya Gilead se Manasse, se yala nagtul-túluy ka Mizpa ka Gilead, ay se yala ka Ammon. ³⁰ Ay se yala nagsipata tu Jefta ke APU nga nán na, “Nu pangabáan nakami kadaya Ammonita, ³¹ sîdúgan ku nga bátug dátun ku ya munna nga lumawán ki balay ku nga manabat kiyà nu magulli yà. ³² Ay díkod nawe ginubát de Jefta datu Ammonita, ay pinangábà kurug ne APU da. ³³ Pinalsu da kurug datu kalínga da, se da sinákup datu íli da, manggayát ka Aroer, panda kitu lebut na Minnit, se la dumatang ka Abel-keramim. Ay díkod inábà datu iIsrael datu Ammonita.

Tu babbalásang tu Jefta

³⁴ Ay kane dumatang tu Jefta ngin kitu balay da ka Mizpa, ay lumawán pe yin na sumabat tu sissa tutu wala nga an-anà na nga babay, nga magsal-sála se magtuk-tukár ka tamburin. Sissa aggína nga an-anà tu Jefta. ³⁵ Ay kane masingan tu Jefta tu an-anà na, ay pinisi na tu bádu na gapu kitu pannakit na. Ay nán na nga sumángit, “Ya an-anà ku wi! Taanna, tura la ikaw ya gapu naya agpannakit ku tutu wala pà nang? Nagsipata ngà ke APU, ay akkan ku tutu wala maappoli yin!” ³⁶ Ay nán natu an-anà na, “Ama, nu nagsipata ka ke APU, masápul nga tungpálam, ta pinangábà nakayu nga nawe nakigubát kadaya Ammonita nga kalínga nu. Kuwaam mala kiyà ya nesipatám ke APU. ³⁷ May atán ya agngan ku kikaw. Iddán nà ka duwa búlán ku nga mawe magdàdàdà kadaya ban-bantay nga kabulun ku daya ù-opun ku, ta mawe kami magsángit gapu kiya kapàyanán ku, ta matay yà a babbalásang.” ³⁸ “Ara, lugud mawe ka.” Pinalubúsán tu Jefta tu an-anà na nga mawe kadatu ban-bantay ki unag na duwa búlán, nga magsángit gapu ta matay nga babbalásang. Ay tútu nawe; kabulun na datu ù-opun na. ³⁹ Ay kane mabalin tu duwa nga búlán, ay nagulli tu an-anà

kitu ama na. Ay tinungpál kurug tu Jefta tu sinipataán na ke APU. Natay kurug nga babbalásang tu an-anà na. Ay nanggayát kitun, ay nepagangay kaggída nga iIsrael, ⁴⁰ nga káda dagun, lumawán datu babbay nga iIsrael nga magmanakit ki unag na appát ta algaw ka annamdám da kitu an-anà tu Jefta.

Tu Jefta se datu iEfraim

12 Ay datu lalláki ka Efraim, ay nagguurnung da nga mawe makigubát. Dummalákit da ka wángag Jordan nga mawe ka Zafon, nga makigubát kade Jefta. Nangibon da ka mawe magsaludsud kitu Jefta: “Taanna, tura nakami akkan inayabán kadakayu nga nawe nakigubát kadaya Ammonita? Ay gapu kiyán nga kinuwa mu, ay sídúgan mi ya balay mu nga atán ka ki unag!” ² May nán tu Jefta kaggída, “Pinaayabán takayu kitun, kitu nagriríri mi se daya Ammonita, may akkan dakami mà sinengán. ³ Ay tútu nepusta ku wala ya biyág ku nga nakigubát kaggída. Ay pinangábà nà e APU. Ay kídi, taanna, tura dà piyán gubatan?” ⁴ Ay nán datu ap-apu ka Efraim nga nesungbát, “Dakayu wa iGilead, nga mag-agyán ke Efraim se Manasse, ay ummán kayu wala ka bálud nga nagtálaw kídi Efraim.” Ay díkod inayabán tu Jefta datu ngámin lalláki ka Gilead, ay se da nawe nakigubát kadatu iEfraim, ay inábà dada. ⁵ Ay díkod sinákup de Jefta datu giyán na babàlangán ka wángag Jordan. Ay nu atán dumalákit kadatu iEfraim, ay saludsúdan da pikam nu iEfraim onu akkan. Ay nu “Akkan,” nán na, ⁶ ay pabalikát da kaggína ya úni nga “Shibbolet,” áta akkan mabalikát daya iEfraim yán na úni. “Sibbolet” ya mabalikát da. Díkod nu “Sibbolet” nán na ya isa nga tolay, ay patayan da kitu babàlangán ka Jordan. Ay kadatun na al-algaw ay 42,000 nga iEfraim tu napatay da.

⁷ Annam dagun na nangituráy tu Jefta kadatu iIsrael. Ay kane matay, ay nawe da netaman kitu íli na kampela ngin ka Gilead.

De Ibzán, Elon se Abdon

⁸ Ay kane matay tu Jefta, ay summukát tu Ibzán nga iBetlehem nga nangituráy ka Israel. ⁹ Tallu púlu datu pútut na nga lalláki, ay se tallu púlu pe datu pútut na nga babbay. Nepaatáwa na datu pútut na nga babbay

kadatu akkan da kamungayán. Ay pinangatáwa na pe datu pútut na nga lalláki kada babbay nga akkan da kamungayán. Pittu dagun tu Ibzán nga nangituráy ka Israel. ¹⁰ Ay kane matay, ay netaman da ka Betlehem.

¹¹ Ay kane matay tu Ibzán, ay tu Elon nga iZebulun tu summukát nga nangituráy ka Israel. Aggína tu nangiapu kadatu iIsrael ki unag na sangapúlu dagun. ¹² Ay kane matay, ay netaman da ka Aijalon, nga sákup na lusà Zebulun.

¹³ Ay kane matay tu Elon, ay tu Abdon nga pútut tu Hillel nga iPiraton tu summukát nga nangituráy ka Israel. ¹⁴ Appát púlu datu lalláki nga pútut na, se tallu púlu datu lalláki nga apúku na, nga nataggisaán da ka agtàyán nga asnu. Walu dagun na nga nangituráy ka Israel. ¹⁵ Ay kane matay tu Abdon, ay netaman da ka Piraton, kitu ban-bantay nga lusà Efraim, nga pag-agianán datu Amalekita.

Tu nekeanà tu Samson

13 Ay nangwa manin datu iIsrael ka nadakè ki agsisíngan ne APU. Ay tútu nepalúbus na nga iturayán datu Filisteo da ki unag na appát púlu dagun.

² Ay kadatun na al-algaw, ay uwad laláki nga nagnágagan ka Manoa nga iZora nga naggayát ka tangámalan tu Dan. Ay akkan na makapagan-anà tu atáwa na. ³ Ay uwad anghel ne APU ya nagpassingan kitu atáwa tu Manoa, nga na nán, “Oray nu akkan ka ngin makapagan-anà, ay mabùsit ka, se ka magan-anà ka laláki. ⁴ Ay manggayát kídì na, ay akkan ka uminum min ka oray inna nga makà-inglaw se akkan ka mangán ka oray inna nga mebíláng ka naragit. ⁵ Ay mabùsit ka, se ka magan-anà ka laláki. Ay akkan mu tutu wala puk-pukísán ya an-anà. Ta medátun na kuw-kuwa ne Dios nga bíláng Nazareo manggayát ki keanà na. Ay aggína ya mangisalákan kadaya iIsrael kadaya Filisteo.” ⁶ Ay se yala nawe tu babay nga kinagi kitu atáwa na, “Nagpassingan kiyà ya isa nga bobonan ne Dios; ummán ka isa nga anghel ne Dios. Nakapap-panansing tu singan na! May akkan ku dinámag nu ka wàna ya naggayatán na, se akkan na kinagi tu ngágan na kiyà. ⁷ May nán na kiyà nga mabùsit tà, se yà magan-anà ka isa nga laláki. Se masápul nga akkan nà uminum ki oray inna nga makà-inglaw,

---

13:5 Ya Nazareo ay isa nga tolay ya nagsipata nga akkan uminum ka oray inna nga makà-inglaw, se akkan makipúkis se akkan na túbítan ya oray inna nga natay.

se akkan nà pe mangán kadaya kak-kanan nga mebiláng ka naragit. Ta ya an-anà nga ianà ku, ay mepakin-kuwa ke Dios nga isa nga Nazareo, manggayát ki algaw nga keanà na panda ki katay na.”

⁸Ay se yala nagkarárag tu Manoa nga nán na, “O APU, nu mabalin kuma ngala, ay pagulliyam mán agpà tu toláya ya nebon mu kadakami, ta senu tугúdan nakami kadaya masápul la kuwaan mi kiya an-anà nu meanà.” ⁹Sinungbátan ne Dios tu karárag tu Manoa. Ay tútu nagulli tu anghel na kitu babay, kane atán kitu isa nga tálun na magtutúgaw, may áwan tu Manoa nga atáwa na. ¹⁰Ay tútu nawe nanagtág nga nawe kitu giyán tu atáwa na, ay nán na, “Tu laláki nga nagpassingan kiyà kitu isa ngalgaw ay atán manin.” ¹¹Ay tútu ginumnikát tu Manoa, ay se yala nga kumíwid kitu atáwa na. Kane dumatang da kitu giyán tu laláki, ay nán na, “Ikaw tu laláki nga nagpassingan kiya atáwa ku kitu isa ngalgaw?” “Ö,” nán na nga nesungbát. ¹²Ay tútu nán tu Manoa, “Nu kurug màwa ngin tu kinagi mu, ay nágan daya masápul surútan se kuwaan naya an-anà?” ¹³Ay nán tu anghel ne APU nga nesungbát: “Masápul tungpálan na atáwam datu ngámin nga kinagi kaggína. ¹⁴Masápul akkan mangán ka oray nágan na nga gayát ki úbás, se akkan pe uminum ka oray nágan na nga makà-inglaw, se akkan pe mangán kadaya mebiláng ka naragit ta akakkanan. Masápul kuwaan na ngámin datu kinagi ku kaggína.”

¹⁵Ay díkod nán tu Manoa kitu anghel ne APU, “Pangaásim agpà ta akkan ka pikam magtálaw, ta pagparti mika ka urbun kalding ta mangán ka pikam.” ¹⁶Ay nán tu anghel ne APU nga nesungbát, “Akkan nà pikam a mawe, may akkan nà mangán. Ngamay nu piyán mu ya mangidátun ka masidug ga dátun, ay idátun mu ke APU.” (Akkan am-ammu tu Manoa nga anghel ne APU gáyám tu kaam-amomán na.) ¹⁷Ay nán tu Manoa kitu anghel, “Inna ngágan mu? Ta senu nu màwa ngámin nin daya kinag-kagim, ay magiyáman kami kikaw. ¹⁸Ay nán tu anghel nga nesungbát: “Taanna, tura mu piyán ammuwan ya ngágan ku? Nakas-kasdáaw ya ngágan ku.”

¹⁹Ay se yala nawe tu Manoa nga nangalà ka urbun kalding se trigo, ay se na nawe sinidug da kitu útun tu abay nga batu ka dátun na ke APU. Kaggída magsisingan na magatáwa, ay nangwa tu anghel ka nakas-kasdáaw. ²⁰Kane gumangláyab tu apuy, ay nasingan de Manoa nga magatáwa nga sumúrut tu anghel kitu apuy nga nawe ka lángit. Ay tútu nagukkab da kitu lusà. ²¹Ay panda kitun, akkan nin nagpassingan tu anghel ne APU kade Manoa nga magatáwa. Ay se yala napagmut tu Manoa

nga anghel ne APU gáyám tu kaam-amomán na. ²² Ay nán tu Manoa kitu atáwa na, “Kurug a la nga matay ta ngin, ta nasingan ta nge Dios!” ²³ May nán tu atáwa na, “Nu kurug nga piyán nitta nga patayan ne APU, ay akkan na kuma ináwat daya dátun ta. Akkan na kuma nepassingan kadàta daya nas-asingan ta, ay se akkan na kuma kinagi datu kinag-kagi na kadàta.”

²⁴ Ay kane meanà na tu an-anà na nga laláki, ay nepangágan na ka Samson. Ay ummabay tu an-anà, ay binindisiyonán ne APU. ²⁵ Ay nanggayát ya Ispiritu ne APU nga mangiturung se mangituráy kaggína kitu ag-agyán na ka Mahane-dan nga atán kitu nagbátán Zora se Eshtaol.

Tu inangngatáwa tu Samson kitu babay ka Timna

14 Ay kitu isa nga algaw, ay nawe tu Samson ka Timna. Ay nasingan na kitúni ya isa nga babbalásang nga Filisteo. ² Ay kane magulli, ay kinagi na kadatu mannákam na nga nán na, “Uwad nasingan ku nga babbalásang nga Filisteo ka Timna, ay piyán ku nga alá nu ka atáwa ku,” nán na. ³ May nán datu mannákam na kaggína, “Taanna, tura mu piyán ya mangatáwa kadaya Filisteo nga akkan makammu ke Dios? Awan mu agkà ala piyán ta, kadaya kamungayán tada nga babbalásang, onu kadaya ilsrail ta?” May nán tu Samson kitu ama na, “Alà mu, ta aggína ya piyán ku.” ⁴ Ngamay akkan ammu datu mannákam na, nga e APU ya mangitur-turung kaggína, ta ittu tu pangidalenán ne APU nga manggubát kadatu Filisteo, nga mangitur-turáy kadatu ilsrail kitun na al-algaw.

⁵ Ay díkod nawe de Samson se datu mannákam na ka Timna. Ay kitu agdal-dalen da kitu isa nga kaubásan, ay uwad nabagu nga láyon nga magngarngar kitu Samson. ⁶ May pinabílag na Ispiritu ne APU tu Samson, ay pinirsáng na tu mútung tu láyon kitu íma na ngala; ummán nala ka namirsáng ka urbun kalding tu kinuwa na. May akkan na kinag-kagi kadatu mannákam na tu kinuwa na. ⁷ Ay kane makadatang da ka Timna, ay nawe inamomanán ne Samson tu babay. Ay piyán na nga kurug tu babay. ⁸ Ay kane malpás ya piga ngalgaw, ay nagulli manin tu Samson ta mawe na atawán nin tu babay. Ay kane dumatang kitu giyán na namatayán na kitu láyon, ay nawe na nelam-aw. Ay nasingan na nga nagbalayán álig tu baggi tu láyon. ⁹ Nangalà kitu mayán na, ay se na kan-kanan kaggína nga magdal-dalen. Ay kane dumatang kitu giyán datu mannákam na,

ay niddán nada, ay kinnán da pe. Akkan na nga kinag-kagi nga inalà na tu digu kitu pinatay na nga láyon.

¹⁰ Ay kitu ligge natu ama tu Samson nga makiamomán panggap kitu aggaattáwa da, ay nagsay-am tu Samson, ta ittu tu gagángay datu babbágu kitun. ¹¹ Ay kane masingan datu Filisteo tu Samson, ay nangipàrob da ka tallu púlu nga lalláki nga mamulun kaggína. ¹² Ay nán tu Samson kaggída, “Atán banníkù kadakayu. Nu magtù nu sakbay mabalin idi nga say-am, ay iddán takayu ka tallu púlu nga abal nga dilána, se tallu púlu nga nappiya nga bádu. ¹³ May nu akkan nu magtù ya piyán na kagiyan sakbay nga malpás ya say-am, ay dakayu ya mangidde kiyà ka tallu púlu nga kamason nga nàwa ki abal nga dilána se tallu púlu nga napiya nga bádu.” “Ara lugud kagiyam ya banníku mu,” nán da nga nesungbát. ¹⁴ Ay nán na,

“Kiya isa nga maragkán,
ay lumawán ya makkán.
Ay kiya isa nga nakulnit,
ay lumawán ya nadangir.”

Ngamay tallu ngalgaw win, ay akkan da pikam nga nagtù tu banníku na.

¹⁵ Ay kitu mekappát ngalgaw, ay nán da kitu atáwa tu Samson, “Ay-ayuyútam mán ya atáwam nga kagiyan na kikaw ya sungbát natu banníku na. Ay nu maddi ka, ay sidúgan mika se daya akkobung mu. Inayabán dakami agpà kídi ta, ta senu magbalin kami ka napubri?” ¹⁶ Ay díkod nawe tu atáwa tu Samson ka giyán na nga sumángit nga nán na, “Lùsawan nà kammala ngin nin! Akkan nà kammala pàgan! Nagbanníku ka kadaya keliyán ku may akkan mu pikam kinagi kiyà ya sungbát na.” Ay nán tu Samson kaggína, “Akkan ku pay pikam pe kinagi kadaya mannákam ku ya sungbát na, ay tu nád agpà kikaw win!” ¹⁷ Ay akkan nakusap tu atáwa na nga sumángit kitu báyat tu pittu algaw nga say-am. May kane mekapittu ngalgaw, ay kinagi yin tu Samson tu sungbát tu banníku na kitu atáwa na kane molaw kitu angur-kuríru na kaggína. Ay díkod nawe pe kinagi natu atáwa na kadatu keliyán na. ¹⁸ Ay sakbay nga masirbut tu mata kitu mekapittu ngalgaw, ay inumbet datu iTimna ka giyán tu Samson, ay se da kagiyan tu sungbát natu banníku na:

“Nágan na ya nadà-dangir may iya digu álig?
Nágan na ya nakù-kulnit may ya láyon?

Ay nán tu Samson nga nesungbát:

“Nu akkan nu kuma pinagarádu
ya bumalásang nga báka ku,
ay akkan nu kuma nasmà
ya sungbát na banníkù.

¹⁹Ay se yala pinabílag na Ispiritu ne APU tu Samson. Neturung na ka Ashkelon se na nawe pinatayán daya tallu púlu nga lalláki. Inarisamsam na datu nappiya nga bad-bádu da, se na nidde kadatu nanggattù kitu banníku na. Ay se yala nagulli ka balay da nga sirrurungat tutu wala gapu kitu nàwa. ²⁰Ay tu atáwa na, ay nidde da ngin kitu kabulun na, nga ábay pe kitu nagkasár da.

Tu nebabbálat tu Samson kadatu Filisteo

15 Ay kane nabà-bayág gin, kane aggagáni ka trígo win, ay nawe naggagáyam tu Samson kitu atáwa na. Nangitúgut ka isa nga urbun kalding. “Mawe yà ka kuwartu na atáwà,” nán na. Ngamay akkan palnàan natu katugáangan na nga laláki. ²Ay nán na ke Samson, “Ya ammu ku, ay nigsán mu win ya atáwam, ay túya nepaatáwa ku win kitu ábay mu kitu kasár nu. Atán mà ya udiyán na, nga napi-piya may aggína. Aggína ngala ngin ya atawám,” nán na. ³Ay nán natu Samson, “Gapu kiyán na kinuwa nu, ay akkan dà a pabasúlan nu atán kuwaan ku nga nadakè kadakayu wa Filisteo.” ⁴Ay tútu nagtálaw tu Samson, ay se yala nawe nagdugkam ka 300 nga alsádu nga átu. Se na tinagduduwa nga pinsat datu íput da, se yala nangipsat ka páur kitu íput datu káda páris nga átu. ⁵Ay se na ngala sinibtán tu páur, se nada ngala nebúlus datu átu kitu kamulán trígo datu Filisteo. Ay tútu nasidug ngámin datu trígo da, meráman datu nagáni yin. Ay nasidug pe datu kaubásan da, se datu kamulán da ka olíbo. ⁶“Tinna ya nangwa kídi?” nán datu Filisteo. “E Samson na manúgáng natu iTimna, ta nepaatáwa na tu an-anà nga atáwa Samson kitu ábay na kitu kasár na,” nán da. Ay tútu nawe datu Filisteo inalà tu babay se itu ama na se dada sinidug. ⁷Ay nán tu Samson, “Gapu kiya kinuwa nu, ay akkan takayu ungatán panda ki akabálat ku kadakayu!” ⁸Ay tútu sirrurungat tutu wala nga nawe dummarup kadatu Filisteo, ay adu tutu wala datu napatay na kaggída. Ay se yala nawe nagsirù kitu liyáng ka Etam.

⁹Ay nawe nagkampu datu Filisteo kitu íli ka Juda, ay se da nawe rinaut tu íli Lehi. ¹⁰Ay nán datu iJuda kadatu Filisteo, “Taanna, tura dakami

rautan?” Ay nán datu Filisteo, “Inumbet kami nga maniliw ke Samson, ta íbálat mi ya kinuwa na kadakami.” ¹¹ Ay díkod nawe datu 3,000 nga lalláki ka Juda kitu liyáng ka Etam nga giyán tu Samson, ay se da nán kaggína, “Akkan mu agkà ammu ta, nga daya Filisteo ya mangitur-turáy kadåtada? Taanna, turám kinuwa yán kaggída? Meraarás kami yala kikaw!” Ay nán tu Samson kaggída, “Baltan kuda ngala ki kinuwa da kiyà.” ¹² Ay nán da manin kitu Samson, “Inumbet kami kiddi nga maniliw kikaw, se mika pingílan na íáwat kadaya Filisteo.” Ay nán tu Samson, “Mayát tà basta akkan dà patayan.” ¹³ “Akkan mi ka patayan. Pingílan mi ka ngala, se mika íáwat kadaya Filisteo,” nán da kaggína. Ay díkod piníngil da ka duwa nga bar-baru wa tali se da nelawán kitu liyáng.

¹⁴ Ay kane makadatang da ka Lehi, ay sinabat datu Filisteo nga makas-asáraw. May pinakulnit na Ispiritu ne APU tu Samson. Ay rinag-ragsud na datu tali nga pinamíngil da kaggína, nga ummán nala ka nasidug nga binola. ¹⁵ Ay se la nakasingan ka támi asnu nga akkan pikam nabayág natay. Pinídít na tu támi, ay se ittu tu pinagpatay na kadatu maríbu wa Filisteo. ¹⁶ Ay nán tu Samson:

“Ki támi na asnu,
 sangaríbu tolay ya pinatay ku.
 Kiya támi na asnu,
 daya baggi datu natay
 ay nadug-dugsù.

¹⁷ Ay kane mabalin makun-oni, ay nebàbà na tu támi asnu. Ay nepangágan da tun na giyán ka Ramat-lehi.

¹⁸ Ay kane mabalin tun, ay napandanán tutu wala tu Samson ka aggasikkinum na! Ay tútu kinumraw ke APU nga nán na, “Pinangábà nà a bobonam. May matay yà kid din ki awwaw ku, ay se dà tiliwan dedi tolay ya áwan angngurug kikaw.” ¹⁹ Ay díkod pinagbuwà ne Dios ya danum kitu abbut ki lusà ka Lehi. Ay kane makenum tu Samson, ay nagulli tu bílag na, se pummiya pe yin tu uray na. Ay tútu nepangágan da tun na giyán ka En-hakkore (Ya Gabbuwà naya Kinumraw ya sarut na.) Ay atán kam yán gabbuwà ka Lehi panda kadedi nga al-algaw. ²⁰ Ay duwa púlu dagun na neapu natu Samson datu iIsrael, kitu inagturáy datu Filisteo kitu íli da.

Nippà tu Samson tu gagyangán ka Gaza

16 Kitu isa nga algaw, ay nawe tu Samson ka Gaza, isa nga íli datu Filisteo. Ay kitúni, ay atán naam-ammu na nga púta. Nagidda tu Samson kitu balay na. ²Ay kane mammuwán datu iGaza nga atán tu Samson kitu íli, ay linìmut da tu íli, se da nagtang-tangagabi nga nagbantáy nga magiddag kitu ruwángan natu íli. Ning-inggap da kitun na gabi, ta nán da nga, “Idaggán tada panda ki agwada na, ay se tada la nga patayan,” nán da. ³Ngamay panda ngala ki túlad gabi tu naggidda tu Samson. Ay kane túlad gabi yin, ay bummángun, ay se yala nawe kitu ruwángan natu íli, se na sinàtág tu gitap, ay se na nippà pe tu adígi na, ay se nada binugtung nga nippan kitu útun bantay nga panidmáng ka Hebron.

Samson se Delaila

⁴Ay akkan nabayág, ay nelug tu Samson ki isa nga babay nga nagnágan ka Delaila, nga mag-agyán kitu tanáp ka Sorek. ⁵Ay nawe datu ap-apu datu Filisteo ka giyán tu Delaila, se da nán kaggína, “Kasabaan mu mán ne Samson, ta senu ikagi na ya gapu na kinakulnit na, ay se nu paannán mi ya mamalsu kaggína. Ay nu màwa mu yán, ay ya isaisa kadakami ay mangidde kikaw ka maríbu se magatut nga silber.” ⁶Ay díkod nán tu Delaila kitu Samson, “Ikagi mu mán agpà kiyà nu ka wàna ya paggayatán naya kulnit mu, ay se nu mapaanna ya mamíngil kikaw ta senu akkan ka makatálaw?” ⁷Ay nán tu Samson nga nesungbát, “Nu pingílan dà ka pittu nga lúbid bútag nga akkan pikam nakarsi, ay kumapsut tà nga ummán kadaya duddúma nga tolay. ⁸Ay díkod nangilbet kurug datu ap-apu datu Filisteo ka pittu nga lúbid bútag nga akkan pikam nakarsi, se da nidde kitu Delaila nga ittu datu pinamíngil na kitu Samson. ⁹Ay uwad da pe lalláki nga pinagsirù tu Delaila kitu tapíngit nga kuwartu, ay se na nga nesáraw ya, “Samson! Atán da Filisteo nga maniliw kikaw!” May rinag-ragsud dala tu Samson datu lúbid nga ummán da ka nasidug gala. Ay díkod akkan da nammuwán tu sikretu natu kulnit na.

¹⁰Ay nán tu Delaila kitu Samson, “Taanna tura nà inug-og se nagbus-busidán? Pangaásim mán, ta kagiyan mu kiyà nu mapaanna ya mamíngil kikaw.” ¹¹Ay tútu nán manin tu Samson, “Nu pingílan dà ka

bar-baru wa tali nga akkan pikam naus-usár, ay magkapsut tà nga ummán kadaya duddúma nga tolay.” ¹² Ay díkod nangalà kurug tu Delaila ka bar-baru nga tali, se na piníngil tu Samson. Uwad kam pe datu lalláki nga pinagsirù na kitu tapíngit ta kuwartu. Ay se na ngala manin nesáraw ya, “Samson! Atán daya Filisteo nga maniliw kikaw!” Ngamay rinag-ragsud dala tu Samson datu tali, nga ummán ka binola ngala kitu inangwa na.

¹³ Ay nán manin tu Delaila kitu Samson, “Panda kídi, ay ug-ogan nà se pagbus-busidán nà pikam. Ikagi mu kurug gin a ya kustu, nu nágan na ya makapíngil kikaw?” Ay tútu nán manin tu Samson, “Ay nu mangilága ka ka pittu nga sùlapid na abù ku kiya aglagáan ka abal, ay se mu igtán kitu káyu nga issisidsid na, ay magkapsut tà a ummán kadaya duddúma nga tolay.” ¹⁴ Ay díkod kane atán matúdug tu Samson, ya nelága kurug tu Delaila tu pittu nga sùlapid kitu aglagáan na ka abal, ay se na inigtán kitu issisidsid nga káyu, ay se nán manin na nesáraw ya, “Samson! Atán da Filisteo nga maniliw kikaw!” Ay tútu nalukág tu Samson, se na nga ginamrut tu abù na kitu nekelagáan na.

¹⁵ Ay nán manin tu Delaila kitu Samson, “Nán mu, pà-pàgan nà, may akkan nà gáyám kurug piyáran. Namílu nà in nga inug-og. Akkan mu pikam kinagi kiyà ya gapu na, nu taanna, tura dumúma tutu wala ya kulnit mu.” ¹⁶ Inalgaw nga ittu peyang tun tu sal-saludsúdan na kitu Samson, panda kane nolaw tutu wala tu Samson kitu angrik-rikud na peyang kaggína. ¹⁷ Ay díkod kinagi na ngin tu kurug ke Delaila. Ay tútu nán na, “Nedátun nà a Nazareo ke Dios. Ay nanggayát kitu nekeanà ku, ay akkan nà pikam napuk-pukísán. Ay nu mapukísán nà, ay mippà ya kulnit ku, ay magbalin nà ka ummán kadaya duddúma nga tolay.” ¹⁸ Ay kane nammuwán tu Delaila nga kurug tu kinagi tu Samson, ay nangibon ka mawe mangayáb kadatu ap-apu datu Filisteo nga magulli da kammin ta kinagi ne Samson kaggína ngin ya kurug. Ay díkod nagulli kurug datu ap-apu datu Filisteo. Netúgut da pe yin tu pirà a pagbáyad da kitu Delaila. ¹⁹ Ay pinatúdug tu Delaila tu Samson nga nagpungán kitu lappu na. Ay kane matalà tu Samson, ay nangayáb ka mangartib kitu pittu pusut nga abù tu Samson. Ay kane kumapsut se mippà in tu kulnit tu Samson, ²⁰ ay nán tu Delaila, “Samson atán nin daya Filisteo!” Ay kane malukág tu Samson, ay bumángun kuma nga nán na, nga ummán kitu kinuw-kuwa na kitu napalábas. May akkan na ammu nga pinanáwan ne APU ngin. ²¹ Ay díkod tiniliw datu Filisteo ngin, se da tinukil datu mata na. Nekáwar da

ka bága, se da nippan kitu agba-balúdán ka Gaza, ay se da pinagubra kitu aggiridán kitu agba-balúdán. ²² May kitúni, nain-ínut nga tumúbu manin tu abù na.

Tu nekatay tu Samson

²³ Ay nagguurnung datu ngámin na ap-apu datu Filisteo nga maggan-gánas se magdátun kitu diyos da nga Dagon. Ay nán da, “Neáwat naya dios tada kadàtada ya kalínga tada nga Samson.” ²⁴ Ay kane masingan datu tolay tu Samson, ay dinay-dáyaw da tu diy-diyos da, nga nán da, “Nidde naya diyos tada kadàtada ya kalínga tada nga nangdadál kiya lusà tada, se nagpatay kadatu adu wa kabbulun tada.” ²⁵ Ay kane makang-anggam da tutu wala ngin ay nán da, “Ara, alà nge Samson, nga magpaanggam kadàtada. “Ay tútu nelawán da tu Samson kitu agba-balúdán, se da pinagsíkád kitu nagbàtán datu duwa nga dadakkal nga adígi, se da nga igalagalà. ²⁶ Ay nán tu Samson kitu namaybay kaggína, “Ipikam nà mán kadaya adígi nedi nga templo, ta piyán ku ya magterig.” ²⁷ Ay tu templo, ay napnu tutu wala ka tolay. Ay datu atán kitu útun na, ay moli tallu ríbu datu lalláki se babbay. Atán ngámin kitúni pe datu ap-apu datu Filisteo. Atán da ngámin na magbuy-búya kitu kuk-kuwaan tu Samson.

²⁸ Ay nagkarárag tu Samson ke APU nga nán na, “Apu nga DIOS, damdamman nà agpà, se pabilgan nà agkà pikam ka oray mamissán nala, ta senu makabálat tà kadedi nga Filisteo kiya nanukil da kadaya mata ku.” ²⁹ Ay se yala inimmán tu Samson datu duwa nga adígi nga pagligdaán natu templo. Tu kasígid da íma na, ay atán kitu isa, ay atán tu diwanán kitu isa, ay se na ippáy ngámin tu kulnit na nga mangisùlin. ³⁰ Ay se nán tu Samson, “Matay yà la ngin na kabulun dedi nga Filisteo,” nán na nga nekarárag! Ay se na nippáy ya ngámin kulnit na nga nangisùlin kadatu duwa nga adígi. Ay díkod narba tu templo, ay narbaán ngámin datu ap-apu se datu tolay. Ad-adu tu napatay na kitu nekatay na, may datu pinatay na kitu kasibbiyág na. ³¹ Ay se yala inumbet datu wawwági se datu induan tu Samson nga mangalà kitu baggi na. Ay se da nippan ka balay da se da nawe netaman kitu nagbàtán na Zora se Eshtaol, kitu giyán lúbù tu Ama na nga Manoa. Duwa púlu dagun tu Samson nga nangiapu kadatu iIsrael.

Datu diy-diyos tu Mica

17 Ay uwad isa nga laláki kitun nga nagnágan ka Mica, nga mag-agyán kadatu ban-bantay ka Efraim. ²Isa nga algaw, ay nán na kitu ina na, “Nagìna ku nga ginedán mu tu nagtákw kitu 1,100 nga pinaláta nga pirà mu. Iyà tu nangalà kadatun, may ipatulli kuda kammin kikaw.” Ay nán tu ina na, “Kalakkán naka kuma ne APU, ugu, ki nangipudnu mu ki kurug,” nán natu ina na. ³Ay kane málà kammin tu ina datu pinaláta nga pirà, ay nán na, “Idátun ku ke APU dedi nga pirà, ta senu áwan màwa nga nadakè kiya an-anà ku. Pàwa ku ka sinan diy-diyos dedi nga pinaláta nga pirà,” nán na. ⁴Ay díkod kane ipatulli na tu pirà kitu ina na, ay inalà tu ina tu duwa gatut kitu pinaláta nga pirà, se na nepàwa ka sinan diy-diyos kitu maragbattál ka silber, se na nippáy kitu balay tu Mica. ⁵Ay nangwa tu Mica ka altár na kampela ngin na pagday-dayáwan na. Nagpàwa pe ka efod se terafim, ay se na pinagbalin tu isa kadatu pútut na nga laláki ka pádi na. ⁶Ay kadatun na al-algaw, ay áwan pikam ári ka Israel. Tútu kuwaan kampela datu tolay yin tu napiya kitu panagsisíngan da.

⁷Ay kitu isa nga algaw, ay uwad isa nga bag-bagu nga Levita nga gayát ka Betlehem ka Juda ya inumbet kitúni nga giyán. ⁸Nagtálaw idi nga bag-bagu ka Betlehem ta mawe magsápul ka pagyanán na. Ay kaggína nga magsap-sápul, ay nakadatang kitu balay tu Mica kitu ban-bantay ka Efraim. ⁹Ay nán tu Mica kaggína, “Ka wàna ya babalay mu?” “Isa ngà a Levita nga iBetlehem ka Juda,” nán na nga nesungbát. “Magsap-sápul là ka mabalin ku nga pagyanán,” nán na. ¹⁰Ay nán tu Mica kaggína, “Magyán ka ngala ngin kiddi na, ta ikaw win ya magtuldu kiyà se magbalin ka pádi ku. Ay iddán taka ka sangapúlu wa silber ki káda dagun, se daya bádu mu, se kanan mu.” ¹¹Ay díkod nagimmuon tu bag-bagu kitu angngibílang tu Mica kaggína ka isa kadatu annánà na. ¹²Ay díkod pinagbalin tu Mica nga pádi tu bag-bagu nga Levita, ay mag-agyán pe yin kitu balay na. ¹³Ay nán tu Mica, “Ammù nga bindisiyonán nà ne APU kídì yin, ta Levita ya pádi ku.”

Daya diy-diyos daya tangámalan tu Dan

18 Awan ya ári ka Israel kitun nga al-algaw. Datu tangámalan tu Dan, ay magsap-sápul da ka giyán na pagyanán da, ta akkan da pikam napatálaw datu tolay nga mag-agyán kitu íli nga nengáni kaggída. ²Ay díkod namíli da ka limma nga narungat ta lalláki kaggída nga tangámalan nga mawe ka Zora se Eshtaol, ta mawe da magispiya, se sinnan da tu lusà kattoni, se magsápul da ka pag-agyanán da. Ay kane dumatang datu limma ka ban-bantay nga íli Efraim, kitu balay tu Mica, ay nagdagus da kitúni. ³Ay kitu kaatán da kitúni, ay nalásin da tu áyug tu aggúni natu bag-bagu nga Levita. Ay tútu sinaludsúdán da nga nán da, “Taanna, tura ka atán kídi na? Inna ya nangilbet kikaw kídi? Nágan na kuk-kuwaam kídi?” ⁴“Magub-ubra ngà ke Mica ka pádi na, nga pillu na,” nán natu bag-bagu. ⁵Ay tutu nán da kaggína, “Pangaásim mán ta ammuwam ke Dios nu napiya ya pagtungpálan na gákat mi.” ⁶Ay nán tu pádi, “Akkan kayu malídug ta tagasinnán nakayu ne APU kiya kapannán nu,” nán na.

⁷Ay díkod netul-túluy datu limma nga lalláki tu nagdal-dalen, ay dummatang da ka íli Lais. Ay nasingan da nga napiya ya panagbiyág datu tolay kitúni nga ummán kadatu iSidon. Natalna tu giyán da se áwan da riribù. Atán ngámin pe masápul da. Adayyu da kadatu Sidoneo, ay se áwan da pe kagdù nga duddúma nga tolay. ⁸Ay kane magulli datu limma nga lalláki ka Zora se Eshtaol, ay sinaludsud datu keliyán da nu nágan na tu nasingan da. ⁹Ay tútu nán da, “Atán nasingan mi nga íli nga napiya tu lusà na. Dádun, ta rautan tada da. Akkan tada bay-baygan ya mawe mangraut se mangsákup kitu íli. ¹⁰Nalawág tu lusà kitúni, se atán ngámin daya masápul tada kitúni. Idde ne Dios kadátada tuni nga lusà, ay se áwan am-ammu datu tolay kitúni nga rautan tada da.”

¹¹Ay díkod nawe datu annam gatut nga lalláki nga tangámalan tu Dan. Sikkaarmas da nga nagtálaw ka Zora se Eshtaol. ¹²Nawe da nagkampu kitu pane lattakán ka Kiriath-jearim ka Juda. Ittu ya gapu na nga nepangágan da tun na giyán ka Mahane-Dan (kampu ne Dan ya sarut na). Ay panda kadedi nga al-algaw ittu pikam ya agpangágan da kitúni nga giyán. ¹³Ay se da nga nagtutúdu kitu ban-bantay ka Efraim, ay nakadatang da kitu balay tu Mica.

¹⁴Ay nán datu limma nga lalláki nga nawe nagispiya ka Lais. “Ammu nu kabbulun, atán ya efod se terafim kiyán na balay. Atán pe ya sinan

diy-diyos nga silber. Nágan nád napiya nga kuwaan tada kabbulun?”¹⁵ Ay díkod nawe datu limma nga lalláki kitu balay tu Mica, se da kinumusta tu bag-bagu nga Levita nga mag-agyán kitúni.¹⁶ Ay datu annam gatut nga tolay nga tangámalan tu Dan nga sikkaarmas, ay atán da nga magiddag kaggída kitu gagyangán.¹⁷ Ay datu limma nga nawe nagispiya, ay linumnà da kitu balay tu Mica, se da inalà tu sinan diy-diyos nga silber, se tu efod se itu terafim. Ay tu bag-bagu nga Levita nga pádi tu Mica, ay uwad kitu giyán datu annam gatut nga lalláki nga sikkaarmas ka iggugubát kitu gagyangán natu balay.¹⁸ Ay kane masingan natu pádi nga alàán datu lalláki datu sinan diy-diyos, ay nán na “Nágan naya kuk-kuwaan nu?”¹⁹ Ay nán da kaggína, “Náwa ka! Maginggap ka ngala, se kumíwid ka ngala ngin kadakami. Ikaw win ya pádi mi, se ya magtuldu kadakami. Nágan na piyán mu ta, ya pádi na Israel onu pádi na sissa nga tolay?”²⁰ Pàgan natu pádi tu kinagi da kaggína, ay díkod inalàán na datu sinan diy-diyos se yala nga nebulun kaggída.

²¹ Ay netul-túluy da tu nagdal-dalen. Pinunna da datu annánà, se datu an-animál da se datu ar-aruminta da.²² Ay kane makaadayyu da ka bittì kitu balay tu Mica, ay inayabán tu Mica datu karúba na, ay se da impal da.²³ Ay kane tagay da masimát da ngin, ay sinaráwan dada. Ay naglingay datu gakagaka Dan se da nán, “Nágan naya nàwa, tura mu inayabán daya karúba mu nga mangpal kadakami?”²⁴ Ay nán tu Mica kaggída, “Taanna, tura nu saludsúdan pikam mala, ay inalà nu ngámin daya sinan diy-diyos nga nepàwa ku, se ya pádi ku. Awan nabansi kiyà!”²⁵ Ay nán datu lalláki nga nesungbát kaggína, “Napì-piya lugud dala nu maginggap ka, ta get magina daka daya narungat nga suldádu, ay patayan daka, se daya akkobung mu.”²⁶ Ay kane masingan tu Mica nga adu da tutu wala, ay nagulli yala ngin ka balay na. Ay díkod netul-túluy datu gakagaka tu Dan tu nagdal-dalen.

Nagyán datu gakagaka tu Dan ka Lais

²⁷ Ay dumatang da ka Lais nga íli datu ninggap se natalna nga tolay, nga ag-agtu da datu sinan diy-diyos tu Mica kabulun da tu pádi na. Ay pinatayán da datu ngámin na tolay nga mag-agyán kitúni, se da sinidug tu íli.²⁸ Awan tu mangigdù kadatu tolay ka Lais, ta adayyu da pà nang ka Sidon, ay se áwan ram-ráman datu tolay ka Aram. Ya íli nga Lais, ay atán

kitu katan-tanapán ka Bet-rehob. Pinolit kammin datu gakagaka tu Dan tu íli, ay se da nagyán kitúni yin. ²⁹ Ay se da sinukatán tu ngágan natu íli ka Dan, nga ngágan datu apuapu da se isa kadatu annánà tu Israel. Lais tu dadán na ngágan tu íli. ³⁰ Ay se da ngala nippáy kitúni tu sinan diy-diyos nga inalà da, se ittu win tu day-dayáwan da. Ay tu Jonatan nga pútut tu Gershom se apúku tu Moses se datu annánà na datu pappádi da, panda kitu nekasákup tu íli, se da nebálud datu tolay ay se dada nga netálaw. ³¹ Ay díkod kinuwa da ngin ka diyos da tu sinan diy-diyos tu Mica, kitu kaatán kam ka Shilo tu Tabernákulu ne Dios.

Tu Levita se tu atáwa na

19 Ay kadatun na al-algaw nga áwan ári ka Israel, ay uwad isa nga Levita nga mag-agyán kitu adayyu wa parte kitu ban-bantay ka Efraim. Nangalà ka kabulun na nga babay nga iBetlehem ka Juda ka bátug atáwa na. ² Ngamay nakidaládag idi nga babay, ay se yala nagulli kammin kadatu mannákam na ka Betlehem ka Juda. Nagyán kitúni ka appát búlán. ³ Ay nalammat natu Levita nga mawe na dangan tu atáwa na, ta anannayan na nga magulli kammin. Ay díkod nawe nga kabulun na tu bobonan na, se nangitúgut ka duwa nga asnu. Ay kane makadatang da, ay nippan natu babay da kitu balay natu ama na. Ay sikkaanggam pe tu ama na nga namalnà kaggída. ⁴ Ay magulli da kuma kammin nga dágus, may gináput pikam natu ama natu babay da. Ay tútu nagyán da pikam kitúni ka tallu walgaw. Nangán da, se nagingum da, se natúdug da kitúni. ⁵ Ay kitu pagmakát natu mekappát ngalgaw da, gummabi da nga ginumniya, se da magrabbuwát tin nga magulli. Ngamay nán tu ama natu babay kitu Levita, “Mangán kayu pikam sakbay kayu mawe, ta senu atán pamílag nu kiya dálen.” ⁶ Ay díkod nangán da nga duwa, se uminum da. Ay kane mabalin da nga mangán, ay nán manin natu ama natu babbay kaggída, “Ipakaláwa nu ngala ngin ya mawe, ta itul-túluy tada lugud dala ngin ya maggan-gánas.” ⁷ Ngamay kane magrabbuwát tu Levita ngin, ay pinílit natu ama natu babay nga magidda da pikam. Ay díkod nagidda da pikam. ⁸ Ay kitu mekalimma nga algaw, ay gummabi da nga ginumniya ta mawe da ngin, may nán manin tu ama natu babay, “Mangán kayu pikam. Mawe kayu wala nu gídám. Ay tútu nangán manin datu duwa nga lalláki. ⁹ Ay kane magrabbuwát da kurug gin, ay nán natu ama natu babay

manin, “Masirbut ya mata ngin, ay magibattán kayu ngin. Magidda kayu lugud dala pikam, ta gummabi kayu wala ngin nu pagmakát ta mawe.”

¹⁰Ngamay maddi yin tu Levita nga magidda manin. Ay tútu netúluy da kammala tu nawe. Ay gabi yin kaggída nga dumatang ka Jebus (Jerusalem kam yán). ¹¹Ay nán natu bobonan na, “Napiya kid nu mawe tada kiya íli daya Jebuseo, ta magidda tada pikam kiyán.” ¹²Ngamay, “Akkan,” nán natu Levita. “Maddi tada mawe kiya íli daya agtangeli nga akkan ísrael. Mawe tada ngala ka Gibeá.” ¹³“Pílitán tada ya makadatang ka Gibeá onu ka Rama. Kitúni tada magidda,” nán na. ¹⁴Ay díkod netul-túluy da tu nagdal-dalen. Ay nasirbut tu mata ngin kaggída nga dumatang ka Gibeá, nga isa nga íli kitu sákup datu tangámalan Benjamin. ¹⁵Ay díkod linumnà da kitu íli, nga magidda pikam. Nawe da nga nagtugaw kitu palása, ngamay áwan mamalnà kaggída.

¹⁶Ay kane maggi-gibat tin, ay uwad lalakay nga gayát ki tálun na. Ay tun na lalakay, ay taga ban-bantay ka Efraim, may mag-agyán ka Gibeá. (Datu tolay kitúni, ay tangámalan Benjamin da.) ¹⁷Ay kane masingan natu lalakay tu Levita kitu palása, ay nán na kaggína, “Kawà na ya naggay-gayatan nu, se kawà na ya kapannán nu?” ¹⁸Ay nán natu Levita nga nesungbat, “Naggayat kami ka Betlehem ka Juda, ay magulli kami yin ka ban-bantay ka Efraim nga pag-agyanán ku. May áwan nala ya mamalnà kadakami. ¹⁹Atán bálun mi nga sinápay nga kanan mi se básí nga inuman mi. Atán pe kanan daya asnu mi. Atán ngámin masápul mi.” ²⁰Ay tútu nán natu lalakay, “Dádun ka balay. Iyà makammu kadaya masap-sápul nu. Akkan kayu matúdug gala kiddi nga palása.” ²¹Ay díkod nippan nada ka balay na, se na pinangán datu asnu da. Inusesuwán nada, ay se nada pinangán.

Tu nadakè a kinuwa datu iGibeá

²²Ay kaggída nga maggan-gánas, inumbet datu nadakè a tolay kitu íli, ay se da nga pitupitù tu gitap natu balay, ay se da nán, “Ilawán mu ya laláki nga sangaíli mu, ta allayan mi.” ²³Ay díkod lummawán tu lalakay, ay se na nán kaggída, “Akkan wawwági! Pangaási nu agpà ta akkan kayu mangwa ka nadakè. Sangaíli ku ide nga laláki, ay akkan nu kuwaan yán na nadakè! ²⁴Atán daya babbalásang ku kídi se ya atáwa nedí nga laláki. Ilawán mida, ta kuwaan nu ya piyán nu kuwaan kaggída.

Ngamay akkan nu wa iram-ráman ya sangáli ku nga laláki.”²⁵ May maddi ginán datu lalláki tu lálakay. Ay tútu nepalawán natu Levita tu atáwa na. Ay natangagabi nga sinikap datu lalláki. Ay kane danní láwa ngin, ay pinapan da ngin tu babay.²⁶ Ay kane danní láwa, ay inumbet tu babay, ay nekálin nala kitu gagyangán tu balay natu lálakay nga giyán natu atáwa na. Atán nala kitúni panda kane magwada.²⁷ Ay kane bumángun tu atáwa na, se na lùtán tu gagyangán ta mawe da kuma ngin, ay nasingan na tu atáwa na nga newawaren kitu gagyangán nga im-immán na tu gitap tu balay.²⁸ “Bumángun ka, ta mawe tada ngin,” nán na. May akkan sumungbát tu babay. Ay tútu netakay na ngala ngin kitu asnu na se la nawe yin ka balay na.²⁹ Ay kane dummatang da ka balay na, ay nangalà ka ampiláng se na linapilápi ka sangapúlu se duwa tu baggi natu atáwa na, se na nepewáras kadatu sangapúlu se duwa nga tangámalán Israel.³⁰ Ay nán datu ngámin nga nakasingan, “Awan pikam nàwa nga ummán kiyán panda kitu nagtálaw tada nga iIsrael ka Egipto. Nágan na nád ya napiya nga kuwaan tada? Paggaomanán tada.”

Nagsagána datu iIsrael nga mawe makigubát

20 Ay ngámin datu iIsrael nga gayát ka Dan se ka Beer-sheba, se datu gayát ka Gilead, ay nagguurnung da ka Mizpa ki àráng ne APU.² Atán pe ngámin datu ap-apu ki káda tangámalán na Israel, kane magguurnung ngámin datu tolay ne Dios. Appát gátut ríbu datu suldádu.³ (Nadámag datu tangámalán Benjamin nga nawe ka Mizpa datu iIsrael.) Ay nán datu iIsrael, “Paanna ya nakàwa naya ummán kídí na nga kinadakè?”⁴ Ay tútu nán tu Levita nga atáwa natu babay nga pinatay da, “Nagsíbal kami se iya atáwà ka Gibeá nga íli daya tangámalán Benjamin, ay nagidda kami kitúni.⁵ Ay kane gabi, ay inumbet datu lalláki kitúni, se da pinalebután tu balay nga nagdagusán mi. Ay piyán dà patayan, ay sinikap da ya atáwa ku panda kane matay.⁶ Ay túya inalà ku tu baggi na se ku linapilápi, se ku newáras kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalán na Israel, ta nadakè tutu wala ya kinuwa da kadàtada.⁷ Kadakayu ngámin na atán kídí, nágan na lugud ya napiya nga kuwaan tada?”⁸ Ay tútu nagsíkad ngámin datu tolay se da nán, “Awan ya mawe kadàtada kadaya babalay tada onu kadaya báwi tada.⁹ Tu idi ya kuwaan tada ka Gibeá. Magbibinnúnut tada ta ammuwán tada nu iinna kadàtada daya mawe

mangraut ka Gibeá. ¹⁰ Ay daya pagkapúlu daya lalláki ki káda tangámálán ya mawe mangalà ka kanan tada. Ay daya duddúma, ay aggída ya mawe bumálat kadaya iGibeá gapu kiya nadakè tutu wala nga kinuwa da ki Israel.” ¹¹ Ay díkod nagsissa datu ngámin na lalláki nga iIsrael nga nawe mangraut ka Gibeá.

¹² Ay se yala nangibon datu iIsrael ka mawe mangagi kadaya tangámálán Benjamin nga, “Nadakè tutu wala ya básul nga kinuwa nu! ¹³ Iáwat nu kadakami daya nadakè a iGibeá, ta patayan mida, ta senu mippà ya kinadakè ki Israel.” May akkan nanggina datu iBenjamin kadatu iIsrael nga kamungayán da. ¹⁴ Nagguurnung da ngámin mán kammin ka Gibeá nga makigubát kadatu iIsrael. ¹⁵ Ay kitun na algaw, ay duwa púlu se annam ríbu datu suldádu nga iBenjamin tu nagguurnung nga nakaampiláng da. Uwad da pe pittu gatut nga gayát ka Gibeá. ¹⁶ Ay datu pittu gatut kadatu suldádu, ay pabeg da nga mangasígid, ay se nasirig da tutu wala nga magisling. Gangngatan da oray ummán ki lábad abù ya kadakkal na. ¹⁷ Ay datu iIsrael nga akkan iBenjamin, ay atán appát gatut ríbu datu suldádu da nga pabeg nalaing nga makigubát.

¹⁸ Nawe pikam datu iIsrael kitu Tabernákulu ka Betel nga magsaludsud ke Dios nga nán da, “Inna nga tangámálán ya munna mawe rumaut kadaya tolay ka Benjamin?” Ay nán ne APU nga sumungbát, “Daya tangámálán Juda.” ¹⁹ Ay díkod kane kaláwa, ay gummabi datu iIsrael nga nawe nagkampu kitu adanni ka Gibeá. ²⁰ Ay nawe datu iIsrael ka Gibeá nga manggubát kadatu iBenjamin. ²¹ Ngamay sinabat datu suldádu wa iBenjamin da sakbay masirbut tu mata, ay duwa púlu se duwa ríbu tu pinatay da kadatu iIsrael.

²² Ay oray ummán kitun tu nàwa, ay tummurad datu iIsrael. Ay kane pagmakát, ay nawe da kammin kitu giyán na naggugubatán da. ²³ Ngamay sakbay da nawe makigubát, ay nawe da pikam ka Betel nga nagkarárag ke APU. Ay nagtangalgaw da nga nakas-asangit, ay nán da ke APU, “Rautan mi nád manin daya wawwági mi nga iBenjamin?” Ay “Ò,” nán ne APU nga nesungbát. ²⁴ Ay díkod nawe da manin nakigubát kadatu iBenjamin. ²⁵ Ngamay sinabat manin datu suldádu wa iBenjamin da kitu lasi natu íli ka Gibeá, ay sangapúlu se walu ríbu tu napatay da kadatu iIsrael. ²⁶ Ay tútu nagulli kammin datu iIsrael ka Betel se da nga sumángit nga nagtúgaw kitu àràng tu Tabernákulu ne APU. Nagngílin da nga nangán kitun na algaw panda kane gabi. Ay se da nangilbet ka dátun pára ki agkakappiya, se

dátun na masìdug pára ke APU. ²⁷ Ay se da manin inammuwán ke APU nu nágan na tu masápul la kuwaan da. Ay kadatun na al-algaw, atán ka Betel tu Arko ne Dios nga neunggán datu bil-bílin na. ²⁸ Ay tu Finehas nga pútut tu Eleazar nga pútut tu Aaron nga pádi, ay aggína tu magtag-tagasíngan kitu Arko. Ay nagsaludsud manin datu iIsrael ke APU nga nán da, “Mawe mi nád gubatan manin daya wawwági mi nga iBenjamin onu makusap kami ngin?” Ay tútu nán ne APU, “Mawe nuda gubatan manin nu kaláwa ta pangabáan takayu win.” ²⁹ Ay díkod nawe datu duddúma nga suldádu wa iIsrael nga nagsirù kitu lebut natu íli ka Gibeá. ³⁰ Ay kane mekàlu ngalgaw, ay nawe manin ginubát datu iIsrael datu iBenjamin. ³¹ Ay kane nawe datu iBenjamin nga sinabat datu iIsrael kitu lasi natu íli, neadayyu da kitu íli. May ummán kitu napalábas nga algaw, atán da napatay da nga iIsrael kitu kalsáda nga mameyag ka Betel, se kitu kalsáda nga mameyag ka Gibeá, se kitu tal-tálun. Tallu púlu nga iIsrael tu napatay da. ³² Ay gapu kitun, ay dálin datu iBenjamin nu inábà da tutu wala ngin manin datu iIsrael. Ngamay nán datu iIsrael, “Managtág tada ta senu aplan ditta kiya kalsáda, ay umadayyu da kiya íli.” ³³ Ay datu iIsrael nga impal datu iBenjamin, ay nawe da nagguurnung ka Baal-tamar. Ay datu nagsirù a kabbulun da kitu pane sirbútán natu íli Gibeá, ay lummawán da pe yin kitu nagsiruán da. ³⁴ Ay uwad da sangapúlu ríbu wa suldádu wa iIsrael nga napíli da. Aggída tu nakigubát kadatu iBenjamin. Napanat tutu wala tu gubát. Akkan ammu datu iBenjamin nga tagay da marápun nin.

³⁵ Sinengán ne APU datu iIsrael kitun nga algaw. Ay tútu inábà da datu iBenjamin. Kitun na algaw, ay duwa púlu se limma ríbu se magatut tu natay kadatu suldádu wa iBenjamin; sikkaarmas da ngámin.

³⁶ Ay kitun nala nga nammuwán datu iBenjamin nga naábà da ngin.

Nagatrás datu duddúma nga iIsrael kadatu suldádu wa iBenjamin, ta senu atán waya datu kabbulun da nga nagsirù nga mangraut ka Gibeá. ³⁷ Ay kane makaadayyu kurug datu suldádu wa iBenjamin kitu íli da, ay ittu pe yin tu nangraut datu nagsirù a iIsrael kitu íli, se da pinatayán datu ngámin na atán kitúni na. ³⁸ Tu naggaamomanán datu nagsirù se datu kabbulun da, ay nu atán masingan da nga atù nga maggayát kitu íli, ³⁹ ay ittu tun tu pangemaddán datu kabbulun da nga nagpì-tagtág nga darupan da pe yin datu suldádu nga magappal kaggída. May kitun na oras ay uwad din tallu púlu wa iIsrael tu napatay datu suldádu wa iBenjamin, ay nán da, “Inábà tada kurug manin daya iIsrael!” ⁴⁰ Ngamay

kane maglingay datu suldádu wa iBenjamin, ay nasingan da tu nànga atù kitu bátug tu íli da. ⁴¹ Ay díkod datu iIsrael pe yin tu dumarup kaggída, ay tútu nagriiddù datu iBenjamin nin. ⁴² Ay nagtatálaw da ngin nga mameyag ka ir-ir-er, may impal datu iIsrael da, ay lummawán pe yin datu nangraut kitu íli nga ittu datu nagpatay kaggída. ⁴³ Pinalebután datu iIsrael da, ay akkan da tutu wala inungatán da nga impal panda ka Gibeá, ka pane lattakán. ⁴⁴ Sangapúlu se walú ríbu tu natay kadatu naturad nga suldádu datu iBenjamin. ⁴⁵ Atán datu magtálaw nga mameyag kitu ir-ir-er kitu Batu ka Rimmon. Ngamay limma ríbu datu pinatay da kaggída kitu daddalenán. Impal datu iIsrael da panda ka Gidom, ay duwa ríbu pikam tu napatay kaggída. ⁴⁶ Ay díkod tu dágup datu natay kadatu suldádu nga iBenjamin kitun na algaw, ay duwa púlu se limma ríbu nga pabeg naturad da makigubát. ⁴⁷ May uwad da nga annam gatut kaggída tu nagtálaw kitu Batu ka Rimmon. Nag-agyán da kitúni ka appát búlán. ⁴⁸ Ay se yala nagulli datu iIsrael kitu íli se da pinatayán datu nabansi nga iBenjamin, meráman datu an-animál da. Ay se da ngala sinìdug datu ngámin íli nga sákup Benjamin.

Nagsápul datu iIsrael ka ipaatáwa da kadatu iBenjamin

21 Nagguurnung datu iIsrael ka Mizpa, se da nga nagsipata nga nán da, “Awan kadàtada ya mangipalúbus nga makiatáwa daya annánà tada nga babbay kadaya iBenjamin.” ² Ay se da ngala nawe ka Betel, se da nagtugaw nga sumángu ke Dios. Nagugolán da nga nagpanakit panda kane gabi. ³ Ay nán da, “O APU nga Dios na Israel! Taanna, tura nàwa idi. Umawan ya isa nga tangámalan na Israel?” ⁴ Ay kane kaláwa, ay gummabi nga ginumniya datu toláy, se da nangwa ka altár kitúni na. Ay se da nagdátun ka dátun pára ki agkakappiya, se dátun na masìdug. ⁵ Ay se da nán, “Inna kadaya tangámalan na Israel ya akkan inumbet nakigímung ka Mizpa ki àráng ne APU?” Ata kitun ay nagsipata da ki àráng ne APU nga nu iinna ya akkan umbet ki àráng ne APU ka Mizpa, ay masápul matay da. ⁶ Ay tútu napalotán tu pannakit da, gapu kitu nàwa kadatu wawwági da nga iBenjamin. Ay nán da, “Kídi nga algaw, nippà ya isa kadaya tangámalan na Israel. ⁷ Ay kawà na ngin ya pangaláan tada ka ipaatáwa tada kadaya nabansi pikam nga iBenjamin, ay nagkari tada mà a akkan tada ipalúbus nga ipaatáwa daya annánà tada kaggída?” ⁸ Ay

kitu nagsaludsud da nu, atán isa kadaya tangámalan na Israel ya akkan inumbet ki àráng ne APU ka Mizpa, ay nammuwán da nga akkan inumbet datu iJabes-gilead. ⁹Ata kane sinnan datu ngámin tolay, ay áwan nala oray isa kadatu iJabes-gilead. ¹⁰Ay díkod nangibon da ka sangapúlu se duwa ríbu nga suldádu nga mawe ka Jabes-gilead nga mawe magpatay kadatu ngámin na tolay kitúni babbay mán onu annánà. ¹¹Ay nán da nga nebílin, “Ummán kídi ya kuwaan nu: patayan nu ngámin da lalláki se daya babbay nga akkan nin babbalásang.” ¹²Ay uwad appát gatut nga babbalásang tu nasmà da nga áwan pikam neallayán na laláki. Ay ittu datu inalà da, se da nippan da ka Shilo ka Canaan.

¹³Ay se yala nangibon datu nagguurnung nga iIsrael ka mawe kadatu iBenjamin na nagsirù kitu Batu ka Rimmon nga makikappiya da ngin kaggída. ¹⁴Ay díkod nagulli kurug datu iBenjamin. Ay se yala nepaatáwa datu iIsrael kaggída datu babbalásang nga iJabes-gilead nga akkan da pinatay. May kúráng datu babbay kaggída.

¹⁵Ay nakalakkán tutu wala datu tolay kadatu iBenjamin, ta insayán ne APU ka isa nga tangámalan ya Israel. ¹⁶Ay díkod nán datu iIsrael kadatu ap-apu da, “Kawà na ya pagsapúlán tada ka ipaatáwa tada kadaya duddúma nga iBenjamin, ay natay mà ngámin datu babbay da? ¹⁷Ay masápul atán gakagaka daya nabansi nga iBenjamin ta senu akkan tutu wala umawan ya isa nga tangámalan na Israel. ¹⁸May akkan tada mà mabalin na ipaatáwa kaggída daya annánà tada, ta nesipata tada ngin nga mapánis ya mangipalúbus nga atawán na iBenjamin ya an-anà na.” ¹⁹Ay se da nga nadamdám nga tagay yin tu piyasta ne APU ka Shilo. Ya Shilo, ay atán ka pane dáya na Betel, se pane ka allod ka Lebona se pane lattakán natu kalsáda kitu nagbátán na Betel se Shekem. ²⁰Ay tútu nán da kadatu lalláki nga iBenjamin nga áwan pikam atáwa, “Mawe kayu magsirù kadaya kamulán úbás. ²¹Ay nu umbet daya babbay nga iSilo nga mawe makisála ki piyasta, ay lumawán kayu, se kayu manugkam ka piyán nu atawán, se nu wala ippan ka balay nu. ²²Ay nu umbet magfríri kadakami daya ama onu wawwági da, ay nán mi ngala kaggída, ‘Ay pangaási nu ta bay-án nuda ngala ngin, ta kúráng datu babbay nga tiniliw mi kitu nangraut mi ka Jabes-gilead. Ay akkan kayu pe makabásul ki angngipaatáwa nu kadaya annánà nu kaggída.’” ²³Ay díkod kinuwa kurug datu lalláki nga iBenjamin tu nebílin da nga kuwaan da. Ay nagpíli tu isaisa kaggída kadatu babbalásang nga mawe magsála, se da inalà nga

netálaw. Ay se da nagulli yin kitu lusà da, ay se da nga pinolit kammin datu íli da. Ay nagyán da kitúni yin. ²⁴ Ay díkod nagguulli pe datu ngámin na ilsrael kadatu tangámalán da se pam-pamilya da.

²⁵ Ay kitun nga al-algaw, ay áwan ya ári ka Israel. Ay tútu kuwaan kampela datu tolai yin datu ammu da nga napiya nga kuwaan.

Ruth

Maddi igsán ne Ruth tu katugángan na nga Naomi

1 Ay kitu dagun nga nagturáy datu guwes ka Israel, ay uwad isa nga laláki nga iBetlehem ka Juda nga nagtálaw kitu íli na gapu kitu napalotán na ulát. Inalà na tu atáwa na, se datu duwa nga pútut na nga lalláki, ay se da nawe ka íli Moab. ²Ya ngágan natu laláki ay Elimelec; tu atáwa na, ay Naomi. Ay Mahlon se Kilion datu annánà da. Ay dedi nga pamilya, ay gakagaka tu Efraim da. Gayát da ka íli Betlehem ka Juda. ³Ay kitu nag-agyán da ka Moab, ay natay tu Elimelec. Ay tútu tittu tu Naomi se datu duwa nga annánà na tu nabansi. ⁴Ay se yala nangatáwa datu duwa nga annánà da kadatu Moabita; Orpa ya ngágan natu isa, Ruth tu isa. Ay kane malpás tu sangapúlu dagun, ⁵ay natay pe de Mahlon se tu Kilion. Ay díkod áwan nin atáwa tu Naomi, se datu duwa nga annánà na.

Tu nagulli de Naomi se tu Ruth ka Betlehem

⁶Nadámag tu Naomi nga kinalakkán ne APU datu kamungayán na, se nada niddán ka kanan da. Ay tútu nagsagána nga magulli ka Juda, kabulun na datu duwa nga manúgáng na. ⁷Ay díkod nagrubbuwát da kitúni, se datu duwa nga manúgáng na, ta magulli da ngin ka Juda. Ginayatán da tu magdal-dalen nga magulli ka Juda. ⁸Ay kitu agdal-dalen da, ay nán tu Naomi kadatu manúgáng na, “Magulli kayu wala ngin kadaya ina nu. Ay ipassingan din ne APU kadakayu ya kinamáru na, nga ummán kitu kinamáru nu kadatu attáwa nu, se kinamáru nu kiyà. ⁹Ay ipalúbus din ne APU nga maatawán kayu manin, ta senu natalna ya biyág nu ki puder na atáwa nu.” Ay se yala inummàán tu Naomi da. Ay nagugolán da. ¹⁰Ay nán da kaggína, “Akkan! Mepagulli kami kikaw kadatu induan mu.” ¹¹Ngamay nán tu Naomi, “Annánà ku, masápul nga magulli kayu win ka babalay nu. Nágan na pikam mala ya málaálà nu ki akibulun nu kiyà ta? Akkan nà makapagan-anà in ka mabalin mangatáwa kadakayu. ¹²Ara ngin, annánà ku, magulli kayu win, ta bàbakat tà in. Awan ku la angngatáwa manin.

Ay oray mán nu kas pangarígan na mangatáwa ngà kídi nga gabi, ay se magan-anà à ka lalláki, ay ¹³ mindaggán nu kadi panda ki ikà-abay daya annánà ku? Akkan kayu kadi mangatáwa gapu ki aggiddag nu kaggída. Akkan! Natakit ya uray ku ki keráaráas nu ki amar-parígát ne APU kiyà.”
¹⁴ Ay nagugolán da manin. Ay se yala inummàán tu Orpa tu katugáangan na, se yala nawe. Ngamay maddi mapkit tu Ruth kaggína.

¹⁵ Ay nán tu Naomi kaggína, “Nawe yin tu kabírát mu kadatu induan na, se kadatu diy-diyos na. Ara ngin, mawe ka pe yin nga ummán kaggína.”

¹⁶ May nán tu Ruth,

“Akkan nà pilítan na panáwan taka,
 onu paddiyan nà a kumíwid kikaw!
 Mawe yà ki oray ka wàna nga kapannán mu.
 Ay magyán nà ka oray ka wàna nga pagyanán mu.
 Induan ku pe yin daya induan mu,
 se ya Dios nu, ay aggína pe yin ya Dios ku.
¹⁷ Nu ka wàna ya katayán mu,
 ay kiyán pe ya katayán ku se ketamnán ku.
 Ay panísan nà din ne APU,
 nu ipalúbus ku ya oray inna nga bánag,
 nga mamagsibna kadàta,
 malaksid dala ya pannakatay.”

¹⁸ Ay kane masingan tu Naomi nga áwan makasipad kitu piyán ne Ruth nga kumíwid kaggína, ay akkan tagge nagun-úni yin.

¹⁹ Ay díkod nagtul-túluy da nga nagdal-dalen panda kane makadatang da ka Betlehem. Ay kane dumatang da, ay nasdaáwan datu tolay, Ay nán datu babbay, “E Naomi kurug!” ²⁰ Ay nán tu Naomi;

“Akkan dà in ingágan ka Naomi.
 Ngagánan dà ka Mara,
 ta kinuwa naya Mannakabalin na Dios
 ka árig napet ya biyág ku.
²¹ Atán ya ngámin kiyà kitu nagtálaw ku,
 may áwan ya ngámin kiyà kídi ya naggulli ku.
 Taanna, tura dà ingágan ka Naomi, ay pinagrígát nà
 naya Mannakabalin na Dios?”

1:20 Ya sarut na Naomi, ay nagánas.   **1:20** Ya sarut na Mara, ay napet.

²²Ay ummán kídì tu naggulli tu Naomi ka Betlehem, gayát ka Moab, kabulun na tu Ruth nga Moabita nga manúgáng na. Ay manggayát tin tu aggagáni ka sibáda kaggída nga dumatang ka Betlehem.

Tu nagam-ammu de Ruth se Boaz

2 Ay ka Betlehem, ay atán nangátu se nabànéng nga tolay nga nagnágagan ka Boaz, nga induan tu Elimelec nga atáwa tu Naomi.

²Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Ruth kitu Naomi, “Mawe yà kadaya katal-talúnán, ta maggalà à kadaya netalàtà daya maggápas. Unudan ku daya maggápas nga namáru wa mangipalúbus kiyà a maggalà kadaya netalàtà da.” “Ara, mawe ka a isang,” nán tu Naomi nga nesungbát. ³Ay díkod nawe tu Ruth kitu katal-talúnán, se la naggalà kadatu netalàtà datu maggápas. Ay nepàmu pe nga tu napannán na nga tálun, ay kuw-kuwa tu Boaz, nga induan tu katugángan na nga Elimelec. ⁴Ay kitun kam ma ur-oras, ay inumbet tu Boaz nga naggayát ka Betlehem, ta umbet na nga sùbangán datu maggápas. Ay nán na kadatu maggápas, “E APU din ya atán kadakayu!” Ay, “Bindisiyonán naka kuma ne APU,” nán datu maggápas nga nesungbát! ⁵Ay kane masingan tu Boaz tu Ruth, ay dinámag na kitu mangiapu kadatu maggápas nga nán na, “Inna tuni nga babay?” ⁶“Gayát ka Moab yán nga babay. Kabulun ne Naomi yán, nga nagulli nga gayát ka Moab,” nán tu laláki nga nesungbát. ⁷“Ay nakim-imallà kadakami nga palubúsán mi nga umunud kadaya maggápas, nga maggalà kadaya líbát da. Túya pinalubúsán ku, ay nasápa nga inumbet, se áwan na tutu wala imáng nga magul-ulbu. Nagimáng ngala ka nakaru.”

⁸Ay se yala nawe tu Boaz kitu giyán na se na nán, “Isang, akkan ka ngin maw-awe ka sabáli nga tálun nga magul-ulbu. Magyán ka ngala ki likud daya babbay nga maggápas ki tálun ku. ⁹Ay unudan muda ngala nu kawà na ya paggapásan da. Ay bilínan ku daya tolay ku, nga bay-án daka ngala. Ay nu sikkinum ka, ay mawe ka ngala uminum kadaya amutu nga pinasàduwán ku. ¹⁰Ay tútu nagukkab kitu lusà tu Ruth, ay se na nán kitu Boaz, “Tura kayu namáru kiyà, ay isa ngà ala nga agtangeli.” ¹¹Ay nán tu Boaz nga nesungbát, “Nadámag ku ngámin na kinuwám ke Naomi nga katugángam naggayát kitu netattay tu atáwam. Ammù nga pinanáwam

---

1:22 Ya sibáda, ay ummán kammin ka trígo, may memúla ki negáw. Memúla ya trígo ki amiyán.

daya mannákam mu se íli mu, ta senu umbet ka nga mepagyán kadaya tolay nga akkan mu am-ammu. ¹² Ay supapáan naka din ne APU nga Dios na Israel nga nagkamángan mu, gapu kadaya napiya nga kinuw-kuwa mu.” ¹³ Ay nán tu Ruth, “Sápay kuma, ápu ta maanggammán kayu kiyà. Pummiya ya uray ku gapu kadaya napiya nga kinag-kagi nu kiyà, oray nu akkan nà isa kadaya pagub-ubraan mu.”

¹⁴ Ay kitu oras nga panagkakán da, ay nán tu Boaz kitu Ruth, “Umbet ka kídi. Mangalà ka kídi sinápay, se mu irawraw kiya suka bási nu piyám.” Ay díkod nawe nepagtugaw tu Ruth kadatu maggápas, ay se yala niddán tu Boaz ka kinírug ga sibáda. Ay nangán tu Ruth panda mabtug. Atán pikam bunna na kitu makkán na nidde da kaggína. ¹⁵ Ay kane mawe manin maggalà tu Ruth kadatu netalàtà da, ay binílin tu Boaz datu maggápas nga bay-án da ngala tu Ruth nga maggalà kadatu atán kitu giyán datu bintà da. Akkan da lùsawan. ¹⁶ Mangitánág kayu kadaya nagápas nu win, ta senu atán ya pidítan na. Akkan nu wa lùsawan.”

¹⁷ Ay díkod nagpídit tu Ruth kadatu líbát da panda kane gid-gidám. Ay kane aggian na ngin ngámin tu nálà na, ay limma salup ngámin tu naùnud na. ¹⁸ Ay se na nippan ka balay da tu sibáda, ay nasingan natu katugángan na tu kaadu natu naùnud na. Ay se na nidde pe tu bunna na kaggína. ¹⁹ Ay nán tu Naomi, “Kawà na nga tálun ya napannám nga naggalàán kadaya líbát daya maggápas? Kalakkán kuma ne Dios ya tolay nga nagkallà kikaw,” nán na. Ay tútu kinagi natu Ruth nga kitu katal-talúnán tu tolay nga nagnágan ka Boaz tu naggalàán na ka líbát. ²⁰ Ay nán tu Naomi kaggína, “Kalakkán kuma ne APU yán na tolay! Ipas-passingan ne APU ya kinamáru na kadaya sibbiyág se kadaya natay yin. Ay nán na pikam, “Ya tolay nga nán mu, ay nàgud yán na induan tada. Karbangan na ya magtagasingan kadàta.” ²¹ Ay nán tu Ruth pikam, “Kinagi na pikam kiyà nga, umunud dà ala kadatu pára gápas na panda ki kabalín da nga maggápas.” ²² “Ara a isang,” nán tu Naomi nga nesungbát, “Napi-piya kurug nu mebul-bulun ka ngala kadatu pára gápas na nga babbay, ta get nu nágan naya màwa kikaw ki sabáli nga tálun.” ²³ Ay díkod nebul-bulun nala tu Ruth kadatu pagub-ubraan tu Boaz nga babbay, kitu naggalà na kadatu líbát, panda kitu nekabalín da nga maggápas kitu sibáda se trígo kitu tálun tu Boaz.

2:20 Ipas-passingan na ya kinamáru na kadàta se kadatu atáwa nu nga natay yin.

Tu nanatang ne Ruth ke Boaz

3 Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Naomi kitu Ruth, “Isang, masápul la pagsápul taka ka atáwam, ta senu atán ya balay mu kampela ngin nin. ²E Boaz nga induan tada, nga apu datu kabbulun mu nga babbay, ay mawe nga magsáp daddán gídám ka sibáda kitu aggaggián na. ³Ay túya ya kuwaan mu, ay magdígut ka; magbangbanglu ka se mu pagbádu tu kapíyán na lúpus mu, se ka mawe kitu aggaggián na. May akkan mu ipà-pàmud kaggína ya kaatán mu, panda ki kalpás na nga mangán se uminum. ⁴Ay nu matúdug gin, ay sinnan mu nu kawà na ya pagiddanán na. Ay nu nakatúdug ngin, ay mawe ka kitu giyán na, ay se mu lùwepan tu ulat kitu ùyatán na, ay se ka la nga magidda. Kagiyan na ngala ya masápul nga kuwaan mu.” ⁵“Kuwaan ku ngámin na kinagim,” nán tu Ruth nga nesungbát kaggína.

⁶Ay díkod nawe tu Ruth kitu aggaggián, se na kinuwa ngámin tu nebílin tu katugángan na. ⁷Ay kane mabalin mangán se maginum tu Boaz, ay napiya tu ur-uray na ngin. Ay se yala nawe natúdug kitu giyán datu nadugsù a nagápas nga sibáda. Ay se yala nagpal-palallán na umadanni tu Ruth, se na linùwep tu ulat, se la nagidda kitu ùyatán tu Boaz. ⁸Ay kane malukág tu Boaz kitu túlad gabi, ay nakagdád kane masingan na ya isa nga babay nga magid-idda kitu ùyatán na. ⁹“Iin ka?” nán tu Boaz. “Iyà e Ruth nga bobonam ápu,” nán na nga nesungbát. “Gapu ta nàgud ka nga induan ku, ay ikaw ya rabbang na nga magtagasíngan kiyà. Ultán nà kiya kebál mu.” ¹⁰“Ay kalakkán naka din ne APU, isang!” nán tu Boaz. “Natù-turù idi nga kinuwa mu nga angipassíngan mu ka angrispítar mu kadakami nga maggiindù may itu nunna nga kinuwa mu ki katugángam. Ta akkan daya nabbing nga lalláki ya ap-aplan mu, nabànáng da mán onu napubri. ¹¹Ay túya akkan ka malídug, isang, ta kuwaan ku ngámin daya piyán mu agngan. Ammu ngámin daya umíli nga namáru ka nga babay. ¹²Kurug ga adanni ya aggiindù tada, may atán laláki nga nàgud pànanng nga induam may iyà. ¹³Ay túya magyán ka ngala kídí nga gabi, ta nu kaláwa ay ammuwan ta nu piyán na nga kuwaan ya pagrabngán na kikaw. Ay nu piyán na, ay napiya pànanng. May nu akkan, ay ikari ki ngágan ne APU nga sibbiyág nga iyà in ya magtagasíngan kikaw. Ara, matúdug gin.” ¹⁴Ay díkod natúdug tu Ruth kitu ùyatán tu Boaz panda kane pagmakát. May ginumniya ngin kitu nagìbat pikam, ta lùsawan tu

Boaz nu atán ya makammu nga uwad babay ya natúdug kitúni. ¹⁵ Ay kane magtálaw tu Ruth kuma ngin, ay nán tu Boaz kaggína, “Ippà mu ya kebál mu se mu iaplág.” Ay tútu neaplág tu Ruth, ay pinayán tu Boaz ka sibáda, ay tagge gudduwa kaban tu nippáy na. Ay se na nepakagtu kitu Ruth, ay se yala nagulli ka íli. ¹⁶ Ay kane dumatang tu Ruth, ay nán tu katugárgan na kaggína, “Paanna kam tu napannám, isang?” Ay tútu inistoriya ngámin tu Ruth tu kinuwa tu Boaz kaggína. ¹⁷ “Ay niddán nà pikam ka annam salup nga sibáda, ta nán na nga masápul la akkan nà magulli kanedi nga magsiw-siwayyát.” ¹⁸ Ay nán tu Naomi kaggína, “Idaggán ta ngala, isang, nu nágan naya pagtungpálan na, ta akkan na magsinád de Boaz kídi panda ki akabalin na kiya ngámin.”

Inatawán tu Boaz nge Ruth

4 Ay díkod nawe tu Boaz nga nagtutúgaw kitu ruwárgan natu íli. Ay akkan nabayág, ay lumíwán tu laláki nga kinagi na kitu Ruth nga nágud nga induan tu Elimelec. Ay tútu kirrawán tu Boaz tu laláki, “Umbet ka mán na makaru ta piyán taka amomanán,” nán na. Ay tútu inumbet tu laláki, ay se da ngala nagtugaw nga duwa. ² Ay se yala nangayáb tu Boaz ka sangapúlu kadatu ap-apu kitu íli, se na pinagtugaw da pe kitu giyán da, nga ittu datu sistígu da. ³ Ay se yala nán tu Boaz kitu laláki, “Ammum nga nagulli nge Naomi yin na gayát ka Moab, ay piyán na nga iláku win tu tálun tu Elimelec nga induan ta. ⁴ Ay piyán ku nga mammuwán mu idi, ta senu alà mu nu piyám. Ay nu piyám, ay gatárgan mu win ya tálun kídi àráng dedi nga ap-apu nga bátug sistígu ta. May nu maddi ka, ay kagiyam mala, ta ab-abay ya karbangan mu nga gumátang may iyà.” “Gatárgan ku ya tálun,” nán natu laláki. ⁵ “Díkod nu gatángam ya tálun ke Naomi,” nán ne Boaz, “ay atawán mu pe nge Ruth; isa nga búkud nga iMoab, ta senu magtul-túluy nga kuw-kuwa tu pamilya na nga natay nga induan ta tu lusà, ta ittu ya ngáni na.” ⁶ Ay tútu nán natu laláki, “Ay nu ummán lugud kiyán, ay bay-án ku ngala ngin ya pagrabngán ku nga gumátang kiyán na tálun, ta get magproblema ngà kiya ngáni ku nga lusà. Ikaw wala ngin ya gumátang.”

⁷ Ay ummán kídi tu gagángay datu iIsrael kitun: nu atán magsaka ki lusà na, onu idde na isa tolay ya kalintaggán ka sabáli, ay sàtagan na

---

4:1 Kanedi ya pagguurnúngán da tolay nu atán disidiran da.

isa ya ismágel na se na nga idde kiya isa. Túyán tu angipassingan da kiya pannakaritut na amomán da. ⁸ Ay díkod kane kagiyan natu laláki, nga tu Boaz ngala ngin tu gumátang, ay sinàtág na tu ismágel na, se na nidde kitu Boaz. ⁹ Ay nán tu Boaz kadatu ap-apu se kadatu ngámin nga atán kitúni, “Kídi nga algaw, ay dakayu daya sistígu nga ginátang ku ke Naomi ya ngámin na kuw-kuwa de Elimelec, se datu pútut na nga Kilion se Mahlon. ¹⁰ Ay se ku atawán nge Ruth nga Moabita, nga búkud tu Mahlon, ta senu kuw-kuwa na daya kuw-kuwa natu Mahlon na atáwa na nga natay. Ay díkod akkan umawan ya ngágan na kadaya pan-pane na, se akkan mippà ya ngágan na kídi nga íli na. Dakayu daya sistígu kídi nga algaw.” ¹¹ Ay nán datu ap-apu se datu duddúma nga atán kitúni ruwángan, “Ò, dakami daya sistígu. Sápay kuma ta pagbalinan ne APU yán na babay ka ummán kade Raquel se tu Lea kitun nga naggay-gayatán tada nga ilsrael. Umasensu kayu kuma kídi nga Efrata, se napatag din ya ngágan nu ki ngámin na Betlehem. ¹² Ay paaduwán kuma ne APU daya pútupútut nu se iya babay kiyán. Ay matan kayu kuma pe kitu Perez nga pútut tu Juda ke Tamar.” ¹³ Ay díkod inatawán lugud tu Boaz tu Ruth. Ay kinalakkán ne APU da ka an-anà a laláki. ¹⁴ Ay nán datu babbay kitu Naomi, “Maday-dáyaw nge APU! Ta kídi nga algaw, ay niddán naka ka pára táwid mu. Sápay kuma ta magbalin ka napatag ya ngágan na kídi Israel! ¹⁵ Ay yán na an-anà kuma ya mamabílag kammin kikaw se magtagasíngan kikaw ki agbàbakat mu. Ta an-anà naya manúgáng mu nga mamatag tutu wala kikaw, se namà-máru tutu wala kikaw may pittu nga annánà a lalláki.” ¹⁶ Ay díkod inarákup tu Naomi tu an-anà, se na inabílin. ¹⁷ Ay Obed tu nepangágan datu babbay kitu an-anà. Ta nán da, “Atán an-anà ne Naomi nga laláki!” Aggína tu ama tu Jesse nga ama tu David.

Ya naggayatán tu David

¹⁸ Ay tu idi datu naggayatán da nga tangámalan manggayát kitu Perez panda kitu David: Perez, tu ama tu Hezron, ¹⁹ Hezron tu ama tu Ram, Ram tu ama tu Aminadab, ²⁰ Aminadab tu ama tu Nashon, Nashon tu ama tu Salmon, ²¹ Salmon tu ama tu Boaz, ay Boaz tu ama tu Obed, ²² ay tu Obed tu ama tu Jesse, ay Jesse tu ama tu David.

Ya munna nga libru tu

Samuel

Tu nekeanà tu Samuel

1 Ay uwad laláki nga nagnágagan ka Elkana, nga mag-agyán ka Rama, kitu ban-bantay ka Efraim. An-anà tu Jeroham nga an-anà tu Elihu nga gakagaka tu Tohu, nga gayát ka tangámalan Zuf. ²Ay tu Elkana, ay duwa atáwa na; de Hanna se Peninna. Ay uwad annánà tu Peninna, may áwan an-anà tu Hanna.

³Ay ki káda dagun, mawe nge Elkana ka Shilo nga magday-dáyaw se magdátun ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ay datu pádi ne APU kitun, ay de Hofni se tu Finehas nga annánà tu Eli. ⁴Ay kitu algaw nga agdátun tu Elkana, ay iddán na peyang tu Peninna kitu karni se datu annánà na. ⁵Ngamay duwa rúdù tu idde na kitu Hanna, ta pàgan na, oray akkan pagan-anaan ne APU. ⁶Ay gapu ta áwan an-anà tu Hanna, ay nasapár nga ug-ogan tu Peninna, ta kinupit kanu ne APU win tu alungganaán na. ⁷Dinnagun nga ummán peyang tu kuk-kuwaan tu Peninna ki káda ipappan da kitu Tabernákulu ne APU. Ay tútu nadakè tutu wala tu uray tu Hanna. Ay tútu pabegan na ngala tu sumángit se maddi ngámin nin mangán. ⁸Ay tútu nán natu Elkana kaggína, “Taanna, tura ka sumángit, ay se tura ka maddi mangán? Tura ka magpannakit? Napà-patag kikaw agkà ta, ya sangapúlu wa annánà may iyà?”

Tu karárag tu Hanna

⁹Ay kitu namissán nga nawe da ka Shilo, ay nawe tu Hanna nga magkar-karárag kane mabalin da mangán. Ay kitun pe nga ur-oras, ay atán tu Eli nga magtutúgaw kitu gagyangan tu Templo. ¹⁰Ay magpannakit tutu wala tu Hanna se sumángit tutu wala nga magkarárag ke APU: ¹¹Nagsipata ke APU nga nán na, “O APU nga Mannakabalin ki Ngámin, sengán nà agpà a bobonam ki pannakit ku wi. Gínán nà agpà ki karárag ku.

Nu iddán nà ka an-anà ku nga laláki, ay idde ku kammin kikaw ki báyat na panagbiyág na. Akkan ku pe papuk-pukísán.”¹² Ay kitu agkar-karárag tu Hanna, ay sisinnán tu Eli tu bibig na.¹³ Magkar-karárag tu Hanna, may áwan magina kitu kag-kagiyan na. Magkin-kínin nala datu bibig na. Ay tútu dálin tu Eli nu ninglaw.¹⁴ Ay tútu nán na kaggína, “Tura ka inumbet kídi nga ninglaw? Kuspán mu win ya maginum.”¹⁵ Ngamay nán tu Hanna nga sumungbát, “Akkan nà a ninglaw, ápu.” Ay akkan nà pe maginum, oray inna nga makà-inglaw! Makim-imallà a tutu wala nga makiseng ke APU.¹⁶ Akkan nà kuma agpà padalínán ka nadakè a babay. Ta ikar-karárag ku ya napalotán tutu wala nga pannakit se riribù ku.”¹⁷ Ay díkod nán tu Eli, “Mawe ka lugud din, ay pumiya din ya uray mu. Ay sápay kuma, ta idde naya Dios na Israel ya agngan mu kaggína.”¹⁸ “Magiyáman nà, ápu, ki kinamáru nu kiyà,” nán tu Hanna nga nesungbát. Ay se yala nawe tu Hanna, se yala nangán pe yin. Akkan pe yin masingan tu agpannakit na.

¹⁹ Ay kane pagmakát, ay gummabi da nga nawe manin magday-dáyaw ke APU. Ay se da ngala nagulli ka Rama. Ay inlay tu Elkana tu Hanna nga atáwa na, ay sinungbátan kurug ne APU tu karárag tu Hanna.²⁰ Nabùsit tu Hanna, ay se yala nagan-anà ka laláki. Ay pinangagánan na ka Samuel, ta nán na “Inadang ku ke APU.”

²¹ Inumbet manin tu tiyampu nga ipappan de Elkana nga tangabalay nga mawe magdátun kitu dinnagun na dátun da ke APU, se tu agtungpál na kitu sipata na.²² Ngamay akkan nebulun tu Hanna. Ay nán na kitu atáwa na, “Mawe yà ala ngin nu napísu win ya an-anà, ta ippan ku ki balay ne APU nga iáwat tin kaggína, ay magyán kitúni yin ka panda.”²³ Ay tútu nán tu Elkana, “Ara lugud, nu ittu yán ya nán mu nga napiya.” nán na. Idaggán mu la ngin na mapísu win ya an-anà. Ay sápay kuma, ta sengán naka ne APU ki annungpál mu ki sipata mu kaggína.” Ay díkod nagbansi tu Hanna, se tinaránán nату an-anà panda kitu namísu na kaggína.²⁴ Ay kane mapísu na ngin tu an-anà, ay nippan na ka balay ne APU ka Shilo. Nangitúgut ka báka nga magdagun ka tallu, se limma salup nga arína, se básí nga nippáy ki isa nga lálát nga aggippayán ka básí.²⁵ Ay kane mabalín da medátun tu báka, ay nippan da tu an-anà kitu giyán tu Eli.²⁶ Ay nán tu Hanna kitu Eli, “Apu, madamdám nà nád pikam? Iyà tu babay ya nasingan mu nga magsisíkad kídi kitun na magkar-karárag ke APU.²⁷ Idi nga an-anà tu agngan ku kitun kitu karárag ku. Ay nidde na

kurug kiyà tu inadang ku. ²⁸Ay túya idde ku ke APU idi nga an-anà. Ay kuw-kuwa ne APU ki kasibbiyág na.” Ay nagday-dáyaw da ke APU kitúni.

Tu karárag tu Hanna

2 Ay se yala nagkarárag tu Hanna. Ay nán na:

“Maganggam mà tutu wala ke APU;
ta nepatulli ne Dios ya dáyaw ku.

Igal-galà ku kídi yin daya kagúra ku,
ta maganggam mà ki nangisalákan ne APU.

²Sissa nge APU, áwan na nga kapáda;
áwan sabáli nga ummán kaggína;
áwan sabáli pakigdúán,
nga ummán ke Dios tada.

³Ay túya ungatán nu win,
ya agpas-pasindáyaw nu,
se ippà nu ngin
ya agkid-kidáyaw nu.

Ata e APU nga Dios,
ay aggína ya makammu ki ngámin;
aggína ya makekagi nu nadakè onu napiya
daya kuk-kuwaan daya tolay.

⁴Narítu ya bútag daya narungat;
ay datu nakapsut, ay aggída ngin ya nabílag.

⁵Datu adu kan-kanan kitun,
ay manglu da ngin,
ta senu atán kanan da.

Datu mabis-bisinán kitun,
ay áwan da agbisin nin.

Ay tu babay nga akkan makapagan-anà kitun,
nakapittu win ka annánà.

Ay tu adu annánà kitun,
ay áwan na ngin an-anà oray isa.

⁶E APU ngala ya mabalín pumatay,
ay se aggína ngala ya mamiyág.
Aggína ngala ya makippan ki tolay

ka giyán daya natay,
ay se aggína ngala makálà kaggína gayát kannán.

⁷E APU ya magpabànéng ki tolay,
ay se aggína pe ya magpapubri kaggína.

Aggína mangibaba ki tolay,
ay se aggína ya mangipangátu kaggína.

⁸Ipangátu na daya napubri gayát ki tápù,
itálaw na daya nakal-allà kiya aggamaán.

Ay se nada pagtugawan,
kabalun daya nagngangátu wa tolay,
nga magtugaw ki tugaw daya nadáyaw.

Ata kuw-kuwa ne APU daya adígi,
nga nangiparotunán na ki kalawagán.

⁹Ay tag-tagasinnán na,
daya mangurug peyang kaggína;
ngamay daya nadakè a tolay,
ay ippan nada ki kagibattán.

Akkan makapangábà ya tolay,
gapu ki bílag na kampela ngin nin.

¹⁰Daya kalínga ne APU, ay patayan nada.
Maggayát ka lángit, paaddugan nada.
Guwesán ne APU, ya ngámin kalawagán.

Pabilgan na ya ári nga píli na,
se pagbalinan na ka naturáy tutu wala.”

¹¹Ay se yala nagulli tu Elkana ka Rama. Ngamay nebansi da tu Samuel,
nga magsirbi ke APU, kabalun ne Eli nga pádi.

Ya básul datu an-anà tu Eli

¹²Ay datu duwa nga annánà tu Eli, ay nadakè tu kuk-kuwaan da.
Nagpáda da nga akkan mangipat-patag ke APU. ¹³Akkan da sur-surútan
ya nepagangay kadaya pappádi mepanggap ki rúdù da ki dátun da tolay.
Ya kuk-kuwaan da, ay nu madama malanggang tu karni, ay atán ibon da
nga sikkaagtu ka abay nga tinidor nga tallu ya sìngay na, ¹⁴ay se na nga
isuwè kitu unag tu kanderu, onu silyási. Ay nu nágan natu maásip na,
ay kuw-kuwa natu pádi. Ummán kiyán peyang ya kuk-kuwaan da kadatu

ngámin na iIsrael nga umbet magdátun ka Shilo. ¹⁵ Akkan nala yán, áta oray akkan pikam nelásin tu taba nga masidug kitu altár, ay umbet datu bobonan pádi se da nán kitu magdátun, “Iddán nu ya pádi ka isúnu na, ta maddi ki linanggang. Namáta nga karni ya piyán na.” ¹⁶ Ay nu nán tu tolay nga magdátun nga, “Punnán ta nga sidúgan pikam ya taba, ay se mu wa alá ya piyán mu nu mabalin,” ay nán natu nebon, “Akkan, idde mu win kídi! Nu akkan, ay pultan ku kikaw.” ¹⁷ Abay tutu wala tu básul datu annánà Eli ki agsisíngan ne APU, ta akkan da pinat-patag datu dátun ke APU.

Nge Samuel ka Shilo

¹⁸ Ay netul-túluy tu Samuel tu nagsirbi ke APU. Nakabádu ka dilána nga efod oray nu an-anà pikam. ¹⁹ Ay dinnagun nga pangwa natu ina na ka bádu nga adaddu, ay se na nga idde kaggína nu kumíwid kitu atáwa na nga mawe magdátun ke APU. ²⁰ Ay tu Eli, ay bindisiyonán na de Elkana nga magatáwa nga nán na, “Sápay kuma ta iddán nakayu pikam ne APU ka annánà ka sukát naya an-anà a nidde nu kaggína. Kane mabalin yán ay nagulli da ngin. ²¹ Ay kinalakkán ne APU tu Hanna. Ay nagan-anà pikam ka tallu wa lalláki, se duwa nga babbay. Ay umabay tu Samuel nga magsir-sirbi ke APU.

Tu Eli se datu annánà na

²² Ay lalakay pà nang ngin tu Eli. Nadámag na tu kuk-kuwaan datu annánà na kadatu ngámin iIsrael. Ay se nammuwán na pikam pe tu anglay da kadatu babbay nga magsir-sirbi kitu gagyangán natu Tabernákulu. ²³ Ay tútu nán tu Eli kaggída, “Nagína ku kadaya tolay daya nadakè a kuk-kuwaan nu. Taanna, tura nu kuk-kuwaan dayán? ²⁴ Ungatán nu yanin, annánà ku! Nadakè ya dámag nga magína ku nga iwar-waragáwag daya tolay ne APU. ²⁵ Ay nu magbásul ya isa nga tolay ki páda na nga tolay, ay atán ne Dios nga mangappiya kaggída? Ay nu magbásul ya tolay ke Dios, inna ya mangikappiya kaggína?” Ngamay akkan da gí-gínán tu kagiyán tu ama da, ta palánu ne APU ngin na patayan da.

²⁶ Ay umabaabay yala tu Samuel, ay ummán pe ya aminya ne APU kaggína se datu tolay.

Tu Eli se datu annánà na

²⁷ Ay uwad bobonan ne Dios nga nawe ka giyan tu Eli, se na nán kaggína, “Ittu idi ya kagiyan ne APU, ‘Nagpakammu wà kitu apuapu nu nga Aaron kitu nakaasassu da kitu Faraon ka Egipto. ²⁸ Aggína tu pinlí ku kadaya ngámin tangámalan na Israel nga magsirbi kiyà ka pádi ku. Aggína ya pinlí ku nga magubra kiya anídúgán ka pagbasu, se magsidug ka insensu. Ibádu na ya efod nu sumángu kiyà. Niddán ku datu pamilya na ka rúdù da kadatu masidug ga dátun da iIsrael. ²⁹ Ay taanna kídi, tura áwan da ngala nga pat-patag kadakayu daya pagbasu se daya dátun da tolay kiyà? Taanna, tura napà-patag kikaw daya annánà mu may iyà. Magpal-palùmag kayu kadaya kapíyan na parte daya datu-dátun daya iIsrael nga tolay ku. ³⁰ Ay túya tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: ‘Nagkari yà kitun kadatu apuapu nu, se datu pamilya da, se daya pamilya mu, nga dakayu ya magsirbi kiyà ka panda. Ngamay akkan ummán kiyán kídi yin. Ta dayán nala nga mangipatag kiyà daya pàgan ku. Ay daya mangirupat kiyà, ay irupat kuda. ³¹ Ikagì kikaw nga umbet ya algaw nga patayan ku wa nabagu daya pamilya mu se daya kabagiyán mu, ta senu áwan ya makapaglálakay kadaya gakagaka mu. ³² Ay ki agrígát nu, ay magimli kayu kadaya pagkallà ku kadaya duddúma nga iIsrael. Awan kadakayu ya adaddu biyág na. ³³ Daya akkan ku ippà ki agsirbi da kiyà, ay magpannakit da kiya masingan da. Ay daya duddúma nga gakagaka mu, ay matay da ki kabil-bílag da. ³⁴ Ya pakammuwán mu nga màwa kurug dayán, ay maggindán matay de Hofni se Finehas nga annánà mu. ³⁵ Ay se yà a magpíli ka isa nga napikkilán na pádi ku. Surútan na daya piyan ku. Iddán ku ka adu wa gakagaka na, nga ittu daya magbalin ka pádi daya píli ku nga ári ka panda. ³⁶ Ay ngámin daya mabiyág nga gakagaka mu, ay makim-imallà da kadaya gakagaka nayán na pádi, nga magadang ka pirà se sinápay. Makim-imallà da pe nga, ‘Alà nà mán ka kaseng na pádi, ta senu atán kanan ku,’ nán da.”

Tu nagkarraw ne APU kitu Samuel

3 Ay nagsirbi tu Samuel ke APU nga kaseng ne Eli. Ay kadatun na al-algaw, ay man-manu tu anganomán se agpatagenap ne APU kadatu tolay. ² Ay kitun na tiyampu, ay tagay makúláp pin tu Eli. Akkan

makasingan pà nang ngin. Kitu isa nga gabi, ay atán magid-idda ngin kitu kuwartu na. ³ Ay tu Samuel atán magid-idda kitu Tabernákulu, nga giyán natu Arko ne Dios. Siggagatang pikam tu dílag ne Dios. ⁴ Ay kirrawán ne APU tu Samuel nga nán na, “Samuel! Samuel!” “Inna tun, ápu?” nán tu Samuel nga nesungbát, ⁵ se nanagtág nga nawe ka giyán tu Eli. “Inna tun, ápu. Tura nà kirrawán?” nán na. “Akkan taka kirrawán,” nán tu Eli nga nesungbát. “Ara, mawe ka matúdug ngin,” nán na. Ay tútu nawe nagidda kammin tu Samuel. ⁶ Ay kinumraw manin ne APU. “Samuel!” nán na. Ay bummángun tu Samuel se yala nawe kitu giyán tu Eli, ay se na nán, “Inna tun, ápu. Tura nà kirrawán. Ngamay nán tu Eli, “Akkan taka kirrawán, ugu. Mawe ka matúdug kammin.” ⁷ Ay akkan pikam am-ammu tu Samuel nge APU, ta akkan pikam nagpakammu kaggína. ⁸ Ay pinilu ne APU nga kirrawán tu Samuel. Ay bummángun manin se nawe kitu giyán Eli. “Inna tun? Kirrawán nà manin,” nán na. Ay ittu tu nakapagmut tu Eli nga e APU tu kum-kumraw ke Samuel. ⁹ Ay tútu nán na kitu Samuel, “Mawe ka magid-idda kammin. Ay nu karrawán naka manin, ay nán mu kídi, “Magúni ka ngala APU. Maggigina kikaw ya bobonan mu.” Ay díkod nawe kammin tu Samuel nga nagidda.

¹⁰ Ay inumbet nge APU se na kirrawán manin tu Samuel, “Samuel! Samuel!” nán na. Ay “Magúni ka ngala, APU ta maggigina kikaw ya bobonam,” nán na nga nesungbát. ¹¹ Ay tutu nán ne APU kitu Samuel, “Atán tali kuwaan ku kídi Israel. Ay ngámin daya makagína kídi, ay magansing da tutu wala. ¹² Kiyán na algaw, ay kuwaan ku ke Eli ngámingámin datu kinag-kagi ku mepanggap kaggída nga tangapamilyaán. ¹³ Kinagi ku kaggína nga panísan ku daya gakagaka na ka áwan panda, ta sikkaammu kadatu nadakè a kuk-kuwaan datu annánà na, se tu nangirup-rupát da kiyà, may binay-bay-án nada ngala, nga akkan nada dinisiplína. ¹⁴ Ay díkod isipata ku nga akkan mapakawan ka panda datu bas-básul daya pamilya na, oray nágan na nga basu onu dátun ya idde da.”

¹⁵ Ay se yala natúdug kammin tu Samuel panda kitu pagmakát. Ay kane malukág ay, linútán na datu gagyangán natu balay ne APU. Magansing nga mangagi kitu Eli kitu kinagi ne APU kaggína. ¹⁶ Ngamay kirrawán tu Eli nge Samuel nga nán na, “Samuel, ugu.” “Inna tun ápu?” nán tu Samuel. ¹⁷ “Nágan na kinagi ne APU kikaw kitu gabi? Akkan ka magtuláyaw kiyà. Panísan naka tutu wala ne Dios nu akkam kagiyán kiyà ngámin na kinagi na kikaw.” ¹⁸ Ay tútu kinagi tu Samuel kitu Eli datu ngámingámin na

kinagi ne APU kaggína. Ay nán tu Eli, “Aggína nge APU. Kuwaan na ngala daya napiya ki agsisíngan na.”

¹⁹ Ay ummabay tu Samuel, ay abul-bulunan peyang ne APU. Ay nàwa kurug ngámin na kinagi na kitu Samuel nga màwa. ²⁰ Ay díkod nammuwán datu ngámin na iIsrael, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba, nga kurug profeta ne APU tu Samuel. ²¹ Ay nagtul-túluy nga nagpassingan ne APU kitu Samuel ka Shilo, se inam-amomanán na.

4 Newaragáwag ki ngámin Israel ya bàbànan tu Samuel.

Nálà datu Filisteo tu Arko ne Dios

Ay kitun na tiyampu, ay naggugubát datu iIsrael se datu Filisteo. Nagkampu datu iIsrael ka Ebenezer, ay datu Filisteo ay nagkampu da ka Afek. ² Ay se yala dinarup datu Filisteo datu iIsrael, ay inábà dada. Moli appát ríbu tu pinatay da kadatu iIsrael. ³ Ay kane mabalin tu gubát, ay nagulli datu nakalásat nga iIsrael kitu kampu da. Ay nán datu apu da, “Taanna, tura nád nepalúbus ne APU nga abáan ditta daya Filisteo? Napì-piya kid nu mawe tada alà tu Arko ka Shilo, ta senu kabul-bulun tada nge APU, ay sengán nitta kadaya kalínga tada.” ⁴ Ay díkod nangibon da kadatu lalláki nga mawe ka Shilo nga mangalà kitu Arko ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Mag-agyán ne APU kitu túlad datu kerubin nga atán kitu útun natu Arko. Ay binulun de Hofni se Finehas nga annánà tu Eli tu Arko ne Dios.

⁵ Ay kane milbet da tu Arko kitu kampu datu iIsrael, ay nakas-asáraw da tutu wala kitu anggam da. Pumal-ong kitu lusà tu sáraw da gapu kitu daggat na. ⁶ Ay kane magina datu Filisteo tu sáraw da, ay nán da, “Taanna, nád, tura makas-asáraw daya Hebreo kiya kampu da?” Ay kane mammuwán datu Filisteo, nga atán tu Arko ne APU kitu kampu datu iIsrael, ⁷ ay nagansing da. Ay nán da, “Atán da inumbet nga diyos ki kampu daya iIsrael. Kal-allà tada ngin! Awan pikam ya ummán kídi nga nàwa kitun! ⁸ Kal-allà tada kurug gin! Inna ngin ya makesalákan kadàtada kadayán na mannakabalin na dios da? Ay ittu kam dayán na diyos datu nagpatay kadatu iEgipto kitun kitu ir-ir-er. Nagbal-baláki nga sinakit tu pinangrápun da kadatu iEgipto. ⁹ Magturalad tada nga Filisteo. Magmalaláki tada. Ta nu akkan, ay magbalin tada nga asassu daya Hebreo, nga ummán kitu

nangasassu tada kaggída kitun. Magturalad tada nga makigubát kaggída,” nán da.

¹⁰ Ay díkod nakigubát datu Filisteo kadatu iIsrael, ay naábà manin datu iIsrael. Adu datu natay kaggída, ta tallu ríbu da ngámin. Ay datu nakalásat, ay nagtutúway da nga nagkakáwe ka babalay da. ¹¹ Ay nálà datu Filisteo tu Arko ne Dios, ay pinatay da pe datu duwa nga annánà tu Eli; tu Hofni se tu Finehas.

Tu nekatay tu Eli

¹² Ay kitun na algaw, ay uwad isa nga laláki nga isa kadatu tangámalan tu Benjamin tu nagtálaw kitu paggugubatán, nga inumbet ka Shilo. Ay gapu kitu pannakit na, ay pinisi na tu bádu na, se na pinayán ka tápù tu úlu na. ¹³ Ay kane dumatang ka Shilo, ay atán tu Eli nga magtutúgaw kitu bíkat dálen nga magiddag ka dámag kitu gubát, áta malídug tutu wala pànanang kitu Arko ne Dios. Ay kane umbet tu laláki kitu íli, se na idámag kaggída tu nàwa, ay nagsasángit ngámin datu tolay. ¹⁴ Ay kane magina tu Eli datu magsasángit kitu íli, ay nán na, “Taanna, tura magsasángit daya tolay? Ay tútu nagkirut ta umadanni tu laláki nga iBenjamin kitu Eli, ay se na kinagi kaggína tu nàwa. ¹⁵ Siyám púlu se walu tu dagun tu Eli kitun. Ay akkan nin na makasingan. ¹⁶ Ay nán natu laláki kitu Eli, “Alalbet tà nga gayát ka paggugubatán. Ay napiya ta nakatálaw wà. “Nágan naya nàwa, ugu?” nán tu Eli. ¹⁷ Ay summungbát tu laláki nga nán na, “Naábà daya iIsrael, se adu tutu wala ya natay kaggída; meráman datu duwa nga annánà mu; de Hofni se Finehas. Ay inalà pe datu Filisteo tu Arko ne Dios.” ¹⁸ Ay kane makagi natu laláki tu Arko ne Dios, ay naliyád tu Eli kitu nagtutúgawán na. Ay narítu tu tangngad na, ta lalakay pànanang ngin, se nalúmag pe. Ay díkod natay. Appát púlu dagun na nga nagturáy ka Israel.

¹⁹ Ay tu manúgáng tu Eli kitu an-anà na nga Finehas, ay tagay magan-anà in. Ay kane magina na tu dámag nga nálà datu Filisteo tu Arko ne Dios, se natay tu katugángan na se tu atáwa na, ay nàtatán na tummakit tu búsit na, ay se yala nagan-anà in kitu akkan pikam tu oras na nga magan-anà. ²⁰ Ay nasamnga tu napàyanán na, ta magimmamátay. Ay nán datu mamalugganà kaggína, “Pagbagkaddam mala ya uray mu, ta laláki ya an-anà mu,” nán da. May akkan nagúni yin tu babay. ²¹ Ay sakbay nga

natay, ay pinangagánan na tu an-anà ka Icabod, ta nán na, “Nagtálaw ya dáyaw ne Apu Dios ka Israel!” Ata nálà tu Arko ne Dios, se natay tu katugángan na se tu atáwa na. ²²“Ò. Awan nin ya dáyaw ne Apu Dios ki Israel, gapu ta inalà daya Filisteo ya Arko ne Dios,” nán na.

Tu Arko ne APU ka Ashdod

5 Ay kane málà datu Filisteo tu Arko ne Dios, ay binulígán da, gayát ka Ebenezer panda Ashdod nga íli da. ²Ay se da nippáy kitu templo natu diyos da nga Dagon. Netaging da kitu rebultu na. ³Ay kane láwa na, ay nasápa nga ginumniya datu tolay. Ay nasingan da tu rebultu tu sinan diy-diyos da nga Dagon nga nepalakab kitu àráng tu Arko ne APU. Ay díkod nippáy da kammin kitu nepasikádan na. ⁴May kane kaláwa manin, ay nasápa da ginumniya. Ay nasingan da nga nepapalakab manin tu rebultu kitu àráng natu Arko ne APU. Ay tu úlu se datu íma natu rebultu, ay nippà da. Atán da nga newawaren nala kitu giyán na gagyángán. Sittu tu baggi na tu nabansi. ⁵Ay ittu idi ya gapu na nga panda kadedi nga al-algaw, ay maddi dumam-ay kitu gagyángán natu templo ne Dagon datu pappádi na, se datu ngámin na lumnà a magday-dáyaw kaggína.

⁶Pinánis tutu wala ne APU, se pinagansing na datu tolay ka Ashdod, se datu tolay kadatu duddúma nga sakúpan na nga íli. Pinaglattag nada ngámin. ⁷Ay kane masingan datu tolay ka Ashdod tu mà-màwa kaggída, ay nán da, “Masápul nga mippà ya Arko naya Dios daya iIsrael, ta ittu ya gapu na nga pan-panísan nitta se ye Dagon na dios tada.” ⁸Ay díkod inayabán da datu ngámin ap-apu datu Filisteo, ay se da nagsaludsud nga nán da, “Nágan na ya pamàyanán tada kiya Arko naya Dios daya iIsrael?” Ay nán da, “Ippan nu ka Gat,” nán da. Ay díkod nippan da tu Arko ne Dios da iIsrael ka Gat. ⁹May kane atán nin ka Gat tu Arko, ay pinánis pe ne APU datu ngámin na tolay kitúni. Pinaglattag nada ngámin, nabbing se nanákam. Ay tútu nagriddù tutu wala datu tolay. ¹⁰Ay tútu nippan da tu Arko naya Dios na Israel ka íli Ekron. Ngamay kane dumatang ka Ekron tu Arko ne Dios, ay nagríri datu tolay nga nán da, “Nilbet da ya Arko na Dios daya iIsrael kídi giyán tada ngi, ta piyán ditta nga patayan ngámin.” ¹¹Ay tútu inayabán da datu ngámin ap-apu datu Filisteo se da nán kaggída, “Ippà nu ya Arko na Dios daya iIsrael kídi giyán mi. Ipatulli nu ki naggayatán na, sakbay nga marápun daya ngámin tolay kídi na.”

Ata nagriddù tutu wala ngámin datu tolay kitu íli, ta adu datu natay yin kaggída, gapu kitu ammánis tutu wala ne Dios kadatu tolay kitúni. ¹²Ay datu tolay nga akkan natay, ay naglalattag da. Dumatang ka lángit tu sangit da nga makiseng.

Nepatulli tu Arko ne APU kadatu iIsrael

6 Ay pittu búlán tu Arko ne APU kadatu Filisteo. ²Ay se la inayabán datu tolay datu pappádi se datu durarákit, ay se da nagsaludsud kaggída, “Nágan naya masápul la kuwaan mi ki Arko ne APU? Se nágan naya masápul ibulun mi nu ipatulli mi ki naggayatán na? ³Ay tútu nán da, “Nu ipatulli nu ya Arko na Dios daya iIsrael, ay masápul bulunán nu ka dátun nga pakapakawanán na básul nu. Akkan nu ipatulli ya Arko nu áwan nu ibulun na dátun nu. Ay díkod maagásan kayu, ay se mammuwán nu nu taanna, tura nakayu panísan.” ⁴Ay nán da nga nesungbát, “Ay nágan na ya idátun mi nga pakapakawanán naya básul mi?” Ay nán da kaggída, “Limma nga sinan lattag ga balitù, se limma nga balitù a sinan butit, ta ittu yán ya bíláng daya apu nu wa Filisteo. Ata nagpáda ya sinakit nu se daya apu nu. ⁵Ay túya kuwaan nu dayán na sinan kitu lattag nu se sinan kadatu butit nga nagpisti kadaya lusà nu. Idde nu dayán ka pagdáyaw nu kiya Dios daya iIsrael. Ay get nu kuspan na pe yin ya ammánis na kadàtada, se kadaya diy-diyos tada, se pumiya pe yin ya lusà tada. ⁶Akkan kayu magsúkir nga ummán kadatu iEgipto, se itu ári da nga Faraon. Ay kane mabalin pà-paultuwan ne Dios da, ay pinalubúsán da mà kammala datu iIsrael nga mawe. ⁷Ay kídi, mangwa kayu lugud ka baru wa karisun, se mangalà kayu ka duwa nga magpasúsu wa báka, nga akkan pikam nasangolán. Isangol nu ya karisun kadaya báka, may ippan nu daya urbun da ki kurál. ⁸Ay se nu ngala ippáy ya Arko ne APU kiya karisun, ay senu ippáy ka kahon datu balitù a sinan lattag se sinan butit nga dátun nu kaggína nga pakapakawanán na básul nu, ay se nu itaging kitu Arko. Ay se nu wala ibúlus daya báka. Bay-án nuda nga mawe ki piyán da nga pameyaggán. ⁹Ngamay sinnan nu nu kawà na ya pameyaggán da. Nu mameyag da ka Bet-shemes nga íli daya iIsrael, ay piyán na kagiyan nga ya Dios daya iIsrael ya nangidde kadaya nasamnga nga nekapar-parigátan tada. May nu sabáli ya pameyaggán da, ay ammu

tada nga akkan na e Dios ya namánis kadàtada, nu di nepàmu wala nga nagtatakit tada.”

¹⁰ Ay díkod ittu kurug tu kinuwa da. Nangalà da ka duwa báka nga apaggan-anà se da nesangol tu karisun kaggída, ay se da nepúkù ka kurál datu urbun da. ¹¹ Ay se da ngala nelúgán tu Arko ne APU kitu karisun, se tu kahon na nippayán datu sinan butit nga balitù, se datu sinan lattag nga balitù. ¹² Ay kane mebúlus da datu báka, ay namalutput da kitu kalsáda nga mameyag ka íli Bet-shemes. Magungu-úngug da nga magdal-dalen. Akkan da tutu wala sumíni kitu kalsáda. Ay datu ap-apu datu Filisteo, ay inunud dada, panda kitu panda na íli Bet-shemes. ¹³ Ay datu tolay ka Bet-shemes, ay madama da nga maggáni kadatu trígo da kitu tanáp. Ay kane malágib da tu Arko, ay naganggam da tutu wala. ¹⁴ Ay se yala inumbet datu báka nga magrùrut kitu karisun kitu tálun tu tolay nga nagnágagan ka Joshua nga iBet-shemes. Namanda da kitu giyán na abay tutu wala nga batu. Ay datu tolay, ay inalà datu káyu natu karisun se da tinaltág, ay se da nedátun ka masìdug ga dátun ke APU datu báka. ¹⁵ Ay binulígán datu Levita tu Arko ne APU, se itu kahon na nippayán datu balitù a sinan butit, se balitù a sinan lattag ya singan da, ay se da nippáy da kitu útun tu abay tutu wala nga batu. Ay kitun na algaw, ay nagdátun datu iBet-shemes ka masìdug ga dátun da ke APU. ¹⁶ Ay kane masingan datu limma nga apu datu Filisteo tun, ay nagulli da kammin ka Ekron kitun kam ma algaw.

¹⁷ Ay datu limma nga balitù a ummán ka lattag ya singan da, ay dátun datu Filisteo ka pakapakawanán tu básul da; isa tu pára ka Ashdod, isa tu pára ka Gaza, isa tu pára ka Ashkelon, isa tu pára ka Gat, se isa pe pára ka Ekron. ¹⁸ Ay datu limma nga balitù nga sinan butit, ay ittu datu dátun datu limma apu datu limma nga íli datu Filisteo, nga naabut ka darupírip se datu íli nga akkan naabut. Ay tu abay tutu wala nga batu kitu tálun tu Joshua ka Bet-shemes, nga nangiparotunán da kitu Arko ne APU, ay ittu tun ya pakadamdammán da kitun na nàwa kitúni.

¹⁹ May uwad da pittu púlu wa lalláki nga pinatay ne APU kadatu iBet-shemes, ta siningan da tu unag tu Arko ne APU. Ay nagmanakit datu tolay kitúni gapu kitu adu wa pinatay ne APU. ²⁰ Ay tútu nán datu tolay ka Bet-shemes, “Íinna nád dala ya makapagsíkad ki àráng ne APU nga áwan kapáda nga Dios? Kawà na nád ya pangippannán tada ki Arko,

---

6:19 Atán daya ‘translation’ nga magkuna nga 50,070 nga tolay.

ta senu meadayyu kadàtada?” ²¹ Ay tútu nangibon da ka mawe kadatu Kiriati-Jearim nga mangikagi ka, “Nepatulli yin datu Filisteo tu Arko ne APU. Umbet kayu agpà ta mawe nu alà.”

7 Ay díkod nawe inalà datu tolay ka Kiriati-Jearim tu Arko ne APU. Ay se da nippan kitu balay tu Aminadab, nga atán kitu bantay. Ay tu pútut na nga Eleazar tu natudinán na makammu kitu Arko ne APU. ²Nabayág tu Arko ka Kiriati-Jearim. Duwa púlu dagun na kitúni. Ay ngámin datu iIsrael, ay sumángit da ta aw-awanan da nge APU.

³ Ay nán tu Samuel kaggída, “Nu kurug ga ipas-pasnà nu ya aminya nu wa magulli ke APU, ay masápul ippaán nu daya ngámin na sinan diy-diyos nu, se daya rebultu na diy-diyos nu nga Ashtarot. Ay ipas-pasnà nu ya annúrut nu se agsirbi nu ke APU. Ay se nakayu igdù kadaya Filisteo. ⁴ Ay tútu nippaán ngámin datu iIsrael datu rebultu datu diy-diyos da nga Baal se Ashtarot, se e APU ngala tu dinay-dáyaw da.

⁵ Ay se yala nán tu Samuel kaggída, “Mawe tada magguurnung ngámin ka Mizpa, ta ikarárag takayu ke APU.” ⁶ Ay tútu nagguurnung da ngámin ka Mizpa. Ay se da nagsàdu, se da nesiyà kitu àráng ne APU ka bátug dátun da kaggína, ay se da nanggílin nangán kitun na algaw. Ay nán da, “Nagbásul kami ke APU,” nán da. Ay díkod tu Samuel tu nagbalin ka apu datu iIsrael kitúni Mizpa.

⁷ Ay kane madámag datu Filisteo nga nagguurnung datu iIsrael ka Mizpa, ay nawe datu limma nga à-ári da se datu suldádu da nga gubatan datu iIsrael. Ay kane nammuwán datu iIsrael nga umbet datu Filisteo nga manggubát kaggída, ay nagansing da. ⁸ Ay tútu nán da kitu Samuel, “Akkan ka agpà makusap magkar-karárag ke APU nga Dios tada, ta senu igdù nitta kadaya Filisteo. ⁹ Ay díkod nangalà tu Samuel ka urbun karneru, ay se na sinìdug ga sibbukal nga nedátun ke APU. Ay nakim-imallà ke APU nga makiseng pára kadatu iIsrael. Ay sinungbátan kurug ne APU tu karárag na. ¹⁰ Ay kitu madama idátun tu Samuel tu dátun na masìdug, ay inumbet pe yin datu Filisteo nga manggubát kaggída. May nagúni ye APU ki naggat tutu wala nga addug kadatu Filisteo. Ay tútu nagansing da tutu wala datu Filisteo se nagal-aliwagwag da. Ay díkod naábà ala datu Filisteo kitun kitu pagmar-marngán datu iIsrael. ¹¹ Impal datu iIsrael datu magtatálaw nga Filisteo, ay pinatayán dada. Impal dada gayát ka Mizpa panda kitu ambaw Bet-car.

¹²Ay se yala nangalà tu Samuel ka abay ya batu, se na nippáy kitu nagbàtán Mizpa se Shen. Ay nepangágan natun ka Ebenezer, ta nán na, “E APU ya sumeseseng kadàtada panda kadedi.” ¹³Ay díkod naábà datu Filisteo. Ay akkan da pe yin na inum-umbet kitu lusà a sákup datu iIsrael. Ay kitu báyat natu inagturáy tu Samuel, ay e APU tu kalában datu Filisteo. ¹⁴Ay nasákup kammin pe datu iIsrael datu íli da ka Ekron se Gat nga timpal datu Filisteo kitun. Ay nakusap pe yin tu aggubát datu iIsrael se datu Amoreo. ¹⁵Neturayán tu Samuel datu iIsrael nga bátug guwes da ki báyat natu inagbiyág na. ¹⁶Ay káda dagun, ay mawe magdàdàdà ka Betel, Gilgal se Mizpa nga mangguwes kadatu tolai. ¹⁷Ay nu mabalin na tu ubra na, ay magulli kammin ka Rama nga babalay na, se mangrisut kadatu ríri datu tolai kitúni. Ay se nangwa pe tu Samuel ka altár pára ke APU ka Rama.

Tu aggadang datu iIsrael ka ári da

8 Ay kane maglálakay tu Samuel lin, ay pinagbalin na ka guwes nga mangituráy ka Israel datu annánà na nga lalláki. ²Joel ya ngágan tu manákam se Abija ya ngágan tu udiyán. Aggída datu guwes da ka Beer-sheba. ³Ngamay akkan da tinlad tu ama da nga Samuel. Nagbalin da ka naágum ka pirà, se nagáwat da ka pasùsù. Akkan da pe sinúrut tu nalintag. ⁴Ay tútu nagguurnung datu ngámin na ap-apu datu iIsrael, se nawe da kitu giyán Samuel ka Rama. ⁵Ay nán da kitu Samuel, “Làlakay ka ngin, ay daya annánà mu, ay akkan da mà sur-surútan tu angwa mu. Ay túya pamíli nakami ka ári nga mangituráy kadakami, nga ummán kadaya duddúma nga nasiyon. ⁶May tare tu uray tu Samuel kitun na aggadang da ka ári nga mangituráy kaggída. Ay tútu nagkarárag ke APU nga makiseng. ⁷Ay nán ne APU kaggína, “Kuwaam ya kagiyán da kikaw, ta akkan wayya ikaw ya kaddiyán da, nu di iyà ya kaddiyán da nga magári kaggída. ⁸Ya kuk-kuwaan da kikaw, ay ittu kammala ya kuk-kuwaan da kiyà in, nanggayát kam kitun kitu nangitálaw ku kaggída ka Egipto ka panda kídi. Naglikud da kiyà, ay se daya sabáli nga diy-diyos mán kammin nin ya day-dayáwan da. ⁹Túya kuwaam ya piyán da nga màwa. Ngamay kagiyam tutu wala kaggída nu wà ummán naya angwa naya ári nga mangituráy kaggída.”

¹⁰ Ay díkod kinagi natu Samuel kadatu tolay nga magadang ka ári datu kinagi ne APU. ¹¹ Ay nán na kaggída, “Ummán kídí ya kuwaan na ári nga mangituráy kadakayu: ‘Alà na daya annánà nu nga lalláki se nada pagbalinan ka suldádu na. Daya duddúma kaggída, ay aggída ya maglúgán kadatu lúgán da nga makigubát, ay daya duddúma ay aggída ya magkabalyu nga makigubát. Aggída ya paginunnaan na ki gubát. May aggína, ay atán ki likud da nga magtatákay kiya takay na nga makigubát. ¹² Ay pagbalinan na daya duddúma ka apu daya riníbu nga suldádu, ay daya duddúma ay apu daya limma púlu nga suldádu. Pagaraduwan na daya lalláki nga annánà nu kadaya tálun na, se maggáni kadaya mul-múla na, se mangwa ka iggugubát da, se mangwa kadaya aruminta daya lúgán na nga makigubát. ¹³ Ay alà na pe daya annánà nu nga babbay ka pára lútu na, se mangwa ka sinápáy se mangwa ka bang-bangug. ¹⁴ Ay alà na pe daya kapíyán kadaya tal-tálun nu, kaubásan nu, se daya olíbo nu, se na idde kadaya magsir-sirbi kaggína. ¹⁵ Ay alàán na pe daya pagkapúlu daya trigo se úbás nu, se na iddanán kadaya magsir-sirbi kaggína. ¹⁶ Ay alà na pe daya asassu nu, se na alàán daya kapiyán na báka nu, se daya asnu nu ka pagubra na. ¹⁷ Alà na pe ya pagkapúlu daya karneru nu, se nakayu pagbalinan ka asassu na. ¹⁸ Ay nu umbet yán na algaw, ay makim-imallà kayu nga makiseng ke APU gapu kiya piníli nu nga ári nu, may akkan nakayu tang-tangyaw kiyán na algaw.”

¹⁹ May maddi da nga ginán tu kagiyan tu Samuel kaggída. “Akkan! Piyán mi kammala nga atán ári nga mangituráy kadakami. ²⁰ Piyán mi nga ummán kami kadaya duddúma nga nasiyon, nga ya ári mi ya mangituráy kadakami se mangiapu kadakami ki gubát.” ²¹ Ay kane magina tu Samuel datu ngámin na kinagi datu tolay, ay kinagi na ke APU. ²² Ay tútu nán ne APU kitu Samuel, “Kuwaam ya piyán da nga màwa. Iddán muda ka ári da.” Ay tútu nagimmuon tu Samuel, ay se na pinapan datu tolay kadatu babalay da.

Tu nagam-ammu de Saul se tu Samuel

9 Uwad isa nga laláki nga nabánang se naturáy, nga nagnágan ka Kis, nga gayát ka tangámalán Benjamin. Pútut tu Abiel nga pútut tu Zeror nga pútut tu Becorat nga pútut tu Afia. ² Ay atán pútut na, nga Saul ya

ngágan na. Ay aggína tu katar-tarmán kadatu ngámin na iIsrael, se aggína tu kasawáyan kaggída ngámin pe.

³Ay kitu namissán nga algaw, nagtatálaw datu asnu tu Kis nga ama tu Saul. Ay tútu nán na kitu Saul, “Mangayáb ka ka isa kadaya asassu, ta mawe nu sapúlan datu asnu.” ⁴Ay díkod nangayáb kurug tu Saul kadatu asassu da, se da nawe nga duwa kitu ban-bantay ka Efraim, nga lusà tu Shalisha. Ngamay akkan da nasmà datu asnu kitúni. Ay se da nawe ka Shaalim, may áwan da pe nadukà kadatu asnu, ay tútu nameyag da kitu lusà datu tangámalán Benjamin, may áwan da pe nasingan kadatu asnu kitúni na.

⁵Ay kane makadatang da ka Suf, ay nán tu Saul kitu bobonan na, “Magulli ta ngala ngin, ta get malídug lugud agkà nge ama kadàta, nga akkan nin kadaya asnu. ⁶Ngamay nán nату asassu na, “Atán tolay ne Dios kídí nga íli. Pàgan tutu wala ngámin daya umíli, ta ngámin na kagiyan na, ay kurug ga màwa da. Mawe ta ka giyán na ta get nu mekagi na kadàta nu kawà na ya pakasmàán ta kadatu asnu.” ⁷Ay nán tu Saul kitu asassu na, “Paanna yán, ay áwan ta rigálu kaggína nu mawe ta? Namminán ta ngin ka sinápáy. Awan ta ngin midde kaggína.” ⁸Ay nán manin tu asassu, “Atán isa nga bitti a silber ku kídí na. Ittu ya idde ku kiya tolay ne Dios, ta senu ikagi na kadàta ya pakasmàán ta kadatu asnu.” ⁹(Kitun na al-algaw, nu atán piyán datu tolay nga ammuwán ke Dios, ay “Dádin kitu marammadtu,” nán da. Ngamay ya agpangágan da kaggída kídí yin, ay profeta ne Dios.) ¹⁰Ay tútu nán tu Saul kitu asassu na, “Napiya a. Dádin lugud din.” Ay díkod nawe da kitu íli nga giyán tu profeta ne Dios.

¹¹Ay kaggída nga manùdu nga mawe kitu íli, ay nesabat da daya babbalásang nga mawe magsàdu. Ay tútu nagsaludsud tu Saul, “Atán nád kiya íli tu marammadtu?” nán na. ¹²“Ò, ápu. Atán,” nán da nga nesungbát. “Alillíwán nala pe, nga mawe kiya íli, ta magdátun da tolay kídí kiya panagday-dayáwan da. Magkaru kayu. ¹³Sapúlan nu wa dágus nu lumnà kayu kiya íli. Kamakáman nu sakbay nga manùdu nga mawe mangán. Ta akkan mangán da tolay kitúni nu áwan pikam. Ta masápul ikarárag na pikam daya dátun, se yala magkakán datu naayabán. Ara ngin, ta tu idi ya akasmà nu pikam kaggína.” ¹⁴Ay tútu nanùdu da kitu íli. Ay kane lumnà da ngin kitu íli, ay nasingan da ngin tu Samuel nga mepasabat kaggída nga mawe manùdu win kitu pagday-dayáwan da.

¹⁵ Ay kitu kagedamen natun na algaw, ay kinagi yin ne APU kitu Samuel nga ¹⁶“Nu kaláwa ki ummán kídi nga oras, ay uwad laláki nga umbet kikaw nga gayát ka tangámalan Benjamin. Ipuwán mu ka denu ka angipakammum nga aggína ya pili ku nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael. Aggína ya mangisalákan kaggída kadaya Filisteo, ta nasingan ku ya agrígát daya tolay ku, ay se nagina ku ya akiseng da kiyà.” ¹⁷ Ay kane masingan tu Samuel tu Saul, ay nán ne APU kaggína, “Tu yán ya laláki nga nán ku kikaw. Aggína ya mangituráy kadaya tolay ku.” ¹⁸ Ay ummadanni tu Saul kitu Samuel nga nán na, “Apu, kawà na kídi ya balay na marammadtu?” ¹⁹ Ay nán tu Samuel nga summungbát, “Iyà mà ya marammadtu. Ara, munna kayu kiya agday-dayáwan, ta magkakán tada kitúni. Ay se ku la kagiyán kadakayu ya piyán nu ammuwán nu pagmakát, ay se kayu wala mawe. ²⁰ Akkan ka malídug kadatu asnu nu nga nawagwag kitu kagabi isa, ta nadukà dada ngin. Kagiyán ku kídi, nga ikaw se dakayu nga magkukobung ya namnamáan daya iIsrael.” ²¹ Ay nán tu Saul, “Gayát tà mà ka tangámalan Benjamin nga ittu ya kabitteán kadaya tangámalan na Israel. Ay se ya pamilya ku ya kababaán kadaya ngámin pamilya kiya tangámalan mi nga Benjamin. Ay taanna, tura ummán kiyán ya kagiyam kiyà?”

²² Ay se yala nippán tu Samuel tu Saul se tu asassu na kitu panganán da. Pinagtugaw nada kitu tugaw nga pára kadaya nadáyaw nga naayabán. Uwad tallu púlu nga sangáli nga kabulun da nga mangán. ²³ Ay nán tu Samuel kitu asassu nga pára lútu, “Idasár mu win tu karni nga niddè kikaw; tu nepelásin ku kikaw.” ²⁴ Ay díkod nilbet natu pára lútu tu lappu se apel se na neduy-ág kitu Saul. “Ara, mangán nin,” nán tu Samuel. “Nesag-sagánà yán pára kikaw, oray kitu akkan ku pikam inayabán dedi nga kabbulun tada kídi.” Ay díkod nepangán tu Saul kitu Samuel kitun na algaw. ²⁵ Ay kane magtálaw da kitu agday-dayáwan nga mawe kitu íli, ay inayabán tu Samuel tu Saul kitu útu tu balay na nga áwan bubung. Ay inamomanán na kitúni, ay se la natúdug kitúni pe yin. ²⁶ Ay kane pagmakát, ay linukág tu Samuel tu Saul, “Bumángun ka ngin, ta mawe kayu win,” nán na. Ay tútu bumángun tu Saul, ay se da nga nagtálaw nga duwa. ²⁷ Ay kane dummatang da kitu lasi natu íli, ay nán tu Samuel kitu Saul, “Kagiyam kiya asassu mu nga munna ngin. May mabansi ka pikam, ta kagiyán ku kikaw ya pekagi ne Dios.”

10 Ay se yala inalà tu Samuel tu tangabutilya nga denu, se na nesiya kitu úlu tu Saul. Ay se na inummàán nga nán na, “Ikaw ya pinlí ne APU nga mangituráy kadaya tolay na nga ilsráel. Ikaw ya mangigdù kaggída kadaya ngámin na kalínga da. Tu idi ya pakammuwán mu nga pinlí naka nge APU nga mangituráy kadaya tolay na: ²Ay ki agtuway ta kídí, ay atán da mesabat mu nga duwa nga lalláki kitu giyán lúbù tu Raquel ka Zelza nga sákup na Benjamin. Ay kagiyan da kikaw nga nadukà da ngin datu asnu nga sap-sapúlan nu. Ay akkan datu asnu win ya ilídug tu ama mu nu di ikaw win. ‘Paanna nád tu an-anà ku win?’” nán na. ³“Ay nu dumatang ka kitu giyán tu káyu nga owk ka Tabor, ay atán masingan mu nga tallu wa lalláki nga mawe ka Betel nga magdáyaw ke Dios. Ya isa kaggída, ay atán túgut na nga tallu wa urbun kalding, ya isa, ay atán agtu na nga tallu wa sinápay, ay ya isa, ay atán ag-agtu na nga básí nga nippáy ki lálát nga aggipayán. ⁴Ay kumustaan daka, se daka iddán ka duwa nga sinápay. Ay alà mu ya idde da kikaw. ⁵Ay nu makadatang ka kitu bantay ne Dios ka Gibeá nga giyán na kampu datu Filisteo, ay mesabat mu daya tangabubúlun na profeta, nga managut gayát kitu agday-dayáwan kitu bantay. Magtuk-tukár da ka arpa, tamburin, ballíing, se líra, ay se da pe ya magbàbànan. ⁶Ay kiyán na oras, ay mapatáyán ka kiya Ispiritu ne APU nga ittu ya mangituráy kikaw. Ay se ka la pe ya magbàbànan nga kabulun da. Maulis pe yin ya kinatutolay mu kiyán. ⁷Ay nu màwa ngámin dayán nin kikaw, ay kuwaam ya oray nágan na nga piyám nga kuwaan, ta ab-abul-bulunan naka ne Dios. ⁸Ay se ka ngala munna nga managut ta mawe ka Gilgal, ta dangan taka ngala kitúni na, ta magdátun nà ka masidug ga dátun se dátun pára ki agkakappiya. Idaggán nà kitúni ka pittu algaw panda ki ilalbet ku nga mangikagi kikaw nu nágan naya masápul la kuwaan mu.”

⁹Ay kane magtuway de Samuel se itu Saul, ay nàmud tu Saul nga inulis ne Dios tu kinatutolay na, ay nàwa kurug ngámin datu nekagiyan tu Samuel kaggína. ¹⁰Ay kane makadatang de Saul se itu asassu na ka Gibeá, ay nesabat da kurug datu tangabubúlun na profeta. Ay napatáyán ka Ispiritu ne Dios tu Saul. Ay tútu nagbàbànan pe yin. ¹¹Ay kane masingan datu tolay nga makammu kitu Saul, ay nán da, “Nágan na ya nàwa ke Saul nga pútut ne Kis? Isa agpà in nga profeta ta? ¹²Ay nán natu isa nga tolay ya taga kitúni, “Annung na agpà a magbalin ya isa nga tolay ka profeta oray nu iinna ya ama na ta? Ay díkod ittu tun tu nanggayatán

naya makag-kagi nga, “Profeta agpà e Saul lin ta?” ¹³ Ay kane mabalin magbàbànan tu Saul, ay nawe nanùdu kitu agday-dayáwan ke APU.

¹⁴ Ay kane umbet tu ulitag tu Saul, nán na kaggída se itu asassu, “Kawà na ya naggay-gayatán nu?” Ay nán tu Saul, “Nawe mi sinap-sápul datu asnu. Ngamay kane áwan mi nadukà kaggída, ay nawe kami ka giyán ne Samuel nga nagsaludsud kaggína.” ¹⁵ “Ay nágan na lugud tu kinagi na kikaw?” nán tu ulitag na. ¹⁶ Nán na kadakami nga, “Nasmà in datu asnu,” nán tu Saul kitu ulitag na. May akkan kinagi natu Saul kitu ulitag na tu agbalin na ka ári.

Tu nagbalin tu Saul ka ári

¹⁷ Ay se yala inayabán tu Saul datu ngámin na iIsrael nga magguurnung da ki àráng ne APU ka Mizpa. ¹⁸ Ay se na nán kadatu iIsrael, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: ‘Netálaw takayu ka Egipto, se nelísi takayu pe kadaya ngámin nasiyon nga mamar-parígát kadakayu. ¹⁹ May oray nu nesalákan takayu kadaya ngámin na nagrig-rigátan nu, ay maddi kayu win kiyà a Dios nu, se kayu magadang mán kammin ka ári nga mangituráy kadakayu! Ay túya kídi, ay umadanni kayu wa magkakatangámálán se magkakabagiyán ke APU.”

²⁰ Ay díkod pinaadanni tu Samuel datu ngámin tangámálán nga sumángu ke APU, ay nabúnut ya tangámálán Benjamin. ²¹ Ay se na pinaadanni kitu àráng ne APU datu ngámin na pamilya daya tangámálán Benjamin. Ay nabúnut tu pamilya tu Matri. Ay se yala nga tu Saul nga pútut tu Kis tu napíli kaggída nga tangapamilyaán. May kane sapúlan da tu Saul, ay áwan da masmà kaggína. ²² Ay tútu sinaludsud da ke APU, “Wà na giyán na lugud din?” Ay nán ne APU nga nesungbát, “Atán na magsir-sirù ki giyán daya nadugsù a aruminta nu.” ²³ Ay tútu nawe da inalà. Ay kane magsíkád kitu túlad da, ay aggína tu kasawáyan kaggída ngámin na atán kitúni. ²⁴ Ay se yala nán tu Samuel kadatu ngámin na tolay, “Tu idi nga tolay ya piníli ne APU nga ári nu. Ay áwan kadakayu nga iIsrael ya ummán kaggína. Ay tútu nesáraw datu ngámin tolay ya, “Magnanáyun din ya ári!” ²⁵ Ay se yala manin nelaw-lawág tu Samuel kadatu tolay tu kalintaggán se pagrabngán naya magári. Nesúrát na ki isa nga libru, se na nippáy kitu altár ne APU. Ay kane mabalin, ay pinapan tu Samuel datu tolay kadatu babalay da. ²⁶ Ay tu Saul, ay nagulli pe yin ka balay na ka

Gibea. Kabulun na datu narungat ta tolay nga nagpàmudán ne Dios nga mamulun kaggína. ²⁷ May atán da pe datu laglag ga tolay nga mangirupat kaggína tu nagkuna nga, “Paanna pe ya anngisalákan nayán na tolay kadàtada?” Ay naddi da nangidde ka rigálu da ke Saul. Ngamay akkan tagge inat-atangya ne Saul da.

Nesalákan ne Saul datu iJabes kadatu Ammonita

11 Ay kane malpás tu isa búlán, ay linìmut tu Nahas nga ári ka Ammon se datu suldádu na tu íli Jabes-gilead. Ay nán datu tolay kitúni ke Nahas, “Nu makiturátu kayu kadakami, ay pasákup kami kadakayu.” ² Ngamay nán tu Nahas kaggída, “Makiturátu wà a kadakayu nu patukil nu ngámin ya panin diwanán na mata nu, ta senu meap-appat kayu ngámin na ísrael.” ³ Ay nán datu pangmanàman da ka Jabes, “Iddán nakami ka pittu wa algaw nga mangidámag kadaya ngámin na ísrael. Ay nu áwan ya mangisalákan kadakami, ay sumúku kami kikaw.” ⁴ Ay kane makadatang datu mawe mangidámag ka Gibea nga giyán tu Saul, ay se da kagiyan tu dámag, ay nagugolán datu ngámin tolay. ⁵ Ay kitun na oras, ay madama umbet tu Saul nga gayát nagarádu kitu tálun, nga umun-unud kadatu báka na. Ay kane makadatang kitu íli, ay sinaludsud na, “Nágan naya nàwa kadaya tolay, tura da magugolán? Ay tútu kinagi da kaggína tu dámag datu tolay nga gayát ka Jabes. ⁶ Ay kane magína tu Saul tu dámag, ay neturayán na Ispiritu ne Dios, ay nakarungat tutu wala pà nang. ⁷ Ay se yala nangalà ka duwa nga báka se na linapilápi, ay se na nidde kadatu binon na nga mawe kadatu ngámin na il-íli ka Israel nga mangikagi kadatu tolay nga, “Ngámin daya maddi kumíwid ke Saul se Samuel nga mawe makigubát, ay mapasingkuna kídi nga báka daya báka da!” Ay tútu kinuwa ne APU nga magansing datu tolay ke Saul. Ay tútu nagsissa da ngámin na sumúrut kade Saul se Samuel. ⁸ Ay díkod inurnung tu Saul da ka Bezek. Ay 300,000 nga lalláki datu ísrael, se 30,000 datu lalláki nga iJuda. ⁹ Ay pinagulli ne Saul datu iJabes-Gilead nga nangidámag nga nán na kaggída, “Kagiyan nu kadatu keliyán nu, nga nu mangalintutúgu kaláwa, ay umbet mikayu isalákan.” Ay kane dumatang datu mangidámag ka Jabes, se da kagiyan tu dámag kadatu tolay, ay naganggam da tutu wala. ¹⁰ Ay díkod nán datu iJabes kitu Nahas, “Sumúku kami kadakayu kaláwa, ay kuwaan nu wala ya piyán nu kuwaan

kadakami.” ¹¹ Ay sakbay nga magwada kane kaláwa, ay inumbet de Saul. Pinagkàlu na nga grúpu datu suldádu na. Ay kane pagmakát ay kintatán da nga rinaut tu kampu datu Ammonita. Ay narápun datu Ammonita sakbay nga mangalintutúgu. Ay datu nakalásat ay nagal-aliwagwag da. Awan nala ya duwa nga magbulun kaggída.

¹² Ay kane mabalin tu gubát, ay nán datu tolay kitu Samuel, “In datu magkuna nga maddi da ke Saul nga mangituráy kaggída? Ilbet nuda ta patayan mida.” ¹³ May nán tu Saul, “Awan ya matay kídí nga algaw. Ta kídí, ay nesalákan ne APU ya Israel.” ¹⁴ Ay nán pe tu Samuel kadatu tolay, “Dádun, ta mawe tada ngámin ka Gilgal, ta ulissan tada nga ipakammu nge Saul nga ári tada.” ¹⁵ Ay díkod nagkakáwe da ngámin ka Gilgal nga nagguurnung, ay se da pinagbalin tutu wala nge Saul nga ári da ki àráng ne APU. Nagilbet da ka dátun da ke APU pára ki napiya nga panagbubúlung. Ay naganggam tutu wala de Saul se datu ngámin na iIsrael.

Tu nuddi ya nangamomán tu Samuel kadatu tolay

12 Ay nán tu Samuel kadatu ngámin na iIsrael, “Kinuwa ku win datu ngámin na kinagi nu kiyà. Niddán takayu win ka ári nu wa mangituráy kadakayu. ² Ay kídí yin, ay atán ya ári nu win na mangiapu kadakayu. Lálakay yà in, se pusà daya abù ku win. Oray ta kabulun nu pe daya annánà ku nga magsirbi kadakayu. Neapu takayu nanggayát kitu kabbing ku ka panda kídí. ³ Ay nu atán ríri nu kiyà, ay kagiyan nu ngin kídí ki àráng ne APU, se kiya àráng naya piníli na nga ári nu. Atán kadi inalà ku nga asnu onu báka nu? Atán kadi pinal-palsu ku, onu kinultit ku kadakayu? Atán kadi ináwat ku nga pasùsù, ta senu akkan ku kuwaan ya nalintag? Kagiyan nu kídí yin, nu atán kinuwà kadayán, ta senu ikáru ku ya nagbasúlán ku.” ⁴ Ay nán datu tolay, “Awan mu wayya kinultit kadakami, se akkan nakami pe pinal-palsu, se áwan mu wayya nga inalà pe kadakami.” ⁵ Ay tútu nán tu Samuel, “E APU ya sistígu ku, se iya piníli na nga ári nu, nga áwan ku kinuwa nga nadakè kadakayu. “Ò, e APU ya makasistígu,” nán da nga nesungbát.

⁶ Ay nán pikam tu Samuel, “E APU ya namíli kitu Moses se itu Aaron, se aggína pe tu nangitalaw kadatu apuapu nu ka Egipto. ⁷ Ay díkod magsíkád kayu kídí àráng na, ta ulissan ku manin ipadamdam kadakayu

datu ngámin na nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne APU kadakayu se kadatu apuapu nu.

⁸“Ay kitu kakowad datu iIsrael ka Egipto, ay pinal-pallà datu iEgipto da. Ay díkod nakiseng da ke APU. Ay tútu nebon ne APU tu Moses se tu Aaron nga ittu datu nangitálaw kadatu apuapu nu ka Egipto. Ay se dada nippan nga magyán kídì nga lusà. ⁹May kinaligpanán da nge APU nga Dios da. Ay tútu napaábà nada kitu Sisera nga apu datu suldádu natu Jabin nga ári da ka Hazor, se napaábà nada pe kadatu Filisteo, se kitu ári da ka Moab, kane gubatan dada. ¹⁰Ay se da manin nakiseng ke APU nga nán da, “Nagbásul kami kikaw APU, ta pinaglikudán mika se kami nagday-dáyaw kadaya diy-diyos nga Baal se Ashtarot. May isalákan nakami kadaya kalínga mi, ay day-dayáwan mika. ¹¹Ay tútu nebon ne APU de Gideon, Barak, Jefta, se iyà, nga mangisalákan kadakayu kadaya kalínga nu. Ay túya natalna ya biy-biyág nu. ¹²Ay kane umbet nakayu gubatan tu Nahas nga ári ka Ammon, ay inumbet kayu kiyà nga magadang ka ári nga mangituráy kadakayu, oray nu atán ne APU wa Dios nu nga ittu ya ári nu win. ¹³Ay lugud, tu idi yin ya napíli nu nga ári nga inadang nu. Niddán nakayu ne APU ka ári nga mangituráy kadakayu. ¹⁴Ay nu ikansing nu nge APU se aggína ya sirbiyán nu, se ikurug nu daya kagiyana, nga akkan kayu sumuwáy kadaya bil-bílin na, se surútan pe naya ári nu nge APU nga Dios nu, ay napiya ya kabiy-biyág nu. ¹⁵Ngamay nu akkan nu ipang-pángag nge APU, se akkan nu ikur-kurug daya bil-bílin na, ay panísan nakayu se iya ári nu, nga ummán kitu nammánis na kadatu apuapu nu. ¹⁶Ay akkan kayu magal-alit kiya giyán nu, ta sinnan nu ya nakas-kasdáaw nga kuwaan ne APU. ¹⁷Ammu nu nga aggagáni ka trígo kídì yin, ay se akkan ittu ya aggudán na. Ngamay magkarárag gà ke APU nga pagudanan na se pagaddugan na, ta senu mammuwán nu nga abay ya básul nu ki agsisíngan ne APU, gapu ki naggadang nu ka ári nu.” ¹⁸Ay se yala nagkarárag tu Samuel ke APU. Ay tútu pinagaddug ne APU, se na pinagudán kitun na algaw. Ay nagansing tutu wala datu tolay ke APU se ke Samuel. ¹⁹Ay tutu nán da kitu Samuel, “Ikarárag nakami ke APU nga Dios mu, ta senu akkan nakami patayan, ta kurug neamung mi kadaya ngámin na bas-básul mi ya naggadang mi ka ári mi.” ²⁰Ay tútu nán tu Samuel kaggída, “Akan kayu magansing. Nàwa nu kurug idi nga nadakè, ngamay akkan kayu win sumiyási ke APU, nu di nu wa ipas-pasnà ya agsirbi nu kaggína. ²¹Igsán nu win ya agday-dáyaw nu kadaya áwan sur-surbi se

akkan makesalákan nga diy-diyos, ta busid kammala dayán nin. ²² Akkan nakayu wayya nga igsán ne APU, ta mapadásan ya ngágan na nu kuwaan nayán. Ta naganggam nga namagbalin kadakayu ka tolay na. ²³ May nu iyà, ay akkan nà makusap mangikarárag kadakayu ta makabásul là ke APU nu makusap pà. Akkan nà pe makusap nga mangitùgud kadakayu kadaya napiya se kustu. ²⁴ May masápul la ikansing nu we APU, se ipas-pasnà nu ya magsirbi kaggína. Akkan nu kaligpanán daya nakas-kasdáaw nga kinuwa na kadakayu. ²⁵ May nu itul-túluy nu ya makabásul, ay marápun kayu se ya ári nu.”

Tu naggubát datu iIsrael se datu Filisteo

13 Nge Saul ay...dagun na kaggína nga nagári. Ay nagturáy ka duwa nga dagun.

² Ay namíli tu Saul ka tallu ríbu nga lalláki kadatu iIsrael. Inalà na ka kabbulun na datu duwa ríbu, nga mawe ka Micmas kitu kaban-bantáyan ka Betel. Ay datu sangaríbu, ay pinakíwid na kitu pútut na nga Jonatan ka Gibeá, nga sákup na tangámalan Benjamin. Ay datu akkan napíli, ay pinagulli nada ngin. ³⁻⁴ Ay se yala nawe rinaut de Jonatan datu Filisteo kitu kampu da ka Gibeá, ay pinalsu dada. Ay nadámag ngámin datu Filisteo tu nàwa, ay tútu nalùsaw tutu wala datu Filisteo kadatu iIsrael. Ay tútu nepetanggoyob tu Saul datu tarumpeta datu ngámin íli ka Israel, ka pagkarraw na kadatu Hebreo nga mawe makigubát. Ay nadámag datu ngámin na iIsrael nga rinaut de Saul tu kampu datu Filisteo. Ay díkod nawe datu tolay ka Gilgal na mamulun ke Saul.

⁵ Ay nagguurnung pe datu Filisteo nga makigubát kadatu iIsrael. Ay uwad tallu púlu ríbu nga lúgán da nga makigubát, se annam ríbu nga nakakabalyu nga suldádu, se adu tutu wala nga suldádu nga ummán ki kaadu na ginat ki dappit bebay ya kaadu da. Nawe da nagkampu ka Micmas nga pane lattakán ka Bet-aven. ⁶ Ay kane masingan datu iIsrael nga masulítan da, ay nasip-siparà da. Nagsisirù da kadatu liyáng, se kadatu abbut, se kadatu abay ya batu, se kadatu aggùnudan da ka danum. ⁷ Ay datu duddúma, ay dummalákit da kitu wángag Jordan, se da nawe kitu sakúpan na Gad se ka Gilead. Ay atán pikam tu Saul kitun ka Gilgal, ay

---

13:1 Ka tekstu nga Hebreo, ay áwan ya bílang na dagun na. **13:1** Ka Hebreo, ay akkan kumpletu ya bílang na nagturáy na.

magtartartar datu kabbulun na ki ansing da. ⁸ Ay nagiddag tu Saul kitu Samuel ka pittu ngalgaw, ta ittu tu bílin tu Samuel kaggína. May akkan inumbet tu Samuel. Ay datu kabbulun tu Saul, ay main-ínut da ngin na magtatálaw. ⁹ Ay tútu nán tu Saul kaggída, “Ilbet nu kiyà daya dátun na masidug, se daya dátun pára ki agkakappiya,” nán na. Ay se na nedátun tu dátun na masidug. ¹⁰ Ay kane mabalin na nga idátun tu masidug ga dátun, ay ittu pe yin tu nelalbet tu Samuel. Ay díkod sinabat na nga sikkaanggam. ¹¹ May nán tu Samuel, “Tura mu kinuwa yán?” Ay nán tu Saul nga nesungbát, “Kinuwà yán, áta magtatálaw win daya suldádu, ay se akkan ka mà inumbet ki algaw nga nán mu. Ay atán pe yin datu Filisteo ka Micmas. ¹² Ay nán ku nga atán da ngin na umbet mangraut kadakami daya Filisteo kídí Gilgal, ay akkan nà pikam nakiseng ke APU. Ay túya napilítan nà a nagdátun kiya masidug ga dátun.” ¹³ Ay tútu nán tu Samuel kaggína, “Nganna ug-og mu ta! Sinuwáy mu ya bílin kikaw ne APU nga Dios mu. Nu nekurug mu kuma ngala ya bílin ne APU, ay magtul-túluy kuma ka áwan panda ya angngituráy nu wa tangapamilyaán kídí Israel. ¹⁴ Ngamay gapu ki kinuwa mu, ay pumanda ngin ya angngituráy mu. Nasmà ne APU win ya tolay ya mangsúrut kadaya piyán na. Aggína ngin ya napíli na nga magári kadaya tolay na, ta akkan mu kinurug ya bílin na kikaw.” ¹⁵ Ay nagtálaw tu Samuel ka Gilgal, se yala nawe ka Gibeá nga sákup na tangámalan Benjamin. Ay kane bilárgan tu Saul datu nabansi nga tolay na, ay moli an-annam gatut da ngala. ¹⁶ Ay de Saul se tu pútut na nga Jonatan, se datu nabansi nga tolay na, ay nagkampu da ka Gibeá nga sákup na Benjamin. Ay atán ka Micmas tu kampu datu Filisteo. ¹⁷ Tallu nga grúpu datu Filisteo nga inumbet mangraut kadatu iIsrael. Isa nga grúpu tu nameyag ka Ofra nga sákup na lusà tu Shual; ¹⁸ Ay tu mekàduwa nga grúpu, ay nameyag da ka Bet-horon, ay tu mekàlu wa grúpu, ay nameyag da kitu tanáp ka Zeboim nga mameyag kitu ir-ir-er.

¹⁹ Awan ya maragbattál kitun kadatu iIsrael, ta ipárit datu Filisteo, ta umamà da, ta get magbattál daya Hebreo ka ampiláng, se say-áng. ²⁰ Ay tútu masápul mawe datu iIsrael ka giyán datu Filisteo nga mawe manet kadatu ikkaarádu da, datu parakul da, datu palù da, se datu kumpáy da. ²¹ Busait tu báyard da nga magpaset kadatu arádu da, se datu palù da. Ay duwa busait tu báyard tu agpaset da kadatu parakul da, se angngituúlán da kitu issusudsud da ka báka. ²² Ay díkod kitu algaw nga màwa tu gubát, ay áwan ampiláng onu say-áng datu tolay ya kabulun ne Saul se Jonatan.

Tittu de Saul se Jonatan tu atán ampiláng se say-áng. ²³ Ay nepàrob datu Filisteo tu isa nga grúpu nga suldádu nga mawe magbantáy kitu dad-dalenán na mawe ka Micmas.

Tu nangraut tu Jonatan kadatu Filisteo

14 Ay kitu isa nga algaw, ay nán tu Jonatan kitu pára agtu na kadatu iggugubát na, “Dádin ka dammáng kitu kampu daya Filisteo.” May akkan na kinag-kagi idi kitu ama na. ² Ay tu Saul kitun, ay atán kitu linung natu káyu wa pomegrante ka Migron, nga adanni kitu panda na Gibeá. Kabulun na datu annam gatut nga tolay na. ³ Ay uwad pe kitúni tu Ahija nga pádi, nga pútut tu Ahitub, nga wagi tu Icabod, nga pútut tu Finehas nga pútut tu Eli nga pádi ne APU nga magsir-sirbi ka Shilo. Nakasúut tu Ahija ka efod. Awan makam-ammu nga nagtálaw tu Jonatan kitu kampu datu iIsrael. ⁴ Ta senu madatang tu Jonatan tu kampu datu Filisteo, ay nanalen kitu nagbátán datu duwa nga tappáng, nga pinangagánan da ka Bozez se Sene. ⁵ Ay tu tappáng ka pane dáya, ay nakaàráng ka Micmas, ay tu isa pane ka allod ay nakaàráng ka Geba.

⁶ Ay nán tu Jonatan kitu pára agtu kadatu iggugubát na, “Dádin! Mawe ka kampu daya Filisteo wa akkan mangurug ke Dios. Get sengán nitta ne APU; ta áwan makalípán ki angngisalákan ne APU, oray bittè tada onu adu tada.” ⁷ Ay nán tu pára agtu kadatu iggugubát na, “Kuwaam mala ya malammat mu nga kuwaan, ápu. Nu nágan naya atán ki lammat mu, ay ittu pe kiyà.” ⁸ “Ara a lugud,” nán tu Jonatan. “Bumaràsát ta nga magpassingan kaggída.” ⁹ Ay nu nán da kadàta nga, ‘Idaggán dakami kiyán,’ nán da, ay magyán ta ngala kídi. Akkan ta mawe ka giyán da. ¹⁰ May nu nán da nga, ‘Umbet kayu kod kídi na,’ ay mawe ta kurug ka giyán da, ta ittu yán ya pangimaddán ta nga ipaábà ne APU da kadàta.” ¹¹ Ay díkod nagpassingan da kurug kadatu Filisteo. Ay nán datu Filisteo kaggída, “Maglalawán daya Hebreo win kadaya abbut nga nagsiruán da.” ¹² Ay nán da nga nesáraw datu tolay kitu kampu datu Filisteo, “Umbet kayu kod kídi, ta atán ipassingan mi kadakayu!” Ay tútu nán tu Jonatan kitu pára agtu kadatu iggugubát na, “Sumúrut ka kiyà, ta ipaábà ne APU da kadàtada nga iIsrael.” ¹³ Ay tútu ummunè de Jonatan kitu pínát. Dinarup ne Jonatan da, pinatayán nada. Ay pinatayán pe natu pára agtu ne Jonatan

---

14:6 Ya litiral na, ay ‘akkan nakúgit.’

kadatu iggugubát na, datu manggayát kitu likud da. ¹⁴ Ay kitun na nunna nga nangraut da kadatu Filisteo, ay moli duwa púlu datu napatay da kitu unag na pagkappát ektarya nga lusà. ¹⁵ Ay tútu nagriddù datu Filisteo nga atán kitu kampu da, se datu atán kitu lasi, se datu duddúma pikam. Ay oray datu pára raut da, ay magtartartar da kitu ansing da. Ay se yala manin pe nangyagyag. Ay tútu naturun na nagriddù da tutu wala pà nang.

Tu nekaábà datu Filisteo

¹⁶ Datu suldádu tu Saul ka Gibeá nga magguwardiya, ay sisinnán da datu Filisteo nga masip-siparà. ¹⁷ Ay tútu nán ne Saul kadatu kabbulun na, “Bilá ngan nu mán daya tolay, ta sinnan nu inna ya áwan.” Ay kane bilá ngan dada, ay áwan de Jonatan se itu pára agtu na kadatu iggugubát na. ¹⁸ Ay tútu kirrawán ne Saul nge Ahija nga nán na, “Ilbet mu kídì tu Arko ne Dios,” nán na, ta kitun na algaw ay ag-agtu datu iIsrael tu Arko ne Dios. ¹⁹ May kitu akiamomán tu Saul kitu pádi, ay madama pe nga maturun tu págat datu Filisteo kitu kampu da. Ay díkod nán tu Saul kitu pádi, “Dítán na ngala ngin!” ²⁰ Ay se yala nagkirut de Saul se datu tolay na nga nawe kitu giyán datu maggugubát. Ay tútu nasingan da nga magpapátay kampela datu Filisteo win. Naríraw da tutu wala ngin. ²¹ Ay oray datu Hebreo nga kakumplut datu Filisteo kitun, nga atán pe kitu kampu da, ay pumane da pe yin kade Saul se tu Jonatan. ²² Ay ummán pe kadatu iIsrael nga nagsirù kadatu ban-bantay ka Efraim, kane magina da nga magtatálaw datu Filisteo win, ay sinummeng da pe yin na magappal kaggída. ²³ Dummatang da ka Bet-aven nga naggugubát. Nesalákan ne APU datu iIsrael kitun na algaw.

²⁴ Ay kitun nga algaw, ay nagkapsut tutu wala datu iIsrael gapu ki bisin da, ta pinagsipata tu Saul da nga mapánis din ya mangán kaggída panda ki gabi nu akkan pikam nakabálat kadatu kalíngan na. Díkod áwan tutu wala tu nangán kaggída. ²⁵ Oray nu atán da nasingan da nga digu álig kitu sir-sirát, ²⁶ ay akkan da tutu wala nangramán kitu digu nga magpat-pattà kitu lusà, ta magansing da, ta atán tu sinipataán da. ²⁷ May tu Jonatan, ay akkan na ammu nga pinagsipata natu ama na datu tolay. Ay tútu nesudsud na tu tàdukud na kitu álig, ay se na rinamanán. Ay kane makakkán kitu digu álig, ay pummiya tu uray na. ²⁸ May uwad isa kadatu tolay tu nakasingan kaggína, ay nán na, “Pinagsipata ne ama mu daya

ngámin tolay nga mapánis ya oray iinna nga mangán kídi nga algaw. Ittu ya gapu na nga nakapsut tutu wala daya tolay.”²⁹ Ay tútu nán tu Jonatan, “Nangwa nge ama ka riribù tada nga tolay. Sinnan nà kod. Pummiya ya uray ku kane makaramán nà ala ka bittì kídi ya digu álig.”³⁰ Ay nu nagkán kuma daya tolay kadatu akakkanan na naarisamsam da kadatu kalínga, ay di ad-adu pikam kuma tu napatay tada nga Filisteo.”

³¹ Ay kitun na algaw, ay nagappal se nagpatay kadatu Filisteo tu kinuwa datu tolay. Nanggayát da ka Micmas panda ka Aijalon. Ay tútu nagkapsut tutu wala datu tolay.³² Ay tútu kane gabi, ay naburung datu tolay nga nagdugkam kadatu karneru, se kadatu báka, se datu urbun báka nga naarisamsam da. Pinarti dada kitu nakadugkammán da kaggída. Ay kinnán da ngala nga siddadága datu pinarti da.³³ Ay se yala uwad nangikagi kitu Saul nga nán na, “Apu, sinnam kod daya tolay. Atán da nga magbásul ke APU. Siddadága pikam tu karni nga kan-kanan da.” “Nakabásul kayu tutu wala,” nán tu Saul. “Magsápul kayu ka abay ya batu se nu isùlin kídi na,” nán na.³⁴ “Mawe kayu kadaya tolay, ta kagiyan nu kaggída nga ilbet da kídi daya báka onu karneru da, ta kídi ya pagpartiyán da, se panganán da. Akkan kayu magbásul ke APU ki anngán nu ki karni nga siddadága. Ay díkod kitun na gabi, ay nilbetán datu tolay datu báka da, ay se dada pinarti kitúni.”³⁵ Ay se yala nangwa tu Saul ka altár nga agdatúnán ke APU. Ay ittu tun tu nun-unna nga altár nga kinuwa na pára ke APU.

³⁶ Ay se yala nán manin tu Saul kadatu suldádu, “Mawe tada rautan daya Filisteo nu gabi. Awan tada ibansi nga sibbiyág kaggída, ay se tada arisamsamman daya kuw-kuwa da panda nu pagmakát.” Ay nán datu suldádu wa nesungbát, “Kuwaan mu wala ya ammun nga napiya.” May nán natu pádi, “Makiseng tada pikam ma munna ke Apu Dios.”³⁷ Ay tútu nagsaludsud tu Saul ke Dios, nga nán na, “Apu, mawe mi nád kurug rautan daya Filisteo? Sengán nakami nád nga mangábà kaggída?” May áwan sungbát ne Dios kitun na algaw.³⁸ Ay tútu nán tu Saul, “Umbet kayu kídi, dakayu wa ap-apu daya tolay. Ammuwan tada nu nágan na nga básul ya nàwa kídi nga algaw.”³⁹ Ay isipata ku ke APU nga sibbiyág se mangisalákan kadaya iIsrael, nga matay ya oray inna nga nagbásul, oray pay nu ya pútut ku wa Jonatan!” nán na. Ngamay áwan nala nagun-úni kadatu tolay.⁴⁰ Ay tútu nán tu Saul kadatu ngámin na iIsrael, “Magyán kayu ngámin kiyán, ta magyán kami se Jonatan kídi.” Ay díkod nán datu

tolay kitu Saul, “Kuwaam mu wala ya ammun nga napiya.” ⁴¹ Ay se yala nagkarárag tu Saul nga nán na, “O APU nga Dios na Israel, pangaásim agpà ta itùgud mu kadakami nu inna ya nagbásul. Ay se da ngala nga nagbibinnúnut, ay tu Jonatan se tu Saul tu nabúnut nga nagbásul. Awan nagbasúlán datu tol原因. ⁴² Ay nán tu Saul manin, magbinnúnut kami manin nu inna kadakami se Jonatan ya nagbásul. Ay nabúnut nga tu Jonatan tu nagbásul.” ⁴³ Ay díkod nán tu Saul kitu Jonatan, “Kagiyam kiyà nu nágan naya kinuwám?” “Nesudsud ku ya untù na tàdukud ku kiya linága álig, ay sè rinamanán tu digu na,” nán tu Jonatan. Sissasagána ngà matay nu ittu ya pagrabngán ku.” ⁴⁴ Ay nán tu Saul, “Matay ka kurug, Jonatan. Patayan nà din ne Dios nu akkan taka papatay.” ⁴⁵ May nán datu tol原因 kitu Saul, “Masápul agpà a matay kurug nge Jonatan ta? Ay aggína mà ya gapu na nga nangábà tada tutu wala nga iIsrael. Maddi a yán! Isipata mi ke APU nga sibbiyág, nga áwan oray isa nga abù ne Jonatan ya mippà, ta e Dios ya sinummeng kaggína kiya kinuwa na kídi nga algaw. Ay díkod nelísi datu tol原因 nge Jonatan kiya pakatayán na kuma. ⁴⁶ Ay nakusap tu Saul nga magappal kadatu Filisteo. Ay nagguulli datu Filisteo pe yin kadatu babalay da.

⁴⁷ Ay kane magári tu Saul ka Israel, ay nakigubát kadatu kalínga na kitu lebut da; datu Moabita, Ammonita, Edomita, datu à-ári ka Zoba, se datu Filisteo. Ay oray inna datu kagubát na, ay abáan nada. ⁴⁸ Nepasingan na tu kinabílag na kitu nangábà na kadatu Amalekita. Nesalákan na datu iIsrael kadatu kalínga da nga nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da.

⁴⁹ Datu pútut tu Saul nga lalláki, ay de Jonatan, Isvi se Malkishua. Ay datu babbay, ay de Merab se Mical. E Merab tu manákam, ay se tu Mical tu udiyán. ⁵⁰ Tu Ahinoam nga an-anà tu Ahimaaz tu atáwa tu Saul. Ay tu ap-apu datu suldádu na, ay tu Abner nga pútut tu Ner nga ulitag na. ⁵¹ Tu Kis nga ama tu Saul, se tu Ner nga ama tu Abner, ay magwagi da; pútut tu Abiel da.

⁵² Ay ki báyat tu naggári tu Saul, ay napanat tu gubát da se datu Filisteo. Ay nu atán nammuwán ne Saul nga narungat se nabílag, ay alà na nga suldádu na.

Pinatayán ne Saul datu Amalekita

15 Ay nán tu Samuel kitu Saul, “Iyà tu nebon ne APU nga mangípu kikaw ka denu kitu namagbalin na kikaw ka ári daya tolay na nga Israel. Ay lugud manggìna ka ki kagiyan ne APU! ²Ay tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, ‘Panísan ku daya Amalekita, gapu kitu nanggubát da kadatu iIsrael kitu nangitálaw ku kaggída ka Egipto. ³Ay lugud mawe mu rapúnan daya Amalekita; babay mán onu laláki, se ngámin na annánà se maladága. Patayan mu ngámin pe daya báka da, karneru, kámel, se asnu da.” ⁴Ay díkod inurnung tu Saul datu suldádu na ka Telaim, se nada kapiyánan sinnan. Atán da duwa gatut ríbu nga suldádu na nga iIsrael, se sangapúlu ríbu datu lalláki nga gayát ka Juda. ⁵Ay se yala nawe tu Saul se datu suldádu na kitu íli Amalek, se da nagiddag kitu nassiyánan na wángag. ⁶Ay se yala uwad binon tu Saul nga mangagi kadatu Kineo nga, “Magtálaw kayu kiya giyán daya Amalekita, ta senu akkan mikayu itangapatay kaggída. Ta namáru kayu kadatu iIsrael kitun kitu nagtálaw da nga gayát ka Egipto.” Ay díkod umadayyu datu Kineo kadatu Amalekita.

⁷Ay se la nga ginubát ne Saul datu Amalekita, manggayát ka Havila dumatang ka Shur nga pane lattakán ka Egipto. Ay inábà nada. ⁸Awan da tutu wala nebansi nga sibbiyág kadatu Amalekita malaksid dala kitu Agag nga ári da. Tiniliw da. ⁹Akkan da pinatay tu Agag, se datu kapiyaán nga karneru, báka se datu pinalúmag nga urbun da, se datu urbun karneru. Ngamay pinatayán da datu nadakè se áwan sur-surbi kaggída.

¹⁰Ay nán ne APU kitu Samuel, ¹¹“Nakappoli yà ki namagbalin ku ke Saul ka ári. Pinaglikudán nà, ay se akkan na nekurug datu bil-bílin ku.” Ay tútu nakarungat tutu wala tu Samuel, ay se nagtang-tangagabi nga nagkar-karárag ke APU. ¹²Ay kane pagmakát, ay gummabi tu Samuel nga nawe nga magsápul kitu Saul. Ay uwad nangagi kaggína nga nawe tu Saul ka Carmel nga mangipasikád ka pammadáyaw na ki baggi na kampela ngin nin. Ay se yala nawe ka Gilgal. ¹³Ay tútu nawe dinatang tu Samuel ka Gilgal. Ay kane masingan tu Saul, ay sinabat na se na nán, “Nge APU din nala ya magkallà kikaw. Tinungpál ku win tu bílin ne APU kiyà!” nán na. ¹⁴Ay nán tu Samuel, “Nágan na lugud daya magina ku nga págat daya karneru se báka?” ¹⁵Ay nán tu Saul nga nesungbát, “Inarisamsam daya suldádu dayán kadatu Amalekita. Inalà da daya kapiyán na karneru

se báka, ta idátun da ke APU nga Dios mu. Ngamay pinatayán mi ngámin nin datu duddúma. ¹⁶ Ay tútu nán tu Samuel, “Náwa ka, ta ginám ya kinagi ne APU kiyà kitu gabi!” “Nágan na kinagi na kikaw?” nán tu Saul. ¹⁷ Ay tútu nán tu Samuel, “Kitun, ur-úray ka la nga tolai ki isissingan mu ki baggi mu, may kídi, ay ikaw ya mangitur-turáy kadaya iIsrael. Ikaw ya piníli ne APU nga ári daya iIsrael. ¹⁸ Binon naka ne APU nga mawe manggubát kadatu nadakè a Amalekita panda ki karápun da tutu wala ngámin. ¹⁹ May taanna, tura mu akkan kinurug ya bílin ne APU? Taanna, tura kayu mán kammin nagarisamsam kadaya kuw-kuwa da ngin? Nadakè ke APU ya kinuwa nu.” ²⁰ May nán tu Saul, “Tinungpál ku mà tu bílin ne APU a. Nawe yà ki nagpapannán na kiyà. Tiniliw ku nge Agag nga ári daya Amalekita, ay se ku pinatayán tutu wala ngámin nin datu tolai na. ²¹ May daya suldádu ku, ay inalàan da datu kapíyan kadatu masápul patayan da kuma nga karneru se báka, ta idátun mi ke APU nga Dios mu kídi Gilgal.” ²² Ay tútu nán tu Samuel:

Daya datu-dátun kadi daya pagangammán ne APU,
nu di ya angngikurug mu kadaya kagiyán na.

Napà-patag ya mangikurug kaggína,
may daya datu-dátun,
se napà-patag ya mangipángag,
may ya magdátun ka taba daya toru wa karneru.

²³ Ta ya básul nga pagsuwáy ke APU,
ay páda na kam ya básul na maganítu.

Se ya básul la kinasúkir, ay áwan na dúma
kiya básul la magday-dáyaw kadaya diy-diyos.

Gapu ta akkam kinurug ya bílin ne APU,
ay ippà naka pe yin nga ári.”

²⁴ Ay tútu nán tu Saul nga nesungbát, “Nagbásul là kurug, ta akkan ku nekurug ya bílin ne APU. Nagansing ngà kadaya tolai, ay túya tu piyán da tu kinurug ku. ²⁵ Túya pakawanan nà agpà ki básul ku. Ay bulunan nà agpà nga mawe magdáyaw ke APU.” ²⁶ May nán tu Samuel, “Maddi yà mamulun kikaw, ta akkan mu kinurug ya bílin ne APU kikaw, ay se nippà naka pe yin na ári na Israel.” ²⁷ Ay kane magtálaw win tu Samuel, ay gináput tu Saul kitu gayádan tu bádu na, ay tútu napisi. ²⁸ Ay nán tu Samuel kaggína, “Kídi nga algaw nippà in ne APU kikaw ya pagariyám, se na nidde yin kiya isa nga kamungayán mu, nga namáru may ikaw.

²⁹Ya magnanáyun na Dios na Israel, ay akkan magbus-busid se akkan mauliulis ya uray na, ta akkan ummán ki tolay ya mauliulis ya lammat na.” ³⁰Ay nán kammala tu Saul, “Kurug ga nagbásul là. May pangaásim agpà ta akkan na iap-appat kadaya ap-apu daya tolay ku se kadaya iIsrael. Pangaásim ta bulunan nà a magulli nga mawe magdáyaw ke APU nga Dios mu.” ³¹Ay tútu nepagulli tu Samuel kitu Saul nga nawe nagdáyaw ke APU.

Tu nammatay tu Samuel kitu Agag

³²Ay se yala nán tu Samuel, “Ilbet nu we Ari Agag kídi giyán ku. Ay magtartartar kitu ansing na tu Ari Agag nga inumbet kitu àráng Samuel, nga nán na ki uray na, “Inagdakè naya matay.” ³³Ay nán tu Samuel, “Adu daya ina nga naawanán ka an-anà gapu ki nagpatay mu kaggída. Ay ummán pe ya ina mu; maawanán pe ka an-anà.” Ay se yala nga pinagkattab tu Samuel tu Agag kitu àráng natu altár ne APU ka Gilgal. ³⁴Ay se yala nagulli tu Samuel ka balay na ka Rama. Ay nagulli pe yin tu Saul ka balay na ka Gibeá. ³⁵Ay nanggáyát kitun, ay akkan nin naggagáyam tu Samuel kitu Saul panda kitu nekatay na. May nipnakit na tutu wala nge Saul. Ay nakappoli nge APU kitu namagbalin na ke Saul ka ári na Israel.

Napíli nga ári tu David

16 Ay nán ne APU kitu Samuel, “Annung na yanin na agpannakit mu ki nangippà ku ki Saul nga ári na Israel. Pannuwam ya butilya mu ka denu, se ka mawe ka Betlehem. Sapúlam kitúni ya tolay nga magngágan ka Jesse, ta piníli ku ya isa kadaya annánà na nga pagbalinan ku ka ári.” ²May nán tu Samuel nga nesungbát, “Paanna ya ipappan ku? Ay nu mammuwán ne Saul idi, ay patayan nà.” Ay tútu nán ne APU, “Mangalà ka ka bumalásang nga báka, ta kagiyam mu nga mawe ka magdátun ke APU. ³Ayabán mu we Jesse nu magdátun ka, se ku kagiyam kikaw ya masápul la kuwaam. Ay se mu ipuwán ka denu ya tolay nga ikagì kikaw.” ⁴Ay díkod kinuwa tu Samuel tu bílin ne APU. Nawe ka Betlehem. Ay kane dumatang kitúni, ay sinabat datu pangmanàman kitu íli, ay magtartartar da, ay se da nán kaggína, “Napiya dín ya panggap mu nga inumbet.” ⁵“Ò,” nán tu Samuel nga nesungbát. “Inumbet tà a magdátun ke APU. Ay

túya, magsagána kayu se kayu kumíwid kiyà nga mawe magdátun.” Ay sinengán na tu Jesse se datu annánà kitu panagdalus da kadatu baggi da, ay se nada inayabán na mawe magdátun ke APU.

⁶Ay kane nakadatang da, ay nasingan tu Samuel tu Eliab. Ay nán na kitu uray na, “Kurug la a nga ittu idi ya píli ne APU.” ⁷May nán ne APU kaggína, “Akkan mu ittu sin-sinnan ya singan na se kinasáway na, ta akkan aggína ya píli ku. Ta akkan ya sisinnán da tolay ya sisinnán ku. Ta daya tolay, ay ittu da la sin-sinnan ya amin-lasi ki tolay, may nu e APU, ay ya púsu na tolay ya sisinnán na.” ⁸Ay se yala inayabán tu Jesse tu Abinadab nga magpassingan kitu Samuel. May “Akkan aggína ya píli ne APU,” nán tu Samuel. ⁹Ay se yala nesarunu tu Jesse tu Shamma. May “Akkan pe aggína ya píli ne APU,” nán tu Samuel. ¹⁰Ay pinapan tu Jesse datu pittu wa pútut na nga magpassingan kitu Samuel. May nán tu Samuel kitu Jesse, “Awan nala kaggída ya píli ne APU.” ¹¹Ay se yala nán tu Samuel kitu Jesse, “Ittu agkà ngámin dedi yin daya annánà mu ta?” “Atán pikam ya udiyán, may atán magtagasíngan kadatu karneru mi,” nán tu Jesse. Ay tútu nán tu Samuel, “Mawe mu paayabán nin, ta akkan tada malpás ya kuwaan tada panda ki ilalbet na.” ¹²Ay díkod pinaayabán tu Jesse tu David. Dag-daggáng nga natáram tutu wala tu David, se napiya datu mata na. Ay tútu nán ne APU kitu Samuel, “Aggína ya píli ku. Ipuwán mu win ka denu.” ¹³Ay díkod inalà tu Samuel tu denu se na inipuwán tu David kitu àráng datu wawwági na. Ay nanggayát kitun, ay naalubuwán ki Ispiritu ne APU tu David. Ay se yala nagulli tu Samuel ka Rama.

Ya nagsirbi tu David kitu Saul

¹⁴Nagtálaw ya Ispiritu ne APU kitu Saul. Ay se la neparob ne APU ya isa nga nadakè a ispiritu, nga magparígát kaggína. ¹⁵Ay nán datu asassu natu Saul kaggína, “Ya ispiritu nga neparob ne Dios ya magparígát kikaw. ¹⁶Ay nu piyám ápu, ay magsápul kami ka nalaing nga magtukár ka arpa. Ta senu nu riribuan naka ya nadakè a ispiritu, ay magtukár, ay pumiya ya uray mu.” ¹⁷“Ara nu lugud, mawe kayu magsápul ka nalaing magtukár ka arpa, ay se nu ilbet kídi,” nán tu Saul kadatu bobonan na. ¹⁸Ay nán natu isa nga asassu, “Nasingan ku nga nalaing magtukár ka arpa tu isa kadatu annánà ne Jesse nga iBetlehem. Narungat pe se nalaing ki gubát. Nalaing pe ki aggun-úni na, ay se nataráki nga laláki. Ay abul-bulunan

pe ne APU.” ¹⁹ Ay díkod nangibon tu Saul kadatu asassu na nga mangagi ke Jesse nga ipàrob na kaggína nge David nga an-anà na nga pára pastu na ka karneru. ²⁰ Ay díkod pinapan kurug tu Jesse tu pútut na nga David ka giyán tu Saul. Nangitakay ka adu wa sinápáy ki isa nga asnu, se bási nga nippáy ki lálát ta aggippayán, ay se uwad pe isa nga urbun kalding nga pidde na ke David ke Saul. ²¹ Ay díkod nawe tu David nga magsirbi ke Saul. Ay pà-pàgan tutu wala Saul tu David. Ay díkod aggína ngin tu pára agtu kadatu iggugubát na. ²² Ay nangibon manin tu Saul ka giyán tu Jesse nga mangikagi nga piyán na nu mag-agyán nala ngin tu David ka giyán na, ta naangammán tutu wala kaggína. ²³ Ay nu riribuan natu ispiritu nga gayát ke Dios nge Saul, ay magtukár tu David kitu arpa na, ay magtálaw tu ispiritu, se pumiya pe yin tu uray na.

Tu nagkárit tu Goliat kadatu iIsrael

17 Nagguurnung datu suldádu datu Filisteo ka Soco, isa nga íli na Juda. Magsag-sagána da nga makigubát. Nagkampu da kitu nagbátán na Soco se Azeka ka Efes-dammim. ² Ay de Saul se datu suldádu na nga iIsrael, ay nagkampu da kitu tanáp ka Ela. Nakasagána da pe nga makigubát kadatu Filisteo. ³ Ay díkod nagdammáng nga bantay tu giyán datu Filisteo se datu iIsrael; lúung ngala tu nagbátán da. ⁴ Ay uwad isa nga nalain, nga makigubát kadatu Filisteo, nga taga Gat, nga nagnágan ka Goliat. Lumawán kitu kampu da nga kumárit kadatu iIsrael. Tagge tallu mitru tu kasáway na! ⁵ Nakahelmet ka bága, ay se tu takkab gútù na, ay nàwa pe ka bága nga limma púlu se pittu kílu tu dammat na. ⁶ Ay datu salukkop na bingil na se lappu na, ay bága pe. Ay tu singál na nga nakaaday ki abága na, ay nàwa pe ka bága. ⁷ Ay tu tuúlán natu singál na, ay nàag tutu wala, ay se tu mayán na nga balayyáng, ay moli pittu kílu tu dammat na. Magin-inunna kaggína tu pára agtu kitu kalátag na. ⁸ Ay nagsíkád tu Goliat, ay se na sar-saráwan datu iIsrael nga nán na, “Masápul agpà ta, nga maggugubát tada ngámin? Filisteo wà mà, ay bobonan nakayu wala ne Saul. Mamíli kayu ka isa ngala kadakayu nga makipatay kiyà. ⁹ Ay nu mapatay nà, ay magbalin kami ka asassu nu. Ngamay nu mapatay ku, ay dakayu ya magbalin ka asassu mi. ¹⁰ Ara! Túyán ya kárit ku kadakayu wa iIsrael kídi. Mangipàrob kayu ka isa kadakayu kídi, ta magpatay kami.”

¹¹ Ay kane magina tu Saul se datu suldádu na tu kinagi na, ay naglamma da, se nagansing da tutu wala.

Nawe tu David kitu kampu de Saul

¹² Tu David ay pútut na isa nga tolay nga nagnágan ka Jesse, nga taga Efrata ka Betlehem ka Juda. Walu datu pútut tu Jesse nga pabeg da lalláki. Lálakay yin kitun na nagári nату Saul. ¹³ Datu tallu wa manákam nga pútut tu Jesse, ay nebulun da kitu Saul nga mawe makigubát; tu Eliab tu manákam, ay se la tu Abinadab, ay se tu Shamma tu mekàlu. ¹⁴ Ay tu David tu udiyán da. Ay datu tallu nga wawwági na, ay atán da kitu paggugubatán na kabulun tu Saul. ¹⁵ Ay tu David, ay magpat-patoli kitu agsirbi na ke Saul, se kitu agpastu na kadatu karneru nату ama da, nga atán ka Betlehem. ¹⁶ Ay tu Goliat, ay appát púlu ngalgaw na ngin na makakárikárit kadatu iIsrael; algaw se gabi.

¹⁷ Ay kitu isa nga algaw, ay nán tu Jesse kitu David, “Karuwan muda mán tuludán datu wawwági mu ka kanan da. Mangalà ka gudduwa langgusti kiya inigúbán na trigo, ay se mangalà ka pe ka sangapúlu wa sinápay. ¹⁸ Mangalà ka pe ka sangapúlu wa tsis ta iddem kitu apu da suldádu. Ammuwan mu pe nu mapà-paanna datu wawwági mu. Mangilbet ka ka pakasinnán ku nga napiya da.”

¹⁹ Ay datu tallu wa annánà tu Jesse se datu ngámin na iIsrael, ay kabulun tu Saul da kitu tanáp ka Ela, nga makigubát kadatu Filisteo. ²⁰ Ay kane pagmakát, ay nasápa tu David nga ginumniya, ay se na pinatagasinnán datu karneru da ka sabáli. Ay se yala nawe kitu kampu datu iIsrael nga sikkaagtu kadatu akakkanan na pára kadatu wawwági na, nga ummán kitu kinagi tu Jesse kaggína. Ay kane dumatang, ay ittu pe yin tu ilallowán datu suldádu na Israel nga makas-asáraw wa mawe makigubát. ²¹ Ay nagàráng ngin datu suldádu wa iIsrael se datu suldádu wa Filisteo. Nakasagána da ngin na maggugubát. ²² Ay tútu nebansi tu David datu netúgut na nga kak-kanan kitu pakammuwan datu suldádu kadatu masap-sápul da. Ay se yala nawe na kumustaan datu wawwági na. ²³ Ay kitu akiam-amomán na kaggída, ay nagpanin-àráng kadatu Filisteo tu Goliat nga iGat nga kalaingán da nga makigub-gubát. Ay se na nga karítan datu iIsrael. Isárasáraw na manin datu kag-kagiyan na kadatu iIsrael. Ay tútu nagina tu David. ²⁴ Ay kane masingan datu iIsrael tu Goliat,

ay nagtatálaw da ki ansing da tutu wala kaggína. ²⁵ Ay nán datu iIsrael kitu isaisa kaggída, “Sinnan nu kod ya tolay kiyán! Karítan nitta manin na iIsrael. Ya tolay ya makapatay kaggína, ay tangdánan naya ári ka abay tutu wala. Akkan nala yán, ta ipaatáwa na pe ya babbalásang na kaggína. Ay akkan da pe magbáyad nga magkukobung ka buis da ka Israel.” ²⁶ Ay tútu sinaludsud tu David kadatu suldádu wa adanni kaggína, “Nágan na kanu ya tangdán naya makapatay kiyán na Filisteo, ta senu makusap pin kiya angirup-rupát na ki Israel? Se iinna yán na tolay ta, nga áwan na diyos, tura na irup-rupát tala daya suldádu naya sibbiyág ga Dios?” ²⁷ Ay tútu kinagi da kaggína tu tangdán naya makapatay ke Goliat.

²⁸ Ay kane magína natu Eliab nga manákam ma wagi tu David tu akiam-amomán na kadatu suldádu, ay nalúsaw, nga nán na, “Nágan na kuk-kuwaan mu kídì? Tura mu pinanáwan datu karneru? Iinna lugud din ya magtagasíngan kaggída? Nadakè kammala ya lam-lamtan mu! Magkidáyaw wala nga! Piyán mu kammala ngin nin ya magbúya ki gubát. Ittu yán!” ²⁹ Ay nán tu David nga nesungbát, “Inna pe ya kinuwa ku ta? Nagsaludsud dà mà ala a!” ³⁰ Ay se la naglikud kitu wagi na, se nagsaludsud manin kitu isa. May páda na kam tu sungbát da kaggína.

³¹ Ay nammuwán tu Saul tu agsal-saludsud tu David. Ay díkod pinaayabán na tu David. ³² Ay nán tu David kitu Saul, “Akkan kayu magansing kiyán nga Filisteo. Ta iyà ya mawe makipatay kaggína!” ³³ Ay nán tu Saul nga nesungbát, “Ra mu la mabaal ya lumában ki Filisteo kiyán! Nanggayát kitu kabittì na, ay suldádu yanin. Ay nabagu ka pikam!” ³⁴ May nán tu David, “Iyà, ápu, ya magtag-tagasíngan kadaya karneru ne ama. Ay nu atán láyon onu ber nga manugkam ka isa nga urbun, ³⁵ ay aplan ku se ku baútan, ay se ku pultan ya urbun kaggína. Ay nu darupan nà, ay tàman ku ki bùlaw na, ay se ku báubáut panda ki katay na. ³⁶ Apu, nakapatay yà in kada láyon se ber. Ay nu màwa ku yán, ay annung ku pe kuwaan yán kiya áwan diyos nga Filisteo kiyán, nga mangirupát kadaya suldádu naya sibbiyág ga Dios. ³⁷ Nge APU nga nangisalákan se nangigdù kiyà kadaya láyon se ber, ay aggína pe ya nangigdù kiyà kiyán na Filisteo!” nán tu David. Ay díkod nán tu Saul, “Ara lugud. Mawe ka, ay e APU din ya mamulun kikaw.” ³⁸ Ay se yala nesúut tu Saul ke David datu iggugubát na. Nippáy na tu helmet na nga bága kitu úlu David, ay se na nesúut tu takkab gútù kaggína. ³⁹ Ay se na netàlikád tu ampiláng, ay se na ramanán tu manalen, may akkan makadalen, ta áwan na pikam nangusár kadatun.

Ay tútu nán na kitu Saul, “Akkan ku málà ya makigubát ki ummán kídi na. Akkan ku kapenamán dedi.” Ay tútu nippà nada kammin. ⁴⁰ Ay se na inalà tu ittatàdukud na nga magpastu ka karneru, ay se la nawe namídit ka limma nga nenár ra batu kitu awweg, se na nippáy kitu bulsa na. Im-immán na pe yin tu isling na, ay se la nga umadanni kitu Goliat.

Tu nammatay tu David kitu Goliat

⁴¹ Ay tu Goliat se tu pára agtu na kitu kalátag na nga magin-inunna kaggína, ay umadanni da pe kitu David. ⁴² Ay kane masingan na tu David, ay negalagalà na ta natáram mala nga bag-bagu nga panagdaggangan tu murang na. ⁴³ “Pátim, gane, nu átu wà ala, ta tura tàdukud dala ya ippapatay mu.” Ay se na gedán tu David ki ngágan datu diy-diyos na. ⁴⁴ Ay se na nán kitu David, “Umbet ka kídi, ta ipakkán ku kadaya an-anù se kadaya alsádu wa ulolag ya baggi mu.” ⁴⁵ Ay nán tu David nga nesungbát, “Ampiláng se say-áng se singál daya usár mu wa makipatay kiyà. Ngamay makipatay yà kikaw ki ngágan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nga Dios daya suldádu na Israel nga irup-rupát mu. ⁴⁶ Idde naka ne APU kiyà kídi na nga algaw. Ay patayan taka se taka kaddagán. Ay se ku ipakkán ya baggi mu kadaya an-anù se daya alsádu wa ulolag, ta senu mammuwán daya ngámin tolay ki kalawagán nga atán ya Dios na Israel! ⁴⁷ Ay se mammuwán daya ngámin na atán kídi, nga akkan masápul ne APU ya ampiláng, se say-áng ki anngisalákan na kadaya tolay na. Ta idi nga gubát ay gubát ne APU. Ipaábà nakayu ngámin kadakami.”

⁴⁸ Ay kane umadanni tu Goliat kitu David, ay nanagtág pe tu David nga sumabat kaggína. ⁴⁹ Nangalà ka batu kitu bulsa na, se na nemayán kitu isling na, se na inisling tu Goliat. Ay nippáy kitu kíday na. Ay netamal tu batu kitu kíday na, ay tútu nekálin nala nga nepalakab tu Goliat. ⁵⁰ Ay díkod inábà tu David tu Goliat ki isling se batu wala. Awan na nga ampiláng. ⁵¹ Ay tútu nanagtág tu David nga nawe kitu giyán tu Goliat, se nagsíkád kitu útun na, ay se na inásut tu ampiláng tu Goliat, ay se na kindagán. Ay kane masingan datu Filisteo nga natay tu kalaingán kaggída nga makigubát, ay nagtatagtág da nga nagtatálaw. ⁵² Ay tútu nakas-asáraw datu suldádu wa iIsrael se iJuda, se da impal datu Filisteo panda ka Gat se kitu ruwángan na Ekron. Agkewaren nala datu natay nga Filisteo kitu dad-dalenán ka Shaaraim panda ka Gat se Ekron. ⁵³ Ay se yala nagulli

datu iIsrael nga nagappal kadatu Filisteo, se da nawe kitu kampu datu Filisteo nga nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da. ⁵⁴Inalà tu David tu úlu tu Goliat, se na nippan ka Jerusalem. Ngamay nesirù na datu iggugubát tu Goliat kitu báwi na.

⁵⁵Ay kitu sisinnán tu Saul tu David kitu ipappan na ngin na mawe makipatay kitu Goliat, ay sinaludsud na kitu Abner nga apu datu suldádu: “Inna ya makin-pútut kiyán na bag-bagu?” “Akkan ku pe ammu, apu ári,” nán tu Abner. ⁵⁶“Ammuwám a lugud nu inna ya makin-an-anà kaggína,” nán tu Saul. ⁵⁷Ay kane magulli tu David nga gayát namatay kitu Goliat, ay inayabán tu Abner ka giyán tu Saul. Ag-agtu tu David tu úlu tu Goliat! ⁵⁸Ay nán tu Saul kaggína, “Ugu, inna ya makin-an-anà kikaw?” nán na. “An-anà nà ne Jesse nga iBetlehem, ápu ári,” nán na.

Tu David se tu Jonatan

18 Ay kane mabalin tu David nga nakiamomán kitu Saul, ay nagam-ammu da se tu Jonatan nga pútut tu Saul. Ay nagkopun da tutu wala nga dágu. Abay tutu wala pà nang tu aminya tu Jonatan kitu David; ummán kitu aminya na kitu baggi na. ²Ay nanggayát kitun, ay akkan nin pinapan tu Saul tu David ka balay da. ³Ay gapu kitu amminya tutu wala tu Jonatan kitu David, ay sinipataán da tu agkopun da. ⁴Ay se yala linàbu tu Jonatan tu bádu na nga adaddu, ay se na nidde kitu David. Nidde na pe datu iggugubát na kaggína; tu ampiláng na, tu bú tug na, se itu sinturon na nga makigubát. ⁵Ay oray kawà na tu pagpapannán tu Saul kitu David, ay napiya peyang tu pagbalinán nату kuwaan na. Ay tútu pinagbalin tu Saul tu David ka apu datu suldádu na. Ay pinatag datu ngámin tolay se datu bobonan tu Saul idi nga kinuwa na.

Mangabugu tu Saul kitu David

⁶Ay kane magguulli datu iIsrael lin kadatu babalay da kane mapatay tu David tu Goliat, ay ngámin datu babbay kadatu íli, ay sinabat da tu Ari Saul. Nagkan-kansiyon se nagsal-sála nga magtuk-tukár da ka tamburin se líra. ⁷Ay tu idi tu ikan-kansiyon da:

“Riníbu ya pinatay ne Saul,
may agsangapúlu wa riníbu ya pinatay ne David!”

⁸Lùsawan tu Saul tu nagìna na. Ay tútu nakarungat tutu wala. Nán na, “Agsasangapúlu wa riníbu ya nán da nga pinatay ne David, ay riníbu wala ya nán da nga pinatay ku! Kúráng ngala ya amagbalin da kaggína ka ári.”

⁹Ay díkod nanggayát kitun, ay sisímán tu Saul tu David.

¹⁰Ay kane kaláwa natun, ay netur-turayán natu nadakè a ispiritu nga nepàrob ne Dios kitu Saul. Tútu nagbalin ka ummán ka allut kitu balay na mismu. Ay tu David, ay uwad da magtuk-tukár kitu líra na, ta ittu tu kuk-kuwaan na ki inal Gaw. Ay tu Saul ay sikkiikkam ka say-áng; ¹¹ay kintatán na ngala nga sinay-áng tu David, ta ipátù na kitu dingding nga nán na, may namidduwa nga nekagsit natu David.

¹²Magansing tu Saul kitu David, ta ammu na nga abul-bulunan ne APU, may nigsán na nge Saul lin. ¹³Ay tútu pinatálaw ne Saul tu David. Pinagbalin na ka apu da maríbu wa suldádu. Kabulun natu David da nu lumawán, ay kabulun nada kammin na magulli. ¹⁴Ay oray nágan kuwaan tu David, ay napiya ya kàwaán na, áta ab-abul-bulunan ne APU. ¹⁵Ay kane masingan tu Saul idi, ay naturun tu ansing na kaggína. ¹⁶Ngamay ngámin datu iIsrael se iJuda, ay pàgan da tu David, áta ammu da nga nu mawe makigubát, ay magulli kammin na nangàbà.

Inatawán tu David tu an-anà tu Saul

¹⁷Ay kane isa ngalgaw, ay nán tu Saul kitu David, “Ipaatáwà kikaw nge Merab nga manákam ma an-anà ku. Ngamay masápul la ipassingan mu nga naturad ka. Ikaw ya makigubát kadaya kagubát ne APU.” Kinagi ne Saul tun ta nán na ki lammát na nga, “Akkan masápul nga iyà ya mamatay kaggína; daya Filisteo ya mangwa kiyán.” ¹⁸Ay nán tu David, “Iinna ngà kuma ngala ta, nga magbalin ka manúgáng na ári? Ay ur-úray kami yala nga pamílya.” ¹⁹May kane umbet tu oras nga angngatáwa tu David kitu Merab kuma, ay nepaatáwa ne Saul mán kammin kitu Adriel nga iMehola.

²⁰Ay tu Mical nga an-anà pe tu Saul, ay melug kitu David. Kane mammuwán tu Saul tun, ay naganggam. ²¹Nán na kitu uray na, “Ipaatáwà nge Mical kaggína, ta aggína ya kuwaan ku ka árig appán ke David, ta senu daya Filisteo ya mamatay kaggína.” Ay tútu nán na kitu David manin, “Atán pikam waya mu wa magbalin ka manúgáng ku.” ²²Ay se na binílin datu bobonan na nga iparut da tu David se kagiyan da kaggína

nga, “Pàgan naka tutu wala ya ári, ay ummán kami pe,” nán da. Túya ‘Ò’ nán mu win nga magbalin ka manúgáng na,” nán da. ²³ Ay kinagi kurug datu bobonan datun ke David. Ay nán na kaggída, “Ur-úray la kadi ya magbalin ka manúgáng na ári! Isa ngà pe yala nga napubri se áwan sáasáad da tolay.” ²⁴ Ay díkod kinagi datu bobonan tu Saul tun na kinagi ne David. ²⁵ Ay tútu nán tu Saul kaggída, “Kagiyan nu ke David nga ya tádug ga piyán ku, ay magatut ta lublub na untù na kuwa da Filisteo! ‘Piyán nala ya makabálat kadaya kalínga na,’ nán nu,” nán na. Ya atán kitu lammat tu Saul, ay mapatay datu Filisteo tu David. ²⁶ Ay kane kagiyan datu bobonan tu Saul tun, ay nagpatag tu David, ta magbalin nin ka manúgáng na ári. Ay díkod sakbay nga umbet tu nìdang nga oras nga aggaattáwa da, ²⁷ ay nawe rinaut de David se datu suldádu na datu Filisteo. Ay nakapatay da ka duwa gatut ta Filisteo. Ay inalàan tu David datu lublub na untù datu kuwa datu natay, ay se na nilbet tu kustu wa bíláng kitu ári. Ay tútu nepaatáwa tu Saul tu Mical kitu David. ²⁸ Ay kane mammuwán tu Saul nga ab-abul-bulunan ne APU tu David, ay se piyán tutu wala tu Mical tu David, ²⁹ ay naturun pà nang ngin tu aggansing na kitu David. Ay nebíláng na tu David ka kalínga na ki báyat na nagbiyág na.

³⁰ Nagtul-túluy tu gubát datu Filisteo se datu iIsrael. Ay káda rumaut datu Filisteo, ay tu David tu mangábà. Ad-adu tu nangngábà tu David may datu ngámin na tolay na. Ay díkod nagdin-dinnámag ki ngámin giyán tu ngágan tu David.

Tu ammatay kuma tu Saul kitu David

19 Ay kitu namissán, ay kinagi tu Saul kadatu upisiyál na se tu pútut na nga Jonatan, nga patayan da tu David. May gapu ta pà-pàgan tu Jonatan tu David, ² ay nawe na kinagi kaggína nga nán na, “Piyán naka patayan ne ama. Ay túya mawe ka nga magsirù nu pagmakát kaláwa. Magsápul ka ka nasirù tutu wala nga giyán, ay magyán ka ngala kitúni. ³ Ayabán ku we ama kitúni, ay se ku amomanán panggap kikaw. Kagiyan ku kikaw nu nágan naya mammuwán ku kaggína.” ⁴ Ay díkod napiya kurug datu kinag-kagi natu Jonatan kitu ama na panggap kitu David. Ay nán na, “Ama, taanna, tura mu piyán patayan ne David, ay áwan na mà wayya nga kinuwa nga nadakè kikaw? Nakaseng pay a kikaw daya

ngámin na kinuw-kuwa na.”⁵ Nepusta na ngala ya biyág na kitu nakipatay na kitu Filisteo nga Goliat. Ay pinangábà ne APU daya ngámin na ilIsrael kitun. Nagpatag ka mà kitun. Ay taanna ngin, tura mu piyán patayan ne David, nga áwan bas-básul la tolay?”⁶ Ginina tu Saul tu kinagi tu Jonatan. Ay tútu nagsipata nga nán na, “Ki ngágan ne APU nga sibbiyág, áwan ya mamatay ke David.”⁷ Ay tútu kirrawán tu Jonatan tu David, ay se na kinagi kaggína ngámin datu kinag-kagi natu ama na. Ay se na nippan tu David kitu giyán natu ári. Ay nagsirbi manin tu David kitu Ari Saul nga ummán kitu dáti.

⁸ Ay uwad manin tu gubát kitun. Nawe tu David nga nakigubát kadatu Filisteo. Ay adu tutu wala datu pinatayán na kaggída, ay tútu nagtatálaw da.

⁹ Ay kitu isa ngalgaw, atán tu Saul la magtutúgaw kitu balay na nga sikkiikkam ka say-áng. Ay napatáyán manin kitu nadakè a ispiritu nga nepàrob ne APU. Ay tu David ay uwad da magtùtukár kitu arpa na. ¹⁰ Ay se yala kintatán tu Saul nga sinay-áng tu David, ta ipátu na kuma kitu dingding. May nekagsit manin tu David, ay se la nagtálaw manin kitun na gabi.

¹¹ Ay kitun kam ma gabi, ay pinabantayán tu Saul tu balay tu David, ta palánu na nga patayan nu pagmakát. Ay tútu nán tu Mical kitu David, “Nu akkan ka magtálaw kídi nga gabi, ay matay ka kaláwa.” ¹² Ay tútu nepudsar tu Mical tu David kitu lamdáwan, ay se la nagbarráw. ¹³ Ay se la nangalà tu Mical ka rebultu, ay se na nepidda kitu káma. Nepungán na ki dùdut kalding, ay se na inultán. ¹⁴ Ay kane umbet datu suldádu tu Saul nga maniliw kitu David, ay nán tu Mical kaggída, “Atán na magtakit.” ¹⁵ May pinagulli tu Saul datu suldádu na se na pasingan kaggída mismu tu David, nga nán na, “Ilbet nu kídi kitu káma na, ta senu mapatay ku.” ¹⁶ Ay kane magulli da ngin na mawe mangkát kitu David, ay rebultu gáyám tu nepipidda kitu káma nga nakapungán ka dùdut kalding. ¹⁷ Ay tútu nán tu Saul kitu Mical, “Taanna, tura nà inug-og? Tura mu pinatálaw ya kalínga ku?” Ay nán tu Mical nga summungbát, “Patayan nà mà nu akkan ku sengán na magtálaw.”

¹⁸ Ay kane makapagbarráw tu David, ay nawe ka giyán tu Samuel ka Rama. Kinagi na kaggína ngámin datu kinuw-kuwa tu Saul kaggína. Ay se dala nawe nga duwa ka Nayot. ¹⁹ Ay uwad nangipakammu kitu Saul nga atán tu David ka Nayot ka Rama. ²⁰ Ay tútu nangibon kadatu suldádu

na nga mawe maniliw kitu David. May kane makadatang da ka Rama, ay nasingan da datu profeta nga magbàbànan. Ay tu Samuel tu mangiapu kaggída. Ay se yala napatàyán pe yin ki Ispiritu ne Dios datu nebon tu Saul. Ay tútu nagbàbànan da pe yin. ²¹ Ay kane madámag tu Saul tun na nàwa, ay nangibon manin ka sabáli nga suldádu, may páda na kam pe tu nàwa kaggída. Ay nangibon manin ka mekàlu nga grúpu, ngamay páda na pe tu nàwa kaggída. ²² Ay díkod tu Saul lin mismu tu nawe ka Rama. Ay kane dumatang kitu giyán natu bubun ka Secu, ay nán na, “Wà na giyán de Samuel se David?” Ay “Atán da ka Nayot ka Rama,” nán tu isa nga tolay. ²³ Ay kitu agdal-dalen natu Saul nga mameyag ka Nayot ka Rama, ay napatàyán pe ki Ispiritu ne Dios. Ay díkod nagbàbànan pe yin panda kitu nedaddatang na ka Nayot. ²⁴ Linàbu na pe tu bádu na, ay se yala nagbàbànan kitu àráng tu Samuel. Nagtang-tangagabi se nagtang-tangalgaw wa nagid-idda kitu lusà a áwan na badubádu. Ay ittu idi tu nanggayatán natu makag-kagi nga, “Profeta agkà pe yin ne Saul ta?”

Sinengán tu Jonatan tu David

20 Ay nagtálaw tu David ka Nayot nga sákup na Rama, se yala nawe ka giyán tu Jonatan, ay se na nán, “Nágan na tutu wala ya kinuwa ku ta? Nágan naya básul ku ke ama mu? Taanna, tura nà piyán patayan?” nán na. ² “Akkan màwa yán!” nán tu Jonatan. “Akkan ka matay. Ngámin na tali kuwaan ne ama, ay ipakammu nada kiyà, napatag da mán onu ur-úray. Túya ammù nga akkan isirù ne ama ya panggap kídi. Akkan kurug ya nán mu.” ³ Ay nán tu David nga nesungbát, “Ammu na ama mu nga magkopun ta tutu wala, ay túya akkan na nga kagiyam kikaw ya palánu na nga mamatay kiyà. Ta akkan na piyán nu magpannakit ka. May kurug ya nán ku kikaw. Ammu ne APU, nga adanni tutu wala ya pannakatay kiyà.” ⁴ Ay tútu nán tu Jonatan kitu David, “Kagiyam mala ya piyám nga kuwaan ku, ta kuwaan ku oray nágan na.” ⁵ Ay nán tu David nga nesungbát, “Nu kaláwa ay silibráran tada ya Piyasta na Baru wa Búlán. Ay meduwa ngà kuma nga mangán kiya ári. May palubúsán nà, ta mawe yà a magsirù ki sir-sirát panda ki gabi na mekàlu wa algaw. ⁶ Ay nu sapúlan nà ama mu, ay kagiyam nga ‘Nakipalúbus kiyà nga mawe ka babalay da ka Betlehem, ta atán kanu ya dinnagun na agdátun da nga tangapamilyaán.’ ⁷ Ay nu,

‘Napiya a,’ nán na, ay áwan ku wa iamà. Ngamay nu malùsaw, ay ammu ta nga nadakè ya palánu na. ⁸Túya pangaásim agpà, opun ta sengán nà, ta sinipataán ta ki àráng ne APU idi nga agkopun ta. Ngamay nu nakabásul là kurug, ay ikaw win mismu ya mamatay kiyà. Akkan nà masápul ipapatay pikam ke ama mu.” ⁹Ay nán tu Jonatan, “Akkan màwa yán! Ta nu ammù nga atán palánu ne ama nga mamatay kikaw, ay kagiyan ku nga dágus kikaw.” ¹⁰“Ay nágan na lugud ya pakammuwán ku nu malùsaw ya ama mu ki sungbát na kikaw?” nán tu David. ¹¹Ay nán tu Jonatan, “Dádin kitúni sir-sirát.” Ay tútu nawe da nga duwa. ¹²Ay se yala nán tu Jonatan kitu David, “Ikari ki ngágan ne APU nga Dios na Israel, nga ki ummán kídi nga oras nu kaláwa, onu tangalawán, amomanán ku we ama. Ay nu napiya ya ur-uray na kikaw, ay ipakammù kikaw. ¹³Ngamay nu nadakè ya palánu ne ama kikaw, wayya ku la nga akkan kagiyan kikaw, ta senu makatálaw ka nga áwan kàwaán. Ay nu akkan ku kagiyan kikaw, ay nadammat din ya kapánis ku ke APU. Ay e APU din nala ya mamul-bulun kikaw, ummán kitu namul-bulun na ke ama kitun. ¹⁴Ki kasibbiyág ku, ay ipassingan mu din ya aminyám tutu wala kiyà nga ummán ki aminya ne APU. Ngamay nu matay yà, ¹⁵ay akkan mu din ippà ya aminya mu kadaya pamilya ku. Oray mán nu patayan ne APU daya ngámin na kalíngam kídi kalawagán, ¹⁶ay akkan din mippà ya nagkariyán ta. Rapúnan din ne APU daya kalínga ne David.” ¹⁷Ay se yala pinagsipata natu Jonatan tu David kiya aminya na kaggína, ta pà-pàgan na pà nang tu David nga ummán kitu aminya na kitu baggi na.

¹⁸Ay se yala nán manin tu Jonatan kitu David, “Kaláwa tu anggayát naya Piyasta na Baru Búlán. Ay aw-awanan mika, ta áwan magtugaw kitu tugaw mu. ¹⁹Ay nu tangalawán, ay mim-ímad tutu wala ya kaáwan mu. May mawe ka manin magsirù kitu nagsiruán mu kitun ki likud datu nabuntun na batu. ²⁰Umbet tà, ay se yà a bumútug kitu bíkat datu batu, nga ummán ka atán gang-gangngatan ku. ²¹Ay se la atán ibon ku wa an-anà a mawe mangalà kadaya mayán naya bítug ku. Ay nu nán ku kaggína nga ‘Sapúlan mu daya mayán bítug ki panin bíkat mu,’ nu nán ku, ay umbet ka. Ta isipatà ke APU nga sibbiyág, nga áwan nadakè a màwa kikaw, ay túya áwan mu masápul la ikansing. ²²Ngamay nu nán ku ki an-anà a ‘Sapúlan mu datu mayán bítug kiya likud mu,’ ay magtálaw ka ta pataláwan naka ne APU. ²³Ay nu mepanggap kitu nagkariyán ta nga duwa, ay e APU ngala ya makammu ka áwan panda.”

²⁴ Ay díkod nawe nagsirù tu David kitu sir-sirát. Ay kane manggayát tu Piyasta na Baru Búlán, ay nagtugaw tu ári nga mangán. ²⁵ Ay nagtugaw kitu gagángay nga agtutúgawán na nga mangán, kitu pane ka dingding; kadungu na tu Jonatan se tu Abner. Ngamay áwan tu David kitu agtugawán na. ²⁶ Awan kinag-kagi tu Saul panggap kitu David kitun na algaw. Ta nán na kitu uray na nga ‘Get atán ya nàwa tu David nga namaragit kaggína, túya akkan mekari mangán kídi na.’ ²⁷ May kitu sumarunu nga algaw, ay áwan pikam tu David kitu tugaw na. Ay tútu nán Saul kitu Jonatan, “Taanna, tura áwan tu pútut tu Jesse nga mepangán kadátada kídi na? Ay oray pe kagedamen, ay áwan?” ²⁸ Ay tútu nán tu Jonatan nga nesungbát, “Nagpakáda nge David kiyà nga mawe ka Betlehem. ²⁹ Nán na nga magdátun datu akkobung na kitu íli, ay palbetan da kanu. Túya, ‘Pangaásim ta palubúsán nà agpà nga mawe maggagáyam kadatu akkobung ku,’ nán na kiyà. Ay túya gapu na nga áwan kiya tugaw na kídi tebol.”

³⁰ Ay tútu nalùsaw tutu wala tu Saul kitu Jonatan nga nán na, “Inagdakè mu wa an-anà! Ammù in kídi nga paneyán mu ya an-anà ne Jesse kiyán! Iap-appat mu ya baggi mu kampela ngin, se ya ina mu! ³¹ Ta basta sibbiyág ya pútut ne Jesse kiyán, ay akkan ka makapagári. Túya mawe mu alà, ta masápul matay!” ³² Ay nán tu Jonatan, “Nágan tutu wala ya kinuwa na ta, tura masápul matay?” ³³ Gapu kitu rungat tutu wala tu Saul, ay siningál na tu Jonatan ta patayan na kuma. Ay díkod nammuwán tutu wala tu Jonatan nga piyán kurug patayan tu ama na tu David. ³⁴ Ay se yala nagtálaw tu Jonatan kitu tebol. Akkan tagge nangán nin kitu mekàduwa nga algaw natu Piyasta na Baru Búlán, ta nagpannakit tutu wala gapu kitu nakap-appat nga kinag-kagi natu ama na mepanggap ke David.

³⁵ Ay kane pagmakát, ay nawe kitu giyán nga nagturuwán da nga pagsinnán se tu David; kabulun na tu isa nga an-anà. ³⁶ Ay nán na kitu an-anà, “Mawem tagtágan daya mayán bútag nga ibútag ku, gane.” Ay kane managtág gin tu an-anà, ay nebútag tu Jonatan pe yin datu bútag na kitu pameyaggán tu an-anà. ³⁷ Ay kane dumatang tu an-anà kitu giyán na nagdittagán natu mayán bútag, ay nán tu Jonatan nga nesáraw, “Atán ki pane kannán pikam kikaw tu mayán na bútag! ³⁸ Ara, karuwan muda alà!” Ay díkod inalà natu an-anà datu mayán bútag, ay se nagulli kitu giyán natu apu na. ³⁹ Awan am-ammu natu an-anà panggap kitu mà-màwa; tittu de David se tu Jonatan tu makammu. ⁴⁰ Ay se yala nidde tu Jonatan

tu bútag se datu mayán bútag na kitu an-anà, ay se na pinapan nin ka ñli. ⁴¹ Ay kane áwan tu an-anà in, ay lummawán pe nga dágus tu David kitu nagsiruán na, ay se yala nagukkab kitu lusà nga namìlu kitu àràng tu Jonatan. Ay nagginnàbal da nga sumángit; ay napalotán tu sangit tu David. ⁴² Ay se yala nán tu Jonatan kitu David, “Ara, mawe ka lugud din. E APU din nala ya mangpapiya ki uray mu. Oray ta atán mà tu nagkariyán ta ki ngágan ne APU. Aggína din ya makammu kadàta nga duwa, se kadaya gakagaka ta ka áwan panda.” Ay se yala nagtálaw tu David, ay nagulli pe yin tu Jonatan ka balay da.

Nawe tu David ka Nob

21 Ay nawe tu David ka Nob nga giyán tu Ahimelec nga pádi. Ay magtartartar tu Ahimelec nga summabat kitu David. Ay se na nán, “Taanna, tura ka sissa? Tura mu áwan na kabulun?” ² Ay nán tu David, “Atán ya nebon na ári kiyà. Ay piyán na nu áwan ya makam-ammu, ay se nu nágan na ya gákat ku kanedi. Kinagì pe yin kadaya tolay ku nu ka wàna ya pagtatammuwán mi. ³ Awan nala makkán kiyán? Iddán nà mán ka limma bukal la sinápáy, onu inna kiyán na makkán.” ⁴ Ay nán tu pádi, “Awan sabáli nga sinápáy kiddi na. Sittu ya sinápáy ya nedátun ya atán. Annung ku idde kadakayu se daya tolay mu, nu akkan da neallay ka babay daya tolay mu.” ⁵ Ay nán tu David, “Akkan ka malídug, ta kannawan mi ya meallay kada babbay nu atán ya mawe mi igákat. Nadalus da nu atán kapannán mi, ay tàwán kam kiddi na nga napatag ya gákat mi.” ⁶ Ay gapu ta áwan sabáli nga makkán nin, ay tútu nidde natu pádi kitu David tu sinápáy ya nedátun ke APU kitu Tabernákulu. Apagsukát da kadatu sinápáy ka baru wa sinápáy kitun na algaw.

⁷ Ay kitun na algaw, ay nepàmu nga atán pe kitúni tu Doeg nga Edomita nga ap-apu datu pára pastu tu Saul ka karneru; inumbet ta magday-dáyaw ke APU.

⁸ Ay nán tu David kitu Ahimelec, “Awan mu wala nga ampiláng onu say-áng? Awan ku wa netúgut oray inna nga iggugubát, ta maburung ngà kiya ibon na ári.” ⁹ Ay nán tu Ahimelec nga pádi, “Tu ampiláng ngala natu Goliat nga pinatay mu ka tanáp Ela ya atán kiddi na. Binugut ku ka lúpus se ku nippáy kiyán likud na efod. Mawem alá a nu piyám, ta áwan

mà sabáli.” Ay nán tu David, “Awan ya kapáda nayán. Iddem mán lugud kiyà,” nán na.

¹⁰ Ay nagtálaw tu David kitu Saul kitun na algaw. Nawe ka giyán tu Akis nga ári ka Gat. ¹¹ May namutarán datu tolay tu Ari Akis nge David, ay se da nán, “Di mà e David yán nga ári ka Israel. Aggína tu iday-dáyaw da kitu nagkan-kansiyon se nagsal-sála datu babbay kitun na nán da,

‘ríbu ya pinatayán ne Saul,

may sangapúlu ríbu ya pinatayán ne David.”

¹² Ay nepalammát kammin kitu David tu nagina na, ay tútu nagansing pà nang ngin kitu Akis nga ári ka Gat. ¹³ Ay díkod tu kinuwa na, ay nagpi-allut ta magsur-súrát kanu mà kitu gitap natu ruwá ngan tu íli, se umarúyut kanu mà tu lúlu na kitu íming na. ¹⁴ Ay díkod nán tu Ari Akis kadatu upisiyál na, “Tura nu nilbet kídí ya tolay kiyán? Bulaw kayu agpà ki allut ta? ¹⁵ Kúráng pikam daya allut kanedi ka nán nu ta? Tura nu nilbet pikam mala yán kídí nga magkun-kuna kiyán ki àráng ku? Itálaw nu kídí yán!”

Tu nepappan tu David ka Adullam

22 Ay nagtálaw tu David ka Gat, se yala nawe kitu isa nga liyáng ka Adullam. Ay kane madámag datu wawwági na se datu akkobung na nga atán kitúni, ay nawe da dinatang. ² Ay se yala nagsasarunu nga inumbet pe datu tolay ya atán riribù, datu atán útáng, se datu atán pagpannakítán. Moli appát gatut ngámin datu tolay ya summúrut. Ay tu David din tu nagbalin ka apu da.

³ Ay se yala nga nawe tu David ka Mizpa nga íli ka Moab. Ay inamomanán na tu ári ka Moab nga nán na, “Pangaásim mán agpà, ápu ári, ta palubúsám nga mag-agyán nala pikam kídí daya mannákam ku, panda ki akammù nu nágan naya palánu ne Dios kiyà.” ⁴ Ay díkod nebansi tu David datu mannákam na kitu giyán tu ári ka Moab. Nag-agyán da ngala kitúni ki báyat natu nag-agyán tu David kitu agsiruán na. ⁵ Ay kitu isa nga algaw, ay nán tu profeta Gad kitu David, “Akkan ka mag-agyán nala kiya agsiruán mu. Mawe ka ka Juda.” Ay tútu nagtálaw kurug tu David kitúni, se la nawe kitu sir-sirát ka Heret.

⁶ Ay isa ngalgaw, atán tu Saul ka bantay ka Gibeá, nga magtutúgaw kitu linung natu káyu wa tamarisko, nga sikkiikkam kitu say-áng na.

Kabulun na datu upisiyál na nga nakapalebute kaggína. Ay nadámag na nga nammuwán da ngin tu giyán tu David se datu tolay na. ⁷ Ay se la nán tu Saul kadatu upisiyál na: “Manggina kayu, dakayu nga iBenjamin! Namnamáan nu agkà a middán nakayu ne David ka tálun onu kaubásan nu? Pagbalinan nakayu kadi ka ap-apu daya suldádu na? ⁸ Ittu agkà yán ta, ya gapu na nga nakikumplut kayu kaggína? Awan kadakayu ya nangikagi kiyà a nakiturátu nge Jonatan nga an-anà ku kiya an-anà ne Jesse. Awan nala kadakayu ya nangisakit kiyà. Nepar-parut na an-anà ku mismu nga patayan nà nga ummán ki palánu na kídi nga algaw, may áwan kadakayu ya nangikagi kiyà.” ⁹ Ay tútu sumungbát tu Doeg nga Edomita, nga nepagsisíkad kadatu tolay ne Saul, nga nán na, “Kitu kakowad ku ka Nob nasingan ku nge David nga nawe kitu giyán ne Ahimelec nga pádi nga pútut tu Ahitub. ¹⁰ Ay nakiamomán pay ye Ahimelec ke APU pára ke David. Ay se na ngala niddán ka makkán, se na nidde pe kaggína tu ampiláng tu Goliat nga Filisteo.” ¹¹ Ay díkod pinaayabán tu Ari Saul tu Ahimelec nga pádi ka Nob, se datu akkobung na, se datu pappádi ka Nob. Ay inumbet da ngámin kitu giyán tu Saul. ¹² Ay nán tu Saul kitu Ahimelec: “Ikaw nga an-anà Ahitub, manggina ka.” “Ò, ápu ári atán nà a maggigina,” nán tu Ahimelec. ¹³ “Taanna, tura ka nakikumplut kiya an-anà ne Jesse? Tura mu niddán ka kanan na, se ispáda na? Taanna, tura mu neamomán ke Dios? Akkan mu ammu ta, nga nagribilde kiyà, ay piyán nà a patayan?” ¹⁴ Ay nán tu Ahimelec nga nesungbát: “Di mu mà a manúgáng nge David, se áwan ya ummán kaggína kadaya ngámin bobonam ki kinamáru na kikaw? Di mà pe aggína ya apu daya magguwardiya kikaw, ay pàgan pe daya akkobung mu? ¹⁵ Akkan mà tittu wala idi ya nakiamomán ku ke Dios pára kaggína! Túya akkan dakami kuma pabasúlan se daya akkobung ku gapu kídi, ápu ári, ta áwan ku tutu wala ammu ki ipadálín mu kiyà.” ¹⁶ Ay nán tu Ari Saul, “Matay ka kurug kídi, Ahimelec, meráman daya ngámin akkobung mu.” ¹⁷ Ay se na nán kadatu guwardiya na nga kataging na, “Ara, patayan nu daya pappádi ne APU, ta kakumplut ne David pe dayán. Ammu da nga nagtálaw, ngamay akkan da kinag-kagi kiyà.” Ngamay maddi datu guwardiya na nga patayan datu pappádi ne APU. ¹⁸ Ay díkod nán tu Saul kitu Doeg, “Ikaw ya mamatay kadaya pappádi!” nán na. Ay pinatay kurug ngámin tu Doeg datu pappádi; walu púlu se limma ngámin tu pinatay na nga sibbabádu kadatu ibbabádu daya pappádi. ¹⁹ Ay se yala nawe tu Saul ka Nob nga íli datu pappádi se na pinatayán datu lalláki,

babbay, se annánà se oray datu maladága kitúni. Pinatayán na pe datu báka da, datu asnu da, se datu kalding se karneru da. ²⁰ May nakatálaw tu Abiatar nga isa kadatu pútut tu Ahimelec. Ay se yala nawe ka giyán tu David. ²¹ Ay kinagi na kitu David nga pinapatay tu Ari Saul datu ngámin na pappádi ne APU. ²² Ay tútu nán tu David kaggína, “Ammu ku win na ikagi nà ne Doeg nga Edomita ke Saul, kane masingan ku kitu Templo. Ay iyà lugud agpà in ya gapuwánan na nekarápun daya ngámin na akkobung mu. ²³ May akkan ka magansing. Mebulun ka ngala kiyà. Ta ya magasippatay kiyà, ay sippatayan naka pe. Akkan ka maan-anu nu kabulun nà,” nán na.

Tu nangisalákan tu David kitu íli Keila

23 Ay uwad nangidámag kitu David nga madama gubatan datu Filisteo datu iKeila, ay se da takáwan datu trígo da kitu pagaggián da. ² Ay kane madámag tu David tun, ay nawe na sinaludsud ke APU nu mawe na gubatan datu Filisteo. “Ò, mawe ka,” nán ne APU nga nesungbát. Mawe mu isalákan daya tolay ka Keila.” ³ May nán datu tolay kitu David, “Kídi Juda ngala, ay magansing kami yin, ay tu nád agkà nu mawe tada ka Keila nga makigubát kadatu suldádu nga Filisteo!” ⁴ Ay díkod nawe manin nagsaludsud tu David ke APU. Ay nán manin ne APU kaggína, “Mawe ka Keila, ta ipaábà ku kikaw daya Filisteo. ⁵ Ay díkod nawe kurug tu David se datu tolay na ka Keila, se da nakigubát kadatu Filisteo. Adu datu pinatay da nga Filisteo, ay se da inarisamsam datu ngámin na animál da. Ay díkod nesalákan da datu iKeila.

⁶ Ay kitu nagtálaw tu Abiatar nga pútut tu Ahimelec nga nawe ka giyán tu David ka Keila, ay nangitúgut ka efod nga ibbabádu da pappádi. ⁷ Ay kane madámag tu Saul nga atán tu David ka Keila, ay nán na, “Napiya agpà ta nidde ne Dios sin kiyà, ta nawe ki íli nga nadarupírip, se atán gitap se pasuwál na! Nepúkù na ya baggi na kampela ngin.” ⁸ Ay se yala inurnung tu Saul datu suldádu na, se da mawe ka Keila nga manglimut kitu David se datu kabbulun na. ⁹ May ammu tu David nga nadakè tu palánu natu Saul kaggína. Ay tútu nán na kitu Abiatar nga pádi, “Ilbet mu tu efod.” ¹⁰ Ay se yala nagkarárag tu David: “O APU nga Dios na Israel, nadámag ku nga palánu ne Saul ya umbet kanedi Keila, ta dadàlan na ya íli gapu kiyà. ¹¹ Ipatiliw dà nád daya tolay kídi Keila ke Saul? Ay umbet

nád kurug nge Saul kídi na?” nán tu David. O, APU nga Dios na Israel, kagiyam mán agpà kiyà.” Ay nán ne APU, “Kurug nga umbet kídi na.”¹² Ay nán manin tu David, “Ipatiliw dakami nád se daya kabbulun ku daya iKeila ke Saul?” “Ò, ipatiliw dakayu kurug,” nán ne APU.¹³ Ay díkod nagtálaw tu David ka Keila, kabulun na datu moli annam gatut nga tolay na, se da nawe nagdàdàdà. Ay kane mammuwán tu Saul nga nagtálaw tu David ka Keila ngin, ay akkan na ngin netúluy tu palánu na.¹⁴ Ay de David se datu pasúrut na, ay nawe da nagsir-sirù kadatu ban-bantay kitu ir-ir-er ka Zif. Ay inalgaw pe tu Saul nga magsap-sápul kaggída, may akkan nepalúbus ne Dios nga masma na tu David.

¹⁵ Ay kitu namissán na algaw, nga kakowad tu David ka Hores, kitu ir-ir-er ka Zif, ay nagansing ta nadámag na nga mameyag tu Saul ka Zif nga magsap-sápul kaggína.¹⁶ Ay tu Jonatan, ay nagrubbuwát nga nawe ka giyán David, ta kagiyánan na nga kaligdaan na ngala tu angngurug na ke Dios.¹⁷ Ay nán tu Jonatan kaggína, “Akkan ka mansing, ta akkan naka masma ne ama! Ikaw ya magbalin na ári kídi Israel, ay iyà ya mekàduwa kikaw. Ammu pe ne ama idi.”¹⁸ Ay nagturátu da ki àráng ne APU. Ay se yala nga nagulli yin tu Jonatan ka balay da, ay nagbansi tu David ka Hores.

¹⁹ Ay datu tolay ka Zif, ay nagkakápan da ka giyán tu Saul ka Gibeá. Ay nán da kaggína, “Atán ne David magsir-sirù ka giyán mi ápu ári. Atán ka Hores kitu ban-bantay ka Hakila nga panillod ka Jeshimon.²⁰ Ay túya umbet ka ngala ki oray inna nga oras nga piyán mu. Iáwat mi kikaw nge David.”²¹ Ay díkod nán tu Saul, “E APU din nala ya magkallà kadakayu gapu ki kinamáru nu kiyà.²² Ara lugud, munna kayu wala ngin, ta siguraduwan nu, nu kawà na kurug ya pagsir-siruán ne David se nu inna ya nakasingan kaggína. Ta nadámag ku nga nasírib pà nang.²³ Túya kappiyánan nu nga ammuwán daya giy-giyán na pagsir-siruán na, ay se nu wala kagiyan kammin kiyà. Ay se yà a kumíwid kadakayu. Ay nu atán pikam kitúni, ay sapúlan ku oray ka wàna ka Juda.”²⁴ Ay díkod naginunna da ke Saul nga nawe ka Zif.

Ay de David se datu tolay na, ay atán da kam kitu ir-ir-er ka Maon ka Araba nga panillod ka Jeshimon.²⁵ Ay nawe de Saul se datu tolay na nga sapúlan tu David. Ngamay kane mammuwán tu David tun, ay nawe kitu giyán tu abay ya batu kitu ir-ir-er ka Maon. May kane madámag pe tu Saul tun, ay nawe na inunud kitu ir-ir-er ka Maon.²⁶ Nawe de Saul kitu

ígid natu bantay, ay de David se datu tolay na, ay atán da kitu tapíngit da, nga mabur-burung nga umadayyu ke Saul. Ay kane tagay masímát tu Saul da ngin, ²⁷ ay uwad inumbet nga magdámag kitu Saul nga masápul magulli da ngin, ta atán datu Filisteo nga mangraut kitu íli da. ²⁸ Ay díkod nakusap de Saul nga magappal kade David, ay se da nagulli nga mawe makigubát kadatu Filisteo. Ay díkod pinangagánan da tun na giyán ka “Batu wa Nagtuwayyán.” ²⁹ Nagtálaw de David kitúni, ay se da nawe ka En-gedi.

Akkan pinatay tu David tu Saul

24 Ay kane magulli de Saul nga gayát nakigubát kadatu Filisteo, ay uwad nangikagi kaggína nga atán de David kitu ir-ir-er ka En-gedi. ² Ay tútu namíli tu Saul ka tallu ríbu nga suldádu na, se da nawe sinápul tu David se datu tolay na nga atán magsirù kadatu kabat-batuwán nga giyán datu alsádu wa kalding. ³ Ay kane makadatang tu Saul kitu giyán kurál datu karneru nga atán kitu bíkat dálen, ay atán adallam nga liyáng kitúni. Linumnà kitúni nga mangasilyat. Ay kitu unag pànanang natu liyáng, ay atán de David se datu tolay na nga magsir-sirù. ⁴ Ay nán datu tolay kitu David nga nearatát kaggína, “Ittu idi na ngin tu nán ne APU kikaw nga, ‘Iáwat ku kikaw ya kalínga mu. Kuwaan mu kaggína ya piyám kuwaan.’ Ay se yala nga nagpal-palallán tu David nga nawe kitu giyán tu Saul, se na nippà tu síku natu gayádan natu adaddu nga kebál tu Saul. ⁵ May kane màwa na tun, ay nariribuán tu David, kitu kinuwa na kitu kebál tu Saul. ⁶ Ay se na nán kadatu tolay na: “Akkan din ipalúbus ne APU nga kuwaan ku ya nán nu, nga sagídan ku ya apu ku, ta aggína ya píli ne APU nga ári.” ⁷ Ay gapu kitun na kinagi ne David, ay nasipdán na datu pasúrut na nga dumarup kitu Saul. Ay se yala nagtálaw we Saul kitu liyáng, se la nga magdal-dalen nin. ⁸ Ay se yala lummawán pe tu David kitu liyáng nga pagsir-siruán na, ay se na nìraw kitu Saul ya, “Apu ári!” Ay kane maglingay tu Saul, ay nagukkab tu David kitu lusà ka angrispítar na kaggína. ⁹ Ay se yala nán tu David, “Apu ári, taanna, tura mu kur-kurugan ya nán da tolay nga piyán taka patayan? ¹⁰ Mammuwán mu mismu nga kídi nga algaw, ay neáwat naka ne APU kiyà kitu kakowad mu ki unag na liyáng. Piyán daya tolay ku nga patayan taka, ngamay naddi yà. Nán ku kaggída nga, ‘Akkan ku mabalin sagídan ya apu ku, ta aggína ya píli

ne APU nga ári.’ ¹¹ Alo! Sinnan mu kod idi ápu! Parte na gayádan naya kebál mu nga nippà ku. Annung taka kuma patayan kitun, ngamay akkan ku kinuwa. Tu idi ya mangipakammu nga áwan ku nadakè a lammat onu lumában kikaw. Awan ku básul kikaw, may tura nà a ap-aplan na tali patayan. ¹² E APU din nala ya mangguwes kadàta. Ay e APU din nala ya makammu kikaw. May nu iyà, ay akkan ku tutu wala màwa nga sagídan taka. ¹³ Nán natu makag-kagi nga, ‘Daya nadakè a tolay yala ya mangwa ka nadakè.’ Túya akkan ku màwa ya manágid kikaw. ¹⁴ Inna ngà ala kuma ta, tura nà piyán patayan naya ári ka Israel? Arig ku wala ya natay ya átu, onu kútu átu wala! ¹⁵ E APU din nala ya mangguwes kadàta nga duwa; aggína makekagi nu inna kadàta ya nakabásul. Aggína ngala ya makammu kídí, ay se aggína pe ya mangilísi kiyà kikaw.”

¹⁶ Ay kane mabalin tu David nga makun-oni, ay nán tu Saul, “Ikaw kam kurug yán, David nga an-anà ku?” Ay se yala nagugolán tu Saul. ¹⁷ Ay se na nán, “Namáru ka tutu wala may iyà, ta oray nadakè daya kuk-kuwaan ku kikaw, ay napiya la nga napiya ya isubálit mu. ¹⁸ Nepassingan mu kídí nga algaw nu wà ummán na tutu wala ya kinamáru mu kiyà. Ta oray nu neáwat nà ne APU kikaw win, ay akkan nà a pinatay. ¹⁹ Atán kadi tolay ya pataláwan na pikam ya kalínga na nu nasmà na ngin? E APU din nala ya magsubálit kikaw ki kinamáru mu tutu wala kiyà kídí. ²⁰ Awan ku duwaduwa kídí yin nga ikaw ya magbalin na ári kídí Israel. Ay ammù pe nga pumiya idi nga íli ki angituráy mu. ²¹ Ay túya ikarim mán kiyà ki ngágan ne APU, nga akkan mu rapúnan daya gakagaka ku, senu akkan umawan ya ngágan na pamilya ku.” ²² Ay díkod nagkari tu David kitu Saul. Ay se yala nagulli tu Saul lin ka balay na, ay de David se datu tolay na, ay nawe da kammin kitu pagsir-siruán da.

Tu netattay tu Samuel

25 Akkan nabayág, ay natay tu Samuel. Nagguurnung datu ngámin na iIsrael nga nagmanakit kaggína. Netaman da kitu giyán balay na ka Rama.

Tu David se tu Abigail

Ay tu David, ay nanagut ta nawe kitu ir-ir-er ka Paran. ²Ay uwad isa nga laláki ka Maon nga nabànáng tutu wala. Atán ya lusà na ka Carmel. Ay tallu ríbu datu karneru na se maríbu datu kalding na.

Isa ngalgaw, atán magpúkis kadatu karneru na. ³Nabal ya ngágan nayán na tolay, nga gayát ka tangámalan Caleb. Ay tu atáwa na, nga Abigail tu ngágan na, ay nasírib se napiya. Ngamay tu Nabal, ay makà-kàrungat peyang, se nadakè tu ugáli na. ⁴Ay kitu kaatán tu David kitu ir-ir-er, ay nadámag na nga atán tu Nabal nga magpúkis kadatu karneru na. ⁵Ay díkod nangibon tu David ka sangapúlu kadatu tolay na nga mawe ka Carmel ka giyán tu Nabal. Ay “Ikumustaan dà kaggína. ⁶Nán nu nga, ‘Napiya din nala ya ur-uray mu, se daya akkobung mu, ay se napiya din ya kàwaán daya ngámin na kuw-kuwa mu! ⁷Nadámag ku nga papukísám daya karneru mu. Ay kitu ag-agyán daya pára pastu mu ka Carmel, ay áwan mi kinuwa nga nadakè kaggída, ay se áwan pe umawan kadatu kuw-kuwa da. ⁸Saludsúdan mu wala kadaya asassu mu, ay kagiyan da kikaw ya kurug. Ay túya pangaásim mán agpà, ta sangailiyam daya tolay ku, kiya say-am mu. Ibiláng nà mán ka an-anà mu, se ibiláng mu ka asassu mu daya tolay ku. Iddán dakami mán agpà ka oray nágan na nga atán kikaw.” ⁹Ay kane dumatang datu tolay tu David kitu giyán tu Nabal, ay nekagi da kaggína datu pekagi tu David kaggída, ay se da nagiddag.

¹⁰Ay nán tu Nabal: “Iinna nga David yán ta? Iinna pe yán na pútut Jesse? Adu win daya asassu wa nagbarráw kadaya apu da. ¹¹Kannán ku idde ya sinápay se danum se karni nga pára kadaya magpúkis kadaya karneru ku, kadaya tolay ya akkan ku kammala am-ammu nu ka wàna ya naggay-gayatán da!” ¹²Ay díkod nagulli yala datu nebon tu David, ay se da kinagi kaggína ngámin datu kinag-kagi tu Nabal. ¹³Ay kane magina David tun, ay nán na kadatu tolay na, “Alà nu daya ampiláng nu,” nán na. Ay netàlikád kurug datu tolay na datu ampiláng da. Ay netàlikád na pe yin tu ampiláng na. Moli appát gatut datu tolay ya kumíwid kaggína. Ay datu duwa gatut datu nabansi nga magtagasingan kadatu aruminta da.

¹⁴Ay atán isa kadatu asassu tu Nabal tu nangagi kitu Abigail nga atáwa tu Nabal: “Uwad da nga gayát ka ir-ir-er nga nepàrob ne David nga makikumusta kiya apu mi, ngamay ininsultu nada mán kammin. ¹⁵Ay namáru kadakami datun na tolay. Awan da kinuwa nga nadakè kadakami.

Ay áwan mi pe wayya nga newágà kitu kowad mi ka ir-ir-er nga kabulun mida. ¹⁶ Inalgaw, se ginnabi kitu agpas-pastu mi kadaya karneru nga kabulun mida, ay aggída tu bátug guwardiya mi. ¹⁷ Ay túya lam-lamtan mu nu nágan na ya napiya nga kuwaan, ta kurug gala nga nadakè ya màwa kiya apu mi se kadaya ngámin na akkobung na. Nadakè a tolay túya áwan maketurad mangamomán kaggína.”

¹⁸ Ay díkod naburung tu Abigail nga nangalà ka duwa gatut ta sinápay, se duwa nga agdanumán na lálát nga napnu ka bási, se nagpaparti ka limma nga karneru, se nagpálà ka limma salup nga inigúbán na trígo, magatut ta sipkal la pásas, se duwa gatut ngabgi ya pinakarsi nga gígus, ay se na netakay kadatu asnu. ¹⁹ Ay se na nán kadatu asassu na, “Ara, munna kayu, ta umun-unud dà ala.” May akkan na kinag-kagi idi ke Nabal nga atáwa na. ²⁰ Ay se yala nagtakay kitu asnu na. Ay kane magpadagut tin kitu bantay, ay nesabat na de David se datu tolay na. ²¹ Ay gapu kitu rungat tutu wala tu David, ay nán na: “Awan na ngala sur-surbi tu nagtagasíngan tada kadatu kuw-kuwa naya tolay kiyán nga atán kitu ir-ir-er, ta senu áwan mewágà. Ta nadakè mán kammin ya pagsubálit na kadátada. ²² Panísan nà din ne Dios, onu patayan nà, nu atán ibansi ku nga sibbiyág nga laláki nga akkobung na nu pagmakát kaláwa.

²³ Ay kane masingan tu Abigail tu David, ay dágus sala nga nagdisáag kitu asnu na, se la nga nagukkab kitu lusà, ²⁴ kitu giyán bingil tu David nga nán na, “Apu, iyà ala pabasúlan mu kiya ngámin. May pangaásim agpà ta ginán nà a asassu mu kiya kagiyan ku. ²⁵ Akkan mu kuma agkà atangyaan ne Nabal, ta áwan na kammala sur-surbi nga tolay! Metutup kammala kaggína ya sarut na ngágan na nga “ug-og.” Dispinsáran nà agpà ta akkan ku nasíngan datu tolay mu, ápu, nga nebon mu. ²⁶ Ay kídi, ápu, ay e APU ya nanglípán kikaw nga pumatay se bumálat kadaya kalíngam. Ay kídi, ay isipata ku kiya ngágan ne APU nga sibbiyág, nga mapánis din na ummán ke Nabal daya kalíngam se daya magasikkuwa ka nadakè kikaw. ²⁷ Ay túya awátam agpà, ápu dedi nga túgut ku pára kadakayu se daya tolay mu. ²⁸ Pakawanan nà agpà ala, ápu ki nagbasúlán ku kikaw. Ay ammù, ápu nga pagbalinan nakayu ne APU ka ári se daya gakagaka mu, ta makigub-gubát kayu pára ke APU. Ay se áwan mu pe wayya nga kinuw-kuwa nga nadakè ki báyat na agbiyág mu. ²⁹ Ay oray nu atán daya magappal nga magasippatay kikaw, ay áwan mu wayya kapà-pàyanán,

---

25:18 Ya pásas, ay pinakarsi nga búnga úbás.

ta e APU nga Dios mu ya magtag-tagasíngan kikaw! Ngamay ya biyág daya kalíngam, ay umawan nala nga ummán ki batu wa meisling nga mataàawan nala. ³⁰ Ay nu màwa ngámin nin daya napiya nga nekari ne APU mepanggap kikaw, ay se ka magári yin kídí Israel, ³¹ ay áwan ipnikit naya uray mu, ápu ta áwan mu wa pinatay ki áwan gapugapu na, se áwan mu binaltán. Ay akkan nà din kaligpanán nu kinuwa ne APU win kikaw dayán na napiya.”

³² Ay nán tu David kitu Abigail, “Maday-dáyaw we APU nga Dios na Israel, nga nangibon kikaw nga inumbet manabat kiyà kídí na nga algaw. ³³ Ay magiyáman nà ke Dios ki napiya nga aggur-uray mu! Kalakkán naka ki nangsipad mu kiyà a bumálat se pumatay. ³⁴ Akkan nepalúbus ne APU nga maságid takayu. Isipata ku ke APU nga Dios na Israel nga sibbiyág, nga nu akkan ka nagburung nga inumbet nga sumabat kiyà, ay matay kuma ngámin nin daya lalláki nga akkobung ne Nabal nu pagmakát.” ³⁵ Ay díkod ináwat tu David datu netúgut tu Abigail pára kaggína. Ay se na nán kaggína: “Napiya din ya uray mu win na magulli ka balay nu. Nagína ku tu kinagim. Kuwaan ku tu agngan mu.”

³⁶ Ay kane makadatang tu Abigail ka balay da, ay madama pe nga magsay-am tu Nabal, nga ummán ka say-am ári. Napiya tu ur-uray na ta ninglaw win. Ay tútu áwan kinag-kagi natu Abigail kaggína panda kane pagmakát. ³⁷ Ay kane pagmakát kane mùsáwan tu Nabal kitu inglaw na, ay ittu win tu nangikagi natu atáwa na kitu nàwa. May kane magina tu Nabal ngámin tu nàwa, ay nàtatán na naatáke ka púsú, ay tutu natan ka batu nga akkan nin makakínin. ³⁸ Ay kane malpás tu sangapúlu wa algaw, ay pinasamnga ne APU, ay tútu natay.

³⁹ Ay kane madámag tu David nga natay yin tu Nabal, ay nán na; “Maday-dáyaw we APU! Aggína ya nangibálat kiyà kadatu in-insultu tu Nabal kiyà. Nedayyu nà ki nadakè a màwa, ta akkan na nepalúbus nga iyà tu bumálat. Ittu yanin ya supápà naya kinadakè tu Nabal.”

Ay se yala nangibon kadatu tolay na ka giyán tu Abigail nga mangikagi kaggína nga piyán na nga atawán. ⁴⁰ Ay kane dumatang datu binon tu David ka Carmel, ay nán da kitu Abigail, “Nebon nakami ne David kídí nga manúgut kikaw ta piyán naka atawán.” ⁴¹ Ay tútu nagukkab tu Abigail kitu lusà se na nán, “Ò, asassu nà ala ya apu ku, nga pára usesu kadaya bobonan na.” ⁴² Ay se yala dágus sa nagtakay tu Abigail ki isa nga asnu,

ay se la nga kumíwid kadatu nebon tu David. Nekiwid na pe datu limma nga asassu na. Ay díkod inatawán kurug tu David.

⁴³ Inatawán pe tu David tu Ahinoam nga iJezreel. Ay díkod atáwa tu David da nga duwa. ⁴⁴ Ay tu Mical nga atáwa tu David kitun, ay nepaatáwa tu Saul kitu Palti nga pútut tu Lais nga iGallim.

Akkan manin pinatay tu David tu Saul

26 Ay uwad da lalláki nga iZif, nga nawe ka giyán tu Saul ka Gibeá, nga nangikagi nga atán de David nga magsir-sirù kitu ban-bantay ka Hakila kitu dammáng Jeshimon. ² Ay díkod nawe de Saul se datu tallu ríbu nga suldádu na kitu ir-ir-er ka Zif ta mawe da sapúlan tu David. ³ Ay nagkampu de Saul kitu bíkat dálen kitu bantay ka Hakila ka dammáng Jeshimon. Ay de David se datu tolay na, ay atán da kitu ir-ir-er. Ay kane mammuwán tu David nga atán de Saul nga magsap-sápul kaggína, ⁴ ay nangibon kadatu tolay na nga mawe magispiya kade Saul. Nammuwán da nga atán kurug de Saul kitúni. ⁵ Ay se yala nawe tu David nga nagsi-siim kitu kampu de Saul. Nasingan na nu wàna tu pagid-iddanán tu Saul se tu Abner nga apu datu suldádu na, nga pútut tu Ner. Ay atán matúdug tu Saul kitu kampu da, nga napalebután kadatu suldádu. ⁶ Ay tútu sinaludsud tu David kade Ahimelec nga Heteo se tu Abishai nga wagi tu Joab nga pútut tu Zeruya, nu inna kaggída tu maminya nga mamulun kaggína nga mawe kitu kampu ne Saul. Ay “Iyà apu,” nán tu Abishai. ⁷ Ay díkod kane gabi, ay nawe tu David se tu Abishai kitu kampu da; ay dinatang da tu Saul nga matúdug. Atán na netatalnà tu say-áng na kitu lusà kitu ùluwán na. Ay tu Abner se datu duddúma nga suldádu na, ay nagkakatúdug da kitu lebut na. ⁸ Ay nán tu Abishai kitu David, “Nidde kurug ne Dios kikaw win ya kalíngam kídi nga gabi,” nán na nga nearatát kitu David. “Palubúsán nà kod ta ipátù ku ki lusà kídi say-áng. Pamis-issanan ku wala isay-áng yán kaggína. Akkan ku masápul pamidduwaan.” ⁹ Ngamay nán tu David, “Akkan mu patayan! Makabásul ya oray inna nga tolay ya manágid ki píli ne APU nga ári. ¹⁰ Siguraduwan ku ki ngágan ne APU, nga aggína kampela ngin ya mamatay kaggína ki gubát, onu umbet ya algaw wa pannakatay na kampela ngin. ¹¹ Akkan kuma ipalúbus ne APU nga iyà ya mamatay kiya piníli na nga ári. Alà ta ngala ngin ya say-áng na, se ya agdanumán na, se ta ngala mawe.” ¹² Ay díkod inalà kurug tu David tu say-áng tu Saul

se tu agdanumán na nga atán kitu ùluwán na, ay se da ngala nagtálaw. Awan nala oray isa kadatu kabbulun tu Saul tu nakasingan, onu nakammu kitu kinuwa da, ay áwan nala tu nalukág kaggída ta pinatalà ne APU da.

¹³ Ay se yala nanùdu de David kitu bantay nga panidmáng tu kampu de Saul. Ad-adayyu da kam pe yin. ¹⁴ Ay se la nga nesáraw tu David kadatu suldádu se kitu Abner nga pútut tu Ner ya, “Abner! Magina nà?” Ay tútu summungbát tu Abner nga nán na, “Iinna ka nga mangluk-lukág ki ári ta?” ¹⁵ Ay tútu nán manin tu David, kitu Abner, “Di mà ikaw ya malaláki ki ngámin Israel? May taanna, tura mu akkan kinapiya tinagasinnán ya apu mu nga ári? Ay uwad linumnà kiya kampu nu kadaddanen nga mamatay kuma kiya apu mu nga ári. ¹⁶ Akkan mà napiya a nga bay-bay-ám ya ári! Kagiyan ku ki ngágan ne APU nga sibbiyág nga rabbang nu ngámin ya matay, ta akkan nu binantayán ya apu nu nga piníli ne APU nga ári! Ka wàna giyán na say-áng na ári nu win, se tu agdanumán na nga atán ki ùluwán na?”

¹⁷ Ay nalásin tu Saul tu alangáag tu David, ay tútu nán na, “Ikaw kam yán, David, nga an-anà ku?” “Ò iyà, ápu ári,” nán tu David. ¹⁸ “Taanna tura nà ap-aplan? Nágan naya kinuwa ku ta? Nágan naya nagbasúlán ku? ¹⁹ Ginám ya kagiyan ku kikaw, ápu ári. Nu e APU ya nangipalúbus ki angngalùsaw mu kiyà, ay annung na nga mippà yán ki dátun. May nu da tolay ya gapu na angngalùsaw mu kiyà, ay panísan kuma ne APU da. Ta pinàpur dà ki balay ku, ay neadayyu dà kadaya tolay ne APU. Tagge dà ala pilítan na magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos. ²⁰ Akkan mu din ipalúbus nga matay yà ki sabáli nga íli nga adayyu ki íli ne APU. Ta taanna, tura agkà inumbet ya ári na Israel nga magsápul kiyà nga árig isa ngala nga kútu átu? Taanna, tura nà anupan na ummán ka amma ki sir-sirát?”

²¹ Ay tútu nán tu Saul, “Nagbásul là kurug. Magulli ka agkà in ka balay, David an-anà ku. Akkan taka ngin an-anuwan, ta kinengán mu ya biyág ku kídì nga algaw. Nagbalin nà ka umang-ang-ang. Abay kurug ya básul ku.” ²² Ay nán tu David, “Ye idi tu say-áng mu, ápu ári. Mangibon ka ka isa kadaya suldádu mu nga mawe mangalà. ²³ Supapáan ne APU ya tolay ya namáru kaggína se napiya daya kuk-kuwaan na. Neáwat naka ne APU kiyà kídì nga algaw, ngamay akkan taka pinatay ta ikaw ya piníli ne APU nga ári. ²⁴ Kinengán ku ya biyág mu kídì nga algaw. Ay ummán nà din pe nga napatag ya biyág ku ke APU. Ilísi nà din pe kadaya nadakè a

mà-màwa.”²⁵ Ay tútu nán tu Saul kitu David, “Paanggamman naka din ne APU, David nga an-anà ku! Adu daya napatag ga màwa mu, ay napiya ya pagbalínán da ngámin.” Ay se yala nagtálaw tu David. Ay nagulli pe yin tu Saul ka balay na.

Nagkámang tu David kadatu Filisteo

27 Ay nán tu David nga maglam-lammat, “Umbet tala ya algaw nga akapatay ne Saul kiyà. Napiya nu mawe yà lugud dala nga magsirù ka íli daya Filisteo. Ay díkod makusap pin ne Saul nga magappal kiyà kadaya giy-giyán na sákup na Israel. Díkod adayyu wà in kaggína.”² Ay díkod inayabán tu David datu annam gatut ta tolay na, kabulun da datu pamilya da, ay se da nawe ka giyán tu Akis nga ári ka Gat, nga pútut tu Maoc.³ Ay díkod nagyán tu David ka Gat nga sakúpan tu Ari Akis; kabulun na datu duwa nga atáwa na; tu Ahinoam nga iJezreel, se tu Abigail nga iCarmel nga búkud tu Nabal. Ay kabulun na pe datu tolay na, se datu pam-pamilya da.⁴ Ay kane madámag tu Saul nga atán de David ka Gat, ay nakusap pe yin na magsápul kaggína.

⁵ Ay kitu namissán na algaw, ay nán tu David kitu Akis, “Apu ári, iddán nakami mán agpà ka isa kadaya íli mu, ta senu ittu ya pagyanán mi, ta akkan kami mekari ya mepagyán kikaw kídì íli nga giyán mu.”⁶ Ay díkod nidde kurug tu Akis tu íli Ziklag kaggína. Ay ittu ya gapu na nga panda kadedi nga al-algaw, ay sákup pikam datu à-ári ka Juda ya Ziklag.⁷ Ay makadagun se appát nga búlán nga nagyán tu David ka íli datu Filisteo.

⁸ Ay ki unag datun na al-algaw, ay ginubát de David datu iGeshur, Girzeo, se datu Amalekita. Ittu dayán datu napadán na mag-agyán kadatun na giy-giyán panda ka Shur, se panda ka Egipto.⁹ Ay áwan tutu wala ya biniyág de David kadatu tolay ya mag-agyán kadatu il-ileli nga nawe da rinaut. Inarisamsam da ngámin na karneru da, báka, asnu, kámel se bádu datu tolay kadatu íli, ay se dala nagulli kitu giyán tu Ari Akis.¹⁰ Ay nu saludsúdan tu Akis kitu David nu inna tu rinaut da kitun na algaw, ay nán tu David ngala nga, “Nawe mi rinaut datu Jerameelita ka Negeb ka Juda,” onu nán na nga, “Datu Keneo nga atán ka Negeb,” nán na.¹¹ Ya gapu na nga áwan tutu wala biyágan tu David kadatu tolay kitu íli nga rinaut da, ay senu áwan da nga ilbet ka Gat. Ta get nán da nga, “Ummán kídì se idi ya kinuwa ne David,” get nu nán da. Ay ummán peyang kitun

tu mà-màwa kitu ag-agyán tu David kitu íli datu Filisteo. ¹²Ay tu Akis, ay nagpiyár kitu David, ta nán na ki uray na, “Kurug gala a nga lùsawan tutu wala daya kamungayán na nga iIsrael nge David, ay díkod kagdù ku win ka panda.”

Nawe ye Saul ki isa nga durarákit

28 Ay akkan nagbayág, ay inurnung datu Filisteo datu suldádu da, ta magsagána da nga makigubát kadatu iIsrael. Ay nán tu Ari Akis kitu David, “Namnamáan ku a nga kabulun mika se daya tolay mu nga mawe makigubát.” ²“Ò, ápu ári. Masingan mu kídi nu nágan naya màwa ku,” nán tu David. “Napiya lugud a nu ummán kiyán,” nán tu Ari Akis. “Manggayát kídi, ay ikaw peyang ngin ya magguwardiya kiyà,” nán tu Akis.

³Natay yin tu Samuel kitun na al-algaw. Ay nagmanakit datu ngámin na iIsrael. Netaman da ka Rama nga íli na kampela ngin. Ay tu Saul, ay pinatálaw na ngámin datu magan-anítu se durarákit ka Israel. ⁴Ay datu Filisteo, ay nagguurnung da, ay se da nawe nagkampu ka Shunem. Ay inurnung pe tu Saul datu iIsrael nga suldádu na, ay se da nawe nagkampu ka Gilboa. ⁵Ay kane masingan tu Saul datu suldádu datu Filisteo, ay nagansing tutu wala. ⁶Ay tútu nagsaludsud ke APU nu nágan na tu kuwaan na. Ngamay akkan sinung-sungbátan ne APU. Awan na pe nga nepatagenap kaggína, se maddi pe kitu Urim, ay se áwan na pe nepàrob nga profeta. ⁷Ay díkod nán natu Saul kadatu upisiyál na, “Mawe kayu magsápul ka babay nga durarákit nga annung ku pagsaludsúdán.” Ay nán datu asassu na, “Atán ya durarákit ka Endor,” nán da.

⁸Ay díkod nagpiduman tu Saul nga sabáli nga tolay. Nagbádu ka ur-úray, ay se la nawe kitu babay kane gabi; kabulun na datu duwa nga tolay na. Ay nán tu Saul kitu babay, “Atán am-ammu ku nga natay yin na piyán ku amomanán. Karrowán mu mán ya kaduduwa na.” ⁹May nán natu babay, “Piyán nà a matay, gane? Akkan mu agkà ammu ta, nga pinatálaw ne Ari Saul datu ngámin na maganítu se durarákit? Tura nà piyán irà-ráas ta?” ¹⁰Ngamay nán tu Saul, “Ikari ki ngágan ne APU nga sibbiyág, nga akkan ka mapánis gapu kiya pàwà kikaw.” ¹¹Ay díkod, nagimmuon tu babay, se na nán, “Inna ya makin-kaduduwa ki piyám karrowán ku ta?” “Kaduduwa tu Samuel,” nán tu Saul.

¹² Ay kane magparáng tu Samuel kitu babay, ay nakagdád se nakasáraw. “E Saul ka gáyám a! Tura nà sinábag?” nán na kitu Saul. ¹³ “Akkan ka magansing” nán tu Ari Saul kitu babay. “Nágan naya masingan mu ta?” “Masingan ku ya isa nga diyos nga lumawán na manggayát ki lusà,” nán natu babay. ¹⁴ Ay nán tu Saul, “Ummán naya singan na?” “Isa nga lalakay ya nakakebal ka adaddu,” nán natu babay. Ay tútu nammuwán natu Saul nga e Samuel tun. Ay tútu nagukkab kitu lusà ka angrispítar na kitu Samuel. ¹⁵ Ay nán tu Samuel kitu Saul, “Taanna, tura nà a rik-rikudan? Tura nà pinalbet?” Ay nán tu Saul, “Abay tutu wala ya problemà. Atán da Filisteo nga manggubát kadakami. Ay pinaglikudán nà pe yin ne Dios. Akkan nà in sung-sungbátan; oray kadaya profeta, onu kiya tagenap. Ay túya pinàrawán taka ta piyán ku nga kagiyan mu kiyà nu nágan naya masápul la kuwaan ku,” nán tu Saul. ¹⁶ Ay díkod nán tu Samuel, “Taanna, tura ka kinumraw pikam mala kiyà nu pinaglikudán naka gáyám min ne APU, se nagbalin nin ka kalínga mu? ¹⁷ Ittu yanin tu nán ne APU kiyà kitun. Nippà naka ngin na ári na Israel, ay e David nga kamungayán mu ya pinagbalin na ngin ka ári. ¹⁸ Kinuwa ne APU yán, áta akkan mu kinurug tu piyán na nga pàwa kikaw, nga ipassingan mu ya rungat na tutu wala kadatu Amalekita. Ay túya gapu na nga kinuwa ne APU yán kikaw kídi. ¹⁹ Ay túya ipaábà nakayu ne APU nga Israel kadaya Filisteo. Magbubúlun tada ngin se daya pútut mu nga laláki nu kaláwa.”

²⁰ Ay gapu kitu kinagi tu Samuel, ay nìtol lala tu Saul kitu lusà nga naúnát. Nagansing tutu wala kitu kinagi tu Samuel. Nakapsut tutu wala, ta áwan na tutu wala nga kinnán na tangalgaw se tangagabi. ²¹ Ay kane masingan natu babay nga nagansing tutu wala tu Saul, ay nán na, “Apu ári, kinuwa ku wala ya nepàwám kiyà. Nepusta ku wala ya biyág ku ki inangwà ki kinagi mu. ²² Ay kídi, ay iyà pe ya gínán mu, ápu ári. Iddán taka ka kanan mu, ay mangán ka agpà, ta senu nabílag ka nga mawe.” ²³ May, “Maddi yà mangán,” nán tu Saul. Ay tútu pinílit datu duwa nga asassu na nga mangán, ay tútu nagsíkád tu Saul se yala nagtugaw kitu káma. ²⁴ Ay tu babay, ay pinarti na tu pinalùmag na nga urbun báka, se yala nangwa ka sinápay nga áwan pamalbád. ²⁵ Ay se na ngala nga neduy-ág kitu Saul, se datu duwa nga asassu na. Nangán da. Ay kane mabalín da, ay nagtálaw da kitun kam nga gabi.

Maddi datu Filisteo nga ibulun tu David nga mawe makigubát

29 Ay naurnung datu suldádu datu Filisteo ka Afek. Ay datu iIsrael ay nagkampu da kitu adanni kitu gabuwà ka Jezreel. ²Ay kane magmartsa datu ap-apu datu Filisteo nga kabulun datu suldádu da nga nabag-bagtu ka agmamagatut se agmamaribu, ay nasingan da tu David ka likud se datu tolay na nga sumar-sarunu kitu Ari Akis. ³Ay tútu nán datu ap-apu datu Filisteo kitu Akis, “Nágan na kuk-kuwaan daya Hebreo kadayán kídi na?” Ay nán tu Akis kaggída, “E David yán na nagtálaw ka giyán ne Ari Saul nga ári ka Israel. Nasurù isa dagun ku win na kabulun yán, may áwan ku pikam ammu nga kinuwa na nadakè panda kadedi nga al-algaw.” ⁴May nalùsaw datu ap-apu datu Filisteo kitu Akis. Ay tútu nán da kaggína, “Pagulliyam yán na tolay kiya íli nga niddem kaggína. Akkan tada mabalin ibulun yán na mawe makigubát. Ta get tala nu dàtada ngin ya gubatan na nu atán tada ngin ki paggugubatán, ta senu mippà ya angalùsaw naya apu na kaggína. ⁵Di mà aggína kam nga David yán, tu ikan-kansiyon se isalasála datu babbay ya iIsrael kitun:

‘Rinibu ya pinatayán ne Saul,

may agsangangapúlu ribu ya pinatayán ne David!’ nán da.”

⁶Ay díkod inayabán tu Akis tu David, se na nán kaggína, “Isipatà ke APU nga sibbiyág, nga namáru se mapiyár ka, ay túya piyán taka nga ibulun na mawe makigubát. Ta nanggayát kitu nelalbet mu panda kídi, ay áwan ku wala nga nasingan na nadakè a kinuwa mu. Ngamay maddi kikaw daya ap-apu. ⁷Ay túya magulli ka ngala ngin na áwan ríri, ta senu akkan daka lùsawan daya ap-apu. ⁸Ay tútu nán tu David kitu Akis, “Nágan na agpà ya kinuwa ku ta? Atán kadi nasingan mu kinuwa ku nga nadakè nanggayát kitu nelalbet ku ka panda kídi? Taanna, tura dà maddi ikíwid nga makigubát kadaya kalínga mu, ápu ári?” ⁹May nán tu Akis, “Ammù a nga namáru ka tutu wala, nga ummán ki isa nga anghel ne Dios. May akkan daka piyán ibulun daya ap-apu wa Filisteo kiya paggugubatán. ¹⁰Ay túya gumabi kayu se daya tolay mu nga magtálaw nu pagmakát. Basta nagwada, ay mawe kayun.” ¹¹Ay díkod gummabi tu David se datu tolay na nga nagulli kitu íli datu Filisteo. Ay datu Filisteo, ay nawe da ka Jezreel.

Ginubát tu David datu Amalekita

30 Ay kane mekàlu ngalgaw, ay dumatang de David se datu tolay na ka Ziklag nga íli da. Kitu ligge da, ay nawe rinaut datu Amalekita tu íli Negeb, se tu íli da, se da sinìdug. ²Tiniliw da datu babbay se datu ngámin tolay, annánà se datu nanákam min. Awan da pinatay ngamay netálaw da ngámin da. ³Ay kane dumatang de David se datu tolay na, ay nasingan da nga nasìdug gin tu íli da, se áwan pe datu attáwa da se datu annánà da. ⁴Ay tútu sumángit tutu wala tu David se datu tolay na panda kane akkan da makasangit tin. ⁵Tiniliw da pe datu duwa nga attáwa tu David; tu Ahinoam nga iJezreel, se tu Abigail nga búkud tu Nabal nga iCarmel. ⁶Ay tútu nagringsgur tutu wala tu David, ta piyán datu tolay nga tũtoán ta nadakè tu uray da gapu kadatu annánà da nga natiliw. May e APU nga Dios na tu namabílag kaggína.

⁷Ay nán tu David kitu Abiatar nga pádi, “Ibet mu kídi na tu efod!” Ay tútu nippan tu Abiatar tu efod kitu David. ⁸Ay se yala nagsaludsud tu David ke APU nga nán na, “Mawe ku aplan datu nangraut kídi? Masimát kuda nád? Ay summungbát te APU nga nán na, “Aplan muda, ay sìmatan muda, se isalákan mu datu tiniliw da.” ⁹Ay díkod nagrubbuwát de David se datu annam gatut ta tolay nga kabbulun na. Ay kane dumatang da kitu awweg Besor, ay nagbansi datu ¹⁰duwa gatut ta kabbulun da, ta napandanán da ki unaw da. Akkan da málà in tu magbáláng kitu awweg. Ngamay nagtul-túluy tu David nga nagappal kadatu Amalekita, kabbulun na datu appát gatut ta tolay na.

¹¹Ay kitu dad-dalenán, ay uwad nasingan datu tolay tu David nga laláki nga iEgipto nga nepipidda. Nippan da ka giyán tu David. Ay se da niddán ka kanan na se inuman na. ¹²Ay niddán da pikam ka pinakarsi nga gígus se duwa sipkal nga pásas. Ay kane makkán na datun ay bumílag, ta áwan na pikam kinna-kinnán se ininum ki unag na tallu walgaw se tallu wa gabi. ¹³Ay se yala sinaludsúdán tu David, “Inna ya apu mu, se kawà na ya naggay-gayatán mu?” Ay nán natu bag-bagu, “iEgipto wà nga asassu na isa nga Amalekita. Nebansi nà tu apu ku kídi ka kagabi isa ta nagtakit tà. ¹⁴Magulli kami yin na gayát nangraut kadatu iKereteo ka Negeb nga sákup na Juda, se kitu íli datu gakagaka tu Caleb, ay se mi nawe sinìdug tu íli Ziklag,” nán na. ¹⁵Ay tútu nán tu David kaggína, “Annung nakami bulunan na mawe ki giyán daya Amalekita?” Ay nán

tu bag-bagu, “Bulunan takayu a nga mawe ka giyán da, basta isipata mu ki ngágan ne Dios, nga akkan dà patayan, se akkan dà ipatulli kitu apu ku,” nán na. ¹⁶ Ay díkod nawe na netùgud kade David tu giyán datu Amalekita. Atán da nga nasip-siparà kitu tanáp pa giyán da. Magkakán se maggiinum, se magsasála da nga maggan-gánas gapu kadatu adu wa inarisamsam da kadatu Filisteo se ka Juda. ¹⁷ Ay díkod kintatán de David da nga nawe rinaut; ginayatán da tu nagpatay kaggída kitu gì-gìbat tin panda kitu gabi natu sumarunu wa algaw. Awan nala nakatálaw kadatu Amalekita, malaksid kadatu appát gatut ta babbágu nga nagtálaw wa nagtakay kadatu kámel da. ¹⁸ Ay inalà kammin de David datu kuw-kuwa da nga inarisamsam datu Amalekita, meráman datu duwa nga attáwa na. ¹⁹ Awan kam newágà kaggída; lálákay, annánà, babbay se lalláki, se oray inna kadatu inarisamsam datu Amalekita. Neulli tu David da ngámin. ²⁰ Inalà na ngámin pe datu karneru da, se datu báka da. Pinaábug nada nga pinaginunna kadatu an-animál da. Ay nán datu tolay na, “Arisamsam ne David ngámin dedi na!”

²¹ Ay kane dumatang da kitu awweg Besor, ay summabat kade David se datu tolay na, datu duwa gatut ta tolay ya nagbansi kitúni, gapu ta napandanán da kitu unaw da. Ay kinumusta tu David da. ²² Ngamay nán datu nadakè se áwan sur-surbi nga tolay ya nebulun kitu David nga, “Akkan tada iddán dayán kadaya inarisamsam tada, ta akkan da mà kumíwid kadàtada. Tittu wala daya attáwa da se annánà da daya alà da, se dala nga mawe yin.” ²³ May nán tu David, “Akkan ummán kiyán kabbulun! Akkan nu itarin ya nidde ne APU kadàtada. E APU ya nangigdù kadàtada se aggína pe ya sinummeng kadàtada nga namalsu kadatu nangraut kadàtada. ²⁴ Awan ya mayát kiya nán nu. Masápul la sangapáda ya kípát na isa isa kadàtada ngámin. Daya nagbansi se daya nawe nakigubát, ay sangapáda da ngámin ka kípát.” ²⁵ Ay nanggayát kitun panda kadedi nga al-algaw, ay ittu peyang yanin ya bátug lintag ga sur-surútan da ka Israel.

²⁶ Ay kane makadatang da ka Ziklag, ay pinaw-ítán tu David datu ù-opun na nga pangmanàman ka Juda: “Ittu ide ya rigálu kadakayu nga gayát ki inarisamsam mi kadaya kalínga ne APU,” nán na. ²⁷ Datun na nepaw-it na ay pára kadatu tolay ka Betel, Ramot ka Negeb, Jattir, ²⁸ Aroer, Sifnot, Estemoa, ²⁹ se Racal. Nekípát na pe datu tolay ka Jerameel, se

datu Kineo, ³⁰se datu tolay kitu íli Horma, Bor-ashan, Atac, ³¹se Hebron, se ngámin datu il-ileli nga nap-apanán de David se datu tolay na kitun.

Tu netattay tu Saul

(1 Chr. 10:1-12)

31 Ay nawe ginubát datu Filisteo datu ísrael. Ay nagtatálaw datu ísrael, may adu datu napatay datu Filisteo kaggída ka bantay Gilboa. ²Nasimát da tu Saul se datu annánà na nga lalláki. Pinatay da tu Jonatan, tu Abinadab, se tu Malkishua. ³Ay napanat tu gubát kitu giyán tu Ari Saul, ay nagnát kadatu bútag datu Filisteo, ay nasamnga tu bigád na. ⁴Ay tútu nán na kitu pára agtu na kadatu iggugubát na, “Suwean nà in kiya ampiláng mu, ta nu akkan ay daya áwan diyos nga Filisteo ya mamagkung kiyà, ay pagang-angradán dà. May maddi tu pára agtu kadatu iggugubát na, ta magansing tutu wala. Ay tútu inásut tu Saul tu ampiláng na se na pinaglábán. ⁵Ay kane masingan tu pára agtu na kadatu iggugubát na nga natay yin tu Saul, ay pinaglábán na pe yin tu ampiláng na, ay díkod netangatay pe yin kitu Saul. ⁶Kitun na algaw, ay natay tu Saul, se datu tallu wa annánà na se tu pára agtu kadatu iggugubát na, se datu ngámin na suldádu na. ⁷Nasingan datu duddúma nga ísrael nga atán kitu tanáp ka Jezreel, se datu atán ka panidmáng ka wángag Jordan, nga magtatálaw datu kabbulun da; ay se natay pe yin tu Saul se datu tallu wa pútut na. Ay tútu nagtatálaw da pe yin kitu íli da. Díkod inumbet datu Filisteo nga nagián kadatu íli da.

⁸Ay kane kaláwa, kane nawe datu Filisteo nga aláan datu kuw-kuwa datu natay, ay nasmà da tu baggi tu Saul se datu tallu wa pútut na nga lalláki kitu bantay Gilboa. ⁹Pinútul da tu úlu tu Saul, se da inalà datu iggugubát na. Ay se da newaragáwag tu napiya dámag ki ngámin giyán datu Filisteo, se kitu templo natu diy-diyos da. ¹⁰Ay se da nippáy kitu templo wa giyán natu diy-diyos da nga Ashtoret, datu iggugubát tu Saul, se da nelansa tu baggi na kitu darupírip pa abut natu íli Bet-shan. ¹¹May kane madámag datu tolay ka Jabes-gilead tu kinuwa datu Filisteo kitu Saul, ¹²ay nagsagána datu karung-rungtán kaggída, se da nawe kitu gabi nga inalà datu baggi tu Saul se datu tallu wa pútut na kitu darupírip pa abut tu íli Bet-shan. Ay se da nippan da ka Jabes, ay se dada sinidug

kitúni. ¹³Ay se da inalà datu tuláng da, se da nawe netaman kitu linung natu káyu wa tamarisko kitúni Jabes. Pittu ngalgaw da nga nanggabi.

Ya mekàduwa nga libru tu

SAMUEL

Nadámag tu David nga natay yin tu Saul

1 Ay kane magulli tu David nga gayát nangraut kadatu Amalekita, ay nagyán da ka Ziklag ka duwa ngalgaw pikam. Natay tu Saul kitun nin. ²Ay kitu mekàlu walgaw, uwad laláki ya inumbet nga gayát kitu kampu datu suldádu tu Saul. Napìsi tu bádu na, se napnu ka tápù tu úlu na, gapu kitu agmanakit na. Ay se yala nagukkab kitu àráng tu David ka nagrispitár na. ³“Kawà na ya naggayatán mu?” nán tu David. “Naglóbát tà a nagtálaw ki kampu datu iIsrael,” nán tu laláki. ⁴Ay nán tu David, “Ay mapaanna tu gubát? Nágan na ya nàwa?” Ay nán natu laláki, “Ngámin na suldádu da iIsrael, ay nagtatálaw da, ay se adu datu natay kaggída. Ay natay pe ye Ari Saul, se Jonatan na pútut na.” ⁵“Paanna ya akammum nga natay ye Saul se Jonatan?” nán tu David. ⁶Ay díkod inistoriya natu laláki tu nàwa, nga nán na, “Nepà-pàmu wa atán nà ka bantay Gilboa. Ay nasingan ku tu Saul nga magtiterig kitu say-áng na. Ay datu suldádu wa nakatakay kadatu takay da, se datu nakakabalyu, ay adanni da ngin kitu Saul. ⁷Ay kane maglingay, ay nasingan nà. Ay se nà kirrawán. “Inna tun?” nán ku. ⁸Ay nán na kiyà, “Iin ka?” nán na. “Amalekita ngà,” nán ku. ⁹“Ay se na nán kiyà, ‘Umbet ka kídì ta patayan nà in, ta akkan nà pikam matay, ay akkan ku manà-nàmán ya ríngát ku win,’ nán na.” ¹⁰Ay díkod pinatay ku kurug gin, ta ammù a matay mà kammala ngin ta nasamnga tu bigád na. Ay se ku wala inalà ya sagápaw na, se ya galáng na. Ye dedi na nilbet ku da kídì, ápu.”

¹¹Ay gapu kitu pannakit tu David, ay pinìsi na tu bádu na. Ay ummán pe tu kinuwa datu ngámin na tolay na. ¹²Ay nagsasángit da ngámin, se da akkan nang-angán panda kitu gabi, gapu kitu agmanakit da kitu nekatay tu Saul se tu an-anà na nga Jonatan, se datu natay ya suldádu wa iIsrael nga tolay ne APU. ¹³Ay se yala nán tu David kitu bag-bagu wa inumbet nangidámag kitu nàwa. “Kawà na ya babalay mu?” “An-anà nà ya isa

nga Amalekita nga agtangeli ki íli nu,” nán tu bag-bagu. ¹⁴“Ay taanna, tura ka akkan nagansing nga namatay ki ári ya piníli ne APU?” nán tu David. ¹⁵Ay se yala kirrawán tu David tu isa kadatu suldádu na, ay se na nán, “Patayam ya laláki kiyán.” Ay díkod pinatay na kurug tu bag-bagu nga Amalekita. ¹⁶Ay nán tu David, “Ikaw kampela ngin ya makin-básul ki pannakatay mu, ta ikaw mismu ya nangipudnu nga pinatay mu ya ári nga piníli ne APU.”

Tu adangdangay tu David pára kitu Saul se tu Jonatan

¹⁷Ay nangwa tu David ka adangdangay na kitu agmanakit na kitu Saul se kitu Jonatan. ¹⁸Ay nebílin na nga masápul itùgud da kadatu tolay ka Juda. Nesúrát idi ki libru tu Jashar. Ay nán na kídi: ¹⁹“Ya dáyaw na Israel nga tolay,

ay ka ban-bantay Israel mismu da pinatay!

Daya narungat ki gubát,

ay aggída pe ya nagkakátay.

²⁰Akkan nu ikag-kagi ka Gat;

se akkan nu ipak-pakammu ka Ashkelon;

ta get magpatag daya babbay ya Filisteo,

se magpakkáw daya babbay nga akkan mangurug ke Dios.

²¹Ikaw wa bantay Gilboa,

akkan ka din nin maudanán se malpatán,

se áwan din pe yin ya tumúbu nga mul-múla kikaw.

Ta kiyán ya nakaragitán natu kalátag naya narungat;

akkan nin madalusán ka denu.

²²Tu bútog tu Jonatan,

se tu ampiláng tu Saul,

ay ittu datu pinagpatay da

kadatu nagrurungat nga kalínga da.

²³Pinatag da tu Saul se tu Jonatan gapu ki kinamáru da.

Akkan mapkit ya isa ki isa kaggída

kitu kasibbiyág da, ay oray kitu nekatay da.

Nabílag da may daya karabúngan.
se nakulnit da may daya láyon.

²⁴Dakayu wa babbay ya iIsrael,
sangítán nu tu Saul,
ta gapu kaggína,
nakabádu kayu ka nappiya nga daggáng nga bádu,
se nadekorasiyonán ka balitù.

²⁵Natay ki gubát, datu suldádu wa narungat.
Newawaren nala tu baggi tu Jonatan kitu ban-bantay.

²⁶Magpanakit tà tutu wala ki nekatay mu,
wagi ku nga Jonatan!
Pà-pàgan taka tutu wala!
Nagánas tutu wala pe ya aminyám kiyà,
Nagà-gánas may iya aminya da babbay.

²⁷Natay ki gubát datu suldádu wa narungat,
áwan nagsur-surbiyán datu iggugubát da.”

Tu nagári tu David

2 Ay kane mabalin datun na nà-nàwa, ay nagsaludsud tu David ke APU nga nán na, “Apu, mawe yà nád ka Juda?” “Ò, mawe ka,” nán ne APU. Ay nán manin tu David, “Kawà na nga íli, Apu ya kapannán ku?” “Mawe ka ka Hebron,” nán ne APU kaggína. ² Ay díkod nawe tu David ka Hebron, kabulun na datu duwa nga atáwa na; tu Ahinoam nga iJezreel se tu Abigail nga búkud tu Nabal nga iCarmel. ³ Nebulun pe tu David datu tolay na nga kabul-bulun na, kabulun da datu pam-pamilya da. Nagyán da kadatu il-íli nga adanni ka Hebron. ⁴ Akkan nabayág, ay inumbet datu pangmanàman da ka Juda kitu giyán David. Ay se da siniyaán tu úlu na ka denu ka amagbalin da kaggína ka ári ka Juda.

Ay kane kagiyan da kitu David nga datu iJabes-gilead tu nangitamnán kitu Saul, ⁵ ay nangibon kadatu tolay na nga mangikagi kitu piyán na kagiyan kadatu iJabes-gilead. “Kalakkán nakayu din ne APU gapu ki kinamáru nu kitu Saul nga ári nu, ta kinappiya nu wa netaman. ⁶ Ipassingan

din ne APU kadakayu ya akkan maul-ulis nga aminya na, se ya kinamáru na kadakayu. Supapáan ku pe ka napiya ya kinuwa nu. ⁷ Ay gapu lugud ta natay tu Saul lin nga ári nu, ay pagbagkaddan nu wala ya uray nu se magturalad kayu, ta iyà ya piníli daya iJuda nga ári da.”

Pinagbalin da tu Isboshet ka ári

⁸ Ngamay tu Abner nga pútut tu Ner, nga ap-apu datu suldádu tu Saul, ay nippa na tu Isboshet nga pútut tu Saul ka Mahanaim. ⁹ Ay kitúni, ay pinagbalin na nga ári kadatu íli ka Gilead, Asher, Jezreel, Efraim, Benjamin se kadatu ngámin na sákup na Israel. ¹⁰ Appát púlu dagun tu Isboshet kane magári ka Israel; duwa dagun na nga nagturaláy.

Ay datu tolay ka Juda, ay tu David kammala tu nebílang da ka ári da. ¹¹ Pittu dagun se annam búlan na nga nagári. Nag-agyán nala ka Hebron kitu naggári na.

¹² Kitu isa ngalgaw, ay nawe tu Abner nga pútut tu Ner, se datu tolay tu Isboshet ka Gibeon; gayát da ka Mahanaim. ¹³ Ay tu Joab nga pútut tu Zeruya se datu bobonan tu David, ay nawe da tinammuwán da kitu battung ka Gibeon. Nagtugaw de Abner nga tangabubúlun kitu isa nga dappit natu battung, ay de Joab nga tangabubúlun, ay nagtugaw da pe kitu dammáng da. ¹⁴ Ay nán tu Abner kitu Joab, “Pagparangan ta mán daya tolay ta.” “Ara lugud a, nu ittu ya nán mu,” nán tu Joab. ¹⁵ Ay díkod nagsíkad datu sangapúlu se duwa kadatu tolay ya tangámalan tu Benjamin na suldádu tu Isboshet, nga pútut tu Saul, ay se sangapúlu se duwa pe kadatu tolay tu David. ¹⁶ Ay nagpinnúngut datu magkakaparáng, ay se da nagbinagkung, ay natay da ngámin. Ay díkod nepangágan da tun na giyán ka Gibeon ka Helkat-hazzurim (ya sarut na ay “Nagbibinagkúngán”). ¹⁷ Ay nasamnga tu naggugubát da kitun na algaw. Ay naábà tu Abner se datu suldádu na Israel kadatu tolay tu David.

¹⁸ Ay atán pe kitúni tu Joab, Abishai se Asahel nga annánà tu Zeruya. Ay tu Asahel, ay ummán ki bílag ugta tu bílag na nga managtág. ¹⁹ Ay impal na tutu wala tu Abner, akkan na inungatán. ²⁰ Kane maglingay tu Abner, ay nán na, “Ikaw yán Asahel?” “Ò, iyà idi,” nán tu Asahel. ²¹ “Akkan nà ap-aplan, nay! Ya isa kadaya nabbing nga suldádu ngala ya aplan mu, se mu alà daya aruminta na.” May akkan kammala unगतán tu Asahel nga aplan tu Abner. ²² Ay tútu nán manin tu Abner, “Ungatán nà

in aplan, nay! Akkan nà pilítan na patayan taka. Ta akkan ku màwa ya magpassingan kitu wagi mu nga Joab nu patayan taka.” ²³ May netúluy kammala tu Asahel tu magappal kaggína, ay tútu nesuwè tu Abner tu tuúlán nату say-áng na kitu sinay tu Asahel, ay sumilput kitu addag na. Ay tútu nekálin tu Asahel se la natay. Ay ngámin datu lumíwán kitu giyán tu baggi tu Asahel, ay nagsínang da kitu giyán na.

²⁴ Ay kane nammuwán tu Joab se tu Abishai tu nàwa, ay netúluy da tu magappal kitu Abner. Ay masirbut tin tu mata kaggída nga makadatang kitu bantay ka Amma nga adanni ka Gia nga dad-dalenán na mawe kitu ir-ir-er ka Gibeon. ²⁵ Ay nagguurnung datu tolay nga tangámalan tu Benjamin na pumane kitu Abner kitu útun na isa nga bantay. Nakasagána da nga makigubát. ²⁶ Ay nán tu Abner nga nesáraw kitu Joab: “Nungay na pe ya kakusap tada nga magpapátay? Maggaattul kammala ya tungpál nedi! Nungay na ya ammakusap mu kadaya tolay mu kiya aggappal da kadaya kamungayán da?” ²⁷ Ay nán tu Joab, “Napiya a ta kinagi mu yán. Ta nu akkan, ay ammu naya Dios nga sibbiyág, nga akkan dakayu unगतán aplan daya tolay ku oray malawagán da nga magappal kadakayu.” ²⁸ Ay tútu netanggoyob tu Joab tu tarumpeta na, ay díkod nakusap ngámin datu tolay na nga magappal kadatu iIsrael. Ay nanggayát kitun ay nakusap da ngin na naggugubát.

²⁹ Ay tu Abner se datu tolay na, ay nagtang-tangagabi da nga nagdal-dalen kitu tanáp Jordan, ay se da dummalákit kitu wángag Jordan, ay se da manin nagdal-dalen kitu pagmakát na panda kane makadatang da ka Mahanaim. ³⁰ Nakusap pe yin tu Joab kitu aggappal da kitu Abner, ay se da nagulli pe se datu tolay na. Ay kane bilángan na datu tolay na, ay nammuwán na nga sangapúlu se siyám tu áwan kaggída, malaksid pikam kitu Asahel. ³¹ Ngamay tallu gatut se annam tu pinatay da kadatu tolay tu Abner; gayát da ngámin ki tangámalan tu Benjamin. ³² Ay inalà tu Joab se datu tolay na tu baggi tu Asahel, se da nawe netaman ka Betlehem, kitu giyán tu lúbù nату ama na. Ay se da ngala nagdal-dalen na nawe ka Hebron; pagmakát tin kaggída nga dumatang.

3 Ay ittu tun tu nanggayátan tu nabayág ga naggugubát datu tolay tu Saul se datu tolay tu David. Ay kane mabà-bayág, ay bumílag gala nga bumílag datu tolay tu David. Ngamay kumapsut tala nga kumapsut datu tolay tu Saul.

Datu pútupútut tu David nga neanà ka Hebron

²Ay tu dedi datu pútupútut tu David kitu kakowad da ka Hebron: Amnon tu manákam ma pútut na kitu Ahinoam nga iJezreel. ³Ay se yala tu Kileab tu mekàduwa nga pútut na kitu Abigail nga búkud tu Nabal nga iCarmel. Ay se yala tu Absalom tu mekàlu wa pútut na kitu Maaca nga an-anà tu Talmai nga ári ka Geshur. ⁴Ay tu Adonijah tu mekappát nga pútut na kitu Haggit. Ay tu mekalimma, ay tu Shefatia nga pútut na kitu Abital. ⁵Ay tu mekannam, ay tu Istream nga pútut na kitu Eglá. Ittu ngámin dayán datu pútut tu David kitu nag-agyán da ka Hebron.

Pumane yin ne Abner ke David

⁶Ay kitu agtul-túluy tu aggugubát datu tolay tu Saul se datu tolay tu David, tu Abner rin tu nagbalin nga naturáy nga apu datu tolay tu Saul. ⁷Isa ngalgaw, ay padalínán tu Isboshet tu Abner nga nanglay kitu isa kadatu attáwa natu ama na nga Saul, nga nagnágan ka Rizpa nga an-anà tu Aiah. ⁸Ay tútu nalúsaw tutu wala tu Abner kitu kinagi tu Isboshet. “Pumane yà agkà kadaya iJudea ka nán mu ta, ta taraydoran taka?” nán na nga nesáraw. “Gayát kitun panda kídi na, ay akkan nà nakusap nagsirbi kitu ama mu, se kadatu wawwági na, se kadatu ù-opun na, nangrúna pe kikaw. Akkan taka nepaábà ke David. May taanna, tura nà a pabasúlan gapu ki isa nga babay?” ⁹Kídi lugud din, ay pagintutuwan ku win tu nekari ne APU ke David. Ay panísan nà din ne Dios nu akkan ku kuwaan ya mabaal ku ta senu màwa yán. ¹⁰Ta nekari ne APU nga ippà na nga ári tu Saul se akkan pe yin na magári daya pútut na, ta e David din ya magbalin ka ári na Israel se Juda, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba.” ¹¹Ay akkan tagge nagun-úni yin tu Isboshet ta magansing kitu Abner.

¹²Ay se yala nangibon tu Abner kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu David nga atán ka Hebron, nga mangikagi ka, “Inna kadi ya rabbang na nga magári kídi nga íli? Ngamay makiturátu ka kiyà, ay sengán taka nga manákup ki ngámin na Israel.” ¹³Ay nán tu David, “Ara a. Makiturátu wà kikaw, ngamay akkan kayu umbet kanedi nga sumángu kiyà, nu akkan nu milbet te Mical nga an-anà tu Saul.” ¹⁴Ay se yala pe nangibon tu David kadatu tolay na nga mawe mangikagi kitu Isboshet ka, “Iddem kiyà kammin ne Mical nga atáwà, nga binayádan ku ka magatut ta lublub na

kuwa datu lalláki nga Filisteo.”¹⁵ Ay díkod pinàpoli kammin tu Isboshet tu Mical kitu atáwa na nga Palti nga pútut tu Lais.¹⁶ Ngamay umun-unud pe tu Palti nga makas-asangit panda ka Bahurim. Ay se la nán tu Abner kaggína, “Magulli ka ngin!” Ay tútu nagulli kurug gin tu Palti.

¹⁷ Ay se yala nga nakiamomán tu Abner kadatu ap-apu ka Israel. Ay nán na kaggída: “Nabayág ngin na piyán nu nga e David ya magári kadakayu.¹⁸ Ay ittu idi yin ya waya nu, ta nekari kammala ne APU ke David kitu inangngagi na ka, ‘E David ya piníli ku nga mangisalákan kadaya tolay ku wa iIsrael kadaya Filisteo, se kadaya ngámin na kalínga da.’”¹⁹ Ay nawe pe inamomanán tu Abner datu tangámalán Benjamin.

Ay se yala nawe ka Hebron nga mangikagi kitu David kitu inimmuonán datu iIsrael se datu iBenjamin nga napiya nga kuwaan.

²⁰ Ay kane dumatang tu Abner se datu duwa púlu wa tolay na ka Hebron, ay pinagsay-am tu David da.²¹ Ay nán tu Abner kitu David, “Mawe yà lugud din na ayabán kídi datu ngámin na iIsrael nga pumane kikaw, ápu ári. Ta senu makiturátu da kikaw, ay sen ikaw win ya mangituráy ki ngámin na piyán mu wa iturayán.” Ay díkod napiya tu nagpapan tu David kitu Abner.

Tu nammatay tu Joab kitu Abner

²² Ay kitu likud tu Abner nga nawe, ay ittu pe tu nelalbet datu tolay tu David nga kabulun ne Joab. Gayát da nga nakigubát. Ay adu datu nilbet da nga inarisamsam da. Ngamay áwan tu Abner rin kitúni Hebron, ta pinapan lugud tu David din. Napiya tu nagtálaw tu Abner.²³ Ay kane umbet tu Joab se datu tolay na, ay uwad nangikagi kaggína nga inumbet tu Abner nga naggagáyam kitu ári, se napiya tu nangipalúbus natu ári nga magtálaw.²⁴ Ay tútu nawe tu Joab ka giyán tu ári se na nán, “Nágan na kinuwa mu? Inumbet gáyám nge Abner, ay tura mu pinalubúsán na mawe?” nán tu Joab.²⁵ Akkan mu agpà ammu ta, nga inumbet naka ngala nga kasabaan, se magispiya kadaya ngámin na kuk-kuwaam.”

²⁶ Ay se yala nagtálaw tu Joab kitu giyán tu David, ay se na pinàpal tu Abner kadatu tolay na. Ay nasimát da kurug kitu giyán tu agdarnán ka danum ka Sira. Ay neulli da kammin ka Hebron. Ngamay áwan am-ammu natu David kitu mà-màwa.²⁷ Ay kane meulli da tu Abner ka Hebron, ay inayabán tu Joab kitu giyán gagyangán natu íli, ta amomanán na kanu

mà. Ay se na ngala kintatán na sinuwè ki sinay tu Abner, ka angngibálat na kitu wagi na nga Asahel nga pinatay tu Abner. Ay díkod, natay tu Abner nga pútut tu Ner. ²⁸ Ay kane madámag tu David tu nàwa, ay nán na, “Ammu ne APU nga áwan ku bas-básul, se áwan ramaráman naya pagariyán ku ki nekatay ne Abner nga pútut tu Ner. ²⁹ E Joab kampela ngin ya makin-básul kiyán, se daya pamilya na. Akkan din maawanán ya pamilya na ka magsinakit ka gonoriya, onu maglappang, onu magtàdukud gapu ki sinakit, onu matay ki gubát, onu magul-ulát. ³⁰ Pinatay de Joab se Abishai ya magwagi tu Abner gapu kitu nammatay na kitu wagi da nga Asahel kitu gubát ka Gibeon.

³¹ Ay se yala kinagi tu David kitu Joab se datu kabbulun na nga pisiyan da datu bad-bádu da, se da magbádu ka rugrugà, nga magmanakit kitu Abner. Ay kitu agtaman da, ay nanalen na umun-unud tu Ari David kadatu nagbúlig kitu lungun. ³² Ay netaman da tu Abner ka Hebron. Nagugolán tu ári kitu lúbù tu Abner. Sumángit ngámin pe datu tolay. ³³ Ay se yala nagadangdangay tu ári ka agmanakit na kitu Abner, nga nán na:

“Tura la natay tu Abner, nga ummán ka nadakè a tolay?

³⁴ Akkan wayya nga napíngil daya ímam,
se akkan pe napíngil daya bingil mu.

Ummán ka ka nadakè a tolay,
ki nammatay da kikaw.”

Ay kane magina datu tolay tun, ay nagsángit da manin kitu Abner. ³⁵ Ay nagtangkalgaw wa akkan nangán tu David. Pilítan datu ngámin na tolay ya panganan, ngamay nagsipata nga nán na, “Panísan nà din ne Dios onu patayan nà, nu mangán nà ki oray nágan na, nu akkan pikam nasirbut tu mata.” ³⁶ Ay naanggammán datu tolay kitu kinuwa tu ári. Ay naanggammán da ngámin pe kadatu ngámin kinuw-kuwa tu ári. ³⁷ Ay díkod naawátan datu iJuda se ngámin na iIsrael, nga áwan ramaráman tu David kitu netattay tu Abner nga pútut tu Ner. ³⁸ Ay nán tu ári kadatu upisiyál na, “Ammuwán nu nga kídi nga algaw, ay isa nga ap-apu se naturáy nga tolay ya natay kídi Israel. ³⁹ Ay oray nu iyà ya napíli nga ári, ay masulitán nà kadedi nga pútut tu Zeruya. E APU ngala ya makammu nga mangsupápà kadedi nga nadakè a tolay kiya nadakè a kinuwa da.”

Tu nammatay da kitu Isboshet

4 Ay kane madámag tu Isboshet nga pútut tu Saul nga natay tu Abner ngin ka Hebron, ay naawanán ka namnáma, ay se nagansing ngámin datu iIsrael. ² Ay tu Isboshet, ay uwad da duwa nga tolay na nga magwagi, nga ap-apu datu mangrà-raut kadatu kalínga da; Baana tu ngágan tu isa, ay tu isa ay Recab tu ngágan na. Pútut tu Rimmon na iBeerot da. Ya Beerot, ay sákup datu tangámalan tu Benjamin. ³ May nagtatálaw datu tolay ka Beerot, se da nawe nagyán ka Gittaim. Agtangeli da kitúni panda kadedi nga algaw.

⁴ Tu Jonatan na pútut tu Saul, ay atán isa nga pútut na nga magdapepe. Mefiboshet tu ngágan na. Limma dagun na kane umbet tu dámag nga gayát ka Jezreel nga natay tu Saul se tu Jonatan ki gubát. Ay kane magina natu magabílin kaggína tu dámag, ay ingkát na tu Mefiboshet ta magtálaw da. Ay gapu kitu burung na, ay nekalùbattán na tu an-anà, ay ittu tu gapu na nga nagdapepe.

⁵ Ay kitu isa ngalgaw, ay nawe tu Recab se tu Baana kitu balay tu Isboshet kitu túlad algaw. Ay madama magimáng kitun tu Isboshet. ⁶⁻⁷ Nagpiduman da nga mangalà kanu mà ka trígo kitu unag balay. Kane linumnà da kitu balay, ay atán tu Isboshet nga matúdug kitu kuwartu na. Ay ittu tu nanuwè da kaggína kitu sinay na. Ay se da nga inalà tu úlu na, ay se da nagtálaw. Natangagabi da nga nanalen kitu tanáp Jordan. ⁸ Ay kane makadatang da ka Hebron, ay nawe da nidde kitu David tu úlu tu Isboshet. Ay se da nán: “Apu ári, ye idi ya úlu ne Isboshet nga pútut tu Saul nga kalínga mu wa magasipatay tutu wala kikaw. Nebálat naka ne APU kídí nga algaw kitu pútut tu Saul. ⁹ May nán tu David kade Recab se tu Baana, “Kagiyan ku kadakayu ya kurug ki àráng ne APU, nga ittu ya nangigdù kiyà kadaya ngámin na kalínga ku. ¹⁰ Uwad isa tolay ya inumbet nga nangagi kiyà ka Ziklag nga, ‘Natay tu Saul lin,’ nán na. Dálin na nu pagangammán ku tu nedámag na. Ngamay dinugkam ku se ku pinatay. Ittu tun tu tangdán na nga niddè kaggína kitu nedámag na kiyà. ¹¹ Ay ittu ku nád agpà pagangammán nin ya nammatay daya nadakè a tolay ki tolay ya áwan bas-básul, ki unag mismu na balay na, kaggína nga matúdug kiya káma na? Di nu agkà rabbang ya matay gapu ki nammatay nu kaggína, ta senu áwaáwan kayu win kídí nga kalawagán?” ¹² Ay se

---

4:6-7 Ka Hebreo, ay Araba.

yala binon tu David datu nabagu wa tolay na nga mamatay kade Recab se tu Baana. Ay se da nippà datu íma se bingil da, se da nebísin da kitu adanni kitu agdarnán da ka danum ka Hebron. Ngamay netaman da tu úlu tu Isboshet kitu lúbù tu Abner ka Hebron.

Tu naggári tu David ka Israel

(1 Chr. 11:1-9; 14:1-7)

5 Ay naglalbet ngámin datu tangámalan Israel ka giyán tu David ka Hebron, se da nán kaggína, “Magkakabagiyán tada kam. ²Kitu napalábas, kitu nagári tu Saul kadakami, ay ikaw win tu nangiapu kadakami nga ísrael kitu akigub-gubát tada. Ay nán ne APU pe kikaw kitun na, ‘Ikaw ya magtagasíngan kadaya tolay ku nga ísrael, se ikaw ya magári kaggída.’” ³Ay díkod, nagsipata tu David kadatu ngámin na pangmanàman datu ísrael ki àráng ne APU kitu kaatán na ka Hebron. Ay díkod inipuwán da tu David ka denu ka amagbalin da kaggína ka ári da. ⁴Tallu púlu dagun tu David kitu nanggayát na nga nagári, ay appát púlu dagun na nga nagturáy. ⁵Pittu dagun se annam búlán na nga nagturáy ka Juda, kitu nag-agyán na ka Hebron. Ay ka Jerusalem nagyán kitu nagturáy na ka Israel se Juda ka tallu púlu dagun.

Sinákup tu David ya Jerusalem

⁶Ay se la nga nawe tu David se datu tolay na nga rinaut datu Jebuseo, nga ittu datu mag-agyán ka Jerusalem. Dálin datu Jebuseo nga akkan maraut tu David tu íli da, ay tútu nán da, “Akkan ka makalnà kídi na. Oray daya kúláp se magdapepe yala ya mangguwardiya kiya íli,” nán da. ⁷Ngamay sinákup mà kammala tu David tu nadarupírip pa íli Zion nga aglingdán da. Ay se da pinangagánan tu íli ka ‘Ili David’. ⁸Kitu algaw nga angraut da, ay nán tu David kadatu tolay na: “Ta senu mapatay nu daya Jebuseo, ay masápul la manalen kayu kitu abbut ta dad-dalenán danum, ay se nu wa patayan daya ‘kúláp se pílay’ nga lúsawan ku tutu wala.” Ay ittu tun tu naggayatán natu makag-kagi nga: “Akkan nu palnàan ki balay daya kúláp se pílay.”

5:8 Awan makammu ki kurug sarut nedi.

⁹Ay se yala nagyán tu David kitu nadarupírip pa íli nga aglingdán da, ay se na nengágan tun na íli ka ‘Íli David’. Pinaabay natu íli panda kitu giyán tu gabur. ¹⁰Nagbalin ka naturáy pà nang nga apu tu David, ta e APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin ya mamul-bulun kaggína.

¹¹Ay nangibon tu Hiram nga ári ka Tiro kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu David, se nangipaw-it pe ka tarikáyu wa sedoro, se nangibon pe kadatu karpinteru, se maragdarupírip nga ittu datu nangwa kitu balay tu David. ¹²Ay ittu tunin tu nakammu tutu wala tu David nga e APU ya nangippáy kaggína nga ári ka Israel, se aggína pe tu nagpabánang kitu pangiturayán na pára kadatu tolay na nga ísrael.

¹³Ay kane magalit ka Jerusalem nga gayát ka Hebron tu David, ay nangatáwa se nangikobung pikam ka piga nga babbay. Ay naamúngán datu pútupútut na. ¹⁴Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu pútupútut tu David nga neanà ka Jerusalem: Shammua, Shobab, Natan, Solomon, ¹⁵Ibhar, Elishua, Nefeg, Jafia, ¹⁶Elishama, Eliada se nge Elifelet.

Ginubát tu David datu Filisteo

(1 Chr. 14:8-17)

¹⁷Ay kane nadámag datu Filisteo nga nagbalin nin ka ári tu David ka Israel, ay nawe sinapúlán datu ngámin na suldádu Filisteo ta tiliwan da. Nadámag tu David tun, ay tútu nanagut ta nawe kitu nadarupírip nga aglingdán na. ¹⁸Inumbet datu Filisteo, ay se da nagkampu kitu tanáp ka Refaim. ¹⁹Ay tútu nagsaludsud tu David ke APU nga nán na, “Apu, mawe mi gubatan daya Filisteo? Pangabáan nakami, Apu?” Ay nán ne APU, “Ò mawe nuda gubatan. Ipaábà kuda kadakayu.” ²⁰Ay díkod nawe tu David ka Baal Perazim, ay se na ginubát datu Filisteo kitúni, ay inábà nada. Ay nán tu David, “Rinápun ne APU daya kalínga ku. Ummán da ka nilludán nala ki layus.” Ittu tu gapu na nga pinangagánan da tun na giyán ka Baal-perazim. ²¹Nabansi yala datu Filisteo datu sinan diy-diyos da. Ay díkod inalàan de David da se datu tolay na.

²²Akkan nagbayág, ay nagulli kammin datu Filisteo kitu tanáp ka Refaim. ²³Ay kane magsaludsud manin tu David ke APU, ay nán ne APU kaggína, “Akkan nuda darupan na dágus. Mangalíkaw kayu wa mawe ki likud da, kitu giyán datu káyu wa balsam. ²⁴Ay nu magina nu ya ummán

---

5:20 Ya sarut na, ay ‘Dinalápus ne APU.’

ka atán da magdam-dam-ay ki ngúdu datu káyu wa balsam, ay darupan nuda nga dágus, ta iyà ya maginunna kadakayu nga mangábà kadaya Filisteo.”²⁵ Ay díkod kinuwa kurug tu David tu bílin ne APU. Ay inábà da kurug datu Filisteo manggayát ka Geba panda ka Gezer.

Nippan da tu Arko ka Jerusalem

(1 Chr. 13:1-14; 15:25–16:6, 43)

6 Ay inayabán manin tu David datu piníli na nga tolay kadatu iIsrael; tallu púlu ríbu da ngámin.² Ay se da nawe se de David ka Baala ka Juda, nga mangalà kitu Arko ne Dios, nga nekesurátan na ngágan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nga atán na magtutúgaw kitu nagbátán datu duwa nga kerubin nga magàráng.³ Inalà da tu Arko kitu balay tu Abinadab nga atán kitu babbalantay, ay se da netakay ki baru wa karisun. Ay tu Uzza se tu Ahio nga annánà tu Abinadab datu magbinben kitu karisun.⁴ Tu Ahio tu naginunna nga nagdal-dalen kitu àráng tu Arko.⁵ Ay tu David se datu ngámin na kabbulun na nga iIsrael, ay magsal-sála se magkan-kansiyon da ka naggat tutu wala, nga makang-anggam nga magday-dáyaw ke APU. Magtukár da pe ka líra, arpa, tamburin, kastaneta, se pyangpyang.

⁶ Ay kane makadatang da kitu aggaggián tu Nacon, ay nebàdul tu báka nga magrùrut kitu karisun, ay tútu gináput tu Uzza tu Arko ne Dios, ta senu akkan mítol.⁷ May nakarungat pà nang nge APU kitu Uzza, ay tútu pinatay na kitúni, taging mismu natu Arko, gapu kitu kinuwa na.⁸ Ay nagpannakit tu David gapu kitu nammánis ne APU kitu Uzza gapu ki rungat na. Ay tútu gapu na nga pinangagánan da tun na giyán ka Perez-Uzza.⁹ Ay nagansing tu David ke APU kitun na algaw. Ay nán na, “Paannán ku lugud ya mangalà ki Arko ne APU ki giyán ku?”¹⁰ Ay díkod maddi ippan ne David din tu Arko ne APU ka ‘Ili David.’ Nippáy na ngala ngin kitu balay tu Obed-edom nga iGat.¹¹ Tallu búlán natu Arko ne APU ka balay tu Obed-edom. Pinapiya ne APU ya biy-biyág tu Obed-edom se datu ngámin na akkobung na.¹² Ay kane madámag tu Ari David tu kinuwa ne APU kitu Obed-edom se datu akkobung na, se datu ngámin kuw-kuwa na, gapu kitu Arko ne Dios, ay nawe na inalà tu Arko ne Dios kitu balay

6:5 Ya nán datu nun-unna nga kasurátan, ay ‘ittutukár nga nàwa ki káyu wa sipres.’

6:8 Ya piyán na nga kagiyon, ay ‘Nakapanísán ne Uzza.’ **6:10** Ya íli Jerusalem kam yán.

tu Obed-edom. Ay se sikkaanggam na nga nippa kitu Íli David. ¹³ Ay kane nakannam pàyát datu nagbúlig kitu Arko ne APU, ay nagdátun tu David ka isa nga toru báka se isa nga pinalùmag nga urbun báka. ¹⁴ Ay se yala nagsal-sála tutu wala tu David ki àráng ne APU, nga sibbabádu wala kitu dilána nga efod. ¹⁵ Ay makas-asáraw se magtatanggoyob de David se datu iIsrael nga nangippan kitu Arko ne APU ka Jerusalem. ¹⁶ Ay kane lumnà da kitu Íli, ay naglamdaw tu Mical nga pútut tu Saul. Nasingan na tu Ari David nga magsal-sála nga maglag-lagtù ki àráng ne APU; ay nerupat na kitu uray na. ¹⁷ Nilnà da tu Arko ne APU kitu tulda nga báwi nga nepasíkad tu David pára kitu Arko. Ay se yala nagdátun tu David ka dátun na masidug, se dátun na ke APU pára ki agkakappiya. ¹⁸ Ay kane mabalin magdátun, ay binindisiyonán tu David datu tolay ki ngágan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹⁹ Ay sakbay da nga magkakápan datu tolay kadatu babalay da, ay niddán nada ngámin, babbay se lalláki, ka sinápay, karni se pásas. Ay se la nagguulli yin datu tolay.

²⁰ Ay kane mawe pe tu David ka balay na ngin, ta kumustaan na datu akkobung na, ay sinabat tu Mical nga pútut tu Saul. Ay nán na nga makar-arungat: “Nganna agpà ya nagkidáyaw naya ári ka Israel kídi na nga algaw. Nakalàbu nga nagsal-sála ki àráng daya babbay nga asassu daya upisiyál na. Akkan nala nga nìpat.” ²¹ Ay nán tu David kitu Mical, “Nagsal-sála ngà gapu ki anggam ku nga magday-dáyaw ke APU, ta iyà ya piníli na nga ári kídi Israel, nga mangituráy kadaya tolay ne APU nga iIsrael, nga akkan ya ama mu. Itul-túluy ku ya maganggam ki àráng ne APU. ²² Iap-appat ku pikam ya baggi ku may itu nasingan mu. Nán mu wa nakap-appat tà, may daya nán mu nga asassu wa babbay, ay pàgan dà. ²³ Akkan nagan-anà tu Mical nga pútut tu Saul panda kitu nekatay na.

Ya kari ne APU kitu David

(1 Chr. 17:1-15)

7 Ay kane magyán tu David kitu balay na, ay pinagimáng pe yin ne APU kitu akigub-gubát na kadatu kalínga na kitu lebut na. ² Ay se yala nga inayabán tu Ari David tu Nathan nga profeta, se na nán, “Atán nà in mag-agyán kídi napiya nga balay ku, may ya Arko ne Dios, ay atán

---

6:19 Ya ‘pásas’, ay pinakarsi nga úbás.

nala ki báwi nga tulda.” ³ Ay nán tu Nathan nga nesungbát, “Kuwaam mu wala nu nágan naya lam-lamtam, ta abul-bulunan naka ne APU.”

⁴ Ngamay kane gabi natun, ay nán ne APU kitu Nathan, ⁵ “Mawem kagiyan idi ke David nga bobonan ku: ‘Ikaw agpà ya mangipasíkad ka Templo wa pagyanán ku ta? ⁶ Akkan nà pikam nagyán ki isa nga balay, nanggayát kitu nangítalaw ku kadaya iIsrael ka Egipto panda kídi. Magalialit tà ki báwi nga tulda, se ki tabernákulu nga pag-agyanán ku. ⁷ Ay kitu ngámin na akibul-bulun ku kadaya iIsrael, ay akkan nà wayya nga nagrírí kadaya ap-apu daya tolay ku wa iIsrael nga piníli ku nga magtagasíngan kaggída. Akkan ku sinaludsud nu ‘Taanna, tura dà akkan pikam pinangwa ka balay ku wa nàwa ki káyu wa sedoro?’ ⁸ Ay túya mawem kagiyan ke David nga bobonan ku, ‘Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: Inalà taka kitu agpas-pastu mu ka karneru, ta senu ikaw ya magári kadaya tolay ku wa iIsrael. ⁹ Ay bul-bulunan taka peyang, oray kawà na tu nap-apannám. Rinápun ku datu kalíngam ki àráng mu. Ay kídi, ay pagbalinan taka nga magdin-dinnámag nga ummán kadaya magdin-dinnámag nga tolay kídi kalawagán. ¹⁰ Ay iddán ku daya tolay ku wa iIsrael ka lusà da nga pagyanán da, nga áwan nin mangriribù kaggída. Ay áwan pe yin daya nadakè a tolay ya mamar-parígát kaggída. Akkan nin na ummán kitu napalábas, ¹¹ nanggayát kitu namíli ku kadaya bátug guwes nga mangiapu kadaya tolay ku wa iIsrael. Ay se pagimangan takayu pe yin kiya akigub-gubát nu kadaya kalínga nu. Kagiyan pe ne APU nga atán nala nga atán kadaya gakagaka mu ya magári. ¹² Ay nu matay ka, ya isa kadaya pútupútut mu ya isukát ku wa magári. Ay pabilgan ku kiya pangiturayán na. ¹³ Ay aggína ya mangipasíkad ka Templo pára kiyà. Kuwaan ku nga magtul-túluy ya angngituráy daya gakagaka na ka áwan panda. ¹⁴ Iyà ya ama na, ay aggína ya an-anà ku. Ay nu magbásul, ay disiplináan ku nga ummán ki angdisiplína naya isa nga ama ki an-anà na. ¹⁵ May akkan maul-ulis ya kinamárù kaggína; akkan ummán kitu kinuwà kitu Saul, nga nunna nga ári nga nippà ku nga sinukatán mu. ¹⁶ Magnanáyun ka panda ya aggári mu; metul-túluy pe kadaya sumar-sarunu pikam ma gakagaka mu.” ¹⁷ Ay díkod nawe tu Nathan nga kinagi kitu David tu ngámin na pekagi ne APU kaggína.

Tu karárag se pagiyamánan tu David

(1 Chr. 17:16-27)

¹⁸ Ay se yala nga linumnà tu David kitu tulda nga báwi ne APU, se yala nagkarárag nga nán na, “Apu DIOS, akkan nà a mekari se daya pamilya ku, kadaya kinuw-kuwa mu win kiyà. ¹⁹ Ngamay bittì ala yán na bánag kikaw, O, Apu nga DIOS; ta kinagi mu pe ya kàwaán daya gakagaka ku kiya mabayág ga masangwánan pikam. Ummán kídì agpà ya angwa mu kadaya tolay? ²⁰ Ay nágan na pikam mala ya makagì kikaw? Ay am-ammu mu tutu wala ya bobonam, Apu DIOS. ²¹ Ay gapu ki kari mu, se iya pagayatám, ay kinuwám ngámin dedi na nga napatag ga bánag, ay se nepakammum pe kiyà a bobonam. ²² Naturáy ka tutu wala, O Apu DIOS! Awan ya ummán kikaw. Awan mi ammu wa sabáli nga Dios nu di ikaw wala. ²³ Awan nin nasiyon ki ngámin kalawagán ya mepáda kadaya tolay mu wa iIsrael! Winayaán muda ki nakaasassu da ka Egipto, ay se muda pinagbalin ka tolay mu. Nagdin-dinnámag ya ngágan mu gapu kadatu adu wa kinuw-kuwa mu wa nakas-kasdáaw kitu nammatálaw mu kadatu duddúma nga nasiyon se datu diy-diyos da. ²⁴ Pinagbalin mu daya iIsrael ka tolay mu ka áwan panda. Ay ikaw O, APU, ay pinagbalin daka ka Dios da. ²⁵ Ay kídì, O, Apu DIOS, tungpálan mu din ka áwan panda, ya karim kiyà nga bobonam, se kadaya pamilya ku. ²⁶ Ay meday-dáyaw peyapeyang ya ngágan mu ki agkuna daya tolay ka, ‘E APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya Dios nga mangitur-turáy ka Israel.’ Ay magtul-túluy peyapeyang pe daya gakagakà gapu ki agtagasíngan mu. ²⁷ O, APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel, naturad dà a mangikarárag kikaw kídì na, gapu ta ikaw mismu ya nangagi kiyà a maggayát kadaya gakagaka ku daya magári kídì Israel. ²⁸ O Apu DIOS, ikaw ya kurug Dios. Ngámin daya kag-kagiyam, ay kurug da ngámin, ay se nekarim ngámin dedi kiyà a bobonan mu. ²⁹ Ay lugud, maganggam ka din na mamindisiyon kadaya pútupútut ku, ta senu magnanáyun da ki àráng mu ka panda. O, Apu DIOS, ikaw ya nagúni; ay gapu ki agbindisiyon mu, ay mabindisiyonán daya gakagaka ku ka áwan panda.”

Tu nangábaábà tu David ki gubát

(1 Chr. 18:1-17)

8 Akkan nabayág, ay ginubát tu David datu Filisteo, ay inábà nada. Sinákup na tu íli Meteg-amma nga íli datu Filisteo.

²Inábà pe tu David datu Moabita. Pinagidda na nga nagdadarimpád datu tolay kitu lusà, ay se nangalà ka irrurukud na nga tali, ay se na rinukud datu nagdadarimpád nga tolay. Datu nunna nga duwa nga rukud, ay pinatay nada. Ay tu mekàlu wa rukud ay biniyág nada. Ittu datun datu neturayán na, se pinagbáyad na ka buis.

³Ay inábà pe tu David tu Hadadezer nga ári ka Zoba nga pútut tu Rehob. Mawe kuma tu Hadadezer kitun ka wángag Eufates nga sakúpan kammin datu lusà na. ⁴Tiniliw tu David datu maríbu se pittu gatut nga suldádu wa nakatakay ki kabalyu se duwa púlu ríbu nga suldádu wa nagdal-dalen nala. Ay se na pinílay datu kabalyu wa magrùrut kitu takay da; nangibansi yala ka magatut nga pára rùrut kadatu takay suldádu.

⁵Ay kane umbet datu iSiria nga gayát ka Damasco nga sumeng kitu Hadadezer, ay duwa púlu se duwa ríbu tu pinatay tu David kaggída.

⁶Ay se yala nangwa tu David ka kampu datu suldádu na ka Aram ka Damasco. Neturayán tu David datu iSiria, ay se aggína ya pagbayádan da ka buis da. Oray ka wàna ya kapannán tu David nga pakigubatán, ay pangabáan peyang ne APU. ⁷Ay inalà pe tu David datu balitù a kalátag datu upisiyál tu Hadadezer, se na nippa ka Jerusalem. ⁸Se adu pe tu bága nga inarisamsam na ka íli Beta se Berotai nga sákup tu Hadadezer.

⁹Ay kane madámag tu Toi nga ári ka Hamat nga inábà tu David datu ngámin na suldádu tu Hadadezer, ¹⁰ay nepàrob na tu Joram nga pútut na ka giyán tu Ari David, ta senu mepaganggam kitu inangngábà tu David kitu Hadadezer. Ata nakírad maggugubát tu Hadadezer se itu Toi. Nangitúgut tu Joram ka rigálu na kitu David kadatu aruminta nga nàwa ka silber, balitù, se bága. ¹¹Ay nedátun ngámin tu David ke APU datun na rigálu, ummán kitu kinuwa na kadatu silber se balitù a inarisamsam na kadatu duddúma nga nasiyon nga inábà na; ¹²ya Edom, Moab, Ammon, Filistia, Amalek, se tu inarisamsam na kitu Hadadezer nga ári ka Zoba, nga pútut tu Rehob.

¹³Ay umadu tu makammu kitu David kane mapatay na ya sangapúlu se walu ríbu wa Edomita kitu tanáp nga nepangágan da ka Asin. ¹⁴Nangwa

ka kampu da kadatu nagbal-baláki nga íli kitúni Edom. Neturayán na datu ngámin na tolay ka Edom. Pinangábà ne APU tu David oray kawà na tu kapannán na nga makigubát.

¹⁵ Nagturáy tu David ki ngámin na Israel. Ay nalintag se napiya tu nangituráy na kadatu ngámin na tolay na. ¹⁶ Ay tu Joab nga pútut tu Zeruya tu ap-apu datu suldádu na. Ay tu Jehoshafat nga pútut tu Ahilud tu pára súrát kadatu mà-màwa kitu pagariyán. ¹⁷ Ay tu Zadok nga pútut tu Ahitub, se Ahimelec nga pútut tu Abiatar datu nagsirbi nga pappádi. Ay tu Seraya tu sekretáriyu kitu palásiyu. ¹⁸ Ay tu Benaya nga pútut tu Jehoyada tu ap-apu datu Kereteo, se datu Peleteo nga guwardiya tu David. Nagsirbi pe nga pappádi datu annánà tu David nga lalláki.

Tu kinamáru tu David kitu Mefiboshet

9 Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu David, “Atán nád pikam sibbiyág ga induan tu Saul? Piyán ku wa ipassingan ya kinamárù kaggína gapu kitu Jonatan.” ² Ay atán isa nga asassu ka balay tu Saul nga nagnágan ka Ziba. Ay pinalbet da kitu giyán David. Ay kane umbet tu Ziba, ay nán tu Ari David kaggína, “Ikaw nge Ziba?” “Ò, iyà ápu ári,” nán tu Ziba nga nesungbát. ³ Ay tútu nán tu ári kaggína, “Awan nala nga sibbiyág oray isa kadatu induan tu Saul, ta piyán ku ipassingan kaggína ya kinamáru ne Dios?” Ay nán tu Ziba nga nesungbát, “Atán, ápu. Tu pútut tu Jonatan nga laláki, may magdapepe,” nán na. ⁴ “Ka wàna giyán na?” nán tu ári. Ay nán tu Ziba, “Atán ka Lo-debar, ka balay ne Makir nga pútut tu Ammiel.” ⁵ Ay díkod nawe pinálà tu Ari David ka balay tu Makir tu pútut tu Jonatan. ⁶ Mefiboshet ya ngágan tu pútut tu Jonatan nga apúku tu Saul. Ay kane umbet kitu giyán tu ári, nagukkab kitu lusà kitu àráng na. Ay nán tu David, “Ikaw nge Mefiboshet?” “Ò, iyà ápu ári,” nán tu Mefiboshet nga nesungbát. ⁷ Ay nán tu David kaggína, “Akkan ka mansing, ta namáru wà kikaw gapu kitu ama mu wa Jonatan. Ipatullì ngámin kikaw daya lusà tu akay mu wa Saul, se meduwa ka peyang nga mangán kiyà ki balay ku.” ⁸ Ay nagukkab manin tu Mefiboshet se na nán, “Inna na ngà ala kuma, tura ka namáru tutu wala kiyà? Ay árig ku wala ya natay ya átu.”

⁹ Ay se yala inayabán tu Ari David tu Ziba nga asassu tu Saul kitun. Ay se na nán kaggína, “Idde ku ya ngámin na kuw-kuwa natu ámu mu nga Saul se kuw-kuwa datu pamilya na ke Mefiboshet nga apúku na. ¹⁰ Ay ikaw

se daya annánà mu se daya asassu mu ya magubra kiya lusà na. Iddem ya maápit mu kadaya akkobung natu ámu mu. Ngamay e Mefiboshet, ay mepangán nala peyang kiyà kídi balay ku.” (Sangapúlu se limma nga lalláki datu annánà tu Ziba, se duwa púlu datu asassu na.) ¹¹ “Kuwaan ku ngámin daya bílin mu, ápu ári,” nán tu Ziba nga nesungbát. Ay nanggayát kitun na algaw, ay meduwa peyang nga mangán tu Mefiboshet kitu ári, nga ummán ka isa kadatu annánà na. ¹² Ay uwad bag-bagu nga an-anà tu Mefiboshet nga nagnágan ka Mica. Ay nanggayát kitun, ngámin de Ziba nga maggaakobung, ay nagbalin ka asassu tu Mefiboshet. ¹³ Ay tu Mefiboshet nga magdapepe, ay nag-agyán nala ka Jerusalem, ay se mangán peyang kitu giyán tu Ari David.

Ginubát tu David datu Ammonita se iSiria

(1 Chr. 19:1-19)

10 Ay akkan nabayág, ay natay tu Nahas nga ári datu Ammonita. Ay tu Hanun nga an-anà na tu summukát nga nagári. ² Ay nán tu Ari David, “Masápul la ipassingan ku ya kinamarù ke Hanun, ta namáru tu ama na nga Nahas kiyà.” Ay díkod nepàrob na datu mangibaggi kaggína nga mangiaringringa ke Hanun gapu kitu nekatay natu ama na. Ngamay kane dumatang datu nepàrob tu David kitu íli da nga Ammonita, ³ ay nán datu ù-upisiyál datu Ammonita kitu Ari Hanun, “Kurugam agpà nga nepàrob ne Ari David dayán na mepagmanakit kikaw ta pàgan natu ama mu? Nebon ne David dayán na magispiya kídi íli tada, se nitta nga sakúpan! ⁴ Ay díkod pinatiliw tu Hanun datu nepàrob tu Ari David ka giyán na, se na pinukísán tu gudduwa kitu íming da, se na pinùdán datu bad-bádu da kitu ábà da, se nada pinatálaw win. ⁵ Ay kane mammuwán tu Ari David tu nàwa, ay nangipàrob ka mawe manabat kadatu tolay na nga mangikagi nga mag-agyán da ngala pikam ka Jerico panda ki ituttúbu kammin datu íming da, ay se dala magulli kammin. Ta mìpat da tutu wala kitu singan da.

⁶ Ay kane nammuwán datu Ammonita nga nalùsaw tutu wala tu David gapu kitu kinuwa da, ay nanangdán da ka duwa púlu ríbu wa suldádu nga Arameo nga iBet-rehob se iZoba, se maríbu wa suldádu tu ári ka Maaca, se sangapúlu se duwa ríbu nga suldádu wa gayát ka Tob. ⁷ Ay kane madámag tu Ari David tun, ay nepàrob na tu Joab se datu narungat

ta suldádu na nga manggubát kaggída. ⁸ Ay lummawán datu suldádu wa Ammonita, ay se da nagyán kitu lalangkán kitu íli da. Ay datu suldádu wa Arameo nga gayát ka Zoba se Rehob, ay atán da kampela kitu tanáp pin, kabbulun da datu suldádu wa iTob se iMaaca.

⁹ Ay kane masingan tu Joab datu kalínga da nga atán kitu àráng da se atán da pe kitu likud da, ay piníli na datu kalaingán na suldádu wa iIsrael nga dumarup kadatu suldádu wa iSiria. ¹⁰ Ay tu Abishai nga wagi na tu nangiapu kadatu duddúma nga suldádu nga dumarup kadatu Ammonita. ¹¹ Ay nán tu Joab kitu Abishai, “Nu masingam nga akkan mi nga mabaal daya suldádu wa iSiria, ay mawe dakami sengán. Ay nu akkan nu mabaal pe daya Ammonita, dakami ya umbet ta sumeng kadakayu. ¹² Magturalad kayu! Makigubát tada pára kadaya tolay tada, se pára kadaya íli naya Dios tada. Ay màwa din nala ya pagayatán ne APU.” ¹³ Ay kane darupan de Joab datu suldádu wa iSiria, ay nagtatálaw da. ¹⁴ Ay kane masingan datu Ammonita nga magtatálaw datu suldádu wa iSiria, ay nagansing da pe yin kade Abishai, se da nagtatálaw wa nagulli kitu íli da. Ay kane mabalin tun na gubát, ay nagulli de Joab se datu suldádu na ka Jerusalem.

¹⁵ Ay kane nammuwán datu iSiria nga akkan da maábà datu iIsrael, ay nagguurnung da manin. ¹⁶ Neamung kaggída datu iSiria nga inayabán tu Ari Hadadezer, nga atán ka dammáng na wángag Eufrates. Ay díkod inumbet datu suldádu na ka Helam. Ay tu Shobac tu ap-apu datu suldádu natu Hadadezer. ¹⁷ Ay kane mammuwán tu Ari David tun, ay inurnung na datu ngámin suldádu wa iIsrael, se da dummalákit ka wángag Jordan nga nawe ka Helam. Ay nagsagána pe datu iSiria nga makigubát kade David. ¹⁸ May nagtatálaw manin datu iSiria. Pittu gatut tu pinatay de David nga nakatakay ki takay daya suldádu, se appát púlu ribu wa suldádu nga nakakabalyu. Nabigádan tu Shobac nga ap-apu datu suldádu. Ay tútu natay kitúni. ¹⁹ Ay kane masingan datu à-ári nga kabulun tu Hadadezer nga inábà datu iIsrael da ngin, ay nakikappiya da lugud dala kadatu iIsrael, se nagpasákup da ngin kaggída. Ay nanggayát kitun, ay nagansing ngin datu iSiria nga sumeng kadatu Ammonita.

Tu David se tu Batsheba

11 Ay kitu inanggayát tu dagun, kitu tiyampu natu ipappan datu à-ári ya makigubát, ay nepàrob tu David tu Joab se datu suldádu

na nga mawe makigubát kadatu Ammonita. Ay pinalsu da kurug datu Ammonita se da sinákup tu íli Rabba. May tu Ari David ay nagbansi yala ka Jerusalem.

² Ay kitu isa nga gid-gidám, ay natúdug tu Ari David. Ay kane malukág, ay nawe kitu útun tu palásiyu. Kaggína nga magdal-dalen, ay naamawán na tu isa nga babay nga napiya nga magdidígut. ³ Ay tútu nangipàrob tu David ka mawe mangammu nu inna tun na babay. Ay nán da kaggína, “E Batsheba nga pútut ne Eliam, nga atáwa ne Uria nga Heteo.” ⁴ Ay tútu nangipàrob tu David ka mawe mangalà kitu Batsheba. Ay kane nilbet da kitu palásiyu, ay inlay na pe nga dágus. (Apagdígut tu Batsheba kitun, ka annungpál na kitu lintag da mepanggap ki agdalus na babay nu mabalin magdága.) Ay kane mabalin da, ay nagulli pe yin tu Batsheba. ⁵ Akkan nabayág, ay nammuwán tu Batsheba nga nabùsit. Ay tútu nepekagi na kitu David.

⁶ Ay kane nammuwán tu David nga nabùsit tu Batsheba, ay nangipàrob ka mawe mangagi kitu Joab nga papannan na tu Uria kitu David. ⁷ Ay kane umbet tu Uria, ay sinaludsud tu Ari David kaggína nu mapaanna de Joab se datu suldádu se mapaanna tu akigubát da. ⁸ Ay se na nán kaggína, “Mawe ka pikam magimáng ka balay nu.” Ay díkod lumawán tu Uria kitu palásiyu na ári. Ay se la pinatuludán tu Ari David ka rigálu. ⁹ Ngamay akkan nawe tu Uria ka balay da. Nawe natúdug kitu lalangkán natu palásiyu, kabulun na datu guwardiya tu ári. ¹⁰ Ay kane nammuwán tu David nga akkan nawe tu Uria ka balay da, ay nán na kitu Uria, “Taanna, tura ka akkan nawe natúdug ka balay nu? Ay nabayág ka nga áwaáwan.” ¹¹ Ay nán tu Uria nga nesungbát, “Atán tu Arko ne APU se datu suldádu na Israel se Juda nga mag-agyán nala kadatu báwi, ay e Joab nga apu ku, ay atán da ngala pe magkampu ka ir-ir-er. Túya akkan ku màwa ya mawe ka balay nga maggan-gánas sa meallay ki atáwà. Isipatà ki àráng mu, ápu ári nga akkan ku kuwaan ya ummán kiyán.” ¹² Ay díkod nán tu David, “Magyán ka lugud pikam kídi na ki daddán ni, se ka ngala mawe nu kaláwa.” Ay díkod nagyán nala pikam tu Uria ka Jerusalem panda kitu sumarunu nga algaw. ¹³ Ay kitu sumarunu wa algaw, ay inayabán tu David nga mepanggídám tu Uria kaggína. Pininglaw na tu Uria. May akkan kammala nawe tu Uria ka balay da. Nawe natúdug mán kammin kitu patudúgán datu guwardiya kitu palásiyu.

¹⁴ Ay kitu sumarunu nga pagmakát, ay nagsúrát tu David kitu Joab, se na nepaw-it kitu Uria. ¹⁵ Ay ummán kídi tu kinagi na kitu súrát na: “Ippáy mu nge Uria kiya kapagúsán na paggugubatán. Ay aggína ya ipanin àráng mu, ay se kayu wala nga magtálaw, ta senu patayan da. ¹⁶ Ay díkod kaggída nga mawe limútan tu isa nga íli, ay nepadne tu Joab tu Uria kitu ammu na nga giyán datu narungat ta kalínga da. ¹⁷ Ay lummawán datu kalínga da nga dumarup kade Joab. Napatay da datu duddúma nga upisiyál tu David, se napatay da pe tu Uria nga Heteo.

¹⁸ Ay se la nga nangipàrob tu Joab ka mangidámag kitu ári panggap kitu nàwa kitu gubát. ¹⁹ Ay nán na kídi kitu nepàrob na: “Kagiyam ngámin ke ápu ári ya nà-nàwa kídi paggugubatán. ²⁰ May nu malùsaw, se na nán kikaw, ‘Taanna, tura kayu nawe ummadanni ki íli daya kalínga ta? Akkan nu agpà ammu ta, nga annung dakayu butúgan na maglingad da kitu darupírip abut na íli da? ²¹ Akkan nu madamdám min ta, tu nakatayán tu Abimelec nga pútut tu Gideon ka íli Tebez? Tinàragán nala na isa nga babay nga atán kitu útun tu darupírip ka batu wa aggiridán, nga ittu tu nepatay na. Taanna, tura kayu nawe ummadanni pàrang ki abut na íli daya kalínga ta?’ Ay kagiyam mu win na natay pe nge Uria nga Heteo.”

²² Ay díkod nawe yin tu nepàrob tu Joab, ay se na kinagi kitu Ari David datu ngámin na pedámag na kaggína. ²³ Ay nán na kitu David kane dumatang: “Dinarup dakami datu adu wa kalínga kitu tanáp, ngamay impal mida panda kitu ruwárgan natu íli da. ²⁴ Ay tútu binútug dakami datu marammútug da nga atán kitu útun tu abut tu íli da. Ay tútu natay datu duddúma nga ù-upisiyál mu, meráman ne Uria nga Heteo nga bobonan mu.”

²⁵ Ay nán tu David: “Mawem kagiyam ke Joab nga akkan magpanakit gapu ki nàwa. Pagbagkaddan na ngala ya uray na, ta gángay yala naya gubát; atán da matay kídi, ay sabáli manin matay nu kaláwa. Itul-túluy nu ya manggubát kadaya kalínga panda ki akasákup nu kiya íli da.”

²⁶ Ay kane madámag tu Batsheba nga natay tu Uria nga atáwa na, ay sinangítán na se nagmanakit. ²⁷ Ay kane nabalín nin tu nagmanakit na kitu atáwa na, ay pinaayabán tu David tu Batsheba kitu palásiyu na, ay se na inatawán. Ay nagan-anà tu Batsheba ka laláki. Ngamay nadakè ki agsisíngan ne APU tu kinuwa tu David.

Tu nangalùsaw tu Nathan kitu David

12 Ay nepàrob ne APU tu profeta Natan ka giyán tu David. Ay kane dumatang ka giyán tu David, ay nangistorya nga nán na: “Uwad duwa nga laláki ki isa nga íli; tu isa ay nabànáng, ay tu isa ay pub-pubri. ²Adu tutu wala karneru se báka natu nabànáng. ³May tu pubri, ay atán sissa nga kakaisu na nga babay ya urbun karneru na nga ginátang na. Tinarànan na se pinaabay na ka balay na nga kabulun na se datu annánà na. Ay panganan na pe kadatu makkán kitu tebol na, se na pe penuman kitu básu na, se à-àrun na pe nga ummán ka kurug nga an-anà na nga babay. ⁴Ay kane isa ngalgaw, atán da inumbet nga sangaíli natu nabànáng. May gapu ta lùsawan na tu magparti kadatu karneru na onu báka na pára kitu sangaíli na, ay nawe na inalà tu kakaisu na nga urbun karneru natu pubri ya laláki. Ay se na pinarti nga ittu tu pinanangaíli na kadatu sangaíli na.” ⁵Ay nakarungat tutu wala tu David. Ay nán na, “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág nga masápul matay ya ummán kiyán na tolay! ⁶Ay se masápul mamimpát ya pagbáyad na kitu urbun karneru, gapu ki kinuwa na, se tu akkan na tutu wala nagkallà kitu pub-pubri.”

⁷Ay nán tu Natan kitu David: “Ikaw tun na laláki! Ummán kídi ya nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Piníli taka nga ári na Israel, se nesalákan taka kitu Saul. ⁸Niddè pe kikaw ya balay natu ápu mu, se daya attáwa na. Ay nepeturayán ku pe kikaw ya Israel se Juda. Ay nu bitti pikam dayán, ay adu kuma pikam ya iamung ku kadayán. ⁹May taanna, tura mu sinuwáy ya bílin ne APU? Se ka nangwa ka nadakè. Pinapatay mu tu Uria nga Heteo kadaya Ammonita, ay se mu la timpal ya atáwa na. ¹⁰Ay díkod manggayát kídi, atán peyang ya magpapátay kadaya pamilya mu, gapu ta sinuwáy nà, se mu timpal ya atáwa tu Uria.’ ¹¹Ay tu idi pikam ya nán ne APU: ‘Gapu kiya kinuwa mu, ay pagribildeyán ku kikaw daya akkobung mu. Ay sisinnán mu pe ya angngiddè kadaya attáwa mu ka sabáli nga laláki nga adanni kikaw; allayan dada ki pagmar-marngán da tolay. ¹²Nasirù ya inangwa mu kiyán, may kuwaan ku ki pagmar-marngán daya ngámin na ísrael.’” ¹³Ay nán tu David kitu Natan: “Nagbásul là kurug ke APU.” Ay nán tu Natan kaggína, “Pinakawan naka ngin ne APU. Akkan ka matay. ¹⁴May gapu kiya kinuwa mu, ay nerupat mu nge APU. Ay túya, matay ya pútut mu.” ¹⁵Ay se la nga nagulli yin tu Natan ka balay na.

Natay tu pútut tu David ke Batsheba

Ay se la pinagtakit ne APU tu pútut tu David kitu Batsheba nga atáwa tu Uria. ¹⁶ Ay díkod nagkar-karárag tu David ke Dios gapu kitu an-anà. Akkan nang-angán, se nagbádu ka rugrugà se nagtang-tangagabi ya nagid-idda kitu lusà. ¹⁷ Ay datu ap-apu kitu palásiyu na, nawe da kagiyan kaggína nga bumángun, may maddi. Maddi pe ya mepangán kaggída.

¹⁸ Ay kitu mekapittu ngalgaw, ay natay tu an-anà. Ay magansing datu ù-upisiyál tu David nga mawe mangikagi kaggína, ta nán da, “Tu nád agpà nga manggìna yanin kadàtada, ay akkan nitta ginìna kitu kasibbiyág natu an-anà. Paanna nád ya angngagi tada kaggína nga natay yin tu an-anà? Ay get tala nu nágan na nga nadakè ya kuwaan na ki baggi na.” ¹⁹ May kane masingan tu David da nga magar-aratát, ay nàmud na ngin na natay yin tu an-anà. Ay tútu sinaludsud na kadatu ù-upisiyál na, “Natay yin tu an-anà?” nán na. “Ò ápu, natay yin,” nán da. ²⁰ Ay tútu ginumnikát tu David, se yala nawe nagdígut, se nagsukát ka bádu. Se yala nawe kitu Tabernákulu nga nagday-dáyaw ke APU. Ay se yala nagulli kitu palásiyu, ay nagadang ka makkán, ay tútu dinuy-agán da, ay se la nga nangán. ²¹ Ay nán datu ù-upisiyál na kaggína: “Akkan mika maaw-awátan. Kitu kasibbiyág pikam natu an-anà mu, ay sinang-sangítám se nagngílin ka nga nangán. Ngamay kídi nga natay yin, ay bumángun ka ngin se ka pe ya nangán nin.” ²² Ay nán tu David nga nesungbát: “Summángit tà se nagngílin nà nangán kitu kasibbiyág pikam na an-anà ku, ta nán ku, ‘Get nu kalakkán nà ne APU, se na pabilgan ya an-anà ku.’” ²³ May kídi ta natay yin, tura ngà pikam mala magnílin mangán? Mabiyág ku kadi pikam mala? Ay nu isa ngalgaw, ay mawe yà ka giyán na, may akkan nin magulli kiyà.”

²⁴ Ay se yala nawe inan-anannay tu David tu Batsheba nga atáwa na. Inlay na manin, ay nabùsit, se la nagan-anà ka laláki. Pinangagánan na ka Solomon tu an-anà. Ay pà-pàgan ne APU tu an-anà. ²⁵ Ay tútu binon na tu profeta Natan ta mawe na kagiyan nga pangagánan da tu an-anà ka Jedidia, ta pàgan ne APU ya an-anà.

Sinákup tu David tu íli Rabba

(1 Chr. 20:1-3)

²⁶Ay netul-túluy tu Joab se datu suldádu na tu angraut da kitu Rabba, nga ittu tu sintru na Ammon. Ay tagay da ngin na masákup. ²⁷Ay nangipàrob tu Joab ka mangikagi kitu Ari David nga “Rinaut mi yin ya Rabba, ay se nasákup mi yin ya agdarnán da ka danum. ²⁸Urnúngan mu lugud daya duddúma pikam ma suldádu mu, ta umbet da sakúpan ya íli. Ay nu maddi ka, ay dakami ngala ngin ya manákup, ay ingágan da ya íli ki ngágan ku.” ²⁹Ay díkod inurnung tu David datu suldádu na, se da nawe ginubát datu iRabba, ay se da sinákup tu íli da. ³⁰Ay inalà tu David tu balitù a sagápaw natu ári datu Ammonita, se na pinagsagápaw. Tallu púlu se appát kflu tu dammat na, ta nàwa ki pabeg ga balitù se datu napatag nga batu. Ay adu tutu wala tu inarisamsam tu David kitu íli. ³¹Ay tiniliw na pe datu tolay kitúni, se nada pinagubra; atán datu magusár ka tarutso, se magusár ka palù, se magusár ka parakul datu duddúma, ay se mangwa ka ladrilyu datu duddúma. Túyán tu kinuwa na kadatu tolay kadatu ngámin il-íli datu Ammonita. Ay se yala nagulli de David se datu tolay ka Jerusalem.

Tu Amnon se tu Tamar

13 Ay tu Absalom nga pútut tu David, ay atán wagi na nga babay nga napiya, nga nagngágan ka Tamar. Ay nelug kaggína tu Amnon nga pútut pe tu David ka sabáli nga atáwa na. ²Ay gapu kitu ilug na tutu wala kitu wagi na ka ama, ay pasuráy itakit na. Akkan na ammu tu kuwaan na, ta lam-lamtan na nga akkan na maadanniyán tu Tamar ta babbalásang pikam. ³May atán kapinsán tu Amnon nga nagngágan ka Jonadab nga an-anà ne Shimea nga wagi tu David, nga nalaing mangwa ka pamuspúsán na. ⁴Ay nán tu Jonadab kitu Amnon, “An-anà naka ya ári, may taanna, tura ka ummán ka sùsoot ki káda pagmakát ta? Ikagim mán kiyà nu nágan naya gapu na.” Ay tútu nán tu Amnon nga nesungbát, “Kelugán ku tutu wala nge Tamar, nga wagi ne Absalom.” ⁵Ay tútu nán tu Jonadab kaggína, “Ummán kídi na ya kuwaam: mawe ka magid-idda

---

12:30 kitu úlu natu ári da Ammonita, onu kitu úlu tu Molec nga diy-diyos da Ammonita.

12:31 Ya ladrilyu, ay pinakulnit nga pidtà nga bátug hálu blak da.

ta magpìduman ka nga magtakit. Ay nu umbet naka sinnan ne ama mu, ay nán mu kaggína, ‘Kagiyam mán ke Tamar nga wagi ku, ta umbet nà pagsagána kídì giyán ku wi ka kanan ku, ta senu sisinnán ku. Ay piyán ku pe nu panganan nà,’ nán mu.” ⁶Ay díkod nawe kurug tu Amnon nga nagid-idda se nagpìduman na magtakit. Ay kane umbet tu ári nga maningan kaggína, ay nán tu Amnon kaggína, “Pangaásim mán agpà, ta ipàrob mu we Tamar kídì, ta paglútu nà ka sinápay ya kanan ku. Piyán ku masingan ya aglútu na, se piyán ku nu aggína pe yin ya mamangán kiyà,” nán na. ⁷Ay díkod nebílin tu ári nga mawe tu Tamar ka balay tu wagi na nga Amnon ta paglútu na ka kanan na. ⁸Ay díkod nawe tu Tamar ka balay tu wagi na nga Amnon. Ay dinatang na nga magid-idda. Nangalà ka arína se na ngala kinuwa ka sinápay kitu agsisíngan tu Amnon. ⁹Ay kane malútu win, ay neduy-ág na kitu Amnon, may maddi mangán tu Amnon. Ay se na nán, “Palawanam daya ngámin tolay.” Ay díkod lummawán ngámin datu tolay. ¹⁰Ay se na nán kitu Tamar, “Ilbet mu win kídì na kuwartu ku ya linútu mu, se nà a panganan.” Ay díkod inalà tu Tamar tu nesagána na nga kak-kanan se na nippan kitu giyán tu Amnon nga wagi na. ¹¹May kaggína nga mamangán kitu Amnon, ay dinugkam tu Amnon, se na pilítan na meallay kaggína. ¹²Ay nán tu Tamar, “Akkan, wagi! Akkan nà a pilítan! Akkam kuwaan ya nakap-appat tutu wala. Akkan mabalin na màwa ya ummán kiyán kanedi Israel. ¹³Nágan naya murang ku pe nga ipassingan ku kada tolay? Ay ikaw, magdin-dinnámag ka pe ki kinaug-og mu ki ngámin Israel. Pangaásim ta mawem amomanán nge ápu ári, ta ammù a palubúsán naka nga mangatáwa kiyà.” ¹⁴May maddi manggìna tu Amnon. Ay gapu ta nakulnit may itu Tamar, ay tútu nasikap na.

¹⁵Ay kane mabalin na nga sipan, ay lùsawan na tutu wala ngin. Ab-abay lugud din tu angalùsaw na kaggína ngin, may tu amminya na kitun. Ay se na nán kitu Tamar, “Magtálaw ka kidde na!” nán na. ¹⁶Ngamay nán tu Tamar kaggína, “Akkan. Maddi yà magtálaw kidde na,” nán na. Ab-abay ya básul mu ki ammatálaw mu kiyà, may iya nannikap mu kiyà.” May akkan gì-gìnán tu Amnon. ¹⁷Ay se na kirrawán tu asassu na, se na nán kaggína, “Ilawán mu ya babay kiyán, se mu itulbà ya gitap.” ¹⁸Ay díkod nelawán kurug natu asassu tu Tamar se na netulbà tu gitap natu gagyangán.

Nakabádu tu Tamar kitun ka adaddu wa bádu se adaddu tu íma na, ta ittu tu gagángay ya ibbabádu datu babbalásang nga annánà tu ári. ¹⁹Pinìsi tu Tamar tu bádu na, se na pinayán ka abu tu úlu na, se na

nga appuapput nga magdal-dalen na magugolán. ²⁰ Ay kane masingan tu Absalom nga wagi na, ay nán na nga sinaludsud: “E Amnon nga wagi mu ya nangwa kiyán kikaw? Akkan mu tagge kag-kagiyan ya kinuwa na kikaw, oray ta wagi mu mà pe ki ama. Bay-án mu wala.” Ay nag-agyán tu Tamar ka balay tu wagi na nga Absalom, nga sippapannakit se sissa. ²¹ Nalùsaw tutu wala tu Ari David kane mammuwán na tu nàwa. ²² Ay lùsawan tutu wala pe tu Absalom tu Amnon gapu kitu kinuwa na kitu wagi na, may áwan na kinag-kagi kitu Amnon.

²³ Ay kane malpás tu duwa dagun, ay inayabán tu Absalom datu ngámin na lalláki nga pútut tu ári, ta silibráran na tu agpapúkis na kadatu karneru na ka Baal-Hazor, nga adanni ka Efraim. ²⁴ Nawe ka giyán tu Ari David, ay se na nán, “Apu ári, mawe ku papukísán datu karneru ku, ay piyán ku nu umbet kayu se daya ù-upisiyál mu nga mepagsilibrár kiyà.” ²⁵ May nán tu ári nga nesungbát, “Akkan kami tagge umbet tin, ta maringgúrán ka pà nang nu umbet kami ngámin. Pilítan tu Absalom, may maddi kammala tu ári. Pinapan na ngala ka napiya tu Absalom. ²⁶ Ay nán tu Absalom, “Nu akkan ka makalbet, ipàrob mu lugud tagge nge Amnon nin.” May nán tu ári, “Tura mu piyán na umbet te Amnon?” ²⁷ May pinílit tu Absalom tu ári. Ay díkod pinalubúsán tu ári tu Amnon nga mawe, kabulun na datu ngámin na annánà na nga lalláki.

²⁸ Ay se yala nán tu Absalom kadatu asassu na, “Idaggán nu wa minglaw nge Amnon. Ay nu sininyásan takayu nga patayan nu, ay patayan nu. Akkan kayu magansing, ta iyà ya makammu. Magturad kayu wala. Akkan kayu min-induwán. ²⁹ Ay díkod ittu kurug tu kinuwa datu asassu tu Absalom; pinatay da tu Amnon. Ay tútu nagkirut datu ngámin na annánà tu ári nga lalláki nga nagtakay kadatu asnu da, ay se da nagtatálaw.

³⁰ Ay kitu kakowad da pikam kitu dad-dalenán na magulli ka Jerusalem, ay uwad nangidámag kitu Ari David nga pinatayán ne Absalom datu ngámin na annánà na nga lalláki; áwan nabansi oray isa. ³¹ Ay nagsíkad tu ári, se na pinisi tu bádu na, se yala nagkálin kitu lusà a sumángit. Datu ù-upisiyál na nga magsisíkad kitúni, ay pinisi da pe datu bádu da. ³² Ngamay nán tu Jonadab nga an-anà tu Shimea nga wagi tu David, “Apu ári, akkan kurug ga natay ngámin datu annánà mu. Tittu we Amnon ya natay! Nabayág gin na pal-palanuwan ne Absalom nga patayan, gapu kitu nannikap ne Amnon ke Tamar nga wagi na. ³³ Túya akkan mu kur-kurugan ya dámag nga natay ngámin datu annánà mu, ápu ári. Tittu we Amnon ya natay.”

³⁴ Ay tu Absalom, ay nagtálaw kane matay tu Amnon.

Ay tu guwardiya nga atán kitu útun tu darupírip pa abut na Jerusalem, ay atán da nasingan na nga adu wa toláy ya magpaareb ba managut kitu bantay kitu dálen na panin likud kitu giyán na. ³⁵ Ay nán tu Jonadab kitu Ari David, “Apu, sinned kod! Ye datu ni yin datu annánà mu. Ittu mà tu nán ku kikaw.” ³⁶ Ay kane mabalin magúni yin, ay atán pe yin datu annánà tu ári. Nagugolán da. Ay summángit tutu wala pe tu ári se datu ù-upisiyál na.

³⁷ Ay nabayág ga sinang-sangítán tu Ari David tu pútut na nga Amnon.

Ay tu Absalom, ay nawe ka giyán tu akay na nga Talmai nga pútut tu Ammihud nga ári ka Geshur. ³⁸ Tallu dagun nga nag-agyán kitúni. ³⁹ Ay kane áwan nin tu agmanakit natu ári kitu Amnon, ay matalekág pà nang pe yin kitu Absalom.

Tu naggulli tu Absalom

14 Ay ammu tu Joab nga an-anà tu Zeruya nga matalekág pà nang ngin tu Ari David kitu Absalom. ² Ay tútu pinaayabán na tu nasírib ba babay ka Tekoa. Ay kane umbet tu babay, ay nán tu Joab kaggína: “Magbádu ka ka ibbabádu daya magmanakit, se ka magpíduman nga magmanakit. Magnguynguy ka ngala pe, ta senu ummán ka ka nabayág gin na magmanakit. ³ Ay se ka ngala mawe ka giyán naya ári, ay se mu la kagiyan kaggína daya ngámin na kagiyan ku kikaw.” Ay díkod kinagi ne Joab datu pekagi na.

⁴ Ay kane makadatang tu babay kitu giyán tu Ari David, ay nagukkab kitu lusà ka pagdáyaw na, ay se na nán, “Apu ári, sengán nà mán agpà.” ⁵ Ay nán tu ári, “Nágan naya problema mu ta?” “Isa ngà a búkud, ápu ári,” nán tu babay nga nesungbát. ⁶ “Atán da duwa lalláki nga annánà ku. Ay nagsáwad da kitu kakowad da kitu katal-talúnán. Ay gapu ta áwan magiwád kaggída, ay napatay natu isa tu isa. ⁷ Ay kídí, ápu ári, ay pilítan dà datu induan ku nga iáwat ku kaggída tu nakapatay, ta senu patayan da pe gapu kitu namatay na kitu wagi na. Piyán da patayan pe ya mangtáwid kadaya kuw-kuwa na atáwa ku. Nu màwa ya piyán da, ay maawanán nà pe ka an-anà nga kakaisu nga sumeng kuma kiyà. Ay ya isa pe, ay áwan tutu wala ngin ya mangitúluy ki ngágan natu atáwa ku.”

⁸Ay nán tu ári kitu babay, “Mawe ka ngin ka balay nu, ta iyà in ya makammu kiya problema mu.” ⁹Ay nán tu babay kitu ári, “Iyà se daya akkobung ku ya makin-básul, ápu ári, nu lùsawan daka da tolay gapu ki isiseng mu kiyà. Awan mu básul, ápu ári.” ¹⁰Ay nán tu ári, “Nu atán magrírí kikaw, ay ayabán mu kídí, ta senu akkan naka riribuan nin ka panda.” ¹¹Ay nán manin natu babay, “Isipatám lugud, ápu ári ke APU nga Dios mu, nga akkan mu ipalúbus nga baltan daya an-anà ku datu magasibbálat nga induan ku, ta senu makusap pin ya agpapátay da.” Ay nán tu ári, “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág nga áwan tutu wala ya màwa nga nadakè ki an-anà mu.”

¹²Nán manin natu babay, “Apu ári, atán kuma pikam isa nga kagiyan ku kikaw.” “Ara kagiyan mu wala,” nán tu ári. ¹³Ay díkod nán natu babay, “Apu ári, tura mu lugud nalammat ya ummán kiyán na kinadakè kadaya tolay ne Dios? Ta ki ummán kiyán na kinagi mu kiyà, ay ikaw mismu ya namabásul ki baggi mu; ta tura mu akkan pagulliyán tu an-anà mu wa nagtálaw. ¹⁴Ngámin tada ay matay. Meárig tada ki danum ma nesiyà ki lusà nga akkan nin málà kammin. Ngamay akkan ur-uráyan ne Dios nga alà ya biyág na isa tolay, nu di lugud da mangwa ka pamuspúsán na, ta senu umadanni kammin ya tolay ya umadayyu kaggína. ¹⁵Inumbet tà kídí ya mangikagi kikaw kiya parikut ku, ápu ári, ta ùdan dà da tolay. Túya nalammat ku ya makiamomán kikaw, ta nán ku wa, ‘Get tala nu masengán nà ki agngan ku. ¹⁶Ay mesalákan nà se ya an-anà ku kadaya magutad da mamatay kadakami, ta senu umawan kami yin kídí lusà a nidde ne Dios kadaya tolay na.’ ¹⁷Ay nalammat ku pe nga pumiya ya uray ku nu mammuwán ku ya uray mu panggap kídí, ta ammù a ummán ka ka isa nga anghel ne Dios nga makapaglásin ki napiya se nadakè. Ay e APU din nala peyang ya mangabul-bulun kikaw, ápu ári.” ¹⁸Ay nán tu ári ya nesungbát, “Atán nala ya piyán ku saludsúdán kikaw, ay ikagim kiyà ya kurug.” “Inna tun, ápu ári? nán natu babay. ¹⁹“E Joab ya nangipàrob kikaw kídí?” Ay nán tu babay ya nesungbát, “Akan nà makalísi ki saludsud mu, ápu ári. Kurug, e Joab ya nangipàrob kiyà, se aggína ya nangikagi kiyà nu nágan naya kagiyan ku kikaw. ²⁰May kinuwa na idi, ta senu malam-lammat mu ya kà-kàwaán nu. May ammù nga nasírib ka, ápu ári, nga ummán ki sírib daya anghel ne Dios. Maawátan mu pe ngámin na mà-màwa kanedi giyán tada ngi.”

²¹ Ay se yala nán tu ári kitu Joab, “Ara lugud. Kuwaan ku ya piyán mu. Mawe mu alà lugud tu bag-bagu nga Absalom.” ²² Ay tútu nagukkab kitu lusà tu Joab kitu àráng tu ári nga nán na, “Kalakkán naka din ne APU, ápu ári. Nammuwán ku kídi nga pàgan nà kam, ta niddem ya agngan ku kikaw.” ²³ Ay díkod nagsíkad tu Joab, se yala nawe ka Geshur nga inalà tu Absalom se na nippan ka Jerusalem. ²⁴ May nán tu ári, “Akkam ilbet kanedi giyán ku wi. Magyán kitu balay na kampela ngin.” Ay díkod nagyán tu Absalom kitu balay na kampela ngin. Akkan nagpassingan kitu ári.

²⁵ Ay tu Absalom tu katar-tarmán kadatu ngámin na lalláki nga iIsrael. Awan tutu wala ya matugib kaggína, manggayát kitu dapán na panda ki úlu na. ²⁶ Mamissán nala ki makadagun tu agpúkis na, nu madamtán nin kitu abù na. Nu magpúkis ay moli duwa kílu ya dammat tu abù na nga mippà, nu kiluwan da kitu ikkikílu na ári. ²⁷ Appát datu pútut tu Absalom; tallu wa lalláki se isa nga babay nga nagnágan ka Tamar, nga napiya tutu wala pe.

²⁸ Duwa dagun tu Absalom nga nag-agyán ka Jerusalem, may akkan na pulus nasingan tu ári. ²⁹ Ay tútu pinaayabán na tu Joab kitu isa ngalgaw, ta ipàrob na kuma nga mawe ka giyán tu ári. May naddi inumbet tu Joab. Ay tútu pinidduwa na nga pinaayabán, may maddi kammala umbet tu Joab. ³⁰ Ay tútu nán tu Absalom kadatu asassu na, “Mawe nu kod sìdúgan tu tálun ne Joab nga namulán ka sibáda. Katákip na tálun ku tu tálun na.” Ay díkod nawe datu asassu na nga sinidug tu sibáda tu Joab kitu tálun na. ³¹ Ay tútu dágus sala nga nawe tu Joab ka balay tu Absalom, se na nán, “Taanna, tura mu pinasidug kadaya asassu mu tu kamulán ku ka sibáda?” ³² Ay nán tu Absalom nga nesungbát, “Namidduwaán taka nga palbetan ta ipàrob taka kuma nga mangamomán ki ári, ta piyán ku ammuwan nu taanna, tura nà pinálà ka Geshur. Napi-piya lugud dala nu nag-agyán nà ala kannán. Túya ippan nà ka giyán na ári kídi yin. Ay nu nakabásul là, ay patayan nà ala. ³³ Ay díkod nawe kinagi tu Joab kitu ári tu nán tu Absalom. Ay tútu pinaayabán tu ári tu Absalom kitu giyán na. Ay kane umbet tu Absalom, nagukkab kitu àráng tu Ari David. Ay inummàán natu ári tu Absalom.

Nagribilde tu Absalom

15 Akkan nabayág, ay inalà tu Absalom tu takay na nga makigubát, se datu kabalyu na. Nagayáb pe ka limma púlu wa lalláki nga ittu datu maginunna kaggína. ² Sumápa peyang tu Absalom nga malukág, ay se la mawe nga mag-agyán kitu ruwáangan natu íli. Ay nu atán tolay ya umbet nga atán ríri na, nga padisidirán na kitu ári, ay karrawán tu Absalom, se na nga saludsúdan nu ka wàna ya babalay na. Díkod kagiyan na kaggína nu inna nga tangámalán ki Israel tu naggayatán na. ³ Ay se na nán kitu tolay ya atán ríri, “Atán kurug ya kalintaggán mu. May ya pagdásán na, ay áwan nepàrob na ári nga mangatangya kikaw. ⁴ Nu guwes sà ala kuma, ay annung da ilbet daya tolay kiyà daya ríri da, ay se ku kappiyánan risutan daya kas-kásu da.” ⁵ Ay nu atán umadanni nga magukkab kitu àráng na, ay dágus na ngala nga gàballan se na ummàán. ⁶ Ay ummán kiyán peyang tu kuk-kuwaan tu Absalom kadatu tolay ya mawe makiseng kitu ári kadatu kas-kásu da. Ay tútu naadanni datu tolay kitu Absalom.

⁷ Ay kane malpás tu appát dagun, ay nán tu Absalom kitu Ari David, “Apu ári, pangaásim agpà ta palubúsán nà a mawe ka Hebron, ta mawe ku tungpálan tu nekarì ke APU kitun. ⁸ Ta kitu kakowad ku kitun ka Geshur ka Aram, ay nagkari yà ke APU nga nu pagulliyán nà ka Jerusalem, ay mawe yà magdáyaw kaggína ka Hebron.” ⁹ “Ara a lugud,” nán tu ári. Ay díkod nawe kurug tu Absalom ka Hebron. ¹⁰ Ngamay kitu kaatán na kitúni Hebron, ay akkan na nepak-pakammu nga atán datu nepàrob na nga mawe mangikagi kadatu ngámin na tangámalán na Israel nga nán na, “Nu magina nu ya tanggoyob, ay isáraw nu ya, ‘E Absalom min ya ári na Israel!’” ¹¹ Atán da nga duwa gatut ta tolay nga gayát ka Jerusalem nga inayabán ne Absalom nga kabulun na nga nawe ka Hebron. Akkan da am-ammu tu tagay màwa. ¹² Ay kane atán nin na magdátun tu Absalom, ay pinaayabán na tu Ahitofel nga iGilo nga pára tuldu tu Ari David. Ay umad-adu datu pasúrut tu Absalom. Ay tútu umirut tu agkukumplut da.

Nagtálaw tu David ka Jerusalem

¹³ Ay uwad nawe nangidámag kitu David nga tu Absalom tu sur-surútan nin datu ngámin na ísrael. ¹⁴ Ay tútu nán tu David kadatu ù-upisiyál

na, “Ara! Dádun nin. Magtálaw tada kiddi Jerusalem min. Ta nu akkan, ay kattatán nitta ne Absalom. Ay áwan ya makalísi kadátada kaggína. Patayan nitta ngámin, meráman daya ngámin tolay kídi íli.” ¹⁵ Ay nán datu ù-upisiyál na kaggína, “Apu ári, nakasagána kami nga mangwa kiya ipàwa mu kadakami.” ¹⁶ Ay díkod nagtálaw wa dágus tu David, kabulun na datu ngámin na tolay na kitu palásiyu, malaksid kadatu sangapúlu wa attáwa na nga ittu datu magtagasingan kitu palásiyu. ¹⁷ Ay kane makadatang da kitu muddi nga balay kitu íli kitu agtálaw da, ay nagsínang da. ¹⁸ May pinaginunna na datu ù-upisiyál na. Lumíwán kaggína datu Kereteo, se datu Peleteo, ay se la datu annam gatut nga iGat nga nebulun kaggína. Naginunna da ngámin kitu ári. ¹⁹ Ay nán tu Ari David kitu Ittai nga ap-apu datu suldádu nga gayát ka Gat, “Taanna, tura kayu pe kumíwid kadakami? Magulli kayu win kiya baru wa ári. Agtangeli kayu wala kídi Israel. Inumbet kayu wala kídi kane magtálaw kayu ka íli nu. ²⁰ Akkan kayu mà pikam nabayág kanedi. Tura kayu wala nga kumíwid kadakami, ay akkan mi pikam ammu nu ka wàna ya kapannán mi? Ayabám daya suldádu mu ta magulli kayun. Ipassingan ne APU din kadakayu ya aminya na se agkallà na.” ²¹ Ngamay nán tu Ittai kitu ári, “Isipata ku ki ngágan ne APU nga sibbiyág se ki ngágan mu, nga kumíwid kami kikaw oray ka wàna ya kapannám, se oray nágan na màwa; mabiyág kami mán onu matay kami.” ²² “Ara a lugud. Dádun lugud din,” nán tu David. Ay díkod naginunna tu Ittai se datu ngámin tolay na se datu ngámin pamilya na. ²³ Nagugolán datu ngámin umíli kane lumíwán datu tolay ne David. Dumalákit tu ári se datu tolay na kitu awweg Kidron. Ay se dala nameyag ngámin ka ir-ir-er.

²⁴ Ay kummíwid pe tu Abiatar se tu Zadok nga pappádi; kabulun da datu ngámin na Levita. Búlibúlig da tu Arko ne Dios. Nelubtág da tu Arko panda kane makalawán ngámin datu tolay kitu íli. ²⁵ Ay se yala nán tu ári kitu Zadok, “Mawe mu iulli kammin ya Arko ne Dios ki íli. Ay nu kalakkán nà ne APU, ay iulli nà kammin kanedi, ta senu masingan ku kammin ya Arko se ya nekippayán na. ²⁶ Ngamay nu akkan, ay nakasagána ngà a kuwaan na ngala kiyà ya pagayatán na. ²⁷ Ay nán pikam tu ári kitu Zadok, “Magulli kayu kammin se Abiatar ki íli, ay ibulun nu nge Ahimaaz nga pútut mu se Jonatan nga pútut ne Abiatar. Sin-sinnan nu wala ya mà-màwa. ²⁸ Idaggán ku ya dámag nu kiyà. Mag-agyán nà ala kitu babàlangán kitu wángag kitu ir-ir-er. ²⁹ Ay díkod inalà tu Zadok se tu

Abiatar tu Arko ne Dios, se da nagulli kammin ka Jerusalem. Nag-agyán da pikam kitúni na.

³⁰ Ay tu Ari David, ay makas-asangit ta manùdu kitu Bantay Olíbo. Nagsaka-sáka nga magdal-dalen, nga nagsakodong. Nagsakodong ngámin pe datu kabbulun na, nga makas-asangit pe nga manùdu. ³¹ Uwad nangidámag kitu David nga isa tu Ahitofel kadatu kakumplut tu Absalom. Ay tútu nagkarárag tu Ari David, nga nán na, “O APU, kuwaan mu kuma nga áwan sur-surbi daya kag-kagiyan ne Ahitofel ke Absalom.”

³² Ay kane makadatang tu David kitu útun tu bantay nga agday-dayáwan da ke Dios, ay atán tu Hushai nga Arkita nga magiddag kaggína kitúni. Ay napìsi tu bádu na se napnu ka tápù tu úlu na, ka angngipassingan na kitu agmanakit na. ³³ May nán tu David kaggína, “Problema taka ngala nu kumíwid ka kiyà. ³⁴ Magulli ka ngala ngin kiya íli, ay se mu kagiyan ke Absalom: ‘Sirbiyán taka ápu ári, nga ummán kitu nagsirbi ku kitu ama mu,’ nán mu. Ay se mu la kuntráan peyang daya kagiyan ne Ahitofel kaggína. ³⁵ Atán mà de Zadok se Abiatar nga pappádi kitúni na ngin. Ay díkod ngámin na mammuwán mu kitu palásiyu, ay kagiyam ma dágus kaggída. ³⁶ Atán pe ye Jonatan na pútut ne Abiatar kitúni, se nge Ahimaaz nga pútut ne Zadok. Pekagim kaggída kiyà daya ngámin na magina mu.” ³⁷ Ay díkod nawe yin tu Hushai nga opun tu David ka Jerusalem. Nepà-pàmu nga lumná pe yin tu Absalom kitu íli kaggína nga dumatang.

David se tu Ziba

16 Ay kane makalíwán ka bittì tu David kitu útun tu Bantay Olíbo, ay summabat kaggína tu Ziba nga asassu tu Mefiboshet. Uwad nilbet na nga duwa gatut ngabgi nga sinápáy, se magatut sipkal nga pásas, magatut nga nagbal-baláki nga búnga káyu, se isa nga agdanumán na lálát nga napnu ka básì. Netakay na dedi ki duwa nga asnu. ² Ay nán tu ári kitu Ziba, “Nágan na pamàyanám kadayán? Ay nán tu Ziba nga nesungbát, “Daya duwa nga asnu, ay pagtàyán daya pamilya mu. Daya sinápáy se búnga káyu, ay pára kadaya babbágu, se ya básì ay pára kadaya monawán ki agdal-dalen nu ka ir-ir-er.” ³ Ay nán tu ári kaggína, “Ay e Mefiboshet nga apúku tu ámu mu, kawà na giyán na?” “Atán kam ka Jerusalem ápu, ta ya ammu na, ay mepatulli kammin kaggína tu pangiturayán natu akay na nga Saul.” ⁴ Ay tútu nán tu ári kitu Ziba, “Kuw-kuwa mu win ngámin

daya kuw-kuwa ne Mefiboshet.” Ay nán tu Ziba nga nesungbát, “Magùmà à kikaw, ápu ári. Maanggamán ka din peyang kiyà, ápu ári.”

Ginedán tu Shimei tu David

⁵ Ay kane dumatang tu Ari David ka Bahurim, ay uwad laláki kitúni ya magged kaggína. Shimei tu ngágan natun na tolay. An-anà natu Gera nga induan natu Saul. ⁶ Binàbàbà na tu Ari David ka batu se datu ù-upisiyál na, oray nalìmut tu Ari David kadatu tolay na se datu narungat ta suldádu. ⁷ Ay nán na nga isar-sáraw kitu David: “Magtálaw ka kiddi na! Ikaw maragpatay ka tolay! Nágan na sur-surbim! ⁸ Magibálat tin ne APU kikaw gapu ki nagpatay mu kadatu akkobung tu Saul. Timpal mu ya pagariyán na. Ay kídi, ay nidde ne APU win ke Absalom nga pútut mu. Màwa pe kikaw win datu kinuw-kuwa mu. Maragpatay ka tolay!”

⁹ Ay díkod nán tu Abishai nga an-anà tu Zeruya kitu ári, “Apu ári, tura mu bay-bay-án nala nga geqedán naka yán na tolay ya árig na ngala ya natay ya átu? Palubúsán nà kod, ta mawe ku siprúdan ya bùlaw na.” ¹⁰ May nán tu ári kadatu annánà tu Zeruya, “Bay-án nu wala. Nu e APU kurug ya nangagi kaggína nga gedán nà, iin kayu kuma nga mamakusap kaggína?” ¹¹ Ay nán natu ári kitu Abishai se kadatu ù-upisiyál na, “Ya pútut ku mismu, ay talipatayan nà, ay tu nád agpà kídi ya iBenjamin na induan tu Saul. Túya bay-án nu wala nga magged kiyà. Ammu ta ngala kurug, get nu e APU ya nangipàrob kaggína. ¹² Ay get masingan ne APU ya kapal-palakkán ku, ay subalítán nà ka napiya gapu kiya agged da kiyà kídi.” ¹³ Ay díkod netul-túluy tu David se datu kabbulun na tu magdal-dalen. Ay tu Shimei ay kumal-kaladág pe kaggída nga magged se magúbur kaggída, se magitápur ka tápu. ¹⁴ Ay kane makadatang da ka Jordan, nonawán tutu wala datu kabbulun tu ári, tútu nagimáng da pikam kitúni na.

Tu Absalom ka Jerusalem

¹⁵ Ay nakadatang pe yin tu Absalom ka Jerusalem se datu duddúma nga iIsrael; kabulun da pe tu Ahitofel. ¹⁶ Ay kane dumatang pe tu Hushai nga opun tu David, ay nawe nga dágus kitu giyán tu Absalom, se na nán nga isar-sáraw, “Magnanáyun din ya ári! Magnanáyun din ya ári!”

¹⁷ Ay nán tu Absalom, “Taanna, tura ka akkan summúrut kitu opun mu? Ummán kiyán agkà ya angipassangan mu ki kinamárum kaggína?” ¹⁸ Ay nán tu Hushai nga nesungbát, “Akkan nà a summúrut kaggína, ta piyán ku ya magsirbi ki ári nga piníli ne APU, se piníli daya ngámin na iIsrael. ¹⁹ Akkan nala yán, ta inna agpà pe ya sirbiyán ku nu di ya an-anà naya apu ku. Nu wà ummán natu nagsirbi ku kitu ama mu, ay ummán pe ya agsirbi kikaw.” ²⁰ Ay tútu nán tu Absalom kitu Ahitofel, “Nágan naya kuwaan tada?” ²¹ Ay nán tu Ahitofel nga nesungbát, “Mawe mu allayan daya attáwa ama mu, nga nabansi kídi nga magtagasíngan ki palásiyu. Ay díkod nu madámag daya ngámin na iIsrael yán, ay mammuwán da nga kurug lùsawan naka tutu wala ne ama mu. Díkod tumurad da pe kiya isussúrut da kikaw.” ²² Ay díkod nangipasíkad da ka báwi kitu útun tu palásiyu. Sisinnán datu tolay tu ilalnà ne Absalom kitu báwi nga manglay kadatu attáwa natu ama na.

²³ Ay kadatun na al-algaw, surútan peyang tu Absalom ngámin na kagiyán tu Ahitofel, nga ummán kitu kuk-kuwaan natu David nga ama na. Ata ngámin na kag-kagiyán tu Ahitofel, ay ummán da ka gayát ngámin ke Dios.

Nealílaw tu Hushai tu Absalom

17 Ay nán tu Ahitofel kitu Absalom, “Palubúsán nà mán na pumíli ka sangapúlu se duwa ríbu nga lalláki, ta mawe mi aplan de David daddán nu gabi. ² Sìmatan mida ta nonawán da se nagkapsut da ngin. Kattatán mida nga darupan, ay díkod magriddù da, ay pagpapanáwan da tu ári, ay ittu win ya ammatay ku kaggína. ³ Ay se ku wala ilbet ngámin datu tolay na kanedi. Meárig da ki babay nga magulli kammin kiya atáwa na. Isa nga tolay mà ala ya piyán mu wa matay. Ay daya tolay, ay akkan da maan-anu.” ⁴ Ay tútu pinatag tu Absalom se datu ap-apu na Israel tu kinagi tu Ahitofel. ⁵ May nán tu Absalom, “Palbetan nu mán ne Hushai nga Arkeo, ta ginán tada pe nu nágan naya makagi na panggap kídi.” ⁶ Ay kane inumbet tu Hushai, ay kinagi tu Absalom kaggína tu kinagi tu Ahitofel. Ay se na nán kaggína, “Surútan mi nád ya kinagi ne Ahitofel? Ay nu akkan, ay kagiyán mu ya napiya nga kuwaan mi.” ⁷ Ay nán tu Hushai nga nesungbát, “Ya palánu nga kinagi ne Ahitofel kídi, ay akkan napiya. ⁸ Akkan mu ammu ta, nga nalaing nga makigub-gubát nge ama mu se

datu suldádu na? Ummán ka rungat naya ber nga napultán kada annánà na ya rungat da. Se kapenamán na ama mu ya makigubát. Akkan wayya nga matúdug tune ki giyán daya suldádu na. ⁹ Oray kídi nga or-oras, ay atán tuni yin na magsir-sirù kiya isa nga abbut onu liyáng. Ay ya isa pe, nu atán mapatay da kadaya suldádu nu kiya munna nga aggugubát nu, se magina da tolay, ay idam-dámag da ngin na, ‘Adu da natay kadaya suldádu ne Absalom,’ nán da. ¹⁰ Ay oray daya suldádu nu nga ummán ki rungat láyon ya rungat da, ay magansing da pe yin, ta ammu ngámin daya iIsrael nga nalaing ya ama mu ki gubát, ay se narungat pe datu tolay na. ¹¹ Ngamay tu idi pe yala ya makagi ku: ‘Ayabán mu pikam daya ngámin na iIsrael; manggayát kadatu atán ka Dan, panda kadatu atán ka Beer-sheba. Ay díkod ummán ki kaadu ginat ya kaadu daya suldádu mu. Ay se yala ikaw mismu ya mangiapu kaggída nga mawe makigubát. ¹² Ay se tada la nga mawe sapúlan oray kawà na ya giyán na, ay se tada kattatán na darupan, nga ummán tada ki lapáat ta magtatánag ki pagmakát. Ay díkod áwan oray isa ya makalásat kaggída. ¹³ Ay nu tura la mawe magsirù ki isa nga íli, ay mangalà daya ngámin iIsrael ka tali, ay se tada nga galútán ya darupírip pa abut na íli, ay se tada nga rùrútan na ippan kiya tanáp, panda ki karba na tutu wala nga áwan oray isa nga batu ya mabansi.’ ¹⁴ Ay nán tu Absalom se datu ngámin na ap-apu datu iIsrael, “Napi-piya kurug ya nán ne Hushai, may itu palánu ne Ahitofel.” Ay ittu kurug tun tu nasúrut, gapu ta e APU ya nagpalánu nga akkan masúrut tu napiya nga palánu nga kinagi tu Ahitofel, ta senu nadakè ya màwa kitu Absalom.

Tu nagtálaw tu David

¹⁵ Ay se yala kinagi tu Hushai kade Zadok se tu Abiatar nga pappádi tu kinagi tu Ahitofel kitu Absalom nga palánu na. Kinagi na pe tu palánu nga kinagi na ke Absalom. ¹⁶ Ay tútu nán na kaggída, “Karuwan nu wa kagiyán ke David nga akkan matúdug kitu dappit natu wángag Jordan kitu ir-ir-er. Masápul la dumalákit da, ta nu akkan ay marápun da se ya ári.” ¹⁷ Ay tu Jonatan na pútut tu Abiatar, se tu Ahimaaz sa pútut tu Zadok, ay atán da nga magiddag ka En-rogel. Ay nu atán dámag nga masápul mammuwán tu David, ay uwad isa nga babay nga asassu nga mawe mangikagi kaggída, ta senu akkan da tagge lumná kitu íli. Ay se da mawe kagiyán kitu Ari David tu dámag. ¹⁸ May atán isa nga bar-barítu

nga nakasingan kaggída, ay se nawe nagpipílit kitu Absalom. Ay díkod nagtálaw wa dágus datu duwa, se da nawe kitu balay na isa nga laláki ka Bahurim. Atán bubun kitu amuwág natu balay, ay ittu tu nagsiruán datu duwa. ¹⁹ Ay tu atáwa natu laláki, ay tinàbán na pe nga dágus tu bubun, ay se na ngala pinayán ka trigo ta ibilág na kanu mà, ta senu akkan da ipagarup nga nagsirù da kitúni. ²⁰ Ay kane umbet datu suldádu tu Absalom, ay nagsaludsud da kitu babay nga nán da, “Nasingan mu de Ahimaaz se Jonatan?” nán da. “Nagbàláng da kiyán awweg,” nán tu babay ya nesungbát. Sinap-sapúlán datu suldádu da, may áwan da masma kaggída. Ay díkod nagulli da kammin ka Jerusalem.

²¹ Ay kane makatálaw datu suldádu, ay lummawán pe yin tu Jonatan se tu Ahimaaz kitu bubun, ay se da nabur-burung nga nawe ka giyán tu Ari David, ay se da kinagi kaggína tu palánu nga kinagi tu Ahitofel. Ay tútu nán da kaggína, “Magkaru kayu wa dumalákit kiya wángag!” ²² Ay tútu nabur-burung tu David se datu kabbulun na, nga dummalákit kitu wángag Jordan. Ay kane pagbarngát tin kane kaláwa, ay nakadalákit da ngámin nin kitu wángag Jordan.

²³ Ay kane mammuwán tu Ahitofel nga akkan nasúrut tu kinagi na nga palánu na, ay nagtakay kitu asnu se la nawe ka balay da kitu íli. Ay kane mabalín na nga makappiya ya kàwaán datu kuw-kuwa na, ay nagbísín na nagpattal. Ay díkod nawe da netaman kitu nangitamnán da kitu ama na.

²⁴ Ay tu David se datu tolay na, ay dummatang da ngin ka Mahanaim, kane makadalákit tu Absalom se datu iIsrael nga tolay na ka wángag Jordan. ²⁵ Ay tu Amasa tu piníli tu Absalom nga sumukát kitu Joab nga apu datu suldádu na. Tu Amasa, ay pútut tu Jeter nga iIsmael. Ay tu Abigail nga ina na, ay pútut tu Nahas nga wagi tu Zeruya nga ina tu Joab. ²⁶ Ay nagkampu tu Absalom se datu iIsrael ka Gilead.

²⁷ Ay kane dumatang tu David ka Mahanaim, ay nawe sinabat de Shobi nga an-anà tu Nahas nga Ammonita nga iRabba, se tu Makir nga an-anà tu Ammiel nga iLo-debar, se tu Barzillai nga iRogelim ka Gilead. ²⁸ Nagilbet da ka abà, besin, bángga, trigo, sibáda, arína, inigúbán, bukal antà, se duddúma pikam ma bukal. ²⁹ Ay atán pe nilbet da nga digu álig, tsis, se karneru. Nidde da ngámin dedi kitu Ari David se datu tolay na, ta nán da nga, “Kurug gala nga nabisin se nawwaw daya tolay kiya nagdal-dalen da ka ir-ir-er.”

17:25 Ki Hebreo wa aggúni, ay Itra.

Tu netattay tu Absalom

18 Ay se la inurnung tu Ari David datu tolay na, se nada inuwa-uwár. Ay se yala namíli ka mangiapu kaggída; isa ki káda maríbu wa tolay, se isa ki káda magatut ta tolay. ² Pinagkàlu nada nga grúpu, se nada nga pinarbuwát. Ay tu Joab tu nangiapu kitu isa nga grúpu, se yala tu Abishai nga wagi ne Joab nga pútut tu Zeruya kitu mekàduwa, ay se yala tu Ittai nga iGat kitu mekàlu wa grúpu. Ay nán tu ári kaggída, “Kabulun dà pe nga mawe makigubát. ³ Ngamay nán datu tolay na kaggína, “Pangaásim ápu ári, ta akkan ka tagge mawe. Ata nu kapilitán na magatrás kami, onu matay ya gudduwa kadakami, ay akkan dakami pagan-anu daya suldádu ne Absalom, ta ikaw ya sapúlan da. Pì-piyán da nga ikaw ya mapatay da, may ya sangapúlu ríbu kadakami. Túya napiya nu magbansi ka ngala ngin kídí íli, se ka la mangipàrob ka sumeng kadakami nu kasapúlán mi.” ⁴ Ay nán tu ári, “Ay nu nágan naya nán nu wa napiya, ay ittu ya kuwaan ku.” Ay se yala nagsisíkáad kitu giyán gagyángán tu íli nga magpalíwán kadatu tolay na nga nagrúpu ka agmamagatut, se agmamaríbu. ⁵ Ay se na binílin de Joab, Abishai se tu Ittai: “Ipag-pagapu nu kiyà nga akkan nu agpà pagranggasán ne Absalom.” Ay nagina pe ngámin datu tolay tu bílin tu David kadatu ù-upisiyál na mepanggap ke Absalom.

⁶ Ay díkod nawe nakigubát datu suldádu ne David kadatu iIsrael kitu sir-sirát ka Efraim. ⁷ Ay inábà datu suldádu tu David datu iIsrael. Adu tu pinatay da kitun na algaw, ta duwa púlu ríbu datu natay. ⁸ Ay nagtul-túluy tu naggugubát da kitu sir-sirát, ay adu pikam datu natay gapu kitu sir-sirát may datu natay ki ampiláng.

⁹ Ay kitu aggugubát da, ay nesalabatán tu Absalom datu suldádu tu David. Nakatakay tu Absalom kitu asnu na kitun. Ay se la sinumrà tu asnu kitu naríman na pasanga natu abay nga káyu. Ay nerabit tu úlu tu Absalom kadatu pasanga, ay nagtul-túluy ya nanagtág tu asnu. Ay díkod nabansi tu Absalom nga nebibísín kitu pasanga natu káyu. ¹⁰ Ay nasingan natu isa nga tolay ne David nge Absalom. Ay tútu nawe na kinagi kitu Joab nga nán na: “Nasingan ku we Absalom ma nebibísín kitu abay ya káyu,” nán na. ¹¹ “Nágan na? Nasingan mu?” nán tu Joab. “Ay taanna, tura mu lugud akkan pinatay? Tangdánan taka kuma ka sangapúlu wa silber se isa nga sinturon!” ¹² May nán natu laláki, “Oray nu bayádan nà ka maríbu wa silber, akkan ku màwa nga sagídan ya an-anà na ári.

Nagìna mi tu bílin na ári kadakayu se de Abishai se Ittai, nga akkan nu sagídan ne Absalom gapu kaggína.’¹³ Ay oray suwayan ku ya bílin na ári se ku patayan ne Absalom, ay mammuwán na la nga mammuwán na ári nu inna ya namatay kaggína. Ay wayya nà ala igdù.”¹⁴ Ay nán tu Joab, “Ah! Adu pikam mala nga kag-kagiyan na...!” nán na. Ay se la nangalà ka tallu nga say-áng, se na nawe nesuwè da kitu bátug tu púsu tu Absalom, nga sibbiyág pikam ma atán na nebibísin kitu káyu.¹⁵ Ay linìmut datu sangapúlu wa pára agtu kadatu iggugubát tu Joab tu Absalom, ay se da tinarut ta pinatay.

¹⁶ Ay se yala netanggoyob tu Joab tu tarumpeta na, ka ammakusap na kadatu suldádu na nga magappal kadatu iIsrael.¹⁷ Inalà da tu baggi tu Absalom, se da nepisù kitu adallam ma abbut kitu sir-sirát se da ginaburán ka dadakkal la batu. Ay datu iIsrael nga nakalásat, ay nagtatálaw da pe yin nga nawe kadatu babalay da.¹⁸ Kitu kasibbiyág kam tu Absalom, ay nangipasíkad ka abay ya batu kitu Tanáp Ari, ka panamdammán kaggína, ta áwan na pútut nga laláki nga mangitul-túluy ki ngágan na. Nepangágan na tun na batu ka “Absalom.” Ay ittu ya agpangágan da kitun na batu panda kadedi nga al-algaw.

Nagmanakit tu David gapu kitu Absalom

¹⁹ Ay nán tu Ahimaaz nga pútut tu Zadok kitu Joab, “Palubúsán nà ta mawe ku idámag ke Ari David nga nesalákan ne APU win kadaya kalínga na.”²⁰ “Akkan, kídì!” nán tu Joab, “ta natay ya an-anà na ári. Mabalin mu ya mawe mangidámag nu isa ngalgaw, may akkan kídì.”²¹ Ay nán tu Joab kitu asassu na nga iEtiopia, “Mawe mu idámag ke Ari David ya nasingan mu wa nàwa. Nagukkab tu asassu kitu àráng tu Joab, ay se yala nawe nanagtág.²² Ay nán tu Ahimaaz ke Joab nga nakim-imallà: “Pangaásim agpà ta palubúsán nà a mawe pe, nga umunud kitu iEtiopia. Panda ngala ya màwa!” “Taanna, tura mu piyán ya mawe pe? Ay ammu mu nga áwan mu wayya nga supápà ki idámag mu,” nán tu Joab nga nesungbát.²³ May ipapílit kammala tu Ahimaaz, “Piyán ku kammala ya mawe. Panda ngala ya màwa.” “Ara, angka ngin lugud,” nán tu Joab. Ay tútu nawe nanagtág tu Ahimaaz. Nanalen kitu tana-tanáp ka Jordan, ay linàláp natu iEtiopia.

18:21 Ki aggúni nga Hebreo, ay “iCus.”

²⁴ Ay tu David, ay atán na magtutúgaw kitu nagbàtán datu amin-lasi se amin-unag ga ruwángan natu íli. Ay tu isa kadatu guwardiya na, ay ummunè kitu útun tu darupírip pa abut natu íli. Ay kane iapa-apág na tu mata na, ay uwad nasingan na nga tolay ya managtág ga sissa nga umbet. ²⁵ Ay se na nìraw kitu ári tu nasingan na. Ay nán tu ári, “Nu sissa, ay atán idámag na. Ay kane adanni yin tu tolay kitu giyán da, ²⁶ ay atán manin nasingan tu guwardiya nga tolay ya managtág pe. Ay tútu nesáraw na manin ya, “Atán manin isa nga tolay ya managtág nga sissa,” nán na. Ay nán tu ári, “Atán pe idámag na yán.” ²⁷ “Ummán ka e Ahimaaz nga pútut ne Zadok tu nun-unna ta,” nán tu guwardiya. “Namáru yán na tolay. Napiya ya dámag na kid a yán,” nán tu ári.

²⁸ Ay se yala nga nesáraw tu Ahimaaz kitu ári ya, “Napiya kam ya ngámin,” nán na, ay se yala nagukkab kitu lusà kitu àràng tu ári. “Maday-dáyaw we APU nga Dios mu, ápu ári, ta pinangábà nitta kadatu tolay ya nagribilde kikaw, ápu ári.” ²⁹ Ay nán tu ári, “Paanna nge bag-bagu ku nga Absalom? Awan kam nàwa kaggína?” Ay nán tu Ahimaaz nga nesungbát, “Kitu nagpapan ne Joab kiyà kídi, ay uwad riribù, may akkan ku ammu nu nágan tu mà-màwa.” ³⁰ Ay nán tu ári, “Magmàngin ka ngala pikam kiyán.” Ay díkod nagmàngin pikam tu Ahimaaz.

³¹ Ay se yala inumbet pe yin tu iEtiopia, se na nán kitu ári: “Atán napiya nga dámag ku kikaw, ápu ári. Nesalákan naka ne APU kídi nga algaw kadatu nagribilde kikaw.” ³² Ay nán tu ári, “Paanna tu bag-bagu ku nga Absalom? Awan na kam napà-pàyanán?” Ay nán natu iEtiopia nga nesungbát, “Sápay kuma ta màwa kadaya ngámin na kalínga mu, ápu ári, ya nàwa kitúni nga bag-bagu!” ³³ Ay napalótán tu pannakit tu ári kitu nadámag na. Nawe kitu isa nga kuwartu kitu ngúdu natu gagyángán tu íli, se la nga sumángit. Makas-asangit kaggína nga umunè. “An-anà ku we-e! An-anà ku Absalom me-e! Iyà ala kuma ya natay! Absalom me-e! An-anà ku! An-anà ku we-e!”

Tu nagallang tu Joab kitu David

19 Ay uwad nangidámag kitu Joab nga makas-asangit se magmanakit tu Ari David gapu kitu an-anà na nga Absalom. ² Ay díkod tu anggam kuma datu tolay gapu kitu nangábà da kitu gubát kitun na algaw, ay napataliyán ka pannakit, ta nadámag da nga magpannakit tu ári gapu

kitu netattay tu an-anà na. ³ Ay tútu naglim-límut datu tolay nga linumnà kitu íli, nga ummán ki aglim-límut da tolay ya nagtálaw ki gubát, gapu ki appat da. ⁴ Ay tinàbàn tu ári tu murang na kadatu íma na, se nagugolán nga nán na, “Absalom! An-anà ku! O, Absalom, ugu we-e, an-anà ku!” ⁵ Ay se la linumnà tu Joab kitu giyán tu ári, se na nán kaggína, “Neap-appat mu kídi nga algaw daya ngámin na tolay mu nga nangisalákan kikaw, se kadaya annánà mu, asassu mu, se daya attáwa mu. ⁶ Ittu mu mán kammin pàgan daya mangalùsaw kikaw, se mu lùsawan daya maminya kikaw. Malásin nala nga akkan napatag kikaw daya suldádu mu se daya ù-upisiyál mu. Ta ya masingan ku kídi, ay maanggammán ka oray nu natay kami ngámin, basta sibbiyág gala tu Absalom. ⁷ Túya lumawán ka ngin, ta mawem kapiyánan amomanán daya tolay mu. Ay nu maddi ka, isipatà ki ngágan ne APU nga áwan mabansi oray isa kadakami ka kabulun mu kídi nga gabi. Ay nu mapakuna, ay nadà-dakè idi may daya ngámin na nà-nàwa ngin kikaw ki ngámin biyág mu.” ⁸ Ay díkod lummawán tu ári, se yala nawe nagtutúgaw kitu giyán tu ruwángan tu íli. Ay kane mammuwán datu tolay nga atán kitúni, ay nawe da ngámin na dinatang.

Ay datu iIsrael nga pasúrut tu Absalom, ay nagtatálaw da pe yin na naggulli kadatu babalay da kampela ngin. ⁹ Magsisinnuwáy datu ngámin na iIsrael. “Nesalákan nitta ya ári kadaya kalínga tada, se kadaya Filisteo. Ngamay kídi, ay nigsán naya íli tada ngi, gapu kitu Absalom. ¹⁰ Ay e Absalom nga ittu tu piníli tada nga ári tada, ay natay yin ki gubát. Ay taanna, tura tada akkan pagulliyán kammin ne David, ta senu aggína ya ári tada manin?” nán da.

¹¹ Ay nammuwán tu Ari David tu naggaamomanán datu iIsrael. Ay tútu, nebon na de Zadok se Abiatar nga pappádi nga mangikagi kadatu ap-apu ka Juda ya, “Nagína ku ya kag-kagiyan daya ngámin na iIsrael. Ay taanna, tura nu lugud akkan dag-dagappan ya mamaulli kiyà ka balay ku, ta senu iyà ya magári kammin kadakayu? ¹² Nàgud kayu tutu wala nga pampane ku. Ay taanna, tura dakayu mán kammin ya mapodi yin na magpalbet kiyà a ári nu? ¹³ Ay kagiyan nu pe idi ke Amasa: ‘Nàgud tutu wala ya aggindù ta. Ay piyán ku nu ikaw ya sumukát ke Joab nga apu daya suldádu ku. Panísan nà din ne Dios nu akkan ku kuwaan yán.’” ¹⁴ Ay naganggam datu ngámin tolay ka Juda kitun na kinagi tu ári. Ay díkod nepekagi da kitu ári, “Magulli ka ngin se ibulun mu ngámin na tolay mu.” ¹⁵ Ay díkod nagrabbuwát kurug tu ári se datu tolay na, nga magulli ka

Jerusalem. Ay kane makadatang da kitu wángag Jordan, ay nawe sinabat datu iJuda nga nag-agyán ka Gilgal, ta bulunan da tu ári nga dumalákit.

¹⁶ Ay tu Shimei nga pútut tu Gera nga iBahurim nga gakagaka tu Benjamin, ay naburung nga nanagut ta mebulun kadatu manabat kitu Ari David. ¹⁷ Kabulun na datu maríbu wa tolay nga gakagaka tu Benjamin. Ay uwad pe tu Ziba nga ap-apu datu asassu tu Saul; kabulun na datu sangapúlu se limma nga annánà na nga lalláki, se datu duwa púlu wa asassu na. Nabur-burung da nga nameyag ka wángag Jordan na mawe manabat kitu ári. ¹⁸ Nagbàláng da kitu wángag Jordan, nga sumeng kadatu akkobung tu ári nga dumalákit, se mangwa kadatu ipàwa tu ári.

Tu nammakawan ne David kitu Shimei

Ay kane dumalákit kuma pe yin tu ári, ay nagukkab tu Shimei kitu àràng na, ¹⁹ se na nán, “Apu ári, pakawanan nà agpà. Kaligpanám kuma ngin agpà datu kinuw-kuwa ku wa nadakè kikaw kitu nagtálaw mu ka Jerusalem. ²⁰ Ammù a abay tutu wala ya nagbasúlán ku kikaw. Túya gapu na nga iyà ya nun-unna kadaya gakagaka tu Jose nga inumbet nga sumabat kikaw, ápu ári.” ²¹ Ay nán tu Abishai nga pútut tu Zeruya, “Akkan agkà rabbang ne Shimei ya matay ta, ta ginedán naya ári nga piníli ne APU?” ²² May nán tu Ari David, “Nágan kuma naya ram-ráman nu wa pútut tu Zeruya ki palánu ku ta? Tura dà riribuan kídi? Iyà in ya ári na Israel kídi. Ay áwan ya matay kidde Israel kídi nga algaw.” ²³ Ay se yala nán tu ári kitu Shimei, “Isipatà nga akkan ka matay.”

Kinalakkán tu David tu Mefiboshet

²⁴ Ay tu Mefiboshet nga apúku tu Saul, ay nawe na pe sinabat tu ári. Nanggayát kitu nagtálaw tu ári ka Jerusalem, ay akkan nagus-usesu, se akkan tutu wala nagim-íming, se akkan na pe linab-labaán tu bádu na, panda kitu naggulli kammin natu ári. ²⁵ Ay kane makadatang kitu giyán tu ári, ay nán tu ári kaggína, “Taanna, tura ka akkan summúrut kiyà Mefiboshet?” ²⁶ Ay nán tu Mefiboshet nga nesungbát, “Apu ári, ammun mà a pílay yà. Ay e Ziba nga asassu ku, ay tinaraydor nà. ‘Isagánam ya asnu nga pagtàyán ku ta kumíwid dà kiya ári,’ nán ku, may akkan nà mán kammin kinur-kurug gin. ²⁷ Ay se nà nawe pinad-padásan kikaw, ápu ári.

Ngamay ummán ka kiya anghel ne Dios, ay túya kuwaam mu wala ya ammum nga napiya, ápu. ²⁸ Ta rabbang nakami nga patayan ngámin na maggiindù ápu ári, ngamay kinalakkán nà, se nà inalà ka kaduwa mu peyang nga mangán. Ay túya áwan ku la ammu pikam ma agngan kikaw, ápu ári.” ²⁹ Ay nán tu ári kaggína: “Akkan mu masápul kagiyan ngámin daya kapà-pàyanám. Nalammat ku nga masápul la paguwarán nu se Ziba ya lusà tu Saul.” ³⁰ “Iddem mala ngámin ke Ziba, ápu,” nán tu Mefiboshet. “Maganggam mà ala ta nakapagulli ka ngin na simpipiya, ápu ári.”

Tu kinamáru tu David kitu Barzillai

³¹ Ay tu Barzillai nga iGilead, ay inumbet pe nga gayát ka Rogelim, nga sumeng kitu ári nga dumalákit kitu wángag Jordan. ³² Lálakay pà nang ngin tu Barzillai, ta walu púlu tu dagun na ngin. Aggína tu nagidde ka kanan tu ári kitu kakowad na ka Mahanaim, ta nabà náng tutu wala. ³³ Ay nán tu ári kitu Barzillai, “Kumíwid ka kiyà ka Jerusalem, ay iyà ya makammu kadaya masap-sápul mu.” ³⁴ May nán tu Barzillai nga nesungbát: “Akkan nà in nanáyun, ápu ári. Kannán ku pikam ya kumíwid kikaw ka Jerusalem?” ³⁵ Walu púlu ya dagun ku win. Akkan ku mapaglásin nin ya nagánas se ya akkan. Akkan ku pe manámat tin ya kanan ku se inuman ku. Akkan ku pe yin magina daya magkansiyon. Manamma-dammat tà ala kikaw, ápu ári, nu kumíwid dà. ³⁶ Akkan nà mekari kadayán na parábur, ápu ári. Annung naya angitulbu ku kikaw kiya dammáng Jordan. ³⁷ Palubúsán nà ala ngin na magulli kammin ka íli ku, nga magiddag ki katay ku, ta senu metaging ngà kammin kitu lúbù datu mannákam ku. Ye idi nge Kimham nga asassu ku. Aggína ya ikíwid mu, ápu ári. Kuwaan mu wala kaggína ya ammum nga napiya.” ³⁸ Ay nán tu ári, “Napiya mà a lugud. Ikíwid ku a nge Kimham. Ay kuwaan ku kaggína daya napiya ki agsisíngan mu, se daya ipàwa mu kiyà.” ³⁹ Ay se yala nga dummalákit tu ári se datu ngámin na tolay na. May sakbay nga dumalákit tu ári ay inummáan na tu Barzillai se na nga nekarárag. Ay se yala nawe pe yin tu Barzillai ka balay na. ⁴⁰ Ay kane makadalákit tu ári, ay nawe ka Gilgal; kabulun na tu Kimham, se datu ngámin na iJuda, se datu duddúma nga iIsrael.

Nagríri datu iJuda se datu iIsrael gapu kitu ári

⁴¹ Ay se yala inumbet ngámin datu iIsrael kitu ári, ay se da nán kaggína, “Taanna pe, tura dakami ininunnaán daya iJuda nga nawe namulun kadakayu se daya akkobung mu, se daya tolai mu nga dummalákit ka wángag Jordan?” ⁴² Ay nán datu ngámin na iJuda, “Nàgud nga induan mi mà ya ári. Tura nadakè ya uray nu kadakami gapu kiya kinuwa mi? Akkan kami mà wayya nepangán kadaya akakkanan na ári. Ay áwan na pe wayya nga nidde nga rigálu kadakami.” ⁴³ May nán kammala datu iIsrael kadatu iJuda: “Mamin-sangapúlu ya karbangán mi kiya ári may iya karbangán nu kaggína. Ay tura dakami pe ya irupat? Ay ya isa pe, ay dakami mà ya nunna nga nangagi nga iulli tada ya ári.” May narù-rungat da nga magúni datu iJuda may datu iIsrael.

Tu nagribilde tu Sheba

20 Ay ka Gilgal, ay atán isa nga laláki kitúni nga naríri. Sheba tu ngágan na nga pútut tu Bikri nga gayát kitu tangámalan tu Benjamin. Netanggoyob na tu tarumpeta, ay se na ngala nesáraw ya, “Awan tada ram-ráman ke David!

Akkan tada sur-surútan ya pútut tu Jesse.

Magkakáwe tada ngámin nin na iIsrael.”

² Ay tútu pinanáwan datu iIsrael tu David, se da nga summúrut kitu Sheba. May datu iJuda, ay akkan da pinan-panáwan tu ári da. Nebulun da kaggína gayát ka Jordan panda ka Jerusalem.

³ Ay kane dummatang da kitu palásiyu, ay pinaayabán tu ári datu sangapúlu wa attáwa na nga nebansi na nga magtagasíngan kitu palásiyu kitu nagtálaw na. Nepippan nada ki isa nga balay se na pinaguwardiyaán. Nidde na ngámin datu masápul da, may áwan na inlay kaggída. Ay nagyán da ngala kitúni, nga ummán da ka búkud panda kitu nekatay da.

⁴ Ay nán tu ári kitu Amasa: “Urnúngam daya suldádu wa iJuda, se kayu umbet ngámin kídi nu tangalawán.” ⁵ Ay díkod nawe inurnung kurug tu Amasa datu suldádu nga iJuda. Ngamay akkan nagulli kitu algaw wa agpaulli na ári kaggína. ⁶ Ay tútu inayabán tu ári tu Abishai, se na nán kaggína: “Nadà-dakè ya kuwaan ne Sheba kadàtada may tu kinuwa tu Absalom. Túya ayabán mu daya tolai ku, ta mawe nu aplan ne Sheba,

sakbay nga makasrà ki isa nga ñli nga napalebután ka darupírip pa abut. Ay makatálaw tutu wala ngin kadàtada.”⁷ Ay díkod nagtálaw tu Abishai ka Jerusalem, kabulun na tu Joab se datu tolay na nga Kereteo se Peleteo, se datu nalainng ki gubát nga suldádu. Nawe da nga sinápul tu Sheba nga pútut tu Bikri.⁸ Ay kane dumatang da kitu abay ya batu ka Gibeon, sinabat tu Amasa da. Ay tu Joab ay nagbádu ka ibbabádu datu suldádu, se sittatàbikil kitu ispáda. Ay kaggína nga manabat kitu Amasa, ay netànág tu ispáda na.⁹ Ay se na nán kitu Amasa, “Paanna ka ngin wagi?” nán na. Ay se na inimmán tu íming tu Amasa ta ummàán na.¹⁰ Ngamay akkan nasingan tu Amasa tu ammuku nga im-immán tu Joab kitu kasígid da íma na. Ay nesuwè tu Joab kitu sinay na, ay lummawán nala tu lábad sinay na se netànág kitu lusà, ay tútu natay ya dágus. Akkan na tagge pinamidduwaan na sinuwè.

Netul-túluy de Joab se Abishai nga magwagi, tu magsápul kitu Sheba.¹¹ Ay uwad isa kadatu suldádu tu Joab tu nagsíkád kitu giyán tu Amasa, ay se na nán, “Ngámin na pumane ke Joab se David, ay sumúrut ke Joab.” nán na.¹² Ay newawaren nala tu baggi tu Amasa kitu kalsáda nga nadigut kitu dága na. Ay ngámin datu makasingan kitu baggi na, ay magsínang da. Ay kane masingan natu isa nga suldádu tu Joab idi, ay rinùrut na tu innát nga neadayyu kitu dálen se na nippan kitu tálun, ay se na tinàbán ka lúpus.¹³ Ay kane nippà in tu baggi tu Amasa kitu dálen, ay nagtul-túluy ngámin datu tolay ya sumúrut kitu Joab nga mawe magsápul kitu Sheba.

¹⁴ Ay tu Sheba, ay nawe na dinàdà tu giy-giyán datu ngámin na tangámalan na Israel, ay se yala nakadatang ka ñli Abel Bet-maaca. Ay ngámin datu kakagaka tu Bikri, ay nagguurnung da se da nga sumúrut kaggína kitu ñli.¹⁵ Ay kane madámag datu suldádu tu Joab nga atán tu Sheba ka Abel Bet Maaca, ay nawe da linimut tu ñli. Pinnu da ka lusà tu amin-lasi nga darupírip pa abut, se da pe yin gayatán na rabbaan.¹⁶ May uwad nasírib ba babay kitu ñli tu kinumraw kitu Joab, nga nán na, “Manggìna ka kiyà Joab. Umbet ka kídì na ta piyán taka amomanán,” nán na.¹⁷ Ay tútu nawe kurug tu Joab kitu giyán na. Ay nán tu babay kaggína, “Ikaw agpà kurug nge Joab ta?” “Ò, iyà,” nán tu Joab. “Manggìna ka lugud ki kagiyan ku kikaw,” nán tu babay. “Ara, lugud, ta gínán taka,” nán tu Joab.¹⁸ Ay tútu nán na, “Kitu nunna nga al-algaw, ay atán ya makag-kagi nga, ‘Mawe ka makiseng ka ñli Abel,’ nu piyám marisut ya isa nga ríri.¹⁹ Napatag ya ñli mi, se isa kadaya katalnaán na ñli kídì Israel.

Ay taanna, tura mu piyán dadàlan ya ìli nga kuw-kuwa ne APU?” nán na. ²⁰Ay nán tu Joab nga nesungbát, “Akkan ku màwa ya nán mu. Akkan ku màwa nga dadàlan ya ìli nu. ²¹Akkan ummán kiyán ya panggap mi. Atán nala ya sap-sapúlan mi nga tolay ya nagnágan ka Sheba, nga pútut ne Bikri nga gayát ka ban-bantay Efraim. Nagribilde ke Ari David. Isúku mu kadakami yán na tolay, ay magtálaw kami kídì ìli nu win.” Ay nán natu babay, “Ipadtu mi ya úlu na kikaw kiya lasi naya darupírip,” nán tu babay. ²²Ay se yala nawe tu babay kadatu ngámin tolay kitu ìli, se na kinagi tu sírib na kadatu tolay. Ay tútu pinútul da tu Sheba se da nepadtu tu úlu na kitu Joab nga atán kitu lasi natu ìli. Ay díkod netanggoyob tu Joab tu tarumpeta na, ay tútu nagkakápan nin datu tolay na kadatu babalay da. Ay nagulli pe yin tu Joab ka Jerusalem kitu giyán tu ári.

²³Ay tu Joab tu nagbalin ka apu datu suldádu na Israel. Ay tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada ya apu datu Kereteo se datu Peleteo nga guwardiya tu Ari David. ²⁴Ay tu Adoniram ya makammu kadatu tolay ya pilítan da nga pagubraan. Ay tu Jehoshafat nga an-anà tu Ahilud ya pára súrát kadatu mà-màwa kitu pangiturayán tu ári. ²⁵Ay tu Sheva tu sikritári natu ári. De Zadok se tu Abiatar datu pappádi. ²⁶Ay tu Ira nga iJair ya pádi tu David kampela ngin.

Pinatay da datu gakagaka tu Saul

21 Ay kitu nagturáy tu David, ay tallu dagun da nga nagulát, ay tútu nakiamomán tu David ke APU. Ay nán ne APU kaggína, “Magulát kayu gapu ki básul tu Saul, se datu pamilya na ki nagpatay da kadatu iGibeon.” ²Ay tútu inayabán natu ári datu iGibeon. Ay akkan wayya nga iIsrael datu tolay ka Gibeon. Aggída datu nabansi nga Amoreo. Nekari datu iIsrael kaggída nga isalákan dada. May piyán mán kammin tu Saul nga rapúnan da ngin gapu ki aminya na tutu wala nga mangwa ka pagpiyán na Israel se Juda. ³Ay nán tu David kadatu iGibeon, “Nágan na ya piyán nu nga kuwaan ku pára kadakayu, ta senu pumiya kammin ya ur-uray nu kadaya tolay ne APU?” ⁴Ay nán da nga nesungbát, “Akkan na marisut ka pirà onu balitù ya ríri mi kitu Saul se daya pamilya na. May áwan mi rabbang nga pumatay ki oray inna nga iIsrael.” “Ay nágan na lugud ya piyán nu wa kuwaan ku?” nán manin tu David. ⁵Ay nán da nga nesungbát, “Tu Saul tu nagpalánu nga rapúnan nakami, ta senu

áwaáwan kami yin kídí Israel. ⁶ Ay túya iddem kadakami ya pittu kadaya pútupútut na nga lalláki, ta ibísin mida ki àráng ne APU ka Gibeon, kitu bantay na.” “Ara nu a, lugud. Idde kuda kadakayu,” nán tu David. ⁷ May gapu ta sinipataán tu Ari David ke APU tu kari na kitu Jonatan, ay nelasi na tu Mefiboshet nga apúku tu Saul. ⁸ Nidde na kaggída tu Armoni se tu nagnágan pe ka Mefiboshet nga pútut tu Saul kitu Rizpa nga an-anà tu Aya. Ay nidde na pe datu limma nga annánà natu pútut tu Saul nga Merab, nga atáwa tu Adriel nga pútut tu Barzillai nga iMehola. ⁹ Ay nidde tu David datun na pittu kadatu iGibeon, ay se da nawe nebísin da ngámin kitu bantay ki àráng ne APU. Ay nàwa tun kitu anggayát da nga maggáni ka sibáda.

¹⁰ Ay tu Rizpa nga an-anà tu Aya nga ina datu duwa nga pinatay da, ay nangalà ka langgusti se na neaplág kitu útun tu isa nga batu ka idda na. Ta tagasinnán na datu baggi datu natay, ta senu akkan kanan da an-anù nu algaw, onu kanan da ulolag nu gabi. ¹¹ Ay kane madámag tu David tu kinuwa tu Rizpa, ¹² ay nawe na inalà datu tuláng tu Saul se tu Jonatan kadatu tolay ka Jabes Gilead. Aggída tu nagtákaw kadatu baggi da kitu palása ka Bet-shan, kane ibísin datu Filisteo da kitúni kane mapatay dada ka Gilboa. ¹³ Ay se na pinaggaámung datu tulatuláng tu Saul se tu Jonatan, se datu tulatuláng datu pittu wa lalláki nga pinatay datu iGibeon. ¹⁴ Ay se na nepetaman da kitu nangitamnán da kitu Kis nga ama tu Saul ka íli Zela nga sákup natu lusà tu Benjamin. Kinuwa da ngámin datu nepàwa natu ári. Ay kane mabalin tun, ay sinungbátan pe ne Dios sin tu karárag da panggap kitu íli da.

Tu gubát datu iIsrael se datu Filisteo (1 Chr. 20:4-8)

¹⁵ Ay naggugubát manin datu Filisteo se datu iIsrael. Ay kitu akigubát tu David se datu suldádu na, ay nonawán tu David. ¹⁶ Ay uwad isa nga tolay ya nagnágan ka Isbi-benob nga isa nga gakagaka datu dadakkal tutu wala nga tolay. Tu say-áng na, ay tallu se gudduwa kílu tu dammat tu mayán na, ay se bar-baru tu ampiláng na. Nán na nga patayan na tutu wala tu David. ¹⁷ Ngamay nawe sinengán tu Abishai nga an-anà tu Zeruya tu David, se na pinatay tu Isbi-benob nga Filisteo. Ay nán datu suldádu kitu David, “Manggayát kídí yin, ay akkan ka ngin kumiw-kíwid ki paggugubátan. Ta nu akkan, ay pandanán mu ya namnáma na Israel.”

¹⁸ Ay akkan nagbayág, ay naggugubát manin datu iIsrael se datu Filisteo ka Gob. Ay tu Sibbecai nga iHusha, ay pinatay na tu Saf nga isa nga gakagaka datu dadakkal tutu wala nga tolay. ¹⁹ Ay kitu namissán pe nga naggugubát da ka Gob, ay pinatay tu Elhanan nga an-anà tu Jaare-origem nga iBetlehem tu Goliat nga iGat. Ay atán say-áng tu Goliat nga ummán ka bittì a adígi tu kadakkal natu tuúlán na. ²⁰ Ay kitu namissán manin na naggugubát da ka Gat, ay uwad pe tolay ya abay tutu wala. Sangapúlu se duwa datu kureremang na íma na se sangapúlu se duwa pe datu kureremang datu bingil na. Isa pe nga gakagaka datu dadakkal tutu wala nga tolay. ²¹ Ay kinarikárit na datu iIsrael, may nawe pinatay tu Jonatan nga an-anà tu Shimei nga wagi tu David. ²² Datun na appát ta Filisteo, ay gakagaka datu dadakkal tutu wala nga tolay ka Gat. May pinatay datu suldádu tu David da.

Ya kansiyon tu David ki nangábà na

(*Sal. 18*)

22 Kinansiyon tu David idi nga kansiyon ke APU, kane isalákan ne APU kadatu kalínga na se kitu Saul: ²“Nge APU ya árig batu wa aglingdán ku,

se nadarupírip pa agsirúan ku,
se aggína ya marangngisalákan kiyà.

³Nge Dios ya akigdúán ku.

Aggína ya árig kalátag ku,

se mannakabalin na mangisalákan kiyà;
iadayyu nà kadaya naranggás sa mà-màwa.

⁴Magkarárag gà ke APU,

ay isalákan nà kadaya kalínga ku.

Aggína ngala ya rabbang na nga day-dayáwan.

⁵Napalebután nà kadaya pakatayán ku,

nga ummán ki danum nga mangipalupalun kiyà,
se dallis sa mangillud kiyà.

⁶Ummán ka nepuseput kiyà

ya tali naya lúbù;

ay ya palab-ug na pannakatay,

- ay atán kiya dálen ku.
- ⁷May ki kapar-parigátan ku,
ay kinumraw wà ke APU nga Dios ku.
Ki Templo na, ay nagìna na ya karraw ku.
- ⁸Ay se la nataryun se nayagyag ya lusà,
ay ya angngadigiyan na lángit,
ay naguyyu wala,
ta nalùsaw we APU.
- ⁹Atù tu lumawán kitu igung na,
se gumang-gangláyab ba apuy se gumatagatang nga birgáng
tu lumawán kitu mútung na.
- ¹⁰Linùtán na ya lángit, se yala naganìgad.
Ay tu pagdadam-án na,
ay nàag se nangísit ta angap.
- ¹¹Nagtakay ka isa nga kerubin se la kumáyab;
se la neturung na báli nga naggat.
- ¹²Napalebután ka nagìbat tu baggi na,
nàag se nangísit ta angap.
- ¹³Tu nawada tutu wala kitu lebut na,
ay sumílisíling ngala.
- ¹⁴Nagúni ye APU nga Kangatuwán,
ay ummán ka addug ka lángit
nga magadudúran tu úni na.
- ¹⁵Binútu-bútug na daya kalínga na ka sal-it,
ay túya nasip-siparà da nga nagtatálaw.
- ¹⁶Ay gapu kitu úni na,
se daggat natu ángat na kane malùsaw,
ay nassiyán nala ya bebay;
se linumtuwád ya lusà ki taggad na.
- ¹⁷Gayát ka ngúdu,
ay pinídit nà ne APU,
se nà a negadáng,
gayát ki kadalmán na danum.
- ¹⁸Nesalákan nà ki naturáy nga kalínga ku

- se kadaya mangalûsaw kiyà,
nga akkan ku mabaal abáan.
- ¹⁹Dinarup dà kitu agrig-rígát ku;
may e APU ya nangigdù kiyà.
- ²⁰Nippan nà ki giyán na áwan ku kaan-anuwán,
nesalákan nà ta naangammán kiyà.
- ²¹Sinupapáan nà ne APU,
gapu ta daya kustu wala daya kuk-kuwaan ku,
se áwan ku pe wayya nga nagbasúlán.
- ²²Ay sinúrut ku pe daya pagayatán ne APU,
se akkan nà pe naglikud kaggína nga Dios ku.
- ²³Sinúrut ku ngámin na lin-lintag na;
se akkan ku pulus sinuwáy daya bil-bílin na.
- ²⁴Awan ku tutu wala kinuwa nga nadakè,
se áwan ku nagbasúlán kaggína.
- ²⁵Ay túya sinupapáan nà ne APU,
ki angwa ku kadaya kustu,
se áwan na nasingan na básul ku.
- ²⁶Kadaya akkan maul-ulis ya angngurug kikaw,
akkan muda tutu wala pe igsán.
Kadaya nadalus sa biyág, ay ipassingan mu ya kinadalus mu.
- ²⁷Namáru ka kadaya áwan pagdásán,
may lûsawan mu daya nadakè.
- ²⁸Isalákan mu daya napakumbaba,
ngamay ibaba mu daya napangátu.
- ²⁹O APU, ikaw ya árig dílag ku.
Daya árig gíbat ki biyág ku, ay wadaán mu.
- ³⁰Gapu kikaw Dios,
ay abáan ku ya isa grúpu nga suldádu;
se gapu kikaw, maunè ku ya darupírip pa abut na íli.
- ³¹Awan ta matugib ki angwa ne Dios
kadaya kuk-kuwaan na;
se mapiyár daya kagiyan na;
Aggína ya árig kalátag daya ngámin na makigdù kaggína.

- ³² Awan sabáli nga Dios nu di e APU ngala.
 Ay áwan sabáli ya aglingdán nu di e Dios sala.
³³ E Apu Dios ya árig naligda nga aglingdán ku;
 se papiyaan na ya dalenan ku.
³⁴ Pab-pabilgan na daya bingil ku, nga ummán ki síkil ugta;
 sen akkan nà melinát ki alingúdu wa bantay.
³⁵ Pen-penaman na daya ímà pára ki gubát,
 sen maptang ku ya bútog nga bága.
³⁶ Nigdù nà se nesalákan nà;
 se nagdin-dinnámag gà gapu ki nesisseng mu kiyà.
³⁷ Pinaláwa mu ya dalenan ku,
 túya áwan ku la nekedúláp.
³⁸ Impal ku datu kalínga ku, ay sinímát kuda;
 akkan kuda inungatán panda ki nekarápun da.
³⁹ Immin kuda nga pinatayán;
 pinagkattab kuda, ta senu akkan da makabáangun nin;
 nekalínán da ngala ki àráng ku.
⁴⁰ Niddán nà ka bílag ku wa makigubát;
 se nepaábà mu kiyà daya kalínga ku.
⁴¹ Pinatálaw mu daya kalíngà;
 se pinatayán ku ngámin na mangalùsaw kiyà.
⁴² Magsápul da ka pakisengán da, may áwan da nga masmà;
 kinumraw da ke APU, may akkan nada sinung-sungbátan.
⁴³ Tinumatumà kuda nga ummán ka tápù;
 nedal-daldag kuda nga ummán ki lupang ki kalsáda.

⁴⁴ Nigdù nà kadaya ribilde nga tolay ku.
 Pinagturáy nà kadaya nasiyon;
 sinirbiyán dà daya tolay ya akkan ku am-ammu.
⁴⁵ Daya agtangeli, ay magùmà da kiyà;
 basta nagìna dà, ay ikurug dà.
⁴⁶ Tummalaw da
 ay se magtartartar da nga lumawán kadatu nagsiruán da.
⁴⁷ Sibbiyág ge APU!
 Maday-dáyaw ya árig batu nga aglingdán ku.
 Mepangátu din ne Dios nga aglingdán ku, se mangisalákan kiyà.

⁴⁸ Aggína ya Dios nga nangibálat kiyà,
se namasúku kadaya nasiyon kiyà.

⁴⁹ Nedayyu nà kadaya kalíngà;
se pinangábà nà kaggída.

Nesalákan nà kadaya tolay ya naranggás.

⁵⁰ Gapu kiyán, iday-dáyaw taka, O APU kadaya nasiyon,
se magkansiyon nà ka pagdáyaw ku ki ngágan mu.

⁵¹ Pinangábaábà mu ya píli mu nga ári;
se nepasingan mu ya akkan maul-ulis nga aminya mu kaggína;
ke David se kadaya gakagaka na ka áwan panda.

Datu nuddi nga kinag-kagi tu David

23 Tu David nga pútut tu Jesse,
ay aggína tu nepangátu ne Dios,
nga Dios tu Jacob,
se piníli na nga ári.

Nalaing nga mangwa kadaya nappiya nga kansiyon ki Israel.
Tu dedi datu nuddi nga kinagi na:

² “Magúni ya Ispiritu ne APU;
daya kagiyon na, ay idalen na ki mútung ku.

³ Ya Dios na Israel ay nagúni;
nán naya árig Batu wa aglingdán na Israel kiyà:

Nu nalintag ya angngituráy
naya isa nga agturáy kadaya tolay,
ay se managgansing ke Dios,

⁴ ay ummán ki wada ki pag-pagmakát,
se ummán ki mata nga sumínág ki pagmakát nga áwan angap;
pumaláng kadaya kad-kaddat nga naudanán.

⁵ Ummán pe kiyán ya pamilya ku
ki isissingan ne Dios Apu;
ta atán nekari na kiyà
nga áwan na kippaán;
nawada ya inangngagi na, se áwan na kaul-ulissán.

Ittu wala idi ya piyán ku nga màwa,
ta ittu ya pakesalakánan ku;

ay ammù nga pagintutuwán ne Dios Apu.

⁶Ay daya áwan anngurug ke Dios,
ay árig da ya rasi nga nippà,
ta akkan ta mímán da.

⁷Masápul magusár ta
ka aruminta nga balayyang onu tuúlán na say-áng,
se da masìdug tutu wala ki giyan da.

Datu narungat ta suldádu tu David

(1 Chr. 11:10-41)

⁸Ay tu dedi datu karung-rungtán na suldádu tu David: tu Joshe-basshebet nga iTakemon; aggína tu ap-apu datu tallu wa karungtán na suldádu. Say-áng ngala tu inusár na nga namatay ka walu gatut kadatu kalínga da ki namissán na naggugubát da.

⁹Ay ya sumarunu kaggína nga isa kadatu tallu wa karungtán na suldádu, ay tu Eleazar nga an-anà tu Dodo nga gakagaka tu Ahohi. Aggína tu kabulun tu David nga sumángu kadatu Filisteo nga naggurnung nga makigubát. Nagtálaw datu iIsrael kitun. ¹⁰Ngamay akkan nagtálaw tu Eleazar. Nakigubát kadatu Filisteo panda kitu kummítur tu íma na nga akkan na ngin mibattán tu ampiláng na. Pinangábà tutu wala ne APU da kitun na algaw. Ay kane mabalin tu gubát tin, ay ittu pe yin tu nagguulli datu kabbulun na nga nagtatálaw. Nagulli da ngala nga magarisamsam kadatu iggugubát datu natay.

¹¹Ay ya mekalu kadatu karungtán na suldádu tu David, ay tu Shamma nga pútut tu Agee nga iHarar. Ay kitu namissán ay naggurnung datu Filisteo ka Lehi, kitu kamulán ka balátung. Datu suldádu wa iIsrael ay nagtatálaw da. ¹²Ngamay nagsisikád tu Shamma kitu túlad tu kamulán ta igdù na. Pinatayán na datu Filisteo. Ay díkod pinangábà tutu wala ne APU.

¹³Kitu namissán, kitu anggayát natu aggagáni, kitu kaatán tu David kitu liyang ka Adullam, ay nagkampu datu Filisteo kitu tanáp ka Refaim. Ay nawe datu tallu kadatu tallu púlu wa ap-apu datu suldádu ka giyan tu David. ¹⁴Kitun, ay atán tu David kitu agsiruán da; ay datu Filisteo ay atán da ngin ka Betlehem. ¹⁵Ay gapu ta matalekág gin tu David, ay nakagi na ya: “Atán kuma ngala ya mangidde kiyà ka inuman ku nga

gayát kitu bubun na atán kitu lalangkán na Betlehem!”¹⁶ Nagina datu tallu wa karung-rungtán na suldádu na tun na kinagi na. Ay tútu nawe da naglim-límut nanalen kitu kampu datu Filisteo, se da nawe nagsàdu kitu bubun ka Betlehem nga atán kitu giyán tu lalangkán kitu íli, ay se da nga nilbet kitu David. Ngamay naddi na ininum, nu di na nga nesiya a nedátun ke APU,¹⁷ nga nán na, “O APU, akkan ku mabalin inuman idi nga danum! Bátug dága idi dedi nga lalláki nga nangipusta ngala ki biyág da nga nagsàdu kídi.” Ay tútu akkan na nga ininum.

Ay tu yán tu kinuwa datu tallu wa karungtán na suldádu tu David.

¹⁸ Ay tu Abishai nga an-anà tu Zeruya nga wagi tu Joab, tu ap-apu datu tallu púlu wa narungat ta suldádu. Ay ki namissán na gubát, ay tallu gatut tu pinatay na kadatu kalínga da kitu say-áng na ngala. Ay tútu nagdin-dinnámag pe tu ngágan na nga ummán kadatu tallu wa karung-rungtán. ¹⁹ Tu Abishai tu nagdin-dinnámag kadatu ngámin na tallu púlu wa ap-apu datu suldádu, may akkan mepáda kadatu tallu.

²⁰ Ay tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada nga iKabzeel tu isa pe kadatu magdin-dinnámag ga rungat. Adu datu kinuw-kuwa na nga nangipassingan ki turad se rungat na. Aggína tu namatay kadatu duwa nga narungat ta suldádu wa iMoab. Ay kitu namissán pe nga magudán ka yelo, ay atán láyon ki isa nga abbut. Nawe na dinatang, ay se na nga pinatay. ²¹ Ay uwad pe isa nga iEgipto wa natáram. Say-áng tu armas na, ngamay nawe tu Benaya nga nagtagipapangkur ngala, se na pinúlat tu say-áng nату iEgipto se ittu pe yin tu pinamatay na kaggína. ²² Ay tu dedi datu kinuw-kuwa tu Benaya nga ittu ya namagbalin kaggína ka nadin-dinnámag pe, nga ummán kadatu tallu wa suldádu. ²³ Ay tu Benaya tu magdin-dinnámag kadatu tallu púlu wa narungat ta suldádu, oray nu akkan mebíláng kadatu tallu wa karung-rungtán. Ay tútu aggína tu piníli tu David nga ap-apu datu guwardiya na.

²⁴ Ay tu dedi datu tallu púlu wa ap-apu: tu Asahel nga wagi tu Joab; tu Elhanan nga pútut tu Dodo nga iBetlehem; ²⁵ tu Shamma nga iHarod; tu Elika nga iHarod pe; ²⁶ tu Helez nga iPalti, tu Ira nga pútut tu Ikkes nga iTekoa; ²⁷ tu Abiezer nga iAnatot; tu Mebunnai nga iHusha; ²⁸ tu Zalmon nga iAhoa; tu Maharai nga iNetofa; ²⁹ tu Heleb nga pútut tu Baana nga iNetofa; tu Ittai nga pútut tu Ribai nga iGibeá (nga sakúpan datu gakagaka tu Benjamin); ³⁰ tu Benaya nga iPiraton; tu Hiddai nga iNahale-gaas; ³¹ tu

---

23:30 Ya sarut na, ay ‘adanni kitu tanáp ka Gaas.’

Abi-albon nga iArba; tu Azmavet nga iBahurim; ³² tu Eliaba nga iShaalbon; datu pútut tu Jashen; ³³ tu Jonatan; tu Shamma nga iHarar; tu Ahiam nga pútut tu Sharar nga iHarar; ³⁴ tu Elifelet nga pútut tu Abashai nga iMaaca; tu Eliam nga pútut tu Ahitofel nga iGilo; ³⁵ tu Hezro nga iCarmel; tu Paarai nga iArba; ³⁶ tu Igal nga pútut tu Nathan nga iZoba; tu Bani nga iGad; ³⁷ tu Zelek nga iAmmon; tu Naharai nga iBeerot (pára agtu kadatu iggugubát tu Joab nga pútut tu Zeruya); ³⁸ tu Ira nga iJattir; tu Gareb nga iJattir; ³⁹ se tu Uria nga Heteo.

Tallu púlu da ngámin.

Sinensus tu David datu tolay ka Israel se Juda

(1 Chr. 21:1-27)

24 Ay nakarungat manin ne APU kadatu iIsrael, ay tútu neparut na nge David. Ay nán na kitu David, “Ara, mawe mu biláangan daya iIsrael se iJuda.” ² Ay díkod nán tu ári kitu Joab se kadatu ap-apu datu suldádu, “Mawe nu sensúsan daya ngámin na tangámalan na Israel, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba, ta senu ammu ku nu piga daya ngámin tolay.” ³ May nán tu Joab, “Apu ári, sápay kuma ta paaduan ne APU nga Dios mu ka mamin-gatut ya kaadu daya iIsrael, ta senu masingan mu pikam ya kaadu da. Ngamay taanna, tura mu piyán biláangan daya tolay?” ⁴ Ngamay nán kammala tu ári, “Mawe nuda sensúsan.” Ay díkod nawe tu Joab se datu ù-upisiyál nga biláangan datu iIsrael. ⁵ Dummalákit da ka wángag Jordan, se da nagkampu ka Aroer, kitu panillod natu ili kitu tanáp nga mameyag ka Gad. Manggayát kitúni ay nagtul-túluy da nga nawe ka Jazer. ⁶ Ay se da nawe ka Gilead se la ka Tatim-hodshi, se da netúluy ka Dan. Ay se da nga nangalíkaw nga nawe da ka Sidon. ⁷ Dummatang da kitu nadarupírip pa agsiruán ka Tiro, ay se dala nga nawe kadatu il-ili datu Hivo se Cananeo. Namanda da ka Beer-sheba, kitu panillod ka Juda. ⁸ Siyám búlán se duwa púlu ngalgaw da nga dinàdà ya ngámin na giyán ka Israel. Ay se da ngala nagulli ka Jerusalem. ⁹ Ay se yala nawe kinagi tu Joab kitu ári tu bílang datu ngámin na lalláki ya annung na nga magsuldádu: 800,000 kadatu Israel se 500,000 kadatu iJuda. ¹⁰ May kane nabalín tu sensus, ay nariribù tu uray tu Ari David. Ay se nán na ke APU, “APU, nagbásul là tutu wala kikaw ki kinuwa ku. Pakawanan nà agpà O APU, ki kinaug-og ku.” ¹¹ Ay kane ginumniya tu

David kitu pagmakát natu sumarunu wa algaw, ay inamomanán ne APU tu Gad nga profeta tu David. ¹²Nán ne APU kaggína, “Mawe ka ke David se mu nán kaggína, “Tu idi ya kagiyan ne APU: Iddán taka ka tallu wa pagpiliyán mu, nu inna ya piyám nga kapánis mu. Nu nágan naya pinlí mu ay ittu ya kuwaan ku.” ¹³Ay díkod nawe tu Gad ka giyán tu David, se na nán kaggína, “Mamíli ka kadedi nu nágan naya piyám nga kapánis mu: tallu dagun kayu wa magulát, onu tallu búlán ka nga magsir-sirù kadaya kalínga mu nga magappal kikaw, onu tallu ngalgaw wa nasamnga nga sinakit ki ngámin na íli! Kapiyánam ma lam-lamtan idi se mu la kagiyan kiyà nu nágan naya piyán mu wa kagiyan ku ke APU nga nangibon kiyà.” ¹⁴Ay nán tu David nga nesungbát kitu Gad, “Marig-rigátan nà tutu wala kídí nga kapà-pàyanán ku! Napì-piya ngala nga e APU mismu ya mamánis kiyà ta maragkallà, may maddi yà nga tolay ya mamánis kiyà.” ¹⁵Ay díkod niddán ne APU ka sinakit datu ísrael kitun na algaw. Nanggayát kitu pagmakát natun na algaw panda kitu algaw nga ñidang na. Pittu púlu ríbu ngámin datu natay, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba. ¹⁶May kane patayan natu anghel lin datu tolay ka Jerusalem, ay naulis tu uray ne APU kitu tali kuwaan na. Ay tútu nán na kitu anghel la magpatay kadatu tolay, “Annung na ngin! Makusap ka ngin!” Ay kitun na oras, ay atán tu anghel ne APU kitu giyán na aggaggián tu Arauna nga Jebuseo. ¹⁷Ay kane masingan tu David tu anghel la magpatay kadatu tolay, ay nán na ke APU, “Iyà ya nakabásul, túya iyà ya rabbang na nga mapánis se daya pamilya ku. May dedi nga tolay ya árig karneru, ay áwan da kinuwa nga nakabasúlán da.”

¹⁸Ay kitun na algaw, ay inumbet tu Gad kitu giyán tu David, se na nán, “Manùdu ka se ka mawe kitu aggaggián ne Arauna nga Jebuseo, se ka mangwa kitúni ka altár pára ke APU. ¹⁹Ay díkod nawe kurug tu David se na kinuwa tu kinagi tu Gad kaggína nga bílin ne APU. ²⁰Ay kane maamawán tu Arauna tu ári se datu upisiyál na nga umbet kitu giyán na, ay nawe nada sinabat se yala nagukkab kitu lusà kitu àráng tu Ari David. ²¹“Tura kayu lugud atán, ápu ári?” nán tu Arauna. Ay nán tu David nga nesungbát, “Inumbet tà ta piyán ku gatángan ya aggaggián mu, ta mangwa ngà ka altár pára ke APU, ta senu makusap pin ya sinakit.” ²²Ay nán tu Arauna: “Ara ngala ápu, usaran mu wala ki piyám pangusarán. Ye pe dedi báka ngi. Alà mu ka dátun mu wa masidug. Usaran mu wala daya sangol daya báka se daya káyu naya aggaggián ka idungsu mu ki

altár. ²³Iddè ala ngámin dayán kikaw, ápu ári. Ay sápay kuma ta awátan ne APU nga Dios mu ya dátun mu.” ²⁴May nán tu ári nga nesungbát, “Akkan, masápul gatárgan ku dayán kikaw. Akkan nà mangidátun ka masìdug nga dátun ke APU nga Dios ku nga akkan ku nagrigátan. Ay se na binayádan ka limma púlu wa silber tu aggaggián se datu báka. ²⁵Ay se yala nangwa tu David ka altár pára ke APU. Ay se na nedátun tu dátun na masìdug se dátun na nga akikappiya. Sinungbátan ne APU tu karárag na. Ay díkod nakusap tu sinakit ka Israel.

Ya munna nga libru mepanggap kadatu

AR-ÁRI

Tu kalàlakay tu Ari David

1 Ay naglálakay pe yin tu Ari David. Ay oray nu magrarànù tu ulat na, ay masiyammán kammala. ²Ay díkod nán datu upisiyál na kaggína, “Magsápul kami, ápu ári, ka babbalásang nga magtagasíngan kikaw. Meallay pe kikaw, ta senu akkan ka masiyam. ³Díkod nawe da nagsápul ki ngámin Israel ka napiya nga babbalásang. Ay nasmà da tu Abishag nga iShunem, se da nippan kitu giyán tu ári. ⁴Napiya kurug tutu wala tu babbalásang, ay aggína tu nagtag-tagasíngan kitu ári. Ngamay akkan inlay natu ári.

⁵Ay tu Adonija nga pútut tu David kitu Haggit, ay nagpas-pasindáyaw. “Iyà ya sumukát ta ári!” nán na. Ay tútu nawe nagsápul ka takay na nga pára ki gubát se kabalyu, se suldádu. Ay uwad da limma púlu suldádu wa ittu datu naginunna kaggína nga bátug guwardiya na. ⁶Ay áwan nala nagdisiplína tu Ari David kitu Adonija oray namissán. Akkan na ngala pe sinaludsud nu taanna, tura na nga kuk-kuwaan datu kuk-kuwaan na. Natáram tutu wala tu Adonija nga udiyán tu Absalom. ⁷Ay nakiamomán kitu Joab nga an-anà tu Zeruya, se kitu Abiatar nga pádi. Ay sumúrut da kitu piyán na, ay sinengán da pe. ⁸May akkan na sumúrut tu Zadok nga pádi, se tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada kitu piyán da. Maddi pe tu Natan nga profeta, tu Shimei, tu Rei se datu guwardiya tu David.

⁹Isa ngalgaw, nawe tu Adonija ka Zohelet nga adanni ka En-rogel, ay se la nagdátun ka toru wa báka, se karneru, se pinalùmag nga urbun báka. Inayabán na datu duddúma nga wawwági na nga annánà tu Ari David, se datu iJuda nga ù-upisiyál natu ári. ¹⁰Ngamay akkan na inayabán tu Solomon nga wagi na ka ama, se tu profeta Benaya se datu guwardiya tu ári.

Pinagbalin da ka ári tu Solomon

¹¹ Ay nawe tu profeta Natan ka giyan tu Batsheba nga ina tu Solomon, se na nán kaggína, “Akkan mu pikam nadámag nga kinuwa da ka ári nge Adonija nga an-anà ne Haggit? Akkan pedin am-ammu ne Ari David nga apu tada. ¹² Ay nu piyan mu nga mesalákan kayu wa magina se Solomon, ay surútan mu ya kagiyam ku kikaw. ¹³ Mawe ka nga dágus ka giyan ne Ari David, ay se mu nán kaggína, ‘Apu ári, di mu mà a nesipata kiyà a nge Solomon na an-anà ku ya sumarunu kikaw nga magtugaw nga ári? Ay taanna, tura nga e Adonija ngin ya ári?’ ¹⁴ Ay ki akiam-amomán mu pikam kaggína, ay umbet tà pe ya mangikagi nga kurug ya kag-kagiyam kaggína.”

¹⁵ Ay díkod nawe kurug tu Batsheba kitu kuwartu tu ári. Ay làlakay pà nang ngin tu ári, ay tu Abishag tu magtag-tagasingan kaggína. ¹⁶ Nagukkab tu Batsheba kitu àràng tu ári. “Nágan na masápul mu?” nán tu Ari David kaggína. ¹⁷ Ay nán tu Batsheba nga nesungbát, “Apu ári, nesipatám kiyà kitun ki ngágan ne APU nga Dios mu, nga e Solomon nga an-anà ku ya sumarunu kikaw nga magári. ¹⁸ Ngamay e Adonija mà ya ári yin, nga akkan mu am-ammu, ápu ári. ¹⁹ Nawe nagdátun ka adu wa toru wa báka, karneru, se pinalúmag nga urbun báka. Ay inayabán na ngámin daya annánà mu, se Abiatar nga pádi, se Joab nga apu daya suldádu. May akkan na inayabán ya an-anà mu wa Solomon. ²⁰ Ay kídi yin ápu ári, ay idaggán daya ngámin na iIsrael ya angngagi mu nu iinna ya sumukát kikaw nga magári. ²¹ Ay nu áwan mu kuwaan kídi, ay ibílang dakami se iya an-anà ku nga Solomon ka kriminal nu matay ka ngin.”

²² Ay kitu akiam-amomán pikam tu Batsheba kitu ári, ay inumbet pe tu profeta Natan. ²³ “Atán ne profeta Natan, ápu ári,” nán da kaggína. Ay kane lumnà tu Natan, ay nagukkab kitu àràng tu ári. ²⁴ Ay se na nán kitu ári, “Kurug mà, ápu ári, nga e Adonija ya kinagi mu nga sumukát kikaw nga magári? ²⁵ Nán ku kiyán, áta kídi nga algaw, ay nawe yin nagdátun ka adu wa toru báka, karneru, se pinalúmag ga urbun báka, se na inayabán daya annánà mu. Inayabán na pe de Joab nga apu daya suldádu, se Abiatar nga pádi. Madama da kídi yin na magkakán se maggiinum, se da isar-sáraw ya ‘Magnanáyun ne Ari Adonija!’ ²⁶ May akkan nà inayabán, ápu ári. Ay oray nge Zadok nga pádi, se Benaya nga pútut ne Jehoyada se Solomon, ay akkan nada pe inayabán. ²⁷ Ikaw kurug ápu ári ta, ya

makin-uray kídi? Awan mu mà kinag-kagi kadakami nga ù-upisiyál mu nu iinna kurug ya sumukát kikaw nga magtugaw nga ári?”

²⁸ Ay nán tu Ari David, “Ayabán nu mán ne Batsheba.” Ay tútu inumbet kammin tu Batsheba kitu giyán tu ári se nagsíkád kitu àráng na. ²⁹ Ay se na nán kaggína: “Isipata ku ke APU nga sibbiyág nga Dios na Israel nga nangisalákan kiyà kadaya ngámin na nakapar-parigátan ku, ³⁰ nga tungpálan ku kídi nga algaw tu nekari ku kikaw kitun ki ngágan ne APU nga Dios na Israel, nga e Solomon nga an-anà mu ya sumarunu kiyà nga magári.” ³¹ Ay nagukkab tu Batsheba kitu àráng na ka angrispitár na kaggína, ay se na nán, “Magnanáyun din ka áwan panda ya ápu ku nga Ari David!”

³² Ay se yala pinaayabán tu ári de Zadok nga pádi, se nge profeta Natan se Benaya nga pútut tu Jehoyada. Ay kane umbet da kitu giyán tu ári, ay ³³ nán na kaggída, “Ayabán nu daya ù-upisiyál nga magsir-sirbi kiyà se kayu mawe ka Gihon. May pagtàyán nu nge Solomon ki molo ku. ³⁴ Ay kitúni, ay ipuwán de Zadok nga pádi, se profeta Natan ka denu nge Solomon ka angngikísi da kaggína nga ári na Israel. Ay se nu wala itanggoyob ya tarumpeta, se nu isáraw ya, ‘Magnanáyun ne Ari Solomon!’ ³⁵ Ay se nu wala nga bulunan na magulli kanedi, se la nga magtugaw kiya tugaw ku, nga sumukát kiyà nga ári. Aggína ya piníli nga magturáy ki ngámin na Israel se Juda.” ³⁶ “Màwa ya nán mu!” nán tu Benaya nga pútut tu Jehoyada. “Ay e APU nga Dios mu din ya mamagintútu kiyán! ³⁷ Ay e APU din pe ya mamul-bulun ke Solomon, nga ummán ki namul-bulun na kikaw, ápu ári. Pagbalinan din pe ne APU nga nangà-ngátu nga ári nge Solomon may ikaw, ápu ári.”

³⁸ Ay díkod nagrabbuwát de Zadok, Natan, Benaya, se datu guwardiya tu ári. Pinagtakay da tu Solomon kitu molo tu Ari David, se da nippan ka Gihon. ³⁹ Ay kane dummatang da, ay inalà tu Zadok kitu báwi na tu sàgud da aggippayán ka denu, se na ipuwán tu Solomon. Ay se da nga netanggoyob tu tarumpeta. Ay se la nesáraw ngámin datu tolay ya, “Magnanáyun ne Ari Solomon!” ⁴⁰ Nebulun ngámin datu tolay kitu Solomon nga nagulli ka Jerusalem. Kaggída nga magdal-dalen, ay magbabaliing da nga makang-anggam. Ay gapu kitun na aggang-anggam da tutu wala, ay ummán ka mayagyag tu lusà kitu págat da se daggat datu tukár da.

1:33 Ya molo, ay isa nga animál nga pagpultán kabalyu se asnu ya singan na.

⁴¹ Ababbalin de Adonija se datu kabbulun na kitu say-am da kane magina tu Joab tu tannug tu tarumpeta, ay nán na, “Nágan na ya mà-màwa, tura napágat tutu wala ka íli?” ⁴² Ay kaggína nga makun-oni, ay inumbet tu Jonatan nga an-anà tu Abiatar nga pádi. “Lumnà ka,” nán tu Adonija kaggína, “ammù a namáru ka nga tolay. Atán napiya nga idámag mu?” ⁴³ Ay nán tu Jonatan, “Akkan ápu, ta nge Ari David, ay pinagbalin na ngin ne Solomon ka ári. ⁴⁴ Pinapan na ka Gihon de Zadok nga pádi, nge profeta Natan, se Benaya nga an-anà ne Jehoyada, kabbulun da pe datu guwardiya ne Ari David. Pinagtakay da nge Solomon kitu molo ne Ari David. ⁴⁵ Ay kitúni inipuwán de Zadok se Natan ka amagbalin da kaggína ka ári. Ay apaggulli da ngala, ay túya ngámin na tolay ka íli ay maganggam da. Ittu yán ya págat ta nagina mu. ⁴⁶ Ay kídí yin, ay e Solomon nin ya magtutúgaw kitu tugaw ári. ⁴⁷ Akkan nala yán, áta nawe datu ù-upisiyál ne Ari David kitu giyán na, ay se da nán panggap ke Solomon, ‘Pagbalinan din pe ne Dios nga nangà-ngátu nga ári nge Solomon may ikaw, ápu ári,’ nán da. Ay naglukkup tu ári kitu idda na nga nagday-dáyaw ⁴⁸ nga na nán: ‘Maday-dáyaw we APU nga Dios na Israel, ta nepalúbus na nga masingan ku pikam ya isa kadaya pútut ku nga sumukát kiyà a ári.’”

⁴⁹ Ay kane mammuwán datu apat tu Adonija tun, ay naggaansing da se da nasip-siparà a nagtatálaw. ⁵⁰ Ay tu Adonija, ay nagansing kitu Solomon. Ay tútu nawe kitu Tabernákulu, se yala naggáput kitu sinan sàgud natu altár. ⁵¹ Ay uwad nangikagi kitu Solomon nga nán na, “Magansing tu Adonija kikaw, ay túya atán na siggagáput kitu sinan sàgud natu altár. Ay akkan magtálaw kanu kitúni nu akkan mu ikari nga akkan mu patayan, ápu ári.” ⁵² Ay nán tu Solomon nga nesungbát, “Nu mepassingan na nga mapiyár nga tolay, ay áwan mippà oray isa ki abù na. May nu taraydor, ay masápul matay.” ⁵³ Ay se na nga pinálà tu Adonija kitu altár, ay se da nga nilbet kitu giyán tu Ari Solomon. Ay kane umbet, ay nagukkab kitu àráng tu ári, ay se yala pinapan tu Ari Solomon pe yin nga nán na, “Ang ka ngin ka balay mu.”

Tu nuddi nga bílin tu David kitu Solomon

2 Ay kane tagay matay yin tu David, ay binílin na tu Solomon na an-anà na, nga na nán kaggína: ² “Tagay yà in na matay. Ay túya pagbagkaddan mu ya uray mu, se akkan ka magtal-talaw. ³ Kuwaan mu

ngámin daya bil-bílin ne APU nga Dios mu, se surútan mu daya sur-súru na. Ikurug mu ngámin daya lin-lintag se bil-bílin na, se daya kinag-kagi na, nga nesur-súrát tu Moses, ta senu napiya ya pagtungpálan daya ngámin na kuk-kuwaan mu, oray ka wàna ya kapannán mu. ⁴ Ay nu kuwaam dayán, ay tungapálan ne APU ya kari na kiyà kitun nga nán na, ‘Nu kappiyánan da nga sin-sinnan daya pútupútut mu ya kabiy-biyág da, se ipas-pasnà da tutu wala ki ngámin uray da ya isussúrut da kiyà, ay atán peyang ya isa kaggída ya magári kídi Israel.’

⁵ Ay ya isa pe, ay ammu mu tu kinuwa ne Joab nga an-anà ne Zeruya kiyà, kitu nagpatay na kadatu duwa nga apu daya suldádu na Israel; tu Abner nga an-anà tu Ner, se tu Amasa nga an-anà tu Jeter. Pinatay nada kitu áwan nin gubát, ka bálát na kaggída kitu inammatay da kadatu kalínga da kitu gubát. Awan bas-básul datun na pinatay na. Aggína ya nagbásul ki pannakatay da. ⁶ Túya usaran mu ya kinalaing mu kaggína. Ngamay akkan mu ipalúbus nga matay yala ki gángay pannakatay gapu ki kinalakay na. ⁷ May magmar-máru ka kadaya annánà ne Barzillai nga iGilead. Iráman muda kadaya tolay ya mepang-pangán kikaw. Ta aggída tu sinummeng kiyà kitu nagtálaw ku kitu wagi mu wa Absalom. ⁸ Atán pe ye Shimei nga an-anà ne Gera nga iBahurim, nga gakagaka tu Benjamin. Ginegedán nà tutu wala kitu algaw wa agtálaw ku nga mawe ka Mahanaim. Ngamay kane inumbet nga sumabat kiyà ka Jordan, ay nesipatà ke APU nga akkan ku patayan. ⁹ Ngamay akkam bay-án nala nga ummán ka áwan na kinuwa nga nadakè. Nasírib ka, ay túya ammum mala ngin ya masápul la kuwaam kaggína. Papatay mu oray ki kalàlakay na ngin.”

¹⁰ Ay se yala natay tu Ari David. Nawe da netaman kitu íli na nga nengágan kaggína kampela ngin nin. ¹¹ Appát púlu dagun na nga nagturáy ka Israel. Pittu dagun na nga nagturáy ka Hebron, se tallu púlu se tallu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ¹² Ay tu Solomon tu sumukát kitu ama na nga David nga nagári. Ummirut tu agturáy na.

¹³ Ay tu Adonija nga an-anà tu Haggit, ay nawe ka giyán tu Batsheba nga ina tu Solomon. “Napiya kam ya panggap mu wa inumbet?” nán tu Batsheba kaggína. “Ò, napiya ya panggap ku,” nán tu Adonija nga nesungbát. ¹⁴ Ay se na la nán, “Ya kurug na, ay inumbet tà ta atán agngan ku kikaw.” “Nágan na tun ta?” nán tu Batsheba. ¹⁵ Ay tútu nán tu Adonija,

---

2:5 Ya litiral nga sarut na ki aggúni nga Hebreo, ay ‘Dinagáan na ya sinturon na se daya ismágel na.’

“Ammum nga iyà kuma ya magári; ittu ya namnamáan ngámin daya tolay kídi Israel. May sabáli ya nàwa, ta ya udiyán ku ya nagári, ta ittu mà ya pagayatán ne APU. ¹⁶ Ay kídi yin, ay atán kuma ya agngan ku kikaw. Ay sápay kuma ta akkan nà bàlaan,” nán na. “Nágan na agngan mu ta?” nán tu Batsheba. ¹⁷ Ay tútu nán tu Adonija, “Ikaw mán nala ngin ya makiamomán agpà ke Ari Solomon, ta ammù nga ginán naka. Kagiyam mán agpà kaggína nga idde na ngala ngin kiyà e Abishag nga iShunem ka atáwa ku.” ¹⁸ “Ara a lugud,” nán tu Batsheba. “Bay-ám ta mawe ku amomanán ya ári.”

¹⁹ Ay díkod nawe kurug tu Batsheba kitu giyán tu Ari Solomon, ay se na kinagi tu ag-agngan tu Adonija. Nagsíkad tu ári nga nanabat kaggína se yala nagukkab kitu àráng tu ina na. Ay kane magtugaw win, ay nagpálà pikam ka tugaw natu ina na, se na nepippáy kitu pane diwanán na. Díkod nagtugaw tu ina na. ²⁰ Ay nán tu Batsheba, “Atán nala bittì a piyán ku wa agngan kikaw. Sápay kuma ta akkan nà a bàlaan.” Nágan na tun ta, ina?” nán tu Solomon. “Ammu mu mà a akkan taka bàlaan.” ²¹ Ay nán tu Batsheba, “Ipalúbus mu kuma nga atawán ne Adonija nga wagi mu nge Abishag nga iShunem.” ²² Ay nán tu Solomon, “Taanna, tura mu piyán na ipaatáwa ku we Abishag ke Adonija? Nu ummán kiyán, ay ya pangiturayán ku lugud dala ngin ya agngan mu pára kaggína. Oray ta manákam may iyà. Ay se pumane pe kaggína de Abiatar nga pádi se Joab nga an-anà ne Zeruya!” ²³ Ay se yala nagsipata tu Ari Solomon ke APU nga nán na, “Panísan nà din ne Dios nu akkan ku patayan ne Adonija gapu kiyán na agngan na. ²⁴ Nge APU mismu ya nagpatugaw kiyà kiya tugaw natu ama ku nga David. Tinungpál na tu kari na nga iyà ya pagturayan na, se daya gakagaka ku. Ay túya isipata ku ke APU nga sibbiyág nga kídi nga algaw, ay matay ye Adonija. ²⁵ Ay tútu binon tu Ari Solomon tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada nga mawe mamatay kitu Adonija. Ay tútu nawe na kurug pinatay.

²⁶ Ay nán tu Ari Solomon kitu Abiatar nga pádi, “Mawe ka ngin ka Anatot, kitu lusà mu. Rabbang mu ya matay, may akkan taka patayan, ta nepagbúlig ka ki Arko ne Apu DIOS kitu kasibbiyág pikam tu ama ku wa David. Ay nepagrígát ka pe kaggína kadatu ngámin na nakapar-parigátan na.” ²⁷ Díkod nippà tu Solomon tu Abiatar nga pádi ne APU. Napagintutuwan kurug tu kinagi ne APU ka Shilo mepanggap kadaya gakagaka tu Eli nga pádi.

²⁸ Ay kane madámag tu Joab tun na nàwa, ay nawe kitu Tabernákulu ne APU, ay se yala naggáput kitu sinan sàgud kitu altár. Akkan pumane tu Joab kitu Absalom, may pumane kitu Adonija. ²⁹ Ay kane mammuwán tu Ari Solomon nga nawe tu Joab kitu Tabernákulu ne APU se atán kitu giyán tu altár, ay binon na tu Benaya nga mawe mamatay kaggína. ³⁰ Ay díkod nawe tu Benaya kitu Tabernákulu ne APU, se na nán kitu Joab, “Nán ne ápu ári nga lumawán ka kiyán nin!” May nán tu Joab nga nesungbát, “Maddi yà. Matay yà kídi.” Ay díkod nagulli tu Benaya ka giyán tu ári, se na kinagi kaggína tu kinagi tu Joab. ³¹ Ay tútu nán tu Ari Solomon, “Kuwaam lugud a ya nán na. Mawe mu wa patayan, se mu la itaman. Ta senu mippà ki pamilya mi ya básul na nga nagpatay kadaya tolay ya áwan bas-básul. ³² Kídi ay aggína kampela ngin nin ya pabasúlan ne APU ki pannakatay na, gapu kitu nammatay na kadatu duwa nga lalláki nga namà-máru may aggína. Akkan am-ammu tu ama ku tu nammatay na kitu Abner nga an-anà tu Ner nga upisiyál daya suldádu na Israel, se tu Amasa nga an-anà tu Jeter nga apu datu suldádu ka Juda. ³³ Mapánis nge Joab se daya gakagaka na ka áwan panda, gapu ki pannakatay datun na tolay. Ngamay tu David se daya gakagaka na, se ya pangiturayán na, ay idde ne APU din kaggída ya kinatalna ka áwan panda.” ³⁴ Ay se yala nawe tu Benaya kitu Tabernákulu, se na pinatay tu Joab, ay se da netaman kitu lebut kammin tu balay na ka ir-ir-er. ³⁵ Ay tu Benaya ngin tu nesukát tu Ari Solomon kitu Joab nga apu datu suldádu. Ay tu Zadok nga pádi pe tu nesukát na kitu Abiatar nga pádi.

³⁶ Ay se yala pinaayabán tu ári tu Shimei, se na nán kaggína, “Mangipàdà ka ka balay mu kídi Jerusalem, ta magyán ka kídi na ngin. Akkan ka magtal-tálaw kídi nga mawe ka sabáli nga giyán. ³⁷ Ta ki oras nga agtálaw mu, se ka nga dumalákit ka wángag Kidron, ay kurug la nga matay ka. Ay ikaw kampela ngin nin ya makin-básul ki katay mu.” ³⁸ Ay nán tu Shimei nga nesungbát kitu ári, “Napiya ya kinagi mu, ay ittu ya surútan ku, ápu ári.” Ay díkod nagyán tu Shimei ka Jerusalem ka nabayág.

³⁹ May kane malpás tu tallu dagun, ay nagbarráw datu duwa nga asassu tu Shimei se da nawe ka Gat, kitu giyán tu Achis nga ári kitúni nga an-anà tu Maaca. Ay kane mammuwán tu Shimei nga atán datu asassu na ka Gat, ⁴⁰ ay nesagána na tu asnu na, se la nga nawe ka giyán tu Ari Achis ka Gat, ta mawe na sapúlan datu asassu na. Ay kane masmà nada, ay neulli nada kammin. ⁴¹ Ay kane mammuwán tu Ari Solomon nga nawe tu

Shimei ka Gat, ay se nagulli yin, ⁴²ay pinaayabán na, se na nán kaggína, “Di taka mà a pinagkari ki ngágan ne APU, se taka kinagiyánan na akkan ka magtal-tálaw kídí Jerusalem? Nán ku kitun na ki oras sa nagtálaw ka, ay kurug gala nga matay ka. Ay nán mu kiyà kitun na, ‘Napiya ya nán mu, ay ittu yán ya surútan ku,’ nán mu. ⁴³May taanna, tura mu akkan tinungpál tu sinipataán mu ke APU, se tu bílin ku kikaw?” ⁴⁴Ay nán pikam natu ári: “Madamdám mu pikam datu nadakè a kinuw-kuwa mu kitu Ari David nga ama ku? Ay kídí, ay panísan naka ne APU ngin gapu kadatun na nadakè kinuw-kuwa mu. ⁴⁵Ngamay bindisiyonán nà, ay se magtul-túluy ka áwan panda ki àráng ne APU ya agturáy natu ama ku nga David se daya gakagaka na.” ⁴⁶Ay se la binílin tu ári tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada. Ay tútu nippan na tu Shimei kitu lasi natu íli se na pinatay.

Ay díkod nanggayát kitun, ay ummirut tu agturáy tu Ari Solomon.

Tu naggadang tu Solomon ka sírib

(2 Chr. 1:3-12)

3 Ay nakipagsissa tu Ari Solomon kitu Faraon nga ári ka Egipto, kane atawán na tu an-anà na. Pinagyán na kitu íli tu David panda kane mabalin na nga kuwaan tu palásiyu na, se tu Templo ne APU, se tu darupírip pa abut na Jerusalem. ²Ay kitun na tiyampu, ay mawe peyang datu iIsrael nga magdátun kadatu altár kadatu ban-bantay, ta akkan pikam nàwa kitun tu Templo wa pára ke APU.

³Ay pà-pàgan tutu wala tu Solomon nge APU. Ikur-kurug na ngámin datu bil-bílin tu ama na nga David. May nagdátun kammala pe tu Solomon, se nagsidug ka insensu kadatu altár nga atán kadatu ban-bantay.

⁴Ay tu altár ka Gibeon tu kapàgán kadatu ngámin na altár. Ay tútu kitúni tu nap-apanán pe tu Ari Solomon na nagdátun; nagdátun ka maríbu wa dátun na masídug kitu altár kitúni na. ⁵Ay kitu kaatán tu Solomon kitúni, ay nagpassingan ne APU kaggína ki tagenap na kitu isa nga gabi. Ay nán ne Dios kaggína, “Nágan naya piyán mu wa iddè kikaw?” ⁶Ay nán tu Solomon nga sumungbát, “Nepassingam ya abay se akkan maul-ulis nga aminya mu kitu ama ku nga David nga bobonan mu, ta nekur-kurug naka peyang, se mapiyár se nalintag. Ay netul-túluy mu ya abay se akkan maul-ulis sa aminyám kaggína panda kadedi nga al-algaw, ta niddán mu

ka isa nga an-anà na nga ittu ya summukát kaggína nga magári kídi yin. ⁷O APU nga Dios ku, pinagbalin nà ka ári nga kasukát tu ama ku, oray nu nabagu wà pikam, se áwan ku am-ammu mepanggap ki panagturáy. ⁸Ay kídi yin, ay iyà a bobonan mu ya mangiapu kadaya píli mu wa tolay mu wa adu tutu wala nga akkan ta mabílang. ⁹Ay túya iddán nà ka sírib nga masápul ku ki angngituráy ku kadaya tolay mu, ta senu mapaglásin ku ya napiya se nadakè. Ta inna kuma ngala ya makabaal mangituráy ki sibna tabbun na tolay?”

¹⁰Ay naganggam me Apu ta sírib tu inadang tu Solomon. ¹¹Ay tútu nán ne Dios kaggína: “Ay gapu ta sírib ya inadang mu nga mangituráy kadaya tolay ku, nga akkan ya adaddu wa biyág, onu kinabànéng onu ya karápun daya kalínga mu, ¹²ay iddè kikaw ya agngan mu. Iddán taka ka sírib se napiya nga pannakaáwat, ta senu áwan mu kapáda oray kadatu nun-unna nga tolay, ay se áwan pe yin ka panda ya mepáda kikaw. ¹³Idde ku pikam kikaw ya akkan mu wa inadang; ya kinabànéng se kinadáyaw! Ta senu áwan ári nga mepáda kikaw kídi kalawagán ki kasibbiyág mu. ¹⁴Ay nu surútan nà, se ikurug mu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag ku, nga ummán kitu kinuwa natu ama mu nga David, ay iddán taka ka adaddu wa biyág.”

¹⁵Ay kane malukág tu Solomon, ay nammuwán na nga tagenap na gáyam datun. Ay se yala nagulli ka Jerusalem, se yala nagsíkad kitu giyán tu Arko ne APU, ay se yala nagdátun ka masídug ga dátun se tu dátun na akikappiya. Ay se na ngala pinagsay-am datu ngámin na ù-upisiyál.

Tu sírib tu Solomon kitu nangrisut na kitu isa nga kásu

¹⁶Ay kitu namissán, ay uwad da duwa nga púta nga nawe kitu Ari Solomon nga makiseng nga mangrisut kitu ríri da. ¹⁷Ay nán natu isa kaggída, “Apu ári, magkobung kami se idi nga babay. Nagan-anà à kitu kaatán na kitúni. ¹⁸Ay kane malpás ya tallu walgaw, ay nagan-anà pe idi nga babay. Tittu kami nga duwa ka balay. ¹⁹Ay kitu isa nga gabi, ay nalidat na tu an-anà na kaggína matúdug. Ay túya natay. ²⁰Ay kitu túlad gabi, kiyà a matúdug, ay inalà na ya an-anà ku nga kallay ku, se na nesukát tu an-anà na nga natay. ²¹Ay kane malukág gà kane pagmakát, ay pasusuwan ku ya an-anà ku wa nán ku, may natay. Ay kane kappiyánan ku wa sinnan, ay akkan gáyám ma ittu tu an-anà ku win.” ²²Ngamay nán

tu mekàduwa nga babay, “An-anà ku ya sibbiyág. Tu natay tu an-anà mu.” Ay nán natu nunna nga babay, “Akkan! Tu natay tu an-anà mu; an-anà ku ya sibbiyág,” nán na. Ay nagsin-sinnungbát da ngin kitu àráng tu ári.

²³ Ay tútu nán tu Ari Solomon, “Nagpáda kayu wa mangagi nga sibbiyág ya an-anà na, se áwan mangipudnu kadakayu nu iinna ya makin-an-anà kitu natay.” ²⁴ Ay se yala nán tu ári, “Pangalà dà mán ka ampiláng.” Ay tútu niddán da ka ampiláng. ²⁵ Ay se na nán, “Silatan nu ya sibbiyág ga an-anà, se nu idde ya tangasilát kiya isa, ya tangasilát ay kiya isa.” ²⁶ Ay gapu ta pà-pàgan natu kurug makin-an-anà kitu sibbiyág ga an-anà, ay nán na kitu ári: “Apu ári, idde nu wala ngin ya an-anà kaggína! May akkan nu agpà a patayan.” Ngamay tu isa ay nán na, “Ara, silatan nu, ta senu áwan ya makin-kuwa kadakami kaggína.” ²⁷ Ay tútu nán tu ári nga nesungbát, “Akkan nu patayan ya an-anà! Idde nu kiya babay nga maminya nga magbiyág ya an-anà, ta aggína ya kurug ga ina na.” ²⁸ Ay kane madámag ngámin datu ilrael tun na nangrisut na kitun na kásu, ay nasdaáwan da ngámin kitu kinasírib na. Ay tútu abay tutu wala tu ammatag da kitu ári, ta nammuwán da nga gayát ke Dios tu sírib na nga mangrisut ka ríri.

Datu ù-upisiyál tu Solomon

4 Ay tu Solomon tu ári kitu ngámin na Israel. ² Ay tu dedi datu nangátu wa ù-upisiyál na: tu Azaria nga an-anà tu Zadok tu pádi. ³ Ay tu Elihoref se tu Ahija nga annánà tu Shisha datu sikritári tu ári. Ay tu Jehoshafat nga an-anà tu Ahilud tu pára súrát kadatu mà-màwa kitu pangiturayán tu ári. ⁴ Ay tu Benaya nga an-anà tu Jehoyada tu apu datu suldádu. Ay tu Zadok se tu Abiatar datu pappádi. ⁵ Ay tu Azaria nga an-anà tu Natan tu apu datu ù-upisiyál. Ay tu Zabud nga an-anà pe natu Natan tu pádi se mapiyár nga agpamutuán tu ári. ⁶ Ay tu Ahishar tu pakammuwan da kitu palásiyu. Ay tu Adoniram nga an-anà tu Abda tu makammu kadatu asassu nga pilítan da nga pagub-ubraan.

⁷ Ay uwad pe sangapúlu se duwa nga upisiyál nga pakammuwan tu Ari Solomon kadatu il-íli ki ngámin na Israel. Ki káda búlán, tu isa kaggída tu makammu kadatu akakkanan na ári se datu akkobung na. ⁸ Ay tu dedi datu ngag-ngágan datun na sangapúlu se duwa nga pakammuwan na: Tu Ben-hur, tu makammu kitu ban-bantay nga giyán ka Efraim. ⁹ Ay tu

Ben-deker tu makammu kadatu íli Makaz, Shaalbim, Bet-shemes, se Elon Bet-hanan. ¹⁰ Ay tu Ben-hesed tu makammu kadatu íli Arubbot se Soco se ngámin na íli Hefer. ¹¹ Ay tu Ben-abinadab tu makammu kitu ngámin na Nafat-dor. (Inatawán na tu Tafat nga an-anà tu Ari Solomon). ¹² Ay tu Baana nga an-anà tu Ahilud tu makammu kadatu íli Taanac, Megiddo, se itu ngámin Bet-shean, nga adanni ka Zaretan nga panillod ka Jezreel panda ka Abel-Mehola, se panda kitu dammáng na íli Jokmeam. ¹³ Ay tu Ben-geber, tu makammu ka íli Ramot-Gilead, meráman tu íli Jair nga nengágan kitu Jair nga an-anà tu Manasse; tu íli ka Gilead, se Argob ka íli Bashan, meráman datu annam púlu wa il-ileli nga naabut ka darupírip se nàwa ki dadakkal la rebár nga bága datu gitap tu ruwángan da. ¹⁴ Ay tu Ahinadab nga an-anà tu Iddo tu makammu ka íli Mahanaim. ¹⁵ Ay tu Ahimaaz tu makammu ka íli Naftali. (Inatawán na tu Basemat nga an-anà pe tu Solomon). ¹⁶ Ay tu Baana nga an-anà tu Hushai tu makammu ka íli Asher se Bealot. ¹⁷ Ay tu Jehoshafat nga an-anà tu Parua tu makammu ka íli Issacar. ¹⁸ Ay tu Shimei nga an-anà tu Ela, tu makammu ka íli Benjamin. ¹⁹ Ay tu Geber nga an-anà tu Uri, tu makammu ka íli Gilead, nga neturayán kitun natu Sihon nga ári datu Amoreo se tu Og nga ári ka Bashan. Ay uwad sissa nga upisiyál ka íli Juda.

Tu kinabànéng natu pangiturayán Solomon

²⁰ Ay adu tutu wala datu tolay ka Juda se Israel. Ummán ki kaadu daya ginat ki dappit bebay tu kaadu da. Ay adu tutu wala pe tu kanan da se inuman da, ay se nagánas tu biy-biyág da. ²¹ Neturayán tu Ari Solomon datu ngámin na pangiturayán, manggayát ka wángag Eufrates dumatang kitu íli datu Filisteo, panda kitu nagpandanán na Egipto. Nepeturayán da ngámin kaggína, ay se nagrig-rigálu da kaggína kitu báyat na nagbiyág na.

²² Ay ya kaadu natu inalgaw wa kanan de Ari Solomon kitu palásiyu, ay 150 nga sáku nga napiya nga arína, se 300 sáku nga akkan nemà a arína; ²³ sangapúlu wa báka nga pinalùmag ki kurál, se duwa púlu wa báka nga pinalùmag ki agpastuwán, se magatut nga karneru; malaksid pikam datu nagbal-baláki nga ugta, se datu naglulùmag ga anù se an-anù.

²⁴ Iturayán tu Ari Solomon datu ngámin na à-ári se datu pangiturayán da nga atán kitu padne sirbútán ka Eufrates; manggayát ka Tifsa panda

ka Gaza. Napiya pe tu akikabulun na kadatu il-ili kadatu lib-lebut na. ²⁵Ay kitu kinaári tu Solomon, ay áwan riribù datu iJuda se datu iIsrael, manggayát ka Dan panda ka Beer-sheba. Ay ki káda pamilya kaggída, ay atán kampela ngin tu kamulán da ka úbás se gígus. ²⁶Appát púlu ríbu datu kurál datu kabalyu nату Solomon nga pára ki lúgán na ki gubát, se sangapúlu se duwa ríbu datu maragkabalyu na. ²⁷Ay ki káda búlán ay isa kadatu sangapúlu se duwa nga pakammuwan na tu mangidde ka kanan tu ári se datu ù-upisiyál na; siguraduan da nga atán ngámin datu masap-sápul da. ²⁸Ay mangilbet da pe ka sibáda se dagámi nga kanan datu kabalyu na. Ippan da dedi kitu giyán na pakasapúlán da. ²⁹Ay niddán ne Dios tu Solomon ka sírib se laing na nga áwan na tutu kepadáan. ³⁰Nasi-sírib may datu ngámin na nasírib ba tolay ka pane lattakán, se datu ngámin na nasírib ka Egipto. ³¹Nasi-sírib may oray inna nga tolay; nasírib may tu Etan na iEzra, se datu annánà tu Mahol nga de Heman, Calcol se Darda. Nagdin-dinnámag kadatu ngámin nasiyon kitu lebut na. ³²Ay uwad da nga tallu ríbu wa makag-kagi nga kinag-kagi na, ay se maríbu se isa nga kansiyon nga kinuwa na. ³³Ay isur-súru na pe ya mepanggap kadaya ngámin baláki múla, ummán kitu káyu wa sedoro ka Lebanon, se tu kaddat nga isopo wa tumúbu ki gakki naya darupírip pa abut. Ay isur-súru na pe ya mepanggap kadaya an-animál, an-anù, idaw se daya sissida. ³⁴Ay ngámin datu à-ári ki ngámin kalawagán na nakadámag kitu kinasírib tu Ari Solomon, ay nangipàrob da kadatu tolay da nga mawe manggina kaggína.

Tu angngisagána da kadatu aruminta tu Templo

(2 Chr. 2:1-18)

5 Magkopun datu Hiram nga ári ka Tiro se tu Ari David kitu kasibbiyág na pikam. Ay kane madámag tu Ari Hiram nga tu Solomon nga pútut tu David tu sumukát kitu ama na nga ári, ay nepàrob na datu panguniyan na kitu Solomon. ²Ay tútu nepekagi tu Solomon kitu Hiram nga: ³“Ammum nga akkan natagammu tu ama ku nga David ya nangipasíkad ka Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios na, ta pabeg makigubát kadaya nasiyon ki lebut na tu kinuwa na, panda kitu nangipaábà ne APU kaggína kadatu ngámin na kalínga na. ⁴May kídì yin, ay pinagtalna ne APU nga Dios ku daya lib-lebut naya pangiturayán ku. Awan ku win na kalínga,

ay se napiya pe yin ya ngámin. ⁵Ay túya palánu ku ya mangipasíkáð ka Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios ku, ta ittu tu kinagi ne APU kitu ama ku nga David kitu inagkuna na nga, ‘Ya an-anà mu nga ittu ya isukát ku kikaw nga magári ya mangipasíkáð ka Templo nga pagday-dayáwan da kiyà.’ ⁶Ay túya pangaásim agpà ta ibon mu daya tolay mu nga mawe ka Lebanon ta pagkallang dà kadaya káyu wa sedoro. Ibon ku pe daya bobonan ku nga mamulun kaggída. Tangdánan ku daya tolay mu ki piyám nga panangdán ku kaggída. Ay ammu mu mà a áwan kadakami ya makammu pà nang magkallang nga ummán kadaya iSidon.”

⁷Ay kane magína tu Hiram tu pekagi tu Solomon kaggína, ay naganggam pà nang. Ay se na nán, “Maday-dáyaw nge APU ta niddán na tu David ka an-anà a nasírib nga mangituráy ki abay ya nasiyon na Israel. ⁸Ay tútu nepekagi na kitu Solomon idi: Nakagi kiyà in tu nepekagi mu. Ay nakasagána ngà a mangidde kadaya kasapúlán mu wa káyu wa sedoro se tálang. ⁹Paulúdán ku daya káyu kadaya tolay ku, se da ippan ka bebay Mediterranean. Kuwaan da nga gákit da, ay se da ngala idalen ki bebay nga ippan ki piyám nga pangippannán. Ay se da la nga warwaran nu dumatang da, se mu wala paulúdán. Ay ya bátug pagbáyad mu kiyà, ay iddán nakami yala ka kanan mi se daya kabulun ku ki palásiyu.” ¹⁰Ay díkod niddán tu Hiram tu Solomon kadatu ngámin na kasapúlán na nga káyu wa sedoro se tálang. ¹¹Ay niddán pe tu Solomon tu Hiram ka annam púlu ríbu sáku wa trígo nga kanan datu kabulun na kitu palásiyu na, se magatut se sangapúlu ríbu wa galon na denu olíbo, ki káda dagun. ¹²Ay kurug niddán ne APU tu Solomon ka sírib na se laing na, ta ittu tu nekari na kaggína. Ay díkod napiya tu nagkopun tu Hiram se tu Solomon. Nagkari da nga akkan da magginnubát.

¹³Ay naggalà tu Ari Solomon ka tallu púlu ríbu nga tolay ka Israel nga pagubraan na. ¹⁴Pinagkàlu nada nga grúpu; sangapúlu ríbu ki káda grúpu. Mawe ka Lebanon na magubra ka makabúlán ya káda grúpu se da magyán ka babalay da ka duwa búlán. Ay tu Adoniram tu kapatás da. ¹⁵Ay uwad pe walu púlu ríbu wa tolay tu Solomon nga maragkallut ka batu kitu ban-bantay, se pittu púlu ríbu nga pára úlud kadatu nàlután na batu. ¹⁶Tallu ríbu se tallu gatut datu kapatás datu magub-ubra. ¹⁷Ay se yala pinapan tu Ari Solomon da nga magubra. Nawe da nga nagkallut kadatu dadakkal se napiya nga batu nga ittu datun datu pundasiyon tu Templo. ¹⁸Díkod datu pagub-ubraan tu Solomon se datu pagub-ubraan

tu Hiram se datu tolay ya iGebal nga kabbulun da, ay tinablun da datu káyu, se nagkallut da ka batu nga masápul da kitu anngipásíkád da kitu Templo.

Tu nangipàdà tu Solomon kitu Templo

6 Ay ginayatán tu Solomon nga ipàdà tu Templo ne APU kane malpás tu appát gatut se walu púlu dagun nanggayát kitu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto; ittu tun tu mekappát dagun tu Solomon nga magári ka Israel, kitu mekàduwa búlán nga ittu tun tu búlán na Ziv. ²Ay ya rukud tu Templo nga kinuwa tu Solomon pára ke APU, ay 27 mitru se 60 sentimitru tu pásit na, 9 mitru se 20 sentimitru tu súba na, se 13 mitru se 80 sentimitru tu kalingúdu na. ³Ay tu balkon na ka panin àráng ay 4 mitru se 60 sentimitru tu magpanin unag, se 9 mitru se 20 sentimitru tu kaabay na; páda na kitu súba na Templo. ⁴Ay datu lamdáwan na, ay kinuwa tu Solomon nga abay ki amin-unag may itu amin-lasi. ⁵Ay atán da pe kinuwa na nga kuwartu nga nepalebut kitu amin-lasi datu dingding kadatu bíkat se kitu likud natu Templo. ⁶Tallu sarundù datu kuwartu. Tu munna nga sarundù, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru, tu kaabay da. Tu mekàduwa nga sarundù ay duwa mitru se walu púlu sentimitru tu kaabay da. Ay tu mekàlu wa sarundù, ay tallu mitru se duwa púlu sentimitru tu kaabay da. Ay neútup kammin datu kuwartu kitu dingding natu Templo. Nesap-át datu kuwartu kitu palidped nga nepalebut kitu dingding natu Templo, ta senu akkan da masápul ya mangìbut ka ampáan kitu dingding na Templo nga kesap-atán da.

⁷Ngámin datu batu wa inusár da kitu Templo, ay pinadán da nga killután kitu naggalakkán da. Ay díkod áwan ta magina nga tannug martilyu onu parakul onu inna nga aruminta nga balayyáng kaggída nga magubra kitu Templo.

⁸Tu gagyangán datu kuwartu kitu munna sarundù, ay atán kitu padne allod natu Templo. Ay manggayát kitúni, ay atán agdán na mawe kitu mekàduwa nga sarundù, se la manggayát kitúni, ay atán manin agdán na mawe kitu mekàlu wa sarundù a kuwartu. ⁹Ay díkod nabalín tu Solomon na kinuwa tu Templo. Tu bobida na se datu tak-takkál na, ay káyu wa sedoro da ngámin. ¹⁰Ay datu kuwartu ki lebut natu Templo, ay duwa

mitru se duwa púlu sentimitru tu kalingúdu da. Káyu wa sedoro pe nga nekapat kitu dingding tu nekesap-atán da.

¹¹ Ay se la nán ne APU kitu Solomon, ¹² mepanggap kitu Templo nga kuwaan na, “Nu surútam daya sur-súrù, se kuwaam daya ngámin na bil-bílin ku, ay tungpálan ku tu nekarì kitu ama mu wa David. ¹³ Mepagataatán nà kadaya tolay ku wa iIsrael kiya Templo nga kuwaan mu; akkan kuda nga igsán.”

¹⁴ Ay díkod binalin tutu wala tu Solomon tu Templo.

Datu inunag natu Templo

(2 Chr. 3:8-14)

¹⁵ Ay tu unag natu Templo, ay narànúán ka tabla nga sedoro ngámin tu dingding na, se tu bobida na. Ay tu datág na ay narànúán ka tabla nga tálang. ¹⁶ Ay se na ngala kinuwartu tu amin-likud, nga ittu tu Kapàgán na Giyán. Sangapúlu mitru tu kadakkal na. Tabla nga sedoro pe tu inusár na kitu datág na panda kitu bobida na. ¹⁷ Nakuwartu pe tu panin àráng natu Kapàgán na Giyán. Duwa púlu mitru tu kadakkal na. ¹⁸ Nadingdingán ka tabla nga sedoro tu ngámin na amin-unag natu Templo. Ay díkod, áwan masingan kadatu batu wa dingding. Nauk-ukítán ka sinan bak-bakúbà se sinan but-bútà datu tabla. ¹⁹ Ay kinuwa tu Solomon tu Kapàgán na Giyán kitu Templo, ta ittu tu pangippayán da kitu Arko nga nekippayán datu nekesurátan daya bil-bílin ne APU. ²⁰ Ay ya kadakkal natun, ay sangapúlu mitru nga nagbaal. Ay sangapúlu mitru pe tu kalingúdu na. Nakalupkopán tu ngámin dingding na se bobida na ka pabeg ga balitù. Ay nadingdingán pe tu altár ka sedoro. ²¹ Pinakalupkopán pe tu Solomon ka pabeg balitù tu unag tu Templo. Ay se la atán káwar nga balitù a nepabbag kitu gagyangan natu Kapàgán na Giyán na nakalupkopán pe ka balitù. ²² Ay díkod pinakalupkopán tu Solomon ka balitù tu ngámin na unag tu Templo, se tu altár kitu Kapàgán na Giyán.

²³ Nangwa ka duwa nga sinan kerubin se na nippáy da kitu Kapàgán na Giyán. Nàwa da ka káyu wa olíbo, se appát mitru se annam púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁴ Ay datu payà datu sinan kerubin, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kadaddu da. Ay díkod appát mitru se annam púlu sentimitru tu kadaddu da manggayát kitu untù natu isa payà panda kitu untù natu isa. ²⁵ Nagpáda ya kaabay se kadaddu datu duwa

nga sinan kerubin. ²⁶ Appát mitru se annam púlu sentimitru ya kalingúdu da. ²⁷ Ay se yala pinagtaging tu Solomon datu Kerubin kitu Kapàgán nga Giyán kitu Templo. Nagsabat datu isa payà natu isa isa kaggída kitu túlad tu kuwartu. Ay tu isa payà natu isa isa kaggída ay melilet da kadatu magdammáng nga dingding. ²⁸ Ay kinalupkopán na ka balitù datu duwa nga sinan kerubin.

²⁹ Nadekorasiyonán datu dingding datu duwa nga kuwartu ka sinan kerubin, se sinan palma se sinan but-bútà. ³⁰ Ay ngámin tu datág datu duwa nga kuwartu ay nakalupkopán da pe ka balitù.

³¹ Ay tu gagyángán natu Kapàgán na Giyán, ay duwa ya gitap na nga nàwa ka káyu wa olíbo. Ay datu gamba na, ay limma datu ráging na. ³² Ay atán pe neúkit kadatu gitap na nga sinan kerubin, sinan káyu wa palma, se sinan but-bútà, nga nakalupkopán pe ka balitù.

³³ Ay tu gamba natu gagyángán natu Templo nga nàwa ki káyu wa olíbo, ay nepanin unag ki ab-abay nga gamba. ³⁴ Ay tu gitap na, ay duwa pánid nga màpil nga nàwa ki tálang. ³⁵ Ay nadekorasiyonán pe ka sinan kerubin, sinan káyu wa palma, se sinan but-bútà. Ay nakalupkopán pe tu gitap ka balitù. ³⁶ Ay tu amin-unag ga amuwág natu Templo, ay nadarupírip ka kinlután na batu, se yala naparànuán ka tabla nga sedoro ki káda tallu sarundù a batu.

³⁷ Ay nippáy tu pundasiyon natu Templo ne APU kitu búlán na Ziv, tu mekàduwa búlán kitu mekappát dagun kitu nagári tu Solomon. ³⁸ Ay nabalín tutu wala ngámin tu Templo kitu mekasangapúlu se isa nga dagun kitu nagturáy tu Solomon. Pittu dagun da nga kinuwa tu Templo. Sinúrut da tutu wala tu palánu na.

Tu palásiyu tu Solomon

7 Ay nangwa pe tu Solomon ka palásiyu na; sangapúlu se tallu dagun na nga kinuwa. ² Tu abay ya parte natu palásiyu na, ay nepangágan na ka Pul-pulon na Lebanon. Tu kadakkal na, ay 50 mitru tu pásit na, se 25 mitru tu súbá na, se 15 mitru tu kalingúdu na. Tallu daládag datu adígi na nga pabeg káyu wa sedoro, ay oray datu ampáan na, ay sedoro pe. ³ Ay sedoro pe tu pinagbobida na, se ngámin na ampáan na, nga nekanáyun kadatu appát púlu se limma nga adígi na; sangapúlu se limma nga adígi ki káda daládag. ⁴ Ay datu magdammáng nga dingding natu

kuwartu, ay agtallu da ka lamdáwan na magtatáging se magbabátug da. ⁵Tallu datu magtatáging nga gagyangán na magpungtu kitu kuwartu, ay se magbabátug da ngámin.

⁶Ay nagpàwa pe ka sálas, nga duwa púlu se limma mitru tu pásit na, se limma mitru tu súba na. Adu tu adígi na nga ittu datu nesap-atán na tu atap na. Atán balkon kitu àráng na. Nepangágan na idi ka Sálas da Adígi.

⁷Ay nagpàwa pe ka kuwartu nga ittu tu nangippayán na kitu tugaw na. Nepangágan na idi ka Kuwartu nga Giyán na Tugaw. Kanedi pe ya pagtugawán na nga mangrisut kadatu kásu da tolay. Káyu wa sedoro ya datág na panda ka bobida na.

⁸Ay tu pag-agyanán na nga kuwartu, ay atán nala kitu likud natu kuwartu nga giyán natu tugaw na. Ay nagpáda tu nekàwa da. Nagpàwa pe ka kuwartu nga ummán kiyán nga ittu tu pag-agyanán tu atáwa na nga an-anà natu ári ka Egipto.

⁹Ay ngámin dayán na balay, ay nàwa da ka dadakkal la kinlután na batu nga sangapáda tu kadadakkal da; manggayát kitu pundasiyon da panda kitu atap da. ¹⁰Ay datu batu natu pundasiyon, ay dadakkal da tutu wala se nappiya da. Limma mitru ya kadaddu datu duddúma, ay appát mitru ya kadaddu datu duddúma. ¹¹Ay datu batu wa nesarundù kadayán, ay datu nappiya se sangapáda ya kadadakkal da nga batu, se káyu wa sedoro. ¹²Ay tu abay nga amuwág tu palásiyu, ay páda na tu amin-unag ga amuwág tu Templo ne APU. Naabut da ka darupírip nga batu wa nàlután se káyu wa sedoro. Ki káda tallu sarundù a batu, ay payán da ka káyu wa sedoro.

Datu usár kitu Templo

¹³Ay se yala pinaayabán tu Ari Solomon tu Hiram nga iTiro. ¹⁴Aggína tu nalaing nga maragbattál ka bága. An-anà na isa nga búkud da babay nga gayát ka tangámalan tu Naftali. Tu ama na nga iTiro, ay maragbattál pe ka bága kitu kasibbiyág na. Inumbet tu Hiram kitu Ari Solomon, ay se na kinuwa ngámin datu nepàwa da kaggína.

¹⁵Ay nangurma tu Hiram ka duwa nga adígi nga bága nga walu mitru se tallu púlu sentimitru tu kadaddu da, se limma mitru se limma púlu sentimitru tu kalibbutu da. ¹⁶Ay nangwa pe ka ummán ka kurona nga mippáy kitu untù datu adígi, nga duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu

kalingúdu da. ¹⁷ Ay se nangwa pe ka ummán ka nalága nga káwar nga nepaliput kadatu untù datu adígi. ¹⁸ Ay nangwa pe ka duwa kaladág nga sinan pomegrante nga nepaliput kadatu nalága nga káwar. ¹⁹ Ay datu adígi kitu lalangkán, ay naparotunán da ka ummán ka kurona nga sinan bútà liryu, nga isa mitru se walu púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁰ Ay kitu taggad datun, ay atán nepaliput ta duwa kaladág nga duwa gatut ta sinan pomegrante, nga atán kitu amingúdu datu nalága nga káwar. ²¹ Ay se yala nepasíkad tu Hiram datu duwa nga bága nga adígi kitu panin àràng nga lalangkán kitu Templo; isa ka pane allod se isa ka pane dáya. Ay nepangágan na ka Jakin tu padne ka allod, se nepangágan na ka Boaz tu pane dáya. ²² Ay neparuntù kadatu adígi datu sinan bútà liryu nga pinangkakurona da. Ay díkod nabalín nin datu adígi.

²³ Ay se yala nangwa tu Hiram ka abay tutu wala nga silyási nga linúnág ga bága, nga aggipayán ka danum. Appát mitru se annam púlu sentimitru tu kadakkal na, se duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kadallam na, se sangapúlu se tallu mitru se walu púlu sentimitru tu kalibbutu na. ²⁴ Ay napalebután tu amin-lasi kitu lebig na ka duwa kaladág nga sinan bakúbà a libbutu, duwa púlu wa bakúbà ki káda mitru. Nesimpud dedi kitu inangwa na kitu silyási. ²⁵ Ay nepatugaw tu silyási ki sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka nga bága nga naglilinnikud. Tallu tu umàráng ka pane dáya, tallu pe tu umàráng ka pane allod, se tallu pe tu umàráng ka pane sirbútán, se tallu pe tu umàráng ka pane lattakán. ²⁶ Ay walu sentimitru tu katannag tu silyási. Ay tu lebig na, ay ummán ki bibig na akap, nga ummán ka bútà liryu. Ay tu mayanan natu silyási, ay 11,000 galon na danum.

²⁷ Ay nangwa pe tu Hiram ka sangapúlu nga bága nga kà-karison; isa mitru se walu púlu sentimitru tu kadaddu se kadakkal da, se isa mitru se appát púlu sentimitru tu kalingúdu da. ²⁸ Ay tu inangwa na, ay uwad nangikapátan na kadatu pánipánid nga dingding da. ²⁹ Ay atán dikurasyon datu pánid nga sinan láyon, sinan toru wa báka, se sinan kerubin. Ay ki panin linung nga paningúdu dayán, ay sinan but-bútà a nagriríwing. ³⁰ Ay káda nga kà-karison, ay atán appát lígay na nga bága, se bága pe datu ehe da nga nangisulpongán da kadatu lígay da. Ay káda síku tu karisun, ay atán da nga adígi nga keparotunán tu besin. Ay nadekorasyonán datu adígi pe ka sinan but-bútà a nagriríwing. ³¹ Ay kitu útun datu káda kà-karison, ay atán libbutu nga pagtugawán natu besin, nga nepalawlaw ka appát púlu

se annam nga sentimitru manggayát kitu lebig tu dingding tu kà-karison. Tu kadakkal natu abbut na, ay annam púlu se siyám sentimitru. Ay se yala nadekorasyonán tu amin-lasi na. Appát tu síku datu dingding datu karisun, akkan da nga libbutu. ³² Ay tu panìgad tu karisun uwad ehe nga ittu tu nesulpongán datu lígay na. Ay annam púlu se siyám sentimitru tu kadakkal datu lígay na. ³³ Ay ummán kammin pe kadatu lígay datu takay suldádu tu lígay datu kà-karison. Naurma ka nalúnág ga bága datu lígay se datu parte da. ³⁴ Atán tugkal tu káda síku natu karisun. Negulma pe dedi kitu kà-karison. ³⁵ Ay kitu útun natu káda kà-karison, ay atán libbutu nga pinangkabùlaw na nga duwa púlu se tallu sentimitru tu kalampád na. Neurma pe idi kitu kà-karison. ³⁶ Ay nadekorasyonán datu dingding datu kà-karison ka sinan láyon, kerubin, se palma, se nagriríwing nga but-bútà, basta atán nala kippayán da. ³⁷ Ay ummán kiyán tu inangwa na kadatu sangapúlu wa kà-karison. Sangapáda ya nekàwa da ngámin.

³⁸ Ay se yala nangwa pe tu Hiram ka sangapúlu wa besin, isa nga besin ki káda kà-karison; isa mitru se walu sentimitru tu kadadakkal da. Magmayán tu isa ka 220 galon nga danum. ³⁹ Ay nippáy na datu limma nga kà-karison kitu panillod natu Templo, ay datu limma, ay nippáy na kitu pane dáya na. Ay tu abay tutu wala nga silyási, ay nippáy na kitu pane diwanán kitu Templo kitu síku natu bíkat na nga umàráng ka lattakán.

Ya listáan datu usár kitu Templo

(2 Chr. 4:11–5:1)

⁴⁰ Ay nangwa pe tu Hiram ka kanderu, pála, se besin. Ay díkod nabalin na ngámin na kinuwa datu nepàwa tu Ari Solomon kaggína kitu Templo ne APU. ⁴¹ Ay tu dedi datu kinuwaán na:

duwa nga adígi,

duwa nga sinan malúkung nga nippáy kitu untù datu adígi,

duwa nga nalága nga káwar nga nedekorasyon kitu untù datu adígi;

⁴² appát gatut nga sinan pomegrante nga nebísin kadatu duwa nga nalága nga káwar kitu adígi; duwa daládag ga sinan pomegrante kitu káda isa nga káwar nga nepaliput kadatu untù datu adígi.

⁴³ Ay se sangapúlu wa kà-karison na nangiparotunán da kadatu sangapúlu wa besin.

⁴⁴ Ay se tu abay tutu wala nga silyási nga pangagánan da ka Bebay,

se datu sangapúlu wa sinan toru bak-baka nga neparotunán na.

⁴⁵ Ay se datu kanderu, datu pála, se datu besin.

Ay ngámin dayán, ay usár da pára kitu Templo ne APU nga pinàwa tu Solomon kitu Hiram. Ay nàwa da ngámin ka pabeg bága. ⁴⁶ Ay pinagurma ngámin tu Ari Solomon datun na usár kitu lusà a pidtà, kitu tanáp ka Jordan nga nagbátán na Succot se Zaretan. ⁴⁷ Ay akkan tagge pinakílu tu Solomon datu ar-aruminta gapu ta adu da pà nang. Ay díkod áwan makammu kitu dammat datun na bága nga aruminta.

⁴⁸ Ay pinàwa pe tu Solomon datu ngámin na pabeg balitù a aruminta kitu Templo ne APU.

Balitù a altár;

tu balitù a tebol nga aggiparotunán ka sinápay nga dátun ke APU;

⁴⁹ datu pabeg balitù a kandelero; limma ka panillod se limma pe ka pane dáya kitu àráng natu Kapàgán nga Giyán, datu but-bútà, datu pingki, datu sagpit nga pabeg balitù pe.

⁵⁰ Atán pe datu pabeg balitù a akap, tu ippapatay kadatu dílag, datu besin, tu pinggán pára kitu insensu, datu gupán na aggipayán ka birgáng. Ngámin dayán ay nàwa da ki pabeg ga balitù. Ay oray tu bisagra natu gitap natu Kapàgán na Giyán, se datu bisagra datu gitap tu Templo, ay nàwa da ngámin ki pabeg ga balitù.

⁵¹ Ay díkod nabalín ngámin tu Ari Solomon tu ubra kitu Templo ne APU. Nippáy na ngámin datu silber, datu balitù, se datu ngámin na nedátun tu ama na nga David ke APU, kitu aggipayán kadatu aruminta kitu Templo.

Nilnà da tu Arko kitu Templo

(2 Chr. 5:2–6:2)

8 Ay pinaayabán tu Ari Solomon datu apu ka Israel, se datu ngámin na apu datu tangámalan na iIsrael, se datu apu datu pam-pamilya da. Palbetan nada ka Jerusalem, ta mawe da alà tu Arko ne APU ka Zion nga íli tu David, ta mawe da ippan nin kitu Templo. ² Ay díkod nawe da ngámin kitu giyán tu Ari Solomon kitu algaw nga kàwa natu Piyasta nga Angwa da ka Báwi kitu búlán na Etanim, nga ittu tu mekapittu wa búlán natu dagun. ³ Ay kane makalbet ngámin datu ap-apu win, ay inalà datu pappádi yin tu Arko. ⁴ Netùdu da tu Arko ne APU, ay se inalà pe datu

Levita tu Tabernákulu se datu ngámin na napatag nga usár nga atán kitu unag na, se da nippán da kitu Templo. ⁵ Ay tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael, ay nagguurnung da kitu àráng tu Arko, se da nagdátun ka adu tutu wala nga karneru se báka, nga akkan ta mabíláng tu kaadu da. ⁶ Ay se yala nilnà datu pappádi tu Arko ne APU kitu Kapàgán nga Giyán kitu unag tu Templo, kitu panìgad datu payà datu kerubin. ⁷ Nakaùnát datu payà datu duwa nga kerubin kitu pane ngúdu nату Arko. Díkod layyungán da tu Arko se datu takkan na ibbubúlig kitu Arko. ⁸ Adaddu datu takkan na pagbúlig da, ay tútu masissingan tu untù da kitu gagyángán nату Kapàgán na Giyán kitu Templo. Ngamay akkan da masingan kitu lasi nату Napatag ga Giyán. Ay atán da pikam kitúni panda kadedi nga al-algaw. ⁹ Awan sabáli nga minayán tu Arko, nu di tittu datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin nga nippáy tu Moses kitun kitu kakowad da ka bantay Horeb, kitu nakiturátu ne APU kadatu iIsrael kitu nagtálaw da ngin ka Egipto. ¹⁰ Ay kane lumawán datu pappádi kitu Napatag ga Giyán, ay napnu ka angap tu Templo ne APU. ¹¹ Ay tútu akkan metúluy datu pappádi tu ubra da, gapu kitu angap. Ata napnu tu Templo kitu diláng ne APU. ¹² Ay se yala nán tu Solomon na nagkarárag:

O APU, kinagi mu wa magyán ka ki nagibat ta angap.

¹³ Kídi, ay nangipasíkád dà ka napiya tutu wala nga Templo nga pag-agyanám ka áwan panda.”

Nagbàbànan tu Solomon kadatu tolay

(2 Chr. 6:3-11)

¹⁴ Ay se yala umàráng tu Ari Solomon kadatu tolay se nada pinabindisiyonán ke Dios, ¹⁵ nga nán na, “Maday-dáyaw we APU nga Dios na Israel! Tinungpál na tu nekari na kitu ama ku wa David, nga nán na kaggína kitun, ¹⁶ ‘Nanggayát kitu nangitálaw ku kadaya tolay ku wa iIsrael ka Egipto, ay áwan ku pikam piníli nga íli kídi Israel, nga kepasikádan na Templo nga pagday-dayáwan da tolay kiyà. Ngamay ikaw David ya píli ku nga mangituráy kadaya tolay ku wa iIsrael.’ ¹⁷ “Palánu nату ama ku wa David kitun tu mangipasíkád ka Templo nga pagday-dayáwan da tolay ke APU nga Dios na Israel. ¹⁸ May nán ne APU kaggína, ‘Napiya kurug ya palánu mu nga mangipasíkád ka Templo nga pagday-dayáwan nu kiyà.

8:9 Sinai ya sabáli nga ngágan na.

¹⁹Ngamay akkan ikaw ya mangipasíká, nu di iya pútut mu mismu ya mangipasíká kiya Templo nga pagday-dayáwan da tolay kiyà.’ ²⁰Ay kídi yin, ay tinungpál ne APU yán na kari na. Ta iyà ya nagbalin ka ári na Israel nga summukát kitu ama ku nga David, ta ittu tu nekari ne APU. Ay túya nepasíká ku ya Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel. ²¹Ay nangwa ngà pe ki unag na Templo ka giyán na kippayán na Arko nga neunggán daya nesúrát ta nagturatoruwán na kinuwa ne APU kadatu apuapu tada kitu nangítálaw na kaggída ka Egipto.”

Tu karárag tu Solomon

²²Ay se yala nagsíká tu Solomon kitu àráng tu altár nga agdatúnán ke APU, se na netáyag datu íma na, ²³ay se na nán nga nagkarárag: “O APU nga Dios na Israel, áwan sabáli nga Dios nga ummán kikaw, oray kiyán lángit se kídi kalawagán! Tungpálam daya kar-kari mu kadaya tolay mu. Ipas-passingan mu pe ya áwan kaul-ulissán na aminya mu kadaya ngámin tolay nga mangipas-pasnà ki angngikurug da kikaw. ²⁴Tinungpál mu kídi yin na algaw tu nekarim kitu ama ku nga David kitun. Kitun, ay binalikát mu datun na karim, may kídi, ay kinuwa muda ki pannakabalin mu. ²⁵Ay díkod, kídi, O APU nga Dios na Israel, tungpálan mu kuma pe tu nekarim kitu ama ku nga David. Ay nán mu mà kaggína kitun na, ‘Nu kappiyánan daya pútupútut mu ya agbiy-biyág da se dà a ikur-kurug peyang nga ummán kiya angikur-kurug mu kiyà, ay atán peyang ya isa kaggída ya magári ka Israel.’ ²⁶Ay lugud, O Dios nga Dios na Israel, agngan ku nga tungpálan mu agpà idi nga kari mu kitu ama ku nga David nga bobonam.

²⁷May magyán ka nád kurug kídi kalawagán, Apu Dios ta? Nu bittì kikaw ya kangatuwán na lángit, ay ‘tu ka nád agpà in na meyang ki bittì ala nga Templo nga nepasíká ku! ²⁸Ay oray nu ummán kiyán, ay gínám mu din ya karárag se akim-imallà ku, O APU nga Dios ku. Gínán mu agpà ya karárag na bobonam kídi nga algaw. ²⁹Tagasinnán mu agpà ya Templo ki algaw se gabi, ta ittu ya giyán nga piníli mu wa pagdayáwan kikaw. Ay gínám din agpà peyang daya kar-karárag daya tolay mu wa umàráng kídi na nga magkarárag. ³⁰Ay gínán mu agpà peyang ya karárag ku se daya kar-karárag daya tolay mu wa ísrael, nu umàráng da kídi nga magkarárag. Gínán nakami kiyán lángit nga pag-agyanám, ay se pakawanan nakami agpà kadaya nagbas-basúlán mi.

³¹ Ay nu atán tolay ya nakabásul ki isa nga tolay, ay se da ilbet nga pagsipataan kídi àráng na altár kídi Templo, ay se la magsipata, ³² ay ginán mu agpà, O APU, ay se ikaw wala ya makammu nga mangguwes kaggída. Panísan mu ya nakabásul, ay se dalusán mu ya ngágan naya áwan básul.

³³ Ay nu maábà daya iIsrael nga tolay mu kadaya kalínga da, ta nagbásul da kikaw, ay se da nga magulli kammin kikaw, se daka kammin na day-dayáwan, se da magkar-karárag ga makipakawan kikaw kídi nga Templo, ³⁴ ay ginán muda agpà, se pakawanan muda, se muda iulli kammin ki íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da.

³⁵ Ay nu akkan mu pagudanan, gapu ta nagbásul daya tolay mu kikaw, ay se da umàráng kídi nga Templo nga magkarárag nga makappoli kadaya básul da, se da magulli kammin nga magday-dáyaw kikaw, ta pinánis muda, ³⁶ ay ginán muda agpà kiyán lángit, se pakawanan mu daya tolay mu wa iIsrael kadaya bas-básul da. Ay itùgud mu kaggída ya kustu wa kabiy-biyág. Ay se mu udanan daya lusà a nepakin-kuwa mu kaggída.

³⁷ Ay nu atán ulát kiya íli, onu atán sapásap pa sinakit, onu atán pisti kadaya mul-múla, onu atán da dúdun onu arábat, onu umbet daya kalínga da nga manglìmut kiya íli da, onu oray inna nga sadúra onu sinakit ya umbet kaggída, ³⁸ ay se itáyag daya tolay mu wa iIsrael daya íma da nga umàráng kídi Templo, nga magkarárag se makim-imallà gapu ki pannakit da, ³⁹ ay ginán mu agpà kiya lángit ta pag-agyanán mu ya karárag da, se muda pakawanan, se kuwaam mu kaggída ya karbangan da, ta ikaw wala ya makammu se makasingan ki atán ki pus-púsu daya ngámin na tolay. ⁴⁰ Ay díkod magansing da peyapeyang kikaw ki báyat na agbiyág da kiya lusà a nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da.

⁴¹ Ay páda na pe kadaya agtangeli nga atán kídi nga naggayát kadaya adayyu wa íli nga inumbet magdáyaw kikaw. ⁴² Ta magina da ngala nga magina ya nadáyaw wa ngágan mu, se daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu, se ya pannakabalin mu, ay túya umbet da magkarárag ga umàráng kídi ya Templo. ⁴³ Ginán muda agpà kiya lángit ta pag-agyanán mu, se mu idde ya agngan da kikaw. Ay díkod mammuwán daka daya ngámin tolay kídi kalawagán se daka nga ikansing, nga ummán kadaya piníli mu wa tolay mu wa iIsrael. Ay díkod mammuwán da nga idi ya Templo, ay nepasíkád ku wa pakedayáwan mu.

⁴⁴ Ay nu mawe daya tolay mu wa makigubát ka oray kawà na nga giyán na pagpapannán mu kaggída, ay se nu magkarárag da nga umàráng kídí nga íli nga piníli mu nga nipayán na Templo mu nga nepasíkad ku pára kikaw, ⁴⁵ ay ginán mu agpà ka lángit ya karárag da, se ya akim-imallà da, ay se muda nga sengán ki pakisengán da kikaw.

⁴⁶ Ay nu magbásul daya tolay mu kikaw, ta áwan mà tolay ya akkan makabásul, ay se ka makarungat kaggída, ay se muda ipaábà kadaya kalínga da, ay se da tiliwan da, se da nga itálaw da ka adayyu onu adanni nga íli; ⁴⁷ ay ginán mu agpà ya akim-imallà da nu nán da nga, ‘Kurug nagbásul kami, se nadakè se akkan rumbang datu kinuw-kuwa mi,’ nán da, ⁴⁸ ay se da nga ipas-pasnà ya akappoli da ki kaatán da ki íli daya kalínga da nga nangipannán da kaggída, se da magkarárag kikaw nga umàráng ki íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu da, kídí nga íli nga piníli mu nga nangipasikádan ku ki Templo nga pakedayáwan mu, ⁴⁹ ay ginán mu agpà kiyán lángit ta pag-agianán mu daya kar-karárag da se ya akim-imallà da, ay se muda sengán ki pakisengán da kikaw. ⁵⁰ Ay pakawanam mu din daya tolay mu kadaya nagbasúlán se nagkamaliyán da kikaw. Ipassingan mu ya agkallà mu kaggída ki àráng datu nangitálaw kaggída, ta senu kalakkán da pe da. ⁵¹ Ta aggída daya tolay mu nga piníli mu ka kuw-kuwa mu, nga netálaw mu kitu kapar-parigátan da tutu wala ka Egipto nga árig ka agtunáwan ka balayyáng.

⁵² O Apu Dios, ginán mu agpà peyang daya kar-karárag ku nga bobonan mu se ya kar-karárag daya tolay mu wa iIsrael. Ay ginán muda din peyang nu makiseng da kikaw. ⁵³ Ta nekísi muda kadaya ngámin tolay kídí kalawagán ka tolay mu. Kinagi mu yán, O Apu DIOS kitu Moses nga bobonan mu, kitu nangitálaw mu kadatu apuapu mi ka Egipto.”

⁵⁴ Ay kane mabalin tu Solomon idi nga karárag na se pakisengán na ke APU, ay nagsíkád kitu àráng natu altár ne APU nga nagpapalintúdán na nga nangitáyag kadatu íma na nga nagkar-karárag. ⁵⁵ Ay se na nga kinggat tu nangikarárag na kadatu iIsrael, nga nán na, ⁵⁶ “Maday-dáyaw nge APU, ta tinungpál na ngámíngámin datu nekar-kari na nga kinagi na kitu Moses nga bobonan na. Aggína ya nangidde ka kinatalna kadaya iIsrael nga tolay na. ⁵⁷ Ay atán din peyang kadàtada nge APU nga Dios tada nga ummán kitu kinaatán na kitun kadatu apuapu tada. Akkan nitta din na bay-án onu pagdudoray. ⁵⁸ Pagbalinan nitta din nga nasunud kaggína, ta senu aggína ya sur-surítan tada, se ikur-kurug tada daya bàbànan na, se daya bil-bílin

se lin-lintag na nga nidde na kadatu apuapu tada. ⁵⁹Ay sápay kuma ta siddadamdam peyapeyang nge APU nga Dios tada kadedi nga kinag-kagi ku ki karárag ku. Ay sápay kuma pe ta kalakkán na peyang daya tolay na nga iIsrael, se iyà nga ári da. Idde na din peyang daya kasapulán tada ki inalhaw. ⁶⁰Ta senu mammuwán daya ngámin tolay kídí kalawagán nga e APU ngala ya Dios; áwan nin sabáli. ⁶¹Ay lugud, ipas-pasnà nu ya angngurug nu ke APU nga Dios tada. Surútan nu ngámin daya bil-bílin se lin-lintag na, ummán kiyá kuk-kuwaan nu win kídí na.”

Tu nangididikár tu Solomon kitu Templo

⁶²Ay se yala nagdátun ke APU tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael nga kabulun na. ⁶³Nagbasu tu Solomon ka dátun na ke APU pára ki agkakappiya; 22,000 nga báka se 120,000 nga karneru ngámin tu nedátun na. Ay ummán kiyán tu nangididikár tu Ari Solomon se datu iIsrael kitu Templo ne APU. ⁶⁴Ay kitun kam nga algaw, ay nedidikár pe tu ári tu amuwág kitu àráng tu Templo ne APU. Ay kitúni tu nagdatúnán na ka trígo, se datu dátun na masídug, se datu taba datu dátun da nga pára ki agkakappiya, ta bittì tu bága nga altár kitu àráng tu Templo ne APU. Akkan meyang datu ngámin na dátun.

⁶⁵Sinilibráran tu Solomon se datu ngámin na iIsrael nga kabulun na kitun na tiyampu tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. Adu tutu wala pe datu inumbet nga gayát ka Lebo-hamat ka dáya, se datu mag-agyán kitu awweg ka Egipto ka allod. Sangapúlu se appát algaw da nga nagsilibrá; pittu algaw tu nangididikár da kitu Templo se pittu ngalgaw da nga nagsilibrá kitu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ⁶⁶Ay kane malpás tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi, ay pinapan tu Solomon datu tolay yin kadatu babalay da. Ay pinatag datu tolay tu ári. Ay naganggam da tutu wala nga nagkakápan kadatu babalay da, gapu kadatu ngámin na kinuwaán ne APU ka angngipassingan na kitu kinamáru na kitu bobonan na nga David, se kadatu tolay na nga iIsrael.

Nagpassingan manin ne APU kitu Solomon

(2 Chr. 7:11-22)

9 Ay kane mabalin tu Ari Solomon na ipasíkad tu Templo, se tu palásiyu na, se datu ngámin pinalánu na nga kuwaan, ² ay nagpassingan ne APU manin kaggína, nga ummán kitu inagpassingan na kaggína kitun ka Gibeon. ³ Ay nán ne APU kaggína, “Nagína ku ya karárag mu se ya akim-imallà mu kiyà. Piníli ku idi nga Templo nga kinuwa mu pára kiyà, nga ittu ya panagday-dayáwan da tolai kiyà peyapeyang ka áwan panda. Ay tagasinnán ku peyapeyang idi nga Templo. ⁴ Ay ikaw, nu ipas-pasnà mu ya magmar-máru wa sumúrut kiyà, nga ummán kitu kinuwa natu ama mu wa David, ay se mu ikurug daya ngámin na bil-bílin ku, se daya lin-lintag ku, se daya ipàwa ku, ⁵ ay tungpálan ku tu nekarì kitun kitu David nga ama mu, nga maggayát peyang kadaya pútupútut na ya mangituráy ki Israel. ⁶ Ngamay nu paglikudán dà, ikaw onu daya pútupútut mu, se akkan nu surútan daya bil-bílin se daya lin-lintag ku nga kinagi ku kadakayu, ay se kayu wa magsirbi se magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos, ⁷ ay pataláwan ku daya iIsrael ki lusà a nepakin-kuwà kaggída. Ay se pagdudoray ku pe idi yin na Templo nga piníli ku nga keday-dayáwan na ngágan ku. Ay daya iIsrael, ay irupat se igalagalà daya ngámin tolai da. ⁸ Ay oray nu napiya tutu wala idi nga Templo, ay masdaáwan daya ngámin na lumíwán ki kàwaán na nga nán da, ‘Taanna, tura ummán kídí ya namàyanán ne APU kídí nga íli se kídí nga Templo?’ ⁹ Ay se da nán nga, ‘Ata pinaglikudán da nge APU nga Dios da, nga ittu ya nangítálaw kadatu apuapu da kitun ka Egipto. Sabáli nga diy-diyos sin daya sir-sirbiyán se day-dayáwan da. Túya nepalúbus ne APU ngámin dayán na nadakè a nàwa kaggída.’”

Tu nagkariyan de Solomon se tu Hiram

(2 Chr. 8:1-2)

¹⁰ Ay duwa púlu dagun nga kinuwa tu Solomon tu Templo se tu palásiyu na. ¹¹ Ay tu Hiram nga ári ka Tiro tu nagidde kadatu ngámin na káyu wa sedoro se tálang, se ngámin na balitù a kasapúlán tu Ari Solomon. Ay kane mabalin ngámin nin, ay niddán tu Solomon tu Hiram ka duwa púlu nga íli kitu sákup na Galilea. ¹² May kane umbet sinnan tu Hiram datu íli

nga nidde tu Solomon kaggína, ay akkan naangammán kadatun. ¹³ Ay tútu nán na kitu Solomon: “Wagi, taanna, tura pe ummán kadedi daya íli ya nidde mu kiyà?” Ay túya pinangagánan da datu íli ka Cabul (Awan sur-surbi ya piyán na kagiyan). Ay ittu pikam ya agpangágan da panda kadedi nga al-algaw. ¹⁴ Ay nasurù appát ríbu kílu nga balitù tu nidde tu Hiram kitun kitu Solomon.

¹⁵ Ay tu idi ya istoriya mepanggap kitu agpílit tu Solomon na agpaubra kadatu tolay kitu anngipasíkad na kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu na, se tu nagpagabur na kitu pane lattakán na Jerusalem, se tu namolit na kadatu íli ka Hazor, Megiddo, se Gezer, ¹⁶ (Ay ya Gezer, ay íli datu Cananeo nga rinaut kitun tu Faraon na ári ka Egipto. Pinatayán na datu umíli, se na ngala sinídug datu babalay kitu íli, ay se na nga sinákup. Ay se na ngala nidde kitu an-anà na ka rigálu na kaggína kane magatáwa da se tu Solomon. ¹⁷ Ay díkod kinuwa kammin tu Solomon tu íli Gezer), se tu panibaw nga parte na íli Bet-horon, ¹⁸ tu íli Baalat, se tu íli Tamar nga atán kitu ir-ir-er kitu lusà a sakúpan na. ¹⁹ Kinuwa na pe datu íli nga aggippayán na kadatu masap-sápul na, se datu íli nga aggippayán na kadatu takay na, se tu íli nga pagyanán datu kabalyu na se datu maragkabalyu na. Ay kinuwa na ngámin datu piyán na kuwaan ka Jerusalem, ka Lebanon se kadatu ngámin na giyán na sákup na. ²⁰ Atán datu akkan ilIsrael la mag-agyán ka Israel, ummán kadatu Amoreo, Heteo, Perezeo, Hiveo, se datu Jebuseo. ²¹ Aggída datu gakagaka datu akkan napatay datu ilIsrael kitun kitu nagsákup da kadatu il-íli da. Aggída datu inasassu tu Ari Solomon nga pinagubra. Asassu da pikam panda kadedi nga al-algaw. ²² May akkan inasassu tu Ari Solomon datu ilIsrael. Aggída datu pinagbalin na ka suldádu na, se ù-upisiyál na, se apu datu suldádu na, se apu datu pakammuwan na kadatu takay na nga makigubát, se datu maragkabalyu na.

²³ Namíli pe tu Solomon ka limma gatut se limma púlu nga kapatás nga maningan kadatu pagub-ubraan na.

²⁴ Ay kane nabalín tu palásiyu, ay inalà na tu atáwa na nga pútut tu Faraon kitu íli tu David, se na nealit kitu apagpàdà a palásiyu. Ay se na ngala kinappiya tu anìgad da parte natu íli.

²⁵ Ay mamìlu ki káda dagun na magbasu tu Solomon kadatu dátun nga masídug, se dátun na akikappiya kitu altár nga kinuwa na pára ke

APU. Ay nagsìdug pe ka insensu pára ke APU. Ay díkod nabalin na nga nepasíkad tu Templo.

²⁶ Ay se yala nagpàwa tu Solomon ka adu nga bapor ka Ezion-Geber, nga adanni ka Elat, kitu dappit natu Daggáng nga Bebay nga sákup na Edom. ²⁷ Ay nangibon tu Ari Hiram kadatu nalaing nga tolay na nga magubra ki bapor nga sumeng kadatu tolay tu Solomon. ²⁸ Ay se da nagbapor nga nawe ka Ofir. Ay kane magulli da, ay uwad niltuwád da nga sangapúlu se appát ríbu kílu nga balitù, nga nidde da kitu Ari Solomon.

Tu naggagáyam tu reyna da ka Sheba kitu Solomon

(2 Chr. 9:1-12)

10 Ay nadámag natu reyna ka Sheba tu mepanggap kitu nagdin-dinnámag ga sírib tu Solomon nga ittu tu kapadayáwan ne APU. Ay tútu inumbet na nga tistúngan kadatu nasulit nga sal-saludsud. ² Inumbet ka Jerusalem nga kabulun na datu adu tutu wala nga tolay. Adu pe datu kámel da nga nangitàyán da kadatu rik-rikádu, balitù, se datu napatag ga batu. Ay kane magsingan da se tu Solomon, ay sinaludsud na ngámin na saludsud da malammat na. ³ Ay sinungbátan tu Solomon datu ngámin na sal-saludsud na. Awan na nga di ammu kadatun. Nelaw-lawág nada ngámin kaggína. ⁴ Ay nammuwán tu reyna tu kinasírib tu Solomon, se na pe nasingan tu palásiyu nga kinuwa na. ⁵ Nasingan na pe datu kan-kanan na nga atán kitu tebol tu ári, se tu nekaurnus datu ù-upisiyál na, se tu agsirbi datu bobonan na kaggína se datu napiya nga bad-bádu da, se datu pára ramán na ki bási nga inuman na. Nasingan na pe datu masìdug ga pagbasu nga nedátun na ke APU kitu Templo. Ay kane masingan na ngámin datun, ay akkan nakoni ta nasdaáwan tutu wala.

⁶ Ay nán na kitu ári, “Kurug tu nadámag ku ka íli ku mepanggap kadaya kuk-kuwaan mu se ya kinasírib mu! ⁷ Ay akkan ku kurugan datun na nadámag ku kitun. May kídì yin, ay nasingan ku mismu nga kurug da ngámin. Ay natù-turù pay a may datu nadámag ku. Kagudduwa na ngala datu nedámag da kiyà. ⁸ Ay nagásat daya attáwa mu! Ay nagásat pe daya ngámin na asassu mu nga maggigìna peyang kadaya kag-kagiyan mu! ⁹ Maday-dáyaw nge APU nga Dios mu! Naangammán kikaw, ta ikaw ya piníli na nga magturáy kídì Israel. Ay gapu ki amminya ne APU ki Israel,

---

10:0 Ya ‘reyna’, ay aggína ya katurayán na babay onu aggína ya atáwa ári.

ay pinagbalin naka nga ári, ta senu mepákat mu ya kinalintag se ya kustu kídí Israel.” ¹⁰ Ay se yala nga nidde natu reyna datu netúgut na nga rigálu na kitu Ari Solomon. Moli appát ríbu kílu tu balitù, se adu tutu wala nga rikádu se datu napatag ga batu. Ay áwan nin ka panda tu nakidde ka ummán kitun na katabbun na rikádu nga nidde tu reyna ka Sheba ke Ari Solomon.

¹¹ Akkan nala dayán, ta adu pe datu nilbet tu bapor tu Hiram nga balitù, se káyu wa almug, se napatag ga batu; ay gayát ngámin dayán ka Ofir. ¹² Ay inusár tu Ari Solomon datu káyu wa almug ka baluster tu Templo ne APU se tu palásiyu na. Ittu pe tu inusár na nga nangwa ka líra se arpa nga usaran datu maragtuk-tukár. Ay áwan nin panda kitun ya nakilbet onu nakasingan ka ummán kitun na kaadu na káyu wa almug.

¹³ Ay nidde pe tu Ari Solomon tu ngámin na piyán agngan tu reyna ka Sheba kaggína, malaksid pikam kadatu nidde kaggína ngin na rigálu. Ay se yala nagulli tu reyna ngin se datu asassu na kitu íli na.

Tu kinabànáng tu Solomon

(2 Chr. 9:13-29)

¹⁴ Tu balitù a aw-awátan tu Solomon ki káda dagun ay 23,000 kílu. ¹⁵ Akkan pikam meráman kiyán tu buis datu maglà-láku, se báyard datu mangilbet ka tagiláku da, se tu buis datu à-ári ka Arabia, se datu gugubernador ka Israel.

¹⁶ Nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa gatut ta dadakkal la kalátag nga nakalupkopán ka pinitpet ta pabeg balitù; nasurù annam kílu tu dammat tu balitù a nekalupkop ki káda isa nga kalátag. ¹⁷ Ay nagpàwa pikam pe ka tallu gatut ta tare bibittì a kalátag. Kinalupkopán na pe ka duwa kílu wa pinitpet ta pabeg balitù tu káda isa nga kalátag. Nippáy tu Ari Solomon dedi nga kalátag kitu kuwartu nga nengágan na ka Pulon ka Lebanon. ¹⁸ Ay nagpàwa pe tu Solomon ka abay nga tugaw wa nakalupkopán ka pabeg balitù se nadekorasyonán ka asong ilipante. ¹⁹ Ay atán annam pákad natu giyán tu tugaw. Tu terig natu tugaw ay nalibbutu. Ay datu magpíngit ta agsap-atán na kadatu íma na, ay atán da nga duwa nga sinan láyon na magsisíkad. ²⁰ Ay kitu magpungtu kadatu annam ma pákad, ay atán da pe sinan láyon na magsisíkad. Díkod sangapúlu se duwa da ngámin. Ay áwan sabáli nga tugaw nga kapáda nedi ki oray ka wàna nga

pagturayán ári. ²¹ Ay ngámin na agginumán tu Ari Solomon, ay nàwa da ka pabeg balitù. Ay ngámin pe datu aruminta nga atán kitu kuwartu nga Pulon ka Lebanon, ay nàwa da pe ka pabeg balitù. Awan na usár nga nàwa ki silber, ta áwan banor naya silber kitu inagturáy tu Solomon. ²² Ay adu pe datu bapor na nga magbiy-biyahe nga kabulun datu bapor tu Hiram. Ay ki káda mekalu wa dagun na aggulli datu bapor na, ay atán iltuwád da nga balitù, silber, asong ilipante, ayong se áyam nga ummán ki pábu.

²³ Awan oray inna nga ári kídi kalawagán tu nabànáng se nasírib may tu Solomon. ²⁴ Ay datu toláy ka nagbal-baláki nga giyán kídi kalawagán, ay piyán da tu manggìna kitu sírib na nga nidde ne Dios kaggína. ²⁵ Ngámin datu umbet kaggína, ay mangidde da kaggína ka rigálu nga silber, balitù, bádu, iggugubát, rikádu, kabalyu se molo. Dinnagun nga ittu yán ya mà-màwa.

²⁶ Ay nakùnud tu Solomon ka maríbu se appát gatut ta takay na nga makigubát, se atán da sangapúlu se duwa ríbu nga maragkabalyu na. Nippayán nada kadatu íli nga aggippayán na kadatu takay na. Ay atán da pe nippáy na kitu giyán na ka Jerusalem. ²⁷ Kitun na naggári tu Solomon, ay nagbalin ya silber ka ummán ka batu wa áwan banor. Ay gapu kitu kaadu datu káyu wa sedoro, ay nagbalin da ka ummán ka káyu wa sicomoro nga magtutúbu wala kadatu ban-bantay ka Juda. ²⁸ Ay datu kabalyu tu Solomon, ay gayát da ka Egipto se Cilicia. Ginátang dayán datu toláy na nga maggat-gátang pára kaggína, ki kustu nga banor da. ²⁹ Ay kitun na tiyampu, ya banor naya isa nga takay nga gayát ka Egipto, ay annam gatut ta silber ngala. Ay ya isa nga kabalyu, ay magátang ka magatut se limma púlu wa silber ngala. Ay se da ngala pe mawe ya iláku kadatu ári datu Heteo se datu ári da ka Siria.

Tu nekeadayu tu Solomon ke APU

11 Ay adu datu babbay nga agtangeli nga inatawán tu Solomon. Malaksid kitu pútut tu Faraon nga inatawán na, ay atán da attáwa na nga iMoab, iAmmon, iEdom, iSidon se Heteo. ² Nán ne APU nga nebílin kadatu iIsrael kitun mepanggap kadatu toláy ka sabáli nga íli, “Akkan kayu wa mangatáwa onu makiatáwa kaggída, ta aggída ya

---

10:25 Ya molo, ay isa nga animál nga pagpultán kabalyu se asnu ya singan na. **10:29** Onu Aram.

mangayúyut kadakayu wa magdáyaw kadaya diy-diyos da.” Ngamay inatawán kammala tu Solomon datun na babbay. ³Ay pittu gatut datu attáwa tu Solomon nga annánà ári, se atán pikam tallu gatut ta asassu nga inatawán na. Ay kurug mà a neadayyu da tu Solomon ke Dios. ⁴Ta kane maglálakay yin, ay naayúyut datu attáwa na ngin na magdáyaw kadatu diy-diyos da. Akkan tittu we APU nga Dios na tu kur-kurugan na ngin; akkan ummán kitu ama na nga David kitun. ⁵Ta magdáyaw pe tu Solomon kitu Ashtoret nga diyos datu iSidon, se kitu Milcom nga áwan sur-surbi nga diyos datu Ammonita. ⁶Ay díkod kinuwa tu Solomon tu nadakè ki agsisíngan ne APU. Magananáwa ngin tu angngikurug na ke APU; akkan ummán kitu angngikurug nату ama na nga David kitun. ⁷Ay se la nga nagpàwa tu Solomon ka pagday-dayáwan da kitu Kemos, nga áwan sur-surbi nga diyos datu iMoab, se tu Molec nga áwan sur-surbi nga diyos datu Ammonita, kitu bantay ka pane lattakán ka Jerusalem. ⁸Ay nagpàwa pe ka pagday-dayáwan datu ngámin attáwa na nga agtangeli kadatu diy-diyos da. Kitúni tu agdatúnán da se anidúgán da ka insensu pára kadatu diy-diyos da.

⁹Ay nakarungat tutu wala nge APU kitu Solomon, ta pinaglikudán na ngin ne APU nga Dios na Israel, nga namidduwa nga nagpassingan kaggína. ¹⁰Ay binílin na tu Solomon nin kitun nga akkan magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos, ngamay akkan na kinur-kurug tu bílin ne APU kaggína. ¹¹Ay díkod nán ne APU kitu Solomon: “Ay gapu ta ittu ya piyán mu, nga akkan ikur-kurug tu nagturuwán ta se daya bil-bílin ku, ay ippà taka ngin na magári, ay se ku la isukát kikaw ya isa kadaya bobonam. ¹²May gapu kitu David nga ama mu, ay akkan ku kuwaan yán ki kasibbiyág mu pikam. Kuwaan ku wala kiya tiyampu nga agturáy naya an-anà mu. ¹³Ngamay akkan ku alà ya ngámin pangiturayán kaggína. Iddán ku ka isa nga tangámalán ya an-anà mu gapu wala kitu David nga bobonan ku, se gapu ki Jerusalem nga piníli ku nga íli.”

¹⁴Ay díkod pinalubúsán ne APU tu Hadad nga iEdom nga gakagaka na ári, nga mangalínga kitu Solomon. ¹⁵Ata kitun, ay inábà tu David datu iEdom. Ay tu Joab nga apu datu suldádu, ay nawe na netaman datu natay kitu naggugubát da. Ay kitu kowad na kitúni, ay pinatayán na ngámin datu lalláki nga iEdom. ¹⁶Nakannam búlán ka Edom tu Joab se datu suldádu na nga nagpatay kadatu ngámin na lalláki kitúni. ¹⁷May tu Hadad nga bittì a an-anà pikam kitun na tiyampu, ay netálaw datu iEdom nga ù-upisiyál

natu ama na, se da nawe ka Egipto. ¹⁸ Nagtálaw da ka Midian, se da nawe ka Paran. Nangalà da kitúni kadatu lalláki nga kabbulun da nga nawe ka Egipto, kitu giyán tu Ari Faraon. Ay díkod niddán tu ári da ka lusà da, se balay da se kanan da. ¹⁹ Naangammán pà nang tu Faraon kitu Hadad. Ay tútu nepaatáwa na kaggína tu ípág na nga wagi tu reyna Tapenes nga atáwa na. ²⁰ Ay nagan-anà da ka isa nga laláki. Ay pinangagánan da ka Genubat. Pinaabay tu Tapenes tu an-anà kitu palásiyu, kabulun na datu lalláki nga annánà natu ári. ²¹ Ay kitu kaatán pikam tu Hadad ka Egipto, ay nadámag na nga natay tu Ari David din, se tu Joab nga apu datu suldádu na. Ay tútu nán na kitu Faraon, “Apu, palubúsán nà agpà nga magulli kammin ka íli ku.” ²² Ay nán natu ári, “Magkur-kúráng ka agpà kídí kadaya masap-sápul mu ta, tura mu piyán ya magulli kammin ka íli mu?” “Akkan ápu, may palubúsán nà agpà a magulli,” nán tu Hadad.

²³ Ay tu isa pe nga pinalubúsán ne Dios nga mangalínga kitu Solomon, ay tu Rezon nga an-anà tu Eliada. Nagtálaw tu Rezon kitu apu na nga Hadadezer nga ári ka Zoba. ²⁴ Naggalà ka tolay ya kabbulun na, se da nga nagribilde. Aggína tu apu da. Ay kitu nangábà tu Ari David kitu Hadadezer, ay nagtálaw de Rezon se datu tolay na, se da nawe ka Damasco. Nagyán da kitúni, ay aggína tu pinagbalin da ka ári da. ²⁵ Ay tu Rezon tu kalínga datu iIsrael kitu báyat natu nagturáy tu Solomon. Nangriribù pe nga ummán kitu kinuwa tu Hadad. Lùsawan na tutu wala ya Israel. Aggína tu nagturáy ka Siria.

²⁶ Ay kumalínga pe yin ke Solomon tu Jeroboam nga an-anà tu Nebat nga isa kadatu upisiyál na. Gayát ka tangámalán Efraim ka íli Zereda. Natay yin tu Nebat nga ama na, ngamay sibbiyág pikam nge Zerua nga ina na. ²⁷ Ummán kídí ya istoriya naya gapu natu nangngagúra na kitu Ari Solomon. Pinagaburán tu Ari Solomon tu anìgad da parte natu íli tu ama na nga David, se na nga pinolit tu darupírip pa abut tu íli. ²⁸ Nabobot ta bag-bagu tu Jeroboam. Ay kane masingan tu Solomon nga nagagat, ay aggína tu nippáy na nga kapatás datu pilítan da nga pagubraan nga gakagaka natu Jose.

²⁹ Isa algaw wa lumawán tu Jeroboam ka Jerusalem, ay sinabat natu profeta Ahija nga iShilo kitu dad-dalenán. Dudduwa da kitúni. Tu profeta Ahija ay bar-baru tu kebál na. ³⁰ Linàbu tu Ahija tu kebál na, se na pinì-pìsi ka sangapúlu se duwa nga pánid. ³¹ Ay se na nán kitu Jeroboam, “Alà mu

---

11:28 Daya gakagaka tu Jose nga nán na kídí, ay datu tangámalán de Manasse se Efraim.

ya sangapúlu pánid, ta tu idi ya nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Tagay ku win na ippà e Solomon kiya pangiturayán na, se ku peturayán kikaw daya sangapúlu wa tangámalan.’ ³² May ibansi ku kaggína ya isa nga tangámalan, gapu kitu bobonan ku nga David, se kiya íli Jerusalem nga piníli ku wa íli kadaya ngámin na il-ileli ki Israel. ³³ Kuwaan ku yán ta pinaglikudán nà in ne Solomon. Day-dayáwan na ngin ne Ashtoret nga diyos daya iSidon, se Kemos nga diyos daya iMoab, se Milcom nga diyos daya Ammonita. Akkan na ngin sur-surútan daya pagayatán ku. Akkan na ngin ikur-kurug daya bil-bílin ku se lin-lintag ku; akkan ummán kitu ama na nga David. ³⁴ May oray nu mapakuna, ay akkan ku kam ippà ngámin na pangiturayán na ki kasibbiyág na pikam, gapu wala kitu bobonan ku wa David nga piníli ku, ta kinur-kurug na ngámin na bil-bílin se lin-lintag ku. ³⁵ May alà ku kiya an-anà na ya pangiturayán, se ku wala idde kikaw daya sangapúlu wa tangámalan. ³⁶ May iddán ku ya an-anà na ka isa nga tangámalan, ta senu metul-túluy nga atán ya gakagaka tu David nga magturáy kídí Jerusalem, ya íli nga piníli ku nga pagdayáwan daya tolay kiyà. ³⁷ Ay ikaw win ya pagbalinan ku nga ári na Israel. Iturayán mu ngámin daya giyán na piyám iturayán. ³⁸ Ay nu ikurug mu ngámin daya bílin ku kikaw, ay se mu surútan daya piyán ku, se daya napiya ki panagsisingan ku daya kuwaan mu gapu ki angikurug mu kadaya ngámin na bil-bílin se lintag ku, nga ummán kitu nangikurug tu bobonan ku nga David, ay bul-bulunan taka peyang. Ay magnanáyun pe ya pangiturayán kadaya gakagaka mu, nga ummán ki kinuwa ku kitu David. Peturayán ku kikaw ya Israel. ³⁹ Gapu ki básul ne Solomon, ay panísan ku daya pútupútut tu David. May akkan magnanáyun ka panda ya ammánis ku kaggída.”

⁴⁰ Ay kane mammuwán tu Solomon yán, ay piyán na nga patayan tu Jeroboam. May nagtálaw tu Jeroboam, se yala nawe ka giyán tu Ari Shishak ka Egipto. Nagyán kitúni panda kitu nekatay tu Solomon.

Tu netattay tu Solomon

⁴¹ Ay nesúrát daya duddúma nga istoriya mepanggap kitu naggári tu Solomon se datu kinuw-kuwa na, se kinasírib na, kiya Libru nga mepanggap kadatu kinuw-kuwa na. ⁴² Ay appát púlu dagun tu Solomon nga nagári ka Israel. Nag-agyán kitun na nagári na ka Jerusalem. ⁴³ Ay se

la nga natay. Netaman da kitu íli tu David nga ama na. Ay tu Rehoboam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Mauwár ya Pagariyán

(2 Chr. 10:1-19)

12 Ay nawe tu Rehoboam ka Shekem, ta kitúni tu napannán datu ísrael nga mamagbalin kaggína ka ári. ²Ay kane madámag tu Jeroboam nga pútut tu Nebat nga atán pikam ka Egipto, ay nagulli kammin ka Israel. (Mag-agyán kitun na tiyampu ka Egipto, ta kitúni tu napannán na kane magtálaw kitu Ari Solomon.) ³Pinàrawán datu duddúma nga ap-apu ka Israel nge Jeroboam, se da nawe kitu giyán tu Rehoboam. Ay nán da kaggína: ⁴“Nadammát pà nang daya nepaubra natu ama mu kadakami. Ay túya nu palangpáwan mu dayán, se kuwaan mu ka nalapat ya ubra nga ipàwa mu kadakami, ay magsirbi kami kikaw.” ⁵Ay nán tu Rehoboam nga nesungbát, “Iddán dà ka tallu walgaw wa maglam-lammat pikam, se kayu wala umbet kammin.” Ay díkod nagtatálaw datu tolay.

⁶Ay se yala nawe nakiamomán tu Rehoboam kadatu nanàmán nin na lalláki nga agsaludsúdán tu ama na nga Solomon kitu kasibbiyág na. Ay nán na kaggída, “Nágan na ya makagi nu wa napiya nga isungbát ku kadatu tolay?” ⁷Ay nán da kaggína, “Nu ipassingam mu ya aminyám nga magsirbi kadaya tolay, se napiya ya isungbát mu kaggída, ay sirbiyán daka peyang ka panda.” ⁸Ngamay akkan na nga pinagan-anu tu kinagi datu nanákam ma lalláki. Nawe mán kammin nakiseng kadatu nabagu nga karusadán na nga magsir-sirbi kaggína. ⁹Ay nán na kaggída, “Nágan naya makagi nu kiyà nga annung ku kagiyán kadaya tolay nga magrírí kiyà? ‘Palangpáwan mu daya ubra nga ipaubra natu ama mu kadakami,’ nán da kiyà.” ¹⁰Ay nán datu babbágu kaggína: “Ummán kídí ya kagiyam kaggída: ‘Ab-abay yala ya ingkikit ku, may tu abà tu ama ku. ¹¹Nu nán nu nga nadammát datu nepà-paubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammát pikam ya paubra ku kadakayu! Sinap-saplit nakayu tu ama ku ka tali, may sap-saplit takayu ka lúbid da napayán ka rasi.”

¹²Ay kane malpás tu tallu algaw, ay inumbet kammin de Jeroboam se datu ngámin tolay ke Rehoboam, ta ittu tu kinagi na kaggída. ¹³Ay akkan kinurug tu ári tu kinagi datu nanákam min na lalláki, ay se nadakè

12:11 Ya nán na ka Hebreo, ay ‘Sap-saplit takayu ka asip-sípít.’

mán kammin tu agun-úni na kadatu tolay, ¹⁴nga ummán kitu kinagi datu bag-bagu. Ay nán na kadatu tolay: “Ay nu nadammat datu nepà-paubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammat pikam ya ipaubra ku kadakayu. Ay nu sinap-saplit nakayu ka tali kitun, ay lúbid da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu.” ¹⁵Ay díkod akkan ginì-gìna tu ári datu tolay, ta ittu tu pagayatán ne APU nga màwa, ta senu màwa nga kurug tu kinagi tu profeta Ahija nga iShilo ke Jeroboam nga an-anà tu Nebat.

¹⁶Ay kane mammuwán datu iIsrael nga akkan ginán tu ári tu kagiyan da, ay nán da nga nesar-sáraw kitu ári:

“Awan mi ramaráman nin kitu David!

Awan mi mindaggán kiya pútut tu Jesse.

Magulli tada ngin kadaya babalay tada!

Ikaw kampela ngin nin ya makammu ki pangiturayán mu.”

Ay díkod nagkakáwe datu tolay yin ka babalay da. ¹⁷Tittu datu iIsrael nga mag-agyán kadatu il-íli ka Juda datu neturayán tu Rehoboam. ¹⁸Ay se yala pinapan tu Rehoboam tu Adoram nga apu datu pilítan da nga pagubraan nga makiamomán kadatu iIsrael. Ngamay tinùtoán datu iIsrael panda kane matay. Ay kane madámag tu Rehoboam tun na nàwa, ay nagkirut ta nagtakay kitu takay na, se yala nawe ka Jerusalem. ¹⁹Ay díkod panda kadedi nga algaw, ay maddi datu tangámalán Israel ya peturayán ki gakagaka tu David. ²⁰Ay kane madámag datu iIsrael nga nagulli yin tu Jeroboam nga gayát ka Egipto, ay nagguurnung da se da nga inayabán, se da pinagbalin ka ári da ngámin na iIsrael. Ay datun nala tangámalán tu Juda datu nabansi nga pasúrut tu gakagaka tu David.

Kinagiyánan tu Shemaya nge Rehoboam

²¹Ay kane atán nin tu Rehoboam ka Jerusalem, ay inurnung na ngámin datu suldádu wa tangámalán Juda, se datu tangámalán Benjamin. Nakaurnung ka 180,000 suldádu wa nalaing makigubát. Aggída tu mawe makigubát kadatu iIsrael, ta senu màpoli na kammin tu pangiturayán na. ²²May nán ne Dios kitu profeta Shemaya: ²³“Kagiyam ke Rehoboam nga pútut tu Ari Solomon, se kadaya ngámin na tangámalán Juda se Benjamin, se kadatu ngámin tolay kitúni. ²⁴“Tu idi ya kagiyan ne APU: Akkan nu gubatan daya iIsrael nga kamungayán nu. Magulli kayu win kadaya babalay nu, ta ya nàwa, ay ittu ya pagayatán ku.” Ay díkod

kinurug da tu kinagi ne APU, ay nagguulli da kammin kadatu babalay da, ta ittu tu bílin ne APU.

²⁵ Ay kinappiya tu Jeroboam tu íli ka Shekem nga atán kitu bantay ka Efraim. Ay kitúni tu nagyanán na. Ay se yala nagtálaw kitúni, se na nawe kinappiya pe tu íli ka Peniel. ²⁶ Ay nán na kitu lammát na, “Mepatulli kammin kadaya gakagaka tu David ya pangiturayán, ²⁷ nu mawe peyang daya tolay ku ka Jerusalem nga mawe magdátun ka Templo ne APU. Get nu magulli kammin ya uray da ke Rehoboam nga apu da nga ári ka Juda. Ay se dà in patayan, ay se da magulli ke Rehoboam.” ²⁸ Ay gapu pe kitu kinagi datu mangag-kagi kaggína, ay nangurma ka duwa nga sinan bak-baka nga balitù. Ay se na nán kadatu tolay, “Dakayu nga iIsrael, akkan nu masápul lin ya mawe ka Jerusalem nga magdáyaw. Tu dedi yin daya diyos nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto.” ²⁹ Ay se na nippáy tu isa nga sinan bak-baka ka Betel, ay nippáy na ka Dan tu isa. ³⁰ Ay díkod nagbásul datu tolay, ta nagkakáwe da nga magdáyaw ka Betel, se nawe datu duddúma ka Dan. ³¹ Ay nangwa pikam tu Jeroboam ka pagday-dayáwan da kadatun na diyos da kadatu ban-bantay, se yala namíli kadatu tolay ka pappádi, oray nu akkan da gayát ki tangámalán Levi. ³² Ay kinuwa tu Jeroboam nga piyasta tu mekasangapúlu se limma ngalgaw natu mekawalu nga búlán nga ummán kitu piyasta ka Juda. Ay se yala nawe nagdátun pe kitun na algaw kitu kinuwa na nga sinan bak-baka nga diyos ka Betel. Ay se yala namíli kadatu pádi nga magsirbi kadatu pagday-dayáwan da nga kinuwa na. ³³ Ay díkod ki mekasangapúlu se limma algaw natu mekawalu nga búlán, ay mawe tu Jeroboam ka Betel nga magbasu se manidug ka insensu. Ittu tun tu algaw wa kinagi na kampela ngin nin kadatu iIsrael nga agpiyasta da.

Tu nagallang tu profeta kitu Jeroboam

13 Ay kitu agsisíkád pikam tu Jeroboam kitu altár ka Betel nga manidug ka insensu, ay inumbet tu isa nga profeta nga gayát ka Juda nga nebon ne APU. ² Pinagúni ne APU tu profeta se na nán, “Tu idi ya kagiyan ne APU mepanggap kídi nga altár: ‘Meanà ya isa nga laláki nga gakagaka tu David; Josia ya ngágan na. Aggína ya mamatay kadaya pappádi nga nagdátun se nanidug ka insensu ki útun nedi nga altár. Sidúgan na pe daya tuláng tolay ki útun na.’” ³ Kitun kam ma algaw,

ay nangikagi ka pakammuwán da nga kurug datu kinagi na. “Tu idi ya pakammuwán nu nga nán ne APU: ‘Marba idi nga altár, ay se mebùra ya abu nga atán ki útun na.’” ⁴Ay kane magina tu Jeroboam tu kinagi natu profeta ne Dios, ay netuldu na se na nán, “Dugkamman nu!” May tu íma na nga pinangituldu na, ay dágus sala nga kummítur, ay akkan na ngin na mapikkut kammin. ⁵Ay se la nga nadugay tu altár, se la nga nebùra datu abu na, nga ummán kitu kinagi natu profeta ne Dios nga nepekagi ne APU kaggína. ⁶Ay nán natu ári kitu profeta ne Dios, “Makim-imallà ka mán agpà ke APU nga Dios mu, ta ikarárag mu nga ipolit na kammin ya ímà.” Nakim-imallà kurug tu profeta ke APU, ay tútu napolit kammin tu íma tu ári. ⁷Ay nán tu ári kitu profeta, “Dádin pikam ka balay, ta mawe ta mangán, se atán pe iddè kikaw nga rigálu ku.” ⁸May nán tu profeta kitu ári, “Oray nu iddem kiyà ya gudduwa naya bànáng mu, ay akkan nà kumíwid kikaw, se maddi yà pe mepangán, se uminum ka danum kídi nga giyán. ⁹Ta binílin nà ne APU nga akkan nà mangán se uminum ki kaatán ku kídi, ay se nu magulli yà in, ay akkan nà manalen kammin kitu dinalen ku wa inumbet.” ¹⁰Ay díkod nanalen ka sabáli nga dálen tu profeta kane magulli yin.

¹¹Ay kitun na tiyampu, ay uwad lalakay ya profeta nga mag-agyán ke Betel. Ay kinagi natu isa kadatu annánà na kaggína tu kinuwa tu profeta ne Dios kitun na algaw ka Betel. Ay kinagi da pe kaggína tu kinagi tu profeta kitu ári. ¹²Ay nán natu lalakay ya profeta kadatu annánà na, “Kawà na ya dinalen na nga nagtálaw?” Ay díkod netùgud da kitu ama da tu dinalen natu profeta ne Dios nga gayát ka Juda. ¹³Ay tútu nán na kadatu annánà na, “Isagána nu tu asnu.” Ay díkod nesagána da, ay se la nagtakay. ¹⁴Se na nga impal tu profeta ne Dios. Ay nadatang na nga atán magtutúgaw kitu linung natu abay ya káyu. Ay nán natu lalakay ya profeta kaggína, “Ikaw ya profeta ne Dios nga gayát ka Juda?” “Ò,” nán na nga nesungbát. ¹⁵Ay nán manin natu lalakay kaggína, “Dádin pikam ka balay ta mawe ta mangán.” ¹⁶“Akkan nà mabalin na magulli onu kumíwid kikaw ápu, se akkan ku mabalin ya mangán ki oray inna nga akakkanan se uminum ka danum kiddi na. ¹⁷Ta binílin nà ne APU nga akkan nà mangán se uminum ka danum kitúni, se akkan nà manalen kammin kitu dinalen ku wa nameyag kídi.” ¹⁸May nán kammala natu lalakay, “Isa ngà a profeta pe. Ay nán na anghel ne APU kiyà: Mawe mu iulli kammin ta panganam se penuman mu. May busid kammala natu lalakay tu nin. ¹⁹Ay díkod,

kumíwid kurug tu profeta ne Dios kitu làlakay, ay nangán se umminum ka danum kitu balay natu làlakay.

²⁰ Ay kaggída nga mangán, ay atán kinagi ne APU kitu làlakay nga profeta. ²¹ Ay tútu nán na kitu profeta ne Dios nga gayát ka Juda, “Tu idi ya kagiyan ne APU kikaw: ‘Akkan mu kinurug ya kinagi kikaw. Sinuwáy mu ya bílin ne APU nga Dios mu. ²² Nagulli ka mán kammin se ka nangán se uminum, ay nebílin ku kikaw nga akkan ka mangán se uminum kídi nga giyán. Ay gapu ki kinuwa mu, ay akkan ka metaman kitu lúbù datu mannákam mu nu matay ka.’” ²³ Ay kane mabalin da mangán, ay nesagána tu làlakay tu asnu na nga pagtàyán tu profeta ne Dios. ²⁴ Ay kitu dad-dalenán na magulli yin, ay sinabat na isa nga láyon, ay se na pinatay. Ay newawaren nala tu baggi na kitu dálen. Ay atán pe yala tu asnu se tu láyon kitu giyán tu baggi na. ²⁵ Ay nasingan datu tolay ya lumíwán tu baggi na, se tu láyon se asnu nga atán kitu giyán na. Ay nawe da nedámag kitu íli nga giyán natu làlakay ya profeta.

²⁶ Ay kane madámag natu làlakay nga profeta tu nàwa, ay nán na, “Ittu yán tu profeta ne Dios nga akkan nangikurug ki bílin ne APU kaggína! Ay túya binay-án ne APU nga patayan na láyon. Nàwa tu kinagi ne APU kaggína.” ²⁷ Ay se na nán kadatu annánà na: “Isagána nu ya asnu nga pagtàyán ku.” Ay díkod nesagána da tu asnu. ²⁸ Ay se yala nawe. Nasmà na tu baggi nga newawaren nala kitu kalsáda. Atán kam pe tu asnu wa nagtàyán na kitu giyán na, se tu láyon na namatay kaggína. Akkan kinnán tu láyon tu baggi tu tolay, ay akkan na pe inan-anu tu asnu. ²⁹ Ay díkod, inalà natu làlakay ya profeta tu baggi natu profeta ne Dios, se na nippan kitu íli na, se nagmanakit, ay se na nga netaman. ³⁰ Netaman na kitu lúbù a pinàwa na nga pára kaggína. Sinangítán na nga nán na, “Napaanna ka wagi!” nán na. ³¹ Ay kane mabalin da nga magtal-ud, ay nán natu làlakay ya profeta kadatu annánà na, “Nu matay yà, ay itaman dà kammin pe kídi. Itaging dà kaggína. ³² Kurug gala nga màwa ngámin datu nepekagi ne APU kaggína mepanggap kadatu altár ka Betel se kadatu agday-dayáwan da nga atán kadatu il-íli ka Samaria.”

³³ Ay oray nu ummán kitun tu nàwa, ay akkan kammala nigsán tu Jeroboam datu nadakè a kuk-kuwaan na. Namíli mán kammin nin kadatu tolay ka pappádi kadatu agday-dayáwan da kitu alingúdu nga giy-giyán. Basta nu iinna tu maminya magpádi, ay pinagbalin na ka pádi. ³⁴ Ay gapu kitun na kinuwa tu Jeroboam, ay nakabásul daya gakagaka na. Ay ittu

pe ya gapu na nga nadadál ya ngágan da, se da pe yin umawan nin kídí kalawagán.

Tu nekatay tu pútut tu Jeroboam

14 Ay kitun na tiyampu, ay nagtakit tu Abija nga pútut tu Jeroboam. ²Ay nán tu Jeroboam kitu atáwa na, “Magpíduman ka nga sabáli nga babay, ta senu akkan daka malásin nga ikaw ya atáwa ku. Ay se ka ngala mawe ka Shilo ka giyán ne profeta Ahija. Aggína tu nangikagi kiyà nga iyà ya magári kídí Israel. ³Mangitúgut ka ka sangapúlu bukal la sinápay, se tangagarrapon na digu. Kagiyan na kikaw nu nágan na ya màwa ki an-anà.”

⁴Ay díkod, nawe kurug tu atáwa tu Jeroboam ka balay tu Ahija ka Shilo. Akkan makasingan nin tu Ahija ta lálakay pà nang ngin. ⁵May nán ne APU kaggína, “Umbet ya atáwa ne Jeroboam nga magpíduman na sabáli nga babay. Magsaludsud kikaw nu nágan na ya màwa ki an-anà da nga magtakit. Ay kagiyan mu wala kaggína ya pekagì kikaw.” ⁶Ay díkod kane magina tu Ahija tu agdam-dam-ay tu atáwa tu ári kitu lasi, ay nán na, “Lumnà ka ngala, atáwa ne Ari Jeroboam! Tura ka magpíduman pikam mala nga sabáli ka nga tolay? Atán nadakè a dámag ku kikaw. ⁷Mawem kagiyan ke Jeroboam nga atáwam nga nán mu, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: Ikaw ya piníli ku kadaya ngámin na tolay ki Israel nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael. ⁸Nippà ku ya pagariyán kadaya pútupútut tu David, se ku wala nidde kikaw. May akkan ka ummán kitu bobonan ku wa David nga kinurug na ngámin na bil-bílin ku, se nepas-pasnà na tu nesussúrut na kiyà, se tittu datu napiya ki agsisíngan ku datu kinuwa na. ⁹Nadà-dakè lugud pà nang ngin daya kinuw-kuwa mu, may datu sinar-sarunu mu wa nangituráy. Naglikudán nà se nà pinar-parrungat ki inangwa mu ka balitù a sinan diy-diyos mu kampela ngin. ¹⁰Ay díkod, gapu kiyán, ay nadakè ya kuwaan ku kadaya gakagaka mu. Patayan ku ngámin daya lalláki nga gakagaka mu, asassu da mán kídí Israel se akkan. Paawanan kuda tutu wala ngámin, ummán ki annidug na tolay ki kawel animál panda ki áwan mabansi. ¹¹Daya gakagaka Jeroboam nga matay ki íli, ay kanan átu da. Ay daya matay ka ruwár, ay kanan an-anù da. Iyà nge Yahweh, nga mangagi kídí.”

¹²Ay nán tu Ahija pikam kitu atáwa tu Jeroboam, “Ara mawe ka ngin. Ay nu makadatang ka ki íli, ay matay pe yin tu an-anà. ¹³Magmanakit daya ngámin na iIsrael, se da nga itaman. Aggína ngala nga sissa kadaya pútut ne Jeroboam ya metaman, ta atán pinatag ne APU nga Dios na Israel kaggína. ¹⁴Ay ya isa pe, ay mamíli manin ne APU ka sabáli nga ári nga mangituráy ki Israel, nga ittu ya mangrápun kadaya pútupútut ne Jeroboam. Màwa idi yin kídi. ¹⁵Panísan ne APU daya iIsrael panda ki matan da ki tubutúbung nga maguy-guyyu ki magáyus sa danum. Pataláwan na daya iIsrael kídi nga napiya nga lusà a nidde na kadatu apuapu da, ay se nada isip-siparà ka dammáng na wángag Eufrates, ta pinar-parrungat da nge APU ki inangwa da ki sinan diy-diyos da nga Ashera. ¹⁶Ay pagdudoray ne APU win daya iIsrael gapu kadaya básul ne Jeroboam, nga ittu pe ya nagbasúlán da nga iIsrael.”

¹⁷Ay díkod, nagulli tu atáwa tu Jeroboam ka Tirza. Ay kane lumnà kitu balay da ay, ittu pe yin tu netattay tu an-anà. ¹⁸Ay nagmanakit datu ngámin na iIsrael, ay se da nga netaman, nga ummán kitu nán ne APU nga màwa, nga kinagi na kitu Ahija nga profeta na.

¹⁹Ay daya duddúma nga istoriya mepanggap kitu nakigub-gubát tu Jeroboam se kitu inagturáy na, ay nesúráta da kiya Libru na Isteriya da À-ári ka Israel. ²⁰Duwa púlu se duwa dagun tu Jeroboam nga nagturáy ka Israel. Ay kane matay, ay sumukát tu pútut na nga Nadab nga nagári.

Tu naggári tu Rehoboam ka Juda

(2 Chr. 11:5–12:16)

²¹Ay appát púlu se isa dagun tu Rehoboam nga pútut tu Solomon kane magári ka Juda. Ay sangapúlu se pittu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem, tu íli nga piníli ne APU kadatu ngámin na íli datu tangámalán tu Israel, nga pagday-dayáwan da kaggína. Ay tu Naama nga iAmmon tu ina tu Rehoboam. ²²Kitu nagturáy tu Rehoboam, ay kinuwa datu iJuda tu nadakè ki agsisíngan ne APU. Nakarungat te APU, ta natù-turù tu kinadakè tu básul da may tu kinuw-kuwa datu apuapu da. ²³Ta nangwa da pe ka agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. Nangipasíkad da pe kadatu sidaddu nga batu nga pagday-dayáwan da kiya diy-diyos da. Nangipasíkad da pe kadatu adígi tu diy-diyos da nga Ashera ki káda alingúdu wa bantay, se kiya linung daya nasagúngut ta káyu. ²⁴Ay kinuwa

da pe tu kadà-dàsán na kuk-kuwaan, ta atán da nga púta nga babay se laláki kadatu pagday-dayáwan da. Kinuw-kuwa da datu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay ya pinàpur ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael.

²⁵ Ay kitu mekalimma dagun tu Rehoboam nga magturáy, ay nawe rinaut natu Shishak nga ári na Egipto ya Jerusalem. ²⁶ Inalàán na datu napatag ga aruminta kitu Templo ne APU, se datu aruminta kitu palásiyu. Inalà na ngámin, meráman datu balitù a kalátag nga kinuwa tu Solomon. ²⁷ Sinukatán tu Ari Rehoboam datun na kalátag ka bága se na nga nepiyár kadatu apu datu magguwardiya kitu gagyangán natu palásiyu. ²⁸ Ay káda nga lumná tu Rehoboam kitu Templo, ay alà pe datu guwardiya na datu kalátag, se dala ipatulli kammin kitu kuwartu da.

²⁹ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Ari Rehoboam, ay nesúrat da kitu Libru na Isteriya da À-ári ka Juda. ³⁰ Kitun ay maggugubát peyang de Rehoboam se Jeroboam. ³¹ Ay kane matay tu Rehoboam, ay netaman da kitu nangitamnán da kadatu apuapu na kitu íli tu David. Naama tu ngágan tu ina na nga iAmmon. Tu Abijam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Abijam ka Juda

(2 Chr. 13:1–14:1)

15 Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun kitu naggári tu Jeroboam nga an-anà tu Nebat ka Israel, ay nanggayát pe yin na nagári tu Abijam ka Juda. ² Tallu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Maaca nga ina na, ay an-anà tu Absalom. ³ Ay kinuwa na ngámin pe datu nagbasúlán tu ama na, se magananáwa tu isussúrut na ke APU nga Dios na; akkan ummán kitu David nga akay na. ⁴ May gapu kitu David, ay kinalakkán ne APU nga Dios na tu Abijam ma apúku na, ta senu magtul-túluy nga atán gakagaka na nga magturáy ka Jerusalem. Ay tútu nepalúbus na nga magturáy ka Jerusalem tu Abijam. ⁵ Ata tu David, ay kinuwa na datu kustu ki agsisíngan ne APU. Awan na nga sinuwáy kadatu bil-bílin ne APU kaggína ki báyat na nagbiyág na. Malaksid dala kitu kinuwa na kitu Uria nga Heteo.

14:31 Abija pe tu isa nga ngágan na.

⁶Ay tu gubát nga nanggayát kitu Rehoboam se tu Jeroboam, ay nagtul-túluy kitu báyat natu nagturáy tu Abijam. ⁷Ay ngámin datu nà-nàwa kitu nagturáy tu Abijam se datu ngámin na kinuw-kuwa na, ay nesúráat da kitu Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. Naggubát peyang de Abijam se Jeroboam. ⁸Ay kane matay tu Abijam, ay netaman da ka Jerusalem nga íli tu David. Ay tu Asa nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Asa ka Juda

⁹Ay kitu mekaduwa púlu dagun kitu nagturáy tu Jeroboam ka Israel, ay ittu pe tu inanggayát tu Asa nga magturáy ka Juda. ¹⁰Ay appát púlu se isa dagun na nagturáy tu Asa ka Jerusalem. Ay tu Maaca nga an-anà tu Absalom tu ukò na. ¹¹Datu kustu ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Asa, nga ummán kitu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ¹²Ay pinatálaw na datu púta nga lalláki se babay kitu pagariyán na, se nepippà na datu sinan diy-diyos nga pinàwa datu apuapu na. ¹³Ay oray tu ukò na nga Maaca, ay nippà na kitu kinareyna na, gapu ta nagpàwa ka rebultu natu diy-diyos nga Ashera. Dinadál na tu rebultu, se na pinasidug kitu lúung Kidron. ¹⁴Ngamay akkan na nippà datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giyán. May oray nu mapakuna, ay sinur-súrut na tutu wala nge APU kitu ngámin na nagbiyág na. ¹⁵Ay se na nilnà kitu Templo ne APU datu dátun tu ama na nga silber se balitù, se datu dátun na kampela ngin pe nga silber se balitù, se datu duddúma nga aruminta.

¹⁶Kitu naggári tu Asa ka Juda se naggári tu Baasha ka Israel, ay naggugubát da peyang. ¹⁷Ay rinaut tu Baasha nga ári ka Israel tu sákup datu iJuda, ay se na ngala pinalipután ka darupírip tu Rama, ta senu áwan makappan se makalawán kitu giyán tu Ari Asa. ¹⁸Ay tútu inalàán tu Asa datu ngámin balitù se silber nga nabansi kitu Templo ne APU se kitu palásiyu, ay se na nepippan kadatu upisiyál na ka Damasco nga giyán tu Ben-hadad nga ári ka Siria, nga an-anà tu Tabrimmon nga apúku tu Hezion. Ay tu idi tu pekagi na kaggída: ¹⁹“Piyán ku ya makikumplut kammin kikaw nga ummán kitu nagkumplut datu ama ku se tu ama mu. Túya nepaw-it ku dedi nga silber se balitù nga rigálù kikaw. Pandanán mu win ya akikumplut mu ke Baasha nga ári ka Israel, ta senu magtálaw da kiya sákup ku nga íli.” ²⁰Nayát tu Ben-hadad kitu kinagi tu Ari Asa. Ay

tútu nebon na datu apu datu suldádu na nga mawe da rautan datu il-íli Israel. Ay nasákup da datu íli Ijon, Dan, Abel-bet-maaca, se Kinneret, se tu ngámin Naftali. ²¹ Ay kane madámag tu Ari Baasha tu nàwa, ay nigsán na tu agpadarupírip na kitu íli Rama, se yala nagulli ka Tirza.

²² Ay se yala nga nebílin tu Asa kadatu ngámin na iJuda nga mawe da aláan datu batu ka Rama se datu káyu nga us-usaran tu Baasha nga magdarupírip ka Rama. Ittu datun datu inusár tu Ari Asa nga pinagdarupírip na ka íli Geba nga sákup Benjamin se tu íli Mizpa. ²³ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Asa, se tu nangábaábà na, se datu ngámin na kinuw-kuwa na, se datu il-íli nga kinuwa na, ay nesúráat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. Ay kane làlakay tu Asa, ay nagsinakit tu bingil na. ²⁴ Ay kane matay, ay netaman da kitu lúbù kammin datu apuapu na kitu íli tu David. Ay tu Jehoshafat nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagári tu Nadab ka Israel

²⁵ Ay kitu mekàduwa dagun tu Asa nga magturáy ka Juda, ay nanggayát pe yin na magturáy tu Nadab nga pútut tu Jeroboam ka Israel. Ay duwa dagun na nga nagturáy. ²⁶ May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na nga ummán kadatu kinuw-kuwa nату ama na. Nagbásul ke APU, ay tinagonung na datu iIsrael nga nagbásul pe.

²⁷ Ay tu Baasha nga an-anà tu Ahija nga gayát ka tangámalan Issacar, ay pinapatay na tu Ari Nadab, kaggída nga mangraut kadatu Filisteo ka Gibbeton, kabulun na datu suldádu na nga iIsrael. ²⁸ Tu nagpapatay tu Baasha kitu Nadab, ay kitu mekàlu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Díkod tu Baasha tu summukát kitu Nadab nga nagturáy ka Israel. ²⁹ Ay kane tu Baasha ngin tu ári, ay pinapatay na datu ngámin na pútupútut tu Jeroboam. Awan tutu wala nga nabansi kaggída oray isa ngala. Nàwa kurug tu kinagi ne APU nga nepekagi na kitu profeta Ahija nga iShilo. ³⁰ Ay nàwa tun gapu ta nakarungat tutu wala ke Jeroboam nge APU nga Dios na Israel, gapu kadatu bas-básul na. Tinagonung na datu iIsrael nga magbásul pe.

³¹ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Nadab, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúráat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ³² Ay

naggubát peyang tu Asa nga ári ka Juda, se tu Baasha nga ári ka Israel kitu nagturáy da.

Tu naggári tu Baasha ka Israel

³³ Ay kitu mekàlu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda, ay nanggayát pe tu Baasha nga an-anà tu Ahija nga magturáy ki ngámin Israel. Nagyán ka Tirza kitu duwa púlu se appát dagun na nagturáy na. ³⁴ Nadakè pe ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na tu kinuw-kuwa tu Jeroboam, ay se tinagonung na datu iIsrael kitu básul na.

16 Ay uwad kinagi ne APU kitu profeta Jehu nga pútut tu Hanani nga pekagi na kitu Ari Baasha. ² Ay tu idi tu pekagi ne APU: “Ur-úray ka ngala nga tolay kitun, may pinagbalin taka ka apu daya tolay ku wa iIsrael. Ngamay kídi yin, ay ummán kitu kabiy-biyág tu Jeroboam ya kabiy-biyág mu win. Ikaw ya gapu na nga nakabásul daya tolay ku, ay ittu ya gapu na nga nakarungat tà. ³ Ay túya rapúnan takayu ngámin pe nga pamilya, nga ummán ki kinuwa ku kade Jeroboam nga pútut tu Nebat. ⁴ Ay oray inna kadaya pamilya mu ya matay ki íli, ay kanan átu daya baggi da, ay daya matay ka ruwár, ay kanan da an-anù daya baggi da.”

⁵ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Baasha, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ⁶ Ay kane matay tu Baasha, ay netaman da ka Tirza. Ay tu an-anà na nga Ela tu sumukát kaggína nga nagári. ⁷ Ay nebon ne APU tu profeta Jehu nga mangikagi kitu nadakè a dámag panggap kade Baasha nga tangapamilyaán, gapu ta pinar-parrungat na nge APU gapu kadatu ngámin na kinuw-kuwa na nga nadakè ki agsisíngan ne APU, se gapu ta tinlad na pe tu kabiy-biyág datu pamilya tu Jeroboam, ay se gapu kitu nagpatay na kade Jeroboam nga tangapamilyaán.

⁸ Ay kitu mekaduwa púlu se annam dagun natu Asa nga magári ka Juda, ay nanggayát pe nga nagturáy tu Ela ka Israel. Nagyán ka Tirza, ay duwa dagun na nga nagári. ⁹ Ay tu Zimri nga isa kadatu upisiyál na, se apu datu gudduwa kadatu magus-usár kadatu takay suldádu, ay nadakè tu palánu na ke Ela. Kitu namissán, ninglaw tu Ari Ela kitu balay tu Arza nga pakammuwan da kitu palásiyu ka Tirza. ¹⁰ Ay nawe linnà tu Zimri,

---

16:2 Ya nán na ki Hebreo, ay “Inalà taka ki tápu.”

ay se na pinatay. Ay nàwa tun kitu mekaduwa púlu se pittu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Ay tu Zimri yin tu sumukát kitu Ela nga nagári ka Israel.

¹¹ Ay kitu inanggayát tu Zimri nga magturáy, ay rinápun na datu pútupútut tu Baasha. Awan na tutu wala nebansi kadatu lalláki nga pan-pane na se datu ù-opun na. ¹² Ay díkod, rinápun tu Zimri datu pamilya tu Baasha. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU kitu profeta Jehu mepanggap kitu Baasha. ¹³ Ay nàwa tun, gapu kadatu bas-básul tu Baasha se tu Ela nga pútut na. Aggída tu nangiparò kadatu iIsrael nga magbásul. Nakarungat te APU nga Dios na Israel kaggída, gapu kitu nagday-dáyaw da kadatu áwan sur-surbi nga sinan diy-diyos da. ¹⁴ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Ela se kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Isteriya da À-ári ka Israel.

¹⁵ Ay nagturáy tu Zimri ka Israel kitu mekaduwa púlu se pittu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Nagyán ka Tirza, may pit-pittu ngalgaw na nga nagturáy. Ay kitu kaatán datu suldádu wa iIsrael nga manglimut ka Gibbeton nga íli datu Filisteo, ¹⁶ ay nadámag da nga pinatay tu Zimri tu ári. Ay tútu kitun kam nga algaw, kitu kampu da, ay pinagbalin da ka ári da tu Omri nga apu datu suldádu. ¹⁷ Ay díkod, nagtálaw tu Omri ka Gibbeton, kabulun na datu ngámin na suldádu Israel, se da nawe rinaut tu íli Tirza. ¹⁸ Ay kane masingan tu Zimri nga nasákup da ngin tu íli, ay nawe nagsirù kitu aglingdán kitu unag tu palásiyu, ay se na sinidug. Ay díkod, natay tu Zimri ta netangasidug kitu palásiyu. ¹⁹ Ay nàwa tun gapu ta nagbásul tu Zimri. Nadakè tu kinuwa na ki agsisíngan ne APU. Tinlad na tu Jeroboam kitu kabiy-biyág na, ay se neparò na datu iIsrael nga nagbásul ke APU. ²⁰ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Zimri ka Israel, se panggap kitu nagribilde na, ay nesúrát da ki Libru na Isteriya da À-ári ka Israel.

Tu nagturáy tu Omri ka Israel

²¹ Ay kalpasán natu netattay tu Zimri, ay nauwár datu iIsrael. Datu duddúma kaggída, ay piyán da nga tu Tibni nga pútut tu Ginat tu magbalin ka ári da. Ay datu duddúma, ay tu Omri tu piyán da. ²² May inábà datu bungguy tu Omri datu bungguy tu Tibni nga pútut tu Ginat. Pinatay da tu Tibni, ay díkod tu Omri tu nagári. ²³ Nanggayát nga nagturáy tu Omri

ka Israel kitu mekatallu púlu se isa dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Sangapúlu se duwa dagun tu Omri nga nagári; nagyán ka Tirza ka annam dagun. ²⁴ Ay se yala ginátang tu Omri tu bantay Samaria kitu Shemer ka annam púlu se walu kílú wa silber. Nangwa ka íli kitúni na, ay nepangágan na kammin ka Samaria; gayát kammin yán ka Shemer nga ngágan natu nanggatágan na kitu bantay.

²⁵ Ngamay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa natu Omri; nadà-dakè da pikam may datu kinuw-kuwa datu nunna kaggína nga nagári. ²⁶ Tinlad na tu kabiy-biyág natu Jeroboam, se kinuwa na pe datu bas-básul na nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul kitu nagdáyaw da kadatu áwan sur-surbi nga diy-diyos. Ittu tu nerungat ne APU nga Dios na Israel. ²⁷ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Omri se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ²⁸ Ay kane matay tu Omri, ay netaman da ka Samaria. Ay tu pútut na nga Ahab tu sumukát kaggína nga nagári ka Israel.

Tu naggári tu Ahab ka Israel

²⁹ Ay nagturáy tu Ahab nga pútut tu Omri ka Israel kitu mekatallu púlu se walu dagun tu Asa nga magturáy ka Juda. Nagyán tu Ahab ka Samaria kitu nagturáy na ka Israel ka duwa púlu se duwa dagun. ³⁰ Ngamay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Ahab. Natù-turù a nadakè datu kinuw-kuwa na, may datu kinuw-kuwa datu ngámin na nunna kaggína nga nagári. ³¹ Ay ur-úray da ngala kaggína datu bas-básul tu Jeroboam. Inatawán na tu Jezebel nga an-anà natu Etbaal nga ári da ka Sidon. Ay se yala sumúrut se nagdáyaw pe yin kitu diy-diyos da nga Baal. ³² Ay se yala nangwa ka altár se templo natu Baal ka Samaria. ³³ Ay se nagpàwa pe ka rebultu natu Ashera nga diy-diyos da. Adu datu kinuw-kuwa na nga nadakè a nerungat ne APU nga Dios na Israel. Nadà-dakè da pànanang, may datu kinuw-kuwa datu ngámin na nunna kaggína nga nagári ka Israel. ³⁴ Ay kitu nagturáy tu Ahab, ay kinuwa kammin tu Hiel nga iBetel tu íli Jerico. Ay kane mippáy na tu pundasiyon tu íli, ay natay tu Abiram ma manákam nga an-anà na. Ay kane mabalin na ngámin nin, se na pe kuwaan tu gagyangán tu íli, ay natay manin tu Segub nga udiyán na an-anà na. Ay nàwa datun, ta ittu tu kinagi ne APU kitu Joshua nga pútut tu Nun.

Tu namangán datu gayáng kitu Elias

17 Ay uwad profeta nga nagnágan ka Elias nga iTisbe ka Gilead. Isa nalgaw, ay nán na kitu Ari Ahab, “Ikarì ki ngágan ne APU nga Dios na Israel nga sir-sirbiyán ku, nga áwan lapáat se akkan pulus magudán kiya sumarunu wa dagudagun panda ki angngagi ku wa magudán.”

² Ay se yala nán ne APU kaggína: ³ “Magtálaw ka kídi. Mawe ka magsirù kitu awweg Kerit, nga atán kitu pane lattakán na wángag Jordan. ⁴ Uminum ka ngala kitu awweg. Atán da gayáng nga binílin ku win na magilbet ka kanan mu kitúni. ⁵ Kinurug na tu kinagi ne APU. Ay díkod nawe nag-agyán kitu awweg Kerit. ⁶ Ay káda pagmakát se gídám, ay nagilbet datu gayáng ka sinápay se karni nga kanan na. Ay uminum mala pe kitu danum kitu awweg Kerit. ⁷ Ay kane mabà-bayág gala, ay nassiyánan pe yin tu awweg, gapu ta áwan tutu wala udán.

Tu búkud da babay ka Zarefat

⁸ Ay se yala nán ne APU kitu Elias: ⁹ “Magtálaw ka kídi yin. Mawe ka ka íli Zarefat ka Sidon. Magyán ka kitúni. Atán binílin ku wa búkud da babay nga mamangán kikaw.” ¹⁰ Ay díkod nawe kurug tu Elias ka Zarefat. Ay kane makadatang kitu ruwángan tu íli, ay nasingan na ya búkud da babay nga mangáyu. Ay nán na kaggína, “Iddán nà mán agpà ka danum.” ¹¹ Ay kane mawe kuma ngin tu babay ya mangalà ka danum, ay nán pikam tu Elias kaggína, “Pangilbet nà mán agpà pe yin ka kanan ku.” ¹² May nán natu babay ya nesungbát: “Ammu ne APU nga Dios mu nga áwan ku wa sinápay. Atán nala nga tangakúku nga arína mi, se bittì a denu. Ay túya mangáyu wà ta lutuwan ku win. Ittu ya muddi nga kanan mi se iya an-anà ku sakbay kami ya matay ki bisin. ¹³ Ay nán tu Elias kaggína: “Akkan ka malídug. Ara mawe ka ngin se mu kuwaan tu nán mu. Ngamay paglútu nà pikam ka bittì ala nga sinápay, se mu la ilbet kídi na. Ay se ka la maglútu ka kanan nu wa magina. ¹⁴ Ata nán ne APU nga Dios na Israel: ‘Akkan mammin ya arína ki angáng mu, ay se atán peyang denu ki garrapon mu, panda ki agpaudán manin ne APU.’” ¹⁵ Ay díkod nawe tu búkud se na kinuwa tu kinagi tu Elias kaggína. Ay tútu atán peyang kanan da nga magina se tu Elias ka nabayág ga al-algaw. ¹⁶ Akkan kurug

mammi-ammin tu arína kitu angáng na se tu denu kitu garrapon na, nga ummán kitu nepekagi ne APU ke Elias.

¹⁷ Ay kane mabà-bayág gin, ay nagtakit tu an-anà tu babay. Ay sumamnga tu sinakit natu an-anà, ay se la nga natay. ¹⁸ Ay nán tu babay kitu Elias: “Nágan na agpà ya lùsawan mu kiyà ta, ápu nga bobonan ne Dios? Inumbet ka agkà kídì ta, nga mangipadamdam kiyà kadaya bas-básul ku, nga ittu ya nepatay na an-anà ku? ¹⁹ Ay nán tu Elias, “Arem ya an-anà mu.” Inalà ne Elias tu an-anà, ay se na nippan kitu kuwartu ka ngúdu nga pag-agyanán na, ay se na nepidda kitu káma na. ²⁰ Ay se la nagkarárag ke APU nga nán na, “O APU nga Dios ku, tura mu niddán idi nga búkud da babay nga namalnà kiyà ki balay na ka pagpannakítan na? Tura mu agpà pinatay ya an-anà na? ²¹ Ay se na namiluwán na naglábán tu an-anà se nagkarárag ke APU nga nán na, “O APU nga Dios ku, biyágam mán agpà manin idi nga an-anà.” ²² Ay ginina ne APU tu karárag tu Elias, ay tútu nabiyág kammin tu an-anà. ²³ Ay se yala neúlug tu Elias tu an-anà se na nippan kitu balay, se na nidde kammin kitu ina na. “Ye, sinnam kod ya an-anà mu. Sibbiyág kammin,” nán na. ²⁴ Ay nán tu babay kitu Elias, “Nammuwán ku kídì yin nga bobonan naka ne Dios, ay se daya bàbànan ne APU nga kag-kagiyam, ay kurug da.”

Tu inangngagi tu Elias nga pumanda ngin tu kalíka

18 Ay kitu mekalu dagun nin tu kalíka, ay nán ne APU kitu Elias, “Mawe ka magpassingan nin ke Ari Ahab, ta pagudanan ku win. ² Ay díkod nawe kurug tu Elias nga nagpassingan kitu Ahab.

Ay kitun na tiyampu, ay napalotán tutu wala tu ulát ka Samaria. ³ Ay pinaayabán tu Ahab tu Obadia nga pakammuwan na kitu palásiyu na. (Tu Obadia, ay isa nga napikkilán na magday-dáyaw ke APU). ⁴ Ay kitu nagpapatay tu Jezebel kadatu profeta ne APU, ay nawe nesirù tu Obadia datu magatut nga profeta kadatu duwa nga liyáng; limma púlu wa profeta ki isa nga liyáng. Ay mawe nada tuludán peyang pe ka kanan da se inuman da. ⁵ Ay nán tu Ahab kitu Obadia: “Mawe ta sinnan daya ngámin na gabbuwà se daya tana-tanáp, ta get makasmà ta ka kaddat nga kanan daya kabalyu se daya asnu, ay akkan ta masápul patayan daya duddúma kaggída.” ⁶ Ay se da nga nagtuway ka pameyaggán na magsápul ka kaddat.

⁷Ay kitu agdal-dalen tu Obadia, ay nesabat na tu Elias. Ay nalásin tu Obadia nga e Elias tun. Ay tútu nagukkab kitu lusà a nán na, “Ikaw kurug yán, ápu Elias?” ⁸“Ò, iyà kurug idi,” nán tu Elias nga sumungbát. “Mawem kagiyán kitu apu mu nga atán nà kídi.” ⁹May maddi tu Obadia. Ay nán na, “Nágan na agpà nagbasúlán ku ta, tura nà a piyán ipapatay ke Ari Ahab? ¹⁰Ay ammu ne APU nga Dios mu nga sibbiyág, nga áwan na di nagpapannán na magsápul kikaw. Sinap-sápul naka kadaya ngámin na nasiyon se pagariyán. Ay nu nán da ki isa nga íli nga áwan ka kitúni, ay pagsipataan ne Ahab da nga akkan daka kurug nasingan. ¹¹Ay se nà ala nga papannan ka giyán na ári ya mangikagi nga atán ka kídi! ¹²Ay paanna nu tura kala nga itálaw naya Ispiritu ne APU kiya giyán nga áwan makammu, ki liggè a mawe ka giyán na ári, ay di áwan mi masma kikaw. Ay iyà in ya patayan na. Makalakkán ka agpà kiyà, ta isa ngà a napikkilán na mangurug ke APU nanggayát kitu kabittì ku kam. ¹³Akkan mu agpà pikam nadámag, ápu, ta, tu kinuwa ku kitu nagpapatay ne Jezebel kadatu profeta ne APU? Atán da magatut ta profeta ne APU nga nesirù ku ki duwa nga liyáng. Limma púlu tu atán kitu isa, ay limma púlu pe ya atán kitu isa. Tul-tuludán kuda peyang ka kanan da se inuman da. ¹⁴Ay se nà ala papannan na mangagi ki ári nga atán ka kídi! Ay kurug gala a nga patayan nà,” nán na. ¹⁵May nán tu Elias: “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág se Mannakabalin ki Ngámin nga sir-sirbiyán ku, nga magpassingan nà ke Ari Ahab kídi nga algaw.”

Tu nagpassingan tu Elias kitu Ahab

¹⁶Ay díkod nawe kurug tu Obadia nga kinagi kitu Ari Ahab nga atán tu Elias. Ay tútu nawe siningan tu Ahab tu Elias. ¹⁷Ay kane masingan tu Ahab tu Elias, ay nán na, “Ikaw kurug yán, gane, mangrribù kídi Israel!” ¹⁸Ay nán tu Elias, “Akkan nà a mangrribù kídi Israel. Ikaw se daya akkobung mu ya mangrribù kídi na Israel, ta akkan nu ikur-kurug daya bil-bílin ne APU, ay se kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos nu wa Baal. ¹⁹Ay kídi, ay mawem urnúngan ngámin na iIsrael ka bantay Carmel. Aptám pe daya 450 nga profeta naya diyos nu wa Baal, se daya 400 nga profeta ne Ashera nga kabbulun ne Jezebel nga mangán.”

Tu nagparáng tu Elias se datu profeta datu diy-diyos da

²⁰ Ay díkod nawe inurnung tu Ahab datu ngámin na iIsrael se datu ngámin na profeta ka bantay Carmel. ²¹ Ay se la umadanni tu Elias kitu giyán datu tolay, ay se na nán kaggída ngámin, “Nungay naya kakusap nu nga magduw-duwa ta? Nu e APU ya kurug nga Dios, ay aggína ngala ya surútan nu. Ay nu e Baal, aggína ngala ya surútan nu!” May naging-inggap pala datu tolay. ²² Ay nán manin tu Elias kaggída: “Iyà ala ngin ya sissa nga nabansi nga profeta ne APU, ngamay 450 daya profeta ne Baal. ²³ Ay lugud, mangilbet kayu ka duwa toru nga báka. Ay pumíli daya profeta ne Baal ka partiyán da, se da lapilápi, ay se da iparotun kadaya káyu wa naurnung ki altár. Ngamay akkan nu apuyán. Ay se ku la pe partiyán ya isa, se ku iparotun ki káyu kiya útun altár, ay akkan ku pe ya apuyán. ²⁴ Ay se kayu wala nga magkarárag kiya diyos nu, ay se yà pe nga magkarárag ke APU. Ay nu iinna kaggída ya manidug kiya káyu, ay aggína ya kurug ga Dios.” “Napiya ya kinagi mu,” nán ngámin datu tolay. ²⁵ Ay se yala nán tu Elias kadatu profeta ne Baal, “Dakayu ya munna ta adu kayu. Magpíli kayu kadaya duwa nga toru wa báka, se nu wala isagána nga idátun. Ay se kayu wala nga magkarárag kiya diyos nu. May masápul la akkan nu apuyán ya káyu.” ²⁶ Ay díkod nesagána datu profeta ne Baal tu toru nga nilbet kaggída, se da neparotun kitu altár. Ay se da nga nagkarárag kitu diyos da nga Baal. Tangapagmakatán da nagkar-karárag nga nán da nga nesar-sáraw, “Baal, sungbátan nakami,” nán da. May áwan nala úni nga magína, se áwan pe sumungbát. Magsal-sála da pe nga mangliliput kitu altár nga kinuwa da. May páda na kam ma áwan sumungbát. ²⁷ Ay kane mangalintutúgu win, ay ug-ogan natu Elias da ngin nga nán na, “Ara kaggattan nu pikam ya makasáraw, ta diyos mà. Get atán nala nga maglam-lammat. Ay get pe nu atán madama na nga kuwaan, onu atán napannán na. Ay get pe nu atán matúdug, ay masápul nu wa lukagan.” ²⁸ Ay díkod kinggat da kurug tu kinumraw kitu diyos da. Ay se da tinal-talíngu win datu baggi da kadatu ampiláng da, panda kitu mearúyut tin datu dága da, ta ittu tun tu gangay kuk-kuwaan da. ²⁹ Nalpás sin tu mangalintutúgu, ay makas-asáraw da pikam, panda kane mamreg gin nga ittu tu agdátun da ngin ki dátun da ki gídám. May áwan nala úni, se áwan pe ya sumungbát.

³⁰ Ay se yala nán tu Elias sin kadatu tolay: “Umbet kayu kídi.” Ay díkod umadanni kurug datu tolay kitu giyán na. Ay se na ngala kinappiya tu altár ne APU nga narba. ³¹ Nangalà ka sangapúlu se duwa nga batu, nga ittu tu bíláng datu tangámalan tu Jacob. Aggína tu nangagiyán ne APU ka, “Israel lin ya ngágan mu.” ³² Inusár na datu batu wa namolit kitu altár ne APU. Ay se na ngala pinalipután ka alinawang tu altár nga annung na mayanán ka tallu galon na danum. ³³ Ay se na ngala kinappiya nga nippáy datu káyu kitu altár, se na linapilápi tu báka se na neparotun kitu káyu. Ay se na nán: “Pannuwan nu daya appát ta angáng ka danum, ay se nu siyaán ya dátun se daya káyu.” Ay kane mabalin da nga kuwaan tu pàwa na, ³⁴ ay nán na manin kaggída, “Ara, siyaán nu manin.” Ay kane mabalin da, ay nán na manin, “Ara, manin! Pamiluwan nu wa siyaán!” Ay díkod kinuwa da kurug tu nepàwa na. ³⁵ Ay danum ngámin tu lebut tu altár, se napnu pe ka danum tu alinawang.

³⁶ Ay kane umbet tu oras nga agdátun da ngin ki gidám, ay umadanni tu Elias kitu altár, ay se yala nagkarárag nga nán na, “O APU nga Dios tu Abraham, Isaac, se Israel! Ipakammu mu tutu wala kídi nga algaw, nga ikaw ya Dios kídi Israel, ay se iyà kurug pe ya bobonam. Ay se kinuwa ku ngámin dedi, ta ittu daya nebílin mu kiyà. ³⁷ Ay sungbátan nà, O APU, sungbátan nà agpà, ta senu mammuwán dedi nga tolay nga ikaw, O APU ya Dios, ay se ikaw ya mangiulli kaggída kammin kikaw.” ³⁸ Ay se yala nga netànág ya apuy nga gayát ke APU. Nasidug tu dátun, se datu káyu, se datu batu, se tu lusà. Ay oray tu danum kitu alinawang, ay nagmaga ngala pe. ³⁹ Ay kane masingan ngámin datu tolay tun, ay nagukkab da ngámin kitu lusà, ay se da nán, “E APU ya kurug nga Dios. E APU ya kurug nga Dios!” nán da. ⁴⁰ Ay se yala nán tu Elias kaggída, “Dugkamman nu daya profeta ne Baal. Awan nu pataláwan oray isa kaggída.” Ay se yala nippan tu Elias da kitu awweg Kishon, ay se na pinatayán da kitúni.

⁴¹ Ay nán tu Elias kitu Ahab, “Ara mawe ka ngin na mangán se uminum. Ta giginán ku win ya adudúrán naya naggat nga udán.” ⁴² Ay díkod, nawe tu Ahab kurug gin na mangán se uminum. May tu Elias, ay nawe nanùdu kitu útun bantay Carmel. Nagtutúgaw wa nagukkab ba nagkarárag. Atán tu murang na kitu nagbàtán datu utud na. ⁴³ Ay se na nán kitu asassu na, “Manùdu ka mán ta mawem amawan ya bebay.” Ay díkod nawe kurug tu asassu na, may nagulli kammin ka giyán tu Elias se na nán, “Apu, áwan ku masingan.” Ay nagulli kammin, ay se na nán manin, “Awan ku

masingan.” Ay namin-pittu nga binon tu Elias nga pinagpat-patoli. ⁴⁴ Ay kitu mekapittu natu asassu nga nawe nga nangilam-aw kitu bebay, ay nán na kitu Elias, “Atán bittì a gibat ta ummán ki kadakkal na dakúláp nga magalingúdu manggayát ki bebay. Ay nán tu Elias, “Mawem kagiyan ke Ahab nga magtakay yin kitu takay na se la nga mawe yin. Ta nu akkan ay malípán ki udán.” ⁴⁵ Ay kane din daddán na kurug, ay naggibat tu lángit, ay se yala nagbáli, ay se yala nagudán ka naggat tutu wala. Ay nagtakay tu Ahab kitu takay na se yala nga nawe ka Jezreel. ⁴⁶ Ay niddán ne APU tu Elias ka bílag na. Inigtán na tu sinturon na se yala nanagtág. Linàláp na tu Ahab nga nakatakay kitu takay na, ay nunna nga dumatang ka Jezreel may itu Ahab.

Nawe tu Elias ka bantay Horeb

19 Ay kane dumatang tu Ahab ka balay da, ay kinagi na kitu Jezebel nga atáwa na tu kinuwa tu Elias. Kinagi na pe nu paanna tu nagpatay na kadatu profeta natu diyos da nga Baal. ² Ay tútu nangibon tu Jezebel ka mawe mangikagi kitu Elias nga, “Patayan dà din daya diy-diyos, nu akkan taka mapatay nu kaláwa ki ummán kídì nga oras, nga ummán ki kinuwám kadatu profeta.” ³ Ay nagansing tu Elias. Ay tútu nagtálaw, se yala nawe ka Beer-sheba, isa nga íli ka Juda, ta senu akkan da mapatay. Ay nebansi na tu asassu na kitúni.

⁴ Ngamay aggína, ay nawe ka ir-ir-er. Nagtangalgaw wa nagdal-dalen. Ay kane dumatang kitúni, ay nagimáng kitu linung natu isa nga káyu, ay se la nagkarárag ta sápay kuma ta matay yin: “Akkan ku mabaal lin, O APU! Alà nà ala ngin! Awan ku la dúma kadatu apuapu ku!” nán na. ⁵ Ay se yala nagidda kitu linung káyu se la natúdug. Ay se yala atán inumbet ta anghel, se na nga tinùbit nga nán na, “Bumángun ka ta mangán ka.” ⁶ Ay tútu bummángun. Ay nasingan na tu sinápay kitu ùluwán na nga linútu kitu útun tu batu wa napásu. Ay se atán pe aggippayán ka danum nga napnu ka danum. Ay díkod nangán se umminum. Ay kane mabalin, ay nagidda kammin. ⁷ Ay inumbet manin tu anghel ne APU se na tinùbit, nga nán na: “Bumángun ka ta mangán ka pikam, ta nu akkan ay masulitán ka pà nang nga magdal-dalen. ⁸ Ay díkod bumángun, se yala nangán se uminum. Ay tútu nabílag gin nga nagdal-dalen ka appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi panda ka Horeb nga bantay ne Dios. ⁹ Linumnà kitu isa

nga liyáng kitúni, se yala natúdug pikam. Ay se yala uwad úni ne APU nga nán na kaggína: “Nágan na kuk-kuwaam kídi Elias?” ¹⁰ Ay nán na nga sumungbát, “Nepas-pasnà ku tutu wala ya magsirbi kikaw, APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin. Ngamay daya iIsrael, ay naglikudán da ya turátum kaggída, ay se dinadál da daya altár mu. Pinatayán da pe daya profeta mu. Sissa ngà tutu wala ngin na nabansi. Ay kídi yin, ay sippatayan dà pe yin.” ¹¹ Ay tútu nán ne APU, “Lumawán ka ngin kiyán, se ka mawe magsíkad ki àráng ku kiya útun na bantay, ta tagay yà lumíwán.” Ay se yala nagbáli ka naggat tutu wala. Naggakki tu bantay, se nabkiyán datu batu, ngamay áwan ne APU kitu báli. Ay kane makusap tu báli, ay nangyagyag, may áwan pe ye APU kitu yagyag. ¹² Ay kane makusap tu yagyag, ay uwad apuy, may áwan pe ye APU kitu apuy. Ay kane umawan tu apuy, ay atán napalallán na úni nga nagina tu Elias. ¹³ Ay kane magina tu Elias tu úni, ay tinàbán na tu murang na kitu kebál na, se yala nawe nagsíkad kitu lalangkán nату liyáng. Ay se yala uwad úni manin nga nán na, “Nágan na kuk-kuwaam kídi na Elias?” ¹⁴ Ay nán tu Elias, “Nepas-pasnà ku tutu wala ya magsirbi kikaw APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin. May naglikudán daya iIsrael ya turátum kaggída. Dinadál da pe daya altár mu, ay se pinatayán da pe daya profeta mu. Sissa ngà tutu wala ngin na nabansi. Ay asippatayan dà pe yin. ¹⁵ Ay díkod nán ne APU kaggína, “Magulli ka kammin kitu dinalen mu, se ka mawe ka Damasco. Ay nu dumatang ka kitúni, ay ipuwán mu we Hazael ka denu ka angngipassingan mu nga aggína ya magbalin ka Ari ka Siria. ¹⁶ Ay se mu ipuwán pe ye Jehu wa an-anà ne Nimshi, ta aggína ya magbalin ka ári daya iIsrael. Ay se mu ipuwán ne Elisha nga an-anà ne Shafat nga iAbel-mehola, ta aggína ya sumukát kikaw nga profeta. ¹⁷ Ay ngámin daya makalásat ki ampiláng ne Hazael, ay patayán ne Jehu da. Ay daya makalásat ke Jehu, patayán ne Elisha da. ¹⁸ May ilísi ku daya 7,000 nga iIsrael nga akkan near-arát ta nagummà se nagdáyaw ki rebultu ne Baal nga diy-diyos.”

¹⁹ Ay díkod nawe nge Elias, ay nasmà na nge Elisha nga madama magarádu. Sangapúlu se duwa páris nga toru wa báka datu pagarádu na. Ay nawe tu Elias kitu giyán na, se na nippà tu kebál na se na nesablay ke Elisha, ay se yala nga nagtálaw. ²⁰ Ay pinanáwan nala tu Elisha datu báka

---

19:10 Kadaya duddúma nga “translation,” ay “...naglikudán da ya turátu da kikaw,” nán da.

na, se na impal tu Elias. Ay kane masimát na, ay nán na kaggína, “Mawe yà pikam magpakáda kadaya mannákam ku, se yà ala sumúrut kikaw,” nán na. “Mawe ka a, may magulli ka kammin gapu kiya kinuwà kikaw,” nán tu Elias.

²¹ Ay díkod nagulli tu Elisha, se na pinarti datu báka nga pinagarádu na. Inalà na datu sangol datu báka, ay se ittu datu nedungsu na. Ay se na nekípát tu karni kadatu kabbulun na, ay se yala ummunud kitu Elias, nga nagsirbi kaggína.

Rinaut tu Ben-hadad datu iSamaria

20 Ay inurnung tu Ben-hadad nga ári ka Siria datu ngámin suldádu na, ta mawe na límútan se da nga gubatan ya Samaria. Kabulun na datu tallu púlu wa à-ári nga atán datu takay da, se datu kabalyu da. ² Nangibon tu Ari Ben-hadad ka mawe kitu íli kitu giyán tu Ari Ahab nga ári na Israel ta atán pekagi na kaggína. ³ Ay tu idi tu pekagi tu Ben-hadad: “Kuw-kuwà ngámin na silber, balitù, se daya attáwa mu se daya kapiyaán kadaya annánà mu. ⁴ Ay nán tu Ari Ahab nga nesungbát, “Ò a, ápu ári nu ittu ya nán mu. Kuw-kuwa nà se daya ngámin na kuw-kuwà.” ⁵ Ay akkan nabayág, ay nagulli kammin datu nebon tu Ari Ben-hadad ka giyán tu Ari Ahab. Ay tu idi tu pekagi ne Ben-hadad: “Kinagì kikaw win na iddem kiyà ya silber, balitù, se daya attáwa mu se annánà mu. ⁶ Ngamay nu kaláwa ki ummán kammin kídì nga oras, ay papannan ku daya upisiyál ku wa lumná kiya palásiyu mu se ya balay mu, se daya babalay daya upisiyál mu, ay se da aláan daya ngámin na piyán da.”

⁷ Ay tútu pinaayabán tu Ari Ahab datu ngámin na ap-apu ka Israel se na nán kaggída, “Sinnan nu kod ya tolay kiyán. Magsap-sápul kammala ka riribù in. “Ò,” nán ku kaggína ngin na alá na daya attáwà, se daya annánà ku, se ya silber se balitù ku, ay áwan ku netagàna kaggína.” ⁸ Ay nán ngámin datu ap-apu se datu ngámin tolay kaggína, “Maddi ka kaden. Akkan mu at-atangyaan yán na tolay,” nán da. ⁹ Ay díkod nán tu Ahab kadatu tolay ya nebon tu Ben-hadad: “Tu idi ya kagiyam nu ke ápu ári: ‘Idde ku ngámin na agngan mu kiyà kitu nunna, may maddi yà kiya mekàduwa nga kagiyam.’” Ay díkod nagulli datu tolay tu Ben-hadad se da kinagi kaggína tu kinagi tu Ari Ahab. ¹⁰ Ay tútu nepekagi manin tu Ben-hadad kitu Ahab, nga nán na: “Panísan dà din daya diy-diyos, nu atán

mabansi ki Samaria, oray nu agtangakúku wala daya suldádu ku ki tápù na!” ¹¹ Ay nán pe tu Ari Ahab nga nesungbát: “Ya agpakkáw na mengal, ay nu nabalín nin nakigubát, nga akkan kiya ipappan na.” ¹² Nagina tu Ben-hadad tu sungbát tu Ahab kaggína kitu kaatán da nga maggiinum se datu à-ári nga kabulun na kadatu báwi da. Ay tútu nán na kadatu suldádu na, “Magsagána kayu ta mawe tada ngin rautan ya Samaria.” Ay tútu nagsagána da.

¹³ Ay uwad profeta nga nawe kitu giyán tu Ahab nga ári ka Israel, ay se na nán kaggína, “Tu idi ya nán ne APU: ‘Sinnan mu kod daya adu tutu wala nga suldádu? May kídi nga algaw, ay ipaábà kuda kikaw. Ay díkod mammuwán mu nga Iyà nge Yahweh.” ¹⁴ Ay nán tu Ahab: “Inna ya mangábà kaggída?” Ay nán tu profeta: Tu idi ya nán ne APU, ‘Daya suldádu daya ap-apu ki probinsiya ya mangrápun kaggída.’ Ay nán manin tu Ahab, “Inna ya munna nga rumaut?” Ay nán na nga nesungbát, “Dakayu.” ¹⁵ Ay díkod, inurnung tu Ahab datu duwa gatut se tallu púlu se duwa nga ap-apu datu suldádu kitu probinsiya. Ay se na inayabán datu pittu ríbu wa suldádu.

¹⁶ Ay kane mangalintutúgu win ay nawe da rinaut de Ben-hadad se datu kabulun na nga à-ári nga atán maggiinglaw kadatu báwi da. ¹⁷ Datu suldádu datu gugubernador datu magin-inunna kaggída nga mawe. Ay nán datu nepàrob tu Ben-hadad nga mawe maningan kitu ruwár, “Atán da tolai ya umbet nga maggayát ka Samaria.” ¹⁸ Ay nán tu Ben-hadad, “Tiliwan nuda, oray nu inumbet da nga makikappiya onu makigubát.”

¹⁹ Ay díkod nunna nga dummarup datu nabbing nga suldádu datu gugubernador, ay se yala datu suldádu Israel. ²⁰ Ay datu iIsrael nga suldádu, ay pinatay da kampela ngin datu kaparáng da kitu gubát. Nagtálaw datu iSiria, may impal datu iIsrael da. Ay tu Ben-hadad se datu kabbulun na, ay nagtatálaw da nga nakatakay ka kabalyu. ²¹ Ay nawe pe tu Ari Ahab kitu paggugubatán, adu tutu wala datu pinatayán na nga iSiria. Pinatayán na pe datu kabalyu da, se dinadál na datu takay suldádu da.

²² Ay kane din kuwa, ay nán tu profeta kitu Ahab, “Magsagána kayu; kapiyánan nu ya magpalánu, ta umbet nakayu manin rautan ya ári ka Siria nu isa dagun.”

²³ Ay kane maábà tu Ben-hadad, ay nán datu ù-upisiyál na kaggína, “Daya diyos daya iIsrael, ay diyos daya ban-bantay da. Ittu tu gapu na

nga nabílag da may dàtada. May nu ki tanáp ya paggubatán tada, ay kurug gala nga nabílag tada may aggída. ²⁴ Ay kídi, ya kuwaan mu, ay sukatán mu daya tallu púlu se duwa nga à-ári! Daya ap-apu daya suldádu daya isukát mu kaggída. ²⁵ Ay se ka ngala magurnung manin ka suldádu nga ummán kammin kitu kaadu datu natay. Iddán muda ka kabalyu da se takay da nga ummán kammin pe kitu kaadu datu dáti, ay se tada nga gubatan daya iIsrael ki katan-tanapán. Ay sigurádu nga abáan tada da. Kinurug tu Ari Ben-hadad tu kinagi da. Ay díkod ittu kurug pe tu kinuwa na.

²⁶ Ay díkod kitu sumarunu wa dagun, ay inayabán tu Ari Ben-hadad datu suldádu na, se da nawe ka Afek nga mangraut kadatu iIsrael. ²⁷ Ay nagguurnung pe datu iIsrael, ay se da pe nesagána datu masap-sápul da. Ay se da pe yin nawe makigubát kadatu iSiria. Nagkampu da kitu dammáng datu iSiria. Ay ummán da ngala ka duwa nga bibittì a grúpu kalding. Ngamay datu iSiria, ay nalokop tu ngámin tanáp kaggída. ²⁸ Ay nawe manin tu profeta ne Dios kitu giyán tu Ari Ahab, ay se na nán: “Tu idi ya nán ne APU: Nán daya iSiria nga e APU, ay Dios kiya ban-bantay, nga akkan na Dios ki tanáp. Ay túya ipaábà ku kadakayu ngámin dedi nga adu tutu wala nga suldádu da. Ay díkod mammuwán nu wa Iyà nge Yahweh.”

²⁹ Ay pittu ngalgaw nga nagdadmáng da ka kampu datu iSiria se datu iIsrael. Ay kitu mekapittu walgaw, ay ittu win tu naggugubát da. Ay 100,000 nga suldádu wa iSiria tu pinatay datu iIsrael kitun nala nga algaw. ³⁰ Ay datu nakalásat, ay nawe da nagtálaw kitu íli Afek. May narbaán datu 27,000 kaggída kitu darupírip pa abut tu íli. Ay tu Ben-hadad, ay nawe nagsirù kitu isa nga kuwartu kitu isa nga balay kitu íli. ³¹ Ay nán datu upisiyál na kaggína, “Apu, nadámag mi nga maragkallà daya à-ári daya iIsrael. Ay díkod ya kuwaan mi, ay magbádu kami ka langgusti, se mi pusepután ka tali daya úlu mi, se kami yala mawe ki giyán na ári daya iIsrael. Ay get tala nu makalakkán, ay akkan naka patayan.” ³² Ay díkod, nagbádu da kurug ka langgusti, se da pinusepután ka tali datu úlu da, ay se da nawe kitu giyán tu ári datu iIsrael nga nakim-imallà. Ay nán da: “Makim-imallà e Ben-hadad nga bobonam nga akkan mu kuma patayan! “Sibbiyág kam ya wagi ku?” nán tu Ari Ahab! ³³ Ay magid-iddag kammala datu lalláki ka pakelasínán da kitu kagiyán tu Ari Ahab. Ay kane “wagi

ku” nán na, ay “Ò, wagi mu wa Ben-hadad,” nán da nga dágus. “Mawe nu alà ta ilbet nu kídi,” nán tu ári.

Ay kane umbet tu Ben-hadad, ay pinagtakay natu Ari Ahab kitu takay na! ³⁴ Ay nán tu Ben-hadad kitu Ari Ahab: “Ipatulli ku kikaw daya íli nga inalà tu ama ku kitu ama mu, ta senu annung mu ya mangwa ka paglálakuwán mu ka Damasco, ummán ki kinuwa natu ama ku ka Samaria. Ay nán tu Ahab nga nesungbát: “Mayát tà ki ummán kiyán,” nán ne Ahab. Ay tútu nagturátu da, ay se na pinapan nin tu Ben-hadad.

³⁵ Ay uwad isa nga profeta nga binílin ne APU nga kagiyan na kitu páda na nga profeta: “Sulúngan nà mán,” nán na. May maddi tu isa nga profeta! ³⁶ Ay díkod nán natu profeta: “Gapu ta akkan mu kinurug ya bílin ne APU, ay patayan naka ya isa nga láyon nu magtálaw ka kídi. Ay akkan kurug pikam nakaadayyu, ay sinabat na isa nga láyon nga ittu tu namatay kaggína. ³⁷ Ay se la uwad nasingan manin natu profeta nga isa nga laláki. Ay na nán kaggína: “Sulúngan nà mán.” Ay sinúlung kurug natu laláki. Ay díkod natalíngu tu profeta! ³⁸ Ay binabbad na ka lúpus tu murang na, ta senu áwan makelásin kaggína, ay se yala nawe kitu bíkat dálen na magiddag kitu Ari Ahab. ³⁹ Ay kane lumíwán tu ári, ay nán natu profeta nga nìraw kitu ári nga nán, “Apu ári, atán nà ki paggugubatán kane ilbet na isa nga suldádu kiyà ya bálud na. Ay nán na kiyà, ‘Guwardiyaán mu idi nga tolay. Ay nu tura la makatálaw, ay biyág mu ya kasukát na, onu magmulta ka ka tallu púlu se appát kílu wa silber,’ nán na kiyà. ⁴⁰ May gapu ta adu tu kuk-kuwaan ku, ay nakatálaw tu bálud.” Ay nán tu ári kaggína, “Mapánis ka a. May ikaw kampela ngin ya nangwa ki kapanísán mu,” nán na. ⁴¹ Ay se yala nippà natu profeta nga dágus tu babbad natu murang na. Ay nalásin natu ári nga isa kadatu profeta. ⁴² Ay nán natu profeta kitu ári, “Tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Gapu ta akkan mu pinatay ya tolay ya papatay ku kikaw, ay biyág mu ya pagbáyad mu ki biyág na. Ay daya tolay mu ya kasukát daya tolay na.’” ⁴³ Ay tútu nawe tu ári ka Israel ka balay na ka Samaria nga sùsoot se sippapannakit.

Tu kaubásan tu Nabot

21 Uwad isa nga tolay ka Jezreel nga nagnágagan ka Nabot. Atán kaubásan na kitu taging natu palásiyu tu Ahab nga ári na Samaria. ² Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Ahab kitu Nabot, “Idde mu kiyà ya kaubásan

mu, ta kuwaan ku ka kamulán ku, ta adanni ki palásiyu ku. Sukatán ku ka nappiya nga kaubásan. Onu, nu piyám, ay gatángan ku kikaw ki kustu wa banor na.” ³May nán tu Nabot kitu Ahab: “Iallang ne APU nu idde ku kikaw ya nepatáwid datu apuapu ku kiyà.” ⁴Ay díkod nalum-lomad da nagulli tu Ahab ka balay da, ta magpannakit kitu kinagi tu Nabot kaggína, nga akkan na midde tu nepatáwid datu apuapu na kaggína. Ay nawe nagidda tu ári kitu káma na, se umàráng kitu dingding, se maddi pe mangán nin.

⁵Ay nawe Jezebel nga atáwa na kitu giyán na se na nán, “Nágan na ya ipnikit mu ta, tura ka maddi mangán?” ⁶Ay nán tu Ahab nga sumungbát, “Ata kinagi ku ke Nabot nga gatángan ku tu kaubásan na, onu sukatán ku ka sabáli nga kaubásan, ngamay maddi.” ⁷Ay nán tu Jezebel kaggína, “Di mà ikaw ya ári kídi Israel? nán tu Jezebel. “Bumángun ka ta mangán ka ngin, ay se ka maganggam min. Ta iyà ya mangidde kikaw kiya kaubásan ne Nabot.”

⁸Ay se yala nangwa ka adu wa súrát nge Jezebel ki ngágan ne Ahab, se nada minarkaán kitu sangkilat natu Ahab, se na nawe nepidde kadatu pangmanàman se ù-upisiyál kitu íli tu Nabot. ⁹Ay tu idi tu kinagi na kadatu súrát na: “Urnúngan nu daya ngámin tolay, ay se nu kagiyán kaggída nga magngílin da nga mangán. Nu naurnung kayu win, ay pagtugawan nu we Nabot ki àráng ngámin daya tolay. ¹⁰Ay se kayu mangayáb ka duwa nga nadakè a tolay, se nuda pagtugawan kitu àráng na, ay se da nga pabasúlan ne Nabot. Pekagi nu kaggída nga pinad-padakè na nge Dios se ya ári. Ay se nu wala ippan ki lasi na íli, se nu tùtoán panda ki katay na.” ¹¹Ay díkod, kinuwa kurug datu pangmanàman da, se datu ap-apu kitu íli tu bílin tu Jezebel kitu súrát na. ¹²Ay tútu inurnung da datu tolay se nada pinagnílin na mangán, ay se da nepanin-àráng tu Nabot kadatu tolay. ¹³Ay se yala inumbet datu duwa nga nadakè a laláki, se da nga nagtugaw kitu àráng tu Nabot, ay se da pabasúlan tu Nabot nga nán da, “Pinad-padakè na nge Dios se iya ári.” Ay díkod nippán da tu Nabot kitu lasi natu íli, se da tinùtoan panda kane matay. ¹⁴Ay se yala nepadámag datu ap-apu kitu Jezebel nga tinùtoán da ngin tu Nabot, ay natay yin.

¹⁵Ay kane madámag tu Jezebel nga natay yin tu Nabot, ay nán na kitu Ari Ahab, “Ara ngin, mawe mu alá tu kaubásan tu Nabot nga akkan na nga iláku kikaw kitun, ta natay yin.” ¹⁶Ay kane magína tu Ahab nga

natay tu Nabot tin, ay dágus sala nga nawe kitu kaubásan tu Nabot, ta alà na ngin ka kuw-kuwa na.

¹⁷ Ay nán ne APU kitu Elias nga iTisbe, ¹⁸ “Mawe ka ka Samaria ka giyán ne Ahab nga ári na Israel. Atán kitu kaubásan tu Nabot ka Jezreel, ta alà na ngin ka kuw-kuwa na. ¹⁹ Ay tu idi ya kagiyam kaggína: “Tu idi ya nán ne APU, Pinapatay mu ya isa nga tolay, ay se mu la alà pe yin ya kuw-kuwa na! Ay gapu ki kinuwa mu, ay dil-dílán pe daya átu ya dága mu kitu giyán na nagdil-dílán da kitu dága tu Nabot.”

²⁰ “Nasmà nà manin ya kalínga ku gane!” nán tu Ahab kitu Elias! “Ò, inumbet tà ta nippáy mu tutu wala ya mabaal mu nga mangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU. ²¹ Ay idi ya nán ne APU kikaw, ‘Nadakè ya kuwaan ku kikaw. Paawanan takayu kídí Israel. Rapúnan ku daya gakagaka mu wa lalláki, asassu da mán se akkan. ²² Kuwaan ku kiya pamilya mu ya ummán kitu kinuwà kitu pamilya Jeroboam nga pútut tu Nebat, se kitu kinuwà kitu pamilya tu Baasha nga pútut tu Ahija, áta pinar-parrungat nà, ay se ikaw ya gapu na nga nagbásul daya iIsrael.’ ²³ Ay nán pikam pe ne APU kiyà, ‘Kanan daya átu ya baggi naya atáwa mu wa Jezebel kiya adanni kiya darupírip pa abut na Jezreel.’ ²⁴ Ay ngámin daya induan mu wa matay kiya íli, ay kanan daya átu daya baggi da. Ay daya matay ki ruwár, ay kanan daya an-anù daya baggi da.”

²⁵ Ay áwan nin sabáli nga tolay ya nippáy na ngámin kabailán na nga mangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU nga mepáda kitu Ahab, gapu kitu nangipar-parò natu Jezebel nga atáwa na. ²⁶ Kinuwa na pe tu nadakè tutu wala, kitu nagdáyaw na kadatu sinan diy-diyos, ummán kitu kinuw-kuwa datu Amoreo wa pinatálaw ne APU sakbay nga nidde na kadatu iIsrael tu lusà a nekar-kari na kaggída.

²⁷ Ay kane magína tu Ahab datun na kinagi tu Elias, ay pinìsi na tu bádu na, se yala nagbádu ka langgusti, ay se nagngílin mangán. Sibbabádu ka langgusti oray nu matúdug. Sippapannakit tala nga magdal-dalen. ²⁸ Ay nán ne APU kitu Elias nga iTisbe, ²⁹ “Sinnam kod ya nagpakumbaba tutu wala ne Ahab kiyà. Ay gapu ta nagpakumbaba kiyà, ay akkan ku kuwaan ya kinagì kaggína ki kasibbiyág na. Kuwaan ku wala ngin kadaya pútupútut na.”

De Jehoshafat se tu Ahab

(2 Chr. 18:2-27)

22 Ay tallu dagun da nga akkan naggugubát datu iIsrael se datu iSiria. ² Ay kitu mekàlu dagun, ay nawe naggagáyam tu Jehoshafat nga ári ka Juda kitu Ahab nga ári ka Israel. ³ Ay kitu naggagáyam na, ay nán tu Ahab kadatu ù-upisiyál na, “Ammu nu, sákup tada pikam ya Ramot-gilead. May áwan tada ngala nga kuk-kuwaan, ta senu màpoli tada kammin kiya ári ka Siria.” ⁴ Ay se na nán kitu Jehoshafat, “Sengán nakami nga nawe manggubát kadaya iRamot-gilead?” Ay nán tu Jehoshafat nga nesungbát ke Ahab: “Nu nakasagána ka, ay nakasagána ngà pe, se nakasagána daya suldadù, ay oray pe daya nakakabalyu nga tolay ku.”

⁵ “May ammuwan tada pikam nu nágan naya kagiyan ne APU,” nán tu Jehoshafat. ⁶ Ay díkod, pinaayabán tu Ari Ahab datu appát gatut ta profeta, ay se na nán kaggída: “Mawe mi nád rautan ya íli Ramot-gilead, onu akkan? “Mawe nuda rautan, ta pangabáan nakayu ne APU,” nán datu profeta nga nesungbát. ⁷ May nán tu Jehoshafat: “Awan agkà in sabáli nga profeta ne APU nga annung tada pagsaludsúdán?” ⁸ Ay nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Atán pikam isa nga annung tada pagsaludsúdán. Nge Micaya nga an-anà tu Imla. May lùsawan ku ta áwan nala napiya nga kagiyan na panggap kiyà. Pabeg nadakè.” May nán tu Jehoshafat kitu Ahab, “Akkan ta kuma nga nán kiyán.” ⁹ Ay díkod, kirrawán natu Ari Ahab tu isa nga upisiyál na, ay se na nán, “Magkaru kayu. Mawe nu ayabán kídi nge Micaya nga an-anà ne Imla.”

¹⁰ Ay kitun na oras, ay atán datu duwa nga ári nga magtutúgaw kitu tugaw da kitu giyán na aggaggián, nga adanni kitu ruwáangan tu íli Samaria. Sibbabádu da pe kitu ibbabádu da ári. Ay datu profeta, ay atán da kitu àráng da nga makabàbànan. ¹¹ Ay tu Zedekia nga an-anà tu Kenaana, ay nangwa ka adu wa sinan sàgud da balayyáng, ay se na nán: “Tu idi ya nán ne APU: “Gapu kadedi nga sàgud, ay rapúnan nu daya iSiria.” ¹² Ay ummán pe kiyán tu kagiyan datu ngámin na kabbulun na nga profeta. “Apu ári,” nán da, “mawe nu rautan da, ta kurug ga ipaábà ne APU da kadakayu!”

¹³ Ay datu nebon tu ári nga mangayáb kitu Micaya, ay nán da kaggína: “Sissa ya kagiyan daya profeta, nga mangábà nge Ari Ahab nu mawe da rautan daya iSiria. Ay túya ittu pe ya kagiyam. Ya napiya ya kagiyam,”

nán da. ¹⁴Ngamay nán tu Micaya: “Isipatà ke APU nga sibbiyág, nga dayán nala kagiyan na kiyà daya kagiyan ku.” ¹⁵Ay kane dumatang tu profeta Micaya kitu giyán tu Ari Ahab, ay nán tu ári kaggína, “Mawe mi nád rautan ya Ramot-gilead onu akkan?” “Mawe nuda nga rautan! Ay mangábà kayu, ta ipaábà ne APU da kadakayu!” nán tu Micaya nga nesungbát. ¹⁶May nán kammala tu Ahab kaggína: “Namin-adu ku tutu wala kinagi kikaw win nga nu atán kagiyan mu ki ngágan ne APU, ay dayán nala nga kurug daya kagiyan mu kiyà.” ¹⁷Ay díkod nán tu Micaya, “Nepassingan ne APU kiyà nga nasip-siparà daya ilsrael kadaya ban-bantay. Ummán da kadaya karneru wa áwan magtarakan kaggída. Ay se yala nán ne APU, ‘Awan nin ya apu dedi. Ay túya kapiyánan nuda ngala nga papannan nin kadaya babalay da.’” ¹⁸Ay tútu nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Nán ku mà kammala kikaw win. Awan kammala nga napiya nga kagiyan nayán panggap kiyà. Pabeg nadakè.” nán na. ¹⁹Ay nán pikam tu Micaya, “Gínám ya kagiyan ne APU! Nasingan ku we APU nga magtutúgaw kitu tugaw na. Ay nakapalebut kaggína daya ngámin na ilángit. ²⁰Ay se yala nán ne APU, ‘Iinna kadakayu ya mawe mangirobu ke Ahab nga mawe rumaut ka Ramot-gilead?’ Nagbal-baláki tu kagiyan datu ilángit. ²¹Ay se yala uwad isa nga ispiritu nga nagsíkád kitu àráng ne APU, ay se na nán, ‘Iyà ya mawe mangirobu kaggína,’ nán na. ²²‘Ay mapaanna ya angirobu mu kaggína?’ nán ne APU. Ay nán tu ispiritu, ‘Paguniyan ku ka busid daya ngámin na profeta na.’ Ay tútu nán ne APU, ‘Mawe ka lugud din, se mu kuwaan yán. Màwa kurug ya nán mu.’” ²³Ay nán pikam tu Micaya, “Sinnam ta niddán ne APU daya ngámin profeta mu ka magbus-busid da ispiritu. Ata e APU ya makin-uray nga atán ya nadakè a màwa kikaw.”

²⁴Ay se yala ummadanni tu Zedekia kitu Micaya se na timpit. Ay se na nán, “Paanna kuma ya naggalit na Ispiritu ne APU kiyà se la nawe nakiamomán kikaw?” ²⁵Ay nán tu Micaya nga sumungbát, “Mammuwán mu wala ya sungbát na yán nu isa ngalgaw; nu atán ka ngin na magsir-sirù kiya nasirù a kuwartu na isa nga balay,” nán tu Micaya. ²⁶Ay se yala nán tu Ari Ahab, “Tiliwan nu we Micaya, ay se nu ippan ka giyán ne Amon nga gubernador ki íli, se ke Joas nga an-anà ku. ²⁷Ay se nu kagiyan kaggída nga ibálud da. Piddán nu wala ka danum se sinápáy, panda ki aggulli ku kammin na gayát makigubát nga áwan nàwaán.” ²⁸May nán tu Micaya, “Nu makapagulli ka nga sibbiyág, ay maawátan na akkan na e

APU ya nagpekagi kiyà kadaya kinagi ku.” Ay se na nán kadatu tolay ya magsisíkáð kitu giyán na, “Akkan nu kaligpanán daya kinagi ku,” nán na.

Tu netattay tu Ahab

²⁹ Ay díkod, nagbulun de Ari Ahab se tu Ari Jehoshafat nga nawe nangraut kitu íli Ramot-gilead. ³⁰ Ay nán tu Ahab kitu Jehoshafat, “Maglim-límut tà a mawe makigubát. May ikaw ay ibádu mu wala ya ibbabádu ári.” Ay díkod naglim-límut tu Ahab, ay se la nawe nakigubát. ³¹ Ay tu ári ka Siria, ay binílin na datu tallu púlu se duwa nga suldádu na nga nakatakay kitu takay da makigubát. Ay nán na, “Bay-án nu wala ngámin daya duddúma. Ya ári na Israel ngala ya darupan nu.” ³² Ay díkod, kane masingan da tu Jehoshafat nga nakabádu ka bádu ári, ay dinarup da. May kane makasáraw, ³³ ay nammuwán da nga akkan tu ári datu iIsrael gáyám tu ap-aplan da. Ay tútu inungatán da. ³⁴ May uwad isa kadatu suldádu datu iSiria, tu inur-úray na ngala nga nebútug tu bútag na kadatu iIsrael. Ay nepang-pangámu wala pe nga nagdittág kitu nagbátán datu takkab baggi natu ári na Israel. Ay tútu nán na kitu kabulun na kitu takay na, “Magtálaw ta kídí paggugubatán, ta nabútug gà.” ³⁵ Napanat tutu wala tu gubát kitun na algaw. Ay tu Ahab, ay nagkemit se nagsisíkáð dala kitu takay na nga magsisíngan kadatu iSiria. Ay se yala natay kane masirbut tu mata. Umarúyut tu dága na kitu taggad natu takay na. ³⁶ Ay kitu tagay masirbut tu mata ngin, ay uwad nangisáraw ka, “Magtatálaw kayu win! Magguulli kayu win kada babalay nu!” nán na.

³⁷ Ay díkod natay tu Ari Ahab. Ay nippan da ka Samaria tu baggi na, se da netaman kitúni. ³⁸ Ay se da dinalusán tu takay na kitu agdidigútán nga pisung ka Samaria, nga agdidigútán pe da púta. Ay naglalbet pe datu átu wa nagdildil kitu dága tu ári. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU panggap kitu ári. ³⁹ Ay daya duddúma nga nà-nàwa se datu kinuw-kuwa tu Ahab kitu nagturáy na, se tu palásiyu wa nadekorasiyonán ka asong ilipante, se datu il-íli nga kinuwaán na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári na Israel. ⁴⁰ Ay díkod natay yin tu Ahab. Ay tu an-anà na nga Ahazia tu sumukát kaggína nga ári.

Tu naggári tu Jehoshafat ka Juda

⁴¹ Ay kitu mekappát dagun tu Ahab nga magturáy ka Israel, ay ittu pe tu inanggayát tu Jehoshafat nga pútut tu Asa nga magturáy ka Juda. ⁴² Ay tallu púlu se limma tu dagun tu Jehoshafat kane magári. Ay duwa púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Azuba tu ina na nga an-anà tu Shilhi. ⁴³ Ay tinlad na ngámin datu kinuw-kuwa natu ama na nga Asa. Akkan na summiyási kadatun. Kinuwa na datu napiya ki agsisíngan ne APU. Ngamay akkan na nga nippà datu agday-dayáwan da tolay kadatu diy-diyos, nga atán kadatu alingúdu wa giy-giyán. Mawe pikam magdátun datu tolay kitúni, se magsídug da pe ka insensu. ⁴⁴ Nakikappiya pe tu Jehoshafat kitu ári ka Israel.

⁴⁵ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Jehoshafat, se tu mepanggap ki kinaturad na, se datu nakigub-gubát na, ay nesúrat da ki Libru na Isteriya da À-ári ka Juda. ⁴⁶ Ay tu Jehoshafat pe tu nammatálaw kitu íli kadatu nabansi nga púta nga laláki, nga uwad pikam kitu kasibbiyág tu ama na.

⁴⁷ Awan ári ka Edom kadatun na al-algaw. Pumíli yala tu ári ka bátug ári da.

⁴⁸ Ay nagnàwa tu Ari Jehoshafat kada bapor nga usaran da nga mawe maggátang ka balitù ka Ofir. Ngamay akkan da nakadúlay ta nadadàlán da la ngin ka Ezion-geber. ⁴⁹ Ay kitu isa ngalgaw, ay nán tu Ahazia nga an-anà tu Ahab kitu Jehoshafat, “Pagbubulúnan ta ngala ngin daya tolay ta nga mawe magbiyahe. May maddi tu Jehoshafat. ⁵⁰ Ay kane matay tu Jehoshafat, ay netaman da ka Jerusalem, kitu lúbù datu apuapu na ka íli tu David nga apuapu na. Ay tu pútut na nga Jehoram tu sumukát kaggína nga nagári.

⁵¹ Ay kitu mekasangapúlu se pittu dagun tu Jehoshafat nga magturáy ka Juda, ay nagturáy pe ka Israel tu Ahazia nga an-anà tu Ahab. Nagyán ka Samaria kitu duwa dagun na nagturáy na. ⁵² Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na datu kinuw-kuwa datu ama na se ina na, se datu kinuw-kuwa tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga gapu natu nagbásul datu íIsrael. ⁵³ Nagday-dáyaw se nagsirbi kitu sinan diy-diyos nga Baal. Pinar-parrungat na nge APU nga Dios na Israel, ummán kammin kitu kinuwa natu ama na.

Ya mekàduwa nga libru mepanggap kadatu

AR-ÁRI

Tu Elias se tu Ari Ahazia

1 Ay kane matay tu Ahab nga ári na Israel, ay nagribilde datu iMoab ka Israel.

²Ay isa ngalgaw, ay nebinà tu Ari Ahazia kitu lamdáwan kitu kuwartu na kitu ngúdu natu palásiyu na ka Samaria. Ay nasamnga tu napàyanán na. Ay tútu nangibon kadatu tolay na nga mawe kitu templo tu Baal-zebub nga diyos da ka Ekron, ta pasaludsud na nu bumílag pikam. ³May nán tu anghel ne APU kitu profeta Elias nga iTisbe, “Mawe mu sabtan daya nebon ne Ahazia nga ári ka Samaria, ay se mu nán kaggída, ‘Taanna, tura nga e Baal-zebub nga diyos ka Ekron ya kapannán nu wa pagsaludsúdán nu bumílag pikam ya ári onu akkan? Awan agkà Dios na Israel ta?’ ⁴Ay túya mawe nu kagiyan kiya ári nga 'tu idi ya pekagi ne APU kaggína, ‘Akkan ka ngin makabáangun kiya idda mu. Matay ka ngin.’” Ay se yala nga nagtálaw tu Elias.

⁵Ay kane magulli datu nebon tu ári, ay nán na kaggída, “Tura kayu mán kammin nagulli?” ⁶Ay nán da nga sumungbát, “Sinabat nakami ya isa nga laláki, ay nán na kadakami, ‘Magulli kayun kiya ári nga nangibon kadakayu, ay se nu kagiyan kaggína. Tu idi ya pekagi ne APU: ‘Taanna, tura ke Baal-zebub nga diyos ka Ekron ya nangibonán mu nga pagsaludsúdán? Awan agkà Dios na Israel ta?’ Ay gapu kiya kinuwa mu, ay akkan ka ngin makabáangun ki idda mu. Matay ka kurug gin,’” nán da. ⁷“Ummán na ya singan nayán na laláki nga summabat kadakayu, se nangagi kiyán kadakayu?” nán tu ári. ⁸“Nakabádu ka nàwa ki dùdut, ay se nakasinturon ka lálát,” nán da. “Nge Elias tun nga iTisbe,” nán tu ári.

⁹Ay tútu binon na tu isa nga kapitán na, se limma púlu wa tolay nga mawe maniliw kitu Elias. Ay nasmà da kurug nga atán magtutúgaw kitu útun tu bantay. Nawe tu kapitán kitu giyán na ay se na nán kaggína: “Ikaw nga tolay ne Dios, panagutan naka ne ápu ári.” ¹⁰Ay nán tu Elias

kitu kapitán, “Nu tolay nà kurug ne Dios, ay atán kuma apuy ya maggayát ka lángit nga manidug kikaw se kadaya limma púlu wa kabulun mu.” Ay se yala uwad kurug apuy nga gayát ka lángit nga nanidug kaggína se kadatu limma púlu wa kabbulun na.

¹¹ Ay díkod, nangibon manin tu ári ka isa nga kapitán se limma púlu wa tolay. Ay nán tu kapitán kitu Elias, “Tolay ne Dios, nán ne ápu ári nga mawe ka nga dágus ki giyán na.” ¹² Ay nán tu Elias, “Nu kurug nga tolay nà ne Dios, ay atán kuma nga apuy ya maggayát ka lángit nga manidug kikaw se daya limma púlu wa kabbulun mu!” Ay se yala uwad da apuy nga gayát ke Dios ka lángit, se na sinidug tu kapitán se datu limma púlu nga kabbulun na.

¹³ Ay nangibon manin tu ári ka isa nga kapitán se limma púlu wa tolay. Kane dumatang tu kapitán, ay nanùdu nga nawe nagpalintud kitu àràng tu Elias, ay se yala nakim-imallà a nán na, “O ápu nga tolay ne Dios, pangaásim agpà ta akkan nakami patayan se daya kabbulun ku. ¹⁴ Ammù a sinidug na apuy nga naggayát ka lángit datu nunna nga duwa nga kapitán se datu kabbulun da. May pangaásim agpà ta akkan nakami patayan!” ¹⁵ Ay nán tu anghel ne APU kitu Elias, “Kumíwid ka kaggína. Akkan ka magansing. Ay díkod kumíwid tu Elias kaggída nga nawe kitu giyán tu ári.

¹⁶ Ay nán tu Elias kitu ári, “Tu idi ya kagiyan ne APU: “Taanna, tura ka nangibon kadaya mawe nga magsaludsud ke Baal-zebub nga diyos ka Ekron? Awan agkà Dios na Israel nga pagsaludsúdán nu ta? Ay túya gapu kiya kinuwa mu, ay akkan ka ngin na makabángun kiya idda mu. Matay ka kurug gin.”

¹⁷ Ay díkod natay tu Ahazia, nga ummán kitu kinagi ne APU kitu Elias. Ay gapu ta áwan pútut tu Ahazia nga laláki, ay tu Joram nga wagi na tu sumukát kaggína nga nagári. Ay kitun na tiyampu, ay duwa dagun nin tu Jehoram nga pútut tu Jehoshafat nga magturáy ka Juda. ¹⁸ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Ari Ahazia, ay nesúrát da ka Libru na Istoriya da À-ári ka Israel.

Tu nekálà ne Elias ka lángit

2 Ay kane tagay alà in ne APU win ka lángit tu Elias ki alipugpug, ay uwad tu Elias se tu Elisha nga magdal-dalen nga naggayát ka Gilgal.

² Ay nán tu Elias kitu Elisha, “Magyán ka ngala kídi na, ta papannan nà ne APU kattoni Betel.” Ngamay nán tu Elisha, “Isipatà ke APU nga sibbiyág, se kikaw nga akkan taka tutu wala panáwan.” Ay díkod nawe da nga duwa ka Betel. ³ Ay atán da tangabubúlun na profeta kitúni Betel nga inumbet ke Elisha nga nán da, “Ammum nga itálaw ne APU win kikaw ya apu mu kídi nga algaw?” “Ammu ku mà a! May akkan ta ngala kag-kagiyan yán.”

⁴ Ay nán tu Elias kitu Elisha, “Magbansi ka ngala kiddi na, ta papannan nà ne APU ka Jerico. May nán tu Elisha, “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág se kikaw, nga akkan taka panáwan.” Ay díkod nawe da nga duwa ka Jerico.

⁵ Ay kane dumatang da kitúni, ay uwad manin isa nga bungguay da profeta tu nawe kitu Elisha, ay se da nán kaggína: “Ammum nga kídi nga algaw, ay itálaw ne APU kikaw ya apu mu?” “Ò, ammu ku, may akkan ta ngala kag-kagiyan.”

⁶ Ay nán manin tu Elias kitu Elisha, “Magbansi ka ngala kiddi, ta papannan nà ne APU ka wángag Jordan.” May nán tu Elisha, “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág se kikaw nga akkan taka panáwan.” Ay díkod, nawe da nga duwa. ⁷ May inunud datu limma púlu wa profeta da, se da nagsínang kitu ad-adayyu wa magsisingan kade Elias se tu Elisha nga magsisikád kitu dappit tu wángag Jordan. ⁸ Ay se yala nippà tu Elias tu kebál na, se na linúkut, ay se na nebadit kitu danum. Ay tútu nagtuway tu danum, se da ngala nagdal-dalen na nawe kitu dammáng!

⁹ Ay kane makadatang da kitu panidmáng, ay nán tu Elias kitu Elisha, “Kagiyam mala nu nágan na piyám ma kuwaan ku kikaw, sakbay nga alà nà ne APU?” “Iddán nà ka kababalin na duple ya págus na kiya kababalin mu,” nán tu Elisha. ¹⁰ “Nasulit kuwaan ya agngan mu,” nán tu Elias. “May nu sisinnán nà nu alà nà in ne APU, ay màwa ya piyán mu! May nu akkan nà masingan, ay akkan mu pe málà ya ag-agngan mu.”

¹¹ Ay kaggída nga magdal-dalen na magam-amomán, ay pagkilát da ngala ya takay ya apuy nga rù-rùrut da kabalyu nga apuy. Nanalen kitu nagbátán da. Ay nálà tu Elias ka lángit kitu alipugpug. ¹² Ay nasingan tu Elisha tu nàwa, ay se yala nakasáraw nga nán na, “O, ama! ama! Daya takay na Israel se daya maragkabalyu da!” Ay se yala nga áwan na ngin masingan kitu Elias.

Ay gapu kitu pannakit na, ay pinisi na nga pinagkaduwa tu bádu na. ¹³ Ay se na ngala inalà tu kebál tu Elias nga netánág, se yala nawe

nagsisíkáð kitu dappit tu wángag Jordan. ¹⁴ Ay se na nebadit tu kebál tu Elias kitu danum, nga nán na, “Wà giyán ne APU ngin na Dios tu Elias?” Ay kane baditán na pe tu danum, ay nagtuway yala, ay se yala nagdal-dalen nga nawe ka dammáng.

¹⁵ Ay kane masingan datu limma púlu wa profeta tu Elisha kitu ad-adayyu, ay nán da, “Atán ke Elisha ngin tu pannakabalin tu Elias.” Ay se da nawe sinabat, se da nagukkab kitu lusà kitu àráng na! ¹⁶ Ay nán da kaggína, “Apu, atán da nga limma púlu wa lalláki nga nabílag nga kabbulun mi. Ay mawe mu pasápul kaggída tu apu mu! Ay get tala nu nippan na Ispiritu ne APU kadaya ban-bantay, onu kadaya tana-tanáp.” “Akkan tagge yin,” nán tu Elisha kaggída. ¹⁷ May ipapílit da kammala. Naal-aliyawán tu Elisha, ay díkod nán na, “Ara lugud a, papannan nuda.” Pinapan da kurug datu limma púlu wa lalláki. Ay tallu ngalgaw da nga nagsap-sápul kitu Elias, may áwan da nasmà kaggína. ¹⁸ Atán pikam tu Elisha ka Jerico kitu naggulli da. Ay nán na kaggída, “Di ku mà kinagi kadakayu win na akkan kayu tagge mawe?”

¹⁹ Ay nawe datu tolai ka Jerico kitu giyán tu Elisha, ay se da nán kaggína, “Apu, masissingan mu nga napiya ya giyán nedi nga íli. Ngamay, nadakè ya danum kídi, ay se áwan mabiyág kadaya mul-múla kídi.” ²⁰ Ay tútu nán tu Elisha kaggída, “Pangilbet dà ka bar-baru wa malúkung se nu payán ka asin.” Ay díkod nangilbet da kurug ka bar-baru wa malúkung nga napayán ka asin. ²¹ Ay se yala inalà tu Elisha tun, ay se la nawe kitu úlu tu awweg da, se na nga nebùra tu asin, ay se na nán, “Tu idi ya kagiyan ne APU, ‘Pinagbalin ku nga napiya idi yin na danum. Awan nin ya matay onu mippà a bùsit kadaya uminum kídi.” ²² Ay nanggayát kitun, ay napiya ngin tu danum, nga ummán kitu kinagi tu Elisha.

²³ Ay nagtálaw tu Elisha ka Jerico, se yala nawe ka Betel. Ay kaggína nga magdal-dalen, ay uwad da annánà a lalláki nga gayát kitu íli nga nangug-og kaggína: “Magtálaw ka kiddi, kalbu! Kalbu!” nán da kitu Elisha. ²⁴ Ay nagbaliwág tu Elisha, se na binubutgán da, ay se nada ginedán ki ngágan ne APU. Ay se yala uwad inumbet ta duwa nga babay nga ber nga gayát kitu sir-sirát nga nagkagakagát kadatu appát púlu kadatu annánà. ²⁵ Ay se yala nawe tu Elisha ka bantay Carmel, se yala nagulli ka Samaria.

Tu nangábà datu iIsrael kadatu iMoab

3 Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun kitu nagturáy tu Jehoshafat ka Juda, ay nanggayát nga nagturáy ka Israel tu Joram nga pútut tu Ahab. Nag-agyán ka Samaria. Ay sangapúlu se duwa dagun na nga nagturáy. ²May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ngamay akkan kam ummán kitu kinuwa datu ama na se ina na. Ta dinadál na tu adígi nga pagday-dayáwan da kitu Baal nga pinàwa natu ama na. ³May kinuwa na pe tu nagbasúlán tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga ittu tu neparoán datu iIsrael nga nagbásul. Akkan na nga nigsán.

⁴Ay tu Mesha nga ári ka Moab, ay magtar-tarakan ka karneru. Káda dagun ay mangidde kitu ári ka Israel ka 100,000 nga urbun karneru, se dùdut na 100,000 nga toru wa karneru. ⁵Ngamay kane matay tu Ari Ahab, ay nagribilde tu Mesha kitu ári na Israel. ⁶Ay díkod, nagtálaw tu Ari Joram ka Samaria se na nawe inurnung datu suldádu na. ⁷Ay nangibon ka mawe mangikagi kitu Jehoshafat nga ári ka Juda nga nagribilde ya ári ka Moab kaggína. Ay nán na kaggína, “Nagribilde kiyà in ya ári ka Moab. Sengán nà a mawe manggubát kaggína?” Ay nán tu Jehoshafat nga nesungbát, “Ò, a. Sissa ta mà. Daya suldádu ku, ay suldádu muda, se daya kabalyu ku ay kabalyu muda pe. ⁸Ay nán pikam tu Jehoshafat, “Ka wàna ya dalenan tada nga mawe?” “Manalen tada ka ir-ir-er ka Edom,” nán tu Joram.

⁹Ay díkod nagbulun da nga nawe datu ári ka Israel se tu ári ka Juda, kabulun da pe tu ári ka Edom. Ay kane pittu ngalgaw da ngin na magpat-patoli kitu nagdal-dalen da, ay namminán da ka danum. Awan da inuman nin, se áwan da pe ipenum kadatu rù-rùrut da an-animál da. ¹⁰Ay nán tu ári ka Israel, “Ayuy! Neturung nitta nga tallu nád ne APU nga ipaábà kiya ári ka Moab?” ¹¹Ay nán tu Ari Jehoshafat, “Awan agpà profeta kídí ta, nga pakiamomanan tada ke APU?” Ay nán tu isa kadatu upisiyál tu Ari Joram, “Atán kiddi nge Elisha nga pútut tu Shafat. Aggína ya kaseng tu Elias kitun.” ¹²Ay nán tu Jehoshafat, “Ò, kurug nga am-amomanán ne APU yán na tolay.” Ay díkod nawe datu tallu wa ári ka giyán tu Elisha.

¹³Ay nán tu Elisha kitu ári ka Israel: “Taanna, tura nga iyà ya napannán nu? Mawe kayu a nga makiseng kadaya profeta datu mannákam nu!” May nán tu ári ka Israel, “Akkan! Ta e APU ya nangituring kadakami nga tallu

wa à-ári kiddi, ta ipaábà nakami kiya ári ka Moab!” ¹⁴ Ay nán tu Elisha, “Isipatà ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin na sibbiyág nga sir-sirbiyán ku, nga nu akkan nala kuma nga gapu ke Jehoshafat nga ári ka Juda, ay akkan taka kuma at-atangyaan. ¹⁵ Ngamay mangayáb kayu ka nalaing nga magtukár ka arpa.” Ay kane madama magtukár tu maragtukár ka arpa, ay naalubuwán tu Elisha ki pannakabalin ne APU. ¹⁶ Ay se na nán, “Ummán kídi ya kagiyan ne APU: ‘Paltuwádan ku ya adu wa battung kídi nga natikágan na tanáp.’ ¹⁷ Ta nán ne APU nga, ‘Awan masingan na báli se udán, may mapnu ka danum idi nga tanáp, ta senu atán inuman nu se daya báka nu se daya an-animál nu.’ ¹⁸ Ay ur-úray yala yán ke APU. Ipaábà na kadakayu pe daya iMoab. ¹⁹ Ay sakúpan nu daya kapíyán na il-ileli se daya naabut ka darupírip nga íli. Ìlangngán nu daya napiya nga káyu da, ay se sultán nu daya gabbuwà da, ay se nu wa pannuwan ka batu daya napiya nga lusà da.” ²⁰ Ay kane pagmakát, kitu oras da nga magdátun, ay uwad danum ma nagaluweg nga gayát ka Edom, ay linnap na ngámin tu tanáp.

²¹ Ay kane madámag datu ngámin na iMoab nga inumbet datu à-ári nga manggubát kaggída, ay inurnung da ngámin datu lalláki da, nga annung da ya makigubát, annánà se lálákay, ay se da nippan da kitu namandanán tu íli da. ²² May kane gumniya datu iMoab kitu pag-pagmakát, ay nasingan da nga dag-daggáng tu danum nga ummán ka dága tu singan na. ²³ “Dága yán a!” nán da. “Nagpapátay kampela ngin datu suldádu datu tallu wa à-ári! Dádun, ta mawe tada ngin na magariisamsam kadaya kuw-kuwa da!” nán da.

²⁴ Ngamay kane dummatang da kitu kampu datu iIsrael, ay dinarup datu suldádu nga iIsrael da. Ay tútu nagtatagtág da nga nagulli datu iMoab. May impal datu iIsrael da. Ay adu tutu wala datu napatay da kaggída kitu nagappal da kaggída. ²⁵ Ay se da dinadál datu il-íli da, ay se da nga pinnu ka batu datu ngámin na napiya nga lusà da. Sinultán da datu ngámin na gabbuwà da, se da pe nga nilangngán datu ngámin napiya nga káyu da. Ay tittu tu darupírip pa abut natu íli Kir-hareset ngala datu nabansi. May linìmut pe datu nakaarmas ka isling ngala, se da nga sinákup. ²⁶ Ay kane masingan natu ári ka Moab nga tagay maábà in, ay inayabán na datu pittu gatut ta suldádu na nga nalaing ki ispáda, ta mawe da lumíwán kitu giyán datu suldádu, ta mawe da kitu ári ka Edom; may akkan da nakalíwán. ²⁷ Ay díkod, inalà natu ári tu manákam ma an-anà

na nga laláki, nga ittu kuma tu sumukát kaggína nga ári. Ay se na sinidug ga nedátun kitu útun tu darupíríp pa abut tu íli. Ay kane masingan datu iIsrael tun, ay nagansing da ay tútu nagguulli da ngin kitu íli da.

Tu nesisseng tu Elisha kitu búkud da babay

4 Ay kitu namissán, ay nawe tu búkud natu isa kadatu tangabubúlun na profeta ka giyán tu Elisha. Ay nán na, “Apu, natay yin tu atáwa ku. Ay ammu mu mà nga managgansing ke APU kitu kasibbiyág na. May kídi, tu tolay ya nakautángan na, ay inumbet ta mangalà kadaya duwa nga annánà ku nga laláki ka asassu na.”² Ay nán tu Elisha kaggína, “Nágan na kuwaan ku lugud? Nágan naya atán ka balay nu ta?” Ay nán na, “Awan ápu. Atán nala nga tangabutilya nga denu olíbo,” nán tu búkud da babay.³ Ay nán tu Elisha, “Mawe ka nga magtakkaw ka annung mu wa pangippayán ka denu. Kaduwan mu wala.”⁴ Ay se kayu wa lumnà se daya annánà mu ki balay nu, se kayu wa manggitap. Ay se mu wala alubuwán ngámin daya aggippayán na tingkaw mu kitu tangabutilya nga denu mu. Isibna mu ya káda aggippayán na mapnu.”⁵ Ay díkod, nawe kinuwa kurug natu búkud tu kinagi tu Elisha kaggína. Linumnà da se datu annánà na kitu balay da, se da nga nanggitap. Inalubuwán na datu aggippayán na ilbetán datu annánà na kaggína.⁶ Ay kane mapnu ngámin nin datu aggippayán da, ay nán na kitu isa nga an-anà na, “Mangilbet ka pikam ka aggippayán,” nán na. May “Awan nin,” nán tu an-anà. Ay ittu pe yin tu nekakusap natu denu nga umarúyut.⁷ Ay kane mabalin, ay nawe tu búkud kitu giyán tu Elisha, se na kinagi kaggína tu nàwa. Ay nán tu Elisha kaggína, “Mawe mu iláku win daya denu, ay se mu wa bayádan tu útáng mu. Ay ya mabansi nga pirà, ay ittu ya pagbiyág nu se daya annánà mu.”

⁸ Isa ngalgaw, ay nawe tu Elisha ka Shunem. Ay uwad nabánáng nga babay kitúni nga nagayáb kaggína nga mangán ka balay da. Ay nanggayát kitun, ay magsíbal peyang nga mangán tu Elisha kitúni nga balay nu manalen kitúni nga íli.⁹ Ay nán natu babay kitu atáwa na, “Ammu ku nga napikkilán na bobonan ne Dios yán nga tolay nga magsíbal peyang kanedi.¹⁰ Túya mangwa ta ka kuwartu na ki ngúdu na balay. Mangippáy

---

3:27 Mabalin na nagansing da ki mabalin na kuwaan tu Kemos nga diyos da iMoab kaggída, onu nagansing da ki mabalin kuwaan ne, APU nga Dios da iIsrael.

ta pe ka káma, tebol, tugaw se dílag na, ta senu atán ya pagyanán na nu umbet kídi.”

¹¹ Ay kane isa ngalgaw wa inumbet tu Elisha ka Shunem, ay nawe yin kitu kuwartu na, se nagimáng. ¹² Ay nán na kitu Gehazi nga asassu na, “Mawe mu mán na ayabán ya babay.” Ay díkod nawe na inayabán. Ay inumbet tu babay. ¹³ Ay nán tu Elisha kitu Gehazi, “Saludsúdam mán kaggína nu nágan naya annung ku nga kuwaan ka pagsubálit ku kaggína kadaya kuk-kuwaan na pára kadàta. Ay get nu atán piyán na nga kagiyan kiya ári onu kiya apu daya suldádu.” May nán tu babay, “Awan ku masápul, ápu, ta kabulun ku mà daya induan ku.” ¹⁴ Ay kane daddán, ay nán tu Elisha kitu Gehazi, “Nágan na nád ya annung ta kuwaan pára kaggína?” “Awan na nga an-anà a laláki, ay làlakay pe yin ya atáwa na,” nán tu Gehazi. ¹⁵ “Ayabán mu kammin,” nán tu Elisha. Ay díkod inumbet tu babay se nagsíkád kitu gagyángán. ¹⁶ Ay nán tu Elisha kaggína, “Nu isa dagun ki am-amung nedi nga tiyampu, ay atán nin à-àrun mu wa an-anà!” Ay nán tu babay, “O, ápu nga tolai ne Dios, akkan nà agpà a pangnamamáan ki áwan kammala ngin,” nán na.

¹⁷ May nabùsit kurug tu babay. Ay kane sumarunu nga dagun, kitu am-amung natun na tiyampu, ay nagan-anà ka laláki, nga ummán kitu kinagi tu Elisha kaggína.

¹⁸ Ay isa ngalgaw kane abay yin tu an-anà, ay nawe kitu giyán natu ama na nga atán maggáni. ¹⁹ Daddán nala, ay nán na kitu ama na, “Ya úlù, ama! Natakít ya úlù!” Ay díkod nán tu ama na kitu asassu na, “Abbayam ta ippan mu kitu ina na.” ²⁰ Ay díkod, imbay na se na nippan kitu ina na, ay se la nga umàrun kaggína. May kane mangalintutúgu, ay natay. ²¹ Neunè tu ina tu an-anà na kitu kuwartu tu Elisha, ay se na nepidda kitu káma, se na negitap tu kuwartu se yala nagtálaw. ²² Nawe kitu giyán tu atáwa na, ay se na nìraw ya, “Mangipàrob ka ka isa kadaya asassu se mangilbet ka asnu ta mawe yà ka giyán tu tolai ne Dios. Magulli yà kammin,” nán tu babay! ²³ “Taanna, tura ka mawe ka giyán na kídi? Akkan mà wayya nga algaw na aggiimáng kídi na, se akkan pe wayya nga tiyampu na piyasta na baru wa búlán!” nán tu atáwa na. “Oray mán. Mawe yà kammala ngin nin,” nán tu babay. ²⁴ Nepesagána na tu pagtàyán na nga asnu, ay se yala nagtakay ya dágus. Ay se na nán kitu asassu na, “Patagtágam mala ya asnu, akkan mu pagdal-dalenan nala nu akkan ku kagiyan kikaw,” nán na! ²⁵ Ay díkod, nagtálaw da se da nawe ka bantay Carmel nga giyán tu

Elisha. Ay kane malágib tu Elisha da, ay nán na kitu Gehazi nga bobonan na, “Tu babay ya iShunem tune na a! ²⁶ Ara mawe mu sabtan, se mu saludsúdan nu napiya da kam nga maggaáma se maggiína.” “Napiya kami kam,” nán natu babay nga nesungbát. ²⁷ Ngamay kane makadatang kitu giyán tu Elisha kitu útun tu bantay, ay nagukkab kitu àráng na, se na immán tu bingil tu Elisha. Ay tútu gamnídan kuma tu Gehazi, may nán tu Elisha kaggína, “Bay-án mu wala, ta mariribuán pà nang. Ay áwan kinagi ne APU kiyà nu nágan naya gapu na.” ²⁸ Ay nán natu babay, “Apu, akkan nà mà nagadang ka an-anà a laláki. Nán ku mà kikaw kitun na akkan nà a pangnamnamán.” ²⁹ Ay tútu nán tu Elisha kitu Gehazi, “Ara, magsagána ka, se mu alà idi tàdukud ku se ka mawe. Akkan ka makiamomán ki oray inna ki dad-dalenán. Nu atán makiamomán kikaw, ay akkam atangyaan. Ay nu dumatang ka, ay iparotun mu ya tàdukud ku kitu murang natu an-anà.” ³⁰ May nán natu babay, “Isipatà ki ngágan ne APU nga sibbiyág se kikaw, nga akkan nà magtálaw nu akkan taka kabulun,” nán na. Ay tútu kumíwid tu Elisha kaggína. ³¹ Nunna tu Gehazi. Ay kane dumatang kitu balay tu babay, ay neparotun na tu tàdukud tu Elisha kitu murang natu an-anà. May áwan nala pakasinnán na sibbiyág tu an-anà. Ay díkod, nawe na sinabat tu Elisha se na nán, “Akkan nabiyág tu an-anà.”

³² Ay kane dumatang tu Elisha kitu balay, ay nasingan natu natay nga an-anà a nepipidda kitu káma na. ³³ Linumnà, ay se yala nanggitap. Dudduwa da se itu an-anà. Ay se yala nga nagkarárag ke APU. ³⁴ Ay se na ngala pinaglábán tu an-anà. Nippáy na tu mútung na kitu mútung tu an-anà, se tu mata na kitu mata natu an-anà, se datu íma na kitu íma tu an-anà. Ay kitu aglalákab na kitu an-anà, ay main-ínut ta pumásu tu baggi tu an-anà. ³⁵ Ay se yala nagsíkad kammin tu Elisha, se yala nakad-adalen kitu kuwartu. Ay se na manin pinaglábán tu an-anà. Ay se yala nakabanán ka namimpittu tu an-anà, ay se yala nagladdáng. ³⁶ Ay se yala pinaayabán tu Elisha kitu Gehazi tu ina natu an-anà. Ay kane lumnà tu babay kitu kuwartu, ay nán tu Elisha kaggína: “Ye yanin ya an-anà mu.” ³⁷ Ay nagukkab tu babay kitu giyán bingil tu Elisha, se na inalà tu an-anà na, se da lumawán kitu kuwartu.

Tu nakas-kasdáaw nga kinuwa tu Elisha kitu pinagguulát

³⁸ Ay se yala nawe manin tu Elisha ka Gilgal. Ay nepàmú nga kitun na tiyampu, ay magulát da kattoni. Ay kitu isa nga algaw, ay inumbet datu tangabubúlun na profeta ka giyán tu Elisha. Ay kitu kaatán da nga magtutúgaw kitu àráng na, ay nán na kitu asassu na, “Mawe ka manglappa ka kanan dedi nga profeta.” ³⁹ Ay nawe tu isa kaggída nga magtagilpa kitu sir-sirát. Ay nakasmà ka barráw nga kabatíti. Namugsong ka adu, ay se na ginìgep, se na nga nipnu kitu limpa da. May akkan na am-ammu nu nágan datun. ⁴⁰ Ay kane malútu, ay inádaw da ngin tu limpa da. Ay kane makakkán da ngin, ay nakasáraw da kitu Elisha nga nán da, “Apu, ummán ka atán sabídung nide limpa!” nán da. Ay tútu maddi da kanan nin. ⁴¹ Ay tútu nán tu Elisha, “Pangilbet dà mán ka arína,” nán na. Nippáy na tu arína kitu bánga, ay se na nán, “Ara ngin. Pagádaw nu win daya tolay, sen mangán da. Ay kane mangán da manin, ay akkan nin nasablè tu limpa.

⁴² Ay kitu namissán, ay uwad tolay ya naggayát ka Baal Shalisha nga nangilbet kitu Elisha kadatu gayát kadatu nunna nga ápit na; duwa púlu bukal la sinápáy ya nàwa ki arína sibáda, se apaggáni nga trígo. Ay nán tu Elisha kitu asassu na, “Iddem kadaya tolay, ta senu atán kanan da.” ⁴³ May nán natu asassu na, “Umanáy agkà yán kadaya magatut ta tolay?” May nán tu Elisha manin, “Iddem kaggída ka kanan da. Ta nán ne APU nga mabtug da, ay atán pikam bunna da,” nán na. ⁴⁴ Ay díkod, neduy-ág na tu sinápáy. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU nga mabtug da, ay se atán pikam bunna da.

Tu nakaagásan tu Naaman

5 Uwad ap-apu datu suldádu ka Siria nga nagnágan ka Naaman. Pà-pàgan tutu wala natu ári ka Siria tu Naaman, ta gapu kaggína, ay pinangábà ne APU da ki gubát. Narungat ta suldádu tu Naaman, ngamay maglappang. ² Ay kitun, kitu nangraut datu iSiria ka Israel, ay uwad tiniliw da nga babbalasítang nga iIsrael. Ay nagbalin ka asassu natu atáwa tu Naaman. ³ Ay kitu isa nga algaw, ay nán natu babbalasítang kitu apu na, “Nu mawe kuma ngala nge apu ku wa Naaman kitu profeta nga atán ka

---

5:1 Aram pe ya isa nga ngágan na Siria.

Samaria, ay agásan na kiya lappang na.” ⁴Ay díkod nawe tu Naaman kitu apu na, ay se na kinagi kaggína tu kinagi natu babbalasítang nga Israel. ⁵Ay nán na tu ári kaggína, “Mawe ka a. Ay magsúrát tà kitu ári ka Israel.”

Ay díkod nawe tu Naaman. Nangitúgut ka 340 kílu nga silber, se 68 kílu nga balitù, se sangapúlu nga bádu. ⁶Ay ag-agtu na pe tu súrát natu ári da kitu ári ka Israel. Tu idi tu atán kitu súrát: “Nebon ku we Naaman na upisiyál ku kikaw, ta senu agásam mu ya lappang na.” ⁷Ay kane mabása natu ári na Israel tu súrát, ay pinìsi na tu bádu na se na nán, “Taanna, tura paagásan na ári kiyán kiyà ya tolay ya maglappang? Dios sà agkà ta, nga atán pannakabalin na nga mamatay se mamaltu! Pambarán na kammala ngin nin na makisáwad kiyà!” nán na.

⁸Ngamay kane madámag tu Elisha nga profeta ne Dios nga pinìsi natu ári na Israel tu bádu na, ay nawe na nepekagi kitu ári ya, “Taanna, tura mu pinìsi ya bádu? Papannam mu we Naaman kiyà, ta senu mammuwán na nga atán profeta kídì Israel.”

⁹Ay tútu nawe tu Naaman kitu giyán tu Elisha. Inalà na datu takay na se datu kabalyu na. ¹⁰Nangibon tu Elisha ka mangikagi kitu Naaman ka: “Mawe ka kanu sumarub nga mamin-pittu ka wángag Jordan, ta senu pumiya kammin ya lublub mu, ay nadalus ka ngin.” ¹¹May kane makagi tun kitu Naaman, ay nakarungat ta nán na, “Nán ku nu umbet nà a sabtan, se nà ikarárag ke APU nga Dios na, se na ipasayaw ya íma na kiya bátug daya lappang ku ay se yà a maagásan. ¹²Wayya la nga atán napì-piya nga wángag kídì Israel may datu wángag Abana se Farpar ka Damasco! Di kuma nga datuni yala ngin ya pagsarubán ku ta senu maagásan nà!” nán na. Ay se yala mawe yin na sirrurungat. ¹³Ngamay nán datu bobonan na kaggína, “Apu, akkan mu kadi kuwaan ya ipàwa naya profeta kikaw nu nasulit? May tura mu akkan màwa ya nalapat tala nga pàwa na kikaw? Mawe ka mà ala nga sumarub ba mamin-pittu, ay se ka la maagásan.” ¹⁴Ay díkod nawe tu Naaman ka wángag Jordan, se yala sumarub nga namin-pittu, nga ummán kitu kinagi tu bobonan ne Dios. Ay kane mabalin, ay pummiya kurug kammin tu lublub na; ummán ki lublub an-anà. Ay nadalus sin.

¹⁵Ay díkod nagulli tu Naaman se datu ngámin kabbulun na kitu giyán tu profeta Elisha. Ay nagsíkád da kitu giyán na, se na nán: “Kídì yin, ay nammuwán ku win na áwan nin sabáli nga Dios kídì kalawagán, nu di ya Dios na Israel ngala. Ay túya alà mu agpà ápu dedi na nga panaruanggam

ku kikaw,” nán na. ¹⁶ May nán tu Elisha: “Isipata ku ki ngágan ne APU wa sibbiyág nga sir-sirbiyán ku, nga áwan ku awátan kadayán.” Ipapílit tu Naaman na idde, may maddi kammala tu Elisha. ¹⁷ Ay tútu nán tu Naaman, “Nu akkan mu awátan dedi nga panaruanggam ku, ay palubúsán nakami mán lugud da mangalà ka lusà kídi, ta alà mi ka babalay mi. Ya annung da ngala agtuwan daya duwa nga molo ya alà mi. Ta manggayát kídi yin, ay akkan nà in magdátun kadaya sabáli nga diyos, nu di ke APU wala. ¹⁸ Ay sápay kuma ta pakawanan nà ne APU ki amul-bulun ku ki ári ku wa mawe peyang magdáyaw kitu templo tu diyos da nga Rimmon. Gapu ta magkemit tu ári ki ímà, ay mearát tà a magukkab kitu unag templo. Pakawanan nà din nala ne APU.” ¹⁹ Ay nán tu Elisha, “Mawe ka lugud din na simpipiya ya uray mu.

Ngamay kane makaadayyu tu Naaman nin, ²⁰ ay nán tu Gehazi nga bobonan tu Elisha kitu uray na, “Taanna, tura binay-án nala naya apu ku ya Naaman kiyán na iSiria, nga áwan na inala-alà kadatu panaruanggam ma nilbet na! Ki ngágan ne APU wa sibbiyág, mawe ku aplan ta magadang ngà ka oray inna kaggína.” ²¹ Ay díkod, impal tu Gehazi de Naaman. Ay kane masingan tu Naaman, ay nagdiság kitu takay na se na sinabat nga nán na, “Nágan nàwa?” nán tu Naaman. ²² Ay nán tu Gehazi, “Awan a. Pinàpal nakayu tu apu ku ta atán da alalbet ta duwa nga profeta nga babbágu nga gayát ka bantay Efraim. Ay piyán na kanu nu iddán muda ka 34 kílu nga silber se duwa nga bádu.” ²³ Ay nán tu Naaman, “Ara, alà mu wala ngin ide 68 kílu nga silber,” nán na nga nepílit. Nippáy na datu silber ki duwa nga kádus se datu duwa nga bádu. Ay se na nepetulud tu Gehazi kadatu asassu na. ²⁴ Ay kane dummatang da kitu bantay, ay inalà tu Gehazi datu agtu datu asassu, se nada pinagulli yin. Ay se na nawe nesirù datu duwa kádus kitu balay na. ²⁵ Ay kane mawe kitu giyán tu apu na nga Elisha, ay “Naggay-gayatám Gehazi?” nán tu Elisha kaggína. “Awan ku mà nagal-alítán ápu,” nán tu Gehazi. ²⁶ May nán tu Elisha, “Akkan mu ammu wa atán ya ispiritu ku kitúni kitu nagdiság ne Naaman kitu takay na nga manabat kikaw? Ittu agkà idi ta, ya oras sa angngáwat ta kadaya, pirà, se bádu, se kamulán olíbo, se kaubásan, onu karneru se báka onu asassu? ²⁷ Ay gapu kiya kinuwám, ay magalit tu sadúra ne Naaman kikaw se kadaya gakagaka mu peyapeyang ngin ka panda.” Ay

---

5:17 Ya kur-kurugan da kitun, ay madáyaw ya isa nga Dios kiya lusà na kampela ngin.

kane magtálaw tu Gehazi, ay naglappang nga dákus. Pummusà tutu wala tu lublub na kitu lappang na.

Tu naglattát nga parakul

6 Ay kitu isa ngalgaw, ay nawe tu bungguay da profeta kitu giyán tu Elisha. Ay nán da kaggína: “Sinnam ápu. Bittì pà nang idi nga pagguurnúngán tada. ² Ay nu piyán mu, ay mawe kami nga magkallang ka aggisa kami nga káyu ka Jordan, ta mangwa kami pikam ka pagguurnúngán tada,” nán da. “Ara nu a lugud.” nán tu Elisha! ³ Ay nán na tu isa kadatu profeta, “Nu mabalin kuma, ápu, ay bulunan nakami la ngin.” nán na. Ay “Ara. Dád nu a,” nán tu Elisha. ⁴ Ay díkod nebulun kaggída. Ay kane dumatang da ka Jordan, ay magkallang da ngin kadatu káyu. ⁵ May kane magkallang tu isa kaggída, ay nasàtu tu parakul na. Ay nagdittág kitu danum. Ay tútu nakasáraw, wa nán na, “Ayuy, ápu! Takkaw ku pedin tun!” nán na kitu Elisha. ⁶ Ay nán tu Elisha, “Kawà na ya nagdittagán na ta?” nán na. Ay kane itùgud natu laláki, ay nangalà tu Elisha ka pasanga káyu, ay se na nepadtu kitúni. Ay naglattát tu parakul. ⁷ “Ara mawe mu alà in,” nán tu Elisha kitu laláki! Ay tútu nawe inalà natu laláki tu parakul.

Tu naniliw tu Elisha kadatu suldádu nga iSiria

⁸ Ay kitu madama nga gubatan tu ári ka Siria datu iIsrael, ay minítng na datu upisiyál na. Kinagi na kaggída nu ka wàna nga giyán ya pagkampuwán da. ⁹ May dákus sala nga kinagiyánan tu Elisha tu ári na Israel: “Magtaron kayu. Akkan kayu mawe kitúni nga giyán, ta mawe daya iSiria kitúni.” ¹⁰ Ay díkod nangipàrob tu ári na Israel ka mawe mangagi kitu mag-agyán kitúni nga giyán nga magtar-taron da. Kag-kagiyánan peyang tu Elisha tu ári na Israel nga magtar-taron kitúni nga giyán.

¹¹ Ay gapu kitun, ay nariribuán pà nang tu ári da ka Siria. Ay tútu inayabán na datu ù-upisiyál na, ay se na nán, “Inna kadakayu ya kakumplut na ári na Israel?” ¹² Ay nán natu isa kadatu upisiyál na: “Awan, ápu ári. Nge Elisha nga profeta ka Israel ya mangipakammu ki ári na Israel kadaya kag-kagiyan mu, oray nu atán ka ki unag na kuwartu mu.” ¹³ Ay díkod nán na tu ári, “Mawe nu ammuwan nu kawà naya giyán na, ta senu mapatiliw ku.” Ay uwad nangikagi nga atán ka Dotan tu Elisha. ¹⁴ Ay

díkod nangipàrob tu ári ka adu wa suldádu na, se datu nakatakay ya suldádu na, se nakakabalyu nga mawe ka Dotan. Gabi kane dumatang da, ay linìmut da tu íli.

¹⁵ Ay nasápa nga nalukág tu asassu tu Elisha. Kane lumawán, ay nasingan na nga nalìmut tu íli kadatu suldádu wa nakakabalyu, se nakatakay kadatu takay da nga makigubát. Ay nán na kitu Elisha, “Ayuy, ápu! Nágan naya kuwaan tada ngin?” ¹⁶ “Akkan ka magansing,” nán tu Elisha, “ta ad-adu daya suldádu nga kabulun ta may aggída!” ¹⁷ Ay se yala nagkarárag tu Elisha nga nán na, “O APU, lùtám agpà ya mata na asassu ku, ta senu masingan na. Ay linùtán kurug ne APU tu mata natu asassu, ay se na ngala nasingan tu bantay nga nalokop ka kabalyu se takay da makigubát nga magap-apuy. Nakapalebut da kitu giyán tu Elisha. ¹⁸ Ay kane darupan datu iSiria ngin tu Elisha, ay nagkarárag ke APU nga nán na, “O APU, kulápan muda mán agpà.” Ay tútu pinagkúláp ne APU da nga ummán kitu agngan tu Elisha. ¹⁹ Ay se yala lummawán tu Elisha, se na nán kaggída, “Akkan ittu ide ya dálen, se akkan ittu idi nga íli ya giyán na tolay ya sap-sapúlan nu! Kumíwid kayu kiyà ta ippan takayu ka giyán na,” nán na. Ay se nada neturung ka Samaria.

²⁰ Ay kane makadatang da kitu íli, ay nagkarárag manin tu Elisha: “O APU, lùtám daya mata da, ta senu makasingan da kammin.” Ay tútu linùtán ne APU datu mata da, ay nakasingan da kammin. Ay pagkilát da ngala nga atán da kitu unag natu íli Samaria ngin. ²¹ Ay kane masingan tu ári ka Israel datu suldádu wa iSiria, ay nán na nga nesáraw kitu Elisha: “Ama, patayan kuda? Patayan kuda, ama?” nán na. ²² May nán tu Elisha, “Akkan! Akkan muda patayan. Akkan ta mà patayan daya suldádu nga natiliw ki gubát. Iddán muda ka kanan da se inuman da, ay se muda pagulliyán kammin ki ári da,” nán na. ²³ Ay díkod, pinagsay-am tu ári ka Israel da. Ay kane mabalin da mangán se uminum, ay pinagulli nada ngin kitu ári da. Ay nanggayát kitun, ay akkan nin rinaut datu iSiria ya Israel.

²⁴ Ay kane mabà-bayág la ngin, ay inurnung tu Ben-hadad nga ári ka Siria datu suldádu na, se da nawe linìmut ya Samaria. ²⁵ Ay gapu kitun, ay napágus tu ulát ka Samaria. Tu úlu na isa nga asnu, ay magbanor ka walu púlu wa pinaláta nga silber; ay tu tangaakap pa rugit kalapáti, ay iláku da ngin ka limma nga pinaláta nga silber.

6:25 Mabalin ittu ya agpangágan da ki bukal na tagilpa.

²⁶ Isa ngalgaw, kane magdal-dalen na lumíwán tu ári ka Israel kitu útun tu darupírip tu íli, ay uwad babay ya kinumraw kaggína, “Apu ári, pangaásim agpà ta sengán nà,” nán na! ²⁷ Ay nán tu ári, “Nu akkan naka sengán ne APU, kawà na kuma ya pangalàán ku ka iseng ku kikaw? Awan ku wa trígo onu bási nga midde kikaw. ²⁸ Nágan naya problema mu ta?” nán na tu ári. Ay nán na tu babay, “Nán nedi nga babay kiyà, ‘Kanan ta ya an-anà mu nga laláki kídi nga algaw, ay nu kaláwa ay ya an-anà ku nga laláki ya kanan ta,’ nán na. ²⁹ Ay díkod, linútu mi tu an-anà ku se mi kinnán. Ay kane kaláwa, ay nán ku kaggína nga ‘Ya an-anà mu pe yin ya kanan ta,’ nán ku, may nesirù na mán kammin.” ³⁰ Ay kane magína na tu ári tu kinagi natu babay, ay pinìsi na tu bádu na kitu pannakit na. Ay kaggína nga magdal-dalen kitu útun tu darupírip, ay nasingan datu tolay nga langgusti tu amin-unag nga bádu natu ári. ³¹ Ay nán na tu ári, “Patayan nà din ne Dios, nu akkan ku mapagsibna kídi nga algaw ya úlu se baggi ne Elisha nga pútut tu Shafat.”

³² Ay nangibon tu ári yin ka mawe ka giyán tu Elisha. Ay kitun na oras, ay atán tu Elisha kitu balay na nga magtutúgaw nga makiam-amomán kadatu pangmanàman na ilIsrael. Ngamay sakbay nga dumatang tu nebon tu ári, ay nán tu Elisha kadatu pangmanàman, “Sinnan nu kod ya maragpatay kiyán. Atán nebon na nga umbet mamatay kiyà. Ay nu dumatang kídi, ay manggitap kayu, se akkan nu palnàan. Gumun-gunud ya apu na kaggína.” ³³ Ay kitu akun-oni pikam tu Elisha, ay atán kurug gin tu nebon tu ári. Ay nán na, “E APU ya gapu naya agrig-rígát tada. Kannán ku pikam mala idaggán ya isisseng na?”

7 Ngamay nán tu Elisha, “Ginám ya kagiyan ne APU! Tu idi ya nán na: ‘Ki ummán kídi na nga oras nu kaláwa, kiya ruwáangan na Samaria, ya isa nga pinaláta nga silber ay makagátang ka limma kílu wa napiya nga arína, onu sangapúlu kílu wa sibáda.’” ² Ay nán natu upisiyál nga agkemitán tu ári kitu Elisha: “Awan nala. Oray nu lútán ne APU ya lángit, ay akkan màwa yán.” May nán tu Elisha nga sumungbát, “Masingan mu wa màwa yán nu kaláwa, may akkan mu maramanán.”

³ Ay uwad da appát nga lalláki nga maglappang nga magtutúgaw kitu giyán ruwáangan tu íli. Ay nán da kitu isa isa kaggída, “Tura tada magtutúgaw wala kídi nga magiddag ki katay tada? ⁴ Matay tada ki bisin nu lumnà tada ki íli, ay páda na pe nu mag-agyán tada ngala kídi, ay matay

---

6:26 Ummán ki bittì a kalsáda tu tannag tu darupírip da kitun.

tada pe. Túya napì-piya ngala ngin nu mawe tada sumúku kadaya suldádu wa iSiria. Ay nu akkan ditta an-anuwan ay napiya pà nang, may nu patayan ditta, ay matay tada mà kammala ngin nin!” nán da. ⁵ Ay díkod, kane gì-gìbat tin, ay nawe da kitu kampu datu iSiria. May kane dumatang da, ay áwan da nadatang nga tolay. ⁶ Ata nepagina ne Apu kadatu suldádu wa iSiria ya adudúrán na adu wa takay suldádu, se magtatagtág ga kabalyu, se págat da adu tutu wala nga suldádu. Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Inayabán na ári daya iIsrael ya ári daya Heteo, se Egipto nga manggubát kadåtada,” nán da. ⁷ Ay tútu nagtatálaw da kitu gì-gìbat, ta mansing da matay. Ay pinanáwan da ngala tu báwi da, se datu kabalyu da, se asnu da, se datu ngámin na kuw-kuwa da. Binay-án da ngala tu kampu da. ⁸ Ay kane makadatang datu appát nga lalláki nga maglappang kitu kampu datu iSiria, ay linumnà da kitu isa nga báwi, se da nangán se nagingum. Inalàán da datu silber, se balitù, se bad-bádu, se da nawe nesiruán da.

⁹ May nán da kitu isa isa kaggída, “Akkan napiya idi kinuwa tada ngi. Napiya ya dámag kídi nga algaw. Nu akkan tada nga kag-kagiyan se idaggán tada ya kaláwa, ay kurug gala nga mapánis tada. Túya, dádun ta mawe tada idámag kadaya akkobung naya ári.” ¹⁰ Ay díkod, nagulli da ka Samaria, ay se da nán kadatu guwardiya kitu íli: “Nawe kami ka kampu datu iSiria, may áwan mi nasingan se nagina nga tolay kitúni. Tittu datu kabalyu se asnu nga nakasílu pikam daya atán kitúni. Ay oray datu báwi da, ay it-ittu da kam.” ¹¹ Ay díkod nawe nesáraw datu guwardiya kadatu tolay tu dámag, ay nedámag da pe yin kadatu akkobung natu ári. ¹² Ay kitun kam nga gabi, ay bummángun tu ári, se na nán kadatu upisiyál na, “Kagiyan ku kadakayu ya palánu daya iSiria. Ammu da nga mabis-bisinán tada. Túya lumawán da kitu kampu da se da nawe nagsirù ki sir-sirát, ta nán da, ‘Nu lumawán da kiya íli da, ay tiliwan tada da, ay se tada langkan ya íli da,’ nán da.” ¹³ Ay nán na tu isa kadatu upisiyál na, “Mangibon tada kadaya lalláki nga mawe maningan nu kustu yán. Atán pikam limma nga nabansi nga kabalyu nga pagtàyán da. Ay nu matay da, ay páda na kam oray atán da ngala kídi ta matay tada ma kammala ngámin na sangapáda, nga ummán kadatu adu wa nagkakátay yin na kabbulun tada.” ¹⁴ Ay díkod, naglúgán datu binon tu ári kadatu duwa nga takay da nga makigubát, se da nawe sinnan nu nágan tutu wala tu nàwa kadatu suldádu nga iSiria. ¹⁵ Ay nawe da dinùdop da panda ka wángag Jordan, may pabeg netarawesáng ngala nga bad-bádu datu nasingan da,

se datu ar-aruminta nga nippaán datu iSiria kitu burung da nga magtálaw. Ay díkod, nagulli kammin datu binon tu ári, se da kinagi kaggína datu nasingan da. ¹⁶ Ay tútu nagkakápan datu iSamaria kitu kampu datu iSiria nga nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da. Ay díkod nàwa kurug tu kinagi ne APU kitu Elisha nga ya isa nga pinaláta nga silber, ay makagátang ngin ka limma kílu arína trígo, onu sangapúlu kílu wa sibáda. ¹⁷ Ay tu upisiyál nga agkemitán tu ári tu piníli na nga magguwardiya kitu ruwáangan tu íli. Ay kane maglalawán datu tolay, ay nekálin tu upisiyál, ay nesarasarat datu tolay. Ay tútu natay. Ay nàwa kurug tu kinagi tu Elisha kitu ári, kitu nelalbet na kitu giyán Elisha. ¹⁸ Ata nán tu Elisha kitu ári nga, “Ki ummán kídí nga oras nu kaláwa, ki ruwáangan na Samaria, ay makagátang kayu win ka sangapúlu kílu wa sibáda, onu limma kílu wa napiya nga arína ki isa ngala nga pinaláta nga silber,” nán na. ¹⁹ Ay nán tu upisiyál kitu Elisha kitun nga, “Awan nala. Oray nu lútán ne APU ya lángit, ay akkan màwa yán!” nán na. Ay nán tu Elisha nga nesungbát kaggína kitun: “Masingan mu wa màwa yán, may áwan mu maramanán kadayán!” ²⁰ Ay ittu kurug tu nàwa, ta nadam-dam-án datu tolay tu upisiyál kitu ruwáangan tu íli, ay tútu natay.

Tu nagulli tu babay nga iShunem kitu balay na

8 Ay nán tu Elisha kitu babay nga ina natu pinaltu na nga an-anà, “Magtálaw kayu kídí, ta pagulatan ne APU idi nga íli ka pittu dagun. Mawe kayu magyán pikam ka sabáli íli.” ² Ay kinurug natu babay tu kinagi tu Elisha. Nawe da nga tangabalay ka íli datu Filisteo. Nagyán da kitúni ka pittu dagun. ³ Ay kane malpás tu pittu dagun, ay nagulli da kammin kitu íli da ka Israel. Nawe nakim-imallà kitu ári, nga sápay kuma ta mepatulli kaggína tu balay na se tu lusà na. ⁴ Ay kitun na oras, ay makiam-amomán tu ári kitu Gehazi nga asassu tu Elisha. Ay nán tu ári kaggína, “Ibàbànan mu mán kiyà ngámin daya nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa ne Elisha,” nán na! ⁵ Ay kane ibàbànan tu Gehazi tu namaltu tu Elisha kitu an-anà natu babay nga iShunem, ay inumbet pe yin tu babay nga makiseng kitu ári. Ay nán tu Gehazi, “Apu ári, tu ide tu babay, se tu idi ya an-anà na nga pinaltu ne Elisha,” nán na. ⁶ Ay kane saludsúdan tu ári tu babay, ay nebàbànan tu babay tu nàwa. Ay díkod, pinasengán natu ári kitu isa kadatu upisiyál na tu babay nga nán na, “Sengán mu ta senu mepatulli

kaggína daya ngámin na kuw-kuwa na. Ay oray daya ápit na lusà na kitu kaáwan na ka pittu dagun, ay idde nu ngámin pe kaggína.”

⁷ Ay nawe tu Elisha ka Damasco. Ay nepàmu wa magtakit tu Ben-hadad nga ári ka Siria. Ay kane madámag tu ári nga atán tu Elisha, ⁸ ay nán na kitu Hazael nga isa kadatu upisiyál na, “Mawe ka mán ka giyán ne Elisha. Mangitúgut ka ka rigálu, ay se mu pasaludsud kaggína ke APU nu bumílag gà pikam.” ⁹ Ay díkod nangipakagtu tu Hazael ka nagbal-baláki nga rigálu nga gayát ka Damasco kadatu appát púlu wa kámel. Ay kane dumatang kitu giyán Elisha, ay nán na, “Binon nà kídì ne ápu Ari Ben-hadad nga asassu mu, ta pasaludsud na kikaw nu bumílag pikam kitu sinakit na.” ¹⁰ Ay nán tu Elisha kaggína, “Nepakammu ne APU kiyà a matay, may mawe mu kagiyán kaggína nga bumílag.” ¹¹ Ay se la binubutgán tu Elisha tu Hazael, panda kane maal-aliyawwán tu Hazael. Ay se yala sumángit tu Elisha. ¹² “Taanna, tura ka sumángit, ápu?” nán tu Hazael. Ay nán tu Elisha, “Ata ammù ya nadakè a kuwaan mu kadaya iIsrael. Sidúgan mu daya nadarupírip nga íli da, se patayan mu daya babbágu da, ay se mu isap-sapled daya bibittì a ababbing da, ay oray daya nabùsit ay battaán muda.” ¹³ “Paanna ya akàwa ku ki ummán kiyán? Ay ur-úray yà mà ala nga tolay.” nán tu Hazael. Ay nán tu Elisha nesungbát, “Nepakammu ne APU kiyà nga ikaw ya sumukát ta ári ka Siria.” ¹⁴ Ay pinanáwan na tu Elisha, ay se la nagulli kitu apu na. Ay nán tu Ari Ben-hadad, “Nágan na tu kinagi ne Elisha kikaw?” “Bumílag ka kanu kammin,” nán tu Hazael nga nesungbát. ¹⁵ May kane láwa na, ay nangalà tu Hazael ka ulat, se na binasa se na nìmut kitu murang tu ári panda kane matay. Ay tútu tu Hazael lin tu sumukát nga ári ka Siria.

Tu naggári tu Jehoram ka Juda

¹⁶ Ay kitu mekalimma dagun kitu nagturáy tu Joram nga pútut tu Ahab ka Israel, ay nanggayát ta magturáy ka Juda tu Jehoram nga pútut tu Jehoshafat. ¹⁷ Tallu púlu se duwa dagun tu Jehoram kane magári, ay walu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ¹⁸ May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, nga ummán kadatu kinuw-kuwa tu Ahab nga katugángan na, se datu kinuw-kuwa datu nunna nga à-ári ka Israel. ¹⁹ May akkan piyán ne APU nga dadàlan ya Juda, gapu ta nekari na kitun kitu

bobonan na nga David, nga atán magturáy kadaya púpútut peyapeyang ka panda na.

²⁰ Ay kitu nagturáy tu Jehoram, ay nagribilde datu iEdom ka Juda, se da namíli ka ári da kampela ngin. ²¹ Ay díkod, nawe tu Jehoram ka Zair, kabbulun na datu ngámin na nakatakay ya suldádu na. Ngamay pinalebután datu suldádu ka Edom da. Ay kane gabi ay dinarup da datu iEdom, nga nanglimut kaggída. Ay se la nagtálaw wa nagguulli datu suldádu na kadatu babalay da. ²² Ay nanggayát kitun, ay nesisibna ngin ya Edom ka Juda. Ay kitun kam nga tiyampu, ay nagribilde pe ya Libna.

²³ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagári tu Jehoram se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ²⁴ Ay kane matay tu Jehoram, ay netaman da kitu lúbù datu apuapu na kitu íli tu David. Ay tu pútut na nga Ahazia tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Ahazia ka Juda

²⁵ Ay kitu mekasangapúlu se duwa dagun kitu nagturáy natu Joram nga pútut tu Ahab ka Israel, ay ittu tu inanggayát tu Ahazia nga pútut tu Jehoram nga magturáy ka Juda. ²⁶ Ay duwa púlu se duwa dagun tu Ahazia kane magári. Nagyán ka Jerusalem. Ay makadagun na ngala nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Atalia nga ina na, ay apúku natu Omri nga nagári pe kitun ka Israel. ²⁷ May tinlad kammin tu Ahazia datu kinuw-kuwa datu akkobung tu Ahab, ta katugáangan na lugud tu Ahab. Nadakè datu kinuw-kuwa na ki agsisíngan ne APU.

²⁸ Ay nebulun tu Ari Ahazia kitu Joram nga pútut tu Ahab nga nawe ka Ramot-gilead nga nanggubát kitu Hazael nga ári ka Siria. Ay kane mabigádan tu Ari Joram kitu naggugubát da, ²⁹ ay nagulli kammin ka íli Jezreel nga magpabílag. Ay kitu kaatán na kattoni, ay nawe sinùbangán tu Ahazia.

Tu nagturáy tu Jehu ka Israel

9 Ay inayabán tu profeta Elisha tu isa kadatu tangabubúlun na profeta se na nán kaggína, “Magsagána ka, ta mawe ka ka Ramot-gilead. Alà mu idi nga tangabutilya nga denu olíbo. ² Ay nu dumatang ka kattoni, ay sapúlan mu we Jehu nga pútut tu Jehoshafat nga apúku tu Nimshi.

Ay nu masmà mu, ay ayabán mu ki isa nga kuwartu nga adayyu kadatu kabbulun na. ³ Ay se mu isiyà ki úlu na ya denu olíbo, ay se mu nán, “Tu idi ya nán ne APU. ‘Ikaw ya piníli ku nga magári ka Israel,’” nán mu. Ay se ka ngala nga magtálaw wa dágus.

⁴ Ay díkod, nawe tu bag-bagu nga profeta ka Ramot-gilead. ⁵ Ay kane dumatang kitúni, ay nasingan na tu Jehu nga magtutúgaw; kabalun na datu ù-upisiyál da suldádu. Ay nán na kaggína, “Atán ya pekagi da kiyà kikaw, ápu.” Ay nán tu Jehu, “Inna kadakami ya nán mu?” “Ikaw, ápu,” nán na. ⁶ Ay tútu nagsíkád tu Jehu se la nawe kitu unag tu balay. Ay se yala nesiyà tu profeta tu denu kitu úlu tu Jehu, ay se na nán, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios na Israel, ‘Ikaw ya piníli ku nga ári daya iIsrael nga tolay ne APU. ⁷ Ay masápul la rapúnam daya akkobung ne Ahab nga apu mu, ta senu mebálat ku tu nagpatay tu Jezebel kadatu bobonan ku nga profeta se datu ngámin na bobonan ne APU. ⁸ Masápul marápun daya akkobung ne Ahab. Patayan ku daya ngámin na lalláki nga pútupútut na, asassu da mán onu akkan kídi Israel. ⁹ Ay kuwaan ku kadaya akkobung ne Ahab, tu kinuwà kitun kadatu akkobung tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, se kadatu akkobung tu Baasha nga pútut tu Ahija. ¹⁰ Ay áwan ya mangitaman ke Jezebel. Kanan da átu kídi Jezreel,’” nán na. Ay se yala nagtálaw wa dágus tu bag-bagu wa profeta.

¹¹ Ay kane magulli tu Jehu kitu giyán datu kabbulun na, ay atán nagsaludsud kaggína nga nán na, “Nágan na ya nàwa? Nágan naya negákat natun na allut kikaw ta?” “Ammu nu mà in a, ay se ammu nu pe daya kag-kagiyan na.” nán tu Jehu.

¹² “Akkan mi mà a ammu!” nán da. “Kagiyan mu mà a kadakami nu nágan na kurug kinagi na,” nán da. Ay díkod nán tu Jehu: “Tu idi ya kinagi na kiyà: ‘Tu idi ya kagiyan ne APU: Ikaw ya piníli ku nga magári ka Israel,’” nán na. ¹³ Ay kane magina da tun, ay dágus da nga linàbu datu kamason da, se da nesàláp kitu pagsisikádan tu Jehu, ay se da pinakànug tu tarumpeta da, se da nga nán na nesar-sáraw: “E Jehu win ya ári!”

¹⁴ Ay díkod, tu Jehu nga pútut tu Jehoshafat nga apúku tu Nimshi, ay pinalánu na ngin tu pamàyanán na kitu Joram. (Ay kitun na tiyampu, ay atán tu Joram se datu ngámin na suldádu na Israel nga mangigdù ki Ramot-gilead kitu Hazael nga ári ka Siria. ¹⁵ May kane matalíngu tu Joram kitu nakigubát da kadatu iSiria, ay nawe ka Jezreel nga magpábilag.) Ay nán tu Jehu kadatu kabbulun na, “Nu piyán dà a magbalin ka ári nu, ay

akkan nu ipalúbus nga atán ya lumawán kídí fíli nga mawe mangidámag ka Jezreel.” ¹⁶Ay se yala nagtakay tu Jehu kitu takay na se nawe ka Jezreel, ta atán tu Joram kitúni nga magpab-pabílag kitu bigád na. Ay atán pe tu Ari Ahazia kitúni ta nawe pe maggagáyam kitu Joram.

¹⁷Ay tu guwardiya nga atán kitu torre, ay nasingan na datu bungguay tu Jehu nga mameyag kitu giyán da. Ay tútu nán na nga nesáraw, “Atán da adu wa suldádu nga mameyag kanedi.” “Mawe muda pasabat ki isa nga maragkabalyu, se mu pasaludsud nu napiya ya gákat da nga umbet,” nán tu Joram! ¹⁸Ay díkod, uwad nagtakay ki kabalyu nga nawe manabat kitu Jehu. Ay nán na, “Pasaludsud na ári nu napiya ya gákat nu.” Ay nán tu Jehu, “Awan mu ram-ráman kídí na. Umunud ka kiyà.” Ay nìraw natu guwardiya ya “Nakadatang ngin tu nawe, may áwan ku mà masingan kaggína nga magulli.” ¹⁹Ay díkod, nangibon manin tu ári ka mawe manabat kade Jehu, ay nán na, “Pasaludsud ne ápu ári nu napiya ya gákat nu.” Ay nán manin tu Jehu, “Awan mu ram-ráman kídí na. Umunud ka kiyà.” ²⁰Ay díkod nìraw manin natu guwardiya ya, “Nakadatang ngin tu nawe, may áwan ku masingan kaggína nga magulli. Ay tu agpataráy natu umbet kitu takay na, ay ummán ki agpataráy ne Jehu nga apúku tu Nimshi, ta nabílag tutu wala.”

²¹Ay tútu nán tu Joram, “Isagána mu tu takay ku.” Ay tútu nesagána da tu takay na, ay se yala nagtakay. Nagtakay tu Ari Ahazia kitu takay na kampela ngin nin pe, ay se da nawe nga sinabat tu Jehu. Ay nagsasábat da kitu lusà tu Nabot nga iJezreel. ²²Ay kane masingan tu Joram tu Jehu ay nán na, “Napiya gákat mu, Jehu?” Ay nán tu Jehu, “Awan ya kinapiya nu ataatan pikam ya panagdáyaw kadaya diy-diyos se ya aggan-anítu nga negayát natu ina mu nga Jezebel.”

²³Ay kane magína tu Joram tun, ay nebaliwág na nga dágus tu takay na se la nagtálaw. “Ahazia! Tinaraydor ditta!” nán na nga nesáraw. ²⁴May binútug tu Jehu tu Joram, ay nippáy kitu nagbátán tu abága na, se nagsilput kitu púsu na. Ay díkod nepatagsut tala kitu unag tu takay na se la natay. ²⁵Ay nán tu Jehu kitu Bidkar nga upisiyál na, “Mawe mu alà ya baggi na ta iburráw mu ki lusà tu Nabot nga iJezreel. Madamdám mu tu nagdarimpád ta nga nagkabalyu wa gumun-gunud kitun kitu Ahab nga ama na? Tu idi tu kinagi ne APU panggap kaggína: ²⁶‘Nasingan ku kagedamen kitu nekatay tu Nabot se datu annánà na, ay túya isipata ku

nga baltan taka kίδi nga lusà mismu.’ Ay túya mawe mu alà ya baggi na ta iburráw mu ki lusà tu Nabot, ta senu matungpál tu kinagi ne APU.

²⁷ Ay kane masingan tu Ari Ahazia tu nàwa, ay nagtálaw wa nameyag ka íli Bet-haggan. May impal tu Jehu. Nán na kadatu kabbulun na, “Butúgan nu pe!” Ay díkod binútug da tu Ahazia kaggína nga magpatùdu ka Gur nga adanni ka Ibleam. May nakatálaw kammala panda ka Megiddo, may natay kattoni yin. ²⁸ Ay inalà datu ù-upisiyál na tu baggi na, se da netakay kitu takay ya makigubát, se da nawe netaman ka Jerusalem, kitu giyán tu lúbù datu apuapu na kitu íli tu David.

²⁹ Nagturáy tu Ari Ahazia ka Juda kitu mekasangapúlu se isa dagun kitu naggári natu Joram ka Israel.

Tu nekatay tu Jezebel

³⁰ Ay kane madámag tu Jezebel nga umbet tu Jehu ka Jezreel, ay kinolorán na tu kulkulab na, se kinappiya na pe tu abù na se yala nagtutúgaw wa naglalamdaw kitu lamdáwan tu palásiyu. ³¹ Ay kane lumná tu Jehu kitu ruwángan tu íli, ay nán tu Jezebel nga nesáraw, “Napiya ya gákat mu, ikaw maragpatay ka tolay? Nagpáda kayu se tu Zimri nga pinatay na ya apu na.” ³² Ay tútu linángad tu Jehu tu Jezebel nga maglalamdaw, se na nán, “Inna kadakayu kiyán daya pumane kiyà?” Ay uwad da duwa onu tallu wa upisiyál kitu palásiyu tu naglamdaw. ³³ Ay nán tu Jehu nga nesáraw kaggída, “Ibinà nu!” Ay díkod nebinà da kurug tu Jezebel kitu lamdáwan. Ay neparasà tu dága na kitu darupírip se kadatu kabalyu. Ay se yala pindamdám-án tu Jehu kadatu kabalyu na. ³⁴ Ay se yala linumnà tu Jehu kitu palásiyu wa nangán se nagingum. Ay se na nán, “Alà nu ya baggi nayán na nagedán na babay, ta itaman nu, ta an-anà ári pe yán.” ³⁵ May kane mawe da nga itaman nin, ay sittu tu tuláng tu úlu na, se datu íma se bingil na tu nasingan da. ³⁶ Ay kane mawe da kagiyan kitu Jehu, ay nán na kaggída, “Nàwa ngin tu kinagi ne APU kitu bobonan na nga Elias nga iTisbe: ‘Kanan daya átu ka Jezreel ya baggi ne Jezebel. ³⁷ Ya baggi na, ay ummán ka kawel animál la metarawesáng ki tal-tálun ka Jezreel, ta senu áwan ya makelásin kaggína.

Pinatay da datu gakagaka tu Ahab

10 Ay uwad da nga pittu púlu wa gakagaka tu Ahab nga pabeg lalláki nga mag-agyán ka Samaria. Ay díkod, nagsúrát tu Jehu kadatu ù-upisiyál kattoni, se kadatu ngámin na pangmanàman da kitúni, se kadatu magtag-tagasíngan kadatu gakagaka tu Ahab. Ay tu idi tu kinagi na kitu súrát na: ²“Atán daya gakagaka tu Ahab kiyán na kabulun nu. Atán pe daya takay suldádu kiyán na annung nu usaran, se atán daya kabalyu nu, se iggugubát nu. Atán pe daya nadarupíríp pa il-íli nu. Túya nu málà nu idi nga súrát, ³ay piliyan nu ya kalaingán kadaya pútut tu apu nu, ay se aggína ya ippáy nu nga ári nu. Makipatay kayu ki angigdù nu kadaya gakagaka na apu nu.”

⁴Ngamay nagansing da tutu wala. Ay nán da, “Awan nàwa datu duwa nga ári kiya Jehu kiyán, dakami agpà ala ngin!” nán da. ⁵Ay tútu, tu makakaammu kitu palásiyu, se datu pangmanàman da, se datu magtag-tagasíngan kadatu pútupútut tu ári, ay sinungbátan da tu súrát tu Jehu. Ay nán da kitu súrát da: “Asassu nakami. Kuwaan mi daya ngámin na ipàwa mu kadakami. Awan mi pagbalinan ka ári mi. Nu nágan naya napiya kikaw, ay kuwaan mu wala,” nán da. ⁶Ay tútu, nagsúrát manin tu Jehu kaggída: “Nu kurug ga iyà ya surútan nu win, ay se nakasagána kayu wa mangikurug kiyà, ay ilbet nu lugud ngámin na úlu daya gakagaka tu Ahab kídi Jezreel, ki ummán kídi nga oras nu kaláwa. Datu pittu púlu wa gakagaka tu Ahab, ay atán da kadatu ap-apu ka Samaria nga ittu datu nagpaabay kaggída. ⁷Ay kane mabása datu ap-apu tu súrát tu Jehu, ay pinatayán da datu pittu púlu wa gakagaka tu Ahab. Ay se da nippayán datu úlu da ka adu wa làba, se da nawe nepidde kitu Jehu ka Jezreel. ⁸Ay kane makagi da kitu Jehu nga nilbet da ngin datu úlu datu gakagaka tu Ahab, ay nán na, “Buntúnan nuda ka duwa bagtu kiya ruwángan na íli, se bay-án nuda ngala kitúni panda nu pagmakát.” ⁹Ay kane pagmakát, ay nawe tu Jehu kitu ruwángan tu íli, se na nán kadatu tolay nga atán kitúni, “Iyà ya nagtaraydor se namatay kitu apu ku nga Ari Joram. Awan nu bas-básul ki pannakatay na. May iinna ya nagpatay kadedi nga tolay? ¹⁰Piyán ku nga mammuwán nu nga áwan na di màwa kadaya kinagi ne APU mepanggap kadaya gakagaka natu Ahab. Kinuwa ngin ne APU tu nekagi na kitun kitu Elias nga bobonan na.” ¹¹Ay díkod rinápun tu Jehu

datu ngámin na nabansi pikam ma akkobung tu Ahab, se ngámin datu upisiyál na, se ù-opun na, se datu pappádi na. Awan na nebansi kaggída.

¹² Ay se yala nawe tu Jehu ka Samaria. Ay kitu dad-dalenán, kane dumatang kitu giyán na nepangágan da ka “Kampu datu Magpas-pastu,”
¹³ ay nesabat na datu induan tu Ahazia nga ári ka Juda. “Tin kayu ta?” nán tu Jehu kaggída. “Induan mi tu Ari Ahazia. Ay mawe kami maggagáyam kadaya annánà tu Ari Ahab se tu ina da nga reyna Jezebel,” nán da nga nesungbát. ¹⁴ “Tiliwan nuda,” nán tu Jehu kadatu kabbulun na. Ay díkod tiniliw da ngámin da nga appát púlu se duwa, ay se dada pinatay kitu giyán bubun ka Bet-eked. Awan na nga nebansi kaggída nga sibbiyág.

¹⁵ Ay kane magtálaw we Jehu kitúni, ay nesabat na tu Jehonadab nga an-anà tu Recab, nga umbet maggagáyam kaggína. Ay kane mabalin da magkinnumusta, ay nán tu Jehu kaggína, “Kurug tutu wala nga sissa ta kam?” “Ò, kurug nga sissa ta,” nán tu Jehonadab. “Nu kurug tutu wala yán, ay gem ya ímam,” nán na. Ay tútu neáwat na tu íma na, ay ginamnid ne Jehu nga netakay kitu takay na. ¹⁶ “Kumíwid ka kiyà, ta senu masingan mu ya angngipatag ku tutu wala ke APU.” Ay díkod nepagtakay tu Jehonadab kitu Jehu. ¹⁷ Ay kane dummatang tu Jehu ka Samaria, ay pinatayán na datu ngámin na nabansi pikam nga induan tu Ahab. Ittu tun tu kinagi ne APU kitun kitu Elias.

¹⁸ Ay se yala inurnung tu Jehu datu ngámin na tolay kitu íli, se na nán kaggída: “Ur-úray yala tu nagsirbi tu Ahab ke Baal, nu mepádig kiya kuwaan ku nga agsirbi ku kaggína. ¹⁹ Ay túya ayabán nu ngámin daya profeta ne Baal se daya ngámin na magday-dáyaw kaggína, se daya pappádi na. Ay siguraduwan nu wa atán da ngámin, ta magdátun nà ka adu ke Baal. Ay daya akkan umbet, ay matay da. May angngasaba tu Jehu la tun, ta palánu na nga rapúnan ngámin na magday-dáyaw ke Baal. ²⁰ Ay se la nán tu Jehu, “Kagiyan nu nga napatag ya panagguurnung tada ta magdáyaw tada ke Baal!” Ay díkod ittu tu kinagi da kurug. ²¹ Ay se yala nangibon tu Jehu kadatu tolay ya mawe mangayáb kadatu ngámingámin na iIsrael nga magday-dáyaw kitu Baal. Ay naglalbet da kurug ngámin. Awan nala nga di inumbet. Ay napnu tu templo tu Baal kadatu tolay. ²² Ay se yala nán tu Jehu kitu pakammuwan da kadatu bad-bádu datu magdáyaw kitu Baal, “Ilawán mu ngámin daya bad-bádu se mu pebádu kadaya ngámin magdáyaw ke Baal,” nán na. Ay tútu niddán nada ngámin kadatu bádu. ²³ Ay se yala linumnà de Jehu se tu Jehonadab nga pútut tu

Recab kitu templo ne Baal. Ay nán tu Jehu kadatu tolay, “Siguraduwan nu wa tittu daya managday-dáyaw ke Baal daya atán kídi, nga áwan kadakayu ya managday-dáyaw ke APU.” nán na. ²⁴ Ay se dala linumnà ngámin nga magdátun kadatu masìdug ga dátun da ke Baal. Ay kitu lasi, ay uwad da nga walu púlu wa lalláki nga tolay na. Binílin nada nga nán na, “Awan nu pataláwan oray isa kaggída. Ya atán mapatálaw kadakayu, ay biyág na ya kasukát na,” nán na. ²⁵ Ay kane mabalin tu Jehu wa magdátun kadatu masìdug ga dátun, ay nán na kadatu magguwardiya se kadatu upisiyál na, “Lumnà kayu se nuda patayán ngámin. Awan nu pataláwan kaggída oray isa,” nán na. Ay díkod, pinatayán dada kadatu ispáda da. Ay datu guwardiya se datu upisiyál na, ay rinùrútán da datu natay nga nippannán kitu lasi. Ay se da linumnà kitu kaunggán na kuwartu kitu templo ne Baal. ²⁶ Ay se da nelawán datu napatag ga adígi kitu templo tu Baal se da sinìdug da kitu lasi. ²⁷ Dinadál da datu ngámin na napatag nga adígi ne Baal, se da dinadál tu templo na, se da ngala kinuwa ka kasilyat. Ay kasilyat kam panda kadedi nga al-algaw.

²⁸ Ay ummán kiyán tu nangippà tutu wala tu Jehu ka Israel kiya panagday-dáyaw da ke Baal. ²⁹ May akkan nigsán tu Jehu datu nagbas-basúlán tu Ari Jeroboam nga pútut tu Nebat. Tu Jeroboam tu nangiparò kadatu iIsrael nga magbásul kitu nagday-dáyaw da kadatu balitù nga sinan urbun báka nga nippáy na ka Betel se Dan. ³⁰ Ay nán ne APU kitu Jehu, “Napiya ya inangwa mu ki nangikurug mu kadaya nepàwa ku kikaw. Kinuwa mu kadaya gakagaka tu Ahab, datu ngámin na piyán ku nga màwa. Túya magári daya pútupútut mu ki Israel panda ki mekappát nga paganakán.” ³¹ May akkan nepas-pasnà tu Jehu tu nangikurug na kadatu bil-bílin ne APU nga Dios na Israel. Akkan na nigsán datu nagbasúlán tu Jeroboam, nga ittu pe datu nagbasúlán datu iIsrael.

Tu nekatay tu Jehu

³² Ay kadatun na al-algaw, ay ginayatán ne APU nga assayán tu sakúpan na Israel. Inábà natu Hazael nga ári ka Siria datu iIsrael. Sinákup na ³³ datu lusà ka Israel kitu pane lattakán na wángag Jordan; tu ngámin íli Gilead, tu íli Bashan, nga il-ileli datu gakagaka tu Gad, tu Ruben se tu Manasse nga tangámalán, manggayát ka Aroer panda kitu tanáp Arnon. ³⁴ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Jehu se datu kinuw-kuwa na, ay

nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ³⁵ Ay kane matay tu Jehu, ay netaman da ka Samaria. Ay tu an-anà na nga Jehoahaz tu sumukát kaggína nga nagári. ³⁶ Ay nagyán ka Samaria tu Jehu kitu nagturáy na ka Israel ka duwa púlu se walu dagun.

Tu nagturáy tu Atalia ka Juda

(2 Chr. 22:10–23:15)

11 Ay kane mammuwán tu Atalia nga natay yin tu Ahazia nga an-anà na, ay pinapatay na datu ngámin na akkobung tu ári. ² May tu Jehosheba nga an-anà tu Ari Joram nga wagi tu Ahazia, ay netálaw na tu Joas nga pútut tu Ari Ahazia, kane tagay da patayan nin datu lalláki nga annánà tu ári. Nawe na nesirù kitu Atalia kitu isa nga kuwartu, kabulun na tu magtarakan kaggína. Ay tútu akkan da napatay tu Joas. ³ Ay annam dagun da nga nesirù kitu Templo ne APU, kitu inagturáy tu Atalia.

⁴ May kitu mekapittu dagun panda kitun, ay pinaayabán tu Jehoyada nga pádi datu ap-apu datu Careo nga guwardiya na ári, se datu guwardiya kitu palásiyu, se nada pinalbet kitu Templo ne APU. Nakiturátu kaggída se nada pinagsipata kitu Templo ne APU. Ay se na ngala nga nepassingan kaggída tu laláki nga pútut tu Ari Ahazia. ⁵ Ay se nada binílin nga nán na, “Tu idi na ya kuwaan nu. Ya pagkàlu kadakayu wa magguwardiya nu algaw wa panaggiimáng, ay magguwardiya kiya palásiyu. ⁶ Ay ya mekàduwa nga pagkàlu, ay magguwardiya ki gagyangán Sur. Ay ya mekàlu wa pagkàlu, ay magguwardiya ki gagyangán na palásiyu, ki likud datu magguwardiya kitúni. ⁷ Ay daya duwa nga bungguay kadakayu nga akkan magguwardiya ki algaw wa pinaggiimáng, ay magguwardiya da kiya ári kiya Templo ne APU. ⁸ Palebután nu ya ári, nga sikkiikkam kayu ki ippapatay nu. Akkan nu pan-panáwan ya ári nu lumawán onu lumná. Patayan nu ya oray iinna nga umadanni kadakayu.”

⁹ Ay kinuwa kurug datu ap-apu tu bílin tu Jehoyada nga pádi. Nippan da kitu giyán tu Jehoyada datu toláy nga magguwardiya ki algaw wa pinaggiimáng, se datu akkan magguwardiya kitu algaw wa pinaggiimáng. ¹⁰ Ay nidde natu Jehoyada kaggída datu singál se kalátag tu Ari David nga nesirù na kitu Templo ne APU. ¹¹ Ay se yala nawe datu guwardiya kitu natudinán nga pagyanán da nga magguwardiya kitu ári. Sikkiikkam da kadatu ispáda da. Nagyán datu duddúma kitu pane diwanán kitu

Templo, se datu duddúma kitu pane kasígid, se kitu giyán tu altár. ¹² Ay se yala nelawán tu Jehoyada tu Joas, nga pútut tu ári, se na nippáy tu sagápaw kitu úlu na. Ay se na midde kaggína tu libru nga nekesuratán datu lin-lintag mepanggap ki panaggári. Ay se na siniyaán ka denu tu úlu tu Joas se na kinagi nga aggína ya ári da ngin. Ay nagpalakpak datu tolay se da nesáraw ya, “Magnanáyun ya ári!” nán da.

¹³ Ay kane magína tu Atalia tu págat datu guwardiya se datu tolay, ay nawe kitu Templo ne APU nga giyán datu tolay ya naurnung. ¹⁴ Ay se na nasingan nin tu baru nga ári, nga magsisíkad kitu adanni kitu adígi kitu Templo, ta ittu tu gagángay da nu atán ya piliyan da nga baru wa ári. Pinalebután datu ap-apu se datu magtarumpeta tu ári. Ay atán ngámin datu tolay ya makang-anggam nga magtanggoyob kadatu tarumpeta da. Ay kane masingan tu Atalia ngámin datu mà-màwa, ay pinisi na tu bádu na, se na nán nga nesáraw ya, “Taraydor! taraydor!” nán na.

¹⁵ Ay nán tu Jehoyada kadatu apu datu suldádu, “Ilawán nu ya babay kiyán kiya giyán daya suldádu, se nu patayan ka lasi. Akkan nu patayan kiddi unag na balay ne APU! Nu atán mangigdù kaggína, patayan nu pe. ¹⁶ Ay díkod, dinugkam da tu Atalia, se da nippan kitu ruwárgan na dad-dalenán da kabalyu wa lumnà kitu palásiyu, ay se da pinatay kitúni.

Datu inulis tu Jehoyada.

¹⁷ Ay se yala pinagsipata tu Jehoyada tu ári se datu tolay ke APU nga tolay ne APU da ngin. Nangwa pe ka nagkakariyán natu ári se datu tolay. ¹⁸ Ay se yala nawe ngámin datu tolay kitu templo tu Baal se da dinadál. Dinadál da pe datu altár nga agdatúnán da, se da rinubarubà datu rebultu kitúni. Ay se dala pinatay tu Mattan nga pádi tu Baal kitu àráng datu altár.

Ay uwad da pe pinagguwardiya tu Jehoyada kitu Templo ne APU. ¹⁹ Ay se na inayabán datu kakapitán datu suldádu, datu Careo nga guwardiya na ári, datu guwardiya kitu Templo, se datu ngámin na tolay, ay se da nawe netúgut tu ári kitu palásiyu gayát kitu Templo ne APU. Nanalen da kitu ruwárgan na giyán datu guwardiya, se da nawe kitu palásiyu. Ay se yala nagtugaw pe yin tu ári kitu tugaw na nga mangituráy. ²⁰ Ay naganggam ngámin datu tolay. Natalna pe yin tu íli kane mapatay da tu Atalia kitu palásiyu. ²¹ Pittu dagun tu Joas kitu nanggayát na nga magári.

Tu nagturáy tu Joas ka Juda

(2 Chr. 24:1-16)

12 Kitu mekapittu dagun kitu nagturáy tu Jehu ka Israel, ay nanggayát ta nagturáy tu Joas ka Juda. Ay nagturáy ka appát púlu dagun ka Jerusalem. Ay tu Zibia nga iBeer-sheba tu ina na. ²Kitu ngámin na kasibbiyág tu Joas, ay datu napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ata tu Jehoyada nga pádi tu nagtùgud kaggína. ³Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan na nippà datu agday-dayáwan da kadatu diy-diyos kadatu alingúdu wa giy-giyán. Netul-túluy datu tolay tu magdátun se magsidug ka insensu kadatun na giyán.

⁴Isa ngalgaw, ay nán tu Joas kadatu pappádi, “Urnúngan nu ngámin daya pirà nga nidde da tolay pára kadaya kasapúlán kiya Templo ne APU, se daya pirà a buis da tolay, se daya pirà a buluntariyu nga nidde datu tolay. ⁵Pilbetán nu pe kadaya pappádi daya pirà a nidde kaggída daya tolay nga sir-sirbiyán da. Usaran nu dayán na pirà nga mangwa kadaya masingan nu nga masápul kuwaan ki Templo.”

⁶May kitu mekaduwa púlu se tallu dagun tu Joas nga magturáy, ay áwan pikam kinuwa datu pappádi kitu Templo. ⁷Ay tútu pinaayabán na tu ári tu Jehoyada se datu duddúma nga pappádi, se na nán kaggída, “Taanna, tura nu akkan pikam mala kinappiya ya Templo? Túya manggayát kídi, ay usaran nu kiya angappiya nu ki Templo daya pirà a iddanán da kadakayu. Akkan nuda usaran ki masápul nu kampela ngin nin.” ⁸Ay díkod nayát datu pappádi nga akkan da ngin maggalà ka pirà kadatu tolay, se akkan pe aggída ngin tu makammu kitu agkappiya kitu Templo.

⁹Ay tu Jehoyada, ay nangalà ka isa nga lakása, se na imbután tu takkab na, ay se na nippáy kitu bíkat natu altár, kitu pane diwanán nu lumná ta kitu Templo ne APU. Ay datu pappádi nga mag-agyán kitu gagyangán natu Templo, ay ippáy da kitu lakása datu pirà a iddanán da tolay pára kitu Templo. ¹⁰Ay nu mapnu tu lakása ngin, ay bilángan natu sareru na ári se tu nangátu wa pádi, ay se da ngala ippáy ki kádus. ¹¹Ay se da nga idde tu pirà kadatu kapatás datu magubra kitu Templo, ta ittu tu pagbáyad da kadatu karpinteru, ¹²kanteru, se datu magkallut kadatu batu. Ay ittu tu usaran da pe nga gumatang kadatu tarikáyu se kadatu batu nga mausár kitu agkappiya da kitu Templo ne APU, se pagbáyad da kadatu ngámin na masápul da kitu agkappiya da kitu Templo. ¹³May

datu pirà a nilbet da tolay kitu Templo ne APU, ay akkan da inusár nga mangwa kadatu, silber nga akap, se datu usár da nga mangappiya ki dílag, malúkung, tarumpeta se kadatu duddúma pikam nga usár kitu Templo nga silber se balitù. ¹⁴Ata nidde da tu pirà kadatu tolay ya mangappiya kitu Templo ne APU. ¹⁵Mapiyár pànanng datu nangipiyáran da kitu pirà nga pagbáyad da kadatu magubra, ay tútu akkan da tagge masápul tu lista natu naggastuwán da kitu pirà. ¹⁶May datu naurnung nga dátun gapu ki kamali, se datu dátun gapu ki básul, ay akkan da ngin nippan kitu Templo ne APU. Kuw-kuwa datu pappádi tun nin.

¹⁷Ay kitun na tiyampu, ay rinaut tu Hazael nga ári ka Siria tu íli Gat, se na sinákup. Ay se na ngala rautan kuma ya Jerusalem, ¹⁸ngamay inurnung tu Ari Joas datu ngámin na dátun da ke APU datu sinarunu na nga à-ári; tu Jehoshafat, Jehoram se Ahazia nga apuapu na nga nagári ka Juda. Inalà na pe datu dátun na, se datu ngámin na balitù nga atán kitu aggurnúngán da kadatu nidde da ka pára ki Templo se datu atán kitu palásiyu, ay se na nepidde kitu Hazael nga ári ka Siria. Ay tútu akkan netúluy tu Ari Hazael tu angraut na ka Jerusalem.

¹⁹Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Joas se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda.

²⁰Nagkukumplut datu ù-upisiyál natu Joas, ay se da nga pinatay ka balay Millo, kitu magpadagut nga mameyag ka Silla. ²¹Ay datu namatay kitu Joas, ay tu Jozacar nga upisiyál na kam nga an-anà de Shimeat, se tu Jehozabad nga an-anà tu Shomer. Ay se da netaman kitu lúbù datu apuapu na kitu íli tu David. Ay tu Amazia nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Jehoahaz ka Israel

13 Ay kitu mekaduwa púlu se tallu dagun kitu nagturáy tu Joas nga pútut tu Ahazia ka Juda, ay nanggayát pe nagturáy tu Jehoahaz nga pútut tu Jehu ka Israel. Nagyán ka Samaria, ay nagturáy ka sangapúlu se pittu dagun. ²May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na datu nagbas-basúlán tu Ari Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga ittu tu nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. Akkan na nigsán datun na nadakè. ³Ay nakarungat tutu wala nge APU ki Israel, ay tútu nepà-paábà nada kitu Hazael nga ári ka Siria, se kitu Ben-hadad nga pútut

na. ⁴Ay se yala nagkarárag ga nakim-imallà tu Jehoahaz ke APU. Ay ginìna ne APU tu karárag na, ta nasingan na tu napalotán na amar-parígát natu ári ka Siria kadatu iIsrael. ⁵Ay díkod, nangibon ne APU ka mangigdù kaggída nga iIsrael kitu amar-parígát datu iSiria. Ay tútu natalna kammin tu kabiy-biyág datu iIsrael nga ummán kitu dáti. ⁶Ngamay akkan da kammala nigsán datu nadakè a nagbasúlán tu Jeroboam se datu akkobung na, nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. Ittu kammala tu kuk-kuwaan da. Ataatan pikam tu adígi natu diy-diyos nga Ashera ka Samaria. ⁷Ay díkod, tagge áwan mabansi kadatu suldádu tu Ari Jehoahaz. Uwad dala limma púlu nga maragkabalyu nga suldádu, se sangapúlu wa takay na nga makigubát, se sangapúlu ríbu nga suldádu na. Ata pinatayán natu ári ka Siria datu duddúma. Nesarasarat nada ngala nga ummán ki tápu. ⁸Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Jehoahaz, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ⁹Ay kane matay tu Jehoahaz, ay netaman da ka Samaria. Ay tu Jehoas nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Jehoas ka Israel

¹⁰Nanggayát ta nagturáy tu Jehoas nga pútut tu Jehoahaz ka Israel, kitu mekatallu púlu se pittu dagun kitu nagturáy tu Joas ka Juda. Nagyán ka Samaria kitu nagturáy na ka sangapúlu se annam dagun. ¹¹May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na pe. Tinlad na datu nadakè a kinuw-kuwa tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. Akkan nada nigsán. ¹²Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Jehoas se datu kinuw-kuwa na, se tu nakigubát na kitu Ari Amazia ka Juda, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ¹³Ay kane matay tu Jehoas, ay netaman da ka Samaria, kitu giyán datu lúbù datu à-ári ka Israel. Ay tu Jeroboam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu netattay tu Elisha

¹⁴Ay kane magtakit tu Elisha kitu sinakit na nga ipatay na ngin, ay nawe naggagáyam kaggína tu Jehoas nga ári ka Israel. Sinangítán na nga nán na, “O, ama, O, ama! Daya takay suldádu se daya maragkabalyu

na Israel!” ¹⁵ May nán tu Elisha kaggína, “Mangalà ka ka bú tug se daya mayán na.” Ay tú tu nangalà kurug tu Ari Jehoas. ¹⁶ Ay nán manin tu Elisha kaggína, “Immán mu ya bú tug.” Ay dí kod inimán tu ári tu bú tug. Ay se yala neparotun tu Elisha tu í ma na kitu í ma tu ári. ¹⁷ Ay se na nán, “Lùtám ya lamdáwan ki pane lattakán.” Linùtán kurug pe tu ári. Ay se yala nán tu Elisha, “Bumú tug ka!” Ay dí kod kinuwa kurug tu ári. Ay se yala nán tu Elisha, “Túyán ya bú tug nga pangábà ne APU ka Siria! Ta pangabáan naka ne APU kadaya iSiria nu gubatan muda ka Afek. Rapúnan muda tutu wala ngin.” ¹⁸ Ay nán manin tu Elisha, “Alà mu daya mayán bú tug.” Inalà tu ári da. Se na manin nán, “Sudsud-an mu ya lusà.” Ay dí kod namìluwán na nga sinudà tu lusà kadatu mayán bú tug, ay se yala nakusap. ¹⁹ May nakarungat tu Elisha kaggína, se na nán, “Namin-limma onu naminnam mu kuma nga sinudà ya lusà a. Di mu kuma nga abáan tutu wala ngin daya iSiria. Ngamay gapu ki kinuwa mu, ay mamìlu mu wala nga abáan da.”

²⁰ Ay se yala natay tu Elisha se da nawe netaman.

Ay káda dagun, nu mabalin ya amiyán, ay mawe rautan datu iMoab datu iIsrael. ²¹ Ay kitu namissán, ay madama da magtaman ki isa nga laláki. Ay pagkilát da ngala tu bungguy datu iMoab nga umbet kitu giyán da. Ay tútu nabur-burung da nga nepisù tu innát kitu lúbù tu Elisha. May kane melìlet tu innát kitu tuláng tu Elisha, ay linumtu, ay se yala nagsíkád.

²² Ay pinar-parígát tu Hazael nga ári ka Siria datu iIsrael kitu báyat natu nagturáy tu Jehoahaz. ²³ May namáru se nakallà nge APU kaggída, ay tútu akkan na nepalúbus nga marápun da. Kinalakkán nada gapu kitu kari na kitu Abraham, se kitu Isaac, se kitu Jacob. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay akkan nada nga rinápun onu nigsán da.

²⁴ Ay kane matay tu Hazael nga ári ka Siria, ay tu pútut na nga Ben-hadad tu sumukát nga nagári. ²⁵ Ay namìlu nga inábà tu Jehoas nga pútut tu Jehoahaz tu Ben-hadad nga pútut tu Hazael. Ay tútu nàpoli na kammin datu il-íli nga sinákup tu Hazael kitu naggári natu ama na nga Jehoahaz.

13:14 Mabalin na ya piyán na kagiyan, ay ‘áwan màwa daya takay suldádu se daya maragkabalyu nga suldádu na Israel nu áwan ne Elisha.’

Tu nagturáy tu Amazia ka Juda

(2 Chr. 25:1-24)

14 Ay nanggayát nga magturáy ka Juda tu Amazia nga pútut tu Joas, kitu mekàduwa dagun kitu nagturáy natu Jehoas nga pútut Jehoahaz ka Israel. ²Duwa púlu se limma dagun tu Amazia kane magári. Ay duwa púlu se siyám na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jehoaddin nga iJerusalem tu ina na. ³Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ngamay akkan mepáda kitu apuapu na nga David. Sinúrut na datu kinuw-kuwa natu ama na nga Joas. ⁴Akkan na nga nippà datu pagday-dayáwan da kadaya diy-diyos kadatu alingúdu wa giy-giyán. Magdátun pikam datu tolay kitúni se magsídug da pikam ka insensu. ⁵Ay kane nairut tin tu aggári tu Amazia, ay pinapatay na datu ù-upisiyál nga namatay kitu ama na nga ári. ⁶Ngamay akkan na neráman na pinapatay datu annánà da, ta sinúrut na tu bílin ne APU kitu Libro datu Lin-lintag ga nesúrát tu Moses nga, “Akkan nu patayan daya mannákam gapu ki básul daya annánà da, ay ummán pe daya annánà, akkan nuda patayan gapu ki básul daya mannákam da. Daya mismu nagbásul ya magikáru ki nagbasúlán da kampela ngin.

⁷Sangapúlu ríbu wa suldádu wa iEdom tu pinatayán tu Amazia kitu giyán na nengágan da ka Tanáp Asin. Ay sinákup na pe tu íli Sela, ay se na sinukatán tu ngágan tu íli ka Jokte-el. Ay ittu kam ya agpangágan da panda kadedi nga al-algaw.

⁸Ay isa ngalgaw, ay nepekagi tu Ari Amazia kitu Jehoas nga ári ka Israel, nga pútut tu Jehoahaz se apu tu Jehu, nga aggída ngin tu magparáng ki gubát. ⁹May nán tu Jehoas nga nesungbát: “Atán bittì a kaykayu ka bantay Lebanon nga, nán na ki káyu wa sedoro, ‘Ipaatáwam ya an-anà mu ki pútut ku.’ May inumbet ya alsádu wa ulolag se na dinam-dam-án tu bittì a kaykayu. ¹⁰Inábà mu kurug tutu wala daya iEdom. Ay túya magkidáyaw ka ngin. Mapnà ka kuma ngin kiyán na nangábà mu. Magyán ka ngala ngin kiyán giyán mu! Tura ka pikam mala nga magsap-sápul ka pakaabáan mu se daya tolay ka Juda ta?”

¹¹Ngamay akkan gì-gìnán tu Amazia tu kagiyan tu Ari Jehoas. Ay tútu pinagsagána tu Ari Jehoas datu suldádu na nga mawe makigubát kitu Amazia nga ári ka Juda. Ay naggugubát da ka Bet-shemes ka Juda. ¹²Inábà datu suldádu wa iIsrael datu suldádu wa iJuda. Nasip-siparà da

nga nagguulli kadatu babalay da. ¹³ Ay tiniliw tu Jehoas nga ári ka Israel tu Amazia nga ári ka Juda ka Bet-shemes. Ay se yala nawe ka Jerusalem. Ay se na nga pinadadál tu 180 mitru kitu darupírip pa abut tu Jerusalem, manggayát kitu ruwángan tu Efraim panda kitu ruwángan kitu síku na. ¹⁴ Ay se na inarisamsam datu balitù, silber, se datu ngámin na aruminta kitu Templo ne APU, se datu usár kitu palásiyu. Inalàán na ngámin dayán se daya bálud na, ay se yala nagulli ka Samaria.

¹⁵ Ay datu duddúma nga nà-nàwa tu Ari Jehoas se datu kinuw-kuwa na, se tu nakigubát na kitu Amazia nga ári ka Juda, ay nesúráat da ki Libro na Istoriya da À-ári ka Israel. ¹⁶ Ay kane matay tu Jehoas, ay netaman da kitu giyán datu lúbù datu à-ári ka Samaria. Ay tu Jeroboam nga pútut na tu sumukát nga nagári.

Tu netattay tu Amazia nga ári ka Juda

¹⁷ Ay nagbiyág pikam tu Ari Amazia ka sangapúlu se limma dagun nanggayát kitu netattay tu Ari Jehoas nga ári ka Israel, nga pútut tu Jehoahaz. ¹⁸ Ay datu duddúma nga kinuw-kuwa tu Amazia kitu nagturáy na, ay nesúráat da ki Libro na Istoriya da À-ári ka Juda.

¹⁹ Ay uwad da tolay ya nagpalánu nga patayan da tu Amazia ka Jerusalem. Ay tútu nagtálaw se yala nawe ka Lakis. Ngamay uwad da nebon da nga umunud kaggína. Ay pinatay da kitúni. ²⁰ Ay netakay da ka kabalyu tu baggi na, se da nawe netaman ka Jerusalem, kitu giyán datu lúbù datu apuapu na kitu íli tu Ari David. ²¹ Ay tu Azaria nga pútut tu Amazia tu nesukát datu iJuda nga magári ka Juda. Sangapúlu se annam dagun na kitu namagbalin da kaggína ka ári. ²² Ay kane matay tu ama tu Azaria, ay kinappiya na kammin tu íli Elat, ay se na pinagbalin ka íli kammin na Juda.

Tu naggári tu Jeroboam II ka Israel

²³ Ay kitu mekasangapúlu se limma dagun kitu nagturáy tu Amazia nga pútut tu Joas ka Juda, ay nanggayát tu Jeroboam II nga pútut tu Joas nga magturáy ka Israel. Nagyán ka Samaria; ay appát púlu se isa dagun na nga nagturáy. ²⁴ Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na.

14:21 Ya isa nga ngágan na, ay Uzzia.

Akkan na nigsán datu nagbas-basúlán tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga nagiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. ²⁵ Nàpoli kammin tu Jeroboam II tu sákup na Israel kitun; manggayát kitu dad-dalenán ka Hamat panda kitu Natay nga Bebay. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU kitun kitu profeta Jona nga pútut tu Amittai nga iGat Hefer. ²⁶ Nepalúbus ne APU nga màwa tun, ta ammu na tu kapar-parigátan tutu wala datu iIsrael. Ay áwan nala ka Israel tu makaseng kaggída, asassu mán se akkan. ²⁷ May gapu ta akkan piyán ne APU nga umawan datu iIsrael kídí kalawagán, ay tútu inusár na tu Jeroboam II nga pútut tu Jehoas nga mangisalákan kaggída.

²⁸ Ay daya duddúma nga nà-nàwa se datu kinuw-kuwa tu Jeroboam II kitu nagturáy na, se datu nakigub-gubát na, se tu nangpoli na kammin ka Damasco se Hamat nga dáti nga sákup na Juda, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ²⁹ Kane matay tu Jeroboam II, ay netaman da kitu giyán datu lúbù datu à-ári. Ay tu Zacarias nga pútut na tu sumukát nga nagári.

Tu nagturáy tu Azaria ka Juda

(2 Chr. 26:1-23)

15 Ay nanggayát ta magturáy tu Azaria nga pútut tu Amazia ka Juda, kitu mekaduwa púlu se pittu dagun kitu nagturáy tu Jeroboam II ka Israel. ² Sangapúlu se annam dagun na kane magári. Limma púlu se duwa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jecolia nga iJerusalem tu ina na. ³ Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, nga ummán kammin kadatu kinuw-kuwa natu ama na nga Amazia. ⁴ Yán nala ta akkan na nippà datu pagday-dayáwan da tolay kadatu alingúdu wa giy-giyán. Magdátun pikam datu tolay kitúni se magsidug da pikam pe ka insensu. ⁵ Ay tútu pinaglappang ne APU tu ári. Naglappang panda kitu nekatay na. Nesibna da ka balay gapu kitu sinakit na. Ay díkod tu Jotam nga pútut na tu nakammu kitu palásiyu se aggína tu nangituráy kadatu tolay. ⁶ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Azaria se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ⁷ Ay kane matay tu Azaria, ay netaman da kitu lúbù datu apuapu na ka íli tu David. Ay tu Jotam nga pútut na tu sumukát nga nagári ka Juda.

Tu nagturáy tu Zacarias ka Israel

⁸ Ay kitu mekatallu púlu se walu dagun kitu nagturáy tu Azaria ka Juda, ay nagturáy pe ka Israel tu Zacarias nga pútut tu Jeroboam II. Nagyán ka Samaria. Ay annam búlán na nga nagturáy ka Israel. ⁹ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Zacarias, nga ummán kammin kadatu kinuw-kuwa datu apuapu na. Akkan na nigsán datu nagbas-basúlán tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. ¹⁰ Ay tu Shallum nga pútut tu Jabes, ay pinalánu na nga patayan. Pinatay na tu Zacarias ka Ibleam, se yala aggína tu sumukát kaggína nga nagári. ¹¹ Ay datu duddúma nga kinuw-kuwa tu Zacarias kitu nagturáy na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. ¹² Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU kitun kitu Jehu nga nán na, “Magturáy ka Israel daya pútupútut mu panda ki mekappát nga gagakaka mu,” nán na.

Tu nagturáy tu Shallum ka Israel

¹³ Ay nanggayát ta nagturáy ka Israel tu Shallum nga pútut tu Jabes, kitu mekatallu púlu se siyám dagun kitu nagturáy tu Uzzia ka Juda. Isa búlán nala nga nagturáy tu Shallum ka Samaria. ¹⁴ Ay se yala nga gayát ka Tirza, ay nawe ka Samaria tu Menahem nga pútut tu Gadi nga iTirza, se na pinatay tu Shallum. Ay aggína ngin tu sumukát kaggína nga nagári.

¹⁵ Ay datu duddúma nga kinuw-kuwa tu Shallum, se tu nagtaraydor na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel.

¹⁶ Ay kitun na tiyampu, ay dinadál tu Menahem tu íli Tifsa, se datu il-íli nga sakúpan na, panda ka Tirza. Pinatayán na datu toláy kitúni, áta akkan da sumúku kaggína. Bintaán na datu ngámin na nabùsit.

Tu naggári tu Menahem ka Israel

¹⁷ Ay nanggayát ta magturáy ka Israel tu Manahem nga pútut tu Gadi, kitu mekatallu púlu se siyám dagun kitu nagturáy tu Azaria ka Juda. Nagyán ka Samaria. Ay sangapúlu dagun na nga nagturáy. ¹⁸ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Menahem. Akkan na nga nigsán datu nadakè a kinuw-kuwa tu Jeroboam nga pútut tu Nebat nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. ¹⁹ Ay kitu nagturáy tu

Menahem, ay gubatan kuma tu Tiglat Pileser nga ári ka Asiria datu iIsrael. May niddán tu Menahem ka tallu púlu se appát ríbu kílu nga silber, ta senu sengán na nga mamairut kitu angituráy na. ²⁰ Ay tútu pinílit na datu babànáng ka Israel nga mangidde da ka aglilimma púlu da nga pinaláta nga silber kitu ári ka Asiria. Ay díkod akkan nin netúluy tu ári ka Asiria tu angraut na ka Israel. Nagulli yin kitu íli na. ²¹ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Menahem se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libro na Istoriya da À-ári ka Israel. ²² Ay kane matay tu Menahem, ay tu Pekaya nga pútut na tu sumukát nga nagári.

Tu nagturáy tu Pekaya ka Israel

²³ Ay nagturáy tu Pekaya kitu mekalimma púlu dagun kitu nagturáy tu Azaria ka Juda. Nagyán ka Samaria kitu nagturáy na ka Israel ka duwa dagun. ²⁴ Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Pekaya. Akkan na nigsán datu nagbas-basúlán tu Jeroboam nga pútut tu Nebat nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul. ²⁵ Ay tu Peka nga pútut tu Remalia nga apu datu suldádu tu Pekaya, ay pinalánu na se datu limma púlu wa lalláki nga iGilead, nga patayan tu Pekaya. Pinatay tu Peka tu Ari Pekaya kitu agsiruán na kitu palásiyu na ka Samaria. Ay netangapatay na pe tu Argob se tu Arie. Ay díkod tu Peka ngin tu sumukát kitu Pekaya nga nagári.

²⁶ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Pekaya, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libro na Istoriya da À-ári ka Israel.

Tu naggári tu Peka ka Israel

²⁷ Ay nanggayát ta nagturáy ka Israel tu Peka nga pútut tu Remalia, kitu mekalimma púlu se duwa dagun kitu nagturáy tu Azaria ka Juda. Nagyán ka Samaria kitu duwa púlu dagun na nga nagturáy ka Israel. ²⁸ May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Akkan na nigsán datu nagbas-basúlán tu Jeroboam nga pútut tu Nebat nga nangiparoán na kadatu iIsrael nga magbásul.

²⁹ Ay kitu nagturáy tu Peka, ay rinaut tu Tiglat Pileser nga ári ka Asiria datu iIsrael, ay sinákup na datu íli Ijon, Abel Bet-maaca, Janoa, Kedes,

Hasor, Gilead, Galilea se Naftali. Ay tiniliw na datu tolay se nada netálaw nga nippan ka Asiria. ³⁰ Ay tu Hoshea nga pútut tu Ela, ay pinalánu na nga patayan tu Ari Peka. Ay pinatay na, se la aggína tu sumukát nga nagári ka Israel. Nàwa yán kitu mekaduwa púlu dagun kitu nagturáy tu Jotam nga pútut tu Uzzia ka Juda. ³¹ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Peka se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel.

Tu nagturáy tu Jotam ka Juda

(2 Chr. 27:1-9)

³² Ay nanggayát ta magturáy ka Juda tu Jotam nga pútut tu Uzzia kitu mekaduwa dagun kitu nagturáy tu Peka ka Israel. ³³ Duwa púlu se limma dagun tu Jotam kane magári. Nagyán ka Jerusalem kitu sangapúlu se annam dagun nga nagturáy na. Ay tu Jerusha nga an-anà tu Zadok tu ina na. ³⁴ Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Jotam. Ummán kammin kadatu ngámin na kinuw-kuwa natu ama na nga Uzzia. ³⁵ May akkan na nga nippà datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. Magdátun pikam se magsidug ka insensu datu tolay kitúni. Ay tu Jotam tu nangappiya kammin kitu paningátu wa ruwángan tu Templo ne APU. ³⁶ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Jotam, se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ³⁷ Ay kitun na tiyampu, ay neparob ne APU nga rautan tu Rezin nga ári ka Siria se tu Peka nga ári ka Israel datu iJuda. ³⁸ Ay kane matay tu Jotam, ay netaman da kitu lúbù datu apuapu na kitu íli tu apuapu na nga David. Ay tu Ahaz nga pútut na tu sumukát nga nagári.

Tu nagturáy tu Ahaz ka Juda

(2 Chr. 28:1-27)

16 Ay nanggayát ta magturáy ka Juda tu Ahaz nga pútut tu Jotam, kitu mekasangapúlu se pittu dagun kitu nagturáy tu Peka nga pútut tu Remalia ka Israel. ² Duwa púlu dagun tu Ahaz kaggína nga nagári. Ay sangapúlu se annam dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ngamay datu akkan napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, nga akkan ummán kadatu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ³ Ay ittu na mán

kammin tinlad datu kinuw-kuwa datu sinarunu na nga nagári. Sinìdug na pay tu an-anà na ka dátun na. Tinlad na datu dummakè a kuk-kuwaan datu tolay nga pinatálaw ne APU kitu lusà a pagyanán datu iIsrael sakbay da nga inumbet. ⁴ Ay nagdátun pe, se nagsìdug ka insensu kadatu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, se kadatu babbalantay, se kitu linung datu nasagúngut ta káyu.

⁵ Ay nawe de Rezin nga ári ka Siria se tu Peka nga ári ka Israel nga rinaut ya Jerusalem. Linìmut da tu íli, may akkan da maábà tu Ahaz. ⁶ Ay kitun na tiyampu, ay nasákup kammin tu Rezin na ári ka Siria tu íli Elat, ay se na pinatálaw datu iJuda nga mag-agyán kattoni. Ay díkod inumbet datu iEdom ka Elat nga magyán kitúni. Ay atán da pikam ma mag-agyán kitúni panda kadedi nga algaw. ⁷ Ay tútu nangibon tu Ahaz kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu Ari Tiglat Pileser ka Asiria. Ay tu idi tu pekagi na: “Tbíláng nà ka an-anà mu se bobonan mu. Ay túya pangaásim mán agpà ta umbet nà a igdù kadaya ári ka Siria se ári ka Israel.” ⁸ Ay nangalà pe tu Ahaz kadatu silber se balitù nga atán kitu Templo ne APU se kitu palásiyu, ay se na nepidde nga rigálu na kitu ári ka Asiria. ⁹ Ay nayát tu ári ka Asiria kitu kagiyan tu Ahaz. Ay tútu nawe rinaut tu ári ka Asiria se datu suldádu na ya Damasco. Ay sinákup na, ay se na tiniliwán datu tolay, se na nippannán da ka Kir. Ay pinatay na tu Ari Rezin.

¹⁰ Ay kane mawe ka Damasco tu Ari Ahaz nga maggagáyam kitu Tiglat Pileser nga ári ka Asiria, ay nasingan na tu altár kitúni. Ay díkod nepippan tu Ari Ahaz kitu Uria nga pádi tu sinan altár nga ummán kammin kitu nasingan na. Kinagi na tutu wala ngámin pe nu wà ummán naya kàwaán na. ¹¹ Ay díkod, kinuwa tu Uria nga pádi tu altár. Sinúrut na ngámin tu kàwaán na nga kinagi tu Ari Ahaz. Nabalín na tu altár sakbay nga nagulli tu Ari Ahaz nga gayát ka Damasco. ¹² Ay kane umbet tu ári nga gayát ka Damasco, ay nawe na siningan tu altár, ay se yala pe yin na nagdátun. ¹³ Nagdátun ka masidug ga dátun, se dátun na nga nàwa ki arína trigo, se na nesiya pe yin tu mainum nga dátun na, se na winar-warsíán tu altár kitu dága natu dátun pára ki agkakappiya. ¹⁴ Ay tu altár nga bága nga atán kitu àráng tu Templo ne APU, ay nepippà tu Ari Ahaz, ay se na nekalit kitu pane dáya natu altár nga nepippáy na. ¹⁵ Ay se na nán nga namílin kitu Uria nga pádi: “Kídi nga baru wa altár rin ya pagsidúgán mu kadaya dátun ki káda pagmakát, se daya dátun na nàwa ki arína trigo nu gídám, se daya masidug ga dátun na ári, se daya dátun na nga nàwa

ki arína trigo. Sidúgan mu pe kídi daya masidug ga dátun daya ngámin tolay, se daya dátun da nga nàwa ki trigo, se isiyà mu pe kiyán daya dátun da nga mainum. Iwar-warsì mu pe kiyán ya dága daya masidug ga dátun da, se daya dága daya pagbasu da nga an-animál. Ay ya bága nga altár, ay ittu yanin ya agkararágan ku. ¹⁶ Ay díkod, kinuwa kurug tu Uria nga pádi datu ngámin na bílin tu ári kaggína.

¹⁷ Ay nippaán tu Ari Ahaz datu dingding natu karisun se itu besin na nepaparotun kadatun. Ay nippà na pe tu abay ya silyási nga nepaparotun kadatu sinan bak-baka, ay se na nepatugaw ki isa nga batu. ¹⁸ Ta senu mapaanggam na tu ári ka Asiria, ay nippà na pe tu lídum kitu palásiyu nga us-usaran da nu algaw wa aggiimáng. Nippà na pe tu gagyangán na dad-dalenán na ári nu lumnà kitu Templo ne APU. ¹⁹ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Ahaz se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libro na Isteriya da À-ári ka Juda. ²⁰ Ay kane matay tu Ahaz, ay netaman da kitu lúbù datu apuapu na ka íli tu David. Ay tu Hezekia nga pútut na tu sumukát nga nagári.

Tu nagturáy tu Hoshea ka Israel

17 Ay nanggayát ta magturáy ka Israel tu Hoshea nga pútut tu Ela, kitu mekasangapúlu se duwa dagun kitu nagturáy tu Ahaz ka Juda. Nagyán ka Samaria, ay siyám dagun na nga nagturáy. ² Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ngamay akkan kam ummán kadatu kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel nga sinarunu na. ³ Ay nawe ginubát tu Shalmaneser nga ári ka Asiria, ay summúku tu Ari Hoshea. Ay díkod kapilitán na magbuis datu iIsrael kitu ári ka Asiria. ⁴ Ay isa nga dagun, ay nagtaraydor tu Hoshea kitu ári ka Asiria. Nangibon ka makiamomán kitu So nga ári ka Egipto ta makiseng. Ay akkan pe yin nagbáyad kitu dinnagun na buis na kitu ári ka Asiria. Ay kane mammuwán tu ári na Asiria tun na palánu na, ay nebálud na lugud agpà. ⁵ Ay se la nga rinaut tu ári ka Asiria ya Israel. Tallu dagun na nga linìmut tu Samaria. ⁶ Ay kitu mekasiyám ma dagun kitu nagturáy tu Hoshea, ay sinákup tu ári ka Asiria tu Samaria. Ay tiniliwán na datu iIsrael se na nippannán da ka íli Hala, se ka dappit tu wángag Habor ka Gozan, se kadatu il-íli ka Media.

⁷ Ay nàwa tu ummán kitun kadatu iIsrael gapu ta nagbásul da ke APU nga Dios da. Aggína tu nangigdù kaggída kitu ári ka Egipto, ay se

na netálaw da kattoni, may daya diy-diyos ya day-dayáwan da. ⁸Tinlad da datu nadakè a kuk-kuwaan datu tolay nga pinadán na pinàpur ne APU kitu lusà a nangippannán na kaggída. Tinlad da pe datu nadakè a gagángay nga negayát datu nagári ka Israel. ⁹Nesir-sirù datu iIsrael tu inangwa da kadatu lùsawan ne APU nga Dios da. Nangwa da ka agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán kadatu ngámin il-íli da; datu bibittà a íli, se datu íli nga naabut ka darupírip. ¹⁰Ay nangipasíkad da pe ka batu wa adígi nga pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos da, se nangippáy da pe kadatu rebultu natu diyos da nga Ashera, kadatu ngámin na alingúdu wa ban-bantay se kadatu linung datu nasagúngut ta káyu. ¹¹Nagsidug da ka insensu kadatu ngámin na alingúdu wa giyán. Tinlad da tu kuk-kuwaan datu tolay ya pinatálaw ne APU sakbay da nga inumbet kitúni. Pinar-parrungat da nge APU gapu kadatun na nadakè a kuk-kuwaan da. ¹²Nagdáyaw da mán kammin kadatu sinan diy-diyos sin! Ay kinagi ne APU kaggída nga, “Akkan kayu magdáyaw kadaya diy-diyos,” nán na. ¹³Nagibon ne APU kadatu profeta nga nangag-kagi kadatu iIsrael se iJuda nga nán da kaggída: “Tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Igsán nu daya nadakè a kuk-kuwaan nu! Surútan nu daya bil-bílin ku nga atán kadatu lin-lintag nga nebílin ku kadatu apuapu nu, nga nepekagi ku kadatu bobonan ku nga profeta.’” ¹⁴May maddi da manggìna. Nagsúkir da mán kammin, nga ummán kitu kinuwa datu apuapu da, nga akkan nangikur-kurug ke APU nga Dios da. ¹⁵Paásan da ngala datu ipasúrut ne APU kaggída, se tu kari na kadatu apuapu da, se datu nangag-kagi na kaggída. Nagday-dáyaw da kammala kadatu áwan sur-surbi nga diy-diyos; ay nagbalin da pe yin ka áwan sur-surbi nga tolay. Tinlad da datu kuk-kuwaan datu duddúma nga tul-tolay kadatu lib-lebut da, nga akkan pàlad ne APU kaggída. ¹⁶Akkan da ngin pinagan-anu datu ngámin na bil-bílin ne APU nga Dios da. Nagurma da ka duwa nga sinan urbun báka nga day-dayáwan da, ay se da nangwa ka rebultu natu diyos da nga Ashera. Dinay-dáyaw da pe ya mata, búlán, se daya bittuwan, ay se nge Baal nga diy-diyos. ¹⁷Ay nangidátun da pe kadatu annánà da ka masídug ga dátun da kadatu diy-diyos da. Ay nawe da pe kadatu maganítu se datu manggámud. Nepeturayán da tutu wala ngin ki kinadakè. Tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída. ¹⁸Ay gapu ki rungat tutu wala ne APU kaggída nga iIsrael, ay pinatálaw nada. Tittu datu tangámalán Juda datu nabansi. ¹⁹May oray datu iJuda, ay akkan da kinur-kurug pe datu bil-bílin ne APU nga Dios da. Tinlad da pe datu

nadakè a kinuw-kuwa datu iIsrael. ²⁰ Ay díkod pinagdudoray ne APU da ngámin na iIsrael. Nepalúbus nada nga matiliw datu nangraut kaggída, ka ammánis na kaggída panda kitu áwan da ngin ki àráng na.

²¹ Ay kane mesibna ne APU datu iIsrael kadatu iJuda nga gakagaka tu David, ay pinagbalin datu iIsrael tu Jeroboam nga pútut tu Nebat ka ári da. Neparò tu Jeroboam da nga maglikud ke APU, se magbásul ka nadammat tutu wala. ²² Sinúrut datu iIsrael datu ngámin na nadakè a kinuw-kuwa tu Jeroboam. Akkan da nigsán datun. ²³ Ay tútu pinatálaw lugud dala ne APU da. Kinuwa na kurug tu kinagi na kadatu ngámin profeta na nga kuwaan na kadatu iIsrael. Ay díkod, nepetálaw na datu iIsrael ka Asiria. Ay ittu pikam ya giyán da panda kadedi nga al-algaw.

²⁴ Ay pinagyán natu ári ka Asiria datu iBabilonia, datu iCuta, datu iAvva, datu iHamat se datu iSefarvaim ka Samaria. Aggída ngin tu nesukát na kadatu iIsrael nga magyán kattoni. Ay díkod, sinákup datu iAsiria datu íli ka Samaria se da nagyán kadatu il-íli kitúni. ²⁵ Ay kitu inanggayát da nga magyán kitúni, ay akkan da dinay-dáyaw we APU. Ay tútu nangipàrob nge APU kada láyon, nga ittu datu nagpatay kadatu duddúma kaggída. ²⁶ Ay tútu uwad da nangikagi kitu ári ka Asiria nga nán na: “Akkan ammu datu tolay nga pinagyán mu ka Samaria ya lintag naya diyos da kattoni. Ay túya nangiparob ka láyon nga ittu tu nagpatay kaggída.” ²⁷ Ay díkod nán tu ári ka Asiria, “Pagulliyán nu ka Samaria ya isa kadatu pappádi nga netálaw tada. Petùgud nu kaggína kadatu tolay kattoni daya lin-lintag naya diyos da kattoni nga íli.” ²⁸ Ay tútu nawe nagulli tu isa kadatu pappádi nga netálaw da nga gayát ka Samaria. Nagyán ka Betel, ay se na tinùgúdán datu tolay kattoni, nu mapaanna ya magdáyaw ke APU.

²⁹ May datu tolay ya mag-agyán ka Samaria, nga gayát kadatu nagbal-baláki nga íli, ay netul-túluy da kammala tu mangwa kadatu diy-diyos da kadatu íli da kampela ngin nin. Nipayán dada kadatu agday-dayáwan nga kinuw-kuwa datu iSamaria kitun kadatu il-íli nga pag-agyanán da kídi. ³⁰ Datu gayát ka Babilonia, ay kinuwa da tu diy-diyos da nga Succot-benot. Ay datu gayát ka Cut, ay kinuwa da pe tu diy-diyos da nga Nergal, se datu gayát ka Hamat, ay kinuwa da tu diy-diyos da nga Ashima. ³¹ Ay datu tolay nga gayát ka iAvva, ay kinuwa da tu sinan diy-diyos da nga Nibhaz, se Tartak. Ay datu tolay nga gayát ka Sefarvaim, ay nagsìdug da kadatu annánà da nga nedátun da kadatu Adrammelek se Anammelek nga diy-diyos da. ³² Ay nagdáyaw da kam pe ke APU.

Ngamay namíli da kadatu pan-panda ngala nga tolay ka pappádi da nga magdátun pára kaggída kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. ³³ Ay díkod, nagdáyaw da ke APU, may netul-túluy da kammala tu nagday-dáyaw pe kadatu diy-diyos da kadatu il-íli nga naggay-gayatán da kampela ngin nin. ³⁴ Ay panda kadedi nga al-algaw, ay sur-surútan da pikam datu dadán na gagángay da. Akkan da day-dayáwan ne APU, ay se akkan da pe sur-surútan nin datu sur-súru se bil-bílin se lin-lintag ne APU, nga nidde na kadatu gakagaka tu Jacob, nga pinangagánan na ngin ka Israel. ³⁵ Ay nakiturátu nge APU kaggída kitun, se nebílin na kaggída nga nán na, “Akkan kayu magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos, onu magukkab kaggída, onu magsirbi, onu magdátun kaggída. ³⁶ Iyà nge Yahweh. Iyà ala ya dayáwan nu. Iyà tu nangítalaw kadakayu ka Egipto gapu ki nakas-kasdáaw wa pannakabalin ku. Iyà ala ya dayáwan nu, se iyà ala ya pangidatúnán nu kadaya datu-dátun nu. ³⁷ Kuwaan nu peyang daya ngámin na sur-súru se bil-bílin se lin-lintag ku nga nepesúrat ku pára kadakayu. Akkan kayu magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos. ³⁸ Akkan nu kal-kaligpanán tu turátu kadakayu, se akkan kayu magdáyaw kadaya sabáli nga diy-diyos. ³⁹ Nu di iyà nga APU nga Dios nu ngala ya day-dayáwan nu. Ay iyà ya mangigdù kadakayu kadaya kalínga nu.” ⁴⁰ May maddi da manggìna. Ittu da mán kammin sinúrut datu dadán na gagángay da.

⁴¹ Díkod nagdáyaw datun na tolay ke APU, may nagdáyaw da pe kadatu sinan diy-diyos da. Ay panda kadedi nga al-algaw, ittu pikam ya kuk-kuwaan daya gakagaka da.

Tu nagturáy tu Hezekia ka Juda

(2 Chr. 29:1-2; 31:1)

18 Ay nanggayát tu Hezekia nga pútut tu Ahaz nga magturáy nga ári ka Juda kitu mekalu dagun kitu nagturáy tu Ari Hoshea nga pútut tu Ela ka Israel. ² Duwa púlu se limma dagun tu Hezekia kane magturáy. Ay duwa púlu se siyám dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Abiha nga an-anà tu Zacarias tu ina na. ³ Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Hezekia. Páda kammin datu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ⁴ Nippà na datu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, se rinubarubà na datu ad-adígi nga batu, se na nilangngán

datu ad-adígi natu diy-diyos nga Ashera. Ay dinadál na pe tu sinan idaw nga bága nga kinuwa tu Moses, ta day-dayáwan datu toláy, se magsidug da ka insensu ka dátun da kitun. Nehustan ya agpangágan da kitu bága nga sinan idaw. ⁵Ay nagpiyár tu Hezekia ke APU nga Dios na Israel. Ay áwan ári nga ummán kitu Hezekia nga nagturáy ka Juda, oray kadatu napalábas nga nagári se datu sumarunu kaggína. ⁶Ata nepas-pasnà na tutu wala tu nangsúrut na ke APU. Akkan na tutu wala nigsán. Nekurug na datu bil-bílin na nidde ne APU kitu Moses. ⁷Ay díkod atán peyapeyang nge APU nga sumeng kaggína. Napiya tu nagbalinán datu ngámin na kinuw-kuwa natu Hezekia. Nagribilde kitu ári ka Asiria, ay se maddi yin na magsirbi kaggína. ⁸Inábà na datu Filisteo ki gubát, se na sinákup datu íli da panda ka Gaza se datu sakúpan na nga il-íli, manggayát kitu giyán tu pagguwardiyaán da nga torre panda kitu nadarupírip nga íli.

⁹Ay kitu mekappát dagun kitu nagturáy tu Hezekia, ay ittu pe tu mekapittu dagun na agturáy natu Hoshea ka Israel. Ay inumbet tu Shalmaneser nga ári ka Asiria ka Samaria, ay se na nga linìmut. ¹⁰Ay kane malpás tu tallu dagun, ay nasákup na ngin tu Samaria. Ittu tun pe tu mekannam dagun kitu nagturáy tu Hezekia, ay se mekasiyám dagun pe kitu nagturáy tu Hoshea ka Israel. ¹¹Netálaw natu ári ka Asiria datu ísrael ka Asiria, ay se nada nippan ka íli Hala, se tu íli nga adanni ka wángag Habor ka íli Gozan, se na nippan datu duddúma ka íli Media. ¹²Ay nàwa yán kaggída nga ísrael, ta akkan da kinur-kurug ge APU nga Dios da. Sinuwáy da tu turátu ne APU kaggída. Akkan da pe gini-gina datu bil-bílin ne APU nga nidde na kitu Moses nga bobonan na. Akkan da nekur-kurug datun.

¹³Ay kitu mekasangapúlu se appát dagun kitu nagturáy tu Hezekia, ay inumbet rinaut tu Sennakerib nga ári ka Asiria datu ngámin na nadarupírip nga il-íli ka Juda, ay se nada sinákup. ¹⁴Ay díkod nangibon tu Hezekia kadatu toláy na ka giyán tu Ari Sennakerib ka Lakis. Ay tu idi tu nepekagi na: “Nakabásul là kurug. Ay nakasagána ngà a mangidde kikaw ki agngan mu. Magtálaw ka ngala kídí giyán mi.” Ay díkod, pinagbáyad tu ári ka Asiria tu Hezekia ka sangapúlu se isa ríbu kílu nga silber, se sangaríbu kílu nga balitù. ¹⁵Ay díkod nidde tu Hezekia datu ngámin na silber nga atán kitu Templo ne APU se datu atán kitu palásiyu. ¹⁶Ay pinatikáp na datu balitù kadatu gagyángán tu Templo ne APU, se datu balitù nga nekalupkop na kadatu adígi, se na nidde ngámin kitu ári ka Asiria. ¹⁷Ay tútu pinapan

tu ári ka Asiria datu kangatuwán na apu datu suldádu na, se datu ap-apu da, se datu ù-upisiyál na ka giyán tu Ari Hezekia ka Jerusalem. Kabulun da datu adu tutu wala nga suldádu nga gayát ka Lakis. Ay kane dumatang da, ay nagsíkad da kitu adanni kitu dad-dalenán danum nga mawe kitu pane ngátu nga aggurnúngán ka danum, nga atán kitu kalsáda nga mameyag kitu aglabaán da tolay. ¹⁸ Ay se da pinaayabán tu Ari Hezekia. May datu tallu wa ù-upisiyál na datu neparob na; tu Eliakim nga pútut tu Hilkia nga pakammuwan na kitu palásiyu, se tu Shebna nga sareru na kitu palásiyu, se Joa nga an-anà tu Asaf nga makammu kadatu napatag nga papeles. ¹⁹ Ay se yala nán tu isa kadatu upisiyál tu ári ka Asiria, “Kagiyan nu idi ke Ari Hezekia: Tu idi ya pekagi na naturáy nga ári ka Asiria: ‘Nágan naya pamaddug mu ta?’ ²⁰ Dálin mu kid gane, nu annung na ngala nga kagiyan mu ya palánu mu se bílag mu nga makigubát? Iinna ya pagtalgad mu ta, tura ka nga nagribilde kiyà? ²¹ Namnamáan mu nga sumeng kikaw daya iEgipto? Arig da ngala ya túbung nga tàdukud nga narítù, nga manalíngu kadaya magrumdád kiyán. Túyán ya kearígán ne Faraon nga ári ka Egipto, kadaya ngámin na magpiyár kaggína. ²² Ay nán mu kid pe a nga, ‘Magpiyár kami ke APU wa Dios mi!’ Ay di mà ikaw tu nagdadál se nangippà kadatu pagday-dayáwan da kaggína kadaya alingúdu wa giy-giyán, se datu altár na, ay se mu nán nga magdáyaw daya iJuda se iJerusalem ki altár na ka Jerusalem?’ ²³ Ay nán pikam tu upisiyál tu ári ka Asiria, “Kagiyan nu ke Ari Hezekia, nga nu piyán na, ay iddán naya ári mi ka duwa ríbu wa kabalyu, nu atán maurnung na nga tolay nga magtakay kadayán na kabalyu. ²⁴ Wayya mu la nga maábà ya isa ngala kadaya kababaán na upisiyál na apu ku? Oray mán nu iddán daka daya iEgipto ka takay mu wa makigubát se daya nakakabalyu nga suldádu. ²⁵ Ay nán mu kid pe gane nu akkan na e APU ya nangipàrob kiyà nga mangraut se mangdadál kiya íli nu. Nán mà ne APU kiyà nga, ‘Mawem rautan idi nga íli se mu dadàlan.’”

²⁶ Ay se yala nán de Eliakim nga pútut tu Hilkia, se Shebna, se Joa, kitu upisiyál tu ári ka Asiria, “Pangaásim agpà ta amomanán nakami ki aggúni nga Aramaic ta ittu ya maawátan mi pà-pà nang. Akkan nakami agpà amomanán ki aggúni nga Hebreo ta magína daya tolay nga atán ki darupírip ya paggaamomanán tada,” nán da. ²⁷ May nán tu upisiyál tu Ari Sennakerib, “Nebon nà ya apu ku nga mangamomán ki apu nu, se

dakayu, se oray pe daya atán kiya darupírip. Sangapáda kayu ngámin na mangán kada kawel nu se uminum kada pásag nu.”

²⁸ Ay se yala nagsikád tu upisiyál nga nebon tu Ari Sennakerib se na nesáraw ki aggúni nga Hebreo, “Gínán nu ya kagiyan naya naturáy nga ári ka Asiria! ²⁹ Tu idi ya nán na: ‘Akkan kayu paalíláw ke Ari Hezekia, ta akkan nakayu mesalákan yán kiya turáy ku.’ ³⁰ Akkan nu kur-kurugan ya kag-kagiyan ne Hezekia nga magpiyár kayu ke APU ta senu isalákan nakayu, se akkan ipalúbus ne APU nga sakúpan naya ári ka Asiria ya íli nu. ³¹ Akkan nu gí-gínán ne Hezekia. Tu idi ya nán naya ári ka Asiria: Akkan kayu magsúkir kiyà. Lumawán kayu nga sumúku kiyà. Ay díkod annung nu kanan daya búnga úbás nu, se daya búnga gígus nu. Uminum kayu pe kiya danum daya bubun nu. ³² Ay se takayu wala ippan ki nadam-ag ga lusà a ummán kiya lusà nu. Atán da nga trígo pára ki sinápay nu, se kaubásan pára ki básí nu. Adu pe káyú nga olíbo se digu álig. Nu kuwaan nu ya nán ku, ay mabiyág kayu. Akkan nu gigínán ya angngalíláw ne Hezekia kadakayu nga isalákan nakayu ne APU. ³³ Ay atán kadi nesalákan daya diy-diyos nga íli ki turáy na ári ka Asiria? ³⁴ Ay nágan na ya nàwa daya diyos da ka Hamat se Arpad? Ay giyán da pe yin datu diyos da ka Sefarvaim, Hena se Ivva? Nesalákan da kadi ya Samaria ki turáy ku? ³⁵ Atán kadi madamdám nu kadaya ngámin na diyos nga nakesalákan kadaya íli da kiya turáy ku? Ay se nu nán na mesalákan ne APU ya Jerusalem ki turáy ku!”

³⁶ May naging-inggap pala datu tolay. Akkan da nagun-úni, ta nebflin tu Ari Hezekia nga akkan da tagge sung-sungbátan. ³⁷ Ay se yala pinisi de Eliakim, se Shebna se Joa datu bádu da kitu pannakit da. Ay se da nawe kinagi kitu Ari Hezekia datu kinag-kagi tu upisiyál natu ári ka Asiria.

Tu nakiseng ne Hezekia ke APU

(Isa. 37:1-7)

19 Ay kane magina tu Ari Hezekia tu dámag, ay pinisi na tu bádu na kitu pannakit na, ay se yala nagbádu ka langgusti ya nawe kitu Templo ne APU. ² Ay se na pinagbádu pe ka langgusti tu Eliakim nga pakammuwan na kitu palásiyu, tu Shebna nga sareru na, se datu

---

18:27 Ya gapu nidde, ay áwan da kanan se inuman nu limútan da ya íli, nu akkan da nga sumúku.

ap-apu da pappádi, se nada pinapan ka giyán tu profeta Isaias nga pútut tu Amoz. ³ Ay tu idi tu pakagi na kaggída kitu profeta Isaias: “Idi nga algaw, ay algaw wa panagrígát, se pannakadisiplína, se panneakeap-appat. Arig tada ya nabùsit nga oras na ngin ya magan-anà, may áwan na bílag ga magan-anà. ⁴ Mabalín na nagína pe ne APU nga Dios mu datu kinag-kagi natu apu datu upisiyál na ári ka Asiria nga nebon na, kitu nangirupát na ki sibbiyág ga Dios. Ay panísan din ne APU gapu kadatu kinag-kagi na. Túya ikarárag mu agpà daya nabansi pikam ma keliyán tada.”

⁵ Ay kane makagi datu upisiyál tu Ari Hezekia datun kitu profeta Isaias, ⁶ ay nán na kaggída, “Kagiyan nu ki apu nu idi nga kagiyan ne APU: ‘Akkan ka magansing kadatu nagína mu nga kinag-kagi natu upisiyál na ári ka Asiria ka angirupát na kiyà. ⁷ Iyà mismu ya mangipakammu ki ári da ki dámag nga mamaulli kaggína ki íli na kampela ngin nin. Ay se ku wala papatay pe yin kattoni.”

Tu namanansing manin natu ári ka Asiria

⁸ Ay kane magulli tu apu datu upisiyál la nebon tu ári ka Asiria, ay nammuwán na nga nagtálaw ka Lakis tu apu na, ta nawe makigubát ka Libna. Ay díkod dinatang na kitúni. ⁹ Ay kane madámag tu Ari Sennakerib nga umbet tu Tirhaka nga ári ka Etiopia wa manggubát kaggína, ay nangipàrob manin ka mawe kitu Ari Hezekia nga mangidde kitu súrát na. Tu idi ya kagiyan na kitu súrát na: ¹⁰ “Akkan ka peal-alílaw kiya Dios nga pagtalgad mu, kiya kari na kikaw nga akkan na pasákup ya Jerusalem kiyà. ¹¹ Nadámag mu mà in daya kinuw-kuwa ku kadaya duddúma nga íli! Dinadál kuda tutu wala. Túya akkan mu nán na makalásat ka kiyà. ¹² Wayya la nga nesalákan daya diy-diyos da datu íli Gozan, se tu íli Haran, se íli Rezuf, se datu tolay ka Eden nga atán ka Telassar! Dinadál mà datu apuapu ku datun na il-íli. ¹³ Wà giyán da ngin lugud datu ári ka Hamat, se tu ári ka Arpad, se tu ári ka Sefarvaim, se tu ári ka Hena, se tu ári ka Ivva?” nán na.

¹⁴ Ay kane mabása tu Ari Hezekia tu súrát tu ári ka Asiria, ay dágus sala nga nawe kitu Templo ne APU, se na binílád kitu àráng ne APU. ¹⁵ Ay se yala nagkarárag nga nán na: “O APU nga Dios na Israel, nga atán magtutúgaw kiya ngúdu daya kerubin. Ikaw wala ya Dios nga mangitur-turáy kadaya ngámin na pangiturayán kídi kalawagán. Ikaw ya

namarsuwa ka lángit se ya kalawagán. ¹⁶ O APU! Gínán mu agpà se sinnan mu ya mà-màwa. Gínán mu ya kag-kagiyan ne Sennakerib ka anngirupat na kikaw nga sibbiyág ga Dios. ¹⁷ Kurug mà, O APU, nga adu win datu pinatayán naya ári ka Asiria nga tolay se na dinadál daya il-íli da. ¹⁸ Ay se na sinidug ngámin datu diy-diyos da, ta akkan da mà kammala ngin na kurug ga diyos, nu di batu se káyu da nga kinuwa tolay yala. Ay túya dinadál nada. ¹⁹ Ay kídi, O APU nga Dios mi, isalákan nakami kiya turáy na, ta senu ngámin na pangiturayán kídi kalawagán, ay mammuwán da nga ikaw APU ngala ya Dios.”

²⁰ Ay se yala nepekagi tu profeta Isaias kitu Ari Hezekia ya kinagi ne APU nga Dios na Israel: ‘Nagína ku ya karárag mu panggap ke Sennakerib nga ári ka Asiria. ²¹ Ay tu idi ya kinagi ne APU mepanggap kaggína:

‘Irupat naka, se igal-galà naka
ya babbalásang nga an-anà Zion;
iwing-wingíwing naka kiya likud mu,
ya babay ya an-anà na Jerusalem.

²² Iinna ka ka nán mu ta,
ya inug-og mu se neap-appat mu?
Inna ya sinaráwan mu,
se pinagtangsítán mu?
Di mà iyà nga áwan kapáda nga Dios na Israel?

²³ Inug-og mu we APU,
kadatu tolay ya nebon mu,
Ay nán mu, “Gapu kadaya adu wa takay ku wa makigubát,
ay sinákup ku daya kalinguduwan na ban-bantay,
se oray daya kadayyuwán na íli ka Lebanon.
Nilangngán ku ngámin daya dadakkal la sedoro kitúni,
se datu kapiyán na káyu wa sipres.
Nadatang ku tu kadayyuwán na parte na,
se sinrà ku datu karimannán na ginúbát na.

²⁴ Nagkorob bà ka bubun
se yà umminum ka danum kadaya adayyu wa giy-giyán;
se pinassiyánan ku daya wángag ka Egipto,
se nanalen nala da suldádu ku,” nán mu.

²⁵‘May akkan mu agpà nadámag ta,
nga nabayabayág ku win na pinalánu,
  daya mà-màwa kídi yin,
nga dadàlan mu daya nadarupírip pa il-íli,
  se pagbalinan muda ka nadug-dugsù ala.

²⁶Datu umíli, ay áwan da mabà-baal;
nadusmaya se naríraw da.

  Arig da daya mul-múla ki sirát,
se kaddat nga apagtúbu,
  se daya kaddat nga tumúbu ki bubung na balay;
nalaylay da la ngin, akkan da ngin nakaabay.

²⁷May ammù ya ngámin mepanggap kikaw,
ammu ku nu magtugaw ka;
  ammu ku nu lumawán ka onu lumnà ka;
se ammu ku nu makarungat ka tutu wala kiyà.

²⁸Ay gapu ta nakarungat ka kiyà,
se nagìnà ya agtang-tangsit mu,
  ay ruwedaán ku ya igung mu
se taka patangalán ka balayyang,
  se taka rùrútan na iulli kammin
ki naggayatám.”

²⁹Ay se yala nán tu profeta Isaias kitu Ari Hezekia, “Tu idi ya pakammuwán mu nga kurug ga màwa dedi ya kinag-kagi ku: Kídi nga dagun, ay dayán nala nga tumúbu wa trigo daya kanan nu. May kiya mekàduwa nga dagun, ay daya tumúbu pikam kadayán. May ki mekàlu wa dagun, ay magmúla kayu se nu ganiyan da, ay se magmúla kayu ka kaubásan nu, se nu burásan daya búnga da. ³⁰Ay daya makalásat nga iJuda, ay umadu da kammin. Arig da ya múla nga maggamut kammin se la nga magbúnga. ³¹Atán da nga iJerusalem ya makalásat, se daya mag-agyán ka Bantay Zion, ta ittu ya nìdang ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga màwa.

³²Ay tu idi ya kagiyan ne APU panggap ki ári na Asiria: Akkan makalnà ki Jerusalem, ay se akkan na mebútug kiyán oray isa nga mayán bútug na. Awan ya makaadanni nga suldádu wa nakakalátag. Ay akkan na pe malimut ya íli nga rautan. ³³Magulli kammin ki naggayatán na. Akkan

makalnà kídì nga íli, ta ittu ya nán ku nga APU. ³⁴Ta igdù ku se tarànan ku idi nga íli gapu kitu bobonan ku wa David.”

³⁵Ay kitun na gabi, ay nawe tu anghel ne APU kitu kampu datu iAsiria, ay se na pinatayán datu 185,000 nga suldádu. Ay kane sumápa nga malukág datu nakalásat, ay nasingan da datu agkewaren na natay. ³⁶Ay díkod, nagtálaw tu Sennakerib ba ári ka Asiria, se yala nagulli nga nagyán ka Nineve.

³⁷Ay isa ngalgaw, kaggína nga magdáyaw kitu templo natu diyos na nga Nisroc, ay inumbet datu duwa nga pútut na; tu Adrammelek se tu Sharezer, ay se da nga pinatay kitu ispáda da. Ay se da ngala nga nagtálaw nga nawe ka Ararat. Ay tu Esar-haddon nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagtakit tu Ari Hezekia

(*Isa. 38:1-8, 21-22; 2 Chr. 32:24-26*)

20 Ay kitun na tiyampu, ay nagtakit tu Ari Hezekia, ay tagay na ngin na ipatay. Ay inumbet tu profeta Isaias nga an-anà tu Amoz nga maggagáyam kaggína. Ay nán na kitu ári, “Tu idi ya kagiyán ne APU: ‘Kappiyánan mu win daya ngámin na masápul nga kappiyánan mu, ta matay ka ngin. Akkan ka ngin na bumílag. ²Ay kane magína tu Hezekia tun, ay nagdal-ig nga umàráng kitu dingding, se yala nagkarárag nga nán na, ³“Damdamman mu agpà, O APU, nga kinuwà ya ngámin na kabailán ku wa nagsirbi kikaw, se daya napiya ki agsisíngan mu daya kinuw-kuwa ku.” Ay se yala summángit tutu wala. ⁴Ay nagtálaw tu Isaias. May akkan pikam nakalíwán kitu amuwág kitu túlad tu palásiyu, ay nán ne APU kaggína, ⁵“Magulli ka kammin ka giyán ne Hezekia nga apu daya tolay ku. Ay kagiyam kaggína idi: ‘Tu idi ya kinagi ne APU nga Dios natu apuapu mu wa David: Nagína ku ya karárag mu, se nasingan ku ya luwa mu. Agásan taka, ay tallu walgaw manggayát kídì, ay bumángun ka ngin se ka ngala mawe ki Templo ne APU. ⁶Kadadduwan ku pikam ya biyág mu ka sangapúlu se limma dagun. Ay igdù taka kiya ári da ka Asiria. Igdù ku ya íli Jerusalem, ta senu mapadayáwan nà, ay se gapu kitu nekari ku kitu David nga bobonan ku.” ⁷Ay se yala nán tu Isaias kadatu bobonan tu Hezekia, “Manaldag kayu ka gígus se nu idpál ki lattag na, ta senu bumílag.”

⁸Ay se yala nán tu Ari Hezekia kitu Isaias, “Nágan na ya pakammuwán ku wa agásan nà ne APU, se yà mawe ka Templo nu mekàlu wa algaw?”

⁹Ay nán tu Isaias, “Tu idi ya pakammuwán mu wa tungpálan ne APU ya nekari na. Nágan na piyán mu, maginunna ya aniníwing na sínág ka sangapúlu wa karit kiya agsinnán ki oras, onu maginúnud ka sangapúlu karit?” ¹⁰Ay nán tu Hezekia, “Nalapat tala a nga manginunna ya aniníwing. Paginunúdan mu ka sangapúlu karit. ¹¹Ay díkod nagkarárag tu Isaias ke APU nga kuwaan na tun. Ay díkod pinaginúnud ne APU tu aniníwing kitu agsinnán da ki oras nga pinàwa tu Ahaz.

Datu nebon da nga iBabilonia

¹²Ay kitun na tiyampu, ay nammuwán tu Merodac-baladan nga pútut tu Baladan nga ári ka Babilonia nga magtakit tu Ari Hezekia. Ay nagsúrát se nangipaw-it ka rigálu na kitu Ari Hezekia. ¹³Ay sinangaáli tu Hezekia datu tolai tu ári ka Babilonia, se nepassingan na ngámin kaggída datu silber, balitù, se datu bang-bangug, se datu napatag ga denu kitu palásiyu. Ay nepassingan na pe tu aggippayán da kadatu iggugubát da. Ay áwan na nga di nepassingan kaggída kadatu ngámin na atán kitu palásiyu, se datu atán kitu pangiturayán na.

¹⁴Ay se yala nawe tu profeta Isaias kitu giyan tu Ari Hezekia, se na nán, “Ka wàna ya naggay-gayatán datun na tolai, se nágan na masápul da? “Gayát da ka adayyu wa íli, ka Babilonia,” nán tu Hezekia. ¹⁵Ay nán manin tu Isaias, “Nágan na ya nasingan da kídi palásiyu?” “Nasingan da ya ngámingámin na atán kídi. Awan ku la di nepassingan kaggída nga atán kiya aggippayán ku kada kuw-kuwà,” nán tu Hezekia.

¹⁶Ay se yala nán tu Isaias kitu Hezekia, “Gínán mu ya kagiyán ne APU: ¹⁷‘Umbet ya tiyampu nga ngámin na bànáng mu ki palásiyu, se daya naúnud datu apuapu mu, ay mippannán da ngámin ka Babilonia. Awan tutu wala mabansi kikaw,’ nán ne APU. ¹⁸Ay daya duddúma kadaya pútupútut mu, ay itálaw dada, ay se da pagbalinan da ka asassu ki palásiyu na ári ka Babilonia.” ¹⁹Ay nán tu Hezekia kitu Isaias, “Napiya ya kinagim nga kinagi ne APU,” nán na, áta nán na kitu lammat na nga, ‘Oray ta natalna se áwan riribù ki kasibbiyág ku pikam,’” nán na.

Tu netattay tu Hezekia

(2 Chr. 32:32-33)

²⁰ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Hezekia, tu nangábaábà na ki gubát, se tu nangwa na kitu agdarnán da ka danum, se nangippáy na ka dad-dalenán danum nga mawe kitu íli, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ²¹ Ay kane matay tu Ari Hezekia, ay tu Manasse nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Manasse ka Juda

(2 Chr. 33:1-20)

21 Sangapúlu se duwa dagun tu Manasse kane magári ka Juda. Ay limma púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Hefziba tu ina na. ² Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na datu nagdakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay ya pinàpur ne APU, sakbay na nga nippan datu iIsrael kitu íli da. ³ Napolit na kammin datu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán nga dinadál tu Hezekia nga ama na. Nangwa ka altár tu diyos nga Baal, se nangipasíkad ka ad-adígi natu diyos nga Ashera, nga ummán kitu kinuwa tu Ahab ka Israel. Ay dinay-dáyaw na pe daya ngámin na masingan ka lángit. ⁴ Ay se yala nagpàwa pe kada altár datu sinan diy-diyos kitu giyán Templo ne APU. Ay e APU mismu tu nangagi nga nán na, “Ka Jerusalem ya pagday-dayáwan da kiyà.” ⁵ Ay nagpàwa ka altár kadatu duwa nga amuwág natu Templo ne APU ka pagday-dayáwan na kadaya masingan ka lángit. ⁶ Ay nebasu na pe tu an-anà na nga laláki ka dátun na nga masídug. Ay se inatangya na datu kuk-kuwaan datu magtà-tànág, se datu magan-anítu se datu durarákit. Adu tutu wala datu kinuw-kuwa na nga nadakè ki agsisíngan ne APU nga namar-parrungat kaggína. ⁷ Ay se yala nilnà tu Manasse kitu Templo tu rebultu natu diy-diyos nga Ashera nga pinàwa na. Ay nán ne APU kitun kitu David se tu Solomon na pútut tu David nga, “Kídi nga Templo kídi Jerusalem ya pagday-dayáwan da kiyà ka áwan panda. Tu idi nga íli ya piníli ku kadaya ngámin na il-íli daya ngámin tangámalán tu Israel. ⁸ Ay nu kappiyánan daya iIsrael nga ikurug daya ngámin na bil-bílin ku, se daya ngámin na lin-lintag nga nidde ku kitu Moses nga bobonan ku, ay akkan ku win ipalúbus nga pataláwan dada

kídi nga íli nga nepakin-kuwa ku kadatu apuapu da.”⁹ Ngamay maddi da manggìna. Nerub-robù mán kammin tu Manasse da nga mangwa ka nadà-dakè may datu kuk-kuwaan datu tolay ya rinápun ne APU sakbay na nga nippan datu iIsrael kitu lusà.

¹⁰ Ay kinagi ne APU kadatu bobonan na nga profeta nga: ¹¹“Adu daya nagdakè tutu wala nga kinuw-kuwa ne Manasse nga ári ka Juda. Nadà-dakè pikam may datu ngámin na kinuw-kuwa datu iAmoreo, nga dáti nga mag-agyán ki lusà daya iIsrael. Nerobu na pe daya iJuda nga magbásul ki agday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos na. ¹² Ay túya, Iyà nge APU nga Dios na Israel, ay tagay ku win iddán daya iJerusalem se iJuda ka pakarig-rigátan da nga ikansing daya ngámin na makagìna. ¹³ Panísan ku daya iJerusalem, nga ummán ki kinuwa ku ka Samaria, se ummán kitu kinuwa ku kitun kadatu gakangaka tu Ahab. Rapúnan ku daya iJerusalem, nga ummán ki ammúnás ta ki pinggán se ta ipalakkab. ¹⁴ Pagdudoray ku win daya nabansi pikam ma tolay ku. Iáwat kuda kadaya kalínga da, ta senu rautan dada se da tiliwan da. ¹⁵ Kuwaan ku yán kaggída, ta nadakè tutu wala ki agsisíngan ku daya kinuw-kuwa da, se dà a pinar-parrungat tutu wala, nanggayát kitun kam, kitu nangitálaw ku kadatu apuapu da ka Egipto panda kadedi.”

¹⁶ Ay malaksid pikam kiya nangirobu tu Manasse kadatu iJuda nga mangwa ka nadakè ki agsisíngan ne APU, ay adu tutu wala pe datu pinatayán na nga áwan bas-básul la tolay ka Jerusalem.

¹⁷ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu inagturáy tu Manasse se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya daya À-ári ka Juda.

¹⁸ Ay kane matay tu Manasse, ay netaman da kitu kamulán kitu palásiyu na; kitu kamulán tu Uzza. Ay tu Amon nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Amon ka Juda

(2 Chr. 33:21-25)

¹⁹ Ay duwa púlu se duwa dagun tu Amon kane manggayát magturáy ka Juda. Nagyán ka Jerusalem kitu nagturáy na ka duwa dagun. Ay tu Meshullemet nga an-anà tu Haruz nga iJotba tu ina na. ²⁰ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Amon. Páda na kam kadatu kinuw-kuwa nату ama na nga Manasse. ²¹ Ay tinlad na ngámin datu

kinuw-kuwa tu ama na. Nagdáyaw pe kadatu sinan diy-diyos nga dinay-dáyaw natu ama na. ²²Naglikudán na nge APU nga Dios datu apuapu na, se akkan na sinúrut datu bil-bílin ne APU.

²³Ay datu upisiyál kammin natu Amon, datu nagkukumplut nga namatay kaggína. ²⁴May pinatay kammin pe datu tolay datu namatay kitu Ari Amon. Ay se da ngala nga nesukát nga nagári tu Josia nga pútut na. ²⁵Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Amon kitu nagturáy na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ²⁶Ay netaman da kitu agtamnán na kitu kamulán tu Uzza. Ay tu Josia nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu nagturáy tu Josia ka Juda

(2 Chr. 34:1-2)

22 Walu dagun tu Josia kane magturáy ka Juda. Ay tallu púlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jedida nga an-anà tu Adaya nga iBozkat tu ina na. ²Ay datu napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Sinúrut na kammin datu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. Akkan tutu wala nga summiyási.

³Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun kitu nagturáy tu Ari Josia, ay nebon na kitu Templo ne APU tu Shafan nga sareru na, nga an-anà tu Azalia se apúku tu Meshullam. Ay nán na kaggína, ⁴“Mawe mu kagiyan ke Hilkia nga nangátu wa pádi, nga bilángan na tu pirà a naurnung ngin datu pappádi nga magguwardiya kitu gagyángán tu Templo ne APU, nga niddanán da tolay. ⁵Ay se mu wa pidde kadaya pakammuwan na mangappiya kiya Templo ne APU. Ta senu ittu ya pagbáyad da kadaya magub-ubra nga mangappiya ki Templo; ⁶daya karpinteru, daya kanteru se daya maragbalay. Ittu pe ya usaran da nga gumátang ka tarikáyu, se datu dadakkal la batu nga masápul ki angngappiya da kiya Templo. ⁷Ngamay akkan da tagge masápul ilista daya naggastuwán da kiya pirà a nepiyár kaggída, áta mapiyár da nga tolay,” nán na.

⁸Ay kane dumatang tu Shafan kitu Templo, ay nán tu Hilkia kaggína, “Nasmà ku kod mà kiya Templo tu libru wa nekesurátan daya bil-bílin ne APU. Ay se na neáwat kitu Shafan, ay se la binása tu Shafan. ⁹Ay se yala nagulli tu Shafan kitu giyán tu ári, ay se na nán, “Nidde daya ù-upisiyál mu win tu pirà ka Templo kadaya pakammuwan ki ubra ki Templo ne

APU.” ¹⁰ Ay se na nán pe kitu ári, “Atán nidde ne Hilkia kiyà a libru,” nán na. Ay se na nga ibása kitu ári.

¹¹ Ay kane magina tu ári datu nesur-súrát kitu libru wa nekesurátan datu lin-lintag, ay pinìsi na tu bádu na kitu pannakit na. ¹² Ay se na binflin tu Hilkia nga nangátu wa pádi, se tu Ahikam nga an-anà tu Shafan, se tu Acbor nga an-anà tu Micaya, se tu Shafan nga sareru da, se tu Asaya nga bobonan tu ári. Ay nán na kaggída, ¹³ “Mawe kayu ka Templo, ay se nu ammuwan ke APU pára kiyà se kadaya ngámin na iJuda, ya mepanggap kadaya nakasúrát kiya nasmà da nga libru. Nakarungat tutu wala nge APU kadàtada, ta akkan kinur-kurug datu apuapu tada daya nesúrát kídì nga libru. Akkan tada sur-surútan daya ngámin na nesúrát kídì nga ipasúrut na kadàtada.”

¹⁴ Ay díkod nawe nakiamomán de Hilkia, Ahikam, Acbor, Shafan se Asaya kitu isa nga profeta nga babay ya nagnágan ka Hulda. Atáwa tu Shallum nga pútut tu Tikva nga apúku tu Harhas nga pakammuwan da kadatu kamason ka Templo. ¹⁵ Ay nán tu Hulda kaggída, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel! Mawe nu kagiyan kiya nangibon kadakayu nga, ¹⁶ tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Màwa kurug ngámin daya nadakè a nabása na ári ki Juda kiya libru. Iddán ku daya tolay kídì nga giyán ka pakarig-rigátan da se ku dadàlan ya íli da. ¹⁷ Ta naglikudán dà in daya tolay. Magsìdug da ngin ka insensu kadaya sab-sabáli nga diy-diyos. Par-parungtan dà kadaya ngámin na kuk-kuwaan da. Ay túya makarungat tà tutu wala kídì nga giyán, ay áwan ya makasipad din ki rungat ku.’ ¹⁸ Ngamay tu idi ya kagiyan nu kiya ári na Juda nga nagpapan kadakayu kídì nga magsaludsud ke APU: Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: Kane magina mu ya nebása kídì nga libru, ¹⁹ ay nagpannakit ka se ka nga nagpakumbaba kiyà. Pinìsi mu ya bádu se ka sumángit kiyà kane magina mu ya palánù a manadál kídì nga giyán, se mamánis kadaya tolay. Ay iyà, ay nagina taka pe. ²⁰ Ay túya akkan mu màlamán daya ngámin na nadakè a kuwaan ku kídì nga íli. Simpìpiya ya uray mu nga matay,’ nán na.” Ay se yala nagulli datu nebon natu ári, se da kinagi kaggína datu kinag-kagi tu Hulda.

Datu napiya nga kinuw-kuwa tu Josia

(2 Chr. 34:3-7, 29-33)

23 Ay pinaayabán tu Ari Josia datu ngámin na ap-apu ka Juda se Jerusalem. ²Ay se yala nawe kitu Templo ne APU; kabbulun na datu pappádi, datu profeta, se datu ngámin na tolay ka Juda se Jerusalem; ngámin datu nasáad se datu áwan sáasáad. Ay se yala nebása natu ári kaggída datu ngámin na nesúráat kitu libru wa nekesurátan datu lin-lintag nga nasmà da kitu Templo ne APU. ³Ay kane mabalin mebása tu ári datu bil-bílin, ay nagsíkad kitu adanni kitu adígi tu Templo nga agsikádan da ári, ay se yala nagkari ke APU nga ipas-pasnà na ya mangikurug kaggína se ya angsúrut na kadatu lin-lintag na, se datu bil-bílin, se datu ngámin na ipàwa na nga nesúráat kitu libru. Ay nagkari ngámin pe datu tolay ya atán kitúni.

⁴Ay se yala binílin tu ári tu Hilkia nga nangátu wa pádi, se datu pappádi nga sumarunu kaggína, se datu magguwardiya kitu gagyangán tu Templo, nga ippaán da kitu unag tu Templo ne APU datu aruminta nga usár da nga magdáyaw kitu Baal, se kitu Ashera, se kadatu ngámin na masingan ka lángit. Ay se na pinasídug da kitu lasi na Jerusalem, kitu tálun kitu tanáp Kidron. Ay se na nepippan datu abu da ka Betel. ⁵Ay se na nippà ya kinapádi datu busid da pappádi nga piníli datu nunna nga à-ári ka Juda, nga magsídug ka insensu kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán ka Juda se Jerusalem. Aggída pe tu magsídug ka insensu pára kitu diyos da nga Baal, se kiya mata, kiya búlán, se kadaya bit-bittuwan se kadaya masingan ka lángit. ⁶Ay nepippà pe natu ári kitu Templo ne APU tu adígi tu diy-diyos nga Ashera, ay se da nippan kitu lasi na Jerusalem kitu tanáp Kidron, ay se da sinídug kitúni. Ay se na pinamàmà datu birgáng na se da netábur tu abu kitu kampusantu. ⁷Pinarbaán na pe datu kuwartu datu púta nga babbay se lalláki, nga atán kitu giyán Templo ne APU. Ay kitúni na pe tu pangwaán da babbay kadatu bádu tu diy-diyos da nga Ashera. ⁸Ay se yala nga pinalbet tu Ari Josia ka Jerusalem datu pappádi nga mag-agyán kadatu duddúma nga íli ka Juda. Ay se na nga rinag-ragitán datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán nga agsídugán da ka insensu, manggayát ka Geba panda ka Beer-sheba. Pinarba na pe datu pagday-dayáwan da kitu áran na kalding, nga atán kitu adanni kitu dadnuwángan na kinuwa tu Joshua nga

gubernador kitu íli. Atán kitu pane kasígid nu lumná ta kitu íli. ⁹ Ay datu pádi ya nagsirbi kitu nagday-dáyaw da kadatu alingúdu nga giy-giyán, ay akkan nada pinalubúsán na magsirbi ke APU kitu altár ka Jerusalem. Ngamay annung da tu mepangán kadatu duddúma pappádi kitu sinápay ya áwan pamalvád. ¹⁰ Ay kinuwa pe tu Ari Josia ka áwan sur-surbi tu altár kitu tanáp Ben-hinnom, ta senu áwan ya magdátun kitúni ka an-anà na nga masídug ga dátun na kitu diyos nga Molec. ¹¹ Ay nippà na pe datu sinan kabalyu wa atán kitu ígid tu gagyangán tu giyán Templo ne APU, nga kinuwa datu sinarunu na nga nagári ka Juda nga dátun da kiya mata. Adanni da kitu pag-agyanán tu Nathan-melec nga upisiyál kitu palásiyu. Ay sinídug pe tu Ari Josia tu takay da makigubát nga nedátun da kiya mata. ¹² Ay dinadál tu Ari Josia datu altár nga kinuwa datu à-ári na Juda nga atán kitu atap tu pane ngúdu wa kuwartu tu Ari Ahaz. Ay dinadál na pe datu altár nga kinuwaán tu Manasse nga nippáy na kadatu duwa nga amuwág tu Templo ne APU. Ay se na pinatumatumà, ay se na nepippà kitu tanáp ka Kidron. ¹³ Ay kinuwa na pe ka áwan sur-surbi datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán nga atán kitu pane lattakán ka Jerusalem, nga pane dáya na Bantay na Kinadakè, nga kinuwaán kitun tu Solomon na ári ka Israel, nga pára kitu diy-diyos nga Ashtoret, tu inagdakè na nga diy-diyos datu iSidon, se tu Kemos nga inagdakè nga diy-diyos datu iMoab, se tu Molec nga inagdakè nga diy-diyos datu iAmmon. ¹⁴ Ay se pinatumatumà pe tu Ari Josia datu batu wa ad-adígi, se na pe nepilangngán datu ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera. Ay se na pinapayán ka tulatuláng toláy datu naggayatán datun ka nangrag-ragit na kadatun.

¹⁵ Ay pinarba pe tu Ari Josia tu altár nga pagday-dayáwan da kitu alingúdu wa giyán ka Betel, nga pinàwa tu Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga nagbasúlán datu iIsrael. Pinarubarubà na datu batu se na pinamàmà. Sinídug na pe tu ad-adígi tu diyos nga Ashera. ¹⁶ Ay kane maglingay tu Josia, ay nasingan na datu lúbù kitu ígid tu bantay. Pinálà na datu tulatuláng kitúni, ay se na sinídug da kitu altár ka anrag-ragit na kadatun. Ay nàwa kurug datu kinag-kagi ne APU nga nepekagi na kitu bobonan na nga màwa panggap kadedi. ¹⁷ Ay kane masingan tu Ari Josia tu isa nga pansiyon, ay nán na, “Inna ya makin-pansiyon kitúni?” “Pansiyon natu bobonan ne Dios nga gayát ka Juda. Aggína tu nangipakammu kitun kadaya kinuwa mu kídi kiya altár kídi Betel,” nán datu umlí nga

nesungbát. ¹⁸ Ay nán tu Josia, “Ditán na ngala yán. Akkan nu an-anuwan daya tuláng na.” Ay díkod akkan da kinut-kuti datu tuláng tu profeta nga iSamaria. ¹⁹ Ay pinarba tu Ari Josia ngámin datu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán kadatu il-íli ka Samaria, nga ummán kitu kinuwa na kadatu atán ka Betel. Kinuwa kam datun datu nunna nga nagári ka Israel, nga ittu tu nerungat tutu wala ne APU kaggída. ²⁰ Ay se na pinatayán datu ngámin na pappádi nga atán kadatu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán kadatu diy-diyos da. Ay se na pinayán ka tuláng tolay datu altár da, ay se na sinidug. Ay kane mabalín na kuwaan datun, ay nagulli kammin ka Jerusalem.

Sinilibráran tu Josia tu Naglåtaw ne APU kadatu iIsrael

²¹ Ay se yala binílin tu Ari Josia datu ngámin na tolay nga silibráran da tu Piyasta na Naglåtaw natu anghel kadatu iIsrael, ka pagdáyaw da ke APU nga Dios da. Ta ittu tu nesúrát kitu libru nga nekesurátan datu lin-lintag ne APU. ²² Ta áwan pikam ya nagsilibráran kitun na Piyasta nanggayát kitu nagturáy datu ap-apu ka Israel se oray kitu nagturáy datu à-ári ka Israel se Juda. ²³ Ngamay kitu mekasangapúlu se walu dagun kitu nagturáy tu Josia, ay ittu tu nagsilibráran da ka Jerusalem manin kitu Piyasta na Naglåtaw tu anghel kadatu iIsrael ka pagdáyaw da ke APU.

²⁴ Ay pinatálaw pe tu Ari Josia datu durarákit, se datu marammadtu, ay se na pe nepippà datu bibittì a sinan diy-diyos da tolay, se datu ngámin na nadakè a day-dayáwan da tolay ka Jerusalem se Juda. Kinuwa na ngámin datun ka angngikurug na kadatu nesur-súrát kitu libru wa nasmà tu Hilkia kitu Templo ne APU. ²⁵ Ay panda kitun, ay áwan pikam nagári nga ummán kaggína, nga nangikurug tutu wala ke APU ki ngámin uray na, se ngámin na lammát na, se ngámin na bílag na. Nekurug na datu ngámin na lin-lintag tu Moses. Ay nanggayát kitun, ay áwan pe yin ya nagári nga ummán kaggína.

²⁶ Ngamay oray nu ummán kitun tu kinuwa na, ay akkan kammala nippà ya rungat tutu wala ne APU kadatu iJuda, gapu kadatu ngámin na kinuw-kuwa tu Ari Manasse nga namar-parrungat kaggína. ²⁷ Ay nán ne APU, “Pataláwan ku pe daya iJuda; ummán kitu nammatálaw ku kada iIsrael. Pagdudoray ku pe yin ya Jerusalem nga piníli ku wa íli. Igsán ku pe yin ya Templo wa nán ku nga pagdayáwan da kiyà.”

²⁸ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Ari Josia se datu kinuw-kuwa na, ay nesúráat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ²⁹ Ay kitu agturáy tu Josia, ay nanúlung tu Faraon Neco nga ári ka Egipto ka wángag Eufrates, ta mawe nga maggagáyam kitu ári ka Asiria. Ay nawe sinabat tu Ari Josia se datu suldádu na nga makigubát kaggína. May pinatay tu Ari Neco tu Josia kane magtammu da ka Megiddo. ³⁰ Ay netakay datu upisiyál tu Josia tu baggi na kitu takay da nga makigubát, se da nippán ka Jerusalem nga netaman kitu lúbù na. Ay datu iJuda, ay siniyaán da ka denu tu úlu tu Jehoahaz nga pútut na, ta aggína tu nesukát da nga magári.

³¹ Ay duwa púlu se tallu dagun tu Jehoahaz kane manggayát magturáy. Tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Hamutal nga an-anà tu Jeremias nga iLibna tu ina na. ³² Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na; ummán kammin kadatu ngámin na kinuw-kuwa datu apuapu na. ³³ Nebálud tu ari Neco tu Jehoahaz ka Ribla nga íli tu Hamat, ta senu akkan makapagturáy ka Jerusalem. Ay pinílit na pe datu iJuda nga magbáyad da ka tallu ríbu se appát gatut kílu nga silber, se tallu púlu se appát kílu nga balitù. ³⁴ Ay se yala nippáy tu Ari Neco ka ári na Juda tu Eliakim nga pútut tu Josia. Ay se na sinukatán tu ngágan na ka Jehoyakim. Ay tu Jehoahaz, ay nippán na ka Egipto wa nebálud. Ay kattoni pe yin tu natayán na.

³⁵ Pinagbuis tu Ari Jehoyakim datu iJuda, ta senu midde na tu silber se balitù a agngan tu Neco nga ári ka Egipto.

³⁶ Ay duwa púlu se limma dagun tu Jehoyakim kane manggayát magturáy. Ay sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Zebida nga an-anà tu Pedaya nga iRuma tu ina na. ³⁷ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na; ummán kammin kadatu kinuw-kuwa datu apuapu na.

24 Ay kitu agturáy tu Jehoyakim, ay sinákup tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia ya Juda. Tallu dagun na nga netur-turayán tu Jehoyakim. Ay se yala nagribilde tu Jehoyakim kaggína. ² Ay se yala nepàrob ne APU datu bungguay nga iBabilonia, iSiria, iMoab se iAmmon, nga mangraut se mangdadál ka Juda. Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU kadatu bobonan na nga profeta panggap ka Juda. ³ Nàwa idi ta ittu ya kinagi ne APU nga màwa kadatu iJuda, nga pataláwan nada kitu àráng na, gapu kadatu ngámin na nadakè a kinuw-kuwa tu Manasse, ⁴ se tu

nagpatay na kadatu áwan bas-básul la tolay ka Jerusalem. Ay akkan tutu wala mapakawan ne APU tu Manasse. ⁵ Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu nagturáy tu Jehoyakim se datu kinuw-kuwa na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Juda. ⁶ Ay kane matay tu Jehoyakim, ay tu Jehoyakin nga pútut na tu summukát nga nagturáy. ⁷ Ay kitun na tiyampu, ay akkan nin lumaw-lawán tu ári ka Egipto kitu íli na, gapu ta sinákup ngámin natu ári ka Babilonia datu ngámin na il-íli natu ári ka Egipto, manggayát kitu awweg ka Egipto panda ka wángag Eufrates.

Tu nagturáy tu Jehoyakin ka Juda

(2 Chr. 36:9-10)

⁸ Sangapúlu se walu dagun tu Jehoyakin kane magári ka Juda. Tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Nehusta nga an-anà tu Elnatan nga iJerusalem tu ina na. ⁹ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Jehoyakin. Kinuwa na kammin ngámin datu kinuw-kuwa natu ama na.

¹⁰ Ay kitu nagturáy tu Jehoyakin, ay inumbet ka Jerusalem datu ù-upisiyál tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia se datu suldádu da, ay se da nga linimut tu íli. ¹¹ Ay kitu atán da nga nakapalebut datu suldádu kitu íli, ay inumbet pe tu Ari Nebucadnezar. ¹² Ay summúku tu Ari Jehoyakin kitu ári ka Babilonia. Nesúkù na pe tu ina na, se datu asassu na, se datu ù-upisiyál na, se datu ngámin na tolay na kitu palásiyu. Mekawalu dagun na ngin na magturáy tu ári ka Babilonia kitu nangalà na kitu Jehoyakin ka bálud na. ¹³ Ay inalàan ngámin tu Ari Nebucadnezar datu ngámin na napatag nga atán kitu Templo ne APU, se datu atán kitu palásiyu. Pinir-pirsáng na datu aruminta kitu Templo nga nàwa ka balitù, nga pinàwa tu Solomon. Ay nàwa kurug ngámin datu nepainunna ne APU wa kinag-kagi nga màwa ka Jerusalem. ¹⁴ Ay inalà tu Ari Nebucadnezar nga bálud na datu sangapúlu ríbu nga tolay ka Jerusalem, meráman datu ngámin na ù-upisiyál, se datu ngámin na kalaingán na suldádu, se datu atán paglaingán da nga ubra, se datu maragbattál. Awan na nga nebansi ka Juda, nu di datu kapub-pubriyán nala. ¹⁵ Ay tiniliw tu Ari Nebucadnezar tu Jehoyakin, se na nippan ka Babilonia. Inalà na pe tu ina na, se datu attáwa na, se datu ù-upisiyál na, se datu nasáad nga tolay ka Jerusalem. ¹⁶ Ay tiniliw na pe nga nippan ka Babilonia datu pittu ríbu wa kalaingán na suldádu, se sangaríbu wa maragbattál, se datu atán paglaingán nga

ubra, se datu ngámin na nabílag ga annung da ya makigubát. ¹⁷ Ay se yala nesukát tu Ari Nebucadnezar nga magturáy ka Juda tu Mattania nga ulitag tu Jehoyakin, ay se na sinukatán tu ngágan na ka Zedekia.

Tu nagturáy tu Zedekia ka Juda

(2 Chr. 36:11-12; Jer. 52:1-3a)

¹⁸ Duwa púlu se isa dagun tu Zedekia kane magári ka Juda. Ay sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Hamutal nga an-anà tu Jeremias nga iLibna tu ina na. ¹⁹ Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Zedekia; ummán kammin kadatu ngámin na kinuw-kuwa tu Jehoyakin. ²⁰ Ay gapu kitu nakarungat ne APU kadatu tolay ka Jerusalem se Juda, ay títu nepetálaw nada kitu àràng na.

Nagribilde tu Zedekia kitu ári ka Babilonia.

Tu nekaábà na Jerusalem

(2 Chr. 36:13-21; Jer. 52:3b-11)

25 Ay kitu mekasiyám dagun kitu naggári tu Zedekia ka Jerusalem, ay inumbet tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia se datu ngámin na suldádu na, ay se da rinaut ya Jerusalem. Nagkampu da kitu lebut na, se da ginaburán tu lebut tu darupírip pa abut tu íli. ² Ay linìmut da tu íli panda kitu mekasangapúlu se isa dagun tu Zedekia nga nagári. ³ Ay kitu mekasiyám nga algaw kitu mekappát ta búlán, ay nagulát da tutu wala ngin kitu íli. Awan kanan nin datu tolay. ⁴ Ay uwad rimba datu iBabilonia nga parte natu darupírip pa abut tu íli. Ay díkod kitu isa nga gabi, ay nagbarráw tu ári, kabulun na datu suldádu na, oray napalebután da kadatu iBabilonia. Nanalen da kitu ruwángan kitu nagtammuwán datu duwa nga darupírip, kitu adanni kitu kamulán tu ári. Nameyag da kitu tanáp ka Jordan. ⁵ May impal datu iBabilonia tu ári. Nasímát da kitu tanáp ka Jerico. Ay nasip-siparà datu suldádu na nga nagtatálaw. Pinanáwan da ngin tu ári. ⁶ Tiniliw da tu Zedekia, ay se da nippan kitu giyán tu Ari Nebucadnezar ka Ribla, se na nga sinintinsiyaán kitúni. ⁷ Pinatayán da datu annánà tu Zedekia nga lalláki kitu àràng na. Ay se da ngala tinukil datu mata na, se da ngala nekáwar nga nippan ka Babilonia.

Tu nangdadál da kitu Templo

(Jer. 52:12-33)

⁸Ay kitu mekapittu wa algaw kitu mekalimma búlán, kitu mekasangapúlu se siyám dagun tu Ari Nebucadnezar nga magturáy ka Babilonia, ay inumbet ka Jerusalem tu Nebuzaradan nga kapitán datu guwardiya na ári ka Babilonia. ⁹Sinìdug na tu Templo ne APU, se tu palásiyu, se datu ngámin na babalay ka Jerusalem. Sinìdug na ngámin pe datu babalay datu nasáad da tolay. ¹⁰Ay rimba pe datu suldádu nga iBabilonia tu darupírip pa abut tu Jerusalem. ¹¹Tu Nebuzaradan, ay nippan na nga nebálud ka Babilonia datu nabansi nga iIsrael kitu íli, meráman datu pumane yin kitu ári ka Babilonia, se datu nabansi pikam ma tolay ya atán paglaingán da nga ubra. ¹²May nabansi na datu kapub-pubriyán kadatu tolay. Aggída tu magarádu kitu lusà, se magtagasíngan kadatu kaubásan kattoni.

¹³Ay pinut-putad pe datu iBabilonia datu bága nga adígi nga atán kitu àráng tu Templo ne APU, se tu karisun nga nangiparotunán da kitu bága nga abay ya silyási nga nepangágan da ka Bebay, ay se da inalà ka Babilonia ngámin datu bága. ¹⁴Ay inalàan da pe datu aggippayán ka abu, se datu pála, se datu pangappiya da kadatu pingki, se datu gupán na aggippayán ka insensu, se datu duddúma pikam ma aruminta nga bága nga us-usaran da kitu Templo nu magdátun da. ¹⁵Ay inalà pe tu Nebuzaradan datu aggippayán ka birgáng se datu malúkung. Inalàan na datu aruminta nga nàwa ka balitù se datu nàwa ka silber. ¹⁶Ay datu bága kitu duwa nga adígi, se tu abay nga silyási, se datu karisun, nga pinàwa tu Ari Solomon pára kitu Templo ne APU, ay akkan da tagge kinílu ta napalotán tu dammat da. ¹⁷Ay nasurù walu mitru tu kadaddu tu isa nga adígi, ay tu nippáy kitu untù na, ay isa se gudduwa mitru tu katannag na. Napalebután idi ka dikurasiyon nga atán sinan pomegrante na. Nàwa ngámin dedi pe ka bága. Ay tu mekàduwa nga adígi, ay páda kam natu isa.

¹⁸Ay tiniliw pe natu Nebuzaradan tu Seraya nga apu datu pappádi, se tu Zefania nga sumarunu kaggína ka sáad, se datu tallu wa guwardiya kitu gagyangán Templo. ¹⁹Ay kadatu atán pikam kitu íli, ay tiniliw na tu upisiyál nga makammu kadatu suldádu, se datu limma nga adanni pànanng kitu ári, se tu sareru natu apu datu suldádu, se annam púlu pikam ma

nasáad da tolay. ²⁰ Ay se la nippan ne Nebuzaradan da ka Ribla nga giyán tu ári ka Babilonia. ²¹ Ay se yala pinatayán natu Ari Nebucadnezar da ka Ribla, kitu lusà Hamat. Ay díkod netálaw da datu iJuda kitu íli da.

²² Ay nippáy tu Ari Nebucadnezar tu Gedalia nga an-anà tu Ahikam nga apúku tu Shafan nga gobernador datu nabansi ka Juda. ²³ Ay kane madámag da idi datu kak-kapitán datu suldádu se datu suldádu da nga akkan pikam sumúku, ay nawe da se datu suldádu da kitu giyán tu Gedalia nga atán ka Mizpa. Ay tu dedi datu ap-apu: tu Ismael nga an-anà tu Netania, se tu Johanan nga an-anà tu Karea, se tu Seraya nga an-anà tu Tanhumet nga iNetofa, se tu Jaazania nga an-anà tu iMaaca. ²⁴ Ay nán tu Gedalia kaggída nga nesipata, “Akkan kayu magansing kadaya ù-upisiyál nga iBabilonia. Mag-agyán kayu wala kídí, se magsirbi kayu ki ári na Babilonia. Ay áwan nadakè a màwa kadakayu.” ²⁵ May kitu mekapittu búlán kitun na dagun, ay nawe ka Mizpa tu Ismael nga an-anà tu Netania nga apúku tu Elishama, se datu sangapúlu wa tolay, ay se da nga pinatay tu Gedalia, se datu kabbulun na nga Judyu se iBabilonia. ²⁶ Ay díkod nagansing datu ngámin na iIsrael nga nasasáad se datu akkan, se datu kapitán datu suldádu, ta get nu nágan naya kuwaan datu iBabilonia kaggída. Ay tútu nagtálaw da, se da nawe ka Egipto.

Winayaán da tu Jehoyakin

(Jer. 52:31-34)

²⁷ Ay kitu mekatallu púlu se pittu dagun tu Jehoyakin nga nebabálud ka Babilonia, ay nanggayát magturáy tu Evil-merodac ka Babilonia, kitu mekaduwa púlu se pittu algaw natu mekasangapúlu se duwa nga búlán. Ay winayaán na tu Jehoyakin. ²⁸ Ay namáru tu Ari Evil-merodac kitu Jehoyakin. Ay tútu pinatag na may datu duddúma nga à-ári nga bálud nga kabulun na ka Babilonia. ²⁹ Ay niddán na ngámin tu Jehoyakin ka bádu na. Ay tútu nippà na tu bádu na nga bádu da bálud. Ay nepangán peyang pe yin kitu ári panda kitu nekatay na. ³⁰ Ay niddán peyang pe tu ári kadatu inalgaw nga kasapúlán na panda kitu nekatay na.

1 Chronicles

Datu pútupútut tu Adan

(*Gen. 5:1-32; 10:1-32; 11:10-26*)

1 Datu gakagaka tu Adan: Tu Adan tu ama tu Set. Ay tu Set tu ama tu Enos. Tu Enos tu ama tu Kenan. ²Tu Kenan tu ama tu Mahalalel. Tu Mahalalel tu ama tu Jared. ³Tu Jared tu ama tu Enoc; tu Enoc tu ama tu Metusela; tu Metusela tu ama tu Lamec; ⁴Tu Lamec tu ama tu Noa. Datu lalláki nga pútupútut tu Noa, ay tu Shem, tu Ham, se tu Jafet. ⁵Datu lalláki nga pútupútut tu Jafet, ay tu Gomer, tu Magog, tu Madai, tu Javan, tu Tubal, tu Meshec se tu Tiras. ⁶Ay datu lalláki nga gakagaka tu Gomer, ay tu Ashkenaz, tu Rifat se tu Togarma. ⁷Ay datu lalláki nga gakagaka tu Javan, ay tu Elisha, tu Tarshis, tu Kittim, se tu Rodamin.

⁸Ay datu lalláki nga pútupútut tu Ham, ay tu Cush, Egipto, Put, se tu Canaan. ⁹Ay datu lalláki nga pútupútut tu Cush, ay datu Seba, tu Havila, tu Sabta, tu Raama se tu Sabteca. Ay datu lalláki nga pútupútut tu Raama, ay datu Sheba, se tu Dedan. ¹⁰Ay uwad pútut tu Cush nga naggágan ka Nimrod. Aggína tu nunna nga karung-rungtán na suldádu kídi kalawagán. ¹¹Ay tu Egipto ya apuapu datu Ludeo, datu Anameo, datu Lehabeo, datu Naftu, ¹²datu Patruso, datu Caslu (Aggína ya naggay-gayatán datu Filisteo.), se datu Caftoreo.

¹³Ay datu pútupútut tu Canaan ay datu Sidon, nga ittu tu manákam, nga ittu tu apuapu datu Sidoneo, tu Het nga apuapu datu Heteo. ¹⁴Tu Canaan pe ya apuapu datu Jebuseo, datu Amoreo, se datu Girgaseo, ¹⁵datu Hiveo, datu Arkeo, tu datu Sineo, ¹⁶datu Arvadeo, datu Zemareo se datu Hamateo.

1:0 Ya Chronicles, ay ittu ya nekesurátan naya gin-ginnápuwán daya iIsrael se datu nà-nàwa kaggída kadatu nunna nga al-algaw.

Datu gakagaka natu Shem

¹⁷ Ay datu pútupútut tu Shem ma lalláki, ay tu Elam, tu Asshur, tu Arfaxad, tu Lud, tu Aram. Ay datu pútupútut tu Aram nga lalláki, ay tu Uz, tu Hul, tu Geter se tu Mas. ¹⁸ Ay tu Arfaxad tu ama tu Shela. Ay tu Shela tu ama tu Eber. ¹⁹ Tu Eber, ay uwad da duwa nga pútut na nga lalláki; tu Peleg ya isa. (Ya sarut na Peleg, ay mauwár. Ta kitu kakowad na, ay nauwauwár datu tolay kídi ya kalawagán) Ya ngágan tu wagi na, ay Joktan. ²⁰ Ay tu Joktan tu ama tu Almodad, tu Shelef, tu Hazarmavet, tu Jera, ²¹ tu Hadoram, tu Uzal, tu Dikla, ²² tu Ebal, tu Abimael, tu Sheba, ²³ tu Ofir, tu Havila, se tu Jobab. Tu dayán datu ngámin annánà tu Joktan nga lalláki.

²⁴ Ay tu Shem ya naggay-gayatán datu, Arfaxad, Shela, ²⁵ Eber, Peleg, Reu, ²⁶ Serug, Nahor, Tera, ²⁷ se tu Abram, nga Abraham kam.

Datu gakagaka tu Abraham

(Gen. 25:12-16)

²⁸ Ay uwad duwa nga pútut tu Abraham nga lalláki; tu Isaac se tu Ismael. ²⁹ Ay datu pútupútut tu Ismael nga lalláki, ay tu Nebayot tu manákam, se la tu Kedar, se la tu Adbeel, se la tu, Mibsam, ³⁰ ay se la tu Mishma, se yala tu Duma, se yala tu Massa, se la tu Hadad, se yala tu Tema, ³¹ ay se la tu Jetur, tu Nafis, se la tu Kedema. Tu dayán datu pútupútut tu Ismael nga lalláki. ³² Ay datu lalláki nga pútupútut tu Abraham kitu Ketura nga atáwa na pe, ay tu Zimran, tu Jokshan, tu Medan, tu Midian, tu Isbak se tu Shua. Ay datu duwa nga lalláki nga pútut tu Jokshan, ay tu Sheba se tu Dedan. ³³ Ay datu lalláki nga pútupútut tu Midian, ay tu Efa, tu Efer, tu Hanoc, tu Abida se tu Eldaa. Ngámin dayán, ay gakagaka tu Ketura da.

Datu gakagaka tu Esau

(Gen. 36:1-19)

³⁴ Ay tu Isaac nga pútut tu Abraham, ay uwad da duwa nga pútut na; tu Esau se tu Israel. ³⁵ Ay datu pútupútut tu Esau, ay tu Elifaz, tu Reuel, tu Jeus, tu Jalam se tu Kora. ³⁶ Ay datu pútupútut tu Elifaz nga lalláki, ay

---

1:34 Israel ya nidde ne Apu Dios nga ngágan tu Jacob.

tu Teman, tu Omar, tu Zefi, tu Gatam, tu Kenaz, tu Timna se tu Amalek.
³⁷ Ay datu lalláki nga pútupútut tu Reuel, ay tu Nahat, tu Zera, tu Shamma se tu Mizza.

Datu nunna nga tolay ka Edom

(Gen. 36:20-30)

³⁸ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Seir: tu Lotan, tu Shobal, tu Zibeon, tu Ana, tu Dishon, tu Ezer, se tu Dishan. ³⁹ Datu lalláki nga pútut tu Lotan, ay tu Hori, se tu Homam. Ay uwad wagi tu Lotan nga babay ya nagnágagan ka Timna. ⁴⁰ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Shobal, ay tu Alian, tu Manahat, tu Ebal, tu Shefi, se tu Onam. Ay uwad da pe pútupútut tu Zibeon nga lalláki: tu Aya se tu Ana. ⁴¹ Ay tu pútut tu Ana nga laláki, ay tu Dishon. Ay tu Dishon, ay uwad da pútupútut na: tu Hamran, tu Eshban, tu Itran, se tu Keran. ⁴² Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Ezer: tu Bilhan, tu Zaavan, se tu Jaakan. Ay datu lalláki nga pútupútut tu Dishan, ay tu Uz se tu Aran.

Datu à-ári ka Edom

(Gen. 36:31-43)

⁴³ Ay tu dedi datu à-ári nga nangitur-turáy ka íli Edom kitu áwan pikam ári datu ilsráel: tu Bela nga pútut tu Beor, tu nagári ka íli Dinhaba. ⁴⁴ Ay kane matay tu Bela, ay tu Jobab nga pútut tu Zera nga iBozra tu summukát nga nagári. ⁴⁵ Ay kane matay tu Jobab, ay tu Husham nga iTeman tu summukát ta nagári. ⁴⁶ Ay kane matay tu Husham, ay tu Hadad nga pútut tu Bedad tu summukát ta nagári. Ay tu Bedad nga iAvit tu namalsu kadatu gakagaka natu iMidian kitu naggubát da ka Moab. ⁴⁷ Ay kane matay tu Hadad, ay tu Samla nga iMasreka tu summukát nga nagári. ⁴⁸ Ay kane matay tu Samla, ay tu Shaul nga iRehobot tu summukát nga nagári. Adanni ka wángag Eufrates ya Rehobot. ⁴⁹ Ay kane matay tu Shaul, ay tu Baal-hanan nga pútut natu Akbor tu summukát nga nagári. ⁵⁰ Ay kane matay tu Baal-hanan, ay tu Hadad nga iPai tu summukát nga nagári. Atáwa na tu Mehetabel nga an-anà tu Metred nga apúku tu Me-zahab. ⁵¹ Ay se yala natay tu Hadad.

Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu ap-apu datu tangámalán tu Edom: tu Timna, tu Alia, tu Jetet, ⁵²tu Oholibama, tu Ela, tu Pinon, ⁵³tu Kenaz, tu Teman, tu Mibzar, ⁵⁴tu Magdiel se tu Iram. Tu dayán datu ap-apu ka Edom.

Datu pútut tu Israel

2 Ay tu dedi daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútut natu Israel: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issacar, Zebulun, ²Dan, Jose, Benjamin, Naftali, Gad, se Asher.

Datu gakagaka tu Juda

³Ay uwad da tallu wa pútut tu Juda kitu atáwa na nga Bat-shua nga iCanaan. Ay tu dedi datu ngag-ngágan da: Er, Onan, se Shela. May nadakè ki agsisíngan ne APU datu kuk-kuwaan tu Er nga manákam, ay tútu pinatay na. ⁴Ay se la uwad duwa nga pútut tu Juda kitu Tamar nga manúgáng na: tu Perez, se tu Zera. Ay limma ngámin datu lalláki nga pútut tu Juda. ⁵Ay duwa nga lalláki datu pútut tu Perez: tu Hezron se tu Hamul. ⁶Ay limma nga lalláki datu pútut tu Zera: tu Zimri, tu Etan, tu Heman, tu Calcol se tu Dara. ⁷Ay tu Acan nga pútut tu Carmi, nga apúku tu Zera tu gapuwánan natu nadakè a nàwa kadatu iIsrael, ta nangalà kadatu inarisamsam da nga nepakin-kuwa ke Dios. ⁸Ay uwad laláki nga pútut tu Etan. Ya ngágan na, ay Azaria.

Ya naggay-gayatán tu Ari David

⁹Ay datu lalláki nga pútut tu Hezron, ay tu Jerameel, tu Ram se tu Caleb. ¹⁰Ay tu Ram, tu ama natu Amminadab, ay tu Amminadab, ay ama natu Nashon, nga ap-apu datu gakagaka natu Juda. ¹¹Ay tu Nashon, ay ama natu Salmon, ay tu Salmon, ay ama natu Boaz. ¹²Ay tu Boaz, ay ama natu Obed, ay tu Obed, ay ama natu Jesse. ¹³Ay tu laláki nga manákam ma pútut tu Jesse, ay tu Eliab, se la tu Amminadab, se la tu Shimea, ¹⁴se la tu Netanel, se la tu Raddai, ¹⁵se la tu Ozem, se la tu David tu mekapittu. ¹⁶Ay datu wawwági da nga babbay, ay tu Zeruya se tu Abigail. Ay uwad

---

2:9 Ka Hebreo, ay Kelubai.

da tallu lalláki nga annánà tu Zeruya; tu Abishai, tu Joab se tu Asahel. ¹⁷ Ay nagatáwa de Abigail se tu Jeter nga Ismaelita, ay nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Amasa.

Datu pútupútut tu Hezron

¹⁸ Ay tu Caleb nga pútut tu Hezron, ay inatawán na de Azuba se tu Jeriot. Ay uwad da tallu nga pútut na: tu Jesher, tu Shobab se tu Ardon. ¹⁹ Ay kane matay tu Azuba, ay inatawán tu Caleb tu Efrata. Ay nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Hur. ²⁰ Ay tu Hur, ay ama natu Uri. Ay tu Uri, ay ama natu Bezalel.

²¹ Ay kane annam púlu dagun tu Hezron, ay inatawán na tu wagi tu Gilead nga pútut tu Makir. Ay nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Segub. ²² Ay tu Segub, ay ama natu Jair. Ay duwa púlu se tallu nga il-íli datu netur-turayán tu Jair ka Gilead. ²³ May akkan nagbayág, ay sinákup tu Geshur se tu Aram datu il-íli tu Havvot-Jair se Kenat, se datu annam púlu wa il-íli kitu lebut da. Ay ngámin dedi, ay gakagaka natu Makir nga ama tu Gilead. ²⁴ Ay kane matay tu Hezron, ay inatawán tu Caleb tu Efrata nga búkud tu ama na. Ay nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Ashur, nga ittu tu ama tu Tekoa.

Datu pútupútut tu Jerameel

²⁵ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Jerameel nga manákam ma pútut tu Hezron: tu Ram tu manákam, se la tu Buna, tu Oren, tu Ozem se tu Ahija. ²⁶ Ay uwad kàduwa nga atáwa tu Jerameel, nga Atara tu ngágan na. Aggína tu ina tu Onam. ²⁷ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Ram nga manákam ma pútut tu Jerameel: tu Maaz, tu Jamin se tu Eker. ²⁸ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Onam: tu Shammai se tu Jada. Ay tu Shammai, ay uwad da pútut na pe nga lalláki: tu Nadab se tu Abishur. ²⁹ Ay inatawán tu Abishur tu Abihail. Ay nagan-anà da ka duwa nga lalláki: tu Aban se tu Molid. ³⁰ Ay datu lalláki nga pútut tu Nadab, ay tu Seled, se tu Appaim. May natay tu Seled nga áwan pútut. ³¹ Ay tu Appaim, ay uwad pútut na nga laláki nga nagnagágan ka Ishi. Ay tu Ishi, ay ama natu Sheshan. Ay tu Sheshan, ay ama natu Alai. ³² Ay tu Jada nga wagi tu Shammai, ay uwad da duwa nga lalláki nga pútut na: tu Jeter se

tu Jonatan. Ay natay tu Jeter nga áwan na pútut. ³³Ay tu Jonatan, ay uwad duwa nga lalláki nga pútut na: tu Pelet, se tu Zaza. Ay tu dayán datu gakagaka tu Jerameel.

³⁴Ay tu Sheshan, ay pabeg babbay datu annánà na. Ay uwad asassu na nga iEgipto nga nagnágan ka Jara. ³⁵Ay nepaatáwa tu Sheshan tu isa nga an-anà na kitu Jara. Ay nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Attai. ³⁶Ay tu Attai, ay ama natu Natan, ay tu Natan, ay ama natu Zabad. ³⁷Ay tu Zabad, ay ama natu Eflal, ay tu Eflal ay ama natu Obed, ³⁸Ay tu Obed, ay ama natu Jehu, ay tu Jehu, ay ama natu Azaria, ³⁹ay tu Azaria, ay ama natu Helez, ay tu Helez, ay ama natu Eleasa, ⁴⁰ay tu Eleasa, ay ama natu Sismai, ay Sismai ay ama natu Shallum, ⁴¹ay tu Shallum, ay ama natu Jekamia, ay tu Jekamia, ay ama natu Elishama.

Daya duddúma pikam ma gakagaka tu Caleb

⁴²Ay tu manákam nga pútut tu Caleb nga wagi tu Jerameel, ay tu Mesha nga ama natu Zif. Ay tu mekàduwa nga pútut tu Caleb, ay tu Maresha nga ama natu Hebron. ⁴³Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Hebron: tu Kora, tu Tappua, tu Rekem se tu Shema. ⁴⁴Tu Shema, ay ama natu Raham, ay tu Raham, ay ama natu Jorkeam. Ay tu Rekem, ay ama natu Shammai. ⁴⁵Ay tu Shammai, ay ama natu Maon. Ay tu Maon, ay ama natu Bet-zur. ⁴⁶Ay atán da pútut tu Caleb kitu Efa nga kàduwa nga atáwa na: tu Haran, tu Moza, se tu Gazez. Uwad pútut tu Haran, nga Gazez pe tu ngágan na.

⁴⁷Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Jadai: tu Regem, tu Jotam, tu Geshan, tu Pelet, tu Efa se tu Shaaf. ⁴⁸Ay atán pe duwa nga pútut tu Caleb kitu atáwa na nga Maaca: tu Sheber, se tu Tirhana. ⁴⁹Ay nagan-anà da pikam ka duwa nga lalláki: tu Shaaf se tu Sheva. Ay tu Shaaf, ay ama natu Madmanna, ay tu Sheva, ay ama natu Macbena se tu Gibeá. Ay atán pe pútut tu Caleb nga babay. Acsa tu ngágan na. ⁵⁰Ay tu ngámin dayán datu gakagaka tu Caleb.

Tu Hur tu manákam nga an-anà tu Caleb kitu Efrata nga atáwa na. Ay tu Hur, ay ama natu Shobal nga ama datu iKiriát-Jearim, ⁵¹Ay tu Salma tu ama natu Betlehem, ay tu Haref tu ama natu Bet-gader. ⁵²Ay tu Shobal nga ama natu Kiriát-Jearim ya naggay-gayatán datu iHaroe, se ya gudduwa kadatu mag-agyán ka Menuhot. ⁵³Ay tu Kiriát-Jearim ya

naggay-gayatán datu Itreo, Puteo, Shumateo, Misraiteo, Zorateo se datu Estaolita. ⁵⁴ Ay tu Salma nga ama natu Betlehem ya naggay-gayatán datu iNetofa, iAtrot-bet-joab, se gudduwa kadatu Manahateo, se datu Zorita, ⁵⁵ se datu Tirateo, Shimeateo se datu Sucateo nga mag-agyán ka Jabez. Ay tu ngámin dayán datu Kineo nga gayát ka Hammat, nga naggayát kadatu akkobung tu Recab. Aggída datu maragsúrát se pára kupiya kada dukumentu.

Datu pútut tu David

3 Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu David nga neanà kitu kakowad na ka Hebron: Tu manákam ay tu Amnon. Tu ina na, ay tu Ahinoam nga iJezreel. Ay se la tu Daniel. Tu Abigail nga iCarmel tu ina na. ² Ay tu Absalom tu mekàlu wa pútut na kitu Maaca nga an-anà tu Talmai nga ári ka Geshur. Ay se la tu Adonija. Tu Haggit tu ina na. ³ Tu Shefatia tu mekalimma. Tu Abital tu ina na. Ay se la tu Iream nga ittu tu mekannam. Tu Eglá tu ina na. ⁴ Ay tu dayán datu pútut tu David kitu nagturáy na ka pittu se gudduwa dagun ka Hebron. Ay se yala nagalit ka Jerusalem. Ay tallu púlu se tallu dagun na nga nagturáy kattoni. ⁵ Tu dedi datu pútut na nga neanà ka Jerusalem: tu Shimea, tu Shobab, tu Natan, se tu Solomon. Appát da nga pútut na kitu Batsheba nga an-anà tu Ammiel. ⁶ Ay atán da pikam siyám nga lalláki nga pútut tu David nga neanà ka Jerusalem: tu Ibhar, tu Elishua, tu Elifelet, ⁷ tu Noga, tu Nefeg, tu Jafia, ⁸ tu Elishama, tu Eliada se tu Elifelet. ⁹ Ay tu dayán datu pútupútut natu David. Akkan pikam meráman datu pútut na kadatu duddúma pikam ma attáwa na. Ay uwad isa nga pútut na nga babay; Tamar tu ngágan na.

Datu pútupútut tu Ari Solomon

¹⁰ Ay tu dedi datu pútupútut tu Ari Solomon: tu Rehoboam, tu Abija, tu Asa, tu Jehoshafat, ¹¹ tu Joram, tu Ahazia, tu Joas, ¹² tu Amazia, tu Uzzia, tu Jotam, ¹³ tu Ahaz, tu Hezekia, tu Manasse, ¹⁴ tu Amon, se tu Josia. ¹⁵ Ay tu dedi datu pútupútut tu Josia: tu Johanan tu manákam, se

---

3:6 Elishama pe ya isa nga ngágan na. **3:12** Azaria ki Hebreo.

la tu Jehoyakim, se la tu Zedekia, se la tu Shallum. ¹⁶ Ay tu Jehoyakim, ay duwa datu pútut na: tu Jehoyakin, se tu Zedekia.

Datu gakagaka tu Jehoyakin

¹⁷ Ay tu dedi datu pútupútut tu Jehoyakin nga tiniliw datu iBabilonia: tu Shealtiel, ¹⁸ tu Malkiram, tu Pedaya, tu Shenazzar, tu Jekamia, tu Hoshama se tu Nedabia. ¹⁹ Ay tu dedi datu pútut tu Pedaya: tu Zerubbabel se tu Shimei. Ay tu dedi datu pútut tu Zerubbabel: tu Meshullam, se tu Hanania. Ay uwad pe pútut na nga babay; Shelomit tu ngágan na. ²⁰ Ay atán pikam limma nga pútut na nga lalláki: tu Hashuba, tu Ohel, tu Berekia, tu Hasadia, se tu Jushab-hesed. ²¹ Ay tu dedi datu pútut tu Hanania: tu Pelatia, se tu Jeshaya. Tu Jeshaya, ay ama natu Refaya. Ay tu Refaya, ay ama natu Arnan. Ay tu Arnan, ay ama natu Obadia. Ay tu Obadia, ay ama natu Shecania. ²² Ay datu annam ma pútut tu Shecania, ay tu Shemaya, tu Hattus, tu Igal, tu Baria, tu Nearia, se tu Shafat. ²³ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Nearia: tu Elioenai, tu Hizkia se tu Azrikam. Tallu da. ²⁴ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Elioenai: tu Hodavia, tu Eliashib, tu Pelaya, tu Akkub, tu Johanan, tu Delaya, se tu Anani. Pittu da ngámin na magwawági.

Datu gakagaka tu Juda

4 Ay tu dedi datu pútut tu Juda: tu Perez, tu Hezron, tu Carmi, tu Hur se tu Shobal. ² Ay tu Shobal, ay ama natu Reaya, ay tu Reaya, ay ama natu Jahat. Ay tu Jahat, ay ama de Ahumai se tu Lahad. Aggída tu naggay-gayatán datu iZora. ³ Ay datu pútut tu Etam, ay tu Jezreel, tu Isma, tu Idbas se tu Hazzelelponi; tu babay ya pútut na. ⁴ Ay tu Penuel, ay ama natu Gedor. Ay tu Ezer, ay ama natu Husha. Ay tu dayán datu pútut tu Hur nga manákam nga an-anà tu Efrata nga naggay-gayatán datu iBetlehem. ⁵ Ay tu Ashur nga ama natu Tekoa, ay duwa datu attáwa na, tu Hela se tu Naara. ⁶ Ay uwad da appát ta lalláki nga annánà tu Naara: tu Ahuzzam, tu Hefer, tu Temeni se tu Haahastari. ⁷ Ay datu lalláki nga annánà tu Hela, ay tu Zeret, tu Izar, se tu Etnan. ⁸ Tu Koz tu ama tu Anub, se tu Zobeba, se aggína ya apuapu datu pamilya tu Aharhel nga pútut natu

3:15 Ya sabáli nga ngágan na, ay Joahaz onu Jehoahaz. **3:16** Jeconia ka Hebreo.

Harum. ⁹Ay uwad tolay nga nagnágan ka Jabez. Aggína tu ikaliyaw da tolay kaggída ngámin na magwawági. Nepangágan natu ina na ka Jabez, ta narigátan pà nang nga nangianà kaggína. ¹⁰Ay nagkarárag tu Jabez ke Dios na Israel nga nán na, “Kalakkán nà agpà, O Dios, ta paabayam kuma ya sakúpan ku nga lusà, ay se abul-bulunan nà, ay se iadayyu nà kadaya nadakè, ta senu akkan nà marigátan!” nán na. Ay nidde ne Dios tu agngan na.

¹¹Ay tu Caleb, nga wagi natu Shuha, ay ama natu Mehir. Ay tu Mehir, ay ama natu Eshton. ¹²Ay tu Eshton, ay ama de Bet-rafa, Pasea se tu Tehinna. Ay tu Tehinna, ay ama natu Ir-nahas. Ay daya gakagaka dedi nga tolay, ay ittu daya mag-agyán ka Reca. ¹³Ay datu pútut tu Kenaz nga lalláki, ay tu Otniel, se tu Seraya. Ay datu pútut tu Otniel nga lalláki, ay tu Hatat se tu Meonotai. ¹⁴Ay tu Meonotai, ay ama natu Ofra. Ay tu Seraya, ay ama natu Joab. Ay tu Joab tu nangigayát ka Ge-harashim nga giyán datu tolay ya nalaing mangwa kadaya panda ngala. ¹⁵Ay datu lalláki nga pútut tu Caleb nga pútut natu Jefone, ay tu Iru, tu Ela, se tu Naam. Ay tu Kenaz, ay laláki nga pútut tu Ela. ¹⁶Ay datu lalláki nga pútut tu Jehallelel, ay tu Zif, tu Zifa, tu Tiria se tu Asarel. ¹⁷Ay datu lalláki nga pútut tu Ezra, ay tu Jeter, tu Mered, tu Efer se tu Jalon. Ay tu Mered, ay inatawán na tu Bitia nga an-anà tu Faraon nga ári ka Egipto. Nagan-anà da ka babay; Miriam tu ngágan na. Ay uwad da pe lalláki nga annánà da; tu Shammai se tu Isba. Ay tu Isba ya ama tu Estemoa. ¹⁸Ay nangatáwa pe tu Mered ka babay nga iJuda. Ay tallu datu annánà da; tu Jered nga ama tu Gedor, se tu Heber nga ama tu Soco, se tu Jekutiel nga ama tu Zanoa. ¹⁹Ay ya atáwa natu Hodia, ay wagi tu Naham. Ay tu isa kadatu annánà da nga lalláki, ay ama tu Keila nga Garmita. Ay tu isa pikam, ay ama tu Estemona nga Maacateo. ²⁰Ay datu lalláki nga pútut tu Shimon, ay tu Amnon, tu Rinna, tu Ben-hanan se tu Tilon. Ay datu pútut tu Isi, ay tu Zohet se tu Ben-zohet.

Datu gakagaka tu Shela

²¹Ay tu Shela, ay isa kadatu pútut tu Juda. Ay tu dedi datu pútut tu Shela: Tu Er nga ama natu Leca; tu Laada nga ama natu Maresha, se datu pam-pamilya datu maragkuwa ka bádu wa dilána ka Bet-ashbea; ²²se tu

---

4:9 Ya kabalikát na ya ngágan na, ay páda na ya úni nga natakit ya sarut na.

Jokim, se datu tolay nga mag-agyán ka Cozeba; se tu Joas, se tu Saraf nga ittu tu nagturáy ka Moab ka Jashubi-lehem. Ay tu dedi nga ngag-ngágan ya atán kitu dadadadán na kasurátan. ²³ Ay aggída datu maragkuwa ka bángka ka íli Netaim se Gedera. Aggída datu magub-ubra kitu ári.

Datu gakagaka tu Simeon

²⁴ Ay datu lalláki nga pútut tu Simeon, ay tu Nemuel, tu Jamin, tu Jarib, tu Zera se tu Shaul. ²⁵ Ay tu Shaul, ay pútut natu Shallum nga ama natu Mibsam. Ay tu Mibsam, ay ama natu Mishma. ²⁶ Ay datu pútut tu Mishma, ay tu Hammuel nga ama natu Zaccur. Ay tu Zaccur, ay ama natu Shimei. ²⁷ Ay sangapúlu se annam datu pútut tu Shimei nga lalláki, se annam nga babbay. May bittè datu pútupútut datu wawwági na. Ay akkan da pe ummadu nga tangámalan; akkan da ummán kadatu Juda nga tangámalan. ²⁸ Nag-agyán da ka Beer-sheba, ka Molada, ka Hazar-shual, ²⁹ ka Bilha, ka Ezem, ka Tolad, ³⁰ ka Betuel, ka Horma, ka Ziklag, ³¹ ka Bet-marcabot, ka Hazar-susim, ka Bet-biri se ka Shaaraim. Tu dayán datu il-íli da panda kitu naggári tu David. ³² Nag-agyán da pe ka limma nga íli: ka Etam, Ain, Rimmon, Token, se ka Ashan, ³³ meráman datu il-íli nga atán kadatu lib-lebut dayán, panda ka Baalat. Ay tu dayán datu il-ileli nga nag-agyanán da, nga nelistaán da kitu nekesurátan natu naggay-gayatán da. ³⁴ Ay tu dedi pikam datu duddúma nga gakagaka tu Simeon: tu Meshobab, Jamlec se tu Josha nga pútut tu Amazia, ³⁵ tu Joel, tu Jehu nga pútut tu Joshibia, nga pútut tu Seraya nga pútut tu Asiel, ³⁶ tu Elioenai, tu Jaakoba, tu Jeshohaya, tu Asaya, tu Adiel, tu Jesimiel, tu Benaya, ³⁷ tu Ziza nga pútut tu Shifi nga pútut tu Allon. Tu Allon ay pútut tu Jedaya nga pútut tu Shimri. Tu Shimri ay pútut tu Shemaya. ³⁸ Tu dayán datu ngag-ngágan datu ap-apu datu pam-pamilya da. Ummadu tutu wala datu pamilya da. ³⁹ Ay ittu tu gapu na nga nawe da nagsap-sápul ka pagpastuwán da kadatu karneru da. Ay dummatang da kitu nagpandanán na íli Gedor, kitu pane lattakán kitu tanáp. ⁴⁰ Ay nakasmà da kitúni ka naláwa se napiya nga agpastuwán, ay se ninggap tu íli. Ay kitúni tu nag-agyanán kitun datu gakagaka tu Ham. ⁴¹ May kitu naggári tu Hezekia ka Juda, ay nawe rinaut datu nakagi yin na gakagaka tu Simeon datu gakagaka tu Ham se datu Meuneo nga atán pe kitúni. Rinápun dada tutu wala, ay se da dinadál datu pag-agyanán da. Awaáwan da ngin panda kadedi nga al-algaw. Ay se

da nga naggunà pe yin kitúni, ta napiya tu lusà kattoni nga pagpastuwán da kadatu karneru da. ⁴²Ay atán da limma gatut kadatu gakagaka tu Simeon tu nawe ka bantay Seir. Datu lalláki nga pútut tu Isi datu nangiapu kaggída: tu Pelatia, tu Nearia, tu Refaya se tu Uzziel. ⁴³Ay pinatayán da datu nabansi pikam ma Amalekita nga nakatálaw kitun. Ay se da naggunà kitúni yin ka panda.

Datu gakagaka tu Ruben

5 Tu Ruben tu manákam ma pútut tu Jacob. May gapu ta neap-appat na tu ama na kane allayan na tu isa kadatu atáwa na, ay nidde kadatu annánà tu wagi na nga Jose tu karbangán na nga manákam ma an-anà. Ay tu yán ya gapu na nga akkan nelista nga manákam ma an-anà tu Ruben kitu listáan natu naggay-gayatán da. ²Ay oray nu tu tangámálán tu Juda tu nagbalin ka katurayán kaggída ngámin na magwawági, ay se maggayát kitu tangámálán na tu magturáy, ay nidde kammala kitu Jose tu pagrabngán na manákam ma an-anà. ³Ay datu lalláki nga pútut tu Ruben na manákam ma pútut tu Jacob, ay tu Hanoc, tu Pallu, tu Hezron se tu Carmi. ⁴Ay datu gakagaka tu Joel, ay tu Shemaya, tu Gog, tu Shimei, ⁵tu Mica, tu Reaya, tu Baal, ⁶se tu Beera. Ay tu Beera tu ap-apu datu tangámálán Ruben kitu naniliw kaggída natu Tilgat-pileseser nga ári ka Asiria, se nada netálaw ka sabáli nga íli. ⁷Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu pam-pamilya datu pan-pane tu Beera, se datu gakagaka da: tu Jeyel tu ap-apu da; tu Zacarias, ⁸se la tu Bela nga pútut tu Azaz nga pútut tu Shema. Tu Shema ya pútut tu Joel. Ay nagyán dedi nga pam-pamilya ka íli Aroer, panda ka Nebo se ka Baal-meon. ⁹Ay gapu ta ummadu datu báka da ka Gilead, ay nawe da nag-agyán pe ka pane lattakán panda kitu panda natu ir-ir-er nga namanda ka wángag Eufrates. ¹⁰Ay kitu naggári tu Saul, ay nawe ginubát datu tangámálán tu Ruben datu Hageo, ay inábà dada. Ay aggída ngin tu summukát ta nagyán kadatu babalay da kitu ngámin na giyán kitu pane lattakán ka Gilead.

Datu gakagaka tu Gad

¹¹Ay datu tangámálán tu Gad, ay nag-agyán da ka Bashan panda ka Saleca, nga panidmáng natu pag-agyanán datu tangámálán Ruben. ¹²Ay

tu Joel tu ap-apu da ka Bashan, se la tu Shafam tu sumarunu kaggína, se la tu Janai, se tu Shafat. ¹³Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu pampane da nga ap-apu datu pittu wa tangámalan: tu Micael, tu Meshullam, tu Sheba, tu Jorai, tu Jacan, tu Zia se tu Eber. ¹⁴Ay tu ngámin dedi datu gakagaka tu Abihail nga pútut tu Huri. Tu Huri ay pútut tu Jaroa nga pútut tu Gilead. Tu Gilead, ay pútut tu Micael, nga pútut tu Jeshishai. Ay tu Jeshishai, ay pútut tu Jado, nga pútut tu Buz. ¹⁵Ay tu Ahi, nga pútut tu Abdiel, nga pútut tu Guni, tu ap-apu da nga tangámalan. ¹⁶Ay nag-agyán dayán na tangámalan ka íli Gilead, kadatu il-íli ka Bashan, se kadatu ngámin na pastu ka Sharon. ¹⁷Ay ngámin dayán na tangámalan, ay nelistaán da kitu listáan na naggay-gayatán daya pam-pamilya da, kitu nagturáy tu Ari Jotam ka Juda, se tu naggári tu Jeroboam ka Israel.

Datu tangámalan na mag-agyán ka pane lattakán ka Jordan

¹⁸Ay uwad da 44,760 tolay nga nalaing makigubát kadatu tangámalan Ruben, Gad, se gudduwa kadatu tangámalan Manasse. Ay napenám da ki gubát, se nalaing da nga mangusár ka kalátag, ampiláng, se bútag. ¹⁹Ay nawe da ginubát datu Hagreo, datu Jetureo, datu Nafiseo, se datu Nodabeo. ²⁰Nagkarárag da nga nakiseng ke Dios kane makigubát da. Ay sinengán nada, áta nagpinnoray da kaggína. Ay díkod inábà da datu Hagreo se datu kabbulun da. ²¹Ay 100,000 datu tiniliw da kaggída, ay se da inarisamsam kaggída datu 50,000 nga kámel da, se 250,000 nga karneru da, se 2,000 nga asnu da. ²²Ay adu datu pinatay da kaggída, ta e Dios tu nakigubát pára kaggída. Ay nag-agyán da ngin kitu íli da panda kane metálaw da ka sabáli nga íli.

Datu atán ka pane lattakán na tangámalan tu Manasse

²³Adu tutu wala datu gudduwa nga tangámalan tu Manasse nga nag-agyán kadatu il-íli nga manggayát ka Bashan panda ka Baal Hermon, Senir, se ka Bantay Hermon. ²⁴Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu ap-apu datu pam-pamilya da: tu Efer, tu Ishi, tu Eliel, tu Azriel, tu Jeremias, tu Hodavia se tu Jadiel. Ay ngámin dayán na ap-apu, ay nagdin-dinnámag da nga narungat se naturad da nga makigubát. ²⁵Ngamay nagbásul da ngámin na tangámalan ke Dios, nga Dios datu apuapu da. Arig nedaládag

da nge Dios kitu nagdáyaw da kadatu diy-diyos datu tolay kitúni nga pinàpur ne Dios. ²⁶Ay díkod, nepalúbus ne Dios nga Dios na Israel nga rautan tu Ari Pul nga iAsiria (pangagánan da pe ka Tiglat Pileser) datu tangámalán Ruben, datu tangámalán Gad, se tu gudduwa kadatu tangámalán tu Manasse. Ay tiniliw tu Pul da, se nada netálaw nga nippan ka Hala, ka Habor, ka Hara se ka Gozan. Ay atán da pikam ma mag-agyán kadayán na giy-giyán panda kadedi nga al-algaw.

Datu naggay-gayatán datu pappádi

6 Ay datu lalláki nga pútut tu Levi, ay tu Gershon, tu Kohat, se tu Merari. ²Ay datu lalláki nga pútut tu Kohat, ay tu Amram, tu Izar, tu Hebron, se tu Uzziel. ³Ay datu pútut tu Amram, ay tu Aaron, tu Moses, se tu Miriam. Ay datu lalláki nga pútut tu Aaron, ay tu Nadab, tu Abihu, tu Eleazar, se tu Itamar. ⁴Ay tu Eleazar, ay ama natu Finehas. Ay tu Finehas, ay ama natu Abishua, ⁵Ay tu Abishua, ay ama natu Bukki. Ay tu Bukki, ay ama natu Uzzi. ⁶Ay tu Uzzi, ay ama natu Zerahia. Ay tu Zerahia, ay ama natu Merayot. ⁷Ay tu Merayot, ay ama natu Amaria. Ay tu Amaria, ay ama natu Ahitub. ⁸Ay tu Ahitub, ay ama natu Zadok. Ay tu Zadok, ay ama natu Ahimaaz. ⁹Ay tu Ahimaaz, ay ama natu Azaria. Ay tu Azaria, ay ama natu Johanan. ¹⁰Ay tu Johanan, ay ama natu Azaria nga ittu tu nangátu wa pádi kitu Templo wa kinuwa tu Solomon ka Jerusalem. ¹¹Ay tu Azaria, ay ama natu Amaria. Ay tu Amaria, ay ama natu Ahitub. ¹²Ay tu Ahitub, ay ama natu Zadok. Ay tu Zadok, ay ama natu Shallum. ¹³Ay tu Shallum, ay ama natu Hilkia. Ay tu Hilkia, ay ama natu Azaria. ¹⁴Ay tu Azaria, ay ama natu Seraya. Ay tu Seraya, ay ama natu Jehozadak. ¹⁵Tu Jehozadak, ay neráman kadatu iJuda se iJerusalem nga nepatiliw ne APU kitu Nebucadnezar, nga nippan na ka sabáli nga íli.

Datu gakagaka tu Levi

¹⁶Ay datu lalláki nga pútut tu Levi, ay tu Gershon, tu Kohat se tu Merari. ¹⁷Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Gershon: tu Libni se tu Shimei. ¹⁸Ay datu lalláki nga pútut tu Kohat, ay tu Amram, tu Izar, tu Hebron, se tu Uzziel. ¹⁹Ay datu lalláki nga pútut tu Merari, ay tu Mahli, se tu Mushi.

Ay tu ngámin dedi datu gakagaka datu pútut tu Levi se datu apuapu da: ²⁰Tu dedi datu gakagaka tu Gershon: tu Libni, tu Jahat, tu Zimma, ²¹tu Joa, tu Iddo, tu Zera se tu Jeaterai. ²²Ay datu gakagaka tu Kohat, ay tu Amminadab, tu Kora, tu Assir, ²³tu Elkana, tu Ebiasaf, tu Assir, ²⁴tu Tahat, tu Uriel, tu Uzzia, se tu Shaul. ²⁵Ay datu gakagaka tu Elkana, ay tu Amasai, se tu Ahimot, ²⁶tu Elkana, tu Zofai, tu Nahat, ²⁷tu Eliab, tu Jehoram, se tu Elkana. ²⁸Ay datu lalláki nga pútut tu Samuel, ay tu Joel, nga ittu tu manákam, se la tu Abija.

²⁹Ay tu dedi daya gakagaka natu Merari: tu Mahli, tu Libni, tu Shimei, tu Uzza, ³⁰tu Shimea, tu Haggia se tu Asaya.

Datu magtuk-tukár se datu maragkansiyon kitu Tabernákulu

³¹Ay tu dedi datu lalláki nga piníli tu Ari David nga maragkansiyon kitu Tabernákulu, kane meunag da tu Arko nga neunggán datu bil-bílin ne APU. ³²Ay aggída tu nagsirbi nga pára kansiyon se magtuk-tukár kitu Tabernákulu panda kitu inangwa tu Solomon ka Templo ne APU ka Jerusalem. Kinuwa datu ubra da, nga ummán kitu nakagi nga angwa da. ³³Ay tu dedi datu ngag-ngágan datun na magsirbi kitu Templo se datu pútut da: tu Heman nga ittu tu maragkansiyon nga gayát ka tangámalan tu Kohat. Ay tu Heman, ay pútut tu Joel nga pútut tu Samuel. ³⁴Ay tu Samuel, ay pútut tu Elkana. Tu Elkana, ay pútut tu Jeroham. Tu Jeroham, ay pútut tu Eliel, nga pútut tu Toa. ³⁵Ay tu Toa, ay pútut tu Zuf. Tu Zuf, ay pútut tu Elkana. Tu Elkana, ay pútut tu Mahat. Tu Mahat, ay pútut tu Amasai. ³⁶Tu Amasai, ay pútut tu Elkana. Tu Elkana ay pútut tu Joel. Tu Joel, ay pútut tu Azaria. Tu Azaria, ay pútut tu Zefania. ³⁷Ay tu Zefania, ay pútut tu Tahat. Ay tu Tahat, ay pútut tu Assir. Ay tu Assir, ay pútut tu Ebiasaf. Ay tu Ebiasaf, ay pútut tu Kora. ³⁸Ay tu Kora, ay pútut natu Izar. Ay tu Izar, ay pútut tu Kohat. Ay tu Kohat, ay pútut tu Levi nga pútut tu Israel.

³⁹Ay tu Asaf tu munna nga kaseng tu Heman nga gayát ka tangámalan tu Gershon. Ay tu Asaf, ay pútut tu Berekia. Ay tu Berekia, ay pútut tu Shimea. ⁴⁰Ay tu Shimea, ay pútut tu Micael. Ay tu Micael, ay pútut tu Baaseya. Ay tu Baaseya, ay pútut tu Malkiya. ⁴¹Ay tu Malkiya, ay pútut tu Etni. Tu Etni, ay pútut tu Zera. Ay tu Zera, ay pútut tu Adaya. ⁴²Ay tu Adaya, ay pútut tu Etan. Tu Etan, ay pútut tu Zimma. Tu Zimma, ay

pútut tu Shimei. ⁴³ Ay tu Shimei, ay pútut tu Jahat. Tu Jahat, ay pútut tu Gershon. Tu Gershon, ay pútut tu Levi. ⁴⁴ Ay tu Etan tu mekàduwa nga kaseng tu Heman nga naggayát ka tangámalan tu Merari. Ay tu Etan, ay pútut tu Kishi. Tu Kishi, ay pútut tu Abdi. Tu Abdi, ay pútut tu Malluc. ⁴⁵ Ay tu Malluc, ay pútut tu Hashabia. Tu Hashabia, ay pútut tu Amazia. Tu Amazia, ay pútut tu Hilkia. ⁴⁶ Ay tu Hilkia, ay pútut tu Amzi. Tu Amzi, ay pútut tu Bani, nga pútut tu Shemer. ⁴⁷ Ay tu Shemer, ay pútut tu Mali. Tu Mali, ay pútut tu Mushi. Ay tu Mushi, ay pútut tu Merari nga pútut tu Levi. ⁴⁸ Ay datu páda da nga pútupútut pe tu Levi datu napíli nga magsirbi kitu Tabernákulu nga balay ne Dios.

Datu gakagaka tu Aaron

⁴⁹ Ay tu Aaron se datu pútut na datu magdátun kitu altár kadatu masìdug ga dátun, se magsìdug kitu insensu kitu anìdúgán da ka insensu. Aggída pe tu makammu kadatu ngámin na ubra kitu Kapàgán na Giyán kitu Tabernákulu. Aggída pe tu magdátun ki dátun na pakapakawanán datu bas-básul datu ilIsrael. Sur-surútan da ngámin datu bil-bílin ne Dios nga nepekagi na kitu Moses nga bobonan na. ⁵⁰ Ay tu dedi datu naggay-gayatán datu gakagaka tu Aaron; tu Eleazar, tu Finehas, tu Abishua, ⁵¹ tu Bukki, tu Uzzi, tu Zerahia, ⁵² tu Merayot, tu Amaria, tu Ahitub, ⁵³ tu Zadok, se tu Ahimaaz.

Datu il-íli nga nag-agnanán datu gakagaka tu Levi

⁵⁴ Ay tu dedi datu il-íli nga nidde kadatu gakagaka tu Aaron. Tu Kohat se datu gakagaka tu nunna nga nabúnut nga middán ka lusà. ⁵⁵ Tu nidde kaggída, ay tu Hebron ka Juda, se datu pastu kitu lebut na. ⁵⁶ Ngamay datu tal-tálun kitu íli se datu íli kitu lebut da, ay nidde kitu Caleb nga pútut tu Jefunne. ⁵⁷ Ay tu dedi datu il-íli se agpastuwán nga nepakin-kuwa kadatu pútupútut tu Aaron: Hebron, (tu idi tu isa kadatu íli nga agkamangan da), Libna, Jattir, Eshtemoa, ⁵⁸ Hilen, Debir, ⁵⁹ Ashan, se Bet-shemes. Meráman datu pastu kadatu lebut da. ⁶⁰ Ay kitu íli nga sákup tu Benjamin, ay nidde pe kaggída tu íli Geba, Alemet, se Anatot, se datu agpastuwán da. Ay sangapúlu se tallu ngámin datu il-ileli nga nidde kaggída nga pappádi.

⁶¹ Ay datu duddúma nga pútupútut tu Kohat, ay sangapúlu wa íli tu nepakin-kuwa kaggída nga nagbibinnunútán da, nga atán kitu lusà datu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse. ⁶² Ay datu gakagaka tu Gershon, ay uwad sangapúlu se tallu íli nga nepakin-kuwa kaggída nga atán kadatu lusà datu tangámalan tu Issacar, Asher, Naftali, se tu lusà datu tangámalan tu Manasse nga atán ka Bashan. ⁶³ Ay datu gakagaka tu Merari, ay uwad sangapúlu se duwa nga íli nga nepakin-kuwa kaggída, nga atán kitu lusà datu tangámalan tu Ruben, Gad se tu Zebulun. ⁶⁴ Ay díkod niddán datu ísrael datu gakagaka natu Levi ka íli nga pagyanán da, se pagpastuwán da kadatu lebut datu íli da. ⁶⁵ Ay datu il-íli nga nidde kaggída, ay atán da kadatu íli nga sakúpan datu tangámalan Juda, Simeon, se Benjamin. Ay nagbibinnunútán da tu nagkípát da kadayán na íli.

⁶⁶ Ay datu duddúma pikam ma gakagaka datu pútut tu Kohat, ay niddán da ka íli da kadatu íli nga sakúpan datu tangámalan tu Efraim. ⁶⁷ Nidde kaggída tu íli Shekem, nga isa kadatu íli nga agkamangan da, meráman tu agpastuwán kitu ban-bantay na Efraim; nidde kaggída pe tu íli Gezer, ⁶⁸ Jokmeam, Bet-horon, ⁶⁹ Aijalon se Gat Rimmon, meráman datu lusà a agpastuwán da. ⁷⁰ Ay datu duddúma nga gakagaka tu Kohat, ay nidde kaggída datu íli Aner, se Bileam se datu agpastuwán da, nga sakúpan datu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse.

⁷¹ Ay datu gakagaka tu Gershon, ay nidde kaggída datu íli kitu íli nga sakúpan datu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse. Datu íli nga nidde kaggída ay, tu íli Golan, Bashan se Ashtarot, meráman tu lusà a agpastuwán da. ⁷² Ay datu gakagaka tu Issacar, ay nidde kaggída datu íli Kedes, Dabrat, ⁷³ Ramot se Anem, se datu lusà a agpastuwán da. ⁷⁴ Ay kitu íli nga sakúpan datu tangámalan tu Asher, ay nidde kaggída datu íli Mashal, se Abdon, ⁷⁵ Hukok, se Rehob, meráman datu lusà a agpastuwán da. ⁷⁶ Nidde kaggída pe datu íli Kedes ka Galilea, Hammon, se Kiriataim, meráman datu agpastuwán da, nga sakúpan datu tangámalan tu Naftali. ⁷⁷ Ay datu gakagaka tu Merari, ay nidde kaggída datu íli Rimmono, se Tabor, nga sakúpan datu tangámalan tu Zebulun, meráman tu agpastuwán da. ⁷⁸ Nidde kaggída pe datu íli Bezer, se Jaza, se datu agpastuwán da, nga atán kitu pane lattakán ka Jordan, nga sakúpan datu tangámalan tu Ruben. ⁷⁹ Nidde kaggída pe tu íli Kedemot se Mefaat, se datu agpastuwán da. ⁸⁰ Ay kitu íli nga sakúpan datu tangámalan tu Gad, ay nidde kaggída

datu íli Ramot ka Gilead, se tu íli Mahanaim, ⁸¹Hesbon se Jazer, meráman datu agpastuwán da.

Datu gakagaka tu Issacar

7 Ay tu Issacar, ay appát datu pútut na nga lalláki: tu Tola, tu Pua, tu Jashub, se tu Shimron. ²Annam datu lalláki nga pútut tu Tola: tu Uzzi, tu Refaya, tu Jeriel, tu Jamai, tu Ibsam, se tu Shemuel. Aggída datu ap-apu datu tangámalan da kampela ngin nin. Ay pabeg da nga naturad se narungat ta makigubát. Ay kitu tiyampu tu Ari David, ay 22,600 ya dágup da ngámin datun. ³Ay tu laláki nga pútut tu Uzzi, ay tu Izrahia. Ay datu pútut tu Izrahia nga lalláki, ay tu Micael, tu Obadia, tu Joel se tu Isshia. Aggída nga limma datu ap-apu datu tangámalan da. ⁴Kabulun dayán datu 36,000 nga lalláki kadatu gakagaka da kampela ngin nin na annung da tu magsuldádu. Adu da, áta adu datu attáwa da se datu annánà da nga lalláki. ⁵Ay ya dágup datu lalláki nga nelista kitu listáan natu naggay-gayatán datu tangámalan Issacar, nga annung da tu magsuldádu, ay 87,000.

Datu gakagaka tu Benjamin se tu Dan

⁶Ay datu tallu nga pútut tu Benjamin nga lalláki, ay tu Bela, tu Beker, se tu Jediael. ⁷Tu Bela, ay uwad da limma nga pútut na nga lalláki: tu Ezbon, tu Uzzi, tu Uzziel, tu Jerimot, se tu Iri. Ay aggída pe datu ap-apu datu tangámalan da kampela ngin, se pabeg da nga narungat ta makigubát. Ay ya dágup datu lalláki nga annung da ya magsuldádu, nga nelista kitu listáan natu naggay-gayatán da, ay 22,034 da ngámin. ⁸Ay datu pútut tu Beker nga lalláki, ay tu Zemira, tu Joas, tu Eliezer, tu Elioenai, tu Omri, tu Jeremot, tu Abija, tu Anatot, se tu Alemet. ⁹Aggída datu ap-apu kadatu tangámalan da kampela ngin nin. Ya dágup datu lalláki nga nelista kitu listáan natu naggay-gayatán da, nga annung da ya magsuldádu, ay 20,200, meráman datu ap-apu da. ¹⁰Ay tu pútut tu Jediael nga laláki, ay tu Bilhan. Ay datu pútut tu Bilhan nga lalláki, ay tu Jeus, tu Benjamin, tu Ehud, tu Kenaana, tu Zetan, tu Tarshis se tu Ahishahar. ¹¹Aggída datu ap-apu datu tangámalan da kampela ngin. Ay tu dágup datu gakagaka tu Jediael nga narungat makigubát, ay 17,200. Nakasagána dayán na

makigubát. ¹²Ay datu lalláki nga pútut tu Ir, ay tu Shuppm se Huppm. Ay uwad laláki nga pútut tu Aher. Hushim tu ngágan na.

¹³Ay datu lalláki nga pútut tu Naftali, ay tu Jaziel, tu Guni, tu Jezer, se tu Shallum. (Ay tu dayán datu gakagaka tu Bilha, nga isa kadatu attáwa tu Jacob.)

Datu gakagaka tu Manasse

¹⁴Ay tu dedi datu pútut tu Manasse kitu atáwa na nga Arameo: tu Asriel, se tu Makir. Ay tu Makir, tu ama tu Gilead. ¹⁵Ay pinagsápul tu Makir ka atáwa tu Huppm, se tu Shuppm. Maaca ya ngágan tu babay nga wagi tu Makir. Ay tu mekàduwa nga pútut tu Makir nga laláki, ay tu Zelofehad. Ay pabeg babbay datu pútut na. ¹⁶Ay se la nagan-anà ka lalláki tu Maaca nga atáwa tu Makir. Ay pinangagánan da ka Peres. Sheres tu ngágan natu wagi na. Ay uwad da duwa nga pútut tu Peres nga lalláki, tu Ulam se tu Rekem. ¹⁷Ay uwad pe pútut tu Ulam nga laláki. Bedan tu ngágan na. Ay tu ngámin dayán datu gakagaka tu Gilead nga pútut tu Makir nga pútut tu Manasse. ¹⁸Ay tu Hammoleket nga wagi tu Gilead nga babay, ay uwad da pe annánà na: tu Ishod, tu Abiezer, se tu Mala. ¹⁹Ay datu lalláki nga pútut tu Shemida, ay tu Ahian, tu Shekem, tu Likhi, se tu Aniam.

Datu gakagaka tu Efraim

²⁰Ay tu dedi datu pútut tu Efraim: tu Shutela, tu Bered, tu Tahat, tu Eleada, tu Tahat, ²¹tu Zabad se tu Shutela. Ay uwad pikam duwa nga pútut tu Efraim nga lalláki: tu Ezer se tu Elead. May pinatay datu iGat da kane magtákaw da kadatu an-animál da. ²²Ay nabayág nga sinangítan tu Efraim da, may inumbet datu pan-pane na nga nanganannay kaggína. ²³Ay kane din kuwa, ay nabùsit tu atáwa na, ay nagan-anà ka laláki, ay pinangagánan tu Efraim ka Beria, gapu kitu nadakè a nàwa kitu pamilya na. ²⁴Ay uwad pe babay ya pútut tu Efraim. Sheera tu ngágan na. Aggína tu nagpàwa kadatu pane ngátu se tu panimbaw nga íli Bet-horon se íli Uzen Sheera. ²⁵Ay uwad pe pútut tu Efraim nga nagnágan ka Refa. Ay tu Refa, ay ama natu Reshef. Ay tu Reshef, ay ama natu Tela. Ay tu Tela, ay ama natu Tahan. Ay tu Tahan, ay ama natu Ladan. ²⁶Ay tu Ladan,

ay ama natu Ammihud. Ay tu Ammihud, ay ama natu Elishama. ²⁷ Ay tu Elishama, ay ama natu Nun. Ay tu Nun, ay ama natu Joshua. ²⁸ Ay tu nengáni nga lusà a pagyanán datu gakagaka natu Efraim, ay tu Betel se datu il-íli kitúni, se tu Naaran ka padne lattakán, se tu Gezer ka padne sirbútán, tu Shekem se datu il-íli kitúni, se tu Ayya se datu il-íli kitúni. ²⁹ Datu gakagaka tu Manasse tu makin-lusà kadatu íli Bet-shean, Taanac, Megiddo, se tu Dor, se datu ngámin na il-íli dayán. Ay dayán na il-íli tu nag-agyanán datu gakagaka tu Jose nga pútut tu Jacob.

Datu gakagaka tu Asher

³⁰ Ay tu dedi datu lalláki nga pútut tu Asher: tu Imna, tu Isva, tu Isvi, se tu Beria. Atán pe pútut na nga babay, nga Sera tu ngágan na. ³¹ Ay datu pútut tu Beria nga lalláki, ay tu Heber, se tu Malkiel. Ay tu Malkiel ya ama tu Birzait. ³² Ay datu lalláki nga pútut tu Heber, ay tu Jaflet, tu Shomer se tu Hotam. Ay atán pútut na nga babay ya nagnágagan ka Shua. ³³ Ay datu lalláki nga pútut tu Jaflet: ay tu Pasac, tu Bimhal, se tu Ashvat. ³⁴ Ay datu lalláki nga pútut tu Shomer, ay tu Ahi, tu Roga, tu Hubba, se tu Aram. ³⁵ Ay datu lalláki nga pútut tu Helem nga wagi tu Shomer, ay tu Zofa, tu Imna, tu Sheles, se tu Amal. ³⁶ Ay datu lalláki nga pútut tu Zofa, ay tu Sua, tu Harnefer, tu Shual, tu Beri, tu Imra, ³⁷ tu Bezer, tu Hod, tu Shamma, tu Shilsha, tu Itran, se tu Beera. ³⁸ Ay datu lalláki nga pútut tu Jeter: ay tu Jefunne, tu Pispá, se tu Ara. ³⁹ Ay datu lalláki nga pútut tu Ulla, ay tu Ara, tu Hanniel, se tu Rizia. ⁴⁰ Ay ngámin dayán datu gakagaka tu Asher. Aggída datu à-apu datu gakagaka da kampela ngin. Ay nalaing da ngámin na makigubát, se nalaing da nga mangiapu. Ay 26,000 datu lalláki nga nakasagána nga magsuldádu tu nelista kitu listáan datu naggay-gayatán da.

Datu gakagaka tu Benjamin

8 Ay tu dedi datu limma nga lalláki nga pútut tu Benjamin: tu Bela tu manákam, se la tu Ashbel, se la tu Ahara, ² se la tu Noha, se la tu Rafa. ³ Ay datu lalláki nga pútut tu Bela: ay tu Addar, tu Gera, tu Abihud, ⁴ tu Abishua, tu Naaman, tu Ahoa, ⁵ tu Gera, tu Shefufan se tu Huram. ⁶ Ay

---

7:35 Mabalín na ittu pe ya ngágan tu Hotam.

datu pútut tu Ehud, ay aggída datu ap-apu datu gakagaka na ka Geba. Ngamay netálaw da nga nippan da ka Manahat. ⁷ Ay datu ngag-ngágan datu pútut tu Ehud: ay tu Naaman, tu Ahija se tu Gera. Ay tu Gera, ay ama tu Uzza se tu Ahihud nga ittu datu nangiapu kaggída nga nagtálaw. ⁸ Ay kane igsán tu Shahraraim datu attáwa na nga Hushim se tu Baara, ay nawe nagyán ka Moab. Ay nakapútut pe kitúni. ⁹ Ay uwad da pútut na nga lalláki kitúni kitu atáwa na nga Hodes: tu Jobab, tu Zibia, tu Meshah, tu Malcam, ¹⁰ tu Jeuz, tu Sakia, se tu Mirma. Tu ngámin dayán datu pútut na nga à-apu datu gakagaka da kampela ngin. ¹¹ Ay datu lalláki nga pútut tu Shahrarim kitu atáwa na nga Hushim, ay tu Ahitub se tu Elpaal. ¹² Ay datu lalláki nga pútut tu Elpaal: ay tu Eber, tu Misham, se tu Shemed. Tu Shemed tu nagpàwa kadatu íli Ono se tu íli Lod, se datu il-íli kitu lib-lebut da. ¹³ Ay tu Beria se tu Shema ya ap-apu datu gakagaka da nga mag-agyán ka Aijalon. Aggída pe tu namàpur kadatu tolay nga mag-agyán ka Gat. ¹⁴ Ay datu lalláki nga pútut tu Beria, ay tu Ahio, tu Shashak, tu Jeremot, ¹⁵ tu Zebadia, tu Arad, tu Eder, ¹⁶ tu Micael, tu Ispa se tu Joha. ¹⁷ Ay datu lalláki nga pútut tu Elpaal: ay tu Zebadia, tu Meshullam, tu Hizki, tu Heber, ¹⁸ tu Ismerai, tu Izlia, se tu Jobab. ¹⁹ Ay datu lalláki nga pútut tu Shimei: ay tu Jakim, tu Zicri, tu Zabdi, ²⁰ tu Elienai, tu Zilletai, tu Eliel, ²¹ tu Adaya, tu Beraya, se tu Shimrat. ²² Ay datu lalláki nga pútut tu Shashak: ay tu Ispan, tu Eber, tu Eliel, ²³ tu Abdon, tu Zicri, tu Hanan, ²⁴ tu Hanania, tu Elam, tu Antotia, ²⁵ tu Ifdeya, se tu Penuel. ²⁶ Ay datu lalláki nga pútut tu Jeroham: ay tu Shamsheraí, tu Sheharia, tu Atalia, ²⁷ tu Jareshia, tu Elias, se tu Zicri. ²⁸ Ay tu dayán datu ap-apu datu gakagaka da kampela ngin, nga nag-agyán ka Jerusalem.

Datu gakagaka tu Benjamin nga nag-agyán ka Jerusalem

²⁹ Ay tu Jeyel nga ama tu Gibeon, tu naggayatán datu tolay ka Gibeon. Maaca ya ngágan tu atáwa na. ³⁰ Tu Abdon tu manákam ma pútut na, se la tu Zur, se la tu Kis, se la tu Baal, se la tu Nadab, ³¹ se la tu Gedor, se la tu Ahio, se la tu Zeker, ³² se la tu Miklot nga ama natu Shimea. Ay ngámin dayán, ay nag-agyán da ka Jerusalem nga giyán datu pan-pane da. ³³ Ay tu Ner, ay ama natu Kis. Ay tu Kis, ay ama natu Saul. Ay tu Saul, ay ama tu Jonatan, tu Malkishua, tu Abinadab se tu Esh-baal. ³⁴ Ay tu Jonatan, ay ama natu Merib-baal. Ay tu Merib-baal, ay ama natu Mica. ³⁵ Ay datu

lalláki nga pútut tu Mica, ay tu Piton, tu Melec, tu Tarea se tu Ahaz. ³⁶ Ay tu Ahaz, ay ama natu Jehoadda. Ay datu lalláki nga pútut tu Jehoadda, ay tu Aletmet, tu Azmavet se tu Zimri. Ay tu Zimri, ay ama natu Moza. ³⁷ Ay tu Moza, ay ama natu Binea. Ay tu Binea, ay ama natu Rafa. Ay tu Rafa, ay ama natu Eleasa. Ay tu Eleasa, ay ama natu Azel. ³⁸ Ay uwad da annam ma lalláki nga pútut tu Azel: tu Azrikam, tu Bokeru, tu Ismael, tu Shearia, tu Obadia se tu Hanan. ³⁹ Ay datu lalláki nga pútut tu Eshek nga wagi tu Azel, ay tu Ulam nga ittu tu manákam, se la tu Jeus, ay se la tu Elifelet. ⁴⁰ Ay datu lalláki nga pútut tu Ulam, ay pabeg da nalaing nga suldádu se nalaing ki bútag. Ay magatut se limma púlu datu pútupútut da se appúku da.

Tu dayán datu gakagaka tu Benjamin.

9 Nelista ya ngag-ngágan daya ngámin na iIsrael kiya listáan naya naggay-gayatán da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel. Datu iJuda, ay netálaw da ka Babilonia da, gapu kitu akkan da nangikur-kurug ke APU. ² Ay datu nunna nga nagulli kadatu lusà da, ay datu pappádi, datu Levita, se datu magsir-sirbi kitu Templo, se datu duddúma nga iIsrael. ³ Ay se yala nagulli pe nga nagyán ka Jerusalem datu tangámalan tu Juda, Benjamin, Efraim se Manasse. ⁴ Ay nagulli pe tu Utai nga pútut tu Ammihud. Tu Ammihud, ay pútut tu Omri. Ay tu Omri, ay pútut tu Imri. Ay tu Imri, ay pútut tu Bani, nga gakagaka tu Perez nga pútut tu Juda. ⁵ Ay tu nagulli kadatu gakagaka tu Shilo nga pútut tu Juda, ay tu Asaya nga manákam ma pútut na; kabulun na datu pútut na. ⁶ Kadatu gakagaka tu Zera, ay nagulli tu Jeuel se datu kabagiyán na. Ya dágup datu ngámingámin na tangámalan tu Juda nga nagulli, ay 690. ⁷ Kadatu gakagaka tu Benjamin nga nagulli ka Jerusalem, ay tu Sallu nga pútut tu Meshullam nga pútut tu Hodavia; tu Hodavia, ay pútut tu Hassenua; ⁸ tu Ibneya nga pútut tu Jeroham; tu Ela nga pútut tu Uzzi nga pútut tu Micri; ay se tu Meshullam nga pútut tu Shefatia; tu Shefatia, ay pútut tu Reuel nga pútut tu Ibnija, ⁹ se datu ngámin na lalláki kaggída nga tangámalan datu ap-apu da. Ay 956 pamilya ngámin kadatu tangámalan tu Benjamin tu nagulli ka Jerusalem.

Datu pappádi nga nagulli ka Jerusalem

¹⁰ Ay tu dedi datu ngag-ngágan datu pappádi nga nagulli ka Jerusalem: tu Jedaya, tu Jehoyarib se tu Jakin, ¹¹ se tu Azaria nga kangatuwán na pádi kitu Templo, nga pútut tu Hilkia. Ay tu Hilkia, ay pútut tu Meshullam; tu Meshullam, ay pútut tu Zadok; ay tu Zadok, ay pútut tu Merayot nga pútut Ahitub; ¹² tu Adaya nga pútut tu Jeroham. Ay tu Jehoram, ay pútut tu Pashur. Ay tu Pashur, ay pútut natu Malkiya. Kabulun da pe tu Maasai, nga pútut natu Adiel. Ay tu Adiel, ay pútut natu Jazera. Ay tu Jazera, ay pútut natu Meshullam. Ay tu Meshullam, ay pútut natu Meshillemit. Ay tu Meshillemit, ay pútut natu Immer. ¹³ Ay tu dayán na pappádi datu ap-apu datu pam-pamilya da kampela ngin. Tu dágup ngámin datu pappádi nga nagulli ka Jerusalem, ay 1,760. Aggída tu makammu kitu ubra kitu Templo ne Dios.

Datu Levita nga nagyán ka Jerusalem

¹⁴ Datu Levita nga nagulli ka Jerusalem, ay tu dedi: tu Shemaya nga pútut tu Hasshub. Ay tu Hasshub, ay pútut natu Azrikam. Ay tu Azrikam, ay pútut natu Hashabia, nga isa kadatu tangámalan tu Merari; ¹⁵ kabulun da pe tu Bakbakkar, tu Heres, tu Galal, tu Mattania nga pútut tu Mica. Ay tu Mica, ay pútut natu Zicri. Ay tu Zicri, ay pútut natu Asaf; ¹⁶ se tu Obadia, nga pútut natu Shemaya. Ay tu Shemaya, ay pútut natu Galal. Ay tu Galal, ay pútut natu Jedutun; se tu Berekia, nga pútut natu Asa. Ay tu Asa, ay pútut natu Elkana, nga nagyán kitu íli nga sákup datu iNetofa.

¹⁷ Ay tu dedi datu guwardiya kitu ruwárgan tu Templo nga nagulli ka Jerusalem: tu Shallum, tu Akkub, tu Talmon se tu Ahiman, se datu pan-pane da. Tu Shallum tu apu da. ¹⁸ Ay nanggayát kitun, ay aggída tu atán kitu gagyangán tu íli nga lalangkán na ári ka padne lattakán. Ay aggída pe tu magguwardiya kitu gagyangán na mawe kitu kampu datu Levita. ¹⁹ Ay tu Shallum, ay pútut natu Kore nga gakagaka natu Ebiasaf. Kabulun na datu gakagaka natu Kora. Ay aggída tu magguwardiya kitu gagyangán tu Tabernákulu, nga ummán kammin kitu ubra datu apuapu da nga nagguardiya kitun kitu gagyangán tu Tabernákulu ne APU. ²⁰ Ay tu Finehas nga pútut tu Eleazar tu ap-apu da kitun. Ab-abul-bulunan ne APU tu Finehas kitun. ²¹ Ay tu Zacarias nga pútut tu Meshelemia tu

magguwardiya kitu lalangán tu Tabernákulu. ²²Ngámin datu napíli nga guwardiya kitu ruwárgan se kitu gagyangán, ay 212 da ngámin. Nelista da ngámin kitu listáan datu tolay se tu naggay-gayatán da. Ay tu Ari David se tu Samuel nga profeta datu namíli kadatu apuapu da, áta mapiyár da nga tolay. ²³Aggída se datu gakagaka da datu magguwardiya kitu ruwárgan tu nengárgan ka balay ne APU. ²⁴Ay uwad da guwardiya kadatu appát ta ruwárgan: tu pane ka lattakán, tu pane sirbútán, tu pane dáya se tu panillod. ²⁵Nu duddúma, ay umbet da nga bumliyát nga magguwardiya ka pittu walgaw datu pan-pane da nga mag-agyán kitu íli. ²⁶Ay datu appát ta ap-apu datu magguwardiya kadatu gagyangán, ay Levita da. Aggída tu makammu kadatu kuwartu kitu Templo, se kitu aggippayán da ka aruminta na. ²⁷Ay matúdug da ngala pe kitu adanni kitu Templo, ta aggída lugud tu magguwardiya kitúni, se aggída pe tu mangilukát kitu gagyangán tu Templo ki peyang pagmakát.

²⁸Ay datu duddúma kadatu Levita tu makammu kadatu ar-aruminta nga usaran da ki panagday-dáyaw da. Bilárgan da tu aruminta nga ilawán da se bilárgan da manin nu ipatulli dada. ²⁹Ay datu duddúma tu makammu kadatu napatag ga us-usaran da, se kadatu napiya nga arína, se básí úbás, tu denu olíbo, tu insensu, se datu talibangug. ³⁰May datu duddúma kadatu lalláki nga pútut datu pappádi tu makammu kadatu paglilibugan da nga talibangug. ³¹Ay tu isa kadatu Levita, ay tu Mattitia nga manákam ma pútut tu Shallum nga pútut tu Kora; aggína tu pára lútu ka sinápay nga medátun. ³²Ay datu duddúma nga gakagaka tu Kohat tu natudinán na mangippáy kadatu sinápay nga dátun ke Dios ki káda algaw wa aggiimáng.

³³Ay ngámin datu magtuk-tukár kitu Templo, nga ap-apu pe datu Levita, ay mag-agyán da kitu kuwartu kitu Templo. Awan da sabáli nga ubra ngin, ta algaw se gabi da nga magsirbi kitu Templo. ³⁴Ay tu dayán datu Levita nga ap-apu datu pam-pamilya da kampela ngin, nga nelista kitu listáan natu naggay-gayatán da. Mag-agyán dayán ka Jerusalem.

Datu apuapu se gakagaka natu Ari Saul

(1 Chr. 8:29-39)

³⁵Ay tu Jeyel nga ama tu Gibeon, ay nagyán ka íli Gibeon. Maaca ya ngárgan tu atáwa na. ³⁶Tu Abdon tu manákam ma laláki nga pútut na, ay

se la nga tu Zur, se la tu Kis, se tu Baal, tu Ner, tu Nadab, ³⁷ tu Gedor, tu Ahio, tu Zacarias se tu Miklot. ³⁸ Ay tu Miklot tu ama natu Shimeam. Ay ngámin dedi nga pamilya, ay nagyán da ka Jerusalem; karúba da datu pan-pane da. ³⁹ Ay tu Ner, ay ama natu Kis. Ay tu Kis, ay ama natu Saul. Ay datu lalláki nga pútut tu Saul, ay tu Jonatan, tu Malkishua, tu Abinadab se tu Esh-baal. ⁴⁰ Ay tu Jonatan, ay ama natu Merib-baal. Ay tu Merib-baal, ay ama natu Mica. ⁴¹ Ay datu lalláki nga pútut tu Mica, ay tu Piton, tu Melec, tu Tarea, se tu Ahaz. ⁴² Ay tu Ahaz, ay ama natu Jara. Ay uwad da lalláki nga pútut tu Jara: tu Alemet, tu Azmavet se tu Zimri. Tu Zimri, ay ama natu Moza. ⁴³ Ay tu Moza, ay ama natu Binea. Ay tu Binea, ay ama natu Refaya. Ay tu Refaya, ay ama natu Eleasa. Ay tu Eleasa, ay ama natu Azel. ⁴⁴ Annam datu lalláki nga pútut tu Azel: tu Azrikam, tu Bokeru, tu Ismael, tu Shearia, tu Obadia, se tu Hanan.

Tu netattay tu Ari Saul

(1 Sam. 31:1-13)

10 Ginubát datu Filisteo datu iIsrael ka bantay Gilboa. Ay adu tu natay kadatu iIsrael, se nagtatálaw datu duddúma kaggída. ² Impal datu Filisteo tu Ari Saul se datu pútut na. Ay pinatay da datu tallu wa pútut na: tu Jonatan, tu Abinadab se tu Malkishua. ³ Napanat tu gubát kitu giyán tu Saul, ay nabútug. Ay nasamnga tu bigád na. ⁴ Ay tútu nán na kitu pára agtu na kadatu iggugubát na: “Patayan nà in kiya ampiláng mu, ta nu akkan ay pagay-ayáman dà a patayan dayán na Filisteo nga akkan mangurug ke Dios. May maddi tu pára agtu kadatu iggugubát na, ta magansing tutu wala nga mamatay kaggína. Ay díkod inásut tu Saul tu ampiláng na, ay se na nga pinaglábán. Ay ittu tu nepatay na. ⁵ Ay kane masingan natu pára agtu na kadatu iggugubát na nga natay yin tu Saul, ay pinaglábán na pe yin tu ampiláng na. Ay tútu natay pe. ⁶ Ay díkod, natay tu Saul se datu tallu wa pútut na. Ay ittu pe tunin tu panda natu nagturáy datu pamilya na.

⁷ Ay kane madámag ngámin datu iIsrael nga mag-agyán kitu tanáp ka Jezreel, nga nagtatálaw datu suldádu da, se natay yin tu Saul se datu annánà na, ay nigsán da datu íli da, se da nga nagtatálaw. Ay díkod datu Filisteo win tu nagyán kadatu íli da.

⁸Ay kitu láwa natun, kane magarisamsam datu Filisteo kadatu natay nga iIsrael, ay nasmà da tu baggi tu Saul se datu annánà na kitu bantay Gilboa. ⁹Inalà da ngámin datu iggugubát na, ay se da nga inalà pe tu úlu na. Ay se da nepedámag tu napiya nga dámag da kitu templo datu diy-diyos da, se kadatu ngámin na Filisteo. ¹⁰Ay se da nippáy datu iggugubát tu Saul kitu templo datu diy-diyos da. Nesab-it da tu úlu na kitu templo natu diyos da nga Dagon. ¹¹Ay kane madámag datu iJabes-Gilead datu ngámin na kinuwa datu Filisteo kitu Saul, ¹²ay nawe datu narungat nga lalláki kaggída, se da nawe inalà tu baggi tu Saul, se datu baggi datu annánà na. Ay se da netaman da kitu linung natu abay nga káyu ka Jabes, ay se da nagnílin nangán ka pittu walgaw.

¹³Natay tu Saul gapu ta akkan na nekur-kurug ge APU. Sinuwáy na datu bil-bílin ne APU. Nawe pe nakiseng kitu isa nga durarákit, ¹⁴imbes na nga e APU kuma tu nakisengán na. Ay tútu pinapatay ne APU, ay se na nga pinagturáy tu David nga pútut tu Jesse.

Tu namagbalin da kitu David ka ári na Israel se Juda

(2 Sam. 5:1-10)

11 Ay nagkakápan ngámin datu iIsrael ka giyán tu David ka Hebron, ay se da nán, “Magkakadagáan tada kam. ²Ay se nanggayát kitun, oray kitu kinaári pikam tu Saul, ay ikaw win tu naw-awe nangiapu kadaya suldádu na Israel ki gubát, se ikaw kammin ya nangiulli kaggída. Ay kinagi ne APU nga Dios mu, nga ikaw ya magtarakan kadaya iIsrael nga tolay na, ay se ikaw ya mangituráy kaggída.” ³Ay díkod, kitu kakowad da ka Hebron, ay nakiturátu tu David kadatu ap-apu da nga iIsrael ki àràng ne APU. Ay se da siniyaán ka denu tu úlu na ka amagbalin da kaggína ka ári da nga iIsrael. Nàwa kurug tu kinagi ne APU nga nepekagi na kitu Samuel.

⁴Ay se la nga nawe tu David se datu ngámin na iIsrael ka Jerusalem (Jebus ya ngágan na kitun) nga pag-agyanán datu Jebuseo nga ittu datu napadán mag-agyán kitúni. ⁵Ay nán datu Jebuseo kitu David, “Akkan ka makalnà kídí íli mi!” nán da. May linnà kammala tu David tu aglingdán da kitu íli Zion, nga pinangagánan da ngin ka íli ne David. ⁶Ay nán tu David kadatu suldádu na, “Ya munna nga rumaut kada Jebuseo, ay aggína ya magbalin nga kumander daya suldádu ku!” Ay tu Joab nga

an-anà tu Zeruya tu naginunna kadatu nawe rummaut. Ay díkod aggína pe tu nagbalin ka kumander datu suldádu. ⁷Nag-agyán nala tu Ari David kitu aglingdán da, ay túya gapu na nga pinangagánan da tun na giyán ka Íli ne David. ⁸Ay pinaabayán na pikam tu lebut natu íli manggayát kitu gabur. Ay kinappiya kammin pe natu Joab datu duddúma nga parte natu íli. ⁹Nagbalin ka naturáy la nga naturáy tu David, ta e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya sumeseseng kaggína.

Datu narungat ta suldádu

(2 Sam. 23:8-39)

¹⁰Ay ngámin datu à-apu datu suldádu tu David, se datu ngámin na ísrael, ay piyán da tutu wala nga magári tu David, ta ittu tu kinagi ne APU mepanggap ka ísrael. Ay tu dedi datu naturad se narungat ta apu datu suldádu: ¹¹tu Jashobeam nga gakagaka natu Hacmon. Aggína tu apu datu tallu. Pinagasissaán na tu namatay ka tallu gatut ta tolay ki say-áng ngala. ¹²Ay tu mekáduwa kadatu tallu, ay tu Eleazar nga pútut tu Dodo, nga gakagaka datu Ahoa. ¹³Aggína tu kabulun tu David kitu nakigubát da kadatu Filisteo kitu tálun na namulán ka sibáda ka Pas-dammim. Nagansing datu ísrael, ay tútu nagtatálaw da. ¹⁴Ngamay tu Eleazar se tu David, ay nagbansi da kitu túlad tu tálun. Aggída tu nakigubát kadatu Filisteo. Ay nigdù ne APU da, ay se nada pinangábà tutu wala.

¹⁵Ay kitu nagguurnung datu Filisteo kitu tanáp na Refaim, ay nawe dinatang datu tallu tu David kitu pínát nga adanni kitu liyáng ka Adullam. Dayán na tallu, ay kabulun datu tallu púlu wa ap-apu datu ísrael. ¹⁶Kitun na oras nga atán tu David kitu aglingdán na, ay atán da Filisteo wa nagkampu win ka íli Betlehem. ¹⁷Ay natalekág tu David, ay tútu nán na kadatu tolay na, “Atán kuma ngala ya mawe magsàdu ka inuman ku kitu bubun na atán kitu bíkat tu ruwángan ka Betlehem,” nán na. ¹⁸Ay tútu datu tallu wa narungat ta suldádu tu David, ay nawe da nagsàdu ka Betlehem. Nanalen da ngala kitu kampu datu Filisteo. Nilbet da tu sinàdu da kitu David, may maddi na inuman. Nesiya na nga nedátun ke APU. ¹⁹Ay se na nán, “Akkan ku màwa nga inuman idi ki àráng ne Dios, ta ummán ku ka inuman ya dága dedi nga nangipusta ngala ki biyág da ki nagsàdu da kídí nga danum.”

Ay ittu dayán datu kinuw-kuwa datu tallu wa narungat se naturad da suldádu.

²⁰ Tu Abishai nga wagi tu Joab ya apu datu tallu púlu nga narungat ta suldádu tu David. Tallu gatut datu napatay na kampela ngin kadatu kalínga da kitu say-áng na ngala. Ay díkod nagbalin ka nadin-dinnámag pe nga ummán kadatu tallu wa narungat se naturad da suldádu. ²¹ Ngamay akkan kam mepáda kaggída. Ngamay gapu ta medin-dinnámag kadatu tallu púlu, ay aggína tu nagbalin ka apu da.

²² Tu Benaya nga pútut tu Jehoyada nga iKabzeel, ay narungat pe. Adu datu kinuw-kuwa na nga nakedayáwan na. Aggína tu nakapatay kadatu duwa nga kalaingán na makigubát kadatu iMoab. Ay kitu namissán na magudán ka isno, ay pinatay na ya isa nga láyon ki isa nga abbut. ²³ Ay kitu namissán manin, ay pinatay na tu isa nga iEgipto wa abay ya tolay; nasurù duwa mitru tu kasáway na, ay se abay tutu wala tu say-áng na. Ippapangkur rala tu im-immán tu Benaya. Pinúlat na tu say-áng natu iEgipto. Ay ittu tu pinamatay na kaggína. ²⁴ Gapu kadatu ummán kadayán na kinuw-kuwa natu Benaya, ay nedin-dinnámag pe nga ummán kadatu tallu wa narungat ta suldádu. ²⁵ Aggína tu naturáy kadatu tallu púlu, ngamay akkan ummán kadatu tallu. Aggína tu piníli tu David nga apu datu guwardiya na kampela ngin.

²⁶ Tu dedi datu duddúma pikam ma narungat ta suldádu tu Ari David:

Tu Asahel nga wagi tu Joab;

tu Elhanan nga pútut natu Dodo nga iBetlehem;

²⁷ tu Shammot nga iHarod,

tu Helez nga iPelon,

²⁸ tu Ira nga pútut natu Ikkes nga iTekoa,

tu Abiezer nga iAnatot,

²⁹ tu Sibbecai nga iHusha,

tu Ilai nga iAhoa,

³⁰ tu Maharai nga iNetofa,

tu Heled nga pútut tu Baana nga iNetofa,

³¹ tu Itai nga pútut tu Ribai nga iGibeá nga gakagaka tu Benjamin,

tu Benaya nga iPiraton,

³² tu Hurai nga mag-agyán kitu adanni kadatu awweg ka Gaas,

tu Abiel nga iArba,

³³ tu Azmavet nga iBaharum,

tu Eliaba nga iShaalbon,
³⁴ datu lalláki nga pútut tu Hashem nga iGizon,
 tu Jonatan nga pútut natu Shagee nga iHarar,
³⁵ tu Ahiam nga pútut tu Sacar nga iHarar,
 tu Elifal nga pútut tu Ur,
³⁶ tu Hefer nga iMekera,
 tu Ahija nga iPelon,
³⁷ tu Hezro nga iCarmel,
 tu Naarai nga pútut tu Ezbai,
³⁸ tu Joel nga wagi tu Natan,
 tu Mibhar nga pútut natu Hagri,
³⁹ tu Zelek nga iAmmon,
 tu Naharai nga iBeerot (aggína tu pára agtu natu Joab kadatu iggugubát
 na),
⁴⁰ tu Ira nga iJattir,
 tu Gareb nga iJattir pe,
⁴¹ tu Uria nga Heteo,
 tu Zabad nga pútut natu Alai,
⁴² tu Adina nga pútut natu Shiza, nga apu datu tangámalan tu Ruben,
 se datu tallu púlu wa suldádu nga kabbulun na,
⁴³ tu Hanan nga pútut tu Maaca,
 tu Joshafat nga iMitna,
⁴⁴ tu Uzzia nga iAsterot,
 tu Shama se tu Jeyel nga pútut natu Hotam nga iAroer,
⁴⁵ tu Jediael se tu Joha nga pútut natu Shimri nga iTiz,
⁴⁶ tu Eliel nga iMahava,
 tu Jeribai se tu Joshavia nga pútut natu Elnaam,
 se tu Itma nga iMoab,
⁴⁷ tu Eliel, se tu Obed,
 se tu Jaasiel nga iMezoba.

Datu suldádu wa nebulun kitu Ari David

12 Tu dedi datu suldádu wa nawe kitu giyan tu David ka Ziklag,
 kaggína nga magsirù kitu Saul nga pútut tu Kis. Aggída datu
 narungat ta suldádu wa kabbulun na nga nakigub-gubát. ²Ngámin da,

ay nalaing da nga mangusár ka bútag. Annung da ya maniwanán se mangasígid nga bumútug, se mamalsít. Ay pan-pane ngámin pe tu Saul da nga gayát ka tangámalan tu Benjamin. ³Tu Ahiezer nga pútut natu Shimea nga iGibeá tu apu da. Ay se la tu Joas nga wagi na tu sumarunu kaggína.

Ay tu dedi ya ngag-ngágan datu duddúma nga suldádu:

Tu Jeziel se tu Pelet nga pútupútut tu Azmavet;

tu Beraca se tu Jehu nga iAnatot;

⁴Tu Ismaya nga iGibeon; aggína tu nagdin-dinnámag nga suldádu, se aggína pe tu apu datu tallu púlu wa suldádu;

tu Jeremias, tu Jahaziel, tu Johanan, se tu Jozabad nga iGedera.

⁵Tu Eluzai, tu Jerimot, tu Bealia, tu Shemaria se tu Shefatia nga iHaruf.

⁶Tu Elkana, tu Isshia, tu Azarel, tu Joezer, se tu Jashobeam nga isa kadatu gakagaka tu Kora. ⁷Tu Joela, se tu Zebadia nga pútut tu Jeroham nga iGedor.

Datu iGad nga pasúrut tu Ari David

⁸Tu dedi datu narungat se napenám nga makigubát nga gayát ka tangámalan tu Gad, nga dummatang kitu David kitu nagsiruán na ka ir-ir-er. Nalaing da ki say-áng se mangusár ka kalátag. Ummán da ki láyon ki rungat da, se nakulasit da nga ummán kadaya ugta kadaya ban-bantay.

⁹Tu dedi datu ngag-ngágan da:

tu Ezer tu apu da,

se la tu Obadia tu mekàduwa,

se la tu Eliab tu mekàlu.

¹⁰Ay se la tu Mishmanna tu mekappát,

se la tu Jeremias tu mekalimma.

¹¹Ay se la tu Attai tu mekannam,

se la tu Eliel tu mekapittu.

¹²Ay se la tu Johanan tu mekawalu,

se la tu Elzabad tu mekasiyám.

¹³Ay se la tu Jeremias tu mekasangapúlu,

se la tu Macbannai tu mekasangapúlu se isa.

¹⁴Ngámin dayán na gakagaka tu Gad, ay ù-upisiyál datu suldádu da. Ay datu kababaán kaggída, ay magatut tu iapu da, ay datu nangátu kaggída,

ay sangaribu datu iapu da. ¹⁵ Aggída datu dumalákit ka wángag Jordan kitu munna nga búlán, kitu aglan-lanab natu wángag, nga ittu tu gapu na nga nagtatálaw datu toláy nga mag-agyán kadatu tanáp kitu dammáng nga pane lattakán se pane sirbútán natu wángag.

¹⁶ Ay uwad pe datu gakagaka tu Benjamin se datu gakagaka tu Juda nga nawe kitu aglingdán tu David. ¹⁷ Ay nawe sinabat tu David da se na nán kaggída, “Nu inumbet kayu nga makikopun se sumeng kiyà, ay sikkaanggam mà a mangáwat kadakayu. May nu inumbet kayu wa mangipatiliw kiyà kadaya kalíngà, oray nu áwan ku kinuwa nga nadakè, ay e Apu wa Dios datu apuapu tada ya makammu wa mamánis kadakayu.” ¹⁸ Ay se la nga neturayán na Ispiritu ne Dios tu Amasai, nga apu datu tallu púlu, ay se na nán,

“Tolay nakami, O David;
 kabulun mika, pútut tu Jesse!
 Daya napiya din nala peyang ya màwa kikaw
 se kadaya sumeseseng kikaw!
 ta ya Dios mu ya sumeng kikaw.”

Ay díkod, ináwat tu David da nga kabulun na, ay se aggída tu nippáy na nga mangiapu kadatu suldádu na.

¹⁹ Ay uwad pe datu gakagaka tu Manasse nga summúrut kitu David kitun kitu nawe kumíwid kuma kadatu Filisteo nga manggubát kitu Ari Saul. May kane maggaamomán datu upisiyál datu Filisteo, ay naddi da nga nekiwid tu David, ta nán da, “Aggída ya mamatay kadátada nu pumane kammin yán kiya apu na nga Saul.” ²⁰ Ay kane magulli tu David ka Ziklag, ay inumbet datun na lalláki nga gayát ka tangámalan tu Manasse ka giyán na. Tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Adna, tu Jozabad, tu Jediael, tu Micael, tu Jozabad, tu Elihu, se tu Zilletai. Agmamaribu da ka neapuwán kadatu tangámalan tu Manasse. ²¹ Sinengán da tu David nga nakigubát kadatu nangrà-raut kaggída, ta narungat se naturad da nga suldádu. Aggída ngin tu nagbalin ka kumander datu suldádu tu David. ²² Ay inalhaw nga adu datu umbet nga umamung kitu David. Ay díkod ummadu tutu wala datu suldádu, nga ummán da ka suldádu ne Dios.

²³ Tu idi ya bílang datu suldádu nga inumbet kitu giyán tu David kitu kowad na ka Hebron. Ya piyán da ngámin, ay tu David ya magári kaggída, nga akkan nin tu Saul, ta ittu tu kinagi ne APU. ²⁴ Datu gayát ka tangámalan tu Juda, ay 6,800 da, nga pabeg say-áng se kalátag datu

iggugubát da. ²⁵ Datu gayát ka tangámalan tu Simeon, ay 7,100 pabeg da nga narungat se naturad. ²⁶ Datu gayát ka tangámalan tu Levi, ay 4,600 nga suldádu. ²⁷ Meráman kiyán nin tu Jehoyada nga apu datu pamilya tu Aaron. Kabulun na datu 3,700 nga tolay na. ²⁸ Ay meráman pe tu Zadok, nga nabbing pikam se narungat se naturad nga suldádu, se datu duwa púlu se duwa nga ap-apu nga kabagiyán na. ²⁹ Datu gayát ka tangámalan tu Benjamin nga pan-pane kam natu Saul, ay 3,000 da ngámin. May datu kaduwán kadatu tolay nga tangámalan tu Benjamin, ay akkan da nigsán tu Saul. ³⁰ Ay datu gayát ka tangámalan tu Efraim, ay 20,800; pabeg da nga narungat se naturad, se magdin-dinnámag da kadatu pan-pane da. ³¹ Ay datu gayát kitu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse, nga nepàrob da nga sumeng nga mamagbalin kitu David ka ári, ay 18,000 da. ³² Datu gayát ka tangámalan tu Issacar, ay 200 nga pabeg ap-apu datu kabbulun da nga pan-pane da. Dedi nga ap-apu, ay ammu da ya napiya nga masápul la kuwaan datu iIsrael, se nu nungay na ya angwa da. ³³ Ay datu gayát ka tangámalan tu Zebulun, ay 50,000 da ngámin. Pabeg da nga napenám min na makigubát, se napenám magusár kada ngámin baláki nga iggugubát. Sissa tu lammát da nga sumeng kitu David. ³⁴ Ay datu gayát ka tangámalan tu Naftali, ay 1,000 nga ap-apu, kabulun da datu 37,000 nga suldádu nga nakasay-áng se nakakalátag. ³⁵ Datu gayát ka tangámalan tu Dan, ay 28,600 da, ay se nakasagána nga makigubát. ³⁶ Ay datu gayát ka tangámalan tu Asher, ay 40,000 da nga napenám makigub-gubát, ay se nakasagána da ngin. ³⁷ Ay datu gayát kadatu tangámalan tu Ruben, se tu Gad, se gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse nga mag-agyán ka pane lattakán kitu wángag Jordan, ay 120,000 da ngámin na suldádu, nga nakaarmas kada ngámin baláki nga iggugubát.

³⁸ Tu dayán ngámin datu suldádu wa nagkakápan ka giyán tu David ka Hebron. Sissa tu panggap da nga mamagbalin kitu David ka ári na Israel. Ay ngámin datu iIsrael, ay sissa da pe kitu aminya da nga magari tu David. ³⁹ Nakatallu walgaw da kitu giyán tu David. Nagkakán se naggiinum da, áta pinangilbet datu pan-pane da ka kanan da se inuman da. ⁴⁰ Nangilbet pe datu tolay ya gayát ka tangámalan datu Issacar, tu Zebulun, se tu Naftali nga mag-agyán ka dáya. Nepakagtu da kadatu asnu da, kámel, molo, se báka da. Adu datu arína nga nilbet da, se datu pinakarsi nga gígus, se pinakarsi nga úbás. Uwad pe bási nga nàwa ki digu úbás, se

denu olíbo. Uwad da pe báka, se karneru wa pappartiyán nga nilbetán da. Ay naggan-gánas da ngámingámin na iIsrael.

Tu nangalà da kitu Arko ka Kiriát-jearim

(2 Sam. 6:1-11)

13 Inamomanán tu David datu ù-upisiyál na, se datu kumander ka riníbu wa suldádu se datu kumander ka ginatut ta suldádu. ²Ay se na nán kadatu ngámin na iIsrael nga naurnung kitúni, “Nu piyán nu, se nu ittu ya pagayatán ne APU nga Dios tada, ay ayabán tada ngámin daya duddúma pikam ma iIsrael nga atán kadaya il-íli, se daya pappádi se daya Levita, nga umbet da pe mebulun kadátada. ³Ay se tada ngala nga mawe alà ya Arko ne Dios, ta pinagdudoray tada ngala kitu kinaári tu Saul.” ⁴Ay nayát ngámin datu tolay, ta nasingan da nga ittu tu napiya nga kuwaan da.

⁵Ay díkod inayabán tu David datu ngámin na iIsrael, manggayát ka Shihor ka Egipto ka panillod, panda kitu panda na Lebo-hamat ka pane dáya, ta mawe da alà tu Arko ka íli Kiriát-Jearim, se da ippan ka Jerusalem. ⁶Ay díkod nawe da ngámin na iIsrael se de David ka íli Baala ka Juda (pangagánan da pe ka Kiriát-Jearim) ta alà da tu Arko ne Dios. Mag-agyán ne APU kitu nagbátán datu duwa nga kerubin kitu útun natu Arko. ⁷Ay kane dumatang da kitu balay tu Abinadab, ay inalà da tu Arko se da netakay ka bar-baru wa karisun. Ay tu Uzza se tu Ahio datu magbinben kitu karisun. ⁸Ay magsal-sála tutu wala tu David se datu ngámin na iIsrael pára ke Dios. Magtuk-tukár da kadatu líra, se arpa, tamburin, tarumpeta, datu gansa, ay se magkan-kansiyon da pe.

⁹May kane makadatang da kitu aggaggián ka Kidon, ay nebàdul tu báka nga mangrùrut kitu karisun. Ay tútu gináput tu Uzza tu Arko. ¹⁰Ay nàtatán nala nga nakarungat tutu wala nge APU kitu Uzza, ay tútu natay yala nga dágus kitu àràng ne Dios gapu ta inimmán na tu Arko. ¹¹Ay nakarungat tu David gapu kitu nàtatán na kinuwa ne APU kitu Uzza gapu kitu rungat na. Ay tútu pinangagánan da tun na giyán ka Perez-Uzza (Ya sarut nayán ay “tu nàtatán na nekapánis tu Uzza.). Ay ittu ya ngágan na panda kadedi nga al-algaw. ¹²Gapu kitun, ay nagansing tu David ke Dios. Ay nán na, “Paannán ku lugud din ya magtagasíngan kiya Arko ne Dios?” ¹³Ay díkod, akkan tagge netúluy tu David nga nippan tu Arko

ka íli ne David (Jerusalem kam yán). Nippáy na ngala ngin kitu balay tu Obed-edom nga iGat. ¹⁴Ay tallu búlán tu Arko ne Dios ka balay tu Obed-edom. Ay pinapiya ne APU ya kabiy-biyág da nga tangabalay, se kinalakkán na kadaya ngámin na kuw-kuwa na.

Tu pamilya tu David

(2 Sam. 5:11-16)

14 Ay tu Hiram nga ári ka Tiro, ay nangibon kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu David. Nangipaw-it kaggída pe ka tarikáyu wa sedoro, se uwad da pe pinapan na nga kanteru se maragbalay nga mangwa kitu palásiyu tu David. ²Ay tútu nakammuwán tu David nga e APU ya nangippáy kaggína nga ári ka Israel, ay se aggína pe ya namadáyaw pànang ki pangiturayán na gapu kadaya iIsrael nga tolay ne Dios.

³Ay nangatáwa tu David ka piga pikam ma babbay ka Jerusalem. Ay díkod naamúngán pikam datu pútupútut na. ⁴Ay tu dedi datu pútut na nga neanà ka Jerusalem: tu Shammua, tu Shobab, tu Natan, tu Solomon, ⁵tu Ibhar, tu Elishua, tu Elpelet, ⁶tu Noga, tu Nefeg, tu Jafia, ⁷tu Elishama, tu Beeliada se tu Elifelet.

Inábà tu David datu Filisteo

(2 Sam. 5:17-25)

⁸Ay kane madámag datu Filisteo nga nagbalin nin tu David ka ári na ngámin na Israel, ay nawe datu suldádu da nga magsápul kitu David ta tiliwan da kuma. Ngamay nammuwán natu David tu palánu da, ay tútu nawe na nga sabtan da. ⁹Ay nunna nga rinaut datu Filisteo tu íli kitu tanáp ka Refaim. ¹⁰Ay tútu sinaludsud tu David ke Dios, nga nán na, “Mawe mida gubatan daya Filisteo, Apu? Abáan mida nád? Ay nán ne APU nga nesungbát, “Ara, mawe nuda gubatan. Ipaábà kuda kadakayu.” ¹¹Ay tútu nawe de David rinaut datu Filisteo ka Baal-perazim. Ay pinalsu de David da. Ay nán tu David, “Dinarup ne Dios daya kalínga ku. Natan da ngala ka nalayus. Inusár nà ala.” Ay díkod pinangagánan da tun na giyán ka Baal-perazim. ¹²Ay nabansi yala datu Filisteo datu sinan diy-diyos da. Ay pinasídug tu David datun na sinan diy-diyos.

14:11 Ya piyán na kagiyan yán, ay “E APU ya dummarup.”

¹³Akkan nabayág, ay nagulli manin datu Filisteo. Rinaut da manin tu íli kitu tanáp. ¹⁴Ay nagsaludsud manin tu David ke Dios. Ay nán ne Dios kaggína, “Akkan nuda darupan. Manglíkaw kayu, ay se nu wala darupan da ka pane likud da kitu giyán datu káyu wa balsam. ¹⁵Ay nu magína nu ya danápag na pàyát ki ngúdu datu káyu, ay ittu win ya idaddarup nu! Ta maginunna ngà in kadakayu nga mangrápun kadaya suldádu daya Filisteo.” ¹⁶Ay díkod, kinurug tu David tu bílin ne Dios nga kuwaan na. Ay pinalsu da datu suldádu datu Filisteo nanggayát ka Gibeon panda ka Gezer. ¹⁷Ay nagdin-dinnámag tu David kadatu ngámin na il-íli kitúni. Pinagansing ne APU datu ngámin na tolay kitu David.

Tu nagsagána da nga mangialit kitu Arko

15 Ay nagpàwa tu David ka babalay na kitu íli nga nengágan ka íli ne David. Ay nagpàwa pe ka báwi kitu giyán na nesagána na nga pangipayán na kitu Arko ne Dios. ²Ay se na nán kadatu tolay, “Daya Levita ngala ya magbúlig kiya Arko ne Dios, ta aggída daya piníli ne APU nga magbúlig kiyán, se magsirbi kaggína ka áwan panda.”

³Ay se yala inayabán tu David datu ngámin na ísrael ka Jerusalem, ta mawe da alà tu Arko ne APU, se da ippáy kitu nesagána na nga pangipayán na. ⁴Ay se na inayabán datu gakagaka tu Aaron se datu Levita. ⁵Ay magatut se duwa púlu datu gakagaka tu Kohat, nga neapuwán tu Uriel. ⁶Ay duwa gatut se duwa púlu datu gakagaka tu Merari, nga neapuwán nату Asaya. ⁷Ay magatut se tallu púlu datu gakagaka tu Gershon, nga neapuwán tu Joel. ⁸Ay duwa gatut datu gakagaka tu Elizafan, nga neapuwán tu Shemaya. ⁹Ay walu púlu datu gakagaka tu Hebron, nga neapuwán tu Eliel. ¹⁰Ay magatut se sangapúlu se duwa datu gakagaka tu Uzziel, nga neapuwán tu Amminadab.

¹¹Ay se la inayabán tu David de Zadok se Abiatar nga pappádi, se datu Levita nga de Uriel, Asaya, Joel, Shemaya, Eliel se tu Amminadab. ¹²Ay se na nán kaggída, “Dakayu daya ap-apu daya Levita. Masápul la dakayu se daya pan-pane nu, ay nadalus kayu ngámin, ta senu milbet nu ya Arko ne APU nga Dios daya ísrael kiya nesagána ku wa kipayán na. ¹³Ay gapu ta akkan dakayu tu nagbúlig kitu nunna, ay nalúsaw we APU nga Dios tada, ta akkan mi sinaludsud kaggína nu paanna tu kustu nga angagtu mi kitun.” ¹⁴Ay díkod, dinalusán datu pappádi se datu Levita

datu bag-baggi da, ta senu milbet da ka Jerusalem tu Arko ne APU nga Dios na Israel. ¹⁵ Ay se la nga binulígán datu Levita tu Arko ne Dios, nga ummán kitu nebílin ne APU kitun kitu Moses.

¹⁶ Ay kinagi pe tu David kadatu ap-apu datu Levita nga magpíli da kadatu kapáda da nga Levita ka maragkansiyon se magtukár kadatu líra, arpa, se gansa ta maggan-gánas da. ¹⁷ Ay díkod, piníli datu Levita tu Heman nga pútut tu Joel, se datu pan-pane na nga de Asaf nga pútut tu Berekia, se tu Etan nga pútut tu Kushaya nga gakagaka tu Merari. ¹⁸ Ay tu mekàduwa nga grúpu, ay datu pan-pane da, nga de Zacarias, tu Jaaziel, tu Shemiramot, tu Jehiel, tu Unni, tu Eliab, tu Benaya, tu Maaseya, tu Mattitia, tu Elifelehu, tu Mikneya se datu guwardiya kitu gagyangán, nga de Obed-edom, se tu Jeyel. ¹⁹ Ay tu Heman, tu Asaf, se tu Etan, datu napíli nga magtukár kadatu gansa. ²⁰ Ay datu napíli nga magtukár kadatu nàleng nga arpa, ay tu Zacarias, tu Aziel, tu Shemiramot, tu Jehiel, tu Unni, tu Eliab, tu Maaseya, se tu Benaya. ²¹ Ay datu magtuk-tukár ka nàgob ba líra, ay tu Mattitia, tu Elifelehu, tu Mikneya, tu Obed-edom, tu Jeyel se tu Azazia. ²² Ay tu Kenania nga apu datu Levita tu napíli nga mangiapu kadatu maragkansiyon, ta ittu ya paglaingán na. ²³ Ay tu Berekia se tu Elkana datu magguwardiya kitu Arko. ²⁴ Ay datu napíli nga magtarumpeta, ay datu pappádi nga tu Shebania, se tu Joshafat, tu Netanel, tu Amasai, tu Zacarias, tu Benaya se tu Eliezer. Aggída tu magtarumpeta kitu àráng tu Arko ne Dios. Ay tu Obed-edom se tu Jehia datu magguwardiya kitu Arko.

Nilbet da tu Arko ka Jerusalem

(2 Sam. 6:12-22)

²⁵ Ay díkod tu David se datu ap-apu datu iIsrael, se datu kumander datu suldádu, ay nakang-anggam da nga nawe kitu balay tu Obed-edom nga mangalà kitu Arko ne APU. ²⁶ Ay gapu ta sinengán ne Dios datu Levita nga magbúlig kitu Arko ne APU, ay nagdátun da ka pittu wa toru wa báka se pittu wa toru wa karneru. ²⁷ Ay nakabádu tu David ka nàwa ka napiya dilána. Ay ummán pe datu Levita nga magbúlig kitu Arko, se datu maragkansiyon, se tu Kenania nga ap-apu datu maragkansiyon. Ay nagbádu pe tu David ka efod nga nàwa ka dilána pe. ²⁸ Ay díkod nakang-anggam datu ngámin na iIsrael nga nangilbet kitu Arko ne APU ka

Jerusalem. Magtang-tanggoyob da, se magtatarumpeta da, se magtuk-tukár da ka naggat kadatu gansa, arpa, se líra.

²⁹ Ay kane milnà tu Arko ne APU kitu íli ne David, ay atán tu Mical nga pútut tu Saul nga maglalamdaw kitu balay na. Ay lùsawan na tutu wala sisinnán tu Ari David nga magsal-sála kitu anggam na.

16 Ay nilnà da tu Arko ne Dios kitu báwi nga pinàwa tu David nga pangippayán na. Ay se da nagbasu ka dátun na masìdug, se dátun na ke Dios pára ki agkakappiya. ² Ay kane mabalin da nga magdátun, ay binindisiyonán tu David datu tolay ki ngágan ne APU. ³ Ay se na niddán datu ngámin na ísrael ka agtangabukal da nga sinápáy, se agtanganarúdu da nga karni, se pinakarsi nga úbás.

⁴ Ay se la pummíli tu David kadatu Levita ka mangiapu kadatu tolay nga magkarárag, se magiyáman, se magday-dáyaw ke APU nga Dios da nga ísrael kitu àráng tu Arko. ⁵ Ay tu Asaf tu napíli nga ap-apu, se aggína pe tu maggansa. Kaseng na tu Zacarias, se tu Jeyel, se tu Shemiramot, tu Jehiel, tu Mattitia, tu Eliab, tu Benaya, tu Obed-Edom, se tu Jeyel. Aggída datu pára tukár kadatu arpa se líra. ⁶ Ay tu Benaya se tu Jahaziel nga pappádi, datu magtarumpeta peyang kitu àráng tu Arko ne Dios.

⁷ Ay kitun na algaw tu nunna nga nangitudin tu David kade Asaf se datu páda na nga Levita tu magkansiyon ka aggiyáman da ke APU.

Ya kansiyon na panaggiyáman ke APU

(*Sal. 105:1-15; 96:1-13; 106:1, 47-48*)

- ⁸ Magiyáman tada ke APU, se dayáwan tada;
 ipakammu tada kadaya ngámin tolay daya kinuw-kuwa na!
- ⁹ Magkansiyon tada ka pagdáyaw tada kaggína;
 iwaragáwag tada, daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na!
- ¹⁰ Maganggam tada ta tolay nitta;
 maganggam daya ngámin na maminya nga umadanni ke APU!
- ¹¹ Umbet kayu wa makiseng ke APU,
 se aggína peyang ya dayáwan nu!
- ¹²⁻¹³ Dakayu wa gakagaka tu Jacob nga bobonan na,
 se dakayu wa gakagaka tu Israel nga piníli ne Dios ka tolay na,
 lam-lamtan nu daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na,

- se datu nakas-kasdáaw nga nepassingan na, se
datu nannguwes na.
- ¹⁴ Aggína nge APU nga Dios tada;
daya bil-bílin na, ay pára kadaya ngámin tolay ki kalawagán.
- ¹⁵ Siddadamdam peyang kiya kari na,
oray panda kiya maríbu nga paganakán.
- ¹⁶ Nekari na yán kitu Abraham,
se sinipataán na kitu Isaac.
- ¹⁷ Ay se na la nebílin tun na kari na kitu Jacob.
Ay ittu yán peyapeyang ngin ya kari na kadaya iIsrael.
- ¹⁸ Tu idi tu kari na, “Idde ku kikaw ya lusà na Canaan;
ittu yán ya bátug ipatáwid ku kikaw.”
- ¹⁹ Kitun ay bittè pikam datu tolay ne Dios,
se ur-úray da pikam, ay se agtangeli da ngala ka Canaan.
- ²⁰ Magal-alit da ka íli nga pagyanán,
ay se nagbal-baláki datu nangitur-turáy kaggída.
- ²¹ May akkan nepalúbus ne Dios nga atán mamal-pallà kaggída.
Nigdù nada, ay tútu pinadpad na datu à-ári
- ²² nga nán na, “Akkan nu an-anuwan daya píli ku wa tolay ku;
ay se akkan nu sag-sagídan daya profeta ku!”
- ²³ Dakayu ngámin tolay ki kalawagán, magkansiyon kayu ke APU!
Inalgaw nu wa iwaragáwag ya angngisalákan na kadàtada.
- ²⁴ Iwaragáwag nu kadaya ngámin na il-íli ya kinadáyaw na,
se kagiyan nu kadaya ngámin tolay daya nakas-kasdáaw
wa kuk-kuwaan na.
- ²⁵ Ta nangátu we APU, ay rabbang na ya maday-dáyaw tutu wala.
Abay ya aggansing tada din kaggína, may kadaya ngámin diy-diyos.
- ²⁶ Ata ngámin daya diyos daya duddúma nga íli, ay sinan
diy-diyos da kammala ngin nin;
ngamay e APU ya namarsuwa kiya lángit.
- ²⁷ Nadáyaw se nakas-kasdáaw;
masingan da tolay ya kinaturáy na, se maganggam
da kiya balay na.

²⁸Dakayu ngámin na tolay ki kalawagán, dayáwan nu we APU;
bibbídan nu wa naturáy se nadáyaw we APU!

²⁹Dayáwan nu we APU ta ittu ya rabbang na;
mangilbet kayu ka dátun nu kaggína!

Dayáwan nu we APU ki kinapiya na.

³⁰Ay ngámin daya atán ki kalawagán, ay magpil-pilpig
da ki àráng na.

Naligda ya kalawagán, akkan tutu wala makínin.

³¹Magpatag kayu wa atán ka lángit, se maganggam
kayu wa atán ki kalawagán!

Kagiyan nu kadaya tolay ka sabáli nga íli, nga e APU ya Ari.

³²Madudúran din ya bebay, se mamágat daya ngámin
na atán kiyán, nga magdáyaw;

se magpatag din ya sirát se daya ngámin na atán kiyán!

³³Magkan-kansiyon daya káyu kadaya pul-pulon, ta maganggam da,
nga magdáyaw ke APU, ta umbet nga magturáy ki kalawagán!

³⁴Magiyáman kayu ke APU, ta namáru!

Ya amminya na, ay áwan na nga panda.

³⁵Nán nu wa magkarárag, “Alà nakami, O Dios nga
marangngisalákan kadakami,

wayaán se urnúngan nakami kadaya il-íli,

ta senu magiyáman kami gapu kiya napatag ga ngágan mu,
se magpatag kami nga magdáyaw kikaw.

³⁶Maday-dáyaw we APU nga Dios na iIsrael,
peyapeyang ka áwan panda!”

Ay se nán ngámin datu tolay, “Amen!” se maday-dáyaw we APU.

³⁷Ay díkod netudin tu David kitu Asaf, se kadatu páda na nga Levita,
tu mangwa kadatu masápul nga màwa ki inalgaw kitu giyán natu Arko ne
APU. ³⁸Ay kaseng da pe tu Obed-Edom nga pútut tu Jedutun, se tu Hosa,
se datu annam púlu se walu nga Levita nga guwardiya kitu ruwángan
tu Templo. ³⁹Ay netudin pe tu David kitu Zadok se kadatu páda na nga
pappádi tu makammu kitu panagday-dáyaw kitu Tabernákulu ne APU nga
atán kitu agdayáwan ka Gibeon. ⁴⁰Káda pagmakát se gidám, ay aggída tu
mangidátun ke APU kadatu masídug ga dátun kitu agdatúnán, nga ummán
kitu nesúrát ki lintag ne APU nga nidde na kadatu iIsrael. ⁴¹Kabbulun da

pe tu Heman, se tu Jedutun, se datu duddúma pikam nga natudinán na magkansiyon se magtuk-tukár nga magiyáman ke APU, ta awan panda naya amminya na. ⁴²Ay tu Heman, se tu Jedutun datu magtuk-tukár kadatu tarumpeta, gansa, se datu duddúma pikam ma ittutukár nga pagday-dáyaw ke APU. Ay datu pútupútut tu Jedutun datu natudinán na magguwardiya kitu gagyangán. ⁴³Ay kane mabalin da, ay nagkakápan datu tolay kadatu babalay da. Ay tu David, ay nawe pe yin ka balay na nga maningan kadatu akkobung na.

Tu kari ne APU kitu David

(2 Sam. 7:1-17)

17 Ay kane magyán tu Ari David kitu palásiyu na, ay nán na kitu profeta Nathan, “Atán nà a mag-agyán kídi balay ya nàwa ka káyu wa sedoro, may atán nala ki báwi ya Arko ne APU!” ²Ay nán tu Natan nga nesungbát, “Kuwaam mala ya atán ki uray mu, ta bul-bulunan naka mà ne Dios.”

³May kitun kam nga gabi, ay nán ne APU kitu Natan, ⁴“Mawe mu kagiyan idi ke David nga bobonan ku, ‘Tu idi ya kagiyan ne APU, Akkan ikaw ya mangipasíkad ki Templo nga pagyanán ku. ⁵Awan ku pikam nagyán ka Templo, nanggayát kitu nangítalaw ku kadaya iIsrael ka Egipto panda kídi. Báwi ngala nga meal-alit ya kippayán na tu nag-agyanán ku. ⁶Kadatu ngámin na giy-giyán na nebul-bulunán ku kadaya ngámin na iIsrael, ay áwan ku la nagríri kadaya ap-apu daya iIsrael nga nangipatagasinnán ku kadaya tolay ku. Ay áwan ku la pe inagkuna kaggída nga, ‘Taanna, tura dà akkan pangwa ka Templo ku wa nàwa ki káyu wa sedoro?’ ⁷Ay túya mawe mu kagiyan ke David nga bobonan ku, ‘Tu idi ya nán ne APU wa Mannakabalin ki Ngámin, Piníli taka nga mangituráy kadaya tolay ku, oray nu isa ka ngala nga magpas-pastu ka karneru kitun. ⁸Ay binul-bulun taka ki oray kawà na ya napannám, se rinápun ku ngámin daya kalínga mu ki àráng mu. Ay kuwaan ku ka magdin-dinnámag ya ngágan mu nga ummán kadaya ngágan daya nangangátu wa tolay kídi kalawagán. ⁹Ay iddán ku daya tolay ku wa iIsrael ka lusà a paggunàan da, ta senu áwan mangriribù kaggída ngin. Ay se akkan pal-pallàan nin daya nadakè a tolay da, nga ummán kitu kinuw-kuwa da kaggída kitun, ¹⁰nanggayát

kitu namíli ku kadaya mangiapu kadaya tolay ku wa iIsrael. Ay rapúnan ku ngámin daya kalínga mu.

Ay ya isa pe, ay iyà nge APU ya mangitul-túluy ki aggári daya gakagaka mu. ¹¹ Ay nu matay ka ngin, ay pangiturayán ku ya isa kadaya pútupútut mu, ay kaligdaan ku ya angngituráy na. ¹² Ay aggína ya mangipasíkad ki Templo ku. Ay siguraduwan ku nga magnanáyun ka áwan panda kadaya gakagaka na ya angngituráy na. ¹³ Ay iyà ya ama na, ay aggína ya an-anà ku. Akkan maul-ulis ya aminya ku kaggína. Akkan ku kuwaan kaggína tu kinuwà kitu sinarunu mu wa nagári. ¹⁴ Ay aggína ya pangiturayan ku peyapeyang ngin kadaya tolay ku, se pakammuwan ku kiya pangiturayán ku ka áwan panda, ay se magnanáyun ka áwan panda ya angituráy na.” ¹⁵ Ay díkod kinagi tu Natan kitu David ngámin dayán na nepekagi ne Dios kaggína.

Ya karárag tu David

(2 Sam. 7:18-29)

¹⁶ Ay se yala linumnà tu David kitu báwi nga nangippayán na kitu Arko ne APU, ay se la nga nagkarárag nga nán na, “O APU nga Dios, akkan nà a mekari kikaw se daya akkobung ku kadaya kinuw-kuwa mu win kiyà. ¹⁷ Akkan nala yán, O Dios, ta nagkari ka pe panggap kadaya gakagaka ku nga sumar-sarunu, se nebílang nà pe ka ummán ka nangátu wa tolay, O APU nga Dios! ¹⁸ Ay nágan na pikam mala ya makagi kikaw, APU? Sikkaammu ka nu iinna ngà a bobonan mu, may padayáwan nà kammala. ¹⁹ O APU, gapu kiyà, se gapu ta ittu pe idi ya pagayatám mu, ay kinuwa mu ngámin dedi nga napatag nga mà-màwa, se muda pe nepakammu kiyà. ²⁰ Awan ya ummán kikaw, O APU, se áwan sabáli nga Dios nu di ikaw wala. Awan mi pikam nadámag nga dios nga ummán kikaw! ²¹ Ay áwan da pikam tolay kidi kalawagán ya ummán kadaya iIsrael nga tolay mu. Nawe muda inalà, ta senu magbalin da ka tolay mu. Nagdin-dinnámag ka ki ngámin kalawagán gapu kadatu nakas-kasdáaw se nakapap-panansing nga kinuw-kuwa mu, kane pàpuran mu datu tolay kane madama umbet datu tolay mu wa negayát mu ka Egipto. ²² Ay kinuwa mu daya iIsrael ka tolay mu ka áwan panda, ay ikaw APU ya nagbalin ka Dios da.

²³ Ay kidi, O APU, akkan mu din kal-kaligpanán ka áwan panda ya kinagi mu panggap kiyà se kadaya gakagaka ku. Kuwaan mu din daya kinag-kagi

mu. ²⁴ Ay díkod, medin-dinnámag ya ngágan mu se meday-dáyaw ka tutu wala. Nán da tolay, ‘Nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin, ya Dios daya iIsrael.’ Itul-túluy mu din na bul-bulunan daya gakagaka ku. ²⁵ O Dios ku, naturad dà a magkarárag kikaw, ta nepakammu mu tutu wala kiyà a magtul-túluy ya angngituráy daya gakagaka ku! ²⁶ Ikaw, O APU, ya Dios, ay se nekari mu yán na napiya nga bánag kiyà a bobonan mu. ²⁷ Ay kídi yin, O APU, sikkaanggam ka din na mamindisiyon kadaya gakagaka ku, ta senu magtul-túluy ya kinamárum kaggída ka áwan panda. Ta nu nágan na ya binindisiyonán mu, ay mabindisiyonán nin peyapeyang ka áwan panda.”

Tu nangábaábà tu David ki gubát

(2 Sam. 8:1-18)

18 Akkan nagbayág, ay ginubát tu David datu Filisteo. Ay inábà nada se na sinákup tu íli Gat se datu il-íli na. ² Inábà na pe datu iMoab se na neturayán da, ay se magbáyad da pe yin ka buis kaggína.

³ Ay inábà pe tu David ki gubát tu Hadadezer nga ári ka Zoba nga adanni ka Hamat, kitu ipappan tu Hadadezer nga manákup kuma kitu lusà nga adanni ka wángag Eufrates. ⁴ Ay inarisamsam tu David kitu Hadadezer datu sangaríbu wa takay da makigubát, se pittu ríbu wa suldádu wa nagtakay kadatun na takay da, se duwa púlu ríbu wa suldádu. Ay se yala pumíli ka kabalyu nga mangrúrut kadatu magatut ta takay ya iggugubát, ay se na la pinílay yin datu nabansi. ⁵ Ay kane umbet datu suldádu wa iSiria nga gayát ka Damasco wa sumeng kitu Ari Hadadezer, ay 22,000 datu pinatay de David kaggída. ⁶ Ay se la nangwa tu David ka kampu datu suldádu na ka Damasco nga íli datu Arameo. Ay neturayán nada, ay se magbáyad da pe yin ka buis kaggína. Ay pinangábà peyang ne APU tu David oray ka wàna tu napannán na nga makigubát. ⁷ Ay nippan tu David ka Jerusalem datu balitù a kalátag datu ù-upisiyál tu Ari Hadadezer. ⁸ Ay adu tutu wala pe datu bága nga inarisamsam na ka Tibhat se Cun nga íli tu Hadadezer. Ay ittu datu linúnág tu Solomon kane kuwaan na tu Templo. Kinuwa na datu bága ka abay pànang nga rusud, se adígi, se datu duddúma pikam ma usár kitu Templo.

⁹ Ay kane madámag tu Tou nga ári ka Hamat nga inábà tu David datu ngámin na suldádu tu Hadadezer nga ári ka Zoba, ¹⁰ ay nebon na tu

Hadoram ma pútut na nga mawe ka giyán tu Ari David, ta mepaganggam kitu inangngábà tu David kitu Ari Hadadezer, ta nakírad pe makigubát kitu Hadadezer. Ay nangipaw-it tu Tou kadatu nagbal-baláki nga rigálu na kitu David nga nàwa ka balitù, silber, se bága. ¹¹ Ay nedátun tu Ari David ke APU datu ngámin na rigálu wa balitù, silber, bága, se datu ngámin na inarisamsam da ka Edom, ka Moab, ka Ammon, ka Filistia, se ka Amalek.

¹² Ay tu Abishai nga pútut tu Zeruya, ay inábà na datu Edomita ka Tanáp Asin. Ay 18,000 tu pinatay na kaggída. ¹³ Ay se la nangwa ka kampu datu suldádu na ka Edom. Ay neturayán tu David datu tolay kitúni. Pinangábà ne APU tu David kadatu ngámin napannán na nga nakigubát.

¹⁴ Ay díkod nagári tu David kitu ngámin na Israel. Nepákat na ya kinalintag kadatu tolay, ay se áwan na nga pagdudúmán kaggída. ¹⁵ Ay tu Joab nga pútut tu Zeruya tu apu datu suldádu. Ay tu Jehoshafat nga pútut tu Ahilud tu makammu kadatu napatag nga papeles da. ¹⁶ Ay tu Zadok nga pútut tu Ahitub, se tu Ahimelec nga pútut tu Abiatar datu pappádi. Ay tu Shavsha tu sikritári natu ári. ¹⁷ Ay tu Benaya nga pútut tu Jehoyada tu apu datu Kereteo se Peleteo nga guwardiya tu ári. Ay datu pútupútut tu Ari David ay nangátu pe datu sáad da.

Tu namalsu tu David kadatu iAmmon se datu iSiria

(2 Sam. 10:1-19)

19 Ay kane mabà-bayág, ay natay tu Nahas nga ári ka Ammon. Ay tu Hanun nga pútut na tu summukát ta nagári. ² Ay nán tu David, “Namáru tutu wala tu Nahas kiyà, túya ipassingan ku pe ya kinamarù ke Hanun nga pútut na.” Ay díkod nangibon tu David kadatu tolay na nga mepaggiinnatay kitu ama tu Hanun. May kane dumatang datu nebon tu David kitu íli datu iAmmon, ³ ay nán datu ù-upisiyál da ka Ammon kitu Hanun, “Kurugam agpà nga gapu ki ammatag ne David ke ama mu ya nangibon na kadedi nga mepagmanakit ki ama mu? Nebon na dayán na magispiya ki íli tada, ta senu masákup na!” ⁴ Ay díkod pinatiliw tu Hanun datu nebon tu David, ay se na nippà datu íming da, se na pinùdán datu bádu da kitu bátug apel da, ay se nada pinatálaw win. ⁵ Ay mìpat tutu wala datu tolay nga magulli. Ay kane madámag tu David tun na nàwa, ay nangibon kadatu tolay na nga manabat kadatu nebon na nga tolay,

nga mangikagi kaggída nga magyán da ngala pikam ka Jerico, panda ki ikà-adaddu kammin datu íming da, se dala nga magulli.

⁶ Ay kane nammuwán tu Ari Hanun se datu iAmmon nga nakarungat tu David kitu kinuwa da, ay nangidde da ka tallu púlu se walu ríbu kílu wa silber ka Mesopotamia, se ka Aram-Maaca, se ka Zoba ka pangarkila da kadatu takay da nga makigubát, se kadatu suldádu wa magtakay kadatun. ⁷ Ay nangarkila da ka 32,000 nga takay da nga makigubát. Nebulun pe tu ári ka Maaca kadatu suldádu na. Ay nawe da nagkampu ka Medeba. Inumbet pe makigubát datu suldádu wa iAmmon nga gayát kadatu il-íli da. ⁸ Ay kane madámag tu David tun, ay nebon na tu Joab se datu ngámin nabílag ga suldádu na nga makigubát kaggída. ⁹ Ay datu suldádu wa Ammonita, ay nawe da nagyán kitu ruwángan tu íli da, ay datu à-ári se datu suldádu da nga inumbet sumeng kaggída, ay nagyán da kitu tanáp.

¹⁰ Ay kane masingan natu Joab nga atán datu kagubát da kitu àràng se likud da, ay piníli na datu kalaingán na suldádu na Israel, ay se aggída tu neparáng na kadatu iSiria. ¹¹ Ay tu wagi na nga Abishai tu nangiapu kadatu duddúma nga suldádu wa makigubát kadatu Ammonita. ¹² Ay nán tu Joab kitu Abishai, “Nu masingam nga akkan mi nga mabaal daya iSiria, ay umbet dakami sengán. Ay nu masingan ku pe nga akkan nu mabaal daya Ammonita, ay mawe mikayu wa sengán. ¹³ Magturalad kayu. Ipas-pasnà tada ya makigubát pára kadaya keliyán tada, se pára ki íli na Dios tada. Kuwaan din nala ne APU ya pagayatán na.” ¹⁴ Ay kane dumarup de Joab se datu suldádu na kadatu iSiria, ay nagtatálaw datu iSiria. ¹⁵ Ay kane masingan datu Ammonita nga nagtatálaw datu iSiria, ay netagtágan da pe tu Abishai, se da nawe kitu íli. Ay se la nagulli tu Joab ka Jerusalem.

¹⁶ Ay kane mammuwán datu iSiria nga inábà datu iIsrael da, ay pinaayabán da datu suldádu wa kabbulun da nga atán ka pane dáya ka wángag Eufrates. Neapuwán tu Shofac da, nga kumander datu suldádu tu Hadadezer. ¹⁷ Ay kane madámag tu David tun na mà-màwa, ay inurnung na ngámin datu suldádu wa iIsrael, ay se da nga dummalákit kitu wángag Jordan, se nada pinagsagána nga makigubát kadatu iSiria. Ay kane maggugubát da ngin, ¹⁸ ay pinalsu datu iIsrael datu iSiria. De David se datu suldádu na, ay 7,000 nga iSiria nga nakatakay kadatu takay suldádu datu pinatay da, se 40,000 kadatu magdal-dalen na suldádu datu pinatay da. Pinatay da pe tu Shofac nga kumander datu suldádu da. ¹⁹ Ay kane

masingan datu suldádu tu Hadadezer nga inábà datu iIsrael da ngin, ay nawe da nakikappiya kitu David. Ay díkod neturayán tu David da. Ay tútu panda kitun, ay maddi yin datu iSiria nga sumeng kadatu iAmmon.

Sinákup tu David tu íli Rabba

(2 Sam. 12:26-31)

20 Ay kitu sumarunu nga dagun, kitu tiyampu wa ipappan datu à-ári nga makigubát, ay neapu tu Joab datu suldádu na Israel nga mawe mangraut kadatu Ammonita. Linìmut da tu íli Raba, se da nga dinadál tutu wala. May tu David, ay nagbansi ka Jerusalem. ²Nawe tu David ka Rabba, ay se na inalà tu sagápaw tu Milcom, se na pinagsagápaw. Ay tu sagápaw, ay nàwa ki pabeg ga balitù se atán da pe ya napatag ga batu na; tallu púlu se limma kílú tu dammat na. Ay adu tutu wala pikam datu inarisamsam da kitu íli. ³Ay inalà na datu tolay kitu íli se nada nga pinagubra; tarutso, se píku, se parakul datu usár da. Ay ummán kiyán tu kinuwa tu David kadatu tolay kadatu ngámin na íli ka Ammon. Ay se yala nga nagulli tu David ka Jerusalem, kabulun na datu ngámin na tolay na.

Tu nanggubát da kadatu dadakkal nga Filisteo

(2 Sam. 21:15-22)

⁴Akkan nagbayág, ay naggugubát manin datu Filisteo se datu suldádu tu David ka Gezer. Tu Sibbecai nga iHusha, ay pinatay na tu Sippai nga isa kadatu dadakkal la gagagaka datu dadakkal la tolay. Naábà datu Filisteo kitun na gubát.

⁵Ay naggugubát manin datu iIsrael se datu Filisteo. Ay tu Elhanan nga pútut Jair, ay pinatay na tu Lami nga wagi tu Goliat. Tu tuúlán tu say-áng tu Lami, ay abay tutu wala.

⁶Ay naggugubát manin datu iIsrael se datu Filisteo ka Gat. Uwad abay tutu wala nga tolay ya aggannam ka kurimang datu íma na, se datu bingil na. Isa nga gagagaka datu dadakkal tutu wala nga tolay. ⁷Ay kane irup-rupát na datu iIsrael, ay pinatay tu Jonatan nga pútut tu Shimea nga wagi tu David. ⁸Dayán, ay gagagaka datu dadakkal la tolay ka Gat da. Pinatay de David da se datu suldádu na.

Tu nagsensus tu David kadatu suldádu na

(2 Sam. 24:1-25)

21 Ay piyán ne Sairu nga riribuan datu iIsrael, ay tútu neparut na tu David nga sensúsan na datu iIsrael. ²Ay díkod binílin tu David tu Joab se datu ap-apu datu suldádu, nga nán na, “Mawe nu sensúsan daya ngámin na iIsrael, manggayát ka Beer-sheba panda ka Dan, ay se nu wala kagiyan kiyà nu piga da ngámin.” ³May nán tu Joab, “Sápay kuma ta paaduwan ne APU ka mamin-gatut ya bílang daya tolay na! Tolley mu mà kammala ngámin dayán, ápu ári. May taanna, tura mu masápul kammala nga kuwaan ya ummán kídi? Tura mu wa iráas nga magbásul daya iIsrael?” ⁴Ngamay tu kinagi tu David tu nasúrut. Ay díkod nawe sinensus tu Joab datu ngámin na iIsrael, ay se la nagulli kammin ka Jerusalem. ⁵Ay se na kinagi kitu David tu dágup natu bílang datu ngámin na tolay; 1,100,000 ngámin datu lalláki nga iIsrael nga annung da ya magsuldádu, se 470,000 datu iJuda. ⁶May gapu ta lùsawan na tu pàwa tu ári kaggína, ay akkan na nga neráman nga sinensus datu tangámalan tu Levi se datu tangámalan tu Benjamin.

⁷Ngamay lùsawan ne Dios tu nàwa. Ay tútu pinánis na datu iIsrael. ⁸Ay nán tu David ke Dios, “Abay tutu wala nga básul ya kinuwa ku. Pakawanan nà agpà, Apu kiya básul ku. Nagug-og gà kurug.” ⁹Ay nán ne APU kitu Gad nga profeta tu David, ¹⁰“Mawe ka ka giyán David, se mu kagiyan idi kaggína: “Tu idi ya kagiyan ne APU kikaw: Iddán taka ka tallu wa pagpiliyán mu. Piliyam nu inna ya piyám nga kapanísán mu.” ¹¹Ay díkod, inumbet tu Gad kitu giyán tu David, ay se na nán kaggína, “Tu idi ya nán ne APU, ‘Mamíli ka nu inna nga kapanísán ya piyám kadedi nga tallu: ¹²tallu dagun na ulát, onu abáan dakayu daya kalínga nu ki tallu búlan na gubát, onu tallu walgaw wa napanat ta pisti nga ilbet naya anghel ne APU nga ittu ya ipatay daya tolay ki ngámin Israel. Kagiyan nu inna ya piyám ma kagiyan ku kiya nangibon kiyà,” nán tu Gad kitu David. ¹³Ay nán tu David kitu Gad, “Masulítán nà tutu wala. May lùsawan ku nga tolay ya mamánis kiyà. Pì-piyán ku wala nga e APU mismu ya mamánis kiyà, ta maragkallà pà nang.

¹⁴Ay díkod, niddán ne APU ka pisti datu iIsrael. Ay 70,000 tu natay kaggída. ¹⁵Nangibon ne Apu Dios ka anghel na nga manadál ka Jerusalem. May kane gayatán tu anghel tu manadál lin, ay naulis tu uray ne APU kitu

tali kuwaan na. Ay tútu nán na kitu anghel, “Annung na ngin! Makusap ka ngin.” Kitun na oras, ay atán tu anghel nga magsisíkáð kitu aggaggián tu Ornan nga Jebuseo. ¹⁶ Ay kane maglanga tu David, ay nasingan na tu anghel nga magsisíkáð ki nagbátán na lángit se lusà nga sikkiikkam ka ispáda nga neaayang ka Jerusalem. Ay díkod, tu David se datu à-apu ka Israel nga nakabádu ka langgusti, ay nagukkab da kitu lusà. ¹⁷ Ay nán tu David ke Dios, “Iyà ya nagpasensus. Iyà ya nagbásul. Awan bas-básul dedi ya kal-allà a tolay. O APU nga Dios ku, iyà se daya akkobung ku ya panísam. Ilísi mu agpà dedi nga tolay mu kiya pisti.”

¹⁸ Ay se la kinagi natu anghel ne APU kitu Gad nga kagiyan na ke David nga mawe mangwa ka altár pára ke APU kitu aggaggián ne Ornan nga Jebuseo. ¹⁹ Ay kinurug tu David tu pàwa ne APU kaggína nga nepekagi na kitu Gad. ²⁰ Ay kitun na oras, ay madama tu Ornan na magaggi ka trígo; kabulun na datu appát ta pútut na nga lalláki. Ay kane masingan da tu anghel, ay nawe nagsirù datu pútut na. ²¹ Ay kane masingan tu Ornan nga umbet tu Ari David kitu giyán na, ay nagtálaw kitu aggaggián na, se na nawe sinabat tu ári, ay se la nagukkab kitu àráng na. ²² Ay nán tu David kaggína, “Ilákum kiyà ya giyán naya aggaggián mu ta mangwa ngà ka altár ne APU, ta senu kusan na ngin ya pisti. Gatángan ku kiya kustu wa banor na. ²³ Ay nán tu Ornan kitu David, “Alà mu wala ápu, ay se usaran mu wala ki piyám pangusarán. Ye pe daya báka ku; alà muda pe pára ki dátun mu wa masìdug. Ay usaran mu la pe daya káyu wa pagaggi ku ka idungsu mu ki altár nga kuwaam. Mangalà ka ngala pe kiya trígo ka idátun mu. Iddè ala ngámin dayán kikaw,” nán na. ²⁴ Ngamay nán tu Ari David, “Akkan! Bayádan ku ki kustu wa banor na. Akkan mabalin na alà ku ngala daya kuw-kuwa mu, se ku idde ke APU. Maddi yà pe magdátun ki akkan ku naggastuwán.” ²⁵ Ay díkod binayádan na tu aggaggián tu Ornan ka pittu kílu wa balitù. ²⁶ Ay se la nangwa tu David ka altár pára ke APU, se la nagdátun ka masìdug ga dátun, se dátun na pára ki agkakappiya. Ay kane magkarárag tu David, ay sinìdug ne APU tu dátun na ka apuy ya gayát ka lángit ka sungbát na kitu karárag na. ²⁷ Ay se la kinagi ne APU kitu anghel nga ippáy na ngin tu ispáda na kitu balay na.

²⁸ Ay nasingan tu David kitun na sinungbátan ne APU tu karárag na kitu aggaggián tu Ornan. Ay díkod nagdátun pikam kitu altár kitúni. ²⁹ Ta kitun na tiyampu, tu Tabernákulu ne APU nga kinuwa tu Moses, ay atán

pikam ka ir-ir-er. Ay se tu altár nga agdatúnán ka masidug ga dátun, ay atán kitu agday-dayáwan da ka Gibeon. ³⁰ May akkan makappan tu David kitúni nga magsaludsud ke Dios, ta magansing kitu ispáda nату anghel ne APU.

22 Ay se yala nán tu David, “Kídi ya kepasikádan na Templo ne APU nga Dios, se ya altár nga pangidatúnán daya iIsrael ki masidug ga dátun da kaggína.”

² Ay se la nebílin tu David nga urnúngan da ngámin datu agtangeli nga mepagíli ka Israel. Ay se la nga pumíli kaggída ka pára kallut kadatu batu wa mausár kitu kepàdà na Templo ne Dios. ³ Ay nangidde pe tu David ka adu wa balayyang nga kuwaan da ka lansa, se bisagra pára kitu gitap na. Adu tutu wala pe bága nga nidde na. Akkan da ngin makílu ki katabbun na. ⁴ Adu tutu wala datu tarikáyu wa sedoro nga nilbetán datu iSidon se datu iTiro; akkan ta mabílang da. ⁵ Nesagána tu David dayán, áta nán na, “Nabbing pikam nge Solomon na pútut ku, ay áwan na pikam napad-padásan. Ay masápul la ya Templo ne APU nga ipasíkád na, ay napiya tutu wala nga áwan na kapáda ki piya na ki ngámin na kalawagán. Túya masápul la pagsagána ku.” Ay díkod adu tutu wala datu inurnung tu David nga aruminta pára kitu Templo sakbay nga natay.

⁶ Ay se na nga pinaayabán tu Solomon na pútut na, ay se na binílin nga ipasíkád na ya Templo ne APU nga Dios na Israel. ⁷ Ay nán na kitu Solomon, “Ugu, piyán ku ya mangipasíkád ka Templo ka pagdáyaw ki ngágan ne APU nga Dios ku. ⁸ May nán ne APU kiyà, ‘Akkan ikaw ya mangipasíkád ka Templo nga pagdáyaw mu ki ngágan ku, ta sissisingan nà kadaya adu wa tolay ya pinatayán mu ki nakigub-gubát mu. Ay túya akkan mabalin na ikaw ya mangwa kiya Templo ku.’ ⁹ May nekari na kiyà a iddán nà ka pútut ku wa laláki nga natalna ya angngituráy na. Awan mangrribù kaggína kadaya kalínga na kadaya lib-lebut nu, nu magturáy. Ta ya ngágan na ay Solomon. Ay pagtalnaan ku se paginggappan ku ya Israel ki báyat na agturáy na. ¹⁰ Aggína ya mangipasíkád ki Templo ku. Magbalin ka an-anà ku, ay magbalin nà ka ama na. Magturáy ka Israel daya gakagaka na ka áwan panda.’

¹¹ Ay lugud, ugu, e APU din nala ya mamul-bulun kikaw, ta senu mabalin ya angngipasíkád mu ki Templo ne APU nga Dios mu, nga nekagi

---

22:9 Ya ngágan na ki aggúni nga Hebreo, ay “Shelomoh” nga gayát úni nga “shalom” nga ya piyán na kagiyan ay “natalna.”

na nga kuwaan mu. ¹² Ay iddán naka din ne APU ka sírib se pannakaáwat mu, ta senu masúrut mu daya lin-lintag na ki agpeturáy na kikaw kadaya iIsrael. ¹³ Ay nu kapiyánan mu wa ikurug daya bil-bílin se lin-lintag nga nidde ne APU kitu Moses pára kadaya iIsrael, ay napiya ya biy-biyág mu. Ay túya magturad ka se pagbagkaddam ya uray mu. Akkan ka magtal-talaw, se akkan ka madusmaya. ¹⁴ Nekar-karigátan ku ya nagurnung kadaya aruminta nga masápul ki kepasíkád naya Templo ne APU. Atán 4,000 toneláda nga balitù, se 34,000 toneláda nga silber, se adu tutu wala nga bága se balayyáng nga akkan ta makílu ki katabbun da. Atán da pe daya káyu wa sedoro, se daya batu. May masápul la amúngám pikam dayán. ¹⁵ Ay adu pe daya tolai ya pagubraan mu. Atán daya magkallut kadaya batu, se daya magsimintu, se daya karpinteru, se adu tutu wala nga tolai ya nalaiing ki ubra, ¹⁶ panggap ki balitù, silber, bága, se balayyáng. Ay túya gayatán mu win ya magubra! Ay e APU din nala ya mamul-bulun kikaw.”

¹⁷ Ay se la binílin tu David datu ap-apu ka iIsrael, nga sengán da tu Solomon nga an-anà na. ¹⁸ Ay nán na kaggída, “E APU nga Dios nu ya kabul-bulun nu. Ay pinagtalna na daya lib-lebut nu. Ta nepeturayán na kiyà datu dáti nga mag-agyán kídi ya lusà. Ay túya e APU se dakayu ya makin sákup kaggída. ¹⁹ Ay díkod, kídi yin, ay ipas-pasnà nu ki uray nu se biyág nu ya magsirbi ke APU nga Dios nu. Gayatán nu win na ipàdà ya Templo ne APU, ta senu milnà nu kiyán nin ya Arko na, se daya napatag ga ar-aruminta nga mausár ki agdáyaw nu kaggína.

Tu ubra datu Levita

23 Ay kane maglálakay pà nang ngin tu David, ay pinagbalin na tu pútut na nga Solomon ka ári ki ngámin Israel.

² Ay inayabán na datu ngámin ap-apu ka iIsrael, se datu pappádi, se datu Levita. ³ Ay datu Levita nga magdagun ka tallu púlu se nasurù, ay 38,000 da ngámin. ⁴ Ay netudin tu David kadatu 24,000 kaggída tu makammu kadatu ubra kitu Templo ne APU. Ay tu annam ríbu kaggída datu ù-upisiyál se guwes da. ⁵ Ay datu appát ríbu kaggída, ay aggída datu nippáy na nga guwardiya kitu gagyángán tu Templo. Ay datu appát ríbu pikam, ay aggída datu magtuk-tukár kadatu ittutukár ra pinàwa tu Ari David, nga pagdáyaw ke APU. ⁶ Ay se la inuwár tu David datu Levita ka

tallu wa bungguay, sigun kitu naggay-gayatán da kadatu tallu wa pútut tu Levi: tu Gershon, tu Kohat, se tu Merari.

Datu gakagaka tu Gershon

⁷ Ay datu lalláki nga pútut tu Gershon, ay de Ladan se tu Shimei. ⁸ Ay datu tallu wa lalláki nga pútut tu Ladan, ay tu Jehiel, nga ittu tu apu da, se tu Zetam, se tu Joel. ⁹ Ay tu dayán datu apu datu pútut tu Ladan.

Tallu datu pútut Shimei: tu Shelomot, tu Haziél, se tu Haran. ¹⁰ Ay datu appát pikam ma lalláki nga pútut tu Shimei, ay tu Jahat, tu Zina, tu Jeus, se tu Beria. ¹¹ Ay tu Jahat tu apu da, se la tu Ziza. Bittè datu pútut tu Jeus se datu pútut tu Beria. Ay díkod nebílang da ka sissa ngala nga pamilya da.

¹² Ay appát datu pútut tu Kohat: tu Amram, tu Izar, tu Hebron, se tu Uzziel. ¹³ Ay datu pútut tu Amram, ay tu Aaron se tu Moses. Ay tu Aaron tu nekísi da nga makammu peyapeyang ngin ka panda kadatu kapágán na maus-usár ki agsirbi da ke APU. Aggína se datu annánà na datu magsídug ka insensu nga pagdáyaw ke APU. Aggída peyapeyang pe datu tu magbindisiyon kadatu tolay ki ngágan ne APU. ¹⁴ Ngamay datu pútut tu Moses nga bobonan ne Dios, ay nebílang da kadatu tangámalan datu Levita. ¹⁵ Ay datu lalláki nga pútut tu Moses, ay tu Gershom se tu Eliezer. ¹⁶ Ay ya isa kadatu laláki nga pútut tu Gershom, ay tu Shebuel. Aggína tu apu da. ¹⁷ Ay uwad sissa nga laláki nga pútut tu Eliezer: tu Rehabia. May adu tutu wala datu lalláki nga pútupútut tu Rehabia. ¹⁸ Ay tu Izar nga mekàduwa nga pútut tu Kohat, ay atán pútut na nga nagnágan ka Shelomit. Aggína ya apu datu pamilya na. ¹⁹ Ay atán da appát ta lalláki nga pútut tu Hebron nga mekàlu wa pútut tu Kohat: tu Jeria, nga aggína tu apu da, se la tu Amaria tu sumarunu, se la tu Jahaziel tu mekàlu, se la nga tu Jekameam tu mekappát. ²⁰ Ay uwad duwa nga pútut tu Uzziel nga mekappát ta pútut tu Kohat: tu Mica tu apu da, se la tu Isshia.

²¹ Ay tu Merari, ay uwad duwa nga pútut na: tu Mahli se tu Mushi. Ay datu lalláki nga pútut tu Mahli, ay tu Eleazar se tu Kis. ²² Ay natay tu Eleazar nga áwan pútut ta laláki; pabeg da nga babbay. Ay inatawán da datu kakapinsán da nga pútupútut tu Kis. ²³ Ay uwad da tallu wa lalláki nga pútut Mushi nga mekàduwa nga pútut tu Merari: tu Mahli, tu Eder, se tu Jeremot.

²⁴ Ay tu dedi datu gakagaka tu Levi nga nelista ki ngágan datu à-apu datu pam-pamilya da. Nelista ngámin datu magdagun ka duwa púlu se nasurù. Aggída datu magsirbi kitu Templo ne APU. ²⁵ Ata nán tu David, “E APU nga Dios na Israel, ay niddán nitta nga tolai na ka kinatalna, ay se magyán ka Jerusalem peyapeyang ngin ka panda. ²⁶ Ay díkod akkan nin masápul la agtuwan daya Levita daya aruminta na Tabernákulu se daya us-usár nga magday-dáyaw ke APU.” ²⁷ Ay tu nuddi nga bílin tu David, ay melista nga magsirbi datu ngámin na Levita nga magdagun ka duwa púlu se nasurù. ²⁸ Ay ya ubra datu Levita, ay sumeng kadatu pappádi nga gakagaka tu Aaron kitu ubra da kitu Templo ne APU. Aggída ya magtagasíngan kitu amuwág tu Templo, se kadatu kuw-kuwatu na. Aggída ya magdalus kadatu ngámin na napatag ga mausár kitu Templo, se mangwa kadaya duddúma pikam ma ubra ki Templo ne Dios. ²⁹ Ay aggída pe ya makammu kadatu sinápai nga dátun ke Dios, se kadatu arína nga pára kadatu sinápai ya áwan pamalbád, se tu arína nga nakibugán ka denu olíbo. Ay aggída pe ya maggukud se magkílu kadatu dátun da tolai. ³⁰ Ay káda pagmakát se gabi, ay aggída ya magkan-kansiyon nga magday-dáyaw ke APU. ³¹ Ay aggída pe ya makammu kadatu dátun na masídug pára ke APU ki algaw wa aggiimáng, se ki agsilibrár da ki baru búlán, se datu natudinán na algaw nga agpiyasta da. Atán nakagi nga bílang datu Levita nga magsirbi peyang ke APU. ³² Ay díkod, datu Levita tu magtagasíngan kitu Tabernákulu se tu Templo. Aggída pe ya sumeng kadatu kabagiyán da nga pappádi nga gakagaka tu Aaron ki agsirbi da kiya Templo ne APU.

Ya ubra datu pappádi

24 Ay tu dedi datu grúpu datu gakagaka natu Aaron. Datu lalláki nga pútut tu Aaron, ay tu Nadab, tu Abihu, tu Eleazar se tu Itamar. ² May nunna nga natay tu Nadab se tu Abihu may tu ama da, ay se áwan da nga pútut. Ay díkod de Eleazar se tu Itamar datu nagsirbi nga pádi. ³ Ay gapu kitu nesisseng natu Zadok nga isa kadatu pútut tu Eleazar, se tu Ahimelec nga isa kadatu pútut tu Itamar, ay kinappiya natu David nga inuwa-uwár datu gakagaka tu Aaron, sigun kadatu ubra nga masápul kuwaan da. ⁴ Ay gapu ta ad-adu datu à-apu kadatu gakagaka tu Eleazar may datu à-apu kadatu gakagaka tu Itamar, ay nauwár ka

sangapúlu se annam nga grúpu datu gakagaka tu Eleazar, ay se nauwár ka walu nga grúpu datu gakagaka tu Itamar. ⁵Nagbibinnunútán da tu naggugrúpu da, ta senu sangapáda da. Ta atán datu ù-upisiyál ka Templo se datu upisiyál nga magsir-sirbi ke Dios kadatu gakagaka tu Eleazar se kadatu gakagaka tu Itamar. ⁶Nagtatalliya nga bummúnut datu gakagaka tu Eleazar se datu gakagaka tu Itamar. Ay tu Shemaya nga pútut tu Netanel nga Levita tu nagisúrát kadatu ngag-ngágan da se datu ubra da. Atán tu ári se datu ù-upisiyál, se datu pappádi nga Zadok se tu Ahimelec nga pútut tu Abiatar nga magsisingan kitu anngisúrát na. Atán pe datu à-apu datu pam-pamilya datu pappádi se datu Levita. Nagtatalliya nga bummúnut datu gakagaka tu Eleazar se tu Itamar.

⁷Ay tu Jehoyarib tu nunna nga nabúnut.

Ay se la tu Jedaya tu mekàduwa.

⁸Ay se la mekàlu tu Harim,
se la mekappát tu Seorim.

⁹Ay se la mekalimma tu Malkiya,
se mekannam tu Mijamin.

¹⁰Ay se la mekapittu tu Hakkoz,
se la tu Abija tu mekawalu.

¹¹Ay se la mekasiyám tu Joshua,
se la tu Shecania tu meka-10.

¹²Ay se la meka-11 tu Eliashib,
se la meka-12 tu Jakim.

¹³Ay se la meka-13 tu Huppa,
se la meka-14 tu Jeshebeab.

¹⁴Ay se la meka-15 tu Bilga,
se la meka-16 tu Immer.

¹⁵Ay se la meka-17 tu Hezir,
se la meka-18 tu Happizzesz.

¹⁶Ay se la meka-19 tu Petahia,
se la meka-20 tu Jehezkel.

¹⁷Ay se la meka-21 tu Jakin,
se la meka-22 tu Gamul

¹⁸Ay se la meka-23 tu Delaya,
se la meka-24 tu Maazia.

¹⁹Tu dayán daya grúpu, se ummán kiyán ya nekaurnus da nga magsirbi kitu unag Templo ne APU. Sur-surútan da datu nebílin ne APU nga Dios daya Iisrael kitu Aaron nga apuapu da, nu mapaanna tu angwa da kitu ubra da.

Datu apu datu pam-pamilya datu Levita

²⁰Ay tu dedi datu duddúma nga à-apu datu pam-pamilya nga gakagaka tu Levi:

Tu Shebuel tu apu datu gakagaka tu Amram;
tu Jedeya ya apu datu gakagaka tu Shubael.

²¹Tu Isshia tu apu datu gakagaka tu Rehabia.

²²Tu Shelomot tu apu datu gakagaka tu Izar.

Tu Jahat tu apu datu gakagaka tu Shelomot.

²³Tu Jeria tu apu datu gakagaka tu Hebron, se la tu Amaria tu mekàduwa, se la tu Jahaziel tu mekàlu, se la tu Jekameam tu mekappát.

²⁴Tu Mica tu apu datu gakagaka tu Uzziel.

Tu Shamir tu apu datu gakagaka tu Mica.

²⁵Tu Zacarias tu apu datu gakagaka tu Isshia nga wagi tu Mica.

²⁶Datu apu datu gakagaka tu Merari, ay de Mali se tu Mushi.

Tu Beno tu apu datu gakagaka tu Jaazia.

²⁷Datu apúku tu Merari kitu pútut na nga Jaazia, ay tu Shoham, tu Zaccur, se tu Ibrì.

²⁸Ay kadatu gakagaka tu Mahli, ay tu Eleazar tu apu da, oray nu áwan na pútut nga laláki.

²⁹Ay datu gakagaka tu Kis, ay tu Jerameel tu apu da.

³⁰Ay datu gakagaka tu Mushi, ay tu Mali, tu Eder se tu Jerimot datu apu da.

Ay tu dayán datu gakagaka tu Levi, se datu pam-pamilya da. ³¹Ay ummán kammin pe kiyán tu kinuwa datu kabagiyán da nga gakagaka tu Aaron; nagbibinnunútán da tu mengáni kaggída nga ubra da. Sangapáda da ngámin, nanákam se nabbing. Ay kinuwa da tun kitu àráng tu Ari David, se tu Zadok, se tu Ahimelec, se datu ap-apu pappádi se ap-apu datu Levita.

Datu maragkansiyon se magtuk-tukár kitu Templo

25 Ay tu Ari David se datu ù-upisiyál datu suldádu, ay netudin da kadatu lalláki nga pútupútut tu Asaf, nga tu Heman se tu Jedutun tu mangibàbànan kadaya pekagi ne Dios. Kaggída magbàbànan, ay atán da magtuk-tukár kadatu arpa, líra, se gansa. Ay tu dedi datu ngag-ngágan da se datu ubra da:

²Datu lalláki nga pútut tu Asaf, ay tu Zaccur, tu Jose, tu Netania, se tu Asarela. Ay tu Asaf nga ama da tu mangiapu kaggída nga mangibàbànan ki bàmànan ne Dios, sigun kitu kagiyan na ári kaggída. ³Ay datu lalláki nga pútut tu Jedutun, ay tu Gedalia, tu Zeri, tu Jeshaya, tu Shimei, tu Hashabia, se tu Mattitia; annam da ngámin. Aggída tu magtuk-tukár ka líra, kaggída nga mangibàbànan ki bàmànan ne Dios, se magday-dáyaw se magiyáman ke APU. ⁴Ay datu lalláki nga pútut tu Heman, ay tu Bukkia, tu Mattania, tu Uzziel, tu Shebuel, tu Jerimot, tu Hanania, tu Hanani, tu Eliata, tu Giddalti, tu Romamti-ezer, tu Josbekasha, tu Malloti, tu Hotir se tu Mahaziot. ⁵Aggída ngámin dayán datu lalláki nga pútut tu Heman nga profeta na ári. Kinalakkán ne Dios tu Heman ka sangapúlu se appát ta pútut na nga lalláki, se tallu wa babbay, ta nekari na kaggína nga padayáwan na. ⁶Ay ngámin dayán na lalláki, ay tu ama da tu mangiapu kaggída ki agtuk-tukár da ka líra, arpa, se gansa nga magdáyaw ke Dios kitu Templo na. Ya bátug apu tu Asaf, se tu Jedutun, se tu Heman, ay tu ári mismu. ⁷Ay ngámin da se datu kabagiyán da, ay natùgúdán da nga magkansiyon se magtukár pára ke APU. Duwa gatut se walu púlu se walu da; ay nalaing da ngámin. ⁸Ay nagbibinnunútán da tu ubraan da. Awan nedúma kaggída; lálakay da mán onu nabbing da pikam, nalaing da pànanang onu akkan pikam, ay sangapáda da.

⁹Ay kadatu gakagaka tu Asaf, ay nunna nga nabúnut tu Jose, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

Ay se la mekàduwa tu Gedalia, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

¹⁰Ay se la mekàlu tu Zaccur, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

¹¹Ay se la mekappát tu Izri, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

- ¹² Ay se la mekalimma tu Netania, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹³ Ay se la mekannam tu Bukkia, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁴ Ay se la mekapittu tu Jesarela se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁵ Ay se la mekawalu tu Jeshaya se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁶ Ay se la mekasiyám tu Mattania se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁷ Ay se la mekasangapúlu tu Shimei se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁸ Ay se la meka-11 tu Azarel se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ¹⁹ Ay se la meka-12 tu Hashabia se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁰ Ay se la meka-13 tu Shubael, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²¹ Ay se la meka-14 tu Mattitia, se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²² Ay se la meka-15 tu Jeremot se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²³ Ay se la meka-16 tu Hanania se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁴ Ay se la meka-17 tu Joshbekasha se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁵ Ay se la meka-18 tu Hanani se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁶ Ay se la meka-19 tu Malloti se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁷ Ay se la meka-20 tu Eliata se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁸ Ay se la meka-21 tu Hotir se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.
- ²⁹ Ay se la meka-22 tu Giddalti se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

³⁰ Ay se la meka-23 tu Mahaziot se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

³¹ Ay se la meka-24 tu Romamti-ezer se datu pútut na nga lalláki se datu kabagiyán na; sangapúlu se duwa da ngámin.

Datu guwardiya kadatu gagyangán tu Templo

26 Ay tu dedi datu grúpu datu guwardiya kadatu gagyangán tu Templo: Datu gayát kadatu gakagaka tu Kora, ay tu Meshelemia nga pútut tu Kore, nga gayát kitu pamilya tu Asaf. ² Ay pittu datu lalláki nga pútut tu Meshelemia: tu Zacarias tu manákam, se la tu Jediael, se la tu Zebadia, se la tu Jatniel, ³ se tu Elam, se la tu Jehohanán se la tu Eliehoenai.

⁴ Ay datu lalláki nga pútut tu Obed-edom, ay tu Shemaya tu manákam, ay se la tu Jehozabad, se la tu Joa, se la tu Sacar, se la tu Netanel, ⁵ se la tu Ammiel, se la tu Issacar se la tu Peulletai. Kinalakkán ne Dios tu Obed-edom. ⁶ Ay tu Shemaya nga manákam ma pútut tu Obed-edom, ay atán da pútut na nga lalláki nga à-apu kadatu pam-pamilya da, ta adu tu paglaingán da. ⁷ Ay tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Otni, tu Refael, tu Obed, tu Elzabad, se datu duwa nga wawwági da nga adu paglaingán; tu Elihu se tu Semakia.

⁸ Ay ya bílang ngámin datu gakagaka tu Obed-edom, nga annung da ya magubra, ay annam púlu se duwa; meráman datu annánà da se datu kabagiyán da. ⁹ Datu pútut tu Meshelemia, se datu kabagiyán na, ay sangapúlu se walu da ngámin na mabalin nin magubra. ¹⁰ Kadatu appát ta pútut tu Hosa nga gakagaka tu Merari, ay tu Shimri tu nippáy tu ama na nga apu da, oray akkan aggína tu manákam. ¹¹ Datu wawwági tu Shimri, ay tu Hilkia, se la tu Tebalia, se la tu Zacarias. Ya dágup datu pútut tu Hosa se datu kabagiyán na, ay sangapúlu se tallu da ngámin.

¹² Ay nauwauwár datu magguwardiya kadatu gagyangán tu Templo ne APU, sigun kadatu à-apu da. Ay se atán pe netudin kaggída nga ubra da kitu Templo, nga ummán kadatu páda da nga Levita. ¹³ Ay nagbibinnunútán da nu ka wàna nga gagyangán tu pagguwardiyaán datu pam-pamilya da. Awan nedúma kaggída, nabbing da mán onu nanákam da ngin. ¹⁴ Ay nabúnut tu Shelemia tu magguwardiya kitu gagyangán ka pane lattakán. Ay tu pútut na nga Zacarias, ay nabúnut na tu magguwardiya kitu gagyangán ka pane

dáya. ¹⁵ Ay tu Obed-edom, ay nabúnut na tu magguwardiya kitu gagyangán ka panillod, ay datu pútupútut na nga lalláki datu magtagasíngan kadatu kuwartu nga aggipayán da kada ar-aruminta. ¹⁶ Ay de Shuppim se tu Hosa, ay nabúnut da tu magguwardiya kitu gagyangán ka pane sirbútán, se itu gagyangán na pane kitu magpatùdu wa kalsáda. Magtatalliya da nga magguwardiya. ¹⁷ Annam datu Levita nga magguwardiya kitu gagyangán ka pane lattakán ki kada algaw; appát ki káda algaw datu magguwardiya kitu gagyangán ka pane dáya, se appát ki káda algaw pe datu magguwardiya kitu panillod nga gagyangán; agduduwa datu magguwardiya kadatu kuwartu nga aggipayán da ka ar-aruminta. ¹⁸ Ay annam datu magguwardiya kitu gagyangán ka pane sirbútán; appát datu magguwardiya kitu gagyangán na lumná kitu Templo, se duwa datu magguwardiya kitu amuwág tu Templo. ¹⁹ Ay tu dayán datu gakagaka tu Kora se tu Merari nga magguwardiya kadatu gagyangán tu Templo.

Datu sareru, se datu duddúma nga ù-upisiyál

²⁰ Ay datu duddúma pikam ma Levita nga idauluwán tu Ahija, ay aggída tu magtagasíngan kitu aggipayán da kadatu usár kitu Templo ne Dios, se tu aggipayán da kadatu napatag ga datu-dátun ke APU. ²¹ Tu Ladan nga isa kadatu pútut tu Gershon ya apuapu datu adu wa pam-pamilya. Datu à-apu datun pam-pamilya, ay gakagaka tu Jehiel da nga pútut tu Ladan. ²² Ay datu lalláki nga pútut tu Jehiel, ay tu Zetam se tu Joel. Aggída datu magtagasíngan kitu aggipayán da kadatu usár kitu Templo ne APU. ²³ Atán da pe ubra nga netudin kadatu gakagaka tu Amram, se tu Izar, se tu Hebron, se tu Uzziel. ²⁴ Tu Shebuel nga gakagaka tu Gershom nga pútut tu Moses tu apu datu magtagasíngan kitu aggipayán da kadatu usár kitu Templo. ²⁵ Ay datu kabagiyán na kitu Eliezer nga wagi tu Gershon, ay de Rehabia, tu Jeshaya, tu Joram, tu Zicri, se tu Shelomot. ²⁶ Ay tu Shelomot se datu kabagiyán na, ay aggída tu magtagasíngan kitu aggipayán da kadatu ngámin na nidde natu ári ke Dios, se datu nidde datu à-apu datu pam-pamilya da, se datu nidde datu general, datu kapitán, se datu duddúma pikam ma upisiyál datu suldádu. ²⁷ Ay nesibna da datu duddúma nga inarisamsam da kadatu inábà da ki gubát, nga pára usár kampela ngin nin kitu Templo ne APU. ²⁸ Ay tu Shelomot se datu kabagiyán na datu magtagasíngan kadatu nedátun tu Samuel nga profeta,

se tu Saul nga pútut tu Kis, se tu Abner nga pútut tu Ner, se tu Joab nga pútut tu Zeruya, se datu duddúma pikam ma nidde nga usár kitu Templo.

²⁹ Ay kadatu pútut tu Izar, ay tu Kenania se datu pútut na nga lalláki tu natudinán kadatu ubra ki lasi na Templo. Aggída datu magsirbi nga bátug guwes da ka Israel se mangwa kadatu ubra ki upisína. ³⁰ Ay kadatu pútut tu Hebron, ay nengáni kitu Hashabia, se datu kabagiyán na tu makammu kadatu ubra nga mepanggap ke APU se datu ubra pára kitu ári, kitu parte na Israel ka pane sirbútán kitu wángag Jordan. 1,700 ya bílang datu ngámin na atán kabailán. ³¹ Ay tu Jerija tu apu datu páda na nga gakagaka tu Hebron. Kitu mekappát púlu dagun tu Ari David nga magturáy, ay kinappiya da nga siningan tu listáan datu naggay-gayatán datu gakagaka tu Hebron. Ay nammuwán da nga uwad da lalláki ka Jazer nga sákup na Gilead nga adu kabailán. ³² Ay nagpíli tu Ari David ka 2,700 kadatu lalláki nga annung da ya mangiapu kadatu kabagiyán tu Jerija. Aggída datu pinapan tu Ari David ka pane lattakán ka wángag Jordan, nga mangiapu kadatu tangámalán tu Ruben, se tu Gad, se gudduwa kadatu tangámalán tu Manasse, nga mangwa kadatu ubra mepanggap ke Dios, se datu ubra nga pára kitu ári.

Datu ù-upisiyál datu suldádu

27 Ay tu idi ya listáan datu à-apu da suldádu nga mangiapu ka riníbu se ginatut nga suldádu, se datu à-apu datu ilsráel, nga nagsirbi nga suldádu natu ári. Aggída datu nangiapu kadatu grúpu datu suldádu nga 24,000 nga suldádu ki káda grúpu. Binúlán na magtatalliya dedi nga grúpu nga magubra.

² Tu Jashobeam nga pútut tu Zabdiel tu kumander datu munna nga grúpu, nga magsirbi kitu munna nga búlán. Ay 24,000 ngámin datu suldádu kitu grúpu na.

³ Tu Jashobeam, nga gakagaka tu Perez, tu apu datu ngámin na kumander datu suldádu kitu munna nga búlán.

⁴ Ay se la tu Dodai nga gakagaka tu Ahoa, tu kumander datu grúpu nga magubra kitu mekàduwa nga búlán. Tu Miklot tu nangátu wa upisiyál kitu grúpu na.

- ⁵ Ay tu Benaya nga pútut tu Jehoyada nga pádi tu kumander datu mekàlu wa grúpu datu suldádu. Ay aggída ya magubra kitu mekàlu wa búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ⁶ Ay tu kam yán tu Benaya nga narungat ta apu datu tallu púlu wa narungat ta suldádu tu David. Ay tu Ammizabad nga pútut na, ay apu pe kitu grúpu na.
- ⁷ Ay se la tu Asahel nga wagi tu Joab tu kumander datu mekappát ta grúpu datu suldádu, nga magubra kitu mekappát ta búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na. Tu Zebadia nga pútut na tu summukát kaggína.
- ⁸ Ay se la tu Shamhut nga gakagaka tu Izra tu kumander datu mekalimma nga grúpu, nga magubra kitu mekalimma nga búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ⁹ Ay se la tu Ira nga pútut tu Ikkes nga iTekoa tu apu datu mekannam ma grúpu, nga magubra kitu mekannam ma búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹⁰ Ay se la tu Helez nga gakagaka datu Efraim nga iPelon tu kumander datu mekapittu wa grúpu datu suldádu, nga magubra kitu mekapittu wa búlán. Ay 24,000 datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹¹ Ay se la tu Sibbecai nga gakagaka tu Zera nga iHusha tu kumander datu mekawalu wa grúpu datu suldádu, nga magubra kitu mekawalu wa búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹² Ay se la tu Abiezer nga iAnatot nga gakagaka tu Benjamin tu kumander datu mekasiyám ma grúpu datu suldádu, nga magubra kitu mekasiyám ma búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹³ Ay se la tu Maharai nga iNetofa nga gakagaka tu Zera tu kumander datu mekasangapúlu wa grúpu, nga magubra kitu mekasangapúlu wa búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹⁴ Ay se la tu Benaya nga iPiraton nga gakagaka tu Efraim tu kumander datu meka-11 nga grúpu datu suldádu. Aggída tu magubra kitu meka-11 nga búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.
- ¹⁵ Ay se la tu Heldai nga gakagaka natu Otniel nga iNetofa tu kumander datu meka-12 nga grúpu datu suldádu. Aggída tu magubra

kitu meka-12 nga búlán. Ay 24,000 pe datu suldádu kitu grúpu na.

Datu à-apu datu tangámalan Israel

¹⁶ Ay tu dedi datu à-apu datu tangámalan na Israel: datu tangámalan tu Ruben, ay tu Eliezer nga pútut tu Zicri tu apu da. Datu tangámalan tu Simeon, ay tu Shefatia nga pútut tu Maaca tu apu da.

¹⁷ Ay datu tangámalan tu Levi, ay tu Hashabia nga pútut tu Kemuel tu apu da.

Ay datu tangámalan tu Aaron, ay tu Zadok tu apu da.

¹⁸ Ay datu tangámalan tu Juda, ay tu Elihu nga wagi tu David tu apu da.

Ay datu tangámalan tu Issacar, ay tu Omri nga pútut tu Micael tu apu da.

¹⁹ Ay datu tangámalan tu Zebulun, ay tu Ismaya nga pútut tu Obadia tu apu da.

Ay datu tangámalan tu Naftali, ay tu Jeremot nga pútut tu Azriel tu apu da.

²⁰ Ay datu tangámalan tu Efraim, ay tu Hoshea nga pútut tu Azazia tu apu da.

Ay datu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse, ay tu Joel nga pútut tu Pedaya tu apu da.

²¹ Ay se datu gudduwa kadatu tangámalan tu Manasse nga atán ka pane lattakán, ay tu Iddo nga pútut tu Zacarias tu apu da.

Ay datu tangámalan tu Benjamin, ay tu Jaasiel nga pútut tu Abner tu apu da.

²² Ay datu tangámalan tu Dan, ay tu Azarel nga pútut tu Jeroham tu apu da.

Ay tu ngámin dayán datu à-apu datu tangámalan na Israel.

²³ Ay kitu nagsensus tu Ari David, ay akkan na netangabílang datu áwan pikam duwa púlu tu dagun da, ta nekari ne APU nga paaduan na datu iIsrael ka ummán ki kaadu daya bittuwan ka lángit. ²⁴ Ginayatán tu Joab nga pútut tu Zeruya tu nagsensus, may akkan na binalin. May oray nu napakuna, ay pinánis kammala ne Dios datu iIsrael gapu kitu

nagsensus da. Ay tútu akkan nelista nu piga tu dágup da kitu kustu wa listáan tu Ari David.

Datu ù-upisiyál kitu pangiturayán tu David

²⁵ Ay tu Azmavet nga pútut tu Adiel tu maragtagasíngan kitu aggippayán da kadatu sannikuwa kitu palásiyu.

Ay tu Jonatan nga pútut tu Uzzia tu makammu kadatu aggippayán da kadatu sannikuwa kadatu ngámin na il-ileli ka Israel.

²⁶ Ay tu Ezri nga pútut tu Kelub tu maragtagasíngan kadatu magtálun kitu lusà tu ári.

²⁷ Ay tu Shimei nga iRama tu maragtagasíngan kitu kaubásan tu ári. Ay tu Zabdi nga iShefam tu makakaammu kitu nabúrás nga búnga úbás, se kitu aggippayán da kitu básí úbás.

²⁸ Ay tu Baal-hanan nga iGeder tu maragtagasíngan kitu kamulán tu ári ka olíbo se sicomoro, kadatu tan-tanáp.

Ay tu Joas tu maragtagasíngan kitu balay ya aggippayán da ka denu olíbo.

²⁹ Ay tu Shitrai nga iSharon tu maragtagasíngan kadatu báka kitu agpastuwán ka Sharon.

Ay tu Shafat nga pútut tu Adlai tu maragtagasíngan kadatu báka kitu pastu kitu tan-tanáp.

³⁰ Ay tu Obil nga Ismaelita tu maragtagasíngan kadatu kámel.

Ay tu Jedeya nga iMeronot tu maragtagasíngan kadatu asnu.

³¹ Ay tu Jaziz nga Hagreo tu maragtagasíngan kadatu karneru.

Ay tu ngámin dayán datu ngag-ngágan datu ù-upisiyál nga maragtagasíngan kadatu kuw-kuwa natu Ari David.

³² Ay tu Jonatan nga ulitag tu David, tu agpamutuán tu ári, ta nasírib se aggína pe tu sikritári. Ay tu Jehiel nga pútut tu Hacmon tu mangisúru kadatu lalláki nga pútupútut tu ári. ³³ Ay tu Ahitofel tu isa pe nga agpamutuán tu ári. Ay tu Hushai nga Arkita tu opun tu ári. ³⁴ Ay kane matay tu Ahitofel, ay tu Jehoyada nga pútut tu Benaya se tu Abiatar tu summukát kaggína. Ay tu Joab tu kumander datu suldádu tu ári.

Datu bil-bílin tu David kitu Solomon

28 Ay inayabán tu David ka Jerusalem datu ngámin na ù-upisiyál na iIsrael: datu ngámin na à-apu datu tangámalán, se datu kumander datu grúpu datu suldádu nga magsir-sirbi kitu ári, se datu kumander ka riníbu se ginatut ta suldádu, se datu maragtagasíngan kadatu kuw-kuwa se datu an-animál natu ári se datu pútut na, se datu upisiyál kitu palásiyu, se datu ngámin na nasáad da tolay, se datu nalaing nga makigub-gubát. ² Ay kane naurnung da ngámin nin, ay nagsíkád tu Ari David kitu àráng da, se na nán, “Wawwági, se dakayu wa tolay ku! Piyán ku ya mangipasíkád ka balay nga kippayán naya Arko ne APU, se pagdadam-ayán naya Dios tada. Ay túya nesagána ku win daya ngámin na masápul ki kepàdà na. ³ Ngamay nán ne Dios kiyà, ‘Akkan ikaw ya mangipasíkád ki Templo nga pagdayáwan da tolay Kiyà, ta isa ka nga nakigub-gubát, ay adu tutu wala datu napatay mu.’ ⁴ May oray nu ummán kiyán, ay iyà ya piníli ne APU nga Dios daya iIsrael kiya pamilya ku nga magári kídi Israel ka áwan panda. Ta piníli na ya tangámalán Juda nga mangituráy. Ay kadaya pam-pamilya daya tangámalán Juda, ay piníli na ya pamilya ku. Ay kadaya lalláki nga pútut tu ama ku, ay iyà ya pininya na nga pagbalinan ka ári ki ngámin Israel. ⁵ Ay kinalakkán nà ne APU ka adu wa pútut nga lalláki. Ay kadaya ngámin na pútut ku, ay e Solomon ya piníli ne APU wa magári ki Israel, ya íli nga pagturayán na. ⁶ Ay nán na kiyà: ‘Nge Solomon nga pútut mu ya mangipasíkád ki Templo ku se daya amuwág na, ta aggína ya piníli ku nga magbalin ka an-anà ku, se iyà ya magbalin ka ama na. ⁷ Ay nu itul-túluy na nga surútan daya bil-bílin ku se lin-lintag ku, nga ummán kiya kuk-kuwaan na kídi, ay kuwaan ku nga magnanáyun ka áwan panda ya pangiturayán na.’ ⁸ Ay lugud, dakayu ngámin na iIsrael nga tolay ne APU, ay bilínan takayu ki àráng ne APU, nga ammuwán nu se surútan nu daya bil-bílin ne APU nga Dios nu, ta senu magtul-túluy nga dakayu ya makin-kuwa kídi ya napiya nga lusà, ay se mengáni nu pe kadaya sumar-sarunu pikam nga gakagaka nu ka áwan panda.

⁹ Ay ikaw, Solomon, ugu, ammuwán mu ya Dios ku, se ipas-pasnà mu tutu wala ya magsirbi kaggína ki ngámin na uray mu, se ngámin na púsu mu. Ta ammu ngámin ne APU ya atán ki uray da tolay, se ammu na pe ya lam-lamtan da. Nu pagang-ángat mu peyang, ay magpakammu kikaw. May nu paglikudán mu, ay pagdudoray naka ka áwan panda. ¹⁰ Ay

lam-lamtan mu nga piníli naka ne APU nga mangipasíkáð ki napatag nga Templo na. Pagbagkaddam ya uray mu, se akkan ka min-induwán na mangwa kiyán.”

¹¹ Ay se la nidde tu David kitu Solomon tu palánu tu Templo; ngámin na kàwaán natu balkon na, se datu kuwartu nga aggipayán ka sanikuwa, se datu amingúdu wa kuw-kuwartu, se datu kuw-kuwartu kitu unag, se tu kuwartu nga kipayán natu Arko se tu takkab na nga akim-imalláan ke APU. ¹² Ay kinagi pikam pe tu David kitu Solomon datu ngámin na lam-lamtan na nga kàwaán datu amuwág, se datu kuw-kuwartu wa mepalebut kadatuni, se datu kuw-kuwartu nga aggipayán kadatu usár kitu Templo, se datu kuw-kuwartu wa aggipayán kadatu nedátun ke Dios. ¹³ Ay kinagi pikam pe tu David nu mapaanna tu kauwauwár datu pappádi se datu Levita ki angwa da kadatu ubra da kitu Templo, se ya kàwaán datu ar-aruminta nga mausár kitu Templo ne APU. ¹⁴ Kinagi na nu wà ummán na tu kaadu natu balitù se silber nga mausár kitu angwa da kadatun. ¹⁵ Kinagi na kitu Solomon nu piga kílu nga balitù tu usaran da kitu angwa da kadatu balitù a aggiparotunán ka pingki, se datu pingki da. Kinagi na pe nu piga kílu nga silber tu usaran da kitu aggiparotunán ka pingki se datu pingki da, sigun kitu keusarán da. ¹⁶ Kinagi na pe nu piga kílu nga balitù tu usaran da kitu angwa da kitu tebol nga aggiparotunán da kadatu sinápaya nga dátun ke Dios, se nu piga kílu nga silber tu usaran da kitu angwa da kadatu duddúma nga tebol nga silber. ¹⁷ Ay kinagi na pe nu piga nga kílu nga balitù tu usaran da kitu angwa da kadatu dadakkal nga tinidor, se datu besin se datu pitser, se datu malúkung. Ay ummán pe tu kaadu natu silber se balitù nga usaran da ki angwa da kadatu pinggán. ¹⁸ Ay se na kinagi pe nu piga nga kílu nga balitù tu usaran da kitu kuwaan da nga altár nga anídugán ka insensu, se tu balitù a takay datu kerubin nga naúnát datu payà da ka angkab da kitu Arko ne APU.

¹⁹ Ay nán tu Ari David kitu Solomon, “Ngámin dedi nga palánu, ay nepesúráat ne APU da kiyà, se nà tinùgúdán nu mapaanna ya kàwaán da ngámin.”

²⁰ Ay se la nán manin tu David kitu Solomon, “Kaligdaam se pagbagkaddam la ya uray mu, se akkan ka magansing onu madusmaya. Kuwaan mu, ta e APU nga Dios nga Dios ku ya kabulun mu. Akkan naka bay-bay-án onu pagdudoray. Sengán naka kadaya ngámin na ubra, panda ki akabalin mu kiyá Templo na. ²¹ Ay nakasagána pe yin daya grúpu

daya pappádi se daya Levita nga mangwa kadaya ubra da ki Templo. Ay nakasagána nga sumeng pe kikaw daya ngámin na atán paglaingán na ubra. Ay se annung mu wa bonan daya ù-upisiyál, se daya ngámin na tolay.”

Datu rigálu pára kitu angipasíkad da kitu Templo

29 Ay se la nán tu David kadatu naurnung nga tolay, “Nge Solomon nga pútut ku nga piníli ne Dios mismu nga sumukát kiyà a magári ki Israel, ay nabbing pikam se áwan na pikam napad-padásan. Ay ya ubra nga sang-sanguwan na, ay abay tutu wala, ta akkan wayya balay tolay ya ipasíkad na, nu di balay ne APU Dios. ²Ay túya kinuwa ku ngámin nin na mabaal ku wa nagurnung kadaya aruminta nga mausár ki kepasíkad naya Templo naya Dios ku. Ay adu win ya balitù, silber, bága, balayyang, káyú, se adu tutu wala pe ya batu wa oniko, se daya duddúma pikam ma napatag ga batu, se daya batu wa atán ngámin na baláki kulor da, se adu tutu wala nga marmol. ³Ay gapu ta piyán ku tutu wala nu mepasíkad ya Templo naya Dios ku, ay neamung ku pe daya balitù se silber ku kampela ngin nin, nga mausár ki kepasíkad na Templo. ⁴Atán 115 toneláda nga balitù a gayát ka Ofir, se 265 toneláda nga napabeg nga silber ya idde ku nga mausár nga pagkalupkop kiya dingding na Templo, ⁵se pára kadaya duddúma pikam ma pamàyanán daya maragbattál ka balitù se silber. Ay lugud, inna kadakayu ya maminya nga sumúrut kídi ya kinuwa ku? Inna kadakayu ya maminya nga mangidde pe pára ke APU kídi nga algaw?”

⁶Ay se yala nalagpat nangidde pe datu ngámin na à-apu datu tangámalan na iIsrael, se datu kumander datu riníbu se ginatut ta suldádu, se datu ù-upisiyál nga maragtagasíngan kadatu kuw-kuwa tu ári. ⁷Ay tu idi tu dágup natu nidde da pára kitu Templo ne Apu Dios: 190 toneláda nga balitù, se 10,000 nga pinaláta nga balitù, se 380 toneláda nga silber, se 675 toneláda nga bága, se 3,750 toneláda nga balayyang. ⁸Adu pe datu nangidde kadatu napatag nga batu. Nippayán dada kitu aggippayán da kitu balay ne APU. Ay nepatagasíngan da datun kitu Jehiel nga gakagaka datu Gershon. ⁹Ay se yala naganggam datu tolay kitu niddanán da, ta nalagpat tu uray da nga nangidde pára ke APU. Ay naganggam tutu wala pe tu Ari David.

Tu nagday-dáyaw tu David ke Dios

¹⁰ Ay se yala nga dinay-dáyaw tu David nge APU kitu pagmar-marngán datu tolay. Ay nán na, “O APU nga Dios datu apuapu mi nga iIsrael, maday-dáyaw ka peyapeyang ka áwan panda! ¹¹ Naturáy ka, O APU, se mannakabalin ka, se nadáyaw ka, se áwan mu wa ipappanda. Kuw-kuwa mu daya ngámin na atán ka lángit se daya atán kídi kalawagán. Ikaw APU, ya ári se katurayán kadaya ngámíngámin na atán. ¹² Ay ya kinadáyaw se kinabànáng, ay gayát da ngámin kikaw, ta ikaw wala ya mangitur-turáy ki ngámíngámin. Ay ikaw wala ya makidde ka turáy se bílag kadaya oray inna nga tolay. ¹³ Túya, O, Apu nga Dios mi, magiyáman kami kikaw, se day-dayáwan mika ta nadáyaw ka!

¹⁴ May iinna ngà ala ta, se daya tolay ku? Ya kinur-korugán na, ay áwan mi midde kikaw oray nágan na, ta ngámin na atán kadakami, ay gayát da mà ngámin kikaw. Túya daya nidde mi kikaw, ay datun kammin na niddem kadakami. ¹⁵ Sikkaammu ka mà a agtangeli kami yala kídi nga kalawagán, nga ummán kadatu apuapu mi. Ya biyág mi, ay ummán nala ki aniníwing nga masingan kídi, may nu daddán ay áwan nin. ¹⁶ O, APU nga Dios mi, ngámin dedi nga inurnung mi nga mausár ki kepasíkad naya Templo nga pagday-dayáwan mi ki napatag nga ngágan mu, ay gayát da ngámin kikaw. Kuw-kuwám kammala ngin nin dedi! ¹⁷ Ay ammù Apu Dios, nga sikkaammu ka kiya atán ki uray naya isaisa kadakami, se maganggam ka nu atán masingan mu wa namáru kadakami. Ay ammun pe nga simpipiya ya uray ku nga mangidde kikaw kadedi ngámin, se ittu pe ya masingan ku kadaya tolay mu nga atán kídi. Simpipiya ya uray da, se sikkaanggam da nga mangidde kadedi kikaw. ¹⁸ O APU nga Dios tu Abraham, se tu Isaac, se tu Jacob nga apuapu mi, magnanáyun din peyapeyang kiya uray se púsu daya tolay mu ya angikurug da kikaw, se akkan din maulis ya aminya da kikaw. ¹⁹ Ay sengán mu agpà e Solomon nga pútut ku, ta ipas-pasnà na din ya mangikurug kadaya bil-bílin se lin-lintag mu, ta senu mepasíkad na ya Templo wa pangisag-saganáan ku kadedi.”

²⁰ Ay se la nga nán tu Ari David kadatu naurnung nga tolay, “Day-dayáwan nu we APU nga Dios nu!” Ay dinay-dáyaw kurug datu ngámin tolay nge APU nga Dios datu apuapu da. Nagpalintud da se da nagguùmà nga nagday-dáyaw ke APU, se nangrispitár da kitu ári da.

²¹ Ay kane láwa na, ay nagdátun da ke APU kadatu masidug ga dátun. Sangaríbu wa toru wa báka, se sangaríbu wa toru wa karneru, se sangaríbu wa urbun karneru tu nedátun da. Ay nangidátun da pe ka mainum, se datu adu tutu wala pikam ma dátun pára kaggída ngámin na iIsrael. ²² Ay naggan-gánas da tutu wala nga nagkakán se naggiinum ki àráng ne APU kitun na algaw. Ay se da nga pinairután tu kinaári tu Solomon. Ay inipuwán da manin ka denu kitu àráng ne APU ka amairut da kaggína ka ári da, ay se da inipuwán pe tu Zadok ka pádi da. ²³ Ay díkod nagtugaw tu Solomon kitu tugaw ne APU, ta aggína tu summukát kitu ama na nga nagári. Napiya tu nagturáy na, se umapu ngámin datu iIsrael kaggína. ²⁴ Ay nagkari pe datu ngámin na à-apu, se datu mengal, se datu pútut tu David nga umapu da kitu Solomon. ²⁵ Ay nepangátu tutu wala ne APU tu Solomon, ay nasdaáwan ngámin datu iIsrael kaggína; ay se pinadayáwan na tutu wala. Awan ya ummán kiyán na kinadáyaw oray kadatu nunna nga ári na Israel.

Tu nekatay tu David

²⁶ Ay díkod nagturáy ki ngámin na Israel tu David nga pútut tu Jesse, ²⁷ ka appát púlu dagun. Pittu dagun na ka Hebron, se tallu púlu se tallu dagun na ka Jerusalem. ²⁸ Ay nabayág nga nagbiyág tu David. Nabànáng, se pàgan datu tolay. Natay kane maglálakay pàrang ngin. Ay tu Solomon nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári. ²⁹ Ay ngámin na nà-nàwa kitu naggári tu Ari David, ay nesúrát da ki libru datu profeta nga Samuel, Natan, se Gad. ³⁰ Ay nesúrát ngámin datu mepanggap kitu nagturáy na, se tu kinaturáy na, se datu ngámin na nà-nàwa kaggína se kadatu iIsrael se kadatu ngámin na pangiturayán kídi kalawagán.

2 Chronicles

Tu naggadang tu Solomon ka sírib ke Apu

(1 Ari. 3:1-15)

1 Ay nairut tin tu kinaári tu Solomon nga pútut tu David. Nagbalin ka naturáy tutu wala pà nang, ta sesengán ne APU nga Dios na.

²Ay pinaayabán tu Ari Solomon datu ngámin na iIsrael, se datu kumander datu riníbu se ginatut ta suldádu, se datu guwes, se datu à-apu ki ngámin Israel, se datu à-apu datu pam-pamilya da. ³Ay se da la nawe ngámin se de Solomon kitu bantay nga agday-dayáwan da ka Gibeon nga giyán tu Tabernákulu ne Dios, nga kinuwa natu Moses nga bobonan ne APU kitu ir-ir-er. ⁴May inalà tu Ari David din tu Arko ne Dios ka Kiriát-jearim, se na nippáy kitu nepasíkad na nga pangippayán na ka Jerusalem. ⁵May tu bága nga altár nga kinuwa natu Bezalel nga pútut tu Uri, nga apúku tu Hur, ay uwad kam ka Gibeon kitu àráng natu Tabernákulu ne APU. Ay kitúni tu agsaludsúdán de Solomon se datu tolay ke APU. ⁶Ay se yala nagbasu tu Ari Solomon ka maríbu wa dátun na masídug, ka pagdáyaw na ke APU, kitu bága nga altár nga atán kitu àráng tu Tabernákulu.

⁷Ay kitu gabi natun na algaw, ay nagpassingan ne Dios kitu Solomon, ay nán na kaggína, “Nágan naya piyán mu wa iddè kikaw?” ⁸Ay nán tu Solomon ke Dios nga nesungbát, “Nepassingan mu ya abay tutu wala se akkan maul-ulis nga aminya mu kitu ama ku wa David, ay se nà piníli nga magári nga sumukát kaggína. ⁹Ay kídí, O APU nga Dios, ay natungpál lin tu nekarim kaggína, ta pinagbalin nà in ka ári daya adu tutu wala nga tolay ya ummán ki katabbun na tápù ki lusà ya katabbun da. ¹⁰Ay túya iddán nà ka sírib se laing, ta senu meturayán ku dedi nga tolay, ta inna ngala ya makabaal nga mangituráy kadedi nga adu tutu wala pà nang nga tolay mu?” ¹¹Ay nán ne Dios kitu Solomon, “Napiya ta ittu yán ya atán ki uray mu. Akkan ya kinabànáng, se kinadáyaw, se ya karápun daya kalínga mu, se adaddu wa biyág ya agngan mu, nu dí ya kinasírib se kinalaing, ta senu napiya ya angngituráy mu kadaya tolay ku wa nepeturayán ku kikaw. ¹²Ay díkod, akkan nala nga kinasírib se kinalaing ya iddè kikaw,

nu di taka pe iddán ka san-sanikuwa se kinabànáng, se kinadáyaw, nga áwan pikam nakàlám kadatu nunna may ikaw nga nagári; ay se áwan pe yin ya makàlám kadaya sumar-sarunu kikaw ka panda.”

¹³Ay díkod, nagtálaw tu Solomon kitu Tabernákulu kitu pagday-dayáwan da ka Gibeon, ay se la nagulli ka Jerusalem. Ay nagári yin ka Israel.

Ya kinaturáy se kinabànáng tu Solomon

(1 Ari. 10:26-29)

¹⁴Ay nakùnud tu Solomon ka 1,400 nga takay suldádu, se 12,000 nga kabalyu. Nippáy na datu duddúma kadatu il-íli nga aggippayán na kadatu takay suldádu, se na nippáy datu duddúma kitu giyán na ka Jerusalem.

¹⁵Ay kitu nagturáy tu Solomon, ay adu tutu wala datu silber, se balitù ka Jerusalem; nagbalin da ka ummán nala kadaya ur-úray yala nga batu. Ay adu tutu wala pe datu káyu wa sedoro. Nagbalin da pe ka ummán kiya kaadu daya ur-úray ya káyu wa sicomoro nga atán kadatu tana-tanáp ka Juda. ¹⁶Ay datu kabalyu tu Solomon, ay gayát da ka Egipto se ka Musri. Ginátang datu pára gátang na kitu kustu wala nga banor da. ¹⁷Tu pinanggátang da kitu isa nga takay suldádu, ay 600 nga pinaláta nga silber, se 150 nga pinaláta nga silber tu isa nga kabalyu. Ay se da pe nelakúwán dedi kadatu à-ári datu Heteo se datu à-ári ka Aram.

Tu nagsagána da nga mangwa kitu Templo

(1 Ari. 5:1-18)

2 Ay se la gayatán tu Ari Solomon nin na ipàdà tu Templo nga pagday-dayáwan da ke APU, se tu palásiyu na. ²Namíli ka pittu púlu ríbu wa pára úlud kadatu ar-aruminta nga masápul da, se walu púlu ríbu nga pára kallut ka batu kitu bantay, se tallu ríbu se annam gatut nga kapatás.

³Nagsúrát pe tu Solomon kitu Hiram nga ári ka Tiro. Ay nán na kitu súrát na: “Tuludán nà mán kadaya káyu nga sedoro, ummán kitu kinuwa mu kitun kitu ama ku wa David kane ipasíkad na ya palásiyu na. ⁴Kídi, ay madama ku nga ipàdà ya Templo nga pagday-dayáwan ke APU nga

---

1:16 Ka Hebreo, ay Kue; isa nga giyán nga atán ka Cilicia.

Dios ku. Pára kaggína ngala idi, ta ittu ya pagsìdúgán ka nabangug nga insensu pára kaggína, se pagdatúnán ku peyang ka sinápay, se pagbasuwán ku kadaya dátun na masidug ki káda pagmakát se gídám, ki algaw wa aggiimáng, se ki agsilibrár mi ki piyasta kiya ilalsiyád na búlán, se kadaya duddúma pikam nga piyasta nga pasilibráran ne APU nga Dios mi. Ittu yán ya pàwa na kadakami nga ilsráel peyang ka panda. ⁵ Ay abay pànanang nga Templo ya palánu ku nga ipàdà, ta naturáy ya Dios mi may daya ngámin na diy-diyos. ⁶ May ya kinur-korugán na, ay áwan makàwa ka balay nga kìnungán na, ta akkan mìnung oray kiya kangatuwán na lángit. Ay iinna ngà ala kuma nga mangipasíkad ka balay na? Ay ya ipasíkad ku nga Templo, ay anìdúgán nala kadaya datudátun kaggína. ⁷ Ay túya, nu mabalín kuma ngala, ay mangibon ka kadaya tolay mu wa nalaing nga magbattál kadaya balitù, bága, se balayyáng; se mangibon ka pe kadaya nalaing nga mangwa kada lúpús nga báyolet, daggáng, se mannáw. Ay mangibon ka pe kadaya nalaing nga magabur-búri a kabulun daya iJuda se iJerusalem nga piníli natu ama ku nga David nga magubra. ⁸ Ay patuludán nà pe kadaya káyu mu wa sedoro, táláng, se algum nga gayát ka Lebanon, ta ammù a nalaing daya tolay mu wa magkallang se maggurogod. Ay ibon ku pe daya tolay ku nga sumeng kaggída. ⁹ Adu tutu wala ya masápul ku nga káyu, ta abay se napiya tutu wala ya kuwaan ku wa Templo. ¹⁰ Iyà ya makammu kadaya masápul daya tolay mu wa magkallang. Magpetulud dà kiyán ka 100,000 langgusti nga trígo, 100,000 langgusti nga sibáda, 110,000 galon nga bási, se 110,000 galon nga denu olíbo.”

¹¹ Ay tu idi tu súrát tu Hiram nga ári ka Tiro nga sungbát na kitu Ari Solomon: “Ay gapu ta pà-pàgan ne APU daya tolay na, ay ikaw ya kinuwa na nga ári da. ¹² Maday-dáyaw din ne APU nga Dios na Israel, nga namarsuwa ki lángit se kídi kalawagán! Niddán na tu Ari David ka nasríb se nalaing nga an-anà, nga aggína ya mangipasíkad ka Templo nga pára ke APU, se palásiyu nga pagyanán na. ¹³ Ay lugud, ibon ku we Hiram-abi nga isa nga tolay ku wa nalaing ki ngámin na ubra; ¹⁴ an-anà na isa nga babay nga gayát ka tangámálán Dan, se tu ama na, ay iTiro. Ay nalaing tutu wala nga magbattál kadaya balitù, silber, bága, se balayyáng. Ay nalaing pe ki ubra panggap kadaya batu, se magkarpinteru pe. Ay nalaing pe nga mangwa kadaya báyolet nga lúpús, se mannáw, se daggáng, se daya napiya nga dilána. Ay nalaing pe kadaya ngámin baláki na bur-búri, se ammu na pe nu mapaanna ya kàwaán daya ngámin na kaláse nga

singan na ipàwa nu kaggína. Kabulun na nga magubra daya tolai ya piníli tu apu ku nga David nga ama mu. ¹⁵ Ay datu kinagim nga trígo, sibáda, denu olíbo, se tu básí, ay petulud muda ngin kadakami. ¹⁶ Mawe kami ka ban-bantay ka Lebanon na magkallang kadaya káyu wa masápul mu, ay se mi ngala ialuluy da ki bebay panda ka Joppa. Ay manggayát kattoni, ay dakayu pe yin ya magúlud panda ka Jerusalem.”

Tu nanggayát da nga mangwa kitu Templo

(1 Ari. 6:1-38)

¹⁷ Ay se la sinensus tu Solomon datu ngámin na agtangeli nga mag-agyán ka Israel, ummán kitu nagsensus tu ama na. Ay 153,600 ngámin datu nasensus na. ¹⁸ Ay se na ngala nippáy nga pára úlud datu 70,000 kaggída, ay se pára tikáp ka batu kadatu ban-bantay datu 80,000 kaggída, se pinagkapatás na kadatu magubra datu 3,600 kaggída.

3 Ay díkod ginayatán tu Solomon nga ipàdà tu Templo ne APU ka Jerusalem, kitu bantay Moria nga nagpassingannán ne APU kitu Ari David nga ama na, kitu giyán na aggaggián tu Ornan nga Jebuseo, ta ittu tun tu piníli tu David nga pangipàdàan da. ² Nanggayát magpàdà kitu mekàduwa nga algaw natu mekàduwa nga búlán kitu mekappát dagun na ngin na magári. ³ Ay tu idi ya rukud natu Templo ne Dios: duwa púlu se pittu mitru tu pásit na, se sangapúlu mitru tu súbá na. ⁴ Ay tu balkon na kitu àráng, ay sangapúlu mitru tu súbá na; mepáda kitu súbá natu Templo. Ay tu kalingúdu na, ay limma púlu se limma mitru. Nakalupkopán ka pabeg balitù tu ngámin unag na. ⁵ Ay tu kabayyán na kuwartu, ay nadingdingán ka sipres, se nakalupkopán ka pabeg balitù, se nadekorasyonán ka sinan kadena se sinan palma. ⁶ Ay se na dinikurasyonán tu dingding natu Templo kadatu napatag ga batu se balitù nga gayát ka íli Parvaim. ⁷ Díkod kinalupkopán na ka balitù datu dingding, se datu anngadigiyán, se datu gamba datu gagyangán, se datu gitap. Ay uwad da pe nga sinan kerubin kadatu dingding na.

⁸ Ay tu Kapàgán na Giyán, ay sangapúlu mitru tu kadakkal na; ummán kammin kitu súbá natu Templo, se sangapúlu mitru pe tu pásit na. Ay nakalupkopán ka duwa púlu se tallu toneláda nga pabeg balitù tu unag na. ⁹ Ay ya dammat datu pabeg balitù a lansa nga pinaglansa da, ay gudduwa

kílu tu káda isa. Ay kinalupkopán da pe ka pabeg balitù datu amingúdu wa kuwartu na.

¹⁰ Ay nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa nga sinan kerubin, se na pinakalupkopán da ka balitù. Ay se na nippáy da kitu Kapàgán na Giyán.

¹¹ Ay ya kadaddu datu payà datu duwa nga sinan kerubin nu magtammu da, ay sangapúlu mitru. Ay ya kadaddu tu isa nga payà natu isa kaggída, ay duwa mitru se tallu púlu sintimitru. Melilet tu untù na kitu dingding natu Templo. Ay tu isa payà na, ay melilet tu untù na kitu untù na payà natu mekàduwa nga sinan kerubin. ¹² Ay páda na pe kitu mekàduwa nga sinan kerubin; duwa mitru se tallu púlu sintimitru tu kadaddu natu payà na. Ay melilet pe tu untù natu isa nga payà na kitu dammáng nga dingding. Ay tu untù natu isa nga payà na, ay melilet kitu untù natu payà natu isa nga sinan kerubin. ¹³ Ay díkod sangapúlu mitru tu kadaddu datu payà datu sinan kerubin nu magtammu da. Magsisíkad da nga umàráng kitu abay nga kuwartu natu Templo. ¹⁴ Ay nangippáy tu Solomon ka abay nga kurtína nga lipad natu Kapàgán na Giyán. Tu kurtína, ay nàwa ki lúpus nga dilána nga mannáw, báyolet, se daggáng, se naburdáan ka sinan kerubin.

Datu duwa nga adígi nga bága

(1 Ari. 7:15-22)

¹⁵ Ay kitu àráng tu Templo, ay nagpàwa tu Ari Solomon ka duwa nga adígi nga sangapúlu se annam mitru ya kalingúdu da, se uwad nadekorasyonán na neparotun kitu untù datu adígi nga nasurù duwa mitru tu kadaddu da. ¹⁶ Ay nagpàwa pe ka kadena, se na nesab-it nga nepaliput kitu untù datu adígi. Ay se yala nagpàwa pe ka magatut nga sinan pomegrante, se na nebísin kadatu kadena. ¹⁷ Ay se na nepasíkad nga magdammáng datu duwa nga adígi kitu lalangkán kitu Templo. Ay pinangagánan na tu adígi nga atán kitu panin diwanán ka Jakin, ay pinangagánan na ka Boaz tu atán kitu panin kasígid.

Datu aruminta kitu Templo

(1 Ari. 7:23-51)

4 Ay nagpàwa pe tu Ari Solomon ka bága nga altár; siyám mitru tu pásit na se súbá na, se appát mitru se annam púlu sintimitru tu kalingúdu na. ² Ay se yala nagpàwa pe ka abay tutu wala nga silyási, nga nengágan da ka Bebay. Limma mitru tu kadakkal na, se tallu mitru tu kadallam na, se sangapúlu se appát mitru tu naglibbutuwán na. ³ Ay kitu panigad natu lebig na, ay uwad duwa daládag ga sinan toru wa báka nga nepaliput. Duwa púlu wa sinan toru nga nagtatáging ki káda isa mitru. Neulma da kitu nangwa da kitu silyási. ⁴ Ay neparotun tu silyási kadatu sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka. Nepàráng datu tallu wa sinan toru wa báka ka dáya, ay nepàráng datu tallu ka pane sirbútán, se datu tallu manin ay nepàráng da ka panillod, ay datu tallu pikam, ay nepàráng da ka pane lattakán. ⁵ Ay tangagakam tu katannag tu silyási. Ay tu lebig na, ay ummán ki lebig na akap, se natan ki nagukrád da bútà liryu. Ay nasurù 16,500 galon nga danum ya mayanan na. ⁶ Ay nagpàwa pe ka sangapúlu wa besin nga aggalinsawán da kadatu ar-aruminta nga inusár da kadatu nasidug ga datu-dátun da. Limma nga besin datu nippáy da kitu pane dáya natu Templo, se limma pe datu nippáy da ka panillod. Ay tu danum kitu abay nga silyási tu agbagguwán datu pappádi.

⁷ Ay nagpàwa pe tu Solomon ka sangapúlu wa balitù a aggiparotunán ka pingki, nga ummán kitu nakagi nga kàwaán da. Ay se nada nippáy kitu unag tu Templo. Nippáy na tu limma kitu panillod nga dingding, se nippáy na datu limma kitu panidáya nga dingding. ⁸ Ay se yala nagpàwa pe ka sangapúlu wa tebol, se na nippáy pe kitu unag tu Templo. Nippáy na tu limma kitu panillod, se limma pe kitu panidáya. Ay se yala nagpàwa ka magatut nga malúkung nga nàwa ki pinitpet nga balitù. ⁹ Ay nagpàwa pe ka amuwág pára kadatu pappádi, se abay nga amuwág kitu lasi. Ay nagpàwa pe ka gagyángán na, se na pinakalupkopán ka bága tu gitap na. ¹⁰ Ay tu abay tutu wala nga silyási, ay nippáy da kitu síku ka pane lattakán se pane diwanán kitu Templo.

¹¹ Ay nangwa pe tu Huram-abi kada bángá, pála, se besin. Ay díkod nabalín tu Huram-abi ngámin datu pàwa tu Ari Solomon kaggína pára kitu Templo ne Dios. Nabalín na datu: ¹² duwa nga adígi, se duwa nga sinan malúkung nga neparotun kadatu adígi, se duwa nga sinan kadena

nga nasùlapid da nedekorasyon kadatu untù datu adígi; ¹³ se datu appát gatut nga pomegrante nga duwa kaladág nga nebísin kadatu kadena, nga nepaliput kadatu untù datu duwa nga adígi. ¹⁴ Ay nàwa na pe yin datu sinan karisun na neparotunán datu besin. ¹⁵ Nàwa na pe yin tu abay tutu wala nga silyási nga nepaparotun kadatu sangapúlu se duwa nga sinan toru wa báka. ¹⁶ Ay se nàwa na pe yin datu bánga, datu pála, se datu dadakkal nga tinidor, se datu ngámin na usár kitu Templo ne APU, nga pinàwa tu Ari Solomon kaggína. Nàwa da ka pinasilang nga bága. ¹⁷ Ay pinagurma tu Ari Solomon datu ngámin na usár kitu urmáan kitu pidtà a lusà kitu tanáp Jordan nga atán kitu nagbátán Succot se Zereda. ¹⁸ Adu tutu wala pà nang nga bága tu inusár tu Solomon nga nangwa kadayán ngámin. Ay díkod gapu kitu katabbun na, ay akkan da nammuwán tu dágup tu kílu natu bága nga nausár.

¹⁹ Ay díkod pinàwa pe tu Ari Solomon datu ngámin usár kitu unag tu Templo ne Dios; tu altár nga nàwa ki pabeg ga balitù, se datu tebol nga aggiparotunán kadatu sinápáy nga dátun ke Dios. ²⁰ Pinàwa na ka pabeg ga balitù datu aggiparotunán ka pingki se datu pingki nga pagdílág da kitu àráng natu Kapàgán na Giyán. Sinúrut na tu bílin panggap kadedi. ²¹ Pinàwa na pe datu sinan but-bútà nga dikurasyon, se datu dílág, se datu sagpit. Nàwa da ngámin ki pabeg nga balitù. ²² Ay datu ikkakartib ka pabílu, datu malúkung, se datu gupán, se tu aggipayán ka birgáng, ay nàwa da ngámin pe ki pabeg nga balitù. Ay tu gagyangán natu Templo se tu gitap natu Kapàgán na Giyán, ay nakalupkopán pe ngámin ki pabeg nga balitù.

5 Ay kane mabalin ngámin tu Ari Solomon datu ubra kitu Templo ne APU, ay nilnà na kitu kuwartu nga aggisiruán da kada aruminta kitu Templo datu ngámin na nidde natu ama na nga David ke APU, nga balitù, silber, se datu ngámin na usár pára kitu Templo.

Nilnà da tu Arko kitu Templo

(1 Ari. 8:1-9)

² Ay se yala inayabán tu Solomon ka Jerusalem datu pangmanàman da ka Israel, se datu ngámin na à-apu datu ngámin tangámalan na Israel, ta mawe da nga alà tu Arko ne APU ka bantay Zion kitu íli tu David, ta ilnà da ngin kitu Templo. ³ Ay díkod inumbet da ngámin kitu giyán tu

ári, kitu mekapittu nga búlán, nga tiyampu pe natu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ⁴ Ay kane atán ngámin nin datu pangmanàman ka Israel, ay binulígán datu pappádi tu Arko. ⁵ Ay nelawán datu pappádi se datu Levita tu Arko kitu tabernákulu, se datu ngámin na napatag nga aruminta, se da nippan da kitu Templo. ⁶ Ay tu Ari Solomon se datu ngámin na iIsrael, ay nagbasu da ka adu tutu wala nga karneru se báka kitu àràng natu Arko. Akkan mabíláng datu nedátun da gapu kitu kaadu na. ⁷ Ay se yala nippan datu pappádi tu Arko ne APU kitu kippayán na kitu Kapàgán na Giyán kitu Templo. Nippáy da kitu linung datu payà datu kerubin. ⁸ Ata nakaùnát datu payà datu duwa nga kerubin kitu ngúdu natu Arko. Ay díkod nalyúngán tu Arko se datu takkan na ibbubúlig na. ⁹ Adaddu pànanng datu takkan, ay díkod masissingan tu bungraw da kitu abay nga kuwartu natu Templo, kitu àràng natu Kapàgán na Giyán. Ngamay akkan da masingan kitu lasi. Atán da pikam kitúni panda kadedi nga al-algaw. ¹⁰ Ay áwan sabáli nga inunag natu Arko, nu di tittu datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin ne APU nga neunag kam tu Moses kitun, kitu kakowad na ka bantay Horeb, kitu nakiturátu ne APU kadatu iIsrael, kane metálaw nada ka Egipto.

¹¹ Ay se yala lumawán datu ngámin na pappádi kitu Napatag ga Giyán. Ata ngámin datu pappádi nga atán kitúni, ay nagdalus da ki baggi da, oray nu akkan ittu tu oras da nga magubra. ¹² Ay ngámin datu Levita nga maragkansiyon, nga tu Asaf, se tu Heman, se tu Jedutun, se datu ngámin na pútupútut da se wawwági da, ay nakabádu da ka napiya nga dilána. Magsisíkád da kitu pane lattakán kitu altár nga magtuk-tukár kadatu gansa, arpa, se líra. Kabulun da datu magatut se duwa púlu wa pappádi nga maragtarumpeta. ¹³ Ay datu magtarumpeta se datu maragkansiyon, ay maggindán da nga magdáyaw se magiyáman ke APU. Magtarumpeta da, se maggansa da, se magtukár da kadatu duddúma nga ittutukár da, nu magdáyaw da ke APU nga nán da,

“Namáru we APU,

ta ya aminya na nga akkan maul-ulis, ay áwan na panda.”

Ay se la nga nalngúpán ka angap tu Templo ne APU. ¹⁴ Ay tútu nakusap pala datu pappádi kitu ubra da gapu kitu diláng ne APU nga nanglangngup kitu unag tu Templo.

Dinay-dáyaw tu Solomon nge APU*(1 Ari. 8:12-21)*

6 Ay se yala nagkarárag tu Solomon nga nán na, “O APU, nán mu wa magyán ka ki nàrag nga gíbat. ²May nangwa ngà ka napiya tutu wala nga Templo pára kikaw, nga ittu ya pagyanán mu peyapeyang ngin ka panda!”

³Ay se yala umàráng tu ári kadatu ngámin tolay, se na pabindisiyonán da ke Dios. ⁴Ay nán na, “Maday-dáyaw nge APU nga Dios na Israel! Tinungpál na mismu tu nekari na kitu ama ku nga David nga nán na, ⁵‘Nanggayát kitu algaw wa nangitálaw ku kadaya tolay ku ka Egipto, ay áwan ku pikam piníli nga íli kadaya íli daya ngámin na tangámalan na Israel, nga pangipasikádan kiya Templo ku nga pagday-dayáwan da tolay kiyà. Ay áwan ku pe piníli nga ári nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael. ⁶May kídi, ay piníli ku ya Jerusalem nga íli nga pakeday-dayáwan ku; se nge David ya piníli ku nga mangituráy kadaya tolay ku nga iIsrael.’”

⁷Ay nán pikam tu Solomon, “Lammat kammala natu ama ku kitun nin na ipasikád idi nga Templo nga agday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel. ⁸Ngamay nán ne APU kaggína, ‘Napiya ya palánu mu nga mangipasikád kiya Templo nga pakedayáwan na ngágan ku. ⁹Ngamay akkan ikaw ya mangipasikád, nu di iya pútut mu kampela ngin nin ya mangipasikád kiya Templo ku.’ ¹⁰Ay kídi, ay tinungpál ne APU tu kari na. Ta iyà in ya summukát kitu ama ku nga David nga magári kídi Israel, nga ummán kitu nekari ne APU. Ay nepàwa ku win idi ya Templo wa pagday-dayáwan ke APU nga Dios na Israel, nga ummán kitu kinagi na. ¹¹Ay nippáy ku win ki Templo ya Arko nga neunggán datu duwa pánid nga batu wa nekesurátan datu bil-bílin ne APU kadaya tolay nga iIsrael.”

Ya karárag tu Ari Solomon*(1 Ari. 8:22-53)*

¹²Ay se yala nagsikád tu Solomon kitu àráng natu altár ne APU, se na nga netáyag datu íma na nga magkar-karárag, kitu pagmar-marngán ngámin datu tolay. ¹³Ay se la umunè kitu isteds nga bága nga pinàwa na, se na nippáy kitu túlad natu amuwág tu Templo; nasurù duwa mitru nga nagbaal tu kadakkal na, se nasurù isa nga mitru tu kalingúdu na.

Nagpalintud kitúni kitu àràng ngámin datu tolay, ay se na ngala nga netáyag datu íma na. ¹⁴ Ay se la nga nagkarárag nga nán na, “O APU nga Dios na Israel, áwan sabáli nga Dios nga ummán kikaw, ka lángit onu kídi kalawagán. Tung-tungpálam ya karim gapu kiya akkan maul-ulis nga aminya mu kadaya bobonan mu wa mangikur-kurug kikaw ki ngámin uray da. ¹⁵ Ay tinungpál mu ya karim kitu ama ku wa David nga bobonan mu. Ay kídi nga algaw, ay tinungpál mu mismu ngámin na nekari mu. ¹⁶ Ay lugud, O APU nga Dios na Israel, agngan ku nga tungpálan mu din tu nekari mu kitu ama ku nga David nga bobonan mu. Ata nán mu mà kaggína kitun nga, ‘Nu kapiyánan daya gakagaka mu nga ikurug daya bil-bílin se sur-súru ku nga ummán ki nangikurug mu, ay isa kaggída ya magturáy peyapeyang ki Israel.’ ¹⁷ Ay lugud, O APU nga Dios na Israel, tungpálam ngámin datu nekarim kitu ama ku wa David nga bobonam.

¹⁸ “May kurug nád agpà, Apu Dios nga mepagyán ka kadaya tolay kídi kalawagán? Ay oray ya ngámin lángit, ay akkan umanáy nga pagyanán mu, ay tu nád agpà in na meyang ka kiya Templo wa pinàwa ku! ¹⁹ O APU nga Dios ku, ginán mu agpà ya karárag se akim-imallà ku kikaw. ²⁰ Tagasinnám agpà ya Templo ki algaw se gabi, ta kídi nga giyán ya nán mu wa pagday-dayáwan kikaw. Ay sápay kuma pe ta ginán mu ya karárag ku kikaw nu umàráng ngà kídi nga giyán na magkarárag. ²¹ Ay ginán mu agpà ya akim-imallà mi se daya tolay mu wa iIsrael, nu umàráng kami kídi nga magkarárag kikaw. Ginán nakami agpà kiyán lángit nga pag-agyanán mu. Pakawanan nakami kadaya nagbas-basúlán mi.

²² “Ay nu makabásul ya isa nga tolay ki kasittolay na, ay se yala umbet kídi nga Templo nga magsipata kiya altár kídi na nga áwan na bas-básul, ²³ ay ginán mu agpà, APU kiyán lángit, ay se guwesán mu daya bobonam. Panísan mu ya nakabásul gapu kiya nadakè a kinuwa na, ay akkam pabasúlan daya áwan kinuwa nga nadakè.

²⁴ “Ay nu palsuwan daya kalínga da daya tolay mu wa iIsrael, gapu ta nagbásul da kikaw, may se da la nga magulli kammin kikaw, se daka bibbídan na Dios da, ay se da magkarárag ga makim-imallà kikaw kídi nga Templo mu, ²⁵ ay ginán muda agpà kiyán lángit nga pag-agyanán mu, se pakawanan muda ki nagbasúlán da, ay se muda iulli kammin ki lusà nga niddem kadatu apuapu da.

²⁶ “Ay nu akkan mu pagudanan gapu ta nagbásul kikaw daya tolay mu, ay se da nga umàráng kídi nga Templo nga magkarárag, se daka

bibbídán manin, se da makappoli ki nagbasúlán da, gapu ta pinánis mu da, ²⁷ ay ginán muda agpà, APU kiya lángit, se pakawanan mu daya iIsrael nga bobonan mu, ay se muda tùgúdán na mangwa ka napiya. Ay se mu udanán ya lusà a nepakin-kuwa mu kaggída.

²⁸ “Ay nu magulát da, onu atán ya umbet nga sapásap pa sinakit da, onu pisti daya mul-múla da, onu atán da magkán na dúdun onu arábat kadaya mul-múla da, onu umbet rautan daya kalínga da ya íli da, onu inna mán kiyán na pakarigátan da, onu sinakit, ²⁹ ay ginán mu agpà daya karárag se akim-imallà daya tolay mu nga iIsrael. Nu mànud da ya gapu daya ngámin na pakarigátan se pannakit da, ay se da itáyag daya íma da nga umàráng ki Templo nga magkarárag, ³⁰ ay ginán muda agpà kiya giyán mu ka lángit, se pakawanam da ki nagbasúlán da kikaw. Ay kuwaam mala kadaya tolay ya pagrabngán daya kuk-kuwaan da, ta ikaw ngala APU ya makammu ki atán ki lam-lammát da tolay. ³¹ Ta senu magansing da kikaw, ay se daka ikur-kurug peyang ngin kiya ag-agyán da kiya lusà a nepakin-kuwa mu kadatu apuapu mi.

³² “Ikarárag ku pe daya akkan iIsrael nga umbet kídí nga maggayát kadaya adayyu nga íli, ta nagína da ya kinaturáy mu, se daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu. Ay nu itáyag daya íma da nga magkarárag ga umàráng kídí Templo, ³³ ay ginán mu din agpà ya karárag da kikaw kiya lángit nga pag-agyanán mu, se kuwaan mu agpà daya agngan da kikaw, ta senu mammuwán daka se ikansing daka daya ngámin tolay kídí kalawagán, nga ummán kadaya iIsrael nga tolay mu. Ay mammuwán da pe nga ikaw ya maday-dáyaw kídí nga Templo nga pinàwa ku.

³⁴ “Ay nu mawe daya tolay mu kiya pagpapannám kaggída nga makigubát kadaya kalínga da, ay se da magkarárag nga umàráng kídí nga íli nga piníli mu wa nepàdàán na Templo nga agday-dayáwan kikaw, ³⁵ ay ginán mu agpà kiya lángit ya karárag da, se pangabáan muda.

³⁶ “Ay nu magbásul daya tolay mu kikaw, ta inna ngala nga tolay ya akkan makabásul, ay se ka makarungat kaggída, se muda ipaábà kadaya kalínga da, se tiliwan daya kalínga dada, se da ippan da ka adayyu onu adanni nga sabáli nga íli, ³⁷ ay se da ngala mànud ya nagbasúlán da ki kaatán da ki íli nga nangippannán da kaggída, se da nán nga magkarárag, ‘Nagbásul kami, se nadakè se akkan kustu ya kinuwa mi,’ ³⁸ ay nu ipas-pasnà da tutu wala ya makappoli, ay se da magkarárag ga umàráng kídí nga íli nga nepakin-kuwa mu kadatu apuapu mi, se íli nga

piníli mu nga kepasikádan naya Templo nga agday-dayáwan kikaw, ³⁹ ay gínán mu agpà daya kar-karárag da. Kalakkám da se pakawanan muda kadaya ngámin na nagbasúlán daya tolay mu kikaw. ⁴⁰ Kídi, O Dios ku, ay sinnan dakami se gínán mu agpà ya karárag mi kídi nga giyán.

⁴¹ “Ara lugud, O APU nga Dios, umbet ka ngin kídi Templo mu nga pagimangán mu,

nga giyán naya Arko mu nga pakasinnán kiya kinaturáy mu.

Tarànan mu din peyang daya pappádi mu,

ay se maganggam din ngámin daya tolay mu, gapu

ki kinamáru mu kaggída.

⁴² O APU nga Dios, akkan mu din pagdudoray ya piníli mu nga ári. Dam-damdammam agpà ya akkan maul-ulis nga aminya mu kitu David nga bobonam.”

Tu nangididikár tu Solomon kitu Templo

(1 Ari. 8:62-66)

7 Ay kane mabalin magkarárag tu Ari Solomon, ay uwad apuy ya gayát ka lángit ta nanidug kadatu dátun na masidug se datu duddúma nga dátun; ay se dummiláng tu unag tu Templo ki diláng ne APU. ² Akkan makalnà datu pappádi kitu Templo, ta napnu kitu diláng ne APU tu unag na. ³ Ay kane masingan ngámin datu ilsráel tu apuy nga nagdittág, se tu diláng ne APU kitu unag tu Templo, ay nagukkab da ngámin kitu lusà, se da dinay-dáyaw nge APU se nagiyáman da kaggína nga nán da,

“Namáru kurug nge APU!

Awan panda se akkan maul-ulis ya aminya na!”

⁴ Ay se yala nagdátun de Ari Solomon se datu tolay ke APU. ⁵ Nangidátun da ka 22,000 nga báka se 120,000 tu karneru. Ay se yala nedidikár de Ari Solomon se datu tolay tu Templo ne Dios. ⁶ Ay se yala nagsikád din datu pappádi kitu netudin kaggída nga pagyanán da. Nagsikád pe datu Levita nga sikkiikkam kadatu ittutukár da nga kinuwa tu Ari David nga mausár ki panagday-dáyaw ke APU, ay se da nagkansiyon nga nán da, “Ya akkan maul-ulis nga aminya na, ay áwan na nga panda,” Ay kitu dammáng datu Levita, ay netanggoyob datu pappádi datu tarumpeta da. Ay datu ngámin na ilsráel ay nagsisikád da ngala.

⁷ Ay se yala nedidikár tu Ari Solomon tu amin-túlád natu amuwág tu Templo ne APU, ta magdátun pe kitúni kadatu masidug ga dátun, se datu taba datu dátun da pára ki agkakappiya. Ata tu pinàwa na nga bága nga altár ay bittì. Akkan meyang ngámin datu dátun na masidug, se datu dátun na trigo, se datu dátun na kábig se taba.

⁸ Ay pittu ngalgaw nga sinilibráran de Ari Solomon se datu ngámin iIsrael tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. Adu tutu wala datu tolay ya naglalbet nga gayát ka Lebo-hamat ka pane dáya, se datu gayát ka panillod kitu awweg ka Egipto. ⁹ Ay kitu mekawalu walgaw tu namalin da kitu silibrasiyon da, ta pittu ngalgaw da nga sinilibráran tu nangididikár da kitu altár se tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹⁰ Ay kitu mekaduwa púlu se tallu nga algaw natu mekapittu nga búlán, kane mabalin tu silibrasiyon da, ay pinapan tu Ari Solomon nin datu tolay kadatu babalay da. Sikkaanggam da se simpipiya datu uray da nga nawe gapu kitu nasingan da nga kinamáru ne APU kitu David se kitu Solomon se kaggída ngámin na iIsrael.

Tu nagpassingan ne APU kitu Solomon

(1 Ari. 9:1-9)

¹¹ Ay díkod nabalín tu Ari Solomon tu Templo ne APU, se tu palásiyu na. Nàwa na ngámin datu palánu na nga kuwaan kadatun. ¹² Ay kitu namissán na gabi, ay nagpassingan ne APU kitu Solomon, ay se na nán kaggína, “Nagína ku ya karárag mu. Ay piníli ku idi nga Templo nga agbasuwán nu kadaya datudátun nu kiyà. ¹³ Ay nu akkan ku pagudanan, onu ipàrù ku daya dúdun na magkán kadaya mul-múla nu, onu pagtakitan ku daya tolay ku, ¹⁴ ay se da nga magpakumbaba se magkarárag, se da magulli kiyà, se da igsán daya nadakè a kuk-kuwaan da, ay ginán ku ka lángit ya karárag da, ay se ku pakawanan da kadaya bas-básul da, se ku papiyaan kammin ya lusà da. ¹⁵ Sin-sinnan kuda, se ginán ku daya kar-karárag kídì, ¹⁶ ta piníli ku idi nga Templo, nga ittu ya pag-aganán ku peyapeyang ka panda. Tagasinnán ku peyapeyang se tarànan ku idi nga giyán. ¹⁷ Ay ikaw, nu ikurug nà peyang nga ummán kitu kinuwa natu ama mu nga David, se surútan mu ngámin na bil-bílin se lin-lintag ku, ¹⁸ ay pagturayan ku daya gakagaka mu, nga ummán kitu nekari ku kitun kitu David nga ama mu, kane nán ku kaggína nga, ‘Atán peyang

isa kadaya gakagaka mu ya magári ki Israel.’¹⁹ Ngamay nu paglikudán dà se nu akkan surútan daya bil-bílin ku kadakayu, se kayu magsirbi se magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diyos,²⁰ ay pataláwan takayu kídí nga lusà a nidde ku kadakayu. Ay se ku igsán idi nga Templo nga nekísi ku nga pagday-dayáwan nu kiyà. Ay díkod igal-galà se irup-rupát daya ngámin duddúma nga tolay idi nga Templo.²¹ Ay oray nu napiya tutu wala idi nga Templo kídí, ay pagballà in daya tolay ya maglilíwán nu kuwa nga nán da, ‘Taanna tura ummán kídí ya kinuwa ne APU kídí ya lusà se kídí nga Templo?’²² Ay nán daya tolay nga summungbát, ‘Ata pinaglikudán da nge APU nga Dios da, nga nangitálaw kadatu apuapu da ka Egipto. Ay se da ittu mán kammin na sir-sirbiyán se day-dayáwan daya sabáli nga diy-diyos. Ay ittu ya gapu na nga nepalúbus ne APU nga màwa yán na nadakè kaggída.’”

Datu duddúma pikam ma kinuw-kuwa tu Solomon

(1 Ari. 9:10-28)

8 Ay duwa púlu dagun tu Solomon nga kinuwa tu Templo ne APU, se tu palásiyu na. Ay kane mabalin na datun,² ay nesarunu na nga kinappiya kammin datu íli nga nidde tu Ari Huram kaggína. Ay se na pinagyán datu duddúma nga iIsrael kadatuni nga íli.

³ Ay kitun na tiyampu, ay sinákup tu Ari Solomon tu íli Hamat-zoba.
⁴ Ay kinappiya na kammin pe tu íli Tadmor nga atán kitu ir-ir-er, se na kinuwa pe datu il-íli ka Hamat, nga ittu datu aggippayán da kadatu masap-sápul da.⁵ Kinappiya na pe datu pane ngátu se panimbaw nga íli Bet-horon. Inabut na datu íli ka darupírip, se na pinayán ka ruwángan se datu gitap da nga atán pasuwál da.⁶ Kinappiya na pe tu íli Baalat, se datu duddúma pikam ma íli nga aggippayán da kadatu masap-sápul da. Ay se nangwa pe ka aggippayán na kadatu takay suldádu na, se datu kabalyu na. Ay nepàwa ngámin tu Ari Solomon datu piyán na nga kuwaan ka Jerusalem, se ka Lebanon, se kadatu ngámin na il-íli nga sakúpan na.⁷ Atán datu tolay ya nabansi ka Israel nga akkan iIsrael; datu Heteo, Amoreo, Perezeo, Hiveo se datu Jebuseo.⁸ Aggída datu gakagaka datu tolay nga akkan pinatayán datu iIsrael. Ay aggída datu pinílit tu Ari Solomon nga pinagubra. Ay asassu da pikam panda kadedi nga al-algaw.
⁹ May datu iIsrael, ay akkan nada pinílit ta pinagubra. Ta aggída datu

suldádu na, se ap-apu datu suldádu, se apu datu suldádu nga atán takay, se apu datu suldádu nga nakakabalyu. ¹⁰Uwad da nga 250 nga tolay ya nippáy tu Solomon nga apu datu pagub-ubraan na.

¹¹Ay se yala inalà tu Solomon tu atáwa na nga pútut tu ári ka Egipto ka íli tu David, se na nga nippan kitu kinuwa na nga balay kampela ngin tu atáwa na. Ata nán na, “Akkan mabalin magyán ya atáwa ku kiya palásiyu tu David nga ári ka Israel, áta ngámin na giyán na naganán tu Arko ne APU, ay napatag da nga giyán. Ay nagyán tu Arko kitúni.”

¹²Ay se yala nagbasu tu Ari Solomon ka dátun na nga masidug pára ke APU kitu altár nga kinuwa na kitu pane àráng natu balkon natu Templo. ¹³Sinúrut na tu lintag tu Moses panggap ki panagdátun ki káda algaw; ki algaw wa aggiimáng, se Piyasta na Baru Búlán, se tu tallu nga piyasta ki káda dagun: tu Piyasta nga Angngán da ka Sinápay nga Awan Pamalbád, tu Piyasta ki Aggagáni, se tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹⁴Ay netul-túluy na tu pagannurútán nga nebílin tu ama na nga David panggap kitu kauwauwár datu pappádi se datu Levita kitu panagsirbi da. Ay datu Levita tu mangiapu kadatu tolay nga magday-dáyaw ke APU, se sumeng kadatu pappádi kitu inalgalaw wa ubra da. Ay inuwa-uwár na pe datu magguwardiya kadatu gagyángán natu Templo, ta ittu yán tu bílin tu David nga bobonan ne Dios. ¹⁵Ay tinungpál ngámin tu Ari Solomon datu bílin tu Ari David nga ama na kadatu pappádi se datu Levita mepanggap kadatu aggippayán da kadatu usár kitu Templo, se daya duddúma pikam ma masápul nga màwa.

¹⁶Ay díkod, binalin ngámin nin tu Ari Solomon datu ubra kitu Templo, manggayát kitu pundasiyon na panda kitu nakabalin na tutu wala.

¹⁷Ay se yala nawe tu Ari Solomon ka Ezion-geber se Elot, kitu dudúngán datu bapor ka íli Edom. ¹⁸Niddán tu Ari Huram ka bapor, se neparob na pe datu tolay na nga napenám magbiyahe ki bapor, nga magkapitán se magbugador kadatu bapor. Ay nagbapor da nga nawe ka Ofir, kabulun da datu tolay tu Solomon. Ay kane magulli da, ay nangilbet da ka moli sangapúlu se annam toneláda nga balitù.

Tu naggagáyam tu reyna ka Sheba

(1 Ari. 10:1-13)

9 Ay kane magina natu reyna ka Sheba tu agdindinnámag tu Solomon, ay inumbet ka Jerusalem ta tistíngan na kadatu nasulit nga sal-saludsud na. Adu datu tolay na nga kabbulun na. Adu pe datu kámel na nga nangitàyán na kadatu agtu na nga talibangug, se adu tutu wala nga balitù, se datu napatag ga batu. Ay kane magsingan da se tu Solomon, ay sinaludsud na ngámin datu saludsud nga atán ki lammát na. ²Ay sinungbátan ngámin tu Solomon datu saludsud na. Awan na ngala nga di ammu nga akkan na melaw-lawág kaggína. ³Ay kane nammuwán tu reyna ka Sheba nu wà ummán tu kinasírìb tu Solomon, se kane masingan na tu palásiyu wa kinuwa na, ⁴se datu makkán na atán kitu tebol na, se tu nekaurnus datu ù-upisiyál na, se datu bad-bádu da, se datu asassu na se datu bádu da, se datu pára tog na se datu bad-bádu da, se datu dátun na nga masìdug nga nedátun na ke APU kitu Templo, ay akkan nakoni ki nekasdaáwan na tutu wala.

⁵Ay díkod nán na kitu ári, “Kurug tu nadámag ku ka íli ku mepanggap kadaya kinuw-kuwa mu se ya kinasírìb mu! ⁶May akkan ku wa kurugan datun na dam-dámag, may se ku nasingan mismu. Ay natù-turù ya nasingan ku may datu nadámag ku. Awan ki gudduwa naya kinakurug na kitu nadámag ku. Nasì-sírìb ka gáyám may ya nadámag ku nga kag-kagiyán da tolay. ⁷Nagásat daya tolay mu. Ay nagásat dedi ya magsir-sirbi kikaw nga maggigina peyang kiya kinasírìb mu. ⁸Maday-dáyaw we APU nga Dios mu, nga naangammán kikaw, se naka pinagbalin ka ári pára kaggína. Gapu ta pà-pàgan naya Dios daya tolay na nga ilsrael, se piyán na nga magnanáyun da ka áwan panda, ay ikaw ya nippáy na nga ári nga mangituráy kaggída, ta senu ipákat mu ya kinalintag se ya kustu ki angituráy mu kaggída.”

⁹Ay se na niddán tu ári ka 4,000 kílú nga balitù, se adu tutu wala nga talibangug, se napatag ga batu. Ay áwan kapáda datun na talibangug nga nidde tu reyna ka Sheba kitu Ari Solomon.

¹⁰Ay uwad da pe nilbet datu bobonan tu Ari Hiram se datu bobonan tu Solomon nga balitù a gayát ka Ofir, se da káyu wa algum, ay se da napatag ga batu. ¹¹Ay inusár tu Solomon datu káyu wa algum kitu agdán natu Templo ne APU se agdán natu palásiyu na. Ay nagpàwa pe ka arpa

se líra pára kadatu magtuk-tukár. Ay áwan ya ummán kadayán ka oray wàna ka Juda.

¹²Ay nidde pe tu Ari Solomon kitu reyna ka Sheba datu ngámin na piyán na agngan. Natù-turù pay may datu niddanán na kitu ári. Ay se yala nagulli tu reyna se datu tolay na.

Tu kinabànáng tu Solomon

(1 Ari. 10:14-25)

¹³Ay dinnagun nga magáwat tu Ari Solomon ka nasurù 23 toneláda nga balitù. ¹⁴Malaksid pikam datu buis datu maglà-láku se negusiyante. Ay mangidde pe ka balitù se silber datu ngámin na à-ári ka Arabia se datu gugubernador ka Israel. ¹⁵Ay nagpàwa tu Solomon ka duwa gatut nga dadakkal nga kalátag, ay se na pinakalupkopán ka pittu kílu wa pinitpet ta balitù tu káda isa nga kalátag. ¹⁶Ay se yala nagpàwa pe ka tallu gatut ta bibittì a kalátag nga pinitpet ta balitù; tallu se gudduwa kílu ya dammat naya káda isa. Ay se la nippáy tu ári datu kalátag kitu giyán kitu palásiyu na nga nepangágan na ka Ginúbát Lebanon. ¹⁷Ay se yala nagpàwa pe tu ári ka abay ya tugaw nga nàwa ka asong elepante. Ay se na pinakalupkopán ka pabeg ga balitù. ¹⁸Ay nakalupkopán pe ka balitù datu annam ma pákad tu agdán natu tugaw, se tu agsap-atán na kadatu bingil na. Ay kitu magdammáng nga bíkat natu tugaw, ay uwad pe agrumdaddán na. Atán pe duwa nga sinan láyon nga magsisíkad kitu bíkat natu tugaw. ¹⁹Ay nagpàwa pikam tu Ari Solomon ka sangapúlu se duwa nga sinan láyon. Nepasíkad nada nga maganubáng kadatu annam ma pákad natu agdán natu tugaw. Ay áwan pikam ya ummán kitun na tugaw ki ngámin kalawagán! ²⁰Ay ngámin na akap tu Ari Solomon, ay nàwa da ki pabeg nga balitù, se datu ngámin na usár na kitu giyán kitu palásiyu nga nepangágan na ka Ginúbát Lebanon. Ata akkan nabanor ya silber kadatun na al-algaw nga naggári tu Solomon. ²¹Ata káda tallu dagun, ay mawe magbiyahe ka Tarshis datu bapor tu Solomon nga kabulun da datu tolay tu Hiram. Ay mangilbet da peyang ka balitù, se silber, se asong elepante, se da ayong, se datu anù nga ummán ka pábu.

²²Ay díkod bumànáng se summírìb tutu wala tu Ari Solomon. Awan na kapáda oray inna nga ári kídi kalawagán. ²³Ay umbet ngámin datu à-ári kídi kalawagán ka giyán tu Solomon nga manggìna kadatu kag-kagiyán

na gapu kitu kinasírib nga nidde ne Dios kaggína. ²⁴ Ay káda dagun na atán umbet ta maggagáyam kaggína, ay mangilbet da ngámin ka rigálu da kaggína nga nàwa ki silber se balitù. Atán da pe bádu, se iggugubát, se rikádu, se kabalyu se da asnu. ²⁵ Ay uwad 4,000 nga balay datu 12,000 nga kabalyu na se datu takay na pára ki gubát. Nippáy na datu duddúma ka Jerusalem nga adanni kaggína, ay nippáy na datu duddúma kadatu duddúma nga il-fli. ²⁶ Neturayán ngámin tu Solomon datu ngámin na à-ári kadatu giy-giyán na manggayát kitu wángag Eufrates panda ka Filistia, se dumatang ka namandanán na Egipto. ²⁷ Nagbalin ya silber ka ur-úray yala nga ummán nala ki batu kitu nagturáy na, ta adu tutu wala. Ay adu tutu wala pe datu káyu wa sedoro; ummán ki kaadu datu káyu wa sicomoro nga atán kadatu ambaw datu ban-bantay ka Juda. ²⁸ Ay datu kabalyu tu Solomon, ay ginátang nada ka Egipto, se kadatu duddúma pikam ma íli.

Tu nekatay tu Solomon

(1 Ari. 11:41-43)

²⁹ Ay datu duddúma pikam ma kinuw-kuwa tu Solomon, ay nesúrat da kitu libru na istoriya natu profeta Natan, se kadatu nepainunna nga kinag-kagi de Ahija nga iShilo, se datu nesúrat ta nepasingan ne APU kitu profeta Iddo nga mepanggap pe kitu Jeroboam nga pútut tu Nebat. ³⁰ Appát púlu dagun tu Ari Solomon na naggári ki ngámin Israel. Nag-agyán kitun na naggári na ka Jerusalem. ³¹ Ay kane matay, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Rehoboam nga pútut na tu summukát nga nagári.

Tu nagribilde datu iIsrael kitu Rehoboam

(1 Ari. 12:1-20)

10 Ay nawe tu Rehoboam ka Shekem, ta kitúni tu napannán datu ngámin na iIsrael nga mamagbalin kaggína ka ári. ² Ay kane madámag tu Jeroboam nga pútut tu Nebat tun, ay nagtálaw ka Egipto se la nagulli ka Israel. Ta nawe ka Egipto kitun kitu nagtálaw na ke Ari Solomon. ³ Ay pinaayabán datu iIsrael tu Jeroboam, ay se da nawe ka giyán tu Rehoboam, ay se da nán kaggína, ⁴ “Inasassu nakami tutu wala natu ama mu. Nu palangpáwan mu daya ipaubra mu kadakami, se akkan nakami parigátan, ay magsirbi kami kikaw.” ⁵ Ay nán tu Rehoboam,

“Magulli kayu kammin nu malpás ya tallu ngalgaw, ta lam-lamtan ku pikam.” Ay díkod nagtatálaw win datu tolay.

⁶ Ay se yala inamomanán tu Ari Rehoboam datu lálakay nga agpamutuán tu ama na nga Solomon kitu kasibbiyág na. Ay nán na kaggída, “Nágan naya makagi nu? Nágan naya isungbát ku kadatu tolay?” ⁷ Ay nán da kaggína, “Nu namáru ka kadedi nga tolay, se mu kuwaan ya mabaal mu wa mamaanggam kaggída, ay umapu da peyapeyang kikaw.” ⁸ Ngamay akkan ginina tu Rehoboam tu kinagi datu lálakay. May nawe na inamomanán datu babbágu nga karusadán na nga ittu datu magsir-sirbi kaggína. ⁹ Ay nán na kaggída, “Nágan na ya makagi nu? Nágan naya isungbát ku kadatu tolay nga magpàsay kadatu nadammat ta ubra nga nepaubra natu ama ku?” ¹⁰ Ay nán datu babbágu nga nesungbát, “Ay ummán kídì ya kagiyan mu kadaya tolay, ‘Ab-abay ya ingkikit ku may tu ábà tu ama ku! ¹¹ Nu nadammat tu nepaubra natu ama ku, ay nadà-dammat ya ipaubra ku kadakayu. Nu lúbìd ya pinagsaplit tu ama ku kadakayu, ay lúbìd da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu.”

¹² Ay díkod, kane malpás tu tallu walgaw, ay nagulli tu Jeroboam se datu ngámin na tolay kitu giyán tu Rehoboam, ta ittu tu kinagi na kaggída. ¹³ Kane amomanán tu Rehoboam datu tolay, ay nadakè tu naggun-úni na kaggída. Akkan ittu kinagi datu lálakay kaggína tu kinagi na kadatu tolay. ¹⁴ Tu kinagi datu babbágu mán kammin tu kinagi na. “Nu nadammat tu nepaubra tu ama ku kadakayu, ay nadà-dammat ya ipaubra ku kadakayu. Nu lúbìd ya pinagsaplit tu ama ku kadakayu, ay lúbìd da napayán ka rasi ya pagsaplit ku kadakayu,” nán na kadatu tolay.

¹⁵ Ay díkod, akkan gininán tu ári datu tolay. Pagayatán ne Dios tun na nàwa, ta senu matungpál na tu kinagi na kitu Ahija nga iShilo panggap ke Jeroboam nga pútut tu Nebat.

¹⁶ Ay kane akkan ginán natu ári datu tolay, ay nán da nga nesáraw,
 “Awan mi ram-ráman nin ke David!
 Awan na mà kammala kinuwa nga pára kadakami!
 Dádun nin! Magulli tada ngin!
 Makammu ka kampela ngin nin kiya pagturayám,
 ikaw nga gaka tu David!

Ay díkod nagguulli datu tolay yin kadatu babalay da. ¹⁷ May neturayán kammala tu Rehoboam datu ilsráel nga atán ka Juda. ¹⁸ Ay se yala nepàrob tu Rehoboam tu Adoniram nga kapatás datu tolay nga pilítan da nga

pagubraan. Ngamay tinùtoán datu iIsrael panda kane matay. Ay kane madámag tu Ari Rehoboam tun na nàwa, ay nabur-burung nga nagtakay kitu takay na, ay se yala nagtálaw wa nawe ka Jerusalem. ¹⁹Ay panda kadedi nga al-algaw, ay magribilde datu gakagaka tu Israel nga mag-agyán ka pane dáya kadaya gakagaka tu David.

Kinagiyánan tu Shemaya tu Rehoboam

(1 Ari. 12:21-24)

11 Ay kane makadatang tu Ari Rehoboam ka Jerusalem, ay inurnung na datu suldádu nga gakagaka de Juda se Benjamin. Ay uwad 180,000 nga napíli na nga mawe makigubát kadatu iIsrael, ta senu màpoli na kammin ya pangiturayán na. ²May uwad kinagi ne APU kitu Shemaya nga bobonan na. ³Ay nán na, “Mawe mu kagiyan ke Rehoboam nga pútut tu Solomon nga ári ka Juda, se kadaya ngámin na iIsrael ka Juda se Benjamin: ⁴“Tu idi ya nán ne APU nán mu: Akkan nu gubatan daya induan nu. Magguulli kayu win kadaya babalay nu, ta pagayatán ku yán na nàwa!” Ay díkod, kinurug da tu kinagi ne APU. Akkan da ginubát de Jeroboam.

⁵Ay nag-agyán nala tu Rehoboam ka Jerusalem, ay se na pinalebután ka darupírip datu il-íli ka Juda, ta senu nasulit da maraut. Datun na íli, ay ⁶íli Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷Bet-zur, Soco, Adullam, ⁸Gat, Maresha, Zif, ⁹Adoraim, Lakis, Azeka, ¹⁰Zora, Aijalon se Hebron. Tu dayán daya il-íli nga íli daya gakagaka de Juda se Benjamin nga naabut ka nadarupírip. ¹¹Ay kinaligdaán na pe datu aglingdán da, se na pinaguwardiyaán da kadatu ù-upisiyál na. Ay atán pe yin kadatuni datu masápul da nga makkán, se denu olíbo, se bási. ¹²Atán da pe kalátag nga dadakkal se say-áng kadatun ngámin na íli. Ay se na kinaligdaán ngámin na abut da. Ay díkod, datu Juda se Benjamin datu neturayán tu Rehoboam.

Nagkakápan datu pappádi se datu Levita ka Juda

¹³Ay datu pappádi se datu Levita nga mag-agyán ka pane dáya nga giyán datu tangámalan tu Israel, ay nagkakápan da ka giyán tu Rehoboam ka Juda. ¹⁴Nigsán nala datu Levita datu babalay da se lusà da, se datu kuw-kuwa da, ta akkan palubúsán de Jeroboam se datu pútut na nga

magsirbi da nga pappádi ne APU. ¹⁵Namíli tu Jeroboam ka pappádi na kampela ngin nin na magsirbi kadatu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos da nga sinan kalding se sinan bak-baka nga pinàwa na. ¹⁶Ay ngámin datu iIsrael nga maminya nga magdáyaw ke APU nga Dios da nga iIsrael, ay summúrut da kadatu Levita nga nawe ka Jerusalem, ta senu makapagbasu da ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹⁷Ay díkod umabay tu pangiturayán ka Juda. Ay se sinupurtáran da tu Rehoboam ki unag na tallu dagun. Nagbiyág da nga ummán kitu nagbiyág tu David se tu Solomon.

Tu pamilya tu Rehoboam

¹⁸Ay se yala inatawán tu Rehoboam tu Mahalat nga pútut tu Jerimot nga pútut tu David. Tu ina na, ay tu Abihail nga pútut tu Eliab nga pútut tu Jesse. ¹⁹Ay uwad da tallu wa annánà da nga lalláki: tu Jeus, tu Shemaria, se tu Zaham. ²⁰Ay akkan nagbayág, ay inatawán tu Rehoboam manin tu Maaca nga pútut tu Absalom. Uwad da appát nga annánà da nga alláki; tu Abija, tu Attai, tu Ziza se tu Shelomit. ²¹Ay pà-pàgan tu Rehoboam tu Maaca may datu duddúma nga attáwa na se datu kokobungan na. Ata sangapúlu se walu ngámin datu kurug attáwa tu Rehoboam, se annam púlu datu kokobungan na. Ay duwa púlu se walu ngámin datu lalláki nga pútut na, se annam púlu datu babbay. ²²Ay nippáy tu Rehoboam tu Abija nga pútut na nga laláki kitu Maaca nga apu datu wawwági na, ta aggína tu piyán na nga sumukát kaggína nga magári. ²³Napiya tu inangwa na kadatu pútut na nga lalláki, ta aggída tu nippáy na nga makammu kadatu il-íli ka Juda se Benjamin, nga naabut ka darupírip. Nidde na kaggída ngámin datu masap-sápul da, ay se nada pinagsápul pe ka attáwa da.

Rinaut datu iEgipto ya Juda

(1 Ari. 14:25-28)

12 Ay kane umirut tu angituráy tu Rehoboam se nagbalin ka naturáy pà nang ngin, ay pinaglikudán na se datu ngámin iIsrael datu lin-lintag ne APU. ²Ay gapu kitu naglikud da ke APU, ay rinaut tu Shishak nga ári ka Egipto ya Jerusalem, kitu mekalimma nga dagun tu Rehoboam nga magturáy. ³Kabulun tu Shishak datu 60,000 nga suldádu na nga nakakabalyu se 1,200 nga nakatakay kadatu takay suldádu, se datu akkan

ta mabílang nga kaadu tutu wala nga suldádu wa magdal-dalen nala. Kabulun da datu suldádu wa iLibya, iSukot, se datu iEtiopia. ⁴ Ay sinákup tu Shishak datu naabut ka darupírip nga íli na Juda; ay dummatang da panda ka Jerusalem. ⁵ Ay gapu ki ansing da kitu Shishak, ay naurnung datu à-apu ka Juda ka giyán tu Ari Rehoboam ka Jerusalem. Ay nawe tu profeta Shemaya kitu giyán da, ay se na nán kaggída, “Tu idi ya kagiyan ne APU: ‘Binay-án dà in, ay túya bay-án takayu pe yin na iturayán ne Shishak.’” ⁶ Ay binibbid tu ári se datu ap-apu nga nagbásul da, ay se da nagpakumbaba nga nán da, “Pagrabngán mi mà kurug ya kuk-kuwaan ne APU.” ⁷ Ay kane masingan ne APU nga nagpakumbaba da, ay nán na kitu Shemaya, “Nagpakumbaba da, ay túya akkan kuda parápun tutu wala ke Shishak gapu ki rungat ku tutu wala kaggída, nu di kuda nga ílisi pe yin nu kuwa. ⁸ Ay oray nu ummán kiyán, ay sakúpan ne Shishak da kammala, ta senu mammuwán da ya pagdúmán naya magsirbi kiyà se ya magsirbi kiya ári ka sabáli nga giyán.”

⁹ Ay díkod rinaut tu Ari Shishak ya Jerusalem. Ay inalàán na datu napatag ga usár ka Templo se kitu palásiyu. Ay inalà na ngámin, meráman datu balitù a kalátag nga pinàwa tu Ari Solomon. ¹⁰ Ay tútu nagpàwa tu Rehoboam ka kalátag nga nàwa ka bága ka panukát na kadatun. Ay se na nepatagasíngan da kadatu upisiyál datu guwardiya kitu gagyangán natu palásiyu. ¹¹ Ay káda lumná tu ári kitu Templo, ay pagkalátag datu guwardiya datu kalátag, ay se da la pe ipatulli kammin kitu kuwartu da. ¹² Ay gapu ta nagpakumbaba tu Rehoboam, ay nippà tu rungat ne APU kaggína. Ay díkod akkan nada rinápun tutu wala. Ay ya isa pe, ay napiya kam pe yin tu mà-màwa ka Juda.

Tu namalinán natu nagturáy tu Rehoboam

¹³ Ay lugud, ummirut tu nagturáy tu Rehoboam nga ári ka Jerusalem. Appát púlu se isa dagun na kane manggayát magturáy, ay se nagturáy ka sangapúlu se pittu dagun ka Jerusalem; tu íli nga piníli ne APU kadatu ngámin na íli datu gakagaka tu Israel nga pagday-dayáwan da kaggína. Tu Naama nga iAmmon tu ina tu Rehoboam. ¹⁴ Nadakè tu kinuwa na, ta akkan na pinagan-anu nga ammuwan ya piyán ne APU.

¹⁵ Ay datu kinuw-kuwa tu Rehoboam nanggayát kitu inanggayát na nga nagári panda kitu namanda na, ay nesúrat da ki libru ne profeta Shemaya

se ki libru ne profeta Iddo nga libru na naggay-gayatán da tul-tolay. Kitu inagturáy de Rehoboam se Jeroboam, ay pinabeg da tu naggugubát. ¹⁶ Ay kane matay tu Rehoboam, ay netaman da kitu giyán datu lúbù datu à-ári kitu íli tu David. Tu Abija nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggubát de Abija se tu Jeroboam

(1 Ari. 15:1-8)

13 Ay nanggayát ta magturáy tu Abija ka Juda kitu mekasangapúlu se walu dagun natu Jeroboam min nga magturáy ka Israel. ² Nagyán tu Abija ka Jerusalem kitu tallu dagun na nagturáy na. Ay tu Micaya nga pútut natu Uriel nga iGibea tu ina na.

Ay se yala nanggayát tu naggubát de Abija se tu Jeroboam. ³ Appát gatut ríbu datu suldádu natu Abija nga nalaing ki gubát. Ay tu Jeroboam, ay walu gatut ríbu datu suldádu na nga nalaing makigubát. Inurnus na datu suldádu na nga makigubát. ⁴ Nagdatang datu suldádu da kitu ban-bantay ka Efraim. Ay se la nagsíkad tu Abija kitu bantay Zemaraim, ay se na nán nga nesáraw kitu Jeroboam se datu suldádu wa iIsrael: “Manggina kayu kiyà! ⁵ Akkan nu agpà ammu ta, nga nekari ne APU nga Dios na Israel kitu David, nga atán peyang magturáy kadaya pútupútut na ki Israel? Awan tutu wala kippaán tun na kari na. ⁶ Ngamay ikaw Jeroboam nga pútut tu Nebat, nga bobonan tu Solomon na pútut tu David, ay nagribilde ka kitu apu mu. ⁷ Ay se yala pe nebulun kikaw dayán na áwan sur-surbi nga tolay, ay se nu win na kaguráan nge Rehoboam nga pútut tu Solomon, gapu la ta nabbing pikam kitun, se áwan na pikam pà nang ammu, se áwan na mabà-baal nga lumában kadakayu. ⁸ Ay kídì yin, ay nán nu kid da annung nu abáan nin ya kinaturáy ne APU nga nepiyár na kadaya pútut tu David, gapu ta adu kayu tutu wala, se ag-agtu nu ya balitù a sinan bak-baka nga pinàwa ne Jeroboam nga ittu daya diy-diyos nu. ⁹ Ay se nu wa pinatálaw daya pappádi ne APU nga gakagaka tu Aaron, se daya Levita. Ay se kayu wala namíli kada pappádi nu kampela ngin, ummán ki kuk-kuwaan daya duddúma nga íli. Nu atán nala nga isa nga toru wa báka se pittu toru wa karneru naya isa nga tolay, ay pagbalinan nu win ka pádi daya akkan kammala nga diyos sin. ¹⁰ May nu dakami, ay e APU ya Dios mi. Akkan mi pinaglikudán. Daya pappádi mi nga magsir-sirbi ke APU, ay dayán nala nga gakagaka tu Aaron, se daya Levita ngala pe

ya mabalín na sumeng kaggída kadaya ubra da. ¹¹ Ay káda pagmakát se gabi da nga magbasu ka dátun na masídug ke APU, se magsídug da ka nabangug nga insensu. Mangippáy da pe ka sinápay kitu útun natu pabeg balitù a tebol. Ay ginnabi da pe nga sibbán datu dílag nga nepaparotun kitu balitù a aggiparotunán. Kuk-kuwaan mi dayán ta sur-surútan mi daya bílin ne APU nga Dios mi. Ngamay dakayu, ay pinaglikudán nu win. ¹² E Dios mismu ya kabulun mi nga ittu ya mangiapu kadakami. Ay daya pappádi na ya magtarumpeta nu makigubát kami yin kadakayu. Dakayu wa iIsrael, akkan nu labánan ne APU nga Dios datu apuapu nu, ta akkan kayu mangábà.”

¹³ Ay tu Jeroboam, ay nepàrob na datu duddúma kadatu suldádu na nga mawe maglim-límut ka panin likud datu suldádu wa iJuda. Ay díkod kaduwán kadatu suldádu na, ay atán da kitu panin àráng datu iJuda, may atán pe datu atán kitu panin likud da. ¹⁴ Ay kane masingan datu iJuda nga darupan dada kitu panin likud se panin àráng da, ay kinumraw da nga nakiseng ke APU. Ay netanggoyob pe yin datu pappádi datu tarumpeta da. ¹⁵ Ay se yala nakasáraw ka naggat datu iJuda, ay se da nga dummarup. Ay inábà ne Dios tu Jeroboam se datu suldádu na kitu àráng ne Abija se datu iJuda. ¹⁶ Ay nagtatálaw datu suldádu wa iIsrael. Nepaábà ne Dios da kadatu iJuda. ¹⁷ Ay inábà de Abija se datu suldádu na datu iIsrael. Napatay da datu limma gatut ríbu wa suldádu wa iIsrael nga nalaing ki gubát. ¹⁸ Ay díkod inábà datu iJuda datu iIsrael kitu gubát da, ta nagpiyár da ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹⁹ Ay impal tu Abija tu Jeroboam se datu suldádu na, ay nasákup da datu duddúma nga íli da, meráman tu Betel se datu il-íli kitúni, tu Jeshana se datu il-íli kitúni, se Efron, se datu il-íli kitúni. ²⁰ Ay akkan nin na nakapagturáy tu Jeroboam kitu báyat na nagturáy tu Abija. Pinagtakit ne APU, ay díkod natay. ²¹ May tu Abija, ay nagbalín ka naturáy pà nang. Ay sangapúlu se appát datu attáwa na, se duwa púlu se duwa datu pútut na nga lalláki, se sangapúlu se annam datu pútut na nga babbay. ²² Daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Abija se tu kabiy-biyág na, se datu kinag-kagi na, ay nesúrát da kitu libru tu profeta Iddo.

Tu nakigubát tu Asa kadatu iEtiopia

14 Ay kane matay tu Abija, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Asa nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári. Natalna ya Juda ka sangapúlu dagun kitu nagturáy na. ²Ay datu napiya se kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa tu Asa. ³Dinadál na ngámin datu altár datu sab-sabáli nga diy-diyos se datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán. Ay se na rinuparupà datu nepasíkád da batu, se na pe dinadál datu adígi natu diy-diyos nga Ashera. ⁴Ay binílin na datu tolay ka Juda nga e APU nga Dios datu apuapu da ngala ya pakisengán da, ay se ikurug da daya lin-lintag se bil-bílin na. ⁵Ay nippà pe tu Asa datu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu nga giy-giyán, se datu anídúgán da ka insensu. Ay díkod, nagtalna tu pangiturayán na kitun na tiyampu. ⁶Ay kitun na atán ya kinatalna, ay kinappiya na datu il-íli ka Juda nga naabut ka darupírip. Awan nanggubát kaggína kadatun na dagun, áta niddán ne APU ka kinatalna. ⁷Ay nán na kadatu iJuda, “Kappiyánan tada daya il-íli. Palebután tada da ka abut ta darupírip, se mangwa tada pe kada torre, se da ruwángan, se da gitap se da pasuwál da. Kuw-kuwa tada pikam idi nga lusà, ta nakiseng tada ke APU nga Dios tada. Ay aggína pe ya nangidde ka kinatalna kadàtada kadaya lib-lebut tada.”

Ay díkod nabalin da nga kinappiya datu il-íli. ⁸Ay uwad tallu gatut ríbu wa suldádu tu Ari Asa nga iJuda, nga nakaarmas ka say-áng se dadakkal la kalátag. Ay uwad da pe duwa gatut se walu púlu ríbu nga suldádu na nga iBenjamin. Ay nakaarmas da pe kadatu bibitti a kalátag se bútag. Ay ngámin datun na suldádu, ay nalaing da nga makigubát.

⁹Ay uwad iEtiopia nga nagnágagan ka Zera nga inumbet nga manggubát kadatu iJuda. Moli isa nga milyon datu suldádu na, ay se atán tallu gatut nga takay suldádu na. Dumatang da panda kitu íli Maresha. ¹⁰Ay díkod nawe sinabat de Asa da, se datu suldádu na. Ay nagiddag da kitu tanáp Zefata ka Maresha. ¹¹Ay se yala nagkarárag tu Asa ke APU nga Dios na nga nán na, “O APU, ikaw wala ya makaseng kiya nakapsut, ta senu maábà na ya nabílag. Sengán nakami O APU nga Dios mi, ta ikaw ya pagtalgad mi. Ay inumbet kami nga makigubát kadedi nga adu tutu wala nga suldádu gapu ki pannakabalin mu. O APU, ikaw ya Dios mi. Akkan ka paábà kadaya tolay yala.” ¹²Ay díkod, inábà ne APU datu iEtiopia kitu

àráng de Asa se datu iJuda. Ay nagtatálaw datu iEtiopia. ¹³May impal de Asa da se datu suldádu na panda ka Gerar. Inábà tutu wala ne APU da se datu suldádu na. Ay tútu akkan da ngin mabaal tu makigubát. Adu tutu wala tu inarisamsam datu suldádu wa iJuda kaggída. ¹⁴Ay inábà da pe datu ngámin il-íli ka Gerar, ta nagansing ke APU datu tolay kitúni. Adu datu kuw-kuwa datu tolay kitúni, ay tútu inarisamsammán de Asa ngámin datun. ¹⁵Ay nawe da pe rinaut datu kampu datu duddúma nga magpas-pastu kadatu an-animál da. Adu datu inalàán da nga karneru se kalding, se kámel. Ay se da la nagulli ka Jerusalem.

15 Ay napatàyán ki Ispiritu ne Dios tu Azaria nga pútut tu Oded. ²Ay se la nawe kitu giyán tu Asa se na nán, “Gínán dà! Ikaw Asa se dakayu wa iJuda se iBenjamin! Bul-bulunan nakayu ne APU, nu akkan nu ig-igsán. Ay nu makim-imallà kayu kaggína, ay atangyaan nakayu. May nu paglikudán nu, ay paglikudán nakayu pe. ³Ay nabayág gin na dagudagun nga akkan da binibbid daya iIsrael ya kurug ga Dios. Awan da pe pádi nga magtùgud kaggída, se áwan da pe sur-surútan na lin-lintag. ⁴May kane umbet ya kapar-parigátan da, ay ittu win tu akasápul da ke APU nga Dios na Israel. Ay tútu nakim-imallà da kaggína, ay sinengán nada. ⁵Ay kadatun na tiyampu, ay nakapap-panansing tu lumawán, ta napalotán tu riribù kadatu ngámin na íli. ⁶Awan urnus datu il-íli. Magkakagúra da, áta rinib-ribù ne Dios da ka nagbal-baláki nga pakarribuán. ⁷Ngamay dakayu, ay magturad kayu. Akkan kayu madusmaya, ta atán ya gun-guna nu kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu.”

⁸Ay kane magína tu Asa tun na kinagi tu Azaria nga pútut tu Oded, ay nagturad kurug. Nippaán na datu nadakè tutu wala nga sinan diy-diyos kitu ngámin na Juda se Benjamin, se kadatu nasákup na nga il-íli kitu ban-bantay ka Efraim. Ay se na kinappiya kammin tu altár ne APU nga atán kitu àráng natu balkon natu Templo ne APU. ⁹Ay se na inayabán datu ngámin na iJuda se iBenjamin, se datu iEfraim, datu iManasse, se datu iSimeon nga mepagíli kaggída. Ata adu tutu wala datu iIsrael nga nagalit ka Juda, kane masingan da nga tu Asa, ay bul-bulunan ne APU nga Dios na. ¹⁰Ay nagguurnung datu tolay ka Jerusalem, kitu mekalu búlán kitu mekasangapúlu se limma dagun nin na magári tu Asa. ¹¹Ay kitun na algaw, ay nagdátun da ke APU kadatu naarisamsam da nga an-animál; pittu gatut nga toru wa báka, se pittu ríbu wa karneru datu nedátun da. ¹²Ay se da nagsipata nga ipas-pasnà da ki ngámin na lammat

da, se ngámin na uray da tu mangikurug ke APU nga Dios datu apuapu da. ¹³ Ay daya akkan mangikurug ke APU nga Dios na Israel, ay masápul matay, nabbing da mán onu nanákam da ngin, se lalláki da mán onu babbay da. ¹⁴ Ay kinggat da nga nesar-sáraw tu nagsipata da ke APU, se da nagtanggoyob se nagtarumpeta. ¹⁵ Ay naganggam da ngámin na iJuda kitu nagsipata da, ta nepas-pasnà da ki ngámin na uray da tu nagsipata da, se tu nakim-imallà da kaggína. Ay sinengán ne APU da, ay se nada pinagimáng kadatu kalínga da kadatu lib-lebut da.

¹⁶ Ay nippà pe tu Asa tu ukò na nga Maaca kitu sáad na nga reyna, áta nagpàwa kitu nagdakè tutu wala nga rebultu nату diy-diyos nga Ashera. Binalbág tu Asa tu rebultu na, se na tinaltág, ay se na sinìdug kitu tanáp Kidron. ¹⁷ Ay oray nu akkan nippà ngámin tu Asa ka Israel datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos, ay nepas-pasnà na tu inangngurug na ke APU kitu ngámin na inagbiyág na. ¹⁸ Ay ngámin datu napatag ga dátun da se tu ama na, datu silber se balitù se datu ar-aruminta, ay nippáy nada kitu Templo ne Dios. ¹⁹ Ay áwan nin na gubát panda kitu mekatallu púlu se limma dagun na naggári tu Asa.

Tu nuddi nga nagturáy tu Asa

(1 Ari. 15:17-22)

16 Ay kitu mekatallu púlu se annam dagun kitu nagturáy tu Ari Asa, ay rinaut tu Baasha nga ári ka Israel ya Juda. Inabut na ka darupírip tu íli Rama, ta senu áwan ya makalawán se makappan kadatu íli nga sákup tu Asa nga ári ka Juda. ² Ay tútu nagpálà tu Asa ka silber se balitù kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu na, ay se na nepetulud kitu Ben-hadad nga ári ka Aram nga mag-agyán ka Damasco. Ay se na nepekagi pe ya ummán kídi, ³ “Alà mu dedi nga silber se balitù nga rigálù kikaw, ta piyán ku nga maggaddù ta nga duwa nga ummán kitu naggaddù tu ama ku se tu ama mu. Ay túya akkan mu win na gaddúán ne Baasha nga ári ka Israel, ta senu magtálaw kídi ya sakúpan ku.” ⁴ Ay nayát tu Ben-hadad kitu kinagi tu Ari Asa. Ay tútu nebon na datu kumander datu suldádu na nga mawe da gubatan datu iIsrael. Ay nasákup da datu íli Ijon, Dan, Abel-maim se datu ngámin na íli ka Naftali nga aggipayán da kadatu masap-sápul da. ⁵ Ay kane madámag tu Ari Baasha tu nàwa, ay kinusap na tu agpadarupírip na ka Rama. ⁶ Ay se yala nga inayabán tu Ari

Asa datu iJuda, se na pinalàan datu batu, se datu tarikáyu wa aruminta tu Ari Baasha nga inusár na nga magpadarupírip kuma ka Rama. Ay se yala inusár tu Asa datun na aruminta kitu nangappiya da kadatu íli Geba se Mizpa.

Tu profeta Hanani

⁷ Ay kitun na tiyampu, ay nawe tu profeta Hanani ka giyán tu Ari Asa, ay se na nán kaggína, “Gapu ta tu ári ka Aram tu nagpiyáran mu, nga akkan na e APU nga Dios mu, ay akkan nu win na marápun daya suldádu naya ári ka Aram. ⁸ Ay akkan mu agpà madamdám ta, tu nàwa kadatu iEtiopia se datu iLibya nga sibna tabbun na suldádu, se adu tutu wala datu takay da nga makigubát se datu kabalyu da? Nagpiyár ka mà kitun ke APU, ay tútu nepaábà nada kikaw. ⁹ Ata sisínán ne APU ya ngámin kalawagán, ta senu pabilgan na daya kurug nga mangikurug kaggína. Ug-og ka kiya kinuwa mu. Ay díkod manggayát kídí yin, ay makigub-gubát ka ngin.” ¹⁰ Ay gapu kitu kinagi tu profeta Hanani, ay nakarungat tutu wala tu Asa kaggína. Ay tútu nepebálud na se na pe pinapíngil. Ay se na pe yin na pagraw-rawtán nin datu duddúma kadatu iturayán na nga tolay.

Tu netattay tu Asa

(1 Ari. 15:23-24)

¹¹ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa tu Asa nanggayát kitu inaggári na panda kitu nepappanda na, ay nesúrat da ki Libru na Istoriya datu À-ári ka Juda se Israel. ¹² Ay kitu mekatallu púlu se siyám dagun tu Ari Asa nga magturáy, ay nagsinakit kitu bingil na. Sumamnga tutu wala tu sinakit, ngamay oray nu ummán kiyán, ay akkan nakiseng ke APU. Ittu na mán kammin na nakisengán datu marangngágas sin. ¹³ Ay natay tu Asa kitu mekappát púlu se isa dagun kitu naggári na. ¹⁴ Ay netaman da kitu pinàbután na kampela ngin nin na lúbù na kitu íli tu David. Pinayán da ka nagbal-baláki nga talibangug tu nangitadágan da kaggína. Ay kane itaman da, ay nagapuy datu tolay ka nagatang tutu wala ka angrispitár da kaggína.

Tu naggári tu Jehoshafat ka Juda

17 Ay tu Jehoshafat nga pútut tu Asa, tu summukát kaggína nga nagári. Ay pinabílag na tu pangiturayán na, ta senu mapàkád na datu iIsrael. ²Ay pinaguwardiyaán na datu naabut ka darupírip nga íli ka Juda, ay se yala nangwa pikam ka kampu datu suldádu na kadatu giy-giyán ka Juda se kadatu il-íli ka Efraim nga nasákup natu ama na. ³Ay binul-bulun ne APU tu Jehoshafat, ta sinúrut na tu kinuw-kuwa tu ama na kadatu nunna nga dagudagun na nagturáy tu ama na. Ay akkan pe nagdáyaw kadatu sinan diy-diyos nga Baal, ⁴nu di nga e Dios nga Dios natu ama na tu dinay-dáyaw na se nekur-kurug na datu bil-bílin na. Akkan na tinlad tu kuk-kuwaan datu iIsrael. ⁵Ay díkod, pinairut ne APU tu angituráy na ka Juda. Niddán datu ngámin na iJuda tu Jehoshafat ka rig-rigálu, ay tútu bumánang tutu wala, ay se pà-pàgan da tolay. ⁶Ay nagmákad tu uray na nga nangikur-kurug ke APU. Ay nippà na pe datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos kadatu alingúdu wa giy-giyán, se na dinadál datu adígi natu diy-diyos nga Ashera.

⁷Ay kitu mekàlu dagun na ngin na magári, ay pinapan na datu ù-upisiyál na kadatu il-ileli ka Juda nga mangitùgud kada tolay kadaya lin-lintag ne APU. Ay tu dedi datun na ù-upisiyál: tu Ben-hail, tu Obadia, tu Zacarias, tu Netanel, se tu Micaya. ⁸Ay kabulun da pe datu siyám nga Levita: tu Shemaya, tu Netania, tu Zebadia, tu Asahel, tu Shemiramot, tu Jehonatan, tu Adonija, tu Tobija, se tu Tob-adonija. Kabulun da pe tu Elishama se tu Jehoram nga pappádi. ⁹Ay díkod, inalà da tu libru na lin-lintag ne APU, ay se da nawe netùgud kadatu tolay kadatu ngámin na il-íli ka Juda.

¹⁰Ay pinagansing ne APU datu ngámin na pagariyán kitu lib-lebut na Juda. Ay tútu akkan da ginubát tu Jehoshafat. ¹¹Ay atán datu Filisteo nga nagrigálu ka silber kitu Ari Jehoshafat. Ay nerigaluwán datu iArabia pe ka 7,700 nga toru wa karneru se 7,700 nga toru wa kalding. ¹²Ay díkod, tummuráy la nga tummuráy tu Jehoshafat. Nagpàwa kadatu il-íli ka Juda kadatu aglingdán da, se datu aggippayán da kadatu masap-sápul da. ¹³Ay adu tutu wala datu inurnung na kadatu masap-sápul da kadatu il-íli ka Juda. Nangippáy pe ka Jerusalem kadatu suldádu wa nalaing makigub-gubát. ¹⁴Nelistaán na datu suldádu na sigun kadatu naggayatán da nga tangámalán.

Datu suldádu nga gayát ka tangámalan Juda, ay 300,000 da ngámin. Tu Adna tu kumander da. ¹⁵Ay se yala tu Jehohanan tu sumarunu kaggína. Aggína tu kumander na 280,000 nga suldádu. ¹⁶Ay se yala nga tu Amasia nga pútut tu Zicri, nga nagbuluntaryu wa magsirbi ke APU. Aggína tu kumander na 200,000 nga suldádu. ¹⁷Ay datu gayát ka tangámalan tu Benjamin, ay uwad 200,000 nga suldádu nga marammútug se nalaing magusár ka kalátag. Ay tu Eliada tu kumander da. ¹⁸Ay se yala tu Jehozabad tu sumarunu kaggína. Uwad 80,000 datu suldádu na nga nakaarmas pára ki gubát. ¹⁹Ay tu dayán datu magsir-sirbi kitu ári. Sabáli pikam datu magguwardiya kadatu naabut ka darupírip nga il-íli ka Juda.

Kinagiyánan tu Micaya tu Ahab

(1 Ari. 22:1-28)

18 Ay kane bummánang se medin-dinnámag tu Ari Jehoshafat, ay nakikopun kitu Ahab nga ári ka Israel. Pinagatáwa da datu pútut da. ²Ay kane malpás ya piga nga dagun, ay nawe naggagáyam tu Jehoshafat kitu Ahab ka Samaria. Ay sinangaíli tu Ahab da se datu kabbulun na. Nagpaparti tu Ahab ka adu wa báka, se adu wa karneru. Ay se la nepar-parut tu Ahab tu Jehoshafat kitun na oras nga mawe da rautan tu íli Ramot-gilead. ³Ay nán na kitu Jehoshafat, “Mayát ka mamulun kadakami nga mawe mangraut ka Ramot?” Ay nán tu Jehoshafat nga nesungbát, “Ò a! Nakasagána kami se daya tolay ku wa mamulun kikaw nga makigubát. Nu nágan naya nán mu, ay ittu pe kiyà. Ibílang mu ka suldadum daya suldádu ku,” nán na.

⁴May nán pe tu Jehoshafat, “May punnán ta pikam nga ammuwán nu nágan na ya kagiyan ne APU.” ⁵Ay díkod, pinaayabán tu Ari Ahab datu appát gatut nga profeta, ay se na nán kaggída, “Mawe mi nád rautan ya Ramot-gilead onu akkan?” Ay nán da nga nesungbát, “Mawe kayu ta pangabáan nakayu ne Dios!” ⁶May nán tu Jehoshafat, “Awan agpà in sabáli nga profeta ne APU kídi ta, nga annung tada pagsaludsúdán pikam?” ⁷Ay nán tu Ahab, “Atán pikam isa nga profeta ne APU kídi, may lùsawan ku wa pagsaludsúdán, ta áwan nala napiya nga kagiyan na panggap kiyà. Pabeg gala nga nadakè. Nge Micaya nga pútut tu Imla.” Ay nán tu Jehoshafat, “Akkan mu mà a nga kagiyan ya ummán kiyán.” ⁸Ay díkod kirrawán tu Ari Ahab tu isa kadatu upisiyál na se na nán, “Mawe mu

mà a ayabán ne Micaya nga pútut tu Imla. Magkaru ka.”⁹ Ay tu Ahab nga ári ka Israel se tu Jehoshafat nga ári ka Juda, ay atán da nga magtutúgaw nga nakabádu da ka bádu ári. Atán da kitu aggaggián nga adanni kitu ruwángan tu íli Samaria. Atán pe datu ngámin na profeta kitu àráng da nga magbàbànan mepanggap kitu kàwaán da.¹⁰ Ay tu Zedekia nga pútut tu Kenaana tu isa kaggída. Nangwa kada sinan sàgud nga balayyáng, ay se na nán, “Tu idi ya nán ne APU. Sàgúdan nu daya iAram kadedi nga sàgud panda ki karápun da.¹¹ Ay ittu pe tu kag-kagiyan ngámin datu profeta, nga nán da, “Mawe nu rautan ya Ramot-gilead, ay mangábà kayu, ta pangabáan nakayu ne APU.”

¹² Ay tu upisiyál nga nebon tu ári nga mawe mangayáb kitu profeta Micaya, ay nán na kitu Micaya, “Nán ngámin daya profeta ke ápu ári nga napiya ya pagbalinán naya gákat da. Ay túya ittu pe ya kagiyan mu!”¹³ May nán tu profeta Micaya, “Ikari ki ngágan naya sibbiyág nga APU, nga tittu ya kagiyan naya Dios ku ya kagiyan ku.”

¹⁴ Ay kane umbet tu profeta, kitu giyán tu ári, ay nán tu ári kaggína, “Micaya, mawe mi nád gubatan ya Ramot-gilead onu akkan?” Ay nán tu Micaya nga nesungbát, “Mawe kayu, ay mangábà kayu. Ipaábà ne APU da kadakayu.”¹⁵ May nán tu Ahab kaggína, “Mamimpiga taka pe pagsipataan ki ngágan ne APU, nga yán nala nga kurug ya kagiyan mu kiyà?” nán na.¹⁶ Ay díkod, nán tu Micaya, “Nepassingan kiyà nga nasip-siparà kadaya ban-bantay daya ngámin na ísrael. Ummán da kadaya karneru wa áwan magpas-pastu kaggída. Ay se la nán ne APU, ‘Awan da nga apu. Papannam da ngin kadaya babalay da. Akkan da ngin na makigubát.’”¹⁷ Ay nán tu Ari Ahab kitu Jehoshafat, “Nán ku mà in kikaw nga áwan kammala nga napiya nga kagiyan nayán panggap kiyà, nu di pabeg nadakè.”

¹⁸ Ay nán pikam tu Micaya, “Gínán nu ya kagiyan ne APU! Nasingan ku we APU nga magtutúgaw kiya tugaw na. Ay ngámin daya ilángit ay magsisíkad da ki pane diwanán na se pane kasígid na.¹⁹ Ay nán ne APU, ‘Inna ya mawe mangiparut ke Ahab nga ári ka Israel nga mawe rumaut ka Ramot-gilead ta senu matay kitúni?’ Ay nagbabaláki tu kagiyan datu ilángit.²⁰ Ay se la nga uwad ispiritu nga nagsíkad kitu àráng ne APU nga nán na, ‘Iyà ya mawe mangiparut kaggína.’ Ay se la sinaludsud ne APU, “Paannán mu?”²¹ Ay nán tu ispiritu, ‘Mawe yà a pagbusidan datu ngámin na profeta na.’ Ay nán ne APU kaggína, ‘Ang ka lugud din. Kuwaam ya nán mu, ta màwa nga kurug.’²² Ay túya ittu kurug ya nàwa. Pinagbusid

ne APU dedi nga profeta mu. Ngamay lammat ne APU nga nadakè ya màwa kikaw.”

²³ Ay se la umadanni tu profeta Zedekia ke Micaya se na timpit. Ay se na nán, “Paanna ya nakammum nga pinanáwan nà ya Ispiritu ne APU ta senu amomanán naka?” ²⁴ Ay nán tu Micaya, “Mammuwán mu ngala yán nin nu mawe ka ngin na magsirù ki isa nga kuwartu!” ²⁵ Ay se yala pinatiliw tu Ari Ahab tu Micaya kitu isa kadatu upisiyál na, se na nepippan ka giyán tu Amon nga gobernador kitu íli, se ka giyán tu Joas nga pútut na. ²⁶ Ay se na nebílin nga masápul ibálud da tu profeta Micaya, ay se da iddán nala ka sinápay se danum panda ki aggulli na nga maggayát makigubát. ²⁷ May nán tu Micaya, “Ay nu makapagulli ka pikam, ay akkan na e APU ya nangamomán kiyà! Dakayu ngámin, gínán nu ya kinagi ku!”

Tu netattay tu Ahab

(1 Ari. 22:29-35)

²⁸ Ay díkod, nagbulun de Ahab nga ári ka Israel, se tu Jehoshafat nga ári ka Juda nga nawe rinaut ya Ramot-gilead. ²⁹ Ay nán tu Ari Ahab kitu Jehoshafat, “Ippà ku ya bádu ku, se yà magbádu ka ur-uray, ta senu akkan dà melásin kiya paggugubatán. May ikaw, ay magbádu ka ngala kiya bádu ári.” Ay díkod ittu kurug tu kinuwa da, ay se da nawe nakigubát. ³⁰ Ay binílin tu ári ka Aram datu ap-apu datu takay na nga makigubát, nga áwan da sabáli nga gubatan nu di itu ári ngala na Israel. ³¹ Ay díkod, kane masingan da tu Ari Jehoshafat ay nán da, “Ye tuni yin ya ári daya iIsrael,” nán da. Ay tútu darupan da ngin. May nakiseng tu Jehoshafat ke APU, ay sinengán kurug ne APU. Nedayyu na kaggína datu dumarup kaggína. ³² Ay kane mammuwán datu ap-apu nga nakatakay kadatu takay ya makigubát, ay nán da, “Akkan aggína ya ári daya iIsrael.” Ay tútu nakusap da nga magappal kitu Jehoshafat. ³³ Ay uwad isa kadatu suldádu nga iAram tu nangur-úray yala nga nangibútug kitu bútug na, ay nepang-pangámu wala pe nga nippáy kitu Ahab. Sumilput tu mayán tu bútug kitu nagbátán datu kalátag na baggi na. Ay tútu nán tu Ahab kitu mangitur-turung kitu takay na, “Napayán nà! Magtálaw ta kídi paggugubatán. ³⁴ Ay napanat tu gubát kitun na algaw. Nagtiterig gala tu Ahab kitu takay na nga umàráng kadatu iAram panda kitu gid-gidám. May kane masirbut tu mata ngin, ay natay yin.

19 Nagulli tu Ari Jehoshafat kitu palásiyu na ka Jerusalem nga áwan na nàwaán. ²Ay nawe dinatang tu profeta Jehu nga pútut tu Hanani. Ay se na nán kitu ári, “Napiya kadi nga sengán mu ya nadakè a tolay, se pàgan mu ya mangalùsaw ke APU? Ngamay gapu kiya kinuwa mu, ay lùsawan naka ne APU. ³May oray nu mapakuna, ay atán kam pe napiya nga kinuwa mu, ta dinadál mu daya adígi nga tagematun naya diy-diyos nga Ashera. Ay se sur-surútan mu tutu wala nge Dios.”

Tu namíli tu Jehoshafat kada guwes ka Juda

⁴Ay nag-agyán tu Jehoshafat ka Jerusalem. May nasansán na mawe maggagáyam kadatu tolay, manggayát ka Beer-sheba, panda kitu ban-bantay ka íli Efraim. Ay-ayuyútan na datu tolay nga magulli da kammin ke APU nga Dios datu apuapu da. ⁵Nangippáy ka guwes kadatu ngámin na íli ka Juda nga naabut ka darupírip. ⁶Ay se nada binílin nga nán na, “Kapiyánan nu ya maglam-lammat ki angguwes nu, ta akkan kayu guwes daya tolay, nu di e APU. Sesengán nakayu kiya angguwes nu. ⁷Magansing kayu ke APU. Kappiyánan nu ya mangguwes, ta akkan ipalúbus ne APU ya nadakè a angguwes, onu ya amagdudúma, onu ya mangáwat ki pasùsù.”

⁸Ay namíli pe tu Jehoshafat kadatu Levita se pappádi, se datu ap-apu ki káda tangámalan ka Israel, nga mangguwes kada kásu mepanggap kiya lintag ne APU se daya ríri da tolay. Nag-agyán da kitúni Jerusalem. ⁹Ay tu idi tu bílin na kaggída, “Masápul magansing kayu ke APU ki agsirbi nu. Ikurug nu peyang, se ipas-pasnà nu ki ngámin uray nu ya magsirbi kaggína. ¹⁰Ay nu atán kásu nga ilbet da keliyán nu kadakayu nga mepanggap ki nakapatay, onu daya duddúma pikam nga kásu mepanggap kadaya lin-lintag onu bil-bílin, ay masápul tùgúdán nuda kiya masápul la kuwaan da, ta senu akkan da makabásul ke APU, ay se akkan makarungat kadakayu se kadaya keliyán nu. Tu yán ya kuwaan nu, ta senu akkan kayu makabásul. ¹¹Ay nu mepanggap kadaya ngámin kásu mepanggap ki angngurug ke APU, ay e Amaria nga apu da pappádi ya makammu. Ay nge Zebadia nga pútut tu Ismael nga apu datu tangámalan ka Juda ya makammu kadaya kásu mepanggap ki gubirnu. Ay daya Levita, ay aggída ya annung nu wa pakisengán. Akkan kayu magansing ki annungpál nu kadaya ubra nu. Ay e APU din ya mamul-bulun kadaya mangwa ki kustu.

Tu nakigubát tu Jehoshafat kadatu iMoab se datu iAmmon

20 Ay kane mabà-bayág, ay naggaddù datu iMoab se datu iAmmon, se datu duddúma nga Meuneo se da nawe gubatan tu Jehoshafat. ²Ay uwad da tolay ya nawe nangikagi kitu Jehoshafat nga nán da, “Atán daya adu tutu wala nga suldádu nga gayát ka Edom, ka dammáng na Natay nga Bebay, nga umbet mangraut kadakayu. Atán da ngin ka Hazazon Tamar (En-gedi pe ya isa ngágan na).” ³Ay nagansing tu Jehoshafat kitu nedámag kaggína. Ay tútu nagkarárag ga nakiseng ke APU. Ay se na binílin datu ngámin na iJuda nga magngílin da mangán ta magkarárag da. ⁴Ay díkod, ngámin datu tolay kadatu il-íli ka Juda, ay nagkakápan da ka Jerusalem nga magkar-karárag nga makiseng ke APU. ⁵Ay nagsíkad tu Ari Jehoshafat kitu àráng datu tolay ka Juda se Jerusalem nga atán kitu àráng natu baru wa amuwág natu Templo ne APU, ⁶ay se na nán, “O APU nga Dios datu apuapu mi, ikaw wala ya Dios nga atán ka lángit. Ay ikaw wala pe ya mangitur-turáy kadaya ngámin na pangiturayán kídi kalawagán. Mannakabalin se naturáy ka, ay túya áwan ya maketurad kikaw. ⁷Ikaw mà, O Dios mi ya namàpur kadatu mag-agyán kídi nga íli kane umbet daya tolay mu wa iIsrael. Ay se mu wa nidde idi nga lusà kadaya gakagaka tu Abraham nga opun mu ka kuw-kuwa da ka áwan panda? ⁸Ay nag-agyán kídi yin daya tolay mu, ay se da nangwa ka Templo pára kikaw. ⁹Ay nán da, ‘Nu umbet ya kapar-parigátan mi, ummán kiya gubát, se layus, se sinakit, onu magulát kami, ay umbet kami kídi nga Templo nga pagday-dayáwan kikaw, ay se kami magkarárag ga makiseng kikaw kadaya kaparigátan mi, ay se ginán nakami se nakami isalákan.’ ¹⁰Ay kídi yin, atán nin daya iAmmon, iMoab se iEdom nga mangraut kadakami. Kitun ay akkan mu nepalúbus nga rautan datu apuapu mida kane itálaw muda ka Egipto. Túya inalíli datu iIsrael da, se akkan dada rinápun. ¹¹May sinnam kod ya pagsubálit da kadakami. Tali pàpuran dakami kídi ya lusà a nepakin-kuwám kadakami nga táwid mi. ¹²O Dios mi! Panísam da, ta áwan mi mabà-baal la makigubát kaggída, ta adu tutu wala pà nang daya suldádu da nga madama umbet nga manggubát kadakami. Akkan mi ammu ya kuwaan mi, may ikaw wala ya namnamáan mi nga sumeng kadakami.”

¹³Ay uwad pe datu ngámin na lalláki ka Juda, kabulun da datu attáwa da se datu annána da nga magsisíkad ki àráng Templo ne APU. ¹⁴Ay se

yala neturayán na Ispiritu ne APU tu Jahaziel nga Levita nga pútut tu Zacarias nga atán magsisíkáð pe kitúni. Tu Zacarias, ay pútut natu Benaya nga pútut natu Jeyel. Ay tu Jeyel, ay pútut tu Mattania nga Levita nga gakagaka natu Asaf. ¹⁵ Ay nán na, “Gínán dà ápu ári, se dakayu ngámin na iJuda se iJerusalem! Tu idi ya kagiyan ne APU kadakayu, ‘Akkan kayu magansing! Akkan kayu malídug kadaya sibna tabbun na suldádu, ta e Dios ya makigubát kaggída, akkan dakayu!’ ¹⁶ Mawe nuda sabant kaláwa ta manùdu da ngin ka bantay Ziz. Madatang nuda kitu panda natu tanáp nga mameyag kitu ir-ir-er ka Jeruel. ¹⁷ Akkan dakayu ya makigubát kaggída. Akkan kayu tagge magal-alit ki pag-agyanán nu wa magiddag kaggída. Sinnan nu wala ya anngábà ku nga APU nu pára kadakayu. Túya akkan kayu magansing se madusmaya. Sanguwan nuda kaláwa, ta e APU ya kabulun nu.”

¹⁸ Ay se yala nagukkab kitu lusà tu Jehoshafat se datu ngámin na iJuda se datu iJerusalem nga nagday-dáyaw ke APU. ¹⁹ Ay se yala nagsíkáð datu Levita nga gakagaka tu Kohat se tu Kora, ay se da kinggat tutu wala tu nagday-dáyaw ke APU nga Dios na Israel.

²⁰ Ay kane pagmakát, ay gummabi datu suldádu wa iJuda nga nawe kitu ir-ir-er ka Tekoa. Ay kaggída nga mawe, ay nán tu Jehoshafat kaggída, “Manggìna kayu wa iJuda se iJerusalem! Magpiyár kayu ke APU wa Dios nu, ta senu naturad kayu. Kurugan nu ya kag-kagiyan daya profeta na, ta senu mangábà kayu.” ²¹ Ay kane mabalin na nga kagiyánan datu tolay, ay namíli kadatu maragkansiyon nga maginunna kadatu suldádu, nga magkan-kansiyon se magday-dáyaw ke APU. Nakabádu da kadatu nappiya nga ibbabádu da nu magdáyaw da. Ay tu idi tu ikan-kansiyon da,

“Magiyáman tada ke APU,
ta áwan panda naya
akkan maul-ulis
nga aminya na!”

²² Ay kane manggayát da nga magkansiyon se magday-dáyaw ke APU, ay binur-buríngaw ne APU datu suldádu wa iAmmon, iMoab, se datu mag-agyán ka bantay Seir, nga umbet manggubát kadatu iJuda. Ay nagpapátay da kampela ngin. Ay tútu narápun da. ²³ Ata datu iAmmon se iMoab ay dinarup da datu kabbulun da nga suldádu wa iBantay Seir, ay rinápun dada. Ay se dala nga nagpapátay kampela ngin nin pe.

²⁴ Ay kane dumatang datu suldádu wa iJuda kitu torre kitu ir-ir-er, ay se da nga amawan datu kalínga da, ay datu newarenán na innát kitu lusà tu nasingan da. Awan nala nga nabiyág kadatu kalínga da. ²⁵ Ay se yala nawe de Jehoshafat se datu suldádu na nga magarisamsam kadatu nagkakátay nga kalínga da. Ay adu tutu wala datu aruminta, se datu lúpus, se datu napatag nga kuw-kuwa nga inalàan da. Tagge da akkan makkát datu naarisamsam da. Tallu ngalgaw da nga nagarisamsam, ta adu tutu wala. ²⁶ Ay kitu mekappát ta algaw, ay nagguurnung da kitu tanáp Beraca, se da dinay-dáyaw nge APU. (Ay naggayát kitun, ay nepangágan datun na giyán ka Beraca. Ya sarut na ay 'Pagdáyaw.') ²⁷ Ay se dala nga nagulli ka Jerusalem de Jehoshafat se datu ngámin na iJuda se iJerusalem nga sikkaanggam, gapu ta pinangábà ne APU da kadatu kalínga da. ²⁸ Ay nagdal-dalen da nga nagtuk-tukár kadatu arpa, líra se tarumpeta. Ay kane makadatang da ka Jerusalem, ay nangaw-át da kitu Templo ne APU. ²⁹ Ay nagansing ke Dios datu ngámin na il-ileli nga itur-turayán da à-ári, kane madámag da nga e APU ya nakigubát kadatu kalínga datu iIsrael. ³⁰ Ay ninggap pin tu pangiturayán tu Jehoshafat, ta pinagtalna ne Dios tu ngámin lib-lebut na.

Tu netattay tu Ari Jehoshafat

(1 Ari. 22:41-50)

³¹ Ay tallu púlu se limma dagun tu Jehoshafat kane magári ka Juda. Ay duwa púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Azuba nga an-anà tu Shilhi tu ina na. ³² Ay napiya datu kinuw-kuwa tu Jehoshafat ki agsisíngan ne APU, ummán kitu kinuwa natu Asa nga ama na. ³³ Ngamay akkan na nimmin dinadál datu agday-dayáwan datu tolay kadatu sinan diy-diyos. Akkan da nepas-pasnà ki uray da tu angúsirut da ke Dios nga Dios datu apuapu da.

³⁴ Ay datu duddúma nga kinuw-kuwa tu Jehoshafat, ay nesúrát da kiya Libro tu Jehu nga an-anà tu Hanani nga nekesurátan daya Istoriya panggap kadatu À-ári ka Israel.

³⁵ Ay inumbet tu tiyampu wa nakikappiya tu Jehoshafat kitu Ahazia nga ári ka Israel. Ay adu datu kinuw-kuwa tu Ahazia nga nadakè. ³⁶ Nagseng da nga nangwa kada bapor ka Ezion-geber, nga pagbiyahe da ka Tarshis. ³⁷ Ay se yala nán tu Eliezer nga pútut tu Dodavahu nga iMaresha kitu

Jehoshafat, “Gapu ta nakikappiya ka ke Ari Ahazia, ay dadàlan ne APU ya kinuwa nu.” Ay nadadál kurug datu bapor nga kinuwaán da. Ay díkod akkan da nakabiyahe ka Tarshis.

21 Ay kane matay tu Jehoshafat, ay netaman da kitu lúbù datu mannákam na kitu íli tu David. Ay tu Jehoram nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jehoram ka Juda

(2 Ari. 8:17-24)

²Ay datu wawwági tu Jehoram nga lalláki, ay tu Azaria, tu Jehiel, tu Zacarias, tu Azariah, tu Micael se tu Shefatia. Tu dayán ngámin datu pútut tu Jehoshafat nga ári ka Juda. ³Niddán nada ka adu wa silber se balitù, se datu napatag ga sannikuwa. Niddán nada pe kadatu naabut ka darupírip nga íli ka Juda. May tu Jehoram tu piníli na nga sumukát nga ári, gapu ta aggína tu manákam. ⁴Ay kane nairut tin tu angituráy tu Jehoram kitu pangiturayán na, ay pinatayán na datu wawwági na, se datu duddúma nga ap-apu ka Juda. ⁵Tallu púlu se duwa dagun tu Jehoram kane magári. Ay walu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ⁶Tinlad na datu nadakè a kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel, ummán kadatu kinuw-kuwa tu Ahab, áta inatawán na tu pútut tu Ahab. Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Jehoram. ⁷May maddi pandanán ne APU ya angituráy daya gakagaka tu David, gapu ta nesipata na kitun kitu David nga atán peyang ya magturáy nga gakagaka na ka panda.

⁸Ay kitu nagturáy tu Jehoram, ay nagribilde datu iEdom ka Juda. Namíli da ka ári da kampela ngin. ⁹Ay se yala nawe rinaut tu Jehoram ya Edom. Kabbulun na datu kumander datu suldádu na, se datu nakatakay kadatu takay da makigubát. May napalebután datu iEdom da. Ay kane gabi, ay nagtálaw tu Jehoram se datu kabbulun na. ¹⁰Ay nanggayát kitun, ay magrib-ribilde datu iEdom ka Juda panda kadedi nga al-algaw. Ay kitun kam pe nga tiyampu, ay nagribilde pe datu iLibna kitu Jehoram, gapu ta pinaglikudán na ngin ne APU nga Dios datu apuapu na. ¹¹Ay se ngala pe nangwa ka pagday-dayáwan da tolay kadatu diy-diyos kadatu ban-bantay ka Juda. Ay díkod neparò datu iJerusalem se iJuda nga magbásul ke APU se umadayyu kaggína. ¹²Ay nagsúrát tu profeta Elias kitu Jehoram. Ay nán na kitu súrát na, “Tu idi ya kinagi ne APU nga Dios

natu apuapu mu wa David, ‘Akkan mu tinlad datu napiya nga kinuw-kuwa natu Jehoshafat nga ama mu, se tu Asa nga ári ka Juda kitun. ¹³Dayán mán kammin na nadakè a kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel daya tal-taldan mu. Neparut mu daya iJuda se daya iJerusalem nga magdáyaw kadaya diy-diyos, nga ummán kitu kinuwa tu Ahab kadaya iIsrael. Ay se mu pe pinatayán datu wawwágim nga namà-máru may ikaw. ¹⁴Ay gapu kadayán na kinuw-kuwa mu, ay iddán ne APU ka nasamnga nga sinakit daya tolay mu, se daya annánà mu, se daya attáwa mu. Ay dadàlan na pe daya ngámin na kuw-kuwám. ¹⁵Ay nu ikaw, ay magtakit ka ka sinay. Ay nasamnga tutu wala, ta lumawán ya lábad sinay mu gapu kiyán na sinakit mu.”

¹⁶Ay neparut ne APU datu Filisteo, se datu Arabo nga mag-agyán kitu adanni kadatu iEtiopia, nga malúsaw da kitu Jehoram. ¹⁷Ay nawe da rinaut datu iJuda, se da inalàan datu ngámin na sannikuwa kitu palásiyu, se datu annánà se attáwa tu Jehoram. Sissa tu Jehoahaz nga kodiyan na pútut na tu nabansi.

Tu sinakit tu Jehoram nga nepatay na

¹⁸Ay se yala pinagtakit ne APU tu Jehoram ka sinakit ki lábad sinay na nga akkan maagásan. ¹⁹Ay kane malpás tu duwa dagun, ay sumamnga tutu wala tu sinakit tu Jehoram. Lummawán tu lábad sinay na, ay nagrígát tutu wala nga ittu win tu nepatay na. Ay akkan pinagapuy datu tolay na ka bátug angrispitár da kaggína nga akkan ummán kitu kinuwa da kadatu apuapu na. ²⁰Ay tallu púlu se duwa dagun tu Jehoram kane manggayát magári. Walu dagun na nga nagturáy. Ay áwan nala nagmanakit kane matay. Netaman da kitu ili tu David, may akkan kitu giyan datu lúbù datu à-ári.

Tu naggári tu Ahazia ka Juda

(2 Ari. 8:25-29; 9:21-28)

22 Ay kane matay tu Jehoram, ay pinagbalin datu iJerusalem ka ári da tu Ahazia nga kodiyan na pútut tu Jehoram. Ata datu duddúma nga wawwági na, ay pinatay datu Arabo da kitu nangraut da ka Juda.

21:17 Ahazia pe ya isa nga ngágan na.

²Duwa púlu se duwa dagun tu Ahazia kane manggayát magári. Ay isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Atalia nga apúku tu Omri tu ina na. ³Tinlad pe tu Ahazia datu nadakè a kinuw-kuwa tu Ari Ahab, áta tu ina na tu magtù-tùgud kaggína nga mangwa ka nadakè. ⁴Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Ahazia; ummán kammin kadatu kinuw-kuwa datu akkobung tu Ahab. Ata kane matay tu ama na, ay aggída datu magtù-tùgud kaggína, ay neturung da ki pakadadálán na. ⁵Ay sinúrut tu Ahazia datu kag-kagiyan da kaggína. Nebulun kitu Ari Joram nga pútut tu Ahab nga ári ka Israel nga nawe nanggubát kade Hazael nga ári ka Aram ka Ramot-gilead. Ay nabigádan tu Joram kitu gubát. ⁶Ay díkod nagulli ka íli Jezreel nga magpabílag kitu bígád na. Ay nawe tu Ahazia nga ári ka Juda nga naggagáyam kaggína ka Jezreel.

⁷Ngamay ittu tu piyán ne Dios, nga tu aggagáyam tu Ahazia kitu Joram, ay ittu tunin tu pakatayán na. Ay kane dumatang tu Ahazia ka Jezreel, ay nawe sinabat tu Jehu nga pútut tu Nimshi. Aggína tu piníli ne APU nga mamanda ngin ki angnituráy daya gakagaka tu Ahab. ⁸Ay kitu angwa tu Jehu win kitu piyán ne APU nga màwa kadatu gakagaka tu Ahab, ay nasíngan na datu ù-upisíyál ka Juda se datu amamanakan tu Ahazia nga kabbulun na nga nawe maggagáyam kitu Joram ka Jezreel. Ay díkod pinatayán tu Jehu da ngámin. ⁹Ay se la nga sinap-sápul datu tolay natu Jehu tu Ahazia. Ay nasmà da nga magsir-sirù ka Samaria. Tiniliw da se da nippan ka giyán tu Jehu, ay pinatay na pe yin. Ay netaman da pe, ta nán da, “Apúku tu Jehoshafat nga nangikurug ke APU ki ngámin na uray na.” Ay áwan tutu wala ngin na pamilya tu Ahazia tu annung na nga sumukát kaggína nga magári.

Tu Atalia tu nagturáy ka Juda

(2 Ari. 11:1-3)

¹⁰Ay kane madámag tu Atalia nga ina tu Ari Ahazia nga natay yin tu an-anà na, ay pinapatay na pe datu ngámin na pamilya tu ári ka Juda. ¹¹May tu Jehosheba nga pútut tu Ari Jehoram nga babay nga wagi pe tu Ahazia, ay netálaw na tu Joas kadatu duddúma nga pútut tu Ahazia,

---

22:2 Ka Hebreo, ay appát púlu se duwa. May maddi mabalin idi ta tu ama na nga Jehoram, ay natay kitu appát púlu dagun na, nga nán na 2 Chron 21:20. Magbalin ka nanákam tu Ahazia ka duwa dagun may tu ama na.

ta patayan dada ngin. Nesirù na tu an-anà se itu magabílin kaggína kitu isa nga kuwartu. Ay díkod, akkan napapatay tu Atalia tu Joas. Ay tu Jehosheba, ay atáwa natu Jehoyada nga pádi. ¹²Ay nesirù na tu Joas kitu Templo ne Dios ki unag na annam dagun na nagturáy tu Atalia.

Tu nagribilde da kitu Atalia

(2 Ari. 11:4-16)

23 Ay kitu mekapittu dagun tu Atalia nga magturáy, ay nagturalad da nawe tu pádi Jehoyada nga nakiamomán kadatu kumander da ginatut ta suldádu: tu Azaria nga pútut tu Jehoram, tu Ismael nga pútut tu Jehohanán, tu Azaria nga pútut tu Obed, tu Maaseya nga pútut tu Adaya, se tu Elishafat nga pútut tu Zicri. ²Ay se da naglib-líbat nga nawe kadatu ngámin na íli ka Juda nga nagayáb kadatu Levita se datu ap-apu datu pam-pamilya da tolay, ay se da nawe ka Jerusalem. ³Ay kane dumatang da kattoni, ay nagguurnung da ngámin kitu Templo, ay se da nakiturátu kitu Joas nga pútut tu ári. Ay nán tu Jehoyada kaggída, “Atán kídi ya pútut tu ári. Aggína ngin ya magturáy, ta ittu tu nekari ne APU mepanggap kadaya gakangaka tu David. ⁴Ay tu idi ya masápul la kuwaan nu. Ay nu umbet magsirbi daya pappádi se daya Levita ki algaw wa aggiimáng, ay pagkàluwan nuda nga grúpu. Ya pagkàlu kaggída ay magguwardiya kiya gagyangán naya Templo. ⁵Ay ya pagkàlu pikam, ay mawe da ki palásiyu, ay daya nabansi nga pagkàlu, ay magguwardiya da kiya Lalangkán ki Pundasiyon. Ay ngámin daya tolay, ay magyán da kiya amuwág na Templo ne APU. ⁶Akkan kayu magpalnà kadaya duddúma kiya Templo ne APU. Tittu daya pappádi se daya Levita nga magsirbi kiyán na oras, ta aggída datu natudinán na magsirbi ke APU. May daya duddúma ngin, ay masápul surútan da ya bílin ne APU. Mag-agyán da ngala kiya lasi na Templo. ⁷Ay dakayu wa Levita, ay kappiyánan nu wa guwardiyaán ya ári. Magtagiampiláng kayu. Patayan nu ya oray inna nga lumná kiya Templo. Akkan nu pan-panáwan ya ári.”

⁸Ay kinurug datu Levita se datu ngámin tolay datu ngámin na bílin tu pádi Jehoyada. Inurnung datu ap-apu datu pappádi datu tolay da. Pinagbulun da datu magsirbi kitu algaw wa aggiimáng se datu akkan kuma magsirbi kitun na algaw. Ata akkan binuwà tu Jehoyada datu nabalín nagsirbi yin. ⁹Ay niddán tu Jehoyada datu ngámin na ù-upisiyál

ka say-áng se kalátag ga dadakkal se bibittì, nga armas kam natu Ari David kitun nga nippáy da kitu Templo ne Dios. ¹⁰ Ay nippáy na datu ngámin tolay ka guwardiya natu ári. Sikkiikkam da ngámin ka ampiláng da. Linìmut da tu Templo se tu altár. ¹¹ Ay kane nakasagána da ngámin nin, ay nawe nelawán tu Jehoyada tu Joas nga pútut tu ári, ay se na nippáy tu sagápaw kitu úlu na. Ay se da nidde kitu Joas tu libru wa nekesurátan datu lin-lintag ne APU mepanggap kiya magári. Ay se da nepakammu nga aggína ya ári da. Ay se yala inipuwán tu Jehoyada se datu pútut na ka denu tu úlu tu Joas, ay se da ngala nesáraw ka naggat ya, “Magnanáyun ya ári!”

Pinatay da tu Atalia

¹² Ay kane magína tu Atalia tu págat datu tolay nga makat-atagtág se makapatapatag kitu ári da, ay nawe kitu Templo ne APU nga giyán datu tolay. ¹³ Ay nasingan na kitúni tu baru wa ári nga magsisíká d kitu giyán adígi kitu lalangkán kitu Templo. Ay nakapalebut kitu ári datu ù-upisiyál se datu maragtarumpeta. Ngámin datu tolay, ay makang-anggam da nga magtatarumpeta. Ay datu maragkansiyon, ay magpatag da nga magtuk-tukár kadatu ittutukár da nga maggan-gánas nga magsilibrá r. Ay kane masingan tu Atalia tu ngámin na kuk-kuwaan da, ay pinìsi na tu bádu na, se na nán nga nesar-sáraw: “Taraydor kayu! Taraydor kayu!” ¹⁴ Ay se yala binílin tu Jehoyada datu kak-kapítan datu suldádu nga nán na, “Ilawán nu! Ay patayan nu ya oray iinna nga sumúrut kaggína. Ata nán tu pádi nga, “Akkan nu patayan kídì giyán Templo ne APU.” ¹⁵ Ay díkod dinugkam da tu Atalia, se da nippan kitu lalangkán kitu palásiyu nga dad-dalenán datu kabalyu, ay se da pinatay kitúni.

Datu inulis tu Jehoyada

(2 Ari. 11:17-20)

¹⁶ Ay se yala nakiturátu tu Jehoyada kitu ári se kadatu ngámin na tolay nga aggída ngin daya tolay ne APU. ¹⁷ Ay se yala nawe ngámin datu tolay kitu pagday-dayáwan da kitu diyos nga Baal, se da rimba. Tinumatumà da tu altár kitúni se datu sinan diy-diyos. Ay se da pinatay tu Mattan nga pádi tu diyos da nga Baal kitu àráng datu altár. ¹⁸ Ay se

yala nepindu tu Jehoyada kadatu pappádi tu magtagasíngan kitu Templo ne APU. Aggída datu natudinán tu David nga makammu kadatu masidug ga dátun ke APU, ta ittu tu nesúráat kitu lintag tu Moses. Aggída pe datu nangitudinán tu David kitu magpatag se magkan-kansiyon. ¹⁹ Ay se yala nangippáy tu Jehoyada ka guwardiya kadatu gagyangán natu Templo ne APU, ta senu áwan makalnà a tolay ya ibílang na lintag ka naragit. ²⁰ Ay se na inayabán datu kak-kapítan da suldádu, se datu agtuturáy, se datu nasasáad da tolay, se datu ngámin na tolay, ta mawe da nga itulud tu ári kitu palásiyu. Nelawán da kitu Templo ne APU, se da nedalen kitu paningátu wa gagyangán na mawe kitu palásiyu, ay se da pinagtugaw win tu ári kitu tugaw ári. ²¹ Ay naganggam ngámin datu tolay. Ay natalna pe yin tu íli kane mapatay da tu Atalia.

Pinakappiya tu Joas tu Templo ne APU

(2 Ari. 12:1-16)

24 Pittu dagun tu Joas kane manggayát magári ka Juda. Ay appát púlu dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Zibia nga iBeer-sheba tu ina na. ² Napiya ki agsisingan ne APU datu kinuw-kuwa tu Joas ki báyat na inagbiyág tu Jehoyada nga pádi. ³ Pinamíli tu Jehoyada tu Joas ka duwa nga atáwa na. Ay uwad da annánà da nga babbay se lalláki.

⁴ Ay kane mabà-bayág, ay linammat tu Joas nga pakappiya tu Templo ne APU. ⁵ Inayabán na datu pappádi se datu Levita se na nán kaggída, “Mawe kayu kadaya ngámin na il-íli ka Juda, ay se nu alà ya dinnagun na buis daya iIsrael, ta ittu ya usaran tada nga mangappiya kiya Templo na Dios nu! Kuwaan nu wa dágus yán!” May akkan kinar-karu datu Levita tu nawe. ⁶ Ay díkod inayabán tu Joas tu Jehoyada nga ap-apu datu pappádi se na nán, “Tura mu akkan pikam pinapan daya Levita nga mawe magsingir ka buis daya iJuda se iJerusalem? Bílin mà yán natu Moses nga bobonan ne APU nga mabuisán daya tolay pára kitu Tabernákulu. ⁷ Ata kitu inagturáy tu Atalia nga nadakè a babay, ay linnà datu pasúrut na ya Templo ne Dios, ay se da inalà datu ngámin na napatag ga usár kiya Templo ne APU, ay se da inusár kitu agdáyaw da kitu diy-diyos da nga Baal.

⁸Ay se yala nagpàwa tu ári ka kahon, se na nepippáy kitu lasi natu lalangán tu Templo ne APU. ⁹Ay se da nekagi kadatu iJerusalem se iJuda nga ilbetán da datu buis da pára ke APU, nga ummán kitu nebílin tu Moses nga bobonan ne Dios kadatu iIsrael kitu kakowad da kitun ka ir-ir-er. ¹⁰Ay naganggam datu tolay se datu ap-apu da, ay se da nilbetán datu buis da, se da nepisuán kitu kahon panda kitu nekapnu na. ¹¹Ay káda mapnu tu kahon ka pirà, ay alà datu Levita, se da mawe idde kadatu ù-upisiyál tu ári. Ay tu sareru se tu upisiyál natu ap-apu datu pappádi tu mangalà kitu mayán tu kahon, ay se da ipatulli kammin kitu giyán na kitu lasi natu gagyangán tu Templo. Ittu tu kinuwa da ki káda algaw, ay adu tu pirà a naùnud da. ¹²Ay nidde tu ári se tu Jehoyada tu pirà kadatu mangiapu kadatu magubra kitu Templo ne APU. Ay se da nanangdán kadatu maragsimintu, se datu karpinteru nga mangappiya kitu Templo. Nanangdán da pe kadatu nalaing magubra ki balayyáng se bága nga mangappiya kitu Templo ne APU. ¹³Ay nagpaggus tutu wala datu tolay nga nagubra. Ay tútu nakaru tu nangappiya da kitu Templo ne Dios. Nepolit da tu dáti nga singan na, ay se da pe kinaligdaán. ¹⁴Ay kane mabalin tu angappiya da kitu Templo, ay nawe da nidde kitu ári se tu Jehoyada datu bunna da nga pirà. Ay ittu inusár da nga nangwa kadatu aruminta kitu Templo ne APU, se datu usár da kitu panagdáyaw da, se datu usár da kadatu masìdug ga dátun da, se datu ikikíru se datu duddúma nga usár da nga nàwa ki silber se nàwa ki balitù. Ay kitu kasibbiyág pikam tu Jehoyada, ay magbasu da peyang kitu Templo ne APU kadatu dátun da nga masìdug.

Tu naglikud tu Joas

¹⁵Ay naglálakay pà nang tu Jehoyada. Magatut se tallu púlu dagun na kane matay. ¹⁶Ay netaman da kitu giyán lúbù datu à-ári kitu íli tu David, áta napiya tu nagsirbi na ke Dios se kitu Templo na, ay se napiya datu kinuw-kuwa na pára ka Israel.

¹⁷May kane matay tu Jehoyada, ay nawe datu ù-upisiyál ka Juda kitu giyán tu ári, ay se da nakim-imallà kitu ári nga aggída ngin tu gínán na kuma. ¹⁸Ay díkod nanggina tu ári kaggída, ay pinagdudoray da pe yin tu Templo ne APU nga Dios datu apuapu da. Ay datu adígi natu diy-diyos da nga Ashera se datu duddúma nga sinan diy-diyos datu day-dayáwan

da ngin. Ay díkod nakarungat te APU kadatu iJuda se iJerusalem gapu kitun na básul da. ¹⁹Ngamay nangibon kammala nge APU kada profeta na, ta senu pagulliyán da kammin datu tolay kaggína. Ngamay maddi manggína datu tolay.

²⁰Ay se yala nga neturayán na Ispiritu ne Dios tu Zacarias nga pútut tu Jehoyada nga pádi. Ay se yala nagsíkád kitu àráng datu tolay se na nán, “Tu idi ya nán ne Dios: Taanna, tura nu sinuwáy daya bil-bílin ne APU? Piyán nu agpà ya magrígát ta? Ay gapu ta pinaglikudán nu we APU, ay pagdudoray nakayu pe yin!” ²¹Ngamay nagtuturátu datu ap-apu nga patayan da tu Zacarias. Ay se yala pinatùtoán natu ári tu Zacarias kitu amuwág tu Templo panda kane matay. ²²Ay akkan nin nadamdám tu ári tu kinamáru na kaggína tu Jehoyada nga ama natu Zacarias. Pinapatay na mán kammin ya pútut na. Ay kane atán matay yin tu Zacarias, ay nán na, “Masingan din ne APU ya kuk-kuwaan nu, ay se nà din na ibálat!”

Tu netattay tu Joas

²³Ay kitun kam ma tiyampu kitu sumarunu nga dagun, ay rinaut datu iAram datu iJuda se iJerusalem, ay inábà dada. Ay se da pinatayán ngámin datu ù-upisiyál da. Ay nippannán da datu ngámin na inarisamsam da ka giyán tu ári da ka Damasco. ²⁴Ay oray nu bittè datu suldádu datu iAram, ay nepalúbus ne APU nga abáan da datu adu tutu wala nga suldádu wa iJuda, gapu ta pinaglikudán da nge APU nga Dios datu apuapu da. Ay díkod aggída tu namánis kitu Joas.

²⁵Ay pinanáwan nala datu iAram tu Joas nga nasamnga tu bigád na. Ay datu ù-upisiyál kammin natu Joas datu nagtuturátu nga ibálat da tu nagpapatay na kitu Zacarias nga pútut tu Jehoyada nga pádi. Ay tútu pinatay da tu Joas kaggína nga magid-idda kitu kuwartu na. Ay se da netaman kitu íli tu David. May akkan kitu giyán datu lúbù datu à-ári. ²⁶Ay datu namatay kaggína, ay tu Zabad nga pútut tu Shimeat nga iAmmon, se tu Jehozabad nga pútut tu Shimrit nga iMoab. ²⁷Ay kane matay tu Joas, ay tu Amazia nga pútut na tu summukát nga nagári. Ya istoriya panggap kadaya pútut tu Joas, se daya adu wa kinag-kagi da profeta panggap kaggína, se tu nangappiya na kitu Templo ne Dios, ay nesúrát da kiya Libru na Isteriya daya À-ári. Tu Amazia nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Amazia ka Juda

(2 Ari. 14:2-6)

25 Ay duwa púlu se limma dagun tu Amazia kane manggayát magári. Ay duwa púlu se siyám dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jehoaddan nga iJerusalem tu ina na. ²Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa tu Amazia. May akkan na nepas-pasnà ki uray na tu nangsúrut na kaggína. ³Ay kane umirut tin tu angngituráy na, ay pinapatay na ngin datu upisiyál na nga namatay kitu ama na nga ári. ⁴Ngamay akkan na pinatayán datu pútupútut da, áta kinurug na kam tu nesúrát ta bílin na nepesúrát ne APU kitu Moses nga nán na, “Akkan matay daya mannákam gapu ki básul daya annánà da, ay ummán pe daya annánà, akkan da matay gapu ki básul daya mannákam da. Ya nakabásul kampela ngin ya magikáru ki nagbasúlán na.”

Tu gubát kadatu iEdom

(2 Ari. 14:7)

⁵Ay se yala inurnung tu Amazia datu ngámin na lalláki nga iJuda se iBenjamin, se nada pinagbalin ka suldádu na. Inuwa-uwár nada sigun kitu pam-pamilya nga naggayatán da, ay se nada nepeapu kada kumander. Atán da tu nangiapu ka riníbu nga suldádu, se atán datu nangiapu ka ginatut ta suldádu. Nelista na ngámin datu lalláki nga magdagun ka duwa púlu se nasurù. Ay uwad da nga 300,000 ngámin na annung da ya makigubát. Nalaing da nga magusár ka say-áng se kalátag. ⁶Ay se nanangdán pikam ka 100,000 suldádu wa iIsrael. Nagbáyad ka 3,400 kílu wa silber. ⁷May uwad bobonan ne Dios ya nawe kitu giyán tu ári se na nán, “Apu ári, akkan mu ikíwid daya suldádu wa iIsrael, ta pinagdudoray ne APU ngin daya iIsrael. Ay akkan na pe yin sesengán daya iEfraim. ⁸Dakayu wala ya mawe. Magturad kayu wala nga makigubát. Ay nu ibulun nuda ipaábà nakayu ne Dios kadaya kalínga nu. Ata e Dios sala ya atán pannakabalin na sumeng onu mangipaábà kadakayu.” ⁹Ay nán tu Amazia kitu bobonan ne Dios, “Ay paanna ngin tu pinagbáyad ku nga 3,400 kílu nga silber kadatu suldádu na Israel?” Ay nán na tu bobonan ne Dios nga nesungbát, “Ad-adu pikam may iyán ya midde ne APU kikaw!” ¹⁰Ay díkod, pinagulli

tu Amazia ka Efraim datu suldádu wa tinangdánan na. Ay tútu lùsawan da tutu wala ya Juda ngin. Ay nagulli da nga sirrurungat tutu wala.

¹¹ Ay tútu nagturalad tu Amazia, se na nga neapu datu suldádu nga nawe kitu tanáp Asin. Nakigubát da kitúni, ay 10,000 tu pinatay da kadatu suldádu wa iSeir. ¹² Ay 10,000 nga suldádu pikam tu tiniliw da. Nippan dada kitu útun tu tappáng se da nebinaán da. Ay díkod nagkakátay da nga naríturítu datu tuláng da kane magdittág da kadatu batu. ¹³ Ay datu suldádu wa iIsrael nga pinagulli tu Amazia, ay nawe da rinaut datu íli ka Juda kitu nagbátán na Samaria se Bet-horon. Ay tallu ríbu datu lalláki nga pinatayán da, ay adu tutu wala pe tu inarisamsam da.

¹⁴ Ay kane magulli tu Amazia nga nakigubát kadatu iEdom, ay inalà na datu sinan diy-diyos da, ay se na nga kinuwa da nga diy-diyos na. Dinay-dáyaw nada, ay se nagsídug pe ka insensu pára kaggída. ¹⁵ Ay tútu nakarungat nge APU kitu Amazia. Ay tútu nebon na tu isa nga profeta na ka giyán tu Amazia. Ay nán na, “Taanna, tura mu mán kammin day-dayáwan daya sinan diy-diyos nga akkan kammala nakesalákan kadaya tolay da kikaw?” ¹⁶ May kitu akun-oni pikam natu profeta, ay nán natu ári kaggína, “Kinuwa taka agpà nga pára tùgud kiyà ta? Náwa ka, nu akkan mu piyán ya matay!” Ay tútu naging-inggap tu profeta, ay se na nán, “Kurug la nga panísan naka ne Dios gapu ki kinuwám, se ya akkan mu nanggina kiyà.”

Inábà na Israel ya Juda

(2 Ari. 14:8-20)

¹⁷ Ay kane mabalin makiamomán tu Amazia kadatu magtù-tùgud kaggína, ay nangibon ka mangikagi kitu Joas, nga ári ka Israel nga pútut tu Jehoahaz nga apúku tu Jehu, kitu kárit na nga maggubát da. ¹⁸ May nán na tu Joas nga ári ka Israel nga nesungbát, “Uwad kaddat ta narasi ka Lebanon ya nagkuna ki káyu wa sedoro wa atán ka Lebanon, ‘Ipaatáwam ya babbalásang mu ki bag-bagu ku,’ nán na. May se yala uwad inumbet ta alsádu wa animál, ay se na dinam-dam-án tu kaddat ta narasi! ¹⁹ Magkidáyaw ka gane, gapu ta inábà mu daya iEdom. Napi-piya nu mag-agyán ka ngala ngin kiya giyán mu. Tura ka magsap-sápul ka riribù a pakaabáan mu ta, se daya tolay mu?”

²⁰ Ngamay maddi manggìna tu Amazia, áta piyán ne Dios nga ipaábà nada kiya kagubát da, gapu ki panagday-dáyaw da kadatu diy-diyos datu

iEdom. ²¹ Ay díkod, inayabán tu Ari Joas nga ári ka Israel datu suldádu na, ay se da nawe nakigubát kitu Amazia nga ári ka Juda. Naggugubát da ka Bet-shemes nga sákup na Juda. ²² Ay inábà datu iIsrael datu iJuda, ay nagtatagtág datu suldádu wa iJuda nga nagkakápan kadatu babalay da. ²³ Ay tiniliw tu Joas tu Amazia se na nippan ka Jerusalem. Ay se na ngala pinadadál tu nasurù magatut se walu púlu mitru kitu darupírip pa abut na Jerusalem; manggayát kitu gagyangán Efraim panda kitu gagyangán kitu Síku. ²⁴ Ay inarisamsam na ngámin na silber se balitù se datu ar-aruminta nga atán kitu Templo ne Dios nga tag-tagasinnán tu Obed-edom. Ay inarisamsam na pe ngámin na san-sanikuwa kitu palásiyu. Uwad da pe tiniliw na nga tolay. Ay se na nippan dayán ngámin ka Samaria.

Tu netattay tu Amazia

²⁵ Ay nagbiyág pikam ka sangapúlu se limma dagun tu Amazia nga ári ka Juda, panda kitu nekatay tu Joas nga ári ka Israel. ²⁶ Ay daya duddúma pikam nga kinuw-kuwa natu Amazia kitu báyat na naggári na, ay nesúrat da ki Libro naya Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ²⁷ Ay nanggayát kitu nangsuwáy tu Amazia ke APU, ay uwad da tolay ka Jerusalem ya nagpalánu wa mamatay kaggína. Ay tútu nagtálaw se nawe ka Lakis. Ngamay inunud da, ay se da pinatay kattoni. ²⁸ Ay se da netakay ka kabalyu tu baggi na nga neulli ka Jerusalem. Netaman da kitu giyán datu lúbù datu apuapu na kitu íli tu David.

Tu naggári tu Uzzia ka Juda

(2 Ari. 14:21-22; 15:1-7)

26 Ay pinagbalin datu iJuda tu Uzzia ka ári da, nga sumukát kitu Amazia nga ama na. Sangapúlu se annam dagun tu Uzzia kane magári. ² Ay tu Uzzia tu namolit kammin se nangappiya kitu íli Elot kane matay tu Amazia ngin. ³ Ay sangapúlu se annam dagun tu Uzzia kane magári, ay limma púlu se duwa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jecolia nga iJerusalem tu ina na. ⁴ Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, ummán kitu kinuw-kuwa natu ama na nga Amazia. ⁵ Sinúrut na nge Dios kitu kasibbiyág tu Zacarias nga ittu tu nagtùgud

kaggína nga magansing ke Dios. Ki peyang nga akiseng na ke APU, ay pinapiya ne Dios tu biy-biyág na.

⁶ Ay se yala ginubát tu Uzzia datu Filisteo, ay se na dinadál tu darupírip pa abut natu íli Gat, se tu darupírip pa abut tu íli Jabne. Ay se nangwa kada il-íli kitu sakúpan Ashdod, se datu duddúma nga íli nga sakúpan datu Filisteo. ⁷ Ay sinengán ne Dios kitu nakigubát na kadatu Filisteo, se kadatu iArab nga mag-agyán ka Gur-baal, se kitu nakigubát na kadatu Meuneo. ⁸ Ay nagbáyad ka buis datu Ammonita kitu Uzzia. Nagbalin ka naturáy pà nang. Ay díkod nagdin-dinnámag panda ka Egipto. ⁹ Ay se yala nangwa tu Uzzia kada naligda nga torre ka Jerusalem; isa kitu pane gagyangán kitu Ruwángan kitu Síku, se isa kitu Ruwángan kitu Tanáp, se isa kitu naglikuwán natu abut. ¹⁰ Ay nagpàwa pe kada torre ka ir-ir-er, se nagpakorob ka adu wa bubun, ta adu datu báka na kitu ambaw datu ban-bantay se kadatu tan-tanáp ka Juda. Pà-pàgan tu ári tu magmul-múla, ay tútu adu datu pagub-ubraan na nga magtálun, se magtagasíngan kadatu kaubásan na kadatu ban-bantay se kadatu nadam-ag nga tan-tanáp. ¹¹ Ay atán da pe datu suldádu na nga nakasagána nga makigubát. Inuwár de Jeyel nga sikritári se tu Maaseya nga upisiyál datu suldádu nga atán kitu lista nga kinuwa da. Ay tu Hanania nga isa kadatu upisiyál tu ári tu mangiapu kaggída. ¹² Ay magdágup ka 2,600 datu apu datu pam-pamilya da, nga aggída tu mangiapu kadatu narungat ta suldádu. ¹³ Datu iapuwán da nga suldádu nga pabeg nalaing makigubát, ay 307,500. Abay ya miseng da kitu ári ki akigubát na kadaya kalínga na. ¹⁴ Ay niddán tu Uzzia datu ngámin na suldádu na ka kalátag, se bú tug, se say-áng, se helmet, se balayyang nga annáp gútù, se isling, se batu isling. ¹⁵ Ay nippáy na pe ka Jerusalem datu aruminta nga pangibangat ka dadakkal la batu se pangibú tug ka mayán bú tug, nga kinuwaán datu nalaing magkuwa ka aruminta. Nippáy nada kadatu torre se kadatu síku natu darupírip pa abut tu íli. Ay nagdin-dinnámag ki ngámin na giyán, se nagbalin ka naturáy tutu wala, ta nakas-kasdáaw tu nesisseng ne Dios kaggína.

Pinánis ne APU tu Uzzia gapu kitu agpangátu na

¹⁶ May kane nagbalin ka naturáy, ay nagbalin pe nga napangátu, nga ittu pe yin tu nangdadál kaggína. Ata sinuwáy na nge APU nga Dios na. Linumnà ngámin kitu Templo ne APU nga nawe manidug kuma ka insensu

kitu altár. ¹⁷Ngamay impal natu Azaria se datu walu púlu wa narungat ta kabbulun na nga pappádi ne APU, ¹⁸ay se da pinadpad nga nán da kaggína, “Awan mu rabbang, Uzzia, nga manidug ka insensu pára ke APU. Tittu daya pappádi nga gakagaka tu Aaron nala ya makin-rabbang kiyán, ta aggída ya natudinán na manidug kiya insensu. Magtálaw ka kídi ya napatag nga giyán, ta nagbásul ka. Akkan naka pàgan ne APU nga Dios ki kuwaam.” ¹⁹Atán tu Uzzia nga sikkiikkam min kitu aggippayán ka insensu ta manidug gin ka insensu. Ay nalùsaw kadatu pappádi, ay ittu pe yin tu pilát ta la nga uwad lappang nga linumtuwád kitu kíday na. ²⁰Ay kane masingan de Azaria se datu ngámin na kabbulun na nga pappádi tu lappang kitu kíday tu ári, ay pinílit da nga pinalawán. Ay nabur-burung pe tu ári nga nagtálaw, gapu ta pinánis ne APU. ²¹Ay nanggayát kitun panda kitu netattay tu Ari Uzzia, ay akkan nappiyánan tu lappang na. Ay tútu nag-agyán nala nga sissa kitu balay na kampela ngin. Ay se akkan pe yin na makappan kitu Templo ne APU. Ay tu Jotam ma pútut na tu makammu win kitu palásiyu, ay se aggína pe yin tu nagturáy kitu ngámin na Juda.

²²Ay nesúráat tu profeta Isaias nga an-anà tu Amoz datu duddúma nga kinuw-kuwa natu Ari Uzzia. ²³Ay kane matay tu Uzzia, ay netaman da kitu adanni kitu giyán tu lúbù datu apuapu na, kitu lusà a kuw-kuwa da à-ári. Akkan da netaman kitu giyán tu lúbù datu à-ári gapu ta naglappang. Ay tu Jotam nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jotam ka Juda

(2 Ari. 15:32-38)

27 Duwa púlu se limma dagun tu Jotam kane manggayát magturáy. Ay sangapúlu se annam dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Jerusha nga an-anà tu Zadok tu ina na. ²Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Ummán kammin kitu kinuw-kuwa natu Uzzia nga ama na. Ngamay akkan linumnà kitu Templo ne APU. Akkan ummán kitu kinuwa natu ama na. May oray nu mapakuna, ay netul-túluy datu tolay datu nadakè a kuk-kuwaan da. ³Tu Jotam tu namolit kitu paningátu wa gagyangán natu Templo ne APU. Ay se adu pinàwa na kitu darupírip pa abut tu Ofel nga atán kitu tarudtud na Jerusalem. ⁴Ay nangwa pikam pe kada íli kitu ban-bantay na Juda. Nangwa pe ka torre se aglingdán kadatu

sir-sirát. ⁵Ay ginubát tu Jotam tu ári da Ammonita se datu suldádu na. Ay inábà nada. Kitun na dagun, ay niddán datu Ammonita ka 3,500 kílu wa silber, se 30,000 kaban na trígo, se 30,000 kaban na sibáda ka buis da kaggína. Ummán pe kiyán tu nidde da kaggína kitu mekàduwa se kitu mekàlu wa dagun. ⁶Ay díkod tummuráy tu Jotam, gapu ta sinúrut na tutu wala nge APU nga Dios na. ⁷Ay datu duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Jotam, se datu ngámin nakigub-gubát na se datu kinuw-kuwa na, ay nesúráat da kitu Libru na Istoriya daya À-ári ka Israel se Juda. ⁸Duwa púlu se limma dagun na kitu nanggayát na nga nagturáy. Ay sangapúlu se annam dagun na nagturáy ka Jerusalem. ⁹Ay kane matay, ay netaman da kitu íli tu David. Ay tu Ahaz nga pútut na tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Ahaz ka Juda

(2 Ari. 16:1-4)

28 Duwa púlu dagun tu Ahaz kane magári. Ay sangapúlu se annam dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Akkan na ummán kadatu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David. ²Ittu na mán kammin tin-tinlad datu kinuw-kuwa datu à-ári ka Israel. Nagpàwa pe ka sinan tolayán tu diy-diyos nga Baal. ³Ay se yala pe nga nagsìdug ka insensu kitu tanáp Ben-hinnom. Ay oray datu annánà na nga lalláki, ay sinìdug nada nga nedátun. Tinlad na tu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay nga pinàpur ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael. ⁴Ay nagdátun pe se nagsìdug ka insensu kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán se kadatu linung datu nasagúngut ta káyu.

Ginubát datu iAram se iIsrael daya iJuda

(2 Ari. 16:5)

⁵Ay díkod gapu kadayán na kinuw-kuwa tu Ahaz, ay napaábà ne APU nga Dios na kitu ári ka Aram. Adu tutu wala datu iJuda nga tiniliw tu ári ka Aram, ay se nada nippan ka Damasco. Ipinaábà pe ne APU tu Ahaz kitu ári ka iIsrael. Adu tutu wala datu pinatay da kadatu suldádu na. ⁶Tu Peka nga pútut tu Remalia, ay 120,000 nga narungat ta suldádu wa iJuda datu pinatayán na ki isa ngalgaw wala. Nepalúbus ne APU nga Dios datu

apuapu da yán, áta pinaglikudán nin datu iJuda nge APU. ⁷ Ay pinatay tu Zicri nga narungat ta suldádu na Israel tu Maaseya nga pútut tu Ari Ahaz, se tu Azrikam nga pakammuwan da kitu palásiyu, se tu Elkana nga sumarunu kitu ári ki turáy. ⁸ Ay tiniliw datu iIsrael datu 200,000 nga babbay se annánà ka Juda, nga induan da kam. Ay adu tutu wala pe tu inarisamsam da nga kuw-kuwa kaggída, ay se da nippan datun ka Samaria.

⁹ May atán kitúni tu profeta ne APU nga nagnágan ka Obed. Ay nawe na sinabat datu suldádu se na nán kaggída, “Ipinaábà ne APU nga Dios datu apuapu nu kadakayu ya Juda, gapu ta nakarungat kaggída. Ngamay napalotán pà nang tu kinuwa nu. Awan nu tutu wala nga agkallà ki nagpatay nu kaggída. Ay nammuwán ne APU ka lángit tu kinuwa nu. ¹⁰ Ay kídi yin, ay lammát nu wa asassuwan daya tiniliw nu wa lalláki se babbay nga iJerusalem se iJuda! Awan nu agkà básul ta, ke APU nga Dios nu? ¹¹ Ginán dà! Pagulliyan nu kammin daya tiniliw nu wa induan nu kam. Nakarungat tutu wala nge APU kadakayu!”

¹² Ay datu ap-apu datu iEfraim nga de Azaria nga pútut tu Johanan, se Berekia nga pútut tu Meshillemot, se Jehizkia nga pútut tu Shallum, se Amasa nga pútut tu Hadlai, ay lùsawan da pe tu kinuwa datu adaddatang nga gayát nakigubát. ¹³ Ay nán da kaggída, “Akkan nu ilbet kídi daya tiniliw nu, ta pabasúlan nitta ne APU, ay maamúngán ya básul tada kaggína. Abay mà tutu wala ngin ya básul tada kaggína, ay nakarungat tutu wala ngin kadàtada nga iIsrael.”

¹⁴ Ay díkod, nepindu datu suldádu datu tiniliw da kadatu ap-apu se kadatu tolay, se da pe nepatulli datu inarisamsam da. ¹⁵ Ay dágus sala nga sinengán datu appát ta ap-apu datu bálud, se da inalà datu bádu wa naarisamsam da, se da niddán ka bádu datu bálud nga áwan bad-bádu, se niddán dada ka palluka da. Ay se da pinakkán se pinenum da, ay inagásan da pe ka denu olíbo datu bígád da. Ay datu nakapsut, ay netakay dada kadatu asnu, se da netulud da kitu giyán datu kabbulun da ka Jerico nga íli nga giyán da adu wa palma. Se da ngala nagulli kammin ka Samaria.

Tu nakiseng tu Ahaz ka Asiria

(2 Ari. 16:7-9)

¹⁶ Ay kitun kam nga oras, ay makiseng tu Ari Ahaz kitu ári ka Asiria, ¹⁷ áta rinaut manin datu iEdom ya Juda, ay inábà dada. Ay adu manin datu tiniliw da se da netálaw da nga bálud. ¹⁸ Ay rinaut pe datu Filisteo datu íli ka bantay Juda se Negeb. Ay sinákup da ngin daya il-íli Bet-shemes, Aijalon, Gederot, Soco se datu il-ileli kitúni, se Timna se datu il-ileli kitúni, se Gimzo se datu il-ileli kitúni. Ay nag-agyán nin datu Filisteo kadatun na íli. ¹⁹ Ata nepalúbus ne APU nga mebaba daya iJuda gapu ta kuwaan tu Ari Ahaz datu piyán na nga kuwaan kampela ngin nin, ay se gapu ki akkan na angikur-kurug ke APU. ²⁰ Ay díkod inumbet tu Tilgat Pileser nga ári ka Asiria. May imbes nga sengán na kuma tu Ahaz, ay pinal-pallà na mán kammin nin. ²¹ Ay tútu nawe inalàán tu Ahaz datu aruminta kitu Templo ne APU, se kitu palásiyu, se datu ar-aruminta kitu balay datu ù-upisiyál na, ay se na nidde kitu ári ka Asiria. May akkan na kammala sinengán tu Ahaz.

²² Ay oray kitu áwan tutu wala pamuspúsán nin tu Ari Ahaz, ay naturù mán kammin tu akkan na angngikurug ke APU win. ²³ Nawe nagdátun kadatu diy-diyos datu iDamasco, nga ittu datu namalsu kaggína, áta nán na kitu uray na nga, “Tu dedi nga diy-diyos datu iAram daya sinummeng kaggída, ay túya magdátun nà pe kaggída, ta senu sengán dà pe.” May aggída datu gapuwánan na nga nerub-robù, se datu ngámin na iIsrael. ²⁴ Ay inalà pikam natu Ari Ahaz datu aruminta kitu Templo ne Dios se na nga pinut-putad da. Ay se na negisad datu gitap datu gagyángán tu Templo ne APU, ay se yala nangwa ka pagday-dayáwan na kadatu diy-diyos na kitu káda síku natu darupírip pa abut tu Jerusalem. ²⁵ Ay se yala nangwa pe kada pagday-dayáwan na kadatu giy-giyán na alingúdu ki káda íli ka Juda nga agdatúnán na kadatu sinan diy-diyos. Ay gapu kadayán na kinuw-kuwa na, ay nakarungat tutu wala nge APU nga Dios datu apuapu na.

²⁶ Ay daya duddúma nà-nàwa se kinuw-kuwa tu Ari Ahaz kitu báyat natu nagturáy na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ²⁷ Ay kane matay tu Ari Ahaz, ay netaman da ka Jerusalem, may akkan da netaman kitu giyán datu lúbù datu nunna nga à-ári ka Israel. Ay tu Hezekia nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Hezekia ka Juda

(2 Ari. 18:1-3)

29 Ay duwa púlu se limma dagun tu Hezekia kane manggayát magári ka Juda. Ay duwa púlu se siyám dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay tu Abija nga an-anà tu Zacarias tu ina na. ²Napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na, nga ummán kammin kadatu kinuw-kuwa natu apuapu na nga David.

Tu nangpadalus tu Hezekia kitu Templo

³Ay kitu munna nga búlán na nga magturáy, ay linùtán kammin tu Hezekia datu gitap natu Templo ne APU se na pinakappiya da kammin. ⁴Ay se na inayabán datu pappádi se datu Levita, se na pinagguurnung da kitu pane lattakán na amuwág tu Templo. ⁵Ay nán na kaggída, “Gínán dà, dakayu wa Levita! Dalusán nu daya bag-baggi nu, ay se nu wa dalusán ya Templo ne APU nga Dios datu apuapu tada. Ilawán nu ngámin daya mamaragit kiya Templo. ⁶Datu apuapu tada, ay akkan da nga sinúrut te APU. Nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios tada datu kinuw-kuwa da. Pinaglikudán da, ay se pinagdudoray da pe idi ya Templo ne APU. ⁷Ay se da negisad pe daya gitap naya balkon na Templo. Pinatay da ngin pe daya dílag. Akkan da pe yin na nanìdug ka insensu, se akkan da pe yin na nagdátun kídi Templo ka masìdug ga dátun pára ke Dios na Israel. ⁸Ay ittu ya gapu na nga nakarungat tutu wala nge APU kadaya iJuda se iJerusalem. Ay túya gapu ki kinuwa da, ay pagan-anansing ditta da tolay, se masdaáwan da kadaya mà-màwa kadàtada, se irup-rupat ditta. Sisinnán nu mà dayán na mà-màwa. ⁹Ay nagkakátay datu man-mannákam tada ki paggugubatán. Ay tiniliwán daya annánà tada se daya attáwa tada, ay se da netálaw da gapu ki rungat ne APU. ¹⁰Ngamay kídi, ay piyán ku ya makiturátu ke APU nga Dios na Israel, ta senu mippà ya rungat na tutu wala kadàtada. ¹¹Ay túya dakayu wa pàgan ku wa pappádi se Levita, akkan nu wa pagdudoray ya ubra nu, ta dakayu daya piníli ne APU nga sumángu kaggína nga magsirbi se magsìdug kadaya insensu, se mangiapu kadaya tolay ki panagday-dáyaw da kaggína.”

¹²Ay díkod nagsagána datu Levita ngin na manggayát ta magubra kitu Templo. Tu dedi datu Levita nga gakagaka tu Kohat: tu Mahat nga pútut

tu Amasai, se tu Joel nga pútut tu Azaria. Ay datu gakagaka tu Merari, ay tu Kis nga pútut tu Abdi, se tu Azaria nga pútut natu Jehallelel. Ay datu gakagaka tu Gershon, ay tu Joa nga pútut tu Zimma, se tu Eden nga pútut tu Joa. ¹³ Ay datu gayát kitu pamilya tu Elizafan, ay tu Shimri se tu Jeuel. Ay datu gayát kitu pamilya tu Asaf, ay tu Zacarias se tu Mattania. ¹⁴ Ay datu gayát kitu pamilya tu Heman, ay tu Jehuel se tu Shimei. Ay datu gayát kitu pamilya Jedutun, ay tu Shemaya se tu Uzziel. ¹⁵ Tu dayán datu lalláki nga nangurnung kadatu pampane da, ay se da ginayatán tu magdalus kadatu baggibaggi da. Ay kane mabalin da, ay nawe da ngin na magdalus kitu Templo ne APU, ta ittu tu ipàwa natu ári kaggída ta ittu ya bílin ne APU. ¹⁶ Ay se yala linumnà datu pappádi kitu unag pà nang tu Templo ne APU nga magdalus. Nelawán da ngámin datu aruminta nga nán da nga akkan nadalus. Nippáy da datun kitu amuwág tu Templo. Ay se yala nga nippan datu Levita kitu tanáp Kidron. ¹⁷ Ay ginayatán da tu nagdalus kitu munna nga algaw kitu munna nga búlán. Ay kitu mekawalu ngalgaw da, ay nabalín da ngámin nin meráman tu balkon natu Templo. Ay walú ngalgaw da pikam ma nagdalus kitu Templo ne APU, ay se da ngala nabalín ngámin nin kitu mekasangapúlu se annam ngalgaw kitun na búlán. ¹⁸ Ay se da nga nawe kitu giyán tu Ari Hezekia, ay se da nán kaggína, “Dinalusán mi ngámin nin ya Templo ne APU. Ay nadalus pe yin tu altár nga anidúgán kadaya dátun se ngámin na aruminta kitúni. Dinalusán mi pe yin tu tebol nga aggiparotunán ka dátun na sinápay se datu ngámin na ar-aruminta na. ¹⁹ Ay nepatulli mi pe ngámin nin datu aruminta nga nippaán tu Ari Ahaz kitu naglikud na ke APU. Atán da ngámin nin ki àráng na altár ne APU. Nadalus da ngin, ay se nakasagána da ngin na mausár.”

²⁰ Ay kane kaláwa, ay gummabi tu Ari Hezekia nga ginumniya, ay se na inurnung datu ù-upisiyál, ay se da nawe kitu giyán Templo ne APU. ²¹ Nangitúgut da ka pittu wa toru wa báka, pittu wa toru karneru, pittu wa urbun karneru, se pittu wa toru wa kalding. Ittu datun datu dátun na pára ki pakapakawanán daya bas-básul naya ári se daya akkobung na, se daya ngámin tolay, ay se pára kitu pannakadalus natu Templo. Ay se yala nepedátun tu ári kadatu pappádi nga gakagaka tu Aaron datu animál kitu altár ne APU. ²² Ay díkod pinarti datu toru wa báka, ay se la inalà datu pappádi tu dága na, se da newar-warsì kadatu dingding tu altár. Ay se da ngala pinarti datu toru wa karneru, se da newar-warsì pe

tu dága da kadatu dingding tu altár. Ay ummán pe tu kinuwa da kadatu urbun karneru nga pinarti da. ²³ Ay datu toru wa kalding nga pagbasu da ki básul, ay nippan dada kitu giyán tu ári se datu tolay. Neparotun da datu íma da kadatu kalding, ²⁴ ay se yala pinarti datu pappádi da, ay se da newar-warsì kitu altár tu dága da ka pagbasu da kadatu bas-básul da ngámin na iIsrael. Ata ittu tu pàwa natu ári nga magdátun da ka masìdug ga dátun se magbasu da pára ki pakapakawanán na básul da ngámin na iIsrael.

²⁵ Ay uwad pe datu piníli tu ári kadatu Levita nga magtuk-tukár kadatu gansa, arpa, se líra kitu Templo ne APU. Sinúrut tu ári tu bílin ne APU nga kinagi na kitu Ari David kitun, se kitu Gad nga magtù-tùgud kitun kitu ári, se kitu profeta Nathan. ²⁶ Nagsíkád datu Levita nga sikkiikkam kadatu ittutukár tu Ari David kitun, se datu pappádi nga sikkiikkam kadatu tarumpeta. ²⁷ Ay se yala nepedátun tu Ari Hezekia tu dátun na masìdug kitu altár. Ay kitu angidátun da ngin, ay ginayatán da pe yin tu magkan-kansiyon ka pagdáyaw da ke APU, ay se nagtarumpeta da pe, se da nagtuk-tukár kadatu ittutukár tu Ari David nga ári ka Israel kitun. ²⁸ Ay nagpalintud ngámin datu tolay nga nagday-dáyaw ke APU kitu agkan-kansiyon da se kitu agtuk-tukár da kadatu tarumpeta, panda kitu nekabalin datu pappádi nga mangidátun kitu masìdug ga dátun da. ²⁹ Ay kane mabalin tu agdátun da, ay nagpalintud tu ári se datu ngámin na kabbulun na nga nagdáyaw ke APU. ³⁰ Ay pinagkansiyon tu ári se datu ù-upisiyál na datu Levita ka pagday-dáyaw da ke APU kadatu kan-kansiyon na kinuwaán tu David se tu profeta Asaf. Ay díkod sikkaanggam da tutu wala nga nagkan-kansiyon se da nagùmà na nagday-dáyaw ke Dios.

³¹ Ay se yala nán tu Hezekia kadatu tolay, “Kídi yin, ay nepindu nu daya baggibaggi nu ke APU. Ilbetán nu win kiya Templo daya datu-dátun nu se daya dátun na aggiyáman nu ke APU. Ay díkod nilbetán datu tolay datu dátun da, se datu dátun da ki aggiyáman da. Ay nangilbet da pe ka dátun da nga masìdug datu ngámin nalagpat ta uray nga mangilbet. ³² Ya dágup ngámin datu nilbetán datu tolay nga dátun na masìdug pára ke APU, ay pittu púlu wa toru báka, se magatut nga toru wa karneru, se duwa gatut nga urbun karneru. ³³ Ay datu napatag ga dátun, ay annam gatut nga toru wa báka, se tallu ríbu wa karneru. ³⁴ Ngamay bittè datu pappádi nga magparti kadatu ngámin na masìdug ga dátun. Ay díkod sinengán datu pampane da nga Levita da panda kitu nekabalin tu ubra

da. Ata nagagat datu Levita nga magdalus kadatu baggibaggi da may datu pappádi. Ay se la adu pe yin datu pappádi nga nakapagdalus sin kadatu baggibaggi da. ³⁵Malaksid kadatu adu tutu wala nga dátun na masidug, ay atán pe datu taba datu dátun nga pára ki agkakappiya, se datu dátun na mainum nga kabulun datu masidug ga dátun. Ay díkod, nepatulli kammin tu agday-dáyaw da kitu Templo ne APU. ³⁶Nakaru da kam kinuwa yán. Ay tútu naganggam tu Ari Hezekia se datu ngámin tolay gapu kitu nesisseng ne Dios kaggída.

Tu agsagána da kitu angsilibrár da kitu Piyasta nga Naglåtaw

30 Nepedámag natu Ari Hezekia kadatu ngámin na iIsrael se Juda, nga umbet da kitu Templo ne APU ka Jerusalem, ta silibráran da tu Naglåtaw tu anghel kadatu iIsrael, ka agdáyaw da ke APU nga Dios na Israel. Nagsúrát kadatu iEfraim se kadatu iManasse. ²Ata naggaamomanán da se datu ù-upisiyál na, se datu ngámin na tolay ka Jerusalem nga silibráran da kitu mekàduwa nga búlán tu Piyasta nga Naglåtaw ka annamdam da kitu naglåtaw natu anghel kaggída. ³Ta akkan da nakapagsilibrár kitu kustu wa búlán, ta bittè pikam datu pappádi nga nakapagdalus kitun na tiyampu, ay se akkan pikam pe naurnung datu tolay ka Jerusalem. ⁴Ay nán tu ári se datu ngámin na tolay nga napiya tu palánu da nga silibráran tu piyasta. ⁵Ay díkod, nedámag da kadatu ngámin na iIsrael, manggayát ka Dan ka pane dáya panda ka Beer-sheba ka panillod, nga umbet da ka Jerusalem nga mepagsilibrár kitu Piyasta nga Naglåtaw natu anghel, ka pagdáyaw da ke APU nga Dios na Israel. Ata bittè datu tolay ya nepagsilibrár kadatu nunna nga nagsilibrár da. Ay masápul ngámin da nga nán naya Lintag ne APU. ⁶Díkod nawe datu mangidámag ki ngámin na Israel se Juda; ag-agtu da datu súrát natu ári se datu ù-upisiyál na. Tu idi tu kinagi na kitu súrát:

“Dakayu wa iIsrael, magulli kayu kammin ke APU nga Dios natu Abraham, Isaac, se tu Jacob, ta senu toliyan nitta pe, dàtada nga nakalásat kitu ári ka Asiria. ⁷Akkan nu tal-taldan datu apuapu nu se datu páda nu nga iIsrael nga naglikud ke APU nga Dios datu apuapu da. Sisinnán nu mà ya nadakè a kinuwa ne APU kaggída. ⁸Akkan kayu wa magsúkir nga ummán kaggída, nu di kayu wa magpinnoray ke APU, ay se kayu wa umbet kiya Templo na nga pinagbalin na ka napatag panda ki áwan

panda. Dayáwan nu we APU nga Dios nu, ta senu mippà in ya rungat na tutu wala kadakayu. ⁹Ata nu magulli kayu ke APU, ay makalakkán datu nangtiliw kadatu pampane nu se datu annánà nu, ay se dada pagullian kammin kanedi íli. Ata namáru se maragkallà e APU nga Dios nu. Akkan nakayu wa paglikudán nu magulli kayu kammin kaggína.”

¹⁰Ay díkod nawe datu nebon na mangidámag kadatu ngámin na íli Efraim se Manasse panda ka Zebulun. Ngamay negalagalà se inug-og datu tolay da. ¹¹May uwad da nga sumagmamanu kadatu iAsher, se iManasse, se iZebulun tu nagpakumbaba nga nawe ka Jerusalem, ¹²ay ummán pe kadatu iJuda. Pinagsissa ne Dios da ka uray nga mangikurug kitu bílin natu ári se datu ù-upisiyál nga mangikur-kurug kitu kagiyan ne APU.

¹³Ay adu tutu wala datu tolay ya nagguurnung ka Jerusalem nga magsilibráar kitu Piyasta nga Angngán da ka Sinápay ya Awan Pamalbad kitu mekaduwa nga búlán. ¹⁴Ay kitu anggayát da nga magsilibráar, ay nippaán da datu altár datu sinan diy-diyos ka Jerusalem, se datu ngámin agsidúgán da ka insensu, ay se da nawe nippaán da ka Tanáp Kidron. ¹⁵Ay kitu mekasangapúlu se appát ngalgaw kitu mekaduwa nga búlán, ay ittu tu nagparti datu tolay kadatu dátun da nga urbun karneru ka angsilibrár da kitu Piyasta nga Naglátaw natu anghel kadatu iIsrael. Ay datu pappádi se datu Levita nga akkan pikam nagdalus kadatu baggibaggi da, ay naaliyawán da. Díkod nagdalus da, se da nippannán kitu Templo ne APU datu dátun nga masidug. ¹⁶Ay se da la nga nawe kitu ubra da, nga kagiyan tu lintag ga nesúrát tu Moses nga bobonan ne Dios. Datu Levita tu nangidde kitu dága datu dátun kadatu pappádi, ay se aggída ngin tu nangiwar-warsì kitu altár. ¹⁷Ay gapu ta adu kadatu tolay tu ibílang na lintag ka akkan nadalus, ay tútu pinarti datu Levita datu karneru wa dátun da, ta senu mebílang datun na karneru ka napatag ke APU. ¹⁸Ay adu kadatu tolay ya naggayát ka Efraim, Manasse, Issacar se Zebulun datu akkan nakapagdalus. May nangán da kammala kitu dátun ka panamdammán da kitu Naglátaw natu anghel, oray ipà naw na lintag tun. Ngamay nekarárag tu Ari Hezekia da nga nán na, “O APU nga namáru, pakawanam mán ngámin ¹⁹daya maminya sumúrut kikaw nga APU nga Dios datu apuapu da, oray nu akkan da nasúrut tu lintag ki Templo mepanggap ki panagdalus.” ²⁰Ginina ne APU tu karárag tu Hezekia, ay akkan na inan-anu datu tolay. ²¹Ay díkod datu iIsrael nga atán ka Jerusalem, ay pittu ngalgaw da nga sinilibráaran tu Piyasta nga Angngán

da ka Sinápay ya Awan Pamalbad. Naggan-gánas da tutu wala. Ay inalgaw datu Levita se datu pappádi nga magkan-kansiyon, se magtuk-tukár kadatu ittutukár da ka pagdáyaw da ke APU. ²² Pinatag tu Ari Hezekia datu Levita kitu napiya nga inangwa da kitu nagsirbi da ke APU. Ay pittu ngalgaw datu tolay nga nagkakán kitun na piyasta. Ay se da nagdátun kadatu dátun da nga pára ki agkakappiya, ay se da nagiyáman ke APU nga Dios datu apuapu da.

²³ Ay se yala nagdisisyon datu ngámin tolay nga itul-túluy da tu agsilibrár da kitu piyasta da ka pittu ngalgaw pikam. Ay díkod nakaláwas da pikam nga naggan-gánas. ²⁴ Ata nangidde tu Ari Hezekia ka maríbu wa toru báka, se pittu ríbu wa karneru nga pagdátun datu tolay. Ay nangidde pe datu ù-upisiyál ka sangaríbu nga toru wa báka, se sangapúlu ríbu wa karneru. Ay adu tutu wala datu pappádi nga nagdalus kadatu baggibaggi da. ²⁵ Ay naganggam ngámin datu iJuda, meráman datu pappádi, se datu Levita, se datu ngámin mepagíli ka Israel se mepagíli ka Juda nga inumbet ta nepagsilibrár kitu piyasta. ²⁶ Ay naganggam tutu wala ngámin datu tolay ka Jerusalem kitun, ta áwan pikam ya ummán kitun na nagsilibrár da ka Jerusalem, nanggayát kitu naggári tu Solomon nga pútut tu David. ²⁷ Ay se yala nagsíkad datu pappádi se datu Levita se da nekarárag datu tolay. Ay ginina ne Dios nga atán ka lángit tu karárag da.

Pinadadál tu Hezekia datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos

31 Ay kane mabalin tu piyasta, ay ngámin datu iIsrael nga inumbet nepagsilibrár, ay nawe da kadatu ngámin na il-íli ka Juda, Benjamin, Efraim, se Manasse, ay se da dinadál ngámin datu ad-adígi nga batu, se datu ad-adígi nату diy-diyos nga Ashera, ay se da nippaán datu pagday-dayáwan da, se datu altár datu sinan diy-diyos. Ay se da ngala nagkakáwe ngámin kadatu babalay da.

² Ay se yala inuwár tu Ari Hezekia datu pappádi se Levita ka piga nga grúpu, sigun kitu ubra da. Atán datu mangidátun kadatu dátun na masidug se dátun na pára ki agkakappiya, se atán datu magdátun ka aggiyáman, se datu magday-dáyaw ke APU kadatu gagyangán tu Templo. ³ Ay tu ári tu nangidde kadatu ngámin na dátun na masidug ki pagmakát se gidám, se datu masidug ga dátun ki algaw wa panaggiimáng, se datu dátun ki ilalsiyád na búlán, se datu duddúma pikam nga piy-piyasta nga nesúrat

kitu lintag ne APU. Inalà na datun kadatu an-animál na kampela ngin. ⁴Ay nebílin pe natu ári kadatu tolay nga mag-agyán ka Jerusalem, nga idde da kadatu pappádi se Levita datu bingay da, ta senu mepas-pasnà da tu mangwa kadatu ipàwa naya lintag ne APU. ⁵Ay kane madámag datu iIsrael tun, ay naparon da nga nagidde kadatu munna nga ápit da nga trigo, se tu munna nga básì da, se denu olíbo, se digu álig, se datu duddúma pikam ma apítan da kadatu tal-tálun da. Nilbetán da pe datu ngámin na pagkapúlu datu ngámin na gayát kadatu mul-múla da. ⁶Ay datu iIsrael nga mag-agyán ka Juda se datu gángay iJuda, ay nilbetán da datu pagkapúlu datu báka se karneru da, se tu pagkapúlu datu kuw-kuwa da nga nepakin-kuwa da ke APU nga Dios da. Ay nabun-buntun da tutu wala datu nilbetán da. ⁷Ginayatán da tu nangilbet kadatun kitu mekalu wa búlán, ay se da nabalín kitu mekapittu wa búlán. ⁸Ay kane masingan tu Ari Hezekia se datu ù-upisiyál na datu nabun-buntun na nilbetán datu tolay, ay dinay-dáyaw da nge APU, se nagiyáman da kadatu iIsrael nga tolay na! ⁹Ay sinaludsud tu Ari Hezekia kadatu pappádi se Levita tu mepanggap kadatu nabun-buntun. ¹⁰Ay nán tu Azaria nga apu datu pappádi, nga gakagaka natu Zadok, “Nanggayát kitu nagilbet da tolay ki Templo ne APU kadatu ságut da, ay akkan kami magkúráng ngin ki kanan mi, ay adu tutu wala pikam ya surù mi, áta kinalakkán ne APU daya tolay, ay túya gapu nedi ya nabun-buntun na bunna.

¹¹Ay díkod nagpàwa tu ári ka aggipayán da kitu Templo ne APU, ay tútu nangwa da kurug. ¹²Ilbetán peyang datu tolay datu ságut da, se datu pagkapúlu da, se datu idde da ke APU. Ay tu Conania nga Levita tu magtagasingan kadatun; kaseng na tu wagi na nga Shimei. ¹³Ay datu duddúma nga kaseng da, ay tu Jehiel, tu Azazia, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakia, Mahat se Benaya. Tu dayán datu napíli natu Ari Hezekia se tu Azaria nga nangátu wa pádi. ¹⁴Ay tu Kore nga pútut tu Imna nga Levita nga guwardiya kitu gagyángán ka pane lattakán, ay aggína tu makammu nga mangáwat se mangikípát kadatun na rigálu da ke Dios nga ilbetán datu tolay, se datu kapàgán nga dátun da ke APU. ¹⁵Ay datu mapiyár nga kaseng na, ay de Eden, tu Miniamin, tu Jeshua, tu Shemaya, tu Amaria, se tu Shecania. Mag-agyán dayán kadatu il-íli nga giy-giyán datu pappádi. Ay aggída tu magidde kadatu bingay datu ngámin na kapáda da nga Levita, sigun kadatu grúpu da, nabbing se nanákam. ¹⁶Niddán da ka ságut datu ngámin na lalláki nga magdagun ka tallu onu

nasurù, nga lumnà in kitu Templo ne APU nga mangwa kadatu inalgalaw wa ubra datu grúpu da. ¹⁷ Ay datu pappádi, ay nelistaán dada sigun kitu naggay-gayatán da nga tangámalan. May datu Levita nga magdagun ka duwa púlu se nasurù, ay nelistaán dada sigun kitu grúpu da se ubra da. ¹⁸ Nelistaán da pe ngámin datu attáwa da se datu annána da, se aggída ngámin tangabalay, ta magdalus da peyang kadaya baggibaggi da. ¹⁹ Ay datu pappádi nga gakagaka tu Aaron nga mag-agyán kadatu lusalusà kadatu lasi datu íli ka Juda, ay uwad da pe natudinán na magidde kitu ngáni datu lalláki kadatu pamilya datu pappádi, se ngámin na nakalista kadatu listáan na pam-pamilya datu Levita.

²⁰ Ummán kiyán tu kinuwa tu Hezekia ki ngámin Juda. Kinuwa na peyang datu napiya se kustu ki agsisíngan ne APU nga Dios na. ²¹ Napiya ya nagtungpálan datu kinuw-kuwa na, áta nepas-pasnà na tutu wala tu nangwa kadatu ubra na ki agsirbi na ke Dios kitu Templo. Sinúrut na datu lin-lintag se bil-bílin, ay se nakiseng ke APU nga Dios na.

Tu nangraut datu iAsiria ka Juda

(2 Ari. 18:13-37; 19:14-19, 35-37; Isa. 36:1-22; 37:8-38)

32 Ay kane mabalin tu Ari Hezekia ngámin dayán na ubra na nga mangipassingan ki napikkilán na panagsirbi na, ay inumbet rinaut tu Sennakerib nga ári ka Asiria ya Juda. Linimut da datu íli nga naabut ka darupírip, ta nán na ki uray na nga marba na datu darupírip da. ² Ay kane mammuwán tu Hezekia tu panggap tu Sennakerib nga rautan na pe ya Jerusalem, ³ ay naggaamomanán da se datu ù-upisiyál se datu ap-apu datu suldádu na, nga lipnan da datu gabbuwà ta senu áwan magáyus kitu lasi natu íli. ⁴ Ay tútu nagayáb da ka adu tutu wala nga tolay, ay se da lipnan ngámin datu gabbuwà se tu awweg nga magáyus kadatu tal-tálun. Ta nán da kitu uray da, “Ta senu áwan masma na ári kiyán na danum nu umbet kidi.” ⁵ Ay se yala pinapolit se pinaligdaán natu Ari Hezekia datu darupírip pa abut natu íli nga nadadál, se nagpàwa kada torre. Ay se yala nga nagpàwa pikam ka darupírip pa abut kitu panin lasi natu nunna nga darupírip. Ay se na kinaligdaán pe tu darupírip Millo kitu íli tu David. Ay se la nagpàwa ka adu pikam nga armas se kalátag. ⁶ Ay se yala nagpíli kada kumander nga mangiapu kadatu tolay. Ay se na pinaurnung datu tolay kitu palása nga adanni kitu ruwángan tu íli. Ay se nada kappiyánan

na amomanán nga nán na, ⁷“Pagbagkaddan nu daya uray nu, se magturad kayu! Akkan kayu magansing se akkan kayu madusmaya gapu kiya ári ka Asiria se kadaya adu wa suldádu na, ta atán nabì-bílag ga kabulun tada. ⁸Tolay yala daya kabbulun na, may e APU nga Dios tada ya kabulun tada nga sumeng kadåtada, se aggína ya makigubát pára kadåtada!” Ay tútu tummurad datu tolai gapu kadatu kinag-kagi natu Ari Hezekia.

⁹Akkan nabayág, kane atán kam ka Lakis tu Sennakerib nga ári ka Asiria se datu ngámin na suldádu na, ay nebon na datu upisiyál na nga mawe ka Jerusalem ka giyán tu Hezekia nga ári ka Juda nga mangikagi kaggína ka, ¹⁰“Tu idi ya kagiyan ne Sennakerib nga ári ka Asiria, ‘Inna agpà ya pagtal-talgad nu ta, ta tura kayu pikam mala atán kiyán Jerusalem, ay nalimut mikayu win? ¹¹Kas-kasabaan nakayu ne Hezekia kiya agkuna na nga isalákan nakayu ne APU nga Dios nu kiyà. Patayan nakayu yán ki bisin se awwaw nu. ¹²Di mà aggína kam tu Hezekia nga nagpadadál kadatu agday-dayáwan nu ke APU, se tu altár na, ay se na nebílin kadakayu wa iJuda se iJerusalem nga kiya sissa nga altár ngala ya pagday-dayáwan nu se pagdatúnán nu? ¹³Akkan nu agkà ammu ta, datu kinuw-kuwà se datu man-mannákam ku kadaya ngámin na tolai kadatu duddúma nga il-íli? Atán kadi kadatu diy-diyos datun tu nakesalákan kaggída kiyà? ¹⁴Atán kadi kadatu ngámin na diy-diyos datun na il-íli nga rinápun tutu wala datu apuapu ku ya nakesalákan kaggída ki pannakabalin ku! Tura nu lugud nán na mesalákan nakayu ya Dios nu kiyà? ¹⁵Ay túya akkan kayu pakas-kasaba se peal-alílaw ke Hezekia kiyán. Akkan nu wa kur-kurugan! Ata áwan pikam ma diyos na oray inna nga íli ya nakesalákan kadaya tolai na kiyà onu kadatu apuapu ku. Ay tu nakayu nád agpà in na mesalákan ya Dios nu kiyà!”

¹⁶Ay datu tolai nga nebon tu Ari Sennakerib, ay adu pikam datu kinag-kagi da nga pangug-og da ke Apu DIOS, se kitu Hezekia nga bobonan na. ¹⁷Ay uwad pikam súrát tu Ari Sennakerib nga pangug-og na se pangirupat na ke APU nga Dios na Israel nga nán na, “Akkan mesalákan naya Dios ne Hezekia daya tolai na kiyà, nga ummán kadatu diy-diyos datu duddúma nga íli, nga akkan da nesalákan datu tolai da kiyà.” ¹⁸Nesáraw da datun na kinag-kagi da kadatu iJerusalem nga atán kitu darupírip pa abut tu íli ki aggúni da nga iJuda, ta senu magansing da tutu wala, ay díkod masákup da tu íli. ¹⁹Ipádig da ya Dios na Jerusalem

kadaya diyos daya duddúma nga tolay kídí kalawagán nga kinuwa tolay yala.

²⁰ Ay se yala nagkarárag ke Apu Dios nga atán ka lángit tu Ari Hezekia se tu profeta Isaias nga pútut tu Amoz. ²¹ Ay nangibon ne APU ka isa nga anghel nga nagpatay kadatu narungat ta suldádu nga iAsiria se datu kumander da, se datu ù-upisiyál nga atán kitu kampu natu ári ka Asiria. Ay díkod nagulli tu Sennakerib nga neap-appat kitu íli na. Ay kane lumná kitu templo natu diyos na, ay inumbet datu duddúma kadatu annánà na, ay se da pinatay. ²² Ay díkod nesalákan ne APU tu Hezekia se datu tolay ka Jerusalem kitu Sennakerib nga ári ka Asiria, se kadatu ngámin na kalínga na. Ay pinagtalna na datu ngámin na lib-lebut da, ay tútu natalna da pe yin. ²³ Adu datu tolay ya nangilbet ka dátun da ke APU, ay se da niddán pe tu Ari Hezekia ka napatag nga rig-rigálu da. Ay nanggayát kitun, ay pinatag datu ngámin na íli tu Hezekia.

Tu nagtakit tu Hezekia

(2 Ari. 20:1-3, 12-19; Isa. 38:1-3; 39:1-8)

²⁴ Ay kadatun na tiyampu, ay nagtakit tu Ari Hezekia se tagge na ipatay. Nagkarárag ke APU, ay pinabílag kurug ne APU, ay se na niddán ka pagilasínán na. ²⁵ May nagkidáyaw mán kammin tu ári yin, se akkan nagiyáman ki kinamáru ne APU kaggína. Ay tútu nakarungat te APU kaggína, se kadatu iJuda se iJerusalem. ²⁶ Ngamay nagpakumbaba kammin tu Hezekia se datu iJerusalem. Ay tútu akkan nada pinánis kitu kakowad pikam tu Hezekia.

²⁷ Ay bummánáng tutu wala tu Ari Hezekia se nagdin-dinnámag pe. Nagpàwa ka aggipayán na kadatu silber, balitù, se datu napatag nga batu, datu talibangug, datu kalátag se nagbal-baláki pikam ma napatag nga kuw-kuwa na. ²⁸ Ay nagpàwa pe ka aggipayán na ka trigo, bási, se denu olíbo. Ay nagpàwa pe ka kurál datu nagbal-baláki nga an-animál na se datu karneru se kalding na. ²⁹ Ay nagpàwa kada il-íli na, ta adu tutu wala datu báka na se karneru na, ta pinabánáng tutu wala ne Dios. ³⁰ Ay se na nepeyag tu danum natu Gihon ka pane sirbútán kitu íli tu David. Napiya ya nagtungpálan datu ngámin na kinuw-kuwa natu Hezekia. ³¹ Ay kane umbet datu ap-apu nga gayát ka Babilonia nga magsaludsud kaggína

panggap kitu nakas-kasdáaw wa nàwa kitu íli, ay binay-án ne Dios tu Hezekia ta tistíngan na nu nágan tutu wala tu atán kitu uray na.

Tu netattay tu Hezekia

(2 Ari. 20:20-21)

³² Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa natu Hezekia se mepanggap kiya aminya na ke APU, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya daya À-ári ka Juda se Israel. ³³ Ay kane matay tu Hezekia, ay netaman da kitu paningátu datu lúbù datu à-ári nga gakagaka tu David. Ngámin datu iJuda se iJerusalem, ay pinadayáwan da kitu netattay na. Ay tu Manasse nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Manasse ka Juda

(2 Ari. 21:1-9)

33 Ay sangapúlu se duwa dagun tu Manasse kane magári ka Juda. Limma púlu se limma dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ² Ay nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Sinúrut na datu nagdakè a kuk-kuwaan datu toláy nga pinatálaw ne APU kitu lusà sakbay nga inumbet datu iIsrael. ³ Pinakappiya na kammin datu agday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán nga pinadadál natu ama na nga Hezekia. Nagpàwa pe kada altár natu diy-diyos nga Baal, ay se nagpàwa pe ka adígi natu diy-diyos nga Ashera. Ay nagdáyaw pe kadaya ngámin na masingan ka lángit. ⁴ Ay nagpàwa pe kadaya altár daya diy-diyos kiya giyán Templo ne APU, nga nán ne APU nga, “Kídi Jerusalem ya pagday-dayáwan da kiyà ka áwan panda.” ⁵ Ay nagpàwa pe ka altár nga pagdayáwan na kadaya ngámin masingan ka lángit kadatu duwa nga amuwág natu Templo ne APU. ⁶ Ay nagsìdug kadatu annánà na nga lalláki kitu tanáp Hinnom ka dátun na. Kinuwa na pe tu kuk-kuwaan da marammadtu, se da maganítu, se da durarákit, ay se nawe nakiseng pe kadatu mabalin da ya mangamomán kadatu natay yin. Adu tutu wala datu kinuw-kuwa na nga nadakè ki agsisíngan ne APU, nga nerungat tutu wala ne APU. ⁷ Ay tu pinàwa na nga sinan toláyán, ay nippáy na pe kitu Templo ne Dios. Ay nán ne Dios kitun kitu David se kitu an-anà na nga Solomon nga, “Kídi nga Templo kídi Jerusalem ya piníli ku kadaya ngámin giyán daya tangámalán tu Israel

nga pagday-dayáwan da kiyà ka áwan panda. ⁸Akkan ku win ipalúbus sa pataláwan da tolay daya iIsrael kídi nga lusà nga nengáni ku kadatu apuapu da, nu kappiyánan da nga surútan se ikurug daya ngámin na neblin ku kaggída, se datu ngámin na lin-lintag se sur-súru nga nepidde ku kaggída kitu Moses,” ⁹Ngamay nerub-robu natu Manasse datu iJuda se iJerusalem nga mangwa kadatu nadà-dakè pikam may tu kuk-kuwaan datu tul-tolay ya pinàpur ne APU sakbay nga inumbet datu iIsrael kitu lusà.

Tu nakappoli natu Manasse

¹⁰Ay kinagiyánan ne APU tu Manasse se datu tolay na, may akkan da kammala nanggìna. ¹¹Ay díkod nepàrob ne APU datu suldádu nga iAsiria nga rautan dada. Tiniliw da tu Manasse se da rinuwedaán, se da piníngil ka kadena, ay se da nga nippan ka Babilonia. ¹²Ay kitu agrig-rígát na, ay nakim-imallà a nakiseng ke APU nga Dios na, se nagpakumbaba tutu wala ke Dios nga Dios datu apuapu na. ¹³Nagkarárag ke Dios, ay ginìna ne APU tu akim-imallà na. Ay tútu nepalúbus ne APU nga makapagulli kammin ka Jerusalem se kitu pangiturayán na. Ay tútu napagmut tu Manasse nga e APU ya Dios.

¹⁴Ay se na ngala pinadarupírip tu amin-lasi natu íli tu David, manggayát ka pane sirbútán kitu gabuwà ka Gihon panda kitu tanáp, se la dumatang kitu lalangkán na nepangágan da ka Ruwángan na Sissida, ay se na netúluy nga nepaliput ka Ofel. Kinalinguduwan na tutu wala tu darupírip pa abut. Ay se yala nangippáy kada kumander da suldádu kadatu ngámin na nadarupírip nga il-íli ka Juda. ¹⁵Ay se na ngala nepippaán datu sinan diy-diyos da tolay ka sabáli nga íli, se tu sinan tolayán kitu Templo ne APU. Ay se na nepippaán datu kinuwaán na nga altár nga pagday-dayáwan da kitu bantay nga giyán tu Templo ne APU ka Jerusalem, ay se na nga nepeburrawán da kitu lasi natu íli. ¹⁶Ay se na pinakappiya tu altár ne APU, se yala nagdátun ka dátun na pára ki agkakappiya, se dátun na aggiyáman. Ay se na binlílin datu iJuda nga e APU nga Dios na Israel ya day-dayáwan da. ¹⁷Ngamay atán da kammala kadatu tolay tu nagdátun kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, ngamay pára ke APU nga Dios da ngala.

Tu netattay tu Manasse*(2 Ari. 21:17-18)*

¹⁸ Ay daya duddúma pikam nga kinuw-kuwa tu Manasse kitu nagturáy na, se karárag na ke Dios, se datu netù-tùgud da kaggína datu profeta nga nebon ne APU nga Dios na Israel, ay nesúrát da kiya Libru na Istoriya datu À-ári ka Israel. ¹⁹ Ay tu karárag tu Manasse, se tu nagsungbát ne Dios kaggína, se datu ngámin na básul na, se itu akkan na nangur-kurug ke APU, ay nesurátan da ki Libru datu Profeta. Nesúrát pe kitúni datu giy-giyán na nangwaán na kadatu pagday-dayáwan da kadatu alingúdu wa giy-giyán, se tu nangipasíkad na kadatu ad-adígi natu Ashera, se datu sinan tolayán, kitu akkan na pikam nagpakumbaba ke APU. ²⁰ Ay kane matay tu Manasse, ay netaman da kitu palásiyu na. Ay tu Amon nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Amon ka Juda*(2 Ari. 21:19-26)*

²¹ Ay duwa púlu se duwa dagun tu Amon kane magári ka Juda, ay duwa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ²² Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na kammin datu kinuw-kuwa natu ama na nga Manasse. Nagdáyaw se nagdátun kadatu ngámin na sinan diy-diyos nga kinuwaán natu ama na. ²³ Ngamay akkan nagpakumbaba ke APU. Akkan ummán kitu kinuwa natu ama na nga nagpakumbaba. Natù-turù tu nagbásul tu Amon. ²⁴ Ay nagkukumplut datu ù-upisiyál tu Amon, ay se da pinatay kitu palásiyu na. ²⁵ Ngamay pinatayán datu tolay ka Juda datu pumatay kitu Ari Amon, ay se da nesukát kaggína nga nagári tu Josia nga pútut na.

Tu naggári tu Josia ka Juda*(2 Ari. 22:1-2)*

34 Ay walu dagun tu Josia kane magári ka Juda. Ay tallu púlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ² Ay napiya ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. Tinlad na tu nagbiyág tu apu na nga David. Akkan summiyási ki napiya. ³ Ata kitu mekawalu dagun kitu nagturáy na,

kitu an-anà pikam, ay nekur-kurug na ngin ne Dios nga Dios natu apuapu na nga David. Ay kitu mekasangapúlu se duwa dagun na nga magturáy, ay ginayatán na nga pippaán ka Juda se Jerusalem datu pagday-dayáwan da kadatu diy-diyos, se datu adígi natu diy-diyos nga Ashera, se datu ginulma se killután na sinan diy-diyos. ⁴Ay pinarba na datu altár natu diy-diyos nga Baal. Pinadadál na pe datu anidúgán da ka insensu nga atán kitu taging datu altár. Ay se na nga rinuparupà datu ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera, ay se na pinatumatumà datu sinan diy-diyos nga ginulma se killután, ay se na nepewáras kitu lúbù datu nagdátun kadatun na sinan diy-diyos. ⁵Ay se na sinidug pe datu tuláng datu pappádi datu diy-diyos da kadatu altár da. Ay díkod dinalusán na ngámin na Juda se Jerusalem. ⁶Ay ummán pe tu kinuwa na kadatu íli Manasse, Efraim, Simeon, se panda ka Naftali. ⁷Pinadadál na datu altár datu diy-diyos da, se datu ad-adígi natu diy-diyos da nga Ashera, se pinamàmà na datu sinan diy-diyos, se na pinatumatumà datu ngámin na altár nga anidúgán da ka insensu ki ngámin na Israel. Ay se yala nagulli ka Jerusalem.

Tu nakasmà da kitu libru na lin-lintang

(2 Ari. 22:3-20)

⁸Ay kitu mekasangapúlu se walu dagun tu Josia nga magturáy, kane nadalusán na ngámin nin tu íli se tu Templo, ay nebon na tu Shafan nga pútut tu Azalia, tu Maaseya nga gubernador ka Jerusalem, se tu Joa nga sekretáriu nga pútut Joahaz nga mangappiya kitu Templo ne APU nga Dios na. ⁹Nawe da nidde kitu Hilkia nga nangátu wa pádi tu pirà nga naurnung datu Levita nga magguwardiya kitu gagyangán tu Templo ne Dios, nga nasingir da kadatu tolai ka Manasse, Efraim se kadatu ngámin na nabansi nga iIsrael, se datu ngámin na iJuda se iBenjamin, se datu mag-agyán ka Jerusalem. ¹⁰Ay se da nidde tu pirà kadatu pakammuwan da kitu angappiya da kitu Templo ne APU ka panuwildu da kadatu magub-ubra. ¹¹Ay niddán da datu karpinteru se datu maragbalay ka igátang da ka nàlután na batu se tarikáyu wa usaran da nga tak-takkál se ampáan natu Templo, ta binay-án datu nunna nga à-ári ka Juda nga marba ngala. ¹²Ay nepalam-lammat tutu wala datu magub-ubra tu aggubra da. Datu Levita nga nangiapu kaggída, ay tu Jahat se tu Obadia nga kakagaka tu Merári, se de Zacarias se Meshullam nga kakagaka tu Kohat. (Nalaing

magtuk-tukár datu ngámin na Levita.) ¹³ Ay datu duddúma nga Levita, ay aggída datu apu datu pára agtu kadatu nadammat, se datu magubra kadatu ngámin baláki nga ubra. Atán pe kadatu Levita datu sekretáriyu, se upisiyál, se magguwardiya kitu gagyangán tu Templo datu duddúma.

¹⁴ Ay kane ilawán da ngin tu pirà nga nippáy da kitu aggisiruán da kitu Templo ne APU, ay nasmà natu Hilkia nga pádi tu libru wa nekesurátan datu lin-lintag ne APU nga nidde na kitu Moses kitun. ¹⁵ Ay nán na kitu Shafan nga sekretáriyu natu ári, “Nasmà ku kod mà tu libru na lin-lintag ne APU kídi Templo!” Ay se na nidde tu libru kitu Shafan. ¹⁶ Ay se yala nawe nippan tu Shafan tu libru kitu ári, ay se na nán, “Madama mi kuk-kuwaan datu ngámin na ipàwa mu kadakami. ¹⁷ Inalà mi tu pirà kitu Templo ne APU, ay nidde mi yin kadatu kapatás se datu magub-ubra.” ¹⁸ Ay nán pikam tu Shafan kitu ári, “Nidde ne Hilkia nga pádi ide na nga libru kiyà.” Ay se na nebása kitu ári.

¹⁹ Ay kane magina tu ári tu nebása kitu libru, ay pinisi na tu bádu na gapu kitu pannakit na. ²⁰ Ay se na binílin tu Hilkia, tu Ahikam nga pútut tu Shafan, tu Abdon nga pútut tu Mica nga sekretáriyu tu Shafan, se tu Asaya nga bobonan tu ári, nga nán na, ²¹ “Mawe kayu makiamomán ke APU pára kiyà se pára kadaya ngámin na tolay ya nabansi ka Israel se Juda. Saludsúdan nu ya mepanggap kiya nesúrát kiya libru wa nasmà nu. Ata nakarungat tutu wala nge APU kadàtada, gapu ta akkan nekur-kurug datu apuapu tada daya nesúrát kídi nga libru, se akkan da nga sinúrut.”

²² Ay díkod nawe tu Hilkia se datu nebon tu ári ka giyán tu Hulda nga profeta nga babay, nga atáwa tu Shallum nga pútut tu Tokat nga pútut tu Hasra, nga magtagasíngan kadatu ibbabádu da nu atán da ka Templo. Mag-agyán tu Hulda kitu baru wa parte na Jerusalem. Kinagi da kaggína tu nàwa. ²³ Ay nán tu Hulda kaggída, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel! ‘Mawe nu kagiyan kiya tolay nga nangibon kadakayu kídi. ²⁴ Tu idi na ya nán ne APU: Dadàlan ku kurug idi ya íli se daya umíli. Kuwaan ku kaggída daya ngámin na kapanísán nga nesúrát kiya libru wa nebása ki ári. ²⁵ Màwa ngámin dayán, áta pinaglikudán dà, ay se da nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. Pinar-parrungat dà kadaya ngámin na kuk-kuwaan da nga nadakè. Ay nakarungat tà tutu wala kídi nga giyán, ay áwan na nga kippà in ya rungat ku. ²⁶ May mawe nu kagiyan ki ári na Juda nga nangipàrob kadakayu nga magpasaludsud kiyà: Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel: ‘Nu mepanggap kitu nagina mu

wa nebása kikaw, ²⁷ gapu ta kurug nakappoli ka se ka nagpakumbaba ke Dios kane magina mu tu nebása kikaw nga màwa kídi nga giyán se daya tolay, ay se pinisi mu ya bádum se ka sumángit kiyà, ay ginina taka, nán ne APU. ²⁸ Akkan mu masingan daya ngámin na nekari ku wa annadál ku kídi nga íli se ya angrápun ku kadaya tolay. Ta idaggán taka pikam ma matay se metaman ka napiya.” Kinagi da kitu ári tu kinagi tu Hulda.

Tu nagsipata tu Josia nga ikur-kurug na nge APU

(2 Ari. 23:1-20)

²⁹ Ay se yala nga pinaayabán tu Ari Josia datu ngámin na pangmanàman da ka Juda se Jerusalem. ³⁰ Ay se da ngala nawe ngámin kitu Templo ne APU, kabbulun da pe datu pappádi, datu Levita se datu ngámin na tolay ka Juda se Jerusalem, nangátu da mán onu ur-úray. Ay se yala nebása natu ári kaggída ngámin tu atán na nesúrát kitu libru nga nekesurátan datu lin-lintag ne Dios, nga nasmà da kitu Templo na. ³¹ Ay se yala nga nagsíkád tu ári kitu agsikádan na kitu adanni kitu adígi, ay se yala nga, nagsipata ke APU, nga ipas-pasnà na tutu wala ki ngámin uray na se ngámin lammát na ya angngikurug na se angwa na kadatu bil-bílin se lintag se sur-súru nga nesúrát kitu libru. ³² Ay se na pinagsipata pe datu ngámin na tolay ka Jerusalem se datu iBenjamin nga atán kitúni, nga surútan da datu atán kitu libru. Ay díkod, nagsipata datu tolay ke Dios nga Dios datu apuapu da. ³³ Nepippà tu Ari Josia datu nagdakè a sinan diy-diyos ki ngámin na giyán ka Israel, se na binílin datu tolay nga e APU nga Dios da ngala ya day-dayáwan da. Ay kitu báyat natu nagbiyág tu Josia, ay akkan naglikud datu tolay ke APU nga Dios datu apuapu da.

Tu nagsilibrár da kitu Piyasta nga Naglàtaw natu anghel

(2 Ari. 23:21-23)

35 Ay kitu mekasangapúlu se appát nga algaw natu munna nga búlán, ay nedámag tu Ari Josia nga silibráran da ka Jerusalem tu Piyasta nga Annamdam da kitu Naglàtaw natu anghel kadatu iIsrael ka pagdáyaw da ke APU. ² Ay kinagi na kadatu pappádi nga kapiyánan da nga kuwaan datu gángay ubra da ki agsirbi da kitu Templo ne APU. ³ Ay nán na kadatu Levita nga natudinán na magsirbi ke APU se mangisur-súru

ka Israel, “Ippáy nu ya napatag ga Arko kiya Templo nga pinàwa tu Ari Solomon na pútut tu David. Akkan nu win masápul la bulígán na ikalikalit. Magsirbi ngala ke APU nga Dios nu se kadaya tolay na nga iIsrael ya kuwaan nu. ⁴Kuwaan nu win datu ubra nga netudin ki káda pam-pamilya nu. Surútan nu tu nesúrát tu Ari David nga aggannurútán nu, se itu aggannurútán na nesúrát tu Solomon na pútut na. ⁵Mawe kayu kadaya ub-ubra nu kiya Templo sigun ki ubra nga netudin kadaya grúpu daya pam-pamilya nu, ay se sengán nu daya pamilya daya tolay. ⁶Partiyan nu daya urbun karneru wa pára kiya Piyasta na Naglåtaw natu anghel. Magsagána kayu pára kadaya kamungayán nu, nga ummán kitu nepekagi ne APU kitu Moses kadakayu.” ⁷Ay nangidde tu Ari Josia ka 30,000 nga urbun karneru se kalding se 3,000 nga toru wa báka pára ka dátun datu tolay ya atán kitúni. Inalà na dayán kadatu tarakan na kampela ngin nin. ⁸Ay nalagpat da pe nga nangidde datu ù-upisiyál ka usaran datu tolay, se datu pappádi se Levita. Ay tu Hilkia, tu Zacarias, se tu Jehiel nga à-apu kitu Templo ne Dios, ay niddán da datu pappádi ka dátun da nga 2,600 nga urbun karneru se kalding se 300 nga toru wa báka. ⁹Ay tu Conania se datu wawwági na nga Shemaya se tu Netanel, tu Hashabia, tu Jeyel se tu Jozabad nga à-apu datu Levita, ay niddán da pe datu Levita ka pára dátun da nga 5,000 nga urbun karneru se kalding se 500 nga toru wa báka.

¹⁰Ay kane nakasagána ya ngámin nin pára kitu agsilibrár da kitu piyasta, ay nawe datu pappádi se datu Levita kadatu ub-ubra datu grúpu da, ta ittu tu bílin natu ári kaggída. ¹¹Pinarti da datu urbun karneru pára kitun na piyasta. Ay se la nga newar-warsì datu pappádi tu dága da kitu altár, ay se yala linalátan datu Levita datu karneru. ¹²Ay se da inuwa-uwár datun kadatu tolay, sigun kitu bungguy natu pamilya nga naggayatán da, ta senu idátun da ke APU, ta ittu tu nesúrát kitu libru tu Moses. Ay ittu pe tu kinuwa da kadatu dátun na toru wa báka. ¹³Ay nesúnu da tu karni datu pára kitu piyasta, ta ittu tu nesúrát kitu lintag. Ay se da nelanggang ka dadakkal la kanderu se silyási datu karni datu toru wa báka nga nedátun da. Ay se da nga niddanán na dágus kadatu ngámin na tolay. ¹⁴Ay kane mabalín da tun, ay nesagána pe yin datu Levita tu kanan da se datu pappádi, ta datu pappádi nga pútupútut tu Aaron, ay áwan da tutu wala nga imáng nga magsidug kadatu masidug ga dátun se datu taba panda ki gabi. ¹⁵Ay datu maragkansiyon nga gakagaka tu Asaf, ay uwad da kitu puwestu da kitu Templo nga nebílin tu Ari David se tu

Asaf se tu Heman se tu Jedutun na profeta natu ári. Ay atán da pe yin kadatu gagyangán tu Templo datu magguwardiya. Akkan da masápul tu magtálaw kitu puwestu da, ta pinagsagána datu kabbulun da nga Levita da ngin ka kanan da.

¹⁶ Ay díkod nàwa ngámin kitun na algaw tu bílin natu Ari Josia nga kuwaan da ki agdáyaw da ke APU, se tu agsilibrár da kitu Piyasta nga Annamdám da kitu Naglátaw natu anghel, se datu nagdátun da kadatu masídug nga dátun kitu altár ne APU. ¹⁷ Ngámin datu iIsrael nga atán ka Jerusalem, ay pittu nga algaw da nga sinilibráran tun na piyasta se tu Piyasta nga Angngán da ka Sinápáy ya Awan Pamalbád. ¹⁸ Ay áwan pikam ya ummán kitun na Piyasta na Naglátaw tu anghel kadatu iIsrael, nanggáyát kitu tiyampu natu profeta Samuel. Ay áwan pe kadatu nagári ka Israel tu nagsilibrár nga ummán kitu nagsilibrár tu Ari Josia, se datu pappádi, Levita, se datu ngámin iJuda se iIsrael nga atán kitúni se datu mag-agyán ka Jerusalem. ¹⁹ Ay sinilibráran da tun na piyasta kitu mekasangapúlu se walú dagun tu Josia nga nagári.

Tu netattay tu Josia

(2 Ari. 23:28-30)

²⁰ Ay kane mabalin ngámin natu Ari Josia tu nangappiya na kitu Templo, ay nawe tu Neco nga ári ka Egipto se datu suldádu na nga makigubát ka Carkemis nga adanni ka wángag Eufrates. Nawe tu Josia se datu suldádu na nga makigubát kitu Neco. ²¹ May nangibon tu Ari Neco kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu Ari Josia. Ay tu idi tu pekagi na: “Awan mu ram-ráman kídi ári na Juda. Akkan wayya ikaw ya mawe ku gubatan, nu di daya tolay ya kumal-kalínga kiyà. Ay bur-burungan nà ne Dios nga mawe rumaut. Kabulun ku we Dios, túya akkan nà gub-gubatan, ta senu akkan naka patayan.” ²² Ngamay akkan kinur-kurug tu Ari Josia tu kinagi tu Ari Neco nga pekagi ne Dios. Ay tútu nagpíduman na sabáli nga tolay, ay se la nawe nakigubát kitu Neco kitu tanáp Megiddo. ²³ Ay nabútug datu kalínga tu Ari Josia. Ay tútu nán na kadatu tolay na, “Itálaw dà kídi ta nasamnga ya bígád ku,” nán na. ²⁴ Ay díkod inalà da kitu takay na, ay se da netakay ka sabáli nga takay, ay se da nga nippan ka Jerusalem. Ay natay kitúni yin, ay se da netaman kitu giyán datu lúbù datu apuapu na. Ay ngámin datu iJuda se datu iJerusalem, ay nagmanakit

da. ²⁵ Ay nangwa tu profeta Jeremias ka kansiyon na agmanakit na kitu Ari Josia. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay kan-kansiyonan pikam datu maragkansiyon idi nga kansiyon na agmanakit kaggína. Nepagangay idi yin na kansiyon kadatu iIsrael. Nesúrát dayán kitu libru na agmanakit. ²⁶ Ay daya duddúma nga nà-nàwa kitu naggári tu Josia se datu kinuw-kuwa na gapu kitu nangikurug na kadatu nesúrát ta lin-lintag ne APU, ²⁷ se datu duddúma pikam nga kinuw-kuwa na nanggayát kitu inanggayát na panda kitu nekatay na, ay nesúrát da ngámin kiya Libru na Istoriya da À-ári ka Israel se Juda.

Tu naggári tu Jehoahaz ka Juda

(2 Ari. 23:30-35)

36 Ay tu Jehoahaz nga pútut tu Josia tu nesukát datu tolay nga magári ka Jerusalem. ² Ay duwa púlu se tallu dagun tu Jehoahaz kane magári. Ay tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. ³ Ay se yala nippà natu Neco nga ári ka Egipto kitu kinaári na, ay se na pagbayádan datu iJuda ka buis da nga 3,400 kílu nga silber se 34 kílu nga balitù. ⁴ Ay se yala nesukát natu Neco tu Eliakim nga wagi tu Jehoahaz nga magári ka Juda se Jerusalem. Ay sinukatán na tu ngágan tu Eliakim ka Jehoyakim. Ay se yala nippan tu Neco tu Jehoahaz ka Egipto.

Tu naggári tu Jehoyakim ka Juda

(2 Ari. 23:36–24:7)

⁵ Ay duwa púlu se limma dagun tu Jehoyakim kane manggayát magári ka Juda. Ay sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Ay nadakè ki agsingangan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa na. ⁶ Ay inumbet tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia se na rinaut ya Juda. Tiniliw na tu Ari Jehoyakim, se na nekáwar nga nippan ka Babilonia. ⁷ Ay inalàan pe natu Ari Nebucadnezar datu duddúma nga ar-aruminta kitu Templo ne APU se na nippan kitu palásiyu na ka Babilonia. ⁸ Ay daya duddúma nga kinuw-kuwa natu Ari Jehoyakim kitu nagturáy na, se datu nadakè tutu wala nga kinuw-kuwa na, ay nesúrát da ki Libru na Istoriya da À-ári ka Israel se Juda. Ay tu pútut na nga Jehoyakin tu sumukát kaggína nga nagári.

Tu naggári tu Jehoyakin ka Juda

(2 Ari. 24:8-17)

⁹Sangapúlu se walu dagun tu Jehoyakin kane magári ka Juda. Ay tallu búlán na nga nagturáy ka Jerusalem. Nadakè ki agsisíngan ne APU datu kinuw-kuwa na. ¹⁰Ay kitu anggayát natu sumarunu wa dagun, ay pinatiliw natu Ari Nebucadnezar tu Jehoyakin, ay se na nepilbet ka Babilonia. Ay inalà da pe datu ar-aruminta kitu Templo ne APU. Ay se na nesukát tu Zedekia nga ulitag na nga magturáy ka Juda se Jerusalem.

Tu naggári tu Zedekia ka Juda

(2 Ari. 24:18-20; Jer. 52:1-3a)

¹¹Ay duwa púlu se isa dagun tu Zedekia kane magári ka Juda. Sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. ¹²Ay nadakè ki agsisíngan ne APU nga Dios na datu kinuw-kuwa na. Akkan na nagpakumbaba kitu profeta Jeremias nga nangipakammu ki bàbàrán ne APU.

Tu nekaábà na Jerusalem

(2 Ari. 25:1-21; Jer. 52:3b-11)

¹³Ay nagribilde tu Zedekia kitu Ari Nebucadnezar nga namagsipata kaggína ke Dios, nga akkan magribilde. Nagsúkir tu Zedekia, ay se maddi tutu wala nga magulli ke APU nga Dios na Israel. ¹⁴Ay ummán pe datu pappádi se datu tolay. Akkan da tutu wala surútan nin ne Dios. Ittu da ngin tal-taldan datu nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan datu tolay kadatu duddúma nga íli. Rinag-ragitán da tu Templo ne APU nga natudinán na pagday-dayáwan kaggína.

Tu nekadadál na Jerusalem

¹⁵Ay nge APU nga Dios datu apuapu da, ay nangibon peyang kadatu profeta na nga mangag-kagi kadatu tolay, ta kalakkán na datu tolay na, se akkan na piyán na maragitán pikam mala tu Templo na. ¹⁶May ug-ogan da datu bobonan ne Dios, ay se akkan da pinagan-anu datu kag-kagiyan

---

36:9 Ya nán na ka Hebreo, ay walu dagun na. **36:10** Ya nán na ka Hebreo, ay wagi na.

da. Ay tútu nakarungat tutu wala nge APU kaggída, ay áwan makasipad din kiya rungat na.

¹⁷ Ay tútu neparob ne APU tu ári datu iBabilonia nga nawe nagpatay kadatu babbágu kitu unag tu Templo. Awan da kinalakkán oray inna; nabbing mán onu nanákam, onu nakapsut. Neáwat ne APU da ngámin kitu Ari Nebucadnezar. ¹⁸ Ay ngámin datu ar-aruminta kitu Templo ne Dios nga dadakkal se bibittì, se datu kuw-kuwa natu ári se datu kuw-kuwa datu upisiyál, ay inalàán da, se da nippannán ngámin ka Babilonia. ¹⁹ Ay se da sinìdug tu Templo ne Dios, se da rimba tu darupírip pa abut na Jerusalem. Sinìdug da pe tu palásiyu, ay se da dinadál datu ngámin na napatag ga ar-aruminta kitúni. ²⁰ Ay inalà na ka bálud na ka Babilonia datu tolai nga nakalásat, ay se na kinuwa da ka asassu na se datu pútupútut na, panda kitu nangsákup na Persia kaggída. ²¹ Ay nàwa kurug ngámin datu kinagi ne APU nga nepekagi na kitu profeta Jeremias. Ay áwan nag-agyán kitu lusà kitu unag na pittu púlu dagun, nga ummán kitu kinagi tu Jeremias. Ittu tun tu bátug naggimáng natu lusà.

Tu nagpaulli tu Cyrus kadatu iIsrael kitu lusà da

²² Ay kitu munna nga dagun na nagturáy tu Cyrus nga ári ka Persia, ay tinungpál ne APU tu nepekagi na kitu Jeremias. Nepalammát ne APU kitu Cyrus nga ári ka Persia, nga mangwa ka isa nga bílin kiya ngámin na pangiturayán na, se na pe nepesúrat. ²³ Tu idi tu pekagi na: “Tu idi ya bílin ne Cyrus nga ári ka Persia: ‘Nge APU nga Dios ka lángit, ay nepeturayán na kiyà ya ngámin na pangiturayán kídi kalawagán. Ay se nà binílin na pangwa ku ka Templo na ka Jerusalem nga íli ka Juda. Ay dakayu ngámin na tolai ne APU, ay magulli kayu kammin nin ka íli nu. Bul-bulunan nakayu díng ne APU nga Dios nu.’”

Ya libru nga nesúrát tu

Ezra

Nebílin ne Ari Cyrus nga magulli yin datu Judyu wa bálud ka Babilonia

1 Ay kitu munna nga dagun kitu nagturáy tu Cyrus nga ári ka Persia, ay tinungpál ne APU tu nepekagi na kitun kitu profeta Jeremias. Nepalammát na kitu Ari Cyrus nga pewaragáwag na ya isa nga bílin na kitu ngámin na pangiturayán na. Nepesúrát na pe idi nga bílin na.

²“Tu idi tu bílin tu Ari Cyrus ka Persia: Nge APU nga Dios ka lánɡit ya nagpeturáy kiyà kadaya ngámin na pangiturayán kídí kalawagán. Ay iyà ya pagpàwaan na ka Templo na ka Jerusalem ka Juda. ³Dakayu ngámin na tolay na, ay magulli kayu win ka Jerusalem ka Juda, ta ipasíkád nu kammin ya Templo ne APU nga Dios na Israel, nga mag-agyán ka Jerusalem. Ay bul-bulunan nakayu din ne Dios. ⁴Ay daya tolay kiya giyán daya nabansi pikam ma iIsrael, ay sengán da daya iIsrael ki agtálaw da ngin. Iddán dada ka silber, balitù, se daya masap-sápul da, se daya animál, se daya piyán da nga idde pára kiya Templo ne Dios ka Jerusalem.”

⁵Nagsagána nga magulli yin ka Jerusalem datu à-apu datu pam-pamilya datu iJuda se iBenjamin, se datu pappádi se datu Levita se datu ngámin na nagpàmudán ne Dios, ta mawe da ipasíkád kammin tu Templo ne APU ka Jerusalem. ⁶Ay datu ngámin na keliyán da, ay nangidde da ka bátug iseng da kaggída. Niddán dada kadatu aruminta nga nàwa ki silber, se balitù, se datu duddúma nga masápul da, se an-animál se datu napatag ga rigálu da; malaksid pikam kadatu piyán da kampela nga idde yin pára ki Templo.

⁷Nelawanán pe tu Ari Cyrus mismu kitu templo datu diy-diyos natu Nebucadnezar datu nippayán tu Nebucadnezar kitúni nga ar-aruminta nga inalàán na kitun kitu Templo ne APU ka Jerusalem. ⁸Nepiyár tu Ari Cyrus datun kitu Mitredat nga sareru, ay se la nga nebílang tu Mitredat datun kitu Shesbazzar nga ap-apu ka Juda. ⁹⁻¹⁰Ay tu dedi ya lista datun: 30 nga besin nga nàwa ka balitù, 1,000 nga besin na nàwa ka silber, 29

nga kutsilyu, 30 nga malúkung nga nàwa ka balitù, 410 nga nagbal-baláki nga malúkung nga nàwa ka silber, se 1000 pikam ma nagbal-baláki nga ar-aruminta. ¹¹ Tu dágup datu ngámíngámin na ar-aruminta nga nàwa ka balitù se silber nga inalà tu Shesbazzar kane magulli da ka Jerusalem se datu bálud ka Babilonia, ay 5,400.

Tu lista datu netálaw ka Babilonia nga nagulli

2 Tu idi datu iIsrael nga nelista, nga gayát ka probinsiya Juda, nga netálaw tu Ari Nebucadnezar nga bálud na kitun ka Babilonia. Aggída datu nagulli kadatu il-íli da kampela ngin nin ka Jerusalem se Juda. ² Nedauluwán tu Zerubbabel da, se tu Jeshua, Nehemia, Seraya, Reelaya, Mordecai, Bilshan, Mispár, Bigvai, Rehú se tu Baana.

Ay tu idi datu nelista nga pamilya da iIsrael, se ya bíláng datu káda pamilya:

^{3–20} Datu kakagaka

tu Paros, ay 2,172 da;

tu Shefatia, ay 372 da;

tu Ara, ay 775 da;

tu Pahat-Moab nga kakagaka de Jeshua se Joab, ay 2,812 da;

tu Elam, ay 1,254 da;

tu Zattu, ay 945 da;

tu Zaccái, ay 760 da;

tu Bani, ay 642 da;

tu Bebai, ay 623 da;

tu Azgad, ay 1,222

tu Adonikam, ay 666 da;

tu Bigvai, 2,056 da;

tu Adin, ay 454 da;

tu Ater (nga pangagánan da pe ka Hezekia), ay 98 da;

tu Bezai, ay 323 da;

tu Jora, ay 112 da;

tu Hashum, ay 223 da;

tu Gibbar, ay 95 da.

^{21–35} Ay nagguulli pe datu tolay nga datu apuapu da, ay nag-agyán kadedi nga il-íli:

ka íli Betlehem, ay 123 da;
 ka íli Netofa, ay 56 da;
 ka íli Anatot, ay 128 da;
 ka íli Azmavet, ay 42 da;
 ka íli Kiriath-jearim, Kefira se Beerot, ay 743 da;
 ka íli Rama se Geba, ay 621 da;
 ka íli Micmas, ay 122 da;
 ka íli Betel se Ai, ay 223 da;
 ka íli Nebo, ay 52 da;
 ka íli Magbis, ay 156 da;
 kitu isa pikam ma íli Elam, ay 1,254 da;
 ka íli Harim, ay 320 da;
 ka íli Lod, Hadid se Ono, ay 725 da;
 ka íli Jerico, ay 345 da
 ka íli Senaa, ay 3,630 da.

³⁶⁻³⁹ Ay tu idi tu nelista kadatu pappádi nga nagulli:

kadatu gakagaka tu Jedaya nga gakagaka tu Jeshua, ay 973 da;
 kadatu gakagaka tu Immer, ay 1,052 da;
 kadatu gakagaka tu Pashur, ay 1,247 da;
 kadatu gakagaka tu Harim, ay 1,017 da.

⁴⁰ Tu idi ya listáan datu Levita:

datu gakagaka tu Jeshua se Kadmiel, se datu gakagaka tu Hodavia,
 ay 74 da ngámin. ⁴¹ Datu maragkansiyaon kitu Templo nga nagulli, ay
 datu gakagaka tu Asaf; 128 da ngámin. ⁴² Ay datu guwardiya kadatu
 gagyangán tu Templo nga nagulli, ay datu gakagaka de Shallum, Ater,
 Talmon, Akkub, Hatita se Shobai; 139 da ngámin.

⁴³⁻⁵⁴ Ay datu nagulli nga magsir-sirbi kitu Templo, ay datu gakagaka
 de Ziha, Hasufa, Tabbaoth,
 Keros, Siaha, Padon,
 Lebana, Hagaba, Akkub,
 Hagab, Shamlai, Hanan,
 Giddel, Gahar, Reaya,
 Rezin, Nekoda, Gazzam,
 Uzza, Pasea, Besai,
 Asna, Meunim, Nefisim,
 Bakbuk, Hakufa, Harhur,

Bazlut, Mehida, Harsha,
Barkos, Sisera, Tema,
Nezia se tu Hatifa.

⁵⁵⁻⁵⁷ Ay tu dedi ya ngag-ngágan datu nagulli nga pamilya datu asassu tu Solomon:

datu pamilya tu Sotai, Hassoferet, Peruda,
Jaala, Darkon, Giddel,
Shefatia, Hattil, Pokeret-hazzebaim se Ami.

⁵⁸ Ay ya dágup datu gakagaka datu magub-ubra kitu Templo se datu gakagaka datu asassu tu Solomon, ay 392 da ngámin.

⁵⁹⁻⁶⁰ Ay atán da pe 652 nga tolay ya nagulli nga naggayát kadatu íli Tel-mela, Tel-harsha, Kerub, Addan se Immer. Ngamay áwan pakammuwán na atán dága da nga íIsrael. Gakagaka da de Delaya, Tobia, se Nekoda.

⁶¹ Ay tu dedi datu nagguulli nga gakagaka datu pappádi nga akkan da mekagi nu iinda da nga pappádi datu apuapu da; ittu datu gakagaka natu Habaya, Hakkoz se Barzillai. (Inatawán tu Barzillai tu pútut tu Barzillai nga iGilead. Ay inalà na pe yin tu ngágan natu katugángan na.) ⁶² Ay gapu ta áwan da mepassingan na mangipakammu ki naggayatán da, ay akkan da nebíláng da kadatu kurug pappádi. ⁶³ Kinagi natu gubernador kaggída nga mepárit kaggída tu mepangán kadatu makkán na nedátun ke Dios, panda ki kaatán na pádi nga mangammu ke APU ki kurug sáad da, ki angngusár na ki Urim se Tummim.

⁶⁴⁻⁶⁷ Ay ya dágup datu ngámingámin na nagulli ka Juda, ay 42,360, malaksid pikam datu bobonan da nga lalláki se babbay,

nga 7,337 tu bíláng da;

datu maragkansiyon nga lalláki se babbay, nga 200 tu bíláng da.

Atán kabalyu da nga 736,

245 datu molo da,

se 435 datu kámel da,

se 6,720 datu asnu da.

⁶⁸ Ay kane dumatang da kitu Templo ne APU ka Jerusalem, ay nangidde datu duddúma kadatu ap-apu datu pam-pamilya da ka ságut da nga pára kitu kepasíkád manin natu Templo kitu gángay nga nepasikádan na.

⁶⁹ Nidde da tu mabaal da kampela ngin na idde. Ya dágup ngámin tu

---

2:63 Ya Urim se Tummim, ay duwa nga batu kanu nga atán kitu annáp gútù da pappádi nga pakammuwán da ki uray ne APU.

nidde da, ay 514 kílú nga balitù, 2,850 kílú nga silber, se 100 nga bádu da pappádi.

⁷⁰ Ay nagyán datu pappádi, se datu Levita, se datu duddúma nga tolay nga nagulli kadatu il-íli nga adanni ka Jerusalem. Ummán pe datu maragkansiyon, se datu magguwardiya kitu Templo, se datu magsir-sirbi kitu Templo se datu duddúma nga tolay. Datu duddúma ngin, ay nagyán da kadatu il-íli da kampela ngin nin.

Tu nangwa da manin kitu anidúgán da ka dátun

3 Ay kitu mekapittu nga búlán, se atán nin na mag-agyán datu iIsrael kadatu il-íli da, ay nagguurnung da ngámin ka Jerusalem. ² Ay se yala tu Jeshua nga pútut tu Jozadak se datu kabbulun na nga pappádi, se tu Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel se datu induan na, ay ginayatán da ngin na kuwaan tu anidúgán ka dátun ke Dios nga Dios datu iIsrael, ta senu atán pangidatúnán da kadatu masidug ga dátun da, nga ummán kitu nán na kitu lintag tu Moses nga bobonan ne Dios. ³ Ay gapu ta magansing da kadatu tolay ya napadán kitúni, ay nepasíkad da la ngin tu anidúgán kitu gángay nipayán na kitun. Ay kane mabalin, ay nagdátun da pe yin kitúni kadatu dátun na masidug ki káda pagmakát se gabi pára ke APU. ⁴ Ay sinilibráran da pe tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi nga ummán kitu nebílin kitu nesúrát ta lin-lintag tu Moses. Ay se da nga nagdátun kadatu dátun na masidug sigun kitu nakagi nga masápul idátun da ki káda algaw. ⁵ Nanggayát kitun, ay nagidátun da pe yin kadatu gángay inalgap nga dátun da nga masidug, se datu dátun da kitu Piyasta na Ilalsiyád na Búlán, se datu dátun da kadatu napatag piyasta nga pagdáyaw ke APU. Ay se nagdátun da pe yin kadatu dátun na piyán da kampela nga idde yin ke APU. ⁶ Ay nanggayát kitu munna nga algaw kitu mekapittu wa búlán, ay nanggayát datu tolay nga magdátun ke APU kadatu masidug ga dátun da, oray nu akkan da pikam nanggayát ta mangipasíkad kitu Templo ne APU. ⁷ Ay tútu nagidde datu tolay ka pirà a panangdán da kadatu magkallut ka batu se kadatu maragbalay. Ay nagidde da pe ka makkán, mainum se denu olíbo nga panangdán da kadatu iSidon se iTiro nga mangialuluy kadatu káyu wa sedoro nga manggayát ka Lebanon panda ka Joppa. Nepalúbus tu Cyrus nga ári ka Persia idi nga kuwaan da.

Tu nangippáy da kitu pundasiyon natu Templo

⁸ Ay kitu mekàduwa nga búlán kitu mekàduwa nga dagun nanggayát kitu nedaddatang da ka Jerusalem, ay ginayatán tu Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel se tu Jeshua nga pútut tu Jozadak, se datu ngámin nga keliyán da, nga ipasíkáda tu Templo ne Dios. Atán pe datu pappádi se datu Levita. Ay datu ngámin na Levita nga magdagun ka duwa púlu onu nasurù datu pakammuwan da nga maningan kitu ubra kitu Templo ne APU. ⁹ Ay tu Jeshua se datu pútut na, se datu induan na, se tu Kadmiel se datu pútut na, se tu Binnui se datu gakagaka tu Juda datu nangiapu kadatu magubra kitu Templo ne Dios. Ay sinummeng pe datu pamilya tu Henadad nga isa nga Levita pe.

¹⁰ Ay kane gayatán da nga ippáy tu pundasiyon tu Templo ne APU, ay nagsíkáda datu pappádi nga nakabádu kitu ibbabádu da kitu natudinán nga pagyanán da, nga sikkiikkam da ka tarumpeta. Ay datu Levita nga induan tu Asaf, ay sikkiikkam da pe kadatu gansa da. Dinay-dáyaw da nge APU, ta ittu tu nán natu bílin tu Ari David kitun. ¹¹ Ay nagtitanabbág da nga nagkan-kansiyon ka pagdáyaw se aggiyáman da ke APU, nga nán da,

“Namáru nge APU

ta áwan panda naya amminya na kadaya iIsrael.”

Ay nesáraw tutu wala datu ngámin tolay tu nagdáyaw da ke APU, ta nippáy yin tu pundasiyon natu Templo.

¹² Ngamay adu kadatu lálákay ya pappádi se Levita, se datu à-apu datu pam-pamilya da nga iIsrael, se datu lálákay nga nakasingan kitu nunna nga Templo, datu nagugolán kane masingan da tu pundasiyon natu baru wa Templo. Ngamay datu duddúma, ay nakasáraw da kitu anggam da. ¹³ Ay díkod akkan melasínán datu tolay datu makas-asáraw ki anggam da se datu magugolán, ta napágat da tutu wala. Magina ta oray ki adayyu.

Datu mangalúsaw kitu kepasíkáda natu Templo

4 Ay kane madámag datu kalínga datu iJuda se iBenjamin nga ipasíkáda manin datu nagulli nga iIsrael nga netálaw nga bálud tu Templo ne APU nga Dios na Israel, ² ay nawe da ka giyán tu Zerubbabel se datu à-apu datu pam-pamilya se da nán kaggída, “Sengán mikayu nga mangipasíkáda

ki Templo, ta magday-dáyaw kami mà pe ke Dios nga day-dayáwan nu. Ay magdátun kami pe kaggína nanggayát kitu nangilbet na kadakami kanedi tu Esar-haddon nga ári ka Asiria.”³ Ngamay nán de Zerubbabel, se tu Jeshua se datu à-apu datu pamilya da kaggída, “Akkan nakayu mà neráman tu Cyrus nga ári ka Persia kitu bílin na kadakami nga ipasíkad mi ya Templo ne APU nga Dios na Israel. Dakami kampela ngin nin tu nán na nga mangipasíkad kiya Templo naya Dios mi.”

⁴Ay se yala nga rinam-ramanán datu napadán nga tolay kitúni nga puy-púyawan datu iJuda se da pappanansingan da, ta senu akkan da itúluy tu mangipasíkad kitu Templo. ⁵Ay se da pinasúsúan pikam datu upisiyál na gubirnu ka Persia, ta senu akkan itúluy datu iJuda tu palánu da. Ay ummán kiyán tu kuk-kuwaan da ki báyat natu nagturáy tu Ari Cyrus panda kitu nagturáy tu Ari Darius ka Persia.

Tu angalùsaw da kitu ammolit da kitu íli Jerusalem

⁶Ay kane manggayát magturáy tu Ari Ahasuerus, ay nagsúrát datu kalínga datu iJuda se iJerusalem ke Ari Ahasuerus panggap kitu ipabásul da kaggída.

⁷Ay oray kitu báyat natu nagturáy tu Artaserses nga ári ka Persia, ay nagsúrát pe kaggína tu Bishlam, se tu Mitredat, se tu Tabeel se datu kabbulun da panggap kitu ipabásul da kadatu iJuda se iJerusalem. Nesúrát ki aggúni nga Arameo, may nebása da kitu ári ki aggúni da nga iPersia. ⁸Nagsúrát pe tu gubernador Rehum se tu Shimsai nga sekretáriu ka probinsiya kitu Ari Artaserses panggap kitu ríri da kadatu iJerusalem. Ay ummán kídi tu atán kitu súrát da: ⁹“Iyà nge Rehum nga makin-súrát kídi. Kabbulun ku de Shimsai nga sekretáriu, se daya kabbulun da, se daya guwes da, se daya duddúma nga upisiyál se daya iErec, iBabilonia, se daya iElam nga mag-agyán ka Susa, ¹⁰se datu duddúma nga tolay nga pinatálaw tu nadáyaw nga Osnappar nga mag-agyán kídi yin kadaya il-íli ka Samaria, se kadatu il-íli kitu probinsiya kitu pane sirbútán na wángag Eufrates. ¹¹Ay ummán kídi tu nán da kitu súrát:

“Nadáyaw nga Ari Artaserses: Makikumusta kikaw daya bobonam ki probinsiya nga atán ki pane sirbútán na wángag Eufrates. ¹²Ay piyán mi nga ipakammu kikaw, nadáyaw nga ári, nga mag-agyán nin ka Jerusalem

---

4:6 Isa nga ngágan tu Ari Xerxes.

datu Judyu nga naggayát kadaya nagbal-baláki nga sákup mu, nga pinapan mu kanedi. Ay kuwaan da manin ya nadakè se ribilde nga íli. Nippáy da ngin ya pundasiyon naya darupírip pa abut naya íli, ay tagay da mabalin nin ya darupírip. ¹³ Ammuwán mu din ápu ári, nga nu mepasíkad manin yán na íli se mabalin da daya darupírip pa abut na, ay akkan nin magbáyad daya tolay kadaya buis da. Ay díkod màsayán ya buis nga masingir na pangiturayám. ¹⁴ Ay lugud, gapu ta namáru kami nga pasúrut mu, ay lùsawan mi nu akkan ka mapatag nga ári. Ay túya ipakammu mi idi kikaw, ápu ári, ¹⁵ ta senu kapiyánan mu sinnan daya kasurátan na nearimán datu apuapu nu. Ay mammuwám nga ribilde daya tolay kídi nga íli. Aggída tu gapu datu riribù datu ári se datu gobernador da kitun. Mammuwán mu pe nga gapu ki nagribilde daya tolay kitun, ay nadadál ya íli. ¹⁶ Ikagi mi kikaw, ápu ári, nga nu mepasíkad kammin idi nga íli se makappiya ya darupírip na, ay akkam meturayán nin ya probinsiya kiya pane sirbútán kiya wángag Eufrates.”

Tu sungbát tu ári

¹⁷ Ittu idi ya sungbát tu ári nga nepetulud na: “Kadakayu gobernador Rehum se sikritári Shimsai, se daya ngámin kabbulun nu kiyán Samaria, se daya ngámin na atán kiya probinsiya kiya pane sirbútán na wángag Eufrates. Kumusta kayu ngámin. ¹⁸ Nebása da kiyà ki aggúni mi kanedi tu súrát ta nepetulud nu kanedi. ¹⁹ Ay túya nebílin ku wa kapiyánan da sinnan datu kasurátan. Ay nammuwán da nga kurug ga nagribilde daya tolay kiyán na íli kadatu à-ári kitun. Nammuwán da pe nga magrib-ribilde kammala ngin nin daya tolay kiyán se naríri da. ²⁰ Uwad da naturáy ya à-ári kitun nga nagturáy ka Jerusalem, se neturayán da pe ya probinsiya kiya pane sirbútán na wángag Eufrates. Nagbáyad datu tolay ka buis da kaggída. ²¹ Díkod ibílin nu kadaya tolay kiyán na makusap da kiya angipasíkad da kiya íli panda kiya akagína da ki sabáli nga bílin ku. ²² Kuwaan nu wa dágus idi. Akkan kayu magpam-pamaya, ta senu áwan nadakè a màwa ki pangiturayán ku.”

²³ Ay kane mebása da idi nga súrát tu Ari Artaserses kitu Rehum, Shimsai, se kadatu kabbulun da, ay nabur-burung da nga nawe ka Jerusalem, ay se da pinílit datu Judyu nga kusan da tu angipasíkad da kitu íli. ²⁴ Ay

tútu nakusap kitun tu angipasíkáda da kitu Templo ne Dios ka Jerusalem panda kitu mekáduwa dagun kitu panagturáy tu Darius nga ári ka Persia.

Tu angngitúluy da kitu ubra kitu Templo

5 Ay kitun na tiyampu, ay uwad nepebàbànán ne Dios nga Dios na Israel kade profeta Haggai se profeta Zacarias nga pútut tu Iddo kadatu Judyu nga mag-agyán ka Juda se Jerusalem. ² Ay kane magina de Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel se tu Jeshua nga pútut tu Jozadak tu nebàbànán da, ay netul-túluy da manin na ipasíkáda tu Templo ne Dios ka Jerusalem. Sinengán datu duwa nga profeta ne Dios da.

³ Ay nawe nga dáguus ka Jerusalem tu Tattenai nga gobernador kitu probinsiya ka pane sirbútán tu wángag Eufates, se tu Shetar Bozenai, kabulun da datu páda da nga upisiyál. Ay se da sinaludsud kadatu Judyu, “Iinna ya nangipalúbus kadakayu nga itúluy nu ya ammalin nu kídi nga Templo?” ⁴ Ay sinaludsud da pe ya ngag-ngágan datu tolai ya magub-ubra kitu angipasíkáda da kitu Templo.” ⁵ Ngamay tag-tagasinnán ne Dios datu pangmanàman datu Judyu, ay tútu akkan da pinakusap da panda kane makapagsúrát da kitu Ari Darius, se málà da tu sungbát na kitu súrát da.

Tu súrát tu Tattenai kitu Ari Darius

⁶ Ay ummán kídi tu nepakammu da kitu ári: ⁷ “Kikaw Ari Darius. Sápay kuma ta napiya ka kam kiyán. ⁸ Piyán mi nga ipakammu kikaw, nadáyaw nga ári, nga nawe kami ka probinsiya Juda kitu pangipas-pasikádan da kitu Templo naya kangatuwán na Dios. Dadakkal nga killután na batu ya usaran da, se káyu datu pasanggir nga meutup kitu dingding na. Napiya ya angwa da, ay se nabílag nga da magubra. ⁹ Sinaludsud mi kadatu ap-apu da nu iinna ya nangibílin kaggída nga kuwaan da tu Templo se ipolit da daya ar-aruminta na. ¹⁰ Ay sinaludsud mi pe ya ngag-ngágan datu ap-apu da, ta senu mepakammu mi kikaw nu iinna daya mangiapu kaggída. ¹¹ Ay tu idi ya sungbát da: ‘Bobonan nakami ne Dios ka lángit se kalawagán. Ipas-pasíkáda mi kammin ya Templo nga kinuwa natu naturáy nga ári ka Israel kitu nabayabayág ga dagun nin. ¹² Ngamay gapu ta pinar-parrungat datu apuapu mi nge Dios ka lángit, ay binay-án na nga sakúpan tu Nebucadnezar nga ári na Babilonia da. Dinadál na

idi nga Templo, ay se na tiniliw datu tolay, ay se nada nippannán ka Babilonia. ¹³Ngamay kitu munna nga dagun na panagturáy tu Cyrus nga ári ka Babilonia, ay nebílin na nga masápul mepasíkad kammin idi nga Templo ne Dios. ¹⁴Ay akkan nala yán, ta nepatulli natu Ari Cyrus datu ar-aruminta na Templo nga nàwa ka balitù se silber, nga inalàán tu Ari Nebucadnezar se na nippan da kitu templo ka Babilonia. Nidde tu Ari Cyrus da kitu isa nga tolay ya magngágan ka Shesbazzar, ay se na pe pinagbalin ka gobernador na Juda. ¹⁵Ay nán tu ári kaggína, “Alà mu dedi nga ar-aruminta, ay se mawe mu ippáy da kitu Templo ka Jerusalem, nu mabalin mu ipàwa kammin kitu nagsikádan na kitun.” ¹⁶Ay díkod, inumbet tu Shesbazzar, ay se na nippáy ya pundasiyon naya Templo ne Dios kídi Jerusalem. Ay nanggayát kitun panda kídi, ay netul-túluy da tu magubra, may akkan pikam ma nabalin.’ ¹⁷Ay lugud, nu ittu ya pagayatám, ápu ári, ay sinnan mu kuma datu kasurátan na nepearimán daya à-ári kiyán Babilonia, ta senu mammuwán nu uwad kurug bílin tu Ari Cyrus nga ipasíkad da kammin idi nga Templo ne Dios kídi Jerusalem. Ipakammum mala kadakami ya pagayatám mepanggap kídi nga bánag.”

Ya bílin tu Ari Darius

6 Ay díkod pinasápul tu Ari Darius datu dadán na kasurátan na atán kitu aggiarimnán da kadatu libro ka Babilonia. ²Ay nasmà da kitu palásiyu ka íli Ecbatana ka probinsiya ka Media, tu nalúkut nga kasurátan. Ay ummán kídi tu nesúrat:

³“Ay kitu munna nga dagun kitu panagturáy tu Ari Cyrus, ay uwad neparuwár na nga bílin, nga nán na kídi: Mepasíkad ya Templo ne Dios ka Jerusalem, kitu giyán kammin na pagdat-datúnán da kadatu dátun se anidúgán da kadatu masidug ga dátun da. Ya kalingúdu na, ay 30 mitru, se tu kadakkal na, ay 30 mitru pe. ⁴Ay ki káda tallu sarundù daya nàlután na batu, ay mapayán ka káyu. Ay ngámin na gastu, ay maggayát kiya pirà naya palásiyu. ⁵Ay ya isa pe, ay datu balitù se silber nga aruminta nga inalàán tu Ari Nebucadnezar kitu Templo ne Dios ka Jerusalem nga nippannán na kiya templo ka Babilonia, ay masápul mepatulli da kammin kadatu kippayán da kitu Templo ne Dios ka Jerusalem.”

Nebílin tu Ari Darius nga metul-túluy tu ubra kitu Templo

⁶Ay ummán kídi tu sungbát tu Ari Darius: “Kikaw Tattenai nga gobernador ka probinsiya kiya dammáng na Eufrates, se kikaw Shetar Bozenai, se kadaya páda nu nga upisiyál kiya probinsiya: Umadayyu kayu kiya Templo. ⁷Akkan nu biy-biyángan ya ubra kiya Templo ne Dios. Bay-án nu wala ya gobernador na Juda se daya à-apu da nga Judyu nga mangipasíkad kammin kiya Templo ne Dios kitu dáti nga nepasikádan na. ⁸Ay ya isa pikam, ay bilínan takayu kiya kuwaan nu kadaya à-apu daya Judyu kiya angipasíkad da kiya Templo ne Dios: Bayádan nu wa dágus ya ngámin na gastu da, ta senu akkan matàtà ya ubra da. Alà nu ya pagbáyad nu kiya pirà na gubirnu nga gayát kiya buis nga masingir nu kiya probinsiya ki pane sirbútán na Eufrates. ⁹Ay idde nu pe kaggída daya oray iinna nga masápul da, ummán kadaya bumarítu wa toru báka, se toru wa karneru se daya urbun karneru pára ki masidug ga dátun da ke Dios nga atán ka lángit. Oray pe daya trígo, se asin se bási onu denu olíbo; sigun kiya kasapúlán daya pappádi. Inalgaw nu wa idde dayán kaggída, ¹⁰ta senu makapagdátun da kadaya pagangammán ne Dios nga atán ka lángit, se dà pe nga ikarárag se daya annánà ku. ¹¹Ay oray iinna nga akkan mangikurug kídi nga bílin ku, ay masápul mippà ya isa nga pasangir na balay na, se la masigádan ya untù na, ay se yala mesuwè kiyán. Ay marba pe ya balay na, ay magbalin ka nadugsù ala nga gamà. ¹²Ay sápay kuma ta e Dios nga namíli ki Jerusalem nga ittu ya giyán na pagday-dayáwan kaggína, ay aggína mismu ya mangrápun kiya oray inna nga ári onu nasiyon nga akkan mangikurug onu mangulis kídi nga bílin, onu manadál kídi nga Templo ne Dios ka Jerusalem. Iyà nge Ari Darius ya makin-bílin kídi. Masápul mekurug tutu wala idi nga bílin ku.”

Tu nangididikár da kitu Templo

¹³Tinungpál tutu wala de gobernador Tattenai, Shetar Bozenai se datu páda da nga upisiyál tu bílin tu Ari Darius. ¹⁴Ay díkod, tuluy-tuluy tu naggubra datu à-apu da nga Judyu kitu Templo, gapu kadatu kinag-kagi de profeta Haggai se profeta Zacarias nga pútut tu Iddo. Ay nabalín da tu Templo, nga ummán kitu nebílin ne Dios na Israel, se pinatungpál de Cyrus, Darius se Artaserses nga à-ári ka Persia. ¹⁵Ay nabalín da kitu

mekàlu wa algaw na búlán Adar, kitu mekannam dagun nga panagturáy tu Ari Darius.

¹⁶ Ay naggan-gánas da nga nangididikár kitu Templo ne Dios, datu iIsrael, se datu pappádi, se Levita, se datu duddúma pikam ma nagulli nga bálud kitun. ¹⁷ Ay kitun na nangididikár da kitu Templo ne Dios, ay nagidátun da ka 100 toru wa báka, 200 nga toru wa karneru se 400 nga urbun karneru, ay se 12 nga toru wa kalding nga basu da pára ki básul da nga iIsrael; isa nga kalding ki káda tangámalán. ¹⁸ Inuwa-uwár da datu pappádi se datu Levita sigun kadatu grúpu da, se nippáy da kadatu ubra da kampela ngin nin kitu Templo ne Dios ka Jerusalem, ta ittu tu nesúrat kitu libru tu Moses.

Ya Piyasta na Naglåtaw natu anghel

¹⁹ Ay kitu mekasangapúlu se appát nga algaw kitu munna nga búlán kitu sumarunu nga dagun, ay sinilibráran datu ngámin na nagulli nga bálud ka sabáli íli tu Piyasta na Naglåtaw tu anghel. ²⁰ Nagdalus datu pappádi se datu Levita kadatu baggi da, ay díkod mekari da ngámin na mangwa kadatu ubra da. Ay tútu pinarti datu Levita datu urbun karneru nga dátun datu ngámin na tolay ya nagulli, se datu pappádi, se datu dátun da kampela ngin kitun na piyasta. ²¹ Kinnán datu ngámin na iIsrael nga nagulli datu dátun. Nepangán pe datu ngámin na kabbulun da nga akkan near-arát kadatu nadakè a kuk-kuwaan datu agtangeli nga mag-agyán kitúni, ta senu makapagday-dáyaw da ke APU nga Dios na Israel. ²² Sikkaanggam da nga sinilibráran ka pittu nga algaw tu Piyasta nga Angngán da ka Sinápay ya Awan Pamalbád, gapu ta pinaanggam ne APU da, ay se gapu ta pinapiya na ya lammat na ári ka Asiria kaggída. Ay díkod sinengán nada kitu nangipasíkad da kitu Templo ne Dios nga Dios na Israel.

Inumbet nge Ezra ka Jerusalem

7 Ay kane adu dagun tu napalábas sin kitu panagturáy tu Ari Artaserses ka Persia, ay uwad tolak ya nagnágagan ka Ezra; isa nga kakagaka tu Seraya. Tu Seraya, ay pútut tu Azaria, nga pútut tu Hilikia. ² Ay tu Hilikia, ay pútut tu Shallum nga pútut tu Zadok. Ay tu Zadok, ay pútut tu

Ahitub³ nga pútut tu Amaria. Tu Amaria, ay pútut tu Merayot⁴ nga pútut tu Zerahia. Ay tu Zerahia, ay pútut tu Uzzi nga pútut tu Bukki.⁵ Ay tu Bukki, ay pútut tu Abishua nga pútut tu Finehas. Ay tu Finehas, ay pútut tu Eleazar nga pútut tu Aaron.

⁶Tu Ezra, ay nasírìb ba magtù-tùgud kadatu lin-lintag ga nidde ne APU nga Dios datu iIsrael kitu Moses kitun. Nidde na ári tu ngámin na ináwag tu Ezra, áta e APU nga Dios na ya sumeseseng kaggína.

⁷Ay kitu mekapittu nga dagun kitu panagturáy tu Artaserses, ay nawe tu Ezra ka Jerusalem. Kabulun na datu duddúma kadatu iIsrael, se datu duddúma nga pappádi se Levita, se datu maragkansiyon, se datu guwardiya kadatu gagyangán tu Templo, se datu bobonan da kitu Templo.⁸⁻⁹ Nagrubuwát da ka Babilonia kitu munna nga algaw kitu munna nga búlán. Ay gapu ki isisseng ne Dios, ay dummatang da ka Jerusalem kitu munna nga algaw kitu mekalimma nga búlán.¹⁰ Sinengán ne Dios tu Ezra, áta nepas-pasnà na tutu wala tu aggádal na se agtungpál na kadatu lin-lintag se bil-bílin ne APU kadatu iIsrael, se na isur-súru pe.

Tu súrát nga nidde tu Ari Artaserses kitu Ezra

¹¹Ay ummán kídì tu kasurátan na nidde tu Ari Artaserses kitu Ezra nga pádi se misturu nga nalaing kadatu lin-lintag se bil-bílin ne APU kadatu Israel:

¹²“Iyà e Artaserses nga ári daya à-ári. Súrát ku idi kikaw Ezra nga pádi se mangisur-súru kiya lintag ne Dios nga atán ka lángit. Napiya ka din kiyán.¹³ Ibílin ku nga daya oray inna nga iIsrael, onu daya pappádi onu daya Levita nga atán kídì pangiturayán ku, ay mapalubúsán da nga mawe ka Jerusalem nu piyán da ya kumíwid kikaw.¹⁴ Ata bonan mika se daya pittu nga magtù-tùgud kiyà, nga mawe maningan nu nágan naya mà-màwa ka Juda se Jerusalem. Sinnan mu nu kur-kurugan da kurug ya nesúrát ta lintag naya Dios nu nga ag-agtu mu.¹⁵ Alà mu pe daya balitù se silber nga nidde mi se daya magtù-tùgud kiyà ke Dios nga Dios na Israel nga mag-agyán ka Jerusalem.¹⁶ Ay alà mu pe daya ngámin nga silber se balitù nga maurnung mu ki ngámin Babilonia, meráman daya idde daya iIsrael se daya pappádi pára ki Templo ne Dios nga Dios da nga atán ka Jerusalem.¹⁷ Kappiyánan mu nga usaran yán na pirà. Gumátang ka kada toru wa báka, se da toru wa karneru, se da urbun karneru, se daya dátun

na arína, se ya dátun na mainum. Idátun mu dayán ki agdatúnán kiya Templo na Dios mu ka Jerusalem. ¹⁸ Ay ya surù nu wa silber se balitù, ay annung nu nga gastuwan ki oray inna nga piyán nu se daya kabbulum, sigun ki pagayatán naya Dios nu. ¹⁹ Ay daya ar-aruminta nga nidde kikaw nga mausár ki Templo naya Dios mu ka Jerusalem, ay idde muda ngámin ke Dios ka Jerusalem. ²⁰ Ay daya duddúma pikam ma masápul ki Templo naya Dios mu nga masápul mu, ay mangalà ka ngala kiya pirà naya palásiyu ka igátang mu.

²¹ “Iyà nge Ari Artaserses nga mamílin kadakayu nga sareru ki probinsiya kiya dammáng Eufrates. Idde nu wa dágus ya ngámin na agngan ne Ezra nga pádi se misturu na lin-lintag ne Dios nga atán ka lángit. ²² May akkan magsurù ka 3,400 kílu wa silber, se akkan magsurù ka 18,200 kílu wa trígo, se akkan magsurù ka 1,800 litru wa bási, se akkan magsurù ka 1,800 litru wa denu olíbo. Idde nu ngámin ya asin na masápul na. ²³ Nu nágan naya bílin ne Dios ka lángit nga masápul kiya Templo na, ay ittu daya kasapúlán na màwa. Ta nu akkan, ay malùsaw kiya pangiturayán ku se kadaya pútut ku nga sumarunu kiyà nga magári. ²⁴ Ibílin mi pe kadakayu nga akkan nu pagbayádan ka buis daya pappádi, se daya Levita, se daya maragkansiyon kiya Templo, se daya guwardiya kadaya gagyangán na Templo, se daya bobonan kiya Templo, se daya duddúma pikam ma bobonan kiya Templo ne Dios.

²⁵ Ay ikaw, Ezra, gapu ta niddán naka ne Dios ka sírib mu, ay mamíli ka kada ù-upisiyál se da guwes nga makammu kadaya lin-lintag naya Dios mu. Aggída daya mangiapu se mangguwes kadaya ngámin na tolay kiya probinsiya kiya dammáng na Eufrates. Ay masápul nga itùgud mu dayán na lin-lintag kadaya akkan makammu kadayán. ²⁶ Mapánis nga dágus daya ngámin na akkan na mangikurug kadaya lin-lintag naya Dios mu, se daya akkan mangikurug kadaya lin-lintag na pagariyán; pannakatay mán onu ammatálaw kaggída kiya íli da, onu maarisamsam daya sannikuwa da, onu mebálud ya kapanísán da.”

Dinay-dáyaw tu Ezra nge Dios

²⁷ Ay nán tu Ezra, “Maday-dáyaw we APU nga Dios datu apuapu tada! Aggína ya nangipalammát kadedi kiya ári, ta senu mapapiya ya Templo ne APU kídi Jerusalem. ²⁸ Gapu kiya akkan maul-ulis nga kinamáru ne

APU nga Dios ku, ay napiya ya ur-uray kiyà naya ári se daya magtù-tùgud kaggína, se daya naturáy nga ù-upisiyál na. Ay tútu naturad dà a nagayáb kadaya à-apu daya iIsrael nga mepagulli kiyà ka Jerusalem.

Datu à-apu nga nepagulli ke Ezra

8 Ay tu idi tu listáan datu à-apu datu pam-pamilya nga nepagulli kiyà gayát ka Babilonia kitu inagturáy tu Ari Artaserses:

²Tu Gershom tu apu datu gakagaka natu tu Finehas.

Tu Daniel tu apu datu gakagaka tu Itamar.

Tu Hattus ³nga pútut tu Shecania tu apu datu gakagaka tu David.

Tu Zacarias tu apu datu gakagaka tu Paros; 150 nga lalláki datu kabbulun na.

⁴Tu Eliehoenai nga pútut tu Zerahia tu apu datu gakagaka tu Pahat-moab Moab; 200 nga lalláki datu kabbulun na.

⁵Tu Shecania nga pútut tu Jahaziel tu apu datu gakagaka tu Zattu; 300 nga lalláki datu kabbulun na.

⁶Tu Ebed nga pútut tu Jonatan tu apu datu gakagaka tu Adin; 50 nga lalláki datu kabbulun na.

⁷Tu Jeshaya nga pútut tu Atalia tu apu datu gakagaka tu Elam; 70 nga lalláki datu kabbulun na.

⁸Tu Zebadia nga pútut tu Micael tu apu datu gakagaka tu Shefatia; 80 nga lalláki datu kabbulun na.

⁹Tu Obadia nga pútut tu Jehiel tu apu datu gakagaka tu Joab; 218 nga lalláki datu kabbulun na.

¹⁰Tu Shelomit nga pútut tu Josifia tu apu datu gakagaka tu Bani; 160 nga lalláki datu kabbulun na.

¹¹Tu Zacarias nga pútut tu Bebai tu apu datu gakagaka tu Bebai; 28 nga lalláki datu kabbulun na.

¹²Tu Johanan na pútut tu Hakkatan tu apu datu gakagaka tu Azgad; 110 nga lalláki datu kabbulun na.

¹³De Elifelet se Jeuel se Shemaya datu nangiapu kadatu gakagaka tu Adonikam; 60 nga lalláki datu kabbulun da. (Napuddi da nga nagulli).

¹⁴De Utai se Zaccur datu apu datu gakagaka tu Bigvai; 70 nga lalláki datu kabbulun da.

Datu magsirbi kitu Templo

¹⁵ Inurnung ku datu ngámin na nebulun kiyà kitu bíkat tu wángag nga magpeyag ka íli Ahava. Nagkampu kami kitúni ka tallu ngalgaw. Ay kane sinnan ku datu tolay, ay áwan ku nasingan na Levita kaggída. ¹⁶ Ay tútu pinaayabán ku datu à-apu; de Eliezer, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Zacarias se Meshullam, se datu duwa nga nasírib ba tolay; de Joyarib se Elnatan. ¹⁷ Pinapan kuda ka giyán Iddo, nga ap-apu da ka Casifia, ta pekagi ku kaggína se kadatu kabulun na nga magsir-sirbi ka Templo nga mangibon da kanedi ka magsirbi kiya Templo naya Dios tada. ¹⁸ Ay gapu ki kinamáru ne Dios kadakami, ay nebon da tu Sherebia nga gakagaka tu Mahli nga pútut tu Levi nga pútut tu Israel. Adu ammu na nga kuwaan. Kabulun na nga inumbet datu pútut na, se datu pampane na; 18 da ngámin. ¹⁹ Ay nebon da pe de Hashabia se Jeshaya nga isa kadatu gakagaka tu Merari. Kabulun na datu wawwági na se datu pútut da; 20 da ngámin. ²⁰ Nebon da pikam datu 220 nga bobonan da kitu Templo. Tu Ari David kitun se datu upisiyál na datu nangidde ki ubra da nga sumeng kadaya Levita. Nakalista ya ngag-ngágan ngámin dayán.

Nangngílin na nangán se nagkar-karárag de Ezra se datu tolay

²¹ Ay kitu dappit na wángag Ahava, ay kinagi ku nga mangngílin kami ngámin na mangán se magpakumbaba kami ke Dios, se mi agngan kaggína nga tarànan nakami se daya annánà mi, se daya ngámin kuw-kuwa mi, kadakami nga magdal-dalen. ²² Ta mìpat tà a magadang ki ári kada suldádu na nga magdal-dalen se daya suldádu nga nakakabalyu nga mangigdù kadakami kadaya kalínga mi kiya agdal-dalen mi, gapu ta kinagi mi yin kaggína nga sengán nakami ne Dios nga namáru kada ngámin na makiseng kaggína, may narungat kadaya ngámin na mangigsán kaggína. ²³ Díkod nangngílin kami nangán se nagkarárag kami ke Dios mi. Ay ginìna na datu karárag mi.

Datu nidde da pára kitu Templo

²⁴ Ay se yà namíli ka sangapúlu se duwa kadatu à-apu datu pappádi: datu napíli ku, ay tu Sherebia, Hashabia, se sangapúlu pikam kadatu

induan da kammin. ²⁵ Ay se ku wala nga kinílu datu silber, balitù se datu aruminta nga nidde tu ári, se datu magtù-tùgud kaggína, se datu upisiyál na, se datu nidde datu iIsrael nga uwad kitúni, nga mausár ki Templo. Ay se ku nidde da kadatu pappádi. ²⁶ Ay tu idi ya nidde ku kaggída:

22,000 kílu wa silber;

100 nga aruminta nga silber;

3,400 kílu nga balitù;

²⁷ duwa púlu nga malúkung nga balitù, nga walu se gudduwa kílu tu dammat da:

se duwa nga malúkung nga bága nga ummán ki kinapatag daya balitù ya patag da.

²⁸ Ay se ku nán kadatu pappádi, “Dakayu daya píli ne APU. Ay napatag pe kaggína daya aruminta nga silber se balitù a niddanán da tolay ya simpipiya uray nga nangidde ke APU nga Dios datu apuapu nu. ²⁹ Ay tagasinnán nuda nga kappiyánan panda ki kakílu manin dayán kitu aggunúngán da ka kuw-kuwa na Templo ne APU, ki àráng datu à-apu nga pappádi se datu Levita se datu à-apu datu pam-pamilya da iIsrael nu dumatang kayu ka Jerusalem. ³⁰ Ay díkod ináwat datu pappádi se datu Levita datu silber, se balitù, se datu ar-aruminta kane makílu da ngin, ay se da nga nippan kitu Templo naya Dios mi ka Jerusalem.

Tu naggulli da ka Jerusalem datu netálaw da nga bálud kitun

³¹ Ay kitu mekasangapúlu se duwa nga algaw kitu munna nga búlán, ay nagtálaw kami kitu wángag Ahava nga mawe ka Jerusalem. Ay binul-bulun nakami ne Dios mi, se neadayyu nakami kadatu kalínga mi, se kada tirung kadatu dinal-dalen mi. ³² Ay kane makadatang kami ka Jerusalem, ay nagimáng kami ka tallu ngalgaw. ³³ Ay kitu mekappát ta algaw, ay nawe kami kitu Templo, se mi kinílu datu silber, datu balitù se datu aruminta, se mi nidde da kitu pádi Meremot nga pútut tu pádi nga Uria. Kabulun na tu Eleazar nga pútut tu Finehas, se datu duwa nga Levita, nga tu Jozabad nga pútut tu Jeshua, se tu Noadia nga pútut tu Binnui. ³⁴ Ay kinílu mi se biníláng mi ngámin nga nidde mi, se da nelista tu kílu da se bíláng da.

³⁵ Ay nagilbet pe datu ngámin nga nagulli nga netálaw nga bálud kitun kadatu masídug ga dátun da ke Dios na Israel; 12 nga toru wa báka datu dátun da pára kada ngámin nga iIsrael, se 96 nga toru nga karneru, 77 nga

urbun karneru, se 12 nga kalding nga basu da pára ki básul da. Ngámin dedi, ay masidug ga dátun da ke APU. ³⁶ Ay nidde da pe tu kasurátan na nidde tu ári kaggída kadatu gubernador se datu ù-upisiyál kitu probinsiya kitu dammáng wángag Eufrates. Ay sinengán da pe datu tolay kitu palánu da mepanggap kitu Templo ne Dios.

Nangatáwa datu Judyu kada akkan Judyu

9 Ay kane mabalin datun na nà-nàwa, ay inumbet kiyà datu ap-apu daya iIsrael, ay se da nán kiyà, “Adu kadaya iIsrael, meráman daya pappádi se daya Levita, ya makipul-pulápul kadaya tolay kadaya duddúma il-íli. Mear-arát da ngin kadaya nadakè tutu wala kuk-kuwaan daya iCanaan, iAmmon, iMoab se daya iEgipto, se daya Heteo, daya Perezeo, daya Jebuseo se daya Amoreo. ² Nangatáwa da se daya pútut da nga lalláki kadaya babbay dayán na tolay. Ay túya ya gánab daya tolay ne Dios, ay nalibugán nin kiya gánab daya tolay kadaya il-íli. Daya à-apu se daya ù-upisiyál daya nagin-inunna kiyán na básul.” ³ Ay kane magìna ku idi, ay pinìsi ku ya bádu ku gapu ki pannakit ku. Namàdut tà ki abù ku se íming ku, se yà nagtugaw nga sippapannakit tutu wala. ⁴ Atán datu nagansing tutu wala gapu ki kagiyán ne Dios nga Dios na Israel panggap ki nadakè a kinuwa daya nagulli nga bálud. Naurnung da kitu lebut ku kiyà a magtutúgaw kitúni panda kitu oras sa panagdátun kadatu dátun ki gabi.

Tu karárag tu Ezra

⁵ Ay kane panagdátun nin kitu gabi, ay ginumnikát tà kitu giyán ku wa nagpannakit. Nakabádu wà pikam ka napìsi nga bádu ku. Nagpalintud dà se yà nagdadappa ka lángit nga nagkarárag ke APU nga Dios ku. ⁶ Ay nán ku, “O Dios ku, mìpat tà tutu wala pà nang nga maglángad kikaw, Dios ku, gapu ta malimat kami yin ki básul mi. Panda tutu wala ka lángit tin daya básul mi. ⁷ Ay nanggayát kitu tiyampu datu apuapu mi panda kadedi nga al-algaw, ay napalotán tutu wala ngin daya bas-básul mi. Ay ittu ya gapu na nga netur-turayán da duddúma nga à-ári kadaya sabáli nga giy-giyán daya à-ári mi se daya pappádi mi. Pinatay daya duddúma kadakami, se netálaw da nga bálud daya duddúma, se inarisamsam da

daya kuw-kuwa mi, ay se neap-appat tutu wala pà nang daya duddúma kadakami nga ummán ki kàwaán mi kídi. ⁸Ngamay kídi, O APU nga Dios mi, kinalakkán nakami ka nakaru. Nepalúbus mu nga atán daya mabansi nga sibbiyág kadakami kídi napatag nga giyán na paggunàan mi. Niddán nakami ka namnáma se imáng mi ki pannakaasassu mi. ⁹Ata asassu kami kurug. May akkan nakami pinagdudoray, nu di mu nepassingan kadakami ya áwan kaul-ulissán na aminya mu. Pinagmáru mu daya à-ári ka Persia kadakami. Kinalakkán dakami, se nepalúbus da nga mabiyág kami, ta senu mepasíkad mi kammin ya Templo mu nga nadadál, ay se nakami ippáy kídi ya Juda se Jerusalem nga naabut ka darupírip nga paglingdán mi.

¹⁰May kídi, O Dios mi, nágan na pikam ya makagi mi kadedi nga nà-nàwa? Sinuwáy mi manin daya bílin mu ¹¹nga nepidde mu kadakami kadatu bobonam nga profeta. Nán mu nga, ‘Ya íli nga kapannán nu nga ipakin-kuwa ku kadakayu, ay mebíláng ka naragit gapu kadaya naragit se nadakè a kuk-kuwaan daya tolay kiyán na íli. Sapásap kiya ngámin na íli dayán na nadakè a kuk-kuwaan da. ¹²Ay túya akkan nu ipaatáwa daya annánà nu wa babbay kadaya babbágu da, ay se akkan kayu mangatáwa kadaya babbay da. Akkan nuda sengán na umasensu se pumiya ya biyág da, ta senu dakayu ya bumílag se magnam-áy kadaya napiya nga ápit kiyán na lusà, ay se mepatáwid nu pe yin kadaya gakagaka nu peyapeyang ngin ka panda.’ ¹³Ay kane mabalin ngámin daya nà-nàwa kadakami nga kapanísán daya bas-básul mi, ay ammu mi nga nalangpaw wala ya namánis mu kadakami nu sinnan mi ya pagrabngán mi kuma gapu kadaya bas-básul mi. Ay nepalúbus mu pe nga atán daya mabansi kadakami. ¹⁴Ay oray nu mapakuna, ay sinuwáy mi manin daya bil-bílin mu nga akkan kami mangatáwa se meatáwa kadaya tolay ya mangwa kadaya nadakè a kuk-kuwaan. Rabbang na nga lúsawan nakami tutu wala, ay se nakami rapúnan panda ki áwan mabansi yin tutu wala kadakami. ¹⁵O APU nga Dios na Israel, nalintag ka, may nepalúbus mu nga atán pikam kadakami ya nabansi nga sibbiyág. Awan mi rabbang nga umbet ki àráng mu, may atán kami nga mangipudnu kikaw kadaya bas-básul mi.”

Nepudnu datu tolay tu básul da

10 Ay kane maglalákab tu Ezra kitu àràng tu Templo ne Dios nga sumángit nga magkar-karàrag se mangipudnu kitu básul datu tolay, ay pinalebután datu adu tutu wala nga lalláki se babbay se annánà nga iIsrael. Sumángit da tutu wala pe. ² Ay nán tu Shecania nga pútut tu Jehiel nga gakagaka tu Elam kaggína, “Nagbásul kami kurug ke Dios, ta nangatáwa kami kadaya babbay kanedi íli nga akkan tada kamungayán. Ngamay oray nu ummán kiyán, ay atán pikam namnáma tada nga iIsrael. ³ Túya kídi, ay ipas-pasnà mi ya magsipata ke Dios tada nga pataláwan mi dedi attáwa mi se daya annánà da. Surútan mi ya kagiyan nu se daya mangipatag kiya bílin ne Dios tada. Masápul màwa ya kagiyan naya lintag ne Dios. ⁴ Magsíkád ka kiyán, ápu, ta kuwaan mu ya rabbang na nga kuwaan mu. Akkan ka min-induwán ta kabulun nakami. ⁵ Ay díkod, nagsíkád tu Ezra se na pinagsipata datu ap-apu datu pappádi, datu Levita, se datu ngámin na iIsrael nga kuwaan da tu kinagi tu Shecania. Ay tútu nagsipata da kurug.

⁶ Ay kane mabalin tun, ay nagtálaw tu Ezra kitu àràng tu Templo ne Dios, se la nawe kitu kuwartu tu Jehohanan nga pútut tu Eliashib. Nagidda kitúni, may akkan nangán se akkan uminum, gapu kitu pannakit na kitu akkan nangikurug datu nagulli nga bálud kadatu bílin ne Dios. ⁷ Nedámag da kadatu nagulli nga bálud nga atán ki ngámin Jerusalem se Juda, nga magguurnung da ka Jerusalem. ⁸ Ay nebílin pe daya ù-upisiyál se daya à-apu, nga daya áwan kitúni ki unag na tallu ngalgaw, ay maarisamsam daya ngámin na kuw-kuwa da, ay se áwan da ram-ráman nin kadaya nagulli nga gayát ki nekabálud da.

⁹ Ay ki unag na tallu nga algaw, ay naurnung ngámin nin datu iJuda se iBenjamin ka Jerusalem; mekaduwa púlu ngalgaw natu mekasiyám búlán tun. Nagguurnung da kitu amuwág tu Templo ka Jerusalem. Magtartartar datu tolay gapu kitu ansing da kitu neayáb kaggída, se naggat tutu wala pe tu udán. ¹⁰ Ay se yala nagsíkád tu Ezra nga pádi se nán na kaggída, “Nagbásul kayu, gapu ki nangatáwa nu kadaya babbay nga akkan tada kamungayán. Ay gapu kiyán, ay inamúngán nu ya básul na Israel. ¹¹ Ay kídi lugud, ay ipudnu nu ya básul nu ke APU nga Dios datu apuapu nu, se kuwaan nu ya pagayatán na. Ay umadayyu kayu kadaya akkan nu

kamungayán nga mag-agyán kanedi nga íli. Isína nu pe daya attáwa nu nga akkan tada kamungayán.”

¹² Ay se la nga nesáraw datu tolay ya, “Kustu ya nán mu. Kuwaan mi ya kinagi mu.” ¹³ Ngamay nán da pikam pe, “Adu tutu wala daya tolay, ay se tiyampu na akokodán na ka naggat. Akkan mi maanúsán ya mag-agyán nala kídi lasi. Ay se akkan tada màwa ki isa onu duwa ngalgaw ngala ya gákat tada kanedi, ta adu kami nga nakabásul ka panggap kídi. ¹⁴ Napiya nu daya ù-upisiyál mi yala ya magyán kídi Jerusalem se aggída daya mangibaggi kadakami. Ay se kayu mangìdang kadaya algaw nga ilalbet daya nangatáwa kadaya akkan tada kamungayán, kabulun da daya ap-apu se daya guwes ki íli da. Ittu yán ya kuwaan tada, ta senu mippà ya rungat tutu wala ne Dios kadàtada gapu ki kinuwa tada.” ¹⁵ Awan naddi kídi nga palánu. Tittu de Jonatan nga púput tu Asahel se Jazeya nga pútut tu Tikva, se datu Levita nga de Meshullam se tu Shabbetai.

¹⁶ Ay ittu tun tu sinúrut datu netálaw nga bálud kitun nga nagulli kammin. Ay díkod nagpíli tu Ezra nga pádi kadatu à-apu datu pam-pamilya da, se na nga nelista tu ngag-ngágan da. Ay kitu munna nga algaw kitu mekasangapúlu wa búlán, ay ginayatán da nga kappiyánan sinnan datu kásu. ¹⁷ Ay kitu munna nga algaw natu munna nga búlán na baru dagun, ay nabalín da siningan datu kásu datu ngámin na lalláki nga nangatáwa kada babbay nga akkan da kamungayán.

Tu listáan datu lalláki nga nangatáwa ka akkan da kamungayán

¹⁸ Datu pappádi nga nangatáwa kada akkan da kamungayán, ay datu gakagaka tu Jeshua nga pútut tu Jozadak, se datu wawwági tu Jeshua, nga tu Maaseya, tu Eliezer, tu Jarib, se tu Gedalia. ¹⁹ Nekari da nga igsán da datu attáwa da, ay se da nagbasu ka toru wa karneru ka pakapakawanán na básul da. ²⁰ Datu nangatáwa kada babbay ya akkan da kamungayán kadatu gakagaka tu Immer, ay tu Hanani se tu Zebadia.

²¹ Kadatu gakagaka tu Harim, ay tu Maaseya, tu Elias, tu Shemaya, tu Jehiel, se tu Uzziá.

²² Kadatu gakagaka tu Pashur, ay tu Elioenai, tu Maaseya, tu Ismael, tu Netanel, tu Jozabad, se tu Elasa.

²³ Datu Levita nga nangatáwa kada akkan da kamungayán, ay tu Jozabad, tu Shimei, Kelaya (pangagánan da pe Kelita), tu Petahia, tu Juda, se tu Eliezer.

²⁴ Tu maragkansiyon nga nangatáwa kada akkan na kamungayán, ay tu Eliashib.

Datu guwardiya kitu Templo nga nangatáwa ka akkan da kamungayán, ay tu Shallum, tu Telem se tu Uri.

²⁵ Datu duddúma nga iIsrael nga nangatáwa kada akkan da kamungayán, ay tu dedi:

kadatu gakagaka tu Paros, ay tu Ramia, tu Izzia, tu Malkiya, tu Mijamin, tu Eleazar, Hashabia, se tu Benaya.

²⁶ Kadatu gakagaka tu Elam, ay tu Mattania, Zacarias, Jehiel, Abdi, Jeremot se Elias.

²⁷ Kadatu gakagaka tu Zattu, ay tu Elioenai, Eliashib, Mattania, Jeremot, Zabad se Aziza.

²⁸ Kadatu gakagaka tu Bebai, ay tu Jehohanan, tu Hanania, tu Zabbai, se tu Atlai.

²⁹ Kadatu gakagaka tu Bani, ay tu Meshullam, tu Malluc, tu Adaya, tu Jashub, tu Sheal, se tu Jeremot.

³⁰ Kadatu gakagaka tu Pahat-moab Moab, ay tu Adna, tu Kelal, tu Benaya, tu Maaseya, tu Mattania, tu Bezalel, tu Binnui, se tu Manasse.

³¹ Kadatu gakagaka tu Harim, ay tu Eliezer, tu Isshija, tu Malkiya, tu Shemaya, tu Shimeon, ³² tu Benjamin, tu Malluc, se tu Shemaria.

³³ Kadatu gakagaka tu Hashum, ay tu Mattenai, tu Mattatta, tu Zabad, tu Elifelet, tu Jeremai, tu Manasse, se tu Shimei.

³⁴ Kadatu gakagaka tu Bani, ay tu Maadai, tu Amram, tu Uel, ³⁵ tu Benaya, tu Bedeya, tu Keluhi, ³⁶ tu Vania, tu Meremot, tu Eliashib, ³⁷ tu Mattania, tu Mattenai, se tu Jaasu.

³⁸ Kadatu gakagaka tu Binnui, ay tu Shimei, ³⁹ tu Shelemia, tu Natan, tu Adaya, ⁴⁰ tu Maknadebai, tu Shashai, tu Sharai, ⁴¹ tu Azarel, tu Shelemia, tu Shemaria, ⁴² tu Shallum, tu Amaria, se tu Jose.

⁴³ Kadatu gakagaka tu Nebo, ay tu Jeyel, tu Mattitia, tu Zabad, tu Zebina, tu Jaddai, tu Joel, se tu Benaya.

⁴⁴ Ngámin dayán na lalláki, ay nangatáwa da kada babbay nga akkan da kamungayán. Nesína da datu attáwa da, se pinatálaw dada meráman datu annánà da.

Ya libru nga nesúráat tu

Nehemia

1 Daya nakag-kagi kídi, ay mepanggap kadatu kinuw-kuwa tu Nehemia nga pútut tu Hacalia.

Tu nangikarárag tu Nehemia kadatu tolay

Ay kitu búlán na Kislev (mekasiyám nga búlán), kitu mekaduwa púlu dagun kitu panagturáy tu Ari Artaseres, ay uwad dà kitun kitu palásiyu ka Susa. ²Tu Hanani nga wagi ku, ay inumbet; kabbulun na datu lalláki nga iJuda. Dinámag ku kaggída nu mapaanna datu Judyu wa nakalásat kitu nangítalaw da kadatu duddúma nga bálud ka Babilonia, ay se dinámag ku pe nu mapaanna ngin tu íli Jerusalem. ³Ay nán da nga nesungbát, “Datu nakalásat, ay mapar-parigátan da tutu wala, ay se meap-appat da tutu wala pe kadatu tolay. Ay tu darupírip pa abut tu íli Jerusalem, ay rabba pikam panda kadedi, ay se nasidug datu ruwáangan na.”

⁴Ay kane magina ku tu kinagi da, ay nagtugaw wà a sumángit se nagpannakit, se nanggílin nà a nangán ka piga nga algaw, se yà nagkar-karárag ke Dios ka lángit. ⁵Ay nán ku wa nagkarárag, “O APU nga Dios ka lángit. Mannakabalin ka se nakas-kasdáaw ka nga Dios. Tung-tungpálan mu daya kar-kari mu, se akkan maul-ulis ya aminya mu kadaya maminya kikaw, se mangikur-kurug kadaya bil-bílin mu. ⁶Ay sinnan nà agpà se gínám ya karárag ku. Ay inalgaw se ginnabi yà a bobonam nga mangikar-karárag kadaya tolay mu wa iIsrael. Ay ipudnu ku wa kurug nagbásul kami nga iIsrael kikaw; iyà se datu apuapu mi. ⁷Nagbásul kami tutu wala kikaw ki akkan mi nangikur-kurug kadaya lin-lintag se bil-bílin mu se datu kinag-kagi mu wa nepekagi mu kitun kitu Moses nga bobonan mu. ⁸Lam-lamtan mu din tu nepekagi mu kitu Moses kitun nga, ‘Nu paglikudán dà, ay isip-siparà takayu kadaya duddúma nga il-íli. ⁹Ngamay nu magulli kayu kammin kiyà, ay se nu ikurug daya bil-bílin ku, ay alà takayu wa urnúngan kammin kiya íli nga piníli ku nga pagdayáwan nu kiyà, oray nu nippán dakayu kiya kadayyuwán na giyán

kídi kalawagán.’¹⁰ Asassu mu dedi nga tolay, se aggída daya píli mu wa tolay mu. Nesalákan muda gapu ki pannakabalin se turáy mu.¹¹ O Apu, ginám agpà ya karárag ku, se ya karárag daya bobonam nga sikkaanggam nga mangiday-dáyaw kikaw. Kuwaan mu agpà a napiya ya pagtungpálan naya igákat ku kiyá ári. Sápay kuma ta kalakkán nà.”

Kitun na tiyampu, ay iyà tu pára tog natu ári.

Tu nepappan tu Nehemia ka Jerusalem

2 Ay kitu búlán na Nisan (kitu munna nga búlán), kitu mekaduwa púlu dagun kitu panagturáy tu Ari Artaserses, ay tinogán ku tu ári. Ay kitun nala nga oras tu nakasingan na nga nalum-lomad dà.² Ay tútu nán tu ári kiyà, “Taanna, tura ka nalum-lomad? Ay akkan ka mà wayya nga magtakit. Nágan naya ilomad mu ta?” nán na kiyà. Ay tútu nagansing ngà tutu wala.³ Ay tútu nán ku summungbát, “Magnanáyun din ya ári! Kas anu wala nga di yà nalomad, ápu ári, ay narba tu íli nga netamnán datu apuapu ku. Nasidug ngámin pe datu gitap datu ruwángan na.”⁴ Ay tútu nán tu ári kiyà, “Nágan na lugud ya piyám nga màwa?” Ay tútu nagkarárag gà ke Dios ka lángit.⁵ Ay se ku la nán kitu ári, “Nu maanggamán ka kam kiyà, ápu ári, se nu ittu ya pagayatán mu, ay palubúsán nà kuma nga mawe ka Juda, kitu íli nga netamnán datu apuapu ku, ta senu mepolit ku kammin.⁶ Kataging natu ári tu atáwa na kitun. Ay nán na kiyà, “Makapiga ka lugud kannán, ay se nungay na ya aggulli mu?” Nayát tu ári nga magpapan kiyà. Ay tútu kinagi ku nu nungay na tu aggulli ku.⁷ Ay se ku pikam nán kitu ári, “Ay nu ittu ya pagayatán mu, ápu ári, ay pangwa nà agpà pe kada súrát nga idde ku kadatu gubernador kitu probinsiya ka dammáng wángag Eufrates, ta senu paliwánan dà ki ammeyag ku ka Juda.⁸ Ay se nu mabalín pe, ápu ári, ay magsúrát ka pe ke Asaf nga pakammuwan mu kitu sirát mu. Kagiyam nga iddán nà ka káyu wa usaran ku wa mangappiya kadatu gitap datu gagyángán natu aglingdán kitu giyán Templo, se pára ki darupírip pa abut tu íli, se pára ki balay nga pagyanán ku.” Nidde tu ári datu agngan ku, gapu ki kinamáru ne Dios kiyà.

⁹ Ay kane mawe yà in, ay pinabulun nà tu ári kadatu upisiyál datu suldádu na, se datu suldádu na nga nakakabalyu. Ay kane dumatang kami kitu probinsiya kitu dammáng na wángag Eufrates, ay nidde ku tu súrát tu ári kadatu gubernador.¹⁰ Ay kane magina de Sanballat nga iBet-Horon, se

tu Tobia nga upisiyál nga iAmmon, nga atán inumbet nga sumeng kadaya iIsrael, ay nakarungat da tutu wala.

Siningan tu Nehemia tu darupírip pa abut na Jerusalem

¹¹ Ay díkod dummatang ngà ka Jerusalem, ay tallu ngalgaw ku kitúni.

¹² Akkan ku nekag-kagi ki oray inna tu nepalammat ne Dios kiyà a kuwaan ku ki Jerusalem. Ay kitu isa nga gabi, ay lumawán nà; kabulun ku datu piga nga lalláki. Awan mi netug-túgut ta animál. Tittu tu nagtàyán ku wa inumbet. ¹³ Ay se kami nameyag kitu lalangkán kitu tanáp, se kami lumíwán kitu Gabbuwà Drágon, ay se kami dumatang kitu gagyangán na dad-dalenán na mangippà ki gamà. Ay se ku kinappiya nga siningan tu nadadál nga darupírip pa abut natu íli, se datu gitap datu lalangkán nga nasídug. ¹⁴ Ay se yà ala nawe kitu gagyangán na nengágan da ka Gagyangán Gabbuwà, se la kitu pisung nga agdidigútán tu ári; may áwan dalenan natu takay ku wa animál. ¹⁵ Ay díkod nagadámag gà a nanalen kitu tanáp se ku nawe siningan tu nadadál nga darupírip. Ay se yà ala nagulli kammin kitu dinalen ku nga nengágan da ka Lalangkán ki Tanáp. ¹⁶ Akkan am-ammu datu ù-upisiyál nu ka wàna tu napannán ku, se nu nágan na tu kuk-kuwaan ku. Akkan ku pikam kinag-kagi kadatu Judyu se kadatu pappádi, se kadatu ù-upisiyál se kadatu duddúma pikam ma mepagubra nu kuwa.

¹⁷ Ay se ku la nán kaggída, “Sinnan nu kod ya nakal-allà a napà-pàyanán tada. Nadadál ya íli tada nga Jerusalem, se nasídug daya gitap na lalangkán na. Ay túya kappiyánan tada kammin ya darupírip na, ta senu akkan tada ngin na nakap-appat.” ¹⁸ Ay kinagi ku kaggída ya kinamáru ne Dios kiyà, se ya isisseng na kiyà. Ay kinagi ku pe tu kinagi na ári kiyà. Ay tútu nán da, “Gayatán tada lugud din a nga kuwaan ya darupírip!” nán da. Ay díkod nagsagána da ngin nga mangigayát kitu ubra. ¹⁹ May kane magina tu Sanballat, se tu Tobia nga upisiyál datu iAmmon, se tu Geshem nga Arabo tu palánu mi, ay negal-galà dakami se dakami ug-ogan. Ay nán da, “Nágan naya lam-lamtan nu wa kuwaan ta? Magribilde kayu agkà ta, kiya ári?” ²⁰ Ay nán ku kaggída, “E Dios ka lángit ya sumeng kadakami, ta senu màwa mi ya palánu mi. Dakami nga magsir-sirbi kaggína, ay gayatán mi yin ya magubra. Ngamay nu dakayu, ay áwan nu wa ramaráman se áwan nu biy-biyáng kadaya mà-màwa kídi íli Jerusalem.”

Tu nangipolit da kammin kitu darupírip pa abut na Jerusalem

3 Ay se yala kinuwa kammin tu Eliashib nga nangátu wa pádi se datu kabbulun na nga pappádi tu Ruwáangan Karneru, ay se da nga nedidikár ke Dios, se da nippáy tu gitap na. Nedidikár da pe tu darupírip panda kitu Torre da Magatut, se panda kitu Torre Hananel. ² Ay datu tolay ka Jerico tu nagubra kitu sumarunu nga dissu, ay se yala tu Zaccur nga pútut tu Imri tu nagubra kitu sumarunu manin na dissu.

³ Ay datu pútupútut tu Hassenaa tu nangwa kitu Ruwáangan Sissida. Pinayán da ka gamba na se gitap na, se anulbàán na, se pasuwál na. ⁴ Ay tu Meremot nga pútut tu Uria nga apúku tu Hakkoz tu nangwa kitu sumarunu wa dissu natu darupírip pa abut. Ay se yala tu Meshullam nga pútut tu Berekia nga apúku tu Meshezabel tu nangwa kitu sumarunu nga dissu natu darupírip. Ay se la nga tu Zadok nga pútut tu Baana tu nangwa kitu sumarunu manin na dissu. ⁵ Ay se yala datu iTekoa tu nangwa kitu sumarunu nga dissu. Ngamay naddi nepagubra datu nasáad kaggída kitu paubra datu apu da.

⁶ Ay tu Joyada nga pútut tu Pasea, se tu Meshullam nga pútut tu Besodeya tu nangwa kitu Dadán Ruwáangan. Nippáy da tu gamba na, se tu gitap na, se anulbàán na, se tu pasuwál na. ⁷ Ay tu Melatia nga iGibeon, se tu Jadon nga iMeronot se datu iGibeon se iMizpa nga sakúpan tu gubernador kitu dammáng tu wángag Eufrates, tu nangwa kitu sumarunu wa dissu natu darupírip. ⁸ Ay tu nangwa kitu sumarunu nga dissu, ay tu Uzziel nga pútut tu Harhaya nga isa nga maragbattál ka balitù. Ay se yala nga tu Hanania nga maragkuwa ka bang-bangug tu nangwa kitu sumarunu nga dissu natu darupírip pa abut na Jerusalem panda kitu Nalawág ga Darupírip. ⁹ Ay se yala nga tu Refaya nga pútut tu Hur, nga apu ki isa nga distrítu naya probinsiya nga sakúpan naya Jerusalem, tu nangwa kitu sumarunu nga dissu natu darupírip. ¹⁰ Ay se yala nga tu Jedaya nga pútut tu Harumaf tu nangwa kitu darupírip kitu dammáng natu balay na. Ay se la nga tu Hattus nga pútut tu Hashabneya tu nangwa kitu sumarunu nga dissu natu darupírip. ¹¹ Ay tu Malkiya nga pútut tu Harim, se tu Hasshub nga pútut tu Pahat-moab tu nangwa kitu sumarunu wa dissu, se kitu Torre na Aglutuwán ka Sinápáy. ¹² Ay tu Shallum nga pútut tu Hallohes se datu annánà na nga babbay tu nangwa kitu sumarunu wa dissu natu darupírip. Tu Shallum tu apu kitu gudduwa nga distrítu nga sákup na Jerusalem.

¹³ Ay tu Hanun se datu iZanoa tu nangwa kitu Ruwángan ka Tanáp. Pinayán da ka gitap na, se anulbàán na, se pasuwál na. Ay se da kinappiya pe tu 450 mitru nga darupírip tu abut panda kitu Ruwángan na Gamà.

¹⁴ Ay tu Malkiya nga apu ka Bet-hakkerem nga pútut tu Recab, tu nangappiya kitu Ruwángan na Gamà. Pinayán na pe ka gitap na, se anulbàán na, se pasuwál na.

¹⁵ Ay tu Shallum nga apu ka Mizpa, se pútut tu Col-hoze, tu nangappiya kitu Ruwángan na Gabbuwà. Pinayán na ka atap na se gitap na, se anulbàán na, se pasuwál na. Kinuwa na pe tu darupírip nga abut natu Agdidigútán ka Shela nga adanni kitu kamulán natu ári ka but-bútà, panda kitu giyán tu agdán nga mameyag kitu íli tu David. ¹⁶ Ay tu Nehemia nga apu ka Bet-zur nga pútut tu Azbuk, tu nangwa kitu dissu wa manggayát kitu panidmáng datu lúbù datu pamilya tu David se la dumatang kitu agdarnán da ka danum se kitu giyán natu kampu datu suldádu. ¹⁷ Ay datu sumarunu nga dissu natu darupírip pa abut, ay kinuwa datu Levita. Datun na Levita, ay tu Rehum nga pútut tu Bani, se yala sumarunu kaggína tu Hasabia nga apu natu gudduwa nga distrítu na Keila. Aggína tu nangwa kitu sumarunu nga dissu kitu distrítu na. ¹⁸ Ay tu sumarunu kaggína, ay datu páda na nga Levita: tu Binnui nga apu kitu gudduwa nga distrítu na Keila, nga pútut natu Henadad tu nangwa kitu sumarunu nga dissu. ¹⁹ Ay se yala tu Ezer nga apu ka Mizpa, nga pútut tu Jeshua. Aggína tu nangwa kitu dissu natu darupírip kitu panidmáng natu tutùduwán na mameyag kitu aggisiruán da kada armas kitu síku natu darupírip. ²⁰ Ay se yala sumarunu tu Baruc nga pútut tu Zabbai, manggayát kitu síku panda kitu gagyangán natu balay tu Eliashib nga nangátu wa pádi. ²¹ Ay se yala nga tu Meremot nga pútut tu Uria se apúku natu Hakkoz tu sumarunu kaggína. Aggína tu nangwa kitu dissu wa manggayát kitu gagyangán tu balay tu Eliashib panda kitu panda natu balay. ²² Ay se yala datu pappádi nga mag-agyán kitu lebut na Jerusalem tu nangwa kitu sumarunu nga dissu natu darupírip. ²³ Ay se yala tu Benjamin se tu Hasshub tu sumarunu kaggída. Aggída tu nangwa kitu darupírip kitu panidmáng datu babalay da. Ay se yala tu sumarunu kaggída, ay tu Azaria nga pútut tu Maaseya nga apúku natu Anania. Kinuwa na tu darupírip kitu bíkat natu balay na kampela ngin. ²⁴ Ay se yala sumarunu tu Binnui nga pútut natu Henadad. Kinuwa na tu dissu nga manggayát kitu balay tu Azaria panda kitu síku natu darupírip. ²⁵ Ay se yala tu Palal nga pútut natu Uzai, tu nangwa kitu

panidmáng natu síku se kitu torre kitu ngátu natu palásiyu nga adanni kitu pag-agyanán datu guwardiya. Ay tu sumarunu kaggína, ay tu Pedaya nga pútut tu Paros, ²⁶ se datu bobonan da ka Templo nga mag-agyán ka Ofel. Kinuwa da tu darupírip panda kitu panidmáng kitu Ruwáangan Danum, nga atán kitu pane lattakán. Kinuwa da pe tu torre nga nepalawlaw ki lasi. ²⁷ Ay se yala nga datu iTekoa tu sumarunu kaggína. Kinuwa datu darupírip kitu panidmáng natu torre nga nepalawlaw ki lasi panda kitu darupírip na Ofel.

²⁸ Ay datu pappádi tu nangwa kitu darupírip kitu ngátu natu Ruwáangan Kabalyu. Kinuwa natu isaisa kaggída tu bátug tu balay na kampela ngin nin. ²⁹ Ay se yala nga tu Zadok nga pútut tu Immer tu nangwa kitu darupírip kitu panidmáng natu balay na. Ay se yala tu Shemaya nga guwardiya kitu pane lattakán na ruwáangan, nga pútut tu Shecania tu nangwa kitu sumarunu wa dissu. ³⁰ Ay se yala nga sumarunu kaggína de Hanania nga pútut tu Shelemia, se tu Hanun nga mekannam nga laláki nga pútut tu Zalaf. Kinuwa da tu sumarunu nga dissu. Ay se yala tu Meshullam nga pútut tu Berekia tu nangwa kitu darupírip kitu bátug tu pag-agyanán na. ³¹ Ay se yala tu Malkiya, nga isa kadatu maragbattál ka balitù, tu sumarunu. Kinuwa na tu darupírip panda kitu giyán tu balay datu bobonan da ka Templo se datu maglà-láku, kitu panidmáng natu Ruwáangan na Agguurnúngán, se panda kitu adanni kitu paningátu wa kuwartu nga atán kitu síku natu darupírip pa abut. ³² Ay datu maragbattál ka balitù se datu maglà-láku tu nangwa kitu darupírip kitu nagbátán natu paningátu wa kuwartu se tu Ruwáangan Karneru.

Datu mangalúsaw kitu ubraan tu Nehemia

4 Ay kane madámag natu Sanballat nga kuwaan mi yin tu darupírip pa abut, ay nakarungat se nalúsaw tutu wala, ay se nakami ug-ogan nga Judyu. ² Ay nán na kitu àráng datu kabbulun na, se datu suldádu wa iSamaria, “Mangallakallà ala kurug dedi nga Judyu! Nágan na nád ya kuk-kuwaan da, 'kaw? Dálin da kid nu màwa da kammin ya darupírip ki tangalgaw wala nu magdátun da ka adu wa dátun! Wayya da ngala nga mapagbalin kammin ka napiya nga batu daya natumatumà se nasidug ga batu?” ³ Ay nán pe natu Tobia nga iAmmon nga kataging tu Sanballat, “Marba ngala a nga nán ku, ya darupírip nga kuwaan dayán, nu unean

na alsádu wa átu.” ⁴ Ay se yà a nagkarárag nga nán ku, “O Dios mi, ginán nakami. Sinnam kod ya angirupat da kadakami. Kuwaam nga aggída kammin ya kàwaán naya angirupat da kadakami. Mippan da din na bálud ka sabáli nga íli. ⁵ Akkan mu din pagdita ngala ya básul da. Akkan mu din pakawanan da ki básul da, ta nadakè tu kinag-kagi da panggap kikaw ki àráng daya magubra.”

⁶ Netúluy mi kammala tu nangwa kitu darupírip, ay nagudduwa ngin tu kalingúdu natu darupírip, ta nagpaggus tutu wala daya tolay nga nagubra.

⁷ Ay kane madámag de Sanballat, Tobia, se datu iArabia, se datu iAmmon se iAshdod nga tuluy-tuluy tu angwa mi kitu darupírip pa abut na Jerusalem, ay se nasultán nin datu biwáng natu abut, ay naturun tutu wala tu rungat da. ⁸ Ay tútu pinalánu da nga rautan ya Jerusalem nga mangrribù kadakami. ⁹ May nagkarárag kami ke Dios mi, se kami nangippáy ka guwardiya mi ki algaw se gabi.

¹⁰ Ay se la magríri yin datu iJuda nga nán da, “Magkapsut tin daya magakkát ka nadammat. Ay adu tutu wala ya rabba nga batu wa ulúdán mi. Ay túya akkan kami makapagubra kiya darupírip. ¹¹ Ay se la nán pikam daya kalínga mi, “Kattatán tada da, ay pilát da ngala nga atán tada ngin ki giyán da, se tada nga patayán da. Ay awan pe yin na ketúluy naya ubra da.”

¹² Ay datu Judyu wa mag-agyán kitu adanni kitu giyán datu kalínga mi, ay namin-adu da nga kinagi kadakami tu palánu da nga magtatammu datu kalínga mi se da la nga mangraut kadakami. ¹³ Ay díkod pinaguwardiyaán ku tu panibaw wa pane ka ruwár kitu abut kadatu maggiindù kammin. Niddán kuda ka armas da nga ampiláng, say-áng, se bútag. ¹⁴ Ay kane kappiyánan ku lam-lamtan tu kà-kàwaán da, ay nán ku kadatu ap-apu, se kadatu upisiyál se kadatu tolay, “Akkan kayu magansing kadaya kalínga! Damdamman nu wa naturáy se mannakabalin nge Apu! Makigubát kayu pára kadaya induan nu, se daya annánà nu, daya attáwa nu se daya babalay nu.”

¹⁵ Ay kane mammuwán datu kalínga mi nga nammuwán mi tu palánu da, ay se sinipdán ne Dios tu panggap da, ay netul-túluy mi tu nagubra kitu darupírip. ¹⁶ Ay nanggayát kitun, tu kinuwa mi, ay ginudduwa mi datu tolay. Datu gudduwa, ay magubra da kitu darupírip, ay datu gudduwa, ay magguwardiya da nga sikkaarmas ka ampiláng, say-áng, bútag, kalátag, se atán takkab gútù da pe. Ay datu ap-apu mi, ay atán da kitu likud

datu ngámin na iJuda, ¹⁷ nga mangwa kitu darupírip. Ay datu pára úlud kadatu masápul da, ay sikkiikkam tu isa íma da ki armas da, tu isa íma da tu magubra. ¹⁸ Nakatàlikád ngámin datu magdarupírip kaggída nga magubra. Ay tu magik-ikkam kitu tarumpeta, ay atán kitu giyán ku. ¹⁹ Ay nán ku kadatu ù-upisiyál se kadatu ap-apu, se kadatu tolay, “Adaddu ya abut nga kuwaan tada, se naggaadayyu tada. ²⁰ Ay túya nu magina nu ya tarumpeta, ay umbet kayu ngámin kiya giyán na pakagínaán nu. Ya Dios tada ya makigubát pára kadåtada.”

²¹ Ay gumabi se magibattán kami nga magubra. Ay tu gudduwa kadakami ay magubra, may datu gudduwa, ay nakasay-áng da nga magguwardiya. ²² Ay kinagiyánan ku pe datu tolay se datu asassu da nga mag-agyán ka lasi na Jerusalem, nga magyán da ngala ka unag Jerusalem nu gabi, ta magguwardiya da, ay se dala nga magubra nu algaw. ²³ Ay díkod nakasagána kami peyang. Akkan nà tagge nagsuk-sukát se datu induan ku, se datu bobonan ku, se datu tolay, se datu guwardiya nga kabulun ku. Sikkaagtu kami ngámin ki armas mi oray nu mawe kami yala nga magsàdu.

Tu nangrisut tu Nehemia kitu ríri datu tolay

5 Ay se yala uwad ríri datu tolay se datu attáwa da kadatu páda da nga Judyu. ² Ata atán datu nagkuna nga, “Adu kami nga magkukobung, ay túya masápul mi pe ya adu wa kanan mi nga magbiyág.” ³ Ay atán pe datu nagkuna nga, “Nesalda mi yin daya tálun mi, se daya kaubásan mi, se daya balay mi, ta senu makagátang kami ka kanan mi kídi nga agguulát.” ⁴ Ay nán pe datu duddúma nga, “Ummútáng kami ngámin nin ka pagbáyad mi ki buis mi kadaya tálun se kaubásan mi. ⁵ Ay Judyu kami mà pe se daya annánà mi, nga páda da pe se daya annánà da. May mapílit kami nga pagasassuwan daya annánà mi kaggída. Ay neláku mi yin daya duddúma kadaya annánà mi nga babbay, ta áwan mi nga màwa, ta akkan mi kuwa ngin daya tálun se daya kaubásan mi.”

⁶ Ay kane magina ku tu ríri datu tolay, ay nakarungat tà tutu wala. ⁷ Kinapiya ku nga linam-lammat tu kàwaán da, ay se ku inamomanán datu ap-apu se datu upisiyál. Ay nán ku kaggída, “Tura nu pal-palakkan daya wawwági nu? Tura nu pagan-anaan ya útáng da kadakayu?” nán ku. Ay se ku wala inayabán datu ngámin tolay, ta senu makappiya datu ríri

da. ⁸ Ay nán ku kaggída, “Kuwaan tada ngámin ya mabaal tada, ta senu màpoli tada daya páda tada nga Judyu nga neláku da ya baggi da kadaya akkan Judyu. May kídi manin, mapilítan da manin na mangiláku ki baggi da kadakayu wa páda da nga Judyu.” Akkan nagun-úni datu ap-apu, ta áwan da makagi.

⁹ Ay se ku manin nán, “Akkan napiya ya kuk-kuwaan nu! Akkan nu rabbang kadi ya magansing kuma ke Dios, ta senu akkan ditta igal-galà daya kalínga tada? ¹⁰ Iyà pe se daya wawwági ku, ay pà-pautáingan mi pe daya tolay ka pirà se makkán. Akkan tada ngin pagan-anaan daya ipaútáng tada kaggída. ¹¹ Masápul ipatulli nu kammin kídi yin daya tálun da, se kaubásan da; se ipatulli nu kammin pe daya kamulán da ka olíbo se daya babalay da. Ay ipatulli nu kammin pe kaggída daya sinigir nu wa an-anà daya inútáng da nga pirà, trígo, bási, se denu olíbo.” ¹² Ay nán da nga nesungbát, “Kuwaan mi ya nán mu. Ipatulli mi kammin daya inalà mi kadaya tolay, se akkan mi da ngin singiran.

Pinaayabán ku datu pappádi se kuda pinagsipata ki àráng datu ap-apu se datu upisiyál nga tungpálan da datu kari da. ¹³ Ay se ku la newagwág tu bádu ku, ay se ku la nán kaggída, “Ay daya akkan magtungpál kiya kari da, ay iwagwág pe ne Dios da din kadaya babalay da se kadaya kuw-kuwa da! Ay nán datu tolay nga nesungbát, “Amen,” ay se da nga dinay-dáyaw nge APU. Ay tinungpál kurug datu tolay tu kari da.

Tu kinaparon tu Nehemia

¹⁴ Ay kitu unag na sangapúlu se duwa dagun ku nga naggubernador ka Juda, nanggayát kitu mekaduwa púlu dagun kitu panagturáy tu Ari Artaserses panda kitu mekatallu púlu se duwa dagun, ay akkan mi inalà se daya induan ku daya akakkanan na pagrabngán mi kuma gapu ki kinagubernador ku. ¹⁵ Ay datu nunna nga naggubernador, ay pinarigátan da daya tolay. Inalà da kadatu tolay datu kanan da, se inuman da ki inalhaw. Ay atán pe tu gudduwa kílu nga silber nga sinigir da kadatu tolay. Ay oray datu bobonan da, ay nearát da pe nga namarígát kadatu tolay. May akkan ku kinuwa ya ummán kiyán, gapu ki aggansing ku ke Dios. ¹⁶ Nippáy ku ngámin ya kabailán ku kiya ubra kídi nga darupírip pa abut. Awan ku wa ginátang nga lusà. Ay nepagubra pe daya ngámin na bobonan ku. ¹⁷ Ay áwan ku wa inadang kadaya tolay, oray nu inalhaw ku

wa panganan daya magatut se limma púlu wa Judyu se daya ù-upisiyál da; malaksid pikam daya sangaíli ku wa gayát ka sabáli nga íli. ¹⁸ Inalgaw ya agparti mi ka isa nga báka, annam nga pinalùmág nga karneru onu kalding, se adu wa anù. Ay se káda mekasangapúlu wa algaw, ay magpenum mà; ay daggáy ya bási kiyán. Ay oray nu ummán kiyán, ay akkan ku inalà dayán na pagrabngán na gubernador, ta nadammat yán kada tolay. ¹⁹ Ay nán ku wa nagkarárag, “Damdamman mu agpà, O Dios daya ngámin na kinuw-kuwa ku pára kadedi nga tolay.”

Tu utad da kitu Nehemia

6 Ay nadámag de Sanballat, Tobia, se Geshem nga iArabia, se datu duddúma nga kalínga mi, nga nabalín mi yin tu darupírip nga abut; ay se áwan na ngin na biwáng. Tittu datu gitap datu ruwángan na datu akkan mi pikam nippáy. ² Ay tútu nepekagi de Sanballat se tu Geshem nga magsisíngan kami kanu kitu isa kadatu íli kitu tanáp ka Ono. May nán da ngala tun ta atán talikuwaan da nga nadakè kiyà. ³ Ay tútu nangibon nà ka mawe ka giyán da nga mangagi nga, “Napatag pà nang ya ubraan ku, ay túya akkan nà makalbet kiyán. Akkan ku mabalin na kuspan nala ya ubra ku, se yà mawe kiyán.” ⁴ Ay namimpát dà nga inayabán, may ittu kam ya sungbát ku. ⁵ Ay kitu mekalimma ngin, ay uwad súrát nga nepetulud tu Sanballat kitu isa nga bobonan na kiyà. ⁶ Ay tu idi tu nán na kitu súrát na: “Nadámag ku kadaya tolay kadaya il-íli, ay se ittu pe ya kagiyan ne Geshem kiyà, nga palánu nu kanu ya magribilde se daya pádam nga Judyu. Ittu ya gapu na nga kappiyánan nu ya darupírip nga abut na íli. Ay nadámag ku pe nga piyán mu kanu ya magbalin ka ári da. ⁷ Atán da kanu win daya inamomanán mu nga profeta nga mangipatugaw kikaw nga ári na Juda. Kurug gala nga madámag pe na ári ya mepanggap kídi. Ay túya umbet ka ta pagamomanán tada ya mepanggap kídi.” ⁸ Ay ittu idi pe ya sungbát ku kaggína, “Akkan kammala nga kur-kurug daya kag-kagiyam. Battál mu kampela dayán nin.” ⁹ Pappanansingan dakami kammala ngin nin, ta senu kuspan mi yin ya ubra mi. May nagkarárag gà ke Dios nga nán ku, “O Dios, iddán nà mán ka bílag ku kídi.”

¹⁰ Ay kitu namissán, ay nawe yà naggagáyam kitu Shemaya nga an-anà natu Delaya nga apúku natu Mehetabel, ta akkan mabalin na lumawán kitu balay na. Ay nán na kiyà, “Magsisíngan tada kitu Templo ne Dios, se tada

manggitap, ta umbet da nu gabi nga mamatay kikaw. ¹¹ May nán ku wa nesungbát, “Wayya ngà ala nga magtal-talaw kídi ta, ta magsirù à kadaya kalínga ku! Ay se kannán ku ya mawe ki unag na Templo nga mangigdù ki baggi ku? Maddi ya lumná ki Templo.” ¹² Ay se ku la nga napanúnut nga akkan gáyám inamomanán ne Dios tu Shemaya. May kinagi na ngala tun, gapu ta pinasúsúan de Tobia se Sanballat. ¹³ Ay binayádan da ngala nga mamanansing kiyà, se mangiparut kiyà a magbásul, ta senu mapadásan nà, se dà a irupat da tolay. ¹⁴ Ay tútu nagkarárag gà a nán ku, “O Dios ku, akkam agpà kaligpanán daya nadakè a kuk-kuwaan de Tobia se Sanballat, ay ummán pe nge Noadia nga profeta se daya duddúma pikam ma profeta nga maman-panansing kiyà.”

Tu nekabalin tu darupírip pa abut

¹⁵ Ay díkod nabalin tu darupírip pa abut kitu mekaduwa púlu se limma kitu búlán na Elul; ay limma púlu se duwa ngalgaw mi nga inubra. ¹⁶ Ay kane madámag datu kalínga mi nga atán kitu lebut mi, nga nabalin mi yin tu darupírip, ay nabàla da tutu wala, se nagansing da, áta nammuwán da nga nàwa mi tu abut gapu ki nesisseng ne Dios kadakami. ¹⁷ Ay kadatun na al-algaw, ay nagsisinnúrát datu ù-upisiyál ka Juda se tu Tobia. ¹⁸ Ata adu kadatu iJuda tu nagsipata nga pumane kaggína, ay se gapu ta manúgáng natu Shecania nga pútut natu Ara. Ata tu pútut na nga Jehohanán, ay inatawán na tu babbalásang tu Meshullam nga pútut natu Berekia. ¹⁹ Ay kag-kagiyán da kiyà ya kinamáru tu Tobia, ay se kinagi da pe ngámin kaggína datu kinag-kagi ku. Ay pinan-panansing nà tu Tobia kadatu sur-súrát na kiyà.

7 Ay kane mabalin tu darupírip, ay se nippáy ngámin nin datu gitap datu ruwángan, se atán pe datu magguwardiya ngin, se datu napíli nga maragkansiyon, se niddán pe datu Levita kada ubra da, ² ay tu wagi ku nga Hanani, se tu Hanania nga apu datu magguwardiya kitu abut, datu pakammuwan ku kitu íli Jerusalem, ta mapiyár da, ay se ab-abay ya aggansing da ke Dios may datu kaduwán kaggída. ³ Ay nán ku kaggída, “Akkan nu lù-lùtán daya ruwángan panda ki katakit na sínág. Ay senu wala igitap se ipasuwál kammin nu masirbut ya mata, sakbay nga mabuwa daya guwardiya. Mangalà kayu kadaya iJerusalem nga magguwardiya.

Magguwardiya daya duddúma kiya giyán darupírip, ay daya duddúma, ay magguwardiya da kadaya babalay da.

Ya lista datu nagulli nga netálaw da kitun na bálud

(Ezra 2:1-70)

⁴Ay kitun, ay abay tu íli, may bittè pikam datu tolay kitúni, se áwan pikam pà nang pe nga babalay. ⁵Ay se yala nepalammát ne Dios kiyà nga urnúngan ku ngámin datu ap-apu, se datu ù-upisiyál, se datu tolay, ta senu merigistru da sigun kiya naggay-gayatán da. Nasmà ku tu libru wa nekesurátan na ngag-ngágan datu nun-unna nga nagulli. Tu idi nasingan ku wa nesúrát:

⁶Tu dedi datu tolay nga iJuda nga netálaw natu Ari Nebucadnezar, nga nebálud na ka Babilonia, nga nagulli kammin ka Jerusalem se kadatu il-íli da kampela ngin ka Juda. ⁷Tu dedi ya ngag-ngágan datu ap-apu da: Tu Zerubbabel, tu Jeshua, tu Nehemia, tu Azaria, tu Raamia, tu Nahamani, tu Mordecai, tu Bilshan, tu Misperet, tu Bigvai, tu Nehum, se tu Baana. ⁸Tu dedi daya ngag-ngágan datu apuapu da, se ya bíláng datu gakangaka da nga nagulli:

Datu gakangaka tu Paros, ay 2,172 da ngámin. ⁹Datu gakangaka tu Shefatia, ay 372 da. ¹⁰Ay datu gakangaka tu Ara, ay 652 da. ¹¹Ay datu gakangaka tu Pahat-moab nga gakangaka tu Jeshua se tu Joab, ay 2,818 da. ¹²Ay datu gakangaka tu Elam, ay 1,254 da. ¹³Ay datu gakangaka tu Zattu, ay 845 da. ¹⁴Ay datu gakangaka tu Zaccai, ay 760 da. ¹⁵Ay datu gakangaka tu Binnui, ay 648 da. ¹⁶Ay datu gakangaka tu Bebai, ay 628 da. ¹⁷Ay datu gakangaka tu Azgad, ay 2,322 da. ¹⁸Ay datu gakangaka tu Adonikam, ay 667 da. ¹⁹Ay datu gakangaka tu Bigvai, ay 2,067. ²⁰Ay datu gakangaka tu Adin, ay 655 da. ²¹Ay datu gakangaka tu Ater nga nagnágan pe ka Hezekia, ay 98 da. ²²Ay datu gakangaka tu Hashum, ay 328 da. ²³Ay datu gakangaka tu Bezai, ay 324 da. ²⁴Ay datu gakangaka tu Harif, ay 112 da. ²⁵Ay datu gakangaka tu Gibeon, ay 95 da. ²⁶Ay datu iBetlehem se iNetofa, ay 188 da ngámin. ²⁷Ay datu iAnatot, ay 128 da. ²⁸Ay datu iBet-azmavet, ay 42 da. ²⁹Ay datu iKiriath-jearim, iKefira se iBeerot, ay 743 da ngámin. ³⁰Ay datu iRama se iGeba, ay 621 da ngámin. ³¹Ay datu iMicmas, ay 122 da. ³²Ay datu iBetel se iAi, ay 123 da. ³³Ay datu iNebo, ay 52 da. ³⁴Ay datu gakangaka tu isa nga Elam, ay 1,254 da. ³⁵Ay datu iHarim, ay

320 da ngámin. ³⁶ Ay datu iJerico, ay 345 da. ³⁷ Ay datu iLod, iHadid, se iOno, ay 721 da ngámin. ³⁸ Ay datu iSenaa, ay 3,930 da.

³⁹ Tu idi ya listáan datu pappádi nga nagulli:

Datu gakagaka tu Jedaya nga pútupútut tu Jeshua, ay 973 da. ⁴⁰ Ay datu gakagaka tu Immer, ay 1,052 da. ⁴¹ Ay datu gakagaka tu Pashur, ay 1,247 da. ⁴² Ay datu gakagaka tu Harim, ay 1,017 da.

⁴³ Tu idi ya lista datu Levita nga nebálud kitun nga nagulli ka Juda:

Datu gakagaka de Jeshua se tu Kadmiel nga gakagaka natu Hodavia, ay 74 da ngámin. ⁴⁴ Datu maragkansiyon kitu Templo nga gakagaka tu Asaf, ay 148 da. ⁴⁵ Datu guwardiya kadatu gagyangán tu Templo nga pútupútut de Shallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita se tu Shobai, ay 138 ngámin.

⁴⁶ Ay tu dedi datu bobonan da kitu Templo nga netálaw wa bálud nga nagulli kammin:

Datu gakagaka tu Ziha, tu Hasufa, tu Tabbaot, ⁴⁷ tu Keros, tu Sia, tu Padon, ⁴⁸ tu Lebana, tu Hagaba, tu Shalmal, ⁴⁹ tu Hanan, tu Giddel, tu Gahar, ⁵⁰ tu Reaya, tu Rezin, tu Nekoda, ⁵¹ tu Gazzam, tu Uzza, tu Pasea, ⁵² tu Besai, tu Meunim, tu Nefushesim, ⁵³ tu Bakbuk, tu Hakufa, tu Harhur, ⁵⁴ tu Bazlit, tu Mehida, tu Harsha. ⁵⁵ tu Barkos, tu Sisera, tu Tema, ⁵⁶ tu Nezia, se tu Hatifa.

⁵⁷ Tu idi ya lista datu gakagaka datu asassu natu Ari Solomon:

Datu gakagaka tu Sotai, tu Soferet, tu Perida, ⁵⁸ tu Jaala, tu Darkon, tu Giddel, ⁵⁹ tu Shefatia, tu Hattil, tu Pokeret-hazzebaim, se tu Amon.

⁶⁰ Ya dágup datu ngámin na bobonan da kitu Templo se datu gakagaka datu bobonan tu Solomon, ay 392.

⁶¹ Ay uwad pe datu nagulli ka Jerusalem nga gayát kadatu íli Tel-mela. Tel-harsha, Kerub, Addon se Immer. Ngamay áwan da pakammuwán nu kurug ga iIsrael da. ⁶² Aggída datu gakagaka tu Delaya, tu Tobia, se Nekoda. Tu bílang da ngámin, ay 642.

⁶³ Uwad da pe datu nagulli nga pappádi nga gakagaka tu Hobaya, tu Hakkoz, se tu Barzillai. (Tu idi tu Barzillai nga inatawán na tu isa kadatu babbay nga pútut tu Barzillai nga iGilead. Ay nengágan da kitu ngágan tu katugángan na.) ⁶⁴ Gapu ta áwan datu ngag-ngágan da kitu lista natu naggay-gayatán da, ay akkan da nebílang nga kurug ga pappádi da. ⁶⁵ Ay akkan pe pinalubúsán natu gobernador da nga mepangán kadatu

akakkanan na nedátun ke Dios, panda ki kaatán na pádi nga mabalin mangammu ki uray ne Dios ki angngusár na ki Urim se Tummin.

⁶⁶Ya dágup ngámin datu tolay ya nagulli ka Juda, ay 42,360. ⁶⁷Ya dágup datu asassu wa babbay se lalláki ay 7,337. Ay ya dágup datu maragkansiyon na lalláki se babbay, ay 245. ⁶⁸Ay uwad netúgut da nga 736 nga kabalyu, se 245 nga molo, ⁶⁹435 nga kámel, se

6,720 nga asnu.

⁷⁰Ay adu pe kadatu apu na káda pamilya tu nangidde ka mausár pára kitu angipasíkad da kammin kitu Templo. Ay nangidde tu gobernador ka walu se gudduwa kílu nga balitù, limma púlu wa besin, se 530 nga ibbabádu da pappádi. ⁷¹Ay ya nidde datu duddúma nga ap-apu datu pam-pamilya, ay 170 kílu nga balitù, se 1,300 kílu nga silber. ⁷²Ay tu nidde datu duddúma pikam nga tolay, ay 150 kílu nga balitù, 1,200 kílu nga silber, se 67 nga ibbabádu da pappádi.

⁷³Ay díkod datu pappádi, se datu Levita, se datu guwardiya, se datu maragkansiyon, se datu bobonan da kitu Templo, se datu ngámin na iIsrael, ay nagyán da kadatu il-íli ka Juda.

Tu nangibása tu Ezra kitu lintag

8 Ay nagguurnung datu tolay kitu palása kitu unag natu Ruwáangan Danum. Ay se da nepilbet kitu Ezra nga maragtùgud kadatu lin-lintag tu libru wa nekesurátan datu lin-lintag ne APU nga nepidde na kitu Moses kadatu iIsrael. ²Ay díkod inalà tu Ezra nga pádi tu libru, se na nilbet kitu àràng datu tolay ya magguurnung. Atán pe datu annánà a makaaw-awat tin. Nàwa idi kitu munna nga algaw natu mekapittu búlán. ³Nebása na kadatu tolay kitúni palása tu lintag. Ginayatán na tu nangibása kitu pagbarngát panda kane mangalintutúgu. Ay nanggina ngámin datu tolay. ⁴Umunè se nagsíkad tu Ezra kitu kinuwa da nga isteds. Ay nepagsisíkad de Mattitia, Shema, Anaya, Uria, Hilkia se tu Maaseya kitu pane diwanán na. Ay nepagsisíkad pe de Pedaya, Mishael, Malkiya, Hashum, Has-baddana, Zacarias, se tu Meshullam kitu pane kasígid na. ⁵Ay masissingan ngámin datu tolay tu Ezra, ta alingúdu tu pagsisikádan na. Ay kane lùtán na tu libru, ay nagsíkad ngámin datu tolay. ⁶Ay nán tu Ezra, “Maday-dáyaw nge APU wa mannakabalin nga Dios!” Ay ngámin datu tolay, ay netáyag da datu íma da, se da summungbát nga nán da, “Amen! Amen!” Ay se da

nagukkab kitu lusà, se da dinay-dáyaw nge APU. ⁷ Ay se yala nagsíkád datu tolay kane ilaw-lawág datu Levita tu lintag kaggída. Datun na Levita, ay tu Jeshua, tu Bani, tu Sherebia, tu Jamin, tu Akkub, tu Shabbetai, tu Hodia, tu Maaseya, tu Kelita, tu Azaria, tu Jozabad, tu Hanan se tu Pelaya. ⁸ Nebása da tu atán kitu libru na lin-lintag ne Apu Dios, ay se da nelaw-lawág kadatu tolay tu piyán na kagiyan, ta senu maawátan da.

⁹ Ay kane magína datu tolay datu kag-kagiyan natu lintag, ay nagsasángit da. Ay tútu nán de Nehemia nga gobernador se Ezra nga pádi se maragtùgud ki lintag, se datu Levita kadatu tolay, “Akkan kayu magpannakit onu sumángit, ta idi nga algaw ay napatag ke APU nga Dios nu.” ¹⁰ Ay nán pikam tu Nehemia kaggída, “Magkakáwe kayu win kadaya babalay nu, se kayu wa magsilibrár; mangán kayu kadaya namit, se uminum kayu kadaya namit nga bási, ay se iddán nu daya áwan nesagána nga kanan se inuman. Ta napatag pà nang idi nga algaw pára ke Apu tada. Túya akkan kayu magpannakit, ta ya agganggam ma idde ne APU, ay ittu ya mamabílag kadakayu.” ¹¹ Ay se yala pinaginggap datu Levita datu tolay se da nán, “Akkan kayu win magpannakit, ta napatag idi na nga algaw.” ¹² Ay díkod, nagkakáwe datu tolay kadatu babalay da, se da magkakán se maggiinum, se mangibíngay kadatu akakkanan da, se maggan-gánas da, ta naawátan da datu nebása kaggída.

Tu Piyasta nga Angwa da ka Báwi

¹³ Ay kane kaláwa, ay nawe datu ap-apu datu pam-pamilya datu ngámin na tolay, se datu pappádi, se datu Levita ka giyán tu Ezra, nga magádal ka panggap kadatu kag-kagiyan natu lintag. ¹⁴ Ay nammuwán da nga uwad bílin ne APU kitu Moses nga mag-agyán datu iIsrael kada báwi da nu magpiyasta da kitu mekapittu wa búlán. ¹⁵ Ay se masápul la ipakammu da kadatu tolay kadatu ngámin na il-íli ka Jerusalem nga mawe da kadaya ban-bantay, se da maggalà ka pasanga káyu wa olíbo, banaba, palátang, se pasanga da nasagúngut nga káyu, ta kuwaan da ka báwi da, nga ummán ki nesúrát ki lintag. ¹⁶ Ay díkod nagkakápan datu tolay ya naggalà kadatun, ay se da nga nangwa ka báwi da. Nagbáwi datu duddúma kitu útun datu babalay da, ay datu duddúma, ay nagbáwi da kadatu amuwág da, ay uwad pe datu nagbáwi kitu amuwág na tu Templo ne Dios, se uwad pe datu nagbáwi kitu palása nga adanni kitu Ruwángan Danum, se

kitu palása nga adanni kitu Ruwángan Efraim. ¹⁷ Ay ngámin datu tolay nga nagulli nga gayát kitu nekabálud da ka Babilonia, ay nangwa da ka báwi da nga nagyanán da kitun na piyasta. Ay ittu tun tu nunna nga nagsilibrár datu iIsrael kitu Piyasta nga Angwa da ka Báwi, nanggayát kitu tiyampu natu Joshua nga pútut tu Nun. Ay naganggam tutu wala datu ngámin tolay. ¹⁸ Ay nanggayát kitu nunna nga algaw natu piyasta panda kitu nekabalin na, ay inalgaw tu Ezra nga nangibása kitu libru wa nekesurátan daya lin-lintag ne Dios. Ay kitu mekawalu nga algaw natu piyasta, ay nagguurnung da ngámin ka ammalin da kitun na piyasta, ta ittu tun tu nesúrat kitu lintag.

Tu nangipudnu datu tolay kadatu bas-básul da

9 Ay kitu mekaduwa púlu se appát ngalgaw natun kam nga búlán, ay nagguurnung datu iIsrael nga magngílin mangán, se magbádu ka langgusti, se da tinap-tapúrán ka tápù datu úlu da, ka angipassingan da kitu agpannakit da gapu kadatu bas-básul da. ² Ay se da nagsíkad da nangipudnu kadatu bas-básul da, se datu básul datu apuapu da. Napab-pabeg da kampela ngin nin na iIsrael. Awan ram-ráman datu agtangeli kitu kuwaan da. ³ Kaggída nga magsisíkad, ay moli kid tallu oras nga nebása kaggída datu lin-lintag ne APU nga Dios da, se tallu oras da pe nga nagipudnu kadatu bas-básul da, ay se da dinay-dáyaw nge APU nga Dios da. ⁴ Ay uwad datu Levita nga magsisíkad kadatu pákad agdán nga magkarárag ka naggat ke APU nga Dios da; de Jeshua datun, se tu Bani, tu Kadmiel, tu Shebania, tu Bunni, tu Sherebia, tu Bani se tu Kenani. ⁵ Ay tu dedi datu Levita nga nangiapu kadatu tolay nga magday-dáyaw ke Dios: tu Jeshua, tu Kadmiel, tu Bani, tu Hashabneya, tu Sherebia, tu Hodia, tu Shebania se tu Petahia. Ay nán da, “Magsíkad kayu se day-dayáwan nu we APU nga Dios nu, nga awiawe uwad din kitun kam se atán peyapeyang ka áwan panda. Day-dayáwan nu ya nadáyaw wa ngágan na! Napà-patag se nadáyaw nga adayyu may iya makagi tada nga agdáyaw kaggína.”

⁶ Ay nán tu Ezra,

“APU, ikaw wala ya sissa nga APU;

ikaw ya namarsuwa kiya ngámin lángit se daya
ngámin na bittuwan kiyán;

- ay ikaw pe ya namarsuwa kídi kalawagán se daya
 ngámin na atán kídi;
 ikaw ya namarsuwa kiya bebay se daya ngámin na atán kiyán.
 Ay ikaw ya nangidde ki biyág ngámin dayán.
 Ay ngámin daya ilángit, ay magday-dáyaw da kikaw.
- ⁷ Ay ikaw APU, ya Dios nga namíli kitu Abram,
 ay se mu netálaw ka Ur nga íli datu Caldeo,
 ay se mu pinangagánan ka Abraham.
- ⁸ Ay nasingan mu nga magpiyár peyang kikaw,
 ay túya nagkari ka kaggína,
 nga iddem kadaya pútupútut na ya lusà daya Cananeo,
 se lusà daya Heteo, se daya Amoreo,
 se lusà daya Perizeo, daya Jebuseo, se daya Girgaseo.
 Ay tinungpál mu kurug ya kari mu,
 gapu ta namáru ka nga Dios.
- ⁹ Nasingan mu tu nagrígát datu apuapu mi ka Egipto,
 ay se ginina mu tu nakiseng da, kane atán da kitu dappit
 natu Daggáng nga Bebay.
- ¹⁰ Ay nangipassingan ka ka nakas-kasdáaw
 kitu Faraon ka ammánis mu kaggína,
 se kadatu ù-upisiyál na, se kadatu ngámin tolay na,
 ta ammun tu namal-pallà da kadatu apuapu mi.
 Nepassingan mu ya kinadáyaw mu,
 ay nadáyaw ya ngágan mu panda kadedi nga al-algaw.
- ¹¹ Ay ki pagmar-marngán datu tolay mu,
 ay pinagtuway mu tu bebay.
 Ay tútu dumalákit da kitu bebay
 kitu namaga nga lusà!
 Ngamay linimat mu datu magappal kaggída;
 natan da ngala ki batu nga inumlad kitu magpalupalun na bebay.
- ¹² Ay kitu nagdal-dalen da ki algaw,
 ay uwad ummán ka adígi nga angap nga naginunna kaggída.
 Ay kitu nagdal-dalen da ki gabi,
 ay uwad ummán ka adígi nga apuy nga naginunna kaggída,
 nga ittu tu dílag da nga mawe kitu kapannán da.
- ¹³ Naganìgad ka ka bantay Sinai,

ay se muda inamomanán;
 ay se mu nidde kaggída daya ipasúrut mu kaggída,
 se daya ipàwa mu kaggída,
 se daya bil-bílin mu,
 se daya napiya nga lin-lintag mu.

¹⁴ Ay nepakammu mu kaggída ya algaw wa aggiimáng, ay se mu nepidde kitu Moses nga bobonan mu daya bil-bílin se daya lin-lintag mu.

¹⁵ Ay kane mabisinán da, ay niddán muda ka akakkanan nga gayát ka lángit. Ay kane mawwaw da, ay niddán muda ka danum nga naggayát kitu pínát. Ay se mu kinagi kaggída nga mawe da sakúpan se da maggunà kitu lusà a nesipata mu nga idde kaggída.

¹⁶ Ngamay nagpang-pangátu se nagsúkir datu apuapu mi, ay se akkan da nga kinur-kurug datu bil-bílin mu. ¹⁷ Naddi da nga manggina, ay se da kinaligpanán nin datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa mu pára kaggída. Nagsúkir da, ay se da namíli ka apu da nga mangiulli kaggída kitu pannakaasassu da ka Egipto. Ngamay marammakawan ka, se namáru ka, se maragkallà ka nga Dios, ay se akkan ka pe nalà-lapat malùsaw, se abay tutu wala ya amminya mu. Ay túya akkan muda pinagdudoray.

¹⁸ Nangwa da ka diy-diyos da nga sinan bak-baka, ay se da nán nga, ‘Tu idi na ya diyos tada nga nangitálaw kadátada ka Egipto!’ nán da. Nerupat daka tutu wala. ¹⁹ Ngamay gapu ta maragkallà ka tutu wala, ay akkan muda pinagdudoray yala kitun kitu ir-ir-er. Atán kammala tu ummán ka adígi nga angap nga naginunna kaggída ki algaw, se tu ummán ka adígi nga apuy nga dílag da ki gabi, nga nangiturung kaggída kitu kapannán da. ²⁰ Ay se mu nebon ya namáru wa ispiritum nga magtùgud kaggída. Ay akkan mu pe kinusap tu anngidde mu kaggída kitu akakkanan na mána. Niddán muda pe ka danum nga inuman da. ²¹ Ay ki unag na appát púlu dagun, ay nidde mu ngámin tu kasapúlán da kitu kakowad da kitu ir-ir-er, ay tútu akkan da nagkúrang kadatu kasapúlán da. Akkan nagdadán datu bad-bádu da, se áwan pe bingil nga nagbattu kitu akadal-dalen da.

²² Ay pinasákup mu kaggída daya pagariyán se daya nas-nasiyon, se daya katákip da nga il-íli. Sinákup da pe ya Hesbon na pagariyán tu Ari Sihon, se Bashan nga pagariyán tu Ari Og. ²³ Ay pinaadu mu tutu wala datu gakagaka da, nga ummán ki kaadu daya bittuwan, ay se muda nippan kitu lusà a nekari mu wa ipakin-kuwa kadatu apuapu da. ²⁴ Ay díkod nawe datu gakagaka da nga sinákup tu lusà. Ay kaggída nga mameyag, ay inábà

mu datu Cananeo se tu ári da, ay se muda nepeturayán kadatu tolay mu, ta senu kuwaan da tu piyán da nga kuwaan kaggída. ²⁵ Ay sinákup datu apuapu mi datu il-íli nga naabut ka darupírip, se datu nadam-ag ga lusà. Timpallán da pe datu babalay nga napnu ka nagbal-baláki nga sanikuwa, se atán nakorobán nin nga agdarnán ka danum, se da kaubásan, se da kamulán ka olíbo, se adu tutu wala nga káyu nga makkán tu búnga da. Ay díkod adu tutu wala tu kanan da, ay tútu mabtug da peyang, ay se lumùmag da. Naganggam da gapu ki kinamárum tutu wala kaggída.

²⁶ Ngamay nagribilde da mán kammin kikaw, se da akkan pinagan-anu daya bil-bílin mu. Ay pinatayán da datu profeta nga nebon mu wa mangag-kagi kaggída, ta senu magulli da kuma kammin kikaw. Nerup-rupat daka pe tutu wala. ²⁷ Ay ittu tu ipinaábà muda kadatu kalínga da, nga ittu datu namar-parígát kaggída. May kane makiseng da kikaw kitu agrig-rígát da, ay ginina muda. Ay gapu ki abay pànang nga agkallà mu, ay nangibon ka ka mawe mangisalákan kaggída kadatu kalínga da. ²⁸ Ngamay kane pumiya manin tu kabiy-biyág da, ay nagbásul da manin kikaw. Ay tútu binay-án muda manin na iturayán datu kalínga dada. May kane kinumraw da nga makiseng kikaw, ay ginina muda kiyán lángit. Namin-ad-adu muda nga nesalákan gapu ki agkallà mu. ²⁹ Ay kinagiyánan muda, ta senu ikurug da kammin daya lin-lintag mu. Ngamay nagpangátu se nagsúkir da mán kammin, ay se da sinuwáy datu bil-bílin mu, oray nu datun na bil-bílin mu ya makidde ka napiya nga biy-biyág da. May nagsúkir da se daka pinaglikudán, ay se akkan da ngin mangikur-kurug. ³⁰ Inan-anúsán muda ka nabayág ga dagudagun. Ay se ka nangibon kadatu profeta mu nga netur-turayán naya Ispiritum, ta senu kagiyánan dada, may maddi da manggìna. Ay tútu pinasákup muda kadatu tolay ka sabáli nga íli. ³¹ Ngamay gapu ki abay nga agkallà mu, ay akkan mu nepalúbus nga marápun da, se akkan muda nigsán tutu wala ngin.

³² “O Apu nga Dios mi, naturáy ka se mannakabalin se nakas-kasdáaw ka nga Dios. Tungpálan mu peyang daya kar-kari mu, se akkan maul-ulis ya aminya mu. Akkan nakami díng bay-bay-án nala kadaya kapar-parigátan nga inumbet kadakami se daya ári mi, se daya ap-apu mi, se daya pappádi mi, se daya profeta mi, se daya apuapu mi, se daya ngámin na tolay mu, nanggayát kitu nangitálaw na ári ka Siria kadakami nga bálud na panda kadedi nga al-algaw. ³³ Nalintag ka kiya nammánis mu kadakami, áta nagbásul kami kikaw, ay kinuwa mu ngala ya rabbang na nga kuwaan

mu kadakami. ³⁴Datu ári mi, se datu ap-apu mi, se datu pappádi, se datu apuapu mi, ay akkan da kinur-kurug ya lin-lintag mu, se akkan da ginì-gìna daya bil-bílin mu, se ya nangag-kagi mu kaggída. ³⁵Ay oray nu aggída kampela ngin nin tu mangitur-turáy kadatu pangiturayán da, se nepassingan mu kaggída ya kinamárum tutu wala, ay se niddán muda ka nalawág se nadam-ag nga lusà, ay akkan da kammala nagsirbi kikaw, se akkan da nigsán datu nadakè a kuk-kuwaan da. ³⁶Ay túya kídi, ay asassu kami kídi nga nadam-ag nga lusà a nengáni mu kadatu apuapu mi, ta senu makakkán da kuma kadaya ápit da kídi se daya duddúma nga napiya nga málà da kídi nga lusà! ³⁷May gapu kadaya bas-básul mi, ay túya daya maápit mi kiya lusà mi, ay mawe kadaya ári nga nippáy mu nga mangituráy kadakami. Ay kuwaan da daya piyán da nga kuwaan kadakami, se kadaya an-animál mi. Ay napalotán tutu wala ngin ya agrig-rígát mi.”

³⁸Ay túya gapu na nga nangwa kami ka kasurátan na sinipataán mi nga iIsrael. Pinirmaán daya ap-apu mi, se daya Levita se pappádi mi.

10 Ay tu dedi datu nagpirma kitu kasurátan: tu gubernador Nehemia nga pútut tu Hacalia, se tu Zedekia; ²datu pappádi, ay tu Seraya, tu Azaria, tu Jeremias, ³tu Pashur, tu Amaria, tu Malkiya, ⁴tu Hattus, tu Shebania, tu Malluc, ⁵tu Harim, tu Meremot, tu Obadia, ⁶tu Daniel, tu Ginneton, tu Baruc, ⁷tu Meshullam, tu Abija, tu Mijamin, ⁸tu Maazia, tu Bilgai se tu Shemaya.

⁹Datu Levita nga nagpirma, ay tu Jeshua nga pútut tu Azania, tu Binnui nga gakagaka natu Henadad, tu Kadmiel, ¹⁰tu Shebania, tu Hodia, tu Kelita, tu Pelaya, tu Hanan, ¹¹tu Mica, tu Rehob, tu Hashabia, ¹²tu Zaccur, tu Sherebia, tu Shebania, ¹³tu Hodia, tu Bani se tu Beninu.

¹⁴Datu ap-apu nga nagpirma, ay tu Paros, tu Pahat-moab, tu Elam, tu Zattu, tu Bani, ¹⁵tu Bunni, tu Azgad, tu Bebai, ¹⁶tu Adonija, tu Bigvai, tu Adin, ¹⁷tu Ater, tu Hezekia, tu Azzur, ¹⁸tu Hodia, tu Hashum, tu Bezai, ¹⁹tu Harif, tu Anatot, tu Nebai, ²⁰tu Magpias, tu Meshullam, tu Hezir, ²¹tu Meshezabel, tu Zadok, tu Jaddua, ²²tu Pelatia, tu Hanan, tu Anaya, ²³tu Hoshea, tu Hanania, tu Hasshub, ²⁴tu Hallohes, tu Pilha, tu Shobek, ²⁵tu Rehum, tu Hashabna, tu Maaseya, ²⁶tu Ahia, tu Hanan, tu Anan, ²⁷tu Malluc, tu Harim se tu Baana.

Tu pinirmaán da nga kasurátan

²⁸ Ay datu duddúma pikam nga iIsrael nga nagpirma, ay datu duddúma nga pappádi, datu Levita, datu guwardiya, datu maragkansiyon, se datu bobonan da kitu Templo, se datu ngámin na summibna kadatu agtangeli nga mag-agyán kitu lusà mi, ta piyán da tu sumúrut kitu lintag ne Dios, se datu attáwa da, datu annánà da, se datu ngámin na makaáwat tin. ²⁹ Ay nagsipata da ngámin se datu ap-apu mi. Nagsipata kami nga surútan mi datu lin-lintag nga nidde ne Dios kitun kitu Moses nga bobonan na, se kuwaan mi ngámin datu bil-bílin ne APU nga Apu tada, se datu ngámin na kagiyon na se ipàwa na. Nu akkan mi surútan datun, ay awátan mi ya kapanísan mi. ³⁰ Ay akkan mi ipalúbus nga mangatáwa daya annánà mi kadaya agtangeli nga mag-agyán ki ili mi. ³¹ Ay nu atán da magláku ki trígo onu oray nágan na ki algaw wa aggiimáng, onu ki napatag ga algaw, ay akkan kami gumátang kaggída. Ay ki káda mekapittu wa dagun, ay akkan mi mulán daya tálun mi, ay se akkan mi yin na singiran daya útáng daya nakaútáng kadakami.

³² Ay sipataán mi pe nga dinnagun kami nga mangidde ka appát grámu nga silber pára kadaya masápul ki Templo naya Dios mi, ³³ nga ummán kadaya sinápay nga dátun ke Dios, se inalgaw nga dátun na trígo, se dátun na masidug, se dátun ki algaw wa aggiimáng, se kiya piyasta ki baru wa búlán, se daya ngámin na masilibráran na piyasta, daya napatag ga dátun, se daya dátun na pakapakawanán daya básul mi nga iIsrael, se daya ngámin na duddúma pikam nga masap-sápul kiya Templo naya Dios mi. ³⁴ Ay káda dagun, ay magbibinnúnut kami se daya pappádi, daya Levita, se daya tolay, ka angammu mi nu nungay na se nu iinna nga pamilya daya mangilbet ka káyu nga medungsu ki altár ne APU nga Dios mi, nga nán na kiya nesúrat ki lintag. ³⁵ Ay sipataán mi nga dinnagun mi nga ilbet ki Templo ne APU daya munna nga ápit mi kadaya tálun mi, se daya munna nga búnga daya ngámin na mul-múla mi nga káyu. ³⁶ Ilbet mi pe kadaya pappádi kiya Templo, daya manákam nga annánà mi nga lalláki, se daya munna annánà daya báka mi, karneru mi se kalding mi, nga ummán kiya nán na ya nesúrat ta lintag. ³⁷ Ikari mi pe nga idde mi kadaya pappádi ki Templo daya arína naya munna nga gáni mi nga trígo, se daya búrás mi kadaya múla mi, se daya básí mi, se ya denu olíbo. Ay ikari mi pe nga idde mi kadaya Levita daya pagkapúlu daya ngámin na maápit mi kadaya

lusà mi, áta daya Levita daya magurnung kadaya pagkapúlu daya ápit da tolay kadaya bar-bariyu mi. ³⁸Daya pappádi nga gakagaka tu Aaron, ay bulunan da daya Levita nga mawe maggalà kada pagkapúlu da tolay. Ay tu pagkapúlu natu maurnung da, ay ippan daya Levita kitu aggurnúngán ka Templo naya Dios mi. ³⁹Ay datu ilIsrael se datu pútut datu Levita, ay ilbet da kiya Templo datu dátun na trigo, básì, denu olíbo, ay se da ippáy kitu aggurnúngán da, nga giyán pe datu aruminta nga usár kiya Templo. Ay ittu pe ya pagyanán daya pappádi nga magsirbi, se datu guwardiya, se datu maragkansiyon.

Ay ikari mi nga akkan mi pagdudoray ya Templo naya Dios mi.

Datu tolay nga nagyán ka Jerusalem

11 Datu apu datu tolay, ay nagyán da ka Jerusalem. Datu duddúma tolay nga nagyán kannán, ay nagbibinnúnut da. Ki káda sangapúlu wa pamilya, ay isa nga pamilya tu nabúnut. Ay datu duddúma ngin, ay nagyán da kadatu duddúma nga il-íli ka Juda. ²Pinatag datu tolay datu duddúma pikam ma maminya nga magyán ka Jerusalem.

³Kaduwán kadatu tolay, datu pappádi, datu Levita, datu bobonan da kitu Templo, se datu gakagaka datu bobonan tu Solomon, ay nag-agyán da kadatu il-íli da kampela ngin nin ka Juda.

Tu idi ya lista datu à-apu kitu probinsiya Juda nga nagyán ka Jerusalem: ⁴Nagyán ka Jerusalem datu duddúma nga tangámalán tu Juda se datu tangámalán tu Benjamin. Datu tangámalán tu Juda, ay tu Ataya nga pútut tu Uzzia, nga pútut tu Zacarias. Tu Zacarias, ay pútut tu Amaria nga pútut tu Shefatia nga pútut tu Mahalalel, nga gakagaka tu Perez; ⁵se tu Maaseya nga pútut tu Baruc, nga pútut tu Col-hoze. Tu Col-hoze, ay pútut tu Hazaya nga pútut tu Adaya. Tu Adaya ya pútut tu Joyarib nga pútut tu Zacarias nga gakagaka tu Shela. ⁶Ya dágup datu gakagaka tu Perez nga lalláki nga nagyán ka Jerusalem, ay 468 da ngámin. Nalaing da ngámin na suldádu.

⁷Ay datu tangámalán tu Benjamin, ay tu Sallu nga pútut tu Meshullam nga pútut tu Joed. Tu Joed, ay pútut tu Pedaya nga pútut tu Kolaya. Tu Kolaya, ay pútut tu Maaseya, nga pútut tu Itiel, nga pútut tu Jeshaya. ⁸Ay datu pampane tu Sallu, ay tu Gabbai se tu Sallai; 928 ngámin datu tangámalán tu Benjamin nga nagyán ka Jerusalem. ⁹Ay tu Joel nga pútut

tu Zicri tu apu da, se tu Juda nga pútut tu Hassenua tu sumarunu kaggína ki sáad kitu íli.

¹⁰ Datu pappádi, ay tu Jedaya nga pútut tu Joyarib, tu Jakin, ¹¹ se tu Seraya nga pútut tu Hilkia nga pútut tu Meshullam. Tu Meshullam ay pútut tu Zadok nga pútut tu Merayot. Tu Merayot, ay pútut tu Ahitub nga pakammuwan da kitu Templo ne Dios. ¹² Kabbulun da datu magsir-sirbi pe kitu Templo; 822 da ngámin.

Ay uwad pe tu Adaya nga pútut tu Jeroham nga pútut tu Pelalia. Tu Pelalia, ay pútut tu Amzi nga pútut tu Zacarias. Tu Zacarias, ay pútut tu Pashur nga pútut tu Malkiya. ¹³ Datu kabbulun tu Adaya, ay datu apu datu pam-pamilya da; 242 da ngámin.

Kabulun da pe tu Amasai nga pútut tu Azarel nga pútut tu Azai. Tu Azai, ay pútut tu Meshillemot nga pútut tu Immer. ¹⁴ Ya dágup datu ngámin na kabbulun tu Amasai nga pabeg nalaing nga suldádu, ay 128. Ay tu Zabdiel nga pútut tu Haggedolim tu apu da.

¹⁵ Datu Levita, ay tu Shemaya nga pútut tu Hasshub nga pútut tu Azrikam. Tu Azrikam, ay pútut tu Hashabia nga pútut tu Bunni; ¹⁶ Ay tu Shabbetai se tu Jozabad nga apu pe datu Levita datu nangiapu kitu ubra da kitu lasi natu Templo ne Apu Dios. ¹⁷ Kabulun da pe tu Mattania nga pútut tu Mica nga pútut tu Zabdi nga gakagaka tu Asaf. Aggína tu mangiapu kitu aggyáman da kitu agkarárag da. Ay tu Bakbukia tu kaseng tu Mattania. Kabulun da pe tu Abda nga pútut tu Shammua. Tu Shammua, ay pútut tu Galal nga pútut tu Jedutun. ¹⁸ Ay 284 ngámin datu Levita nga nagyán kitu napatag nga íli Jerusalem.

¹⁹ Ay datu guwardiya kitu ruwángan natu Templo nga nagyán ka Jerusalem, ay tu Akkub, tu Talmon se datu pampane da; 172 da ngámin.

²⁰ Ay datu duddúma nga ísrael, se datu pappádi, se Levita, ay nag-agyán da kadatu ngáni da nga lusà kadatu il-íli ka Juda. ²¹ Ngamay datu bobonan da kitu Templo, ay nagyán da ka Ofel. Tu Ziha se tu Gishpa datu apu da.

²² Datu apuapu datu Levita nga mag-agyán ka Jerusalem, ay tu Uzzi nga pútut tu Bani nga pútut tu Hashabia. Tu Hashabia, ay pútut tu Mattania nga pútut tu Mica. Tu Uzzi, ay isa kadatu gakagaka tu Asaf. Aggída datu maragkansiyon kitu Templo ne Dios. ²³ Atán kampela ya bílin tu ári yin panggag ki inalgalaw wa ubra datu maragkansiyon. ²⁴ Ay tu Petahia nga pútut tu Meshezabel nga gakagaka tu Zera nga pútut tu Juda, tu agpamutuán natu ári panggag kadatu tolay.

Datu il-íli nga naganán datu duddúma nga tolay

²⁵ Datu duddúma nga tolay ka Juda, ay naganán da kadatu il-íli nga adanni kadatu lusalusà da. Naganán datu tangámalan tu Juda ka Kiriath-arba, Dibon, se Jekabzeel se kadatu bar-bariyu kitúni. ²⁶ Ay nag-agyán da pe ka íli Jeshua, Molada, Bet-pelet, ²⁷ Hazar-shual, se ka Beer-sheba se kadatu bar-bariyu da; ²⁸ Ay uwad da pe datu nawe naganán ka Ziklag, Meconah se kadatu bar-bariyu na, ²⁹ se ka En-rimmon, Zora, Jarmuth, ³⁰ ka Zanoah, ka Adullam se kadatu bar-bariyu da. Ay uwad da pe datu naganán ka íli Lakish se kadatu tal-tálan kitúni, se ka Azekah se kadatu bar-bariyu da. Ay díkod nag-agyán datu tolay ka Juda kadatu ngámin na íli ka Beer-sheba panda kitu tanáp Hinnom.

³¹ Datu tangámalan tu Benjamin, ay naganán da ka íli Geba, ka Micmas, ka Aija, Bethel se kadatu bar-bariyu da. ³² Ay uwad da pe datu naganán ka, Anatot, Nob, Anania, ³³ ka Hazor, Rama, Gittaim, ³⁴ ka Hadid, Zeboim, Neballat, ³⁵ ka Lod, se Ono, se kitu tanáp pa giyán datu nalain mangwa ka panda ngala. ³⁶ Ay datu duddúma nga Levita nga mag-agyán ka Juda, ay nepagyán da kadatu tangámalan tu Benjamin.

Ya listáan kadatu pappádi se Levita

12 Ay tu idi ya lista datu pappádi se Levita nga nagulli nga gayát kitu nangitaláwan da kaggída. Nebulun da kitu Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel, se kitu Jeshua nga nangátu wa pádi:

Datu pappádi, ay tu Seraya, tu Jeremias, tu Ezra, ² tu Amaria, tu Malluc, tu Hattus, ³ tu Shecania, tu Rehum, tu Meremot, ⁴ tu Iddo, tu Ginnetoi, tu Abija, ⁵ tu Mijamin, tu Maadia, tu Bilga, ⁶ tu Shemaya, tu Joyarib, tu Jedaya, ⁷ tu Sallu, tu Amok, tu Hilkiah se tu Jedaya. Ay aggída datu ap-apu datu pappádi kitu tiyampu tu Jeshua.

⁸ Ay tu dedi ya ngag-ngágan datu Levita: tu Jeshua, tu Binnui, tu Kadmiel, tu Sherebiah, tu Juda se tu Mattaniah. Tu Mattaniah se datu kabbulun na datu makammu kadatu kansiyon ki panaggiyáman. ⁹ Ay tu Bakbukiah, se tu Unno se datu kabbulun da datu kasinungbát da nu magkansiyon da. ¹⁰ Tu Jeshua tu ama na tu Joyakim. Ay tu Joyakim tu ama natu Eliashib. Tu Eliashib tu ama natu Joyada. ¹¹ Tu Joyada tu ama natu Jonatan. Ay tu Jonatan tu ama natu Jaddua.

¹² Ay kitu tiyampu nga tu Joyakim tu nangátu wa pádi, ay tu dedi datu apu datu pam-pamilya datu pappádi:

tu Meraya tu apu datu pamilya tu Seraya.

Tu Hanania tu apu datu pamilya tu Jeremias.

¹³ Tu Meshullam tu apu datu pamilya tu Ezra.

Tu Jehohanan tu apu datu pamilya tu Amaria.

¹⁴ Tu Jonatan tu apu datu pamilya tu Malluki.

Tu Jose tu apu datu pamilya tu Shebania.

¹⁵ Tu Adna tu apu datu pamilya tu Harim.

Tu Helkai tu apu datu pamilya tu Merayot.

¹⁶ Tu Zacarias tu apu datu pamilya tu Iddo.

Tu Meshullam tu apu datu pamilya tu Ginneton.

¹⁷ Tu Zicri tu apu datu pamilya tu Abija.

Ay uwad pe ya apu datu pamilya tu Miniamin.

Tu Piltai tu apu datu pamilya tu Moadia.

¹⁸ Tu Shammua tu apu datu pamilya tu Bilga.

Tu Jehonatan tu apu datu pamilya tu Shemaya.

¹⁹ Tu Mattenai tu apu datu pamilya Joyarib.

Tu Uzzi tu apu datu pamilya tu Jedaya.

²⁰ Tu Kallai tu apu datu pamilya tu Sallai.

Tu Eber tu apu datu pamilya tu Amok.

²¹ Tu Hashabia tu apu datu pamilya tu Hilkia.

Tu Netanel tu apu datu pamilya tu Jedaya.

²² Ay uwad listáan kadatu apu datu pam-pamilya datu Levita, se datu pappádi kitu tiyampu dedi nga nangátu wa pappádi: tu Eliashib, tu Joyada, tu Johanan se tu Jaddua. Nabalín tu listáan kitu nagturáy tu Darius nga ári ka Persia. ²³ Nelista datu ngag-ngágan datu apu datu pam-pamilya datu Levita panda kitu tiyampu tu Johanan nga apúku tu Eliashib. ²⁴ Ay tu dedi datu apu datu pam-pamilya datu Levita:

Tu Hashabia, tu Sherebia, tu Jeshua, tu Binnui, se tu Kadmiel. Uwad pe datu kabbulun da nga kasinungbát da nu magkansiyon da kitu panagdáyaw da se panaggiyáman da ke Dios, nga ummán kitu nebílin tu David kitun nga bobonan ne Dios.

²⁵ Ay tu dedi datu magguwardiya kadatu aggippayán da kadatu kuw-kuwa se aruminta kitu Templo nga adanni kitu ruwángan na:

Tu Mattania, Bakbukia, Obadia, Meshullam, Talmon se tu Akkub.
²⁶ Nagsirbi dayán kitu tiyampu tu Joyakim nga pútut tu Jeshua nga apúku tu Jozadak. Tu Nehemia tu gubernador kitun, se tu Ezra tu mangisur-súru kitu lintag ne Dios.

Tu nangididikár da kitu darupírip pa abut tu íli

²⁷ Ay kane ididikár da tu baru wa darupírip pa abut tu Jerusalem, ay inayabán da ngámin datu Levita nga atán kadatu nagbal-baláki nga íli, nga magkan-kansiyon se magtuk-tukár kadatu arpa, gansa, se líra, kitu aggan-gánas se aggiyáman da. ²⁸ Ay naglalbet ngámin pe datu Levita nga maragkansiyon, nga mag-agyán kadatu il-íli kitu lebut Jerusalem. Uwad pe datu naggayát kadatu il-íli ka Netofa, ²⁹ ka Bet-gilgal, se kadatu bar-bariyu ka Geba, se Azmavet, áta atán nala kitu lib-lebut na Jerusalem datu babalay da. ³⁰ Ay tu nunna nga kinuwa datu pappádi se datu Levita, ay tu nagdalus kadatu baggi da, ay se yala kadatu tolay, ay se kitu ruwáangan, se kitu darupírip pa abut tu íli.

³¹ Ay se kami ya ummunè se datu ap-apu na Juda kitu útun tu darupírip pa abut. Ay se kuda pinagkaduwa ka abay ya grúpu nga magiyáman se mawe mangliput kitu útun tu darupírip. Ay tu isa nga grúpu, ay nameyag da ka pane diwanán nga mameyag kitu ruwáangan na giyán na aggippaán ka gamà. ³² Umun-unud kaggída de Hoshaya se tu gudduwa kadatu ap-apu ka Juda. ³³ Nebulun kaggída tu Azaria, tu Ezra, tu Meshullam, ³⁴ tu Juda, tu Benjamin, tu Shemaya, se tu Jeremias. ³⁵ Ay se yala datu duddúma nga pappádi nga magtar-tarumpeta. Ay se yala sumarunu tu Zacarias nga pútut tu Jonatan se apúku tu Shemaya. Tu Shemaya, ay pútut tu Mattania. Tu Mattania, ay pútut tu Micaya. Ay tu Micaya, ay pútut tu Zaccur nga gakagaka tu Asaf. ³⁶ Ay se yala sumarunu datu kabbulun tu Zacarias nga de Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda se tu Hanani. Sikkiikkam da ngámin kadatu ittutukár tu David kitun na bobonan ne Apu Dios. Tu Ezra tu nagin-inunna kaggída. ³⁷ Ay kane makadatang da kitu ruwáangan na nga nengágan ka Gabbuwà, ay umunè da kitu agdán kitu darupírip nga mawe kitu íli tu David. Liniwánan da tu palásiyu tu David, ay se da nameyag kitu nengágan da ka Ruwáangan Danum nga atán ka pane lattakán.

³⁸Ay tu isa nga grúpu datu magkan-kansiyon na magiyáman, ay nameyag da ka pane kasígid kitu útun tu darupírip. Ummunud kami kaggída se datu gudduwa datu tolay. Lumíwán kami kitu Torre nga Aglutuwán ka Sinápay, se kami nameyag kitu Nalawág nga Darupírip. ³⁹Ay se mi liniwánan tu Ruwáangan Efraim, se tu Ruwáangan na Dadán, se liniwánan mi pe tu nengágan ka Ruwáangan Sissida, se tu Torre Hananel, ay se kitu Torre Magatut. Ay se kami la nawe kitu Ruwáangan Karneru, ay se kami namanda kitu Ruwáangan da Guwardiya.

⁴⁰Ay datu duwa nga grúpu nga maragkansiyon nga magiyáman ke Dios, ay nangaw-át da kitu Templo, kitu pagyanán da kampela ngin nin. Nangaw-át tà pe, kabulun ku tu gudduwa kadatu ap-apu, ⁴¹se datu pappádi nga magtar-tarumpeta; tu Eliakim, tu Maaseya, tu Miniamin, tu Micaya, tu Elioenai, tu Zacarias se tu Hanania. ⁴²Kabulun ku pe datu maragkansiyon; tu Maaseya, tu Shemaya, tu Eleazar, tu Uzzi, tu Jehohanan, tu Malkiya, tu Elam se tu Ezer. Ay kinggat da tutu wala tu nagkansiyon. Tu Jezrahia tu apu da. ⁴³Adu tutu wala datu nedátun da kitun na algaw se naganggam da, ta e Dios tu namaanggam tutu wala kaggída. Nepaganggam pe datu babbay se datu annàna. Magina tu agganggam datu tolay ka Jerusalem oray ki adayyu.

⁴⁴Ay kitun kam ma algaw, ay namíli da kadatu lalláki nga makammu kadatu aggurnúngán da kadatu iddanán datu tolay, ummán kadatu munna nga ápit da, se datu pagkapúlu da. Ay aggída datu natudinán na magurnung kadatu dátun na maggayát kadatu tal-tálun kadatu il-íli, se datu idde da tolay pára kadatu pappádi se datu Levita nga nán tu lintag ne Dios. Ata naangammán datu iJuda kadatu Levita se kadatu pappádi kitu ubra da, ⁴⁵gapu ta tinungpál da tu bílin ne Dios panggap ki panagdalus se datu duddúma nga ipàwa na. Ay ummán pe datu maragkansiyon se datu guwardiya; kinuwa da tu ubra da nga ummán kitu nebílin tu David se tu Solomon nga pútut na. ⁴⁶Ata nanggayát kam kitu tiyampu tu Ari David se tu Asaf kitun, ay uwad da apu datu maragkansiyon, se uwad pe datu kan-kansiyon nga pagdáyaw se aggiyáman ke Dios. ⁴⁷Ay kitu tiyampu de Zerubbabel se tu Nehemia, ay inalgaw wa nagidde datu ngámin iIsrael ka ságut da kadatu maragkansiyon, se kadatu guwardiya kadatu ruwáangan tu Templo, se kadatu Levita. Ay datu Levita, ay nidde da kadatu pappádi nga pútut tu Aaron datu masápul mengáni kaggída.

Nesibna datu agtangeli kadatu iIsrael

13 Ay kitun kam nga algaw, kane mebása datu lin-lintag kitu libru tu Moses kadatu tolay, ay nammuwán da nga akkan mabalin datu iAmmon, se datu iMoab nga meráman kitu panaggigímung datu tolay ne Dios. ²Ata akkan niddán datu iAmmon se iMoab datu iIsrael ka makkán se mainum kitu nannalen da kitu giyán da kitu nagtálaw da ka Egipto. Tinangdánan da mán kammin tu Balaam nga magged kaggída. Ngamay pinagbalin ne Dios tu nagged da ka nagkapiyaán da. ³Ay kane magína datu tolay tu lintag nga nebása, ay pinatálaw da datu agtangeli kitu babalay datu iIsrael.

Datu kinuw-kuwa tu Nehemia

⁴Ay sakbay ya nàwa yán, ay napiya tu agbulun tu Eliashib nga pádi se tu Tobia. Tu Eliashib tu pakammuwan da kadatu kuwartu nga aggipayán da kadatu masap-sápul kitu Templo. ⁵Ay tútu pinalubúsán na tu Tobia nga usaran na tu abay nga kuwartu kitu Templo. Ay tun na kuwartu tu aggipayán da kitun kadatu dátun na trigo, insensu, se datu aruminta kitu Templo, se datu pagkapúlu wa trigo, bási, se denu olíbo. Ittu datun datu dátun na id-idde da kadatu Levita, se kadatu maragkansiyon, se kadatu guwardiya kitu ruwángan tu Templo. Atán pe kitúni tu dátun na id-idde da kadatu pappádi. ⁶Ay áwan nà kitun ka Jerusalem kitu nekàwa datun, ta nawe yà ka giyán tu Artaserses nga ári ka Babilonia kitu mekatallu púlu se duwa dagun kitu panaggári na. Akkan nabayág, ay nakipalúbus sà kaggína ⁷nga magulli kammin ka Jerusalem. Ay ittu tun tu nakammu ku nga niddán tu Eliashib tu Tobia ka kuwartu na kitu Templo ne Dios. ⁸Ay nakarungat tà tutu wala, ay tútu nippaán ku kitu kuwartu datu ngámin na sanikuwa natu Tobia. ⁹Ay se ku pinadalusán datu kuwartu, se ku nepatulli kammin datu ar-aruminta natu Templo, se datu dátun na trigo, se datu insensu.

¹⁰Ay se ku la nammuwán pe nga akkan da ngin id-idde kadatu Levita se kadatu maragkansiyon datu ngáni da kuma gapu kadatu ub-ubra da kitu Templo. Ay tútu nagguulli da kadatu tal-tálun da. ¹¹Ay tútu inal-alnganán ku datu ù-upisiyál, nga nán ku kaggída, “Tura nu wa pinagdudoray ya Templo ne Dios?” Ay se ku wala pinagulli kammin datu Levita se datu

maragkansiyon kitu ubra da kitu Templo. ¹² Ay se yala nagilbet manin datu tolay kadatu pagkapúlu da nga trígo, bási, se denu olíbo. Ay se da inurnung kammin datun kitu aggipayán kitu Templo. ¹³ Ay se ku pinatagasinnán kitu Shelemia nga pádi, se kitu Zadok nga misturu ka lintag, se kitu Pedaya nga isa nga Levita datu kuwartu wa aggipayán kadatu kuw-kuwa kitu Templo. Inalà ku nga kaseng da tu Hanan nga pútut tu Zaccur nga apúku natu Mattania. Dayán na tolay, ay mapiyár da. Aggída datu makammu nga mangidde kadatu kasapúlán datu kabbulun da nga magub-ubra. ¹⁴ Nagkarárag gà a nán ku, “O Dios ku, damdammam agpà daya ngámin na kinuw-kuwa ku pára ki Templo, se ya panagdáyaw kíkaw kiyán.”

¹⁵ Ay kitun na algaw, ay nasingan ku datu iJuda nga magpaggat ka úbás da ki algaw wa aggiimáng. Ay datu duddúma, ay uwad da nga mangitakay kadatu trígo da, se datu bási da, se datu úbás da, se datu gígus da se datu duddúma nga agtu da kadatu asnu da, ta ippan da ka Jerusalem kitu algaw wa aggiimáng. Ay tútu kinagiyánan kuda nga kannaw ya magláku kadaya akakkanan ki algaw wa aggiimáng. ¹⁶ Ay uwad pe datu lalláki nga iTyre nga mag-agyán ka Jerusalem nga nangilbet ka sissida se kadatu duddúma nga tagiláku da, ay se da iláku kadatu iJuda se iJerusalem ki algaw wa aggiimáng. ¹⁷ Ay tútu inal-alnganán ku datu ap-apu ka Juda, nga nán ku, “Nágan na kuk-kuwaan nu? Akkan nu agkà ammu nga nadakè yán ta? Tura nu kuwaan nin ka ur-úray nga algaw ya algaw wa aggiimáng?” ¹⁸ Di nu wa ammu, nga ummán kiyán tu kinuwa datu apuapu nu, ay tútu pinánis ne Dios da? Akkan nu ammu nga gapu kiyán, ay túya nidde ne Dios dedi ngámin na kapar-parigátan tada? Ay kídi, ay turunan nu ya rungat ne Dios kadàta nga iIsrael ki akkan nu anngipatag ki algaw aggiimáng!”

¹⁹ Ay se ku nebílin na gipán da datu ruwárgan na Jerusalem nu maggì-gìbat tin kiya anggayát naya algaw wa aggiimáng. Ay se da ngala ilukát manin nu mabalin ya algaw wa aggiimáng. Ay se ku pinaguwardiyaán kadatu tolay ku datu ruwárgan, ta senu áwan mangilnà ka tagiláku na ki algaw wa aggiimáng. ²⁰ Ay díkod datu maglà-láku se datu maggà-gátang, ay namissán onu namidduwa da nagidda kitu lasi na Jerusalem kitu gabi. ²¹ Ngamay kinagiyánan kuda nga nán ku, “Tura kayu magidda kiya lasi na darupírip? Nu kuwaan nu manin yán, ay tiliwan takayu!” Ay naggayát kitun, ay akkan da ngin inumbet kitu algaw aggiimáng. ²² Ay

se ku binílin datu Levita nga dalusán da datu baggibaggi da, ay se da nga guwardiyaán datu ruwáangan, ta senu ipatag da tolay ya algaw wa aggiimáng. Nagkarárag gà pe nga nán ku, “Damdammam agpà, O Dios ku, ya napiya nga kinuwa ku! Kalakkán nà agpà gapu ki kinaabay naya áwan kaul-ulissán na aminya mu.

²³ Ay kadatun pe nga tiyampu, ay nammuwán ku nga atán datu Judyu nga nangatáwa kadatu babbay ka Ashdod, Ammon se Moab. ²⁴ Ay tu gudduwa kadatu annánà da, ay tu úni ka Ashdod tu aggúni da, se datu aggúni datu duddúma nga tolay. Akkan da ammu tu magúni ki aggúni ka Juda. ²⁵ Ay tútu inal-alngán ku datu lalláki, se kuda ginedán, ay se kuda sinaplit, ay se kuda pinúngupúngut. Ay se kuda pinagsipata ki ngágan ne Dios nga akkan da mangatáwa, se akkan da ipalúbus nga mangatáwa daya annánà da kadatu annánà datu agtangeli. ²⁶ Ay nán ku pe kaggída, “Akkan nu ammu ta, nga ittu yán ya gapu na nagbasúlán tu Ari Solomon kitun? Awan ári nga ummán kaggína ki ngámin kalawagán. Pà-pàgan ne Dios, ay se na pinagári ki ngámin Israel. May nagbásul gapu ki angiparò datu attáwa na nga agtangeli. ²⁷ Ay wayya mikayu wala nga talan kiya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu? Sinuwáy nu we Dios tada kiya angngatáwa nu kadaya agtangeli nga babbay?”

²⁸ Ay tu isa kadatu lalláki nga pútut tu Joyada nga pútut tu Eliashib nga nangátu wa pádi, ay inatawán na tu an-anà tu Sanballat nga iHoron, ay tútu pinatálaw ku. ²⁹ “Akkan muda agpà kaligpanán O Dios, ta rinag-ragitán da ya kinapádi da, se kinaligpanán da ngin tu sinipataán da nga pappádi se Levita.”

³⁰ Ay díkod neadayyu ku ngámin daya tolay kadaya mamaragit kaggída nga gayát kadaya agtangeli. Ay nangwa ngà pe ka pagannurútán datu pappádi se Levita kadatu ubra da. ³¹ Ay sinigurádu ku pe nga atán peyang káyu wa medungsu kitu anidúgán kadatu dátun, ay se ilbet datu tolay datu munna nga ápit da kadatu mul-múla da.

Nagkarárag gà a nán ku, “O Dios ku, damdammam agpà ngámin dedi, ay se nà a subalítán.”

Ya libru wa mepanggap kitu

Esther

Tu nagsay-am tu Ari Ahasuerus se tu nekippà tu Reyna Vasti

1 Ay kitu naggári tu Ahasuerus ka Persia, ay neturayán na datu magatut se duwa púlu se pittu wa probinsiya, manggayát ka India panda ka Etiopia.

² Ay kitu nagturáy na, ay nag-agyán kitu palásiyu na ka Susa. ³ Ay kitu mekalu dagun na nga magturáy, ay nagsay-am pára kadatu ngámin na ù-upisiyál na, se datu bobonan na kitu palásiyu. Ay inaptán na pe datu suldádu ka Persia se Media, se datu nasasáad nga tolay, se datu gobernador kadatu probinsiya. ⁴ Annam búlán tu say-am na. Nepassingan na kadatu tolay tu kinabànéng na se kinapiya tutu wala natu pangiturayán, se tu kinaturáy na.

⁵ Ay kane mabalin tun na say-am, ay nesay-am na pe datu tolay ka íli Susa, nabànéng mán onu napubri. Ay pittu ngalgaw da nga nagsay-am kitu amuwág natu palásiyu, kitu giyán tu kamulán kitúni. ⁶ Ay nadekorasyonán ka mannáw se pusà a kurtína tu amuwág tu palásiyu. Negálut datun ka lúbid da nàwa ki napiya nga dilána nga báyolet, ay se nerabit da ka silber nga galáng kitu adígi nga marmol. Ay datu tugaw, ay nàwa da ki balitù se silber. Ay tu datág natu palásiyu, ay pabeg marmol, se tu nasil-silang nga balay kabíbi ki bebay, se datu nagbal-baláki nga kulor nga batu. ⁷ Ay nàwa pe ka balitù datu akap pa annogán da, se nagbal-baláki tu singan da. Ay daggáy pe tu bási úbás nga inuman da nga nidde tu ári. ⁸ Nebílin tu ári kadatu bobonan na kitu palásiyu nga togán da datu tolay panda kitu piyán da kampela ngin nin. Awan da nga itagàna.

⁹ Tu Reyna Vasti, ay nesay-am na kampela pe yin datu babbay kitu palásiyu.

¹⁰ Ay kitu mekapittu ngalgaw natu say-am, ay ninglaw kam pe yin tu ári. Pinaayabán na datu pittu wa magsir-sirbi kaggína; tu Mehuman, tu

Bizta, tu Harbona, tu Bigta, tu Abagta, tu Zetar se tu Carkas. ¹¹ Ay se na binílin da nga mawe da alà tu Reyna Vasti, nga nakakurona kitu kurona Reyna, ta senu pagkidáyaw na kadatu ngámin tolay kitúni tu kinapiya na, ta kurug ga napiya tu Reyna. ¹² Ngamay naddi tu Reyna Vasti kitu agpalbet natu ári nga nepekagi na kadatu bobonan na. Ay tútu nalúsaw tutu wala tu ári.

¹³ Nepagangay kitu ári tu magsaludsud kadatu mamasírib nga makammu kadatu lin-lintag da se kadatu gagángay da. Ay tútu nagsaludsud kaggída nu nágan tu masápul la kuwaan na. ¹⁴ Adanni kaggína tu Carshena, tu Shetar, tu Admata, tu Tarshis, tu Meres, tu Marsena se tu Memucan. Aggída datu pittu wa ap-apu ka Persia se ka Media nga kangatuwán na upisiyál kitu pangiturayán na. ¹⁵ Ay nán tu ári kaggída, “Nágan naya nán naya lintag nga masápul la kuwaan ke Reyna Vasti, ta akkan na kinurug ya bílin na ári, nga nepekagi na kadatu magsir-sirbi kaggína?”

¹⁶ Ay nán tu Memucan kitu ári se ki àráng datu ù-upisiyál; “Nagbásul nge Reyna Vasti, akkan nala kikaw ápu ári ya nagbasúlán na, nu di kadaya ngámin na ù-upisiyál ki pangiturayán mu, se kadaya ngámin tolay kadaya probinsiya! ¹⁷ Ay nu mammuwán daya ngámin babbay kídí pangiturayán mu yán na kinuwa naya Reyna, ay irupat da pe yin daya attáwa da, ta nán da ngin na, ‘Akkán mà inumbet tu Reyna Vasti kane palbetan tu ári,’ nán da. ¹⁸ Ay kídí nga algaw, daya attáwa daya ap-apu ka Persia se Media nga nakagína kiya kinuwa naya Reyna, ay ittu pe yin ya kuwaan da kadaya ù-upisiyál na ári. Ay nu mapakuna, ay irupat peyang ngin daya attáwa dada, ay malúsaw peyang pe yin daya ù-upisiyál nga makin-attáwa kaggída! ¹⁹ Nu piyán mu ápu ári, ay mangwa ka ka lintag, se mu pesúrat nga ummán kadaya lin-lintag daya iPersia se iMedia, ta senu akkan na maul-ulis sin. Pesúrat mu nga akkan tutu wala ngin magpassingan ne Vasti kiya ári. Ay se ka magsápul ka sabáli nga Reyna nga namáru may aggína. ²⁰ Ay díkod nu mepakammu idi nga lintag kadaya ngámin tolay kiya pangiturayán mu wa abay, ngámin da babbay, ay rispitaran da daya attáwa da, nabànáng da mán onu napubri da.”

²¹ Pinatag natu ári se datu à-apu tu kinagi tu Memucan. Ay ittu kurug tu kinuwa natu ári. ²² Ay díkod nagsúrat kadatu ngámin na íli ya sákup natu pangiturayán na. Ay datu súrát na, ay nesúrat ki aggúni kampela ngin datu tolay kadatu probinsiya da, ay se nesúrat kitu pannagsúrat da

kampela ngin nin. Ay kinagi na kitu súrát na nga masápul nga daya lalláki daya mangiapu kadaya pamilya da.

Tu nagreyna tu Esther

2 Kane mippà in tu rungat tu Ari Ahasuerus, ay nadamdam na tu Vasti se tu kinuwa na, se tu lintag nga kinuwa na gapu kitu Vasti. ² Ay nán datu magsir-sirbi kaggína, “Tura ka akkan magpasápul ka nabbing se napiya nga babbalásang nga pára kikaw ta, ápu ári? ³ Magpíli ka kadaya ù-upisiyál ki ngámin probinsiya kiya pangiturayám, se aggída ya magsápul kadaya napiya nga babbalásang kadaya il-íli da, ay se da ilbet ki palásiyu mu kídi Susa. Ay se muda ipatagasíngan ke Hegai nga bobonan mu. Aggína ya pakammuwan mu nga mangidde kadaya babbalásang kadaya mausár da nga magpapiya. ⁴ Ay se ka ngala mamíli ki piyám kadaya babbalásang, nga ittu ya isukát mu nga reyna ke Vasti.” Ay pinatag natu ári tu kinagi datu magsir-sirbi kaggína, ay ittu kurug tu kinuwa na.

⁵ Atán isa nga Judyu kitun nga mag-agyán ka íli Susa nga nagnágan ka Mordecai nga pútut tu Jair, se apúku tu Shimei nga pútut tu Kis nga gayát ka tangámalán tu Benjamin. ⁶ Aggína tu isa kadatu iJerusalem ma bálud nga nippan natu Ari Nebucadnezar ka Babilonia kitun, kabulun na tu Jeconia nga ári ka Juda. ⁷ Atán babbalásang nga kapinsán tu Mordecai, nga nagnágan ka Esther; Hadassa tu ngágan na ki aggúni nga Hebreo. Napiya tu singan na se tu baggi na. Kane matay datu mannákam na, ay tinagábu tu Mordecai se nebílang na tutu wala ka an-anà na. ⁸ Ay kane mewaragáwag tu bílin tu ári, ay adu datu babbalásang nga naurnung kitu palásiyu ka Susa. Ay nippan da pe tu Esther kitu palásiyu. Nepatagasíngan da kitu Hegai da. Aggína tu makammu kadatu ngámin na babbalásang. ⁹ Ay pinatag tu Hegai tu Esther, se namáru tutu wala kaggína. Ay niddán na nga dágus kadatu pangpapiya na, se na niddán pe ka kanan na. Ay se na nepatagasíngan kadatu pittu wa babbay nga napíli kadatu babbay kitu palásiyu. Ay se pinagyán na se datu babbay nga magtagasíngan kaggína kitu kapíyan na kuwartu kitu palásiyu. ¹⁰ Akkan kinag-kagi natu Esther nga isa nga Judyu, ta binílin tu Mordecai nga akkan na nga kag-kagiyan. ¹¹ Inalgaw wa manalen tu Mordecai kitu amuwág natu pag-agyanán da, ta senu ammu na tu mà-màwa kitu Esther.

¹² Sakbay nga mippan ya isa nga babbalásang kitu ári, ay isa dagun na pikam ma magpapiya. Annam búlán na nga malùlosán ka denu míra, se la annam búlán na nga mabang-bangluwán se malùlosán kada duddúma pikam nga pangpapiya. ¹³ Ay nu oras na ngin na mippan ya isa nga babbalásang kitu giyán natu ári, ay magpíli ka piyán na nga pagbádu se daya piyán na nga ikkaarmat. ¹⁴ Ay se yala mawe kitu palásiyu natu ári ki gabi. Ay ki láwa na, ay ippan da kitu isa nga kuwartu nga giyán tu Shaasgaz nga magtagasíngan kadatu attáwa natu ári. Akkan nin na magulli kitu giyán ári, malaksid dala nu aggína tu piyán tu ári. Nu mapakuna, ay kagiyán na ári tu ngágan na nu paayabán na kammin.

¹⁵ Ay inumbet tu oras sa ipapan tu Esther kitu giyán natu ári. Tu Esther, ay an-anà natu Abihail nga ulitag tu Mordecai nga nanagábu ke Esther. Ay áwan tagge inadang tu Esther nga sabáli. Tittu datu kinagi tu Hegai nga usaran na datu inusár na. Ay pinatag ngámin datu nakasingan kaggína. Tu Hegai tu nagtagasíngan kadatu babbalásang. ¹⁶ Kitu mekapittu dagun kitu panagturáy tu Ari Ahasuerus, kitu mekasangapúlu wa búlán na búlán Tebet, ay ittu tun tu nangippan da kitu Esther kitu giyán tu ári. ¹⁷ Ay tu Esther tu pininya tu Ari Ahasuerus kadatu ngámin na babbalásang. Naangammán tu ári kaggína, ay se aggína tu pinatag na. Ay tútu nesagápaw na kitu Esther tu kurona reyna. Ay aggína ngin tu nesukát na kitu Vasti. ¹⁸ Ay se la namadumag nagsay-am tu ári ka pammadáyaw na kitu Esther. Inaptán na ngámin datu ù-upisiyál na, se datu magsir-sirbi kaggína. Nebílin pe natu ári kadatu ù-upisiyál na kadatu ngámin na probinsiya nga magimáng datu tolay kada ubra da. Nagidde pe ka rigálu kadatu ngámin tolay. Adu datu nidde na nga rigálu.

Tu nangisalákan tu Mordecai kitu ári

¹⁹ Ay kane maurnung manin datu babbalásang, ay atán tu Mordecai nga magtutúgaw kitu gagyángán tu palásiyu. ²⁰ Akkan kinag-kagi tu Esther nga Judyu ya naggay-gayatán na, ta ittu tu nebílin tu Mordecai. Ay nekurug na tu Mordecai nga ummán kitu nangikur-kurug na kaggína kitu nagtar-tarakan na kaggína.

²¹ Ay kitu isa nga algaw nga atán tu Mordecai nga magtutúgaw kitu gagyángán natu palásiyu, ay nagina na tu pagam-amomanán datu duwa

nga guwardiya kitu kuwartu natu ári; tu Bigtana se tu Teres. Lùsawan da tu Ari Ahasuerus, ay tútu palánu da nga patayan. ²²Ngamay nammuwán tu Mordecai tu palánu da. Ay tútu kinagi na kitu Reyna Esther. Ay nawe pe kinagi natu Esther kitu ári. Ay nepakammu na pe nga tu Mordecai tu nangikagi kaggína. ²³Ay kane kapiyánan da nga adálan tu dámag, ay nammuwán da nga kurug tu kinagi tu Mordecai. Ay díkod nebísin da tu Bigtana se tu Teres. Ay nepesúrát natu ári tun na nàwa kitu aggisurátan da kadaya mà-màwa ki pangiturayán na.

Tu palánu tu Haman nga mangrápun kadatu Judyu

3 Kane mabà-bayág, ay nengátu tu Ari Ahasuerus tu sáad tu Haman nga pútut tu Hammedata nga gakagaka tu Agag. Pinagbalin na ka apu datu ngámin na upisiyál na. ²Nebílin natu ári kadatu ngámin na upisiyál na, nga magukkab da ki àráng tu Haman ka angrispitár da kaggína. May maddi magukkab tu Mordecai kaggína. ³Ay nán datu duddúma nga upisiyál kaggína, “Taanna, tura mu akkan ikurug ya bílin na ári?” ⁴Inalgaw da nga kagiyán kitu Mordecai, may akkan nada pà-pàgan. Ay tútu nepipílit da tu Mordecai kitu Haman, ta ammuwán da nu atán patag natu kinagi tu Mordecai, ta kinagi na kaggída nga isa nga Judyu. ⁵Ay kane masingan tu Haman nga akkan magukkab tu Mordecai kaggína, ay nakarungat tutu wala pànanang. ⁶Ay kane mammuwán na nga Judyu tu Mordecai, ay nadamdam na nga napiya nu akkan nala nga tu Mordecai tu baltan na, nu di datu ngámin na kamungayán na nga Judyu nga atán kitu pangiturayán tu Ari Ahasuerus.

⁷Kitu munna nga búlán, nga búlán Nisan, kitu mekasangapúlu se duwa dagun kitu panagturáy tu Ari Ahasuerus, ay nagbibinnúnut da (purim ya agpangágan da kiyán) kitu àráng tu Haman, ta ammuwán na nu inna nga algaw se búlán tu angwa na kitu palánu na nga mangrápun kadatu Judyu. Nabúnut tu mekasangapúlu se tallu nga algaw kitu mekasangapúlu se duwa búlán nga búlán na Adar.

⁸Ay kane mabalin tun, ay nán tu Haman kitu ári, “Atán ya grúpu tolay nga nasip-siparà kadaya ngámin probinsiya nga sákup naya pangiturayán mu, nga mepasaballi kampela ngin nin kadaya tolay. Sabáli kampela ngin ya lintag da kiya lintag daya duddúma. Akkan da surútan daya lintag mu,

---

2:21 Bigtan ki Hebreo.

ápu ári. Ay túya akkan mu pagpiyán, ápu ári, nu pagdudoray mu wala daya ummán kadayán. ⁹Nu piyán mu ápu ári, ay mangiparuwár ka ka lintag nga masápul nga marápun dayán na tolay. Mangidde yà ka 340,000 kflu wa silber kadaya pakammuwam kadaya ubra mu kiya pangiturayán mu, ay se da nga ippáy kiya aggipayán mu kiya bànáng mu.”

¹⁰Nayát tu ári. Ay tútu sinàtág na tu sangkilat na nga immamarka na, se na nidde kitu Haman nga pútut tu Hammedata nga gakagaka tu Agag, nga kalínga datu Judyu. ¹¹Ay nán tu ári kaggína, “Ikaw ya makammu kadaya pirà se kadaya tolay. Kuwaam mala ya nán mu wa napiya nga kuwaan.”

¹²Ay kitu mekasangapúlu se tallu algaw kitu munna nga búlán, ay inayabán tu Haman datu ngámin na sikritári natu ári. Ay se na nepàwa kaggida tu súrát pára kadatu agtuturáy, se kadatu gubernador, se kadatu ngámin na upisiyál kadatu ngámin probinsiya. Tu súrát, ay nesúrát ki aggúni datu tolay se kitu angngisúrát da kitu aggúni da kampela ngin. Kinuwa da nga tu Ari Ahasuerus tu makin-súrát, ay se da pe minarkaán kitu sangkilat natu ári. ¹³Ay se da nepewáras datu súrát kadatu agtuturáy kadatu ngámin na probinsiya nga sakúpan tu ári. Ya nán na kitu súrát, ay rapúnan da datu Judyu ki isa nga algaw; daya nabbing se daya nanákam, daya babbay se daya annánà, ay se da pe aláán datu ngámin na kuw-kuwa da. Palánu da nga kuwaan yán ki mekasangapúlu se tallu nga algaw ki mekasangapúlu búlán nga ittu tu búlán na Adar. ¹⁴Ipakammu da kadatu ngámin na probinsiya nga tu atán kitu súrát, ay bílin na ári tun kadaya ngámin tolay, nga magsagána da ngámin pára kitun na algaw.

¹⁵Newaragáwag kadatu ngámin tolay ka Susa tu bílin natu ári. Ay nabur-burung pe nga nagtálaw datu mawe magiwáras kadatu súrát kadatu ngámin na probinsiya. Ay se la naginum tu ári se tu Haman. May datu tolay kitu íli Susa, ay nalídug da gapu kitun na bílin.

Tu akiseng tu Mordecai kitu Esther

4 Ay kane mammuwán tu Mordecai tu ngámin na nàwa, ay pinisi na tu bádu na, se yala nagbádu ka langgusti, se na tinapúrán ka abu tu úlu na, ay se yala nawe kitu íli se yala nagugolán. ²Nawe nagtutúgaw kitu àràng gagyangán natu palásiyu, ta mepárit ya lumnà kitúni nga nakabádu ka langgusti. ³Ay kane madámag datu Judyu kadatu probinsiya tu súrát

tu ári, ay nagugolán da, se nagsasángit da tutu wala, se da nagnánglin na mangán, gapu kitu pannakit da. Tu kaaduwán kaggída, ay nagbádu da ka langgusti se da nagidda ki abu.

⁴Ay kane kagiyan datu asassu natu Esther nga babbay se datu magtag-tagasíngan kaggína tu mepanggap kitu Mordecai, ay nagpannakit tutu wala. Ay tútu pinatuludán na ka bádu tu Mordecai, ta senu magsukat, may maddi tu Mordecai. ⁵Ay díkod pinaayabán tu Esther tu Hatak, nga isa kadatu bobonan tu ári nga nippáy na nga magtagasíngan kaggína. Ay se na nepàrob nga mawe kitu giyán tu Mordecai, nga mangammu nu nágan na tu mà-màwa se nu nágan tu gapu na. ⁶Ay díkod nawe tu Hatak ka giyán tu Mordecai nga atán kitu palása kitu íli, kitu àráng natu gagyángán tu palásiyu. ⁷Ay díkod kinagi tu Mordecai kitu Hatak tu nàwa kaggína. Kinagi na pe tu pirà a nekari tu Haman nga idde na kitu ári nu mapatay da ngámin datu Judyu. ⁸Ay niddán pe tu Mordecai tu Hatak ka kupiya natu bílin nga newáras ka Susa mepanggap ki ammatay da kadaya Judyu, ta senu ipassingan na kitu Esther, se na pe ilaw-lawág tu mà-màwa kaggína. Ay nebílin na pe nga mawe tu Esther ka giyán tu ári nga makim-imallà kaggína pára kadatu kamungayán na.

⁹Ay kane mabalin da magamomán, ay nagulli tu Hatak ka giyán tu Esther, ay se na kinagi ngámin datu kinag-kagi tu Mordecai kaggína. ¹⁰Ay se yala pinapan kammin tu Esther tu Hatak kitu giyán tu Mordecai, se na pekagi idi, ¹¹“Ammu daya ngámin na bobonan na ári se daya upisiyál na kadaya probinsiya nga atán isa nga lintag, nga nu mangur-úray ya umbet ya isa nga tolay kiya giyán na ári nga akkan na pinaayabán, ay matay. Malaksid dala nu itùgud na ári ya balitù a tàdukud na ki tolay ya umbet ka giyán na. Ay isa búlán nin na akkan nà pinaayabán na ári.” ¹²Ay kane makagi tu kinagi tu Esther kitu Mordecai, ¹³ay nán tu Mordecai nga nesungbát, “Akkan mu nán nga ikaw wala kadaya ngámin na Judyu ya makalísi gapu ta atán ka kiya palásiyu. ¹⁴Ata nu maging-inggap ka ngala kadedi nga al-algaw, ay atán nala sabáli nga mangisalákan kadaya Judyu, may matay ka se daya pampane mu. Akkan tala ammu, get ya gapu na nga nagbalin ka nga reyna, ay senu mesalákan mu daya pádam nga Judyu nu umbet ya ummán kídi nga mà-màwa.” ¹⁵Ay tútu nán tu Esther nga nesungbát kitu Mordecai, ¹⁶“Mawe mu lugud urnúngan ngámin daya Judyu ka Susa, ta nagnánglin kayu wa mangán se uminum ki algaw se gabi ki unag na tallu algaw. Ay ittu pe ya kuwaan mi se daya asassu ku

wa babbay. Ay se yà ala mawe ki giyán na ári, oray nu ipárit na lintag. Nu matay yà, ay di matay yà ala. ¹⁷ Ay díkod nawe tu Mordecai yin, ay se na kinuwa datu ngámin na bílin tu Esther nga kuwaan na.

Tu say-am tu Esther

5 Ay kitu mekalu nga algaw da nga magngílin mangán, ay nagbádu tu Esther ka ibbabádu da reyna, ay se yala nawe nagsisíkad kitu pane unag nga par-ángan nату kuwartu kitu palásiyu nga umàráng kitu giyán nату tugaw tu ári. Ay uwad tu ári nga magtutúgaw kitu tugaw ári nga umàráng kitu gagyangán tu palásiyu. ² Ay kane masingan na tu Esther nga magsisíkad kitúni, ay nepaturung na tu balitù a tàdukud na kaggína. Ay tútu umadanni tu Esther se na tinùbit tu untù nату tàdukud. ³ Ay nán tu ári kaggína, “Nágan na tun, Reyna Esther? Nágan na masápul mu? Kagiya mala, ta idde ku oray ya gudduwa naya pangiturayán ku.” ⁴ Ay nán tu Esther nga nesungbát, “Nu mabal-balin kuma ápu ári, ay ayabán takayu se Haman kídí nga algaw mangán ki nesagána ku pára kadakayu, ápu ári.” ⁵ Ay tútu nán tu ári kadatu bobonan na, “Mawe nu ayabán ne Haman, ta piyán ne Esther nga mawe kami ya mepangán ki nesagána na. Magkaru kayu!” Ay díkod nawe kurug tu ári se tu Haman nga mangán kitu nesagána tu Esther. ⁶ Ay kaggída nga maginum, ay nán tu ári kitu Esther, “Nágan na tu agngan mu? Kagiya mala, ay idde ku, oray nu gudduwa naya pangiturayán ku.” ⁷ Ay se yala nán tu Esther: “Tu idi ya piyán ku agngan. ⁸ Nu naangammán ka kiyà, ápu ári, ay se nu piyán mu nga idde ya agngan ku, ay ayabán takayu manin se Haman nu kaláwa nga mangán ki isagána ku pára kadakayu. Ay ittu pe yin ya angngikagi ku ki piyán ku wa agngan kikaw.”

Tu palánu tu Haman nga mamatay kitu Mordecai

⁹ Ay sikkaanggam tutu wala tu Haman na nagtálaw kitu palásiyu! May kane masingan na tu Mordecai kitu gagyangán nату palásiyu nga akkan nala nagsíkad se akkan na nepassingan ya angrispítar na kaggína, ay nakarungat tutu wala. ¹⁰ May akkan na nepalmuyád tu rungat na. Nawe yala ngin ka balay na. Ay kane dumatang kitu balay na, ay pinaayabán na tu Zeres nga atáwa na se datu ù-opun na. ¹¹ Ay se na pinagkidáyaw

kaggída tu bànáng na, se tu kaadu datu lalláki nga pútupútut na, se tu nangingátu tu ári kitu sáad na, se tu angngidúma na ári kaggína kadatu ù-upisiyál se datu bobonan na. ¹² Ay nán pikam tu Haman, “Ay oray e Reyna Esther, iyà ala se ya ári ya inayabán na nga mepangán ki nesagána na, áwan nin sabáli. Ay kaláwa manin, ay dakami se ya ári ngala ya inayabán na nga mepangán kaggína. ¹³ May áwan na nga sur-surbi kiyà ngámin dayán, nu sisinnán ku we Mordecai nga Judyu nga magtutúgaw kitu gagyangán na palásiyu.” ¹⁴ Ay nán tu Zeres nga atáwa na se datu ù-opun na, “Magpepasíkad ka kod ka káyu nga nasurù duwa púlu se duwa mitru ya kalingúdu na. Ay se la nu pagmakát, ay kagiyam ki ári nga pebísin na nge Mordecai kitu káyu, ta senu sikkaanggam ka nga mawe ki say-am nga kabulun mu we ári. Ay pinatag tu Haman tu kinagi da, ay tútu nagpàwa kurug.

Tu ammadáyaw natu ári kitu Mordecai

6 Ay kitun na gabi, ay akkan makatúdug tu ári. Ay tútu pinálà na tu libru wa nekesurátan datu nà-nàwa ki pangiturayán na, ay se na nepebása. ² Nebása da kaggína tu istoriya mepanggap kitu nangipakammu tu Mordecai kitu utad tu Bigtana se tu Teres nga mamatay kitu ári. Aggída datu duwa kadatu bobonan tu ári nga magguwardiya kitu gagyangán tu kuwartu na. ³ Ay se yala sinaludsud tu ári nga nán na, “Nágan naya kinuwa tada nga angngipassingan tada ki ammatag tada ke Mordecai gapu kiya kinuwa na?” Ay nán datu bobonan na, “Awan pikam, ápu ári.” ⁴ Ay se la nán tu ári, “Inna ya atán kiya lasi?” nán na. Alalnà kitun tu Haman kitu amuwág natu palásiyu nga umbet mangamomán kitu ári mepanggap kitu angngibísin da kitu Mordecai kitu káyu nga nepepasíkad na. ⁵ Ay díkod nán datu asassu na nga nesungbát, “E Haman, ápu ári, ya atán na magsisíkad ki lasi.” nán da. “Palnàan nu kídi na,” nán tu ári. ⁶ Ay díkod, linumnà tu Haman. Ay nán tu ári kaggína, “Nágan na ya napiya nga kuwaan ki isa nga tolay ya piyán ku nga padayáwan?” Ay nán tu Haman kitu uray na, “Inna nád pikam ya piyán na ári nga padayáwan nu di iyà?” ⁷ Ay tútu nán tu Haman nga nesungbát kitu ári, “Tu idi ya napiya nga kuwaan mu kiya tolay nga piyán mu padayáwan. ⁸ Magpálà ka ka isa kadatu kamason mu wa pinagkamason mu win. Ay se ka pe mangalà kadatu kabalyu wa nagtàyán mu win, ay se mu sagapáwan ka issasagápaw ári. ⁹ Ay se mu

la nga idde ya kamason se itu kabalyu kiya kangatuwán kadaya upisiyál mu, ay se na nga ibádu tu kamason kitu tolay ya padayáwan mu, ay se na itakay kitu kabalyu, ay se na ngala mawe ya iliput ki palása naya íli. Kaggína nga mangilì-liput kaggína, ay isáraw na upisiyál ya, “Tu idi ya màwa ki tolay ya piyán na ári nga padayáwan.”¹⁰ Ay se yala nán tu ári kitu Haman, “Ara, lugud. Mawem alá ya bádu ku se ya kabalyu ku, nga ummán kitu nán mu, ay se ittu ya kuwaan mu ke Mordecai nga Judyu nga magtutúgaw kiya gagyangán na palásiyu. Kuwaam ngámin kaggína datu kinag-kagim.”¹¹ Ay díkod nawe inalà natu Haman tu kamason tu ári se na nebádu kitu Mordecai, se na netakay kitu kabalyu natu ári, ay se na neliput kitu palása natu íli, ay se na nesar-sáraw ya, “Tu idi kuwaan na ári kiya tolay ya piyán na nga padayáwan.”

¹² Ay kane mabalin tun, ay nagulli kammin tu Mordecai kitu gagyangán natu palásiyu. Ngamay tu Haman, ay nabur-burung nga nawe kitu balay na, se nagsakodong ta magpannakit. ¹³ Ay kane kagiyan na kitu atáwa na nga Zeres se kadatu ù-opun na tu nàwa, ay nán da kaggína, “Ummán ka nanggayát tin ya kaábà mu ke Mordecai. Ay nu kurug ga isa nga Judyu, ay áwan mu wa angngábà kaggína. Kurug gala nga abáan naka.”

¹⁴ Ay kitu agbàbànan da pikam, ay inumbet datu bobonan natu ári nga mangayáb kitu Haman nga mawe mangán kitu nesagána tu Esther.

Tu nangibísin da kitu Haman

7 Ay díkod nawe tu Haman se tu ári nga mepangán kitu nesagána tu Esther. ² Ay kaggída nga maggiinum, ay nán tu ári manin kitu Reyna Esther, “Nágan na piyán mu agngan? Kagiyan mu wala, ay iddè kikaw oray ya gudduwa naya pangiturayán ku.” ³ Ay nán tu Reyna Esther, “Apu ári, nu naangammán ka kiyà, se nu ittu pe ya piyán mu, ay akkan mu agpà ipalúbus nga matay yà se daya pádà a Judyu. Tu yán ya piyán ku agngan kikaw. ⁴ Ata iyà se daya páda ku nga Judyu, ay neláku kami yin na rapúnan da. Napiya kuma ngala nu neláku dakami nga asassu wala. Akkan nà kuma tagge makì-kítang, se akkan taka kuma rikurikud din, ápu ári, ta ur-úray yala yán.” ⁵ Ay tútu nán tu Ari Ahasuerus kitu Reyna Esther, “Inna nga tolay ya naturad nga tali mangwa kiyán ta, ay se ka wàna ya giyán na?” ⁶ Ay nán tu Esther, “Idi Haman nga nadakè a tolay, ya kalínga mi nga mangag-kagúra kadakami!” Ay nagansing tutu wala tu

Haman nga atán kitu àráng tu ári se tu Reyna. ⁷ Ay se yala nagsíkáð tu ári gapu kitu rungat na, ay se yala nawe kitu kamulán kitu palásiyu. Ngamay nagbansi tu Haman nga makim-imallà kitu Esther nga akkan da kuma patayan. Ata ammu na ngin na ittu tu kuwaan tu ári kaggína. ⁸ Ay kane magulli tu ári, ay dinatang na tu Haman nga maglalákab kitu adaddu nga tugaw wa pagid-iddaán tu Esther. Ay tútu naturun tutu wala tu rungat tu ári nga nán na, “Tali sîpan mu pe, gane, ya atáwa ku ki àráng ku se kídi balay ku! Ay kane makagi na ári tun, ay tinàbán datu bobonan tu ári tu murang tu Haman. ⁹ Ay nán tu Harbona nga isa kadatu bobonan tu ári, “Apu ári, atán nepasíkáð ne Haman nga káyu kitu amuwág na balay na nga nasurù duwa púlu se duwa mitru ya kalingúdu na. Ittu kuma ya pangibissinán na ke Mordecai nga nangisalákan kikaw, ápu ári. Ay tútu nán tu ári, “Ara, mawe nu íbísín kitúni nge Haman.” ¹⁰ Ay díkod nawe da kurug nebísín tu Haman kitu kinuwa na nga adígi ya pangibissinán na kuma kitu Mordecai. Ay se la nippà pe yin tu rungat natu ári.

Tu bílin panggap kadatu Judyu

8 Ay kitun na algaw, ay nidde tu Ari Ahasuerus kitu Reyna Esther ngámin na kuw-kuwa natu Haman na kalínga da Judyu. Ay tu Mordecai, ay nawe kitu giyán tu ári, ta kinagi tu Esther kitu ári nga induan na. ² Ay se la linàmut natu ári tu sangkilat nga imamarka na nga impoli na kitu Haman, ay se na nidde kitu Mordecai. Ay díkod tu Mordecai yin tu nangipiyáran tu Esther kadatu kuw-kuwa tu Haman.

³ Ay se yala nawe manin tu Esther kitu giyán tu ári, ay se yala nagukkab kitu giyán bingil tu ári nga sumángit se nakim-imallà nga sipdán na kuma tu nadakè a pinalánu natu Haman na gakagaka tu Agag kadatu Judyu. ⁴ Nepaturung natu ári tu balitù a tàdukud na kitu Esther. ⁵ Ay tútu nagsíkáð tu Esther se na nán, “Apu ári, nu naanggamán ka kiyà, se nu nán mu wa napiya nga kuwaan, se ittu pe ya piyán mu, se nu ipalúbus mu, ay mangwa ka kuma ka bílin na mewaragáwag nga akkan da itúluy yin tu bílin na newaragáwag tu Haman na pútut tu Hammedata nga gakagaka tu Agag, nga patayán da daya Judyu nga atán kadaya ngámin na probinsiya nga sakúpan mu, ápu ári. ⁶ Ta akkan ku meturad sinnan na marápun daya kamungayán ku se daya induan ku.” ⁷ Ay nán tu Ari Ahasuerus kade Reyna Esther se tu Mordecai nga Judyu, “Niddè kadakayu ngámin na

kuw-kuwa tu Haman. Ay se ku nepebísín gapu ki palánu na nga angrápun na kadaya Judyu. ⁸ Ay túya mangwa kayu ka súrát ki ngágan ku, ay se nu la markaán kiya sangkilat ku. Isúrát nu ya piyán nu nga màwa. Ata ya bílin na namarkaán ki sangkilat na ári, ay akkan na maulis.”

⁹ Ay kitu mekaduwa púlu se tallu algaw kitu mekalu wa búlán nga búlán na Sivan, ay pinaayabán da datu sikritári na ári, ay se da nangwa ka bílin. Nesúrát da datu ngámin na kinagi natu Mordecai. Ay se na nepidde kadatu Judyu se kadatu à-apu se datu gubernador kadatu magatut se duwa púlu se pittu nga probinsiya, manggayát ka India panda ka Ethiopia. Ay tu súrát, ay nesúrát ki aggúni da kampela ngin nin se kitu panagsúrát kampela ngin nin datu umíli kadatu probinsiya. ¹⁰ Nippáy na ya ngágan tu Ari Ahasuerus kadatu súrát, se na minarkaán kitu sangkilat natu ári. Ay se la nga nepetulud tu Mordecai datu súrát kadatu maragtulud ka súrát. Nagtakay da kadatu nabílag ga kabalyu natu ári. ¹¹ Ay kitu súrát, ay palubúsán na ári daya Judyu nga atán kadaya il-íli nga maggagaddù da nga mangigdù ki baggi da. Ay rabbang da nga patayan se rapúnan daya oray inna nga tolay ya dumarup kaggída se kadaya annánà da se kadaya babbay da. Ay annung da nga arisamsamman daya kuw-kuwa da pe. ¹² Ya kàwa nedi nga bílin kadatu ngámin na probinsiya nga sakúpan natu Ari Ahasuerus, ay nu mekasangapúlu se tallu nga algaw naya mekasangapúlu se duwa nga búlán nga búlán na Adar. ¹³ Tu súrát, ay mebíláng ka isa nga bílin kadatu ngámin na probinsiya, ay se masápul mepakammu kada ngámin tolay, ta senu nakasagána pe yin datu Judyu kitun na algaw nga lumában kadatu kalínga da. ¹⁴ Ay díkod gapu kitu bílin tu ári, ay naburung datu bobonan na nga nawe nagitulud kadatu súrát kadatu probinsiya. Nagtakay da kadatu nabílag nga kabalyu na ári. Ay nepakammu pe tu bílin kadatu umíli ka Susa.

¹⁵ Ay se yala lummawán tu Mordecai kitu palásiyu wa nakabádu kitu ibbabádu ári nga mannáw se pusà tu kulor na se báyolet tu kebál na, se napiya tutu wala tu sagápaw na nga balitù. Nakas-asáraw datu iSusa gapu kitu anggam da. ¹⁶ Ata nagpatag se naganggam datu ngámin na Judyu, ay se rinispitár da tolay da ki ngámin na giyán. ¹⁷ Ay ki káda probinsiya se íli nga nekepakammuwán natu bílin natu ári, ay nagsilibrár datu Judyu se naganggam da. Ay adu kadatu tolay tu nagbalin ka Judyu pe yin, ta magansing da ngin kadatu Judyu.

Tu nagpatay datu Judyu kadatu kalínga da

9 Ay kitu mekasangapúlu se tallu algaw natu mekasangapúlu se duwa búlán nga búlán na Adar, ay ittu tun tu algaw wa namnamáan datu kalínga datu Judyu nga angnábà da kaggída. Ngamay nabaliwág tunin, ta ittu pe tun tu algaw wa nangábà datu Judyu kaggída. ² Ay kitun na algaw, ay nagguurnung datu Judyu kadatu il-íli da kadatu ngámin probinsiya kitu pangiturayán tu Ari Ahasuerus, nga pumatay kadatu dumarup nga mamatay kaggída. May áwan nala nga maketurad da sumángu kaggída, áta nagansing datu ngámin na tolai kaggída. ³ Ay ngámin datu à-apu se datu gobernador kadatu probinsiya, se datu upisiyál kitu palásiyu, ay sinengán da datu Judyu, ta magansing da pe yin kitu Mordecai. ⁴ Ata naturáy pe yin tu Mordecai kitu palásiyu, ay se nagdin-dinnámag pe yin kadatu ngámin na probinsiya, ay se tumù-turáy pikam. ⁵ Ay tútu kitun na algaw, ay pinagkattab datu Judyu datu kalínga da. Pinatayán da ngámin da. Kinuwa da ngala tu piyán da nga kuwaan kadatu mangalùsaw kaggída. ⁶ Ka íli Susa, ay limma gatut datu pinatay da. ⁷ Pinatay da tu Parshandata, tu Dalfon, tu Aspata, ⁸ tu Porata, tu Adalia, tu Aridata, ⁹ tu Parmasta, tu Arisai, Aridai se tu Vaizata. ¹⁰ Ay tu dayán datu sangapúlu wa lalláki nga pútupútut tu Haman nga pútut tu Hammedata nga kalínga datu Judyu. Ngamay áwan da inarisamsam kadatu kuw-kuwa da.

¹¹ Ay kitun na algaw, ay nepakammu da kitu ári tu bílang datu pinatay da ka íli Susa. ¹² Ay nán natu ári kitu Reyna Esther, “Limma gatut tu pinatay daya Judyu kídí Susa. Pinatayán da pe datu sangapúlu wa pútupútut tu Haman nga lalláki. Ay ummán na nád ya kinuwa da kadaya duddúma nga probinsiya? Nágan na pikam ya piyám màwa? Kagiyam mala, ay kuwaan ku,” nán tu ári. ¹³ Ay nán tu Reyna Esther, “Nu pagangammán mu ápu ári, ay palubúsám kuma pikam daya Judyu kídí Susa nga kuwaan da tu bílin na màwa kídí nga algaw. Pebísín mu datu sangapúlu wa pútupútut tu Haman nga lalláki kadatu adígi.” ¹⁴ Ay díkod nebílin natu ári nga kuwaan da tun. Nepakammu tu bílin kadatu iSusa. Ay díkod nebísín da datu sangapúlu wa pútupútut tu Haman nga lalláki! ¹⁵ Ay kane láwa na, kitu mekasangapúlu se appát nga algaw kitu búlán na Adar, ay nagguurnung datu Judyu nga atán ka Susa, ay tallu gatut ta tolai pikam datu pinatayán da kitu íli. May akkan da nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da.

¹⁶ Ay datu duddúma nga Judyu kadatu probinsiya, ay nagguurnung da pe nga mangigdù kadatu baggi da. Ay inábà da datu kalínga da. Ay 75,000 tu pinatay da kadatu mangalùsaw kaggída. May akkan da pe nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da. ¹⁷ Ay nàwa tun kitu mekasangapúlu se tallu wa algaw kitu búlán na Adar. Ay kitu mekasangapúlu se appát nga algaw, ay nagimáng datu Judyu se da nagtangkalaw nga nagsilibrá se naggan-gánas.

¹⁸ Ngamay datu Judyu ka Susa, ay duwa ngalgaw da nga nagpatay kadatu kalínga da. Ay se da nagimáng kitu mekasangapúlu se limma algaw kitu búlán na Adar, se da nagtangkalaw nga nagsilibrá se naggan-gánas. ¹⁹ Ittu ya gapu na nga datu Judyu kadatu bibittì nga íli, ay kitu mekasangapúlu se appát nga algaw tu agpiyasta da se aggan-gánas da se agginidde da ka rigálu wa makkán.

Ya piyasta na Purim

²⁰ Ay se la nepesúrat tu Mordecai datu ngámin na nà-nàwa, ay se yala nagsúrat kadatu ngámin na Judyu wa atán kadatu adanni se adayyu nga probinsiya nga sákup na pangiturayán tu Ari Ahasuerus. ²¹ Nebílin na nga masápul silibráran da ki káda dagun ya mekasangapúlu se appát se mekasangapúlu se limma nga algaw ki búlán na Adar, ²² ka annamdám da kiya nangábà da kadaya kalínga da. Tu idi pe nga búlán tu nekapataliyán na pannakit da ka agganggam, se agmanakit da ka gan-gánas. Ittu dedi daya algaw wa panaggan-gánas se panagkakán, se panaggiinnidde ka rigálu wa makkán, se panangngidde da ka rigálu kadaya napubri. ²³ Kinurug da tu bílin tu Mordecai, ay díkod nepagangay yin kadaya Judyu tu agsilibrá da kitun ki káda dagun.

²⁴ Tu Haman nga pútut tu Hammedata nga gakagaka tu Agag nga kalínga daya ngámin na Judyu, ay aggína tu nagpalánu wa rapúnan na datu Judyu. Nagbin-binnúnut da nu inna nga algaw tu angwa da kitu palánu da. Pur ya agpangágan da kitu kinuwa da nga nagbibinnúnut da. ²⁵ Ngamay kane nepakammu tu Esther kitu ári tu panggap da, ay nepesúrat natu ári tu bílin na, nga kitu Haman kammin se kadatu pútupútut na tu kàwaán natu palánu na nga kuwaan kadatu Judyu, ay se masápul la mebísin se datu pútupútut na kada adígi. ²⁶ Ay díkod tun na piyasta, ay nengagánan da ka Purim; gayát kitu úni nga Pur. Ay díkod gapu kadatu

ngámin na nesúrát tu Mordecai, se gapu kadatu nà-nàwa kadatu Judyu, ²⁷ ay pinagbalin da ka gangay da se datu gakagaka da, se datu nalagpat sumúrut kaggída tu angsilibrár da peyang ngin kadatun na duwa algaw kadatun na tiyampu ki káda dagun. ²⁸ Ay masápul silibráran peyang ngin naya káda pamilya da nga Judyu nga atán kadaya ngámin na probinsiya se il-íli datun na algaw, se itùgud da pe kadaya sumar-sarunu wa gakagaka da. Ay se masápul la akkan da nga kal-kaligpanán dedi nga algaw.

²⁹ Ay nangwa pe tu Reyna Esther nga an-anà tu Abihail ka súrát na ka amairut na kitu súrát tu Mordecai nga Judyu mepanggap kitu piyasta Purim. ³⁰ Ay díkod nepaw-it tu Mordecai tu súrát kadatu ngámin na Judyu nga mag-agyán kadatu magatut se duwa púlu se pittu nga probinsiya nga sákup na pangiturayán tu Ari Ahasuerus. Nakagi kitu súrát nga natalna da se áwan mangrribù in kaggída nga Judyu. ³¹ Masápul la silibráran da se datu gakagaka da tu piyasta Purim kitu nidang nga algaw wa kàwa na. Ay ittu yán tu nebílin de Mordecai nga Judyu se tu Reyna Esther kadatu Judyu nga kuwaan da, nga ummán kitu kinuwa da nga nanggílin nangán se nagpannakit. ³² Ay tu bílin tu Esther tu nangipákat kadatu mà-màwa kitu piyasta Purim. Ay nesúrát da tun kitu libru da nga aggisurátan da kadatu mà-màwa.

Ya kinaturáy tu Ari Ahasuerus se tu Mordecai

10 Ay ngámin na sákup na pangiturayán tu Ari Ahasuerus, ay masápul magbáyad da ka buis kaggína, oray datu mag-agyán kitu adanni ki bebay. ² Ngámin datu kinuw-kuwa natu ári nga mangipassingan kitu kabailán na se kinaturáy na, se itu nangipangátu na kitu Mordecai kitu sáad na, se itu nammadáyaw na kaggína, ay nesúrát da ngámin ki libru wa nekesurátan daya Istoriya datu À-ári ka Media se Persia. ³ Ay tu Mordecai nga Judyu tu sumarunu kitu Ari Ahasuerus ki turáy. Nangátu kadaya Judyu, ay se pàgan da tolai, áta tu pagpiyán datu kamungayán na tu lam-lamtan na, ay se aggína tu panguniyan da ngámin.

Ya libru wa mepanggap kitu

Job

Tu nagtisting ne Sairu kitu Job

1 Uwad isa nga tolay ka íli Uz nga nagnágagan ka Job. Namáru, se datun nala nga kustu datu kuk-kuwaan na, ay se mangurug ke Dios, se lùsawan na tu mangwa ka nadakè. ²Sangapúlu datu pútut na, pittu wa lalláki se tallu wa babbay. ³Adu ngámin pe datu animál na: 7,000 datu karneru na, 3,000 datu kámel na, 1,000 datu báka na, se 500 datu asnu na. Adu pe datu asassu na, se aggína ya kabànéngan kitu íli da. ⁴Datu pútupútut na nga lalláki, ay magtatalliya da nga magsay-am kadatu babalay da, ay ayabán da pe datu wawwági da nga babbay nga makisay-am kaggída. ⁵Ay nu mabalin tu say-am da, ay gumabi nga gumniya tu Job se yala mawe magbasu ka masidug ga dátun pára kadatu annánà na. Ata nán na kitu uray na, ‘Get tala nu nakabásul daya annánà ku se nakakagi da ka nadakè panggap ke Dios,’ nán na. Ay ummán peyang kiyán tu kuk-kuwaan tu Job.

⁶Ay kitu isa nga algaw, kane mawe datu a-anghel ne APU kitu giyán na, ay nebulun pe ye Sairu kaggída. ⁷Ay nán ne APU kaggína, “Wàna ya naggayatám?” nán na. “Gayát tà nga napat-patoli nga nagdàdàdà ka kalawagán,” nán ne Sairu. ⁸Ay nán ne APU kaggína, “Nasingan mu nge Job nga bobonan ku? Awan na kapáda kadaya ngámin na tolay ki kalawagán; áwan na pe kuk-kuwaan na nadakè, namáru se mangurug kiyà.” ⁹Ay nán ne Sairu, “Kurugan naka nád pikam nu áwan na málaálà?” ¹⁰Wayya la di mangurug kikaw, ay tar-tarànan mu mà peyang se daya akkobung na, se daya ngámin na kuw-kuwa na. Kuwaan mu nga napiya ya pagbalinán ngámin daya kuwaan na, se pinabànéng mu pe. ¹¹May padásam kod nga alà ngámin na kuw-kuwa na, nu di naka gedán ki àràng mu!” ¹²Ay nán ne APU ke Sairu, “Ara a, kuwaam mala ya piyán mu wa kuwaan kadaya kuw-kuwa na, may akkan mu iram-ráman ya baggi na.” Ay tútu nagtálaw nge Sairu kitu giyán ne APU. ¹³Ay kane isa nga algaw,

ay atán datu annánà tu Job nga magsay-am kitu balay natu manákam ma wagi da nga laláki. ¹⁴ Ay inumbet tu isa nga bobonan tu Job kitu giyán na, ay se na nán: “Madama mi pagarádu datu báka, se madama magárab datu asnu, ¹⁵ ay se la nga inumbet datu Sabeo, ay se da inalà ngámin datu báka se asnu. Ay se da pinatayán datu kabbulun ku, ay iyà ala ya nakalásat nga mangidámag kikaw. ¹⁶ Ay kitu akun-oni na pikam, ay inumbet pe tu isa kadatu bobonan tu Job, ay nán na, “Nasal-it datu karneru se datu magpas-pastu. Nasìdug da ngámin, ay iyà ala ya nakalásat nga mangidámag kikaw. ¹⁷ Ay kitu akun-oni na pikam, ay inumbet pe tu isa kadatu asassu na. Ay nán na, “Inumbet dakami rinaut datu iCaldea. Tallu grúpu da, ay inalà da ngámin datu kámel, se da pinatayán datu kabbulun ku, ay iyà ala ya nakalásat nga mangidámag kikaw. ¹⁸ Ay kitu akun-oni na pikam, inumbet manin tu isa kadatu asassu na se na nán, “Kitu madama nga magsay-am datu annánà mu ka balay natu manákam ma wagi da, ¹⁹ ay pagkilát mi yala ya naggat tutu wala nga báli nga nagpagayát ka ir-ir-er. Nilang na tu balay, ay nàlangngán datu annánà mu, ay natay da ngámin. Iyà ala ya nakalásat nga mangidámag kikaw. ²⁰ Ay tútu nagsíkád tu Job, ay se na pinisi tu bádu na gapu ki pannakit na. Ay se nagkalbu, ay se yala naglakab kitu lusà a nagday-dáyaw ke Dios. ²¹ Ay se na nán, “Soba ngà a neanà, ay soba ngà pe nga matay. E APU ya nangidde kadaya ngámin na atán kiyà, ay aggína kammin pe ya nangalà kadayán. Maday-dáyaw ya ngágan na!” ²² Ay oray nu nàwa ngámin datun kitu Job, ay akkan nagbásul, ay akkan na pe pinanangiyán ne Dios.

Pinagtakit ne Sairu tu Job

2 Ay kitu isa nga algaw, ay nawe manin datu a-anghel nga magpassingan ke APU. Ay nebulun pe ye Sairu kaggída ta magpassingan pe ke APU. ² Ay nán ne APU ke Sairu, “Kawà naya naggay-gayatán mu?” nán na. Ay nán ne Sairu wa nesungbát, “Gayát tà a nagdàdàdà ki ngámin giyán ki kalawagán, ta sinnan ku nu nágan daya mà-màwa.” ³ Ay nán ne APU, “Nasingan mu nge Job nga bobonan ku? Aggína ya kamaruwán kadaya ngámin na tolai ki kalawagán, áwan na kuk-kuwaan na nadakè se mapiyár tutu wala. Umadayyu peyang kadaya nadakè, ay se mangurug kiyà kammala, oray nu inayúyut nà a palubúsán taka nga mamarígát kaggína nga áwan na gapugapu. Ngamay akkan na igsán ya angngurug

na kiyà.” ⁴Ay nán ne Sairu wa nesungbát ke APU, “Bay-án na tolay daya kuw-kuwa, basta mabiyág gala. ⁵Padásam kod nga iráman na túbítan ya baggi na, nu di naka gedán ki àràng mu!” ⁶“Ara a, kuwaam mala kaggína ya piyám kuwaan, akkan mu wala nga patayan,” nán ne APU. ⁷Ay díkod nagtálaw we Sairu kitu àràng ne APU, ay se yala nga nawe ka giyán tu Job, ay se na linánang tu baggi na ka lattag, manggayát kitu úlu na panda kitu dapán na. ⁸Nawe tu Job kitu aggippaán da ka abu, se la nagtugaw, ay se na nga kir-kírán datu lattag na ka tappig bánga. ⁹Ay tútu nán natu atáwa na, “Mangurug ka kammala, gane! Tura mu akkan gedán nin ne Dios, ta senu matay ka lugud dala ngin?” ¹⁰Ngamay nán tu Job nga nesungbát, “Tura ka ummán kadaya umang-ang-ang nga babbay ta? Wayya la nga tittu daya napiya ya awátan ta ke Dios, nga akkan ta awátan ya akkan napiya nga idde na?” nán na. Oray nganna ya agrig-rígát tu Job, ay akkan nakabásul kadatu kinag-kagi na.

Datu tallu nga ù-opun tu Jacob nga nanganannay kaggína

¹¹Ay kane madámag datu tallu wa ù-opun tu Job datu nà-nàwa kaggína, ay nagtatammu da se da nga nawe ka giyán tu Job, ta mawe da liwliwaán. Tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Elifaz nga iTeman, tu Bildad nga iShua se tu Zofar nga iNaama. ¹²Ay kane malágib da tu Job kitu ad-adayyu da pikam, ay akkan da melasínán nga aggína tun. Ay kane malásin da nga tu Job tun, ay pinisi da datu bádu da, se da sumángit, se da tinap-tapúrán ka tápù datu úlu da gapu ki pannakit da. ¹³Ay se da nepagtutúgaw ke Job ki unag na pittu ngalgaw se pittu wa gabi. Awan nagúni kaggída, ta nasingan da nga mapar-parigátan tutu wala tu Job.

Ginedán ne Job tu algaw nga nekeanà na

3 Ay kane mabà-bayág gala,
ay nagúni tu Job.

Ginedán na tu algaw nga nekeanà na, ²nga nán na,
³“Akkan nà kuma tagge neanà in,
se akkan nà kuma tagge naparsuwa ngin.

⁴Nagibat kuma
tun na algaw wa nekeanà ku.

Kaligpanán kuma
 ne Dios tun na algaw,
 ay se akkan na kuma ngin
 pagwadaan tun na algaw.
⁵Pabeg gibat kuma
 tun na algaw;
 malngúpán din ka pabeg gibat.
 Nakapap-panansing din
 ya gibat kitun na algaw.
⁶Akkan kuma mebíláng
 tun na gabi kadaya ngámin gabi.
 Awan kuma nga agganggam
 kitun na algaw,
 ay se akkan kuma tagge
 mebíláng ngin kadaya algaw
 ki dagun se búlán.
⁷Magbalin kuma nga
 áwan sur-surbi tun na gabi.
 Awan kuma magina nga
 agganggam kitun.
⁸Gedán kuma
 daya maragged
 tun nga algaw;
 aggída daya tolay nga
 annung da paamuwan
 ya Leviatan.
⁹Akkan din dumiláng
 ya salaw
 ki pagmakát natun na algaw,
 ay se áwan kuma tagge
 ya agwada naya pagmakát na.
¹⁰Magedán kuma tun na gabi,
 ta nepalúbus mu nga ianà
 nà naya ina ku,
 ay magrig-rígát tà mà

3:8 Nán da nga ya Leviatan, ay mabalin nga rang-rangay nga buwáya onu idaw.

kammala ngin.

¹¹Taanna, tura ngà

akkan tagge natay yala ngin kitun
ki sinay na ina ku,
onu kitun na nekeanà ku?

¹²Taanna, tura nà pikam mala
inà-àrun tu ina ku?

Tura nà pikam mala nga pinasúsu?

¹³Nu natay yà kuma ngala kitun nin,
ay di atán nà in kuma nga
maging-inggap nga magimáng,

¹⁴nga kabulun ku
datu à-ári se agtuturáy
nga natay yin,
nga nangwa ka palásiyu da
kitu kasibbiyág da pikam.

¹⁵Kabulun ku win kuma pe
datu agtuturáy nga
napnu ya palásiyu da
ka silber se balitù.

¹⁶Ummán nà kuma tagge yin
kadaya annánà a
natay nga neanà,
nga akkan da tagge
nasingan ya wada.

¹⁷Kiya lúbù,
ay akkan nin makapangrribù
daya nadakè a tolay,
ay se makemáng pe yin
daya nonawán.

¹⁸Ay oray daya bálud
ay áwan da ngin ilídug,
ta áwan da magina ngin
nga saraw datu
mangasassu kaggída.

¹⁹Atán ngámin kitúni

daya nabànáng se napubri;
 nawayaán pe yin
 datu asassu kadatu apu da.

²⁰Taanna, nágan surbi

naya agbiyág na tolay
 nu magrig-rígát tala?

Taanna tura mabiyág
 nu magpannakit tala?

²¹Oray nu piyán da tutu wala
 ya matay yin,
 ay akkan da mà pe matay.

Ay oray nu sap-sapúlan da
 ya pakatayán da
 may akkan da mà pe masmà.

²²Maganggam da tutu wala
 nu lúbù in ya kapannán da.

²³Taanna, tura magbiyág pikam mala
 ya tolay nga akkan na am-ammu
 ya mà-màwa kaggína,
 se akkan ipakammu ne Dios
 ya pamorong na biyág na?

²⁴Imbes nga mangán nà kuma,
 magpannakit ya kuwaan ku;
 uminum mà kuma,
 may makat-atúlág
 ya kuk-kuwaan ku.

²⁵Ya ikan-kansing ku nga màwa,
 ay ittu mán kammin ya nàwa kiyà;
 ya paglídug ku nga màwa,
 ay ittu mán kammin ya nàwa kiyà.

²⁶Akkan nà makapagsinád,
 se akkan nà makemáng;
 ya rig-rígát ku ngala ya atán peyang.

Tu kinagi tu Elifaz

- 4** Ay se la nga nagúni nge Elifaz
 nga iTeman. Ay nán na ke Job:
 2“ Akkan ka din malúsaw gane, Job,
 ta atán kagiyán ku kikaw,
 ta akkan ku meturad ya di magúni.
 3 Adu win daya tolay
 nga natùgúdám;
 sinengán mu pe
 daya áwan mabà-baal.
 4 Gapu kadaya netù-tùgud mu,
 ay nasengán mu
 daya nedùláp,
 ay díkod bumángun da kammin,
 se napabílag mu
 datu nakapsut.
 5 May kídi nga ikaw ya magrig-rígát,
 ay ummán mu ka akkan maanúsán,
 se maawanán ka ngin ka namnáma.
 6 Di mu mà nga pagtalgad
 ya angnikurug mu ke Dios;
 se ya kinamáru mu,
 ya giyán na namnáma mu?
 7 Lam-lamtam kod!
 Atán agpà ta ya ammu mu
 nga áwan bas-básul
 nga natay?
 Onu namáru nga
 napar-parigátan?
 8 Ya ammu ku,
 ay ngámin daya magmúla
 ka nadakè se ríri,
 ay nadakè se ríri pe
 ya apítan da.
 9 Súpan nala ne Dios da,

ay matay da ngin,
 ay nu makarungat tutu wala
 ay marápun da.

¹⁰Daya toláya ya nadakè,
 ay ummán da ki narungat
 nga láyon nga magúngug;
 may kinusap ne Dios ya úngug da,
 se nada nga timpulán.

¹¹Ummán kiya láyon nga matay,
 ta áwan na masmà nga kanan na;
 ay masip-siparà daya annánà na.

¹²Uwad nagina ku nga úni,
 nga nearatát tala kiyà.

¹³Ummán nà ka
 magtag-tagenap
 ki talà ku tutu wala
 nga matúdug.

¹⁴Nagansing ngà tutu wala,
 se magpil-pilpig
 tu ngámin baggi ku ki ansing ku.

¹⁵Ummán ka naangínán
 ka nasanáng ya murang ku,
 ay sinumgár daya dùdut ku.

¹⁶Uwad nasingan ku
 nga magsisíkáð;
 binubutgán ku
 ngamay akkan ku malásin.

Ning-inggap,
 ay se la atán nagina ku
 nga úni nga nán na,

¹⁷‘Atán agpà toláya
 nga namáru
 ki agsisíngan ne Dios ta?

Atán agkà toláya
 nga áwan bas-básul
 kiya namarsuwa kaggína?

- ¹⁸Ay oray daya anghel
 nga bobonan na,
 ay akkan nada piyáran;
 atán kammala
 ya tugiban na kaggída.
- ¹⁹Ay tu na nád agpà in piyáran
 daya tolay nga gayát tala ki tápù!
 Ummán da ngala kada kub-kubayán
 nga nalapat pisitan.
- ²⁰Mabalin nga sibbiyág ya tolay
 ki pagmakát,
 ngamay ki gídám ay natay yin,
 ay áwaáwan pe yin ka panda.
- ²¹Metangippà kaggída
 ya lúbid na báwi da nga tulda.
 Natay da nga áwan ammu.’
- 5** “Kumraw ka nga makiseng, Job,
 ta sinnan ta nu atán sumungbát.
 Inna nád kadaya anghel
 ya annung mu pakisengán?
- ²Makappatay
 ya palotán na riribù
 kadaya tolay nga
 akkan magpan-panúnut;
 ay ummán pe ya ásil.
- ³Atán daya nasingan ku win
 nga umang-ang-ang
 nga pumiya ya kabiy-biyág da;
 may dágus ku la nga
 ginedán ya balay da.
- ⁴Atán peyang ki kaparigátan
 daya annánà da;
 mapal-pallà da
 ki agbubustigarán,
 may áwan ya mangigdù kaggída.
- ⁵Daya nabisin na tolay,

ya mangán kadaya ápit da;
 ay oray daya atán kadaya ras-rasi
 ay alà da kammala;
 alà pe daya naásil
 daya kuw-kuwa da.

⁶Ya kinadakè,
 ay akkan wayya tumúbu ki lusà,
 se ya riribù,
 ay akkan pe lumtuwád ki lusà.

⁷Ngamay daya toláy,
 manggayát ki keaná da,
 ay aggída kampela ngin
 ya mangwa ki pagrigátan da;
 ummán ki síling
 maggayát ki apuy
 nga tumáyù.

⁸Ay nu iyà ala kuma,
 ay makiseng ngà ke Dios,
 se ku ipindu kaggína
 ya kapà-pàyanán ku.

⁹Adu daya napatag se nakas-kasdáaw
 nga kuk-kuwaan na,
 nga akkan tada maaw-awátan da.

¹⁰Udanán na ya kalawagán,
 se danumán na daya tal-tálun.

¹¹Ay ngámin daya napakumbaba,
 ay ipangátu nada,
 daya magpannakit,
 ay liwliwaán nada.

¹²Pagbalinan na
 ka áwan surbi
 ya pal-palánu daya nalaing
 nga mangalílaw;
 ay oray nu nágan na
 ya kuwaan da,
 ay áwan na pagbal-balínán.

- ¹³Tiliwan na
 daya magmal-malaing
 kiya lalaing da kammin,
 se pagbalinan na
 ka áwan sur-surbi
 ya sírisírib daya magmas-masírib.
- ¹⁴Arig da ya magdal-dalen
 ki nagíbat,
 oray algaw;
 ay se magkur-kurádap da
 oray ki angalintutúgu na.
- ¹⁵Ngamay isalákan na
 daya napubri
 ki pakatayán da;
 se igdù na
 daya nakal-allà
 kadaya mamal-pallà kaggída.
- ¹⁶Ay díkod daya napubri,
 ay middán da ka namnáma;
 ay daya nadakè a tolay,
 ay makusap da ngala.
- ¹⁷Maganggam ya tolay
 nga tul-tulduwán ne Dios!
 Ay túya akkan nu lùsawan
 ya agdisiplína
 naya Mannakabalin na Dios.
- ¹⁸Aggína kammin ya mangágas
 kadaya talinguwan na;
 ay aggína kammin pe ya sumeng
 kadaya baútan na.
- ¹⁹Igdù naka peyang
 kadaya pakarigátan mu;
 se áwan nadakè
 nga màwa kikaw.
- ²⁰Nu agguulát,
 akkan naka bay-án

- nga matay ki bisin;
 akkan naka bay-án matay
 ki ampiláng ki gubát.
- ²¹Igdù naka
 kiya amad-padakè
 daya tolay nga nadakè;
 ay akkan ka pe magansing
 nu atán daya nadakè nga màwa.
- ²²Nu agguulát,
 se nu atán daya nadakè
 nga màwa,
 ay akkan ka malídug;
 ay se akkan mu pe ikansing
 daya alsádu wa animál.
- ²³Awan daya batu
 kadaya tal-tálun mu,
 ay akkan daka an-anuwan
 daya animál nga alsádu.
- ²⁴Napiya ya ur-uray mu
 nga mag-agyán
 ki tulda nga balay mu;
 ay se áwan umawan
 kadaya kuw-kuwa mu.
- ²⁵Adu daya annánà mu,
 se umadu daya gakagaka mu,
 nga ummán ki kaadu
 daya kaddat ki sirát.
- ²⁶Akkan ka matay
 panda ki pumanda
 ya kinalakay mu,
 nga ummán ki trigo
 nga pumanda ya kalútu na.
- ²⁷Kurug ngámin dedi
 nga kinag-kagì kikaw;
 nabayág mida nga inádal;
 ay túya gínán mu

se kurugan muda.”

Ya sungbát tu Job

6 Ay nán tu Job:

- ²“Nu makílu kuma ngala
ya ríngát ku, se pannakit ku,
³ay nadà-dammat da
may daya ginat ki bebay;
ittu ya gapu na nga
nagbur-buranaw wà a nagúni.
⁴Napayán nà ki mayán bútag naya Mannakabalin na Dios;
se umarà ya sabídung na ki baggi ku;
adu daya nakapap-panansing
nga kuk-kuwaan ne Dios kiyà.
⁵Maging-inggap ngala
daya asnu
nu atán kanan da nga kaddat;
ay ummán pe daya báka,
akkan da pe magúni
nu atán kanan da nga dagámi.
⁶Wayya la nga akkan magríri pe ya tolay
nu nalamlám ya kanan na?
Atán agpà ramán naya
pusà na ìlug nu áwan na asin?
⁷Akkan nà sikkán nin
nu ummán kadayán
nga akakkanan;
madugdog gà in
oray lam-lamtan ku wala.
⁸Idde kuma ne Dios
ya agngan ku.
Taanna, tura na akkan idde
ya piyán ku.
⁹Alà kuma la ngin ne Dios
ya biyág ku,

- patayan nà kuma ngala ngin.
- ¹⁰Napiya ngala ya uray ku
nu ittu yán ya màwa;
magpatag gà
oray nganna ya rígát ku,
ta áwan ku wa di kinurug
kadaya bil-bílin naya
Awan Kapáda nga Dios.
- ¹¹Kannán ku ya magbiyág
nga áwan bílag;
tura ngà magan-ánus
nga áwan kammala
nga namnamáan?
- ¹²Wayya ngà ala nga nakulnit
nga ummán ki batu?
Wayya la nga nàwa ki bága
ya baggi ku?
- ¹³Akkan ku win mabaal
nga sengán ya baggi kampela ngin;
ay áwan pe yin daya
makaseng kiyà.
- ¹⁴Kalakkán kuma na toláy
ya magpannakit nga opun na;
oray mán nu nán na nga naglikudán na ngin
ya Mannakabalin na Dios.
- ¹⁵May dakayu ù-opun ku,
ay sab-sabágan dà,
nga ummán ki awweg
nga magay-áyus pikam,
ay se la nga màtatán massiyánan
nu áwan nin ya udán;
- ¹⁶onu matabúnán ka yelo,
nga akkan da masingan ya taggad.
- ¹⁷Ay nu tiyampu na tikág,
ay marúnát da,
se da la umawan,

- ay makarsi pe yin ya awweg.
- ¹⁸Daya tangabubúlun
 nga naka-camel nga magbiyahe,
 ay kumaníwás da ki dálen da
 ta mawe da uminum nga nán da,
 ngamay áwan danum,
 ay túya matay da.
- ¹⁹Sap-sapúlan daya
 tangabubúlun na iTema
 nga biyahe yán na danum,
 se namnamáan daya iSheba
 nga masma da;
- ²⁰ngamay nadusmaya da
 ta nán da nga atán,
 may áwan da nasmà
 kane dumatang da,
 ay nagpanakit da.
- ²¹Ittu dayán na awweg
 ya kearígán nu kiyà;
 nasingan nu
 ya kapar-parigátan ku,
 ay nagansing kayu.
- ²²May taanna?
 Atán agpà naggadang ku kadakayu
 ka rigálu ta?
 Atán da agpà pinasúsúan nu
 gapu kiyà?
- ²³Atán nangigdù nu agkà kiyà
 kiya kalínga ku
 se kiya namal-pallà kiyà?
- ²⁴Ara lugud, tùgúdán dà,
 ta maging-inggap pà;
 ipassingan nu kiyà
 ya nakabasúlán ku.
- ²⁵Napiya gínán
 daya kurug nga kag-kagiyan,

ngamay áwan na sur-surbi
mà daya kag-kagiyan nu.

²⁶Nu nán nu nga
ummán ki ángin nala
daya kag-kagiyan ku,
ay taanna, tura dà lugud sungbátan?

²⁷Pagbibinnunútán nu
nu inna ya makálà kadaya ulíla,
se usaran nu ya opun nu
ki agpabànáng nu.

²⁸Ngamay sinnan dà kod!
‘Ra ngà ala magbus-busid
kídi ka nán nu?

²⁹Ipangaási nu,
ta appoliyan nu
daya kinag-kagi nu,
ta senu áwan ya masábag.
Awátan nu win
nga áwan ku kinuwa nga nadakè.

³⁰Dálin nu
nu akkan kustu
daya kag-kagiyan ku.
Wayya ku la nga di mapaglásin
ya nadakè se napiya?

7 Narígát ya biyág na tolay
kídi kalawagán;
meárig ki biyág da suldádu
nga mapasiya ki ubra;
²ummán da kadaya asassu
nga piyán da tutu wala
kuma ya maglídum,
se ummán da kadaya manglu
nga magid-iddag ki suwildu da.
³Ay ummán pe ka,
ya nengáni kiyà,
ay adu wa búlán

- nga áwan sur-surbi na
 biyág ku,
 se ya ginnabi
 nga agpannakit ku.
- ⁴Nu magidda ngà
 a matúdug,
 ay mabayág manin
 se yà ala gumniya.
 Adaddu ya gabi
 ki pagpakirmanán ku.
 Atán nà a magbal-baliwág
 gala ki idda ku
 panda ki danní láwa.
- ⁵Naagtán nin ya ngámin
 na baggi ku,
 se napnu ka inumsip nga tápù,
 ay se nalánang ngà ka kubkub,
 se magbassibassi yà ngámin.
- ⁶Nabílag nga magdal-dalen
 ya algaw ku,
 nga áwan ku la idaggán
 nga namnáma ku.
- ⁷O Dios, akkan mu kaligpanán
 nga ya biyág ku
 ay tangangtán nala;
 ay áwan ku win na akaramán,
 nu wà ummán naya maganggam.
- ⁸Sisinnán nà pikam
 ki daddán ni,
 may áwan mu
 masingan kiyà in
 nu kuwa.
 Sapúlan nà,
 may áwaáwan nà in.
- ⁹Daya angap
 ay mewáras da

ay se dala umawan;
 ay ummán pe daya tolay,
 nu matay da
 ay áwan da ngin
 nga ilaltuwád.

¹⁰Akkan da ngin makapagulli
 ka balay da,
 ay akkan dada pe yin
 mad-adamdam min
 daya pinanáwan da.

¹¹Túya akkan nà makusap
 makun-oni!

Kagiyán ku kammala
 ya pannakit ku.
 Masápul ilawán ku
 ya dakè na uray ku.

¹²Akkan nà wayya nga
 drágon ki bebay
 ta masápul nà bantayán.

¹³Nu magidda ngà,
 sen memangán nà,
 se malapnáyan nà,
 a nán ku,

¹⁴ay iddán nà mán kammin
 ka nakapap-panansing
 se nadakè a tag-tagenap!

¹⁵Pì-piyán ku wala
 ya magbísín nga magpattal,
 may ya magbiyág
 nga ummán kídí
 nga kà-kàwaán.

¹⁶Lùsawan ku tutu wala
 ya biyág ku win.
 Maddi yà mabiyág
 ka áwan panda.

Bay-án nà ala,

- ta ummán mà ala ki ángat
ya biyág ku.
- ¹⁷Iinna ngala kikaw
daya tolay ta,
ta tura muda pà-pàgan,
se tura muda peyang
lam-lamtan?
- ¹⁸Sin-sinnan muda
ki peyang pagmakát,
se muda tistíngan
ki peyang oras.
- ¹⁹Paglikudán nà
oray makaru ngala,
ta sen atán oras ku
nga manglan ki lúlu ku.
- ²⁰Ay nu nakabásul là,
nágan na agpà
ya màwa kikaw ta,
ikaw nga magtag-tagasíngan
kadaya tolay?
Tura iyà ya kan-kannaan mu ta?
Taanna, tura nà kolawán nin?
- ²¹Pakawanan nà kod dala ngin
kiya nagbasúlán ku,
se dalusán nà ki kinadakè ku?
Akkan mabayág
ay atán nà in ki lúbù ku.
Sapúlan nà
may akkan nà in mas mà.

Nalintag nge Dios

- 8** Ay nán tu Bildad kitu Job: ²“Ka nungay na
ya kakusap mu
nga mangag-kagi kadayán?
Ummán ka báli

- nga maggayát ki mútung
 daya úni mu.
- ³Ay nalintag ngámin na
 kuk-kuwaan ne Dios,
 se akkan kuwaan na Mannakabalin na Dios
 ya akkan kustu.
- ⁴Ay nu nakabásul
 daya annánà mu kaggína,
 ay rabbang na
 nga panísan nada.
- ⁵Magkarárag ka ke Dios
 nga Mannakabalin,
 se ka makim-imallà kaggína.
- ⁶Ay nu nadalus ka
 ay se áwan mu bas-básul,
 ay sengán naka
 se na ipatulli kammin
 datu napiya nga kabiy-biyág mu.
- ⁷Bitti ala a
 datu newágà kikaw
 nu ipáda mu
 kadaya adu tutu wala
 nga idde na kikaw
 nu kuwa.
- ⁸Lam-lamtam kod
 ya kinasírib datu inagkona;
 damdammam datu nasur-súru
 datu mannákam tada.
- ⁹Abibbà ala ya agbiyág tada,
 ay áwan tada ammu;
 makar-karu ya biyág tada
 kídí kalawagán;
 ummán ka aniníwing
 nga makar-karu umawan.
- ¹⁰May pesúru ka
 kadatu nasírib

- nga inagkona tada;
 manggina ka
 kadaya kagiyán da.
- ¹¹Daya kaddat ki ladda
 ay akkan da mabiyág
 ki gádáng.
- Akkan da tumúbu
 ki áwan danum.
- ¹²Munna da nga matay
 nu massiyán ya giyán da,
 oray bibittì da pikam
 se akkan da pikam
 mabalin alàán.
- ¹³Ummán kiyán
 ya kàwaán daya
 akkan mangikur-kurug ke Dios;
 áwan namnamáan
 daya mangkaligpán kaggína.
- ¹⁴Ya pagkamángan da
 ay ummán ki ligda ngala
 naya balay da sawsawilla;
 ya pagpiyáran da,
 ay nakapsut,
 ummán ki balay
 da babbalákay.
- ¹⁵Nu magterig ka ngala
 ki balay da,
 ay marba,
 nu magkemit ka,
 ay madadál ngala.
- ¹⁶Makaru umadu
 daya nadakè a tolay,
 ummán da ki múla
 nga tumúbu nu masinágan da;
 sumagúngut daya
 pas-pasanga da.

¹⁷Mepuseput daya gamut da
 kadaya batu;
 ay se da magdikkáp
 kadaya pínát.

¹⁸Ngamay nu mabàdut da,
 ay áwan ta ngin pakammuwán
 nga nagbiyág da.

¹⁹Ay ummán kiyán nala
 ya agganggam daya
 nadakè a tolay;
 nu matay da, ay
 atán da sabáli pe yin
 nga sumukát kaggída.

²⁰May akkan pagdudoray ne Dios
 ya áwan bas-básul nga tolay;
 akkan na pe wayya nga sengán
 daya tolay ya nadakè kuk-kuwaan.

²¹Makag-aggalà ka
 ta paganggamman naka,
 se makasáraw ka
 ta magpatag ka.

²²Meap-appat tutu wala
 daya mangalùsaw kikaw,
 ay se umawan ya babalay
 daya nadakè a tolay.”

Ya sungbát tu Job kitu Bildad:

9 Ay se la nán tu Job nga nesungbát:

²Nagìna ku pe
 ngámin dayanin
 kitun kam,

ngamay mapaanna agpà ta,
 ya agbalin na tolay ka namáru
 ki àráng ne Dios?

³Ay inna ngala pe

- ya mabalin makisung-sungbát
ke Dios?
- Kiya maríbu wa saludsud na,
ay áwan oray isa ngala
ya masungbátan na tolay.
- ⁴Nasírib se mannakabalin ne Dios;
áwan ya makaábà kaggína.
- ⁵Nu makarungat,
ay ur-uráyan na ngala nga
itaryun daya ban-bantay
se na igdayyán da.
- ⁶Annung na yagyaggan
ya ngámin kalawagán,
ay makínin daya
nagsikádan na.
- ⁷Nu mandáran na
nga akkan lumtà ya mata,
ay akkan kurug lumtà.
Annung na pe
nga akkan pagwadaan
daya bittuwan.
- ⁸Aggína ngala nga sissa
ya nangibilád ki lángit
se dam-dam-án na ngala
daya bal-balnag ki bebay.
- ⁹Pinarsuwa na pe
daya grúpu da bittuwan;
ya grúpu nga nengágan ka Ber,
ya grúpu nga Magabalet,
se ya grúpu nga Pleyades,
se ya grúpu da bittuwan
nga atán ka panillod ka lángit.
- ¹⁰Adu daya akkan ta maawátan
nga kuk-kuwaan na,
se akkan ta mabílang
nga nakas-kasdáaw

- nga kuk-kuwaan na.
- ¹¹Oray nu umbet ki giyán ku,
ay akkan ku masingan,
ay oray nu lumíwán nin
ay áwan ku mà mud kaggína.
- ¹²Alà na kampela ngin nin
daya piyán na nga alà,
ay áwan ya makalípán kaggína.
Awan pe ya manguna nga,
“Nágan naya kuk-kuwaam?”
- ¹³Awan na angpoli
ki rungat na nu makarungat,
ay oray datu asassu natu Rahab
nga kalínga na,
ay nagpalintud da ki àráng na
ta inábà nada.
- ¹⁴Ay nágan na kuma ngala
ya isungbát ku ke Dios?
- ¹⁵Ay oray nu áwan ku ammu
nga básul ku,
ay akkan nà makasungbát
kaggína.
- Makim-imallà à ala ngin kaggína
nga guwes ku.
- ¹⁶Ay oray nu iddán nà
ka waya ku nga magúni,
ay akkan ku kurugan nga gínán nà.
- ¹⁷Ata báli
ya namarígát na kiyà,
se niddán nà
ka adu wa pagpannakítan ku
nga akkan ku ammu ya gapu.
- ¹⁸Akkan nà pikam nakángat,
nadarnán nà in
ka pagpannakítan ku.
- ¹⁹Ay nu mepanggap ki bílag,

- aggína ya kabilgán.
 Ay nu kiya guwes,
 ay inna ya magpalbet kaggína?
²⁰Ay oray nu áwan ku básul,
 ay iyà kammin ya mangagi
 nga nakabásul là.
 Ay oray nu akkan nà nagbásul,
 mepassingan na
 nga iyà ya nasábag.
²¹Awan ku básul,
 may áwan nala kiyà yán.
 Nolaw wà in ki biyág ku.
²²Sangapáda mà kammala,
 áwan na dúma.
 Sangapáda nga patayan ne Dios
 daya namáru se daya nadakè.
²³Nu màtatán na matay
 ya tolay nga áwan básul
 gapu ki disgrasiya,
 ay makagalà ala nge Dios.
²⁴Nepalúbus ne Dios
 nga magturáy daya nadakè a tolay
 kídi kalawagán,
 ay se kinuwa na nga kúláp
 daya guwes.
 Ay nu akkan aggína
 ya nangwa kadayán,
 ay inna lugud?
²⁵Nabi-bílag lumíwán
 daya algaw ku
 may daya nabílag managtág,
 ay áwan ku wala masingan
 nga pagpíyán ku
 kadayán na al-algaw.
²⁶Ummán nala ki
 nabílag nga barangay

- nga lumíwán daya algaw ku,
 se ummán da pe
 ki bílag na bukkaw
 nga manugkam ki kanan na.
- ²⁷ Ay nu padásan ku
 nga kaligpanán ya ríri ku,
 se yà a makesam
 nga maganggam,
- ²⁸ ay magansing ngà kammin
 kadaya ngámin na
 pagpan-pannakítan ku,
 ta ammù nga pabasúlan nà
 ne Dios.
- ²⁹ Mapabásul là mà
 kammala ngin nin!
 Nágan pikam mala surbi na
 oray nu maglídug gà?
- ³⁰ Ay oray nu sabunán ku
 ya baggi se daya ímà,
 ay akkan mippà
 daya básul ku.
- ³¹ Ay ilumlum nà ne Dios
 ki lupang,
 ay oray ya bádu ku
 ay ikaragit nà.
- ³² Nu toláy kuma ngala nge Dios
 nga ummán kiyà,
 ay ririyan ku
 se ku wa idarum,
 ta senu marisut
 ya kásu mi.
- ³³ Atán kuma ngala
 ya mamagkakappiya
 kadakami nga duwa,
 ta senu magkappiya kami yin.
- ³⁴ Ay kusan kuma pe

ne Dios sin
 ya ammánis na kiyà,
 se na kuma ippà
 ya aggansing ku kaggína,
³⁵ay akkan nà kuma pe yin
 magansing
 nga makiamomán kaggína,
 ta ammù kampela ngin
 ya atán ki uray ku.

10 Ay nolaw wà in
 ki biyág ku,
 túya kagiyan ku ngámin
 ya ríri ku;
 kagiyan ku
 ya dakè na uray ku.

²Ay kagiyan ku ke Dios nga,
 “Akkan nà kuma pikam pabasúlan;
 ikagim pikam kiyà
 nu nágan daya ipabásul mu kiyà.

³Nágan na agpà ta
 ya málà mu
 ki amar-parígát mu kiyà?

Pinarsuwa nà,
 may tura nà a pagdudoray?
 Se mu pagangammán
 mán kammin ya kuk-kuwaan
 daya nadakè a tolay.

⁴Páda na agkà kammin
 ya isissingan mu
 ki isissingan mi nga tolay?

⁵Ya biyág mu
 ay ummán agpà pe
 ki kabibbà na biyág mi
 nga tolay?

⁶Ay taanna, tura mu lugud
 tagge yala palutpútan

- ngámin na nagbasúlán ku?
⁷Ay ammum
 nga áwan ku bas-básul;
 ay se ammu mu pe
 nga áwan makesalákan kiyà
 ki pannakabalin mu.
- ⁸Ya ímam mismu
 ya nangulma
 se namarsuwa kiyà.
 May kídi yin
 ay ikaw kammin pe
 ya manadál kiyà.
- ⁹Ay damdammam agpà
 nga kinuwa nà ki lusà;
 ay pagbalinan nà agkà kammin
 ka tápù ta?
- ¹⁰Pininya mu
 nga maggayát tà
 ki ama ku,
 ay se nà pinaabay
 ki sinay na ina ku.
- ¹¹Pinagguútup mu
 daya tuláng ku
 se daya ugát ku,
 se mu kinalupkopán da
 ka tabbit se lublub.
- ¹²Ikaw ya nangidde
 ki biyág ku
 se nepassingan mu
 ya akkan maul-ulis
 nga aminya mu;
 ay ikaw peyang
 ya magtag-tagasíngan kiyà.
- ¹³May kídi yin,
 ay nammuwán ku
 nga nanggayát kitun kam

palánu mu kammala kuwaan dedi
nga mà-màwa kiyà.

¹⁴ Sì-siiman nà nu makabásul la,
ay akkan nà pakawanan
kadaya nagbasúlán ku.

¹⁵ Ay nu kurug nagbásul là,
ay kal-allà à,

ay oray áwan ku básul,
ay akkan ku màwa
ya maglángad,

ta mìpat tà tutu wala,
se adu daya kapar-parigátan ku.

¹⁶ Nu magkidáyaw wà pe,
ay ummán ka ki láyon
nga magappal kiyà,

se mangwa ka
ka nakas-kasdáaw
nga mamarígát kiyà.

¹⁷ Atán peyang daya sistígu mu.
Ay maturun tutu wala
ya rungat mu kiyà.

Baru nga pagrigátan
ya idde mu peyang kiyà.

¹⁸ Ay taanna, tura mu nepalúbus
pikam mala nga neanà à?
Natay yà kuma ngala ngin na neanà.

¹⁹ Napi-piya kuma
nu nekaw-át dà ala
nga netaman kane meanà à.

²⁰ Bittì ala ngin
ya algaw ku
nga magbiyág;

túya bay-án nà ala ngin
ta senu maganggam mà
oray makaru wala,

²¹ sakbay yà a matay;

ay áwan ku nga aggulli yin
 ta mawe yà ki giyán
 nga kù-kùlelà a nagìbat tutu wala.
²²Mawe yà ki giyán
 nga áwan tutu wala urnus,
 se nagìbat tutu wala
 nga áwan na agwada.

Ya sungbát tu Zofar kitu Job

11 Ay nán tu Zofar
 nga iNaama kitu Job: ²“Dálin mu gane,
 nu áwan sumungbát
 kadaya adu wa kinag-kagi mu?
 Wayya la nga akkan mapabásul
 ya tolay gapu
 ta adu kinag-kagi na?
³Dálin mu kid nu
 maging-inggap pala
 da duddúma,
 gapu ta adu daya kinag-kagi mu?
 Akkan mu kadi rabbang
 ya meap-appat
 gapu kadatu natakit
 nga kinag-kagi mu?
⁴Nán mu mà a,
 nga kurug ngámin daya kag-kagiyam,
 ay se áwan mu bas-básul ke Dios.
⁵Magúni kuma ngala nge Dios,
 se naka sungbátan.
⁶Se na kagiyam kikaw
 daya adu wa kepapannán
 naya kurug ga sírib,
 nga akkan mabaal lam-lamtan
 na tolay.
 Mammuwán mu

nga nalangpaw wala
 ya ammánis ne Dios kikaw
 may iya karbangán naya
 básul mu.

⁷Ay wayya mu la mabaal
 nga ammuwan
 daya mepanggap ke Dios,
 se ya panda naya
 pannakabalin na?

⁸Nangà-ngátu pikam
 may ya lángit
 ya kinasírib na,
 ay áwan mu nga màwa;
 se adallam pikam
 may ya taggad naya bebay,
 ay akkan mu malammat yán.

⁹Abay may iya kalawagán,
 ay se nalawág may iya bebay.

¹⁰Ay nu tura na la nga
 tiliwan ya isa nga tolay
 se na nga ibálud,
 ay se na nga ippan
 kiya agbustigarán,
 ay iinna ngala
 ya makalípán kaggína?

¹¹Ta ammu na
 daya áwan sur-surbi
 nga tolay,
 ay se sisinnán na
 daya nadakè
 a kuk-kuwaan da.

¹²Sumírib ngala daya ang-ang
 nu magan-anà ka naámu
 ya alsádu wa asnu.

¹³May nu ikaw, Job,
 kappiyánam ya ur-uray mu,

ay se ka la nga

magkarárag ke Dios.

¹⁴Ay nu atán básul mu,

paglikudán mu,

ay se akkam ipalúbus

nga atán ya básul

ki balay mu.

¹⁵Ay díkod áwan mu kípattán

nga sumángu ki kalawagán;

ay magmákad ka

se áwan mu win na ikansing.

¹⁶Maligpanán mu ngámin

na pannakit se rig-rígát mu;

ummán nala

ka nagáyus nga danum

ya árig da.

¹⁷Ya biyág mu

ay magwada pe yin,

ummán ki wada na algaw

nu mangalintutúgu;

daya árig nagìbat ki biyág mu,

ay magbalin da

nga ummán ki wada

nu lumtà ya mata.

¹⁸Ay magmákad ka

ta magbiyág ka

nga atán namnáma,

se igdù naka ne Dios,

ay se pagimangan naka.

¹⁹Ay makatúdug ka pe yin

nga áwan ikansing,

ay adu daya tolay

ya umbet kikaw

nga makiseng.

²⁰Ngamay akkan masingan

daya nadakè a tolay,

daya pakigdúán da kuma.
 Ya id-idaggán da ngala
 ay ya pannakatay da.”

Ya Sungbát tu Job:

12 Ay nán manin tu Job: ²“Dakayu wa tolay
 ummán nu ka ammu
 ya ngámin;
 ay nu matay kayu,
 ay metangatay pe
 ya sírib nu kadakayu!
³Atán kam agpà ala
 ya ammu ku
 nga ummán kadakayu.
 Ay akkan kayu wayya
 nalà-laing may iyà.
 Inna agkà pe ya
 akkan makammu
 kadatu kinag-kagi nu ta?
⁴May igal-galà dà kídi yin
 daya ù-opun ku
 oray nu nalintag gà
 se áwan ku bas-básul.
 Sinengán nà mà ne Dios
 kitu nakiseng ku kaggína.
⁵Daya tolay
 nga áwan kà-kàwaán,
 ay irupat da
 daya atán pagrig-rigátan;
 atán da lugud magrígát tin,
 ay nadakè pikam mala
 ya màwa kaggída.
⁶Ngamay daya tirung
 se daya akkan mangikur-kurug ke Dios,
 ay ninggap ya biy-biyág da,

- oray nu ya bílag da kampela
 ngin ya bátug diyos da.
- ⁷Ay oray daya alsádu wa animál
 se daya an-anù
 ay atán ya masuruwám kaggída;
- ⁸adu masuruwám
 kadaya mul-múla
 se daya sissida,
 ay adu mammuwán mu kaggída,
- ⁹nga e APU ya mangwa
 kadedi ngámin na mà-màwa.
- ¹⁰E Dios ya magik-ikkam
 ki biyág ngámin daya sibbiyág
 se ya biyág da tolay.
- ¹¹Nu atán magina na tolay
 nga bàbàrán,
 ay ammuwan na nu kurug onu busid;
 ay ummán pe
 nu mangán
 ay ammuwan na nu namit
 onu nasablè
 tu netàmul na.
- ¹²Nasírib daya làlákay,
 ay se naunag
 ya pannakaáwat da,
 gapu ki bayág da ngin
 nga nagbiyág.
- ¹³Ngamay e Dios
 ya kurug nasírib
 se atán pannakabalin;
 maawátan na ya ngámin,
 ay se ammu na ya napiya nga kuwaan.
- ¹⁴Nu atán rabbaan ne Dios,
 áwan oray inna
 ya makepolit kammin.
 Nu atán nebálud na,

- ay áwan makabaal
nga mangwaya kaggína.
- ¹⁵Nu gapútan na ya udán,
ay matikágan ya ngámin lusà;
ay nu ibùra na,
ay malayus ya ngámin kalawagán.
- ¹⁶Mannakabalin
se nasírib nge Dios;
ay se aggína ya mangitur-turáy
kadaya mangal-alíláw
se kadaya meal-alíláw.
- ¹⁷Annung na ippà
ya sírib daya agtuturáy,
se pagbalinan na ka ang-ang
daya guwes.
- ¹⁸Annung na ippà
daya à-ári ki kinaári da,
ay se nada pagbalinan
ka bálud.
- ¹⁹Annung na ippà pe
daya pappádi kiya kinapádi da,
ay se annung na ippà
ya turáy daya naturáy.
- ²⁰Annung na paginggappan
daya maragtùgud,
se ippà na ya sírib daya làlákay.
- ²¹Annung na nga iap-appat
daya à-apu,
se ippà na ya turáy
daya naturáy.
- ²²Annung na ippà
ya gìbat naya giyán daya natay,
ay se pagwadaan na
oray ya kagìbattán nga giyán.
- ²³Annung na pabilgan
se pagbalinan ka naturáy

daya nasiyon,
 ay annung nada pe paabayyan
 ay se nada igsán kammin.
²⁴Annung na pagbalinan ka ang-ang
 daya agtuturáy ki kalawagán,
 se nada bay-án na maburíngaw
 se magal-aliwagwag.
²⁵Ay díkod magkur-kurádap da
 ki nagìbat,
 se pasingkunan nada
 ki ninglaw nga agkeparigpeg.

13 Nasingan ku mismu,
 se nagina ku mismu
 daya kag-kagiyan mu,
 se naawátan kuda ngámin.

²Ammu ku pe
 daya ammu mu;
 akkan ka wayya nalà-laing
 may iyà.

³Ngamay makiamomán nà
 kammala ke Dios nga Mannakabalin.

Aggína mismu
 ya piyán ku nga
 pangilaw-lawagán
 ki kapà-pàyanán ku.

⁴Ngamay dakayu,
 ay magpìduman kayu
 nga ammu nu,
 may magbus-busid kayu
 kammala ngin nin;

ummán kayu
 kadaya marangngágas
 nga áwan kammala
 mapabílag gin.

⁵Túya napì-piya lugud dala
 nu maging-inggap

- kayu ngala ngin.
 Nalà-laing kayu kid lugud dala
 nu maging-inggap kayu.
- ⁶Ginán dà lugud din
 ta ilaw-lawág ku
 ya kapà-pàyanán ku.
- ⁷Taanna tura kayu
 magbus-busid ta?
 Dálin nu kid nu
 masengán nu nge Dios
 ki agbus-busid nu.
- ⁸Migdù nu kadi
 nge Dios?
 Màwa nu kadi
 nga irasonán ne Dios?
- ⁹Nu palutpútan na
 ya kinatutolay nu,
 kinamáru nád
 ya masingan na kadakayu?
 Dálin nu kid nu
 maug-og nu we Dios,
 nga ummán ki angug-og
 nu kada kasittolay nu.
- ¹⁰Kurug gala nga
 lùsawan nakayu
 nu atán idúma nu,
 oray nán nu nga
 áwan ya makammu.
- ¹¹Wayya kayu wala nga
 akkan magansing
 ki kinaturáy na
 se kinangátu na.
 Kurug gala nga
 masing kayu tutu wala kaggína.
- ¹²Daya makag-kagi
 nga ammu nu,

- ay áwan da sur-surbi
 ummán ki abu,
 ay se daya ras-rason nu,
 ay ummán da ki bánga ngala
 nga marupà.
- ¹³Túya maging-inggap kayu win,
 ta magúni yà pe yin.
 Panda ngala
 ya màwa kiyà.
- ¹⁴Nakasagána ngà
 a mangipusta ki biyág ku.
- ¹⁵Oray mán nu patayan nà,
 ay áwan ku mà kammala
 namnamáan nin.
 Ngamay ikagi ku
 kammala kaggína
 ya atán ki uray ku.
- ¹⁶Ya ummán kiyán
 na kuwaan ku,
 ay ittu ya mangisalákan kiyà,
 áta akkan sumángu ke Dios
 daya akkan mangurug kaggína.
- ¹⁷Ay túya ginán dà lugud din
 se kappiyánan nu lam-lamtan
 daya kagiyán ku.
- ¹⁸Nakasagána ngà
 a mangikagi ki kalintaggán ku;
 ammù nga akkan nà mapabásul.
- ¹⁹Inna nád
 ya makisuw-suwáy kiyà kídi?
 Ay nu kurug ga nagbásul là,
 ay maging-inggap pà ala ngin
 nga magiddag ki katay ku.
- ²⁰O, Dios,
 atán duwa ngala nga bánag
 ga piyán ku agngan kikaw,

- ta senu akkan nà in
 magsir-sirù kikaw.
- ²¹ Kuspan mu kuma ngin
 ya ammánis mu kiyà,
 se akkan nà òin nin
 pappanansingan.
- ²² Ay se nà a amomanán,
 ay se taka sungbátan,
 onu magúni yà
 ay se nà a sungbátan.
- ²³ Kagiyam mán kiyà
 nu nágan daya nadakè
 a kinuwa ku,
 se ipakammu mu mán kiyà
 daya bas-básul ku kikaw.
- ²⁴ Taanna, tura nà naglikudán?
 Tura ummán nà ka kalínga mu
 ki angwa mu?
- ²⁵ Pappanansingan nà agpà ta,
 ay árig ku wala
 ya nakarsi nga adon;
 ap-aplan nà,
 ay árig ku wala
 ya asáp nga ìpur na báli.
- ²⁶ Nadammat daya
 ipabásul mu kiyà,
 ay oray datu kinuw-kuwà
 kitu kabbing ku
 ay neráman mu.
- ²⁷ Ay se mu nekáwar
 daya bingil ku,
 se mu sisinnán ngámin
 daya kuk-kuwaan ku;
 ay oray daya gayát ku
 ay sin-sinnan mu.
- ²⁸ Nagang-angayán na,

ay ummán nà in
ka narupù a káyu,
se nabalagúbug ga bádu.”

14 “Dàtada nga tolay
ay abibbà ala
ya agbiyág tada,
se napalotán tutu wala
ya agrígát tada.

²Ummán tada pe
kadaya mul-múla
nga magbútà ka makaru,
may akkan magbayág
malaylay da kammin
se da matay.

Arig tada pe
ya aniníwing
nga makaru umawan.

³Atangyaam agpà, O Dios,
ya tolay ya ummán kiyán?
Ippan mu pikam agpà
ki agbubustigarán?

⁴Atán nád agpà
ya nadalus nga tolay
nga maggayát ki naragit?

⁵Nìdang mu win
ya kadaddu na
agbiyág mi nga tolay,
nu piga algaw se búlán,
akkan maamúngán,
ay akkan pe màsayán.

⁶Bay-án nakami agpà,
ta senu sikkaanggam kami
nga mamalin kadaya ubra mi
ki báyat na agbiyág mi.

⁷Atán lugud agpà ala
ya namnáma na

mìlang nga káyu,
 ta mabalin magtaríngit
 ya attud na
 ay se yala sumagúngut manin.

⁸Ay oray mán nu magdadán
 daya gamut na,
 se marupù in
 ya arutáng na,

⁹ay nu atán nala
 bittì a danum ma mesibug,
 ay magtaríngit kammin
 nga ummán ki apagmúla.

¹⁰Ngamay nu tolai ya matay,
 ay áwan da ngin màwa,
 ay ittu pe yin
 ya panda na biyág na.

Ka wàna nád din
 ya kapannán na?

¹¹Umbet tala ya oras
 nga massiyánan
 daya pisung
 se akkan nin magáyus
 daya awweg;

¹²ay ummán pe daya tolai,
 nu matay da
 ay áwan da ilaltu win,
 oray nu áwan nin ya lángit,
 ay akkan da ngin malukág.

¹³Nu mabal-balin kuma ngala,
 ay isirù nà ki giyán daya natay,
 se nà bay-án kitúni
 panda ki kippà
 naya rungat mu.

May mangìdang ka ki algaw
 nga annamdam mu kammin kiyà.

¹⁴Ay nu matay ya isa nga tolai,

- mabiyág nád kammin?
 Ngamay anúsán ku
 ya magiddag
 panda ki kawayaán ku.
- ¹⁵ Ay nu karrawán nà
 ay sumungbát tà,
 ay maangammán ka ngin
 kiyà nga parsuwa mu.
- ¹⁶ Ay díkod, tagasinnám ngámin nin
 daya kuk-kuwaan ku,
 nga akkan daya bas-básul ku
 ya sin-sinnan mu.
- ¹⁷ Ippà mu daya bas-básul ku,
 se kaligpanán mu win
 daya nadakè a kinuw-kuwa ku.
- ¹⁸ Umbet tala ya algaw
 nga mippà daya ban-bantay,
 se mepúkay ngámin daya pin-pínát;
- ¹⁹ runútan na danum
 daya batu ki wángag,
 se ikayus na daya lusà.
- Ummán kiyán
 ya árig na ya kadadál na
 namnáma da tolay.
- ²⁰ Abáan mu peyang daya tolay;
 akkan magbayág
 ay umawan da ngin.
- ²¹ Akkan da ngin am-ammu
 oray nu mapadayáwan
 daya annánà da;
 ay ummán pe
 nu mebaba da, ay
 akkan da pe nga am-ammu.
- ²² Yán nala nga
 takit na baggi da
 ya mà mud da,

se ya pannakit da ngala
ya lam-lamtan da.”

Ya mekàduwa nga sungbát tu Elifaz kitu Job

15 Ay nán tu Elifaz nga iTeman:

²“Akkan ummán kiyán
ya kag-kagiyan na nasírib.

Awan sar-sarut
daya kinag-kagi mu.

Awan da nga sur-surbi!

³Akkan ka mabalin
makisuw-suwáy
nu áwan sar-sarut
daya kag-kagiyam,
ta áwan mu magun-ud.

⁴Awan mu aggansing ngin
ke Dios,

áwan mu win na
agkarárag kaggína.

⁵Aggúni nadakè a tolay
ya panaggun-úni mu;
isir-sirù mu daya básul mu
ki napiya nga agbàbànan mu.

⁶Daya kag-kagiyam
kampela ngin nin
ya mamabásul kikaw;
akkan kasapúlán nga iyà
ya mangguwes kikaw.

⁷Wayya la nga ikaw
ya kaun-unaán nga neanà?
Atán ka agkà in ta,
kitu namarsuwa ne Dios
kadaya ban-bantay?

⁸Nagina mu agpà e Dios
kitu nagpalánu na

- kadaya pal-palánu na?
 Ikaw wala agpà
 ya nasírib nga tolay ta?
⁹Inna daya ammu mu
 nga akkan mi ammu ta?
 Nágan daya maawátam
 nga akkan mi maawátan?
¹⁰Naádal mi
 daya ammu mi
 kadatu lálakay
 nga nalakay pikam
 may tu ama mu.
¹¹Akkan mu agkà anayan
 ya angliwliwa ne Dios kikaw ta?
 Kúráng pikam agkà ta
 daya napiya nga
 kinag-kagi mi kikaw
 nga gayát kaggína.
¹²Tura nagdadakkal da mata mu
 ki rungat mu kadakami?
 Tura mu nepaábà ya uray mu
 ki rìna mu?
¹³Ay oray pe ye Dios,
 ay lùsawan mu pe yin.
 Nadakè datu
 kinag-kagi mu kaggína.
¹⁴Wayya la atán tolay
 nga nadalus se namáru
 ki agsisíngan ne Dios?
¹⁵Akkan pay pikam
 piyáran ne Dios
 daya a-anghel na!
 Ay oray daya atán ka lángit,
 ay akkan da pikam nadalus
 ki agsisíngan na.
¹⁶Ay tu nád agpà ya tolay,

ay neanà a nadakè
 se áwan napiya kaggína!
 Ummán nala ka uminum
 ka danum
 ya angwa na ki nadakè.

¹⁷ Túya gínán nà agpà, Job,
 ta ikagiyán ku kikaw
 daya napad-padásan ku
 kampela ngin nin.

¹⁸ Tinùgúdán dà
 datu nasisírib nga tolay
 nga tinùgúdán pe
 datu apuapu da.

¹⁹ Aggída ngala
 ya nangiddanán ne Dios
 kiya lusà a nagyanán da,
 ay áwan pe agtangeli
 nga nakeadayyu kaggída
 ke Dios.

²⁰ Datu namar-parígát
 kada páda da nga tolay,
 ay nagrig-rígát da tutu wala
 ki báyat na nagbiyág da.

²¹ Pabeg nakapap-panansing
 daya magina da;
 ay oray ki oras nga agging-inggap da,
 ay rautan daya maragtákaw da.

²² Awan da namnáma
 nga makatálaw ki nagibat,
 ta atán magid-iddag kitúni
 nga mamatay kaggída.

²³ Atán pe daya karabúngan
 nga magiddag mangán
 ki baggi da.

Ammu da nga tagay yin
 ya pannakatay da.

- ²⁴ Makan-ansing
 se makalídulídig da peyang;
 ummán da ki ári
 nga nakasagána
 nga dumarup
 nga mangraut
 kadaya kalínga na.
- ²⁵ Ittu yán ya pagtungpálan
 daya tolay nga mangiayang
 ki íma da ke Dios,
 se daya kumagúra
 kiya Mannakabalin na Dios.
- ²⁶ Ummán da
 ka sikkakalátang ka nàang
 nga dumarup ke Dios.
- ²⁷ Naglùmang dedi nga tolay;
 nalùmang daya murang da
 se daya ábà da.
- ²⁸ Mag-agyán dedi nga tolay
 kadaya nadadál nga il-íli;
 kadaya babalay
 nga áwan kuma
 ya mag-agyán nga tolay
 nga tagay pe marba ngin.
- ²⁹ Akkan magbayág
 ya kinabànáang da;
 akkan pe magbayág
 daya kuw-kuwa da
 se ar-aruminta da.
 Awan da pe nga apítan.
- ³⁰ Ay akkan da malisiyán
 ya pannakatay da.
 Masidug daya taríngit da,
 se ipur báli daya búta da.
- ³¹ Ay túya akkan da kuma
 magpiyár ki kinangátu da

- ta merungsap da nu kuwa.
- ³²Akkan pikam inumbet
tu nìdang nga algaw da,
ay nìlang da ngin,
ay se makarsi pe yin
daya pasanga da.
- ³³Metànegán pe yin
daya namáta pikam
nga búnga da,
ay se metànegán pe
daya but-bútà da
oray akkan da pikam
nagbalin ka búnga.
- ³⁴Awan gakagaka daya tolay
nga áwan aggansing ke Dios.
Ay se masìdug pe daya babalay da
nga nepasíkád da ki pirà
a nepasùsù kaggída.
- ³⁵Mangriribù ya lam-lammat da,
ay nadakè pe yin daya kuwaan da.
Mangialílaw ya atán peyang ki uray da.”

Ya sungbát tu Job:

- 16** Ay nán manin tu Job nga sumungbát:
²“Nagìna ku ngámin
dayán nin kitun.
Nagdakè nu pe
nga mangliwiwa!
- ³Akkan kayu agkà molaw ta,
nga makun-oni
ki áwan kammala
sar-sarut tin?
- Nágan na agkà nakkán nu ta,
ta tura kayu akkan makusap
magúni?

⁴Annung ku mà pe
 kagiyan kadakayu
 daya ngámin na kinag-kagi nu kiyà
 nu tura la dakayu
 ya atán ki kapà-pàyanán ku wi.

Iwingíwing takayu pay a.

⁵Papiyaan ku
 ya panaggur-uray nu
 ki akun-oni ku,
 se liwliwaán takayu
 kadaya kag-kagiyan ku,
 ta senu màsayán
 ya pannakit nu.

⁶May oray nu magúni yà
 ay akkan lumamnáw
 ya natakit kiyà,
 ay páda na kam
 nu maging-inggap pà ala.

⁷O Dios, pinagkapsut nà
 tutu wala ngin.

Binay-ám nga matay
 daya ngámin akkobung ku.

⁸Ya nabirabiran na lublub ku,
 se ya nagníwáng ku,
 ya mangipakammu kiyà
 nga nagbásul là kikaw.

⁹Gapu ki rungat
 se lùsaw na tutu wala kiyà,
 ay ummán nà ka linapilápi na;
 se magngar-ngarasiyat tà,
 ta natakit ya isissingan na kiyà.

¹⁰Inag-agbán dà da tolay,
 se dà a inaribungbong,
 ay se dà a tinappitappit
 ka pangirupat da kiyà.

¹¹Neáwat nà ne Dios

- kadaya nadakè
 se maragbásul
 nga tolay.
- ¹²Atán nà a maging-inggap ngala
 nga magbiy-biyág,
 ay se nà ala nga pintal,
 se nà nebáubáut.
 Nippáy nà a
 gang-gangngatan na
- ¹³ki bútog na;
 nagbal-baláki pamutúgán na kiyà.
 Sumilput ya bútog na
 ki analbát ku.
- Awan na tutu wala agkallà;
 nesiya ngámin ya apdu ku.
- ¹⁴Namin-adu nà dinarup,
 ummán ki suldádu
 nga dumarup ki kalínga na.
- ¹⁵Magmanakit tà,
 túya nangwa ngà
 ka bádu ku
 nga langgusti,
 se magtutúgaw wà ala
 kídi tápu
 nga áwan bilabílag gin.
- ¹⁶Dag-daggáng
 ya murang ku
 se nagnísit tin
 daya mata ku
 gapu ki sangit ku.
- ¹⁷May áwan ku ammu
 nga nadakè a kinuwa ku,
 ay se ipas-pasnà ku
 ya agkarárag ku ke Dios.
- ¹⁸Ikaw nga lusà,
 akkan mu darúnán

ya dága ku,
 akkan nà lipnan
 nga mangipáuy
 ki kalintaggán ku.

¹⁹Oray kídi,
 ay atán ka lángit
 ya kagdù ku
 nga makasistígu
 nga namáru wà.

²⁰Pà-paultuwan dà
 daya ù-opun ku,
 may isangit ku

ya makiseng ke Dios,
²¹nga sápay kuma
 ta atán toláy
 nga mangiamomán kiyà ke Dios,

nga ummán kadaya toláy
 nga mangiamomán kadaya opun da
 kada duddúma nga toláy.

²²Ta akkan mabayág,
 ay mawe yà in
 ki giyán nga
 áwan ya makapagulli yin
 ki naggayatán da
 datu atán kitúni.

17 Nakapsut tà in.
 Tagay ya pannakatay ku win,
 ay nakasagána pe yin
 ya lúbù ku.

²Napalebután nà
 kadaya mangug-og kiyà.
 Sisínán ku tutu wala
 ya amà-paultu da kiyà.

³Igdù nà, O Dios,
 ta áwan ku bas-básul!

Awan ku sabáli namnamáan

nga sumeng kiyà
nu di ikaw wala.

⁴Sinipdán mu win
daya ur-uray da
nga mangáwat kiyà,
ay akkan mu agpà
ipalúbus nga abáan dà.

⁵Daya tolay nga magtaraydor
kadaya ù-opun da
gapu wala ki pirà,
ay daya annánà da kammin
ya magsagába
ki kapanísán da.

⁶Nagbalin nga
iyà peyang ngin
ya pagbàbànanan da tolay,
ay se dà a lut-lutában.

⁷Lummanát ngámin nin
ya mata ku
gapu ki akas-asangit ku,
ay se ummán nà ala
ka aniníwing natu dáti
nga baggi ku
gapu ki kuttung ku.

⁸Makagdád dala
daya manguna
nga namáru da
nu masingan dà;
ay se da nán nga
áwan ku angngurug
ke Dios.

⁹Ay daya magkuna
nga namáru da
ay natù-turù
ya angngurug da
nga aggída ya kustu.

- ¹⁰Ngamay oray nu
umbet da ngámin
ki giyán ku wi,
ay áwan ku masma
oray isa kaggída
nga nasírib.
- ¹¹Nalpás sin daya algaw ku,
ay se áwan nagbal-balínán
da palánu ku,
ay se áwan ku win na
namnáma.
- ¹²Nu kurugan ku
daya ù-opun ku,
ay algaw nán ku ki gabi,
ay se gabi nán ku ki algaw.
- ¹³Nágan na pikam mala
ya id-idaggán ku ta,
nu di ya ipappan ku
ka giyán daya natay,
kiya nagibat nga giyán.
- ¹⁴Ya lúbù ya magbalin ka
bátug ama ku,
se daya aggat
nga magkán kiyà
daya magbalin ka
bátug ina ku
se wawwági ku?
- ¹⁵Nágan na lugud
ya namnáma ku?
Atán agpà makekagi kiyà
nu nágan na
ya namnamáan ku?
- ¹⁶Ibulun ku
ya namnáma ku
nu mawe yà in
ka giyán daya natay;

magbulun kami
nga mawe ki lusà.”

Ya sungbát tu Bildad:

- 18** Ay nán tu Bildad nga iShua:
²“Nungay na pe
ya kakusap mu
nga magun-úni ta?
Makusap ka kod pikam
se ka maglam-lammat
ta senu makapagamomán tada.
³Taanna, tura kami
ummán ka ang-ang nga báka
ki angwa mu ta?
⁴Ya baggim kampela ngin
ya matakitán ki angwa mu
gapu ki rungat mu tutu wala.
Ya piyán mu kid ay
pagdita ngala ne Dios sin
ya kalawagán gapu wala kikaw,
se ikalit na ya bantay
ta senu maganggam ka.
⁵May ya kurug na
ay matay ya dílag
daya nadakè a tolay,
ay se áwan gatang
naya apuy da.
⁶Awan gatang naya dílag
ki balay da,
se ya ingki ki ngúdu da
ay matay pe.
⁷Datu dadakkal nga
pàyát da kitun
ay bibittì da ngin,
ay daya pal-pálanu da

- ay ittu kammin
ya manadál kaggída.
- ⁸Ta ya bingil da kampela ngin
ya mangipeyag kaggída
ki ikat nga pakànaán da,
se kiya palabbot
nga kepisuán da.
- ⁹Masiluwán ya bingil da
ki ílug nga dam-án da,
ay akkan da pe yin
makatálaw.
- ¹⁰Natàbúnán
ya tali ki lusà,
se ya abbut na palabbot
nga atán ki dad-dalenán da.
- ¹¹Napalebután da
kadaya ikan-kansing da,
nga ittu daya
magap-appal kaggída.
- ¹²Ya bisin da
ya mamagkapsut kaggída;
ay atán pe yin rig-rígát
nga magid-iddag kaggída.
- ¹³Ay ya makappatay nga sadúra
ay umarà ki ngámin baggi da,
nga ittu ya mangrúnát
ki íma se bingil da,
nga ittu pe yin ya ipatay da.
- ¹⁴Metálaw da ki tulda
nga balay da
nga pagtalgad da,
ay se da mippan
ki giyán na ári na
pannakatay.
- ¹⁵Annung da sabáli tolay pe yin
ya magyán ki balay da

- nu malpás da nga manidug
ka asufre ki unag na.
- ¹⁶ Arig da ya káyu,
nga narupù daya gamut da
se nakar-karsi
daya pas-pasanga da.
- ¹⁷ Awan pe yin
ya makadamdam kaggída
kídi kalawagán,
ay áwan pe makadamdam
kadaya ngag-ngágan da.
- ¹⁸ Mippan da
ki giyán nga nagìbat,
se da pataláwan da
kídi kalawagán.
- ¹⁹ Ay áwan da nga
pútupútut se apúku
nga mabansi ki ili da,
se áwan pe mabansi
kitu nag-agyanán da.
- ²⁰ Daya ngámin toláy
ka pane lattakán
nga makadámag
ki napàyanán da,
ay masdaáwan da
se magansing da tutu wala.
- ²¹ Ay nán da,
“Ummán kammala kiyán
ya kapàyanán daya
nadakè a toláy.
Mippan da ki giyán daya
akkan mangurug ke Dios.”

Ya sungbát manin tu Job:

- 19** Ay se la sumungbát tu Job:
²“Kannungay na ya
 kakusap nu nga
 mamar-parígát kiyà?
 Maturun ya rígát ku
 kadaya kag-kagiyan nu.
- ³Namin-sangapúlu dà in
 na ininsultu.
 Akkan kayu agpà maliyaw
 wa mamad-padakè kiyà ta?
- ⁴Ay oray mán nu kurug
 nga nagbásul là,
 ay nágan na kuma
 ya biy-biyáng nu?
- ⁵Ipagarup nu gane,
 nga namà-máru kayu
 may iyà,
 se nán nu nga
 ya kapà-pàyanán ku
 ya mangipassingan
 nga nagbásul là.
- ⁶May kagiyan ku kadakayu
 nga e Dios ya nangwa kadedi
 nga pagrig-rigátan ku;
 árig tiniliw nà ki ikat na.
- ⁷Ay oray nu isáraw ku
 ya makiseng,
 ay áwan nala nga
 sumeng kiyà.
 Awan mangatangya kiyà
 oray iríri ku ya
 kalintaggán ku.
- ⁸Ay linípán nà ne Dios,
 ay akkan na makatálaw;

nippan nà ki nagìbat;
 ay akkan ku ammu
 ya dalenan ku.

⁹Nippà na ya dáyaw ku
 se ya rispítár da tolay kiyà.

¹⁰Ummán nà ki
 maman-mansu
 ki magpíngipíngit
 ki angrabba na kiyà;
 se ummán nala ka
 namàdut ki káyu
 ki nangippà na
 ki namnáma ku.

¹¹Nakarungat tutu wala
 nge Dios kiyà;
 nebílang nà
 ka kalínga na.

¹²Nebon na
 daya suldádu na
 nga dumarup kiyà,
 ay se da nagkampu
 ki lebut naya báwi ku.

¹³Nepigsán nà in
 kadaya wawwági ku,
 ay se ummán nà ka
 agtangeli yin kadaya
 ù-opun ku.

¹⁴Pinagdita dà pe yin
 daya pampane ku
 se daya ù-opun ku;

¹⁵ay oray datu sinangaáli ku kitun,
 ay akkan dà am-ammu win,
 se agtangeli yà pe yin
 kadaya asassu ku nga babbay.

¹⁶Ay nu karrawán ku
 ya isa kadatu asassu ku,

- ay akkan nà sungbátan nin,
 masápul makim-imallà à pikam.
- 17 Akkan pe yin meturad
 na atáwa ku
 ya aláb na aggoy ku;
 ay se daya wawwági
 ay maddi da umadanni kiyà.
- 18 Ay oray daya annánà,
 ay ug-ogan dà,
 ay nu magsíkád dà
 ay adu kag-kagiyan da
 panggap kiyà.
- 19 Ngámin daya ù-opun ku
 nga adanni kiyà,
 ay ikaragit dà tutu wala;
 ay oray daya pà-pàgan ku nga tolay
 ay pinagdudoray dà pe yin.
- 20 Tuláng se lublub bà ala ngin;
 taggè ipatay
 may akkan nà kam nedalot.
- 21 Ay túya kalakkán dà agpà,
 dakayu wa ù-opun ku;
 kalakkán dà agpà,
 ta par-parigátan nà ne Dios.
- 22 Tura dà pe par-parigátan
 nga ummán ki kuk-kuwaan
 ne Dios kiyà?
 Tura dà akkan unगतán
 pà-paultuwan?
- 23 Atán kuma ya mangisúráat
 kadaya kag-kagiyan ku!
 Ay isúráat da kuma
 ki isa nga libru.
- 24 Nu mayát kuma ngala
 ay mekur-it da ki batu,
 ta senu akkan da mippà in

ka panda!

²⁵May ammù nga sibbiyág
ya marangngigdù kiyà,
ay ki kamuddiyánan na,
ay aggína ya umbet
nga mangigdù kiyà.

²⁶Ay oray nu mammin
marúnát ya lublub ku
gapu ki sinakit ku,
ay sibbabaggi yà
a sumángu ke Dios.

²⁷Masingan ku mismu nge Dios,
ay se akkan nin agtangeli kiyà.
Akkan ku malammat
nu wà ummán na.

²⁸Ay nu nán nu nga,
‘Mapaanna ya
ammarígát tada pikam
kaggína nád?
Aggína mà kampela ngin nin
ya makin-básul!’ nu nán nu,

²⁹ay magansing kayu kuma
nga mapánis;
rabbang nu ya mapánis
gapu kadaya kuk-kuwaan nu.

Ay nu mapakuna,
ay mammuwán nu
nga atán ya isa nga
kurug guwes.”

Ya mekàduwa nga sungbát tu Zofar kitu Job:

20 Ay nán tu Zofar nga iNaama:
²“Gapu kadatu kinag-kagi mu,
ay mapilítán nà a sumungbát
ta tare tutu wala ya uray ku.

- ³Nainsultu wà
 kadatu kinagi mu,
 ay túya ikagi ku
 ya sungbát ku kikaw.
- ⁴Akkan mu agpà ammu ta,
 nga oray kitu nun-unna nga
 al-algaw nga nippáy ya tolay
 kídi ya kalawagán,
- ⁵ay makar-karu wala
 ya agganggam
 daya nadakè a tolay,
 ay se akkan magbayág
 ya aggan-gánas da.
- ⁶Ay oray mán nu
 dumatang ka lánɡit
 ya agpangátu da,
 ay se metùrud da
 kadaya angap,
- ⁷ay umawan da;
 ay áwan da tutu wala
 pe yin ka panda.
 ‘Ka wàna nád giyán da ngin?’
 nán daya makam-ammu kaggída.
- ⁸Màtatán da ngala nga umawan,
 ummán da ngala ki tagenap
 nga nu sapúlan muda
 nu malukág ka,
 ay áwan mu masrà kaggída.
 Ummán muda
 ka arimbangaw wala
 kikaw magid-idda ki gabi.
- ⁹Datu dáti nga makas-asingan
 kaggída,
 ay akkan da ngin masingan da ka panda.
 Ay oray daya akkobung da,
 akkan dada pe yin masingan ka panda.

- ¹⁰ Ay daya annánà da,
ay ipatulli da ngin
tu bànáng da
kadatu nabupri nga
nangultítán da.
- ¹¹ Ay oray nu ki kabil-bílag
da pikam,
ay magidda da ngala ngin
ki taggad lusà.
- ¹² Ay ummán ka dulce
ya pangramanán da
ki nadakè;
am-amulán da tutu wala.
- ¹³ Maddi da tutu wala iula;
am-amulán da ngala.
- ¹⁴ Ngamay datu bànáng
nga kinnán da
nga atán ki sinay da ngin,
ay magbalin ka napet tutu wala
nga ummán ki sabídung.
- ¹⁵ Ay túya iota da kammin
ya bànáng da nga tinalbud da.
Alàán kammin ne Dios
datu bànáng da
oray atán da ngin ki sinay da.
- ¹⁶ Ummán da ka talnan
ya díta na idaw,
ay ittu ya ipatay da.
- ¹⁷ Akkan da ngin maramanán
ya amit naya pagkallà ne Dios,
nga ummán ka awweg
nga digu álig se gátas
nga magáyus.
- ¹⁸ Ipatulli da kammin
ngámin na
nagrig-rigátan da nga bànáng da;

áwan da nga mála.

¹⁹Ata pinal-pallà da
 daya napubri;
 akkan dada pinagan-anu.
 Inalà da daya babalay da
 nga akkan aggída ya nangwa.

²⁰Awan da la kapnà
 ki kinaágum da.
 Alà da tutu wala
 ngámin na ittu.

²¹Awan tutu wala nabunna
 kane mabalin da mangán.
 Ay túya áwan pagbal-balínán na
 kinabànáng da.

²²Oray ki kinabànáng da tutu wala,
 ay adu tutu wala
 ya pagprig-rigátan da.

²³Bay-ám da nga magbattug
 panda ki piyán da,
 ay se la nga battugan ne Dios da
 kiya rungat na tutu wala kaggída.

²⁴Itagtág da ya ampiláng nán da,
 ngamay mabútug da ki bítug nga bága.

²⁵Sumilput kaggída tu bítug;
 silpútan na ya apdu da,
 ay magansing da tutu wala.

²⁶Ngámin na kinabànáng da,
 ay meburráw da
 ki nagìbat tutu wala nga giyán;
 ay se ngámin na kuw-kuwa da,
 ay masidug da ngámin
 ki maggatagatang
 tutu wala nga apuy;
 ay áwan tutu wala
 ya mabansi kaggída.

²⁷Ipakammu na lángit

ya básul da,
 ay ya kalawagán
 ya magsistígu kaggída.
²⁸Arig ga malayus ngámin na babalay da,
 nu ibùra tutu wala ne Dios
 kaggída ya rungat na.
²⁹Ummán kiyán
 ya supápà ne Dios
 kadaya nadakè a tolay,
 ittu yán ya bátug ngáni da ke Dios.”

Ya mekapittu wa sungbát tu Job:

21 Ay nán manin tu Job nga sumungbát:
²“Kappiyánan nu gínán
 ya kagiyan ku;
 ittu wala idi ya agngan ku
 nga pangliwliwa nu kiyà.
³An-anúsán dà ala
 ta kagiyan ku
 ya atán ki uray ku;
 ay nu mabalin nà in
 nga magúni
 ay annung nu itúluy
 ya mangug-og kiyà.
⁴Wayya la nga dakayu wa tolay
 ya pagririyán ku kídi!
 Ay ittu ya gapu na nga
 akkan nà makaan-ánus.
⁵Sinnan dà kod,
 nu di kayu ming-ingánan
 ki singan ku,
 ay se akkan kayu makoni.
⁶Nu lam-lamtan ku
 ya nàwa kiyà,
 ay ming-ingánan nà

se yà a makatartar.

⁷Taanna, tura magbiyág
 daya nadakè a tolay,
 maglálakay da
 ay se napiya
 ya kabiy-biyág da?

⁸Masingan da pikam
 ya ikà-abay daya annánà da
 se daya appúku da.

⁹Awan da ikansing
 nga màwa ki babalay da,
 ay se akkan panísan ne Dios da.

¹⁰Daya báka da
 ay akkan da umungát
 nga magan-anà;
 ay se áwan mippà
 ki bùsit daya puunán da.

¹¹Daya annánà da,
 ay nawaya da nga magangréd
 kadaya amuwág da,
 ummán da kadaya urbun karneru
 nga makalag-lagtu.

¹²Magkan-kansiyon da
 se magtuk-tukár da
 ka tamburin se arpa,
 ay se magsasála da
 ki tukár na ballíng.

¹³Napiya ya kabiy-biyág da,
 ay áwan da rig-rígát
 nu matay da.

¹⁴Ay nán da ke Dios,
 ‘Bay-án nakami ngala!
 Maddi mi ammuwan
 ya pagayatám.

¹⁵Iinna ya Mannakabalin nga Dios ta,
 ta tura mi ikurug?

Nágan naya magun-ud mi
nu magkarárag kami kaggína?’

¹⁶Nán da nga
gapu ki bílag da
kampela ngin
ya napiya nga
kabay-biyág da.

May lùsawan ku
ya ummán kiyán na
panaglam-lammat da.

¹⁷Ummán na kírad na nga
matay
ya dílag daya nadakè
a tolay ta?

Ummán na pe kírad na
pagrig-rigátan
nga umbet kaggída?

Ummán na kírad pe
naya ammánis ne Dios kaggída
gapu ki rungat na?

¹⁸Ummán na kírad na
nga meárig da ki dagámi
nga ìpur bal-báli?

Onu ummán da ki asáp
nga ìpur na báli?

¹⁹Nán nu a nga
panísan ne Dios
daya annánà da
gapu ki básul da.

Aggída kuma
nga nagbásul mismu
ya mapánis,
ta senu ammu da
nga napánis da
gapu ki básul da.

²⁰Aggída kuma mismu a

ya makasingan
 ki kapanísán da;
 ay aggída kuma mismu
 ya maglak-ám
 ki rungat tutu wala
 ne Dios nga Mannakabalin.

²¹Ata nu matay da ngin,
 ay nágan na pikam mala
 ya biy-biyáng da
 ki kàwaán
 daya akkobung da?

²²May inna ngala pe
 ya mabalin magtùgud
 ke Dios ta?

Ay aggína ya mangguwes
 kadaya nagngangátu nga tolay.

²³Atán da tolay nga matay
 nga napiya ya kabiy-biyág,
 ay se napiya ya ur-uray da
 se natalgad da.

²⁴Nabílag da
 se napiya ya baggibaggi da.

²⁵May atán da duddúma
 nga matay nga sippapannakit,
 se akkan da napadásan
 ya napiya nga biyág.

²⁶May sangapáda da
 nga metaman ki lusà,
 se nagpáda da
 nga maagtán.

²⁷Ay ammù nu nágan na
 ya lam-lamtan nu,
 se ammù nga
 pal-palanuwan nu
 ya mangwa ka nadakè kiyà.

²⁸Ta saludsúdan nu kiyà,

‘Wàna pe yin ya balay
 datu nangátu wa tolay,
 se wàna pe yin ya balay
 datu nadakè a tolay?’
²⁹May magsaludsud kayu kod
 kadaya tolay ya magbiy-biyahe,
 may kagiyan da kadakayu ya kustu;
³⁰nga ki tiyampu na rígát,
 ay makalísi peyang
 daya nadakè a tolay;
 aggída pe ya makalísi
 nu makarungat nge Dios.
³¹Awan ya mangikagi kaggída
 nga nakabásul da,
 ay se áwan mangsupápà kaggída
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
³²Ay nu metaman da ngin,
 ay atán magguwardiya
 kiya lúbù da.
³³Adu tutu wala ya mawe
 mepagtaman kaggída;
 ay atán pe yin datu
 naginunna nawe.
 Ay oray tu lusà,
 ay nalam-lamà pe kadatu baggi da.
³⁴Ay túya paannán nu
 ya mangliwliwa kiyà,
 ay áwan sur-surbi
 daya kag-kagiyan nu
 se pabeg binnusid
 daya sungbát nu.”

Ya mekàlu wa sungbát tu Elifaz kitu Job

22 Ay nán manin tu Elifaz
 nga sumungbát:

- ²“Wayya la atán tolay
 nga nasurbi ke Dios?
 Oray nganna ya sírib da,
 atán kadi meseng da kaggína?”
- ³Wayya la nga ya Mannakabalin nga Dios
 ya magkapiya
 oray nu namáru ka.
 Ay atán nád málà na
 nu napiya daya
 kuk-kuwaam mu?
- ⁴Wayya la nga gapu
 ki angikansing mu kaggína
 ya gapu na ammánis na kikaw?
- ⁵Akkan agpà gapu
 ki adu tutu wala
 nga bas-básul mu ta?
 Awan na panda daya
 nadakè a kuk-kuwaam.
- ⁶Inalà mu ka salda ya bádu
 naya umútáng kikaw;
 ay nasobaán nin
 ta áwan na tutu wala
 nga pagbádu.
- ⁷Ay akkan mu pinenum
 daya mawwaw,
 se akkan mu pe
 niddán ka kanan
 daya mabis-bisinán.
- ⁸Daya tolay nga atán turáy,
 ay usaran da ya turáy da
 nga mangalà ki lusà
 ka pagyanán da.
- ⁹Akkan mu sinengán
 daya bubbúkud da babbay
 nga makiseng kikaw;
 pinal-pallà mu pe

daya ul-ulíla.

¹⁰Ittu yán ya gapu na
nga ummán ka ka
napalebután ka palab-ug,
ay se nàtatán ka nga
makan-ansing tutu wala.

¹¹Ummán ka naggìbat ya ngámin,
ay túya akkan ka makasingan,
se ummán ka ka
malimat tin ki layus.

¹²E Dios, ay atán ki kangatuwán na lángit,
lam-lam-áwan na
daya kangatuwán na bittuwan.

¹³Ay se mu nán nga,
'Akkán masingan ne Dios
daya mà-màwa.

Paanna ya akasingan na kiyà
ay nelingad kadaya nàrag
nga gìbat ka lángit?

¹⁴Napalebután
ki nàrag nga angap
ay túya akkan nitta masingan,
ay se yala magdal-dalen
ka útun na lángit.'

¹⁵Pì-piyán mu kammala
nga surútan gane,
ya dadán na gagángay
nga ittu daya sinur-súrut
datu nadakè a toláy.

¹⁶Natay da nga akkan da nadatang
tu nìdang nga algaw da.
Ummán da ngala
ka nillud na layus.

¹⁷Aggída datu nagkuna
ke Dios nga nán da,
'Bay-án nakami yala.'

- Dálin da nu áwan màwa
 naya Mannakabalin
 nga Dios kaggída.
- ¹⁸Ay oray nu mapakuna,
 ay nidde ngámin ne Dios
 daya masap-sápul da;
 ngamay akkan ku maaw-awátan
 ya panaggur-uray
 daya nadakè a tolay.
- ¹⁹Ay maganggam daya namáru
 se, ‘Ga!’ nán daya áwan básul
 nu masingan da nga mapánis
 daya nadakè a tolay,
- ²⁰nga nán da,
 ‘Awaáwan pe yin
 datu kalínga mi,
 ay nasìdug ngámin pe yin
 datu nabansi pikam.’
- ²¹Ay túya makilopa
 ka ngin ke Dios, Job,
 se makikappiya ka kaggína,
 ta senu pumiya kammin
 ya kabiy-biyág mu.
- ²²Ikurug mu
 daya isur-súru na,
 se ipas-pasnà mu
 ki uray mu
 daya kag-kagiyan na.
- ²³Ay nu magulli ka kammin
 ke Dios nga Mannakabalin,
 ay ipatulli na kammin
 tu dáti nga kabiy-biyág mu;
 se mu igsán ngámin
 daya nadakè a kinuw-kuwa mu.
- ²⁴Ippà mu daya balitù mu,
 se iburráw mu ki awweg

- daya balitù mu
 nga gayát ka Ofir.
- ²⁵E Dios nga Mannakabalin
 ya ibílang mu ka balitù mu,
 se kapàgán na silber mu.
- ²⁶Ay díkod e Dios
 nga Mannakabalin nin
 ya pagang-angammán mu,
 se napiya ya ur-uray mu
 nga sumángu kaggína.
- ²⁷Sungbátan naka
 nu magkarárag ka kaggína,
 ay túya tungpálan mu
 daya sinipataán mu kaggína.
- ²⁸Màwa ngámin na
 piyán mu kuwaan,
 se mawadaán
 ngámin na dalenam.
- ²⁹Nu atán da nebaba ne Dios,
 ay gapu ta napangátu da,
 áta ittu yán ya
 angngisalákan na kaggída.
- ³⁰Isalákan na
 daya áwan básul,
 ay isalákan naka
 nu áwan mu kinuwa
 nga nadakè.”
- 23** Ay nán tu Job nga nesungbát:
²“Ay oray nu mapakuna,
 ay nasamnga ya ríri ku kídi,
 ta oray nu nganna
 ya akat-atúlág ku,
 ay ara nà ala nga
 par-parigátan.
- ³Ammù kuma ngala
 nu kawà na ya

pakasinnán ku kaggína,
 ta mawe yà kuma
 ka giyán na ngin!

⁴Ay se ku ilaw-lawág
 nga áwan ku kinuwa
 nga nadakè.

Ikagì kaggína
 ya ngámin na
 atán ki uray ku.

⁵Piyán ku ammuwan
 nu nágan na
 ya sungbát na kiyà;
 se piyán ku awátan
 daya kagiyan na.

⁶Akkan kam agpà ala
 usaran ne Dios kiyà
 ya kinaturáy naya
 pannakabalin na.

Gínán na kam agpà ala
 nga kapiyánan
 daya kagiyan ku.

⁷Daya namáru wa toláy
 ay annung da
 ya makilinnawág kaggína;

ay ammù nga
 akkan nà pabasúlan
 ya guwes ku,
 se wayaán nà ka áwan panda.

⁸Nawe yà ka pane lattakán
 nga magsápul kaggína
 may áwan ku masmà kaggína.

Nawe yà ka pane sirbútán
 may áwan pe.

⁹Sapúlan ku ka pane dáya
 may áwan aggína.
 sapúlan ku ka panillod.

- may áwan pe.
¹⁰May oray ta ammu na
 nu ka wàna ya giyán ku.
 Nu tistíngan nà,
 ay mammuwán na
 nga nadalus sà
 ki kabiy-biyág ku.
¹¹Sinúrut ku tutu wala
 daya ngámin na sur-súru na.
 Akkan nà sumíni
 kadaya piyán na.
¹²Ikur-kurug ku peyang pe
 daya bil-bílin na;
 nepas-pasnà ku ki uray ku
 daya ngámin na
 kinag-kagi na.
¹³Nu nágan naya
 piyán na kuwaan,
 ay ittu ya kuwaan na;
 áwan ya makasipad kaggína.
¹⁴Kuwaan na ya palánu na
 panggap kiyà;
 sissa ngala yán
 kadaya adu nga palánu na.
¹⁵Ay túya magansing ngà tutu wala
 nga sumángu kaggína.
 Nu lam-lamtan ku wala,
 ay mansing ngà kaggína.
¹⁶Pinagbalin nà ne Dios
 ka magtal-talaw.
 Pinanansing nà tutu wala
 ya Mannakabalin nga Dios.
¹⁷Ngamay akkan nà ala
 naging-inggap gapu
 ki árig nagìbat nga giyán ku,
 oray nu melingad dà

- 24 kadaya nà nag tutu wala nga gìbat.”
 “Taanna, tura
 akkan mangì dang
 ya Mannakabalin nga Dios
 ka algaw nga angguwes na?
 Ay taanna, tura áwan masingan
 daya mangikur-kurug kaggína
 kiyán na algaw?
²Daya nadakè a tolay,
 ay ikalit da daya muhon na lusà da.
 Karneru da kanu mà pe
 daya ipas-pastu da,
 may tákaw da kammala ngin nin.
³Takáwan da pe
 daya asnu daya ulíla,
 ay se pilítan da pe alà
 ya báka nga pagubra
 na búkud da babay
 panda ki akabáyad na
 ki útáng na.
⁴Pataláwan da
 daya nakal-allà kiya kalsáda;
 ay túya magsir-sirù la ngin
 daya napubri.
⁵Mawe da la ki kal-kalawagán
 nga magsápul ka kanan da
 se daya annánà da;
 ummán da kadaya
 alsádu wa asnu
 nga atán ka ir-ir-er.
⁶Magulbu da
 kadaya tal-tálun da duddúma,
 ay se kadaya kaubásan
 daya nadakè a tolay.
⁷Nu gabi, ay matúdug da la
 nga áwan bad-bádu,

ay se áwan tagge
 ula-ulat se abà
 oray nu nasiyam.

⁸Màparrán da ngala
 ki udán ka ban-bantay;
 maglídum da ngala
 kadaya liy-liyáng.

⁹Atán daya nadakè a toláy
 nga pultan da ngala
 ya an-anà na búkud da babay
 oray atán sumúsu;
 alà da ka bátug pagbáyad na
 ki útáng na.

¹⁰Daya napubri
 ay lumawán da
 nga áwan bad-bádu.

Sibbibisin da nga
 mangagtu kadaya
 ginápas da nga trígo.

¹¹Magpaggat da ka olíbo
 may áwan da maramanán
 ki denu na;
 magpaggat da ka búnga úbás
 ka kuwaan da ka básí
 may akkan da makenum
 oray mawwaw da.

¹²Kadaya dadakkal nga íli,
 ay makat-atúlág
 daya magimmamátay;
 daya natal-talíngu
 ay makap-apáuy da
 nga makiseng,
 ngamay akkan
 tang-tangyaw ne Dios
 ya akim-imallà da.

¹³Daya nadakè a toláy,

ay lùsawan da ya wada;
 akkan da kapenamán
 ay túya lùsawan da.

¹⁴Ya pumappatay
 ay bumángun ki gî-gìbat
 nga magpatay kadaya napubri
 se kadaya kal-allà,
 ay se la nga magtákaw win nu gabi.

¹⁵Ya púta,
 ay magid-iddag pe ki gî-gìbat,
 ta nán na nga
 áwan makasingan kaggína,
 ay se na tàbán ya murang na
 ta senu áwan makelásin kaggína.

¹⁶Daya maragtákaw
 ay manglannà da
 kadaya babalay nu gabi;
 ay nu algaw
 ay maddi da lumawán;
 akkan da ngin ammu
 nu wà ummán naya nawada.

¹⁷Ta nu nagìbat tin ki gabi,
 ay ittu win ya pagmakát da,
 ta kapenamán da ngin
 ya nakapap-panansing
 nga gibat ki gabi.

¹⁸Ngamay matan dayán
 ki búgà ki útun danum
 nga milludán.

Ginedán ne Dios
 ya lusà da;
 magansing da tolay
 nga magubra
 ki kaubásan da.

¹⁹Nu wà ummán na
 ya kalúnág na yelo

ki kapasúngat na,
 ay ummán pe
 ya ikà-awan daya
 maragbásul ki kalawagán.

²⁰ Maligpanán na
 ina da pe yin da.
 Mamítán da aggat kaggída,
 ay marupù da pe yin
 nga ummán ki nilang
 nga káyu.

²¹ Ata kinultit da
 daya babbay
 ya áwan an-anà,
 se akkan da pinagan-anu
 daya bubbúkud da babbay.

²² Gapu ki pannakabalin ne Dios,
 ay ippà na daya naturáy.
 Magpangátu da
 may akkan da ammu
 ya biyág da.

²³ Bay-án ne Dios da
 nga magbiyág ka napiya,
 may sì-siiman nada peyang.

²⁴ Ay oray nu
 nangátu da pikam kídi,
 akkan magbayág
 ay áwan da ngin.
 Arig da ya kaddat
 nga malaylay
 se nagáni nga
 dáwa trígo.

²⁵ Akkan kadi kurug idi?
 Inna ya manguna
 nga magbus-busid dà?

Ipassingan na nga
 áwan sar-sarut

daya kinag-kagi ku.”

25 Ay nán tu Bildad nga nesungbát:

²“Mannakabalin ne Dios;

rabbang na ya ikansing tada.

Gapu kaggína, ay natalna ya lángit
nga pagtur-turayán na.

³Awan makabílang

kadaya anghel na

nga suldádu na.

Awan nala giyán

nga di masinágan

ki wada na.

⁴Ay inna ngala nga tolay

ya namáru ki àráng ne Dios?

Atán agpà neanà a

áwan bas-básul ta?

⁵Nu akkan pikam nawada

ya búlán kaggína,

se akkan pikam nagatang

daya bittuwan kaggína,

⁶ay tu nád agpà in ya tolay;

árig da ngala ya aggat

onu aluki ki pagsisinnán na.

26 Ay se la summungbát tu Job:

²“Akkan ku la nagkapíyán

ya nesisseng mu kiyà

nga áwan mabà-baal

se áwan bilabílag.

³Awan nala ya nagtul-tuldu mu kiyà

nga áwan ammu.

Awan mu wala nakagi

nga pagkapíyán ku.

⁴Inna nád pe ya nangalakkán mu

kadaya nasírib nga kinag-kagi mu?

Ay nágan nád nga ispíritu

ya namagúni kikaw?

- ⁵Magpil-pilpig ki ansing da
daya kaduduwa
daya natay yin
nga atán ki bebay
ki taggad lusà.
- ⁶Ay sisinnán ne Dios
ya giyán daya natay;
nawad-wada ki mata na.
- ⁷Binilád na ya lángit
ki pane dáya,
ay se nippáy na ngala
ya kalawagán nga áwan na
nangiparotunán.
- ⁸Binugut na ya udán
kadaya angap,
ay akkan maltù na udán
daya angap.
- ⁹Nelingad na
ya nagsúkar nga búlán
kiya tapíngit daya angap.
- ¹⁰Nangippáy ka ummán ka libbutu
ki útun na bebay,
nga pagpandanán
naya nawada se nagìbat.
- ¹¹Nu lùsawan na
daya bátug adígi na lángit,
ay magtartartar da
ki ansing da.
- ¹²Gapu ki pannakabalin na,
ay pinalanay na ya bebay.
Ay se gapu ki sírib na tutu wala,
ay pinatay na ya abay ya ulolag ki bebay
nga Rahab ya ngágan na.
- ¹³Ay gapu ki ángat na ngala
ay pinagwada na ya lángit.
Ay gapu ki mannakabalin na íma na

ay pinatay na ya idaw
nga madama magtálaw.

¹⁴Tu dedi daya bittì ala nga bánag
ki pannakabalin na;
ummán da ka aratát na ngala
ki ammanakabalin na.

Awan makammu nu
wà ummán tutu wala
ya kinaturáy ne Dios.”

27 Netul-túluy tu Job
tu magbàbànan, ay nán na:

²“Isipata ku
ki sibbiyág nga Dios
nga Mannakabalin,
nga nangippà ki kalintaggán ku

se mamar-parígát kiyà,

³ki kaatán ku pikam ki biyág,
se magang-ángat tà pikam gapu ke Dios,

⁴ay akkan nà tutu wala
mangikagi ka nadakè
se akkan nà a magbusid.

⁵Akkan ku itulù
a kustu ya nán nu.

Ipílit ku kammala
nga áwan ku básul
panda ki katay ku.

⁶Akkan ku itulù
ya kalintaggán ku,
ta kurug ga áwan ku bas-básul.

Nadalus peyang
ya kunsinsiya ku.

⁷Sápay kuma ta mapánis
daya kalínga ku
nga ummán ki kapánis
daya nadakè a tolay;
ay ummán din pe

- ya màwa kadaya kumagúra kiyà.
- ⁸Ta nágan na pikam mala
ya namnamáan daya
akkan mangurug ke Dios
nu alà na ya biyág da ngin?
- ⁹Wayya la nga ginán ne Dios da
nu makiseng da
nu atán pakarribuán da?
- ¹⁰Wayya da la maganggam
mangurug ke Dios
nga Mannakabalin,
onu magkarárag da kaggína?
- ¹¹Ay túya bay-án dà
ta tùgúdán takayu
mepanggap ki kababalin ne Dios,
se ilaw-lawág ku kadakayu
ya panggap ki palánu naya
Mannakabalin nga Dios.
- ¹²Ammu nu mà ngámin dayán nin,
may taanna, tura áwan sur-surbi
daya kag-kagiyan nu?
- ¹³Ummán kadedi
ya málà daya nadakè a tolay,
nga bátug ngáni da ke Dios
nga Mannakabalin.
- ¹⁴Oray mán nu umadu
daya lalláki nga pútupútut da,
ay magkakátay da mà
ngámin ki paggugubatán,
onu mabis-bisinán da.
- ¹⁵Ngámin daya makalásat kadayán,
ay matay da ki sinakit;
ay oray daya attáwa da nga mabúkid
ay akkan da imanakit da.
- ¹⁶Ay oray mán nu
adu tutu wala ya pirà da,

se adu tutu wala daya bad-bádu da,
¹⁷ay akkan da ngin mausár;
 daya namáru nga tolay
 ya magbádu kadaya bad-bádu da,
 se pagguuwarán daya áwan básul
 ya pirà da.

¹⁸Meárig gala ki balay daya sawsawilla
 ya balay da;
 napì-piya lugud dala
 ya báwi daya magtagasíngan
 kadaya kaubásan.

¹⁹Matúdug da ki gabi nga nabànáng,
 may nu malukág da ki pagmakát
 ay áwan datu kuw-kuwa da ngin.

²⁰Màtatán da ngala
 ki pagrigátan da
 nga ummán ki ilalbet na layus,
 onu mìpur da ki báli ki gabi.

²¹Itáyù na naggat nga báli da,
 nga maggayát ka padne lattakán,
 se na ìpur da.

²²Mapal-pallà da
 nga mabal-baliyán;
 áwan da ammu kapannán da
 nga magtálaw
 ki daggat na tutu wala.

²³Ummán ka maganggam ya báli
 nga mamà-paultu kaggída
 se mangug-og kaggída.

Ya kinapatag na sírib

28 “Atán mínás na silber;
 ay se atán ya aglunágan da ki balitù
 ta senu mapabeg.

²Mangmínás da pe ka balayyáng;

- ay ammu da pe
ya manglúnág ka bága
nga nelibug kadaya batu.
- ³Magkorob daya marangmínás
nga magsápul
kadaya napatag ga batu.
- Magkorob da
panda ki kadalmán na lusà
nga magsápul kadaya batu.
- Magdílág da ngala
oray nganna ya gìbat na.
- ⁴Magabbut da ka adaddu
tutu wala panda ki giyán
nga áwan magyán na tolay.
- Awan makammu kaggída
oray daya magdal-dalen ki útun da.
- Umunè se umúlug da ki tali
nga nebísin da
kitu abbut na mínás da.
- ⁵Tumúbu daya akakkanan
ki útun lusà,
ngamay kiya taggad na,
ay apuy ya manglúnág
ki minayán na.
- ⁶Daya batu ki taggad lusà,
ay ittu ya giyán daya
napatag nga batu wa safíro;
ay daya murímur da
ay atán balitù da.
- ⁷Ay oray daya bukkaw,
ay akkan da masingan
ya dálen na mameyag kiyán,
se daya karabúngan
nga magtay-táyù,
ay akkan da pe masingan.
- ⁸Awan pikam nanalen kiyán

- kadaya alsádu wa animál;
 se áwan pikam pe láyon
 nga nakappan kiyán.
- ⁹Ammu da toláy
 nga bakkaan daya batu
 nga bulináwan,
 ay se ammu da kurobán
 ya taggad daya bantay.
- ¹⁰Magabbut da
 ka dad-dalenán da
 kadaya pínát ki taggad,
 se da masmà
 daya batu nga napatag.
- ¹¹Ay se da sultán
 ya tumúdu nga danum,
 se da ilawán
 daya nelingad nga napatag.
- ¹²Ammu da toláy
 nu ka wàna ya pagsapúlán da
 kadayán;
 may ammu da nád
 nu wàna pagsapúlán da
 ki sírib,
 se nu wàna ya pakasmàán
 da ki pannakaáwat?
- ¹³Awan ya makammu
 nu ka wàna
 ya pakasmàán da kadayán,
 ta akkan da wayya masmà
 kadaya sibbiyág kídi kalawagán.
- ¹⁴Nu magúni kuma ya bebay,
 ay nán na nga,
 ‘Awan kanedi, se áwan kiyà,’
 nán na kuma.
- ¹⁵Akkan pe magátang ya sírib

- ka balitù onu silber.
- ¹⁶Nabanor pà nang may iya balitù
nga gayát ka Ofir,
se nangína pà nang
may iya batu wa oniko
onu batu wa safíro.
- ¹⁷Napatag pà nang ya sírib
may daya balitù onu kristal;
onu daya ar-arítus nga balitù.
- ¹⁸Adayyu wala ya patag na
kada ya batu wa koral, kristal se rubi;
napatag pà nang may daya perlas.
- ¹⁹Oray ya kapíyán
na topasio ka Ethiopia,
onu napabeg tutu wala nga balitù,
ay akkan da mepáda
ki kinapatag na sírib.
- ²⁰Ka wàna lugud
ya pakadukàán ki sírib?
Kawà na nád ya pakasmàán
ki pannakaáawat?
- ²¹Awan oray iinna nga sibbiyág
ya makasingan ki sírib;
ay oray daya nasímar
nga an-anù akkan da pe
masingan.
- ²²Nu magúni kuma
ya pannakatay,
se iya pannakadadál
ay nán da nga,
'Nadam-dámag
mi mà pe yala,' nán da.
- ²³E Dios sala
ya makammu ki giyán na sírib,

se ya makammu ki
 mameyag ki giyán na.
²⁴Ata masingan ne Dios
 ya ngámin siy-siyù na kalawagán
 se daya ngámin na atán
 kiya panìgad na lángit.
²⁵Ay se aggína ngala
 ya makammu ki daggat na báli,
 se aggína pe ya makammu
 ki kalawág na bebay.
²⁶Ay aggína pe ya makammu
 nu wàna ya udanán na,
 se nu ka wàna ya dalenan na kilát.
²⁷Ay se na la nga nasingan ya sírib
 kane sapúlan na,
 ay se na kinappiya linam-lammat,
 se na kinagi ya kinapatag na.
²⁸Ay nán ne Dios kadaya tolay:
 ‘Ya angngipatag ke Apu
 ya kurug ga sírib,
 ay se ya kurug ga pannakaáwat,
 ay ittu ya angigsán nu
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan.’

Tu nuddi nga bàbànan tu Job

29 Netúluy tu Job
 tu magbàbànan. Ay nán na:
²“Mepatulli ku kuma
 datu al-algaw
 nga nagtagasíngan
 ne Dios kiyà kitun,
³kitu árig nangwada na kiyà
 kitu nagdal-dalen ku ki nagìbat;
⁴kitu kabílag ku pikam,
 kitu bíláng opun ku we Dios,

- kitu nagtarakan na kiya balay ku;
⁵kitu bul-bulunan nà pikam ne Dios
 nga Mannakabalin,
 kitu atán pikam ngámin
 datu annánà ku.
- ⁶Kitun, kitu daggáy ya gátas
 datu báka se kalding ku,
 se daggáy pe ya denu olíbo ku.
- ⁷Ay nu mawe yà kitun ki íli,
 se yà a mepagguurnung
 kadatu ap-apu,
- ⁸ay main-ínut magtatálaw
 daya babbágu nu masingan dà,
 ay se magsíkád daya nanámán nin
 ka angrispitár da kiyà.
- ⁹Ay oray datu ap-apu,
 ay maging-inggap da,
 se makusap da magúni
 nu atán nà.
- ¹⁰Daya nangátu wa ap-apu ki íli,
 ay maginggap da,
 se akkan da magun-úni,
 ka angrispitár da kiyà.
- ¹¹Ngámin daya makagína
 se makasingan kiyà,
 ay dayáwan dà se pàgan dà.
- ¹²Ata kitun, sinengán ku
 datu napubri nga nakiseng kiyà,
 se datu ulíla nga áwan malagpat
 sumeng kaggída.
- ¹³Sinengán ku
 datu áwan namnáma ngin,
 ay pinaanggam dà;
 sinengán ku
 datu bubbúkud da babbay,
 ay naganggam da tutu wala.

- 14 Daya kustu wala datu kinuw-kuwa ku,
 nga árig pinagbádù;
 ay ya kinalintag ya árig kebál se abúngut ku.
- 15 Iyà ya nagbalin
 ka mata daya kúláp,
 se bingil daya pílay.
- 16 Ay se nagbalin nà
 ka ama daya napubri,
 se marangngigdù
 kadaya agtangeli.
- 17 Nippà ku ya turáy
 daya nadakè a tolay,
 se ku nesalákan
 datu pal-pallàan da.
- 18 Nán ku ki uray ku,
 adaddu ya agbiyág ku;
 ay nu matay yà,
 ay matay yà kiddi
 giyán daya akkobung ku.
- 19 Arig ku ya káyu
 nga dummatang ki danum
 ki taggad lusà ya gamut na,
 se malawagán madirmúnán
 daya pasanga na.
- 20 Dayáwan dà peyang da tolay,
 ay se sibbibílag gà peyang pe.
- 21 Manggìna ngámin daya tolay
 kadaya kag-kagiyan ku;
 maging-inggap da
 nga magiddag ki aggúni ku.
- 22 Ay nu mabalin nà magúni,
 áwan da ngin makagi,
 ta napnà da ngámin
 kada kinag-kagi ku.
- 23 Sikkiiddag da peyang
 kadaya kagiyan ku,

ummán ki aggiddag daya tolay ki udán.
 Ay túya ummán da ka uminum
 ki danum nga gayát
 ki munna nga udán ki dagun.
²⁴Ay nu madusmaya da,
 ay makesam mà ala kaggída;
 Ay nu masingan dà nga namara,
 ay dágus sala nga maganggam da.
²⁵Ummán nà ki apu da,
 nga mangikagi kaggída
 kadaya masápul nga kuwaan da.
 Ummán nà pe ki ári da,
 nga kapul-pulápul na
 daya suldádu na;
 iyà pe ya mangliwliwa
 kadaya magpannakit.

30 Ngamay kídí yin,
 ay ug-ogan dà in
 daya nabbing may iyà.
 Ay daya mannákam da,
 ay akkan ku ipalúbus kitun
 nga sengán daya átù
 nga mangalmung
 kadatu karneru ku.
²Nágan na málaálà ku kaggída,
 ay nagkapsut da ngin.
³Ay gapu ki napalotán na bisin da,
 ay mawe da magsápul
 ka kanan da ka ir-ir-er,
 se kadaya giyán
 nga áwan tolatolay.
⁴Maggalà da kadatu makkán
 nga múla kitúni,
 se magsíkaw da
 kadatu áwan ramaramán
 nga mayán kaykayu.

⁵Pinatálaw da tolay da.

Sinar-saráwan dada

nga namàpur kaggída;
ummán da ka maragtákaw
tu inangwa da kaggída.

⁶Ay tútu napilitán da

nga nawe nag-agyán
kada abbut,
se kada liy-liyáng.

⁷Ummán da kadaya animál

nga magúni ki sirát;
magdadaripunù da
ki linung da kay-káyu.

⁸Tolay da nga áwan patapatag,

se áwan am-ammu;
pinàpur da tolay da ka íli.

⁹May kídi yin,

iyà in ya ug-ogan da
ki kansiyon da.

Pangul-ulbud da
ya ngágan ku.

¹⁰Ikaragit dà in,

ay se akkan da umadanni kiyà;
akkan da min-induwán
nga manglútáb ki murang ku.

¹¹Gapu ta pinagkapsut nà ne Dios,

se nà a nebaba;
ay ittu ya kuwaan da ngala kiyà
ya piyán da.

¹²Ki pane diwanán ku,

ay dumarup dayán na nadakè a tolay;
agkedùlap pà kane managtág gà,
ta nangippáy da kadaya kedùlapán ku.

¹³Se da lipnan ya dalenan ku;

piyán dà parigátan,
ay áwan ya mamakusap kaggída.

- ¹⁴Ummán da ka maglalawán
ki abbut nga umbet;
dinal-dalen da ngala ya rabba.
- ¹⁵Makan-ansing ngà
tutu wala ngin;
ummawan na ummán
ki ángin ya dáyaw ku;
se ummawan ngámin na
kuw-kuwa ku;
ummán ki angap
nga nakaru nagaligsap.
- ¹⁶Ay kídi, tagay yà in matay,
áwan tutu wala sipang na agrígát ku.
- ¹⁷Natakit tutu wala
daya tulatuláng ku nu gabi,
áwan nala aglamnáv na takit da,
ta sen makemáng ngà kuma.
- ¹⁸Kinuwilyuwán nà ne Dios;
ay naptal là tutu wala
ki kulnit na.
- ¹⁹Ay se nà newalat ki lupang,
ay túya nagbalin nà ka
ummán ka tápù se abu.
- ²⁰Kinumraw wà kikaw, O Dios,
may akkan nà sinung-sungbátan.
Nagsíkad dà ki àráng mu,
may akkan nà ala siningan.
- ²¹Pagraw-rawtán nà in.
Par-parigátan nà tutu wala ngin
ki mannakabalin na ímam.
- ²²Nepetáyù nà ki báli,
se nà pinagbal-balintukkat
ki ngúdu ki naggat nga bagyu.
- ²³Ammù nga ipey-peyag nà in
ki giyán daya natay,

nga ittu ya pagtungpálan
ngámin da sibbiyág nga tolay.

- ²⁴Wayya mu wala nga
irurum mán kammin
ya tolay ya nakal-allà,
nu makim-imallà a makiseng
ki pakarig-rigátan na?
- ²⁵Sumángit tà mà,
gapu kitu kapar-parigátan
datu nagrig-rígát,
se nipnikit ku tu kapà-pàyanán
datu nakal-allà.
- ²⁶Ngamay kane napiya
ya namnamáan ku,
ay nadakè mán kammin
ya inumbet tin.
Kane id-idaggán ku
ya agwada na biyág ku,
gìbat mán kammin
ya inumbet tin!
- ²⁷Mariribuán nà tutu wala ngin;
áwan ku wala nga agsinád;
inumbet tin daya algaw
nga agrig-rígát ku.
- ²⁸Nagnísit ngámin na baggi ku,
ngamay akkan gapu
ki takit na sínág
nu di gapu ki sinakit ku.
Nawe yà kiya pagad-aduwán
nga makiseng may
áwan nala ya sumeng kiyà.
- ²⁹Ummán nà kadaya
alsádu wa átu se arù
nga magúni
nu makatúlág gà.
- ³⁰Nagnísit tin ya lublub ku,

se ummán ka masi-sìdug
 daya tuláng ku ki dagáng ku.

³¹Agtukár magmanakit
 ya tannug na arpa ku win,
 ay se ummán ka magsángit
 ya tannug na ballíing ku.

31 Nesip-sipata ku ki baggi ku
 nga áwan ku nadakè a lam-lamtan
 nu masingan ku
 ya isa nga babbalásang.

²Ata nágan nád
 ya pagsupápà ne Dios kiyà?
 Nágan nád naya ngáni ku
 nga idde kiyà naya Dios nga Mannakabalin?

³Di mà a nadakè ya màwa
 kadaya nadakè a tolay?
 Di mà rig-rígát ya supápà
 kadaya nadakè kuk-kuwaan
 na tolay?

⁴Ammu ne Dios
 daya ngámin na
 kuk-kuwaan ku.
 Ammu na nu piga ngámin
 ya pàyát ku.

⁵Ay nu atán inug-og ku
 se pinagbusidán ku,

⁶ay e Dios sala
 ya mangsukísù kiyà,
 ta senu ammuwán na
 nga áwan ku tutu wala nga bas-básul.

⁷Ay nu kurug ga
 sumiyási yà ki kustu,
 onu kinuwa ku daya nadakè
 a kinelugán ku,
 onu atán nala ya nadakè
 a kinuwa ku,

- ⁸ ay màwa din
 nga sabáli ya mangán
 ki búnga daya nemúla ku,
 ay se madadál din ngámin
 na mul-múla ku.
- ⁹ Ay nu nelug gà
 ki atáwa na keliyán ku,
 se ku nindaggán
 ya ilallowán na ki balay na,
- ¹⁰ ay bay-án ku nga
 alà na sabáli nga laláki
 ya atáwà ka pára irid na,
 ay se bay-án ku nga
 allayan na sabáli laláki
 ya atáwa ku.
- ¹¹ Ata ya manaládag,
 ay nasamnga nga básul;
 nadammat nga básul yán
 ki lintag.
- ¹² Arig na ya apuy
 nga maggang-gangláyab
 ka impiyernu,
 nga ittu ya manidug
 kadaya ngámin na
 kuw-kuwa ku.
- ¹³ Ay nu pinagdita ku wala
 ya ríri daya asassu ku kiyà
 panggap ki kalintaggán da,
¹⁴ ay nágan naya kagiyan ku ke Dios
 nu sumángu wà kaggína
 se nà a saludsúdán?
- ¹⁵ E Dios nga namarsuwa kiyà,
 ay aggína pe ya namarsuwa
 kadaya asassu ku.
- ¹⁶ Atán kadi netagàna ku
 kadaya agngan daya napubri?

- Binay-án ku kadi
 nga mapak-pakallà
 daya bubbúkud da babbay?
- ¹⁷Atán kadi nagtarin ku
 kadaya ulíla,
 nga akkan kuda pinangán
 kiya kan-kanan ku?
- ¹⁸Nanggayát kitu kabitti ku,
 ay sumeseseng ngà in kadaya ulíla
 nga ummán nà ki ama da;
 ay ki báyat na nagbiyág ku,
 ay sesengán ku pe
 daya bubbúkud da babbay.
- ¹⁹Ay nu atán masingan ku
 nga tolai nga akkan makagátang
 ka bádu na,
- ²⁰ay iddán kuda
 ka pagbádu da
 nga nàwa ki dùdut karneru ku,
 ta senu akkan da masiyammán.
- ²¹Nu neayang ku
 ya ímà nga manágid
 ki isa nga ulíla,
 gapu ta ammù a mangábà à
 ki pagbubustigarán,
- ²²ay mippà din
 ya abága ku,
 ay se mapiltáng din ya ímà.
- ²³Ata mansing ngà tutu wala
 ki ammánis ne Dios,
 ay túya akkan ku tutu wala
 màwa ya ummán kiyán.
- ²⁴Akkan nà pe nagpiyár
 se akkan nà nagtagad
 ki bànáng ku.
- ²⁵Akkan pe nga

- ya kinabànáng ku
ya gapu naya agganggam ku
onu gapu kadaya kuw-kuwa ku.
- ²⁶Akkan nà pe nagdáyaw
kiya mata nga nawada,
onu kiya búlán nga napiya.
- ²⁷Oray annung ku kuma isirù,
akkan nà ala neparò
a nagdáyaw kadayán.
Awan ku pe nagummà ki ímà
se ku netáyag kadayán.
- ²⁸Ta ammù nga básul yán;
ay mapánis sà gapu kiyán,
áta bíláng ituláyaw ku
nge Dios nga atán ka lángit
ki ummán kiyán.
- ²⁹Akkan ku pe naganggamán
ya nakapar-parigátan
daya kalínga ku,
onu makang-anggam mà
nu atán nadakè a nàwa kaggída.
- ³⁰Akkan nà pe nakabásul,
ta akkan kuda ginedán
onu neamámug
nga matay da din.
- ³¹Awan kadaya akkobung ku
ya makakagi nga
akkan nabtug
daya pinangán ku.
- ³²Sinangaáli ku daya agtangeli;
áwan ku inagawán;
sillulukát ya balay ku
kadaya magbiy-biyahe.
- ³³Akkan ku pe nesir-sirù
nu atán da nagbasúlán ku,

akkan nà ummán
 kadaya duddúma.
³⁴Awan ku ikansing
 kadaya kagiyan da tolay
 panggap kiyà.
 Akkan nà ala nag-agyán ki balay
 nga naddi lumawán,
 ta áwan ku ikansing
 nga angirupat daya duddúma kiyà.
³⁵Atán kuma ngala ya manggìna
 kadaya kag-kagiyan ku.
 Sipataán ku
 nga kurug ngámin dedi.
 Sungbátan nà din
 ya Mannakabalin nga Dios.
 Isúrát tala naya kumag-kagúra kiyà
 daya ipabásul na kiyà.
³⁶Magpatag gà
 nga mangag-agtu,
 se pagsagápaw ku
 daya ipabásul na kiyà.
³⁷Kagiyan ku ke Dios
 daya ngámin na kinuw-kuwa ku.
 Sittuturad dà
 a mawe ka giyán na,
 nga ummán ki isa nga apu
 nga áwan na nga ikansing.
³⁸Ay nu ya lusà a tal-talúnan ku
 ay timpal ku kada duddúma,
³⁹onu kinnán ku ya ápit na
 nga akkan ku binayádan,
 nga ittu ya nekabisinán
 naya makin-kuwa
 se nepatay na,
⁴⁰ay daya kad-kaddat nga narasi
 kuma ya tumúbu ki lusà ku

imbes nga trígo onu sibáda.”
Ay tu idi ya panda natu kinagi tu Job.

Ya sungbát tu Elihu kadatu opun tu Job

32 Ay gapu ta ipapílit tu Job nga áwan na bas-básul, ay naging-inggap tagge datu tallu wa ù-opun na. ²May uwad pe kitu giyán da tu Elihu wa pútut tu Barakel nga iBuz nga gakagaka natu Ram. Ay nakarungat kane ipapílit tu Job nga áwan na bas-básul, se na panangiyán ne Dios. ³Ay linùsaw na pe datu tallu wa opun tu Job, ta akkan da masungbátan tu Job, ay ummán ka e Dios ya nasábag. ⁴Ay gapu ta nabbing tu Elihu, ay inindaggán na nga mabalín da ngámin na magúni se yala nagúni. ⁵Ngamay nakarungat kane áwan mesungbát tin datu tallu kitu Job. ⁶Ay nán na:

“Min-induwán nà a mangikagi
kiya atán ki uray ku
gapu ta nanákam kayu may iyà.

⁷Ta nán ku nga
daya nanákam ya magúni,
ta daya nanákam
ya nasírìb bin.

⁸May kurug nga
ya Ispiritu naya Mannakabalin nga Dios
nga atán kadàta nga tolay
ya mangidde ka pannakaáwat.

⁹Nga akkan wayya nga
ya agnákam ta
ya mangidde ki kinasírìb,
onu mangidde ki pannakaáwat
ki kustu.

¹⁰Ay túya gínán dà,
ta kagiyan ku pe
daya atán ki uray ku.

¹¹Nagánus sà a nanggìna

kadatu kinag-kagi nu,
 se kinappiya ku
 nga linam-lammat
 ngámin datun
 kadakayu nga maglam-lammat
 nu mapaanna ya angnagagi nu.

¹²Kinappiya ku
 tu nanggina kadakayu,
 may áwan ku la ammu
 oray isa kadakayu
 ya nakekagi
 nga nasábag nge Job.

Awan nala kadakayu
 ya nakasungbát
 kadatu kinag-kagi na.

¹³Túya akkan nu nán
 nga nasmà nu win ya kinasírib.

Akkan tolay
 ya magsungbát kaggína,
 nu di e Dios sala.

¹⁴Akkan iyà
 ya kasuw-suwáy ne Job;
 may nu tura la nga iyà,
 ay akkan ummán kadatu
 kinag-kagi nu
 ya pagsungbát ku kaggína.

¹⁵Nabàla da, Job.
 Akkan da makasungbát tin;
 áwan da makagi yin.

¹⁶Wayya ngà ala magiddag ki áwan?
 Akkan da mà magúni.

Magsisíkáda da ngala nga áwan makagi.

¹⁷Túya iyà pe yin ya sumungbát.
 Kagiyan ku pe yin ya atán ki uray ku.

¹⁸Ta adu ya sikkagiyan ku.
 Akkan ku meturad din

ya di magúni.
¹⁹Ummán nà ka bumtà
 in nu akkan nà magúni,
 ummán ki magibabtà a
 lálát nga napayán ka apammási.
²⁰Ay túya masápul magúni yà,
 ta senu pumiya ya uray ku.
²¹Awan ku wa idúma
 oray inna kadakayu.
²²Ta akkan ku ammu
 ya magpìduman mamatag.
 Ay nu kuwaan ku yán
 ay panísan nà ya Namarsuwa kiyà.”

33 Ay nán tu Elihu kitu Job,
 “Gínán mu agpà ya bàbànan ku.
 Manggìna ka kadaya kagiyan ku.
²Ay gapu ta ginayatán ku win
 ya magúni,
 ay itúluy ku lugud dala ngin.
³Gayát da ki uray ku,
 ngámin daya kagiyan ku,
 ay kapiyánan ku kagiyan
 daya ammu ku.
⁴Ya Ispiritu ne Dios
 nga Mannakabalin
 ya namarsuwa kiyà,
 se aggína ya nangidde
 ki biyág ku.
⁵Sungbátan nà nu annung mu;
 isagána mu daya pangrason mu,
 se sanguwan nà.
⁶Sangapáda ta ki àràng ne Dios,
 sangapáda ta nga nàwa ki lusà.
⁷Ay túya akkan ka mansing kiyà
 ta akkan taka wayya pà-paultuwan.
⁸Nagìna ku tu nagúnim;

ay nagìna ku ngámin
datu kinag-kagi mu.

⁹Nán mu wa nadalus ka
se áwan mu bas-básul,
se áwan mu kinuwa nga nadakè,
ay áwan nadakè ki biyág mu.

¹⁰Ay nán mu nga
magsápul nge Dios
ka pangigapuwánan na
nga mamarígát kikaw,
ay se nebílang naka
nga kalínga na.

¹¹Ay se nekáwar na
daya bingil mu,
se na sisínán ngámin na
kuk-kuwaan mu.

¹²May nasábag ka kiyán Job;
kagiyán ku kikaw nu taanna.
E Dios, ay nangátu
may oray inna nga tolay.

¹³Ay taanna, tura ka
makiríri kaggína
nu akkan na sung-sungbátan
daya sal-saludsud mu kaggína?

¹⁴May ya kurug na,
ay magúni peyang nge Dios;
yán nala ta áwan manggìna kaggína.

¹⁵Amomanán na daya tolay
ki tagenap da nu matalà da,
se atán da ipassingan na kaggída,
nga ummán ki tagenap.

¹⁶Ay iaratát na pay kaggída,
ay se da magansing
kadaya ipainunna na
nga kagiyán nga màwa.

¹⁷Kuwaan na yán

- ta senu makusap da ngin
nga magbásul, se akkan da
magpang-pangátu.
- ¹⁸Ay melísi nada
ki pakatayán da.
- ¹⁹Disiplináan na pe da tolay
ki sinakit,
se ki amagtakit na peyang
kadaya tulatuláng da.
- ²⁰Ay díkod mippà
ya aggasikkán da
oray nu namit ya kanan da.
- ²¹Magkuttung da tutu wala,
se magbalin na ummán ka
pabeg tuláng ya baggi da.
- ²²Tagay yin ya pannakatay da;
tagay da ngin mawe
ki giyán daya natay.
- ²³May nu atán kuma ngala
oray isa kadaya riníbu
nga anghel ya mangikagi
nga áwan na bas-básul,
- ²⁴ay get kalakkán na,
nga nán na, ‘Ara!
Mawe mu isalákan
ki pakatayán na,
ta nakasmà à ka
mangsaka kaggína.
- ²⁵Pabaruwam kammin
ya baggi na se ya bílag na
nga ummán kitu kabbing na.’
- ²⁶Ay se la nga magkarárag
ya magtakit,
ay ginán ne Dios.
Díkod sippapatag nga umbet
nga magdáyaw ke Dios.

Ay papiyaan kammin ne Dios
ya kabiy-biyág na.

²⁷Ay se na nán kadaya tolay,

‘Kurug nagbásul là,

se akkan kustu

datu kinuw-kuwa ku,

may akkan nà napánis.

²⁸Nesalákan nà ne Dios

ki pakatayán ku,

túya gapu na nga

sibbiyág gà pikam panda kídi.’

²⁹Kurug nga kuk-kuwaan

peyang ne Dios idi

kadaya tolay.

³⁰Isalákan nada

ki pakatayán da,

ta senu magbiyág da pikam.

³¹Túya manggìna ka kiyà, Job,

ta adu pikam ya kagiyan ku.

³²May nu atán piyám kagiyan,

ay kagiyan mu wala,

ta piyán ku tutu wala nga

mepakammu nga

áwan mu kurug ga bas-básul.

³³May nu áwan mu makagi,

ay maging-inggap ka ngala

nga manggìna kiyà,

ta suruwán taka ki kurug ga sírib!”

34 Ay netul-túluy tu Elihu tu nagúni nga nán na:

²“Gínán nu ya kagiyan ku,

dakayu wa mangagi

nga nasírib kayu;

manggìna kayu kiyà,

dakayu wa mannakaáwat;

³Ya talínga, ay ammu na nga gínán

ya napiya nga makagi se ya akkan,

- nga ummán ki díla,
 nga ammu na nu namit
 ya makkán onu akkan!
- ⁴Ay túya sinnan tada ngala
 nu nágan na ya kustu
 se ya napiya.
- ⁵Ata nán mà ne Job
 nga áwan na bas-básul,
 may nippà ne Dios
 ya kalintaggán na.
- ⁶Oray kanu nu kustu
 daya kag-kagiyan na,
 ay nebiláng ka magbus-busid.
 Ipatay na kanu ya sinakit na
 oray áwan na kanu básul.
- ⁷Atán ammu nu
 nga ummán ke Job,
 nga áwan tutu wala nga
 angrispitár ke Dios?
- ⁸Gangay daya
 nadakè kuk-kuwaan
 nga tolay ya gangay na,
 ay se áwan na dúma
 kadaya maragbásul.
- ⁹Ta nán na mà
 nga áwan ta magun-ud
 ki agganggam ta ke Dios.
- ¹⁰Ay díkod, manggìna kayu kiyà,
 dakayu wa makaw-áwat!
 Ammu tada mà ngámin
 nga akkan mangwa ka nadakè
 se áwan bas-básul ne Dios
 nga Mannakabalin.
- ¹¹Ata gun-gunaán na daya tolay
 sigun ki kuk-kuwaan da,
 se idde na kaggída

- ya supápà nga karbangán da.
¹²Kurug, nga akkan mangwa nge Dios
 nga Mannakabalin ka nadakè,
 ay se akkan na kuwaan
 ya akkan nalintag.
- ¹³Atán agpà ta
 ya nangidde
 kiya pannakabalin ne Dios?
 Atán kadi nangipiyár kaggína
 kídi kalawagán?
- ¹⁴Ay nu tura la alà in ne Dios
 ya Ispiritu na
 se na appoliyan kammin
 ya ángat da toláy,
- ¹⁵ay matay da ngámin,
 ay se magbalin da ngámin
 ka tápù kammin.
- ¹⁶Ay nu kurug nasírib kayu
 ay ginán nu ya kagiyan ku.
- ¹⁷Wayya la nga makapagturáy
 nge Dios nu lùsawan na ya kinalintag!
 Wayya nu la pabasúlan
 ya namáru se mannakabalin!
- ¹⁸E Dios mà ala
 ya makakuna
 ki isa nga ári nga,
 ‘Awan mu sur-surbi,’
 ay se aggína ngala
 ya makakuna
 kadaya agtuturáy nga,
 ‘Nagdakè nu wa toláy!’
- ¹⁹Akkan na idúma
 daya nangátu wa toláy,
 ay se akkan na pagdudúmán
 daya nabànáng se daya napubri,
 ta aggína mà ya namarsuwa

- kaggída nga sangapáda.
- ²⁰Mabalin nga màtatán
 nga matay da tolay ki gabi;
 ay se daya naturáy nga tolay
 ay annung nada nga ippà ala.
- ²¹Ta sisinnán na
 ya kuk-kuwaan daya ngámin tolay,
 ay se sissisingan kaggída
 oray ka wàna ya kapannán da.
- ²²Oray nganna ya kinagìbat na,
 ay akkan makapagsirù kaggína
 daya nadakè kuk-kuwaan na tolay.
- ²³Awan oras nga nìdang ne Dios
 nga angguwes na kadàtada.
- ²⁴Akkan na tagge masápul
 nga bustigaran pikam daya agturáy;
 dadàlan nada, ay se nada sukatán.
- ²⁵Gapu ta ammu na
 daya kuk-kuwaan da,
 ay túya ippà nada ki turáy ki gabi,
 ay madadál da pe yin.
- ²⁶Ay panísan na
 daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,
 ki àráng da duddúma nga tolay,
- ²⁷ta akkan da ngin na ikur-kurug
 se akkan da ngin kur-kurugan
 daya bil-bílin na.
- ²⁸Ay gapu kadaya kuk-kuwaan da,
 ay napilitán daya napubri
 nga makiseng ke Dios,
 ay ginína na ya akiseng da.
- ²⁹May nu piyán ne Dios
 ya maging-inggap pala,
 iinna ngala pe ya mangríri kaggína?
 Ay nu magsirù, ay inna ngala
 ya makasuwa kaggína,

tolay mán onu nasiyon?

³⁰ Ay díkod áwan màwa
 daya nasiyon ta senu
 akkan iturayán daya
 áwan aggansing ke Dios,
 se mangial-alílaw kadaya tolai.

³¹ Ay tura akkan ipudnu
 da tolai ke Dios
 nga nagbásul da,
 ay se da magkari
 nga akkan da ngin na magbásul?

³² Onu ammuwan da ke Dios
 nu nágan naya nàwa da nga nadakè,
 ay se da nga kuspan tutu wala ngin.

³³ Maddi ka mà
 ki kuk-kuwaan ne Dios.
 Wayya mu la mindaggán
 ya angwa ne Dios
 ki piyán mu?

Ikaw ya makekagi
 ki piyán mu nga màwa,
 akkan na iyà;

túya kagiyan mu ngin
 ya atán ki uray mu.

³⁴ Ammù nga umannúgut kiyà
 daya napiya agpan-panúnut,
 ay se daya nasírib nga tolai
 nga nakagina kiyà;
 ay kagiyan da nga,

³⁵ ‘Akkan kapiyánan
 panunútan ne Job
 daya kag-kagiyan na,
 ay se áwan sar-sarut
 daya kinag-kagi na.’

³⁶ Mabustigár tutu wala kuma nge Job,
 ta daya ngámin na kinag-kagi na

ay ummán ki aggun-úni
 daya nadakè a tolay.

³⁷Inamúngán na pikam mala
 daya básul na
 ta sinuwáy na nge Dios,
 ay se akkan na nirispítar
 ki àráng tada,
 ay se adu kinag-kagi na nga
 kuntra kaggína.”

35 Ay nán pikam tu Elihu:
²“Dálin mu kid gane, Job,
 nga kustu ka ki angngagi mu
 nga áwan mu wa básul
 ki àráng ne Dios. May akkan!
³Akkan pe kustu
 nga saludsúdam ke Dios
 nu nágan na ya màwa kaggína
 nu magbásul ka,
 onu saludsúdan mu
 nu nágan na málaálà mu
 nu akkan ka magbásul.
⁴Ay tu idi ya sungbát ku kikaw
 se kadaya ù-opun mu.
⁵Sumingan ka kod ka lángit,
 se sinnan mu
 nu wà ummán naya
 kalingúdu daya angap.
⁶Nu nagbásul ka,
 nágan naya màwa ke Dios?
 Nu makabásul ka,
 nágan na ya kapàyanán na?
⁷Nu namáru ka, nágan na
 ya midde na ke Dios?
 Nágan na ya málà na kikaw?
⁸Nu magbásul ka,
 ay daya duddúma nga tolay

- ya maapiktáran;
 ay nu namáru ka
 ay daya duddúma tolay
 ya magkappiya.
- ⁹Makiseng da tolay,
 nu mapal-pallà da tutu wala,
 makim-imallà da
 nga makiseng kadaya naturáy.
- ¹⁰May akkan da mà
 umadanni ke Dios
 nga namarsuwa kaggída,
 nga ittu ya makidde
 ka namnáma kaggída
 ki kaparigátan da.
- ¹¹Akkan da magkámang ke Dios
 nga ittu ya mamasírib kadàtada;
 nasírib tada may daya animál
 se daya an-anù.
- ¹²Ay nu makiseng da ke Dios,
 may akkan nada mà sungbátan,
 áta napangátu da
 se nadakè da nga tolay.
- ¹³May áwan sur-surbi
 ya akiseng da,
 áta akkan ginán ne Dios nga Mannakabalin,
 se akkan na atangyaan
 ya akiseng da.
- ¹⁴Ay tu nád agpà
 ya anggína na kikaw,
 ay nán mu mà
 nga akkan mu masingan.
 Magan-ánus ka ngala,
 ta ammu na ya kapà-pàyanám.
- ¹⁵Ya isa pe ay nán mu
 nga akkan ammu ne Dios
 ya mamánis,

ay se akkan na pagan-anu
 daya bas-básul.

¹⁶May ara la nga magúni nge Job,
 ki áwan kammala surbi;
 se áwan na kammala am-ammu
 kadaya kag-kagiyan na.”

36

Ay nán manin tu Elihu:

²“Magan-ánus ka ngala ka bitti
 ta kagiyan ku kikaw ya kustu,
 ta atán pikam kagiyan ku
 ka angigdù ku ke Dios!

³Ilawán ku ya ngámin
 na ammu ku
 ki angigdù ku
 ki kinalintag naya
 namarsuwa kiyà.

⁴Ta kurug ngámin
 daya kagiyan ku.

Atán ki àráng nu
 ya kurug ga nasírib.

⁵Mannakabalin mà nge Dios,
 ay se áwan na pagdudoray
 kadaya tolay!

Mannakabalin se nasírib
 nge Dios.

⁶Akkan na bay-án
 na magbiyág nga mabayág
 daya maragbásul,
 se ikalintaggán na
 daya nakal-allà.

⁷Tag-tagasinnán na peyang
 daya namáru;
 pagturayan nada
 nga ummán kada ári,
 se nada padayáwan
 ka áwan panda.

- ⁸May nu mabálud da
se da maparigátan,
⁹ay ipakammu na kaggída
ya gapu na;
ipakammu na nga gapu
kadaya bas-básul da
se ya agpangátu da.
¹⁰Kagiyánan nada
se nada bilínan
nga paglikudán da ngin
daya nadakè a kuk-kuwaan da.
¹¹Ay nu manggìna da
se da sirbiyán ne Dios,
ay napiya se nagánas
ya kabiy-biyág da
ki báyat na agbiyág da.
¹²May nu akkan da manggìna,
ay matay da ki gubát,
ta áwan da ammu.
¹³Daya akkan mangurug ke Dios,
ay pabeg malùsaw
ya atán kaggída.
Akan da makiseng
oray nu disiplináan ne Dios da.
¹⁴Ay túya matay da ngala ngin
oray nabbing da pikam;
mamanda nga nakap-appat
ya biyág da.
¹⁵Ya agrig-rigát da toláy
nga mapar-parigátan,
ay ittu ya usaran ne Dios
nga mangisalákan kaggída,
se magtùgud kaggída.
¹⁶Nedayyu naka ne Dios kitun
ki pakarigátan mu,
ay se naka nippan ki giyán

nga áwan mangriribù kikaw,
ay se pabeg namit tutu wala
datu kan-kanan mu.

¹⁷Ngamay kídi,
ay ya kapanísán daya
nadakè a tolay
ya mà-màwa kikaw;
akkan mu mataláwan
ya ammabásul
se ammánis na kikaw.

¹⁸May magtaron ka,
ta get maayúyut naka
ya kinabànáng.

Akkan mu ipalúbus
nga meparò ka ki pasùsù.

¹⁹Wayya da ka la masengán
daya bànáng mu
se oray ya ngámin bílag mu
ki riribù mu?

²⁰Akkan mu ittu lam-lamtan ya gabi
nga oras da tolay nga matay.

²¹Magtar-taron ka!
Akkan ka ngin mangwa
ka nadakè;

ittu yán ya gapu na,
tura ka mapar-parigátan;
ta senu umadayyu ka
ki nadakè.

²²Damdaman mu
nga e Dios
ay mannakabalin;
aggína ya kalaingán
nga mangisúru.

²³Ay áwan ya makekagi kaggína
nu nágan naya masápul
nga kuwaan na,

- se áwan makekagi kaggína
 nga akkan kustu ya kinuwa na.
- ²⁴Ay ya kuwaam lugud dala,
 ay day-dayáwan mu
 gapu kadaya kinuw-kuwa na,
 nga ittu daya gapu na nga
 magkan-kansiyon da tolay
 ka pagdáyaw da kaggína.
- ²⁵Nasingan ngámin daya tolay
 daya kinuw-kuwa na,
 may ummán ka
 am-amawan da ngala.
- ²⁶Kurug nga nangátu we Dios.
 Akkan ta malammat
 ya kinangátu na,
 ay se akkan ta mabílang
 nu piga dagun na ngin.
- ²⁷Alà na ya asoy na kalawagán
 ay se na pagbalinan ka udán,
- ²⁸nga ittu ya metànág
 gayát ka lángit,
 se magdittág kadaya ngámin tolay
 ki kalawagán.
- ²⁹Awan makammu
 nu mapaanna
 ya annalen daya angap,
 se nu mapaanna
 ya aggaddug na ka lángit
 nga giyán na.
- ³⁰Pagwadaan na
 ya ngámin lángit kadaya kilát,
 se kuwaan na nga nagibat
 ya taggad na bebay.
- ³¹Gapu kadayán ngámin,
 ay tar-tarànan na daya tolay.
 Daggáy ya angngidde na

kadaya kan-kanan da.

³²Alàán na daya kilát,
ay se na nga mandáran da
nu ka wàna ya pagdittagán da.

³³Daya addug
ya mangipakammu
nga magannag,
ay se ammu daya báka
ya ilalbet na.

37 Ay túya makap-apangbáw wà
nu magarnáb.

²Gínán nu kod ya úni ne Dios
nga ummán ki addug
nga magadudúrán
nga gayát mismu
ki mútung na.

³Mawadaán ya ngámin lángit
nu pagkilatan na;
ay se dumatang ki ngámin
súli na kalawagán
ya diláng na.

⁴Se la magìna ya úni na
nga ummán ki adudúrán
na addug;

ay akkan pe makusap
ya agkil-kilát na.

⁵Masdaáwan nala da tolay
ki matan ki addug
nga aggúni ne Dios.

Akkan ta malammat
daya nakas-kasdáaw
nga kuk-kuwaan na.

⁶Mandáran na ya ullalágu ka lángit
nga metànág ki kalawagán,
se mandáran na ya udán
nga dumru ka naggat.

- ⁷ Makusap ngámin da toláy
 ki ubra da,
 ta senu masingan da
 ya pannakabalin na.
- ⁸ Daya alsádu wa animál
 ay mawe da maglídum
 kadaya abbut da
 panda ki kakusap na arnáb.
- ⁹ Maggayát ka panillod
 ya naggat tutu wala
 nga alipugpug,
 ay se maggayát ka dáya
 ya nasiyam nga amiyán.
- ¹⁰ Ay gapu ki ángat ne Dios,
 ay magkulnit tala ya danum
 se magbalin ka yelo.
- ¹¹ Pannuwan na lapáat
 daya angap,
 nga ittu daya sumilasilang
 nu kumilát.
- ¹² Magalilekus daya angap,
 sigun ki pangipeyaggán na kaggída.
 Kuwaan da ngámin
 daya ipàwa ne Dios kaggída,
 ki oray ka wàna nga giyán
 ki kalawagán.
- ¹³ Kuwaan ne Dios dayán
 ka angdanum na ki lusà,
 onu ammánis na kadàtada,
 onu angngipassingan na
 ki aminya na peyang kadàtada.
- ¹⁴ Maginggap ka, Job,
 se manggìna ka.
 Kappiyánam lam-lamtan
 daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa ne Dios.

- ¹⁵ Ammum agkà nu mapaanna
 ya angituráy ne Dios kiya arnáb,
 se ya amaltuwád na
 kadaya kilát kadaya angap?
- ¹⁶ Ammum agkà nu mapaanna
 ya kebibissin daya angap kiya lángit?
- Gapu yán ki nakas-kasdáaw
 nga kababalin ne Dios.
- ¹⁷ Akkan mu ammu.
 Anúsám mala
 ya napalotán na pasúngat
 gapu ki bal-báli
 nga magpagayát ka allod.
- ¹⁸ Binilád ne Dios ya lángit,
 ay se na pinasilang
 nga ummán ki amínaw nga bága.
 Màwa mu kadi yán?
- ¹⁹ Tùgúdán nakami a
 nu ammu mu,
 nu nágan naya
 kagiyan mi ke Dios.
 Awan mi malammat
 nga kagiyan.
- ²⁰ Akkan ku agngan
 ya makiamomán kaggína.
 Sapúlan ku ya pakatayán ku
 nu kuwaan ku yán.
- ²¹ Awan ya makatalupápà kiya mata,
 nu nawada ya lángit,
 ta nìpúrán báli daya angap.
- ²² Atán masingan nga
 ummán ki silang na balitù
 ka pane dáya,
 nga ittu ya diláng naya
 kinadáyaw ne Dios.
- ²³ Akkan ta makaadanni ke Dios

gapu ki Pannakabalin na;
 namáru tutu wala, ay se nalintag,
 se napiya ya akibul-bulun na kadàta.
²⁴Ay túya akkan tada pagballà
 nga ikansing ngámin daya tolay.
 Akkan na pagan-anu
 daya magkuna nga nasírìb da.

Ya sungbát ne APU kitu Job

38 Ay se yala nagúni nge APU nga gayát ki alipugpug. Ay
 nán na kitu Job: ²“Iinka ngala nga
 magdadawáy ki sírib ku
 kadatu áwan sar-sarut
 se áwan sur-surbi
 nga kinag-kagi mu?
³Ara, magsagána ka
 ta saludsúdán taka,
 ay masápul sungbátan nà.
⁴Ka wàna giyán mu
 kitu namarsuwa ku
 ki kalawagán?
 Kagiyam mán lugud kiyà
 nu adu ammu mu.
⁵Inna ya nakammu
 nu wà ummán na
 ya kaabay na?
 Inna ya nangrukud
 kiya kába na?
 Ammu mu?
⁶Nágan naya nekeparotunán
 naya pundasiyon na kalawagán,
 se inna ya nangippáy
 ki pagligdaán na nga batu?
⁷Kitu pagmakát natun na algaw,

- ay nagkan-kansiyon daya bittuwan;
 ay se nesáraw datu a-anghel tu agganggam da.
- ⁸Inna ya nangippáy
 ka pagpandanán na bebay,
 ta senu makappiya
 nga maalmung
 kane lummawán na gayát
 ki taggad lusà?
- ⁹Iyà mà ya nangikab
 ki nà nag nga angap,
 túya nagìbat tutu wala.
- ¹⁰Iyà ya nangippáy
 ka pamandanán na bebay,
 ta senu akkan na maglipyás
 kiya lusà.
- ¹¹Nán ku ki bebay,
 ‘Mamanda ka ngala kídi.
 Akkan ka lumampás kídi.
 Mamanda pe yala kídi
 daya palun mu.’
- ¹²Nanggayát kitu nekeanà mu,
 napadásan mu minandáran
 ya danni láwa
 nga munna umbet
 ay se la ya pagmakát?
- ¹³Napadásan mu agkà in ta,
 nga pawadaan
 ya ngámin súli na kalawagán
 ki wada ki danni láwa,
 ta senu magtatálaw
 nga magsirù
 daya nadakè a tolay?
- ¹⁴Ay ittu pe yin
 ya kaulis na singan
 naya kalawagán,
 nga magbalin ka ummán ki

kulor na bánga,
se ummán ka nakulorán
nga bádu.

¹⁵Mawadaán
daya nadakè a tolay,
ay túya masipdán da
nga mangwa ki nadakè.

¹⁶Nakappan ka ngin
ki giyán daya gabbuwà
ki taggad na bebay?
Onu nadalen mu win
ya taggad na danum?

¹⁷Atán nin nangipassingan kikaw
ki ruwángan naya mameyag
ki kagibattán nga giyán,
nga pag-agyanán da natay yin?

¹⁸Ammu mu nu ummán na
ya kaabay naya kalawagán?
Kagiyam kiyà nu ammu mu
ngámin dayán.

¹⁹Ammu mu nu ka wàna
ya paggayatán naya wada,
se ya paggayatán naya gìbat?

²⁰Annung muda
nga ippan kiya masápul
kapannán da,

se muda iulli kammin
ki pag-agyanán da?

²¹Ay ammum kid a dayanin,
ta neanà ka ngin
kitu nekàwa da!

Se nabayág ka tutu wala ngin
nga nagbiyág!

²²Nakappan ka ngin
ki agdarnán ku ka isno,

- se nasingan mu win
ya agdarnán ku ka ullalágu?
- ²³Isag-sagána ku dayán
ki tiyampu na rígat se gubát.
- ²⁴Nakappan ka ngin
ka lalattakán na mata?
Onu nakappan ka ngin
ka paggayatán na báli
ka padne lattakán?
- ²⁵Inna ya nangwa
ki kealuwegán na udán ta?
Se inna ya nangwa
ki dalenan naya kilát?
- ²⁶Inna ya mamaudán
kadaya ir-ir-er,
se ya giyán
nga áwan tolatolay ta,
²⁷ta senu madsam
daya namaga nga lusà,
ay tumúbu daya kaddat?
- ²⁸Atán bátug ama naya udán
se daya dirmun?
- ²⁹Inna ya bátug ina
daya ullalágu
se ya yelo nga maggayát
ka lángit,
- ³⁰nga ittu daya mamakulnit
ki danum nga ummán ki batu,
se mamakulnit ki útun na bebay?
- ³¹'Ra mu la maúyun
daya bittuwan naya Pleyades?
Onu mawar-warán
ya naúyun na bittuwan
naya Orayon?

³²Wayya mu la meturung
 daya bittuwan,
 ta senu lumtuwád da
 ki tiyampu da kampela ngin nin?

Wayya mu la pe meturung
 daya tangabagtu
 nga bittuwan nga Ber?

³³Ammum agpà
 ya lintag nga sur-surútan
 dayán na atán ka lángit
 nga mas-asingan?

Se ammun agkà
 nu paanna ya kaapektáran
 daya mà-màwa ki kalawagán
 gapu kadayán?

³⁴Wayya mu la annung ìraw
 kadaya angap
 nga metànég da,
 ta senu magudán
 ay madsam ka.

³⁵Mabalin mu agkà nga bonan
 ya kilát ta senu kumilát,
 ay se magulli manin kikaw
 nga magiddag ka ibon mu?

³⁶Inna ya mangidde
 ka sírib ta?

Se inna mangidde
 ka pannakaáwat daya tolay?

³⁷Inna ya makabaal
 nga magbíláng kadaya angap?

Se inna ya makesiyà
 gayát ka lángit ki udán?

³⁸Matup-tupkal daya tápù
 nu madsam da,
 ay se da magsibbukal
 nu kumulnit da.

³⁹Wayya mu la mabalin
 pangnìgay daya láyon,
 se pagkappaggan
 daya nabbing pikam nga láyon,
⁴⁰nu atán da maglalakku
 kiya abbut da,
 onu nu atán da mangitanab
 ki nigáyan da!
⁴¹Inna ya mangidde
 ka kanan daya gayáng ta,
 nu magadang daya ubbun da
 ke Dios ka kanan da
 nu mabisin da?

39 Ammum agpà
 nu nágan na nga oras
 ya aggan-anà daya alsádu
 wa kalding?

Nakasingan ka ngin
 ka magan-anà a ugta?

²Ammum agpà
 nu piga búlán
 ya agbùsit da?

Ammu mu nu nungay na
 ya angianà da ki bùsit da?

³Ammum agpà
 nu nungay na
 ya aglakku da
 se da la nga magan-anà?

⁴Umabay daya urbun da
 kiya sir-sirát;
 bumílag da,
 ay se da magtálaw,
 ay akkan da pe magulli yin
 kitu naggayatán da.

⁵Inna ya nangwaya
 kadaya alsádu wa asnu,

se inna ya nangibúlus kaggída?

⁶Nidde ku kaggída ya ir-ir-er
se ya tanáp nga násin
ka pag-agyanán da.

⁷Lùsawan da
ya págat kadaya
dadakkal nga íli,
ay se áwan ya
makapaámu kaggída,
ta senu pagubra dada.

⁸Daya ban-bantay
ya pagdàdàdán da,
nga magsap-sápul
ka kaddat nga arában da.

⁹Wayya mu la mapagarádu
ya alsádu wa toru báka?
Mesílu mu kadi
kiya kurál na ki gabi?

¹⁰Masiluwán mu kadi
ta senu natúnung
ya aggarádu na,
onu mausár mu kadi
nga pagubra ki tálun mu?

¹¹Manam-namáan mu kadi
ya kinakulnit na tutu wala,
onu piyáran mu kadi
nga pagubra
kadaya ub-ubra mu?

¹²Mabalin mu kadi
nga pagúlud
kadaya ginápas mu,
se na ippan ki aggaggián mu?

¹³Napiya tutu wala
ya agpay-payàpà daya ostrits,
oray nu áwan da únáy dùdut
nga ummán kadaya duddúma

nga an-anù.

¹⁴Magìlug da ngala ki lusà
se da la bay-án
nga pumásu ki lusà,
nga akkan da tagge ukupán.

¹⁵Akkan da tagge lam-lamtan
nga mabalin mapisit da
nu ra la madam-án
daya alsádu wa animál da.

¹⁶Ay nu mapsit da ngin,
ay pal-pallàan na daya pippíyà na,
nga ummán nada
ka akkan kuw-kuwa;
akkan na ngin lam-lamtan
tu rígát na.

¹⁷Ata kinuwa kuda
nga áwan uray,
se áwan laing.

¹⁸Ngamay nu managtág gin,
ay abáan na daya nabílag
nga kabalyu
nga atán takay da.

¹⁹Ikaw kadi ya nangidde
ka bílag daya kabalyu?
Ikaw kadi ya nangippáy
kiya napiya nga dùdut da
ki tangngad da.

²⁰Mapalátù muda kadi
nga ummán kadaya dúdun,
ay se nakapap-panansing
ya úngug da.

²¹Ikug-kugsád da ya lusà,
nga ummán da ka pagkidáyaw
ya bílag da.

Darupan da ya gubát
ki ngámin bílag da.

²²Awan da nga aggansing,
ay se áwan da nga taláwan.

Oray ya ampiláng,
ara da la nga darupan.

²³Akkan da ikansing
ya tannug na bú tug
ki aggippayán na,
oray ya pumalapaláng
nga singál se say-áng.

²⁴Magkug-kugsád da
nga akkan makasinád;
sirrurungat da
nga dumarup ki gubát,
nu magina da
ya tannug na tarumpeta.

²⁵Magúngug da
nu magina da ya tarumpeta;
ay oray nu adayyu da pikam
maláb da ngin ya gubát,
se magina da pe
ya naggat nga sáraw
daya ap-apu kadaya suldádu.

²⁶Gapu kadi ki sírib mu
nga tumáyù da karabúngan,
nu iùnát da daya payà da
se da umàráng ka allod?

²⁷Gapu kadi ki bílin mu,
nga magsùbut daya karabúngan
ki alingúdu nga giyán
kadaya ban-bantay?

²⁸Mag-agyán da
kadaya tappáng
nga ittu ya bátug balay da;
daya pin-pínát
ya aglingdán da.

²⁹Mag-agayán da ngala kitúni
nga mangitanab ki nigáyan da,
ta masissingan dada
oray adayyu da pikam.

³⁰Inuman daya ubbun da
ya dága na nígay da;
ay nu ka wàna
ya giyán naya natay,
ay atán da.”

40 Ay nán pikam ne APU kitu Job: ²“Piyán mu pikam
ya makiríri kiyà
nga Mannakabalin?

Ikaw ya atán tugiban kiyà,
ay masápul sungbátan nà.”

³Ay tútu nán tu Job ke APU:

⁴“Awan ku wa kuk-kuwinta, Apu!
Nágan nád isungbát ku?

Ammutan ku wala
ya mútung ku.

⁵Adu pà nang ngin
ya nakagi ku,

ay túya áwan ku makagi yin,
ay makusap pà in.”

⁶Ay se yala nagúni manin nge APU nga gayát ki alipugpug:
⁷Ay nán na kitu Job,

“Magsíká d ka nga ummán
ki isa nga laláki,

ta saludsúdán taka,
ay masápul sungbátan nà.

⁸Ya piyán mu paruwaran
ay iyà ya nasábag, gane?

Iyà ya pabasúlam
ta senu ikaw ya nalintag?

⁹Nabílag ka agpà nga
ummán kiyà a Dios?

Ummán kadi pe

- ki daggat na addug
ya aggúni mu?
- ¹⁰ Ara mán, ipassingan mu
ya diláng naya kinadáyaw mu.
Magbádu ka mán ka nadáyaw
se napiya tutu wala.
- ¹¹ Ipassingan mu
ya rungat mu tutu wala,
kadaya ngámin napangátu
se muda nga ibaba.
- ¹² Iap-appat mu
daya ngámin na napangátu;
idag-dagdag mu
daya nadakè a tolay
ki pagsisikádan da.
- ¹³ Itaman muda ngámin,
se muda ibálud
ki kalawagán daya natay.
- ¹⁴ Ay nu màwa mu yán,
ay dayáwan taka,
ta annung mu ya mangábà
gapu ki bílag mu
kampela ngin nin.
- ¹⁵ Sinnam mu kod
ya rang-rangay nga animál
nga Behemot;
nagpáda kayu
nga pinarsuwa ku.
May magárab ka kaddat
nga ummán kadaya báka.
- ¹⁶ May sinnam kod
ya kulnit daya nagkadadakkal
nga apel se lappu na,
se ya sinay na.
- ¹⁷ Nu pasikádan na ya íput na
ay ummán ki káyú wa sedoro,

- se dadakkal tutu wala
 daya apel na.
- ¹⁸Ay daya tulatuláng na,
 ay ummán da ka túbu nga bága;
 ay daya síkil na,
 ay ummán da ka balayyáng.
- ¹⁹Aggína ya kabil-bilgán
 kadaya parsuwa ne Dios.
 Ay e Dios sala
 nga namarsuwa kaggína
 ya makaábà kaggína.
- ²⁰Daya kad-kaddat
 nga kan-kanan na
 ay atán da kadaya ban-bantay,
 nga ittu pe ya pagang-angradán
 daya duddúma nga alsádu
 nga animál.
- ²¹Ay se yala mawe mag-agyán
 ki sídung daya narasi nga kaykayu,
 ay se magsirù ki ladda
 nga giyán daya tubutúbung.
- ²²Daya pasanga
 daya narasi nga kaykayu,
 se daya duddúma nga káyu,
 ki ígid na awweg
 ya manglídum kaggína.
- ²³Akkan magansing
 oray naggat ya danum
 onu lumanab se maglipyás
 ya wángag Jordan.
- ²⁴Awan nala
 ya makasílu kaggína,
 se áwan pe ya makatalding
 ki igung na.

- 41** Malaw-íngán mu agpà
ya Leviatan?
Masiluwán mu kadi
ya mútung da?
- ² Mataldíngán mu kadi?
Makáwit mu kadi
ya mútung na?
- ³ Makim-imallà nád kikaw,
ta senu ipurság mu?
Makim-imallà nád kikaw
ta senu kalakkán mu?
- ⁴ Makiturátu nád kikaw,
nga sirbiyán naka
ki báyat na panagbiyág na?
- ⁵ Mabalín mu nád nga ayáman
nga ummán kadaya an-anù,
onu siluwán mu se mu ipaay-áyam
kadaya annánà mu?
- ⁶ Gatángan nád daya maglà-láku
se da partiyan nga iláku?
- ⁷ Masilpútán nád na paltù
ya lublub na?
Masuwè nád na raddà
ya úlu na?
- ⁸ Padásam mala immán,
oray mamissán nala,
may maddi ka ngin ka panda,
ta masílag ka tutu wala.
- ⁹ Awan nala oray inna
ya makatiliw kaggína,
ta oray masingan da ngala,
ay malngát da.
- ¹⁰ Awan nala oray nganna
ya rungat na
ya maketurad mangrribù kaggína.

41:1 Ya Leviatan, ay abay tutu wala nga ulolag ki bebay nga ummán ki buwáya.

Awan maketurad sumángu kaggína.

¹¹Inna ya atán nidde kiyà,
nga masápul ku bayádan?

Kuw-kuwa ku ngámin
na atán ki kalawagán.

¹²Kagiyan ku manin
ya mepanggap kadaya
síkil na Leviatan;

áwan na kapáda ya bílag na,
se napiya agkini-kínin na.

¹³Inna ngala ya makippà
ki lálát na?

Se inna ngala
ya nakasuwè ki lálát na ta?

¹⁴Inna ya makabaal mangúngát
ki mútung na?

Nakapap-panansing
daya ngípan na.

¹⁵Daya sísì ki addag na,
ay nadareday da,
nga ummán ki kalátág

nga nagdadarimpád,
se ummán ka batu
ya kulnit na.

¹⁶Nagdadakkat da tutu wala
nga áwan da nga baat;
ay oray ya ángin
ay akkan melaat.

¹⁷Negat tutu wala
ya nagtatákip da,
túya akkan da nga
mapagsisibna.

¹⁸Ay nu makabanán,
ay lumawán ya apuy
ki igung na;
sumilang daya mata na

- nga ummán kiya sínág
ki pagmakát.
- ¹⁹Maggang-gangláyab
nga apuy ya lumawán
ki mútung na;
ay se yala maglalawán pe
daya síling na.
- ²⁰Atù ya lumawán ki igung na,
nga ummán ki asoy
na maggur-gurù a danum
ki bánga nga nesáang
ki maggatagatang
nga sinìdug nga kaddat.
- ²¹Masidug gala ya úging
ki ángat na,
ay se apuy ya maggayát
ki mútung na.
- ²²Nakulnit tutu wala
ya bùlaw na,
túya magansing tutu wala
ngámin daya makasingan
kaggína.
- ²³Awan nala ya nangalug
ki baggi na,
nakulnit ngámin
nga ummán ki kulnit na
balayyáng.
- ²⁴Ya púsu na, ay nakulnit
nga ummán ki batu,
ummán ki kulnit na
bulináwan nga batu.
- ²⁵Ay nu gumnikát,
ay magansing
oray daya diy-diyos;
ay nu magbaliwág,
ay akkan da ammu kuwaan da

- gapu ki ansing da.
- ²⁶Oray ya ampiláng
ay akkan na màdulán;
oray daya singál se say-áng,
onu bú tug, ay akkan da pe
màdulán.
- ²⁷Ya balayyáng,
ay ummán nala
ki dagámi kaggína,
ay ya bága,
ay ummán nala
ki narupù a káyu.
- ²⁸Akkan na ammu ikansing
ya bú tug,
ay ya batu na isling
ay ummán nala ki asáp
kaggína.
- ²⁹Ay ya ippapangkur,
ay ummán nala ki dagámi
kaggína,
se akkan na nga ikil-kilag,
ya say-áng da tolay.
- ³⁰Ummán ka natadam
nga tap-tappig na bánga
daya sísì ki sinay na;
ay nu manalen,
ay ummán ka naarádu
ya gayát na.
- ³¹Ummán ka maggur-gurù
a danum ki bánga ya bebay
nu umsung,
se magbúgabúgà
nga ummán ka maggur-gurù
a denu.
- ³²Sumilasilang ngala
ya dalenan na ki bebay

se napusà ala ki búgà na.

³³Awan na kapáda
ki kalawagán;

sittu nga parsuwa
nga áwan na ikansing.

³⁴Ur-úray yala kaggína
daya karung-rungtán na ulolag;
aggína ári daya ngámin alsádu
nga animál.”

42 Ay nán tu Job nga summungbát ke APU: ²“Ammù a màwa mu
ya ngámin,

se áwan pe makalípán kikaw
kadaya piyán mu kuwaan.

³Nán mu nga nagsaludsud,
‘Inna ngidi nga magdadawáy
ki sírib ku, ay áwan na nga
am-ammu?’

Iyà yán.

Ay kurug akkan ku naaw-awátan
datu kinag-kagi ku.

Neduràmat ku ngámin
datu nakas-kasdáaw
nga akkan ku kammala
mabaal ammuwan.

⁴Nán mu wa maggina ngà ala
kikaw nga magúni,
ay se nà a saludsúdán,
ay masápul sungbátan taka.

⁵Nagina ku wala
ya mepanggap kikaw kitun
kadaya duddúma,
ngamay kídi ay nasingan
taka mismu win.

⁶Ay túya mìpat tà tutu wala,
se makappoli yà.

Túya magtugaw wa ki lusà

se yà magtáputápur ka abu
 ki baggi ku
 gapu ki akappoli ku.

Neap-appat datu ù-opun ne Job

⁷ Ay kane mabalin ne APU nga kagiyán dayán ke Job, ay nán na kitu Elifaz nga iTeman, “Makarungat tà tutu wala kikaw se kadaya duwa nga opun mu. Ata akkan kustu daya kinag-kagi nu ke Job mepanggap kiyà, nga akkan ummán ke Job nga bobonan ku. ⁸ Ay túya mawe kayu mangalà ka pittu nga toru wa báka, se pittu nga toru wa karneru se kayu mawe ka giyán ne Job, ay se nu ibasu da nga ittu ya bátug dátun nu wa masidug. Ay se nakayu ikarárag ne Job, ay ginán ku ya karárag na. Ay akkan ku ipákat kadakayu ya kapanísán na karbangán naya kinaug-og nu. Ata akkan kustu daya kinag-kagi nu mepanggap kiyà, akkan ummán ke Job nga bobonan ku.” ⁹ Ay díkod, kinurug de Elifaz nga iTeman, se tu Bildad nga iShua, se tu Zofar nga iNaama tu bílin ne APU nga kuwaan da. Ay ginina ne APU tu karárag tu Job.

Dinuble ne APU tu bànáng ne Job

¹⁰ Ay kane mekarárag tu Job datu ù-opun na, ay nepatulli ne APU tu kinabánáng na, ay dinuble na ya kaadu natu bànáng na. ¹¹ Ay naglalbet ngámin datu wawwági na, se datu induan na, se datu makam-ammu kaggína kitun, ay se da nagkakán. Kinalakkán da, se da nga inan-anannay gapu kadatu sinagába na nga rígát gayát ke APU. Nangidde ya isaisa kaggída ka pirà, se sangkilat nga balitù. ¹² Naturù ya nagkallà ne APU kitu Job kitu nuddi nga al-algaw na. Adu tutu wala datu animál na may kitu dáti. 14,000 datu karneru na, se 6,000 datu kámel na, 2,000 datu báka na, 1,000 datu asnu na. ¹³ Ay nakapútut pikam tu Job ka pittu wa lalláki, se tallu nga babbay. ¹⁴ Ay pinangagánan na tu manákam ma babay ka Jemima, se la Kezia, tu mekàduwa se la tu Keren-happuc tu mekàlu. ¹⁵ Ay aggída tu kapiyaán kadatu ngámin na babbay kitu íli da. Ay niddán tu Job datu ngámin na pútut na, babay se laláki, ka ngáni da kadatu kuw-kuwa na. ¹⁶ Nagbiyág pikam tu Job ka 140 nga dagun. Nasingan na

pikam ngámin na apúku na panda kadatu apúku na kadatu apúku na ki túmang. ¹⁷ Ay lálakay pànanng ngin tu Job kane matay.

Daya Salmo

Ya kurug ga agganggam

- 1** Maganggam daya tolay
nga akkan sumúrut
kadaya kag-kagiyan
daya nadakè a tolay,
se akkan da mear-arát
kadaya kuk-kuwaan daya maragbásul,
onu mebul-bulun kadaya marammáas.
- ²Nu di ya mangikurug
kadaya lin-lintag ne APU
ya paganggammán da.
Ay inal Gaw da nga bas-basáan se ad-adálan.
- ³Ay meárig da kadaya káyu
nga nemúla ki dappit daya awweg.
Natalobu da se akkan malaylay daya adon da,
ay magbúnga da peyang
ki tiyampu nga pinagbubúnga da.
Ay napiya ya pagbalinán daya ngámin kuk-kuwaan da.
- ⁴Ngamay akkan ummán kiyán
daya nadakè a tolay.
Meárig da ki asáp
nga mipur nu magbal-báli.
- ⁵Ay umbet tala ya algaw
nga ammasul ne APU kaggída.
Mesibna da kadaya namáru.

1:0 Daya Salmo, ay ittu daya angipakammu da kadaya atán ki uray daya nangisúrat kadayán nga nedalen da ki kansiyon. Atán daya Salmo mepanggap ki agpannakit, se agdáyaw ke Dios, se aggyáman kaggína, se angipakammu da ki kinatalgad da, se agdáyaw da kada ári da nga nidde ne Dios, se panagtùgud da kada tolay, se daya kansiyon kiya panagday-dáyaw da ka Templo.

⁶Ata iturung peyang ne APU
 daya namáru,
 may daya nadakè,
 ay mawe da ki pakatayán da
 ka áwan panda.

Ya piníli ne Dios nga ári

2 Taanna daya nasiyon
 tura makigubát ya lam-lamtan da?
 Nágan na ya málaálà da?
²Ay daya à-ári se daya agtuturáy,
 ay maggagaddù da;
 maggaannúgut da
 nga mangalùsaw ke APU,
 se kiya ári nga piníli na.
³Ay nán da, “Masápul pandanán tada ngin
 ya angngituráy da kadàtada,
 masápul mawayaán tada kaggída.
⁴May e APU nga atán ka lángit,
 ay igalagalà nada ngala.
⁵Winarníngán nada gapu ki rungat na,
 pinanansing nada, gapu ki lùsaw na.
⁶Ay nán na, “Ya ári nga piníli ku
 ya magári ka Zion,
 ya bantay nga napatag kiyà.”
⁷Ay nán naya ári,
 “Ikagi ku ya nepakammu ne APU kiyà,
 nga nán na, ‘ikaw ya An-anà ku,
 ay kídi iyà in ya Ama mu,’ nán na.
⁸Agngam kod kiyà daya ngámin na nasiyon,
 ay idde kuda kikaw,
 ay ya ngámin kalawagán,

ay ipakin-kuwa ku pe kikaw.

⁹Ay palsuwan muda tutu wala gapu ki turáy mu,
ay meárig da ki bánga nga ruparupà mu.”

¹⁰Ay lugud, dakayu ngámin

nga à-ári ki kalawagán

magsírìb kayu,

dakayu ngámin na agtuturáy

magtar-taron kayu.

¹¹Sikkaansing kayu

nga magsirbi ke APU.

Magtartartar kayu,

¹²nga magummà kadaya bingil na,

ta nu akkan, ay makarungat

ay rapúnan nakayu,

ta nalapat ya akarungat na.

Maganggam daya tolay

nga makigdù ke APU.

E Dios ya pakigdúan

Idi nga Salmo, ay kinuwa tu David kitu nagtálaw na kitu pútut na nga Absalom.

3 O APU, adu tutu wala daya kalínga ku,
adu daya lumtuwád nga mangalúsaw kiyà!

²Ay adu pe daya magkuna

nga akkan nà kanu win sengán ne Dios!

³May ikaw, O APU ya kagdù ku peyang,

pangabáan nà se pagturdan nà.

⁴Kumraw wà a makiseng ke APU,

ay maggayát ka Zion

nga napatag ga bantay na,

sungbátan nà.

⁵Nu magidda ngà a matúdug,
ay gumniya ngà kammin na sibbibílag,
ta e APU ya magtag-tagasíngan kiyà.

⁶Akkan nà magansing
oray nu sangapúlu ríbu
daya kalínga ku wa manglimut kiyà.

⁷Umbet ka, O APU!
Isalákan nà, O Dios ku!
Palsuwan mu ngámin daya kalínga ku,
se ya turáy daya nadakè a tolay, ay ippà mu.

⁸Isalákan ne APU daya tolay na!
Idde mu APU ya pagkapiyaán daya tolay mu!

Ya karárag nga makiseng ke Dios

Ya Salmo tu David

4 O Dios, sungbátan mu mán agpà ya karárag ku!
Ikaw wala ya makigdù kiyà.
Sinengán nà kadaya ngámin nà par-parikut ku.
Kalakkán nà. Gínám agpà ya karárag ku!

²Dakayu nga tolay,
nungay na agpà la ya kakusap nu
nga mangirupat kiyà?
Nungay na ya kakusap nu
nga magbusibusid se magbutabutal?

³Akkan nu kaligpanán
nga nekísi ne APU daya namáru ka tolay na.
Gínán nà, nu kumraw wà kaggína.

⁴Akkan kayu din magbásul
nu makarungat kayu.
Kappiyánan nu wa lam-lamtan nu gabi
kadakayu wa magid-idda nga maging-inggap.

⁵Ay dayán nala napiya
 daya idátun nu ke APU,
 aggína ngala ya piyáran nu.

⁶Adu daya tolay ya magkuna nga:
 “Napiya mà din
 nu atán ngámin daya masápul mi,
 kalakkán nakami agpà O APU!”

⁷May pinaanggam nà tutu wala, O Apu,
 ka anggam ma napà-patag
 may ya anggam daya
 adu básì se adu tutu wala nga ápit.

⁸Napiya ya ur-uray ku
 nga magidda se matúdug,
 ta ikaw, O APU,
 ya magtag-tagasíngan kiyà.

Ya karárag ki akigdù ke Dios

Ya Salmo tu David

5 O APU, ginám agpà ya karárag ku;
 ginám agpà daya kag-kagiyan ku.
²Ginán nà agpà a makiseng kikaw,
 O Dios nga Ari ku!
 Ikaw wala ya pagkararágán ku.
³Ginán mu, O APU
 ya úni ku ki pagmakát;
 ginán mu ya karárag ku
 ki pagbarngát;
 id-idaggán taka
 nga sumungbát.
⁴Lùsawan mu, O Dios
 daya nadakè a kuk-kuwaan;
 daya nadakè a tolay
 ay pataláwam.

⁵Daya magpang-pangátu,
ay akkan mu ipalúbus
nga makapagsíkad da ki àráng mu;
daya toláy ya nadakè a kuk-kuwaan,
ay lùsawan mu.

⁶Daya toláy ya magbus-busid
rapúnan mu;
Daya maragpatay se mangal-alflaw
lùsawan mu tutu wala.

⁷May gapu ki áwan panda
nga amminya mu,
makalnà à ki balay mu.
Day-dayáwan taka
ki Templo mu;
magukkab bà gapu ki kasdaáwan ku.

⁸Iturung nà a sumúrut
ki pagayatám, O APU,
ta adu daya kalínga ku;
Kuwaan mu nga nalapat,
ya annúrut ku kadaya piyán mu.

⁹Awan ya kurug
kadaya kag-kagiyan daya kalíngà;
pabeg magranggás ya lam-lamtan da kuwaan;
Meárig daya bugung da
kiya sillulukát ta pansiyon,
nga magalibàbà ya buyù na;
ata nadakè daya bal-balìtan da;
napiya ya agun-úni da
may angal-alfláw da ngala.

¹⁰Panísan muda, O Dios,
gapu kadaya kuk-kuwaan da;
daya pal-palánu da,
ay ittu kammin ya pakatiliwán da;
Gapu kadaya adu wa bas-básul da,
se angag-kagúra da kikaw,
ay pataláwan muda.

¹¹Ngamay maganggam ngámin
 daya makigdù kikaw;
     magkan-kansiyon da,
 ta maganggam da.
     Tagasinnán muda Apu
 daya ngámin na maminya kikaw,
     ta ikaw ya paganggamán da.
¹²Bindisiyonán mu, O APU,
 daya namáru;
     limútan muda ki amminya mu.

Ya karárag na ya magtakit

Ya Salmo tu David

6 O APU, akkan nà agpà al-alngán
 nu malùsaw ka;
     akkan nà agpà pasilgan
 nu makarungat ka.
²Kalakkán nà agpà, O APU
 ta nakapsut tà;
     Pabilgan nà agpà,
 ta nu akkan, ay matay yà.
³Napalotán nin
 ya riribù ku, O APU,
     Ka nungay na agpà in Apu
 ya ilalbet mu?
⁴Umbet nà alà in, O APU;
 Isalákan nà ki pakatayán ku,
     gapu ki áwan panda
 nga agkallà mu.
⁵Ata daya natay
 ay akkan daka ngin madamdám;
     Awan magdáyaw kikaw win
 kadaya kalubúán.
⁶Nagkapsut tà tutu wala ngin
 ki sangit ku;

Káda gabi magtar-tarúyà
 daya luwa ku;
 Nabasa ngámin nin ya idda ku.
⁷Akkan nà makasingan nin
 ki lanát daya mata ku,
 gapu ki sangit ku,
 ki angwa daya kalínga ku.
⁸Magtálaw kayu,
 dakayu wa nadakè a kuk-kuwaan na tolay!
 Ta nagìna ngin ne APU ya agsángit ku.
⁹Ginìna ngin ne APU
 ya akim-imallà ku;
 sinungbátan na ngin
 daya karárag ku.
¹⁰Meap-appat din se magansing
 ngámin nin daya kalíngà,
 se da magtatálaw
 nga masip-siparà ki appat da.

Ya karárag panggap ki kalintaggán

Ya Salmo tu David nga kinansiyon na ke APU panggap ke Cush nga iBenjamin.

7 O APU nga Dios ku,
 umbet tà makigdù kikaw;
 isalákan nà kadaya kalínga ku,
 nga magappal kiyà.
²Ay nu akkan nà isalákan,
 ay pir-pirsáng dà,
 nga ummán ki angwa daya
 láyon kadaya nígay da,
 se dà itálaw ki giyán
 nga áwan makaseng kiyà.
³O APU nga Dios ku,
 nu atán nagbasúlán ku,
 onu atán nadakè
 a kinuwà ki kasittolay ku,

⁴onu atán kinasaba ku
 nga opun ku,
     onu tinákaw ku
 ya kuw-kuwa naya kalínga ku,
⁵ay bay-ám daya kalínga ku wa manugkam kiyà,
 bay-ám da nga mamatay kiyà,
     se da panáwan ya baggi ki lusà.
⁶O APU igdù nà
 kadaya kalínga ku;
     ara APU, ipassingam ya rungat mu
 kadaya narungat nga kalínga ku;
     ara, O Dios ku,
 ipassingam kaggída ya kinalintag mu.
⁷Urnúngam daya ngámin tolay.
 Ka lánigít, ikaw ya magturáy.
⁸Ikaw APU,
 ya mangguwes kadaya ngámin tolay;
     Ipakammum nga áwan ku bas-básul,
 ta namáru wà a tolay.
⁹O Dios nga namáru,
 daya lammat se uray daya
     tolay, ay ammu mu.
 Pandanán mu
     daya ubra daya nadakè a tolay.
 Ay papiyaan mu
     ya biyág daya namáru.
¹⁰Ikaw Dios ya bátug kalátag ku;
 daya mangikurug kikaw, ay isalákan mu.
¹¹Nalintag ka nga mangguwes, O Dios;
 Lusawan mu peyang,
     daya nadakè a kuk-kuwaan da tolay.
¹²Nu akkan makappoli daya tolay
 kadaya bas-básul da,
     ay setan ne Dios
 ya ampiláng na,
     nga naganubáng ya ngárab na,

se na pàngan
 ya lúbid naya bítug na
 ka angngisagána na.
¹³Nakasagána ngin
 daya ippapatay na,
 ay se na isirisirig gin
 ya nagmayán ka apuy nga bítug na.

¹⁴Nadakè peyang
 ya lam-lamtan daya nadakè a tolay;
 kadaya pakariribuán,
 ay nalaing da mamalabúga;
 ya pagbalinán da
 ay magbutabutal da.
¹⁵Magabbut da ka palabbot,
 may aggída kammin ya mirbut.
¹⁶Ya riribù a kinuwa da,
 nga pára kadaya duddúma,
 ay aggída kammin
 ya nagtungpálan na.
 Ya palánu da
 nga magranggás kada kasittolay da,
 ay aggída kammin nagalinagnaggán na.

¹⁷Magiyáman nà ke APU
 ta nalintag.
 Magkansiyon nà ka pagdáyaw ku
 ke APU nga Kangatuwán.

Ya kinadáyaw ne Dios se ya kinapatag daya tolay

Ya Salmo tu David

8 O APU, nga Apu mi,
 masissingan ki ngámin kalawagán
 ya kinaturáy mu!
 Nangà-ngátu may daya lángit
 ya kinadáyaw mu.

²Sinuruwám daya maladága
 se daya ababbing
 nga mangikansiyon
 ki kinaturáy mu,
 ta senu makusap daya kalínga mu
 se daya ngámin kumag-kagúra kikaw.

³Ay nu maglángad dà ka lángit
 nga kinuwám,
 ya búlán se daya bittuwan
 nga nippáy mu daya masingan.
⁴Ay inna kuma ngala daya tolay,
 tura muda nga pàgan,
 daya ur-úray nga tolay,
 tura muda pagan-anu?

⁵May kinuwa muda
 nga nabà-baba ngala may ikaw,
 se muda pinadayáwan
 se niddán ka turáy.

⁶Nepeturayám kaggída
 daya ngámin na parsuwám.
 aggída ya pakammuwam

kadaya ngámin kinuwám;
⁷daya ngámin na báka se karneru,
 se daya animál ki sirát nga alsádu.

⁸Ráman daya an-anù,
 se daya sissida,
 se ngámin daya parsuwa ki bebay.

⁹O APU nga Apu mi,
 masissingan ki ngámin kalawagán
 ya kinaturáy mu.

8:5 Onu “nabà-baba may daya a-anghel.” Ka aggúni nga Hebreo, “nabà-baba may e Elohim.”

Ya panaggiyáman ke Dios ki kinalintag na

Ya Salmo tu David

- 9** Day-dayáwan taka, O APU,
 ki ngámin na uray se lammat ku;
 Iwaragáwag ku
 daya nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa mu.
²Maganggam mà tutu wala
 gapu kikaw;
 ikan-kansiyon ku
 ya kinapatag naya ngágan mu,
 O kangatuwán na Dios.
³Kane masingan daka
 daya kalíngà,
 ay nagtatálaw da,
 managtág da nga nán da
 may agkekálin da
 nga nagkakátay da.
⁴Niddem kiyà
 ya paglintaggán se pagrabngán ku;
 Ta áwan mu pagdudúmán
 ki angguwes mu.
- ⁵Daya akkan mangurug kikaw,
 inal-alngán mu;
 daya nadakè a kuk-kuwaan
 rinápun mu;
 áwan nin ya panamdammán kaggída ka panda.
- ⁶Daya kalínga mi
 áwan da tutu wala ngin ka panda;
 dinadál mu ngámin nin daya il-íli da,
 ay áwan tutu wala ngin
 ya panamdammán kaggída.
- ⁷May nge APU,

ay magturáy ka áwan panda;
 pinadán na ngin
 ya tugaw na ki angguwes na.

⁸Aggína ya mangguwes
 kada tolay ki kalawagán;
 ki angguwes na
 ay áwan na pagdudúmán.

⁹Daya mapal-pallà,
 e APU ya pagkamángan da;
 aggína ya kaligdaán
 nga aglingdán da,
 nu mapar-parigátan da.

¹⁰Ngámin daya makammu ke APU,
 ay magpiyár da kaggína,
 áta daya umbet kaggína,
 ay akkan na bay-bay-án da.

¹¹Magkansiyon kayu
 ka pagday-dáyaw nu ke APU,
 nga magturáy ka Zion.
 Ipakammu nu daya kinuw-kuwa na
 kadaya ngámin nas-nasiyon.

¹²Ata e Dios nga marangngibálat,
 ay siddadamdam kadaya mapal-pallà;
 ay se daya mapar-parigátan
 ay ginan na ya akiseng da.

¹³O APU, kalakkán nà agpà;
 sinnam kod ya amar-parigát daya kalíngà kiyà;
 ki pakatayán ku, isalákan nà agpà,

¹⁴ta senu kagiyan ku ngámin
 daya kinuw-kuwa mu,
 nga gapu naya agdáyaw ku;
 se ka Jerusalem, maganggam mà,
 gapu ki nangisalákan mu kiyà.

¹⁵Daya nas-nasiyon,

ay aggída kammin ya mirbut
 kadaya kinuwa da nga palabbot;
 se aggída kammin ya nàna
 kadaya ikat nga netán da.

¹⁶E APU ay nagpakammu
 kiya nalintag nga angguwes na;
 ay daya nadakè a tolay,
 ay aggída kammin ya nàna
 kadaya inninígay nga netán da.

¹⁷Pannakatay
 ya tungpál daya nadakè a tolay,
 se daya ngámin na akkan mangurug ke Dios.

¹⁸Daya napubri,
 ay akkan nada bay-bay-án;
 ya namnáma daya mapal-pallà
 ay áwan na kippaán.

¹⁹Akkan mu ipalúbus, O APU
 nga irupat daka daya tolay yala!
 Urnúngan mu ngámin tolay ki àráng mu,
 se mu guwesán da.

²⁰O APU, pagansingan muda,
 ipakammum kaggída nga tolay da ngala.

Ya karárag ki akigdù ke APU

10 Tura ka adayyu pà nang kiyà, O APU?
 Tura ka magsirù,
 nu atán pakarigátan?

²Gapu ki kinaranggás daya nadakè tolay,
 ay pal-pallàan da daya nakal-allà;
 sápay kuma ta aggída ya màna
 kadaya inninígay nga netán da.

³Ipas-pasindáyaw da
 daya nadakè a asikkuwaan da;

daya naágum,
 ay pad-padàsán da nge APU
 se lùsawan da.
⁴Gapu ki agpang-pangátu da,
 nán daya nadakè a tolay,
 “Awan biy-biyáng ne Dios.
 “Awan ya Dios,” nán da ki panúnut da.

⁵Ay ngámin na kuwaan da,
 ay napiya ya pagbalinán da;
 akkan da maaw-awátan
 ya ammasásul ne Dios kaggída;
 se irupat da daya kalínga da.
⁶Ay nán da ki uray da,
 “Awan nadakè a màwa kiyà;
 ay áwan ku la agproblema ka panda.”

⁷Nadakè ya agbugubugung da;
 magged, se busid,
 se mamasansing daya bal-balítan da;
 se akkan da min-induwán
 nga mangikagi ki natakit se nadakè a úni.

⁸Mawe da kadaya il-íli,
 nga mangitanab kadaya áwan mabà-baal,
 nga magiddag ka patayan da.

⁹Ummán da kadaya láyon
 nga maglalakku ki lingad da,
 nga magiddag ka dugkamman da;
 Ummán da pe kadaya mangnígay;
 nu makàna da,
 ay rùrútan da ngin ya kálà da ki ikat da.

¹⁰Magiddag da nga mangitanab,
 se da kattatán dugkamman
 ki ngámin bílag da daya kal-allà.

¹¹Nán da ki uray da,
 “Awan biy-biyáng ne Dios;

akkan na masingan ya kinuwa ku,
akkan na nga pagan-anu.”

¹²Ara, O APU;

panísan mu, O Dios, daya nadakè a tolay!

Daya kal-allà akkan muda pagdudoray.

¹³O Dios, irupat daka

daya nadakè kuk-kuwaan na tolay.

Nán da ki uray da, “Akkán nitta mà panísan a.”

¹⁴May sissisingan ka

kadaya amar-parígát da;

Sissasagána ka peyang

nga sumeng kadaya mapal-pallà;

Daya áwan mabà-baal,

ikaw wala ya pagpinduwán da;

Se ikaw wala ya pagkamángan daya ulíla.

¹⁵Pandanán mu Apu

ya turáy daya nadakè a tolay;

panísan muda

panda ki kippà daya ngámin kinadakè da.

¹⁶E APU ya ári ka áwan panda;

Daya nasiyon

nga akkan mangurug kaggína,

ay marápun da.

¹⁷Gínán mu, O APU,

ya karárag daya mapal-pallà.

Pagbagkaddam daya uray da.

¹⁸Igdù mu daya ul-ulíla,

se daya mapal-pallà kiya kalintaggán da,

ta sen akkan da ngin pappanansingan da.

Ya kansiyon ki agpiyár ke Dios

Ya Salmo tu David

11 E APU ya akigdúán ku;
 túya akkan nu nán
 nga masápul ku ya tumáyù,
 nga ummán kadaya an-anù
 nga mawe kadaya ban-bantay nga magsirù.
²Nakasagána ngin
 ya bútag daya nadakè a tolay
 nga atán ki nagìbat;
 nakasirig gin
 kadaya namáru nga tolay,
 nga piyán da gangngatan.
³Atán agpà ya màwa
 daya nalintag ga tolay,
 nu áwan mangipatag gin
 kadaya lin-lintag?
⁴Atán ne APU,
 kiya napatag ga Templo na,
 nga magtur-turáy ka lángit
 nga giyán na.
 Kadaya ngámin tolay ki kalawagán,
 ay sissisingan kaggída,
 se sikkaammu
 kadaya kuk-kuwaan da.
⁵Daya nadakè se daya namáru,
 ay sangapáda nga kappiyánan sinnan ne APU.
 Daya naranggás,
 ay kalùsawan nada nga tutu.
⁶Udanán ne Apu
 ka birgáng se magap-apuy nga asufre
 daya nadakè a tolay,
 se panísan nada ki makassinit nga báli.

⁷Ta e APU nga namáru,
 ay pàgan na daya ubra nga nalintag;
 daya namáru nga tolay,
 mawe da ka giyán na nga mepagbiyág.

Ya Karárag ga akiseng ke Dios

Ya Salmo tu David

12 Sengán nakami, O APU,
 ta áwan da tolay yin na makaDios!
 Umawan pe yin kídi kalawagán
 da tolay ya pasúrut mu!
²Magbibinnusid da ngámin nin,
 se magkikinnasaba da
 ki napiya nga aggun-úni da.
³Pakuspam, O APU,
 daya mangas-kasaba;
 se daya napasindáyaw,
 apputan mu ya bugung da.
⁴Nán da, “Alà mi daya piyán mi
 ki aggun-úni mi,
 se kagiyan mi daya piyán mi.
 Inna pe ya makalípán kadakami?”
⁵May nán ne APU, “Nasingan ku
 ya amà-paultu da kadaya nakal-allà,
 se nagìna ku ya akim-imallà
 daya napubri kiyà,
 túya umbet tà a mangigdù kaggída
 ta ittu ya ag-agngan da.”
⁶Daya kar-kari ne APU,
 ay minnanáma nga tungpálan nada,
 ta kurug da,
 nga ummán kiya napabeg
 nga silber nga pinaláta,
 nga napabeg tutu wala
 ta namin-pittu nga nelúnág da.

⁷Ikaw O APU,
ya mangigdù kadakami;
Peyang ngin ka panda
tagasinnán nakami.
⁸Adu daya nadakè a tolay
kiya lib-lebut mi,
se ittu da pagangammán
ya mangwa ka nadakè.

Ya karárag naya makiseng ke Dios

Ya Salmo tu David

13 O APU, ummán na kabayág
naya angaligpán mu kiyà?
Nungay na ya panda
naya aglikud mu kiyà ta?
²Nungay na ya ipappanda
naya agpannakit ku,
se ya inalgaw
nga akas-asangit ku?
Nungay na ya panda
naya angngábà da kiyà
daya kalínga ku?

³O APU, nga Dios ku,
ginán nà agpà se sungbátan nà.
Pabilgan nà agpà,
ta nu akkan ay matay yà.
⁴Ay ianggam daya kalíngà,
ta nán da nga inábà dà.
Akkam ipalúbus agpà
nga ip-ipkáv dà.

⁵May magnamnáma ngà
ki áwan kapal-palíyán na amminya mu;
ay maganggam mà

gapu ki anngisalákan mu.

⁶Magkansiyon nà kikaw O APU;
gapu ki kinamárum kiyà.

Ya kinadakè na tolai

Ya Salmo tu David

14 Nán daya ug-og ki uray da,
“Awan mà Dios a!” nán da,
Awan nala napiya ki lammat da,
Ay pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da;
áwan nala kaggída ya mangwa ka napiya.

²Nge APU nga atán ka lángit,
ay sisínán na daya tolai,
nu atán da nasírib kaggída,
nga maminya nga mangammu kaggína.

³Ngamay ngámin da
ay summiyási da ngin;
sangapáda da nga nadakè;
áwan nala oray isa
ya mangwa ka napiya.

⁴Awan da nád tutu wala ammu
dayán na nadakè a tolai,
nga managgundáway kadaya tolai ku?
Akkan da pe ya magkarárag ke APU?

⁵May umbet tala ya algaw
nga aggansing da tutu wala,
ta e Dios, ay abul-bulunan na peyang
daya mangikur-kurug kaggína.

⁶Ay oray sipdán daya nadakè a tolai
ya panggap daya nakal-allà,
may e APU ya mangigdù kaggída.

⁷Ay ikar-karárag ku,
 nga umbet maggayát ka Zion
 ya mangisalákan ki Israel.
 Daya tolay ne APU,
 maganggam da tutu wala,
 nu mepatulli kammin kaggída
 tu napiya nga kabiy-biyág da.

Daya piyán ne Dios

Ya Salmo tu David

15 O APU, inna daya mabalin lumná
 kiya Templo mu?
 Inna daya mekari nga magyán
 kiya napatag nga bantay mu?
²Dayán nala nga namáru
 se mangwa ki kustu,
 se akkan magbus-busid
 se akkan magpi-pimáru,
³se akkan mamad-padakè
 kadaya kasittolay da,
 se akkan mangwa ka nadakè
 kadaya ù-opun da,
 se akkan mangisam-samemet
 kadaya keliyán da;
⁴daya mangalùsaw
 ki lùsawan ne APU,
 se mamatag
 kadaya mangipatag kaggína;
 daya maragtungpál kadaya kari da;
 oray nu nágan na ya màwa;
⁵akkan da paan-anaán
 ya pirà nga ipaútáng da;
 se akkan da pe mangáwat ki pasùsù,
 nga mangirurum ki áwan bas-básul;

Daya ummán kadayán na tolay,
ay áwan da tutu wala kaan-anuwán.

Magmákad ya uray ta ke Dios

Ya Salmo tu David

16 Igdù nà, O Dios,
ta magkámang ngà kikaw.
²“Ikaw ya Apu ku,”
nán ku ke APU.
Ngámin daya napiya
nga atán kiyà,
ay ikaw ya naggayatán da.

³Daya tolay ne Apu
nga atán kídi íli Israel,
ay napatag da.
Ganásan ku ya mebul-bulun kaggída.

⁴Daya tolay nga sabáli nga diy-diyos
ya pagkamángan da,
ay áwan laat naya riribù da;
akkan nà 'tu la mear-arát kiya agbasu da,
ay maddi yà balìtan
ya ngágan dayán na diy-diyos da.

⁵Ikaw wala, O APU
ya bátug ngáni ku,
nga makidde kada ngámin
nga masap-sápul ku,
se makammu kiya masangwánan ku.

⁶Daya kapíyán na lusà
daya nidde mu kiyà,
napiya tutu wala
daya nengánim kiyà!

- ⁷Day-dayáwan ku nge APU
 nga mangitur-turung kiyà;
 oray ki gabi,
 ya uray ku ay tùgúdán nà.
- ⁸Ammù a bul-bulunan nà peyang ne APU;
 túya áwan ku kaan-anuwán,
 ta aggína ya kataging ku peyang.
- ⁹Maganggam mà tutu wala
 ta áwan ya makariribù kiyà.
- ¹⁰Ta akkan bay-án ne Apu
 nga mawe ya kaduduwa ku
 ka giyán daya natay,
 se akkan na ipalúbus
 ya tolay na
 nga marupsà ala ki lusà.
- ¹¹Itùgud na kiyà
 ya pakabiyágan ku;
 ay áwan páda naya anggam ku,
 nu ikaw ya kabulun ku.
 Awan panda nga gánas
 ya atán ki giyán mu.

Ya karárag na áwan bas-básul

Ya karárag tu David.

- 17** Ginán nà agpà, O APU,
 ki akim-imallà ku kikaw
 ki kalintaggán ku.
 Ginám mán ya karárag ku
 nga makiseng kikaw,
 ta kurug daya kag-kagiyan ku,
 áwan ku ituláyaw.
- ²Awan ku kurug básul;
 ikaw la ya mangipakammu,

ta sikkaammu ka ki kustu.

³Nu sinnan mu

daya atán ki lammat ku
 se daya atán ki uray ku,
 oray ki gabi,
 se mu kappiyánam palutpútan
 ya katutolay ku,
 ay mammuwán mu
 nga áwan nadakè a kinuwa ku,
 se áwan pe nadakè a kag-kagiyán ku;

⁴akkan nà ummán kadaya duddúma.

Gapu kadaya bil-bílin mu,
 ay umadayyu wà
 kiya kuk-kuwaan daya naranggás.

⁵Sinúrut ku ngámin daya piyán mu;

akkan nà pe sumiyási ki dálen mu.

⁶Magkarárag gà kikaw, O Dios,

ta ammu ku nga sungbátan nà,
 túya ki karárag ku kídi gínán nà agpà.

⁷Ipassingam ya áwan kaul-ulissán

nga aminya mu;
 ngámin daya makigdù kikaw
 kadaya kalínga da,
 ay isalákan muda.

⁸Tagasinnán nà

a ummán ki agtagasíngan
 mu ki mata mu mismu.
 Alukupan nà ki payà mu,
 nga ummán kadaya pippíyà da anù.

⁹Salakníbán nà

kadaya nadakè a tolay
 nga magasippatay kiyà.
 Ilísi nà kadaya kalíngà

nga nakapalebut kiyà.

- ¹⁰Dayán na tolay,
ay áwan da nga agkallà,
se napangátu tutu wala
ya aggun-úni da.
- ¹¹Oray kawà na kapannán ku
dùdopan dà;
magid-iddag da
ka waya da nga mangiwalat kiyà.
- ¹²Ummán da kadaya láyon
nga magasikkán kiyà,
atán da nga magsir-sirù
nga mangitanab kiyà.
- ¹³Umbet ka, O APU,
parangam da kalíngà
se muda abáan!
- Kadayán na nadakè a tolay,
isalákan nà
ki mannakabalin na ímam.
- ¹⁴Ay gapu ki ammanakabalin mu, O APU,
isalákan nà kadayán na tolay
nga naikalawagán.
- Panísan muda Apu,
kiya iid-iddag mu kaggída
nga kapanísán da.
- Iparamán mu pe kadaya annánà da;
ay pagbunna mu pe
daya sumar-sarunu pikam
nga gakagaka da.
- ¹⁵May nu iyà, ay masingan taka,
ta áwan nadakè kadaya kinuw-kuwà;
Nu malukág gà,
ay maangammán nà tutu wala,
ta ya kaatán mu,
ya mepàmud kiyà.

Ya kansiyon tu David kitu inangngàbà na

Tu idi ya Salmo tu David nga bobonan ne APU. Kinansiyon na idi ke APU kitu nangisalákan na kaggína kadatu ngámin kalínga na se kitu Saul.

- 18** Ay nán na,
¹Pà-pàgan taka, O APU,
 ikaw ya bílag ku.
- ²E APU ya árig pínát nga aglingdán ku,
 se naligda nga lipad ku,
 aggína ya mangisalákan kiyà.
 aggína ya Dios ku nga pakigdúán ku;
 aggína ya bátug kaláttag ku,
 se aggína ya naturáy ya makesalákan kiyà.
 aggína ya mangigdù kiyà,
 se aggína ya pagtalga ku.
- ³Dayáwan ku nge APU,
 ta kinumraw wà kaggína,
 ay nesalákan nà kadaya kalíngà.
- ⁴Arig ku win ya nasiluwán naya pannakatay,
 se ummán nà ka malimat
 kiya dadakkal nga palun.
- ⁵Nasig-sigután nà in
 ki pakatayán ku,
 Napalebután nà in
 ka palab-ug nga pakatayán ku.
- ⁶Kadaya pakariribuán,
 ay kinumraw wà a nakiseng ke APU.
 Kinuraw wà a nakiseng kiya Dios ku.
 Ay nagína nà kiya Templo na,
 se ginína na ya akim-imallà ku.
- ⁷Se la nangyagyag, ay nataryun ya lusà;
 daya ban-bantay, naguyag se nakínikínin da,
 ta e Apu, nakarungat tutu wala.

- ⁸Gapu ki rungat na,
 atù ya lumawán ki igung na;
 birgáng se apuy ya magliy-liyáb
 ya lumawán ki mútung na.
- ⁹Linùtán na ya lángit
 se la naganigad,
 nga nagdadam-ay
 ki angap nga nangísit.
- ¹⁰Nagtakay ki isa nga kerubin,
 se la kumáyab;
 nabílag inumbet
 nga nebulun ki ángin.
- ¹¹Naglingad ki gíbat
 nga nepalebut kaggína,
 se nangísit ta angap
 ya layyung na.
- ¹²Ay se nangullalágu,
 se nagudán ka apuy
 gayát kadatu sal-it,
 nga gayát kitu angap nga nangísit.
- ¹³Nge APU nga Kangatuwán
 ay nagaddug ka lángit,
 kaggína magúni nga umbet.
- ¹⁴Ummán ka sal-it
 datu mayán bútog na,
 nga pinagbútog na
 kadaya kalínga na;
 ay nagtatálaw da
 nga nasip-siparà.
- ¹⁵Ay gapu ki rungat mu tutu wala, O APU,
 naggat ta báli ya lummawán ki igung mu;
 túya ya taggad bebay,
 nepassingan mu,
 se ya neparotunán na kalawagán,
 nepalmuyád mu.

- ¹⁶E Apu nga atán ka lángit,
dinawát nà a pinídit,
nga nangkát kiyà
ki kadalmán na danum
nga manglimat kiyà.
- ¹⁷Nesalákan nà ne Apu,
kadaya nabílag nga kalíngà,
se kadaya ngámin na mangalùsaw kiyà,
ta akkan ku mabaal nga labánan da.
- ¹⁸Dummarup da kiyà
ki tiyampu na agrígát ku,
may e APU ya kagdù ku.
- ¹⁹Nelísi nà kane napaskù à,
nesalákan nà, ta pàgan nà.
- ²⁰Ginunggunaán nà ne APU,
ta daya kustu wala daya kuk-kuwaan ku.
- ²¹Nekurug ku daya lin-lintag ne APU,
áwan ku la naglikud kaggína nga Dios ku.
- ²²Sinur-súrut ku ngámin daya bil-bílin na,
se akkan ku newàsi daya lin-lintag na.
- ²³Ammu ne Apu nga áwan ku básul,
ay inadayyuwán ku daya nadakè.
- ²⁴Túya ginunggunaán nà,
ta daya kustu daya kinuwà;
se ammu na nga áwan ku bas-básul.
- ²⁵O Apu, akkam panáwan
daya mangikurug peyang kikaw,
namáru ka pànanang
kadaya namáru nga tolay.
- ²⁶Nindù ka kadaya nadalus ya uray da;
may daya mangwa ka nadakè,
lùsawan muda.
- ²⁷Isalákan mu daya napakumbaba,
may daya napangátu,
ay ibaba muda.
- ²⁸Ikaw O APU nga Dios ku

- ya mangwada kiyà,
se ikaw ya dílag ku ki nagibat.
- ²⁹Nu kabulun taka, Dios ku,
abáan ku daya adu wa suldádu;
se annung ku unean ya darupírip na íli.
- ³⁰Nge APU nga Dios,
ay kustu ngámin daya kuk-kuwaan na,
se mapiyár kadaya ngámin
nga kag-kagiyan na!
Aggína ya kalátag
daya ngámin na makigdù kaggína.
- ³¹E APU ngala
ya kurug ga Dios tada;
Awan ta sabáli pagkamángan
nu di la aggína.
- ³²Aggína ya Dios
nga nangidde ka bílag ku,
se nagtagasíngan kiyà
ki nagdal-dalen ku.
- ³³Awan ku wa alim,
ummán kadaya nakulasit nga ugta
ki ban-bantay,
ta kiya agdal-dalen ku
aggína ya magbaybay.
- ³⁴Penaman nà a makigubát,
ta senu maptang ku
ya bútag nga nabagkad.
- ³⁵O Apu, nigdù se nesalákan nà.
Ikaw ya nagtagasíngan
se sinummeng kiyà,
túya bummílag gà.
- ³⁶Pinaabay mu ya padadam-án ku,
túya áwan ku la nekedùlap.
- ³⁷Impal ku daya kalíngà,
se kuda sinímát;

- akkan kuda inungatán,
panda ki nekarápun da.
- ³⁸Pinagkattab kuda
panda ki akkan da makasíkad,
newarenán dala ki àráng ku;
akkan da nakawáyad.
- ³⁹Ta niddán nà, O Apu,
ka bílag ku wa makigubát;
túya inábà ku tutu wala
daya kalíngà.
- ⁴⁰Nagtatálaw wala
daya kalíngà ki inangwa mu,
se ngámin daya mangalùsaw kiyà,
rinápun ku.
- ⁴¹Makiseng da nga nán da,
may áwan ya sumeng kaggída.
makipálà da ke APU,
may akkan nada inat-atangya.
- ⁴²Pinulbus kuda
nga ummán ka tápù,
nga metápu-tápur ki bal-báli;
dinam-dam-án kuda
nga ummán ki lupang ki kalsáda.
- ⁴³Pinangábà nà
kadaya nagribilde kiyà;
se nà pinagbalin ka apu
daya nagbal-baláki nga tolay;
ay daya tolay ya akkan ku am-ammu kitun,
kídi ay itur-turayán kun.
- ⁴⁴Ikur-kurug dà
kadaya kagiyan ku;
Daya agtangeli,
magukkab da ki àráng ku.
- ⁴⁵Naglalawán da ngin
ki nagsiruán da,
ta áwan da tutu wala ngin

- nga namnáma.
⁴⁶Sibbiyág nge APU!
 Maday-dáyaw ya nangigdù kiyà!
 Iban-banábag ku we Dios
 nga marangngisalákan kiyà.
⁴⁷Nebálat nà kadaya kalíngà;
 se daya nasiyon nepeturayán nada kiyà,
⁴⁸se nosalákan nà
 kadaya kalíngà.
 Kurug, pinangábà nà
 kadaya kagúra;
 kadaya tolay ya naranggás,
 nigdù nà.
⁴⁹Gapu kídi, O APU,
 iday-dáyaw taka
 kadaya nas-nasiyon;
 magkansiyon nà
 ka pagdáyaw ku
 ki ngágan mu.
⁵⁰Pinangábà mu
 ya ári nga píli mu;
 se nepassingan mu kaggína
 ya áwan kaul-ulissán nga amminya mu,
 ke David se kadaya ngámin
 nga gakagaka na ka áwan panda.

Masingan ya kinadáyaw ne Dios kadaya pinarsuwa na

Ya Salmo tu David

- 19** Ipakammu naya lángit
 ya kinadáyaw ne Dios;
 Ipakammu na pe
 daya kinuwaán na.
²Daya algaw se gabi
 ipakammu da ya kinadáyaw na.
³Oray nu akkan da magúni,

se áwan ta magina ki kagiyan da;
⁴ay mewaragawag
 ki ngamin na kalawagan
 ya damag da,
 se mepakammu ki oray ka wana.

Kiya langit
 pinangwa ne Dios ya mata,
 ka balay na
 nga ittu ya nangipayán na.
⁵Ay kada pagmakát,
 lumtuwád ya sínág,
 ummán ki apangngatáwa nga laláki
 nga magpatag;
 se ummán ki nabílag nga makikuntes,
 nga matorán managtág.

⁶Ki pagmakát,
 lumtuwád ya sínág ki lattakán;
 se la ki gidám
 magsirù in kiya sirbútán;
 ay ya takit na
 akkan malingdán.

⁷Daya bil-bílin ne APU,
 ay áwan da pagkur-kuráangan,
 ittu daya mamagbagkad
 ki uray da tolay.
 Mapiyár daya sur-súru ne APU;
 ittu daya mamasírib
 kadaya ur-úray nga tolay.

⁸Ay kustu ngamin
 daya itù-tùgud ne APU,
 ittu daya mamaanggam
 kadaya mangurug kaggína.

Daya bàbànan ne APU,
 ay nawada da,
 mamamsírib da kadàta

- ki panagbiyág ta.
- ⁹Napiya ya mangipatag ke APU,
ta akkan pumanda.
Daya lin-lintag ne APU
ay makurug da,
ay se áwan ya medúma
ki kepákat da.
- ¹⁰Napà-patag da may daya balitù
oray daya kangináan na balitù.
Nakal-kalùmímit da
may ya digu álig,
oray ya digu nga
magpat-pattà pikam ki linága.
- ¹¹Daya bil-bílin mu Apu,
ya pakatulduwán daya bobonan mu;
Daya mangikurug kadayán na bil-bílin, ay
abay pànang ya gun-guna kaggída.
- ¹²Awan tolay ya makammu kampela ngin
kiya básul na.
Kadaya ngámin nagkamaliyán ku, O Apu,
dalusán nà.
- ¹³Iadayyu nà pe
kadaya masissingan na pakabasúlán ku;
Akkan mu agpà ipalúbus
nga abáan dà dayán na kinadakè.
Díkod nadalus ya uray ku,
ta áwan ku ammu nga básul ku.
- ¹⁴Maanggammán ka din, Apu,
kadaya kag-kagiyan ku,
se kadaya ngámin lam-lamtan ku,
O APU, nga makesalákan kiyà
se akigdúán ku.

Ya karárag ga panangngábà*Ya Salmo tu David*

- 20** Sengán naka ne APU
ki oras nga agparikut mu!
Se igdù naka ya Dios natu Jacob!
- ² Maggayát ki Templo na,
sengán naka ne Apu,
se maggayát ka Jerusalem
idde na ya bílag mu.
- ³ Awátan na din
daya datu-dátun mu,
se maangammán
kadaya sinìdug nga basu mu.
- ⁴ Idde na din kikaw
daya pagray-rayuwán mu,
se kuwaan na din ngámin
daya panggap mu
kadaya pal-palánu mu.
- ⁵ Magpakkáw kami din
gapu inangngábà mu;
se itáyag mi ya bandera mi
nga magdáyaw ke Dios mi.
Sungbátan din ne APU
daya ngámin kar-karárag mu.
- ⁶ Kídi, ay ammu ku win
nga sengán ne APU
ya piníli na nga ári.
Maggayát ka lángit nga giyán na,
ay sungbátan na ya karárag na;
gapu ki pannakabalin na,
ay pangab-abáan na tutu wala.
- ⁷ Daya duddúma nga nasiyon,
pagmákad da daya lúgán da

se daya kabalyu da,
 May dakami,
 pagtalgad mi
 ya ngágan ne APU nga Dios mi.
⁸Dayán na nas-nasiyon,
 ay magkakátay da nga maábà;
 may dakami,
 magsisíkáð kami nga nabílag!
⁹O APU, pangabáan mu ya ári;
 Gínán nakami din nu makiseng kami.

Panaggiyáman ki angngábà

Ya Salmo tu David

21 O APU, magpatag ya ári,
 gapu ki bílag nga nidde mu,
 isar-sáraw na ya anggam na
 gapu ta pinangábà mu.
²Nidde mu ya pagray-rayuwán na;
 se nidde mu ngámin na inadang na.
³Inanggam mu
 se adu daya nid-idde mu;
 pinagbalin mu ka ári
 kane sagapáwan mu ka balitù.
⁴Nagadang kikaw
 ka adaddu nga biyág,
 ay ittu kurug ya nidde mu,
 se nagbiyág ka nabayabayág.
⁵Gapu ki isisseng mu kaggína,
 napadayáwan ki nangngábà na;
 Nagdin-dinnámag ya ngágan na
 se kinaturáy na.
⁶Napiya daya id-idde mu kaggína ka áwan panda;
 se maganggam pànang

- ki amul-bulun mu peyang kaggína.
- ⁷Magpinnoray ya ári ke APU,
ay áwan na tutu wala kaan-anuwán,
gapu ki akkan maul-ulis
nga amminya ne Dios nga Kangatuwán.
- ⁸Pasukuwan na ári
ngámin daya kalínga na,
se ibálud na daya ngámin
nga mangagúra kaggína.
- ⁹Ay kiya ilalbet na,
ay isungap nada
kiya magliy-liyáb nga apuy.
Rapúnan ne APU da,
gapu ki rungat na,
ay apuy ya mangmin kaggída.
- ¹⁰Awan nala mabiyág
kadaya gakagaka da;
paawanan muda tutu wala
ngin kídi kalawagán.
- ¹¹Magpalánu da
ka nadakè kaggína,
may akkan màwa
ya utad da.
- ¹²Ta magtatagtág
se magtatálaw da,
nu masingan da
ya bútog mu
nga mepaturung kaggída.
- ¹³Maday-dáyaw ka, O APU,
gapu ki bílag mu!
Túya magkan-kansiyon kami
ka pagdáyaw mi kikaw,
gapu ki pannakabalin mu.

Ya karárag ga akigdù*Ya Salmo tu David*

- 22** Dios ku, Dios ku,
tura nà a pinagdudoray?
Makat-atúlág gà a makiseng kikaw,
may tura ka adayyu kiyà.
- ²Káda algaw
magkarárag gà kikaw,
may akkan nà a tang-tangyaw
Káda gabi makiseng ngà kikaw,
may ya pannakit ku
akkan nala mabúyaw.
- ³May oray mapakuna,
ay ikaw ya sissa nga Dios,
nga árig magtutúgaw
kiya panagday-dáyaw da iIsrael kikaw.
- ⁴Nagpiyár datu apuapu mi kikaw;
nesalákan muda
ta nagpiyár da tutu wala kikaw.
- ⁵Kinumraw da nga nakiseng kikaw,
ay nesalákan muda ki pakatayán da.
Ikaw ya nagpinnorayán da,
ay akkan muda binàla.
- ⁶May árig ku ya aluki yala,
akkan nà a tolai yin;
paápáas se iruparupat dà.
- ⁷Ngámin daya makasingan kiyà
ay ug-ogan dà,
igalagalà dà se il-ilbi dà;
- ⁸Se da nán kiyà,
“Magpiyár ka ke APU nán mu!
Tura akkan naka lugud isalákan!

Nu kurug pàgan naka,
tura naka lugud akkan alà.”

- ⁹Ikaw Apu ya nagpeanà kiyà;
Ay oray kitu sumúsu wà pikam,
ikaw ya nagtagasíngan kiyà.
- ¹⁰Nanggayát kitu nekeanà ku,
nepiyár dà in kikaw;
nanggayát kitun
ikaw peyang ngin ya Dios ku.
- ¹¹Akkan nà agpà adayyuwán,
ta adanni daya mangrribù,
ay áwan sabáli ya sumeng kiyà.
- ¹²Linìmut dà daya kalíngà,
nga ummán da kadaya
narungat nga toru wa báka,
nga gayát ka Bashan.
- ¹³Ummán da kadaya magúngug nga láyon,
nga nakasagána nga magpirsáng kiyà.
- ¹⁴Ummán nà ka nesiya a danum
ki kapsut ku,
se ummán ka nagsisibna
daya tulatuláng ku.
Ummán ka marúnát tutu wala
ya púsù gapu ki ansing ku.
- ¹⁵Umawan nin ya bílag ku;
ya dilà ay dinumkat tin ki kalláw ku;
pinanáwan nà a newawaren ki lusà
nga magiddag ki pannakatay ku.
- ¹⁶Pinalebután dà daya kalínga ku,
ummán da ki tangabubúlun na átu;
dinarup dà se da pagbibildángan
daya ímà se bingil ku.

- ¹⁷ Masissingan ngámin
 daya tulatuláng ku;
 bubutgán dà ala
 daya kalínga ku.
- ¹⁸ Nagguuwarán da daya bad-bádu ku,
 ay nagbibinnunútán da daya lúpus ku.
- ¹⁹ O APU, akkan nà agpà a panáwan!
 Ikaw ya bílag ku;
 karuwan nà agpà sengán.
- ²⁰ Ilísi nà ki ampiláng
 nga pakatayán ku;
 se isalákan nà
 kadaya magasippatay kiyà
 nga árig átu.
- ²¹ Isalákan nà
 kadaya láyon na magasikkán kiyà
 se kadaya alsádu wa toru
 nga manágud kiyà.
- ²² Ibàbànan ku daya kinuw-kuwám
 kadaya kamungayán ku,
 iday-dáyaw taka
 kadaya nagguurnung nga tolay mu.
- ²³ Dakayu wa managgansing ke APU,
 dayáwan nu;
 dakayu wa gakagaka natu Jacob,
 iday-dáyaw nu we Apu;
 dakayu wa iIsrael,
 ipatag nu we Apu!
- ²⁴ Ta akkan na pinagdudoray
 daya mapal-pallà,
 se akkan nada binay-bay-án
 ki rígat da;
 ginína na ya karárag da
 se sinengán nada,
 nga akkan na naglikud kaggída.

- 25 Gapu kadaya kinuw-kuwám,
 ay day-dayáwan taka
 kiya naggigimúngán daya adu wa tolay.
 Tungpálan ku ya kari ku kikaw
 ki àráng daya ngámin
 nga managgansing kikaw.
- 26 Mabtug da nga mangán daya napubri;
 Ngámin daya umadanni kikaw, APU,
 ay day-dayáwan daka;
 Maganggam da din
 peyapeyang ka áwan panda.
- 27 Daya ngámin tolay ked kalawagán
 madamdám da nge APU;
 Umbet ngámin baláki tolay
 nga magdáyaw kaggína.
- 28 Ata e APU ya katurayán ki ngámin.
 Aggína ya mangituráy kadaya nas-nasiyon.
- 29 Ngámin daya nababànáng
 kídi kalawagán,
 ay magsasay-am da,
 se magdáyaw da kaggína;
 daya ngámin tolay nga tápù ya tungpál da,
 ay magukkab da ki àráng na.
- 30 Daya gakagaka tada,
 ay magday-dáyaw da kaggína,
 daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa ne Apu,
 ay ipakammu da
 kadaya sumar-sarunu pikam kaggída.
- 31 Mebàbànan kadaya akkan pikam neanà,
 daya kinuw-kuwa na.
 Díkod mammuwán da
 ya nangisalákan ne Apu
 kadaya tolay na.

E Dios ya mangipas-pastu*Ya Salmo tu David*

- 23** E APU ya árig mangipas-pastu kiyà,
áwan ku masápul lin.
- ²Ta idde na ngámin daya masápul ku;
da kanan ku se inuman ku.
- ³Pab-pabilgan nà kammin,
se itur-turung nà
kiya pagmaruwán ku,
senu ya ngágan na,
ay mapadayáwan ku.
- ⁴Ay oray nu atán nà kiya kagibattán,
áwan ku ikansingán,
ta kabul-bulun taka peyang;
ay ya angngiturung mu,
se ya angngalà mu kiyà,
ittu dayán daya mamagbagkad ki uray ku.
- ⁵Pagsay-am nà
ki àráng daya kalíngà;
ipuwán nà ka denu
ka agganggam mu kiyà;
se maglipiyás ka básì
ya annogán nga iddem kiyà.
- ⁶Minnanáma ya kinamárum
se ya aminyám
nga atán peyang kiyà
kiya kasibbiyág ku,
se magyán nà pe kiya balay ne APU
ki peyang biyág ku.

Ya kansiyon daya lumnà ki Templo

Ya Salmo tu David

- 24** Kuw-kuwa ne APU ya kalawagán
se daya ngámin na atán kiyán,
meráman daya ngámin tolay
nga mag-agyán.
- ²Ta aggína
ya nangipasíkad ki kalawagán,
nepatagsut na ki bebay,
ki kadalmán na pà nang.
- ³Iinda nád daya mekari nga manùdu
nga magdáyaw ke APU ki bantay na?
Iinda nád daya mekari nga mawe
ka giyán na napatag ga Templo na?
- ⁴Ay dayán nala
nga napiya ya kuk-kuwaan
se lam-lamtan da,
se akkan da magday-dáyaw
kadaya sinan diy-diyos,
se daya akkan magkari ka busid.
- ⁵Iddán ne APU da ka pagkallà.
Se kagiyan na nga áwan da básul;
E Dios ya mangisalákan kaggída.
- ⁶Ittu dayán nala nga tolay
ya makaadanni ke Dios;
aggída daya makapagdáyaw kaggína
nga Dios natu Jacob.
- ⁷Ilukát nu pà nang daya gagyangán,
se daya dadán na lalangkán,
ta senu lumnà ya Ari nga kadayáwan.
- ⁸Iinna ya Ari nga kadayáwan?
E APU nga mannakabalin se kabil-bilgán;

E APU nga narungat ki gubát.

- ⁹Ay túya ilukát nu pànanang daya gagyangán,
se daya dadán na lalangkán!
Palnàan nu ya Ari nga kadayáwan.
- ¹⁰Iinna ya Ari nga kadayáwan?
E APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
aggína ya Ari nga kadayáwan.

Ya karárag naya magpeturung se magpatagasíngan

Ya Salmo tu David

- 25** Magkarárag gà kikaw, O APU.
²Ikaw ya piyáran ku, O Dios;
akkan mu ipalúbus sa meap-appat tà,
onu igal-galà dà da kalíngà.
- ³Akkan mu din ipalúbus
nga meap-appat
daya magpiyár kikaw,
may meap-appat din
daya mangal-alílaw.
- ⁴Iturung nà, O APU,
kiya dálen mu nga kustu;
itùgud mu kiyà
ya piyám nga dalenan ku.
- ⁵Tùgúdán nà a magbiyág
nga umannúgut ki piyán mu,
ta ikaw ya mangisalákan kiyà, O Dios ku.
Káda algaw,
ikaw wala ya piyáran ku.
- ⁶O APU, damdamman mu ya agkallà mu,
se ya áwan panda nga aminya mu
nga dáti nga nepas-passíngan mu.
- ⁷Pakawanan nà

kadaya nagbas-basúlán ku
 nanggayát kitu kabbing ku;
 damdamman nà agpà, O APU,
 gapu kiya akkan maul-ulis
 nga aminya mu,
 se ya kinamárum tutu wala
 kada tolay mu.

⁸Namáru we APU,
 se daya kustu wala daya kuwaan na;
 itùgud na daya maragbásul
 kiya piyán na nga dalenan da.

⁹Iturung na daya napakumbaba
 nga sumúrut ki napiya,
 se itùgud na kaggída
 ya pagayatán na.

¹⁰Maramminya se namáru we APU
 ki angngiturung na,
 kadaya ngámin
 nga mangikurug kadaya bil-bílin
 se daya ipàwa na.

¹¹Gapu ki nadáyaw nga ngágan mu, O APU,
 pakawanan nà
 kadaya adu tutu wala
 nga bas-básul ku.

¹²Daya tolay ya managgansing ke APU,
 ay itùgud na kaggída
 ya dálen na masápul surútan da.

¹³Túya napiya peyang
 ya kabiy-biyág da;
 daya gakagaka da,
 ya mangtáwid kiya lusà.

¹⁴Û-opun ne APU
 daya ngámin na mangikurug kaggína,
 se ipakammu na kaggída

- daya turátu na kaggída.
- ¹⁵ E APU peyang
ya namnamáan ku,
ta aggína ya mangilísi kiyà
kiya kàrung da kalínga ku.
- ¹⁶ Ginán nà Apu
se kalakkán nà,
ta kù-kùlelà à
se magpannakit tà.
- ¹⁷ Kumar-káru tutu wala ngin
ya riribù ku.
Túya isalákan nà kadaya
ngámin na par-parikut ku.
- ¹⁸ Ammum ya rígát ku
se parikut ku.
pakawanan nà
kadaya ngámin na bas-básul ku.
- ¹⁹ Ammum ya katabbun daya kalíngà,
se nu wà ummán tutu wala
ya angngalùsaw da kiyà.
- ²⁰ Igdù nà kaggída,
se isalákan nà.
Akkan mu ipalúbus nga meap-appat tà,
ta ikaw ya pagkamángan ku.
- ²¹ Namáru wà
se daya kustu daya surútan ku,
túya mesalákan nà din,
ta ikaw wala ya namnamáan ku.
- ²² Isalákan mu, O Dios,
daya tolay mu nga iIsrael
kadaya ngámin na parikut da.

Ya karárag naya namáru wa tolay

Ya Salmo tu David

- 26** Ipakammum
 nga áwan ku básul, O APU;
 ta dayán nala nga kustu
 daya kinuw-kuwa ku,
 se akkan nà nagduwaduwa
 ki nagpiyár ku kikaw, APU.
- ²Sukísúan mu, APU, se tistíngan mu,
 se kappiyánam sinnan
 daya atán ki uray se lammát ku.
- ³Ta sikkaammu wà
 ki áwan kaul-ulissán
 nga amminya mu kiyà,
 se magbiyág gà
 nga mangikurug peyang kikaw.
- ⁴Akkan nà mebul-bulun
 kadaya magbus-busid,
 se akkan nà pe makiam-ammoyu
 kadaya magpì-pimáru.
- ⁵Lùsawan ku pe
 ya bungguy daya nadakè a tolay,
 se akkan nà umat-atangya
 kadaya maragbásul.
- ⁶Bagguwán ku daya imà
 ta áwan ku bas-básul.
 Umbet tà kiya pagday-dayáwan kikaw, O APU;
- ⁷magkansiyon nà ka aggiyáman ku,
 se ibàbànan ku
 daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu.
- ⁸O APU, pà-pàgan ku ya Templo

nga pagyanán mu,
nga ittu ya giyán naya dáyaw mu.

- ⁹Akkan nà agpà iráman
ki kàwaán daya maragbásul,
se akkan nà itangapánis
kadaya pumappatay;
¹⁰nadakè peyang daya asikkuwaan da,
se magid-iddag da ka pasùsù kaggída.
¹¹May nu iyà, dayán nala nga kustu
daya kuwaan ku;
túya kalakkán nà se isalákan nà.
¹²Ay kídi yin, áwan ku wa kaan-anuwán;
day-dayáwan ku nge APU ki pagad-aduwán.

Ya karárag ga panagday-dáyaw

Ya Salmo tu David

27 E APU ya árig dílag ku,
se aggína ya mangisalákan kiyà,
túya áwan ku tutu wala ikansing;
E APU ya akigdúán ku,
túya áwan ku tutu wala pagansing.

²Oray nu umbet daya nadakè a tolay,
nga magasippatay kiyà
onu dumarup kiyà daya kalíngà,
ay áwan da màwa
ta maábà da tutu wala.

³Oray nu nalìmut tà
ka adu tutu wala nga suldádu,
akkan nà ala mansing;
ay oray nu gubatan dà daya kalíngà,
ay akkan nà ala malídug.

- ⁴Atán isa nga bánag
 nga agngan ku ke APU;
 ya sissa tutu wala nga piyán ku,
 ay ya mepagyán ka balay na
 panda ki biyág ku,
 ta senu masingan ku peyapeyang
 ya dáyaw na,
 senu ammuwan ku daya piyán na.
- ⁵Nu umbet daya parikut ku,
 ay ilingad nà kiya Templo na;
 se nà ippan ki alingúdu wa giyán,
 nga áwan nin ya makàpal kiyà.
- ⁶Ay túya abáan ku
 ngámin daya kalíngà
 nga nanglimut kiyà;
 se yà magdátun ka Templo ne APU
 se ku isar-sáraw ya agganggam ku;
 se magkan-kansiyon nà
 ka pagday-dáyaw ku kaggína.
- ⁷O APU, ginán nà agpà
 nu kumraw wà kikaw;
 kalakkán nà agpà
 ta sungbátan nà.
- ⁸Nán mu nga
 “Umbet ka nga magdáyaw kiyà,”
 túya atán nà, O APU, inumbet tà.
- ⁹Akkan nà agpà paglikudán, Apu.
 Akkan nà din lùsawan,
 iyà nga bobonan mu;
 ikaw peyang ya pakisengán ku.
 Akkan nà agpà pagdita se pagdudoray,
 O Dios, nga marangngisalákan ku.
- ¹⁰Ay oray mán nu igsán dà

daya ama ku se ina ku,
ikaw APU ya managábu kiyà.

- ¹¹ Itùgud nà, O APU
kiya pagayatám,
iturung nà kiya dálen
nga áwan ku kaan-anuwán,
ta atán daya kalíngà
nga magiddag kiyà.
- ¹² Akkan mu din ipalúbus
nga iturayán dà daya kalíngà;
ta atán daya magsistígu
ka busid panggap kiyà.
Pabeg gala nga nadakè
ya asikkuwaan da kiyà.
- ¹³ May ammù a masingan ku
ya kinamáru ne APU,
oray kídi pikam nga kasibbiyág ku,
- ¹⁴ Magpinnoray kayu wala ke APU;
magmákad kayu wala,
akkan kayu wa madusmaya.
Magpinnoray kayu wala ke APU.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

Ya Salmo tu David

- 28** Kumraw wà kikaw,
O APU, nga kagdù ku.
Gínán nà agpà,
ta nu akkan ay matay yà.
- ² Gínán mu agpà
ya akim-imallà ku
se agkarraw ku
nga makiseng kikaw, Apu;
itatáyag ku daya ímà
ki giyán naya napatag ga Templo mu.

- ³Akkan nà agpà iráman
 kiya ammabásul mu kadaya maragbásul;
 se kadaya nadakè kuk-kuwaan na tolay
 nga nakopun da nu magun-úni da,
 ngamay nadakè daya pal-palánu da.
- ⁴Panísam da
 gapu kadaya kuk-kuwaan da!
 Ipànung mu ya ammánis mu kaggída
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan da,
 iddem ya pagrabngán da
 gapu kadaya ubra da.
- ⁵Akkan da pà-pàgan
 daya kinuw-kuwa ne APU,
 ay oray daya parsuwa na
 akkan dada nga pagan-anu.
 Túya rapúnan nada
 ta senu áwaáwan da ngin ka panda.
- ⁶Maday-dáyaw nge APU,
 ta ginina na
 ya akim-imallà ku.
- ⁷E APU ya bílag ku
 se bátug kalátag ku;
 aggína ngala ya pagpiyáran ku.
 Sesengán nà se pà-paanggamman nà,
 ay túya magkan-kansiyon nà
 nga magiyáman kaggína.
- ⁸E APU ya pagbilgan daya tolay na,
 aggína pagkamángan naya ári nga pinlí na.
- ⁹Isalákan mu daya tolay mu, O APU!
 Tagasinnán mu daya píli mu nga tolay mu.
 Ummán ki magpas-pastu kadaya karneru,
 tarànan muda peyapeyang ka panda.

Daya màwa nu magúni ye Dios

Ya Salmo tu David

- 29** Day-dayáwan nu nge APU,
 dakayu ngámin na ilángit;
 day-dayáwan nu gapu ki kinadáyaw na
 se pannakabalin na.
- ²Day-dayáwan nu nge APU,
 ta nadáyaw ya ngágan na;
 day-dayáwan nu nge APU
 nga nakas-kasdáaw ki diláng na.
- ³Pumal-ong ya úni ne APU kiya bebay;
 e Dios nga nadáyaw, ay magaddug.
 Ya úni na,
 ay magadudúrán ki ngámin bebay.
- ⁴Naturáy ya úni ne APU,
 se nadáyaw ya aggúni na.
- ⁵Ay oray daya dadakkal
 nga káyu wa sedoro ka Lebanon;
 ay marítu da ngala ki úni ne APU.
- ⁶Paglag-lagtúan na
 nga ummán ki urbun báka
 daya ban-bantay ka Lebanon;
 pakulagtítan na
 ya bantay ka Hermon
 nga ummán ka bumarítu
 nga toru báka nga alsádu.
- ⁷Nu magúni ye APU,
 ay magsal-sal-it.
- ⁸Mangyagyag ka ir-ir-er ka Kades,
 nu magúni ye APU.
- ⁹Maguyyu-guyyu wala
 daya nalgda nga káyu nga owk

ki úni ne APU;
 madadál lala ki úni na
 daya ngámin kay-káyu ki ginúbát.
 Ay ngámin daya atán ki Templo na,
 isáraw da ya “Dáyaw ke Dios!”

¹⁰E APU ya mangitur-turáy
 kadaya dan-danum;
 aggína ya Ari
 nga magturáy ka áwan panda.

¹¹E APU ya mangidde
 ka bílag kadaya tolay na;
 se nada iddán
 ka biyág nga natalna.

Ya karárag ga panaggiyáman

Ya Salmo tu David kitu nangididikár da kitu Templo.

30 Day-dayáwan taka O APU,
 ta nesalákan nà.
 Akkan mu nepalúbus
 nga igalagalà dà daya kalíngà.

²O APU nga Dios ku,
 kinumraw wà a nakiseng kikaw,
 ay pinabílag nà kammin.

³O APU, akkam nepalúbus sa matay yà,
 bílang biniyág nà kammin.

⁴Magkansiyon kayu
 ka pagdáyaw nu ke APU,
 dakayu wa tolay na!
 Magiyáman kayu
 gapu ki napatag ga ngágan na.

⁵Ta makar-karu wala ya akarungat na;
 may áwan panda naya kinamáru na!
 Matangagabi ta mán na makas-asangit,

may nu pagmakát, ay anggam min ya mesulalit.

⁶Kitu kinapiya naya kabiy-biyág ku,
“akkan nà tutu wala maan-anu” nán ku.

⁷Gapu kiya kinamárum tutu wala, O APU,
ummán nà ki bantay ya akkan makínin
gapu ki agtagasíngan mu.
May kane panáwan nà,
ay nagansing ngà a tutu.

⁸Túya kinumraw wà kikaw, O APU,
nga nakim-imallà à a makiseng kikaw Apu,
nga nán ku,

⁹“Nágan na ya magun-ud mu
ki pannakatay ku?
Makapagdáyaw wà kadi kikaw
nu atán nà ki lúbù ku?
Makagi kadi naya abu ku
ya kinamáru mu?

¹⁰Túya gínán nà,
se kalakkán nà agpà, O APU.
Iyà agpà ya sengán mu.

¹¹Pinagbalin mu ka agganggam
tu agmanakit ku;
nippà mu tu bádù ki agmanakit ku
se sinukatán mu ka iggagaldid nga bádu.

¹²Ta senu akkan nà a magngangattam
nu di yà magkan-kansiyon
nga magday-dáyaw kikaw.

O APU nga Dios ku,
magiyáman nà peyapeyang kikaw
ka áwan na panda.

Ya karárag ki agpiyár ke Dios

Ya Salmo tu David

- 31** Magkámang ngà kikaw, O APU,
 akkan nà din tutu wala ipalúbus
 nga meap-appat;
 isalákan nà, O Apu
 ta nalintag ka.
- ²Ginán nà agpà,
 karuwan nà isalákan.
 Ikaw ya árig batu
 nga aglingdán ku,
 se nalgda nga agsiruán ku.
- ³Ikaw kurug ya árig batu
 nga aglingdán ku se agsiruán ku,
 iturung nà se idalen nà
 nga ummán kitu nekari mu.
- ⁴Ilísi nà ki palab-ug daya kalínga ku,
 ta ikaw wala ya akigdúán ku.
- ⁵Ipiyár ku kikaw
 ya ngámin biyág ku;
 isalákan nà, O APU,
 ta mapiyár ka nga Dios.
- ⁶Daya magday-dáyaw
 kadaya áwan sur-surbi nga sinan diy-diyos,
 ay lúsawan ku.
 Ikaw wala APU
 ya pagpiyáran ku.
- ⁷Maganggam se magpatag gà,
 gapu ki akkan maul-ulis nga amminya mu,
 ta sissisingan ka
 kadaya kapar-parigátan ku,
 se sikkaammu ka
 kadaya par-parikut ku.

- ⁸Akkan mu nepalúbus
 nga abáan dà daya kalíngà,
 nu di nà pay niddán ka wayawayà.
- ⁹O APU, kalakkán nà agpà,
 ta masul-sulitán nà;
 ki akas-asangit ku,
 lummanát ngámin nin daya matà;
 oray ya baggì,
 ay ummán ka marúnát.
- ¹⁰Nagkapsut tà tutu wala ngin
 gapu ki pannakit ku;
 se gapu ki akas-asangit ku,
 ummabibbà in ya biyág ku.
 Gapu ki básul ku,
 kumapsut ngámin nin
 daya tulatuláng ku.
- ¹¹Irupat dà tutu wala
 daya ngámin na kalíngà,
 oray daya karúbà
 mear-arát da nga mangirupat kiyà.
 oray daya ù-opun ku,
 akkan da ngin umadanni kiyà,
 aliliyan dà
 nu mesabat dà kadaya kalsáda.
- ¹²Ummán nà ka natay
 nga kinaligpanán da ngin;
 se narupà a bánga
 nga nippà da ngin.
- ¹³Magì-gìna ku
 ya aggar-aratát daya adu wa kalíngà,
 nga magutad nga mamatay kiyà;
 napalebután nà
 kadaya adu wa magasippatay kiyà.

- ¹⁴May magpiyár rà kikaw, O APU,
“Ikaw ya Dios ku.”
- ¹⁵Ikaw ya makammu ki biyág ku;
isalákan nà kadaya kalíngà,
se kadaya mamal-pallà kiyà.
- ¹⁶Kalakkán nà agpà a bobonan mu;
alà nà gapu ki kinámaru mu.
- ¹⁷Atán nà a kumraw kikaw, O APU;
iadayyu nà agpà ki keap-appattán ku.
Daya maragbásul kuma daya meap-appat;
ki giyán daya natay, aggída kuma pe merungsap.
- ¹⁸Ammutan mu ya mútung daya magbus-busid
daya magbir-birngás se daya napangas,
nga mangirupat kadaya namáru wa tolay.
- ¹⁹Namáru ka tutu wala,
kadaya ngámin managgansing kikaw;
nepassingan mu pe yin kadaya nakigdù kikaw,
ki pagmar-marngán daya ngámin tolay.
- ²⁰Ikaw mismu ya magtag-tagasíngan kaggída,
se mangiadayyu kaggída
kadaya nadakè a pal-palánu da tolay;
se neadayyu muda
kiya amad-padakè daya kalínga da.
- ²¹Maday-dáyaw nge APU,
ta nakas-kasdáaw
ya nangipassingan na kiyà,
kiya akkan maul-ulis
nga amminya na,
kane malimut tà kadaya kalíngà.
- ²²Gapu ki ansing ku,
ay nán ku ki uray ku,
“Nigsán nà in ne Apu!”
May nagina mu ya nakim-imallà ku,
ay sinungbátan mu ya akiseng ku.

- ²³Ay túya pàgan nu nge APU,
 dakayu wa tolay na.
 Ta aggína ya mangisalákan
 kadaya ngámin na magpiyár kaggína;
 may panísan na
 daya magpang-pangátu,
 ta ittu ya pagrabngán da.
- ²⁴Díkod, magturad se magmákad kayu,
 dakayu ngámin na magnamnáma ke APU!

Ya karárag ga agpudnu se akipakawan

- 32** Maganggam daya tolay
 nga pinakawan ne Dios sin,
 kiya kinasuwáy da
 se daya tolay nga nippà na
 daya bas-básul da ngin.
- ²Maganggam daya tolay
 nga akkan pabasúlan ne APU,
 se daya tolay
 nga akkan sumábag
 kadaya duddúma.
- ³Kitu akkan ku pikam nepudnu
 daya bas-básul ku,
 ay nagkapsut tutu wala ya baggi ku,
 gapu ki tangalgaw wa akas-asangit ku.
- ⁴Káda algaw se gabi
 ay disiplináan nà,
 túya nagkapsut tà tutu wala;
 ummán nà ka nassiyánan ka bílag
 gapu ki tíkág.
- ⁵Ay se ku nepudnu kikaw
 daya bas-básul ku;
 áwan ku nga nesirù
 kadaya nadakè a kinuw-kuwa ku.

Ngámingámin da,
 ay nepudnu ku,
 ay pinakawan nà
 kadaya ngámin na nagbasúlán ku.

⁶Ay lugud, daya mangikur-kurug kikaw,
 ay magkarárag da ki atán pikam oras da,
 ta senu akkan da malnap
 nu malayus da ki problema da.

⁷Ta ikaw ya bátug aglingdán ku;
 ilísi nà kadaya par-parikut ku.
 Isar-sáraw ku ya agganggam ku
 gapu ki angngisalákan mu.

⁸Ay nán ne Apu,
 “Iturung taka ki dálen
 nga masápul surútan mu,
 se taka tугúdan
 kadaya masápul kuwaan mu,
 se ikaw ya tag-tagasinnán ku.

⁹Akkan ka matan kadaya
 áwan uray nga kabalyu se asnu,
 nga masápul pikam masíluwán
 ya mútung da,
 ta senu umunud da
 ki pangiturungám kaggída.”

¹⁰Adu daya pagpan-pannakítan
 daya nadakè a tolay,
 may daya magpiyár ke APU,
 ay ya akkan maul-ulis sa aminya na
 ya magtagábay.

¹¹Túya magpatag kayu
 se maganggam ke APU,
 dakayu ngámin na mangikur-kurug kaggína;
 Isáraw nu ya agganggam nu
 dakayu ngámin nadalus sa uray.

Ya kansiyon na pagdáyaw ke Dios

- 33** Dakayu ngámin na namáru,
 maganggam kayu ke APU;
 daya ngámin mangikur-kurug kaggína,
 rabbang na nga day-dayáwan da.
- ²Day-dayáwan nu nge APU
 ki agtuk-tukár nu ka líra,
 magkansiyon kayu kaggína
 se tukarán nu ka arpa.
- ³Magkansiyon kayu
 ka kansiyon nga baru,
 ka pagday-dáyaw nu ke Apu;
 magtukár kayu kiya arpa nu,
 se isáraw nu ya agpatag nu.
- ⁴Ta kurug ngámin
 daya kag-kagiyan ne APU,
 se ipassingan na nga mapiyár
 kadaya ngámin na kuk-kuwaan na.
- ⁵Pàgan na ya kinalintag se kinamáru;
 ay se masingan ki ngámin kalawagán,
 ya áwan kapal-palíyan
 nga aminya ne APU.
- ⁶Nagúni yala nge APU,
 ay naparsuwa na ya lángit;
 binalikát na ngala ya úni,
 ay linumtuwád daya mata, búlán se bittuwan.
- ⁷Inúnud na kiya bebay daya danudanum;
 nippáy nada kiya adallam pànang nga pisung.
- ⁸Ikansing se dayáwan din
 daya ngámin tolá nge APU.
- ⁹Ta pinarsuwa na ya kalawagán
 ki úni na ngala;

- se linumtuwád ya ngámin
kane mandáran nada.
- ¹⁰Sipdán ne APU,
ya pal-palánu daya nas-nasiyon,
se pagbalinan na ka áwan sur-surbi
daya panggap da.
- ¹¹May daya palánu ne APU,
ay áwan da kippaán;
daya panggap na
ay peyang magnanáyun da.
- ¹²Ay maganggam daya nasiyon
nga e APU ya Dios da;
se maganggam daya
piníli na nga tolay na.
- ¹³Atán ne APU ka lángit
nga magsisíngan
kadaya ngámin tolay
kídi kalawagán.
- ¹⁴Atán na magtutúgaw
nga mangitur-turáy,
se magsisíngan kadaya ngámin
nga atán kídi kalawagán.
- ¹⁵Aggína ya nangidde ki uray na tolay,
túya ammu na daya kuk-kuwaan na
se panggap na.
- ¹⁶Akkan migdù ya isa nga ári
gapu ki kaadu daya suldádu na,
akkan pe mangábà ya suldádu
gapu ki bílag na ngala.
- ¹⁷Akkan ta mabalin pamaddug ki gubát
daya kabalyu ki anngábà ta,
ta akkan ditta mesalákan
oray nu nganna ya bílag da.
- ¹⁸May tag-tagasinnán peyang ne APU
daya mangikurug kaggína,

- se daya magnamnáma
 ki akkan maul-ulis nga amminya na.
- ¹⁹ Akkan na bay-án
 nga matay da;
 oray ki tiyampu na agguulát,
 ay biyágan nada.
- ²⁰ E APU wala ya namnamáan tada,
 aggína ya mangigdù se sumeng kadátada.
- ²¹ Maganggam tada gapu kaggína,
 se magpiyár tada
 ki napatag nga ngágan na.
- ²² O APU, ipàmud mu kadakami
 ya akkan maul-ulis sa amminya mu,
 ta ikaw wala ya namnamáan mi.

Ya agday-dáyaw ke Dios gapu ki kinamáru na

Ya kansiyon nga kinuwa ne David kitu nagpiduman na nga magallut kitu àràng ne Abimelec, ta senu pataláwan ne Abimelec, ay nagtálaw kurug.

- 34** Day-dayáwan ku peyang nge APU,
 peyapeyang aggína ya day-dayáwan ku.
- ² Iban-banábag ku
 daya kinuw-kuwa ne APU;
 manggina din daya kal-allà
 se maganggam da.
- ³ Umbet kayu
 ta iday-dáyaw tada nge APU;
 ipangátu tada ya ngágan na.
- ⁴ Nagkarárag gà ke APU,
 ay sinungbátan nà,
 se ngámin ikansingán ku
 ay nippà na.
- ⁵ Daya ngámin na nakiseng kaggína,
 ay maganggam da,

- áwan da kípattán nin;
 namara ngin ya singan da.
- ⁶Nakiseng ngà ke APU,
 iyà nga ur-úray nga tolay,
 ay ginìna nà,
 se nà sinengán
 kadaya ngámin problemà.
- ⁷Tag-tagasinnán naya anghel ne APU,
 se igdù na daya managgansing kaggína.
- ⁸Padásan nu kod nge APU;
 sinnan nu
 nu wà ummán naya kinamáru na.
 Maganggam daya tolay
 nga magkámang kaggína.
- ⁹Ipatag nu we APU,
 dakayu wa píli na nga tolay na,
 áta ngámin daya mangikurug kaggína,
 ay atán ngámin daya masap-sápul da.
- ¹⁰Ay oray daya nabílag ga láyon
 ay mabisinán da,
 may daya magpiyár ke APU,
 ay akkan da magkúráng
 kadaya napiya nga masap-masápul da.
- ¹¹Annánà, umbet kayu,
 ta manggìna kayu;
 ta tùgúdán takayu
 nga mangipatag ke APU.
- ¹²Nu piyán nu
 ya magbiyág ka napiya,
 se magbiyág ka mabayág,
- ¹³ay masápul la akkan kayu magúni ka nadakè
 se akkan kayu magbutabutal.
- ¹⁴Adayyuwán nu daya nadakè,
 ay dayán nala nga napiya daya kuwaan nu,

se napiya nga panagbubúlan ya sapúlan nu,
ay ittu peyang ngin ya kuwaan nu.

¹⁵Daya namáru, ay tag-tagasinnán ne APU da,
se siggigina peyang ki akiseng da.

¹⁶Ngamay daya mangwa ka nadakè,
ay lùsawan nada;
ay nu matay da,
ay áwan nin ya makadamdam kaggída.

¹⁷Nu makiseng daya namáru ke APU,
ay ginán nada;
se sengán nada
kadaya parikut da.

¹⁸Sissasagána nga sumeng nge APU
kadaya naawanán ka namnáma;
se pagbagkaddan na
ya uray daya nadusmaya.

¹⁹Ay oray adu wa rígát
ya mà-màlamán daya namáru wa tolay,
ay atán peyang nge APU
nga sumeng kaggída.

²⁰Tarànan tutu wala ne Apu
daya namáru,
oray isa ngala kadaya tuláng da
áwan ya marítù.

²¹May daya tolay
nga nadakè ya kuk-kuwaan da,
ay nadakè kampela ngin nin
ya pakatayán da;
ay daya mangalùsaw kadaya namáru,
ay mapánis da.

²²Isalákan ne APU daya bobonan na;
ngámin daya magkámang kaggína,
ay akkan na pabasúlan da.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

Ya Salmo tu David

- 35** O APU, kalingáan mu daya kalíngà;
se gubatan mu daya manggubát kiyà.
- ²Alà mu daya iggugubát mu se ya kalátag mu,
ta ikaw ya makigubát nga kaseng ku.
- ³Pasabtám ki say-áng se ispáda
daya magappal kiyà;
siguraduam nga mangábà à.
- ⁴Abáam se iap-appat mu
daya magasippatay kiyà;
palsuwan mu daya magutad kiyà,
senu maburíngaw da nga magtatálaw.
- ⁵Pàpuran muda,
nga ummán ki mìpur nga asáp,
ki aggappal na anghel kaggída
nga magtatagtág.
- ⁶Mepeyag da din ki nagìbat
se nalínag nga dálen
ki aggappal na anghel kaggída.
- ⁷Ta oray áwan ku kinuwa
nga nadakè kaggída,
ay nagitán da ka ikat,
se nangwa da ka palab-ug
ka paniliwán da kiyà.
- ⁸May pagkilát da din nala
ya pakatayán da;
aggída kammin ya màna
kitu ikat nga netán da,
se mirbut ki palabbot
nga kinuwa da.
- ⁹Se yà a maganggam

- gapu ki kinuwa ne APU;
 magpatag gà
 ta nesalákan nà.
- ¹⁰Day-dayáwan ku nge APU
 ki ngámin lammat
 se uray ku, nga nán ku,
 “Awan ya ummán kikaw, O APU.
 Igdù mu daya nakapsut kadaya nabílag,
 se daya napubri kadaya maggundáway kaggída.”
- ¹¹Tumistígu ka busid daya nadakè a tolay;
 ipabásul da kiyà ya akkan ku tutu wala ammu.
¹²Nadakè ya isupápà da
 kadaya napiya nga kinuw-kuwà;
 túya magpannakit tà tutu wala.
- ¹³May nu magtakit da,
 ay magpannakit tà.
 magngílin nà ngámin mangán,
 se magukkab bà
 nga mangikar-karárag kaggída,
¹⁴ummán nà ka magmanakit
 gapu ki opun ku onu wagi ku;
 áwan da dúma ki agmanakit ku ki ina ku.
- ¹⁵May kídi yin, maganggam da mán kammin
 nu magproblema ngà;
 maggagaddù da nga mangagúra kiyà;
 oray daya tolay nga akkan ku am-ammu,
 ay akkan da sikkungát mamad-padakè kiyà.
- ¹⁶Igal-galà dà
 se pan-panda ngala ya kag-kagiyan da,
 se dà a ingar-ngarasiyat
 gapu ki angngalùsaw da kiyà.
- ¹⁷Tura nà agpà sisinnán nala O APU?
 Isalákan nà kadaya ummán ka láyan

- nga dumarup nga magasippatay kiyà.
- ¹⁸ Ay se yà magiyáman kikaw,
ki pagguurnúngán da adu nga tolay mu,
se dayáwan taka
ki pagmar-marngán da.
- ¹⁹ Akkan mu ipalúbus nga kan-kantiyáwan dà
daya taraydor nga kalíngà;
onu maganggam daya mangalùsaw kiyà
nga áwan gapugapu.
- ²⁰ Awan nala pagmakapíyán
ya aggun-úni da;
pamalabúga da ka busid
oray daya tolay ya maging-inggap pala.
- ²¹ Sigurádu da kanu mà
kiya ammasul da kiyà;
ta nán da “Nasingan mi ka mà!” nán da.
- ²² May ikaw, O APU,
nasingan mu ya kustu;
akkan ka agpà maging-inggap pala;
se akkan nà bay-bay-án nala.
- ²³ Ara, O Dios ku nga Apu ku,
umbet nà gaddúán;
igdù nà ki paglintaggán ku.
- ²⁴ O APU, nalintag nga Dios ku,
ipakammum nga áwan ku bas-básul
kadaya kalíngà;
akkan mu ipalúbus
nga kan-kantiyáwan dà.
- ²⁵ Akkan mu ipalúbus
nga nán da ki uray da,
“Nàwa kurug gin tu piyán tada!
inábà tada tutu wala!”
- ²⁶ Meap-appat din
daya ngámin na makang-anggam

ki agrígát ku;
 se ngámin daya magkuna
 nga nangátu da may iyà,
 ay merungsap da nga mebaba.

²⁷Ngámin daya maminya
 nga akkan nà mapabásul,
 ay isar-sáraw dala ya agpatag da
 se agganggam da;
 nga nán da, “Naturáy kurug nge APU
 maangammán
 kiya napiya nga kàwaán
 naya bobonan na.”

²⁸Ay se ku ipakammu
 ya kinamáru mu, Apu;
 se tangalgaw taka nga day-dayáwan.

Ya kinadakè da tolay

Ya Salmo tu David

36 Ya básul
 nga atán ki kaunggán naya uray
 daya nadakè a tolay
 ya mangipar-parut kaggída
 nga mangwa ka nadakè;
 akkan da bibbídán ne Dios,
 túya akkan da tutu wala
 mansing kaggína.

²Gapu ta nangátu pànanang
 ya pagpakirmanán da ki baggi da,
 ay akkan da ngin masingan
 ya kinadakè da,
 nga ittu kuma ya lùsawan da.

³Pabeg nadakè se binnusid
 daya kag-kagiyan da;
 akkan da ammu win

ya maglam-lammat
 se mangwa ka napiya.
⁴Oray ki aggid-idda da,
 pabeg nadakè
 daya pal-palanuwan da.
 Nibit kaggída ngin
 ya mangwa ka nadakè;
 akkan da ngin lùsawan
 oray inna nga nadakè.

Ya kinamáru ne Dios

⁵May ikaw, O APU,
 ya akkan maul-ulis ya amminya mu,
 se ya kinamárúm
 ay dumatang da ka lángit.
⁶Ya kinalintag mu,
 ay akkan maul-ulis
 se áwan na kapal-palíyán;
 ummán ki abay nga bantay.
 Ya akkan mamagdudúma nga angguwes mu
 ay akkan maul-ulis;
 ummán ki adallam nga bebay.
 Ikaw pe ya magtag-tagasíngan
 kadaya tolay se daya animál.
⁷Napatag tutu wala
 ya akkan maul-ulis sa amminya mu, O Dios.
 Magkámang kikaw daya ngámin tolay,
 ummán ki akialukup da pippiyà ki ina da.
⁸Makappag da
 kiya adu tutu wala
 nga makkán nga id-idde mu;
 se árig uminum da
 ki ummán ki magay-áyus
 nga kinamáru mu.

- ⁹Ta ikaw ya árig gabbuwà na biyág,
se ya bátug dílag nga mangwàdág.
- ¹⁰Ipas-passingam
ya áwan kaul-ulissán nga amminyám
kadaya maminya kikaw;
se iddem ya paglintaggán
daya namáru wa tolay.
- ¹¹Akkan mu ipalúbus
nga itagatagád dà
daya napangátu wa tolay;
onu isù-sùlin dà
daya nadakè a tolay.
- ¹²Sinnan nu kod
daya nadakè a tolay!
Nekakálin da ngin,
atán da ngámin matay yin.
Newawaren da
nga áwan kip-kipuwál lin.

Ya pagtungpálan daya nadakè se da namáru

Ya Salmo tu David

- 37** Akkan ka malídug
gapu kadaya nadakè a tolay,
se akkan muda asílan.
- ²Ta ummán da kadaya kaddat
nga makaru ya biyág da;
ummán da kadaya múla
nga malaylay da.
- ³Magpiyár ka ke APU,
se dayán nala napiya
daya kuwaan mu;
sen napiya ya kabiy-biyág mu,
se áwan mu kaan-anuwán
kiya lusà a giyán mu.

- ⁴E APU ngala ya pagangammán mu,
ay idde na kikaw
daya piyán mu tutu wala agngan.
- ⁵Ipindu mu ya baggi mu ke APU;
magpiyár ka kaggína,
ay sengán naka;
- ⁶Iwaragáwag na ya kinamáru mu,
ummán ki kewarnà naya sínág.
ipakammu na ya kinalintag mu,
ummán ki kinawada na nu
mangalintutúgu.
- ⁷Maging-inggap ka ngala,
idaggán mu ya kuwaan ne APU.
Bay-ám mala daya nadakè a tolay
nga bumánáng;
akkam ilídug
daya nadakè a kuk-kuwaan da.
- ⁸Akkan ka makal-kalùsaw,
se akkan ka makà-kàrungat!
Akkan ka malídug,
ta nadakè ya pagtungpálan da.
- ⁹Ta daya magpiyár ke APU,
mepakin-kuwa kaggída ya lusà,
may daya nadakè,
pataláwan nada.
- ¹⁰Akkan magbayág
ay áwan daya nadakè a tolay yin;
oray nganna agsápul mu,
áwan masingan kaggída ngin.
- ¹¹May daya napakumbaba,
ay mepakin-kuwa kaggída ya lusà,
se ya kabiyy-biyág da, ay natalna

se atán ngámin masápul da.

- ¹²Daya nadakè a tolay,
 ay nadakè ya palánu da
 kadaya namáru;
 magngar-ngarasiyat da ki rungat
 da nga mangalúsaw kaggída.
- ¹³May igalagalà ala ne APU da,
 ta ammu na nga tagay yin
 ya oras nga ammánis na kaggída.
- ¹⁴Daya nadakè a tolay,
 ay inásut da ngin daya ampiláng da,
 se pintang da ngin daya bítug da,
 nga mamatay kadaya napubri se daya kal-allà,
 se daya kustu ya kuk-kuwaan da.
- ¹⁵May ya ampiláng da kammin
 ya mamatay kaggída,
 ay se mariturítu daya bítug da.
- ¹⁶Ya bittì a sanikuwa naya namáru wa tolay,
 ay napiya nga adayyu,
 may iya adu wa bànáng
 daya adu wa nadakè a tolay.
- ¹⁷Ta ippà ne APU ya kinaturáy
 daya nadakè a tolay,
 may tag-tagasinnán na
 daya namáru.
- ¹⁸Inalgaw ne APU nga tag-tagasinnán
 daya áwan bas-básul,
 se ya mepakin-kuwa
 kaggída, ay áwan na panda.
- ¹⁹Akkan da meap-appat
 oray ki tiyampu na rígát,
 adu kanan da

- oray ki tiyampu na ulát.
- ²⁰Ngamay daya nadakè,
 ay matay da;
 daya kalínga ne APU,
 ay marápun da;
 ummán da kadaya but-bútà ki sirát
 nga makaru mapnát;
 ummán da ki atù
 nga makaru magaligsap.
- ²¹Daya nadakè a tolay,
 akkan da magbáyad
 nu umútáng da,
 may daya namáru,
 naparon da nu mangidde da.
- ²²Daya binindisiyonán ne APU,
 ay mepakin-kuwa kaggída ya lusà,
 may daya ginedán na,
 ay pataláwan nada.
- ²³Iturung nitta ne APU,
 nu maanggammán
 kadaya kuk-kuwaan tada.
- ²⁴Oray nu mebàdul tada,
 akkan tada medùláp
 ta e APU ya magikkam kadàtada.
- ²⁵Nanggayát kitu kabbing ku
 panda kídi ya lálakay yà in,
 áwan ku pikam nasingan
 nga pinagdudoray ne Apu
 daya mangikur-kurug kaggína,
 onu binay-bay-án na
 nga nakákádang
 daya annánà da ka kanan da.
- ²⁶Daya mangikur-kurug ke Apu,

ay naparon da mangidde,
 se nalagpat da magpàkaw
 kadaya kasittolay da;
 daya annánà da,
 ay ittu ya pamaanggam ne Apu kaggída.

- ²⁷ Adayyuwán nu daya nadakè,
 se dayán nala nga napiya daya kuwaan nu,
 ta sen maggunà kayu kiya lusà ka panda.
²⁸ Ata pàgan ne APU ya kinalintag,
 ay akkan na pagdudoray
 daya mangikur-kurug kaggína.

Tag-tagasinnán na peyang
 daya namáru,
 may pataláwan na
 daya annánà daya nadakè a tolay.

- ²⁹ Mepakin-kuwa ya lusà
 kadaya mangikur-kurug kaggína,
 se maggunà da kiyán ka panda.

- ³⁰ Nasírib magun-úni
 daya namáru wa tolay,
 daya kustu wala
 daya kag-kagiyan da.

- ³¹ Daya lin-lintag naya Dios da,
 ay ipas-pasnà da ki uray da,
 ittu peyang ya sur-surútan da.

- ³² Daya nadakè a tolay,
 itan-tanab da daya namáru,
 magsap-sápul da
 ka waya da nga mamatay kaggída.

- ³³ May akkan ipalúbus ne APU
 nga màwa da ya palánu da;
 akkan na ipalúbus

nga daya mangikur-kurug kaggína,
ay mapabásul nu medarum da.

³⁴Mangnamnáma kayu ngala ke APU,
se daya bil-bílin na ngala
daya surútan nu;
ipakin-kuwa na kadakayu ya lusà
ka anngipatag na kadakayu,
ay ya ammatálaw na
kadaya nadakè a tolay, ay sisinnán nu.

³⁵Nakasingan nà kadaya nadakè a tolay
nga mamal-pallà;
nangátu da kadaya ngámin tolay,
ummán da ka káyu wa sedoro ka Lebanon.

³⁶Ngamay kane sinnan kuda manin,
áwaáwan da ngin.

Oray nu sapúlan kuda,
áwan ku masma in kaggída!

³⁷Tagematunán nu
daya namáru se nalintag ga tolay,
ta daya natalna nga tolay,
ay gumánab da.

³⁸May daya maragbásul
marápun da tutu wala;
áwan nin masingan kaggída
oray daya gakagaka da.

³⁹Isalákan ne APU
daya mangikur-kurug kaggína,
aggína ya pagkamángan da
nu umbet daya pakarigátan da.

⁴⁰Sengán se igdù ne APU da,
kadaya nadakè a tolay;
isalákan nada,
ta magkámang da kaggína.

Ya karárag naya mapar-parigátan

Ya Salmo tu David ki agpadamdám na ke Apu.

- 38** O APU, nu makarungat ka,
 akkan nà agpà pasilgan;
 nu malùsaw ka,
 akkan nà agpà panísan.
- ² Arig ku ya nasuwè ki mayán na bútag mu;
 nekálin nà ala ki dammat na íma mu.
- ³ Netakit ku ya nakalùsaw mu;
 natakit ngámin tuláng ku
 gapu ki básul ku.
- ⁴ Akkan ku mabaal lam-lamtan ki uray ku,
 daya napalotán na bas-básul ku.
- ⁵ Nagsamnga ngin dedi ya bígád ku
 lumanát se nabuyù da ngin
 gapu ki kinaug-og ku.
- ⁶ Magpipikkut tà in
 gapu ki agpannakit ku;
 tangalgaw ku wa isangit
 ya pannakit ku.
- ⁷ Ummán ka masidug
 ya baggi ku ki dagáng ku;
 nasamnga tutu wala ngin
 ya sinakit ku.
- ⁸ Nakapsut tà tutu wala ngin
 se marig-rigátan nà;
 gapu ki pannakit ku,
 ay makat-atúlág gà.
- ⁹ O Apu, ammun
 nu ngágan tutu wala ya piyán ku;
 magina mu ngámin pe

- ya akat-atúlág ku.
- ¹⁰ Makap-apangbáw wà ka naggat
ay nakapsut tà in;
se akkan napiya ngámin
isissingan ku win.
- ¹¹ Gapu ki sadúra ku,
nagtataláwan dà
daya wawwági ku se ù-opun ku;
akkan pe umadanni kiyà in
oray daya akkobung ku.
- ¹² Ay daya magasippatay kiyà,
ay magsap-sápul da
ka paniliwán da kiyà;
daya maminya nga matakitán nà
ay paggaamomanán da
nu paannán da ya manadál kiyà;
inalgaw da nga pal-palanuwan
ya agtaraydor da kiyà.
- ¹³ May magpi-bangngag gà ala
kadayán na pal-palánu da;
se magpi-úmal là ala
kadayán na asikkuwaan da.
- ¹⁴ Pininya ku wala
ya magpi-bangngag,
ta senu akkan nà tagge tum-tumbág.
- ¹⁵ May ikaw ya id-idaggán ku, O APU,
ikaw ya tumbág, O APU nga Dios ku.
- ¹⁶ Ta ikar-karárag ku nga sápay kuma
ta akkan mu ipalúbus daya kalínga ku
nga magpatag nu maábà à.
- ¹⁷ Tagay yà in na mìtol,
akkan nà ala mabáwan ki natakit kiyà.
- ¹⁸ Ipudnu ku daya nadakè a kinuw-kuwa ku;
magpannakit tà gapu ki básul ku.

- ¹⁹Nabilag se narungat daya kalínga ku;
adu daya mangalúsaw kiyà
nga áwan gapugapu.
- ²⁰Daya magsubálit ka nadakè kiya napiya,
aggída ya kumagúra kiyà,
ta dayán nala napiya
daya asikkuwaan ku.
- ²¹Akkan nà agpà pagdudoray, O APU,
akkan nà agpà adayyuwán, O Dios ku.
- ²²Karuwan nà a sengán, O Apu,
ikaw, nga marangngisalákan ku.

Ya kinaabibbà naya biyág

Ya Salmo tu David

- 39** Nán ku, “Magan-annád dà
kadaya kuk-kuwaan ku,
senu akkan nà makabásul
kadaya kag-kagiyan ku;
Maging-inggap pà ala,
nu atán daya nadakè a tolay
ki giyán ku.”
- ²Naging-inggap pà ala
nga áwan kinag-kagi,
se akkan nà ngámin na nagun-úni;
may naturun mán kammin
ya agrígát ku wi,
³se malídug gà tutu wala pe.
Ki aglam-lammat ku,
ay naturun ya kariribù ku,
ay se yà a nagsaludsud,
nga nán ku,
⁴“O APU, nungay na ya katay ku?
Ummán na pikam ya kadaddu
naya biyág ku?”

- Ipadamdam mu kiyà
 nga makar-karu wala ya agbiyág ku.
- ⁵Abibbà ala ya nìdang mu
 nga agbiyág ku;
 Awan nala yán kikaw.
 Tangaangtán nala
 ya biyág daya ngámin na sibbiyág;
⁶árig da ngala ya aniníwing
 nga magdal-dalen.
- Awan sur-surbi ngámin
 daya kuk-kuwaan da;
 makù-kùnud da
 kadaya bànáng da,
 may akkan da ammu
 nu iinna ya magkapiya.
- ⁷Nu mapakuna, inna lugud, O Apu,
 ya namnamáan ku?
 Ikaw wala ya namnamáan ku.
- ⁸Isalákan nà kadaya bas-básul ku.
 Akkan mu ipalúbus
 nga igalagalà dà daya ug-og.
- ⁹Maging-inggap pà ala,
 nga akkan magúni;
 ta ikaw ya nangipalúbus
 kadedi nga kapà-pàyanán ku wi.
- ¹⁰Kuspam agpà in
 ya ammánis mu kiyà,
 ta napandanán nà in
 ki takit na angdisiplína mu.
- ¹¹Nu disiplináan nakami
 gapu kadaya bas-básul mi,
 ummán ki ulullag ga mangdadál,
 amminam daya napatag kadakami.
 Ummán ka tangaangtán nala ya biyág mi.
- ¹²O APU, gínán mu agpà
 ya karárag ku;

gìnán mu agpà ya karraw ku;
 akkan mu din na di pagan-anu
 ya sangit ku;
 ta bíláng sangañli nà ala
 nga akkan mabayág,
 árig lumíwán nà ala nga makaru
 nga ummán kadatu apuapu ku.
¹³Akkam ipassingan kiyà ya rungat mu,
 ta senu màwa ku manin ya makesam,
 sakbay yà a matay, se umawan.

Kansiyon ki aggiyáman

Ya Salmo tu David

- 40** Nagánus sà nagiddag
 ki isisseng ne APU,
 ay ginìna nà ki akiseng ku.
- ²Inalà nà ki abbut ta napnu ki lupang,
 nga ittu kuma ya pakatayán kun,
 se nà nippáy ki otun na abay ya batu;
 ay napiya ngin ya giyán ku.
- ³Tinùgúdán nà ka baru wa kansiyon
 nga pagdáyaw ke Dios tada;
 adu daya makasingan kídì,
 ay magansing da;
 díkod e APU ya piyáran da.
- ⁴Maganggam daya tolay
 nga magpiyár ke APU,
 nga akkan da magpiyár
 kadaya napangátu,
 onu magdáyaw da
 kadaya sinan diy-diyos.
- ⁵O APU nga Dios ku,
 adu daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa mu.

Se akkan mabílang
 daya pal-palánu mu
 pára kadakami.
 Akkan kuda makagi ngámin
 oray padásan ku;
 akkan kuda mabílang
 ta kurug nga adu.

⁶Akkan nala daya datu-dátun
 se pagbasu, daya piyán mu.
 Onu daya masídug ga dátun
 se pagbasu pára kadaya básul
 ya masápul mu;
 nu di ya anggina ku kikaw
 ya masápul mu.

⁷Ay túya “atán nà kídi,” nán ku;
 nga ummán ki nesúrát panggap kiyà,
 kiya libru nga nekesurátan daya bil-bílin mu.

⁸Maganggam mà a mangikurug
 kadaya piyán mu, O Dios ku,
 atán da ngin ki uray ku
 daya bil-bílin mu.

⁹Nebàbànan ku ya angngisalákan mu, O Apu
 ki adu wa nagguurnung nga tolay mu;
 akkan nà makusap nga mangibàbànan,
 ay sikkaammu ka, O APU.

¹⁰Nepakammu ku,
 akkan ku nesirù
 ya mepanggap ki angngisalákan mu.
 Nepakammu ku
 kadaya ngámin tolay
 ya kinamáru mu,
 se ya isisseng mu;
 nepakammu ku pe
 kadaya adu wa nagguurnung nga tolay mu,

nga akkan ka maul-ulis
ya amminya mu.

- ¹¹ Akkam agpà itagàna
ya agkallà mu kiyà, O APU;
igdù nà peyang
gapu ki akkan maul-ulis
nga amminya mu,
se ya kinamáru mu.
- ¹² Adu daya mangrribù kiyà,
akkan kuda mabílang,
ta adu da tutu wala!
Nadarúnán nà in
kadaya adu tutu wala nga bas-básul ku;
akkan ku ammu win ya pagtaláwan ku;
ad-adu da may iya bílang daya abù ku;
ay nippà in ya namnáma ku.
- ¹³ Apu, isalákan nà agpà!
Karuwan mu agpà, O APU
ya umbet sumeng kiyà!
- ¹⁴ Meap-appat din
se mariraw daya ngámin
nga magasipatay kiyà;
mabàla da nga magtálaw
daya maganggam nga matakitán nà.
- ¹⁵ Ngámin daya mangigal-galà kiyà,
ay maglamma da kuma ki kaábà da.
- ¹⁶ May maganggam se magpatag din
daya ngámin magkámang kikaw, Apu.
Ngámin daya maganggam ki angngisalákan mu,
ay isáraw da peyang ya, “Mepangátu we APU!”
- ¹⁷ Iyà, ay napubri yà se kal-allà à,
may siddadamdam peyang nge Apu kiyà.
O, Apu nga Dios ku,

ikaw ya sumeng se mangisalákan kiyà;
karuwan nà sengán agpà.

Ya karárag na magtakit

Ya Salmo tu David

- 41** Maganggam daya toláy
nga naatangya kadaya napubri,
ta sengán ne APU da
kadaya par-parikut da.
- ²Igdù peyang ne APU da,
se akkan na ipalúbus
nga atán nadakè a màwa kaggída;
igdù nada kadaya kalínga da.
Maganggam da kiya lusà a pagyanán da.
- ³Nu magtakit da,
ay tarànan ne APU da;
pabilgan nada,
nga ummán kitu dáti nga bílag da.
- ⁴Iyà, ay nán ku wa nagkarárag,
“O APU, nakabásul là kikaw,
kalakkán nà agpà, se pabilgan nà.”
- ⁵Nán daya kalíngà panggap kiyà,
“Nungay nád pe ya katay na yán?”
Napiya agpà nu áwaáwan nin,” nán da.
- ⁶Nu umbet da maggagáyam kiyà,
napiya kanu mà daya kag-kagiyan da;
may ya magsápul ka nadakè
kammala ya gákat da,
ta senu atán isam-samemet da
nu mawe da.
- ⁷Daya mangalùsaw kiyà,
ay sam-samemetan dà;
se ya kadà-dàsán
ya lam-lamtan da panggap kiyà.

- ⁸“Ipatay na ngin 'kaw
ya sinakit na,
akkan tutu wala ngin makabáangun
ki idda na,” nán da.
- ⁹Oray ya pàgan ku wa opun ku
nga piyáran ku,
se kaduwà pe ya mangán,
ay nagtaraydor pe yin kiyà.
- ¹⁰Kalakkán nà agpà, O APU,
ta pabilgan nà,
senu makabálat tà
kadaya kalíngà.
- ¹¹Ammù a maangammán ka kiyà,
ta akkan mu nepalúbus
nga abáan dà daya kalíngà.
- ¹²May tinag-tagasinnán nà,
ta ngámin daya piyán mu, ay kinuwà;
kiya giyán mu, ay mepagyán nà
ka áwan panda.
- ¹³Maday-dáyaw nge APU,
nga Dios daya iIsrael!
Day-dayáwan nu peyapeyang ka áwan panda.
Amen! Amen!

Mekàduwa nga Libru

(*Salmo 42–72*)

Ya karárag na tolai ya nippan ka sabáli íli

Ya sur-súru datu pútut tu Kora

42 Nu wà ummán na
ya agsap-sápul na ugta ki awweg,

- ay ummán pe kiyán
ya katalekág ku kikaw, O Dios.
- ²Matalekág gà tutu wala kikaw,
O Dios, nga Dios nga sibbiyág.
Nungay na nád manin
ya akappan ku ki giyán mu
nga magdáyaw kikaw?
- ³Algaw se gabi, makas-asangit tà,
mainum ngámin nin
daya luwà a magtar-tarúya.
Nán peyang kiyà daya kalíngà,
“Wà ned pe yin ya Dios mu?” nán da.
- ⁴Ki agpannakit ku tutu wala,
ay madamdam ku,
tu agbubúlun mi se daya tolay,
nga mawe ka Templo ne Dios.
Iyà ya maginunna kaggída;
kiya dálen, maggan-gánas kami
nga magkan-kansiyon ka naggat
ka aggiyáman mi.
- ⁵Tura ngà a nalum-lomad?
Tura ngà a mariribù?
Magnamnáma ngà ala ke Dios!
Day-dayáwan ku manin,
ya marangngisalákan kiyà, ⁶se Dios ku.
- Magpannakit tà tutu wala,
túya madamdam taka.
Oray nu atán nà ka bantay Hermon,
Mizar, se Jordan, akkan taka maligpanán.
- ⁷Ummán ku ka magina daya bal-balnag
nga madudúrán ki bebay,
nga árig pannakit se riribù
nga manglannap kiyà.
- ⁸May inalgaw nga ipassangan ne APU kiyà

ya áwan kaul-ulissán na amminya na;
 túya káda gabi magkansiyon nà
 ka pagdáyaw ku kaggína,
 se magkar-karárag gà
 ke Dios nga mamiyág kiyà.

⁹Nán ku ke Dios nga marangngigdù ku,
 “Tura nà kinaligpanán nin?
 Tura ngà magpan-pannakit
 gapu ki amar-parígát daya kalínga ku?”

¹⁰Ipnikit ku tutu wala
 ya agkan-kantiyaw daya kalínga ku kiyà;
 “Wà ned na ngin ya Dios mu?”
 nán da peyapeyang kiyà.

¹¹Tura ngà a nalum-lomad?
 Tura ngà a mariribù?
 Magnamnáma ngà ke Dios!
 Day-dayáwan ku manin
 ya marangngisalákan kiyà
 se Dios ku.

Ya karárag na tolay ya nippa ka sabáli íli

43 O Dios, ipakammum
 nga áwan ku bas-básul!
 Se igdù nà kadaya tolay
 nga akkan mangurug kikaw.
 Isalákan nà
 kadaya tolay nga
 nadakè kuk-kuwaan
 se maragbusid.

²Ikaw wala ya Dios nga akigdúán ku.
 May tura nà mán kammin na pinagdudoray?
 Tura ngà magpan-pannakit
 ki amal-pallà daya kalíngà?

³Wadaán nà mán,

- se ipakammum kiyà,
 ya kurug bàbànam;
 nga ittu daya mangiturung kiyà,
 nga mawe kiya napatag ga bantay
 nga giyán Templo nga pagag-agyanán mu.
- ⁴Kitúni, ay mawe yà kitu agday-dayáwan kikaw, O Dios;
 ikaw wa Dios nga makapaanggam tutu wala kiyà.
 Magtukár rà ka arpa nga pagdáyaw ku kikaw,
 O Dios, nga Dios ku!
- ⁵Tura ngà a nalum-lomad?
 Tura ngà a mariribù?
 Magnamnáma ngà ala ke Dios!
 Day-dayáwan ku manin,
 ya marangngisalákan kiyà,
 se Dios ku.

Ya karárag ga akigdù

Ya sur-súru datu pútut tu Kora

- 44** O Dios, nagìna mi mismu,
 datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu,
 kitu nabayág gin na al-algaw,
 kitu tiyampu datu apuapu mi,
 ta nebàbànan da kadakami.
- ²Nán da nga gapu ki ammanakabalin mu,
 pinatálaw mu datu tolay
 nga sinan diy-diyos ya day-dayáwan da;
 se mu pinagyán datu apuapu mi kitu lusà da.
 Datu tolay, ay pinánis muda,
 may datu apuapu mi, winayaán muda.
- ³Sinákup datu apuapu mi tu lusà da,
 may akkan gapu ki nakigubát da,
 nu di gapu ki bílag se pannakabalin mu,
 se ya diláng naya kaatán mu,
 ta pàgan muda.

- ⁴Ikaw ya Ari ku se Dios ku;
pangabáam daya iIsrael la tolay mu.
- ⁵Gapu wala ki pannakabalin mu,
napalsu mi daya kalínga mi,
se gapu ki turáy na ngágan mu
abáan mi daya kumagúra kadakami.
- ⁶Akkan ku pamaddug ya bútag ku;
ay akkan nà pe mesalákan naya ampiláng ku.
- ⁷Ngamay nesalákan nakami
kadaya kalínga mi;
se neap-appat mu
daya mangalúsaw kadakami.
- ⁸Ikaw, O Dios,
ya pad-padayáwan mi peyapeyang,
se pagiyamánan mi ka áwan panda.
- ⁹Ngamay naglikudán nakami yin,
se mu nepalúbus
nga abáan dakami daya kalínga mi;
akkan mu win binulun nakigubát
daya suldádu mi.
- ¹⁰Binay-án nakami
nga aplan daya kalínga mi,
se da inarisamsam
daya kuw-kuwa mi.
- ¹¹Binay-án nakami nga mapasingkuna
kadaya karneru nga maparti,
se nakami nesip-siparà
kadaya nagbal-baláki nga il-íli.
- ¹²Ummán nakami ka neláku
ka nalà-lapat tala,
nga áwan mi nga banu-banor.
- ¹³Binay-án nakami
nga igalagalà daya tolay
kadaya il-íli kiya lib-lebut mi,
se iruparupat

- se ug-ug-ogan dakami.
- ¹⁴ Nagbalin kami ka pangabal-balay
kadaya il-íli nga akkan mangurug ke Dios;
iwing-wingíwing da
ya angigalà da kadakami.
- ¹⁵ Inalgaw wà
nga meap-appat peyang,
áwan ku murang ngin
nga magpassingan.
- ¹⁶ Gapu kiya anginsultu
se agaggab daya kalíngà,
se daya bumálat
nga mangalúsaw kiyà.
- ¹⁷ Nàwa ngámin dayán kadakami,
oray nu akkan mika kam kinaligpanán.
se áwan mi di kinurug kadaya kari mu.
- ¹⁸ Nekurug mika mà peyang;
se áwan mi mà a sinuwáy
kadaya bil-bílin mu.
- ¹⁹ May pinanáwan nakami mà kammala;
nigsán nakami ki giyán daya alsádu wa animál,
nga áwan mi nga mà-màwa.
Kiya pakatayán mi,
binay-án nakami yala.
- ²⁰ Nung kuma nu kinaligpanán mi yin
ya ngágan naya Dios mi,
onu nagdáyaw kami kadaya sinan diy-diyos,
- ²¹ ay nammuwán kuma ngin ne Dios;
ta ammu na mà ngámin ya atán ki ur-uray da tolay.
- ²² Ay gapu kikaw,
ay as-asippatayan dakami ki peyang algaw.
Arig mi daya karneru
nga isag-sagána da nga partiyan.
- ²³ O Apu, malukág ka!

- Matúdug ka agpà ta!
 Gumnikát ka agpà!
 Akkan nakami agpà pagdita
 ka áwan panda.
- ²⁴ Akkan ka agpà magsirù kadakami?
 Akkan nakami agpà bay-bay-án
 kiya pagrig-rigátan mi,
 se ya amal-pallà da kadakami.
- ²⁵ Ta nekakálin kami ki lusà
 ki nekaábà mi;
 kiya tápù, ay nelubulubu kami.
- ²⁶ Ara, umbet nakami sengán.
 Isalákan nakami,
 gapu ki akkan mauliulis sa aminyám.

Ya kansiyon ki kasár na ári

Ya sur-súru datu pútut tu Kora

- 45** Adu daya nagánas nga atán ki uray ku;
 idalen ku ka makag-kagi
 ya angngagi ku kiya ári;
 ummán nà ki nalaing nga magsur-súrát,
 may ya dilà ya bátug pagsúrát ku.
- ² Ikaw ya katarmán ki ngámin.
 Daya kag-kagiyan mu,
 ay napiya da ngámin.
 Nabindisiyonán naka kammala ne Dios sin
 ka awan panda.
- ³ Itàlikád mu ya ampiláng mu,
 ikaw wa nabílag makigubát;
 natáram tutu wala ya singan mu,
 se nadaag tutu wala ya íngás mu.
- ⁴ Kiyán na kinadaag mu,
 magtakay ka ki takay mu,
 ta 'wem abáan daya kagubát mu,
 ki angigdù mu kiya kurug,

- se ya kinalintag se kinapakumbaba.
 Gapu ki kinabílag mu,
 nakas-kasdáaw daya mà-màwa mu.
- ⁵Natadam tutu wala
 daya mayán naya bútag mu;
 silpútan da ya púsu daya kalínga mu;
 daya nas-nasiyon, ay abáan mu.
- ⁶Ya angngituráy mu, O Dios,
 ay áwan na nga ipappanda.
 Ki angngituráy mu,
 akkan ka mamagdudúma
 nu mangguwes ka.
- ⁷Dayán nala nga kustu daya pàgan mu;
 daya nadakè, ay lùsawan mu.
 Túya e Dios, nga Dios mu, ay piníli naka,
 se naka pinaanggam tutu wala
 may daya páda mu.
- ⁸Nabang-bangluwán ya kamason mu
 ka míra, cassia, se áloe.
 Ay kiya palásiyu mu,
 nga nadekorasiyonán ka asong elepante,
 ay liwliwaán daka
 kadaya nagánas sa tukár.
⁹Ay daya annánà daya à-ári nga babbay
 daya magsir-sirbi kikaw.
 Ki pane diwanán mu,
 ay magsisíkad ya reyna,
 nga nàwa ka pabeg balitù
 nga gayát ka Ofir daya ikkaarmat na.
- ¹⁰Kappiyánam gínán daya kagiyan ku,
 ikaw nga atáwa naya ári:
 kaligpanán mu win daya tolay mu
 se daya akkobung mu nga atán ka adayyu.
- ¹¹Ta naanggamán ya ári

- kiya kinapiya mu;
 ikurug mu
 ta aggína ngin ya apu mu.
- ¹²Daya iTiro ay rigaluwán daka,
 ka angnay da ki ammatag mu kaggída.
 Oray daya babànáng,
 annayan daka pe.
- ¹³Inagpiya tutu wala
 naya atán ki palásiyu
 nga atáwa naya ári;
 naabal ki binola nga balitù
 ya bádu na.
- ¹⁴Nippan da kitu ári
 nga napiya tutu wala tu bádu na,
 kabulun na datu babbalásang
 nga ábay na.
- ¹⁵Sikkaanggam se sippapatag da
 kaggída nga linumnà
 kitu palásiyu na ári.
- ¹⁶O, ári, daya annánà mu nga lalláki,
 ummán da kikaw nga ama da;
 magbalin da pe ka à-ári,
 pangiturayan muda kadaya adu wa il-íli.
- ¹⁷Kuwaan ku nga magdin-dinnámag ya ngágan mu,
 kadaya gakagaka mu nga sumar-sarunu.
 Díkod áwan panda na ya agday-dáyaw
 da ngámin tolay kikaw.

Ya angngigdù ne Dios kadaya tolay na

Ya kansiyon datu pútut tu Kora

46 E Dios ya nabílag ga agkamángan tada,
 sissasagána peyang nga sumeng
 ki oras nga atán parikut tada.

- ²Túya akkan tada mansing
 oray mán nu mangyagyag,
 oray mán nu migday daya ban-bantay
 nga medarun kiya bebay;
- ³oray nu magadudúrán
 daya dadakkal la balnag kiya bebay,
 se mataryun daya ban-bantay
 kiya daggat daya palupalun na!
- ⁴Atán ya wángag
 nga mamaanggam kadaya tolay
 kiya íli ne Dios,
 kiya kapàgán na pag-agyanán
 ne Dios nga Kangatuwán.
- ⁵Magyán ne Dios kitúni nga íli,
 túya áwan na nga kadadál.
 Tag-tagasinnán na,
 manggayát ki danni láwa.
- ⁶Nu magúni nge Dios,
 ay magriddù tutu wala daya nas-nasiyon,
 se mawarawarà daya il-íli
 nga itur-turayán daya à-ári,
 ay se malúnág gala ya kalawagán.
- ⁷Atán kadàtada
 nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 nga Dios ne Jacob;
 aggína ya akigdúán tada.
- ⁸Umbet nu sinnan
 daya kinuw-kuwa ne APU;
 Sinnan nu daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na kídí kalawagán.
- ⁹Pakuspan na daya gubát
 ki ngámin giyán kídí kalawagán;
 dadàlan na daya bútag da tolay
 se ritúan na daya say-áng da;
 se sìdúgan na daya kalátag da.

¹⁰Ay nán na,
 “Maging-inggap kayu wala,
 se ammuwan nu nga iyà ya Dios!
 Iday-dáyaw dà kadaya ngámin na il-íli.
 Iday-dáyaw dà ki ngámin na kalawagán.”

¹¹Atán kadàtada nge APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin;
 aggína ya Dios ne Jacob
 nga Dios nga akigdúán tada.

E Dios ya katurayán ki ngámin

Ya Salmo datu pútut tu Kora

47 Magpalakpak kayu ngámin na tolay!
 Isáraw nu ya agkansiyon nu
 ka pagdáyaw nu ke Dios!

²Ta nge APU ya Kangatuwán,
 se kadayáwan;
 aggína ya Ari nga katurayán
 ki ngámin kalawagán.

³Pinangábà nitta
 kadaya nagbal-baláki nga tolay,
 se nada nepeturayán kadàtada.

⁴Aggína ya namíli ki lusà
 nga ipakin-kuwa na kadàtada
 nga napatag kadàtada,
 nga gakagaka tu Jacob nga pàgan na.

⁵Nawe nagtugaw we Dios ki trono na,
 netanggoyob da ya tarumpeta kitu nepappan na.

⁶Magkansiyon tada
 ka pagday-dáyaw tada ke Dios,
 magkansiyon tada
 ka pagday-dáyaw tada ki Ari tada;

⁷Ta e Dios,
 ay Ari ki ngámin kalawagán!
 Magkansiyon tada
 ka pagday-dáyaw tada kaggína.

⁸Atán ne Dios nga magtutúgaw
 ki napatag nga trono na,
 nga mangitur-turáy
 kadaya ngámin na nasiyon.

⁹Magguurnung ngámin
 daya agtuturáy daya nasiyon,
 ummán pe daya tolay ne Dios
 nga Dios natu Abraham.

Ta itur-turayán na
 daya ngámin na agtuturáy ked kalawagán.
 Ipangátu da tutu wala.

Ya Salmo nga panggap ka Zion nga íli ne Dios

Ya kansiyon datu pútut tu Kora.

48 Nangátu we APU,
 túya rabbang na ya
 meday-dáyaw tutu wala,
 ki íli naya Dios tada,
 nga atán ki napatag ga bantay.

²Alingúdu se napiya
 ya napatag ga bantay Zion,
 nga ittu ya íli
 naya kangatuwán na Ari!

Maganggam daya ngámin tolay
 ked kalawagán
 nga makasingan kiyán!

³Nepakammu ne Dios
 nga aggína ya mangigdù
 kadaya ngámin
 nga mepagyán kaggína

ki unag na íli.

⁴Naggagaddù daya ngámin na à-ári
nga mangraut ka Zion nga íli.

⁵Ngamay kane masingan da,
ay nasdaáwan da tutu wala;
se da nagriiddù
nga nagtatálaw gapu ki ansing da.

⁶Nagtartartar da
ki ansing da,
se marigátan da,
nga ummán ki babay
nga manggì-gìna.

⁷Arig da ya bapor ka Tarshis,
nga nadadál ngala ki báli,
nga magpagayát ka lattakán.

⁸Kitun nadam-dámag mi yala
ya panggap ki íli ne Dios
nga Mannakabalin ki Ngámin.
Ngamay kídi, ay nasingan mi yin na mismu
ya íli nga tag-tagasinnán na peyang ka áwan panda.

⁹Nu atán kami kiya Templo mu, O Dios,
ay lam-lamtan mi
ya akkan maul-ulis
nga amminya mu.

¹⁰Magdin-dinnámag
ya ngágan mu, O Dios
kiya ngámin súli naya kalawagán,
ummán pe ya kinadáyaw mu.

Ay nalintag ya angngituráy mu.

¹¹Maganggam din ngámin
daya toláy ka Bantay Zion,
se magpatag ngámin
daya toláy ka Juda,
ta kustu ya angguwes mu.

- ¹²Ara, mawe nu dàdáan ya íli Zion,
liputan nu se bilángan nu daya torre na.
- ¹³Kappiyánan nu pe sinnan
daya darupírip nga abut na,
se daya darupírip
nga aglingdán na,
ta senu mebàbànan nu
kadaya gakagaka nu,
- ¹⁴nga nán nu, “E Dios
nga Dios tada ka áwan panda,
ay aggína ya mangiturung
kadàtada panda ki katay tada.”

Awan sur-surbi naya magtalgad ki kinabànéng

Ya Salmo datu pútut tu Kora

- 49** Dakayu ngámin na tolay,
gìnán nu idi!
Manggìna kayu,
dakayu ngámin na tolay
ki kalawagán!
- ²Nangátu kayu mán onu nababa;
nabànéng kayu mán onu napubri,
manggìna kayu!
- ³Makapasírib dedi ya kagiyan ku;
se pannakaáwat ya lam-lamtan ku.
- ⁴Pan-panunútan ku,
daya makag-kagi nga kagiyan ku;
se kuda ilaw-lawág kiyà
nga magtuk-tukár ka arpa.
- ⁵Akkan nà magansing
kadaya umbet kiyà nga prob-problema;
oray mán nu napalebután nà
kadaya kalínga ku,
- ⁶nga ya kinabànéng da

- ya pagtalgad da,
 se pagkidáyaw da
 daya san-sanikuwa da.
- ⁷Awan tolay nga makasaka
 ki biyág na ki pannakatay;
 ay áwan pe ya makagátang
 ki biyág na ke Dios.
- ⁸Ya báyard na biyág tolay
 ay abay tutu wala;
 akkan umanáy
 oray nganna kaadu
 naya pagbáyad na,
- ⁹ta senu akkan tagge matay,
 nu di magbiyág ka áwan panda.
- ¹⁰Sinnan nu kod daya nasírib,
 matay da pe,
 nga ummán kadaya ang-ang se ug-og;
 ibansi da daya bànáng da
 kadaya duddúma.
- ¹¹Ya lúbù da ya balay da
 ka áwan panda;
 ittu peyang ngin ya pagyanán da,
 oray mán nu atán lusà da
 nga kuw-kuwa da.
- ¹²Ya kinadaag na tolay,
 ay akkan makagáput
 ki pannakatay na;
 matay pe nga ummán kadaya animál.
- ¹³Tu yán ya kàwaán daya nakasig-sigúru,
 se daya tolay nga mamatag
 kadaya kag-kagiyan da.
- ¹⁴Matay da nga
 ummán kadaya karneru;
 ya pannakatay ya bátug

- mangipas-pastu kaggída.
 Metaman da kadaya lúbù da,
 ay marup-áng daya baggi da;
 ka Sheol nga giyán daya nagkakátay,
 ay ittu win ya balay da.
- ¹⁵May nu iyà,
 ay e Dios ya mangisalákan kiyà.
 Ilísi nà kiya turáy naya pannakatay.
- ¹⁶Akkan kayu malídug
 nu atán da bumànéng,
 se umadu la nga umadu
 daya kuw-kuwa da.
- ¹⁷Ta nu matay da,
 ay áwan da metúgut
 kadaya kuw-kuwa da.
 Akkan da wayya málà
 ki lúbù da daya bànáng da.
- ¹⁸Oray nu naangammán da
 kitu kasibbiyág da,
 se napadayáwan da
 ki napiya nga kabiy-biyág da,
- ¹⁹ay matay da kammala
 nga ummán kadatu apuapu da.
 Akkan da masingan nin
 ya wada ka panda.
- ²⁰Ya kinadaag na tolay,
 ay akkan makagáput
 ki pannakatay na;
 matay da pe
 nga ummán kadaya animál.

Ya kurug ga panagday-dáyaw ke Dios

Ya Salmo tu Asaf

- 50** E APU nga Mannakabalin na Dios,
 ay kirrawán na ngámin tolay,
 manggayát ka lattakán
 panda ka sirbútán.
- ² Masissingan
 ya diláng naya dáyaw ne Dios ka Zion;
 ya íli nga áwan kapáda naya piya na.
- ³ Akkan maging-inggap pala
 ya Dios tada nu umbet;
 atán ya magliy-liyáb nga apuy
 nga maginunna kaggína,
 se atán naggat ta báli
 kiya lebut na.
- ⁴ Kirrawán na daya ilángit
 se daya ikalawagán,
 nga magbúya ki angguwes na
 kadaya tolay na:
- ⁵ Nán na,
 “Urnúngan nu kiddi
 ngámin daya tolay ku,
 nga mangikur-kurug kiyà
 nga nakiturátu kiyà kiya nagdátun da.”
- ⁶ Ipakammu daya ilángit
 ya kinalintag ne Dios,
 ta aggína mismu
 ya mangguwes kadaya tolay.
- ⁷ “Dakayu nga tolay ku,
 gínán nu ya kagiyan ku kadakayu;
 Iyà e Dios nga Dios nu.
 Kagiyan ku kadakayu

- nga iIsrael daya bas-básul nu.
- ⁸Akkan takayu lùsawan
kadaya dátun nu,
onu daya peyang nga masìdug ga basu nu.
- ⁹May akkan ku masápul
daya toru wa báka kiya pastu nu,
onu daya kalding nga tarakan nu.
- ¹⁰Ata kuw-kuwà ngámin
daya animál ki sirát,
se daya báka
kadaya riníbu nga ban-bantay.
- ¹¹Ngámin daya an-anù,
se ngámin daya animál ki sir-sirát,
ay kuw-kuwa kuda ngámin.
- ¹²Ay oray nu 'ra nà ala mabisin,
ay akkan nà wayya magadang kadakayu,
áta kuw-kuwa ku ya kalawagán
se daya ngámin na atán kiyán.
- ¹³Wayya ngà ala nga mangán
ka karni daya toru wa báka,
onu uminum
ka dága daya kalding!
- ¹⁴Ya aggiyáman nu kiyà a Dios,
ya idátun nu;
se tungpálan nu ya sinipataán nu
kiyà a Kangatuwán.
- ¹⁵Dìkod, nu mapar-parigátan kayu,
kumraw kayu wala kiyà;
ay isalákan takayu,
ay se dà a day-dayáwan.”
- ¹⁶May nán ne Dios
kadaya toláya ya nadakè a kuk-kuwaan:
“Awan nu rabbang nga mangag-kagi
kadaya bil-bílin ku se daya turátu
nga nekagiyán ku.

- ¹⁷Ta lùsawan nu ya madisiplína,
se akkan nu pagan-anu
daya kag-kagiyan ku.
- ¹⁸Makikopun kayu
ki maragtákaw wa masingan nu;
se mebul-bulun kayu
kadaya marannaládag,
se kadaya makidal-daládag.
- ¹⁹Awan nu alim nga mangagi ka nadakè,
se maragbus-busid kayu.
- ²⁰Pad-padàsán nu daya induan nu,
se pamalabúga nu ka nadakè
ya wagi nu.
- ²¹Ay oray nu ummán kadayán
daya kinuw-kuwa nu,
ay naging-inggap pà ala.
Dálin nu nu ummán nà kadakayu.
May kídì, ay bàlaan takayu win,
kagiyan ku ngámin
daya ipabásul ku kadakayu.
- ²²Manggìna kayu,
dakayu wa akkan nangat-atangya kiyà,
ta nu akkan, ay rapúnan takayu;
ay áwan ya mangisalákan kadakayu.
- ²³Daya árig magdátun kiyà ki aggiyáman da,
ay padayáwan dà;
ngámin daya sumur-súrut kiyà,
ay isalákan kuda.”

Ya karárag ki akipakawan ke Dios

51 Kalakkán nà agpà, O Dios,
gapu ki akkan maul-ulis sa amminya mu.

51:0 Ya Salmo tu David kitu nelalbet tu Nathan nga mangamomán kaggína panggap kitu nanglay na kitu Batsheba.

- Gapu kiya abay ya agkallà mu,
pakawanan nà kadaya bas-básul ku.
- ²Bagguwán nà agpà
kadaya kinadakè kiyà,
se kadaya bas-básul ku
dalusán nà.
- ³Ta ammù daya nadakè
nga nà-nàwa ku,
se akkan nà paginggappan
naya básul ku.
- ⁴Ikaw wala ya nagbasúlán ku;
se kinuwà ya nadakè ki agsisíngan mu.
Ay túya kurug ya angguwes
se ammasbásul mu kiyà.
- ⁵Neanà à kammala nga maragbásul,
oray kitu nekabùsit naya ina ku kiyà,
ay maragbásul là in.
- ⁶Ya piyán mu, ay ya kinakurug
se ya nadalus sa panaggur-uray;
túya iddán nà ka kinasírib
kadaya naunag nga bánag.
- ⁷Ippà mu daya bas-básul ku
sen nadalus sà;
bagguwán nà
sen mippà tutu wala
daya nadakè kiyà.
- ⁸Paanggamman nà agpà kammin;
oray nu pinagpannakit nà tutu wala kitun,
paanggamman nà manin.
- ⁹Kaligpanán mu agpà in
daya bas-básul ku.
Ippà mu ngámin nin
daya nadakè a kinuw-kuwa ku.
- ¹⁰Pabaruwam agpà, O Dios

- ya panaggur-uray ku;
 se nà iddán ka panaglam-lammat
 nga baru se kustu.
- ¹¹ Akkan nà agpà a pataláwan,
 se ya Ispiritum akkam agpà appoliyan.
- ¹² Paganggamman nà kammin,
 ummán kitu nagganggam ku
 kitu nangisalákan mu kiyà;
 se pagbalinan nà ka nasunud kikaw.
- ¹³ Ay se ku la tógúdán daya maragbásul,
 nu paannán da ya magulli kammin kikaw.
- ¹⁴ Pakawanan nà ki básul ku nga pumatay,
 O, Dios nga marangngisalákan kiyà,
 se ku ikan-kansiyon ya angngisalákan mu.
- ¹⁵ Paguniyan nà, O Apu,
 sen ikaw ya day-dayáwan ku.
- ¹⁶ Magdátun nà kuma,
 may akkan mu masápul daya datudátun,
 akkan mu paganggammán
 daya masidug ga dátun.
- ¹⁷ Ya pàgan mu wa dátun, O Dios,
 ay ya panagpakumbaba
 se akappoli naya maragbásul.
 Tu yán ya basu nga akkan mu kaddiyán.
- ¹⁸ Kalakkán mu agpà, O Dios
 ya íli Zion se sengán mu;
 ipasíkád mu kammin
 ya darupírip pa abut na Jerusalem.
- ¹⁹ Ay díkod nu mapakuna,
 ay maanggammán ka
 kadaya kustu wa pagbasu,
 se daya masidug ga dátun;
 mebasu manin daya toru wa báka

kiya altár nga anidúgán kadaya pagbasu.

Ya angguwes ne Dios se iya aminya na

- 52** Ikaw wa magmar-marungat,
tura mu pagkidáyaw
daya nadakè a kuk-kuwaan mu?
Namáru mà peyapeyang nge Dios.
- ²Mamarígát kadaya kasittolay mu
peyang ya pal-palanuwan mu;
natakit ya aggun-úni mu
se nalaing ka nga mamalabúga ka busid.
- ³Ittu mu mán kammin pàgan
ya nadakè may iya napiya,
se pì-piyán mu ya magbusid
may ya mangikagi ki kurug.
- ⁴Pàgan mu ya magúni ka natakit
kadaya kasittolay mu,
ikaw wa maragbusid.
- ⁵May umbet tala ya ammánis tutu wala ne Dios kikaw;
tàmán naka ki balay mu, se naka itálaw.
Ippà naka ngin kiya pag-agyanán daya sibbiyág.
- ⁶Masingan daya namáru yán,
ay magansing da;
ay makagalà da ki nàwa
nga nán da,
- ⁷“Sinnan nu kod ya nàwa
kiya tolay ya akkan makigdù ke Dios,
ta pagmákad na ngala
daya adu wa san-sanikuwa na,
se pamaddug na ya bànáng na.
- ⁸May nu iyà,
árig ku ya natalobu wa káyú olíbo

52:0 Ya sur-súru tu David panggap kitu nepappan ne Doeg nga iEdom ka giyán ne Saul, nga mangagi nga nawe nge David ka balay ne Ahimelec.

ki balay ne Dios,
 ta piyáran ku
 ya áwan kaul-ulissán
 se áwan panda nga amminya ne Dios.
⁹O Dios, magiyáman nà kikaw
 ka áwan panda,
 gapu kadaya kinuw-kuwa mu.
 Ay se ku ibàbànán ya kinamáru mu
 kiya pagmar-marngán daya tolay mu.

Ya kinadakè na tolay

53 Nán daya ug-og ki uray da,
 “Awan kammala Dios sin.” nán da;
 áwan nala napiya kaggída,
 pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da,
 áwan nala oray isa kaggída
 ya mangwa ka napiya.

²E Dios nga atán ka lángit,
 ay sisínán na daya tolay,
 ta sinnan na
 nu atán da kaggída daya nasírib,
 nga maminya mangammu kaggína.
³Ngamay áwan nala oray isa;
 áwan kaggída ya mangwa ka napiya.
 Summiyási da ngámin nga sangapáda;
 pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da.
⁴Awan nád tutu wala ammu
 dayán na nadakè a tolay?
 Ngámin na pagbiyág da,
 ay takáwan da kadaya tolay ku,
 se akkan da ngámin nin
 magkarárag kiyà a Dios.

⁵May umbet tala ya oras
 nga aggansing tutu wala dayán,
 ay áwan da pikam naggansing
 nga ummán kiyán.
 Itar-tarawesáng ne Dios
 ya tuláng daya kalínga daya tolay na.
 Meap-appat da
 ta akkan pinagan-anu ne Dios da.

⁶Ikar-karárag ku
 nga umbet kuma ngin,
 ya maggayát ka Zion
 nga mangisalákan kadaya iIsrael.
 Nu ipatulli ne Dios
 ya napiya nga kabiy-biyág daya tolay na,
 ay magpatag manin daya gakagaka tu Jacob,
 se maganggam manin daya iIsrael.

Ya karárag ga akigdù ke Dios

54 Gapu ki pannakabalin mu, O Dios
 igdù nà agpà se isalákan nà!
²Ginán mu agpà, O Dios,
 ya karárag ku,
 se daya kag-kagiyan ku.
³Ta atán daya natangsit nga dumarup kiyà,
 se daya naranggás sa tolay,
 ay asippatayan dà.
 Akkan da tutu wala pagan-anu we Dios.
⁴May e Dios, ya sumeng kiyà.
 Nge Apu ya marangngigdù ku.
⁵Màwa din kadaya kalínga ku
 daya nadakè a pal-palánu da.

54:0 Ya Salmo tu David nga nesúrát na kitu nepappan datu iZif nga mangikagi kitu Saul nga magsir-sirù David kitu giyán da.

O Dios, kuwaan mu ya nekari mu,
rapúnan muda.

⁶Sikkaanggam mà
nga magdátun kikaw, O APU;
se magiyáman nà kikaw,
ta ittu ya napiya nga kuwaan ku.

⁷Sinengán nà
kadaya ngámin na problema ku,
se sisinnán ku
ya nekaábà daya kalínga ku.

Ya karárag naya tinaraydor na opun na

55 O Dios, ginán mu agpà ya karárag ku,
akkan nà din paglikudán ki akiseng ku.

²Ginán nà agpà, se sungbátan nà;
nagkapsut tà tutu wala ngin
kadaya riribù ku.

³Ta ùdan dà daya kalínga ku,
se marigátan nà
ki amal-pallà daya nadakè a tolay;
aggída ya problemà,
ta lùsawan se attulan dà.

⁴Makap-apangbáw wà tutu wala ki ansing ku,
ta mansing ngà tutu wala nga matay.

⁵Magtartartar rà
ki napalotán na ansing ku,
akkan ku madurayán
ya agpil-pilpig ku.

⁶Nu kalapáti yà ala kuma,
ay kumáyab bà in na umadayyu,
nga magsápul ka pagimangán ku.

⁷Kumáyab bà ka adayyu,

- se yà mag-agyán ka ir-ir-er.
- ⁸Magkaru wà magsápul ka paglidúmán ku,
nga magsirù ki naggat ta bagyu.
- ⁹Ki agpal-palánu daya kalínga ku,
akkan muda din pagkiinnawátan, O Apu;
ta masissingan ku 'la
ya riribù se daya magsasáwad kiya íli.
- ¹⁰Algaw se gabi,
atán da nga magaliliput ki lebut na.
Pabeg nadakè se ringgur
ya mà-màwa ki unag na.
- ¹¹Awan tutu wala ya urnás na ngin;
oray kadaya kal-kalsáda,
daya maman-panansing
se marangngultit,
ay adu da.
- ¹²Meturdán ku kam nu daya kalínga ku
ya mangug-og kiyà;
onu daya kagúra ku
ya mangabal-baláy kiyà,
ta annung ku ya magsirù kaggída.
- ¹³May ikaw mà mismu wa opun ku,
nga kabulun ku se kapul-pulápul ku.
- ¹⁴Napiya ya agbul-bulun mi kitun,
nga mawe mebulun kadatu
adu nga tolay nga mawe kiya Templo ne Dios.
- ¹⁵Màtatán da kuma nga matay daya kalíngà;
metaman da kuma nga sibbiyág,
ta nadakè ya atán kadaya babalay da,
se daya atán kadaya uray da.
- ¹⁶May nu iyà, kumraw wà ke Dios,
ay isalákan nà ne APU.
- ¹⁷Pagmakát, agpapásu, se gídám,
itúlág ku kaggína ya ríri ku,
ay gínán na daya kagiyan ku.

- ¹⁸Iulli nà nga áwan nà-nàwaán
kiya nakigubatán ku,
kadaya adu wa kalíngà.
- ¹⁹E Dios nga awiawe magtur-turáy yin,
ay ginán nà, ay se na abáan daya kalíngà,
ta maddi da tutu wala mangul-ulis,
se akkan da ikansing nge Dios.
- ²⁰Ay nu ittu kabul-bulun ku,
ay tinaraydor nada ù-opun na;
se akkan na ngin tinungpál
tu nagkariyán da.
- ²¹Napiya ya aggun-úni na,
may kumagúra ya atán ki uray na.
Napiya daya kag-kagiyan na,
may ya kurug na,
ay árig natadam ma ampiláng
daya bal-balìtan na.
- ²²Ipindu nu ke APU daya riribù nu,
ay aggína ya magtagasíngan kadakayu.
Akkan na ipalúbus nga maábà
daya mangikur-kurug kaggína.
- ²³May ikaw, O Dios,
ay ippan mu daya maragbusid,
se daya pumappatay ki lúbù da.
Matay da ngin
oray akkan pikam nagudduwa
ya agbiyág da.
May nu iyà, magpiyár rà kikaw.

Ya karárag ga agpindu ke Dios

- 56** Kalakkán nà agpà, O Dios,
 ta pal-palakkan dà daya tolay.
 Ay daya kalíngà
 akkan da umungát mamar-parígát kiyà.
- ²Pà-paultuwan dà peyang daya kalíngà;
 ay adu da tutu wala daya kumal-kalíngà kiyà.
- ³May nu mansing ngà,
 ay magpiyár rà kikaw,
 O, Dios nga Kangatuwán.
- ⁴Pàgan ku daya kar-kari ne Dios.
 Magpiyár rà kaggína.
 Akkan nà mansing.
 Awan màwa naya tolay yala kiyà.
- ⁵Daya kalíngà, ay pagbalinan da peyang
 ka nadakè daya kag-kagiyan ku.
 Nadakè peyang ya lam-lamtan da nga kuwaan kiyà.
- ⁶Maggagaddù da nga mangitanab kiyà,
 ay peyang sì-siiman dà,
 ta piyán da nga patayan dà.
- ⁷Panísan muda, O Dios,
 gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da;
 gapu ki rungat mu,
 ay rapúnan muda.
- ⁸Ammum nu ummán naya pannakit ku,
 se ammu mu pe
 nu ummán naya nagsángit ku;
 nelista muda ki libru mu?
- ⁹Nu kumraw wà ke Dios,
 maggaatras sala daya kalíngà ku.
 Ammu ku nga e Dios ya kagdù ku.
- ¹⁰Dayáwan ku nge APU nga Dios,
 gapu kadaya kar-kari na.
- ¹¹Magpiyár rà ke Dios.
 Akkan nà mansing.

Awan màwa naya tolay yala kiyà.

¹²Tungpálan ku datu nekarì kikaw, O Dios;
magdátun nà ka aggiyáman ku kikaw.

¹³Ta nesalákan nà ki pakatayán ku;
se akkan mu nepalúbus nga maábà à;
kídi yin, ay kabul-bulun taka peyang, O Dios.

Wàdàran nà kiya wada mu,
nga ittu ya mamiyág kadaya tolay.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

57 Kalakkán nà agpà, O Dios,
kalakkán nà agpà,
ta ikaw ya akigdúán ku.

Arig gà ka makialukup kikaw,
panda ki kalpás naya árig naggat ta bagyu.

²Kumraw wà a makiseng ke Dios
nga Kangatuwán;
ke Dios nga makidde
kadaya ngámin masápul ku.

³Maggayát ka lángit,
sungbátan nà,
se na iap-appat
daya mamal-pallà kiyà;
Ipassingan ne Dios kiyà,
ya akkan maul-ulis
nga aminya na se kinamáru na.

⁴Napalebután nà kadaya kalínga ku,
nga árig láyon na sikkán ka tolay.
Ummán ka say-áng
se mayán bútag daya ngípan da;
se ummán ka natadam

57:0 Ya Salmo tu David. Nesúrat na idi kitu kaatán na kitu liyáng kitu nagtálaw na ke Saul.

- nga ampiláng daya díla da.
- ⁵Mepangátu ka din, O Dios,
ka nangà-ngátu may daya lángit!
Ipassingam ki ngámin kalawagán
ya kinadáyaw mu.
- ⁶Nangwa daya kalínga ku
ka paniliwán da kiyà,
túya mariribuán nà.
Ki dad-dalenán ku,
ay nangwa da ka palabbot,
may aggída kammin tu nirbut.
- ⁷Magmákad ya uray ku kikaw, O Dios;
kurug magmákad ya uray ku.
Magkansiyon nà ka pagdáyaw ku kikaw.
- ⁸Malukág gà nga magsagána;
daya arpa se líra ku, isagána kuda.
Malukág gà a nasápa ki danni láwa.
- ⁹Ki pagad-aduwán toláy,
ay magiyáman nà kikaw, O Apu;
magkansiyon nà
ka pagdáyaw ku kikaw ki àráng da toláy.
- ¹⁰Panda ka lángit
ya akkan maul-ulis sa amminya mu;
ya kinakurug mu,
ay liwánan na pikam daya angap ki ngúdu.
- ¹¹Mepangátu ka din, O Dios,
ka nangà-ngátu may daya lángit.
Ipassingam ki ngámin kalawagán
ya kinadáyaw mu.

Ya karárag panggap ki ammánis ne Dios kadaya maragbásul

- 58** Kurug nád kam ya angguwes nu,
 dakayu wa agtuturáy?
 Awan nu nád kam pagdudúmán
 kadaya tolay?
- ²May akkan! Ta pabeg nadakè
 daya pal-palanuwan nu;
 daya mang-angwa ka nadakè kídi fli,
 ay áwan sabáli nu di dakayu.
- ³Kitu nekeanà daya nadakè a tolay,
 ay maragbásul da ngin;
 oray kitu apangngianà pikam kaggída,
 ay magbus-busid da ngin.
- ⁴Arig da ya idaw wa nadíta.
 Akkan da ammu manggìna
 nga ummán kadaya kobra,
⁵nga akkan manggìna
 kiya úni daya magtarakan kaggída,
 onu daya nalaing
 nga magpà-paámu kaggída.
- ⁶Tappulán mu da agpà, O Dios!
 Ippà mu ya asong daya láyon, O APU!
- ⁷Mataawan da din
 nga ummán ki danum nga lumsap
 ki nakarsi nga lusà.
 Matay da kuma
 nga ummán kadaya kaddat
 nu madamdám-án da.
- ⁸Mapasingkuna da kuma
 kadaya bisukul nga marúnát nga matay;
 mapasingkuna da kuma
 ki an-anà a natay ya neanà,
 nga akkan na tagge nasingan ya wada.
- ⁹Pagkilát da ngala
 ya angrápun ne Dios kaggída;
 mabayág lugud dala

ya ipappásu naya mesáang nga bánga.

¹⁰Magpatag daya namáru
nu masingan da
ya kapánis daya maragbásul;
magdam-dam-ay da
kiya dága daya nadakè a tolay.

¹¹Nán ngámin nin daya tolay,
“Kurug ga atán gun-guna
daya namáru wa tolay;
kurug ga atán Dios
nga mangguwes kadaya ngámin tolay.

Ya karárag ga agpelísi kadaya kalínga

59 Isalákan nà kadaya kalínga ku, O Dios ku.
Igdù nà kadaya umbet manggubát kiyà.

²Isalákan nà kadaya nadakè a tolay;
igdü nà kadaya pumappatay.

³O APU, oray nu áwan ku bas-básul kaggída,
atán da nga mangitanab nga mamatay kiyà;
maggagaddù daya naranggás sa tolay
nga mangagúra kiyà,

⁴Awan ku kinuwa nga nadakè,
may nawe da magsagána
nga mamatay kiyà.

Sinnan mu kod ya kuk-kuwaan da,
sengán nà agpà.

⁵Sengán nà, O APU nga Dios
nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios daya iIsrael.
Ara, Apu panísan mu
daya akkan mangikur-kurug kikaw;
akkan mu kalakkán

59:0 Ya Salmo tu David. Nesúrát na kitu nagpabantáy tu Saul kitu balay na ta senu patayan da.

daya nadakè a taraydor.

- ⁶Magulli da ki káda gabi,
 nga magaliliput ki íli;
 napágat da;
 ummán da ki átu wa magtol.
- ⁷Nadakè daya kag-kagiyan da;
 árig natadam nga ampiláng
 daya bal-balítan da.
 Ta dálin da
 nu áwan makagína kaggída.
- ⁸May igal-galà muda ngala, O APU.
 Paásan mu wala daya ngámin
 nga akkan mangur-kurug kikaw.
- ⁹Ikaw ya bílag ku;
 idaggán ku ya anngisalákan mu,
 ta ikaw, O Dios, ya akigdúán ku.
- ¹⁰Gapu ki akkan maul-ulis
 nga aminya ne Dios,
 ay gaddúán nà.
 Ipassingan na kiyà
 ya kaábà daya kalíngà.
- ¹¹Akkan muda patayan;
 pagaw-awagwaggan muda,
 ta senu akkan maligpanán da tolay ku
 ya nangábà mu kaggída
 gapu ki bílag mu,
 O Apu, nga kalátag mi.
- ¹²Gapu kadaya nadakè
 nga kag-kagiyan da,
 se ya nadakè
 nga agmútu-mútung da,
 ya agpang-pangátu da din
 ya pakatiliwán da.

Gapu ki agged da,
 se agbus-busid da,
¹³rapúnan muda,
 gapu ki rungat mu kaggída!
 O mà, rapúnan muda
 panda ki áwan masingan nin kaggída ka panda.
 Díkod mammuwán ngámin
 da tolay ked kalawagán
 nga e Dios ya mangitur-turáy kadaya iIsrael.

¹⁴Magulli da ki káda gabi
 nga magaliliput ki íli;
 napágat da
 ummán da ka átu nga magtol.

¹⁵Ummán da ki átu
 nga magsap-sápul ka kanan da;
 nu akkan da mapnà,
 ay magngar-ngarngar da.

¹⁶May nu iyà, ikan-kansiyon ku
 ya kinabílag mu.
 Káda pagmakát,
 naggat nga ikan-kansiyon ku
 ya akkan maul-ulis sa aminya mu.

Ta ikaw ya akigdúán ku
 se agkamángan ku
 nu atán daya pagrigátan ku.

¹⁷Magkansiyon nà
 ka pagday-dáyaw ku kikaw,
 O Dios, nga bílag ku se akigdúán ku.
 Ipas-passingan mu kiyà, O Dios
 ya akkan maul-ulis sa aminya mu.

Ya karárag ga agpesalákan

- 60** Pinagdudoray nakami yin, O Dios,
se nepaábà nakami;
nakarungat ka kurug kadakami,
may alà na kami din kammin.
- ²Nataryun nala ya lusà
se naglakka ki inangwa mu;
politán mu agpà kammin
ta marba ngin.
- ³Napalotán ya namarígát mu kadakami,
árig pinenum nakami ka makà-inglaw
nga ittu ya gapu na nga nepar-parigpeg kami.
- ⁴May netáyag mu ya bandera
nga sinyal kadaya mangurug kikaw,
ki kapannán da senu akkan da maábà.
- ⁵Gínán mu agpà ya karárag mi;
gapu ki pannakabalin mu, isalákan nakami,
dakami nga tolay mu nga pàgan mu.
- ⁶Kitu Templo, ay nekari ne Dios nga nán na,
“Uwauwár ku ya Shekem
ka pakasinnán ki nangngábà ku;
se ya Tanáp Succot ay bínga-bíngay ku.
- ⁷Kuwà ya Gilead,
ay kuwà pe ya Manasse.
Efraim ya bátug helmet ku,
ya Juda ya bátug setro ku.
- ⁸Moab ya bátug besin ku,
ya Edom ya aggipayán ku ki sapátus ku;
se ku iwar-waragáwag ka Filistia

60:0 Ya Salmo tu David nga pakasur-suruwán. Nesúrat na kitu nakigubát na kadatu Arameo nga iNaharaim se iZoba, se kitu naggulli tu Joab se na pinatay datu 12,000 nga iEdom ka Tanáp Asin. **60:7** Ya setro, ay ab-abibbà a sinan tàdukud nga im-immán na ári nga mangipassingan ki kinaturáy na.

- ya inangngábà ku.
- ⁹Inna nád ya mangippan kiyà
kiya nadarupírip pa íli?
Inna nád ya mangiturung
kiyà ka íli Edom?
- ¹⁰Pinagdudoray nakami kadi yin, O Dios?
Paanna pe yin daya suldádu mi?
Inna ngin ya mamulun kaggída?
- ¹¹Sengán nakami agpà
kadaya kalínga mi,
ta áwan sur-surbi
daya isisseng da tolai kadakami.
- ¹²Mangábà kami nu ikaw, O Dios
ya kabulun mi,
ta abáan mu tutu wala
daya kalínga mi.

Ya karárag ga akigdù

- 61** O Dios, ginám agpà ya karrow ku;
ginám ya karárag ku!
- ²Kídi nga giyán nga adayyu ka balay,
ay kumraw wà nga makiseng kikaw,
ta naawanán nà ka namnáma ngin.
Ippan nà agpà ki giyán
nga áwan ku kaan-anuwán;
- ³ta ikaw wala ya akigdúán ku
se bátug naligda nga agsiruán ku
kadaya kalínga ku.
- ⁴Pagyanan nà din kiya balay mu,
kiya kasibbiyág ku,
senu akkan nà maan-anu
gapu ki agtagasíngan mu.
- ⁵Ta ammum, O Dios,

daya kar-kari ku kikaw,
se niddán nà kiya nengáni mu
kadaya ngámin na mangikurug kikaw.

⁶Paadadduwam agpà ya biyág naya ári!
adu kuma pikam ma dagudagun ya agbiyág na.

⁷Magturáy din ka áwan panda
ki agtagasíngan mu, O Dios.
Tag-tagasinnán mu peyang
gapu ki akkan maul-ulis sa amminyám,
se ya kinamárum.

⁸Díkod magkansiyon nà peyang
ka pagday-dáyaw ku kikaw,
ka annungpál ku
ki kari ku kikaw ki peyang algaw.

Ya kansiyon na agpiyár ke Dios

62 Maging-inggap pà ala nga magiddag ke Dios,
ta aggína ngala ya mangisalákan kiyà.

²Aggína ngala ya mangisalákan
se mangsalaknib kiyà;
aggína ya makigdù kiyà,
túya áwan ku tutu wala kaábà.

³Nungay na pe ya kakusap nu
nga mangraut kiyà?
Arig ku wala ya darupírip
nga tagay marba ngin,
se abut ta magdadágel lin.

⁴Ya panggap da ngala
ay mangibaba kiya nangátu wa tolay.
Pà-pàgan da
ya magbàbànan ka busid panggap kiyà.

Ki àráng ku,

napiya daya kag-kagiyan da,
may geqedán dà ki uray da.

⁵Maging-inggap pà ala

nga magiddag ke Dios,
ta aggína ngala ya namnamáan ku.

⁶Aggína ngala ya mangisalákan

se mangsalaknib kiyà;
aggína ya makigdù kiyà;
túya áwan ku tutu wala kaábà.

⁷Ya akosalákan ku, se ya dáyaw ku,

ay gayát ngámin ke Dios.
Aggína ya bátug lingad ku,
se akigdúán ku.

⁸Dakayu nga keliyán ku,

magpiyár kayu peyang ke Dios;
ipindu nu ngámin
daya riribù nu kaggína,
ta e Dios ya akigdúán tada.

⁹Sangapáda daya ngámin tolay,

nangátu se nababa;
ur-úray da ngámin,

ummán da ngala ki ángin,

se ang-angáw da ngala.

Nu kiluwan muda

áwan dala nga dammat oray ngámin da.

¹⁰Akkan nu pagtalgad ya angngultit nu,

onu mangnamnáma kayu kadaya takáwan nu.

Ay nu bumànáng kayu,

ay akkan nu ittu pagtalgad ki biyág nu.

¹¹Kinagi ne Dios,

se namin-adu ku pe nga nagìna

nga mannakabalin nge Dios,
¹²se akkan mauliulis
 ya amminya na.
 Supapáan na daya tolay,
 sigun ki kinuw-kuwa da.

Ya kansiyon panggap ki agsap-sápul ke Dios

- 63** O Dios, ikaw ya Dios ku;
 sap-sapúlan taka peyang.
 Arig ku ya lusà a natikágan
 nga akkan tutu wala naudanán;
 mawwaw wà tutu wala kikaw,
 nga ummán nà ka malngát.
- ²Magpassingan ka din kiyà
 kiya Templo mu,
 senu masingan ku
 ya kinadáyaw mu se
 ya pannakabalin mu.
- ³Ya akkan maul-ulis sa amminya mu,
 ay napì-piya may iya biyág;
 túya day-dayáwan taka.
- ⁴Day-dayáwan taka
 ki báyat na agbiyág ku;
 itatáyag ku daya ímà
 nu magkarárag gà kikaw.
- ⁵Mapnà à nga ummán ki mabtug ki say-am;
 túya magkan-kansiyon nà
 kadaya nagánas nga kan-kansiyon
 ka pagdáyaw ku kikaw,
- ⁶nu madamdám taka kiyà a magid-idda;
 pasuráy malaw-lawagán nà
 nga maglam-lammat kikaw.
- ⁷Ta ikaw ya sumeseseng kiyà.

- Maganggam mà a magkansiyon
kikaw nga magtag-tagasíngan kiyà.
- ⁸Magkámang ngà kikaw;
ay ya mannakabalin na ímam
ya mangigdù kiyà.
- ⁹May daya magpal-palánu
nga mamatay kiyà,
ay aggída kammin
ya mameyag ki pakatayán da.
- ¹⁰Matay da ki paggugubatán,
ay kanan daya alsádu wa átu
daya baggi da.
- ¹¹May maganggam ke Dios ya ári.
Ngámin daya magkari ki ngágan ne Dios,
ay magday-dáyaw kaggína.
May daya magbus-busid,
ay magngangattam da ngala.

Ya karárag ga akigdù ke Dios

- 64** O Dios, ginán mu agpà ya karárag ku.
Ilísi nà kadaya nakapap-panansing
nga kalíngà.
- ²Igdù nà kadaya nalingad nga palánu
daya nadakè a tolay,
se kiya bungguy daya nadakè kuk-kuwaan na tolay.
- ³Ummán da ka sesetan
daya díla da nga árig ki ampiláng,
se ummán da ka isir-sirig
daya kag-kagiyan da
nga árig ki mayán bútag,
- ⁴se da itanab daya namáru wa tolay,
se árig kattatán dada nga butúgan
kadaya úni da nga nadakè,

- nga áwan da tutu wala nga aggansing.
- ⁵Magpipinnarut da
 kadaya nadakè nga pal-palánu da,
 se paggaamomanán da
 ya angitán da kiya árig ikat da ka nasirù,
 nga nán da,
 “Inna ngala ya makammu kiya giyán na?”
- ⁶Nán da nga magpalánu ka nadakè,
 “Napiya tutu wala ya palánu tada.
 Akkan ditta maduktálan nin.”
 Naunag kurug ya panúnut se uray na tolay.
- ⁷May gangngatan ne Dios da kiya bútag na,
 ay pagkilát da la ya katalíngu da.
- ⁸Daya kag-kagiyan da kammin
 ya mangdadál kaggída.
 Ngámin daya makasingan kaggída,
 ay iwing-wingíwing dada.
- ⁹Díkod, magansing da ngámin;
 se da ibàbànan
 ya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa ne Dios,
 se da dam-damdamman dayán.
- ¹⁰Maganggam daya ngámin
 nga mangikurug ke APU,
 ay se da makigdù kaggína.
 Ay ngámin daya mangwa ka napiya,
 ay day-dayáwan da.

Ya karárag ga panaggiyáman se panagday-dáyaw ke Dios

- 65** Rabbang na nga ikaw, O Dios,
 nga atán ka Zion ya maday-dáyaw.
 Tungpálan mi daya kar-kari mi kikaw,
²ta sungbátan mu daya kar-karárag mi.

- Ngámin tolay,
ay umbet da kikaw nga magdáyaw.
- ³Nu madamtán kami tutu wala
kadaya bas-básul mi,
ay pakawanan nakami.
- ⁴Nganna agpà anggam daya piníli mu,
nga ayabán mu nga magyán kiya Templo mu.
Maganggam kami gapu kadaya pagkallà
nga atán kiya napatag nga Templo mu.
- ⁵O Dios nga marangngisalákan kadakami,
nakas-kasdáaw ya agsungbát mu
kadaya kar-karárag mi.
Ikaw ya namnamáan
daya ngámin tolay ki kalawagán,
ay oray pe daya atán
kiya tapíngit daya adayyu wa bebay.
- ⁶Gapu ki pannakabalin mu,
ay kinuwa mu daya ban-bantay;
kurug ga mannakabalin ka.
- ⁷Pinalanay mu daya madudúrán na bebay,
gapu kadaya dadakkal tutu wala palupalun da;
pinanggihap mu pe daya mangriribù nga tolay.
- ⁸Ay masdaáwan ngámin daya tolay
ki ngámin súli kalawagán,
gapu kadaya kinuw-kuwám.
Manggayát ka lattakán panda ka sirbútán,
ay makas-asáraw da tolay ki anggam da.
- ⁹Tar-tarànan mu ya lusà
kiya agpà-paudán mu;
ay se mu pad-padam-aggan
se papiy-piyaan mu pà nang.
Ya wángag ne Dios,
ay adu tutu wala ya danum na;
ittu ya gapu na nga adu
ya maápit da tolay nga trígo
kadaya tal-tálun da.

- ¹⁰Udanán mu pe
 daya naarádu wa tálun,
 ta senu magngalug ya lusà na,
 ay magtanáp tutu wala,
 se natalobu tutu wala daya múla.
- ¹¹Gapu ki kinamáru mu
 ay adu daya ápit mi;
 oray nu wà na kapannán mu,
 daggáy daya masápul mi.
- ¹²Daya pastu, ay nakalupkopán da
 ka arában da animál!
 Ummán ka magpatag daya ban-bantay.
- ¹³Adu tutu wala daya karneru
 nga magárab kadaya tanáp;
 daya tal-tálun,
 ay nalokop da tutu wala ka trígo.
 Ay ummán ka isar-sáraw da
 se ikan-kansiyon da ngámin
 ya agganggam da.

Ya panagday-dáyaw ke Dios gapu ki kinamáru na kadaya iIsrael

- 66** Isáraw nu ya agganggam nu
 nga magdáyaw ke Dios,
 dakayu ngámin na tolay!
- ²Ikansiyon nu ya kinadáyaw na;
 Magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu kaggína.
- ³Nán nu ke Dios,
 “Nakas-kasdáaw daya kuk-kuwaam!
 Gapu ki turáy naya pannakabalin mu,
 ay magansing ngala daya kalínga mu.
- ⁴Magdáyaw ngámin daya tolay kikaw;
 magkan-kansiyon da ka pagdáyaw da kikaw;
 ikan-kansiyon da ya kinadáyaw na ngágan mu.”
- ⁵Umbet nu sinnan ya kinuwa ne Dios.

- Nakas-kasdáaw
 daya kinuw-kuwa na kadàtada nga tolay!
- ⁶Pinagbalin na ya bebay
 ka namaga nga lusà;
 nagdal-dalen nala nga dumalákit
 datu apuapu tada;
 mepagpatag tada kaggída
 gapu kitu kinuwa na.
- ⁷Aggína ya mangitur-turáy ka áwan panda,
 gapu ki turáy na pannakabalin na;
 sisinnán na daya nas-nasiyon;
 ay áwan din masábag nga magribilde kaggína.
- ⁸Dayáwan nu nge Dios,
 dakayu wa tolay;
 ipagína nu ya agdáyaw nu kaggína.
- ⁹Biy-biyágan nitta;
 ay se igdù nitta
 kiya pakatayán tada.
- ¹⁰Ta tinisting nakami, O Dios,
 nga ummán ki namabeg mu ki silber.
- ¹¹Arig binay-án nakami nga màna ki ikat,
 se nakami pinakagtuwán ka nadammat.
- ¹²Nepaábà nakami kadaya kalínga mi;
 ummán kami ka nanalen ki apuy se layus;
 ngamay nippan nakami mà in
 ki napiya pànang nga giyán.
- ¹³Ay túya umbet tà ki Templo mu,
 nga mangidde kikaw
 ka masìdug ga dátun ku,
 ka annungpál ku
 kadatu kar-kari ku,
- ¹⁴nga iyà mismu ya nangikagi,
 kitu nakariribù ku.
- ¹⁵Idátun ku kikaw nga masìdug

daya pinalùmag ga animál;
 daya toru wa karneru, kalding se báka;
 ay magalingúdu ka lángit ya atù da.

- ¹⁶ Umbet kayu ngámin
 nga managgansing ke Dios,
 ta ginán nu daya kagiyan ku
 nga kinuw-kuwa na kiyà.
- ¹⁷ Kinumraw wà a nakiseng,
 se nagday-dáyaw kaggína.
- ¹⁸ Nu 'ran ku la binay-bay-án
 daya bas-básul ku,
 ay akkan nà kuma pe ginina ne Apu.
- ¹⁹ Ngamay ginina nà kurug ne Dios;
 sinungbátan na daya kar-karárag ku.
- ²⁰ Maday-dáyaw we Dios,
 ta akkan na pinagdita ya karárag ku;
 ay akkan na pe netagàna kiyà
 ya akkan maulis sa amminya na.

Ya kansiyon ka panaggiyáman

67 Kalakkán se bindisiyonán nakami, O Dios;
 ipassingan mu ya kinamárum kadakami.

- ² Ta senu mammuwán
 daya ngámin tolay ked kalawagán,
 daya piyán mu nga kuwaan da,
 se ya pannakabalin mu
 nga mangisalákan kaggída.
- ³ Day-dayáwan daka din,
 daya ngámin tolay O Dios.
- ⁴ Magkansiyon din ngámin
 daya tolay gapu ki agganggam da;
 ta akkan ka mamagdudúma
 ki angguwes mu kaggída;
 se daya ngámin tolay ked kalawagán,

itur-turung muda.

⁵O Dios,
day-dayáwan daka din daya tolay;
ngámin din daya tolay
day-dayáwan daka.

⁶Ummadu tutu wala
ya ápit kadaya lusà;
e Dios, nga Dios tada,
ay kinalakkán nitta.

⁷E Dios din
ya magkallà peyang kadåtada,
se ipatag din daya ngámin tolay
kídi kalawagán.

Ya kansiyon ki nangngábà

68 Ara, O Dios, isip-siparà mu
daya kalíngam;
pagtaláwam daya ngámin
nga mangalùsaw kikaw.

²Pàpuran muda
nga ummán ki atù nga ikayus na báli;
rapúnan mu da
nga ummán ki kandíla nga marúnát ki apuy;
rapúnan mu ki àráng mu, O Dios
daya ngámin nadakè a tolay.

³Ngamay maganggam
daya mangikur-kurug ke Dios;
magpatag da ki àráng na,
se isáraw da ya anggam da.

⁴Magkan-kansiyon kayu
ka pagday-dáyaw nu ke Dios;
day-dayáwan nu ya ngágan na.

Kaggattan nu ya magkansiyan
 ka pagdáyaw nu
 kiya magtatákay ki angap;
 ya ngágan na, ay APU;
 maganggam kayu ki àráng na.

⁵E Dios nga mag-agyán ki Templo na,
 ay aggína ya ama daya ulíla,
 se aggína ya marangngigdù
 kadaya bubbúkud da babbay.

⁶Iddán ne Dios daya nakùkùlelà
 ka akkobung da;
 se na wayaán daya bálud,
 se na paanggamman da.
 May daya maddi sumúrut kaggína,
 ay ka ir-ir-er ya pagyanán da.

⁷O Dios, kane itálaw mu daya tolay mu ka Egipto,
 kane magdal-dalen da ka ir-ir-er,

⁸ay nataryun tu lusà;
 ay se yala nagudán ka naggat,
 kane umbet ka ka bantay Sinai, O Dios,
 nga Dios daya iIsrael.

⁹Pinagudán mu ka naggat, O Dios,
 ta senu pumiya kammin ya natikágan na lusà mu.

¹⁰Kitúni yin
 ya naggunàán daya tolay mu, O Dios.
 Gapu ki kinamárum
 nidde mu daya masápul
 daya nakal-allà a tolay mu.

¹¹Nagbílin ne Apu;
 ay adu daya babbay
 nga nawe nangiwar-waragáwag
 ki napiya nga dámag.

¹²Ay nán da

- “Magtatálaw win daya à-ári
 se daya suldádu da;”
 ay daya babbay nga iIsrael,
 ay pagguuwarán da daya inarisamsam da.
 13 oray daya atán kadaya kurál daya karneru,
 ay makasmà da kadaya sinan kalapáti
 nga silber ya payà da, se balitù ya dùdut da.
 14 Kane sinip-siparà naya Mannakabalin nga Dios daya à-ári,
 ay ummán ka nangullalágu ka bantay Zalmon.
- 15 Nagkalingúdu naya bantay Bashan;
 bantay nga adu daya úlu na.
- 16 Ikaw nga bantay ya adu úlu,
 taanna, tura ka magimli,
 ka bantay Zion
 nga piníli ne Dios nga pagyanán?
 Magyán ne APU kitúni ka áwan panda.
- 17 Gayát ka bantay Sinai,
 ay inumbet te Apu kiya napatag ga giyán;
 napalebután ka riníbu nga takay makigubát.
- 18 Nanùdu kitu bantay;
 nebulun na datu tiliw na;
 mangaw-áwat ka rigálu win kadaya tolay,
 oray kadatu nagribilde kaggína.
 Magyán ne DIOS nga APU kitúni na.
- 19 Maday-dáyaw nge Apu,
 nga ittu ya bílang manà-tàbit
 kadàtada ki inalgap;
 aggína ya Dios
 nga mangisalákan kadàtada.
- 20 Ya Dios tada,
 ay aggína ya Dios nga marangngisalákan;
 aggína ya Dios nga Apu tada
 nga makelísi kadàtada ki pannakatay.

- 21 Ngamay rup-rup-an ne Dios
ya úlu daya kalínga na;
ya adu abù nga úlu daya nasúkir
kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
- 22 Nán ne Apu,
“Iulli ku kadakayu
daya kalínga nu wa atán ka Bashan;
iulli kuda oray daya atán ki kadalmán bebay.
- 23 Ta senu dakayu wa tolay ku,
ay pagusesu nu daya dága da,
ay oray daya átu nu,
ay magdildil da ki dága da.”
- 24 Masingan ngámin tolay
ya napatag ga paráda mu, O Dios;
ya paráda mu wa mawe ki Templo mu,
O Dios, nga Ari ku.
- 25 Munna daya maragkansiyon,
muddi daya magtuk-tukár;
ki nagtuldán da,
ay daya babbay nga magtamburin.
- 26 “Day-dayáwan nu nge Dios,
kiya agguurnung nu nga tolay na;
dayáwan nu nge APU,
dakayu ngámin na iIsrael!”
- 27 Sinnan nu kod
datu gakagaka natu Benjamin,
nga kabikán na tangámalán!
- Aggída ya magin-inunna;
se yala sumarunu ya ap-apu
daya gakagaka natu Juda,
se yala daya ap-apu
datu gakagaka datu Zebulun se Naftali.
- 28 Ipassingan mu, O Dios,
ya pannakabalin mu;

- ipassingan mu
 ya kinabílag mu, O Dios,
 nga ummán kitu kinuwám
 pára kadakami kitu napalábas.
- ²⁹ Umbet daya à-ári
 nga mangidde ka rigálu kikaw
 kiya Templo mu ka Jerusalem.
- ³⁰ Al-alnganán mu kod daya iEgipto,
 nga árig animál nga alsádu,
 nga mag-agyán ki tubutúbung.
- Al-alnganán mu daya nasiyon
 nga árig toru nga nelibulibug kadaya urbun,
 panda ki agpakumbaba da,
 se da magrigálu kikaw ka silber.
- Isip-siparà mu daya nasiyon
 nga pà-pàgan da ya makigubát.
- ³¹ Umbet din daya apu daya iEgipto
 nga magrigálu kikaw;
 daya iEtiopia,
 ay magkaru da mangiáwat
 ka rigálu da kikaw, O Dios.
- ³² Magkansiyon kayu ke Dios,
 dakayu ngámin na itur-turayán daya à-ári;
 magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu ke Apu.
- ³³ Magkansiyon kayu kiya magtatákay ka lángit,
 ka lángit nga awiawe uwad din;
 gínán nu ya adudúrán na úni na nu magúni.
- ³⁴ Ipakammu nu ya pannakabalin ne Dios.
 Aggína ya Ari ka Israel;
 masissingan ka lángit
 ya pannakabalin na.
- ³⁵ Nakas-kasdáaw nge Dios
 nga atán ki napatag nga pagyanán na;
 aggína ya Dios da iIsrael!
 Iddán na daya tolay na

ka bílag se pannakabalin da.
Maday-dáyaw nge Dios!

Ya karárag ga akipálà

- 69** Isalákan nà, O Dios,
ta ummán nà ka atán ki danum
nga panda ki búlawa ku win.
- ²Atán nà ki adallam ma danum,
ay malimat tà in ki naggat ta palun.
Umlad dà in ki adallam ma lupang,
nga áwan ku mànud pagdam-án;
- ³Nonawán nà in na kum-kumraw kikaw;
namaga ngámin nin ya búlawa ku.
Akkan nà ngámin makapagladdáng ngin
nga magiddag ke Dios nga sumeng.
- ⁴Ad-adu daya mangalùsaw kiyà
may iya abù ku.
Ur-uráyan dà ala nga lùsawan,
nga áwan gapugapu;
Adu daya magasippatay kiyà;
daya kalíngà a magpadálin kiyà.
Pilítan dà mangipatulli
kadaya akkan ku tinákaw.
- ⁵Sikkaammu ka, O Dios,
kiya kinaug-og ku;
Daya bas-básul ku kikaw,
akkan kuda nga mesirù.
- ⁶Akkan din meap-appat gapu kiyà,
daya ngámin na magpiyár kikaw,
O, Apu DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin.
Akkan mu agpà ipalúbus nga gapu kiyà,
ay meap-appat daya magday-dáyaw kikaw,
O, Dios daya iIsrael.
- ⁷Ta pinaapáas dà gapu kikaw,

- se neap-appat tà tutu wala.
- ⁸Oray kadaya wawwági,
ay ummán nà ka agtangeli;
kadaya akkobung ku
ay ummán nà ka sab-sabáli.
- ⁹Ya ammatag ku tutu wala kiya balay mu,
ay ummán ka umapuapuy ki unag ku.
Iyà ya nagalinagnaggán daya insultu
daya mamad-padakè kikaw.
- ¹⁰Nu sumángit tà
se yà magngílin mangán,
ay ag-agbán dà daya tolay.
- ¹¹Nu magbádu wà ka langgusti
gapu ki agpannakit ku,
ay igalagalà dà.
- ¹²Ilib-libà dà peyang
daya tolay nu magtatammu da;
ug-ogan dà daya minglaw
kiya kan-kansiyon da.
- ¹³May nu iyà,
ay magkarárag gà kammala kikaw, O, APU.
Sungbátan nà, O Dios, kampela ki oras mu;
Gapu ki abay pà nang nga amminya mu,
isalákan nà ta ittu ya nekari mu.
- ¹⁴Kídi lupang nga nelumlumán ku, alà nà;
akkan mu din ipalúbus sa umlad dà!
Itálaw nà kadaya kalíngà,
se kídi ya adallam ma danum, alà nà.
- ¹⁵Akkan mu agpà ipalúbus nga malnap pà,
onu ya adallam ma danum, ay talnan nà,
onu ki abbut, ay madarúnán nà.
- ¹⁶Sungbátan nà agpà, O APU,
gapu ki kinamáru mu

- se akkan maul-ulis sa amminya mu.
 Sinnan nà agpà,
 gapu ki abay nga agkallà mu.
- ¹⁷Akkan ka agpà magsirù kiyà a bobonam;
 karuwan nà a sungbátan,
 ta atán nà a mariribuán.
- ¹⁸Umbet ka agpà ta isalákan nà;
 itálaw nà kadaya kalíngà.
- ¹⁹Sissisingan ka
 kiya kuk-kuwaan daya kalíngà;
 se sikkaammu ka
 kiya angin-insultu da kiyà,
 se ya angiap-appat da,
 se angirup-rupat da kiyà.
- ²⁰Ipnikit ku tutu wala
 ya anginsultu da kiyà;
 namminán nà in ka namnáma;
 napiya nu atán magkallà,
 may áwan nala,
 oray manganannay kuma,
 may áwan pe yala.
- ²¹Nu nabisin nà,
 akkan mabalin makkán ya idde da,
 ay nu sikkinum mà,
 lassam mán kammin ya ipenum da.
- ²²Magbalin kuma ka ummán ka kàrung kaggída,
 ya tebol da nga napnu ka kanan da,
 nga ittu ya katiliwán da
 se daya kabbulun da.
- ²³Makúláp da mà din,
 senu akkan da makasingan nin;
 se gapu ki kapsut da,
 magpil-pilpig da din peyang ngin.
- ²⁴Aggída ya pagalinagnaggán naya akarungat mu,

- iparamán mu kod kaggída ya rungat mu tutu wala.
- ²⁵ Mabaaw kuma ya kampu da;
áwan din mabansi kaggída
kadaya báwi da.
- ²⁶ Ta irurum da pikam mala
daya pinánis mu win;
kag-kagiyan da pikam mala
ya agrígát daya pinarigátan mu win.
- ²⁷ Paggaamúngan mu ngámin
daya bas-básul da;
akkan muda din pakawanan
kadayán na bas-básul da.
- ²⁸ Ippà mu din nin daya ngag-ngágan da,
kiya libru nga nekesurátan
daya ngag-ngágan daya sibbiyág;
akkan muda ngin itangabíláng
kadaya namáru.
- ²⁹ Ngamay kal-allà à se marig-rigátan nà;
Igdù nà agpà, O Dios, se isalákan nà.
- ³⁰ Magkansiyon nà
ka pagday-dáyaw ku ki ngágan ne Dios,
se padayáwan ku ki aggiyáman ku.
- ³¹ Pagangammán ne APU yán,
may daya dátun na báka,
onu daya dátun na toru wa báka.
- ³² Nu masingan daya napakumbaba idi,
ay maganggam da.
Dakayu wa magday-dáyaw ke Dios,
pagbagkaddan nu wala daya uray nu.
- ³³ Ata ginán ne APU
daya karárag daya makasápul;
se akkan na bàlaan
daya nabálud nga tolay na.
- ³⁴ Dayáwan nu we Dios,
dakayu nga ilángit se ikalawagán,

oray dakayu ngámin na atán ki bebay.

³⁵Ta isalákan ne Dios ya íli Zion,
se na politan daya il-íli ka Juda;
mag-agyán daya tolay na kitúni na,
ay se mepakin-kuwa kaggída ngin ya lusà.

³⁶Daya gakagaka daya bobonan na,
ay tawídan da yán na lusà;
ay daya ngámin na maminya kaggína,
kitúni ya paggunàán da.

Ya karárag ga akiseng

70 O Dios, isalákan nà agpà.
O APU, karuwan nà sengán.

²Meap-appat se maríraw din
daya magasippatay kiyà.

Daya makang-anggam ki kaparigátan ku,
iap-appat se pataláwan muda.

³Mabàla da din ki kaábà da
daya mangigalà kiyà.

⁴May maganggam se magpatag din,
ngámin daya umbet kikaw.
“Naturáy nge Dios!”
nán peyang din
daya maganggam ki anngisalákan mu;

⁵Magkaru ka nga umbet, O Dios;
ta marigátan nà se nakapsut tà;
ikaw ya sumeng se mangisalákan kiyà;
magkaru ka agpà, O APU.

Ya karárag na lalakay

71 Makigdù à kikaw, O APU;
akkan mu agpà ipalúbus

70:0 Ya kansiyon tu David nu magdátun ka annamdam na ke Dios.

- nga meap-appat tà.
- ²Gapu ta namáru ka,
sengán nà agpà se itálaw nà;
gìnán nà agpà se isalákan nà.
- ³Ikaw ya árig naligda nga pínát
nga agsiruán ku.
Ikaw ya naligda
nga lingad se salaknib ku;
ta ikaw ya árig batu
nga aglingdán ku.
- ⁴O Dios ku, ilísi nà
kadaya nadakè a tolay;
akkan mu agpà ipalúbus
nga iturayán dà,
daya naranggás
se áwan lintag ga tolay.
- ⁵Ta ikaw wala, O Apu,
ya namnamáan ku.
Nanggayát kitu kabbing ku,
ikaw wala ya piyáran ku, O APU
- ⁶Ò, nagdependár rà in kikaw,
nanggayát kitu nekeanà ku;
ikaw win magtag-tagasíngan kiyà,
oray kitu kaatán ku ki sinay ina ku.
- Ay túya ikaw peyang
ya day-dayáwan ku!
- ⁷Pagaladán dà in
daya adu wa tolay,
ta ikaw ya nabílag
nga pagkamángan ku.
- ⁸Túya day-dayáwan taka peyang;
se inalgaw ku wa ipakammu
ya kinadáyaw mu.
- ⁹Akkan nà din pagdita
kídi nga lálakay yà in;
akkan nà agpà bay-án

- kídi nga nagkapsut tà in.
- ¹⁰Ta nadakè daya pal-palanuwan
daya kalínga ku panggap kiyà;
ùdan dà a patayan.
- ¹¹“Pinagdudoray ne Dios sin,” nán da;
“dádun, aplan se tada tiliwan,
ta áwan nin ya mangisalákan kaggína,” nán da.
- ¹²Akkan nà agpà ad-adayyuwán, O Dios;
O Dios ku, karuwan nà sengán!
- ¹³Meap-appat din
daya mamad-padakè kiyà;
Maábà din
daya magpal-palánu ka nadakè kiyà;
melalais da din se merupat da.
- ¹⁴May mangnamnáma ngà peyang kikaw,
se natù-turù a day-dayáwan taka.
- ¹⁵Iwar-waragáwag ku
ya kinamáru mu;
se inalgap ku wa ipakammu
ya anngisalákan mu,
oray nu adu daya akkan ku maawátan.
- ¹⁶Umbet tà
nga magday-dáyaw kikaw
O, Apu nga DIOS,
gapu ta nakas-kasdáaw
daya kinuw-kuwa mu.
Ipakammu ku kada tolay
nga sissa ka nga namáru.
- ¹⁷Nepakammu mu win kiyà, O Dios,
oray kitu kabbing ku kam,
datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwám;
ay oray kadedi nga al-algaw
ipak-pakammu kuda pikam.
- ¹⁸Ittu ya oray kídi nga lalakay yà in,

- se pusà daya abù ku win,
 O Dios, akkan nà a pagdita,
 panda ki angipakammù pikam
 kadaya sumar-sarunu nga gakagaka,
 nga nabílag ka se mannakabalin ka;
¹⁹se ya kinamárum, O Dios
 ay lángit ya panda na.
 Adu daya nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwám.
 Awan ya ummán kikaw, O Dios.
²⁰Oray nu adu daya nepalúbus mu,
 nga nakariribuán ku se nagrigátan ku,
 ay ikaw ya mamabílag kammin kiyà;
 se ki pakatayán ku, ay ikaw ya mangilísi kiyà.
²¹Kuwaan nà ka nadà-dáyaw may kitun,
 se paanggamman nà manin.
- ²²Magtukár rà ka arpa
 ka pagday-dáyaw ku kikaw,
 gapu ki kinamáru mu
 nga manungpál
 kadaya kar-kari mu, O Dios ku.
 Magkansiyon nà,
 se magtukár rà ka líra
 pára kikaw nga Awan Kapáda
 nga day-dayáwan daya ilsrael.
²³Isáraw ku ya agganggam ku
 nu magkansiyon nà,
 nga magday-dáyaw kikaw
 ki ngámin na uray ku,
 ta nesalákan nà.
²⁴Inalgaw ku wa ibàbànan
 datu kinuw-kuwa mu
 gapu ki kinamáru mu,
 ta inábà mu se neap-appat mu,
 datu magpalánu nga manágid kiyà.

Ya karárag pára ki ári

Ya Salmo tu Solomon

- 72** O Dios, itùgud mu kiya ári
 nu wà ummán naya angguwes mu;
 tùgúdán mu nga mangguwes ka kustu,
²ta senu kustu ya angguwes na
 kadaya tolay,
 nga akkan na idúma
 oray daya nakal-allà.
- ³Umadu din ya maápit
 daya tolay kadaya lusalusà,
 gapu ki panagmar-máru da.
- ⁴Tagasinnán din na ári daya napubri,
 se igdù na daya mapal-pallà,
 se rapúnan na daya mamal-pallà kaggída.
- ⁵Day-dayáwan daka din peyang daya tolay mu,
 panda ki akkan agwada naya sínág gin,
 se akkan dumiláng ya búlán nin.
- ⁶Meárig din ya ári ki udán
 kadaya kaddat nga apagsípát,
 onu ar-arbit nga magsibug ki lusà.
- ⁷Mepákat tutu wala din
 ya kinalintag ki aggári na,
 se napiya din pà nang
 ya kabiya-biyág da tolay
 panda ki ikà-awan na búlán.
- ⁸Umabay din tutu wala
 ya pangiturayán na,
 manggayát ka wángag Eufrates
 panda kiya panda naya kalawagán.
- ⁹Umbet din na magpalintud ki àráng na,
 daya tolay ka sabáli nga íli,

- se abáan na din daya kalínga na.
- ¹⁰Mangilbet daya à-ári ka Tarshis
ka rigálu da kaggína;
se daya à-ári ka Sheba se Seba,
ay mangilbet da pe
ka panaruanggam da.
- ¹¹Magukkab din ngámin daya à-ári ki àráng na,
se ngámin tolay ki kalawagán, ay magsirbi da kaggína.
- ¹²Sengán na daya napubri
nga makiseng kaggína;
igdù na daya kù-kùlèlà
se daya kal-allà.
- ¹³Daya áwan mabà-baal,
se daya napubri, ay kalakkán nada.
Isalákan na daya mapal-pallà,
¹⁴kadaya mamal-pallà
se mamà-paultu kaggída,
ta napatag pà nang
ya biyág da kaggína.
- ¹⁵Magnanáyun din ya ári!
Middán din ka balitù gayát ka Sheba.
Mekarárag din peyapeyang,
se kalakkán din ne Dios peyang.
- ¹⁶Daggáy din ya maápit da
kadaya akkomanán da;
malokop din daya ban-bantay
ka trígo,
se nabúnga da din
nga ummán kadatu atán ka Lebanon.
Umadu din tutu wala
daya tolay kadaya il-íli,
nga ummán ki kaadu
daya kaddat ki sirát.
- ¹⁷Akkan din maligpanán ka panda

ya ngágan naya ári;
 magnanáyun din
 ya agdindinnámag na,
 nga ummán ki agnanáyun na mata.
 Maparabúrán din
 daya ngámin tolay gapu kaggína;
 ay nán din daya ngámin tolay
 nga pinarabúrán ne Dios.

¹⁸Maday-dáyaw nge APU,
 nga Dios daya iIsrael.
 Aggína ngala ya makàwa
 kadaya nakas-kasdáaw.

¹⁹Maday-dáyaw ya napatag
 nga ngágan na ka áwan panda!
 Masingan din ki ngámin kalawagán
 ya kinadáyaw na.
 Amen! Amen!

²⁰Tu idi ya namalinán tu David,
 nga pútut tu Jesse kitu karárag na.

Mekàlu libru

(*Salmo 73–89*)

Ya kinamáru ne Dios

73 Namáru kurug ge Dios kadaya iIsrael,
 se kadaya nadalus nga panaggur-uray.
²May iyà, ay tag-tagge yà medùláp ki angngurug ku;
 tagge ya melinát daya bingil ku.
³Ta inumsil là
 kadaya magpang-pangátu
 ta ya napiya nga kabiy-biyág

73:0 Ya kansiyon nga kinuwa tu Asaf.

daya nadakè, ya nasingan ku.

- ⁴Awan ya natakit kaggída;
nabílag da
se napiya ngámin bag-baggi da.
- ⁵Awan da agrígát,
akkan ummán kadaya duddúma;
áwan da ngámin na problema.
- ⁶Túya pagkidáyaw da
ya agpang-pangátu da,
se pamassingan da
ya kinaranggás da.
- ⁷Ummán ka lumanát ya mata da
gapu ki lùmag da;
ay pabeg ga nadakè
daya lam-lamtan da.
- ⁸Igalagalà da daya tolay,
se pabeg nadakè
daya kag-kagiyan da;
gapu ki agpang-pangátu da,
pamanansing da
ya amal-pallà da kadaya duddúma.
- ⁹Pad-padàsán da nge Dios,
se natangsit da nga aggimma-mandár
kadaya oray inna nga tolay.
- ¹⁰Oray daya tolay ne Dios,
ay sumúrut da pe yala ngin kaggída,
se kurugan da pe ngámin nin
daya kag-kagiyan da.
- ¹¹Ay se da nán, “Wayya la ammu ne Dios!
Ammu kod naya Kangatuwán daya mà-màwa?”
- ¹²Ummán kiyán daya nadakè;
nalapnáy da,
ay bumánáng da la nga bumánáng.
- ¹³May iyà,

- áwan ku la nagun-gun-ud,
 kiya agmar-márù
 se akkan ku agbas-básul.
- ¹⁴Pabeg mán kammin rígát
 ya um-umbet kiyà;
 káda pagmakát,
 baru wa kapanísán
 ya sumabat kiyà.
- ¹⁵Nung kuma nu
 ummán kiyán ya kinag-kagi ku,
 ay nagbalin nà ka taraydor
 kadaya tolay mu.
- ¹⁶Pinadásan ku nga ammuwan
 ya gapu dedi nga mà-màwa,
 may áwan ku la namnáma
 nga malaw-lawagán nà.
- ¹⁷Díkod nawe yà
 kiya Templo mu, O Dios;
 túya naawátan ku win
 ya kàwaán daya nadakè.
- ¹⁸Kurug mà nga itur-turung muda ngala
 ki nalìnag ga dálen,
 nga ittu ya kelinatán da
 nga pakatayán da.
- ¹⁹Màtatán da ngala kiya pakatayán da;
 ay nakapap-panansing ya tungpál da.
- ²⁰Arig da ngala, O Apu
 ya nadakè a tagenap,
 nga kaligpanán ta ngin
 nu malukág ta ki pagmakát.
- ²¹Kitu nagpannakit ku,
 se dummakè ya uray ku,
- ²²kurug ga bulaw wà
 nga áwan ammu;

- ummán nà ka animál
nga áwan uray ki àràng mu.
- ²³Oray nu mapakuna,
ay akkan taka pinanáwan.
Netur-turung nà
ki mannakabalin na ímam.
- ²⁴Netur-turung nà
kadaya bil-bílin mu.
Ay kiya kamuddiyánan,
ay siddadáyaw wà nga alá mu.
- ²⁵Ay inna nád pikam mala
ya namnamáan ku ka lángit ta,
nu di ikaw wala?
Gapu ta ikaw ya kabulun ku,
áwan ku masápul lin kídì kalawagán.
- ²⁶Magkapsut tà se ya uray ku,
may e Dios sala ya bílag ku,
se aggína ngala ya masápul ku
ka áwan panda.
- ²⁷Ay daya umadayyu kikaw,
ay matay da;
daya akkan mangikur-kurug kikaw
ay akkan mu biyágan da.
- ²⁸May nu iyà, ay napiya ya adanni ke Dios!
Nge Apu nga DIOS ya agkamáangan ku;
daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na,
ay iwar-waragáwag ku.

Ya karárag ga akigdù pára ki íli

Ya kansiyon nga kinuwa tu Asaf.

- 74** O Dios, tura nakami tutu wala ngin na pinagdita?
Tura nakami lùsawan tutu wala,
dakami nga árig karneru mu wa tar-tarànan mu?
²Damdaman muda agpà,

- daya tolay ya píli mu kitun,
 daya tolay nga netálaw mu
 nga pinagbalin mu ka tolay mu.
 Damdamman mu ya bantay Zion
 nga naganán mu.
- ³Dàdáan mu kod
 ya nadadál tutu wala nga íli.
 Ngámin datu atán ki Templo mu,
 ay dinadál daya kalínga mi.
- ⁴Atán daya kalínga mu
 nga magpakkáw ki unag Templo mu;
 nebáyug da pe yin ya bandera da
 ki inangngábà da.
- ⁵Ummán da ka magkallang
 ka káyu ki ginúbát,
 ki nangdadál da kadaya káyu
 nga aruminta naya Templo mu.
- ⁶Ngámin datu aruminta nga káyu
 nga nauk-ukítán,
 ay pinar-parakul,
 se binun-buntù dada.
- ⁷Sinìdug da ya Templo mu.
 Rinag-ragitán da
 ya agday-dayáwan kikaw.
- ⁸Nán da, “Dadàlan tada tutu wala da ngámin!”
 Díkod sinìdug da kurug
 ngámin daya agday-dayáwan ke Dios kídi nga íli.
- ⁹Awan pakammuwán da tolay yin kadakami;
 Awan ngámin nin datu profeta,
 ay áwan ya makekagi kadakami
 nu nungay naya panda nedi.
- ¹⁰Nungay na ya ipappanda na, O Dios
 ya angug-og da kikaw daya kalínga mu?
 Irupat da agkà in ta ka áwan panda
 ya ngágan mu?

- ¹¹Tura mu áwan nala kuwaan?
Tura muda akkan paramanán
ki mannakabalin na ímam?
- ¹²May ikaw, O Dios,
nanggayát kitu kalígiden kam,
ay ikaw win ya Ari mi.
Namin-adu mu nga nesal-salákan nin
daya tolay kídi íli mi.
- ¹³Pinagtuway mu ya bebay
gapu ki pannakabalin mu;
se mu bingka pe
ya úlu daya drágon kitúni.
- ¹⁴Tinùtoán mu pe ya úlu natu abay ya ulolag,
se mu nepakkán ya baggi na
kadaya animál ki ir-ir-er.
- ¹⁵Ikaw pe ya namaltuwád
kadaya gabbuwà se awweg;
ay pinassiyán mu ya wángag
nga akkan mas-assiyánan.
- ¹⁶Ikaw ya nangwa ki algaw se gabi;
nippáy mu ya mata se ya búlán
ki giyán da kampela ngin nin.
- ¹⁷Ikaw pe ya nangippáy
kiya namandanán naya kalawagán;
se ikaw pe ya nangìdang
ki tiyampu nga agdagun se aggamiyán na.
- ¹⁸May sinnan mu kod, O APU,
ya angug-og daya kumalínga kikaw;
akkan da ipat-patag ya ngágan mu
daya áwan diyos nga tolay.
- ¹⁹Akkan mu agpà bay-bay-án nala
daya áwan mabà-baal la tolay mu
kadaya naranggás nga kalínga da.
Akkan mu agpà kaligpanán

- daya nakal-allà a tolay mu ka panda.
²⁰ Damdamman mu agpà tu kari mu,
 ta ki káda nagibat ta giyán ki íli yi,
 ay atán da nadakè a mà-màwa.
²¹ Akkan mu ipalúbus
 nga meap-appat daya mapal-pallà;
 daya napubri se nakal-allà din
 daya magday-dáyaw kikaw.
- ²² Ara, O Dios, dipindáran mu ya baggi mu.
 Sinnan mu kod
 ya angug-og da kikaw daya áwan diyos.
²³ Akkan mu bay-bay-án
 ya akas-asáraw daya kalíngam;
 áwan da sínang
 nga makas-asáraw kikaw.

E Dios ya mangguwes

75 Magiyáman kami kikaw, O Dios!
 Magiyáman kami
 ki agpakammu mu.
 Iwar-waragáwag mi
 daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa mu.

- ² Nán ne Dios,
 “Kiya nìdang ku kampela nga oras sin,
 ay guwesan ku daya tolay,
 ay áwan ku pagdudúmán kaggída.”
³ Oray nu mataryun ya kalawagán,
 se umawan ngámin daya atán kiyán,
 akkan makínin ya nagsikádan na,
 ta iyà ya magikkam.
⁴ Nán ku kadaya nakidáyaw,

- “Akkan kayu magpasindáyaw.”
 Nán ku kadaya nadakè,
 “Akkan kayu magpang-pangátu.”
⁵“Akkan kayu magpang-pangátu,
 onu magkidáyaw ki aggun-úni nu.
- ⁶Ata ya mangguwes,
 ay akkan maggayát ka lattakán
 onu sirbútán;
 ay akkan pe maggayát ka dáya
 onu allod.
- ⁷Ata e Dios sala ya mangguwes;
 atán daya pabasúlan na,
 ay akkan na pabasúlan daya duddúma.
- ⁸Ata atán árig básu nga im-immán ne APU,
 nga napnu ki rungat na
 nga árig básu nga nakáru.
 Itángug daya nadakè a tolay,
 ya minayán na
 panda ki kammin na tutu wala.
- ⁹May nu iyà, akkan nà a makusap
 nga magbàbànan panggap ke Dios;
 se magkan-kansiyon nà
 ka pagdáyaw ku kaggína
 nga Dios natu Jacob.
- ¹⁰Nán ne Dios,
 “Ippà ku ya turáy
 daya nadakè a tolay,
 ngamay daya namáru
 pagbalinan kuda ka naturáy la nga naturáy.”

E Dios ya katurayán

- 76** Ammu daya iJuda nge Dios;
 napatag ya ngágan na kadaya iIsrael.
- ²Atán ka Jerusalem ya pag-agyanán na;
 atán ka bantay Zion ya balay na.
- ³Kitúni, ay rinítu na
 daya bútag daya kalínga;
 se dinadál na daya kalátag da,
 se daya ampiláng da,
 se ngámin na iggugubát da.
- ⁴Dumiláng ka, O Dios,
 gapu ki kinadáyaw mu,
 kikaw nga umbet
 gayát kadaya ban-bantay
 nga nangabáan mu
 kadaya kalínga mu.
- ⁵Awan nin màwa
 daya narungat ta kalínga;
 inalà kammin ne Dios
 datu inarisamsam da;
 nedagát da ngin ki túdug da;
 oray datu karungtán kaggída,
 áwan da ngin na màwa.
- ⁶Kane pinanansing muda,
 O Dios natu Jacob,
 akkan da ngala nakakínin
 se datu kabalyu nga nagtàyán da.
- ⁷Ngamay Ikaw, O Dios,
 ay kurug ikansing daka!
 Awan maketurad sumángu kikaw,
 nu malúsaw ka.
- ⁸Naggayát kiyán lángit
 nepakammum ya angguwes mu;
 ay ngámin daya tolay kídi kalawagán,
 nagansing da se nararrità da ngala,
- ⁹kane magsíkád ka
 se guwesán mu

daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,
se isalákan mu daya mapal-pallà
kídi kalawagán.

¹⁰Ay oray ya rungat da tolay
ay magbalin ka pakedayáwan mu,
nu daya makalásat ay dayáwan daka
ki agpiyasta da.

¹¹Magkari kayu ke APU nga Dios nu,
may tungapálan nu.

Dakayu wa nas-nasiyon
nga atán ke lib-lebut,
ilbet nu ke Dios nga ikansing da tolay,
daya ngámin na rig-rigálu nu.

¹²Ibaba na
daya napangátu wa agtuturáy;
daya à-ári ki kalawagán ni,
ay mansing da kaggína.

Ya annamdam ki kinaturáy ne Dios

Ke Jedutun nga apu daya maragkansiyon: Ya kansiyon nga kinuwa tu Asaf.

77 Kinumraw wà ka naggat ke Dios,
kinggat ku ta senu magina nà.

²Nu mariribuán nà,
ay magkarárag gà ke Apu;
akkan nà monawán
oray malawagán
nga nakatáyag daya ímà
ki agkar-karárag ku,
may áwan ku wala kaliwliwaán.

³Nu madamdam ku we Dios,
ay makatúlág gà;
nu pan-panunútan ku,
ay madusmaya ngà.

⁴Akkan nà ngámin patudúgan;

76:10 Ya sarut na ki Hebreo, ay akkan nawada.

- akkan nà ngámin makoni
 gapu ki napalotán nga riribù ku.
- ⁵Túya lam-lamtan ku la ngin
 datu napalábas nga al-algaw;
 datu nà-nàwa
 kadatu napalábas nga dagudagun.
- ⁶Malawagán nà a magpan-panúnut,
 nga nán ku ki uray ku
 nga maglam-lammat:
- ⁷“Kinaligpanán nakami nád tutu wala ngin ne Apu?
 Akkan nakami nád tutu wala pagangammán nin?”
- ⁸Nippà tutu wala nád din
 ya aminya na kadakami?
 Akkan na nád tutu wala tungpálan nin
 datu nekar-kari na?
- ⁹Naligpanán nád ne Dios sin
 ya magkallà?
 Nippà nád tutu wala ngin
 ya agkallà na
 gapu ki rungat na?
- ¹⁰Ay nán ku, “Natakit tutu wala ya uray ku,
 ta naulis sin ya pannakabalin ne Dios
 nga Kangatuwán.”
- ¹¹Túya lam-lamtan ku wala ngin
 datu napalábas nga kinuw-kuwa mu APU;
 dam-damdamman ku wala
 datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwám kitun.
- ¹²Lam-lamtan ku ngámingámin
 datu kinuw-kuwa mu,
 gapu ki pannakabalin mu.
- ¹³O Dios, napatag ngámin
 daya kuk-kuwaam.
 Awan diyos nga naturáy,
 nga ummán ki kinaturáy mu nga Dios mi.
- ¹⁴Ikaw wala ya Dios
 nga makàwa kadaya nakas-kasdáaw;

nepasingan mu

ya pannakabalin mu
kadaya tolay.

¹⁵Gapu ki kinaturáy mu,
ay nesalákan mu daya tolay mu,
nga gakagaka natu Jacob
se gakagaka natu Jose.

¹⁶Kane masingan daka datu danum, O Dios,
ay nagansing da ngala kikaw,
nagpil-pilpig oray ya kadalmán na bebay.

¹⁷Se mu wala nga pinagudán;
se yala nagaddug
se nagsal-sal-it ki magpíngipíngit.

¹⁸Nadudúrán tu addug
kitu naggat nga alipugpug;
nagwada ngala ya kalawagán
kadaya sal-sal-it;
ay nangyagyag
se nataryun nala ya kalawagán.

¹⁹Nanalen ka ki danum,
se nagbàláng ka ki bebay;
may áwan nala masingan na gayát mu.

²⁰Gapu ki nangiapu tu Moses se tu Aaron,
ay neturung mu daya tolay mu,
nga árig karneru mu.

Datu nà-nàwa ka Israel kitu nunna nga al-algaw

78 Dakayu nga tolay ku,
manggina kayu
kadaya itùgud ku.

Kappiyánan nu ginán
daya kag-kagiyan ku.

²Idalen kuda ka pangárig
daya itùgud ku.

Ilaw-lawág ku

ya piyán kagiyán
datu nà-nàwa kitun;

³ datu nag-agìna

se nammuwán tada ngin,
nga nekagiyán
datu apuapu tada.

⁴ Akkan tada itagàna nga ikagiyán

kadaya pútupútut tada;

ibàbànan tada

kadaya sumar-sarunu
nga gakagaka tada,
ya kinadáyaw
se pannakabalin ne APU,
se datu nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na.

⁵ Nidde na daya lin-lintag na

kadatu gakagaka natu Jacob,
se daya bil-bílin na
kadatu gakagaka natu Israel.

Binílin na datu apuapu tada,

nga itùgud da datun
kadaya pútupútut da,

⁶ ta senu daya sumar-sarunu

nga gakagaka da,
ay mammuwán da,
se daya sumar-sarunu
nga akkan pikam ma neanà.

Ay aggída pe yin

ya mangikagi
kadaya pútupútut da.

⁷ Ta senu e Dios

ya pagpiyáran da,
se akkan da maligpanán
datu kinuw-kuwa na,

- se ikurug da peyang
daya bil-bílin na.
- ⁸Díkod akkan da matan kadatu apuapu da,
nga summuwáy ke Dios
se nagsúkir da;
se nagduwaduwa da
kitu nagpiyár da kaggína;
se akkan nagdadágat
tu nangikur-kurug da kaggína.
- ⁹Páda natu nàwa
kadatu suldádu wa iEfrain;
pagsmákad da datu bútag da.
May kane din màwa kurug tu gubát,
nagtatalaw da.
- ¹⁰Kinaligpanán da ngin
tu kari ne Dios,
se akkan da ngin kinurug
datu bil-bílin na.
- ¹¹Kinaligpanán da ngin
datu kinuw-kuwa na;
se datu nakas-kasdáaw
nga nepas-passingan na kaggída.
- ¹²Nasingan mismu
datu apuapu da,
datu nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na,
kitu kakowad da ka Egipto,
kitu tanáp Zoan.
- ¹³Pinagtuway na tu bebay,
se nada pinagdal-dalen;
pinasingkuna na tu danum
ka magdammáng nga darupírip!
- ¹⁴Ki algaw, ay uwad angap
nga naginunna kaggída.
Ay ki gabi,

- ay dílag ga apuy tu inun-unud da.
- ¹⁵ Kitu kakowad da ka ir-ir-er,
 ay bingka na tu batu,
 ay ginumbuwa ya danum,
 nga ummán ka gayát ki adallam,
 nga ittu tu nangalakkán da
 ka ininum da.
- ¹⁶ Kitu batu, ay pinaltuwád na
 ya adu wa danum,
 se na pinagáyus
 nga ummán ka wángag.
- ¹⁷ May makabásubásul da kammala kaggína;
 sinuwáy da nge Dios nga Kangatuwán
 kitu kowad da ka ir-ir-er.
- ¹⁸ Ginúráat da nga tinisting nge Dios,
 kitu naggáwag da kitu asikkanán da.
- ¹⁹ Ininsultu da pay nge Dios,
 kitu inagkuna da ka,
 “Agkod midde ne Dios
 nga makkán kidde ir-ir-er!
- ²⁰ Kurug mà a
 nga pinagbuwa na ya danum kitu batu,
 se la nagáyus tu danum;
 may midde na agkà pe ya sinápáy,
 se ya karni kadaya toláy na?”
- ²¹ Ay kane magína ne APU da,
 ay nakarungat tutu wala.
 Nakarungat kurug tutu wala kadatu iIsrael.
 Napalotán tutu wala tu rungat na kaggída,
- ²² ta áwan da angnurug kaggína,
 se akkan da kurugan nga isalákan nada.
- ²³ May oray nu mapakuna,
 ay linútán ne Dios ya gagyangán na lángit,
- ²⁴ se na pinagudán ka mána,

- nga akakkanan
 nga gayát ka lángit nga giyán na.
- ²⁵ Dikod nangán da kitu akakkanan anghel.
 Daggáy tutu wala tu kanan da.
- ²⁶ Ay se na ngala pinagbáli ya ngúdu,
 ka magpagayát ka pane lattakán;
 ay se gapu ki pannakabalin na,
 uwad báli nga nepagayát na ka allod.
- ²⁷ Ay naglalbet ya adu tutu wala nga an-anù,
 nga ummán ka kaadu daya ginat
 ki dappit bebay ya kaadu da.
- ²⁸ Nagdi-dittág da kitu giyán da;
 ay nalokop ka an-anù tu kampu da.
- ²⁹ Nangán da kadatu an-anù,
 ay nabtug da;
 nidde na kaggída tu namotán da.
- ³⁰ May oray kitu akkan da pikam napnà
 kitu kan-kanan da,
 kitu atán da pikam ma magngàngat
 kadatu an-anù,
- ³¹ ay nakarungat te Dios kaggída;
 ay pinatayán na datu kabilgán na lalláki da,
 se datu nabílag ga nabagu kaggída nga iIsrael.
- ³² May oray nu atán da tun na kinuwa ne Dios,
 ay nakabásusbásul kammala datu tolay.
 Akkan da kinur-kurug
 datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na.
- ³³ Tútu kinabib-án na lugud dala tu algaw da;
 kintatán na tu nagpatay na kaggída.
- ³⁴ Ay nu atán patayan na kaggída;
 ay magulli kammin datu duddúma kaggína,
 makappoli da se makim-imallà da kaggína.
- ³⁵ Madamdám da kam pe yin,
 nga e Dios ya mangigdù kaggída,
 se ya Kangatuwán nga Dios

- ya mangisalákan kaggída.
- ³⁶ May pangun-kuna da ngala datun;
áwan nala kur-kurug
kadatu kinag-kagi da kaggína.
- ³⁷ Akkan nanáyun
tu nangurug da kaggína;
akkan da ngin pinagan-anu
tu kari na kaggída.
- ³⁸ May oray nu mapakuna,
kinalakkán ne Dios da;
pinakawan nada kadatu bas-básul da;
ay akkan na nga rinápun da;
namin-adu na nga sinipdán nala tu rungat na,
nga akkan na tutu wala
nebùra kaggída.
- ³⁹ Linam-lammat na
nga tolay da ngala,
nga ummán da ka bal-báli,
nga nu lumíwán,
ay akkan nin magulli.
- ⁴⁰ Kitu kakowad da kitu ir-ir-er,
namin-ad-adu da tutu wala
nga nagribilde ke Dios;
pinagpannakit da kitúni.
- ⁴¹ Namin-ad-adu da
nga tinis-tisting nge Dios;
pinar-parrungat da
ya Awan Kapáda nga Dios da iIsrael.
- ⁴² Kinaligpanán da ngin
ya pannakabalin na,
se tu nangisalákan na kaggída
kadatu kalínga da.
- ⁴³ Kinaligpanán da pe yin
datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na,
kitu kakowad da ka Egipto,
kitu tanáp ka Zoan.

- ⁴⁴Pinagbalin na kitun
datu wángag ka pabeg dága;
ay akkan da mainum datu danum da.
- ⁴⁵Pinaltuwád na
ya pangang-angpan na banggaw,
se adu tutu wala nga tukà
nga ittu datu nagparígát na kaggída.
- ⁴⁶Nangiparob ka adu tutu wala nga arábat,
nga nagkán kadatu mul-múla da;
se adu tutu wala nga dúdun
nga nangdadál kadatu tal-tálun da.
- ⁴⁷Dinadál na datu kaubásan da ki ullalágu;
se na pinagudán ka yelo,
nga ittu tu nangdadál
kadatu káyu da nga sicomoro.
- ⁴⁸Pinatayán na datu báka da
kitu udán na yelo,
se na sinalsal-it
datu áyam da nga karneru.
- ⁴⁹Nebùra na kaggída
tu nakapap-panansing nga rungat na,
ay se tu napalotán na lùsaw na;
ay tútu nebon na datu anghel na
nga nagpatay kaggída.
- ⁵⁰Akkan na gináput tu rungat na;
akkan na kinengán oray datu biyág da;
pinatayán nada
kitu pisti nga nepàrob na kaggída.
- ⁵¹Pinatayán na datu manákam ma lalláki,
nga annánà datu iEgipto,
nga gakagaka tu Ham kitu kabil-bilgán da.
- ⁵²Neturung na nga ummán ka karneru
datu tolai na,
kitu ir-ir-er
nga nangippannán na kaggída.
- ⁵³Nippan nada

- kitu natalna nga giyán
 nga áwan da ikan-ansingán.
 May datu kalínga da
 linimat nada kitu bebay.
- ⁵⁴ Ay se nada ngala nippan
 kitu napatag ga lusà na,
 nga inábà na mismu
 gapu ki pannakabalin na.
- ⁵⁵ Pinatálaw na datu tolay
 nga mag-agyán kitúni na;
 se inuw-uwár na tun na lusà
 kaggída nga tangámalán na Israel,
 nga ittu tu nangipasikádan da kadatu báwi da.
- ⁵⁶ May tinis-tisting da
 se nagribilde da mán kammin
 ke Dios nga Kangatuwán;
 akkan da kinur-kurug datu bil-bílin na.
- ⁵⁷ Ngamay naglikud da mán kammin ke Dios,
 nga ummán kitu kinuwa datu apuapu da;
 akkan da mapiyár;
 nalundáy nga bútag ya árig da.
- ⁵⁸ Pinar-parrungat da nge Dios,
 kane pangabuguwan da,
 kitu inangwa da
 kadatu pagday-dayáwan da
 kadatu sinan diy-diyos da.
- ⁵⁹ Kane masingan ne Dios tu kinuwa da,
 ay nakarungat tutu wala pà nang kaggída,
 ay tútu pinagdita na ngala ngin datu ilIsrael.
- ⁶⁰ Ay tútu nigsán na
 tu pagday-dayáwan da kaggína ka Shilo,
 tu báwi nga nepag-agyanán na kadátada nga tolay na.
- ⁶¹ Ay tu Arko
 nga agpassingannán na ki pannakabalin
 se kinadáyaw na,

- ay nepalúbus na ngala
nga alà datu kalínga da.
- ⁶²Nepalúbus na pe kaggída,
nga rapúnan da datu tolay na,
gapu ki nakarungat na tutu wala kaggída.
- ⁶³Datu babbágu da,
ay natay da ki gubát;
áwan nin mangatáwa
kadatu babbalásang da.
- ⁶⁴Natay pe ka gubát
datu pappádi da;
ay akkan nin nakapagmanakit
datu bubbúkud da.
- ⁶⁵Ay se yala ummán ka nalukág
nge Apu ki túdug na,
se ummán ki suldádu
nga nàtatán bumílag
ki bási nga ininum na.
- ⁶⁶Ay se na pinalsu datu kalínga na,
se neap-appat nada tutu wala ka áwan panda.
- ⁶⁷May naddi yin kadatu gakagaka tu Jose;
oray de Efraim ma tangámalán,
akkan nada pe yin piníli.
- ⁶⁸Ay de Juda nga tangámalán nin
ya piníli na;
se ya Bantay Zion,
ay ittu win ya pà-pàgan na.
- ⁶⁹Kitúni ya nagpàwaán na
ka Templo na,
nga pag-agyanán na,
nga ummán ki balay na ka lángit;
se nepasíkád na ka naligda tutu wala,
nga ummán ki kalawagán
nga akkan na pumanda.

- ⁷⁰Tu David tu piníli na
 nga bobonan na.
 Kirrawán na
 kitu pagpas-pastuwán na ka karneru,
- ⁷¹kitu agtar-tarakan na
 kadatu puunán na nga magpasúsu;
 se na pinagbalin
 ka maragtarakan
 kadatu gakagaka natu Jacob,
 datu iIsrael kam
 nga píli na nga tolay na.
- ⁷²Nepas-pasnà tu David
 tu nagtarakan na kaggída,
 se neapu nada
 ka napiya tutu wala.

Ya karárag ga akigdù pára ki íli

- 79** O Dios, rinaut daya áwan diyos ya lusà mu.
 Rinag-ragitán da ya napatag nga Templo mu;
 ay dinadál da pe ya Jerusalem.
- ²Ay daya baggi daya bobonan mu,
 binay-án dada ngala
 nga kanan da bukkaw,
 se daya animál nga alsádu.
- ³Atán ya dága da
 kiya ngámin Jerusalem,
 nga ummán ka nesiyasiyà a danum.
 Awan nala nabansi
 nga mangitaman kaggída.
- ⁴Ug-ogan dakami
 daya karúba mi nga íli;
 igalagalà se páapáas dakami.
- ⁵O APU, nungay na tutu wala

- ya ipappanda naya akarungat mu kadakami?
 Awan na nád kakusap
 ya angngalùsaw mu gapu ki abugu mu?
- ⁶Ibùra mu kuma ngala ngin
 ya rungat mu,
 kadaya nasiyon
 nga akkan magdáyaw kikaw,
 se kadaya tolay
 nga maddi magkarárag kikaw.
- ⁷Ta aggída ya nagpatay
 kadaya tolay mu wa ilIsrael,
 se nangdadál kiya íli da.
- ⁸Akkan nakami agpà panísan,
 gapu kadatu bas-básul datu apuapu mi.
 Kalakkán na kami yin agpà,
 ta namminán kami yin ka namnáma.
- ⁹Sengán nakami, O Dios,
 nga marangngisalákan kadakami.
 Sengán nakami gapu ki kinadáyaw mu;
 isalákan se pakawanan nakami;
 se gapu ki napatag nga ngágan mu.
- ¹⁰Akkan mu agpà ipalúbus,
 nga nán daya duddúma nga íli kadakami,
 “Wà giyán mà
 naya Dios da ngin?” nán da.
 Ipassingan mu kadakami
 ya angibálat mu
 kadatu pinatayán da nga bobonan mu.
- ¹¹Gínán mu agpà
 ya akim-imallà da kikaw daya bálud da.
 Gapu kiya naturáy
 nga pannakabalin mu,
 wayaán mu daya bálud
 kiya pakatayán da.

- ¹²O Apu, panísan mu
 daya karúba mi
 ka mamin-pittu ya dammat na,
 gapu ki nangug-og da kikaw.
- ¹³Ay se la dakami nga tolay mu,
 nga árig karneru mu
 nga ipas-pastu mu,
 ay magiyáman
 se magday-dáyaw kami kikaw
 peyapeyang ngin.

Ya karárag ga agpapolit ki Israel

- 80** Ginán nakami agpà,
 ikaw nga árig magpas-pastu kadaya iIsrael;
 ikaw nga mangiapu
 kadaya gakagaka tu Jose
 nga árig karneru mu.
- Ikaw nga magtutúgaw
 ki pane ngúdu daya kerubin,
 ipassingan mu ya dáyaw mu,
²kadaya tangámalan datu Efraim,
 Benjamin se Manasse.
- Ipassingan mu ya pannakabalin mu,
 se umbet nakami isalákan.
- ³Alà nakami agpà kammin, O Dios.
 Ipassingan mu ya amminya mu kadakami,
 ta senu mesalákan kami.
- ⁴O APU, Dios nga Mannakabalin ki Ngámin;
 nungay na agpà
 ya kippà naya angalùsaw mu,
 kadaya kar-karárag daya tolay mu?
- ⁵Ya pannakit mi
 ya árig nepak-pakkán mu kadakami,

- se daya magtar-tarúyà a luw-luwa mi
ya árig nepenum mu kadakami.
- ⁶Nepalúbus mu nga pagsasawdán
daya nasiyon ki lebut mi ya íli mi;
se igalagalà dakami daya kalínga mi.
- ⁷O Dios, nga Mannakabalin ki Ngámin,
alà nakami agpà kammin.
Kalakkán nakami agpà
ta senu mesalákan nakami.
- ⁸Arig kami ka múla úbás
nga binàdut mu ka Egipto,
se nakami nemúla ki lusà
nga namàpurán mu
kadaya sabáli nga nasiyon.
- ⁹Pinagballát mu ka nangimuláam,
ay naggamut ka adallam,
se na kinaráyap ya ngámin na lusà.
- ¹⁰Nilokop na datu ban-bantay,
se kinaraykay datu pas-pasanga na
datu dadakkal nga káyu wa sedoro.
- ¹¹Dumatang panda ka bebay Mediterranean
datu pasánga na,
se dummatang ka wángag Eufrates
datu taríngit na.
- ¹²May kídi yin, taanna tura mu dinadál
ya darupírip pa abut na?
Ngámin daya lumíwán
ay lumnà da nga magbúrás ki búnga na.
- ¹³Naglalbet daya lamán na nagdadál,
ay nagkán pe datu alsádu wa animál.
- ¹⁴O Dios nga Mannakabalin ki Ngámin,
toliyan nakami agpà kammin;
kiya giyán mu ka lángit,

ilam-aw nakami nga sinnan,
 dakami nga árig múla mu nga úbás,
 atangyaan nakami kammin.

¹⁵ Umbet mu agpà tarimnan kammin
 ya úbás nga nemúlám;
 dakami nga tolay mu
 ya kearígán naya tagimúlám,
 nga pinabílag mu ka kuw-kuwám.

¹⁶ Pinagsiprud da kalínga da,
 se dada nga sinìdug.
 Ay kalùsawan muda,
 se rapúnan muda.

¹⁷ May igdù mu se tarànan mu
 daya tolay mu nga piníli mu;
 aggída daya nasiyon
 nga pinabílag mu pànanang.
¹⁸ Díkod akkan mika tutu wala
 nga paglikudán nin.

Biyágan nakami peyang ngin,
 ay day-dayáwan mika.

¹⁹ O APU, nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin,
 kalakkán na kami agpà,
 ta senu mesalákan nakami.

Ya kansiyon ki panaggan-gánas

81 Kaggattan nu ya magkansiyon
 ke Dios nga marangngigdù tada;
 isáraw nu ya agpatag nu
 kaggína nga Dios tu Jacob.

² Magkansiyon kayu,
 magtamburin kayu,
 se magtukár kayu

- ka nagánas kadaya líra se arpa.
³Itanggoyob nu daya tarumpeta nu,
 ki aglassiyád na búlán,
 ay ummán pe
 nu silibráran nu ya agsúkar na.
⁴Ta ittu idi ya lintag ki Israel;
 se ittu idi ya bílin ne Dios
 nga Dios tu Jacob.
⁵Ay ittu idi ya kinuwa na
 nga lintag pára kada iIsrael,
 kitu nangraut na ka Egipto
 nga nangítálaw na kaggída.

Uwad nagína ku nga úni
 nga akkan ku melásin
 nga nagkuna ka:

- ⁶“Nippà ku ya rígát
 nga árig bug-bugtung mu,
 ay datu nadammát
 nga ladrilyu nga ag-agtu mu,
 ay nepelubtág ku.
⁷Kitu agrig-rígát mu,
 sinengán taka kane makiseng ka;
 sinungbátan taka
 kitu gíbat nga paggad-addugan na,
 se tinisting taka
 kane áwan danum ka Meriba.”
⁸“Dakayu wa tolay ku,
 ginán nu ya angag-kagi ku.
 Dakayu wa iIsrael,
 iyà din ya ginán nu.
⁹Akkan kayu magdáyaw
 ki sabáli nga diyos;
 Akkan kayu magukkab
 kadaya diy-diyos daya sabáli nga íli.
¹⁰Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

Iyà ya nangitalaw kadakayu ka Egipto;
magadang kayu wala kiyà,
ay idde ku daya masap-sápul nu.

¹¹Ngamay akkan dà gî-gínán daya tolay ku;
Akkan dà ikur-kurug daya iIsrael.

¹²Túya, gapu ki kinasúkir da,
binay-án kuda ngala,
nga sumúrut kampela ngin ki piyán da.

¹³Manggina kuma ngala kiyà
daya iIsrael nga tolay ku,
se dà kuma ngala nga ikurug
kadaya piyán ku.

¹⁴Di ku kuma karuwan abáan
daya kalínga da,
se kuda palsuwan tutu wala.

¹⁵Ngámin daya mangalúsaw kiyà,
ay magukkab da ki àráng ku ki ansing da,
ay se da mapánis ka áwan panda.

¹⁶May panganan takayu
ki kapíyán na trígo,
se mapnà kayu
kiya digu álig nga gayát ki batu.

E Dios ya katurayán na agturáy

82 Atán nin ne Dios nga mangiapu
kadaya nagguurnung
nga bobonan na ka lánig;
kuwaan na ya angguwes na
kadaya ngámin na agtuturáy.

²Ay nán na, “Kuspan nu win ya angguwes nu
nga akkan kammala kustu;
akkan nu paneyán
daya tolay ya nadakè kuk-kuwaan.

³Idde nu ya paglintaggán
 daya napubri se daya ulíla,
 se ya pagrabngán daya
 áwan mabà-baal se daya nakal-allà.

⁴Igdù nu daya napubri
 se daya kal-allà;
 ilísi nuda kadaya tolay
 nga nadakè kuk-kuwaan.

⁵Awan nu ammu!
 Akkan kayu makaw-áwat!
 Arig nu ya magdal-dalen
 ki nagìbat.
 Túya áwan nin
 ya kinalintag ki kalawagán.

⁶“Diyos kayu pe,” nán ku.
 Annánà nakayu ngámin
 naya Kangatuwán ki Ngámin.

⁷May matay kayu
 nga ummán kadaya tolay,
 se ummán kadaya agturáy,
 nga matay da pe.

⁸Ara, O Dios,
 guwesán mu daya ngámin na nas-nasiyon,
 ta kuw-kuwa muda mà ngámin.

Ya karárag daya iIsrael senu maábà da daya kalínga da

83 O Dios, tura ka akkan makì-kítang?
 Akkan ka agpà maginnanákam mala;
 akkan ka agpà maging-inggap pala, O Dios.

²Sinnam kod!
 Atán da ngin daya kalínga mu
 nga magribilde;
 labánan daka ngin

- daya mangagúra kikaw.
³Magpal-palánu da ngin
 ka nadakè kadaya tolay mu;
 paggaamomanán da
 ya pamàyanán da
 kadaya tolay mu nga ig-igdù mu.
⁴“Ara nu,” nán da,
 “rapúnan tada tutu wala daya iIsrael,
 ta senu áwaáwan da ngin;
 ay áwan pe yin
 ya makadamdam kaggída.
⁵Nagsissa da ki palánu da;
 Naggagaddù da ngámin
 nga mangagúra kikaw;
⁶daya Edomita, se daya Ismaelita,
 daya Moabita se daya Hagareo;
⁷se daya iGebal, Ammon se Amalek,
 meráman pe daya iFilistia se iTiro.
⁸Ummamung kaggída pe
 daya iAsiria nga nabílag nga kagdù
 daya gakagaka tu Lot.
⁹Kuwaam kaggída ya ummán
 kitu kinuwám kadatu iMidian,
 se kade Sisera se Jabin
 kitu wángag Kishon.
¹⁰Rinápun muda ka Endor;
 agkewaren nala datu baggi da
 nga magrupsà kitu lusà.
¹¹Pasingkunan mu pe daya ap-apu da,
 nga ummán kitu nammatay mu kade Oreb se tu Zeeb.
 Pasingkunan mu pe daya agtuturáy da
 nga ummán kitu nammatay mu kade Zeba se tu Zalmunna,
¹²nga ittu datu nagkuna nga,
 “Alà tada ka kuw-kuwa tada
 ya lusà a árig agpastuwán ne Dios,” nán da.

- ¹³O Dios ku, iwarawarà muda,
 nga ummán ka tápù ki alipugpug;
 se ummán ki asáp nga ipúrán báli.
- ¹⁴Nu paanna ya kasidug na sirát,
 se aggang-gangláyab
 naya apuy kadaya bantay,
- ¹⁵ay aplan muda ki naggat ta bálím,
 se panansingan muda
 ki naggat tutu wala nga alipugpug mu.
- ¹⁶Iap-appat muda tutu wala,
 panda ki amigbig da
 ki pannakabalin mu, O APU.
- ¹⁷Iap-appat muda
 se dismayaan muda ka áwan panda;
 matay da kuma nga sikkaappat tutu wala.
- ¹⁸Dikod mammuwán da nga sissa ka,
 nga ya ngágan mu ay APU,
 nga Kangatuwán nga magtur-turáy
 ki ngámin kalawagán.

Ya kansiyon nga pagdáyaw ke Dios ki Templo na

84 Inagpiya tutu wala naya Templo mu,
 O APU, nga Mannakabalin ki Ngámin!

²Piyán ku tutu wala ngin
 ya lumná kiya giyán Templo ne APU;
 ipas-pasnà ku ya magkansiyon
 gapu ki agganggam ku
 kiya sibbiyág nga Dios.

³Oray daya ballit
 ay makasmà da ka balay da,
 ay se daya sissiyodán
 ay magsùbut da kiya adanni ki altár mu,
 nga ittu ya pagtaránán da

- kadaya ubbun da;
 O APU, nga Mannakabalin ki Ngámin,
 nga Ari ku se Dios ku!
- ⁴Maganggam daya
 mag-agyán kiya balay mu,
 nga magkan-kansiyon peyang
 ka pagdáyaw da kikaw.
- ⁵Maganggam daya tolay
 nga ikaw ya paggayatán naya bílag da,
 nga sippan tutu wala nga magdáyaw kikaw
 ka bantay Zion.
- ⁶Ki agdal-dalen da
 kitu natikágan na tanáp ka Baca,
 ay magbalin tun ka kagabbuwaán,
 se kabattungán gapu ki nasápa nga udán.
- ⁷Bumílag da la nga bumílag ki agtul-túluy da;
 ammu da nga ya Dios daya diy-diyos
 ay masingan da ka Zion.
- ⁸O APU, nga Dios
 nga Mannakabalin ki Ngámin,
 ginám agpà ya karárag ku,
 O Dios natu Jacob!
- ⁹O Dios, tagasinnán mu ya ári mi
 nga marangngigdù kadakami;
 ya ári nga ikaw mismu ya namíli.
- ¹⁰Napì-piya pànanang ya isa ngalgaw
 nga agyán ku ki Templo mu,
 may iya maríbu wa dagun
 nga agyán ku ki sabáli nga giyán.
 Pì-piyán ku ya magsisíká dala
 kiya gagyangán naya balay ne Dios,
 may iya magtugaw kiya balay
 daya nadakè a tolay.

- ¹¹Ata e APU nga Dios ya mangituráy
se mangigdù kadakami.
Aggína ya magkallà
se mamadáyaw kadakami.
Awan na itagàna nga napiya
kadaya ngámin na mangwa ka napiya.
- ¹²O APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
maganggam daya ngámin na magpiyár kikaw.

Ya aggadang ke Dios ki napiya nga kabiy-biyág

Ya kansiyon nga kinuwa datu gakagaka tu Kora.

- 85** O APU, nakallà ka kadaya tolay ki ìli mu;
nepatulli mu kammin
ya napiya nga kabiy-biyág daya ìlrael.
- ²Pinakawan mu daya tolay mu
kadaya nadakè a kinuw-kuwa da;
se kinaligpanán mu win
daya bas-básul da.
- ³Nakusap ka ngin ki angngalùsaw mu kaggída;
ay nippà mu win ya rungat mu tutu wala.
- ⁴Appolijan nakami kammin,
O Dios, nga marangngisalákan kadakami.
Akkan nakami agpà a lùsawan nin.
- ⁵Awan agpà panda
naya angngalùsaw mu kadakami ta?
Awan na tutu wala agpà
kakusap naya rungat mu ta?
- ⁶Ipatullim agpà tu dáti nga biy-biyág mi,
ta senu gapu kikaw,
dakami nga tolay mu
ay maganggam kami.
- ⁷O APU, ipassangan mu kadakami
ya akkan maul-ulis nga amminya mu,
ay se isalákan nakami.
- ⁸Siggigina nga kiya kagiyan ne APU nga Dios;

- ikari na nga natalna ya biyág tada,
 nu nasunud tada nga tolay na kaggína,
 se akkan tada toliyan nin
 datu nadakè a kuk-kuwaan tada.
- ⁹Nakasagána kurug ga mangisalákan
 kadaya mangikansing kaggína,
 ta senu ipassingan na
 ya kinaatán na kadåtada ki íli tada.
- ¹⁰Ya amminya na
 se ya angikurug tada kaggína,
 ay magsabat da,
 se árig maggàbal
 ya kinamáru na
 se ya napiya nga kabiy-biyág tada.
- ¹¹Ya angngikurug peyang da tolay,
 ay dumatang ka lángit;
 ay ya kinamáru ne Dios
 ay umbet kídi kalawagán.
- ¹²Kurug papiyaan ne APU
 ya biy-biyág tada.
 Umadu ya maápit tada manin
 kadaya lusalusà tada.
- ¹³Ya kinamáru na, ay maginunna kaggína,
 nga mangisagána kiya dálen na.

Ya akiseng tu David gapu kadatu kalínga na

Ya karárag tu David.

- 86** Ginán nà agpà, O APU,
 se sungbátan nà,
 ta nakapsut tà
 se áwan ku mabà-baal.
- ²Igdù nà agpà ki pakatayán ku,
 ta ikaw mà ala ya ikur-kurug ku.
 Isalákan nà a bobonan mu,
 ta ikaw wala ya Dios ku nga piyáran ku.

- ³Kalakkán nà agpà, O Apu,
ta peyang ngà a magkar-karárag kikaw.
- ⁴Paanggamman nà agpà a bobonan mu,
ta peyang ngà a magkar-karárag ikaw O, Apu.
- ⁵Namáru ka, O Apu,
se sippapakawan ka peyang;
abay ya akkan maul-ulis nga amminyám
kadaya ngámin na makiseng kikaw.
- ⁶Gínán mu agpà, O APU,
ya karárag ku;
gínám agpà ya akim-imallà ku.
- ⁷Nu mariribuán nà,
ay magkarárag gà kikaw,
ta ammù sungbátan nà.
- ⁸Awan sabáli nga diyos
nga ummán kikaw, O Apu.
Awan pe makàwa
kadaya kuk-kuwaan mu.
- ⁹Ikaw ya nangwa
kadaya ngámin na nas-nasiyon;
ay umbet da
nga magday-dáyaw kikaw, O Apu;
iday-dáyaw da ya ngágan mu.
- ¹⁰Ta mannakabalin ka,
se daya kuk-kuwaan mu
ay nakas-kasdáaw da;
Sissa ka nga Dios
nga áwan kapáda.
- ¹¹Itùgud nà, O APU,
ki pagayatán mu,
ta senu ikaw peyang
ya sur-surútan ku.
Iddán nà ka sissa nga uray
nga mangipatag ki ngágan mu.
- ¹²Dayáwan taka

- ki ngámin na uray ku,
 O APU nga Dios ku.
 Padayáwan ku ya ngágan mu
 peyapeyang ka áwan panda.
- ¹³Ta abay tutu wala
 ya amminya mu kiyà.
 Nesalákan nà ki pakatayán ku kuma.
- ¹⁴O Dios, atán nin daya napangas
 nga mangagúra kiyà;
 asippatayan dà daya tolay ya naranggás;
 dayán na tolay, ay akkan daka nga pagan-anu.
- ¹⁵May ikaw, O Apu,
 ay maragkallà se nindù ka nga Dios,
 naánus se nindù ka,
 se abay ya amminya mu.
- ¹⁶Atangyaan nà se kalakkán nà agpà;
 iddán nà ka bílag nga ummán ki bílag mu;
 isalákan ta an-anà nà na bobonan mu.
- ¹⁷Iddán nà ka pakasinnán ku
 kiya kinamáru mu,
 ta senu meap-appat
 daya mangalúsaw kiyà nu masingan da;
 ta ikaw, O APU
 ya sinummeng se nangliwliwa kiyà.

Ya kansiyon mepanggap ki kinagánas naya magyán ka Zion

- 87** Nepasíkad ne APU ya íli na,
 kiya napatag ga bantay na.
- ²Pà-pàgan na ya íli Jerusalem,
 may daya duddúma nga íli ka Israel.
- ³Adu daya nadáyaw
 nga kag-kagiyan da tolay
 panggap ki íli ne Dios.

87:0 Ya kansiyon nga kinuwa datu gakagaka tu Kora.

⁴“Íbíláng ku daya iEgipto,
se Babilonia kadaya mangurug kiyà,
meráman pe daya iFilistia,
iTiro se daya iEtiopia,
bíláng neanà dayán ka Jerusalem.”

⁵Ay tu idi ya kagiyan da
mepanggap ki Zion,
“Maganggam
daya ngámin na mepagíli kídi na.
Ya Kangatuwán ki Ngámin mismu
ya mamaligda ki íli.”

⁶Nu irigistru ne APU daya tolay,
ay isúrát na nga,
“Neanà kídi Jerusalem
dedi nga umíli.”

⁷Daya maragkansiyon
se daya magtutukár,
ay magsissa da
nga magkan-kansiyon nga nán da;
“Maggayát ka Jerusalem
daya ngámin na pagkallà.”

Ya karárag ga akiseng ke Dios

88 O APU nga Dios,
nga marangngisalákan kiyà,
nu umbet tà a makim-imallà kikaw ki gabi,
²nga makiseng kikaw,
ay ginám agpà ya karárag ku.

³Nadarnán nà tutu wala ka problema,
ay tagay ku tutu wala nga ipatay yin.

⁴Arig ga atán ya isa síkil ku win ki abbut;
áwan ku tutu wala nga bílag gin.

- ⁵ Ummán nà tutu wala
 ka nigsán nin
 ki giyán daya natay;
 se ummán nà ka pinatay da
 nga atán nin ki lúbù na;
 ummán nà kadatu
 kinaligpanán mu tutu wala ngin,
 nga áwan mu win na biy-biyáng kaggída.
- ⁶ Nippáy nà in ki lúbù ku,
 nga kadalmán se kagibattán na abbut.
- ⁷ Ya rungat mu,
 ay nadammat tutu wala kiyà;
 ummán nà ka ìlad
 daya dadakkal la balnag.
- ⁸ Pinaadayyu mu kiyà
 daya ù-opun ku;
 pinagbalin nà
 ka pagan-anansing da.
 Nebabálud dà,
 ay akkan nà tutu wala makatálaw.
- ⁹ Nakapsut tin daya mata ku gapu ki pannakit ku.
 O APU, inalgaw ya akim-imallà ku kikaw;
 itatáyag ku daya ímà
 nga magkar-karárag kikaw.
- ¹⁰ Passingannán mu kadi
 ka nakas-kasdáaw daya natay?
 Lumtu da kadi kammin
 nga magday-dáyaw kikaw?
- ¹¹ Atán kadi mangibàbànnán ki amminya mu
 ki giyán daya natay?
 Onu mangipakammu ki kinamárum
 kiya kalubúán?
- ¹² Masingan kadi
 daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan mu

- ki kagibattán na giyán?
 Onu atán kadi makammu ki kinamárum
 ka giyán daya naligpanán nin?
- ¹³Ngamay nu iyà,
 ay makiseng ngà kikaw, O APU;
 káda pagmakát,
 ay magkarárag gà kikaw.
- ¹⁴Tura nà a pagdudoray, O APU?
 Tura nà a paglilikudán?
- ¹⁵Nanggayát kitu kabbing ku kam,
 ay mapar-parigátan nà in
 se tag-tagge ku ipatay.
 Maparigátan nà tutu wala
 kiya ammánis mu kiyà.
- ¹⁶Ummán nà ka nadangsilán
 kiya palotán na rungat mu;
 ipatay ku
 daya nakapap-panansing nga ammarígát mu.
- ¹⁷Ummán da ka alikúnu
 nga nepalebut kiyà,
 nga inalgaw da nga
 magsag-saggiyár.
- ¹⁸Nepigsán nà kadaya ù-opun ku
 se daya karúba ku;
 ya gibat tala ya nabansi nga kabulun ku.

Ya kari ne Dios ke Ari David

- 89** Ikan-kansiyon ku
 ya akkan maul-ulis sa amminya mu, O APU.
 Ipakammu ku ya kinamáru mu
 peyapeyang ka panda.
- ²Ya amminya mu,
 ay áwan na nga ipappanda;
 ya kinamárum,

- ay ummán ka lánɡit nga akkan maul-ulis.
- ³Nán mu, “Nagsipata ngà ke David,
nga piníli ku nga bobonan ku, nga nán ku:
- ⁴Ngámin daya magári ka Israel,
ay maggayát da kadaya gakagaka mu;
ay se aggída ya mangitúluy
kiya pangiturayán mu ka áwan panda.”
- ⁵Ikan-kansiyon daya ilánɡit
daya nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa mu, O APU,
se ikan-kansiyon da pe
ya kinamáru mu.
- ⁶Ta inna ngala ta ka lánɡit
ya mepáda kikaw, O APU?
Se iinna kadaya atán ka lánɡit
ya ummán kikaw, O APU?
- ⁷Ikaw mà ya Dios nga ikansing dayán na ilánɡit
kiya pagguurnúngán da;
se ikansing daka tutu wala
daya ngámin atán kiya giyán mu.
- ⁸O APU nga Dios
nga Mannakabalin ki Ngámin,
áwan ya mannakabalin
nga ummán kikaw, O APU.
Mapiyár ka peyapeyang.
- ⁹Iturayán mu daya bebay;
paglanayan mu
nu magdadakkal daya balnag da.
- ¹⁰Pinatay mu tu abay ya ulolag
nga Rahab ki bebay;
sinip-siparà mu daya kalínga mu
gapu ki pannakabalin mu.
- ¹¹Kuw-kuwa mu ya lánɡit
se ya kalawagán;
pinarsuwa mu ya kalawagán

89:10 Ya Rahab nga nán na kídí, ay bátug kinabaggi naya riribù se kinadakè

- se daya ngámin na atán.
- ¹²Ikaw ya namarsuwa
kadaya ngámin na atán ki allod se dáya;
daya ban-bantay nga Tabor se Hermon,
ay ummán da ka maganggam
nga magkan-kansiyon,
nga magdáyaw kikaw.
- ¹³Mannakabalin ka,
se nabílag ka tutu wala.
- ¹⁴Ya kustu se kinalintag
daya bátug pundasiyon naya angngituráy mu;
masissingan ya kinamárum se amminya mu
kadaya ngámin na kuk-kuwaan mu.
- ¹⁵Maganggam daya tolay
nga magkan-kansiyon,
nga magday-dáyaw kikaw, O APU,
se daya magbiy-biyág
gapu ki kinaindù mu.
- ¹⁶Maganggam da peyapeyang
gapu kikaw,
se day-dayáwan daka
gapu ki kinamárum.
- ¹⁷Ta ikaw ya nangidde
ka nakas-kasdáaw nga bílag da.
Gapu ki amminya mu,
ay pangabáan nakami.
- ¹⁸Ta ikaw, O APU,
ya namíli kiya tolay
nga mangigdù kadakami;
Ikaw nga Awan Kapáda
nga day-dayáwan daya iIsrael
ya nangidde kadakami ki ári mi.
- ¹⁹Kitun, ay kinagi mu
ki ummán ki tagenap,
kadatu mangikur-kurug kikaw

- nga tolay mu nga,
 “Niddán ku ka pannakabalin
 ya isa nga naturáy nga suldádu;
 ay pagbalinan ku ka ári
 ya isa nga píli ku kadaya tolay.
- ²⁰ Piníli ku we David nga bobonan ku;
 aggína ya inipuwán ku
 ka napatag ga denu ku.
- ²¹ Atán kaggína peyang ya bílag ku,
 se atán kaggína ya pannakabalin ku.
- ²² Awan makaábà kaggína
 kadaya kalínga na;
 se áwan kadaya nadakè a tolay
 ya makapalsu kaggína.
- ²³ Rapúnan ku daya kalínga na
 ki àráng na,
 se patayán ku ngámin
 daya mangalùsaw kaggína.
- ²⁴ Akkan maul-ulis
 ya amminyà kaggína,
 se akkan ku tutu wala
 nga pan-panáwan;
 se gapu kiya pannakabalin ku
 pangabáan ku peyapeyang.
- ²⁵ Paabayyan ku ya pangiturayán na,
 manggayát ka bebay Mediterranean
 panda ka wángag Eufrates.
- ²⁶ Ay nán na kiyà nga,
 ‘Ikaw ya Ama ku se ya Dios ku,
 se ikaw ya mangigdù
 se mangisalákan kiyà.’
- ²⁷ Pagbalinan ku
 ka manákam ma an-anà ku nga laláki;
 aggína ya katurayán
 kadaya ngámin na à-ári ki kalawagán.
- ²⁸ Akkan maul-ulis ka panda,

- ya amminya ku kaggína;
 se akkan maul-ulis
 daya kar-kari ku kaggína.
- ²⁹Atán peyang ya magári
 nga gakagaka na;
 áwan panda naya angngituráy na,
 nga ummán ki lángit
 nga akkan pumanda.
- ³⁰May nu akkan ikur-kurug
 daya gakagaka na daya lin-lintag ku,
 se akkan da sur-surútan daya bil-bílin ku,
- ³¹onu akkan da pagan-anu
 daya itù-tùgud ku,
 se da akkan ikur-kurug
 daya bil-bílin ku,
- ³²ay panísan kuda tutu wala
 gapu kadaya bas-básul da;
 parigátan kuda,
 gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
- ³³May akkan ku ippà
 ya amminya ku kaggína,
 se akkan ku paglikudán
 daya kari ku kaggína.
- ³⁴Akkan ku paglikudán ya kari ku,
 se akkan ku ulissan
 oray isa ngala kadatu kinag-kagi ku.
- ³⁵Namis-issán nà ala nga nagsipata,
 ay nesipata ku ki kinaDios ku
 nga akkan nà magbusid ke David.
- ³⁶Atán peyang ya gakagaka na
 nga magári;
 tagasinnán ku
 ya áwan panda nga pangiturayán na,
 nga ummán ki mata
 nga akkan pumanda.
- ³⁷Magnanáyun ya angngituráy na,

nga ummán kiya búlán
nga masingan peyang ka lángit.”

Ya pannakit naya ári

- ³⁸May kídi yin,
ay lùsawan mu se nigsán mu win,
nakarungat ka tutu wala ngin
ki piníli mu wa ári.
- ³⁹Kinaligpanán mu win
tu kari mu kiya bobonan mu;
netuprà mu ki lusà ya sagápaw na.
- ⁴⁰Dinadál mu ngámin nin
daya darupírip pa abut naya íli na,
se dinadál mu ngámin nin
daya aglingdán na.
- ⁴¹Ngámin daya lumíwán ki íli,
ay magtákaw da kadaya kuw-kuwa na,
ay se irupat daya karúba na.
- ⁴²Pinangábà mu daya kalínga na;
pinaanggam mu
daya mangalùsaw kaggína.
- ⁴³Ay pinagbalin mu nga áwan sur-surbi
daya iggugubát na,
se akkan mu sinengán ki paggugubatán.
- ⁴⁴Ay pinandanán mu win
ya turáy na ki kinaári na,
se netuprà mu pe yin ya agtugawán na.
- ⁴⁵Nakaru wala ngin na naglálakay
ki inangwa mu;
ay neap-appat mu tutu wala.
- ⁴⁶O APU, nungay na ya ipappanda
naya agsirù mu kadakami?
nungay na ya kakusap
naya napalotán na rungat mu?

- ⁴⁷ Damdammam, O Apu,
 nga abibbà ala ya biyág ku;
 ay ngámin daya parsuwa mu wa tolay,
 ngámin da, ay matay.
- ⁴⁸ Awan ya magbiyág ka áwan panda,
 nga akkan matay.
 Ay áwan ya makatálaw kaggída
 ki turáy na pannakatay.
- ⁴⁹ O Apu, wà giyán na ngin
 tu áwan panda nga amminya mu?
 Nesipata mu mà tun ke David
 gapu kiya kinamáru mu.
- ⁵⁰ Damdamman mu agpà, O Apu,
 ya angin-insultu da kiyà a bobonan mu.
 Itur-turad ku ya angug-og daya tolay
 nga akkan mangikur-kurug kikaw.
- ⁵¹ In-insultu daya kalínga mu
 ya píli mu wa ári, O APU;
 oray ka wàna ya kapannán na,
 ay ug-ogan da.
- ⁵² Maday-dáyaw we APU ka áwan panda!
 Amen se Amen!

Mekappát nga libru

(*Salmo 90–106*)

Nakapsut daya tolay may nabílag ge Dios

90 O Apu, ikaw peyapeyang ngin
 ya árig balay mi nga pagyanán mi,
 nanggayát kitu inanggayát mi
 ngámin na tangámalán.

² Ay oray kitu akkan mu pikam pinarsuwa
 ya kalawagán,

se áwan pikam daya ban-bantay,
 ay awiawe nga Dios ka ngin,
 ay Dios ka peyang ngin ka áwan panda.

- ³Pagulliyán nakami ki naggayatán mi,
 ta nán mu nga,
 “Magulli kayu nga tolay ki lusà.”
- ⁴Ta ya maríbu wa dagun kadakami,
 ay ummán nala ka tangalgaw wa lumíwán,
 onu tangàdammán nala kikaw.
- ⁵Makar-karu kikaw ya biyág da tolay;
 ummán nala ki kadaddu na tagenap.
 Ummán da kadaya kaddat
 nga tumúbu ki pagmakát,
- ⁶se da umabay, se da magbútà,
 may matay da ngin nu gídám.
- ⁷Ummán kami ka marúpang
 ki rungat mu,
 magansing kami tutu wala
 ki lùsaw mu.
- ⁸Sissisingan ka
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan mi;
 ay oray daya nasirù a bas-básul mi,
 ay sisinnán muda.
- ⁹Sirrurungat ki báyat na kasibbiyág mi;
 ay ummán nala ki tangangtán kikaw
 ya kadaddu naya biyág mi.
- ¹⁰Pittu púlu dagun ya agbiyág mi,
 onu walu púlu dagun, nu nabílag kami;
 may oray nu ummán kiyán,
 ay pabeg pannakit se rígát
 daya mà-màlamán mi;
 akkan magbayág matay kami yin,
 ay áwaáwan kami pe yin.

- ¹¹ Linna ya nakapádas sin
 ki págus na rungat mu?
 linna ya nakammu win
 nu wà ummán na ya magansing
 nu malùsaw ka tutu wala.
- ¹² Ipalammát mu kadakami
 ya kinaabibbà naya biyág mi,
 ta senu sumírìb kami
 ki panaggur-uray mi.
- ¹³ O APU, appoliyan nakami yin agpà.
 Nungay na agpà
 ya kakusap naya rungat mu?
 Kalakkán nakami agpà
 nga bobonan mu!
- ¹⁴ Ipàmud mu kadakami ya amminya mu
 kadakami ki káda pagmakát,
 ta senu maganggam se magpatag kami
 peyang ki báyat naya agbiyág mi.
- ¹⁵ Nu wà ummán na kabayág natu
 namagpannakit mu kadakami,
 se kabayág natu nagrig-rígát mi,
 ay ummán din pe ya kabayág
 naya ammaanggam mu kídi yin kadakami.
- ¹⁶ Ipassingan mu kammin
 kadakami nga bobonan mu,
 daya nakas-kasdáaw
 nga kuk-kuwaan mu;
 ay ipassingan mu pe
 kadaya pútupútut mi,
 ya nadáyaw wa pannakabalin mu.
- ¹⁷ Kalakkán nakami agpà,
 O Apu nga Dios mi;
 napiya din ya árig búnga
 daya ngámin na ubra mi.

Ya kansiyon panggap ki anngigdù ne Dios

- 91** Oray iinna ya árig makilídum
 kiya Kangatuwán na Dios,
 se makigdù kiya Mannakabalin,
²ay mabalin na nga nán ke APU,
 “Ikaw wala ya pagkamángan
 se pakigdúán ku;
 ikaw ya Dios nga pagpiyáran ku.”
- ³Ta ilísi naka kadaya nasirù a pakatiliwán mu,
 se kadaya ngámin na sin-sinakit ta pakatayán mu.
- ⁴Se árig alukupan naka kadaya payà na;
 ay áwan mu kaan-anuwán ki puder na;
 ya agtungpál na kadaya kar-kari na
 ya mangigdù se mangsalaknib kadátada.
- ⁵Akkan ka magan-ansing
 kadaya pagan-anansing ki gabi,
 onu kadaya mayán bútag daya tolay ki algaw.
- ⁶Akkan mu pe ikansing
 daya mamagtakit kada tolay ki gabi,
 onu daya nadakè a makappatay ki algaw.
- ⁷Ay oray nu atán maríbu
 nga mekalínán na matay ki àráng mu,
 onu sangapúlu ríbu
 daya matay ki lebut mu,
 ay akkan ka nga maan-anu.
- ⁸Sisínán mu se buy-buyáan mu wala,
 ya kapánis daya nadakè a kuk-kuwaan na tolay.
- ⁹Ta e APU ya pagkamángan mu,
 se ya Kangatuwán ki Ngámin ya kagdù mu.
- ¹⁰Ay áwan nadakè a màwa kikaw;
 se áwan pe sinakit
 nga umbet ki balay mu.
- ¹¹Ta patagasinnán naka

- kadaya anghel na,
 oray nu ka wàna
 ya kapannán mu.
- ¹²Tagagán daka ki íma da,
 ta senu akkan matalíngu
 daya bingil mu kadaya batu.
- ¹³Awan mu kaan-anuwán
 oray magdal-dalen ka
 ki giyán daya láyon,
 se madam-án mu daya idaw nga nadíta.
- ¹⁴Nán ne Dios,
 “Isalákan ku
 daya ngámin na maminya kiyà, se igdù ku
 ngámin daya umapu kiyà.
- ¹⁵Nu kumraw da kiyà,
 sungbátan kuda;
 bulunan kuda kadaya pakarigátan da.
 Isalákan kuda se padayáwan kuda.
- ¹⁶Supapáan kuda ka adaddu wa biyág,
 se isalákan kuda.”

Ya kansiyon na pagdáyaw ke Dios

Ya kansiyon ki Algaw wa Aggiiimáng.

- 92** Inaggánas naya
 magiyáman kikaw, O APU,
 se magkan-kansiyon
 ka pagday-dáyaw kikaw,
 O Dios nga Kangatuwán.
- ²Nagánas ya mangipakammu
 kiya akkan maul-ulis
 nga amminya mu ki pagmakát,
 se kiya kinamárum nu gabi,
- ³nu magkansiyon kami,
 magtukár kami pe ka

- gitára, arpa, se líra
 se kiya sangapúlu aldas
 nga ittutukár mi.
- ⁴Ta pinaanggam nà, O APU,
 kadaya nakas-kasdáaw
 nga kuk-kuwaan mu;
 túya magkansiyon nà,
 ta maganggam mà,
 gapu kadaya kuk-kuwaan mu.
- ⁵Nakas-kasdáaw daya kuk-kuwaam, O APU,
 se naunag daya lam-lammat mu!
- ⁶Daya bulaw wa tolay,
 ay akkan da nga mammuwán;
 ay daya umang-ang-ang,
 ay akkan da maaw-awátan idi;
- ⁷nga oray mán nu makar-karu umadu
 daya nadakè a tolay,
 nga ummán kiya ikà-adu daya kaddat;
 se bumánang daya ngámin na maragbásul,
 ay mapánis da mà dayán ka áwan panda.
- ⁸Ngamay Ikaw, O APU,
 ikaw ya Kangatuwán ka áwan panda.
- ⁹Daya kalínga mu, O APU,
 ay minnanáma tutu wala
 nga mapánis da,
 se ngámin daya nadakè kuk-kuwaan,
 ay masip-siparà da.
- ¹⁰May nu iyà,
 ay niddán nà ka bílag ku,
 nga ummán kiya bílag
 naya toru wa báka nga alsádu.
 Pinaanggam nà
 kane ipuwán nà ka denu.
- ¹¹Nasingan ku mismu
 ya nekaábà daya kalínga ku,

se mismu nga talínga ku
ya nakagína ki túlag da,
kane marápun daya
dummakè a kagúra ku.

- ¹²May daya namáru wa tolay,
ay napiya ya biy-biyág da
nga ummán kadaya natalobu wa múla palma;
se bumílag da
nga ummán kadaya káyu wa sedoro ka Lebanon.
- ¹³Arig da ya káyu wa nemúla
kiya giyán na balay ne APU;
natalobu da ki amuwág naya Dios tada.
- ¹⁴Oray nu dadán da ngin,
ay nabúnga da kammala,
se namnáv peyapeyang
daya adon da se nabílag da.
- ¹⁵Ittu yán ya mangipakammu
nga namáru nge APU.
Aggína ya akigdúán ku,
áwan tutu wala nadakè kaggína.

E Dios ya Ari

- 93** Magári yin ne APU.
Nabaduwán ka napiya tutu wala,
nga mangipassingan ki kinadáyaw na
se kinaturáy na.
Ya kalawagán nga kinuwa na,
ay kinappiya na nga nippáy kiya giyán na;
ay akkan tutu wala makínin.
- ²Ya kinaári mu Apu,
ay awiawe atán nin kitun kam,
awiawe nga atán ka ngin
nanggayát kitu inanggayát na.

92:12 Ya múla nga palma, ay ummán ka alingúdu tutu wala nga buwa.

- ³Madudúran ya bebay
 nga magsag-saggiyár, O APU;
 Ummán ki addug ya tannug na,
 se naggat tutu wala daya palupalun na.
- ⁴Atán magturáy nge Apu ka lángit,
 natù-turáy may iya nakapap-panansing
 nga madudúran na danum,
 se daya dadakkal la saggiyár ki bebay.
- ⁵Awan kaul-ulissán
 daya lin-lintag mu, O APU.
 Ya Templo mu,
 ay kurug ga napatag ka áwan panda.

E Dios ya mangguwes kiya ngámin

- 94** O APU, ikaw ya Dios nga mamánis,
 magpakammu ka, O Dios.
- ²Ara ngin, ikaw nga guwes
 ki kalawagán;
 idde mu ya karbangán
 daya napangátu.
- ³Nungay naya panda na, O APU?
 Nungay naya ipappanda naya
 akang-anggam daya nadakè?
- ⁴Nungay na agkà ala ngin,
 ya panda naya agtang-tangsit
 se agpasindáyaw daya maragbásul.
- ⁵Par-parigátan da
 daya tolay mu, O APU,
 se pà-paultuwan da
 daya píli mu nga tolay mu.
- ⁶Pinatayán da
 daya bubbúkud da babbay
 se daya agtangeli, se daya ulíla.
- ⁷“Akkan nitta mà masingan ne APU,
 se akkan nitta biy-biyárgan

naya Dios daya iIsrael,” nán da.

- ⁸Lam-lamtan nu kod,
 dakayu wa umang-ang-ang!
 Nungay na agkà ala ngin
 ya agnákam nu se akaw-áwat nu.
- ⁹Akkan agkà makagína,
 ay aggína ya nangwa kadaya talínga tada!
 Akkan agkà makasingan,
 ay aggína ya nangwa kadaya mata tada!
- ¹⁰Akkan nakayu nád panísan,
 ay aggína ya mamasílag kadaya nasiyon!
 ay wayya la nga áwan na ammu,
 ay aggína ya mangisúru kadaya tolay!
- ¹¹Ammu ne APU ya lammat daya tolay;
 ammu na nga áwan da kammala sur-surbi.
- ¹²Maganggam daya tolay
 nga disiplináan mu, O APU,
 se daya tolay nga tугúdan mu
 kadaya lintag mu.
- ¹³Pagimangan muda
 kiya tiyampu na panagrig-rígát,
 panda kiya ammánis mu
 kadaya nadakè a tolay.
- ¹⁴Ata akkan pagdita ne APU
 daya tolay na;
 akkan na igsán
 daya piníli na nga tolay na.
- ¹⁵Ya kurug ga pananguwes
 ay ittu kammin ya masúrut;
 ay ngámin daya namáru
 ay ittu win ya kuwaan da.
- ¹⁶Awan ya nangigdù kiyà
 kadaya nadakè a tolay!
 Awan ku pe kagdù a lumában
 kadaya nadakè kuk-kuwaan na tolay!

- ¹⁷Nu akkan nà ala nga
sinengán ne APU,
ay nabayág gà kuma ngin
nga atán ki lúbù ku.
- ¹⁸Ay kane “Medùláp pà in,” nán ku,
ay inimmán nà, O APU,
gapu ki akkan maul-ulis nga aminya mu.
- ¹⁹Nu adu daya pakalidúgán ku,
ay ikaw ya mangliwliwa
se mamaanggam kiyà.
- ²⁰Akkan ka pumane
kadaya à-apu nga nadakè.
Usaran da ya lintag nga kinuwa da,
nga mangwa ka nadakè.
- ²¹Pagkukumplútán da
ya mamatay kadaya namáru.
Papatay da
daya áwan kammala bas-básul nga tolay.
- ²²Ngamay e APU ya mangigdù kiyà;
Salakníbán nà ya Dios ku.
- ²³Panísan ne Dios daya nadakè a tolay,
gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
Rapúnan nada, gapu kadaya bas-básul da.
E APU nga Dios tada ya mangrápun kaggída.

Ya kansiyon na pagday-dáyaw ke Dios

95 Umbet kayu ta magkansiyon tada
nga magdáyaw ke APU;
isáraw tada ya agganggam tada kaggína,
nga marangngigdù
se marangngisalákan tada.

- ²Umbet tada
nga magiyáman kaggína,
se maggan-gánas tada

- nga magkansiyon
ka pagdáyaw tada kaggína.
- ³Ta e APU ay mannakabalin nga Dios;
aggína ya katurayán na Ari
daya ngámin na diy-diyos.
- ⁴Aggína ya mangitur-turáy
ki ngámin kalawagán,
manggayát ki kadalmán na
panda ki kalinguduwán na.
- ⁵Itur-turayán naya bebay
ta kinuwa na,
se ya lusà a inurma na.
- ⁶Umbet kayu,
magukkab nga magdáyaw kaggína,
magpalintud tada ki àráng ne APU
nga namarsuwa kadàtada.
- ⁷Ta aggína ya Dios tada,
ay dātada daya tolay na
nga árig karneru na
nga ipas-pastu na.
- Gínán nu din ya kagiyan na kídí!
- ⁸“Akkan kayu wa magsúkir,
nga ummán kitu kinuwa
datu apuapu nu ka Meriba,
se kitu kinuwa da ka Massa
kitu kakowad da kitun ka ir-ir-er.
- ⁹Tinisting dà kitun
se rinam-ramanán dà datu apuapu nu,
oray nu nasingan da
datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ku.
- ¹⁰Appát púlu dagun kuda nga linùsaw;
nán ku kitun nga, ‘Akkan kammala kur-kurug gin
ya angngurug dedi nga tolay kiyà,
se akkan da pagan-anu daya bil-bílin ku.’
- ¹¹Gapu kitu rungat ku,

ay nesipata ku nga,
 ‘Akkan da madam-án ya lusà
 nga pagimangán da kuma.’”

E Dios ya katurayán nga Ari

- 96** Magkansiyon kayu ke APU
 ka baru nga kansiyon,
 dakayu ngámin na toláy kídí kalawagán,
 magkansiyon kayu ke APU.
- ²Magkansiyon kayu ke APU,
 se dayáwan nu.
 Ipakammu nu ki peyang algaw
 ya anngisalákan na.
- ³Ikagi nu ya kinadáyaw na
 se daya nakas-kasdáaw
 nga kuk-kuwaan na
 kadaya ngámin toláy.
- ⁴Ta naturáy nge APU,
 ay rabbang na ya meday-dáyaw tutu wala;
 aggína ya rabbang na nga ikansing tada,
 nga akkan daya diy-diyos.
- ⁵Ta ngámin daya diy-diyos daya sabáli nga nasiyon,
 ay sinan diy-diyos da ngala;
 ngamay nu e APU
 ay aggína ya namarsuwa kiya ngámin lángit.
- ⁶Masissingan nala ya kinadáyaw na
 se ya kinaturáy na;
 masissingan ki Templo na
 ya kinapiya na, se pannakabalin na.
- ⁷Padayáwan nu we APU,
 dakayu ngámin na toláy;
 padayáwan nu
 gapu kiya kinabílag na se kinadáyaw na.
- ⁸Padayáwan nu we APU,

- ta ittu ya karbangán naya ngágan na;
umbet kayu kiya Templo na,
se mangilbet kayu ka dátun nu kaggína.
- ⁹Day-dayáwan nu nge APU
ta nakas-kasdáaw ki diláng na.
Gapu ki aggansing nu,
magpil-pilpig kayu ki àráng na,
dakayu ngámin na tolay.
- ¹⁰Kagiyan nu kadaya ngámin tolay
nga, “E APU ya Ari!
Napiya ya nekippáy naya kalawagán,
túya akkan tutu wala makin-kínin.
Nu guwes na daya tolay
ay áwan na pagdudúmán.”
- ¹¹Maganggam ya lángit
se daya ngámin na atán kiyán;
magpatag ka nga kalawagán
se daya ngámin na atán kiyán.
Mamágat ka nga bebay ki anggam mu,
se dakayu ngámin na atán kiyán.
- ¹²Maganggam kayu nga sir-sirát
se dakayu ngámin na atán kiyán;
se daya kay-káyu ki ginúbát,
ay magkansiyon kayu nga magpatag,
- ¹³ki ilalbet ne APU,
nga mangguwes kadaya tolay kídi kalawagán.
Napiya se kustu ya angguwes na,
ta mebasár ki kurug.

E Dios ya kangatuwán na magturáy

97 E APU ya Ari!
Maganggam kayu ngámin na tolay;
magpatag kayu,
dakayu wa atán ki adanni ki dappit bebay.

- ²Napalebután ka gibat ta alúyut,
nalintang se kustu ya angngituráy na.
- ³Apuy ya maginunna kaggína,
nga ittu ya magsìdug
kadaya kalínga na nga atán ki lebut na.
- ⁴Mawadaán ya kalawagán ki kilát na;
masingan da ngámin tolay yán,
ay túya magpil-pilpig da ki ansing da.
- ⁵Daya ban-bantay
ay marúnát da ngala
ki àráng ne APU;
ummán da ka malúnág ga kandíla
ki àráng naya Apu ki ngámin kalawagán.
- ⁶Ipakammu daya ngámin lángit
ya kinamáru na,
ay masingan daya ngámin tolay
ya dáyaw na.
- ⁷Ngámin daya magday-dáyaw
kadaya sinan diy-diyos,
ay meap-appat da,
áta ngámin dayán na diy-diyos,
ay magukkab da ki àráng ne Apu.
- ⁸Maganggam
daya ngámin tolay ka Zion,
se magpatag
daya ngámin tolay ka íli Juda,
gapu ki angguwes mu, O APU.
- ⁹Ta ikaw, O APU,
ya naturáy ki ngámin kalawagán;
naturáy ka nga adayyu
may daya diy-diyos.
- ¹⁰Pàgan ne APU
daya ngámin na mangalùsaw ki nadakè.
Tag-tagasinnán na

- daya mangikur-kurug kaggína,
se ilísi nada kadaya nadakè a tolay.
- ¹¹Ipassingan na
ya kinamáru na kadaya namáru;
ay maganggam
daya napiya ya kuk-kuwaan da.
- ¹²Dakayu ngámin na namáru,
maganggam kayu ke APU,
se magiyáman kayu kaggína.

E Dios ya magturáy ki kalawagán

- 98** Magkansiyon tada ke APU,
ka baru wa kansiyon,
ta nakas-kasdáaw daya kinuw-kuwa na.
Gapu ki turáy na se pannakabalin na,
ay inábà na daya kalínga na.
- ²Nepakammu ne APU
kadaya nas-nasiyon
ya inangngábà na,
se ya namalsu na kadaya kalínga na.
- ³Tinungpál na ya kari na kadaya ilIsrael;
nepassingan na ya akkan maul-ulis
nga aminya se kinamáru na.
Oray ka wàna kídi kalawagán,
ay nasingan da
ya inangngábà naya Dios tada.
- ⁴Dakayu ngámin na tolay,
ikansiyon nu ya agganggam nu ke APU!
Magkan-kansiyon kayu
ka pagdáyaw nu kaggína.
- ⁵Magkan-kansiyon kayu
nga magday-dáyaw ke APU,
se magtuk-tukár kayu ka arpa
nga magdáyaw kaggína.

- ⁶Magtarumpeta kayu
se magtanggoyob kayu;
kaggattan nu wala nga isáraw
ya aggangam nu ke APU nga Ari tada.
- ⁷Madudúran ka nga bebay
se mamágat kayu ngámin na atán kiyán;
magkansiyon ka nga kalawagán
se daya ngámin na atán kiyán.
- ⁸Dakayu wa wángag,
masasátan kayu ki anggam nu.
Dakayu wa ban-bantay
magkansiyon kayu ki patag nu ke APU,
- ⁹ta umbet tin nga mangguwes
kadaya tolay kídi kalawagán.
Nalintag se áwan na pagdudúmán
ki angguwes na.

E Dios ya katurayán na Ari

- 99** E APU ya Ari!
Túya magpil-pilpig da tolay.
Atán magtutúgaw
ki nagbátan daya kerubin;
ay mataryun din ya lusà.
- ²Naturáy nge APU ka Zion;
aggína ya katurayán
kadaya ngámin na nas-nasiyon.
- ³Day-dayáwan din daya ngámin tolay
ya napatag ga ngágan na.
Aggína ngala ya nadáyaw.
- ⁴Ikaw wa mannakabalin nga Ari;
pàgan mu ya kustu nga angguwes;
nepákat mu ya kinalintag,
se ya akkan amagdudúma

- nga angguwes kadaya iIsrael.
- ⁵Padayáwan nu we APU nga Dios tada!
Magukkab kayu ki àráng na
nga magdáyaw kaggína,
ta aggína ngala ya rabbang na nga dayáwan.
- ⁶Tu Moses se tu Aaron datu pádi na;
Tu Samuel pe tu isa
kadatu nagkar-karárag kaggína.
Nagkarárag da ke APU,
ay sinungbátan nada.
- ⁷Inamomanán nada
kitu ummán ki adígi nga angap.
Ay tútu kinurug da datu bil-bílin na
se datu lin-lintag nga nidde na kaggída.
- ⁸O APU nga Dios mi,
sinungbátan mu daya tolay mu;
nepassingan mu kaggída
nga marammakawan ka nga Dios,
may pinánis muda kadatu bas-básul da.
- ⁹Padayáwan nu we APU
nga Dios tada;
day-dayáwan nu
kiya napatag ga bantay na,
ta e APU nga Dios tada,
ay áwan na tutu wala kapáda.

Kansiyon ki panaggiyáman

- 100** Dakayu ngámin na tolay,
kaggattan nu ya magkansiyon ke APU.
- ²Maganggam kayu wa magday-dáyaw ke APU.
Umbet kayu nga magkan-kansiyon kaggína.

- ³Ammuwan nu nga e APU ay Dios!

Aggína ya namarsuwa kadàtada,
ay dātada ngin daya tolay na
nga árig karneru na nga ipas-pastu na.

⁴Lumnà kayu ki giyán Templo na
nga magiyáman kaggína;
lumnà kayu kiya balay na
nga magday-dáyaw kaggína.
Magiyáman kayu se day-dayáwan nu.

⁵Ta namáru we APU;
áwan panda naya amminya na,
oray kadaya sumar-sarunu pikam nga gakagaka,
ay áwan na angigsán kaggída.

Ya kari naya Ari

101 Panggap ki kinakurug se kinalintag
ya ikan-kansiyon ku;
ay ikansiyon kuda kikaw, O APU.

²Magbiyág gà
nga áwan da makagi nga nadakè kiyà;
nungay na agpà ya ilalbet mu kiyà?

Magbiyág kiya balay ku
nga nadalus ya kunsinsiya ku.

³Awan ku sinnan nga nadakè.
Lùsawan ku daya kuk-kuwaan
daya summiyási ke Dios.
Akkan nà mear-arát kadayán.

⁴Adayyuwán ku daya nadakè a panaglam-lammat;
akkan ku atangyaan daya nadakè.

⁵Pataláwan ku
daya mamad-padakè
kadaya kasittolay da.
Lùsawan ku

daya nakidáyaw se napangátu.

- ⁶Pàgan ku daya tolay
 nga mangikur-kurug ke Dios;
 daya ummán kadayán
 daya pagyanan ku kídi balay ku,
 se daya mapiyár ngala
 daya magsirbi kiyà.
- ⁷Akkan ku pagyanan kídi balay ku
 daya mangal-alílaw;
 se akkan ku pekobungan kiyà
 daya magbus-busid.
- ⁸Inalgaw ku wa paawanan kídi íli
 daya nadakè a kuk-kuwaan,
 ta senu áwan nin
 daya nadakè a tolay ki íli ne APU.

Ya karárag naya mariribuán na tolay

- 102** Ginán mu agpà, O APU,
 ya karárag ku;
 gínán mu ya akiseng ku kikaw.
- ²Akkan nà agpà paglikudán,
 ki oras na kapar-parigátan ku.
 Ginán nà agpà,
 se karuwan nà sungbátan
 nu makiseng ngà kikaw.
- ³Ta main-ínut ta umawan ya biyág ku,
 ummán ki ikà-awan na atù;
 ay daya tuláng ku,
 ummán da ka birgáng nga napásu.
- ⁴Ummán nà ki nadam-dam-án na kaddat;
 áwan ku tutu wala nga bílag.
 Gapu ki kapsut ku,
 akkan nà ngámin nin makakkán.
- ⁵Lublub bala se tuláng ya baggi ku,

- gapu ki akat-atúlág ku.
- ⁶Ummán nà in ki arù ki ir-ir-er,
se arù a mag-agyán ki nabaaw wa balay.
- ⁷Sillulukág gà a magid-idda;
ummán nà ka kù-kùlèlè a an-anù
nga atán ki útun balay.
- ⁸Manangalgaw daya kalínga ku
nga mangin-insultu kiyà.
Pagged da ya ngágan ku
daya mangirupat kiyà.
- ⁹Ya abu
ya bátug kanan ku.
Ya inuman ku
ay nalibugán ka luwa ku.
- ¹⁰Ta gapu ki rungat se lùsaw mu,
ay ummán nà ka ingkát
se nà a nesiprát.
- ¹¹Ya biyág ku, ay tagay umawan nin,
nga ummán ki ikà-awan
naya aniníwing ki gídám.
Ummán nà ki nalaylay yin na kaddat.
- ¹²May ikaw, O APU,
ay magturáy ka ka áwan panda.
Magdin-dinnámag ka
kadaya ngámin sumar-sarunu pikam
nga gakagaka.
- ¹³Gumnikát ka ngin,
ta kalakkán mu agpà ya Zion;
ittu idi na ngin ya oras
nga akasápul na ki isisseng mu;
ittu idi ya kustu nga oras na ngin.
- ¹⁴Pà-pàgan daya bobonan mu,
oray daya netarawesáng nga batu na;
makalakkán da oray kadaya tápù na.
- ¹⁵Ikansing daya ngámin na il-ileli nge APU;

- se daya ngámin na à-ári ki kalawagán,
ay magansing da ki pannakabalin na.
- ¹⁶Ta mepassingan ya pannakabalin ne APU,
nu ipasíkad na kammin ya íli Zion.
- ¹⁷Gínán na ya karárag
daya kù-kùlelà a tolay na,
ay akkan na pagdita
daya karárag da.
- ¹⁸Mesúráat daya kinuw-kuwa ne Apu,
pára kadaya sumar-sarunu pikam nga gakagaka,
ta senu day-dayáwan da pe ye APU,
daya sumar-sarunu wa meanà.
- ¹⁹Ta e APU nga atán ka lángit,
ay nelam-aw na daya atán ki kalawagán.
- ²⁰Ta gínán na
ya akat-atúlág daya bálud ki rígat da;
se daya mapánis ka pannakatay,
ay wayaán nada.
- ²¹Ta senu mepakammu
kadaya iZion nge APU;
díkod day-dayáwan da
ka Jerusalem,
- ²²nu umbet ngámingámin
daya tolay kídi kalawagán,
nga magguurnung
nga magday-dáyaw ke APU.
- ²³Pinagkapsut nà in
oray ki kabagu ku,
se kinabib-án naya biyág ku.
- ²⁴O Dios ku, nga áwan tutu wala nga ipappanda,
akkan nà agpà pikam alá
ki kabagu ku pikam.
- ²⁵Kitu inanggayát na,
ay ikaw ya namarsuwa kídi kalawagán,
se ngámin daya lángit,

- ay ímam ya nangwa kadayán.
²⁶Madadál dayán,
 ngamay ikaw,
 ay atán ka peyapeyang.
 Marupù ngámin dayán
 nga ummán ki bádu.
- Ippà mu dayán,
 ki aglíli mu.
- ²⁷May ikaw, Apu,
 ay áwan mu kaul-ulissán,
 se áwan mu tutu wala
 nga pamandanán.
- ²⁸Daya pútupútut daya bobonam,
 ay áwan da kaan-anuwán;
 se daya pútupútut da,
 ay akkan da maan-anu kiya puder mu.

Ya aminya ne Dios

- 103** Day-dayáwan ku we APU
 ki ngámin uray ku;
 day-dayáwan ku ki ngámin na biyág ku
 ya napatag nga ngágan na.
- ²Day-dayáwan ku we APU
 ki ngámin uray ku;
 akkan ku kal-kaligpanán
 daya ngámin kinamáru na.
- ³Pakawanan nà
 kadaya ngámin na bas-básul ku;
 se agásan nà
 kadaya ngámin sin-sinakit ku.
- ⁴Ilísi nà kiya pakatayán ku kuma,
 se na ipassingan kiyà
 ya aminya na se agkallà na.
- ⁵Idde na kiyà ngámin daya napiya

- ki báyat na agbiyág ku;
 se pab-pabilgan nà,
 nga ummán kadaya nabagu pikam;
 nabílag gà nga ummán ki karabúngan.
- ⁶Kustu ya angguwes ne APU,
 idde na ya kalintaggán
 daya ngámin na mapal-pallà.
- ⁷Nepakammu na kitu Moses
 datu pal-palánu na,
 se nepassingan na kadatu iIsrael
 datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na.
- ⁸Maragkallà se namáru we APU,
 se nasulit nga malúsaw,
 se abay pànanang
 ya áwan kaul-ulissán na aminya na,
- ⁹Akkan na pabegan ya magallang,
 ay se akkan sirrurungat peyang.
- ¹⁰Nalangpaw wala
 ya ammánis na kadàtada;
 akkan na itutup
 ki dammat daya bas-básul tada.
- ¹¹Ta nu wà ummán naya kalingúdu
 naya lángit kiya kalawagán,
 ay ummán pe kiyán ya kaabay
 naya amminya na
 kadaya ngámin na mangikansing kaggína.
- ¹²Ay nu wà ummán naya
 kadayyu naya lattakán kiya sirbútán,
 ay ummán pe kiyán
 ya nangiadayyu na kadàtada
 kadaya bas-básul tada.
- ¹³Nu wà ummán na ya agkallà
 naya isa nga ama kadaya annánà na,
 ay ummán pe kiyán
 ya agkallà ne APU
 kadaya ngámin na mangikansing kaggína.

- ¹⁴Ata sikkaammu
 nu wà ummán naya nekàwa tada;
 ammu na nga nàwa tada ki lusà ala.
- ¹⁵Dàtada nga tolay,
 ay ummán nala ka biyág kaddat
 ya biyág tada;
 daya kaddat ki sirát
 ay umabay da se da magbútà;
- ¹⁶ay nu mabaliyán da,
 ay metànagán nin daya but-bútà da,
 ay áwan pe yin masingan kaggída ka panda.
- ¹⁷Ngamay ya aminya ne APU
 kadaya ngámin na mangikansing kaggína,
 ay áwan na ipappanda;
 se ya kinamáru na,
 ay magtul-túluy
 kadaya sumar-sarunu pikam
 nga gakagaka,
- ¹⁸nga mangurug peyang
 kadaya kar-kari na,
 se sumur-súrut kadaya bil-bílin na.
- ¹⁹Ka lánɡit ya pagtutúgawán ne APU nga magturáy;
 aggína ya mangitur-turáy ki ngámingámin.
- ²⁰Dayáwan nu we APU,
 dakayu wa a-anghel na,
 dakayu wa atán pannakabalin
 nga mangikur-kurug kaggína,
 se manggìna kadaya kagiyan na.
- ²¹Dayáwan nu we APU,
 dakayu ngámin na a-anghel
 nga magsir-sirbi kaggína,
 se mangwa kadaya ngámin na piyán na.
- ²²Dayáwan nu we APU,
 dakayu ngámin na pinarsuwa na,

nga atán ki ngámin na sakúpan na.
Day-dayáwan ku we APU.

Ya pagdáyaw ke Dios nga namarsuwa

104 Day-dayáwan ku we APU
ki ngámin uray ku.

O APU nga Dios ku,
naturáy ka tutu wala.

Arig pinagbádu mu
ya kinadáyaw se kinaturáy.

²Ya wada ya árig bádu mu.
Daya lángit, ummán da ka tulda
nga nebilád mu,

³se mu kinuwa ya balay mu
kiya útun daya danum ka ngúdu;
kuwaan mu ka takay mu daya angap,
ay daya bal-báli ya mangitagtág kikaw.

⁴Pagbalinan mu daya bal-báli
ka bobonam,
se daya kilát ka asassum.

⁵Kinappiya mu nga nippáy
ya kalawagán kiya nangipasikádam,
ay túya akkan tutu wala makínin.

⁶Se mu neaplág ya bebay ki útun na
ka bátug bádu na;
ay linnap na ngámin daya ban-bantay.

⁷Ay kane mandáran mu daya danum,
ay dágus da la nga nagassi;
nagtatálaw da kane magina da
ya matan ki addug nga úni mu.

⁸Nawe da kadaya ban-bantay,
se da nagáyus kadaya tan-tanáp,
kiya giyán nga netudin mu
nga pagyanán da.

- ⁹Nangippáy ka ka pamandanán da
nga akkan da malampasán,
ta senu akkan da ngin na lampan
ya kalawagán.
- ¹⁰Paltuwádan mu daya gabbuwà,
se muda pagayúsan
ki nagbabátán daya ban-bantay.
- ¹¹Ittu daya panginumán
daya ngámin na alsádu wa animál;
ittu ya kapannán
daya alsádu wa asnu nu mawwaw da.
- ¹²Daya kay-káyu ki dappit da,
ay ittu daya pagyanán daya an-anù;
magyán da kadaya pas-pasanga da
nu magúni da.
- ¹³Maggayát kiya lángit ta giyán mu,
ay paudanán mu daya ban-bantay,
ay mapnu ya kalawagán ki pagkallà mu.
- ¹⁴Patubuwan mu daya kad-kaddat
pára kadaya báka,
se patubuwan mu pe daya mul-múla
nga nausár kadakami nga tolay,
ta senu mapowad mi kiya lusà
daya kanan mi.
- ¹⁵Makàwa kami pe ka básì
nga mamaanggam kadakami;
makàwa kami pe ka denu olíbo
nga mangpapiya ki singan mi,
se usaran mi pe nga mangwa ka sinápáy
nga mamabílag kadakami.
- ¹⁶Madanumán tutu wala daya káyu ne APU;
daya nemúla na nga sedoro ka Lebanon.
- ¹⁷Ittu datuni daya pagsùbútán da an-anù;
daya daguwà, ay táláng ya pagyanán da.

- ¹⁸Daya alsádu wa kalding,
ay magyán da kadaya alingúdu wa ban-bantay;
daya alsádu wa rábit,
ay magyán da kadaya ab-abbut ki bagi.
- ¹⁹Kinuwa mu pe ya búlán
ka angemaddán ki agsukát na tiyampu,
ay ya mata, ay ammu na kampela ngin
ya isissirbut na.
- ²⁰Kinuwa mu pe ya gìbat,
nga ittu ya nengágan ka gabi,
nga ittu ya ilallawán
ngámin daya animál ki sirát.
- ²¹Daya láyon, ay magúngug da,
nga magsápul ka kanan da
nga maggayát ke Dios.
- ²²Ay nu lumtà in ya mata,
ay mawe da ngin na magidda
kadaya pag-agyanán da.
- ²³Daya tolai ay
mawe da kadaya pagubraán da,
panda ki gídám ay magubra da.
- ²⁴Adu tutu wala
daya inub-ubra mu, O APU!
Gapu ki kinasírib mu
kinuwa mu ngámin dayán;
atán da ki ngámin kalawagán
dayán na pinarsuwám.
- ²⁵Kinuwa mu pe
daya nalawág se abay nga bebay,
nga pag-agyanán daya akkan mabílang
nga bibittì se dadakkal nga parsuwám.
- ²⁶Manalen daya bapor kiya útun na,
ay kitúni pe ya pagangradán naya Leviatan,

104:26 Ya Leviatan nga nán da, ay abay tutu wala nga magyán ki bebay nga ummán kanu ki buwáya onu idaw.

nga pinarsuwám.

- ²⁷Ngámin dayán na parsuwa mu
ay induwán daka,
nga mangidde kadaya kanan da
ki oras nga akasápul da.
- ²⁸Alà da daya idde mu kaggída nga kanan da,
ay mabtug da kadaya iddem kaggída,
ta naparon ka nga mangidde kadaya napiya.
- ²⁹Nu pagdita muda, ay mansing da;
ay nu ippà mu ya ángat da, ay matay da,
se da magbalin kammin ka lusà.
- ³⁰Nu iddán muda ka ángat,
ay maparsuwa da;
ay mapabaru mu kammin
daya sibbiyág kídi kalawagán.
- ³¹Akkan din pumanda
ya kinadáyaw ne APU!
Maangammán din ne APU
kadaya kinuw-kuwa na.
- ³²Mataryun nala ya kalawagán
nu sinnan na;
umatù ala daya ban-bantay
nu túbítan nada.
- ³³Magkansiyon nà ke APU
ki báyat naya agbiyág ku.
Magkansiyon nà ka padáyaw ku ke Dios
basta atán ángat ku.
- ³⁴Maangammán din
kadaya ngámin na lam-lamtan ku,
ta pà-paanggamman nà ne APU.
- ³⁵Umawan din
daya maragbásul kídi kalawagán,
se daya tolay ya nadakè a kuk-kuwaan.

Day-dayáwan ku we APU
Maday-dáyaw nge APU!

Ya kinamáru ne Dios kadaya iIsrael

- 105** Magiyáman kayu ke APU
se dayáwan nu;
ipakammu nu kadaya ngámin tolay
daya kinuw-kuwa na.
- ²Magkansiyon kayu
ka pagdáyaw nu kaggína;
ipakammu nu daya nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na.
- ³Magpatag kayu
ki napatag ga ngágan na;
maganggam kayu,
dakayu nga magday-dáyaw ke APU.
- ⁴Umadanni kayu ke APU,
se magadang kayu ka bílag kaggína;
magdáyaw kayu peyapeyang kaggína.
- ⁵⁻⁶Dakayu wa gakagaka
natu Abraham nga bobonan na,
se dakayu wa gakagaka
natu Jacob nga piníli na,
damdamman nu
datu nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na,
se datu nanguwes na
kadatu kalínga na.
- ⁷E APU ya Dios tada.
Aggína ya mangguwes
ki ngámin kalawagán.
- ⁸Siddadamdam peyapeyang ki kari na;
daya nekar-kari na
kadaya riníbu pikam ma gakagaka.
- ⁹Ittu kam idi

- tu kari na kitun kitu Abraham,
se tu sinipataán na kitun kitu Isaac.
- ¹⁰ Nekari na kammin pe kitu Jacob,
tu kari na nga akkan pumanda.
- ¹¹ Nán na nga, “Idde ku kadakayu
ya lusà Canaan;
ittu ya kuw-kuwa nu win.”
- ¹² Akkan da pikam adu kitun,
bittì da ngala nga agtangeli ka Canaan.
- ¹³ Nagbal-baláki nga il-ileli
se nagsab-sabáli nga pagariyán,
datu nag-agyanán da.
- ¹⁴ Akkan na nepalúbus
nga atán mamal-pallà kaggída;
kinagiyánan na datu à-ári nga nán na:
- ¹⁵ “Akkan nu an-anuwan
daya píli ku nga tolay ku;
se akkan nu tù-tùbit daya profeta ku.”
- ¹⁶ Pinagulát ne Apu
tu ngámin Canaan,
oray tu kanan da
áwan da ngámin pangalàán.
- ¹⁷ Nangipainunna
ka isa kaggída ka Egipto,
nga ittu tu Jose
nga neláku da ka asassu.
- ¹⁸ Nekadena da datu bingil na,
se da sinipattallán ka balayyáng,
nga nekanáyun kitu kadena na,
- ¹⁹ panda kane mapagintutuwán
tu tagenap na.
Ya úni ne APU
ya namagintútu kitu kinagi tu Jose.
- ²⁰ Tu ári ka Egipto
nga magtur-turáy kadatu tolay,
ay aggína tu nagpelawán

- se nangwaya kitu Jose.
- ²¹ Ay se na pinagbalin tu Jose
ka pakammuwan na
kitu pangiturayán na;
se aggína ngin tu manguray
kadatu ngámin na kuw-kuwa na.
- ²² Aggína pe yin tu magturáy
kadatu ù-upisiyál natu ári,
se aggína pe tu magtùgud
kadatu pára tùgud tu ári.
- ²³ Ay se la nawe tu Jacob
nga nagyán ka Egipto,
nga nepagíli yala kitúni, íli tu Ham.
- ²⁴ Pinagánab tutu wala ne APU
datu tolay na nga iIsrael,
se nada pinagbalin ka
nabílag may datu kalínga da.
- ²⁵ Nepalúbus na
nga lùsawan datu iEgipto
datu tolay na,
se sir-siríbán dada.
- ²⁶ Nebon ne Apu
tu Moses nga bobonan na,
kabulun na tu Aaron nga píli na.
- ²⁷ Nangipassingan da kadatu iEgipto
ka nakas-kasdáaw,
ka pangemaddán da nga e Dios
ya magpàwa kaggída.
- ²⁸ Pinaggìbat ne Apu
tu ngámin na Egipto,
ta akkan da nekurug tu kinagi na.
- ²⁹ Pinagbalin na ka pabeg dága
datu dan-danum da,
nga ittu tu nepatay datu sissida.
- ³⁰ Ay napnu tutu wala ka tukà tu íli;

- oray tu kuwartu se kâma tu ári,
 ay napnu ka tukà.
- ³¹ Ki úni yala ne Apu,
 ay naglaltuwád datu
 pangang-angpan na banggaw;
 ay napnu ngámin tu íli da
 kadatu banggaw.
- ³² Pinagarnáb ne Apu ka ullalágu,
 se na pinagsal-sal-it ki ngámin na Egipto.
- ³³ Dinadál natu ullalágu
 datu mul-múla da nga úbás se gígus,
 ay se nerapngadán na ngámin datu kay-káyu.
- ³⁴ Ay kane magúni manin ne Apu,
 ay naglalbet datu adu tutu wala
 nga dúdun nga akkan mabílang
 ki katabbun da.
- ³⁵ Kinnán da ngámin
 datu noray mannáw kadatu lusà da,
 se immin da
 datu ngámin na mul-múla da.
- ³⁶ Pinatayán ne Apu
 datu manákam ma laláki
 nga annánà datu iEgipto,
 datu annánà da kitu kabil-bilgán da.
- ³⁷ Netálaw ne Apu
 datu tolay na ka Egipto;
 adu datu inalàán da
 nga silber se balitù;
 nabílag da ngámin,
 ay áwan nala nedùláp
 oray isa kaggída.
- ³⁸ Naganggam datu iEgipto
 kane magtálaw datu iIsrael,
 ta magansing da kaggída.
- ³⁹ Lingngúpán nada
 ka angap ki algaw,

- ay nu gabi ay uwad apuy
nga ittu tu dílag da.
- ⁴⁰Kane magadang da ka karni,
ay niddán ne Apu da
ka adu tutu wala nga amma;
se niddán nada ka akakkanan
nga gayát ka lángit senu mabtug da.
- ⁴¹Se na pinagbuwà
ya danum kitu batu,
nga nagáyus kitu ir-ir-er
nga ummán ki wángag.
- ⁴²Ta nadamdám na
tu napatag ga kari na,
kitu Abraham nga asassu na.
- ⁴³Ay díkod netálaw na
datu píli na nga tolay na ka Egipto;
nagkan-kansiyon da kitu anggam da.
- ⁴⁴Nidde na kaggída
tu lusà datu tolay
nga akkan mangurug kaggína,
ay aggída ngin tu makin-kuwa
kadatu kuw-kuwa datu tolay.
- ⁴⁵Kinuwa na yán
ta senu ikurug datu tolay na
datu lin-lintag se bil-bílin na.
Maday-dáyaw nge APU!

Ya kinamáru ne Dios kadatu tolay na

- 106** Maday-dáyaw we APU!
Magiyáman kayu ke APU
ta namáru;
ya amminya na
ay áwan na nga panda.
- ²Awan nala ya makekagi

- kadaya ngámin na nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa ne APU;
 ay áwan nala maanay nga agdáyaw
 ya makekagi ki kinadáyaw na.
- ³Daya kustu ya kuk-kuwaan da,
 ay maganggam da;
 ay napiya peyang daya kuk-kuwaan da.
- ⁴Damdaman na agpà, O APU,
 nu umbet mu sengán daya tolay mu;
 isalákan na agpà pe nu isalákan muda.
- ⁵Ta senu masingan ku
 ya napiya nga kabiy-biyág daya píli mu,
 ay mepaganggam mà kaggída,
 se mepagpatag gà kadaya tolay mu.
- ⁶Nagbásul kami
 nga ummán kadatu apuapu mi.
 Nagkamali kami,
 ay nadakè daya kinuw-kuwa mi!
- ⁷Kitu kakowad datu apuapu mi ka Egipto,
 ay akkan da pinagan-anu
 datu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa mu.
- Kinaligpanán da ngin
 ya akkan maul-ulis nga aminya mu kaggída.
 Nagribilde da mán kammin kikaw
 nga Kangatuwán
 kitu kakowad da
 kitu giyán na Daggáng nga Bebay.
- ⁸Ngamay nesalákan nada kammala,
 gapu ki napatag nga ngágan na;
 ta senu mepassingan na
 ya pannakabalin na.
- ⁹Minandáran na
 nga magmaga tu Daggáng nga Bebay,
 ay nagmaga nga kurug.
 Pinadalákit na datu iIsrael,

- nga ummán da ki nanalen nala ka ir-ir-er.
- ¹⁰Díkod nesalákan nada
kadatu mangalùsaw kaggída;
netálaw nada kadatu kalínga da.
- ¹¹Ay datu kalínga da
ay nalimat da,
ay áwan oray isa ngala
tu nabiyág kaggída.
- ¹²Ay tútu kinurug datu tolay
datu kar-kari na.
Nagkan-kansiyon da
ka pagdáyaw da kaggína.
- ¹³May akkan nabayág,
ay kinaligpanán da datu kinuw-kuwa na;
akkan da ngin niddaggán
ya angngagi na ki piyán na nga màwa.
- ¹⁴Kitu kaatán da kitu ir-ir-er,
ay inumbet tu napalotán na apot da;
ay tinis-tisting da nge Dios kitúni.
- ¹⁵Nidde na kaggída datu inadang da,
may pinagtakit nada pe.
- ¹⁶Kitúni kampu da kitu ir-ir-er,
ay assilan da tu Moses se tu Aaron
nga píli ne APU ka bobonan na.
- ¹⁷Ay gapu kiyán,
ay naggarrngáng tu lusà
ay nirbut tu Datan;
nadarúnán tu Abiram
se datu kabbulun na nga nagribilde.
- ¹⁸Ay uwad pe apuy
nga nagsídug kadatu kabbulun da;
nasídug pe datu tolay
nga nadakè ya kuk-kuwaan da.
- ¹⁹Nangwa datu tolay

- ka sinan bak-baka ka bantay Sinai;
 ay ittu tu day-dayáwan da ngin,
 tu inurma da nga sinan diy-diyos da.
- ²⁰Nesukát da ngin ya dáyaw ne Dios,
 ki sinan toru nga báka
 nga kaddat ya kan-kanan na.
- ²¹Kinaligpanán da ngin ne Dios
 nga nangisalákan kaggída,
 se nangwa kadatu nakas-kasdáaw ka Egipto.
- ²²Adu datu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na ka Egipto,
 se itu nakas-kasdáaw wa kinuwa na
 kitu Daggáng nga Bebay.
- ²³Rapúnan tútu wala kuma ne Apu da,
 nu akkan nala nakiam-amomán kaggína
 tu Moses nga bobonan na,
 ta senu akkan nada rapúnan
 gapu kitu rungat na.
- ²⁴Ay lùsawan da pe yin
 tu napiya nga lusà,
 ta akkan da kurugan
 nga tungpálan ne Dios
 tu kari na kaggída.
- ²⁵Nag-agyán da ngala
 kitu unag datu báwi da,
 nga magtar-tarabútub da;
 ay maddi da nga ikurug
 datu kagiyan ne APU kaggída.
- ²⁶Ay tútu nesip-sipata na
 nga matay da kitu ir-ir-er,
- ²⁷se na isip-siparà
 datu gakagaka da
 kadaya ngámin na nasiyon;
 mewarawarà da
 kadaya nagbal-baláki nga il-ileli.

- 28 Ay se dala nga nepagdáyaw
 kitu diy-diyos da nga Baal ka Peor,
 se nepangán da pe kadatu dátun
 kadatu áwan biyág ga diy-diyos da!
- 29 Pinar-parrungat da nge APU
 gapu kadatu nadakè a kinuw-kuwa da,
 ay díkod pinagtatakit nada.
- 30 Ay se la namìkammuwán tu Finehas
 tu mà-màwa,
 ay pinánis na datu nakabásul;
 ay tútu nakusap tu sinakit da.
- 31 Gapu kitu kinuwa natu Finehas,
 ay nebílang ka namáru wa tolay,
 nanggayát kitun ka panda.
- 32 Kitu kakowad da kitu gabbuwà ka Meriba,
 ay pinar-parrungat da manin ne APU;
 ay neránud dala tu Moses gapu kaggída.
- 33 Pinar-parrungat da tu Moses,
 ay tútu nagbur-buranaw wala
 nga nagúni.
- 34 Akkan da pinatayán
 datu magday-dáyaw kadatu sinan diy-diyos,
 nga ittu tu nebílin ne APU nga kuwaan da.
- 35 Nakipul-pulápul da mán kammin kaggída,
 ay se da kuwaan pe yin
 datu nadakè a gagángay da.
- 36 Nagdáyaw da pe yin
 kadatu sinan diy-diyos da,
 nga ittu tu nanadál kaggída ngin.
- 37 Idde da pe yin datu annánà da,
 ka masídug ga dátun
 pára kadatu diy-diyos datu iCanaan.
- 38 Niptà da daya dága daya áwan bas-básul,
 daya dága daya annánà da nga nedátun da,
 kadatu diy-diyos datu iCanaan;

- ay díkod rinag-ragitán da tu lusà
kitun nga nagpatay da kaggída.
- ³⁹Rinag-ragitán da
datu baggi da kampela ngin,
kadatu nadakè a kuk-kuwaan da,
se bílang nedaládag da ngin ne Apu
gapu kitu kinuwa da.
- ⁴⁰Ay tútu nakarungat tutu wala
nge APU kaggída;
ay lùsawan nada ngin
nga piníli na nga tolay ka kuw-kuwa na.
- ⁴¹Ay tútu nepalúbus na
nga iturayán daya sabáli nga nasiyon da;
datu mangalùsaw kaggída kammin
ya mangituráy kaggída.
- ⁴²Ay díkod pinà-paultu datu kalínga dada,
se neturayán dada tutu wala.
- ⁴³Namin-ad-adu ne Apu da nga nesalákan,
may pì-piyán da mán kammin
ya magribilde kaggína ngin;
tútu naturun tu nekerurum da
gapu ki básul da.
- ⁴⁴May oray nu mapakuna,
ay ginìna ne Apu da,
kitu nakiseng da
gapu ki kaparigátan da.
- ⁴⁵Siddadamdam kitu kari na kaggída,
ay tútu kinalakkán nada
gapu ki abay tutu wala nga aminya na.
- ⁴⁶Pinakallakkán nada
kadatu ngámin nangibálud kaggída.
- ⁴⁷Isalákan nakami, O APU nga Dios mi!
Almúngan nakami kammin
nga maggayát kadaya nas-nasiyon,
ta senu magiyáman kami
se day-dayáwan mi manin

ya napatag nga ngágan mu.
⁴⁸Maday-dáyaw peyapeyang ka áwan panda,
 nge APU nga Dios daya iIsrael.
 “Amen,” nán din ngámin daya tolay,
 Maday-dáyaw nge APU.

Mekalimma nga libru (Salmo 107–150)

Ya agdáyaw ke Dios gapu ki kinamáru na

107 Magiyáman tada ke APU, ta namáru!
 Awan panda naya akkan maul-ulis nga aminya na.
²Ittu yán ya kagiyán nu,
 dakayu wa nesalákan ne APU,
 dakayu wa nesalákan na
 kadaya kalínga nu.
³Inurnung nakayu kammin,
 nga gayát kadaya nagbal-baláki
 nga nas-nasiyon;
 atán daya gayát ka pane lattakán
 se pane sirbútán,
 se atán daya gayát ka panillod
 se panidáya.
⁴Daya duddúma,
 ay nagal-aliwagwag da ka ir-ir-er;
 áwan da masma a dálen
 nga mameyag ki íli
 nga annung da pagyanán.
⁵Nabis-bisinán da, se nawwaw da,
 ay naawanán da ngin ka namnáma.
⁶Ay se da la nga kinumraw
 nga nakiseng ke APU kitu rígat da,
 ay sinengán nada
 kitu kaparigátan da.

- ⁷Neturung nada
 kitu natúnung nga dálen,
 panda kane makadatang da kitu íli
 nga mabalin da nga pagyanán.
- ⁸Rabbang da nga dayáwan ne APU,
 gapu ki akkan maul-ulis nga aminya na,
 se kadatu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na kaggída.
- ⁹Ta pinenum na datu mawwaw,
 se niddán na ka kanan
 datu mabis-bisinán.
- ¹⁰Datu duddúma
 ay nag-agyán da
 ki nagibat tutu wala nga giyán,
 nga nebabálud se nekakadena,
- ¹¹ta sinuwáy da datu bil-bílin ne Dios,
 se akkan da kinur-kurug
 datu kinag-kagi naya Kangatuwán na Dios.
- ¹²Ay tútu pinasílag nada
 ki narígát tutu wala nga ubra;
 nekalikálin da,
 may áwan nala ya sumeng kaggída.
- ¹³Ay se dala kinumraw ke APU
 nga makiseng kitu ríngát da,
 ay tútu nesalákan nada
 kitu kapar-parigátan da.
- ¹⁴Netálaw nada
 kitu nagibat tutu wala nga giyán,
 se na rinag-ragsud datu kadena da.
- ¹⁵Túya rabbang na
 nga dayáwan da nge APU,
 gapu ki akkan maul-ulis
 nga aminya na,
 se kadatu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na kaggída.

- ¹⁶Ta rimba na tu bága nga gitap
natu agba-balúdán da,
se pinutaputad na
datu balayyáng nga aruminta na.
- ¹⁷Atán datu ug-og nga nagrig-rígát,
gapu ki agbas-básul da
kitu angwa da kadatu nadakè.
- ¹⁸Lüsawan da ngámin nin
oray inna nga akakkanan,
adanni da tutu wala ngin na matay.
- ¹⁹Ay se da la nga kinumraw ke APU
nga makiseng kitu kaparigátan da;
ay tútu nesalákan nada.
- ²⁰Nagúni yala, ay bumílag da,
ay nelísi nada ki pakatayán da kuma.
- ²¹Túya rabbang na
nga dayáwan da nge APU,
gapu ki akkan maul-ulis
nga aminya na,
se kadatu nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na kaggída.
- ²²Masápul magdátun da
ka aggiyáman da,
se da maganggam ma mangikan-kansiyon
kadatu kinuw-kuwa na kaggída.
- ²³Atán da nga magbiyahe ki bapor
nga maggátang se maglà-láku.
- ²⁴Nasingan da pe
ya pannakabalin ne APU,
se daya nakas-kasdáaw
nga màwa na ki adallam nga bebay.
- ²⁵Ta ki úni na ngala,
ay pinagbáli na,
nga ittu tu gapu na

- nga nagbal-balnag pe yin tu bebay.
²⁶ Nepalupalun da nga magalingúdu
 se maganigad kitu bebay;
 ay tútu naawanán da ngin ka namnáma
 kitu nakà-kàwaán da.
- ²⁷ Ummán da ka ninglaw
 nga agkeparigpeg;
 ay áwan sur-surbi yin
 datu laing da nga magbapor.
- ²⁸ Ay se da kinumraw
 nga nakiseng ke APU,
 ay nesalákan nada
 kitu pakarig-rigátan da.
- ²⁹ Pinakusap na tu báli,
 se na pinalanay datu bal-balnag.
- ³⁰ Ay naganggam da ta naginggap pin,
 ay se nada nippan kitu piyán da
 nga kapannán na dudúngán.
- ³¹ Rabbang da ya magiyáman ke APU,
 gapu ki akkan maul-ulis nga aminya na,
 se kadatu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na kaggída.
- ³² Masápul la iday-dáyaw da nge Apu
 ki panaggigímung da,
 se day-dayáwan da
 ki pagguurnúngán daya pangmanàman.
- ³³ Pinagmaga tutu wala ne Apu
 daya wángag,
 se pinakusap na daya gabbuwà;
 díkod nagkarsi tu lusà.
- ³⁴ Ay pinagbalin na pe
 ya nadam-ag ga lusà ka násin na lusà,
 gapu kitu kinadakè
 datu mag-agyán kitúni na.
- ³⁵ May pinagbalin na pe

- ka battung tu ir-ir-er,
 se pinagbuwà na ya danum
 kitu natikágan na lusà.
- ³⁶Pinaggunà na
 datu mabis-bisinán kitúni,
 se da nangwa ka íli da.
- ³⁷Nagtálun da,
 se nagmúla da pe ka úbás,
 ay adu tutu wala datu ápit da.
- ³⁸Pinapiya na datu biy-biyág da,
 ay umadu da tutu wala,
 se gumánab ngámin datu an-animál da.
- ³⁹Ay kane bumittè da
 se neap-appat da,
 gapu kitu nakapar-parigátan
 se nakapal-pallà da,
- ⁴⁰ay linùsaw tutu wala ne Dios
 datu namar-parígát kaggída;
 ay pinagal-aliwagwag nada
 ki áwan dálen na ir-ir-er.
- ⁴¹May nelísi na datu napubri
 nga kal-allà kitu kaparigátan da,
 se na pinaadu datu pamilya da.
- ⁴²Maganggam daya namáru
 nu masingan da dedi nga nà-nàwa;
 may daya nadakè a tolay,
 ay maging-inggap da ngala.
- ⁴³Daya nasírib,
 ay lam-lamtan da din idi;
 se pan-panunútan da din
 ya akkan maul-ulis nga aminya ne APU.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

(Sal. 57:7-11; 60:5-12)

- 108** Magmákad ya uray ku kikaw, O Dios;
 túya magkan-kansiyon nà kídi
 nga magdáyaw tutu wala kikaw!
- ²Tukaran ku daya líra ku se ya arpà,
 gumabi yà a malukág nga magkansiyon.
- ³Magiyáman nà kikaw, O APU,
 ki paggigimúngán;
 magkansiyon nà ka pagdáyaw ku kikaw
 ki pagmar-marngán daya tul-tolay.
- ⁴Ya áwan kaul-ulissán na aminya mu,
 ay nangà-ngátu may daya lángit;
 ya kinamáru mu,
 ay dumatang ki giyán daya angap.
- ⁵Meday-dáyaw ka, O Dios,
 panda kiya ngúdu daya lángit.
 Ipassingan mu ya kinadáyaw mu
 ki ngámin súli na kalawagán.
- ⁶Sungbátan mu agpà
 ya karárag ku,
 ta isalákan mu
 daya pà-pàgan mu wa tolay mu;
 isalákan muda
 gapu ki pannakabalin mu.
- ⁷Maggayát kiya napatag ga giyán na,
 nekari ne Dios idi,
 nga nán na; “Sikkaanggam mà
 nga manguwár ki Shekem,
 se iuwa-uwár ku ya Tanáp Succot kadaya tolay ku.
- ⁸Kuw-kuwa ku ya Gilead, se Manasse,
 ya Efraim ay bátug helmet ku,

- ya Juda ay bátug setro ku.
- ⁹May ya Moab,
ay ittu ya bátug besin
nga agbagguwán ku;
ay Edom ya bátug agnínísán ku
kadaya bingil ku,
se isáraw ku ka Filistia
ya anngabà ku.”
- ¹⁰Inna ya mangippan kiyà
kiya naabut ka darupírip nga íli?
Inna ya mangitulud kiyà ka Edom?
- ¹¹Pinaglikudán nakami agkà in ta, O Dios?
Tura mu akkan bulunan nin daya suldádu mi?
- ¹²Pangaásim agpà
ta sengán nakami kadaya kalínga mi,
ta áwan kammala sur-surbi
ya isisseng daya tolay kadakami.
- ¹³May nu ikaw, O Dios, ya kagdù mi,
ay kurug gala nga mangábà kami,
ta abáan mu daya kalínga mi.

Ya karárag na maribuán

- 109** O Dios, nga day-dayáwan ku,
akkan ka agpà maging-inggap pala.
- ²Pad-padásán dà daya nadakè a tolay,
pabeg busid daya kag-kagiyan da
mepanggap kiyà.
- ³Pabeg nadakè daya kag-kagiyan da
gapu ki angalúsaw da kiyà,
se ur-uráyan dà ala nga sawdan
nga áwan gapugapu.
- ⁴Pàgan kuda, se ikar-karárag kuda pe,

108:8 Ya setro, ay tàdukud ári nga mangipakammu ki kinaturáy na. **109:0** Ya Salmo tu David.

- may tura dà mán kammin na pabasúlan nin.
- ⁵Nadakè ya pagsubálit da kiyà ki kinamáru ku,
ay se lùsaw ya pagsubálit da ki aminya ku.
- ⁶Ay nán da, “Magsápul ka ka nadakè a guwes,
se mu pedarum ki kagúra na kammin.
- ⁷Nu mabustigár rin, ay mapabásul din.
Kuwaan nu nga básul ya panagkar-karárag na.
- ⁸Makaru kuma ngin na matay;
se atán kuma sabáli yin
nga sumukát kaggína ki sáad na.
- ⁹Maulíla kuma daya annánà na,
se mabúkud ya atáwa na.
- ¹⁰Magbegár se áwan pagyanán kuma
daya annánà na,
ay oray kiya rabba nga pagyanán da,
ay pataláwan dada kuma.
- ¹¹Alà kuma naya nakautárgan na
daya ngámin na kuw-kuwa na;
taplan kuma daya agtangeli
daya ngámin nagrigátan na.
- ¹²Awan tutu wala kuma
ya magkallà kaggína;
ay se áwan kuma pe
ya magkallà kadaya ulíla nga annánà na.
- ¹³Awan na din nin na gakagaka,
ta senu áwan nin mangitúluy ki ngágan na.
- ¹⁴Akkan kuma kaligpanán ne APU
ya básul datu mannákam na,
se akkan kuma mapakawan
ya básul na ina na.
- ¹⁵Siddadamdam kuma peyang nge APU
kadaya bas-básul da;
ay áwan din makadamdam min kaggída.
- ¹⁶Ta akkan na nadamdam
tu magmáru kadaya duddúma,

- nu di na nga pinal-pallà
 se pinatayán datu napubri,
 se datu nakal-allà
 se datu naawanán ka namnáma.
- ¹⁷ Pà-pàgan na
 ya magged kadaya duddúma,
 ay aggína kuma ya magedán;
 lùsawan na ya magkallà,
 ay áwan kuma ya magkallà kaggína.
- ¹⁸ Nepagangay yin ya magged kaggína,
 nga ummán na ka pinagkawas sin;
 mibit kuma kaggína lugud din ya agged na,
 se ummán ka danum nga inuman na,
 se ummán ka denu nga mangaw-át ki tuláng na.
- ¹⁹ Pagbádu na kuma ngala ngin
 ya panagged na,
 se pagsinturon na kuma ngala peyang pe yin.”
- ²⁰ Ittu kuma yanin ya bálat ne APU,
 kadaya magpab-pabásul
 se mamad-padakè kiyà.
- ²¹ May sengán nà, O APU,
 nga Apu ku, gapu ki ngágan mu;
 isalákan nà gapu ki aminya
 se kinamáru mu.
- ²² Ta napubri yà
 se atán ngámin kasapúlán ku,
 se napalotán tutu wala
 ya pannakit ku.
- ²³ Main-ínut tà in umawan,
 nga ummán ki aniníwing ki gid-gidám,
 se ummán nà pe ki dúdun
 nga netayáb na báli.
- ²⁴ Nakapsut daya utud ku
 gapu ki agngílin ku wa mangán,
 se naníwáng ngà tutu wala pe yin.

- ²⁵Igal-galà dà daya kalíngà;
magwingíwing da nga mangirupat kiyà
nu masingan dà.
- ²⁶Sengán nà, O APU nga Dios ku!
Isalákan nà gapu ki akkan maul-ulis
nga aminya mu.
- ²⁷Ipakammum kadaya kalínga ku,
nga ikaw, O APU, ya nangisalákan kiyà.
- ²⁸Bay-án muda ngala nu gedán dà,
may ikaw bindisiyonán nà;
meap-appat din daya mamar-parígát kiyà;
may iyà nga bobonam
ay maganggam mà.
- ²⁹Meap-appat din tutu wala
daya kalínga ku;
nga ummán da ka pagbádu kuma
ya appat da.
- ³⁰Isáraw ku
ya aggiyáman ku tutu wala ke APU,
padayáwan ku
kiya pagguurnúngán daya tolay.
- ³¹Ta nakasagána nga mangigdù
kadaya nakal-allà,
kadaya nadakè a mamabásul kaggída.

Ya kansiyon panggap ke Dios se kiya piníli na nga Ari

- 110** Ay nán ne APU kiya Apu ku,
“Magtugaw ka kiya pane diwanán ku,
panda kiya ammasúkù kadaya kalínga mu kikaw.”
- ²Manggayát ka Zion,
ay paabayyan ne APU ya pagturayán mu;
iturayán mu daya kalínga mu.

- ³Ki algaw wa ipappan mu wa makigubát,
 ay magbuluntaryu nga mawe pe daya tolay mu.
 Daya babbágu kaggída,
 ay dangan daka kiya napatag ga bantay,
 nga ummán ki ilalbet naya dirmun ki pagmakát.
- ⁴Nagsipata nge APU,
 ay áwan na nga kaul-ulissán.
 Ay nán na, “Magpádi ka
 ka áwan panda,
 nga ummán kitu kinapádi
 natu Melkizedek.”
- ⁵Atán peyang nge Apu
 ki pane diwanán mu;
 rapúnan na daya à-ári
 nu makarungat kaggída.
- ⁶Guwesana daya nas-nasiyon,
 ay mapnu da ka innát;
 abáan na daya agtuturáy
 ki ngámin kalawagán.
- ⁷Uminum ya ári
 ki awweg ki bíkat na dalenan na,
 ay díkod mangábà.

Ya pagdáyaw ke Dios gapu kadaya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na

- 111** Maday-dáyaw we APU!
 Magiyáman nà ke APU
 ki ngámin na uray ku,
 ki pagguurnúngán daya tolay na.
- ²Nakas-kasdáaw
 daya kuk-kuwaan ne APU!
 Ngámin daya maangammán kadayán,
 ay lam-lamtan da dayán.
- ³Napatag se nadáyaw
 daya ngámin na kuk-kuwaan na;

- ay áwan panda naya kinamáru na.
- ⁴Ipad-padamdam na peyang kadàtada,
 daya nakas-kasdáaw nga kuk-kuwaan na;
 namáru nge APU se maragkallà.
- ⁵Idde na ya kanan daya mangikansing kaggína;
 siddadamdam peyang ki kari na.
- ⁶Nepassingan na ya pannakabalin na
 kadaya tolay na,
 kitu nangidde na kaggída
 kadatu lusà datu sabáli nga nasiyon.
- ⁷Kustu se kurug ngámin
 daya kinuw-kuwa na;
 mapiyár daya ngámin na bil-bílin na.
- ⁸Awan da nga ipappanda;
 rabbang daya masúrut tutu wala peyang
 se màwa da ki kustu.
- ⁹Winayaán na daya tolay na;
 se nagkari kaggída ka áwan panda.
 Napatag se rabbang na
 nga ikansing ya ngágan na.
- ¹⁰Ya aggangam ta ke APU,
 ay ittu ya panggayatán naya kurug ga sírib;
 ay ngámin daya mangikurug kadaya bil-bílin na,
 ay napiya ya pannakaáwat da.
 Maday-dáyaw nge Apu ka áwan panda!

Ya aggangam naya namáru wa tolay

- 112** Maday-dáyaw nge APU!
 Maganggam ya tolay
 nga mangikansing ke APU,
 se maganggam
 nga mangikurug kadaya bil-bílin na.
- ²Napiya ya kabiy-biyág da kídi ya íli
 daya annánà na;
 maparabúrán daya gakagaka na.

- ³Bumànáng da nga tangabalay,
se mebílang ka namáru ka áwan panda.
- ⁴Arig na ya dílag ki nagibat
pára kadaya namáru,
kadaya naparon, kadaya nakal-allà,
se kadaya nalintag.
- ⁵Maganggam daya naparon na magpàkaw,
se kustu ya angwa na ki nigusiyu na.
- ⁶Awan kaan-anuwán na tolay
nga mangikur-kurug ke Dios;
Awan makal-kaligpán kaggína
ka áwan panda.
- ⁷Akkan magansing kadaya nadakè a dámag;
naligda ya angngurug na se ya agpiyár na ke APU.
- ⁸Awan na paglídug se áwan na ikansing;
ki kamuddiyánan,
ay masingan na ya kaábà daya kalínga na.
- ⁹Sikkaanggam ma mangidde kadaya napubri;
magnanáyun ya kinamáru na.
Magbalin ka naturáy
se marispitár kadaya tolay.
- ¹⁰Daya nadakè a tolay,
ay makarungat da,
nu masingan da
ya kàwaán na ya namáru wa tolay;
magngar-ngarasiyat da ki rungat da,
se dala umawan,
ay áwaáwan pe yin ka panda
ya namnáma da.

Ya agdáyaw ke Dios gapu ki kinamáru na

- 113** Day-dayáwan nu nge APU!
Dakayu nga bobonan na,
day-dayáwan nu ya ngágan ne APU.
- ²Maday-dáyaw ya ngágan ne APU,

- manggayát kídi panda ka áwan na panda.
- ³Maday-dáyaw ya ngágan ne APU,
manggayát ki ilaltà na mata,
panda ki kasirbut na.
- ⁴Ta nangátu nga adayyu nge APU,
may daya ngámin na nasiyon;
se ya kinadáyaw na
ay nangátu may daya lángit.
- ⁵Awan kapáda ne APU nga Dios tada,
atán na magtutúgaw nga magturáy ka lángit.
- ⁶Am-amawan na ya ngámin lángit
se ya kalawagán.
- ⁷Papiyaan na ya biy-biyág daya napubri;
daya nakal-allà
ay alà nada ki kaparigátan da,
- ⁸ay se nada pagtugawan
ki giyán daya nangátu wa tolay;
mepagtugaw da pe kadaya ap-apu kiya íli na.
- ⁹Ya babay nga akkan makapagan-anà,
ay iddán na ka pamilya na,
senu maganggam ta atán da annánà na.

Maday-dáyaw nge APU!

Tu nakas-kasdáaw nga nangítalaw ne Dios kadatu iIsrael ka Egipto

- 114** Kane itálaw ne Apu datu iIsrael ka Egipto,
kane magtálaw datu gakagaka natu Jacob
kitu íli datu sabáli nga aggúni,
- ²ay pinagbalin ne Dios daya iJuda
ka tolay na nga kuw-kuwa na,
se daya iIsrael, ay itur-turayán nada.
- ³Kane makaadanni da kitu bebay,
ay nagtuway yala;
kane dumatang da kitu wángag Jordan,

- ay nakusap pala nga magáyus.
- ⁴Ay datu ban-bantay nataryun da,
ummán da ki kalding nga nakalagtu;
ay daya babbalantay
ay ummán da ki urbun karneru nga nakalagtu.
- ⁵Taanna, tura nagtuway yala Bebay?
Taanna tura nakusap pala
nga nagáyus tu wángag Jordan?
- ⁶Taanna, tura daya ban-bantay
ay ummán da ki kalding nga nakalagtu?
se daya babbalantay
ay ummán da ki urbun karneru nga nakalagtu?
- ⁷Mataryun nala ya kalawagán
ki kaatán ne APU,
se ki àráng ne Dios
nga Dios tu Jacob.
- ⁸Pinaltuwád na ya battung ki batu,
se pinagbuwà na ya danum ki bulináwan.

Naturáy nge Dios, daya diy-diyos ay áwan da sur-surbi

115 Akkan dakami, O APU;
akkan dakami, nu di ikaw wala
ya rabbang na nga mapadayáwan,
gapu ki akkan maul-ulis
nga aminyám se kinamárum.

- ²Nán daya nasiyon nga pangug-og:
“Wà ned na pe ya Dios nu win?”
- ³Ya Dios mi, ay atán ka lángit;
kuwaan na kampela ngin
ya piyán na nga kuwaan.
- ⁴Daya diyos da,
ay nàwa da ngala ki silber se balitù;
tolay yala ya nangwa kaggída.

- ⁵Atán mútung da,
     may akkan da makoni;
 se atán mata da,
     may akkan da makasingan.
- ⁶Atán talínga da,
     may akkan da makagína;
 atán igung da,
     may akkan da makaláb.
- ⁷Atán íma da,
     may akkan da makìkam;
 atán bingil da,
     may akkan da makadalen;
 atán barakubbò da,
     may akkan da makoni.
- ⁸Magbalín ka ummán kadayán,
     daya mangwa se magpiyár kadayán na diy-diyos.
- ⁹Dakayu wa iIsrael,
     magpiyár kayu ke APU;
 aggína ya sumeng
     se mangigdù kadakayu.
- ¹⁰Dakayu wa pappádi nga pútupútut tu Aaron,
     magpiyár kayu ke APU;
 aggína ya sumeng
     se mangigdù kadakayu.
- ¹¹Dakayu ngámin na mangikansing ke APU,
     magpiyár kayu kaggína,
 aggína ya sumeng se
     mangigdù kadakayu.
- ¹²Siddadamdam peyang nge APU kadàtada;
     bindisiyonán nitta;
 bindisiyonán na daya iIsrael,
     se daya pappádi nga pútupútut tu Aaron.
- ¹³Bindisiyonán ne APU
     daya mangikansing kaggína,

nangátu da mán onu nababa da.

¹⁴Paaduwan nakayu din ne APU,
dakayu se daya gakagaka nu.

¹⁵Bindisiyonán nakayu din ne APU,
nga namarsuwa ki lángit se kalawagán.

¹⁶Kuw-kuwa ne APU daya lángit,
may nepakin-kuwa na ya kalawagán kadaya tolay.

¹⁷Akkan magdáyaw ke APU daya natay;
onu daya maging-inggap pin ki lúbù da.

¹⁸May dàtada nga sibbiyág,
ay day-dayáwan tada nge APU ka áwan panda.

Maday-dáyaw nge APU!

Ya aggiyáman naya naagásan

116 Pà-pàgan ku we APU,
ta ginán na daya karárag ku,
se ya akim-imallà ku kaggína.

²Ginán nà peyang;
ay díkod kumraw wà kaggína
panda ki kasibbiyág ku.

³Napalebután nà kadaya pakatayán ku,
se ummán ka umad-adanni kiyà ya lúbù ku,
ay palotán ya lídug ku se ansing ku.

⁴Se yà a kinumraw ke APU, nga nán ku,
“O APU, pangaásim agpà ta isalákan nà!”

⁵Maragkallà se namáru we APU;
nakallà ya Dios tada.

⁶Igdù ne APU daya áwan mabaal;
kane atán nà ki pakatayán ku,
ay nesalákan nà.

⁷Magmákad dala ya uray ku,

ta namáru tutu wala nge APU kiyà.

- ⁸Nesalákan nà ki pakatayán ku;
pinakusap na daya luwa ku;
akkan na nepalúbus nga matay yà.
- ⁹Túya ikur-kurug ku we APU,
ki kaatán ku pikam ki biyág kídi kalawagán.
- ¹⁰Mangurug gà kammala ke Apu,
oray nganna ya kapar-parigátan ku.
- ¹¹Kane magriddù à, ay nán ku nga,
“Awan nala mapiyár nga tolay yin.”
- ¹²Akkan nà tutu wala makasub-subálit ke APU,
kada ngámin na kinuw-kuwa na kiyà.
- ¹³Mangidátun nà ka mainum
ka aggiyáman ku ke APU,
gapu ki nangisalákan na kiyà.
- ¹⁴Tungpálan ku daya nekar-kari ku ke APU,
ki àráng ngámin daya nagguurnung nga tolay na.
- ¹⁵Ipnikit ne APU
ya pannakatay daya tolay na.
- ¹⁶Bobonan nà, O APU;
ò bobonan nà,
nga ummán kitu ina ku nga bobonan mu.
Winayaán nà kitu nekabálud ku.
- ¹⁷Mangidátun nà kikaw
ka dátun na panaggiyáman,
se magkarárag gà kikaw, APU.
- ¹⁸Tungpálan ku daya nekar-kari ku ke APU,
ki àráng ngámin daya nagguurnung nga tolay na,
- ¹⁹kiya Templo ne APU ka Jerusalem.
Maday-dáyaw nge APU!

Magday-dáyaw daya ngámin tolay ke Apu

117 Dayáwan nu we APU
 dakayu ngámin na nas-nasiyon;
 dayáwan nu,
 dakayu ngámin na tolay.
²Awan kaul-ulissán naya abay pà nang
 nga amminya na kadàtada,
 áwan na panda ya kinamáru ne APU.

Maday-dáyaw we APU!

Ya kansiyon naya nangábà

118 Magiyáman kayu ke APU,
 ta namáru;
 Magnanáyun ya áwan kaul-ulissán
 nga aminya na.
²Nán daya iIsrael nga;
 “Magnanáyun ka áwan panda
 ya akkan maul-ulis nga aminya na.”
³Nán daya pappádi
 nga gakagaka ne Aaron nga:
 “Magnanáyun ya áwan kaul-ulissán
 nga aminya na.”
⁴Nán daya mangikansing ke APU nga:
 “Magnanáyun ka áwan panda
 ya akkan maul-ulis nga aminya ne Apu.”
⁵Kinumraw wà ke APU,
 kitu agrig-rígát ku;
 sinungbátan nà,
 ay pinaglapnáy nà.
⁶Kabulun ku we APU,
 túya áwan ku ikansing;
 akkan dà maan-anu da tolay.

- ⁷E APU ya kagdù ku.
 Masissingan ku ya kaábà daya kalínga ku.
- ⁸Napì-piya ya makigdù ke APU,
 may iya magkámang kadaya tolay.
- ⁹Napì-piya ya makigdù ke APU,
 may iya magkámang kadaya agtuturáy.
- ¹⁰Linìmut dà daya kalínga ku,
 may rinápun kuda
 gapu ki pannakabalin ne APU.
- ¹¹Linìmut dà tutu wala,
 áwan ku pameyaggán;
 may rinápun kuda
 gapu ki pannakabalin ne APU.
- ¹²Ummán da tutu wala ki palbúgán
 nga nanglìmut kiyà.
 Ngamay gapu ki pannakabalin ne APU,
 ay nakar-karu da nga nakusap;
 ummán da ki nasidug ga kaddat.
- ¹³Dinarup dà daya kalínga ku,
 ay tagay dà abáan nin,
 may sinengán nà ne APU.
- ¹⁴E APU ya mangidde ki bílag
 se pannakabalin ku;
 aggína ya mangisalákan kiyà.
- ¹⁵Gínán nu ya agpakkáw daya maganggam
 nga tolay ne Dios nga atán kadaya báwi da;
 nán da, “Gapu ki pannakabalin ne APU,
 ay nangábà tada.
- ¹⁶Maday-dáyaw nge APU,
 gapu ki pannakabalin na;
 Gapu ki pannakabalin na,
 ay nangábà tada.”
- ¹⁷Akkan nà a matay, magbiyág gà,
 nga mangipakammu kadaya kinuw-kuwa ne APU.

- ¹⁸Nasamnga ya namánis ne APU kiyà,
may akkan na nepalúbus nga matay yà.
- ¹⁹Lùtán nu mán daya gagyangán naya Templo,
ta lumnà à a magiyáman ke APU.
- ²⁰Ittu idi daya gagyangán
nga mawe ki giyán ne APU;
daya namáru ya lumnà kiyán.
- ²¹Magiyáman nà kikaw, Apu,
ki nagsungbát mu ki karárag ku,
se ya nangisalákan mu.
- ²²Ya batu wa lùsawan daya maragbalay,
ay ittu ya nesulalit ta kaligdaán
nga paniínán ki súli na balay.
- ²³E APU ya nangwa kiyán,
ay nagánas tutu wala nga sisinnán.
- ²⁴Tu idi ya algaw nga kinuwa ne APU,
magpatag se maganggam tada.
- ²⁵Isalákan nakami agpà, O APU!
O APU napiya din ya pagbalinán
daya kuk-kuwaan mi.
- ²⁶Maday-dáyaw ya umbet
ki ngágan ne APU.
Maggayát ki Templo na
parabúrán nakayu din ne APU.
- ²⁷E APU ay Dios,
se namáru tutu wala kadàtada.
Igayát nu ya piyasta;
itatáyag nu daya pas-pasanga,
nga magparáda panda ka altár.
- ²⁸Ikaw ya Dios ku;
ay magiyáman nà kikaw;
Iwaragáwag ku ya kinadáyaw mu.
- ²⁹Magiyáman kayu ke APU,

ta namáru.
Magnanáyun ya akkan maul-ulis
nga amminya na.

Daya bil-bílin ne Dios

- 119** Maganggam daya tolay
nga áwan makagi nga nadakè ki biyág da,
se sur-surútan da daya bil-bílin ne APU.
- ²Maganggam daya sumur-súrut
kadaya bil-bílin ne Apu,
se ipas-pasnà da ya mangikurug kaggína.
- ³Akkan da mangwa ka nadakè,
nu di daya piyán na daya surútan da.
- ⁴Niddem kadakami daya lin-lintag mu,
nga ipas-pasnà mi nga surútan.
- ⁵Akkan nà din nga mangul-ulis
ki annúrut ku kadaya bil-bílin mu.
- ⁶Díkod áwan ku keap-appattán,
ta daya ngámin bil-bílin mu ya sur-surútan ku.
- ⁷Nadalus ya uray ku wa magdáyaw kikaw,
nu mammuwán ku daya nalintag ga bil-bílin mu.
- ⁸Ikurug ku daya bil-bílin mu,
akkan nà agpà a pagdita.

Ya angngikurug tada kadaya lin-lintag ne Apu

- ⁹Nágan naya kuwaan daya nabba
ta senu nadalus ya kabiy-biyág da?
Masápul ikurug da daya kagiyán mu.
- ¹⁰Ipas-pasnà ku ya sumúrut kikaw;
akkan nà din ipalúbus
nga sumuwáy kadaya bil-bílin mu.
- ¹¹Ipas-pasnà ku ki uray ku
ya bàbànan mu,
ta senu akkan nà makabásul kikaw.

- ¹²Day-dayáwan taka, O APU;
itùgud mu kiyà daya bil-bílin mu.
- ¹³Uliulis ku nga kag-kagiyan
daya nidde mu nga lin-lintag mu.
- ¹⁴Ab-abay ya agganggam ku
nga sumúrut kadaya lin-lintag mu,
may iya agganggam ku ki bànáng nga adu.
- ¹⁵Ad-adálan ku daya bil-bílin mu,
se kapiyánan ku lam-lamtan daya sur-súrum.
- ¹⁶Maangammán nà kadaya lin-lintag mu;
ay akkan ku kaligpanán daya bàbànan mu.

Ya agganggam kadaya lin-lintag ne Dios

- ¹⁷Ipassingan mu ya kinamárum
kiyà a bobonan mu,
ta senu magbiyág gà
nga mangikur-kurug kadaya bàbànan mu.
- ¹⁸Lùtán mu ya uray ku
ta senu maawátan ku
daya napatag ga sur-súru
kadaya lin-lintag mu.
- ¹⁹Kídi kalawagán,
ay makaru wala ya agyán ku;
ipaáwat mu kiyà daya bil-bílin mu.
- ²⁰Piyán ku tutu wala pànang ammuwán,
daya lin-lintag mu peyapeyang.
- ²¹Lùsawan mu daya napangátu;
mapánis daya maddi mangikurug
kadaya bil-bílin mu.
- ²²Iadayyu nà kiya angin-insultu
se amad-padakè da,
ta daya bil-bílin mu peyang
ay ikur-kurug kuda.
- ²³Oray nu nadakè ya lam-lamtan
daya ap-apu panggap kiyà,

ay ipas-pasnà ku kammala
 ya mangammu kadaya lin-lintag mu.
²⁴Paganggammán ku daya lin-lintag mu,
 ittu daya pakatùgúdán ku.

Ya napasnà nga anngikurug kadaya lin-lintag ne Dios

²⁵Tagay yà in na matay,
 pabilgan nà agpà kammin,
 nga ummán kitu nekarim.
²⁶Nekagiyán ku kikaw
 daya ngámin kinuw-kuwa ku,
 ay sinungbátan nà;
 ay kídi, itùgud mu kiyà
 daya lin-lintag mu.
²⁷Sengán nà,
 senu maawátan ku daya bil-bílin mu,
 se kappiyánan ku nga lam-lamtan
 daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu.
²⁸Ummán nà ka marúnát
 gapu ki pannakit ku;
 pabilgan nà agpà kammin,
 nga ummán kitu nekarim.
²⁹Iadayyu nà kadaya ngámin
 nga akkan kustu nga kuk-kuwaan;
 gapu ki kinamárum,
 itùgud mu kiyà daya lin-lintag mu.
³⁰Pininya ku ya sumúrut kikaw,
 ay daya bil-bílin mu daya ikur-kurug ku.
³¹Sur-surútan ku daya lin-lintag mu, O APU;
 akkan nà din ipalúbus sa meap-appat.
³²Ipas-pasnà ku wa surútan daya bil-bílin mu,
 ta inamúngán mu ya pannakaáwat ku.

Ya karárag ga aggadang ki pannakaáwat

- ³³ O APU, itùgud mu kiyà
 daya bil-bílin mu,
 ay ikurug kuda ka panda.
- ³⁴ Iddán nà ka pannakaáwat kadaya lin-lintag mu,
 ta senu ikurug kuda
 se ipas-pasnà kuda ki ngámin uray ku.
- ³⁵ Iturung nà a mangikurug kadaya bil-bílin mu,
 ta ittu daya pagangammán ku.
- ³⁶ Iddán nà ka aminya kadaya bil-bílin mu,
 nga akkan ya aminya kiya pagbànanangan ku.
- ³⁷ Iadayyu nà kadaya áwan sur-surbi nga ban-bánag,
 sengán nà a magbiyág ga ummán ki piyán mu.
- ³⁸ Tungpálan mu ya kari mu kiyà a bobonan mu,
 nga ittu kam ya kari mu
 kadaya ngámin na mangikansing kikaw.
- ³⁹ Iadayyu nà ki ikansing ku
 nga angngiap-appat daya tolay kiyà,
 ta napiya mà ya angguwes mu.
- ⁴⁰ Piyán ku wa surútan daya bil-bílin mu;
 ulissan mu ya kabiy-biyág ku,
 gapu ki kinamáru mu.

Ya agnamnáma kadaya lin-lintag ne Dios

- ⁴¹ O APU, ipassangan mu kiyà
 ya áwan kaul-ulissán na aminya mu;
 isalákan nà nga ummán kitu nekari mu.
- ⁴² Díkod masungbátan ku
 daya manginsultu kiyà,
 ta magnamnáma ngà ki kinagi mu.
- ⁴³ Akkan mu agpà ipalúbus,
 nga makusap pà a mangikagi
 ki kurug panggap kikaw,
 ta áwan ku win sabáli namnamáan

- nu di daya dis-disisyon mu.
- 44 Ikurug ku daya bil-bílin mu,
peyapeyang ka áwan panda.
- 45 Nawayawaya ngà a magbiyág,
ta ikur-kurug ku daya bil-bílin mu.
- 46 Ibàbànan ku pe
daya lin-lintag mu kadaya à-ári,
akkan ku kípattán.
- 47 Maganásan nà
nga mangikurug kadaya bil-bílin mu,
ta pàgan kuda.
- 48 Ipatag ku daya lin-lintag mu
ta pàgan kuda;
lam-lamtan ku peyapeyang
daya bil-bílin mu.
- 49 Akkan mu agpà kaligpanán
tu kari mu nga nepanamnamam
kiyà a bobonam.
- 50 Maliwliwaán nà
oray ki kaparigátan ku,
ta biyágan nà ya kari mu.
- 51 Irup-rupát dà
daya napangátu wa tolay;
may akkan ku igsán
daya bil-bílin mu.
- 52 O APU, nu madamdám ku
datu lin-lintag mu kitun,
ay maliwliwaán nà.
- 53 Makarungat tà tutu wala
kadaya nadakè a tolay,
ta akkan da ikur-kurug
daya lin-lintag mu.
- 54 Panggap kadaya lin-lintag mu
daya ikan-kansiyon ku,
oray kawà na ya pagyanán ku.
- 55 Ki gabi, ay ikaw, O APU,

- ya lam-lamtan ku;
 túya ikurug ku daya lin-lintag mu.
⁵⁶Ya pagangammán ku,
 ay ya angngikurug ku kadaya bil-bílin mu.

Ya angngikurug kadaya lin-lintag ne Dios

- ⁵⁷Ikaw wala, O APU, ya masápul ku!
 Ikari ku nga ikurug ku daya bil-bílin mu.
⁵⁸Makim-imallà à tutu wala kikaw,
 ta kalakkán nà agpà
 nga ummán kitu nekari mu.
⁵⁹Pinan-panúnut ku ya kà-kàwaán na biyág ku,
 ay túya sumúrut tà kammin kadaya bil-bílin mu.
⁶⁰Dágus ku wala nga ikurug daya bil-bílin mu,
 akkan ku wa ipat-patattát.
⁶¹Oray nu tagge dà irobu nga magbásul
 daya nadakè a tolay,
 ay akkan ku kaligpanán daya bil-bílin mu.
⁶²Bumángun nà ki túlad gabi
 nga magdáyaw kikaw,
 gapu kadaya nalintag ga bil-bílin mu.
⁶³Kabulun dà
 daya ngámin na mangikansing kikaw,
 daya ngámin na mangikur-kurug
 kadaya bil-bílin mu.
⁶⁴O APU,
 piyán mu daya ngámin tolay kídí kalawagán;
 itùgud mu kiyà daya bil-bílin mu.

Ya kinapatag daya lin-lintag ne Dios

- ⁶⁵O APU, napiya daya kinuw-kuwa mu
 kiyà a bobonan mu,
 ummán kitu nekari mu.
⁶⁶Iddán nà ka sírib se pannakaáwat,

- ta kurugan ku daya bil-bílin mu.
- ⁶⁷Nagal-aliwagwag gà
kitu akkan nà pikam pinánis,
may kídi, ay ikurug ku win
daya kag-kagiyan mu.
- ⁶⁸Namáru ka,
ay se dayán nala nga napiya
daya kuk-kuwaan mu;
itùgud mu kiyà daya lin-lintag mu.
- ⁶⁹Pad-padàsán dà
daya napangátu wa tolay;
may ipas-pasnà ku
ya mangikurug kadaya bil-bílin mu.
- ⁷⁰Akkan da tutu wala makaw-áwat;
may nu iyà,
maangammán nà kadaya bil-bílin mu.
- ⁷¹Nagkapíyán ku tu nekaparigátan ku,
ta ittu tu nakatùgúdán ku kadaya lin-lintag mu.
- ⁷²Napà-patag pànanng kiyà daya lin-lintag mu,
may ya riníbu wa pinaláta nga silber se balitù.

Awan pagdudúmán naya lintag ne Dios

- ⁷³Ikaw ya nangwa se nagurma kiyà;
iddán nà ka pannakaáwat,
ta senu mammuwán ku daya bil-bílin mu.
- ⁷⁴Maganggam nga makasingan kiyà,
daya ngámin na mangikansing kikaw,
ta magnamnáma ngà kiya kari mu.
- ⁷⁵Ammù, O APU,
nga nalintag ka ki angguwes mu;
oray dinisiplína nà, ay namáru ka kiyà.
- ⁷⁶Liwliwaán nà lugud
ki áwan kaul-ulissán na aminyám,
nga ummán kitu nekari mu kiyà a bobonam.
- ⁷⁷Kalakkán nà, ay mabiyág gà;

- ta pagangammán ku daya bil-bílin mu.
⁷⁸Iap-appat mu daya napangátu,
 ta pabasúlan dà ki busid;
 may nu iyà,
 ay lam-lamtan ku daya bil-bílin mu.
⁷⁹Umbet din kiyà daya mangikansing kikaw,
 se daya makammu kadaya lin-lintag mu.
⁸⁰Ipas-pasnà ku din na surútan
 daya lin-lintag mu,
 senu áwan ku wa keap-appattán.

Ya karárag ga agpesalákan ke Dios

- ⁸¹Màtorán nà tutu wala ngin
 nga magiddag, O Apu,
 ki angisalákan mu kiyà;
 may magnamnáma ngà kammala
 ki kinagi mu.
⁸²Akkan ku madurayán daya mata ku win,
 ki aggiddag ku ki nekari mu;
 nungay na agpà pe yin
 ya ilalbet mu wa sumeng kiyà?
⁸³Kinumrit tà in
 nga ummán ki nasapán na lálát
 nga aggippayán ka bási;
 may akkan ku kammala kinaligpanán
 daya lin-lintag mu.
⁸⁴Mabayág nád pikam ya aggiddag ku?
 Nungay na ya ammánis mu
 kadaya mamar-parígát kiyà?
⁸⁵Arig nagabbut daya napangátu
 nga mamáas kadaya lin-lintag mu,
 ka palabbot da nga paniliwán da kiyà.
⁸⁶Ur-uráyan da ya mamar-parígát kiyà;
 igdù nà agpà;
 ngámin daya bil-bílin mu,

- ay mapagpiyáran da.
⁸⁷ Tag-tagge dà patayan,
 may akkan ku kinaligpanán
 daya bil-bílin mu.
⁸⁸ Gapu ki áwan kaul-ulissán na aminyám,
 igdù nà,
 ta senu metul-túluy ku
 ya mangikurug kadaya lin-lintag mu.

Ya angngikurug kadaya lin-lintag ne Dios

- ⁸⁹ Awan kippaán naya bàbànan mu, O APU,
 oray ka lángit, ay áwan na kaul-ulissán.
⁹⁰ Magnanáyun ya kinamárum, Apu
 kadaya ngámin na gakagaka,
 ummán ki agnanáyun na kalawagán
 nga pinarsuwám, nga atán peyapeyang.
⁹¹ Atán pikam daya ngámingámin
 panda kadedi nga al-algaw,
 ta ittu ya piyám;
 ngámin da, ay umapu da kikaw.
⁹² Nu akkan nala nga ya lintag mu
 ya pagangammán ku,
 ay natay yà kuma ngin
 gapu ki rígat ku.
⁹³ Akkan ku tutu wala kaligpanán
 daya bil-bílin mu,
 ta ittu daya gapu na nga biy-biyágan nà.
⁹⁴ Kuw-kuwa nà, túya isalákan nà,
 ta ikar-karigátan ku
 ya mangikur-kurug kadaya bil-bílin mu.
⁹⁵ Itan-tanab dà a patayan daya nadakè a tolay,
 may ipas-pasnà ku kammala ki uray ku
 daya bil-bílin mu.
⁹⁶ Nammuwán ku
 nga pumanda daya ngámingámin;

may daya bil-bílin mu,
ay akkan da pumanda.

Ya ammatag kadaya lin-lintag ne Dios

- ⁹⁷ Pàgan ku pà nang daya bil-bílin mu!
Ittu peyang daya lam-lamtan ku.
- ⁹⁸ Nasì-sírìb bà may daya kalínga ku,
gapu kadaya bil-bílin mu,
ta ittu da peyang ya lam-lamtan ku.
- ⁹⁹ Ad-adu ya ammù
may daya mangisur-súru kiyà,
ta ad-adálan ku daya bil-bílin mu.
- ¹⁰⁰ Nasì-sírìb bà may daya nanákam,
ta ikur-kurug ku daya bil-bílin mu.
- ¹⁰¹ Adayyuwán ku daya nadakè a kuk-kuwaan,
ta piyán ku wa ikurug daya kag-kagiyan mu.
- ¹⁰² Ikur-kurug ku peyang daya lin-lintag mu,
ta ikaw mismu ya magtù-tùgud kiyà.
¹⁰³ Maganásan nà tutu wala kadaya bil-bílin mu;
árig da ya nadà-dangir may iya álig nga digu.
- ¹⁰⁴ Iddán dà ka pannakaáwat daya bil-bílin mu;
túya lùsawan ku daya ngámin na kinadakè.

Daya bàbànan ne Dios ay árig da ya dílag

- ¹⁰⁵ Ya bàbànam Apu, ay árig dílag,
nga mangwada ki dálen ku.
- ¹⁰⁶ Tungpálan ku tu nekari ku kitun,
nga ikurug ku daya nalintag ga bil-bílin mu.
- ¹⁰⁷ Napalotán tutu wala daya rig-rígát ku, O APU;
pabilgan nà kammin nga ummán kitu nekari mu.
- ¹⁰⁸ Awátan mu agpà
ya agday-dáyaw ku kikaw, O APU,
se itùgud mu kiyà daya lin-lintag mu.
- ¹⁰⁹ Atán peyang ki piligru ya biyág ku,

- may akkan ku kammala kaligpanán
 daya bil-bílin mu.
- ¹¹⁰Nangwa daya nadakè a tolay
 ka paniliwán da kiyà,
 may akkan ku kammala igsán
 daya bil-bílin mu.
- ¹¹¹Daya lin-lintag mu
 daya árig ngáni ku ka áwan panda;
 ittu daya mamaanggam kiyà.
- ¹¹²Nekari ku nga ikurug ku daya bil-bílin mu
 panda ki panda naya biyág ku.

Ya agtalgad kadaya lin-lintag ne Dios

- ¹¹³Lùsawan ku daya magduwaduwa,
 may pàgan ku daya lin-lintag mu.
- ¹¹⁴Ikaw ya akigdúán ku,
 se ikaw ya bátug kalátag ku;
 magnamnáma ngà
 kadaya kag-kagiyan mu.
- ¹¹⁵Magtálaw kayu,
 dakayu wa nadakè kuk-kuwaan na tolay,
 ta daya bil-bílin naya Dios ku ya ikurug ku.
- ¹¹⁶Pabilgan nà agpà, Apu,
 nga ummán kitu nekari mu,
 ta senu magbiyág gà;
 akkan nà agpà bàlaan
 ki agnamnáma ku.
- ¹¹⁷Baybáyan nà ta senu áwan ku kaan-anuwán;
 lam-lamtan ku peyang daya bil-bílin mu.
- ¹¹⁸Lùsawan mu
 daya ngámin na mangigsán kadaya bil-bílin mu,
 áwan na sur-surbi daya sírisírib da.
- ¹¹⁹Arig da ya ragit kikaw
 daya nadakè a kuk-kuwaan na tolay;
 díkod daya lin-lintag mu

- ay ittu daya pàgan ku.
¹²⁰ Magtartartar rà ki aggansing ku kikaw,
 ay magansing ngà tutu wala ki angguwes mu.

Ya angngikurug kadaya lin-lintag ne Dios

- ¹²¹ Akkan nà bay-bay-án kadaya kalínga ku,
 ta napiya se kustu daya kinuw-kuwa ku.
¹²² Siguraduwan agpà
 ta áwan nadakè a màwa kiyà a bobonam;
 akkan mu agpà ipalúbus nga pal-palakkan dà
 daya napangátu wa tolay.
¹²³ Nonawán ya mata ku win
 nga makin-indag ki angngisalákan mu,
 ka annungpál mu kitu nekari mu.
¹²⁴ Ipassingan mu kiyà a bobonan mu,
 ya áwan kaul-ulissán na aminya mu,
 se itùgud mu kiyà daya lin-lintag mu.
¹²⁵ Iddán nà a bobonan mu ka pannakaáwat,
 ta senu mesarután ku daya lin-lintag mu.
¹²⁶ Oras mu win, O APU, nga magkínin,
 ta akkan ikur-kurug daya tolay daya bil-bílin mu.
¹²⁷ Kurug, pàgan ku daya bil-bílin mu,
 may daya balitù, oray daya kapàgán na balitù.
¹²⁸ Ipogup ku daya kuk-kuwaan ku
 kadaya bil-bílin mu,
 lùsawan ku daya ngámin nga akkan kustu.

Ya aminya nga mangikurug kadaya lin-lintag ne Dios

- ¹²⁹ Napatag tutu wala daya bil-bílin mu;
 túya ikurug kuda ki ngámin na uray ku.
¹³⁰ Arig mangwada ya kelaw-lawág daya sur-súrum;
 iddán da ka pannakaáwat
 daya ur-úray yala nga tolay.
¹³¹ Ummán nà ki mangal-ál,

- ki akasápul ku kadaya bil-bílin mu.
¹³²Atangyaan nà
 se ipassingan mu ya kinamárum kiyà,
 nga ummán ki kuk-kuwaan mu
 kadaya ngámin na maminya kikaw.
¹³³Baybáyan nà, O Apu,
 nga ummán kitu nekari mu;
 akkan nà agpà ipalúbus
 nga abáan nà ya kinadakè.
¹³⁴Itálaw nà kadaya tolay
 nga mamar-parígát kiyà,
 ta senu mekurug ku daya bil-bílin mu.
¹³⁵Ipàmud mu kiyà a bobonan mu
 ya kaatán mu,
 se itùgud mu kiyà daya bil-bílin mu.
¹³⁶Ummán ka awweg ya magtar-tarúyà a luwa ku,
 ta akkan ikur-kurug da tolay daya bil-bílin mu.

Awan pagdudúmán daya lin-lintag ne Dios

- ¹³⁷Namáru ka, O APU,
 ay se nalintag ya angguwes mu.
¹³⁸Daya bil-bílin nga nidde mu,
 ay nalintag se makurug da tutu wala ngámin.
¹³⁹Makarungat tà tutu wala,
 ta akkan pinagan-anu daya kalíngà
 daya bil-bílin mu.
¹⁴⁰Nammuwán ku win nga kurug ya kari mu;
 túya iyà a bobonan mu, ay pà-pàgan ku.
¹⁴¹Oray nu irup-rupát dà se paapáas dà,
 ay akkan ku kal-kaligpanán daya bil-bílin mu.
¹⁴²Magnanáyun ka áwan panda ya kinalintag mu,
 ay kurug tutu wala daya bil-bílin mu.
¹⁴³Adu daya riribù se rig-rígát ku,
 may maanggamán nà kadaya bil-bílin mu.
¹⁴⁴Kustu peyapeyang daya bil-bílin mu;

ipaáwat muda kiyà ta senu mabiyág gà.

Ya karárag ga agpesalákan ke Dios

- ¹⁴⁵ O APU, ipas-pasnà ku
ya magkarárag kikaw;
sungbátan nà,
ta ikurug ku daya bil-bílin mu.
- ¹⁴⁶ Kumraw wà kikaw;
isalákan nà,
ta senu ikurug ku daya bil-bílin mu.
- ¹⁴⁷ Gumniya ngà ki danni láwa
nga makiseng kikaw;
mangnamnáma ngà
kadaya kag-kagiyan mu.
- ¹⁴⁸ Malawagán nà,
nga maglam-lammat kadaya kar-kari mu.
- ¹⁴⁹ Ginán nà, O APU,
gapu ki áwan kaul-ulissán na aminya mu;
pabilgan nà kammin gapu ki agkallà mu.
- ¹⁵⁰ Atán da ngin na dumarup
daya naranggás nga mamar-parígát kiyà;
akkan da pagan-anu daya bil-bílin mu.
- ¹⁵¹ May adanni ka kiyà, O APU,
ay kurug ngámin daya bil-bílin mu.
- ¹⁵² Nammuwán ku win kitun kam,
nga daya bil-bílin mu,
ay áwan da nga ipappanda.

Ya karárag ga agpesalákan

- ¹⁵³ Sinnam kod ya kapar-parigátan ku
se isalákan nà agpà,
ta akkan ku kinaligpanán daya bil-bílin mu.
- ¹⁵⁴ Ikalintaggán nà,
se isalákan nà,

- nga ummán kitu nekari mu.
- ¹⁵⁵ Akkan mesalákan daya nadakè a tolay,
ta akkan da ikur-kurug daya bil-bílin mu.
- ¹⁵⁶ Maragkallà ka tutu wala, O APU;
pabilgan nà kammin gapu ki kinalintag mu.
- ¹⁵⁷ Adu daya kalínga ku
se daya mamar-parígát kiyà,
may akkan ku kammala igsán
daya lin-lintag mu.
- ¹⁵⁸ Madaddarangtán nà
nga magsisíngan kadaya taraydor,
ta akkan da ikur-kurug daya bil-bílin mu.
- ¹⁵⁹ Ammum, Apu,
nu wà ummán naya aminya ku
kadaya bil-bílin mu;
biyágan nà agpà,
gapu ki áwan kaul-ulissán na aminya mu.
- ¹⁶⁰ Kurug ngámin
daya atán kadaya lin-lintag mu;
ngámin daya nalintag nga bil-bílin mu
ay akkan da pumanda.

Ya ammatag kadaya lin-lintag ne Dios

- ¹⁶¹ Ur-uráyan dà ala nga pal-palakkan
daya agtuturáy;
may daya lin-lintag mu ya ipatag ku.
- ¹⁶² Pagangammán ku daya bil-bílin mu,
ummán ki agganggam naya nakadukà ka balitù.
- ¹⁶³ Lùsawan ku tutu wala daya binnusid,
may pà-pàgan ku daya bil-bílin mu.
- ¹⁶⁴ Mamin-pittu taka nga day-dayáwan
ki káda algaw,
gapu kadaya nalintag nga bil-bílin mu.
- ¹⁶⁵ Simpipiya ya uray
daya maminya kadaya bil-bílin mu,

- ay se áwan da nga kapà-pàyanán.
¹⁶⁶Namnamáan ku
 ya anngisalákan mu, O APU,
 se ikur-kurug ku daya bil-bílin mu.
¹⁶⁷Ikur-kurug ku daya bil-bílin mu,
 pà-pàgan ku da tutu wala.
¹⁶⁸Ikur-kurug ku ngámin
 daya bil-bílin mu se lin-lintag mu;
 sissisingan ka
 kadaya ngámin na kuk-kuwaan ku.

Ya karárag ga akiseng

- ¹⁶⁹Gínán mu agpà, O APU,
 ya karraw ku;
 iddán nà ka pannakaáwat
 nga ummán kitu nekari mu.
¹⁷⁰Gínán mu agpà ya karárag ku,
 isalákan nà nga ummán kitu nekari mu.
¹⁷¹Day-dayáwan taka peyang,
 ta itù-tùgud mu kiyà daya lin-lintag mu.
¹⁷²Magkan-kansiyon nà
 ka panggap kadaya bàbànan mu,
 ta kustu ngámin daya bil-bílin mu.
¹⁷³Sissasagána ka din na sumeng kiyà,
 ta piníli ku nga ikurug daya bil-bílin mu.
¹⁷⁴O APU, id-idaggán ku
 ya anngisalákan mu;
 daya bil-bílin mu
 ya pagangammán ku.
¹⁷⁵Pab-pabilgan nà agpà,
 ta senu day-dayáwan taka;
 masengán dà din daya lin-lintag mu.
¹⁷⁶Nagal-aliwagwag gà
 nga ummán ki nawagwag nga karneru;
 umbet nà agpà sapúlan

ta akkan ku kinaligpanán daya bil-bílin mu.

Ya karárag ga agpesalákan ke Dios

Ya kansiyon ki anùdu

- 120** Kitu kariribuán ku,
 ay kinumraw wà ke APU,
 ay sinungbátan na ya karárag ku.
² Ilísi nà agpà, O APU,
 kadaya magbus-busid
 se kadaya mangal-alílaw.
³ Dakayu wa magbus-busid
 nágan na ya pagsupápà ne Dios kadakayu?
 Paanna nád kuwaan na kadakayu?
⁴ Masuwè kayu
 ki natadam ma mayán bútag daya suldádu;
 masidug kayu ki magap-apuy nga birgáng.
⁵ Ummán nà ki atán ka Meshec ki agrígát ku,
 se ummán nà pe ka atán ka Kedar.
⁶ Nolaw wà tutu wala ngin na mag-agyán,
 ki giyán daya tolay nga maddi ki kinatalna.
⁷ Piyán ku ya natalna;
 may nu kagiyán ku kaggída,
 gubát mán kammin nin ya piyán da.

Ya akigdù ke Dios

Ya kansiyon ki anùdu

- 121** Sumingan nà kadaya ban-bantay,
 ay kawà na nád ya paggayatán naya sumeng kiyà?
² E APU nga namarsuwa ki lángit se kalawagán,
 ay aggína ya sumeng kiyà.
³ Akkan na ipalúbus nga medùlap ka;

120:0 Adu ya mabalin na kesarután nedi. May daya kaduwán, ay manùdu kitu bantay Zion nga giyán naya Templo. **120:5** Ya Meshec se Kedar, ay duwa nga íli nga naggaadayu, ummán ka alsádu daya tolay kadatun na íli.

- ay akkan matúdug nga magtagasíngan kikaw.
⁴Ya magtag-tagasíngan kadaya iIsrael,
 ay akkan milà onu matúdug.
⁵E APU mismu ya magbantáy kikaw;
 metaging nga mangigdù kikaw.
⁶Akkan ka pe matakitán ki sínág nu algaw,
 onu ki búlán nu gabi.
⁷Igdù naka ne APU
 kadaya ngámin na nadakè,
 bantáyan naka kadaya nadakè a màwa.
⁸Tagasinnán naka ne APU
 ki ipappan mu onu ki ilalbet mu,
 manggayát kídi se panda ki áwan panda.

Ya kansiyon na pagday-dáyaw

Ya Salmo tu David. Kansiyon ki anùdu

122 Naganggam mà kane kagiyan da kiyà:
 “Dádun ka balay ne APU!”

- ²Kídi yin atán kami kídi na,
 nga magsisíká
 ki ruwárgan na Jerusalem.
³Napiya ya nekepasíká na íli Jerusalem;
 naligda se naurnus ya nekàwa na.
⁴Ngámin daya tangámalan da tolay ne APU,
 ay umbet da nga magiyáman kaggína kídi,
 ta ittu tu bílin na kaggída nga iIsrael.
⁵Kanedi pe ya pagtugawán daya à-ári,
 nga gakagaka tu David
 nga mangguwes kada tolay.
⁶Ikar-karárag nu
 nga áwan din pakariribuán daya iJerusalem;
 napiya din ya kabiya-biyág
 daya mamatag kiyán na íli.
⁷Atán kuma ya kinatalna ki unag naya íli,

se áwan din riribù daya atán ki palásiyu ki unag.”

⁸Gapu kadaya pan-pane ku se daya ù-opun ku,
ay ikar-karárag ku nga
natalna din daya iJerusalem.

⁹Gapu ki balay ne APU nga Dios tada,
nga atán ki Jerusalem, ikarárag ku
nga napiya din ya kabiy-biyág daya iJerusalem.

Ya akim-imallà

Ya kansiyon ki anùdu

123 Magkarárag gà kikaw, Apu,
nga magtutúgaw ka lángit nga pangiturayán mu.

²Nu paanna ya aggiddag na asassu
ki pagkallà na apu na kaggína,
ay ummán pe, magiddag kami ngala kikaw,
O APU nga Dios mi
ki agkallà mu kadakami.

³Kalakkán nakami agpà, O APU,
ta napalotán tutu wala
ya angirupat da kadakami.

⁴Akkan mi meturad din
ya angug-og daya tolay
nga atán ngámin nin kasapúlán da,
se angirupat daya napangátu wa tolay.

Ya kansiyon na aggiyáman

Ya Salmo tu David. Kansiyon ki anùdu

124 Paanna nád,
nu akkan na e APU ya kagdù tada?

Sumungbát kayu wa iIsrael:

²Nu akkan nala nga e APU ya kagdù tada,
kane dummarup kadàtada datu kalínga tada,

³ay rinápun ditta tutu wala kuma,
kitu nakarungat da tutu wala kadàtada.

- ⁴Ummán tada kuma ngin
ka nalayus se nillud ki danum
nga nanglimat kadåtada.
- ⁵Ummán tada kuma ngin ki nalimat,
gapu ki naggat tutu wala nga layus.
- ⁶Túya dayáwan tada nge APU,
ta akkan na nga nepalúbus
nga pir-pirsáng ditta daya kalínga tada.
- ⁷Arig tada ya an-anù a nakatálaw ki ílug,
naragsud ya tali, ay nakatálaw tada ngin.
- ⁸E APU nga namarsuwa ki lángit se kalawagán
ya sumeseseng kadåtada.

Akkan maan-anu daya tolay ne Dios

Ya kansiyon ki anùdu

- 125** Daya magpinnoray ke APU,
ay meárig da kiya bantay Zion,
nga akkan tutu wala makínin,
nu di magnanáyun ka áwan panda.
- ²Nu wà ummán naya
nekapalebután na Jerusalem
kadaya ban-bantay,
ay ummán tada pe,
nakapalebut te APU kadåtada nga tolay na,
manggayát kídi panda ka áwan panda.
- ³Ta akkan magnanáyun
ya angngituráy daya nadakè a tolay,
kiya íli nga nepakin-kuwa kadaya tolay ne Dios;
ta senu akkan da mearát nga mangwa ka nadakè.
- ⁴O APU, daya napiya din ya idde mu,
kadaya namáru se kadaya nalintag
nga panaggur-uray.
- ⁵May pataláwan mu, O APU,

daya nadakè kuk-kuwaan na tolay
se daya maddi sumúrut kikaw.

Natalna din ya Israel!

Ya karárag ga agpepatulli ke Dios kitu dáti

Ya kansiyon ki anùdu

- 126** Kane ipatulli ne APU
tu dáti nga kabiy-biyág ka Jerusalem,
ay ummán ka tagenap mi yala.
- ²Makag-aggalà kami tutu wala
se magkan-kansiyon kami gapu ki anggam mi!
Ay nán daya duddúma nga nasiyon ki lebut mi:
“Nakas-kasdáaw daya kinuw-kuwa ne APU kaggída.”
- ³Kurug ga nakas-kasdáaw
daya kinuw-kuwa ne APU kadakami!
Túya maganggam kami!
- ⁴Ipatulli mu kammin, O APU,
tu napiya nga kabiy-biyág mi,
nga ummán ki danum
nga magáyus ka ir-ir-er ka Negeb.
- ⁵Daya sumángit ki agmúla da,
ay maganggam da kammin
nu maggáni da.
- ⁶Daya sumángit nga sikkaagtu ka aggì,
ay maganggam da kammin
nu magulli da,
nga sikkaagtu win ki gáni da.

E Dios ya paggayatán daya ngámin*Ya kansiyon ki anùdu nga kinuwa tu Solomon*

127 Nu akkan na e APU
ya mangipasíkad ki balay,
ay sáyang ngala ya rígat daya nagbalay.
Nu akkan na e APU ya magtagasíngan ki íli,
ay sáyang ngala pe ya agbantáy naya guwardiya.
²Sáyang ngala ya kalukág ta nga nasápa,
se gabi yin kadàta mabuwà,
nga mamowad ki kanan tada,
ta iddán ne Apu daya pà-pàgan na
kadaya masápul da oray ki katúdug da.

³Pagkallà ne APU daya lalláki nga annánà;
rígalu nada kiya ina nga nangianà kaggída.
⁴Daya lalláki nga annánà na ama kitu kabba na,
ay árig da ya mayán bútug
nga im-immán naya suldádu.
⁵Maganggam ya tolay
nga adu ya mayán bútug na
nga ummán kadayán.
Awan na keap-appat,
nu sanguwan na daya kalában na,
kiya ruwángan na íli nga agbubustigarán da.

Ya gun-guna daya mangikurug ke Dios*Ya kansiyon ki anùdu*

128 Maganggam daya ngámin
nga mangikansing ke APU,
nga mangikurug kadaya piyán na.
²Pagbiyág mu daya nagrigátan mu;
maganggam ka se napiya ya kabiy-biyág mu.
³Ya atáwa mu,

ay árig na ya nabúnga nga úbás kiya balay mu;
 daya annánà mu,
 ay árig da ya sagabsáb olíbo,
 nga magtutúgaw ki giyán tebol mu.

- ⁴Ummán kiyán ya pagkallà ne APU,
 kadaya ngámin na mangikansing kaggína.
⁵Maggayát ka Zion,
 ay parabúrán naka din ne APU.
 Màlamán mu din ya ipippiya na biyág ka Jerusalem
 ki báyat na agbiyág mu.
⁶Masingan mu daya appúku mu.

Natalna din ya Israel!

Ya karárag panggap kadaya kalínga na Israel

Ya kansiyon ki anùdu

- 129** Nanggayát kitu kabbing ku,
 pinar-parígát dà daya kalínga ku.
 Kagiyan daya iIsrael nga:
²“Nanggayát kitu kabbing ku,
 pinar-parigátan dà daya kalínga ku,
 may akkan dà a napalsu.
³Binigádan da ka adallam ya addag ku,
 nga ummán da ka nagarádu ka adaddu.”
⁴Ngamay e APU nga namáru,
 ay winayaán nà kadaya nadakè a tolay.
⁵Meap-appat nga magguulli din
 daya ngámin na mangalùsaw ki Zion.
⁶Matan da kuma ki kaddat
 nga atán ki útun daya babalay,
 nga akkan da pikam nakaabay,
 may atán da ngin na natay.
⁷Awan nala ya mangurnung kaggída,

onu maggalà nga mamtà kaggída.

- ⁸Awan nala kadaya maglilíwán ya manguna ka,
 “Bindisiyonán naka din ne APU!
 Bindisiyonán mikayu ki ngágan ne APU.”

Ya karárag ga akipakawan

Ya kansiyon ki anùdu

130 Kitu napalotán datu riribù ku,
 ay nagkarárag gà kikaw, O APU.

- ²Gínán nà agpà, O Apu,
 gínán mu ya akim-imallà ku.
- ³Nu tura mu la ilistaán,
 daya bas-básul mi, O APU,
 iinna nád tutu wala
 ya akkan mapánis kadakami?
- ⁴Ngamay ikaw,
 ay marammakawan ka,
 ta senu ipatag mika.
- ⁵Sikkiiddag gà ke APU,
 nga mangnamnáma ki kari na.
- ⁶Id-idaggán ku tutu wala nge Apu;
 natù-turù ya aggiddag ku,
 may iya aggiddag daya guwardiya ki gabi
 ki pagbarngát.
- ⁷Dakayu wa iIsrael,
 magnamnáma kayu ke APU,
 ta áwan kaul-ulissán naya aminya na,
 se aggína ngala ya mannakabalin
 nga makesalákan kadàtada.
- ⁸Aggína ya mangisalákan,
 kadaya ngámin na iIsrael nga tolay na,
 kadaya ngámin na bas-básul da.

Ya karárag ga panagpiyár*Ya kansiyon ki anùdu nga kinuwa tu David*

- 131** O APU, akkan nà in na magpang-pangátu;
 akkan nin napangátu ya lam-lammat ku;
 akkan nà pe yin makiram-ráman kadaya ban-bánag,
 nga nangátu se napatag may iya mabaal ku.
²Nu di yà lugud maging-inggap pala ngin,
 nga ummán ki agging-inggap naya an-anà,
 nga à-arun na ina na;
 ummán kiyán ya panaggur-uray ku win.
³Dakayu wa iIsrael,
 magnamnáma kayu ke APU,
 manggayát kídi, panda ka áwan panda.

Ya ammatag kiya Templo ne Dios*Ya kansiyon ki anùdu*

- 132** O APU, dam-damdamman mu agpà e David,
 se daya ngámin rig-rígát nga netur-turad na.
²Nesipata na ke APU,
 se nekari na
 kiya Mannakabalin nga Dios ne Jacob,
³nga nán na, “Akkan nà in mawe ka balay,
 onu mawe magidda;
⁴se akkan nà a magimáng
 onu matúdug,
⁵panda kiya akasmà ku ka giyán,
 nga pangipasikádan ku kiya balay ne APU,
 nga ittu ya pag-agyanán naya
 Mannakabalin nga Dios ne Jacob.”
⁶Nadámag mi nga atán ka Efrata tu Arko;
 nasmà mi kitu tanáp ka Jaar.
⁷“Mawe tada ka balay ne Apu,” nán mi.

“Dayáwan tada kitú pagtutúgawán na!”

- ⁸ Umbet ka ngin, O APU,
 ki Templo nga pagyanán mu;
 ikaw se iya Arko
 nga pakasinnán ki pannakabalin mu.
- ⁹ Namáru din peyapeyang daya pappádi mu;
 isáraw din nala
 daya tolay mu ya agpatag da.
- ¹⁰ Gapu ke David nga bobonan mu,
 akkan mu din paglikudán ya ári nga píli mu.
- ¹¹ Nesipata tutu wala ne APU ke David,
 nga akkan na paglikudán nga nán na:
 “Isa kadaya pútupútut mu
 ya magári nga isarunu ku.
- ¹² Nu akkan kaligpanán
 daya pútupútut mu
 ya kari ku, se ikurug da
 ya lin-lintag ku,
 nga itùgud ku kaggída,
 ay atán peyang magári ka áwan panda
 kadaya gakagaka mu.”
- ¹³ Piníli ne APU ya íli Zion;
 ittu ya piyán na nga pagyanán.
- ¹⁴ “Idi ya pagyanán ku win ka áwan panda;
 mag-agyán nà kídi,
 ta ittu idi ya piyán ku pagyanán.
- ¹⁵ Daggáy ya idde ku
 kadaya kasapúlán naya íli;
 mapnà ka akakkanan daya napubri.
- ¹⁶ Bindisiyonán ku daya pappádi ki íli,
 kadaya ngámin ubraan da;
 daya tolay isáraw da ya agpatag da.
- ¹⁷ Pagbalinan ku ka isa nga ári,

ya isa kadaya gakagaka ne David;
magtul-túluy ya agturáy nayán na píli ku nga ári.

¹⁸Iap-appat ku daya kalínga na,
ngamay aggína, ay pagbalinan ku
ka nadáyaw tutu wala.”

Ya kansiyon panggap ki napiya nga panagbubúlun

Kansiyon ki anòdu

133 Nganna agpà ya piya se gánas na,
nu daya tolay ne Dios
ay naurus ya panagbubúlun da.

²Ummán kiya napatag nga denu olíbo,
nga nesiya ki úlu ne Aaron,
nga umarúyut ki íming na
panda ki kuwilyu na bádu na.

³Ummán pe kiya dirmun ka bantay Hermon
nga atán kadaya ban-bantay ka Zion.

Kitúni tu nangikariyán ne APU
ki pagkallà na nga biyág ga áwan panda.

Ya agday-dáyaw ke Apu ki gabi

Ya kansiyon ki anòdu

134 Umbet kayu nga magday-dáyaw ke APU,
dakayu ngámin nga bobonan na,
nga magsir-sirbi ka Templo na nu gabi.

²Itáyag nu daya íma nu
nga umàráng ka Templo,
nga magday-dáyaw ke APU.

³Gayát ka Zion,
parabúrán nakayu din ne APU,
nga namarsuwa ki lángit se kalawagán.

Ya pagdáyaw ke Dios gapu ki kinamáru na se pannakabalin na

- 135** Day-dayáwan nu we APU!
 Day-dayáwan nu ya ngágan na;
 dayáwan nu,
 dakayu wa bobonan na.
- ²Dayáwan nu, dakayu wa magsir-sirbi
 kiya Templo ne APU,
 se dakayu wa magsir-sirbi
 kiya amuwág naya Templo naya Dios tada.
- ³Day-dayáwan nu we APU,
 ta namáru;
 magkan-kansiyon kayu
 ka pagdáyaw nu ki ngágan na, ta nagánas.
- ⁴Ta piníli ne APU tu Jacob ka tolay na,
 se daya iIsrael ka kuw-kuwa na.
- ⁵Ammu ku nga mannakabalin ne APU,
 naturáy may daya ngámin na diy-diyos.
- ⁶Kuwaan ne APU ya oray nágan na
 nga piyán na nga kuwaan,
 ka lángit se kídi kalawagán,
 se kadaya bebay
 se kadaya ngámin nga taggad bebay.
- ⁷Paltuwádan na daya gíbat
 nga maggayát ki ngámin suli naya kalawagán;
 pagkilatan na ta senu magarnáb;
 aggína pe ya mangipàrù ki báli.
- ⁸Aggína pe tu nangrápun
 kadatu munna nga an-anà a lalláki datu iEgipto;
 annánà da tolay se annánà datu animál da.
- ⁹Adu datu nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na kattoni Egipto,
 ka ammánis na kitu Faraon
 se datu tolay na.

- ¹⁰Adu nga il-íli datu dinadál na,
se adu pinatayán na nga à-ári.
- ¹¹Ummán kitu Sihon
nga ári datu Amoreo,
tu Og nga ári ka Bashan,
se datu ngámin na à-ári ka Canaan.
- ¹²Ay se na nidde datu lusalusà da,
kadatu ilIsrael nga píli na nga tolay na.
- ¹³Ya ngágan mu, O APU,
ay áwan na ipappanda;
ay se ammuwan daka
daya ngámin sumar-sarunu pikam
nga paganakán.
- ¹⁴Igdù ne APU daya tolay na,
se kalakkán na daya magsir-sirbi kaggína.
- ¹⁵Daya diy-diyos
daya sabáli nga nasiyon,
ay silber se balitù da
nga kinuwa tolay yala.
- ¹⁶Atán mútung da,
may akkan da makoni,
atán mata da,
may akkan da makasingan.
- ¹⁷Atán talínga da,
may akkan da makagìna,
atán mútung da,
may akkan da magángat.
- ¹⁸Daya mangwa kadayán na sinan diy-diyos,
se daya ngámin na magdáyaw kaggída
ay magbalin da ka ummán kadayán,
nga sinan diy-diyos nga kinuwa da.
- ¹⁹Dakayu wa ilIsrael,
dayáwan nu nge APU!
Dakayu wa pappádi nga pútupútut tu Aaron,

- dayáwan nu nge APU!
²⁰Dakayu wa Levita,
 dayáwan nu nge APU!
 Dakayu wa mangikansing ke APU,
 dayáwan nu!
²¹Dayáwan nu nge APU ka Zion,
 e APU nga mag-agyán ka Jerusalem.
 Dayáwan nu nge APU!

Ya kansiyon na panaggiyáman

- 136** Magiyáman kayu ke APU,
 ta namáru;
 áwan panda naya aminya na.
²Magiyáman kayu ke Dios
 nga Dios daya ngámin na diy-diyos,
 ta áwan panda naya aminya na.
³Magiyáman kayu ke Apu
 nga Apu daya à-apu,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁴Aggína ngala
 ya makàwa kadaya nakas-kasdáaw,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁵Gapu ki kinasírib na,
 kinuwa na daya lángit,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁶Aggína ya namaltuwád
 kadaya lusà ki bebay,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁷Aggína ya namarsuwa
 kadaya dadakkal nga mangwada ka lángit,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁸Pinarsuwa na ya mata
 nga mangwada ki algaw,
 ta áwan panda naya aminya na.
⁹Pinarsuwa na pe ya búlán,

se daya bittuwan nga mangwada ki gabi,
ta áwan panda naya aminya na.

¹⁰Pinatayán na

datu manákam ma lalláki
nga annánà datu iEgipto,
ta áwan panda naya aminya na.

¹¹Netálaw na datu iIsrael ka Egipto,

ta áwan panda naya aminya na.

¹²Netálaw nada

gapu ki pannakabalin se kinaturáy na,
ta áwan panda naya aminya na.

¹³Pinagtuway na tu Daggáng nga Bebay,

ta áwan panda naya aminya na.

¹⁴Pinanalen na datu iIsrael

kitu nagtuwayyán natu bebay,
ta áwan panda naya aminya na.

¹⁵May linimat na tu Faraon

se datu suldádu na,
ta áwan panda naya aminya na.

¹⁶Netur-turung na datu tolay na ka ir-ir-er,

ta áwan panda naya aminya na.

¹⁷Pinatayán na datu naturáy nga à-ári,

ta áwan panda naya aminya na.

¹⁸Pinatay na datu nagdin-dinnámag nga à-ári,

ta áwan panda naya aminya na;

¹⁹tu Sihon nga ári datu Amoreo,

ta áwan panda naya aminya na;

²⁰se tu Og nga ári ka Bashan,

ta áwan panda naya aminya na.

²¹Nidde na kadatu iIsrael

datu lusalusà datun na à-ári,
ta áwan panda naya aminya na;

²²ittu datu nengáni na

kadatu iIsrael nga magsir-sirbi kaggína,

ta áwan panda naya aminya na.

- ²³ Akkan nitta pinagdudoray
kitu nekaábà tada,
ta áwan panda naya aminya na.
- ²⁴ Nesalákan nitta kadatu kalínga tada,
ta áwan panda naya aminya na.
- ²⁵ Aggína ya mangidde
ka kanan daya ngámin na sibbiyág,
ta áwan panda naya aminya na.
- ²⁶ Magiyáman kayu ke Dios
nga atán ka lángit,
ta áwan panda naya aminya na.

Tu nagpannakit da kitu nekarba na Jerusalem

137 Kitu dappit wángag ka Babilonia,
ay nagtutúgaw kami kitúni nga sumángit,
kane madamdami ya nekarba na Zion.

- ² Nesadangán mi datu à-arpa mi,
kadatu pas-pasanga datu kay-káyu.
- ³ Pagkansiyonan dakami
datu nangitálaw kadakami;
“magkansiyon kayu
ka mepanggap ka Jerusalem,”
nán datu namar-parígát kadakami.
- ⁴ Paanna ya agkansiyon mi
ka kansiyon ne APU,
ay atán kami ki akkan mi íli?
- ⁵ Akkan din nin makapagtukár ka arpa
ya diwanán nga ímà,
nu kaligpanán taka, O Jerusalem,
- ⁶ Akkan nà din pe yin
nga makakansiyon,
nu kaligpanán taka tutu wala ngin,

se akkan taka tutu wala madamdamin,
nga ikaw ya pagang-angammán ku tutu wala.

⁷O APU, akkan mu din kaligpanán
tu kinuwa datu Edomita,
kane maábà ya Jerusalem.

Nán da nga nesar-sáraw,
“Rabbaan nu! Rabbaan nu,
panda ki áwan tutu wala
ya magsisíká dín.”

⁸Dakayu wa iBabilonia,
madadál ya íli nu nu kuwa.
Maganggam daya bumálat kadakayu,
gapu ki kinuw-kuwa nu kadakami.

⁹Maganggam daya maggalà
kadaya maladága nu,
se dada isapledán kadaya batu.

Ya panaggiyáman se panagday-dáyaw

Ya Salmo tu David

138 Magiyáman nà tutu wala kikaw, O APU;
magkansiyon nà ka pagdáyaw ku kikaw
kiya àráng daya diy-diyos.

²Magukkab bà nga umàráng
ka giyán na napatag ga Templo mu,
nga magdáyaw kikaw gapu ki kinamárúm,
se áwan kaul-ulissán na aminya mu;
se gapu ta nepasingan mu
nga ikaw ya katurayán ki ngámin
se daya bil-bílin mu.

³Sinungbátan nà kane magkarárag gà;
se nà pinagturad se pinabílag.

⁴O APU, dayáwan daka

- daya ngámin na à-ári ki kalawagán,
ta nagina da ya bàbànan mu.
- ⁵Ikan-kansiyon da daya kinuw-kuwa mu, O APU,
ta áwan kapáda naya kinadáyaw mu.
- ⁶Ta oray nu nangátu tutu wala nge APU,
ay tag-tagasinnán na daya nababa,
may akkan na pagan-anu daya napangátu.
- ⁷Oray nu adu daya pagrig-rigátan ku,
igdù nà kadaya narungat ta kalínga ku;
sissasagána ka nga mangisalákan kiyà
gapu ki pannakabalin mu.
- ⁸Tungpálan ne APU ya panggap na ki biyág ku,
ta áwan panda naya akkan maul-ulis nga aminya na.
Akkan nà agpà a igsán, nga ubra naya ímám.

Sikkaammu se sissisingan ne Dios ki ngámingámin

- 139** O APU, am-ammu nà,
ta inammuwán mu ya kinatutolay ku.
- ²Ammu mu ngámin
daya kuk-kuwaan ku;
ammu mu nu magtugaw wà
se nu magsíkad dà.
Ammu mu ngámin na lam-lamtan ku,
oray nu atán ka ki giyán na adayyu.
- ³Ammum ngámin ya kuk-kuwaan ku;
sisinnán nà nu atán ya kapannán ku,
se oray nu atán nà a magimáng ki balay ku.
- ⁴Ammu mu pe yin ya tali kagiyán ku,
oray nu akkan ku pikam nabalikát, O APU.
- ⁵Atán ka pe oray ka wàna ya giyán ku,
ig-igdù nà gapu ki pannakabalin mu.
- ⁶Naunag tutu wala ya ammum panggap kiyà;
akkan tutu wala madawát na pannakaáwat ku.

- ⁷ Akkan ku mataláwan ya Ispiritu mu,
 Atán ka peyang oray ka wàna ya kapannán ku.
- ⁸ Nu mawe yà ka lángit,
 atán ka kannán;
 ay oray nu atán nà
 ka giyán daya nagkakátay yin,
 ay atán ka pe kitúni.
- ⁹ Nu mawe yà ka lalattakán na mata,
 onu magyán nà ki kadayyuwán
 nga panda naya bebay,
- ¹⁰ ay atán ka pe kitúni na
 nga mangiturung se mangikkam kiyà.
- ¹¹ Ay oray nu magsirù à kuma ki nagìbat,
 onu magbalin kuma ka nagìbat
 ya nawada nga lebut ku,
- ¹² may oray ya nagìbat
 ay nawada kikaw;
 áta ya gìbat kikaw
 ay ummán kiya wada naya algaw,
 áta áwan pagdúmán kikaw
 daya gìbat se wada.
- ¹³ Ikaw ya nangwa
 ki ngámin na kinatutolay ku;
 inurma nà kitu kakowad ku pikam
 ki sinay na ina ku.
- ¹⁴ Dayáwan taka
 ta nakas-kasdáaw tutu wala ya nekàwa ku.
 Ngámin daya kuk-kuwaan mu,
 ay nakas-kasdáaw da,
 ammu ku tutu wala yán.
- ¹⁵ Sisinnán nà in
 oray kitu madama ngà pikam ma màwa;
 se oray kitu atán nà a umabaabay
 ki sinay na ina ku,
 nga áwan tutu wala pikam

- ya makammu.
- ¹⁶Nasingan nà in,
 oray kitu akkan ku pikam nekeanà.
 Ngámin na algaw wa agbiyág ku,
 ay nesúrát da ngin ki libru mu,
 oray kitu akkan da pikam inanggayát.
- ¹⁷O Dios, akkan ku maaw-awátan
 daya pan-panunútan mu!
 Nagkadu da tutu wala.
- ¹⁸Ay oray nu biláangan kuda,
 ay akkan kuda mabíláng;
 ad-adu da may daya bíláng daya ginat!
 Nu malukág gà,
 ay atán nà pikam ki giyán mu.
- ¹⁹O Dios, rapúnan mu kuma ngala,
 daya nadakè a kuk-kuwaan na tolay!
 Magtálaw kuma ngin
 daya tolay ya pumappatay!
- ²⁰Pad-padàsán daka,
 daya kalínga mu
 se pad-padàsán da ya ngágan mu.
- ²¹O APU, lùsawan ku tutu wala
 daya mangalùsaw kikaw!
 Irupat ku tutu wala
 daya kumagúra kikaw!
- ²²Kurug ga lùsawan kuda
 tutu wala pà nang;
 ta ibíláng kuda nga kalínga ku.
- ²³O Dios, sukisúam ya kinatutolay ku,
 ta ammuwám daya atán ki uray ku;
 tistíngan nà
 se ammuwán mu daya lam-lamtan ku.
- ²⁴Sinnan mu nu atán da nadakè kiyà,

ta iturung nà ki pakabiyágan ku
ka áwan panda.

Ya karárag ga akigdù

- 140** Isalákan nà, O APU,
kadaya nadakè a tolay.
Igdù nà kadaya naranggás.
- ²Nadakè peyang
ya lam-lamtan da nga kuwaan,
aggída peyang
ya mangigay-gayát ka sasáwad.
- ³Daya mútung da,
ay árig mútung daya idaw nga nadíta;
daya úni da, ay ummán da ka díta daya kobra.
- ⁴Igdù nà, O APU,
kiya asikkuwaan daya nadakè a tolay;
ilísi nà kadaya naranggás sa tolay,
nga magutad kiyà.
- ⁵Til-tiliwan dà daya napangátu wa tolay;
árig ga nippáy da ya ikat da ki dálen ku,
se nepalutput da ya ílug da
ki dálen nga maniliw kiyà.
- ⁶Nán ku ke APU, “Ikaw ya Dios ku!”
Gínán mu agpà APU ya akim-imallà ku.”
- ⁷O APU nga Apu ku,
nga mannakabalin na marangngisalákan kiyà,
kinalàgán nà ki gubát.
- ⁸O APU, akkan mu agpà ipalúbus,
nga màwa daya nadakè a tolay ya piyán da;
ta nu màwa da ay maturun
ya agpangátu da.
- ⁹Akkan mu ipalúbus
nga mangábà daya kalínga ku;

- aggída kuma
ya kàwaán daya igegeged da kiyà.
- ¹⁰Maudanán da kuma
ka magap-apuy nga birgáng;
mepisù da kuma kada adallam nga ab-abbut,
ta senu áwaáwan da tutu wala ngin.
- ¹¹Akkan kuma magnanáyun kídi íli mi
daya mamad-padakè.
Nadakè tutu wala kuma
ya màwa kadaya naranggás sa tolay.
- ¹²May ammù a gaddúán ne APU
daya nakal-allà;
se ikalintaggán na daya napubri.
- ¹³Day-dayáwan daka
daya namáru wa tolay;
daya mangikur-kurug kikaw.
ay mepagbiyág kikaw ka áwan panda.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

- 141** Kumraw wà kikaw, O APU,
ginán nà agpà se karuwan nà a sengán.
- ²Ibíláng mu din ka insensu ya karárag ku;
se daya ímà a itatáyag ku
ibíláng muda ka dátun ku kikaw ki gabi.
- ³O APU, iturung nà
kadaya kag-kagiyan ku,
se tar-taronan ku din
ya aggun-úni ku.
- ⁴Gapútan nà din kadaya nadakè;
akkan nà din mear-arát
kadaya nadakè a kuk-kuwaan da tolay;
se akkan nà din makiram-ráman
kadaya say-say-am da.

⁵Pasilgan dà la ngin
 daya namáru wa tolay.
 Nu kag-kagiyánan dà,
 ay aminya da yán kiyà.
 Akkan ku din kaddiyán
 ya árig denu nga ípu da kiyà.

May ikar-karárag ku wala
 daya nadakè kuk-kuwaan na tolay.
⁶Nu mebinà daya ap-apu da ki tappáng,
 ay mammuwán da
 nga napiya ngámin datu kag-kagiyan ku.
⁷Nu wà ummán naya kewarawarà daya batu,
 nu maarádu ya kabatuwán na lusà,
 ay ummán pe kiyán ya kewar-waren nala,
 daya tuláng daya nadakè a tolay
 kiya lebut daya lúbù da.

⁸May ikaw, O DIOS, nga Apu ku
 ya namnamáan ku;
 Ikaw ya pagkigdúán ku;
 akkan mu agpà ipalúbus
 nga mapatay dà.
⁹Ilísi nà kadaya palab-ug da kiyà,
 se iadayyu nà
 kadaya kàrung daya nadakè a tolay.
¹⁰Daya nadakè a tolay din kammin
 ya màna kadaya palab-ug da,
 may iyà ay makatálaw wà.

Ya karárag ga akiseng ke Dios

142 Kinumraw wà a makiseng ke APU;
 nakim-imallà à kaggína.

²Ikagi ku kaggína

ngámin na ríri ku,
 se daya ngámin na riribù ku.
³Nu tagay yà mamminán
 ka namnáma ngin,
 ay ammu na
 ya masápul la kuwaan ku.

Kiya dálen na dad-dalenán ku,
 ay nangilingad daya kalínga ku
 ka pakatiliwán ku.
⁴Awan ku la masingan na adanni kiyà,
 nga mabalín kuma sumeng kiyà.
 Awan ku la ammu pakigdúán,
 ta áwan nala mangisakit kiyà.

⁵Túya nagkarárag gà kikaw, O APU,
 nga nán ku, “Ikaw wala ya makigdù kiyà,
 se ikaw wala ya masápul ku ki biyág ku.”
⁶Gínám agpà ya karraw ku,
 ta namminán nà ka namnáma ngin.
 Isalákan nà kadaya mamal-pallà kiyà,
 ta nabílag da pà nang may iyà.
⁷Itálaw nà kídi nakabalúdán ku,
 ta senu ikaw ya dayáwan ku.
 Ay daya kabulun ku nga tolay mu,
 ay mepagdáyaw da kiyà,
 gapu ki kinamárum tutu wala kiyà.

Ya karárag ga akigdù

143 O APU, gínán mu agpà
 ya karárag ku;
 gínám agpà
 ya akim-imallà ku
 ta mapiyár ka;

- sungbátan nà agpà
 ta namáru ka kadaya tolay mu.
- ²Akkan nà agpà bustigaran,
 iyà a bobonan mu,
 ta áwan oray inna
 ya namáru ki àráng mu.
- ³Im-impal dà daya kalínga ku,
 ay inábà dà tutu wala;
 nebálud dà ki nagibat ta giyán;
 ummán nà kadaya nabayág natay yin.
- ⁴Túya tagay yà in
 nga maawanán ka namnáma;
 napandanán nà ki ansing ku.
- ⁵Dam-damdamman ku
 datu ngámin na kinuw-kuwa mu
 kitu napalábas nga al-algaw;
 se pan-panunútan ku datu nakas-kasdáaw
 nga nepas-passingan mu.
- ⁶Túya itatáyag ku daya ímà kikaw
 nga magkar-karárag.
 Masápul taka tutu wala pà nang,
 nga ummán ki akasápul na
 natikágan na lusà ki udán.
- ⁷O APU, karuwan nà agpà a sungbátan,
 ta tagay yà in na mamminán ka namnáma.
 Akkan nà agpà paglikudán,
 ta matay yà tutu wala nu kuwa.
- ⁸Ki peyang anggayát na algaw,
 ipadamdam mu kiyà
 ya áwan kaul-ulissán na aminya mu,
 ta magpinnoray yà kikaw.
 Iturung nà ki masápul surútan ku,
 ta ipindù kikaw ya biyág ku.

⁹Isalákan nà, O APU,
 kadaya kalínga ku;
 inumbet tà a makigdù kikaw.

¹⁰Tùgúdán nà
 nga mangwa kiya pagayatán mu,
 ta ikaw ya Dios ku.

Ya Ispiritum din
 ya mangiturung kiyà
 ki natanáp pa dálen.

¹¹Isalákan nà, O APU,
 ta ittu tu nekari mu.

Gapu ki kinamáru mu
 isalákan nà kídi
 nga kaparigátan ku.

¹²Gapu ki áwan kaul-ulissán
 nga amminya mu,
 ay rapúnan mu mán daya kalínga ku,
 gapu ta magsir-sirbi yà kikaw.

Ya pakkáw tu David

144 Maday-dáyaw nge APU,
 nga marangngigdù ku.
 Aggína ya magtùgud kiyà
 nga makigubát,
 se mangisag-sagána kiyà
 pára ki gubát.

²E Apu ya kagdù ku
 se ya árig aglingdán ku;
 aggína ya agkamángan ku
 se marangngisalákan ku;
 se aggína ya árig kaláttag ku,
 nga bátug aglingdán ku.
 Palsuwan na daya nasiyon
 se nada peturayán kiyà.

- ³O APU, iinna kami agpà ala nga tolay,
ta tura nakami agpà a pagan-anu?
Iinna kami nga ur-uray yala nga tolay,
ta tura nakami at-atangyaan?
- ⁴Arig mi yala ya ángin na makar-karu lumíwán,
se aniníwing nga makar-karu umawan.
- ⁵Lùtán mu ya lánɡit, O APU,
se ka umbet.
Tùbítan mu daya ban-bantay,
ta senu umatù da.
- ⁶Pagsal-sal-ítan mu ya lánɡit,
ta senu masip-siparà da kalínga mu.
Ibútug mu ya bítug mu,
ta senu magtatálaw da.
- ⁷Dawattan nà ka giyán mu ka ngúdu,
ta isalákan nà
ki árig saggiyár nga pakatayán ku,
nga ittu daya agtangeli nga kalínga ku,
- ⁸nga pabeg busid daya kag-kagiyan da;
isingasingán da nga kurug ya kagiyan da,
may busid da gáyám kammala.
- ⁹Magkansiyon nà
ka baru wa kansiyon pára kikaw, O Dios!
Magtukár rà pára kikaw,
kiya arpa nga sangapúlu ya aldas na.
- ¹⁰Pangabáan mu daya à-ári,
se nosalákan mu we David
nga bobonan mu.
- ¹¹Isalákan nà
kadaya naranggás sa kalínga ku;
se ilísi nà kiya turáy
daya tolay ka sabáli nga íli.
Pabeg busid daya kag-kagiyan da;
isingasingán da nga kurug,

may busid da gáyám kammala.

¹²Sápay kuma

ta ki kabbing daya annánà mi,
ay ummán da ki nabílag
se natalobu nga múla.

Daya annánà mi nga babbay,

ay ummán da din ka napiya nga adígi,
kadaya síku na palásiyu.

¹³Mapnu din daya sipi mi

ka nagbal-baláki nga makkán.

Gumánab tutu wala din pe
daya karneru kadaya pastu mi;
riníburíbu din ya kaadu da.

¹⁴Nabílag din daya báka mi

nga magrùrut ki nadammat nga agtu;

Awan kuma pe umbet ta rumaut kadakami,

senu áwan din ya metálaw kadakami,
se áwan din ya sumángit
nga magpannakit kadaya kalsáda mi.

¹⁵Maganggam daya tolay

nga ummán kiyán na panagbiyág;
maganggam daya tolay nga e APU ya Dios da.

Ya kansiyon nga pagday-dáyaw

145 Day-dayáwan taka pà nang,
O Dios ku nga Ari;
day-dayáwan taka peyapeyang
ka áwan panda.

²Inalgaw taka nga day-dayáwan;

day-dayáwan taka peyang
ka áwan panda.

³Nangátu we APU!

Túya rabbang na
ya meday-dáyaw tutu wala!

- Akkan ta malammat
nu wà ummán naya kinangátu na.
- ⁴Ibanábag daya káda paganakán
kadaya sumar-sarunu kaggída,
daya nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwám.
- ⁵Lam-lamtan ku
ya kinapatag se kinadáyaw mu;
se daya nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa mu.
- ⁶Pagbàbànanan da tolay
daya nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa mu,
se iwaragáwag ku
ya pannakabalin mu.
- ⁷Ikagiyán da
ya kinamárum tutu wala,
se sikkaanggam da
nga mangikan-kansiyon
ki kinaindù mu.
- ⁸Namáru se maragkallà nge APU,
nasulit malùsaw,
se maramminya tutu wala.
- ⁹Namáru we APU
kadaya ngámin tolay,
se nakallà
kadaya ngámin na parsuwa na.
- ¹⁰Day-dayáwan daka
daya ngámin
nga pinarsuwa mu, O APU,
se magiyáman kikaw
daya ngámin na píli mu
nga tolay mu.
- ¹¹Pagbàbànanan da
ya kinadáyaw naya angngituráy mu,
se ya pannakabalin mu,

- ¹²ta senu mepakammu
 kadaya ngámin tolay,
 daya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa mu,
 se ya kinadáyaw
 se kinapatag naya angngituráy mu.
- ¹³Awan panda naya angngituráy mu,
 ikaw ya mangituráy
 kadaya ngámin tolay ka panda.
 Mapiyár nge APU
 kadaya ngámin na kar-kari na,
 se nakallà
 kiya ngámin kuk-kuwaan na.
- ¹⁴Sengán ne APU
 daya ngámin
 nga naawanán nin ka namnáma,
 se pabilgan na
 ngámin daya nagkapsut tin na uray.
- ¹⁵Ikaw ya namnamáan
 daya ngámin na sibbiyág;
 ay iddán muda ka kanan da
 ki oras nga akasápul da.
- ¹⁶Naan-anáy ya idde mu kaggída,
 ay mapnà da ngámin ki kasapúlán da.
- ¹⁷Nalintag se nindù e APU,
 kadaya ngámin na kuk-kuwaan na.
- ¹⁸Adanni kadaya ngámin na kumraw kaggína,
 kadaya napasnà a kumraw kaggína.
- ¹⁹Idde na ngámin ya kasapúlán
 daya mangikansing kaggína;
 se gínán na ya akiseng da,
 ay isalákan nada.
- ²⁰Tagasinnán na daya ngámin
 nga maminya kaggína;

may panísan na
 daya nadakè a tolay.
²¹Day-dayáwan ku nge APU;
 ay iday-dáyaw ngámin tolay,
 ya napatag ga ngágan na
 ka áwan na panda.

Ya pagdáyaw ke Dios gapu ki isisseng na

146 Maday-dáyaw nge APU!
 Day-dayáwan ku we APU
 ki ngámin uray ku.
²Day-dayáwan ku we APU
 ki báyat na agbiyág ku;
 magkansiyon nà
 ka pagdáyaw ku ke Dios ku
 ki kasibbiyág ku.
³Akkan kayu magpiyár
 kadaya agtuturáy;
 akkan dakayu mesalákan
 daya tolay yala.
⁴Nu matay da,
 ay magbalin da kammin ka lusà,
 ay áwaáwan pe yin
 daya ngámin na pal-palánu da.
⁵Maganggam daya tolay
 nga e Dios nga Dios daya iIsrael
 ya sumeng kaggída,
 se mangnamnáma da
 ke APU nga Dios da,
⁶nga namarsuwa
 ki lángit se kalawagán,
 se iya bebay
 se daya ngámin na minayán na.
 Tungpálan na peyang

daya kar-kari na.

- ⁷Ikalintaggán na
 daya mapal-pallà,
 se iddán na daya mabis-bisinán
 ka kanan da.

- Wayaan ne APU daya bálud,
⁸se pakasinnan na daya kúláp.
 Pabilgan na daya nagkapsut tin na uray.
 Pàgan na daya mangikur-kurug kaggína.
⁹Tag-tagasinnán ne APU
 daya agtangeli kadàtada;
 sengán na daya ulíla
 se daya bubbúkud da babbay;
 ngamay sipdán na
 daya palánu daya nadakè a tolay.
¹⁰Awan panda naya angngituráy ne APU.
 Ya Dios nu, dakayu wa iJerusalem,
 ay magturáy peyapeyang
 ka áwan panda!

Maday-dáyaw we APU!

Ya pagday-dáyaw ke Dios nga mannakabalin

- 147** Maday-dáyaw we APU!
 Napiya se nagánas ya magkansiyon
 ka pagdáyaw ke Dios tada;
 ay se rabbang na ya maday-dáyaw.
²Ipasíkád kammin ne APU
 ya Jerusalem,
 se iulli na kammin daya ilsrael
 nga netálaw da se nebálud.
³Paanggamman na kammin
 daya magpan-pannakit,
 se agásan na daya big-bígád da.

- ⁴Nìdang na
ya bílang daya bittuwan,
ay se nada niddán
ki ngag-ngágan da kampela ngin.
- ⁵Mannakabalin se naturáy ya Dios tada;
áwan panda naya kinasírib na.
- ⁶Ipangátu ne APU daya nababa,
may idagdag na kiya lusà
daya nadakè a tolay.
- ⁷Ikansiyon nu
ya aggiyáman nu ke APU;
se magtuk-tukár kayu
kadaya arpa nu pára ke Dios tada.
- ⁸Iwáras na daya angap ka lángit;
se udanán na ya lusà;
ay magtutúbu daya kaddat
kadaya ban-bantay.
- ⁹Iddán na daya an-animál
ka kanan da;
se panganan na daya ubbun gayáng
nu magúni da.
- ¹⁰Akkan ya bílag daya kabalyu
ya pagangammán na,
se akkan pe ya bílag na tolay nga managtág
ya pàgan na.
- ¹¹May maangammán ne APU
kadaya mangikansing kaggína,
se kadaya mangnamnáma
ki áwan kaul-ulissán na aminya na.
- ¹²Dakayu wa iJerusalem,
dayáwan nu we APU!
Dayáwan nu ya Dios nu,
dakayu nga iZion!

- ¹³Ta aggína ya mangpaligda
kiya gitap naya ruwárgan na íli nu,
se aggína ya mangbindisiyon
kadaya umíli.
- ¹⁴Iadayyu na ya riribù
kadaya ngámin na íli nu,
ay se pagkappaggan nakayu
kiya kapíyán na trígo.
- ¹⁵Ikagi na ya bílin na ki kalawagán,
ay dágus sala nga màwa ya piyán na.
- ¹⁶Iwáras na ya isno,
nga ummán ki napusà a dùdut karneru;
se iwárit na ya dirmun ki lusà
nga ummán ki tápù.
- ¹⁷Pagudanan na ka ullalágu
nga ummán ka bibitti a batu;
áwan maketurad nu pagsiyamman na.
- ¹⁸Ay se nada mandáran,
ay marúnát da;
se na ngala pagbaliyan,
ay magáyus sin ya danum.
- ¹⁹Ipakammu na ya bàbànan na
kadaya gakagaka tu Jacob,
se daya bil-bílin na,
se daya lin-lintag na kadaya iIsrael.
- ²⁰Awan na kinuwa nga ummán kiyán
kadaya duddúma nga nasiyon;
akkan da ammu daya lin-lintag na.

Maday-dáyaw nge APU!

Day-dayáwan ngámin kalawagán nge Dios

148 Dayáwan nu we APU!
Dayáwan nu we APU,
dakayu ngámin na atán ka lángit.

- ²Dayáwan nu,
dakayu wa a-anghel na!
Dayáwan nu,
dakayu wa suldádu na ka lángit!
- ³Dayáwan nu we Apu,
dakayu mata se búlán;
dayáwan nu,
dakayu ngámin na bittuwan.
- ⁴Day-dayáwan nu,
dakayu wa kangatuwán na lángit,
day-dayáwan nu,
dakayu wa dan-danum ki ngúdu na lángit.
- ⁵Day-dayáwan din
daya ngámin parsuwa nge APU,
ta naparsuwa da ki mandár na ngala.
- ⁶Nipayán nada
ki giyán da kampela ngin
ka áwan panda,
akkan da mabalin ya sumuwáy
kiya bílin na ka panda.
- ⁷Day-dayáwan nu we APU,
dakayu ngámin na atán ki kalawagán,
dakayu wa dadakkal la ulolag ki bebay,
se dakayu wa atán ki kadalmán.
- ⁸Day-dayáwan nu,
dakayu udán, kilát, angap
se naggat ta báli,
dakayu nga mangikurug ki bílin na.
- ⁹Day-dayáwan nu we Apu,
dakayu wa ban-bantay se babbalantay,
se dakayu wa káyú nga magbúnga,
se dakayu wa káyú wa sedoro;
- ¹⁰oray dakayu wa alsádu wa animál
se dakayu ngámin na áyam,
se dakayu wa magkar-káray

se dakayu wa an-anù.

- ¹¹Day-dayáwan nu we Apu,
 dakayu wa à-ári
 se dakayu ngámin na tolay,
 se dakayu à-apu,
 se dakayu ngámin na agtuturáy
 ki kalawagán;
- ¹²se dakayu wa babbágu se babbalásang,
 se dakayu wa lálakay se annánà.
- ¹³Day-dayáwan da din ngámin
 ya ngágan ne APU!
 Ta ya ngágan na ngala ya kadayáwan;
 nadáyaw may oray inna
 nga atán kídi kalawagán
 se atán ka lángit.
- ¹⁴Pinabílag na daya tolay na,
 senu mapadayáwan da pe,
 daya iIsrael nga napatag kaggína.

Maday-dáyaw we APU!

Ya kansiyon nga pagdáyaw ke Dios

149 Maday-dáyaw nge APU!

- Magkansiyon kayu
 ka baru wa kansiyon pára ke APU.
 Dayáwan nu kiya pagguurnúngán daya tolay na.
- ²Dakayu wa iIsrael,
 maganggam kayu,
 gapu kiya Namarsuwa kadakayu.
 Magpatag kayu wa iJerusalem,
 gapu ki Ari nu.
- ³Magsasála kayu
 nga magday-dáyaw kaggína,

se magtambur kayu
 se magtukár kayu ki arpa
 nga magday-dáyaw kaggína.

- ⁴Maangammán nge APU
 kadaya tolay na;
 pangabáan na daya napakumbaba
 ka ammadáyaw na kaggída.
- ⁵Maganggam ngámin
 daya tolay ne Dios
 ki ammadáyaw na kaggída;
 se magkansiyon da
 gapu ki anggam da
 oray ki aggid-idda da.
- ⁶Kaggattan da ngala nga isar-sáraw
 ya agday-dáyaw da ke Dios,
 nga sikkiikkam da ka ampiláng da
 nga naganubáng ya ngárab na,
- ⁷nga mawe bumálat kadaya nas-nasiyon,
 se mamánis kadaya tul-tolay da;
- ⁸se magtiliw kadaya à-ári da
 se daya à-apu da;
 pingílan dada ka káwar,
- ⁹ka pannakapánis da
 nga nidang ne Dios kaggída.
 Ummán kiyán
 ya kapadayáwan daya tolay ne Dios.
 Maday-dáyaw nge APU!

Ya pagdáyaw ke Dios gapu ki pannakabalin na

150 Maday-dáyaw nge APU!

Maday-dáyaw nge Dios
 kiya Templo na!
 Maday-dáyaw pe

- ka lánɡit nga pag-agyanán na.
²Maday-dáyaw
 gapu kadaya nakas-kasdáaw
 nga kinuw-kuwa na.
 Maday-dáyaw
 gapu ki áwan kepadáan
 nga pannakabalin na.
- ³Day-dayáwan nu
 kiya agtarumpeta nu;
 day-dayáwan nu
 kiya agtuk-tukár nu
 kadaya arpa se líra nu.
- ⁴Day-dayáwan nu
 kiya agsasála nu
 se agtamburin nu;
 day-dayáwan nu
 kiya agtukár nu ka arpa
 se agbalíing nu.
- ⁵Day-dayáwan nu
 kiya agpakànug nu ki pyangpyang nu;
 kaggattan nu wala
 ya magpakànug kadaya pyangpyang nu.
- ⁶Day-dayáwan din
 daya ngámin na sibbiyág nge APU!
 Maday-dáyaw nge APU!

Proverbs

1 Ay tu dedi daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon nga ári ka Israel nga pútut tu David.

Ya pamalunggayatán

²Ay ya panggap dedi ya makag-kagi,
ay pakatùgúdán ki kinasírib,
se pakag-kagiyánan,
se pannakaáwat kadaya naunag
nga kepapannán da.

³Ittu ya pakatùgúdán ta pe
nga magsírib ta ki panagbiyág ta,
se ya agbalin ta ka namáru se nalintag,
se ya angwa ta kadaya kustu
kadaya kasittolay ta.

⁴Ay dedi nga makag-kagi
ya magtùgud ka panagsírib
kadaya áwan ammu,
se magtùgud kadaya nabbing
nga maglam-lammat ki napiya.

⁵Ay oray da nasírib bin,
manggina da pe,
ta senu maamúngán pikam
ya ammu da.

Ay daya nalaing ngin,
ay maamúngán ya laing da,

⁶nga mangitarus kadaya makag-kagi
se daya pangárig.

Metarusán da pe
daya makag-kagi da nasírib
se daya ban-banníku da.

⁷Ya angipatag ke APU,
 ay ittu ya panggayatán na kinasírib;
 may daya ang-ang
 ay paásan da ya kinasírib
 se lùsawan da ya makagiyánan.

Nadakè ya mebul-bulun kadaya nadakè a tolay

⁸Ugu, gínán mu
 ya angag-kagi na ama mu;
 ay se akkam lùsawan
 ya agtuldu na ina mu.

⁹Ta árig da ya napiya
 nga sagápaw mu,
 se napiya nga busaryu mu.

¹⁰Ugu, nu par-paroan daka
 daya maragbásul,
 akkan muda at-atangyaan!

¹¹Ay nu nán da kikaw,
 “Dadin, mawe mangitanab ka tolay,
 patayan tada nga ur-uráyan
 oray ya namáru nga tolay.

¹²Pasingkunan tada da
 kadaya sibbiyág se nabílag;
 metaman da
 nga ummán kadaya natay.

¹³Alà tada daya napatag
 nga kuw-kuwa da.
 Pannuwan tada daya babalay tada
 kadaya bànáng da
 nga maarisamsam tada.

¹⁴Ara ngin, kumíwid ka kadakami;
 pagguuwarán tada
 ya maarisamsam tada,” nán da.

¹⁵Ugu, akkan ka mebul-bulun kaggída!

Adayyuwán mu daya ummán kadayán na tolay.

¹⁶Ta ur-úray yala kaggída
ya mangwa ki nadakè,
se kar-karuwan da ngala
ya pumatay.

¹⁷Awan na sur-surbi
nu magsisíngan ya an-anù
kikaw nga magappán
ki sìwát mu.

¹⁸May dayán na tolay
ay mangitanab da kanu nga nán da,
may aggída kammin ya matay.

¹⁹Ummán kiyán
ya tungpál da tolay
nga naágum ka pirà;
ya kinaágum da kammin
ya mamatay kaggída.

Ya aggayáb naya sírib

²⁰Arig ga makas-asáraw ya sírib
kadaya kal-kalsáda,
se kum-kumraw kadaya palása.

²¹Ay kum-kumraw
kiya giyán nga adu tolay,
se kiya agguurnúngán da
ki ruwángan daya íli da.

²²Dakayu wa ang-ang,
akkan kayu agpà molaw
ki kinaang-ang nu?

Se dakayu nga marammáas,
nungay na kakusap nu
nga mamáas?

Dakayu wa áwan ammu,
akkan nu tutu wala agpà piyán
nu lumaing kayu?

- ²³Manggìna kayu
 ta kagiyánan takayu.
 Itùgud ku kadakayu
 daya ngámin ammu ku.
 Awan ku nga di kagiyan
 nga di ipakammu kadakayu.
- ²⁴Ayabán takayu peyang
 may maddi kayu mà umbet;
 pay-páyan takayu
 may akkan dà tang-tangyaw.
- ²⁵Akkan nu pinagan-anu
 daya angag-kagi ku kadakayu,
 se akkan nu inat-atangya
 ya nagtuldu ku kadakayu.
- ²⁶Ay túya igal-galà takayu pe yala
 nu mapar-parigátan kayu!
 Ay ug-ogan takayu
 nu magringgur kayu.
- ²⁷Ay nu umbet
 nga ummán ki bagyu
 ya ringgur nu,
 se ummán ka naggat
 nga alipugpug
 daya rig-rígát ki biyág nu,
 se nu mapal-pallà kayu
 se mapar-parigátan kayu,
- ²⁸ay se kayu wa kumraw kiyà,
 ay akkan takayu sung-sungbátan.
 Ay oray nu sap-sapúlan dà
 ay akkan dà in masma.
- ²⁹Ta lùsawan nu mà
 ya atán pannakaáwat,
 se pininya nu
 nga akkan ikansing nge APU.
- ³⁰Akkan nu pe nekur-kurug
 daya sur-súrù,

- se akkan nu pinagan-anu
ya agtuldù kadakayu.
- ³¹Ay díkod ganiyan nu
kampela ngin nin
ya búnga daya kinuw-kuwa nu,
ay makappag kayu pe kadayán.
- ³²Ta ya aggal-aliwagwag daya ang-ang,
ay ittu kammin ya mamatay kaggída;
se ya agpakidúdos daya ug-og ki biyág da
ya mangdadál kammin kaggída.
- ³³Ngamay áwan kaan-anuwán
daya manggìna kiyà,
se napiya ya kabiy-biyág da,
se áwan rig-rígát nga pagansing da.

Ya kinapatag na kinasírib

- 2** Ugu, ginán mu
daya kag-kagiyán ku,
se akkan mu kal-kaligpanán
daya bil-bílin ku.
- ²Kapiyánan mu ginán
ya kurug nga kinasírib,
se ipas-pasnà mu
nga awátan.
- ³Magáwag ka
ka pannakaáwat,
se magadang ka
ka panangammu.
- ⁴Sap-sapúlan mu
nga ummán ki agsap-sápul mu
ka silber,
se agsápul mu
ki napatag ga kuw-kuwa
nga nesirù.
- ⁵Nu ummán kiyán

- ya kuwaan mu,
 ay maawátan mu
 ya kepapannán naya
 mangikansing ke APU;
 ay se mammuwán mu
 ya mepanggap ke Dios.
- ⁶Ta e APU
 ya makidde ka sírib!
 Aggína ya paggayatán
 naya panangammu
 se pannakaáwat.
- ⁷Iddán na ka laing
 daya namáru.
 Aggína ya mangigdù
 kadaya napiya peyang
 ya kuk-kuwaan da.
- ⁸Tagasinnán na peyang
 daya nalintag,
 se igdù na
 daya mangikur-kurug kaggína.
- ⁹Nu gínán nà,
 ay mammuwán mu
 ya kustu, se nalintag,
 se ya rumbang nga panagbiyág.
- ¹⁰Ta sumírib ka
 ki panaggur-uray mu,
 se maangammán ka
 kadaya ammu mu.
- ¹¹Ya kinasírib mu
 se ya naunag
 nga pannakaáwat mu
 daya mangigdù kikaw.
- ¹²Ilísi naka pe
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan,
 se kadaya tolay ya nadakè a aggun-úni.
- ¹³Ay se ilísi naka pe

- kadaya tolay
 nga summiyási ki napiya,
 ta pì-piyán da surútan
 ya nadakè a panagbiy-biyág.
- ¹⁴Ittu da pagang-angammán
 ya mangwa ka nadakè,
 se pàgan da daya nadakè a mà-màwa.
- ¹⁵Summiyási dayán nin na tolay ki napiya,
 se akkan da mabalin piyáran.
- ¹⁶Gapu ki kinasírib,
 ay melísi ka
 kiya nadakè a babay
 nga nakaay-ayúyut nu magun-úni.
- ¹⁷Pinanáwan na
 tu nunna nga atáwa na,
 se akkan na ngin pinagan-anu
 tu napatag nga sinipataán na.
- ¹⁸Mameyag ka pannakatay
 ya dálen nga mawe ki giyán na;
 se mameyag ka giyán daya natay
 ya kapannán na.
- ¹⁹Awan aggulli yin
 daya lalláki
 nga mawe ka giyán na;
 ay akkan da pe yin masma
 ya dálen na mawe
 ki pakabiyágan da.
- ²⁰Díkod surútan mu
 ya kabiy-biyág
 daya namáru wa tolay;
 se akkan ka sumiyási
 ki dálen daya nalintag.
- ²¹Ata dayán nala namáru
 ya magbiyág kiya íli,
 se daya áwan kuk-kuwaan na nadakè
 daya magguna kídí.

²²Ngamay daya nadakè
 kuk-kuwaan na tolay,
 ay mapàpur da kídi nga íli,
 se daya mangal-alílaw
 ay árig da ya kaddat nga mabàdut
 se la mippà.

Ya angipatag se agpiyár ke Dios

3 Ugu, akkan mu kal-kaligpanán
 datu tul-tudù kikaw.
 Lam-lamtan mu peyang
 datu bil-bílin ku;
²ta senu adaddu ya agbiyág mu,
 se napiya ya kabiy-biyág mu.
³Akkan mu pagdita
 ya kinamáru se amminya!
 Ipas-pasnà muda
 ki uray mu
 se kiya lammat mu.
⁴Ay díkod pàgan naka ne Dios
 se maganggam kikaw,
 ay ummán pe daya tolay.
⁵Magpiyár ka ke APU
 ki ngámin uray mu,
 nga akkan mu patàran
 ya ammum kampela ngin nin.
⁶Kadaya ngámin kuwaan mu,
 ay magpinnoray ka ke Apu;
 iturung naka
 ki natúnung nga dalenan mu.
⁷Akkan mu nán nga nasírìb ka.
 Ikansing mu nge APU,
 ay se adayyuwán mu
 daya nadakè.
⁸Nu pakunán mu,

- ay bumílag ya bag-baggi mu,
se pumiya ya rì-rìna mu.
- ⁹Padayáwan mu we APU
ki angngidde mu
kadaya kuw-kuwa mu,
se kiya angngidátun mu
kiya munna nga gináni mu.
- ¹⁰Nu pakunán mu,
ay pannuwan na ka trígo
daya sipi mu,
se maglipyás ya bási
kadaya gúsi mu.
- ¹¹Ugu, akkan ka magsúkir
nu disiplináan naka ne APU;
akkan ka maggallang
nu tulduwán naka.
- ¹²Ata disiplináan ne APU
daya pàgan na,
ummán kiya agdisiplína
na isa nga ama ki an-anà na
nga pà-pàgan na.

Ya kurug nga kinabànéng

- ¹³Maganggam ya tolay
nga magbalin ka nasírib,
se atán pannakaáwat na.
- ¹⁴Ta napà-patag may iya silber
ya magun-ud ta
nu magbalin ta ka nasírib,
se nabà-banor may iya balitù,
ya málà ta.
- ¹⁵Napà-patag nga adayyu
ya kinasírib,
may daya nangína
nga ikkaarmat;

oray inna nga kuw-kuwa
 nga kelugán ta,
 ay akkan da mepáda kaggína.

¹⁶Adaddu nga biyág
 ya idde naya kinasírib,
 se ittu pe ya mangidde
 ka kinabànáng
 se rispítár da tolay.

¹⁷Iturung nitta
 ya kinasírib
 ki nagánas se natalna
 nga panagbiyág.

¹⁸Ya sírib,
 ay árig káyu nga makabbiyág
 kadaya tolay ya nasírib;
 ay se maganggam daya tolay
 nga mamatag ki sírib.

Ya sírib ne Dios kitu nagparsuwa na ki ngámin

¹⁹Gapu ki sírib ne APU,
 ay pinarsuwa na ya kalawagán;
 se ya lángit.

²⁰Ay gapu pe ki sírib na,
 ay pinagbuwà na
 daya danum ki taggad,
 se pinagudán naya angap
 ki ngúdu.

Ya kurug ga pagtalgad tada

²¹Ugu, akkan mu ipalúbus
 ya sírib se laing
 nga umawan kikaw;
 akkan muda ibattán.

²²Nu pakunán mu,

- ay ittu daya mangidde kikaw
ka adaddu se napiya
nga kabiyy-biyág.
- ²³ Ay díkod áwan mu kapàyanán
ki agbiyy-biyág mu,
ay se áwan mu pe pakasabágan.
- ²⁴ Awan mu ikansing
nu magidde ka,
se namit ya túdug mu
nu gabi.
- ²⁵ Akkan ka mansing
nu màtatán ka
ki nakapap-panansing,
onu nu umbet
ya pagrig-rigátan
daya nadakè a tolay.
- ²⁶ Ta e APU
ya pagmákad mu.
Akkan na ipalúbus
nga madàsán ka.
- ²⁷ Ay nu atán waya mu
nga mangwa ka napiya,
ay akkan mu itagàna
kadaya makasápul.
- ²⁸ Akkan mu ipakaláwa
ya mangidde
kiya magadang kikaw
nu atán nin kikaw ya agngan na.
- ²⁹ Ay akkan ka maglam-lammat
ka nadakè ki karúba mu
nga simpipiyár
nga makikarúba kikaw.
- ³⁰ Akkan mu ur-uráyan sawdan
ya kasittolay mu,
nu áwan na kinuwa
nga nadakè kikaw.

- ³¹ Akkan ka umápal
 kadaya naranggás sa tolay;
 ay se akkan mu tal-taldan
 daya kuk-kuwaan da,
- ³² ta lùsawan tutu wala ne APU
 daya tolay nga nadakè a panaggur-uray;
 may piyáran na daya namáru.
- ³³ Panísan ne APU
 daya akkobung
 naya nadakè a tolay,
 ngamay namáru
 kadaya akkobung
 naya namáru wa tolay.
- ³⁴ Lùsawan ne Apu
 daya napangátu,
 may daya napakumbaba,
 ay kalakkán nada.
- ³⁵ Dáyaw ya magun-ud
 daya nasírib,
 may daya ang-ang
 ay ya keap-appattán da
 ya lak-áman da.

Ya tuldu da mannákam

- 4** Dakayu wa annánà
 gínán nu
 ya tul-tuldu daya ama nu.
 Kappiyánan nu ya manggina
 ta senu umabay
 ya pannakaáwat nu.
- ² Ta napiya
 daya isur-súrù kadakayu,
 túya akkan nuda nga ilingling.
- ³ Ay kitu an-anà à pikam
 ay pà-pàgan nà ne ina,

- ta sissa ngà nga an-anà na.
⁴Tinùgúdán nà ne ama,
 ay ittu idi ya kinagi na kiyà,
 “Akkan mu kal-kaligpanán
 daya sur-súrù kikaw.
 Ikurug mu
 daya bil-bílin ku
 ta senu adaddu biyág mu.
⁵Ya magsírìb ya lam-lamtam,
 se ya pannakaáwat mu
 ya paabayyam;
 ay se akkan mu kal-kaligpanán
 daya kag-kagiyan ku kikaw.
⁶Akkan mu pagdita
 ya kinasírìb;
 ittu ya bátug salaknib mu.
 Pàgan mu, ta ittu ya mangigdù kikaw.
⁷Ya mun-unna nga kuwaan mu,
 ay sapúlan mu ya kinasírìb;
 se kuwaan mu ya mabaal mu
 nga mamaabay
 ki pannakaáwat mu.
⁸Pàgam ya kinasírìb,
 ay ipangátu naka.
 Gàballam,
 ay ittu ya mangidde
 ka dáyaw mu.
⁹Ya kinasírìb
 ya árig napiya
 nga abúngut mu,
 se nagánas
 nga sagápaw mu.

Ya tul-tuldu nga akkan ta sumiyási ki kustu

¹⁰An-anà ku,

- gìnán nà.
 Ipas-pasnà mu
 ya angáwat mu
 kadaya kag-kagiyan ku,
 ta senu adaddu
 ya panagbiyág mu.
- ¹¹Nesúrù kikaw win
 ya nasírìb
 se ya rumbang
 nga panagbiyág.
- ¹²Nu surútan mu dayán,
 ay áwan mu kebàdúlán
 ki annalen mu ki biyág,
 se áwan mu kedùlapán
 oray nu árig mu ya managtág.
- ¹³Damdammam peyang
 datu naádal mu nga tul-tuldu.
 Tarànan muda
 ta ittu datun
 daya pakabiyágan mu.
- ¹⁴Akkan ka mear-arát
 kadaya nadakè nga kuk-kuwaan
 daya nadakè a tolay.
- Akkan muda tal-taldan.
¹⁵Adayyuwán mu dayán na nadakè.
 Akkan ka umad-adanni kadayán.
 Lisiyán muda;
 surútan mu ngala ya napiya.
- ¹⁶Ta dayán nga nadakè a tolay,
 ay akkan da makatúdug
 nu akkan da pikam nakàwa
 ka nadakè.
- Magbal-baliwág da ki idda da
 nu áwan da nàwa nga nadakè
 kadaya kasittolay da.
- ¹⁷Bátug akakkanan da

- ya kinadakè,
 ay se ya kinaranggás
 ya bátug básì
 nga inuman da.
- ¹⁸Ngamay ya kabiy-biyág
 daya namáru,
 ay árig naya wada
 ki pagbarngát,
 nga magwada la
 nga magwada
 panda ki ilaltà na mata.
- ¹⁹Ya kabiy-biyág
 daya nadakè a tolay,
 ay ummán ki
 nagìbat tutu wala nga gabi.
 Akkan da am-ammu
 nu nágan tu nebàdúlán da
 nga nekedùlapán da.
- ²⁰Ugu, kappiyánam ya manggìna
 kadaya sur-súrù kikaw.
 Ginám pà nang daya kag-kagiyan ku.
- ²¹Akkan muda kal-kaligpanán,
 ipas-pasnà muda ki uray mu.
- ²²Ta tu dayán ya pakabiyágan
 daya makasmà kadayán,
 se ittu daya mamabílag kaggída.
- ²³Ya nang-nangrúna nga kuwaam,
 ay annadám ya panaglam-lammat mu,
 ta ittu ya mangiturung
 ki panagbiyág mu.
- ²⁴Akkan mu kagiyan
 ya akkan kurug,
 se akkan mu bal-balitan
 daya áwan sir-sirbi nga bàbànan.
- ²⁵Sin-sinnam ya pameyaggán mu.
 Akkan ka magling-lingay.

²⁶Kappiyánam panunútan
 daya palánum nga kuwaan,
 ta senu áwan mu pakasabágan.
²⁷Akkan ka sumíni kiya kinapiya.
 Adayyuwám ya kinadakè.

Ya warning kadaya manaládag

5 Ugu, kappiyánam ginán
 ya kinasírìb se pannakaáwat
 nga kagiyan ku.
²Ta senu ammu mu ilásin
 daya napiya nga kuwaan;
 se kiya panaggun-únim,
 ay mepakammu
 nga atán pannakaáwat mu.
³Ta nagánas ya aggun-úni
 naya babay nga nadakè;
 ummán ki digu álig
 nga magpat-pattà ki linága,
 se ummán ki denu olíbo
 nga nadalog nga magáyus ki mútung na.
⁴May ki kamuddiyánan,
 ay árig na ya napet tutu wala
 nga akakkanan;
 se ummán ki ampiláng
 nga nagnárab
 ka naganubáng.
⁵Pannakatay ya pamorung na.
 Ay mameyag ki lúbù
 ya dálen na sur-surútan na.
⁶Akkan ya natúnung
 nga dálen ki biyág
 ya sur-surútan na.
 Magal-aliwagwag
 may akkan na am-ammu.

- ⁷ Ay kídì yin, dakayu wa an-anà ku,
 gínán dà;
 akkan mu ilingling
 daya kag-kagiyan ku.
- ⁸ Adayyuwán nu
 ya ummán kiyán nga babay!
 Akkan nu ad-adanniyán
 ya pag-agyanán na nga balay!
- ⁹ Ta nu akkan,
 ay midde ya dáyaw mu
 kadaya duddúma;
 ay se midde
 kadaya naranggás sa tolay
 ya biyág mu.
- ¹⁰ Alàán pe daya agtangeli
 ya ngámin bànáng mu;
 ay se alà na isa nga agtangeli
 daya ngámin nga nagrig-rigátan mu.
- ¹¹ Nu pumanda ngin ya biyág mu,
 se tuláng ngala se lublub ya baggi mu,
 ay makat-atúlág ka nga nán mu,
- ¹² “Taanna, tura ngà akkan nasílag?
 Taanna, tura ku akkan ginì-gìna
 datu tul-tuldu kiyà?”
- ¹³ Akkan ku ginì-gìna
 datu nagtù-tùgud kiyà.
 Akkan ku pe nepang-pángag
 datu nagtul-tuldu kiyà.
- ¹⁴ Kídì yin, ay áwan ku la
 di kapàyanán.
 Nakap-appat tà
 ki àráng daya kaduwán.”
- ¹⁵ Ya bubun mu kampela ngin nin
 ya pagsàduwám.
 Ummán pe, ya atáwam ngala

- ya allayam.
- ¹⁶ Akkan ka manan ki gabbuwà
nga uminum mala kikaw
oray inna nga babay
nga maminya.
- ¹⁷ Akkam iuwár daya duddúma
kiya kuw-kuwa na atáwam ngala.
- ¹⁸ Ay túya, ya atáwam mala
ya pagangammám peyang;
anayam ya babay
nga pininyám atawán.
- ¹⁹ Napiya ya atáwam;
akkan nalagaw magkínin.
Maangammán ka din peyang
ki aminya na,
se mapnà ka din peyang ki piya na.
- ²⁰ Ugu, akkan ka paayúyut
kada sabáli babbay.
Akan ka meallay
ki makidal-daládag nga babay.
- ²¹ Ta sissisingan peyang
nge APU
kadaya kuk-kuwaan da tolay.
Sikkaammu kadaya
ngámin kap-kapannán da.
- ²² Matiliw ya nadakè nga tolay
kadaya nadakè
nga kuk-kuwaan na;
se daya bas-básul na
ya mangipalab-ug kaggína.
- ²³ Matay gapu ki áwan na aggannád ki baggi na;
se ya kinaug-og na tutu wala
ya mangippan kaggína
ki lúbù na.

Daya duddúma pikam nga tul-tuldu

- 6** Ugu, nekari mu
     nga ikaw ya magbáyad
     ki útáng na sabáli tolay?
- ² Arig mu ya nasiluwán
     gapu ki kinagim;
 ay se ka natiliw
     gapu ki úni nga binalikát mu.
- ³ Ay díkod, ugu,
     ummán kídí ya kuwaan mu,
     ta senu mawayaán ka
     ki turáy naya nagkariyán mu.
 Mawe ka ka giyán na;
     magkaru ka,
     se ka makim-imallà kaggína
     nga wayaán naka kitu kari mu.
- ⁴ Akkan mu itúdug yán,
     se akkan mu wa italà.
- ⁵ Maglapsu ka
     ki sílu mu
     nga ummán ki ugta nga nàna;
 se magtálaw ka
     nga ummán ki an-anù
     nga nàna na maragsiwát.
- ⁶ Dakayu wa nasadut,
     kapiyánan nu kod sinnan
     daya kutun.
 Magsírìb kayu
     ta adálan nu
     ya kabiy-biyág da.
- ⁷ Awan da ap-apu,
     onu ù-upisiyál
     nga mangituráy kaggída;
- ⁸ may magurnung da
     nu aggagáni

- ka sagáma da
 nga kanan da
 ki aggamiyán na.
- ⁹Dakayu wa nasadut,
 nungay na ya kalukág nu
 ki túdug nu,
 se nungay na ya ibabbágun nu
 ki idda nu?
- ¹⁰Matúdug gà la ka bittì;
 magidda ngà ka makaru wala,
 se magdalikapkap pà la
 ka makaru, nán mu,
- ¹¹may kattatán naka ngala
 ya rígat ki biyág,
 nga ummán ki ilalbet na maragtákaw
 nga sikkaampiláng.
- ¹²Ya nadakè se áwan sir-sirbi nga tolay,
 ay pabeg binnusid daya kag-kagiyan na.
- ¹³Magkim-kimyát
 se sumin-sinyás
 ta senu maalíláw naka.
- ¹⁴May nadakè ya atán ki uray na.
 Magpal-palánu ka nadakè
 se pagsasawdan na peyang
 da tolay.
- ¹⁵Ay túya, màtatán nala
 ki umbet nga pakarigátan na;
 ay áwan na ngin na ipippiya;
 ittu win ya pakatayán na.
- ¹⁶Atán pittu nga lùsawan
 se kagúra ne APU:
- ¹⁷Ya napangátu,
 se ya magbus-busid,
 ya pumatay
 ki áwan bas-básul nga tolay,
- ¹⁸ya magpal-palánu ka nadakè,

- ay lap-laptan na ngala
ya mangwa ka nadakè,
¹⁹ya magbus-busid nga magsistígu,
se nangru na ya mamagsasáwad
kadaya magkukopun.
- ²⁰Ugu, surútam ya bílin
naya ama mu,
se akkan mu kal-kaligpanán
ya isur-súru naya ina mu.
- ²¹Akkan muda kal-kaligpanán.
Ipas-pasnà muda ki uray mu.
- ²²Ittu daya mangiturung kikaw
ki oray ka wàna nga kapannán mu.
Nu matúdug ka,
ittu daya árig magbantáy kikaw,
se ittu daya magtùgud kikaw
nu malukág ka.
- ²³Ay meárig ki pingki ya bílin,
ay se ya sur-súru, ay árig ka wada.
Ay daya tul-tuldu se disiplína
ya mangisúru kikaw
ki kustu nga panagbiyág.
- ²⁴Iadayyu naka
ki angay-ayúyut
daya nadakè nga babbay,
se kadaya nat-átawán nin
nga babbay.
- ²⁵Akkam kelugán ya kinapiya na.
Akan ka paayúyut
kiya makaay-áyu
nga isissingan na.
- ²⁶Ta mabalin
nga banor isa bukal ngala
nga sinápay ya báyad ki púta,
may biyág ya pagbáyad
naya manaládag.

- ²⁷Mabalin mu agpà
nga gàballan ya apuy
nga akkan masidug
ya bádum?
- ²⁸Onu manalen ka
ki birgáng
nga akkan nga masinit
daya dapán mu?
- ²⁹Ay ummán pe kiyán ya màwa
nu allayan na isa tolay
ya atáwa na sabáli nga laláki.
Kurug gala nga mapánis
ya meallay kaggína.
- ³⁰Ay akkan da kam lùsawan
ya tolay nga magtákaw
gapu ki bisin na.
- ³¹May nu maduktálan,
ay mamin-pittu
kitu báyard nату tinákaw na
ya pagbáyad na.
Get nu kúráng pikam
nga pagbáyad na
ya ngámin kuw-kuwa na.
- ³²May ang-ang ya tolay
nga manaládag.
Dadàlan na ngala
ya baggi na kampela ngin.
- ³³Kattab se appat
ya magun-ud na;
ay se akkan nin mippà
ya keap-appattán na.
- ³⁴Ta ya laláki
nga mangabugu
ay narungat.
Awan makagáput kaggína
nu ittu ya bumálat.

³⁵Akkan na pagan-anu ya awát;
 áwan mabalin midde kaggína
 oray ummán na ya kadakkal na
 ta senu makusap ki rungat na.

Ya kaay-ayúyut nga manaládag

- 7** Ugu, akkam kal-kaligpanán
 daya kagiyan ku;
 se ipas-pasnà mu ki uray mu
 daya bil-bílin ku.
- ²Ikurug mu daya bil-bílin ku,
 ta senu adaddu ya biyág mu.
 Pàgam daya isur-súru ku
 nga ummán ki kinapatag
 daya mata mu.
- ³Damdammam muda peyapeyang.
 Akkan muda kal-kaligpanán.
- ⁴Ibíláng mu ya kinasírib
 ka ummán ka wagi mu
 nga babay,
 se ya pannakaáwat
 ka ummán ka pà-pàgan mu
 nga opun mu.
- ⁵Iadayyu daka
 kiya nadakè a babay
 se kiya babay
 nga makidal-daládag
 nga makapailug nu magúni.
- ⁶Namissán, atán nà ka balay
 nga maglalamdaw.
- ⁷Nasingan ku
 daya adu nga babbágu.
 Nàmud ku
 nga umang-ang-ang
 tu isa kaggída.

- ⁸ Nawe nagdal-dalen kitu kalsáda,
nga adanni kitu giyán na balay
na isa nga babay.
- ⁹ Gídám min kitun,
ay gumì-gìbat pe yin.
- ¹⁰ Ay se la nga uwad babay
nga summabat kaggína.
Makapailug tu agbad-bádu na
nga ummán ki púta,
se ummán ka nadakè
tu panggap na.
- ¹¹ Naturad se akkan mìpat
tu babay.
Akkan makasinád
ka balay da.
- ¹² Nakírad nga atán ki kalsáda,
ay nu akkan, atán ki palása,
ay nu akkan, ay atán magid-iddag
kiya síku na kalsáda.
- ¹³ Ginàbal na tu bag-bagu
se na um-umàán,
ay se akkan nala nìpat nga nangagi ka:
- ¹⁴ “Kídi nga algaw,
ay nagdátun nà
ka annungpál ku
ki sipata ku.
- ¹⁵ Ay túya lummawán nà
nga magsápul kikaw.
Sinap-sápul taka,
ay kídi ay nasmà taka ngin.
- ¹⁶ Ay innapán ku ya idda ku
ka dikolor nga ulat
nga gayát ka Egipto.
- ¹⁷ Binang-bangluwán ku
ka míra, aloe se sinamon.
- ¹⁸ Dádin ta malawagán ta

- nga magallay.
 Maggan-gánas ta
 panda ki piyán ta.
¹⁹Awan tu lalakay ku.
 Nagbiyahe ka adayyu.
²⁰Ay nagtúgut
 ka adu nga pirà.
 Ay duwa láwas
 se la nga magulli,” nán na.
²¹Inayúyut na tu bag-bagu
 kadatu napiya nga kag-kagiyan na,
 se kitu nagánas nga aggun-úni na.
²²Dágus mà pe yala
 nga summúrut tu laláki kaggína;
 ummán ki toru wa báka
 nga mippan ki agpartiyán.
 Ummán pe ki ughta
 nga mameyag ki palabbot
 nga kepisuán na,
²³se masuwè ki túga
 ya púsu na.
 Ummán pe ki an-anù
 nga mawe ki ílug
 nga akkan na ammu
 nga ittu ya pakatayán na.
²⁴Ay kídi lugud, annánà ku,
 gínán dà.
 Kappiyánan nu lam-lamtan
 daya kag-kagiyan ku.
²⁵Akkan nu itulù ya uray nu
 ki ummán kiyán na babay.
 Akkan kayu masábag
 nga sumúrut kaggína.
²⁶Ta adu win daya lalláki
 nga dinadál na.
 Akkan mabílang ngin

daya natay gapu kaggína.
²⁷Ya balay na, ay ittu ya dálen
 nga mameyag ki giyán daya natay.
 Ya kuwartu na, ay kuwartu na pannakatay.

Ya kinapatag na kinasírib

8

Gínán nu!

Ya kinasírib ay árig tolay
 nga kum-kumraw,
 se ya pannakaáwat
 ay makas-asáraw.
²Magsisíkáð ki otun da bantay,
 atán ki bíkat da dal-dálen,
 se kadaya nagsasabtán
 daya kal-kalsáda.
³Atán ki ruwárgan da íli,
 se atán kadaya gagyangán,
 nga isar-sáraw na ya:
⁴Gínán dà,
 dakayu ngámin na tolay
 ked kalawagán.
 Dakayu
 ya am-amomanán ku.
⁵Dakayu nga uman-an-anà pikam
 nga panaggur-uray,
 magnákam kayun.
 Dakayu wa dumam-dambel,
 magsírib kayu.
⁶Manggìna kayu,
 ta napatag daya kag-kagiyan ku;
 tittu daya kustu
 daya bal-balítán ku.
⁷Pabeg kurug,
 daya kag-kagiyan ku,
 ta oray nágan na nga busid,

- ay lùsawan ku.
- ⁸Pabeg kustu
 daya kag-kagiyan ku;
 áwan nala ya busid se mangialflaw.
- ⁹Nawada da ngámin
 kadaya atán pannakaáwat,
 se kustu da kadaya
 napiya ya agpan-panúnut da.
- ¹⁰Daya isur-súru ku ya pàgan mu,
 nga akkan ya pirà.
 Ya pannakaáwat ya pàgan mu,
 nga akkan ya kapíyán na balitù.
- ¹¹Ta napà-patag ya kinasírib
 may daya napatag nga ikkaarmat.
 Oray nágan da sanikuwa
 nga talingkagúman mu,
 ay akkan da mepáda kaggína.
- ¹²Iyà ya kinasírib,
 ay se kabulun ku
 ya kinalaing;
 mangidde yà ka pannakaáwat,
 se napiya nga panaglam-lammat.
- ¹³Nu ipatag ta nge APU
 ay lùsawan ta ya kinadakè.
 Lùsawan ku ya napangátu
 se ya napasindáyaw,
 se ya nadakè
 nga panaggun-úni.
- ¹⁴Napiya daya tul-tuldu ku,
 se napiya ya panaglam-lammat ku.
 Atán ya pannakaáwat se turáy kiyà.
- ¹⁵Gapu kiyà ay makapagári daya à-ári,
 se daya agtuturáy, ay makàwa da ka napiya
 nga lintag gapu kiyà.
- ¹⁶Gapu kiyà, ay napiya ya angngituráy
 daya agtuturáy

- se daya nangangátu nga tolay.
¹⁷ Pà-pàgan ku daya maminya kiyà;
 ay masma dà
 daya mangipas-pasnà
 nga magsápul kiyà.
- ¹⁸ Idde ku ya dáyaw
 se kinabànéng
 nga magnanáyun,
 se ya napiya
 nga kabiy-biyág.
- ¹⁹ Napà-patag
 ya magun-ud nu kiyà,
 may iya kangináan na balitù,
 se ya kapàgán na silber.
- ²⁰ Sur-surútan ku
 ya kustu se nalintag
 nga panagbiy-biyág.
- ²¹ Pagbànéngan ku
 daya maminya kiyà;
 pannuwan ku ka kinabànéng
 daya babalay da.
- ²² Kitu inanggayát na,
 ay iyà tu nun-unna
 nga pinarsuwa ne APU
 kitu nagparsuwa na ki ngámin.
- ²³ Kitu nabayabayág gin,
 kitu akkan pikam naparsuwa
 idi ya kalawagán,
 ay ataatan nà in.
- ²⁴ Atán nà in
 oray kitu áwan pikam
 daya bebay,
 se áwan pikam
 daya gabbuwà
 nga paggayatán na danum.
- ²⁵ Atán nà in kitu áwan pikam

- daya dadakkal nga ban-bantay
 se daya babbalantay.
- ²⁶Atán nà in kitu áwan pikam
 ya kalawagán se daya tal-tálun,
 se áwan pikam
 oray tangakúku nga lusà.
- ²⁷Atán nà in kitu namarsuwa na
 kiya lángit,
 se kane ippáy na ya nagsabtán
 naya lángit se ya bebay.
- ²⁸Atán nà kitu nangippáy na
 kadaya angap ka lángit,
 se kitu nanglukát na
 kadaya gabbuwà ki taggad.
- ²⁹Atán nà kitu nangippáy na
 kiya pamandanán naya bebay,
 se itu nangibílin na
 nga akkan lumampás kiyán
 ya danum na.
- Atán nà pe kitu nangippáy na
 kiya bátug pundasiyon na kalawagán.
- ³⁰Atán nà peyang ki giyán na
 nga kaseng na ki ubra na;
 se iyà ya pagang-angammán na
 ki inalgaw;
 ay maganggam mà
 peyang nga atán ki giyán na.
- ³¹Maganggam mà ki kalawagán
 nga parsuwa na,
 se pàgan ku ngámin daya tolay.
- ³²Kídi yin, ay gínán dà,
 dakayu wa annánà ku.
 Kuwaan nu daya kagiyan ku
 senu maangammán kayu
 ki biyág nu.
- ³³Gínán nu ya mesúru kadakayu.

Magsírìb kayu!

Akkan nu ilingling ya kinasírìb.

³⁴Maganggam ya tolay
nga manggìna kiyà;
ya tolay nga inalkaw
nga atán ki gagyangán ku,
nga magid-iddag kiyà.

³⁵Ta ngámin daya makasmà kiyà,
ay biyág ya masrà da,
se ya ammatag ne APU kaggída
ya magun-ud da.

³⁶May daya akkan makasmà kiyà,
ay ya baggi da kammin
ya matakitán;
ay se daya mangalùsaw kiyà,
ay pannakatay ya pì-piyán da.

Ya kinasírìb se kinaang-ang

9 Ya kinasírìb, ay árig na
ya tolay nga magbalay;
nepasíkáð na ngin
ya pittu nga adígi na.

²Pinarti na ngin daya animál
nga pára ki say-am na;
se tinimpla na ngin
ya básì nga ipenum na,
se nesagána na pe yin
ya tebol nga panganán da.

³Nebon na ngin
datu asassu na nga babbay
nga mawe
kadaya alingúdu wa giy-giyán
nga magayáb kada tolay;
ay nán da:

⁴“Dakayu nga umang-ang-ang,

- umbet kayu win!”
 Ay kadatu áwan pannakaáwat,
 ay nán na:
- ⁵“Umbet kayun mangán
 kiya akakkanan
 nga nesagána ku;
 se uminum kayu
 kiya básì nga tinimpla ku.
- ⁶Igsán nu ya bungguy
 daya umang-ang-ang,
 ta senu mabiyág kayu.
 Surútan nu ngala
 ya dálen na kinasírib.”
- ⁷Nu tul-tulduwán mu
 ya marammáas,
 ay merupat ka ngala.
 Nu tугúdam ya nadakè a tolay,
 ay matakitán ka ngala.
- ⁸Nu tulduwán mu
 ya marammáas,
 ay lùsawan naka ngala.
 May nu tulduwán mu ya nasírib,
 ay rispitaran naka.
- ⁹Nu masuruwán ya nasírib,
 ay sumì-sírib pikam.
 Nu matугúdan ya namáru,
 ay maamúngán ya ammu na.
- ¹⁰Ya angipatag ke APU
 ya panggayatán naya kinasírib;
 ay se ya angammu ta
 ke APU nga áwan kapáda,
 ya mangidde ka pannakaáwat.
- ¹¹Gapu ki kinasírib,
 ay umadu ya algaw
 nga ag-agyán mu
 kídì kalawagán,

se maamúngán ya dagun
 nga agbiyág mu.
¹²Nu nasírìb ka,
 ikaw ya magkapiya
 ki pagpíyán na.
 May nu paásam
 ya kinasírìb,
 ikaw kampela ngin nin
 ya magsagába ki rígát na.

Ya angayúyut na kinaang-ang

¹³Ya kinaang-ang
 ay meárig ki babay
 nga nalagaw,
 nga áwan ammu
 se áwan na aliyaw.
¹⁴Atán magtutúgaw
 ki gagyangán na balay na,
 onu kadaya alingúdu
 nga giy-giyán ki íli;
¹⁵se kum-kumraw
 kadaya maglilíwán na tolay
 nga akkan magling-linggaw.
¹⁶Nán na, “Umbet kayu,
 dakayu nga áwan ammu!”
 Ay nán na
 kadaya umang-ang-ang,
¹⁷“Nam-amit ya danum
 nga tinákaw,
 se nam-amit ya sinápáy
 nu kanan ta ki nasirù.
¹⁸Ngamay akkan da nga ammu
 nga pannakatay ya tungpál
 datu linumnà in ki balay na,
 se datu atán ka giyán daya natay yin

daya sangaíli na.

Daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon

10 Ay tu dedi daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon.

Ya nasírib nga an-anà,
ay pagangammán na ama na;
ngamay ya ug-og ga an-anà,
ay pagpanakitán na ina na.

²Awan napiya nga midde
naya kinabànéng
nga gayát ki nadakè;
may ya kinamáru
ya makesalákan kikaw.

³Akkan ipalúbus ne APU
nga mabisinán daya namáru;
ngamay akkan na ipalúbus
nga málà daya nadakè
ya piyán da.

⁴Pumubri daya nasadut,
may bumànéng daya nagagat.

⁵Namáru ya an-anà
nga maggáni ki aggagáni;
may nakap-appat ya an-anà
nga matúdug ki oras na pinaggagáni.

⁶Madarnán ka pagkallà daya namáru;
ngamay daya nadakè a tolay,
ay ilingalingad da
ya kinaranggás da
kiya napiya nga aggun-úni da.

⁷Makapaanggam
ya annamdam ta
ki namáru nga tolay;
ngamay makar-karu ta
nga maligpanán

- daya nadakè a tolay.
⁸ Ginán naya makaaw-awat
 ya napiya nga makag-kagi;
 ngamay ya ang-ang
 nga magbur-buranaw,
 ay nadakè ya padàngan na.
- ⁹ Awan kaan-anuwán
 daya magbiy-biyág ka napiya;
 ngamay mammuwán nala
 daya magbiy-biyág ka nadakè.
- ¹⁰ Riribù ya idde na tolay
 nga mangituláyaw ki kurug;
 ngamay kinatalna
 ya idde na tolay
 nga mangikagi ki kurug.
- ¹¹ Arig gabbuwà na biyág
 ya mútung naya namáru nga tolay,
 ngamay ya mútung
 naya nadakè a tolay,
 ay isir-sirù na
 ya kinaranggás na.
- ¹² Panagsasáwad
 ya búnga naya lùsaw,
 may ya aminya
 ay pakawanan na
 daya bas-básul.
- ¹³ Masingan
 ya kinasírib naya tolay
 nga makaaw-awat
 kadaya kag-kagiyan na.
 Ngamay ya umang-ang-ang,
 ay mapánis ya rabbang na.
- ¹⁴ Daya nasírib,
 ay am-amúngán da
 daya ammu da ngin;
 ngamay ad-adanni ya riribù

- kiya magbur-buranaw
nga ang-ang.
- ¹⁵Ya kinabànéng daya babànéng
ya mangsalaknib kaggída;
ngamay ya kinapubri daya napubri
ya mangdadál kaggída.
- ¹⁶Napiya nga biy-biyág
ya magun-ud naya
namáru nga tolay;
ngamay ya nadakè a tolay,
ay básul ngala ya magun-ud na.
- ¹⁷Napiya ya biy-biyág naya tolay
nga mangikurug
ki napiya nga sur-súru;
ngamay magal-aliwagwag ya tolay
nga mangalùsaw ki tuldu.
- ¹⁸Magbus-busid ya tolay
nga mangisirù ki lùsaw na.
Ang-ang ya mamad-padakè.
- ¹⁹Nalapat makabásul
ya adu kag-kagiyan,
ngamay ya nasírìb
ay naannád magúni.
- ²⁰Arig ki napatag nga silber
ya úni na namáru nga tolay;
ngamay áwan sur-surbi
ya aglam-lammat na
nadakè nga tolay.
- ²¹Pagkapíyán da adu tolay
ya makag-kagi
naya namáru nga tolay,
ngamay daya ang-ang,
ay matay da
gapu ki kinaang-ang da.
- ²²Ya kinamáru ne APU
ya magpabànéng ki tolay,

ay se áwan na ibulun nga pannakit.

²³Ang-angrád dala

kiya ang-ang

ya mangwa ka nadakè;

ngamay pagangammán

na tolay nga makaaw-áwat

ya kinasírib.

²⁴Màwa kadaya nadakè a tolay

ya ikan-kansing da,

ngamay magun-ud daya namáru

ya piyán da.

²⁵Nu umbet ya árig bagyu ki biyág,

ay umawan daya nadakè a tolay;

ngamay daya namáru wa tolay

ay áwan da kippaán ka panda.

²⁶Akkan mu pilluwan

daya nasadut,

ta ummán da ki suka

nga makallinu da,

se ummán da ki atù

nga mawe ki mata mu.

²⁷Mangpaadaddu ka biyág

ya mangipatag ke APU;

ngamay abibbà ala

ya agbiyág daya nadakè a tolay.

²⁸Ya agnamnáma daya namáru

ay agganggam ya tungpál na;

ngamay áwan id-idaggán

daya nadakè nga tolay.

²⁹Ya angngituráy ne APU

ya bátug aglingdán

daya nadalus sa kabiy-biyág;

ngamay ittu ya mangdadál

kadaya makabásul.

³⁰Awan kippaán daya namáru;

ngamay akkan magnanáyun

kídi kalawagán
 daya nadakè a tolay.

³¹Nasírìb magun-úni
 daya namáru;
 ngamay màmut din
 ya mútung daya
 nadakè kag-kagiyan.

³²Ammu naya namáru
 ya napiya nga kagiyan na,
 ngamay tittu ya nadakè
 ya makagi naya nadakè nga tolay.

11 Kagúra ne APU
 ya magusár ka agkiluwán
 nga atán pakultit na;
 may paganggammán na
 ya kustu nga agkiluwán.

²Umbet tala ya keap-appat
 daya napangátu;
 ngamay nasírìb
 daya napakumbaba.

³Ya kinamáru daya namáru
 ya mangiturung kaggída;
 ngamay daya mangal-alfílaw,
 ay madadál da
 gapu ki kinadakè da.

⁴Awan meseng naya kinabànáng
 nu iya angngukum ne Apu win;
 ngamay ya kinamáru,
 ay melísi naka ki pakatayán mu.

⁵Nalapat ya biy-biyág
 daya namáru
 gapu ki kinamáru da;
 ngamay ya kinadakè
 kampela ngin nin
 daya nadakè
 ya mangdadál kaggída.

- ⁶Ya kinamáru
 daya namáru nga tolay
 ya mangilísi kaggída;
 ngamay daya akkan mapiyár
 nga tolay, ay aggída kammin
 ya matiliw kiya nadakè a palánu da.
- ⁷Nu matay daya nadakè nga tolay,
 ay umawan pe
 daya namnamáan da,
 ay se umawan pe
 ya pagmákad da.
- ⁸Medayyu daya namáru
 ki riribù;
 ngamay ittu ya kapannán
 daya nadakè.
- ⁹Gapu ki úni da,
 dadàlan daya áwan diyos
 daya kasittolay da;
 ngamay daya namáru,
 ay melísi da
 gapu ki kinasírìb da.
- ¹⁰Nu napiya
 ya biy-biyág daya namáru,
 ay maganggam daya umíli;
 ay nu matay
 daya nadakè a tolay,
 ay makasáraw da ki patag da.
- ¹¹Meday-dáyaw ya íli
 gapu ki kuk-kuwaan
 daya namáru;
 ngamay ya kag-kagiyan
 daya nadakè a tolay
 ya panggayatán
 naya kadadál na.
- ¹²Umang-ang-ang
 ya mangirupat

- ki kasittolay na;
 ngamay ya makaaw-áwat,
 ay áwan na kag-kagiyan.
- ¹³Akkan mabalin ipiyár
 ya sekritu ki nasamemet;
 ngamay mabalin ipiyár
 ki mapiyár nga tolay
 ya oray nágan na.
- ¹⁴Mawarawarà daya umíli
 nu áwan ya mangiapu kaggída;
 ngamay natalgad da
 nu adu ya mangiturung kaggída.
- ¹⁵Nu ikarim
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na isa nga agtangeli,
 ay magproblema ka nu kuwa;
 ngamay nu akkan ka
 meram-ráman,
 áwan mu kapàyanán.
- ¹⁶Marispitár
 ya babbay nga ninnád,
 ngamay nakap-appat
 ya babbay nga nalagaw.
 Pub-pubri daya nasadut;
 may bumánáng daya
 magpaggus nga magubra.
- ¹⁷Pagkappiyaám kampela ngin
 nu nindù ka,
 ngamay nu naranggás ka,
 ay ikaw pe kammin ya magsagába.
- ¹⁸Awan málaálà
 daya nadakè nga tolay;
 ngamay daya mangwa
 ka napiya,
 ay áwan duwaduwa
 nga magunggunaán da.

- ¹⁹Magbiyág ya tolay
 nga akkan molaw
 nga mangwa ka napiya;
 ngamay matay
 ya padàngan
 naya pabeg nadakè
 daya kuk-kuwaan na.
- ²⁰Kagúra ne APU
 daya nadakè a panúnut;
 ngamay pagangammán na
 daya napiya ya kuk-kuwaan da.
- ²¹Minnanáma nga mapánis
 daya nadakè kuk-kuwaan;
 ngamay melísi daya namáru.
- ²²Ya napiya nga babay
 nga áwan uray,
 ay árig balitù a arítus
 nga atán ki lungsi na ábuy.
- ²³Napiya ya pagbalinán
 naya piyán daya namáru;
 ngamay ya mindaggán nala
 daya nadakè
 ay ya angngalùsaw da tolay.
- ²⁴Atán daya naparon na mangidde,
 may bumánáng da;
 ngamay daya natarin
 ay aggída ya magkur-kúráng.
- ²⁵Bumánáng
 daya naparon mangidde;
 daya sumeng
 ay masengán da.
- ²⁶Kag-kagiyan da tolay
 ya tolay nga maddi mangiláku
 ki trígo na,
 ta iiddag na ki agngína na;
 ngamay pàgan da

- ya nalagpat mangiláku kaggída.
²⁷ Marispitár ya tolay
 nga napiya ya panggap na;
 ngamay nu riribù ya sap-sapúlan na
 ay ittu kurug ya masrà na.
- ²⁸ Ummán da ka adon
 nga malaylay
 daya pagtalgad da
 ya bànáng da;
 ngamay ummán ki adon
 nga nangalongu
 daya namáru.
- ²⁹ Daya mangriribù
 kadaya akkobung da,
 ay áwan da tawídan
 ki kamuddiyánan.
 Asassuwan na nasírib ya ang-ang.
- ³⁰ Biyág ya idde naya namáru nga tolay;
 ngamay ya kinaranggás ay ippà na.
- ³¹ Nu magunggunaán
 kídi kalawagán
 daya namáru nga tolay,
 ay minnanáma
 nga mapánis
 daya nadakè nga tolay
 se daya maragbásul.
- 12** Ya tolay nga maminya matulduwán,
 ay piyán na ya sumírib;
 ngamay ang-ang
 daya malùsaw matulduwán.
- ² Maangammán ne APU
 kadaya tolay nga namáru;
 ngamay panísan na
 daya magpal-palánu
 ka nadakè.
- ³ Akkan midde naya kinadakè

- ya kinatalgad;
 ngamay daya namáru
 ay akkan da la maan-anu.
- ⁴Ya namáru nga atáwa
 ay árig sagápaw naya lálakay na.
 Ngamay nu aggína
 ya keap-appattán na,
 ay árig na ya kanser
 ki tuláng na lálakay na.
- ⁵Akkan naka gundawáyan
 ya namáru wa tolay;
 ngamay ya nadakè,
 ay kasabaan naka.
- ⁶Nalingad nga makappatay
 ya kag-kagiyan
 daya nadakè nga tolay;
 ngamay makabbiyág
 ya kag-kagiyan daya namáru.
- ⁷Nu matay daya nadakè a tolay,
 ay áwaáwan da pe yin;
 ngamay magnanáyun
 daya gakagaka
 daya namáru nga tolay.
- ⁸Mapatag ya tolay
 nga makaaw-áwat;
 ngamay irupat da
 ya tolay nga nadakè a panaglam-lammat.
- ⁹Napì-piya ya ur-úray nga tolay
 nga atán asassu na,
 may ya magpì-bànáng
 nga áwan na kanan.
- ¹⁰Ammu da tagasinnán
 daya namáru nga tolay
 daya an-animál da;
 ngamay áwan agkallà
 daya nadakè nga tolay

- kadaya an-animál da.
- ¹¹Adu ya kanan
 daya nagagat nga magtálun;
 ngamay daya umang-ang-ang
 pabegan da nga ub-ubraan
 ya áwan kammala pagtungpálan.
- ¹²Apálan daya nadakè a tolay
 ya bànáng daya páda da nga nadakè;
 ngamay daya namáru,
 ay árig da ya káyu nga nabúnga
 ta adallam ya gamut da.
- ¹³Matiliwán daya nadakè nga tolay
 kadaya nadakè nga kag-kagiyan da;
 ngamay daya namáru,
 ay tal-taláwan da ya riribù.
- ¹⁴Napiya ya magungguna na tolay
 nga napiya ya kag-kagiyan;
 se ya panaggubra
 ay atán pe gungguna na.
- ¹⁵Nán daya ang-ang
 nga kustu daya kuk-kuwaan da;
 ngamay daya nasírìb
 ay ginán da ya tul-tuldu kaggída.
- ¹⁶Nu makarungat ya ang-ang,
 dágus nala nga ipassingan;
 ngamay akkan pagan-anu
 naya makaaw-áwat
 ya insultu kaggína.
- ¹⁷Daya mangikagi ki kurug
 ay ipaltuwád daya kustu,
 ngamay ya magsistígu ki busid,
 ay makaallíláw ya aggun-úni na.
- ¹⁸Ummán ki ampiláng
 nga mesuwè
 ya natakit nga úni;
 ngamay makapabílag

- ya aggúni daya nasírib.
¹⁹Magnanáyun ya kurug;
 ngamay ya busid
 ay makar-karu wala.
- ²⁰Mangialílaw ya atán ki uray
 daya magpal-palánu ki nadakè;
 ngamay maganggam
 daya magpal-palánu ka napiya.
- ²¹Awan ya nadakè
 nga màwa kadaya namáru;
 ngamay pabeg riribù
 ya màlamán daya nadakè.
- ²²Kagúra ne APU
 daya magbus-busid;
 ngamay paganggammán na
 daya managtungpál
 kadaya kag-kagiyan da.
- ²³Akkan kagiyan na dágus
 naya nasírib nga toláy
 ya ammu na;
 ngamay ya ang-ang
 ay ipakammu na nga dágus
 ya kinaang-ang na.
- ²⁴Daya naánus
 ya magbalin ka apu;
 ngamay daya nasadut
 ay magbalin ka asassu.
- ²⁵Nadammat ki uray
 ya panaglídug;
 ngamay makapaanggam
 ya úni nga napiya.
- ²⁶Iturung na namáru wa toláy
 daya ù-opun na kiya pagpíyán da;
 ngamay ya nadakè a toláy,
 iawagwag nada.

²⁷ Akkan isúnu na nasadut ya nígay na;
ngamay ya naánus, ay bumànáng.

²⁸ Ya panagmar-máru
ya dálen na mameyag ki pakabiyágan;
áwan ya pannakatay kiyán na dálen.

13 Ya nasírib nga an-anà,
ay manggìna ki tuldu;
ngamay akkan tang-tangyaw
naya napangas
ya allang kaggína.

² Magunggunaán
daya namáru nga tolay
gapu kadaya kag-kagiyan da;
ngamay daya naranggás
ay piyán da ya mangwa ka nadakè.

³ Daya naannád ki kag-kagiyan da,
ay adayyu ya pannakatay kaggída;
ngamay daya tolay
nga akkan magan-annád
ay keranúdan da
ya agbur-buranaw da.

⁴ Ya nasadut nga tolay
ay akkan na pulus málà
ya oray inna nga piyán na tutu wala;
ngamay ya naánus nga tolay
ay málà na daya ngámin na piyán na.

⁵ Kagúra da namáru ya binnusid;
ngamay naalás se nakap-appat
ya kag-kagiyan
daya nadakè nga tolay.

⁶ Ya kinamáru
daya nadalus sa kabiy-biyág
ya mangigdù kaggída;
ngamay ya bas-básul
daya nadakè a tolay

12:27 Akkan nawada ki Hebreo ya piyán na kagiyan nedi.

- ya pakatayán da.
- ⁷Atán daya magpì-pìbànáng,
may áwan da mà kuw-kuwa;
atán daya magpìduman
nga pub-pubri
ngamay nabànáng da
tutu wala.
- ⁸Ya pirà naya nabànáng nga tolay
ya pagbáyad na nu nakidnap;
ngamay áwan mangidnap kadaya napubri.
- ⁹Meárig ki nagatang nga dílag
ya biyág daya namáru nga tolay;
ngamay ya biyág daya nadakè a tolay,
ay meárig ki magimmamátay nga pingki.
- ¹⁰Riribù ya idde naya kinatangsit;
ngamay kinasírib
ya málà daya makitùgud.
- ¹¹Ya kinabànáng
nga akkan nagrigátan,
ay makar-karu umawan.
Ngamay nu nagrigátan
ay maamúngán nala,
nga maamúngán.
- ¹²Ya namnamáan
nga mabayág málà,
ay pagkapsútan na ya rìna;
ngamay nu málà ta ya piyán ta,
ay paanggamman nitta.
- ¹³Daya mamáas ki sur-súru,
ay magsap-sápul da ka riribù;
ngamay daya mamatag
kadaya bil-bílin
ay magunggunaán da.
- ¹⁴Arig gabbuwà na biyág
ya sur-súru daya nasírib;
ilísi nitta kadaya pakatayán ta.

- 15 Marispitár ya tolay nga nalaing;
ngamay daya akkan mapiyár nga tolay
ay akkan da nanáyun.
- 16 Kapiyánan panunútan na nalaing,
daya ngámin kuwaan na;
ngamay ya ang-ang,
ay masissingan nala
ya kinaang-ang na.
- 17 Riribù ya idde
naya akkan mapiyár nga bobonan;
ngamay ya mapiyár nga bobonan
ay kinapiya ya idde na.
- 18 Pumubri se meap-appat ya tolay
nga akkan manangtanyaw ki tuldu;
ngamay marispitár ya tolay
nga manggìna ki tuldu.
- 19 Nagpiya tutu wala ya uray ta
nu málà ta ya piyán ta;
ngamay lùsawan naya ang-ang
ya mangigsán ki nadakè.
- 20 Sumírìb ya
mebul-bulun kadaya nasírìb;
ngamay nadakè ya màwa
kiya makikopun kadaya ang-ang.
- 21 Ap-aplan na riribù daya maragbásul;
ngamay napiya nga kabiy-biyág
ya gungguna daya namáru.
- 22 Patawídán naya namáru
oray daya apúku na;
ngamay ya bànáng
daya maragbásul
ay mawe kadaya namáru.
- 23 Adu tutu wala kuma
ya maápit daya napubri
kadaya dagwát tutu wala
nga lusà da;

ngamay masipdán da
 nga magmúla
 ki akkan midde kaggída
 ya kalintaggán da.

²⁴Nu akkan mu disiplináan
 daya annánà mu,
 akkan muda kurug pàgan.

Ngamay nu pàgan muda,
 masápul nga disiplináan muda.

²⁵Adu kanan daya namáru;
 ngamay mabis-bisinán
 daya nadakè.

14 Napiya ya aggaakkobung
 naya pamilya naya nasírìb nga babay;
 ngamay ya ang-ang,
 ay aggína ya manadál ki pamilya na.

²Daya nadalus nga kabiy-biyág
 ay ipat-patag da nge APU;
 ngamay daya nadakè
 nga kabiy-biyág ay irupat da.

³Pabeg panagpang-pangátu
 ya kag-kagiyan naya ang-ang;
 ngamay daya napiya nga kag-kagiyan naya nasírìb
 ya mangsalaknib kaggína.

⁴Nadalus ya kurál
 nu áwan nippáy nga báka.
 Ngamay nu atán báka mu,
 ay adu maápit mu.

⁵Akkan magbusid ya mapiyár nga sistígu;
 ngamay ya busid nga sistígu
 ay pabeg binnusid daya kag-kagiyan na.

⁶Akkan pulus sumírìb
 ya marammáas;
 ngamay nalapat makasur-súru
 ya makaaw-áwat nga toláy.

⁷Adayyuwám ya ang-ang,

- ta áwan mu pulus masuruwán
kaggína.
- ⁸ Ammu na nasírib ya kuk-kuwaan na
gapu ki kinasírib na;
ngamay meaw-awagwag ya ang-ang
gapu ki kinaang-ang na.
- ⁹ Igal-galà daya ang-ang
ya basu nga pakapakawanán ki básul;
ngamay kadaya namáru,
ay ittu ya ammatag ne Dios kaggída.
- ¹⁰ Kuw-kuwám kampela ngin nin
ya pannakit mu,
ay ummán pe ya anggam mu.
- ¹¹ Madadál ya balay
daya nadakè a tolay;
ngamay akkan maan-anu
ya balay daya namáru.
- ¹² Atán ya napiya nga kuwaan
ki agsisíngan na isa tolay;
ngamay ittu gáyám ya pakatayán na.
- ¹³ Melingad na akag-aggalà
ya pannakit;
Ay nu áwan nin ya agganggam,
ay ataatan pikam ya pannakit.
- ¹⁴ Daya summiyási ki napiya,
ay lak-áman da
ya pagrabngán daya kuk-kuwaan da.
Ay magunggunaán
ya namáru nga tolay
kadaya kuk-kuwaan na.
- ¹⁵ Tagakur-kurug gala daya ang-ang
kadaya ngámin nga magì-gìna da;
ngamay daya nasírib,
ay kapiyánan da panunútan
daya kuk-kuwaan da.
- ¹⁶ Naannád ya nasírib,

- ay se adayyuwán na ya nadakè;
 ngamay ya ang-ang ay darasúdu
 se nakasig-sigúru.
- ¹⁷Ya tolay nga nalà-lapat makarungat,
 ay makàwa ka ur-úray nga bánag;
 ya nalaing magpalánu ka nadakè,
 ay lùsawan da tolay.
- ¹⁸Magun-ud daya ang-ang
 ya pagbanágan na kinaang-ang da;
 ngamay daya nalaing,
 ay umadu ya ammu da.
- ¹⁹Magùmà daya nadakè nga tolay,
 ki àráng daya namáru;
 se sippapakumbaba da
 nga makim-imallà kaggída.
- ²⁰Awan ya maminya kadaya napubri,
 oray daya karúba da;
 ngamay adu ù-opun daya nabànáng.
- ²¹Magbásul daya mangirupat
 kadaya kasittolay da;
 ngamay maganggam
 daya nakallà kadaya napubri.
- ²²Magaw-awagwag
 daya maglam-lammat ka nadakè;
 ngamay daya maglam-lammat
 ka napiya ay piyáran
 se pàgan da tolay da.
- ²³Atán gun-guna naya magubra;
 ngamay pumubri ya makonikoni ngala.
- ²⁴Ya kinabànáng
 ya gun-guna daya nasírib;
 ngamay daya ang-ang,
 ay ya kinaang-ang da ya ngáni da.
- ²⁵Adu mesalákan naya sistígu
 nga mangikagi ki kurug;
 ngamay daya magsistígu ka busid

- ay taraydor da.
- ²⁶ Natalgad pà nang
 daya managgansing ke APU,
 se aggída ya pakigdúan
 daya annánà da.
- ²⁷ Ya angikansing ke APU
 ay árig gabbuwà na biyág;
 iadayyu nitta ki pakatayán ta.
- ²⁸ Ya kinadáyaw na ári
 ay mebasár ki kaadu
 daya itur-turayán na.
- Awan na nga turaturáy
 nu áwan na nga tolay.
- ²⁹ Akkan nalà-lapat malùsaw
 daya mannakaáwat;
 ngamay daya nalà-lapat malùsaw,
 ay masissingan ya kinaang-ang da.
- ³⁰ Makapabílag ya napiya
 nga lam-lammat;
 ngamay ya naringgur
 nga pan-panúnut
 ay árig kanser ki tuláng.
- ³¹ Daya mamal-pallà
 kadaya pub-pubri,
 ay irupat da
 ya namarsuwa kaggída;
 ngamay daya nakallà kaggída,
 ay ipatag da nge Dios.
- ³² Daya kuk-kuwaan kammin
 daya nadakè nga tolay
 ya mangirurum kaggída;
 ngamay daya namáru
 ay natalgad da
 oray ki pannakatay da.
- ³³ Ya kinasírib
 ay atán ki agpanúnut

naya mannakaáwat;
 ngamay áwan ya kinasírib
 ki lammat daya ang-ang.

³⁴Ya kinalintag
 ya mangipangátu
 ki isa nga íli;

ngamay ya básul
 ya mangiap-appat kaggína.

³⁵Pàgan na ári ya bobonan na
 nga nalaing ki ubra na;
 ngamay lùsawan na
 ya mangiap-appat kaggína.

15 Ya napiya nga agsungbát,
 ay sabsabbán na ya rungat;
 ngamay makaparrungat
 ya aggun-úni nga naranggás.

²Ya agbàbàrán daya nasírib,
 ay makaayúyut ki agsírib;
 ngamay pabeg kinaang-ang
 ya kag-kagiyan daya ang-ang.

³Sissisingan ne APU
 kadaya ngámin nga mà-màwa
 ki oray ka wàna;

sisinnán na ya kuk-kuwaan da tolay,
 nadakè mán onu napiya.

⁴Ummán ka makabbiyág
 ya napiya nga aggun-úni;
 ngamay makapagpanakit
 ya nadakè a aggun-úni.

⁵Paásan na ang-ang
 ya tul-tuldu na ama na;
 ngamay nasírib ya manggìna
 ki tul-tuldu kaggína.

⁶Adu ya kuw-kuwa
 ki balay daya namáru nga tolay;
 ngamay daya nadakè a tolay

- ay magproblema da ki bànáng da.
- ⁷Nu magúni ya nasírib
ay adu ya masuruwán;
ngamay akkan màwa
daya ang-ang yán.
- ⁸Maangammán ne APU
ki karárag daya namáru;
ngamay lùsawan na tutu wala,
ya dátun daya nadakè.
- ⁹Lùsawan tutu wala ne APU
ya kuk-kuwaan daya nadakè a tolay;
ngamay pàgan na
daya napiya ya kuk-kuwaan da.
- ¹⁰Nadammat ya disiplína
kadaya mangigsán ki kinapiya;
ngamay matay ya tolay
nga lùsawan na
ya matulduwán.
- ¹¹Nu masissingan ne APU
ya giyán daya natay,
tu na nád agkà nga akkan na masingan
daya atán ki lammat da tolay!
- ¹²Lùsawan daya marammáas
ya matulduwán;
pulus nga akkan da makisúru
kadaya nasírib.
- ¹³Ya agganggam
ya mangidde
ka namara nga singan;
ngamay ya pannakit
ya mangidde
ki nadakè nga uray.
- ¹⁴Piyán daya mannakaáwat
ya makasur-súru;
ngamay daya ang-ang
ay mapnà da ngin

- kadaya áwan sur-surbi.
¹⁵Narígát peyang ya biyág daya napubri;
 ngamay árig magsay-am peyang
 daya tolay nga maganggam.
¹⁶Napì-piya ya napubri
 nga managgansing ke APU,
 may ya nabànéng
 nga adu ya pagproblemáan.
¹⁷Ay napì-piya ngala
 ya magsida ka pabeg tagilpa
 nga atán agpipinninya,
 ngamay ya magsida
 ka pabeg karni
 nga magkakagúra.
¹⁸Ya tolay
 nga makà-kàrunгат
 ya mangigayát
 ki sasáwad;
 ngamay daya nasulit
 makarungat ya magiwád.
¹⁹Narìman ya dálen
 daya nasadut;
 ngamay naláwa
 ya dálen daya namáru.
²⁰Paanggamman
 naya nasírib nga an-anà
 ya ama na.
 Ngamay daya ang-ang
 ay irupat da daya ina da.
²¹Paganggammán
 daya áwan uray
 ya inang-ang-ang
 nga kuk-kuwaan da;
 ngamay dayán nala nga napiya
 ya kuwaan daya nasírib.
²²Nadakè ya pagtungpálan

- daya pal-palánu
 nu áwan ya mangisúru;
 ngamay napiya
 ya pagtunpálan da
 nu adu ya mangisúru.
- ²³Makapaanggam
 ya mepà-pànung nga sungbát,
 se napiya tutu wala
 nu mepakustu ki mà-màwa
 ya sungbát ta.
- ²⁴Ya makidde ka napiya
 nga biy-biyág
 ya sur-surútan
 daya nasírib,
 ta senu malisiyán da
 ya pakatayán da.
- ²⁵Rabbaan ne APU
 ya balay naya napangas;
 ngamay kapiyánan na
 ya panda naya lusà
 naya búkud da babay.
- ²⁶Lùsawan tutu wala ne APU
 daya lam-lammat daya nadakè;
 ngamay pagangammán na
 daya nindù nga aggun-úni.
- ²⁷Daya naágum ki bànáng
 nga gayát ki nadakè,
 ay riribù ya idde da
 kadaya akkobung da;
 ngamay adaddu biyág
 daya maddi ki pasùsù.
- ²⁸Panunútan pikam
 naya namáru nga tolay
 ya pagsungbát na;
 ngamay daya nadakè a tolay
 ay tagasung-sungbát da ngala ka nadakè.

- ²⁹ Ginán ne APU
ya karárag daya tolay
nga namáru;
ngamay akkan na
tang-tangyaw
daya nadakè a tolay.
- ³⁰ Makapaanggam
ya makekesam nga murang,
se makapapiya ki rina
ya dámag nga napiya.
- ³¹ Mebílang ka nasírib
ya tolay nga manggìna
ki napiya nga tul-tuldu.
- ³² Ngamay daya maddi manggìna
ki sur-súru kaggída,
ay áwan da ammatag
ki baggi da;
daya manggìna ki tuldu
ay sumírib da.
- ³³ Makapasírib nga sur-súru
ya angnipatag ke APU.
Munna ya panagpakumbaba,
ay se la nga ya dáyaw.
- 16** Ya tolay ya maglam-lammat
ki palánu na;
ngamay e APU ya makammu
ki pagtungpálan na.
- ² Mabalín nga napiya
ki agsisíngan ta
kadaya ngámin
nga kuk-kuwaan ta;
ngamay e APU
ay ammu na
ya panggap ta.
- ³ Ipindu mu ke APU
daya ngámingámin

- nga asikkuwaan mu,
 ta senu napiya
 ya pagtungpálan
 daya pal-palánu mu.
- ⁴Atán pagtungpálan
 daya ngámin pinarsuwa
 ne APU.
- Oray daya nadakè a tolay,
 ay nadakè ya pagtungpálan da.
- ⁵Kagúra ne APU
 daya ngámin nga napangátu.
 Mapánis da tutu wala
 nga áwan puspus.
- ⁶Gapu ki napikkilán
 se akkan mabuy-búyaw
 nga angngurug,
 ay mapakawan daya bas-básul,
 ay se malisiyán ya nadakè
 gapu ki angikansing ke APU.
- ⁷Nu maangammán ne APU
 kadaya kuk-kuwaan da tolay,
 oray daya kalínga da
 ay makikappiya da kaggída.
- ⁸Napì-piya ya bittè
 nga gayát ki napiya,
 ngamay iya adu
 nga gayát ki nadakè.
- ⁹Ya tolay ya magpalánu;
 ngamay e APU
 ya mangiturung
 kadaya kuwaan na.
- ¹⁰Gayát ke APU
 daya kag-kagiyan na ári.
 Nalintag peyang ya angguwes na.
- ¹¹Piyán ne APU
 nga kustu daya ikkikílu

- se daya iggugukud.
 Aggína ya makammu kadayán.
¹²Lùsawan da à-áři
 daya mangwa ka nadakè,
 ta ya kinalintag
 ya mamairut
 ki angngituráy da.
- ¹³Pagangammán na áři
 daya mangikagi ki kurug,
 se pàgan na
 daya mangikagi ki kustu.
- ¹⁴Nu nalùsaw ya áři,
 ay minnanáma nga atán ya matay;
 ngamay mabalin nga maanannay
 naya nasírib.
- ¹⁵Makidde ka biyág
 ya namara nga murang na áři,
 se ya agkallà na,
 ay árig na ya munna nga udán
 ki agdagun na.
- ¹⁶Napì-piya nga adayyu
 ya kinasírib se panangammu,
 may daya silber se balitù.
- ¹⁷Ya dálen daya namáru,
 ay aliliyan na ya nadakè.
 Daya naannád ki kabiy-biyág da,
 ay malisiyán da ya pakatayán da.
- ¹⁸Munna ya agpasindáyaw
 se la ya pannakadadál;
 se munna ya agpang-pangátu
 se la ya kerungsap.
- ¹⁹Ay napì-piya ya napakumbaba
 nga mebulun kadaya napubri,
 may iya makiuwár ki naarisamsam
 daya napangátu.
- ²⁰Pumiya ya kabiy-biyág

- daya manggìna ki napiya nga sur-súru,
 ay se maganggam
 daya magpiyár ke APU.
- ²¹ Makaaw-áwat ya nasírib,
 ay se makaay-ayúyut
 ya napiya nga panaggun-úni.
- ²² Ya kinasírib ay árig naya
 gabbuwà ki biyág
 na tolay nga nasírib;
 ngamay ya kinaang-ang
 daya ang-ang
 ya bátug kapanísán da.
- ²³ Naannád magúni daya nasírib,
 ay se makaay-ayúyut
 daya kag-kagiyan da.
- ²⁴ Nagánas pak-pakilamtan
 daya napiya nga un-úni;
 ummán ki dangir naya digu álig
 nga makapabílag ki baggi.
- ²⁵ Atán ya dálen nga ummán ka kustu,
 ngamay pannakatay gáyám
 ya pagtungpálan na.
- ²⁶ Gapu ki makkán,
 ay magpaggus magubra daya tolay.
 Ya bisin da ya mangipàrob kaggída.
- ²⁷ Magpal-palánu peyang ka nadakè
 daya nadakè a tolay;
 ay oray ya aggun-úni da,
 ay ummán ka makassidug.
- ²⁸ Ya nadakè a tolay
 ya mamagsasáwad kada tolay;
 ay se ya nasamemet
 ya mamagkakagúra
 kadaya magkukopun.
- ²⁹ Ial-alíláw daya naranggás
 daya kasittolay da

- ki pakadadálán da.
³⁰Taronam da tolay
 nga makesam
 se magkimyát kikaw,
 ta atán lam-lamtan da
 nga nadakè.
- ³¹Ya pusà a abù
 ay árig sagápaw
 na kinadáyaw,
 nga nagungguna
 gapu ki nalintag
 nga kabiy-biyág.
- ³²Napì-piya ya tolay nga naánus,
 may iya tolay nga narungat.
 Ay napì-piya ya tolay
 nga madurayán na ya baggi na;
 may iya tolay
 nga sakúpan naya isa nga íli.
- ³³Atán da magbibinnúnut
 ka angammu da
 ki masápul kuwaan da,
 ngamay e Dios sala
 ya makammu ki pagbalinán na.
- 17** Napì-piya ya mangán ka assip
 nga natalna ya panúnut,
 may iya say-am ki balay
 nga napnu ka riribù.
- ²Ya nasírìb nga asassu
 ay iturayán na
 ya an-anà na ámu na
 nga mangiap-appat ki ama na,
 ay se mepagtáwid pe
 kadaya sanikuwa na ámu na.
- ³Melúnág ya balitù
 se ya silber ki apuy,
 ta senu mapabeg da;

- ngamay masingan ne APU
 nu nadalus sin
 ya uray na tolay.
- ⁴Gínán naya nadakè nga tolay
 daya nadakè a sam-samemet,
 ay se gínán pe
 naya magbus-busid
 ya binnusid da bàbàrán.
- ⁵Daya mangug-og kadaya napubri
 ay bíláng insultuwan da
 ya namarsuwa kaggída.
- Mapánis daya tolay
 nga pagangammán da
 ya kaparigátan na kasittolay da.
- ⁶Pakedayáwan daya làlákay
 daya apúku da;
 ay ummán pe,
 pakedayáwan daya annánà
 daya mannákam da.
- ⁷Naalás magina kadaya ang-ang
 ya napiya nga panaggun-úni;
 ngamay naal-alás kadaya nasáad nga tolay
 ya magbus-busid.
- ⁸Ya pasùsù
 ay ummán ka madyik
 kadaya mangwa kiyán;
 màwa da ngámin
 ya piyán da kuwaan.
- ⁹Mamairut ki agkopun
 ya ammakawan
 ki básul na isa tolay;
 ngamay madadál ya agkopun
 nu akkan ta kaligpanán
 ya básul na.
- ¹⁰Adu wala ya masuruwán
 naya makaaw-awat nga tolay

- ki isa nga tuldu;
 may iya masuruwán
 naya ang-ang
 ki magatut nga báut.
- ¹¹Magribilde kadaya agtuturáy
 ya piyán kuwaan
 daya nadakè a tolay;
 ngamay ya naranggás nga tolay
 ya mepàrob nga mamánis kaggída.
- ¹²Ay napì-piya ngala
 nga mesabat ta
 ya ber nga netálaw da
 ya urbun na;
 may iya mangamomán
 ki ang-ang nga madama
 nga mangwa ka nadakè.
- ¹³Ya tolay
 nga nadakè ya isupápà na
 ki napiya,
 ay pulus nga akkan
 umawan ya kinadakè
 ki balay na.
- ¹⁴Ya mangigayát ki sasáwad,
 ay ummán ka mangibruweng
 ki tambà;
 ay túya kuspan mu win
 ki akkan na pikam inanggayát.
- ¹⁵Awan pagdúmán
 naya pumane ki tolay
 nga nangwa ki nadakè
 se ya mamánis ki tolay
 nga nangwa ki napiya.
- Sangapáda
 nga lùsawan ne APU da.
- ¹⁶Awan sur-surbi
 ya aggastu naya ang-ang

- ki aggiskul na,
 ta áwan na nga uray
 nga makasur-súru.
- ¹⁷ Ipassingan peyang
 naya isa nga opun
 ya amminya na.
- Ya surbi daya wawwági,
 ay sumeng da
 nu atán pakarigátan ta.
- ¹⁸ Kinaang-ang ya magkari
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na karúba mu.
- ¹⁹ Ya maminya
 nga mangwa ki nadakè,
 ay piyán na pe ya sasáwad.
- Ya tolai nga nakidáyaw,
 ay riribù ya sap-sapúlan na.
- ²⁰ Awan nala ipippiya
 naya biyág na tolai
 nga nadakè a panaglam-lammat;
 ay áwan na namnamáan
 ki nadakè a panaggun-úni na
 nu di ya pagdásán na.
- ²¹ Pabeg nga pannakit
 se riribù ya màlamán
 naya isa nga ama
 nga nakapútut ka ang-ang.
- ²² Arig ga napiya nga ágas
 ya napiya peyang
 nga panaggur-uray;
 may pagkapsútan nitta
 ya nasuot peyang nga ur-uray.
- ²³ Alà daya nadakè a guwes,
 ya pasùsù;
 ta senu akkan da ngin ipákat
 ya kinalintag.

²⁴Sap-sapúlan naya mannakaáwat
ya kinasírib;
ngamay magal-aliwagwag
ya panúnut
naya umang-ang-ang.

²⁵Daya ang-ang nga annána,
ay pannakit se riribù
ya idde da
kadaya mannákam da.

²⁶Akkan rumbang
nga multáan ya tolay
nga áwan bas-básul;
ay akkan pe rumbang
nga mapánis ya tolay
gapu ki kinamáru na.

²⁷Akkan magbur-buranaw
ya tolay nga mannakaáwat;
ay nasírib ya tolay
nga magáput na ya uray na.

²⁸Ummán ka nasírib
ya ang-ang
nu maging-inggap pala.

Pagarup da tolay
nga nalaing
nu akkan da tagge
nga magun-úni.

18 Ya tolay nga pì-piyán na
ya magas-asissa,
ay ya baggi na ngala
ya lam-lamtan na;
paásan na daya napiya
nga panaglam-lammat.

²Akkan piyán panunútan
naya ang-ang ya mà-màwa;
ya piyán na ngala
ay ya mangikagi ki kapanunútán na.

- ³Irupat da tolay
ya mangwa ki nadakè.
Iap-appat daka
nu mippà ya dáyaw mu.
- ⁴Mabalin makapasírib
daya kagiyan na tolay;
ummán ki gabbuwà
nga maggayát ki adallam
nga umaluweg.
- ⁵Akkan rumbang
nga paneyán ta ya nakabásul;
ay ummán pe
nga akkan rumbang
nga akkan ta idde
ya kalintaggán
naya áwan bas-básul.
- ⁶Mamagsasáwad
ya kag-kagiyan na ang-ang,
ay se ittu pe ya pakabaútán na.
- ⁷Ya aggun-úni daya ang-ang
ya pakadadálán da,
ta ittu daya pakatiliwán da.
- ⁸Ummán ka namit nga akakkanan
ya kag-kagiyan naya nasamemet,
pà-pàgan tada nga talnan!
- ⁹Magkamungayán
ya tolay ya nasadut
se ya tolay nga maragdadál.
- ¹⁰E APU ya akigdúán
daya namáru;
áwan kaan-anuwán
daya makigdù kaggína.
- ¹¹Pagtalgad daya nabànéng
ya kinabànéng da;
dálín da nu ittu
ya makigdù kaggída.

- ¹²Pannakadadál
ya tungpál daya napangátu,
ngamay rispitár ya midde
kadaya napakumbaba.
- ¹³Ang-ang se nakap-appat
ya tolay nga tagasung-sungbát tala
ki bàbànan
nga akkan na pikam nagina.
- ¹⁴Ya amminya ta
nga magbiyág
ya mamabílag kadàta
nu magtakit ta;
ngamay nu mippà yán
ay áwan ta pe yin
nga namnáma.
- ¹⁵Ya nasírib nga tolay,
ay piyán na
ya makasur-súru;
piyán na pikam
nga umadu ya ammu na.
- ¹⁶Rigaluwám ya nangátu wa tolay
nu piyán mu adanniyán.
- ¹⁷Nu atán kásu,
ummán ka kurug ngámin
ya kagiyan naya munna
nga magúni,
panda ki aggúni pe yin
naya kakásu na.
- ¹⁸Mabalin nga marisut
ya ríri daya duwa
nga nangátu wa tolay,
nu pagbibinnunútán
da ngala ngin.
- ¹⁹Nasù-sulit nga adanniyán
ya natakitán na opun,
may iya lumnà ki íli

- nga naabut ki darupírip;
 ta ya sasáwad
 ay árig na ya naligda
 nga gitap na ruwárgan na íli.
- ²⁰Lak-áman na toláy
 ya búnga daya kag-kagiyan na,
 ay se ittu ya ibtug na.
- ²¹Pakatayán onu pakabiyárgan na
 isa nga toláy
 daya kag-kagiyan na;
 aggína kampela ngin nin
 ya maglak-ám
 ki bátug búnga daya
 bal-balitan na.
- ²²Ya laláki nga makasmà
 ka atáwa na,
 ay bílang nakadukà
 ka napiya nga bánag;
 pagkallà ne APU yán kaggína.
- ²³Makim-imallà daya napubri
 nu magúni da,
 ngamay natakit ya aggun-úni
 daya nabánáng.
- ²⁴Atán da toláy
 nga magpamaráng nga opun;
 ngamay ya kurug opun
 ay adanni kadàta
 may iya wagi ta.
- 19** Napi-piya ya napubri
 nga nadalus ya kabiy-biyág na,
 may ya magbus-busid
 nga umang-ang-ang.
- ²Akkan napiya
 ya nagagat tala
 nga akkan magpan-panúnut;
 ay se adu pakasabárgan

- naya mabur-burung.
- ³Ya kinaang-ang na tolay
ya mangdadál ki baggi na
kampela ngin nin;
ngamay e APU ya panangiyán na.
- ⁴Adu opun daya nabànáng;
ngamay áwan opun daya napubri.
- ⁵Akkan makalísi ki kapanísán na ya sistígu
nga magbutabutal;
ay ummán pe ya magbus-busid.
- ⁶Adu ya maminya nga pàgan
naya naparon na tolay da;
ay se adu ya makikopun
kiya tolay ya nagagat
nga mangidde ka pagkallà.
- ⁷Akkan da pangan-anu daya napubri,
oray wawwági da;
ay tu nád agpà in
daya opun da ngala.
Awan da nu masápul dada.
- ⁸Baggim ya pàgam,
nu ya magpasírib ya kuwaam;
ay se pumiya
ya kabiy-biyág mu
nu akkam kaligpanán
daya nasur-suruwám.
- ⁹Kurug gala nga mapánis
ya magsistígu ki akkan kustu.
Ay ummán pe daya magbus-busid.
- ¹⁰Akkan rumbang
nga biyág nabànáng
ya panagbiyág daya ang-ang.
Ay natù-turù
nga akkan rumbang
nga iturayán naya asassu
ya apu.

- ¹¹ Akkan nalà-lapat
 nga malùsaw
 daya makaaw-áwat,
 ay se pakedayáwan da
 ya ammakawan da
 ki básul da duddúma.
- ¹² Meárig ki úngug na láyon
 ya rungat na isa nga ári;
 ngamay ya kinamáru na,
 ay ummán ki dirmun
 kadaya kaddat.
- ¹³ Pagrigátan na ama
 ya ang-ang nga an-anà;
 ay se ya nasáwad
 nga atáwa nga babay,
 ay árig ki túdu
 nu magudán
 nga magpat-pattà.
- ¹⁴ Tawídan na toláy
 ya balay se ya bànáng
 daya mannákam na;
 ngamay e APU ngala
 ya makidde ka nasírib
 nga babay nga atáwa na.
- ¹⁵ Mangpaamit ka túdug ya kinasadut;
 ngamay mabis-bisinán daya nasadut.
- ¹⁶ Adaddu ya biyág
 daya mangikurug
 kadaya bil-bílin ne Dios;
 ngamay matay
 daya akkan mangikurug.
- ¹⁷ Daya mangidde kadaya napubri,
 ay bílang nga pautárgan da
 nge APU;
 ay aggína ya magbáyad kaggída.
- ¹⁸ Disiplináam daya annánà mu

- ta nalapat da pikam masuruwán.
 Ngamay sin-sinnam
 ta akkan muda mapatay ki agdisiplínam.
- ¹⁹ Bay-ám nga mapánis
 ya makà-kàrungat nga tolay;
 ta nu akkan,
 ay pauliulis mu nga iwadán.
- ²⁰ Ginám ya tuldu
 se aksiptáram ya disiplína,
 ta senu sumírìb ka.
- ²¹ Mabalin nga adu
 daya pal-palánu na tolay,
 ngamay ya pagayatán ne APU
 kammala ya matungpál.
- ²² Ya kinaágum na tolay
 ya keap-appattán na.
 Napì-piya ya napubri
 may iya magbus-busid.
- ²³ Adaddu ya biyág ta,
 nu managgansing ta ke APU,
 se natalgad ta
 se áwan ta kaan-anuwán.
- ²⁴ Atán daya napalotán ya sadut da;
 ay oray ya mangán ay kasadután da.
- ²⁵ Masuruwán ya umang-ang-ang
 nu masingan na nga mapánis
 ya marammáas;
 makasur-súru pikam ya nasírìb
 nu matulduwán.
- ²⁶ Mangiap-appat se mangilalais
 ya an-anà nga magraw-rawat ki ama na
 se mamatálaw ki ina na.
- ²⁷ Ugu, nu kuspan mu ya magsur-súru,
 maligpanán mu pe yin datu naádal mu.
- ²⁸ Ya nadakè a sistígu,
 ay paásan na ya kinalintag;

ay ya kinadakè,
ay árig kan-kanan na nadakè a tolay.

²⁹Id-idaggán daya marammáas
ya kapánis da,
daya ang-ang ya kasaplit da.

20 Pagbalinan na bási ya tolay
ka magbur-buranaw
se marangngabúkán.

Kinaang-ang
ya maginglaw.

²Nakapap-panansing
ya rungat naya ári;
árig na ya láyon nga magúngug.

Bíláng magpattal
ya mamar-parrungat ki ári.

³Pàgan daya ang-ang
ya makisáwad;
ngamay umadayyu ki ríri
daya nadáyaw nga tolay.

⁴Ya tolay nga nasadut
ay akkan magarádu
oray ki pinaggarádu.

Ay túya áwan na ganiyan
nu aggagáni yin.

⁵Naunag ya lam-lammat na tolay;
ummán ki bubun nga adallam;
ngamay annung ilawán
na tolay nga nasírìb.

⁶Adu ya manguna nga mapiyár da,
ngamay nasulit ya makasmà
ka oray isa ngala kaggída.

⁷Nadalus ya kabiy-biyág
na tolay nga namáru;
Maganggam daya annánà na
nga sumúrut kaggína.

⁸Nu mangguwes ya ári,

- ay kapiyánan na tutu wala
nga sinnan ya kásu.
- ⁹Awan oray iinna
ya makekagi nga nadalus kurug
ya kunsinsiya na,
se áwan na ngin na bas-básul?
- ¹⁰Lùsawan ne APU
daya magusár
kadaya atán pakultit
nga ikkikílu se iggugukud.
- ¹¹Ay oray daya annánà
ay mepassingan
ya kinatutolay da
kadaya kuk-kuwaan da.
Makagi ta nu namáru da
se nadalus ya uray da.
- ¹²Niddán nitta ne APU
ka mata nga makasingan
se talínga nga makagina.
- ¹³Pumubri ka
nu pabegam ya matúdug.
Akkan ka maawanán
nu maggagat ka.
- ¹⁴Magrírí ya gumátang
ki ngína naya gatángan na,
ngamay nu mawe yin,
ay pagkidáyaw na
ya laing na nga tumáwar
ki ginátang na.
- ¹⁵Napà-patag
ya kagiyán daya nalaing,
may daya balitù
se daya napatag nga ikkaarmat.
- ¹⁶Nu atán ya mangikari kikaw,
nga aggína ya magbáyad
ki utángan na isa nga agtangeli,

- ay mangalà ka kadaya
sannikuwa na,
ta senu masigurádu mu,
nga bayádan na.
- ¹⁷Mabalin nga namit ya makkán
nga nálà mu ki kultit;
ngamay nu metàmul mu win
ay ummán ki ginat.
- ¹⁸Napiya ya pagbalinán
naya palánu,
nu manggìna ta
ki napiya nga tul-tuldu.
Túya nu makigubát ka,
ay makisúru ka pikam nga munna.
- ¹⁹Awan sikretu
nga akkan ipalmuyád
na samemet;
túya adayyuwám
ya tolay nga nasamemet.
- ²⁰Daya mangirupat
kadaya mannákam da,
ay ummán ki dílag
nga matay ki kagibattán
ya tungpál da.
- ²¹Ya táwid nga nasápa nga nálà,
ay akkan pà nang pagkapíyán
ki kamuddiyánan.
- ²²Akkan ka bumálat.
Ipiyár mu ngala ke APU;
aggína ya makammu.
- ²³Kagúra tutu wala ne APU
daya mangusár kadaya ikkikílu
se iggugukud nga atán pakultit da.
- ²⁴E APU ya makakaammu
ki pamorung ta ki biyág ta;
ay áwan lugud tolay ya makaáwat

- ki kà-kàwaán naya biyág na.
- ²⁵ Akkan ka magbur-buranaw
nga magkari ki idde mu ke Dios;
ay akkan mu gáyam mabaal nga idde.
- ²⁶ Ammuwan naya nasírìb nga ári
nu iinda daya nadakè,
ay se nada tutu wala panísan;
ay akkan nada nga kalakkán.
- ²⁷ Ya kunsinsiya ta
ay árig dílag ne APU;
nga ittu ya mangipassingan kaggína
oray daya naunag pà nang
nga atán ki panúnut se uray tada.
- ²⁸ Mabayág ga magturáy
ya ári nga maramminya,
nalintag, se namáru.
- ²⁹ Ya pakedayáwan daya nabagu
ay ya bílag da;
ngamay ya sírib
daya nanákam min
ya pakedayáwan da.
- ³⁰ Ya báut, ay mippà na ya kinadakè,
ay se ya saplit ya makadalus
ki agpan-panúnut tada.
- 21** Itur-turung ne APU
ya panúnut na ári,
nga ummán ki angngiturung na ki awweg.
- ² Mabalín nga napiya
ya isissingan na tolay
kadaya ngámin na kuk-kuwaan na;
ngamay e APU ngala
ya makammu ki kurug panggáp na.
- ³ Napà-patag ke APU
ya angwa ta ki napiya se nalintag,
may iya dátun ta kaggína.
- ⁴ Ya panagpang-pangátu

- se agpas-pasindáyaw
ya mangitur-turung
kadaya maragbásul.
- ⁵Ya agpalánu daya nagagat
ya makapowad
ka adu kadaya kasapúlán da;
ngamay daya mabur-burung
kadaya kuwaan da
ay magkur-kúráng da.
- ⁶Ya bànáng
nga nálà ki panagbusid
ay ummán ki angap
nga makaru magaligsap,
se árig kàrung na pannakatay.
- ⁷Matay daya nadakè a tolay
gapu ki kinaranggás da
kampela ngin nin;
áta akkan da piyán kuwaan
ya nalintag.
- ⁸Nakíwal ya dálen
daya maragbásul;
ngamay napiya
ya kuk-kuwaan
daya namáru.
- ⁹Napi-piya ya mag-agyán
ki útun na balay,
may iya makikobung
ki naríri nga atáwa
nga babay.
- ¹⁰Pabeg mangwa ki nadakè
ya asikkuwaan daya maragbásul;
áwan pulus ya agkallà da
ki kasittolay da.
- ¹¹Nu mapánis ya marammáas,
ay sumírìb daya ang-ang.
Nu kagiyánam ya nasírìb,

- ay natù-turù a sumírib.
¹²Sikkaammu ya nalintag nga Dios
 kiya mà-màwa kadaya babalay
 daya nadakè nga tolay,
 ay se na panísan da.
¹³Ay nu akkan mu atangyaan
 ya akim-imallà daya napubri,
 ay áwan ya mangatanya kikaw
 nu ikaw win ya makim-imallà.
¹⁴Kuspan naya rungat na tolay
 ya rigálu nga nidde ki nasirù.
¹⁵Nu mepákat ya kinalintag,
 ay maganggam
 daya namáru.
 Ngamay magansing,
 daya nadakè.
¹⁶Ya tolay nga summiyási
 ki napiya nga panaglam-lammat,
 ay pannakatay ya tungpál na.
¹⁷Daya pabeg gan-gánas ngala
 ya piyán da, ay pumubri da.
 Akkan pe bumánang
 daya pabeg namit nga akakkanan
 se árà ya pà-pàgan da.
¹⁸Masápul mapánis daya nadakè,
 ta senu melísi daya namáru.
¹⁹Napì-piya ngala ngin
 ya magyán ki ir-ir-er,
 may ya makikobung
 ki narungat se naríri
 nga atáwa nga babay.
²⁰Daggáy ki balay daya nasírib
 daya masap-sápul da;
 ngamay daya umang-ang-ang,
 ay ibárabárang da ngala
 daya màluwán da.

- 21 Daya namáru se nindù,
ay adaddu ya panagbiyág da,
se rispitaran da tolai da.
- 22 Annung naya nasírib
nga rautan ya íli
daya narungat nga suldádu.
- Rabbaan na ya nalgida
nga aglingdán da,
nga pagtalgad da.
- 23 Adayyu ka ki riribù
nu an-annadán mu
daya kag-kagiyan mu.
- 24 Ya tolai nga marammáas,
ay napangátu se nakidáyaw,
ay se napangas.
- 25 Keranúdán daya nasadut
daya kelugán da.
- Ta maddi da nga magubra.
- 26 Ittu la peyang lam-lamtan
naya nasadut ya gamgam-gáman na.
Ngamay nalagpat daya namáru
nga mangidde.
- 27 Lúsawan tutu wala ne Apu
ya dátun daya nadakè,
nangrúna nu nadakè
ya panggap da.
- 28 Akkan da kurugan
ya sistígu nga magbus-busid;
ngamay ipatag da
ya sistígu nga nalaing manggìna.
- 29 Ya nadakè, ay magpiduman
se magpamaráng nga namáru;
ngamay ya namáru,
ay kapiyánan na panunútan
daya kuk-kuwaan na.
- 30 Oray nganna nga sírib,

se nganna nga laing
 se pannakaáwat na toláy,
 ay áwan da sur-surbi
 ki àráng ne APU.

³¹ Annung ta isagána
 daya kabalyu pára ki gubát,
 ngamay gayát kammin ke APU
 ya panangngábà.

22 Napì-piya ya nadáyaw nga ngágan,
 may ya kinabànáng;
 ay se napà-patag
 ya marispitár may daya silber se balitù.

² Daya nabànáng
 se daya napubri,
 ay sangapáda da
 nga pinarsuwa ne APU.

³ Masingan na nasírib
 ya umbet nga riribù,
 ay lisiyán na;
 ngamay ya ang-ang
 ay sabtan na,
 ay ittu ya pagrigátan na.

⁴ Ya supápà
 kiya managgansing ke APU
 se napakumbaba,
 ay kinabànáng, dáyaw,
 se adaddu nga biyág.

⁵ Atán daya palab-ug
 se narasi kiya dálen
 daya nadakè.

May daya naannád,
 ay adayyuwán da dayán.

⁶ Ipenám mu daya annána
 kiya kustu nga kabiy-biyág.
 Ay ittu win ya sur-surútan da
 panda ki aglálakay da.

- ⁷ Iturayán da nabànáng
 daya napubri.
 Bátug asassu naya nagpaútáng
 ya umútáng kaggína.
- ⁸ Daya mangwa ki akkan nalintag,
 ay magtungpál da ki nadakè;
 ay pumanda pe yin
 ya amal-pallà da kada duddúma.
- ⁹ Kalakkán ne Dios daya naparon,
 ta ibíngay da daya napubri
 kadaya kanan da.
- ¹⁰ Pataláwam ya marammáas,
 ay umawan pe ya sasáwad,
 se makusap pe ya ríri,
 se aggiininsultu.
- ¹¹ Daya nadalus sa panaggur-uray,
 se namáru ki aggun-úni da,
 ay oray ya ári ay opun da.
- ¹² Tag-tagasinnán ne APU
 ya tolay nga mannakaáwat;
 ngamay dadàlan na
 ya palánu daya magbus-busid.
- ¹³ Maddi lumawán ki balay
 ya nasadut nga tolay;
 Ta get patayan kanu láyon
 ki dálen.
- ¹⁴ Arig palabbot ya aggun-úni
 naya nadakè a babay.
 Mepisù kiyán
 daya lùsawan ne APU.
- ¹⁵ Gángay mangwa daya annánà
 ka linullúku;
 ngamay ya báut
 ya mangisúru kaggída
 nga mangwa ka napiya.
- ¹⁶ Kultítan mu mán

daya napubri
 ta senu bumànáng ka,
 onu iddán mu
 daya nabànáng,
 ay páda na ngala
 nga pumubri ka.

Daya Nainsiribán nga Makag-kagi

- ¹⁷Tu idi ya kagiyan na nasírib:
 Manggìna ka, se ginán mu
 daya kagiyan ku,
 se adálan mu
 daya itù-tùgud ku;
- ¹⁸ta maangammán ka
 nu dam-damdamman muda,
 se makagi muda kammin.
- ¹⁹Piyán ku nga magpiyár ka ke APU,
 ay túya isúru ku dedi kikaw kídì yin.
- ²⁰Tallu púlu nga makag-kagi
 ya nesúrát ku win pára kikaw,
 nga ittu daya magtuldu
 se mamasírib kikaw,
- ²¹se mangipakammu
 kiya kurug se ya kustu,
 ta senu nu mebon ka,
 ay ammu mu ya kurug se kustu,
 ay ittu dayán daya ikagi mu
 kiya nangibon kikaw.
- ²²Akkan mu gundawáyan
 daya napubri
 se akkan muda pal-palakkan
 ka korte.
- ²³Ata igdù ne APU da
 ki paglintaggán da;
 se dadàlan ne Apu

- ya biyág daya naggundáway kaggída.
²⁴ Akkan ka makikopun
 kadaya nalà-lapat makarungat,
 se nalà-lapat malùsaw.
²⁵ Ta get nu masur-suruwám
 ya gangay da,
 ay magbalin ka nga
 ummán kaggída.
²⁶ Akkan ka magkari
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na sabáli.
²⁷ Nu akkan mu mabayádan,
 ay get nu alà da
 oray pikam ya idda mu.
²⁸ Akkan mu ikalit
 ya nunna nga muhon
 nga nippáy datu apuapu nu.

- ²⁹ Sinnam kod daya tolay
 nga nalaing ki ubra da.
 Ari ya sir-sirbiyán da,
 nga akkan daya ur-úray
 nga tolay yala.

- 23** Nu naayabán ka
 nga mepangán
 ki isa nga agturáy,
 kapiyánam lam-lamtan
 nu inna ya kadungu mu.
² Nu náraw ka nga mangán,
 ay an-annungan mu wala.
³ Akkan mu agúman
 daya namit nga akakkanan
 naya agturáy,
 ta get tala nu
 til-tiliwan naka ngala.
⁴ Akkan ka makiránud

- nga magpabànáng.
 Maglam-lammat ka
 ta akkan mu kuwaan yán.
- ⁵Ta mabalin nga
 sisinnán mu kídì pikam,
 ay se mu la pagkilát
 nga umawan,
 nga ummán ka tumáyù a karabúngan.
- ⁶Akkan ka mepang-pangán
 kadaya natarin,
 se akkan mu kelugán
 daya akakkanan da;
- ⁷ta ittu dala sin-sinnan
 ya gastu da.
 “Ara mangán ka ngala” nán da,
 ngamay pangun-kuna da ngala.
- ⁸Iotam ya bittì nga kinnán mu;
 sáyang ngala datu kinag-kagi mu
 nga nammatag kaggína.
- ⁹Akkam ipagína ki isa nga ang-ang
 daya napiya nga kag-kagiyam,
 ta paásan na ngala
 dayán na kagiyam.
- ¹⁰Akkan mu ikalit ya napadán
 nga muhon na lusà,
 se akkan mu ipadidì ya lusà mu
 ki lusà daya ulíla,
- ¹¹ta mannakabalin
 ya mangig-igdù kaggída,
 ay aggína ya kalában mu.
- ¹²Ipas-pasnà mu ki uray mu
 ya tul-tuldu,
 se ginán mu
 dayán nga sur-súru.
- ¹³Akkan mu kengán
 nga disiplinán

- daya annánà mu;
 akkan da nga ipatay
 ya báut.
- ¹⁴Nu baúitan muda,
 ay mesalákan muda
 ki pakatayán da.
- ¹⁵Ugu, nu sumírìb ka
 ay maangammán nà pe.
- ¹⁶Maganggam mà
 nu magìna ku
 nga kustu
 daya kag-kagiyan mu.
- ¹⁷Akkan mu assilan
 daya maragbásul,
 nu di mu itul-túluy
 ngala ya angngipatag mu
 ke APU.
- ¹⁸Nu ummán kiyán ya kuwaan mu,
 ay minnanáma nga napiya
 ya masangwánan mu.
- ¹⁹Manggìna ka, ugu;
 magsírìb ka
 se kappiyánam nga lam-lamtan
 ya kabiya-biyág mu.
- ²⁰Akkan ka mebul-bulun
 kadaya maragging-inglaw
 onu kadaya napalotán ya araw ki karni.
- ²¹Ta pumubri daya maragging-inglaw
 se daya maglin-linát.
- Nìnis ya pagbádu da
 ta pabeg matúdug
 ya kuk-kuwaan da.
- ²²Ikurug mu nge ama mu
 nga makin-pútut kikaw;
 se akkan mu wa irupat
 ya ina mu nu bàbakat tin.

²³Ipas-pasnà mu ya angammu mu
 kadaya kinakurug, kinasírib,
 napiya nga sur-súru,
 se pannakaáwat.

Napatag dayán,
 túya akkan muda igsán.

²⁴Maganggam pànang
 ya ama naya namáru.
 Ya nasírib nga an-anà
 ay pagkidáyaw naya
 makin an-anà kaggína.

²⁵Paanggammam
 daya maganà kikaw;
 magpatag din
 ya nangianà kikaw.

²⁶Ugu, manggìna ka kiyà
 se sinnam ya kabiy-biyág ku;
 ay ittu ya taldan mu.

²⁷Arig adallam nga palabbot daya púta
 se daya nadakè a babbay.

²⁸Ummán ki tirung
 nga mangitanab
 kadaya ayuyútan na;
 ay gapu kaggína
 ay umaduadu
 daya lalláki
 nga manaládag.

²⁹Sinnan mu
 nu iinda nga tolay
 daya kal-allà,
 daya magpannakit,
 daya adu problema,
 daya naríri,
 se daya matal-talíngu

- nga áwan gapugapu.
 Sinnan mu nu iinda
 daya dag-daggáng nga mata.
- ³⁰ Aggída daya tolai
 nga malawagán
 nga maggiinum;
 pà-pàgan da
 daya nagbal-baláki
 nga kaláse na árà.
- ³¹ Akkan mu kelugán
 ya árà nga dag-daggáng,
 nga nalitáw sisinnán ki básu,
 se ummán ka namit talnan.
- ³² Kiya láwa na,
 ummán ka ka natugkaw
 na nadíta nga idaw.
- ³³ Pan-panda ngala
 daya mas-asingan mu,
 se atán da ngámin nadakè
 nga umbet ki panúnut mu,
 se pan-panda ngala
 daya bal-balitan mu.
- ³⁴ Ummán ka ka
 atán ki túlad bebay
 nga mepalupalun
 ki pagpakirmanán mu,
 se ummán ka ka
 atán ki untù na láyag
 na bapor nga meuya-uyág.
- ³⁵ Nán mu, “Sinúlung dà,
 may akkan nà natakitán;
 pinangkur dà
 may áwan ku la
 nga nàmud.
 Nu mimawátan nà
 ay maginum mà manin

ka mamissán.

24 Akkan mu assilan
 daya nadakè nga tolay,
 se akkan ka makikopun
 kaggída.

²Ta pabeg magranggás
 ya pan-panunútan da,
 se pabeg mangrribù
 ya kag-kagiyan da.

³Gapu ki sírib da tolay,
 mepasíkád da ya balay da;
 gapu ki laing da,
 màwa da nga nalgida.

⁴Gapu ki sírib da,
 ay napnu daya kuw-kuwartu da
 kadaya napatag se nagánas
 nga kuw-kuwa.

⁵Natù-turáy daya nasírib
 nga suldádu
 may daya nabílag ngala;
 makapabílag kurug ya kinasírib.

⁶Ta mangábà ta ngala ki gubát,
 gapu ki napiya nga pal-palánu
 se gapu kadaya adu wa magtuldu.

⁷Akkan maawátan daya ang-ang
 daya makag-kagi daya nasírib.

Magngangattam da ngala
 nu daya napatag nga bánag gin
 ya pagbàbànanan.

⁸Ya tolay nga nadakè peyang
 ya palánu na,
 ay magdin-dinnámag
 nga mangrribù.

⁹Básul ya magpalánu
 ka nadakè;

- ay lùsawan da tolay
ya marammáas.
- ¹⁰Kurug nga nakapsut ka
nu maawanán ka ka namnáma
ki oras na pangrigrígat.
- ¹¹Akkan ka min-induwán
nga mangilísi kadaya tolay
nga patayan da
oray áwan da nga bas-básul.
- ¹²Akkan mu nán nga,
“Akkan mi mà am-ammu,”
ta sikkaammu we Dios
nga magtag-tagasíngan kikaw
kiya atán ki panúnut mu;
supapáan na daya tolay
sigun kadaya kuk-kuwaan da.
- ¹³Ugu, mangán ka
ka digu álig ta napiya;
namit ya magpat-pattà
nga gayát ki linága na.
- ¹⁴Ummán pe kiyán;
napiya ya kinasírib ki biyág mu;
nu ittu masmà mu,
ay napiya ya masangwánan mu.
- ¹⁵Akkan mu palanuwan
nga takáwan
ya namáru nga tolay
onu langkan ya balay na,
nga ummán kiya kuk-kuwaan
daya nadakè a tolay.
- ¹⁶Ata oray nu mamin-pittu
nga mekálin daya namáru,
ay bumángun da kammin.
Ngamay nu daya nadakè
ya mekálin,

- ay ittu pe ya panda da ngin.
¹⁷ Akkan mu pagangammán
 ya kaparigátan daya kalíngam,
 se akkan ka magpatag
 nu medùláp da.
- ¹⁸ Ta nu masingan ne APU
 nga maganggam ka,
 ay malùsaw,
 ay se akkan na ngin itúluy
 ya ammánis na kaggída.
- ¹⁹ Akkan ka nga malídug
 gapu kadaya nadakè a tolay,
 se akkan mu assilan da;
- ²⁰ ta áwan masangwánan
 daya nadakè;
 se áwan da nga innanamán.
- ²¹ Ugu, ipatag mu nge APU
 se ya ári.
 Adayyuwán mu daya tolay
 nga magsúkir kaggída,
- ²² áta màtatán nala
 dayán nga tolay
 ki kaparigátan da.
- Akkan ta malammat
 nu wà ummán na nga rig-rígát
 ya kuwaan ne Dios se ya ári
 kaggída.

Daya duddúma pikam nga makag-kagi naya nasírib

- ²³ Ittu pe dedi
 daya makag-kagi daya nasírib:

Akkan napiya
 nga atán paneyán

- naya mangguwes.
- 24 Ya guwes nga akkan mamabásul
ki maragbásul,
ay lùsawan se kaguráan da tolay.
- 25 Ngamay daya guwes
nga mamánis
kadaya maragbásul,
ay pàgan da tolay da,
ay se pumiya
ya biy-biyág da.
- 26 Ya kurug ga sungbát,
ya mangipassingan
ki napiya nga agkopun.
- 27 Balinam pikam nga munna
daya ubra mu ki tálun mu,
se kala nga mangipasíkad
ka balay mu.
- 28 Akkan mu ur-uráyan
ya magsistígu
nga mamabásul
kadaya karúba mu,
ay se akkan ka nga
magbus-busid
panggap kaggída.
- 29 Akkan mu nán nga,
“Kuwaan ku pe kaggída
datu kinuw-kuwa da kiyà.”
Akkan mu nán nga, “Baltan kuda.”
- 30 Nanalen nà ki tálun
se kaubásan na nasadut
se ang-ang nga tolay.
- 31 Narìman da kadaya ras-rasi
se kad-kaddat.

- Narba ngámin pe
ya darupírip nga abut na.
- ³²Pinan-panúnut ku
tu nasingan ku,
ay tu idi ya naádal ku:
- ³³Matúdug ka pikam
ka bitti ala,
se magid-idda ka
ka makaru wala,
ay se magdal-dalikapkap ka
nga magimáng,
- ³⁴may màtatán ka ngala
ki rígat na biyág,
nga ummán ki kattatán mu
ki maragtákaw nu umbet,
se pagkilát mu wala
nga áwan da masap-sápul mu,
nga ummán ki kattatán mu
ki sikkaarmas
nga mangraut nga suldádu.

Dedi pikam daya kinag-kagi tu Solomon

- 25** Ay tu dedi pikam
daya kinagi tu Solomon,
nga inùnud se kinupiya
datu ù-upisiyál natu Hezekia
nga ári ka Juda.
- ²E Dios ya mapadayáwan
kadaya nelingad na kadàtada;
ngamay daya à-ári
ya mapadayáwan kadaya
ilaw-lawág da kadàtada.
- ³Akkan tada malammat
ya pan-panúnut daya à-ári,
ta nangátu da

- nga ummán ka lángit,
se adallam da
nga ummán ki taggad na lusà.
- ⁴Ay nu napabeg gin ya silber,
ay annung kuwaan na maragbattál
ka isa nga aruminta.
- ⁵Ay ummán pe, nu mapatálaw
daya nadakè a magtù-tùgud kiya ári,
ay magdin-dinnámag ki kinalintag
ya angngituráy na.
- ⁶Akkan ka nga magpang-pangátu
nu kasángu mu ya ári,
ay se akkan mu ipádig ya baggi mu
kadaya nangangátu wa tolay;
- ⁷ta napì-piya ya maayabán
nga mepagtugaw kadaya nangátu,
may iya mapatálaw ki tugaw da.
- ⁸Akkan ka mabur-burung
nga magdarum;
ta nu atán magsistígu
nga ikaw ya nasábag,
ay nágan kuwaan mu win
nu meap-appat ka?
- ⁹Nu atán akkan nu nga
pagkinnawátan
se iya karúba mu,
ay maglilinnawág kayu
kam pe la ngin,
ay se akkan mu ipalmuyád
ya sikretu da duddúma.
- ¹⁰Ta get tala nu atán makagìna kikaw,
ay se naka iap-appat,
ay akkan mu màpoli yin ya dáyaw mu.
- ¹¹Ya úni nga mepàmu
ki oras nga akasápul,

- ay ummán ki balitù
nga nepigkat ki silber.
- ¹²Napatag
nga ummán ki sangkilat
onu arítus nga balitù,
ya napiya nga tul-tuldu
kiya nalagpat manggìna.
- ¹³Maganásan ya apu
nga mangibon
kiya mapiyár nga bobonan na,
nga ummán kiya amit na
nasanáng nga danum
ki katakit na sínág
ki aggagáni.
- ¹⁴Arig ki angap se báli
nga áwan midde nga udán
ya tolay nga pagkidáyaw na
ya nekari na nga rigálu
nga akkan na kammala nga nidde.
- ¹⁵Nu atán ánus ta
se napiya ya aggun-úni ta,
ay mabalín ta maayúyut
ya agturáy
se mapagngalug ta
ya nakulnit nga uray
na isa nga tolay.
- ¹⁶Nu nakasmà ka ka álig,
annungan mu ya mangán ki digu na,
ta nu palotanán mu
ay madugdog ka.
- ¹⁷Akkan mu pabegan
ya maggagáyam ki karúbam,
ta nu molaw kikaw win,
ay lùsawan naka.
- ¹⁸Ya magsistígu ki busid
panggap ki karúba na,

- ay árig na kiya
 natadam nga ampiláng
 onu ippapangkur
 onu nasígád nga mayán bú tug.
- ¹⁹Ya magpiyár ki tolay
 nga akkan mapiyár
 nu atán riribù mu,
 ay ummán ka pagngàngat ta
 ya ngípan na mawil-wilwel
 onu panalen ta
 ya napiltáng nga bingil.
- ²⁰Nu kansiyonán mu,
 ya tolay nga magpannakit,
 ay árig na ya làbuwán mu
 ki kasiyam na,
 onu siyaám ka lassam
 ya bigád na.
- ²¹Nu mabisin ya kalíngam,
 panganam,
 ay nu mawwaw,
 penumam.
- ²²Ta nu pakunám
 ay matay ki appat na;
 ummán mu ka
 pinatutunán ka birgáng;
 ay supapáan naka ne APU.
- ²³Ya báli nga magpagayát ka dáya,
 ay udán ya ilbet na;
 ay ummán pe,
 lùsaw ya idde naya manglib-libà.
- ²⁴Napi-piya ya mag-agyán
 ki útun na balay,
 may ya makikobung
 ki naríri nga atáwa
 nga babay.
- ²⁵Ya napiya nga dámag

nga maggayát ki adayyu nga íli,
ay árig na ya nasanáng
nga danum ki tolay
nga mawwaw.

²⁶Daya namáru nga tolay
nga tumulù kadaya nadakè,
ay árig da ya nalibag
nga gabbuwà,
se naragit nga bubun.

²⁷Akkan napiya
nu palotanán ta
ya mangán ka digu álig;
ay ummán pe
akkan napiya
ya magagum ta ki dáyaw.

²⁸Ya tolay nga akkan na madurayán
ya rungat na,
ay árig na ya íli
nga áwan darupírip nga abut
se nalà-lapat nga rautan
daya kalínga.

26 Naalás nga magudán ka yelo
ki agdagun na,
onu magannag ki aggagáni.

Ay ummán pe
naalás nga padayáwan
ya ang-ang.

²Akkan ka maan-anu
oray gedán daka
nu akkan mu rabbang.
Arig na ya makakay-káyab
nga ballit, onu sissiyodán
nga áwan pagdapúnán.

³Masápul nga saplítam ya kabalyu,
se siluwám ya bugung na asnu
ta senu meturung muda;

- ay ummán pe ya ang-ang,
 masápul baútam.
- ⁴Akkam sungbátan ka inang-ang
 ya ang-ang nga saludsud,
 ta mebaba ka
 nga ummán kitu nagsaludsud.
- ⁵Ngamay sungbátam daya ang-ang,
 ka metutup ki kinaang-ang da,
 ta nu akkan, ay get nán da nga nasírib da.
- ⁶Nu ang-ang ya ibon mu
 nga mangikagi ki dámag,
 ay ummán mu ka pinutad
 ya bingil mu,
 onu ininum mu ya problema mu.
- ⁷Ummán ki mekiwway
 nga bingil na isa nga pílay
 ya makag-kagi
 nga kagiyan na ang-ang.
- ⁸Ya ammadáyaw
 ki isa nga ang-ang,
 ay árig na ya batu
 nga nigpat ki isling.
- ⁹Ya makag-kagi
 nga kagiyan na isa nga ang-ang,
 ay ummán ki narasi nga pasanga,
 nga iwas-wasíwas na ninglaw.
- ¹⁰Ya tol原因 nga manangdán
 ka ang-ang onu tol原因 ngala
 nga madama lumíwán,
 ay ummán ki marammútug
 nga bumútug gala ki oray inna.
- ¹¹Ul-lissan kuwaan na ang-ang
 ya linullúku;
 ummán ki átu nga toliyan na nga kanan
 ya neota na.
- ¹²Atán lugud dala ya namnáma na ang-ang,

- may iya tolay nga nasírib ki pagpakirmanán na.
- ¹³Maddi lumawán ki balay
ya nasadut nga tolay.
Pambár na nga
atán láyon ki dálen.
- ¹⁴Ya nasadut,
ay magbal-baliwág gala
ki idda na,
nga ummán ki gitap,
nga maglig-ligut tala
ki bisagra.
- ¹⁵Nelulumlum min ki pinggán
ya íma naya nasadut,
may akkan na pikam mala
metàmul ya kanan na.
- ¹⁶Ipagarup na nasadut
nga nasì-sírib may
daya pittu nga lalláki
nga napiya
ya panagsung-sungbát da.
- ¹⁷Ya makibiy-biyáng
ki sasáwad da duddúma,
ay meárig ki tolay
nga mangkam
ki talínga na átu
nga atán lumíwán nala.
- ¹⁸⁻¹⁹Ya mangultit
ki kasittolay na
ay se na la nán nga,
“Kisorù la tun a,”
ay árig na ya allut
nga ur-uráyan na
ya mangibútug ki bútag.
- ²⁰Matay ya apuy
nu mammin nin
ya dungsu na;

- ay ummán pe
 makusap ya agsasáwad
 nu áwan ya magsam-samemet.
- ²¹ Pagàngan na úging ya birgáng;
 pagàngan pe na káyu ya apuy;
 ummán pe nga ya naríri nga tolay,
 aggína panggayatán na sasáwad.
- ²² Ummán ka namit
 nga akakkanan
 daya kag-kagiyan
 naya nasamemet;
 nanámat da nga talnan.
- ²³ Ya napiya nga aggun-úni
 nga mangilingad ki nadakè
 nga panúnut,
 ay árig na ya nasilang nga dígut
 na gúsi nga nàwa ki lusà ala.
- ²⁴ Isirù da tolay ya lùsaw da
 ki napiya nga aggun-úni da;
 ngamay mangialílaw
 ya atán ki lammat da.
- ²⁵ Akkam kurugan
 oray napiya ya aggun-úni na,
 ta adu ya nadakè
 nga ilingalingad na.
- ²⁶ Mabalín nga mesirù na
 ya rungat na ki agpamaráng na,
 may mepassingan kammala
 kiya nadakè a kuk-kuwaan na.
- ²⁷ Daya magabbut ka palabbot
 ay aggída kammin
 ya mirbut ki palabbot da.
 Daya mangipulin ka batu
 aggída kammin
 ya mapulinán.
- ²⁸ Ya magbus-busid,

ay kalùsawan na
 daya pagbus-busidán na.
 Ya mangas-kasaba,
 ay dadàlan na daya duddúma.

27 Akkan mu pagkidáyaw
 ya kuwaan mu kaláwa,
 ta akkan mu ammu
 ya màwa manggayát kídi
 panda kaláwa.

²Akkam padayáwan
 ya bag-baggi mu
 kam pe la ngin.

Bay-ám nga sabáli tolay
 onu agtangeli
 ya mamadáyaw kikaw.

³Nadammát daya batu se ginat;
 ngamay nadà-dammát
 ya riribù a kuwaan na ang-ang.

⁴Naranggás se narawat
 ya makarungat,
 may natù-turù
 ya mangabugu.

⁵Napì-piya nga kagiyánan mu
 ya isa nga tolay ki àráng na,
 may iya akkam ipak-pakammu
 ya aminyám kaggína.

⁶Napì-piya ya pasàtán naka ya opun mu,
 may ya ummàán naka ya kalíngam.

⁷Kaddiyán na nabtug
 oray ya digu álig;
 ngamay nadangir
 ya pangramanán na
 nabisin ki oray napet.

⁸Ya tolay nga adayyu
 ki balay na,
 ay ummán ki an-anù

- nga adayyu ki sùbut na.
- ⁹Makapaanggam ya talibangug
se ya aláb na insensu;
ngamay nagà-gánas ya tuldu
na opun.
- ¹⁰Akkan mu igsán ya opun mu
onu opun na ama mu;
Akkan ka mawe ki wagi mu
nu atán pakarigátan mu.
Masengán naka lugud dala ya karúba mu
may ya wagi mu nga atán ki adayyu.
- ¹¹Ugu, maganggam mà
nu magsírìb ka.
Masungbátan ku pe
daya mamad-padakè kiyà.
- ¹²Nu masingan na nasírìb
ya problema, ay lisiyán na.
Ngamay ya umang-ang-ang
ay sabant na, ay ittu pe yin
ya pagrigátan na.
- ¹³Alà mu ya bádu nga salda
na isa tolay pára ki útáng na tolay
nga akkan na am-ammu,
ay oray pe ya salda
pára ki útáng na agtangeli.
- ¹⁴Napì-piya ngala nga gedám ya karúbam
may iya ilukág mu ki pag-pagmakát
ya kabláaw mu kaggína.
- ¹⁵Ya naríri nga atáwa nga babay,
ay ummán ki tumúdu nga bubung
ki akokodán na.
- ¹⁶Nu idurayán mu,
ay ummán mu ka gapútan ya báli
onu ummán ka ka
mangikkam ka panda ngala,
nga siddidenu ya ímam.

- ¹⁷Nu mapaanna
 nga maset na balayyáng
 ya páda na nga balayyáng,
 ay ummán pe,
 makasur-súru ya tolay
 ki páda na nga tolay.
- ¹⁸Ya magtagasíngan
 ki káyu wa gígus,
 ay minnanáma
 nga mangán ki búnga na.
 Mapadayáwan ya asassu
 nga kapiyánan na
 ya magsirbi ki apu na.
- ¹⁹Ipaláng na danum
 ya murang mu;
 ay ummán pe
 mammuwán mu
 ya katutolay mu
 ki kinatutolay na sabáli.
- ²⁰Awan kapnu naya giyán daya natay;
 ay ummán pe áwan kapnà na tolay
 kadaya kelugán na.
- ²¹Masingan ya kinapabeg
 naya silber se balitù
 nu melúnág da;
 ay ummán pe
 mammuwán ya kinatutolay
 na isa nga tolay ki kuwaan na
 nu padayáwan da duddúma.
- ²²Oray mán nu itangabáyum
 ya ang-ang ki trígo,
 ay akkan mippà
 ya kinaang-ang na.
- ²³Ammuwan mu pànanang
 ya kapà-pàyanán daya karnerum,
 se sin-sinnam daya bákam;

- ²⁴ta akkan nga magnanáyun
ka áwan panda ya kinabànáng;
ay ummán pe ya kinaturáy.
- ²⁵Nu mabalin masípát daya kaddat,
se da la nga maurnung
nga màwa ka dagámi,
ay magtutúbu pe yin
daya sumarunu.
- ²⁶Makàwa ka ngin ka bádum
nga nàwa ki dùdut
daya karneru mu.
- Makagátang ka pe yin
ka lusà ki paglakúwám
kada kalding mu.
- ²⁷Adu pe ya gattà daya kalding mu
nga gátas nu nga tangabalay,
se daya babbay nga asassu mu.

- 28** Managtág nga magtálaw
ya nadakè a tolay
oray áwan ya magappal kaggína;
ngamay daya namáru
ay natalgad dala
nga ummán ki láyon.
- ²Nu magribilde daya tolay
ki isa nga nasiyon,
ay adu daya mangiapu kaggída;
ngamay nu nasírib
ya apu na isa nga nasiyon,
ay magnanáyun ya kinatalgad da.
- ³Ya apu nga mamal-pallà
kadaya napubri,
ay árig na ya naggat nga udán
nga manadál kadaya mul-múla.
- ⁴Daya maddi mangikurug kiya lintag,
ay aggída ya mamatag
kadaya nadakè nga tolay;

ngamay daya manangikurug
ki lintag ay kaguráan dada.

⁵Akkan maaw-awátan
daya nadakè ya kinalintag,
ngamay daya mangikur-kurug ke APU
ay maawátan da tutu wala.

⁶Napì-piya ya napubri
nga nadalus ya panagbiy-biyág na,
may ya nabànéng nga nadakè
ya panagbiy-biyág na.

⁷Nasírib nga annánà
daya managtungpál ki lintag;
ngamay daya mebul-bulun
kadaya áwan sur-surbi nga tolay,
ay iap-appat da
daya mannákam da.

⁸Nu magpabànéng ya tolay
ki napalotán nga agpaábang na ki pirà na,
ay mawe ki sabáli nga tolay
nga nakallà kadaya napubri
tu naùnud na nga bënëng na.

⁹Ya karárag na tolay
nga akkan mangikur-kurug
ki lintag, ay lùsawan ne Dios.

¹⁰Daya mangialílaw
kadaya namáru nga tolay
nga mangwa ka nadakè,
ay aggída kammin
ya árig mirbut ki palabbot
nga kinuwa da.

Ngamay napiya
ya mengáni kadaya namáru.

¹¹Ipagarup daya nabënëng
nga nasírib da,
ngamay ya nasírib nga napubri,

- ay ammu na ya kurug kinatutolay da.
- ¹²Nu namáru ya magturáy,
ay magpatag daya umlí;
ngamay magsirù da
nu nadakè ya magturáy.
- ¹³Awan ipippiya naya biyág
na maddi mamigbig
kada bas-básul na;
ngamay kalakkán ne Dios
ya mangipudnu se maglikud
kadaya bas-básul na.
- ¹⁴Maganggam ya tolay nga
managgansing ke Apu;
ngamay panagrígát ya magun-ud
naya nasúkir nga panaggur-uray.
- ¹⁵Ya nadakè nga apu,
ay árig na ya magúngug ga láyon
onu ber nga dumarup kadaya napubri.
- ¹⁶Naranggás ya magturáy
nga akkan makaaw-áwat;
ngamay adaddu ya biyág
naya mangalùsaw ki kinultit.
- ¹⁷Bay-án nu ya tolay
nga pummatay
nga magsir-sirù panda
ki katay na.
Akkan nu wa sengán.
- ¹⁸Awan kapàyanán
daya nadalus sa kabiy-biyág;
ngamay màtatán na magrígát
daya magbiy-biyág ki nadakè.
- ¹⁹Daggáy ya kanan na
nagagat nga magtálun;
ngamay ya tolay
nga áwan sur-surbi
daya kuk-kuwaan na,

- ay pumubri tutu wala.
²⁰ Adu ya pagkallà nga midde
 kadaya mapiyár nga tolay;
 ngamay daya maburung nga bumànáng,
 ay kurug gala nga mapánis da.
²¹ Akkan napiya ya mamagdudúma,
 ngamay atán da ya magbásul
 gapu ki pasùsù oray bì-bitì ala.
²² Maburung bumànáng ya naágum.
 Akkan na ngala am-ammu
 nga napubri ya padàngan na.
²³ Mapatag kammin nu kuwa
 ya tolay nga magallang
 ki sabáli tolay,
 may iya tolay nga napiya ya kagiyan
 ki oray akkan kammala rumbang.
²⁴ Ya manguna nga akkan básul
 ya magtákaw kadaya mannákam na,
 ay áwan na dúma kadaya tirung.
²⁵ Riribù ya idde naya kinaágum,
 ngamay napiya nga biy-biyág
 ya magun-ud naya
 magpiyár ke APU.
²⁶ Ang-ang daya magpiyár
 ki kinalaing da kampela ngin;
 ngamay natalgad daya sumúrut
 kiya sur-súru daya nasírib.
²⁷ Akkan magkúráng
 ya nalagpat mangidde
 kadaya napubri;
 ngamay adu ya mangag-kagi
 kiya maddi mangatangya kaggída.
²⁸ Nu nadakè ya magturáy,
 ay magsisirù daya tolay.
 ngamay nu mippà,
 ay daya namáru ya sumukát.

- 29** Ya nasansán matulduwán
 may nasúkir kammala,
 ay umbet ya kadadál na,
 nga áwan na ngin na ipippiya.
- ²Nu namáru daya magturáy,
 ay maganggam da tolay.
 Ngamay magpannakit da
 nu daya nadakè ya magturáy.
- ³Ya an-anà nga kinasírib ya pàgan na,
 ay paanggamman na daya mannákan na.
 ngamay ya mangatangya kadaya púta,
 ay ippà na ngala ya pirà na.
- ⁴Nu nalintag ya ári,
 ay bumílag daya umíli;
 ngamay nu pabeg pirà ala
 ya gangam-gáman na,
 ay dadàlan na ya íli na.
- ⁵Nu pìduman mu pàgan
 ya kasittolay mu, ay
 bíláng nga til-tiliwan mu.
- ⁶Matiliw daya nadakè a tolay
 kadaya bas-básul da;
 ngamay makang-anggam
 se makapatapatag
 daya namáru.
- ⁷Ammu naya namáru nga tolay
 ya kalintaggán da napubri;
 ngamay akkan maawátan
 daya nadakè nga tolay dayán.
- ⁸Daya marammáas
 ya mangigayát ki riribù ki íli;
 ngamay daya nasírib
 ya mamakusap kiyán.
- ⁹Nu idarum na nasírib
 ya isa nga ang-ang,
 ay pabeg gala mamáas

- se makipal-palagmán
ya kuwaan na ang-ang;
se áwan na pagbal-balínán.
- ¹⁰Lùsawan daya pumappatay
daya namáru nga tolay,
ay se asippatayan dada.
- ¹¹Ibùra na ang-ang
ya ngámin rungat na;
ngamay daya nasírib
ay megapútán da
ya uray da.
- ¹²Nu kurugan na agturáy
ya binnusid nga magina na,
ay magbalin ka magbus-busid
daya ù-upisiyál na.
- ¹³Atán pagpadáan na napubri
se ya mamal-pallà kaggína:
nagpáda da
nga niddán ne APU ka mata.
- ¹⁴Nu nalintag ya angguwes na ári kadaya napubri,
ay mabayág ya panagturáy na.
- ¹⁵Sumírib ya an-anà
nu matul-tulduwán
se madisiplína;
ngamay nu mabay-bay-án nala,
ay iap-appat na ya ina na.
- ¹⁶Nu daya nadakè ya magturáy,
ay umadu daya nadakè
nga mà-màwa.
- Ngamay masingan
daya namáru ya kippà da.
- ¹⁷Disiplináan mu ya an-anà mu
ta senu áwan mu wa paglídug;
ay se paanggamman naka pe.
- ¹⁸Nu akkan nga e Dios
ya mangiturung

- ki isa nga nasiyon,
ay áwan urnus da umlí.
Ngamay maganggam
daya sumur-súrut
kadaya lin-lintag ne Dios.
- ¹⁹Akkan madisiplína
daya asassu ki úni ngala,
áta oray mán nu naawátan da,
ay akkan da nga mangikur-kurug.
- ²⁰Ab-abay ya namnáma na ang-ang,
may ya tolay nga magbur-buranaw.
- ²¹Nu idde mu ngámin
ya piyán na asassu mu
manggayát ki kabittì na,
ay umbet ya algaw
nga takkilan na daya kuw-kuwa mu.
- ²²Panggayatán na ríri
ya tolay ya nalà-lapat malùsaw,
se adu ya pakabasúlán
naya makà-kàrunгат.
- ²³Ya panagpang-pangátu na tolay,
ay ittu kammin ya mangibaba kaggína;
ngamay marispitár ya tolay,
nga napakumbaba.
- ²⁴Bílang nga lùsawan na
ya baggi na kampela ngin nin
ya mebul-bulun ki magtak-tákaw.
Oray sinipataán na
nga ikagi na ya kurug,
ay akkan na nga makagi.
- ²⁵Ya aggansing mu
kadaya pádam nga tolay
ya pakatiliwán mu;
ngamay áwan mu kapà-pàyanán
nu magpiyár ka ke APU.
- ²⁶Adu daya maminya

nga makiseng kiya magturáy,
 ngamay e APU ngala
 ya makidde ki kalintaggán na tolay.
²⁷Kalúsawan daya namáru
 daya nadakè nga tolay,
 ngamay kalúsawan pe daya nadakè daya namáru.

Daya kinag-kagi tu Agur

30 Ay tu dedi daya kinagi tu Agur
 nga an-anà tu Jake:
 Nán na tolay, “Adayyu nge Dios kiyà,
 adayyu nge Dios kiyà,
 ay nakal-allà à.
²Gapu ki kinaang-ang ku,
 ay akkan nà mekari
 nga mengágan ka tolay;
 ya panúnut ku
 ay akkan panúnut tolay.
³Akkan ku nasur-súru
 ya kinasírib tolay;
 se áwan ku ammu
 mepanggap ke Dios.
⁴Atán agpà in ta,
 ya nawe ka lángit
 se la nagulli kammin?
 Atán agpà in ta, ya tolay nga
 nangákup ki bal-báli?
 Atán agpà in ta
 ya namugsong ka danum?
 Inna agpà ta ya nangippáy
 ki namandanán
 naya kalawagán?
 Ammum nu iinna?
 Inna ya ngágan na?
 se inna daya annánà?

⁵Kurug ngámin
 daya kagiyán ne Dios.
 Arig na ya kalátátag
 kadaya ngámin
 nga makigdù kaggína.

⁶Akkan mu amúngán
 daya kinag-kagi na,
 ta get nu lùsawan naka,
 ay se ipakammu na
 nga magbus-busid ka.

Daya duddúma pikam nga makag-kagi

- ⁷Atán duwa nga bánag
 nga agngan ku kikaw, O Dios,
 sakbay nga matay yà:
- ⁸akkan mu mán ipalúbus
 nga magbusid dà,
 se akkan mu kuma ipalúbus
 nga pumubri onu bumánáng ngà.
 Yán nala an-annung na
 nga kanan ku ya idde mu kiyà.
- ⁹Ta get nu bumánáng ngà,
 ay ituláyaw taka nga APU,
 onu get magtákwaw wà
 nu napubri yà;
 ay iap-appat taka nga Dios ku.
- ¹⁰Akkan mu pad-padásán
 ya asassu ki apu na,
 ta get nu gedán naka
 ay mapánis ka.
- ¹¹Atán daya toláy
 nga magged kadaya ama da,
 se áwan da pulus ammatag
 kadaya ina da.
- ¹²Atán daya toláy nga manguna

nga nadalus ya biyág da,
 ngamay ya kinur-korugán na,
 ay sirraragit da.

¹³Atán daya tolai
 nga napangátu nga tutu,
 nangátu da may daya duddúma
 ki pagpakirmanán da.

¹⁴Atán daya tolai nga naranggás
 nga mangul-kultit
 se mamal-pallà kadaya napubri.
 Piyán da nu umawan nin
 daya napubri kídi kalawagán.

¹⁵Ya alimta, ay nagan-anà
 ka duwa nga babay.
 Sissa ya isangit da,
 “Iddán nà! Iddán nà!” nán da.

Atán tallu nga
 akkan pulus mapnà;
 appat da nga
 akkan makammu mangagi ka,
 “Annung na ngin:”

¹⁶ya giyán daya natay nga babbay
 nga áwan an-anà,
 ya natikágan nga lusà
 nga makasápul ka udán,
 se ya apuy nga
 akkan na ammu kagiyan ya,
 “Annung na ngin.”

¹⁷Ya mamáas ki ama na
 se mangirupat ki ina na,
 ay rabbang na nga
 kanan daya bukkaw
 se simtuan daya gayáng
 daya mata na nu matay.

¹⁸Atán tallu nga
 nakas-kasdáaw kiyà,

se atán appát nga
akkan ku maawátan:

¹⁹ya gangay naya karabúngan
nga magtay-táyù ka ngúdu,
ya annalen naya idaw ki batu,
ya aglattát na bapor
ki kadalmán na bebay,
se ya agpinninya na
isa nga bag-bagu
se ya babbalásang.

²⁰Ay ummán kídi
ya kuk-kuwaan na isa nga
makidal-daládag:
meallay ki akkan na nga atáwa,
se la magdidígut,
ay se na nán,
“Awan ku mà kinuwa
nga nadakè a,” nán na.

²¹Atán da tallu nga
ikansingán na kalawagán;
atán appát nga
akkan na meturdán:

²²ya asassu nga
magbalin ka ári,
ya ang-ang nga
daggáy ki makkán,

²³ya lùsawan da nga babay
nga makasmà ki atáwa na,
se ya asassu nga babay
nga sumukát ki apu na.

²⁴Atán appát nga bibittì
nga atán kídi kalawagán,
may nasírib da tutu wala:

²⁵Daya kutun: nakapsut da,
may magùnud da ka kanan da
ki agdagun na.

- ²⁶Daya alsádu nga rábit:
nakapsut da may magbalay da
kadaya tappáng.
- ²⁷Daya dúdun: áwan da ári
may naurnás ya panagbubúlun da.
- ²⁸Daya alipáp: annung ta nga tàman da,
may atán da kadaya palásiyu da à-ári.
- ²⁹Atán tallu nga
nadaag ya agdal-dalen da;
ò, atán da appát
nga napiya ya agpà-pàyát:
- ³⁰ya láyon nga karung-rungtán
kadaya ngámin alsádu nga animál
se pulus nga áwan na nga ikansing;
- ³¹ya mameger nga kawítán,
ya toru wa kalding,
se ya ári nga manginunna
kadaya suldádu na.
- ³²Nu umang-ang-ang ka
nga magpas-pasindáyaw,
se magpal-palánu ka ka nadakè,
ay kuspan mu yanin.
- ³³Nu kírukírum ya gátas,
ay mapaltuwád mu ya tsis,
se nu sulúngam
ya igung na isa nga tolay
ay lumtuwád ya dága;
ummán pe, nu ipar-parut mu
ya tolay nga nakarungat,
ay ríri ya mapaltuwád mu.

Ya tuldu ki isa nga ári

31 Ay tu dedi daya kinag-kagi
ne Ari Lemuel nga netù-tùgud
natu ina na kaggína.

- ²Ugu, nga an-anà ku.
 Ikaw nga sungbát
 daya kar-karárag ku.
 Tu idi ya kagiyan ku kikaw.
- ³Akkan mu ibárabárang
 ya bílag se pirà mu
 kadaya babbay;
 adu win ya dinadál da nga à-ári.
- ⁴Lemuel, akkan rumbang
 kada à-ári ya uminum ka básì,
 onu maminya kadaya árà.
- ⁵Ta nu ninglaw da,
 ay get maligpanán da ngin
 daya lin-lintag,
 ay mabay-án da ngin
 ya kalintaggán daya napubri.
- ⁶Ya árà
 ay pára kadaya marig-rigátan,
 se kadaya naawanán
 ka namnáma.
- ⁷Bay-ám da nga maginum
 ta senu maligpanán da
 ya kinapubri da,
 se ya agrígát da.
- ⁸Ngamay nu ikaw,
 ikaw ya mangiúni
 kadaya akkan makabaal
 magúni kampela ngin nin,
 se ikalintaggán mu daya nakal-allà.
- ⁹Mangguwes ka ka nalintag.
 Ikalintaggán mu daya napubri
 se daya nakal-allà.

Ya áwan pagkur-kurángan na atáwa nga babay

- ¹⁰Nasulit sapúlan ya namáru

- nga atáwa nga babay.
 Napà-patag nga adayyu
 may daya perlas.
- ¹¹ Piyáran tutu wala
 na atáwa na,
 ay se akkan tutu wala pe
 nga magkúráng.
- ¹² Ki kasibbiyág na,
 ay pabeg pagpíyán na atáwa na
 daya kuwaan na,
 akkan daya pagdásán na.
- ¹³ Nagagat magsápul
 ka dùdut karneru
 se dilána nga aballan na.
- ¹⁴ Iltuwád na daya makkán nga
 negayát na ka adayyu;
 ummán ki bapor daya maglà-láku.
- ¹⁵ Nasápa tutu wala
 nu gumniya nga mangisagána
 ka kanan da akkobung na;
 ay se na kagiyan kadaya babbay
 nga asassu na daya masápul kuwaan da.
- ¹⁶ Kapiyánan na nga
 sinnan ya lusà
 se na la gatángan,
 ay se na pamulán ka úbás.
 Panangdán na ya pirà a
 naùnud na.
- ¹⁷ Naánus nga magubra;
 nabilag se nagagat.
- ¹⁸ Ammu na nu napiya
 ya nigusiyu na;
 ay oray ki gabi
 ay atán na magubra.
- ¹⁹ Aggína ya mangwa ki binola
 nga kuwaan na ka bádu na.

- 20 Naparon mangidde kadaya napubri
se kadaya nakal-allà.
- 21 Awan na paglídug
kadaya akkobung na
oray nu ki kasiyam na tutu wala,
ta atán nàrag nga daggáng nga bádu da
nga kinuwaán na.
- 22 Mangwa ka annáp daya idda na,
se napiya nga dilána nga
daggáng daya bádu na.
- 23 Magdin-dinnámag ya làlakay na,
nga isa kadaya nangátu ki íli da.
- 24 Mangwa kadaya dilána
nga bádu se bagákat
se na ngala iláku
kadaya maggà-gátang.
- 25 Natalgad se nadáyaw
kadaya tolay,
ay se áwan na paglídug
ki masangwánan.
- 26 Nasírìb se nindù nu magúni.
- 27 Sin-sinnan peyang
daya kasapúlán ki balay na,
ay se áwan na sínang nga magubra.
- 28 Ipassingan daya annánà na
ya ammatag da kaggína;
ay ummán pe ya atáwa na,
dayáwan na,
- 29 nga nán na kaggína,
“Adu daya namáru nga attáwa,
ngamay inábà muda ngámin.”
- 30 Makà-alíláw se áwan surbi naya kinapiya,
ngamay rabbang na dayáwan
ya babay nga managgansing
ke APU.
- 31 Rabbang na nga marispitár

ya babay nga ummán kiyán,
se mapadayáwan din
gapu kadaya kuk-kuwaan na.

Ecclesiastes

Ya mepanggap ki biyág

1 Tu idi ya bàbànan naya nasírib nga ári ka Jerusalem nga pútut tu David.

²“Awan sar-sarut daya ngámin na ban-bánag. Awan da nga sar-sarut,” nán naya nasírib. ³Nágan naya magun-gun-ud daya tolay kadaya ngámin na ub-ubraan da kídi kalawagán? ⁴Umawan ya isa nga paganakán, se la umbet ya isa manin. May ittu la nga ittu mà ya kalawagán. ⁵Lumtà ya mata, ay se yala masirbut, ay se yala manin lumtà kitu lalattakán na. ⁶Magpataglod ya bal-báli, ay se yala manin magpatúlung. Magpat-patoli yala kiya paggayatán na. ⁷Magáyus ka bebay daya ngámin nga awweg, ngamay akkan mà mapnu ya bebay. Magáyus sala nga magáyus daya awweg kiya pagayúsán da. ⁸Makà-ulaw tutu wala ya ngámin. Akkan ta makagi nu wà ummán na. Akkan ta mapnà kadaya mas-asingan ta, se akkan ta pe mapnà kadaya mag-agina ta. ⁹Datu nà-nàwa kitun, ay ittu manin daya mà-màwa. Datu kinuw-kuwa ta kitun, ay ittu manin daya kuk-kuwaan ta. Awan nala nga baru kídi kalawagán. ¹⁰Awan ya makekagi nga, “Sinnam kod idi ya bar-baru,” ta uwad yán nin oray kitu áwan ta pikam. ¹¹Awan ta akadamdam min kadatu nun-unna nga tolay, ay oray daya sumar-sarunu, ay áwan da pe ya akadamdam min kadatu nunna may aggída.

Daya nà-nàlamán na nasírib

¹²Iyà nga Mangisur-súru, ay nagári yà ka Israel. Nagyán na ka Jerusalem. ¹³Linammat ku nga kapiyánan na sinnan se adálan daya ngámin na mà-màwa kídi ya kalawagán. Nammuwán ku nga nasulit tutu wala ya nengáni ne Apu Dios nga kàwaán tada nga tolay. ¹⁴Nasingan ku ya ngámin na kuk-kuwaan da tolay kídi kalawagán. Ay áwan da nga

sar-sarut. Ummán ta ka magappal ki bal-báli. ¹⁵ Atán daya napikkut nga akkan ta maùnát, se akkan ta mabalin bilángan ya áwan.

¹⁶ Ay nán ku ki uray ku, “Nagbalin nà ka nepadúma sírib nga tolay. Nasì-sírib bà nga adayyu may daya nunna may iyà nga nagári kídi Jerusalem. Ay ammu ku nu wà ummán naya kurug ga kinasírib se pannakaáwat.” ¹⁷ Kinappiya ku nga linam-lammat ya paggiddiyátan na kinasírib se kinaang-ang se kinaug-og. May nammuwán ku nga ummán nà ka magappal ki bal-báli. ¹⁸ Ta nu umadu ya pagsiríbán ku, ay umadu pe ya pakariribuán ku, se pagpannakítan ku.

Awan sar-sarut na panagganggam

2 Ay nán ku ki uray ku, “Ramanán ku mán ya maggan-gánas se makang-anggam,” nán ku, may áwan na pe nga sar-sarut. ² Nammuwán ku nga kinaang-ang ya makag-aggalà ala, ay se áwan mid-idde naya akang-anggam ta. ³ Kinappiya ku nga linam-lammat nu mapaanna ya amaanggam na básì kiyà. Linam-lammat ku pe nu mapaanna ya kuwaan ku ki kinaang-ang. Kinuwa ku dayán ka paninnán ku nu nágan naya napiya nga kuwaan na tolay kiya bittì ala nga algaw wa agbiyág na kídi kalawagán. ⁴ Napatag daya nà-nàwa ku. Nagpàwa ngà kada balay ku, ay se yà nagpamúla ka kaubásan ku. ⁵ Ay nagpàwa ngà pe ka pagmulán kadaya nagánas sa mul-múla, ay se yà pe nagpamúla kadaya ngámin baláki daya káyu nga magbúnga. ⁶ Nagpakorob bà pe kadaya bubun nga pagsàduwán ku ka pagsibug ku kadayán na mul-múla ku. ⁷ Adu ginátang ku wa asassu nga lalláki se babbay, ay adu pe kaggída daya neanà in ki balay ku. Ay adu wa adayyu daya báka ku se karneru ku may daya báka se karneru daya oray inna nga nagyán ka Jerusalem kitun. ⁸ Nagùnud dà pe ka silber se balitù nga gayát kadaya à-ári se kadaya giy-giyán na sakúpan ku. Adu datu maragkansiyon nga lalláki se babbay nga mangliwliwa kiyà. Atán kiyà pe daya paggan-ganásan ki biyág. Ay adu pe daya attáwà.

⁹ Ay díkod, nagbalin nà ka nangà-ngátu may oray inna nga nagbiyág ka Jerusalem. Atán peyang kiyà ya kinasírib. ¹⁰ Nálà ku ngámingámin daya piyán ku. Awan ku wa di kinuwa nga paganggamán ku. Ata paganggamán ku daya ngámin na inubra ku. Ya agganggam ku ya bátug gun-guna ku kadaya ngámin nagrigátan ku. ¹¹ Ay se ku wala kinapiya nga linam-lammat daya kinuwa ku, se ya ríngát ku nga nangwa kadatun. Ay

nammuwán ku nga áwan da pe ya sar-sarut. Ummán ta ngala ka magappal ki bal-báli. Awan nala ya magnanáyun nga sirbi dayán kídi kalawagán.

¹² Ay nágan pikam kuma ya mabalin na kuwaan na isa nga ári, nu di daya ummán kammin kadatu kinuw-kuwa natu sinarunu na nga nagturáy?

Ay túya, kinappiya ku nga linam-lammat ya kepapannán na kinasírib, se kinaug-og onu kinaang-ang. ¹³ Ay se ku la nammuwán nga napiya nga adayyu ya kinasírib may iya kinaang-ang; ummán kiya wada, napiya nga adayyu may iya gíbat. ¹⁴ Ammu naya nasírib ya pameyaggán na, may ya ang-ang, ay ummán ka magdal-dalen ki nagíbat.

Ngamay nammuwán ku pe nga sissa kam ya pagtungpálan da ngámin. ¹⁵ Ay se ku la nán ki uray ku, “Nu nágan na màwa kiya ang-ang, ay ittu pe ya màwa kiyà. Ay tura ngà lugud da nagsírib? Awan pe sar-sarut nedi.” ¹⁶ Matay mà pe daya nasírib nga ummán kadaya ang-ang. Nu mabà-bayág gala, ay áwan akadamdám da tolay yin kadàtada, nasírib ta mán onu ang-ang. ¹⁷ Ay ittu ya pangalùsawán ku ki biyág, ta riribù ala ya idde na kiyà. Awan sar-sarut naya ngámin. Ummán ta ngala ka magappal ki bal-báli.

¹⁸ Lùsawan ku ngámin daya nagpas-pasiyaán ku wa inub-ubra kídi ya kalawagán. Ta ibansi ku ngala kadaya sumarunu kiyà. ¹⁹ Ay akkan ta ammu nu nasírib da onu ang-ang da. May aggída ya makakaammu kadaya ngámin na nagpasiyaán ku kídi kalawagán gapu ki kinasírib ku. Awan pe sar-sarut nayán. ²⁰ Ay túya nakappoli yà kadaya ngámin na nagpas-pasiyaán ku kídi kalawagán. ²¹ Ata ya nagpasiyaán na isa tolay nga kinuwa gapu ki sírib se pannakaáwat na, ay ibansi na kiya isa tolay nga áwan nala nga kinuwa. Awan na pe sar-sarut nedi se akkan na kustu. ²² Ay nágan lugud naya magun-gun-ud naya tolay kadaya nagpas-pasiyaán na kídi kalawagán? ²³ Ata ngámin na kinuwa na ki báyat naya nagbiyág na, ay nekariribuán na se nagpannakítan na. Ay oray ki gabi, ay ara ngala ya agpan-panúnut na. Ay áwan pe sar-sarut nayán.

²⁴ Ay túya nán ku nga ya kapiyaán na kuwaan na isa nga tolay, ay mangán, se maginum se paganggamán na ya nagpasiyaán na. Nammuwán ku nga gayát dayán ke Dios. ²⁵ Ta nu áwan ne Dios, ay mapaanna ya akapowad tada kiya kanan ta, se mapaanna ya agganggam ta? ²⁶ Ta idde ne Dios ya kinasírib, se panangammu se agganggam kadaya namáru ki agsisíngan na. May daya maragbásul, ay aggída ya pagurnungan na se pagùnudan na kadaya bànáng da, ay se na ngala idde kadaya namáru ki

agsisingan na. Ay áwan pe sar-sarut nayán. Ummán ta ngala ka magappal ki bal-báli.

Atán oras daya ngámin

3 Atán tiyampu se oras kampela ngin nin
daya ngámin na mà-màwa kídi kalawagán.

²Atán oras na pannakeanà, ay se atán oras na pannakatay;
atán oras na panagmúla se oras na panagbàdut.

³Atán oras na panagpatay,
se oras na panagpabílag.

Atán oras na panaggabba,
se oras na panagpàdà.

⁴Atán oras na panagsángit,
se oras na panag-aggalà;
atán oras na panagmanakit,
se oras na panagsasála.

⁵Atán oras na panaggiwáras ka batu,
se oras na panaggurnung;
atán oras na panaggagàbal,
se oras na panagtutúway.

⁶Atán ya oras na panagsápul,
se oras nga panangngiwágà;
atán oras na panangngisirù,
se oras na panangngippà.

⁷Atán oras na panagpìsi,
se atán oras na panagdaget;
atán oras na panagging-inggap
se atán oras na panaggúni.

⁸Atán oras na panagpipinninya,
se atán oras na panangngalùsaw;
atán oras na panaggugubát,
se atán oras na panagkakappiya.

⁹Ay nágan na lugud ya magun-ud na tolay ki ngámin na agpasiya na nga magubra? ¹⁰Kinappiya ku wa siningan ya ubra nga netudin ne Dios kiya isaisa kadàtada. ¹¹Kinuwa na nga atán kampela ya oras daya

ngámingámin nin. Nepalammát na pe kadàtada ya kabayág tutu wala naya napalábas se ya masangwánan. Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan ta maawátan daya kinuw-kuwa ne Dios, nanggayát kitu inanggayát na panda ki panda na. ¹² Ay ki ummán kiyán, ay nalammat ku, nga áwan nin ya napì-piya nga kuwaan na tolay, nu di ya maganggam se maggan-gánas ki báyat na panagbiyág na kídi kalawagán. ¹³ Ay ya isa pe, ay piyán ne Dios nga mangán tada se maginun tada, se paggan-ganásan tada daya ngámin na nagpas-pasiyaán tada. ¹⁴ Ay ammù nga magnanáyun ka áwan panda daya ngámin nga kuwaan ne Dios. Awan ta mabalin na iamung, ay áwan ta pe mabalin na ippà. Kinuwa na yán, ta senu ipatag ngámin da tolay. ¹⁵ Daya ngámin na mà-màwa, ay nàwa da ngin kitun. Ay ummán pe daya màwa pikam, ay nàwa da pe yin kitun. Ipat-patoli ne Dios datu nà-nàwa kitun nin.

Ya kinaawan na kinalintag kídi kalawagán

¹⁶ Ay ya isa pe nga nasingan ku kídi kalawagán, ay imbes na kinalintag se kinapiya kuma ya màwa, ay ya kinadakè mán kammin ya mà-màwa ngin. ¹⁷ Ay nán ku ki uray ku, “Sangapáda nga guwesán ne Dios daya mangwa ki napiya se daya mangwa ki nadakè, ta atán kampela ya oras daya ngámin na mà-màwa se daya kuk-kuwaan da tolay. ¹⁸ Ay nán ku pikam ki uray ku, nga tis-tistíngan ne Dios daya tolay ka angngipakammu na kaggída nga áwan da dúma kadaya animál. ¹⁹ Ata sangapáda ya pagtungpálan daya tolay se daya animál. Matay da nga sangapáda. Sangapáda da pe nga atán biyág. Awan na pagpiyán na tolay ki animál, ta áwan sar-sarut naya ngámin. ²⁰ Sissa nga giyán ya kapannán da ngámin. Ata gayát da ngámin ki lusà, ay lusà kammin pe ya pagtungpálan da. ²¹ Awan mà ya makammu kurug nu mawe ka ngúdu ya kaduduwa da tolay, ay se mawe ki taggad lusà ya kaduduwa da animál. ²² Ay ittu lugud da nalammat ku, nga áwan napì-piya nga kuwaan na tolay, nu di na la nga pagangammán daya nagpas-pasiyaán na, ta ittu yán ya pagrabngán na. Ta áwan mà ya makekagi nu nágan kurug ya màwa nu natay ya tolay yin.

4 Ay nasingan ku manin ya amal-pallà da tolay kadaya duddúma. Sumángit tala daya mapal-pallà, may áwan nala sumeng kaggída, ta daya mamal-pallà kaggída, ay naturáy da. ² Ay túya nán ku nga nagà-gásat daya natay yin may daya sibbiyág pikam. ³ Ngamay nagà-gásat pikam

may dayán daya akkan na neanà, ta akkan da nasingan nin daya nadakè a kuk-kuwaan da tolay kídi ya kalawagán.

⁴Ay se ku la nasingan nga magpasiya da tolay ya magubra gapu ki ásil da kadaya duddúma. Awan pe sar-sarut nayán; ummán da ka magap-appal ngala ki bal-báli. ⁵Magdal-dalikapkap pala daya umang-ang-ang, oray atán da ngin na matay ki bisin da.

⁶Napì-piya ya tang-tangakúku wala nga nálà ki napiya nga panaglam-lammat, may ya duwa kúku nga nálà ki rígát, nga ummán ta ngala ka magap-appal ki bal-báli.

⁷Atán manin nasingan ku nga áwan sar-sarut kídi kalawagán; ⁸ya kàwaán daya tolay ya sissa ki biyág. Awan da nga annánà a lalláki, ay áwan da pe wawwági nga lalláki. May áwan da sínang magubra kadaya ngámin ub-ubra da. Awan da pe kapnà ki kinabànéng da. Ay se da la malammat, “Inna ya iub-ubraán ku ta? Tura ku itagàna ki baggi ku ya panaggan-gánas?” nán da. Awan pe sar-sarut nayán, se nakal-allà idi nga panagbiyág.

⁹Napì-piya ya duwa may ya sissa, ta adu maubra da nu magseng da.

¹⁰Ay nu medùláp ya isa kaggída, ay sengán naya isa nga bumángun. Ngamay kal-allà ya sissa nga medùláp, ta áwan sumeng kaggína nga bumángun. ¹¹Ay ummán pe nu nasiyam, ay magallay daya duwa, ay pumásu da. Ngamay mapaanna nga pumásu ya sis-sissa? ¹²Nu sissa ka, ay annung naka palsuwan ya isa tolay. May nu duwa kayu, ay palsuwan nu. Akkan nalapat maragsud ya tali nga tallu wa binola.

¹³Napì-piya ya napubri se nasírib ba nabagu, may iya nanákam nga ári nga umang-ang-ang, nga akkan na ngin piyán ya makagiyánan. ¹⁴Ay annung kurug tun na nabagu ya magári oray gayát ki agba-balúdán, se neanà a napubri. ¹⁵Nadamdam ku daya adu wa tolay kídi ya kalawagán, ay se nalammát ku pe ya isa nga nabagu kaggída nga sumukát ki ári. ¹⁶Akkan ta mabílang datu tolay ya neturayán na. Ngamay áwan kadatu sumar-sarunu nga tolay ya mamatag kaggína. Awan pe sar-sarut nedi. Ummán ta ka magap-appal ki bal-báli.

Akkan ta magbur-buranaw wa magkari

5 Magan-annád ka nu mawe ka ki balay ne Dios. Napì-piya ya mawe kitúni nga manggìna may iya magdátun ka ummán ki agdátun da umang-ang-ang nga akkan makammu nu kustu onu akkan kustu ya kuk-kuwaan da. ²Akkan ka magbur-buranaw nga magkari ke Dios. Kapiyánan mu pikam lam-lamtan ya kagiyan mu se ka la magúni. Ta e Dios, ay atán ka lángit, may ikaw, ay atán ka kídi kalawagán. Ay túya an-annungan mu wala ya magúni.

³Ay nu adu daya paglídug mu, ay adu pe daya nadakè a tag-tagimpán mu. Ay ummán pe nu adu ya kag-kagiyan mu, ay makakagi ka ka akkan umnu. ⁴Ay lugud, nu magkari ka ke Dios, ay akkan mu ipat-patattát ya agtungpál mu. Ta akkan pagangammán ne Dios ya umang-ang-ang. Tungpalam ya kari mu. ⁵Napì-piya la ngin ya akkan ka magkari, may ya magkari ka, ay se mu akkan tungpálan. ⁶Akkan mu ipalúbus nga daya kag-kagiyan mu daya pakabasúlán mu. Ay akkan mu pe kagiyan kiya pádi ne Dios nga nelaw-át ka ngala nga nagkari. Makarungat te Dios kiyán, ay dadàlan na daya kinuw-kuwa mu. ⁷Adu daya tag-tagenap ta, se adu daya áwan sar-sarut nga kuk-kuwaan ta, se adu daya kag-kagiyan ta; ngamay magansing ta ke Dios.

Awan sar-sarut na biyág

⁸Ay akkan mu pagballà nu masingan mu nga pal-pallàan na gubirnu ki probinsiya daya napubri, se itagàna na kaggída ya kalintaggán da se daya pagrabngán da. Ata atán daya nangà-ngátu may aggída nga mangigdù kaggída, ay se atán manin daya nangà-ngátu may dayán na mangigdù kaggída manin. ⁹Daya ngámin umíli ya magkappiya ki lusà na íli, nu ya ári ya makakaammu kiya lusà.

¹⁰Ya tolay ya ittu nala nga pà-pàgan ya pirà se ya kinabànéng, ay áwan nala nga kapnà. Awan pe sar-sarut nedi.

¹¹Ay nu bumà-bànéng ka, ay umad-adu pe daya panganan mu. Ay nágan na lugud ya nagun-ud mu ki bànáng mu, nu di iya nakasingan mu wala kiya bànáng mu!

5:9 Awan makammu ki kurug sarut naya Hebreo nedi.

¹²Adu mán onu bittì ya makkán naya mang-manglu wala, ay matalà ala. May ya bànáng, ay akkan makatúdug ki kaadu na bànáng na.

¹³Ay atán ya nasingan ku nga nadakè kídì kalawagán: Pagdásán mán kammin na tolay ya inùnud na nga bànáng na. ¹⁴Umawan ya bànáng na gapu ki nadakè a nigusiyu nga nangippayán na. Nagang-angayán na, ay áwan na ipatáwid kada annánà na. ¹⁵Neanà tada kídì ya kalawagán na áwan netug-túgut, ay ummán pe nu magtálaw tada kídì ya kalawagán, áwan ta pe itug-túgut. Awan tada metúgut kadaya nagrig-rigátan tada. ¹⁶Nakapagpannakit idi! Nu wà ummán tada nga inumbet, ay ummán tada pe nu mawe tada. Awan tada nagun-gun-ud kadatu nagrigátan tada; ummán tada ngala ka nagap-appal ki bal-báli. ¹⁷Ya biyág tada, ay napnu ka rígat se pannakit, se riribù, se rungat se sinakit.

¹⁸Tu idi ya nasingan ku wa napiya nga kuwaan tada ki abibbà ala nga agbiyág tada nga nìdang ne Apu Dios kadàtada: mangán se maginum tada, se maggan-gánas tada nga maglak-ám kadaya nagrigátan tada, ta ittu ya gun-guna tada. ¹⁹Ay nu kalakkán ne Dios ya isa nga tolay ka kinabánáng se adu wa kuw-kuwa, ay se na ipalúbus pe nga manam-áy na dayán, ay magiyáman nala se maganggam kadaya nagrigátan na. Pagkallà ne Dios yán kaggína. ²⁰Ay gapu ta nepalúbus ne Dios nga makang-anggam ya tolay, ay akkan na ngin na madamdám nga paglídug ya kabibbà na biyág na.

6 Atán pikam isa nga nasingan ku nga nadakè kídì kalawagán, nga mamar-parígat kada tolay. ²Atán da tolay ya kalakkán ne Dios nga bumánáng, se adu kuw-kuwa, se nadáyaw. Atán ngámin kaggída daya piyán da. Ngamay akkan ipalúbus ne Dios nga pagnam-áyan da dayán. Sabáli nga tolay mán kammin ya magnam-áy. Awan sar-sarut nedi, ay se makapagpannakit. ³Ay oray nu magatut daya annánà na isa nga tolay, se adaddu ya biyág, ngamay akkan naganggam ki biyág na, onu akkan napiya ya ketaman na nu matay, ay nán ku nga napi-piya ya maladága nga natay yin nga neanà may yán na tolay. ⁴Akkan pagpiyán tu maladága tu nekeanà na. Umawan nala nga mawe ka kagibattán, ay áwan pe yin ya makadamdam kaggína ngin. ⁵Ay akkan na pe yin na masingan ya mata, ay áwan na pe yin na mammuwán, may natalna yán na maladága may ittu tolay ⁶nga áwan na agganggam ki biyág na; oray mán nu magbiyág ka piga ríbu nga dagun. Ya kurug na, ay sissa ya pagtungpálan tada ngámin.

⁷Magubra ya ngámin tolay, ta senu atán kanan da. Ngamay áwan da nga kapnà. ⁸Ta nágan na kurug ya pagpiyán naya nasírib ki ang-ang ta? Ay se nágan na agkà ya málà naya napubri nga makammu ki kuk-kuwaan na ki biyág? ⁹Awan sar-sarut nedi. Ummán nala ka magappal ka bal-báli. Ay napì-piya nga pagangammán mu wala ya atán kikaw, may iya pabegan mu ya magar-arapáap.

¹⁰Ngámin na mà-màwa kídi kalawagán, ay awiawe nìdang ngin ya kàwa da kitun kam. Ammu tada ngámin nga tolay tada ngala. Ammu tada pe nga áwan ta angnábà ki akiríri ta kiya naturáy may dàta. ¹¹Ta nu adu daya kag-kagiyan ta, ay adu pe daya makagi ta nga áwan sar-sarut. Ay nágan lugud naya magun-ud ta? ¹²Ata iinna agkà pe ya makammu kiya napiya nga kuwaan ta kiya biyág ta nga abibbà se áwan sar-sarut ta? Umawan nala nga ummán ki aniníwing. Ay se inna pe ya makekagi nu nágan na ya màwa kídi kalawagán nu natay tada ngin.

Daya mepanggap ki biyág

- 7** Napì-piya ya nadáyaw nga ngágan,
 may ya napatag nga bang-bangug;
 ay se napà-patag ya algaw nga pannakatay,
 may ya algaw nga pannakeanà.
- ²Ay napì-piya ya mawe ki paggiinnatayán,
 may ya mawe ki pagsasay-ammán;
 áta matay ya tungpál tada ngámin,
 ay ittu ya masápul la lam-lamtan
 daya sibbiyág pikam yán.
- ³Napì-piya ya magpannakit,
 may ya makang-anggam,
 ta atán masuruwán ta ki agpannakit ta.
- ⁴Lam-lamtan na nasírib ya pannakatay;
 ngamay ya umang-ang-ang,
 ay pabeg ga maggan-gánas ya atán ki uray na.
- ⁵Napì-piya ya matulduwán na nasírib,
 may ya day-dayáwan na umang-ang-ang.
- ⁶Ata ya galà daya umang-ang-ang,
 ay árig na ya nedungsu wa ras-rasi nga rumisirisì.

Awan pe sar-sarut nayán.

⁷Awan dúma na ki ang-ang

ya nasírib nga mamal-pallà ki kasittolay na;
ay se dadàlan na pasùsù ya pannakaáwat.

⁸Napà-patag ya mamalín may ya manggayát;
ay napà-patag ya naánus may ya napangátu.

⁹Akkan ka nalà-lapat makarungat,

ta ittu yán ya gangay daya umang-ang-ang.

¹⁰Akkan ta saludsúdan nu taanna, tura napi-piya kitun may kídi,
ta dayán nala nga akkan nasírib ya mangsaludsud
ki ummán kiyán.

¹¹Napatag ya kinasírib, nga ummán ki táwid.

Ittu ya pagpiyán daya sibbiyág.

¹²Ta ya kinatalgad nga idde na kinasírib,
ay ummán ki kinatalgad nga idde na pirà.

Ngamay ya pagpiyán na kinasírib, ay masalakníbán naka.

¹³Lam-lamtam ya kinuwa ne Dios.

Awan ya makatúnung ki kinuwa na nga napikku.

¹⁴Maganggam ka ngala nu napiya ya kabiy-biyág mu.

Ay nu umbet ya agrígát mu,

ay lam-lamtan mu nga nagpáda da nga gayát ke Dios.

Akkan ta ammu nu nágan naya sumarunu nga màwa.

Ya panda naya kinasírib

¹⁵Ay kídi nga áwan sar-sarut nga agbiyág ku, ay nasingan ku ya ngámin. Atán da namáru nga tolay nga nasápa nga matay; may atán da nga adaddu biyág nga nadakè a kuk-kuwaan. ¹⁶Akkan mu palotanán ya panagmar-márum, se akkam palotanán ya magsírib. Dadàlan mu wala ya baggim kiyán. ¹⁷Akkan mu pe palotanán ya mangwa ka nadakè, se akkan ka nga umang-ang-ang, ta matay ka ki akkan mu oras. ¹⁸An-annungan mu wala, áta nu magansing ka ke Dios, ay napiya ya pagbalinán daya kuk-kuwaam.

¹⁹Ki isa nga nasírib, napi-piya nga mangigdù ya kinasírib, may daya sangapúlu wa agtuturáy ki isa nga íli.

²⁰ Awan kam agkà ala nga tolay kídì kalawagán nga akkan tutu wala makabásul oray nganna kinamáru na.

²¹ Akkan mu tal-talagìnaan ngámin na kag-kagiyan da tolay, ta get tala nu magìna mu ya anglìb-libà na asassu mu kikaw. ²² Ata ammu mu mà nga ikaw nga mismu, ay namin-adu mu wa pinad-padàsán daya duddúma.

²³ Gapu ki kinasírib ku, ay kinappiya ku nga linam-lammat dedi nga mà-màwa. Nán ku ki uray ku, “Magsírib bà,” nán ku, may akkan ku mà màwa. ²⁴ Nasulit maawátan ya ngámin na atán; nangrúna daya naunag pànang. Inna nád dala ya makaáwat kadayán? ²⁵ Nepas-pasnà ku ya magsírib se mangammu kiya panggap daya ngámingámin, se mangammu nga kinaang-ang ya mangwa ki nadakè, ay se áwan surbi ya umang-ang-ang. ²⁶ Ay nammuwán ku nga nadà-dakè may ya pannakatay ya babay nga mamar-parò. Ummán ka ikat se ìlug ya amminya na nga paniliw na kikaw. Ay daya íma na, ay ummán da ka káwar nga manggáput kikaw. Daya mangwa kadaya piyán ne Dios daya makalísi kaggína. May daya maragbásul, ay ittu dayán daya matiliw na. ²⁷ Ay nán na mangisur-súru, “Tu idi ngámin ya nammuwán ku kiyà a magsap-sápul kadaya sungbát daya sal-saludsud ku. ²⁸ Nagsap-sápul là pikam ka sabáli nga sungbát, may áwan ku wa nasmà. Ummán ki makag-kagi nga, “Ki maríbu nga lalláki, ay atán nala sissa nga nasmà ku, ngamay kiya maríbu nga babbay, ay áwan ku nasmà oray isa.” ²⁹ Ngamay tu idi yala ya nammuwán ku: Pinarsuwa ne Dios nga nalintag ya tolay, may ya tolay, ay adu daya nadakè a pal-palabúgà na.

8

Yán nala nga nasírib

ya makammu ki kesarután naya isa nga bánag.

Makapamara ka murang ya kinnasírib,

áwan nin ya nalum-lomad da singan.

Ya angngikurug ki ári

² Ikurug mu ya ári, ta ittu ya sinipataán mu ke Dios nga kuwaan mu.

³ Kuwaan na ári ya oray nágan na nga piyán na nga kuwaan. Ay túya akkan ka mabur-burung nga maglikud kaggína, ay se adayyuwám daya nadakè. ⁴ Ata naturáy ya kagiyan na ári. Awan ya mabalin magrírì kadaya kuwaan na. ⁵ Ay áwan kapàyanán naya oray inna nga sumúrut ki bílin na. Ya nasírib ba tolay, ay ammu na nu mapaanna se nu nungay na ya

angwa na. ⁶Ata atán kampela ya oras daya ngámin na ban-bánag gin, se nu mapaanna ya angwa ta kadayán, oray nadammat daya parikut na tolay. ⁷Kurug nga áwan kadátada ya makammu nu nágan na ya màwa ki masangwánan, se áwan ya makekagi kadátada. ⁸Awan tolay ya makagáput ki bal-báli; ay ummán pe áwan tolay ya makagáput ki pannakatay na nu ittu oras na ngin. Akkan makalísi ya isa nga suldádu ki gubát. Akkan makelísi ki nadakè a tolay daya nadakè a kuk-kuwaan na.

Ya nadakè se ya nalintag

⁹Nasingan ku ngámin dedi kane kapiyánan ku tutu wala nga lam-lamtan ya kepapannán daya ngámin na mà-màwa kídi kalawagán. Atán da tolay nga pumal-palsu kada kasittolay da. ¹⁰Nasingan ku ya nagtaman da kadaya nadakè a tolay. Maw-awe dedi kitun kiya pagday-dayáwan. Ay kane metaman da ngin, datu tolay kitu íli nga nangwaán da ka nadakè, ay padayáwan dada. Awan sar-sarut nayán. ¹¹Gapu ta akkan makaru wa mapánis daya tolay nga nangwa ki nadakè, ay ittu ya gapu na nga akkan min-induwán da duddúma nga mangwa ka nadakè. ¹²Ay oray mán nu mamin-gatut nga mangwa ya maragbásul ka nadakè, ay se adaddu ya biyág na, ay ammu nga napì-piya kammin kadaya magansing ke Apu Dios. ¹³Ngamay áwan pagpiyán naya maragbásul, áta akkan magansing ke Dios. Ay akkan pe umadaddu ya biyág na; makar-karu wala nga ummán ki aniniwing.

¹⁴Atán ya áwan sar-sarut nga mà-màwa kídi kalawagán. Atán daya namáru wa tolay nga ummán da ka nadakè a tolay ki angwa da duddúma kaggída. Ay atán da pe daya nadakè a tolay nga ummán da ka namáru ki angwa da tolay kaggída. Nán ku nga áwan sar-sarut nayán. ¹⁵Ay túya, ya nán ku nga kapiyán na kuwaan na tolay kídi kalawagán, ay mangán se uminum se maggan-gánas ki biyág na. Ata ittu yán ya annung da nga kuwaan ki agpasiya da kadaya ubra da ki báyat naya agbiyág da kídi ya kalawagán nga nidde ne Dios.

¹⁶Kiya aglam-lammat ku kadaya mà-màwa kídi kalawagán ni, ay annung ta ya akkan tutu wala matúdug ki gabi se algaw. ¹⁷Ay se ku wala nasingan pe daya kuk-kuwaan ne Dios kídi ya kalawagán. May pulus áwan tolay ya makaáwat kadayán. Oray nganna ya aglam-lammat na, ay

---

8:10 Akkan nawada ya sarut nedi ki Hebreo.

akkan na nga maawátan da. Oray daya tolai ya manguna nga nasírib da, ay akkan da nga maawátan.

Matay ya ngámin tolai

9 Kinappiya ku tutu wala nga linam-lammat se sining-singan ngámin dedi. Ay nammuwán ku nga e Dios ya makammu kadaya namáru, se nasírib, se kadaya kuk-kuwaan da. Akkan da ammu nu pàgan ne Dios da onu lùsawan nada. Ngámin dayán, ay atán da ki masangwánan pikam. ²Ay áwan ya pagdudúmán daya ngámin. Sissa ngala ya pagtungpálan daya nalintag se daya akkan, daya namáru se daya nadakè, daya mebíláng ka nadalus se daya akkan, daya magdátun se daya akkan magdátun. Ay ummán pe kadaya namáru se daya maragbásul, se daya magsipata se daya akkan magsipata. Sissa ya pagtungpálan da. ³Ittu yán ya akkan napiya nga mà-màwa kídi ya kalawagán. Sangapáda ya pagtungpálan daya ngámin. Ay ittu ya gapu na nga pabeg nadakè se kinaug-og ya atán ki uray da tolai ki kasibbiyág da. Ay se da la nga matay. ⁴Ngamay atán namnáma na tolai ya sibbiyág. Ta napì-piya ya sibbiyág nga átu may iya natay nga láyon. ⁵Daya sibbiyág, ay ammu da nga matay da nu kuwa, may daya natay yin, ay áwan da ngin na am-ammu. Awan da ngin na málà a gun-guna da, ay se áwan pe yin na akadamdám da tolai kaggída. ⁶Netangatay kaggída ya aminya da se ya lùsaw da, se ya ásil da. Awan da ngin na ram-ráman kadaya ngámin na mà-màwa kídi ya kalawagán.

⁷Ara ngala, maganggam ka ngala nga mangán, se maggan-gánas ka nga maginum, ta nabayág gin na ittu yán ya piyán ne Dios nga kuwaan mu. ⁸Maggaldid ka ngala. Mangípu ka ngala ka denu. ⁹Makang-anggam kayu wala nga magbiyág, se ya pàgan mu wa atáwam, ki kaatán nu kídi nga biyág kídi kalawagán nga áwan sar-sarut nga nepalúbus ne Dios kadakayu. Ta ittu yán ya gun-guna mu kadaya nagpasiyaán mu kídi kalawagán. ¹⁰Ippáy mu ya kabailán mu nga mangwa kadaya kuk-kuwaan mu. Ta áwan nin ya ubra kiya kapannán mu nu matay ka. Awan mu pe yin aglam-lammat se agpan-panúnut, ay se akkan mu pe yin mausár ya kinasírib mu.

¹¹Ay atán pikam ya nammuwán ku kídi nga kalawagán; akkan mangábà peyang daya kabilgán na managtág. Ay ummán pe, akkan peyang nga mangábà ki gubát daya narungat. Ay akkan ngámin na nasírib, ay atán

pagubraán na. Ay akkan ngámin na nalaing, ay bumànáng da, ay se akkan ngámin na atán paglaingán, ay nangátu ya sáad da. Sigun yán ki oras nga kepàmuwán da. ¹²Ata áwan ya makammu nu nungay na ya ilalbet naya oras na isa tolay. Mátatán nala ki nadakè nga umbet kaggína; ummán ki sissida nga màtatán nala nga mána ki ikat, se ya an-anù a màtatán nala nga màna ki ílug.

Napì-piya ya kinasírib may iya kinaang-ang

¹³Ay atán pe nasingan ku nga keusarán na kinasírib kídi ya kalawagán nga pinatag ku. ¹⁴Atán bì-bitì a íli nga bittè pe daya umíli. Ay uwad naturáy nga ári nga mangraut kitu íli. Pinalebután na se datu suldádu na tu íli. ¹⁵Ay atán pe kitúni nga íli ya isa nga napubri nga nasírib. Ay gapu kitu kinasírib na, ay nesalákan na tu íli. Ngamay akkan nabayág, ay áwan nala oray isa tu nakadamdam kaggína ngin. ¹⁶Ay túya nán ku nga napà-patag ya kinasírib may iya kinabílag. Ngamay akkan da pinagan-anu tu kinasírib tu tolay, ay se akkan ginì-gìna datu tolay datu kinag-kagi na.

¹⁷Ay napì-piya nga ginán ya nalumánay nga kagiyan naya nasírib, may iya sáraw naya apu daya umang-ang-ang.

¹⁸Napì-piya ya kinasírib may daya armas ki gubát; ngamay ya isa nga maragbásul, ay dadàlan na ya adu wa napiya.

10 Daya natay nga bangaw,
 ay buyuan da ya tangabutilya nga talibangug;
 ummán pe, ya bittì a kinaang-ang,
 ay dadàlan naya kinasírib se ya kinadáyaw.
²Gángay nga napiya ya sikkuwaan na nasírib.
 Gángay pe nga nadakè ya sikkuwaan na umang-ang-ang.
³Masingan ya kinaang-ang daya ang-ang,
 oray ki annalen da ngala ki kalsáda;
 ipassingan da ya kinaang-ang da kadaya duddúma.
⁴Ay nu nalùsaw kikaw ya apu mu,
 ay akkan ka magikkát ki ubra mu.
 Ta mapakawan daya nadammat nga básul mu
 gapu ki agging-inggap mu.

⁵Atán nadakè a nasingan ku kídi kalawagán, gapu ki sábag daya agturáy. ⁶Daya áwan ammu, ay niddán dada kadaya nangátu wa sáad;

ngamay daya nabànáng, ay atán da ki sáad nga nababa. ⁷Nakasingan nà ka asassu nga nakakabalyu;

ay nakasingan nà pe ka naturáy nga tolay
nga magdal-dalen nala nga ummán ka asassu.

⁸Ay nu magkorob ka ka bubun,
ay get ikaw ya mepisù;
ay nu mangrabba ka ki darupírip pa abut,
ay get nu matugkaw ka.

⁹Nu magbakki ka ka batu,
ay batu pe ya pakatalinguwán mu;
ay nu manaltág ka,
ay káyu pe ya pakatalinguwán mu.

¹⁰Nu akkam setan ya nakàdul nga parakul mu,
ay nag-aggat ya angibadit mu;
ngamay nu nasírìb ka,
ay napiya ya pagtungpálan daya kuwaan mu.

¹¹Ay áwan surbi naya agpaámum ki idaw,
nu mun-unna naka nga matugkaw.

¹²Pakedayáwan na nasírìb daya kag-kagiyan na,
may pakadadálán na ang-ang daya kag-kagiyan na.

¹³Kinaang-ang ya panggayatán naya kag-kagiyan
naya umang-ang-ang,
ay kinadakè ya pagbalinán na;

¹⁴ngamay ara la nga makonikoni.

Awan ya makammu nu nágan na ya màwa ki masangwánan.
Ay áwan pe ya makekagi nu nágan na ya màwa
nu natay tada ngin.

¹⁵Mapandanán ya umang-ang-ang ka unaw na ki ubra,
ay díkod akkan na masmà ya dálen na nga magulli ki íli.

¹⁶Kal-allà ya íli nga iturayán na nabbing nga ári,
ay se gayatán daya ap-apu da ya magguudma ki pagmakát.

¹⁷May maganggam ya íli nga iturayán na isa nga ári nga
neanà ki nadáyaw nga pamilya,

se daya ap-apu kiyán, ay mangán da ngala ki oras na pinagkakán pára ngala ki pamílag da ki baggi da,
nga akkan da pambár maggiinglaw.

¹⁸Gapu ki kinasadut na tolay, ay ditán nala nga tumúdu ya balay na.
Pagang-angayán na, ay marba.

¹⁹Nagánas ya say-am,
ay se makapaanggam ya maginum;
may akkan màwa dayán nu áwan mu pirà.

²⁰Akkam paásan ya ári, oray ki panúnut mu ngala,
se akkam paásan daya nabànáng, oray ki unag na balay mu.
Ta get atán isa nga an-anù nga mangagi kaggída
kadaya kinag-kagi mu,
onu idámag na isa nga ulullag kaggída.

Ya kuk-kuwaan na nasírib

11 Ippugúnán mu ya pirà mu ka sabáli nga íli,
ay makaganansiya ka nu mabà-bayág la nga al-algaw.

²Ippáy mu ki pittu onu walu nga kaláse nga nigusiyu ya pirà mu,
ta akkan mu ammu nu nágan na ya nadakè a
màwa kídi ya kalawagán.

³Nu nàrag ya angap,
ay magudán ka naggat;
Nu ka wàna ya nilangngán na káyu,
ay atán nala kitúni.

⁴Nu ya kapíyán na algaw ya id-idaggán mu, ay akkan
ka nga makapagmúla,
se akkan ka makapaggáni.

⁵Akkan ta maawátan nu mapaanna ya anggayát na biyág naya an-anà
ki búsit na babay; ay ummán pe, akkan ta maawátan ya kuk-kuwaan ne
Dios nga nangwa kiya ngámíngámin.

11:1 Ya litiral nga sarut naya Hebreo nedi, ay “Illud mu ya sinápay mu, ay nu mabà-bayág, ay málà mu kammin.” **11:2** Ya litiral nga sarut naya Hebreo nedi, ay “Uwaran ka pittu onu walu ya ngáni mu.”

⁶Magtugnu ka ki pagmakát, ay akkan ka magimáng ki gídám, ta akkan mu ammu nu natúbu da nga sangapáda, onu inna ya natúbu kadatu netugnu mu.

Maganggam ka ngala ki biyág

⁷Nagánas ya magbiyág, ay se napiya sisínán ya sínág

⁸Ay díkod maganggam mala daya tolay ki báyat na agbiyág da, oray nganna ya kadaddu na. Ngamay akkan da kaligpanán nga mabà-bayág ya agyán da ki lúbù. Ngámin daya umbet pikam, ay áwan da nga sar-sarut.

Maganggam ta ngala ki kabbing ta

⁹Dakayu wa nabagu, ay maganggam kayu wala ki kabbing nu pikam. Surútan nu ya piyán nu, se sin-sinnan nu daya mà-màwa ki lebut nu. Ngamay dam-damdaman nu nga guwesana nakayu ne Dios kadaya ngámin na kuwaan nu.

¹⁰Akkan kayu maglídug, se tarànan nu daya baggi nu kadaya sinakit. Ta adu daya akkan ta maawátan kiya kabbing ta pikam.

12 Akkam kal-kaligpanán ya namarsuwa kikaw ki kabbing mu pikam, ki akkan pikam inumbet daya algaw se dagun na agrig-rígát mu, nga ittu yanin ya agkuna mu ka, “Awan ganagánas na biyág ku.” ² Kuwaan mu yán ki di pikam aggibat naya mata se ya búlán se daya bittuwan, se akkan pikam nagulli ya nagibat nga angap na kalawagán mu. ³ Dam-damdaman mu ya namarsuwa kikaw sakbay nga magtartartar se magkakattu daya guwardiya ki balay mu, se akkan makapagirid din daya babbay ta bittè da ngin, se akkan nin nawada ya isissingan daya maglamdaw; ⁴ ay se akkan ta pe yin magina daya págat ki kalsáda, se akkan ta magina ngin ya magirid, se ya úni da an-anù ki pagmakát nga ittu daya manglukág kadàta, ay se áwan ta pe yin magina nga kansiyon. ⁵ Magansing ka pe yin kadaya alingúdu nga giyán se kadaya nadakè a màwa ki kalsáda. Magpusà pe yin daya abù mu se masulitán ka ngin na manalen, ay se áwan mu pe yin piyán na kuwaan. Ata mawe tada mà ngámin kiya pagimangán tada ka áwan panda. Ay nu umbet yán na oras, ay atán da kiya kalsáda daya magmanakit. ⁶ Dam-damdaman mu ya namarsuwa kikaw sakbay nga maragsud ya silber nga kuwintas, se madadál ya balitù a malúkung, se

marupà ya pitser ki giyán na gabbuwà, se madadál ya issasàdu ki bubun, ⁷se ya agbalín tada manin ka lusà a naggayatán tada, ay se ya kaduduwa na tolay, ay magulli kammin ke Apu Dios nga naggayatán na. ⁸Ay áwan sar-sarut naya ngámin, nán naya mangisur-súru. Awan da nga sar-sarut.

Ya Pamalinán

⁹Ay gapu ta nasírib ya mangisur-súru, ay nesúru na pe kadaya tolay daya ammu na. Kinappiya na nesúrát, se na inádal, se na inurnus daya adu wa makag-kagi. ¹⁰Nekar-karigátan na mangisur-súru ya nagsápul kada nagánas nga gínán na úni, ngamay kustu se kurug daya nesúrát na kídi.

¹¹Daya kag-kagiyan daya nasírib, ay árig da ya nasígád nga tàdukud nga pangiturung na magtar-tarakan ka karneru kadaya karneru na. Ay se daya makag-kagi nga nidde daya mamasírib, ay meárig da pe kadaya lansa nga nelalansa. ¹²Ngamay magtar-taron ka, ugu. Awan panda naya agsúrát ta ka adu wa libru, ay se makà-unaw ya makádaádal.

¹³Ngamay oray adu dedi nga makag-kagi nga nakagi kídi, ay tu idi la ya makagi ku: Ikansing mu nge Apu Dios se surútan mu daya ngámin bil-bílin na, ta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan daya ngámin tolay. ¹⁴Ata guwesán nitta ne Dios kadaya ngámin na kuk-kuwaan ta, napiya da mán onu nadakè, se nasirù da mán onu nawada.

Daya kan-kansiyon tu
Solomon

1 Ya kapíyán kadaya kansiyon tu Solomon.

Ya munna nga kansiyon

Ya Babay

²Um-ummàán nà!

Ta nam-amit ya amminya mu,
may ya namit nga básì,

³nabangug tutu wala ya nagbang-banglu mu;
medin-dinnámag ya ngágan mu,
nga ummán ki magalibàbà a bang-banglu.

Ay túya áwan nala babay nga di melug kikaw.

⁴Ara, magkaru! Itálaw nà in.

Nippan nà ya ári ku ki kuwartu na.

Daya babay ka Jerusalem

Magpatag kami, se mepaganggam kami kikaw.

Pì-piyán mi ya amminya mu
may daya namit nga básì.

Tu mà pe yala nga piyán daka daya ngámin babbay.

⁵Dakayu wa babbay ki Jerusalem,

nangísit tà nga ummán kadaya tulda nga báwi ka Kedar;

May napiya ngà,

nga ummán kadaya kurtína ki palásiyu ne Solomon.

⁶Akkan dà a bubutgán gapu ta nangísit tà,

ta nagngísit tà gapu ki sínág.

Kalúsawan dà daya lalláki nga wawwági ku,

túya iyà ya pinagtarakan da ki kaubásan mi,
 ay túya nabay-án ku ya baggi ku.
⁷Pà-pàgan ku nga opun ku, kagiyam kiyà,
 nu kawà na ya pagpastuwán mu kadaya karneru mu,
 se nu kawà na ya pangilidúmán mu kaggída nu mangalintutúgu;
 Ta lùsawan ku ya nakasakodong nga magsap-sápul kikaw,
 ki giyán daya duddúma nga magpas-pastu,
 ta get nán da nga nadakè à a babay.

Ya Laláki:

⁸Nu akkan mu ammu ya giyán,
 kapiyaán nga babay,
 surútan mu wala ya gayát daya karneru,
 se pagsápul mu daya kalding mu ka pangipaarában mu kaggída,
 ki adanni kadaya báwi daya magpas-pastu.

⁹Ikaw nga pà-pàgan ku,
 ummán ka ki bumalásang nga kabalyu
 nga kelugán daya lalláki nga kabalyu
 nga magrùrut kadaya lúgán ne Faraon.

¹⁰Napiya daya pàngit mu
 kadaya arítus mu,
 se ya bùlaw mu ki busaryu mu,
 nga napnu ki napatag nga batu.

¹¹Pangwa mika ka kuwintas nga balitù,
 nga napayán ka silber.

Ya babay:

¹²Ay ki kaatán naya ári ku kiya tebol na,
 ay nagalibàbà ya bang-banglu ku.

¹³Tagan míra ya opun ku,
 nga nakapungán ki gútù ku.

¹⁴Meárig ya opun ku

kiya nabangug nga bítà a barráw
nga nagukrád kiya kaubásan ka En-gedi.

Ya Laláki:

¹⁵Napiya ka tutu wala,
pà-pàgan ku nga opun ku;
inagpiya daya mata mu.

Ya Babay:

¹⁶Nagtáram mu tutu wala,
ikaw pàgan ku nga opun ku.
Nagánas ka tutu wala sisinnán,
kadàta nga magid-idda
kiya namnáw nga kaddat,
¹⁷ki lídum daya káyu wa sedoro se daya tálang.
2 Arig ku wala ya bì-bitì a bítà,
ki nalawág ga tanáp na Sharon,
se isa la nga bítà liryu ki katanapán.

Ya laláki

²Nu ipádig ku ya opun ku kadaya babbay,
ay árig na ya isa nga liryu ki karas-rasiyán.

Ya babay

³Ay nu ipádig ku kadaya babbágu, ya opun ku,
ay árig na ya káyu wa mansánas nga atán ki kakayuwán.
Maganásan nà a magtutúgaw ki lídum na,
nga mangán ki nadangir nga búnga na.
⁴Nippan nà kiya pagsay-ammán ki balay na,
ay nepassingan na ya kurug ga amminya na kiyà.
⁵Pinangán nà ka pásas,

2:5 Ya pásas, ay pinakarsi nga búnga úbás.

ta senu pumigsa ngà manin,
 se niddán nà ka mansánas;
 ta nagkapsut tà gapu ki aminya.
⁶Nagpungán nà ki kasígid nga abága na,
 ay gà-gàbal nà kiya diwanán na íma na.
⁷Dakayu wa babbay ki Jerusalem, pangaási nu,
 isipata nu ki ngágan daya gasela se daya ugta,
 nga akkan dakami riribuan ki aggallay mi
 panda ki kabalin mi.

Ya mekàduwa nga kansiyon

⁸Magìna ku ya úni naya opun ku.
 Sinnan nu kod, ummán ki ugta,
 nga magalallátù kadaya ban-bantay se kadaya babbalantay,
 nga mameyag kiyà.
⁹Ummán ka gasela onu bumarítu wa ugta,
 ya pà-pàgan ku nga opun ku.
 Sinnan nu, atán nin na magsisíká
 kiya lasi naya darupírip pa abut mi;
 atán na sumírip kiya gitap na lamdáwan mi.
¹⁰Ay nán na kiyà ya opun ku,
 “Umbet ka ngin napiya nga opun ku,
 ta magtálaw ta.
¹¹Ta nalpás ya amiyán nin,
 ay se nakusap ya akokodán na ngin.
¹²Maglaltuwád din daya but-bútà ki tanáp.
 Tiyampu manin na panagkansiyon;
 magìna manin pe ya úni daya utut kiya sirát.
¹³Manggayát magbúnga pe yin daya gígus,
 se magbútà pe yin daya úbás,
 ay magalibàbà ya bangug da.
 Pàgan ku nga opun ku, nga napiya,
 Dadin ta magtálaw ta.
¹⁴Arig mu ya kalapáti nga magsir-sirù,
 ki gingát daya pínát;

sinnan ku mán ya murang mu;
 gínán ku mán ya úni mu;
 ta napiya ya alangáag mu,
 se napiya tutu wala ya murang mu.

¹⁵Dugkammam daya átu ki bantay,
 daya bibittì nga átu ki bantay,
 nga mangdadál ki kaubásan,
 ta madama da ngin na magbútà.

¹⁶Kuw-kuwa ku ya pà-pàgan ku nga opun ku,
 ay kuw-kuwa nà pe;
 ipastu na daya karneru na kiya kaliryuwán,

¹⁷panda ki agsaluysoy naya bal-báli ki pagmakát,
 se umawan nin ya gíbat.

Magulli ka, pà-pàgan ku nga opun ku,
 manan ka kadaya gasela,
 onu bumarítu wa ugta ka bantay Beter.

Ya babay

3 Ginnabi nga atán nà ki idda ku,
 sap-sapúlan ku ya opun ku nga pà-pàgan ku,
 may áwan ku masmà kaggína.

²Ay tútu bummángun nà, se yà nawe nagdàdàdà kiya íli;
 dinalen ku daya kal-kalsáda se yà nawe kadaya palása.

Sap-sapúlan ku ya pà-pàgan ku nga opun ku,
 ngamay áwan ku wala masmà kaggína.

³Nasingan dà daya magpatrulya kiya íli;
 ay nagsaludsud dà kaggída nga nán ku,
 “Awan nu nasingan kitu pà-pàgan ku nga opun ku?”

⁴Ay kane likud ku nga namánaw kaggída,
 ay nasmà ku win tu pà-pàgan ku nga opun ku.

Gínáput ku, ay akkan ku ibattán nin,
 panda kitu nangippan ku kaggína ka balay ne ina,
 kitu kuwartu nga neanaán ku.

⁵Pangaási nu, dakayu wa babbay ki Jerusalem,
isipata nu ki ngágan daya gasela se daya ughta,
nga akkan nu riribuan ya agpinninya mi,
panda ki kabalín mi.

Ya mekàlu nga kansiyon

Ya babay

- ⁶Nágan na tune, magpagayát ka ir-ir-er?
Ummán ka atù nga ummán ka adígi,
nga aláb míra se insensu
nga ilak-láku daya maglà-láku.
- ⁷E Solomon tune a, nga binulígán da ki tugaw na!
Napalebután ka annam púlu wa narungat ta suldádu,
nga kabulun daya kalaingán nga suldádu ki Israel.
- ⁸Nakaampiláng da ngámin;
se kapenamán da ngin ya nakigub-gubát.
Nakatàlikád da ngámin ka ampiláng,
ta get tala nu atán da dumarup ki gabi kaggída.
- ⁹Magtutúgaw nge Ari Solomon
kiya tugaw nga pinàwa na,
ki kapiyán nga káyú ka Lebanon.
- ¹⁰Nakalupkopán ka silber daya síkil na,
ay balitù ya amin-likud na,
se nabugut ka báyolet nga lúpus ya kudson na tugaw na.
Daya babbay nga iJerusalem ya nangpapiya ki amin-unag
naya giyán na tugaw na.
- ¹¹Lumawán kayu nga babbay ka Zion.
Umbet nu sinnan nge Ari Solomon.
Nakasagápaw kitu nesagápaw na ina na kaggína,
ki algaw nga kasár na,
nga ittu tu algaw nga nagganggam na tutu wala.

Ya laláki

- 4** Inagpiya mu tutu wala, pàgan ku nga opun ku!
 Daya mata mu nga natàbán kiya laddung mu,
 ay ummán ki mata daya kalapáti.
 Ya singan daya abù mu, ay ummán kadaya kalding,
 nga magdadagut ki bantay Gilead.
²Daya ngípan mu, ay napusà da,
 nga ummán ki apammúkis se apagdígut nga karneru.
 Napiya ya nekadaládag da;
 áwan na nga kúráng oray isa ngala.
³Daya bibig mu, ay ummán da ka daggáng nga ríbon;
 ay inagpiya naya mútung mu.
 Ay daya pàngit mu nga natàbán ka laddung,
 ay panagdaggangan nga ummán ki pomegrante.
⁴Ay ya búlaw mu, ay napiya nga ummán ki torre ne David;
 nabusaryuwán ka kuwintas,
 nga ummán ka riníbu wa kalátag nga nadaládag.
⁵Daya gátat mu, ay ummán da ka síngin na urbun ugta,
 nga magárab ki kaliryuwán.
⁶Magkaru wà a mawe kiya bantay nga míra,
 se kiya babbalantay nga insensu,
 sakbay nga magsaluysoy ya bal-báli ki pagmakát,
 se akkan nin na nagíbat.
⁷Napiya ka tutu wala, pà-pàgan ku nga opun ku.
 Awan ta la nga makagi ki kinapiya mu.
⁸Ikaw nga tali atawán ku,
 magtálaw ka ka Lebanon,
 ta umbet ka ki giyán ku.
 Managut ka kiya útun na bantay Amana,
 se ka útun na bantay Senir se Hermon,
 nga pag-agyanán daya láyon se leopardo.

⁹Ya isissingan mu,

4:8 Ya leopardo, ay ummán kammin ki láyon may labáng da.

- se ya kuwintas mu,
 daya nagpailug kiyà kikaw,
 opun ku nga tali atawán ku.
- ¹⁰ Maganásan nà ki aminya mu,
 pà-pàgan ku nga opun ku, se tali atawán ku!
 Nagà-gánas ya amminya mu, may ya básì.
- Nabà-bangug ya bang-banglu mu, may oray inna nga bang-banglu.
- ¹¹ Ummán ki kinadangir na digu álig ya gánas na bibig
 mu, pà-pàgan ku nga tali atawán ku;
 se ummán ka gátas se nadangir nga digu álig ya díla mu.
- Ay ya aláb daya bádu mu,
 ay ummán ki aláb da sedoro ka Lebanon.
- ¹² Ya pà-pàgan ku nga tali atawán ku,
 ay árig na ya naabut nga kamulán,
 se naabut nga gabbuwà.
- ¹³ Arig mu ya kamulán na pomegrante,
 nga napnu ka búnga nga nadangir;
 adu pe kiyán daya talibangug nga henna se nardo.
- ¹⁴ Adu pe arikádu nga safron, kalámus se sinamon.
 Adu pe daya káyu wa paggayatán na insensu,
 míra se áloe,
 se ngámin kaláse daya nangína nga ikaarikádu.
- ¹⁵ Arig mu ya gabbuwà kiya kamulán,
 nga paggayatán na danum nga magáyus,
 nga ummán kiya danum nga magáyus gayát ka Bantay Lebanon.
- ¹⁶ Magsaluysoy ka ngin, ikaw nga bal-báli nga magpagayát ka dáya;
 umbet ka pe yin bal-báli nga magpagayát ka allod.
 Saluysoyan nu win ya kamulán ku,
 ta senu magalibàbà ya bangug na.
- Palbetan nu ya pà-pàgan ku wa opun ku ki kamulán na,
 ta mangán nin kadaya kamítán na búnga na.
- 5** Atán nà in ki kamulán ku,
 pà-pàgan ku nga tali atawán ku.
 Maggalà à kadaya míra se talibangug;
 mangán nà ka kalába se digu,
 se uminum mà ka básì se gátas.

Daya babbay

Mangán kayu wala se uminum kayu,
 dakayu nga magkukopun,
 panda ki árig kinglaw nu ki aminya.

Ya mekappát nga kansiyon*Ya babay*

- ²Matúdug gà, may sillulukág ya uray ku.
 Magìna ku ya akilukát na pà-pàgan ku nga opun ku.
 Nán na, “Lùtán nà mán pà-pàgan ku nga opun ku.
 Nabasa ya úlu ku ki lapáat.”
- ³Naglàbu wà in.
 Ay kannán ku ya magbádu kammin?
 Nagusesu wà in.
 Ay kannán ku rag-ragitán daya bingil ku manin?
- ⁴Nippáy naya pà-pàgan ku nga opun ku
 daya íma na kiya gagyangán;
 ay ningbáwan nà kaggína.
- ⁵Bumángun nà a mangilukát kiya pà-pàgan ku nga opun ku;
 magpat-pattà ya míra ki ímà,
 se umarúyut kadaya kureremang ku
 kane immán ku ya lilikkamán na gitap.
- ⁶Linùtán ku ya gagyangán,
 nga mamalnà kiya pà-pàgan ku nga opun ku,
 ngamay áwan.
- Sinap-sápul ku may áwan ku masmà;
 kirrawán ku may áwan sumungbát.
- ⁷Nasingan dà daya magpatrulya kiya íli;
 ay inámang dà, ay natal-talíngu wà.
 Ay inalà da pe tu kebál ku.
- ⁸Ikari nu kiyà, dakayu wa babbay ki Jerusalem,
 nga nu masingan nu tu pà-pàgan ku nga opun ku,
 ay ikagi nu kaggína nga itakit ku ya aminyà kaggína.

Daya babbay:

⁹Ikaw nga kapiyaán kadaya babbay,
 nágan na kadi ya pagpíyán naya pà-pàgan mu nga
 opun mu kadaya duddúma ta?
 Ta tura nakami pagkariyan gapu kaggína?

Ya babay:

¹⁰Nabakad se panagdagangan ya pà-pàgan ku nga opun ku,
 áwan mepáda kaggína oray kadaya sangapúlu ríbu wa lalláki.

¹¹Nagtáram na. Ummán ki balitù ya murang na,
 ya abù na ay kulut se nangísit,
 nga ummán ki kinangísit na gayáng.

¹²Daya mata na,
 ay ummán da ka kalapáti nga nadígut ki gátas,
 nga atán ki giyán na gabbuwà.

¹³Daya pàngit na,
 ay ummán ki aláb na kamulán da arikádu nga nabangug.
 Daya bibig na, ay ummán ka liryu
 nga magáyus ka míra.

¹⁴Napiskal daya íma na;
 Ummán da ki nalibbutu nga balitù,
 nga napayán kada napatag nga batu.
 Ya baggi na, ay napiya se nenár nga ummán ki asong elepante,
 nga nadekorasyonán ka napatag nga batu nga safíro.

¹⁵Daya bingil na, ay ummán da ka marmol nga adígi,
 nga nepasíkad ki pundasiyon na balitù.
 Nadaag ya íngás na, nga ummán ka bantay Lebanon,
 nga giyán daya alingúdu nga sedoro.

¹⁶Nagánas ummàán daya bibig na;
 ay makapailug ya ngámin na baggi na.
 Dakayu nga babbay ka Jerusalem;
 ummán kiyán ya pà-pàgan ku nga opun ku.

6

Napannán na ngin
 tu pà-pàgan mu wa opun mu,

kapiyaán na babbay?
 Ikagim kadakami ya nameyaggán na,
 ta sengán mika nga magsápul kaggína.
²Nawe tu pà-pàgan ku nga opun ku kiya kamulán na,
 kitu kamulán na ka arikádu.
 Nawe na nepastu datu karneru na,
 se maggalà ka liryu.
³Kuw-kuwa ku ya pà-pàgan ku nga opun ku,
 ay kuw-kuwa nà pe;
 ipaárab na daya karneru na ki kaliryuwán.

Ya mekalimma nga Kansiyon

Ya laláki:

⁴Pà-pàgan ku nga opun,
 napiya ka nga ummán ki íli Tirza,
 se ummán ki Jerusalem.
 nakas-kasdáaw ka nga sinnan.
⁵Akkan nà a sinnan,
 ta maatakár rà kadaya mata mu.
 Daya abù mu,
 ay ummán kada kalding
 nga magpadagut ka bantay Gilead.
⁶Daya ngípan mu,
 ay ummán da kadaya napusà a karneru
 nga apagdígut.
 Atán síngin naya isaisa kaggída,
 se áwan nala nga kúráng oray isa.
⁷Daya pàngit mu nga nalipdán kiya sakodong mu,
 ay ummán da ka panagdaggangan na pomegrante.
⁸Oray kadaya annam púlu nga reyna,
 se walu púlu nga babbay nga magsir-sirbi ki ári,
 se akkan mabílang nga babbalásang,
⁹ay áwan kapáda naya árig kalapáti nga pà-pàgan ku;

6:4 Awan makammu ki kurug sarut nedi ki Hebreo.

Sissa nga an-anà na ina na,
 nga ipad-padúma na.

Daya ngámin na babbay
 nga makasingan kaggína,
 ay dayáwan da ya kinapiya na.

Ay oray daya reyna se daya babbay
 nga magsir-sirbi ki ári,
 ay ikan-kansiyon da ya agdáyaw da kaggína:

¹⁰“Inna nád idi nga ummán ka lumtà a mata,
 se ummán ki nawada nga búlán nga makassiri ya piya na?
 Nakas-kasdáaw nga sinnan.”

¹¹Nawe yà ki kamulán ka almendras,
 ta sinnan ku daya apaglannuway nga mul-múla ki tanáp;
 se sinnan ku nu nagulgut tin daya úbás
 onu nagbútà in daya pomegrante.

¹²Pagkilát ku wala nga atán nà
 ki unag na takay da nga makigubát,
 nga kataging ku ya naturáy nga tolay.

Daya babbay:

¹³Magulli ka, magulli ka, babbalásang nga iShulam;
 magulli ka ta senu masingan mika.

Ya babay:

Taanna nga piyán nu nga sinnan ya iShulam,
 nga magsála ki túlad daya magbuy-búya?

Ya laláki

7 Nagpiya daya bingil mu nga nakasandál,
 O, mala-reyna nga babay!
 Daya libbutu nga lappu mu,
 ay ummán da ki napatag nga batu
 nga ginulma naya nalaing nga maraggulma.

- ²Ay ya púsag mu,
 ay ummán ka mal-malúkung,
 nga sipapnu peyang ka pinaamit nga básì.
 Ay ya ábà mu,
 ay ummán ki bintà a trígo,
 nga nabagakátan ka liryu.
- ³Daya gátat mu,
 ay ummán da ka síngin nga urbun ugta.
- ⁴Ay ya bùlaw mu,
 ay ummán ka torre nga nàwa ki asong elepante.
 Daya mata mu,
 ay nalitáw da nga ummán kadatu battung ka Hesbon,
 nga atán kitu adanni kitu ruwángan na Bat-rabbim.
 Ay ya igung mu,
 ay ummán kitu napiya nga torre ka Lebanon,
 nga am-amawan na ya Damasco.
- ⁵Ay ya úlu mu,
 ay ummán ki napiya nga bantay Carmel.
 Ay daya abù mu,
 ay ummán ki nasil-silang nga lúpús nga báyolet;
 maatakár ngala ya ári ki piya na.
- ⁶O, opun ku nga pà-pàgan ku, napiya ka kurug,
 se nagánas ka nga sisinnán.
- ⁷Ya agsíkad mu nga ummán ki natúnung nga iyug,
 se daya gátat mu nga ummán da ki naparay nga búnga na.
- ⁸Unean ku ya iyug,
 ay se ku wala nga immán daya búnga na.
 Tangaburáway kuma nga úbás daya gátat mu,
 se tagan mansánas kuma ya aggoy mu.
- ⁹Ay ya aggummà mu,
 ay ummán ki kamítán na básì,
 nga magáyus ki bibig se ngípan.

Ya babay

- ¹⁰Kuw-kuwa nà ya pà-pàgan ku,

ay iyà ala ya kelugán na.

¹¹ Umbet ka, pàgan ku nga opun,
ta mawe ta kiya kakadtán na tanáp,
se ta magamra ki giyán daya but-bútà.

¹² Malukág ta nga nasápa, se ta mawe kiya kaubásan.
Sinnan ta nu naglannuway da ngin,
onu nagbísì da ngin.

Ay sinnan ta pe nu magbútà in daya pomegrante.
Kitúni, ay iddè tutu wala kikaw ya aminya ku.

¹³ Maláb mu ya bangug daya bútà da mandrigoras;
ay kitu gagyangán balay ta,
ay atán da ngámin baláki da namit nga búnga káyu,
nga nesag-sagána ku pára kikaw, pàgan ku nga opun ku.

8

Nung kuma nu wagi taka,
nga pinasúsu pe ne ina;
ummàán taka oray ka wàna ya pagsinnán ta,
ay áwan ya mamáas kadàta.

² Ippan taka kuma ki balay ne ina,
kitu kuwartu na;
ay se nà suruwán ka mepanggap ki aminya.

Penuman taka ki pinaamit nga básì ku,
se ya básì nga nàwa ki digu na pomegrante ku.

³ Magpungán nà ki kasígid nga abága mu,
se nà gà-gàbal ki diwanán na íma mu.

⁴ Pangaási nu, babbay ki Jerusalem,
ikari nu nga akkan nu riribuan ya agpinninya mi
panda ki kabalín mi.

Ya mekannam nga kansiyon

Daya babbay

⁵ Iinna ya madama umbet nga magpagayát ka ir-ir-er,
nga nakakebing kiya opun na?

Ya Babay

Linukág taka kitu sídung natu káyu wa mansánas;
tu giyán na nekeanaán mu.

⁶Iyà ala ya piyán mu;
iyà ala ya gàballan mu.

Akkan ta madurayán ya aminya, ummán ki pannakatay;
áwan makesína ki nairut nga aminya,
ummán ki innát, akkan mesína ki lúbù na.

Ummán ki gumang-gangláyab nga apuy ya aminya na.

⁷Akkan masabsabbán na adu wa danum,
ay se áwan layus sa makekayus ki aminya.

Oray idde na tolay ya ngámin bànáng na,
nga igátang na ka aminya,
ay mabàla ngala ki ammás da kaggína.

Daya lalláki nga wawwági naya babay

⁸Atán udiyán mi nga babay,
nga áwan na pikam gátat, ta an-anà pikam.

Ay nágan na ya kuwaan mi ki wagi mi,
nu atán umbet nga mangatáwa kaggína?

⁹Nu isa kuma nga darupírip pa abut ya wagi mi,
ay payán mi ka silber nga torre.

Nu isa kuma nga gitap,
ay pakalupkopán mi ka tabla nga sedoro.

Ya babay

¹⁰Arig ku ya darupírip pa abut,
ay daya gátat ku daya árig torre na.

Túya nu sinnan nà ya melug kiyà,
ay maangammán ki masingan na.

Ya laláki

- ¹¹ Atán kaubásan ne Solomon ka giyán na Baal-hamon;
nepaábang na kadatu maragtarakan ka kaubásan.
Sangaríbu wa pinaláta nga silber tu agpaábang na
kitu isa isa kaggída.
- ¹² Atán pe kaubásan ku, ngamay kuw-kuwà kampela ngin nin;
kuw-kuwa mu ya riníbu nga pirà mu, Solomon.
Duwa gatut ya idde ku ki maragtagasíngan ku.
- ¹³ Pàgan ku nga opun ku, nga atán ki kamulán ka but-bútà,
idaggán daya kabbulun ku nga magina ya úni mu;
ay ipagìna mu mán kiyà.

Ya babay

- ¹⁴ Pàgan ku nga opun, karuwam ya umbet.
Managtág ka nga ummán ki ugta,
kiya kaban-bantáyan nga giyán daya talibangug nga mul-múla.

Ya libru tu

Isaias

1 Tu dedi daya nesúrát ta bàbànan tu Isaias nga pútut tu Amoz mepanggap ka Juda se Jerusalem. Nepakammu ne Dios dedi kaggína kitu naggári de Uzzia, Jotam, Ahaz, se Hezekia ka Juda.

Daya bas-básul daya iIsrael

- ²Manggina kayu wa ilángit,
se dakayu ngámin na tolay ki kalawagán,
ta magúni ye APU.
Nán na, “Daya annánà a tinagábu se tinarakan ku,
ay summuwáy da kiyà in.
- ³Napì-piya ngala ya báka,
ta ammu na ya apu na.
Ay ammu pe naya asnu ya agpakkanán na apu na kaggína.
May daya iIsrael la tolay ku,
ay akkan da ammu ya apu da.
Akkan da nga makaaw-awat.
- ⁴Dakayu wa maragbásul la nasiyon,
dumúma ya kinadakè nu!
Nagdakè daya kuk-kuwaan nu.
Awan tutu wala ya napiya kiya panaglam-lammat nu.
Naglikudán nu win ne APU.
Irupat nu win ya Awan Kapáda nga Dios da iIsrael.
Umadayyu kayu win kaggína.
- ⁵Taanna, tura kayu pikam mala magsap-sápul ki pakapanísán nu ta?
Tura kayu akkan makusap ki kinasuwáy nu?
Natal-talíngu ngámin ya úlu nu win,
ay nagkapsut pe ya uray nu win.
- ⁶Awan nala napiya ki baggi nu,
manggayát ki dapán nu panda ki úlu nu.

Pabeg lanát tin se agpammital ya baggi nu,
 se magdágadága pikam daya talíngu nu.
 Akkan kayu pikam ma nadalusán
 se naagásan se nababbad.

⁷ Awan sur-surbi naya íli nu.
 Nasìdug ngámin daya il-íli nu.
 Taplan daya agtangeli daya lusalusà nu,
 ay sisinnán nuda ngala.
 Dadàlan da daya ngámin na ittu ki íli nu.

⁸ Ya Jerusalem mala ya mabansi.
 Matan ki báwi nga nabansi ki túlad na kaubásan,
 onu sígay ki kaasimúnán.
 Ummán tutu wala ki isa nga íli ya linìmut daya kalínga.

⁹ Ay nu akkan nala nangibansi ye APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 ka sumagmamanu kadàtada,
 ay natan tada kuma kadatu iSodom se datu iGomorra.

¹⁰ Gínán nu ya kagiyan ne APU,
 dakayu wa páda datu ap-apu ka Sodom.
 Gínán nu daya kag-kagiyan ne APU,
 dakayu wa páda datu tolay ka Gomorra!

¹¹ Ay nán ne APU,
 “Dálin nu kid nu masápul ku daya datudátun nu.
 Nolaw wà in kadaya nasidug ga dátun nu wa toru wa karneru,
 se daya taba da pinalùmag ga báka nu.
 Akkan ku pagangammán daya dága da toru wa báka,
 onu kalding se karneru.

¹² Ta inna pe ya nangagi
 nga mangilbet kayu kadedi ta,
 nu umbet kayu magdáyaw kiyà?
 Inna pe ya namalbet kadakayu
 nga makadal-dalen kiya Templo ku?

¹³ Awan sur-surbi daya dátudátun nu!
 Lùsawan ku win ya aláb naya insensu nu.
 Nolaw wà in kadaya piy-piyasta nu ki baru wa búlán,
 se ya algaw wa aggiimáng,
 se daya panagguurnung nu,

- ta dummakè ngámin dayán gapu kadaya bas-básul.
- ¹⁴Lùsawan ku ya agpiyasta nu ki baru wa búlán
se daya dinnagun na piy-piyasta nu.
Akkan ku meturad da sisinnán dayán nin na kuk-kuwaan nu.
- ¹⁵Ay nu itáyag nu daya íma nu wa magkarárag kiyà,
ay akkan takayu tutu wala sinnan.
Oray nu pabegan nu ya makakar-karárag,
ay akkan takayu win gî-gínán
ta dayán na ímaíma nu wa itatáyag nu,
ay naragit da ki dága daya pinatayán nu.
- ¹⁶Dalusán nu daya bag-baggi nu,
se igsán nu daya nadakè a kuk-kuwaan nu;
makusap kayu win kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu,
- ¹⁷se kayu magpin-penám nga mangwa ka napiya.
Dayán nala nga nalintag daya kuwaan nu.
Sengán nu daya mapal-pallà.
Ikalintaggán nu daya ulíla,
se igdù nu daya bubbúkud da babbay.”
- ¹⁸“Umbet kayu ta maggaamomán tada,” nán ne APU.
“Oray nu árig kayu ka namansaán ka daggáng,
gapu kadaya napalotán na bas-básul nu,
ay magbalin kayu ka napusà tutu wala.
- ¹⁹Nu ikurug dà kuma ngala,
ay adu ya apítan nu kadaya lusalusà nu.

Ya íli nga napnu ka maragbásul

- ²⁰Ngamay nu magsúkir kayu
se akkan dà ikur-kurug,
ay rapúnan dakayu daya kalínga nu.
Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangagi kiyán.
- ²¹Daya iJerusalem, ay mangurug da tutu wala kiyà kitun,
may kídì yin, ay nagbalin da ngin ka ummán ka púta.
Kitun ay nalintag se namáru da,
may kídì yin maragpatay da ngin.

- 22 Arig nu ya napabeg nga silber kitun,
 may kídi ay nagbalin kayu ka áwan banu-banor rin.
 Arig nu ya namit ta bási kitun,
 may kídi yin ay árig nu ya bási ya nakibugán ka danum.
- 23 Nasuwáy daya ap-apu nu,
 se opun da maragtákaw da ngin.
 Pà-pàgan da ya mapasúsúan se maregaluwán.
 Akkan da ngin ikalintaggán daya ulíla,
 ay akkan da ngin tang-tangyaw ya kásu daya bubbúkud babbay.
- 24 Ay díkod, nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na
 APU, nga Katurayán na Dios daya iIsrael,
 “Baltan ku daya kalínga ku,
 se subalítan ku daya kagúra ku!
- 25 Panísan takayu ka angngippà ku ki ragit nu,
 nga ummán ki anglúnág da ki balayyang ka angngippà
 da kiya ragit na.
- 26 Ay se takayu iddán kadaya bar-baru wa guwes nu
 se daya magtùgud kadakayu nga ummán kitu
 nun-unna nga al-algaw.
 Ay díkod mengagánan ya íli nu ka íli daya namáru
 se daya manangikurug.”
- 27 Gapu ki ammánis ne APU se ya kinamáru na,
 ay mesalákan ya Jerusalem,
 se daya ngámin na makappoli kadaya bas-básul da.
- 28 May rapúnan ne APU
 daya ngámin na nasuwáy se maragbásul,
 se daya naglikud kaggína.
- 29 Mìpat kayu gapu ki agdáyaw
 nu kadaya diy-diyos nu kiya kakayuwán,
 se kiya kamulán nga kinuwa nu pára kaggída.
- 30 Ta matan kayu ki nalaylay nga káyu
 se kamulán na akkan madan-danumán.
- 31 Ay daya kabilgán kadakayu
 ay magbalin da ki ummán ka paminítan;
 ay daya kuk-kuwaan da, ay árig síling
 nga ittu ya manídug kaggída.

Ay áwan ya makapatay kiya apuy da.

Ya áwan panda nga kinatalna

2 Tu idi ya bàbàrán ne Dios mepanggap ka Juda se Jerusalem nga nepakammu na kitu Isaias nga pútut tu Amoz.

²Kiya kamuddiyánan na al-algaw,
ya bantay ya nepasikádan na Templo ne APU,
ya magbalin ka kalinguduwán kadaya ngámin na ban-bantay.
Ay ittu ya ganattan daya ngámin tolay.

³Ay nán da, “Dádun kiya bantay ne APU,
kiya Templo naya Dios daya iIsrael,
ta senu itùgud na kadàtada daya piyán na;
ay ittu win daya sur-surútan tada.”
Ta maggayát ka Zion daya bil-bílin ne APU,
se maggayát ka Jerusalem daya kagiyan na.

⁴E Apu ya mamagkakappiya kadaya nas-nasiyon;
aggína ya mangrisut kadaya ríri da.
Ay túya battalan daya tolay yin ka arádu daya ampiláng da,
ay se da kuwaan nin ka kumpáy daya singál da.
Akkan nin maggugubát daya nasiyon,
ay se akkan da ngin magsur-súru wa makigubát.

Ya kebaba daya napangátu

⁵Ay dakayu wa pútupútut tu Jacob
surútan tada ya dálen,
nga newada ne APU kadàtada.

⁶O, Apu, pinagdita mu win daya tolay mu,
nga pútupútut tu Jacob,
gapu ta pabeg gagángay daya tolay ka pane lattakán,
daya tal-taldan da ngin;
adu kaggída ya marammadtu nga ummán kadaya iFilistia;
sur-surútan da ngin daya gagángay daya agtangeli.

⁷Napnu ya íli da ka balitù se silber;
Napalotán tutu wala ngin ya bànáng da.

- Adu tutu wala pe daya kabalyu da nga pára ki gubát;
 ay se adu tutu wala pe daya takay da nga pára ki gubát.
- ⁸ Ay napnu pe daya íli da kadaya sinan diy-diyos da;
 daya ginulma da kampela ngin nin daya day-dayáwan da.
- ⁹ Ay túya meap-appat dayán na tolay,
 ay se mebaba da ngámin.
 Akkan muda agkà pakawanan, Apu!
- ¹⁰ Magsirù kayu kadaya abbuabbut kadaya pinapínát,
 onu magabbut kayu ki lusà ka pagsiruán nu,
 kiya nakapap-panansing nga agpassingan ne APU,
 se kiya kinadáyaw na se pannakabalin na.
- ¹¹ Mebaba daya tolay ya napangátu,
 se daya napasindáyaw, ay meap-appat da.
 Ay kiyán na algaw, ay e APU wala ya mepangátu.
- ¹² Ata e APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
 ay atán algaw wa nìdang na,
 nga angibaba na kadaya napasindáyaw,
 se kadaya napangátu.
- ¹³ Matan da kadaya mìlangngán,
 nga alingúdu wa káyu wa sedoro ka Lebanon,
 se daya dadakkal la káyu ka Bashan.
- ¹⁴ Pagtanapan na ngámin daya alingúdu wa ban-bantay.
- ¹⁵ Dadàlan na ngámin daya alingúdu wa torre,
 se daya ngámin na naligda nga darupírip pa aglingdán da.
- ¹⁶ Dadàlan na ngámin daya kabayyán se kapiyaán na bapor.
- ¹⁷ Ay meap-appat daya napasindáyaw,
 ay se mebaba daya napangátu.
 Ay e APU wala ya mepangátu kiyán na algaw.
- ¹⁸ Umawan tutu wala pe yin daya ngámin na sinan diy-diyos.
- ¹⁹ Nu umbet mangguwes se Apu kadaya tolay ked kalawagán,
 ay magsirù daya tolay kadaya abbuabbut daya pinapínát
 onu magabbut da ki lusà ka pagsiruán da,
 kiya nakapap-panansing nga agpassingan ne APU,
 se kiya kinadáyaw na se ammanakabalin na.
- ²⁰ Ay kiyán na algaw, ay isipratán daya tolay,
 ki giyán daya butit se daya paníki

- daya balitù se silber ra sinan diy-diyos,
 nga kinuwa da nga day-dayáwan da,
²¹ ta mawe da magsirù kadaya abbuabbut kadaya pinapínát,
 nga magtálaw kiya nakapap-panansing nga agpassingan ne APU,
 se kiya kinadáyaw na se ammanakabalin na.
²² Akkan kayu magdipindár kadaya tolay yala.
 Ta nágan agkà ya patapatag da ta?

Ya pannakapánis daya iJuda

- 3** Sinnan nu! E APU nga Katurayán se Mannakabalin ki Ngámin,
 ay ippà na daya ngámingámin na pagbiyágán
 daya iJerusalem se iJuda;
 ippaán na ngámin daya paggalakkán da ka kanan
 da se inuman da.
² Ippaán na pe daya ap-apu suldádu da,
 se daya sul-suldádu da, daya guwes da, se daya profeta da,
 se daya marammadtu da, se daya pangmanàman da.
³ Ippaán na pe daya kapitán daya suldádu da,
 se daya agtuturáy da, se daya maragtùgud kaggída,
 se daya maragsalamangka, se daya marammadtu.
⁴ Daya annánà ya
 pangiapuwan ne Apu kaggída,
 se daya ababbing daya mangituráy kaggída.
⁵ Magpipinnallà daya tolay.
 Ay áwan pe rispitár daya nabbing ngin kadaya
 nanákam may aggída;
 se irupat daya ur-úray nga tolay yin daya nangátu.
⁶ Ay kiyán na algaw, ay kagiyan naya isa nga tolay
 ki wagi na nga atán bádu,
 “Ikaw win ya apu mi ta ikaw ya atán bádu.
 Ikaw win ya mangituráy kídi ya íli nga nadadál.”
⁷ May nán na nga sumungbát,
 “Akkan iyà ya makaseng kadakayu.
 Awan ku bádu se áwan makkán ka balay.
 Túya akkan dà kuwaan ka apu nu.”

- ⁸Ummán kiyán ya màwa, áta nadadál lin ya Jerusalem
se narba ngin ya Juda,
gapu ta kumuntra ke APU daya kag-kagiyan se
daya kuk-kuwaan da.
Kuwaan da dayán oray ki àráng na.
- ⁹Ay oray ki murang da ngala, ay masingan ya agbas-básul da.
Pamallaw da daya nadakè a kuk-kuwaan da;
akkan da tagge isir-sirù nga ummán kadatu iSodom kitun.
Mangallakallà da, ta aggída kammin ya nangwa
kadaya kapanísán da.
- ¹⁰Kagiyan nu kadaya namáru, ta maganggam da ngala,
ta magun-ud da ya supápà daya napiya nga kuk-kuwaan da.
- ¹¹May mangallakallà ala daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,
ta nu nágan tu kinuwa da, ay ittu kammin pe ya màwa kaggída.
- ¹²Dakayu wa tolay ku, daya annánà a mangituráy kadakayu
daya mamal-pallà kadakayu.
Ay daya babbay ya mangiapu kadakayu.
Dakayu wa tolay ku, iaw-awagwag dakayu daya ap-apu nu,
ay túya akkan nu ammu ya pameyag nu.

Ya angguwes ne Apu kadaya tolay na

- ¹³Nakasagána ngin ne APU wa mangikagi ki básul daya tolay na.
- ¹⁴Kagiyan ne APU win daya ipabásul na
kadaya pangmanàman da, se daya ap-apu da.
Nán na, “Inamet nu ya Israel nga árig kaubásan ku.
Napnu daya babalay nu
kadaya kuw-kuwa daya napubri nga inalàán nu.
- ¹⁵Iin kayu ka nán nu ta? Tura nu pal-pallàan daya tolay ku!
Par-parigátan nu daya napubri!” nán ne Apu DIOS
nga Mannakablin ki Ngámin.

Daya babbay ka Jerusalem

- ¹⁶Ay nán pikam ne APU,
“Dakayu wa babbay kídí Jerusalem! Napalotán ya agpangátu nu.

Oray ki agdal-dalen nu, ay ya ngúdu kanu mà ya sisinnán nu,
 ay se aggiitti ya agpà-pàyát nu kanu mà,
 se pak-pakingkengan nu daya galáng kadaya bingil nu.

Ay oray ki agkur-kuridam nu, ay napasindáyaw kayu.

¹⁷Gapu kadayán na kuk-kuwaan nu,

ay pagbugkuan nakayu ne APU, ta senu makalbu kayu.”

¹⁸Ay kiyán na algaw, ay ippaán ne Apu ngámin daya ikkaarmat da

kadaya bingil da, kadaya úlu da, se kadaya bülaw da;

¹⁹ippaán na pe daya tatalobang da, daya pulseras

da, se daya sakodong da, ²⁰daya laddung da, daya

galáng da, daya bagákat da, se daya bang-banglu da,

se daya angnímud da; ²¹se daya sangkilat da, se

daya arítus daya igung da. ²²Ippaán na pe daya

nappiya nga bádu da, se daya kebál da, se daya

adaddu wa bádu da, se daya hambág da; ²³se daya

amínaw da, se daya dilána nga bad-bádu da,

se daya abúngut da, se daya sakodong da.

²⁴Ay díkod, imbes nga nabangug da, ay nasablè da ngin;

imbes nga napiya ya bagákat da, ay lúbid din;

imbes nga napiya daya abù da, ay kalbu da ngin;

imbes nga nappiya daya bad-bádu da, ay langgusti

ya bádu da ngin;

Nu napiya da kitun, kídi yin ay nakap-appat da.

²⁵Daya lalláki da, se daya karung-rungtán na suldádu da,

ay matay da ki gubát.

²⁶Ya ruwángan naya íli da, ay ummán ka magsángit ta magmanakit.

Meárig ki babay ya soba nga magtutúgaw ki lusà ya íli da.

4 Ay kiyán na algaw, ay bitti daya lalláki;

ya pittu wa babbay, ay mangalà da ka isa nga laláki,

ay se da nán kaggína, “Dakami kampela ngin ya makammu

ki kanan mi, se pagbádu mi,

basta atawán nakami,

ta senu akkan kami agpà meap-appat ta áwan atáwa.”

Ya ammolit ne Apu ki Jerusalem

²Kiyán na tiyampu, ya múla ne APU, ay napiya se nadáyaw, ay daya ápit da kadaya mul-múla da kiya íli, ay ittu ya pagangammán se pakedayáwan daya nabiyág ga iIsrael. ³Ay daya nabansi ka Jerusalem, ay mengagánan da ka napatag ke Apu. Nelistaán daya ngag-ngágan da kiya lista daya magbiyág. ⁴Gapu ki pannakabalin ne Apu, ay guwesana nada se dalusán nada ka angngippà na kadaya ragit da, se kadaya dága datu pinatay da kitúni. ⁵Ay se yala langngúpán ne APU ya bantay Zion ka angap nu algaw, se magat-atù se magliy-liyáb nga apuy nu gabi. Ya diláng na ya manglangngup se mangsalaknib ki íli. ⁶Ay ittu ya lídum natu íli nu algaw, se ittu tu taddung na nu magbáli se magudán.

Ya kansiyon mepanggap ki kaubásan ne Apu

5 Ginán nu ya adangdangay ku,
 mepanggap ki opun ku, se ya kaubásan na.
 Ya opun ku, ay atán kaubásan na,
 ki bantay nga nadam-ag tutu wala.
²Nippaán na datu batu ka angappiya na kitu lusà,
 se na minulán kadatu kapíyán na úbás na.
 Ay kitu túlad tu kamulán na,
 ay nangwa ka alingúdu wa bal-balay nga agguwardiyaán na.
 Ay se yala nagabbut pe kitu pínát,
 ka pamgattán na kitu búnga úbás na.
 Namnamáan na nga nadangir ya burásan na,
 ngamay tura nalsam mán kammin datu búnga da!
³Ay nán natu opun ku, “Dakayu wa iJerusalem se iJuda,
 nágan na makagi nu mepanggap kiyà se iya kaubásan ku?
⁴Nágan nád pikam ya akkan ku kinuwa ki kaubásan ku?
 Namnamáan ku ya nadangir ra búnga,
 may tura da nalsam mán kammin ta!”
⁵“Ay kagiyán ku kadakayu,
 nu nágan naya pamàyanán ku ki kaubásan ku.
 Ippaán ku daya múla nga pinangkaalasiyáng na,

se rabbaan ku ya darupírip nga abut na,
 ta senu ametan se dadàlan tutu wala daya animál lugud dala.
⁶Bay-án ku wala pe yin.
 Akkan ku win na tamtamgán,
 se akkan ku win na kappiyánan daya pas-pasanga na.
 Bay-án ku la pe yin na magrìman.
 Akkan ku pe yin paudanán.

⁷Ya Israel ya nán na nga kaubásan ne APU nga
 Mannakabalin ki Ngámin.
 Daya iJuda daya árig úbás nga múla na.
 Ay namnamáan na nga napiya daya kuk-kuwaan da,
 may pumappatay da mán kammin ta.
 Namnamáan na pe nga nalintag da,
 may ya kalintaggán ya agngan daya pinal-pallà da.

Daya nadakè a kuk-kuwaan da tolày

- ⁸Mangallakallà kayu wala
 nga mangagum ka balay,
 se dakayu wa mangagum ka lusà.
 Akkan mabayág, ay sittu kayu wala,
 áwan nin pagyanán daya duddúma.
 Magas-asittu kayu kiya íli nu.
- ⁹Nagìna ku wa nesipata ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:
 Mabaaw daya adu wa dadakkal se nappiya nga babalay.
- ¹⁰Ya appát iktarya nga kaubásan,
 ay dudduwa pílu litru wala nga bási ya málà nu.
 Ay ya sangapúlu kaban na aggì a trigo,
 ay lim-limma salup pala ya málà nu.
- ¹¹Mangallakallà kayu! Dakayu wa sumap-sápa,
 nga mawe magsápul ka inuman nu,
 se kayu maggiinum panda ki gabi,
 panda ki kinglaw nu tutu wala.
- ¹²Ki agsay-am nu, ay magtutukár kayu,

- ka líra, arpa, tarumpeta, se ballíng kadakayu wa maggiinum.
 Ngamay áwan nu am-ammu kadaya pal-palánu ne APU,
 se kadaya madama na nga kuk-kuwaan.
- ¹³Ay túya matan kayu wala ka metálaw nga bálud,
 ta akkan nu inammu daya mà-màwa.
 Matay ka bisin daya ap-apu nu,
 ay se daya tolay, ay matay da ki awwaw da.
- ¹⁴Díkod daya lúbù, ay ummán da ka maggagallál,
 nga nakasagána nga magtalbud kaggída
 nga sangapáda, nangátu da mán se nababa.
- ¹⁵Meap-appat se mebaba daya ngámin tolay,
 ay oray daya napangátu, ay magguùmà da ngala ki appat da.
- ¹⁶May e APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
 ay meday-dáyaw gapu kiya kinalintag na.
 Mepassingan ya kinapatag se kinamáru naya
 Nepad-padúma nga Dios.
- ¹⁷Ay kiyán na algaw, ay adu arában daya karneru se kalding,
 kadaya narbaán nga íli.
- ¹⁸Mangallakallà kayu wala!
 Dakayu wa árig negagálut kadaya bas-básul nu,
 ki abay ya lúbid nga árig nàwa ka busid.
- ¹⁹Nán nu kanu mà nga, “Karuwan kuma ne Apu a,
 nga kuwaan daya asikkuwaan na,
 ta senu masingan mi.
 Karuwan kuma kuwaan naya Awan Kapáda nga Dios daya iIsrael,
 daya pal-palánu na, ta senu mammuwán mi nu nágan dayán.”
- ²⁰Mangallakallà kayu wala!
 Dakayu wa nabalùnit ta panaggur-uray,
 ta pagbalinan nu ka nadakè daya napiya se napiya daya nadakè,
 ay se pagbalinan nu ka nagìbat daya nawada, se daya
 nawada ka nagìbat,
 ay se napet nán nu kadaya nadangir, se nadangir
 nán nu kadaya napet.
- ²¹Mangallakallà kayu wala!
 Dakayu wa manguna nga nalaing kayu se nasírib.
- ²²Mangallakallà kayu wala!

- Dakayu wa narungat se áwan ikansing,
 nu mepanggap ki aggínum nu, se angwa nu kadaya inuman nu.
- ²³Ngamay wayaán nu wala daya nakabásul, nu mapasúsúán kayu.
 Ngamay daya áwan básul, ay akkan nu idde ya kalintaggán da.
- ²⁴Nu mapaanna ya kalapat kasìdug daya dagámi,
 se daya nakarsi nga kaddat,
 ay ummán pe, marupsà daya gamut nu,
 se makarsi daya but-bútà nu,
 se da la nga mìpúrán nu magbáli.
- Màwa yán ta lùsawan nu daya bil-bílin ne APU nga
 Mannakabalin ki Ngámin,
 se paásan nu daya kag-kagiyan naya Awan Kapáda
 nga Dios daya iIsrael.
- ²⁵Túya nakarungat tutu wala nge APU kadaya tolay na,
 ay díkod pinánis nada.
- Nataryun daya ban-bantay,
 ay mewarenán nala kadaya kal-kalsáda daya baggi daya tolay na,
 nga natan da ki gamà ala.
- Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan nippà ya rungat ne Apu.
 Túya sikkaayang pikam daya íma na nga mamánis kaggída.
- ²⁶Mangibáyug nge Apu ka bandera,
 ka pangayáb na kiya isa nga nasiyon na atán ka adayyu.
- Sultípán nada nga ayabán daya atán ki kadayyuwán
 na giyán kídì kalawagán,
 ay dágus sala nga mabur-burung da nga umbet.
- ²⁷Akkan da tutu wala nga monawán.
 Ay se akkan da tutu wala magimáng se matúdug.
 Nakasagána da tutu wala. Awan nala ya nalukáy
 ya sinturon kaggída,
 se áwan nadadál kadaya sapátus da.
- ²⁸Ay natadam tutu wala daya mayán bútag da
 se naptang pe yin daya bútag da.
 Ay daya kabalyu da ya ummán ki batu daya kuku da,
 ay ummán ki alipugpug ya aglig-ligut daya lígay
 daya lug-lúgán da.
- ²⁹Ay nu makasáraw da, ay ummán da ki magúngug ga láyon,

nga umbet manugkam ki kanan da,
 ay se da la nga itálaw da;
 ay áwan nala ya makapúlat kaggída kadaya nígay
 nga nadugkam da.

³⁰ Ay kiyán na algaw, ay magúngug da kiya Israel,
 nga ummán kadaya dadakkal la bal-balnag ki bebay.

Ay nu sumingan ta kitu íli, ay nakapagpannakit ta
 gibat ya masingan ta.

Ay oray tu nawada, ay maggibat pe yin kitu nagibat ta angap.

Tu naggáyab ne Dios kitu Isaias

6 Kitu dagun na netattay tu Ari Uzzia, ay nasingan ku we Apu nga magtutúgaw ki tugaw ári nga alingúdu nga atán ki ngúdu. Ay nasàlapán tu ngámin unag na Templo kitu adaddu tutu wala nga bádu na.

² Ay uwad da pe nga serafim nga atán kitu pane ngúdu na. Datu serafim, ay agnanam da ka payà. Panglingad da kadatu murang da datu duwa nga payà da. Panglingad da kadatu bingil da datu duwa. Ay datu duwa nga payà da, ay ittu datu ikkakáyab da. ³ Ay nán da nga isar-sáraw kitu isaisa kaggída,

“Nepad-padúma, nepad-padúma, nepad-padúma,
 nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin!
 Masingan ki ngámin kalawagán ya dáyaw na.”

⁴ Nagkínin nala tu Templo kitu naggúni da, ay se napnu ka atù. ⁵ Ay nán ku, “Mangallakallà à! Awan nà in, ta nadakè ya aggun-úni. Ay mag-agyán nà pe ki giyán daya tolay ya nadakè aggun-úni. Ay nasingan ku nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Ari!”

⁶ Ay se yala kumáyab tu isa kadatu serafim nga inumbet kitu giyán ku. Sikkaagtu ka birgáng nga inalà na ka sagpit kitu anidúgán ka insensu.

⁷ Ay se na nelilet tu birgáng ki bibig ku, se na nán,
 “Ay kídi ta nelilet idi nga birgáng ki bibig mu,
 ay nadalusán ka ngin,
 se napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu.

⁸ Ay se ku la nagina ya úni ne Apu nga nán na,
 “Inna nád ya ibon ku,
 se inna ya mawe pára kadakami?”

Ay nán ku, “Iyà a. Iyà ya ibon mu.”

⁹Ay nán na kiyà,

“Ara lugud, mawe. Ay nán mu kadaya tolay,

‘Oray kappiyánan nu ya manggìna,

ay áwan nu wa maawátan;

ay oray nu sisinnán nu,

ay áwan nu wa malas-lásin.’

¹⁰Pagkulnítan mu lugud dala ngin ya uray dedi tul-tolay.

Pagbangngaggan muda,

ay se pagkulápan muda,

ta senu áwan da ngin na masingan,

se áwan da ngin na magìna,

se áwan da nga maawátan.

Túyán ya kuwaan mu, ta get tala nu magulli da kiyà,

ay pakawanan kuda.” nán na.

¹¹Ay se ku la sinaludsud, “Ummán naya kabayág na pikam ya ummán kiyán, Apu?”

Ay nán na nga nesungbát,

“Panda kiya kabaaw daya il-íli,

se kabaaw daya ngámin na babalay da,

se panda kiya áwan tutu wala ngin mag-agyán kadaya il-íli.

¹²Panda kiya agpetálaw ne APU kadaya ngámin tolay,

se kabaaw tutu wala naya ngámin na íli.

¹³Ay oray nu atán pagkapúlu kaggída nga mabansi,

ay masidug da manin.

Meárig da ki attud da nabansi kiya nilang nga káyu.

Ay yán na attud, ay árig bukal la panggayatán

manin daya tolay ne Dios.

Tu nangamomán ne Isaias ke Ari Ahaz

7 Kitu naggári tu Ahaz ka Juda, nga pútut tu Jotam nga apúku tu Uzzia, ay rautan kuma tu Rezin nga ári ka Siria ya Jerusalem; aggída se tu Peka nga pútut tu Remalia nga ári ka Israel, may akkan da nàwa tu palánu da. ²Ay kane madámag natu ári ka Juda nga naggaddù datu suldádu ka Siria se datun ka Israel, ay nagansing tutu wala se datu tolay

na. Nagpil-pilpig da ki ansing da. Ummán da ki káyu wa mabal-baliyán. ³Ay nán ne APU kitu Isaias, “Mawe kayu se Shear Jasub nga pútut mu, ta sabtan nu we Ahaz. Atán kitu dad-dalenán na mameyag kitu aglabaán da ka bádu, kitu untù natu abay túbu wa ayúsán na danum gayát kitu pane ngátu wa aggùnudan ka danum. ⁴Ay ummán kídi ya kagiyan mu, ‘Magpalán se maginggap ka ngala! Akkan ka magansing se malídug. Akkan ka magansing kade Rezin nga iSiria, se Peka nga pútut ne Remalia, áta datuni nga duwa, ay árig da ngala ya magat-atù ala nga alitan. ⁵Piyán daka rautan daya iSiria se daya iIsrael. ⁶‘Mawe tada rautan ya Juda, se tada sakúpan ya Jerusalem,’ nán da, ‘ay se tada pagbalinan ka ári kitúni ya pútut ne Tabeel,’ nán da. ⁷May nán ne Apu DIOS,

‘Akkan tutu wala màwa yán,

⁸ta nakapsut daya iSiria may daya iDamasco nga kapital na, ay nakapsut ya Damasco may nge Ari Rezin.

May ya Israel, ay madadál ki unag naya annam púlu se limma dagun.

⁹Ay nakapsut ya Israel may Samaria nga kapital na, ay ya Samaria ay nakapsut may e Ari Peka, nga pútut ne Remalia. Ay nu nakapsut ya angngurug mu, ay áwan na surbi.”

Ya pakemaddán kiya Immanuel

¹⁰Ay se yala nán manin ne APU, “Kagiyan mu ke Ahaz, ¹¹‘Magadang ka ke APU nga Dios mu ka pagilasínán mu panggap kadayán. Ay oray nu nasulit ya agngan mu; gayát ka lángit mán, onu gayát kiya taggad nga giyán daya natay.’ ¹²May nán tu Ahaz, “Maddi yà magadang ka pagilasínán. Akkan ku tistíngan ne APU. ¹³Ay tútu nán tu Isaias, “Manggina kayu, dakayu wa gakagaka tu David! Napandanán da tolai ka ánus gapu ki kuk-kuwaan mu. Ay piyán mu kid nu mapandanán pe ye Dios ka ánus kikaw? ¹⁴Ay díkod e Apu win mismu ya mangidde ka pagilasínán nu. Mabùsit ya isa nga babbalásang. Ay magan-anà ka laláki. Ay Immanuel ya ipangágan na kaggína. (Ya sarut naya Immanuel, ay atán kadátada nge Dios.) ¹⁵Ay nu ammu na ngin piliyan daya napiya se ammu na ngin lúsawan daya nadakè, ay gátas se digu álig daya kan-kanan na. ¹⁶Ay oray ki akkan pikam màwa ya akammu na nga piliyan daya napiya se

---

7:3 Ya sarut naya Shear Jashub, ay ‘Magulli daya bittè a nabansi.’

lùsawan na daya nadakè, ay mabaaw daya íli daya duwa nga ári nga ikan-kansing mu. ¹⁷ Ay se yala nga parigátan naka tutu wala ne APU se daya keliyán mu, se daya pamilya mu. Napalotán tutu wala yán na rígát, ta pasákup nakayu ne Apu kadaya iAsiria. Awan nu pikam napadásan na rígát nga ummán kiyán, nanggayát kitu sumibna ya Israel ka Juda. ¹⁸ Ay kiyán na tiyampu, ay ayabán ne APU daya iEgipto. Ummán da ka pangang-angpán na banggaw nga magpagayát ka wángag Nilo ki kaadu da. Ayabán na pe daya iAsiria nga ummán ka palbúgán álig nga umbet kiya íli nu. ¹⁹ Maglalbet ngámin dayán se da magyán kadaya tappáng, se kadaya liyalíyáng, se kadaya kakadtán se kadaya ngámin agpastuwán.

²⁰ Ay kiyán na algaw, ay mangayáb nge Apu ka marammúkis ka dammáng na wángag Eufates, nga ittu ya ári ka Asiria, ay se nakayu tutu wala kalbuwan, se nakayu im-imíngán, ay se na pe ippà ngámin daya dùdut naya baggi nu. ²¹ Ay kiyán na algaw, oray nu sissa nga bumalásang nga báka se dudduwa nga kalding onu karneru daya áyam na isa tolay, ²² ay umanáy kaggína ya gattà a málà na; áta daya tolay ya nabansi kiya íli da, ay tsis se digu álig ya pagbiyág da. ²³ Ay kiyán na algaw, ya kaubásan na atán maríbu ngapun na úbás nga magbanor ka maríbu wa silber, ay magbalin ka kakadtán se karas-rasiyán. ²⁴ Sibbubútug daya mawe kiyán, áta nagbalin nin ka angnigáyan da gapu ki ríman na. ²⁵ Ay datu ban-bantay ya agmuláan da kitun, ay nagbalin da ngin ka karas-rasiyán. Awan tolay ya mawe kitúni yin. Ittu win ya aggarában da báka se karneru.

Ya ilalbet daya iAsiria nga mangraut

8 Ay se yala nán ne APU kiyà, “Mangalà ka ka nalampád da pagsurátan mu, ay se mu la isúrát idi: “Kuw-kuwa ne Maher-shalal-has-baz,” ² ay se kala mangayáb kadaya mapiyár nga makasistígu; ayabán mu de Uria nga pádi se Zacarias nga pútut tu Jeberekia. Aggída ya sistígu kídi nga kuwaan ku.

³ Akkan nabayág panda kiyán, ay nagallay kami se iya atáwà. Nabùsit, ay nagan-anà ka laláki. Ay nán ne APU kiyà, “Maher-shalal-has-baz ya ipangágan mu kaggína, ⁴ ta sakbay nga mabalikát na an-anà ya “ina” se “ama,” ay itálaw na ári ka Asiria daya bànáng na Damasco, se datu inarisamsam daya iSamaria.

8:1 Ya sarut nedi, ay “Makaru magarisamsam, nabílag magtálaw.”

⁵Ay nán manin ne APU kiyà, ⁶“Gapu ta akkan pinagan-anu daya iJuda ya kinamarù nga árig kiya nalanay nga wángag Shiloa, ay se da nagangammán ya nàwa kadatu Ari Rezin se Ari Peka, ⁷ay pagayúsan ku ya naggat ta danum ka wángag Eufrates panda ka lumanab ya wángag, nga ittu ya árig naya ilalbet naya ári ka Asiria se daya suldádu na nga mangraut ka Juda. ⁸Arig malayus ya Juda, ay panda ki búlawa ya danum. Ay malnap ngámin ya lusà. Ngamay kabulun mi ye Dios!”

⁹Maggagaddù kayu wa nas-nasiyon,
may sikkaansing kayu tutu wala din.
Manggina kayu, dakayu wa atán kadaya il-íli nga adayyu.

Magsagána kayu wa makigubát, may maábà kayu;
kurug magsagána kayu may maábà kayu kammala.

¹⁰Magpalánu kayu a, may áwan sur-surbi naya palánu nu;
paggaamomanán nu ya kuwaan nu a, may áwan
na nga pagbal-balínán,
áta atán ne Dios kadakami.

¹¹Ay kitu itur-turayán nà e APU,
ay kinagiyánan nà a akkan mear-arát kadaya kuk-kuwaan
daya tolay. Ay nán na,

¹²“Akkan ka makikum-kumplut kaggída,
ay se akkan ka makan-ansing kadaya ikansing da.

¹³Nu di e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya ikansing mu,
ta aggína ya naturáy se áwan na nga kapáda.

¹⁴Aggína ya akigdúán nu.
May kadaya iJuda se ilIsrael, aggína ya árig batu wa kebàdúlán,
se kedùlapán da.
Arig na pe ya palab-ug ga pakatiliwán daya iJerusalem.

¹⁵Adu kaggída ya mebàdul se medùlap, ay akkan
da ngin makabágun;
Mepalab-ug da, ay ittu ya katiliwán da.

Nge Isaias se daya tù-tùgúdán na daya pakelasínán daya ilIsrael

¹⁶Dakayu wa tù-tùgúdán ku,
ipas-pasnà nu ki uray nu, se akkan nu kal-kaligpanán,
daya bàbànan ne Dios nga nekagiyán na kiyà.

¹⁷Magiddag gà ala ke APU,
 oray nu atán na naglikud kadaya gakagaka tu Jacob,
 ay magnamnáma ngà kaggína.

¹⁸Atán nà kídi se daya nidde ne APU kiyà a bátug annánà ku. Nepàrob nakami ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na mag-agyán ka bantay Zion, ka pakammuwán nu wa iIsrael nga kurug daya kag-kagiyan na, ay se dakami ya pakasinnán nu ki pannakabalin na. ¹⁹Mabalin na atán manguna kadakayu ka, “Makiseng kayu kadaya durarákit nga ummán ki an-anù nu makiamomán da kadaya an-anítu da. Maamomanán da daya an-anítu se daya kaduduwa datu natay yin. Kagiyan da kadàtada ya masápul kuwaan tada. Gángay mà a daya diy-diyos, se datu natay yin ya pakisengán daya sibbiyág,” nán da. ²⁰Daya magkuna ka ummán kadayán, nga akkan daya kag-kagiyan ne Dios ya gínán da, ay atán da ki kagibattán. ²¹Atán ngámin kapannán dayán, ay monawán se mabis-bisinán da. Ay gapu ki bisin da, ay makarungat da tutu wala se lùsawan da ngin ya ári da se ya Dios da. Ay oray maglángad da ka lángit, ²²onu sinnan daya lusà, ngamay tittu daya rig-rígát se pannakit nga árig nagibat tutu wala ya masingan da. Awan da pameyag nu di ki kagibattán.

Ya umbet nga Misáya

9Ngamay umawan ya agpan-pannakit se rig-rígát daya tolay. Kitun, ay neap-appat ne APU daya iZebulun se daya iNaftali. Ngamay kiya kamuddiyánan na al-algaw, ay padayáwan na dedi nga il-íli manggayát ki bebay panda kiya panidmáng naya wángag Jordan, se ka Galilea nga pag-agyanán daya akkan Judyu.

²Ay daya tolay nga árig atán ki kagibattán,
 ay makasingan da ka nawada pà nang ngin.
 Ay daya mameyag kiya pakatayán da ka áwan panda,
 ay mawadaán da ngámin nin.

³Ay napalotán pà nang ya anggam daya tolay.
 Gapu ki kinuwám, ay maganggam da tutu wala;
 ummán ki agganggam daya tolay ya manguwár kiya
 inarisamsam da ki gubát.

⁴Ata winayaán muda ngin ki nakaasassu da,

9:0 Ya sarut naya Misáya, ay “marangngisalákan.”

- se nippà mu daya nadammat ta ag-agtu da nga
mamarigát kaggída.
- Ay rinítu mu pe ya ibbabáut daya mamal-pallà kaggída,
ummán kitu kinuwa mu kadatu suldádu ka Midian.
- ⁵Ay masidug ngámin daya palluka daya suldádu se daya
bádu da nga napnu ka dága.
- ⁶Ata neanà ya isa nga laláki pára kadátada.
Ay aggína ya mangituráy ki ngámingámin.
Ay se mengagánan ka Kasiríbán nga Magtùgud, se
Mannakabalin na Dios,
Awan Panda nga Ama, se Ari na Kinatalna.
- ⁷Tumuráy la nga tumuráy,
se akkan pumanda ya kinatalna ki pangiturayán na.
Aggína ya mangitúluy kitu angituráy natu apuapu na nga David.
Magnanáyun ka áwan panda ya kinalintag se kinakurug
kiya angituráy na.
Ay kuwaan na nga kuwaan ne APU idi,
ta aggína ya Mannakabalin ki Ngámin.

Panísan ne Apu ya Israel

- ⁸Ay kinagi ne Apu kitu Jacob ya ammánis na ka Israel.
- ⁹Ammu daya ngámin iEfraim se iSamaria;
may gapu ta nasúkir da se napasindáyaw da, ay nán da:
- ¹⁰“Nadadál daya balay ya nàwa ka ladrilyu,
ngamay magpàdà kami ka balay ya nàwa ka batu;
atán nin ya tarikáyu nga sicomoro,
ngamay sukatán mi ka sedoro.”
- ¹¹Ay túya ipàrob ne APU daya kalínga da nga rumaut kaggída;
¹²daya iSiria nga atán ka pane lattakán,
se daya Filisteo nga atán ka pane dáya.
Inábà da tutu wala daya iIsrael.
- May akkan kammala mippà ya rungat ne Apu kaggída,
ay túya neaayang pikam ya íma na nga mamánis kadaya iIsrael.
- ¹³May akkan kammala nagulli daya iIsrael ke Apu,
oray napánis da ngin.

- Maddi da ammuwan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
- ¹⁴ Ay lugud, ki unag na isa ngalgaw,
ay panísan ne APU daya ngámin na iIsrael,
napubri mán onu nabànáng; matan da ki animál nga
maputúlán se mapùtán;
- ¹⁵ daya ap-apu daya Israel ya bátug úlu da,
ay daya busid nga profeta daya árig íput da.
- ¹⁶ Ata daya ap-apu da tolay daya nangiawagwag kaggída,
ay tútu naríraw da.
- ¹⁷ Ay díkod gapu kídi, ay akkan pagangammán ne
Apu daya babbágu,
se akkan na kalakkán daya bubbúkud se daya ulíla.
Ta nadakè daya kuk-kuwaan da ngámin,
se nadakè ngámin ya agun-úni da.
Ay nadakè da ngámin, se áwan da angngurug ke Dios;
túya sissasagána pikam nga mamánis kaggída.
- ¹⁸ Ta ya kinadakè, ay meárig kiya nagatang tutu wala nga apuy,
nga manìdug kadaya kad-kaddat se ras-rasi, se ya sir-sirát;
ay umatù da tutu wala pe.
- ¹⁹ Ay gapu ki rungat ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
ay masìdug ya íli.
Meárig daya tolay ki káyu wa medungsu ki apuy;
ay áwan nala oray isa ya mangisalákan ki kasittolay
na, oray mán nu wagi na.
- ²⁰ Ay kanan da ngámin daya masingan da nga akakkanan
ki ngámin giyán,
may ittu na kam nga mabisinán da.
Ay túya kanan da ngámin nin daya annánà da.
- ²¹ Ay daya iManasse se daya iEfraim,
ay magririnnaut da;
ay se da nga magbulun nga mangraut ka Juda.
May akkan kammala mippà ya rungat ne Apu kaggída.
Ay túya panísan nada kammala.
- 10** Mangallakallà kayu wala,
dakayu wa mangwa kadaya nadakè a lin-lintag
nga mamarígát kadaya tolay ku.

- ²Ittu ya pambár nu wa mangippà kiya pagrabngán daya napubri,
se akkan mangidde kiya paglintaggán da.
Ittu pe pangidalenán nu ki angngalà nu
kadaya kuw-kuwa da bubbúkud da babbay se daya ulfla.
- ³Wayya la nga atán màwa nu nu ki algaw wa ammánis
ne Dios kadakayu?
Inna nád pe ya pakigdúán nu,
nu umbet daya mamal-pallà kadakayu
nga maggayát ka adayyu nga giyán?
Wàna nád pe ya pangisiruán nu kiya bànáng nu?
- ⁴Itálaw dakayu nga bálud,
onu matay kayu ki paggugubatán.
May oray nu mapakuna, ay akkan kammala mippà
ya rungat ne Apu kadakayu.
Panísan nakayu kammala.

Mapánis pe daya iAsiria

- ⁵Ay nán ne Apu, “Kal-allà
kayu wa iAsiria!
Dakayu ya usaran ku nga árig ibbabáut ku kadaya lùsawan ku.
- ⁶Ipàrob takayu nga iAsiria, nga mangraut kadaya
tolay nga áwan diyos,
se daya tolai nga lùsawan ku.
Arisamsamman nu daya kuw-kuwa da,
se da idal-daldag da, nga ummán ki lupang ki kalsáda.
- ⁷May akkan maawátan naya ári ka Asiria,
nga árig na ngala ya aruminta nga us-usaran ku.
Ngamay akkan na am-ammu yán.
Atán kampela ya nadakè a palánu na ngin.
Piyán na nga dadàlan daya adu wa nas-nasiyon.
- ⁸Ata nán na,
‘Ari mà daya ngámin ù-upisiyál ku.’
- ⁹Nasákup ku win ya íli Calno, ay ummán pe ya íli Carkemis,
daya íli Hamat se Arpad.
Nasákup ku pe yin ya Samaria, se ya Damasco.

¹⁰Inábà ku win daya nasiyon na magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos; ad-adu ya sinan diy-diyos dayán may dayán ka Jerusalem se Samaria.

¹¹Dadàlan ku pe ya Jerusalem, se daya ngámin na sinan diy-diyos da,

nga ummán kitu nanadál ku ka Samaria se kadaya diy-diyos da.”

¹²Ay nu mabalin ne Apu nga mangusár kiya ári ka Asiria, se màwa na ngin ya panggap na ka bantay Zion se Jerusalem, ay panísan na kammin ya ári ka Asiria, gapu ki napalotán na pasindáyaw na se agpang-pangátu na.

¹³Ata nán na nga magpasindáyaw,

“Nàwa ku yán gapu ki kinaturáy ku se kinasírìb ku.

Pinagsissa ku daya ngámin na il-íli yin,

ay se ku inarisamsam ngámin na bànáng da.

Ummán nà ki toru báka nga nangisarat kadaya ngámin na à-ári da.

¹⁴Inarisamsam ku ngámin na bànáng daya il-íli.

Ummán nà ala ka naggalà ka ilug kadaya sùbut nga nigsán da.

Ay áwan nala kaggída ya nakapayàpà onu nagúni nga nagrírì kiya.”

¹⁵May nán ne Apu,

“Wayya la nga pagpasindayáwan na parakul ya nangusár kaggína?

Wayya la nga magpangátu ya tarutso kiya nangitarutso kaggína?

Ay wayya la nga ya ibbabáut ya mangikínin ki mangibáut kaggína?

Onu ya tàdukud ya mangkát ki tolay?

¹⁶Ay díkod ya Katurayán na APU nga Mannakabalin ki Ngámin, ay pagtakitan na daya nagkalulùmaga suldádu wa iAsiria.

Ay sídugan na pe daya bànáng da.

¹⁷Ay e Apu nga Napatag nga dílag na Israel, ay magbalin ka ummán ki apuy ya magliy-liyáb nga magsidug kadaya árig ga ras-rasi.

Mammin da nga masidug ki unag isa nga algaw wala.

¹⁸Ippà ne APU ya dáyaw da iAsiria,

nga ummán ki kasidug tutu wala naya dagwát ta sirát se kamulán da.

Matan da kiya nagsinakit ta tolay ya main-ínut matay.
¹⁹Bittè ala ya mabansi kadaya káyu,
 nga oray ya an-anà ala, ay annung na nga bilángan da.

Atán da bittè mabansi nga iIsrael

²⁰Umbet ya algaw nga daya bittè a nabansi nga iIsrael nga nakalásat, ay akkan da ngin na magpiyár kadaya namar-parígát kaggída, ta e APU nga Sissa nga Dios na Israel ya pagpiyáran da kurug gin. ²¹Daya bittè a mabansi nga iIsrael, ay magulli da kammin ke Dios nga Mannakabalin. ²²Ata oray nu ummán ki kaadu naya ginat ki bebay ya kaadu daya iIsrael, ay bittè ala kaggída ya magulli, ta madadál tutu wala ya íli da, ta ittu ya rabbang na nga màwa kaggída. ²³Ata kuwaan tutu wala ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin ya kinagi na nga angdadál na ki ngámin Israel.

Panísan ne Apu daya iAsiria

²⁴Ay túya nán ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin kadaya tolay nga mag-agyán ka Zion, “Akkan kayu magansing kadaya iAsiria, oray nu pal-palakkan dakayu, nga ummán kitu kinuwa datu iEgipto kadakayu kitun. ²⁵Ta akkan mabayág, ay umawan pe yin ya rungat ku kadakayu, ay daya iAsiria ngin ya pagalinagnaggán naya rungat ku, ay dadàlan kuda. ²⁶Ay e APU nga Mannakabalin ki Ngámin, ay sap-saplit nada, nga ummán kitu kinuwa na kitun kadatu Midianita kitu batu ka Oreb. Itáyag na ya tàdukud na ki ngúdu na bebay, nga ummán kitu kinuwa na kitun kadatu iEgipto. ²⁷Kiyán na algaw, ay pandanán nin ne Apu ya amar-parígát daya iAsiria kadaya tolay na. Wayaán nada ngin ki nakaasassu da.

Ya nangraut da kalínga

²⁸Sinákup pin daya iAsiria ya Ai.
 Lummíwán da ngin ka Migron,
 ay se da nebansiyán daya agtu da ka Micmas!
²⁹Nakadalákit da ngin,
 ay magidda da ka Geba.
 Ay nagansing tutu wala datu iRama,

- ay se nagtatálaw datu tolay ka Gibeá nga íli natu Ari Saul.
- ³⁰ Makas-asáraw kayu, dakayu wa iGallim!
Ay manggìna kayu, dakayu wa iLaisha!
Sumungbát kayu, dakayu wa iAnatot!
- ³¹ Magtatálaw win daya iMadmena,
ay datu iGebim, ay mawe da nga magsirù.
- ³² Kídi nga algaw, ay nagsínang daya kalínga ka íli Nob.
Sippipiskal daya íma da nga itatáyag da ka bantay Zion,
kiya íli Jerusalem.
- ³³ Sinnan nu nge APU
nga Katurayán nga Mannakabalin ki Ngámin!
Gapu ki nakapap-panansing nga pannakabalin na,
ay abáan nada nga ummán ki agtappád na kadaya
pasanga naya káyu.
Daya napangátu se daya napasindáyaw,
ay árig mìlangngán da, ay mebaba da.
- ³⁴ Parakulan ne Apu da nga ìlang,
nga ummán ki agkallang na kadaya káyu ki ginúbát.
Ay oray daya árig kapiyán na káyu ka Lebanon, ay
mìlangngán da pe!

Ya natalna nga pangiturayán na ári

- 11** Ya ganában ne Jesse, ay meárig ki káyu wa ñilang.
May atán meárig ka taríngit nga tumúbu kitu attud na.
- ² Magyán ya Ispiritu ne APU kaggína,
nga ittu ya mangidde ka sírib se pannakaáwat na,
se ya kabailán se laing na nga mangituráy kadaya tolay na.
Ittu pe ya mangipakammu kaggína kadaya piyán ne Apu, se
ya gapu naya angngipatag na ke APU.
- ³ Pagangammán na ya mangikurug ke APU.
Ya angguwes na, ay akkan mebasár kadaya masingan
na ngala onu daya mag-agìna na.
- ⁴ Ikalintaggán na daya napubri ki angguwes na,
ay se áwan na nga pagdudúmán kadaya nakal-allà.
Panísan na daya tolay ki úni se ángat na ngala,

ay matay daya nadakè a tolay.

⁵Dayán nala nga nalintag se kurug daya kuwaan na peyang ki angngituráy na.

⁶Ay kiyán na algaw, ay natalna tutu wala ya pangiturayán na. Magbubúlung daya karneru se daya átu wa alsádu; meallay ya leopardo kadaya urbun kalding.

Daya urbun báka se daya an-anà láyon, ay magpúnu da nga mangán. Ay se isa nga an-anà ala ya magtagasíngan kaggída.

⁷Daya báka se daya ber, ay magbulun da nga magárab, ay se magbubúlung daya urbun da nga matúdug.

Daya láyon, ay ummán da ngin ka báka nga mangán ka dagámi.

⁸Ay oray magangrád ya an-anà ki giyán na abbut da nadíta nga idaw, ay akkan matugkaw.

Ay akkan pe maan-anu oray nu kuwallan na ya abbut da.

⁹Ay áwan pe yin ya nadakè a màwa onu mangdadál ka bantay Zion nga napatag ke Dios.

Ata nu mapaanna ya kapnu na bebay ki danum, ay ummán pe kiyán ya akammu tutu wala daya ngámin tolay ked kalawagán ke APU.

Magguulli yin datu netálaw da nga ilsrail

¹⁰Ay kiyán na algaw,
ay umbet

ya isa nga gaka tu Jesse,
nga ittu ya pangimaddán daya nas-nasiyon.

Gumánat da tolay kiya íli na nga mawe makitùgud se magdáyaw kaggína.

Nadáyaw ya giyán nga pag-agyanán na.

¹¹Ay kiyán pe nga algaw, gapu ki pannakabalin ne APU, ay iulli na kammin daya ngámin tolay na nga nebálud ka Asiria, Egipto, Patros, Etiopia, Elam, Babilonia, Hamat, se datu atán kadatu adayyu wa íli nga adanni ki bebay, se datu atán kadatu púgu.

¹²Ay mangibáyug ge Apu ka bandera nga pagilasínán daya nas-nasiyon,

- nga almúngan na kammin daya ngámin na iIsrael
 se iJuda nga tolay na,
 nga nasip-siparà ki ngámin súli na kalawagán.
- ¹³Ay akkan pe yin na umsil ya Israel ka Juda.
 Ay akkan pe yin kalingáan na Juda ya Israel.
- ¹⁴Magsissa da ngin nga mangraut kadaya Filisteo ki pane sirbútán.
 Ay se da arisamsamman ngámin na kuw-kuwa daya
 tolay ya mag-agyán ka pane lattakán.
 Ay se da sakúpan ya íli Edom, se Moab,
 ay se iturayán da daya iAmmon.
- ¹⁵Ay pagmagaan ne APU
 ya bebay ka Egipto.
 Itáyag na ya íma na ka wángag Eufrates,
 ay umbet ya napásu nga ángin, nga ittu
 ya magpamaga kitu wángag.
 Pittu nga bibittì a à-alawweg gala datu mabansi, nga
 annung ngala bàlangan nin da tolay.
- ¹⁶Ay díkod atán naláwa nga kalsáda,
 nga dalenan daya nabansi nga tolay na,
 nga maggayát ka Asiria;
 nga ummán kitu kinuwa na kaggída kitun
 kitu nangitalaw na kadatu apuapu da ka Egipto.

Ya kansiyon ki panaggiyáman

12 Ay kiyán nga algaw, ay nán nu wa
 magkansiyon:

“Day-dayáwan taka, O APU!
 Nakarungat ka kiyà kitun,
 may kídi, ay akkan nin;
 liwliwaan nà in.

²E Dios ya mangisalákan kiyà;
 aggína ya piyáran ku, ay túya áwan ku ikansing ngin.
 Ta e APU nga DIOS ya mangidde ka kabailán se bílag ku.
 Aggína ya mangisalákan kiyà.

³Maangammán kayu nu isalákan nakayu.

⁴Kiyán na algaw, ay nán nu nga magkansiyon:

“Magiyáman kayu ke APU,

se day-dayáwan nu ya ngágan na!

Ikagi nu kadaya ngámin tolai daya nakas-kasdáaw
nga kinuw-kuwa na.

Ipakammu nu ya pannakabalin na.

⁵Magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu ke APU,

ta nakas-kasdáaw daya kinuw-kuwa na.

Ipakammu nu idi kadaya ngámin tolai ked kalawagán.

⁶Isáraw nu ya agganggam nu, dakayu wa iJerusalem.

Magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu kaggína!

Ta ya Awan Kapáda nga Dios daya iIsrael nga
mannakabalin, ay atán kadakayu.”

Ya ammánis ne Dios kadaya iBabilonia

13 Ay tu idi ya kinagi ne Apu kitu Isaias,
nga pútut tu Amoz mepanggap ka Babilonia.

²“Mawe ka mangippáy ka

bandera ki útun na ir-ir-er ra bantay.

Ay se mu karrawán daya suldádu.

Pay-páyan muda nga umbet mangraut ki íli daya
nagngangátu wa tolai.

³Iyà ya mangipàrob kadedi

nga narungat se napangátu wa suldádu.

Aggída ya natudinán na mangipassingan ki rungat ku.

⁴Gínán nu ya págat kadaya

ban-bantay!

Págat daya adu tutu wala nga suldádu

nga naggagayát kadaya il-íli nga iturayán da ári.

Magdadaran da, ta nge APU nga Mannakabalin Ngámin,
ay isag-sagána nada nga makigubát.

⁵Naggagayát da ki adayyu wa il-íli.

Gayát daya duddúma kadaya adayyu tutu wala nga
giy-giyán kídi kalawagán.

Aggída daya usaran ne APU nga mangdadál ki ngámin na íli
ka angipassingan na ki rungat na.

⁶Isáraw nu ya ansing nu,

ta tagay yin ya oras
ne APU nga Mannakabalin
nga mangdadál kiya íli nu.

⁷Gapu ki napalotán na ansing nu,
ay mekikeway yala daya im-íma nu,
se maawanán kayu ka namnáma.

⁸Magansing tutu wala ngámin daya tolay.

Magpannakit da tutu wala.
Matan da ki babay ya manggì-gìna.

Magsisinningan da ngala;
magkuptát da ki aggansing da.

⁹Umbet tin ya algaw wa angnipassingan ne APU
ki napalotán tutu wala nga rungat na.

Ay dadàlan na ya kalawagán,
ay se rapúnan na ngámin daya maragbásul.

¹⁰Ay maggìbat ya lángit,
ta akkan nin dumiláng daya bittuwan.
Maggìbat ya mata oray kiya ilaltà na,
se akkan pe yin pumaláng ya búlán.

¹¹Ay nán ne Apu,

“Panísan ku daya nadakè a tolay ki kalawagán
gapu kadaya bas-básul da.

Pandanán ku win ya agpang-pangátu da se agpas-pasindáyaw da.
Ibaba ku daya napangátu se narawat.

¹²Bittè ala ya ibansi ku kadaya tolay;
nalapat lugud dala a ya makasmà ka napabeg ga
balitù a gayát ka Ofir,
may ya akasmà ta kadaya mabansi nga tolay.

¹³Makínin ya lángit,
ay se mekarin ya kalawagán kiya giyán na,

- nu umbet ya algaw wa angngipassingan ne APU nga
Mannakabalin ki Ngámin
kiya rungat na tutu wala.”
- ¹⁴Ay magtatagtág daya ngámin na atán ka Babilonia,
nga mawe kadaya il-íli da;
matan da kiya ugta nga ap-aplan naya marangnganup;
masip-siparà da nga ummán kadaya karneru wa
áwan magtarakan kaggída.
- ¹⁵Matay ki ampiláng daya ngámin na matiliw kaggída.
- ¹⁶Sisinnán da ngala
ya angisap-sapled da kadaya annánà da.
Arisamsamman da daya kuw-kuwa da kadaya babalay da,
ay se sìpan da daya attáwa da.
- ¹⁷Ay nán ne Apu,
“Iparut ku daya iMidian nga dumarup kadaya iBabilonia.
Ay akkan pagan-anu daya iMidian ya pasùsù a pirà se balitù.
- ¹⁸Bútug ya pamatay da kadaya babbágu da.
Ay se áwan da agkallà kadaya annánà,
se oray kadaya maladága.
- ¹⁹Ya Babilonia nga kapíyán kadaya ngámin na íli,
nga pagkidáyaw daya tolay kitúni,
ay dadàlan ne Dios,
nga ummán kitu nanadál na ka Sodom se Gomorra.
- ²⁰Mabaaw tutu wala ngin ka panda ya Babilonia.
Awan Arabo ngin ya mawe magbáwi kitúni yin,
se áwan pe ya mawe mangipastu ka karneru na se
kalding kitúni na.
- ²¹Daya alsádu wa animál lin ya mawe mag-agyán kitúni.
Daya babalay da, ay daya arù se daya duddúma
nga an-anù in ya magyán.
Pagangradán daya alsádu wa kalding ngin tu íli nga nadadál.
- ²²Magtol daya alsádu wa átu kadaya torre na íli,
se da magyán kadaya palásiyu.
Ay tagay tutu wala ngin ya kadadál na Babilonia.
Mabílang ya algaw na ngin.

13:20 Ya piyán kagiyan naya “Arabo”, ay tolay nga áwan paggunàan.

Ya aggulli datu netálaw da nga iIsrael

14 May e APU, ay makalakkán kammin kadaya gakagaka tu Jacob. Piliyan na kammin daya iIsrael ka tolay na, ay iulli nada kammin ki íli da. Atán daya agtangeli nga umbet pe ka giyán da nga mepagíli kaggída nga iIsrael. ²Adu kadaya duddúma nga nasiyon ya sumeng kadaya iIsrael, nga magulli kammin ki íli da kampela ngin nin. Ay se da magasassu pe yin kadaya iIsrael. Díkod magbalin ka bálud daya iIsrael datu nangibálud kaggída kitun. Ay daya iIsrael lin ya mangituráy kadatu namal-pallà kaggída kitun.

Ya pannakatay na ári ka Babilonia

³Pagimangan ne APU daya iIsrael kiya pannakit da se kapar-parigátan da, se kiya nangasassu da tolay kaggída. Ay nu umbet yán na algaw, ⁴ay nán da nga mamasílag ki ári ka Babilonia,

“Naábà in ya narawat ta ári!

Awan pe yin ya kinaranggás na.

⁵Pinandanán ne APU win

ya agturáy daya nadakè a agtuturáy,

⁶nga gapu ki rungat da,

ay nagraw-rawtán da daya tolay,

se nagranggasán dada,

se pinar-parígát dada tutu wala.

⁷Ninggap se nagimáng kam pe yin ya kalawagán.

Magkansiyon kammin daya tolay gapu ki agganggam da.

⁸Ay oray daya tálang se daya káyu wa sedoro ka Lebanon,

ay maganggam da, nga nán da,

‘Kídi ta áwan ka ngin, áwan pe yin ya mangílang kadakami.’

⁹“Akkan makasinád daya atán kiya giyán daya natay,

nga sumabat kikaw nu umbet ka.

Ay daya kaduduwa datu naturáy nga ap-apu wa natay yin,

ay akkan da makasinád din.

Magsíkad datu kaduduwa datu à-ári nga nagkakátay yin

nga maningan kikaw.

¹⁰Ay nán da ngámin kikaw,

‘Nakapsut ka pe yin na ummán kadakami!

Nagbalin ka nga ummán kadakami yin!’

¹¹Netangataman kikaw win ya bílag mu se turáy mu.

Kitun ay tuk-tukarán daka ka arpa,
may kídí, atán ka ngin ki giyán daya natay.

Ay pabeg aggat tin ya idda mu, ay daya aluki ya ulat mu.’

¹²Ikaw nga ári ka Babilonia,

nga árig Salaw ki danni láwa,
netànág ka ngin gayát ka lángit.
Nerungsap ka ngin ki kalawagán,
ikaw nga mangsákup kadaya nas-nasiyon kitun!

¹³Ay di mu mà nán nga,

“Magpangátu wà panda ka lángit.

Ippáy ku ya tugaw ku ki pane ngúdu daya bittuwan ne Dios.

Magtugaw wà nga magári kiya bantay ka pane dáya
nga agguurnúngán daya diy-diyos.

¹⁴Magpangátu wà panda ka ngúdu daya alúyut.

Mepáda ngà kiya Kangatuwán ki ngámin,” nán mu.

¹⁵May akkan a ta nerungsap ka ki giyán daya natay;

atán ka kiya taggad naya abbut.

¹⁶Daya makasingan kikaw, ay bubutgán daka,

nga nán da nga maglam-lammat,

‘Di mà tu idi tu tolay ya namanansing kadaya tolay ki kalawagán,
se kadaya tolay nga itur-turayán da à-ári?

¹⁷Ay di mà a aggína tu nanadál kadaya il-íli

se namagbalin ki kalawagán ka ir-ir-er?

Di mà aggína tu nanákup kadaya il-íli,

ay se akkan na nga wayaán datu bálud na?”

¹⁸Ngámin daya à-ári nga natay yin,

ay nappiya daya kalubúán da!

¹⁹ngamay ikaw, áwan mu mà a lúbù.

Newaren nala ya baggi mu ki naggugubátán.

Neamung ngala kadatu baggi datu suldádu

nga nagkakátay ki gubát,

nga nepisuán da kitu isa nga kabatuwán na abbut,

nga nadam-dam-án nala.

²⁰ Akkan da ka itaman na ummán ki neketaman
 daya duddúma nga ári,
 áta dinadál mu ya íli mu kampela ngin nin,
 se adu pinatayán mu nga tolay mu.

Ay áwan din mabansi kadaya gakagaka daya nadakè
 a tolay ya páda mu.

²¹ Ara, gayatán nu win ya magpatay kadaya annánà nedi nga tolay!
 Patayán nuda gapu ki básul naya ama da!

Akkan da rabbang ngin ya magturáy kídí kalawagán,
 se áwan pe kaggída ngin ya mangipasíkad ka íli.

²² Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin,

“Yà mismu ya lumában kadaya iBabilonia.

Rapúnan kuda ngámingámin.

Awan ku tutu wala ibansi kadaya gakagaka da,”

nán ne APU.

²³ Pagbalinan ku ya Babilonia ka lad-ladda nga
 pag-agyanán daya kusíling.

Rapúnan kuda tutu wala, nga ummán da ka makagedán.

Iyà nge Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya mangagi kiyán.

²⁴ Nagsipata nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga nán na,

“Màwa kurug dayán nga ummán ki palánu.

Ngámin daya nán ku wa kuwaan ku,

ay kuwaan kuda nga kurug.

²⁵ Rapúnan ku daya iAsiria nga atán ka Israel nga íli ku.

Idag-dagdag kuda kadaya ban-bantay.

Pandanán ku win ya angasassu da

se amar-parígát da kadaya tolay ku.

²⁶ Tu idi ya palánu ku

kadaya ngámin tolay ki kalawagán;

ay nakasagána ngà in na mamánis kadaya ngámin nasiyon.

²⁷ Ay inna ngala ya makaulis

ki palánu ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin?

Inna ngala makakusap kaggína nga mamánis?

Ya palánu ne Apu kadaya Filisteo

²⁸ Ay kitu dagun na netattay tu Ari Ahaz, ay uwad nepekagi ne Dios kadatu profeta nga nán na:

²⁹ Akkan kayu makang-anggam mala nga Filisteo,
ta natay yin ya ári nga nanggubát kadakayu.

Ata nu matay ya isa nga idaw, atán nadì-díta nga sumukát kaggína,
ay se la magan-anà manin ka kumáyab ba idaw.

³⁰ E Apu ya magtagasíngan kadaya napubri.

Panganan nada se nada ippáy kiya giyán na áwan
mangan-anu kaggída.

May dakayu wa Filisteo, ay matay kayu ki ulát.

Ay daya makalásat kiyán, ay patayan nada.

³¹ Magugolan se makasáraw kayu wa makiseng,
dakayu wa Filisteo nga atán kiya íli.

Magansing kayu tutu wala.

Ta matan ki atù a umbet daya adu tutu wala nga
suldádu nga maggayát ka dáya.

Ay pabeg da narungat.

³² Ay nágan na lugud ya isungbát mi kadaya nebon da nga
naggayát ka Filistia? Nán nu kaggída,

“Nge APU ya nangipasikád ki íli Jerusalem.

Ay ittu ya aglingdán daya nakal-allà nga tolay na.”

Ya ammánis ne Dios kadaya iMoab

15 Tu idi ya bàbànan mepanggap ka Moab:

Ki isa ngala nga gabi, ay nadadál ya íli Ar, nga íli na Moab;

Ki isa ngala nga gabi, ay nadadál ya íli Kir, nga íli na Moab.

² Magkakápan daya tolay kiya templo ka Dibon nga magsasángit.

Magkakáwe da kadaya sissimbaan daya diy-diyos
da nga sumángit.

Ay sangítan daya iMoab ya íli Nebo se Medeba.

Magpakalbu da, se ippaán da daya íming da,
gapu ki pannakit da.

- ³Ay se da nga magdal-dalen kadaya kal-kalsáda nga sibbabádu ka langgusti.
Ay oray ki palása ki íli, se ki otun babalay da,
ay magsasángit se magpannakit daya ngámin na tolay.
- ⁴Ay magsasángit pe daya tolay ka Hesbon se Eleale.
Magina panda ka Jahaz ya daggat na sangit da.
Ay oray datu narungat ta suldádu ka Moab, ay
makapáuy da se magtartartar da ki ansing da.
- ⁵Makalakkán nà kadaya iMoab!
Magtatálaw daya tolay ya mawe ka íli Zoar
se ka Eglat-shelishia.
Ay uwad da pe mawe ka Luhit,
nga makas-asangit kaggída nga manùdu.
Daya duddúma, ay mawe da ka Horonaim.
Naggat ya sangit da, gapu ki pannakit da.
- ⁶Ay oray tu wángag ka Nimrim,
ay nassiyánan!
Ay oray daya kaddat, ay nakarsi da ngámin.
Awan tutu wala masingan nga mannáw.
- ⁷Inaláan datu tolay datu ngámin na sanikuwa da,
se da ngala nga magdadalákit
nga mawe kitu tanáp pa kakayuwán na Wílo.
- ⁸Magina ya sangit ki ngámin nga giyán ka Moab;
magina panda ka íli Eglaim,
ay oray ka íli Beer-elim.
- ⁹Ka íli Dibon, ay daggáng ya awweg da gapu ki dága.
May atán pikam nakà-káru nga rig-rígát,
nga kuwaan ne Dios kadaya tolay kitúni.
Atán láyon na magpatay kadaya magtatálaw ka Moab,
se datu ngámin na nagbabansi yala kitúni.

Nakal-allà daya iMoab

16 Maggayát ka íli Sela ka ir-ir-er,
ay mangibon daya iMoab kada tolay
nga mawe mangidde kadatu urbun karneru,

nga rigálu da kitu magturáy ka Jerusalem.

²Ay datu babbay nga iMoab,
ay pangasikawni da kitu dappit natu wángag Arnon,
nga ummán da ka an-anù a nasabúgán kadatu sùbut da.

³Ay nán da kadatu iJuda,
“Kagiyán nu mán nu nágan naya napiya kuwaan mi.
Igdù dakami agpà kadaya kalínga mi;
akkan dakami agpà ipatiliw kaggída,
ta nagtálaw kami yin ka íli mi;
isirù dakami mán.

⁴Pangaási nu agpà, ta palubúsán dakami nga iMoab
nga magyán ki íli nu;
igdù dakami kadaya magasippatay kadakami.

Ay nu áwan nin daya mamal-pallà,
se áwan nin daya mangdadál,
ay se nu umawan pe yin daya mangrà-raut kadaya il-íli,

⁵ay magturáy pe yin ya isa kadaya gakagaka tu David.
Maramminya se mapiyár ki angngituráy na.
Nalintag ya angngituráy na,
se dayán nala nga kustu daya asikkuwaan na.

⁶Ay nán daya iJuda,
“Nadámag mi nga napangátu pà nang daya iMoab.
Napasindáyaw da, se nakidáyaw da kanu,
ngamay wà na giyán dayán nin?

⁷Ay túya magugolán daya iMoab.
Magpannakit da ngámin, gapu kiya kapar-parigátan da.
Sumángit da nu madamdám da datu pásas
nga akakkanan da ka íli Kir-Hareset,
ta áwan da ngin.

⁸Nadadál ngámin daya katal-talúnán da ka Hesbon,
se ngámin datu kaubásan da ka Sibma,
nga paggal-alakkán da ka kuwaan da nga básí
nga inuman daya agtuturáy kadaya ngámin na nasiyon.

Kitu tangapurù, ay dumatang ka íli Jazer
se ka ir-ir-er panda ka dammáng naya
natay ya bebay datu kaubásan da.

- ⁹ Ay túya sangítán ku ya Jazer,
se daya kaubásan ka Sibma.
Magtar-tarúyà ya luwa ku,
gapu kadaya iHesbon se iEleale,
ta áwan nin ya agganggam da
nu pinagbubúrás ka úbás se kiya aggagáni.
- ¹⁰ Awan nin ya agganggam daya tolay,
gapu ki ápit da kadaya mul-múla da.
Awan magina ngin na agkan-kansiyon
onu págat ki kaubásan da.
Awan nin magpaggat ka búnga úbás kadaya agpagtán da;
Awan nin tu akang-anggam da nu pinagbubúrás ka úbás.
- ¹¹ Ay túya itúlág ku ya pannakit ku gapu kiya nàwa ka Moab.
Magpannakit tà tutu wala ki nàwa ka Kir-Heres.
- ¹² Ay daya iMoab, ay magunaw da nga manùdu ka bantay
nga mawe magdáyaw kadaya sinan diy-diyos da;
may áwan da nga málaálà.
Makiseng da kadaya diy-diyos da kadaya sissimbaan da;
may áwan da málaálà.
- ¹³ Kinag-kagi ne APU dayán nin kitun kam mepanggap ka Moab. ¹⁴ May kídi, ay nán ne APU, “Ki unag na tallu dagun, umawan tutu wala ngin ya dáyaw daya iMoab. Bittè ala ya mabansi kadaya adu wa tolay na, ay áwan da pe yin na patapatag.

Ya ammánis ne Dios kadaya iDamasco se daya iIsrael

- 17** Ay tu idi ya bàbàrán na mepanggap ka Damasco. Nán ne Apu,
“Mippà ya íli Damasco! Pabeg aruminta da babalay
yala nga nadug-dugsù ya mabansi.
- ² Mabaaw tutu wala pe yin daya il-íli ka Aroer.
Magbalin da ka aggarában daya kalding se karneru;
ay áwan pe ya mangan-anu kaggída.
- ³ Ay mippà pe yin daya aglingdán daya iIsrael.
Ay pumanda pe yin ya kinaturáy naya Damasco.
Daya makalásat nga iSiria, ay meap-apat da,
nga ummán kitu nàwa ka Israel.”

- Tu yán ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
- ⁴“Ay kiyán na algaw, ay mippà ya dáyaw na Israel,
ay se magbalin pe yin ka napubri, oray nabànáng kitun.
- ⁵Meárig ki tálun na nagganiyán ka trígo.
Awan masingan na trígo win;
ummán nala kiya tálun ka tanáp ka Refaim
nu mabalin aggagáni.
- ⁶Bittè ala ya mabansi kadaya iIsrael.
Meárig da kadaya duwa onu tallu wa búnga olíbo
nga akkan nabúrás,
ta atán ki untù pà nang nga pasanga,
onu appát onu limma nga búnga nga líbát kadaya pasanga na.”
Tu yán ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael.
- ⁷Ay kiyán na algaw, ay magpiyár kammin daya tolay
kiya namarsuwa kaggída;
magulli kammin daya iIsrael kiya Awan Kapáda nga Dios da.
- ⁸Akkan da ngin na magpiyár kadaya sinan diy-diyos da,
nga kinuwaán da kampela ngin nin.
Akkan da pe yin na magdáyaw kadaya ginulma da
nga diy-diyos da;
ay se maddi da ngin na mawe nga magdáyaw kitu adígi
naya diy-diyos da nga Ashera;
ay se akkan da pe yin mawe magdáyaw kadaya sissimbaan
nga anidúgán da ka insensu.
- ⁹Ay nu umbet yán na algaw, ay mabaaw pe yin daya íli
nga naabut ka darupírip.
Matan da kadaya il-íli nga nigsanán daya Hiveo se Amoreo,
kane umbet daya iIsrael kitun.
Awan tutu wala tul-tolay.
- ¹⁰Màwa yán áta kinaligpanán nu nge Dios nga ittu
ya makesalákan kadakayu.
Akkan nu win na madamdám ya árig batu wa aglingdán nu.
Túya oray nu daya kapiyán na úbás ya imúla nu,
onu igayát nu pikam ka adayyu daya tagimúla nu,

- ¹¹ay áwan nu mabúras nga búnga da.
 Oray mán nu tumúbu da nga dágus ki angimúla nu,
 onu magbísì da ngin kitu algaw mismu nga nangimúla nu,
 ay áwan nu wa mabúras;
 rigát se napalotán na pannakit ya málà nu.
- ¹²Magìna ya págat daya adu tutu wala nga tolay
 nga gayát kadaya nas-nasiyon nga maglalbet.
 Ummán ki naggat ta adudúran daya dadakkal la palun
 ki bebay ya págat da nga umbet.
- ¹³Ngamay oray nu ummán ki daggat daya dadakkal la
 palun ki bebay ya págat da,
 ay magguulli da nga magtatálaw nu al-alngán ne Dios da.
 Ummán da ki asáp pala nga ipúrán na báli, se dànág
 ga iwarawarà na alipugpug.
- ¹⁴Nakapap-panansing da tutu wala ki gídám,
 may áwaáwan da ngin nu pagmakát.
 Ummán kiyán ya kàwaán daya umbet ki íli mi
 nga magarisamsam kadaya kuw-kuwa mi.

Ya ammánis ne Dios kadaya iEtiopia

- 18** Atán íli ka panidmáng na wángag ka Etiopia,
 nga pakagìnaán kada kumay-káyab nga ul-ulullag.
- ²Atán daya nebon nayán na íli,
 nga nakatakay ki barangay nga nàwa ki kaddat nga papiro,
 nga managlod ka wángag Nilo.
 Dakayu wa nabílag ga bobonan,
 mawe kayu win ki íli nga pinagsibna na wángag ya lusà na;
 íli daya nasasáway se nappiya nga baggibaggi nga tolay,
 nga mangsà-sákup kadaya il-íli, se pagan-ansing daya ngámin tolay.
- ³Manggìna kayu, dakayu ngámin na tolay ki kalawagán!
 Sin-sinnan nu ya bandera nga mebáyug ki útun daya bantay!
 Ginán nu pe ya tannug na tarumpeta!
- ⁴Ay nán ne APU kiyà,

“Ning-inggap pà ala nga magsisingan kadakayu
kídi pag-aganán ku;

ummán ki kasinágan na kalawagán ki tiyampu na magdagun,
se ummán ki agdittág na lapáat ki pag-pagmakát
ki tiyampu na aggagáni, nga akkan nu wa mànud.”

⁵Ay sakbay kayu wa magbúras kadaya úbás nu,
nu nabalín da nagbísì in,
ay ìpadán na daya bibittì
se daya narupayà a pas-pasanga na.

Túyán ya kearígán naya kuwaan ne Apu Dios.

⁶Daya suldádu nu wa matay,
ay mabansi da ngala kadaya ban-bantay,
nga kanan daya bukkaw nu kiya kegáw na,
se kanan daya alsádu wa animál da kiya aggamiyán na.

⁷Ay kiyán na algaw, ay ilbetán da ke APU daya dátudátun daya tolay,
ya nasasáway se nappiya nga bag-baggi,
nga mangsà-sákup kadaya il-íli, se pagan-ansing daya ngámin tolay,
nga mag-agyán ki íli nga pinagkadduwa na wángag.
Ilbet da daya dátudátun da ka bantay Zion,
nga ittu ya giyán na pagday-dayáwan ke APU nga
Mannakabalin ki Ngámin.

Ya bàbànan na mepanggap ka Egipto

19 Tu idi ya nán ne Dios mepanggap ka Egipto:
Sinnan nu we APU. Atán mameyag ka Egipto
nga magtatákay ki nabílag tutu wala nga angap.

Magtartartar daya diy-diyos daya iEgipto.

Ay se mapandanán daya tolay ki ansing da.

²Nán ne Apu, “Paggugubatan ku daya iEgipto.

Magpapátay da kampela ngin nin na magkekeliyán,
se magkakarúba se magwawági.

Maggugubát daya il-íli se daya à-ári da.

³Maawanán ka namnáma daya iEgipto,

ay se ku dadàlan daya palánu da.

Díkod makiseng da kadaya sinan diy-diyos da,

- se kadaya an-anítu da,
 ay se kadaya kaduduwa datu natay.
- ⁴Peturayán ku daya iEgipto kiya narawat ta apu.
 Naranggás sa ári ya magturáy kaggída,”
 nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
- ⁵Magassi ya wángag Nilo,
 se main-ínut nga magmaga se la makarsi.
- ⁶Magassi pe daya aw-awweg na, se da nga malungtut.
 Marupsà daya tubutúbung da
 se daya kaddat kadaya dappit da.
- ⁷Ay makarsi ngámin pe daya mul-múla
 ki dappit na wángag Nilo,
 ay se da la mipúrán nu magbáli.
- ⁸Magpanakit se sumángit daya marangnigay,
 ta áwan da tutu wala nga panglawígán se pagsigáyan.
- ⁹Maawanán pe ka namnáma
 daya maraggabal ka dilána nga lúpus,
 ta áwan da paggaláán ka lagus,
 nga kuwaan da nga binola.
- ¹⁰Maglamma tutu wala daya maraggabal da,
 se magpanakit daya pagub-ubraan da.
- ¹¹Umang-ang-ang daya
 ap-apu ka Zoan!
 Dakayu wa nasisírib ba agsaludsúdán na ári.
 Awan sur-surbi daya itù-tùgud nu kaggína.
 Ay se nu nán nga dakayu daya sumar-sarunu
 kadaya nasisírib nga gakagaka datu inagkona nga à-ári!
- ¹²Wà giyán lugud din daya nasisírib ba magtù-tùgud
 kikaw, Ari Faraon?
 Taanna tura da akkan kagiyan lugud kikaw
 daya palánu ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 nga kuwaan ki Egipto?
- ¹³Umang-ang-ang kammala daya ap-apu ka Zoan,
 se mangial-alílaw daya ap-apu ka Memfis.
 Aggída kuma ya mangiturung ki Egipto,
 ngamay neal-alílaw da mán kammin.

¹⁴ Binuríngaw ne APU da,
ay díkod magal-aliwagwag daya iEgipto
kadaya ngámin na kuwaan da.

Matan da ngala ki ninglaw wa agkirpeg
se agkelinát ki ota na kampela ngin.

¹⁵ Ay áwan tutu wala ya makaseng ka Egipto,
nabànáng mán onu napubri, nasáad mán onu akkan.

¹⁶ Ay kiyán na algaw, ay ummán ka babbay daya iEgipto nga
magpil-pilpig da tutu wala ki ansing da, ta iayang
ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya íma na
nga mamánis kaggída. ¹⁷ Ikansing tutu wala pe da
iEgipto daya iJuda, oray ya ngágan na Juda ngala ya
magina da, ta madamdám da ya palánu ne APU nga
Mannakabalin ki Ngámin nga mamánis kaggída.

¹⁸ Ay kiyán pe nga algaw, ay magúni ka aggúni nga Hebreo daya tolay
kadaya limma nga íli ka Egipto, ay se magsipata da nga sumúrut ke
APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ya isa kadayán na limma nga íli, ay
nengágan ka Ili naya Mata.

¹⁹ Ay kiyán na algaw, ay mangwa daya iEgipto ka pagday-dayáwan da
ke APU ki unag mismu na íli da. Ay se da pe mangipasíkad ka alingúdu wa
batu pára ke APU kiya panda na Egipto. ²⁰ Ay ittu ya pangimaddán ki kaatán
ka Egipto ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ay nu atán mamar-parígát
kadatu tolay kitúni, ay se da makiseng ke APU, ay mangibon ka mangigdù
se mangisalákan kaggída. ²¹ Ay magpakammu nge APU kadaya iEgipto, ay
ammuwán da pe yin ne APU se da magdáyaw kaggína. Magdátun da, se
magbasu da ka masidug ga dátun ke APU. Tungpálan da pe daya ngámin
na sinipataán da nga kari da ke APU. ²² Panísan ne APU daya iEgipto, may
anannayan nada kammin. Ta makappoli da, ay se da magulli kammin
kaggína, ay ginán na daya karárag da, se nada pabilgan kammin.

²³ Ay kiyán na algaw, ay atán abay ya kalsáda nga manggayát ka
Egipto panda ka Asiria. Ay díkod makappan ka Asiria daya iEgipto, ay
ummán pe daya iAsiria, makappan da pe ka Egipto, ay magbubúlun da
nga magdáyaw ke Dios.

²⁴ Ay kiyán na algaw, ay mebulun ya Israel kiya Egipto, se Asiria. Ay
magbalin dayán na tallu ka pagkapíyán naya ngámin kalawagán. ²⁵ Ay nán

ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “Maganggam kayu wa iEgipto nga tolay ku. Maganggam kayu wa iAsiria nga kinuwà nga íli. Ay maganggam kayu wa iIsrael ta dakayu daya píli ku nga tolay ku.

Ya pakemaddán ki kàwaán daya iEgipto se iEtiopia

20 Kitu dagun na nangibon natu Ari Sargon ka Asiria kitu kangatuwán na upisiyál na, nga mawe mangraut se manákup kadatu Filisteo ka íli Ashdod, ²ay uwad kinagi ne APU kitu Isaias nga pútut tu Amoz. Ay nán na, “Làbuwan mu ya langgusti nga bádu mu, se sàtagan mu pe daya ismágel mu.” Ay díkod sissusoba se nagsakasáka ngala tu Isaias nga nagdal-dalen. ³Ay se la nán manin ne APU, “Tallu dagun nin na sobasoba se nagsakasáka nge Isaias nga bobonan ku. Ay ittu yán ya pagilasínán ki nakapap-panansing nga màwa kadaya iEgipto se kadaya iEtiopia. ⁴Ta itálaw na ári ka Asiria daya iEgipto ka bálud na. Panalenan nada ngámin na soba se nakasákasáka; ngámin da annánà se daya lálakay. Masissingan ngámin úbat da. Nakap-appat tutu wala ya kapàyanán daya iEgipto. ⁵Ay gapu kiyán, ay mabàla se maawanán da ka namnáma daya nagpiyár kadaya iEtiopia, se daya pagtangsit da daya iEgipto. ⁶Ay nán daya tolay ya mag-agyán ka adanni ki dappit naya bebay ka Filistia, “Nu màwa yán kadaya iEgipto nga induwán tada nga makaseng nga mangigdù kadàtada kiya ári ka Asiria, ay mapaanna lugud tutu wala ngin ya akalísi tada?”

Ya pakammu panggap ki Babilonia

21 Tu idi ya pakammu mepanggap kiya ir-ir-er nga adanni ki bebay. Atán ya mangdadál kadakayu nga maggayát kiya nakapap-panansing nga íli. Ummán ki alipugpug nga manalen ka ir-ir-er ka Negeb nu umbet. ²Nepassingan kiyà daya nakapap-panansing nga màwa. Nasingan ku ya agpatiliw naya taraydor, se ya angdadál naya maragdadál. Ara nu, dakayu wa suldádu ka Elam se Media! Rautan se limútan nu win.

Ta pandanán ne Dios sin ya amar-parígát daya
iBabilonia kadaya duddúma.

³Ay tummakit tutu wala ya sinay ku,
gapu kitu nasingan ku se nagìna ku.
Ummán nà ki babay ya madama magan-anà ki takit na.

Naglamma ngà tutu wala ki magìna ku,
se nagansing ngà tutu wala ki nasingan ku.

⁴Magawwang ngà, se makap-apangbáw wà ki ansing ku tutu wala.
Piyán ku kuma nu gabi yin, may magansing ngà manin ki gibat.

⁵Tu nasingan ku, ay isa nga say-am;
neaplág da ngin datu pagtugawán datu tolay.

Kaggída nga magkakán se maggiínun,
ay uwad nangisáraw ka,
“Ara nu wa ù-upisiyál! Denuwán nu daya kalátag nu!”

⁶Ta nán ne Apu kiyà,
“Mangippáy ka ka magguwardiya kiya darupírip
nga abut naya íli.
Pesáraw mu kaggína ya oray nágan na nga masingan na.

⁷Sin-sinnan na daya umbet nga takay da suldádu,
se daya agtangapáris nga nakakabalyu,
se daya nakatakay ka asnu se kámel.

Masápul nasíput se nasímar ya magguwardiya.”

⁸Ay nesáraw naya magguwardiya ya,
“O Apu, manangalgaw wà ki pagguwardiyaán ku,
se malawagán nà pe.

⁹Ay se na pilát tala daya umbet
nga nakatakay ki takay da suldádu,
se agduduwa nga nakakabalyu wa magbul-bulun!

Ay nán natu guwardiya, “Naábà in ya Babilonia!
Newarenán ki lusà daya ngámin sinan diy-diyos
nga naruparupà.”

¹⁰Ay dakayu wa tolay ku,
nabayág ngin nga ummán kayu ki trígo nga
aggiaggi se isasasáp da.

Kinagi ku ngámin nin kadakayu

daya kinag-kagi kiyà ne APU nga Mannakabalin ki
Ngámin nga Dios na Israel.

Ya pakammu mepanggap ka Edom

- ¹¹ Ay tu idi ya pakammu mepanggap ka Edom.
Uwad kinumraw kiyà a gayát ka Seir, nga nán na,
“Guwardiya! Adaddu pikam ya gabi?
Mabayág nád pikam se yala pagmakát?”
- ¹² Ay nán tu guwardiya nga nesungbát,
“Tagay yin ya pagmakát a, may umbet mà kammin ya gabi.
Ay nu piyán mu manin na saludsúdan, ay umbet ka
ngala manin nu kuwa.”

Ya pakammu mepanggap ki Arabia

- ¹³ Tu idi ya pakammu mepanggap ka Arabia.
Dakayu nga magbubúlun na gayát ka Dedan,
ay mawe kayu magkampu ka ir-ir-er ka Arabia.
- ¹⁴ Ay dakayu wa iTema, iddán nu ka danum daya mawwaw,
se mawe nu iddán ka makkán
daya nagbarráw kadaya íli da nga makigdù kadakayu.
- ¹⁵ Nagtatálaw da kadaya sikkaampiláng nga mamatay kaggída,
se kadaya nakabútug nga nakasagána daya bítug da,
se ya napanat nga gubát.
- ¹⁶ Ay nán ne Apu kiyà,
“Ki unag na isa dagun, ay se la pumanda ngin ya
kinaturáy naya Kedar.
- ¹⁷ Bittè ala ya mabansi kadaya karung-rungtán na suldádu
nga bumubbútug ka Kedar.”
Tu yán ya kinagi ne APU nga Dios na Israel.

Ya pakammu mepanggap ka Jerusalem

22 Ay tu idi ya pakammu mepanggap ka giyán nga nengáan ka tanáp nga angngipassingannán kadaya mà-màwa pikam.

Nágan naya mà-màwa?

Taanna, tura kayu magguunè kadaya útun da babalay nu?

²Napalotán tutu wala ya págat ki íli.

Nágan tutu wala ya ianggam daya tolay?

Tura agkewaren daya natay?

Akkan da natay ki gubát a!

Awan da mà bígabígad!

³Ay nagtatálaw ngámin daya ap-apu nu.

May natiliw da; akkan da tagge lumában.

Magtálaw kuma daya duddúma kadakayu

may natiliw kayu ngámin.

⁴Ay ittu ya gapu na nga nán ku,

“Bay-án dà ala nga magsángit.

Akkan dà a an-anannayan,

ta magpanakit tà tutu wala

gapu kadaya kamungayán ku nga nagkakátay.

⁵Ta tu idi ya algaw wa nìdang ne Apu DIOS nga Mannakabalin

ki Ngámin nga agriddù da tolay, se kaábà da tutu

wala ka Tanáp nga Agpassingannán.

Akkan da ammu kuk-kuwaan da.

Narba ngámin daya darupírip pa abut naya íli.

Makasáraw da tolay ya makiseng,

may pumal-ong ngala kadaya ban-bantay ya sáraw da.

⁶Maglalbet daya iElam nga sikkaagtu kadaya bútag da.

Nakatakay da kadaya takay da nga makigubát.

Daya suldádu nga gayát ka Kir, ay sikkakalátag da.

⁷Daya napiya nga tana-tanáp ki íli nu,

ay napnu kadaya takay da suldádu se nakakabalyu nga suldádu.

Nakapuwestu da ngin kiya ruwárgan na íli.

⁸Rimba da ngámin nin daya aglingdán daya iJuda.

- Ay kiyán na algaw, ay madamdám nu daya nesirúan
nu wa ippapatay nu.
- ⁹Senu mawe sinnan daya nadadál ki darupírip nga
abut na Jerusalem.
- Ay se kayu wa magúnud ka danum kiya aggúnudán nu ki taggad.
- ¹⁰Ay se nu mawe bilárgan daya babalay ki Jerusalem,
se nu wala nga gabbaan daya duddúma ka pangalakkán nu ka
batu nga pangappiya nu ki abut na Jerusalem.
- ¹¹Ay se kayu mangwa ka aggúnudán nu ka danum ki nagbátán
daya darupírip nga abut, ka pangippayán kitu danum
kitu dadán na aggúnudán nu. Ngamay áwan nu
tutu wala akadamdam nga makiseng ke Dios, nga
ittu ya nagpalánu kadedi ngámin kitun kam.
- ¹²Kiyán na algaw, ay karrawán nakayu ne Apu DIOS
nga Mannakabalin ki Ngámin,
nga magpanakit se sumángit.
- Kinagi na nga magpakalbu kayu
se kayu magbádu ka langgusti ka angipassingan nu
ki agpanakit nu gapu kadaya bas-básul nu.
- ¹³May nagsasála kayu mán kammin nga nakang-anggam.
Ay se kayu nagparti ka báka se karneru.
Nagkakán kayu se kayu naggiinum.
Ay se nu nán, “Ara nu, magkakán tada se maggiinum tada,
ta matay tada ngin nu kaláwa.”
- ¹⁴Ay nán kiyà ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin,
“Akkan mapakawan dayán na bas-básul nu panda ki katay nu.”
Tu yán ya kinagi APU DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin.

Ya angagakagi ke Shebna

- ¹⁵Tu idi pikam ya kinagi kiyà ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki
Ngámin, “Mawe mu kagiyánan nge Shebna nga pakammuwan ki balay na
ári, nga nán mu kaggína, ¹⁶“Iin ka ka nán mu ta? Nágan naya kuk-kuwaan
mu kídi? Tura ka la nangwa ka lúbù mu kídi ngátu wi. Tura ka nagabbut
kídi ígid na bantay? ¹⁷Mabalin na nasáad ka nga nán mu a, may pidítan

naka ne APU, se naka iburráw ka adayyu. ¹⁸Matan ka ngala ki bola nga ibàbà na ki naláwa nga íli. Ay kitúni ya katayán mu nga kabulun mu daya nagpipiya nga takay mu. Mangiap-appat ka ngala kiya apu mu. ¹⁹“Ippà taka kiya giyán mu,” nán ne Dios. “Ippà ku ya sáad mu.”

²⁰Ay se ku wala ayabán ne Eliakim nga bobonan ku nga pútut tu Hilkia nga ittu ya isukát ku kikaw. ²¹Ipabádù kaggína ya bádu mu, se ku ibagákat kaggína ya bagákat mu. Awan mu pe ya turáy yin, ta atán kaggína ngin ya ngámin turáy. Ay aggína ya magbalin ka ama daya iJerusalem se iJuda. ²²Idde ku kaggína ya tulbà na balay tu David. Awan ya oray inna ya makegitap nu lùtán na, ay se áwan pe oray inna ya makelukát nu igitap na. ²³Aggína ya gapu naya kapadayáwan da ngámin na tangámalán, áta ummán ka nepátù a akkan tutu wala makínin ki nippayán na. ²⁴Aggína ya makakaammu kaggída nga tangámalán. Arig na ya aggisadangán kadaya ar-aruminta nga bibittà a kiláwag, ummán kadaya dúyug se daya akap. ²⁵Nán pikam ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nga umbet ya algaw wa kasátág naya nepátù kiya nekippayán na, ay se la metánág. Ay ngámin datu nesadáng, ay madadál da ngámin pe yin.” Túyán ya nán ne APU

Ya pakammu mepanggap ka Tiro

23 Ay tu idi ya pakammu mepanggap ka Tiro:
Magsángit kayu, dakayu wa maragbapor ka Tarshis!
Ta nadadál lin ya dudúngán nu ka Tiro,
ay se áwan pe yin datu babalay da kitúni.

Nadadál da ngámin nin.

Nammuwán nu nga kurug datu nag-agina nu nga dámag ka
Cyprus kane magulli kayu win nga gayát kannán.

²Magpanakit kayu, dakayu wa mag-agyán ka adanni
ki dappit bebay,

dakayu wa maglà-láku nga iSidon!

Nebon nu daya tolay nu,

³nga mawe magbiyahe ki bebay,
nga mawe maggátang se magláku ka trígo,
nga gayát ka Egipto wa gináni ka Nilo;
se magnigusiyu da kadaya ngámin na il-ileli.

⁴Meap-appat kayu wa iSidon!

Ta laksídan nakayu win ya Tiro.
 Ay nán na, “Awan ku win na annána.
 Awan ku win pútut nga babay onu laláki.”
⁵ Ay nu madámag da ka Egipto ya nekadadál na Tiro,
 ay magpannakit da tutu wala.

⁶ Mawe kayu ka Tarshis!
 Ay dakayu wa mag-agyán ki adanni ki dappit bebay,
 se magugolán kayu.

⁷ Akkan nakak-akkurug nga ittu kam idi
 tu íli Tiro nga nabayág gin se nagánas nga íli.
 Adu pe kitun datu ipà-pàrob da nga mawe
 kada adayyu nga íli, nga mangwa
 da pe ka íli da kampela ngin nin.

⁸ Inna ya makin-uray kiya nekadadál na íli Tiro,
 nga ittu ya paggayatán daya à-ári ta?
 Pabeg naturáy daya maglà-láku kiyán na íli,
 se pàgan daya ngámin tolay daya magnig-nigusiya kiyán.

⁹ Nge APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 ya makin-uray kadayán ngámin.
 Kinuwa na dayán, ta senu mippà ya agpasindáyaw daya nakidáyaw,
 se iap-appat na daya napangátu wa tolay kídi kalawagán.

¹⁰ Ay dakayu wa iTarshis,
 dàdáan nu wala ya ngámin Tiro,
 nga ummán kitu agdàdàdà nu ka Nilo,
 ta áwan mangiallang kadakayu win.
 Awan da tutu wala mabà-baal da tolay kattoni yin.

¹¹ Neùnát ne APU ya íma na ki ngúdu na bebay,
 ay se na inábà daya il-íli nga iturayán da à-ári.
 Aggína ya nagpadadál kadaya darupíríp pa abut naya íli Fenicia.

¹² Ay nán na, “Pumanda ngin ya aggan-gánas nu,
 dakayu wa iSidon.

Par-parigátan dakayu da tolay.
 Oray nu mawe kayu nga magtálaw ka Cyprus,
 ay akkan nu nán na áwan nu kaan-anuwán.”

¹³ Sinnan nu kod ya Babilonia!
 Awan tutu wala nabansi kadaya tolay kitúni!

Akkan da ngin na iBabilonia, nu di iAsiria da ngin.

Aggída ya namagbalin kiya íli Tiro ka balay daya
animál nga alsádu.

Ay nangwa da ka alingúdu wa babalay kitu lebut tu íli.

Dinadál da tutu wala datu palásiyu da. Dinadál
da tutu wala pe tu íli.

¹⁴Magugolán kayu, dakayu wa iTarshis nga bumibiyahé
kadaya bapor,

ta áwan nin ya pagtalgad nu wa íli.

¹⁵Pittu púlu dagun ya agbiyág na isa nga ári. Ay ummán pe
kiyán ya kabayág na nga akkan madamdám da tolay
ya íli Tiro. Ngamay nu malpás yán, ay magbalin
ya Tiro ka ummán kiya nán naya kansiyon na
mepanggap ki isa nga púta, nga nán na:

¹⁶Alà mu ya arpa mu,

se ka la magdàdàdà kiya íli,

ikaw nga nakaligpanán nin na púta.

Magtukár ka ki arpa mu,

se ka magkan-kansiyon manin,

ta senu madamdám daka kammin.

¹⁷Ay nu mabalin ya pittu púlu wa dagun, ay palubúsán ne APU nga
magulli kammin ya Tiro kitu dáti nga kuk-kuwaan na. Matan ki púta
nga magpabayad manin kadaya ngámin na pagariyán kídí kalawagán.

¹⁸Ngamay ngámin alluwán na se daya báyad kaggína, ay mepakin-kuwa
da ngámin ke APU. Akkan na nga ùnudán onu isirù. Mausár pára kadaya
napiya nga bad-bádu daya magsirbi ke APU se pára ki kanan da.

Ya anngukum ne Dios kiya kalawagán

24 Ay tagay yin ya angdadál ne APU ki kalawagán,
se na pagbalinan ka áwan tutu wala mayamayán.

Mul-mullu na ya útun lusà,

ay se na isip-siparà daya ngámin na tolay.

²Sangapáda ya pagtungpálan daya tolay, se daya pappádi,
ay oray daya apu se daya asassu,

- daya maggà-gátang se daya maglà-láku,
 daya magpàkaw se daya magtakkaw,
 ay oray daya magpaútáng se daya umútáng,
 sangapáda ya kàwaán da.
- ³Madadál tutu wala se matar-tarawesáng ya kalawagán.
 Tu yán ya nán ne APU, ay ittu kurug ya màwa!
- ⁴Ay magmaga se makarsi tutu wala ya lusà,
 se matay ngámin daya mul-múla.
 Ay oray daya kangatuwán nga tolay ki kalawagán
 ay matay da pe.
- ⁵Rummagit ya kalawagán gapu kadaya tolay,
 ta sinuwáy da daya bil-bílin ne Dios,
 se akkan da kinur-kurug daya lin-lintag na.
 Dinadál da ya áwan panda kuma nga kari na.
- ⁶Ay túya ginedán ne Dios ya kalawagán.
 Mapánis daya tolay ki básul da kampela ngin.
 Ay túya bumitti-bittè daya tolay,
 ay man-manu wala ya mabansi kaggída.
- ⁷Madadál ngámin daya múla úbás,
 ay áwan da ngin kuwaan ka básí.
- Ay magpannakit ngámin nin daya makang-anggam kitun.
- ⁸Ay áwan pe yin magina nga tukár daya tamburin se arpa;
 áwan pe yin magina nga págat daya maggan-gánas.
- ⁹Ay áwan nin daya maggiinum se magkan-kansiyon.
 Nasablè ya pangramanán da kiya árà a inuman da.
- ¹⁰Awan tutu wala urnus naya íli.
 Nanggitap daya ngámin tolay yin ki balay da,
 ta senu akkan da malnà.
- ¹¹Makas-asáraw da tolay kadaya kal-kalsáda,
 gapu ta áwan básí.
 Awan gan-gánas sin ki íli.
 Awan da agganggam min daya tolay kídí kalawagán.
- ¹²Nabaaw tutu wala ya íli yin.
 Ay oray daya gitap daya ruwárgan da
 ay narba da ngámin nin.

- ¹³Ummán kiyán ya màwa kadaya ngámin na il-íli ki kalawagán.
 Matan da ki olíbo nga apagbúrás,
 se kadaya múla úbás nu mabalin mabúrás daya búnga da.
 Man-manu ya búnga nga mabansi.
- ¹⁴Ay ngámin daya mabansi,
 ay magkan-kansiyon da ka naggat gapu ki anggam da.
 Ay daya ngámin na atán ka pane sirbútán,
 ay idam-dámag da ya kinadáyaw ne APU.
- ¹⁵Daya atán ka pane lattakán,
 ay day-dayáwan da nge APU.
 Ay daya mag-agyán kiya adanni ki bebay,
 ay day-dayáwan da ya ngágan ne APU nga Dios na Israel.
- ¹⁶Magina oray ki panda na kalawagán ya agkansiyon da,
 nga magday-dáyaw kiya Kamaruwán nga Dios!
 Ngamay áwan ku tutu wala nga namnáma.
 Kal-allà à ala. Ta akkan makusap daya taraydor,
 nu di da maturun mán kammin kadaya kuk-kuwaan da.
- ¹⁷Dakayu ngámin na tolay!
 Nakapap-panansing ya màwa kadakayu.
 Atán da nga árig palabbot
 se árig kàrung nga nesag-sagána da pára kadakayu.
- ¹⁸Daya magtálaw nu atán nakapap-panansing,
 ay mepisù da kadaya abbut.
 Ay daya magtálaw ki abbut,
 ay màna da ki kàrung.
 Mebùra tutu wala ya udán,
 ay se mataryun ya nipayán naya kalawagán.
- ¹⁹Ay madadál tutu wala ya kalawagán.
 Ay gapu ki daggat na kayagyag na,
 ay malakkalakka ya lusà.
- ²⁰Ay matan ki ninglaw wa meparigpeg ya lusà,
 se matan ki báwi nga maguy-guyyu ki naggat ta báli.
 Ay madadál pe yin, ay akkan tutu wala mapolit tin,
 gapu ki napalotán tutu wala nga básul da tolay.
- ²¹Ay kiyán na algaw,

- ay panísan ne APU
 daya diy-diyos da tolay nga atán ka lánkit,
 se daya napangátu wa magtur-turáy ki kalawagán.
²²Darnan nada nga ibálud ki isa nga abbut.
 Magipán da kitúni, ay se dala nga mapánis kalpasán
 na adu wa dagun.
²³Ay se yala akkan dumiláng ngin ya búlán,
 ay se akkan pe yin sumínág ya mata.
 Ta magturáy yin ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 ka bantay Zion se ka Jerusalem.
 Ay kitúni, ay masingan daya ap-apu daya tolay na ya kinadáyaw na.

Ya kansiyon na pagday-dáyaw

- 25** O APU, ikaw ya Dios ku.
 Day-dayáwan taka. Pà-pàgan ku ya ngágan mu,
 ta nakas-kasdáaw daya kinuw-kuwa mu.
 Pinalánu mu dayán nin oray kitun kam,
 ay tinungpál muda ngámin kurug.
²Ay rimba mu ngámin daya íli,
 ay oray daya naligda nga darupírip nga abut da íli,
 ay dinadál muda.
 Awan pe yin datu nappiya nga palásiyu kadaya sabáli íli.
 Akkan da tutu wala mepasíkád kammin nin.
³Ay túya day-dayáwan daka daya nabílag nga nasiyon.
 Magansing kikaw daya nararanggás nga nas-nasiyon.
⁴May ikaw ya pakisengán daya napubri,
 se daya nakal-allà kiya kaparigátan da.
 Arig mu ya kaligdaán na aglidúmán da nu magudán se magbáli.
 Ay ikaw pe ya árig lídum da nu natakit ya sínág.
 Ya amal-pallà daya naranggás sa tolay,
 ay ummán da ki báli ki amiyán nga magdittág ki
 naligda nga darupírip pa abut.
⁵Ummán pe ki takit na sínág ka ir-ir-er.
 May kinusap mu daya napágat nga agtangeli.
 Arig lingngúpán mu ka angap ya takit na sínág.

- Kinusap mu pe ya agkansiyon da nga magkidáyaw
 daya naranggás sa tolay.
- ⁶Ka Jerusalem, ay magsagána nge APU nga
 Mannakabalin ki Ngámin
 ka say-am pára kadaya ngámin na tolay ki kalawagán.
 Daya kamítán na mesida, se taang se kamítán na básí
 daya iduy-ág na kiyán na say-am na.
- ⁷Ay kitúni, ay ippà na
 ya gapu naya agpan-pannakit daya tolay ki ngámin nas-nasiyon.
- ⁸Ippà na tutu wala ngin ya pannakatay,
 ay áwaáwan pe yin ka panda.
 Punásan ne APU DIOS ya luwa daya ngámin na tolay na.
 Ippà na pe yin ka panda ya nekeap-appattán daya
 tolay na ki ngámin kalawagán.
 E APU mismu ya nangikagi kídi.
- ⁹Ay kiyán na algaw, ay nán daya tolay,
 “Aggína ya Dios mi! Nagpinnoray kami kaggína,
 ay nesalákan nakami kurug.
 Aggína ya APU wa pinnorayan mi.
 Maganggam se magpatag tada ta nesalákan nitta.

Panísan ne Dios daya iMoab

- ¹⁰Tagasinnán ne APU ya Jerusalem.
- May madadál ya Moab;
 matan ki dagámi trigo nga medal-daldag ki kawel animál.
- ¹¹Itáyag da daya íma da nga ummán da ki manglanguy,
 may iap-appat ne Dios da gapu ki agpangátu da;
 ay umlad din daya íma da.
- ¹²Rabbaan na daya alingúdu wa darupírip pa abut na Moab.
 Ay marba da se da matap-tapúán nala.

Ikansiyon da iJuda ya angngábà da

26 Ay kiyán na algaw, ay magkansiyon ngámin
daya iJuda.

Ay ummán kídi ya nán naya ikan-kansiyon da:
“Naligda ya íli tada!

E Dios mismu ya mangigdù ki íli tada.

²Sillulùtan nu wala daya gagyángán na íli,
ta senu maglalnà daya tolay kiya isa nga nasiyon
nga namáru se mangurug ke Dios.

³Ikaw, O Apu ya mangidde ka napiya nga panaggur-uray,
daya ngámin na sissa ya uray da nga magpiyár kikaw.

⁴Piyáran nu peyapeyang ka áwan panda nge APU,
ta e APU nga DIOS ya pakigdúán ka áwan panda.

⁵Ibaba na daya napangátu,
ay se dadàlan na ya íli da,
panda ki karba na ki tápù daya darupírip pa abut na.

⁶Ay se yala dam-dam-án daya napubri
se daya nakal-allà.

⁷May daya namáru,
ay árig natanáp ya dalenan da.

Ikaw, O Apu nga Nalintag ya nangappiya ki dálen da.

⁸O APU, mangurug kami kikaw se ikurug mi peyang
daya lin-lintag mu.

Ay ya ngágan mu wala ya piyán mi nga day-dayáwan.

⁹Ki gabi, ay ikaw ya pagang-ángat ku.

Ay ki pagmakát, ay ikaw ya lam-lamtan ku.

Ay nu umbet ka mangguwes ki kalawagán,
ay mammuwán daya tolay nu nágan daya kustu.

¹⁰Ay oray nu ipassingan mu ya kinamáru mu kadaya nadakè,
ay akkan da kammala masuruwán ya mangwa ka napiya.

Ay oray nu atán da ki giyán daya tolay ya napiya ya kuk-kuwaan da,
ay daya nadakè kammala daya piyán da kuwaan.

Akkan da pagan-anu nga bibbídán ya kinadáyaw ne APU.

¹¹O APU, oray neaayang ngin ya ímam nga mamánis kaggída,
ay akkan da nga masingan.

- Ipassingam mu kaggída ya aminyám tutu wala kadaya
tolay mu, ta senu meap-appat da.
- Ipassingan mu lugud ya rungat mu tutu wala
kadayán na kalínga mu.
- ¹²O APU, ikaw ya mangidde ka napiya nga
panaggur-uray kadakami,
ta ya kurug na, ay oray daya ngámin na nà-nàwa ngin,
ay ikaw ya nangwa kadayán pára kadakami.
- ¹³O APU nga Dios mi,
uwad datu nangitur-turáy kadakami yin,
may ikaw wala ya sissa nga day-dayáwan mi.
- ¹⁴Nagkakátay da ngin, ay áwaáwan da ngin.
Ay oray daya kaduduwa da, ay akkan da tutu
wala makapagulli yin,
ta pinaawan muda tutu wala ngin,
ay áwan pe yin ya makadamdam kaggída ngin!
- ¹⁵Ngamay pinaabay mu ya íli mi, O APU.
Pinalawág mu ya lusà a sakúpan mi.
Gapu kiyán, ay napadayáwan ka.
- ¹⁶Pinasílag nakami nga tolal mu, O APU.
Ay ki kapar-parigátan mi, ay nagkar-karárag kami
nga makiseng ikaw.
- ¹⁷Sissisingan ka APU kadakami ki nagrígát mi.
Ummán kami ki isa nga babay nga madama magan-anà,
nga akkan makasinád se makaayuayuy ki rígát na.
- ¹⁸Ay ummán kami pe. Napalótan tutu wala ya agrígát mi,
may áwan mà lumawán kadakami;
áwan mi inangngábà ki gubát, ay se áwan mi pe ya neanà.
- ¹⁹Ngamay daya mangurug kikaw nga natay yin, ay
biyágan muda kammin.
Bumángun kammin datu baggi da nga netaman,
ay se da magkansiyon gapu ki anggam da!
Ta nu mapaanna ya kabiyág na múla ki dirmun na pumtà kaggída,
ay ummán pe nga árig madsam daya natay nga tolal
mu ki makabbiyág ga dirmun mu.

Ya kapánis se kàpoli daya iIsrael

- ²⁰ Mawe kayu kadaya babalay
 nu win,
 dakayu wa tolay ku,
 ay se kayu wa manggitap!
 Magsirù kayu pikam ka makaru wala,
 panda kiya kippà naya rungat ne Dios.
²¹ Ta umbet te APU wa gayát ka lángit
 nga mamánis kadaya tolay kídi kalawagán,
 gapu kadaya bas-básul da.
 Mepakammu ngámin datu napatay ya áwan makam-ammu.
 Mepassingan da ngámin nin, áwan nin ya mesirù.

Ya kesalákan na Israel

27 Ay kiyán na algaw, ay usaran ne APU ya natadam tutu wala
 se atán pannakabalin na nga ampiláng na nga mamánis kiya
 Leviatan nga idaw nga nabílag se pumus-pusípút. Patayan na pe ya drágon
 ki bebay.

- ² Ay kiyán nga algaw, nán ne Apu panggap kiya
 nagánas nga kaubásan na:
³ “Iyà ya magtagasíngan kídi nga kaubásan.
 Iyà ya magsib-sibug peyang.
 Tagasinnán ku ki peyang gabi se algaw,
 ta senu áwan umbet mangdadál.
⁴ Akkan ku win lùsawan ya kaubásan ku.
 Ay nu atán da árig kaddat ta tumúbu nga narasi se nabúdu,
 ay ippaán kuda, ay se kuda sídúgan.
⁵ May nu piyán da ya makigdù kiyà,
 ay masápul makikappiya da kiyà.
 Masápul da kurug ya makikappiya kiyà.”
⁶ Umbet ya algaw nga árig maggamut daya gakagaka ne Jacob.
 Tumúbu se magbísì daya iIsrael.
 Mapnu ya ngámin kalawagán ki búnga da.
⁷ Pinánis agpà in ne Apu ya Israel ta,

- nga ummán kitu nammánis na kadaya kalínga da?
 Pinatayán na kadi daya iIsrael nga
 ummán kitu inagpatay na kadatu kalínga da?
- ⁸ Akkan, ngamay nepalúbus na ngala nga metálaw
 nga bálud daya iIsrael
 ka ammasílag na kaggída.
 Arig nìpúrán nada ki naggat ta báli nga gayát ka lattakán.
- ⁹ Kinuwa ne Apu yán kaggída, ta senu mippà ya
 agbas-básul da nga iIsrael.
 Ay màwa la yán nu tumatumàan da daya batu nga
 agdatúnán da kadaya diy-diyos da,
 se áwan nabansi ka Israel nga magsisíkáad nga adígi
 natu diy-diyos nga Ashera
 se daya anìdúgán da ka insensu.
- ¹⁰ Ay díkod ya naabut ka darupírip nga íli, ay mabaaw tutu wala.
 Awan tul-tolay kadaya babalay, ay se nagrìman ngámin
 nin daya kal-kalsáda da.
 Ay magbalin ka aggarában se aggiddanán daya báka.
 Amminan da kanan daya pas-pasanga daya káyu kitúni na.
- ¹¹ Ay nu makarsi daya pas-pasanga da, ay se da marapsiyán,
 ay ittu daya alàán daya babbay nga pamìnítán da.
 Ittu yán ya kearígán daya iIsrael, ta akkan da makaaw-áwat
 se áwan da panúnut.
 Ay díkod, e Dios nga namarsuwa kaggída, ay akkan
 nada tutu wala kalakkán.
- ¹² Umbet ya algaw nga urnúngan kammin ne APU daya iIsrael.
 Aggisàan nada nga alà maggayát ka wángag Eufrates
 panda ka Egipto.
 Ummán ka magpídít ka baggát trígo nga maggalà kaggída.
- ¹³ Ay kiyán na algaw, ay metanggoyob ya abay nga tarumpeta
 nga mangayáb kadaya iIsrael nga atán ka Asiria se
 Egipto. Ay maglalbet da ngámin kiya napatag ga
 bantay ka Jerusalem, ta magdáyaw da ke APU.

Ya pakammu ka Samaria

- 28** Kal-allà pe ya napasindáyaw
 nga Samaria,
 nga árig sagápaw daya maragginglaw ka Israel,
 nga ummán ki nalaylay nga but-bútà
 nga nakasagápaw kadaya maragginglaw nga apu,
 nga nekakálin gapu ki napalotán na inglaw da.
- ²Atán nabílag se naturáy nga isag-sagána ne Apu
 nga ipàrob na nga mangraut kaggída.
 Kumtát da nga dumarup, nga ummán ki ilalbet na darru,
 se angullalágu na.
 Naggat da tutu wala nu magdittág da.
 Ummán da ki naggat ta layus nga manglannap.
- ³Ya dáyaw dayán na maging-inglaw nga mangiapu ka Samaria,
 ay meárig ka bútà nga sagápaw da nga dam-dam-án da ngala.
- ⁴Ya kinadáyaw dayán na apu nga napasindáyaw,
 ay mippà ala nga ummán ki nunna nalútu nga búnga gígus,
 nga nasingan na isa tolay. Pinúri na, ay se na kinnán na dágus.
- ⁵Kiyán na algaw, e APU wa mannakabalin ki ngámin,
 ya árig napiya tutu wala nga sagápaw daya makalásat ta tolay na;
 aggína ngin ya pakedayáwan da.
- ⁶Aggína pe ya paggayatán naya aminya daya guwes
 nga mangguwes ka nalintag.
 Ay pagturdan na tutu wala pe daya guwardiya kadaya
 gagyangán naya íli da,
 ta senu mapalsu da daya kalínga da nga umbet
 mangraut kaggída.

Nge Isaias se daya ninglaw nga Profeta na Juda

- ⁷Ay oray dedi nga tolay se daya profeta se daya pappádi da,
 ay mir-irpeg da gapu ki inglaw da tutu wala.
 Magar-arámaw da gapu ki bási.

Akkan da maawátan daya ipas-passingan ne Dios
kaggída, gapu ki inglaw da.

Akkan da madisidirán daya kásu nga milbet kaggída,
gapu ki inglaw da.

⁸Pabeg ota ya útun tebol da, ay se naragit tutu wala. Awan
ta la masingan nga nadalus.

⁹Ay nán da pikam mepanggap kiyà,

“Inna ya tùgúdán nayán na tolay ka nán na ta?

Inna ya pangibàbànanan na kadaya kag-kagiyan na?

Wayya tada la nga annánà a apagpísu kídì ta!

¹⁰Ittu la nga ittu ya isur-súru na.

Pauliulis sala.

Bittì kídì, ay bittì manin daddán.”

¹¹Ay díkod ya agtangeli nga sabáli ya aggúni na

ya usaran ne Apu nga mangamomán kadedi nga tolay.

¹²Tu idi ya nán ne Apu,

“Tu idi ya pagimangán nu.

Dakayu wa nonawán magimáng kayu kídì.

Tu idi ya pakemangán nu.”

May maddi da manggìna.

¹³Ay díkod, ya agtùgúdán ne APU kaggída ay,

“Ittu la nga ittu ya isur-súru na.

Pauliulis sala.

Bittì kídì, ay bittì manin daddán.” Ay túya agkedùláp da.

Matalíngu da, se màna da ki palab-ug ay se da matiliw.

¹⁴Ay lugud, gínán nu ya kagiyan ne APU, dakayu wa

marammáas nga mangiapu ka Jerusalem.

¹⁵Magpas-pasindáyaw kayu! Ummán kayu ka nakiturátu

ki pannakatay,

se atán ya naggaamomanán nu se iya kalawagán daya natay.

Ay túya nán nu wa akkan kayu maan-anu

nu umbet ya napágus nga kapar-parigátan nu,

ta kinuwa nu wa agkamángan nu ya panagbus-busid

se panangngultit.

- 16 Ay ittu lugud idi ya nán ne Apu DIOS,
 “Sin-sinnan nu, ta ippáy ku ka íli Zion
 ya árig nalgida tutu wala kurug, se napatag ga batu
 nga pangipasikádan ka balay.
 Ngámin daya mangurug kaggína,
 ay akkan da magbur-buranaw ki kuk-kuwaan da.”
- 17 Ya kinalintag ya árig mitru ku,
 se ya angwa kadaya kustu ya árig palambáb ku.
 Rabbaan na dadakkal nga ullalágu,
 se illud na layus ya busid kammala nga pagtalgad,
 se pagmákad nu.
- 18 Pabalinan ku ka áwan sur-surbi ya nakiturátu nu ki pannakatay,
 ay se pagbalinan ku ka áwan pagung-ungdaran
 naya nakiamomán nu ka giyán daya natay yin.
 Ay nu umbet ya tiyampu nga ilalbet naya napágus
 sa kapar-parigátan nu,
 ay dalapúsan nakayu ngámin.
- 19 Ki káda umbet yán, ay alà nakayu wala nga alà.
 Umbet ki káda pagmakát, se káda algaw se káda gabi.
 Nu maawátan nu kurug ya piyán kagiyan nedi nga nakagi,
 ay magansing kayu tutu wala kurug.
- 20 Màwa kadakayu tu makag-kagi nga,
 “Akkan kayu makapagúnát ta ab-abibbà ya káma;
 ay akkan kayu maultán oray magpipikkut kayu
 ta bì-bitì ya ulat nu.”
- 21 Ta umbet nge APU, ay kuwaan na
 tu kinuwa na kitun kadatu Filisteo ka bantay Perazim,
 se tu kinuwa na kadatu Amoreo ka Gibeon.
 Umbet na nga kuwaan ya akkan nakak-akkurug,
 se mepas-pasaballi nga mà-màwa.
- 22 Ay túya akkan kayu tagapà-páas kadaya makagi kadakayu.
 Ta nu pakunán nu, ay natù-turù pikam ya rígát
 ta màwa kadakayu.
 Ta nagina ku ya palánu ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki
 Ngámin, nga manadál kiya ngámin na kalawagán.
- 23 Manggìna kayu lugud;

- se kapiyánan nu gínán ya kagiyán ku.
- ²⁴ Atán kadi ya maragtálun na pabeg magarádu wala ya kuwaan na?
Onu pabeg magsúyud ya kuk-kuwaan na, nga akkan magmúla?
- ²⁵ Nu nabalín na mesagána ngin tu lusà na,
ay akkan na kadi muláan ka langnga se kumin nga pangrikádu,
se na pe idaládag ya magtugnu ka trígo se sibáda.
Ay se na pe tugnuwán daya bíkat na tálun na kadaya
duddúma nga bukal?
- ²⁶ Ammu daya maragtálun ya kuwaan da,
ta napiya ya nangisúru ne Dios kaggída.
- ²⁷ Ay túya ammu da nga akkan ya nadammat ta
ibbabáut ya usaran ta,
nu alá ta ya bukal da langnga, se kumin,
nu di ta nga ipagpág da ngala, onu báubáut da ngala ka bilà.
- ²⁸ Ya trígo nga kuwaan ka sinápay, ay nalapat tala nga mairid.
Túya akkan ta palotanán ya magaggi.
Padalenán ta ngala nga makaru ki lígay na karisun,
nga akkan ta nga màràan.
- ²⁹ E APU nga Mannakabalin ki Ngámin pe ya nagtùgud kiyán.
Napiya tutu wala ya agtùgud na,
ay se nasírib tutu wala.

Ya kàwaán na Jerusalem

- 29** “Mangallakallà ala ya Jerusalem,
ya íli nga naggunàán tu David!
Ara ngala. Magpiyasta kayu wala ki piga pikam ma dagun.
- ² May umbet ya algaw wa pal-palakkan ku
daya tolay kiyán na íli.
Ay kurug gala nga magpannakit se magsasángit da.
Mapagintutuwan ya sarut naya ngágan na nga Ariel.
- ³ Kalingáan takayu. Límútan ku ka suldádu ya íli nu.
Lipnan takayu ka pabeg torre,
se gaburán ku ya lebut nu

29:1 Ka Hebreo, ay Ariel ya nangipangágan da. **29:2** Ya sarut na Ariel nga nán na, ay “anídúgan ka pagbasu se dátun nga napnu ka dága.

- senu malnà ku ya ìli nu.
- ⁴ Ay se kayu wa mekakálin nala ki lusà a naábà.
Magúni kayu wa nán nu,
may ummán kayu ki balangobáng nga magúni ki taggad lusà,
nga ummán ka maaf-apput ya mútung nu nga magúni.
- ⁵ Ngamay daya agtangeli nga nangraut kadakayu,
ay magbalin da ka ummán ki nemà tutu wala nga tápù.
Ay ummán da pe ki asáp nga mìpur ki báli.
Pagkilát nu wala nga umawan dayán.
- ⁶ Iyà nga APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
ay umbet tà a mangigdù kadakayu.
Pagaddugan ku, se pagyagyaggan ku,
se atán naggat tutu wala nga adudúran,
se mangalipugpug ka naggat tutu wala.
Pagbaliyan ku pe ka naggat tutu wala,
se atán maggang-gangláyab tutu wala nga apuy.
- ⁷ Ay ngámin daya nas-nasiyon nga manggubát ki Jerusalem,
ay matàawan da nga ummán da ka tagenap pala.
Datu nanglimut ki ìli se nanglípán kadaya tolay,
se namal-pallà kaggída,
ay umawan da nga ummán da ki angángaw wala.
- ⁸ Ya màwa kadaya ngámin nas-nasiyon nga manggubát
ki Jerusalem,
ay meárig ki nabisin na tolay nga magtagenap pa mangán,
may sibibisin kammala nu malukág.
Ay ummán pe ki sikkinum ma tolay nga magtagenap pa uminum,
may mawwaw kammala nu malukág.”

Akkan da pinagan-anu ya angag-kagì kaggída

- ⁹ Magpì-ang-ang kayu, ay magbalin kayu kurug ka ang-ang.
Magpì-kúláp kayu, may makúláp kayu kurug.
Minglaw kayu ngamay akkan gapu ki bási.
Meparigpeg kayu ngamay akkan gapu ki árà.
- ¹⁰ Ta pinatalà nakayu tutu wala ne APU.
Inamitangnán se sinakodongán na daya profeta,

- nga pinangkamata nu.
- ¹¹Daya ngámin na mà-màwa
 kadaya sumar-sarunu nga algaw,
 ay matan da ki libru wa akkan malùtán.
 Ay oray pebása mu kuma kadaya makabása,
 ay nán da, “Mapaanna pe ya akabása mi kiyán
 ay akkan malùtán.”
- ¹²Ay nu idde mu wa pabása kadaya akkan makabása ay,
 “Akkan mi ammu ya magbása,” nán da.
- ¹³Ay nán ne Apu,
 “Dayáwan dà dedi ya tolay nga nán da,
 ngamay ki úni da ngala.
 Ata ya kurug na, ay adayyu daya uray da kiyà.
 Ay túya áwan na sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà,
 áta gagángay tolay nga nepagangay yala kaggída
 daya kuk-kuwaan da.
- ¹⁴Ay gapu kídi, ay mangipassingan nà manin kadedi nga
 tolay kadaya nakas-kasdáaw,
 ta senu masdaáwan da tutu wala.
 Magbalin ka ang-ang daya mamasírib kaggída,
 ay se magbalin ka áwan sur-surbi
 daya lálaing daya nalaing kaggída.
- ¹⁵Kal-allà kayu wala!
 Dakayu wa mangisir-sirù kanu mà ke APU
 kadaya palánu nu,
 se mangwa kadaya ubra nu wa nadakè ki nagìbat!
 Nán nu nga áwan tutu wala ya makasingan se
 makammu kadaya kuwaan nu!
- ¹⁶Nabalùnit ya panaglam-lammat nu!
 Inna agkà ya napà-patag ta, ya maragkuwa ka
 bánga, onu ya bánga?
 Wayya la makagi na bánga ki nangwa kaggína ya,
 “Akkan mà ikaw a, ya nangwa kiyà?”
 Onu nán naya kinuwa ki nangwa kaggína ya,
 “Akkan mu mà ammu ya kuk-kuwaan mu!”

- ¹⁷ Ay uwad ya makag-kagi nga nán na,
 “Akkan magbayág, ay magbalin ka tal-tálun daya
 sir-sirát ka Lebanon,
 ay daya tal-tálun, ay magbalin da ka sir-sirát.”
- ¹⁸ Ay kiyán na algaw, ay magina daya bangngag
 ya kebása naya libru,
 se makasingan nin daya kúláp oray ki giyán da nga kagibattán.
- ¹⁹ Daya kal-allà, ay maganggam da kammin gapu ke APU.
 Ay daya napubri, ay magpatag da gapu kiya Awan
 Kapáda nga Dios da iIsrael.
- ²⁰ Ta umawan ngámin nin daya mamal-pallà,
 se daya marammáas,
 se marápun ngámin daya tolay,
 nga ittu da la lam-lamtan daya nadakè a kuk-kuwaan.
- ²¹ Rapúnan ngámin ne Dios daya mangagi ka busid
 ka ammasul da kadaya áwan bas-básul,
 ta senu maábà da ki kásu da.
- Páda na pe ya màwa kadaya mangial-alílaw kadaya namáru
 senu akkan midde kaggída ya kalintaggán da.
- ²² Ay túya e APU nga nangisalákan kitu Abraham,
 ay nán na kadaya iIsrael,
 “Awan nin ya kípattán daya tolay ku,
 áwan da ngin ikuptát gapu ki appat da.
- ²³ Ata nu masingan da daya adu wa annána da,
 se daya ngámin na pagkallà ku kaggída,
 ay mammuwán da nga Awan ku wa Kapáda nga Dios da iIsrael.
 Ipatag da ya ngágan ku,
 ay se masdaáwan da kiyà nga Dios da iIsrael.
- ²⁴ Ay makaáwat pe yin daya akkan makammu ki kurug,
 ay patùgúdán pe yin daya naríri.

Awan sur-surbi ya akigdù na Juda ka Egipto

30 Ay nán ne APU:
 “Kal-allà kayu wala nga nasuwáy nga tolay.

- Kuwaan nu ya piyán nu kampela nga kuwaan nin,
 nga akkan daya ipàwa ku.
 Makiturátu kayu ka sabáli íli
 oray akkan ittu ya piyán ku.
 Ay díkod umaduadu daya bas-básul nu.
²Nawe kayu wala ka Egipto nga makiseng,
 nga akkan nu tagge inammuwán nu nágan naya panúnut ku.
 Nawe kayu wa magkámang se makigdù kitu ári ka Egipto.
³May ya akigdù nu kaggína, ay ittu ya keap-appattán nu,
 se ya agkámang nu kaggína ya kelalaisán nu lugud agpà.
⁴Ta oray nu atán da ngin ka íli Zoan na sakúpan
 Egipto daya ù-upisiyál nu,
 se atán da ngin ka Hanes daya nepàrob nu wa panguniyan nu,
⁵ay meap-appat kayu ngámin.
 Ata áwan da kammala mid-idde kadakayu,
 ay se akkan dakayu masengán,
 nu di lugud aggída mán kammin
 ya gapu naya keap-appattán nu, se kelalaisán nu.
- ⁶Ay tu idi ya ipakammu ne Dios
 mepanggap kadaya animál ka Negeb:
 Datu nepàrob da nga mawe ka Egipto,
 ay bumaràsát da kiya nakapap-panansing nga ir-ir-er,
 nga giyán daya láyon,
 se daya nadíta se daya kumáyab ba idaw.
 Ag-agtu da daya nakangin-ngína nga rigálu da
 kadaya pakisengán da.
 Netakay dayán kadaya asnu se daya kámel da.
 Ngamay akkan dada mà masengán daya pakisengán
 da nga nán da.
- ⁷Ata akkan makaseng kaggída ya Egipto,
 ta áwan na kammala iseng ngin.
 Ay túya, ipangagánan ku ka
 “naam-ámu nga drágon.”

30:7 “Rahab” ka Hebreo, nga ya sarut na, ay “drágon,” nga atán ki adodit da.

Daya nasuwáy nga tolay

- ⁸ Ay nán ne Dios kiyà,
 “Isúráat mu kiya libru dedi ya úni,
 ta senu mabása daya sumar-sarunu nga gakagaka,
⁹ ta nasuwáy dedi ya tolay;
 maddi da manggìna se akkan da mangikur-kurug
 kadaya bil-bílin ne APU.
- ¹⁰ Ay se da nán pikam kadaya profeta,
 “Bay-án nu kod dala daya mepas-passingan kadakayu.
 Akkan nu kod tagge kagiyan kadakami daya kustu!”
 Dayán nala nga napiya ki paggiginán mi daya kagiyan nu,
 se daya busid tagge.
- ¹¹ Sumíni kayu tagge yin.
 Akkan nu win surútan ya dálen.
 Makusap kayu mà in na mangibàbànan kadakami
 mepanggap kiya Awan Kapáda nga Dios daya iIsrael.”
- ¹² Ay díkod ittu idi ya sungbát naya Awan Kapáda
 nga Dios da iIsrael:
 “Ay gapu lugud ta akkan nu ikur-kurug daya kag-kagiyan ku,
 se ittu nu wa pagtalgad ya amal-pallà nu se ya angal-alíláw nu,
¹³ ay màtatán kayu wala ki kaparigátan nu.
 Arig nu ya narupù a darupírip pa abut
 nga màtatán nala marba.
- ¹⁴ Arig nu ya bánga nga narupà a narimarimà,
 nga áwan nala ya nabansi nga annung ta pangabrun
 ki birgáng ki dapug,
 onu pangirod ka danum ki agdanumán.”
- ¹⁵ Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS nga Awan Kapáda
 nga Dios da iIsrael:
 “Mesalákan kayu kuma nu magulli kayu kammin kiyà,
 se kayu magkámang ngala kiyà.
 Mangábà kayu kuma nu magpiyár
 se magpindu kayu wala kiyà.
 May maddi kayu mà.

¹⁶Nán nu wa mataláwan nu daya kalínga nu
nu atán kabalyu nu.
Magtálaw kayu a kurug.

Nán nu pe nga nabílag daya takay nu wa kabalyu.

Ò a, may magbílag pe daya kalínga nu nga magappal kadakayu.

¹⁷Maríbu ya magtálaw kadakayu,
oray nu sissa ngala nga suldádu
ya masingan nu kadaya kalínga nu.
Ay annung na ngala ya limma kaggída
ya mamalsu kadakayu ngámin.

Atán nala bittè a mabansi kadakayu nga kù-kùlelà,
a ummán ki adígi nga agrabitán ka bandera,
onu issisinyás nga bandera nga atán ki útun bantay.

Kalakkán ne Dios daya tolay na

¹⁸Ay túya atán nala nge APU nga magid-iddag,
nga mangipassingan kadakayu ki agkallà na.
Sissasagána nga magkallà kadakayu,
áta tittu daya kustu daya piyán na kuwaan.
Maganggam daya ngámin na magiddag kaggína.

¹⁹Dakayu wa iJerusalem, akkan kayu win sumángit. Maragkallà e Apu nu kumraw kayu wa makiseng kaggína. Sungbátan na daya karárag nu. ²⁰Ay oray nu ipalúbus ne Apu nga mapar-parigátan kayu se magpan-pannakit kayu, ay aggína ya Misturu nu nga magtùgud kadakayu. Akkan nu masápul sapúlan nin, ta masingan nu wa mismu. ²¹Ay nu sumíni kayu ki pane diwanán onu kasígid, ay magina nu ya úni na nga manguna nga, “Tu idi ya kustu dálen. Tu idi ya surútan nu.” ²²Ay senu wala nga dadàlan ngámin daya sinan diy-diyos nu nga nàwa ka silber se balitù. Ay se nuda ippaán nga ummán ka naragit ta nínis, ay se nu nán kaggída, “Lùsawan mi kayu win!”

²³Ay kalakkán nakayu ne Apu. Udanán na daya nemúla nu, ay adu tutu wala ya apítan nu, ay se nalawág pe yin ya pagarában daya animál nu. ²⁴Ay daya báka se asnu nu nga pagarádu nu, ay mangán da pe yin kadaya kapiyán na akakkanan daya animál. ²⁵Ay kiyán na algaw wa karápun daya kalínga nu se karba ngámin nin daya alingúdu wa aglingdán da, ay

magáyus ya danum kadaya ngámin ban-bantay nga alingúdu se anìgad.
²⁶Ay ya diláng naya búlán, ay ummán ki wada naya mata. Ay ya mata, ay mamin-pittu ya wada na, nga ummán ki wada na pittu ngalgaw wa sínág!

Ay màwa ngámin dayán nu ippà ne APU win
 daya rig-rígát se pan-pannakit
 nga nidde na kadaya tolay na,
 nga ittu daya árig big-bígád se tal-talíngu ki baggi
 da nga agásan na.

Ya ammánis ne Dios kadaya iAsiria

- ²⁷Sinnan nu ta atán umbet nge APU.
 Maggayát ka adayyu.
 Ummán ki umap-apuy ya singan na ki rungat na,
 se napalipután ka nà nag ga atù.
 Masingan ya rungat na ki aggun-úni na,
 ay se ummán ki apuy nga sumìdug daya kag-kagiyan na.
- ²⁸Ay ya aggoy na, ay ummán
 ki layus sa lumanab nga
 panda ki bùlaw ya kadallam na.
 Isibna na daya napangátu wa nasiyon,
 ay se nada iturung ki pakatayán da.
- ²⁹Ngamay nu dakayu nga tolay ne Dios,
 ay magkansiyon kayu ki anggam nu,
 ummán ki angwa nu ki gabi naya napatag nga piyasta nu.
 Ay magbal-ballíing kayu kadakayu wa magdal-dalen nga manùdu
 ki bantay ne APU nga Marangngigdù daya iIsrael.
- ³⁰Ay ipagina ne APU ya nakapap-panansing nga alangáag na.
 Ay se na ipassingan ya pannakabalin na,
 kiya akarungat na tutu wala.
 Masingan ya pannakabalin na ki maggang-gangláyab ba apuy,
 se ya napalotán daggat ta báli,
 se napalotán daggat ta arnáb,
 se ullalágu nga ummán ka batu wa magtatànág.
- ³¹Mapandanán daya iAsiria ki ansing da,

nu magìna da ya alangáag ne APU, nu panísan nada tutu wala.
³²Ay ki káda nga ammánis ne APU kaggída,
 ay megindán ya agtukár daya toláy na kadaya tamburin se arpa.
³³Ay nabayág gin na nakasagána ya panìdúgán ki ári ka Asiria;
 adallam se nalawág ya abut, ay se napnu ka káyu wa dungsu,
 se nabuntunán pikam ka alingúdu.
 Ay se la nga ya aggoy ne APU
 nga ummán ki umap-apuy nga asufre
 ya manìdug kadatu káyu.

Awan sur-surbi ya agkámang da ka Egipto

31 Kal-allà ala daya mawe makiseng ka Egipto!
 Ittu da la nga pagmákad daya kabalyu
 se daya adu wa takay suldádu.
 Pagtalgad da pe ya bílag daya suldádu da.
 Ngamay akkan da makiseng ke APU nga Awan
 Kapáda nga Dios da iIsrael.
²May nasírib mà tutu wala nge Apu.
 Kuwaan na nga nadakè lugud agpà ya màwa kaggída.
 Ay áwan angpoli ne Apu kadaya kagiyan na.
 Panísan na daya nadakè kuk-kuwaan na toláy, se
 daya sumeng kaggída.
³Toláy mà ala daya iEgipto, nga akkan da wayya nga Dios!
 Animál ngala daya kabalyu da,
 nga akkan da wayya nga ispiritu!
 Ay nu panísan ne APU da,
 ay matay ngámin daya sinengán da
 se daya sinummeng kaggída.
⁴May tu idi ya kinagi kiyà ne APU:
 “Awan makasipad kiya narungat ta láyon
 nga nanugkam ki kanan na.
 Oray nganna ya saraw daya maragtarakan ki karneru,
 ay akkan ikansing na láyon da.
 Ay ummán nà pe nu umbet tà kiya bantay Zion nga makigubát.

⁵Ta nu mapaanna ya aglilekus na an-anù ki ngúdu
 nga mangigdù ki sùbut na,
 ay ummán pe ya angigdù
 ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 kiya Jerusalem.
 Igdù na, se salakníbán na se isalákan na.”

⁶Magulli kayu kammin nin ke Apu,
 dakayu wa iIsrael nga nagbásul se nagsúkir kaggína.

⁷Ata nu umbet yán na algaw,
 ngámin kayu, ay ippaán nu daya sinan diy-diyos nu
 nga nàwa ki silber se balitù,
 nga kinuwa nu kampela ngin nin,
 nga ittu ya nagbasúlán nu.

⁸Ay se la nga daya iAsiria ay marápun da,
 may akkan ampiláng tolai ya mangrápun kaggída,
 nu di ya ampiláng ne Dios ya magpatay kaggída.

Magtatálaw da nga nán da,
 ngamay matiliw daya nabílag se nabbing may aggída,
 se dada pagbalinan ka asassu.

⁹Ay oray daya pagbilgan da se daya karung-rungtán kaggída,
 ay magpil-pilpig da ki ansing da.
 Magtatálaw pe daya ù-upisiyál da. Ibansi da ngala
 ngin ya bandera da.”

Ittu yán ya kinagi ne APU
 nga umapuapuy nu atán ka Zion,
 se nagatang tutu wala ya apuy na Jerusalem.

Ya agturáy naya namáru nga ári

32 Atán nalintag nga ári nga umbet
 nga magturáy nu isa nga algaw.
 Nalintag pe ya angngituráy daya ù-upisiyál na.

²Arig da ya aglingdán,
 nu atán ya naggat ta báli se dápag.
 Arig da pe ya awweg ga magáyus ki ir-ir-er,

- se árig da ya layyung na abay ya batu
nga paglidúmán ka ir-ir-er.
- ³Daya makasingan, ay masingan da ngin ya kurug.
Ay daya makagìna, ay magìna da pe yin.
- ⁴Daya magbur-buranaw, ay kapiyánan da pe yin
ya magpan-panúnut.
Daya tápap, ay nawangdát tin ya aggúni da.
- ⁵Ay áwan pe yin mangagi nga nadáyaw daya ang-ang,
se akkan da pe yin ikaliyaw daya mangial-alílaw.
- ⁶Ata pabeg kinaang-ang ya kag-kagiyan daya ang-ang,
se nadakè peyang ya lam-lamtan da nga kuwaan;
ummán kiya angwa da kadaya lùsawan ne APU,
se ya anngagi da ki akkan kustu mepanggap kaggína.
Akan da pe panganan daya mabis-bisinán,
se akkan da pe penuman daya mawwaw.
- ⁷Nadakè ya kuk-kuwaan se lam-lamtan daya mangal-alílaw.
Mamalabúga da ka pamàyanán da
nga manadál ki biy-biyág daya napubri ki agbusibusid da,
oray nu kustu ya kagiyan daya napubri.
- ⁸Ngamay daya namáru wa toláy, ay napiya
daya pal-palánu da, ay
se ipatútur da daya kustu.

Ya umbet ta kaparigátan

- ⁹Ay gínán nu ya kagiyan ku,
dakayu wa babbay ya nalapnáy ya biyág,
se áwan na paglídug.
- ¹⁰Moli isa dagun manggayát kídi,
ay umbet ya paglídug nu.
Ata akkan magbúnga daya úbás nu,
ay áwan nu wa burásan ki pinagbubúrás.
- ¹¹Magansing kayu kídi yin.
Dakayu wa nalapnáy nga biy-biyág,
se nakasig-sigúru nga babbay;
Làbuwan nu daya bádu nu,

ta magbádu kayu ka langgusti
gapu ki agpanakit nu.

¹²Bitubitug nu daya gútù nu gapu ki pannakit nu,
gapu ki màwa kiya napiya nga tálun nu,
se ya kaubásan nu.

¹³Ta pabeg rasi se lásiw win daya nagtutúbu kadaya
lusà daya tolay ku.

Sangítán nu daya babalay daya makang-anggam nga tolay kídì,
se ya nagánas nga íli.

¹⁴Ta mabaaw ya palásiyu,

ay se migsán pe ya íli nga adu tutu wala tolay kitun.

Migsán nin ka panda ya bantay se ya torre nga agguwardiyaán da.

Daya alsádu wa asnu se kalding ngin daya mag-agyán kadayán.

Ittu pe yin ya pagarában daya karneru.

¹⁵Ittu yán ya kà-kàwaán na

panda ki angngibon ne Dios kadàtada kiya Ispiritu na.

Ay kiyán na oras, ay magbalin ka nadam-ag ga lusà daya ir-ir-er,

ay daya nadam-ag ga lusà, ay magbalin da ka ummán ki sirát.

¹⁶Pabeg kinalintag ya màwa kiya ir-ir-er,

se pabeg kinamáru ya masingan kiya nadam-ag ga lusà.

¹⁷Ay nu namáru ngámin daya tolay,

ay áwan tutu wala ya riribù,

ay díkod ninggap da se magmákad ya uray da ka áwan panda.

¹⁸Ay se la magyán daya tolay ku kiya ninggap pa babalay da,

kiya giyán na áwan da kaan-anuwán se áwan da pakariribuán.

¹⁹Ay oray nu dadàlan ullalágu ya sir-sirát se ya íli,

²⁰ay maganggam daya tolay ya nagmúla ki dappit awweg,

se daya mangipastu kadaya báka da, se karneru se

kalding da ka oray ka wàna.

Ya angisalákan ne Dios

33 Kal-allà kayu wala nga iAsiria nu kuwa.

Pinal-pallà nu daya duddúma, ay áwan pikam
namal-pallà kadakayu.

Tinaraydor nu daya duddúma, ay áwan pikam ya
nagtaraydor kadakayu.
Ay nu pumanda ngin ya amal-pallà nu, ay dakayu
win ya mapal-pallà.
Nu pumanda ngin ya agtaraydor nu, ay dakayu
win taraydoran da.

²O APU, kalakkán nakami agpà!

Ikaw ya nin-indaggán mi
nga mangisalákan kadakami
kadaya kapar-parigátan mi.

Ikaw ya bílag mi ki inalgaw.

³Ay nu magina da ya naggat nga úni mu,
ay magtatálaw wala daya kalínga mi,
se masip-siparà da nu ipassangan mu ya kinaturáy mu.

⁴Ay dumarup daya mangarisamsam kadaya kuw-kuwa da,
ay se da kar-karuwan aláan ngámin.

⁵E APU nga atán ka lángit ya kangatuwán ki ngámin.
Aggína ya mangipákat ki kustu se kinalintag ka Jerusalem.

⁶Aggína ya pagtalgad nu,
se aggína ya mangisalákan kadakayu
se mangidde ki sírib se pannakaáwat nu.

Ya bátug bànáng nu, ay ya angikansing nu ke APU.

⁷Gínán nu ya sáraw daya narungat ta suldádu nga makiseng.
Sumángit tutu wala daya nepàrob da,
nga panguniyan da ki panagkakappiya.

⁸Ay áwan masingan nin na tolay kadaya dadakkal la kalsáda.
Maddi da ngin manalen kadayán.

Akkan da pà-pàgan nin ya nagtuturatuwán da,
ay se akkan da pagan-anu win ya nagsisipataán da.
Awan pà-pàgan da tolay yin.

⁹Ay ummán ka magmanakit ya lusà,
se napandanán ki unaw na.
Nalaylay daya ngámin na káyú ka Lebanon;
nagbalin ka ir-ir-er daya nadam-ag ga lusà ka Sharon,

- ay se nippaán daya adon daya kay-káyu ka Bashan
se ka bantay Carmel.
- ¹⁰Ay nán ne APU: “Kiddi yin ay oras ku win na magkínin.
Ipassangan ku win ya pannakabalin ku,
ay mepangátu wà tutu wala ngin.
- ¹¹Awan sur-surbi daya pal-palánu nu,
se daya kuk-kuwaan nu.
- Ya aggoy nu kampela ngin nin ya manidug kadakayu.
- ¹²Màpág kayu tutu wala. Arig nu ya nasidug nga narasi
nga kaddat nga sinípát.
- ¹³Damágan nu ya kinuwa ku, dakayu wa atán ki adayyu.
Dakayu wa atán ki adanni, ammuwan nu ya pannakabalin ku.
- ¹⁴Magtartartar ki ansing daya maragbásul ka Zion,
se daya akkan mangipat-patag ke Dios.
Ay nán da, “Ummán ka apuy ya maggatagatang ka áwan
panda ya angguwes ne Apu Dios.
Ay inna ngala ya mabiyág ki ummán kiyán na apuy?”
- ¹⁵Ay daya napiya kuk-kuwaan se kag-kagiyan,
se daya maddi mangultit,
se daya akkan mapasúsúan,
ay se daya akkan mangat-atangya kadaya pumappatay,
se daya akkan mear-arát kadaya nadakè,
- ¹⁶ay ittu dayán daya akkan maan-anu.
Arig daya atán ki naligda nga aglingdán,
se akkan da maawanán ka kanan se inuman.

Ya ilalbet naya nadáyaw wa Ari

- ¹⁷Ay masingan nu ya isa nga ári nga nadáyaw,
nga magturáy ki nalawág nga íli nga sakúpan na
ya ngámin lib-lebut na.
- ¹⁸Madamdám nu win datu ikan-kansing nu tutu wala kitun.
Ay nán nu win ki uray nu:
“Ga! Awan nin datu pára bíláng ka pirà?
Awan pe yin datu magkílu ka buis?”

- Ay se áwan pe yin datu ispiya nga magbíláng ka aglingdán na torre?”
- ¹⁹Awán nu pe yin masingan kadatu napangas sa agtangeli nga akkan maaw-awátan tu aggúni da.
- ²⁰Sinnan nu ya Zion! Ya íli nga agsilibráran tada kadaya piy-piyasta. Sinnaan nu ya Jerusalem! Natalna nga pag-agyanán. Akkan pe yin na mealialit daya balay tada. Akkan ummán ki báwi nga tulda nga mabàdut daya pátù na se maragsud daya tali na.
- ²¹E APU wa mannakabalin ya kabulun tada kitúni. Aggína ya bátug abay ya wángag se awweg ga lipad tada. Akkan mabta na biray onu bapor daya kalínga.
- ²²Ata e APU ya guwes tada, se aggína ya mangituráy kadåtada, se aggína pe ya Ari tada. Aggína ya mangisalákan kadåtada.
- ²³Ay maglunday ya tali daya bapor da, se akkan bumílád daya láyag da. Ay díkod, adu tutu wala ya maarisamsam ma kuw-kuwa da, ta oray daya pílay, ay atán málà da.
- ²⁴Ay áwan nin kadaya mag-agyán ka Zion ya magkuna ka, “Magtakit tà,” áta mapakawan da ngin kadaya bas-básul da.

Ya ammabásul ne Dios kadaya nas-nasiyon

- 34** Umadanni kayu, dakayu wa tolay ki ngámin na nasiyon!
Ta ginán nu ya kagiyán ku, dakayu ngámin na tolay kídí kalawagán.
- ²Lùsawan ne APU daya ngámin na nasiyon, se daya ngámin na suldádu da, ay túya rapúnan nada ka ammánis na kaggída.
- ³Ay mewarenán nala daya natay kaggída. Magrupsà da, ay magalibú dang ya buyù da; ay se magaluweg gala ya dága da kadaya ban-bantay.
- ⁴Ngámin daya atán ka lángit, ay marúnát da.

- Ay se ya lángit, ay malúkut tala nga ummán ki abà.
 Magtatánag pe daya bittuwan,
 nga ummán ki agtatánag daya nakarsi nga adon daya úbás,
 onu kadaya natàla nga búnga gígus.
- ⁵Ay nu nagkappag gin ya ampiláng ku kadaya atán ka lángit,
 ay maganìgad nga mangrápun kadaya iEdom,
 ta ittu ya pinalánu a kapanísan da.
- ⁶Ya ampiláng ne APU ay pabeg dága se taba;
 nga ummán ki dága da karneru se kalding
 se taba na analbát da toru wa karneru.
 Magdátun kurug ge APU ka íli Bozra.
 Ay adu tutu wala daya patayan na ka íli Edom.
- ⁷Ay oray daya lalláki nga ummán ki bílag toru ya bílag da,
 ay matay da, nanákam da mán se nabagu.
 Matamrán ya lusà da ki dága,
 ay se dumam-ag ya lusà da ki taba da.
- ⁸Ta ittu ya algaw nga angnibálat ne APU
 kadaya iIsrael kadaya kalínga da,
 gapu kadaya ngámin na kinuw-kuwa da kaggída.
- ⁹Ay daya awweg ka Edom, ay magbalin da ka nalúnag nga aspaltu,
 ay se magbalin ka asufre daya lusà da. Masìdug ya ngámin
 na íli da nga ummán ki kasìdug na aspaltu.
- ¹⁰Akkan mataatay ya apuy na,
 ay se áwan panda naya aggat-atù na.
 Awan tutu wala ya magyán kiya íli ka panda,
 ay se áwan tutu wala pe ya manalen kiyán nin.
- ¹¹Ay daya arù se daya gayáng ngala ya mag-agyán kiyán.
 Ta dadàlan tutu wala ne Apu,
 ay se na pagbalinan ka áwan tutu wala sur-surbi.
- ¹²Awan da masmà nga magári kiya íli,
 ay se áwaáwan pe yin daya ap-apu da.
- ¹³Magtutúbu daya narasi nga kaddat se daya las-lásiw
 kadaya palásiyu,
 se kadaya íli ya naabut ka darupírip.
 Ay daya alsádu wa ulolag se daya arù in
 ya mag-agyán kiyán nin.

- ¹⁴Daya alsádu wa ulolag gin daya magtatammu kiyán,
se daya alsádu wa átu.
Magkikinnarraw daya alsádu wa kalding.
Atán pe daya ulolag ga gabi yala ya ilallawán da
nga mawe magimáng kiyán.
- ¹⁵Magsùbut daya arù kiyán, ay se tarànan da daya
ubbun kiyán pe yin.
Maglalbet pe daya agtanga-pagatawán na bukkaw
nga mag-agyán kiyán.
- ¹⁶Basáan nu kiya libru ne APU.
Atán da ngámin kiyán.
Awan magas-asissa nga áwan na atáwa.
Ta ittu ya pininya ne APU nga màwa.
Ay aggína mismu mangalmung kaggída.
- ¹⁷Ay aggína pe ya manguwa-uwár kiya íli,
se na kipátan kaggída,
nga ittu yanin ya pagyanán
da peyapeyang ngin ka áwan panda.

Mepatulli ya kinapiya na Jerusalem

- 35** Ay maganggam kammin ya lusà a
nagbalin ka ir-ir-er kitun;
magbubútà daya mul-múla kiyán.
- ²Ay umadu tutu wala daya but-bútà,
ay túya magkansiyon gapu ki anggam na!
Magmannáw manin daya ir-ir-er,
nga ummán kadaya ban-bantay ka Lebanon,
se ummán ki kinapiya naya bantay Carmel
se ya tanáp Sharon.
Ipassingan kitúni ne APU nga Dios tada
ya dáyaw na se ya kababalin na.
- ³Pabilgan nu kammin daya nagkapsut nga íma nu
se daya nagkapsut nga utud nu.
- ⁴Kagiyan nu kadaya ngámin na magansing,

nga magmákad dala daya uray da,
 se akkan da mansing;
 ta umbet tin ne Dios nga mangisalákan kaggída,
 se mamánis kadaya kalínga da.

⁵ Ay nu màwa yán, ay makasingan nin daya kúláp,
 ay se makagìna pe yin daya bangngag.
⁶ Daya pílay, ay makalagtu da nga ummán kiya ugta,
 ay magkansiyon pe yin daya úmal ki anggam da!
 Ta gumbuwà ya danum ki ir-ir-er,
 se la umaluweg ki napatár.
⁷ Magbalin ka battung daya karagintán,
 se gumbuwà pe ya danum kadaya nakar-karsi nga lusà.
 Ay magtutúbu daya kad-kaddat se daya tubutúbung
 kiya nag-agyanán daya alsádu wa átu kitun.

⁸ Ay atán pe yin ya abay ya kalsáda kiyán,
 nga mengagánan ka “Kalsáda na Panagmar-máru.”
 Awan maragbásul la manalen kiyán.
 Tittu daya tolay ne Dios.
 Awan pe ya masábag ga manalen kiyán,
 oray daya umang-ang-ang.

⁹ Ay áwan pe ya manalen na láyon kiyán,
 onu daya alsádu wa ulolag.
 Ta dayán nala nga
 nesalákan ne Apu
 ya manalen kiyán na kalsáda.

¹⁰ Ay daya nesalákan ne APU
 ay magkan-kansiyon da nga magulli ka Jerusalem.
 Magpatag da ngin ka áwan panda,
 ta mippà daya ngámin na pan-pannakit
 se daya idak-dakè na uray da.
 Anggam se patag gin ya atán kaggída.

Tu nangraut tu Sennakerib nga ári ka Asiria ka Juda

36 Ay kitu mekasangapúlu se appát dagun kitu inagturáy tu Ari Hezekia ka Juda, ay nawe rinaut tu Sennakerib nga ári ka Asiria ya Juda. Ay sinákup na ngámin datu íli nga naabut ka darupírip. ²Tu Ari Sennakerib nga atán ka Lakis, ay nebon na tu nangátu wa upisiyál na ka Jerusalem, kabulun na datu adu wa suldádu na, ta pasukuwan na tu Ari Hezekia. Nag-agyán da ngala kitu giyán natu abay túbu wa ayúsán na danum nga gayát kitu pane ngátu natu aggùnudán da ka danum, kitu dad-dalenán na mameyag kitu aglabaán da. ³Ay nawe sinabat datu tallu nga upisiyál ka Juda da; tu Eliakim nga apu kitu palásiyu nga pútut tu Hilkia, tu Shebna nga sekretáriu kitu palásiyu; se tu Joa nga pútut tu Asaf nga pakammuwan da kadatu mesúrat ki libru.

⁴Ay nán natu upisiyál nga iAsiria, “Tu idi ya kagiyan nu ke Hezekia. Nán naya katurayán na ári, nga ári ka Asiria, ‘Nágan naya pagmákad mu ta? ⁵Dálin mu gane, nu annung naya úni ngala, nga akkan masápul lin ya laing se kababalin na makigubát? Nágan naya namnamáan mu ta, tura ka nga magsúkir kiyà? ⁶Daya iEgipto ya pagmákad mu agkà ta? Di árig mu wala ya magrumdád ki narítu a túbung nga pinagtàdukud mu, nga ittu kammin ya manuwè kiya íma mu. Túyán ya kearígán naya Ari Faraon ka Egipto kadaya ngámin na magkámang kaggína. ⁷Ay nu nán mu nga, ‘E APU nga Dios mi ya pagkamáangan mi,’ ay di mà e Hezekia mismu ya nangdadál kadaya pagday-dayáwan nu kaggína? Ay se na nán kadakayu ngámin na iJuda se iJerusalem nga tittu tu agday-dayáwan nu ka Jerusalem ya pagdayáwan nu ngámin. ⁸Padásan nu kod ya ári mi. Iddán mi kayu ka 2,000 nga kabalyu nu atán 2,000 nga lalláki nu nga makammu magkabalyu. ⁹Mapalsu nu kadi oray isa ngala kadaya kababaán na upisiyál nga suldádu ka Asiria, nu namnamáan nu daya takay suldádu se daya nakakabalyu nga suldádu nga iseng na Egipto kadakayu! ¹⁰Dálin mu kid pe nu uray mi kampela ngin nin ya mangraut kídí íli mu wi. Akkan, ta e APU mismu ya nangagi kiyà nga nán na, ‘Rautan mu se dadálan mu idi nga íli,’ nán na.” ¹¹Ay nán de Eliakim, Shebna se Joas kitu upisiyál nga iAsiria, “Pangaásim agpà ta amomanán nakami ki aggúni nga Arameo, oray ta maawátan mi. Akkan nakami agpà amomanán ki aggúni mi nga iJuda, ta atán da tolay kiya darupírip pa abut ya maggigina.” ¹²May nán tu upisiyál, “Ay dálin nu agpà nga nebon nà ya ári mi nga

mangikagi kídi pára kadakayu se ya ári nu ngala? Akkan! Ta piyán na nu magina ngámin daya tolay, áta nu umbet ya oras, ay sangapáda kayu wa mangán ki kawel nu se uminum ki pásag nu.”

¹³ Ay se yala nagsikád tu upisiyál se na nesáraw ki aggúni nga Hebreo ya, “Gínán nu ya pekagi naya naturáy ya ári, nga ári ka Asiria! ¹⁴ Tu idi ya nán na, ‘Akkan kayu pealílaw ke Hezekia, áta akkan nakayu mabaal isalákan. ¹⁵ Akkan kayu pealílaw kaggína nga isalákan nakayu ne APU, se akkan na ipalúbus nga sakúpan daya iAsiria idi ya íli nu. ¹⁶ Akkan nu gì-gínán ne Hezekia. Ta nán naya ári ka Asiria, ‘Makikappiya kayu lugud dala kiyà. Lùtán nu ya ruwángan na íli se kayu lumawán. Ta senu metul-túluy nu ya magkapiya kadaya úbás se gígus nu, ay se uminum kayu pe kiya danum ma inùnúdán nu kiya aggùnudán nu, ¹⁷ panda kiya angippan ku kadakayu ka sabáli nga íli nga ummán kammin kídi íli nu, nga adu ya úbás pára ki bási se adu pe trígo pára ki sinápay. ¹⁸ Akkan kayu peal-alílaw ke Hezekia ki agkuna na nga, ‘E APU ya mangisalákan kadátada!’ Atán kadi kadaya diyos daya duddúma nga nasiyon ya nangisalákan kaggída ki ári ka Asiria? ¹⁹ Ay nágan na lugud ya nàwa datu diyos datu iHamat se iArpad? Ay wà giyán na lugud din tu diyos datu iSefarvaim? Atán kadi diyos nga nangisalákan kadatu iSamaria kiya turáy ku? ²⁰ Atán kadi kadaya diyos daya nasiyon ya nakesalákan kaggída kiya turáy ku, ta tura nu nán nga isalákan ne APU ya Jerusalem ki turáy ku?”

²¹ May naging-inggap pala datu tolay. Awan nala tu nagúni kaggída, ta ittu bílin tu Hezekia kaggída, nga akkan da sumung-sungbát. ²² Ay se yala nagulli de Eliakim nga apu da kitu palásiyu nga pútut tu Hilkia, tu Shebna nga sekretáriu da, se Joas nga aggína tu pakammuwan da kadatu mesúrát ki libru. Pinisi da datu bádu da gapu kitu pannakit da, se da nawe kitu giyán tu Ari Hezekia, ay se da kinagi ngámin kaggína datu kinag-kagi natu upisiyál nga iAsiria.

Tu nakiseng tu Hezekia ke Apu

37 Ay kane madámag tu Ari Hezekia tu kinagi natu upisiyál natu ári ka Asiria, ay nagpanakit pà nang. Pinisi na tu bádu na, se la nagbádu ka langgusti, se yala nawe kitu Templo ne APU. ² Ay se na nebon tu Eliakim nga apu kitu palásiyu, tu Shebna nga sekretáriu, se datu nangátu wa pappádi nga mawe ka giyán tu profeta Isaias nga an-anà

tu Amoz. Nagbádu da ngámin ka langgusti. ³Ay nán da kitu Isaias: “Tu idi ya pekagi ne Ari Hezekia: ‘Kídi nga algaw, ay algaw wa kariribù tada, panagrig-rígát tada, se kelalais tada. Arig tada ya manggi-gina, may áwan tada bílag nga magan-anà. ⁴Mabalin na nagina ne APU nga Dios mu datu kinag-kagi natu upisiyál na ári ka Asiria, nga nebon na nga mangirupat kiya sibbiyág nga Dios. Ay sápay kuma, ta panísan ne APU nga Dios mu gapu kadaya kinag-kagi na. Ay lugud ikarárag mu daya nakalásat kadaya tolay tada.”

⁵Ay kane magina natu Isaias datu pekagi natu Ari Hezekia, ⁶ay nán na nga nesungbát kaggída, “Tu idi ya kagiyan nu kiya apu nu, ‘Tu idi ya nán ne APU: Akkan kayu mansing kadaya nag-agina nu wa kinag-kagi datu nebon naya ári ka Asiria nga pangirupat da kiyà. ⁷Ta iyà mismu ya mangibon ki isa nga anítu nga mangikagi kiya ári ka Asiria ka dámag nga ittu ya mamaulli kaggína ka balay da. Ay ittu pe yanin ya angipapatay ku kaggína ka íli na kampela ngin nin.”

⁸Tu upisiyál nga iAsiria, ay nagina na nga nagtálaw ka Lakis tu ári da. Ay díkod nagulli, ay nadatang na tu ári, nga madama makigubát kadatu iLibna. ⁹Ay se yala nadámag natu ári ka Asiria nga inumbet te Tirhaka nga ári ka Etiopia se datu suldádu na nga manggubát kaggína. Ay tútu nangibon kadatu tolay na nga mawe ka giyán tu Hezekia ka Jerusalem nga mangikagi ka, ¹⁰“Akkan ka peal-alílaw kiya pagmákad mu nga Dios mu nga nagkari kikaw nga akkan masákup na ári ka Asiria ya Jerusalem nga íli mu. ¹¹Nadam-dámag mu mà in daya kinuw-kuwa naya ári ka Asiria kadaya duddúma nga íli. Dinadál nada mà tutu wala ngámin. Wayya la nga atán dúma nu kaggída! ¹²Dinadál datu apuapu ku daya íli Gozan, íli Haran, íli Rezuf, se pinatayán da datu iEden nga atán ka Telassar. Ay áwan nala kadatu diyos da ya nakesalákan kaggída. ¹³Ay sinnam kod pe tu nàwa kitu ári ka Hamat, se kitu ári ka Arpad, se kitu ári ka Sefarvaim, se kitu ári ka Ivva.”

Tu karárag ne Hezekia

¹⁴Ay kane mabása natu Ari Hezekia tu súrát nga nilbet datu nebon, ay nawe kitu Templo se na binilád tu súrát ki àráng ne APU. ¹⁵Ay se yala nagkarárag ke APU nga nán na, ¹⁶“O APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nga Dios da iIsrael, nga mag-agyán kiya nagtuldán daya duwa nga kerubin!

Sissa ka nga Dios, nga mangitur-turáy kadaya ngámin na pangiturayán kídí kalawagán. Ikaw ya namarsuwa kiya lángit se kídí kalawagán. ¹⁷ Ginán mu agpà ya karárag ku, O APU. Sinnan mu ya kapà-pàyanán mi. Ye idi ya súrát ne Ari Sennakerib nga mangirupat kikaw nga sibbiyág nga Dios. ¹⁸ Ammu mi nga kurug, O APU, nga adu daya nas-nasiyon ya dinadál daya nagári ka Asiria. ¹⁹ Sinidug da datu sinan diy-diyos da, nga akkan kammala kurug diyos, ta kinuwaán da tolay da ngala. Nàwa da ngala ka batu se káyu. ²⁰ Ay lugud, O APU nga Dios mi, isalákan nakami kadaya iAsiria, ta senu mammuwán daya ngámin pangiturayán kídí kalawagán nga ikaw wala nga sissa nga APU.

Tu kinagi ne Isaias ke Hezekia

²¹ Ay se la uwad nepekagi tu profeta Isaias nga pútut tu Amoz kitu Ari Hezekia. Ay nán na, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios da iIsrael: ‘Gapu ta nagkarárag ka kiyà panggap ke Ari Sennakerib nga ári ka Asiria, ²² ay tu idi ya sungbát ne APU panggap kaggína:

‘Sennakerib, igal-galà se ug-ogan daka daya tolay ka Zion.
Irupat daka daya iJerusalem. Magwingíwing da
nga mamáas kikaw.

²³ Inna ka nán mu ta, ya irupat se ug-ogan mu?

Inna ya sar-saráwan mu ka nán mu ta?

Ay se inna ya nagpang-pangatuwán mu?

Iyà mà ya Awan Kapáda nga Dios da iIsrael!

²⁴ Nebon mu daya ù-upisiyál mu nga mangirupat kiyà.

Nán mu nga, ‘Gapu kadaya adu wa takay ku nga makigubát

sinákup ku daya alingúdu wa ban-bantay,

se nadatang ku daya kadayyuwán na giy-giyán ka Lebanon.

Nilangngán ku daya kalinguduwán nga káyu wa sedoro,

se ngámin daya kapiyán nga tálang.

Ay dinatang ku daya kadayyuwán na ginúbát.

²⁵ Nagabbut tà ka adu wa bubun,

se yà uminum kiya danum da.

Nagmaga ngala daya wángag ka Egipto,

kane dam-án kuda ngala.’

²⁶ Akkan mu pikam agpà nagìna ta?

Nabayág ku win na pinalánu idi,
may kídi, ay kuwaan ku win.

Pinalánu ku ngin nga ikaw
ya magdadál kadaya il-íli nga naabut ka darupírip.
Rabbaan muda.

²⁷ Awan mabà-baal daya umíli.

Magansing da, ay akkan da ammu ya kuwaan da.
Natan da ngala kadaya kad-kaddat nga madamdám-án nala,
se daya kaddat ta tumúbu ki útun balay nga nakarsi yala
kane maangínán da ka ángin na magpagayát ka lattakán.

²⁸ “May am-ammu taka pà nang.

Ammù nu magsíkád se magtugaw ka;
Ammù nu lumawán ka se lumnà ka.

Ammu ku ya angalùsaw mu tutu wala kiyà.

²⁹ Ay gapu ki angngalùsaw mu

se ya agpasindáyaw mu kiyà,
ay taldíngan taka se taka patangalán ka balayyáng,
ay se taka idalen na magulli kammin kitu naggayatán mu.

Idalen taka kammin kitu dinalen mu nga inumbet.”

³⁰ Ay se yala nán tu Isaias kitu Ari Hezekia, “Tu idi ya pakasinnán mu nga kurug ngámin dedi nga kinag-kagi ku: Kídi nga dagun, ay alà nu ya kanan nu kadaya búnga daya nagtutúbu kampela ngin. Ki sumarunu wa dagun, ay alà nu ya kanan nu kadaya búnga daya taríngit dayán. May ki mekalu wa dagun, ay magmúla kayu win, ay se ganiyan nu kampela ngin nin pe. Magmúla kayu ka úbás se burásan nu kampela ngin nin pe daya búnga da. ³¹ Ay daya nabansi ka Juda nga nakalásat kitu nangraut da kaggída, ay meárig da ka maggamut kammin, ay se da magbúnga. ³² Ta daya nakalásat nga atán ka Jerusalem, se ka bantay Zion ay umadu da. Ay màwa ngámin dedi gapu ta ittu ya piyán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

³³ Ay ummán kídi ya nán ne APU mepanggap kiya ári ka Asiria: “Akkan makalnà daya suldádu na kídi Jerusalem. Ay áwan pe ya mebútug kadaya bútug da. Akkan da makaadanni nga sikkaarmas, ay se akkan da pe makàwa ka aglingdán da kiya darupírip pa abut na íli. ³⁴ Ay nu ka wàna ya

dinalen naya ári nga inumbet, ay ittu kammin ya dalenan na nga magulli. Akkan da makalnà kídì nga íli. ³⁵Igdù ku se isalákan ku idi ya íli, ta ittu ya pakedayáwan ku, se gapu kitu nekari ku kitu David nga bobonan ku.” Túyán ya kinagi ne APU.

³⁶Ay kitun na gabi, ay uwad anghel ne APU ya nawe kitu kampu datu suldádu nga iAsiria, ay se na pinatayán datu 185,000 kaggída. Ay kane malukág datu akkan napatay kaggída kane pagmakát, ay nasingan da datu natay ya newarenán nala kitu kampu da. ³⁷Ay gapu kitun, ay nagtálaw tu Sennakerib nga ári ka Asiria se yala nagyán ka íli Nineve. ³⁸Ay kitu namissán, kaggína nga magday-dáyaw kitu sinan diy-diyos da nga Nisroc, ay inumbet datu duwa nga pútut na, nga de Adrammelek, se tu Sharezer, ay se da nga pinagkattab, nga ittu tu nepatay na. Ay se da ngala nagtálaw nga nawe nagsirù kitu íli Ararat. Ay díkod tu Esar-haddon nga pútut na tu summukát kaggína nga nagári.

Tu nagtakit tu Hezekia

38 Ay kitun na tiyampu, ay nagtakit tu Ari Hezekia ka tag-tagge na ipatay. Ay nawe naggagáyam kaggína tu profeta Isaias nga pútut tu Amoz. Ay nán na kaggína, “Tu idi ya nán ne APU: Masápul kapiyánan mu win daya panáwam, ta ipatay mu yanin. Akkan ka bumílag gin.” ²Ay kane magína tu Hezekia tun, ay umàráng kitu dingding se la nagkarárag ke APU nga nán na, ³“O APU, damdamman mu agpà nga nepas-pasnà ku tutu wala ya nagsirbi kikaw. Kinuwa ku peyang daya ngámin na pagayatán mu wa pagangammán mu.” Ay se yala sumángit tutu wala.

⁴Ay se yala kinagi manin ne APU kitu profeta Isaias, ⁵nga nán na, “Kagiyan mu ke Hezekia: Tu idi ya nán ne APU nga Dios natu apu mu nga David: ‘Nagína ku ya karárag mu, se nasingan ku ya nesasangit mu. Ay túya amúngán ku ka sangapúlu se limma dagun pikam ya agbiyág mu. ⁶Isalákan taka pe se idi ya íli kiya ári na Asiria. Igdù ku idi ya íli. ⁷Ay tu idi ya pakammuwán mu nga tungpálan kurug ne APU ya kari na: ⁸Iulli ku ka sangapúlu wa karit ya aniníwing kiya angngorásan ne Ahaz!’” Ay ittu kurug tu nàwa. ⁹Ay kane bumílag kammin tu Ari Hezekia, ay nesúrat na ngidi ya kansiyon na pagdáyaw na:

¹⁰Dálin ku nu matay yà kitu kabil-bílag ku pikam;
mawe yà in ka giyán daya natay, nán ku,

- ay atán nà kitúni yin ka panda.
- ¹¹ Ay dálin ku nu akkan ku masingan nin ne APU,
ki kaatán ku pikam kídi ya kalawagán na giyán daya sibbiyág.
Dálin ku pe nu akkan ku masingan nin
daya sibbiyág kídi kalawagán.
- ¹² Nalapat tala nga nippà ya biyág ku,
ummán kiya angngippà ta
ki báwi naya magtar-tarakan ka karneru.
Ummán ka nalúkut tala ya biyág ku,
nga ummán ki aglúkut na maraggabal
kiya kinuwa na nga binára.
- Dálin ku nu pandanán ne Dios sin ya biyág ku.
- ¹³ Ay nagtang-tangagabi yà a nakas-asangit;
ummán ka ngubngobán daya láyon ya baggi ku.
Dálin ku nu pandanán ne Dios sin ya biyág ku.
- ¹⁴ Bì-bitì se nakapsut ya aggúni ku win gapu ki rígát ku.
Makat-atúlág gà, nga ummán ki kalapáti nga magúni.
Nakásay daya mata ku win ki aglalángad ku.
O APU, ilísi nà agpà kídi ya kapar-parigátan ku.
- ¹⁵ Ngamay nágan naya makagi ku?
Aggína mismu ya nagúni se nangwa kitu kinagi na.
Ay gapu ki nagpannakit ku tutu wala,
ay magpakumbaba ngà ki báyat na agbiyág ku.
- ¹⁶ O APU, magbiyág daya ngámin gapu kadayán na kuk-kuwaam.
Oray iyà, ay pinabílag nà kammin.
- ¹⁷ Pagpíyan ku idi ya nagpannakítan ku,
ta nesalákan nà ki pakatayán ku,
se pinakawan nà kadaya ngámin na bas-básul ku.
- ¹⁸ Ata akkan makapagdáyaw kikaw daya natay yin.
Akkaw wayya aggída ya magnamnáma ki kinamáru mu.
- ¹⁹ Nu di dayán nala nga sibbiyág daya magday-dáyaw kikaw,
nga ummán ki kuk-kuwaan ku kídi.
Daya sibbiyág ga ama ngala
ya makepakammu kadaya annánà da kiya
kinamáru mu.

²⁰Isalákan nà ne APU,
 ay túya magtukár se magkansiyon kami
 ka pagday-dáyaw mi kaggína
 kiya Templo na peyapeyang ngin kiya biyág mi.

²¹Ay nán tu Isaias kadatu bobonan tu Hezekia, “Manaldag kayu ka búnga gígus se nu ngala idpál kiya lattag ne Hezekia, ta senu bumílag.” ²²Ay nán tu Hezekia, “Nágan naya pakammuwán ku nu annung ku win ya manùdu nga mawe kiya Templo ne APU?”

Datu nebon natu ári ka Babilonia

39 Ay kitun na tiyampu, ay nangibon tu Merodac-baladan nga ári ka Babilonia kadatu bobonan na nga mawe mangidde ka súrát ke Hezekia se rigálu na kaggína, ta nadámag na nga nagtakit may bummílag gin. ²Ay inanggam tu Ari Hezekia da, ay se na nepassingan kaggída datu bànáng na; datu ar-aruminta na nga nàwa ka silber se balitù, datu nangína nga denu, se datu pangrikádu da. Nepassingan na pe datu armas nga iggugubát da, se datu ngámin na atán kitu aggisiruán na kadatu ngámin na kuw-kuwa na. Awan na nga di nepassingan kaggída kadatu ngámin atán kitu balay na. ³Ay se la nga inumbet tu profeta Isaias kitu giyán tu Hezekia, ay se na sinaludsud, “Nágan naya kinagi datu lalláki kikaw? Ay se ka wàna ya naggayatán da?” Ay nán tu Hezekia nga sumungbát, “Gayát da ka adayyu nga giyán. Gayát da ka íli Babilonia.” ⁴Ay nán tu Isaias, “Nágan daya nasingan da ki palásiyu mu?” “Nasingan da ya ngámin,” nán tu Hezekia. Nepassingan ku kaggída ngámin na kuw-kuwa ku se ar-aruminta ku.”

⁵Ay díkod nán tu Isaias, “Gínán mu ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: ⁶‘Umbet ya algaw nga ngámíngámin daya atán kídí balay mu, meráman datu inùnúdán datu apuapu mu, ay alà dada nga ippan ka Babilonia. Awan tutu wala ya mabansi,’ nán ne APU. ⁷‘Ay alà da pe daya duddúma kadaya pútupútut mu. Ay pagbalinan dada ka yunuk nga magsirbi ki palásiyu na ári ka Babilonia.’” ⁸Ay se la nán tu Hezekia kitu

---

39:7 Daya yunuk nga nán da, ay lalláki da nga nalsítan.

Isaias, “Napiya a lugud ya kinagi ne APU kikaw,” nán na. Ata tu naawátan na kitun, ay napiya se natalna ya kabiy-biyág da kiya kasibbiyág na.

Daya makag-kagi nga makidde ka namnáma

- 40** “Anannayan nu daya tolay ku,”
nán ne Dios tada.
“Ò, anannayan nuda.
²Kappiyánan nu nga kagiyan kadaya iJerusalem,
nga nalpás sin ya agrig-rígát da,
ay se pinakawan kuda ngin
kadaya bas-básul da.
Napánis kuda ngin
ka supápà ku kadaya bas-básul da.”
³Tu idi ya isar-sáraw
naya isa nga tolay:
“Mangisagána kayu kiya ir-ir-er
ka dalenan ne APU nga umbet.
Tunúngan nu ya kalsáda,
nga dalenan naya Dios tada.
⁴Daya anìgad da giyán, gaburán nu,
ay daya ban-bantay, pagtanapan nu.
Daya nakíwal la dálen, tunúngan nu.
Ay daya nagotol, inarán nu.
⁵Ay se la mepassingan
ya dáyaw ne APU,
ay masingan daya ngámin tolay.
E APU mismu ya nangagi kiyán.”

⁶Uwad úni ya nagkuna,
“Makas-asáraw ka!” nán na.
Ay nán ku,
“Nágan naya isáraw ku ta?”
“Ngámin tolay,
ay kad-kaddat ya árig da.
Ngámin na dáyaw da,

ay meárig da ngala kadaya but-bútà da.

⁷Dayán na kad-kaddat

ay malaylay da,

nu súpan nala ne APU da,

ay se la ya ngámin na bútà da,

ay metànegán da.

Daya ngámin tolay

ittu yán ya kearígán da.

⁸Daya kad-kaddat malaylay da,

ay metànegán pe yin daya but-bútà da.

May ya bàbànan ne Dios,

ay magnanáyun ka áwan panda.

⁹Dakayu wa iZion, dakayu ya mangibàbànan kiya

napiya nga dámag.

Manùdu kayu kiya alingúdu wa bantay,

se nu isáraw ka naggat,

isáraw nu ka Jerusalem se ka íli Juda,

nga akkan kayu mansing;

kagiyan nu kaggída, “Ya Dios nu ay umbet tin!”

¹⁰Umbet tin ne Apu DIOS nga mannakabalin,

nga mangituráy;

kabulun na daya nesalákan na nga tolay.

¹¹Ummán ki maragtarakan ka karneru, tarànan na daya karneru na.

Daya urbun, tàboyatan nada,

ay daya ina da, itur-turung nada ngala.

¹²Ay iinna ngala ya makagukud ki danum na bebay

nga akukuwan na ngala,

onu makarukud ki kaabay na lángit ki dangan na ngala?

Inna ngala pe ya makakílu ki dammat na kalawagán,

onu ya dammat daya ban-bantay?

¹³Iinna ngala nga tolay ya makekagi ke APU kiya kuwaan na,

onu mabalin na magtùgud kaggína?

¹⁴Masápul kadi ne Dios ya mangilaw-lawág kaggína?

Masápul na kadi ya mangikagi kaggína nu nagan naya kustu?

Masápul na kadi pe ya magtùgud kaggína,

40:10 onu ‘daya premyu na kadaya tolay na.’

onu mangipaáwat kaggína?

¹⁵ Akkan! Ata ki àráng ne Dios, daya nas-nasiyon
ay árig da ya tangaptà ala nga danum ki baldi,
ay se ummán da ngala ka tápù kiya agkiluwán.
Ay ya dammat daya púgu kaggína,
ay ummán da ki tangabukal ginat tala.

¹⁶ Oray medátun daya ngámin animál ka Lebanon,
se mausár nga panidug daya ngámin káyu kannán,
nu pára ke Dios, ay kúráng da pikam.

¹⁷ Daya nas-nasiyon ki kalawagán,
ay áwan banu-banor kaggína.

¹⁸ Awan nala nga annung na nga pangipadígán ke Dios!
Awan nala annung na nga pangipadáan nu wà ummán na.

¹⁹ Wayya la mepada-páda kadaya sinan diy-diyos nga
ginulma toláy yala,
se da nga kinalupkopán ka balitù se da pe pinangwa
ka káwar nga silber.

²⁰ Onu, nu napubri ya toláy,
ay magsápul ka káyu nga akkan marupù,
ay se na pàwa ka sinan diy-diyos
nga naligda se akkan na mekálin.

²¹ Akkan nu agpà ammu ta?

Akkan nu agkà nadámag ta?

Awan nangikagi kadakayu kitun ta?

Awan nu agkà pannakaáwat ta,

nu mapaanna ya nekàwa nedi ya kalawagán?

²² Pinarsuwa mà ne Dios

kaggína nga magtutúgaw kiya tugaw na ka lángit.

Daya toláy, ay ummán da ngala ka sisíbwaw ki agsisíngan na!

Ay binilád na ya lángit nga ummán ka kurtína,
se ummán ki tulda nga báwi na.

²³ Aggína ya mangippà ki turáy

daya agtuturáy se ap-apu kídi kalawagán,

se nada pagbalinan ka áwan sur-surbi.

²⁴ Arig da ngala daya apagtúbu nga múla

nga madama maggamut,
 nga nakarsi yala yin kane súpan nada.
 Ay se da la natan ki dagámi nga nìpur na báli.
²⁵ “Inna ngala ya pangipadáan nu kiyà?
 Wayya la nga atán kapáda!”
 nán ne Dios nga áwan kapáda.
²⁶ Maglángad kayu kod, se nu sinnan ya lángit!
 Inna ya namarsuwa kadaya masingan nu?
 Ummán da ki suldádu nga paruwaran na.
 Aggisaan na nga ìraw ya ngag-ngágan da;
 ay gapu ki pannakabalin se kinaturáy na,
 áwan oray isa ya umawan kaggída.
²⁷ Dakayu wa iIsrael,
 taanna, tura nu lugud nán
 nga akkan ammu ne APU
 daya pagrig-rigátan nu?
 Tura nu nán nga akkan pagan-anu ne Dios
 daya paglintaggán nu?
²⁸ Akkan nu agpà ammu ta?
 Akkan nu agpà nadámag ta,
 nga e APU ya magnanáyun nga Dios?
 Aggína ya namarsuwa ki ngámin kalawagán.
 Ay akkan pe magkapsut se monawán.
 Awan ya makaáwat ki kinasírib na.
²⁹ Daya nakapsut se daya nonawán,
 ay pabilgan nada.
³⁰ Oray daya nabagu, magkapsut da,
 se daya nabbing, monawán da.
³¹ May daya magpinnoray ke APU,
 ay bumílag da manin.
 Meárig da kadaya magtay-táyù a karabúngan.
 Nu managtág da, ay akkan da nga monawán.
 Akkan da kumapsut, nu magdal-dalen da.

Ya isisseng ne Dios kadaya iIsrael

41 “Maginggap kayu ta ginán dà,
dakayu wa atán kadaya adayyu wa il-ili!” nán ne Dios.
“Magbílag kayu, se kayu wala nga umbet,
se kayu wala nga magúni;
Magguurnung tada
ta paggaamomanán tada ya ríri nu.
²Iinna ya nangiparut
kiya marangngábà ki gubát nga ári
ka pane lattakán ta,
nga magpàwa kaggína kadaya piyán ne Dios?
Ay inna ya mamangábà kaggína
kiya akigubát na kadaya nas-nasiyon?
Inna ya namangábà kaggína kadaya à-ári ta?
Natan da ngala ki tápù ki ampiláng na,
se natan da ngala ki asáp
nga ipúrán báli ki bútag na.
³Awan nala nàwa kaggína,
kiya aggappal na kadaya kalínga na.
Ay se ummán ka akkan magdittág
daya síkil na ki lusà ki bílag na.
⁴Ay iinna ya nakàwa ki ummán kadayán ta?
Nu di Iyà kam
nga magay-ayáb kadaya tolay,
nanggayát kitu inanggayát na.
Iyà nge Yahweh,
nga awe atán nin
kitu inanggayát na
se ataatan ka áwan panda.
⁵Ay nasingan daya tolay
ki adayyu wa giyán
daya ngámin na kinuw-kuwa ku.
Ay nagtartartar da ngala ki ansing da.
Ay túya naglalbet da nga nagguurnung.
⁶Ay nán da kitu isa isa kaggída,

“Pagbagkaddan nu wala ya uray nu!”

⁷ Ay nán natu maragbalay kitu maragbattál ka balitù,
“Napiya ya kinuwám.”

Ay tu maraggulma, ay sesengán natu maragbattál.
Ay se da nga pagkakabitan datu parte natu sinan diy-diyos,
ay se da ilansa ta senu akkan mekálin.

⁸ “May dakayu wa iIsrael nga bobonan ku;

dakayu wa gakagaka natu Jacob nga piníli ku,
nga gaka natu Abraham nga opun ku;

⁹ inalà takayu nga negayát kiya panda naya kalawagán.

Ay nán ku, “Dakayu daya bobonan ku. Piníli takayu.
Akkan takayu nigsán.”

¹⁰ Akkan kayu magansing, ta atán nà kadakayu!

Akkan kayu malídug, ta Iyà ya Dios nu.

Pabilgan se sengán takayu;
Igdù se isalákan takayu.

¹¹ Ay ngámin daya mangalùsaw tutu wala kadakayu,
ay meap-appat se melalais da;

se matay ngámin
daya kumalínga kadakayu.

¹² Oray sapúlan nu daya kumalínga kadakayu,
may áwan nu masma kaggída.

Umawan tutu wala pe yin
daya manggubát kadakayu.

¹³ Ata Iyà nge Yahweh nga Dios nu,
nga magbaybay kadakayu

se magkuna kadakayu nga,
‘Akkan kayu mansing ta
Iyà ya sumeng kadakayu.’

¹⁴ Ay nán pikam ne Apu,

“Dakayu wa gakagaka natu Jacob, bittè se nakapsut kayu,
may akkan kayu magansing, ta sengán takayu.

Iyà nga APU ya mangisalákan kadakayu.

Iyà ya Awan Kapáda nga Dios da iIsrael.

¹⁵ Pagbalinan takayu

ka ummán ki ikkaaggi a adu ya ngípan na.

Daya ban-bantay, aggian nuda,
panda ki agbalin da ka ummán ki asáp.

¹⁶Isáp nuda, ay ìpúrán báli da.

Ay iwarawarà na naggat ta báli da.
Ay se kayu wa maganggam ta Iyà ya APU nu.
Ay se dà a day-dayáwan,
Iyà nga Awan Kapáda nga Dios na Israel.

¹⁷Ay nu nawwaw tutu wala daya napubri se nakal-allà,
se nagmaga tutu wala ngin daya bùlaw da,
may áwan da madukà a danum nga inuman da,
Iyà nge Yahweh, sungbátan kuda.

Iyà nga Dios na Israel, akkan ku pagdudoray da.

¹⁸Pagayúsan ku daya awweg kadaya bantay nga natikágan.
Ay se ku paltuwádan daya gabbuwà kadaya tana-tanáp nga giyán,
se kadaya ir-ir-er, paltuwádan ku daya battung.

Ay kadaya nakarsi nga lusà, paltuwádan ku da gabbuwà.

¹⁹Ay kiya ir-ir-er, patubuwan ku daya sedoro,
akasiya, banaba, olíbo, se tálang.

²⁰Ay kuwaan ku ngámin dedi,
ta senu masingan da ngámin tolay.

Ay lam-lamtan da se maawátan da nga e APU
nga Dios sa Awan Kapáda nga Dios na Israel
ya nangwa kadedi na.

²¹Ay nán ne APU nga Ari na Israel,
“Dakayu wa diy-diyos daya nas-nasiyon!

Ara, ilbet nu daya ríri nu.

Ikagiyán nu daya rasurason nu.

²²Umbet kayu, ta kagiyán nu
nu nágan datu napal-palábas sa nà-nàwa,
se ya kesarután datun.

Ikagiyán nu pe daya mà-màwa kiya masangwánan,
ta senu mammuwán nu itu kàwa da ngin.

²³Kagiyán nu pe nu nágan naya màwa kalpasán dayán,

ta senu kurugan mi nga kurug diyos kayu.
 Passingannán dakami ka nakas-kasdáaw,
 napiya mán onu nadakè
 ta senu masdaáwan se magansing kami!
²⁴ Awan nu kammala kurug sur-surbi,
 se daya kuk-kuwaan nu.
 Lùsawan ku tutu wala daya magdáyaw kadakayu!

²⁵ “May atán ya piníli ku ka pane lattakán,
 may magpagayát ka pane dáya nga umbet mangraut.
 Abáan na daya à-ári.
 Ummán da gala ki lusà a dam-dam-án na,
 se ummán da ki lupang nga dam-dam-án naya
 maragkuwa ka bánga.

²⁶ Ay iinna kadakayu ya nagkuna nga màwa dayán?
 Ta senu makagi mi nga kurug ya nepainunna na nga kinagi?
 Wayya la nga atán oray isa kadakayu ya nangagi kadayán.
 Ya kurug na, ay áwan makagìna ki kagiyan nu.

²⁷ Iyà, mà ya nunna nga nangidámag ka Jerusalem.
 Nangibon nà ka nangipakammu nga nán na,
 “Sinnan nu ta umbet da ngin.”

²⁸ Ay áwan oray isa kadaya diy-diyos nu ya nagkuna kiyán.
 Ay áwan pe ya makasungbát kaggída kadaya saludsud ku.
²⁹ Sinnan nu a, áwan kammala sur-surbi yin daya diyos nu.
 Awan da tutu wala mabà-baal.

Daya sinan tolayán da, ay ángin nala ya mayán da.”

Ya píli ne APU nga bobonan na

42 Ay nán ne APU,
 “Atán kídi ya bobonan ku nga tag-tagasinnán ku.
 Aggína ya píli ku, ay pagang-anggamán ku pe.
 Inalubuwán ku kiya Ispiritù,
 ay se aggína ya mangipákat ki kinalintag kadaya nas-nasiyon.
² Akkan makasáraw, se akkan na kaggattan
 ya magúni kiya pagad-aduwán.

³Akkan na ritúan ya naparpár ra túbung,
ay se akkan na súpan ya magimmamátay ya pingki.
Ipákat na tutu wala ya kurug ga kinalintag.

⁴Akkan magkapsut,
onu maawanán ka namnáma,
panda kiya angipákat na kiya kinalintag kídi kalawagán.
Daya atán ki adayyu wa giyán,
ay magiddag da kiya itùgud na.”

⁵E Dios nga APU ya namarsuwa kadaya lángit,
ay se aggína pe namílád kadayán.
Ay aggína ya namarsuwa ki kalawagán,
se daya ngámin na atán kiyán.

Aggína ya mangidde ka biyág daya ngámin tolay
nga magbiy-biyág kídi kalawagán.
Ay nán ne APU kiya bobonan na:

⁶“Iyà nge Yahweh.

Iyà ya nangayáb kikaw nga mangipakammu kiya kinamárù.
Baybáyan taka se tagasinnán taka.

Gapu kikaw, ay magkari yà kadaya tolay.

Ay se ikaw ya árig dílag kadaya ngámin tolay kiya kalawagán.

⁷Pakasinnan mu daya kúláp.

se wayaán mu daya árig bálud,
nga atán ki kagibattán.

⁸Iyà nge Yahweh, ittu yán ya ngágan ku.

Akkan ku ipalúbus nga midde ya dáyaw nga pára kiyà
ki oray inna;

akkan ku ipalúbus nga makiráman daya sinan diy-diyos.

⁹Ngámin datu kinag-kagi ku kitun nga màwa,
ay nàwa da nga kurug.

Atán da nga bar-baru nga màwa.

Ay sakbay da nga màwa,

ay kagiyán kuda kadakayu.”

Ya kansiyon nga pagdáyaw ke Apu

¹⁰Magkansiyon kayu lugud ke APU ka baru wa kansiyon!

Dakayu ngámin tolay ki kalawagán,
 magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu kaggína!
 Magkansiyon kayu, dakayu wa magbiy-biyahe ki bebay,
 se dakayu ngámin na atán kadaya adayyu wa giy-giyán.
¹¹ Dakayu wa mag-agyán kadaya il-íli kiya ir-ir-er,
 kaggattan nu ya magdáyaw kaggína.
 Dayáwan nu pe, dakayu wa iKedar.
 Dakayu wa tolay ka Sela, maganggam kayu wa magkansiyon!
 Isáraw nu kiya útun da ban-bantay ya agday-dáyaw nu.
¹² Dakayu ngámin na tolay ki kalawagán
 padayáwan nu we APU;
 Magkansiyon kayu ka pagdáyaw nu kaggína.
¹³ E APU, ay ummán ki suldádu
 nga mawe makigubát.
 Masissingan ya rungat na tutu wala.
 Isáraw na ya akigubát na,
 ay se na nga ipassingan kadaya kalínga na
 ya pannakabalin na.

Sengán ne Apu daya tolay na

¹⁴ Ay nán ne Dios,
 “Nabayág gà in na naging-inggap;
 Akkan nà la nakì-kìtang kitun.
 May kídi, ay makapáuy yà se makatúlág gà
 nga ummán kiya babay nga madama magan-anà.
¹⁵ Igday ku daya ban-bantay,
 se pakarsiyon ku daya mul-múla se kad-kaddat kadayán.
 Pagbalinan ku daya aw-awweg ka púgu,
 se ku pagmagaan daya bat-battung.
¹⁶ Ay se ku baybáyan daya árig kúláp pa tolay ku,
 kiya dálen na akkan da am-ammu.
 Iturung kuda kiya akkan da kapenamán na dalenan.
 Pagwadaan ku ya nagìbat nga giyán da,
 ay se ku inarán daya nagotol nga dálen da.
 Kuwaan ku kurug dayán na áwan puspup.

¹⁷May ngámin daya magpiyár kadaya sinan diy-diyos,
se magkuna nga aggída ya dios da,
ay magtatálaw da gapu ki ap-appat da tutu wala.”

¹⁸Ay nán ne Apu,
“Manggìna kayu, dakayu wa nagpi-bangngag!
Sinnan nu pe dakayu wa nagpìkúláp!

¹⁹Atán da nád daya kù-kúláp pikam
may daya bobonan ku nga nepàrob ku?
Atán da nád daya bàbangngag pikam
may iya nebon ku?

²⁰Dakayu wa iIsrael,
adu win daya nas-asingan nu,
may akkan nuda pinagan-anu.

Siggigìna kayu,
may áwan nu wa ginì-gìna
kadaya nag-agìna nu.

²¹Gapu ki kinamáru ne APU,
ay piyán na nga mebíláng ka namáru daya tolay na,
ay ittu ya gapu na nga nepakammu na
ya kinapatag daya bil-bílin se sur-súru na.

²²May daya tolay na, ay tinakáwan dada,
se inarisamsam da daya kuw-kuwa da,
se nebálud dada kiya abbut.

Pal-palakkan dada,
may áwan tutu wala ya mangwaya se mangigdù kaggída.

²³Inna kadakayu ya manggìna kídì?
Inna kadakayu ya manggìna ngin
kadaya màwa ki masangwánan?

²⁴Inna ka nán nu ta,
ya nangipalúbus nga maarisamsammán
se matakáwan daya iIsrael?

Nge APU mà mismu, nga ittu ya nagbasúlán nu.

Akkan nu sinúrut, se akkan nu kinur-kurug daya bil-bílin na.

²⁵Ay túya gapu na nga nepasingan na
ya rungat na tutu wala kadaya iIsrael.

Nepaábà nada ki gubát.

Ummán da ka nasidug ki rungat na,
may akkan da pikam mala masílag.

Ya angisalákan ne Dios kadaya iIsrael

43 May kídi, dakayu wa iIsrael,
gínán nu ya nán ne APU nga namarsuwa kadakayu:

“Akkan kayu mansing ta nesalákan takayun.

Kirrawán takayu ki ngágan nu. Kuw-kuwa takayun.

²Ay oray nu manalen kayu ki bebay, kabulun dà.

Akkan kayu malimat, nu dalakítan nu daya wángawángag.

Oray nu apuy ya dalenan nu,

akkan kayu wa masidug;

áwan nu wa kapà-pàyanán.

³Ata Iyà e Yahweh nga Dios nu;

ya Awan Kapáda nga Dios na Israel.

Iyà ya mangisalákan kadakayu.

Ya Egipto ya bátug pinangsaka ku kadakayu,

ta senu mawayaán kayu.

Nidde ku pe ya Etiopia se Seba ka kasukát nu.

⁴Ay gapu ta napatag kayu kiyà,

se nadáyaw kayu kiyà,

se pàgan takayu, ay

isukát ku daya duddúma tolay,

málà takayu wala.

⁵“Akkan kayu mansing,

ta kabulun dà.

Urnúngan takayu se daya pútupútut nu,

manggayát ka lattakán panda ka sirbútán.

⁶Kagiyán ku kadaya atán ka allod se daya atán ka dáya,

‘Pagulliyán nu daya tolay ku nga iIsrael!

Dakayu wa atán ki nagbal-baláki nga giyán kídi kalawagán,

palubúsán nu daya tolay ku wa magulli.

⁷Ngámin daya mamidbid kiyà nga Dios dà,

ay tolay kuda,

ta pinarsuwa kuda ka pakedayáwan ku.”

⁸ Ay nán ne Apu, “Ilbet nu daya tolay ku.

Daya tolay ku wa atán mata,
may akkan da makasingan,
atán talínga da, may akkan da makagìna.

⁹ Urnúngan nu daya ngámin tolay ki kalawagán!

Inna kadaya diy-diyos da
ya nangipainunna nga nangikagi kadedi nga mà-màwa?
Inna kaggída ya makekagi
nu nágan na ya màwa ki sumarunu nga algaw?

Iparáng da ngin daya sistígu da,
nga mangikagi nga kurug daya kag-kagiyan da.

¹⁰ “May dakayu nga tolay ku wa iIsrael ya sistígu ku!” nán ne APU.

“Dakayu daya bobonan ku nga piníli ku,
nga mangammu se mangurug kiyà;

nga Iyà ala ya sissa nga Dios.
Awan nin sabáli nga Dios kitun,
ay áwan nin sabáli ka panda.

¹¹ Iyà ala nge Yahweh.

Awan nin sabáli nga makesalákan kadakayu.

¹² Iyà ala tu nunna nga nangikagi nga mesalákan kayu.

Ay se ku kinuwa ya nangisalákan kadakayu.
Ay se ku pe nedámag kadaya tolay dedi.

Awan nala nga diy-diyos ya nakàwa ki ummán kídi.

Dakayu daya sistígu ku,” nán ne APU.

¹³ “Iyà ya Dios nanggayát kitu inanggayát na,
ay se Iyà kam ka áwan panda.

Awan oray iinna ya makàpal kadaya atán kiyà.

Awan oray inna ya makasipad kiyà kiya kuwaan ku.”

Ya agtálaw da ka Babilonia

¹⁴ Nán pikam ne APU

nga áwan kapáda nga Dios da iIsrael,
nga marangngisalákan kaggída pe:

“Gapu kadakayu, ay mangibon nà kada suldádu
nga manggubát kadaya iBabilonia.

Dadàlan ku daya ruwángan daya íli da.

Ya saraw da ki patag da kitun,
ay magbalin ka túlág da ki pannakit da.

¹⁵Iyà nge Yahweh.

Ya Dios nu nga Awan Kapáda,
se ya Ari nu wa Israel nga namarsuwa kadakayu.

¹⁶Iyà nge APU,

nga nangwa kitun ka dálen kitu bebay,
nga dalenan nu nga dumalákit.

¹⁷Iyà tu nangrápun

kadatu suldádu nga nakatakay ka kabalyu,
se nakatakay kadatu takay da nga makigubát.

Linimat kuda; áwan nakàtungár rin kaggída.

Natan da ngala ki pingki nga naludap ya apuy na.”

¹⁸“May kaligpanán nu win daya napal-palábas nga nà-nàwa.

Akkan nu ittu lam-lamtan nin datu nà-nàwa kitun.

¹⁹Atán bar-baru nga tali kuwaan ku.

Madama màwa ngin.

Akkan nu agkà masingan ta?

Mangwa ngà ka dad-dalenán ka ir-ir-er.

Ay paltuwádan ku pe daya wángag kitúni na.

²⁰Ay oray daya alsádu nga animál,

ummán kadaya alsádu wa átu, se daya ostrits,

ay dayáwan dà ta iddán ku da ka danum.

Mamaltuwád dà ka wángag ka ir-ir-er

nga inuman daya tolay ya piníli ku.

²¹Aggída daya pinarsuwa ku nga pára kiyà kampela ngin nin,
ta senu aggída ya mangipakammu ki kinadáyaw ku.”

²²Nán ne APU, “May dakayu wa gakagaka natu Jacob,
ay akkan dà dinay-dáyaw.

Nolawán dà in, dakayu wa iIsrael.

²³Awan nu il-ilbet kiyà in

nga masìdug ga dátun na karneru.

Akkan dà pe yin na pà-pàgan.

Awan nu datu-dátun kiyà in.

Akkan takayu mà pilítan na magdátun kiyà,

ay akkan nà pe magpasìdug kadakayu ka insensu.

²⁴ Akkan dà in panggátang ka insensu,

se akkan dà pe yin na pà-paanggamman

kiya taba daya dátun nu nga animál.

Nu di dà mán kammin na par-parigátan

gapu kadaya bas-básul nu.

Nolaw wà in kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.

²⁵ May Iyà a mismu,

Iyà nga Dios ya mamakawan kadaya bas-básul nu.

Kuwaan ku idi gapu ki kinaDios ku.

Kaligpanán ku win daya bas-básul nu.

²⁶ Umbet kayu ki agbubustigarán,

ta maggaamomán tada.

Law-lawagán dà nu kurug áwan nu wa básul.

²⁷ Nagbásul kiyà in tu kaun-unaán na apuapu nu.

Ay se la ngámin datu ap-apu nu, ay nagbásul da pe kiyà.

²⁸ Ay ittu ya gapu na nga neap-appat ku datu pappádi mu.

Ay se ku nepalúbus nga madadál ya Israel,

se meap-appat daya tolay ku.”

E APU wala ya sissa nga Dios

44 Nán ne Apu: “Gínán dà!

Dakayu wa gakagaka tu Jacob nga bobonan ku.

Dakayu wa iIsrael nga píli ku wa tolay ku.

² Iyà nge Yahweh nga namarsuwa kadakayu.

Nanggayát kitu nekeanà nu,

Iyà in ya sumeseseng kadakayu.

Akkan kayu mansing,

dakayu wa gakagaka natu Jacob.

Dakayu ya píli ku nga tolay ku wa bobonan ku.

³ Ta iddán takayu ka danum pára ki awwaw nu,

ay se ku paltuwádan daya awweg kadaya natikágan na lusà.
Ialúbu ku pe ya Ispiritù kadaya gakagaka nu,
se papiyaan ku ya biy-biyág daya pútupútut nu.

⁴Ay umadu da nga ummán kiya ikà-adu daya
madan-danumán na kaddat.

Ummán da pe kadaya káyu ki dappit da wángag.

⁵Atán daya magkuna nga,

‘Kuw-kuwa nà ne APU.’

Ay nán daya duddúma,

‘Gakagaka nà tu Jacob,’ nán da.

Daya duddúma, ay isúrát da ya ngágan ne APU ki íma da,
ay se da ibíláng ya baggi da nga iIsrael.

⁶Tu idi ya nán ne APU,

nga Ari ka Israel,

se marangngisalákan kaggída,

se APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Iyà ya nanggayatán se pamalinán daya ngámin.

Awan nin sabáli nga Dios, nu di Iyà ala.”

⁷Atán agpà ta, ya mepáda kiyà?

Kagiyan da ngala kídi àráng ku wi.

Kagiyan da mán nu nágan daya mà-màwa ki masangwánan,
nga ummán kitu nangipainunna ku nga nangikagi

kadatu inagkona nu

kadaya mà-màwa ki masangwánan?

⁸Akkan kayu mansing,

dakayu nga tolay ku!

Pinadán ku mà a kinagi kadakayu win

daya mà-màwa ki masangwánan.

Dakayu daya sistígù panggap kiyán.

Atán kadi pikam ya sabáli nga diyos, malaksid kiyà?

Awan nala! Awan ku la ammu nga sabáli nga meárig ka Pínát!”

⁹Umang-ang-ang daya maragkuwa ka sinan diy-diyos.

Kenga ngala ya inagrígát da

nga nangwa kadayán na pà-pàgan da nga kuw-kuwa da.

Ammu da mà kampela ngin nin na áwan sur-surbi dayán
na sinan diy-diyos da.

Kúláp se umang-ang-ang daya tolay
nga magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos,
ay túya meappaappat da.

¹⁰Daya umang-ang-ang ngala
daya mangwa se magurma ka sinan diy-diyos da,
nga áwan na kammala mà-màwa ngin.

¹¹Ngámin daya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos,
ay meappaappat da.

Tolay mà ala ya nangwa kadayán!
Oray nu ibulun naya diy-diyos da
daya ngámin na magdáyaw kaggína,
nga sumángu kiyà,
ay mansing da tutu wala se meap-appat da ngala.

¹²Mangalà ya maragbattál ka balayyang
se na ipatúnaw kiya apuy senu mabtál na.

Ay se na ngala bun-buntù panda kiya kabalin na.
Monawán, ay se mabisinán
se magasikkinum ya maragbattál.

¹³Ay ya maragkuwa ka sinan diy-diyos nga káyu,
ay mangalà pe ka káyu,
ay se na ikur-it ya singan naya piyán na kuwaan,
ay se na pátan se kataman,
se na ngin urmáan ka napiya nga sinan tolayán.
Ay se na ngala ippáy kiya pagday-dayáwan na.

¹⁴Magkallang ka káyu wa sedoro;
onu pumíli ka káyu wa sipres,
onu pumíli kadaya káyu wa owk.

Ay nu akkan ay magmúla ka tálang,
ay se na bay-án maudanán panda kiya ikà-abay na.

¹⁵Ay se na usaran daya duddúma nga parte natu
káyu ka idungsu na;
pagginuduwán na, se paglutuwán na ka sinápay.

Ay se na la kuwaan ka sinan diy-diyos na
nga day-dayáwan na tu duddúma nga parte natu káyu.

¹⁶Ay datu duddúma nga pasanga natu káyu,
ay panunuwán na ka karni,
ay se na la kanan se mabtug.

Ay magginúdu pe, ay se nán na,
“Ah! Akkan nà masiyammán,
ta marina ku ya pásu na apuy.”

¹⁷Ay tu nabansi kitu káyu,
ay kuwaan na nga sinan diy-diyos.
Magukkab kiya àràng naya sinan diy-diyos na
nga magdáyaw se magkarárag ga nán na,
“Isalákan nà ta ikaw ya dios ku,” nán na.

¹⁸Umang-ang-ang daya ummán kadayán na tolay.
Akkan da ammu ya kuk-kuwaan da.
Akkan da kappiyánan lam-lamtan se sinnan ya kustu.

¹⁹Akkan da ammu ya magpanúnut.

Akkan nala inumbet ki uray da nga,
“Gayát ki tangaputad nga káyu ya diyos ku.
Ay tu putad na ay inusár ku nga nanúnu ka karni,
ay tu birgáng na, ay naglútuwán ku ka sinápay.

Ay paanna ya inagbalin na ka diyos
tu putad natu káyu!

Tura ku day-dayáwan ya káyu kammala ngin nin?” nán na kuma.

²⁰Ay ya mangwa ka ummán kadayán,
ay áwan na dúma kiya mangán ki abu.

Nealílaw tutu wala ngin

gapu kiya nasábag ga panaglam-lammat na.

Akkan na mesalákan ya baggi na kampela ngin nin,
may akkan na maaksiptár

nga akkan kammala nga diyos sin ya im-immán na.

E APU ya namarsuwa se aggína ya mangisalákan

²¹Ay nán ne Apu,

“Damdamman mu idi, Israel, ta bobonan taka.

Pinarsuwa taka senu magsirbi ka kiyà.

- Ay akkan taka tutu wala kaligpanán.
²² Nippà ku win daya bas-básul mu,
 nga ummán kiya angap nga nagaligsap.
 Magulli ka lugud din kiyà,
 ta iyà ya mangisalákan kikaw.”
- ²³ Maganggam kayu wa ilángit,
 se dakayu wa atán ki taggad na kalawagán.
 Isáraw nu ya anggam nu, gapu kiya kinuwa ne APU!
 Magkansiyan kayu wa ban-bantay se dakayu wa kay-káyu,
 ta nepassingan na ya kinadáyaw na.
 Nesalákan ne APU daya tolay na nga iIsrael!
- ²⁴ Ay nán ne APU nga namarsuwa
 se nangisalákan kadakayu,
 “Iyà nge Yahweh nga namarsuwa kadaya ngámin atán.
 Iyà kampela ngin nin ya namilád kadaya lángit;
 Ay sissa ngà pe nga namarsuwa ki kalawagán.
²⁵ Iyà pe ya mamagbalin ka busid
 daya padtu daya marammadtu, se daya laba-labag da.
 Iyà pe ya mamagbalin kaggída ka ang-ang;
 daya lalaing da pagbalinan ku ka áwan sur-surbi.
²⁶ Ngamay ipakammù a kurug
 daya kag-kagiyan daya bobonan ku,
 se pagintutuwán ku
 daya kagiyan da nga màwa ki masangwánan.
 Iyà mismu ya mangagi
 nga magyán manin da tolay ki Jerusalem.
 Mepasíkád kammin daya nadadál nga il-íli ka Juda.
²⁷ Iyà pe yala ya makekagi kiya bebay nga,
 ‘Magmaga ka! Massiyán ka,’ ay màwa nga kurug.
²⁸ Iyà kam pe ya nangagi panggap ke Cyrus nga,
 ‘Aggína ya pangiturayan ku.
 Kuwaan na ngámin daya piyán ku nga màwa.
 Ipasíkád na kammin ya Jerusalem,
 se kuwaan na kammin pe ya Templo.”

E Cyrus ya piníli ne Dios nga usaran na

- 45** Atán ya kinagi ne APU ke Cyrus nga piníli na
 nga mangwa kadaya piyán na nga màwa!
 Aggína ya ibon na nga manákup kadaya nas-nasiyon,
 se mangippà kiya turáy daya à-ári.
 Lùtán ne Apu daya ruwáangan da il-íli pára kaggína.
 Awan nala ruwáangan nga di na ilukát.
²Ay nán ne Apu ke Cyrus,
 “Iyà ya maginunna kikaw nga mangisagána ki dalenan mu.
 Pagtanapan ku daya ban-bantay.
 Ay dadàlan ku daya bága nga gagyangán daya íli.
 Ritúian ku pe daya pasuwál da nga balayyáng.
³Idde ku pe kikaw daya bànáng da,
 nga nesiruán da kadaya nasirù a giy-giyán.
 Kuwaan ku yán, ta senu mammuwán mu
 nga Iyà nge Yahweh nga Dios na Israel
 ya nagkarraw kikaw ki ngágan mu.
⁴Kirrawán taka
 gapu kadaya iIsrael la bobonan ku,
 nga píli ku nga tolay ku.
 Kirrawán taka ki ngágan mu se rinispítar taka
 oray nu akkan nà am-ammu.
⁵Iyà nge Yahweh!
 Awan nin sabáli nga Dios nu di Iyà ala.
 Pabilgan taka nga makigubát,
 oray nu akkan nà am-ammu,
⁶ta senu mammuwán daya ngámin tolay ki kalawagán,
 nga áwan sabáli nga Dios.
 Iyà nge Yahweh! Awan nin sabáli nu di Iyà ala.
⁷Iyà ya namarsuwa kiya wada se gíbat.
 Ay Iyà pe ya gapu daya paglapnáyan se daya pagrigátan.
 Iyà nge Yahweh, Iyà ya mangwa kadedi ngámin.
⁸“Maggayát ka lángit, pangabáan taka peyang, nga
 ummán ki agpaudán ku.
 Magsagána din ya kalawagán,

ta senu mepákat kiya kalawagán ya kinalintag se ya wayawaya.
Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangwa ngámin kadayán.

⁹Kal-allà ala daya makisuw-suwáy ke Dios nga
namarsuwa kadakayu?

Ta wayya la nga makagi naya bánga kiya nangwa kaggína nga,
“Taanna, tura ummán kídì ya angwám kiyà ta!

Tura ummán ka áwan mu íma ta!” wayya na la nán?

¹⁰Nagdakè na pe nu nán naya an-anà kadaya mannákam na nga,
“Tura dà neanà a ummán kídì ta?”

¹¹Ay nán ne APU nga Awan Kapáda nga Dios na Israel
se namarsuwa kaggída,

“Awan nu rabbang nga mangríri kiyà ki piyán ku nga
kuwaan kadaya annánà ku,

onu nágan na nga kuwaan ku.

¹²Iyà ya namarsuwa ki kalawagán
se kadaya ngámin tolá ya mag-agyán kiyán.

Iyà pe ya namarsuwa kadaya lángit
se kadaya ngámin na atán kiyán.

¹³Iyà pe ya nangiparob ke Cyrus,
ta senu gapu kaggína, ay matungpál ya napiya nga panggap ku.

Iyà pe ya mangappiya kiya dalenan na.

Aggína ya mangipasíkad kammin ki íli ku,
ay se wayaán na daya tolá ku wa nabálud!

Akkan na sapúlan ya tangdán na nga mangwa kadayán.

Iyà nge Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin
ya nangikagi kadedi.

¹⁴Ay nán pe ne APU:

“Daya bànáng na Egipto se Etiopia,
ay mepakin-kuwa da ngámin kikaw.

Daya nasasáway nga tolá ka Seba, ay asassuwan muda.

Nekakáwar da nga bálud nga sumúrut kikaw.

Magukkab da ki àráng mu, se da nán,

“E Dios ya mamul-bulun kikaw.

Aggína ngala ya sissa nga Dios, áwan nin sabáli.”

¹⁵Ikaw kurug ya Dios nga magling-lingad.

Ikaw ya Dios nga mangisalákan kadaya iIsrael.

¹⁶Daya magkuwa ka sinan diy-diyos,
ay meap-appat se mabà-bàla da ngámin.

¹⁷May áwan panda naya nangisalákan ne APU kadaya iIsrael.
Akkan da ngin na meap-appat onu mabà-bàla.

¹⁸Ta e APU nga Dios,
ay aggína namarsuwa kiya lángit,
se aggína ya namarsuwa ki kalawagán,
(ay kinuwa na nga magnanáyun,
ay aggína ya nangurnus kiyán.

Kinuwa na nga pagyanán tolay.)

Ay nán na, “Iyà nge Yahweh, áwan nin sabáli.”

¹⁹Nepakammu ku ngámin daya kar-kari ku,
áwan ku wa nesir-sirù.

Akkan nà pe pasápul kadaya iIsrael
nu áwan da masmà kiyà.

Iyà nge Yahweh, ay daya kurug gala daya kagiyan ku,
ay se tittu daya kustu daya ipakammu ku.

²⁰Ay nán ne Apu,

“Magguurnung kayu se kayu umbet,
dakayu ngámin na nakalásat kadaya nas-nasiyon.

Awan kammala am-ammu

daya mangag-agtu kadaya diy-diyos da nga káyu,
nga pagkar-kararágán da.

Wayya la nga makesalákan kaggída dayán!

²¹Umbet kayu, ta kagiyan nu daya ríri nu.

Maggaamomán kayu, ta senu ammu nu ya kagiyan nu.

Inna ya nangipainunna nga nangikagi kitun
nga màwa ngámin dedi nga nà-nàwa ta?

Di mà Iyà nga APU?

Ay áwan sabáli nga Dios nu di Iyà ala.

Iyà ala ya Dios nga namáru se makesalákan kadaya tolay ku.

Awan nin sabáli.

²²Dakayu ngámin na tolay ki kalawagán,

magulli kayu kiyà senu mesalákan kayu.

Ta Iyà ala ya Dios, áwan sabáli yin.

²³Nagsipata ngà kampela ngin nin;
 kurug ya kari ku, ay akkan maul-ulis:
 nga magpalintud daya ngámin na tolay ki àráng ku,
 se isipata da nga mangurug da kiyà.

²⁴Ay nán da tolay,
 “E APU wala ya paggayatán na kinamáru se turáy.”

Ngámin daya mangalùsaw kaggína,
 ay umbet da kaggína, nga ittu ya keap-appat da.

²⁵Gapu wala ke APU ya kesalákan daya gakagaka tu Israel,
 ay se aggína pe ya pakedayáwan da.

46 Nepadarumúdum tu Bel, se nagùmà tu Nebo;
 aggída nga diy-diyos datu iBabilonia!
 Netakay dada ka asnu se báka.

Datu agtuwan kuma da tolay,
 ay daya nonawán na animál lin
 ya mangagtu kaggída.

²Nagùmà da nga sangapáda, se nepadarumúdum da.
 Akkan da mesalákan ya baggi da kampela ngin nin,
 nu di da pe ya meráman kadatu bálud nga netálaw da.

³Gínán dà, dakayu wa gakagaka nату Jacob,
 dakayu ngámin na nabansi nga Israel.

Tinag-tagasinnán takayun nanggayát kam kitu nekeanà nu.

⁴Ay tag-tagasinnán takayu
 panda kiya agbiyág nu,
 se panda ki agpusà da abù nu.

Ata pinarsuwa takayu,
 ay túya rabbang na nga tagasinnán,
 se isalákan takayu.”

⁵“Atán kadi annung nu pangipadígán kiyà?
 Atán kadi mepáda kiyà?”

⁶Daya duddúma nga tolay, ay iltuwád da
 daya nesir-sirù da nga silber se balitù,
 se da kiluwan da,
 ay se da ipagulma kadaya maraggulma

ka sinan diy-diyos da.

Ay se da la nga magpalintud ki àràng dayán na diy-diyos
nga magday-dáyaw kaggída.

⁷ Bugtúngan da yán na diy-diyos da,
se da ilubtág, ay akkan magal-alit kitúni.

Akkan magkin-kínin!

Ay nu atán magkarárag kaggína,
akkan pe sumung-sungbát!
se akkan nada masengán kiya riribù da.

⁸ Dakayu wa maragbásul,
akkan nu kal-kaligpanán idi,
se lam-lamtan nu!

⁹ Dam-damdamman nu datu kinuw-kuwa ku kitun.

Ta sissa ngà a Dios! Awan nin sabáli;

Iyà ala ya Dios! Ay áwan ku wa kapáda.

¹⁰ Iyà ala ya makekagi kadaya mà-màwa ki masangwánan.

Ay oray kitun kam kinagi ku win daya mà-màwa.

Nán ku kitun nga, ‘Ngámin daya piyán ku nga màwa,
ay kurug nga màwa da ngámin,

ay se kuwaan ku kampela daya piyán ku nga kuwaan nin.

¹¹ Karrawán ku ya isa tolay manggayát ka lattakán.

Ayabán ku ya ap-apu ka adayyu nga giyán,

nga mangwa kiya piyán ku nga màwa.

Kinagi ku win daya kuwaan ku,

ay túya kuwaan kuda kurug.

¹² “Gínán dà, dakayu wa nasúkir nga tolay,
dakayu wa magkuna

nga mabayág pikam ya kesalákan nu.

¹³ Tagay yin ya angisalákan ku;

akkan mabayág, ay isalákan ku ya Jerusalem,

nga ittu ya kepassingannán naya dáyaw ku.

Ya kapánis na Babilonia

- 47** Ay nán ne Apu,
 “Umúlug ka kiya nangátu wa tugaw mu, ikaw Babilonia,
 se ka magtugaw kiya lusà.
 Nippà in ya turáy mu. Magtugaw ka ngin ki tápù.
 Arig mu kitun ya isa nga babbalásang,
 isa ka nga íli nga akkan tutu wala naábà.
 May kídì, ay áwan nin ya mangagi kikaw
 nga napiya se ninnád ka!
²Alà mu ya aggiridán nga batu,
 se ka magirid ka arína!
 Ippà mu ya sakodong mu.
 Làbuwam ya amin-lasi nga bádu mu.
 Làlàan mu ya kamason mu,
 se ka dumalákit kadaya wángag.
³Masobaán ka, se meap-appat ka.
 Awan makalípán kiyà a bumálat kikaw.
⁴Ya mangisalákan kadakami,
 ay APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya ngágan na;
 Awan Kapáda nga Dios na Israel.
⁵Ay nán ne Apu ka Babilonia,
 “Maging-inggap ka ngala
 nga magtugaw ki nagìbat nga giyán.
 Akkan da ka ngin ingágan
 ka katurayán na babay kadaya il-íli!
⁶Nakarungat tà kadaya tolay ku.
 Ay akkan kuda nebíláng ka kuw-kuwa ku ka tangapurù.
 Nepeturayán kuda kikaw, may akkan muda kinalakkán.
 Oray datu làlákay kaggída ay pinar-parigátan muda.
⁷Dálin mu kid nu magnanáyun ka
 nga katurayán na babay ki kalawagán.
 Akkan mu wa linam-lammat
 nu nágan na ya pagtungpálan daya kinuw-kuwa mu.”

- ⁸“Ginán mu idi na,
ikaw nga maramminya ki gan-gánas;
ikaw nga manguna nga natalgad ka,
se áwan mu kapà-pàyanán.
Nán mu ki uray mu nga,
‘Awan ku kapáda, áwan ya ummán kiyà.
Awan ku la kabúkud, se áwan matay kadaya annánà ku.’
- ⁹Ngamay màtatán ka ngala nu isa ngalgaw
ki kàwa dayán na duwa nga kinagi mu.
Oray nu kuwaam ngámin kaláse na agganítu,
ay matay daya annánà mu, se mabúkud ka.
- ¹⁰“Dálin mu nu áwan màwa kikaw ki kinadakè mu.
‘Awan makasingan kiyà,’ nán mu.
Neal-alílaw ka gapu kiya kinalaing se kinasírib mu.
Ay se mu nán ki baggim,
‘Iyà ala ya ummán kídi na.
Awan sabáli nga ummán kiyà!’
- ¹¹Ngamay atán nadakè nga màwa kikaw.
Akkan mu wa masipdán oray nganna ya agganítu mu.
Màtatán ka ngala ki ilalbet naya kaparigátan,
nga akkan mu tutu wala namnamáan nga màwa kikaw!”
- ¹²“Ittu idi yin ya angngusár mu
kadaya anggámud mu, se ya aggan-anítu mu,
nga nabayág mu nga nagrig-rigátan,
naggayát kam kitu kabbing mu.
Get mapanansing mu daya kalínga mu.
- ¹³Awan mu mà a mà-màwa,
oray nu adu daya nakitùgúdán mu.
Wà giyán datu pagtalgad mu nga nasírib
kadaya bittuwan ta,
se datu marammadtu nga makekagi
nu nágan daya màwa kikaw ki káda búlán?
Karrawán muda a, ta makiseng ka kaggída.
- ¹⁴Arig da ngala ya dagámi nga masidug!

Ay oray ya baggi da kampela ngin nin,
 ay akkan da mesalákan kiya apuy.
 Ay akkan ta mabalin pagginuduwán yán na apuy.
¹⁵Tu idi ya màwa kadatu ngámin ù-opun mu
 nga nagpiyáran mu nanggayát kitu kabbing mu.
 Pagtataláwan daka,
 ay áwan nala oray isa kaggída
 ya mangisalákan kikaw.”

Ammu ne Dios ya masangwánan

48 “Ginán nu idi,
 dakayu wa gakagaka natu Jacob,
 dakayu wa pangagánan da ka Israel,
 se dakayu wa gakagaka natu Juda,
 dakayu wa magsingán ki ngágan ne APU;
 dakayu wa magkuna nga dayáwan nu we Dios na Israel
 oray nu akkan kammala kurug gin.
²Nán nu pe nga dakayu daya umíli
 kiya napatag nga íli,
 se magpiyár kayu pe kiya Dios na Israel,
 nga ya ngágan na
 ay e APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
³Nán ne Apu kadaya iIsrael,
 “Kitu nabayág gin, ay kinagi ku win
 daya mà-màwa nu kuwa.
 Ay se kuda kinuwa kurug datun.
⁴Ata ammu ku nu wà ummán na kinasúkir nu.
 Nabagkad daya bùlaw nu wa ummán ki balayyáng,
 se nakulnit daya úlu nu nga ummán ki bága.
⁵Ay túya kitun kam,
 ay kinagi ku kadakayu win daya mà-màwa
 ki di da pikam nga kàwa,
 ta senu nu màwa da ngin, ay akkan nu nán
 nga daya diy-diyos nu ya nangwa kadayán.”

⁶Nagìna nu datu nepainunna ku nga kinag-kagi ku kitun,
ay nasingan nu nga nàwa da ngámin nin.

May akkan nu maaksiptár da.

Ay manggayát kídì yin,

kagiyán ku kadakayu daya baru wa bánag
nga akkan ku pikam nepak-pakammu kitun,
ay se áwan nu pikam nag-agìna kitun nga ummán.

⁷Idi yala ya angwa ku kadedi.

Awan pikam nàwa nga ummán kídì kitun.

Díkod akkan nu makagi nga ammu nuda ngin kitun kam.

⁸Akkan nu pikam nagìna,

se akkan nu pikam nammuwán dedi,

ta nagpì-bangngag kayu kitun.

Ammù ya kinatraydor nu,

se kinasuwáy nu nanggayát kitu nekeanà nu.

⁹Ngamay gapu ki kinadáyaw ku, ay
igawídán ku ya rungat ku kadakayu,
ta senu akkan takayu rapúnan.

¹⁰Tinisting takayu,

may akkan ummán ki annisting ki silber
nu napabeg gin onu akkan.

Pinar-parigátan takayu wala.

¹¹Kuwaan ku yán ta ittu ya pakedayáwan ku.

Akkan ku ipalúbus nga meap-appat ya ngágan ku,
onu midde ki sabáli ya dáyaw nga pára kiyà ala.

Nge Cyrus ya piníli ne APU

¹²Ginán dà, dakayu wa gakagaka natu Jacob,
dakayu wa ilIsrael nga piníli ku nga tolay ku!

Iyà ala ya Dios. Iyà ya nanggayatán
se Iyà ya pamalinán daya ngámin!

¹³Iyà kampela ngin nin

ya namarsuwa kiya kalawagán,

se Iyà mismu pe ya namarsuwa ki lángit.

Ay nu karrawán kuda,
ay atán da nga dágus ki àráng ku.”

¹⁴ Umbet kayu ngámin ta gínán dà!
Inna kadaya diy-diyos nu ya nangikagi
nga ya tolay ya pinlí,
ay aggína ya mawe rumaut ka Babilonia?

Kuwaan na ya piyán ku ipàwa kaggína.

¹⁵ Iyà ya nangikagi nga umbet,
ay Iyà mismu pe ya nangayáb kaggína.
Pinalbet ku, ay matungpál na daya panggap na.

¹⁶ Umadanni kayu ta gínán nu idi na.
Oray kitu dámu, ay áwan ku wa nesir-sirù a di kinagi.
Kinagi ku win daya mà-màwa.
Atán nà in kitu nanggayát na,
ay kídi, ay nebon nà ne APU DIOS nga Mannakabalin.
Ay ya Ispiritu na ya mangabul-bulun kiya.

Ya palánu ne Apu pára kadaya tolay na

¹⁷ Tu idi ya nán ne APU wa marangngisalákan kadakayu.
Aggína ya Mannakabalin ki Ngámin na Dios na IIsrael:
“Iyà e Yahweh nga Dios nu.
Iyà ya magtùgud kadakayu kadaya pagpiyán nu,
ay Iyà pe ya mangiturung kadakayu ki masápul kapannán nu.

¹⁸ Nung kuma nu kinurug nu daya bil-bílin ku,
ay di kayu kuma natalna peyapeyang,
nga ummán ki magay-áyus nga wángag,
se magtul-túluy kuma ya kinapiya naya biy-biyág nu,
nga ummán ki magpalupalun peyang nga bebay.

¹⁹ Ay se daya pútupútut nu,
ay ummán kuma kiya kaadu daya ginat
ki dappit bebay ya kaadu da.
Ay akkan ku pe ipalúbus nga marápun da.

²⁰ Magtálaw kayu win kiya Babilonia!
 Panáwan nu win yán na íli!
 Magpatag kayu wa mangipakammu
 kadaya ngámin tolay ki kalawagán.
 Isáraw nu ya,
 “Nesalákan ne APU daya bobonan na nga iIsrael!”
²¹ Ay kitu nangidalen ne Apu kaggída kadatu ir-ir-er,
 ay akkan da nawwaw.
 Pinagbuwà na ya danum kitu pínát pára kaggída.
 Bingki na tu pínát, ay ginumbuwà tu danum.
²² Ay nán ne APU,
 “Awan agtalna daya nadakè kuk-kuwaan na tolay!”

Ya ubra naya bobonan ne APU

49 Ginán dà, dakayu wa tolay
 nga mag-agyán kadaya adayyu wa il-íli!
 Ay oray akkan nà pikam ma neanà,
 ay piníli nà in ne APU ka bobonan na.
 Kinagi na ngin ya ngágan ku
 oray kitu atán nà pikam ki sinay na ina ku.
² Kinuwa na daya úni ku
 ka ummán ki natadam nga ammuku.
 Nelingad nà kiya íma na.
 Kinuwa nà pe ka ummán ki natadam ma mayán na bútag,
 ay nesirù nà ki aggipayán na.
³ Ay nán na kiyà,
 “Israel, ikaw ya bobonan ku.
 Gapu kikaw, ay day-dayáwan dà daya tolay.”
⁴ Ngamay nán ku,
 “Awan sur-surbi daya nagrig-rigátan ku.
 Awan nagung-ungdaran naya bílag ku.”
 May ipinnoray ku wala ya ngámin ke APU.
 Aggína la ya makammu mangsupápà kiyà.

48:20 Ka Hebreo, ay “Jacob.”

- ⁵ Akkan nà pikam neanà, ay piníli nà ne APU
 nga bobonan na nga mangurnung
 kadaya nasip-siparà a iIsrael.
 Pinadayáwan nà ne APU,
 ay e Dios ya mangidde ka bílag ku.
- ⁶ Ay nán ne Apu kiyà,
 “Napatag ya ubra nga ipàwa ku kikaw,
 ta akkan nala tittu ya mangipatulli
 ki dáyaw na Israel ya kuwaan mu,
 ta kuwaan taka pe nga árig dílag kadaya akkan Judyu,
 ta senu mesalákan ngámin daya tolay ki kalawagán.”
- ⁷ E APU ya marangngisalákan kada iIsrael,
 se aggína ya Awan Kapáda nga Dios da.
 Ay nán na kiya nerup-rupát se akkan pinagan-anu daya nas-nasiyon,
 se ya asassu daya agtuturáy,
 “Nu masingan daka nga lumíwán,
 ay magsíkad daya à-ári,
 se magukkab daya agtuturáy,
 ka agdáyaw da kikaw.
- Màwa yán gapu ta píli naka ne APU
 nga bobonan na;
 e APU nga Awan Kapáda nga Dios da iIsrael,
 se Dios nga áwan na agbusid.”
- ⁸ Tu idi ya nán ne APU,
 “Nu umbet ya kustu nga oras na, ay kalakkán takayu.
 Ay kiyán na tiyampu ay isalákan takayu,
 se sungbátan takayu ki akiseng nu.
 Tarànan se igdù takayu.
- Gapu kadakayu, ay makiturátu wà kadaya ngámin tolay.
 Iulli takayu ki íli nu wa nagbalin nin ka ir-ir-er.
- ⁹ Ay kagiyan ku kadaya bálud,
 ‘Lumawán kayun ta nawayaán kayu win.’
 Ay daya atán ki kagibattán, kagiyan ku kaggída nga,
 ‘Mawe kayu win kiya nawada.’
 Meárig da ka karneru wa ipas-pastu ku
 ki giyán daya natalobu wa kakadtán, nga ir-ir-er kitun.

¹⁰Akkan da tutu wala ngin na mabis-bisinán se mawwaw.
 Ay akkan da pe yin matakitán ki sínág
 se ki napásu wa bal-báli ki ir-ir-er,
 ta e APU nga maminya kaggída ay tag-tagasinnán nada.
 Iturung nada kiya giyán daya gabbuwà.

¹¹Pagbalinan ku daya ban-bantay ka dad-dalenán,
 ay daya kal-kalsáda ay ikalingúdu kuda.

¹²Ta umbet tin daya tolay ku wa gayát kadaya adayyu wa íli.
 Atán da maggayát ka pane lattakán se sirbútán,
 ay atán da pe maggayát ka Sinim.

¹³Ay magkansiyon kayu wa ilángit!
 Magpatag kayu wa atán ki kalawagán!
 Dakayu wa ban-bantay, magkansiyon kayu!
 Ta paanggamman kammin ne APU daya tolay na,
 se kalakkán nada kadaya kapar-parigátan da.

¹⁴May nán mán kammin daya iJerusalem,
 “Pinagdudoray nakami yin ne APU.
 Kinaligpanán nakami yin!”

¹⁵May nán ne Apu,
 “Makaligpanán kadi na ina ya an-anà na?
 Wayya na la nga migsán ya an-anà a neanà na?
 May oray nu atán ya ina nga ummán kiyán,
 ay akkan takayu tutu wala kaligpanán.

¹⁶Sinnan nu! Nesúrát ku ya ngágan nu ki dakúláp ku.
 Siddadamdam mà peyang
 kiya narba nga darupírip pa abut na íli nu.

¹⁷Maglalbet daya gakagaka nu win.
 Ay magtatálaw pe yin
 daya nangdadál ki íli nu.

¹⁸Sumingan kayu kod kiya lebut nu.
 Masingan nu daya pútupútut nu nga magguulli yin.
 Iyà nge APU nga sibbiyág, ay isipata ku,

49:12 Kadaya duddúma ka kasurátan ki Hereo, ay Syene onu Aswan idi nga giyán, nga atán ka panillod na Egipto

nga ipasindáyaw nuda,
 nga ummán kiya babay nga meatáwa
 nga mangipasindáyaw kadaya ikkaarmat na.

¹⁹Daya giyán ki íli nu nga nadadál se daya nabaaw,
 ay mapnu da ngin kadaya gakagaka nu.

Ay datu tolay ya nangdadál kadaya íli nu,
 ay adayyu da ngin kadakayu.

²⁰Ay daya gakagaka nu nga neaná
 kitu íli nga nekebalúdán nu,

ay nán da nu magulli da,

‘Palotán tolay kídí na ngin.

Masápul mi pikam ya pagyanán mi!’

²¹Ay se nu nán ki uray nu,

“Inna daya nangianà kadedi nga annánà?

Natay ya kaduwán kadatu annánà ku,
 ay akkan nà makapagan-anà.

Nippan dà ki sabáli íli se nabay-án nà.

Inna nád ya nagtaranan kadedi,

ay sissa ngà mà a nabansi kídí na.

Ka wàna nád ya naggay-gayatán dedi nga tolay?”

²²Ay nán ne APU nga DIOS,

“Sinyásan ku daya nas-nasiyon

se itáyag ku kaggída ya tagematun ku;

ay tàbítan da nga iulli daya pútupútut nu wa lalláki,

ay daya babbay, ay talanggosiyon dada nga ilbet.

²³Daya à-ári daya bátug ama daya pútupútut nu,

ay se daya attáwa da daya bátug ina da.

Magukkab da ki lusà kiya àráng mu ka angrispitár da kikaw,

se dil-dílán da ya tápù kadaya ya síkil mu.

Gapu kiyán, ay mammuwán mu nga Iyà e Yahweh.

Ngámin daya magpiyár kiyà, ay akkan da nga meap-appat.

²⁴Wayya la nga atán makapúlat kiya inarisamsam

naya narungat ta suldádu?

Onu atán makelísi kadi kiya bálud na tolay ya naranggás?

²⁵May tu idi ya nán ne APU,
 “Mawayaán daya bálud daya narungat ta tolay,
 ay mepatulli kammin daya inarisamsam da.
 Ata Iyà ya makigubát kadaya manggubát kadakayu,
 ay isalákan ku pe daya annánà nu.
²⁶Ipakkán ku kaggída ya tabbit da kampela ngin nin
 daya mamal-pallà kadakayu.
 Ay pinglawan kuda pe kadaya dága da kampela ngin nin.
 Ay díkod mammuwán daya ngámin tolay,
 nga Iyà nge Yahweh nga marangngisalákan kadakayu,
 se Mannakabalin na Dios daya iIsrael.

50 Tu idi ya nán ne APU:
 “Pinatálaw ku kadi daya tolay ku,
 nga ummán ki nangisína na laláki kiya atáwa na?
 Ay nu ummán kiyán, ay kawà na giyán na lugud
 ya kasurátan nga nagsisína tada?
 Neláku takayu kadi kiya nakautángan ku?
 May akkan! Netálaw dakayu wa bálud
 gapu kadaya bas-básul nu,
 dakayu se ya bátug ina nu.
²Taanna, tura kayu áwan kiyà a inumbet?
 Taanna, tura áwan nala sumungbát kadakayu
 kane kumraw wà?
 Gapu agpà ta áwan ku pannakabalin
 nga mangisalákan kadakayu?
 May akkan na ittu yán ya gapu na!
 Ta annung ku pagmagaan ya bebay.
 Ay annung ku pagbalinan daya wángag ka ir-ir-er,
 ta senu matay daya ngámin na sissida kadayán.
³Annung ku pagbalinan ka ngísit
 ya mannáw wa lángit,
 ummán ki bádu da nga ngísit
 daya magmanakit.

Ya nasunud nga bobonan ne Dios

- ⁴Tinùgúdán nà ne Apu DIOS
 nu nágan da ya kagiyan ku
 kadaya mun-onawán, ta senu bumilag da.
 Lukagan nà ki káda pagmakát,
 nga manggìna kadaya itùgud na kiyà.
- ⁵Linùtán ne Apu DIOS daya talíngà,
 ay akkan nà summuwáy kaggína,
 se akkan nà naglikud kaggína.
- ⁶Níla ku wala ya addag ku kadaya bumáut kiyà,
 se ya murang ku, ay binay-án ku wala
 kadaya namàdut ki íming ku.
 Neap-appat dà se linut-lutában dà ki murang,
 may binay-án kuda ngala.
- ⁷May gapu ki isisseng ne Apu DIOS,
 ay akkan nà neap-appat.
 Ay túya pinagbalin ku ya murang ku
 ka ummán ki nakulnit ta bulináwan,
 áta ammù nga akkan nà a meap-appat.
- ⁸Adanni kiyà nge Dios,
 nga ittu ya mangipakammu nga áwan ku bas-básul.
 Ay nu atán mamabásul kiyà,
 ay magdarum da ngala!
 Umbet dà ala nga sanguwan daya kalában ku.
- ⁹Ay e Apu DIOS ya sumeng kiyà,
 ay iinna lugud daya mangikagi nga nagbásul là?
 Main-ínut da nga umawan.
 Ummán da ki bádu wa main-ínut marupù gapu kada ulullag!
- ¹⁰Dakayu wa mangikansing ke APU,
 se mangikurug kadaya kag-kagiyan na bobonan na,
 oray magdal-dalen kayu ki nagibat nga áwan dílag,
 ay magpiyár kayu wala ke APU,
 se magpinnoray kayu wala ke Dios.
- ¹¹May dakayu wa pagmákad nu ya kinuwa nu wa apuy nu,

ay manalen kayu ki gatang na apuy nu kampela ngin nin.
 May ya manamnáma nu wa idde ku kadakayu,
 ay ya napalotán na rígát nu.

Ya angliwiwa ne APU kadaya tolay na

51 Ay nán ne Apu,
 “Gínán dà, dakayu wa maminya nga mangwa ki napiya,
 se dakayu wa maminya nga makiseng kiyà:
 Lam-lamtan nu kod tu naggayatán nu;
 tu árig abay batu wa nagtappigán da kadakayu,
 se lam-lamtan nu tu nangurobán da kadakayu.
²Lam-lamtan nu kod tu Abraham nga apuapu nu,
 se tu Sara nga nangianà kadakayu.
 Ay kitu angngayáb ku kitun kitu Abraham,
 ay áwan na pikam pútut, may kinalakkán ku,
 túya pinagbalin ku daya gakagaka na ka adu tutu wala.
³Liwliwaan kammin ne APU daya iJerusalem
 nga mag-agyán kiya nadadál nga íli da.
 Pagbalinan na ya ir-ir-er kiyán,
 ka ummán ki Eden nga kamulán ne APU.
 Maganggam se magpatag datu atán kitúni,
 se magkan-kansiyon da ka aggiyáman da.

⁴“Manggìna kayu Kiyà,
 dakayu wa tolay ku.
 Gínán nu daya kagiyan ku.
 Ipakammù kadaya ngámin tolay ya sur-súrù;
 ay se daya bil-bílin ku, ay ittu ya bátug mangwada kaggída.
⁵Karuwan ku ya angngisalákan ku kaggída.
 Madama ngin ya angngábà ku.
 Iyà mismu ya mangituráy kadaya ngámin na tolay.
 Id-idaggán da ya ilalbet ku,
 daya tolay nga atán kada giy-giyán nga adayyu.

50:11 Daya duddúma nga ‘translation’ ay nán da, “Dakayu wa magpal-palánu nga mangdadál kadaya duddúma, ay dakayu kammin ya madadál ki palánu nu.”

Magnamnáma da kiyà nga mangisalákan aggída.

⁶Maglángad kayu ka lángit,

ay se nu wa sinnan ya kalawagán.

Ummán ki atù a umawan ya lángit,

ay ya kalawagán, ay matan ki lúpus nga marúnut.

ay daya tolay, ay matan da kadaya banggaw wa magkakátay.

Ngamay ya anngisalákan ku, ay

magnanáyun ka áwan panda,

ay se akkan pumanda ya kustu nga angguwes ku!

⁷“Manggina kayu Kiyà,

dakayu wa makammu ki kustu,

se dakayu wa akkan mangal-kaligpán kadaya bil-bílin ku.

Akkan kayu mansing kiya angirup-rupát da tolay,

se ya angug-og da kadakayu.

⁸Ata matan dayán na tolay kiya bádu wa marúnut,

se matan da kiya lúpus nga kanan daya ulullag.

May áwan ipappanda naya angguwes ku ka kustu,

ay ya anngisalákan ku

ay magnanáyun peyapeyang ka panda.

⁹Ara, APU! Sengán nakami!

Ki pannakabalin mu APU, isalákan nakami agpà!

Usaram ya pannakabalin mu nga ummán kitu dámu,

ummán kadatu nun-unna nga al-algaw!

Ikaw mà tu nanuwè kitu Rahab

nga abay ya ulolag ki bebay,

ay se ikaw pe tu nagkattal kaggína.

¹⁰Ikaw pe tu nagpamaga kitu Bebay,

se ka nangwa kitu kadalmán na,

ka dálen datu tolay mu wa nesalákan mu.

¹¹Ay díkod magulli yin datu nesalákan ne APU.

Sikkaanggam da nga umbet ka Jerusalem.

Awan panda naya agganggam se agpatag da.

Umawan nin daya pannakit da.

51:9 Ya Rahab, ay abay tutu wala nga ulolag ki bebay nga ittu ya kearígán na Egipto.

¹²Nán ne Apu,

“Iyà, Iyà a mismu ya mangliwliwa kadakayu.

Ay taanna, tura kayu mansing kadaya tolay yala,

ay árig da mà ala kadaya kaddat

nga makar-karu wala magbiyág?

¹³Naligpanán nu agpà in ne APU ta,

nga namarsuwa kadakayu?

Aggína ya namilád kiya lángit

se nangippáy ki pundasiyon na kalawagán.

Ay taanna, tura kayu makan-ansing peyang

kiya rungat daya mamal-pallà

se magasippatay kadakayu?

Ay wà giyán na lugud din kídi ya rungat da?

¹⁴Akkan mabayág, ay mawayaán nin daya bálud!

Akkan da matay ki agba-balúdán,

ay se akkan da magkúráng ki kanan da.

¹⁵Ata Iyà nge Yahweh nga Dios nu.

Pasgiyáran ku ya bebay, ay magadudúrán daya palun na.

Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya ngágan ku.

¹⁶Netùgud ku kikaw win daya bàbànan ku,

ay salakníbán taka ki ímà.

Iyà ya namilád kiya lángit,

se Iyà ya nangippáy ki pundasiyon na kalawagán.

Ay Iyà pe ya manguna kadaya iIsrael,

‘Dakayu daya tolay ku!’”

¹⁷Malukág ka, Jerusalem!

Bumángun ka ngin! Ininum mu ya pannakapánis mu

nga nepenum ne APU kikaw gapu kiya rungat na.

Netángug mu tutu wala,

ay túya mepar-parigpeg ka.

¹⁸Awan nala oray isa ya mamaybay kikaw;

áwan nala kadaya annánà mu

ya mamaybay kikaw.

¹⁹Duwa nga kaparigátan ya màwa kikaw.

May áwan mepagpanakit kikaw.

Madadál ki gubát ya íli mu,
 se magulát daya tolay mu.
 Ay áwan nala oray isa nga mangliwliwa kikaw.
²⁰Daya tolay mu, ay malang-langngát da kadaya kal-kalsáda.
 Ummán da kiya ugta nga nàna ki ikat.
 Aggída ya nagalinagnaggán naya rungat
 se lùsaw ne APU nga Dios mu.

²¹Ay túya, manggina kayu,
 dakayu wa marig-rigátan,
 se dakayu wa ninglaw may akkan gapu ki básì!
²²Tu idi ya nán ne APU,
 nga Katurayán na Dios nu
 se marangngigdù kadakayu nga tolay na:
 “Ippà ku win ya pagrig-rigátan
 nga niddè kadakayu gapu ki rungat ku.
 Manggayát kídi yin, akkan nu win maramanán
 ya rungat ku nga ittu ya irpeg nu.
²³Iparamán ku win kadaya namal-pallà kadakayu;
 datu nagkuna kadakayu ka,
 “Magukkab kayu mà ki lusà ta manalen kami ki addag nu,”
 ay se dakayu pinagbalin nga ummán ki kalsáda.

Isalákan ne Dios ya Jerusalem

52 Bumángun ka ngin, Jerusalem,
 se magpabílag ka!
 Magaruwát ka,
 ikaw nga napatag nga íli.
 Ata áwan lumná in kikaw kadaya bílang naragit
 se akkan naDiosán na tolay.
²Gumnikát ka ngin, Jerusalem.
 Sapuwán mu win daya tápù kikaw,
 se ka magtugaw win kiya napatag ga tugaw mu.
 Ippà nu win daya kadena ki bùlaw nu,
 dakayu wa nabálud nga iJerusalem.

³Ay nán ne APU:

“Neláku dakayu nga áwan báyad,
ay túya wayaán takayu nga áwan báyad pe.”

⁴Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS:

“Kitu nabayabayág gin na dagun,
ay nawe nag-agyán daya tolay ku ka Egipto.
Agtangeli da kitúni.

Ay se manin pinal-pallà datu iAsiria da
nga áwan gapugapu.

⁵Ay nágan lugud naya kuk-kuwaan ku?” nán ne APU.

“Ay ur-uráyan da ngala nga alá daya tolay ku!

Ay sar-saráwan daya agtuturáy da.

Ay se akkan da tutu wala makusap

nga mangirup-rupat kiya ngágan ku.

⁶May umbet ya tiyampu

nga mammuwán da ya Ngágan ku,

se mammuwán da nga Iyà ya magúni kídi.

Iyà kurug idi.

⁷Inagpiya na nga sisinnán kiya bantay

ya ilalbet naya umbet nga mangibàbànan

kiya napiya nga dámag,

nga ittu ya agkakappiya da tolay se e Dios,

se ya angngisalákan na kaggída.

Ay nán na ka Jerusalem,

“Magturáy yin ya Dios nu!”

⁸Gínán nu kod daya magguwardiya!

Magkan-kansiyon da ka naggat gapu ki anggam da,

áta sisinnán da ya aggulli kammin ne APU ka Zion.

⁹Isáraw nu ya anggam nu! Magkan-kansiyon kayu,

dakayu wa atán kadaya nadadál la giyán ki Jerusalem!

Liwliwaan ne APU daya tolay na.

Isalákan na ngin ya íli Jerusalem.

¹⁰Ipassingan ne APU

ya naturáy nga pannakabalin na kadaya nas-nasiyon.

Masingan da ngámin tolay ki kalawagán
ya angngisalákan naya Dios mi.

¹¹ Magtatálaw kayu kiyán nin!

Awan nu tù-tùbit nga mamaragit kadakayu ki agtálaw nu,
dakayu wa pára agtu kadaya aruminta na Templo ne APU;
masápul nga nadalus kayu peyang.

¹² Ata akkan nu masápul lin ya magburung nga magtálaw,
se akkan kayu wayya maglóbát.

Ata e APU ya magin-inunna kadakayu,
ay se aggína pe ya magbantáy kiya likud nu.

Ya magrígát nga bobonan ne APU

¹³ Ay nán ne Apu,

“Napiya ya kàwaán ngámin daya kuwaan naya bobonan ku.

Mepangátu se mapadayáwan tutu wala.

¹⁴ Adu datu nasdaáwan kane masingan da;

Nabau-báut ya ngámin baggi na,

ay ummán ka akkan tolay yin tu singan na.

¹⁵ May masdaáwan nala daya adu nasiyon.

Akkan nala makoni daya à-ári ki kasdaáwan da kaggína.

Ata áwan da nakadamágan ki masingan da,

se áwan da nagina kitun kadaya nammuwán da.

53 Ay nán daya tolay,

“Inna nád ya mangurug kadaya ibàbànan mi?

Ay inna nád ya nangipassingannán ne APU

ki pannakabalin na?

² Ta umabay ya bobonan na ki àráng na

nga ummán ki isa nga múla,

nga ya arutáng na, ay ummán ki arutáng káyú

nga naggamut ki nakarsi nga lusà.

Akkan nadaag se akkan natáram

túya akkan ta maayúyut nga makikopun kaggína.

³ Nerupat da tolay se akkan da pinagan-anu.

Kapenamán na daya kaparigátan,

se daya sin-sinakit.

Paglikudán da tolay, se akkan da sinnan,
nerup-rupat da, se akkan tada inat-atangya.

⁴May aggína ya nangitur-turad
kadaya rig-rígát se pannakit tada,
nga dâtada kuma ya nagsagába.

May dálin tada mán kammin
nu ammánis ne Dios kaggína
datun na sinag-sagába na.

⁵May nabig-bigadán gapu kadaya bas-básul tada,
se nabáubáut gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa tada.
Aggína ngala ya napánis gapu kadaya bas-básul tada;
ay gapu kiyán, ay pummiya tada tada,
se nappiyánan tada
gapu kadatu agpammital kitu baggi na.

⁶Ummán tada ngámin
kadaya magal-aliwagwag ga kar-karneru.
Ya isaisa kadâtada,
ay mawe kampela kiya piyán na kapannán nin.
Ngamay nepabásul ne APU kaggína
ngámin daya bas-básul tada.

⁷Pinal-pallà se sinágid da may tumulù ala,
nga akkan tagge nagun-úni.
Naging-inggap pala
nga ummán ki urbun karneru
nga mippan nin kiya agpartiyán.
Ummán pe ki karneru wa ninggap pa mapukísán,
akkan tagge ya nagríri.

⁸Tiniliw da, se da pinabásul
ki akkan kustu wa pananguwes.
Awan nala ya nakibiy-biyáng kitu nàwaán na,
ta natay gapu kadaya bas-básul daya tolay ku.

⁹Kitu nekatay na, ay kabulun na ya nabànéng nga tolay;
netaman da kiya kalubúán daya nadakè a tolay,

oray nu áwan na tutu wala nga bas-básul,
se áwan na tutu wala nga nagbusid.

¹⁰Ngamay pagayatán ne APU,
nga magrígát.

Tu pannakatay na,

ay ittu ya pakapakawanán da tolay kadaya bas-básul da.

Ay díkod gapu kídi, ay umadu daya gakagaka na
se umadaddu ya biyág na.

Ay gapu kaggína, ay màwa ngámin daya piyán ne APU.

¹¹Ay kalpasán naya nagrígát na, ay
masingan na ya panggap na, ay díkod
maangammán tutu wala.

Ay gapu kadaya nà-nàlamán naya namáru nga bobonan ku,
ay pagbalinan na ka namáru daya adu wa tolay,
ta ikáru na daya bas-básul da.

¹²Ay túya iddán ku ka nangátu wa sáad,
kabulun na daya nangátu se naturáy nga tolay.

Ata nepalúbus na ngala ya pannakatay na.

Natay nga ummán kadaya nadakè nga tolay.

Nebaggi na daya maragbásul,
se nekar-karárag na nga mapakawan da din.

Ya áwan panda nga aminya ne Apu kada iIsrael

54 “Ikaw Jerusalem, nga árig babay nga akkan makapagan-anà!
Akkam napadásan nu wà ummán naya manggì-gìna.

May kídi isáraw mu ya agganggam mu,
ta ad-adu daya annánà mu
may iya babay nga atán atáwa.”

Túyán ya nán ne APU.

²Paabayyam ya báwi mu,
akkan ka min-induwán;

kadadduwan mu wala daya lúbid na
se kaligdaan mu daya pátù na.

³Ata mewáras kayu kadaya giy-giyán kadaya lib-lebut mu.

Sakúpan daya gakagaka mu daya il-íli.
 Magyán da kadatu nabaaw nga il-íli kitun.
⁴Akkan ka magansing,
     ta akkan ka ngin meap-appat,
     se akkan ka pe yin na melalais.
 Akkan mu win madamdám
     tu nekeap-appat mu kitu kabbing mu,
 se tu nagpannakit mu kitu nekabúkud mu.
⁵Ata ya namarsuwa kikaw
     ya bátug atáwa mu win.
 E APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya ngágan na!
     Aggína ya mangisalákan kikaw.
     Aggína ya Awan Kapáda nga Dios daya iIsrael.
 Aggína ya Dios naya ngámin kalawagán.
⁶Ata kirrawán naka kammin ne APU;
     ummán ki babay ya nigsán na atáwa na kitu kabbing na;
     ay túya napolótán ya pannakit mu.
     Ay nán na ya Dios mu kikaw:
⁷“Nigsán taka kitu tangapurù,
 ngamay gapu ki agkallà ku kikaw,
     ay túya alà taka kammin.
⁸Gapu ki rungat ku,
     ay naglikudán taka nga nakaru.
 Ngamay gapu ki áwan panda nga amminya ku,
     ay kalakkán taka.”
     Ittu yán ya nán ne APU
     nga marangngisalákan kikaw.
⁹“Ata kiyà, ay páda na idi
     kitu nagkari ku kitu Noa kitun,
     nga akkan ku win layusan idi ya kalawagán.
 Ay ikari ku pe kídi, nga
     akkan nà in makarungat kadakayu,
 se akkan takayu win na pasilgan.
¹⁰Ata oray mán nu migday daya ban-bantay,
     ay akkan mippà ya amminyà kikaw;
     ummán pe ya kari ku kikaw nga kinatalna, akkan mippà.”

Ittu yán ya nán ne APU nga maragkallà kikaw.

¹¹ Ay nán ne Apu,

“Ikaw Jerusalem nga magrig-rígát se kal-allà nga íli,
nga áwan mangliwliwa kikaw.

Ipasíkád taka kammin!

Ay daya napatag ga batu
ya kuwaan ku nga pundasiyon mu.

¹² Daya batu wa rubi ya usaran ku,
nga mangwa kadaya torre mu,
se daya nasil-silang nga batu
ya kuwaan ku wa gagyangán mu.

Ay ya abut mu, ay pabeg napatag ga batu pe ya usaran ku.

¹³ Iyà mismu ya magtùgud kadaya ngámin tolay mu.
Pagtalnaan ku tutu wala ya kabiy-biyág da.

¹⁴ Ya kinalintag ya mamabílag kikaw.

Awan pe yin daya mamal-pallà
se maman-panansing kikaw.

¹⁵ Nu atán ya mangraut kikaw,
ay akkan ku pagayatán yán.

Maábà ya oray inna nga mangraut kikaw!

¹⁶ Iyà ya namarsuwa kadaya maragbattál.

Apuyán da ya aggarubán da se da magbattál kadaya iggugubát.

Iyà pe ya namarsuwa kadaya suldádu,
nga mangusár kadaya iggugubát nga pumatay.

¹⁷ May awan iggugubát ya mangan-anu kikaw,
ay se atán pagsungbát mu kiya pangidarumán da kikaw.

Ittu yán ya pagpíyán naya bobonan ku.

Mangábà da gapu kiyà.”

Ittu yán ya nán ne APU.

Ya agkallà ne Dios

55 Ay nán ne Apu,

“Dakayu wa mawwaw,
umbet kayu ta atán danum kídi na.

Dakayu wa áwan pirà,
 umbet kayu wala mangalà ka kanan nu.
 Mangalà kayu pe ka gátas se bási.
 Awan nu tagge bayádan.

²Taanna, tura nu gastuwan daya pirà nu
 kadaya akkan kustu akakkanan?
 Ay se tura nu gas-gastuwan daya nagrigátan nu
 kadaya akkan kammala makabtug gin?
 Ginán dà kod,
 ta senu daya kapíyán se kamítán na akakkanan
 daya makkanán nu.

³Umbet kayu se kayu manggìna kiyà,
 ta senu magbiyág kayu!
 Magkari yà kadakayu,
 ay áwan kaul-ulissán naya kari ku.
 Ikari ku ya áwan panda nga aminyà,
 nga ummán kitu nekari ku kitu David.

⁴Pinagbalin ku nga apu,
 se aggína ya magturáy kadaya il-fli;
 ay se gapu kaggína,
 ay nepasingan ku kadaya tolay ya pannakabalin ku.

⁵Ayabán mu pe daya tolay nga akkan mu am-ammu kitun,
 ay se daya akkan makam-ammu kikaw,
 ay maglalbet da kikaw,
 gapu ta Iyà nge Yahweh ya Dios mu.
 Iyà nga Awan Kapáda nga Dios na Israel
 ya namadáyaw kikaw.”

⁶Sapúlan nu we APU kiya akasmà nu pikam kaggína.
 Kumraw kayu kaggína kiya kaadanni na pikam.

⁷Ay daya nadakè a tolay,
 ay masápul igsán da ngin daya nadakè a kuk-kuwaan da,
 se kuspan da ngin daya nadakè a lam-lamtan da.
 Magulli da kammin ke APU nga Dios tada
 ta senu kalakkán, se pakawanan nada.

⁸Nán ne APU, “Ata ya lam-lammat ku,
 ay akkan ummán kiya lam-lammat nu,

ay se daya gagángay ku,
ay akkan ummán kadaya gagángay nu.

⁹Ata nu wà ummán naya kalingúdu na lánɡit kiya kalawagán,
ay ummán pe kiyán ya giddiyát naya gagángay
ku kiya gagángay nu,
se ya panaglam-lammat ku kiya panaglam-lammat nu.

¹⁰Ya udán se isno nga metánag ga gayát ka lánɡit,
ay akkan da wayya nga makapagulli kannán,
nu di da nga sibugán daya mul-múla ki lusà,
ta senu tumúbu da se magbukal da ka pára agɡì,
se pára ki kanan.

¹¹Ay ummán pe kiyán ya kàwaán naya ibàbànan ku.
Akkan wayya nga magulli kiyà nga áwan na kinuw-kuwa,
nu di na tungpálan ngámin na piyán ku nga màwa.

¹²Sikkaanggam kayu nga magtálaw ka Babilonia.
Melawán kayu kiya íli nga simpipiya uray.
Ay oray daya ban-bantay, ay magkansiyon da,
se daya kay-káyu kiya sir-sirát,
ay magpalakpak da ki anggam da.

¹³Daya giyán na karas-rasiyán kitun,
ay magtutúbu win daya tálang.
Daya kalas-lasíwán kitun, ay magtutúbu daya banaba.
Ittu yán panamdammán da ke APU,
nga pagilasínán da ki pannakabalin na ka áwan panda.

Mebílang ka tolay ne Dios daya ngámin mangikurug kaggína

56 Tu idi ya nán ne APU,
“Daya nalintag gala se daya kustu daya kuwaan nu,
ta tagay yin ya anngisalákan ku kadakayu,
se ya kepassingan na kinalintag ku.

²Ay maganggam daya tolay ya mangwa peyang kadayán,
se mangipatag kiya algaw wa agɡiimáng,

se umadayyu kadaya nadakè.

³Daya agtangeli nga mangikurug ke APU,
ay akkan da din nán nga akkan ipalúbus ne APU
nga mebíláng da kadaya tolay na.
Ay akkan din pe nán daya yúnuk,
nga akkan da mekari nga mebíláng kadaya tolay ne APU,
gapu ta akkan da makapútut.

⁴Ata tu idi ya nán ne APU,
“Nu mepanggap kadaya nalsitán na lalláki,
nga mangipatag ki algaw wa aggiimáng
se mangwa kadaya pagangammán ku,
se mangnamnáma da kadaya kari ku,
⁵ay iddán kuda ka ngágan da,
se pakadamdammán kaggída
kiya unag naya Templo ku,
nga napà-patag may daya annánà a lalláki se babbay.
Ay iddán kuda ka magnanáyun na panamdammán kaggída
nga akkan tutu wala mippaippà.

⁶Ay nán pikam ne APU,
“Nu mepanggap kadaya agtangeli nga magbalin ka tolay ku,
nga maminya se magsirbi kiyà,
se magbalin ka bobonan ku,
se mangipatag kiya algaw aggiimáng,
se mangnamnáma ki kari ku,
⁷ay ippan kuda kiya napatag nga bantay ku;
ay paanggamman kuda ki balay ku nga agkararágan.
Ay awátan ku pe daya masidug ga pagbasu se dátun da,
áta ya Templo ku, ay mengagánan ka
balay ya agkararágan daya ngámin na tolay.”

⁸Nán ne Apu DIOS
nga ittu ya mangurnung kammin
kadaya iIsrael nga netálaw da nga bálud,
“Atán pikam daya urnúngan ku pe nga sabáli nga tolay
nga ibulun kadaya naurnung ku win.”

56:3 Daya yúnuk, ay lalláki da nga tolay nga nalsitán.

Mapabásul daya ap-apu daya iIsrael

⁹ Umbet kayu, dakayu wa árig alsádu wa animál
nga mag-agyán kiya sir-sirát se ban-bantay!

Umbet nu wa patayan daya tolay ku!

¹⁰ Ta kúláp ngámin daya maragbantáy kaggída.

Awan da la nga am-ammu.

Arig da daya átu wa akkan makapaggiyà.

Pà-pàgan da ya magid-idda ngala,

se matúdug se magtagenap.

¹¹ Arig da daya nalinát nga átu,

nga akkan mapnà a mangán.

Arig da pe daya maragtarakan ka karneru nga ang-ang.

Kuwaan kampela naya isaisa kaggída ngin ya piyán na.

Daya pagkapíyán da kampela ngin nin daya sap-sapúlan da.

¹² Ay nán da, “Umbet kayu ta maggiinum

se maggiinglaw tada.

Ay kuwaan tada manin nu kaláwa,

ay se nagà-gánas may ki daddán ni.”

Lùsawan ne Dios ya agday-dáyaw da iIsrael kadaya diy-diyos

57 Matay daya namáru wa tolay.

Daya napikkilán na mangurug,

ay alà pe ne Dios da.

May áwan nala ya makalammat

nu taanna, tura da makaru matay.

Ngamay alà ne Dios da

ta iadayyu nada ki umbet nga kinadakè.

² Ay daya nagbiyág ga namáru,

ay ninggap da ngin

se makemáng da ngin nu matay da.

³ May dakayu wa annánà na durarákit,

se dakayu wa annánà na marannaládag

se annánà na púta,

ay umbet kayu kídì na!

- ⁴Inna ngala ya ug-ogan nu,
 se inna ngala ya abil-bilawan nu ka nán nu ta?
 Dakayu wa annánà na magbus-busid se maragbásul!
- ⁵Maggaallay kayu ki linung ngala daya kay-káyu
 ka pagdáyaw nu wa nán nu kiya diy-diyos nu.
 Ay se idátun nu pe daya annánà nu
 kadaya dappit da awweg, se ki liyáng daya pin-pínát.
- ⁶Atán kiyán ya ngáni nu,
 atán kadaya nenár ra batu ya ngáni nu;
 ittu dayán nin ya diyos nu.
 Ata magdátun kayu mà kadayán ka básì se trígo.
 Dálin nu kid ta pagangammán ku dayán na kuk-kuwaan nu!
- ⁷Ay oray ki útun na alingúdu wa bantay,
 ay mawe kayu maggaallay,
 se magdátun kadaya sinan diy-diyos nu kitúni.
- ⁸Nipayán nu daya sinan diy-diyos
 nu kiya palidang daya gitap nu se kadaya gamba da.
 Pinagdita dà in.
 Magsoba kayu wa magidda kiya naláwa nga káma nu,
 nga meallay kadaya binayádan nu,
 ay se pà-pàgan nu sisínán da nga sissusoba.
- ⁹Ay se kayu wa mangípu se magbangbanglu,
 nga mawe magdáyaw kiya diy-diyos nu nga Molec.
 Ay se kayu wa nangipàrob kadaya bobonan nu
 nga mawe kadaya adayyu wa íli,
 oray panda ki giyán daya natay yin,
 nga magsápul pikam ka diy-diyos nga day-dayáwan nu.
- ¹⁰Oray mán nu mun-onawán kayu wa makadàdàdà
 a makasápusápul ka sabáli nga diy-diyos,
 ay akkan kayu naawanán ka namnáma,
 nu di kayu wa bumílag.
 Ay túya akkan nu mànud ya unaw nu.
- ¹¹Ay nán ne Apu,
 “Inna ya ikansing nu ta?”

Daya diy-diyos?
 Ta tura dà pagbus-busidán,
 se dà akkan pagan-anu tutu wala ngin!
 Gapu kid ta nabayág gà a naging-inggap,
 túya akkan dà in na ikansing!
¹²Ngamay iwada ku
 daya nán nu wa napiya nga kuk-kuwaan nu.
 Ay akkan makaseng kadakayu dayán.
¹³Magkarárag kayu kadaya diy-diyos nu,
 ta sinnan ta nu mesalákan dakayu.
 Oray nu magbal-báli yala, ay mìpúrán dayán na diy-diyos nu.
 Ay oray nu súpan tada da ngala, ay mìtol da ngin!
 Ngamay daya magkámang kiyà,
 ay mepakin-kuwa kaggída ya lusà,
 se ya napatag nga bantay ku.
¹⁴Ay nán ne Apu,
 “Kappiyánan nu daya kalsáda,
 inarán nu daya dad-dalenán,
 ta magulli daya tolay ku win.
¹⁵Ta nán naya kangatuwán se Awan Kapáda nga Dios,
 nga sibbiyág peyang ka áwan panda,
 “Nangátu se napatag ya pag-agyanán ku.
 May mag-agyán nà pe kadaya tolay
 nga nakappoli se napakumbaba.
 Pabagkaddan ku kammin ya uray da,
 se pagturdan kuda kammin.
¹⁶Akkan kuda pabasúlan peyapeyang,
 se akkan magnanáyun ya rungat ku kaggída.
 Ta nu pakunán kuda,
 ay umawan ngámin daya pinarsuwa ku nga tolay.
¹⁷Nakarungat tà kaggída,
 gapu kiya napalotán tutu wala nga agum da.
 Túya pinánis kuda se kuda pinagdudoray yala.
 Ngamay tolitoliyan da
 daya piyán da kampela ngin nin na kuwaan.
¹⁸Nasingan ku datu kinuw-kuwa da,

may sengán kuda kammala kammin.

Iturung kuda, se liwliwaán ku daya daya magpannakit kaggída.
¹⁹Mekappiya ngà kaggída ngámin,
 adanni da mán onu adayyu,” nán ne APU.

“Sengán ku kammin daya tolay ku.

²⁰Ngamay daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,
 ay árig da ya bebay nga áwan sínang nga magpalupalun,
 nga pabeg ginat se lupang daya isgiyár na.

²¹Ay áwan nala agsinád naya uray daya nadakè a
 tolay,” nán ne Dios.

Ya kurug ga panagílin

58 Ay nán ne Apu,
 “Isáraw mu ka naggat tutu wala
 kada iIsrael ya básul da,
 nga ummán ki metanggoyob nga tarumpeta!
 Akkan ka nga min-induwán.

²Inalgaw da kanu mà a magday-dáyaw kiyà,
 se piyán da kanu mà tutu wala nga ammuwan
 se surútan daya bil-bílin ku.

Ay ummán da kanu mà pe ka kamaruwán nga tolay,
 ta akkan da nga ilingling daya lintag naya Dios da.

Piyán da kanu mà ya nalintag nga angguwes,
 se pà-pàgan da kanu mà ya umadanni kiyà nga Dios.

³Ay se da nán,
 “Nágan na surbi na agngílin mi nga nangán,
 nu akkan nakami kammala sinnan?

Nágan surbi na lugud ya agbisibisin mi
 nu akkan na pagan-anu?”

Ay nán ne Apu wa summungbát,

“Ò a, ta ya gapu naya agngílin nu wa mangán,
 ay senu maanggammán kayu kampela ngin nin.

Ay oray kiya agngílin nu wa mangán,
 ay pal-pallàan nu daya pagub-ubraan nu.

⁴Ay nágan naya sur-surbi naya agngílin nu wa mangán,

ay magriríri se magsasáwad
 se magsusúlung ya kuk-kuwaan nu?
 Akkan ku ginán daya kar-karárag nu
 ki ummán kiyán na agngílin nu!
⁵Wayya la nga ittu yán
 ya pàgan ku wa agngílin nu?
 Nu magngílin kayu,
 ay parigátan nu ya baggi nu.
 Magukkab kayu nga matan ki síkal la mebillúgay.
 Ay se kayu magbádu ka langgusti,
 se nu tap-tapúrán ka abu daya baggi nu.
 Ittu yán ya nán nu wa magngílin?
 Akkan ittu yán ya pàgan ku wa agngílin!
⁶Ata ya pàgan ku wa agngílin,
 ay ya angwaya nu kadaya nebálud nu wa áwan bas-básul,
 se ya akkan nu amar-parígát kadaya pagub-ubraan nu,
 se angwaya nu kadaya mapal-pallà.
⁷Iddán nu daya mabis-bisinán ka kanan da,
 se palnàan nu kadaya babalay nu daya áwan balay.
 Iddán nu ka bádu daya áwan bádu,
 se akkan kayu magsirù kadaya induan nu nga
 makiseng kadakayu.
⁸Ay díkod árig nu ya mawadaán
 kiya sínág naya lumtà a mata ki pagmakát,
 ay se makaru kayu wa bumílag kammin.
 Ay árig maginunna kadakayu ya kinamáru nu;
 ay se gapu ki pannakabalin ku,
 ay tagasinnán nakayu.
⁹Ay nu magkarárag kayu,
 ay sungbátan takayu.
 Nu kumraw kayu wa makiseng,
 ay atán nà a dágus.

Ay nu kuspan nu win ya mamal-pallà,
 se kuspan nu win daya nadakè a kuk-kuwaan nu,
¹⁰ay se iddán nu daya mabis-bisinán ka kanan da,

se sengán nu daya mapar-parigátan,
 ay wadaán na árig dílag nu ya árig kagibattán ki lebut nu,
 ay magbalin ka ummán ki kinawada na nu mangalintutúgu.

¹¹ Iturung nakayu peyang ne APU.

Idde na daya masap-sápul nu ki oras na akasápul nu,
 se pabilgan nakayu.

Meárig kayu kiya kamulán nga masib-sibugán peyang,
 se ummán kayu kiya gabbuwà a akkan massiyánan.

¹² Ay ipasíkad nu kammin kadatu napadán na pundasiyon,
 daya nababayayág tutu wala nga nadadál nga íli nu.

Ay díkod magdin-dinnámag kayu wa maragpolit
 kadaya nadadál la darupírip nga abut
 se da nadadál la babalay.”

¹³ Ay nán ne Apu, “Ipatag nu ya algaw wa aggiimáng,
 nga akkan nu ittu kuwaan
 daya piyán nu kampela ngin nin kiyán na algaw.

Pagangammán nu yán na algaw, se pàgan nu,
 ta ittu ya napatag nga algaw ne APU.

Ipatag nu yán na algaw. Magimáng kayu kadaya ubra nu,
 se akkan nu ittu kuwaan daya piyán nu kampela ngin nin,
 se akkan pan-panda ngala daya kag-kagiyán nu.

¹⁴ Ay nu ummán kiyán ya kuwaan nu,
 ay maangammán kayu kurug ki agsirbi nu ke APU.

Pagbalinan takayu ka napatag kadaya ngámin tolay ki kalawagán,
 se pagangamman takayu kiya ag-agyán nu

kiya lusà a nekari ku kitun kitu Jacob ba apuapu nu.

Màwa ngámin dayán gapu ta Iyà e Yahweh nga

Dios ya nangagi kadayán.”

Daya básul ya manglípán ke Dios

59 Ginán nu! Akkan wayya ab-abibbà
 ya íma ne APU,
 ta akkan nakayu mesalákan,
 onu nagbangngag túya akkan na magína ya akiseng nu.

- ²May daya bas-básul nu, ya manglípán kadakayu ke Dios.
Ay túya naglikudán nakayu, ay se akkan nakayu gî-gìnán.
- ³Ta pumappatay kayu, se nadakè daya kuk-kuwaan nu, ay se
maragbus-busid kayu
se pabeg nadakè daya kag-kagiyan nu.
- ⁴Aggindadarum kayu oray nu áwan nu paglintaggán.
Mangábà kayu ki kásu nu ki pabeg busid kammala ngin nin.
Ay pabeg nadakè daya lam-lamtan nu,
nga ittu ya gapu na nga nadakè daya kuk-kuwaan nu.
- ⁵Arig ìlug da nadíta nga idaw daya palánu nu;
nu mapsit da, ay nadíta nga idaw ya lumawán.
Arig da pe ya balay da babbalákay
- ⁶nga awan da sur-surbi, ta maddi mabalin kuwaan ka bádu
tu sawsawilla nga linága da.
Nadakè daya kuk-kuwaan nu,
se pabeg magranggás ya ammu nu.
- ⁷Ay nabílag kayu nga mangwa ka nadakè,
se nalà-lapat tala kadakayu ya pumatay kadaya áwan bas-básul.
Nadakè ngámin ya panaglam-lammat nu.
Ay oray ka wàna ya kap-kapannán nu,
ay pagpannakitan nu daya tolay,
se dadàlan nu ya kabiy-biyág da.
- ⁸Ay áwan nu wa aminya ki kinatalna,
ay akkan nu ammu ya kinalintag
se ya magmar-máru.
Ittu nu wala sur-surútan peyang ya nadakè.
Ay ngámin daya sumúrut kadakayu,
ay áwan da aminya ki kinatalna.
- ⁹Túya nán nu nga, “Ittu ya gapu na nga akkan idde ne Dios
ya paglintaggán tada kadaya kalínga tada;
se akkan na mepassingan ya kinamáru na kadátada.
Idaggán mi ya wada, may gîbat mán kammin ya atán.
Sapúlan mi ya mangwada ki dalenan mi,
may magadámag kami mà.
- ¹⁰Magkur-kurádap kami nga magdal-dalen,

- nga ummán kami ka kúláp.
 Ay oray nu mangalintutúgu,
 ay medùdùláp kami nga ummán ki gabi.
 Nu daya nabílag daya kabulun mi,
 ay ummán kami kadaya natay.
- ¹¹ Ummán kami ki ber nga magúngug gala,
 se makat-atúlág kami gapu ki pannakit mi.
 Magid-iddag kami ka mangidde ki kalintaggán mi,
 may áwan nala.
 Id-idaggán mi ya mangisalákan kadakami,
 may áwan mà pe yala.
- ¹² Ò, áta nadarnán ne Apu win kadaya bas-básul mi.
 Ay ittu daya mangirurum kadakami.
 Sikkaammu kami kadaya ngámin bas-básul mi.
- ¹³ Sinuwáy se netuláyaw mi ye APU,
 ay se naglikudán mi yin ya Dios mi;
 akkan kami yin na sumúrut kaggína.
 Pinal-pallà mi daya kasittolay mi,
 se daya pinal-palánu mi nga busid daya kinag-kagi mi.
- ¹⁴ Awan nin ya kustu,
 se áwan nin ya kinalintag.
 Awan pe yin ya mangikagi ki kurug,
 se áwan mangagi yin ki kustu.
- ¹⁵ Awan tutu wala ngin ya kinakurug.
 Daya maddi yin na mangwa ka nadakè,
 ay nadakè mán kammin ya màwa kaggída.
- Nasingan ne APU idi,
 ay nadakè ya uray na ki áwan ya kinalintag.
- ¹⁶ Ay masdaáwan tutu wala
 ta tura áwan nala oray isa
 ya sumeng kadatu mapal-pallà.
 Túya gapu ki pannakabalin na,
 ay aggína mismu ya inumbet
 nga mangisalákan se mangipangábà kaggída.
- ¹⁷ Ay ya kinamáru na ya kinuwa na

nga bátug pinagannáp na ki gútù na;
 ay ya angisalákan na ya bátug pinaghelmet na.
 Ay se ya angngibálat na kadaya tolay na,
 ya bátug pinagbádu na;
 ay ya rungat na tutu wala
 ya bátug pinagkebal na.

¹⁸Ay panísan na daya ngámin na kalínga na,
 sigun kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
 Ay oray daya atán kadaya adayyu wa giyán, ay baltan na da.

¹⁹Daya tolay ya atán ka pane sirbútán,
 ay ikansing da ya ngágan ne APU.
 Ay daya atán ka pane lattakán,
 ay ikansing da ya kinadáyaw na.

Ata umbet nga ummán ki manglayus nga danum,
 nga idurudurun naya naggat nga báli.

²⁰Ay nán ne APU,

“Umbet tà ka Jerusalem nga mangisalákan
 kadaya ngámin na gakagaka tu Jacob
 nga mangigsán ki panagbas-básul da.

²¹Ay ittu idi ya karì kadakayu:

Atán peyapeyang ya Ispiritù kadakayu,
 se daya bàbàrán ku, ay akkan nu win na makal-kaligpanán.
 Ibàbàrán nu peyang, se itùgud nu kadaya pútupútut nu
 se kadaya pútupútut daya pútupútut nu,
 peyapeyang ngin ka áwan panda.

Iyà nge Yahweh nga nangikagi kadayán.”

Ya kinadáyaw na Jerusalem nu kuwa

60 Gumnikát kayu nga iJerusalem,
 ipaláng nu ya diláng nu,
 ta dinilágan nakayun ne APU kiya diláng na.

²Ta árig maggìbat ya ngámin kalawagán,
 ngamay mawàdaran kayu kiya diláng ne APU.

³Umbet daya tolay kadaya ngámin na il-ileli

kiya giyán naya diláng nu,
 se daya à-ári, ay maglalbet da,
 ta sinnan da ya nawada tutu wala nga diláng nu.

⁴Sinnan nu kod ya lebut nu,
 magguulli ngámin daya annánà nu wa lalláki
 nga gayát kadaya adayyu wa íli.
 Ay daya annánà nu wa babbay,
 ay abbayan daya magabílin kaggída.

⁵Maanggamán kayu
 nu masingan nu dayán na màwa.
 Magpatag kayu tutu wala
 ta atán daya bapor nga manggayát
 ka sabáli nga il-íli
 nga mangilbet kadaya bànáng da kadakayu.

⁶Ay adu tutu wala daya magtakay ka kámel
 nga umbet ta maggayát ka Midian se Efa.
 Ay daya iSheba, ay umbet da nga sikkaagtu ka balitù se insensu.
 Ibàbànan da pe ya kinadáyaw ne APU.

⁷Ay ilbet da kadakayu daya karneru ka Kedar,
 se daya toru wa karneru ka Nebayot ka dátun da ke Apu.
 Ay awátan ku daya dátun da,
 ay se padayáwan ku ya nadáyaw nga Templo ku.

⁸Ay iinda daya maglalbet nga ummán ka angap pa mìpúrán,
 se ummán kada kalapáti nga magdápun kadaya sùbut da?

⁹Bapor da nga maggagayát ka adayyu.
 Ilbet da daya tolay ne Dios nga naggayát ka adayyu.
 Sikkaagtu da pe ka balitù se silber,
 nga dátun da nga pagdáyaw da ke APU nga Dios nu.
 Ata ya Awan Kapáda nga Dios na Israel,
 ay pinadayáwan nakayu.

¹⁰“Daya agtangeli ya mangappiya kiya íli nu.
 Ay daya à-ári da, ay magsirbi da kadakayu.
 Pinánis takayu gapu ki rungat ku,
 ngamay gapu ki kinamáru ku, ay kalakkán takayu.

- ¹¹ Sillulùtan nu wala peyang daya ruwángan nu,
 ta senu daya à-ári daya nas-nasiyon,
 ay maggugúnud da nga mangilbet
 kadaya bànáng da kadakayu.
- ¹² Ata daya nasiyon nga maddi magsirbi kadakayu,
 ay marápun da tutu wala.
- ¹³ “Daya napiya nga káyu ka Lebanon,
 ummán kadaya tálang se daya napiya nga tarikáyu
 ay ilbetán dada.
 Ittu dayán daya usaran nu
 nga mangappiya kiya Templo,
 nga pagyanán ku.
- ¹⁴ Ay daya gakagaka datu namal-pallà kadakayu,
 ay umbet da nga magukkab ki àráng nu.
 Ngámin datu mangirupat kadakayu kitun,
 ay ummàán da ya bingil nu.
 Ay se da pangagánan ya íli nu nga Zion
 ka íli ne APU nga Awan Kapáda nga Dios na Israel.
- ¹⁵ Ay oray nu linùsaw takayu se pinagdudoray takayu kitun,
 se áwan tutu wala toláya ya manalen ki íli nu kitun,
 ay pagbalinan ku ya íli nu ka kapíyan na íli ka áwan panda.
 Pagangammán daka daya sumar-sarunu pikam nga gakagaka.
- ¹⁶ Idde daya nas-nasiyon se daya à-ári daya masápul nu,
 nga ummán kayu ka an-anà a tagibiyán da.
 Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh nga
 mangisalákan kadakayu.
 Iyà a Mannakabalin na Dios na Israel
 ya mangwaya kadakayu.
- ¹⁷ Imbes nga bága, ay balitù ya ilbet ku.
 Imbes nga balayyang, ay sukatán ku ka silber.
 Ay se imbes nga káyu, ay bága ya isukát ku,
 ay imbes nga batu, ay sukatán ku ka balayyang.
 Ay ya kinapiya ngin
 se ya kinamáru

daya árig mangitur-turáy yin kadakayu.

¹⁸ Ay áwan pe yin ya kinaranggás kiya íli nu,
se áwan pe yin daya mangdadál.

Ay ya angngisalákan ku ya bátug darupírip pa abut nu,
ay ya bátug ruwárgan nu ay ya panagday-dáyaw nu.

¹⁹ Ay akkan nin ya mata ya mangwada kadakayu ki algaw,
onu ya diláng na búlán ya mangwada kadakayu ki gabi.

Ta e APU mismu win ya dílag nu ka áwan panda,
ay se kayu madilangán ki dílag ne Dios.

²⁰ Akkan pe yin na masirbut ya mata,
se akkan pe yin lumnad ya búlán.

Ata e APU ya dílag nu ka áwan panda.

Ay áwan pe yin ya agpan-pannakit nu.

²¹ Ay daya ngámin toláy kiya íli, ay namáru da ngámin.

Ay túya mepakin-kuwa ngin kaggída ka áwan panda
ya lusà a pag-agyanán da.

Aggída ya árig múla nga nemúla ku kiyán,
ta senu padayáwan dà.

²² Ay oray ya kabitteán se kababaán na pamilya kaggída,
ay magbalin ka tangámalán se naturáy nga nasiyon.

Màwa ngámin dedi ki oras nga kàwa da,
ta Iyà e Yahweh nga nagkari nga màwa da.

Ya napiya nga dámag nga angngisalákan ne Dios

61 Atán kiyà ya Ispiritu ne Apu DIOS,
ta iyà ya piníli na nga mawe mangibàbànan kiya napiya
nga dámag kadaya mapal-pallà.

Nebon nà a mangappiya kiya uray daya magpan-pannakit
se mangipakammu nga mawayaán nin daya natiliw se daya bálud.

² Nebon nà a mangipakammu
kiya tiyampu nga angngipassangan ne APU
ki kinamáru na kada toláy na,
se ya angngibálat naya Dios kaggída.

Nebon nà pe nga mangliwliwa kadaya magpan-pannakit,

³se mamaanggam kadaya magpan-pannakit ka Zion.
Ta senu imbes nga abu ya itap-tápur da ki úlu da,
ay magsagápaw da ka but-bútà.

Imbes nga magpannakit da, ay magbangbanglu da;
se imbes nga magsoot da, ay magday-dáyaw da.

Ay gapu ki kinamáru da,
ay meárig da ki káyu nga nemúla mismu ne APU,
nga pakedayáwan na.

⁴Ipolit da nga ipasíkád kammin
datu il-íli da nga nabayabayág gin na nar-arba.

⁵Asassu nu win daya agtangeli.
Aggída ya magtarakan kadaya karneru nu,
se magarádu kadaya tálun nu.

Aggída pe ya magtagasíngan kadaya kaubásan nu.

⁶Mengagánan kayu ka pappádi ne APU
se bobonan ne Dios.

Dakayu ya magnam-áy kiya bànáng daya nas-nasiyon,
se ittu daya pakedayáwan nu.

⁷Akkan kayu pe meap-appat tin,
se akkan dakayu irup-rupat tin.

Meday-dáyaw kayu,
ay se maduble ya pagkallà kadakayu,
ay díkod maganggam kayu tutu wala ka áwan panda.

⁸Nán ne APU: “Pàgan ku ya kinalintag,
ay lùsawan ku daya maraggoldap se daya nadakè.

Ay subalítan ku daya toláy ku nga mapal-pallà,
se yà magkari kaggída ka áwan panda.

⁹Medin-dinnámag daya gakagaka da kadaya nas-nasiyon,
ay se marispitár da kadaya ngámin na il-íli.

Ay ngámin daya makasingan kaggída,
ay mammuwán da nga toláy kuda nga pàgan ku.”

¹⁰Maganggam mà tutu wala gapu ki kinuwa ne APU.
Day-dayáwan ku tutu wala nge Dios,
gapu ki angngisalákan na se kinamáru na kiyà.

Ummán nà ki mangatáwa nga naabungután ka napiya,
se ummán nà ki babay ya meatáwa
nga naaruwátan se naarmatán.

¹¹Ata nu mapaanna ya ilaltuwád
daya túbu daya múla ki lusà
se daya nemúla ki kamulán,
ay ummán pe kiyán ya amaltuwád ne Apu DIOS
kiya kinalintag;
ay se day-dayáwan da ngámin na nas-nasiyon.

Ya akkan ammasul ne Dios kadaya iJerusalem

62 Ay gapu ta pàgan ku daya iJerusalem,
ay akkan nà makusap mangag-kagi kaggída,
panda kiya kepakammu naya kinamáru da,
nga ummán ki agwada na ki pagbarngát,
se panda ki kewada naya kesalákan da,
nga ummán ki maggatagatang nga páur.
²Ay díkod masingan daya ngámin nasiyon
ya kinamáru nu, se masingan daya à-ári ya kinadáyaw nu.
Ay iddán nakayu mismu ne APU
ka baru wa ngágan nu.
³Arig nu ya napiya tutu wala nga sagápaw ári
nga im-immán ne APU.
⁴Akkan da kagiyán nin na “Binay-án” nakayun.
Ay akkan da pe yin makagi nga ya íli nu ay “Nabaaw.”
Nu di nga “Pà-pàgan Ku” ya ipangágan da ngin kadakayu,
ay se ya íli nu ay mengagánan ka “Neatáwa Ngin.”
Ata pagangammán nakayu ne APU se ya íli nu
nga árig neatáwa kaggína.
⁵Ta nu mapaanna ya angnobung na laláki ki atáwa na,
ay ummán pe nga kobungan dakayu daya gakagaka nu.
Ay se nu mapaanna ya agganggam na ya isa nga laláki
kiya atawán na nga babbalásang,

62:4 Azuba ki aggúni nga Hebreo. 62:4 Shemama ki aggúni nga Hebreo. 62:4 Hefziba
ki aggúni nga Hebreo. 62:4 Beula ki aggúni nga Hebreo.

ay ummán pe kiyán ya agganggam ne Dios kadakayu.

⁶Nangippáy yà kadaya magguwardiya kikaw, Jerusalem,
kadaya darupírip pa abut mu.

Awan da nga agginggap, algaw se gabi.

Dakayu nga mangipadamdam ke APU

kadaya kar-kari na, akkan kayu makusap.

⁷Akkan nu pagimangan ne Apu

panda kiya angpolit na kammin ki Jerusalem

se panda kiya kapadayáwan naya íli ki ngámin kalawagán.

⁸Nesip-sipata ne APU gapu ki pannakabalin na
nga nán na:

“Akkan ku tutu wala nga ipalúbus sin

nga daya kalínga nu ya mangán kadaya ápit nu,

se daya agtangeli ya uminum kiya básí nu

nga nagrig-rigátan nu.

⁹Dakayu kampela ngin nin

ya mangán ki gináni nu,

ay se dayáwan nu we APU.

Dakayu wa nagbúrás kadaya úbás nu

ya uminum kampela ngin nin kiya básí

kiya amuwág Templo ku.”

¹⁰Lumnà kayu kiya ruwángan mismu na íli,

ay se kayu mangwa ka dalenan daya tolay ku nga magguulli!

Kappiyánan nu ya kalsáda;

ippaán nu daya batu.

Ay se kayu mangibáyug ka bandera

ka pangimaddán daya tolay.

¹¹Kinagi ne APU ki ngámin kalawagán,

nga ikagi da kadaya tolay ka Zion nga:

“Umbet tin ya Mangisalákan kadakayu.

Ag-agtu na ya idde na nga premyu,

se ya pagsubálit na.”

¹²Ay pangagánan dakayu da tolay ka

“Awan Bas-básul nga Toley ne Dios,”

se “Tolay nga Nesalákan ne APU.”

Ay díkod pangagánan da ya Jerusalem ka “Ili nga Sap-sapúlan da,” se “Ili nga Akkan Nabay-bay-án.”

Ya angngábà ne Apu kadaya nas-nasiyon

63 linna nád idi nga umbet nga magpagayát
ka Bozra, ka Edom
nga naman-mansáan ka daggáng ya bádu na?
Nadaag tutu wala ya singan na ki bádu na,
se naturáy tutu wala ya agkini-kínin na nga magdal-dalen?”

“Iyà idi! Yà ya mannakabalin nga mangisalákan.
Atán nà nga mangikagi ki nangngábà ku.”

²“Ay taanna, tura daggáng ya bádu mu?
Tura ummán ki bádu daya nagpaggat ka úbás?”

³“Nagasissaán ku nga pinggat
ya tangaburásan na búnga úbás.
Awan ku la nga kabulun.
Gapu ki rungat ku tutu wala,
ay dinam-dam-án kuda tutu wala.
Ay naparasaán nà ki digu da,
nga ittu ya nagmansà ki bádu ku wi.

⁴Ata ittu idi yin ya algaw
nga angibálat ku kadaya tolay ku,
se ittu pe idi yin ya algaw
nga angngisalákan ku kaggída.

⁵May masdaáwan nà,
ta kane sumingan nà kiya lebut ku,
ay áwan ku wala nasingan na sumeng kuma kiyà.
May ya rungat ku tutu wala ya namabílag kiyà.

Ay nangábà à gapu ki pannakabalin ku kampela ngin nin.
⁶Ay gapu ki rungat ku, ay dinam-dam-án ku daya nas-nasiyon.
Pinagbalin kuda nga ummán ka ninglaw ki rungat ku.

63:3 Pangárig idi ki inangngábà ne Apu kadaya kalínga na.

Nesiyà ku ya dága da ki lusà.”

Ya kinamáru ne Dios kadaya iIsrael

⁷Ikagi ku ya áwan panda nga amminya ne APU.

Day-dayáwan ku gapu kadaya ngámin na kinuw-kuwa na pára kadátada,

se gapu kiya kinamáru na tutu wala kadaya iIsrael,
nga nepassingan na gapu ki agkallà na,
se akkan maul-ulis nga amminya na.

⁸Ata nán na, “Aggída kurug ya píli ku nga tolay ku.

Akkan dà a paglikudán.” Ay díkod aggína ya nangisalákan kaggída

⁹kadaya ngámin na kapar-parigátan da.

Ay akkan wayya nga anghel tu nangisalákan kaggída,
nu di aggína mismu,
gapu ki agkallà na se amminya na.

Tag-tagasinnán nada kammala ngin nin oray kitun kam.

¹⁰May sinuwáy da mán kammin,

se pinagpannakit da ya Ispiritu na.

Ay túya nagbalin da ka kalínga na,

ay díkod kinagúra nada.

¹¹Ay se da ngala nga nadamdám datu nunna nga al-algaw,
nangrúna kitu Moses nga bobonan na.

Ay nán da, “Ka wàna giyán ne APU win,

nga nangidalákit kitu bebay kadatu apuapu tada,
se tu Moses nga nangiapu kaggída?

Ka wàna giyán ne Apu win

nga nangipàrob ki Ispiritu na kaggída?

¹²Ka wàna giyán ne Apu win

nga nangipassingan ki pannakabalin na

kane abul-bulunan na nge Moses,

nga ittu tu namagtuwáy na

kitu bebay kitu àráng datu apuapu tada,

nga ittu pe tu nakedayáwan na ka áwan panda?

¹³Nedalákit nada kitu adallam ma bebay.

Ummán da ki kabalyu wa nagdal-dalen ki ir-ir-er.

Akkan da nga netàtàdul.

¹⁴Pinagimáng naya Ispiritu ne APU da;

ummán ki báka nga nanagut
nga nawe magimáng ki tanáp.

Neapu ne Apu daya tolay na,

ay napadayáwan ya ngágan na.

Ya karárag ga akim-imallà

¹⁵O Apu, nga atán kiya

napatag se nadáyaw

nga pag-agyanám ka lángit,

amawan nakami agpà ta sinnan mu ya kapà-pàyanán mi.

Awan agpà in ta, tu pannakabalin mu,

se tu gagat mu nga sumeng?

Ka wàna giyán na ngin tu aminya mu,

se agkallà mu kadakami?

Awan mi masingan kadayán nin!

¹⁶Ikaw mà kammala ya Ama mi,

oray akkan dakami am-ammu tu Abraham

se tu Jacob nga apuapu mi.

Ikaw, O APU, ya Amaan mi

nga marangngisalákan kadakami oray kitun kam.

¹⁷O APU, tura nakami binay-án

nga nagal-aliwagwag kikaw?

Tura mu nepalúbus nga magsúkir kami,

se akkan kami magansing kikaw?

Ulliyán nakami agpà gapu kadaya bobonan mu,

se gapu kadaya tolay nga píli mu nga kuw-kuwa mu.

¹⁸Dakami nga píli mu nga tolay mu,

ya makin kuwa kiya Templo mu ki tangapurù,

ay se la dinadál daya kalínga mi.

¹⁹Nabayág gin na ummán kami ka tolay yala

nga akkan mu itur-turayán.

Ummán kami ka akkan mu kammala tolay yin.

64 Bumursát ka kuma ngala ka lángit
nga bumaba!

Ay magpil-pilpig daya ban-bantay
ki ansing da nu masingan daka!

²Ummán ki apuy nga manidug kadaya kay-káyu ya ilalbet mu,
se mamagurù ki nesasáang nga danum.

Mepakammu ya pannakabalin mu kadaya kalínga mu.

Ay daya nas-nasiyon, ay magpil-pilpig da ki àráng mu.

³Kitu nelalbet mu kitun,

ay adu datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mu,
nga akkan mi namnamáan na màwa.

Nataryun datu ban-bantay kitun na nelalbet mu.

⁴Nanggayát kitu inanggayát na ka panda kídi,

ay áwan pikam nakagina,
se áwan pikam nakasingan
ka ummán kikaw nga Dios

nga mangwa kadatun na mà-màwa
para kadaya mangnamnáma kaggína.

⁵Ay maganggam ka nga mangáwat kadaya ngámin

nga maminya nga mangwa ki kustu,
se daya mangwa kadaya piyán mu.

Nakarungat ka kadakami,

may nakabásusbásul kami kammala.
May nu kuwaan mi daya piyán mu,
ay mesalákan kami.

⁶Nagbalin kami ngámin ka naragit.

Oray daya napiya nga kuk-kuwaan mi,
ay árig da ya naragit ta nìnis.

Nu wà ummán na ya kalaylay daya adon

se da mìpúrán ki báli,

ay ummán kami pe, gapu kadaya bas-básul mi.

⁷May oray nu mapakuna,

ay áwan nala ya magkarárag nga makiseng kikaw.

Ay díkod pinaglikudán nakami,

se nakami binay-án nin kadaya bas-básul mi.

⁸May ikaw, O APU ya Ama mi.

Arig kami yala ki lupang,
 ay ikaw ya árig maragkuwa ka bánga.
 Ikaw ya nangwa kadakami ngámin.
⁹Akkan mu agpà palotánán
 ya rungat mu kadakami, O APU.
 Akkan mu agpà ipanùnut kadakami ka áwan panda
 daya bas-básul mi.
 Lam-lamtan mu agpà nga tolay nakami ngámin.
¹⁰Ay nadadál daya napatag nga il-íli mu.
 Nagbalin da nga ummán ki ir-ir-er.
 Nabaaw ya íli Jerusalem.
¹¹Nasidug tu napatag se napiya nga Templo mi,
 nga ittu tu agday-dayáwan da kikaw datu apuapu mi.
 Nadadál ngámin pe datu pà-pàgan mi nga giy-giyán.
¹²O APU,
 akkan ka nád tutu wala nga makalakkán kadakami
 gapu kadayán na nà-nàwa?
 Maging-inggap ka nád dala nga áwan kuwaan,
 se panísan nakami tutu wala?

Ya ammánis ne Dios kadaya nasuwáy

65 Ay nán ne Apu:
 “Nakasagána ngà a sumungbát kadaya tolay,
 ngamay áwan mà ya magkarárag kiyà.
 Nakasagána ngà magpakammu kaggída,
 ngamay áwan mà ala ya magsap-sápul kaggída kiyà.
 Nán ku kadaya tolay nga maddi mangammu kiyà,
 ‘Atán nà, atán nà kídi.’
²Sikkaayáb bà peyang
 kadaya nasuwáy nga tolay ku.
 Ittu da nga sur-surútan ya nadakè a kabiy-biyág da,
 se daya piyán da kampela ngin nin.
³Par-parungtan dà peyang
 kiya agdátun da kadaya sinan diy-diyos kadaya pináding da,
 se ya agsidug da ka insensu kadaya batu nga anidúgán da.

- ⁴Malawagán da ki kalubúán
 nga makiamomán kadaya kaduduwa datu natay yin.
 Magkakán da pe ka karni ábuy,
 se magkígup da ki minalúkung nga digu daya karni
 nga mepà naw kuma kaggída.
- ⁵“Umadayyu ka mà kiyà, ta maragitán nà kikaw!
 Nadà-dalus sà kam agkà ala may ikaw!”
 nán da ki isaisa kaggída.
 Dayán na tolay, ay árig da ya nasablè nga atù
 nga lalában ku,
 se árig apuy nga akkan mataatay.
- ⁶Nesúráat ku win ya kapanísán da.
 Akkan nà ala maging-inggap nga áwan kuwaan;
 panísan kuda tutu wala gapu kadaya bas-básul da,
⁷se gapu kadatu bas-básul datu apuapu da,” nán ne APU.
 Ata nagsìdug da pe ka insensu
 kadatu pináding da kada ban-bantay,
 se dà a nerup-rupát kadaya babbalantay.
 Ay túya panísan kuda tutu wala,
 ta ittu ya supápà datu kinuw-kuwa da.
- ⁸Ay nán ne APU:
 “Kiya tangaparay ya búnga úbás,
 ay atán da nadakè se atán da napiya.
 Ay túya atán da manguna nga,
 ‘Akkam dadàlan ya tangaparay,
 ta atán da napiya kadayán.’
 Ay ummán pe kiyán,
 akkan ku rapúnan daya iIsrael,
 ta atán da duddúma kaggída
 ya kurug nga mangikur-kurug kiyà.
- ⁹Paaduan ku daya gakagaka natu Jacob,
 se datu gakagaka natu Juda.
 Aggída ya píli ku nga kepakin-kuwaán
 naya lusà ku nga adu ban-bantay na.
 Daya magsir-sirbi kiyà daya magyán kitúni na.
- ¹⁰Ay magbalin manin ya tanáp na Sharon,

se ya tanáp na Acor ka agpastuwán

daya tolay ku nga mangikur-kurug kiyà
kadaya karneru se báka da.

¹¹“Ngamay dakayu wa naglikud kiyà nga APU,

se nangigsán nin kitu Templo ku,

ay se kayu wa magday-dáyaw kiya diy-diyos nu ki Gásat,

se ya diy-diyos nu ki Masangwánan,

¹²ay pannakatay ki ampiláng ya ipasángù kadakayu.

Ngámin kayu, ay magùmà kayu kadaya mamatay kadakayu;

áta kane karrawán takayu, ay akkan dà sinung-sungbátan.

Kane amomanán takayu, akkan dà gì-gínán.

Dayán mán kammin na nadakè se daya lüsawan ku

daya kinuw-kuwa nu.

¹³Ay díkod, tu idi na ya nán ne Apu DIOS:

“Magkakán se maggiínum daya mangikur-kurug kiyà,

may dakayu ay mabis-bisinán kayu se mawwaw kayu.

Makang-anggam daya mangikur-kurug kiyà, may dakayu

ay meap-appat kayu.

¹⁴Ay magkan-kansiyon daya mangikur-kurug kiyà

gapu ki anggam da.

Ngamay dakayu, ay mapar-parigátan kayu

se makat-atúlág kayu ki pannakit nu.

¹⁵Daya ngag-ngágan nu,

ay ittu ya usaran daya píli ku nga tolay ku nu magged da;

ay Iyà nga Apu DIOS, ay patayán takayu.

Ngamay daya mangikurug kiyà

ay iddán kuda ka baru wa ngágan da.

¹⁶Ngámin tolay kídi nga íli

nga mamindisiyon onu magsipata,

ay usaran da ya ngágan ne Dios

nga maragtungpál kadaya kar-kari na.

Ata áwan nin datu rig-rígát kitun,

ay se áwan pe yin ya makadamdam kadatun nin.

Ya baru wa kalawagán se baru wa lángit

- ¹⁷“Sinnan nu, ta mangwa ngà ka baru wa lángit se baru wa kalawagán.
Ay áwan ta akadamdam min kadatu nunna nga ban-bánag, ay se áwan tada pe malammat kadatu nin.
- ¹⁸Ay túya maganggam se magpatag kayu kiya madama ku wa kuwaan!
Ata ya baru wa Jerusalem nga kuwaan ku, ay giyán na agganggam. Ay daya tolay kiyán ay makapaanggam da.
- ¹⁹Magpatag gà ki Jerusalem, se maangammán nà kadaya tolay ku. Awan nin magina nga sumángit kiyán, se páuy naya makiseng.
- ²⁰Ay áwan pe kiyán nin ya maladága nga magbiyág ki piga ngalgaw wala, onu nanákam ma matay nga akkan na nadatang ya nidang nga agbiyág na. Mebílang ka nabba pikam ya matay nga magdagun nala ka magatut!
Ay daya matay nga áwan pikam magatut dagun da, ay mebílang nga pannakapánis kaggída yán.
- ²¹Ay kiyán na al-algaw, ay magyán daya tolay kadaya babalay nga binalay da kampela ngin nin, se kanan da daya búnga daya nemúla da kampela ngin nin.
- ²²Akkan nin na ummán kitun nga sabáli tolay ya magyán kadatu binalay da, se sabáli tolay ya mangán ki búnga datu nemúla da. Ata nu wà ummán naya kabayág naya agbiyág daya káyu, ay ummán pe ya kabayág naya agbiyág daya tolay ku. Mabayág da nga pagkapiyaán daya nagrigátan da.
- ²³Ay oray nágan na nga ubraan da, ay napiya ya pagtungpálan na.

Ay akkan pe yin na magrig-rígát daya annánà da,
 áta papiyaan ne APU ya biy-biyág da,
 ay oray pe daya gakagaka da.

²⁴Ay oray akkan da pikam nabalin ya karárag da kiyà,
 ay sungbátan kuda ngin.

²⁵Ay magbulun na mangán daya karneru se daya alsádu wa átu.
 Ay daya láyon ay mangán da pe yin ka kaddat nga
 ummán kadaya báka.

May daya idaw, ay lusà kammala ya kanan da.
 Ay kiyán na algaw, ay áwan ya matakitán onu madadál
 kiya napatag nga bantay ku,”
 nán ne APU.

Ya angguwes ne Dios kadaya ngámin tolai

66 Ay nán ne APU:

“Ya lángit ya tugaw ku,
 ay ya kalawagán ya batay daya bingil ku.
 Wà ummán na nád ya balay ku wa nán nu wa kuwaan nu?
 Ummán na nád ya kuwaan nu wa pagimangán ku?

²Iyà mà ya namarsuwa kadayán.

Díkod kuw-kuwà ngámin dayán.

Ngamay ya tolai nga pàgan ku,
 ay ya mabidbid nga áwan na nga mabà-baal,
 se kurug ga napakumbaba,
 se magpannakit nga makappoli kadaya bas-básul na,
 ay se mangikansing kiya magina na kiyà.

³Ngamay daya tolai nga kuwaan da kampela ngin nin
 daya piyán da kuwaan,
 se maganggam mangwa kadaya nadakè,
 ay akkan ku awátan daya dátun da.

Túya nu magdátun ka báka,
 ay akkan ku awátan,
 nga ummán ki akkan ku angáwat nu tolai ya idátun da.
 Ummán pe nu magdátun da ka urbun karneru,

ay akkan ku pe awátan
 nga ummán ki akkan ku angáwat nu átu ya idátun da.
 Nu mangidátun da ka trígo,
 ay ummán kammin ka mangidátun ka dága ábuy.
 Nu manidug da ka insensu,
 ay ummán kammin ka magdáyaw ki sinan diy-diyos.
 Ta dayán na tolay, ay
 pà-pàgan da mán kammin kuwaan daya lùsawan ku.
⁴Ay túya atutturunan kuda pe.
 Kuwaan ku kaggída tu ikan-kansing da tutu wala.
 Ta áwan nala summungbát kaggída kane karrawán kuda,
 ay áwan pe yala ya nanggina kane magúni yà.
 Ittu da mán kammin pàgan kuwaan
 daya nadakè se daya lùsawan ku.”
⁵Gínán nu ya kagiyan ne APU,
 dakayu wa mangipatag kadaya kag-kagiyan na
 se mangikansing kaggína.
 “Lùsawan dakayu daya kamungayán nu kammin,
 se ug-ogan dakayu gapu kiya angngikurug nu kiyà.
 Nán da nga pangug-og kadakayu, ‘Ara nu mán lugud pepassingan
 nu mán ke APU ya pannakabalin na,
 ta senu masingan mi ya agganggam nu.’
 Ngamay aggída kammin ya meap-appat.
⁶Gínán nu ya págat kiya íli.
 Atán magúni ki Templo.
 Úni ne APU
 nga mamánis kadaya kalínga na.
⁷Ya Jerusalem, ay meárig ki magan-anà,
 nga oray akkan pikam ma nanggìgina
 ay nàtatán nala nga nagan-anà.
⁸Atán agpà ya nakasingan onu nakadámag
 ki ummán kiyán na nàwa?
 Atán kadi nasiyon nga nàwa onu nepasíkad
 ki isa nga algaw wala?

Ngamay oray ki anggayát tala na Jerusalem nga magrígát,
ay atán nin daya tolay na nga bíláng annánà na.

⁹Tagay tutu wala ngin ya agbalin na Jerusalem
ka baru wa nasiyon.

Ay akkan ku wayya nga masipdán
ta iyà ya nangigayát!”

Ittu yán tu kinagi ne APU nga Dios nu.

¹⁰Mepagpatag kayu se mepaganggam ki Jerusalem,
dakayu ngámin na maminya kaggína!

Mepagpatag kayu se mepaganggam kaggína ngin,
dakayu ngámin na nagmanakit gapu kaggína,

¹¹ta senu mapnà kayu nu maramanán nu,
ya árig gattà na,
áta meárig kayu ki an-anà a sumúsu ki ina na.

¹²Ata nán ne APU:

“Pagbànanngan ku ka mabayág ya Jerusalem.

Nu wà ummán na ya aggáyus na wángag,
ay ummán pe kiyán

ya ilalbet daya bànáng daya nas-nasiyon kiyán.

Meárig kayu ki an-anà a tà-tàbit na ina nga pasusuwan,
se à-àrun na nga ang-anggamman na.

¹³Liwliwaán takayu kiyán na iJerusalem,
nga ummán ki angliwliwa na isa nga ina ki an-anà na.”

¹⁴Ay nu masingan nu dayán nin,
ay magpatag kayu.

Bumílag kayu se pumiya daya baggibaggi nu,
nga ummán kiya apagtúbu wa kaddat!

Ay díkod mammuwán da tolay,
nga sesengán ne APU
daya ngámin na bobonan na.

Ngamay ipassingan na ya angnalúsaw na
kadaya kalínga na.

¹⁵Ata umbet te APU nga kabulun na ya apuy,

se magadudúrán nga ummán ki alipugpug ya takay na.
 Panísan na daya lùsawan na tutu wala;
 nagatang nga apuy ya pamasílag na kaggída.
¹⁶Ata panísan ne APU ki apuy se ampiláng
 daya ngámin na nakabásul.
 Ay adu daya patayan ne APU.

¹⁷Nán ne APU:

“Nadakè tutu wala ya pagtungpálan
 daya ngámin na magdalus kanu mà
 gapu ki agdáyaw da kadaya sinan diy-diyos da.
 Maggugúnud da nga mawe ki kamulán
 nga giyán naya pináding da.
 Atán tu sinan diy-diyos da kitu túlad da.
 Magkakán da ki karni ábuy, idaw se butit.
 May panda da dayán nin.

¹⁸“Sikkaammu wà kadaya kuk-kuwaan da,
 se kadaya ngámin na lam-lamtan da.

Ay túya umbet ku urnúngan daya tolay kadaya ngámin nas-nasiyon nga nagbal-baláki aggúni, ta senu masingan da ya pannakabalin ku.
¹⁹Mangippáy yà ka pangemaddán da. Papannan kuda kadaya il-íli ka Tarshis, Libya, ka Lydia, nga magdin-dinnámag ga tolay ki laing da ki bútag; se ka Tubal se Grecia, se kadaya ngámin na il-ileli ka adayyu, nga akkan pikam nakagína ki kinadáyaw se ya pannakabalin ku. Ipakammu da kadayán na il-íleli ya kinadáyaw ku se ya pannakabalin ku. ²⁰Ay se da iulli ngámin daya tolay ku kadaya ngámin na íli nga bátug dátun da ke APU. Ay se dada ippan kídi ya napatag ga bantay ku kídi Jerusalem, nga ummán ki angippan da ki dátun da nga makkán ki Templo ku, ta aggída daya bátug sibbiyág ga dátun da kiyà. Magtakay da kadaya kabalyu, se takay suldádu, se karisun, se daya asnu se kámel,” nán ne APU. ²¹“Alà ku daya duddúma kaggída nga magsirbi kiyà ka pádi ku se Levita,” nán ne APU.

²²Ata nu mapaanna nga magnanáyun ya baru wa lángit se baru wa kalawagán nga parsuwaan ku, ay ummán pe nga magnanáyun daya gakagaka mu se ya ngágan mu.

²³Ngámin toláy, ay umbet dá nga magdáyaw kiyá ki káda
láwas se káda búlán,” nán ne APU.

²⁴Ay nu lumawán dá, ay masingan dáya innát datu
toláy ya summuwáy kiyá.

Akkan mataatáy dáya aggat nga magkán kaggída, ay se akkan
mataatáy pe ya apuy nga manídug kaggída.

Ngámin ná makasingan kaggída, ay ikaragit dáda tutu wala.

Ya libru tu **Jeremias**

1 Daya nesúrát kídi, ay ittu datu bàbànan tu Jeremias nga pútut tu Hilkia, nga isa nga pádi nga iAnatot ka íli datu gakagaka natu Benjamin. ²Inamomanán ne APU tu Jeremias kitu mekasangapúlu se tallu dagun kitu inagturáy tu Ari Josia nga pútut tu Amon nga ári ka Juda. ³Netul-túluy ne Apu tu nangamomán na kaggína kitu báyat na inagturáy natu Ari Jehoyakim, nga pútut tu Josia nga ári ka Juda, panda kitu mekasangapúlu se isa dagun nga nagturáy natu Ari Zedekia, nga pútut pe tu Josia, panda kitu mekalimma búlán kane metálaw nga bálud datu iJerusalem.

Tu nagkarraw ne Apu ke Jeremias

⁴Ay nán ne APU kiyà: ⁵“Am-ammu taka ngin oray kitu bùsit ka pikam. Ay sakbay ka nga neanà, ay nekísi taka ngin na magbalin ka profeta ku kadaya ngámin na nas-nasiyon.”

⁶Ay nán tu Jeremias nga nesungbát, “O Apu DIOS, akkan ku ammu ya magbàbànan ta nabbing ngà pikam!”

⁷May nán ne APU,

“Akkan mu nán nga nabbing ka pikam,
ta masápul nga mawe ka oray ka wàna
ya pangibonán ku kikaw,
se ibàbànan mu ngámin na pebàbànan ku kikaw.

⁸Akkan ka magansing kadaya tolay,
ta kabulun nà peyang nga mangisalákan
se mangigdù kikaw.

⁹Ay se yala tinùbit ne APU tu mútung ku se na nán,
“Ye, yán, netúbu ku kikaw daya bàbànan ku.

¹⁰Kídi nga algaw, ay piníli taka
nga makammu kadaya ngámin na nas-nasiyon
se daya itur-turayán da ári.

Ipakammum ya karba se kadadál daya duddúma,
se ipakammum ya kàwa se kepolit daya duddúma.”

¹¹ Ay uwad kinagi manin ne APU kiyà, “Nágan na ya masingan mu Jeremias?” Ay nán ku, “Atán isa nga pasanga káyu wa almendras, Apu.”

¹² Ay nán na manin kiyà, “Kustu ya nán mu. Ya piyán na kagiyan yán, ay atán nà a magsisíngan, ta senu masigurádu ku nga matungpál daya ngámin na palánu ku.”

¹³ Ay uwad kinagi manin ne APU kiyà. Ay nán na, “Nágan naya masingan mu kídí yin? Ay nán ku nga summungbát, “Sisinnán ku ya isa nga bánga nga atán maggur-gurù a danum se nepasíkig ka panillod.”

¹⁴ Ay se la kinagi ne APU kiyà, “Magpagayát ka dáya ya nadakè nga màwa kadaya tolay kídí nga íli. ¹⁵ Ata madama ku ayabán kídí Jerusalem daya ngámin baláki tolay ka dáya se daya à-ári da. Maglalbet da se daya à-ári da. Rabbaan da ya darupíríp na íli, se da abáan ya Jerusalem se daya duddúma nga íli na Juda. Ay se da ippáy daya tugaw da kiya ruwángan na íli. ¹⁶ Kagiyan ku kadaya tolay ku ya ammánis ku kaggída, gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da kiya naglikud da kiyà. Magday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos nga kinuwaán da kampela ngin nin. ¹⁷ May nu ikaw, ay magsagána ka ta mawe mu kagiyan kaggída ngámin na kinagi ku kikaw. Akkan ka magansing kaggída, áta nu magansing ka, ay papanansingan taka ki àráng da. ¹⁸ Ay nu iyà, kuwaan taka kídí nga algaw ka ummán ka nagligda tutu wala nga íli nga naabut se nagadígi ka balayyáng se nadingdingán ka bága. Akkan daka maábà daya à-ári ka Juda, onu daya agtuturáy da, onu daya pappádi onu daya tolay ka Juda.

¹⁹ Labánan daka, may akkan daka maábà.

Ata bul-bulunan taka se iyà ya mangigdù kikaw.” Ittu yán tu kinagi ne APU.

Ya kinamáru ne Dios kada iIsrael

2 Ay atán manin kinagi ne APU kiyà: ² “Mawe mu ibàbànan idi kadaya iJerusalem: Ay nán mu kaggída, “Tu idi ya nán ne APU: Madamdám ku tu angngikurug nu tutu wala kiyà kitun, kitu kabbing nu pikam,

---

1:11 Ya almendras ya búnga kayu nga ummán ki ananggi, may ya mayán na, ay ummán ki bukal kakaw.

se ya amminya nu kiyà kitu árig tada ya apagkasár.
Sinúrut dà oray ka ir-ir-er nga áwan tutu wala mul-múla.

³Kitu nunna nga algaw,
ay napatag tutu wala
nga kuw-kuwa ne APU ya Israel.
Arig da ya nunna nga ápit ne Apu.
Napabásul datu ngámin nagparígát kaggída,
ay díkod pinarigátan pe ne APU da.
E APU ya manguna kídi.”

⁴Gínán nu ya bàbàrán
ne APU,
dakayu wa gakagaka tu Jacob
se dakayu ngámin na iIsrael!
⁵Ay tu idi ya nán ne APU:
“Nágan na kanu tu kinuwa ku nga nadakè
nga nán datu apuapu nu,
ta tura da naglikud kiyà?

Ittu dala nga pinat-patag
datu áwan sur-surbi nga diy-diyos da;
nga ittu ya gapu na
nga nagbalin da pe ka áwan sur-surbi.

⁶Awan da la nakadamdam kiyà.
Akkan da la nakuna ya,
‘Ka wàna nád giyán ne APU win?
Aggína tu nangitálaw kadakami ka Egipto kitun,
se aggína pe ya nangiapu kadakami kitu ir-ir-er kitun,
nga giyán na natikágan na lusà se adu ab-abbut.

Tinagasinnán nakami
kitu kowad mi kitu giyán na áwan danum,
se giyán na áwan mag-agyán,
se áwan oray manalen nala nga tolay kitúni.’

⁷“Nippan takayu kiya nadam-ag ga lusà,
se nu maramanán nu daya búnga datu mul-múla kitúni.
May kane atán kayu kitúni yin,
ay rinag-ragitán nu mán kammin ya lusà ku win;
pinagbalin nu ka nadakè tu lusà ku wa niddè kadakayu.

⁸ Ay daya pappádi, ay akkan da la pe nasaludsud nga,
 ‘Ka wàna giyán ne APU?’
 Akkan dà pe pinagan-anu daya nangisur-súru ki lin-lintag ku.
 Ay datu agtuturáy da, ay sinúkir dà,
     ay se datu profeta da, ay e Baal ya sinirbiyán da,
     ay se da pinat-patag mán kammin
     datu áwan sur-surbi nga sinan diy-diyos da.”

⁹ Ay nán ne APU:
 “Díkod pabasúlan takayu manin,
     se daya sumarunu nga gakagaka nu.
¹⁰ Mawe kayu kod ka íli Cyprus,
     se mawe kayu ka íli Kedar,
     ta sinnan nu nu atán ya nàwa
     nga ummán kiyán.
¹¹ Atán kadi nasiyon nga nagsukát ka diy-diyos na,
     oray nu akkan da kammala kustu wa diyos sin?
 Ngamay daya tolay ku,
     ay nesukát dà a nadáyaw wa Dios da,
     kadaya sinan diy-diyos
     nga áwan kammala mid-idde kaggída.
¹² Pagballà pà nang daya ngámin lángit
     ya ummán kiyán.
 Masdaáwan da pà nang
     se magansing da gapu kiyán,”
 nán ne APU,
¹³ “ta atán duwa nga bánag
     nga nagbasúlán daya tolay ku:
 Ya munna, ay naglikudán dà,
     nga árig gabbuwà danum ma mamiyág kaggída.
 Ay se da nagkorob ka aggùnudán da ka danum,
     nga atán gakki na,
     ay túya áwan mabansi nga danum na.
¹⁴ Ay taanna, nagbalin ka asassu kadi daya iIsrael?
 Akkan da mà neanà nga asassu.
 May taanna, tura aggída

- ya inarisamsam daya kalínga da?
¹⁵ Arig ka láyon nga magúngug daya kalínga da,
 nga nangdadál kiya íli da.
 Túya nagbalin ka áwan sur-surbi daya il-íli da,
 se nabaaw da tutu wala.
¹⁶ Ay akkan nala nga yán,
 áta inumbet datu iMemfis se iTapanhes
 nga nanadál kiya dáyaw na Israel.
¹⁷ May básul nu kampela ngin nin yán na iIsrael
 ya kapà-pàyanán nu,
 ta pinaglikudán dà a APU nga Dios nu,
 kiyà nga mangitur-turung kadakayu
 kitu nagdal-dalen nu!
¹⁸ Ay nágan na lugud ya nálaálà nu
 kiya nakikumplut nu kadaya iEgipto,
 nga ummán kayu ka nakiinum ka wángag Nilo?
 Ay nágan pe naya nálaálà nu
 kiya nakiturátu nu kadaya iAsiria,
 nga ummán kayu ka nakiinum ka wángag Eufrates?
¹⁹ Ya kinadakè nu mismu
 ya mamánis kadakayu.
 Ay mapabásul kayu
 gapu kiya naglikud nu kiyà.
 Ay masingan se mammuwán nu
 nga nadakè se narígát ya kapàyanán nu,
 gapu kiya naglikud nu ke APU nga Dios nu.
 Awan nu wala nga aggansing kiyà.”
 Túyán ya kagiyan ne Apu DIOS
 nga Mannakabalin ki Ngámin.
²⁰ Nán ne Apu: “Nabayág gin tu árig naglapsu nu kiyà
 se tu namitáng nu kadaya káwar nu
 nga nán nu, ‘Maddi yà a magsirbi!’
 Ngamay kiya útun daya alingúdu wa ban-bantay,
 se kadaya linung daya nasagúngut ta káyu,
 ay nagsirbi kayu kadaya sinan diy-diyos,

- ki nagday-dáyaw nu kaggída.
 Bíláng nedaládag dà ki ummán kiyán.
²¹ Iyà ya árig nangimúla kadakayu.
 Arig nu ya kapíyán na tagimúla nga úbás
 nga gayát ki kapíyán na pungut.
 May paanna ya nagbalin nu
 ka ur-úray nga barráw nga úbás?
²² Ay oray mán nu mamin-adu kayu magsabun,
 ay sisinnán ku kammala
 ya ragit daya bas-básul nu,”
 nán ne Apu DIOS.
²³ May nán nu, “Akkan kami mà naragitán a!
 Akkan kami nagdáyaw kiya sinan diy-diyos nga Baal!”
 May tura nu makagi yán?
 Ay mawe nu kod sinnan daya tanáp,
 may masingan nu ya nadakè a kinuwa nu.
 Ummán kayu wala kiya babbalásang nga kámel
 nga akkan makasinád nga magsap-sápul ka toru.
²⁴ Arig nu pe ya babay nga asnu wa alsádu,
 nga maglángalangad nga magsap-sápul ka toru.
 Awan makalípán ki akasápul na.
 Akkan masulítán ya toru wa asnu nga magsápul kaggína,
 ta mas mà da la nga mas mà ki oras akasápul na.
²⁵ Israel, akkan mu ipalúbus
 nga árig magbattu daya dapán mu,
 onu árig mapandanán ka
 ki awwaw mu kadaya sinan diy-diyos.
 May nán mu wa, ‘Awan ta mabalin
 ta pàgan ku kammala ngin nin
 daya sabáli nga diy-diyos.
 Sap-sapúlan kuda kammala.”
- ²⁶ Ay nán ne Apu:
 “Nu wà ummán naya kípát naya maragtákaw wa nasukalán,
 ay ummán pe ya keap-appat daya ngámin ilsrael;
 meráman daya à-ári da, se daya ù-upisiyál da,

se daya pappádi da se profeta da.

²⁷Ata, 'Ikaw ya ama ku,' nán da
kiya káyu kammala ngin nin.

Ay se nán da kiya batu nga, 'Ikaw ya nangianà kiyà.'
áta imbes kuma nga umàráng da kiyà,
ay pinaglikudán dà mán kammin nin.

May nu umbet ya kaparigátan da ay,
'Umbet nakami mán sengán agpà!' nán da kiyà.

²⁸Taanna, ka wàna giyán datu diy-diyos nu
nga kinuwaán nu ta?

Tura akkan aggída ya karrawán nu
nga sumeng kadakayu kiya kaparigátan nu
nu mabaal da.

Dakayu wa iJuda, ummán ki kaadu daya íli nu
ya kaadu dayán na sinan diy-diyos nu.

²⁹Ay taanna, tura kayu magríri kiyà?

Ay dakayu ngámin ya sinummuwáy kiyà,
nán ne APU.

³⁰Pinánis takayu,
may áwan na surbi,
ta akkan kayu mà nangulis.

Arig nu mán kammin nin ya narungat ta láyon
nga nagpatay kadatu profeta nu.

³¹Dakayu wa iIsrael,
kappiyánan nu ginán ya kag-kagiyan ku.

Ummán nà agpà ka ir-ir-er
nga áwan sur-surbi kadakayu ta?
Onu ummán nà ki giyán nga nagìbat tutu wala?

Ay taanna lugud, tura nu nán nga,
'Siwwawaya kami yin.

Maddi kami umbet kikaw win,' nán nu?

³²Wayya la nga kaligpanán agpà
na isa nga babbalásang daya ar-arítus na?

Onu kaligpanán na babay ya meatáwa
ya magbádu ka bádu na nga pára ki kasár na?

Ngamay nabayág dà in kinaligpanán
 daya tolay ku.

³³Nalaing kayu tutu wala nga magibabbay.

Nasuruwán nu oray daya nadakè a babbay
 kadaya nadakè a gagángay nu.

³⁴Ay akkan nala yán

ta siddadága daya bádu nu
 ki dága daya áwan bas-básul nga napubri,
 oray mán nu áwan nu natiliw kaggída
 nga linumnà kadaya babalay nu.

Ngamay oray nu mapakuna,

³⁵ay nán nu nga,

‘Awan ku mà kinuw-kuwa nga nadakè.

Túya sigurádu ku nga akkan nà lùsawan ne Apu!’

Ngamay pabasúlan takayu

ki nagkuna nu nga,

‘Awan ku la nga básul.’

³⁶Nalà-lapat tala kadakayu

ya magsukasukát ki kakumplut nu.

Iap-appat nakayu wala ya Egipto,

nga ummán ki nangiap-appat na Asiria kadakayu kitun.

³⁷Ap-apput nu ya úlu nu pe

nga magtálaw ka Egipto,

ta neap-appat kayu;

áta lùsawan ne APU ya íli nga nagpiyáran nu.

Awan nu wa málaálà kaggída.”

Tu naglikud na Israel ke Dios

3 Ay nán ne Apu:

“Nu igsán na laláki ya atáwa na,

ay se yala mangatáwa kammin ka sabáli nga laláki tu babay,

ay akkan nin rumbang nga magulli kammin

kitu nunna nga atáwa na.

Mamadakè ki isa nga íli ya ummán kiyán na mà-màwa.

May ikaw Israel, ay adu árig neatawán mu,
 may kídi yin, ay piyán mu ya magulli kammin kiyà?”
 nán ne APU.

²“Maglángad kayu kod,

ta sinnan nu ya útun daya ban-bantay.

Atán kadi kadayán ya akkan nu nagday-dayáwan

nga nangidaladágan nu kiyà kadaya sinan diy-diyos nu?

Magtutúgaw kayu ki bíkat daya kal-kalsáda

nga ummán ka púta nga magiddag ka laláki

nga ayabán nu nga manglay kadakayu.

Ummán kayu ki tirung nga atán ki ir-ir-er

nga magid-iddag ka huldappan na.

Ay gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan mu,

ay rinag-ragitán mu ya íli.

³Ummán kayu win ki púta,

nga akkan na tutu wala ammu win ya mìpat.

Ay ittu ya gapu na nga áwan udán,

oray ki tiyampu nga aggannag na.

⁴Ay se nu wala nán kiyà,

‘Ama, ikaw ya mangitur-turung kiyà

nanggayát kitu kabbing ku.

⁵Magnanáyun kadi ya lùsaw nu

se rungat nu kiyà?’

Ummán kiyán peyang ya kagiyan nu nga iIsrael;

may kinuwám ngámin baláki na nadakè a malammat mu.”

Ya amakappoli ne Dios kadaya iIsrael

⁶Ay kitu nagturáy tu Ari Josia, ay nán ne APU kiyà, “Nasingan mu ya kinuwa naya akkan mapiyár ra Israel? Natan ki púta! Nawe nagday-dáyaw kadaya diy-diyos na nga atán ki káda útun da alingúdu wa bab-bantay, se atán ki linung daya nasagúngut ta káyu. ⁷Ay dálin ku nu magulli yin kiyà kane mabalin na màwa dayán. Ngamay akkan! Nasingan naya akkan mapiyár nga wagi na nga Juda yán na kinuwa na.

⁸Nasingan na nga niddán ku ka kasurátan se ku nesína ya akkan mapiyár ra wagi na nga Israel gapu ki nakidal-daládag na. Ngamay akkan nala nagansing. Nawe pe ya natan ki púta. ⁹Ay ur-úray yala kaggína yán na kuk-kuwaan na. Nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos nga nàwa ki batu se káyu. Díkod rinag-ragitán naya íli. ¹⁰Ngamay oray nu mapakuna, ay nagpi-ulli yala ya Juda kiyà. Akkan kammala nga kurug gin na naggulli kiyà,” nán ne APU.

¹¹Ay se la manin nán ne APU kiyà, “Ay oray nu pinaglikudán nà ya akkan mapiyár nga Israel, ay nakà-káru kammala ya básul naya magpi-pìduman na Juda. ¹²Ay lugud mawe mu kagiyan idi kadaya ísrael. Tu idi ya nán ne APU:

“Ikaw wa akkan mapiyár ra Israel,
magulli ka kiyà in, ta maragkallà à.

Akkan taka lùsawan nin,
ta akkan wayya magnanáyun
ya angalùsaw ku kikaw.

¹³Bibbídán mu wala nga nagbásul ka kiyà,
se sinuwáy nà nga APU se Dios mu.

Akkan nà a nekur-kurug.
Bibbídán mu pe nga bílang nedaládag nà
kadaya sinan diyos
nga atán kiya linung daya nasagúngut nga káyu.

Iyà nge Yahweh. Iyà ya magúni kídí.

¹⁴Nán ne APU,

“Magulli kayu kammin kiyà,
dakayu wa akkan mapiyár ra annánà,
ta iyà ya apu nu.

Mangalà à ka isa ngala ki káda íli,
se duwa ki káda tangámalán kadakayu,
se takayu iulli kammin ka íli nu wa Israel.

¹⁵Ay se takayu iddán kadaya mangiapu kadakayu nga mepogup ya uray da ki uray ku. Usaran da ya kinalaing da se pannakaáwat da ki angngituráy da kadakayu. ¹⁶Ay nu gumánab kayu se umadu kayu manin kiya íli nu,

ay akkan nu win pagbàbànanan tu napalábas; kitu kakowad natu Arko wa nakikariyán ne APU kadakayu. Akkan nu pe yin na madamdám onu aw-awanan. Akkan nu masápul ya mangwa pikam mala ka sabáli nga Arko. ¹⁷ Ay nu dumatang yán na algaw, ay ingágan da ngin ya Jerusalem ka Pagturayán ne APU. Ay maglalbet kiyán daya ngámin tolay kadaya nas-nasiyon nga magdáyaw ke APU. Akkan da ngin ittu sur-surútan daya nadakè a panaglam-lammat da. ¹⁸ Ay kiyán pe nga algaw, magbubúlun daya iJuda se daya iIsrael nga magulli kiya íli nga nekari ku wa idde kadatu apuapu da nga pag-agyanán da peyapeyang ngin. Maggayát da kadaya il-íli ka dáya.”

¹⁹ Ay nán ne Apu,

“Nán ku nga maglam-lammat;

Ibíláng taka ka an-anà ku tutu wala!

Ay se idde ku kikaw ya kapíyán na lusà

nga ittu ya kapàgán na kuw-kuwa kídí kalawagán;

ta piyán ku nu iyà ya awágan mu ka Ama mu,

se akkan nà a paglikudán.

²⁰ May sabáli mán kammin

ta natan kayu ki babay ya akkan mapiyár

nga nangigsán ki atáwa na.

Naglikudán dà, dakayu wa iIsrael.

Iyà nge Yahweh mismu ya magúni kídí.”

²¹ Ay atán magina nga magsángit

ki útun daya ban-bantay;

magsángit daya iIsrael

gapu ki pannakit da,

ta summiyási da

se pinaglikudán da nge APU nga Dios da.

²² Magulli kayu kammin,

dakayu wa akkan mapiyár nga annánà,

ta appoliyan takayu,

se pagbalinan takayu kammin

ka mapiyár ra annánà.”

Ay nán datu tolay:

“Ò, umbet kami yin
ta ikaw ya APU nga Dios mi.

²³Awan nala kurug ya neseng
naya nagday-dáyaw mi
kadaya sinan diy-diyos
kadaya útun daya ban-bantay.

Neal-alílaw kami yala.

Kurug ga e APU nga Dios mi
ya makesalákan kadakami nga iIsrael.

²⁴Ay gapu ki nagdáyaw mi kadaya sinan diy-diyos,
ay ummawan ngámin datu nagrig-rigátan datu apuapu mi,
ngámin na kalding se karneru, se datu bak-báka,
se oray datu pútupútut da.

²⁵Ay túya rabbang na nga merungsap kami
ki appat mi gapu ki nagbásul mi ke APU nga Dios mi;
dakami se datu apuapu mi;
nanggayát kitu kabbing mi panda kadedi al-algaw.

Akkan mi nekur-kurug ge APU nga Dios mi.”

4

Ay nán ne APU:

“Dakayu wa iIsrael,
nu piyán nu kurug tutu wala
ya magulli kammin kiyà,
ay akkan kayu magduw-duwa
nga mangigsán kadaya sinan diy-diyos nu.

²Ay díkod annung nu
ya magsipata ki ngágan ku;
ay kurug se kustu, se áwan nadakè ki agsipata nu.

Díkod, gapu kadakayu,
ay makiseng pe kiyà
daya duddúma nga nasiyon,
ay se dà pe ya day-dayáwan.

³Ay nán ne APU kadatu iJuda se kadatu iJerusalem:

“Araduwan nu kammin daya lusà nu
nga nabayág gin na akkan naarádu.

Akkan nu iwárit ya aggì nu ki agkadtán.
⁴Dakayu wa iJuda se iJerusalem.
 Ipindu nu ya biyág nu ke APU.
 Akkan nu pakulnítan ya uray nu.
 Ta nu akkan, ay makarungat tà tutu wala
 nga ummán ki apuy ya áwan tutu wala ya makapatay,
 gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.

Ya kapanísán daya iJuda

- ⁵“Idámag nu ka Juda se iwaragáwag nu ka Jerusalem nga nán nu:
 ‘Itanggoyob nu ya tarumpeta ki ngámin íli!
 Isáraw nu ka naggat
 ya mangikagi kadaya il-íli nga nán nu,
 Dádun na maglingad kadaya il-íli
 nga naabut ka darupírip.’
⁶Mangippáy kayu ka tagematun na dálen
 nga mameyag ka Jerusalem!
 Mawe kayu magsirù in! Magkaru kayu!
 Ata mangilbet nge Apu ka kadà-dásán,
 nga magpagayát ka pane dáya!
⁷Ummán ka láyon
 nga bummurád nga gayát ki sirát.
 Lummawán ya magdadál kadaya il-ileli.
 Pagbalinan na ka áwan sur-surbi ya íli nu.
 Mabaaw tutu wala ya íli nu.
⁸Ay túya magmanakit kayu.
 Magbádu kayu ka langgusti.
 Sumángit se magugolán kayu,
 ta akkan pikam nippà
 ya rungat tutu wala ne APU kadàtada.”
⁹Ay nán ne APU,
 “Kiyán nga algaw, ay maawanán tutu wala ka namnáma
 daya à-ári se daya à-apu.
 Mapandanán daya pappádi ki ansing da pe,

ay daya profeta, ay masdaáwan da tutu wala kiya màwa.

¹⁰ Ay se ku la nán, “O Apu nga DIOS, di nakasaba ngala daya tolay kiya kinagi mu, ta nekari mu mà ya kinatalna ki Jerusalem. May tura ampiláng mán kammin ya neaayang kaggída ngin.

¹¹ Umbet ya algaw nga nán da kadaya iJerusalem:

“Magbáli ka napásu tutu wala nga magpagayát ka ir-ir-er,
nga mameyag kadaya nakal-allà a tolay.

Akkan napiya ki agsáp ta,

¹² ta naggat tutu wala ya báli pára kadayán. Iyà ya
mangagi ki kapanísán daya tolay.

¹³ Sinnan nu, ta atán nin ya kalínga nu.

Ummán ka alúyut nga umbet.

Ummán ka alipugpug daya takay na.

Ay daya kabalyu na,

ay nabì-bílag da may daya bukkaw.

Kal-allà tada ngala.

Panda tada idi yin!

¹⁴ Dakayu wa iJerusalem,

igsán nu win daya nadakè a panaglam-lammat nu,
ta senu mesalákan kayu.

Nungay na agpà ala ngin ya angnippà nu
kadaya nadakè a lam-lamtan nu?

¹⁵ Atán umbet nga maggayát ka Dan,

se atán maggayát ka bantay Efraim

nga mangipakammu ki nadakè a kapàyanán nu.

¹⁶ Umbet da kagiyánan daya il-ileli,

“Atán da ngin! Se kagiyánan da ka Jerusalem,

nga umbet daya kalínga da

nga maggayát kadaya adayyu wa íli,

nga mangisáraw ki akigubát da

kadaya il-íli ka Juda.

¹⁷ Linìmut da ngin ya Jerusalem,

natan ki tálun

nga napalebután kada magbantáy.

Màwa yán, áta nagribilde

daya tolay ku kiyà,” nán ne APU.

18 “Básul nu kampela ngin nga iJuda
 ya kapanísán nu,
 ta nadakè ya kabiy-biyág nu,
 se nadakè daya kuk-kuwaan nu.
 Magìna nu ya takit na panda ki unag nu.”

Ya nagpannakit ne Jeremias pára kada keliyán na.

19 Napalotán ya pannakit ku!
 Akkan ku meturdán ya pannakit ku.
 Matakítán nà tutu wala pà nang.
 Makap-apangbáw wà tutu wala.
 Akkan nà makasinád,
 ta giginán ku ya tarumpeta daya kalínga
 se ya sáraw daya makigubát.

20 Magsasarunu ya kapar-parigátan
 nga umbet kiya íli,
 panda kiya kadadál na tutu wala.
 Mátatán nala nga madadál daya báwi ku;
 se mapipìsi tutu wala daya kurtína ku.

21 Nungay na nád dala
 ya kippà naya bandera ki gubát,
 se ya kakusap naya tarumpeta?

22 Ay nán ne Apu:
 “Umang-ang-ang daya tolay ku.
 Akkan dà a am-ammu.
 Ummán da kadaya annánà
 nga akkan makaw-áwat.
 Ya mangwa ka nadakè ya paglaingán da,
 may akkan da ammu ya mangwa ki napiya.”

23 Ay se ku la siningan ya kalawagán,
 may áwan na tutu wala singasingan
 se áwan na sur-surbi.
 Ay se yà la naglángad ka lángit,
 may áwan ku tutu wala masingan nga wada.

- 24 Sumingan nà kadaya ban-bantay,
 ay matar-taryun da,
 se magkíni-kínin daya babbalantay.
- 25 Sumingan nà ki lebut ku,
 ay áwan ku tutu wala masingan na tolay.
 Ay oray daya an-anù
 ay nagkakáyab da nga nagtatálaw.
- 26 Ay kane sinnan ku tu nadam-ag ga lusà
 ay nagbalin ka ir-ir-er rin.
 Nadadál ngámin na il-íli
 gapu ki napalotán na rungat ne APU.
- 27 Ata nán ne APU:
 “Madadál daya ngámin íli,
 ngamay akkan ku dadàlan tutu wala ngin.
- 28 Magpannakit ya kalawagán,
 se maggìbat ya lángit,
 ta nagúni yà in
 se nagpalánu wà in.
 Ay akkan nin maulis ya uray ku.
- 29 Gapu ki págat daya nakakabalyu
 se daya marammútug,
 ay magtatálaw daya ngámin tolay ki ansing da.
 Magkakáwe da nga magsirù kadaya sir-sirát
 se kadaya pin-pínát.
 Nagtatálaw da kadaya il-íli,
 ay áwan nala oray isa nga tolay ya mabansi.
- 30 May nágan naya kuk-kuwaan mu mán kammin,
 ay mapánis ka ngin.
 Tura ka mán kammin maggaldid.
 Nakabádu ka napiya se nagarmat ka
 kadaya balitù se silber nga ikkaarmat mu?
 Pinintaán mu ngámin mata mu.
 May awan na surbi naya angappiya mu ki baggi mu,
 ta lùsawan daka ngin daya pà-pàgan mu,

ay ùdan daka ngin na patayan.
³¹ “Atán nagina ku nga makat-atúlág,
 nga ummán ka páuy naya marigátan,
 nga magdam-dámu nga magan-anà.
 Akat-atúlág na Jerusalem
 nga maang-angtán ki rígát na nga magsápul
 ka sumeng kaggína.
 “Panda ku idi yin! Matay yà in!
 Atán da ngin daya mamatay kiyà!”

Ya kinadakè tutu wala daya tolay ne Dios

5 Mawe kayu kadaya kal-kalsáda na Jerusalem,
 ta magsápul kayu ka oray isa ngala
 nga namáru wa tolay.
 Mawe kayu kadaya palása,
 ta nu atán masmà nu
 nga oray isa ngala nga tolay ya mangwa ki kustu,
 ay pakawanan ku ya Jerusalem.
² Ay oray magsipata da
 ki ngágan ne APU,
 ay busid kammala ngin nin
 ya agsipata da.
³ Magsap-sápul ka, O APU,
 ka tolay ya áwan na agbusid.
 Pinánis mu daya tolay mu,
 may áwan da la nagpannakit.
 Pinasílag muda, may maddi da pesúru.
 Pinagsúkir da tutu wala daya uray da.
 Maddi da tutu wala makappoli
 kadaya bas-básul da.
⁴ Ay nán ku ki lammat ku,
 “Dumam-dambel dedi ya tolay,
 ay túya akkan da makaaw-áwat.
 Akkan da ammu ya pagayatán ne APU,

- se akkan da ammu
 daya lin-lintag naya Dios da.
- ⁵Ay túya mawe yà kadaya naturáy,
 se kuda amomanán.
 Sigurádu ku wa ammu da ya pagayatán ne APU,
 se daya lin-lintag naya Dios da.
 Ngamay sangapáda da nga maddi peturayán
 se maddi da ikurug nge Apu.
- ⁶Ay túya lumtuwád ya láyon ki sirát
 nga umbet magpatay kaggída.
 Ay umbet ya alsádu wa átu
 nga magpir-pirsáng kaggída.
 Ay ya ulolag ga ummán ki tigre,
 ay itanab nada kadaya íli da.
 Pir-pirsáng na daya lumawán ki íli da.
 Màwa yán gapu ki adu tutu wala nga bas-básul da,
 se namin-adu da ngin na naglikudán ne Dios.
- ⁷Ay nán ne Apu,
 “Paannán ku ya mamakawan kadakayu?
 Ay oray daya annánà nu,
 ay naglikud da pe yin kiyà.
 Ay se da nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos
 nga akkan kammala kurug ga diyos sin!
 Bintug kuda.
 May imbes kuma nga magiyáman da kiyà,
 may tura da mán kammin nin nanaládag gin,
 se da pinabeg ya neallay kadaya púta.
- ⁸Ummán da kadaya mabtug peyang
 nga toru wa kabalyu
 nga napalotán na ilug.
 Kelugán da ya atáwa da duddúma.
- ⁹Ay wayya ku la nga di panísan da

5:5 Ya litiral na ki Hebreo, ay ‘rinítu da daya sangol da, se naglapsu da ngin kadaya káwar da.’

- ki ummán kiyán na kuk-kuwaan da?”
nán ne APU.
- “Wayya ku wala di baltan
ya nasiyon na ummán kiyán?”
- ¹⁰ Ay túya ipalúbus ku daya kalínga da
nga magdadál kadaya úbás da.
Ngamay akkan ku padadál tutu wala kaggída.
Tappadan da ngala daya pas-pasanga daya úbás da,
ta akkan tolai ne APU da ngin.
- ¹¹ Ta nagtaraydor
daya iJuda se iJerusalem kiyà,”
nán ne APU.
- ¹² Busid ya kag-kagiyan da panggap ke APU.
Nán da nga, “Akkán nitta an-anuwan.
Awan nadakè a màwa kadàtada!
Akkán ta magulát,
ay áwan pe ya manggubát kadàtada.”
- ¹³ Makonikoni yala daya profeta
ka áwan sur-surbi,
áta akkan kammala gayát ke Apu
daya kag-kagiyan da.
Ay màwa din kampela kaggída ngin
daya kag-kagiyan da.
- ¹⁴ Ay díkod, nán ne APU Dios
nga Mannakabalin ki Ngámin:
“Ay gapu ta ummán kiyán
ya kinagi dedi nga tolai,
ay pagbalinan ku nga ummán ka apuy
daya úni ku nga pekagì kikaw,
ay meárig da ki káyu nga maupuwán.”
- ¹⁵ Ipàrob ne APU kadakayu nga iIsrael,
ya isa nga nasiyon nga maggayát ka adayyu.
Umbet da nga mangraut kadakayu.
Nabílag se nabayág gin yán na nasiyon.

Akkan nu ammu ya aggúni da,
 ay díkod akkan nu maawátan
 ya kag-kagiyan da.

¹⁶Makappatay tutu wala
 ya mayán bú tug da.

Narungat daya ngámin suldádu da.

¹⁷Amminan da daya ápit
 se akakkanan nu.

Patayán da daya annánà nu.

Ay amminan da pe
 daya karneru nu se báka nu.

Amminan da pe daya gígus nu se úbás nu.

Dadàlan da daya íli nu
 nga pagtalgad nu wa aglingdán nu.

¹⁸“May oray nu mapakuna, ay akkan ku kam ipalúbus nga marápun kayu tutu wala,” nán ne APU. ¹⁹Ay nu magsaludsud da kikaw Jeremias nga, “Taanna, tura kinuwa ne APU nga Dios mi ngámin dedi?” nán da, ay kagiyan mu kaggída nga, “Ata naglikudán nu we Apu, se kayu nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos daya agtangeli kiya íli nu mismu. Ay túya magsirbi kayu kadaya agtangeli kiya sabáli nga íli.”

²⁰“Kagiyam idi kadaya iIsrael se kadaya iJuda:

²¹Gínán nu idi,
 dakayu wa umang-ang-ang
 se akkan makaw-áwat nga tolay,
 nga simmamata may akkan makasingan,
 se sittatalínga may akkan makagína.

²²Akkan kayu agpà magtartartar
 nga magansing ki àráng ku ta?”
 nán ne APU.

“Ay iyà ya nangippáy kiya karagintán
 nga pamandanán naya bebay.

Ay oray nu nganna ya kadadakkal
 se daggat daya palun na,
 ay akkan na nga malampasán yán.

Ittu yán peyang ngin ka áwan panda

- ya pamandanán na.
- ²³May dakayu wa tolay,
ay napalotán tutu wala ya kinasúkir
se kinasuwáy nu.
Pinaglikudán dà a Dios nu,
se kayu wa umadayyu.
- ²⁴Akkan nu tutu wala malammat
ya magdáyaw kiyà a Dios nu,
nga makidde ka udán
ki oray inna nga tiyampu
nga akasápul nu,
ta senu magápit kayu,
ki tiyampu na pinaggagáni nu.
- ²⁵May gapu kadaya bas-básul nu,
ay akkan nu málà dayán nin,
nga napiya nga pagkallà kadakayu.
- ²⁶Ata atán kadaya tolay ku daya nadakè a tolay.
Takkilan da daya kuw-kuwa daya duddúma.
Arig da ya marangnigay ka an-anù,
may tolay ya nigáyan da.
- ²⁷Nu wà ummán naya aggùnud na
ka an-anù ki kiláwag
naya marangnigay ka an-anù,
ay ummán pe dayán na tolay.
Napnu ya balay da kadaya tákaw da.
Ay ittu ya gapu na nga nagbalin da
ka naturáy se nabànáng.
- ²⁸Mabtug da peyang
se nalùmag da.
Ay áwan na panda ya kinadakè da.
Akkan nalintag ya angguwes
da panggap kadaya ulíla,
ay se akkan da igdù daya kal-allà
ki paglintaggán da.
- ²⁹Akkan kuda nád panísan
ki ummán kiyán na kuk-kuwaan da?

Wayya ku la nga akkan baltan
ya ummán kiyán na nasiyon?”
nán ne APU.

³⁰“Atán nàwa nga makapal-palídug
se nakapap-panansing kídi na nga íli.

³¹Pabeg busid
ya kag-kagiyan daya profeta;
ay aggída ya ikur-kurug daya pappádi,
ay ittu pe ya piyán daya tolay ku ya màwa!
Ngamay nágan nád kuwaan da
nu pumanda ya ngámíngámin nin?”

Ya angraut da ka Jerusalem

6 “Magtatálaw kayun!
Mawe kayu wa magsirù!
Dakayu wa gakagaka tu Benjamin!
Magtálaw kayu win ked Jerusalem!
Itanggoyob nu ya tarumpeta ka Tekoa!
Pakammuwán nu daya atán ka Bet-hakkerem,
nga atán madama umbet
nga napágus nga kapar-parigátan da,
nga magpagayát ka dáya.

²Ya napiya nga íli Jerusalem,
nga árig kapíyán na pastu,
ay madadál tutu wala!

³Maglalbet daya kalínga na,
nga árig da daya magpas-pastu.
Magkampu da ki piyán da kampela ngin nin
nga pagkampuwán kiya lebut na íli.”

⁴Ay se da nán nga isáraw ya,
“Magsagána kayu!
Rautan tada ya íli Jerusalem nu agpapásu!”
Ay se da ngin nán,
“Naládaw tada ngin.
Gumídagídám min,

ay tagay masirbut tin ya mata,
ay maggì-gìbat tin.”

⁵Nu gabi tada lugud din na rumaut.

Dadàlan tada ngámin daya aglingdán da.

⁶Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Ìlangngán nu daya káyu kiya íli,

se nu dugsúan kiya lebut naya abut na íli.

Panísan ku idi nga íli,

ta pabeg mamal-pallà

ya kuk-kuwaan da tolay.

⁷Nu wà ummán naya kabaru peyang

naya danum ki bubun,

ay ummán pe, atán peyang pe

ya baru wa nadakè a kuk-kuwaan

daya tolay ki Jerusalem.

Pabeg kinaranggás se panangdadál

ya mà-màwa kiya unag na íli,

se sissisingan nà peyang

kadaya natal-talíngu se magrig-rígát.

⁸Mangul-ulis kayu wa iJerusalem.

Ata nu akkan, ay igsán takayu,

se akkan takayu pe pagan-anu win.

Pagbalinan ku ka áwan sur-surbi ya íli nu,

ay se mabaaw tutu wala ngin.”

Ya kinasúkir da iIsrael

⁹Tu idi ya nán ne APU

nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Meárig ya Israel ka nabúrás sa kaubásan

nga ulbuwán da daya pas-pasanga na.”

¹⁰Ay nán ku wa sumungbát,

Atán da nád manggìna kiyà

nu mawe kuda kagiyánan?

Nagbangngag da ngin.

Akkan da piyán nin ya manggìna.

Paásan se lùsawan da
 ya bàbànnán ne APU.
¹¹Marìna ku tutu wala, O APU,
 ya rungat mu kaggída.
 Ay akkan ku tutu wala magawídán,
 ya rungat ku pe kaggída.
 Ay nán ne APU kiyà,
 “Ibùra mu ya rungat ku.
 Warníngán mu daya annánà kiya kalsáda,
 se daya babbágu nga nagguurnung.
 Matiliw da ngámin daya babbay se lalláki,
 se daya nanàmán nin,
 se daya bàbákat se lálákay.
¹²Ta panísan ku
 daya ngámin tolay kídì nga íli.
 Alà daya kalínga da daya babalay da,
 se oray pe daya tálun da
 se daya attáwa da,” nán ne APU.
¹³“Napatótán tutu wala
 ya águm da ngámin;
 nababa mán na tolay onu nasáad,
 ay sangapáda da;
 oray nu nadakè
 basta makálà da ka pirà.
 Ay oray daya profeta se daya pappádi,
 ay marangngultit da nga sangapáda.
¹⁴Ur-úray ya nangngágas da
 kadaya big-bígád daya tolay ku.
 Ummán ka nangágas da ki karrus sala.
 ‘Napiya ya ngámin nin,’ nán da,
 ay akkan kammala ngin nin.
¹⁵Akkan da tutu wala mìpat
 kadaya nadakè a kinuw-kuwa da.
 Akkan da tutu wala kurug ammu win ya mìpat!
 Ay túya metangatay da pe
 kadaya matay ki gubát.

Kurug gala nga pumanda dayán nin
nu panísan kuda ngin,” nán ne APU.

Umadayyu daya iIsrael ke Dios

¹⁶Ay nán manin ne APU kadatu tolay na:

“Mawe kayu kiya nagsasabtán da dálen,
se nu sapúlan tu dadán na dad-dalenán,
se nu iinna nga dálen ya mameyag
ki pagkapiyaán nu, ta ittu ya dalenan nu,
ta senu pumiya daya ur-uray nu.”

May nán da mán kammin na summungbát,
“A! Kannán mi ya manalen kiyán!” nán da.

¹⁷Nangippáy pe ye Apu
ka magguwardiya
kaggída.

“Gínán nu ya warning naya tarumpeta,” nán da.

May summungbát da tolay,
“Kannakannán mi gî-gínán dayán!”

¹⁸“Ay díkod gínán nu idi,
dakayu ngámin na nasiyon,
senu mammuwán nu
ya màwa kadaya tolay ku,”
nán ne Apu.

¹⁹“Manggina kayu ngámin na tolay ki kalawagán!

Panísan ku daya tolay ku,
ta ittu ya rabbang naya kuk-kuwaan da.

Maddi da tutu wala gî-gínán daya kag-kagiyan ku,
se akkan da pinagan-anu daya bàbànan ku.

²⁰Awan sur-surbi kiyà
daya dátun nu wa insensu
nga gayát ka Sheba,
onu daya dátun nu wa bang-banglu
nga ginátang nu pikam kadaya íli nga adayyu.

Akkan ku awátan daya dátun da nga masidug.

Akkan ku pe pagangammán

oray inna nga datu-dátun da.”
²¹ Ay díkod tu idi ya nán ne APU:
 “Mangippáy yà ka kedùlapán
 daya tolay ku kiya dálen da,
 ay medùláp da ngámin.
 Matay daya maggaáma,
 se daya magkukopun
 se daya magkekeliyán.”

Ya angraut da ka Jerusalem

²² Ay nán manin ne APU:
 “Sinnan nu ta atán da tolay ya umbet,
 nga magpagayát ka dáya.
 Ya isa nga naturáy ya nasiyon
 nga maggayát ka adayyu wa giyán,
 ay magsag-sagána nga makigubát.
²³ Ay nakaarmas da
 ka bútag se say-áng.
 Narungat da se áwan da tutu wala nga agkallà.
 Ay ummán ki asassátan na bebay
 ya págat da nga umbet,
 nga nakatakay kadaya kabalyu da.
 Nakasagána da ngin
 nga manggubát ki Jerusalem.”
²⁴ Ay nán datu iJerusalem,
 “Nadámag mi ya mepanggap
 kadaya kalínga mi.
 Ay túya nagkapsut kami yala
 se magpannakit kami,
 nga ummán ki agrígát
 naya madama nga magan-anà.
²⁵ Akkan kayu mawe kadaya tálun nu,
 onu magdal-dalen kadaya kal-kalsáda!
 Ta atán daya kalínga nga sikkaampiláng.
 Nakapap-panansing

oray ka wàna ya kapannán ta.”

²⁶ Ay nán ne Apu:
 “Nakal-allà kayu wa tolay ku.
 Magbádu kayu ka langgusti
 se kayu magtutúgaw ki abu.
 Magsángit kayu nga magmanakit,
 nga ummán kayu ka natayán
 ka sissa nga an-anà.
 Ta màtatán kayu wala
 kiya ilalbet daya magpatay kadakayu.

²⁷ Piníli taka, Jeremias,
 nga magtisting kadaya tolay ku.
 Arig ilúnág muda, nga ummán ki buli
 ka anningan mu
 nu wà ummán na katutolay da.

²⁸ Arig da ya nakulnit ta bága se balayyang.
 Napalotán ya kinasúkir da
 se kinasuwáy da.
 Pabeg da nga mamad-padakè
 se nadakè daya kuk-kuwaan da.

²⁹ Naggat ya aggarubán,
 se nalúnág gin ya buli
 ki nagatang nga apuy,
 ngamay áwan na surbi,
 ta akkan pikam mala mippà
 ya ragit naya buli.
 Túyán ya árig daya tolay ku,
 ta akkan mippaippà daya nadakè kaggída.

³⁰ Mengagánan da
 ka “naddiyán na silber,”
 ta Iyà nga APU ay nigsán kuda.”

Tu nagbàbànan ne Jeremias kitu Templo

7 Ittu dedi daya kinag-kagi ne APU kitu Jeremias: ²“Mawe ka kiya ruwangan naya Templo, ay se mu la ibàbànan dedi kadaya tolay:

‘Ginán nu ya kagiyan ne APU, dakayu ngámin na iJuda; dakayu wa lum-lumnà kídi nga magdáyaw ke APU. ³Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios na Israel: Manguliulis kayu win! Igsán nu win daya nadakè a kuk-kuwaan nu, ta senu palubúsán takayu wa mag-agyán kídi nga íli. ⁴Akkan kayu pealílaw kadaya tolay nga magkuna nga áwan nu kàwaán ta nán da, “Atán kídi ya Templo ne APU. Atán kídi ya Templo ne APU! Atán kídi ya Templo ne APU.” ⁵Mepagyán nà kurug kadakayu kídi nga giyán nu, nu igsán nu daya nadakè a kuk-kuwaan nu, ay se ya kustu wala daya kuwaan nu kiya isaisa kadakayu; ⁶ay se akkan nu pe gundawáyan daya agtangeli, daya ulíla se daya búkud da babbay; se akkan kayu pumatay kadaya áwan bas-básul; ay akkan kayun magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos nu nga ittu yán ya gapu na pakadadálán nu. ⁷Nu kuwaan nu dayán, ay mepagyán nà kadakayu kídi nga lusà a nidde ku kadatu apuapu nu ka kuw-kuwa da ka áwan panda.

⁸Tura kayu wa aggin-kukurug gala kiya mangial-alílaw wa kag-kagiyan. ⁹Magtákwaw kayu, se pumatay kayu, se manaládag kayu, se magbus-busid kayu, ay se kayu nagsìdug ka insensu kiya diy-diyos nu nga Baal, ¹⁰se kayu la umbet ki àráng ku kídi nga Templo ku, ay se uliulis nu wa kag-kagiyan ya “Akkan kami maan-anu kídi na,” ay se nu itul-túluy ya mangwa kadaya lùsawan ku tutu wala. ¹¹Pinagbalin nu ya balay ku ka pag-agyanán daya maragtákwaw. Wayya ku la nga di sisinnán daya kuk-kuwaan nu kiyà? nán ne APU. ¹²“Mawe kayu kod ka Shilo, tu nunna nga íli nga piníli ku nga agdayáwan nu kiyà, ta sinnan nu ya kinuwa ku kitúni nga íli gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya iIsrael nga tolay ku. ¹³Ay kídi yin, ay kuk-kuwaan nu ngámin dayán na kinadakè,” nán ne APU. “Oray nu namin-ad-adu takayu wa kinag-kagiyanan, ay akkan dà ala ginì-gìna. Kirrawán takayu may akkan dà ala inat-atangya. ¹⁴Ay díkod, nu wà ummán natu nanadál ku ka Shilo, ay ittu pe ya kuwaan ku kídi nga Templo ku nga ittu ya piy-piyáran nu. Pakunán ku pe ya giyán na niddè kadatu apuapu nu. ¹⁵Ay se takayu pataláwan kídi, nga ummán kitu kinuwa ku kadatu kamungayán nu nga iEfraim.”

Ya akkan nangikurug datu tolay

¹⁶Ay nán ne APU, kitu Jeremias, “Akkan mu win na ikar-karárag dedi nga tolay, se akkan ka sumángit gapu kaggída, ay se akkan ka ngin

makim-imallà kiyà a makiseng gapu kaggída ta akkan taka gínán. ¹⁷ Sinnan mu kod ya kuk-kuwaan da kadaya fli ka Juda se kadaya kal-kalsáda ka Jerusalem? ¹⁸ Sinnan mu kod daya annánà da. Mangáyu da; ay daya mannákam da ay magapuy da. Daya babbay da ya manglammug ka arína nga kuwaan da ka sinápay nga idátun kiya reyna da ka lángit nga nán da. Mangisiyà da pe ka mainum nga átang da kadaya sinan diy-diyos da. Par-parungtan dà tutu wala. ¹⁹ Ngamay iyà kadi kurug ya pagpannakitan da? Ya bag-baggi da kampela ngin nin ya pagpannakitan da se iap-appat da. ²⁰ Ay túya nán ne Apu nga DIOS: “Ibùra ku ya rungat ku tutu wala kídi nga fli, meráman daya tolay, se daya animál, daya kay-káyu ki sirát, se daya ngámin na mul-múla. Ay ummán ki apuy ya rungat ku, nga áwan makakusap.”

²¹ Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Alà nu lugud dala ngin daya dátudátun nu wa masìdug, se daya duddúma pikam ma datu-dátun nu, ta kanan nu kampela ngin nin. ²² Oray la ta kitu nangitálaw ku kadatu apuapu nu ka Egipto, ay áwan ku kinagi onu nebílin kaggída panggap ki masìdug ga dátun onu daya duddúma nga dátun. ²³ Ta tu nebílin ku kaggída ay ikurug dà peyang, ta senu Iyà ya Dios da, ay se aggída daya tolay ku. Nán ku pe kaggída nga surútan da ngala daya ipasúrut ku kaggída, ta senu napiya ya pagtungpálan da. ²⁴ May akkan dà nekurug se akkan dà ginína, nu di da lugud da kinuwa kampela ngin nin datu piyán da nga kuwaan nin, gapu kitu kinasúkir da. Ay díkod umadayyu da kiyà, imbes nga umadanni da kuma. ²⁵ Nanggayát kitu nangitálaw ku kadatu apuapu nu ka Egipto panda kídi, ay akkan nà nakusap nga nangibon kadaya profeta nga bobonan ku. ²⁶ May akkan nanggina daya tolay ku kaggída, se akkan dada pinagan-anu. Nagsúkir da mán kammin, ay se nadà-dakè daya kuk-kuwaan da may datu apuapu da. ²⁷ Ay túya Jeremias, kagiyan mu ngámin dedi kaggída, may akkan mu namnamáan nga manggina da kikaw. Ayabán muda may akkan daka atangyaan. ²⁸ Ay nán mu kaggída: Tu idi ya nasiyon nga akkan nangikurug ke APU nga Dios da, ay maddi da pe ya pesúru. Awan da ngin ammu ki kurug, ay se áwan da pe yin angikagi ki kurug. ²⁹ Magpannakit kayu;

Magkalbu kayu.

Mawe kayu magsángit

ki útun da bantay,

ta pinagdudoray nakayu win,

se akkan nakayu pagan-anu ne APU win,
dakayu wa tolay nga namar-parrungat kaggína.

³⁰ “Nadakè tutu wala ya kinuwa daya tolay ka Juda. Nippan da ngin kiya Templo ku daya sinan diy-diyos da nga kagúra ku tutu wala. Rinag-ragitán da ngin ya balay ku,” nán ne APU. ³¹ “Ay se da nangwa ka sissimbaan da kitu tanáp ka Hinnom, nga nengágan da ka Tofet. Ay kitúni ya anidúgán da kadaya annánà da nga idátun da. Awan ku nebílin nga kuwaan da ya ummán kiyán, ay se áwan nala inumbet ki uray ku nga ummán kiyán. ³² Ay túya umbet kurug ya tiyampu nga akkan nin mengagánan ka Tofet onu Hinnom yán nga íli, nu di mengagánan nin ka tanáp nga agpatayán, ta kitúni yin ya agtamnán da, panda ki áwan da mabalin pagtamnán nin. ³³ Ay kanan daya an-anù se daya alsádu wa ulolag daya baggi dayán na tolay, ay áwan nala tolay mabansi nga magsábug kadayán. ³⁴ Ay pandanán ku win ya akang-anggam da nga magkan-kansiyon kadaya kal-kalsáda ka Jerusalem. Ay áwan nin magína nga úni ki íli na Juda se Jerusalem. Se áwan nin magína nga agganggam daya maggaattáwa. Mabaaw tutu wala ya íli da.”

8 “Ay kiyán na algaw,” nán ne APU, “ay kulkolán daya kalínga da kiya lúbù da daya tulatuláng datu à-ári da, se datu apuapu da, se datu pappádi se datu profeta, se datu duddúma pikam ma tolay ya iJerusalem. ² Ay se da iwarenán datu tulatuláng da. Matan da kiya kawel animál nga newarenán nala ki lusà. Akkan da ngin maurnung nga metaman kammin. Dàngan na sínág, búlán, se bittuwan da, nga ittu datu pinatag da se dinay-dáyaw se sir-sirbiyán da. Ittu pe datu sinur-súrut da se nakisengán da. ³ Ay daya makalásat kadedi nga nadakè a tolay, ay pì-piyán da la ya matay, may iya magbiyág da kiya pangippannán ku kaggída. Iyà nge Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya nanguna kiyán.”

Ya kinasuwáy daya tolay

⁴ Ay nán ne APU, kitu Jeremias:

“Kagiyam idi kadaya tolay:

Nu medùláp daya tolay,

akkan da kadi bumángun kammin?

Ay nu nammuwán da

nga sabáli ya dinalen da,

- akkan da kadi magulli kammin?
⁵Ay taanna lugud, tura da la
 nga umadayyu la nga umadayyu
 dedi nga tolai kiyà, ay se
 maddi da pe yin na magulli.
 Akkan da tutu wala migsán ya nadakè.
- ⁶Ay ginìna kuda pànanang,
 may akkan kurug daya kag-kagiyan da.
 Awan nala kaggída ya nakappoli
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.
 Awan nala ya nagsaludsud nga nán na kuma,
 ‘Nágan na agpà ya kinuwa ku?’
 Ngámin da, ay nawe da ngala
 kitu piyán da nga pamorong kampela ngin nin.
 Ummán da ki kabalyu
 nga dumarup pala ki paggugubatán.
- ⁷Ay oray daya daguwà
 se daya ladágan, se daya sussuwedán,
 se daya duddúma nga an-anù,
 ay ammu da ya oras nga nìdang kaggída;
 ammu da ya oras da nga mawe,
 se ya oras da nga magulli.
 May daya tolai ku,
 ay akkan da ammu ya sumúrut
 kadaya bil-bílin ne APU kaggída.”
- ⁸Ay paanna ya agkuna nu nga,
 “Nasírib kami
 ta atán kadakami ya lin-lintag ne APU,”
 ay pinagbalin daya mimisturu ka lintag ka busid
 ya bàbànan ne Apu kane isúrát da.
- ⁹Meap-appat daya nasírib.
 Maburíngaw da se matiliw da,
 áta pinagdita da ya bàbànan ne APU.
 Nágan na ngin ya sírib nga atán kaggída?
- ¹⁰Ay túya idde ku daya attáwa da

kadaya sabáli nga lalláki,
 se idde ku daya tálun da kadaya nangsákup kaggída;
 ta gapu ki agum da ki pirà,
 ay kuwaan da oray nu ammu da nga nadakè;
 aggída ngámin nangátu mán onu nababa.
 Ay oray daya profeta se daya pappádi,
 ay kul-kultit da daya tolay.

¹¹ Akkan da pe pagan-anu
 ya agrígát daya tolay ku.
 Nán da nga napiya ya ngámin nin,
 ay oray nu akkan kammala ngin nin.

¹² Mìpat da kanu mà pe
 kadaya kinuw-kuwa da nga nadakè,
 ngamay akkan da kammala kurug ga mìpat tin!
 Ata akkan nin dumgáng ya murang da
 oray nu meap-appat da!
 Ay díkod matay da pe
 nga ummán kadaya matay ki gubát.
 Maábà da ki gubát
 ta ittu ya ammánis ku kaggída,
 nán ne APU.

¹³ Rapúnan ku win daya tolay ku;
 ta árig da ya úbás nga áwan búnga,
 se gígus nga áwan surbi.
 Ay oray daya adon da,
 ay nalaylay da ngámin.
 Ay mippà ngámin
 daya nid-idde ku kaggída,
 nán ne APU!

¹⁴ Ay se la nán daya tolay,
 “Tura tada magtutúgaw wala kídi
 nga áwan kuk-kuwaan,
 nga magiddag gala ki katay tada!
 Dádun, magsirù kadaya nalgida nga íli;
 matay tada la ngin kitúni na.
 Ta nìdang ne APU win

ya panda naya biyág tada.
 Arig atán sabídung naya danum
 nga nidde ne APU nga inuman tada,
 áta nagbásul tada kaggína.

¹⁵Namnamáan tada ya kinapiya,
 may áwan mà.

Ay namnamáan tada ya kesalákan tada,
 may rígat se nakapap-panansing
 daya nà-nàlamán tada.

¹⁶Ay magina panda ka íli Dan
 ya págat daya kabalyu daya kalínga.
 Ay oray kiya úngug daya kabalyu da nga makigubát,
 ay magtartartar ya ngámin na umíli ki ansing da.
 Inumbet da nga mangdadál kiya íli tada
 se daya ngámin atán kiyán,
 ay se magpatay kadaya ngámin tolay
 nga mag-agyán kiyán.”

¹⁷Ay nán ne APU:

“Mangipàrù à kadaya nadíta nga idaw
 nga áwan makapaámu kaggída;
 Ittu daya magtugkaw kadakayu,”
 nán na.

Magpannakit nge Jeremias gapu kadatu tolay

¹⁸Ay nán tu Jeremias:

Magpannakit tà tutu wala;
 áwan makippà kídí pannakit ku,
 ta natakit panda ki púsú ku.

¹⁹Gínán nu kod!

Magina ki ngámin íli
 ya agsángit daya nakal-allà nga tolay ku.
 Taanna, tura áwan nin ne APU ka Zion?
 Taanna, tura áwan nin ya Ari kitúni na?
 Ay nán ne Apu wa nesungbát:

“Taanna, tura dà pinar-parrungat
 kiya nagday-dáyaw da
 kadaya sinan diy-diyos da,
 se ya nammatag da
 kadaya diy-diyos daya agtangeli?”

²⁰ Ay nán datu tolay ya nesáraw,
 “Nabalin nin ya aggagáni,
 se nalpás sin ya aggigáw na,
 ngamay akkan kami pikam nesalákan!”

²¹ Ipnikit ku ya agpannakit
 daya nakal-allà a tolay ku.
 Magpannakit tà,
 ay se nippà in ya namnáma ku.

²² Awan kadi ya ágas ka Gilead?
 Awan kadi daya marangngágas kitúni na?
 Taanna, tura lugud da akkan bumílag
 daya nakal-allà a tolay ku?

9 Gabbuwà kuma ngala ya úlu ku,
 se ladda kuma ngala ya mata ku,
 ta senu annung ku ya magtangalgaw,
 se malawagán nga magsángit, gapu kadaya nakal-allà
 a keliyán ku wa pinatayán da.

² Atán kuma ngala
 ya aggimangán ku ka ir-ir-er,
 ta mawe yà umadayyu kadaya tolay ku.
 Ta pabeg da nga marannaládag se taraydor.

³ “Nakasagána da peyang nga magbusid.
 Panagbus-busid ya mà-màwa
 ki ngámin giyán kídi íli.

Awan nala ya kur-kurug gin.
 Dumakè ala nga dumakè daya kuk-kuwaan da.
 Awan dala inammu kiyà,” nán ne APU.

⁴ “Taronan nu daya kasittolay nu!
 Se akkan nu piyáran oray daya wawwági nu,
 ta gundawáyan dakayu.

Ay pad-padàsán dakayu daya opun nu nu kuwa.

⁵Ngámin da, ay kul-kultit da daya kasittolay da;
áwan nin ya mangagi ki kurug.

Nepagangay kaggída ngin ya magbusid,
se unawán da daya baggi da
ki angwa da ka nadakè;

ay akkan da matagammu win ya makappoli.

⁶Pabeg mangultit ya kuk-kuwaan da.

Maddi dà tutu wala nga bibbídan nin,” nán ne APU.

⁷Ay díkod ittu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Ippà ku ya nadakè kadaya tolay,
nga ummán ki angilúnág ku ka buli,
ta senu madalusán da.

Ta nágan pikam mala
ya kuwaan ku kaggída ta?

⁸Ay ummán kiya mayán bútung ga nasabidúngán
daya mútung da.

Pabeg binnusid daya kag-kagiyan da.

Napiya daya kag-kagiyan da
kadaya kasittolay da,
ngamay atán nadakè
nga lam-lamtan da kaggída.

⁹Nágan na pikam mala
ya kuwaan ku kaggída
gapu kadayán na kuk-kuwaan da ta,
nu dì panísan da!” nán ne APU.

“Ittu ya bálat kadaya tolay
nga ummán kadayán.”

¹⁰Sangítán ku daya ban-bantay
se daya ir-ir-er nga agpastuwán,
ta áwan da sur-surbi yin;
áwan nin manalen kiyán,
ay áwan pe yin magina nga úni da báka.

Nagtatálaw pe yin da an-anù
se da animál nga alsádu.

Awan da ngin.

¹¹ Ay nán ne Apu,

“Pagbalinan ku ya Jerusalem
ka nadug-dugsù a ìli yin.

Magbalin ka pag-agyanán daya alsádu wa átu.

Pagbalinan ku ya Juda ka baaw nga ìli yin.

Awan tutu wala ngin ya magyán kiyán nin.”

¹² Iinna ya nasírib ba makaáwat kadedi? Nu taanna, tura nagbalin ka ir-ir-er nga áwan sur-surbi ya ìli, ay se áwan nin ya manalen kitúni yin. Ay iinna ya pangilaw-lawagán mu kadedi ya mà-màwa, ta senu ikagi na pe kadaya duddúma? ¹³ Ay nán ne APU wa nesungbát: “Nàwa idi kaggída ta nigsán da daya lin-lintag nga nidde ku kaggída. Akkan dà ikur-kurug gin kadaya kag-kagiyan ku, ¹⁴ nu di da mán kammin na summúkir rin. Ay se da nga kinuwa kampela ngin nin daya piyán da nga kuwaan. Nagday-dáyaw kiya diy-diyos nga Baal, nga ummán kitu netùgud datu mannákam da kaggída.” ¹⁵ Ay túya ittu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Panganan ku dedi nga tolay ka napet, ay se kuda penuman ka napayán ka sabídung nga danum. ¹⁶ Ay se kuda isip-siparà kadaya ngámin giy-giyán kídi kalawagán; giy-giyán na akkan da pikam nagina kitun, oray datu apuapu da. Mangipàrob bà kada suldádu nga manggubát kaggída panda ki karápun da.”

Ya agmanakit da tolay gapu kiya kapanísán da

¹⁷ Tu idi ya nán ne APU

nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Pan-panunútan nu kod ya mà-màwa!

Magayáb kayu win kada babbay nga magsángit;
datu babbay nga magsángit ya ubra da,
nu atán da natay.”

¹⁸ Ay nán datu tolay,

“Pagkaruwan nuda nga umbet nga magsángit,
ta senu mepagsángit kami kaggída,
panda ki agtar-tarúyà daya luwa mi.

¹⁹ Ginán nu ya agsasángit daya iJerusalem.

Nán da, “Awan tada ngin!

Neap-appat tada ngin,
 ta pinanáwan tada ya íli tada,
 ta nadadál ngámin nin daya babalay tada.”

²⁰Dakayu wa babbay,
 gínán nu ya kagiyan ne APU,
 se lam-lamtan nu daya magina nu.

Tùgúdán nu wa magsángit se magugolán
 daya annánà nu wa babbay,
 se daya ù-opun nu.

²¹Ta linnà nitta ngin ya pannakatay,
 ay se atán pe yin kadaya pal-palásiyu tada.

Inalà na ngin daya annánà kiya kal-kalsáda,
 se daya babbágu nga atán kadaya palása.”

²²Nán mu kaggída,

“Tu idi ya kagiyan ne APU:

Agkewaren nala daya innát;

ummán da ka kawel da animál kiya ir-ir-er.

Ummán da pe ka líbát daya naggáni,

nga áwan ya mangurnung kaggída.”

²³Ittu idi ya kagiyan ne APU: “Akkan din na pagkidáyaw daya
 nalaing ya sírib da, se akkan din pagkidáyaw daya
 nabílag daya bílag da, se akkan pe pagkidáyaw daya
 nababánáng daya bànáng da. ²⁴Ngamay daya
 maminya magkidáyaw, ay pagkidáyaw da din nala ya
 akammu da kiyà se kadaya piyán ku. Ta Iyà nge
 Yahweh nga akkan maul-ulis ya aminya na, se nalintag
 se napiya daya ngámin na kuk-kuwaan ku, ta ittu dedi
 daya paganggamán ku.” Túyán ya nán ne APU.

²⁵Ay nán pikam ne APU: “Umbet ya tiyampu wa panísan ku daya
 nakúgit ki baggi yala. ²⁶Awan da dúma kadaya iEgipto, iEdom, iAmmon,
 iMoab, se daya ngámin tolay ya mag-agyán ka ir-ir-er nga magpúkis, se
 oray daya iJuda. Daya ilsrael, ay bíláng akkan da nakúgit, ta akkan naulis
 ya uray da.”

Napánis ya Israel gapu kadaya sinan diy-diyos da

10 Dakayu wa iIsrael: Ginán nu daya kagiyan ne APU kadakayu.
²Ittu idi ya kagiyan ne APU:

“Akkan nu tal-taldan,
 ya kuk-kuwaan daya tolay
 kadaya duddúma nga íli,
 ay se akkan kayu malídug
 gapu kadaya mas-asingan nu nga
 angemaddán da ka lángit
 mepanggap kiya masangwánan,
 nga ittu ya mamanansing kaggída.

³Ata busid kammala ngin nin
 ya gagángay daya duddúma nga tolay.

Mangílang da ka káyu ki sirát,
 ay se la nga kallután
 naya nalaing nga tolay
 nga mangwa ka sinan diy-diyos;

⁴ay se la nga pamitpet da tolay ka balitù se silber
 ka angpapiya da kaggína,
 ay se da nga ilansa nga ipasíkád
 ta senu akkan mìtol.

⁵Dayán na sinan diy-diyos da,
 ay áwan da dúma
 kadaya sinan tolayán na kil-killáw
 nga pamanansing kadaya an-anù
 kiya kamulán asímun!

Akkan da makapagúni,
 ay se masápul da ya mangagtu kaggída
 ta akkan da wayya nga makadalen.

Akkan kayu mansing kadayán na sinan diy-diyos,
 ta áwan da màwa nga nadakè,
 ay áwan da pe màwa nga napiyal!”

⁶Awan mu wa kapáda,

O APU!

Ikaw ya kangatuwán,

ay se mannakabalin ka
se naturáy ya ngágan mu.

⁷Inna ngala ya akkan mansing kikaw
nga Ari ki ngámin kalawagán?

Ikaw wala ya rabbang na nga ikansingán!

Ay oray nu inna nga kasiríbán
kadaya ngámin na il-íli,
se kasiríbán kadaya pagturayán da à-ári,
ay áwan tutu wala ya mepáda kikaw.

⁸Umang-ang-ang se dumam-dambel
daya tolay ya magdáyaw
kadaya sinan diy-diyos.

Nágan na ya mesúru
naya diy-diyos nga nàwa ki káyul!

⁹Daya diy-diyos da,
ay nakalupkopán nala ka silber,
nga gayát ka Tarshis,
se balitù nga gayát ka Ufaz.

Kinuwa da kampela ngin
daya nalaing magbattál ka balitù.

Ay se da ngala binaduwán
ka mannáw se báyolet
nga dinaget daya marannaget.

¹⁰May e APU
ya kurug nga Dios.

Aggína ya sibbiyág nga Dios,
ay se aggína ya Ari
ka áwan panda!

Nu makarungat,
ay mataryun nala ya kalawagán,
ay se akkan meturad daya nasiyon
ya rungat na.

¹¹Kagiyan nu idi kadaya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos:
“Ngámin diyos nga akkan namarsuwa ki lángit se kalawagán, ay umawan
da kiya oray ka wàna ya giyán da kídi ya kalawagán.”

¹²Pinarsuwa ne Apu ya kalawagán

gapu ki pannakabalin se sírib na,
 ay se na binilád ya lángit
 gapu ki lálaing na.
¹³Ay nu magúni nge Apu
 ay magadudúrán ya udán
 nga gayát ka lángit.
 Pagangpan na ya ngámin giyán
 kídi kalawagán.
 Ay se na pagsal-sal-ítan
 nu magudán,
 ay se na pagbaliyan.
¹⁴Ki àráng ne Apu,
 ay ug-og se ang-ang daya tolay!
 Daya maragbattál ka sinan diy-diyos
 ay meap-appat da,
 áta daya kinuwaán da,
 ay busid kammala ngin nin.
 Awan da ángat.
¹⁵Awan da sur-surbi dayán
 nga sinan diy-diyos.
 Battál ngala da tolay dayán.
 Madadál ngámin dayán,
 nu iya angukum ne Apu kaggída.
¹⁶May e APU nga Dios na Israel,
 ay akkan wayya ummán kadayán!
 Aggína ya namarsuwa ki ngámingámin.
 Piníli na daya iIsrael
 ka tolay na kampela ngin nin.
 Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin
 ya ngágan na.

Ya kasip-siparà daya iIsrael

¹⁷Dakayu wa iJerusalem.
 Nalimut kayu win.
 Manúput kayu win,

se urnúngan nu daya ar-aruminta nu
nga piyán nu wa alá.

¹⁸Ata tu idi ya kinagi ne APU:
“Pataláwan ku daya tolay kídi nga íli.
Parigátan kuda ta senu mà mud da
ya rungat ku,” nán na.

¹⁹Nán daya iJerusalem,
“Kal-allà kami ki kaparigátan mi.
Nasamnga tutu wala ya bátug bígád mi.
Kurug gala nga pannakapánis mi idi na,
may masápul iturad mi.”

²⁰Nadadál ngámin nin daya báwi mi.
Narag-ragsud daya tali na;
ay áwan nala nabansi kadaya annánà mi,
nga mangipolit kuma kiya báwi mi.

Netálaw dada ngámin,
ay akkan mida masingan nin ka panda.

²¹Nán ku: Umang-ang-ang datu apu tada
ta akkan da ngala nakiseng ke APU;
ay túya gapu na nga áwan nala ipippiya
naya biy-biyág tada,
ay se nasip-siparà tada ngámin.

²²Ginán nu kod!
Atán adudúran da adu wa suldádu,
nga umbet nga magpagayát ka dáya.
Aggída ya magdadál ki íli Juda.
Pagbalinan da ya íli
ka pag-agyanán nala
daya alsádu wa ulolag.

²³O APU,
ammù nga áwan kadakami nga tolay,
ya maketurung ki baggi na kampela ngin nin.
Ay se akkan mi mabaal

pal-palanuwan ya biy-biyág mi.
²⁴ Ay túya tulduwán mu agpà,
 APU daya tolay mu.
 Ngamay akkan ka agpà sirrurungat
 nga magtuldu,
 ta marápun kami nu kuwa.
²⁵ Ibùra mu ya rungat mu
 kadaya nasiyon
 nga maddi mamidbid kikaw,
 se kadaya tolay
 nga maddi magdáyaw ki ngágan mu;
 ta aggída datu nagpatay
 kadatu tolay mu wa iIsrael,
 se aggída ya nangdadál kiya íli da.

Ya akkan nangikur-kurug datu iJuda se iJerusalem ke Apu

11 Ittu idi ya kinagi ne APU kitu Jeremias: ² “Ipadamdam mu kadaya iJuda se kadaya iJerusalem tu nagkakariyán tada. ³ Nán mu kaggída, ‘Tu idi na ya nán ne APU nga Dios na Israel: Mapánis daya akkan mangikurug kadaya nán nedi nga nagkakariyán. ⁴ Kinagi ku idi yin kitun, kadatu apuapu nu, kitu nangitálaw ku kaggída ka Egipto, nga nán ku kaggída, ‘Nu ikurug nu ngámin da ibílin ku, ay dakayu daya tolay ku, se Iyà ya Dios nu. ⁵ Ay díkod tungpálan ku tu nesipatà kadatu apuapu nu, nga ingáni ku kaggída ya nadam-ag tutu wala nga lusà.’

“Ò APU,” nán ku wa summungbát kaggína.

⁶ Ay se yala nán manin ne APU kiyà: “Mawe ka ka Juda se Jerusalem, ay se mu nán kadatu tolay kitúni, ‘Ginán nu ya nán naya nagkakariyán, ay se nuda kuwaan pe. ⁷ Ay kitu nangitálaw ku kadatu apuapu nu ka Egipto, ay kinagiyánan kuda ngin na masápul ikurug da daya bil-bílin ku. Ay namin-adu ku wa kinag-kagi idi kaggída panda kídi. ⁸ May akkan nanggina datu apuapu nu. Akkan da kinur-kurug datu bil-bílin se kari ku. Kinuwa da kampela ngin nin datu nadakè a piyán da nga kuwaan. Ay ittu tu kinuwà kaggída ngámin datu kapanísán nga nakagi kadatun na nagkakariyán, ta akkan dà a kinur-kurug.’”

⁹Ay nán manin ne APU kiyà: “Ammù nga nagpáda ya palánu daya tolay ka Juda se Jerusalem nga magribilde kiyà. ¹⁰Tinoli da kammin datu nadakè a kinuw-kuwa datu apuapu da, nga akkan nangikur-kurug kadatu bil-bílin ku. Nagday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos. Akkan kinur-kurug daya iIsrael se iJuda datu nagkakariyán mi se datu apuapu da. ¹¹Ay túya rapúnan kuda, ay áwan kaggída ya makalísi. Ay oray nu makim-imallà da nga makiseng kiyà, ay akkan kuda ngin gínán. ¹²Ay díkod makiseng da ngin kadaya sinan diy-diyos da, ay se da magsídug ka insensu. May akkan mesalákan daya sinan diy-diyos da, nu umbet ya kapanísán da. ¹³Ay nu wà ummán na ya kaadu daya íli ka Juda, ay ummán pe kiyán ya kaadu daya sinan diy-diyos da. Ay nu wà ummán na ya kaadu daya dad-dalenán ka Jerusalem, ay ummán pe kiyán ya kaadu daya agday-dayáwan da, se agdatúnán da ke Baal nga diy-diyos da.

¹⁴Ay ikaw Jeremias, akkan mu sangítán nin onu ikar-karárag dedi nga tolay. Akkan kuda ngin gí-gínán oray nu sumángit da nga makiseng gapu kadaya kapar-parigátan da.” ¹⁵Nagbásul daya tolay ya pà-pàgan ku. Atán nád rabbang da nga lumnà pikam mala kiya Templo ku? Dálin da nu mesalákan da kiya agsipata da se kiya angilbet da ka masídug ga dátun. Ay makang-anggam da nga mangwa ka nadakè. ¹⁶Ay kitun, árig da ya natalobu wa olíbo wa nabúnga tutu wala. Ngamay kídí yin, pagarnaban ku ka naggat se pasal-it kuda, sen masídug tutu wala daya pas-pasanga da. ¹⁷Iyà, nge Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya nagmúla kadedi nga árig olíbo. May dadàlan ku win daya iJuda se iJerusalem, gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da. Ay pinar-parrungat dà kiya agdátun da ke Baal nga diy-diyos da.”

Tu aggutad da ke Jeremias

¹⁸Nepakammu ne APU kiyà
ya aggutad daya kalínga ku kiyà.

¹⁹Arig ku wala ya natulù a karneru
nga ippan da kiya agpartiyán.

Akkan ku ammu ya palánu daya kalínga ku
nga magasippatay kiyà!

“Patayan tada idi nga tolay
ki kabílag na pikam, ta senu áwan nin

ya makadamdam kaggína ka panda,” nán da.

²⁰ Ay tútu nagkarárag gà nga nán ku,
 “O APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
 ikaw ya kustu angguwes,
 se makammu ki uray se lammat daya ngámin tolay.
 Ay ikaw Apu ya bumálat kadedi ya tolay.
 Ipindu ku kikaw ya kà-kàwaán ku.”

²¹ Nán da tolay ka Anatot kiyà, “Akkan ka ngin magbàbànanán ki ngágan ne APU, ta nu itúluy mu, ay patayan mika.” ²² Ay díkod nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Panísan kuda! Matay daya babbágu da ki paggugubatán, ay daya annánà da, ay matay da ki bisin. ²³ Ay áwan nala oray isa kadaya iAnatot ya magbiyág, ta rapúnan kuda nu umbet ya tiyampu wa ammánis ku kaggída.”

Ya agríri tu Jeremias ke Dios

12 “O APU, nu magríri yà kikaw,
 ay ammù nga ikaw ya kustu.

Ngamay bay-án nà pikam
 nga mangikagi ki rírì kikaw.

Taanna, tura napiya
 ya kabiy-biyág daya nadakè a tolay?

Ay se daya marangultit,
 ay tura da bumánáng?

² Ay nemúla muda, ay ummabay da
 se da nga nagbúnga.

Ikaw peyang ya pagbàbànanán da,
 ngamay adayyu ka kadaya lam-lammat da.

³ May ikaw, O APU,
 ay ammu mu ya atán ki lammat ku.

Masingan mu se ammum,
 ngámin na lam-lamtan ku.

Isibna mu dedi nga tolay,
 nga ummán ki karneru
 nga maparti ki oras da kampela ngin nin.

⁴ Nungay na ya ipappanda naya kakarsi naya lusà?

Nakarsi yin daya kad-kaddat ki sirát.
 Ay áwan ngámin nin,
     daya ulolag se daya an-anù kiya íli,
     gapu ki kinadakè dayán na tolay.
 ‘Akkan masingan ne Apu
     daya kuk-kuwaan tada!’” nán da.

Ya sungbát ne Dios kitu Jeremias

⁵Ay nán ne Apu:

“Jeremias, nu monawán ka,
     nga makikuntes nga managtág kadedi ya tolay,
     ay paanna lugud ya akikuntes mu kadaya kabalyu?
 Ay nu medùláp ka kiya tanáp,
     ay paanna ya anagtág mu,
     kiya sir-sirát ka Jordan?

⁶Ta oray daya wawwágim se daya akkobung mu,
     ay nagtraydorán daka.
 Nagsissa da nga mangagúra kikaw.
 Akkan muda piyáran
     oray nu napiya ya akibàbànan da kikaw.

⁷Pinagdudoray ku win ya Israel,
     oray nu aggída, ya piníli ku wa tolay ku.
 Binay-án ku win daya pà-pàgan ku
     kadaya kalínga da.

⁸Nagbalin daya tolay ku
     ka ummán ki láyon ki sirát.
 Ngar-ngarran dà in daya piníli ku.
 Ay túya lùsawan kuda ngin.

⁹Arig da pe ya bukkaw,
     nga pagsisengán daya tawi nga darupan.
 Ayabán nu daya alsádu wa animál
     nga magkán kaggída.

¹⁰Dinadál daya adu wa ap-apu
     ya árig kaubásan ku;

dinam-dam-án da.

Pinagbalin da ka ir-ir-er,
tu napiya nga kamulán ku.

¹¹Pinagbalin da ka áwan sur-surbi yin,
tu ngámin na lusà ku.

Giginán ku ya agpannakit da,
may áwan nala ya mangisakit kaggída.

¹²Masissingan ki útun da bantay
daya tolay nga umbet mangdadál;
daya neparob ne APU nga suldádu,
nga mangdadál kiya ngámin na íli.

Awan makalísi kadaya tolay.

¹³Nagmúla daya tolay ku ka trígo,
may áwan da apítan ta pabeg rasi ya atán.

Nagpaggus da nga nagubra,
may áwan da málaálà.

Awan da ápit kadaya múla da
gapu kiya rungat tutu wala
ne APU kaggída.”

¹⁴Ittu idi ya kagiyan ne APU mepanggap kadaya nadakè a tolay ki lebut na Israel: “Tagay ku pataláwan nin daya ngámin tolay nga nangdadál kiya lusà a nengáni ku kadaya il-Israel nga tolay ku. Pasingkunan kuda kiya múla nga mabàdut kadaya il-íli da. Isalákan ku ya Juda kaggída. ¹⁵Ngamay nu mabalin kuda nga patálawan, ay kalakkán kuda kammin, ay se kuda iulli kammin kiya íli da kampela ngin nin. ¹⁶Ay nu kurug ga kurugan da pe ya kur-kurugan daya tolay ku, ay se da pe ya magkari ki ngágan ku, nga ummán kitu nangisúru da kadaya tolay ku wa magsipata ki ngágan ne Baal, ay ibílang kuda nga tolay ku, se pumiya pe ya kabiy-biyág da. ¹⁷Ngamay nu atán ya íli nga akkan mangikurug kiyà, ay pataláwan kuda tutu wala se kuda nga dadàlan. Iyà nge Yahweh nga magkuna kídi.”

Ya kesarután na dilána nga abág

13 Ittu idi ya kinagi ne APU kiyà: “Mawe ka nga gumátang ka dilána nga abág, ay se mu la pagbág. May akkan mu das-dasman.” ²Ay díkod nawe yà gumátang ka dilána nga abág nga ummán kitu pàwa ne

APU, ay se ku wala nga pinagbág. ³Ay se yala nán manin ne APU kiyà: ⁴“Mawe ka ka wángag Eufrates. Ay se mu làbuwan ya abág mu, ay se mu la nga isirù ki liyáng ki pínát.” ⁵Ay díkod nawe ku nesirù tu abág ku ka wángag Eufrates, nga ummán kitu bílin ne APU kiyà. ⁶Ay kane mabà-bayág gala nga al-algaw, ay nán manin ne APU kiyà, “Mawe mu alà tu abág nga nepesirù ku kikaw ka wángag Eufrates.” ⁷Ay díkod nawe yà ka wángag Eufrates, se ku inalà tu abág nga nesirù ku. May nadadál lin se narupù in, ay áwan na pe surbi yin.

⁸Ay se la uwad manin ya kinagi ne APU kiyà: ⁹Ay nán na, “Ummán kiyán ya kuwaan ku kiya napalotán na agpangátu nga Juda se Jerusalem. ¹⁰Mapasingkuna dayán na nadakè a tolay ki abág nga áwan sur-surbi. Ata maddi da nga gínán daya bil-bílin ku. Nagsúkir da mán kammin, se da ittu sinur-súrut ya piyán da kampela ngin nin. Ittu da nga pinat-patag se dinay-dáyaw daya sinan diy-diyos, se ittu pe daya sinir-sirbiyán da. ¹¹Ay nu paanna ya agdakkat naya abág ki tolay, ay ummán kiyán tu nangiadanni ku kadaya iJuda se iIsrael kiyà, ta senu aggída daya tolay ku nga pagkidáyaw ku, se aggída ya pakedayáwan na ngágan ku; ay se gapu kaggída, ay dayáwan dà da tolay. Ngamay maddi da manggìna kiyà.”

Ya kesarután na gúsi nga aggipayán ka bási

¹²Ay nán ne APU kiyà: “Kagiyán mu idi kaggída: Ittu idi ya kagiyán ne APU nga Dios na Israel: ‘Mapnu kuma ngámin daya gúsi nu ka bási.’ Ay nán da nga sumungbát, “Ò mà a! Wayya mi la akkan ammu nga masápul mapnu ka bási daya gúsi!” ¹³Ay se mu la nga nán kaggída, ittu idi ya kagiyán ne APU: “Pinglawan ku tutu wala ngámin daya tolay kídi ya íli; manggayát kadaya à-ári da nga gakagaka tu Ari David, se daya pappádi se daya profeta, se daya ngámin na mag-agyán ki Jerusalem. ¹⁴Ay se kuda pagtitingkúlan ngámin nga ummán ki gúsi. Magpapátay da, oray daya maggaáma,” nán ne APU. “Awan ku kalakkán oray inna kaggída. Patayan kuda ngámin.”

Ya ketálaw da ka sabáli nga íli

¹⁵Dakayu wa iIsrael,
nagúni ye APU win.

Akkan kayu win na magpang-pangátu;
manggina kayu kaggína.

¹⁶Padayáwan nu nge APU nga Dios nu,
sakbay na nga paggibattan,
se sakbay kayu nga agkedúláp kadaya bantay,
ta akkan nu masingan ya dalenan nu.

Ay gapu kiyán, ay sap-sapúlan nu ya wada,
may paggibattan na tutu wala.

¹⁷Ngamay nu maddi kayu manggina,
ay magsángit tà kampela ngin nin,
gapu ki agpangátu nu.

Sumángit tà tutu wala
panda ki agtar-tarúyà daya luwa ku,
ta netálaw da nga bálud daya tolay ne APU.

¹⁸Ay nán ne Apu kiyà:

“Kagiyán mu kiya ári se kiya ina na nga reyna,
‘Igsán nu win daya tugaw nu,
ta nippà kayu win kiya turáy nu;
nippà pe yin daya napiya nga sagápaw nu.’”

¹⁹Nagipán nin ya ruwáangan daya il-íli ka Negeb.
Awan ya makelukát kaggída.
Netálaw da ngin na bálud
daya ngámin na iJuda.

²⁰Sumingan kayu ka pane dáya.

Atán nin na umbet daya kalínga nu.

Ka wàna giyán na ngin datu tolay ya nepiyár kikaw,
datu tolay nga árig napiya nga karneru mu?

²¹Ay nágan na ya makagi mu lugud,
nu daya tolay ya nebiláng mu
ka ù-opun mu ya mangituráy kikaw?
Matakitán ka a,

nga ummán kiya takit na magan-anà.

²²Ay nán mu kikaw kampela ngin nin nga,
“Taanna, tura ummán kídí ya mà-màwa kiyà?”

Gapu yán kiya nadammat tutu wala nga básul mu!

Arig mu ya babay nga sinobaan da,
ay se da nga sinikap.

²³Wayya la maulis na pugut
nga iEtiopia ya kulor na lublub na!

Ay se mippà kadi naya leopardo,
ya kinalabáng na?

Ay nu màwa dayán,
ay masur-súru nu pe yin
ya mangwa ka napiya,
dakayu wa tolay
nga gángay nadakè kuk-kuwaan.

²⁴Ay gapu kiyán,
ay isip-siparà nakayu ne Apu,
nga ummán ki asáp,
nga ipúrán na báli,
nga magpagayát ka ir-ir-er.

²⁵Nán ne APU:
“Ittu yán ya gásat nu
nga idde ku kadakayu,
ta pinaglikudán dà a Dios nu,
ay se kayu nagpiyár
kadaya busid kammala
nga diy-diyos sin.

²⁶Ay túya iyà mismu
ya mangiap-appat kadakayu,
ta árig sobaán takayu.

²⁷Ta nasingan ku ngámin
daya nadakè a kuk-kuwaan
nu nga lùsawan ku.

Nagday-dáyaw kayu
kadaya sinan diy-diyos
kadaya tana-tanáp se ban-bantay.
Mangallakallà kayu wala nga iJerusalem!
Nungay na nád agpà ala ngin

ya agbalin nu ka nadalus?”

Tu nasamnga nga kalíka

14 Tu idi ya kinagi ne APU
 kitu Jeremias mepanggap ki kalíka:
²“Magpannakit daya iJuda,
 ta mapà-paultu ya íli da.
 Sippapannakit nga magtutúgaw
 daya tolay ki lusà, gapu ki rígat da.
 Isáraw daya iJerusalem ya akiseng da,
 gapu ki kà-kàwaán da.
³Bonan daya babànáng daya asassu da,
 nga mawe magsàdu kadaya bubun,
 may áwan da tutu wala danum.
 Ay túya magulli da ngala
 nga áwan mayán datu amutu da.
 Magsakodung da,
 gapu ki appat se pannakit da.
⁴Naggaki-gakki ya lusà
 ki áwan tutu wala udán.
 Nalum-lomad tutu wala daya maragtálun,
 ay túya nagsakodong da.
⁵Ay oray daya ugta,
 ay igsán da daya urbun da,
 gapu ta áwan kaddat nga arában da.
⁶Ay daya alsádu wa asnu,
 ay mawe da kadaya bantay,
 nga mangal-ál nga ummán
 kadaya alsádu wa átu.
 Nagrádam da ngámin nin,
 gapu ki áwan da arában na kaddat.”
⁷Ay nán datu tolay,
 “Ittu idi yin ya kapanísán mi,
 gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan mi.
 May sengán nakami agpà, O APU

ta ittu mà tu nekarim kadakami.
 Kurug nga naglikud kami kikaw,
 se nakabásul kami kikaw, Apu.
⁸Ikaw ngala Apu,
 ya namnamáan mi nga ilIsrael,
 nga mangisalákan kadakami,
 ki kaparigátan mi.
 May tura ka ummán ka agtangeli yin
 kadakami nga tolay mu.
 Ummán ka ka magsíbal lala
 ka makatangabi ki íli mu?
⁹Akkan ka mà wayya naríraw,
 onu ummán kiya narungat ta suldádu,
 nga maddi sumeng.
 Atán ka mà peyang kadakami, O APU.
 Dakami daya tolay mu,
 ay túya akkan nakami agpà a pagdudoray.”
¹⁰Tu idi ya kinagi ne APU
 panggap kadedi nga tolay:
 “Pàgan da mà kurug ya umadayyu kiyà.
 Awan da la kin-induwán.
 Ay túya akkan kuda ngin awátan nga tolay ku.
 Akkan ku maligpanán datu nadakè a kinuw-kuwa da.
 Ay túya panísan kuda,
 gapu kadaya bas-básul da kiyà.”

¹¹Ay nán ne APU kiyà: “Akkan mu ikarárag dedi nga tolay yin. ¹²Oray
 mán nu mangílin da mangán ki agkarárag da, ay akkan muda atangyaan.
 Ay oray nu magbasu da kadaya dátun da nga masidug, se dátun da nga
 trígo kiyà, akkan ku awátan dayán. Nu dì pagdudoray da ngin na matay
 ki paggugubátan, onu matay da ki bisin, onu ki sinakit.”

Ya kapanísán daya magbus-busid nga profeta

¹³Ay se ku la nán: “O, Apu DIOS, nán daya profeta kada tolay nga
 áwan ya gubát, se akkan da pe magulát, ta kurug napiya kanu ngin ya
 màwa kídi nga giyán da.” ¹⁴Ay se yala nán ne APU, “Magbus-busid dayán

na profeta. Usaran da pedin ya ngágan ku. Akkan ku nebon dayán se akkan kuda pe inam-amomanán. Ay ngámin daya kag-kagiyan da, ay busid nga paltíing dayán kaggída. Awan sur-surbi ya parmata da, ay se rabát da kampela dayán nin.” ¹⁵ Ay díkod ittu idi ya nán ne APU mepanggap kadayán na profeta nga mangusár ki ngágan na, oray nu akkan nada nebon na magbàbànan. “Nán da nga áwan umbet nga gubát, se akkan pe magulát ya íli. Ay díkod matay dayán na profeta ki gubát se ki bisin. ¹⁶ Ay daya tolay ya nangagiyán da kadayán, ay matay da pe ki gubát se ki bisin. Mewarenán nala ya baggi da kadaya kal-kalsáda. Awan ya mabansi nga mangitaman kaggída. Matay da ngámin, meráman daya attáwa da, se daya annánà da. Pagbayádan kuda kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.”

¹⁷ Mawe mu kagiyan idi kadaya tolay:

“Algaw se gabi, magtar-tarúyà ya luwa ku.
Akkan nà a makusap sumángit,
gapu kadaya kamungayán ku,
nga palotán ya pannakit se kaparigátan da.

¹⁸ Nu mawe yà ki katal-talúnán,
masingan ku daya baggi daya natay ki gubát.

Ay nu mawe yà kadaya il-íli,
masingan ku daya tolay
nga nagkakátay ki bisin da.

Ara da la nga itul-túluy,
ya kuk-kuwaan daya profeta
se daya pappádi kiya íli,
may akkan da kammala maaw-awátan
daya kuk-kuwaan da.”

Makim-imallà datu tolay ke Dios

¹⁹ Pinagdudoray mu tutu wala agpà in
ya Juda ta, O Apu?

Lùsawan mu tutu wala ngin
ya Jerusalem ta?

Tura napalotán tutu wala,
ya nammánis mu kadakami?

Awan mi namnáma ngin

nga pumiya kami kammin.
 Piyán mi masingan ya kinatalna,
 ngamay áwan mà ala ya napiya.
 Piyán mi ya bumílag kami kammin,
 ngamay nakapap-panansing mán kammin
 daya màlamán mi.
²⁰ Bibbídan mi nga nadakè,
 daya kinuw-kuwa mi, O APU,
 nga ummán kadatu kinuw-kuwa datu apuapu mi.
 Nagbásul kami ngámin kurug kikaw.
²¹ Akkan nakami agpà pagdudoray.
 Nagkari ka mà kadakami kitun.
 Akkam agpà ipalúbus
 nga mebaba ya dáyaw mu.
 Akkam paglikudán ya kari mu.
²² Wayya la nga mabaal daya sinan diy-diyos
 ya mangidde ka udán!
 Wayya la nga ur-uráyan naya lángit
 ya mangitánág ka udán!
 Ikaw mà ala, O APU nga Dios mi
 ya makàwa kadayán.
 Ay túya ikaw ya namnamáan mi
 nga sumeng kadakami,
 ta ikaw wala ya makàwa kadayán.

Akkan da malilián ya kapánis da

15 Ay se la nán ne APU kiyà: “Ay oray nu tu Moses se tu Samuel
 ya makim-imallà kiyà gapu kadedi nga tolay, ay akkan kuda
 kammala kalakkán nin. Túya pataláwan muda ngin ki àráng ku. Akkan
 kuda piyán sinnan nin. ² Ay nu nán da kikaw: ‘Ka wàna mà pe ya kapannán
 mi?’ Ay nán mu kaggída: Tu idi na ya nán ne APU:
 ‘Matay duddúma kadakayu ki sinakit.
 Matay daya duddúma ki gubát.
 Matay daya duddúma ki bisin.
 Ay daya duddúma, ay itálaw da kalínga dada nga ibálud.’

³“Appát nga kaláse ya pakatayán da,” nán ne APU. “Matay daya duddúma ki gubát. Ay daya matay kiyán, ay itaray daya alsádu wa átu daya duddúma, ay se yala kanan da an-anù daya duddúma, ay se yala amminan daya alsádu wa animál ya mabansi nga natay. ⁴Magansing daya ngámin tolay kídì kalawagán, gapu ki màwa kaggída, gapu kitu kinuwa tu Manasse nga pútut tu Hezekia kiya Jerusalem kane magári ka Juda.”

⁵Ay nán ne Apu:

“Inna ya magkallà kadakayu
nga iJerusalem?

Inna ya magsángit kadakayu
gapu ki napàyanán nu?

Ay se inna ngala pe
ya maminya nga mangammu
nu mapà-paanna kayu win?

⁶Nigsán dà se pinaglikudán dà ngámin,”
nán ne APU.

“Ay túya neayang ku
ya íma ku, nga mangdispág kadakayu,
ta nolaw wà in na makapas-pasinsiya kadakayu.

⁷Natan da ki nàgì a trígo
nga neduwág ku ki ngúdu.
Isip-siparà kuda kadaya sabáli nga íli.
Pagmanakitan kuda.

Dadàlan ku daya tolay ku,
ta áwan da la angul-ulis
kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

⁸Adu tutu wala ngin
daya bubbúkuud da babbay kaggída.
Ad-adu da may daya ginat ki dappit bebay.
Ki angalintutúgu na,
ay mangibon nà ka magpatay kadaya babbágu,
senu magpannakit daya ina da.

Ay màtatán da ngala ki ansing da.

⁹Ya ina nga maawanán
ka pittu wa annánà a lalláki,
ay malngát tala se maang-angtán.

Maggìbat ya kalawagán na,
 oray al-algaw pikam,
 gapu ki palotán na keap-appat na.
 Bay-án ku daya mabansi kaggída,
 nga patayan daya kalínga da,”
 nán ne APU.

Tu nagrírì manin ne Jeremias

¹⁰ Ay se ku la nán,

“Kal-allà à tutu wala,

tura nà a neanà pikam mala naya ina ku?

Kagúra ku ngámin

daya tolay kadaya ngámin na íli.

Ay akkan nà mà a nagpaútáng,

ay se akkan nà pe umútáng.

Ay taanna, tura dà iam-amámug daya tolay.”

¹¹ Ay nán ne APU: “Iyà ya mangisalákan kikaw kadaya kalínga mu. Umbet da nga makim-imallà a magpekarárag kikaw, ki tiyampu na kariribù da se agrígát da.

¹² Awan tolay ya makarítù kiya balayyáng; nangrúna nu balayyáng nga gayát ka dáya ta nakibugán ka bága.”

¹³ Ay nán pikam ne APU kiyà: “Bay-án ku daya kalínga daya tolay ku, nga mangarisamsam kadaya kuw-kuwa se ar-aruminta da, ta ittu yán ya kapanísán da ki napalotán tutu wala nga bas-básul da. ¹⁴ Pagbalinan kuda ka asassu daya kalínga da kiya íli nga akkan da am-ammu. Ata árig kiya apuy nga akkan mataatay ya rungat ku tutu wala kaggída.”

¹⁵ Ay se ku la nán:

O APU, ammu mu ya mà-màwa kiyà.

Pangaásim agpà ta sengán nà.

Panísan mu agpà daya mamal-pallà kiyà.

Akkan muda agpà pas-pasinsiyaán,

ta get tala nu mapatay dà.

Ata ammun mà nga gapu kikaw

ya angin-insultu da kiyà.

¹⁶ Ay kane mammuwán ku

- daya bàbàrán mu,
 ay kinurug kuda tutu wala.
 Ittu daya mamaanggam tutu wala kiyà,
 se ittu daya pà-pàgan ku,
 ta tolay nà, O APU nga Dios
 nga Mannakabalin ki Ngámin.
- ¹⁷ Akkan nà near-arát kadaya tolay,
 nga pabeg magguudma ya kuk-kuwaan da.
 Nagas-asissa ngà ala, ta piníli nà,
 nga mangwa ki piyán mu.
 Ay túya makarungat tà tutu wala
 kadaya bas-básul da.
- ¹⁸ Taanna, tura áwan ipappanda naya agrígát ku?
 Taanna, tura akkan map-appiyánan ya bígád ku?
 Ummán nà ka maginnanáma ki áwan;
 ummán ki agginnanámà ki awweg,
 nga áwaáwan na kammala danum min?"
- ¹⁹ Ay díkod ittu idi ya nán ne APU:
 "Nu magulli ka kiyà, ay alá taka kammin,
 ay se ka magsirbi kiyà.
 Nu tittu daya napatag daya kag-kagiyan mu,
 nga akkan daya áwan sur-surbi nga bàbàrán,
 ay ikaw ya magbalin ka pinangkamútung ku.
 Daya tolay ya umadanni kikaw,
 nga akkan ikaw ya umadanni kaggída.
- ²⁰ Ay ki àráng daya tolay, ay
 kuwaan taka nga ummán kiya naligda
 nga abut nga balayyáng.
 Gubatan daka may akkan daka maábà.
 Ata Iyà ya kabulun mu.
 Igdù taka se Iyà ya mangisalákan kikaw,"
 nán ne APU.
- ²¹ "Ílísí taka kadaya nadakè a tolay,
 se isalákan taka kadaya naranggás."

Ya akkan angngatáwa ne Jeremias

16 Atán manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na: ²“Akkan ka mangatáwa onu magpútut kídi nga íli. ³Kagiyan ku kikaw ya màwa kadaya meanà kídi nga íli se kadaya mannákam da. ⁴Matay da ki nakapap-panansing nga sinakit. Ay áwan ya magsángit se mangitaman kaggída, ay metar-tarawesáng ngala daya innát kiya lusà. Matay da ki gubát se bisin. Ay daya baggi da, ay kanan daya an-anù, se daya alsádu wa animál.

⁵Akkan ka lumnà ki balay daya magmanakit. Akkan ka pe mepagmanakit kaggída, se akkan ka pe magmanakit ki oray inna, ta nippà ku win ya kinatalna kaggída. Awan ku win na amminya se agkallà kaggída. ⁶Ay matay da ngámin; daya nabànéng se daya napubri kídi nga íli. Ay áwan ya mabansi nga mangitaman se magsángit kaggída. Awan magtalíngu ki baggi na onu magpúkis gapu ki agmanakit na. ⁷Ay áwan pe ya mepangán kadaya magmanakit ka angliwliwa na kaggída. Awan pe ya mangidde ka inuman da ka pangliwliwa na kaggída, oray nu ama onu ina da ya natay. ⁸Ay akkan ka pe mawe kiya say-am da nga mepangán se mepaginum kaggída.” ⁹Tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Pandanán ku win, ya agganggam nu win na tolay kídi nga íli. Awan nin ya maggan-gánas, se áwan magina ngin na agganggam daya maggaattáwa. Ay masingan nu mismu dedi nga mà-màwa.

¹⁰Ay nu kagiyam ngámin dedi kadaya tolay, ay se da nán kikaw nga, “Tura ummán kídi ya amar-parígát tutu wala ne APU kadakami? Nágan na agpà ya kinuwa mi nga nadakè ta? Nágan na nagbasúlán mi ke APU nga Dios mi?” nu nán da, ¹¹ay ittu idi ya kagiyam kaggída: ‘Ata pinaglikudán datu apuapu nu nge APU. Ay se da nagday-dáyaw se nagsirbi kadaya sabáli nga diy-diyos. Akkan da ngin kinur-kurug daya bil-bílin na. ¹²Ay se ya isa pe, ay natù-turù kayu may datu apuapu nu. Ngámin kayu, ay ittu nu wala sur-surútan daya nadakè a piyán nu. Nasúkir kayu. Akkan dà in na ikur-kurug. ¹³Ay túya ippan takayu ka sabáli nga íli nga akkan nu nga am-ammu kitun, se akkan pe ammu datu apuapu nu. Akkan takayu kalakkán nin. Ay kitúni, gabi se algaw kayu wa magsirbi kadaya sabáli nga diy-diyos!”

Ya angpoli kammin ne Dios kadaya iIsrael

¹⁴Ay nán ne APU: “Umbet ya tiyampu nga áwan ya magsipata ki ngágan ku nga sibbiyág ga Dios, nga nangitálaw kadaya iIsrael ka Egipto.

¹⁵Ay ya nán da ngin ay, ‘Magsipata kami ke APU Dios nga sibbiyág nga nangwaya kadátada nga iIsrael kiya íli ka dáya se kadaya ngámin na il-íli nga nagpebalúdán na kadátada.’ Ata alá kuda kammin ki íli da kampela ngin nin nga nekari ku kadatu apuapu da.

¹⁶“May kídi yin, ay mangibon nà ka adu wa tolay ya árig marangnigay nga mawe maggalà kaggída. Ay se yà ala mangibon ka adu wa marangnganup nga magsápul kaggída kadaya ban-bantay se kadaya liy-liyáng ki pínát nga nagsiruán da. ¹⁷Ata sissisingan nà kadaya ngámin na kuk-kuwaan da. Awan da mesirù kiyà. Akkan da mesirù kiyà daya bas-básul da. ¹⁸Ay mamidduwa ya dammat na kapanísán da kadaya nadakè a kuk-kuwaan da, se kadaya bas-básul da, ta rinag-ragitán da ya íli ku kadaya nadakè a sinan diy-diyos da. Pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da kídi ya íli nga niddè kadatu apuapu da.”

Tu karárag ne Jeremias

¹⁹O APU, ikaw ya bílag ku,

se akigdúán ku,

se agsiruan ku,

nu umbet ya pakariribuán ku.

Maglalbet ngámin daya tolay ki kalawagán kikaw,

ay se da nán, “Awan sur-surbi,

se áwan middeidde

datu busid nga diy-diyos

datu apuapu mi.

²⁰Wayya la nga mabalin

mangwa daya tolay ka diyos da

kampela ngin?

Akkan mà a nga diyos daya kinuwa da.

²¹“Ay túya manggayát kídi, ay tógudán ku dedi ya tolay yi. Ipakammu ku kaggída ya pannakabalin se

ya turáy ku, ay díkod mammuwán da nga
ya ngágan ku, ay Yahweh.”

Mapánis daya iJuda gapu kadaya bas-básul da

17 Ay nán ne Apu, “Nesúrát ya básul nu nga iJuda ka balayyáng nga
issusúrát. Nekur-it ka diyamante kadaya pus-púsu nu, se kadaya
sinan sàgud kiya síku naya pagday-dayáwan nu. ² Ay daya annánà nu, ay
mawe da pe magday-dáyaw kadaya pagday-dayáwan nu kiya diy-diyos nu
nga Ashera, kiya sídung daya nasagúngut ta káyú kadaya ban-bantay, ³ nga
atán kadaya nalawág ga lusà. Ay túya paarisamsam ku kadaya kalínga nu
daya ngámin na bànáng nu, se daya kuw-kuwa nu, ka supápà naya básul
nu panggap kadaya diy-diyos nu ki ngámin íli nu. ⁴ Gapu ki kuk-kuwaan
nu, ay killotán nu ya lusà a nengáni ku kadakayu. Ay se takayu kuwaan
ka asassu daya kalínga nu kadaya íli ya akkan nu am-ammu, áta ummán
ki apuy nga akkan mataatay ya rungat ku tutu wala kadakayu.”

⁵ Ay nán manin ne APU:

“Mapabásul daya ngámin
nga maglikud kiyà nga APU,
ay se da la nga magpiyár kada tolay yala,
se umindu ki bílag da.

⁶ Meárig da kadaya kaddat ki ir-ir-er,
nga atán ki natikágan
se násin nga lusà,
nga áwan sabáli nga tumúbu.

Awan da nga namnamáan.

⁷ May maganggam daya tolay
nga e APU wala ya piyáran da,
se pagtalgad da.

⁸ Meárig da kiya káyú
nga nemúla ki dappit awweg,
se magpeyag daya gamut
na kiya danum.

Akkan malaylay
oray nu magkalíka;
namnáv kammala daya adon na,

ay se makabúngabúnga ngala.

⁹Awan makaáwat ki uray na tolay.

Ittu ya mangial-alílaw

se ya gapuwánan na ya kinadakè.

¹⁰Iyà nge Yahweh;

ay ammuwán ku ya ngámin,

nga atán ki uray se lam-lammat da tolay.

Ay se kuda supapáan

sigun kiya kuk-kuwaan da kampela ngin nin.”

¹¹Daya tolay nga magpabànéng ki kinultit,

ay árig da ya an-anù,

nga ukupán na ya akkan na nga ìlug.

Mammin dayán na bànáng da,

kiya kabbing da pikam.

Ay kiya kamuddiyánan na,

ay mapaug-og da.

¹²May dakami, ay magday-dáyaw kami

kiya nadáyaw se nangátu nga Templo mu,

nga ataatan nin oray kitun kam!

¹³O APU,

ikaw ya namnáma na Israel!

Ngámin daya naglikud kikaw,

ay meap-appat da.

Metaman da kiya lusà,

gapu ta pinaglikudán daka,

nga APU nga árig gabuwà

na sibbiyág ga danum.

Ya karárag tu Jeremias

¹⁴Agásan nà O APU,

ay kurug nga maagásan nà.

Alà nà, ay kurug mesalákan nà.

Ikaw ngala ya day-dayáwan ku.

¹⁵ Sinnam kod ya angwa da kiyà.

Nán da nga pangug-og kiyà,

“Wà ned na pe yin

ya ammánis ne APU kadakami,
nga nán mu?

Kuwaan na kuma ngin a!”

¹⁶ O Apu, akkan ku pinanáwan ya ubra ku,

nga magtagasíngan kadaya tolay mu.

Akkan ku pe ya nekarárag

nga umbet kuma tu algaw

nga ammánis mu kaggída.

Ammu mu ngámin

daya kinag-kagi ku.

Sikkaammu ka kadayán ngámin.

¹⁷ Akkan nà din pappanansingan,

ta ikaw wala ya namnamáan ku

nu umbet ya kaparigátan ku.

¹⁸ Ay iap-appat mu

daya ngámin na mamar-parígát kiyà,

may akkan mu agpà ipalúbus,

nga meap-appat tà.

Panansingan muda,

may akkan nà panansingan.

Idde mu win kaggída

ya kapar-parigátan da.

Pamiduwaam ya dammat

naya ammánis mu kaggída.

Ya angipatag da ki algaw wa aggiimáng

¹⁹ Ay nán ne APU kiyà: “Jeremias, mawe ka magsíkád kiya ruwángan na Jerusalem, nga lalangkán se lalawanán daya à-ári ka Juda. Ay se ka la mawe kadaya duddúma nga ruwángan na Jerusalem. ²⁰ Ay se mu kagiyan kiya ári se kadaya ngámin na tolay ka Juda se Jerusalem nga lumnà kadedi nga ruwángan. Gínán nu ya kagiyan ne APU: ²¹ Nu akkan nu piyán

ya matay, ay masápul ipatag nu ya algaw wa aggiimáng! Akkan kayu magkagtu ka oray nágan na, se nu nga ilnà kiya ruwárgan na Jerusalem kiyán na algaw. ²² Akkan kayu magkagtu ki oray nágan na nga igayát nu ki balay nu kiya algaw wa aggiimáng. Akkan kayu wa magubra kiyán na algaw, nu di nu wa kuwaan nga napatag yán na algaw wa aggiimáng. Ummán pe kiyán tu bílin ku kitun kadatu apuapu nu. ²³ Ngamay akkan da nanggina, se akkan dà a kinur-kurug. Nagsúkir da mán kammin, se akkan da piyán nga ikurug daya bil-bílin ku.

²⁴ Ngamay nu ikurug dà, se akkan kayu mangagtu ka oray nágan na nu lumná kayu kiya ruwárgan na Jerusalem, se akkan kayu magubra ki algaw wa aggiimáng, se ipatag nu yán na algaw, ²⁵ ay atán da lumná nga à-ári kiya ruwárgan na Jerusalem, nga magari nga ummán ke Ari David. Nakatakay da kadaya takay da, nu umbet da onu nakakabalyu da, kabulun da daya ù-upisiyál da, se daya iJuda se iJerusalem. Ay mapnu peyapeyang pe ka tolay ya íli Jerusalem. ²⁶ Maglalbet ngámin daya tolay kadaya íli na Juda, se daya tolay kiya lebut na Jerusalem. Atán daya maggayát ka íli tu Benjamin, se gayát kadaya bantay ka Negeb. Magilbet daya tolay ka dátun da nga masidug. Ay ilbetán da kiya Templo ne APU daya dátun da nga trigo, insensu, se daya dátun da nga magiyáman kaggina. ²⁷ Ngamay nu akkan dà ikur-kurug se nu akkan ipat-patag ya algaw wa aggiimáng, ay se atán ag-agtu nu nga lumná ki ruwárgan na Jerusalem ki algaw wa aggiimáng, ay sidúgan ku daya ruwárgan na. Masidug pe ngámin daya palásiyu kiyán, ay áwan makapatay kiya apuy na.”

Arig ne Dios ya maragkuwa ka banga

18 Ay nán ne APU kiyà: ² “Mawe ka kiya balay naya maragkuwa ka banga, ta atán ya kagiyan ku kikaw nu atán ka ngin kitúni.” ³ Ay díkod nawe yà, ay dinatang ku tu tolay ya atán na mangwa ka banga. ⁴ Nadadál tu kuk-kuwaan na nga banga, ay rimmay na kammin tu lupang, ay se na kinuwa kammin ka sabáli nga aruminta nga piyán na nga kuwaan. ⁵ Ay se yala nán ne APU kiyà: ⁶ “Dakayu wa iIsrael, akkan ku kadi màwa kadakayu ya ummán ki kinuwa nedi nga maragkuwa ka banga? Nu mapaanna ya aggik-ikkam naya maragkuwa ka banga ki lupang, ay ummán pe ya aggik-ikkam ku kadakayu. ⁷ Oray nágan na nga oras, ay annung ku nga dadàlan onu ippà ya isa nga íli. ⁸ Ngamay nu

nammuwán daya umíli ya tali kuwaan ku, ay se da nga igsán daya nadakè a kuk-kuwaan da, ay akkan ku win itúluy tu palánù a manadál ki íli. ⁹Ay nu isa manin na algaw, mabalin ku ya mangipasíkad onu mangwa ka isa nga nasiyon onu isa nga íli nga pagturayán ári. ¹⁰Ngamay nu nadakè daya kuk-kuwaan da, ay se akkan dà gí-gínán kadaya kagiyán ku, ay makappoli yà kiya napiya nga palánù. Akkan ku itúluy yin tu tali kuwaan ku. ¹¹Ay díkod, mawe mu kagiyánan daya iJuda se iJerusalem. Ay nán mu: ‘Tu idi ya kagiyán ne APU: Arig ku ya maragkuwa ka bánga nga madama magur-urma ka nadakè nga kuwaan ku kadakayu. Ay túya kuspan nu win daya nadakè a kuk-kuwaan nu, se kayu mangul-ulis.’”

¹²Ngamay nán da tolay nga sumungbát, “Akkan mu sayángan ya oras mu! Kuwaan mi kammala ngin nin daya palánu naya isaisa kadakami. Magsúkir kami panda ki piyán mi, se kuwaan mi daya nadakè a lam-lamtan mi.”

¹³Díkod tu idi ya kagiyán ne APU:

“Saludsúdam kadaya duddúma nga íli,
nu atán nagìna da nga ummán kídì.
Nadakè tutu wala ya kinuwa daya iIsrael.

¹⁴Marúnát agkà ya isno,
ki útun datu pínát kadatu bantay ka Lebanon?
Ay akkan pe massiyán daya awweg,
nga magáyus ka nasanáng nga danum
nga maggayát kadaya ban-bantay.

¹⁵May daya tolay ku,
ay kinaligpanán dà in.
Magsidug da ka insensu,
kadaya busid nga diy-diyos da.
Akkan da ngin sur-surútan,
tu árig dadán na kalsáda da,
ta ittu da la dal-dalanan ya nadakè a dálen.

¹⁶Ay díkod, magbalin ka áwan sur-surbi ya íli da,
se ittu ya mangipadamdam ki kinaug-og da.
Magwingíwing nga masdaáwan
daya makasingan ki kapàyanán na.

¹⁷Isip-siparà ku daya tolay ku,
ki pagmar-marngán daya kalínga da.

Matan da ki tápù a ìpur na báli,
 nga magpagayát ka pane lattakán.
 Paglikudán kuda,
 kiya oras nga panagrig-rígát da.”

Tu utad da kitu Jeremias

¹⁸Ay kane magina datu tolay tu kinagi tu Jeremias, ay nán da:
 “Patayan tada ngin ne Jeremias. Adu mà daya magtùgud kadàtada.
 Atán daya pappádi nga magtuldu kadàtada, se daya nasírib ba tolay
 nga mangag-kagi kadàtada. Atán pe daya profeta nga mangagi kadàtada
 kadaya pekagi ne Dios. Pabasúlan tada kod, se akkan tada kurugan oray
 isa ngala kadaya kag-kagiyan na.”

¹⁹Ay tútu nagkarárag gà a nán ku,
 “O APU, gínán nà agpà,
 ay se gínán mu kod
 ya kag-kagiyan daya kalínga ku panggap kiyà.

²⁰Ya nadakè agpà ya supápà naya napiya?
 Ta tura da nagabbut ka palabbot da kiyà?

Ay ammu mu mà
 tu nangikarárag ku kaggída,
 ta senu akkan muda panísan
 gapu ki rungat mu kaggída.

²¹Ay túya bay-ám ngala ngin Apu,
 nga matay ki bisin daya annánà da.

Se matay da din ki gubát.
 Bay-án mu wa mabúkud daya attáwa
 se maawanán da ka annánà.

Magkakátay din ki sinakit daya lalláki,
 se matay ki gubát daya babbágu da.

²²Mangibon ka kod ka nadakè a tolay,
 nga magkattát nga manglannà kaggída,
 ta senu makas-asáraw da kadaya babalay da.

Ta nagabbut da ka palabbot da kiyà
 se dà pe nga ilúgan.

²³O APU, ammun ngámin

ya aggasippatay da kiyà.
 Akkan muda pakawanan
 kiya nadakè a palánu da,
 se kadaya bas-básul da.
 Panísan muda ngin
 kiya sirrurungat ka pikam kaggída.”

Ya sarut natu narupà a amutu

19 Ay nán manin ne APU kiyà: “Mawe ka gumátang ka amutu. Ay se mu la ayabán daya pangmanàman da, se daya ap-apu daya pappádi. ²Ay se kayu mawe kitu tanáp Ben-hinnom kitu giyán natu ruwáangan nga nengágan ka Narupà a Bánga. Ay se mu kagiyan kaggída kitúni ya pebàbànán ku kikaw. ³Ay nán mu kaggída, ‘Dakayu wa à-ári ka Juda se dakayu wa iJerusalem, ginán nu ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel. Nán na, Palánu ku ya mangilbet ka kadà-dàsán nga màwa kídi nga íli. Ngámin daya makagína kiyán na màwa, ay magansing da tutu wala. ⁴Ta pinaglikudán dà in daya iIsrael, ay se da rinag-ragitán idi nga íli, gapu kiya nagdátun da kadaya sabáli nga diy-diyos nga akkan da kammala ammu, oray datu apuapu da se datu à-ári da ki Juda. Pinnu da idi nga íli ka dága daya tolay ya áwan bas-básul nga pinatayán da. ⁵Ay se da nangwa ka pagday-dayáwan da kiya diy-diyos da nga Baal, ay se da sinìdug daya annánà da nga nedátun kaggína. Ay áwan ku la nga nebílin kaggída nga ummán kiyán, ay akkan nala pe ya inumbet yán ki uray ku. ⁶Ay túya umbet kurug ya tiyampu nga akkan nu win pangagánan ka Tofet onu tanáp Ben-hinnom idi nga giyán, nu di nu wa ipangágan nin ka Tanáp nga Agpatayán,’ nán ne APU. ⁷Kídi nga giyán, ay dadàlan ku ngámin daya palánu daya iJuda se iJerusalem. Papatay kuda ki gubát kadaya kalínga da. Ay bay-án ku ngala daya baggi da nga kanan daya an-anù se daya alsádu wa animál. ⁸Nakapap-panansing ya kàwaán nedi nga íli, ta dadàlan ku tutu wala. Ngámin daya lumíwán na makasingan, ay makagdád se masdaáwan da ki nekàwaán na. ⁹Ay limútan daya kalínga da idi nga íli da. Nairut ya anglimut da, ay túya akkan tutu wala makalawán daya tolay, ay matay da ki bisin da. Ay túya kanan da ngin oray daya annánà da, se da maggiinakkán nin gapu ki napolótan na bisin da.

¹⁰ Ay se mu la nga rup-an kitu àràng datu kabulun mu tu amutu nga inalà mu, nu mabalin mu makagi kadaya tolay ya, ¹¹ “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: ‘Dadàlan ku idi nga íli se daya ngámin na mag-agyán kídi. Matan da kiya amutu nga narupà a akkan nin mabalin na politan. Ka Tofet tin ya pagtamnán da kadaya innát, ta áwan da ngin mabalin pagtamnán nga sabáli.

¹² Ay ummán kiyán ya kuwaan ku kiya íli, se kadaya tolay ya mag-agyán kiyán. Matan ki Tofet idi nga íli,’ nán APU. ¹³ Magbalin ka naragit ta ummán kiya Tofet daya babalay ki Jerusalem, se daya palásiyu daya à-ári ka Juda, se daya ngámin babalay nga nagsidúgán da ka insensu daya útun da, nga magdáyaw kadaya bittuwan, se nagsiyaán da pe ka mainum nga dátun da kadaya sabáli nga diy-diyos.”

¹⁴ Ay se yà ala nagtálaw ka Tofet kane mabalin ku kinagi tu bílin ne APU. Ay se yà nawe nagsíkád kitu amuwág natu Templo ne APU, se ku nán kadatu tolay: ¹⁵ Nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Kuwaan ku win kídi nga íli se kadaya ngámin giyán kídi datu ngámin angdadál ku nga kinagi ku ka kapanísán da, ta nagsúkir daya tolay se maddi da ginán daya kag-kagiyan ku.”

Tu namal-pallà tu Pashur kitu Jeremias

20 Ay tu Pashur nga pádi nga pútut tu Immer, ay aggína tu ap-apu kitu Templo ne APU. Ay nadámag na datu ibàbànan tu Jeremias. ² Ay tútu pinatiliw na tu Jeremias se na pinasaplit, ay se na nepebálud kitu pane ngúdu natu Ruwángan Benjamin nga ruwángan natu amuwág tu Templo ne APU. ³ Ay kane pelawán kammin tu Pashur kane láwa na, ay nán tu Jeremias kaggína, “Akkan nin Pashur ya ngágan mu, ta pangagánan naka ngin ne APU ka, Magor-missabib (‘Paganansing ki ngámin giyán’ ya sarut na). ⁴ Ata nán ne APU: ‘Ikansing mu ya kapàyanán mu se daya ù-opun mu. Sisínán mu ya ammatay daya kalínga da kaggída ki gubát. Ay se ku la ipalúbus nga ippan naya ári ka Babilonia daya ngámin na iJuda nga ibálud na ka Babilonia; ay papatay na daya duddúma. ⁵ Ipalúbus ku pe nga arisamsamman daya kalínga nu, ya bànáng na Jerusalem, se daya napatag nga kuw-kuwa da, se daya bànáng daya à-ári. Alà da ngámin se da nga ippan ka Babilonia. ⁶ Ay ikaw Pashur se daya akkobung mu, ay

alà dakayu nga ibálud ka Babilonia. Ay kitúni ka nga matay se metaman, dakayu se daya ù-opun mu nga nagbàbànanan mu ka busid.”

Tu nangalùsaw tu Jeremias kadatu mamal-pallà kaggína

⁷O APU, sinábag nà,
 ay nasábag gà a kurug.
 Nabílag ka pà nang may iyà,
 ay túya inábà nà.
 Ay kídì yin, ay inalgaw dà nga igal-galà,
 ay áwan nala di mangigalà kiyà.

⁸Basta magúni yà,
 ay pabeg pannakadadál se aggugubát,
 daya isar-sáraw ku.

Daya pekagi ne APU kiyà
 daya gapu naya angigal-galà
 se angirupat da tolay kiyà.

⁹May nu nán ku
 nga akkan ku win ibàbànan nge Apu,
 onu usaran ya ngágan na,
 ay ummán ka masi-sìdug
 daya tulatuláng ku.

Monawán nà a manggáput,
 ay akkan ku wa megawídán.

¹⁰Magina ku ya kag-kagiyan daya tolay
 mepanggap kiyà.

Ay pangagánan da ka “Magor-missabib.”

Ay oray daya nàgud da ù-opun ku,
 ay id-idaggán da ya kasábag ku.

Ay nán da, “Ialíláw tada,
 ta senu matiliw tada ki pakasabágan na,
 ay makabálat tada kaggína.”

¹¹May e APU,
 ay atán peyang nga kabulun ku,
 nga ummán ki nabílag
 se narungat nga suldádu.

Ay díkod áwan nala anngábà
 daya mamal-pallà kiyà.

Meap-appat da tutu wala
 ta naábà da.

Awan panda naya keap-appat da,
 se áwan tutu wala pe
 ya makaligpán kiyán.

¹²O APU,
 nga Mannakabalin ki Ngámin,
 ammum daya namáru.

Ammum ya atán ki uray
 se lammát da tolay.

Ay ipassingan mu lugud kiyà,
 ya ibabbálat mu kadaya kalínga ku,
 ta nepindu ku kikaw win,
 ya kapà-pàyanán ku.

¹³Magkansiyon kayu ke APU;
 day-dayáwan nu nge APU,
 ta nesalákan na daya mapal-pallà,
 kadaya nadakè a tolay.

¹⁴Gedán ku tu algaw nga nekeanà ku.
 Awan kuma ya maganggam kitu algaw
 nga nangianà ne ina kiyà.

¹⁵Gedán ku pe,
 tu laláki nga nangidámag ke ama
 nga “Laláki ya pútut mu,” nán na,
 nga neanggam tutu wala ne ama.

¹⁶Meárig kuma tun na laláki,
 kadaya íli nga dinadál ne APU,
 nga akkan na kinalakkán.

Agsángit daya magmanakit din,
 ya magìna na ki pagmakát,
 ay se ya págat daya maggugubát din,
 ya magìna na ki angalintutúgu na.

¹⁷Ta akkan nà pinatay yin
kitu kowad ku pikam
ki sinay na ina ku.

Di kuma nga tu sinay ina ku win
tu bátug lúbù ku.

¹⁸Taanna, tura ngà pikam mala neanà?
Ta senu magrígát se magpannakit tà,
se yà meap-appat ki ngámin na biyág ku?

Tu nangikagi ne Jeremias nga abáan ne Nebucadnezar ya Jerusalem

21 Ittu idi ya kinagi ne APU kitu Jeremias kitu nagpapan tu Ari Zedekia kitu Pashur nga pútut tu Malkiya se tu Zefania nga pútut tu Maaseya nga pádi nga makim-imallà da kitu Jeremias. ²Ay nán da: “Pangaásim mán agpà ta kagiyam ke APU nga sengán nakami, ta umbet nakami gubatan ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia. Ay get nu kalakkán nakami ne APU, ay mangwa ka nakas-kasdáaw nga ummán kadatu kinuw-kuwa na kitun, ay pagulliyán na ngin daya suldádu ne Ari Nebucadnezar.”

³Ay nán tu Jeremias kaggída, “Magulli kayu ke Ari Zedekia se nu nán kaggína: ⁴“Tu idi ya nán ne APU nga Dios na Israel: Pagbalinan ku ka áwan sur-surbi daya ippapatay nu wa makigubát kiya ári na Babilonia, se kadaya suldádu na nga manglimut kiya íli nu. Ta ipalúbus ku nga makalnà da ngámin kídi ya íli. ⁵Ay iyà mismu ya manggubát kadakayu, gapu ki rungat se lùsaw ku tutu wala kadakayu. Usaran ku ya pannakabalin ku. ⁶Patayan ku daya ngámin na mag-agyán kídi nga íli, meráman daya an-animál. Pagtakitan kuda ka nasamnga tutu wala nga sinakit. ⁷Ay nu mabalin dayán, ikaw Zedekia nga ári ka Juda, ay ipatiliw taka se daya ù-upisiyál mu, se daya tolay nga nakalásat ki sinakit, gubát, se bisin, ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia. Ipatiliw takayu kadaya kalínga nu nga magasippatay kadakayu. Akkan dakayu tutu wala nga kalakkán, patayan dakayu ngámin.” Túyán ya kinagi ne APU.

⁸Ay kadaya tolay, tu idi ya kagiyan mu. “Nán ne APU: ‘Magpíli kayu; ya magbiyág onu ya matay! ⁹Ay ngámin daya magbansi kídi nga íli, ay matay da ki gubát, bisin se sinakit. Ngamay daya lumawán se sumúku kadaya iBabilonia, ay magbiyág da. Ya biyág da ya bátug naarisamsam

da ki gubát. ¹⁰Ta pinalánu ku win nga dadàlan idi na nga fli, ay se ku ipalúbus nga abáan naya ári ka Babilonia, ay se na nga sidúgan.

Ya kagiyan ne Dios kadaya gakagaka tu Ari David

¹¹ “Ay tu idi ya kagiyan mu pe kadaya iJuda nga gakagaka tu Ari David:
‘Gínán nu ya kagiyan ne APU

¹² kadakayu nga gakagaka tu David:

“Masápul nalintag kayu peyang kadaya tolay!

Igdù nu daya makul-kultit

kadaya mangul-kultit kaggída.

Ay nu akkan nu kuwaan yán,

ay makarungat tà tutu wala;

ay ummán ki apuy nga áwan makapatay

ya rungat ku kadakayu

gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.”

¹³ “Kagúra takayu nga iJerusalem,”

nán ne APU.

“Pagtagad nu ya kaatán nu

ki útun na bantay nga batu.

Nán nu nga,

áwan ya mangraut kadakayu

ta áwan makalnà

kiya naligda nga lingad nu.

¹⁴ May Iyà mismu ya mamánis kadakayu,

gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.

Sidúgan ku ya sirát nu,

ay sarátan na ngámin

daya atán kiya lib-lebut na,”

nán ne APU.

Ya amakappoli ne Dios kada tolay

22 Ay nán ne APU manin kiyà: “Mawe ka ka balay naya ári ka Juda ta kagiyam idi: ²‘Gínán nu ya kagiyan ne APU, ikaw nga ári na Juda nga gakagaka tu Ari David, se daya ù-upisiyál mu, se daya tolay

mu nga lumnà kadedi nga ruwáangan. ³Tu idi ya nán ne APU: ‘Akkan kayu mamagdudúma. Dayán nala nga nalintag se kustu daya kuwaan nu! Igdù nu daya nakultit kadaya nangultit kaggída. Akkan nu pal-pallàan, se an-anuwan daya agtangeli, daya ulíla, se daya bubbúkud da babbay. Akkan nu patayan daya tolay nga áwan bas-básul kídi nga giyán. ⁴Ay nu ikurug nu dedi nga bil-bílin ku, ay atán peyang kadaya gakagaka tu David ya magturáy nga ári kídi Jerusalem. Nakatakay da kadaya takay suldádu, se nakakabalyu da nga lumnà kiya ruwáangan nedi nga palásiyu, se daya ù-upisiyál da, se daya tolay da. ⁵Ngamay nu akkan nu ikurug daya bil-bílin ku, ay singán kiyà nu akkan ku dadàlan tutu wala idi nga palásiyu,’ nán ne APU. ⁶Ay tu idi ya nán ne APU

mepanggap kiya palásiyu ka Juda:

‘Inagpiya kurug tutu wala
naya palásiyu na Juda;
ummán ki kinapiya naya Gilead,
se ya útun na bantay ka Lebanon.

May isipata ku nga pagbalinan ku ka ir-ir-er
se nabaaw nga íli.

⁷Mangipàrob bà
kadaya mawe mangdadál kídi.

Sikkaagtu da ka pangdadál da.

Ippà da daya adígi na nga sedoro,
ay se dada nga sidúgan.

⁸Ay nu masingan daya adu wa tolay nga lumíwán, ay nán da ki isaisa kaggída, “Taanna nád, tura ummán kiyán ya kinuwa ne APU kiya nagpiya nga íli?” ⁹Ay nán na nga sumungbát kaggída, “Ata naglikudán da tu nagkakariyán da se nge APU nga Dios da. Nagday-dáyaw da mán kammin kadaya sab-sabáli nga diy-diyos, se aggída ya sinir-sirbiyán da.”

¹⁰Dakayu wa iJuda,
akkan nu nga sangítán
ya natay nga ári nu;
nu di ya sangítán nu,
ay ya ári nu nga sibbiyág
nga netálaw da nga nebálud!

Ta áwan na ngin na aggulli
kídi íli na kampela ngin nin.

Ya dámag kadaya lalláki nga annánà tu Josia

¹¹ Ata tu idi ya kagiyan ne APU mepanggap ke Jehoahaz, nga ittu ya summukát kitu ama na nga Josia nga magári, nga netálaw da nga nebálud. Ay áwan na ngin na aggulli ka panda. ¹² Matay kitu íli nga nangipannán da kaggína nga bálud. Awan na akasingan nin kídí nga íli.

¹³ Ay nán manin ne Apu:

“Kal-allà ya kàwaán na tolay
nga mangwa ki balay na,
nga gayát ki nadakè ya usaran na.

Kuwaan na nga duwa sarundù
may alà na ki kultit.

Magrígát daya tolay nga pagubraan na,
may akkan nada nga bayádan;
áwan na pasuwilduwán kaggída.

¹⁴ Kal-allà ya tolay nga magkuna ka,
“Mangwa ngà ka abay nga palásiyu ku.

Mangwa ngà ka
dadakkal nga kuwartu ki ngúdu,
se ku payán ka dadakkal
nga lamdáwan na.

Ay se ku padingdingán
ka káyu wa sedoro,
ay se ku wala papintáan ka daggáng.”

¹⁵ May ya napiya nga palásiyu
nga nàwa ki káyu nga sedoro,
ay akkan ittu ya mamagbalin
ki isa nga ári ka naturáy!

Adu tu kanan se inuman
tu ama mu nga Josia.

May nalintag se kustu
datu kinuw-kuwa na.

Ay ittu tu gapu na
nga napiya tu kabiy-biyág na.

¹⁶ Nidde na kadatu napubri se mapal-pallà

tu paglintaggán da.

Ay tútu napiya tu nekàwaán natu ngámin kaggína.
Ummán kiyán ya màwa kadaya mangammu kiyà,”
nán ne APU.

¹⁷“Ngamay ikaw, ay tittu mangagum,
se mangultit ya lam-lamtan mu!

Patayan mu oray daya áwan bas-básul nga tolay.
Naranggás ka se pal-pallàan mu daya nakal-allà.”

¹⁸Ay díkod tu idi ya nán ne APU mepanggap ke Ari Jehoyakim nga pútut tu Ari Josia:

“Akkan sangítán da tolay nu matay.

Ay oray daya akkobung na,
ay áwan ya mangisangit ka,
‘Awan ne wagi yin.’

Ay áwan pe ya mangisangit ka,
‘Awan nin ne ápu,’ onu
‘Awan nin ya ári mi!’

¹⁹Itaman da nga ummán ki angitaman da
kadaya matay nga asnu.

Rù-rùrut da nga ippà
kiya lasi naya ruwángan na íli Jerusalem.”

²⁰Manùdu kayu Lebanon, se kayu kumraw.
Karrawán nuda ka Bashan, se ka Abarim;
may áwan nin daya kagdù nu, ta narápun da.

²¹Kinagiyánan takayu win kitun,
kitu kaadu pikam daya kuw-kuwa nu.

Ngamay akkan dà gì-gìnán.
Ummán kayu kammala kiyán nin
nanggayát kitu kabbing nu.

Akkan dà gì-gìnán
kadaya kag-kagiyan ku!

²²Daya ap-apu nu,
ay ummán ka ìpúrán báli da.

Ay daya kagdù nu,
ay alà dada nga ibálud.

Ay se kayu wa meap-appat se merupat,

gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.

²³ Ay dakayu wa mag-agyán
 kadaya babalay nga nàwa
 kadaya káyu wa sedoro,
 nga gayát ka Lebanon:
 umbet ya tiyampu nga agpannakit nu
 ki kapar-parigátan nu,
 nga ummán kiya agrígát
 naya magan-anà!

²⁴ Ay nán ne APU kitu Conia, nga pútut tu Jehoyakim nga ári ka Juda,
 “Tyà nga sibbiyág nga APU, ay isipata ku nga ippà taka. Oray mán nu árig
 mu ya sangkilat nga immamarka na ári nga atán ímà na, ay sàdútan taka,
²⁵ ay se taka idde ke Ari Nebucadnezar se daya suldádu nga ikan-kansing
 mu nga magasipatay kikaw. ²⁶ Ippà taka se ya ina mu kiya sabáli nga
 íli, ay kitúni kayu win na matay. ²⁷ Akkan kayu win makapagulli ki íli nu
 kampela ngin nga tal-taligan nu.”

²⁸ Arig ne Conia agpà ta,
 ya narupà a bánga nga nippà da,
 ta tura áwan nin ya maminya kaggína?
 Taanna, tura nippà dada se daya annánà na
 ka íli nga akkan da am-ammu?”

²⁹ Ikaw lusà, ikaw mismu nga lusà,
 gínán mu ya kagiyán ne APU!

³⁰ Tu idi ya nán ne APU:
 Isúrát mu ya mepanggap kídì nga tolay,
 nga bíláng áwan na pútut,
 áta áwan kadaya annánà na,
 ya sumukát ke Ari David
 nga magári nga magturáy ka Juda.

Ya angpoli kammin ne Dios kadaya tolay na

23 “Kal-allà ala daya ap-apu nga magtag-tagasíngan kuma kadaya
 tolay ku, may aggída mán kammin ya magpatay se mangisip-siparà
 kaggída,” nán ne APU. ² Ay díkod, nán ne APU nga Dios na Israel kadaya
 à-apu nga magtag-tagasíngan kadaya tolay na: “Pinagdudoray nu wa

nasip-siparà se nagaw-awagwag daya tolay ku. Akkan nuda tinagasinnán. Ay gapu kiyán na nadakè a kinuwa nu, ay panísan takayu. ³Iyà kammin mismu ya mangurnung kadaya tolay ku wa nasip-siparà kadaya ngámin na íli. Alà kuda kadaya ngámin il-íli nga nangisip-siparaán ku kaggída, ay se kuda iulli kammin kiya íli da kampela ngin nin, ta senu gumánab da se umadu da kammin. ⁴Ay se yà magpíli kadaya mapiyár nga mangiapu kaggída. Ay díkod akkan da ngin magansing. Ay áwan oray isa kaggída ya mawagwag gin,” nán ne APU.

Ya nalintag nga gakagaka natu David

⁵Nán ne APU, “Tagay yin ya tiyampu wa ammíli ku ki isa nga gakagaka tu Ari David nga namáru. Aggína ya magbalin ka nasírib ba ári. Ipákat na ya kinalintag se ya kustu ki íli. ⁶Ay ki angngituráy na, ay napiya ya kabiy-biyág daya iJuda, ay se áwan kaan-anuwán daya iIsrael. Ay pangagánan da ka ‘Nge APU ya Paglintaggán ku.’”

⁷Ay díkod nán ne APU, nga umbet ya algaw nga nu magsipata da tolay, ay akkan da ngin nán nga, ‘Ki ngágan naya sibbiyág ga APU nga nangitalaw kadaya iIsrael ka íli Egipto’ ⁸nu di da nán nin nga ‘Ki ngágan naya sibbiyág nga APU nga nangitalaw se nangiapu kadaya iIsrael kadaya il-íli ka dáya se kadaya il-íli nga nangisip-siparaán na kaggída.’ Ay se da la nga maggunà in kiya lusà da kampela ngin nin.”

Datu magpamaráng nga profeta

⁹Ay nu mepanggap

kadaya magpamaráng nga profeta,
ay magpanakit tà tutu wala;
magtartartar rà a ummán ki ninglaw
gapu ki ansing ku ke APU
se kiya napatag ga bàbànan na.

¹⁰Ta adu tolay kídí nga íli

ya bílang mangidal-daládag ke Apu.
Ngámin da, ay nadakè daya kuk-kuwaan da,
ay se usaran da ki akkan kustu ya turáy da.
Túya ginedán na idi nga lusà,

- ay túya nakar-karsi daya pastu.
- ¹¹ Sangapáda nga akkan mansing kiyà
 daya profeta se daya pappádi.
 Ay oray ki unag na Templo ku,
 ay nasingan ku ya nadakè a kuk-kuwaan da,”
 nán ne APU.
- ¹² “Ay díkod magbalin ka árig nalì nag
 ya dad-dalenán da.
 Melínát da nga mawe ki nagibat,
 nga ittu ya kebinaán da.
 Ata iddán kuda ka kaparigátan da,
 ki oras nga nìdang ku
 nga ammánis ku kaggída,”
 nán ne APU.
- ¹³ “Nasingan ku ya nadakè tutu wala
 nga kinuwa daya profeta ka Samaria:
 Nagbàbànan da ki ngágan ne Baal,
 ay neal-alílaw da daya tolay ku wa iIsrael.
- ¹⁴ Ngamay natù-turù ya kinadakè
 naya nasingan ku,
 nga kuk-kuwaan daya profeta ki Jerusalem.
 Manaládag da se magbus-busid da.
 Ipar-parut da daya nadakè a tolay
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan,
 ay díkod áwan ya makusap kaggída,
 ki panagbas-básul da.
 Nagbalin da ngámin nin
 ka ummán kadatu iSodom se iGomorra kitun.”
- ¹⁵ Ay túya nán ne APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin
 mepanggap kadayán na profeta:
 Panganan kuda ka napet,
 se penuman kuda
 ka danum nga napayán ka sabídung.
 Ta daya profeta ka Jerusalem
 ya nanggayatán na kinadakè

nga umarà kiya íli.”

¹⁶Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Akkan nu gî-gínán dayán na profeta nga magbàbànan kadakayu. Ial-alíláw dakayu. Gayát ki uray da kampela ngin nin daya kag-kagiyan da, nga akkan wayya nga gayát ke APU! ¹⁷Kag-kagiyan da peyang kadaya tolay nga maddi manggìna kadaya kagiyan ku, nga napiya ya pagtungpálan da. Ay nán da kadaya nasúkir, nga kuwaan da kampela ngin nin ya piyán da kuwaan, nga ‘Awan nadakè a màwa kadakayu,’ nán da.

¹⁸Ay áwan oray isa kadayán na profeta
ya inumbet ke APU
nga mangammu ki uray na.

Awan nala kaggída
ya nanggìna se nangikurug
kadaya bil-bílin na.

¹⁹Sinnan nu, ta ya rungat ne APU,
ay ummán ki alipugpug,
nga umbet nga magdittág kadaya nadakè.

²⁰Awan makasipad din
ki rungat ne APU.

Kuwaan na ngala nga kuwaan
ya pinalánu na nga kuwaan.

Maawátan nu pà nang dedi yin
kiya kamuddiyánan na algaw.

²¹Ay nán ne Apu:

“Akkan ku nebon dayán na profeta,
may nawe da kammala.

Awan ku nga nepebàbànan kaggída,
may nagbàbànan da kammala.

²²Ngamay nung kuma nu
inammuwán da ya atán ki uray ku,
ay di nepakammu da kuma
kadaya tolay daya bil-bílin ku.

Ay naglikudán kuma daya tolay ku,

daya nadakè a kuk-kuwaan da.

²³ Iyà ya Dios nga atán ki ngámin giyán,
nga akkan sissa ya giyán ku,” nán ne APU.

²⁴ “Awan ya makapagsirù kiyà,
ta atán nà ki ngámin giyán
kiya lángit se kalawagán,” nán ne APU.

²⁵ “Nagìna ku ya kinag-kagi daya profeta nga nagbàbànan ka busid ki ngágan ku. ‘Uwad nepatagenap kiyà,’ nán da. Ay se da nga ibàbànan ya busid. ²⁶ Ay nungay na nád dala ya kakusap dedi nga profeta nga mangialílaw kadaya tolay ku, ki agbàbànan da ki busid nga battál da kampela ngin nin? ²⁷ Ibàbànan da daya busid da tag-tagenap da, ta piyán da nga kaligpanán dà daya tolay ku, nga ummán kitu kinuwa datu apuapu da nga kinaligpanán dà, gapu ki nagday-dáyaw da kitun kitu diy-diyos da nga Baal.

²⁸ Ay nu magtagenap ya isa nga profeta,
ay kagiyán na nga tagenap pala ya ibàbànan na.

May nu kurug nga nagina na ya úni ku,
ay masápul kapiyánan na nga ibàbànan ya bàbànan ku.

Ta ummán ki dagami se iya trígo, akkan da nga magpáda!”
nán ne APU.

²⁹ “Ummán ki apuy daya bàbànan ku,
se ummán pe ka buntù nga mangrubà ki batu.

³⁰ Ay díkod, kagúra ku daya profeta nga tal-taldan da ngala ya kag-kagiyán daya duddúma nga profeta, ay se da nán na gayát kiyà ya ibàbànan da. ³¹ Kagúra ku daya profeta nga ‘Nán ne APU’ nán da, oray nu battál da kampela ngin nin ya ibàbànan da,” nán ne APU! ³² “Kagúra ku pe daya profeta, nga ur-uráyan da ya magbàbànan ka busid da tagenap nga mangial-álílaw kadaya tolay ku, ay se ‘Nán ne APU,’ nán da. Akkan ku nebon dayán, se akkan kuda nepàrob. Awan da tutu wala sur-surbi dayán kadaya tolay,” nán ne APU.

³³ Ay nán ne APU kiyà, “Nu saludsúdan daya tolay, onu ya profeta, onu ya pádi kikaw, nu nágan naya pekagi ne APU, ay nán mu nga sumungbát, ‘Dakayu daya nadammat ki lammát ne APU, ay túya ippà nakayu win.’

³⁴ Ay nu atán profeta, pádi onu isa kadaya tolay ya mangagi ka ‘Atán piyán pekagi ne APU,’ ay panísan ku yán na tolay se daya akkobung na.

³⁵ Ay ya kagiyán nu ki isaisa kadakayu wala, ay ‘Nágan nád ya sungbát

ne APU?’ onu ‘Nágan nád ya kinagi ne APU?’ ³⁶ May akkan nu bal-balitan nin ya ‘Atán piyán pekagi ne APU,’ ta usaran pe yin daya tolai, ta senu atán turáy naya kagiyan da. Ay bal-balùnit da daya bàbàrán ne Dios nga sibbiyág, nga APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios tada. ³⁷ Ay tu idi ya kagiyan mu kadayán na profeta: ‘Nágan na ya sungbát ne APU?’ onu ‘Nágan na ya kinagi ne APU?’ ³⁸ Ay nu tura da la nán nga, ‘Atán piyán pekagi ne APU’ oray nu kinagi ku nga akkan nu balitan yán, ay tu idi ya nán ne APU: Gapu ta inusár nu ya ‘Atán piyán pekagi ne APU’ oray nu kinagiyánan takayun nga akkan nu us-usaran yán, ³⁹ ay kaligpanán takayu tutu wala ngin, se takayu pataláwan ki àráng ku, ay se ku pagdudoray yin idi nga íli nga nidde ku kadatu apuapu nu. ⁴⁰ Ay iddán takayu ka keap-appattán nu ka áwan panda, se keruptán nu nga akkan tutu wala maligpanán.”

Ya pangárig kadaya napiya se nadakè a búnga gígus

24 Kalpasán natu nangitalaw natu Ari Nebucadnezar ka Babilonia kitu Jehoyakin nga pútut tu Jehoyakim nga ári ka Juda, se datu ù-upisiyál ka Juda, se datu nalaing nga magbattál, ay uwad nepassingan ne APU kiyà nga duwa làba nga búnga gígus kitu àráng natu Templo na. ² Ay tu isa nga làba, ay napnu ka napiya nga nalútu wa nunna nga búnga gígus. Ay tu isa, ay napnu ka pabeg nadakè nga akkan mabalin makkán. ³ Ay se la nán ne APU kiyà, “Jeremias, nágan na masingan mu?” “Búnga gígus nga napiya se pabeg nadakè a akkan mabalin kanan,” nán ku nga nesungbát.

⁴ Ay se la nga nán ne APU kiyà: ⁵ “Ittu idi ya kinagi ne APU wa Dios na Israel: ‘Ummán kadedi nga napiya nga búnga gígus datu namáru nga iJuda nga nepatiliw ku nga nippan da ka Babilonia. ⁶ Kapiyánan kuda nga tag-tagasinnán, ay se kuda iulli kammin ki íli da kampela ngin. Paaduan kuda kammin. Akkan kuda rapúnan. Nu tura da la nga múla, ay imúla kuda, nga akkan kuda bàdútan. ⁷ Idde ku ya lammat da nga mangammu tutu wala kiyà, nga Iyà nge Yahweh. Aggída daya tolai ku, ay Iyà in ya Dios da, ta magulli da kiyà in ki ngámin uray da.

⁸ Ngamay datu nadakè a búnga gígus nga maddi mabalin kanan, ay ittu ya kearígán naya anngibílang ku ke Zedekia nga ári ki Juda, se

daya ù-upisiyál na, se daya ngámin na tolay nga akkan nagtálaw kídí Jerusalem, se datu nawe nagyán ka Egipto. ⁹Pagbalinan kuda ka nadakè a pagan-ansing da tolay kadaya ngámin il-íli ki kalawagán. Irupat se ug-ogan da tolay da. Aggída ya pagbàbànanan da tolay, ay se lù-lùsaw da tolay da kadaya íli nga pag-agyanán da. ¹⁰Ay se màlamán da ya gubát se agguulát, se sinakit panda kiya karápun da kiya lusà a nidde ku kadatu apuapu da.”

Tu nangipainunna ne Dios nga metálaw ka Babilonia daya tolay

25 Ay uwad kinagi ne Apu kitu Jeremias mepanggap kadatu tolay ka Juda kitu mekappát dagun nga nagturáy na ka Juda tu Ari Jehoyakim nga pútut tu Josia. Ay ittu pe tun tu dagun na nanggayát ta nagturáy tu Ari Nebucadnezar ka Babilonia. ²Ittu dedi daya kinag-kagi tu Jeremias kadatu ngámin na iJuda se iJerusalem: ³“Kitu napalábas nga duwa púlu se tallu dagun panda kitu mekasangapúlu se tallu dagun nga nagturáy na ka Juda tu Ari Josia nga pútut tu Amon panda kídí, ay atán peyang ya kagiyan ne APU kiyà. Ay ittu peyang pe ya kagiyan ku kadakayu, ngamay akkan nu gí-ginán. ⁴Ay oray nu adu datu nebon ne APU nga profeta na, ay áwan nu la nga ginina kaggída se datu kinag-kagi da. ⁵Nán da kadakayu ngámin nga, “Igsán nu win daya nadakè a kuk-kuwaan nu, se ya nadakè a kabiy-biyág nu, ta senu mag-agyán kayu peyapeyang ngin kiya lusà a nepakin-kuwa ne APU kadakayu, se kadatu apuapu nu ka kuw-kuwa nu ka áwan panda. ⁶Akkan dà a par-parungtan, gapu ki agday-dáyaw se agsirbi nu kadaya diy-diyos nga kinuwa nu kampela ngin nin. Ay nu ittu yán ya kuwaan nu, ay akkan takayu an-anuwan. ⁷May akkan kayu mà nanggina kiyà,” nán ne APU. “Pinar-parrungat dà mán kammin kiya nagday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos nga kinuwaán nu kampela ngin nin. Ay túya básul nu kampela ngin nin ya nekapánis nu.

⁸Ay díkod ittu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Gapu ta akkan nu kinur-kurug daya bil-bílin ku, ⁹ay ayabán ku ngámin daya suldádu nga maggayát ka dáya, nga suldádu ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia nga bílang magsir-sirbi kiyà. Umbet na nga gubatan idi nga íli, se daya ngámin na il-íli ki lebut nu. Dadàlan ku tutu wala ngin ya íli nu. Ay magansing ngámin daya makasingan ki kapàyanán nu, ay irupat dakayu, ay se meap-appat kayu, ay nadadál pe yin ya íli nu ka áwan

panda. ¹⁰ Pandanán ku ngin ya akang-anggam nu wa makakan-kansiyon. Ay áwan pe yin magina nga anggam da maggaattáwa. Ay áwan pe magina ngin nga págat na aggiridán nu, ay se áwan pe yin daya dílag kadaya babalay nu. ¹¹ Magbalin ya íli nu ka isa nga dugsù a dadál. Ay magsirbi daya ísrael se daya keliyán da kiya ári ka Babilonia ka pittu púlu dagun. ¹² Ay nu malpás ya pittu púlu dagun na kebálud da, ay panísan ku ya ári da iBabilonia se daya tolay kitúni gapu kadaya bas-básul da,” nán ne APU. “Pagbalinan ku ka áwan sur-surbi ka áwan panda ya Babilonia. ¹³ Ay màwa kaggída ngámin na ríngát nga nekagiyán tu Jeremias kadaya ngámin íli nga nesúrát kídí na nga libru.” ¹⁴ Ay pagbalinan ku daya iBabilonia ka asassu daya nangingátu nga ári, se daya ngámin na íli, nga ummán ki kinuwa da kadaya tolay ku. Ay panísan kuda, ummán kiya namaríngát da kadaya tolay ku.” ¹⁵ Ay nán ne APU nga Dios na Israel kiyà: “Alà mu idi nga akap básí nga napnu ki rungat ku, ay se mu penuman ngámin daya nas-nasiyon na pagpapannán ku kikaw. ¹⁶ Ay nu uminum da, ay minglaw da se magallut da gapu ki gubát nga ipeyag ku kaggída.”

¹⁷ Ay díkod inalà ku tu akap kitu íma ne APU, ay se ku nawe pinenum datu ngámin na nasiyon nga nagpapannán ne APU kiyà. ¹⁸ Nawe yà ka Jerusalem, se kadatu duddúma nga íli ka Juda, ay uminum tu ári da se datu ù-upisiyál. Ay panda kitun, ay nagbalin da ka nakapap-panansing kadaya ngámin na makasingan kaggída, se nadadál ngámin na lusà da. Ay ug-ogan daya tolay da, se pagged da tolay ya ngágan da. ¹⁹ Ay nidde ku pe kitu Faraon tu akap, se kadatu upisiyál na, se ngámin datu tolay na, ²⁰ se datu agtangeli ya mag-agyán kitu íli na. Ay nidde ku pe kadatu à-ári ka íli Uz, se ári datu Filisteo ka íli Ashkelon, Gaza, Ekron, se datu nabansi kadatu iAshdod. ²¹ Ay se yà ala nawe nidde tu akap pe kadatu iEdom, iMoab, se datu iAmmon, ²² se datu à-ári ka Tiro se Sidon, se datu à-ári kadatu íli nga adanni kitu bebay. ²³ Ay se yà nawe nidde pe ka Dedan, Tema, se tu Buz, se datu tolay nga pukísán da ya riringatan da. ²⁴ Ay se yà nawe nidde pe kadatu ári ka Arabia, se kadatu ári datu tolay nga mag-agyán ka ir-ir-er, ²⁵ se kadatu ngámin à-ári Zimri, Elam, se Media. ²⁶ Ay se yà ala nga nawe nidde tu akap kadatu ngámin à-ári ka pane dáya nga il-íli; datu adayyu se adanni ya íli, se kadatu ngámin na íli kídí kalawagán. Ay kane mabalin da ngámin, ay nawe yà nidde kitu ári ka Babilonia. Aggína tu nuddi ya umminum kitu akap. ²⁷ Ay se yala nán manin ne APU kiyà, “Kagiyam kadaya tolay: ‘Ittu idi na ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin

nga Dios na Israel: Uminum kayu ki minayán na akap. Uminum kayu wala nga uminum panda ki akotaota nu. Ay nu mekálin kayu, ay akkan kayu win na makabángun, ta umbet tin daya pinalbet ku nga manggubát kadakayu. ²⁸ Ay nu maddi da uminum kiya akap, ay kagiyam kaggída nga, Nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: Awan nu win màwa nu di uminum kídi nga akap. ²⁹ Ginayatán ku win na panísan daya iJerusalem; ya íli nga nepangágan da ka íli ku. Akkan nu malílían ya ammánis ku, ta mangiparob bà ka manggubát kadaya ngámin na il-íli ki kalawagán,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

³⁰ “Ay díkod kagiyan mu kaggída ngámin daya kinagì kikaw. Nán mu kaggída:

‘Maggayát ka lángit

nga napatag nga pag-agyanán na,
ay saráwan ne APU
daya ngámin tolay ki kalawagán.

Ummán ki úngug láyon ka lángit ya úni na,
se ummán ki sáraw daya tolay
nga magpaggat ki búnga úbás.

³¹ Magìna ki ngámin kalawagán ya úni na,
ta atán ipabásul na kadaya ngámin tolay;
guwesana nada ngámin nin.

Ay daya mapabásul,
ay patayan nada ngámin ki gubát.
Ittu yán tu nán ne APU.”

³² Ay nán manin ne APU
nga Mannakabalin ki Ngámin:
“Umbet ya kaparigátan
kadaya ngámin na il-íli.

Arig na ya naggat tutu wala nga báli
nga maggayát ki kadayyuwán
nga giyán kídi kalawagán!

³³ Ay kiyán nga algaw, ay mapnu ya kalawagán ka baggi daya pinatayán ne APU. Ay áwan mabansi nga magsángit kaggída, se áwan pe mangitaman kaggída. Mewawaren da ngala ki útun lusà a matan ki kawel da animál.

³⁴ Magsángit kayu se makapáuy kayu,

25:30 Ya amgat da ki búnga úbás, ay dam-dam-án da nga ummán da ka manaddò.

dakayu wa árig magpas-pastu kadaya tolay ku!
 Magkub-kubu kayu wa ap-apu ki abu,
 gapu ki pannakit nu.
 Ta inumbet tin ya oras sa pannakatay nu;
 Meárig kayu ki napatag nga aruminta
 nga netànág se la narupà.
³⁵Akkan kayu makatálaw!
 Akkan nu malilíán nin,
 dakayu wa ap-apu daya tolay.
³⁶Ginán nu ya sangit
 daya magpas-pastu ka karneru.
 Ginán nu ya agugolán daya ap-apu da;
 ta dadàlan ne APU daya agpastuwán da.
³⁷Daya ninggap se natalna nga giyán,
 ay nadadál da tutu wala,
 gapu ki rungat tutu wala ne APU.
³⁸Nigsán ne APU win ya pag-agyanán na,
 ummán ki nangigsán na láyon
 ki liyáng nga balay na;
 ta nagbalin ka áwan sur-surbi yin
 ya lusà da gapu ki gubát,
 se gapu ki rungat tutu wala ne APU.

Tu bàbànan ne Jeremias kitu Templo

26 Ay kitu inanggayát na nga nagturáy ka Juda tu Ari Jehoyakim nga pútut tu Josia, ay uwad kinagi ne APU kiyà, ²nga nán na: “Mawe ka magsíkad kitu amuwág natu Templo, ay se mu ikagi kadaya ngámin na iJuda nga umbet kitúni nga magdáyaw ke APU daya ngámin na pekagi ku kikaw; áwan mu nga igsán. ³Ay get nu manggina da kikaw, ay igsán da daya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay nu mapakuna, ay akkan ku itúluy ya palánu ku nga mangrápun kaggída, gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. ⁴Kagiyam kaggída: ‘Tu idi ya nán ne APU: Nu akkan nu gí-ginán se kur-kurugan daya bil-bílin ku kadakayu, ⁵se akkan nu gí-ginán ya kag-kagiyam daya profeta nga nebon ku nga magbàbànan kadakayu, ⁶ay dadàlan ku idi ya Templo, nga ummán kitu kinuwa ku ka Shilo, ay

se ku pagbalinan nga pagged daya ngámin tolay ki kalawagán ya ngágan nedi nga íli.”

⁷ Nagina ngámin datu pappádi, se datu profeta, se datu ngámin na tolay kitu íli tu nebàbànan ku kitu giyán Templo ne APU. ⁸ Ay kane mabalin ku ibàbànan ngámin datu pebàbànan ne APU kadatu ngámin tolay, ay dinugkam dà datu pappádi se datu profeta se ngámin datu tolay, ay se da nán nga nesáraw, “Matay ka kídi yin! ⁹ Taanna, tura mu kinagi dayán ki ngágan ne APU, nga matan ka Shilo idi na nga Templo, se mabaaw idi nga íli?” Ay se dà a linìmut ngámin datu tolay.

¹⁰ Ay kane madámag datu ap-apu ka Juda tu nàwa, ay dágus da ngala nga nagtálaw kitu palásiyu, se da nga nawe nagtugaw kitu tugaw da kitu ruwángan natu Templo ne APU nga nengágan da ka Baru wa Gagyángán. ¹¹ Ay se la nán datu pappádi, se datu profeta, se datu tolay, “Rabbang nedi nga tolay ya matay. Nagina nu mismu datu kinag-kagi na nga nadakè a kapàyanán naya íli tada.” ¹² Ay tútu nán ku kadatu ù-upisiyál se datu tolay: “E APU ya nangibon kiyà a mangipakammu kiya nadakè a kàwaán naya Templo se iya íli. Gayát ke APU ngámin daya nagina nu. ¹³ Ay túya mangul-ulis kayu win kadaya gagángay nu, se kadaya kuk-kuwaan nu. Ikurug nu daya bil-bílin ne APU nga Dios nu. Díkod nu ittu yán ya kuwaan nu, maulis ya lammát ne APU. Akkan na ngin dadàlan idi nga íli nga ummán kitu kinagi na kadakayu. ¹⁴ Ngamay nu iyà, atán nà ki turáy nu. Kuwaan nu wala kiyà ya ammu nu wa kustu se napiya. ¹⁵ May ummán kídi ya kàwaán na kurug. Nu patayan dà, ay magbásul kayu, ta áwan ku wa bas-básul. Ay mapánis kayu se daya ngámin tolay kídi nga íli, ta kurug nga e APU ya nangibon kiyà nga mangikagi kadakayu kadaya ngámin na nebàbànan ku kadakayu.”

¹⁶ Ay tútu nán datu ù-upisiyál, se datu ngámin tolay kadatu pappádi, se datu profeta, “Akkan rabbang nedi nga tolay ya matay, ta kurug ga e APU nga Dios tada ya nangibon kaggína nga magbàbànan kadàtada.” ¹⁷ Ay se yala nagsíkád datu duddúma kadatu pangmanàman datu tolay, ay se da nán kadatu nagguurnung kitúni: ¹⁸ “Kitu nagturáy natu Ari Hezekia ka Juda, ay nagbàbànan tu Mica nga iMoreshet nga nán na kadatu tolay ka Juda, “Tu idi kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

Ya bantay Zion, ay maarádu wa ummán ki tálun.

Magbalin ya Jerusalem ka isa nga dugsù a dadál.

se ya bantay nga giyán naya Templo,

ay magbalin ka sirát.’

¹⁹Pinatay kadi natu Ari Hezekia se datu iJuda tu Mica? Akkan! Nu di na nekansing nge APU, se nakim-imallà kaggína. Ay tútu naulis tu uray ne APU nga manadál kaggída. Akkan na netúluy yin tu palánu na. May dàtada, ay atán tada nga mangwa ka kapanísán tada kampela ngin nin.”

²⁰Ay uwad pe tu Uria nga pútut tu Shemaya nga iKiriát-jearim. Nebàbànan na pe ki ngágan ne APU ya panggap ki kàwaán nedi nga íli, nga ummán ki nebàbànan pe ne Jeremias. ²¹May kane madámag tu Ari Jehoyakim se datu suldádu na, se datu ngámin ù-upisiyál tu kinagi tu Uria, ay nangibon tu ári ka mamatay kaggína. Ngamay kane mammuwán tu Uria tu palánu da, ay nagtálaw se la nawe ka Egipto. ²²Ay tútu nebon tu Ari Jehoyakim tu Elnatan nga pútut tu Acbor se datu duddúma nga lalláki nga mawe ka Egipto nga maniliw kitu Uria. ²³Ay tútu tiniliw da tu Uria se da nippan kitu giyán tu Ari Jehoyakim. Ay se yala kintab natu ári tu Uria, ay se na nepetaman kitu agtamnán da kadatu áwan sásáad nga tolay.

²⁴Ngamay nigdù nà tu Ahikam nga pútut ne Shafan. Akkan na nepalúbus sa patayan dà datu tolay.

Ya sarut naya sangol ne Jeremias

27 Kitu inanggayát na nga magári ka Juda tu Zedekia nga pútut tu Josia, ay uwad kinagi ne APU kiyà: ²Tu idi ya kinagi ne APU, “Mangwa ka ka sangol, se mu igpat ki tangngad mu. ³Ay se mu ibílin kadaya nepàrob daya à-ári ka Edom, ka Moab, ka Ammon, ka Tiro, se ka Sidon kídi Jerusalem nga makiamomán ke Ari Hezekia. ⁴Ay tu idi ya pekagim kaggída kadatu à-apu da: “Tu idi na ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ⁵Iyà ya namarsuwa ki kalawagán, se daya tolay, se daya animál nga atán kiyán gapu ki pannakabalin ku. Ay annung ku nga idde dedi ki oray inna nga piyán ku nga pangiddanán. ⁶Nidde ku ngámin dedi nga lusà ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia nga ibílang ku ka bobonan ku. Nidde ku kaggína pe oray daya ngámin alsádu wa animál nga usaran na. ⁷Magsirbi kaggína daya ngámin nas-nasiyon. Magsirbi da kadaya pútut se gakagaka na panda ki ilalbet naya algaw nga atán ya natù-turáy se nabílag ga nasiyon may aggína, nga ittu daya mamagbalin kaggína ka asassu da.

⁸Ngamay kídi pikam, ay masápul la peturayán daya nas-nasiyon ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia, se magsirbi da kaggína. Ngámin daya nasiyon nga maddi magsirbi kaggína, ay panísan kuda; pagubát kuda, pagulatan kuda, se pagtakitan kuda panda ki karápun da tutu wala ki turáy ne Nebucadnezar. ⁹Díkod akkan nu gí-gínán ya kag-kagiyan daya profeta nu, se daya mamasírib nu, se daya magtag-tagenap kadakayu, se daya marammadtu nu, se daya durarákit nga manguna kadakayu nga, ‘Akkan nu sirbiyán ya ári ka Babilonia.’ ¹⁰Ta busid daya kag-kagiyan da kadakayu. Ta nu kurugan nuda, ay ippan takayu ka sabáli nga íli. Pataláwan takayu kídi nga íli, ay matay kayu pe yin. ¹¹May daya nasiyon nga peturayán kiya ári ka Babilonia se magsirbi kaggína, ay mabansi da ki lusà da kampela ngin. Talúnan da kampela ngin nin, se ittu pe ya pagyanán da,’ nán ne APU!”

¹²Ay ummán pe kiyán tu kinagi ku ke Zedekia nga ári ka Juda: Nu piyán mu ya magbiyág, ay peturayán ka kiya ári ka Babilonia se magsirbi ka kaggína. ¹³Ay nu maddi kayu, ay matay kayu ki gubát, bisin, se sinakit. Ta ittu yán ya nán ne APU nga màwa kadaya maddi magsirbi kiya ári ka Babilonia. ¹⁴Akkan nu kur-kurugan daya profeta nga magpaddi kadakayu nga magsirbi kiya ári daya iBabilonia, ta busid daya kag-kagiyan da. ¹⁵Ta nán ne APU, ‘Akkan ku nebon dayán na profeta! Usaran da ngala ya ngágan ku nga magbusid kadakayu. Nu ikurug nuda pataláwan takayu kídi nga íli, ay matay kayu ngámin se dayán na profeta.’

¹⁶Ay se ku wala nga inamomanán datu pappádi se datu ngámin tolay nga nán ku: “Tu idi na ya nán ne APU: Akkan nu gí-gínán daya profeta nga magkuna nga tagay yin na mepatulli kammin datu ar-aruminta ki balay ne APU nga nippan da ka Babilonia. Busid da yán! ¹⁷Akkan nu gí-gínán da. Sirbiyán nu ya ári na Babilonia, ta senu magbiyág kayu. Ay akkan pe madadál idi ya íli. ¹⁸Ay nu kurug ga profeta da, se gayát kiyà daya kag-kagiyan da, ay magkarárag da kuma kiyà nga APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nga akkan din mippan ka Babilonia daya nabansi nga ar-aruminta ki Templo se daya aruminta kiya palásiyu na ári ka Juda, se daya ar-aruminta ki ngámin palásiyu ka Jerusalem!”

¹⁹Atán ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin mepanggap kadatu adígi kitu Templo, se tu silyási nga aggippayán ka danum nga nàwa ki bága, se datu ngámin nabansi nga ar-aruminta kitu Templo, ²⁰nga akkan inalà ne Ari Nebucadnezar kane ippan na ka Babilonia nge

Ari Jeconia nga pútut tu Jehoyakim, se datu ap-apu ka Juda se Jerusalem. ²¹ Ay tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel mepanggap kadaya ar-aruminta nga nabansi kiya Templo, se kiya palásiyu na ári ka Jerusalem: ²² ‘Ngámin dayán, ay mippan da ka Babilonia se mag-agyán da ngala kitúni panda kiya algaw wa angipatulli ku kammin kadayán kídi Jerusalem,’ nán ne APU.

Tu nekatay tu Hanania gapu kitu nanguntra na ke Jeremias

28 Ay kitun kam ma dagun, kitu mekalimma búlán kitu mekappát dagun na nagturáy tu Ari Zedekia ka Juda, ay inamomanán nà tu Hanania nga profeta nga pútut tu Azzur nga iGibeon, kitu Templo ne APU kitu àráng datu pappádi se datu ngámin toláy, nga nán na, ² “Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Pandanán ku win ya angasassu naya ári na Babilonia kadakayu. ³ Ki unag na duwa dagun, ay ipatulli ku ngámin daya ar-aruminta kiya Templo ne APU nga nippan ne Ari Nebucadnezar ka Babilonia. ⁴ Iulli ku kammin pe nge Jeconia nga ári ka Juda nga pútut ne Jehoyakim, se ngámin datu nippan da nga bálud ka Babilonia; ta pandanán ku win ya angasassu naya ári na Babilonia kadakayu,’ nán ne APU,” nán tu Hanania.

⁵ Ay se ku la nán kitu profeta Hanania kitu àráng datu pappádi se datu ngámin toláy ya atán kitu Templo: ⁶ Amen! Ummán din kurug kiyán ya kuwaan ne APU! Kuwaan din ne APU daya kinagi mu! Iulli na kammin kuma kídi datu ar-aruminta ki Templo nga nippan da ka Babilonia. Iulli na kuma pe ngámin datu netálaw da nga bálud. ⁷ Ngamay ginán mu ya kagiyán ku kikaw ki àráng ngámin dedi nga toláy ya atán kídi. ⁸ Kinagi datu nunna kadàta nga profeta kadaya il-íli, nga atán ya màwa nga gubát, ulát se sinakit ki ngámin na íli, se daya dadakkal nga íli nga iturayán ári. ⁹ Ya profeta nga mangagi nga atán ya kinatalna, ay masápul mepassingan nga kurug tu kinagi na. Ay nu màwa nga kurug datu kinagi na, ay ammu tada nga kurug ga e APU ya nangibon kaggína.”

¹⁰ Ay tútu inalà tu Hanania tu sangol kitu tangngad ku se na nga rinítù. ¹¹ Ay se na la nán kadatu toláy, “Tu idi ya nán ne APU: ‘Ki unag duwa nga dagun, ummán kídi ya angrítù ku kiya árig nesangol ne Ari Nebucadnezar kadaya ngámin nasiyon.’” Ay tútu nagtálaw wà.

¹²Akkan nagbayág panda kitun, ay nán ne APU kiyà: ¹³“Mawe mu kagiyan ke Hanania, ‘Tu idi na ya nán ne APU: Rinítu mu ya káyu wa sangol, may mapataliyán ka balayyáng. ¹⁴Ata nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Payán ku ka balayyáng nga sangol ya tangngad daya ngámin na íli, ay se da magsirbi ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia. Nidde ku ya ngámingámin kaggína, oray daya alsádu wa animál.’” ¹⁵Ay nán ku pikam ke Hanania, “Ikaw Hanania, akkan naka mà kurug nebon ne APU a. Ay pinangurug mu daya tolay ki busid mu! ¹⁶Ay díkod, ittu idi ya nán ne APU: ‘Umawan ka ngin kídi kalawagán. Kídi nga dagun, ay matay ka ngin, ta nagribilde ka ke APU.’” ¹⁷Ay kane mekapittu búlán kitun na dagun, ay natay kurug tu profeta Hanania.

Ya súrát ne Jeremias kadatu bálud nga atán ka Babilonia

29 Nagsúrát tà kadatu pangmanàman datu bálud, se kadatu pappádi, se kadatu profeta se kadatu ngámin na iJerusalem nga nippan ne Ari Nebucadnezar nga nebálud ka Babilonia. ²Ay kinuwa ku idi nga súrát ku kitu nakatálaw win tu Ari Jehoyakin ka Jerusalem, kabulun na tu ina na nga reyna, se datu ù-upisiyál ka Juda, se datu ngámin na atán paglaingán na ubra, se datu maragbattál. ³Nepakagtu ku ke Elasa nga an-anà tu Safan se tu Gemaria nga pútut tu Hilkia tu súrát ku. Aggída tu nebon ne Ari Zedekia nga mawe kitu giyán tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia. Ay tu idi tu kinagi ku kitu súrát:

⁴“Ittu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakablin ki Ngámin nga Dios daya iIsrael kadaya ngámin na iJerusalem nga nippan ka Babilonia nga nebálud: ⁵‘Magbalay kayu se mag-agyán kayu kiyán nin. Magmul-múla kayu se pagbiyág nu kampela ngin nin daya apítan nu. ⁶Mangatáwa kayu se magannánà kayu, se bay-án nu wa mangatáwa daya annánà nu, ta senu magannánà da pe. Magpaadu kayu kiyán. Akkan nu ipalúbus nga bumittè kayu. ⁷Kappiyánan nu ya magubra ki íli nga nangippannán ku kadakayu. Ikarárag nu pe ke APU ya íli, ta senu pumiya se bumánáng, ay díkod mapakuna kayu pe.’

⁸Ta ittu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Akkan kayu peal-alílaw kadaya profeta se kadaya marammadtu nga kabulun nu ki íli Babilonia. Akkan

nu gî-ginán daya tag-tagenap da, ⁹ta usaran da ngala ya ngágan ku nga magbusid kadakayu. Akkan ku nebon dayán,' nán ne APU.

¹⁰Ay tu idi na manin ya kagiyan ne APU: 'Nu malpás ya pittu púlu dagun nu kiyán Babilonia, ay ipassingan ku manin ya aminyà kadakayu. Tungpálan ku ya karì kadakayu nga iulli takayu kammin ki íli nu kampela ngin nin. ¹¹Ta siddadamdam mà kiya palánu ku kadakayu; ya palánu ku wa mangappiya ki kabiy-biyág nu, nga akkan wayya nga mamarígát kadakayu, nu di mangidde ka namnáma nu kiya masangwánan nu,' nán ne APU. ¹²'Ay nu umbet kayu wa magkarárag kiyà kiyán na oras, ay ginán takayu. ¹³Nu ipas-pasnà nu tutu wala ki uray nu ya umadanni kiyà, ay paadanniyan takayu. ¹⁴Kurug nga adanni kayu kiyà, ay se takayu wayaán ki nekebálud nu, se ku ipatulli kadakayu tu dáti nga kinapiya na biy-biyág nu. Ay urnúngan takayu ngámin na maggayát kadaya ngámin il-íli se giy-giyán nga nangipannán ku kadakayu, se takayu iulli kammin ki naggayatán nu,' nán ne APU.

¹⁵Nán nu kid nu niddán nakayu ne APU kada profeta nu kiya Babilonia.

¹⁶May ittu idi ya nán ne APU mepanggap kiya madama magturáy nga ári nga ummán kitu nagári tu Ari David, se kadaya ngámin na mag-agyán ka Jerusalem, nga akkan nebulun kadakayu nga nippan da ka Babilonia nga nebálud: ¹⁷'Pagubát kuda, se pagulatan kuda, se kuda pe pagtakitan. Meárig da ki narupsà a búnga gígus nga akkan mabalin kanan. ¹⁸Matay da ki gubát, bisin, se sinakit, ta senu gapu kaggída, ay magansing daya nas-nasiyon ki ngámin kalawagán, nga makasingan ki nàwa kaggída. Ug-ogan da tolay da, se irupat dada, se pagged da tolay ya ngágan da, ¹⁹ta akkan da kinur-kurug daya bil-bílin ku. Oray nu namin-ad-adu ku nga nebon daya profeta nga magbàbànan kaggída, ay akkan da kammala nanggina,' nán ne APU. ²⁰Ngamay dakayu nga iJerusalem nga nippan da nga bálud ka Babilonia, ay ginán nu ya kagiyan ne APU: ²¹Ittu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel mepanggap ke Ahab nga pútut tu Kolaya se nge Zedekia nga pútut tu Maaseya, nga nagbàbànan kadakayu ka busid ki ngágan ku. 'Iáwat kuda ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia, ay se nada patayan ki áráng nu. ²²Magbalin ka amámug da tolay ya nàwa kaggída nga nán da: 'Pakunán

naka mà din ne APU kade Zedekia se Ahab nga nesungap naya ári ka Babilonia da.’ ²³Nàwa yán kaggída, ta nadakè daya kinuw-kuwa da ka Israel. Dinaládag da daya attáwa daya kabbulun da. Inusár da pe ya ngágan ku nga nagbàbànan ka busid. Iyà ya makammu se nakasingan kadatu ngámin na kinuw-kuwa da,’ nán ne APU.

Ya sùrát ke Shemaya

²⁴Tu idi ya kagiyam ke Shemaya nga iNehelam: ²⁵Nán mu, “Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: Inur-uray mu kampela ngin nin ya nagsùrát kadaya ngámin na iJerusalem, se ke Zefania nga pádi nga pútut tu Maaseya se kadatu ngámin na pappádi. Ay tu idi tu nán mu kitu sùrát mu: ²⁶Piníli naka ne APU nga sumukát kitu Jehoyada nga pádi. Ikaw ya makammu kiya Templo ne APU, se ikaw win ya makammu maniliw se mangikadena ki bingil se búlawa daya magal-allut nga tolay nga magkuna nga profeta ne APU da kanu mà. ²⁷Ay taanna, tura mu akkan sinipdán ne Jeremias nga iAnatot nga magkuna nga isa nga profeta? ²⁸Nagsùrát kadakami kídì Babilonia nga nán na nga: ‘Mabayág kayu kiyán, ay túya magbalay kayu kiyán, se magmul-múla kayu se pagbiyág nu kampela ngin nin daya apítan nu.’” ²⁹Ay kane málà tu Zefania nga pádi tu sùrát tu Shemaya, ay nippan na kitu giyán ku se na nebása. ³⁰Ay se la uwad kinagi ne APU kiyà: ³¹Nán na: “Kagiyam mu kadaya ngámin na nippan nga bálud ka Babilonia: ‘Tu idi ya kagiyam ne APU mepanggap ke Shemaya nga iNehelam: Gapu ta nagbàbànan kadakayu oray akkan ku nebon, se nakayu pinangurug ki busid, ³²ay panísan ku se daya pútupútut na. Awan kaggída nga tangámalan ya makasingan kiya napiya nga kuwaan ku kadaya tolay ku, ta pagribildeyan nada kiyà,’ nán ne APU.”

Ya kari ne APU nga angpolit na ki Israel se Juda

30 Uwad manin kinagi ne APU kiyà: ²“Isùrát mu ki isa nga libru daya ngámin na kinag-kagi ku kikaw. ³Ata umbet kurug ya algaw nga angipatulli ku kitu dáti nga napiya nga biy-biyág daya tolay ku nga iIsrael. Iulli kuda kammin ki íli nga nepakin-kuwà kadatu apuapu da, ay kuw-kuwa da kammin.

⁴Tu dedi daya kinag-kagi ne APU panggap kadaya iIsrael se iJuda:

⁵Ay nán ne APU:

Atán nagina mi nga saraw;
saraw da mansing tutu wala;
nga akkan gapu ki kinatalna.

⁶Pan-panunútan nu.

Magan-anà kadi ya laláki?
May taanna, tura ap-apput
daya lalláki daya sinay da
nga ummán da ka tagay yin magan-anà?

Tura da nagkuptát ngámin?

⁷Nakapap-panansing yán nga algaw;
ay áwan pikam nàwa nga ummán;

Ittu yán ya algaw
nga magrígát daya iIsrael;
may mesalákan da kammin.

⁸Ay kiyán na algaw, ay ippà ku ya sangol kadaya tangngad da, se ku pitangán daya káwar kaggída. Akkan da ngin maasassu daya agtangeli da. ⁹Nu di e APU nga Dios da, se ya gaka tu David nga ippáy ku nga magári kaggída daya sir-sirbiyán da.

¹⁰Ay túya akkan kayu magansing,
dakayu wa gakagaka tu Jacob nga bobonan ku.

Akkan kayu maawanán ka namnáma,
dakayu wa iIsrael,” nán ne APU.

“Ta alà takayu ngámin se daya annánà nu
kiya adayyu wa íli nga nebalúdán nu.

Magulli kayu kammin ki íli nu,
nga magbiyág gin na simpipiya.

Awan nin ya mamanansing kadakayu.

¹¹Abul-bulunan takayu peyang
se isalákan takayu,” nán ne APU.

“Ay dadàlan ku tutu wala ngámin
daya íli nga nangisip-siparaán ku kadakayu.

May akkan kayu maan-anu.

Disiplináan takayu, may mepànung ki kustu.

Akkan takayu pagdudoray ki básul nu.”

¹²Tu idi ya nán ne APU kadaya tolay na:

“Nasamnga tutu wala ngin ya bigád nu;
akkan nin na maagásan,
ta nasamnga tutu wala.

¹³Awan pe ya sumeng kadakayu,
ay áwan ágas na bigád nu;
áwan nin ya ibibbílág nu.

¹⁴Kinaligpanán dakayu win
daya pà-pàgan nu nga kagdù nu;
akkan dakayu win na pagan-anu.

Ta nebíláng takayu ka kalínga ku
ka tangapurù,
gapu kadaya bas-básul nu;
túya napanat tu nammánis ku kadakayu,
ta napalotán tutu wala,
se adu datu nadakè a kinuw-kuwa nu.

¹⁵Ay taanna, tura kayu magríri
ki nekatakitán nu?

Awan na ágas yanin na natakit kadakayu.
Pinánis takayu gapu kadaya
adu se nadakè tutu wala nga bas-básul nu.

¹⁶Ngamay oray nu mapakuna,
ay mapal-allà daya ngámin
nga mamal-pallà kadakayu.

Ay ngámin daya kalínga nu,
ay metálaw da nga mebálud.

Maarisamsammán
daya mangarisamsam kadaya kuw-kuwa nu.

Magundawáyan
daya maggundáway kadakayu.

¹⁷May nu dakayu,
ay pabilgan takayu kammin;
agásan ku daya big-bigád nu.

Nán da nga magal-aliwagwag kayu.
‘Awan mangat-atangya ki Zion nin!’ nán da.

¹⁸May tu idi ya nán ne APU:

- “Ipatulli ku kammin tu dáti,
 nga napiya nga kabiy-biyág
 daya iIsrael nga gakagaka tu Jacob.
 Kalakkán kuda,
 ay mepasíkad kammin tu nadadál nga íli da
 kitu dáti nga giyán na.
 Ay se mepasíkad kammin ya palásiyu da
 kitu dáti nga nagyanán na.
¹⁹Íkan-kansiyon da ya aggiyáman da,
 se maggan-gánas da ki anggam da.
 Paaduwán kuda tutu wala,
 se akkan irupát da tolay da ngin,
 nu di dada ikaliyaw win.
²⁰Daya annánà da,
 ay mapakuna da kadatu nunna.
 Pagbalinan kuda kammin
 ka naturáy nga nasiyon.
 Ngámin daya mamal-pallà kaggída,
 ay panísan kuda.
²¹Isa kadaya kamungayán da kammin,
 ya mangituráy kaggída;
 maggayát kaggída kammin
 ya magbalin ka ap-apu da.
 Iyà mismu ya magayáb kaggína,
 nga umbet kiyà,
 ta daya akkan naayabán, ay
 akkan da makaadanni kiyà,”
 nán ne APU.
²²“Dakayu daya tolay ku,
 ay Iyà ya Dios nu.”
²³Sinnan nu ta ya rungat ne APU,
 ay ummán ki naggat ta báli,
 nga magdittág kadaya nadakè a tolay.
²⁴Akkan mippà
 ya rungat tutu wala ne APU

panda kiya kabalin naya panggap na.
Ay maawátan nu wala dedi nu kuwa.”

Ya nagánas nga aggulli datu nebálud ka adayyu

31 “Ay kiyán na algaw, ay Iyà ya Dios daya ngámin tangámalan na Israel, ay aggída daya tolay ku,” nán ne APU.

²Tu idi manin ya nán ne APU:

“Nepassingan ku ya agkallà ku,
kadatu ngámin nakalásat ki gubát,
kitu kakowad da ka ir-ir-er.

Kane piyán datu iIsrael tu magimáng,

³ay nagpassingan nà kaggída
kitu ad-adayyu.

Awan na panda

ya amminyà kadakayu,
ay túya áwan ku sínang
nga mangipassingan
ki kinamarù kadakayu.

⁴Dakayu wa tolay ku wa iIsrael,
pagbalinan takayu
ka ummán kitu dáti nga kasasáad nu.

Maganggam kayu manin
nga magtukár kadaya tamburin nu
nga magsasála nga maggan-gánas.

⁵Magmúla kayu manin ka úbás
kadaya ban-bantay ka Samaria;
ay se kanan nu kampela ngin daya maápit nu
kadaya múla nu.

⁶Umbet ya algaw
nga isáraw daya guwardiya
nga atán ka bantay Efraim ya,
“Umbet kayun, ta manùdu tada ka Jerusalem
nga giyán ne APU nga Dios tada.”

⁷Tu idi manin ya nán ne APU:

“Maganggam kayu!

Kaggattan nu ya magkan-kansiyon
pára ki Israel nga kadayáwan na íli
kadaya ngámin il-íli.

Nán nu nga magday-dáyaw ke APU,
‘Isalákan mu daya nabansi
nga tolay mu nga iIsrael.’

⁸Alà kuda kadaya íli ka dáya
se kadaya kadayyuwán na giy-giyán
kídi kalawagán.

Atán da kaggída daya kúláp,
se daya pílay, se daya nabùsit,
se daya arimpaganaan.

Ay adu da tutu wala
nga magbubúlung na magulli.

⁹Ay sumángit da
se magkar-karárag da
kiyà a mangiulli kaggída.

Ay idalen kuda ki ígid da awweg,
se kiya napiya nga dálen,
ta senu akkan da medúláp;
ta iyà in ya Ama daya iIsrael,
ay Efraim ya manákam.”

¹⁰“Dakayu ngámin na nas-nasiyon,
ginán nu ya kagiyan ne APU,
ay se nu pe idámag kadaya il-íli nga adayyu:

‘Iyà ya nangisiparà kadaya tolay ku,
ay urnúngan kuda kammin
se kuda tag-tagasinnán,
nga ummán ki agtagasíngan
naya magtar-tarakan ka karneru
kadaya karneru na.’

¹¹Ta winayaán ku daya iIsrael,
kadaya nabílag pànanng may aggída nga kalínga da.

¹²Ay magkan-kansiyon da nga umbet ka Jerusalem,

- ta maganggam da tutu wala
gapu kadaya pagkallà ku nga APU kaggída.
Adu daya trigo da, se básì da,
se adu pe denu olíbo da,
se adu pe daya urbun báka,
se urbun karneru da.
- Arig da ya masib-sibugán nga kamulán;
akkan da ngin magkur-kúráng
kadaya masap-sápul da.
- ¹³Magsasála daya babbalásang ki anggam da,
se mepaganggam pe daya babbágu se làlákay.
Liwliwaan kuda.
Sukatán ku ka anggam
tu pannakit da.
- ¹⁴Ay pagkappaggan ku daya pappádi
kadaya namit nga akakkanan.
Ay maangammán daya tolay ku
kadaya iddè a pagkallà ku,”
nán ne APU.
- ¹⁵Ay nán manin ne APU:
“Magìna ka Rama
ya págat daya magsángit tutu wala
nga magmanakit.
Ul-ululán ne Raquel
daya annánà na.
Ay maddi mearingringa,
áta áwaáwan da ngin.
- ¹⁶Akkan kayu win sumángit,
ta atán ya gun-guna nu
kadaya kinuw-kuwa nu,”
nán ne APU.
- “Magulli kammin daya annánà mu
nga gayát ki íli daya kalínga da.
- ¹⁷Atán namnamáan nu
kiya masangwánan,” nán ne APU.
“Magulli kammin daya annánà nu

ki íli da kampela ngin.

¹⁸ Nagína ku ya akim-imallà daya iIsrael
nga nán da:

‘Kitun ummán kami ki toru wa báka
nga akkan pikam nepenám pagubra.

Dinisiplína nakami,

ay se tinùgúdán nakami nga tumulù.

May iulli nakami kammin,

ta ikaw ya APU nga Dios mi.

¹⁹ Pinaglikudán mika, Apu,

may nakappoli kami yin,

kane mapagmut mi tu kinuwa mi.

Ay palotán tu nagpannakit mi.

Mìpat kami gapu kitu nagbásul mi

nanggayát kitu kabbing mi.’

²⁰ “Dakayu wa iIsrael daya pà-pàgan ku

se pagangammán ku nga annánà ku.

Oray mán nu nakírad takayu nga disiplinán,

ay siddadamdam mà ki aminyà kadakayu.

Ay túya tal-taligan takayu

se kalakkán takayu peyang.”

nán ne APU.

²¹ “Tagematunán nu ya dálen nu;

magippáy kayu ka pangimaddán nu.

Akkan nu kaligpanán tu kalsáda

nga dinalen nu nga nawe.

Ittu ya dalenan nu

nga magulli kammin

ki íli nu kampela ngin.

²² Nungay na tutu wala

ya kippà naya agduwaduwa nu,

dakayu wa áwan angngurug nga tolay?

Atán sabáli nga kuwaan ku,

ummán ki kepasabáli na nu

ya babbay ya mangigdù kiya lalláki.”

²³Ittu idi ya kagiyan ne APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel:
 “Nu iulli kuda kammin ki íli da, ay nán da manin:
 ‘Bindisiyonán ne APU din
 ya napatag ga bantay na Jerusalem
 nga ittu ya pag-agyanán na.’

²⁴Ay napiya manin
 ya agbubúlun daya ngámin na iJuda.
 Atán da pe daya magtar-tarakan ka karneru,
 se daya maragtálun nga mag-agyán ki íli da.

²⁵Ta pagimangan ku daya nonawán,
 se pabilgan ku kammin daya kumapsut
 gapu ki bisin da.”

²⁶Ay se yà nalukág ki namit nga túdug ku. Se yà a ginumniya nga naglanglanga.

²⁷Ay nán manin ne APU: “Umbet ya algaw nga paaduan ku manin daya iIsrael, se paaduan ku pe daya animál da. ²⁸Kitun, ay pinarigátan kuda, se pinatálaw kuda ki íli da, dinadál ku ya íli da se nadakè datu nepalúbus ku nga màwa kaggída. May kídi, ay kapiyánan kuda nga ibáangun, se tarànan kammin,” nán ne APU. ²⁹Ay kiyán na al-algaw, akkan nin kagiyan daya tolay ya:

‘Datu mannákam ya nangán da ka nalsam
 nga búnga úbás,
 may daya annánà da ya nalinu.’

³⁰Ngamay ya màwa ngin, ay daya mangán ki nalsam nga úbás kampela ya malinu win. Ay ummán pe, matay ya tolay gapu ki básul na kampela ngin nin.

Ya baru wa kari

³¹Ay nán manin ne APU: “Umbet ya algaw wa anngulis ku wa magkari kadaya tolay ku wa iIsrael se iJuda. ³²Ay sabáli kampela ngin nin kitu nekarì kadatu apuapu da, kitu nangiapù a nangítalaw kaggída ka Egipto. Mangulis sà a magkari, ta akkan da kinur-kurug datu nekar-kari ku, oray árig ku ya atáwa da nga laláki,” nán ne APU. ³³“Tu idi ya baru wa kari kadaya iIsrael nu umbet yán nga algaw,” nán ne APU: “Ipad-padamdam

ku daya lin-lintag ku kaggída, ta senu ummán ka nesúrát da ngin ki uray da. Ay se Iyà ya Dios da ngin, ay aggída pe daya tolai ku. ³⁴Akkan da tagge masápul lin ya magtitinnùgud ki mepanggap kiyà, onu kagiyan da kiya isaisa kaggída ya, “Ammuwan mu nge APU,” áta ammuwán dà ala ngin daya ngámin tolai, nangátu se nababa, ta pakawanan kuda kadaya bas-básul da, se kaligpanán ku win daya bas-básul da,” nán ne APU.

³⁵E APU ya namarsuwa

ki sínág nga mangwada ki algaw,
se ya búlán se daya bittuwan
nga mangwada ki gabi.

Aggína pe ya mangkirsaw ki bebay,

ta senu magadudúrán daya bal-balnag na;

Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya ngágan na.

³⁶Basta magtul-túluy dayán na mà-màwa,

ay magtul-túluy pe
ya angngibílang ku kadaya iIsrael
ka tolai ku.”

³⁷Ay nán manin ne APU:

“Nu akkan marukud ya lángit,

se akkan madatang ya taggad na lusà,

ay ummán pe nga akkan ku migsán daya iIsrael,

gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da.”

Tu yán ya kinagi ne APU.

³⁸Ay nán manin ne APU: “Umbet ya algaw wa mapolit kammin ya Jerusalem, manggayát ki Torre Hananel panda kitu Ruwáangan kitu Síku.

³⁹Ay maamúngán pikam ya kadaddu na panda ka bantay Gareb, ay se la maglikku ka Goa. ⁴⁰Ay ngámin tu kampu santu se tu aggippaán ka gamà se datu ngámin na tanáp ka Kidron dumatang ka pane lattakán kitu Ruwáangan Kabalyu, ay magbalin ka napatag ke APU. Ay áwan nin makasákup se áwan nin manadál kiyán na íli.”

Gumátang ka lusà nge Jeremias ka Anatot

32 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà kitu mekasangapúlu dagun kitu nagturáy natu Ari Zedekia ka Juda. Ay ittu pe tu mekasangapúlu

se walu dagun tu Nebucadnezar nga magturáy ka Babilonia. ²Ay kitun na tiyampu, ay madama limútan datu suldádu na ári ka Babilonia ya Jerusalem. Atán nà nebabálud kitu agba-balúdán nga atán kitu amuwág nату palásiyu. ³Nebálud nà ne Ari Zedekia kitúni. Ay nán ne Ari Zedekia kiyà, “Tura mu ibàbànan nga nán ne APU nga ipasákup na idi nga íli kiya ári ka Babilonia? ⁴Ay se mu nán nga tiliwan da iBabilonia nge Ari Zedekia se da ippan kiya ári da. Magsángu da nga magamomán. ⁵Ay se na nga ippan nge Zedekia ka Babilonia. Ay magyán kitúni panda kiya isisseng ku kaggína. Ay oray nu makigubát kayu kadaya iBabilonia, ay akkan kayu mangábà, nán ne APU, nán mu.”

⁶Ay nán ku manin, “Atán manin kinagi ne APU kiyà: ⁷Ay nán na, ‘Umbet ki giyán mu nge Hanamel nga kapinsán mu, nga pútut tu ulitag mu nga Shallum. Iláku na kikaw tu lusà na ka Anatot, ta ikaw ya rabbang na nga munna nga pangilakuwán na, se la kadaya sabáli nga tolay.’ ⁸Ay nàwa kurug tu kinagi ne APU. Inumbet tu Hanamel kitu giyán ku, ay se na nán, “Gatángan mu tu lusà ku ka Anatot ka íli Benjamin. Ta ki gangay tada, ay atán karbangán mu nga gatángan, sakbay nga meláku ka sabáli, ta ikaw ya nàgud da pampane ku. Túya gatángan mu win.” Ay tútu nammuwán ku nga ittu ya piyán ne APU nga kuwaan ku.

⁹Ay díkod ginátang ku tu lusà ne Hanamel nga kapinsán ku ka Anatot ka sangapúlu se pittu wa pinaláta nga silber. ¹⁰Ay se ku pinirmaán tu kasurátan nga ginátang ku tu lusà, ay se ku sinilyuwán. Ay se yà nangalà ka sistígu ku nga ginátang ku tu lusà, ay se ku wa binayádan. ¹¹Ay se ku inalà tu nasilyuwán na kasurátan, se tu isa nga kupiya nga áwan na silyu. ¹²Ay se ku nidde tu kasurátan kitu Baruc nga pútut tu Neria nga apúku tu Maseya. Kabulun ku tu kapinsán ku nga Hanamel se datu sistígu nga nagpirma pe kitu kasurátan kitu nanggátang ku kitu lusà. Atán da pe nga magsisíngan datu iJuda nga atán kitu amuwág nату palásiyu nga giyán datu magguwardiya. ¹³Ay se ku wala nán kitu Baruc kitu àráng da ngámin: ¹⁴“Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios na Israel: ‘Alà mu dedi ya duwa nga kasurátan; ya nasilyuwán se ya akkan, ay se muda ippáy ki isa angáng ta senu akkan da madadál oray mabayág. ¹⁵Ta nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel, nga annung da tolay ya maggátang manin ka balay, se lusà, se kaubásan kídi nga giyán.”

Ya karárag ne Jeremias panggap kitu nanggátang na kitu lusà

¹⁶ Ay kane midde ku win tu kasurátan kitu nanggátang ku kitu lusà kitu Baruc nga pútut tu Neria, ay nagkarárag gà ke APU nga nán ku: ¹⁷ “O Apu nga DIOS, ikaw ya nangwa kiya lángit se kalawagán gapu ki pannakabalin mu se kinaturáy mu. Ay áwan nala ya nasulit kikaw. ¹⁸ Nepassingan mu ya áwan kaul-ulissán na aminya mu kadaya riníbu nga tolay. May panísan mu pe daya sumar-sarunu pikam nga tolay gapu ki básul datu apuapu da. Ikaw ya Mannakabalin ki Ngámin se katurayán na APU nga Dios. ¹⁹ Nasírib ka tutu wala se adu daya kinuw-kuwa mu nga nakas-kasdáaw. Ay sisínán mu peyang daya kuk-kuwaan daya tolay, ay se mu supapáan ya isaisa kaggída sigun kadaya kuk-kuwaan da. ²⁰ Ay adu datu kinuw-kuwa mu nga nakas-kasdáaw ka Egipto, ay se panda kídi, ay mangwa ka pikam ka nakas-kasdáaw kadaya iIsrael se kadaya duddúma nga íli. Ay túya nagdin-dinnámag ka kadaya ngámin tolay ki kalawagán panda kadedi nga al-algaw. ²¹ Netálaw mu daya iIsrael nga tolay mu ka Egipto gapu ki kinaturáy mu, se pannakabalin mu nga mangwa ka nakas-kasdáaw. Nagansing tutu wala datu kalínga da. ²² Ay se mu nidde kaggída idi na nga nadam-ag tutu wala nga lusà nga nekar-kari mu nga idde kadatu apuapu da. ²³ Ay inumbet da kídi nga lusà a kuw-kuwa da ngin. Ngamay kane atán da kídi yin, ay akkan da kinurug daya bil-bílin mu. Awan da la nga kinurug kadatu nebílin mu nga kuwaan da. Ay túya gapu na nga nilbet mu daya adu wa kapar-parigátan da. ²⁴ Ay kídi yin. ay atán daya iBabilonia nga madama mangraut tin kaggída Linìmut da ngin ya íli. Sang-sanguwan da ya pannakatay da ki gubát, se ki bisin, se ki sinakit. Ay sakúpan pe daya kalínga da ya íli da. Màwa ngámin nin datu kinag-kagi mu. ²⁵ May ikaw ya nangibon kiyà, O APU, nga gatángan ku tu lusà, se yà a mangalà kada sistígu ku ki nanggátang ku. Ay sakúpan gáyám min daya iBabilonia ya íli.”

Tu nangagi ne Dios nga magulli kammin datu tolay

²⁶ Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà: ²⁷ Ay nán na: “Iyà nge Yahweh nga Dios daya ngámin tolay. Atán kadi ya nasulit kiyà nga akkan ku màwa? ²⁸ Ay díkod, ipasákup ku idi nga íli ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia se kadaya suldádu na. Ay sakúpan da kurug. ²⁹ Rautan da se

da sîdúgan ya íli, meráman daya ngámin na babalay nga us-usaran da tolay daya atap da nga magsîdug ka insensu pára kiya diy-diyos da nga Baal. Ittu pe ya aggsiyaán da ki bási pára kadaya duddúma pikam nga diy-diyos da. Pinar-parrungat dà tutu wala gapu kadayán na kuk-kuwaan da. ³⁰ Nanggayát kitu kabbing da kam, ay pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da ngin. Awan da kinuwa nu di ya mamar-parrungat kiyà gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da,” nán ne APU. ³¹ “Nanggayát kitu nekàwa nedi nga íli panda kídi, ay pabegan dà a par-parungtan dedi tolay. Ay túya paawanan ku win idi nga íli, ³² gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa daya ísrael se iJuda nga amar-parrungat da kiyà; aggída ngámin na iJerusalem se daya à-ári da, se daya ù-upisiyál da, se daya pappádi da, meráman daya profeta da. ³³ Pinaglikudán dà daya tolay ku. Akkan dà a pinagan-anu win. Ay oray nu tûgúdán kuda peyang, ay akkan dà piyán na ginán se lûsawan da ya matulduwán. ³⁴ Ay se da nippáy kiya Templo ku daya sinan diy-diyos da nga kagúra ku tutu wala. Rinag-ragitán da. ³⁵ Ay se da nangwa ka sissimbaan pára ke Baal ka tanáp Ben-hinnom, ay se da idátun ke Molec daya annánà da. Ay áwan ku nga nebílin na ummán kiyán kaggída, ay se akkan ku nalammát nga ipàwa kaggída ya ummán kiyán. Gapu kiyán na kuk-kuwaan da, ay nagbásul ya Juda.”

³⁶ Tu idi ya kagiyán manin ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel mepanggap kídi nga íli: “Kag-kagiyán da tolay nga sakúpan naya ári ka Babilonia idi nga íli gapu ki gubát, se ki bisin se ki sinakit. ³⁷ Ngamay urnúngan ku kammin daya tolay ku nga nippannán ku kadaya nagbal-baláki nga íli gapu ki rungat ku tutu wala pàrang kaggída. Ilbet kuda kammin kídi nga íli, se kuda pag-agyanan nga natalna kídi nga íli. ³⁸ Aggída daya tolay ku, ay Iyà in ya Dios da. ³⁹ Pagbalinan ku ka sissa ya panggap da ki biyág da, se sissa ya lam-lamtan da, ta senu ikansing dà peyang ngin, ta ittu ya pagkapíyán da, se daya sumar-sarunu pikam nga gakagaka da. ⁴⁰ Mangwa ngà ka pagkakaríyán mi ka áwan panda. Awan ku angitagàna ngin kaggída kadaya napiya. Ippáy ku ki uray da ya panaggansing da kiyà, ta senu akkan da nga maglikud kiyà in ka panda. ⁴¹ Pagangammán ku ya mangwa ka napiya kaggída. Gapu ki kinamárù, se ki ngámin uray ku se púsù, paggunàan kuda peyang ngin kídi nga íli.”

⁴² Ay tu idi manin ya kagiyán ne APU: “Nu wà ummán naya nagparígát ku kaggída, ay ummán pe, nga kuwaan ku ngámin daya napiya nga nekar-kari ku kaggída. ⁴³ Nán da tolay nga magbalin ka ir-ir-er idi nga

íli, ay se áwan tolatolay se animál. Sinákup da iBabilonia ngin idi nga íli. Ngamay magátang se meláku kammin daya lusà kídi nga íli. ⁴⁴Magátang se meláku kammin daya lusà. Mapirmaán se masilyuwán kammin daya kasurátan ki àráng daya sistígu ka íli Benjamin, se kadaya lib-lebut na Jerusalem, se kiya abay íli nga Juda, se oray kadaya ban-bantay ka Negeb, gapu ta iulli ku kammin ya napiya nga biy-biyág daya tolay ku. Iyà nga APU ya nangagi kídi.”

Ya angipatulli kammin ne Apu ki kinabànáng na Israel se Juda

33 Ay kitun na nekebálud ku kitu amuwág natu palásiyu nga giyán datu guwardiya, ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. ²Ay nán ne APU nga namarsuwa se nangurma ki kalawagán se nangippáy ki giyán na; e APU ya ngágan na: ³“Nu kumraw ka nga makiseng kiyà, ay sungbátan taka, ay se ipakammu ku kikaw daya mà-màwa nga akkan mu pikam nammuwán kitun. ⁴Ata iyà nge Yahweh nga Dios na Israel; ay tu idi ya kagiyán ku mepanggap kadaya babalay kídi nga íli, se ya palásiyu na ári ka Juda, rabbaan da nga kuwaan nga aglingdán da. ⁵Rautan dakayu daya kalínga nu, ay adu daya magkakátay kiyán, gapu ta rapúnan ku daya tolay kídi nga íli, ta nakarungat tà tutu wala kaggída. Pagdudoray kuda ngin gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. ⁶May umbet ya oras nga papiyaan kuda kammin. Iparamán ku kammin kaggída ya napiya nga kabiy-biyág nga daggáy daya masap-sápul da, se natalgad ya kabiy-biyág da. ⁷Ipatulli ku tu dáti nga kinabànáng na Israel se Juda, se ipolit ku kammin ya íli da nga ummán kitu dáti. ⁸Ay dalusán kuda kadaya ngámin na bas-básul da kiyà, se pakawanan kuda ki nagribilde da kiyà. ⁹Ay díkod nu magina ngámin daya tolay ki kalawagán daya napiya nga kinuw-kuwa ku kaggída, ay ipangátu da ya ngágan ku se day-dayáwan dà. Magpil-pilpig da nga magansing kiyà, gapu kadaya ngámin napiya se ya kinapiya na biy-biyág da nga nidde ku.”

¹⁰Ay nán pikam ne APU: “Nán daya tolay ya ummán ka ir-ir-er idi nga íli; áwan nala mag-agyán na tolay se animál. Awan nin tolay nga mag-agyán ka íli Juda se áwan pe masingan na tolay kadaya kalsáda ka Jerusalem, nán da. May atán manin magina, ¹¹nga págat daya maggan-gánas, se ya págat daya maggaattáwa. Magina pe ya agkan-kansiyon daya umbet

kiya Templo nga mawe magdátun ke APU kiya dátun da nga magiyáman kaggína nga nán da:

‘Magiyáman tada ke APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin,
 gapu kiya kinamáru na,
 se kiya akkan pumanda,
 se áwan kaul-ulissán
 nga amminya na.’

Ata ipatulli ku tu dáti nga kinapiya naya íli,” nán ne APU.

¹²Tu idi manin ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Idi nga íli nga áwan sur-surbi, se áwan mag-agyán na tolay se animál, ay magbalin manin ka agpastuwán da tolay kada karneru da. ¹³Bil-bilángan manin da tolay daya karneru da nga ipas-pastu da kadaya ban-bantay ka Juda, ka Negeb, se ka íli Benjamin, se kadaya giy-giyán kiya lebut na Jerusalem, se kadaya ngámin na íli ka Juda,” nán ne APU.

¹⁴“Ay umbet tala ya oras nga tungpálan ku ya kari ku kadaya iIsrael se iJuda,” nán ne APU. ¹⁵“Ay kiyán na algaw, ay mamíli yà ka isa nga namáru nga gakagaka tu Ari David. Aggína ya magturáy ki ngámin na íli. Nalintag ya angngituráy na, ay se dayán nala nga napiya daya kuk-kuwaan na. ¹⁶Ay kiyán na algaw, ay mesalákan ya Juda, ay se áwan mangan-anu kadaya iJerusalem. Ay pangagánan da ya íli ka, ‘Nge APU ya Paglintaggán Tada.’

¹⁷Ata nán ne APU nga atán peyang ya magturáy nga ári kídi Israel kadaya gakagaka tu David. ¹⁸Ay atán peyang pe daya pappádi nga Levita. Aggída ya magbasu kadaya masídug ga dátun, se magdátun kiyà ka trígo. Magdátun da peyapeyang ngin.”

¹⁹Atán manin kinagi ne APU kiyà. ²⁰Ay nán na: “Nu mapaanna ya akkan kaulis naya kinagi ku nga kàwaán naya algaw se gabi, ta senu umbet da ki oras da kampela ngin nin, ²¹ay ummán pe nga akkan maulis ya kari ku kitu bobonan ku nga Ari David, se kadaya Levita nga magsir-sirbi kiyà. Atán peyang ya magturáy kadaya gakagaka tu David, ay se akkan pe mammin daya magpádi nga Levita. ²²Ay paaduan ku tutu wala daya gakagaka tu David, se daya Levita nga magsirbi kiyà; ummán ki kaadu daya bittuwan ka lángit se ginat ki dappit bebay nga akkan mabílang ya kaadu da.” ²³Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà: ²⁴“Akkan mu agpà nagina ta, ya kag-kagiyan da tolay? Nán da nga, ‘Daya iJuda se iIsrael

nga pinlí ne APU nga tolay na, ay nigsán nada kammin.’ Irup-rupat da tutu wala daya tolay ku. Akkan dada ibílang ngin ka isa nga nasiyon. ²⁵Ngamay iyà nga APU, ay tu idi ya nán ku: Nu mapaanna ya akkan ku angngulis kiya nekaurnás daya algaw se gabi, se ya lángit se kalawagán, ay ummán pe ²⁶nga akkan ku pagdudoray daya gakagaka tu Jacob se tu David nga bobonan ku. Ta gayát kadaya gakagaka tu David ya pinlí ku nga mangituráy kadaya gakagaka tu Abraham, Isaac, se tu Jacob. Kalakkán kuda, ay ipatulli ku tu dáti nga kinabànéng da.”

Ya mepanggap ki kàwaán ne Zedekia

34 Ay kitu madama gubatan ne Ari Nebucadnezar se datu ngámin na suldádu kadatu itur-turayán na nga il-íli ya Jerusalem se datu il-íli kitúni, ²ay nán ne APU nga Dios na Israel kiyà, “Mawe ka ka giyán ne Ari Zedekia, ay se mu nán kaggína: “Tu idi ya nán ne APU: Tagay ku win na ipasákup idi nga íli kiya ári ka Babilonia, ay sídúgan na. ³Ay akkan ka makatálaw kaggína. Tiliwan daka, ay se daka iáwat kaggína. Magsingan kayu se maamomanán mu. Ay se daka ippan ka Babilonia nga ibálud. ⁴May ginán mu ya kagiyán ne APU, Ari Zedekia: ‘Akkan ka matay ki gubát. ⁵Napiya ya katay mu. Ay magsidug daya tolay ka insensu kiya pannaketaman mu, nga ummán kitu kinuw-kuwa da kadatu mannákam mu wa nunna nga nagári, kane matay da. Ay sangítán daka daya tolay nga nán da, ‘Natay yin ya ári mi!’ nán da nga magsángit kikaw! Iyà nge Yahweh nga magkuna kídí,’ nán ne APU.”

⁶Ay díkod kinagi ku ngámin dayán na bílin ne Apu ke Zedekia nga ári ka Juda nga atán ka Jerusalem. ⁷Ay kitun na oras, ay madama gubatan datu suldádu natu ári ka Babilonia ya Jerusalem, se ya íli Lakis se Azeka. Ittu dedi ngala ngin daya nadarupírip nga íli nga akkan pikam nasákup.

Tu nangwaya da kadatu asassu

⁸Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà kane mabalin makiturátu we Ari Zedekia kadatu iJerusalem nga wayaán da datu ⁹ngámin na asassu da nga Hebreo, babay se laláki. Awan kuma ngin ya mangasassu ki páda na nga Judyu. ¹⁰Ay nalagpat datu ngámin na ù-upisiyál, se datu tolay kitu kinagi na ári, nga wayaán da datu asassu da nga babay se laláki, se akkan

dada ngin na asassuwan. ¹¹Ngamay akkan nagbayág ay nakappoli da. Inalà da kammin datu babbay se lalláki nga winayaán da ngin, se dada pilítan asassuwan manin. ¹²⁻¹³Ay díkod, uwad kinagi manin ne APU nga Dios na Israel kiyà. Ay nán na: “Iyà mismu tu nakiturátu kadatu apuapu nu kitu nangitálaw ku kaggída kitu nangasassu datu iEgipto kaggída. ¹⁴Nán ku kaggída kitun nga nu gumátang da ka asassu da nga Hebreo, ay annam dagun nala ya agsirbi na kaggída, ay se da la nga papannan nin. May akkan dà pinagan-anu se akkan ginina datu apuapu nu tu bílin ku. ¹⁵Dakayu mismu, ay nakaru kayu pe nga nakappoli se nu kinuwa ya piyán ku nga màwa. Winayaán nu daya asassu nu. Nagkari kayu kiyà kiya Templo ku nga agday-dayáwan nu kiyà. ¹⁶May kídi, ay akkan dà pinatag, ta naglikudán nu ya nagkakariyán tada. Impoli nu kammin datu winayaán nu nga asassu nu wa babay se laláki, ta ittu tun tu piyán da, ay se nuda pinílit asassuwan manin. ¹⁷Ay díkod, iyà nge Yahweh, ay tu idi ya kagiyan ku: Gapu ta akkan dà kinur-kurug oray nu nebílin ku kadakayu wa wayaán nu win daya kamungayán nu wa inasassu nu, ay wayaán ku pe daya mawe manggubát nga magpatay kadakayu. Wayaán ku pe daya sinakit se ulát nga umbet kadakayu. Ay magansing tutu wala ngámin daya íli ki kalawagán ki kapàyanán nu. ¹⁸Ya kuwaan ku kadaya ngámin na summuwáy se akkan nagtungpál kiya kari da kiyà, ay ummán kiya màwa ki báka nga nasílát ta napagkaduwa, ay se manalen da kiya nagtuwayyán daya sílát daya nagkakari: ¹⁹Manalen kiyán daya ap-apu ka Juda se Jerusalem, daya pappádi, se ngámin daya nakiturátu kiyà. Ay ngámin dayán na manalen kiyán, ²⁰ay ipatiliw kuda kadaya kalínga da se kadaya magasippatay kaggída. Kanan nala daya an-anù se alsádu wa animál daya baggi da. ²¹Ay ipatiliw ku pe nge Ari Zedekia, se daya ù-upisiyál na kadaya kalínga da, se daya magasippatay kaggída. Ipatiliw kuda kiya ári ka Babilonia, oray nu nagtálaw da ngin ki Jerusalem. ²²Ay iyà mismu ya magayáb manin kadaya suldádu wa iBabilonia nga manggubát kídi nga íli, se da nga sakúpan se sídúgan. Kuwaan ku nga matan ki ir-ir-er ya íli Juda. Awan tutu wala ya magyán na tolay kiyán,” nán ne APU.

Pinatag ne APU daya Recabita

35 Ay kane magturáy nga ári tu Jehoyakim nga pútut tu Josia ka Juda, ay uwad kinagi ne APU kiyà, ²nga nán na, “Mawe mu amomanán daya tangámalan na Recabita, ay se muda ippan kiya isa nga kuwartu kiya Templo, se muda iddán ka básì.” ³Ay tútu nawe yà ka giyán ne Jaazania nga pútut tu nagnágan pe ka Jeremias nga pútut tu Habazinia. Inayabán ku pe datu wawwági na nga lalláki, se datu annánà na nga lalláki, se datu ngámin na magkakabagiyán na Recabita. ⁴Nippan kuda kitu Templo ne APU, kitu kuwartu datu pútut tu Hanan nga pútut tu Igdalia nga bobonan ne Dios. Ay adanni kam kitu kuwartu wa giyán datu ù-upisiyál, nga atán kitu pane ngúdu kammin natu kuwartu ne Maaseya nga pútut tu Shallum, nga guwardiya kitu gagyangán tu Templo. ⁵Ay se kuda niddán ka básu se adu wa pitser nga básì, se ku nán kaggída, “Uminum tada pikam.” ⁶May nán da nga nesungbát, “Akkan kami magin-inum ka básì, ta tu apuapu mi nga Jonadab nga pútut tu Recab, ay nebílin na nga akkan kami uminum ka básì se daya annánà mi. ⁷Nebílin na pe nga akkan kami magbalay, se akkan kami magtálun, se akkan kami magmúla ka úbás, onu gumátang ka kaubásan. Mag-agyán kami ngala kanu kadaya tulda nga báwi. Ay nu surútan mi kanu datu bílin na, ay napiya ya kabiy-biyág mi se adaddu ya biyág mi. ⁸Ay ikurug mi peyang dedi nga bílin tu apuapu mi nga Jonadab nga pútut tu Recab. Panda kadedi nga algaw, akkan kami pikam umminum ka básì, se daya attáwa mi se daya annánà mi. ⁹Ay akkan kami pikam pe nangwa ka balay mi, se akkan kami pikam pe nagmúla ka úbás, se nagmúla ka trigo. ¹⁰Nag-agyán kami ngala kadaya báwi mi, ay se kinurug mi ngámin datu bílin tu Jonadab kadakami. ¹¹May kane sakúpan ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia idi na nga íli, ay nagansing kami kadaya suldádu nga iBabilonia se Siria. ‘Dádun ka Jerusalem,’ nán mi. Ay túya gapu na nga atán kami kídì Jerusalem.”

¹²Ay se la nga uwad manin kinagi ne APU kiyà. ¹³Tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios da Israel: “Mawe mu kagiyán kadaya iJuda se iJerusalem: ‘Taanna, tura dà akkan ginán, se akkan nu ikurug daya bil-bílin ku? ¹⁴Sinnan nu kod daya pútupútut tu Jonadab nga pútut tu Recab, akkan da uminum ka básì panda kídì, ta ikur-kurug da tu nebílin datu apuapu da kaggída. Ngamay iyà, iyà mismu ya mangag-kagi kadakayu peyang, may akkan dà gì-ginán, se akkan

dà ikur-kurug. ¹⁵Nakírad dà mangibon ka profeta nga bobonan ku nga magbàbànan kadakayu nga makappoli kayu win kadaya bas-básul nu, se mangikagi kadakayu nga dayán nala napiya daya kuwaan nu, ay se kuspan nu win ya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, ta senu napiya ya agbiyág nu wa mag-agyán ki lusà a nidde ku kadakayu se kadatu apuapu nu. Ngamay akkan dà ala ginì-gina, se akkan dà nekur-kurug. ¹⁶Ay daya gakagaka tu Jonadab nga pútut tu Recab, ay nekurug da peyang datu apuapu da, may dakayu, akkan dà nekur-kurug.’ ¹⁷Ay díkod ittu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Ilbet ku kadakayu ngámin na iJerusalem se iJuda daya ngámin na kaparigátan nga kinagi ku kadakayu kitun. Ata akkan dà gì-ginán kane amomanán takayu, se akkan dà ala sung-sungbátan nu kumraw wà kadakayu.”

¹⁸Ngamay nán ku kadatu Recabita: Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Gapu ta kinurug nu datu netù-tùgud se datu bil-bílin tu apu nu nga Jonadab, se tinungpál nu ngámin datu ipàwa na kadakayu, ¹⁹Iyà nga APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel, ay kagiyan ku, nga akkan maawanán ka pútut nga laláki nge Jonadab nga pútut tu Recab nga magsirbi kiyà peyapeyang,” nán na.

Tu súrát nga nebása kitu Templo

36 Ay kitu mekappát dagun kitu nagturáy ne Jehoyakim nga pútut tu Josia ka Juda, ay uwad kinagi ne APU kiyà. ²Ay nán na: “Mangalà ka ka pagsurátam, se mu la isúrát ngámin datu kinag-kagi ku kikaw mepanggap ki Israel se Juda, se kadaya ngámin nga il-íli. Isúrát mu datu ngámin na kinag-kagì kikaw nanggayát kitu nunna nga nangamomán ku kikaw, kitu nagturáy tu Josia, panda kídi. ³Ay get tala nu makappoli daya iJuda nu magina da manin daya nakapap-panansing nga kapanísán da nga kuwaan ku kaggída. Ay get tala nu igsán da daya ngámin na nadakè kuk-kuwaan da. Ay díkod pakawanan kuda kadaya ngámin nadakè a kinuw-kuwa da se kadaya nagbasúlán da.

⁴Ay tútu inayabán ku nge Baruc nga pútut tu Neria, ay se ku nekagiyán kaggína datu ngámin na kinagi ne APU, ay se la nga nesurátan ne Baruc da. ⁵Ay se ku wala kinagi ke Baruc, “Nebabálud dà kídi, ay túya akkan nà makappan kiya Templo. ⁶Ay túya mawe ka kiya Templo ki algaw

wa pinagngingílin da tolay nga mangán, ay se mu la kaggattan na ibása kadaya tolay ngámin na kinag-kagi ne APU kiyà a nepesúrát ku kikaw. Ipagina mu pe kadaya ngámin na iJuda nga atán kitúni. ⁷ Ay get nu gapu kiyán, ay makim-imallà da nga magkarárag ke APU, se da nga igsán daya nadakè a kuk-kuwaan da, ta nakarungat tutu wala se nalùsaw nge APU kaggída.” ⁸ Ay nawe kurug nge Baruc kitu Templo se na nebása ka naggat tu bàbànan ne APU nga ummán kitu pàwà ku kaggína.

⁹ Kinuwa na idi kitu algaw nga agngílin da nga mangán gapu ke APU, kitu mekasiyám búlán kitu mekalimma dagun nga nagári ka Juda tu Jehoyakim nga pútut tu Josia. Ngámin datu tolay ka Jerusalem se datu ngámin na iJuda, ay inumbet da kitúni. ¹⁰ Ay se yala nebása ne Baruc ngámin tu nepesúrát ku kaggína nga bàbànan ne APU kadatu ngámin tolay. Kinuwa na idi kitu kuwartu ne Gemaria nga pútut tu Shafan nga isa nga upisiyál naya ári. Tu kuwartu, ay atán kitu pane ngúdu natu gagyangán natu Templo.

Tu nekebása natu súrát kitu palásiyu

¹¹ Ay kane magina ne Micaya nga pútut ne Gemaria se apúku tu Shafan tu bàbànan ne APU, ¹² ay nawe kitu palásiyu, kitu kuwartu natu upisiyál kitúni nga giyán datu ap-apu wa maggaamomán. Ay uwad pe nge Elishama nga sikritári kitúni, se tu Delaya nga pútut tu Shemaya se tu Elnatan nga pútut tu Acbor, se Gemaria nga pútut tu Shafan, se tu Zedekia nga pútut tu Hanania, se datu duddúma pikam ma ù-upisiyál. ¹³ Nekagi ne Micaya kaggída ngámin tu nagina na nga nebása tu Baruc kadatu tolay. ¹⁴ Ay tútu nebon datu ù-upisiyál tu Jehudi nga pútut tu Netania se apúku tu Shelemia nga gakagaka tu Cushi nga ayabán na nge Baruc, se pilbet da kaggína tu nebása na kadatu tolay. Ay díkod inalà ne Baruc tu nebása na se la nga nawe kitu giyán da. ¹⁵ “Magtugaw ka ta ibása mu kadakami,” nán da. Ay tútu nebása kurug ne Baruc kaggída. ¹⁶ Ay kane magina da tu nebása ne Baruc, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Masápul kagiyan tada ide kiya ári,’ nán da. ¹⁷ Sinaludsud da ke Baruc nga nán da, “Pinaannán mu ya nangisúrát ki ngámin kadayán? Kinagi ne Jeremias dayán kikaw?” ¹⁸ Ay nán tu Baruc, “Ngámin na nesúrát kídí, ay kinagi ne Jeremias da se kuda nesúrát ngámin.” ¹⁹ Ay tútu nán da kitu Baruc, “Mawe kayu magsirù in se Jeremias, ay akkan mu kag-kagiyan ki oray iinna ya giyán nu.”

Tu nanìdug ne Jehoyakim kitu sùrát

²⁰ Ay se yala nippáy datu ap-apu tu sùrát kitu kuwartu ne Elishama nga sikritári tu ári. Ay se da ngala nawe kitu giyán tu ári se da kinagi kaggína tu ngámingámin na nammuwán da. ²¹ Ay tútu nebon natu ári nge Jehudi, ta mawe na alà tu sùrát. Ay tútu nawe inalà ne Jehudi, se na binása kitu àráng tu ári se datu ù-upisiyál na. ²² Ay nasiyam kitun na tiyampu (ta mekasiyám búlán kitu dagun), ay tútu atán tu ári kitu kuwartu na nga atán ya agginuduwán na. ²³ Ay káda mebása tu Jehudi tu tallu onu appát nga bagtu kitu nesùrát, ay ràrattan na tu ári tu nebása, ay se na isungap, panda kitu nammin na nasìdug tu sùrát. ²⁴ May akkan nala nagpannakit onu nagansing tu ári se datu ù-upisiyál na kadatu nagìna da. ²⁵ Ay oray nu nakim-imallà de Elnatan, Delaya, se tu Gemaria kitu ári nga akkan na sìdúgan tu sùrát, ay akkan nada gini-gìna. ²⁶ Ay se yala binon tu ári nge Jerameel nga pútut na se tu Seraya nga pútut tu Azriel, se tu Shelemia nga pútut tu Abdeel nga tiliwan dakami se Baruc. May nesirù nakami ne APU kaggída.

Inulis ne Jeremias nepesùrát tu sùrát

²⁷ Ay kane mabalin sìdúgan natu ári tu sùrát nga nepesùrát ku ke Baruc nga bàbànan ne APU, ay uwad kinagi ne APU kiyà. ²⁸ Ay nán na: “Mangalà ka manin ka pagsurátan, se mu isùrát kammin ngámin na minayán natu nunna nga sùrát nga sinìdug ne Ari Jehoyakim. ²⁹ Ay se mu kagiyán kiya ári: ‘Sinìdug mu ya nepesùrát ku nga bàbànan ku, gapu ta kinagi ku nga dadàlan na ári ka Babilonia ya ìli nu, se patayan na ngámin daya tolay se daya an-animál nu. ³⁰ Ay díkod, iyà nga APU, ay ittu idi ya kagiyán ku mepanggap kikaw Jehoyakim nga ári ka Juda: Awan oray isa kadaya pútut mu ya magári ka Juda nga ummán kitu nagári tu David. Ay iwaren da ngala ya baggi mu nu matay ka. Mabil-bilagán nala nu algaw se kumul-kulnit tala ki siyam nu gabi. ³¹ Panísan taka se daya pútupútut mu, se daya asassu mu gapu kadaya bas-básul nu. Kuwaan ku kadakayu se kadaya ngámin na iJerusalem se iJuda datu ngámin na kinag-kagi ku nga kapanísán nu, nga akkan nu wa kur-kurugan.’”

³²Ay tútu nangalà à manin ka pagsurátan se ku nepesúrát kammin ke Baruc ngámin datu nesúrát kitu sinidug ne Ari Jehoyakim. Ay adu pikam pe tu nepesúrát ku ke Baruc may alut na kam tu nunna.

Tu agngan ne Zedekia

37 Nge Zedekia nga pútut tu Josia tu piníli tu Ari Nebucadnezar nga magári ka Juda, nga sumukát kitu Jehoyakin nga pútut tu Ari Jehoyakim. ²May oray tu Ari Zedekia se datu ù-upisiyál na, ay akkan da kinur-kurug ya bàbànan ne APU nga nepekagi na kiyà.

³Ay se yala binon natu Ari Zedekia de Jehucal nga pútut tu Shelemia, se tu Zefania nga pádi nga pútut tu Maaseya nga mawe kitu giyán ku, ta pekarárag na kiyà ya íli tada ke APU nga Dios tada. ⁴Ay akkan dà pikam nebálud kitun na tiyampu, túya nawaya ngà a mawe ki giyán datu tolay. ⁵Ay kitun pe nga tiyampu, ay madama lìmútan datu iBabilonia ya Jerusalem. May kane magina da nga magpeyag gin datu suldádu ne Faraon ka Juda, ay akkan da netúluy tu angraut da ka Jerusalem. Nagtálaw da.

⁶Ay se la uwad kinagi ne APU kiyà. ⁷Ay nán ne APU nga Dios na Israel: “Tu idi ya kagiyam ki ári na Juda nga nangipàrob kikaw nga magsaludsud nu nágan ya màwa: ‘Umbet kuma daya suldádu ne Ari Faraon nga sumeng kadakayu, ngamay nagulli da kammin ka Egipto nga íli da. ⁸Ay daya suldádu ka Babilonia ya magulli kammin na manákup ki íli nu, se da nga sìdúgan.’ ⁹“Nán ne APU pikam: ‘Akan mu ug-ogan ya baggi mu ki aglam-lammat mu wa nagtálaw win daya iBabilonia, áta akkan da magtálaw. ¹⁰Ay oray mán nu tura mu la abáan daya suldádu da, se oray nu daya natalíngu wala daya mabansi kadaya báwi da, ay gumnikát da kammin se da nga sìdúgan idi nga íli.”

Tu nangibálud da ke Jeremias

¹¹Ay kane madama umbet datu suldádu tu Ari Faraon, ay nagtálaw datu suldádu wa iBabilonia ka Jerusalem. ¹²Ay nagtálaw wà ka Jerusalem, se yà nawe ka íli Benjamin, ta mawe ku alà tu ngáni ku kadatu kuw-kuwa na pamilya mi. ¹³May kane dumatang ngà kitu ruwángan natu íli Benjamin, ay tiniliw nà ne Irija nga pútut tu Shelemia se apúku natu Hanania, ay se na nán kiyà, “Nagtálaw ka ka Jerusalem, ta mawe ka makikumplut

kadaya iBabilonia!” ¹⁴ Ay tútu nán ku nga nesungbát, “Akkan a! Busid yán. Akkan nà makikumplut kadaya iBabilonia! May akkan nà kurugan tu Irija. Tiniliw nà kammala, se nà a nippan kitu giyán datu ù-upisiyál. ¹⁵ Ay nakarungat da tutu wala kiyà. Ay tútu sinúlusúlung dà, se dà a nebálud kitu balay tu Jonatan nga sikritári natu ári, ta kinuwa da ngin na agba-balúdán. ¹⁶ Nebálud dà kitu isa nga kuwartu kitu taggad natu balay. Atán nà kitúni ka nabayág.

¹⁷ Ay se nà la nelbát nga pinálà ne Ari Zedekia kitu palásiyu na, ay se nà sinal-saludsúdán nga nán, “Awan na bílin ne APU kikaw?” Atán, nán ku. “Iáwat daka kiya ári ka Babilonia.” ¹⁸ Ay se ku kinagi kitu ári, “Nágan naya básul ku kikaw, onu kadaya ù-upisiyál mu onu kadaya tolay kídi, ta tura dà a nebálud? ¹⁹ Kawà na ya giyán nin datu profeta mu wa magkuna nga akkan rautan na ári ka Babilonia ya íli nu? ²⁰ Ay túya, ápu ári, ginán nà agpà kídi akim-imallà ku kikaw. Akkan nà agpà iulli nga ibálud kitu taggad balay ne Jonatan nga sikritári mu, ta matay yà kitúni na.” ²¹ Ay tútu nebílin tu ári nga ippan dà kitu agba-balúdán kitu amuwág natu palásiyu, se nà a piniddán ka tangabukal sinápay ki káda algaw, panda ki kammin datu sinápay kitu íli. Ay tútu nebálud dà kammin kitu giyán datu guwardiya kitu amuwág natu palásiyu.

Nepisù da nge Jeremias ki nassiyánan na bubun

38 Nadámag de Shefatia nga pútut tu Mattan, se tu Gedalia nga pútut tu Pashur, se tu Jucal nga pútut tu Shelemia, se tu Pashur nga pútut Malkiya datu kinag-kagi ku kadatu tolay. ² Ay tu idi tu nagina da nga kinagi ku: “Nán ne APU nga daya tolay ya magbansi ki íli, ay matay da ki gubát, se bisin, se sinakit. Ngamay daya sumúku kadaya iBabilonia, ay mabiyág da. Ya bátug gun-guna da, ay ya kabiyág da! Akkan da nga matay. ³ Ay nán pikam ne APU nga: ‘Sakúpan daya suldádu na ári ka Babilonia ya íli Jerusalem.’” ⁴ Ay tútu nán datu ù-upisiyál kitu ári, “Apu ári, masápul matay ide nga tolay, ta gapu kadaya kag-kagiyan na, ay magansing lugud agpà in daya suldádu nga atán pikam kiya íli. Akkan ya pagkapíyán daya tolay ya lam-lamtan nedi nga tolay, nu di ya pagdásán da. ⁵ Ay tútu nán ne Ari Zedekia, “Kuwaan nu lugud kaggína ya piyán nu kuwaan. Akkan takayu wa masipdán.” ⁶ Ay tútu, inalà dà datu ù-upisiyál se da nga nangalà ka tali se dà a nepudsar kitu bubun natu Malkiya nga

pútut natu ári, nga atán kitu pag-agyanán datu guwardiya. Awan danum natu bubun may pabeg lupang. Ay tútu netamal là kitu lupang.

Tu nangalà ne Ebed-melec ke Jeremias

⁷ Ay nammuwán tu Ebed-melec nga yunuk nga iEtiopia nga nepisù dà kitu bubun. Ay kitun na oras, ay atán tu ári nga mangguwes kitu giyán lalangkán natu Ruwángan Benjamin. ⁸ Ay tútu lumawán tu Ebed-melec kitu palásiyu se la nawe kitu giyán na ári. ⁹ Ay se na nán kitu ári, “Apu ári, nadakè ya kinuwa daya ù-upisiyál mu. Nippáy da nge Jeremias kitu bubun. Ay get matay kitúni ki bisin, ta áwan nin sinápay kídí íli tada.” ¹⁰ Ay tútu binílin tu ári nge Ebed-melec nga nán, “Mangayáb ka ka tallu wa lalláki, se nu wa alà e Jeremias kiya bubun sakbay nga matay.” ¹¹ Ay tútu nangayáb kurug tu Ebed-melec ka tallu wa lalláki, se da nawe kitu palásiyu nga nagsápul ka dadán lúpus kitu aggipayán da ka lúpus, se da negálut ki tali se da nga nepudsar kitu bubun nga giyán ku. ¹² Ay se yala nán ne Ebed-melec kiyà, “Ippáy mu ya lúpus ki ingkikíli mu, ta senu akkan ka matalíngu kiya tali.” Ay kinuwà kurug tu nán na. ¹³ Ay se dà ala nga rinùrut ka ngúdu. Ay nag-agyán nà ala kitu giyán datu guwardiya kitu amuwág natu palásiyu.

Nagsaludsud manin ne Zedekia ke Jeremias

¹⁴ Ay kitu isa nga algaw, ay pinaayabán nà manin ne Ari Zedekia. Pinalnà nà kitu mekalu wa lalangkán nga mawe kitu Templo ne APU. Ay nán tu ári kiyà, “Atán saludsúdan ku kikaw, may masápul kagiyán mu kiyà ya kurug.” ¹⁵ Ay nán ku kaggína, “Nu kagiyán ku kikaw ya kurug, ay papatay nà mà, ay nu kagiyánan taka pe, ay akkan nà mà pe gì-ginán,” nán ku. ¹⁶ Ay tútu nagsipata tu ári kiyà kampela ngin nin, nga áwan makammu nga nán na, “Isipata ku ki ngágan ne APU nga sibbiyág, nga akkan taka ipapatay, onu iáwat kadaya tolay ya magasippatay kikaw.”

¹⁷ Ay se ku wala nán ke Ari Zedekia, “Tu idi ya kagiyán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Nu sumúku ka kadaya ù-upisiyál naya ári ka Babilonia, mabiyág ka se daya akkobung mu. Ay akkan da pe sidúgan ya íli. ¹⁸ Ngamay nu maddi ka sumúku, ay patayan

---

38:7 Ya yunuk, ay ittu agpangágan da ki isa nga laláki nga linsítan da.

daka! Sakúpan daya iBabilonia idi na nga íli, ay se da ngala sìdúgan. ¹⁹ Ay nán ne Ari Zedekia kiyà, “Magansing ngà kadaya Judyu nga pumane yin kadaya iBabilonia. Ta get nu iáwat dà kaggída, ay se dà a par-parigátan. ²⁰ Ay tútu nán ku kaggína, “Akkan daka iáwat kaggída, basta ikurug mu wala daya piyán ne APU nga ikag-kagi ku ikaw; napiya ya kàwaán mu, ay se mabiyág ka.” ²¹ Ngamay nu maddi ka tutu wala sumúku, ay ummán kídi ya nepassingan ne APU kiyà a kapàyanán mu: ²² Ngámin daya babbay ki palásiyu mu, ay meáwat da kadaya ù-upisiyál naya ári ka Babilonia. Ay ginán mu ya kag-kagiyán da, kaggída nga magtálaw:

‘Ya ári, ay neal-alílaw daya ù-opun na
nga nagpiyáran na tutu wala.

Ay kídi yin na nelulumlum
ki lupang daya bingil na,
ay nagpapanáwan da.”

²³ “Akkan nala yán, ta tiliwan da pe daya attáwam se daya annánà mu se dada ippan kadaya iBabilonia. Ay oray ikaw, ay akkan ka makalísi kaggída. Tiliwan naka ya ári ka Babilonia, ay se da nga sìdúgan idi nga íli.” ²⁴ Ay se la nán ne Ari Zedekia kiyà, “Akkan mu ipak-pakammu ki oray inna ya naggamomán ta, ta senu akkan daka patayan. ²⁵ Ta nu mammuwán daya ù-upisiyál nga inamomanán taka, ay umbet da nga magsaludsud kikaw nga nán da, ‘Nágan tutu wala ya kinagi mu kiyá ári. Ikagi mu kadakami. Akkan mu a isirù kadakami ta senu akkan mika patayan.’ ²⁶ May kagiyam kaggída nga nakim-imallà ka ngala kiyà a akkan taka ngin iulli ka balay ne Jonatan ta matay ka kitúni na.” ²⁷ Ay inumbet kurug datu ù-upisiyál kitu giyán ku, ay se dà a sinaludsúdán. Ay kinagì kurug tu nebílin na ári kiyà nga kagiyán ku. Ay áwan da nàwa ta áwan nakagína kitu nagamomanán mi se Ari Zedekia. ²⁸ Ay atán nà ala kitu giyán datu guwardiya panda kane masákup ya Jerusalem.

Tu nekasákup na Jerusalem

39 Ay kitu mekasangapúlu búlán, kitu mekasiyám dagun nga magturáy ka Juda nge Ari Zedekia, ay inumbet nge Ari Nebucadnezar se datu suldádu na ka Jerusalem. Linimut da tu íli. ² Ay kitu mekasiyám nga algaw, kitu mekappát ta búlán, kitu mekasangapúlu se isa dagun nga magturáy nge Zedekia, ay rimba datu iBabilonia tu darupírip pa abut

natu íli. ³ Ay kane masákup datu iBabilonia ya Jerusalem, ay naglalbet datu ù-upisiyál na ári ka Babilonia. Nawe da nagtugaw kitu Panin Túlád nga Ruwángan natu íli. Tu dedi datu inumbet: Nge Nergal-sharezer, se tu Samgar-nebo, se tu Sarsekim nga iRabsaris, se tu Nergal-sharezer nga iRabmag, se datu duddúma pikam nga ù-upisiyál na ári ka Babilonia. ⁴ Ay kane masingan de Zedekia da se datu suldádu na, ay naglóbát da kane gabi; nanalen da kitu gagyangán na atán kitu túlad datu duwa nga abut kitu kamulán natu ári, ay se da nawe kitu tanáp ka Jordan. ⁵ May impal datu suldádu wa iBabilonia da. Ay sinimát dada kitu tanáp ka Jerico. Ay tiniliw da tu Zedekia, ay se da nippan kitu giyán tu Ari Nebucadnezar nga atán kitun ka Ribla ka íli Hamat. Ay sinintinsiyaán natu ári nge Zedekia. ⁶ Ay pinatayán natu Ari Nebucadnezar datu pútupútut tu Zedekia se datu ap-apu ka Juda kitu àráng na. ⁷ Ay se na pinatukil tu mata tu Zedekia, se da piníngil ka káwar se da nga nippan ka Babilonia. ⁸ Ay sinídug pe datu iBabilonia tu palásiyu natu ári, se datu ngámin na babalay kitu íli, ay se da rimba tu abut na Jerusalem. ⁹ Ay tu Nebuzaradan nga kapitán datu suldádu, tu nangiapu kadatu tolay nga nangippan ka Babilonia kadatu tiniliw da nga tolay nga nabansi kitu íli; kabulun na datu tolay ya nakikumplut kaggína. ¹⁰ Ngamay nebansi ngala ne Nebuzaradan datu pub-pubri tutu wala nga tolay ka Juda, se nada niddán ka tálun da se kaubásan da.

Winayaán da nge Jeremias

¹¹ Ay uwad bílin ne Ari Nebucadnezar kitu kapitán datu guwardiya mepanggap kiyà nga nepekagi na ke Nebuzaradan nga nán na: ¹² “Alà mu we Jeremias, ay se tagasinnán mu. Akkan mu an-anuwan. Kuwaam mala daya agngan na kikaw.” ¹³ Ay tútu inayabán ne Nebuzaradan de Nebushazban nga iRabsaris, se nge Nergal-sharezer nga iRabmag, se ngámin datu duddúma pikam nga ù-upisiyál na ári ka Babilonia, ¹⁴ ay se dà a nawe inalà kitu agba-balúdán kitu amuwág natu palásiyu. Ay se dà a pinatagasinnán ke Gedalia nga pútut tu Ahikam nga an-anà tu Shafan. Nippan dà ka balay ku. Ay nag-agyán nà ala ka Juda kabulun ku daya keliyán ku.

¹⁵ Ay kitu kakowad ku kitu agba-balúdán kitu amuwág natu palásiyu, ay uwad kinagi ne APU kiyà nga nán na: ¹⁶ “Mawe ka ka giyán ne Ebed-melec

nga iEtiopia se mu nán kaggína: “Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: Kuwaan ku win datu kinag-kagi ku nga nadakè a màwa ki íli, nga akkan datu napiya. Ay atán ka kiyán kiya algaw nga kàwa dayán.¹⁷ May isalákan taka. Akkan ku ipalúbus sa tiliwan daka daya tolay ya pagan-ansing mu,’ nán ne APU.¹⁸ ‘Ay gapu ta nagpiyár ka kiyà, ya kabiyág mu ya bátug gun-guna mu. Isalákan taka se tagasinnán taka,’ nán ne APU.”

Nge Jeremias se gobernador Gedalia

40 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà, kane wayaán nà ka Rama ne Nebuzaradan nga kapitán datu guwardiya. Sippipíngil là a nippan da ka Babilonia, nga nebulun kadatu duddúma nga bálud da iJerusalem se iJuda.² Ay kirrawán nà tu Nebuzaradan, ay se na nán kiyà: “Nge APU nga Dios mu ya nangikagi nga dadàlan na idi nga íli.³ Ay kídi kinuwa na kurug gin tu kinagi na kitun na kuwaan, gapu ta nagbásul kayu ngámin ke APU se akkan nu wa nekur-kurug.⁴ May ikaw Jeremias, ay wayaán taka ngin. May nu piyán mu ya kumíwid kiyà ka Babilonia, ay iyà ya makammu kikaw. May nu maddi ka, atán nala kikaw. Annung mu ya mawe ki piyán mu wa kapannán oray ka wàna kídi nga íli.”⁵ Ay akkan ku sinungbátan, ay tútu nán manin natu Nebuzaradan kiyà, “Ay nu maddi ka nga kumíwid kiyà, ay mawe ka lugud ka giyán ne Gedalia nga pútut tu Ahikam nga an-anà tu Shafan. Aggína ya pinlí na ári ka Babilonia nga maggubernurador ka Juda. Annung mu ya magyán ka giyán na, kabulun mu datu tolay kitúni. Onu mawe ka kiya piyán mu kampela ngin nin.” Ay se nà ala pinabalúnán tu Nebuzaradan, se niddán nà ka rigálù se nà a pinapan nin.⁶ Ay se yà ala nawe ka giyán ne Gedalia nga pútut tu Ahikam nga atán ka Mizpa. Nagyán nà kitúni, kabulun ku datu tolay ya nabansi kitúni íli.

⁷Uwad datu iJuda nga ap-apu suldádu nga akkan sumúku kadatu iBabilonia. Ay kane madámag da nga tu Gedalia ngin tu gobernador ka Juda nga mangituráy kadatu tolay ya pub-pubri nga akkan da nippan ka Babilonia,⁸ ay nawe da kitu giyán tu Gedalia ka Mizpa. Ay datu ap-apu suldádu nga nawe, ay de Ismael nga pútut tu Netania, se Johanan nga pútut tu Karea, se nge Seraya nga pútut tu Tanhumet, se datu pútupútut tu Efai nga iNetofa, se nge Jezania nga pútut tu iMaaca; kabulun da

datu suldádu da. ⁹Ay tu idi ya kinagi ne Gedalia nga nesipata kaggída, “Akkan kayu magansing magsirbi kadaya iBabilonia. Mag-agyán kayu wala kanedi, se kayu magsirbi kiya ári ka Babilonia, ta senu áwan nu wa kaan-anuwán. ¹⁰May nu iyà, ay mag-agyán nà ka Mizpa, ta iyà ya mangibaggi kadakayu kadaya iBabilonia nga umbet kídi. Mag-agyán kayu ki íli nga piyán nu pagyanán. Burásan nu daya úbás nu, se daya olíbo nu, se daya ngámin na búnga daya múla nu, ay se kayu magùnud ka denu nu se básì.” ¹¹Ay kane madámag datu Judyu ka Moab, Ammon, se Edom, se datu duddúma pikam ma íli, nga atán da keliyán da nga nabansi ka Juda, ay se tu Gedalia tu piníli natu ári ka Babilonia nga mangitur-turáy kaggída, ¹²ay nagtálaw da kadatu íli nga nekasip-siparaán da. Ay se da nawe ka giyán tu Gedalia ka Mizpa. Ay se da ngala nagùnud ka adu tutu wala nga úbás se datu duddúma pikam ma búnga datu mul-múla da.

¹³Ay tu Johanan nga pútut natu Karea, se datu duddúma nga ap-apu suldádu nga akkan summúku kadatu iBabilonia, ay nawe da kitu giyán tu Gedalia ka Mizpa. ¹⁴Ay nán da kaggína, “Akkan mu ammu ta, nga nebon ne Baalis nga ári ka Ammon de Ismael nga pútut tu Netania nga mamatay kikaw?” May akkan kurugan natu Gedalia tu kagiyán da. ¹⁵Ay se yala naglim-límut tu Johanan nga nawe kitu giyán tu Gedalia se na nán kaggína, “Ipalúbus mu kod nga patayan ku nge Ismael. Ta nu patayan naka, ay masip-siparà daya ngámin na Judyu nga itur-turayán mu, meráman daya nabansi pikam ka Juda.” ¹⁶Ngamay nán tu Gedalia, “Akkan mu kuwaan yán, Johanan. Akkan kurug daya kag-kagiyam mepanggap ke Ismael.”

Tu nagribilde da ke Gedalia

41 Ay kitu mekapittu búlán kitun kam ma dagun, ay nawe tu Ismael nga pútut tu Netania nga apúku tu Elishama nga akkobung kam na ári, nga naggagáyam kitu giyán tu gobernador Gedalia ka Mizpa. Kaggída nga magkakán, ²ay nagsíkád tu Ismael se datu sangapúlu wa kabbulun na, ay se da kintab tu Gedalia. Pinatay da ta aggína tu piníli natu ári ka Babilonia nga maggubernador ka Juda. ³Pinatayán pe ne Ismael datu iJuda nga kabbulun ne Gedalia kitúni Mizpa se datu suldádu wa iBabilonia nga atán kitúni pe.

⁴Ay kane láwa na tu namatay da kitu Gedalia, kitu áwan pikam nakammu, ⁵ay uwad da walu púlu wa lalláki nga gayát ka Shekem, ka

Shilo, se ka Samaria, nga nippaán da datu íming da, se pinì-pìsi da datu bádu da, se tinal-talíngu da datu baggi da, nga sikkaagtu ka trígo se insensu nga idátun da ke APU kitu Templo. ⁶Ay nagtálaw tu Ismael ka Mizpa, ay se yala nga nagpì-pìsangit ta nanabat kadatu lalláki. Ay se na nán, “Umbet kayu ta mawe nu sinnan ya napàyanán ne Gedalia nga pútut tu Ahikam.” ⁷Ay kane lumnà da kitu íli, ay pinatayán de Ismael se datu kabbulun na datu lalláki, ay se da nepisù datu baggi da kitu bubun. ⁸May atán sangapúlu kadatu lalláki tu nabansi. Ay nakim-imallà da kitu Ismael nga nán da, “Akkan nakami agpà patayan, ta mawe mi alà datu nesirù mi nga trígo, arína, denu, se digu álig kitu sirát.” Ay tútu akkan nada nga netangapatay kadatu kabbulun da.

⁹Abay tu bubun nga nangipisuán da kadatu natay. Nepàwa kam natu Asa nga ári ka Juda kane kagiyán natu Baasha nga ári ka Israel nga rautan dada, ay napnu tu abbut kadatu pinatayán de Ismael. ¹⁰Ay se yala tiniliw tu Ismael datu babbay nga pútut natu ári, se ngámin datu tolay ya atán ka Mizpa nga nepeturayán tu Nebuzaradan kitu Gedalia. Ay se dada nga ippan kuma ka Ammon.

¹¹Ay kane madámag natu Johanan se datu kabbulun na nga ap-apu tu nadakè kinuwa tu Ismael, ¹²ay inayabán da ngámin datu tolay da se da impal de Ismael. Ay nadatang dada kurug ka Gibeon nga giyán natu abay nga agdarnán da ka danum. ¹³Ay naganggam datu tiliw natu Ismael kane masingan da de Johanan se datu ap-apu nga kabulun na. ¹⁴Ay tútu dágus da ngala nga nagtatagtág nga nawe kitu giyán de Johanan. ¹⁵Ngamay tu Ismael se datu walu wa kabbulun na, ay nakatálaw da ke Johanan, ay se da nawe kitu íli datu Ammonita. ¹⁶Ay se yala inalà de Johanan se datu kabulun na nga ap-apu suldádu datu tiniliw de Ismael nga babbay, annánà, se datu yunuk nga tiniliw da ka Mizpa, kane mapatay da tu Gedalia. Ay se dada netálaw ka Gibeon nga neulli kammin ka Juda. ¹⁷Ay tútu nagrubbuwát da ngin. Nagsínang da ka íli Gerut Kimham nga adanni ka Betlehem, ta mawe da kuma ka Egipto, ¹⁸ta magansing da kadatu iBabilonia gapu kitu nammatay de Ismael kitu Gedalia nga píli tu ári ka Babilonia nga maggubernador ka Juda.

Tu agpekarárag datu tolay ke Jeremias

42 Ay se la nga de Johanan nga pútut tu Karea, se tu Azaria nga pútut tu Hoshaya, se datu ap-apu datu suldádu da, se datu ngámin na tolay nabànáng se datu pub-pubri, ay inumbet da ² kitu giyán ku. Ay nán da, “Ikarárag nakami mán agpà ke APU nga Dios mu, ta masissingan mu mà nga bittè ala ngin ya nabansi kadakami nga adu kitun. ³ Ikarárag mu ke APU nga Dios mu nga ipakammu na, nu wàna ya masápul kapannán mi, se itùgud na kadakami nu nágan naya masápul la kuwaan mi.” ⁴ Ay tútu nán ku kaggída, “Ara a lugud ikarárag takayu ke APU nga Dios nu, ta ittu ya agngan nu. Ay ngámin na pekagi ne APU kadakayu, ay kagiyan ku ngámingámin kadakayu. Awan ku wa isirù.” ⁵ Ay tútu nán da pe kiyà, “E APU ya makurug se mapiyár nga sistígu nu akkan mi kuwaan daya ngámin na kagiyan mu nga pekagi ne APU nga Dios mu kikaw. ⁶ Napiya mán se akkan, ikurug mi ya kagiyan ne APU nga Dios mi nga pangikararágan mu kadakami, ta senu napiya ya kapàyanán mi nu ikurug mi nge APU nga Dios mi.”

⁷ Ay kane malpás tu sangapúlu algaw, ay kinagi yin ne APU tu sungbát na kiyà. ⁸ Ay tútu inayabán ku nge Johanan nga an-anà tu Karea se datu ap-apu datu suldádu nga kabbulun na, se datu ngámin na tolay, nangátu se nababa. ⁹ Ay se ku nán kaggída, “Tu idi ya sungbát ne APU nga Dios na Israel, kitu nepekarárag nu kiyà kaggína: ¹⁰ ‘Nu mag-agyán kayu wala kídi nga íli, ay tagasinnán takayu; akkan takayu dadàlan. Papiyaan ku ya biy-biyág nu; akkan takayu parigátan. Ta nagpannakit tà gapu kadatu kapanísán nu nga niddè kadakayu. ¹¹ Akkan kayu mansing ngin kiya ári na Babilonia nga ummán kitun, ta atán nà peyang nga mangisalákan se mangigdù kadakayu kaggína. ¹² Kalakkán takayu, ay kalakkán nakayu pe, ay se nakayu palubúsán na mag-agyán nin kídi ya íli nu kampela ngin nin. ¹³ Ngamay nu akkan nu ikurug ya kagiyan ne APU, se maddi kayu nga magyán kídi nga íli, ¹⁴ se kayu mawe ka Egipto, ta nán nu wa áwan ya gubát kitúni, se akkan kayu magulát, ¹⁵ ay tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios na Israel: ‘Dakayu wa nabansi ka Juda, nu mawe kayu magyán ka Egipto, ¹⁶ ay dàngan dakayu kattoni daya ikansing nu nga kalínga nu, se magulát kayu, ay se kayu matay kattoni yin. ¹⁷ Ay ngámin daya mawe magyán kattoni Egipto, ay matay da ki

gubát, ki bisin se ki sinakit. Ay áwan ya makalásat kiyán na kuwaan ku kadakayu.’

¹⁸“Ay nán pikam ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Nu paanna tu nakarungat se nakalúsaw ku kadatu iJerusalem kitun, ay ummán pe kiyán ya kuwaan ku kadakayu nu mawe kayu ka Egipto. Akkan nu masingan nin idi nga íli ka panda. Ay paganansing dakayu pe daya tolay se ug-ogan dakayu, ay se pagged dakayu da tolay.’¹⁹“Gínán nu nge APU, dakayu wa iJuda nga nabansi. ‘Akkan kayu mawe pikam mala ka Egipto.’ Akkan nu nán na akkan nakayu kinagiyánan ne Apu. ²⁰Ta matay kayu nu magsúkir kayu. Nebon dà nga mangikarárag kadakayu ke APU nga Dios nu. Ay nán nu pe nga kuwaan nu oray nágan naya kagiyan na. ²¹Ay kídí, ay kinagi ku win kadakayu ya masápul la kuwaan nu, may akkan nu mà ikur-kurug nge APU kadaya kagiyan na nga nepekagi na kiyà kadakayu. ²²Ay díkod, akkan nu kaligpanán nga matay kayu ki gubát, se ki bisin se ki sinakit ka Egipto nga ittu ya piyán nu wa kapannán.”

Nippan da nge Jeremias se datu iJuda ka Egipto

43 Ay kane mabalin ku kagiyan kadatu tolay ngámin datu bàbàrán ne APU nga Dios da nga pekagi na kiyà kaggída, ²ay nán de Azaria nga pútut tu Hoshaya, se Johanan nga pútut tu Karea, se datu lalláki nga napangátu, “Magbus-busid ka mà! Akkan ittu yán ya pekagi na kikaw kadakami. Akkan nakami wayya di pagyanan ne APU ka Egipto! ³Ngamay nepar-parò naka kammala ne Baruc nga pútut tu Neria, nga kumagúra kadakami. Ta piyán na nu mag-agyán kami ngala kídí íli, ta senu patayan dakami daya iBabilonia, onu tiliwan dakami se dakami ippan na ibálud ka Babilonia.” ⁴Ay tútu de Johanan se datu ap-apu suldádu nga kabbulun na, se datu ngámin na tolay, ay akkan da kinurug tu kagiyan ne APU kaggída nga magyán da ngala ka Juda. ⁵Ngamay inalàán de Johanan se datu ap-apu suldádu, datu ngámin na nabansi nga iJuda. Aggída datu nagulli kammin gayát kadatu il-íli nga nekasip-siparaán da, ta magyán da kuma ngin ka Juda nga namàpurán da kaggída. ⁶Inalàán da datu lalláki, datu babbay, datu annánà, se datu babbay ya annánà tu ári, se ngámin datu nebansi tu Nebuzaradan kitu Gedalia. Ay netangálà dakami pe se Baruc nga pútut tu Neria. ⁷Ay nawe da kurug ka Egipto, ta akkan da

kinur-kurug tu kinagi ne APU kaggída nga akkan da ngin mawe ka Egipto. Ay dummatang kami ka íli Tafarihes.

⁸Ay kitu kakowad mi ka Tafarihes, ay uwad manin kinagi ne APU kiyà, nga nán na: ⁹“Maggalà ka ka dadakkal la batu, ay se muda itaman kiya dad-dalenán na mameyag kiya palásiyu ne Faraon kídi Tafarihes. Ay kuwaan mu yán ki agsisíngan daya Judyu wa kabulun mu. ¹⁰Ay se mu nán kaggída: “Tu idi ya kagiyán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: Ipàrob ku kídi Egipto nge Nebucadnezar nga ári ka Babilonia. Ippáy ku ya tugaw na ki úتون dedi ya netamal ku nga batu. Ay se na ipasíkád ya báwi ári kídi. ¹¹Ay se na ngala rautan ya Egipto;

datu natudinán nga matay ki sinakit,

ay matay da ki sinakit;

datu natudinán na mabálud,

ay mebálud da.

datu natudinán na matay ki ampiláng,

ay matay ki gubát.

¹²Ay se na ngala sidúgan daya sissimbaan daya sinan diy-diyos daya iEgipto. Sidúgan na dayán na diy-diyos onu itálaw nada. Awan na nga ibansi kiya íli Egipto. Dalusán na ya Egipto nga ummán kiya aggippà naya magpas-pastu ki karneru kadaya ul-ulullag ga dinumkat ki bádu na. Ay se yala magtálaw nga áwan naan-anuwán. ¹³Ay riturítu na daya adígi kiya Heliopolis nga agday-dayáwan daya iEgipto kiya mata, ay se na sidúgan ngámin daya simbáan daya sinan diy-diyos daya iEgipto.”

Daya kinagi ne APU kadatu iJuda nga nagyán ka Egipto

44 Ay uwad manin kinagi ne Apu kiyà mepanggap kadatu Judyu wa mag-agyán ka Egipto, nga atán ka Migdol, ka Tafarihes, ka Memfis se ka Patros. ²Ay tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Nasingan nu mismu tu nangdadál ku ka Jerusalem se kadatu ngámin na il-íli ka Juda. Ay kídi, ay nadadál da tutu wala ngin, se áwan nin ya mag-agyán kitúni. ³Kinuwa ku tun gapu ki kinadakè daya kuk-kuwaan da. Pinar-parrungat dà kitu nagdátun da kadatu diy-diyos da, se nagsidug da ka insensu pára kaggída, oray nu akkan da am-ammu dayán na diy-diyos, se akkan pe am-ammu datu apuapu da dayán. ⁴May akkan nà kammala nakusap nga nangibon kadaya profeta nga bobonan ku

nga magkakagi kadakayu wa akkan nu kuwaan ya nadakè a lùsawan ku.
⁵May maddi kayu manggìna. Akkan nu nigsán daya nadakè a kuk-kuwaan nu. Netul-túluy nu mán kammin ya nagdátun nu se nagsìdug nu ka insensu pára kadaya sabáli nga diyos. ⁶Ay túya gapu ki rungat ku tutu wala kaggída, ay tútu dinadál ku ya íli Jerusalem se Juda. Ay túya áwan da sur-surbi yin, se áwan nala tolay ya mag-agyán kadayán nin, panda kadedi na nga algaw.” ⁷Ay kídì, tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: “Tura nadakè ya kuk-kuwaan nu? Piyán nu wa matay ngámin nin daya lalláki, daya babbay se daya annánà, se daya maladága? Piyán nu nu marápun kayu ngámin nin nga iJuda? ⁸Tura dà a par-parungtan ki kuk-kuwaan nu nga agdátun kadaya diy-diyos da kídì Egipto nga naggunàan nu? Dadàlan nu ya biy-biyág nu ki ummán kiyán, se dakayu pagged pe daya tolay, se ug-ogan dakayu daya ngámin tolay ki kalawagán. ⁹Naligpanán nu win ta, tu nagbasúlán datu apuapu nu, se datu à-ári nu se reyna ka Juda, se datu bas-básul nu, se datu nadakè a kinuw-kuwa datu attáwa nu ka Juda se kadaya kalsáda na Jerusalem? ¹⁰Panda kídì, ay akkan kayu tutu wala nakappoli onu nagansing kuma ngala; akkan nu kinur-kurug daya bil-bílin ku wa kinagi ku kadatu apuapu nu.

¹¹Ay díkod, tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: Dadàlan ku tutu wala ngámin nin ya Juda, ta senu áwaáwan nin. ¹²Ay ngámin daya nabansi nga iJuda nga piyán da tutu wala ya mawe magyán ka Egipto, ay rapúnan kuda. Atán da matay ki gubát, se matay ki bisin se sinakit daya duddúma. Awan ya melasi, nangangátu da mán onu nababa. Matay da ngámin. Mansing da tolay nga matan da kaggída, ay se ug-ogan dada se pagged dada pe. ¹³Ay ngámin daya iJuda nga mag-agyán ka Egipto, ay panísan kuda nga ummán kitu kinuwa ku ka Jerusalem. Matay da ki gubát, se ki bisin, se ki sinakit. ¹⁴Ta senu áwan nin kadatu nabansi nga iJuda nga nagyán ka Egipto ya mabiyág nga makapagulli kammin ka Juda. Ay ngámin daya nagkakápan ka Egipto, ay áwan ya makapagulli kaggída oray nu piyán da kuma tutu wala ya magulli. Atán nala bittè a makalásat nga makapagulli.

¹⁵Ay se la ngámin datu lalláki nga makammu nga magdátun datu attáwa da kadatu sabáli nga diy-diyos, se ngámin datu babbay nga Judyu wa nepagguurnung kadatu tolay nga mag-agyán ka Patros nga sákup na Egipto, ay nán da kiyà: ¹⁶“Gì-gìnán mika kod kadaya kag-kagiyam

nga nán mu nga pekagi ne APU kikaw kadakami! ¹⁷ Kuwaan mi kampela ngin ya nesipata mi nga kuwaan nin. Magdátun kami kiya Reyna ka lángit, se magdátun kami ka mainum pára kaggína, nga ummán kitu kinuw-kuwa datu apuapu mi kitun, se datu à-ári, se datu ap-apu ka íli Juda se kadaya kalsáda ka Jerusalem. Adu mà datu kanan mi kitun, se napiya tu kabiy-biyág mi. Ay se áwan mi yala nga riribù kitun. ¹⁸ May kane makusap kami ya magidátun se magidde ka mainum kiya Reyna ka lángit, ay ittu pe yin na pabeg rígat tin ya mà-màlamán mi. Ay adu kadakami yin ya natay ki gubát se bisin.” ¹⁹ Ay nán pe datu babbay, “Itul-túluy mi kammala ya magdátun kiya Reyna ka lángit, se magidde kaggína ka mainum. Dálin mu kid nu áwan ram-ráman daya attáwa mi nu mangwa kami ka sinápay ya namarkaán ki murang na, se nu magidde kami ka mainum kaggína.”

²⁰ Ay díkod nán ku wa nesungbát kadatu ngámin tolay ya nagkuna kadayán: ²¹ “Sikkaammu se siddadamdam nge APU kadatu nedat-dátun datu apuapu nu se datu à-ári nu se datu ù-upisiyál nu, se ngámin daya tolay kiya íli, nga kinuwa nu kiya kal-kalsáda ka Jerusalem. ²² Akkan tutu wala meturad din ne APU ya magsisingan kadaya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu. Ay túya gapu na nga pinagbalin na ka áwan sur-surbi ya íli nu, ay áwan ya mag-agyán kitúni panda kadedi nga algaw. ²³ Kinuwa na dayán kadakayu gapu ta nagsidug kayu ka insensu ka pagdáyaw nu kadaya diy-diyos nu. Nagbásul kayu ke APU kiyán. Ay se akkan nu nekur-kurug nge APU kadaya bil-bílin se lin-lintag na. Ay túya nadakè ya napà-pàyanán nu.”

²⁴ Ay nán ku pikam kaggída ngámin: “Dakayu ngámin na iJuda nga mag-agyán kídi Egipto, ginán nu ya kagiyan ne APU. ²⁵ Tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel: ‘Kinuwa nu kurug se daya attáwa nu tu sinipataán nu wa kuwaan kane nán nu nga, “Kuwaan mi kammala tu sinipataán mi nga magdátun kiya Reyna ka lángit, se magidde kaggína ka mainum.” Ara lugud a, tungpálan nu ngámin na sinipataán nu. Magidátun kayu ki mainum kiya Reyna nga diy-diyos nu.’ ²⁶ Ay díkod ginán nu ya kagiyan ne APU, dakayu wa iJuda nga mag-agyán kídi Egipto: Nán na, ‘Isip-sipata ku kampela ngin nin, nga akkan nin makagi daya iJuda nga nawe nagyán ka Egipto ya ngágan ku. Akkan ku ipalúbus nga usaran da ya ngágan ku ka pagsipata da. ²⁷ Sin-sinnan kuda, ngamay akkan ta senu napiya ya kàwaán da, nu di nadakè. Ngámin daya

iJuda nga atán ki Egipto, ay marápun da ki gubát, ki bisin se ki sinakit. ²⁸Atán nala bittè kaggída ya makalásat ki gubát nga makapagulli kammin ka Juda. Ay se la mammuwán daya nabansi nga iJuda nga nagyán ka Egipto nu inna ya makin-úni ya matungpál, tu úni da onu tu úni ku.” ²⁹Ay nán ne APU: “Tu idi ya pagilasínán nu wa tungpálan ku ya kinagi ku nga ammánis ku kadakayu kídi nga íli. ³⁰Ipaábà ku we Faraon Hofra nga ári ka Egipto kadaya kalínga na nga magasippatay kaggína, nga ummán kitu kinuwa ku kitu Zedekia nga ári ka Juda, kane ipatiliw ku ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia.”

Tu nanganannay ne Dios ke Baruc

45 Ay kitu mekappát dagun nga nagturáy tu Ari Jehoyakim nga pútut tu Josia ka Juda, ay nepesúrat ku kitu Baruc nga pútut tu Neria datu ngámin na kinag-kagi ku. ²Ay nán ku kaggína, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios na Israel kikaw Baruc: ³Nán mu nga, ‘Kal-allà à ta neamung ne APU ya pannakit ku kadaya kapar-parigátan ku. Nagkapsut tà in ki napalotán na agpannakit ku. Awan ku la nga imáng.’

⁴May tu idi ya nán ne APU: ‘Dadàlan ku win idi nga nasiyon na kinuwa ku. Bàdútan ku win daya árig múla ku. Kuwaan ku yán kiya ngámin na íli. ⁵Ay túya akkan mu namnamáan nin nga atán pagpíyán mu, áta panísan ku ngámin daya tolay. Ngamay isalákan taka oray ka wàna ya kapannán mu. Ya kabiyág mu ya bátug gun-guna mu ki gubát.’ Túyán ya nán ne APU!”

Ya kapanísán na Egipto

46 Daya kinag-kagi ne APU kiyà mepanggap kada nas-nasiyon: ²Tu idi ya kagiyan na mepanggap ka Egipto; panggap kadatu suldádu ne Faraon Neco nga ári da. Atán da kitu adanni ka wángag Eufrates ka íli Carkemis, kane abáan ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia da, kitu mekappát dagun kitu nagári ne Jehoyakim nga pútut tu Josia ka Juda:

³“Isar-sáraw na upisiyál da Egipto ya:

‘Isagána nu daya isasangga nu
se kalátag nu,
ta dumarup kayu wa makigubát!

- ⁴ Isagána nu daya kabalyu nu
se kayu magtakay.
Magsagána kayu! Maghelmet kayu!
Setan nu daya ampiláng nu,
se isúut nu daya ibbabádu nu wa makigubát!’
- ⁵ “May taanna, tura da magansing?” nán ne APU;
“Nagtatagtág da nga nagguulli.
Naábà daya suldádu da,
se da nagriddù a nagtatálaw.
Awan nala kaggída ya naglinggaw
gapu ki napalotán na ansing da.
- ⁶ Oray daya nabílag managtág kaggída,
se datu karung-rungtán nga suldádu da,
ay akkan da makatálaw
kadatu magappal kaggída;
agkedùláp da,
kitu pane dáya na Eufrates;
ay kitúni, pinatayán dada.
- ⁷ Iinna ya madama bumángun,
nga ummán ki lumanab ba danum,
ki wángag Nilo nu umabay?
- ⁸ Ya Egipto, ay bumángun kammin,
ummán ki wángag Nilo nu umabay.
Nán na, ‘Bumángun nà kammin,
se ku lampan ya ngámin kalawagán,
ta dadàlan ku daya il-íli se daya tolatolay.
- ⁹ Ara nu! Dakayu wa nakakabalyu,
se dakayu wa nakatakay,
kiya takay ya makigubát!
Dumarup kayu, dakayu wa suldádu:
dakayu wa iEtiopia se iPut,
nga nalaing ki kalátag,
se dakayu iLudim nga nalaing ki bútug.”
- ¹⁰ Ittu idi ya algaw ne Apu DIOS,
nga Mannakabalin ki Ngámin.

Bumálat kídì nga algaw;
 panísan na daya kalínga na.
 Rapúnan nada ki ampiláng,
 nga ummán ki nabisin
 nga magkán kaggída
 panda ki kabtug na;
 ay se inuman na
 ya dága da panda ki kapnà na.
 Ata kídì nga algaw,
 ay árig magdátun ka toláy nge Apu DIOS nga
 Mannakabalin Ngámin
 ka pane dáya na wángag Eufrates.
¹¹ Mawe kayu a, ka Gilead,
 dakayu wa iEgipto,
 nga magsápul ka ágas nu.
 May áwan sur-surbi
 daya ngámin na ag-ágas nu,
 ta akkan kayu tutu wala maagásan.
¹² Ay nadámag daya nasiyon
 ya nekeap-appat nu,
 ay se nagìna da ngámin
 ya akat-atúlág nu.
 Magpapátay daya suldádu,
 ay sangapáda da nga matay.

Gubatan na Babilonia ya Egipto

¹³ Uwad kinagi ne APU kiyà mepanggap ki ilalbet ne Nebucadnezar
 nga ári ka Babilonia nga manggubát ki Egipto. Ay nán na: ¹⁴ “Kagiyan mu
 ki ngámin Egipto,
 ka Migdol, ka Memfis, se ka Tapanhes:
 nán mu kaggída,
 ‘Magsagána kayu wa makigubát,
 ta umbet daya manggubát
 nga magpatay kadakayu.’”
¹⁵ Taanna, tura nekakálin ya diy-diyos nu nga Apis?

Ata newalat ne APU!

¹⁶Agkekálin daya adu wa suldádu nu.

Ay nán da ki isaisa kaggída,

‘Magkaru kayu!

Magulli tada ngin ka babalay tada,

ta nu akkan,

ay patayan ditta daya kalínga tada!’

¹⁷Ay nán da, “Ya Faraon nga ári ka Egipto

atán baru wa ngágan na:

“Natangsit, nga sináyang na ya waya na.”

¹⁸Nán ne APU nga Ari:

“Iyà nge Yahweh,

nga Mannakabalin ki Ngámin.

Isipata ku nga,

nu wà ummán naya kalingúdu na bantay Tabor

kadaya ngámin na ban-bantay,

se ya kalingúdu na bantay Carmel,

nga atán kiya adanni ki bebay,

ay ummán pe kiyán

ya kabílag naya umbet

nga manggubát kadakayu.

¹⁹Manúput kayu win na iEgipto,

ta itálaw dakayu nga ibálud.

Magbalin ya Memfis ka ir-ir-er,

se áwan sur-surbi nga íli;

ay áwan pe tolay nga magyán kiyán.

²⁰Ya Egipto, ay meárig

kiya bumalásang nga báka;

ay inumbet ya ulullag

nga gayát ka dáya

nga magkagát kaggína.

²¹Ay oray daya suldádu

nga tinangdánan na,

ay natan da ki pinalùmag ga urbun báka

nga áwan tutu wala nà-nàwa.

Naddi da makigubát;

nagtatagtág da nga nagtatálaw.
Ta inumbet tin ya algaw wa agrig-rígát da;
ya algaw nga kapánis da.

²²Naglim-límut nawe daya iEgipto;
ummán da ki idaw nga magtálaw;
áta atán da ngin na dumarup
daya kalínga da nga sippaparakul,
nga ummán da ka mawe
magkallang ka káyu.

²³Oray árig da
ya narìman na ginúbát
nga akkan masrà,
ay ìlangngán dada,
ta adu da tutu wala
nga ummán ki gáwang
nga akkan ta mabíláng,”
nán ne APU.

²⁴“Meap-appat ya Egipto;
ta sakúpan daya tolay nga gayát ka pane dáya.”

²⁵Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios na Israel:
“Panísan ku nge Amon nga diy-diyos da iEgipto, nga atán ka Tebes, se
daya duddúma nga diy-diyos da. Panísan ku pe ye Faraon nga ári ka
Egipto, meráman daya ngámin na magpiy-piyár kaggína. ²⁶Iáwat kuda
ke Nebucadnezar nga ári ka Babilonia, se kadaya suldádu na, nga ittu
daya magasipatay kaggída. May akkan mabayág, ay magyán da tolay ka
Egipto manin,” nán ne APU.

Isalákan ne Dios daya iIsrael

²⁷May nu dakayu nga iIsrael nga tolay ku,
akkan kayu mansing;
akkan kayu madusmaya.

Isalákan takayu,
oray atán kayu
kadaya giyán nga adayyu.
Magulli kayu kammin

kadaya babalay nu,
 kabulun nu da annánà nu.
 Natalna se napiya ya kabiya-biyág nu,
 se áwan nin ya pagansing nu.
²⁸ Kagiyán ku manin.
 Akkan kayu mansing,
 dakayu wa gakagaka tu Jacob
 nga bobonan ku,
 ta bul-bulunan takayu.
 Dadàlan ku ngámin daya nasiyon
 nga nangippannán ku kadakayu,
 ngamay akkan ku kuwaan yán kadakayu.
 Pasilgan takayu a,
 may mepànung ki kinuwa nu.
 Maddi mabalin nu
 akkan takayu panísan,”
 nán ne APU.

Ya ammánis ne Dios kadaya iFilistia

47 Sakbay nga rinaut tu Ari Faraon ya Gaza, ay uwad kinagi ne APU
 kiyà mepanggap kadaya iFilistia.

² Ay nán ne APU:

Sinnan nu kod.
 Umabaabay ya danum
 nga maggayát ka dáya;
 se na layusan daya íli,
 se ngámin daya atán kadayán.
 Makas-asáraw da tolay
 nga makiseng.
 Sumángit da tutu wala
 ki ansing da.
³ Magina da ya darakuddug daya kabalyu,
 se ya úngur da takay ya pára gubát,
 se tannug daya lígay da!
 Daya mamanákam, ay

akkan da madamdám min
 daya annánà da.
 Nakapsut daya íma da
 gapu ki ansing da tutu wala.
⁴Ta inumbet tin ya algaw
 nga karápun daya Filisteo;
 ay pumanda ngámin pe yin
 ya isisseng daya iTiro se iSidon kaggída.
 Ta rapúnan ne APU daya Filisteo
 nga ittu daya nabansi
 nga atán kiya dappit bebay ka Caftor.
⁵Gapu ki napalotán tutu wala
 nga pannakit daya iGaza,
 ay nagpakalbu da.
 Daya nabansi kiya tanáp, ay
 tinal-talíngu da daya baggi da.
 Awan nin magúni kadaya iAskelon.

⁶Nungay na nád
 ya aggimáng na ampiláng ne APU?
 Mippáy kuma ngin kiya balay na
 se maging-inggap se magimáng ngin.

⁷May paanna ya aggimáng na,
 ay akkan na pikam nabalin
 ya nidde ne APU nga ubra na.
 Binílin na pikam nga rapúnan na
 daya iAskelon se daya ngámin tolay
 nga mag-agyán ki dappit na bebay.”

Ya pannakapánis na Moab

48 Tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios
 na Israel mepanggap ka Moab:
 “Mangallakallà da tolay ka Nebo,
 ta nadadál lin ya íli da!

Nasákup pin ya Kiriataim,
 ay neap-appat da tolay;
 ay narba pe yin
 ya naligda nga aglingdán da.

²Awan nin ya nagdin-dinnámag nga Moab.
 Pinalánu da ka Hesbon daya kalínga na
 nga dadàlan da.

“Dadàlan tada ya íli Moab,
 ta senu áwan nin!” nán da.
 Awaáwan kayu pe yin na iMadmen,
 marápun kayu ki gubát!

³Gínán nu ya akas-asáraw daya iHoronaim,
 gapu ki pannakadadál na íli da,
 se gapu ki kinaranggás nga mà-màwa.

⁴“Nadadál lin ya Moab!”
 Nán da nga isar-sáraw daya annánà.

⁵Magsasángit da tutu wala
 kiya tutùduwán ka bantay Luhit.
 Magìna ya agsángit da
 ki pannakit da se rígat da
 kitu dadagután ka Horonaim.

⁶‘Ara nu, magtálaw!
 Ta senu mabiyág kayu!
 Manan kayu win
 kadaya alsádu wa asnu
 ka ir-ir-er.’

⁷Dakayu wa iMoab,
 nagpiyár kayu ki bílag nu
 se bànáng nu.
 May kídì, ay maábà kayu win,
 se dakayu tiliwan na itálaw.
 Alà da pe ye Kemos
 nga diy-diyos nu,
 se daya pappádi na

se daya magsir-sirbi kaggína.
⁸Mawe daya mangdadál
 kadaya ngámin na íli nu.
 Awan nala oray isa nga íli
 ya ilasi da.
 Madadál ngámin daya lúulúung,
 se daya tana-tanáp.
 E APU ya nagkuna kídi.
⁹Iddán nu ka payà ya Moab,
 ta senu tumáyù lugud dala ngin,
 ta akkan mabayág, ay
 madadál ngámin nin daya íli na.
 Magbalin da ka ir-ir-er,
 ay áwan ya mag-agyán kadayán nin.”
¹⁰Mapánis daya magsad-sadut nga mangwa kadaya ubra
 ne APU. Mapánis ya tolay ya magkikenga nga
 mangusár ki ampiláng na ki gubát.

¹¹Ning-inggap
 se áwan naan-anuwán naya Moab,
 nanggayát kitu inanggayát na nga íli.
 Akkan na pe napadásan
 ya netálaw wa bálud ka sabáli nga íli.
 Arig na ya básí
 nga nippapáy yala ki isa nga gúsi,
 nga áwan pikam nangan-anu.
 Akkan pikam pe nealúbu
 ki sabáli nga gúsi.
 Túya akkan naul-ulis
 ya amit na se aláb na.

¹²May kídi, ay inumbet tin ya algaw nga umbet da tolay ya árig magialúbu ki Moab. Massiyán ya nekippayán na, ay se da ruparupà ya árig gúsi nga nippayán na. ¹³Ay kípattán nin daya iMoab ya diy-diyos da nga Kemos. Matan da kadaya iIsrael nga kípattán da ngin tu diy-diyos da nga Betel nga piy-piyáran da.

¹⁴Dakayu wa lalláki nga iMoab,

- dakayu wa karung-rungtán nga makigubát,
taanna, tura nu nán nga mengal kayu?
¹⁵Ay madama da nga dadàlan ya íli Moab;
pinatay da ngin daya narungat ta babbágu.”
 Tu yán ya nán naya Ari
nga ittu we APU
nga Mannakabalin ki Ngámin.
¹⁶“Tagay tutu wala ngin
ya pannakadadál naya Moab.
¹⁷Sangítán nu yán nga nasiyon,
dakayu wa nasiyon nga karúba na,
se dakayu ngámin
nga makammu tutu wala kaggína.
Nán nu nga magsángit,
‘Napandanán nin ya kinaturáy na,
se ya kinadáyaw na!’”
¹⁸Ay dakayu wa mag-agyán ka Dibon,
igsán nu win ya nadáyaw nga giyán nu.
Ta umbet kayu magtugaw win
kiya kababaán na pagtugawán.
Atán nin daya manadál kiya Moab,
ay dinadál da ngin daya aglingdán nu.
¹⁹Ay dakayu wa umíli ka Aroer,
mawe kayu wa magsisíkáda
kiya bíkat daya kalsáda
nga magiddag.
Saludsúdan nu
kadaya magtatagtág nga magtálaw,
nu nágan naya mà-màwa.
²⁰Ay nán da nga isungbát,
‘Nadadál lin ya íli Moab,
sangítán nu, ta neap-appat tin.
Ay kagiyán nu pe
kadaya atán ki dappit na wángag Arnon
nga áwan sur-surbi naya Moab bin.’

²¹ Inumbet tin ya algaw wa kapánis daya il-íli nga atán kiya natanáp pa giy-giyán, ummán kadaya íli Holon, Jaza, se Mefaat, ²² Dibon, Nebo, Bet-diblataim, ²³ Kiriataim, Bet-gamul, Bet-meon, ²⁴ Keriot se Bozra, se daya ngámin il-íli ka Moab; adayyu da mán se adanni. ²⁵ Nippà in ya turáy na Moab. Awan nin ya bílag na,” nán ne APU.

²⁶ Ay nán manin ne APU, “Pinglawan nu tutu wala ya Moab, gapu ta nagribilde kiyà. Panglipawan nu ki ota na, ta senu igal-galà da tolay pe. ²⁷ Moab, madamdám mu tu nangigal-galà mu kiya Israel? Ummán ka natiliwán na magtak-tákaw ya inangwa mu kaggína, nga iwing-wingíwing mu nu atán kagiyán mu mepanggap kaggína.”

²⁸ “Ay dakayu wa iMoab,
panáwan nu win ya íli nu!
Mag-agyán kayu win kadaya liy-liyáng!
Manan kayu kadaya utut
nga magsùbut da
ki ígid daya tappáng.

²⁹ Nadámag mi
ya agpangátu tutu wala naya Moab;
Nangátu ya pagarup da
ki baggibaggi da.

³⁰ Iyà, nga APU,
ay ammù a mismu
ya kinapasindáyaw na.

Busid kammala
ya agpasindáyaw na,
se áwan sur-surbi
daya kuk-kuwaan na.

³¹ Ay túya sangítán ku ya Moab,
se imanakit ku daya tolay ka Kir-Heres.

³² Natù-turù ya sangit ku
pára ka Sibma,
may ya sangit ku
pára ka Jaser.

Arig na ya múla úbás,
nga dumalákit daya pasanga na
kiya natay ya bebay,

se na dinatang ya ili Jazer.

May kidi yin,
ay dinadál ngámin nin
naya maragdadál.

Daya búnga da káyu nu
ki agdagun na
se daya úbás nu,
ay binúrás nada.

³³Awan nin ya anggám se gánas ki Moab,
gapu kadaya nadam-ag ga lusà na.
Kinusap ku win ya aggáyus na digu úbás
ki agpagtán da.

Ay áwan pe yin ya patag se saraw
daya magpaggat ki úbás,
nga kuwaan da ka básí.

Atán da pikam makasáraw,
may akkan saraw daya magpatag.

³⁴Ay makap-apáuy daya tolay ka Hesbon se Eleale. Magina ya páuy da panda ka Jahaz. Ay magina pe daya atán ka Zoar, Horonaim se ka Eglat-shelishia. Ta nassiyánan pe yin ya wángag Nimrim. ³⁵Pandanán ku win ya agdátun daya iMoab kadaya dátun na masidug kadaya pagday-dayáwan da kadaya diy-diyos da,” nán ne APU. ³⁶“Ay túya magpanakit tà gapu ki kapàyanán daya iMoab se daya tolay ka Kir-Heres. Arig ku ya magtukár ka kansiyon kiya magtaman, gapu ta umawan ngámin nin datu bànáng da nga inurnúngan da.

³⁷Gapu ki agpanakit da, ay nagpakalbu da ngámin, se nepippà da daya íming da, se tinal-talíngu da daya íma da, ay se da nga nagbádu ka langgusti. ³⁸Ay pabeg magsángit ya magina kadaya útun da babalay ka Moab, se oray kadaya pal-palása, gapu ta dinadál ku ya Moab nga ummán kiya nangrupà ku ka gúsi nga áwan nin ya maminya. ³⁹Nadadál tutu wala ngin ya Moab! Magsasángit da tolay. Neap-appat tutu wala ya Moab! Ay ngámin daya ili ki lebut na, ay ug-ogan da, se magansing da ki nàwaán na.”

⁴⁰Tu idi ya kagiyán ne APU:
“Atán isa nga nasiyon
nga ummán ka bukkaw.

Nakaùnát daya payà na

nga manugkam ki Moab.

⁴¹ Sakúpan na ngámin daya il-íli;
dadàlan na daya darupírip
nga abut da.

Ay kiyán na algaw,

ay malídug daya suldádu na Moab,
nga ummán ki lídug
naya babay ya magan-anà.

⁴² Madadál tutu wala ya Moab
se akkan nin mebíláng
nga isa nga nasiyon,
gapu ta nagribilde da kiyà.

⁴³ Ya magid-iddag kadaya iMoab,
ay ya aggansing da tutu wala,
kiya árig kànaán da,
se ya árig kepalbután da,”
nán ne APU.

⁴⁴ Daya magtálaw gapu ki ansing da,
ay mepisù da kiya abbut,
ay daya lumawán ki abbut,
ay màna da ki ikat.

Màwa ngámin dedi ki Moab
ki algaw wa ammánis ku kaggída,”
nán ne APU.

⁴⁵ Ay mawe da nga nán da,
nga magkámang ka Hesbon kuma,
datu nakatálaw
nga napandanán ka unaw.

Tu idi nga íli

ya pangiturayán ne Ari Sihon.

May nasídug pe yin;
nasídug ngámin nin
ya nagpandanán na se ya Moab,
nga giyán daya tolay ya naranggás.

⁴⁶Mangallakallà kayu nga iMoab!
 Narápun nin daya magday-dáyaw
 ke Kemos nga diy-diyos.
 Netálaw da ngámin nin
 daya annánà nu,
 se da nebálud da ka sabáli nga íli.
⁴⁷May ipatulli ku nu kuwa,
 ya kinabànáng na Moab,”
 nán ne APU.

Ittu yán ya kapanísán na Moab.

Ya pannakapánis na Ammon

49 Ay tu idi ya kagiyan ne Apu mepanggap ka Ammon.
 Ay nán ne APU:

“Awan agkà da lalláki nga iIsrael ta?
 Tura áwan nala ya mangigdù ki íli da?
 Tura da nepalúbus nga mag-agyán
 ka íli de Gad da tangámalan,
 daya tolay nga magday-dáyaw ke Molec?
²Díkod, umbet tin ya oras
 nga ipagìna ku kadaya tolay
 ka íli Rabba ya sáraw daya makigubát.
 Dadàlan se sidúgan da
 daya ngámin íli.
 Magbalin ka nadug-dugsù ala nga dadál.
 Ay áwan mabansi nga magyán kitúni.
 Pàpuran da iIsrael
 datu namàpur kaggída kitun,
 Alà da kammin
 ya íli da nga timpal da,”
 nán ne APU.

³“Magugolán kayu,
 dakayu nga iHesbon,

ta áwan sur-surbi yin ya íli Ai!
 Magsasángit kayu,
 dakayu wa babbay ka Rabba;
 magbádu kayu ka langgusti,
 ta magpannakit kayu.
 Ay magtatagtág kayu
 nga áwan pameyaggán.
 Metálaw ya diy-diyos nu nga Molec,
 kabulun na daya pappádi na
 se daya magsir-sirbi kaggína.
⁴Tura nu pamaddug ya bílag nu?
 Umawa-awan nin yán na bílag nu.
 Dakayu wa áwan angngurug.
 Pagtagad nu daya bànáng nu,
 ay se nu nán nga
 áwan maketurad mangraut kadakayu.”

⁵May nán ne Apu DIOS
 nga Mannakabalin ki Ngámin:
 “Sinnan nu, ta atán ilbet ku kadakayu
 nga nakapap-panansing tutu wala,
 nga magpagayát kadaya lib-lebut nu.
 Magriddù kayu wa magtatálaw.
 May áwan ya magurnung kadakayu.
⁶May ki kamuddiyánan
 na al-algaw,
 ay ipatulli ku kammin tu dáti
 nga kinabànéng na Ammon,” nán ne APU.

Ya pannakapánis na Edom

⁷Ay tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin mepanggap ka Edom:

“Akkan agkà ammu win daya iEdom
 ya kuk-kuwaan da ta?
 Akkan nin mabaal kagiyan
 daya magtù-tùgud kaggída

ya kuwaan da ta?
 Nippà in ya sírib da ta?
⁸Dakayu wa iDedan,
 managtág kayu win na magulli.
 Magsisirù kayu kadaya ab-abbut!
 Ta ilbet ku win ya pagrig-rigátan
 daya gakagaka tu Esau,
 ta ittu idi yin ya oras ku
 nga mamánis kaggída.
⁹Nu magbúráns daya tolay ka úbás,
 ay mangibansi da ka ulbuwán da tolay.
 Nu umbet daya magtákaw ki gabi, ay
 alà da ngala ya piyán da alà.
¹⁰May nu iyà, ay amminan ku alàán
 daya kuw-kuwa daya gakagaka tu Esau.
 Dadàlan ku ngámin na agsirúan da,
 ta senu áwan da ngin na paglingdán.
 Marápun daya ngámin tolay ka Edom;
 áwan nala oray isa nga mabansi kaggída.
¹¹Ipindu nu kiyà
 daya ulíla ki ama nga annánà;
 ay daya bubbúkud da babbay,
 ay magpiyár da ngala kiyà.”

¹²Ta tu idi ya nán ne APU: “Nu daya akkan kuma rabbang nga mapánis, ay mapánis da, ay tu nád agpà kadakayu. Akkan kayu makalísi. Masápul la mapánis kayu ngámin. ¹³Ata nesipata ku tutu wala, nga nakapap-panansing ya kapàyanán na íli Bozra. Ug-ogan daya tolay da, se pagged da tolay ya ngágan da. Magbalin ka áwan sur-surbi daya il-íli na ka panda. Iyà nge Yahweh ya manguna kídi.”

¹⁴Atán da nagína ku nga kinagi ne APU.
 Uwad pe ya nebon na nga mangikagi
 kada nas-nasiyon
 nga urnúngan da daya suldádu da,
 se magsagána da
 nga mawe manggubát
 kadakayu nga iEdom.

¹⁵ Pagbalinan nakayu ne APU,
ka kababaán kadaya nas-nasiyon.

Irupat dakayu daya ngámin tolay.

¹⁶ Naalílraw kayu gapu ki agpangátu nu.

Ta pagarup nu nga pagansing dakayu da tolay.

Gapu ta mag-agyán kayu

kadaya tappáng se liyáng

kadaya alingúdu wa ban-bantay,

ay nán nu wa akkan kayu maan-anu.

May oray nu mawe kayu

nga mag-agyán

kadaya alingúdu wa giyán

nga manan kadaya bukkaw,

ay ibaba takayu kammala,”

nán ne APU.

¹⁷ Ay nán manin ne APU:

“Pagan-anansing da tolay ya kapàyanán na Edom.

Makagdád se mapasanintà

daya ngámin nga lumíwán kiyán na íli

gapu ki kàwaán na.

¹⁸ Nu mapaanna tu nekadadál na Sodom se Gomorra

se datu íli kitu lib-lebut da,

ay ummán pe kiyán ya kàwaán na Edom.

Awan nala ya magyán kiyán,

se áwan ya mawe maggunà kiyán na íli,” nán ne APU.

¹⁹ “Umbet tà a ummán ka láyon,

nga maggayát kiya sir-sirát ka ígid Jordan,

nga mawe ki agpastuwán nga kumtát kadaya iEdom.

Pàpuran kuda ki íli da.

Ay se ku pagturayan kiya íli da,

ya apu wa piníli ku kampela ngin nin.

Atán kadi ya mepáda kiyà?

Atán kadi naturad nga kumárit kiyà?

Se atán kadi ya ap-apu

nga mabaal na ya kumalínga kiyà?

²⁰ Ay túya ginán nu ya palánù a pamàyanán ki Edom,

se ya palánù a kuwaan kadaya tolay
 nga mag-agyán ka Teman.
 Ay oray daya annánà, ay metálaw da.
 Magansing ngámin da tolay ki kapàyanán da.
²¹Mayagyag gala ya kalawagán
 kiya bátug kebinà na Edom.
 Magìna ya páuy da tolay
 panda ka Daggáng nga Bebay.
²²Rautan nin daya kalínga da ya íli Bozra.
 Ummán da ka bukkaw
 nga manugkam kiya patayan na.
 Ay kiyán na algaw,
 ay matattaransing daya suldádu ka Edom;
 ummán da ki babay ya madama magan-anà.”

Ya pannakapánis na Damasco

²³Malídug se maringgúrán daya tolay
 kadaya íli Hamat se Arpad,
 gapu ta nagina da ya nadakè a dámag.
 Mansing da tutu wala se mariribù da,
 se akkan da ngin makasinád
 nga ummán ki
 magpalupalun na bebay.
²⁴Ay magriddù se kumapsut
 daya iDamasco se da magtatálaw.
 Magpanakit se magrig-rígát da
 nga ummán ki agrígát
 na babay ya magan-anà.
²⁵Nigsán da ngin ya nagdin-dinnámag
 se nagánas nga íli.
²⁶Ay kiyán na algaw,
 ay matay ngámin da babbágu,
 se daya ngámin suldádu da
 ay marápun da,”
 nán ne APU

nga Maannakabalin ki Ngámin.
 27 “Ay se ku sídúgan
 ya darupírip pa abut na Damasco;
 maupuwán pe ya palásiyu ne Ari Ben-hadad.”

Ya pannakapánis da Kedar se Hazor

28 Ay tu idi ya kinagi ne APU
 mepanggap kade Kedar nga tangámalán,
 se ya íli nga itur-turayán ne Hazor
 nga inábà ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia:
 “Ara nu! Rautan nu ya Kedar
 se rapúnan nu daya tolay
 nga mag-agyán kadaya il-íli
 ka pane lattakán!
 29 Arisamsamman nu
 daya báwi da, se daya kur-kurtína da,
 se daya ngámin sanikuwa da,
 se ngámin na karneru da.
 Alàán nu daya kámel da
 ka kuw-kuwa nu win.
 Ay se nu nán kadaya tolay,
 “Nakapap-panansing ya lib-lebut nu win!”
 30 “Dakayu wa iHazor, magtatálaw kayun!
 Umadayyu kayun.
 Mawe kayu magsirù,
 kadaya ab-abbut,” nán ne APU
 “ta atán nadakè palánu ne Ari Nebucadnezar
 panggap kadakayu.
 31 Ara nu! Rautan nu daya tolay
 nga nalapný se napiya nga kabiy-biyág!
 Awan nala gitap
 naya ruwárgan na íli da,
 ay se tittu da
 nga mag-agyán kitúni na,”

nán ne APU.

³²“Arisamsamman nu
 daya kámel da se daya báka da!
 Ay isip-siparà ku kadaya ngámin giyán
 kídi kalawagán dedi nga tolay
 nga nagpúkis ki pingpingat da.
 Ilbet ku ya kapar-parigátan
 nga maggayát kada ngámin giy-giyán,”

nán ne APU.

³³“Magbalin ka pag-agyanán
 daya alsádu wa átu ya íli Hazor.
 Awan sur-surbi yanin nga íli ka panda.
 Awan nin tolay nga mawe mag-agyán kitúni.”

Ya pannakapánis na Elam

³⁴Ay tu idi ya kinagi ne APU kiyà mepanggap ka Elam, kitu
 inanggayát natu Ari Zedekia nga magturáy ka Juda.

³⁵Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Rapúnan ku daya marammútug ka Elam,
 nga ittu daya pamilgan da.

³⁶Palbetan ku daya manglimut ka Elam,
 nga magpagayát kadaya nagbal-baláki nga giyán.

Isip-siparà kuda kadaya ngámin il-íli
 kídi kalawagán.

³⁷Ay Iyà mismu ya mamulun kadaya kalínga da nga
 magasippatay kaggída. Panansingan kuda. Gapu
 ki rungat ku tutu wala kaggída, ay par-parigátan
 kuda,” nán ne APU. “Ipàrob ku daya manggubát
 kaggída panda ki karápun da tutu wala. ³⁸Patayan
 ku ngámin daya à-ári da, se ù-upisiyál da, ay se
 Iyà in ya magturáy ka Elam,” nán ne APU.

³⁹“May ki kamuddiyánan
 na algaw,
 ay ipatulli ku kammin ya dáti nga bànáng na Elam,”
 nán ne APU.

Ya pannakapánis na Babilonia

50 Tu idi tu kinagi ne APU kiyà mepanggap ka Babilonia, nga íli daya Caldeo:

²Ay nán na: “Iwaragáwag mu kadaya ngámin il-íli ya dámag.

Mangitáyag ka ka bandera se mu ipakammu; akkan mu isirù nga nasákup pin ya Babilonia!

Nakap-appat ya nàwaán de Bel se Merodac nga diy-diyos da.

³Ta inumbet daya mangraut kaggída nga gayát ka dáya. Pagbalinan da ka áwan sur-surbi ya íli da.

Awan tutu wala ya mabansi nga magyán kitúni. Magtatálaw daya tolay se daya animál.

⁴Ay kiyán na al-algaw,

ay magbubúlun da nga magulli daya iIsrael se daya ngámin iJuda.

Sumángit da nga umbet nga magulli kiyà nga APU nga Dios da.

⁵Ay saludsúdan da nu

ka wàna ya dálen nga mawe ka Jerusalem, ay se da mameyag kitúni.

‘Dádun ka giyán ne APU,’ nán da.

‘Makiturátu tada kaggína;

surútan tada ka áwan panda ya turátu tada.’”

⁶Nán ne Apu: “Arig da ya nawagwag ga karneru daya tolay ku.

Daya magpas-pastu kaggída, ay pinagdudoray dada.

Nawe da nagal-aliwagwag kadaya ban-bantay, ay akkan da ngin ammu ya magulli ki babalay da.

⁷Ay ngámin na makasingan kaggída, ay

patayan dada.

Ay nán daya kalínga da, ‘Akkan tada a makabásul
nu patayan tada da,
ta nagbásul da mà ke APU
nga ittu ya kurug árig magpas-pastu kaggída,
se aggína pe ya nagpiyáran datu apuapu da.’

⁸ May kídi, ay magtálaw kayu win kiya Babilonia!
Panáwan nu win ya íli daya Caldeo.
Dakayu ya munna nga magtálaw,
ummán kiya toru wa karneru
nga maginunna nga mangiapu kadaya kabbulun na.

⁹ Ta ipar-parut ku daya nas-nasiyon ka dáya
nga umbet maggagaddù a manggubát ki Babilonia.
Aggída ya mangsákup kaggína.

Nasirig da nga mamútug, áwan da tutu wala ugtan.

¹⁰ Ay arisamsamman da ngámin na kuw-kuwa daya
iBabilonia, ay bumánáng da kadaya ngámin na
naarisamsammán da,” nán ne APU.

Ya kaábà na Babilonia

¹¹ Ay nán manin ne Apu:

“Dakayu nga iBabilonia,
naganggam kayu se nagpatag kayu
nga nagarisamsam
kadaya kuw-kuwa daya tolay ku.

Ummán kayu kitun ki bumalásang nga báka
nga magkul-kulagtit ki kakadtán,
onu kabalyu nga maglag-lagtu
ki anggam na.

¹² May meap-appat tutu wala ya íli nu.

Mippà tutu wala ya dáyaw na.

Magbalin ya íli nu ka kababaán
kadaya ngámin na íli,
se magbalin ka ir-ir-er

nga áwan na tutu wala sur-surbi.

¹³Ay gapu ki rungat ne APU,
ay mabaaw tutu wala ya Babilonia.

Migsán tutu wala ngin.

Ay masdaáwan nala
daya ngámin na lumíwán
nu masingan da
ya napàyanán na.

¹⁴Dakayu wa marammútug,
magsagána kayun.

Limútan nu win ya Babilonia.
Gangngatan nuda ngámin ki bútag nu.
Akkan nu kengán daya mayán bútag nu,
ta nagbásul da ke APU.

¹⁵Isáraw nu ki ngámin na íli
ya angnábà nu,
ta sumúku win ya Babilonia.

Narba ngin ya darupírip pa abut na.
Ittu idi ya ibabbálat ku kaggída,”
nán ne APU.

“Bumálat kayu pe yin.
Kuwaan nu kaggída
tu kinuwa da kitun
kadaya duddúma nga íli.

¹⁶Pakuspan nu nga magtugnu daya iBabilonia,
se akkan nuda pagganiyan nin.

Gapu ki gubát, ay magguulli daya ngámin agtangeli
kadaya babalay da.

Magkakáwe da kadaya íli da kampela ngin.”

¹⁷Ay nán ne Apu, “Arig urbun karneru daya iIsrael, nga ap-aplan da láyon. Munna, ay árig nginub-ngobán naya ári ka Asiria da, ay se yala árig nginur-ngorán ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia ya tuláng da.”

¹⁸Ay díkod tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios na Israel: “Kídi, ay panísan ku win ya ári ka Babilonia se dadàlan ku ya íli na, nga ummán kitu kinuwa ku ki ári ka Asiria. ¹⁹Ay se ku ippan kammin daya iIsrael ki íli da kampela ngin. Mapnà da kadaya múla ka

bantay Carmel se ka bantay Efraim se Gilead. ²⁰ Ay kiyán na algaw,” nán ne APU, “ay áwan nin ya básul daya iIsrael se daya iJuda, ta pakawanan ku win ya bas-básul daya nesalákan ku.”

²¹ Ay nán ne APU,

“Mawe nu rautan daya iMerataim se iPekod.

Patayán nuda ngámin

se dadàlan nuda ngámin.

Kuwaan nu daya ngámin na bílin ku kadakayu.

²² Ay magina kadaya íli

ya sáraw daya maggugubát,

se magina pe ya pannakadadál na.

²³ Arig minan-mansu na Babilonia

daya ngámin na íli ki kalawagán;

ngamay kídí, ay árig na ngin

ya nadadál ki mansu.

Nagansing daya il-íli

ki nàwaán na.

²⁴ Ikaw kammin Babilonia

ya nirbut ki palab-ug mu

nga kinuwám kampela ngin nin.

May akkan mu la am-ammu.

Nasmà ka, ay nálà ka.

Nàwa yán kikaw

ta kinárit nà,” nán ne APU.

²⁵ Ay linùtán ne APU win

ya aggipayán na ka iggugubát na,

se na nelawanán ngámin

daya iggugubát na

ta nakarungat tutu wala.

Atán tali kuwaan ne Apu DIOS,

nga Mannakabalín ki Ngámin

ka íli Babilonia.

²⁶ Limútan nu se rautan nu!

Lùtán nu daya álang se sipi da,

dugsúan nu daya naarisamsam nu.

Ay se nu wa dadàlan tutu wala ya íli.

Rapúnan nuda tutu wala.

Akkan kayu mangibansi
oray isa ngala.

²⁷ Patayan nu ngámin daya suldádu da.

Ipàrù nuda kiya pakatayán da.

Mangallakallà da ngala kurug,
ta inumbet tin ya tiyampu
nga pannakapánis da!

²⁸ Sinnan nu, ta magguulli yin
daya bálud ka Babilonia.

Magkakáwe da ka Jerusalem
nga mangipakammu kiya nebabálat ne APU
nga Dios tada kadatu nangdadál kitu Templo na.

²⁹ “Palbetan nu daya marammútug nga suldádu,
ta gubatan da ya Babilonia.

Límútan da ya íli, ta senu áwan tutu wala
ya makatálaw kaggída.

Kuwaan nu kaggída
ya ummán kitu kinuw-kuwa da kada duddúma.

Nagpang-pangátu da ki nangsuwáy da kiyà
nga APU nga Awan Kapáda nga Dios na Israel.

³⁰ Ay díkod matay daya babbágu da
kadaya kal-kalsáda,
ay se matay ngámin pe daya suldádu da
kiyán na algaw,” nán ne APU.

³¹ Ay nán ne Apu DIOS
nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Kalínga takayu,
dakayu wa napasindáyaw wa tolay.
Inumbet tin ya algaw
nga ammánis ku kadakayu.

³² Madadál se marba ya napasindáyaw
nga íli Babilonia;

ay áwan ya sumeng mangpolit kaggína.
 Sidúgan ku daya il-íli na,
 se maupuwán daya ngámin
 nga atán ki lib-lebut na.”

³³ Ay nán manin ne APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin:
 “Napal-pallà daya iIsrael se daya iJuda.
 Ginuwardiyaán dada tutu wala,
 se akkan da tutu wala piyán na wayaán da.
³⁴ May nabílag ya mangisalákan kaggída.
 E Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin ya ngágan na.
 Aggína ya mangigdù kaggída,
 se mangidde ka kinapiya kadaya tolay ki kalawagán.
 May aggína pe ya mangrribù kadaya iBabilonia.”

³⁵ Nán ne APU: “Neaayang ngin ya ampiláng
 nga magpatay kadaya iBabilonia,
 se kadaya ù-upisiyál da,
 se daya mamasírib
 nga magtù-tùgud kaggída.

³⁶ Matay ngámin pe daya busid da profeta da.
 Ay díkod magbalin da ka umang-ang-ang.
 Matay pe daya suldádu da,
 ay magansing da tutu wala.

³⁷ Matay ngámin daya kabalyu da,
 se daya takay da nga makigubát
 ay madadál da.

Marápun ngámin daya agtangeli
 nga suldádu nga pillu da.
 Ummán da ki babay ki kapsut da.
 Maarisamsam ngámin pe
 daya bànáng da.

³⁸ Massiyánan ngámin
 daya paggayatán na danum da.
 Màwa yán kaggída

gapu ki ammatag da tutu wala
kadaya sinan diy-diyos da.

³⁹ Akkan magbayág, ay daya alsádu wa animál lin ya mag-agyán ka Babilonia. Magbalin nin ka balay daya arù. Ay áwan nin tolay nga mawe mag-agyán kitúni ka panda. ⁴⁰ Dadàlan ku ya Babilonia, ummán kitu nanadál ku ka Sodom se Gomorra, se datu ngámin na il-íli kitúni. Ay áwan nin mag-agyán kitúni ka panda,” nán ne APU.

⁴¹ Sinnan nu! Atán da adu wa suldádu
nga maggayát ka dáya.

Gayát da ki adayyu nga nasiyon
nga naturáy. Adu daya à-ári
nga maggayát ka adayyu
nga giy-giyán kídi kalawagán.

Magságana da nga makigubát.

⁴² Ay nakaarmas da ka bú tug se say-áng;
naranggás da tutu wala
se áwan da agkallà.

Nakatakay da kadatu kabalyu da.
Ummán ka adudúrán na palun ki bebay
ya tannug da.

Nakalinya da ngin
nga umbet manggubát ki Babilonia.

⁴³ Ay nagina naya ári ka Babilonia
ya dámag mepanggap kaggída.
Ay nagkapsut tala gapu ki ansing na.

Nagpannakit tutu wala
nga ummán ki pannakit na babay
nga madama magan-anà.

⁴⁴ “Umbet tà a ummán ka láyon
nga bumursát ki sir-sirát
ki ígid Jordan nga mawe ki pastu.
Kattatán ku nga aplan daya iBabilonia,
ay se ku pagtugawan
ya píli ku nga mangiapu kaggída.

Atán kadi ya ummán kiyà!

Atán kadi maketurad kumárit kiyà.

Se inna pe nga agturáy ya maketurad pumaráng kiyà?”

⁴⁵ Ay lugud, gínán nu ya palánu ne APU
nga kuwaan kadaya iBabilonia,
se ya pamàyanán na ki íli da.

Ay oray daya annánà da,
ay marùrut da nga mippan ka adayyu,
nga ummán da ki urbun karneru.

Masdaáwan nala da tolay ki kapàyanán da.

⁴⁶ Ay mataryun nala ya kalawagán
ki sáraw da kiya kaábà na Babilonia!
Magìna ki ngámin kalawagán
ya páuy da ki pannakit da.

Ya pannakapánis pikam na Babilonia

51 Tu idi pikam ya kagiyan ne APU:
“Mangipar-parut tà
ka mawe mangraut ka Babilonia,
nga magpatay kadaya tolay
nga mangagúra kiyà.

² Mangipàrob bà
kadaya tolay ka sabáli nga íli
nga manadál ka Babilonia.

Kiyán na algaw nga pannakadadál na,
ay umbet da nga magpagayát
kadaya nagbal-baláki nga giyán.

Arig isáp da daya iBabilonia,
ay ipúrán báli da,
ay áwan tutu wala
ya mabansi kiya íli da.

³ Akkan nuda iddán ka waya da
nga mangisirig ki bútag da,
se akkan nuda iddán ka oras da
nga magbádu
kiya ibbabádu da nga makigubát.
Patayan nu ngámin daya suldádu da;

oray daya babbágu, akkan nu kengán da.

⁴Bay-án nuda ngala
 nga matay kadaya kal-kalsáda,
 se mewarenán nala
 daya baggi da kiya ngámin íli da.

⁵Túyán ya màwa
 ta iyà nge Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin;
 ay akkan ku pikam nigsán daya iIsrael se iJuda,
 oray nu nagbásul da ngámin na tangeliyán kiyà,
 nga Awan Kapáda nga Dios na Israel.

⁶Magtálaw kayu kiya Babilonia,
 senu akkan kayu metangatay kaggída,
 ta panísan kuda ngin gapu ki básul da,
 ta ittu idi yin ya tiyampu
 nga ibabbálat ne APU
 kadaya iBabilonia.

⁷Kitun, ay árig balitù nga akap
 ki íma ne APU ya Babilonia,
 nga ittu tu nagpenumán na ka básí
 kadaya ngámin nasiyon ki kalawagán,
 nga ittu tu namaallut kaggída.

⁸May nàtatán nala nga nadadál ya Babilonia.
 Sangítán nu.

Magsápul kayu
 ka pangágas nu
 kadaya big-bígád na
 ta get tala nu mapiyánan da.

⁹Ay nán datu agtangeli kitúni:
 “Sengán mi kuma ya Babilonia
 ngamay naládaw win.

Bay-án nu wala ngin.

Magulli tada ngin
 kadaya babalay tada
 kampela ngin nin.

Ta pinánis tutu wala ne Dios sin;
 ay nasamnga tutu wala

ya nammánis na.

¹⁰Pinangábà nitta ne APU!

Dádun nin ka Jerusalem

ta mawe tada iwaragáwag

ya kinuwa ne APU nga Dios tada.

¹¹Setan nu

daya mayán daya bútag nu,

se pannuwan nu ya aggipayán nu!

Neparut ne APU win ya ári da ka Media nga gubatan na ya Babilonia.
Dadàlan na, ta ittu idi ya ibabbálat na kadaya iBabilonia, gapu kitu
nanadál da kitu Templo na.

¹²Isinyás nu

nu dummarup kayu

ka Babilonia.

Kaduwán nu daya magguwardiya.

Itanab nuda.

Ta kuwaan ne APU win

tu kinagi na nga palánu na

nga kuwaan kadaya iBabilonia.

¹³Dakayu wa tolay

nga magag-agyán

ki adanni kadaya wángawángag;

dakayu wa nababánang;

inumbet tin ya panda nu.

Pumanda ngin ya biyág nu.

¹⁴Nesip-sipata ne APU

nga Mannakabalin ki Ngámin,

nga nán na:

“Paraut taka, Babilonia

kada adu tutu wala nga suldádu.

Ummán da ka gáwang

nga magdittág kikaw,

ay se da nga isárasáraw

ya nangngábà da kikaw.

¹⁵Gapu ki pannakabalin ne Dios,

ay pinarsuwa naya lusà

se ya kalawagán.
 Gapu ki kinasírib na,
 ay binílád naya lángit.
¹⁶Ay ki addug na úni na,
 ay madudúrán nin
 ya gíbat kiya ngúdu.
 Urnúngan na daya angap
 ki ngámin kalawagán.
 Pagsal-sal-ítan na
 se na pagbaliyan,
 ay ittu pe yin
 ya angilbet na ki udán.
¹⁷Nu ipádíg tada kiyán
 ya màwa na toláy,
 ay ang-ang da ngala,
 se áwan da am-ammu.
 Meap-appat tala
 daya maragkuwa
 kadaya sinan diy-diyos,
 ta daya kuk-kuwaan da
 nga sinan diy-diyos,
 ay busid da,
 ay se áwan da biyág.
¹⁸Awan sur-surbi dayán
 nga sinan diy-diyos.
 Palabúga ngala da toláy dayán.
 Dadàlan nala ne APU dayán
 ki oras nga nìdang na.
¹⁹May e APU nga Dios na Israel, ay
 akkan ummán kadayán na diy-diyos!
 Ta aggína ya namarsuwa ki ngámin;
 ay aggína ya namíli kadaya iIsrael
 ka kuw-kuwa na.
 E Yahweh nga Mannakabalin ki Ngámin
 ya ngágan na.

Ya bátug mansu ne APU

- ²⁰ Nán ne Apu: “Ikaw Babilonia
ya árig ippapangkur ku
nga ippapatay ku ki gubát.
Ikaw ya usaran ku
nga pagpangkur ku kadaya nasiyon.
Ikaw pe ya usaran ku
nga mangdadál kadaya il-fli
nga itur-turayán da à-ári.
- ²¹ Ikaw pe ya pangrápun ku
kada kabalyu se kadaya
nakatakay kaggída.
Ikaw pe ya pangdadál ku
kadaya lúgán da nga makigubát,
se pangrápun ku
kadaya magtatákay kadayán.
- ²² Ikaw ya usaran ku
nga magpatay kadaya lalláki se babbay;
se kadaya lálákay se daya nabbing;
se kadaya babbágu se kadaya babbalásang.
- ²³ Ikaw pe ya usaran ku
nga magpatay kadaya
magpas-pastu ka karneru,
se kadaya karneru da;
Ikaw pe ya usaran ku
nga magpatay kada magtal-tálun,
se kadaya báka da nga pagubra da.
Ikaw pe ya usaran ku nga magpatay
kadaya gugubernador,
se daya ù-upisiyál da.

Ya kapánis daya iBabilonia

²⁴ “Panísan ku ki àráng nu daya iBabilonia, gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da ka Jerusalem,” nán ne APU.

- 25 Lùsawan taka, Babilonia
 nga árig bantay nga maragdadál
 ki ngámin kalawagán.
 Panísan taka.
 Igday ku daya ngámin tappáng mu,
 se taka pagbalinan
 ka isa nga buntun na lusà
 nga áwan sur-surbi.
- 26 Awan da la málà a batu kikaw
 nga mabalin na pundasiyon na balay.
 Awan mu sur-surbi yin ka panda,”
 nán ne APU.
- 27 Isinyás nu wala nu dumarup kayu.
 Itanggoyob nu daya tarumpeta nu,
 ta senu magina daya ngámin na nasiyon!
 Pagsaganáan nuda nga rumaut ka Babilonia.
 Ayabán nu daya suldádu ka Ararat,
 ka Minni se ka Askenaz.
 Magpíli kayu ka mangiapu kaggída.
 Mangilbet kayu
 ka adu tutu wala nga kabalyu,
 nga ummán ka gabboyun da dúdun
 ya kaadu da.
- 28 Pagsaganáan nu daya nasiyon
 nga manggubát ka Babilonia.
 Ayabán nu daya à-ári ka Media,
 se daya gugubernador da,
 se daya ù-upisiyál da,
 se daya ngámin sakúpan da.
- 29 Ay mayagyag gala ya lusà
 gapu ki ansing na,
 ta akkan nin maul-ulis
 ya piyán ne APU
 nga kuwaan ki Babilonia.
 Pagbalinan na yán na íli ka áwan sur-surbi;

- ay áwan nin ya mag-agyán kiyán.
- ³⁰Maddi da ngin makigubát
 daya suldádu na Babilonia.
 Mag-agyán da ngala
 kadaya aglingdán da;
 áwan da bílag gin na makigubát;
 natan da ngin kada babbay.
 Nasídug daya babalay da ngin,
 se narítu in
 daya pasuwál na ruwángan na íli da.
- ³¹Ay nagsasarunu
 datu nawe mangidámag
 kitu ári ka Babilonia,
 nga nasákup ngámin nin tu íli na.
- ³²Ay nasákup ngámin nin
 oray ya agbattaán da.
 Ay nasídug ngámin pe yin
 daya tubutúbung ki ladda,
 ay naburíngaw win daya suldádu da.
- ³³Ata nán ne APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin
 nga Dios na Israel:
 “Ya Babilonia, ay árig trígo
 nga tagay yin na magáni
 se màgì ki aggaggián.”
- ³⁴Arig ka abay nga ulolag nge Nebucadnezar
 nga ári ka Babilonia.
 Kinnán nakami
 se nakami nginà-ngàngat.
 Inalà na ngámin
 nga minayán na íli mi,
 se na tillan.
 Nagbattug kadatu kapíyán
 nga kuw-kuwa mi,
 ay se nakami nga neula.

- ³⁵Nán daya iJerusalem:
 “Magbáyad ya Babilonia
 ki nangdadál na kadakami.
 Mebálat din kadaya tolay na
 tu nagpatay da kadakami.”
- ³⁶Díkod tu idi ya kagiyan ne APU
 kadaya iJerusalem:
 “Iyà ya mangigdù kadakayu,
 se iyà ya mangibálat kadakayu.
 Passiyánan ku ya bebay na,
 ay oray pe daya gabbuwà na.
- ³⁷Madadál tutu wala ya Babilonia.
 Magbalin ka isa nga dugsù a rabba.
 Awan tolay ya magyán ki íli.
 Daya alsádu nga animál ngala
 ya mag-agyán kitúni na.
 Pagan-ansing da tolay
 ya nàwaán na,
 se daya makasingan,
 ay sumanintà da.
- ³⁸Ummán da ka láyon
 nga magúngug daya iBabilonia,
 se magngarngar da
 nga ummán kadaya annánà láyon.
- ³⁹Ay ki kamit na angnán da,
 ay pagsay-am kuda.
 Iddán kuda ka inuman da.
 Pinglawan kuda
 senu maggan-gánas da,
 ay se dala matúdug.
 Ay áwan da kalukág gin
 ka panda,”
 nán ne APU.
- ⁴⁰“Pasingkunan kuda ki urbun karneru,
 se toru wa karneru se kalding
 nga marùrut nga mippan ki agpartiyán.”

- ⁴¹ Nasákup pin ya Babilonia,
 ya íli nga iday-dáyaw
 daya ngámin tolay ki kalawagán!
 Nakapap-panansing ngin na sinnan
 ya napàyanán na Babilonia.
- ⁴² Linanab na bebay ya Babilonia!
 Nalnap ki dadakkal la palun.
- ⁴³ Nagbalin nga nakapap-panansing
 daya il-íli na.
 Natikágan daya lusalusà na,
 se nagbalin da ka ir-ir-er.
 Awan tutu wala ngin
 ya mag-agyán kitúni,
 ay oray ya manalen nala
 ay áwan pe.
- ⁴⁴ Panísan ku nge Bel
 nga diy-diyos daya iBabilonia,
 se peulli ku ngámin kaggína
 daya inarisamsam na.
 Akkan nin gumánat da tolay
 nga mawe magdáyaw kaggína.
 Narba ngámin nin
 daya darupírip pa abut na Babilonia.
- ⁴⁵ “Dakayu wa iIsrael nga tolay ku,
 magtálaw kayu win ka Babilonia,
 senu akkan kayu meráman
 ki rungat tutu wala ne APU kaggída.
- ⁴⁶ Akkan kayu magansing,
 se akkan kayu madusmaya
 kadaya magi-gina nu
 nga dam-dámag.
 Káda dagun sabáli nga dámag
 ya magina nu.
 Atán da nga dámag
 mepanggap kadaya naranggás

nga mà-màwa,
se daya agtuturáy nga maggugubát.

47 Ta umbet tala nga umbet
ya oras nga ammánis ku
kadaya diy-diyos daya iBabilonia.

Meap-appat da ngámin,
ay se mewarenán nala
kadaya kal-kalsáda
daya nagkakátay nga tolay na.

48 Ay se la nga maganggam
daya ngámin na atán ka ilángit,
se daya ngámin na atán ked kalawagán,
nu maábà ya Babilonia
kadaya suldádu
nga magpagayát ka dáya
nga manggubát kaggína,”
nán ne APU.

49 “Nu mapaanna
tu inagpatay daya iBabilonia
kadatu iIsrael kitun
se nagpatay da
kadatu tolay ked kalawagán kitun,
ay ummán pe kiyán,
matay daya iBabilonia.

50 Dakayu wa makalásat ki gubát,
magtatálaw kayun!
Akkan nu ipatattát.
Oray atán kayu ka adayyu nga íli,
ay lam-lamtan dà a APU nu,
se akkan nu kal-kaligpanán
ya Jerusalem nga íli nu.”

51 Nán nu, ‘Neap-appat kami
se nerupat kami tutu wala,
ta linnà daya agtangeli
daya napatag ga giyán

kitu Templo ne APU.’

⁵² Ay túya nán ne APU:

“Umbet ya oras
nga dadàlan ku
daya diy-diyos daya iBabilonia.

Ay magina kadaya il-íli
ya akat-atúlág
daya nà-nàtab ba tolay na.

⁵³ Ay oray nu umunè
ka panda ka lángit ya Babilonia,
ay se la mangwa
ka naligda nga aglingdán na,
ay ipàrob ku kammala
daya kalínga na nga manadál kaggína,”
nán ne APU.

⁵⁴ Ginán nu kod ya páuy daya iBabilonia!
Madama marba tutu wala ya íli da.

⁵⁵ Ta atán ne APU
nga mangdadál ki Babilonia.
Paging-inggappan nada ngin.
Ay ummán ki adudúrán
da dadakkal nga palun
ya págat daya kalínga
nga mangraut kaggída.

⁵⁶ Ta atán da nga umbet tin
daya suldádu nga manadál kiya Babilonia.
Natiliw win daya suldádu na, ay se
dinadál daya kalínga da
daya bútag ga iggugubát da,
ta e APU nga Dios,

ay idde na kadaya mangwa ka nadakè
ya kapanísán nga karbangán da.

⁵⁷ Pinglawan ku daya agtuturáy da,
se daya mamasírib da,
se ngámin daya gugubernador da
se daya ù-upisiyál da,

se daya suldádu da.
 Magkakatúdug da
 ngamay akkan da ngin
 malukág ka panda!”
 nán naya Ari; nge Yahweh
 nga Mannakabalin ki Ngámin
 ya ngágan na.

⁵⁸Ay nán manin ne APU
 nga Mannakabalin ki Ngámin:
 “Marba ya nàrag nga darupírip
 nga abut na Babilonia.
 Daya alingúdu wa gitap
 na ruwágan na,
 ay masídug da ngala.
 Ay áwan sur-surbi
 daya nagrig-rigátan da
 nga inub-ubra,
 ta masídug da ngámin nala.

Tu bílin ne Jeremias kitu Seraya

⁵⁹Tu idi ya bílin ku kitu Seraya, nga pútut tu Neria se apúku natu Maseya. Nebílin ku idi kaggína kane mawe ka Babilonia, kabulun na tu Zedekia nga ári ka Juda. Ay nàwa idi kitu mekappát dagun na nagturáy natu Zedekia. Nge Seraya ya pakammuwan ne Zedekia. ⁶⁰Nesurátan ku ngámin na mà-màwa mepanggap ki pannakadadál na Babilonia. ⁶¹Ay se ku la nán kitu Seraya, “Ibása mu ngámin dedi nga nesúrát kídi nu dumatang ka ka Babilonia. ⁶²Ay se ka la magkarárag nga nán mu, ‘O APU, kinagi mu nga dadàlan mu idi nga íli, ay áwan mabansi nga tolay se daya animál nga sibbiyág, se pagbalinan mu pe ka áwan sur-surbi ka panda.’ ⁶³Ay nu mabalin mu ibása ngámin na nesúrát kídi, ay galútán mu ka batu, ay se mu la mawe ipisù ka wángag Eufrates, ⁶⁴ay se mu nán kikaw nga mangipisù, ‘Ummán pe kídi ya màwa ki Babilonia. Umlad, ay akkan pe yin makátungár ka panda, gapu ki ammánis ne APU kaggína.”

Ay tu idi ya pamalinán naya bàbànan natu profeta Jeremias.

Tu nekadadál na Jerusalem

52 Duwa púlu se isa dagun tu Zedekia kane magári ka Juda. Sangapúlu se isa dagun na nga nagturáy ka Jerusalem. Tu Hamutal tu ina na, nga an-anà natu Jeremias nga iLibna. ²May nadakè ki pagsisinnán ne APU datu kinuw-kuwa tu Zedekia. Ummán kammin kitu kinuw-kuwa natu Jehoyakim kitu nagturáy na. ³Nakarungat tutu wala nge APU kadatu iJerusalem se iJuda, ay tútu lùsawan nada sisinnán. Ay tútu nepetálaw nada kadatu kalínga da.

Nagribilde tu Zedekia kitu ári ka Babilonia. ⁴Ay díkod, kitu mekasiyám dagun tu Ari Zedekia nga nagturáy, ay inumbet rinaut ne Nebucadnezar nga ári ka Babilonia ya Jerusalem, kitu mekasangapúlu nga algaw kitu mekasangapúlu nga búlán. Nagkampu datu suldádu kitu lasi natu íli, ay se da ginaburán tu ígid natu abut ka unean da nga mangraut. ⁵Ay díkod nalimut tu íli panda kitu mekasangapúlu se isa dagun kitu nagturáy tu Zedekia ka Jerusalem. ⁶Ay kitu mekasiyám ngalgaw kitu mekappát ta búlán kitun kam nga dagun, ay áwan da tutu wala ngin kanan datu tolay kitu íli. ⁷Ay tútu nangwa da ka abbut kitu darupírip pa abut natu íli. Ay kane gabi, ay lummawán nga nagtatálaw datu suldádu. Nanalen da kitu dad-dalenán kitu nagbátán natu gagyangán natu íli nga adanni kitu kamulán natu ári, ay se da nameyag kitu tanáp ka Jordan. ⁸May impal datu suldádu nga iBabilonia da, ay sinimát da de Ari Zedekia kitu tanáp ka Jerico. May nagtatálaw datu suldádu ne Zedekia. Pinanáwan da ngala ngin. ⁹Ay tútu tiniliw da tu Ari Zedekia se da nippan kitu giyán natu Ari Nebucadnezar nga atán ka Ribla nga sákup na Hamat. Sinintinsiyaán da nge Zedekia kitúni. ¹⁰Pinatayán ne Nebucadnezar datu pútut tu Ari Zedekia kitu àràng na. Pinatayán na pe kitúni Ribla ngámin datu ù-upisiyál ka Juda. ¹¹Ay se na ngala tinukil tu mata tu Ari Zedekia, se na piníngil ka káwar, se na nippan ka Babilonia. Ay nebálud na tu Zedekia kattoni panda kitu nekatay na.

¹²Ay kitu mekasangapúlu walgaw kitu mekalimma búlán kitu mekasangapúlu se siyám ma dagun nga nagturáy tu Ari Nebucadnezar ka Babilonia, ay nawe tu Nebuzaradan ka Jerusalem. Aggína tu ap-apu datu suldádu tu Ari Nebucadnezar. ¹³Sinidug na tu Templo ne APU, se tu palásiyu natu ári, se ngámin datu babalay datu nasáad nga tolay ka Jerusalem. ¹⁴Ay rimba pe datu suldádu nga kabulun na tu darupírip pa

abut na Jerusalem. ¹⁵ Ay se yala inalàan natu Nebuzaradan datu pub-pubri nga tolay se datu nabansi nga tolay ka Jerusalem, se nada nippan na nebálud ka Babilonia. Inalà na pe datu nabansi kitu íli, se datu pummane yin ki ári ka Babilonia. Nebulun na pe nga inalà datu ngámin na atán paglaingán na ubra. ¹⁶ May nepalúbus natu Nebuzaradan nga magbansi datu duddúma nga pub-pubri ka Juda, ta aggída datu magtagasingan kadatu kaubásan kitúni, se aggída pe datu magtálun kitúni.

¹⁷ Ay dinadál datu iBabilonia datu bága nga adígi, se datu batay nga atán kitu Templo ne APU, se tu abay nga bága nga besin, se da nippan ngámin datu bága ka Babilonia. ¹⁸ Ay inalà da pe datu bága nga aggipayán ka abu, tu pála, tu pagkartib ka pabílu, malúkung, ispun, se datu ngámin na bága nga usár kadatu ub-ubra kitu Templo. ¹⁹ Ay inalà pe natu Nebuzaradan datu bibittà a malúkung se datu aggipayán ki birgáng pára ka insensu, se datu besin, se datu kanderu, se datu aggiparotunán ka pingki, se datu akap, se datu ispun, se datu malúkung nga aggipayán ka básì nga medátun, se datu ngámin usár nga nàwa ki silber se balitù. ²⁰ Ay akkan da ngin makílu ki dammat da tutu wala datu bága nga adígi, se tu isa nga rusud, se datu sangapúlu se duwa nga sinan báka nga neparotunán tu abay tutu wala nga rusud. Ngámin datun ay nepàwa natu Ari Solomon pára kitu Templo ne APU. ²¹ Ay datu duwa nga adígi, ay walu mitru tu kadaddu da, ay se annam mitru tu paliput da. Naglúngug da, ay appát kurimngán tu tannag da. ²² Ay kitu untù dedi nga adígi, ay atán pinangkaúlu na nga bága nga duwa mitru ya kalingúdu na. Napalebután ka ummán ka sígay tu singan na, se sinan búnga pomegrante ka pinangkadekorasiyon na. Pabeg bága pe ngámin dedi. ²³ Ay siyám púlu se annam ngámin nga pomegrante tu nepaliput ki káda nga adígi, ay magatut ngámin tu dágup datu nepaliput kitu ummán ka sígay tu singan na.

²⁴ Ay tiniliw pe natu Nebuzaradan tu Seraya nga apu datu pádi, se tu Zefania nga sumarunu kaggína, se datu tallu wa guwardiya kitu gagyangán natu Templo. ²⁵ Ay tiniliw na pe tu upisiyál kitu íli nga ap-apu datu suldádu datu iJuda, se pittu kadatu magtù-tùgud kitu ári, se tu piníli natu kumander nga makammu kadatu suldádu nga kaseng na, se annam púlu nga lalláki nga atán pikam kitu íli. ²⁶ Ay se yala nippan natu Nebuzaradan da kitu

---

52:22 Ya pomegrante, ay isa nga káyu nga magbúnga ka ummán ki dadakkal nga bayábat nga daggáng ya kulor na.

giyán na ári ka Babilonia nga atán ka Ribla. ²⁷ Pinapatay natu ári ka Babilonia da kitúni. Ay díkod netálaw da nga bálud datu iJuda kitu íli da.

²⁸ Tu idi ya lista natu bíláng datu iJuda nga netálaw ne Nebucadnezar: 3,023 ngámin tu bíláng datu nippan na ka Babilonia nga nebálud kitu mekapittu dagun natu Nebucadnezar nga nagturáy ka Babilonia. ²⁹ Ay kitu mekasangapúlu se walu nga dagun tu Nebucadnezar nga nagturáy, ay 832 pikam tu tiniliw da ka Jerusalem. ³⁰ Ay kitu mekaduwa púlu se tallu nga dagun nga nagturáy tu Nebucadnezar, ay 745 datu tiniliw tu Nebuzaradan se nada nebálud. Ya dágup datu ngámin iJuda nga nebálud da, ay 4,600.

Nawayaán ne Jehoyakin

³¹ Ay kitu mekaduwa púlu se limma ngalgaw, kitu mekasangapúlu se duwa búlán, kitu mekatallu púlu se pittu dagun nga nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay tu Evil-merodac tu summukát ta nagturáy ka Babilonia. Ay namáru kitu Jehoyakin. Tútu nepelawán na kitu agba-balúdán. ³² Nindù kaggína, ay niddán na ka nangátu wa sáad may datu duddúma nga ári nga kabulun na kitúni Babilonia. ³³ Ay díkod nippà pe yin ne Jehoyakin tu bádu na nga bádu bálud, ay se neduwa peyang ngin mangán kitu ári panda kitu nekatay na. ³⁴ Ay niddán peyang pe natu ári ka Babilonia ka kanan se usár na panda kitu nekatay na.

Lamentations

Daya pan-pannakit ka Jerusalem

- 1** Kitun, adu tutu wala ya tolai ka Jerusalem.
Ngamay kídi, ay kù-kùlelà ala.
Kitun, ay aggína ya katurayán kadaya nas-nasiyon.
Ngamay kídi, ay magas-asissa
nga ummán ki búkud nga babay.
Kitun, ay aggína tu kangatuwán kadaya il-íli.
Ngamay kídi, ay nagbalin ka asassu.
- ² Malaw-lawagán nga sumángit;
magtar-tarúyà ya luwa na ki pàngit na.
Awan nala kadatu ù-opun na
ya manganannay kaggína.
Tinaraydor ngámin datu ù-opun na;
nagbalin da ka kalínga na.
- ³ Ngámin daya iJuda, ay netálaw dada nga bálud.
Nagbalin da ka asassu datu nangitálaw kaggída.
Magyán da ngin ka sabáli nga íli;
áwan da íli nga paggunàán da kuma.
Napalebután da kadaya kalínga da;
Awan da kapannán nga pagtaláwan da.
- ⁴ Kù-kùlelà daya dal-dálen na mameyag ka Jerusalem,
ta áwan masingan nin na mawe kadaya napatag nga Piyasta.
Awan nin lumnà se lumawán kadaya ruwángan na.
Daya pappádi, ay magpannakit da.
Daya babbalásang, ay magsángit da
ki narígát nga kapà-pàyanán na íli da.
- ⁵ Datu kalínga na, ay nagbalin da ka apu na;
pummiya ya kabiy-biyág daya kalínga na.

1:0 Idi nga libru, ay mepanggap ki agsángit se agpannakit ne Jeremias gapu kitu nangdadál datu iBabilonia ki Jerusalem.

Ta ittu ya ammánis ne APU kaggína,
 gapu kadaya adu wa bas-básul na.
 Tiniliw da nga netálaw daya annánà na;
 Kiya adayyu wa íli, ay nebálud dada.

⁶Ya kinadáyaw na Jerusalem,
 ay nippà in.
 Daya agtuturáy na, ay árig daya toru wa ugta,
 nga áwan da masma a pagarában da;
 Namminán da ngin ka bílag
 nga mangitagtág kadaya maganup kaggída.

⁷Ki agrig-rígát se agpan-pannakit na Jerusalem,
 ay dam-damdamman na,
 datu ngámin na kinabànéng
 nga kuw-kuwa na kitun.
 Ay kane sakúpan datu kalínga na,
 ay áwan sumeng kaggína.
 Datu kalínga na, ay makag-aggalà ala,
 kane masingan da nga naábà.

⁸Napalotán tutu wala ya nagbásul na Jerusalem!
 Ittu ya gapu na nga ikaragit da ngin.
 Datu mamatag kaggína kitun,
 ay irupat da ngin kídí,
 gapu ta árig nasingan da ngin ya nekasobaán na.
 Tittu ya magpannakit ya màwa na,
 se akkan na ipassingan ya murang na.

⁹Masissingan ki bádu na ya kinaragit na.
 May akkan na pagan-anu nu nágan na pagbalinán na.
 Ay díkod nakapap-panansing tutu wala tu nekaábà na.
 Ay áwan nala ya manganannay kaggína.
 Ay nán na, “Sinnam APU ya agpannakit ku,
 ta inábà dà daya kalínga ku.”

¹⁰Inarisamsam daya kalínga na daya ngámin napatag
 nga kuw-kuwa na.

Kaggína nga magsisíngan, ay
 linnà datu akkan Judyu tu Templo;
 datu tolay nga ipárit mu APU
 nga lumnà ki pagguurnúngán da tolay mu.

¹¹ Makat-atúlág da tolay na
 ki magsápul ki kanan da.
 Isukát da ka makkán daya napatag nga kuw-kuwa da,
 ta senu magbiyág da.

“Sinnan nà kod, O APU,
 ki áwan sur-surbi nga napàyanán ku.”

¹² “Sinnan dà kod, dakayu wa maglilíwán!
 Awan nala idi kadakayu ta?
 Awan nu pikam nasingan nga ummán kídí
 nga pannakit nga sag-sagabáan ku,
 nga ammánis ne APU kiyà,
 kane makarungat tutu wala.

¹³ Netànág na ya apuy kiyà;
 sinìdug nà panda ki tuláng ku;
 inílug nà, ay akkan nà makatálaw;
 se nà a pinagdudoray yala,
 nga magtalgaw nga magrig-rígát.

¹⁴ Inùnud na daya bas-básul
 se nada pinaggaámung
 se na nga nepabugtung kiyà,
 nga ittu daya namakapsut kiyà;
 se nà nepaábà kadaya kalíngà,
 nga akkan ku mabaal abáan.

¹⁵ Pinagdita ne APU
 ngámin daya kabilgán nga suldádu ku;
 Nangìdang ka algaw
 nga agpatay na kadaya babbágu ku.
 Ay daya ngámin na tolay ku,
 ay ummán da ka dinam-dam-án nala ne Apu.

¹⁶Ay túya gapu kadayán ay sumángit tà;
magtar-tarúyà ki pàngit ku daya luwà.
Awan nala ya makaanannay kiyà,
awan nala ya mamagbagkad ki uray ku.
Kù-kùlelà daya annánà ku,
ta inábà dà daya kalínga ku.

¹⁷Idawát ku daya ímà a makiseng,
ngamay áwan nala ya mangatangya.
Pinagbalin ne APU ka kalínga daya ílstraà
daya ngámin na atán ki lib-lebut da.
Nagbalin ya Jerusalem
ka árig nínis nga naragit kaggída.

¹⁸May nán na Jerusalem,
“Kustu mà ya kinuwa ne APU,
ta daya bil-bílin na, ay sinuwáy ku.
Túya ginán dà, dakayu ngámin na tolay,
sinnan dà kadaya rig-rígát se pan-pannakit ku.
Ta daya tolay ku nga babbay se lalláki,
netálaw dada ka bálud ki adayyu nga íli.

¹⁹Kirrawán ku datu nán ku nga kagdù ku,
may maddi dà sengán.
Daya pappádi se daya agtuturáy ku,
ay natay da ngala kiya íli
ki agsap-sápul da ka kanan da,
ta senu magbiyág da kuma.

²⁰“Sinnam, O APU, ya agrig-rígát ku,
mariribuán ya ngámin unag ku;
magpan-pannakit ya uray ku,
gapu ki nagribilde ku.
Ada daya patayan da kadaya kal-kalsáda,
akkan da pe makalísi oray ki unag balay da.

²¹ Giginán da tolay ya akat-atúlág ku,
 may áwan nala ya umbet manganannay kiyà.
 Nagina daya ngámin kalíngà ya kapà-pàyanán ku,
 ay maganggam da ki kinuwa mu kiyà.
 Umbet kuma ngin tu algaw nga kinagi mu,
 nga agrígát da, ummán ki agrig-rígát ku.

²² Pabasúlan muda
 kadaya ngámin nadakè a kuk-kuwaan da;
 ay se muda panísan
 nga ummán ki nammánis mu kiyà,
 gapu kadaya ngámin bas-básul ku.
 Makat-atúlág gà ki rig-rígát ku,
 se magpannakit tà a tutu.”

Ya ammánis ne Dios ki Jerusalem

2 Gapu ki rungat ne Apu,
 ay nepalúbus na nga màwa ki Jerusalem
 daya ngámin na nadakè.
 Ya kinapiya na Israel kitun,
 ay nerungsap na panda ki lusà.
 Oray ya Templo nga pagdadam-án na,
 ay pinagdita na ngala gapu ki rungat na.

² Dinadál ne Apu daya ngámin babalay ka Israel.
 Awan nala ya kinalakkán na kaggída.
 Gapu ki rungat na tutu wala,
 dinadál na ya aglingdán da iJuda kadaya kalíngà da.
 Neap-appat na tutu wala
 ya íli Juda se daya agtuturáy na.

³ Gapu ki rungat na tutu wala, ay nippà na
 ya bílag na Israel;
 akkan nada ngin sengán
 nu dumarup daya kalíngà na.

Ummán ki apuy ya rungat na kadaya iIsrael;
upuwán na daya isarat na.

⁴Nesirig na kadàta ya bútag na, nga ummán
ka aggína ya kalínga tada;
Pinatayán na ngámin daya pà-pàgan tada,
nga iJerusalem;
nebùra na kadàtada ya magap-apuy nga rungat na.

⁵Nagbalin ne Apu ka ummán ka isa nga kalínga;
ta ya Israel, ay dinadál na.
Dinadál na daya pal-palásiyu;
neráman na daya aglingdán da.
Daya tolay ka Juda
napalotán ya agpannakit da.

⁶Dinadál na tutu wala ya Templo
nga pagday-dayáwan kaggína;
Pinandanán ne APU
daya piy-piyasta se ya Algaw wa Pinaggiimáng.
Gapu ki nakarungat na tutu wala,
oray da à-ári se daya pappádi, pinagdita nada.

⁷Pinagdita ne Apu win ya anidúgán ka basu kaggína;
pinanáwan na ngin ya Templo na;
binay-án na daya kalínga
nga nangdadál kadatu darupírip nga abut na.
Makas-asáraw da kalínga ki Templo ne APU,
nga ummán ki akasáraw tada ki algaw na piyasta tada.

⁸Linam-lammat kammala ne APU,
nga dadàlan ya darupírip nga abut na Jerusalem;
kinappiya na nga pinalánu ya annadál na;
akkan tutu wala nin-induwán.
Nu tolay da kuma ngala datu abut se datu torre,
ay magpannakit da ta nadadál da ngin tutu wala.

⁹Narba daya gitap daya ruwángan na,
 nadadál daya landù a ar-aruminta da.
 Daya à-ári se agtuturáy na, netálaw dada ka sabáli íli;
 áwan mangisúru win kadatu Bil-bílin ne Apu.
 Ay daya profeta na,
 ay áwan da mindaggán nin
 nga ipassingan ne APU kaggída.

¹⁰Ngámin daya pangmanàman na Jerusalem,
 ay magtutúgaw da ngala ki lusà a maging-inggap.
 Tinapúrán da ka tápù daya úlu da,
 se da nagbádu ka langgusti ki agpannakit da.
 Daya babbalásang ka Jerusalem,
 ay maggugukkab da ngala ki lusà.

¹¹Lumanát tin daya mata ku ki sangit ku;
 magpannakit tutu wala ya uray ku.
 Mariribuán tutu wala ya unag ku,
 gapu kadaya natay nga tolay ku,
 se daya annánà, se daya maladága
 nga mal-malngát tala kadaya kal-kalsáda.

¹²Sumángit da nga magadang kadaya ina da
 ka makkán se mainum da.
 Mal-malngát da kadaya kalsáda ki íli,
 nga ummán kadaya suldádu nga natalíngu.
 Main-ínut da matay
 nga tà-tàbit naya ina da.

¹³O Jerusalem, nga íli ku,
 nágan na makagì kikaw,
 se nágan na pangipadáan ku?
 Nágan naya pangipadígán ku kikaw sen maanannay ka,
 ikaw nga Jerusalem nga árig babbalásang?
 Ta ummán ki kalawág
 na bebay ya kasamnga na nekadadál mu;

iinna ngala ya makepolit kikaw?

¹⁴Daya profeta mu,

ay pabeg nga binnusid se mangal-alílaw
ya kinag-kagi da kikaw.

Akkan da kinagi kikaw daya kinuw-kuwám nga nadakè,
ta sen akkan kuma ngin nàwa ya kà-kàwaán mu kídi.
Ngamay sabáli mán kammin tu nebàbànan da kikaw;
binnusid se mangal-alílaw da gáyám.

¹⁵Ngámin daya lumíwán,

ay “Ga!” nán da nga mangigal-galà kikaw;
sumanintà da se magwingíwing da
nga mangug-og kikaw, Jerusalem;

“Di mà ittu idi ya nán da nga kapíyán na íli?

Wà ned na ngin tu pagang-angammán da tolay nga íli?”

¹⁶Ug-ogan daka daya ngámin na kalínga mu.

Il-ilbi daka ki lùsaw da tutu wala kikaw;
Ingoringori daka nga madaddarangtán kikaw.
“Inábà mi tutu wala ngin!

Nabayág mi yin nga id-idaggán nga màwa yán,
Ay nàwa kurug gin!” nán da.”

¹⁷Kinuwa kurug gin ne APU tu palánu na;

pinagintutuwan na tu kinagi na nga kuwaan;
nga ummán kitu kinagi na kitu nabayág gin;
dinadál na tutu wala ya Jerusalem;
akkan na kinalakkán.

Pinangábà na daya kalíngam;
pinagpatag nada ki nekaábà mu.

¹⁸Sumángit kayu ke Apu

dakayu wa darupírip pa abut na Jerusalem!
Bay-án nu wa magtar-tarúyà ya luwa nu
ki algaw se gabi!

Akkan nu imangán ya agsángit nu,
 bay-án nu wa magtar-tarúyà ya luwa nu.

¹⁹Magpúyát ka nga sumángit ke Apu;
 bumángun ka oray inna nga oras ki gabi!
 Ikagi mu ngámin ya atán ki uray mu,
 ki akiseng mu ke Apu.
 Makim-imallà ka kaggína
 pára kadaya annánà mu
 nga mal-alngát ki bisin da
 kadaya kal-kalsáda.

²⁰Sinnan mu kod, O APU!
 Daya tolay mu kammin ya par-parigátan mu!
 Rumbang kadi nga kanan da ina daya annánà da?
 Aggída mà ya nangianà kaggída!
 Rumbang kadi nga daya pappádi se daya profeta,
 ay patayan dada ki giyan Templo mismu?

²¹Daya baggi daya annánà se da làlákay,
 ay newawaren da ngala kadaya kal-kalsáda.
 daya babbalásang se daya babbágu,
 pinatayán dada ki ampiláng.
 Gapu ki rungat mu, pinapatay muda ngala
 nga áwan agkallà.

²²Inayabán mu daya kalínga ku ki lib-lebut ku,
 nga ummán da ka magpiyasta.
 Kitu algaw wa akarungat mu, APU,
 ay áwan nala ya nakatálaw onu nabiyág.
 Ngámin daya neanà ku se tinagíbi ku, ay
 pinatayán da kalínga ku da.

Ya akkan maul-ulis nga aminya ne APU

- 3** Iyà mismu, ay napadásan ku ya rígát
 naya panísan ne Dios,
 gapu ki rungat na.
- ²Nepàrù nà
 ki kagìbattán tutu wala.
- ³Ay se namin-ad-adu nà sinágiságid,
 ki algaw se gabi.
- ⁴Nabanna-bannál ya baggi ku, panda ki
 naríturítù daya tuláng ku.
- ⁵Ummán nà ka linìmut se binugut na
 ki rígát se pannakit.
- ⁶Nippan nà ki kagìbattán,
 nga ummán kadatu natay kitun.
- ⁷Nepúkù nà, ta senu akkan nà makatálaw;
 se nà a nekáwar.
- ⁸Oray kumraw wà a makiseng,
 ay akkan na gínán daya karárag ku.
- ⁹Linípán na ka dadakkal nga batu daya dad-dalenán ku;
 pinagkiwakíwal na daya dálen ku.
- ¹⁰Arig na ya ber onu láyon
 nga mangitanab kiyà;
- ¹¹nepàrù nà a neadayyu ki kalsáda,
 ay se nà inámang se nà pinanáwan na sissa.
- ¹²Pintang na ya bútog na,
 ay se na nesirig kiyà.
- ¹³Sumilput ki púsù
 daya mayán na bútog na.
- ¹⁴Igal-galà dà daya tolay;
 iyà peyang ya pangabal-balay da.

- ¹⁵ Pinarigátan nà tutu wala;
ummán nà ka bintug na ka rígát.
- ¹⁶ Nàpulán nà ta pinangàngattán nà ka batu,
se nà nedar-daramúdum ki lusà.
- ¹⁷ Akkan ku madamdám min nu wà ummán naya natalna,
se nu wà ummán naya maganggam.
- ¹⁸ Awan nin ya bílag ku,
se daya ngámin na namnamáan ku ke APU.
- ¹⁹ Nakapagpanakit tutu wala lam-lamtan,
ya rígát ku se ya aggal-aliwagwag ku.
- ²⁰ Lam-lamtan ku peyapeyang ya kapà-pàyanán ku,
ay ittu ya isoot ku.
- ²¹ Oray ummán kiyán, ay mabiyág ya namnáma ku
nu dam-damdamman ku nga:
- ²² Ya áwan kaul-ulissán na amminya ne APU,
ay áwan na panda;
ay se akkan pumanda ya agkallà na,
- ²³ nu di lugud da baru peyang ki káda pagmakát.
Namáru ka tutu wala pà nang.
- ²⁴ Nán ku, “E APU wala ya masápul ku.
Díkod aggína ngala ya namnamáan ku.”
- ²⁵ Namáru nge APU kadaya magpiyár kaggína,
se kadaya makiseng kaggína.
- ²⁶ Ya napiya kuwaan, ay magánus ta nga magiddag
ki angngisalákan ne APU kadàtada.
- ²⁷ Napiya ki isa nga toláy nga sur-suruwan na
ya magánus ki kabbing na pikam;
- ²⁸ se maging-inggap pala
nu disiplináan ne Apu.
- ²⁹ Magukkab ta ngala ki lusà a magpakumbaba,
ta get atán pikam ya namnáma ta.
- ³⁰ Nu atán mampit kadàta, ay bay-án ta ngala
ummán pe nu in-insultu ditte.

- ³¹ Ta áwan tolay
 nga pagdita ne Apu ka panda.
- ³² Ay oray pagpannakitan nitta, ay kalakkán nitta kammin,
 ta abay tutu wala ya aminya na kadàtada.
- ³³ Ta akkan na pagangammán nga parigátan
 onu pagpannakitan ya oray inna nga tolay.
- ³⁴ Sikkaammu we Apu nu pal-pallàan da tolay
 daya atán ki agba-balúdán.
- ³⁵ Ammu pe naya Kangatuwán na Dios
 nu akkan midde ya kalintaggán na isa tolay nga nidde na.
- ³⁶ Ammu na nu mabal-balùnit ya kinalintag
 ki agbubustigarán.
- ³⁷ Awan ya màwa oray nágan na, nu akkan
 ittu ya pagayatán ne Apu.
- ³⁸ E Dios nga Kangatuwán ya makin-uray
 kadaya nadakè se daya napiya mà-màwa.
- ³⁹ Taanna, tura ta lugud magrìri
 nu mapánis tada gapu kadaya bas-básul tada?
- ⁴⁰ Kappiyánan tada kuma sinnan daya kuk-kuwaan tada,
 ay se ta magulli ke APU.
- ⁴¹ Ikagi ta ya ngámin atán ki uray ta,
 nu magkarárag ta ke Dios nga atán ka lángit.
- ⁴² Nán tada “Nagbásul se nagribilde kami kikaw,
 ay akkan nakami pikam pinakawan.
- ⁴³ Tittu ya rungat mu ya masingan mi;
 áwan mu agkallà a nagpatay kadakami.
- ⁴⁴ Nagsirù ka kiya angap,
 ay túya akkan makasilput ya kar-karárag mi kikaw.
- ⁴⁵ Pinagbalin nakami nga áwan sur-surbi,
 se árig mi ya gamà kadaya nas-nasiyon.
- ⁴⁶ Ug-ogan se in-insultu dakami
 daya ngámin kalínga mi.
- ⁴⁷ Maburíngaw se makan-ansing ya kuk-kuwaan mi;
 pannakadadál se pannakatay peyang ya sang-sanguwan mi.”

- 48 Ummán ka awweg nga magáyus ya luwa ku,
gapu ta pinatayán da daya kamungayán ku.
- 49 Awan kakusap naya luwa ku
nga magtar-tarúyà ki sangit ku,
- 50 panda ki akasingan ne APU nga atán ka lángit,
ki agrig-rigát mi nga tolay na.
- 51 Magpannakit tà tutu wala
ki kà-kàwaán daya babbay kiya íli.
- 52 Arig ku ya an-anù a nig-nigáyan daya kalíngà,
nga áwan ku ammu nga pangalùsawán da kiyà.
- 53 Nepisù dà ki abbut
se dà tinà-tànagan ka batu.
- 54 Ay se yà malnap pin ki danum;
“Matay yà in!” nán ku.
- 55 Ngamay kinumraw wà kikaw, O APU;
kitu kaatán ku kitu abbut.
- 56 Ginìna mu tu nakim-imallà ku, se sinungbátan nà
kitu nakiseng ku.
- 57 Inadanniyán nà se mu nán kiyà
“Akkan ka magansing.”
- 58 Sinengán nà O, Apu, ki kapà-pàyanán nu;
ay nesalákan mu ya biyág ku.
- 59 Nasingam, O APU tu nadakè a kinuwa da kiyà;
ikalintaggán nà agpà.
- 60 Ammu ya nadakè a pal-palánu daya kalíngà,
se aggut-utad da kiyà.
- 61 Naginám, O APU, ya angin-insultu da kiyà,
se daya nadakè a pal-palánu da kiyà.
- 62 Magtang-tangalgaw dà a lib-lib-an,
se magpal-palánu ka nadakè panggap kiyà.
- 63 Sinnam da kod!
Iyà ya ug-ogan da kadaya kan-kansiyon da.

- ⁶⁴ Panísam da, O APU,
 kadaya nadakè a kinuw-kuwa da.
- ⁶⁵ Gedán muda
 se pagpannakitan muda!
- ⁶⁶ Aplan muda gapu ki rungat mu kaggída,
 rapúnan muda sen áwaáwan da ngin kídí útun lusà.

Ya nekadadál na Jerusalem

4 Nippà in ya silang daya árig balitù;
 naulis da ngin, oray pabeg da nga balitù!
 Daya árig napatag ga batu,
 ay newarenán da ngin kadaya kal-kalsáda.

² Nu napatag ga balitù
 ya árig daya iJerusalem kitun,
 kídí yin, ay áwan da banu-banor.
 Arig da ngin ya bángga nga lusà ala,
 nga kinuwa naya maragkuwa ki bángga.

³ Ay oray daya alsádu wa átu,
 ay pasusuwan da daya annánà da.
 May daya tolay ku, ay árig da ngin ya ostrits,
 nga akkan da pagan-anu daya pippíyà da.

⁴ Nakarsi yin ya díla daya maladága;
 dinumkat tin ki kalláw da gapu ki awwaw da.
 Magadang daya annánà ka kanan da,
 may áwan nala ya mangidde kaggída.

⁵ Datu tolay ya namit tu kan-kanan da kitun,
 ay atán da ngin kadaya kal-kalsáda
 nga matay ki bisin da.
 Datu napiya ya bad-bádu da kitun,
 ay atán da ngin na magkalkál ki aggamaán
 nga magsápul ka makkán da.

⁶Ta nadà-dammat ya kapánis daya tolay ku,
 may tu nekapánis datu iSodom kitun,
 nga ittu datu nakar-karu wa narápun;
 áwan nala tu sinummeng kaggída kitun.

⁷Inagpiya kitun daya bag-baggi daya ap-apu daya tolay ku;
 inagpiya da, se áwan da nga sad-sadúra;
 Dag-daggáng tu sing-singan datu lublub da,
 ummán ki daggáng nga batu nga nakangin-ngína;
 daya abù da,
 ay pangman-mannawan
 nga ummán ki napatag nga batu nga saffro.

⁸May kídi yin, áwan makelásin kaggída,
 gapu ki napalotán na kinangísit da.
 Kinumrit tin ya lublub da, se dinumkat tin ki tuláng da;
 nakar-karsi nga káyu win ya árig da.

⁹Napì-piya ngala kadatu natay ki paggugubatán,
 may daya natay gapu ki bisin da,
 nga nain-ínut nippà ya biyág da, ki áwan da
 masma a kanan da.

¹⁰Daya nindù nga ina kada annánà da,
 áwan da nga màwa kitu ulát se gubát;
 nelútu da ngin datu annánà da, nga ittu
 datun nin datu kinnán da.

¹¹Nebùra tutu wala ne APU
 ya napalotán nga rungat na.
 Sinìdug na ya Zion,
 panda kane maupuwán panda ki lusà.

¹²Awan nala kadaya à-ári kídi kalawagán,
 se oray inna nga tolay
 ya mangipagarup nga malnà daya kalínga na

ya ruwángan na Jerusalem.

¹³Ngamay nàwa mà a kurug,
gapu ki bas-básul datu profeta se pappádi da,
nga ittu datu nagpatay
kadatu áwan bas-básul nga tolay.

¹⁴Ummán da ki kúláp,
nga makadal-dalen kadaya kal-kalsáda;
naragitán daya bádu da gapu kadaya dága;
ay áwan nala ya malagpat manùbit kaggída.

¹⁵“Magtálaw kayu! Naragit kayu!
Akkan dà túbítan!” nán da tolay
nga isar-sáraw kaggída.
Ay túya nagaw-awagwag da kadaya il-fli;
ngamay áwan nala ya maminya mamalnà kaggída.

¹⁶E APU mismu ya nangisip-siparà kaggída;
akkan nada ngin na pagan-anu;
áwan nin ya mangrispitár kadaya pappádi,
se áwan nin ya mangipatag kadaya ap-apu.

¹⁷Nagkapsut tin daya mata mi
ki aggid-iddag mi ka sumeng kadakami;
ngamay ya nasiyon nga id-idaggán mi,
ay ya nasiyon nga áwan kammala meseng kadakami.

¹⁸Dù-dùdop dakami daya kalínga mi;
ay túya akkan kami makadalen nin kadaya kal-kalsáda.
Mabil-bílang ngala ngin daya al-algaw mi,
ay tagay tutu wala ngin ya panda mi.

¹⁹Nabílag daya magappal kadakami;
nabílag da may daya bukkaw.
Ap-aplan dakami kadaya ban-bantay,

- se itanatanab dakami kadaya ir-ir-er.
- ²⁰ Tiniliw da ya pinlí ne APU nga ári mi,
nga ittu ya mamiyág kadakami,
se namnamáan mi nga mangigdù kadakami
kadaya ngámin kalínga mi.
- ²¹ Makang-anggam kayu a nga iEdom,
se dakayu nga mag-agyán ka íli Uz.
May umbet pe ya kapánis nu;
meárig kayu ki ninglaw
nga sissusoba nga agkeparigpeg.
- ²² Nalpás sin ya pannakapánis nu, dakayu wa iJerusalem.
Pandanán ne Apu win ya nekasip-siparà nu;
Ngamay panísan na daya iEdom, gapu kadaya bas-básul da;
se ipalmuyád na daya nadakè a kuk-kuwaan da.

Ya karárag ga akim-imallà

- 5** Damdammam agpà, O APU, datu nà-nàwa kadakami;
sinnan mu agpà ya nekeap-appat mi.
- ² Inalà daya agtangeli datu kuw-kuwa nga tawídan mi,
se aggída ngin ya mag-agyán kadaya babalay mi.
- ³ Ulíla kami yin ka ama,
ay búkud pe yin ne ina.
- ⁴ Masápul gatárgan mi ya danum nga inuman mi,
se gatárgan mi pe daya káyu wa idungsu mi.
- ⁵ Ummán kami ki animál nga pagubraan da;
akkan dakami pagimangan, oray nonawán kami tutu wala.
- ⁶ Sumúku kami yala kadaya iEgipto se Asiria,
galù mi yala nga makálà kami ka kanan mi.
- ⁷ Nagbásul datu apuapu mi; ay áwan da kídi yin,
may dakami ya magsagába kadatu kapanísan da.
- ⁸ Asassu dakami daya mangitur-turáy kadakami;
ay áwan nala ya makesalákan kadakami kaggída.
- ⁹ Biyág mi ya nakapusta ki agsap-sápul mi ka kanan mi,
ta atán daya tirung kiya ir-ir-er.

- ¹⁰ Ummán ka masì-sìdug daya lublub mi,
gapu ki dagáng mi ki bisin mi.
- ¹¹ Sinikap da daya atáwa mi ka Jerusalem;
se sinikap da pe daya babbalásang ka íli Juda.
- ¹² Piníngil da datu apu mi ki íma se dada nebísin;
akkan da rinispitár datu pangmanàman mi.
- ¹³ Pilítan da nga pagiridan daya babbágu mi,
agkeparigpeg daya annánà mi nga lalláki ki agtu da nga káyu.
- ¹⁴ Awan nin datu lálákay ki ruwáangan na íli,
akkan magtukár pe yin daya babbágu mi.
- ¹⁵ Awan nin tu aggangam mi;
Imbes na magsasála kami, magmanakit tin ya kuwaan mi.
- ¹⁶ Nippà in ya dáyaw mi;
nakal-allà kami ta nagbásul kami.
- ¹⁷ Gapu kídì, magpanakit tutu wala ya uray mi,
akkan kami yin makasingan gapu ki luwa mi.
- ¹⁸ Nabaaw win ya Jerusalem;
ay daya alsádu nga átu daya mag-agyán nin.
- ¹⁹ May ikaw, O APU, ya magturáy ka áwan panda.
Ya anngituráy mu ay áwan na nga kippà.
- ²⁰ Taanna, tura nabayág nakami yin na pinagdudoray?
Taanna tura nabayág nakami yin na pinagdita?
- ²¹ Alà nakami kammin, O APU, senu magulli kami kammin kikaw;
Papiyaan mu kammin ya biyág mi nga ummán kitu dáti.
- ²² Malaksid dala nu nigsán nakami tutu wala ngin,
se akkan pikam nippà ya rungat mu tutu wala kadakami.

Ya libru tu Ezekiel

Daya nepassingan ne Apu kitu Ezekiel

1 Iyà e Ezekiel nga pádi ne Apu Dios. Kitu mekalimma nga algaw kitu mekappát ta búlán kitu mekasangapúlu se tallu dagun kitu kakowad ku ka Babilonia, kitu wángag Kebar, ay ummán ka nalútán ya lánɡit. Ay atán da nepassingan ne Dios kiyà. ²Ay nàwa yán kitu mekalimma dagun kitu nekebálud tu Ari Jehoyakin. ³Inamomanán nà ne APU kitu atán nà kitu dappit wángag Kebar ka Babilonia. Nàmud ku tutu wala ya pannakabalin ne APU. Iyà kam nge Ezekiel nga pútut tu Buzi.

⁴Ay kane maglángad dà, ay nasingan ku ya naggat ta báli nga magpagayát ka dáya, se uwad nàrag ga angap pa napalipután ka wada nga dumiláng tutu wala nga kumilakilát. Ay kitu túlad tu dumiláng, ay uwad pe dumiláng nga ummán ka bága ya kulor na. ⁵Ay kitu túlad tu apuy, ay uwad da nga appát ta ulolag nga singan tolay tu singan da. ⁶May appát tu murang tu káda isa kaggída, se aggappát da ka payà. ⁷Natúnung datu síkil da. Ay datu dapán da, ay ummán ka síkil báka, nga nasil-silang nga ummán ka pinasilang nga bága. ⁸Ay kitu panigad datu appát ta payà da kadatu appát ta bíkat da, ay uwad nasingan ku nga íma tolay. Ay díkod kadatu appát nga bíkat da, ay atán pe murang se payà da. ⁹Datu untù datu duwa nga payà natu isaisa kaggída ay pinagtatammu dada. Akkan da masápul tu magligut nu mawe da. ¹⁰Ay tu panin àráng nga murang da, ay murang tolay, ay tu murang kitu pane diwanán da, ay murang láyon, ay tu pane kasígid, ay murang toru wa báka, ay tu murang da ki panin likud, ay murang bukkaw. ¹¹Datu duwa nga naganubáng nga payà da nga naúnát ka ngúdu, ay nagtatammu datu untù da. Ay datu duwa nga payà da, ay ittu datu pinangkab da kadatu baggi da. ¹²Annung natu isaisa kaggída tu mameyag ki oray ka wàna, nga akkan tagge magligut. Magdiritsu da ngala nga mawe ki pameyag da.

¹³ Ay kitu túlad da, ay atán ya maggang-gangláyab ba apuy nga ummán ka apuy páur. Uwad pe ya magkilakilát ta maggayát kitu apuy nga magdal-dalen kitu túlatúlad datu ulolag. ¹⁴ Ay datu ulolag, ay mà-màtatán da nga mawe se umbet nga ummán ki bílag na kilát ya bílag da.

¹⁵ Ay kane kappiyánan kuda nga sinnan, ay uwad nasingan ku nga appát nga lígay da nga melilet ki lusà, nga atán kitu bíkat natu isaisa kaggída. ¹⁶ Sangapáda datu lígay da, nga dumiladiláng nga ummán da ka nàwa ki napatag ga batu wa berilo. Ummán pe ka atán amin-unag nga lígay nga nepabangkál kitu amin-lasi nga lígay. ¹⁷ Ay annung da tu mawe ki oray kawà na nga pameyaggán da nga akkan da tagge masápul tu magligut. ¹⁸ Alingúdu datu lígay se nakapap-panansing da, ta napnu ka pabeg mata tu lebig da. ¹⁹ Ay nu magkínin datu ulolag, ay magkínin pe datu lígay da. Ay nu tumáyù datu ulolag, ay magalingúdu pe datu lígay. ²⁰ Atán kadatu lígay da ya ispiritu datu ulolag. Ay díkod nu ka wàna tu pameyaggán datu lígay, ay ittu pe tu pameyag datu ulolag. ²¹ Ay nu magkínin datu ulolag magkínin pe datu lígay. Ay nu magsínang da, magsínang da pe. Ay nu magalingúdu da, magalingúdu da pe. Ata ya ispiritu datu ulolag, ay atán kadatu lígay da.

²² Ay kitu pane ngúdu datu úlu datu ulolag, ay atán ummán ka páyung nga nasilang. ²³ Ay kitu linung natun, ay naùnát nga nagtatammu datu duwa nga payà da. Ay datu duwa pikam ma payà da, ay ittu datu pinangkab da kadatu baggi da. ²⁴ Ay kane tumáyù da, ay ummán ka masasátan na abay ya danum tu tannug datu payà da. Ummán pe ki tannug naya aggúni ne Dios nga Mannakabalin, se ummán pe ki págat daya adu wa suldádu. Ay kane magsínang da, ay nakumíkum kammin datu payà da. ²⁵ Kaggída nga magsínang, ay uwad úni ya gayát kitu ummán ka páyung nga atán kitu ngúdu da.

²⁶ Ay kitu pane ngúdu da, ay uwad ya ummán ka tugaw ári nga nàwa ki safíro, se uwad ummán ka tolai ya magtutúgaw. ²⁷ Ay manggayát kitu úlu na panda kitu ábà na, ay ummán ka nasil-silang nga kulor bága ya kulor na. Ay se napalebután pe ka ummán ka apuy. Nawada tutu wala tu lebut na, ²⁸ nga ummán ka kulor bunglun na nagbal-baláki tu kulor na. Ay ummán kiyán ya singan naya diláng ne APU wa nasingan ku.

Ay kane nasingan ku tun, ay nagukkab bà ki lusà, ay se ku la nagína ya úni naya makun-oni.

Tu nangibon ne Apu ke Ezekiel

2 Ay nán na kiyà tu úni ya nagina ku, “An-anà tolay, magsíkad ka ta amomanán taka.” ²Kaggína nga mangamomán kiyà, ay napatàyán nà ki Ispiritu, ay se nà a nepasíkad. Ay nagina ku datu kinag-kagi na kiyà. ³Ay nán na kiyà, “An-anà tolay, ibon taka ka Israel, kadaya nasuwáy nga tolay nga summuwáy kiyà. Aggída se datu apuapu da, ay sinuwáy dà ka panda kídi nga algaw. ⁴Nasúkir da tutu wala dedi nga inagkodi yi. Awan da pe nga ipat-patag. Ibon taka kaggída, ta nán mu kaggída, ‘Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS!’ ⁵Manggina da mán se akkan, gapu ta nasuwáy da lugud, ay mammuwán da nga atán profeta nga inumbet kaggída. ⁶Ngamay ikaw, an-anà tolay, ay akkan ka magansing kaggída se kadaya kag-kagiyan da. Oray mán nu árig mu ya napalebután kadaya nabúdu se narasi nga kad-kaddat, se kadaya nadíta nga sip-sípit, gapu ki aman-panansing da kikaw, ay akkan ka magansing kadayán na nasuwáy kammala ngin nin na tolay. ⁷Ikagim kammala kaggída daya piyán ku ikagi kaggída, manggina da mán se akkan, ta nasuwáy da kammala ngin nin na tolay.

⁸May ikaw wa an-anà tolay, ay kappiyánam nga ginán daya kagiyan ku kikaw. Akkan ka mear-arát kiya kinasuwáy da. Maggallál ka, ta kanan mu ya itúbù kikaw. ⁹Ay kane maglángad dà, ay uwad íma nga mangipatangtang kiyà ki nalúkut ta atán súrát na. ¹⁰Ay kane biladan na, ay nasingan ku nga atán nesúrát kitu magpíngit. Nabása ku ya kansiyon daya natayán, se daya kag-kagiyan daya magmanakit se daya mepanggap kadaya rig-rígát.

3 Ay se na nán kiyà, “An-anà tolay, kanan mu ya iddè kikaw! Kanan mu ya nalúkut ta atán súrát na, ay se ka mawe magbàbànan kadaya iIsrael.” ²Ay tútu naggallál là, ay se na netúbu tu nalúkut nga atán súrát na, ay se ku la pe kinnán. ³Ay nán na, ‘Kanan mu idi nga nalúkut, ta senu mabtug ka.’ Ay tútu kinnán ku, ay nadangir nga ummán ka digu álig tu ramán na.

⁴Ay nán na manin kiyà, “An-anà tolay, mawe mu kagiyan kadaya iIsrael daya ngámin na pekagi ku kikaw. ⁵Akkan taka wayya ibon kadaya agtangeli nga akkan mu maaw-awátan ya aggúni da, ta kadaya iIsrael mismu ya pangibonán ku kikaw. ⁶Akkan taka ibon kadaya tolay ya sabáli se nasulit maawátan ya aggúni da. Ta nu kaggída kuma ya pangibonán ku

kikaw, ay kurug gala nga gínán daka. ⁷ May daya iIsrael, ay maddi da nga manggìna kikaw, ta maddi da kammala nga manggìna oray kiyà. Nakulnit ya úlu da, se nasúkir da tutu wala. ⁸ May pagsukíran taka pe, se pagkulnítan ku ya úlu mu nga ummán kaggída. ⁹ Pagbalinan ku nga nakù-kulnit may iya kakulnítán na batu ya úlu mu. Túya akkan ka magansing kaggída se akkan ka papalsu kiya rungat da, oray mán nu nasuwáy da nga tolay.”

¹⁰ Ay se la nán pikam ne Apu, “An-anà tolay, kappiyánan mu nga gínán ya kagiyan ku kikaw, se ipas-pasnà mu ki uray mu. ¹¹ Ay se ka mawe ki giyán daya kamungayán mu wa nebálud, ay se mu nán kaggída, “Tu idi ya nán ne Apu DIOS, nán mu, manggìna da mán se akkan. ¹² Ay se yà ala nengátu naya Ispiritu ne Apu, ay uwad nagìna ku nga naggat nga úni nga nán na, “Maday-dáyaw nge APU nga atán ka lángit!” ¹³ Ay nagìna ku pe tu agpay-payàpà datu payà datu ulolag, se tu naggat tutu wala nga adudúrán datu lígay da. ¹⁴ Ay se nà ala nga netayù naya Ispiritu ne APU. Nagpanakit tà se nadakè tu uray ku, may gináput nà pà nang ne APU. ¹⁵ Ay se yà a dumatang ka Tel Abib, kitu dappit natu wángag Kebar, kitu íli ya nebalúdán datu Judyu. Nepagyán nà kaggída ka pittu ngalgaw, nga akkan ku ammu ya pangitarusán ku kadatu nag-agìna se nas-asingan ku.

¹⁶ Kane malpás tu pittu walgaw, ay nán ne APU kiyà, ¹⁷ “An-anà tolay, ikaw ya piníli ku nga magtagasíngan kadaya iIsrael. Ipakammu mu wa dágus kaggída daya ngámin na kagiyan ku kikaw. ¹⁸ Ay nu pakagiyánan ku kikaw daya nadakè a tolay, nga matay da nu akkan da mangulis, ta senu akkan da matay, ay se muda nga akkan kagiyan, ay se da matay gapu kadaya bas-básul da, ay ikaw ya magsungbát kiyà kiya pannakatay da. ¹⁹ May nu kagiyan muda, may akkan da makus-kusap kiya agbas-básul da, ay matay da gapu kadaya bas-básul da; ngamay mesalákan ka gapu ta kinurug mu ya bílin ku kikaw. ²⁰ Ay nu daya namáru wa tolay ya mangwa ka nadakè, ay se da akkan pagan-anu ya idde ku nga pakarigátan da, ay matay da. Ay nu akkan muda kagiyan se da matay gapu kadaya bas-básul da, ay se ku kaligpanán nin datu napiya nga kinuw-kuwa da, ay ikaw ya makin-básul kiya pannakatay da. ²¹ Ngamay nu kagiyan mu daya namáru wa tolay ya akkan da magbásul, ay se daka nekurug, ay magbiyág da, ay mabiyág ka pe.”

Nagúmal nge Ezekiel

²² Ay se nà ala nga inimmán ne APU nga nán na kiyà, “Magsíkáð ka se ka mawe kiya tanáp ta amomanán taka kitúni.” ²³ Ay tútu nagsíkáð dà, se yà a nawe kitu tanáp. Ay nasingan ku kitúni ya dáyaw ne APU nga ummán kitu dáyaw na kitu nunna nga nakasingan ku kaggína kitu wángag Kebar. Ay nagukkab bà kitu lusà. ²⁴ May napatàyán nà ki Ispiritu ne Apu, se nà a nepasíkáð, se na nán kiyà, “Mawe ka nga manggitap ka balay mu. ²⁵ Mapíngil ka kitúni balay mu, ta senu akkan ka makalawán na mawe ka giyán daya tolay. ²⁶ Ay kuwaan ku pe nga dumkat ya díla mu ki kalláw mu, ta senu akkan ka makapagúni se akkan mu makagiyánan daya nasuwáy nga tolay. ²⁷ Ngamay nu amomanán taka, ay politan ku kammin ya díla mu, ta senu makapagúni ka. Ay se mu ipakammu kadaya tolay ya kagiyan ku kikaw! Ay daya maminya nga manggína, ay manggína da, may daya maddi, ay maddi da kammala ngin ta nasuwáy da.”

Ya angngipassingan ne Ezekiel kiya kalimut na Jerusalem

4 Ay nán manin ne Apu, “An-anà tolay, mangalà ka ka dalumpenág ga pagga, se mu wala nga ikur-it ya mápa naya íli Jerusalem. ² Se mu la nga palebután ka sinan darupírip, se mangwa ka pe ka sinan tur-turre, senu áwan makatálaw kanu mà kadaya atán ki unag. Ay se ka mangwa pe ka sinan kampu daya kalínga ki lebut naya nekur-it mu nga íli, se ka mangippáy pe ka ummán ka abay nga buntù a pangrabba da kiya darupírip na íli. ³ Ay se ka mangalà ka pariyù, se mu ippáy ki baat mu se iya sinan darupírip pa abut na íli nga nekur-it mu. Ay se ka umàráng ki íli nga ummán ka ikaw ya manglìmut ki Jerusalem. Ay tu idi ya sinyal kiya màwa kadaya iIsrael.

⁴ Ay se ka nga magid-idda nga magdadal-ig ki kasígid mu. Ikaw ya magikáru kadaya bas-básul da nga iIsrael. Ki báyat na aggid-idda mu kiyán, ay ag-agtu mu ya básul da. ⁵ Ay 390 algaw mu nga ag-agtu ya kapanísán daya iIsrael; bátug isa nga algaw ya isa dagun na kapanísán da. ⁶ Ay nu mabalin yán, ay magbaliwág ka nga magdal-ig ki diwanán mu ki unag na appát púlu wa algaw; bátug isa ngalgaw ya isa nga dagun na kapanísán daya iJuda. ⁷ Ay nu mabalin yán, ay umàráng ka kiya nalimut nga Jerusalem, se mu iayang ya íma mu, se mu ibàbànan ya kadadál naya

Jerusalem. ⁸ Pingílan taka, ta senu akkan ka makapagbaliwág panda kiya kabalin naya anglimut mu kiya íli.

⁹ Ay mangalà ka pe ka trígo, sibáda, antà, balátung, nangna se espelta, se muda la nga pagkikibugan. Ittu yán ya usaran mu nga mangwa ka sinápay ya kanan mu ki unag na 390 nga algaw nga aggid-idda mu. ¹⁰ Gukudan mu ya kanan mu ki káda algaw; appát púlu wa grámu wa sinápay yala ya kanan mu ki oras naya panangngán mu. ¹¹ Ay se gukudan mu pe ya inumam ki káda algaw, se atán pe oras mu wa uminum; duwa akap pala ya inuman mu ki káda algaw. ¹² Ay lutuwan mu ya sinápay nga kanan mu ki pagmar-marngán daya tolay. Namaga nga kawel tolay ya idungsu mu.” ¹³ Ay se la nán manin ne APU, “Ummán kiyán ya kinaragit naya sinápay ya kanan daya ísrael nu atán da kadaya il-íli nga pangipàrúán ku kaggída.” ¹⁴ Ay se ku la nán, “O Apu DIOS, áwan ku la nangngán ka naragit nanggayát kitun. Nanggayát kitu kabitti ku ka panda kídi, ay áwan ku pikam kinnán na naragit nga ummán kiya animál nga natay ki sinakit, onu animál la pinatay daya duddúma nga ulolag. Awan ku pikam kinnán na ibílang na lintag ka naragit.” ¹⁵ Ay nán ne Apu, “Ara lugud, namaga nga kawel báka la ngin ya idungsu mu wa maglútu ki sinápay nga kanan mu.” ¹⁶ Nán pikam ne Apu, “An-anà tolay, kabikán ku ya mangidde ka makkán ka Jerusalem. Magukud tutu wala ya kanan da se ya inuman da. Malídug se mariribuán daya tolay. ¹⁷ Magsisinningan da ngala nga ki aglídug da kiya agkúráng da ka kanan da se inuman da. Magkapsut da tutu wala gapu kiya kapánis da gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

Ya ammánis ne Apu kadaya ísrael

5 Ay nán ne Apu, “Mangalà ka ka natadam nga ampiláng, ta ittu ya pamúkis mu ki abù se pagím-íming mu. Ay se mu pagkáluwan kiluwan ya abù se íming mu. ² Ay ya munna nga pagkálu, ay ippáy mu kiya túlad naya mápa naya íli Jerusalem nga nekur-it mu. Ay se mu la nga sídúgan nu mabalín mu ipassingan ya kalimut na. Ay ya mekàduwa nga pagkálu na, ay pù-pùdam ki ampiláng se mu la nga iwar-wariwè kitu ngámin giyán kitu nekur-it mu nga íli. Ay ya mekàlu wa pagkálu na, ay itáputápur mu, senu ipúrán na báli, ta isip-siparà ku daya tolay ki ampiláng ku. ³ Mangibansi ka ka bitti ala kitu abù se mu la ibugut kiya

---

4:9 ya espelta, ay isa nga baláki trígo, may ur-úray

gayádan naya adaddu wa bádum. ⁴Mangalà ka pe ka bittì ala se mu wa isungap. Kadedi ya bittì ya panggayatán naya apuy ya manìdug kadaya ngámin na íli daya ísrael.”

⁵Tu idi ya nán ne Apu DIOS, “Ya íli Jerusalem, ay nippáy ku kiya nagtangngaán da il-ileli. ⁶Ngamay akkan da kinur-kurug daya bil-bílin ku, ay nadà-dakè pikam daya kinuw-kuwa da may daya duddúma nga íli ki lebut da. Sinuwáy da daya bil-bílin ku, se akkan da kinur-kurug daya lin-lintag ku. ⁷Ay díkod nán ne Apu DIOS, “Tu idi ya kagiyan mu kadaya í Jerusalem: ‘Akkan nu kinur-kurug daya bil-bílin se lin-lintag ku. Natù-turù kayu may daya il-íli ki lebut nu. Ittu nu mán kammin na tinlad ya gagángay daya il-íli ki lib-lebut nu. ⁸Ay díkod, Iyà mismu nga Apu DIOS ya kalínga nu win. Panísan takayu ki pagmar-marngán daya il-íli. ⁹Ay gapu kadaya lùsawan ku tutu wala nga kuk-kuwaan nu, ay panísan takayu ka nasamnga tutu wala nga akkan ku pikam kinuwa kitun, se akkan ku kuwaan nin ka panda. ¹⁰Kurug gala a nga daya mannákam, ay kanan da daya annánà da, ay kanan pe daya annánà daya mannákam da. Isip-siparà takayu ki ngámin giyán kídì ya kalawagán ka ammánis ku kadakayu. ¹¹Iyà nga sibbiyág ga Apu DIOS, kurug gala nga ippà takayu tutu wala ngin, se akkan takayu win kalakkán, gapu ta rinag-ragitán nu ya Templo ku kadaya sinan diy-diyos nu, se daya lùsawan ku tutu wala nga kuk-kuwaan nu. ¹²Ya pagkàlu kadakayu, ay matay gapu ki sinakit se bisin. Ay ya pagkàlu manin kadakayu, ay matay ki ampiláng daya tolay ki lebut nu. Ay daya muddi nga pagkàlu kadakayu, ay isip-siparà ku ki ngámin giyán kídì kalawagán, se kuda pe aplan ki ampiláng.

¹³Ay díkod mippà kam pe yin ya rungat ku se mapnà à pe yin ki angalùsaw ku kadakayu. Ay se nu mammuwán ngámin na ísrael nga Iyà nge Yahweh; kinagi ku dayán, ta naabugu wà. ¹⁴Dadàlan ku ya íli nu, ay ug-ogan dakayu ngámin daya il-íli ki lebut nu se ngámin daya makasingan ki napà-pàyanán nu. ¹⁵Ay nu panísan takayu gapu ki rungat se lùsaw ku, ay magansing daya tolay ki lebut nu, ta masingan da ya màwa nu panísan kuda tolay. Ay ug-ogan dakayu se abal-balayan dakayu. Iyà nge Yahweh nga mangagi kídì. ¹⁶Pagulatan takayu tutu wala, panda ki áwan nu tutu wala kanan, nga ittu ya árig bútug ku nga pamatay ku kadakayu. ¹⁷Ipàrù ku pe daya alsádu wa animál nga ittu daya magpatay kadaya annánà nu. Magsinakit kayu, ay se iparob ku daya kalínga nu nga manggubát kadakayu. Iyà nge Yahweh nga mangagi kídì na.

Ya pannakapánis daya iIsrael gapu kadaya sinan diy-diyos da

6 Ay nán ne APU kiyà: ²“An-anà tolay, umàráng ka kadaya ban-bantay ka Israel se mu ibàbànan ya màwa kaggída. ³Ay nán mu, ‘Dakayu wa ban-bantay na Israel! Gínán nu ya kagiyan ne Apu DIOS. Tu idi ya nán ne Apu DIOS kadakayu ban-bantay, se kadakayu wa tana-tanáp se kadakayu wa lúulúung! Mangibon nà ka manggubát kadakayu se mangdadál kadaya agday-dayáwan nu kadaya sinan diy-diyos nu. ⁴Dadàlan da ngámin daya agday-dayáwan nu, se daya anidúgán nu ka insensu pára kadaya sinan diy-diyos nu. Patayan ku daya tolay ki àráng daya sinan diy-diyos nu. ⁵Iwarenán ku daya natay nga iIsrael ki àráng daya sinan diy-diyos nu, se itarawesáng ku daya tulatuláng da kadaya agday-dayáwan nu kadayán na sinan diy-diyos nu. ⁶Ay oray nu kawà na ya pagyanán nu, ay dadàlan ku, se dadàlan ku pe daya agday-dayáwan nu. Ay díkod áwan da ngin sur-surbi, ay se rub-rub-an ku pe daya sinan diy-diyos nu. Rabbaan ku pe daya anidúgán nu ka insensu. Ippaán ku ngámin daya kinuw-kuwa nu. ⁷Adu daya matay kadakayu. Ay díkod dakayu nga sibbiyág, ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.

⁸Ngamay atán daya isalákan ku kadaya tolay ku. Masip-siparà da kadaya ngámin na il-íli ked kalawagán ni. ⁹Ay nu mippan da ngin na bálud kadaya duddúma nga íli, ay ittu win ya akadamdam da nga nagpannakit tà ki nammánis ku kaggída, gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da, se gapu ki naglikud da kiyà, ta ittu da la nga dinay-dáyaw daya sinan diy-diyos da. Ay ki kamuddiyánan, ay lùsawan da daya baggibaggi da kampela ngin nin, gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da. ¹⁰Ay se da mammuwán nga Iyà nge Yahweh, ay akkan ku wala nga pamanansing kaggída datu kinag-kagi ku nga nadakè nga kuwaan ku kaggída.”

¹¹Ay nán manin ne Apu DIOS: “Bitubitug nu ya gútù nu se idag-dagdag nu daya bingil nu, gapu ki pannakit nu, gapu kadaya nadakè tutu wala nga kinuw-kuwa nu wa iIsrael. Kídi yin, ay matay kayu ki gubát se ulát, se ki sinakit. ¹²Ay daya atán ki adayyu, ay matay da ka sinakit. Ay matay ki gubát daya atán ki adanni. Ay daya makalásat kadayán, ay matay da ki bisin. Kuwaan ku yán, ta senu màmud da ya rungat ku tutu wala kaggída. ¹³Ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh, nu masingan da nga mewarenán daya natay ki giyán daya sinan diy-diyos da, nga atán kadaya agday-dayáwan da kadaya ban-bantay, se kiya linung daya nasagúngut ta

káyu, se kadaya agdatúnán da kadaya nabangug ga dátun da kadaya sinan diy-diyos da. ¹⁴ Panísan kuda oray kawà na ya pagyanán da. Pagbalinan ku ka ir-ir-er daya íli da, se pagbalinan ku ka áwan sur-surbi daya lusà da, manggayát kiya ir-ir-er kiya allod na Ribla panda ka dáya na. Ay se da mammuwán nga Iyà nge Yahweh.”

Ya umbet nga kapar-parigátan da iIsrael

7 Ay nán manin ne APU kiyà: ²“An-anà tolay, kagiyam kadaya iIsrael: “Tu idi ya kagiyam ne Apu DIOS kadakayu wa iIsrael: Inumbet tin ya panda na Israel. Ay oray nu ka wàna kiya íli nu, ay pumanda ngin.

³Panda nu win, ta ipassingan ku ya angalùsaw ku tutu wala kadakayu. Guwesang takayu kadaya kinuw-kuwa nu. Panísan takayu kadaya nadakè tutu wala nga kinuw-kuwa nu. ⁴Awan ku wala kengán kadakayu. Akkan takayu kalakkán, nu di takayu panísan gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh!”

⁵Ay nán pikam ne Apu DIOS: “Magsasarunu ya umbet nga kapar-parigátan nu. ⁶Umbet tutu wala ngin ya kaukum nu. Awan makasipad din, ta màwa tutu wala ngin. ⁷Tagay yin ya kaukum nu wa iIsrael. Tagay yin ya tiyampu wa agriddù nu. Pumanda ngin ya aggan-gánas nu kadaya ban-bantay. ⁸Ta akkan mabayág, ay ipassingan ku tutu wala ya rungat ku se ya angalùsaw ku kadakayu. Guwesang takayu win kadaya kuk-kuwaan nu. Panísan takayu tutu wala gapu kadaya ngámin na nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu. ⁹Ay áwan ku wala nga kengán kadakayu, se akkan takayu tutu wala kalakkán. Panísan takayu gapu kadaya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh, se iyà ya mamánis kadakayu.

¹⁰Ay ittu idi yin ya algaw! Inumbet tin ya kaukum nu. Napalotán tutu wala ngin ya kinadakè daya tolay, se ya agpang-pangátu da. ¹¹Sumamnga ya kinaranggás da. Ay nagbalin da ka nadakè tutu wala nga ittu kammin ya mamatay kaggída. Ay áwan oray isa kadaya napasindáyaw se nadakè a tolay ya mabiyág. Mippà ya kinabánang da, se ya dáyaw da.

¹²Inumbet tin ya algaw! Ittu idi yin ya tiyampu! Akkan din makaang-anggam daya maggà-gátang ki nalapat nga gatángan da. Ay ummán pe kadaya maglà-láku, akkan da din magpanakit ki nekalúgi

---

7:7 Ya aggan-gánas nga nán na, ay gapu ki agday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos da.

da, ta sangapáda da nga maglak-ám ki rungat ku. ¹³Ay oray mán nu makalásat daya maglà-láku, ay akkan da maabrut tin tu nalúgi kaggída, áta meráman da ngámin ki rungat ne Dios. Akkan maulis ya kinagi na. Awan makalásat kaggída gapu kadaya bas-básul da.

Ya kapanísán daya iIsrael gapu kadaya bas-básul da

¹⁴Netanggoyob bin ya tarumpeta nga mamagsagána kuma kadaya makigubát. May áwan oray isa nga lumawán na mawe makigubát, áta sangapáda da ngámin na lùsawan ne Apu. ¹⁵Nu lumawán da kiya íli, ay atán ya gubát. Nu magyán da ngala ki unag, ay atán ulát se sinakit. Ay daya atán kiya lasi na íli, ay matay da ki ampiláng. Ay daya mag-agyán nala ki unag na íli, ay matay da ki sinakit se ki bisin. ¹⁶Ay daya makalásat, ay magtálaw da kadaya ban-bantay. Magugolán da kitúni nga sumángit gapu ki pannakit da kadaya bas-básul da. ¹⁷Magkapsut daya íma da, ay se ummán ka marúnát daya utud da. ¹⁸Magbádu da ka langgusti, ay se mansing da tutu wala. Magkalbu da gapu ki pannakit se appat da. ¹⁹Ippaán da daya pirà da se balitù da kadaya kal-kalsáda nga ummán da ka gamà ala. Akkan makesalákan kaggída daya pirà da se balitù da ki rungat tutu wala ne APU. Akkan da pe mabalin kanan, ta senu mabtug da kuma. Ta ittu dayán daya nekeparoán da nga nagbásul. ²⁰Nepas-pasindáyaw da datu napiya nga ikkaarmat da nga ittu pe datu kinuwa da ka sinan diy-diyos da. Ay díkod pagbalinan ne Apu dayán ka naragit kaggída.

²¹“Ittu pe dayán daya idde ku nga arisamsamman daya kadà-dàsán na tolay kídi kalawagán,” nán ne APU. “Íbiláng da ka ur-úray yala dayán. ²²Bay-án ku wala dayán na magarisamsam, oray nu lan-an da nga rag-ragitán ya napatag kiyà nga giyán.

²³Mangwa kayu ka adu wa kadena pára kadaya tolay ku. Ta napalotán nin ya agpatay da kada tolay. Pabeg ga kinaranggás sin ya mà-màwa kiya íli. ²⁴Palbetan ku kídi Jerusalem daya kadadàsán na tolay, nga ittu daya magtakkil kadaya babalay nu, se mangrag-ragit kiya agday-dayáwan nu. Ay díkod áwan pe yin ya agkidáyaw daya naturáy. ²⁵Nu maawanán da ka namnáma, ay sap-sapúlan da ya kinatalna, may áwan da nga masrà. ²⁶Ay magsasarunu ya umbet ta mangdadál kadakayu, se magsasarunu

---

7:17 Nán da duddúma nga “Makapásag da ki ansing da (LXX translators) 7:22 Onu “Templo”

ya nadakè a dámag. Mawe kayu kadaya profeta nga magsaludsud gapu kadaya mà-màwa, ngamay áwan da makagi. Ay áwan pe ya metùgud daya pappádi se daya pangmanàman nu. ²⁷ Magpannakit ya ári, se maawanán ka namnáma daya agtuturáy na. Magtartartar daya tolay gapu ki ansing da. Panísan kuda gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa da, ta ittu ya pagrabngán da. Guwesán kuda sigun kitu nanguwes da kadaya duddúma. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.

Daya nadakè a kuk-kuwaan da iIsrael kitu Templo

8 Ay kitu mekalimma ngalgaw kitu mekannam búlán kitu mekannam dagun, atán nà a magtutúgaw kitu balay. Kabulun ku datu pangmanàman da ka Juda. Ay pilatan ku wala ya pannakabalin ne Apu DIOS nga atán kiyà. ² Ay se la uwad nasingan ku nga ummán ki tolay ya singan na. May manggayát kitu ábà na panda ki bingil na, ay ummán ka apuy. Ay manggayát kitu ábà na panda kitu úlu na, ay ummán ka nasil-silang nga bága. ³ Ay se la nga dinawát naya ummán ka íma ya abù ku. Ay se yà ala nga nealingúdu na Ispiritu ne Dios. Ay se la nga ummán ki tagenap pa nippán nà ka Jerusalem. Nippán nà kitu amin-unag natu pane dáya nga ruwárgan kitu amuwág natu Templo, nga giyán natu isa nga sinan diy-diyos nga lùsawan tutu wala ne APU. ⁴ Ay pilatan ku wala kitúni ya diláng ne Dios nga Dios daya iIsrael, nga ummán kammin kitu nasingan ku kitu kakowad ku kitu katanapán.

⁵ Ay nán ne Dios kiyà: “An-anà tolay, sumingan ka ka pane dáya.” Naglingay yà kurug, ay nasingan ku tu sinan diy-diyos sa lùsawan tutu wala ne Apu, kitu bátug tu ruwárgan na bátug tu anidúgán ka pagbasu.

⁶ Ay nán manin Apu kiyà, “An-anà tolay, nasingan mu ya mà-màwa? Kuwaan daya iIsrael ya nadakè tutu wala nga lùsawan ku. Piyán da nu magtálaw wà in kiya Templo Ku? Atán da pikam a daya nadà-dakè pánang may iyán na kuk-kuwaan da nga akkan mu pikam nasingan.”

⁷ Ay se nà ala nga nippán kitu ruwárgan natu amuwág tu Templo. Ay nasingan ku nga atán abbut kitu darupírip pa abut. ⁸ Ay se na nán kiyà, “Magabbut ka kiya darupírip. Ay tútu nagabbut tà kurug, ay nasingan ku ya gagyangán.” ⁹ Ay nán na kiyà, “Lumnà ka ta mawe mu sinnan ya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan da kídí.” ¹⁰ Ay tútu linumnà à kurug, ay nasingan ku datu sinan idaw se ngámin baláki ulullag ga magkar-káray

ki lusà, se datu naragit nga ulolag, nga nepaliput kitu dingding. Ay atán ngámin pe ya baláki sinan diy-diyos datu iIsrael. ¹¹ Ay kitu àràng datu sinan diy-diyos, ay atán da nga magsisíkádatu pittu púlu nga pangmanàman daya iIsrael, meráman ne Jaazania nga pútut ne Shafan. Sikkiikkam da ngámin ka anidúgán ka insensu. Magalibàbà ya aláb datu atù datu insensu. ¹² Ay nán manin ne Apu kiyà, “An-anà tolay, nasingan mu win ya kuk-kuwaan daya pangmanàman da iIsrael kídí ya nagìbat ta kuwartu nga napnu ka sinan diy-diyos? Nán da nga, ‘Akkan nakami masingan ne APU. Pinagdudoray na ngin ya íli.’” ¹³ Ay nán manin ne Apu kiyà, “Adu pikam ya masingan mu wa nadà-dakè may dayán na kuk-kuwaan da.” ¹⁴ Ay se nà ala nga nippan kitu ruwángan natu Templo ne APU, kitu pane dáya. Ay kitúni, ay uwad datu babbay ya magsángit kitu natay kanu mà a diy-diyos da nga Tammuz. ¹⁵ Ay nán na kiyà, “An-anà tolay. Nasingan mu? May nadà-dakè pikam may iyán ya masingan mu. ¹⁶ Ay se nà a nippan ne Apu kitu ruwángan natu amin-unag ga amuwág natu Templo, kitu nagbátán tu balkon se itu anidúgán ka pagbasu. Uwad da duwa púlu se limma nga lalláki nga maglilíkid kitu Templo ne APU, nga umàràng ki pane lattakán nga magukkab kitu lusà nga magday-dáyaw kiya mata. ¹⁷ Ay nán manin ne Apu kiyà, “An-anà tolay, nasingan mu ya kuk-kuwaan da? Akkan da nád pikam mala anayan dayán na nadakè a kuk-kuwaan da, ta tura da pikam mala nga pabegan ya magranggás kiya íli? Atutturunan dà ala dedi tolay yi, ta senu makarungat tà tutu wala. ¹⁸ Ay túya ipassingan ku tutu wala ya rungat ku kaggída. Awan ku tutu wala nga kengán kaggída, ay áwan ku tutu wala pe ya kalakkán. Oray nganna ya daggat naya agkarárag da kiyà, ay akkan kuda gì-ginán.”

Tu nagpatay da kadatu magday-dáyaw kadatu sinan diy-diyos

9 Ay se la nga nesáraw ne Apu ya, “Umbet kayu! Dakayu wa lalláki nga mamánis kadaya tolay kiya íli. Alà nu daya ippapatay nu.” ² Ay dágus sala inumbet datu annam nga lalláki, nga nagpagayát kitu pane ka dáya nga ruwángan tu amuwág tu Templo. Natop da ka ippapatay da. Atán kabulun da nga laláki nga nakabádu ka dilána, se atán ag-agtu na nga pagsurátan. Nawe da nga nagsisíkádatu giyán tu bága nga anidúgán ka pagbasu.

³ Ay tu diláng na dáyaw naya Dios da iIsrael nga atán kadatu kerubin, ay nawe kitu gagyangán natsu Templo. Ay se na inayabán tu laláki nga nakabádu ka dilána nga atán tàbikil na nga pagsurátan. ⁴ Ay se na nán kaggína, “Mawe mu dàdáan ya íli Jerusalem, se mu wa markáan ya kídáy daya magpannakit se sumángit, gapu kadaya nadakè tutu wala nga nà-nàwa kiya íli.” ⁵ Ay nagína ku pe tu kinagi ne Apu kadatu duddúma nga lalláki nga nán na, “Umunud kayu kaggína nga magdàdàdà kiya íli, ay se nu patayan daya ngámin na atán ki íli nga áwan marka ki kídáy da. Awan nu lasiyan kaggída, se akkan nuda kalakkán. ⁶ Patayan nuda ngámin; lálákay, bàbàkat, babbágu, babbalásang se daya annánà. May akkan nu an-anuwan daya atán marka ki kídáy da. Gayatán nu kídáy Templo.” Ay tútu ginayatán da tu nagpatay. Pinatayán da datu pangmanàman da nga atán kitu àràng tu Templo. ⁷ Ay se la nán ne Dios kaggída, “Ara nu! Rag-ragitán nu ya Templo. Pannuwan nu ka innát ya amuwág na! Ara nu win! Ay tútu nawe datu lalláki nga nagpatay kadatu tolay kitu íli. ⁸ Ay kaggída nga magpatay kadatu tolay, ay sissa ngà a nabansi. Ay nagukkab bà kitu lusà se ku nán, “O Apu DIOS! Patayan mu tutu wala agpà ngámin nin ta, daya nabansi nga iIsrael, gapu ki nakarungat mu tutu wala ki íli Jerusalem?” ⁹ Ay nán ne Apu kiyà, “Napatotán tutu wala ngin ya kinadakè daya iIsrael se daya iJuda. Pabeg magpatay ya kuk-kuwaan da, se áwan tutu wala ngin ya kinalintag ki íli. Ay nán da, ‘Akkan masingan ne APU ya mà-màwa, ay se pinagdudoray ne APU win ya íli,’ nán da. ¹⁰ Ay túya áwan ku pe yin kengán kaggída. Awan ku wa kalakkán kaggída, nu di kuda panísan tutu wala, ta ittu ya pagrabngán daya kinuw-kuwa da.” ¹¹ Ay se yala nagulli tu tolay ya nakabádu ka dilána nga atán tàbikil na nga pagsurátan, ay se na nán ke Apu, “Kinuwa ku win tu ipàwa mu kiyà,” nán na.

Nagtálaw tu diláng ne Dios kitu Templo

10 Ay se yà a sumingan kitu pane ngúdu datu kerubin, ay nasingan ku tu tugaw ári nga nàwa ka saffíro. ² Ay nán ne Apu kitu laláki nga nakabádu ka dilána, “Mawe ka kiya taggad daya lígay daya kerubin, ay se ka mangákup ka birgáng se mu mawe iwárit kiya íli.” Nasingan ku nga nawe kurug tu laláki. ³ Ay kitun na oras, ay atán datu kerubin kitu

---

10:1 Ya saffíro, ay napatag ga batu nga mannáw ya kulor na.

panillod kitu Templo kane lumnà tu laláki. Ay se yala napnu ka angap tu amin-unag ga amuwág na. ⁴ Ay se yala nagalingúdu tu diláng na dáyaw ne APU nga gayát kadatu kerubin, ay se yala nawe kitu gagyangán natu Templo. Ay napnu tu Templo kitu angap. Ay nawadaán tutu wala tu amuwág kitu diláng na dáyaw ne APU. ⁵ Ay magina tu agpay-payàpà datu kerubin oray kitu amin-lasi nga amuwág natu Templo. Tu tannug da, ay ummán ki úni ne Dios nga Mannakabalin nu magúni. ⁶ Ay kane mabalin bilínan ne Apu tu laláki nga nakabádu ka dilána, nga mawe mangalà ka birgáng kitu unag datu lígay datu kerubin, ay nawe nagsisíkad kitu bíkat datu lígay. ⁷ Ay tu isa kadatu kerubin, ay nangalà ka birgáng kitu nagbabàtán da, ay se na idde kitu laláki nga nakabádu ka dilána. Inalà natu laláki tu birgáng, ay se yala nga nagtálaw. ⁸ Ay datu kerubin, ay uwad ummán ka íma tolay kitu panìgad datu payà da.

⁹ Ay masingan ku nga atán appát ta lígay kitu bíkat datu kerubin. Aggisa da ka lígay kitu bíkat da. Datu lígay ay dumiladiláng da nga ummán ka nasil-silang nga napatag ga batu wa berilo. ¹⁰ Sangapáda ya singan datu appát nga lígay, ay se ummán ka magbangkál datu duwa nga maglig-ligut. ¹¹ Nu mawe da, ay annung da tu mameyag ki oray ka wàna nga piyán da kapannán, nga akkan da tagge masápul magligut. Ata oray ka wàna ya pameyag da, ay atán isa kadatu lígay ya nakaàráng kitu pameyaggán da. ¹² Ay pabeg mata tu ngámin baggi da, payà da, ay se datu lígay da. ¹³ Ay datu lígay, ay nengágan da ka, “daya lígay nga magaligligut.” ¹⁴ Ay káda kerubin, ay appát ya murang na. Tu isa nga murang, ay murang kerubin, ay tu isa ay murang tolay, ay tu isa pikam ay murang láyon, ay se tu isa manin ay murang bukkaw.

¹⁵ Ay se yala nagalingúdu datu kerubin. Ittu datun datu parsuwa nga nasingan ku kitu kakowad ku kitu dappit natu wángag Kebar. ¹⁶ Ay nu magkínin datu kerubin, ay umunud datu lígay kaggída. Ay nu kumáyab da, ay umunud peyang pe datu lígay kaggída. ¹⁷ Ay nu magimáng da, magimáng pe datu lígay. Ay nu kumáyab da, ay sumúrut pe datu lígay, áta datu kerubin ya mangitur-turáy kadatu lígay da.

¹⁸ Ay se yala nagtálaw tu diláng na dáyaw ne APU kitu gagyangán natu Templo, ay se yala nagyán kitu paningúdu datu kerubin. ¹⁹ Ay se la nga kumáyab datu kerubin kabulun datu lígay da, ay se da nagsínang kitu pane lattakán na ruwángan natu Templo ne APU. Atán kitu pane ngúdu da tu diláng na dáyaw ne Dios nga Dios na Israel.

²⁰ Aggída datu parsuwa nga nasingan ku kitun nga atán ki panìgad ne Dios nga Dios na Israel, kitu kakowad ku kitu dappit wángag Kebar. Ammu ku nga Kerubin da. ²¹ Ay appát tu murang na káda isa kaggída, ay se appát pe datu payà natu isaisa kaggída. Ay se uwad ummán ka íma tolay kitu panìgad datu payà da. ²² Ay datu murang da, ay páda na kam tu murang datu nasingan ku kitun ka wángag Kebar. Annung da ya mawe oray ka wàna tu àrangan da. Akkan da masápul tu magligut nu mawe da.

Ya kapanísán daya nadakè a ap-apu

11 Ay se nà nippan ya Ispiritu ne Apu kitu pane lattakán nga ruwáangan natu Templo. Ay atán da duwa púlu se limma nga lalláki kitúni; atán kaggída tu Jaazania nga pútut tu Azzur, se tu Pelatia nga pútut tu Benaya. Aggída datu ap-apu datu tolay. ² Ay nán ne Apu kiyà, “An-anà tolay, tu dedi daya lalláki ya maglam-lammat se magtù-tùgud ka nadakè kadaya tolay kídi ya íli. ³ Nán da kadaya tolay, ‘Akkan nu masápul pikam ya magbalay, ta áwan tada kaan-anuwán. Arig tada ya karni nga natàbán ki kanderu.’ ⁴ Ay túya mawe ka nga magbàbànan kaggída.”

⁵ Ay se nà ala neturayán ya Ispiritu ne APU, ay nán na kiyà, “Kagiyam kaggída, ‘Tu idi ya nán ne APU: Ammu ku nga tu yán ya lam-lamtan nu, áta ammù ngámin daya pan-panunútan nu. ⁶ Adu daya pinatayán nu kiya íli. Pinnu nu ka innát daya kal-kalsáda.

⁷ Ay díkod tu idi ya nán ne Apu DIOS, ‘Daya pinatay nu daya árig karni, ay ya íli ya árig kanderu. May dakayu, ay pataláwan takayu kiya íli. ⁸ Ya ampiláng nga ikan-kansing nu, ay ittu kammin yán ya ìpal ku kadakayu,’ nán ne Apu DIOS. ⁹ ‘Pataláwan takayu kiya íli, se takayu iáwat kadaya agtangeli nga ittu daya usaran ku nga mamánis kadakayu. ¹⁰ Matay kayu ki ampiláng da kiya unag na íli nu kampela ngin nin. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ¹¹ Akkan idi nga íli ya árig kanderu kadakayu, ay se akkan dakayu ya árig karni nga nesirù ki unag na, ta panísan takayu oray ka wàna ya kapannán nu kídi íli. ¹² Ay díkod mammuwán nu wa Iyà nge Yahweh nga sinuwáy nu. Akkan nu wa sinúrut daya bil-bílin ku, se akkan nu nekur-kurug daya lin-lintag ku. Ittu nu mán kammin tin-tinlad se sinur-súrut daya lin-lintag daya il-íli kiya lib-lebut nu.”

¹³ Ay kiyà a magbàbànan, ay nekálin nala nga natay tu Pelatia nga pútut tu Benaya. Ay nagukkab bà kitu lusà, se yà ala nga nakasáraw nga

nán ku, “O Apu DIOS, rapúnan mu tutu wala ngin agpà ta daya nabansi kadaya iIsrael?”

Ya angpoli ne Dios kadaya iIsrael

¹⁴Ay se yala nán ne APU kiyà: ¹⁵“Nán daya nabansi ki Jerusalem panggap kadakayu se daya pan-pane mu se kadaya ngámin na iIsrael nga nasip-siparà ki ngámin giyán nga, ‘Adayyu da ngin ke APU, ay nepakin-kuwa na ngin idi ya lusà kadakami,’ nán da. ¹⁶Ay túya kagiyam lugud kaggída: ‘Oray nu nippan kuda kadaya adayyu wa il-íli se nesip-siparà kuda kadaya nagbal-baláki nga giyán, ay Iyà ya day-dayáwan da ki kaatán da pikam kadaya nagbal-baláki nga íli. ¹⁷Ay díkod kagiyam kadaya nasip-siparà, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Alà takayu kammin kadaya íli nga nangipannán ku kadakayu, se takayu urnúngan kammin se ku ipakin-kuwa kadakayu ya íli Israel.’

¹⁸Ay nu makapagulli da ngin, ay ippaán da ngámin daya nadakè se naragit nga lùsawan ku tutu wala. ¹⁹Ay pabaruwan ku ya uray da, se ya panaglam-lammat da. Ippà ku kaggída ya nasúkir ra panaglam-lammat, se kuda iddán ka nasunud da panaggur-uray, ²⁰ta senu sur-surútan da tutu wala daya bil-bílin se ikur-kurug da daya lin-lintag ku. Ay aggída ngin daya tolay ku kurug gin se Iyà ya Dios da. ²¹Ngamay panísan ku daya tolay ya ittu dala nga pà-pàgan daya sinan diy-diyos da se daya nadakè a kuk-kuwaan da,’ nán ne Apu DIOS.”

²²Ay se yala nagalingúdu datu kerubin se datu lígay kitu bíkat da. Ay uwad kitu pane ngúdu da tu diláng naya dáyaw ne Dios nga Dios na Israel. ²³Ay se yala nagalingúdu tu diláng na dáyaw ne APU gayát kitu túlad tu íli, ay se la nagyán kitu bantay kitu pane lattakán kitu íli. ²⁴Ay se yà ala nippan naya Ispiritu ne Dios ka Babilonia kitu giyán datu nesiparà kattoni. Ay se yala umawan pe yin tu ummán ka tagenap ku. ²⁵Ay se ku la nga nebàbànán kadatu nesiparà kitúni ngámin datu nepassingan ne APU kiyà.

Tu angipakammu tu Ezekiel kitu kebálud da

12 Ay nán manin ne APU kiyà: ²“An-anà tolay, atán ka ki íli daya nasúkir nga tolay nga simmamata, may akkan da makas-asingan, sittatalínga da, may akkan da makagína, ³ta nasuwáy da tutu wala. Ay túya, manúput ka nga ummán ka túput na isa nga bálud, ay se ka magtálaw nga mawe ka sabáli nga íli. Kuwaan mu yán ki algaw ta senu sisinnán daka. Ay get tala nga nu masingan daka, ay mapagmut da ya kinasuwáy da. ⁴Ay ki algaw pikam, ay isagána mu ya túput mu nga ummán ka metálaw wa bálud, ta senu masingan daka. Ay se la nga nu gabi, kaggída magsisingan kikaw, ay magtálaw ka nga ummán ka isa nga bálud nga metálaw ka sabáli nga íli. ⁵Magabbut ka kiya darupírip ka dalenan mu, ay se ka la nga sittutúput nga magtálaw. ⁶Ay ipassingam ya angagtu mu kiya túput mu nga magtálaw. Tàbán mu ya murang mu senu akkan mu masingan ya íli; ta ikaw ya usaran ku nga pangimaddán daya iIsrael.”

⁷Ay kinuwa ku kurug tu bílin ne Apu kiyà. Kitun na algaw, ay nesagána ku tu túput ku nga ummán ka túput na isa nga bálud. Ay kane gabi, ay nangwa ngà ka abbut kitu darupírip, ay se yà ala lumawán. Ay sisínán dà datu tolay kiyà a nagpattukel kitu túput ku nga magtálaw. ⁸Ay kane pagmakát, ay nán ne APU kiyà; ⁹“An-anà tolay, akkan nala sinaludsud daya nasuwáy nga iIsrael nu nágan na ya kuk-kuwaan mu? ¹⁰Kagiyan mu kaggída: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS ke Ari Zedekia, se kadaya ngámin na iIsrael.’ ¹¹Kagiyan mu nga ya kinuwa mu, ay ittu ya pakammuwán da kiya màwa kaggída; ipatiliw kuda se metálaw da nga mebálud ka sabáli nga íli. ¹²Ay oray ya apu da, ay pattukelán na kampela ngin ya túput na nga magtálaw wa manalen ki nagibat ta abbut kiya darupírip na íli. Ay tàbán na ya murang na kaggína nga magtálaw, ta senu akkan na masingan ya íli nga panáwan na. ¹³May tiliwan ku se ku ippan ka Babilonia nga íli daya Caldeo; may akkan na masingan yán na íli ta matay kitúni na. ¹⁴Ay isip-siparà kuda kadaya ngámin na íli ked kalawagán daya tolay na, se daya ngámin na suldádu da. Ay patayan daya tolay da. ¹⁵Ay se da mammuwán nga Iyà nge Yahweh, nu isip-siparà kuda kadaya nagbal-baláki nga íli. ¹⁶Ay ipalúbus ku nga atán da kaggída ya makalásat, ta senu oray kawà na ya kapannán da, ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.

12:10 Ya nán na ki Hebreo, ay “ya apu nga mangituráy ka Jerusalem.”

¹⁷ Ay nán manin ne APU kiyà: ¹⁸ “An-anà tolay, magtartartar ka ki ansing mu nu mangán se uminum ka. ¹⁹ Ay kagiyam kadaya ngámin na iJerusalem se kadaya ngámin na iIsrael, nga magkakán kayu se uminum kayu wa magpil-pilpig ki ansing nu, gapu ta arisamsamman da daya kuw-kuwa daya ngámin umíli gapu kiya kinaranggás da. ²⁰ Ay madadál ngámin daya íli da, se magbalin da ka ir-ir-er nga áwan nin ya mag-agyán. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

²¹ Ay nán manin ne APU kiyà: ²² “An-anà tolay, nag-agina mu mà in daya iIsrael nga magkuna nga, ‘Napalábas ya adu dagudagun nin, may áwan pikam nàwa kadaya kinag-kagi na.’ ²³ Ay lugud, kagiyam kaggída, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Akkan da ngin magina ka panda yán na makag-kagi kídí Israel. Ngamay kagiyam mu kaggída nga tagay yin màwa daya ngámin na kinag-kagi kikaw. ²⁴ Ta áwan nin ya magbàbànan ka busid kadaya iIsrael. ²⁵ Iyà nge Yahweh. Iyà ya nagúni, ay kurug nga màwa ngámin daya kagiyam ku. Ay akkan pe yin mepatattát pikam mala; dakayu wa nasuwáy nga iIsrael, tungpálan ku ya kinagi a kuwaan ku kadakayu,” nán ne Apu DIOS.

²⁶ Ay nán manin ne APU kiyà: ²⁷ “Nán daya iIsrael nga mabayág pikam ya kàwa naya nepassingan ku kikaw, ta màwa ngala ki masangwánan. ²⁸ Kagiyam lugud kaggída, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Awan nin ya mepatattát kadaya kinag-kagi ku.’ Tungpálan ku ngámin daya kinag-kagi ku,” nán ne Apu DIOS.

Ya kapanísán daya busid da profeta

13 Atán manin kinagi ne APU kiyà. ² Nán na, “An-anà tolay, kagiyánam daya profeta daya iIsrael nga magbàbànan ka busid kadaya tolay. Gayát kadaya lam-lammat da kampela ngin nin daya ibàbànan da. Nán mu kaggída, ‘Ginán nu ya kagiyam ne APU!’ ³ Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS, Kal-allà ala ya pagtungpálan daya ug-og nga profeta nga mangibàbànan kadaya gayát ki lam-lammat da kampela ngin nin, oray áwan ku wa nepassingan kaggída. ⁴ Dakayu nga iIsrael, daya profeta nu, ay ummán da kadaya alsádu wa átu nga mag-agyán kadaya nadadál nga íli. ⁵ Akkan da nga guwardiyaán tu giyán tu narba nga abut tu íli, ay akkan da pe ya kappiyánan, ta senu naligda kuma nu umbet ya gubát ki algaw wa ilalbet ne APU. ⁶ May pabeg mán kammin binnusid daya kag-kagiyam da ngin.

Nán da nga gayát ke APU daya kag-kagiyan da, may akkan wayya nga nebon ne APU da. Ay oray nu mapakuna, ay namnamáan da kanu mà nga matungpál daya kag-kagiyan da. ⁷ Angángaw da ngala daya nasingan da nga nán da, se busid daya kag-kagiyan da, áta nán da nga ‘Nán ne APU,’ nán da oray áwan ku kinagi kaggída.”

⁸ Ay díkod, nán ne Apu DIOS, “Gapu ta pabeg binnusid se angángaw nu daya kag-kagiyan nu, kaguráan takayu!” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS. ⁹ “Panísan ku dayán na profeta nga magbàbànan kadayá busid se daya angángaw da. Akkan da mebíláng kadayá magtù-tùgud kadayá tolay ku, se akkan da mebíláng ka tolay ku, se akkan da makalnà ki íli Israel. Ay mammuwán nu nga Iyà nge Apu DIOS. ¹⁰ Ay gapu ta neal-alflaw dedi nga nadakè a profeta daya tolay ku, ta nán da nga natalna ya ngámin nin, oray nu pabeg kammala riribù in ya mà-màwa! Ya árig na, ay magdarupírip daya tolay ku ka ur-uray, ay pintáan nala dedi nga profeta ka pusà oray ammu da nga nakapsut. ¹¹ Kagiyan kadayá nagpinta ka pusà ki nakapsut ta darupírip pa abut, nga marba ya kinuwa da! Pagudanan ku ka naggat, se ku pangulalaguwan ka dadakkal, se ku pagbaliyan ka naggat tutu wala, ay marba ngala ya darupírip da. ¹² Ay nu marba ya darupírip, ay nán da tolay, ‘Wà ned na ngin tu pinintaán nu ka pusà?’

¹³ Ay díkod tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Gapu ki rungat ku tutu wala, pagbaliyan ku ka naggat tutu wala, se ku pe pagudanan ka naggat tutu wala, se ku pangulalaguwan ka dadakkal tutu wala, ta senu madadál tutu wala ya darupírip nu. ¹⁴ Rabbaan ku panda ki pundasiyon naya darupírip pa napintáan ka pusà, ta senu masingan na ur-úray kammala. Ay nu marba, ay madarúnán kayu. Ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ¹⁵ Ay nu màwa yán, ay mippà kam pe yin ya rungat ku kadayán na tolay nga nagpinta ki daurpírip nga ur-úray. Ay nán ku kiyán nin, ‘Awan tu darupírip pin, ay áwan pe yin datu nagpinta ka pusà; ¹⁶ datu profeta kídí Israel nga nangagi kada tolay nga napiya ya ngámin Jerusalem oray nu akkan kammala ngin nin, ta angángaw da kammala ngin nin.” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS.

¹⁷ Kinagi manin ne Apu kiyà: “An-anà tolay, kagiyanan mu daya keliyán mu wa babbay nga mangibàbànan kadayá lam-lammat da kampela ngin nin. Kagiyanan muda, ¹⁸ nga nán mu kaggída: ‘Mangallakallà kayu wala nga babbay ya mangialílaw kadayá ngámin tolay ku. Panaget nuda ka babbad íma se passat úlu da ka anting-anting da, ta senu atán turáy da

kadaya duddúma nga tolay. Dálin nu nu áwan nu kaan-anuwán oray nu ial-alfláw nu daya tolay ku gapu ki pagkapiyaán nu kampela ngin!
¹⁹Nerupat dà ki àràng daya tolay ku, gapu wala ki tang-tangakúku wa trigo se tang-tangàpig ga sinápay. Ay gapu ki agbus-busid nu kadaya tolay ku, ay matay daya tolay ya akkan kuma matay; ay daya rabbang matay kuma, ay ittu da mán kammin daya mabiyág.”

²⁰Ay díkod tu idi ya kinagi ne Apu DIOS: “Lùsawan ku tutu wala daya kuk-kuwaan nu wa babbad íma nga ikkaalfláw nu kadaya tolay ku, nga ummán da ka an-anù a nigáyan nu. Gamrútan ku dayán kadaya íma nu, ay se ku wayaán daya tolay ku wa árig an-anù a nàna nu. ²¹Pìsiyan ku daya passat úlu nu, ay se ku itálaw daya tolay ku kadakayu. Ay áwan da ngin ki turáy nu. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ²²Gapu ki agbus-busid nu, ay dinismaya nu daya tolay ku, oray nu akkan kuda dinis-dismaya. Imbes nga pakappoliyan nu daya nadakè, ta senu mesalákan da, ay parùdadán nuda mán kammin nga mangwa ka nadakè in. ²³Ay díkod, akkan kayu makapad-padtu win se akkan kayu win makekagi kadaya ang-angángaw nu. Ta isalákan ku win daya tolay ku kadakayu. Ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kapánis daya mamat-patag kadaya diy-diyos

14 Ay uwad datu pangmanàman da nga iIsrael ya inumbet ki giyán ku nga mangammu ki pagayatán ne APU. ²Ay tu idi ya kinagi ne APU kiyà: ³“An-anà tolay, dedi nga tolay, ay pabeg daya sinan diy-diyos daya atán ki uray da. Ittu yán ya pagbasúlán da nga kedù-dùlapán da. Ay túya akkan kuda atangyaan ki agsaludsud da kiyà. ⁴Ay tu idi ya kagiyan mu kaggída: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Ngámin na iIsrael la mamat-patag kadaya sinan diy-diyos da, ay ittu ya pakabasúlán da nga árig kedù-dùlapán da. Ay nu umbet da ki profeta nga magsaludsud, ay Iyà nga APU mismu ya magsungbát kaggída, sigun ki karbangán da kiya panagday-dáyaw da kadaya adu wa diy-diyos da. ⁵Tu yán ya kuwaan ku, ta senu magulli kammin daya iIsrael la umadayyu kiyà, gapu ki ammatag da kadaya sinan diy-diyos da.’

⁶Ay lugud, tu idi ya ikagim kadaya iIsrael: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Makappoli kayu se paglikudán nu win daya sinan diy-diyos nu, se daya ngámin na nadakè a kuk-kuwaan nu. ⁷Iyà nga APU mismu ya magsungbát

kadaya iIsrael se kadaya agtangeli nga naglikud kiyà, se ittu dala pà-pàgan nin daya sinan diy-diyos da, nga ittu ya akabásubásul da, ay se da la nga umbet kiya profeta nga magsaludsud kanu mà kiya pagayatán ku. ⁸ Kagúra ku daya ummán kadayán na tolay. Kuwaan ku ka pakatùgúdán da tolay ya kapàyanán da, se akkan kuda ngin ibílang ka tolay ku. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ⁹ Ay nu tura la nga masábag ya isa nga profeta nga magbàbànan, ay Iyà mismu nga APU ya nangialílaw kaggína. Ay panísan ku pe yin. Akkan ku win ibílang kadaya tolay ku nga iIsrael. ¹⁰ Sangapáda da nga mapánis se daya nagsaludsud kaggína. ¹¹ Kuwaan ku yán, ta senu akkan nin maglikud daya iIsrael kiyà, se akkan da ngin mangwa ka nadakè. Ay díkod aggída daya tolay ku, ay se Iyà ya Dios da.” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS.

Ya ammásul ne Dios kadaya iJerusalem

¹² Atán manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ¹³ “An-anà tolay, nu tura la nga magbásul kiyà daya umíli ki isa nga íli, ta akkan dà a ikur-kurug, ay panísan kuda. Pagulatan kuda; akkan ku panganan daya tolay se daya an-animál da. ¹⁴ Ay oray nu atán de Noa, Daniel, se tu Job ki íli da, ay sittu da ya mesalákan gapu ta namáru da.” Ittu yán ya kinagi ne Apu DIOS. ¹⁵ “Ay nu tura ku la nga ipàrù daya alsádu wa ulolag ki íli da nga magpatay kadaya tolay, ay mabaaw ya íli, ta áwan manalen na tolay kiyán, gapu kadaya alsádu wa ulolag. ¹⁶ Ay nu tura la atán de Noa, Daniel, se Job kiyán na íli, ay aggída ngala daya mesalákan. Isipata ku, Iyà nga Apu DIOS, nga áwan mesalákan kadaya duddúma nga tolay gapu wala ki kaatán dayán na tallu ki íli da. ¹⁷ Ay nu tura ku wala papannan kiyán na íli daya kalínga da nga manggubát kaggída se ku papatay daya tolay se daya animál, ¹⁸ ay oray mán nu atán de Noa, Daniel se Job kiyán na íli, ay aggída ngala ya mesalákan. Akkan mesalákan daya duddúma tolay gapu kaggída. ¹⁹ Ay nu tura ngà ala mamaltuwád ka sinakit kiyán na íli gapu ki akarungat ku tutu wala, ay matay ngámin daya tolay se daya an-animál. ²⁰ Ay nu tura la nga atán de Noa, Daniel, se Job kiyán na íli, ay isipata ku nga sibbiyág nga Apu DIOS, nga aggída ngala ya makalásat gapu ki kinamáru da.”

²¹ Ay nán tutu wala manin ne Apu DIOS: “Ay tu nád agpà ya màwa kaggída nga iJerusalem nu ipákat ku dayán na appát ta kapanísán da; gubát,

ulát, sinakit se daya alsádu wa ulolag nga magpatay kaggída. ²²Ngamay atán da nga makalásat kadayán kaggída. Aggída daya metálaw se mippan kídí Babilonia nga mebálud. Ay nu masingan nu mismu ya kinadakè naya gagángay da se daya kuk-kuwaan da, ay pumiya ya uray nu, ta masingan nu wa karbangán da tu nammánis ku kaggída nga iJerusalem. ²³Ay díkod bílang maanannay kayu gapu kaggída, nu masingan nu ya kinadakè da, ay mammuwán nu nga akkan ku wayya ur-uráyan ya mamánis kadaya iIsrael.” Tu yán ya kinagi Apu DIOS.

Arig ki áwan surbi nga múla úbás ya Jerusalem

15 Ay atán manin kinagi ne APU kiyà: ²Ay nán na, “An-anà tolay, nágan naya pagdúmán naya múla úbás se daya duddúma nga káyu? Ad-adu kadi ya usár na arutáng na úbás may iya káyu ki sirát? ³Annung na nád da kuwaan ka agsab-ítán ka panda ngala ya arutáng úbás? ⁴Akkan, áta medungsu wala ya surbi na. Ay nu masídug gin, ay áwan na pe sur-surbi yin. ⁵Ay oray kitu akkan pikam nedungsu, ay áwan na surbi yin. Ay natù-turù a áwan na tutu wala sur-surbi nu masídug.

⁶Ay díkod tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Daya iJerusalem, ay árig da kiya úbás sa tumúbu ki giyán daya káyu ki sirát. Ay gapu ta áwan da surbi, ay isungap kuda! ⁷Lùsawan kuda. Ay nu makalásat da ki apuy, ay masídug da kammala. Ay nu lùsawan kuda, ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ⁸Pagbalinan ku ka ir-ir-er ya íli da, gapu ta naglikudán dà. Tu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

Ya nangidaládag na Jerusalem ke Apu

16 Atán manin kinagi ne APU kiyà: ²Nán na, “An-anà tolay, ipakammum kiya Jerusalem daya nadakè a kuk-kuwaan na. ³Nán mu kaggína, “Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS kikaw nga Jerusalem: Ka íli Cana ya kurug naggayatán mu. Tu ama mu, ay isa nga Amoreo, ay tu ina mu, ay isa nga Heteo. ⁴Ay kitu nekeanà mu, ay áwan nagtagasingan kikaw. Awan nala namutad ki púsag mu, se áwan nanígut se naglùlos ka asin kikaw, ay se áwan pe ya nanglampin kikaw. ⁵Ay áwan nala nagkallà kikaw nga nangwa kuma kadayán. Nigsán daka ngala ki ir-ir-er se daka pinanáwan. Awan maminya kikaw.

⁶Ay kane manalen nà kitu giyán mu, ay nasingan taka nga manglipaw ki dága mu. Ay nán ku kikaw kitun, “Magbiyág ka.” ⁷Pinaabay taka nga ummán ki múla kiya sirát. Ummabay ka se nagbalin ka ka napiya nga babbalásang nga adaddu abù se napiya ya baggi mu, may soba ka pikam.

⁸Ay kane lumíwán nà manin, nasingan taka manin, ay annung mu win ya meatáwa. Ay tútu linàbu ku ya bádu ku se ku nebádu kikaw senu akkan ka soba. Nagkari yà se nakiturátu wà kikaw nga kuw-kuwa taka.” Tu yán tu kinagi ne Apu DIOS. ⁹“Dinígut taka se dinalusán ku ya dága mu, se taka ngala linùlosán ka denu. ¹⁰Ay se taka binaduwán ka naburdáan na bádu, se pinagsandál taka ka sandál nga nàwa ki napiya nga lálát. Inabungután taka ka dilána, ay se binaduwán taka ka pabeg seda nga lúpus. ¹¹Inarmatán taka kadaya nappiya nga galáng kiya ímam se ya kuwintas ki bùlaw mu. ¹²Ay niddán taka pe ka arítus ki igung, tatalobang, se napiya nga sagápaw mu. ¹³Balitù se silber datu arítus mu, ay se dilána se seda datu bádu mu se naburdáan ngámin pe. Ay pabeg namit pe datu kan-kanan mu wa nàwa ki kapíyán na arína, digu álig, se denu olíbo. Ay nepad-padúma tutu wala tu kinapiya mu. Pummiya ka tutu wala pà nang. Rabbang mu ya magbalin ka reyna. ¹⁴Ay nagdin-dinnámag ya kinapiya mu kadaya ngámin na il-íli, ay pummiya ka pà nang gapu kadatu ikkaarmat nga nippáy ku kikaw.” Tu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

¹⁵“May pinagtalgad mu ya kinapiya mu. Ay nagbalin ka ka púta gapu ki nagdin-dinnámag mu. Neallay ka kadaya ngámin inumbet kikaw. Nidde mu wala tu kinapiya mu kaggída. ¹⁶Ay se mu inusár datu duddúma nga bádum ka pinangpapiya mu kiya pagday-dayáwan mu kadaya sinan diy-diyos mu. Nagbalin ka ka púta. Awan pikam ya nàwa nga ummán kiyán kitun, ay áwan pe yin màwa nga ummán kiyán ka panda. ¹⁷Inalà mu pe datu napiya nga ikkaarmat mu wa balitù se silber nga niddè kikaw, se muda kinuwa ka sinan tolayán da lalláki, nga ittu datu dinay-dáyaw mu win. Bílang nedaládag nà kaggída. ¹⁸Inalà mu pe datu naburdáan na bádu wa niddè kikaw, ay se mu nebádu kadaya sinan diy-diyos mu. Ay se mu pe nedátun datu denu ku se insensu ku kaggída. ¹⁹Ay datu nidde ku nga kanan mu nga nàwa ki kapíyán na arína, se tu denu olíbo, se tu digu álig, ay nedátun muda mán kammin kadayán na diy-diyos mu.” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS. ²⁰“Ay oray daya annánà ku kikaw, ay nedátun muda pe kadayán na sinan diy-diyos. Akkan ka pikam mala napnà ki akidaládag mu kaggída, ²¹ta tura mu pinatayán pikam daya annánà ku, se

muda nedátun kadaya sinan diy-diyos mu! ²² Awan mu wala nakadamdam kitu nà-nàwaán mu kitu kabbing mu. Soba ka mà tutu wala kitun, se ka nanglipaw kitu dága mu.

²³ Mangallakallà ka ngala, gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan mu.” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS. ²⁴ “Ki káda palása daya il-íli, ay nagpàwa ka ka babbalantay ya tanáp ya útun da. ²⁵ Ay nagpàwa ka pe ka isteds ki káda nagtammuwán da kalsáda. Ay se mu la ipal-palelug ya baggi mu kadaya maglilíwán. Rinag-ragitán mu wala ya kinapiya mu ki palotán na agpúta mu. ²⁶ Nagpúta ka kadaya iEgipto nga karúba mu nga náraw ki babay. Pinar-parrungat nà ki palotán na agpúta mu. ²⁷ Ay díkod assayán ku ya ingáni kikaw. Iáwat taka kadaya Filisteo wa kalínga mu. Aggída daya tolay ya mìpat tala kiya kinadakè naya kuk-kuwaam. ²⁸ Ay gapu ki áwan panda nga araw mu ki lalláki, ay nagpúta ka pe kadaya iAsiria. May akkan ka pikam mala nga napnà kiyán. ²⁹ Nagpúta ka manin kadaya iCaldea, nga maglà-láku. May páda na kam nga akkan ka nga napnà.”

³⁰ Tu idi ya kagiyán ne Apu DIOS: “Napalotán tutu wala ngin ya kinadakè mu. Kinuwám ngámin nin ya kuk-kuwaan naya áwan tutu wala appat nga púta. ³¹ Nangwa ka ka isteds ki káda nagtammuwán kalsáda se nangwa ka babbalantay nga tanáp ya útun na. May ummán ka ka akkan púta, ta maddi ka makibáyad. ³² Ummán ka kiya makidal-daládag ga atáwa na isa laláki nga pà-pàgan na ya meallay kadaya agtangeli may iya atáwa na. ³³ Gángay nga daya lalláki ya magbáyad kiya púta, may sabáli ka, ta tura ikaw mán kammin ya magbáyad din kadaya lalláki nga maminya meallay kikaw! ³⁴ Surnì ka kadaya duddúma nga púta. Ta ikaw mán kammin ya mawe magsápul ka meallay kikaw, ay ikaw pe ya magbáyad kaggída, imbes na ikaw ya bayádan da.

³⁵ Ay díkod, gínán mu, ikaw nga púta, ya kagiyán ne APU! ³⁶ Tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Nepanda mu tutu wala ngin ya kinapúta mu, se nidde mu tutu wala ya baggi mu kadaya opun mu wa lalláki, se kadaya ngámin na nadakè tutu wala nga diy-diyos mu. Pinatayán mu pe nga nedátun daya annánà mu kadayán na diy-diyos. ³⁷ Ay díkod, tu idi ya kuwaan ku. Ayabán ku ngámingámin daya pà-pàgan mu wa lalláki nga inlay mu, se daya duddúma pikam ma neallayán mu, ay se oray datu naddiyán mu, ay se taka tutu wala sobaán ki àráng da ngámin, senu masingan da ya ngámin baggi mu nga soba. ³⁸ Panísan taka ki nakidaládag mu se nagpatay

mu kadatu annánà mu. Ay gapu ki rungat ku tutu wala pàrang kikaw se angabugu ku, ay panglipawan taka kammin ki dága mu. ³⁹ Ay se taka idde kadayán na pà-pàgan mu, ay aggída ya mangdadál kikaw. Dadàlan da daya isteds mu, se daya kinuwa mu wa babbalantay nga tanáp ya útun da. Ay se da alà ya ngámin na bad-bádum, se daya napiya nga ikkaarmat mu, ay se daka panáwan na soba tutu wala. ⁴⁰ Ay se da magurnung ka tolay se daka patùtoán kaggída, ay se daka pagkattab ki ampiláng da. ⁴¹ Ay se da sídúgan daya babalay mu, se daka panísan ki àráng daya adu wa babbay. Ay pandanán ku pe yin ya agpúta mu, ay áwan mu pe yin bay-bayádan. ⁴² Ay nu mapnà à pe yin ki rungat ku kikaw, ay mippà pe ya angabugu ku kikaw, ay maginggap pà pe yin se akkan nà in na makarungat.

⁴³ Gapu ta akkan mu la pinan-panúnut tu napà-pàyanán mu kitu kabbing mu pikam, nu di nà lugud da pinar-parrungat mán kammin gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa mu, ay panísan taka tutu wala gapu kadaya bas-básul mu.” Tu yán tu nán ne Apu DIOS. “Adu datu nadakè a kinuw-kuwa mu win, ay se ka manin natan ki púta. ⁴⁴ Kag-kagiyan da tolay kikaw tu makag-kagi nga ‘Nu nágan ya ubra ina, ay ittu pe ya ubra na an-anà.’ ⁴⁵ Tu ina mu, ay isa nga Heteo, ay tu ama mu, ay isa nga Amoreo. Nigsán natu ina mu tu atáwa na se datu annánà na. Ay páda na ya kinuwa datu wawwági mu nga babbay. Nigsán da datu attáwa da se datu annánà da. ⁴⁶ Samaria ya manákam ma wagi mu. Atán na mag-agyán ka pane dáya nu, kabulun na daya annánà na. Ay Sodom ya udiyán na wagi mu. Atán ka panillod nu, kabulun na daya annánà. ⁴⁷ Tillad mu daya gagángay da, ay se kinuwa mu pe datu nadakè a kinuw-kuwa da. Nakar-karu ka nga nagbalin nga nadà-dakè may aggída.” ⁴⁸ Ay atán kinagi manin ne Apu DIOS: “Nagbásul tu wagi mu nga Sodom se datu annánà na, may kagiyan ku tutu wala nga áwan na kinuwa nga ummán kiya kinadakè datu kinuw-kuwa mu se daya annánà mu. ⁴⁹ Ya básul natu wagi mu wa Sodom kitun se datu annánà na, ay napangátu da. Daggáy datu kan-kanan da se napiya tu kabiyy-biyág da, may akkan da ngala sinengán datu napubri se datu nakal-allà. ⁵⁰ Ay gapu ki agpang-pangátu da, ay nakàwa da ka lùsawan ku tutu wala, ay tútu nippà kuda nga ummán kitu nasingan mu. ⁵¹ Ay oray ya Samaria, ay áwan na pikam gudduwa ki básul mu tu nagbasúlán na. Ay gapu ki kinadakè mu tutu wala, ay ummán ka namáru wa sisinnán ya wagi mu. ⁵² Ay mìpat ka tutu wala kuma, gapu ki kinadakè tutu wala daya bas-básul mu may daya bas-básul

da. Nalà-langpaw wala ya kapanísán daya wawwági mu may ikaw. Gapu ki kinadakè da kinuw-kuwa mu, ay ummán ka namáru ya singan daya wawwági mu.”

⁵³ Ay nán ne Apu ki Jerusalem: “Umbet ya tiyampu wa angipatulli kammin ki kinapiya na biy-biyág daya Sodom se Samaria se daya ngámin sakúpan da. Ipatulli ku pe kiyán nin tu dáti nga kinapiya na biy-biyág mu.

⁵⁴ Ay díkod mìpat ka tutu wala pe yin gapu kadaya ngámin na nadakè a kinuw-kuwa mu. Ay pumiya ya uray de Sodom se Samaria ta namáru da nu ipáda da ya baggi da kikaw. ⁵⁵ Magulli tu dáti nga Sodom se daya sakúpan na, ay se magulli tu dáti nga Samaria se daya sakúpan na. Ay magulli kammin pe yin tu dáti nga kasasáad mu, se daya sakúpan mu.

⁵⁶ Irupat mu ya Sodom kitu agpang-pangátu mu, ⁵⁷ kitu akkan pikam nepalmuyád tu kinadakè mu. Ngamay kídi yin, ay ikaw ya irupat daya tolay ka Aram, se daya karúba na. Irupat daka pe daya tolay ka Filistia se daya atán ki lib-lebut mu. ⁵⁸ Ay kídi, ay lak-áman mu kampela ngin nin ya kapanísán daya nadakè a kinuw-kuwa mu, se itu inagbiyág mu ka biyág na nadakè a babay.”

⁵⁹ Ay tu idi manin ya kagiyan ne Apu DIOS: “Kuwaan ku kikaw ya rabbang na nga kapanísán mu, ta sinuwáy mu ya nagkariyán ta, se naglikudán mu ya sinipataán mu. ⁶⁰ May oray nu mapakuna, ay siddadamdam mà kitu nekari ku kikaw kitu kabbing mu pikam. Ay kídi, magkari yà kikaw ka kari nga áwan na panda. ⁶¹ Ay díkod madamdam mu datu nadakè a kinuw-kuwa mu, ay se mìpat ka nu kuwaan ku ka bílang annánà mu daya udiyán na wawwági mu wa Sodom se Samaria, oray nu akkan da meráman kitu nagkakariyán ta. ⁶² Ay magkari yà kikaw, ay díkod mammuwán mu nga Iyà nge Yahweh. ⁶³ Ay díkod madamdam mu ngámin nin datu nagbas-basúlán mu, ay akkan ka makoni yin gapu ki appat mu tutu wala, nu pakawanan taka kadatu ngámin nadakè a kinuw-kuwa mu.” Tu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

Ya pangárig mepanggap ki duwa nga bukkaw

17 Ay atán manin kinagi ne APU kiyà. ² Ay nán na, “Iddán mu daya ilIsrael ka banníku, se kagiyan mu idi nga pangárig kaggída. ³ Ay nán mu kaggída: Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS. Uwad isa nga abay ya bukkaw nga adaddu tutu wala datu payà na, se adaddu datu dùdut na, ay

se nagbal-baláki tu kulor na. Inumbet ka Lebanon, ay se yala nagdittág kitu untù natu isa nga káyu wa Sedoró. ⁴ Ay se na rinapngád tu pasanga kitu untù, ay se na netayù a nippan ki isa nga abay ya íli nga giyán daya adu wa maglà-láku. ⁵ Ay se la nangalà ka tagimúla kitu íli, ay se na nga nemúla kitu nadam-ag ga lusà nga adanni ki wángag nga ummán kadaya arinsúdung. ⁶ Ay tumúbu se umabay se nagbalin ka nasagúngut ta lásiw nga kumaraykay ki lusà. Nagpas-pasanga; ay nagpeyag datu pasanga na kitu giyán tu bukkaw. Ay datu gamut na, ay nagpeyag ka taggad na.

⁷ Ay se yala uwad inumbet ta sabáli nga abay pe nga bukkaw wa adaddu tutu wala datu payà na se datu dùdut na. Ay tu lásiw nga nemúla, ay nepeyag na datu gamut na se datu pasanga na kitu giyán nedi nga bukkaw, ta senu dan-danumán na, ⁸ oray nu atán nin na nemúla kitu nadam-ag ga lusà se giyán adu danum, ta senu magpasanga se magbúnga se magbalin ka napiya nga lásiw.’

⁹ Ay nán mu manin, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Magtul-túluy nád magbiyág tu múla? Akkan nád mabàdut se la maputad daya ulgut na se pasanga na se malaylay daya ngámin na adon na? Akkan masápul ya nakulnit ta tolay, onu adu tolay nga mamàdut kiyán. ¹⁰ Ay mapaanna nád nu mekalit ta memúla kammin? Mabiyág nád? Akkan nin a, ta malaylay tutu wala ngin nu magbáli ka magpagayát ka lattakán. Matay kammin kitu lusà a nemuláan na.’

Ya kesarután natu pangárig

¹¹ Ay kinagi manin ne APU kiyà: ¹² Nán na, ‘Kagiyam kadaya nasuwáy nga iIsrael: Ammu nu ya piyán kagiyam dayán na pangárig? Ilaw-lawág ku lugud kadakayu. Umbet ya ári ka Babilonia nga mangraut kiya Jerusalem, ay se na tiliwan ya ári se daya upisiyál na, se nada ippan ka Babilonia. ¹³ Ay inalà natu ári datu iBabilonia tu isa kadatu annánà natu ári ka Israel, ay se yala nakiturátu kaggína se na pinagsipata. (Netálaw na pe datu ap-apu ka Israel.) ¹⁴ Kinuwa na tun ta senu kumapsut datu iIsrael, ay akkan da mabaal ya makigubát, nu di da magánus sala nga sumúrut kitu nagtuturatuwán da se tu ári ka Babilonia. ¹⁵ Ngamay nagribilde tu an-anà ári ka Israel kitu ári datu iBabilonia. Nangipàrob kadatu bobonan na nga mawe ka Egipto, ta magadang ka adu wa kabalyu se adu wa suldádu. Màwa nád ya piyán na? Mataláwan na nád ya nagribilde na? Makalísi

nád kiya akkan na nangikurug kitu turátu wa sinipataán na?’ ¹⁶Tu idi ya nán ne Apu DIOS: ‘Ikagi ku tutu wala ya kurug, Iyà nga sibbiyág nga Dios, nga matay ya ári daya iIsrael ka Babilonia, ta akkan na pinagan-anu tu nagturatoruwán da se iya ári daya iBabilonia nga namagbalin kaggína ka ári. ¹⁷Awan màwa naya ári ka Egipto ki gubát, oray adu se nabílag daya suldádu na, nu limútan naya ári ka Babilonia ya Jerusalem ka babbalantay se torre, ta senu adu ya matay kadaya tolay. ¹⁸Gapu ta akkan na pinagan-anu tu sinipataán na se naglikudán na tu nagturatoruwán da se ya ári daya iBabilonia, ay akkan tutu wala makalísi.’ ¹⁹Ay túya nán ne Apu DIOS: ‘Iyà nga sibbiyág nga Dios, ay ikagi tutu wala nga kurug gala nga panísan ku, ta akkan na tinungpál tu sinipataán na ki ngágan ku, se akkan na nga nekur-kurug tu nagturatoruwán mi. ²⁰Tiliwan ku se ku ippan ka Babilonia. Kitúni ya kaguwesán na, ta akkan na tinungpál tu nagturatoruwán mi. ²¹Ay ngámin daya pamilgan daya suldádu na, ay matay da ki gubát. Ay daya makalásat, ay masip-siparà da ki ngámin kalawagán. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangagi kadedi.”

²²Ay nán manin ne Apu DIOS:

“Mangalà à ka pasanga
 ki untù na alingúdu nga sedoro,
 ay se ku mawe imúla
 ki kalinguduwán na bantay.

²³Imúla ku ki kalinguduwán na bantay ka Israel,
 ta senu magpas-pasanga se magbúnga,
 se mabalin ka napiya nga káyu wa sedoro.

Magyán kitúni daya ngámin baláki an-anù,
 se da magsùbut kadatu pas-pasanga na,
 ay se maglídum da kadaya pas-pasanga na.

²⁴Ay se yala mammuwán daya ngámin káyu
 nga Iyà nge Yahweh,
 nga mangìlang kadaya alingúdu wa káyu
 se mamaalingúdu kadaya anìgad.

Iyà pe ya mamakarsi kadaya sibbiyág ga káyu,
 ay se Iyà ya mamasagúngut kadaya nakarsi.

Iyà nge Yahweh nga nangagi kadayán.
 Ay tungpálan kuda ngámin.”

Matay daya nagbásul

18 Ay nán manin ne APU kiyà: ²“Nágan na ya piyán kagiyan nedi nga makag-kagi ki Israel; ‘Kanan daya mannákam ya nalsam nga úbás, may daya annánà da ya malinu.’ ³Ay nán ne Apu DIOS, “Iyà nga sibbiyág nga Dios, ay sipata ku nga idi nga makag-kagi, ay akkan nin na makagi kídi Israel ka panda. ⁴Ammuwán nu nga iyà ya makin-kuwa kadaya biyág daya ngámin tolay. Ya biyág naya ama se ya biyág naya an-anà na, ay kuw-kuwa kuda. Ay ya nagbásul ngala ya matay.

⁵Akkan matay ya tolay nu namáru se kuwaan na ya kustu, ⁶ay se akkan mangán kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos kadaya ban-bantay, se akkan na magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos daya iIsrael, ay se akkan na daladágan ya atáwa naya keliyán na, se akkan meallay kadaya babbay ya magdága. ⁷Akkan matay yán na tolay, nu akkan na pal-palakkan daya magsalda kaggína, nu di na nga ipatulli nga dágus tu nesalda na kaggína. Akkan magtak-tákaw, ay se iddán na daya mabis-bisinán ka kanan da, se iddán na daya áwan bádu ka bádu da. ⁸Ay akkan na pe paan-anaán ya pirà a ipaútáng na, se akkan mangwa kadaya nadakè, ay se nalintag ya angrisut na nu atán daya atán ríri. ⁹Kappiyánan na nga ikur-kurug peyang daya bil-bílin se lintag ku. Nu ummán kiyán ya kinamáru na isa nga tolay, ay magbiyág,” nán ne Apu DIOS.

¹⁰“Ay kas pangarígan na atán an-anà nayán na tolay nga nagbalin ka magtak-tákaw se maragpatay ka tolay, se mangwa kadaya duddúma nga ummán kadayán. ¹¹Ngamay áwan kinuwa natu ama nga ummán kadayán. Nepangán pe tu an-anà kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos kadaya ban-bantay, ay se allayan na pe ya atáwa na keliyán na. ¹²Pal-palláan na pe daya napubri se daya nakal-allà, se magtak-tákaw, se akkan na pe ipatulli tu nesalda kaggína. Magday-dáyaw pe kadaya sinan diy-diyos, se kinuwa na datu lùsawan ku tutu wala. ¹³Ay se munna na nga alà ya an-anà naya ipaútáng na. Magbiyág nád ya ummán kiyán na tolay? Akkan! Masápul la matay, ta kinuwa na ngámin dayán na nadakè. Ay aggína kampela ngin nin ya makin-básul ki pannakatay na.

¹⁴May nu yán na tolay, ay nakapútut, ay se nasingan naya pútut na ya ngámin na nadakè a kuk-kuwaan na, may akkan na nga tal-taldan, ¹⁵se akkan pe mangán kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos, se akkan nepagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos da iIsrael, ay se akkan na pe

idaládag ya atáwa na keliyán na, ¹⁶ ay se áwan na kuk-kuwaan na nadakè kadaya kasittolay na, se akkan na pe kultítan daya umútáng kaggína, se akkan pe magtak-tákaw, se iddán na daya napubri ka kanan da, se iddán na ka bádu daya áwan bádu, ¹⁷ se lùsawan na ya mangwa ka nadakè. Akkan na paan-anaán ya ipaútáng na, se ikurug na ngámin daya bil-bílin se lin-lintag ku. Akkan matay yán na tolay gapu ki básul natu ama na, nu di magbiyág kurug. ¹⁸ Ay kurug ga matay tu ama na gapu kadaya bas-básul na, áta marangngultit, se maragtákaw se pabeg nadakè ya kuk-kuwaan na kadaya kasittolay na.

¹⁹ May get saludsúdan nu, nu taanna, tura akkan mapánis ya an-anà gapu kadatu bas-básul natu ama na? May napiya mà ya kuk-kuwaan na an-anà, ay se na ikur-kurug ngámin daya bil-bílin ku, ay túya rabbang na ya magbiyág. ²⁰ Ya tolay nga nagbásul, ay aggína kampela ngin nin ya matay. Akkan mapánis daya annánà gapu ki básul daya mannákam da, ay se akkan mapánis daya mannákam gapu ki básul daya an-anà da. Ata daya namáru, ay aggída kampela ngin nin ya magkappiya ki kinamáru da, ay daya nadakè, ay aggída kampela ngin nin pe ya mapánis gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

²¹ Ngamay nu paglikudán naya isa tolay daya bas-básul na, ay se na ikur-kurug daya bil-bílin ku, se na kuwaan ya napiya se kustu, ay kurug ga magbiyág; akkan na matay. ²² Ay áwan kadatu nagbasúlán na ya mepabásul pikam mala kaggína. Mabiyág gapu kadaya napiya nga kuk-kuwaan na.” ²³ Ay nán manin ne Apu DIOS, “Akkan ku wayya pagang-anggamán ya pannakatay daya nadakè a tolay, nu di ya anngulis da ki kabiy-biyág da ya piyán ku, ta senu magbiyág da.

²⁴ Ngamay nu tura la nga paglikudán naya namáru wa tolay ya kinapiya, ay se yala daya nadakè daya kuk-kuwaan na nga ummán kadaya lùsawan ku tutu wala nga kuk-kuwaan daya nadakè a tolay, ay matay yán na tolay gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan na. Awan kadatu napiya nga kinuw-kuwa na kitun ya pagkapiyaán na.

²⁵ Ay se nu nán nga, ‘Akkan kustu ya angwa ne Apu.’ Manggina kayu wa iIsrael: Nalintag ngámin daya kuk-kuwaan ku. Dakayu daya akkan nalintag ga kuk-kuwaan. ²⁶ Ay nu paglikudán daya namáru wa tolay daya napiya nga kuk-kuwaan da, ay se da la nga mangwa kadaya nadakè, ay matay dayán na tolay gapu kadaya nadakè kinuw-kuwa da. ²⁷ May nu paglikudán daya nadakè a tolay daya nadakè a kuk-kuwaan da, ay se daya

napiya se kustu daya kuwaan da ngin, ay mabiyág da. ²⁸Ata kinappiya da ya naglam-lammat, ay se da nga naglikudán datu kinuw-kuwa da nga nadakè, ay túya mabiyág da; akkan da matay. ²⁹Ay se nu nán nga iIsrael, ‘Akan kustu ya angwa ne Apu.’ Akan kustu kadi ya angwa ku. Dakayu a nga iIsrael ya akkan kustu wa kuk-kuwaan!

³⁰Díkod, dakayu wa iIsrael, ay namnamáan nu nga guwesán takayu sigun kadaya kuk-kuwaan nu kampela ngin nin,” nán ne APU Dios. “Makappoli kayu win se paglikudán nu daya nadakè a kuk-kuwaan nu. Ta nu akkan, ay daya bas-básul nu ya gapu na ammánis ku kadakayu. ³¹Kuspan nu win daya nadakè a kuk-kuwaan nu, nga ittu daya nakabasúlán nu kiyà, ay se kayu wa mangul-ulis ki panaggur-uray se panaglam-lammat nu. Piyán nu agkà ya matay ta? ³²Ata akkan ku piyán nga atán oray isa kadakayu ya matay. Túya mangul-ulis kayu win, ta senu magbiyág kayu,” nán ne APU Dios.

Ya pangárig panggap ki Israel

19 Ay nán manin ne Apu kiyà: “Iadangdangay mu idi ya pannakit nga mepanggap kadaya ap-apu kiya Israel. ²Ay nán mu:

‘Ya ina nu, ay árig na ya isa nga láyon.

Tinaraan na daya annánà na kiya giyan
daya duddúma nga nabagu nga láyon.

³Pinaabay na tu isa kadatu annánà na.

Nasuruwán na ya mangnígay ka kanan na.

Ay magkán pe yin ka tolay.

⁴Nadámag datu il-íli ya panggap kaggína,
pinalab-ugán da ay nálà da.

Kináwit da ki igung,
ay se da rinùrut nga nippan
ka íli Egipto.

⁵Makid-iddag tu ina na
may áwan na middaggán kaggína;
ay naawanán ka namnáma.

Pinaabay na manin tu isa
kadatu annánà.

⁶Umabay, ay nebul-bulun

kadatu duddúma nga láyon;
 nasur-súru na tu mangnigay,
 ay nagkán pe ka tolay.
⁷Dinadál na daya darupírip pa abut;
 nabaaw datu il-íli gapu kaggína;
 datu tolay, ay magansing da tutu wala,
 magina da ngala tu úngug na.
⁸Naggaddù datu il-íli
 nga maniliw kaggína.
 Netán da tu ikat da;
 Ay nàna kitu palabbot da.
⁹Kináwit da tu igung na,
 se da nekursung nga nippan
 kitu ári ka Babilonia.
 Nepúkù na kitu púkù na,
 senu áwan nin na magina kitu úngug na
 kadatu ban-bantay ka Israel.

¹⁰Arig pe ka múla úbás
 kiya kaubásan ya ina mu;
 nga nemúla ki dappit awweg.
 Natalobu tutu wala se adu tu búnga na,
 ta daggáy tu danum nga masápul na.
¹¹Tu kaligdaán na pasanga na,
 ay annung na nga kuwaan ka setro na ári.
 Linagpasán na datu duddúma nga káyu
 kane magalingúdu;
 nesarungkada, ay ittu tu masissingan nala;
 nasagúngut ngámin datu pas-pasanga na.
¹²Ngamay gapu ki rungat na isa tolay,
 binàdut na se na newaren ki lusà.
 Gapu ki báli nga gayát ki lattakán,
 ay nakarsi yala.
 Nippaán ngámin datu búnga na.
 Nakarsi yala tu kaligdaán na pasanga na,

19:11 Ya setro, ay ummán ki tàdukud da abibbà nga mangipakammu ki turáy na ári.

ay se la nga nasidug tutu wala.
¹³ Kídi yin, nemúla ngin ka ir-ir-er,
 ki namaga se natikágan na lusà.
¹⁴ Nasidug ngámin datu pas-pasanga na,
 meráman datu búnga na.
 Ay áwan nabansi
 kitu kaligdaán na pasanga na,
 nga setro kuma ki agturáy na.”

Idi nga adangdangay, ay ittu ya iadangdangay da
 nu atán magmanakit.

Ya agsuwáy na Israel ke Dios

20 Ay kitu mekasangapúlu walgaw, kitu mekalimma nga búlán, kitu mekapittu dagun nga nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay inumbet datu pangmanàman ka Israel kitu giyán ku. Piyán da ammuwán ya kagiyan ne APU. ² Ay nán ne APU kiyà: ³ “Ikaw wa an-anà tolay, nán mu kadedi nga pangmanàman na Israel. Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS: ‘Inumbet kayu kurug nga mangammu ki pagayatán ku ta? Iyà nga sibbiyág ga Dios, ay áwan ku wa kagiyan ki piyán nu ammuwan.’ Ittu yán tu kinagi ne Apu DIOS.

⁴ “Ikaw tolay, guwesán muda. Pabasúlan muda. Ikagim kaggída datu nadakè a kinuw-kuwa datu apuapu da. ⁵ Kagiyan kaggída nga nán mu, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS. Kitu namíli ku ki Israel, nagkari yà kaggída nga gakagaka natu Jacob. Nagpakammu wà kaggída kitun ka Egipto. Nesipata ku nga nán ku, Iyà nge Yahweh nga Dios nu. ⁶ Ay nekari ku kaggída kitun na algaw wa itálaw kuda ka íli Egipto, se kuda ippan kiya lusà a nesagána ku pára kaggída. Atán ngámin kitúni daya masápul da. Ittu ya kapíyan na lusà ki ngámin na lusalusà. ⁷ Ay nán ku kaggída, ‘Ippà nu daya lùsawan ku wa sinan diy-diyos nu nga pà-pàgan nu. Akkan nu rag-ragitán ya baggi nu kadayán na sinan diy-diyos daya Egipto, ta Iyà nge Yahweh nga Dios nu.’ ⁸ Ngamay sinuwáy dà mán kammin, se akkan dà kinur-kurug. Akkan da nippà datu pà-pàgan da nga sisinnán, se datu sinan diy-diyos daya iEgipto. Ay tútu gapu na nga nakarungat tà tutu wala kaggída, se piyán kuda nga panísan, oray kitu kakowad da pikam ka Egipto. ⁹ May akkan ku kinuwa,

ta akkan ku piyán nga merupat ya ngágan ku. Ay akkan ku pe piyán na meap-appat ya ngágan ku kadatu il-íli nga giyán da, ta nagpakammu wà kaggída kane kagiyan ku ki àráng da nga itálaw ku daya ilIsrael ka Egipto. ¹⁰ Ay túya netálaw kuda ka Egipto, se kuda nippan ka ir-ir-er. ¹¹ Kitúni, ay kinagi ku kaggída daya bil-bílin se lin-lintag, nga nu sur-surútan da, ay mabiyág da. ¹² Ay niddán kuda pe ka algaw wa aggiimáng, ka pakasinnán ki nagturatoruwán mi, ta senu madamdám da nga Iyà nge Yahweh nga nangikísi kaggída. ¹³ May sinuwáy dà ngámin na ilIsrael oray kitu kakowad da kitu ir-ir-er. Akkan da sinúrut datu bil-bílin ku se lùsawan da datu lin-lintag ku, ay ittu kuma datun datu pakabiyágan da nu surútan da. Akkan da tutu wala pe nginílin ya algaw aggiimáng. Ay ittu tu gapu na nga pinalánù a ipassingan tu rungat ku tutu wala kaggída, ta rapúnan kuda kuma kitu ir-ir-er. ¹⁴ Ngamay akkan ku kinuwa tun na palánu ku, ta lùsawan ku nga merupat ya ngágan ku kadatu il-íli nga nagsisingan kitu nangitálaw ku kaggída ka Egipto. ¹⁵ Ngamay nesipata ku kaggída kitu ir-ir-er nga akkan kuda ippan kitu nekari ku nga napiya tutu wala nga lusà, nga kapiyán kadaya ngámin lusalusà, nga ipakin-kuwà kaggída, ¹⁶ áta akkan da kinur-kurug datu bil-bílin ku, se akkan da pà-pàgan datu lin-lintag ku. Akkan da pe pinat-patag tu algaw wa aggiimáng. Ay ittu da la pà-pàgan datu sinan diy-diyos da. ¹⁷ May oray nu ummán kiyán, ay nakalakkán nà kammin kaggída, ay túya akkan kuda nga rinápun kitu ir-ir-er.

¹⁸ Ay se ku la kinagiyánan datu annánà da nga neanà kitu ir-ir-er, nga akkan da tal-taldan datu kinuw-kuwa se gagángay datu mannákam da, se akkan da rag-ragitán ya baggi da kadatu sinan diy-diyos da. ¹⁹ ‘Iyà nge Yahweh nga Dios nu,’ nán ku kaggída. ‘Ikurug nu daya bil-bílin ku, se surútan nu daya lin-lintag ku, ²⁰ se ngilínan nu ya algaw wa aggiimáng, ta ittu ya pakasinnán nga atán turátu tada, ay se ittu ya mangipakammu kadakayu nga Iyà nge Yahweh nga Dios nu.’ ²¹ Ngamay sinuwáy dà mán kammin datu annánà. Ay akkan da sinúrut daya lin-lintag ku, se akkan da kinur-kurug daya bil-bílin ku, nga ittu kuma datu pakabiyágan da. Akkan da pe pinat-patag tu algaw wa aggiimáng. Ay tútu pinalánù a ipassingan kaggída tu rungat ku tutu wala kitu kakowad da ka ir-ir-er. ²² Ngamay akkan ku kinuwa tun, gapu ki kinapatag na ngágan ku. Lùsawan ku nga merupat ya ngágan ku kadatu tolay ya nagsisingan kitu nangitálaw ku kaggída ka Egipto. ²³ Ngamay nesipata ku kaggída kitu ir-ir-er nga

isip-siparà kuda se ital-taliwágà kuda kadaya ngámin il-íli ki kalawagán, ²⁴ ta akkan da kinur-kurug daya bil-bílin se akkan da sinúrut datu lin-lintag ku, se akkan da nginílin ya algaw wa aggiimáng. Ittu da mán kammin na pà-pàgan datu sinan diy-diyos datu apuapu da. ²⁵ Ay tútu niddán kuda ka bil-bílin nga akkan napiya se lin-lintag nga akkan da nga pakabiyágan. ²⁶ Rinag-ragitán kuda kitu agdátun da kadaya manákam ma annánà da, ta senu aggída mismu ya magansing kiya kuk-kuwaan da. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.

²⁷ Ay lugud an-anà tolay, kagiyam kadaya iIsrael: ‘Tu idi na ya nán ne Apu DIOS: Nerupat dà datu apuapu se dà inug-og. ²⁸ Ta kane nippan kuda ngin kitu lusà a nekari ku kaggída, ay nagdátun da pe yin kadatu diy-diyos da, nu atán nala masingan da nga alingúdu wa bantay onu nasagúngut ta káyu. Nagsídug da pe kadatu pabangug da, ay se nangisiyà da pe kadatu átang da nga bási. Lùsawan ku tutu wala datun na kinuw-kuwa da. ²⁹ Ay tútu sinaludsud ku kaggída, ‘Nágan daya kap-kapannán nu wa alingúdu wa giyán?’ (Panda kadedi nga al-algaw, nengagánan da tun na giyán ka Bama; alingúdu wa giyán ya sarut na.)

³⁰ Ay túya kagiyam kadaya iIsrael: ‘Tu idi ya nán Apu DIOS, ‘Taanna, tura nu rag-ragitán daya baggi nu ki agtallad nu kadatu nadakè a kinuw-kuwa datu apuapu nu wa nagday-dáyaw kadatu sinan diy-diyos da? ³¹ Ay oray panda kídi na, ay rag-ragitán nu daya baggi nu ki angngidde nu kadaya annánà nu ka masídug ga dátun nu kadaya sinan diy-diyos nu. Ay se kayu wala nga umbet nga magsaludsud kiyà! Kannán takayu wa tang-tangyaw kiya agsaludsud nu!’ nán ne Apu DIOS.

³² Akkan màwa ya lam-lamtan nu nga màwa, nga nán nu nga, ‘Taldan tada daya duddúma nga il-íli, nga magday-dáyaw kadaya diy-diyos nga nàwa ki batu se kayu.’ ³³ Ay nán ne Apu DIOS, ‘Isipata ku nga ipassingan ya pannakabalin ku se ya rungat ku tutu wala ki angngituráy ku kadakayu. ³⁴ Ipassingan ku kadakayu ya pannakabalin ku se ya rungat ku, nu alà takayu kammin kadaya il-íli nga nekesip-siparaán nu. ³⁵ Ay se takayu ippan kadaya ir-ir-er daya il-íli, ay se tada magsasángu ki ammasásul ku kadakayu. ³⁶ Pinabásul ku datu apuapu nu kitu kakowad da kitu ir-ir-er ka Egipto. Ay ummán pe kiyán ya kuwaan ku ki ammasásul ku kadakayu.’ Tu yán ya nán ne Apu DIOS. ³⁷ ‘Kapiyánan takayu tutu wala nga pilíyan, se ku la nga ipákat kadakayu tu turátù kadakayu. ³⁸ Isibnà kadakayu daya nasuwáy se daya maragbásul. Itálaw kuda kadatu íli nga nangipannán ku

kaggída, may akkan kuda palnàan ki ìli Israel. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.

³⁹ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Dakayu wa ìlrael nga maddi mangikur-kurug kiyà. Ara nu wala nga magday-dáyaw kadaya diy-diyos nu kídi. Ngamay umbet ya algaw wa akkan nu rag-ragitán nin ya Ngágan ku kadaya datu-dátun nu kadaya diy-diyos nu. ⁴⁰ Ata kitu napatag ga bantay, tu alingúdu wa bantay ka Israel, ngámingámin daya ìlrael ay magdáyaw kiyà,” nán ne Apu DIOS. “Appoliyan kuda kitúni. Pangilbetan takayu kadaya kapíyán na rigálu nu kiyà se daya napatag ga dátun nu kiyà. ⁴¹ Ay nu itálaw takayu win kadaya ìli nga nekesip-siparaán nu, ay awátan takayu ka ummán ki nabangug nga dátun. Gapu kadakayu, ay ipassingan ku kadaya ngámin ìli nga Iyà ala ya Dios nga áwan kapáda. ⁴² Ay nu ippan takayu win kiya lusà a nesipata ku wa ipakin-kuwà kadatu apuapu nu, ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ⁴³ Ay kitúni, ay madamdám nu daya ngámin nga nadakè a kinuw-kuwa nu nga nangrag-ragit nu kadaya baggi nu. Ay gapu kiyán, ay kalúsawan nu daya baggibaggi nu gapu kadatun na nadakè a kinuw-kuwa nu. ⁴⁴ Nu ya angwà kadakayu ay gapu ki napatag ga ngágan ku, nga akkan ku kuwaan kadakayu ya pagrabngán daya nadakè a kinuw-kuwa nu, ay mammuwán nu wa ìlrael nga Iyà nge Yahweh.” Túyán tu nán ne Apu DIOS.

⁴⁵ Ay nán manin ne APU kiyà: ⁴⁶ “An-anà tolay, umàráng ka ka pane allod, ay se mu ibàbàrán kadaya sir-sirát ka Negeb ya nadakè a màwa. ⁴⁷ Kagiyan kiya sir-sirát na Negeb. ‘Gínán nu ya kagiyan ne APU. Tu idi ya kagiyan ne Apu Dios, Sidúgan taka, ay masídug ngámin daya káyu ki giyán mu; daya namáta se daya nakarsi. Akkan matay ya maggang-gangláyab ba apuy na. Ay màsat ngámin ya panillod se ya pane dáya. ⁴⁸ Ay mammuwán ngámin tolay ki kalawagán nga Iyà nga APU ya nanídug. Akkan mataatay ya apuy na.’” ⁴⁹ Ay se ku wala nán, “O Apu DIOS, di nán da tolay nga, ‘Pabeg la pangárig ya kag-kagiyan nayán na tolay. Akkan ta maaw-awátan!’”

Ya ammánis ne Dios

21 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Nán na, ² “An-anà tolay, umàráng ka ka Jerusalem se ka magbàbàrán panggap kadaya ìlrael se kadaya agday-dayáwan da. ³ Ay nán mu, ‘Tu idi ya nán ne APU: Iyà in ya kalínga nu wa ìlrael. Asútan ku ya ampiláng ku, se ku wa patayán

daya namáru, se daya nadakè kuk-kuwaan na tolay. ⁴Kurug ga rapúnan takayu, manggayát ka allod panda ka dáya. Patayan ku ngámingámin da tolay, daya namáru se daya nadakè. ⁵Ay díkod mammuwán ngámin da tolay nga Iyà nge Yahweh. Inásut ku win ya ampiláng ku, ay akkan ku win ipatulli ki balay na.’

⁶Ay ikaw wa an-anà tolay, magsángit ka! Ipassingan mu kaggída ya palotán tutu wala nga pannakit mu. ⁷Ay nu saludsúdan da nu taanna, tura ka magsángit, ay nán mu kaggída, ‘Sumángit tà gapu kiya dámag ga nagína ku. Ay kiya kàwa na yán, ay magansing tutu wala da tolay. Magkapsut da, se maawanán da ka namnáma, pasuráy akkan da makasíkád ki kapsut da. Tagay tutu wala ngin ya kàwa na. Dan-danni yin.’” Túyán ya kinagi ne Apu DIOS.

⁸Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. ⁹Ay nán na, “An-anà tolay, kagiyam idi kadaya tolay:

‘Naset tin ya ampiláng,
ay se nagsay pe yin. ¹⁰Naset tin na pagpatay ku;
ummán ki kilát
ki silang na nu pumaláng.

Awan nu wa ianggam,
ta akkan nu pinagan-anu ya ammasílag
se ya disiplína kadakayu.

¹¹Ò, naset tin se nagsay yin ya ampiláng;
nakasagána ngin na
pagpatay kadaya tolay.’

¹²Ay túya ikaw wa an-anà tolay,
magsángit se magugolán ka,
ki pannakit mu, bis-bisnág mu ya apel mu,
ta ya ampiláng, ay pára kadaya tolay ku,
meráman daya ngámin ap-apu.

¹³Màwa yán nga áwan na puspup,
ta akkan nu pinagan-anu ya disiplína
se ya ammasílag ku.”

Ittu yán tu kinagi ne Apu DIOS.

¹⁴“Ikaw wa an-anà tolay,
magbàbànanán ka kaggída,
se mu isúlung ya isa ímám ki isa,

gapu ki pannakit mu;
 mamidduwa onu mamilu
 nga mewasíwas ya ampiláng,
 nga magpatay kaggída,
 nga maggayát ki ngámin lebut da.
¹⁵Ay díkod magansing da tutu wala,
 se maawanán da ka namnáma.
 Kiya ngámin ruwángan na íli da, ay
 atán ampiláng nga magid-iddag kaggída;
 nasil-silang ki tadam na,
 ta nesagána nga pagpatay kaggída.
¹⁶Ay mìtab idi ki pane diwanán,
 se la mepatulli ki kasígid,
 se oray kawà na ki magpíngit ya kitabbán na.
¹⁷Isúlung ku pe yin isa ímà ki isa,
 ay mapnà à pe yin ki rungat ku tutu wala.
 Iyà nge Yahweh. Iyà ya nagúni.”

¹⁸Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Nán na, ¹⁹“Ikaw wa an-anà
 tolay, tagematunán mu daya duwa nga kalsáda nga dalenan naya ári ka
 Babilonia nga sikkaampiláng. Magpagayát da ki isa nga íli. Mangippáy
 ka ka adígi ki kalsáda nga magpagayát ka Babilonia, kitu nagtuwayyán
 da. ²⁰Tu isa nga dálen, ay mameyag ka Rabba nga íli daya iAmmon. Ay
 tu isa nga dálen, ay mameyag ka Juda, ka íli Jerusalem nga naabut ka
 darupírip. ²¹Ata magimáng ya ári ka Babilonia kiya nagtuwayyán datu
 duwa nga dálen, ta ammuwán na kitu diy-diyos na nu inna ya kuwaan
 na. Isùra na datu mayán bútag na, ay se na isarután tu nagbabangkál
 da. Onu sinnan na ya agtay na animál nga nedátun da kitu diy-diyos
 na. ²²Nabúnut na kitu diwanán na íma na nga Jerusalem tu rautan na.
 Ay díkod mawe datu suldádu na nga mangisagána ki pangrabba da kitu
 gitap tu ruwángan tu íli. Isar-sáraw daya gubát, se da limútan tu íli ka
 babbalantay ka dalenan da nga mangraut, se da limútan tu íli ka torre nga
 agsiruan da. ²³May akkan kurugan daya iJerusalem, ta dálin da nu akkan
 kustu tu nepakammu kadatu iBabilonia, áta atán tu nagturatuwán da.
 May ipadamdam naya ári daya iBabilonia kaggída tu básul da kaggína.
 Ay ittu ya gapu na nga rautan nada se nada tiliwan na itálaw.

²⁴ Ay díkod, ittu idi ya kinagi ne Apu DIOS: Gapu ta nepadamdam nu kiyà daya bas-básul nu, se nepakammu nu daya nadakè a kuk-kuwaan nu, nga áwan nu wa isir-sirù, ay ittu idi yin ya oras sa pannakapánis nu.

²⁵ Ay kídi yin, ikaw wa nadakè a magturáy ka Israel, ay inumbet tin ya oras sa pannakapánis mu, nga ittu win ya pamandanán mu.”

²⁶ Ittu idi ya nán ne Apu DIOS:

“Ippà mu ya abúngut mu,
se ippà mu ya sagápaw mu.

Maulis sin ya mà-màwa.

Mepangátu win daya nababa,
ay mebaba ngin daya nangátu.

²⁷ Dadàlan ku tutu wala ngin ya íli.

Akkan mepolit tin

panda kiya ilalbet naya makin-rabbang nga mangguwes;
ay ipinnoray ku kaggína ngin.

Ya dámag kadaya Ammonita

²⁸ Ay ikaw wa an-anà tolay, magbàbànan ka panggap kiya angiap-appat da Ammonita kadaya iIsrael. Ay nán mu,

‘Nakasagána ngin ya ampiláng ku nga pagpatay ku kaggída;
pumalapaláng nga ummán ki kilát ki silang na.

²⁹ Akkan kurug daya nepakammu daya profeta nu,
se pabeg busid daya kag-kagiyan daya marammadtu nu.

Daya tolay nga nadakè kuk-kuwaan,
ay maputúlán da ki ampiláng.

Inumbet tin ya pannakapánis da.

³⁰ Ay lugud, ipatulli mu kammin ya ampiláng kiya balay na,
ta guwesán takayu ki íli
nga neanaán nu kampela ngin nin.

³¹ Ipassangan ku ya rungat ku tutu wala kadakayu.
Dakayu ya pagalinagnaggán naya palotán na rungat ku.
Idde takayu kadaya naranggás tutu wala nga tolay,
nga magdadál ya paglaingán da.

³² Masidug ya íli nu,
se lumsap daya dága nu ki lusà.

Ay áwan pe yin ya makadamdam kadakayu ka panda.¹
Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangikagi kiyán.”

Daya bas-básul daya iJerusalem

22 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na,² “An-anà tolay, nakasagána ka ngin na mangguwes ki Jerusalem nga íli daya maragpatay ka tolay? Ipakammu mu kaggída daya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan da.³ Nán mu kaggída, ‘Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS. Tagay tutu wala ngin ya ipappanda nu. Dakayu wa nadakè a kuk-kuwaan na tolay. Dakayu wa maragpatay, se managday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. Naragit kayu tutu wala ngin.⁴ Nagbásul kayu gapu ki nagpatay nu kadaya tolay, se agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos. Inumbet tin ya algaw wa pannakapánis nu. Ug-ogan se igalagalà dakayu win daya ngámin kalawagán.⁵ Ay ug-ogan dakayu daya ngámin na íli nga adanni se daya adayyu, dakayu wa palotán na kinadakè.

⁶Inusár ngámin daya ap-apu ki Israel ya turáy da nga magpatay ka tolay.⁷ Irupat tin daya tolay daya mannákam da, ay se da kul-kultit daya agtangeli, se daya ulíla, se daya bubbúkud da babbay.⁸ Akkan nu nepat-patag daya napatag kiyà; ay oray ya algaw wa aggiimáng se daya napatag kiyà nga al-algaw.⁹ Atán da kadakayu ya tumistígu ka busid, ta senu mapatay ya kasittolay da. Ay mangán daya duddúma kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos. Ay daya duddúma, ay kuwaan da ya nakap-appat ki àráng da tolay.¹⁰ Atán daya lalláki nga allayan da ya atáwa na ama da. Daya duddúma kaggída, ay pilítan da allayan ya babay ya magdága.¹¹ Atán pe daya duddúma nga idaládag da ya atáwa daya keliyán da. Gapu ki kinadakè da, ay atán daya lalláki manglay kadaya manúgáng da. Daya duddúma, ay allayan da pe daya wawwági da ki ina se daya wawwági da ki ama.¹² Atán da pe daya makitangdán na pumatay. Ay atán da pe daya paan-anaán da ka abay ya ipaútáng da nga pirà. Pagganansiyaán da daya keliyán da kammin. Awan da akadamdam kiyà in.” Túyán tu kinagi ne Apu DIOS.

¹³“Ay kídi, ay panísan takayu gapu ki nangul-kultit nu se ya nagpatay nu.¹⁴ Sinnan ku la nu meturdán nu, onu atán bílag nu nu iya ammánis ku win kadakayu. Iyà nge Yahweh nga nangagi kiyán, ay tungpálan ku ngámin daya kinag-kagi ku.¹⁵ Isip-siparà takayu ki ngámin kalawagán,

se ital-taliwágà takayu kadaya il-ileli. Ittu yán ya annggippà ku kiya kinadakè nu. ¹⁶Irupat dakayu daya ngámin na il-íli. Ay gapu kiyán, ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.

Ya angdalu ne Dios kadaya iJerusalem

¹⁷Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ¹⁸“An-anà tolay, nagbalin ka áwan sur-surbi yin kiyà daya iIsrael. Arig da ya kawel balayyáng, se silber se bága, láta se buli nu melúnág da. ¹⁹Ay túya kagiyam kaggída: ‘Nán ne Apu DIOS: Gapu ta áwan nu sur-surbi yin, ay urnúngan takayu kammin ka Jerusalem. ²⁰Ay nu wà ummán na ya kelúnág daya bága, silber se balayyáng, buli se láta ki apuy, ay ummán pe kiyán ya kuwaan ku kadakayu; lunágan takayu ki pásu tutu wala naya rungat ku. ²¹Urnúngan takayu ngámin se ku ippáy ya matan ki apuy nga rungat tutu wala kadakayu. ²²Ay matan kayu ki silber nga malúnág. Ay díkod mammuwán nu nga nebùra ku ya rungat ku kadakayu.”

²³Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà: Ay nán na, ²⁴“An-anà tolay, kagiyam mu idi kadaya iIsrael: ‘Ki algaw wa ammánis ku kadakayu, ay matan kayu ki lusà a akkan tutu wala nadal-dalusán se naud-udanán. ²⁵Daya profeta nu, ay árig da daya láyon na magúngug ga magkán ki nígay da. Adu pinatayán da ngin na tolay. Inalakkán da datu bànáng da tolay se datu napatag ga kuw-kuwa da. Adu daya nabúkud da babbay gapu kaggída. ²⁶Sinuwáy datu pappádi da daya bil-bílin ku, ay se da nebárabarang datu napatag kiyà. Awan pagdúmán nin kaggída daya napatag se daya ur-úray. Ay se akkan da pe yin itùgud ya pagdúmán daya ibílang ku ka naragit se daya nadalus. Ay nelingling da pe yin na ngilínan ya algaw wa aggiimáng. Gapu kiyán na kuk-kuwaan da, ay irupat dà in daya tolay. ²⁷Ay daya ap-apu nu, ay meárig da kadaya alsádu wa átu nga magkán kadaya nígay da nga animál. Pumatay da se dadàlan da ya kabiy-biyág da tolay, gapu wala ki pirà. ²⁸Ay daya profeta nu, ay tà-tàbán da mán kammin daya kuk-kuwaan dayán na tolay. Daya nán da nga nepasingan kaggída, ay battál da ngala, se palabúga da ngala daya ibàbànan da. “Kinagi ne Apu DIOS,” nán da oray áwan kinagi ne APU kaggída. ²⁹Daya tolay, ay marangultit se maragtákaw da. Pal-palakkan da

---

22:25 Nán daya duddúma nga translation nga “ap-apu” dedi. May kiya Hebreo ay “profeta.”

daya napubri se daya kal-allà. Kul-kultit da daya agtangeli, se akkan da idde ya pagrabngán da. ³⁰Nagsap-sápul là kaggída ka tolay ya mamolit kiya darupírip pa abut na íli, se makim-imallà kuma kiyà, ta senu akkan ku dadàlan ya íli, may áwan ku wala nasmà. ³¹Ay túya ippáy ku tutu wala ya rungat ku win kaggída. Rapúnan kuda ngin. Idde ku kaggída ya pagrabngán daya nadakè a kuk-kuwaan da.” Ittu yán tu kinagi ne Apu DIOS.

Datu magwagi nga makidal-daládag

23 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà; Ay nán na, ²“An-anà tolay, uwad da duwa nga babay ya magwagi. ³Ay nagbalin da ka púta ka Egipto. Ay oray kitu kabbing da, ay bay-bay-án da datu lalláki nga magikkam kadatu baggi da. ⁴Ohola ya ngágan natu manákam, se Oholiba ya ngágan natu udiyán na. Ay inatawán kuda nga duwa, ay se nagannánà da. Ya nán ku kídí, ay Samaria se Jerusalem; Samaria nge Ohola, se Jerusalem nge Oholiba. ⁵Ay oray atáwa ku nge Ohola, ay nelug se nakidaládag kadatu suldádu nga iAsiria, ⁶nga nakaunipormi ka mannáw, se kadatu gubernador da, se kadatu ù-upisiyál suldádu. Natataar se nabbing da ngámin na lalláki se nakakabalyu da pe. ⁷Neallay nge Ohola kadatu ngámin na katar-tarmán kadatu ngámin na iAsiria, ay se nepagday-dáyaw kadatu sinan diy-diyos da nga pà-pàgan na pe. ⁸Akkan na nigsán yán na gangay na nga magilaláki nga ginayatán na kam kadatu iEgipto. Ta oray kitu kabalásang na, ay neallay kaggída. Nidde na ngala kaggída tu ngámin na kinababay na, ay kinuwa datu lalláki pe kaggína tu ngámin na piyán da. ⁹Ay díkod pinagdudoray ku wala ngin na allayan datu lalláki nga iAsiria nga kil-kelugán na. ¹⁰Sinikap da, ay se da inalà datu annánà na, ay se da kintab ba pinatay. Ay gapu kitun na pannakapánis kaggína, ay aggína ngin tu pagbàbànanan datu ngámin na babbay.

¹¹Ay oray nu nasingan tu Oholiba tun na nàwa kitu wagi na, ay nadà-dakè mán kammin datu kuk-kuwaan na nga nagpúta may tu wagi na. ¹²Kinelugán na datu ngámin na ap-apu datu iAsiria, se datu suldádu wa nakaunipormi ka napiya se datu nakakabalyu. Natataar da ngámin na babbágu. ¹³Nasingan ku nu wà ummán na tu nangrag-ragit na kitu baggi na, nga páda natu kinuw-kuwa natu wagi na. ¹⁴Ngamay natù-turù tu kinuwa na. Ata oray datu sinan tolayán datu lalláki nga iCaldea nga

nepigkat kadatu darupírip pa abut nga napintáan ka daggáng, ay kinelugán nada. ¹⁵ Nappiya datu sinturon da, se datu abúngut da nga nakaù-upisiyál datu singan da. Singan iCaldea ka Babilonia tu singan da. ¹⁶ Ay kane masingan na datun na sinan tolayán, ay kinelugán nada. Ay tútu nangibon ka mawe ka Caldea ka Babilonia nga magayáb kaggída. ¹⁷ Ay inumbet kurug datu iBabilonia nga nanglay kaggína. Nagtatalliyán da panda kane molaw kaggída, ay se nada lùsawan tutu wala ngin. ¹⁸ Pagkidáyaw na mán kammin tu kuk-kuwaan na, se akkan makusap meallay kadaya lalláki. Ay gapu kiyán, ay nakarungat tà tutu wala ke Oholiba, se pinagdudoray ku win nga ummán kitu kinuwà kitu wagi na. ¹⁹ May natù-turù mán kammin tu nagpúta na. Kuk-kuwaan na kammin datu kinuw-kuwa na kitu nagpúta na kitun ka Egipto kitu kabba na pikam. ²⁰ Kinelugán na kattoni datu lalláki nga ummán ka kuwa asnu ya kadakkal na kuwa da, se ummán ki kaadu naya lumawán ki kabalyu ya kaadu naya ilawán da.” ²¹ Ay díkod, Oholiba, tinoli mu datu kuk-kuwaan mu nga nadakè kitu kabba mu pikam, kitu nagpì-pikam mu kadatu iEgipto ki baggi mu.

Ya ammánis ne Dios ke Oholiba

²² Ay díkod ittu idi ya kagiyán ne APU kikaw Oholiba: “Iparob ku kammin na rumaüt kikaw ngámin datu lalláki mu nga nagul-ulawán mu. ²³ Umbet datu lalláki nga iBabilonia, Caldea, se datu lalláki nga iPekod, Shoa se Koa; meráman datu ngámin nga iAsiria, se datu natataar ra babbágu, se datu gobernador da, se ap-apu wa suldádu se datu suldádu. Umbet da ngámin na nakakabalyu. ²⁴ Magpagayát da ka dáya nga mangraut kikaw wa nakatakay da kadatu takay suldádu, se nakakarison da, se adu tutu wala nga suldádu nga umbet mangraut. Ay limútan daka; sikkakalátag da ka kalátag nga nagbal-baláki kadakkal da, se nakahelmet da. Ipindu ku kaggída ya mangguwes kikaw. Ibasár da ya angguwes da kikaw kadaya lin-lintag da kampela ngin nin. ²⁵ Ippáy ku ya rungat ku tutu wala kikaw; ay naranggás da pe ki angwa da kikaw. Taptápan da ya igung mu se pingúsán daka. Ay patayan da daya annánà mu; pagkattab dada ki ampiláng. Alàán da nga itálaw daya annánà mu. Ay nu atán da mabansi, ay masidug da. ²⁶ Ay se da làbuwán kikaw daya kawas mu, se da alàán daya nappiya nga ar-arítus mu. ²⁷ Túyán ya màwa kikaw ta pandanán ku win ya agpúta mu

nga negayát mu kam ka Egipto. Ay panda mu pe yin na melug kadaya kil-kelugán mu, ay se áwan mu pe yin na akadamdam ki Egipto.”

²⁸ Ata tu idi ya kinagi manin ne Apu DIOS: “Íawat taka kadaya kalúsawan mu, se datu ikaragit mu tutu wala. ²⁹Lùsawan daka tutu wala; alàán da ya ngámin na nagrig-rigátam, se daka panáwan nga soba tutu wala. Mepasingan ki ngámin kalawagán ya kinadakè naya agpúta mu. ³⁰Màwa ngámin dayán gapu ki nakidal-daládag mu kadaya ngámin na il-íli, se nagday-dáyaw mu kadaya sinan diy-diyos da. ³¹Ay gapu ta tinlad mu ya kinuwa natu wagi mu, ay mapánis ka nga ummán kitu nammánis ku kaggína. ³²Ittu yán tu kinagi ne Apu DIOS:

“Arig ga uminum ka ki akap
nga nanginumán natu wagi mu;
abay se adallam nga akap.

Igal-galà daka se ug-ogan daka da tolay,
ta adu ya mayanan naya akap.

³³Arig ga mapandanán ka ki inglaw mu,
se magpannakit ka tutu wala pe.

Ta árig ininum mu

ya nakapap-panansing se ya nakapagpannakit.

Tu yán tu árig ininum natu wagi mu nga Samaria.

³⁴Amminan mu tutu wala

ya minayán nayán na akap.

Ay se mu la rup-an pikam ya akap.

Ay se mu la nga tal-talinguwan ya gátat mu.

Iyà nge Apu DIOS ya nangikagi kiyán.”

³⁵Ay nán pikam ne Apu nga DIOS: “Gapu ta kinaligpanán se pinaglikudán nà, ay masápul la magrigát ka gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa mu se ya nagpúta mu.”

Ya ammánis ne Dios kadaya magwagi

³⁶Ay se la nga kinagi manin ne APU kiya: “An-anà tolay, guwesán mu win de Ohola se Oholiba. Ipabásul mu kaggída daya ngámin na nadakè tutu wala nga kinuw-kuwa da. ³⁷Ta nakidaládag da se pummatay da. Ay se nagday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos, se nedátun da kadayán na diy-diyos daya annánà da kiyà. ³⁸Ay akkan nala sittu dayán, ta

rinag-ragitán da pe ya Templo ku, se akkan da pinat-patag daya algaw wa aggiimáng! ³⁹Ay kitu mismu nga algaw wa nagpatay da kadatu annánà da nga nedátun da kadaya sinan diy-diyos, ay inumbet da pe ki Templo ku kane mabalin da, nga ittu tu nangrag-ragit da kiya Templo ku.

⁴⁰Ay akkan nala sittu yán ya kinuwa da, ta nangibon da ka mawe mangayáb kada lalláki ka adayyu wa íli. Ay nagdígut da, se nagpapiya da, se da nagarmat kadaya napiya nga ikkaarmat da. ⁴¹Nagtugaw da ki napiya tutu wala nga tugaw ki giyán tebol, nga ittu tu nangippayán da kadatu insensu se denu ku. ⁴²Napágat daya adu tutu wala nga tolai nga nadaran ki giyán da; datu ur-úray nga lalláki nga ninglaw nga gayát ka ir-ir-er. Niddán da datu babbay ka galáng se napiya nga sagápaw da.”

⁴³Ay se ku la nán, “Nagbàbakat yán nin na babbay ki nagpúta na, may piyán da pikam mala nga allayan. ⁴⁴Ata nawe da ngala kaggína, nga ummán ki angwa da nu mawe da kadaya púta. Ummán kiyán tu inangwa da kade Ohola se Oholiba; dayán na púta nga áwan kapnà. ⁴⁵Ngamay guwesán daya namáru wa lalláki dedi na nga magwagi, gapu ki akidal-daládag da se agpatay da kadaya tolai.”

⁴⁶Ay túya nán ne Apu DIOS: “Ibon ku daya suldádu wa mangraut ta mamansing kaggída se magarisamsam kadaya kuw-kuwa da. ⁴⁷Tùtoán daya kalínga dada se patayan dada ki ampiláng. Patayan da daya annánà da se da sìdúgan daya babalay da. ⁴⁸Ay ummán kiyán ya màwa, ta pandanán ku win daya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay ittu pe idi ya pakatulduwán daya ngámin na babbay, ta senu akkan da ngin tal-taldan daya nadakè a kinuw-kuwa da. ⁴⁹Ay mapánis kayu tutu wala gapu kiya napalotán na kinadakè daya kinuw-kuwa nu, se ya nagday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Apu DIOS.”

Ya pangárig panggap ki naragit nga kanderu

24 Ay kitu mekasangapúlu ngalgaw, kitu mekasangapúlu búlán, kitu mekasiyám ma dagun kitu nekatiliw mi, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolai, isúrát mu ya algaw kídí, ta kídí na nga algaw ya nanglìmut naya ári ka Babilonia ki Jerusalem. ³Ay kagiyam idi nga pangárig kadaya nasuwáy nga iIsrael. “Tu idi ya pekagi ne Apu DIOS:

Isáang mu ya kanderu,

ay se mu wa payán ka danum.

- ⁴Ay se mu ipisù daya nalápi nga karni,
 piliyan mu daya kàbitán na karni,
 ya lappu se ya tápil na;
 pannuwam ya kanderu
 kada napiya nga tuláng nga pára laúya.
- ⁵Ya karni na kapiyán nga karneru ya usaran mu;
 dungsuwám ya apuy;
 kuwaan mu ka maggur-gurù tutu wala
 senu malanggang daya karni se daya tuláng.”
- ⁶Tu idi ya nán ne Apu DIOS:
 “Mangallakallà ala ya Jerusalem,
 nga íli daya maragpatay!
 Arig na ya naragit nga kanderu
 nga akkan nin maugatán ki ragit na.
 Taggisaan mu wa adáwan
 ya minayán naya kanderu,
 nga áwan mu pilíyan.
- ⁷Ya dága daya pinatayán da,
 ay atán nala ki útun na isa nga batu;
 akkan da nga binay-án na umarúyut ki lusà,
 ta senu magaburan ka lusà kuma!
- ⁸Pinagdudoray ku nga nippáy da ya dága
 ki útun na batu
 ta senu akkan da mesirù;
 ay díkod nalà-lapat tà la nga makarungat,
 se bumálat kaggída.”
- ⁹Tu idi ya nán ne Apu DIOS:
 “Mangallakallà ka ngala Jerusalem,
 nga íli daya maragpatay ka tolay!
 Iyà mismu ya mangurnung ka káyu
 nga pagdungsù kikaw.
- ¹⁰Mangilbet kayu pikam ka adu wa káyu!
 Dungsuwán nu ya apuy;
 Lutuwam nu pà nang ya karni;
 langgangngan nu pà nang panda ki kassiyán na,
 se panda ki kàsat daya tuláng.

¹¹ Bay-án nu wala ya kanderu wa áwan mayán
kiya otun naya nabkág ga birgáng,
panda kiya kalúnág na!

Ta senu metangalúnág ya ngámin ragit na,
meráman ya kíráng na.

¹² Pinadásan ku nga ippà,
ya dinumkat ta nàrag ga ragit na,
may akkan nin mippà.

Túya melúnág ki apuy yin
meráman ya ragit na.

¹³ Kitu aggìges ku wa mangippà ki ragit mu,
ay maddi tutu wala nga mippà.

Ay díkod akkan ka madalusán nin
panda kapnà ku ki rungat ku kikaw.

¹⁴ Iyà a APU ya nangagi kídi. Kuwaan ku idi nga áwan puspup,
nu umbet ya oras na. Awan ku angpoli kídi,
áwan ku kin-induwán, ay se áwan ku kengán.
Panísan takayu gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan
nu.” Tu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

Tu nekatay tu atáwa ne Ezekiel

¹⁵ Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà: Ay nán na, ¹⁶ “An-anà tolay,
tagay tutu wala ngin ya angngalà ku kiya tolay nga pà-pàgan mu. May oray
nu mapakuna, ay akkan ka magmanakit onu sumángit, onu makaluwa.
¹⁷ Makapangtád ka ngala may akkan naggat. Akkan ka magsángit. Akkam
ippà ya abúngut mu se magismágel ka ngala, se akkan mu tàbán ya
murang mu. Akkan ka pe mangán kiya akakkanan da magmanakit.”

¹⁸ Ay kane láwa na, ay kinagì dayán kadaya tolay. Ay kane gabi, ay
natay tu atáwa ku. Ay kitu sumarunu nga algaw, ay kinuwa ku ngámin
datu nebílin ne Apu kiyà. ¹⁹ Ay tútu nán datu tolay kiyà, “Nágan na piyán
mu ipakammu ki ummán kiyán na kinuwám?” ²⁰ Ay tútu nán ku kaggída,
“Uwad kinagi ne APU kiyà, nga nán na, ²¹ ‘Kagiyam kadaya iIsrael: Tu
idi ya kagiyam ne Apu DIOS: Rag-ragitán ku ya Templo ku wa pamaddug
nu, se pagkidáyaw nu se pà-pàgan nu. Ay daya annánà nu wa nabansi,
ay matay da ngámin ki gubát. ²² Ay kuwaan nu pe ya ummán ki kinuwà.

Akkan kayu magmanakit. Akkan nu tàbán ya murang nu, se akkan kayu mangán kiya kak-kanan daya matayán nga ilbet daya ù-opun nu. ²³ Akkan nu ippà ya abúngut nu, se magismágel kayu wala. Akkan kayu magmanakit se magsángit. Ngamay ikapsut nu ya pannakit nu, ay magsasángit kayu kampela ngin nin. ²⁴ Ay ya nàwa ke Ezekiel ya pakammuwán nu kadaya umbet nga mà-màwa. Kuwaan nu pe daya kinuw-kuwa na. Ay nu umbet yán na tiyampu, ay mammuwán nu wa Iyà nge Apu DIOS.”

²⁵ Ay nán manin ne APU kiyà, “An-anà tolay, ippà ku ya pamaddug da, se ya pagkidáyaw da, se pagang-angammán da, se ya pà-pàgan da. Ay alà ku pe daya annánà da. ²⁶ Ay kiyán nga algaw, ay atán ya makalásat ta umbet mangikagi kikaw kadaya ngámin na nà-nàwa. ²⁷ Ay kiyán pe nga algaw, ay makapagúni ka manin, se mu amomanán ya umbet magdámag kikaw. Ay díkod ikaw ya pakammuwán daya tolay kiya mà-màwa. Ay mammuwán da nga iyà nge Yahweh.”

Ya màwa kadaya Ammonita

25 Ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ² “An-anà tolay, umàráng ka ka íli Ammon, se mu kagiyan ya akkan napiya nga màwa kaggída. ³ Ay nán mu kaggída: Ginán nu ya kagiyan ne Apu DIOS. Gapu ta nakaanggam kayu kane maragitán ya Templo ku, se kane mabaaw ya íli daya ilsrael, se kane tiniliwán dada nga netálaw daya iJuda, ⁴ ay ibon ku daya tolay maggayát ka pane lattakán ka ir-ir-er nga sumákup kadakayu. Magkampu se magyán da ki íli nu. Aggída ya magbúrás kadaya mul-múla nu, se aggída ya magammin kiya gátas daya an-animál nu. ⁵ Pagbalinan ku ya íli Rabba ka agpastuwán da ka kámel, se ngámin ya íli Ammon, ay magbalin ka pastu daya karneru se kalding. Ay se nu wala mammuwán nga iyà nge Yahweh.

⁶ Ta nán ne Apu DIOS: “Gapu ta nagpal-palakpak se nakalátù kayu wa nakang-anggam ka pangug-og nu kadaya ilsrael, ⁷ ay panísan takayu, se pagdudoray takayu wa rautan daya duddúma nga íli se dakayu tiliwan ngámin. Dadàlan takayu tutu wala; akkan kayu win mebíláng nga isa nga íli. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.” ⁸ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Ay gapu ta nán daya iMoab nga áwan nin dúma naya Juda kadaya duddúma nga íli, ⁹ ay dadàlan ku daya íli nga atán kiya panda na Moab nga ipas-pasindáyaw da; daya íli Bet-jesimot, Baal Meon se Kiriataim.

¹⁰ Ipasákup ku ya Moab kadaya tolay ya maggayát ka pane lattakán ka ir-ir-er, nga ummán kiya inangwa ku kadaya iAmmon. Ay áwan pe yin ya akadamdám da tolay ki íli nga Ammon. ¹¹ Ay panísan ku pe daya iMoab. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kinagi ne Apu panggáp kadaya iEdom

¹² Ay nán manin ne Apu DIOS: “Nagbásul daya iEdom kane baltan da daya iJuda.” ¹³ Ay gapu kiyán, ay nán ne Apu DIOS: “Panísan ku daya iEdom. Patayan ku daya tolay se an-animál kiyán ki ampiláng ku. Pagbalinan ku ka áwan sur-surbi ya íli nu manggayát ka Teman panda ka Dedan; matay da ngámin ki ampiláng. ¹⁴ Baltan ku daya iEdom. Daya tolay ku wa iIsrael ya mangibálat kiyà kadaya iEdom gapu ki rungat ku tutu wala kaggída. Ay díkod mammuwán da ya ibabbálat ku kaggída. Iyà e Apu DIOS nga nangagi kídi.”

Ya kinagi ne Apu panggáp kadaya iFilistia

¹⁵ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Napatótán tu inangwa daya Filisteo nga bumálat kadaya iIsrael gapu ki nabayág gin na agkakagúra da. ¹⁶ Ay gapu kiyán na kinuwa da, ay panísan ku daya Filisteo. Rapúnan ku daya iCreta se daya ngámin na mag-agyán ki adanni ki bebay. ¹⁷ Baltan kuda tutu wala ta ipassingan ku ya rungat ku tutu wala ki ammánis ku kaggída. Ay nu mànud da ya bálat ku kaggída, ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

Ya nadakè a màwa ki íli Tiro

26 Ay kitu nunna nga algaw kitu nunna nga búlán, kitu mekasangapúlu se isa nga dagun na nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ² “An-anà tolay, nakang-anggam daya iTiro kiya nekadadál na Jerusalem, nga nán da:

‘Ay kídi ta nadadál lin ya íli Jerusalem,
nga giyán daya nigusiyu,
ay dakami pe yin ya sumukát ta bumànáng.’

³ Ay lugud tu idi ya nán ne Apu DIOS:

‘Kagúra takayu wa iTiro.

Ay túya ipàrob ku daya adu wa nasiyon
nga manggubát kadakayu.

Magsasarunu da nga mangraut kadakayu
nga ummán ki agsasarunu daya palun ki bebay.

⁴Ay dadàlan da ya darupírip pa abut na Tiro,
se rabbaan da daya torre na.

Ippaán da ya lusà na,
panda ki pínát tala ya mabansi kaggína.

⁵Magbalin na ummán nala ki pínát
ki túlad bebay

nga ammilagán daya marangnígay
kadaya sígay da. Iyà ya nagkuna
nga arisamsamman daya nasiyon daya kuw-kuwa nu.
Iyà nge Apu DIOS nga nangagi kídi.

⁶Ay patayan da ki ampiláng
daya tolay kadaya dadakkal la il-íli na.

Ay díkod mammuwán da
nga Iyà nge Yahweh.”

⁷Tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Paraut ku ke Ari Nebucadnezar nga ári ka Babilonia ya Tiro. Aggína ya katurayán kadaya ngámin na ári. Magpagayát ka dáya, kabulun na daya adu tutu wala nga suldádu na, nga nakatakay da kadatu kabalyu da, se nakatakay kadaya takay suldádu nga makigubát.

⁸Munna nga dadàlan da daya il-íli.
Ay se dakayu wa limútan ka darupírip pa abut da,
ay se da mangwa ka babbalantay kiya lebut nu
ay se da mangipasíkad ka pagkalátay da kadakayu.

⁹Dadàlan da ya darupírip pa abut nu,
ki káyu nga imamansu da,
ay se da ilangngán daya torre nu.

¹⁰Mapnu ya íli nu kiya tápù
daya adu tutu wala nga kabalyu,
se mayagyag gala ya íli
kiya adudúran daya takay ya makigubát,
ay se da la magkaw-át ta lumnà ki íli,

nga ummán ki áwan gitap na ruwárgan na.

¹¹ Pabeg kabalyu na daya magdal-dalen
kadaya kal-kalsáda na íli.

Patayan da ngámin daya tolay nu ki ampiláng,
se milangngán daya nagkaliligda nga adígi nu.

¹² Ay arisamsamman da
ya ngámin na ar-aruminta se kuw-kuwa nu,
se daya ngámin na tagiláku nu.

Ay se da rabbaan daya darupírip pa abut nu,
se da dadàlan daya nappiya nga babalay nu.

Ay se da iburráw ka bebay
daya batu se káyu daya dinadál da,
se oray daya lusà ki íli nu.

¹³ Ay pandanán ku win ya agkan-kansiyon nu
se agtuk-tukár nu ka arpa.

Awan nu wa magina ngin kadayán.

¹⁴ Pagbalinan ku ka pin-pínát ya íli nu,
se ammilagán daya marangnigay kadaya sígay da.

Ay akkan nin mepolit ya íli nu ka panda,
ta Iyà nge APU, ay Iyà ya nagkuna kídi.”

Túyán ya kinagi ne Apu DIOS.

¹⁵ Ay nán ne Apu DIOS kadaya iTiro: “Ay nu kiya agpatay da ngin kadakayu, ay magtartartar ki ansing daya ngámin mag-agyán ki adanni ki bebay nu magina da ya akat-atúlág daya nabigadán. ¹⁶ Ay ngámin daya à-ári kadaya ngámin na íli nga adanni ki bebay, ay maglugsád da kadaya tugaw da, ay se làbuwan da daya nappiya nga bádu da. Ay se da magtugaw ki lusà a magtartartar ki ansing da gapu kikaw. ¹⁷ Ay se da magadangangay ya magmanakit gapu kikaw, nga nán da:

Nadadál ka ngin na nagdín-dinnámag nga íli.

Ikaw se daya tolay mu daya naturáy ki bebay.

Pagan-ansing daka daya duddúma nga íli.

¹⁸ Ay gapu kídi nga nekarba mu,
ay magtartartar daya ngámin umíli

kadaya il-íli nga adanni ki bebay,
gapu ki ansing da.

Magan-ansing da tutu wala ki nekàawan mu.”

¹⁹ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Pagbalinan ku ya Tiro ka áwan sur-surbi nga íli, ummán kadaya duddúma nga íli nga áwan mag-agyán nin. Lampan taka. Ay umlad ka ki taggad bebay. ²⁰ Ippan taka kiya abbut ki taggad nga giyán datu nunna nga tolay. Pagyanan taka kiya pag-agyanán da kiya taggad nga giyán daya nadadál la íli kitun. Awan nin tolay ya magyán kikaw, ay áwan mu tutu wala nga dáyaw ki giyán daya sibbiyág. ²¹ Ay nakapap-panansing ya pamandanán mu. Ay áwaáwan ka pe yin. Oray atán da magsápul kikaw, ay áwan da nga masma in.” Túyán tu kinagi ne Apu DIOS.

Ya agmanakit da tolay gapu ki nàwa ki Tiro

27 Ay uwad kinagi APU kiyà. Ay nán na, ² “An-anà tolay, iadangdangay mu ya agmanakit mu panggap ki Tiro. ³ Ay nán mu, ikaw wa íli nga atán ki dudúngán ki bebay, nga giyán daya maglà-láku kadaya il-íli nga adanni ki bebay: Tu idi ya nán ne Apu DIOS:

O Tiro, nagpansidáyaw ka kitun
nga nán mu,

‘Awan makagi yin ki kinapiya ku.’

⁴ Panda ki bebay ya nagpandanán mu;

Inagpiya na tutu wala
ya inangwa daya nangwa kikaw.

⁵ Arig mu ya bapor,
nga pabeg káyu wa gayát ka Hermon
daya tarikáyu na;

se káyu wa sedoro wa gayát ka Lebanon
ya káyu pára ki láyag na.

⁶ Ay daya pilúga mu,
ay káyu wa gayát pikam ka Bashan;
Tálang nga gayát ka Cyprus

daya datág mu,
se nadekorasiyonán ka ka asong ilipante.

⁷ Ay naburdáan nga napiya nga dilána
nga gayát ka Egipto daya láyag mu,
nga ittu dáya pinangkabandera mu.
Mannáw se báyolet

nga gayát ka Elisha ya balawbaw mu.

⁸Daya iSidon se iArvad daya marammilúga mu;
Daya nalaing nga mamilútu nga iTiro daya pilútu mu.

⁹Daya nalaing nga marangngálup nga iGebal
daya magtalàtà kikaw.

Adu wa bapor nga gayát kadaya nagbal-baláki nga íli
daya um-umbet nga maggátang se magláku kikaw.

¹⁰Gayát ka Persia, Lud se Put
daya pára gubát nga suldádu.

Ay nesab-it da daya kalátang da, se daya
helmet da kiya dingding
nga pinangkadekorasiyon mu.

¹¹Daya suldádu nga iArvad se iHelek
daya pára guwardiya ki lebut mu;
ay iGamad daya magguwardiya kadaya Torre mu.
Nebísin da ki dingding mu

daya aggippayán da ka mayán bútuq da,
nga ittu daya nangpapiya ki singan mu.

¹²Ay inumbet pe daya iTarshis nga makitáli kikaw kadaya adu tutu
wala nga silber mu, balayyang, láta se buli mu, nga tagiláku mu. ¹³Ay
inumbet pe daya iJavan, Tubal, se Meshec nga makitáli kadaya asassu da
se kadaya aruminta da nga nàwa ki bága kadaya tagiláku mu. ¹⁴Ay nilbet
pe daya iBet-togarma daya kabalyu da, se daya kabalyu da nga pára ki
gubát se asnu da, nga makitáli kadaya tagiláku mu. ¹⁵Ay inumbet pe daya
iRodes nga makitáli kikaw. Ay adu daya maggayát kadaya duddúma nga
íli nga adanni ki bebay ya inumbet makitáli kikaw kadaya ar-aruminta da
nga nàwa ki asong ilipante se káyu wa banglát. ¹⁶Ay naggátang pe daya
iSiria kikaw kadaya adu tutu wala nga tagiláku mu. Ay netáli da datu
napatag ga batu da, se abal da nga báyolet, se datu napiya nga dilána da,
datu naburdáan na abal da, se daggáng nga batu nga gayát ki bebay, se
daggáng nga batu ki gädáng. ¹⁷Ay nakitáli pe daya iJuda se iIsrael kikaw
kadaya tagiláku mu wa trigo nga gayát ka Minnit, se digu, se denu olíbo,
se ágas nga ilulùlos. ¹⁸Ay nakitáli pe daya iDamasco kikaw kadaya adu
tutu wala nga tagiláku mu, ummán kadaya básí úbás nga gayát ka Helbon,
se napusà a dùdut karneru. ¹⁹Nakitáli pe kikaw daya iVedan se iJavan ka

Uzal kadaya tagiláku mu wa balayyáng, se pangrikádu mu nga kasiya se calamu. ²⁰ Ay inumbet pe ya nakitáli kikaw daya iDedan kadaya annáp ki addag daya takay da nga kabalyu. ²¹ Ay daya iArabia se iKedar, ay adu nilbetán da nga karneru se kalding kikaw ka itáli da kadaya tagiláku mu. ²² Ay inumbet pe datu maglà-láku ka Sheba se Raama. Ay nagilbet da kadatu kapiyán na pangrikádu da, se datu adu wa nagkakangin-ngína nga batu se balitù da nga netáli kadaya tagiláku mu. ²³ Ay inumbet pe kikaw datu maglà-láku ka Haran, Canne, Eden, Asshur se Kilmad. ²⁴ Ay nakitáli da kikaw kadatu kapiyán na mannáw wa lúpus da se datu naburdáan nga lúpus da, se nagbal-baláki nga kulor nga annáp datág nga nalúkut se nagalútán ka tali. ²⁵ Ay datu dadakkal la bapor nga gayát ka Tarshis, ay inumbet da nga pagitàyan mu kadaya tagiláku mu.

Ay árig mu ya bapor nga atán ki túlad bebay
nga napnu tutu wala ka karga.

²⁶ Ay nippan da ka daya marammilúga mu
kiya túlad bebay.

Ngamay nekágam naka
ya báli nga nagpagayát ki lattakán,
ki kaatán mu ki túlad na bebay.

²⁷ Ay inumlad ngámin datu bànáng mu,
se da ngámin na tagiláku mu.

Nalimat ngámin da bobonan mu,
se da pilútu mu, se ngámin da pára talàtá mu,
se datu pára láku mu kadaya tagiláku mu,
se datu ngámin na suldádum,
se ngámin na kabulun mu.

Netangìlad da kikaw kiya bebay,
kitu algaw wa nekekágam mu.

²⁸ Nagpil-pilpig ki ansing da
datu adanni ki bebay

gapu ki sáraw datu madama malimat
nga pilútum ki túlad na bebay.

²⁹ Dummung datu duddúma nga bapor.
Naglalagsi ngámin datu marammilúga da,

27:19 Ya kasiya, ay usaran da nga mangwa ka bangbanglu.
usaran da nga pangrakádu.

27:19 Ya calamu, ay

se ngámin datu pilútu da, se datu bugador da.
 Nagsisíkáda da ngala kitu dappit.
³⁰Nepáuy da tu nagsángit da tutu wala gapu kikaw.
 Tinap-tapúrán da datu úlu da ka tápu,
 se da nagkub-kubu ki abu.
³¹Ay se da nagpakalbu gapu kikaw,
 se da nagbádu ka langgusti,
 ay se da nagsángit gapu ki pannakit da tutu wala.
 Ummán kiyán tu nagmanakit da tutu wala gapu kikaw.
³²Ay nán da nga nagsángit kikaw:
 “Awan pikam ya nadadál ki túlad bebay
 nga ummán ki nàwa ki Tiro.”
³³Ay kane ibiyahe mu ka sabáli nga il-íli daya tag-tagiláku mu,
 ay nálà daya adu wa tolay daya masap-sápu da.
 Ay gapu ki kinabànéng mu tutu wala,
 se daya adu wa tagilákum,
 ay bumànéng pe ngámin daya à-ári kídi kalawagán.
³⁴Ngamay kídi, ay nekágam ka ki bebay,
 ay se ka inumlad din ki kadalmán na bebay.
 Ay netangilad ngámin kikaw
 daya kabbulun mu se daya tagiláku mu.
³⁵Nasdaáwan se nagansing
 ngámin daya mag-agyán ki danni bebay,
 gapu ki napàyanán mu.
 Ay nagansing pe ngámin daya à-ári
 kiya nàwa kikaw.
 Masissingan ki murang da ya ansing da.
³⁶Ay magsanintà daya maglà-láku
 ki ngámin kalawagán,
 gapu ki nakapap-panansing nga napàyanán mu.
 Ay áwaáwan ka pe yin ka panda.”

Ya nadakè a màwa kiya ári ka Tiro

28 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay,
 kagiyam kiya ári na Tiro, idi nga kagiyam ne Apu DIOS.

‘Gapu ki agpangátu mu, ay
 nán mu wa isa ka nga diyos,
 nga magtutúgaw kiya giyán daya diy-diyos
 ki túlad na bebay.’

Ngamay tolai ka ngala,
 nga akkan ka wayya nga diyos,
 oray nu nán mu wa nasírib ka
 nga ummán ki isa nga diyos.

³Mabalin na nasírib ka may e Daniel.
 Nán mu wa áwan mu la nga di ammu.

⁴Gapu ki sírib se laing mu,
 ay bummánáng ka;
 adu naurnung mu nga balitù se silber.

⁵Gapu ki kinasírib mu tutu wala ki nigusiyu,
 ay naturù a bumánáng ka.

Ay ittu ya napangátu ka,
 gapu ki bànáng mu.

⁶Ay díkod, tu idi na ya nán ne Apu DIOS:

‘Gapu ta nán mu wa nasírib ka
 nga ummán ki isa nga diyos,

⁷ay ibon ku daya agtangeli nga mangraut kikaw.

Aggída ya karanggassán kadaya ngámin tolai ki kalawagán.

Ay dadàlan da ngámin daya napiya nga kinuw-kuwa mu,
 gapu ki kinasírib mu.

Rag-ragitán da ya kinapiya mu.

⁸Ay ipisù daka ki abbut
 nga áwan na panda ya kadallam na;
 ay nadakè ya itattay mu ki taggad na bebay.

⁹Sinnan ta nu kagiyam kammala
 kadaya mamatay kikaw
 nga isa ka nga diyos.

Ki ammatay da kikaw,
 ay mammuwán mu nga isa ka nga tolai yala nga matay,
 nga akkan ka wayya nga diyos.

¹⁰Ay ummán ka ka akkan tolai
 nga patayan daya agtangeli.’

Iyà nge Apu DIOS nga magkuna kiyán.”

Ya kapánis naya ári ka Tiro

¹¹Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Nán na, ¹²“An-anà tolay, iadangdangay mu ya agmanakit mu kiya ári ka Tiro. Ay nán mu kaggína: Tu idi ya nán ne APU wa Dios:

‘Ikaw ya pagaladán na áwan pagkur-kurárgan.

Nasírib ka tutu wala, ay se áwan ta makagi ki kinapiya mu.

¹³Uwad ka ka Eden nga kamulán ne Dios kitun.

Ay atán ngámin kikaw daya kapàgán se nakangin-ngína nga batu, ummán kada rubi, diyamante, topasio, berilo, karnelia, haspe, safíro, esmeralda se karbunkulo.

Ngámin dayán, ay nekapat da ki balitù,
ay se balitù pe daya ikkaarmat mu.

Nàwa ngámin dayán kitu nekaparsuwa mu.

¹⁴Nangibon nà ka anghel la magtagasíngan kikaw; uwad ka kitu napatag ga bantay ne Dios, se manalen ka kadaya sumilasilang nga batu.

¹⁵Awan mu kuk-kuwaan na nadakè, nanggayát kitu nekaparsuwa mu,
ay se mu la ginayatán ya mangwa ka nadakè.

¹⁶Kane umadu tutu wala daya maggátang se magláku kikaw,
ay ittu pe tu inanggayát mu wa magranggás,
ay ittu pe tu nagbásul mu win.

Túya pinatálaw taka ki napatag ga bantay ku, se pinàpur naka ya anghel kiya pag-agnán mu nga giyán daya sumilasilang nga batu.

¹⁷Napangátu ka gapu ki kinapiya mu.

Inusár mu ki kinadakè ya sírib mu,
gapu wala ki ammadáyaw mu ki baggi mu.

Túya ituprà taka kiya lusà.

Kuwaan ku yán ki àráng daya à-ári, ta senu ikaw ya kasisinnán da.

¹⁸Ay gapu kadaya adu wa bas-básul mu,

se nadakè a kuk-kuwaam ki agnigusiyu mu,
 ay rinag-ragitán mu daya panagday-dayáwan mu.
 Ay túya sinìdug taka panda ki nagbalin mu ka abu.
 Ay nasingan daya ngámin tolay ya nàwaán mu.
¹⁹ Ay nasdaáwan ngámin daya makam-ammu kikaw,
 gapu ki napàyanán mu.
 Nakapap-panansing ya nàwaán mu,
 ay áwaáwan ka pe ka panda ngin.”

Ya nadakè a kàwaán na Sidon

²⁰ Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Nán na, ²¹ “An-anà tolay,
 umàráng ka ka íli Sidon, se mu kagiyán ya nadakè a màwa kiya íli.
²² Kagiyam kadaya tolay kitúni, nga nán mu: “Tu idi ya nán ne Apu DIOS:
 Iyà ya kalínga nu wa iSidon.
 Padayáwan dà da tolay.
 Nu panísan takayu,
 ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh,
 ay se ku ipassingan
 nga áwan tutu wala ya ummán kiyà.
²³ Iddán takayu ka sinakit nu,
 ay se ibon ku daya magpatay kadakayu.
 Magpagayát da ki ngámin na giyán,
 ay mapnu ka dága ya ngámin na kalsáda nu,
 ay se mewarenán nala daya magkakátay kadaya tolay mu.
 Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.”
²⁴ Nán ne Apu, “Awan nin mangirupat se mamal-pallà ki
 Israel kadaya karúba na nga íli. Ay mammuwán
 da nga Iyà nge Apu DIOS.”

Papiyaan kammin ne Dios ya Israel

²⁵ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Almúngan ku kammin daya iIsrael
 nga atán kadaya il-íli nga nesip-siparaán da. Gapu kaggída, ay ipassingan
 ku kadaya ngámin tolay ki kalawagán nga áwan ku kapáda nga Dios.
 Magyán da kammin kiya lusà a nepakin-kuwà kitu Jacob nga bobonan

ku. ²⁶ Awan da kaan-anuwán kitúni yin. Magbabalay da se magmul-múla da ka úbás. Pumiya manin ya kabiy-biyág da nu mabalin ku panísan daya karúba da nga íli nga mangirupat kaggída. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh nga Dios da.”

Ya nadakè a màwa ki Egipto

29 Ay kitu mekasangapúlu algaw, kitu mekasangapúlu búlán, kitu mekasangapúlu wa dagun na nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolày, umàráng ka ka Egipto, se ka magbàbànan mepanggap ke Faraon nga ári na. ³Ay tu idi ya kagiyam kaggína: Tu idi ya nán ne Apu DIOS:

Iyà ya kalínga mu Faraon nga ári ka Egipto.

Arig mu ya abay ya buwáya
nga mag-agyán ki wángag Nilo.

Nán mu wa kuw-kuwa mu yán na wángag,
ta kinuwa mu nga nán mu.

⁴Kawítan ku ya mútung mu,
se taka igàdáng nga kabulun mu daya sissida
nga dinumkat ki sísì mu.

⁵Ay se taka ippà ka ir-ir-er,
ikaw se daya ngámin sissida kiya wángag.

Matay ka kitúni nga áwan mangalà nga mangitaman kikaw.
Kanan daka daya alsádu wa animál se daya an-anù.

⁶Ay díkod mammuwán daya ngámin iEgipto,
nga Iyà nge Yahweh.

Arig mu ya túbung ngala
nga tàdukud daya iIsrael.

⁷Kane pagtàdukud daka daya iIsrael, ay narítu ka.
Nasuwè ala daya ingkikíli da.

Kane magterig da kikaw, narítu ka ngala,
ay napiltáng ngala daya páing da.”

⁸Ay díkod, tu idi na ya nán ne Apu DIOS: ‘Mangibon nà kadaya suldádu wa mangraut ki Egipto. Patayan da daya tolày se daya an-animál da.

⁹Ay magbalin ka kù-kùlelà, se áwan sur-surbi nga íli ya Egipto. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh. Ay gapu ta nán nu wa kuw-kuwa nu

ya wángag Nilo, ta nán nu wa dakayu ya nangwa, ¹⁰ ay iyà in ya kalínga nu, se kalínga naya wángag nu. Ay kuwaan ku nga mabaaw se áwan sur-surbi ya Egipto; manggayát ka Migdol panda ka Syene se dumatang ka nagpandanán na Etiopia. ¹¹ Ay ki unag na appát púlu dagun, ay áwan tolay se animál ya manalen kiyán. ¹² Ay pagbalinan ku ya Egipto ka kakùkùlelàán kadaya kù-kùlelà nga il-íli ki unag na appát púlu dagun. Isip-siparà ku daya iEgipto kadaya nagbal-baláki nga il-íli.”

¹³ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Kalpasán naya appát púlu dagun, ay alà ku kammin daya iEgipto kadaya íli nga nangisip-siparaán ku kaggída. ¹⁴ Ay se kuda ippan ka íli Patros nga panillod ka Egipto, tu gángay íli da. Ipatulli ku tu gángay ya kabiy-biyág da. May magbalin da ka nababa ngala nga pagariyán. ¹⁵ Aggída ya kababaán kadaya ngámin na pagariyán. Akkan nin na ngumátu may daya duddúma nga nasiyon. Pagbalinan kuda ka bì-bitì tutu wala nga nasiyon, ay díkod áwan da angituráy yin kadaya duddúma. ¹⁶ Ay akkan nin na magkámang ya Israel ka Egipto, ta madamdám da tu nagbasúlán da kitu nagkámang da kadaya iEgipto. Ay díkod mammuwán daya iIsrael nga Iyà nge Apu DIOS.”

Arisamsamman da iBabilonia daya kuw-kuwa da iEgipto

¹⁷ Ay kitu nunna algaw, kitu nunna nga búlán, kitu mekaduwa púlu se pittu dagun kitu nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ¹⁸ “An-anà tolay, pinarigátan tutu wala ne Ari Nebucadnezar nga ári ka Babilonia datu suldádu na kitu nanggubát da kadatu iTiro. Nakalbu da ngámin nin daya suldádu ki agtutun da kadaya nadammat nga agtu da, se natal-talíngu daya abága da ki agbugtung da, may áwan da nagun-gun-ud ki nagrig-rigátan da. Awan da tutu wala náalaálá ka Tiro kitu rig-rígát da.” ¹⁹ Ay díkod, tu idi na ya nán ne Apu DIOS: “Ipasákup ku ya íli Egipto ke Nebucadnezar nga ári na Babilonia. Ay arisamsamman na ngámin na bànáng na Egipto; ay ittu ya panangdán na kadaya suldádu na. ²⁰ Nepasákup ku kaggína ya Egipto, ta ittu ya bátug tangdán na ki nagrigát na, ta nagpaggus nga nagsirbi kiyà,” nán ne Apu DIOS.

²¹ “Ay nu màwa ngámin dedi yin, ay pabilgan ku ya Israel, ay ikaw Ezekiel ya usaran ku nga magbàbanán kaggída, ay ikurug da ngámin na kagiyam kaggída. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

Ya pannakapánis na Egipto

30 Uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay, magbàbànan ka nga nán mu, “Tu idi ya nán ne Apu DIOS:

Magsángit kayu kiyán na algaw,

³nga tagay yin nga umbet,

nga ittu ya angukum ne APU.

Maggìbat ya kalawagán kiyán na algaw,

nga algaw nga pannakapánis daya nas-nasiyon.

⁴Màwa ya gubát ka Egipto;

ay magpannakit daya iEtiopia,

gapu ta adu daya matay kaggída ka Egipto,

se maarisamsam ngámin na kuw-kuwa da,

se madadál ya íli da.

⁵Ay kiyán na gubát, ay metangatay kaggída daya suldádu

nga kagdù da nga iEtiopia, iLibya, iLydia,

se daya ngámin na iArabia,

se daya duddúma pikam nga kagdù da.”

⁶Ay nán manin ne APU:

“Matay daya tolay kadaya ngámin íli nga kagdù daya iEgipto.

Mamanda pe yin ya pagkidáyaw na nga turáy na.

Manggayát ka Migdol panda ka Syene,

ay matay da ngámin ki gubát.”

Tu yán ya nán ne Apu DIOS.

⁷“Ay magbalin ka kakùkùlelèán ya Egipto

kadaya ngámin kù-kùlelè a il-íli;

ay magbalin ka natù-turù a áwan na sur-surbi,

may daya duddúma nga íli nga nadadál lin.

⁸Ay díkod mammuwán daya iEgipto

nga Iyà nge Yahweh,

nu masidug ya Egipto,

ay se madadál ngámin daya il-íli nga kagdù da.

⁹Ay kiyán na algaw, ay mangibon nà kadaya tolay ya magbapor

nga mawe mamanansing kadaya iEtiopia, ta senu

magansing da nu madama madadál ya Egipto!

Ay tagay yin ya kàwa nayán.”

- ¹⁰ Ay tu manin idi ya nán ne APU:
 “Usaran ku ya turáy ne Nebucadnezar
 nga ári ka Babilonia,
 ki angippà ku ki bànáng na Egipto.
- ¹¹ Aggína se daya suldádu na
 daya karanggassán na tolay;
 ay aggída ya umbet nga manadál ki Egipto.
 Patayan da ki ampiláng daya iEgipto;
 ay agkewaren nala daya innát kiya íli.
- ¹² Pagmagaan ku ya wángag Nilo,
 se peturayán ku ya Egipto kadaya nadakè a tolay.
 Ay dadàlan ku ngámin na Egipto,
 se daya ngámin na atán kiyán.
 Iyà nge APU nga nagkuna kiyán.”
- ¹³ Ay tu manin idi ya kinagi ne APU:
 “Dadàlan ku daya sinan diy-diyos daya iEgipto,
 se daya kinuwa da nga sinan diy-diyos ka Memfis.
 Awan pe yin ya ári na Egipto;
 panansingan ku daya tolay na.
- ¹⁴ Ay pagbalinan ku ka ir-ir-er ya íli Patros;
 sidúgan ku ya íli Zoan,
 ay se ku panísan daya iTebes.
- ¹⁵ Ka Pelusium ya kidsuwán pe naya rungat ku tutu wala;
 ta ittu ya giyán naya kaligdaán na aglingdán daya iEgipto.
 Ippà ku pe daya pagbànéngan daya iTebes.
- ¹⁶ Sidúgan ku ya ngámin Egipto,
 se mapar-parigátan tutu wala daya iPelusium.
 Ay dadàlan ku ya darupírip pa abut na íli Tebes;
 ay oray algaw, ay rautan da ya Memfis
 daya kalínga na.
- ¹⁷ Ay matay ki gubát
 daya babbágu ka íli On se íli Pi-beset;
 ay se daya duddúma nga tolay ki íli,
 ay tiliwan dada nga itálaw.
- ¹⁸ Maggibat ya ngámin Tehafnehes,
 nu pandanán ku win ya agturáy na Egipto kannán,

se nu ippà ku win ya pagkidáyaw na nga turáy na;
malngúpán ya ngámin íli ka angap,
se metálaw nga bálud daya tolay kadatu il-íli kitúni.
¹⁹Ummán kiyán ya ammánis ku ki Egipto.
Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kippà naya turáy naya ári da ka Egipto

²⁰ Ay kitu mekapittu algaw, kitu munna nga búlán, kitu mekasangapúlu se isa dagun nga nekebálud tu Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²¹ “An-anà tolay, rinítu ku win ya íma ne Faraon nga ári ka Egipto. Awan pikam namabbad ta senu bumílag, ay annung na kuma ya magikkam manin ka ampiláng.” ²² Ay díkod tu idi ya nán ne Apu DIOS: ‘Iyà ya kalínga ne Faraon nga ári da ka Egipto! Piltáangan ku pikam ya isa nga íma na, ta senu ikalumsid na ya ampiláng na. ²³ Isip-siparà ku daya iEgipto ki ngámin na íli kídí kalawagán. ²⁴ Ay se ku pabilgan ya ári da ka Babilonia, ay se ku idde kaggína ya ampiláng ku. May piltáangan ku ya íma naya ári da ka Egipto, ta senu makat-atúlág ki àráng na ári ka Babilonia, nga ummán ki isa tolay nga ipatay na ngin ya bígád na. ²⁵ Pabilgan ku ya ári da ka Babilonia, may pagkapsútan ku ya ári da ka Egipto. Ay nu idde ku ya ampiláng ku kiya ári da ka Babilonia, se na iayang ka Egipto, ay mammuwán daya iEgipto nga Iyà nge Yahweh. ²⁶ Isip-siparà ku daya iEgipto ki ngámin giyán ki kalawagán. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kàwaán na Egipto

31 Ay kitu munna nga algaw, kitu mekàlu nga búlán, kitu mekasangapúlu se isa dagun nga nekebálud tu Ari Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ² “An-anà tolay, kagiyan mu idi ke Faraon nga ári ka Egipto se kadaya ngámin na tolay na:

‘Inna ya kepadáan naya turáy mu?

³ Ummán ka ki Asiria, nga kitun,

ay árig na ya káyu wa sedoro ka Lebanon,
nga alingúdu tutu wala.

Narupayà se nasagúngut daya pas-pasanga na,

ay áwan mepáda ki kalingúdu na,
nga dumatang kadaya angap ya untù na.

⁴Nagalingúdu ta nadan-danumán

ki gabbuwà ki taggad na,

nga ittu pe tu paggayatán na danum,
nga magáyus kitu wángag nga nepalebut kaggína.

Ay ngámin datu káyu kitúni, ay madanumán da pe.

⁵Ay ittu ya gapu na nga umabay,

se umalingúdu tutu wala.

Linagpasán na ngámin datu káyu kitúni nga ginúbát.

Narupayà se dadakkal ngámin na pas-pasanga na,

ta adu danum kitu giyán na.

⁶Nagsùbútán da an-anù

daya pas-pasanga na;

daya alsádu wa animál,

ay magan-anà da pe kitu linung na.

Ngámin daya dadakkal la nasiyon,

ay maglídum da kaggína.

⁷Napiya tutu wala nga sisinnán;

narupayà se nasagúngut daya pasanga na,

ta dumatang daya gamut na

kitu giyán danum ki taggad.

⁸Awan ummán kaggína

oray kadatu káyu wa sedoro

kiya kamulán ne Dios.

Awan nala daya tálang

nu ipáda ta daya pas-pasanga na.

Awan káyu wa ummán kaggína nga piya na,

oray kiya kamulán ne Dios.”

⁹Kinuwa ku nga napiya nga káyu.

Pinagpasanga ku ka narupayà se nasagúngut.

Magimli daya duddúma nga káyu

ka Eden nga kamulán ne Dios.”

¹⁰Ay díkod, tu idi ya nán ne APU: “Gapu ta nagpangátu ya Egipto ka panda kadaya angap, ay se nagpasindáyaw gapu ki kinangátu na, ¹¹ay túya nepeturayán ku ka isa nga naturáy ya nasiyon. Kinuwa na ki Egipto

ya karbangan daya nadakè a kinuw-kuwa na. ¹²Inumbet daya agtangeli nga suldádu naya karang-ranggasán na nasiyon, se da nga nilang, se dala nga pinanawan. Naríturítù ala nga nedangasalán kadaya bantay se tana-tanáp se kadaya aw-awweg daya pas-pasanga na. Ay ngámin daya tolay ki kalawagán nga naglídum kitu linung na, ay nagtatálaw da. ¹³Ay maglalbet daya an-anù a magdápun kitu arutáng na nga nekakálin, ay se magidda daya alsádu wa animál kadatu pas-pasanga na. ¹⁴Ay díkod manggayát kídì, ay áwan nin kadaya káyu nga adanni ki danum ya umalingúdu pà nang nga panda ki giyán daya angap ya untù na. Awan nin na káyu oray wà ummán naya kadan-danumán na ya magalingúdu ka ummán kiyán na kalingúdu. Ta matay da ngámin na ummán kadaya tolay, ay se da nga mawe ki abbut ki taggad.”

¹⁵Ay nán manin ne Apu DIOS: “Ay kane nepisù in ka taggad, ay kinusap ku pe yin ya danum ki taggad, se kinusap ku ya aggáyus naya adu wa danum kadaya wángag. Pinagpanakit ku tutu wala ya Lebanon gapu kaggína. Ay ngámin daya káyu ki sirát, ay nalaylay da ngámin pe. ¹⁶Pinagansing ku tutu wala daya ngámin na nasiyon ki daggat na nekilang na, kane ippan ku ka Sheol, kabulun na datu duddúma nga nawe kitúni na. Ay gapu kiyán, ay naangammán ngámin datu káyu ka Eden, se datu kapiyán na káyu ka Lebanon nga napadán kitúni taggad lusà. ¹⁷Sangapáda da nga mippan ka Sheol nga pag-agyanán datu ngámin na natay ki gubát se datu ngámin na kagdù na; datun kam nga nasiyon na naglídum kaggína.

¹⁸Ay iinna lugud kadaya káyu ka Eden ya kepadáan na turáy se dáyaw mu? Kídì, ay mippan ka pe kiya taggad lusà nga ummán kadaya duddúma nga káyu ka Eden. Mebulun ka kadaya nagkakátay nga akkan mangurug ke Dios, se datu natay ki gubát. Ay tu idi ya màwa ke Faraon se daya ngámin na tolay na.” Ittu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

Ya kearígán ne Faraon nga ári ka Egipto

32 Ay kitu munna nga algaw natu mekasangapúlu se duwa búlán, kitu mekasangapúlu se duwa dagun nga nekebalud tu Ari Jehoyakin, ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay, imanakit mu nge Faraon nga ári ka iEgipto, nga nán mu nga magmanakit:

31:16 Ya Sheol, ay nán da nga ittu ya giyán ki taggad lusà nga giyán datu nagkakátay yin.

‘Nán mu nga árig mu ya láyon
 kadaya ngámin na nasiyon.
 May árig mu ya drágon nga
 pumanipanítung ki wángag mu kampela ngin nin.
 Kir-kirsaw mu ya danum ki bingil mu,
 nga manglilibag kiya danum.
³Ay díkod, tu idi ya nán ne Apu DIOS:
 Mangibon nà ka adu wa tolay
 nga manabúkul kikaw, se daka nga igàdáng.
⁴Ituprà taka ka ir-ir-er,
 ay se ku palbetan ngámin daya an-anù,
 se daya alsádu wa animál ki ngámin kalawagán
 nga magkán kikaw.
⁵Ay se ku itar-tarawìwes ya narupsà a baggi mu
 kadaya ban-bantay se kadaya tana-tanáp.
⁶Màbarrán ya lusà
 se daya ban-bantay kiya dága mu.
 Ay oray daya awweg
 ay mapnu da kiya dága mu.
⁷Nu patayan taka,
 ay paggìbattan ku ya lángit;
 kulpán ku ya mata ka angap,
 ay se akkan pe magwada ya búlán.
⁸Maggìbat daya bittuwan
 senu nagìbat ya ngámin na íli mu,
 nán ne Apu DIOS.
⁹Pagringgúran ku daya adu wa tolay
 kiya anngítalaw ku kikaw
 kadaya il-íli nga akkan mu pikam ma nasingan,
 se akkan mu kapenamán.
¹⁰Masdaáwan daya adu wa tolay
 ki kapàyanán mu.
 Ay se magansing ngala daya à-ári gapu kikaw.
 Magpil-pilpig da ngala ngámin
 ki ansing da peyang
 nu iwás-wasíwas ku ya ampiláng ku kaggída

- kiya algaw nga kaábà mu.”
- ¹¹ Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS,
“Gubatan naka ya ári ka Babilonia.
- ¹² Ay papatay ku daya suldádu mu kadaya
ngámin karanggassán na nas-nasiyon.
Ay rapúnan da daya tolay mu, se
dadàlan da ngámin
daya ipas-pasindáyaw mu.
- ¹³ Patayan ku ngámin daya áyam mu nga karneru,
se ngámin na báka mu,
nga atán kadaya dappit na wángag.
Ay áwan pe yin daya tolay se animál
nga manglilibag kiya danum.
- ¹⁴ Ay se ku la pagbalinan ka nalitáw ya danum,
se ku la pagayúsan na ummán ka denu,”
nán ne Apu DIOS.
- ¹⁵ “Ay nu madadál ku win ya Egipto,
se matay ngámin nin daya tolay kitúni,
se umawan ngámin na atán kitúni,
ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.
- ¹⁶ Kansiyon na magmanakit idi,
ay túya masápul meadang-dangay.
Daya babbay kiya íli
ya mangiadang-dangay kiya agmanakit da ki Egipto
se kadaya tolay kitúni.”
Tu yán tu nán ne APU.

Ya mepanggap ki pannakatay daya iEgipto

- ¹⁷ Ay kitu mekasangapúlu se limma nga algaw, kitu munna nga búlán,
kitu mekasangapúlu se duwa dagun, ay uwad kinagi manin ne APU kiyà.
Ay nán na,
- ¹⁸ “An-anà tolay, sangítám daya iEgipto,
se daya duddúma pikam ma naturáy nga nasiyon,
ta ippan kuda ki taggad nga kalawagán daya natay,
senu magbubúlun da kiya adallam ma abbut ki taggad.

¹⁹ Ay nán mu kaggída,

‘Napì-piya kayu agpà ta, may daya duddúma nga nasiyon?’

Akkan! Mepisù kayu kiya giyán daya natay yin,
 kabulun nu daya akkan nakúgit.

²⁰ Matay daya iEgipto, nga ummán kadatu nagkakátay ki gubát, ta
 umbet tin daya manggubát kaggída.

²¹ Ay datu naturáy ya natay yin, se datu kaseng da nga atán nin
 kitúni Sheol, ay nán da nga mangug-og kadaya iEgipto,
 “Atán da pe yin daya akkan nakúgit nga natay ki
 gubát. Maginggap da kam pe yin na ummán kadàtada.”

²² Ay atán pe kitúni datu iAsiria nga napalebután kadatu lúbù datu
 suldádu da nga nagkakátay ki gubát. ²³ Datu lúbù da, ay atán ki kadalmán
 na abbut; napalebután kadatu ngámin suldádu da nga natay ki gubát.
 Ay aggída ya pagan-ansing da tolay kitun kitu kasibbiyág da pikam, may
 natay da ngámin nin ki gubát.

²⁴ Ay atán pe kitúni ya Elam nga napalebután kadatu lúbù datu ngámin
 suldádu na, nga natay pe ki gubát. Pagan-ansing da tolay da kitun kitu
 kasibbiyág da pikam, may kídi, ay atán da kiya nakap-appat ta giyán daya
 natay, kabulun da datu akkan mangurug ke Dios nga natay. ²⁵ Atán ya
 aggimangán na Elam kitun, kabulun na datu suldádu na. Atán da ngámin
 kitúni nga akkan mangurug ke Dios. Ay aggída tu pagan-ansing da tolay
 kitun kitu kasibbiyág da pikam, may kídi yin, ay atán da kiya abbut nga
 nakap-appat ta giyán daya natay; ngámin da, ay natay ki gubát.

²⁶ Ay atán pe kitúni de Meshec se Tubal nga napalebután da kadatu
 lúbù datu suldádu da. Sangapáda da ngámin na akkan mangurug ke Dios;
 natay da ngámin ki gubát. Ay aggída datu pagan-ansing da tolay kitun kitu
 kasibbiyág da pikam. ²⁷ May akkan da ummán kadatu nagdin-dinnámag
 ga rungat ki gubát nga nagkakátay yin. Datun, ay nebulun kaggída datu
 iggugubát da kane itaman dada. Nagpunganán da datu ampiláng da, se
 neparotun datu kalátag da kadatu baggi da. Ata pagan-ansing da tolay
 daya narungat ki kasibbiyág da ngala. ²⁸ Ay ummán pe kiyán ya màwa
 kadaya iEgipto; magkakátay da, se da nga mebulun kadatu natay ki gubát
 nga akkan mangurug ke Dios. ²⁹ Ay atán pe kitúni ya Edom, se ngámin na
 à-ári se ap-apu na. Oray nu aggída datu kabil-bilgán na makigubát kitun,

---

32:19 Ya piyán na kagiyan, ay daya akkan mangurug ke Dios.

ay atán da pe yin ki abbut nga giyán datu nagkakátay ki gubát, kabulun da datu akkan mangurug ke Dios.

³⁰ Ay atán pe kitúni ngámin datu ap-apu da ka dáya, se datu ngámin na iSidon. Nippan da pe kitúni ya nakap-appat ta giyán daya natay. Aggída datu pagan-ansing da tolay kitun gapu ki bílag da, may kídi ay atán da ngin ki adallam nga abbut nga giyán daya akkan mangurug ke Dios nga natay ki gubát.

³¹ Ay maangammán ne Faraon nu masingan nada kitúni, ta akkan nala aggína se datu suldádu na ya natay ki gubát,” nán ne Apu DIOS. ³²“Ata kitu kasibbiyág na, ay nepalúbus ku ya ári daya iEgipto nga mamanansing kadaya tolay. May matay pe se daya suldádu na se da la nga mippan ki giyán na kabulun daya akkan nagkúgit se ngámin daya natay ki gubát,” nán ne Apu DIOS.

Kinuwa ne Apu nge Ezekiel ka bantáy na Israel

33 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay, amomanám daya keliyán mu, nga nán mu, ‘Nu umbet daya manggubát kadakayu, ay mamíli kayu ka isa kadakayu ka bantáy nu. ³Ay díkod nu masingan na daya kalínga nu, ay itanggoyob na ya tarumpeta na nga mangipakammu kadaya tolay. ⁴Daya makagína kiya tarumpeta se da akkan ikur-kurug, ay básul da kampela ngin nin nu matay da. ⁵Ata nagína da ya tarumpeta may akkan da kinur-kurug. Ngamay nu kinurug da kuma, ay akkan da kuma nga natay. ⁶May nu masingan naya magbantáy daya kalínga nga umbet, ay se na akkan netanggoyob ya tarumpeta na nga mangipakammu kuma kadaya tolay, ay aggína ya makin-básul kiya pannakatay daya keliyán na nga natay nga sibbabásul.

⁷Ay lugud, an-anà tolay, ikaw ya ippáy ku nga pinangkabantáy ku kadaya iIsrael. Ngámin na magína mu kiyà, ay kagiyam kadaya tolay se kagiyánan muda. ⁸Ay nu kagiyam ku nga matay daya nadakè a tolay, ay se muda akkan kinagiyánan nga maglikud da kadaya nadakè gagángay da, ay matay da gapu kadaya bas-básul da. May ikaw ya pabasúlan ku ki pannakatay da. ⁹Ngamay nu kinagiyánan muda, ay se da akkan naglikud kadaya nadakè a kuk-kuwaan da, ay matay da nga sibbabásul, may áwan mu wa básul ki pannakatay da.”

Ya kinalintag se agkallà ne Dios

¹⁰“Ay lugud an-anà tolay, nán mu kadaya iIsrael: ‘Nán nu wa áwan nu win na namnáma nga magbiyág gapu ki kadam-damtán nu kadaya bas-básul se kiya kinadakè nu!’ ¹¹Kagiyam kaggída, nga iyà nga Apu DIOS, ay isipata ku tutu wala, nga akkan ku ianggam ya pannakatay daya nadakè a tolay, nu di ya aglikud da kadaya nadakè a kuk-kuwaan da ya pagangammán ku. Ta taanna kuma, tura da matay, ay ammu da ya kuwaan da. Ay túya makappoli kayu win na iIsrael kadaya bas-básul nu.’ ¹²An-anà tolay, kagiyam idi kadaya pádam nga iIsrael: ‘Nu magbásul ya isa nga tolay, ay akkan tu napalábas nga kinamáru na ya makesalákan kaggína, nu di ya akappoli na kadaya bas-básul na. Ay ummán pe, akkan mapánis ya nadakè a tolay, nu paglikudán na daya nadakè a kuk-kuwaan na. ¹³Ay oray nu nán ku wa mabiyág daya namáru, ay se da ngala makabásul, gapu ta nán da nga mesalákan da gapu kitu kinamáru da kitun, ay áwan sur-surbi tu kinamáru da kitun nin. Matay da gapu kadaya bas-básul da. ¹⁴Ay oray nu nán ku kadaya nadakè a tolay nga matay da gapu kadaya bas-básul da, ngamay nu paglikudán da daya bas-básul da, ay se da kuwaan ya nalintag se kustu, ¹⁵kas pangarígan na ipatulli da ya nesalda kaggída, se da ipatulli daya tinákaw da, se ikurug da daya pakabiyágan da nga lin-lintag ku, se akkan da ngin mangwa ka nadakè, ay akkan da ngin na matay, nu di mabiyág da. ¹⁶Awan nin oray isa kadamu nagbasúlán da kitun ya mepabásul pikam kaggída, áta kinuwa da ngin ya nalintag se ya kustu; kurug la nga mabiyág da.

¹⁷May nán daya keliyán mu, ‘Akkan nalintag ya kuk-kuwaan ne Apu,’ nán da, ay aggída ya akkan nalintag ga kuk-kuwaan. ¹⁸Ay túya agkuna ku nga nu ya namáru wa tolay ay mangwa ka nadakè, ay matay yán na tolay, gapu kadaya kuk-kuwaan na nga nadakè. ¹⁹Ngamay nu daya nadakè a tolay, ay paglikudán da daya nadakè a kuk-kuwaan da, ay se dayán nala nga nalintag se kustu ya kuwaan da, ay kurug nga mabiyág da. ²⁰May nán nu wa iIsrael nga, ‘Akkan nalintag daya kuk-kuwaan ne Apu,’ nán nu. Ngamay guwesán takayu ngámin na iIsrael, sigun kadaya kuk-kuwaan nu.

Ya kadadál na Jerusalem

²¹ Ay kitu mekalimma nga algaw, kitu mekasangapúlu búlán, kitu mekasangapúlu se duwa dagun nga nekebálud mi, ay uwad isa nga laláki nga nagbarráw ka Jerusalem, se la inumbet kiyà a nán na, “Nadadál lin ya Jerusalem!” ²² Ay kitu gabi sakbay ya umbet tu lalláki ki giyán ku, ay nàmud ku wa tinùbit ne APU tu bibig ku win. Ay díkod, tútu makapagúni yà kammin kitun.

²³ Ay uwad kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²⁴ “An-anà tolay, nán daya mag-agyán kadaya nadadál nga il-íli na Israel nga, “Sissa tu Abraham kitun kitu nidde kaggína ngámin idi nga lusà. Ngamay kídi, ay adu tada ngin, ay sigurádu nga nidde kadàtada ya lusà ka kuw-kuwa tada ngin,” nán da. ²⁵ Ay túya kagiyam kaggída: Tu idi ya nán ne Apu DIOS: ‘Mangán kayu ka karni nga siddadága, se magday-dáyaw kayu kadaya sinan diy-diyos, se pumatay kayu kadaya tolay nga áwan bas-básul. Ay se nu namnamáan nga mepakin-kuwa kadakayu yán na lusà? ²⁶ Maragpatay kayu ka tolay! Managday-dáyaw kayu kadaya sinan diy-diyos! Marannaládag kayu! Ay se nu namnamáan na mepakin-kuwa kadakayu yán na lusà?’ ²⁷ Nán mu kaggída: Tu idi na ya nán ne Apu DIOS: ‘Iyà nga sibbiyág ga Dios, ay isipata ku nga matay kayu ngámin na mag-agyán kadayán na nadadál nga il-íli, ay matay kayu ki gubát. Ay daya mag-agyán kadaya tana-tanáp, ay ipàrù ku daya alsádu wa animál nga magkán kaggída. Ay daya magsirù kadaya liy-liyáng, ay matay da ki sinakit. ²⁸ Dadàlan ku tutu wala ngámin nin yán na íli. Pandanán ku win ya ipas-pasindáyaw da nga turáy da. Ay magbalin ka ir-ir-er daya ban-bantay na Israel, se áwan tutu wala ngin ya manalen kiyán na íli. ²⁹ Ay díkod nu nadadál ku win yán na íli gapu kadaya ngámin nadakè a kuk-kuwaan da, ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.”

³⁰ Ay nu ikaw wa an-anà tolay, ay pagbàbànanan daka daya keliyám nu magguurnung da kadaya darupírip pa abut, se kadaya gagyángán na babalay da. Ay nán da ki isa isa kaggída, “Dádun, ginán ya kag-kagiyam naya profeta nu nágan naya nán ne APU,” nán da. ³¹ Ay túya umbet da kanu mà ki giyán mu wa maggina kadaya kag-kagiyam. Ginán da ya kag-kagiyam nga ummán ki angwa da tolay ku, may akkan da ikurug daya magina da kikaw. Napiya kanu mà daya kag-kagiyam da, ngamay pabeg magágum ya atán ki uray da. ³² Arig ka ngala kaggída ka nalaing nga

maragkansiyon. Napiya ya alangáag mu se nalaing ka magtukár. Gínán da daya kag-kagiyam, may akkan da kuwaan. ³³May nu màwa ngámin nin daya kinag-kagi mu kaggída, ta kurug tutu wala nga màwa da, ay madamdám da nga uwad profeta nga nangikagi kaggída kadayán.”

Daya nadakè a magtar-tarakan kadaya iIsrael

34 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay, magbàbànan ka kadaya ap-apu nga magtar-tarakan kadaya iIsrael nga árig karnerù. Nán mu kaggída: ‘Tu idi na ya nán ne Apu DIOS: Kal-allà kayu nga magtar-tarakan kada iIsrael, ta ittu nu wa battugan daya baggi nu kampela ngin nin. Di mà a daya magtarakan daya magpakkán kadaya tarakan da nga karneru? ³Mangán kayu ka taba da, se nàwa ki dùdut da daya pagbádu nu. Partiyan nu daya nalulùmá, may akkan nuda mà a pakkanan! ⁴Pagdudoray nu daya nakapsut, se akkan nu agásan daya magtakit. Akkan nu wala nga babbaddan ya bigád daya natalíngu. Ay akkan nu pe mawe sapúlan daya nawagwag. Pinagrangassán se nagraw-rawtán nuda mán kammin dayán na neturayán nu. ⁵Ay ittu ya gapu na nga nasip-siparà da, ta áwan ya magtarakan kaggída. Nagbalin da ka akakkanan daya alsádu wa ulolag. ⁶Nasip-siparà daya karneru ku. Nagal-aliwagwag da kadaya ban-bantay, se kadaya babbalantay; nasip-siparà da kadaya ngámin giyán kídi kalawagán. Ay áwan nala ya mawe magsápul kaggída.’

⁷Ay díkod, dakayu wa maragtarakan kaggída, gínán nu ya kagiyan ne APU kadakayu: Nán na, ⁸‘Kurug ga sibbiyág gà nga Apu DIOS. Pinagdudoray nu daya árig karneru, ay díkod dinugkammán se pinatayán daya alsádu wa animál se dada kinnán. Akkan nuda tinaránán. Dakayu daya pinlí ku nga bátug magpas-pastu kaggída, may akkan nu sinapúlán daya nawagwag ga karneru ku. Ya tinaránán nu, ay ya baggi nu kampela ngin nin; akkan nu pinakkán daya karneru ku.’ ⁹Ay díkod, gínán nu ya nán ne APU, dakayu magtar-tarakan kadaya árig karneru ku. ¹⁰Tu idi ya nán ne Apu DIOS: ‘Kalínga takayu wa maragtarakan. Dakayu ya pabasúlan ku kiya napàyanán daya árig karneru ku. Akkan dakayu win ya magtarakan kadaya karneru ku. Akkan kayu pe yin makapagbattug. Iadayyu ku win daya karneru ku kadakayu, ta senu akkan kayu win makapagparti kaggída.’”

E Dios ya kurug ga maragtarakan kada karneru

¹¹ Ata tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Iyà mismu ya mawe magsápul se magtarakan kadaya karneru ku. ¹² Nu wà ummán naya agsap-sápul naya maragtarakan kadaya karneru na kiya giyán daya nasip-siparà a karneru, ay ummán pe, sapúlan ku daya karneru ku. Alà kuda kadaya giy-giyán na nekasip-siparaán da kitu algaw nga árig mangangap se nagibat tu kalawagán da. ¹³ Alàán kuda kadaya nagbal-baláki nga il-íli, se kuda urnúngan na ippan kammin kiya íli da kampela ngin nin. Ay tarànan kuda kammin ka Israel. Ipaárab kuda kadatu ban-bantay kitúni, kitu dappit datu wángag, se kadatu giy-giyán na atán da tolay. ¹⁴ Ippan kuda ki napiya nga pastu kadatu ban-bantay ka Israel. Magárab da kadatu napiya nga pastu kitúni. ¹⁵ Iyà mismu ya magtarakan kadaya karneru ku, se iddán kuda ka pagimangán da,” nán ne Apu DIOS. ¹⁶ “Ay sapúlan ku daya nawagwag se iulli ku kammin daya nagaliwagwag, se ku babbaddan daya bigád daya natalíngu, se ku agásan daya magtakit kaggída. Pabilgan ku daya nakapsut. Ngamay patayan ku daya nalulúmag se daya nabílag kaggída. Ipakkán ku kaggída ya rabbang da nga kanan.”

¹⁷ “May dakayu wa árig karneru ku, tu idi ya kagiyan ku wa Apu DIOS nu: Iyà ya mangguwes kadakayu, se isibna ku daya namáru kadaya nadakè, se ku pagsibnaan daya karneru se daya kalding. ¹⁸ Akkan kayu pikam mala agpà napnà ta, kiya napiya nga pastu nu, ta tura nu pikam mala nga dinadál ya duddúma nga pastu? Awan kanan daya duddúma. Ay páda na pe nu mabalin kayu uminum, tura nu li-libaggán se dam-dam-án ya angnginumán nu? ¹⁹ Ay kapilitán nala nga kanan daya karneru ku daya dinam-dam-án nu se uminum da kiya danum ma lini-libaggán nu.”

²⁰ Ay díkod, tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Iyà mismu ya mamagsibna kadaya nalúmag ga karneru kadaya nakuttung. ²¹ Ata dakayu wa nalúmag, ay nesù-sùlin nu daya nakapsut se ummán nuda ka sinangsanggu panda kiya nekasip-siparà da ki ngámin giyán. ²² Ay túya alà ku daya karneru ku, ay se akkan ku win na ipalúbus nga mapà-paultu da. Ay se ku isibna daya namáru kadaya nadakè.

²³ Ay se yà a mangippáy ka isa ngala nga magtarakan kaggída; e David nga bobonan ku ya ippáy ku. Aggína ya mamangán kaggída, ta aggína ngin ya magtarakan kaggída. ²⁴ Ay Iyà nge Yahweh nga Dios da, ay e David nga bobonan ku ya ári da. Iyà nge Yahweh nga nangagi kiyán. ²⁵ Ay

se yà mangwa ka turátu mi nga magbiyág da nga simpipiya. Pataláwan ku ngámin daya alsádu wa animál ki lusà da, ta senu nawaya da nga mag-agyán kadaya ban-bantay se sir-sirát nga áwan da nga ikan-kansing. ²⁶ Papiyaan ku ya biy-biyág da, se palubúsán kuda nga magyán kiya lebut naya napatag ga bantay ku. Ay udanán kuda kiya tiyampu wa akasápul da ki udán. Túyán ya udán na mangpapiya ki biy-biyág da. ²⁷ Magbúnga ngámin daya kay-káyu ki pag-agyanán da, se adu ya maápit da kadaya tal-tálun da, se magbiyág da kiya íli da nga áwan ikansing. Ay nu mawayaán kuda ngin kadaya mangasassu kaggída, ay mammuwán da nga Iyà nge Yahweh. ²⁸ Akkan nin rautan daya duddúma nga nasiyon da, ay se áwan pe yin daya alsádu wa animál nga magkán kaggída. Ay napiya ngin ya kabiy-biyág da se áwan da ngin na pagan-ansing. ²⁹ Ay paaduan ku ya búnga daya mul-múla da ki nadam-ag ga lusà da, ta senu akkan da ngin mabis-bisinán. Ay akkan ug-ogan daya duddúma nga nasiyon da ngin. ³⁰ Ay díkod, mammuwán da nga Iyà nge Yahweh nga Dios da ya magtag-tagasíngan kaggída, ay se aggída nga iIsrael daya píli ku nga tolay ku,” nán ne Apu DIOS. ³¹ “Dakayu daya árig karneru ku nga tar-tarànan ku, ay Iyà ya Dios nu,” nán ne Apu nga Dios.

Ya pannakapánis daya iEdom

35 Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na, ² “An-anà tolay, umàráng ka ka bantay Seir, se ka magbàbànan kadaya tolay kitúni. ³ Ay nán mu kaggída: Tu idi ya nán ne APU:

‘Iyà ya kalínga nu wa iEdom.

Panísan takayu.

Pagbalinan ku ka ir-ir-er ya íli nu.

⁴ Dadàlan ku tutu wala daya il-íli nu.

Pagbalinan ku ka áwan sur-surbi ya íli nu.

Ay díkod mammuwán nu wa Iyà ya APU.

⁵ Dakayu ya nagpatay kadaya iIsrael kitun, kitu tiyampu ku wa namánis kaggída gapu kadatu bas-básul da. Lùsawan nuda tutu wala kitun. ⁶ Ay gapu kiyán, Iyà a sibbiyág ga Apu DIOS, ay isipata ku nga, matay kayu nga kurug. Dakayu tu nagpatay kada tolay kitun, ay kídi yin, ay oras nu pe yin na matay. ⁷ Pagbalinan ku ka ir-ir-er ya ngámin na ban-bantay nga lusà na Edom. Patayan ku ngámin daya manalen kitúni. ⁸ Mapnu daya

ban-bantay nu ka natay, se mewarenán da ngala kadaya tana-tanáp, ay oray kadaya lúulúung nu. ⁹Ay kuwaan ku nga ir-ir-er ka áwan panda ya íli nu, ay se áwan nin ya magyán kadaya il-íli nu. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.

¹⁰Ay gapu ta nán nu wa, “Kuw-kuwa mi ya Juda se Israel. Alà mi dayán,” nán nu, oray nu ammu nu nga Iyà ya Dios da, ¹¹ay díkod, Iyà a sibbiyág ga Apu DIOS, ay isipata ku nga mapánis kayu gapu ki rungat nu, se ásil nu, gapu ki angalùsaw nu kadaya tolay ku kitun. Magpakammu wà kadakayu nu iya ammánis ku kadakayu. ¹²Mammuwán nu nga Iyà nga APU, ay nagìna ku ngámin datu nadakè a kinag-kagi nu kadaya ban-bantay ka Israel. Nán nu wa. “Nadadál da ngin, sakúpan mi da ngin,” nán nu! ¹³Kinagúra dà. Nagìna ku ngámin datu adu wa kinag-kagi nu wa nagtang-tangsit nu kiyà!”

¹⁴Ay díkod tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Dadàlan takayu tutu wala, ay maganggam ya ngámin kalawagán ki kàwaán nu. ¹⁵Kitun nakang-anggam kayu kitu nekadadál naya íli da iIsrael. Ay ummán pe kiyán ya kuwaan ku kadakayu. Dadàlan ku ya bantay Seir se rapúnan ku ngámin daya mag-agyán ka Edom. Ay díkod, mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kakappiya kammin na Israel

36 Nán ne APU, “Ikaw an-anà tolay, ay magbàbànan ka kadaya ban-bantay ka Israel, nga nán mu kaggída: ‘Dakayu wa ban-bantay na Israel, ginán nu ya kagiyam ne APU! ²Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Nán da kadakayu daya kalínga nu nga, “Sákup mi yin daya bantay na Israel,” nán da. ³Ay díkod, an-anà tolay, kagiyam kadaya ban-bantay na Israel: Dinadál da tutu wala ya ngámin na giy-giyán mu, se sinákup daka daya duddúma nga íli. Ay gapu kiyán, ay dakayu ya lib-lib-an se pad-padásan daya ngámin tolay. ⁴Ay díkod, dakayu wa ban-bantay na Israel, ginán nu ya kagiyam ne Apu DIOS. Ay tu idi ya nán na kadaya ban-bantay, se kadaya tana-tanáp se kadaya aw-awweg, se kadaya nadadál nga il-íli nga igal-galà se tak-takáwan daya duddúma nga nasiyon kiya lib-lebut. ⁵Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Makarungat tà tutu wala kadaya nas-nasiyon, nangrúna kiya Edom, nga nangirupat kiyà tutu wala kiya nagpatag na tutu wala nga nangarisamsam se nanákup na kiya lusà ku. ⁶“Ay díkod, ipakammum ya mepanggap ka íli iIsrael. Kagiyam kadaya ban-bantay

kitúni se kadaya tana-tanáp se kadaya aw-awweg na: Tu idi na ya nán ne Apu DIOS: ‘Makarungat tà tutu wala gapu ki abugu ku kiya namar-parígát se nangirup-rupat daya nas-nasiyon kadakayu. ⁷ Díkod, tu idi ya nán ne Apu DIOS: Isipata ku nga màwa pe nga merupa-rupat pe dayán na nas-nasiyon kiya lebut nu.

⁸ Ngamay magtutúbu daya kay-káyu kadakayu nga ban-bantay, se magbúnga da ngámin pára kadaya tolay ku wa iIsrael, ta tagay da nga magulli kammin! ⁹ Iyà ya kagdù mu Israel. Tarànan taka. Maarádu manin daya lusà mu, ay se da nga mamulán. ¹⁰ Ay se ku paaduwan tutu wala daya tolay ka Israel. Pagyanán daya ngámin il-íli, ay se makappiya kammin daya nadadál nga il-íli.’ ¹¹ Akkan nala nga daya tolay ya paaduwan ku, ta paganában ku pe daya an-animál da. Umadu da tutu wala se gumánab da. Umadu daya tolay kadaya il-íli nga ummán kitun. Ay ad-adu daya nappiya nga kuwaan ku may kitun. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ¹² Iulli ku kammin daya iIsrael nga tolay ku ki íli da kampela ngin, ay mepakin-kuwa kaggída ngin ya lusà da. Akkan pe yin na mabis-bisinán daya annánà da.”

¹³ Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Nán daya duddúma nga nasiyon nga, ‘Kan-kanan da iIsrael daya keliyán da kampela ngin nin, túya áwan annánà kiya íli da,’ nán da. ¹⁴ May manggayát kídi yin, ay akkan nu win kanan daya keliyán nu, ay díkod makapagannánà da kam pe yin,’ nán ne Apu DIOS. ¹⁵ Ay áwan nu pe yin magina nga amad-padakè daya duddúma nga nasiyon kadakayu, ay se akkan dakayu pe yin na irup-rupat; ay se akkan dakayu pe yin ya gapuwánan naya kapadàsán na íli nu,’ nán ne Apu DIOS.”

Ya baru wa kabiy-biyág daya iIsrael

¹⁶ Ay uwad pikam kinagi ne APU kiyà. Nán na, ¹⁷ “An-anà tolay, kitu nag-agyán daya iIsrael kitu íli da kampela ngin nin, ay rinag-ragitán da, gapu kitu nadakè a kabiy-biyág da, se kadatu nadakè a kinuw-kuwa da. Ki agsisíngan ku kadatun na kinuw-kuwa da, ay árig da ya kinaragit na babay nga magdága. ¹⁸ Ay díkod neparína ku kaggída ya rungat ku tutu wala gapu ki nagpatay da kadaya tolay, se kiya nagday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos nga ittu tu pinangrag-ragit da kiya íli. ¹⁹ Nesip-siparà kuda kadaya nagbal-baláki nga il-íli ka ammánis ku kaggída gapu kadaya nadakè

kuk-kuwaan da. ²⁰Ngamay datu tolay kadatu il-íli nga nangippannán ku kaggída, ay nán da panggap kaggída ‘Ittu dedi daya tolay ne APU, may akkan nada kid mabaal tagasinnán, ta tura nada pinatálaw kitúni lusà na.’ Ay gapu kiyán, ay bílang nerupat daya tolay ku ya napatag nga Ngágan ku. ²¹May ya lam-lamtan ku, ay ya napatag nga ngágan ku, nga neap-appat da nga iIsrael kadatu nas-nasiyon nga napannán da.”

²²“Ay díkod kagiyam kadaya iIsrael nga nán mu, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Atán ya kuwaan ku, may akkan wayya nga gapu kadakayu wa iIsrael, nu di gapu kiya kinapatag na Ngágan ku, nga nerupat da tolay kadaya il-íli nga nangipannán ku kadakayu. ²³Ipassingan ku ya kinapatag tutu wala na Ngágan ku kadaya nas-nasiyon nga nangiruptán da tolay gapu kadakayu. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge APU nu mepassingan ku kaggída nga áwan ku wa kapáda gapu kiya kuwaan ku kadakayu.’ Tu yán ya nán ne Apu DIOS.” ²⁴“Alà takayu kammin kadaya nas-nasiyon nga nangippannán ku kadakayu, se takayu iulli kammin kiya íli nu kampela ngin. ²⁵Ay se takayu war-warsían ka nadalus sa danum, ta senu madalusán kayu kadaya ngámin na kinaragit nu, se ya nakaragitán nu gapu ki nagday-dáyaw nu kadaya diy-diyos nu. ²⁶Ay se takayu iddán ka baru wa panaggur-uray, se ya baru wa ispiritu. Ippà ku ya ummán ka batu wa uray nu, se ku taliyán ka nangalug ga panaggur-uray. ²⁷Ay se ku pagyanan ya Ispiritu ku kadakayu, ta senu ikurug nu daya bil-bílin ku, se kapiyánan nu wa surútan daya lin-lintag ku. ²⁸Ay se kayu win maggunà kiya lusà a nidde ku kadatu apuapu nu kitun. Dakayu win daya tolay ku, se Iyà in ya Dios nu. ²⁹Dalusán takayu kadaya ngámin na namaragit kadakayu. Ay paaduwan ku tutu wala pe ya ápit nu ki trígo nu, ta senu áwan nu wa aggulát tin. ³⁰Paaduwan ku pe ya búnga daya mul-múla nu wa káyu, se ya ápit nu kadaya tálun nu, ta senu akkan kayu wa meap-appat tin kadaya nasiyon ki lebut nu gapu ki aggulát nu. ³¹Ay díkod mepadamdám kadakayu datu nadakè a kabiy-biyág nu kitun. Ay gapu kiyán, ay lùsawan nu daya baggi nu gapu kadatu bas-básul nu se datu nadakè a kinuw-kuwa nu. ³²Ngamay damdamman nu,” nán ne Apu DIOS, “nga akkan ku wayya kuwaan idi gapu kadakayu. Rabbang na nga mìpat kayu tutu wala gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa nu wa iIsrael.”

³³Tu idi ya kinagi ne Apu DIOS: “Ay nu madalusán takayu win kadaya bas-básul nu, ay pagyanan takayu manin kadaya il-íli nu, se nu kappiyánan kammin daya nadadál nga il-íli nu. ³⁴Ay se nu talúnan kammin daya lusà

nu, ta senu akkan na ir-ir-er nga ummán kitu nasingan da tolay kitun. Ay díkod nu masingan daya tolay, ay nán da, ³⁵‘Ir-ir-er idi nga lusà kitun, may ummán ka kamulán ka Eden kídi yin. Ay datu il-íli nga nadadál se áwan tolatolay kitun, ay nakappiya da kídi yin. Atán darupírip pa abut da ngin, ay se adu da tolay manin na mag-agyán.’ ³⁶Ay díkod nu masingan daya nas-nasiyon nga atán pikam kiya lebut nu nga nakappiya kammin ya íli nu se daya babalay nu, se adu mul-múla nu kammin, ay mammuwán da nga Iyà nga APU ya nangwa kadayán. Iyà nge Yahweh nga nangikagi kadayán, ay kuwaan ku kurug dayán.”

³⁷Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS: ‘Nakasagána ngà manin nga manggìna kadaya kar-karárag daya ísrael, se paaduan kuda tutu wala manin nga ummán ki katabbun daya karneru, ³⁸nga medátun nga nadaran kadaya kal-kalsáda na Jerusalem nu iya tiyampu nga agpiyasta da. Ay díkod mapnu ka tolay daya il-íli nga áwan mag-agyán kitun. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh.

Ya tanáp nga napnu ka tuláng tolay

37 Nàmud ku ya kaatán ne APU, ay neturayán nà ya Ispiritu na, ay se nà nippan ki túlad na isa nga tanáp nga napnu ka tuláng tolay. ²Ay se nà a nedàdàdà kitu giyán datu adu tutu wala nga tuláng nga nakar-karsi. ³Ay se na sinaludsud kiyà nga nán na, “An-anà tolay, magbalin nád kammin ka sibbiyág ga tolay dedi nga tuláng?” “O Apu DIOS, ikaw wala ya makammu kiyán,” nán ku wa nesungbát. ⁴Ay nán na manin kiyà, “Amomanán mu dedi nga tuláng, nga nán mu kaggída, ‘Nakar-karsi nga tulatuláng, ginán nu ya kagiyan ne APU!’ ⁵Tu idi ya kagiyan ne Apu DIOS kadedi nga tuláng: ‘Iddán takayu ka ángat nu, ta senu mabiyág kayu kammin. ⁶Iddán takayu ka ugát nu se tabbit, se takayu wa kalupkopán ka lublub, ay se takayu iddán ka ángat nu, senu mabiyág kayu kammin. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh.’”

⁷Ay tútu nagbàbànan nà kurug, ta ittu tu bílin ne APU kiyà. Ay kiyà a magbàbànan, ay nagina ku ya napágat ta kummaníreng; ay se la nga nagsusulpu datu tulatuláng. ⁸Siningan kuda, ay atán uga-ugát da ngin, ay se da nga nàbitán, ay se da nga naglublub pe yin, may áwan da pikam ma ángat. ⁹Ay se yala nga nán ne Dios kiyà: “Amomanám ya ángin nga nán mu kaggína, ‘Tu idi ya nán Apu DIOS: Umbet ka nga ángin na atán

ki ngámin súli na kalawagán, ta angtán mu dedi nga pinatay da kitun, ta senu mabiyág da.” ¹⁰ Kinuwa ku kurug tu pàwa ne Apu kiyà, se la nga niddán kurug ka ángat datu natay. Ay tútu nabiyág da kurug, ay se da nga ginumnikát; ay adu da tutu wala; ummán ka kaadu naya isa batalyon na suldádu ya kaadu da.

¹¹ Ay nán manin ne APU kiyà, “An-anà tolay, daya iIsrael, ay meárig da kadedi nga tuláng. Nán da nga, ‘Nakarsi daya tuláng mi yin, ay áwan mi tutu wala nga namnáma ngin, nippà nakami yin.’ ¹² Ay díkod, kagiyam kaggída: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Dakayu wa iIsrael nga tolay ku, lùtán ku daya lúbù nu, se takayu biyágan kammin, se takayu iulli kammin ki íli nu wa Israel. ¹³ Ay nu màwa ngámin dayán nin, dakayu wa tolay ku, ay mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. ¹⁴ Ialúbù ya Ispiritu ku kadakayu, ay mabiyág kayu kammin, se takayu iulli kammin ki íli nu kampela ngin. Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh. Iyà ya nangikagi kídi, ay kuwaan ku kurug ngámin dedi,” nán ne APU.

Ya agsissa na Juda se Israel

¹⁵ Ay uwad manin kinagi ne APU kiyà: Ay nán na, ¹⁶ “An-anà tolay, mangalà ka ka bitti a káyu se mu isúrát idi, ‘Tu idi ye Juda se daya iIsrael la kamungayán na.’ Ay se ka la mangalà manin ka isa pikam nga káyu, se mu isúrát idi, ‘Tu idi ye Jose (káyu ne Efraim) se daya iIsrael la kamungayán na.’ ¹⁷ Ay se muda nga paglànuan, ta senu sissa da ki ímam. ¹⁸ Ay nu saludsúdan daya keliyán mu ya sarut na, ¹⁹ ay nán mu kaggída, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Alà ku ya káyu ne Jose (nga atán ki turáy ne Efraim) se daya tangámalán na Israel nga kamungayán na, ay se ku ilànù ya káyu ne Juda, ta senu sissa da ki ímà.’

²⁰ Ay se mu ipassingan kaggída daya duwa nga káyu nga sinurátam nga im-immán mu. ²¹ Ay se mu la nán kaggída, ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Alà ku kammin daya iIsrael kadaya ngámin na nas-nasiyon nga nepar-paritán da, ay se kuda urnúngan kammin kiya íli da kampela ngin. ²² Pagbalinan kuda ka sissa nga nasiyon kadaya ban-bantay na Israel. Ay sissa nga ári ya mangituráy kaggída ngámin nin, ta akkan da ngin mauwár ka duwa nga nasiyon onu duwa nga pagariyán. ²³ Akkan da pe yin na magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos da, nga ittu daya mangrag-ragit kaggída, se akkan da ngin mangwa kadaya nadakè a pakabasúlán da.

Isalákan kuda se pakawanan kuda kitu naglikud da kiyà. Dalusán kuda, se aggída daya tolay ku se Iyà in ya Dios da. ²⁴Ay e David nga bobonan ku ya ári da; sissa ya magtarakan nin kaggída. Ay ikurug da daya bil-bílin ku, se kapiyánan da nga surútan daya lin-lintag ku. ²⁵Maggunà da ngin ki lusà a nidde ku kitu bobonan ku nga Jacob; tu íli nga nag-agyanán datu apuapu da. Ay magyán da ngin kitúni na ka áwan panda, aggída se daya pútupútut da, se daya sumarunu pikam ma gakagaka da. Ay e Ari David nga bobonan ku ya ári da nga mangitur-turáy kaggída ka áwan panda. ²⁶Magkari yà nga makikappiya kaggída; kari yán kaggída ka áwan panda. Papiyaan ku ya biy-biyág da, se kuda paaduwán tutu wala. Ippáy ku ya Templo ku kiya giyán da, ka áwan panda. ²⁷Mepagyán nà kaggída. Iyà ya Dios da, ay aggída daya tolay ku. ²⁸Ay díkod mammuwán daya duddúma nga nasiyon nga Iyà nge Yahweh nga namíli kadaya iIsrael, nga aggída daya tolay ku, nu atán peyapeyang ya Templo ku ki giyán da.”

Ya angraut ne Gog ka Israel

38 Ay uwad kinagi manin ne APU kiyà. Ay nán na, ²“An-anà tolay, umàráng ka ka Gog nga íli ne Magog nga ári ka Meshec se Tubal, ay se mu amomanán nga nán mu, ³“Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Iyà ya kalínga mu Gog. ⁴Kawítan ku ya támi mu se taka ligutan, kabulun mu daya ngámin suldádu, se daya kabalyu mu, se daya suldádu ma nakatakay ka kabalyu, nga adu tutu wala se nakabádu da ngámin ka ibbabádu da ki gubát. Sikkaampiláng se sikkakalátag da. ⁵Kabulun mu pe daya suldádu nga iPersia, iEtiopia se iPut, nga sikkakalátag se nakahelmet pe. ⁶Kabulun mu pe daya ngámin suldádu ka Gomer, se daya suldádu ka Bet-togarma nga gayát kam ka adayyu wa giyán na pane ka dáya. Adu daya tolay ya kabulun mu.

⁷Magsagána kayu peyang, ikaw se daya ngámin na suldádu wa naurnung ki giyán mu. Ikaw ya mangiapu kaggída. ⁸Ayabán takayu wa mawe makigubát, nu mabayabayág la nga dagun. Mawe nu wa rautan ya íli nga madama da nga politan. Naggagayát daya tolay kiyán íli kadaya ngámin giy-giyán. Naurnung da kadaya ban-bantay na Israel, nga nadadál kitun ki gubát may ninggap da nga magbiy-biyág manin da tolay. ⁹Darupan nuda nga ummán ki darru, se ummán ki gibat nga manglangngup kaggída,

ikaw se daya ngámingámin na suldá dum se daya adu tutu wala nga tolay mu.”

¹⁰ Ay tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Ay kiyán na tiyampu, makalammat ka, Gog, ka nadakè a pal-palánu. ¹¹ Nán mu ki uray mu, ‘Mawe ku rautan daya il-íli nga áwan darupírip pa abut, se ku rapúnan daya tolay ya maging-inggap pala nga magbiy-biyág kitúni nga áwan lidulídug. Awan da la nga darupírip pa abut, se áwan da ruwá ngan. ¹² Arisamsamman ku ngámin na kuw-kuwa da, se ku dadàlan kammin ya íli da nga nadadál kitun, nga pag-agnán da tolay ya naggagayát kadaya ngámin na nas-nasiyon na nekasip-siparaán da. May kídí yin, ay adu daya an-animál da se daya kuw-kuwa da, ay se mag-agnán da kiya túlad na kalawagán. ¹³ May saludsud da kikaw daya iSheba se Dedan se daya maglà-láku se daya ap-apu nga iTarshis, “Inurnung mu daya suldá dum ta, nga mawe rumaut se mangarisamsam kadaya adu tutu wala nga kuw-kuwa da; daya silber se balitù da, se daya an-animál da, se daya kuw-kuwa da?”

¹⁴ “Ay lugud, an-anà tolay, mawe mu kagiyan idi ke Gog. ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Ay kídí ta ninggap pin ya kabiy-biyág daya tolay ku wa iIsrael, ay ittu ya agkínin mu win. ¹⁵ Umbet ka nga maggayát kiya adayyu pà nang nga giyán mu ka dáya; kabulun mu ngámin daya adu tutu wala se nagrurungat nga suldá dum nga nakatakay kadaya kabalyu da. ¹⁶ Mawe mu rautan daya iIsrael nga tolay ku, ummán ki gíbat nga manglangngup ki kalawagán. Màwa yán nu mabayabayág la nga dagun. Ay díkod gapu kikaw, Gog, ay mammuwán dà ngámin daya nas-nasiyon, nga Iyà nga Dios ya rabang na nga dayáwan da.”

Ya kapánis ne Gog

¹⁷ “Ay kagiyan pikam ne APU kikaw nga, ‘Kitu napalábas sa dagudagun nin, ay nepekagi ku kadatu profeta na Israel nga kiya masangwánan, ay atán ipàrob ku nga mangraut kadaya iIsrael. Ikaw ya nán ku kitun.’ ¹⁸ Kiya angraut ne Gog kiya íli Israel, ay makarungat tà tutu wala,” nán ne Apu DIOS. ¹⁹ “Ta gapu ki abugu ku se napalotán na rungat ku, ay mayagyag ka naggat tutu wala ya ngámin íli Israel. ²⁰ Magpil-pilpig da ki aggansing da kiyà daya ngámin sissida, se daya an-anù, se daya an-animál, se daya ngámin na magkar-káray ki lusà, se ngámin tolay kídí kalawagán. Ay

---

38:12 Ya litiral nga sarut na ki aggúni nga Hebreo, ay “púsag.”

migday ngámin daya ban-bantay se madugay daya tappatappáng se marba ngámin daya darupírip pa abut. ²¹ Maggayát kadaya ngámin ban-bantay na Israel ya ippapatay ku. Ay magpapátay kampela ngin nin pe daya tolay mu,” nán ne Apu DIOS. ²² “Panísan taka se daya suldádum. Matay kayu ki sinakit se ki gubát. Paudanan ku ka naggat tutu wala. Udanán takayu se daya suldádum, se daya tolay nga kabulun mu ka ullalágu, se apuy, se asufre. ²³ Ay ittu yán ya angipassingan ku ki pannakabalin ku, se áwan ku kapáda nga Dios. Ay díkod mammuwán daya ngámin na nas-nasiyon kídi kalawagán nga Iyà nge Yahweh.”

Ya kaábà daya suldádu ne Gog

39 Ay nán ne Apu DIOS kiyà, “An-anà tolay, ikagim idi ke Gog: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Iyà ya kalínga mu Gog, nga apu daya ap-apu ka Meshec se Tubal. ² Itálaw taka kiya kadayyuwán na giyán ka dáya, ay se taka iturung nga ippan kadaya ban-bantay ka Israel. ³ Sapuwan ku ya bútog ki kasígid da ímam, se ku pekalubbattán kikaw ya mayán bútog ki diwanán na ímam. ⁴ Matay ka se daya ngámin na suldádum se daya ngámin kabbulun mu kadaya ban-bantay na Israel. Ipakkán ku kadaya an-anù se kadaya alsádu wa an-animál daya baggi nu. ⁵ Matay kayu ki ir-ir-er, ta ittu yán ya nán ku nga màwa,’ nán ne Apu DIOS. ⁶ ‘Sídúgan ku ya íli Magog se daya il-íli nga atán ki adanni ki dappit bebay, nga natalgad da magbiy-biyág. Ay díkod mammuwán da nga Iyà nge Yahweh. ⁷ Ipakammu ku ya napatag ga ngágan ku kadaya iIsrael nga tolay ku. Akkan ku win na ipalúbus nga merupat ya napatag ga ngágan ku. Ay díkod mammuwán daya nas-nasiyon nga Iyà nge Yahweh, nga Awan Kapáda nga Dios da iIsrael. ⁸ Inumbet tin! Ittu idi yin ya algaw wa nán ku nga kàwa ngámin dedi,’ nán ne Apu DIOS.

⁹ Ay nu màwa dayán nin, ay maglalawán daya iIsrael ki íli nga mawe maggalà kadatu agkewaren na ippapatay ki gubát; alàán da datu kalátag, se datu bútog, se datu mayán bútog, datu say-áng, se datu ippapangkur, ka idungsu da. Pittu dagun da nga magdungsu kadedi ki katabbun da tutu wala. ¹⁰ Akkan da ngin masápul ya mawe mangáyu kadaya sirát se ginúbát, ta datu ippapatay ki gubát nga inalàán da la ngin ya idungsu da. Aggída ngin ya mangarisamsam kadatu umbet mangarisamsam kuma kadatu kuw-kuwa da,’ nán ne Apu DIOS.”

Ya pannaketaman ne Gog

¹¹ Ay nán pikam ne Apu: “Kiyán na algaw, ay iddán ku nge Gog ka ketamnán na ka Israel. Idde ku tu Tanáp daya Maragbiyahe, tu pane lattakán natu Natay nga Bebay. Kitúni ya ketamnán ne Gog se datu ngámin suldádu na. Mengagánan ka Tanáp nga Giyán daya Suldádu ne Gog. Ay túya akkan makadalen nin daya maragbiyahe kitúni nga giyán. ¹² Pittu búlán daya iIsrael nga magtaman kadaya innát, ta senu madalusán tu lusà. ¹³ Sumeng ngámin da iIsrael nga magtaman. Gapu kiyán na kuwaan da, ay mapadayáwan da ki algaw wa angngipassingan ku ki kinadáyaw ku,” nán ne Apu DIOS. ¹⁴ “Kalpasán naya pittu wa búlán, ay magpíli da kada lalláki nga matudinán na mawe magdàdàdà kitu lusà nga magsápul ka tuláng nga akkan pikam ma netaman, ta senu metaman da, ka angdalus da kitu lusà. Pittu búlán da nga magdàdàdà a magsápul. ¹⁵ Ay oray inna kadatu magsápul ya makasingan ka tuláng, ay payán na ngala ka tagematun, ta senu masingan datu natudinán na pára taman, se da mawe itaman kitu Tanáp nga Giyán datu Suldádu ne Og. ¹⁶ (Ay atán pe íli kitúni nga ingágan da ka Hamona.) Ummán kiyán ya kuwaan da, ta senu madalusán tutu wala tu lusà.”

¹⁷ Ay nán ne Apu DIOS kiyà: “Ay nu ikaw, an-anà tolay, ay karrawám ngámin daya baláki nga an-anù se daya ngámin alsádu wa animál: ‘Tu idi ya kagiyam kaggída, umbet kayu ngámingámin, adayyu kayu mán se adanni. Umbet kayu wa magbattug ki isag-sagána ku nga adu tutu wala dátun ku. Umbet kayu kiya ban-bantay na Israel, ta magkakán kayu ka tabbit se uminum kayu ka dága. ¹⁸ Kanan nu ya baggi daya narungat ta suldádu, se inuman nu ya dága daya agtuturáy ki kalawagán. Ittu dayán daya bátug toru wa karneru, urbun karneru se kalding se toru wa báka; pinalùmag ngámin dayán nga gayát ka Bashan! ¹⁹ Magkán kayu ki taba panda ki kabtug nu, se kayu uminum kiya dága da panda kiya kinglaw nu kiya isag-sagána ku nga say-am pára kadakayu. ²⁰ Ay mapnà kayu wa mangán ki say-am ku nga kabalyu se daya nagtatakay kaggída, se kadaya ngámin baláki suldádu wa narungat,’ nán ne Apu DIOS.”

39:16 Ya sarut na, ay “Adu tutu wala nga Tolay.”

Ya aggulli daya iIsrael ki íli da

²¹ Nán ne Apu, “Masingan daya ngámin nas-nasiyon, ya kinuwà a namánis kaggída. Ay gapu kiyán, ay masingan da ya kinadáyaw ku se pannakabalin ku. ²² Ay díkod, manggayát kiyán na algaw ka panda, ay mammuwán daya iIsrael nga Iyà nge Yahweh nga Dios da. ²³ Ay mammuwán pe daya ngámin na nas-nasiyon nga ya gapu na nga nippan da nga nebalúd kadaya nagbal-baláki nga il-íli daya iIsrael, ay gapu kadaya bas-básul da, se gapu kiya nagtaraydor da kiyà. Ay túya naglikudán kuda, se kuda nidde yala kadaya kalínga da, ay natay da ngámin ki gubát. ²⁴ Naglikudán kuda, ta ittu ya rabbang na kaggída, gapu ki kinaragit da se kadaya bas-básul da.”

²⁵ Ay díkod nán ne Apu DIOS: “Ngamay kídí yin, ay ipatulli ku tu dáti nga napiya nga kabiy-biyág daya iIsrael, nga gakagaka natu Jacob. Kalakkán kuda ngámin na iIsrael, ay se kappiyánan ku nga sin-sinnan nga akkan merupat ya napatag nga ngágan ku. ²⁶ Ay nu natalgad da nga magyán nin ki íli da, nga áwan da ngin na ikansing, ay maligpanán da ngin tu appat da se tu nagtaraydor da kiyà. ²⁷ Inalà kuda ngin kadatu íli datu kalínga da, se inurnung kuda ngin, ay se gapu kaggída ay nepassingan ku kadaya nas-nasiyon ya áwan ku kapáda nga Dios. ²⁸ Ay se dala nga mammuwán nga Iyà nge Yahweh nga Dios da, gapu ta nippan kuda kadaya il-íli nga nebalúdán da se kuda inurnung kammin ki íli da kam pe la ngin. Awan ku igsán oray isa kaggída. ²⁹ Ay akkan kuda tutu wala ngin na paglikudán, ta ialúbù ya Ispiritu ku kaggída.’ Tu yán ya nán ne Apu DIOS.”

Tu baru wa Templo wa nepassingan ke Ezekiel

40 Ay kitu mekasangapúlu wa algaw kitu baru dagun natu mekaduwa púlu se limma dagun mi yin nga nebalúd, ay se mekasangapúlu se appát dagun nanggayát kitu nekadadál na Jerusalem, ay nàmud ku ya kaatán ne APU, ay nippan nà kitúni. ² Ummán ki tagenap tu nangippan ne Dios kiyà kitu útun tu alingúdu wa bantay kitúni Israel. Ay kitu pane dáya kitu giyán ku, ay uwad nasingan ku nga ummán ka isa íli. ³ Ay kane ippan nà kitu íli, ay uwad nasingan ku wa isa nga laláki nga magsisíkad kitu bíkat na ruwángan; nasil-silang tu murang na, nga ummán ki nasilang

nga bága; ay se uwad im-immán na nga lúbid nga dilána se atán irrurukud nga túbung nga im-immán na. ⁴ Ay nán natu laláki kiyà, “An-anà tolay, magsímar ka se kappiyánam ya manggìna. Akkam kaligpanán daya ngámin na ipassingan ku kikaw, áta nippan ka kídì, ta senu mepassingan ku dedi kikaw. Ay se mu la nga ikagiyán ngámin daya mas-asingan mu kadaya iIsrael nu magulli ka.”

⁵ Nasingan ku nga atán darupírip pa abut kitu giyán Templo. Ay tu irrurukud natu laláki nga túbung, ay tallu mitru se nasurù tu kadaddu na. Rinukud na tu darupírip pa abut natu Templo, ay tallu mitru se nasurù tu katannag na, se tallu mitru se nasurù pe tu kalingúdu na. ⁶ Ay se yala nawe kitu ruwángan ka pane lattakán. Ummunè kitu pákapákad se na rinukud tu kadayyu da kitu lalangkán; tallu se gudduwa mitru tu kadayyu na. ⁷ Ay kitu unag gin kitu lalangkán, ay atán da agtallu kuwartu nga magdammáng; tallu mitru tu kadakkal da se tallu mitru pe tu kadaddu da; ay duwa mitru ya tannag tu dingding nga nagbabátán da. Ay tu amin-unag kitu lalangkán nga mameyag gin kitu amin-unag ga kuwartu natu Templo, ay tallu mitru pe tu kadakkal na. ⁸ Ay rinukud na pe tu lalangkán kitu tapungtu kitu unag, ay tallu mitru pe tu kadakkal na. ⁹ Ay se na rinukud tu dad-dalenán na gayát kitu ruwángan, ay appát mitru tu kadakkal na, se isa mitru tu kadakkal datu pinangkaadígi na. Ay tu idi tu muddi pà nang nga gagyángan nga adanni kitu Templo. ¹⁰ Ay díkod atán da agtallu wa kuwartu kitu magdammáng kitu dad-dalenán na pane ka lattakán. Sangapáda tu rukud datu kuwartu, se sangapáda pe tu tannag datu dingding nga nagbabátán da. ¹¹ Ay se na la rinukud manin tu kadakkal natu gagyángan na lumná, ay tallu mitru tu kadakkal na, ay annam se gudduwa mitru tu lalangkán. ¹² Ay kitu àráng datu káda kuwartu, ay atán lalásígán na gudduwa mitru ya kalingúdu na, ay ummán pe tu katannag na. Ay datu kuwartu, ay agtallu mitru nga nagbaal. ¹³ Ay se na rinukud tu kadakkal natu dad-dalenán, manggayát kitu likud datu isa daládag ga kuwartu panda kitu likud datu dammáng da nga kuwartu, ay sangapúlu se tallu mitru ngámin. ¹⁴ Ay rinukud na pe tu panin likud pà nang nga kuwartu, ay sangapúlu se isa mitru tu kadakkal na. ¹⁵ Ay tu kadaddu natu dad-dalenán manggayát kitu ruwángan panda kitu lalangkán kitu likud, ay duwa púlu se limma mitru ngámin. ¹⁶ Ay atán da bibittì a lamdáwan kitu amin-lasi datu kuwartu, ta senu masingan da tu ruwár na. Ab-abay tu panin lasi natu lamdáwan may itu panin unag na. Ay uwad pe lamdáwan

da kitu dingding nga nagbabàtán datu kuwartu. Ay kadatu dingding datu nagbabàtán da, ay uwad da dikurasiyon da nga sinan iyug.

¹⁷ Ay se nà nippa tu laláki kitu amuwág kitu lasi natu Templo. Uwad nasingan ku nga tallu púlu nga kuwartu nga neútup kitu darupírip pa abut. Uwad nadatagán ka batu nga dad-dalenán kitu àràng datu kuwartu.

¹⁸ Ay tu batu wa dad-dalenán, ay atán kitu bíkat datu ruwárgan. Páda na kammin pe tu kaabay na se tu kadaddu na kadatu ruwárgan. Ittu idi tu panigad da dad-dalenán na batu. ¹⁹ Ay se la rinukud natu laláki tu kadayyu tu nagbàtán datu ruwárgan ka panin lasi se panin unag ga ruwárgan. Ay limma púlu se tallu mitru tu kadayyu na.

Tu ruwárgan ka pane dáya

²⁰ Ay se yala rinukud natu laláki tu pane dáya nga ruwárgan, nga ummán kitu nangrukud na kitu pane lattakán na ruwárgan. ²¹ Ay uwad agtallu nga kuwartu wa magdammáng, ay se uwad pe nagbabàtán da. Ay mepáda ya rukud da kadatu kuwartu ka pane lattakán. Ay duwa púlu se limma mitru ya kadaddu natu dad-dalenán, ay se duwa púlu se duwa se gudduwa mitru tu kaabay na. ²² Ay ngámin na lamdáwan se dikurasiyon da nga sinan iyug, ay mepáda kammin pe kadatun ka pane lattakán. Ay atán pittu wa pákad da mameyag kitu gagyangán, ay tu amin-unag nga lalangán, ay atán kitu panda natu dad-dalenán na. ²³ Ay kitu dammáng natu panidáya nga ruwárgan, ay atán pe ruwárgan na mawe kitu amin-unag ga amuwág tu Templo, nga ummán kammin pe kitun ka pane lattakán. Rinukud natu laláki tu kadayyu datu ruwárgan, ay limma púlu se tallu wa mitru tu agkadayyu da.

²⁴ Ay se nà nippa tu laláki kitu panillod, ay atán pe ruwárgan kitúni. Rinukud na pe, ay páda na kammin kadatu duddúma nga ruwárgan ya kadakkal na, se kadadakkal datu kuwartu se datu nagbabàtán da, se tu dad-dalenán. ²⁵ Napalebután pe ka lamdáwan kitu panin lasi se panin unag; páda na kammin pe kadatu duddúma nga kuwartu. Ay duwa púlu se limma mitru ya kadaddu tu dad-dalenán, ay se duwa púlu se duwa se gudduwa mitru tu kaabay na. ²⁶ Ay atán pe pittu pákad nga ù-uneán kitu ruwárgan, ay tu lalangán, ay nadekorasiyonán pe ka sinan iyug ya magpíngit datu dingding nga nagbabàtán datu kuwartu. ²⁷ Ay atán pe

ruwáŋan nga mawe kitu amin-unag nga amuwág kitu panillod. Ay ya kadayyu datu duwa nga ruwáŋan, ay limma púlu mitru.

²⁸ Ay se nà a nippan tu laláki kitu amin-unag ga amuwág natu Templo kitu panillod. Ay se na rinukud tu ruwáŋan, ay páda na kammin tu rukud na kadatu duddúma nga ruwáŋan. ²⁹ Ngámin datu kuwartu, se datu nagbabátán da nga dingding, ay mepáda kammin ya rukud da kadatu duddúma. Ay atán pe lamdáwan da kitu panin lasi se kadatu pane kitu dad-dalenán ki unag. Ay ummán kadatu duddúma, atán dad-dalenán pe nga duwa púlu se limma mitru ya kadaddu na se duwa púlu se duwa se gudduwa mitru ya kaabay na. ³⁰ Ay tu lalangkán na lumná kitu kuwartu nga mameyag kitu amin-unag ga amuwág tu Templo, ay appát mitru tu kaabay na se sangapúlu se tallu mitru tu kadaddu na. ³¹ Ay tu lalangkán kitu panillod da ruwáŋan, ay umàráng kitu amin-lasi nga amuwág. Ay atán dikurasiyon da nga sinan iyug datu dingding da, ay atán pe walu nga pákad da ù-uneán panda kitu lalangkán na.

³² Ay se nà a nippan manin tu laláki kitu pane lattakán nga ruwáŋan na mameyag kitu amin-unag ga amuwág natu Templo. Ay se na pe rinukud, ay páda na kammin pe tu rukud na kadatu duddúma nga ruwáŋan. ³³ Datu kuwartu, se datu nagbabátán da nga dingding, se datu gagyangán na lumná kadatu kuwartu, ay páda na kammin pe kadatu duddúma nga ruwáŋan. Atán da pe lamdáwan da kitu amin-ruwár se kadatu amin-unag kitu lalangkán. Ay duwa púlu se limma mitru ya kadaddu da se duwa púlu se duwa se gudduwa mitru tu kadakkal na. ³⁴ Ay umàráng tu abay nga lalangkán kitu amin-lasi nga amuwág. Ay nadekorasiyonán pe ka sinan iyug datu dingding na, se atán pe walu pákad tu ù-uneán na.

³⁵ Ay se nà la manin nippan tu laláki kitu panidáya nga ruwáŋan na mameyag kitu amin-unag ga amuwág. Ay se na rinukud, ay páda na kammin pe tu rukud na kadatu duddúma nga ruwáŋan. ³⁶ Ay ummán pe datu kuwartu, dingding se datu lalangkán, mepáda ngámin tu rukud da kadatu duddúma, se mepáda pe datu lamdáwan na. Ay duwa púlu se limma mitru tu kadaddu natu dad-dalenán se duwa púlu se duwa se gudduwa mitru tu kadakkal na. ³⁷ Ay umàráng kitu amin-lasi nga amuwág tu lalangkán na. Nadekorasiyonán pe datu dingding na ka sinan iyug. Ay atán pe walu nga pákad natu ù-uneán na.

³⁸ Ay atán kuwartu kitu amin-unag ga lalangkán, nga ya gagyangán na, ay pane kitu dad-dalenán. Kitúni da nga bagguwán daya animál nga

medátun. ³⁹ Ay kitu amin-unag natu ruwáangan, ay atán da agduduwa tebol kadatu magdammáng nga ígid na. Ittu datuni datu tebol nga agpartiyán da kadatu animál nga masidug ga pagbasu, se animál la dátun na kapakawanán na básul, se dátun pára ki básul nga akkan napuútán. ⁴⁰ Ay kitu amin-lasi natu lalangkán, ay atán pikam agduduwa nga tebol kitu magdammáng kitu mameyag kitu panidáya nga lalangkán. ⁴¹ Ay aggappát ta tebol ka pane unag se pane lasi. Ay ittu datun na tebol datu agpartiyán da kadatu animál nga medátun. Walu tebol ngámin. ⁴² Ay atán pe appát nga tebol la nàwa ki batu, ay ittu datun tu agsaganáan da kadatu dátun. Duwa púlu se pittu inses tu kalampád da se kadaddu da, ay se gudduwa mitru tu kalingúdu da. ⁴³ Ay datu bíkat datu tebol, ay napalebután da ka pátù nga agtallu inses tu agkadayyu da. Meparotun kadatun na tebol datu dátun na karni.

⁴⁴ Ay se nà ala nippan tu laláki kitu lalangkán na panin unag kitu amuwág. Kitu panin ruwár kitúni, ay atán duwa nga kuwartu nga magdammáng. Tu isa nga atán kitu pane lalangkán ka panidáya, ay umàráng ka panillod; ay tu isa nga atán kitu pane lattakán na lalangkán, ay umàráng ka pane dáya. ⁴⁵ Ay nán tu laláki kiyà, “Idi nga kuwartu wa umàráng ka panillod, ay pára kadaya pappádi nga makammu kadaya ubra ki Templo. ⁴⁶ Ay ya kuwartu wa umàráng ka pane dáya, ay pára kadaya pappádi nga makammu kiya ubra kiya anidúgán. Aggída datu gakagaka natu Zadok. Kadatu ngámin gakagaka natu Levi, ay aggída ngala ya mabalin na umadanni ke APU nga magsirbi kaggína. ⁴⁷ Ay se yala rinukud natu laláki tu amin-unag ga amuwág. Ay limma púlu mitru tu kadaddu na se kalampád na. Ay tu anidúgán ka dátun, ay atán kitu amuwág kitu àráng natu Templo.

⁴⁸ Ay se nà a nippan tu laláki kitu lalangkán kitu Templo. Rinukud na ya katannag datu magdammáng nga dingding; ay isa se gudduwa mitru ya katannag da. Ay tu lalangkán mismu, ay pittu mitru tu kadakkal na. ⁴⁹ Ya kadaddu natu lalangkán ay sangapúlu mitru, ay tu kadakkal na, ay annam mitru. Ay atán sangapúlu wa pákad da umunè kitu lalangkán, ay se atán da dadakkal nga adígi na nga magdammáng kitu lalangkán.

41 Ay kane mabalin datun, ay nippan nà tu laláki kitu unag mismu natu Templo. Ay se na rinukud datu gamba natu gagyangán, tallu mitru tu katannag da; ² limma mitru tu kaabay natu gagyangán, se duwa se gudduwa mitru tu katannag natu dingding na. Ay se na rinukud tu

kadakkal natu kuwartu; duwa púlu mitru tu kadaddu na, se sangapúlu mitru tu kadakkal na. ³ Ay se yala linumnà tu laláki kitu amin-unag pà nang nga kuwartu. Ay se na rinukud datu magdammáng nga dingding kitu lalangán. Ay moli isa mitru tu katannag da. Ay tallu mitru tu kadakkal natu lalangán na, se appát mitru tu kadaddu datu dingding na. ⁴ Ay se na rinukud tu unag natu kapàgán na kuwartu; ay sangapúlu mitru tu kadakkal na, ay ummán pe tu kadaddu na. Ay nán tu laláki kiyà, “Tu idi ya Kapàgán nga Giyán.”

⁵ Ay se na rinukud tu dingding natu Templo, ay tallu mitru tu katannag na. Ay atán da kuwartu nga nepaliput kitu panin lasi natu dingding natu Templo. Duwa se gudduwa mitru tu kaabay datu kuwartu. ⁶ Ay tallu wa sarundù datu kuwartu, ay ki káda sarundù, ay atán tallu púlu nga kuwartu. Ay ningpit ya dingding natu paningúdu wa sarundù ta nepatugaw da kadatu lebig kitu dingding natu Templo ta senu akkan tagge mimád kitu dingding natu Templo. ⁷ Ay kitu amin-lasi datu kuwartu, ay atán naláwa nga agdán nga neútup kitu dingding da. Ay ittu tu dalenan da nga mawe kitu sumarunu wa sarundù. Ay díkod nu sisínán ta ka ruwár, ay ummán ka sangapáda ya tannag natu dingding manggayát kitu taggad panda ka ngúdu. May ka pane unag, ay ab-abay datu kuwartu kitu paningúdu wa sarundù may datun ka panigad na. ⁸ Ay nasingan ku nga atán nepaliput ta balkon natu Templo. Ay tallu mitru tu kalingúdu na. ⁹ Ay tu amin-lasi nga dingding datu kuwartu nga neútup kitu dingding natu Templo, ay duwa se gudduwa mitru tu tannag na. Atán nagbátán datu kuwartu kitu Templo ¹⁰ se datu kuwartu kitu amuwág na nga sangapúlu mitru tu kadakkal na nga nepaliput kitu Templo. ¹¹ Ay atán duwa nga gagyángán na mawe kitu amuwág; tu isa, ay umàráng ka panidáya, ay umàráng tu isa ka panillod. Duwa se gudduwa mitru tu kaabay da.

¹² Ay atán abay nga balay ka pane sirbútán nga umàráng kitu amuwág natu Templo. Ay appát púlu se limma mitru tu kadaddu na se tallu púlu se gudduwa mitru tu kadakkal na; ay duwa se gudduwa mitru ya katannag natu dingding na.

¹³ Ay se yala rinukud natu laláki tu panin lasi natu Templo. Ay limma púlu mitru tu kadaddu na. Ay tu amuwág na se tu isa nga balay, ay limma púlu mitru pe tu kadakkal na. ¹⁴ Ay limma púlu mitru pe tu nagbátán natu àráng tu Templo se itu amin-unag ga amuwág.

¹⁵Ay se na pe rinukud tu balay nga umàráng kitu pane sirbútán na amuwág, ay limma púlu mitru tu kadaddu na meráman datu magpíngit ta kuwartu.

Tu abay nga kuwartu se itu Kapàgán na Kuwartu, se itu lalangán na kuwartu kitu Templo, ¹⁶ ay nakalupkopán da ngámin ka káyu, manggayát kitu datág na se ngámin na gamba datu lamdáwan na. Ay tu amin-unag ga dingding natu Templo, ay makalupkopán pe ka káyu meráman ngámin pe datu panigad se paningúdu datu lamdáwan na, ¹⁷ se itu pane ngúdu natu gagyangán na. Ay ngámin tu unag natu Templo, kitu abay ya kuwartu se kitu amin-unag ga kuwartu, ay nakalupkopán da ngámin pe ka káyu. Ay atán dikurasyon datu ngámin na dingding, ¹⁸ nga sinan kerubin nga duwa murang se sinan iyug. Nelaalaat ya sinan iyug kadatu kerubin. ¹⁹ Singan tolay tu singan natu isa nga murang datu kerubin, se singan murang láyon tu singan natu isa. Umàráng tu isa nga murang kadatu dikurasyon nga sinan iyug ki tapíngit, ay se umàráng tu isa nga murang kitu tapíngit pe nga sinan iyug. Ay ummán kiyán ya dikurasyon nga atán kadatu dingding kitu unag natu Templo, ²⁰ manggayát kitu datág na panda kitu ngúdu natu gagyangán, ay nadekorasyonán ka sinan iyug se sinan kerubin.

²¹ Ay datu gamba natu abay ya kuwartu, ay nagsíku da. Ay kitu àráng natu Kapàgán na Kuwartu, ²² ay atán ya ummán ki tebol nga nàwa ki káyu, nga isa se gudduwa mitru tu kalingúdu na, se isa mitru tu kaabay na se tu kadaddu na. Ay nàwa ngámin ki káyu. Ay nán tu laláki kiyà, “Túyán ya tebol ki àráng ne APU.” ²³ Ay datu gagyangán na mawe kitu abay ya kuwartu se tu gagyangán na mawe kitu kapàgán na kuwartu, ay agduwa pánid datu gitap da. ²⁴ Melukát da ki túlad, ta mesù-sùlin da ka panin unag onu panin lasi. ²⁵ Ay nadekorasyonán pe ka sinan kerubin se sinan iyug tu gitap natu abay kuwartu, nga ummán kadatu atán kitu dingding na. Ay tu lalangán kitu Templo, ay nabobidaán ka káyu tu panin lasi na.

²⁶ Ay atán nagpíngit ta lamdáwan kitu lalangán natu Templo se nadekorasyonán pe ka sinan iyug.

Ya rukud datu Napatag ga Kuwartu se itu amin-lasi nga darupírip pa abut

42 Ay se nà ala nippan tu laláki kitu amin-lasi nga amuwág natu Templo. Nanalen kami kitu panidáya nga ruwángan. Ay se nà a

nippan kitu giyán datu kuwartu nga atán kitu dammáng natu amuwág natu Templo, se dammáng pe natu balay kitu dáya. ²Ya kadaddu natu balay nga atán kitu pane dáya, ay limma púlu mitru se duwa púlu se limma mitru tu kadakkal na. ³Ay kitu dammáng natu sangapúlu mitru nga parte natu amin-unag ga amuwág, ay atán da nadaládag ga kuwartu. Ay kitu dammáng na kitúni, kitu àráng natu amin-lasi nga amuwág, ay atán da pe nadaládag ga kuwartu. Nagsasarundù da nga ummán ki agdán. Tallu sarundù da ngámin. ⁴Ay atán dálen kitu nagbátán datu duwa daládag ga kuwartu; limma mitru tu kadakkal na se limma púlu mitru tu kadaddu na. Umàráng ka dáya datu gagyangán datu kuwartu. ⁵Ay bibittì datu kuwartu kitu mekàlu wa sarundù gapu kitu dálen kitu àráng da. ⁶Ata tallu sarundù da, may áwan da nga adígi, nga akkan ummán kadatu kuwartu kitu amin-lasi nga amuwág nga atán adígi da. Ay díkod, nepasarungkada pà nang tu mekàlu wa daládag may datu duwa nga panìgad nga daládag. ⁷Ay atán dingding kitu pane kitu amin-lasi nga amuwág, nga atán kitu likud datu nadaládag ga kuwartu; duwa púlu se limma mitru tu kadaddu na. ⁸Ay tu kadaddu datu daládag datu kuwartu nga atán kitu amin-lasi nga amuwág, ay duwa púlu se limma mitru; ay tu daládag datu amin-unag ga kuwartu nga pane kitu àráng natu Templo ay limma púlu mitru tu kadaddu na. ⁹Kitu taggad datu nadaládag ga kuwartu, ay atán dad-dalenán kitu pane lattakán nu lumnà ta nga gayát kitu amin-lasi nga amuwág. ¹⁰Neútup tu dad-dalenán kitu dingding natu darupírip pa abut kitu amuwág.

Ay kitu panillod kitu bíkat tu Templo, kitu dammáng na se tu amuwág, ay atán da nga nadaládag ga kuwartu; ¹¹ay atán dálen kitu àráng da, nga ummán kammin kitu kadakkal na se kadaddu na kitu dálen na atán kitu àráng datu kuwartu nga atán kitu pane dáya natu Templo. Ay páda na kammin pe tu kadaddu da se kaabay da, se ngámin na lalangkán se gitap da. ¹²Atán ya lalangkán kitu linung datu nadaládag ga kuwartu kitu panillod natu Templo, kitu panggayatán natu darupírip pa abut ka pane lattakán.

¹³Ay se la nán tu laláki kiyà, “Napatag dedi nga kuwartu, ta kadedi ya angnganán daya pappádi nga nagdátun ke APU kadaya ngáni da kadaya napatag ga dátun. Ay kídì pe aggipayán da kadatu napatag ga dátun; ummán kadatu dátun na trígo, se datu dátun na pakapakawanán daya bas-básul, se datu dátun pára kadaya básul nga akkan ta napuútán. ¹⁴Ay

nu lumnà daya pappádi kiya napatag ga kuwartu, ay akkan da magkaw-át kitu amin-lasi nga amuwág. Munna nga mawe da pikam làbuwan daya bádu da nga inusár da nga nagsirbi, ta napatag daya bádu da. Masápul magsukát da ka bádu sakbay da nga mawe kadaya duddúma nga parte nedí nga Templo nga giyán da tolay.”

¹⁵ Ay kane nabalín tu laláki nga magrukud kitu amin-unag natu giyán tu Templo, ay nippan nà kitu ruwár. Nanalen kami kitu ruwárgan ka pane lattakán. Ay se na nga rinukud tu ngámin na nagpandanán natu giyán Templo. ¹⁶ Rinukud na tu panda na kitu pane lattakán, ay duwa gatut se limma púlu mitru tu kadaddu na. ¹⁷ Ay se na pe rinukud tu panda na kitu pane dáya, ay duwa gatut se limma púlu mitru tu kadaddu na pe. ¹⁸ Ay se na manin rinukud tu panda na kitu panillod, ay duwa gatut se limma púlu mitru pe tu kadaddu na. ¹⁹ Ay se na manin rinukud tu panda na kitu pane sirbútán, ay duwa gatut se limma púlu mitru pe tu kadaddu na. ²⁰ Ay díkod rinukud na ngámin tu nagpandanán natu giyán Templo, ay sangapáda datu kadaddu da. Ay naabut pe ka darupírip tu giyán Templo, ta ittu tun tu pagsibnaán na napatag se ya akkan napatag.

Nagulli kammin ya diláng naya dáyaw ne Dios kitu Templo

43 Ay se nà a nippan tu laláki kitu lalangkán ka pane lattakán. ² Ay nasingan ku kitúni ya diláng naya dáyaw ne Dios nga Dios na Israel nga magpagayát ka lattakán. Ay ummán ka naggat tutu wala nga asassátan na danum tu tannug na nga umbet, ay nagwada ngala ya kalawagán kitu diláng na. ³ Tu nasingan ku, ay ummán kammin kitu nasingan ku kitun ka wángag Kebar, se kitu nelalbet na nga nangdadál ki Jerusalem. Ay nagukkab bà ala ki lusà. ⁴ Nanalen tu diláng ne APU kitu ruwárgan na pane lattakán kane mawe lumnà kitu Templo.

⁵ Ay se nà nippan ya Ispiritu ne Apu kitu amin-unag ga amuwág natu Templo. Ay nasingan ku wa nadilangán tutu wala ngámin tu unag natu Templo kitu diláng ne APU. ⁶ Kadakami nga magtag-taging se itu laláki, ay uwad nagina ku wa úni nga maggayát kitu Templo nga makiamomán kiyà. ⁷ Ay nán na, “An-anà tolay, tu idi ya balay nga pagyanán ku nga magturáy. Magyán nà kídí ka áwan panda nga mepagataatán kadaya iIsrael nga tolay ku. Ay akkan da ngin na iap-appat ya napatag ga ngárgan ku. Ay ummán pe daya à-ári da. Akkan da ngin magdáyaw kadaya sinan

diy-diyos, se daya sinan tolayán datu à-ári da kitun. ⁸Netaging da ya gagyangán na balay da ki gagyangán na Templo ku, ay se tittu ya darupírip pa abut ya nagbátán mi. Neap-appat da ya napatag nga ngágan ku kadatu kinuw-kuwa da nga nadakè, ay ittu ya gapu na nga rinápun kuda gapu ki rungat ku tutu wala. ⁹Kídi, ay masápul kuspan da ngin ya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos se kadaya sinan tolayán datu natay yin na à-ári da. Ay díkod nu kuwaan da yán, ay mepagyán nà in kaggída ka áwan panda.”

¹⁰Ay nán na pikam, “An-anà tolay, ibàbànán mu kadaya ilsrael nu wà ummán natu Templo nga nepassangan ku kikaw kídi, senu mìpat da kadaya bas-básul da. Ay kagiyam mu pe nga kappiyánan da nga adálan ya palánu ki kàwaán naya Templo. ¹¹Ay nu mìpat da ngin kadatu kinuw-kuwa da, ay ipakammum kaggída ya palánu naya màwa nga Templo. Kagiyam nu wà ummán na ya kàwaán na, nu wà giyán datu lalangkán se lalawanán, se ya ngámin na urnás na. Ay kagiyam mu pe kaggída ngámin na bil-bílin se lin-lintag kiya Templo. Ipassangan mu kaggída ya angisúrát mu kadayán se iya palánu na Templo ta senu kapiyánan da surútan dayán. ¹²Ay tu idi ya lintag na Templo: Ngámin idi nga útun nedi nga bantay nga giyán naya Templo, ay napatag pàrang, meráman daya atán kiya lebut na. Tu yán ya lintag na Templo.”

Ya kàwaán naya anìdúgán ka pagbasu

¹³Ay tu idi ya rukud naya anìdúgán ka pagbasu: atán ya alináwang kiya lebut naya pungut na anìdúgán nga gudduwa mitru ya kadakkal na, se gudduwa mitru ya kadallam na. Atán lebig na nga siyám inses ya katannag na. Tu idi ya kalingúdu na anìdúgán: ¹⁴Manggayát kiya pungut na ki lusà panda ki munna nga lebig na, ay isa mitru, ay se gudduwa mitru tu kadakkal na. Ay manggayát kídi panda ki útun na, ay duwa mitru ya kalingúdu na; ay gudduwa mitru pe tu kalampád natu abay nga lebig na. ¹⁵Ay ya anìdúgán ka dátun mismu, ay duwa mitru ya kalingúdu na. Ay atán appát nga sinan sàgud ki appát nga síku na, nga mekanáyun kiya anìdúgán. ¹⁶Ya kadakkal natu útun tu aggapuyán mismu, ay annam mitru nga nagbaal. ¹⁷Ay atán pe lebig na nga pittu mitru nga nagbaal ya kadakkal na. Ay napalebután pe ka alináwang nga duwa dangan ya kadakkal na. Ay atán da pe pákad na nga ù-uneán kitu pane ka lattakán.

¹⁸Ay nán ne Apu DIOS kiyà, “An-anà tolay, tu idi ya pagannurútán nu mepanggap ki masidug ga dátun, se ya angisiyà nu ki dága ki bíkat na nu mabalin màwa idi nga anidúgán ka pagbasu. ¹⁹Ay daya Levita nga pappádi nga gakagaka tu Zadok ya umadanni nga magsirbi kiyà,” nán ne Apu DIOS. “Mangalà ka ka isa toru wa báka se mu idde kaggída ka pagbasu da ki básul. ²⁰Mangalà ka kiya dága na báka se mu pìgesán daya appát nga sinan sàgud nga atán ki síku naya anidúgán, se daya appát nga síku natu abay ya pasamánu na, se kitu ngámin lebig na. Ay túyán ya bíláng basu na anidúgán se ya kadalusán na. ²¹Mangalà ka pikam ka isa nga nabagu nga toru wa báka nga pagbasu ki básul, se mu sídúgan kiya natudinán na anidúgán kiya lasi naya Templo. ²²Ay kiya mekàduwa nga algaw, ay magbasu ka ka isa nga toru wa kalding nga áwan sad-sadúra. Ay ittu yán ya pagbasu ki básul. Madalusán ya anidúgán nga ummán kammin kitu kinuwa mu kitu nabagu nga toru báka. ²³Ay nu mabalin mu madalusán ya anidúgán, ay magbasu kayu ka nabagu nga toru wa báka se toru wa karneru nga áwan da sad-sadúra. ²⁴Idátun muda ke APU, ay se warítán daya pappádi ka asin, ay se da nga sídúgan na idátun kiyà. Ittu yán ya masidug ga dátun pára ke APU. ²⁵Ay ki unag na pittu ngalgaw, ay magbasu kayu ka toru wa kalding, se toru wa báka se karneru nga áwan da sad-sadúra. ²⁶Ay kuwaan nu peyang yán ki unag na pittu ngalgaw ka angdalu nu se angipakin-kuwa nu ke APU kiya anidúgán. ²⁷Ay manggayát ki mekawalu wa algaw, ay gayatán nin daya pappádi ya magbasu kadaya masidug ga dátun, se dátun na pannakekappiya daya tolay. Ay díkod maangammán nà kadakayu” nán ne Apu DIOS.

Ya nakagitap peyang ngin na ruwángan

44 Ay se nà nippan tu laláki kitu pane lattakán na ruwángan natu amin-lasi nga darupírip pa abut natu giyán Templo, ngamay negitap. ²Ay nán ne APU kiyà, “Idi nga ruwángan, ay masápul nakagitap peyang ngin ka panda. Akkan nu lù-lùtán idi, se áwan ya manalen kídi, ta ittu idi ya dinalen ne APU nga Dios na Israel kane lumná. Ay túya masápul la nakagitap peyang ngin. ³Annung naya magturáy ya umbet kiya ruwángan na magtugaw wa mangán ki àráng ne APU. May manalen kitu lalangán kitu bíkat natu ruwángan, ay kitúni kammin ya dalenan na nu lumawán nin.

Daya mabalin lumná kiya Templo

⁴ Ay se nà nedalen tu laláki kitu panidáya nga ruwárgan, se kami nawe kitu àráng natu Templo. Ay nasingan ku nga nawada tutu wala pàrang tu unag natu Templo ki diláng na dáyaw ne APU! Ay tútu naglakab bà kitu lusà. ⁵ Ay nán ne APU kiyà, “An-anà tolay, kappiyánam sinnan se ginán se akkam kal-kaligpanán daya kagiyam ku kikaw, mepanggap kadaya ngámin lin-lintag se daya ngámin masápul surútan kídí Templo. Tandaanán mu nu iinda ya mabalin na lumná ki unag, se nu iinna daya akkan mabalin. ⁶ Ay kagiyam pe kadaya nasuwáy nga iIsrael: ‘Tu idi ya nán ne Apu DIOS: Kuspan nu win na iIsrael daya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu. ⁷ Rinag-ragitán nu ya Templo ku ki angipalúbus nu nga lumná daya agtangeli, se daya tolay ya áwan angngurug ke Dios, nu magdátun kayu kiyà kadaya akakkanan na taba se dága. Dinadál nu ya turátù kadakayu gapu kadaya nadakè tutu wala nga kuk-kuwaan nu. ⁸ Imbes na dakayu kuma ya makammu magtagasíngan ki kàwaán daya dátun kiyà, ay nepiyár nu mán kammin kadaya agtangeli yin.

⁹ Ay díkod, tu idi ya nán ne Apu DIOS: “Awan agtangeli nga akkan nakúgit, se tolay ya akkan mangikurug kiyà, se ngámin daya agtangeli nga mepagíli kadaya iIsrael ya mabalin lumná kiya Templo ku.

¹⁰ Ay daya Levita nga naglikud kiyà se da nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos kitun kitu naglikud daya iIsrael kiyà, ay panísan kuda. ¹¹ May oray nu mapakuna, ay aggída nga Levita daya magsirbi ki Templo ku. Aggída ya magguwardiya kiya gagyangán na Templo, ay se aggída ya mangwa kadaya ubra kiya Templo. Aggída ya pára parti kadaya animál nga masidug nga dátun da tolay, ay se aggída ya mangatangya se magsirbi kada tolay. ¹² Ngamay gapu ta aggída tu nangiapu kitun kadaya tolay ku nga magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, nga ittu tu inagbásul da nga iIsrael, ay túya nesipata ku nga masápul la mapánis da gapu kiya básul da,” nán ne Apu DIOS. ¹³ “Akkan da makaadanni kiyà nga magsirbi ka pádi ku. Ay akkan da pe makaadanni kiya napatag ga dátun kiyà, se kadaya ngámin na napatag kiyà. Ay díkod meap-appat da, ta ittu ya kapanísán da gapu kadatu nadakè a kinuw-kuwa da. ¹⁴ Ngamay kuwaan kuda ngala ngin na magtagasíngan kiya Templo se mangwa kadaya ur-úray ya ubra ki Templo.”

Daya pappádi nga magsirbi ke Dios

¹⁵“Ngamay daya Levita nga gakagaka tu Zadok nga netul-túluy da tu nagsirbi kiyà oray kitu naglikud daya iIsrael se nagdáyaw da kadaya sinan diy-diyos, ay aggída ngala ya rabbang na nga magsirbi kiyà. Aggída ya mangidátun kiyà kadaya taba se dága,” nán ne Apu DIOS. ¹⁶“Aggída ngala ya mabalin lumná kiya Templo ku se aggída ngala ya makappan kiya tebol ku wa magsirbi kiyà. Tungapálan da ngámin na ipàwa ku kaggída. ¹⁷Ay nu lumná da ki lalangán nga mameyag ki amin-unag ga amuwág na Templo, ay masápul magbádu da ka dilána nga lúpus. Akkan da magbádu ka bádu wa nàwa ka dùdut karneru nu magubra da kiya amin-unag ga amuwág na Templo onu kiya unag mismu na Templo. ¹⁸Masápul la dilána nga lúpus ya pagabungut da, se dilána pe ya panin unag nga bádu da. Akkan da magbádu ki oray nágan na nga magpalingat kaggída. ¹⁹Ay nu mawe da ki amin-lasi nga amuwág na Templo, ay masápul làbuwan da datu bádu da nga nagsirbi kiyà. Ibansi dada ngala kiya kapàgán na giyán, ay se da magsukát ka sabáli nga bádu, ta senu akkan maalitán da tolay kiya kinapatag datu bádu da.

²⁰Akkan mabalin na magpakalbu da, may akkan da pe paadadduwan pà nang ya abù da. An-annungan da ngala ya púkis da. ²¹Ay masápul pe nga akkan uminum ka bási ya pádi nu lumná kiya amin-unag ga amuwág na Templo. ²²Ay nu mangatáwa da, ay masápul babbalásang nga iIsrael ya atawán da, onu búkud daya kapáda da nga pádi. Akkan da mangatáwa kadaya nesína onu búkud daya duddúma nga tolay. ²³Ay masápul la tугúdan da daya tolay ku nga mamaglásin kadaya ibílang ku nga napatag, se daya bílang ur-úray, se mamaglásin kadaya ibílang ku nga nadalus se daya akkan nadalus. ²⁴Ay nu atán ríri da tolay, ay aggída ya mangguwes. Ay masápul mebasár ki lintag ku ya angguwes da. Masápul pe nga ikurug daya pappádi daya bil-bílin se lin-lintag ku, ay se ngilínan da pe daya napatag nga al-algaw se ya algaw wa aggiimáng. ²⁵Masápul akkan da umad-adanni kadaya natay, ta maragitán da; malaksid dala nu ama da onu ina da, se wagi da nga laláki onu wagi da nga babbalásang ya natay; annung da ya umadanni. ²⁶Akkan da makapagulli ki ubra da ki Templo panda ki angwa da ki panagdalus nga nán naya lintag, ay se da magbílang pikam ka pittu algaw ka panda, se da la nga mebílang ka nadalus manin. ²⁷Ay kiya munna nga algaw wa ilalnà na pádi kiya amin-unag ga amuwág

se kiya kapàgán na giyán, ay masápul magbasu pára ki básul na,” nán ne Apu DIOS.

²⁸ “Ay áwan mengáni nga lusà ki Israel kadaya pappádi, se akkan da middán ka kuw-kuwa da, ta iyà ya bátug ngáni da se kuw-kuwa da. ²⁹ Ay maggayát kadaya dátun daya tolay ki Templo ku ya kanan da, ummán kadaya dátun na trigo, se dátun pára ki básul, se dátun pára ki básul nga akkan napuútán. Ay ngámin na ipakin-kuwa daya iIsrael ke APU, ay kuw-kuwa daya pappádi pe. ³⁰ Ay midde pe kadaya pappádi ya munna nga búnga daya mul-múla, se daya munna nga ápit daya iIsrael kadaya trigo da. Midde pe kadaya pappádi ya munna nga nalútu wa sinápay da, ta senu papiyaan ne Apu ya biy-biyág daya tolay. ³¹ Masápul akkan mangán daya pádi ka an-anù onu animál nga natay kampela ngin nin, onu pinatay daya duddúma nga animál.”

Ya lusà a nepakin-kuwa ke Apu

45 Ay nu uwauwár nu ya lusà kadaya tangámalan na Israel, ay mangisibna kayu pikam ka sangapúlu se duwa se gudduwa kilumitru ya kadaddu na se sangapúlu kilumitru ya kadakkal na, ka kuw-kuwa ne APU. Mebílang yán ka napatag ga lusà. ² Ya duwa gatut se limma púlu mitru nga nagbaal, ay ittu ya kepasikádan naya Templo. Ya duwa púlu se limma mitru ki lebut na, ay áwan ya mippáy. ³ Mangrukud kayu manin kiya napatag ga lusà ka sangapúlu se duwa se gudduwa kilumitru ya kadaddu na se limma kilumitru ya kadakkal na. Màwa kiyán ya Kapàgán na Giyán. ⁴ Napatag pànanang yán nga giyán. Iyán na lusà, ay ittu ya pagbalayán daya pappádi nga umadanni ke APU nga magsirbi kaggína, ay se kiyán pe ya kepasikádan na Templo. ⁵ Ay ya isa pikam ma lote nga sangapúlu se duwa se gudduwa kilumitru ya kadaddu na se limma kilumitru ya kadakkal na, ay pára kadaya pappádi nga magub-ubra ngala kiya Templo. Ay ittu yán ya bátug íli da nga kuw-kuwa da.

⁶ Kiya tákip naya lusà nga pára kiyà, ay mangrukud kayu ka sangapúlu se duwa se gudduwa kilumitru ya kadaddu na, se duwa se gudduwa kilumitru ya kadakkal na. Kuw-kuwa daya ngámin na iIsrael yán na lusà.

⁷ Duwa dissu ya mengáni nga lusà kiya apu na Israel. Ya isa nga dissu, ay kitu pane lattakán nga metákip kiya napatag ga lusà panda kitu panda naya lusà daya tangámalan. Ay ya mekàduwa nga dissu, ay tu pane

lattakán na metákip ki napatag ga lusà panda kitu panda naya lusà daya tangámalan. ⁸ Ay ittu yán ya kuw-kuwa na nga lusà kídi Israel. Ay díkod akkan pal-palakkan naya apu daya tolay ku wa iIsrael. Ay ya nabansi kitu lusà, ay mengáni kadaya ngámin tangámalan na Israel.

Daya bil-bílin kiya apu na Israel

⁹ Ay tu di ya nán ne Apu DIOS: “Dakayu wa apu na Israel, kuspan nu win ya agrawat nu se amar-parígát nu kadaya tolay ku. Dayán nala kustu se nalintag daya kuwaan nu. Kuspan nu win ya agtakkil nu kadaya lusalusà da, se ya agpatálaw nu kaggída kadaya lusà da,” nán ne Apu DIOS.

¹⁰ “Yán nala nga kustu wa agkiluwán ya usaran nu nu magkílu kayu, se daya kustu wa salup, se kustu wa galon daya usaran nu wa manggukud. ¹¹ Ya efa nga usaran nu wa manggukud ka arína, ay mepáda kiya bát nga usaran nu wa manggukud ka denu. Ay ya efa se bát, ay pagkapúlu na homer da. ¹² Kiya ikkikílu nu, ya isa nga síkel, ay saktu nga duwa púlu gera. Ay ya annam púlu nga síkel, ay saktu nga isa nga mína.

Daya dátun na idde nu

¹³ Ay tu idi ya pagbasarán nu kadaya dátun nu: Ki káda annam púlu wa láta nga ápit nu wa trígo se sibáda, ay isa láta ya idde nu. ¹⁴ Ay kiya denu olíbo, ay pagkapúlu naya efa ya idde nu ki káda isa nga cor (ya isa nga cor, ay sangapúlu nga bát). ¹⁵ Ki káda duwa gatut ta karneru nu kídi Israel, ay idde nu ya isa. Ay tu dayán daya dátun nu wa trígo, se dátun nu wa masídug, se dátun nu wa pára ki agkakappiya, ta senu mapakawan kayu kadaya bas-básul nu,” nán ne Apu DIOS.

¹⁶ “Ngámin daya iIsrael, ay ippan da dayán na dátun kiya apu na Israel. ¹⁷ Ay ya apu ya makammu wa mangidde kadaya dátun na midde kiya napatag ga piyasta, se kiya angsilibrár nu kiya baru búlan, se kiya algaw wa aggiimáng se daya duddúma nga mà-màwa nga páda dayán. Ya apu pe ya mangidde kadaya dátun na pakapakawanán da bas-básul, se daya

---

45:11 Ya mayanan na “bát,” ay páda na ya mayanan na isa nga láta. 45:11 Ya efa, ay iggugukud ki arína. 45:12 Ya síkel, ay kinadammát yán nga bátug 12 grámu.

dátun na masidug, se dátun nga pára ki agkakappiya, ta senu mapakawan daya ilIsrael kadaya bas-básul da.

Daya napatag ga piyasta

¹⁸ Ay nán manin ne Apu DIOS: “Ay ki munna nga algaw kiya munna nga búlán, ay mangalà kayu ka isa nga nabagu wa toru báka nga áwan na sad-sadúra, ta ittu ya pagbasu nu wa angdalus nu ki Templo. ¹⁹ Mangalà ya pádi ki dága natu dátun pára ki básul, ay se na nga pìgesán daya gamba naya Templo, se daya appát ta síku naya anídúgán, se daya adígi naya ruwángan kiya amin-unag ga amuwág na Templo. ²⁰ Ummán pe kiyán ya kuwaan nu manin kiya mekapittu nga algaw kiya búlán pára kadaya nakabásul nga akkan da napuútán onu akkan da am-ammu. Ummán kiyán ya kuwaan nu, ta senu madalusán ya Templo.

²¹ Ay kiya mekasangapúlu se appát ngalgaw kiya munna nga búlán, ay masápul la silibráran nu ya Piyasta na Naglátaw natu anghel. Ay kiya sumarunu nga pittu ngalgaw, ay tittu ya sinápay ya áwan pamalbád ya kanan nu. ²² Ay kiya munna nga algaw na piyasta, ay mangilbet ya apu na Israel ka nabagu nga toru wa báka nga dátun pára ki básul na se daya ngámin na ilIsrael. ²³ Ay kiya pittu ngalgaw wa piyasta, ay mangilbet ka isa nga nabagu nga toru báka ki káda algaw, ka dátun na masidug pára ke APU. Ay se mangilbet pe ka toru wa kalding ki káda algaw nga dátun pára ki kapakawan na básul. ²⁴ Ay mangilbet pe ya apu ka duwa púlu se duwa litru nga arína ki káda isa nga toru wa báka, duwa púlu se duwa litru pe nga arína ki káda toru wa karneru. Ay mangilbet pe ka appát litru wa denu olíbo ki káda duwa púlu se duwa litru nga arína.

²⁵ Ay ummán kammin pe kiyán ya kuwaan na apu kiya Piyasta Báwi nu mekasangapúlu se limma nga algaw kiya mekapittu wa búlán kiya pittu ngalgaw nga piyasta. Siguraduan na nga atán daya dátun pára ki básul, se dátun na masidug se daya arína se denu olíbo.”

46 Ay nán ne Apu DIOS: “Ya ruwángan naya amin-unag ga amuwág na Templo nga umàráng ka lattakán, ay masápul la nakagitap peyang ki unag na annam ngalgaw wa pinagguubra. Ay se yala malútán ki algaw aggiimáng se kiya Piyasta na Ilalsiyád na Búlán. ² Ay ya apu, ay lumnà kiya lalangkán tolay kiya ruwángan nga maggayát ki ruwár nu umbet; magsíkad dala ki giyán naya adígi naya ruwángan, ki ligge

da pappádi nga magdátun kiya dátun na nga masidug, se dátun na ki kinapiya. Ay se yala magukkab ba magdáyaw ki giyán naya ruwáangan. Ay se yala lumawán kammin kitu dinalen na nga linumnà. Ay akkan megitap ya ruwáangan panda ki gabi. ³Ay daya tolay, ay magyán da ngala kiya àràng na gagyangán na magdáyaw ke APU ki algaw wa aggiimáng se kiya Piyasta na Ilalsiyád na Búlán. ⁴Ay ki káda algaw nga aggiimáng, ay magdátun ya apu ka annam ma urbun karneru se isa nga toru nga áwan da sad-sadúra. Ittu dayán daya masidug ga dátun na ke APU. ⁵Ay bulunán na ka duwa púlu se duwa litru wa arína, se annam litru nga denu olíbo tu toru wa karneru, ay ya arína nga mebulun kadaya urbun karneru wa dátun na, ay sigun ki piyán na nga idde. ⁶Ay kiya Piyasta na Ilalsiyád na Búlán, ay mangilbet ka isa nga nabagu nga toru wa báka, annam ma urbun karneru, se isa nga toru karneru nga áwan da sad-sadúra. ⁷Ay ya toru wa báka se ya toru wa karneru, ay bulunán na ka appát púlu se appát litru nga arína. Ay ya kaadu na arína nga ibulun na kadatu urbun karneru, ay sigun ki piyán na nga idde. Bulunán na pe ka sangapúlu litru wa denu olíbo tu arína. ⁸Ay ya apu, ay lumnà kiya lalangán tolay kiya ruwáangan nu umbet, ay se ittu kammin ya dalenan na nu lumawán.

⁹Nu umbet daya tolay nga magdáyaw ke APU kadaya algaw wa natudinán nga piyasta, ay manalen da ka panidáya nga ruwáangan, ay masápul lumawán da ki panillod da ruwáangan. Ay nu lumnà da ki ruwáangan ki panillod, ay lumawán da ki ruwáangan na pane dáya. Akkan da lumawán kammin kiya ruwáangan na linnà da. ¹⁰Ay kabulun daya tolay ya apu wa lumnà se lumawán kiya Templo ki káda agsilibrár da ki piyasta.

¹¹Ay ki káda piyasta se kiya agsilibrár nu kadaya napatag ga algaw, ya arína nga mebulun ki káda isa nga nabagu wa toru wa báka, ay duwa púlu se duwa litru. Ay ummán pe nu isa toru wa karneru ya medátun; mabulunán pe ka duwa púlu se duwa nga litru wa arína. Ay nu urbun karneru ya medátun, ay sigun ki piyán naya apu nu ummán na kaadu wa arína ya ibulun na. Ay se bulunán na ka appát litru wa denu olíbo ya káda duwa púlu se duwa litru nga arína. ¹²Ay nu mangidde ya apu ke APU ka buluntariyu nga dátun na masidug onu dátun na akikappiya, ay ilukát nu ya ruwáangan ka pane lattakán pára kaggína, ay se na nga idátun ya dátun na nga ummán ki angwa da ki algaw wa aggiimáng. Ay se la nga megitap pa dagus tu ruwáangan nu nakalawán nin.

¹³ Ay káda pagmakát, ay masápul magdátun kayu ke APU ka urbun karneru nga isa dagun na se áwan na nga sad-sadúra. ¹⁴ Bulunán nu pe ka appát litru nga kapíyán na arína se isa litru se nasurù a denu olíbo wa pangrammay kiya arína. Ay tu idi peyang ngin ya pagannurútán nu ki inalgaw wa agdátun nu ke APU. ¹⁵ Inalgaw kayu lugud da magdátun peyang ka urbun karneru, arína se denu olíbo ka masidug ga dátun.”

¹⁶ Tu idi manin ya kinagi ne Apu DIOS: “Ay nu iddán naya apu kitu ngáni na nga lusà ya isa kadaya pútut na nga laláki ka rigálu na, ay bílang ngáni na ngin kiya pútut na. Ay kuw-kuwa naya pútut na ngin se daya gakagaka na ka panda. ¹⁷ May nu ya asassu na ya iddán na kitu ngáni na nga lusà ka rigálu na kaggína, ay kuw-kuwa ngala naya asassu panda ki dagun na kawayaán na. Mepatulli kammin kiya apu ya lusà. Tittu daya annánà na nga lalláki ya manganíyán kadaya lusà na. ¹⁸ Masápul la akkan takkilan na apu ya lusà a ngáni daya tolay. Nu mangidde ka lusà kadaya pútut na ka rigálu na kaggída, ay masápul la alà na kitu lusà na kampela ngin, ta senu akkan mapàpur daya tolay ku kadaya lusà da.”

¹⁹ Ay se nà a nippan tu laláki kitu lalangkán nga netákip kitu ruwárgan, kitu pane dáya nga kuwartu datu pappádi. Ay se na netùgud kiyà ya isa nga giyán kitu pane sirbútán pàrang kadatu kuwartu. ²⁰ Ay se na nelaw-lawág kiyà a nán na, “Kiyán na giyán ya aglutuwán daya pappádi ka kanan da nga karni nga gayát ki dátun ki básul nga akkan napuútán, se daya dátun pára ki básul. Kiyán pe ya aglutuwán da ka sinápay nga gayát kitu dátun na arína. Ay kuwaan da kiyán dayán, ta senu akkan da nga ag-agtu daya dátun ki amin-lasi naya amuwág, ta senu akkan maalitán da tolay kiya kinapatag dayán na dátun.”

²¹ Ay se nà a nippan kitu amin-lasi nga amuwág, ay se nà a nedàdà kadatu appát ta síku natu amuwág na Templo. Ay káda síku, ay atán ya amuwág na. ²² Ay datu amuwág, ay duwa púlu mitru ya kadaddu da se sangapúlu se annam mitru ya kadakkal da. ²³ Ay napalebután da ka darupírip pa abut, ay se atán ya aggapuyán ki palidang datu abut da. ²⁴ Ay nán natu laláki kiyà, “Tu dedi daya aglutuwán daya bobonan da kiya Templo kadaya dátun daya tolay.”

Tu awweg nga atán ka Templo ya úlu na

47 Ay neulli nà kammin tu laláki kitu lalangán natu Templo. Ay atán nasingan ku kitúni nga awweg nga maggayát kitu taggad natu pane lattakán na lalangán natu Templo, nga magáyus nga manalen kitu panillod natu anidúgán. ² Ay se nà a nelawán tu laláki kitu pane dáya nga ruwángan, ay se nà nippan kitu lasi natu amin-lasi nga ruwángan na umàráng ka pane lattakán. Ay tu awweg ay magáyus kitu panillod.

³ Ay se yala inalà natu laláki tu irrurukud na. Ay nangrukud ka limma gatut mitru. Ay se kami ya nagbàláng. Ay panda ki mingmingkal mi tu danum. ⁴ Ay se yala nangrukud manin ka limma gatut mitru. Ay panda ka utud mi yin tu danum. Ay se yala nangrukud manin ka limma gatut mitru, ay panda ki ábà mi yin tu danum. ⁵ Ay se yala nangrukud manin ka limma gatut mitru. Ay adallam pà nang ngin tu danum; akkan mi nga mabàláng ngin. Masápul manglanguy ta ngin nu dumalákit ta. ⁶ Ay nán natu laláki kiyà, “Akkam kal-kaligpanán idi nga giyán. Ay se kami ya la gumàdáng. ⁷ Ay kane magulli kami, ay nasingan ku daya adu tutu wala nga káyu kadatu magdammáng nga ígid natu awweg. ⁸ Ay nán na kiyà, “Magáyus idi nga awweg ka pane lattakán, se la manalen kiya ir-ir-er, nga mawe ka Natay nga Bebay. Ay nu dumatang kitúni, ay mippà ya apet naya danum ki Natay ya Bebay, se na pagbalinan ka namit. ⁹ Ay oray ka wàna ya pagayúsán na, ay adu daya ngámin baláki animál. Umadu tutu wala daya sissida nu dumatang ya danum kitu Natay ya Bebay. Ay magbalin ka akkan napet ya danum. Ay mabiyág daya ngámin atán kitu pagayúsán. ¹⁰ Magyán nala da tolay kiya dappit na bebay nu mangnigay da, manggayát ka En-gedi panda ka En-eglaim. Napiya nga pagsigáyan ya bebay, ta adu tutu wala nga baláki sissida daya atán kiyán, nga ummán kiya Abay nga Bebay. ¹¹ Ngamay daya battung na se daya ladda na, ay napet da kammala ta ittu ya paggalàán da ka asin. ¹² Ay kitu magdammáng kitu ígid natu awweg, ay atán ngámin baláki da káyu nga makkán daya búnga da. Ay akkan pe malaylay daya adon da, se akkan da pe maawanán ka búnga. Binúlán da nga magbúnga, áta tu danum ma maggayát kitu Templo ya magdanum kaggída. Makkán ngámin datu búnga da, ay se ágas ngámin daya adon da.”

Ya baru wa nagpandanán naya lusà

¹³ Ay atán manin kinagi ne Apu DIOS kiyà: Ay nán na, “Ummán kídi ya angnguwár nu kiya lusà kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalan na Israel: Duwa nga dissu kiya lusà ya mepakin-kuwa kadaya gakagaka ne Jose. ¹⁴ Ay masápul la sangapáda ya kadadakkal ya kauwauwár naya lusà. Nekari ku nga idde idi nga lusà kadatu apuapu nu, ay ittu ya ngáni nu win.

¹⁵ Ay tu idi ya kadakkal naya lusà: Ya panidáya nga panda naya lusà, ay kiya Abay ya Bebay, se la nga mameyag ka Hetlon, se la ka Lebo-hamat, se la ka Zedad. ¹⁶ Ay se yala magpeyag ka Berota se Sibraim nga atán kitu nagbátan naya nagpandanán na Damasco se Hamat, se la panda ka Hazer-hatticon, kitu panda na Hauran. ¹⁷ Ay díkod ya pamandanán na ka panidáya, ay manggayát kiya Abay Bebay panda ka Hazar-enan ka panidáya ka nagpandanán na Damasco se Hamat. Ittu yán ya panda na lusà ki panidáya.

¹⁸ Ay ya pamandanán na ka pane lattakán, ay manggayát ka nagbátan na Hauran se Damasco mameyag ka wángag Jordan kitu nagbátan na Israel se Gilead, lumíwán ka Natay ya Bebay se dumatang ka Tamar. Ittu yán ya panda na ka pane lattakán.

¹⁹ Ay ya pamandanán na ka panillod, ay manggayát ka Tamar mameyag ka wángag Meriba ka Kades, se mamalutput kitu awweg ka Egipto panda ka Abay ya Bebay. Ittu yán ya panda na ka panillod.

²⁰ Ay ya pamandanán da ka sirbútán, ay manggayát ka Abay ya Bebay panda kitu pamandanán ka pane dáya nga dammáng na Lebo-hamat. Ittu yán ya panda na ka pane sirbútán.

²¹ Uwauwár nu yán na lusà kadakayu wa tangámalan na Israel. ²² Ay tu yán ya ngáni nu nga kuw-kuwa nu, se daya agtangeli nga mepag-agyán kadakayu, nga nagannà pe yin kiya giyán nu. Ibílang nuda nga kurug iIsrael. Túya middán da pe ka lusà da, ummán kadakayu. ²³ Ay nu inna nga tangámalan Israel ya pag-agyanán daya agtangeli, ay ya lusà da ya pangiddanán nu kaggída.” Ittu yán ya kinagi ne Apu DIOS.

Daya ngáni daya tangámalan na Israel nga lusà

48 Ay tu idi ya kauwauwár na lusà kadaya tangámalan ne Israel: Ya kuw-kuwa naya tangámalan ne Dan, ay manggayát kitu panda na ka panidáya ka Hetlon panda ka Lebo-hamat se Hazer-enan panda ka nagpandanán na Damasco se Hamat ka panidáya, manggayát kitu panda naya lusà ka pane lattakán panda kitu panda na ka pane sirbútán. ²Ay ya katákip na lusà daya tangámalan ne Dan, ay lusà ne Asher. Manggayát ka pane lattakán panda ka pane sirbútán. ³Ay se yala nga ya kuw-kuwa daya tangámalan ne Naftali ya katákip ne Asher. Manggayát kitu panda na ka pane lattakán panda kitu panda na ka pane sirbútán. ⁴Ay se yala nga ya kuw-kuwa daya tangámalan ne Manasse ya katákip ne Naftali. Manggayát kitu panda na ka pane lattakán panda kitu panda na ka pane sirbútán. ⁵Ay se la nga ya mepakin-kuwa kadaya tangámalan ne Efraim ya katákip ne Manasse, manggayát ka pane lattakán panda ka pane sirbútán. ⁶Ya lusà daya tangámalan ne Ruben, ay ya katákip kammin ne Efraim, manggayát ka pane lattakán panda ka pane sirbútán. ⁷Ya katákip naya lusà daya tangámalan ne Ruben, ay kuw-kuwa daya tangámalan ne Juda, manggayát kitu pane lattakán panda kitu panda na ka pane sirbútán.

⁸Ay ya katákip ne Juda nga lusà, manggayát ka pane lattakán panda kitu panda na ka pane sirbútán, ay melásin kampela yanin. Sangapúlu se duwa kilumitru ya kadakkal na. Mepasíkad ya Templo ki túlad nayán. ⁹Ay ya rukud naya lusà a pára ke APU, ay sangapúlu se duwa kilumitru ya kadaddu na se sangapúlu kilumitru ya kadakkal na. ¹⁰Ittu yán ya lusà a pára kadaya pappádi se pára kiya Templo ne APU. Ya lusà pára kadaya pappádi, ay sangapúlu se duwa kilumitru kiya pane dáya, se limma kilumitru kiya panillod, ay ya Templo, ay mepasíkad kiya túlad na. ¹¹Ittu yán ya mengáni nga napatag nga kuw-kuwa daya pappádi nga gakagaka ne Zadok, nga akkan naglikud ke Apu kitu naglikud datu iIsrael, se datu duddúma nga Levita. ¹²Ay túyán ya mepakin-kuwa kaggída nga ngáni da kiya napatag pà nang nga lusà a ngáni da. Katákip da datu duddúma nga Levita. ¹³Ay ya lusà a mepakin-kuwa kadaya Levita, ay metákip kitu lusà datu pappádi. Sangapúlu se duwa nga kilumitru ya kadaddu na, ay limma kilumitru ya kadakkal na. ¹⁴Akkan da mabalín na iláku onu isukát onu ipakin-kuwa ka sabáli oray bitti ala nga parte na, áta napatag ke APU idi nga lusà.

¹⁵ Ay ya mabansi nga duwa se gudduwa kilumitru ya kadakkal na se sangapúlu se gudduwa kilumitru ya kadaddu na, ay pára ki ngámin na mag-agyán ki íli. Annung da ya magyán kiyán se usaran da nga agpastuwán. Ya íli mismu, ay mippáy kiya túlad na. ¹⁶ Ummán kídi ya kadakkal naya íli: duwa kilumitru se appát gatut mitru nga nagbaal. ¹⁷ Ay ki bíkat nayán, ay mangibansi kayu ka magatut se duwa púlu se limma mitru nga magbaal. ¹⁸ Ay ya mabansi kitu tapungtu na lusà nga katákip naya napatag ga lusà, ay limma kilumitru ya kadakkal na kiya pane lattakán, se limma kilumitru pe kiya pane sirbútán. Ittu yán ya pára kadaya tolays nga magub-ubra ki íli. Ya maápit kiyán na lusà, ay ittu ya kanan da. ¹⁹ Daya magub-ubra kiya íli nga gayát kadaya ngámin na tangámalan na Israel ya magkuwa kiyán na lusà. ²⁰ Ay díkod ya dágup naya mepakin-kuwa ke Apu nga lusà, ay sangapúlu se gudduwa kilumitru nga nagbaal. Napatag yán na lusà, meráman ya lusà naya íli.

²¹ Ay ya mabansi pikam nga sangapúlu se duwa nga kilumitru ki pane lattakán na tapíngit kiya napatag ga lusà, se ya sangapúlu se duwa nga kilumitru ki pane sirbútán, ay ittu ya ngáni naya apu. ²² Ay díkod ya lusà na apu, ay atán ki nagbátán na lusà daya Levita se iya íli, nga atán kiya nagbátán naya lusà daya tangámalan ne Benjamin se ya lusà daya tangámalan ne Juda.

²³ Ay tu dedi daya mepakin-kuwa nga lusà daya duddúma nga tangámalan na Israel: Manggayát ka sirbútán ki lusà na apu se magpeyag ka pane lattakán dumatang ka panillod, ay lusà daya tangámalan ne Benjamin. ²⁴ Ay ya katákip na nga lusà ka pane sirbútán, ay mepakin-kuwa kadaya tangámalan ne Simeon, manggayát ki pane lattakán panda ka pane sirbútán na panda naya lusà. ²⁵ Ay se yala nga ya katákip naya lusà daya tangámalan ne Simeon, ay ya lusà daya tangámalan ne Issacar; ay páda na kammin pe ya nagpandanán na ka pane lattakán se pane sirbútán. ²⁶ Ay se yala nga ya lusà daya tangámalan ne Zebulun, ay ya katákip kammin naya lusà daya tangámalan ne Issacar. ²⁷ Ay se yala nga ya lusà daya tangámalan ne Gad, ay ya lusà a katákip naya lusà daya tangámalan ne Zebulun, ay páda na pe; manggayát ka pane lattakán panda ki panda na ka pane sirbútán. ²⁸ Ay ya panda naya lusà daya tangámalan ne Gad ka panillod, ay manggayát ka Tamar panda kiya gabuwà ka Meribat-kades, se la nga magpeyag kitu awweg ka Egipto panda kitu Abay nga Bebay.

²⁹Ittu yán ya lusà a uwauwár mu wa ngáni daya ngámin tangámalan ne Israel, se ummán kiyán ya kauwauwár na,” nán ne Apu DIOS.

³⁰“Ay tu idi ya rukud daya ruwáangan na íli: Ka panidáya nga darupírip pa abut, ay 2,250 mitru ya kaabay na. ³¹Atán daya tallu wa gagyangán na, ay mengágan dayán na gagyangán kade Ruben, Juda, se Levi. ³²Ay ya pane lattakán na darupírip pa abut, ay 2,250 mitru pe ya kadakkal naya ruwáangan na. Atán pe tallu nga gagyangán na nga mengágan da kade Jose, Benjamin, se Dan. ³³Ay ya pane ka panillod da darupírip pa abut nga 2,250 mitru pe ya kadakkal na, ay atán tallu nga gagyangán na; mengágan da kade Simeon, Issacar, se Zebulun. ³⁴Ay ka pane sirbútán na darupírip pa abut, ay atán pe ya ruwáangan na, se atán pe tallu nga gagyangán na; mengágan daya gagyangán kade Gad, Asher, se Naftali. ³⁵Ay 9,000 mitru ya kadaddu naya mepaliput kiya íli. Ay manggayát kiyán, ay mengagánan ya íli ka, “Atán ne APU Kitúni.”

Ya libru tu Daniel

Tu nagsirbi datu appát nga babbágu nga iIsrael kitu palásiyu

1 Ay kitu mekalu dagun kitu inagturáy tu Jehoyakim nga ári ka Juda, ay inumbet linìmut tu Nebucadnezar nga ári ka Babilonia ya Jerusalem. ²Ay nepalúbus ne Apu nga tiliwan na nge Jehoyakim nga ári ka Juda, ay se na inalàan datu napatag nga ar-aruminta kitu Templo ne Dios. Ay se na nippán da ka Babilonia se na nippáy da kitu aggipayán da ka ar-aruminta kitu templo natu sinan diy-diyos na.

³Ay se binílin natu ári tu Ashpenaz nga kangatuwán na upisiyál na, nga magpíli kadatu tiliw da nga babbágu nga iIsrael nga induan natu ári ka Juda, se datu induan datu ap-apu kitúni. ⁴Ay masápul nga ya piliyan na, ay datu babbágu nga áwan sad-sadúra se natáram, ay se masápul nabobot da, se nalaing da, se nasírib da, ay se mabaal da ya magsirbi kiya palásiyu na ári. Masuruwán da ki aggúni da nga iBabilonia, se kadaya nesur-súrát nga lib-libru da. ⁵Ay nebílin pikam natu ári nga middán da ka kanan da kadatu kan-kanan se in-inuman natu ári. Tallu dagun da nga masuruwán, ay se da ngala magsirbi kitu ári. ⁶Ay datu napíli nga babbágu ay de Daniel, Hanania, Mishael se Azaria. Gakagaka tu Juda da ngámin. ⁷Niddán natu Ashpenaz da ka sabáli nga ngágan da: Tu Daniel, ay nepangágan na ka Beltesazar; tu Hanania, ay nepangágan na ka Shadrac; ay tu Mishael, ay nepangágan na ka Meshac, ay se tu Azaria, ay nepangágan na ka Abednego.

⁸Ngamay tu Daniel, ay linam-lammat na ngin na akkan mangán se uminum kitu peduy-ág natu ári nga kanan da se inuman da, ta lùsawan na ya maragitán kadatun. Ay tútu inamomanán na tu ap-apu nga palubúsán na din agpà nga akkan mepangán se mepaginum kadatu kannawan na nga akakkanan. ⁹Ay nepalúbus ne Dios nga idúma se kalakkán tu apu tu Daniel. ¹⁰May nán natu ap-apu kitu Daniel, “Magansing ngà kiya apu ku, ta aggína ya nangikagi kiyà nu nágan daya idde ku nga kanan nu.

Ay nu magkuttung kayu se magkapsut kayu, ay get nu patayan nà ya ári,” nán na. ¹¹Ay tútu nawe tu Daniel kitu ap-apu wa magtagasíngan kaggída se de, Hanania, Mishael se Azaria. ¹²“Padásan dakami pikam agpà. Tag-tagilpa ngala ya idde nu nga kan-kanan mi se danum mala ya inuman mi ki unag na sangapúlu ngalgaw. ¹³Ay se nakami pagpadáan se daya babbágu nga nangán se umminum kadaya akakkanan ári. Ay nu nágan naya masingan mu kadakami, ay kuwaan mu wala ngin ya piyám kadakami.” ¹⁴Ay nalagpat kurug tu ap-apu kitu kinagi tu Daniel. Ay díkod niddán nada ka sangapúlu algaw ka paninnán na. ¹⁵Ay kane mekasangapúlu algaw win, ay nasingan natu ap-apu nga napì-piya tu singan de Daniel se nalùmag da may datu babbágu nga nangán kadatu kan-kanan natu ári. ¹⁶Ay díkod netul-túluy natu ap-apu tu akkan nangidde kaggída kadatu kan-kanan se in-inuman natu ári. Pabeg tagilpa ngala datu nepakkán na kaggída. ¹⁷Niddán ne Dios datu appát nga babbágu ka sírib se laing da ki ngámin na mabas-bása. Niddán na pe tu Daniel ka laing na nga mangisarut kadaya tag-tagenap se kadaya pal-paltíing.

¹⁸Ay kane malpás tu algaw nga kinagi natu ári nga angngippan da kaggída kitu giyán tu ári, ay nippan natu ap-apu datu babbágu kitu giyán ne Ari Nebucadnezar. ¹⁹Inamomanán natu ári da, ay áwan nala nakapaanggam kaggína nu di de Daniel, Hanania, Mishael, se Azaria ngala. Ay díkod aggída tu nagsirbi kitu ári kitu palásiyu. ²⁰Ay ki peyang nga agsaludsud natu ári kaggída nu atán ya piyán na nga ammuwan, ay nammuwán na nga mamin-sangapúlu ya sírib se laing da, may oray inna kadatu marammadtu se maragsalamangka kitu ngámin na pangiturayán na. ²¹Ay nagsirbi tu Daniel kitu palásiyu panda kitu munna dagun nga nagári tu Cyrus ka Babilonia.

Tu tagenap natu Ari Nebucadnezar

2 Ay kitu mekàduwa dagun kitu agturáy tu Nebucadnezar, ay uwad tagenap na nga nakarribuán na, se akkan nagpatúdug kaggína. ²Ay tútu inayabán na datu marammadtu se datu magtù-tùgud kaggína, se datu durarákit kitu pangiturayán na, ta piyán na ammuwan kaggída ya piyán kagiyán natu tagenap na. Ay kane umbet da, ³ay nán na kaggída, “Atán tagenap ku nga mangrribù pà nang kiyà,” ay piyán ku ammuwan ya kesarután na. ⁴Ay nán datu mamasírib kaggína ki aggúni nga Aramaic,

“Magnanáyun ya ári ka áwan panda! Kagiya kadakami, ápu ya tagenap mu, ta senu mesarután mi. ⁵May nán tu ári kaggída, “Ya piyán ku, ay dakayu ya mangikagi nu nágan tu tagenap ku, se nu nágan na ya kesarután na. Ay nu akkan nu makagi kiyà, ay palápilápi takayu, ay se dadàlan ku daya babalay nu. ⁶Ngamay nu mekagi nu kiyà ya tagenap ku se ya kesarután na, ay iddán takayu ka napatag nga rigálu se mapadayáwan kayu pe. Kagiyan nu lugud din nu nágan tu tagenap ku se ya kesarután na.” ⁷Ay nán da kammala, “Apu ári, kagiya kadakami ya tagenap mu, se mi kagiyan kikaw ya kesarután na.” ⁸Ay nán tu ári kaggída, “Ammù ya kuk-kuwaan nu, ipat-patattát nu kammala ngin nin, ta ammu nu nga akkan ku ulissan ya piyán ku. ⁹Ay nu akkan nu makagi kiyà ya tagenap ku, ay sissa mà ya tungpál nu; matay kayu. Ay túya naggaamomanán nu ya magbusid se mangialílaw kiyà, ta get maulis ya uray ku, nán nu. Ay túya kagiyan nu kiyà in ya tagenap ku, ay ammu ku pe yin nga makagi nu pe ya kesarután na.” ¹⁰Ay nán datu magtù-tùgud kitu ári nga nesungbát, “Awan oray inna kídí kalawagán ya makekagi kiya tagenap mu ápu ári! Ay áwan pe ári, oray nganna ya kinangátu na se kinaturáy na, ya magpàwa ki ummán kiyán kadaya oray inna nga marammadtu, se daya magtù-tùgud, se daya nasírib nga tolay. ¹¹Narígát tutu wala pà nang, ápu ári ya agngan mu. Awan makekagi ki tagenap mu ápu ári, nu di daya diyos sala; ngamay akkan da mà mag-agyán kídí giyán tada nga tolay.”

¹²Ay tútu nalùsaw tutu wala tu ári. Díkod papatay na ngámin nin datu nasírib se nalaing ka Babilonia. ¹³Ay gapu ta atán tu bílin natu ári, ay atán da nebon na nga laláki nga mawe magpatay kade Daniel se datu kabbulun na. ¹⁴Ay kane makadatang tu Arioc nga apu datu suldádu natu ári ka giyán de Daniel nga magpatay kaggída, ¹⁵ay nán tu Daniel kitu Arioc, “Taanna, tura ummán kiyán ya bílin na ári?” Ay díkod nelaw-lawág tu Arioc kaggína tu gapu na. ¹⁶Ay tútu dágus sala nga nawe nge Daniel kitu giyán natu ári, se nakim-imallà a iddán na pikam ka oras na, ta senu mekagi na tu tagenap na se tu kesarután na.

¹⁷Ay se la nawe tu Daniel ka balay na, se na kinagi kade Hanania, Mishael, se Azaria tu nàwa. ¹⁸Ay se na kinagi kaggída nga makim-imallà da ke Dios ka lángit, ta senu ipakammu na kaggída tu tagenap se tu kesarután na, senu akkan da nga metangatay kadatu nasísírib ba lalláki ka Babilonia. ¹⁹Ay kitun na gabi ay nepatagenap ne Dios kitu Daniel tu

tagenap natu ári se tu kesarután na. Ay dinay-dáyaw ne Daniel nge Dios ka lánɡit.

²⁰ Ay nán na,

“Maday-dáyaw ka áwan panda ya ngáɡan ne Dios,
ta atán kaggína ya kinasírīb se pannakabalin.

²¹ Ay aggína pe ya makammu kiya tiyampu

se kadaya mà-màwa kídī kalawagán;

Aggína ngala ya makippà kadaya à-ári,

se ya mangipatugaw kaggída.

Aggína ya makidde ki sírib daya mamasírīb,

se aggína ya makidde ki pannakaáwat kadaya tolay.

²² Aggína pe ya makepakammu kadaya nasirù se nalingad.

Sikkaammu pe kadaya atán ki nagibat,

áta pabeg nawada ya atán kaggína.

²³ Magiyáman nà kikaw se dayáwan taka,

O Apu nga Dios datu apuapu mi,

ta niddán nà ka sírib se bílag.

Ay kídī ay nepakammum kiyà tu agngan mi kikaw,

ta nepakammum kadakami tu agngan naya ári.”

Nesarután tu Daniel tu tagenap natu ári

²⁴ Ay díkod nawe tu Daniel ka giyán tu Arioc nga nebon natu ári nga mawe magpatay kadatu ngámin na lalláki nga nasísírīb ka Babilonia. Ay nán tu Daniel kaggína, “Akkan muda patayan. Bulunan nà ka giyán naya ári, ta kagiyan ku kaggína tu tagenap na se ya kesarután na.” ²⁵ Ay díkod, naburung tu Arioc nga nangippan ke Daniel kitu giyán ne Ari Nebucadnezar. Ay nán ne Arioc kitu ári, “Atán nasmà ku nga laláki kadatu bálud nga iJuda, nga makekagi ki tagenap mu se ya kesarután na!”

²⁶ Ay nán tu ári kitu Daniel (nga pangagánan da pe ka Beltesazar), “Kurug mà a mekagi mu kiyà tu tagenap ku se ya kesarután na?”

²⁷ Ay nán tu Daniel kitu ári, “Awan kadaya mamasírīb se durarákit, se marammadtu, onu maragsalamangka ya makekagi kiya tagenap mu se ya sarut na. ²⁸ Ngamay ya Dios nga atán ka lánɡit ya makekagi kadaya nasirù. Ay nepakammu na kikaw ápu ári, ya màwa kiya kamuddiyánan na al-algaw. Ittu idi tu tagenap mu se tu nepassingan kikaw, ápu ári,

kikaw nga magid-idda. ²⁹ Kikaw nga atán matúdug ápu ári, natagimpán mu se nepalammak kikaw daya mà-màwa ki kamuddiyánan na al-algaw. Ay e Dios nga ittu ya mangipak-pakammu kadaya nasirù, ay aggína ya nangipakammu kikaw kadaya mà-màwa kiya masangwánan na al-algaw. ³⁰ Nepakammu kiyà ya tagenap mu, se ya kesarután na. Ngamay akkan gapu ta nasì-sírib bà may daya duddúma, nu di gapu ta piyán ne Dios nga maawátam ya atán ki uray mu.

³¹ “Natagimpán mu, ápu ári, nga sisínán mu ya isa nga abay se nasil-silang nga sinan tolayán na laláki nga magsisíkad ki àráng mu. Ay nakapap-panansing tu singan na. ³² Ay napiya nga balitù tu úlu na. Ay tu gútù na se datu íma na, ay silber da, ay tu sinay se apel na, ay bága da. ³³ Balayyáng datu bingil na, ay balayyáng se pidtà datu dapán na. ³⁴ Ay kikaw nga magsisíngan, ay uwad batu nga nalkay yala kitu bantay nga nepulin. Ay nagdittág tu batu kitu balayyáng se pidtà a bingil natu sinan tolayán, ay natumatumà ala. ³⁵ Ay se la narimarimà pe yin tu balayyáng, se tu bága, se tu silber se tu balitù. Ay se da la natan ki asáp ki agggagián nga nìpúrán na báli. Ay áwaáwan da pe yin. Ngamay tu batu wa nangrupà kitu sinan tolayán, ay nagbalin ka isa nga abay tutu wala nga bantay, ay sinákup na ngámin ya kalawagán.

³⁶ Ay tu yán tu tagenap mu ápu ári. Ay tu idi ya kesarután na. ³⁷ Ikaw ápu ári ya kangatuwán kadaya ngámin na à-ári. Nidde ne Dios nga atán ka lángit ya pangiturayám. Niddán naka ka bílag, se turáy, se dáyaw. ³⁸ Ay nepeturayán na kikaw daya ngámin tolay oray ka wàna nga giyán. Nepeturayán na pe kikaw daya ngámin na an-animál, se daya an-anù. Nepeturayán na dayán ngámin kikaw. Ikaw ápu ári ya kearígán natu úlu nga balitù. ³⁹ Ngamay nu umbet ya panda naya pangiturayán mu, ay atán manin ya pangiturayán na nababa may ya pangiturayám. Ay se la nga atán ya mekalu wa pangiturayán. Iturayán na pe ya ngámin kalawagán. Ittu yán ya kearígán natu bága. ⁴⁰ Ay se yala atán ya mekappát ta pangiturayán, nga ummán ki kulnit na balayyáng ya bílag na nga mangituráy. Abáan na ngámin datu nunna nga pangiturayán, ummán ki balayyáng nga dadàlan na ya ngámingámin. ⁴¹ Ay ya sarut natu nasingan mu nga dapán na nàwa ki balayyáng se pidtà, ay pangiturayán na nauwár. Atán ya kinabílag kiyán na pangiturayán, nga ummán ki balayyáng nga nakulnit. ⁴² Ay ya kesarután datu kureremang kitu dapán nga nàwa ki balayyáng se pidtà, ay atán pagligdaán naya pangiturayán, se atán ya pagkapsútán na.

⁴³ Ay ya sarut natu nasingan mu nga nagamung nga balayyang se pidta, ay duwa nga pangiturayan na maggiinnatawa daya tolay na, ngamay akkan da makapagsissa; umman ki balayyang se pidta a lusa; akkan da makapagkibug. ⁴⁴ Ay ki tiyampu dedi nga a-ari nga mangituray, ay mangipasikad nge Dios ka langit ka pangiturayan nga awan na nga kaaba ka panda. Awan pe ya makasakup kiyán oray iinna. Dadalan na ngamin datu duduuma nga pangiturayan, se nada pe pandanan nin. Ngamay magnanayun peyang ka awan panda yan na pangiturayan. ⁴⁵ Ay ittu yan ya kesarutan natu batu nga nalkay ki bantay nga nanumatuma kadatu balitu, silber, baga se tu pidta. Nepakammu ne Dios nga naturay kikaw apu ari daya ma-mawa ki masangwanan pikam. Kurug tu tagenap mu se mawa ngamin dayan na kesarutan na.

Ginunggunaán tu ari de Daniel nga magbubulun

⁴⁶ Ay se la nagukkab tu Ari Nebucadnezar kitu arang ne Daniel ka pamadayaw na kaggina. Ay se na minandaran datu tolay nga magdátun da ke Daniel se manidug da ka insensu para kaggina. ⁴⁷ Ay nan tu ari kitu Daniel, “Kurug ga mannakabalin ya Dios mu, may daya ngamin na diy-diyos se aggina ya Apu daya ngamin na a-ari, se aggina ya makepakammu kadaya nasiru, ta nepepakammu na kikaw idi nga naunag nga akkan ta maawatan. ⁴⁸ Ay se yala nepangatu natu ari nge Daniel. Niddan na ka adu wa napatag rigalu, ay se na nepeturayan kaggina ya ngamin na Babilonia, ay se aggina ya pinagbalin na ka ap-apu datu nasisirib nga lallaki. ⁴⁹ Ay neamoman ne Daniel de Shadrac, Meshac se Abednego kitu ari, ay dikod aggida tu netudin tu ari nga makammu kadatu ngamin na ma-mawa ka Babilonia. May nagsirbi ngala nge Daniel kitu ari kitu palasiyu.

Tu balitu a sinan tolayan nga nepasikad ne Nebucadnezar

3 Nagpawa tu Ari Nebucadnezar ka balitu a rebultu; duwa pulu se pittu mitru tu kalingudu na, se tallu mitru tu kaabay na. Ay se na nepasikad kitu tanap ka Dura nga probinsiya na Babilonia. ² Ay se na pinaayaban datu ngamin na u-upisiyal na; datu gobernador, datu sareru se datu guwes se datu ngamin na ap-apu kadatu probinsiya se datu magtu-tugud, ta ididikar da tu rebultu nga nepasikad ne Ari Nebucadnezar. ³ Ay dikod

naglalbet ngámin datu ù-upisiyál nga naayabán se da nagsíkad kitu àrang natu rebultu nga nepasíkad ne Ari Nebucadnezar. ⁴Ay nesáraw natu isa nga pára úni natu ári ya: “Tu idi ya bílin ne ápu ári kadakayu ngámin: ⁵‘Nu magina nu ya tannug na tarumpeta, ballíing, líra onu arpa se daya duddúma pikam ma ittutukár, ay magukkab kayu kiya lusà a magdáyaw kiya balitù a rebultu nga nepasíkad ne Ari Nebucadnezar. ⁶Ay nu atán da maddi magukkab ba magdáyaw, ay mesungap pa dágus kiya maggang-gangláyab nga apuy. ⁷Ay díkod nu magina datu tolay tu tannug datu ittutukár, ay magukkab ngámingámin datu tolay oray nágan naya katutolay da se aggúni da. Magukkab da nga magdáyaw kitu balitù a rebultu nga nepasíkad ne Ari Nebucadnezar.

⁸Ay díkod, datu iBabilonia, ay nawe da kitu ári se da nga ipipílit datu Judyu. ⁹Ay nán da kitu Ari Nebucadnezar, “Magnanáyun din ya ári! ¹⁰Nebílin mu ápu ári nga magukkab ba magdáyaw daya ngámin tolay ki nepasíkad mu nga balitù a rebultu, nu magina da daya tukár na ballíing, líra, arpa, tarumpeta se oray inna nga ittutukár. ¹¹Ay nebílin mu pe nga nu atán da akkan mangikurug, ay mesungap da nga dágus kiya maggang-gangláyab ba apuy. ¹²May atán da Judyu nga piníli mu nga mangiapu kadaya probinsiya na Babilonia, de Shadrac, Meshac se Abednego ya akkan mangikur-kurug kiyán na bílin mu. Akkan da magukkab ba magdáyaw kitu balitù a rebultu nga nepasíkad mu.”

¹³Ay tútu nakarungat tutu wala nge Nebucadnezar. Pinaayabán na de Shadrac, Meshac se Abednego. ¹⁴Ay nán na kaggída, “Kurug mà, Shadrac, Meshac se Abednego, nga maddi kayu magdáyaw kiya diy-diyos ku se maddi kayu magukkab nga magdáyaw kiya balitù a rebultu nga nepasíkad ku? ¹⁵Iddán takayu pikam ka isa nga waya nu nga magukkab nga magdáyaw kiya rebultu nga kinuwa ku nu magina nu ya tannug daya ittutukár. Ngamay nu maddi kayu kammala, ay mesungap kayu kiya maggang-gangláyab nga apuy. Sinnan ku nu iinna nga diyos ya makesalákan kadakayu ki turáy ku?”

¹⁶Ay nán de Shadrac, Meshac se Abednego, “Apu ári, akkan mi masápul ikalintaggán daya baggibaggi mi kikaw. ¹⁷Ay nu mepisù kami kiya apuy, ay e Dios nga sir-sirbiyán mi ya mangisalákan kadakami kiya apuy se kiya turáy mu, ápu ári. ¹⁸Ngamay oray nu akkan nakami isalákan, ay piyám mi la nga ipakammu kikaw nga akkan kami magsirbi kadaya diy-diyos

mu, ay se maddi kami magdáyaw kiya balitù a rebultu nga nepasíkad mu.”

Mesungap datu tallu nga kabulun ne Daniel

¹⁹ Ay tutu nakarungat tutu wala pà nang nge Nebucadnezar kade Shadrac, Meshac se Abednego. Dinumgáng tu murang na. Pinadungsuwán na pikam tu apuy, ta senu gumatang pikam ka mamin-pittu kitu gángay gatang na. ²⁰ Ay se na pinapíngil kadatu suldádu na de Shadrac, Meshac, se Abednego, se nada pesungap kitu maggang-gangláyab nga apuy. ²¹ Ay díkod piníngil dada, se da nepisù da kitu apuy nga sikkakamason, sibbabagákat se sikkaabungut. ²² Ay gapu kitu rungat tutu wala natu ári, ay nebílin na nga pagàngan da pà nang tu apuy. Ay gapu kitu parráng tutu wala natu apuy, ay natay datu suldádu nga nangipisù kadatu tallu kitu maggang-gangláyab nga apuy. ²³ Ngamay de Shadrac, Meshac se Abednego, ay sippipíngil da nga nepisù kitu maggang-gangláyab nga apuy.

²⁴ Ngamay nasdaáwan ne Ari Nebucadnezar, ay tútu nàtatán nala nga nagsíkad, ay se na nán kadatu ù-upisiyál na, “Di mà tallu datu lalláki ya napíngil nga nepisù kiya apuy?” “Ò ápu ári, tallu da,” nán da nga nesungbát. ²⁵ Ngamay “Sinnan nu kod,” nán ne Nebucadnezar nga nesáraw, “appát mà a laláki ya masingan ku nga akkan nakapíngil, nga magdal-dalen ki túlad na apuy! Ay akkan da pe masídug, se ummán ka singan diyos ya mekappát.” ²⁶ Ay tútu ummadanni kitu gagyangán natu giyán tu apuy nge Ari Nebucadnezar se na nán nga nesáraw, “Shadrac, Meshac, se Abednego nga bobonan naya Kangatuwán nga Dios, lumawán kayun! Umbet kayu kídi! Ay tútu lumawán datu tallu kitu maggang-gangláyab nga apuy. ²⁷ Ay datu gobernador, se datu duddúma nga ù-upisiyál natu ári ay inaribungbong da datu tallu, ta sinnan da nu akkan da kurug nasídug. Ay oray datu abù da, ay akkan nala nasírám kitu apuy, se akkan pe naan-anu datu bádu da. Ay akkan da pe nabagiw! ²⁸ Ay nán ne Nebucadnezar, “Maday-dáyaw ya Dios de Shadrac, Meshac se Abednego! Nebon na ya anghel na nga mangisalákan kadaya bobonan na nga magpiyár kaggína. Sinuwáy da ya bílin na ári, se binay-án da la ngin daya baggi da nga matay, may iya magdáyaw kiya sabáli nga diyos malaksid dala kiya Dios da kampela ngin. ²⁹ Ay lugud, tu idi ya bílin ku kadaya ngámin tolay kadaya ngámin na probinsiya: Nu atán mangagi ka nadakè kiya Dios de

Shadrac, Meshac se Abednego, ay malápilápi, ay se madadál ngámin pe ya balay na. Ta áwan sabáli nga diyos ya makesalákan ki ummán kídi. ³⁰Ay se la nga nepangátu tu ári tu sáad de Shadrac, Meshac se Abednego ka probinsiya Babilonia.

Tu mekàduwa nga tagenap ne Ari Nebucadnezar

4 Uwad nepadámag ne Ari Nebucadnezar kadaya ngámin tolay ki ngámin giyán kídi kalawagán, oray nágan naya katutulay da, se nágan naya aggúni da. Tu idi tu nán na: “Napiya din daya uray nu se ya biy-biyág nu. ²Piyán ku nga ipakammu kadakayu ngámin ya mepanggap kadaya nakas-kasdáaw wa masingan nga kinuw-kuwa naya Kangatuwán na Dios pára kiyà.

³Nakas-kasdáaw daya ipas-passingan na,
naturáy daya kuk-kuwaan na!

Awan ipappanda naya angituráy na,
magnanáyun peyang ya angngituráy na.”

⁴“Iyà e Nebucadnezar. Atán nà a magimáng ki palásiyù, se napiya ya lam-lammat ku nga atán ki balay ku. ⁵May atán tagenap ku wa nakapap-panansing. Kiyà a matúdug, ay uwad nasingan ku ki tagenap ku nga ittu ya mangrribù kiyà. ⁶Ay túya pinaayabán ku ngámin daya mamasírib ki Babilonia, ta senu kagiyan da kiyà ya kesarután natu tagenap ku. ⁷Ay díkod naglalbet ngámin da mamasírib, da marammadtu, da durarákit, ay se ku kinagi kaggída tu tagenap ku. May áwan kaggída tu makekagi ki sarut na. ⁸Ay se yala inumbet nge Daniel, nga nepangágan da pe ka Belteshazar, nga ngágan pe na diyos ku. Atán kaggína ya Ispiritu naya áwan kapáda nga Dios. Kinagi ku kaggína tu tagenap ku. ⁹Ay nán ku kaggína, ‘Belteshazar, ikaw nga ap-apu daya mamasírib, ammù a atán kikaw ya ispiritu naya áwan kapáda nga diyos, se áwan naunag nga di mu maawátan. Ay lugud, ikagim kiyà ya sarut naya tagenap ku. ¹⁰Kiyà a matúdug, ay natagimpán ku ya alingúdu tutu wala nga káyu ki túlad na kalawagán. ¹¹Umadaddu se umabay, ay netùrud ka lángit tu untù na. Díkod masingan ki oray ka wàna nga giyán kídi kalawagán. ¹²Nagpiya tutu wala datu adon na, se adu tutu wala tu búnga na. Umanáy nga kanan daya ngámin atán kídi kalawagán. Ay mawe ngámin daya alsádu

wa animál nga mag-agyán ki linung na, se magsùbut ngámin da an-anù kadatu pas-pasanga na; ay mangán ngámin daya sibbiyág ki búnga na.

¹³ Ay kiyà a magsisíngan kitu tagenap ku, ay uwad nasingan ku nga magbantáy nga anghel nga naganìgad gayát ka lángit. ¹⁴ Ay se na nán nga nesáraw,

‘Ílang nu yán na káyu
 se nu sarip-sepán daya pas-pasanga na!
 Ippà nu ngámin pe daya adon na
 se metarawesáng daya búnga na!
 Pataláwan nu daya an-animál kiya linung na
 se daya an-anù kadaya pas-pasanga na.
¹⁵ May ibansi nu ya attud na,
 se magalútán ka balayyáng se bága
 se mapalebután nala ka kaddat.
 Bay-án nu nga madsam ki dirmun.
 Daya alsádu wa animál
 nga atán kadaya kakadtán daya kabbulun na.
¹⁶ Ya uray na nga uray tolay,
 ay masukatán ka uray animál;
 mapakuna kiyán ki unag na pittu wa dagun.
¹⁷ Ay tu idi ya bílin na nekagi datu anghel,
 ta senu mammuwán ngámin daya tolay
 nga ya Kangatuwán ki Ngámin,
 ay aggína ya atán turáy
 kadaya ngámin na pangiturayán na tolay;
 ay annung na idde dayán na pangiturayán
 ki oray iinna nga piyán na nga pangiddanán,
 oray kadaya kababaán na tolay.’

¹⁸ “Ay túyán tu tagenap ku,” nán ne Ari Nebucadnezar. “Ay lugud, Belteshazar, kagiyam mán kiyà ya kesarután na, ta áwan kadaya ngámin mamasírib ya makekagi ki sarut na. May annung mu ikagi kiyà ya kesarután na, áta itur-turayán naka ya ispiritu daya áwan kapáda nga diyos nga atán kikaw.”

Nesarután tu Daniel tu tagenap

¹⁹ Ay kane magina tu Daniel, nga nengágan da pe ka Belteshazar tun, ay nagansing tutu wala kitu kesarután natu tagenap. Ay tútu nán tu ári kaggína, “Akkan ka mansing ki tagenap se ya kesarután na.” Ay nán ne Daniel nga nesungbát, “Napiya kuma nu kadaya kalíngam ya kàwaán na yán na tagenap mu, se màwa kadaya kagúram ya kesarután na. ²⁰ Tu káyu wa nasingan mu, ay abay se alingúdu, se netùrud ka lánɡit tu untù na, ay se masingan ki ngámin kalawagán. ²¹ Namnáw tutu wala datu adon na, se adu tutu wala búnga na. Ay mag-agyán daya alsádu wa animál kitu linung na se magsùbut daya an-anù kadaya pas-pasanga na. ²² Tu káyu, ay ikaw tun ápu ári. Ta nagbalín ka nga nabílag se naturáy tutu wala. Dumatang ka lánɡit ya kinadáyaw mu, ay se dumatang ki ngámin kalawagán ya kinaturáy mu. ²³ Ay se mu la nasingan ya isa nga anghel nga naganìgad nga gayát ka lánɡit, ay se na nán nga nesáraw, ‘Ílang nu yán na káyu se dadàlan nu. May ibansi nu ya attud se gamut na se daya kaddat ki lebut na, ay se nu wala galútán ka balayyáng se bága. Ay bay-án nu wa madsam ki dirmun. Ay se bay-án nu wala kiyán, kabulun daya animál ki unag na pittu dagun.’

²⁴ “Ay tu idi ya kesarután natu tagenap mu ápu ári. Ittu ya kinagi naya Kangatuwán ki Ngámin nga màwa kikaw. ²⁵ Pàpuran daka kiya giyán daya toláy. Ay mawe ka magyán ki sirát, kabulun mu daya alsádu wa animál. Ay mangán ka pe ka kaddat nga ummán kadaya báka, ay se madsam ka pe ki dirmun. Ay pittu dagun mu nga magbiyág ki ummán kiyán, panda ki angngurug mu nga ya Kangatuwán ki Ngámin ya mangitur-turáy ki ngámin na pangiturayán kídí kalawagán, se annung na nga idde ki oray inna nga piyán na nga pangiddanán. ²⁶ Ay tu attud natu káyu wa nabansi ki lusà, ay tu idi ya piyán na kagiyan. Mepatulli kammin kikaw ya pangiturayám ki anggayát naya angngurug mu nga e APU nga atán ka lánɡit ya katurayán ki ngámingámin. ²⁷ Ay túya ápu ári, pangaásim agpà ta ikurug mu ya kagiyan ku kikaw. Igsán mu win daya bas-básul mu, ay daya napiya ngala daya kuwaam. Kuspan mu win daya nadakè a kuk-kuwaam, ay kalakkán mu daya napubri, ta senu magtul-túluy ya napiya nga kabiy-biyág mu.”

Tu Nekebaba ne Nebucadnezar

²⁸ Ay nàwa kurug ngámin datun ke Ari Nebucadnezar. ²⁹ Ay kane makadagun ka panda, atán na magdal-dalen tu ári kitu útun natu palásiyu na ka Babilonia. ³⁰ Kaggína magsisíngan kitu íli, ay nán na, “Inagpiya kurug naya Babilonia! Kinuwà mà kampela idi yin nga íli gapu ki bílag se kinaturáy ku! Ittu ya pakasinnán ki kinangátù se kinadáyaw ku!” ³¹ Ay kaggína nga magun-úni pikam, ay uwad úni nga gayát ka lángit nga nán na, “O Ari Nebucadnezar, ipakammù kikaw nga mippà ka ngin kiya kinaári mu. ³² Pàpuran daka kiya giyan da tolay. Daya an-animál lin ki sirát daya kabulun mu, ay magárab ka pe nga ummán kadaya báka. Pittu dagun ka nga mapakuna panda ki anngurug mu nga ya Kangatuwán ki Ngámin ya mangitur-turáy kadaya pangiturayán da tolay, ay se annung na idde ki piyán na kampela ngin nin nga pangiddanán.” ³³ Ay kitun kam nga oras, ay nàwa nga dágus tun kitu Nebucadnezar; pinàpur da kitu íli, se nangán ka kaddat nga ummán ka báka, se nabasa ki dirmun. Ay umadaddu tu abù na nga ummán ki payà bukkaw, se datu kuku na, ay ummán da ka kuku an-anù.

Dinay-dáyaw ne Nebucadnezar nge Dios

³⁴ “Ay kane malpás tu pittu dagun, ay naglángad dà ka lángit, ay nagulli kiyà tu dátì nga panaggur-uray ku,” nán ne Nebucadnezar.

“Dinay-dáyaw ku ya Kangatuwán ki Ngámin,
se nagiyáman nà kiya sibbiyág ka áwan panda.

Ta ya kinaturáy na, ay akkan pumanda,
se áwan panda naya anngituráy na.

³⁵ Awan da ngala kaggína daya ngámin tolay kídì kalawagán.

Kuwaan na kampela ngin nin ya piyán na
kadaya ilángit se daya ikalawagán.

Awan nala ya makasipad kaggína,
onu mangagi kaggína nga,
‘Nágan naya kuk-kuwaam?’

³⁶ Ay kitun na oras, ay nagulli kammin tu napiya nga aggur-uray ku. Nepatulli kiyà ya napatag ga pangiturayán ku, se ya dáyaw ku. Ay sinap-sápul dà datu ù-upisiyál ku se datu à-apu ki pangiturayán ku. Ay

nagulli yà kammin na magturáy ki pangiturayán ku. Ay natù-turáy ya kídi may kitun. ³⁷ Ay kídi, iyà nge Nebucadnezar nga magday-dáyaw se mangipangátu kiya Ari ka lángit, ta kurug ngámin daya pal-palánu na, se nalintag daya ngámin na kuk-kuwaan na. Annung na nga ibaba daya napangátu.”

Tu súrát ki dingding nga nasingan ne Belshazar

5 Ay kitu isa ngalgaw, ay nagsay-am tu Ari Belshazar. Inayabán na datu sangaríbu nga ù-upisiyál, se yala nepaggiínum kaggída ngámin. ² Ay kane makenum da ngin, ay pinálà tu Belshazar datu aruminta nga balitù se silber nga inarisamsam tu ama na nga Nebucadnezar kitu Templo ka Jerusalem. Piyán na nga usaran datu akap nga paginumán da se datu ù-upisiyál na se datu attáwa na. ³ Ay tútu nelawán da datu akap nga balitù se silber nga gayát kitu Templo ne Dios ka Jerusalem. Ay ittu tu inusár da nga naggiínum. ⁴ Kaggída nga maggiínum, ay nagday-dáyaw da pe kadatu sinan diy-diyos da nga nàwa ki balitù, silber, bága, káyu se batu. ⁵ Ay se dala pagkilát ya íma nga magsúrát kitu dingding natu palásiyu natu ári nga adanni kitu dílag. Sisinnán mismu natu ári tu íma nga magsúrát. ⁶ Nagkuptát tala tu ári kitu ansing na, ay se nagtingtingkul datu utud na ki tartar na, ay se nagkapsut tutu wala. ⁷ Ay nakasáraw ka naggat tu ári nga nagkarrow kadatu mamasírib, se datu marammadtu, se durarákit. Ay nán na kadatu mamasírib nga iBabilonia, “Nu iinna kadakayu ya makabása kídi ya súrát se makekagi ki piyán na kagiyán, ay baduwán ku ka báyolet nga bádu se mabusaryuwán ka kadena nga balitù. Ay aggína ya mekalu wa kangatuwán kiya pangiturayán ku!” ⁸ Inumbet kurug datu mamasírib, ngamay akkan da mabása tu nesúrát se akkan da makagi ya sarut na. ⁹ Ay tútu naturun tutu wala tu lídug natu ári, se nagkuptát ngámin nin. Ay datu ù-upisiyál na, ay akkan da ammu win tu kuwaan da.

¹⁰ May kane magína natu reyna nga ina natu Ari Belshazar tu págat ki agbàbànan natu ári se datu ù-upisiyál na, ay nawe kitu giyán da, se na nán kitu ári, “Magnanáyun din ya ári! Akkan ka din malídug se magansing ápu ári, senu akkan ka magkuptát. ¹¹ Atán ya laláki ki pangiturayám nga itur-turayán na ispiritu daya diyos. Ata kitu inagturáy tu Nebucadnezar nga ama mu, ay nammuwán da nga idi nga laláki, ay naunag ya pannakaáwat

na, nalaing magpan-panúnut, ay se nasírìb nga ummán ki kinasírìb daya diyos. Ay ittu tun tu gapu na nga piníli tu Ari Nebucadnezar nga ama mu, nga mangiapu kadaya ngámin na maragsalamangka, datu durarákit, datu nalaing panggap kada bittuwan, se datu marammadtu kídì Babilonia. ¹²Nasírìb tutu wala se nalaing nga mangisarut kadaya tag-tagenap, se nalaing mangilaw-lawág kadaya nalingad, se nalaing pe nga mangsulbár kadaya nasulit maawátan. Paayabám nge Daniel senu kagiyan na kikaw ya sarut natu nesúrát.”

Nesarután tu Daniel tu nesúrát

¹³Ay tútu nippan da tu Daniel kitu giyán natu ári. Ay nán tu ári kaggína, “Ikaw nge Daniel nga isa kadaya bálud nga inalà natu ama ku ka Juda? ¹⁴Nadámag ku nga atán kikaw ya ispiritu daya diyos; ay adu ya ammu mu, se maawátan mu daya nalingad, se nasírìb ka. ¹⁵Pinaayabán ku win daya mamasírìb, se daya marammadtu nga mamása kitu nesúrát kitu dingding, se mangikagi kiyà kiyà ki sarut na, ngamay áwan nala oray isa kaggída tu makammu. ¹⁶Ngamay nadámag ku nga nalaing ka nga mangisarut kadaya nalingad, se nalaing ka nga mangsulbár kadaya nasulit maawátan. Ay nu mabása mu dedi se metarusán mu, ay mabaduwán ka ka báyolet se mabusaryuwán ka ka kadena nga balitù. Ay ikaw ya mekalu wa kangatuwán kídì pangiturayán ku.”

¹⁷Ay nán tu Daniel nga nesungbát, “Isirù mu tagge yala ngin daya iságut mu kiyà, onu idde mu ngala ngin ka sabáli. May basáan ku ya nesúrát pára kikaw ápu ári, se kagiyan ku pe ya sarut na. ¹⁸Apu ári, ya Kangatuwán nga Dios ya namagbalin kitu ama mu nga Nebucadnezar ka ári, ay se aggína pe ya namagbalin pe kaggína ka naturáy se nadáyaw nga ári. ¹⁹Ay gapu kitu turáy na, ay ikansing ngámin da tolay, se daya ngámin na nas-nasiyon, se mamilpig da ngala ki àráng na. Pinatay na datu piyán na kampela ngin na patayan, se biniyág na datu piyán na kampela nga biyágan. Ay pinadayáwan na datu piyán na padayáwan, ay nebaba na datu piyán na nga ibaba. ²⁰Ngamay kane nangátu win tu agpan-panúnut na se nagsúkir pe yin, ay napalotán pe yin tu kidáyaw na. Ay tútu nippà kitu kinaári na se nippà ngámin tu dáyaw na. ²¹Pinàpur da ki giyán da tolay, ay se nagbalin ka uray animál tu uray na. Nebul-bulun kadatu alsádu wa asnu, ay se nagárab pe nga ummán ki báka. Nad-adsam ki

dirmun, panda kitu namidbid na nga e Dios nga Kangatuwán ya atán turáy ki ngámin na pangiturayán da tolay, ay se annung na nga pangiturayan ya piyán na kampela nga mangituráy yin. ²²May ikaw nga an-anà na, ápu Ari Belshazar, akkan ka nagpakumbaba oray nu ammun ngámin dayán. ²³Nagpasindayáwan mu nge Apu, nga Apu ki lángit! Inalà mu datu ar-aruminta ki Templo na, se mu inusár nga naggiinumán nu se daya ù-upisiyál mu se daya attáwa mu, se kayu wa nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos nga nàwa ki balitù, silber, bága, káyu se batu, nga akkan wayya makag-agina se makas-asingan se áwan am-ammu. May akkan mu dináyaw nge Dios nga ittu ya atán turáy ki biyág mu se kadaya ngámin na kuk-kuwaam mu.

²⁴Ay túya gapu na nga nebon ne Apu tu íma nga nangisúrat kitu nesúrat. ²⁵Ay tu idi tu nesúrat: MENE, MENE, TEKEL, se PARSIN. ²⁶Ay ummán kídi ya sarut na: Ya sarut na MENE ay biníláng ngin ne Dios ya algaw mu wa magturáy, ay pandanán na ngin. ²⁷Ya sarut na TEKEL, ay kinílu naka ngin, may kúráng ya kílu mu. ²⁸Ya sarut na PERES, ay nauwár rin ya pangiturayán mu, ay se midde kadaya Media se Persia.”

²⁹Ay dágus na ngala nga pinabaduwan ne Belshazar nge Daniel ka báyolet nga bádu se na pinasbusariyuwán ka kadena nga balitù, ay se aggina ngin tu mekalu wa katurayán kitu pangiturayán na.

³⁰Ay kitun na gabi, ay pinatay da tu Belshazar nga ári ka Babilonia. ³¹Ay tu Darius nga iMedia tu sumukát kaggina nga ári kitu pangiturayán na. Annam púlu se duwa dagun na kitun na nagturáy na.

Tu nangisalákan ne Dios kitu Daniel kadatu láyon

6 Ay napalánu tu Darius nga uwauwár na tu íli ka magatut se duwa púlu nga probinsiya, se la namíli ka gobernador kadatu ngámin na probinsiya. ²Ay piníli na pe nge Daniel se duwa nga kabulun na nga mangiapu kadatu ngámin na gobernador se aggida pe tu makammu kadatu kasapúlán natu ári. ³Akkan nabayág, ay nepasingan ne Daniel, nga napì-piya tu aggubra na may datu duddúma nga ap-apu gapu ta itur-turayán naya naturáy nga ispiritu. Ay tútu pinalánu natu ári nga aggina tu pakammuwan na kitu ngámin na pangiturayán na. ⁴Ay tútu datu duddúma nga ap-apu se ù-upisiyál, ay magsap-sápul da ka ipabásul da ke Daniel kitu angngiapu na. May áwan da ngala masmà, áta mapiyár tu

Daniel, se áwan na angilingling kadatu ubra na, ay se áwan na sabasábag kitu panagubra na. ⁵ Ay tútu nán da, “Awan tada kammala masma a pangidarumán ke Daniel, malaksid dala nu mepanggap ki angngurug na.” ⁶ Ay díkod nawe datu ap-apu se datu ù-upisiyál kitu giyán natu ári, se da nán, “Magnanáyun ka din ka áwan panda, Ari Darius! ⁷ Nagtuturatuwán mi ngámin na ap-apu, se daya nangátu wa ù-upisiyál, se daya magtù-tùgud, se daya gugubernador, nga napiya nu mangwa ka ki lintag se ipákat mu tutu wala. Ibílin mu nga áwan magdáyaw onu magkarárag ki oray inna nga diyos ki unag na tallu púlu ngalgaw, nu di kikaw wala ápu ári. Ngámin daya sumuwáy kiyán, ay mepisù ki giyán daya láyon. ⁸ Kuwaan mu kídi yin lugud, ápu ári, ya bílin se markaán mu ki immamarka mu, ta senu akkan tutu wala maulis nga ummán kiya lintag tada nga iMedia se iPersia. ⁹ Díkod pinirmaán kurug tu Ari Darius tu lintag.

¹⁰ Ngamay oray ammu natu Daniel nga napirmaán nin tu lintag, ay nawe kitu balay na se nawe kitu kuwartu na kitu paningúdu wa atán lamdáwan na ka pane Jerusalem, se nagpalintud kammala nga nagkarárag. Ay mamílu wa magkarárag se magiyáman kiya Dios na ki isa ngalgaw, nga ummán kitu gángay kuk-kuwaan na peyang kitun. ¹¹ Ay kitu namissán na madama magkar-karárag, ay inumbet datu ù-upisiyál kitu balay na, ay dinatang da nga magkarárag ga makiseng ke Apu Dios. ¹² Ay tútu nawe da nedarum ma dágus kitu ári nga nán da, “Di mu mà pinirmaán, ápu ári, ya lintag nga kiya unag na tallu púlu ngalgaw, ay masápul áwan magdáyaw kadaya tolay ki oray inna nga diyos nu di kikaw wala? Ay daya maddi mangikurug, ay mepisù da ki giyán daya láyon?” Ay nán tu ári nga nesungbát, “Kurug yán, mepákat ya lintag, ta ittu ya lintag daya iMedia se iPersia, ay akkan pe maulis.” ¹³ Ay nán da kitu ári: “Nge Daniel nga isa kadaya bálud nga gayát ka Juda, ay akkan naka nekur-kurug se ya lintag nga neparuwár mu. Mamílu ki isa ngalgaw nga magdáyaw se magkarárag kiya Dios na.”

¹⁴ Ay kane magina natu ári tun, ay nariribù tutu wala pà nang. Piyán na tutu wala nga ilísi tu Daniel. Tangalgaw na nga nagsap-sápul ka pamuspúsán na nga mangilísi ke Daniel.

¹⁵ Ay se la nga inumbet manin datu lalláki. Ay nán da kitu ári, “Ammum mà ápu ári nga ki lintag tada nga iMedia se iPersia, ay akkan mabalin maulis ya lintag nga pinirmaán na ári.”

¹⁶ Ay tútu pinatiliw natu ári nge Daniel se na nepepisù kitu giyán datu láyon. Ay nán tu ári ke Daniel, “Sápay kuma ta isalákan naka ya Dios mu nga sir-sirbiyán mu.” ¹⁷ Ay se da ginipán tu gagyangan natu giyán datu láyon ka abay nga batu. Ay se yala minarkaán natu ári kitu sangkilat na se sangkilat datu ù-upisiyál na, ta senu áwan makesalákan ke Daniel. ¹⁸ Ay se yala nagulli tu ári kitu palásiyu na, ay akkan nangán se akkan pe nakatúdug.

¹⁹ Ay kane pagbarngát tin, ay nagkirut nga nawe tu ári kitu giyán datu láyon. ²⁰ Ay kane dumatang, ay kirrawán na tu Daniel: “Daniel, nga bobonan naya sibbiyág nga Dios! Nesalákan naka kadaya láyon ya Dios mu nga sir-sirbiyám tutu wala?” ²¹ Ay nán tu Daniel, “Magnanáyun ka kuma ápu ári ka áwan panda! ²² Nebon naya Dios ku ya anghel na nga nangmut ki mútung daya láyon, ta senu akkan dà an-anuwan, ta ammu na nga áwan ku básul kikaw ápu ári.” ²³ Ay naganggam tutu wala panang tu ári, ay se na nepelawán nge Daniel kitu giyán datu láyon. Ay áwan da tutu wala nasingan na naan-anuwán tu Daniel, gapu ta nagpiyár ke Apu nga Dios na. ²⁴ Ay se yala pinatiliw natu ári datu lalláki nga nangidarum ke Daniel. Ay se nada nepepisù kitu giyán datu láyon, meráman datu attáwa se annánà da. Ay oray kitu akkan da pikam nagdittág kitu giyán datu láyon, ay tinápaw nga dágus datu láyon da, se da pinir-pirsáng da.

²⁵ Ay se yala nagsúrát tu Ari Darius kadatu ngámin baláki tolay, se baláki nga aggumi ki ngámin nasiyon ki ngámin kalawagán: “Napiya din daya uray nu se kabiy-biyág nu. ²⁶ Ibílin ku kadakayu ngámin nga sákup na pangiturayán ku, nga dayáwan se ikansing nu ya Dios ne Daniel.

Ta aggína ya sibbiyág nga Dios,
nga magnanáyun ka áwan panda.

Ay áwan kippaán naya pangiturayán na,
se áwan panda naya angngituráy na.

²⁷ Ay aggína ya mangilísi
se mangisalákan kadaya tolay na;
adu daya kuk-kuwaan na nga nakas-kasdáaw
ka lángit se kídi kalawagán.
Nesalákan na nge Daniel
kadaya narungat nga láyon.”

²⁸ Ay díkod pummiya tu kabiy-biyág tu Daniel kitu tiyampu wa nagturáy tu Ari Darius se tu Ari Cyrus ka Persia.

Datu appát ta ulolag kitu tagenap tu Daniel

7 Ay kitu munna dagun nga nagturáy tu Ari Belshazar ka Babilonia, ay nagtagenap nge Daniel; ay adu sisínán na kitu tagenap na. Nesúráat na tu tagenap na, se tu nasingan na. ²Nán na kitu nesúráat na, “Nasingan ku ki tagenap ku ya báli nga magpagayát ki ngámin giyán ka ngúdu, nga ummán na ka kiwakíwár ya bebay. ³Ay se yala uwad inumtungár kitu bebay nga appát nga ulolag nga nagbabaláki tu singan da. ⁴Ummán ka láyon ya singan natu nunna, se atán payà na nga ummán ka bukkaw. Ay kiyà a magsisíngan, ay nadùdután tu payà na, se yala nàkát nga nippan ki gàdáng nga nepasíkád nga ummán ki magsisíkád da tolay, se niddán pe ka uray nga ummán ki uray tolay. ⁵Ay se yala atán manin inumtungár nga ulolag ga ummán ka abay ber tu singan na. Magsisíkád da sittatangál ka tallu wa tàgáng. Ay se la uwad úni nga nagina ku nga nán na kaggína, ‘Ara, mawe ka magkappag ka tabbit.’ ⁶Ay se yala atán manin sabáli nga ulolag ga nasingan ku, ay ummán ka singan leopardo tu singan na. Ay atán appát payà kitu addag na, ay se appát tu úlu na. Ay niddán pe ka turáy na nga mangituráy. ⁷Ay se yala atán nasingan ku manin nga ulolag kitu tagenap ku. Nakapap-panansing tutu wala tu singan na, se dumúma tu kinakulnit na. Dadakkal datu ngípan na nga balayyáng, ay se kar-karman na ngala datu madugkam na, se na ngala dam-dam-án datu mabansi. Ay nepasaballi kadatu nunna nga tallu wa ulolag. Atán sangapúlu nga sàgud na. ⁸Ay kiyà a magsisíngan kadatu sàgud na, ay nàtatán nala nga atán bitti a sàgud nga tumúbu kitu túlad da. Ay se yala nippà datu tallu nga sàgud kitu nagtubuwán na. Ay uwad mata natu bitti a sàgud nga ummán ki mata tolay, se atán mútung na, se napalotán tu pasindáyaw na nga magúni.

Tu angguwes naya Sibbiyág ka Awan Panda

⁹Ay kiyà a magsisíngan,
 ay atán da nippáy nga tugaw ári,
 se la nagtugaw tu Sibbiyág ka Awan Panda.
 Napusà tutu wala tu bádu na,
 ay se napusà tutu wala pe datu abù na.
 Maggatagatang nga apuy tu tugaw na;

ay atán lígay na nga maggatagatang nga apuy pe.

¹⁰Atán apuy nga ummán ki awweg,
nga magpagayát kitu giyán na.

Riníburíbu datu magsir-sirbi kaggína;
ay riníburíbu pe datu magsisíkáð kitu àráng na.

Ay nanggayát pe yin tu panagbubustigár na;
ay linútán da pe yin datu libru.

¹¹Ay netul-túluy ku tu nagsisíngan, gapu ta magína ku tu agpas-pasindáyaw natu bittì a sàgud. Kiyà a magsisíngan, ay pinatay da tu mekappát nga ulolag, ay se da nga sinìdug tu baggi na. ¹²May datu tallu pikam nga ulolag, ay nippà tu turáy da, may napalubúsán da nga magbiyág pikam. ¹³Ay kitu tagenap ku kitun na gabi,

ay uwad nasingan ku nga ummán ka an-anà tolay
nga nebulun ki angap nga maggayát ka lángit,
ay se umadanni kitu giyán natu Sibbiyág ka Awan Panda,
ay nippan da kitu àráng na.

¹⁴Ay niddán da ka turáy na
se pinadayáwan da, se aggína ya mangituráy
kadaya ngámin tolay, ki nagbal-baláki nga giyán,
se nagbal-baláki nga aggúni.

Magsir-sirbi da ngámin kaggína.

Awan ipappanda naya anngituráy na,
se áwan kippaán naya pangiturayán na.

Ya sarut natu tagenap ne Daniel

¹⁵Ay nagansing se nariribuán nà pàrang kadatu nas-asingan ku kitu tagenap ku. ¹⁶Ay tútu ummadanni yà kitu isa kadatu magsisíkáð kitu giyán natu tugaw, se ku sinaludsud ya sarut datu nas-asingan ku. Ay díkod nelaw-lawág na kiyà tu kesarután ngámin datun: ¹⁷Ay nán na, “Ya kesarután datu appát nga ulolag, ay appát nga ári nga lumtuwád nga mangituráy kídi kalawagán. ¹⁸Ngamay daya tolay naya Dios nga Kangatuwán ya pangiddanán na ki pangiturayán, ay se aggída ya mangituráy peyapeyang ngin ka áwan panda.”

¹⁹Ay piyán ku kammala ammuwan ya sarut natu mekappát ta ulolag nga mepasaballi tu singan na kadatu duddúma; nakapap-panansing gapu

kitu balayyang nga ngípan na nga pinagkarram na kadatu kinnán na, se bága datu kuku na nga pinagpir-prisáng na kaggída, se nada nga dinam-dam-án. ²⁰Piyán ku pe ammuwan ya sarut datu sangapúlu wa sàgud na, se tu bittì a sàgud nga nàtatán nala nga tumúbu se nippà datu tallu wa sàgud kitu lebut na. Nagmata tu sàgud na nga ummán ki mata tolay, se tu napalotán na nagpasindáyaw na nga ummán ka naturáy may datu duddúma. ²¹Ay kiyà a magsisingan, ay ginubát natu sàgud daya tolay ne Dios, ay abáan nada ngin, ²²panda kitu nelalbet naya Sibbiyág ka Awan Panda, ay se na ikalintaggán datu piníli naya Kangatuwán na Dios ka tolay na. Ay se la inumbet ya tiyampu nga angngituráy daya napíli nga tolay kitu pangiturayán.

²³Ay tu idi ya sarut na nga nakagi kiyà: “Ya sarut natu mekappát nga ulolag,

ay atán mekappát nga pangiturayán na umbet kídì kalawagán;
ay mepasaballi kadaya duddúma nga pangiturayán.

Arig kar-karman na nga kanan daya ngámin na atán kídì kalawagán.

Ay dam-dam-án na ngala daya duddúma, se pir-pirsáng nada.

²⁴Ay nu mepanggap kadatu sangapúlu nga sàgud,
ya sarut na, ay atán umbet nga sangapúlu nga ári,
ay se yala atán sumarunu nga umbet nga ári.

Mepasaballi idi nga ári kadatu nunna;
ay abáan na datu tallu nga à-ári.

²⁵Ay adu kag-kagiyan na nga pangirupat na kiya
Kangatuwán na Dios,

ay se na pà-paultuwan daya píli naya Kangatuwán na Dios;
ay se na pe ram-ramanán ulissan daya algaw wa
agpiyasta da, se ya lintag.

Ay kurug ga middán ka turáy na kadayán
ki tallu se gudduwa dagun.

²⁶Ay se yala magtugaw daya mangguwes ka lángit,
ay se dala ippà ya ngámin turáy na;

mapandanán tutu wala se áwan na kip-kipuwál lin.

²⁷Ay midde kadaya tolay naya Kangatuwán na Dios
ya ngámin kinaturáy se kinangátu daya ngámin na
pangiturayán nga atán kídì kalawagán.

Awan ipappanda naya angngituráy da;

magsirbi kaggída ngámin daya duddúma nga pangiturayán,
ay se ikur-kurug dada.

²⁸Ay tu idi ya panda natu tagenap ku. Nagkuptát tà
ala se nagansing ngà tutu wala pànanng nga
nagpan-panúnut kadedi. May áwan ku nangikagiyán
kídi nga tagenap ku, oray iinna.

Datu toru wa karneru se kalding kitu tagenap ne Daniel

8 Ay kitu mekàlu dagun kitu inagturáy tu Ari Belshazar, ay atán manin tagenap ku nga ummán kammin kitu nunna. ²Atán nà kanu mà ka íli Susa ka probinsiya Elam. Magsisíká dà kanu mà kitu dappit natu wángag Ulai. ³Ay se la uwad nasingan ku kanu mà nga toru wa karneru nga magsisíká d kitu dappit. Duwa datu sàgud na nga adaddu, may ad-adaddu tu isa, oray nu napuddi nga tumúbu. ⁴Ay sisinnán ku tu toru nga sàgúdan na ngámin datu atán kitu pameyaggán na ka panidáya, se la pane sirbútán, se ka panillod; ay áwan makaábà kaggína, se makalísi kaggína. Ay kuwaan na la datu piyán na nga kuwaan, ay bummílag tutu wala.

⁵Ay kiyà a magsisingan, ay atán linumtuwád nga toru wa kalding nga gayát ka pane sirbútán. Linebut na ya ngámin kalawagán, nga akkan nagdadam-ay ki lusà. Sissa tu sàgud na, ay atán kitu nagbátán datu mata na. ⁶Ay se la nagbílag nga nanagtág nga nameyag kitu giyán natu toru wa karneru nga duwa sàgud na, nga atán na magsisíká d kitu dappit tu wángag. ⁷Ay kane dumatang kitu giyán natu toru wa karneru, ay nippáy na tutu wala tu kulnit na nga nanàgud kaggína, ay tútu narítu datu duwa nga sàgud na. Awan nala màwa natu toru wa karneru nga lumában kitu kalding. Newalat na tu karneru se na nga nedal-daldag. Ay áwan nala ya makelísi kitu toru wa karneru kitu kalding. ⁸Ay nagbalin ka naturáy tutu wala pànanng tu toru wa kalding. May akkan nabayág, ay narítu tu abay nga sàgud na. Ngamay uwad appát sàgud nga tumúbu kitu nekaritúán natu isa; ay nepapaturung da kiya appát súli na kalawagán.

⁹Ay tu isa kadatu appát nga sàgud na, ay uwad tummúbu nga bibittì a sas-sàgud; ay ummabay tutu wala se tummuráy tutu wala panda ka allod, se ka lattakán, se ka Israel nga nadáyaw wa íli. ¹⁰Ay nagbalin ka nangátu pà-pànanng. Dinatang na ya lánngit, ay se na ginubát daya atán ka lánngit, se na netupraán daya duddúma nga bittuwan se nada dinam-dam-án.

¹¹ Pinagtangtangsitán na oray ya Apu daya ilángit; pinúlat na datu sinidug ga pagbasu da kaggína, ay se na dinadál tu Templo na. ¹² Ay gapu ki kinadakè da tolay, ay napalubúsán tu toru wa kalding nga iturayán nada, ay se nakusap pe tu inalgaw wa panagbasu da. Akkan nasúrut tin datu dáti nga kur-kurugan da. Nàwa natu toru tu ngámin na piyán na nga kuwaan. ¹³ Ay se yala uwad nagina ku wa magúni nga anghel. Ay se la nán manin na isa nga anghel kitu makun-oni nga anghel, “Ummán na ya kabayág nedi na nga mà-màwa mepanggap ki inalgaw wa panagbasu, se ya kinadakè a mà-màwa? Ummán na ya kabayág na nga madadál ya Templo se ya kapà-paultu daya ilángit?” ¹⁴ Ay nán natu isa nga anghel nga nesungbát, “Màwa dedi ki unag na duwa ríbu se tallu gatut nga gabi se algaw; ay se yala makappiya kammin ya Templo.”

Nesarután ne anghel Gabriel tu tagenap

¹⁵ Ay kane kappiyánan ku nga lam-lamtan ya sarut natu tagenap ku, ay uwad ummán ka tolay ya nagsíkád ki àráng ku. ¹⁶ Ay se yala atán nagina ku nga úni tolay ya kum-kumraw nga gayát kitu wángag Ulai nga nán na, “Gabriel, ilaw-lawág mu mán kídi nga tolay ya sarut natu nasingan na kitu tagenap na.” ¹⁷ Ay tútu ummadanni nge Gabriel kitu pagsisikádan ku. Ay nagansing ngà, ay tútu nagukkab bà kitu lusà. Ngamay nán na, “An-anà tolay, masápul la ammuwan mu nga tu tagenap mu, ay mepanggap ki ipappanda naya ngámingámin.” ¹⁸ Ay kaggína nga magúni, ay nalngát tà a nepalakab kitu lusà. Ay tútu binángun nà, se nà a nepasíkád. ¹⁹ Ay se na nán kiyà, “Inumbet tà kídi ya mangikagi kikaw kadaya mà-màwa ki masangwánan gapu ki rungat ne Dios. Datu ngámin na nasingan mu, ay mepanggap da ki ipappanda naya ngámingámin. ²⁰ Ay tu nasingan mu wa duwa nga sàgud natu toru wa karneru, ay árig da daya ári ka Media se Persia. ²¹ Ay tu toru wa kalding, ay árig na ya ári ka Grecia. Ay tu abay ya sàgud kitu nagbátán datu mata na, ay ittu ya munna nga ári. ²² Ay datu appát nga sàgud nga tumúbu kitu giyán natu nippà nga isa nga sàgud, ay mapagkappát tu pangiturayán, ngamay akkan da naturáy nga ummán kitu nunna. ²³ Ay nu pumanda ngin ya angngituráy da, se nu pumanda tutu wala ngin ya kinadakè da tolay, ay lumtuwád ya isa nga ári nga narungat ya sing-singan na se nalaing mangialílaw. ²⁴ Ay magbalin ka naturáy pà nang, may akkan gapu ki bílag na kampela ngin

nin. Nakapap-panansing ya angdadál na, ay màwa na daya ngámin na piyán na nga kuwaan. Ay rapúnan na pe daya natuturáy nga tolay, ay se na pà-paultuwan daya píli ne Dios nga tolay na. ²⁵ Ay gapu ki laing na nga mangal-alflaw, ay adu maalflaw na kurug. Ay magbalin ka napangátu, ay kattatán na nga patayan daya adu wa tolay. Labánan na oray Apu daya à-apu. Ngamay maábà mà, may akkan tolay ya mangábà kaggína. ²⁶ Ay tu tagenap mu mepanggap kitu panagbasu ki gídám se pagmakát nga nakagi yin kikaw, ay kurug ngámin datun. Ngamay mabayág pikam ya kàwa datun, ay túya akkan mu pikam kag-kagiyan datun.” ²⁷ Iyà e Daniel, ay nagkapsut tà se nagtakit tà kitu sumarunu nga al-algaw. Ay kane bumílag gà, ay nagulli yà kammin kitu ubra ku kitu palásiyu. Ngamay mariribuán nà kitu tagenap ku nga akkan ku maaw-awátan.

Nekarárag ne Daniel datu iIsrael

9 Ay kitu munna dagun kitu inagturáy natu Darius nga iMedia, nga pútut tu Ahasuerus ka Babilonia, ² ay nabása ku ya bàbànan ne APU nga nesúrat tu profeta Jeremias, nga pittu púlu dagun nga kù-kùlèlà ya íli Jerusalem. ³ Ay gapu kiyán, ay nepas-pasnà ku ya nagkar-karárag nga nakim-imallà ke Apu Dios. Nagngílin nà nangán, se nagbádu wà ka langgusti, se nagtáputápur rà ka tápù ki úlù. ⁴ Ay nán ku nga nagkarárag ke APU nga Dios ku: “O Apu, ikaw ya katurayán se nakas-kasdáaw nga Dios. Akkan mu paglikudán daya kari mu se áwan kaul-ulissán naya amminyám kadaya maminya kikaw se mangikur-kurug kadaya bil-bílin mu. ⁵ Ngamay nagbásul kami kikaw. Nadakè se akkan kustu daya kinuw-kuwa mi. Sinuwáy mi se akkan mi nekur-kurug daya bil-bílin se lin-lintag mu. ⁶ Akkan mi nekur-kurug daya bobonan mu nga profeta nga niddán mu ka turáy da nga magbàbànan kadaya à-ári mi, se daya à-apu mi, se kadaya ngámin na tolay!

⁷ O Apu, nalintag se kurug ngámin daya kuk-kuwaam. May mìpat kami tutu wala nga iJuda se iJerusalem, se ngámin na iIsrael, nga atán kadaya giy-giyán nga nangisip-siparaán mu kaggída, gapu ki akkan da nangikur-kurug kikaw. ⁸ O APU, mìpat kami tutu wala se daya à-ári mi, se datu apuapu mi, ta nakabásul kami kikaw. ⁹ Ngamay ikaw Apu nga Dios mi, ay maragkallà se marammakawan ka oray nu sinuwáy mika, ¹⁰ se akkan mika nekur-kurug nga APU nga Dios mi, ta akkan mi sinur-súrut

daya bil-bílin mu nga nepekagi mu kadakami kadatu bobonan mu nga profeta. ¹¹ Ay ngámin na iIsrael, ay akkan da kinur-kurug daya bil-bílin mu. Summiyási da ngin, ay akkan da piyán ginán ya kagiyan mu. Ay túya mà-màwa kadakami datu kapanísán nga nesúrát kitu lintag tu Moses nga bobonam, ta nagbásul kami kikaw. ¹² Tinungpál mu ngámin datu kinagi mu, ay túya kinuwa mu kadakami se kadaya à-apu datu kinagi mu nga kuwaan mu nu magbásul kami kikaw. Ay áwan pikam ya nàwa oray ka wàna ki kalawagán nga ummán kiya nàwa nga kapar-parigátan ka Jerusalem. ¹³ Ay nàwa ngámin kadakami ya kapar-parigátan na nesur-súrát kitu lin-lintag tu Moses. Ngamay oray nu napakuna, ay akkan kami kammala makim-imallà kikaw APU nga Dios mi. Akkan mi pikam naglikudán daya bas-básul mi, se akkan mi linam-lammát nga kurug ngámin daya bàbànan mu. ¹⁴ Ay túya nindaggán mu APU, ya kustu wa oras mu nga mamar-parígát kadakami. Ay kustu ya kinuwa mu kadakami, O APU nga Dios mi, áta akkan mi nekur-kurug daya ngámin na kinagi mu.

¹⁵ O, Apu nga Dios mi, ikaw ya nangitálaw kadaya tolay mu ka Egipto gapu ki pannakabalin mu. Ay panda kadedi nga al-algaw, ay siddadamdam kami kiyán na pannakabalin mu. Ngamay nagbásul kami se nadakè daya kinuw-kuwa mi. ¹⁶ O Apu, gapu ki kinamárum, ay pangaásim agpà ta akkan mu ipákat ya lùsaw se rungat mu tutu wala kiya Jerusalem nga íli mu, nga atán ki bantay nga nagpassingannán mu. Ata gapu kadaya bas-básul mi se datu nadakè a kinuw-kuwa datu apuapu mi, ay ug-ogan dakami daya atán kiya lib-lebut mi. ¹⁷ Ay díkod, O Dios mi, ginám agpà ya karárag se akim-imallà naya bobonam! Politan mu din kammin ya Templo mu, ta senu mammuwán daya tolay nga ikaw ya Dios. ¹⁸ Ay ginán nakami, O Dios ku. Sinnam kod ya nadadál nga íli mu. Makim-imallà kami kikaw, akkan gapu ta mekari kami kikaw, nu di gapu ta maragkallà ka tutu wala. ¹⁹ O Apu, ginán nakami agpà, se pakawanan nakami! Akkan mu din ipatattát ya isisseng mu, ta senu mammuwán daya tolay nga ikaw ya Dios. Ay se kuw-kuwám mà idi nga íli se daya tolay kídi.”

²⁰ Netul-túluy ku ya magkar-karárag se mangipudnu kadaya bas-básul ku, se daya bas-básul daya keliyán ku nga iIsrael. Nakim-imallà à ke APU nga Dios ku, nga kuwaan na kammin ya Templo na ka Jerusalem. ²¹ Ay kiyà a magkar-karárag, ay atán ne Gabriel nga nagdittág kitu giyán ku, kitu oras nga panagdadátun ki gídám. Aggína tu nasingan ku win kitun ki tagenap ku. ²² Ay nán na kiyà, “Daniel, inumbet tà kídi nga

mangidde kikaw ka sírib se pannakaáwat. ²³Kitu inanggayát mu kam nga magkar-karárag, ay nasungbátan nin tu karárag mu. Ay túya atán nà kídi nga mangikagi kikaw kiya sungbát na, ta pà-pàgan naka ne Dios. Túya manggìna ka ta ilaw-lawág ku ya sarut natu tagenap mu.

²⁴Niddám ya napatag nga íli se daya keliyán mu ka pittu nga sagpipittu púlu nga dagun da nga makusap se mamanda kiya akabásubásul da, se ya angwa da ka nadakè, ta senu mapakawan da. Ay díkod màwa ya áwan panda nga panagmar-máru. Ay díkod màwa kurug ya sarut natu tagenap mu, ay se medidikár manin ya Templo. ²⁵Ay lugud manggìna ka se lam-lamtam idi: Manggayát kiya kekagi naya bílin nga mapolit ya Jerusalem panda ki ilalbet naya apu nga piníli ne Dios, ay pittu nga saggannam púlu se duwa nga dagun. Màwa manin daya kalsáda na Jerusalem se ya agalingdán na, oray ki tiyampu na riribù. ²⁶Ay nu malpás ya pittu nga saggannam púlu se duwa nga dagun, ay patayan da ya piníli ne Dios. Ay matay nga ummán ka áwan na nga nà-nàwa. Ay ya íli se ya Templo, ay dadàlan daya suldádu naya umbet nga mangituráy. Màtatán ya ipappanda na, nga ummán ki ilalbet na layus. Adu ya madadál panda kiya ipappanda naya gubát nga nìdang nga umbet. ²⁷Iyán na mangituráy, ay makiturátu kadaya adu nga tolai ki unag na pittu dagun. Ay ipárit na ngin ya magdátun se magbasu ki unag na tallu se gudduwa nga dagun. Ya ipatáli na kadayán, ay ya angngippáy na kiya kalinguduwan na parte naya Templo kiya nadakè tutu wala nga masingan. Ay magyán kitúni yán panda kiya nìdang nga angngippáy ne Dios ki ngámin rungat na kaggìna.”

Tu nagpassingan natu anghel ke Daniel

10 Ay kitu mekàlu dagun kitu nagturáy ne Cyrus nga ári ka Persia, ay uwad manin dámag nga nepakammu ke Daniel nga nengagánan da pe ka Belteshazar. Ay ammu na nga kurug tu nepakammu kaggìna, ngamay nasulit nga maawátan. Ngamay nepaáwat kammin kaggìna kitu tagenap na.

²Ay kitun nga tiyampu, ay tallu láwas sà in na magmanakit. ³Akkan nà pulus nangán ki oray nágan na nga namit ta kak-kanan; ay akkan nà nangán ka karni onu umminum ka bási. Ay akkan nà pe nagbang-banglu ki unag na tallu láwas. ⁴Ay kitu mekaduwa púlu se appát nga algaw kitu munna nga búlán, ay atán nà magsisíkad kitu dappit tu abay nga wángag

Tigris. ⁵Ay kane maglángad dà, ay uwad nasingan ku nga laláki nga nakabádu ka dilána, ay se nakasinturon ka napiya nga balitù. ⁶Ay ummán ka nasil-silang nga batu nga berilo tu baggi na. Ay datu bingil na se íma na ay ummán da ka nasil-silang nga bága; ay se ummán ki págat daya adu wa tolay tu úni na. ⁷Iyà e Daniel, ay sissa ngà a nakasingan kitun na nepassingan kiyà. Akkan nasingan datu kabbulun ku tu nasingan ku, may nagansing da tutu wala, ay tútu nagtálaw da nga nawe nagsirù. ⁸Ay tútu sissa ngà a nagsísingan kitu nakas-kasdáaw nga nepassingan kiyà a ummán ka tagenap. Nagkapsut tà se nagkuptát tà pe. ⁹Ay kane magúni tu tolay, ay nalngát tà, ay nekálin nà a nepalakab kitu lusà nga ummán ka nilà tutu wala.

¹⁰Ay se yala nga atán namángun kiyà se nà a nepasíkad. ¹¹Ay nán na kiyà “Daniel, pà-pàgan naka pà nang ne Dios. Magsíkád ka ta kappiyánam nga ginán ya kagiyán ku kikaw. Nebon nà a mangamomán kikaw.” Ay kane makagi na tun kiyà, ay nagsíkád dà may magtartartar rà. ¹²Ay nán na kiyà, “Akkan ka magansing, Daniel. Ta nanggayát kam kitu nagpakumbaba mu wa nagkar-karárag ke Dios, ta senu middán ka ka pannakaáwat, ay ginína na ngin ya karárag mu. Ay túya inumbet tà kídí nga bátug sungbát na karárag mu. ¹³Yán nala ta sinipdán nà ya anghel la magtag-tagasíngan ka Persia ki unag na duwa púlu se isa nga algaw. Ngamay e Micael nga isa kadaya ap-apu daya anghel, ay inumbet nà sinengán, ta sissa ngà kitúni Persia. ¹⁴Atán nà kídí nga mangilaw-lawág kikaw mepanggap kiya màwa kadaya kamungayán mu ki masangwánan, áta ya nasingan mu kitu tagenap mu, ay mepanggap kadaya mà-màwa ki masanguwánan.”

¹⁵Ay kaggína nga mangikag-kagi kadayán kiyà, ay nagukkab bà kitu lusà se akkan nà makoni. ¹⁶May tu anghel nga singan tolay tu singan na, ay tinùbit na tu bibig ku. Ay tutu nakoni yà kammin, ay nán ku kaggína, “Apu, gapu kadatu nepassingan kiyà, ay ummán nà ki magtakit, ay nakapsut tà tutu wala. ¹⁷Akkan ku mabaal ya makiamomán kikaw, Apu ta áwan ku bílag se maang-angtán nà.”

¹⁸May inimmán nà manin, ay tútu bummílag gà kammin. ¹⁹Ay tútu nán na kiyà, “Akkan ka magansing ta pà-pàgan naka ne Dios, túya akkan ka malídug. Pagbagkaddam ya uray mu, se magtural ka ngala. Ay kane makagi na dayán, ay dágus sala nga bummílag gà, ay se ku nán kaggína, “Gapu ta pinabílag nà in Apu, ay kagiyam lugud din daya piyám kagiyán kiyà.” ²⁰Ay nán na nga nesungbát, “Magulli yà kammin, ta mawe ku

gubatan ya anghel nga magtag-tagasíngan ka Persia. Ay nu malpás yán, ay umbet ya anghel nga magtag-tagasíngan ka Grecia. May ammum ya gákat ku nga inumbet? ²¹ Inumbet tà kídí nga mangipakammu kikaw kiya atán kiya libru wa nekesurátan daya kurug màwa. Ay kiyà a makigubát, ay áwan sabáli sumeng kiyà nu di nge anghel Micael ngala nga magtag-tagasíngan ki Israel.”

11 “Ay kitu nunna dagun nga nagturáy ne Ari Darius nga iMedia, ay iyà tu sinummeng se kabulun ne Micael.”

Tu nepakammu natu anghel kitu Daniel

²“Ay kídí, kagiyan ku kikaw ya kurug. Tallu pikam ya magári ka Persia, ay se yala umbet ya mekappát ta magári nga nabánang nga adayyu may ngámin datu nunna. Ay gapu ki bánang na, ay magbalin ka naturáy, ay karítan na ka gubát ya Grecia. ³Ay se yala atán manin umbet nga natù-turáy se nalainng ki gubát nga ári; abay ya pangiturayán na. Ay kuwaan na ngala daya piyán na kuwaan. ⁴May oray nu kiya kabil-bilgán na nga magturáy, ay mapagkappát ta mauwár ya pangiturayán na. Ay áwan kadaya gakagaka na ya magturáy nga ummán kaggína, áta mapúlat kaggína ya pangiturayán na, ay se la midde kada sabáli.

⁵Ay magbalin ka naturáy ya ári da ka allod. Ngamay isa kadaya upisiyál na ya magbalin ka naturáy may aggína. Ay ab-abay ya pangiturayán na. ⁶Ay nu malpás ya piga nga dagun, ay maggaddù daya ári ka allod se ya ári ka dáya. Ya babay nga an-ánà naya ári ka allod, ay ipaatáwa na kiya ári ka dáya ka angrisut na kitu aggaddù da. Ngamay akkan magbayág tu aggaddù da. Mippà tu turáy natu babay, ay se mippà pe ya turáy natu ama na se daya pútut na; migsán nin tu babay se datu magsir-sirbi kaggína. ⁷Ngamay akkan mabayág, ay magbalin ka ári ya isa nga induan natu babay. Gubatan na daya suldádu natu ári ka dáya, ay se na rautan da, ay abáan nada. ⁸Ay se na arisamsamman datu napatag ga ar-aruminta da nga silber se balitù, ay oray daya sinan diy-diyos da, ay alà nada pe, se na ippan da ka Egipto. Se la akkan na ngin gubatan ka mabayág tu ári ka dáya. ⁹May kiya kamuddiyánan, ay rautan naya ári ka dáya ya ári ka allod. Ngamay magulli kammin kitu íli na kampela ngin nin.

11:5 Mabalín nga ya giyán nga nán na kídí, ay ya íli Egipto.   **11:6** Mabalín nga ya giyán nga nán na kídí, ay ya íli Siria.

¹⁰ May datu lalláki nga annánà natu ári, ay mangurnung da ka adu tutu wala nga suldádu, ta magsagána da nga makigubát. Ay ummán da ka layus nga áwan makalípán ki ipappan da nga makigubát panda kitu naabut ka darupírip nga giyán natu kalínga na. ¹¹ “Ay se la nga makarungat tutu wala ya ári ka allod, ay se na mawe gubatan ya ári ka dáya nga adu tutu wala pe datu suldádu na, may maábà, ay se matiliw datu adu wa suldádu na. ¹² Ay nu matiliw na datu suldádu se da metálaw, ay magbalin ka napasindáyaw. Adu daya mapatay na nga suldádu, ngamay akkan magnanáyun tu angnábà na. ¹³ Ata mangurnung manin ya ári na dáya ka ad-adu nga suldádu may itu nunna. Ay se la nu malpás ya piga nga dagun, ay mawe nga makigubát manin. Adu tutu wala datu suldádu na, ay se atán ngámin nin datu masap-sápul datu suldádu na.

¹⁴ “Ay kiyán na tiyampu, ay adu daya kumalínga ki ári ka allod. Mearát pe daya narungat ta keliyán mu nga mangagúra kaggína. Makigubát da pe, may akkan da mangábà. Díkod màwa kurug tu tagenap mu. ¹⁵ Ay se la nga umbet ya ári ka dáya nga manglìmut kiya naabut nga íli se na nga sakúpan. Ay oray daya karung-rungtán na suldádu na ári ka allod, ay áwan da kabailán na mangábà. ¹⁶ Umbet ya ári ka dáya, ay áwan ya makalípán kaggína, ay túya kuwaan na ngala daya piyán na nga kuwaan. Sakúpan na ya lusà a nekari pára kadaya ilIsrael. Annung na nga dadàlan nu piyán na. ¹⁷ Palánu naya ári ka dáya nga ippáy ya ngámin kabailán naya ngámin pangiturayán kiya ilalbet na. Makigdù kadaya duddúma nga ári. Ipaatáwa na ya an-anà na nga babay kiya ári ka allod, ta senu masákup na ya íli, ngamay akkan màwa tu palánu na. ¹⁸ Ay nu malpás yán, ay daya íli ki dappit na bebay yin ya rautan na. Adu kadayán na íli ya masákup na. Ngamay atán ap-apu nga gayát ka sabáli nga íli nga mamalsu kaggína se pandanán na ngin ya agpasindáyaw na, ay aggína kammin ya meap-appat. ¹⁹ Ay magulli kammin yán na ári ki íli na nga naabut ka darupírip, may maábà. Ay áwaáwan pe yin.

²⁰ “May atán manin sumukát kiyán na ári nga magturáy. Mangibon ka isa nga upisiyál na nga magsingir ka buis kada tolay, ta senu bumà-bànáng ya pangiturayán na. May akkan magbayág ay matay, may akkan gapu ki gubát, onu gapu ki rungat tolay.

²¹ “Ay se la atán sumukát kaggína nga magári. Nadakè yán na tolay, ay se áwan na karbangan na magári. Umbet tala ki tiyampu nga áwan nala magpammay, gapu ki angal-alílaw na kada tolay. ²² Rapúnan na tutu

wala daya sul-suldádu. Ay oray ya nangátu wa pádi ne Dios, ay iráman na. ²³ Makiturátu nga makikumplut kadaya duddúma nasiyon ngamay al-aliláwan nada. Ay bumílag gala nga bumílag oray nu bittè daya pasúrut na. ²⁴ Ay kattatán na ya mawe mangraut kadaya nabànéng nga íli. Ay uwauwár na kadatu pasúrut na daya naarisamsam na ki gubát, ay áwan kadatu nunna kaggína nga nagári ya nangwa ki ummán kiyán. Palanuwan na nga palsuwan daya naabut nga íli, may akkan pe magbayág. ²⁵ Ay se yala mangurnung ka adu wa suldádu na se la magturad nga mawe rumaut ki íli ka allod. Ad-adu daya suldádu na ári ka allod nga nakasagána nga makigubát. Ngamay maábà da kammala ya ári ka allod ta taraydoran ²⁶ da tolay nga kadungu na kammin nu pinagkakán. Maábà tutu wala daya suldádu na, ay adu ya matay kaggída. ²⁷ Ay dayán na duwa nga ári, ay magdungu da nga mangán, ngamay nadakè ya lam-lamtan naya isa kiya isa kaggída. Magbibinnusid da. Akkan màwa datu lam-lamtan da, áta akkan pikam ittu ya tiyampu da nga màwa. ²⁸ Magulli kammin ya ári ka dáya ka íli na. Alà na ngámin datu naarisamsam na. Ngamay kitu aggulli na ngin, ay sibálan na nga kuwaan tu nadakè a palánu na kadaya tolay ya mangipatag kadaya bílin ne Dios.

²⁹ “Akkan mabayág, ay umbet na manin rautan ya íli ka allod, ngamay sabáli ya màwa ngin; akkan na ngin màwa tu kinuwa na kitun. ³⁰ Ata binapor daya iRoma nga umbet nga manggubát kaggína, ay magansing kaggída. Díkod nagulli kammin ka balay na. Ngamay pagrungrungtán na pikam daya tolay nga mangipatag kadaya bílin ne Dios. Atangyaan na ya kagiyan daya Judyu wa naglikud din kadaya bil-bílin ne Dios. ³¹ Ay mangibon kadaya suldádu na nga mawe mangrag-ragit kiya Templo. Ipárit na ngin ya inalgalaw wa panagdátun, ay se na ipatáli ya kadà-dàsán na masingan nga ittu ya gapu na angigsán da tolay ki Templo. ³² Kas-kasabaan na datu tolay ya akkan nin mangikur-kurug kadatu bil-bílin, ta senu maayúyut nada nga sumúrut kaggína. Ngamay daya tolay ya napikkilán na mangikur-kurug ke Dios, ay pàkadan da. ³³ Ay daya nasírìb nga ap-apu datu tolay, ay tугúdan da daya keliyán da. Ngamay matay da ki gubát daya duddúma kaggída, daya duddúma, ay mesungap da, ay daya duddúma, ay tiliwan dada, se alàán daya kuw-kuwa da, ay se dada nga ibálud. ³⁴ Ay ki ummán kiyán na kapàyanán da, ay atán da sumagmamanu nga sumeng kaggída. Ay adu da pe daya magpanggap nga kabulun dada. ³⁵ Atán da ya matay

kadaya nasírib. Ay gapu kiyán na màwa, daya tolay, ay árig madalusán da panda ki tiyampu wa nìdang ne Dios nga ipappanda naya ngámin.

³⁶“Ay kuwaan nala na ári ka dáya ya piyán na kuwaan. Ipangátu na ya baggi na, ay se ipasindáyaw na nga nangà-ngátu may daya diy-diyos. Ay nadakè pe daya kag-kagiyan na kiya Dios daya diy-diyos. Ay màwa na ngámin oray inna ya kuwaan na, panda kiya tiyampu nga nìdang ne Dios nga ammánis na kaggína. ³⁷Akkan na pe ipat-patag daya diy-diyos datu apuapu na se daya diy-diyos nga pàgan daya babbay, ta nán na nga nangátu may ngámin dayán. ³⁸Awan na pà-pàgan kadaya diyos nu di ya diyos nga magban-bantáy kadaya darupírip nga aglingdán na ki gubát. Akkan ammu datu apuapu na yán na diyos. Ay yán nga diy-diyos na ya pagdatúnán na ka balitù, silber, se kadaya napatag nga batu, se daya nakangin-ngína nga rigálu. ³⁹Ay gapu ki isisseng nayán na diyos na, ay mawe na rautan daya naabut ka darupírip nga íli. Pàgan na daya umapu kaggína. Pabànéngan nada, se nada iddán ka nangátu wa sáad. Ay iddán nada pe ka lusà da ka bátug premyu da.

⁴⁰“Ay nu umbet ya nìdang nga tiyampu, ay rautan na ári ka allod ya ári ka dáya. Ngamay dumarup kaggína ya ári ka dáya; atán ngámin daya iggugubát na, ummán kadaya takay suldádu, se daya suldádu nga nakakabalyu, se daya adu wa bapor na. Rautan na daya adu wa íli, nga ummán ki layus nga umbet. ⁴¹Umbet pe kídi ya napatag nga íli Israel. Riníbu daya matay, ngamay ya íli Moab se ya íli Edom se daya nabansi nga Ammon, ay makalísi da. ⁴²Adu daya sakúpan na nga il-íli meráman ya Egipto. ⁴³Arisamsamman na ngámin daya balitù, silber, se ngámin na kuw-kuwa daya iEgipto, se daya iLibya se iEtiopia. Umapu dayán ngámin kaggína. ⁴⁴May atán da dámag nga maggayát ka dáya se lattakán, nga mangriribù kaggína. Ay gapu kiyán, ay makarungat tutu wala, ay túya mawe magpatay kadaya tolay, ay adu tutu wala kurug daya patayan na se dadàlan da. ⁴⁵Ay se yala mangipasikád ka báwi na nga ummán ka palásiyu ki nagbátán na napatag ga bantay se ya bebay. Ngamay matay kitúni, nga áwan nala sumeng kaggína.”

Ya ipappanda naya ngámingámin

12 “Ay kiyán na oras, umbet nge Micael nga kangatuwán na anghel, nga magtag-tagasingan kadaya kamungayán mu nga iIsrael. Ay

kiyán na tiyampu, ay napalotán tutu wala ya riribù se rig-rígát. Ay áwan pikam nàwa nga ummán, nanggayát kitu inanggayát daya il-íli. Ngamay mesalákan ngámin daya keliyán mu wa nesúrát ya ngag-ngágan da ki libru ne Dios. ² Ay adu kadatu natay yin ya lumtu kammin, se da magbiyág ka áwan panda, ngamay daya duddúma, ay lumtu da nga meap-appat ka áwan panda. ³ Ay daya mamasírib, ay árig magwada da nga ummán ki kinawada na lángit; ay daya nagtùgud kada tolay mepanggap ki panagmar-máru, ay árig da kadaya bittuwan ka áwan panda. ⁴ Ngamay nu ikaw Daniel, akkan mu ikag-kagi dedi; akkan mu lù-lùtán ya libru panda ki panda naya kalawagán. Ki di pikam kàwa dayán, ay atán ngámin kapannán da tolay nga magpasírib.”

⁵ Ay kane mabalin yán, ay nasingan ku ya duwa nga lalláki; magdammáng da nga magsisíkad kitu dappit natu wángag. ⁶ Ay nagsaludsud tu isa kaggída kitu nakabádu ka dilána nga atán magsisíkad kitu dáya, “Ka nungay na tutu wala ya ipappanda dedi nga mà-màwa?” ⁷ Netáyag natu laláki nga nagbádu ka dilána datu íma na, ay se la nagsipata ki ngágan ne Dios nga sibbiyág ka áwan panda, “Màwa ngámin dedi ki unag na tallu dagun se gudduwa, nu pumanda ngin ya kapar-parigátan daya tolay ne Dios.” ⁸ Nagina ku tu kinagi na, may akkan ku maaw-awátan tu sarut na. Ay díkod sinaludsud ku, “Apu nágan naya pagtungpálan ngámin dedi? ⁹ May nán na, “Mawe ka ngin Daniel, ta akkan mepakammu dayán panda ki ipappanda naya ngámin. ¹⁰ Adu kadaya tolay ya magbalin ka namáru, ta árig madalusán da, ngamay daya nadakè a tolay, ay itul-túluy da ya mangwa kadaya nadakè. Awan kaggída ya makaáwat. Dayán nala nga nasírib ya makaáwat ki sarut na. ¹¹ Manggayát kiya kakusap naya inalgaw wa agdátun, nga ittu pe ya kepasíkad naya kadà-dàsán na masingan, ay 1,290 nga algaw ya malpás. ¹² Maganggam daya magánus nga magiddag, se akkan naglikud ki angnurug da panda ki 1,335 nga algaw. ¹³ May ikaw, Daniel, itul-túluy mu ya angnurug mu panda ki panda na. Matay ka, may lumtu ka kammin kiya kamuddiyánan na algaw, ta senu awátan mu ya gun-guna mu wa nesag-sagána pára kikaw.”

Ya libru tu Hosea

1 Ay tu dedi daya kinag-kagi ne APU kitu Hosea nga pútut tu Beeri, kitu nagturáy de Uzzia, Jotam, Ahaz, Hezekia, nga à-ári ka Juda. Ay tu Jeroboam nga pútut tu Jehoas tu ári kitun ka Israel.

Datu pamilya tu Hosea

²Ay kitu nunna nga nangamomán ne APU kitu Hosea, ay nán na kaggína, “Mawe ka nga mangatáwa ka púta. Ay daya annánà nu, ay mebíláng da ka an-anà púta. Ta ummán kiyán ya kearígán daya iIsrael nga nangidaládag kiyà ki nagday-dáyaw da kadaya diy-diyos.”

³Ay tútu inatawán tu Hosea tu Gomer nga pútut tu Diblaim. Nabùsit tu Gomer, ay se yala nagan-anà ka laláki.

⁴Ay nán ne APU kitu Hosea, “Pangagánan mu ka Jezreel, ta tagay ku win na panísan daya gakagaka ne Ari Jehu ka angngibálat ku kiya kinuwa na ka Jezreel. Ay pandanán ku pe yin ya pangiturayán na Israel. ⁵Ay kiyán na algaw, ay ipaábà ku daya suldádu daya iIsrael kadaya kalínga da ki tanáp Jezreel.”

⁶Ay nabùsit manin ne Gomer, ay se nagan-anà ka babay. Ay nán ne APU kitu Hosea, “Lo-ruhama ya ipangágan mu kaggína, ta akkan ku win na kalakkán se pakawanan daya iIsrael. ⁷Ngamay kalakkán ku daya iJuda, ay se isalákan kuda kadaya kalínga da gapu ki pannakabalin ku kampela ngin nin nga APU nga Dios da nga akkan gapu ki gubát, onu bútag, onu ampiláng, onu gapu kadaya kabalyu onu gapu kadaya suldádu nga nakakabalyu.”

⁸Ay kane mapísu win tu Lo-ruhama, ay nabùsit manin tu Gomer, ay nagan-anà manin ka laláki. ⁹Ay nán ne APU ke Hosea, “Lo-ammi ya ipangágan mu kaggína, ta akkan ku win na tolay daya iIsrael, ay se akkan iyà in ya Dios da.”

1:9 Ya sarut nayán, ay “Akkan kuda tolay.”

¹⁰Ngamay oray nu ummán kiyán, ay umadu tutu wala daya iIsrael. Akkan ta mabílang da, ta ummán ki kaadu na ginat ki dappit bebay ya kaadu da. Ay kitu giyán na nangagiyán ne Dios kaggída ka “Akkan takayu tolay yin,” ay kagiyan na ngin na “Dakayu daya annánà naya sibbiyág nga Dios.” ¹¹Magsissa manin daya iJuda se daya iIsrael. Mamíli da ka isa nga mangiapu kaggída, ay se da ngala nga magyán manin kiya lusà da. Napatag pà nang yán na algaw kadaya iJezreel.

2 “Ay kiyán na algaw, ay pangagánan nu daya lalláki nga iIsrael ka, ‘Ammi’ [Daya tolay ku], se daya babbay ka, ‘Ruhama’ [Kinalakkán].”

Nakidaládag nge Gomer

²“Annánà ku, makim-imallà kayu ki ina nu,
ta nigsán nà in na atáwa na.

Kagiyan nu kaggína,
nga kuspan na ngin ya agpúta na,
se ya akidal-daládag na.

³Ta nu akkan, ay sobaán ku lugud dala,
nga ummán kitu kinasoba na kitu nekeanà na.
Pagbalinan ku ka ummán ki ir-ir-er nga nakar-karsi,
se ku pagdudoray nga matay ki awwaw na.

⁴Akkan ku pe kalakkán daya annánà na,
ta annánà nada ki nagpúta na.

⁵Ta nagpúta ya ina da;
nakap-appat ya nekabùsit na kaggída.

Ata nán na, “Mawe ku surútan daya lalláki ku,
nga magid-idde ka kanan ku se inuman ku.
Iddán dà pe ka bádu nga dilána,
se bádu nga nàwa ki dùdut karneru.

Iddán dà pe ka denu olíbo
se bási nga inuman ku.”

⁶Ay díkod, ipúkù ku ki narasi nga púkù,
se ku abutan ka darupírip,
ta senu akkan na ammu ya lawanán na.

⁷Aplan na daya lalláki na,

1:11 Ya sarut na Jezreel, ay “Magmúla nge Apu Dios.”

- ngamay akkan na masimát da.
 Sap-sapúlan nada,
 may áwan na masmà kaggída.
 Ay se na nán, “Magulli yà kammin
 kitu nunna nga atáwa ku,
 ta napì-piya ya kabiy-biyág ku kitun,
 may iya biy-biyág ku kídì na.”
- ⁸Akkan na ngala nalammat,
 nga iyà ya nangidde kaggína
 ka trígo, bási, se denu.
 Iyà pe ya nangidde kaggína
 ka adu wa silber se balitù,
 nga inusár da nga nagdáyaw
 kiya diy-diyos da nga Baal.
- ⁹Ay túya, nu aggagáni,
 appoliyan ku kammin daya trígo ku,
 se ngámin na bási ku,
 se ya dilána ku, se bádu wa nàwa ki dùdut karneru
 nga nidde ku nga pangkab na ki kinasoba na.
- ¹⁰Kídì, ay sobaán ku ki àráng daya lalláki na;
 ay áwan makesalákan kaggína ki pannakabalin ku.
- ¹¹Pandanán ku win ya akang-anggam na
 kadaya piyasta nga sil-silibráran na;
 ummán ki piyasta ki ilalsiyád na búlán,
 se daya algaw wa aggiimáng,
 se daya ngámin natudinán na piy-piyasta.
- ¹²Dadàlan ku ngámin daya úbás na,
 se daya gígus nga múla na, nga nán na nga,
 “Tu dedi daya pinagbáyad da kiyà daya lalláki ku.”
 Pagbalinan ku dayán ka sir-sirát,
 ay daya alsádu wa animál ya magkán kadayán.
- ¹³Panísan ku gapu kadatu nagpiyasta na
 pára kadaya diy-diyos na nga Baal,
 se tu nagsidug na ka insensu
 pára kadaya diy-diyos na.
 Nagarítus se nagbusaryu

nga nawe magsápul kadatu lalláki na;
ay kinaligpanán nà in,” nán ne APU.

¹⁴“Ay túya ippan ku kammin ka ir-ir-er,
ay se ku an-anannayan kitúni,
nga magulli kammin kiyà.

¹⁵Ipatulli ku kammin kaggína tu kaubásan na,
se pagbalinan ku daya riribù na ka namnáma na.
Ay kitúni, ay sungbátan nà kammin,
nga ummán kitu kabbing na,
kitu nangítalaw ku kaggína ka Egipto.”

¹⁶“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU, “ay awágan nà in ka atáwa na;
akkan nà in pangagánan ka Baal. ¹⁷Ta akkan ku win na pakagi daya
ngágan na Baal, ay se akkan nada pe yin bal-balitan ka panda.

¹⁸Ay kiyán nga algaw, ay makiturátu wà kadaya an-animál, se kadaya
an-anù, se daya ngámin na ulullag ga magkar-káray ki lusà, nga akkan
da an-anuwan daya tolay ku. Ippà ku pe daya iggugubát kiya íli, ummán
kadaya ampiláng, se bítug. Awan pe yin daya maggugubát. Ay magbiyág
kayu win na sittatalna, se áwan kaan-anuwán. ¹⁹Dakayu ya bátug atáwa
ku win ka áwan panda. Namáru wà kadakayu, se ipassingan ku ya áwan
kaul-ulissán na amminya ku se agkallà ku. ²⁰Tungpálan ku ya kari ku
kadakayu, se kuw-kuwa takayu win. Ay iyà ya bibbídan nu nga APU nu.

²¹“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU,
“ay sungbátan ku daya karárag daya tolay ku.

Pagudanan ku, ay magtutúbu win daya mul-múla kiya lusà,

²²ummán kadaya trígo, úbás se olíbo.

Ay nán da kiyán nga, ‘Magmúla nge Apu Dios,’ nán da.

²³Ay kiyán na tiyampu,

ay pagyanan ku kammin daya iIsrael kiya lusà da.

Kalakkán ku datu akkan ku kinalakkán kitun.

Tolay ku win datu nán ku wa akkan ku tolay kitun.

Ay nán da pe kiyà nga, “Ikaw ya Dios mi.”

2:15 Ya litiral nga sarut na ki Hebreo, ay “Pagbalinan ku ya Tanáp Acor, ka ruwárgan na namnáma.” **2:16** Ya sarut na ‘Baal,’ ay “apu.” **2:22** Ya litiral na Hebreo, ay ‘Jezreel.’

Ya angpoli kammin ne Hosea kitu atáwa na

3 Ay nán manin ne APU kiyà, “Mawe mu ipassingan kammin ya aminyám ki atáwam, oray nu nakidaládag. Piyán mu nga ummán ki amminya ne APU kadaya iIsrael, oray nu nagdáyaw da kadaya sab-sabáli nga diy-diyos se nagdátun da kaggída ka pinakarsi nga búnga úbás.”

²Ay díkod ginátang ku kammin ka sangapúlu se limma nga pinaláta nga silber, se appát sáku nga sibáda. ³Ay nán ku kaggína, “Masápul umbet ka ta magkobung ta ka mabayág nga al-algaw. Kuspan mu win ya agpúta mu, se ya akial-allay mu kadaya sabáli nga lalláki. Ay oray iyà, ay akkan nà pe meallay kikaw win.”

⁴Ya piyán na nga kagiyan yán, ay mabayág ga áwan ári onu ap-apu daya iIsrael. Mabayág da pe nga akkan magdátun, se áwan pe daya napatag ga adígi nga batu, se daya ibbabádu da pappádi da, se áwan da pe sinan diy-diyos. ⁵Ay se la nga umbet ya tiyampu nga magulli kammin daya iIsrael ke APU nga Dios da, se ke David nga ári da. Ay ki kamuddiyánan na al-algaw, ay ikansing da nge APU, se masdaáwan da ki kinamáru na.

Ya ipabásul ne Dios kadaya iIsrael

4 Dakayu wa tolai ki Israel,
     ginán nu ya kagiyan ne APU,
     ta atán ya ipabásul na kadakayu.
 “Awan ya mapiyár kadakayu,
     se akkan kurug ya aminya nu,
     ay se áwan kadakayu ya mamidbid,
     nga iyà ya Dios.

²Magged kayu, se magbus-busid kayu,
     se magtak-tákaw kayu, se marannaládag kayu;
     ay magsasarunu ya agpatay nu.

³Ittu yán ya gapu na nga árig magmanakit ya lusà nu.
 Matay daya ngámin sibbiyág,
     meráman daya alsádu wa animál,
     se daya an-anù,
     se daya sissida ki bebay.

⁴“Ngamay áwan nu wa mapanangiyán onu pabasúlan,
ta dakayu mismu nga pappádi daya ririyán ku.

⁵Algaw se gabi ya angwa nu ka nadakè,
ay ummán pe daya profeta;
dadàlan ku ya Israel nga árig ina nu.

⁶Mapánis daya tolay ku,
ta akkan dà inammu nga Dios da.

Igsán takayu pe yin na pappádi ku,
ta akkan dà a inammu.

Ay gapu ta kinaligpanán nu win
daya lin-lintag ku nga Dios nu,
ay kaligpanán ku pe daya pútupútut nu.

⁷“Umaduadu kayu wa pappádi,
may umaduadu pe daya bas-básul nu kiyà.

Pagbalinan ku ka keap-appattán nu
ya pakedayáwan nu kuma.

⁸Piyán da nu makabásul daya tolay ku,
ta senu adu ya málà da nga dátun nga idde da,
ki pannakadalus na bas-básul da.

⁹Sangapáda daya tolay se daya pappádi;
nu nágan tu kuwaan daya pappádi,
ay ittu pe ya kuwaan daya tolay.

Ay túya sangapáda da nga mapánis,
gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

¹⁰Mangán da, may ittu la nga sibbisin da.
Meallay daya babbay da kada adu wa lalláki,
may áwan da an-anà.

Màwa yán gapu ta pinaglikudán da nge APU,

¹¹se da magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos.

“Nadadál ya panaglam-lammat daya tolay ku,
gapu ki básì nga taang se baru.

¹²Makiseng da ki sinan diy-diyos nga káyu.

Ay dáln da pe nu mekagi naya pasanga káyu,
ya màwa ki masangwánan.

Nagaw-awagwag da ngin.

Natan da ngin ki babay nga púta;

nigsán dà nga Diyos da,

ay se da nawe nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos da.

¹³Nagdátun da kadaya sinan diy-diyos da,

kadaya útun da ban-bantay.

Ay se nagsìdug da ka insensu,

kadaya lin-linung daya nasagúngut ta kay-káyu,

ta napiya daya lídum da.

“Ay díkod nagbalin ka púta daya annánà nu wa babbay,

se makidal-daládag daya mannúgáng nu nga babbay.

¹⁴Ngamay akkan ku panísan daya annánà nu,

se daya mannúgáng nu nga babbay gapu ki akidaládag da.

Ta oray daya lalláki nu mismu, ay ittu pe ya kuwaan da.

Mawe da pe kadaya púta, nga atán ki templo da diy-diyos da.

Umang-ang-ang kayu kurug ga tolai,

ay túya marápun kayu.

¹⁵“Ngamay oray nu natan kayu ki púta, dakayu nga iIsrael,

ay akkan din makabásul daya iJuda,

kiya nagbasúlán nu.

Dakayu wa iJuda, akkan kayu maw-awe ka Gilgal

se ka Bet-aven, nga pagday-dayáwan da kadaya sinan diy-diyos,

ay se akkan kayu magsipata ki ngágan ne APU.

¹⁶Nasúkir tutu wala daya iIsrael;

ummán da ki bumalásang nga báka,

nga akkan meturung.

Ay túya akkan mepastu ne APU da,

nga ummán ki angipastu na kadaya karneru.

¹⁷Naímud din daya iIsrael kadaya diy-diyos.

Túya bay-án nuda ngala.

¹⁸Nu mabalin da nga maggiinum,

ay maggaallay da ngin se daya púta.

Ay daya ap-apu da, ay ittu da ngin pà-pàgan

ya nakap-appat, may iya pakedayáwan da.

¹⁹Ay túya umbet ya oras nga ummán ka ìpur báli da;
ay meap-appat da ngin gapu ki agdátun da kadaya
sinan diy-diyos da.”

Ya kapánis daya iIsrael se daya iJuda

5

“Gínán nu idi, dakayu nga pappádi!

Manggìna kayu pe, dakayu wa iIsrael!
Manggìna kayu, dakayu wa pamilya na ári!

Ta maguwesán kayu win,
ta nagbalin kayu ka árig sikálut ka Mizpa,
se árig ikat nga nepákat ka bantay Tabor,

²se árig adallam nga palabbot ka Shittim.

Ngamay panísan takayu ngámin.

³Am-ammu ku ngámin ya mepanggap kadakayu nga iIsrael.

Awan nu mesirù kiyà.

Arig nu ya babay nga nigsán na ya atáwa na,
ay se la nawe nagpúta.

Túya nagbalin kayu nga naragit.

⁴Daya nadakè a kuk-kuwaan nu,
ya manglípán kadakayu

ki aggulli nu kiyà nga Dios nu.

Ata ya panagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos,
ay nibit tin kadakayu.

Ay akkan dà in bibbídan nga APU.

⁵“Ya agpang-pangátu daya iIsrael
ya mangipakammu nga nagbásul da.

Daya bas-básul da ya gapu na kedùláp da.

Ay daya iJuda, ay metangadùláp da kaggída.

⁶Magilbet da kada karneru se báka da,
nga idátun da ke APU nga nán da.

Ngamay áwan da masmà in kaggína
ta umadayyu win kaggída.

⁷Arig ga nedaládag da nge APU;

5:2 Akkan nawada ya piyán na kagiyan ki Hebreo.

daya annánà da,
 ay annánà dada ki sabáli.
 Ay túya ki unag na makabúlán,
 ay marápun da, se madadál ya lusà da.

Ya gubát da iJuda se daya iIsrael

- ⁸“Itanggoyob nu ya tarumpeta ka Gibeá,
 se itanggoyob nu pe ka Rama.
 Isáraw nu ya gubát ka Bet-aven;
 maginunna kayu, dakayu wa tangámalán tu Benjamin!
⁹Magbalin ka áwan sur-surbi na íli Israel
 ki algaw wa kapánis na;
 Màwa kurug idi nga kagiyan
 ku kadakayu wa tangámalán tu Israel.
¹⁰Daya ap-apu ka Juda, ay nagbalin da ngin
 ka ummán kadaya tolay nga magialit ka muhon.
 Ay túya ippáy ku tutu wala ya rungat ku kaggída;
 ummán ki danum nga mesiyà kaggída.
¹¹Mapal-pallà se mapar-parigátan ya Israel,
 ta ittu ya kapanísán na
 gapu kiya angngipílit na
 nga magdáyaw kadaya diy-diyos na.
¹²Ay díkod, ummán nà ki tútù nga mangdadál ki Israel,
 se mangrupè ki Juda.
¹³“Ay kane masingan daya iIsrael ya árig sinakit da,
 se masingan daya iJuda ya árig bígád da,
 ay nawe daya iIsrael ka Asiria,
 nga makiseng kitu naturáy nga ári da.
 Ngamay akkan na nga maagásan
 ya sinakit da se ya bígád da.
¹⁴Ta ummán nà ki láyon,
 nga mawe dumarup kadaya iIsrael se iJuda.
 Pir-pirsáng kuda se kuda itálaw,
 ay áwan makesalákan kaggída.
¹⁵Ay se yà ala magulli kammin kiya pagyanán

ku, panda ki akappoli da kadaya bas-básul da,
 se agsápul da kiyà.
 Ay gapu ki agrig-rígát da,
 ay umbet da nga makim-imallà a makiseng kiyà.”

Tu nakappoli kanu mà datu ilsrael

- 6** Ay nán datu tolay, “Magulli tada ke APU;
 ta aggína ya namir-pirsáng kadàtada,
 ay aggína kammin pe ya mamolit kadàtada.
 Aggína ya namígád kadàtada,
 ay aggína kammin pe ya mangágas kadàtada.
²Nu malpás ya duwa ngalgaw, ay biyágan nitta;
 ay ki mekàlu ngalgaw, ay pabilgan nitta,
 ta senu magbiyág ta peyang pára kaggína.
³Kuwaan tada ya kabailán tada,
 nga mangammu ke APU.
 Ay kurug gala nga umbet kammin kadàtada;
 ummán ki ilalbet na pagmakát,
 se ilalbet na munna nga udán,
 nga mangsibug ki lusà.”
⁴May nán ne APU, “Dakayu wa ilsrael se iJuda,
 nágan na ya pamàyanán ku kadakayu?
 Ta ya aminya nu,
 ay ummán ki angap se dirmun ki pagmakát;
 makaru da nga magaligsap.
⁵Ay túya pinakagiyánan takayu kadaya
 profeta nga nebon ku;
 panggap kiya angguwes ku,
 nga kurug umbet ummán ki wada.
⁶Ta ya akkan maul-ulis nga amminya nu ya pàgan ku;
 nga akkan wayya daya pagbasu nu;
 ya angammu nu kiyà ya pàgan ku,
 nga akkan daya masidug ga datu-dátun nu.
⁷“Ngamay tinaraydor dà.

Akkan da nga pinat-patag ya nagkakariyán tada,
nga ummán kitu kinuwa tu Adan.

⁸Ya Gilead, ay íli daya maragbásul,
se daya maragpatay da ka tolay.

⁹Ay daya pappádi, ay nadakè ya kuk-kuwaan da;
ummán da kadaya tirung nga magbubúlung,
nga mangitanab ka patayan da kitu dálen
nga mameyag ka Shekem.

¹⁰Atán nasingan ku nga nadakè tutu wala kadaya iIsrael;
rinag-ragitán da daya baggi da, gapu
ki agday-dáyaw da kadaya sabáli nga diy-diyos.

¹¹“Ay dakayu nga iJuda,
ay nidang ku pe yin ya ammánis ku kadakayu,
oray nu piyán ku kuma nga papiyaan kammin
ya biy-biyág nu nga tolay ku.

7 Ay ki káda agpalánù a sengán kuma daya iIsrael,
ay pabeg ga daya nadakè a kuk-kuwaan da ya masingan ku.
Marangngultit daya iSamaria,
se maglannà da kada babalay nga magtákaw,
se maraggoldap da kadaya dal-dálen.

²Akkan da ngala malammat
nga siddadamdam mà kiya kinadakè da.
Sisinnán ku daya nadakè a kuk-kuwaan da,
nga nepalebut kaggída.

³Pà-paanggamman da ya ári da, se daya à-apu da,
gapu kiya kinadakè da, se ya agbus-busid da.

⁴Arig da ngámin ya marannaládag.
Arig da ya aglutuwán ka sinápáy
nga sippapásu peyang,
oray kiya aglammug pikam na maragkuwa ka sinápáy kiya arína.

⁵Ay ki algaw wa agsilibrár naya ári da,
ay pininglawan da se daya ù-upisiyál na.

Ay nepagguudma pe yin kadatu marammáas kaggída.

⁶Nakasagána ngin daya lammat da kiya palánu da;
ummán da ki sippapásu win na aglutuwán ka sinápáy.

Matangagabi da nga gápugáput ya rungat da;
 ay nu pagmakát tin, ay ummán ka gumang-gangláyab
 nga apuy yin.

⁷Gapu ki rungat da tutu wala,
 ay pinatayán da daya à-apu da.

Pinatayán da pe daya à-ári da,
 ngamay áwan nala oray isa ya nakiseng kiyà.

⁸“Mebul-bulun daya iIsrael kadaya sab-sabáli nga tolay;
 árig da ya sinápay nga masal-salunuwán ya nekalútu na.

⁹Nippà ya bílag da gapu ki agkámang da kadaya agtangeli,
 ngamay akkan da ngala mà mud.

Arig naglálakay da ngin,
 ngamay akkan da ngala am-ammu.

¹⁰Ya agpang-pangátu daya iIsrael,
 ya mangipakammu nga nakabásul da;
 ngamay akkan da kammala magulli kiyà,
 nga APU nga Dios da,
 ay se akkan da ngala umadanni kiyà.

¹¹“Daya iIsrael, ay ummán da ka kalapáti
 nga áwan uray se umang-ang-ang;
 makiseng da kadaya iEgipto,
 ay se da ngala nawe manin ka Asiria.

¹²Ngamay kaggída nga mawe,
 ay isàláp ku ya ikat ku kaggída.

Ay se kuda panísan
 nga ummán kitu nakagi ku kitu gímung da.

¹³Mangallakallà da ngala ta pinanáwan dà!
 Matay da, gapu ta sinuwáy dà.

Piyán ku nga isalákan da,
 ngamay pabeg busid
 ya kag-kagiyan da panggap kiyà.

¹⁴Akkan mepasnà ya agkarárag da kiyà;
 magugolán da ngala ki idda da,
 se da tal-talinguwan daya baggi da,

nga magadang ka kanan se inuman da,
 nga ummán ki angwa daya akkan mangurug kiyà.
 Nasuwáy da kurug tutu wala.

¹⁵Ay oray nu iyà ya nagtùgud se namabílag kaggída,
 ay nadakè kammala ya palánu da kiyà.

¹⁶Atán ngámin kapannán da,
 ngamay akkan da umbet kiyà.
 Arig da ya nakíwal nga mayán bútag.

Matay daya à-apu da ki gubát,
 gapu kadaya kag-kagiyan da, se rungat da.
 Gapu kiyán, ay igal-galà daya iEgipto da.”

Ya ammánis ne APU kadaya iIsrael

8

Nán ne Apu, “Itanggoyob nu ya tarumpeta!

Ummán da ki bukkaw nga umbet
 daya dumarup kadaya tolay ku,
 ta akkan da pinat-patag ya nagtuturatuwán mi,
 se akkan da kinur-kurug daya lin-lintag ku.

²Makim-imallà kiyà daya iIsrael nga nán da,
 ‘Sengán nakami, ta ikaw ya Dios nga am-ammu mi!’ nán da.

³Ngamay áwan nin, áta nekugsád da ya napiya;
 ay túya kídí aplan daya kalínga da da.

⁴“Namíli da ka ári da kampela ngin,
 nga akkan da tagge nagsaludsud kiyà.

Namíli da kada à-apu da,
 ngamay akkan da nepakammu kiyà.

Ay se da nangwa kada sinan diy-diyos da nga silber se balitù,
 nga ittu daya pakapanísán da.

⁵“Lùsawan ku ya balitù nga sinan bak-baka
 nga day-dayáwan daya iSamaria.

Lùsawan kuda tutu wala.

Ka nungay nád tutu wala ya angippà da kadayán?

⁶Kinuwa ngala na tolay nga iIsrael
 yán na sinan bak-baka,

- nga akkan kammala nga diyos sin!
 Ay díkod, matumatumà ya sinan bak-baka
 nga day-dayáwan daya iSamaria.
- ⁷ Ay ummán da ka nagmúla ka bal-báli,
 ay se alipugpug ya apítan da!
 Daya trigo da, ay áwan da nga dáwa.
 Ay túya áwan da kuwaan ka arína.
 Ay oray mán nu atán dáwa da,
 ay kanan da agtangeli da.
- ⁸ Nagbalin nin ya Israel
 ka ummán kadaya duddúma nga íli;
 ummán da ka aruminta
 nga áwan sur-surbi na.
- ⁹ Nawe daya iIsrael ka Asiria,
 nga ummán da ki alsádu nga asnu nga magal-aliwagwag.
 Nagbáyad da kadaya duddúma nga íli, ta senu igdù dada.
- ¹⁰ May oray nu makigdù da kadaya duddúma nga íli,
 ay urnúngan kuda nga sangapáda,
 ay se ku panísan da.
 Ay díkod mapar-parigátan da tutu wala,
 ki amal-pallà naya ári kaggída.
- ¹¹ “Nangwa daya iIsrael ka adu nga altár,
 nga pakadalusán da kada bas-básul da nga nán da;
 ngamay ittu mán kammin dayán na altár,
 ya pakabasúlán da.
- ¹² Ay oray nu adu ya nesur-súrát ku nga lin-lintag pára kaggída,
 ay ippáy datun nga pára kada sabáli tolay yala,
 nga akkan pára kaggída.
- ¹³ Magdátun da kiyà ka karni,
 ay se da kanan kammin.
 Ngamay iyà nga APU, ay lùsawan kuda.
 Kídi yin, ay panísan kuda ngin gapu kadaya bas-básul da.
 Iulli kuda kammin ka Egipto.
- ¹⁴ Kinaligpanán nin daya iIsrael ya namarsuwa kaggída.
 Nangwa da ka pal-palásiyu da;

ay ya Juda, ay nangwa da ka adu wa íli,
 nga naabut ka darupírip.
 Ngamay sidúgan ku daya il-íli da,
 se daya pal-palásiyu da.”

Ya kapánis na Israel

- 9** Akkan kayu wa makang-anggam ma iIsrael,
 nga ummán kadaya duddúma nga nasiyon;
 ta árig nedaládag nu ya Dios nu.
 Arig nu ya púta nga maganggam ki báyard kaggína,
 gapu ki agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos
 kadaya ngámin na aggaggián ka trigo.
- ²Ay túya akkan umanáy kadakayu daya ápit nu,
 ay se áwan nu pe kuwaan ka bási nu.
- ³Akkan kayu pe magdadágat kiya íli ne APU;
 ta magulli kayu kammin ka Egipto;
 ay ka Asiria, ay mangán kayu kadaya akakkanan na
 ibíláng na lintag nu ka naragit.
- ⁴Kattoni, ay akkan kayu makapagdátun ka mainum ke APU.
 Ay akkan na nga pagangammán daya dátudátun nu,
 áta mebíláng da ka naragit,
 nga ummán ki makkán na nímán naya tolay ya magmanakit.
 Ay ngámin daya mangán kiyán, ay mebíláng da ka naragit.
 Mangán da kiyán gapu wala ki bisin da,
 may akkan da medátun ka Templo ne APU.
- ⁵Ay nágan na kuwaan nu lugud din ki agsilibrár nu
 ki natudinán piyasta?
 Paanna ya agsilibrár nu ki piyasta nga ammadáyaw nu ke APU?
- ⁶Ta oray nu makatálaw kayu ki pakatayán nu,
 ay rapúnan dakayu daya iEgipto,
 ay se ka Memfis ya ketamnán nu.
 Magtutúbu daya rasi kadaya babalay nu,
 ay mapnu ka rasi daya silber nga kuw-kuwa nu.
- ⁷“Inumbet tin ya algaw wa pannakapánis nu,

- se ya algaw nga ibabbálat ku.
 Nu màwa yanin, ay ammuwán nu nga iIsrael,
 ngamay nán nu kammala, “Ang-ang yán na profeta,
 se magallut yán na bobonan ne Dios!”
 Gapu ta adu tutu wala daya bas-básul nu,
 ay túya palotán pe ya angngalùsaw nu.
- ⁸Ya profeta, ay nebon ne Dios,
 nga magtagasíngan kadaya iIsrael nga tolay na.
 Ngamay oray nu kawà na ya pameyaggán na,
 ay ummán ki an-anù a ilúgan da;
 ay oray ki unag na Templo ne Dios,
 atán da kumagúra kaggína.
- ⁹Nagdakè tutu wala ya kuk-kuwaan daya tolay ku;
 ummán kitu kinuwa da ka Gibeá kitu nabayág gin.
 Akkan kaligpanán ne Dios
 datu nadakè a kinuw-kuwa da,
 ay túya panísan nada gapu kadaya bas-básul da.”
- ¹⁰Ay nán ne Apu, “Meárig daya iIsrael
 ki úbás nga nasmà ku ka ir-ir-er.
 Kitu nakasingan ku kadatu apuapu nu,
 ay ummán da ki munna nga búnga gígus,
 ki tiyampu nga pinagbubúnga da.
 Ngamay kane nawe da ka bantay Peor,
 ay ittu pe yin tu nagday-dáyaw da ki diy-diyos nga Baal.
 Nagbalin da ka nadakè
 nga ummán kiya nadakè a diy-diyos nga pà-pàgan da.
- ¹¹Ay túya umawan ya dáyaw na Israel;
 ummán ki an-anù a kumáyab.
 Awan nin ya mabùsit kaggída,
 ay áwan pe ya magan-anà.
- ¹²Ay oray nu magan-anà da,
 ay alà ku kammin;
 áwan ku ibansi kaggída.
 Mangallakallà da ngala
 nu pagdudoray kuda!

- ¹³Napiya ki agsisíngan ku ya Israel kitun;
 ummán ki palma nga nemúla ki nadam-ag ga lusà.
 May kídi, ay ingkapilítan na ippan na daya annánà na
 kiya pakatayán da.
- ¹⁴O APU, nágan na ya agngan ku pára kadedi nga tolay?
 Akkan mu ipalúbus nga magan-anà da,
 se áwan din susuwan daya annánà da.”
- ¹⁵Ay nán ne Apu, “Nanggayát ka Gilgal ya ngámin na kinadakè da.
 Nanggayát kitúni, ay lùsawan kuda ngin.
 Ay gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da,
 ay túya pataláwan kuda ki lusà ku.
 Awan ku wa aminya ngin kaggída,
 ta ribilde ngámin daya à-apu da.
- ¹⁶Meárig daya iIsrael ki múla nga nabàdut.
 Nakarsi ya gamut da,
 ay akkan da ngin makapagbúnga.
 Ay oray nu magan-anà da,
 ay patayan ku kammin
 ya pà-pàgan da nga an-anà da.
- ¹⁷Kuwaan naya Dios ku yán, áta akkan da nga gí-gínán.
 Magal-aliwagwag da kadaya nas-nasiyon,
 ta igsán ne Dios da.

Ya ammánis ne Dios kadaya iIsrael

- 10** Meárig daya iIsrael ki natalobu nga múla úbás
 nga nabúnga.
 Kane bumánáng da,
 ay adu daya altár nga kinuwaán da.
 Kane pumiy-piya ya ápit da,
 ay ittu pe ya nangpapiya da
 kadaya batu wa adígi nga day-dayáwan da.
- ²Marangngasaba da;
 ay túya mapánis da gapu kadaya bas-básul da.

9:13 Ya palma, ay ummán ka iyug may ummán ka buwa daya bunga na.

Dadàlan ne APU daya al-altár da,
se daya napatag ga adígi nga batu nga nepasíkad da.

³Ay se da nga nán,

“Awan mi ári,

ta akkan kami magansing ke APU.

Ay oray nu atán ári mi,

ay nágan naya màwa na pára kadakami ta?”

⁴Makokoni da ngala may áwan da màwa;

makiturátu da may akkan da tungpálan ya turátu da.

Túya nagbalin ya kinalintag,

ka ummán ki makassabídung nga kaddat

nga magtutúbu ki tálun.

⁵Magansing tutu wala daya iSamaria

kiya kapàyanán naya diy-diyos da

nga balitù a sinan bak-baka,

nga atán ka Bet-aven.

Sangítán da tolay,

se magugolán daya pappádi

nayán na sinan diy-diyos,

ta nippà in ya dáyaw na.

⁶Ippan da ka Asiria ya sinan diy-diyos da

ka rigálu da kitu naturáy nga ári da.

Meap-appat se mebaba daya iIsrael,

gapu ki agpiyár da kiya sinan diy-diyos da.

⁷Itálaw da ya ári da iSamaria;

ummán ki taptáp na káyu nga millud dala.

⁸Madadál daya altár

kadaya alingúdu wa giyán ka Aven,

nga ittu ya pakabasúlán daya iIsrael.

Magtutúbu daya kaddat nga narasi

kadayán na altár da.

Ay nán da tolay kadaya bantay,

“Migday kayu mán kadakami.”

Ay nán da kadaya babbalantay,

“Darúnán dakami mán.”

- ⁹ Ay nán ne Apu, “Dakayu wa iIsrael,
nanggayát kitu nagbásul nu ka Gíbea,
ay akkan kayu win makusap nga makabásul.
Ay túya gubatan dakayu ka Gíbea.
- ¹⁰ Nu umbet ya oras ku, ay panísan takayu pe.
Ayabán ku daya suldádu kadaya nasiyon
nga manggubát kadakayu,
gapu kadaya adu tutu wala nga bas-básul nu.
- ¹¹ “Ya Israel, ay árig na kitun ya bumalásang nga
báka nga napenám min,
nga pà-pàgan na ya pagaggi.
Ngamay sangolan ku ya napiya nga tangngad na,
se ku wa pagarádu.
Ya Juda ya magarádu,
ay ya Israel ya magsúyud.
- ¹² Ay nán ku kaggída, “Nu magmúla kayu ka napiya,
ay magápit kayu ka amminya.
Pagngalugan nu daya nakulnit nga uray nu;
ummán ki aggarádu nu ki nakulnit ta lusà;
ta oras nu win na magulli ke APU,
ta senu umbet nakayu udanán ki pagkallà na.
- ¹³ Ngamay ya árig kinadakè kammin ya inarádu nu,
ay túya nagápit kayu pe ka kinadakè;
nangán kayu kadaya nálà nu ki kultit se busid.
Gapu ta pagtalgad nu daya iggugubát nu,
se daya adu wa suldádu nu,
- ¹⁴ ay túya màwa ya gubát ki íli nu.
Madadál ngámin daya nadarupírip nga íli nu,
nga ummán kitu kinuwa tu Ari Shalman ka Bet-arbel.
Nebadibadit na pe datu ina se datu annánà da.
- ¹⁵ Ay ummán pe kiyán ya màwa kadakayu iBetel,
gapu ki kinadakè nu tutu wala.
Ay ki oras nga manggayát ya gubát,
ay matay ya ári na Israel.”

Ya aminya ne Dios kadaya nasuwáy nga tolay na

11 Ay nán ne Apu, “Pà-pàgan ku ya Israel kitu kabbing na.
Netálaw ku ka Egipto ya nebílang ku wa an-anà ku.

²Ngamay kane kar-karrawán ku,
ay naturun mán kammin na umadayyu kiyà.

Makadátudátun kiya diy-diyos na nga Baal,
se magsìdug ka insensu kadaya diy-diyos na.

³Iyà ya nagtùgud ki Israel nga manalen;
binaybay kuda;
ngamay akkan da bibbídan
nga iyà ya nagtagasíngan kaggída.

⁴Neturung kuda gapu ki kinamáru ku
se amminya ku.

Nippà ku ya sangol kadaya bùlaw da,
se niddán kuda ka kanan da.

⁵“May gapu ta maddi da nga magulli kiyà,
ay magulli da kammin ka Egipto,
se ya Asiria ya mangituráy kaggída.

⁶Rautan daya kalínga da ya íli da,
se da dadàlan daya gitap na ruwángan da,
ta ya ammu da kampela ngin nin ya patàran da.

⁷Lammat kammala daya tolay ku
ya maglikud kiyà.

Nán da nga iyà ya Kangatuwán,
ngamay akkan dà mà a padayáwan.

⁸“Akkan ku màwa nga pagdudoray takayu wa Israel.
Akkan ku màwa nga peturayán takayu kadaya kalínga nu.
Akkan ku màwa nga dadàlan takayu nga ummán
kitu kinuwà ka Adma.

Akkan ku màwa kadakayu tu ummán kitu kinuwà ka Zeboyim.
Akkan ku meturad nga kuwaan yán,
ta makalakkán nà tutu wala kadakayu.

⁹Akkan kuda panísan gapu ki rungat ku;

akkan ku dadàlan nin ya Israel,
 ta Dios sà, ay akkan nà ummán ki tolay;
 Iyà ya Awan Kapáda nga Dios nga mamul-bulun kaggída,
 túya akkan nà sillulùsaw nga umbet.

¹⁰ Sumúrut da ngala ke APU,
 nga ummán ki láyon na magúngug;
 ay nu magúngug,
 ay mabur-burung se magtartartar nga umbet daya tolay
 na nga maggayát ka sirbútán.

¹¹ Ummán da kadaya nagabboyun na an-anù a maggayát ka Egipto,
 se ummán da kada kalapáti nga maggayát ka Asiria;
 ay iulli kuda kammin ki babalay da,” nán ne APU.

¹² Ay nán ne Apu,
 “Nagbus-busid se inug-ug-og dà daya iIsrael,
 ngamay mebul-bulun pikam daya iJuda kiyà,
 ay se ikur-kurug da ya Awan Kapáda nga Dios.”

12 Magnamnáma daya iIsrael kadaya áwan
 sur-surbi nga bánag;
 ummán da ka magtar-tarakan ka ángin,
 se magtangalgaw da nga magappal ki ángin na
 magpagayát ka lattakán.

Maturun ya agbus-busid da, se ya agranggás da.
 Makigaddù da ka Asiria,
 se magpaw-it da ka rigálu da nga denu olíbo ka Egipto.

² Atán ya ipabásul ne APU kadaya iJuda,
 ay se panísan na daya iIsrael gapu kadaya kuk-kuwaan da;
 se supapáan nada kadaya nadakè a kinuw-kuwa da.

³ Ay oray kitu kaatán da pikam kitu sinay na ina da,
 ay piyán natu apuapu da nga Jacob
 nga abáan tu kasíngin na nga Esau.

Ay kane umabay yin, ay nakigbu manin ke Dios.

⁴ Nakigbu kitu anghel, ay inábà na,
 ay se sumángit ta nakim-imallà a magadang ka pagkallà.
 Nagsabat da ka Betel,
 ay kitúni, ay inamomanán ne Apu.

⁵ Aggína ya APU nga Dios nga Mannakabalin ki Ngámin;
nge APU ya ngágan na!

⁶ Ay túya dakayu nga gakagaka tu Jacob,
magulli kayun ke Dios nu.

Ipassingan nu ya aminya nu se ya kinalintag nu,
ay se kayu magpiyár peyang kaggína.

⁷ Ay nán ne Apu, “Akkan kustu ya ikkikílu daya
maglà-láku nga iIsrael;
pà-pàgan da ya mangultit.

⁸ “Nabánang ngà,” nán na Israel nga magpasindáyaw.

“Naùnud ku kampela ngin nin ya bànang ku;
áwan ku wayya kinuwa nga nadakè
nga pakabasúlán ku,” nán na.

⁹ “Ngamay Iyà e APU nga Dios nu
nga nangitálaw kadakayu ka Egipto.

Pagyanan takayu manin kadaya báwi,
nga ummán ki kuk-kuwaan nu
ki káda dagun na silibráran nu ya piyasta nga panagbáwi.

¹⁰ “Inamomanán ku daya profeta ku.

Iyà ya nangipassingan kaggída
ka adu wa masingan na ummán ki tagenap.

Kaggída nga profeta ya nangagiyán ku
nga atán nadakè a màwa kadakayu.

¹¹ Daya tolay ka Gilead, ay makabásusbásul da;
áwan da nga pagbal-balínán.

Magdátun da ka toru wa báka kiya sinan diy-diyos da ka Gilgal.

Ay túya magbalin ka nabun-buntun la nga batu daya altár da,
ki ígid daya tal-tálun.

¹² Nagtálaw nge Jacob se nawe ka Aram;
nangatugángan kitúni nga nagtarakan ka karneru.

¹³ Ay nebon ne APU ya isa nga profeta,
nga mangitálaw kadaya iIsrael ka Egipto;
ay gapu kitun na profeta tinagasinnán nada.

¹⁴Ngamay daya iIsrael,
 ay pinar-parrungat da tutu wala nge Apu.
 Ay túya pannakatay ya kapanísán da,
 gapu kiya nangirupat da kaggína.”

Ya kapánis tutu wala na Israel

- 13** Kitun, nu magúni daya gakagaka tu Efraim,
 ay magtartartar daya tolay ki ansing da,
 ta naturáy da nga tangámalan ka Israel.
 Ngamay nagbásul da gapu ki nagdáyaw da kiya diy-diyos nga Baal;
 ay túya gapu na nga matay da.
- ²Ay panda kídì, ay makabásul da pikam;
 ara da la nga makakuwakuwa kada sinan diy-diyos nga silber,
 nga battál da kampela ngin, sigun ki malammat da.
 Ngámin dayán, ay kinuwa daya maragbattál.
 Ay se da nán, “Magdátun kayu kadedi.”
 Ay datu tolay, ay um-ummàán da ya diy-diyos da
 nga sinan bak-baka!
- ³Ay díkod, umawan da
 nga ummán ki aggaligsap na angap ki pagmakát,
 se ikà-awan da lapáat nu mewarnà ya sínág,
 se matan da ki asáp nga ìpur na báli,
 onu atù a umawan nu lumawán ki lamdáwan.
- ⁴“Ngamay iyà kam ya APU nga Dios nu,
 nanggayát kitu nangítalaw ku kadakayu ka Egipto.
 Awan nu ammu nga sabáli nga Dios nu di iyà ala,
 ay se áwan mangisalákan kadakayu nu di iyà ala.
- ⁵Iyà ya nagtagasíngan kadakayu kitun ka ir-ir-er,
 kitu lusà nga natikágan.
- ⁶Ngamay kane makakkán se mabtug kayu,
 ay nagpangátu kayu win,
 ay túya kinaligpanán dà in.
- ⁷Ay túya meárig gà ka láyon nga dumarup kadakayu,
 se ummán nà ki tigre nga mangitanab kadakayu ki bíkat dálen.

- ⁸ Darupan takayu nga ummán ki ber nga netálaw da daya an-anà na;
 pir-pirsáng takayu nga ummán ki angwa da animál nga alsádu,
 se ku alá ya púsu nu,
 se takayu kanan nga ummán ki angngán na láyon ki nígay na.
- ⁹ “Marápun kayu win na iIsrael;
 ay iyà ala ya makesalákan kadakayu?”
- ¹⁰ Kídi, ay wàna giyán lugud naya ári nu
 nga mangisalákan kadakayu?
 Wàna giyán daya à-apu nu nga mangigdù kadakayu?
 Ittu mà dayán daya pinílit nu wa inad-adang kiyà.
- ¹¹ Gapu ki rungat ku,
 niddán takayu wala ngin ka ári nu,
 se gapu pe ki rungat ku, ay nippà ku kammin.
- ¹² “Nadaran nin daya bas-básul nu wa iIsrael;
 naùnud din daya nadakè a kuk-kuwaan nu.
- ¹³ Niddán ku ka waya daya iIsrael nga manguliulis,
 ngamay maddi da;
 meárig da kiya an-anà a maddi lumawán ki sinay na ina na
 ki oras nga keaná na.
- ¹⁴ Akkan kuda isalákan ki pakatayán da;
 bay-án kuda nga metaman ki lúbù da.
 Ikaw nga pannakatay,
 ilbet mu daya sin-sinakit nga pagpatay mu;
 ikaw nga giyán daya natay,
 alá muda ngin.
 Awan ku win na agkallà kaggída.
- ¹⁵ Ay oray nu daya iIsrael ya kapiyaán na kabiya-biyág
 kaggída ngámin na tangámalán,
 ay umbet ya báli nga magpagayát ka pane lattakán,
 nga manalen kiya ir-ir-er;
 Passiyánan na daya gabbuwà da,
 se passiyánan na daya awweg da.
 Ngámin daya bànáng da,
 ay maarisamsam da,
 meráman daya ngámin na napatag ga kuw-kuwa da.
- ¹⁶ Mapánis daya iSamaria gapu ki básul da,

ta nagribilde da ke Dios da.
 Matay da ki gubát.
 Ay ibaditán da daya annánà da ki lusà,
 ay daya nabùsit kaggída, ay battaán da daya sinay da.”

Ya agpakappoli ne Hosea kadaya iIsrael

14 Dakayu wa iIsrael, magulli kayu win
 ke APU nga Dios nu;
 ta nagrígát kayu win gapu ki básul nu.
²Magulli kayu win ke APU;
 ay nán nu kaggína,
 “Pakawanan nakami kadaya bas-básul mi.
 Ginán mu agpà ya karárag mi,
 se alà nakami kammin gapu ki kinamáru mu;
 ay se ya panagday-dáyaw mi kikaw,
 ya bátug dátun mi kikaw.
³Akkan nakami mesalákan na Asiria,
 akkan dakami migdù daya iggugubát nga kabalyu;
 Akkan mi yin ipangágan ka diyos mi,
 daya diy-diyos nga kinuwa mi kampela ngin.
 Ikaw wala ya magkallà kadakami,
 nga ummán ki áwan ama.”

Ya ammakawan ne Apu

⁴Ay nán ne Apu, “Pakawanan takayu ki akkan nu angikur-kurug;
 se ipassingan ku ya aminya ku tutu wala kadakayu,
 ta nippà in ya rungat ku kadakayu.
⁵Arig ku ya lapáat kadaya iIsrael,
 meárig da kadaya liryu nga magbútà kammin.
 Maggamut da manin
 nga ummán kadaya káyu ka ginúbát na Lebanon.
⁶Sumagúngut da,
 nga ummán ki káyu olíbo nga napiya,
 se nabangug da

nga ummán kadaya káyu wa sedoro ka Lebanon.
⁷ Magbiyág manin daya tolay ku ki panagtarakan ku;
 bumílag da nga ummán da ki trígo nga nadáwa,
 se ummán da ki múla úbás nga nabúnga.
 Ya aláb da, ay ummán ki nabangug nga bási ka Lebanon.

⁸“Dakayu wa iIsrael, igsán nu win daya sinan diy-diyos.
 Iyà ala ya makasungbát kadaya kar-karárag nu,
 se iyà ya magtag-tagasíngan kadakayu.
 Arig ku ya káyu nga sipres, nga manglayyung peyang kadakayu;
 se iyà ya makidde kadaya ngámin na masap-sápul nu.
⁹Maawátan kuma daya nasírìb dedi na,
 se mammuwán kuma daya mannakaáwat.
 Ta napiya se kustu ngámin daya ipà-pàwa ne APU;
 ay ittu peyang ya sur-surútan daya namáru.
 Ngamay ittu daya árig kedùlapán daya maragbásul.

14:8 Ya káyu wa sipres, ay ummán ki tálang nga akkan mangrág.

Ya libru tu
Joel

1 Tu idi ya bàbàrán ne APU nga kinagi na ke Joel nga pútut tu Petuel:

Dinadál dúdun datu mul-múla da tolay

²Gínán nu idi, dakayu nga pangmanàman.

Manggìna kayu, dakayu ngámin nga iJuda.

Atán kadi nàwa nga ummán kídi kitun,
onu kitu tiyampu datu apuapu nu?

³Kagiyan nu kadaya annánà nu,
se pekagi nu pe kaggída kadaya annánà da,
ay se kadaya sumar-sarunu nga gakagaka da.

⁴Nagsasarunu daya nagkán kadaya mul-múla.
Ya bunna datu dúdun,
ay kinnán datu sisíbw;
ya bunna datu sisíbw,
ay kinnán manin datu sumarunu nga dúdun,
ay tu bunna da, ay kinnán manin datu sumarunu kadatun.

⁵Malukág kayun na maragginglaw,
ta magsángit kayu.

Magugolán kayu wa maminya ki namit ta básì,
ta áwan nu inuman nin na básì.

⁶Ta nalokop ka dúdun ya lusà ku;
adu da tutu wala, akkan ta mabílang da;
natadam ya ngípan da;
ummán ki ngípan láyon.

⁷Dinadál da ya kamulán ku nga úbás,
se daya múla ku nga gígus.

Kinapsítán da ngámin da,
ay túya nagpusà ala daya arutáng da.

- ⁸Magsángit kayu nga ummán ki agsángit na babbalásang
nga nagbádu ka langgusti;
magsángit ta natay ya mangatáwa kuma kaggína.
- ⁹Magpannakit daya pappádi
se daya magsir-sirbi ke APU,
ta áwan da ngin medátun na trígo se mainum ki Templo ne APU.
- ¹⁰Awan tutu wala nga múla kadaya tal-tálun,
ummán ka magpannakit ya lusà;
ta nadadál daya trígo,
se nakar-karsi daya úbás,
ay se nalaylay daya olíbo.
- ¹¹Magpannakit kayu nga maragtálun;
Magugolán kayu nga magtag-tagasíngan kadaya úbás,
ta nadadál daya trígo se sibáda nu,
se daya ngámin na mul-múla nu.
- ¹²Nakarsi daya úbás nu,
se natay daya gígus nu.
Nalaylay ngámin daya káyu
nga makkán ya búnga da;
ay áwan pe yin ya agganggam da tolay.

Ya agpakappoli kadaya tolay

- ¹³Dakayu nga pappádi
nga magsir-sirbi kiya altár ne Dios,
magbádu kayu ka langgusti se magugolán kayu.
Magtangagabi kayu nga magpannakit nga nakabádu ka langgusti.
Ta áwan nin medátun nga trígo,
se mainum ki Templo na Dios nu.
- ¹⁴Ibílin nu nga magngílin na mangán daya tolay.
Urnúngan nu daya ngámin na iJuda,
se daya ap-apu da,
ta mawe kayu ka Templo ne APU nga Dios nu,
nga magkar-karárag nga makiseng kaggína.
- ¹⁵Tagay yin ya algaw ne APU;

ya algaw nga ammánis naya Mannakabalin nga Dios.
Nakapap-panansing tutu wala ya màwa kiyán na algaw.

¹⁶Kadåtada nga magsisíngan,
ay umawan daya pangalakkán tada ka kanan tada.
Awan tada ngin agpatag se agganggam
kiya Templo naya Dios tada.

¹⁷Kinumrit tala daya bukal nga nemúla,
ki natikágan na lusà;
ay daya sipi, ay áwan da mayán,
ta áwan tumúbu nga trigo.

¹⁸Magúngug daya animál,
se magal-aliwagwag daya báka,
ta áwan da masmà nga arában da.
Ay oray daya kalding se karneru, ay magrígát da.

¹⁹Ay túya makiseng ngà kikaw, O APU,
ta nasidug daya pastu kiya ir-ir-er,
se daya ngámin káyu ki sirát.

²⁰Ay oray daya alsádu nga animál,
ay makiseng da kikaw,
ta nakarsi ngámin daya awweg,
se nasidug pe daya aggarában da ki ir-ir-er.

2 Itanggoyob nu ya tarumpeta ka Jerusalem;
ipakammu nu ki napatag ga bantay ku,
nga magansing daya ngámin tolay,
ta tagay yin ya ilalbet ne APU.

²Maggìbat kiyán na algaw,
matábán ya lángit ka nangísit se nàrag nga angap!
Ay se yala maglaltuwád daya napangapangan na dúdun;
maggìbat daya ban-bantay nga malokop kaggída;
áwan pikam nàwa nga ummán kiyán kitun,
ay áwan pe yin na masingan na ummán kiyán ka panda.

³Mammin nala nga ummán ka masidug ya atán ki àráng da,
ay ummán pe ya paglikudán da.

- Ya ummán ka kamulán ka Eden nga sanguwan da,
 ay magbalin ka ummán ka ir-ir-er rin nu maglikud da;
 áwan tutu wala ya makalásat kaggída.
- ⁴ Ummán ki kabalyu ya singan da,
 ay se ummán da kadaya iggugubát ta kabalyu nu dumarup da.
- ⁵ Ay nu maglag-lagtu da kadaya bantay,
 ay madudúrán da nga ummán da ki takay da makigubát,
 se ummán ki ranidet naya kaddat ta nasidug,
 se ummán da kadaya suldádu nga nakasagána
 nga mawe makigubát.
- ⁶ Magkuptát da ngala ki ansing da,
 daya tolay ya makasingan kaggída.
- ⁷ Dumarup da nga ummán kadaya suldádu nga makigubát;
 Ummán da kadaya suldádu
 nga umunè kadaya darupírip pa abut.
 Naurnás da nga magkar-káray,
 se sissa ya pameyag da.
- ⁸ Akkan da nga maggugúru,
 natúnung ya agkar-káray da;
 darupan da oray nágan na;
 áwan makalípán kaggída.
- ⁹ Lumná da kadaya íli;
 unean da ya darupírip pa abut na;
 unean da daya babalay;
 ummán da kadaya maragtákaw nga lumná,
 nga manalen kadaya lamdáwan.
- ¹⁰ Ay nu umbet da,
 ay mataryun nala ya lángit se lusà.
 Daya mata se ya búlán ay maggibat da;
 se daya bittuwan, akkan da ngin magwada.
- ¹¹ Ummán ki addug ya úni ne APU, nga magmandár
 kadaya suldádu na.
 Adu tutu wala daya suldádu na, nga mangikurg
 ki kagiyan na;

- akkan ta mabílang da.
 Nakapap-panansing yán nga algaw nga ilalbet ne APU;
 Ay inna ngala ya maketurad kiyán na algaw?
- ¹² Ay túya gapu na nga nán ne APU,
 “Magulli kayu win kurug kiyà;
 magpannakit kayu, se sumángit kayu,
 se magnílin kayu wa mangán gapu ki akappoli nu.
- ¹³ Ipassingan nu ya kurug agpannakit nu,
 nga akkan nala ki amìsi nu ki bádu nu.
 Magulli kayu kammin ke APU nga Dios nu,
 ta maragkallà se namáru.
 Akkan nalà-lapat ta malùsaw,
 se akkan maul-ulis ya amminya na;
 sissasagána nga mangpoli ki ammánis na.
- ¹⁴ Akkan tala ammu, get maulis ya uray ne Apu,
 ay se nakayu iddán ka adu wa apítan nu.
 Ay díkod magdátun kayu manin ke APU nga Dios nu,
 ka mainum se trígo.
- ¹⁵ Itanggoyob nu ya tarumpeta ka Jerusalem!
 Bilínan nu daya tolay nga magnílin da mangán.
- ¹⁶ Urnúngan nu daya tolay.
 Isagána nuda ki panagdalus da;
 urnúngan nu daya lálákay se bàbákat,
 se daya annánà, se oray daya maladága,
 se daya apaggaattáwa, ay ayabán nuda.
- ¹⁷ Ay dakayu nga pappádi nga magsir-sirbi ke APU,
 sumángit se magkarárag kayu
 kiya nagbátán naya altár se ya lalangkán na Templo.
 Nán nu ki karárag nu:
 APU, kalakkán mu agpà daya tolay mu,
 akkan mu agpà ipalúbus nga igalagalà dakami,
 se ug-ogan dakami daya duddúma nga nasiyon,
 ki agkuna da ka, ‘Wà giyán na mà in ya Dios da?’”

Ya angpapiya ne Dios ki Juda

- ¹⁸ Ay se yala nga linam-lammat ne APU ya íli na,
ay se nakalakkán kadaya tolay na.
- ¹⁹ Ay se la nán ne APU nga summungbát:
“Iddán takayu manin ka trígo, básì, se denu,
ta senu mapnà kayu.
Ay akkan dakayu win na ug-ogan
daya duddúma nga nasiyon.
- ²⁰ Pataláwan ku daya nagabboyun na dúdun nga gayát ka dáya,
ipàrù kuda ka ir-ir-er nga natikágan na lusà.
Daya munna nga pangan, ay ipàrù kuda ki Natay ya Bebay,
se ku ipàrù daya muddi nga pangan kiya bebay Mediterranean.
Ay umsáb ya buyù da kiya íli.”
Nakas-kasdáaw kurug ya kinuwa ne APU.
- ²¹ Dakayu nga lusà, akkan kayu magansing,
nu di kayu magpatag se maganggam,
gapu kadaya napiya tutu wala nga kinuw-kuwa ne APU!
- ²² Dakayu wa alsádu nga animál, akkan kayu wa magansing,
ta magmannáw manin daya aggarában nu kiya ir-ir-er.
Magbubúnga manin daya káyu,
se adu manin ya búnga daya gígus se daya úbás.
- ²³ Maganggam kayu wa iJerusalem!
Maganggam kayu ke APU nga Dios nu;
ta niddán nakayu ka naan-anáy nga udán ki aggamiyán na,
se nakayu niddán pe ka udán ki anggayát na agdagun na,
nga ummán ki gángay kuk-kuwaan na.
- ²⁴ Mapnu ka trígo daya aggaggián nu;
se maglipyás ka digu úbás se denu daya kiláwag nu.
- ²⁵ Subliyán takayu kadatu nippà kadakayu,
kadatu dagudagun nga nagkán datu nagabboyun na
dúdun kitun kadatu mul-múla nu,
se datu sisíbwaw se datu nangdadál

nga nepàrù ku kadakayu.
 Nepàrob ku datun na mangdadál kadatu mul-múla nu.
²⁶Daggáy daya kan-kanan nu, ay díkod mapnà kayu.
 Ay se nu wa dayáwan ne APU nga Dios nu,
 nga nangwa ka nakas-kasdáaw pára kadakayu.
 Ay akkan da ngin meap-appat ka panda daya tolay ku.
²⁷Ay díkod, mammuwán nu nga mepagataatán nà kadakayu
 wa iIsrael nga tolay ku,
 ay se iyà ala nga APU ya Dios nu,
 ay áwan sabáli yin.
 Dakayu nga tolay ku, ay akkan kayu win meap-appat ka panda.

Ialúbu ne Apu Dios ya Ispiritu na

²⁸Ay nu mabalin ngámin dayán,
 ay ialúbù ya Ispiritù kadaya ngámin tolay;
 ay iwaragáwag daya annánà nu ya bàbànan ku,
 se magtagenap daya làlákay kadakayu,
 se makasingan daya babbágu kadaya masissingan
 na ummán ki tagenap.
²⁹Ay kadayán na al-algaw,
 ay alubuwán ku pe ka Ispiritù
 daya asassu nga laláki se babay.
³⁰Mangipassingan nà kadaya nakas-kasdáaw ka
 lángit se ki kalawagán;
 atán dága, apuy se ummán ki adígi nga atù.
³¹Maggìbat ya mata,
 se magdaggáng ya búlán nga ummán ka dága,
 sakbay nga umbet ya nakapap-panansing nga algaw ne APU.
³²Ay se la nga ngámin daya kumraw nga makiseng ke
 APU, ay mesalákan da,
 ta atán daya makalásat ka bantay Zion se Jerusalem, nga
 ummán kitu kinagi ne APU.
 Ittu dayán daya piníli ne APU nga mesalákan.

Guwesán ne Apu daya nas-nasiyon

3 Ay nán ne Apu,
 “Ay kadaya al-algaw nga kàwa dayán,
 ay iulli ku tu napiya nga biy-biyág daya iJuda se iJerusalem.

²Urnúngan ku ngámin daya kalínga na Juda,
 se kuda ippan ki tanáp Jehoshafat.

Ay kitúni kuda nga guwesán
 gapu ki kinuwa da kadaya iIsrael nga tolay ku.
 Nesip-sipará da daya iIsrael kadaya ngámin na il-íli,
 se inuwa-uwár da ya lusà ku.

³Nagbibinnunútán da daya tolay ku
 nu iinna ya mangalà kaggída ka bátug bálud da.
 Pinagbáyad da daya annánà a lalláki kadaya púta,
 ay se da neláku daya annánà a babbay
 ka pagbáyad da ka básí nga paginglaw da.

⁴“Ay nágan naya kuk-kuwaan nu kiyà, dakayu wa iTiro se iSidon, se dakayu ngámin na iFilistia? Nágan na ya ibálat nu kiyà ta? Ay nu bumálat kayu kiyà, ay kar-karuwan ku pe ya bumálat kadakayu. ⁵Ta inalàan nu daya silber se balitù ku, se daya napatag ga ar-aruminta ku, se nuda nippannán kadaya templo nu. ⁶Netálaw nu daya iJuda se iJerusalem kadaya íli da, ay se nuda neláku kadaya Griego. ⁷Ngamay kídí, ay alà kuda kammin kadaya íli nga nangilakuwán nu kaggída, se ku kuwaan pe kadakayu ya kinuwa nu kaggída. ⁸Iláku ku daya annánà nu kadaya iJuda, senu iláku dada pe kadaya iSabea. Iyà nge Yahweh ya nangagi kiyán.

⁹“Kagiyan mu idi kadaya nasiyon:

Magsagána kayu nga makigubát!

Ayabán nu daya kalaingán na suldádu nu;
 urnúngan nu ngámin daya suldádu nu ta rumaut kayu!

¹⁰Battalan nu ka ampiláng daya arádu nu,
 se kuwaan nu ka say-áng daya ippuputad nu ka pasanga.
 Ay oray daya nakapsut kadakayu,
 ay masápul makigubát da pe.

¹¹Karuwan nu ya umbet,
 dakayu ngámin nga nasiyon kiya lib-lebut,

se kayu magguurnung ki tanáp.”

Ipàrob mu daya suldá dum, O APU.

¹²“Masápul magsagána daya nasiyon,
nga mawe ka tanáp Jehoshafat.

Ay kitúni, Iyà ya magtugaw

nga mangguwes kaggída ngámin na nasiyon kiya lib-lebut.

¹³Arig da ya nalútu nga masápul magápas sin;

Alà nu daya kumpáy nu,
ta gapásan nuda.

Dam-dam-án nuda nga pagtan nin,

kiya agpagtán ka búnga úbás.

Maglipyás sin daya kiláwag ka digu,

áta adu tutu wala daya bas-básul dedi nga tolay.”

¹⁴Ay riníburíbu tutu wala

daya atán ka tanáp pa kaguwesán da!

Ta tagay yin ya algaw nga ammánis ne APU.

¹⁵Naggibat tin ya mata se ya búlán,

se akkan nin magwada daya bittuwan.

Ya napiya nga masangwánan na Juda

¹⁶Madudúrán ya úni ne APU ka bantay Zion,

se ummán ka magaddug ka Jerusalem.

Ay mataryun ya lángit, se mayagyag gala ya kalawagán.

Ngamay e APU ya pakigdúan daya tolay na,

se aggína ya pagkamángan daya iIsrael.

¹⁷Ay díkod mammuwán nu nga Iyà nge Yahweh nga Dios nu,

ay mag-agyán nà ka Zion nga napatag ga bantay ku.

Ay se la nga magbalin ka napatag ga íli ya Jerusalem;

ay áwan agtangeli nga makasákup kiyán nin.

¹⁸Ay kiyán na algaw,

ay mapnu daya ban-bantay ka kamulán úbás,

se adu daya báka kadaya babbalantay,

se adu ya danum kadaya ngámin awweg ka Juda!
Atán ya gabbuwà a maggayát ki Templo ne APU,
nga umaluweg ka tanáp Shittim.

¹⁹“Ngamay magbalin ka rabba nga íli ya Egipto,
se magbalin ka ir-ir-er ya Edom,

gapu ta pinal-pallà daya iJuda
se pinatayán da datu tolai ya áwan bas-básul.

²⁰Ngamay atán peyapeyang ngin ka áwan panda
daya tolai nga magyán ka Juda se Jerusalem.

²¹Ibálat ku daya pinatayán da kaggída;
Akkan ku pakawanan daya nagbásul.

Ay Iyà nge Yahweh, ay mag-agyán nà ka Zion.”

Ya libru tu

Amos

1 Ay tu idi ya bàbànan ne Amos nga iTekoa nga maragtarakan ka karneru, mepanggap ki Israel kitu nagturáy tu Ari Uzzia ka Juda. Tu Ari Jeroboam nga pútut tu Joas tu ári ka Israel kitun. Nepakammu ne Dios dedi ke Amos kitu duwa dagun sakbay kitu nangyagyag na.

Tu ammánis ne Dios kadatu il-íli kitu lebut na Israel

²Ay nán ne Amos:

“Madudúrán ya úni ne APU ka Zion,
nga maggayát ka Jerusalem.

Nakarsi daya agpastuwán,
ay se natay ngámin da kaddat ka bantay Carmel.

³Tu idi ya nán ne APU:

“Nakabásul daya iDamasco,
ay túya panísan kuda tutu wala!
Pinal-pallà da tutu wala daya tolay ka Gilead,
ummán ka trígo da nga inggì da ka nagngípan ka
balayyang nga ikkaaggi.

⁴Ay túya sidúgan ku ya palásiyu ne Ari Hazael;
ay díkod madadál ya aglingdán tu pútut na nga Ari Ben-hadad.

⁵Ritúan ku ya pasuwál na ruwárgan na íli Damasco;
ay se ku rapúnan daya tolay nga mag-agyán ka tanáp Aven,
se patayan ku ya apu da ka Bet-eden.

Ay metálaw da nga mebálud daya tolay ka Aram ka Kir,”
nán ne APU.

⁶Tu idi ya nán ne APU:

“Nakabásul daya iGaza,
ay túya panísan kuda tutu wala,

- ta tiniliw da ngámin daya tolay kadaya il-íli,
se da neláku da nga asassu ka Edom.
- ⁷Ay túya sìdúgan ku daya darupírip pa abut na Gaza,
se daya palásiyu da.
- ⁸Rapúnan ku daya tolay ka Ashdod,
se patayan ku ya apu ka Ashkelon.
- Ay se ku la panísan daya iEkron,
se patayan ku daya nabansi pikam nga Filisteo,”
nán ne Apu DIOS.

Ya kapánis daya iTiro

- ⁹Tu idi ya nán ne APU:
“Nakabásul da iTiro,
ay túya panísan kuda tutu wala.
Akkan da binidbid din tu aggiindù da se datu tolay;
netálaw da daya ngámin na tolay kadaya il-íli,
se da nippan da nga neláku nga asassu ka Edom.
- ¹⁰Ay túya sìdúgan ku daya darupírip pa abut na íli Tiro,
se daya palásiyu da.”
- ¹¹Tu idi ya nán ne APU:
“Nakabásul daya iEdom,
túya panísan kuda tutu wala.
Impal da ka ampiláng datu wawwági da,
ay akkan dada tutu wala kinalakkán;
se akkan tutu wala nippà ya angngalùsaw da kaggída.
- ¹²Ay túya sìdúgan ku ya íli Teman,
se daya aglingdán da ka Bozra.
- ¹³Tu idi ya nán ne APU:
“Nakabásul daya iAmmon,
ay túya panísan kuda tutu wala.
Ta kitu nangraut da nga manákup ki Gilead,
ay bintaán da datu sinay datu nabùsit ta babbay.
- ¹⁴Ay túya sìdúgan ku daya darupírip pa abut na Rabba,

se daya palásiyu da.
 Atán da makas-asáraw ki algaw na gubát,
 se ummán da ka alipugpug ki aggugubát da.
¹⁵Ay se yala nga metálaw wa bálud ya ári da
 se daya ù-upisiyál na,”
 nán ne APU.

2

Tu idi ya nán ne APU:
 “Nakabásul daya iMoab,
 túya panísan kuda tutu wala,
 ta pinagbalin da ka ápug
 datu tuláng natu ári ka Edom.
²Ay túya sídúgan ku ya Moab,
 ay masídug pe daya palásiyu ka Keriot.
 Ki madama nga págat na gubát,
 se kiya akas-asáraw daya suldádu
 se tannug daya tarumpeta, ay matay daya iMoab.
³Ay patayan ku ya ári daya iMoab,
 se daya ngámin na ù-upisiyál da,”
 nán ne APU.

Ya kapánis na Juda

⁴Tu idi ya nán ne APU:
 “Nakabásul daya iJuda,
 túya panísan kuda tutu wala!
 Akkan da pinagan-anu daya bil-bílin se lin-lintag ku.
 Nagaw-awagwag da gapu kadaya busid da diy-diyos
 nga sinur-súrut datu apuapu da.
⁵Ay túya sídúgan ku ya Juda,
 se masídug pe daya palásiyu ka Jerusalem.”

Ya kapánis na Israel

⁶Tu idi ya nán ne APU:
 “Nakabásul daya iIsrael,

túya panísan kuda tutu wala.

Ta neláku da nga asassu daya namáru nga tolay,
gapu ta akkan da makabáyad ki útáng da,
se daya napubri gapu ki útáng da
nga banor isa páris nga sandál.

⁷Idag-dagdag da ngala daya napubri,
se iwà-wàsi da ngala daya áwan mabà-baal.
Ay se allayan daya magama ya isa nga babay,
ay túya rinag-ragitán da ya napatag nga ngágan ku.

⁸Matúdug da ki bíkat daya al-altár,
nga sibbabádu kadaya lúpus nga nesalda da tolay kaggída.
Ay se kiya giyán Templo naya Dios da,
ay maggiinum da ka básì,
nga ginátang da ki pinagmulta daya nakaútáng kaggída.

⁹Akkan nalammat daya tolay ku, nga rinápun
ku datu Amoreo pára kaggída,
oray nu nasáway da nga ummán kadaya káyu wa sedoro,
se nakulnit da nga ummán ki kinakulnit na káyu wa owk.
Arig dinadál ku daya búnga da,
se ku nippà daya gamut da.

¹⁰Iyà pe ya nangitálaw kadakayu ka Egipto,
se takayu tinag-tagasinnán kitun ka ir-ir-er,
ki unag na appát púlu dagun,
ta senu málà nu ya lusà daya Amoreo.

¹¹Piníli ku daya duddúma nga pútut nu ka profeta ku, ay
se nazareo daya duddúma.
Akkan agpà kurug yán ta, dakayu wa iIsrael?"
nán ne APU.

¹²Ngamay pinenum nu mán kammin ka básì daya nazareo,
se nu neallang kadaya profeta ya mangibàbànan
kadaya pebàbànan ku kaggída.

2:11 Daya nazareo, ay iIsrael da nga sinipataán da nga maddi da uminum ka oray nágan na nga makà-inglaw, se akkan da makipúkis, se akkan da magikkam ka oray nágan na nga natay, ka angngipassingan da ki angngurug da ke Apu Dios.

- ¹³Ay túya, pinpínan takayu ka rígat,
nga ummán ki lusà a mapinpin ki karisun nga napnu
tutu wala ka ginápas nga trígo.
- ¹⁴Ay oray daya nabílag kadakayu nga managtág,
ay akkan da makatálaw;
ay oray daya nakulnit kadakayu, ay mammin ya kulnit da;
ay oray daya narungat ta suldádu nu, ay akkan da
mesalákan ya baggi da.
- ¹⁵Daya marammútug, ay akkan da mesirig ya bútug da;
se akkan pe makapagbarráw oray daya nabílag managtág,
ay se akkan makalásat oray daya nakakabalyu.
- ¹⁶Ay kiyán na algaw,
oray daya katur-turdán kadaya narungat ta suldádu,
ay ippà da daya iggugubát da, se da magtálaw,”
nán ne APU.

Ya básul da iIsrael se ya kapanísán da

3

- Dakayu ngámin na iIsrael,
dakayu nga netálaw na ka Egipto,
ginán nu ya kagiyan ne APU kadakayu:
- ²“Kadaya ngámin nga tolay kídi kalawagán,
ay dakayu ngala ya piníli ku ka tolay ku;
ay túya panísan takayu
gapu kadaya ngámin na bas-básul nu.”
- ³Makapagbulun kadi daya duwa nga tolay nga
mawe ki kapannán da
nu akkan da pagamomanán ya pagtammuwán da?
- ⁴Magúngug kadi ya láyon ki sirát,
nu áwan na masingan na tàman na?
Magúngug kadi ya bumarítu nga láyon ki liyáng na,
nu áwan na pikam nadugkam ma kanan na?
- ⁵Màna kadi ya an-anù ki siwát,
nu áwan na appán?
Makusab kadi ya siwát
nu áwan mangusab?

- ⁶Ay nu metanggoyob ya tarumpeta ki ɪli,
 ay akkan kadi magansing daya toláy?
 Atán kadi màwa nga nadakè ki isa nga ɪli,
 nga akkan nepalúbus ne APU?
- ⁷Ya kurug na, ay áwan wayya kuwaan ne Apu DIOS,
 nu akkan na pikam munna ipakammu
 kadaya bobonan na nga profeta.
- ⁸Nu magúngug ya láyon,
 ay inna ngala ya akkan mansing?
 Ay nu magúni nge Apu DIOS,
 ay iinna ngala ya akkan mangipakammu ki kinagi na?
- ⁹Ipakammu nu idi kadaya atán kadaya palásiyu ka Ashdod,
 se kadaya atán kadaya palásiyu ka Egipto;
 ay nán nu kaggída, “Magguurnung kayu kadaya
 ban-bantay ka Samaria,
 ta sinnan nu daya mà-màwa nga riribù kiyán na ɪli,
 se daya kapal-palakkán da toláy.
- ¹⁰Akkan da ammu ya mangwa ka napiya,” nán ne APU.
 “Napnu daya palásiyu da
 kada ar-aruminta nga tinákaw se inarisamsam da.”
- ¹¹Ay díkod nán ne Apu DIOS:
 “Limútan daya kalínga da ya ɪli da,
 ay se da dadàlan daya aglingdán da,
 se daya palásiyu da,
 ay se da arisamsamman daya kuw-kuwa da.”
- ¹²Ay tu idi ya nán ne APU:
 “Ya málà ala naya maragtarakan ka karneru ki karneru
 na nga atán ki mútung na láyon,
 ay duwa nga síkil, onu isa nga talínga.
 Ay ummán pe, ya mabansi yala kadaya iIsrael ka Samaria,
 ay bittì a parte naya napiya nga tugaw da,
 se parte na káma da.
- ¹³Ay túya manggìna kayu,

- se kagiyánan nu daya iIsrael,” nán ne Apu DIOS nga
Mannakabalin ki Ngámin nga Dios.
- ¹⁴Ki algaw wa ammánis ku kadaya iIsrael gapu kadaya bas-básul da,
ay dadàlan ku pe daya altár ka Betel;
mippà daya sinan sàgud kadaya síku daya altár,
se da mewaren nala ki lusà.
- ¹⁵Dadàlan ku daya babalay da nga pára ki aggamiyán na,
se daya babalay da nga pára ki agdagun na,
se daya nappiya nga babalay da nga nadekorasiyonán
ka asong elepante,
se daya dadakkal la babalay da,”
nán ne APU.

4

- Ginán nu idi, dakayu nga babbay nga iSamaria,
nga ummán kadaya nalùmag nga báka ka Bashan,
nga mamal-pallà kadaya napubri
se mamar-parígát kadaya áwan mabà-baal,
se makabobon nala kadaya attáwa nu,
nga pangalà dakayu ka básì nga inuman nu.
- ²Nesipata ne Apu DIOS ki napatag nga ngágan na:
Nga umbet kurug ya algaw
nga itálaw dakayu ngámin;
ummán kayu ki marùrut ta sissida nga nàna ki láwig.
- ³Idalen dakayu kadaya nadadál nga darupírip pa abut na ili nu,
se dakayu ippan ka Hermon,”
nán ne APU.
- ⁴“Ara lugud din, dakayu nga iIsrael,
umbet kayu ka Betel se mawe kayu ka Gilgal,
ta amúngán nu lugud dala ngin daya bas-básul nu.
Itúgut nu daya dátun nu nga animál ki káda pagmakát,
se daya pagkapúlu nu ki káda mekàlu ngalgaw.
- ⁵Mangilbet kayu ka sinápáy nga napayán ka pamalbád
ka dátun nu nga magiyáman.
Ipasindáyaw nu daya nedátun nu
nga inur-úray nu kampela ngin nin,
ta ittu yán ya pà-pàgan nu nga kuwaan na iIsrael!”

nán ne Apu DIOS.

Maddi manggina daya iIsrael ki tuldù

⁶“Iyà ya nangilbet ki ulát kadaya ngámin na íli nu,
túya gapu na nga áwan nu wa kanan;
ngamay akkan kayu kammala nagulli kiyà,”
nán ne APU.

⁷“Akkan ku pe pinagudán
kitu tallu búlán pikam sakbay kayu wa maggáni.
Pinagudán ku ki isa nga íli,
may akkan kadaya duddúma;
Inudanán ku ya isa nga tálun,
may nakar-karsi daya duddúma.

⁸Díkod gapu ki awwaw nu tutu wala,
ay nawe kayu kada duddúma nga íli nga nakiinum,
ngamay akkan kayu napnà.
Ngamay oray nu napakuna,
ay akkan kayu kammala nagulli kiyà,”
nán ne APU.

⁹“Pinakarsi ku se pinagpiste ku daya mul-múla nu
se daya kaubásan nu.
Inimmin da dúdun daya gígus se olíbo nu;
ngamay naddi kayu kammala nagulli kiyà,”
nán ne APU.

¹⁰“Pinagtakit takayu,
nga ummán kitu kinuwa ku kitun kadatu iEgipto;
pinapatay ku ki paggugubatán daya babbágu nu;
se netálaw ku daya kabalyu nu;
inumsáb ka buyù ya kampu nu kadaya natay;
ngamay naddi kayu kammala magulli kiyà,”
nán ne APU.

¹¹“Pinatayán ku daya duddúma kadakayu,
 nga ummán kitu kinuwa ku kitun
 kadatu iSodom se iGomorra;
 daya nakalásat kadakayu,
 ay ummán da ngala ki naarnut nga alitan ki apuy;
 ngamay akkan kayu kammala nagulli kiyà,”
 nán ne APU.

¹²“Ay túya panísan takayu wa iIsrael;
 magsagána kayu lugud nga sumángu kiyà a Dios nu!”

¹³E Dios ya namarsuwa kadaya bantay se ya báli.
 Ipakammu na kada tolai ya lam-lamtan na;
 pagbalinan na ya algaw ka gabi,
 ay se aggína ya mangitur-turáy ki ngámin kalawagán.
 E APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios, ya ngágan na!

Ya amagpakappoli kadaya iIsrael

5 Manggína kayu nga iIsrael;
 ginán nu ya adangdangay na magmanakit gapu kadakayu:

²Ya Israel nga árig babbalásang, ay nitol;
 ay akkan makabáangun nin.

Pinagdudoray da ngin na nekakálin kiya lusà na;
 nga áwan sumeng nga mamángun kaggína.

³Tu idi ya nán ne Apu DIOS:
 “Maribu daya iparob da nga makigubát,
 may mag-magatut tala ya makapagulli;
 Ay daya magatut ya mawe makigubát,
 ay sang-sangapúlu wala ya makapagulli.”

⁴Ay nán ne APU kadaya iIsrael:

“Magulli kayu kiyà, ay magbiyág kayu;

⁵Akkan kayu maw-awe yin na magdáyaw ka Betel,
 oray ka Gilgal se ka Beer-sheba;

ta metálaw da nga bálud daya iGilgal,
ay se áwan pagbal-balínán naya Betel.”

⁶Magulli kayu win ke APU senu magbiyág kayu;
ay nu maddi kayu,
ay ummán ki apuy nga maggang-gangláyab
nga umbet nga mangrápun kadakayu nga gakagaka tu Jose;
síduḡan na ya Betel, ay áwan ya makapatay ki apuy na.

⁷Pagbalinan nu ka nadakè ya kinalintag,
ay se ilingling nu ya kustu.

⁸E Dios ya namarsuwa kadaya bittuwan;
ya magabalet se daya duddúma.
Pagbalinan na ya nagibat ka nawada nga pagmakát,
se paggibattan na ya algaw, ay magbalin ka gabi.

Pagassoyan na ya danum ki bebay,
ay se na iudán ki kalawagán;

E APU ya ngágan na.

⁹Abáan na daya nabilag ki tangakilmátán nala,
se dadàlan na daya nadarupírip pa aglingdán da.

¹⁰Kalúsawan nu ya mangipákat ki kinalintag,
se kagúra nu ya tolai nga mangikagi ki kurug.

¹¹Ay lugud, gapu ta pal-palakkan nu daya napubri,
se pilítan nu nga pabuisan daya trígo da,
túya oray nu nagbalay kayu ka nàwa ka killután na batu,
ay akkan kayu makapagyán kadayán.

Akkan nu pe maramanán ya básì,
nga maggayát kadaya napiya nga kaubásan nga nemúla nu.

¹²Ta ammu ku nu wà ummán na kaadu daya bas-básul nu,
se nu wà ummán naya kinadammat da.

Pà-paultuwan nu daya tolai nga namáru,
ki aggadang nu kaggída ka pasùsù.

Ay se itagàna nu kadaya napubri
ya kalintaggán da.

¹³Ay gapu ta pabeg nadakè ya mà-màwa,

daya nasírib, ay maging-inggap da ngala.

¹⁴Daya napiya daya kuwaan nu, nga akkan daya nadakè,
ta senu magbiyág kayu.

Ay díkod bulunan nakayu ne APU nga Mannakabalin
ki Ngámin na Dios,
nga ummán ki kag-kagiyan nu peyang.

¹⁵Lúsawan nu ya nadakè,
ay ya napiya ya pàgan nu.

Ipákat nu ya kinalintag kiya agbubustigarán nu,
ay get kalakkán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin na Dios
daya nabansi pikam nga gakagaka tu Jose.

¹⁶Ay díkod, tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin
ki Ngámin na Dios:

“Magugolán daya tolay kadaya palása se kadaya kal-kalsáda
ki íli gapu ki pannakit da.

Ay oray daya maragtálun, ay maayabán da,
nga mepagpannakit kaggída,
se daya makitang-tangdán na magsángit.

¹⁷Atán da magugolán kadaya ngámin na kaubásan.

Màwa ngámin dayán, ta umbet tà a mamánis kadakayu,”
nán ne APU.

Ya algaw nga angguwes ne Dios

¹⁸Kal-allà kayu wala nga makid-iddag ki algaw wa ilalbet ne APU!
Dálin nu kid nu pagpiyán nu yán na algaw.

Ngamay akkan, ta ittu yán ya ammánis na kadakayu.

¹⁹Arig nu ya isa nga tolay nga itagtágan na láyon,
ngamay sinabat mán kammin na ber;
onu isa nga tolay nga nawe ki balay na
se nagkemit ki dingding,
ay se la tinugkaw na idaw.

²⁰Ya algaw wa ilalbet ne APU,
ay árig nagibat yán na algaw;

áwan tutu wala ya nawada;

²¹ Ay nán ne Apu, “Lùsawan ku daya piy-piyasta nga panagdátun nu; akkan ku pagangammán ya aggiggímung nu.

²² Ay oray nu ilbetán nu daya masidug ga dátun nu, se daya dátun nu nga trigo, ay akkan ku awátan dayán.

Ay oray daya pinalùmag ga báka nga dátun nu nga pára ki agkakappiya, ay akkan kuda pagan-anu.

²³ Kuspan nu win ya mamágat kadaya kan-kansiyan nu.

Akkan ku gì-gínán daya tuka-tukár nu kadaya arpa nu.

²⁴ Ngamay ya kinalintag kuma ya ipákat nu peyapeyang, nga ummán ki magáyus nga awweg, se dayán na la nga kustu daya kuk-kuwaan nu, nga ummán ki wángag nga akkan massiyánan.

²⁵ Dakayu wa iIsrael, nagdátun onu nagbasu kayu kadi kiyà ki unag na appát púlu dagun nga nag-agyán nu ka ir-ir-er? ²⁶ Ngamay kídi, ay ag-agtu nu daya kinuwaán nu kampela ngin nin na sinan diy-diyos nu nga Sakkut nga ári nu, se Kaiwan nga sinan diy-diyos nu nga bittuwan.

²⁷ Ay gapu kiyán, ay petálaw takayu ka giyán nga lampás pikam na íli Damasco,” nán naya Mannakabalin ki Ngámin na Dios ya ngágan na.

Ya ammánis ne Dios kadaya iIsrael

6 Kal-allà kayu wala, dakayu wa nalapný nga kabiy-biyág ka bantay Zion, se dakayu wa magkuna nga áwan nu kaan-anuwán ka bantay Samaria!

Kal-allà kayu nga nangingátu wa apu kídi ya magdín-dinnámag nga Israel;

dakayu wa kap-kapannán da tolay nga pakisengán!

² Mawe nu kod sinnan ya nàwa ka íli Calne;

ay se nu mawe sinnan ya abay ya íli nga Hamat,

ay se kayu mawe ka Gat nga íli daya Filisteo.

Masingan nu nga áwan kadayán na íli

ya natù-turáy se ab-abay may ya íli nu.

³Lùsawan nu wa lam-lamtan
ya umbet nga kapar-parigátan nu,
ngamay natù-turù lugud agpà nga umbet
daya nadakè a tolay ya mangituráy kadakayu,
gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu.

⁴Kal-allà kayu, dakayu wa magidda kadaya káma nga
nàwa ki asong elepante,
se magtugaw kadaya nalamà a tugaw,
se magsida peyang ka karni daya urbun karneru,
se karni da pinalùmag ga urbun báka.

⁵Kal-allà kayu wa magkan-kansiyon kadaya áwan
sur-surbi nga kansiyon,
se magtuk-tukár ka arpa.

Piyán nu ya mangwa ka kansiyon,
se magtukár ka arpa nga ummán kitu David kitun.

⁶Kal-allà kayu, dakayu wa minalúkung ya agginum nu ka básì,
ay se magkilapu kada kapíyán na talibangug,
may akkan nu ipnikit ya kadadál na Israel.

⁷Dìkod dakayu daya munna nga metálaw
nga mebálud ka sabáli nga íli;
ay áwaáwan pe yin ya agguudma nu.

⁸Nesipata ne Apu DIOS nga Mannakabalin ki Ngámin,
nga nán na:

“Kagúra ku ya agpang-pangátu daya iIsrael;
ay se lùsawan ku daya pal-palásiyu da.

Ipasákup ku kadaya kalínga da ya íli da
se daya ngámin na atán kiyán.”

⁹Ay nu atán sangapúlu nga tolay nga mabansi ki isa nga balay, ay matay da. ¹⁰Ay nu umbet ya induan na natay nga mangalà ki baggi na senu sidúgan na, ay ammuwan na pikam nu atán da nakalásat. Ay nán na kiya atán ki balay, “Atán da pikam kabulun mu?” Ay nán natu sumungbát, “Awan nin. Maginggap ka ngala ngin! Akkam kagiyon ya ngágan ne APU.”

¹¹Ay nu e APU ya magmandár,
ay madadál ngámin daya dadakkal

se bibittì a balay.

¹²Makatagtág kadi daya kabalyu ki kabat-batuwán?

Annung ta kadi nga pagarádu kiyán daya báka?

Ngamay kinuwa nu ka makappatay ya kinalintag,

se kinuwa nu ka nadakè ya napiya.

¹³Makang-anggam kayu kane masákup nu ya Lo-debar.

Ay nán nu pe nga magkidáyaw,

“Nabílag tada, ay túya inábà tada ya Karnaim,” nán nu.

¹⁴Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios,

“Iparob ku daya suldádu ka sabáli

nga íli nga mangraut kadakayu nga iIsrael.

Gayatán da ya mamar-parígát kadakayu

nu lumná da ka Lebo-hamat panda ka tanáp Araba.”

Datu nepassingan ne Dios ke Amos

7 Ay tu idi ya nepassingan ne Apu DIOS kiyà. Nasingan ku ya namaltuwád na ka adu tutu wala nga dúdun, kane mabalin magápas tu bátug ngáni natu ári, nga ittu pe tu agtutúbu datu sumarunu nga ganiyan da.

²Ay kane mammin datu dúdun datu kad-kaddat, ay nakim-imallà à ke Apu Dios nga nán ku,

“O Apu DIOS, pakawanan nakami agpà!

Ta mapaanna ya agbiyág daya iIsrael nga tolay mu,

ay ur-úray da ngala nga tolay!”

³Ay díkod akkan netúluy ne APU tu panggap na.

“Akkan nin màwa ya nasingan mu,” nán ne APU.

⁴Ay se yala uwad manin nepassingan ne Apu DIOS kiyà. Nasingan ku nga magsagána nga paudanan na ka apuy ka ammánis na kadaya tolay na. Ay nasidug ngámin ya paggayatán na danum ki taggad, ay masidug pe yin ya ngámin na tal-tálun. ⁵Ay tútu nán ku,

“O Apu DIOS, pangaásim agpà ta akkan mu kuwaan yán!

Ta mapaanna ya agbiyág daya iIsrael nga tolay mu,

ay ur-úray da ngala nga tolay!”

⁶Ay díkod, akkan netúluy ne APU tu panggap na.

“Akkan ku pe kuwaan yanin,” nán ne Apu Dios.

6:13 Ya sarut na Lo-debar, ay ‘áwan.’

⁷Ay se yala uwad manin nepassingan na kiyà. Nasingan ku we Apu nga sikkiikkam ka palambáb nga magsisíkad kitu giyán tu darupírip pa abut nga napalambáb kane kuwaan da. ⁸Ay nán ne APU kiyà, “Amos, nágan na ya masingan mu?” “Palambáb, Apu,” nán ku wa nesungbát. Ay nán ne Apu,

“Tu idi nga palambáb ya paninnán ku kadaya tolay ku nga iIsrael nu natúnung da.

Akkan ku win na pagdudoray daya bas-básul da.

⁹Madadál daya agday-dayáwan daya gakagaka tu Isaac, ay se madadál pe daya agday-dayáwan daya iIsrael, ay se rapúnan ku ki gubát daya pútupútut tu Ari Jeroboam.”

De Amos se Amazia

¹⁰Ay nagpipílit tu Amazia nga pádi ka Betel ke Jeroboam nga ári ki Israel. Ay nán na: “Atán nadakè a panggap ne Amos kikaw, kídi íli mu mismu,” nán na kitu ári. Ay gapu kitu kinagi na, ay nariribù datu tolay. ¹¹Ata nán na nga, ‘Matay nge Jeroboam ki gubát, se metálaw daya iIsrael nga mebálud ka sabáli nga íli.’”

¹²Ay nán ne Amazia ke Amos, “Ikaw, profeta! Magtálaw ka kídi. Magulli ka ngin ka Juda, ay se kattoni ka ngin manglu nga magbàbànan! ¹³Akkan nakami riribuan nin kadaya bàbànan mu kídi Betel. Ta ittu idi ya giyán naya agday-dayáwan na ári, se giyán naya templo nga agday-dayáwan daya ngámin tolay ki pangiturayán na.”

¹⁴Ngamay sinungbátan tu Amos tu Amazia nga nán na, “Akkan nà wayya nagádal nga magbalin ka profeta, se akkan nà wayya nga profeta nga makitangdán. Isa ngà ala nga magtar-tarakan ka karneru se magtag-tagasingan ka káyú wa sicomoro. ¹⁵May nepigsán ne APU kiyà ya ubra ku wa magtagasingan ka karneru, se na nán kiya, ‘Mawe ka nga magbàbànan kadaya tolay ku nga iIsrael.’

¹⁶“Ay lugud, ginán nu ya bàbànan ne APU. Nán nu wa akkan nà a magbàbànan nin kadaya iIsrael, se kuspan ku win ya mangag-kagi kadaya gakagaka tu Isaac.

¹⁷Ngamay tu idi ya kagiyán ne APU:

‘Magbalin ka púta kídi nga íli ya atáwa mu, ay se matay daya annánà mu ki gubát.

Ay mauwauwár pe ya lusà mu,
 ay se matay ka ka ñli nga ibílang nu ka naragit.
 Ay se kurug ga metálaw nga bálud daya iIsrael kiya adayyu nga ñli.”

Tu tangalàba nga búnga káyu nga nepassingan ne Dios ke Amos

8 Ay tu idi ya nepassingan manin ne Apu DIOS kiyà. Uwad nasingan ku wa làba nga napnu ka búnga káyu nga mabúrás sala ki agdagun na. ²“Nágan na masingan mu Amos?” nán ne Apu.

“Tangalàba nga búnga káyu, Apu,” nán ku nga nesungbát.
 Ay se la nán ne APU, “Arig mabúrás pe yin daya iIsrael nga tolay ku. Inumbet pe yin ya panda da.

Akkan kuda ngin pagdudoray nga di panísan da.

³Ay kiyán na algaw, daya magkansiyon kuma kiya palásiyu, ay magugolán da.

Adu daya natay nga mewarenán nala kadaya ngámin giyán;
 maging-inggap pala datu magippà kaggída,” nán ne Apu DIOS.

⁴Gínán nu idi, dakayu wa mamal-pallà kadaya napubri,
 se mamà-paultu kadaya nakal-allà.

⁵Màtorán kayu ki kabalin naya piyasta na baru wa búlán,
 se ya kalpás naya algaw wa aggiimáng,
 ta senu makapagláku kayu manin kadaya trígo nu.
 Ittu pe yanin ya angngultit nu kiya anggukud se
 kiya agkílu nu kiya trígo.

⁶Nakibugán ka lappit ya trígo nga ilak-láku nu.

Ay se kayu magsápul kada napubri
 nga akkan makabáyad ki útáng da,
 se da nakal-allà
 a akkan makabáyad ki banor isa páris nga sandál,
 ay se nuda gatárgan nga asassu nu.”

⁷E APU nga pagkidáyaw da iIsrael, ay nagsipata nga nán na:
 “Akkan ku maligpanán, daya nadakè a kuk-kuwaan da.

⁸Ay túya, mayagyag ya kalawagán,
 ay se magpanakit ngámin daya tolay.

Magbalnag ya lusà,
nga ummán ki wángag Nilo ki aglannap na.

⁹Kiyán na algaw,” nán ne Apu DIOS,
“ay masirbut ya mata ki angalintutúgu na kuma,
ay se maggibat ya kalawagán ki oray algaw pikam.
¹⁰Pagbalinan ku ka oras sa agmanakit daya piy-piyasta nu,
ay se ku pagbalinan ka agsángit ya nagánas nga
agkan-kansiyon nu.

Pagbaduwan takayu ka bádu da magmanakit,
se kayu magpakalbu gapu ki agmanakit nu.
Ya agmanakit nu kiyán, ay ummán ki agmanakit na natayán
ka sissa nga an-anà na nga laláki.
Napágus nga agpannakit ya pamalinán ngámin dayán.”

¹¹Ay nán ne Apu DIOS,
“Umbet ya algaw nga pagulatan takayu;
ngamay akkan gapu ki makkán onu mainum,
nu di ya aggulát nu ki bàbànan ne APU.
¹²Magpat-patoli kayu kadaya bebay,
se ka dáya se ka pane lattakán;
magal-aliwagwag kayu nga magsap-sápul ki bàbànan ne APU,
ngamay áwan nu wa masmà.

¹³Ay kiyán na algaw, ay malngát daya napiya nga
babbalásang se babbágu
gapu ki awwaw da tutu wala.

¹⁴Ay daya magsipata ki Ashima nga diy-diyos ka Samaria,
se daya magsipata kiya diy-diyos ka Dan,
se daya magsipata kiya diy-diyos ka Beer-sheba,
ay mekálin da, ay akkan da ngin na makabángun ka panda.”

Ya kadadál na Israel

9 Nasingan ku nge APU nga atán na magsisikád kitu bíkat na altár. Ay nán na:

“Baditám ya untù daya adígi na Templo

panda ki agkínin naya nepatagsútán na.
 Rabbaan mu ya atap na,
 ta senu matànagán daya tolay, ay matay da.
 Ay daya makalásat, ay patayan kuda ki gubát.
 Awan ya makalásat onu makatálaw kaggída, oray isa.

²Ay oray nu magabbut da ka dalenan da
 nga mawe ka giyán daya natay,
 ay mawe kuda sutsotán kitúni na.
 Ay oray nu umunè da pikam ka lángit,
 ay iúlug kuda.

³Ay oray nu mawe da magsirù kitu útun na bantay Carmel,
 ay sapúlan kuda se kuda tiliwan.
 Ay oray nu magsirù da ki taggad na bebay,
 ay mandáran ku ya idaw ki bebay, nga mawe
 magtugkaw kaggída.

⁴Ay oray itálaw dada nga ibálud daya kalínga da,
 ay ipapatay kuda.

Piyán kuda nga rapúnan;
 akkan kuda ngin na sengán.”

⁵Ay nu túbítan nala ne Apu nga Mannakabalin ki
 Ngámin nga DIOS ya lusà,
 ay malúnág gala.

Ay magsasángit ngámin daya atán ki kalawagán.
 Nu mangyagyag, ay magbal-balnag ya lusà,
 nga ummán ki wángag Nilo ka Egipto nu lumanab.

⁶Nangwa nge Apu ka balay na ka lángit,
 ay se nippáy na ka ngúdu ya ummán ka bobida na kalawagán;
 Urnúngan na ya assoy na bebay,
 ay se na isiyà nga udán ki kalawagán.

E APU ya ngágan na.

⁷Ay nán ne APU:

“Dakayu nga iIsrael, ay áwan nu dúma kiyà kadaya iEtiopia.
 Kurug a nga netálaw takayu ka Egipto,
 may netálaw ku pe daya Filisteo ka Caftor,
 se netálaw ku pe daya Arameo ka Kir.

⁸Iyà nge Apu DIOS,
 ay sisínán ku ya maragbásul nga íli Israel.
 Dadàlan ku tutu wala ngin, ta senu áwaáwan nin ki kalawagán.
 Ngamay akkan ku rapúnan tutu wala daya gakagaka tu Jacob,”
 nán ne APU.

⁹Ibílin ku nga sísian da daya iIsrael se daya ngámin nasiyon,
 nga ummán ki agsìsì da ka nàgì a trígo.

Ay áwan nala oray isa nga batu ya makalbut.

¹⁰Ngámin daya maragbásul nga tolay ku,
 se magkuna nga áwan nadakè a màwa kaggída,
 ay matay da ngámin ki gubát.

Mapolit kammin ya Israel

¹¹Ay nán manin ne Apu,
 “Kiyán na algaw, ay politan ku kammin tu pangiturayán
 tu David nga nadadál.

Kappiyánan ku manin daya darupírip pa abut na nga nadadál,
 ay se kappiyánan ku ngámin daya nadadál.

Kuwaan ku kammin nga ummán kitu dáti nga singan na.

¹²Ay díkod masákup da ya nabansi nga lusà ka Edom,
 se daya ngámin nga lusà nga dáti nga kuw-kuwa ku.”
 Tu yán ya nán ne APU nga ittu ya mangwa kadayán.

¹³Ay nán ne APU,
 “Umbet kurug ya tiyampu nga akkan da pikam nabalin
 naggáni, ay pinagtutugnu manin.

Ay se akkan da pikam napgat daya búnga úbás da,
 ay pinagmumúla manin.

Ummán ka magpat-pattà ya nadangir nga digu úbás
 kadaya ban-bantay,
 se magáyus kadaya babbalantay.

¹⁴Iulli ku daya tolay ku kadaya lusà da kampela ngin nin,
 ay se da politan daya il-íli da nga nadadál,
 ay se dala magyán kadayán manin.

Magmúla da kadaya úbás da, ay se aggída kampela ngin
nín ya uminum kiya básì da.

Magmúla da kadaya mul-múla da,

ay se aggída kampela ngin nín ya mangán kadaya búnga da.

¹⁵Ay paggunàan kuda manin kadaya lusà da nga
nepakin-kuwa ku kaggída.

Awan nín ya mamatálaw kaggída ka panda,”
nán ne APU nga Dios nu.

Ya libru tu

Obadia

¹Tu nepassingan ne Dios kitu Obadia.

Ya ammánis ne Dios kadaya iEdom

Tu idi ya kinagi ne Apu DIOS mepanggap ka Edom:

Uwad nagina mi nga dámag

nga uwad nebon ne APU nga bobonan na
kadaya ngámin na nasiyon nga
mangikagi ka:

“Magsagána kayu!

Ta mawe tada nga gubatan ya Edom!”

²Ay nán ne Apu kadaya iEdom:

“Pagbalinan takayu ka kababaán kadaya nasiyon.

Irupat dakayu tutu wala da tolay.

³Nealílaw kayu gapu ki kinapangátu nu.

Nán nu nga áwan ya makaábà kadakayu,
gapu ta atán kayu ki alingúdu nga bantay,
nga mag-agyán kadaya abbut da pínát.

⁴Ngamay oray mán nu tumáyù kayu

nga ummán kada karabúngan,
se meripád kadaya bittuwan ya sùbut nu,
ay itànág takayu kammala,”
nán ne APU.

⁵“Daya maragtákaw, nu umbet da nga magtákaw ki gabi,
ay alà da ngala daya piyán da.

Ay nu magbúrás da tolay ka úbás,
ay atán kammala ya mabansi da.

Ngamay áwan tutu wala ya ibansi daya kalínga nu kadakayu.

⁶Masukísù da tutu wala, se maarisamsam da

- daya bànáng nu nga gakagaka tu Esau!
⁷Inal-alíláw dakayu daya kagdù nu;
 pinatálaw dakayu kiya íli nu.
 Sinákup dakayu win daya tolay nga kagdù nu kuma.
 Datu ù-opun nu nga nepang-pangán kadakayu,
 ay aggída kammin ya árig mangàrung kadakayu.
 Ay áwan nu wala nga am-ammu kiyán.
⁸“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU,
 “ay patayán ku ngámin daya nasisírib ka Edom,
 se áwan ku ibansi kadaya nalalaing ka bantay tu Esau.
⁹Ay magansing daya suldádu ka íli Teman,
 ay díkod matay ngámin daya iEdom.

Ya gapu na nga mapánis ya Edom

- ¹⁰Gapu kitu namà-paultu nu
 kadatu wawwági nu nga gakagaka tu Jacob,
 ay túya meap-appat kayu tutu wala,
 se kayu umawan nin ka panda.
¹¹Kitu nangraut datu kalínga da kaggída,
 ay sinisínán nuda ngala akkan nuda sinengán.
 Pinagdudoray nu datu tolay
 nga nagitálaw kadatu kuw-kuwa da nga iJerusalem,
 se da nga pinagguwarán.
 Nagpáda kayu se datu kalínga da.
¹²Akkan nu kuma nagangammán
 tu nadakè a nàwa kadatu iJuda nga wawwági nu kam;
 akkan kayu kuma nagpatag kitu nekadadál natu íli da.
 Nagkidáyaw kayu mán kammin, gapu kitu
 nekapar-parigátan da.
¹³Akkan kayu kuma tagge linumnà
 ki íli daya tolay ku, kitu oras
 nga nakapar-parigátan da;
 se akkan kayu kuma nearát nga nepaganggam kada tolay
 kitu nadakè a nàwa kaggída.

Akkan kayu kuma nagarisamsam kadatu kuw-kuwa da
kitu oras nga nakapar-parigátan da.

¹⁴Akkan nu kuma pinatayán datu magtálaw kuma;
ngamay netanab nuda mán kammin
kadaya nagtutuwayyán daya kalsáda.

Akkan nu kuma tiniliw datu nakalásat,
ngamay neáwat nuda kadatu kalínga da,
kitu oras nga nakapar-parigátan da.

¹⁵Tagay yin ya ammánis ne APU
kadaya ngámin na nasiyon.

Ay nu nágan tu kinuwa nu nga iEdom,
ittu pe ya màwa kadakayu.

Datu kinuw-kuwa nu,
ay ittu kampela pe yin daya màwa kadakayu.

¹⁶Nu mapaanna tu nammánis ku kadaya tolay ku
kiya napatag ga bantay ku,
ay natù-turù ya ammánis ku kadaya ngámin
na nasiyon ki lebut da.

Marápun da tutu wala ngámin.

Ya angnábà na Israel

¹⁷May atán da mabansi nga tolay ka bantay Zion;
ay magbalin ka napatag nga giyán.

Ay mepakin-kuwa kammin kadaya gakagaka tu Jacob
datu dáti nga lusà da.

¹⁸Daya gakagaka tu Jacob se tu Jose,
ay árig da ya apuy,
nga mangrápun kadaya gakagaka tu Esau,
nga meárig ka umabu nga dagámi.

Ay áwan ya makalásat kadaya gakagaka tu Esau.
Iyà nge Yahweh, ay iyà ya nangagi kiyán.

¹⁹Ay daya tolay ka Negeb, ay sakúpan da ya íli Edom.
Ay datu atán kitu ambaw datu babbalantay,
ay sakúpan da ya íli daya Filisteo.

Ay daya iIsrael, ay sakúpan da ya Efraim se Samaria;
ay daya gakagaka tu Benjamin, ay sakúpan da ya Gilead.
²⁰Ay datu netálaw nga nebálud da iIsrael,
ay magulli da kammin kadatu lusà da,
ay se da nga sakúpan ya íli Fenicia panda ka Zarefat ka dáya.
Ay datu iJerusalem nga netálaw da nga nebálud ka Sefarad,
ay sakúpan da daya il-íli ka Negeb.
²¹Ay nu nangábà in daya iJerusalem,
ay mawe da sakúpan ya Edom,
se aggída ngin ya magturáy.
Ay e APU mismu ya magári.”

Ya libru mepanggap kitu

Jona

Tinaláwan ne Jona nge APU

1 Isa ngalgaw ay uwad kinagi ne APU kitu Jona nga an-anà natu Amittai. Ay nán na kaggína, ²“Ara, mawe ka kiya Nineve nga abay nga íli. Kagiya kadaya tolay kannán nga sikkaammu wà kiya kinadakè da,” nán na. ³Ngamay nagrabbuwát mán kammin ne Jona nga mawe ka Tarshis, ta tal-taláwan na nge APU. Nawe ka Joppa, ay uwad bapor kitúni nga mawe ka Tarshis. Díkod nawe nagbáyad kitu pilíti na, ay se la nga nagtakay, ta mawe pe ka Tarshis nga magtálaw ke APU.

⁴Ngamay pinagbagyu ne APU kitu bebay. Díkod naggat tutu wala tu báli, ay tag-tagge na rabbaan tu bapor. ⁵Ay díkod nagansing tutu wala datu bugador kitu bapor. Ay díkod nagkarárag tu isaisa kaggída kadatu diyos da kampela ngin nin. Ay nippaán da pe datu agtu da kitu bebay, ta senu malangpáwan da. Ngamay e Jona, ay atán na natalà kitu panìgad tu bapor, ta ittu tu napannán na nga nagidda. ⁶Ay tu kapitán kitu bapor, ay nawe kitu giyán na nga nán na, “Nágan kuwaam nga natalà ala? Bumángun ka ta magkarárag ka kiya diyos mu. Ta get tala nu kalakkán nitta, ay akkan tada nga malimat.”

⁷Ay nán datu bugador kitu bapor kitu isaisa kaggída, “Magbibinnúnut tada, ta sinnan tada nu iinna kadàtada ya gapu nedi nga kapà-pàyanán tada ngi.” nán da. Díkod nagbibinnúnut da, ay tu Jona tu nabúnut. ⁸Ay tútu nán da kaggína, “Kagiya nu taanna, tura inumbet kadàtada ide nga nadakè a kà-kàwaán tada ngi. Nágan naya ubra mu ta, ay se ka wàna naggayatám? Inna ya íli mu ta, se nágan naya katutolay mu?” nán da. ⁹“Hebreo wà,” nán na. “E APU nga Dios ka lángit nga nangwa kiya bebay se kiya lusà ya day-dayáwan ku,” nán na. ¹⁰Ay tútu naturun tu aggansing datu tolay. Ay nán da kaggína, “Nágan na kinuwám ta?” nán da. Ata ammu datu tolay nga tal-taláwan na nge APU, áta kinagi na pe kaggída. ¹¹Ay tútu nán da kaggína, “Ay nágan lugud naya kuwaan mi

kikaw, ta senu maglanay ya bebay?” nán da; áta dumakè la nga dumakè tu kàwaán natu bebay. ¹²Ay nán na kaggída, “Ípitung dà kiya bebay, ta senu lumanay. Ata ammu ku nga iyà ya gapu naya naggat tutu wala nga báli.” ¹³Ngamay pilítan kammala kuma datu tolay tu mangidung kitu bapor da, ngamay akkan da tutu wala madurayán, ta dumgat tala nga dumgat tu báli nga mepasabat kaggída. ¹⁴Ay tútu nagkarárag da ke APU nga nán da, “O APU, pangaásim agpà, ta akkam ipalúbus nga matay kami, se akkan nakami pabasúlan gapu kiya pannakatay nedi nga tolay nga áwan bas-básul kadakami, áta ikaw mà kampela ngin nin, APU ya makin-uray kídi nga mà-màwa,” nán da. ¹⁵Ay tútu ingkát da tu Jona se da nga nepitung kitu bebay. Ay dágus pe la nga lummanay. ¹⁶Ay tútu naturun tu naggansing datu tolay ke APU. Ay díkod nagbasu da ke APU ka pagdáyaw da kaggína, ay se da nagsipata nga magsirbi da kaggína. ¹⁷Ngamay e APU, ay uwad nepàrob na nga abay tutu wala nga sissida nga nanlan kitu Jona. Ay atán tu Jona kitu sinay natu sissida ki unag tallu ngalgaw se tallu gabi.

2 Kitu kowad tu Jona kitu sinay natu sissida, ay nagkarárag ke APU nga Dios na nga nán na,

“Kinumraw wà kikaw APU, gapu ki kaparigátan ku,
ay sinengán nà;

atán nà ki giyán daya natay kiyà a kinumraw,
may nagina nà.

³Nepitung nà kiya kadalmán na bebay,
nepisù nà ki túlad na danum,
ay linnap dà daya bal-balnag.

⁴Ay tútu nán ku nga ‘Umadayyu wà in kikaw.
Ngamay masingan ku kammin ya napatag nga Templo mu.

⁵Inumlad dà in, ay atán nà kídi kadalmán bebay;
napusipútán ya úlù kadaya kaddat kídi taggad di.

⁶Dinatang ku ya pungut tutu wala daya ban-bantay,
nga ittu ya kebalúdán ku ka áwan panda;
ngamay netálaw nà, O APU nga Dios ku,
kiya abbut se nà a biniyág.

⁷Ay kane atán nà a matay yin,
ay nagkarárag gà ikaw, APU;
ay naginám ya karárag ku

kiya napatag nga Templo mu.

⁸Daya magday-dáyaw kadaya áwan sur-surbi nga sinan diy-diyos, ay nigsán da ngin ya angngurug da kikaw.

⁹Ngamay nu iyà, ay magkansiyon nà ka aggiyáman ku kikaw, ay se ikaw ya pagdatúnán ku.

Ay nu nágan naya nekarì, ay tungpálan ku.

Ikaw wala, APU, ya makesalákan kada tolay.”

¹⁰Ay se la nga nepeula ne APU kitu sissida nge Jona.

Ay neula na kurug kitu dappit.

Nawe tu Jona ka Nineve

3 Pinidduwa ne APU nga inamomanán tu Jona nga nán na, ²“Ara, mawe ka kiya abay nga íli nga Nineve, ay se mu la nga ikagi kaggída ya pekagì kikaw,” nán na. ³Ay díkod nagrubbuwát tu Jona, se la mawe ka Nineve nga ummán kitu kinagi ne APU. Ya Nineve, ay abay tutu wala nga íli. Tallu ngalgaw ta dalenan ya kadakkal na. ⁴Ay díkod nagrubbuwát nga nawe tu Jona kitu íli. Ay kane tangalgaw na ngin na nagdal-dalen, ay ittu tu nagbàbànan na nga nán na, “Appát púlu ngalgaw wala ngin, ay madadál idi ya íli!” nán na kadatu tolay kitúni. ⁵Ay datu iNineve ay kinurug da tu nepekagi ne Dios kitu Jona. Nagngílin nangán ngámin datu tolay kitúni; datu nagngangátu se datu ur-úray nga tolay, se da nagbádu ka langgusti ka angipassingan da ki agpannakit da. ⁶Ay kane madámag natu ári ka Nineve ngámin datu nà-nàwa, ay ginumnikát kitu agtugawán na nga magari, ay se na la nga nippà tu bádu na nga ibbabádu da ári, ay se la nga nagbádu ka langgusti, se la nga nagtugaw ki abu ta nagpannakit pe. ⁷Ay se na nga nebílin kadatu ngámin na iNineve: “Tu idi ya bílin naya ári se daya ù-upisiyál na. Awan oray iinna, tolay mán onu animál ya mangán oray nágan na, ay se áwan pe ya uminum. ⁸Magbádu ka langgusti daya ngámin tolay, ay se daya ngámin na báka se karneru, ay makalumútán da pe ka langgusti. Ay se magkarárag tutu wala ke Dios daya ngámin tolay. Ay igsán da ngámin pe daya ngámin na nadakè a kuk-kuwaan da, ay áwan ya magpapátay yin. ⁹Ta akkan ta la nga ammu. Get maulis ya lammat ne Dios. Ay akkan nitta nga lùsawan nin, ay akkan tada pe yin na matay.”

¹⁰Ay kane masingan ne Dios tu kinuwa da nga nangigsán kadatu nadakè a kuk-kuwaan da, ay akkan na kurug netúluy tu palánu na nga manadál kitu íli da.

Tu nakarungat tu Jona

4 Ngamay nadakè uray tu Jona kitu kinuwa ne Apu. Tútu nalùsaw. ²Ay nagkarárag nga nangrason ke APU nga nán na, “O APU, ittu kammala idi tu nán ku nga màwa, oray kitu kowad ku ka babalay. Ittu tu gapu na nga nawe yà nagtálaw ka Tarshis kitu dámu. Ata ammù kammala ngin nin nga namáru ka se maragkallà ka nga Dios, se nasulit ka malùsaw, ay se áwan kaulissán naya aminyám. Nalapat ka pe mangpoli ki ammánis mu. ³Ay túya, APU, alà nà lugud din, ta napì-piya la ya matay yà in, may iya magbiyág pikam mala,” nán na. ⁴Ay tútu nán ne APU, “Rabbang mu kadi ya makarungat?” nán na. ⁵Ay tútu lummawán tu Jona kitu íli, se la nga nameyag ka pane lattakán. Ay se la nagbáwi ka lídum na. Id-idaggán na nu ngan tutu wala ya kapàyanán natu íli.

⁶Ay e APU Dios, ay uwad pinatúbu na nga kaykayu nga nanglayyung kitu Jona, ta senu malnawán. Ay naganggam pànang tu Jona kitu kaykayu. ⁷Ngamay kane dannì láwa, ay uwad ulullag nga nepàrob ne Dios nga magkán kitu kaykayu. Ay díkod nalaylay yala. ⁸Ay kane tumakit tu sínág gin, ay pinagbáli ne Dios ka napásu nga bal-báli nga magpagayát ka lattakán. Ay tútu napasungtán tutu wala pànang tu Jona. Ay tútu magillalangngát. Díkod agngan na ngin ke Dios nga matay kuma ngin, nga nán na, “Pì-piyán ku la ya matay may ya magbiyág,” nán na.

⁹Ngamay nán ne Dios kaggína, “Rabbang na kadi nga malùsaw ka gapu kitu kaykayu?” May nán tu Jona, “Ò, makarungat tà tutu wala, ay pì-piyán ku la ya matay yin,” nán na. ¹⁰Ay tútu nán ne APU, “Nadakè ya uray mu kitu múla nga natay, ay akkam nagrigátan, ay se akkam pe nemúla. Tang-tangalgaw tu inagbiyág na. ¹¹Akkan ku nád rabbang kalakkán daya tolay kiya abay nga íli Nineve? Ay atán nasurù magatut se duwa púlu ríbu nga annánà kiyán na íli nga akkan pikam makammu ki uray da. Ay adu pe daya an-animál kiyán,” nán ne APU.

Ya libru tu

Mica

1 Ay kitu tiyampu nga nagsasarunu tu Jotam, Ahaz se Hezekia nga nagári ka Juda, ay uwad bàbànan ne APU nga kinagi na ke Mica nga iMoreshet mepanggap ka Samaria se Jerusalem.

Ya kapánis da iSamaria

²Manggìna kayu, dakayu ngámin na tolay!

Manggìna kayu, dakayu ngámin na atán ki kalawagán!
Gínán nu daya ipabásul ne Apu DIOS kadakayu;
nge Apu nga atán kiya napatag nga Templo na.

³Sinnan nu! Atán umbet te APU,
nga maggayát kiya napatag ga pag-agyanán na;
umúlug se la nga manalen kiya otun daya ban-bantay.

⁴Malúnág gala daya ban-bantay nga dam-án na,
nga ummán da ki lilin na medangdáng,
se ummán da ki danum nga magaluweg
kadaya lúung nga magáyus kadaya tan-tanáp.

⁵Màwa ngámin dayán gapu ki básul daya iIsrael;
nagribilde da ke Dios.

Inna ya makin-básul ki nagribilde da iIsrael ta?
Di mà daya iSamaria kam pe la ngin nin daya nagbásul?
Inna daya nagday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos ka Juda ta?
Di mà daya iJerusalem?

⁶Ay díkod nán ne Apu,
“Pagbalinan ku ya Samaria ka nabun-buntun nala nga gamà,
nga annung ta pagmulán ka úbás.

Ipulinán ku daya rabba nga bat-batu kiya tanáp.
Tittu ya nagsikádan naya íli da ya masingan.

⁷Ngámin daya sinan tolayán na diy-diyos da, ay matumatumà da.

Ngámin daya nàluwán daya púta kiya templo dayán
 na diy-diyos, ay masidug da;
 ay se magbalin ka áwan sur-surbi daya ngámin
 na sinan diy-diyos da.
 Ata nagátang daya iSamaria dayán ki pirà a tangdán
 daya púta ki templo da;
 ay ittu pe dayán daya usaran daya kalínga da nga panangdán
 da kada púta ki templo da pe.”

⁸Ay nán tu Mica,
 “Ay gapu kiyán, ay magugolán nà a magsángit,
 se magsakasáka se sillalàbu wà a magdal-dalen.
 Magugolán nà a ummán kadaya alsádu wa átu nga magtol,
 se makat-atúlág gà nga ummán kadaya ostrits.
⁹Ata akkan tutu wala mappiyánan ya bátug bígád na Samaria,
 ay se umarà pe yin ka Juda,
 se dumatang ngin kiya giyán daya tolay ku,
 ka Jerusalem.

¹⁰Akkan nu ipak-pakammu kadaya kalínga tada ka Gat,
 se akkan kayu wa sumángit.
 Mawe kayu ka Bet-leafra,
 ay kitúni kayu nga magkud-kudál ki lusà.

¹¹Dakayu wa iShafir,
 itálaw dakayu nga bálud,
 lumíwán kayu wala,
 nga sissusoba se meap-appat.
 Ay daya iZaanán,
 ay akkan da makalawán ki íli da.
 Magugolán daya iBet-ezel;
 ay maawátan na akkan dakayu wa masengán.

¹²Ay daya iMarot,
 ay áwan da mindaggán na pagkapiyaán da,
 ta pakarigátan ya nedatang ne APU
 ki ruwángan na Jerusalem.

¹³Ay dakayu nga iLakis,

isangol nu daya kabalyu nu kadaya lúgán nu nga makigubát;
dakayu ya nanggayatán naya nagbásul daya iJerusalem,
ta tinlad nu daya iIsrael kiya nagbasúlán da.

¹⁴Ay túya, mangidde kayu ka rigálu nga pamarbuwát nu
kadaya iMoreshet-gat.

Madusmaya ngala daya à-ári ka Israel,
ta áwan meseng daya iAchzib.”

¹⁵Ay nán ne Apu,

“Mangipàrob bà ka mangraut se mangsákup kadakayu
nga iMaresha.

Daya ap-apu da nga iIsrael,

ay mawe da magsirù kitu liyáng ka Adullam.

¹⁶Magpakalbu kayu nga iJuda gapu ki agmanakit nu.

Magkalbu kayu nga ummán ki úlu daya kùling,
ta metálaw da nga bálud ka sabáli nga íli
daya pà-pàgan nu nga annánà nu.”

Ya kapanísán daya mamal-pallà kadaya napubri

2 Kal-allà daya magpuy-púyát ta magpalánu ka nadakè,
ay se da la nga isap-sápa nga kuwaan ya palánu da,
gapu ta atán kabailán da.

²Ay nu atán tálun na piyán da, ay takkilan da ngala;
ay nu atán balay nga piyán da, ay taplan da ngala.

Kul-kultit da daya tolay, senu málà da ya balay da,
se daya kuw-kuwa da nga táwid da.

³Ay túya nán ne APU:

“Atán nadakè a pal-palanuwan ku kadakayu;
ay áwan nala ya makalásat kadakayu.

Ay akkan kayu pe nga makapagpasindáyaw win,
ta nadakè ya màwa kadayán na al-algaw.

⁴Ay nu umbet yán na algaw,

ay mangwa da tolay ka kansiyon da nga pangug-og da kadakayu,
ay se da magugolán na magmanakit tutu wala
kanu mà, nga nán da:

‘Awan mi sur-surbi yin;

- inalà kammin ne APU daya lusà mi,
ay se na nekípát kadaya nangtiliw se nangibálud kadakami.”
- ⁵Ay díkod nu umbet ya tiyampu
nga kepatulli daya lusà kadaya tolay ne APU,
ay áwan nin kadaya gakagaka nu.
- ⁶Ay nán daya tolay kiyà:
“Akkan mu ibàbàrán ya ummán kadayán kadakami.
Akkan nakami wayya nga iap-appat ne Dios.
- ⁷Akkan ummán kiyán ya kagiyan nu nga iIsrael?
Namminán agkà in ka ánus nge APU ta?
Aggína kurug ta, ya gapu dedi nga mà-màwa?
Di mà a napiya ya kagiyan na
kadaya tolay ya mangwa ka napiya?”
- ⁸May nán ne Apu,
“Ngamay kídi, ay nagbalin kayu mán kammin ka
kalínga daya tolay ku.
Pultán nu ka bádu daya namáru wa tolay;
magpiyár da kadakayu,
may pinagbalin nuda mán kammin
ka ummán kadaya gayát nakigubát nga nakal-allà.
- ⁹Ay se nu pinatálaw daya babbay kadaya babalay da nga pàgan da;
ay se nu pinultán daya annánà da kadaya pinagkallà
ku kaggída ka áwan panda.
- ¹⁰Ay túya magtatálaw kayun kídi na;
akkan nin napiya nga pagyanán idi nga giyán;
ta madadál tutu wala ngin idi ya íli,
gapu kadaya bas-básul nu.
- ¹¹Ay ittu nu mán kammin piyán nin ya profeta nga
magbàbàrán ka busid din.
Piyán nu tu mangagi kadakayu ka,
‘Adu ya básì se àrà nu!’”

Ya kapolit na Israel se Juda

- ¹²May umbet ya algaw wa angurnung ku kammin

kadakayu ngámin na iIsrael nga nabansi.
 Ay se takayu pagsissaan ngámin,
 nga ummán kadaya karneru kiya sissa nga kurál.
 Almúngan takayu, wa ummán kadaya karneru nga
 nadaripunù kiya pastu.
 Magìna manin kiya ìli ya págat da adu wa tolay.”
¹³Maginunna kaggída ya mangilukát ki ruwángan;
 ay se da nga maglalawán na mawayaán.
 E APU nga ári da ya maginunna kaggída;
 aggína ya mangiapu kaggída.

Inal-alingán ne Mica datu ap-apu se datu profeta

3 Ay nán ku:

Manggìna kayu, dakayu nga ap-apu ki Israel!
 Di mà dakayu kuma ya makammu nu nágan naya nalintag?
²Ngamay dakayu mán kammin ya mangalùsaw ki napiya,
 ay se ya nadakè mán kammin ya pà-pàgan nu.
 Ummán nuda ka lalátan na sibbiyág daya tolay ku,
 ay se nu kannitán ya tabbit kiya tuláng da;
³Kanan nu daya tolay ku.
 Lalátan nuda,
 se nu ríturítù daya tuláng da,
 se nuda tup-tup-an nga ummán ka karni
 nga lutuwan nu ki kanderu.

⁴Umbet ya oras nga akiseng nu ke APU,
 ngamay akkan nakayu sungbátan;
 paglikudán nakayu kiyán na algaw,
 gapu ta nadakè daya kinuw-kuwa nu.

⁵Tu idi ya nán ne APU panggap kadaya profeta,
 nga mangiaw-awagwag kadaya tolay,
 se manguna nga napiya ya biy-biyág da,
 basta iddán dada ka kanan da;
 ngamay “atán ya umbet nga gubát,” nán da

- kadaya áwan midde kaggída nga kanan da:
- ⁶“Awan tutu wala ngin ya mepassingan kadakayu;
 ummán ka gabi yin kadakayu se nagibat tin;
 áwan nin ya mepakammu kadakayu.
 Arig masirbut tin ya mata kadakayu nga profeta;
 panda na algaw nu win.
- ⁷Meap-appat daya mangagi kadaya màwa ki masanguwánan,
 ta akkan màwa daya kag-kagiyan da.
 Ay tàbán da daya murang da ki appat da,
 ta akkan sungbátan ne Dios da.
- ⁸May nu iyà, ay napágus ya pannakabalin kiyà,
 ta itur-turayán nà ya Ispiritu ne APU;
 iddán nà ka turad ku nga mangwa kadaya nalintag,
 se mangikagi kadaya iIsrael kiya nagbasúlán da.
- ⁹Gínán nu idi, dakayu wa ap-apu ki Israel;
 dakayu wa mangalùsaw ki kinalintag,
 se mamagbalin ki napiya ka nadakè.
- ¹⁰Atán kayu nga mangwa kiya Jerusalem nga ìli ne Dios,
 ngamay gayát ka nadakè daya us-usaran nu.
 Pumatay kayu, basta mepasíkád nu wala.
- ¹¹Ay daya agtuturáy nu,
 ay mangáwat da ka pasùsù kadaya disidiran da nga kásu.
 Daya pappádi, ay magpabayad da kiya agtùgud da,
 ay se daya profeta, ay magpabayad da ki agbàbànan da.
 May nán da kammala nga magpiyár da ke APU nga nán da,
 “Bul-bulunan nakami ne APU!
 Awan nadakè a màwa kadakami.”
- ¹²Ay díkod, gapu kadakayu,
 ay rabbaan da ya Jerusalem;
 matan ki tálun na naarádu.
 Ay ya bantay nga giyán na Templo,
 ay magbalin ka sir-sirát.

Ya angngituráy ne Apu Dios kídí kalawagán

(Isa. 2:2-4)

- 4** Ay ki kamuddiyánan na al-algaw, ay magbalin
 ka kalinguduwán kadaya ngámin na ban-bantay,
 ya bantay nga kepasikádan kammin naya Templo ne APU.
 Ittu ya pagkakupannán daya tolay ki ngámin kalawagán.
- ² Ay adu da tolay ya maggayát ka sabáli nga il-íli ya magkuna nga:
 “Dádun ta mawe tada ka bantay ne APU;
 ka balay naya Dios ne Jacob.
 Ta senu itùgud na kadàtada daya piyán na,
 ay se ittu dayán daya surútan tada.”
 Ta kattoni Zion ya pagtùgúdán ne APU,
 ay se ka Jerusalem ya paggayatán na bàbànan na.
- ³ Aggína ya mamagkakappiya kadaya tul-tolay,
 se aggína pe ya mangappiya kadaya ngámin na ríri daya
 naturáy ya nas-nasiyon nga atán ka adayyu.
 Battalan da ka ikkaarádu daya ampiláng da,
 ay se daya say-áng da,
 ay battalan da ka ittatappád ka pasanga káyu.
 Awan nin daya magpapátay,
 se áwan nin daya maggugubát nga nasiyon.
- ⁴ Awan da ngin na ikansing;
 Natalna ya uray da nga magtutúgaw kampela ngin
 ki linung daya úbás da se daya gígus da.
 Màwa dayán ta e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya nangikagi.
- ⁵ Magday-dáyaw se ikurug daya nasiyon
 ya diyos da kampela ngin nin.
 Ngamay dakami, ay e APU nga Dios mi ngala
 ya day-dayáwan mi ka áwan panda.

Ya agguulli daya iIsrael

- ⁶ Ay nán ne APU,
 “Ay kiyán na algaw, ay almúngan ku kammin

datu tolay nga árig pílay,
datu netálaw da nga nebálud ka sabáli nga íli,
se datu pinar-parigátan ku.

⁷Daya pílay, ay aggída ya appoliyan ku;
ay datu nesip-siparà,
ay pagbalinan kuda ka naturáy nga nasiyon.
Ay Iyà ya mangituráy kaggída ka bantay Zion,
manggayát kiyán panda ka áwan panda.”

⁸Ay ya Jerusalem, nga árig alingúdu wa torre
nga pag-agyanán naya magtagasíngan kadaya karneru,
ay magbalin kammin ka nangátu se naturáy nga íli,
se ittu ya kapàgán na íli.

⁹May taanna kídi, tura kayu wa makat-atúlág,
nga ummán ki manggì-gìna?
Awan nu agpà ári nga mangituráy kadakayu ta?
Natay ngámin nin agpà
daya nasírib ba magtùgud kadakayu ta?

¹⁰Dakayu wa iJerusalem,
mangiya-iyag kayu se makat-atúlág,
nga ummán ki manggì-gìna;
ta kídi, ay panáwan nu idi nga íli,
ay se kayu mawe magyán kiya kalawagán.
Ay se dakayu ippan ka Babilonia.
May mawe nakayu isalákan ne APU kitúni
kadaya kalínga nu.

¹¹Kídi, ay adu daya nasiyon
nga nagsissa nga magpalánu nga mangraut kadakayu,
nga nán da, “Mawe tada dàdàsán ya Jerusalem,
ay se tada nga dadàlan.”

¹²May akkan am-ammu dayán na nasiyon
ya atán ki lammat ne APU;
akkan da maaw-awátan ya palánu na.
Akan da ammu nga inurnung na dayán na nasiyon,
nga urnúngan nada

nga ummán ka ginápas nga ippan na ki aggaggián.

¹³Ay nán ne Apu,

“Ara nu wa iJerusalem,
rapúnan nu daya kalínga nu.

Pagbalinan takayu nga nabílag,
nga ummán ki isa nga toru
nga balayyang daya sàgud na,
se bága daya síkil na.

Dam-dam-án nu nga rimarimà daya nasiyon.

Ay se daya bànáng da nga inarisamsammán da,
ay ilbetán nuda Kiyà,
nga Apu ki ngámin kalawagán.”

5

Dakayu wa iJerusalem,

isagána nu daya suldádu nu
ta linìmut dakayu win daya kalínga nu.

Ibáut da ya tàdukud naya apu na Israel ki murang na.

Ya magturáy nga maggayát ka Betlehem

²Ay nán ne Apu,

“Ikaw Betlehem ka Efrata,

ay isa ka kadaya kabikán na íli ki Juda.

Ngamay maggayát kikaw ya pangiturayan ku ka Israel.

Daya apuapu na nga naggay-gayatán na,
ay nagdin-dinnámag da oray kitu kalígiden.”

³Ay díkod bay-bay-án ne Apu daya tolay na,
panda kiya aggan-anà naya manggì-gìna;

Ay se la nga datu kamungayán na
nga iIsrael, nga nga netálaw da ka sabáli íli,
ay magguulli da ngin kiya íli da kampela ngin nin.

⁴Ay nu umbet ya mangituráy,
ay iturayán na daya tolay na
gapu ki bílag ne APU,

se kiya kinaturáy naya ngágan ne APU nga Dios na.

Ay díkod áwan paglídug daya tolay ki biyág da,

áta medin-dinnámag kada tolay ki ngámin kalawagán
ya kinaturáy na.

⁵Aggína ya makidde ka kinatalna.

Ay nu umbet da iAsiria nga mangraut ki íli tada,
se rabbaan da ya aglingdán tada,
ay ipàrob tada daya kabil-bilgán na apu tada
nga lumában kaggída.

⁶Sakúpan da ya Asiria nga íli tu Nimrod,
se aggída ya magturáy kitúni.

Aggída ya mangisalákan kadàtada kadaya iAsiria
nu umbet da rumaut ki íli tada.

Ya pannakawaya se pannakapánis

⁷Ay daya makalásat kadaya iIsrael,
ay ummán da ki lapáat kadaya kad-kaddat,
nga pagdittagan ne APU
kadaya nagbal-baláki nga nasiyon;
se ummán da ki ar-arbit nga magdittág kadaya mul-múla.
E Dios ngala ya namnamáan da,
nga akkan da tolay.

⁸Ay daya nabansi nga gakagaka tu Jacob
nga atán kadaya duddúma nga nasiyon,
ay árig da kadaya láyon nga atán ki sir-sirát,
nga giyán pe daya duddúma nga ulolag.
Arig da pe ya urbun láyon na atán kiya giyán daya karneru.
Manugkam ya láyon kada karneru,
ay se na nga pir-pirsáng;
ay áwan mangisalákan kaggída.

⁹Abáan daya iIsrael daya kalínga da,
se dada rapúnan ngámin.

¹⁰“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU
“ay papatay ku daya kabalyu nu,
se dadàlan ku daya takay nu nga makigubát.

- ¹¹ Dadàlan ku daya darupírip nga abut na íli nu,
se daya aglingdán nu.
- ¹² Pandanán ku ya aggan-anítu nu,
ay se áwan nu pe yin na marammadtu.
- ¹³ Dadàlan ku daya sinan tolayán na diy-diyos nu,
se daya adígi nga batu nga agday-dayáwan nu.
Akkan kayu win na magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos
nga kinuwaán nu kampela ngin.
- ¹⁴ Ay ippaán ku ki íli nu
daya ngámin na ad-adígi naya sinan diy-diyos nu nga Ashera,
ay se dadàlan ku daya íli nu.
- ¹⁵ Ay gapu ki rungat ku tutu wala,
ay panísan ku daya nasiyon na naddi nangikurug kiyà.”

Ya ipabásul ne Dios kadaya ilIsrael

- 6** Ginán nu ya ipabásul ne APU kadaya ilIsrael.
“Ara ngin, O, APU, kagiyan mu ya ipabásul mu;
ipagina mu kadaya bantay daya kagiyan mu.
² Dakayu wa ban-bantay, se dakayu wa naligda nga
angngadigiyán naya kalawagán,
ginán nu ya ipabásul ne APU kadaya tolay na;
atán iríri na kadaya ilIsrael nga tolay na.”
- ³ Ay nán ne APU, “Dakayu wa tolay ku,
nágan na ya kinuwa ku kadakayu ta?
Nágan na kinuwa ku ta, tura kayu wa nolaw kiya?
Ara, sungbátan dà!
- ⁴ Netálaw takayu ka Egipto,
winayaán takayu kiya nangasassu da kadakayu;
nebon ku tu Moses, tu Aaron, se tu Miriam
nga nangiapu kadakayu.
- ⁵ Naligpanán nu agpà in ta,
nga piyán tu Ari Balak ka Moab
nga iamámug nakayu tu Balaam,
ngamay nekarárag nakayu mán kammin
tu Balaam nga pútut tu Beor,

nga napiya din ya màwa kadakayu?
 Dam-damdamman nu kod datu nà-nàwa
 kitu nagdal-dalen nu wa nanggayát ka íli Shittim
 panda ka Gilgal.
 Damdamman nu datun, ay mammuwán nu nu nágan datu
 kinuwa ku nga nangisalákan kadakayu.”

Ya piyán ne Dios nga kuwaan datu tolay

- ⁶Nágan naya ilbet ku
 nu umbet tà a magdáyaw
 ke APU Dios nga atán ka lángit?
 Mangilbet tà nád ka urbun báka nga makadagun na ngin,
 se ku sidúgan nga idátun kaggína?
- ⁷Maangammán nád de APU ki maríbu wa toru wa
 karneru nga idátun kaggína,
 onu ríníbu nga litru wa denu olíbo?
 Idátun ku nád kaggína ya manákam ma an-anà ku,
 ka pagbasu ku gapu kadaya bas-básul ku?”
- ⁸Akkan! Kinagi yin ne APU kadátada nga tolay ya napiya,
 se nu nágan na ya piyán na nga kuwaan tada;
 Piyán na nga dayán nala nga kustu daya kuwaan tada,
 se maramminya se maragkallà tada,
 se tada magpakumbaba nga mebul-bulun peyang
 kaggína nga Dios tada.
- ⁹Atán ìraw ne APU kadaya tolay ki íli.
 Ay nasírib ya tolay nga mangikansing kaggína:
 “Manggina kayu, dakayu nga magguurnung ki íli.
 Ikurug nu ya agdisiplína, se ya magdisiplína.
- ¹⁰Ay wayya ku la pagdita ngala daya bànáng
 nga atán ki balay daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,
 se daya atán pakultit nga agkiluwán da?
 Lùsawan ku tutu wala yán na kuk-kuwaan da.
- ¹¹Wayya ku la nga bay-bay-án nala,
 daya magusár ka agkiluwán na akkan kustu?

- ¹²Naranggás daya babànéng kadakayu,
ay se magbus-busid kayu ngámin.
- ¹³Ay túya ginayatán ku win ya mamánis
se mangrápun kadakayu gapu kadaya bas-básul nu.
- ¹⁴Mangán kayu may akkan kayu mabtug;
sibbibisin kayu kammala.
- Magurnung kayu nga nán nu, may áwan nu maùnud.
Ay nu atán maùnud nu,
ay arisamsamman daya kalínga nu.
- ¹⁵Magtugnu kayu, may áwan nu ganiyan.
Magpaggat kayu kada búnga olíbo nu,
may akkan umanáy nga pagkilapu nu ya málà nu.
Magpaggat kayu ka úbás, may áwan nu inuman na básí.
- ¹⁶Màwa yán, ta ittu nu wa sur-surútan
daya lin-lintag ne Omri nga nadakè a ári;
se ittu nu wa sur-surútan
daya nadakè a kuk-kuwaan ne Ari Ahab,
ay se nu ittu ikur-kurug daya kag-kagiyan da kadakayu.
Ay túya dadàlan ku ya íli nu,
ay se dakayu irupat daya tolay ka sabáli nga nasiyon.”

Ya kinadakè da iIsrael

7 Kal-allà à ala!

- Ummán nà ki tolay ya nabisin,
nga magsap-sápul ka líbát nga búnga daya úbás se
gígus kane malpás da nga magbúrás.
May áwan ku wala masrà kadatu sikkanan ku
nga munna nga búnga da úbás se gígus.
- ²Awan ngámin nin datu mapiyár nga tolay;
áwan nala nabansi oray isa nga namáru.
Pabeg pumappatay daya nabansi,
se ittu da ngala kuk-kuwaan
ya maggiginundáway kampela ngin nin.
- ³Ya mangwa ka nadakè ya paglaingán da;
daya ù-upisiyál se daya guwes da,

ay makakádang ka pasùsù.

Daya naturáy ya tolay, ay kagiyan da ngala ya piyán da,
ay se da magkukumplut nga bal-balintagga ya kinalintag.

⁴Ay oray ya kamaruwán kaggída,

ay árig na ngala ya áwan surbi nga kaddat;

ay se ya nalintag tutu wala kaggída,

ay árig na ngala ya narasi nga kaykayu.

Inumbet tin ya algaw wa kapánis da,

nga ummán kitu nepekagi na kadatu profeta na.

Ay akkan da ammu win ya kuwaan da.

⁵Akkan kayu magpiyár ki oray inna,

oray daya ù-opun nu, onu daya pàgan nu wa tolay.

Magannád kayu kadaya kag-kagiyan nu

oray kiya atáwa nu.

⁶Ta ya an-anà a laláki,

ay irupat na ngin ya ama na;

ay ya an-anà a babay,

ay kaguráan na pe ya ina na;

ay magkagúra pe daya magkatugángan na babbay.

Ay màwa pe nga daya kalínga nu,

ay daya akkobung nu kampela ngin nin.

⁷May nu iyà, ay e APU ya id-idaggán ku;

aggína ya namnamáan ku nga mangisalákan kiyà.

Ammù a gínán nà ne Dios.

Ya anngisalákan ne Dios

⁸Dakayu nga kalínga ku,

akkan kayu makang-anggam gapu ki nàwa kiyà;

ta oray nu medùláp pà, ay bumángun nà kammin.

oray árig ku ya atán ki kagibattán,

ay e APU ya bátug dílag ku.

⁹Ay gapu ta nakabásul là ke APU,

ay túya itur-turad ku wala ya rungat na kiyà,

panda kiya angigdù na kammin kiyà,

se kiya angguwes na kadaya kalíngà,

- gapu kadaya nadakè a kinuwa da kiyà.
 Ippan nà kiya nawada;
 ay masingan ku ya angngisalákan na kiyà.
¹⁰Masingan pe daya kalíngà idi;
 ay meap-appat tu nagkuna kiyà kídí:
 “Giyán na mà in ne APU nga Dios mu?”
 Masingan ku win ya kaábà da;
 ummán da ka medal-daldag ki lupang
 kadaya kalsáda.
¹¹Dakayu wa iJerusalem,
 umbet tin ya algaw nga ammolit nu
 kiya darupírip pa abut na íli nu.
 Kiyán na algaw, ay nalawág gin ya sakúpan nu.
¹²Ay magguulli kammin daya kamungayán nu;
 maggayát da ka Asiria se kadaya il-íli ka Egipto,
 panda kitu giyán na wángag Eufrates,
 se atán da nga maggayát ki tapíngit na bebay,
 se atán da pe maggayát kada adayyu nga ban-bantay.
¹³Ngamay magbalin ka áwan sur-surbi ya kalawagán
 gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya tolay.
¹⁴Tarànam daya pinílim nga tolay mu, Apu;
 usaram ya árig tàdukud mu nga mangiturung kaggída.
 Oray tittu da nga atán kiya ir-ir-er,
 ay napalebután da kiya nadam-ag ga lusà.
 Ippan muda nga magárab ka Bashan se Gilead,
 nga ummán kitu kuk-kuwaan da kitun.
¹⁵Pasingannán nakami kadaya nakas-kasdáaw, O Apu,
 nga ummán kitu kinuwa mu kitun,
 kitu nangítalaw mu kadakami ka Egipto.
¹⁶Ay nu masingan dayán daya nasiyon,
 ay maaf-appattán da oray nu naturáy da.
 Ay ammutan da daya mútung da,
 ay se da apputan daya talínga da.
¹⁷Ay ummán da ki idaw nga magkar-káray ki lusà;
 lumawán da kada abbut da,

nga magtartartar ki ansing da tutu wala,
nga magpassingan ke APU nga Dios mi.

- ¹⁸Awan Dios nga ummán kikaw,
nga mamakawan kiya básul daya nakalásat nga tolay mu.
Akkán magdadágat ya rungat mu,
ta maganggam ka nga mangipassingan
kiya akkan maul-ulis nga amminya mu.
- ¹⁹Kalakkán nakami manin;
ay kaligpanám mu win daya bas-básul mi,
ippà muda ngin ki kadalmán na bebay.
- ²⁰Ay ipassingan mu ya kinamáru mu,
se ya akkan maul-ulis nga amminya mu,
kadaya tolay mu nga gakagaka tu Abraham se tu Jacob,
nga ummán kitu nekari mu
kadatu apuapu mi kitu nabayág ga dagudagun nin.

Ya libru tu
Nahum

1 Ay tu idi ya pebàbànan ne Dios kitu Nahum nga iElkos mepanggap ka Nineve. Nesúrát tu Nahum datu nepassingan kaggína.

Ya rungat ne Dios ka Nineve

²Lùsawan ne APU nga Dios,
nga atán sabáli nga dayáwan da tolay.
Pumánis se narungat.
Bumálat kadaya kumag-kagúra kaggína,
ay se narungat tutu wala kadaya kalínga na.

³Akkan nalà-lapat malùsaw nge APU,
may naturáy tutu wala;
ay se akkan na nga ipalúbus
nga akkan mapánis daya nagbásul.

Nu manalen, ay magalipugpug se magbáli ya dalenan na,
ay daya angap, ay ummán da ka tápù ki bingil na.

⁴Mandáran na nga pagmagaan ya bebay,
ay pagmagaan na pe daya wángag;
matay daya kad-kaddat ka Bashan se Carmel,
se malaylay daya but-bútà ka Lebanon.

⁵Mataryun nala daya bantay nu umbet,
ay se marúnát tala daya babbalantay;
mayagyag gala ya kalawagán,
se magtartartar daya tolay.

⁶Ay iinna ngala ya maketurad,
nu makarungat se malùsaw nge Apu?
Nu malùsaw, ay ummán ka apuy nga maggang-gangláyab;
daya batu ki àráng na, ay matumatumà da ngala.

⁷Namáru nge APU.

Mapiyár nga pagkamárgan nu atán da pakarigátan.

Daya makigdù kaggína, ay tarànan nada.

⁸Ngamay ummán ki dallis

nga mangrápun kadaya kalínga na;

patayán na ngámin daya kumag-kagúra kaggína.

⁹Tura nu pagkukumplútán na kaguráan ne APU?

Pamis-issanan nakayu wa rapúnan;

ay áwaáwan kayu tutu wala kam pe yin.

¹⁰Ummán kayu ki kaddat nga narasi nga nagsigusigut,

se maragginglaw nga agkeparigpeg;

maupuwán kayu wa ummán ki nakarsi nga dagámi.

¹¹Atán isa kadakayu nga iNineve

ya maglam-lammat ka nadakè panggap ke APU.

Nadakè daya ikag-kagi na kadakayu.

Ya napiya nga dámag ka Juda

¹²Tu idi ya nán ne APU,

“Oray nu nabílag se adu daya iAsiria,

ay marápun da, se da umawan nin.

Ay oray nu pinar-parigátan takayu,

ay akkan takayu parigátan nin.

¹³Pandanán ku win ya angngituráy daya iAsiria kadakayu;

wayaán takayu win kaggída.”

¹⁴Ay nán ne APU kadaya iAsiria:

“Awan nin mabansi kadaya gakagaka nu

nga mangitul-túluy ki ngágan nu.

Dadàlan ku ngámin daya rebultu,

nga atán kiya templo daya diy-diyos nu.

Isagána ku ya pagtamnán da kadakayu,

ta akkan nu rabbang ya mabiyág.”

¹⁵Sumingan kayu kadaya ban-bantay!

Atán nin ya umbet nga mangibàbànan ki napiya nga dámag;

umbet na nga ipakammu ya kinapiya ki ili nu.

Magsilibrár kayu nga iJuda,
 se tungpálan nu daya sinipataán nu,
 ta áwan nin daya nadakè a tolay nga mangraut ki íli nu.
 Narápun da tutu wala ngin.

Tu nekadadál na Nineve

2

Dakayu wa iNeneve, rautan nakayu win ya mangdadál
 kadakayu!

Guwardiyaán nu daya darupírip pa abut nu,
 se sin-sinnan nu daya kalsáda nu;
 urnúngan nu daya suldádu nu,
 se magsagána kayu nga makigubát.

²Tagay yin ya angipatulli kammin ne APU
 ki dáyaw na Israel,
 nga ummán kitu akkan pikam naarisamsam daya kalínga da
 daya ngámin na ar-aruminta se kuw-kuwa da.

³Daggáng ya kalátag daya suldádu na,
 se daggáng pe daya bádu da.
 Pumaláng daya balayyáng naya takay da nga makigubát,
 se akkan makasinád daya kabalyu da,
 ki agsagána da nga dumarup.

⁴Mameyag se magulli daya takay da kadaya kal-kalsáda,
 se kadaya pal-palása;
 pumaláng da nga ummán ki tulu,
 se nabílag da nga ummán ki sal-it.

⁵Karrawán na daya ù-upisiyál na,
 ay agkedùláp da nga umbet kaggína;
 Naburung da nga nawe kitu darupírip pa abut,
 nga mangippáy ka paglingdán da.

⁶Ay nalùtán daya ruwárgan nga adanni ki wángag;
 ay mansing tutu wala daya atán ki palásiyu.

⁷Ay tiniliw da ya reyna se da inalà a nebálud;
 magsasángit daya asassu na nga babbay,

se bitubitug da ya gútù da ki pannakit da.

⁸Ay ummán ki nibruweng nga battung ya Nineve!
Magtatálaw daya tolay na.

Ay nán da nga isar-sáraw,
“Magsínang kayu! Magsínang kayu!” nán da,
ngamay áwan nala naglingay kaggída, oray isa.
⁹“Arisamsamman nu daya silber, se daya balitù!
Akkan ta mammin ya bànáng na íli;
ay adu tutu wala daya napatag ga kuw-kuwa da.”

¹⁰Nadadál lin ya Nineve,
nabaaw win se nagbalin ka ir-ir-er!
Naawanán ka namnáma daya tolay, se magtartartar da.
Nagkapsut da tutu wala
se nagkuptát da ki ansing da!

¹¹Giyán na ngin tu íli,
nga árig balay daya láyon,
nga agtaránán da kadaya annánà da,
se aggisiruán da, ta senu áwan mangan-anu kaggída?

¹²Pinangnigay na laláki nga láyon ya atáwa na,
ay se pinagkannit na daya annánà ki nígay na;
Pinnu na ya abbut da ki nígay na,
ay pabeg napir-pirsáng nga karni tu abbut na.

¹³“Iyà ya kalínga nu!” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
“Sìdúgan ku daya takay nu wa makigubát;
se matay ki gubát ngámin daya suldádu nu.
Ippaán ku ngámin daya inarisamsam nu kadaya il-íli,
ay se áwan pe yin daya panguniyan mu nga
mangikagi ki piyán mu.”

Kal-allà ya Nineve

3 Kal-allà ala ya íli daya pumappatay,
se daya maragbus-busid;
nga napnu ka naarisamsam,

- ay se akkan da ammu ya makusap.
- ²Ginán nu ya tannug na saplit,
se ya adudúrán daya lígay,
se ya darakuddà daya kabalyu,
se ya págat daya takay da makigubát.
- ³Dumarup daya nakakabalyu;
pumaláng daya ampiláng se say-áng da.
Nabun-buntun nala daya natay,
nga akkan ta mabíláng;
agkedùláp da tolay kadaya newarenán na natay.
- ⁴Mapánis ya Nineve, gapu kadaya adu wa kuk-kuwaan na
nga angayúyut na kada nasiyon ki anggámud na.
Ummán ki púta ki angayúyut na kadaya nasiyon,
gapu ki kinapiya na se ya anggámud na,
ay se nada pagbalinan ka ummán ka asassu na.
- ⁵“Kagúra takayu nga iNineve,”
nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
“Arig nu ya babay nga lùwepan ku ya bádu na
se ku ìkab ki murang na,
ta senu masingan daya nasiyon ya kinasoba nu;
ay meap-appat kayu tutu wala.
- ⁶Bàbàan takayu ka gamà,
ka angirupat ku kadakayu;
ay masingan da tolay ya kinadakè nu.
- ⁷Ngámin da makasingan kadakayu,
ay maglísì da, ay se da nán,
‘Awan sur-surbi yin na Nineve!
Inna pe ya mangipnikit kadakayu?
Ka wàna nád pakasmàán ku
kada manganannay kadakayu?’”
- ⁸Wayya la nga atán dúma na iNineve kiya Tebes,
nga napalebután pe na wángag Nilo?
Danum pe ya árig abut na nga sipad na.
- ⁹Daya iEtiopia se daya iEgipto
daya mangidde kaggína ka áwan panda nga bílag na;

Kagdù da pe daya iPut se daya iLibya.

¹⁰Ngamay páda na pe nga netálaw da daya iTebes nga bálud;
nebadibadit da daya maladága

kadaya síku-síku daya kal-kalsáda,
ay napir-pirsáng da ngala.

Ay datu ap-apu da, ay piníngil dada,
ay se da nagbibinnúnut nga nagguuwarán dada.

¹¹Ay dakayu pe nga iNineve,
ay matan kayu ki ninglaw gapu ki kà-kàwaán nu;
magsap-sápul kayu ka pagsirúan nu kadaya kalínga nu.

¹²Ay ngámin daya darupírip nga abut nu,
ay matan da ngala ki búnga gígus nga nalútu,
nga magtatánag gala nu maguyyu;
ay se da magdittág ki bugung daya nangguyyu.

¹³Sinnan nu kod daya suldádu nu;
ummán da kada babbay nga áwan mabà-baal.

Masidug daya pasuwál da ruwáangan nu;
ay malútán ya íli nu kadaya kalínga nu.

¹⁴Magùnud kayu win ka danum nu,
pára nu limútan dakayu,
se nu kaligdaan daya darupírip pa abut nu;
magdaldag kayu ka pidtà,
se nu alà ya gulmáan nu,
ta mangwa kayu ka ladrilyu
nga pagdarupírip nu!

¹⁵Ngamay masidug kayu,
se pagkattab dakayu.

Matan kayu kadaya múla,
nga amminan kanan daya dúdun.

¹⁶Umadu tutu wala datu maglà-láku kadakayu kitun,
ad-adu da may daya bittuwan ka lángit.

May kídì, ay áwan da ngámin nin;
ummán da kadaya dúdun na nagkán kada mul-múla,
ay se da nagtatálaw win.

¹⁷Ay daya guwardiya nu, ay ummán da kadaya sisíbwaw,

ay daya ù-upisiyál nu,
 ay ummán da kadaya abboyun dúdun,
 nga magdidikkáp kadaya darupírip nu magamiyán;
 ngamay nu sumínág gin, ay magtatálaw da ngin,
 ay áwan makammu nu ka wàna ya napannán da ngin.
¹⁸Ari ka Asiria, natay daya ap-apu ki íli mu;
 ay ummán pe daya naturáy nga tolay mu.
 Ay daya tolay mu, ay nasip-siparà da kadaya ban-bantay;
 ay áwan ya mawe mangurnung kaggída.
¹⁹Akkan nin maagásan ya bigád mu;
 ipatay mu yanin.
 Ay ngámin daya makadámag panggap kikaw,
 ay magpalakpak da.
 Ta áwan kaggída tu nakalísi
 kitu áwan sipang nga agranggás mu.

Ya libru tu
Habakkuk

1 Ay tu idi ya bàbànan ne APU nga nepakammu na kitu profeta Habakkuk.

Ya munna nga ríri ne Habakkuk

²“O, APU, ummán na agpà
ya kabayág ku nga makiseng kikaw, se nà a ginán?
Nungay na agpà ala ya angngilísi mu kadakami
kadaya naranggás sa tolay?

³Taanna, tura mu ipassingan
kiyà daya mà-màwa nga nadakè se daya riribù?
Pabeg magpapátay, se kinaranggás,
daya mà-màwa ki lebut ku.
Magriríri se magsasáwad ya kuk-kuwaan da tolay.

⁴Nagbalin ka áwan sur-surbi daya lin-lintag,
ay se akkan na masúrut tin ya kinalintag.
Daya nadakè a tolay mán kammin
daya mangábà ki agkakásu da se daya namáru.
Ay túya nabalintag gin ya panagguwes da.

⁵Ay nán ne Apu kadaya tolay na:
“Sin-sinnan nu wala daya nas-nasiyon,
ta atán kuwaan ku kaggída kiya kasibbiyág nu pikam.
Masdaáwan kayu wala ki masingan nu;
nga nu madámag nu wala nga akkan nu masingan,
ay akkan nu wa kurugan.

⁶Ta pagturayan ku manin daya iBabilonia,
nga naranggás se darasúdus nga tolay.
Mawe da kadaya giy-giyán kídi kalawagán,

1:6 iCaldea pe ya agpangágan da kaggída.

- nga magsákup kada duddúma nga íli.
- ⁷Ikansing tutu wala da toláy da;
kuwaan da ngala ya piyán da kuwaan,
ay áwan ya makasipad kaggída.
- ⁸Ay nabì-bílag daya kabalyu da may daya leopardo,
se narù-rungat da
may daya nabisin na alsádu nga átu nu gî-gíbat tin.
Ay maggayát ki adayyu nga íli daya maragkabalyu da.
Nabílag da.
Ummán da ki bukkaw nga manugkam ki nigáyan na.
- ⁹Magranggás ya gákat da nga umbet;
dumarup ya panggap da;
ummán ki kaadu na ginat
ya kaadu daya tiliw da nga bálud da.
- ¹⁰Irupat da daya à-ári,
se igal-galà da ngala daya ap-apu.
Paásan da ngala daya darupírip nga abut da íli,
gaburán da ka lusà ya ígid na darupírip,
ay se da rautan se sakúpan ya íli.
- ¹¹Ay se da la nga umawan
nga ummán ki nanalen nala nga báli;
ngamay nagbásul da,
ta áwan da ibílang nga diyos da,
nu di ya bílag da kampela ngin.
- ¹²O APU, ikaw ya Dios nga ataatan peyapeyang ngin.
Ikaw ya Dios ku, nga Awan Kapáda nga Dios.
Awan mu wa ipappanda
O APU, nga árig batu nga aglingdán mi;
piníli mu nga usaran daya iBabilonia nga mamánis
se mangdisiplína kadakami.
- ¹³Nadalus ka tutu wala,
ay túya akkan mu piyán sinnan ya nadakè.
Ngamay taanna lugud, tura ka maging-inggap pala,
se sisinnán mu wala,

- ya amal-pallà daya nadakè a tolay,
 kadaya tolay ya namà-máru kam agpà ala may aggída?
- ¹⁴Pinagbalin mu daya tolay ka ummán nala ka sissida,
 se ummán kadaya magkar-káray ya ulullag
 nga áwan mangiapu kaggída.
- ¹⁵Law-íngan daya kalínga dada,
 árig dàlísan dada,
 ay se la nga makas-asáraw daya kalínga da
 ki anggam da gapu nígay da.
- ¹⁶Ay túya day-dayáwan da ngin tu dàlis da,
 ay se da magdátun kitu dàlis da,
 ta nán da nga tu dàlis da tu nangidde kadatu masap-sápul da,
 se kadatu adu wa kanan da.
- ¹⁷Paanna lugud Apu,
 bay-án muda ngala nga ummán ka makadà-dàlis,
 nga áwan agkallà a magdadál kadaya nas-nasiyon?

Ya sungbát ne Dios kitu ríri tu Habakkuk

- 2** Umunè à kiya torre nga agbantayán,
 nga magiddag ka kagiyan ne Apu.
 Idaggán ku wala nu nágan na ya kagiyan na,
 se nu nágan na ya sungbát na ki ríri ku.
- ²Ay se nà a sinungbátan ne APU, nga nán na:
 “Kappiyánan mu nga isúrát kada pánid batu
 daya ipakammù kikaw,
 ta senu oray managtág ya tolay, ay mabása na.
- ³Isúrát mu daya ipassingan ku kikaw,
 ta akkan pikam ittu idi nga tiyampu ya kàwa da.
 Ngamay akkan mabayág, ay màwa da ngin.
 Oray nu ummán ka mabayág, ay idaggán mu wala,
 ta kurug ga màwa, nga akkan na mepatattát.
- ⁴Ay tu idi ya isúrát mu;
 Sinnan mu daya napangátu wa tolay!
 Nadakè ya agbiy-biyág da,

ngamay daya namáru,
 ay mabiyág da gapu ki angngurug da.
⁵Akkan ta mapagtalkán ya kinabànáng;
 daya napasindáyaw, ay akkan da makasinád.
 Akkan da tutu wala mapnà;
 ummán ki sillulukát ta lúbù daya mútung da;
 se ummán da ki pannakatay nga áwan da kapnà.
 Ittu ya gapu na nga makasákusákup da kadaya nas-nasiyon,
 se makaur-urnung da ka tolay da.

⁶Ngamay umbet tala ya algaw nga nán daya tolay
 nga sinákup da ka angug-og da kaggída,
 “Nakal-allà kayu wala nga nagdaran kadaya akkan nu
 kammala nga kuw-kuwa!” nán da.
 Bumànáng kayu gapu kadaya nesal-salda da tolay kadakayu
 nga akkan da masaka;

nungay na nád ya kakusap nu nga mangwa kiyán?
⁷Ngamay màtatán kayu wala
 nu baltan dakayu datu tolay ya inalàán nu datu pirà da,
 ay se aggída ngin ya maman-panansing kadakayu,
 se da nga arisamsamman daya kuw-kuwa nu.

⁸Gapu ta adu daya nasiyon
 nga inarisamsammán nu kadatu kuw-kuwa da,
 ay ittu pe yán ya kuwaan da kadakayu
 daya nakalásat kadayán na nasiyon;
 Adu daya pinatayán nu se nagrangganán nu
 kadaya tolay ki ngámin bibittì a ili,
 se kadaya ngámin na dadakkal nga il-ili.

⁹Kal-allà kayu, dakayu wa nakabalay
 gapu kadaya pirà a kinul-kultit nu.
 Nangwa kayu ka nalgida nga balay nu,
 ta senu akkan kayu kanu mà maan-anu se daya akkobung nu.

¹⁰Ngamay meap-appat daya pamilya nu kiya kinuwa nu,
 nga nagpatay kadaya adu wa tul-tolay;
 gapu kiyán, ay dakayu kam pe la ngin

- ya nangwa ki pakatayán nu.
- ¹¹ Nu tolay yala kuma daya batu kiya dingding daya
balay nu se daya ampáan da,
ay isáraw da daya nadakè a kuk-kuwaan nu.
- ¹² Kal-allà kayu, dakayu wa pumatay se nangwa ka nadakè,
ta senu makàwa kayu ka íli nu!
- ¹³ Dig-dígát tala nga nakub-ubra daya nasiyon nga sinákup nu,
ta masidug gala daya ngámin inub-ubra da.
Ittu yán ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki
Ngámin, nga kuwaan na.
- ¹⁴ Nu wà ummán naya nakapnu na bebay ka danum,
ay ummán pe, mammuwán daya ngámin tolay ki
kalawagán ya kinadáyaw ne APU.
- ¹⁵ Kal-allà kayu wala, dakayu wa nangiap-appat kadaya
nas-nasiyon kiya lebut nu, gapu ki rungat nu tutu wala.
Arig pininglaw nuda, ta senu masingan nu ya kinasoba da.
- ¹⁶ Ngamay dakayu ya mesulalit ta meap-appat;
merupat kayu; akkan kayu mapadayáwan.
Umbet kayu win na maginglaw, sen mepar-parigpeg kayu.
Ya tog nu nga pannakapánis nu, ay im-immán ne APU win,
ay dangan nakayu pe yin;
ay mippà ya dáyaw nu, ta meap-appat kayu win!
- ¹⁷ Nilangngán nu datu káyú ka ginúbát na Lebanon.
Kídi, ay dakayu win ya mìlangngán.
Pinatayán nu datu ulolag kitúni,
may kídí, ay aggída ngin ya ikan-kansing nu.
Màwa yán, gapu ki nagpatay nu se nagranggás nu
kadaya tolay ki ngámin na il-íli kídí kalawagán.
- ¹⁸ Nágan na agpà ya surbi naya sinan diy-diyos
nga kinuwa tolay?
Ginulma mà ala yán, ay se busid kammala yán.
Ta tu nangwa, ay aggína kammin ya magpiyár ki kinuwa na;
ay diy-diyos mà ala yán na akkan makapagúni!

- ¹⁹Kal-allà kayu wala nga manguna ki káyú, “Bumángun ka!
Sengán nakami!” Wayya nakayu wala nga matùgúdán yán!
Ay wayya nakayu wala magina ya sinan diy-diyos?
Ay oray nu nakalupkopán ka silber se balitù,
ay áwan na nga biyág.
- ²⁰May e APU, ay atán kiya napatag nga Templo na;
ay túya maging-inggap din daya ngámin tolay ki
kalawagán ki àráng na.

Ya karárag tu Habakkuk

- 3** Ay tu idi ya karárag tu profeta Habakkuk:
²O APU, nagina ku ya dámag mepanggap kikaw,
ay masdaáwan nà tutu wala, O APU kadaya kinuw-kuwa mu.
Kuwaam mán manin kadedi nga al-algaw
datun na kinuw-kuwa mu kitun.
Ay oray nu makarungat ka kadakami,
ay kalakkán nakami agpà.
- ³Atán umbet nge Dios nga magpagayát ka Teman;
nge Dios nga Awan Kapáda,
nga magpagayát ka bantay Paran.
Nadilangán ya ngámin lángit ki diláng na;
Daya ngámin tolay ki kalawagán, ay day-dayáwan da.
- ⁴Ummán ki wada na mata ya wada na nga umbet;
maggayát ya sínág kiya íma na,
nga ittu ya nelingdán naya ammanakabalin na.
- ⁵Magin-inunna kaggína ya sad-sadúra;
ay ya sin-sinakit, ay umun-unud kaggína.
- ⁶Ay nu magsínang, ay mayagyag ya kalawagán.
Ay nu sumingan, ay magtartartar daya ngámin
tolay ki kalawagán.
Ay oray daya nabayabayág tutu wala nga ban-bantay,
se babbalantay,
nga dinalen na kitu kalígiden, ay nigdayán da.

3:1 Ka Hebreo, ay atán isa úni nga sulpit na: “shigionot.” Ngamay akkan nawada ya sarut na.

- ⁷ Ay nasingan ku nga nagansing daya iCushan,
ay se nagtartartar daya iMidian.
- ⁸ Daya wángag ya lùsawan mu agkà ta, O APU?
Onu pinar-parrungat naka ya bebay?
Nagtakay ka kadaya takay mu nga makigubát,
nga rinùrut daya kabalyu mu,
kane pangabáan mu daya tolay mu.
- ⁹ Nesagána mu ya bútog mu,
ay se mu nippáy ya mayán na.
Pinaggakki mu ya lusà, ay naglaltuwád daya wángag.
- ¹⁰ Ay kane masingan daka daya bantay,
ay nagtartartar da ngala ki ansing da;
Nagudán ka naggat tutu wala;
nadudúrán ya lusà se ginumbuwa ya danum ki taggad na;
ay se pumalupalun ka dadakkal tutu wala.
- ¹¹ Ay gapu ki paláng na bútog mu nga nabílag,
se paláng naya say-áng mu,
ay akkan linumtà ya mata, se akkan pumaláng ya búlán.
- ¹² Kane makarungat ka tutu wala,
ay dinam-án mu ya kalawagán,
se nedal-daldag mu daya nas-nasiyon.
- ¹³ Inumbet ka nga mangisalákan
kadaya píli mu nga tolay mu.
Ay pinatayán mu daya ap-apu daya nadakè a tolay,
se mu rinápun tutu wala daya ngámin na pasúrut da.
- ¹⁴ Binútug mu ya ap-apu daya suldádu na
ki bútog na kampela ngin,
kane ummán ka alipugpug nga inumbet
nga mangsiparà dakami,
nga magpatag nga ummán ki nakasagána nga mamal-pallà
kadaya napubri nga magsir-sirù kaggída.
- ¹⁵ Pinadam-dam-án mu kadaya kabalyu mu ya bebay,
ay nagsag-saggiyár ngala.

¹⁶Ay kane magina ku yán,
 ay nagtartartar rà ki ansing ku,
 ay se nagtartartar pe ya bibig ku.
 Nagkapsut tà tutu wala,
 ay magtartartar ngámin kiyà a manalen.
 May magánus sà ala nga magiddag,
 ki ammánis ne Dios kadaya nangraut kadakami.

¹⁷Ay oray nu áwan búnga daya gígus,
 se áwan búnga daya úbás;
 se oray nu áwan búnga daya olíbo,
 se áwan ku maápit nga trígo nga kanan ku,
 se oray mammin matay daya karnerù,
 se áwan báka ki kurál ku,
¹⁸ay magpatag gà ala gapu ke APU;
 se maganggam mà ta e Dios ya mangisalákan kiyà.
¹⁹E DIOS nga Apu ya mangidde ka bílag ku;
 pagbalinan nà nga nakulasit nga ummán kada ugta;
 se sengán nà na manùdu kadaya ban-bantay nga napangdu.

(Kiya apu daya magkansiyon: Idi nga karárag, ay masápul
 magindanán ka gitára.)

Ya libru tu Zefania

1 Ay tu idi ya bàbànan ne APU nga kinagi na kitu Zefania, kitu naggári tu Josia nga pútut tu Amon ka Juda. Tu Zefania, ay pútut tu Cushi nga pútut tu Gedalia, nga pútut tu Ari Hezekia.

Ya ammánis ne Dios kadaya iJuda

²“Dadàlan ku ngámin

daya atán ki kalawagán,” nán ne APU.

³“Rapúnan ku ngámin daya tolay se daya an-animál,
se ngámin daya an-anù,
se daya sissida ki bebay.

Rapúnan ku ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan na tolay,
se daya gapuwánan naya angwa da ka nadakè.

Rapúnan ku ngámin daya tolay ki kalawagán,” nán ne APU.

⁴“Panísan ku daya iJuda se daya iJerusalem;

se rapúnan ku pe daya nabansi pikam nga magday-dáyaw
kiya diy-diyos nga Baal,
se daya pappádi nga magsirbi kiyán na diy-diyos.
Awaáwan pe yin ya makadamdam kaggída.

⁵Rapúnan ku pe daya umunè ki atap daya babalay da,
nga magday-dáyaw kiya sínág, búlán, se kadaya bittuwan.

Rapúnan ku pe daya magdáyaw kiyà nga nán da,
may magsipata da pe ki ngágan na diy-diyos da nga Milcom.

⁶Rapúnan ku pe daya naglikud din kiyà,
nga maddi yin na umbet se makiseng kiyà.”

⁷Tagay yin ya ilalbet ne Apu DIOS nga mangguwes,
ay túya maging-inggap kayu ki àráng na.

Nesagána ne APU win
daya tolay na nga bátug dátun na;

- ay se inayabán na ngin daya magpatay
nga mangidátun kaggída.
- ⁸“Ay kiyán na algaw nga agpapatay ku kadaya tolay ku,
ay panísan ku daya ù-upisiyál da,
se daya pútupútut naya ári,
se ngámin daya magtallad ki gagángay daya agtangeli.
- ⁹Ay kiyán na algaw, ay panísan ku
daya ngámin na naranggás se magtak-tákaw,
ta senu mapnu da ya balay na apu da kadaya tákaw da.
- ¹⁰“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU,
“ay magina nu daya makat-atúlág ki lalangkán
nga nengágan da ka Lalangkán Sissida;
magina nu pe daya magugolán ki baru nga parte naya íli
se ya adudúrán na karba da babalay kadaya babbalantay.
- ¹¹Magugolán kayu, dakayu wa mag-agyán ka panimbaw na íli,
ta natay ngámin nin daya maglà-láku;
se ngámin daya maragkílu ka silber.
- ¹²Ay kiyán na algaw, ay magdílág gà
nga magsukísù ki Jerusalem.
Panísan ku daya tolay
nga magmákad din ki biyág da nga nán da,
“Akkan nakami an-anuwan ne APU;
áwan na kuwaan na napiya onu nadakè kadakami.”
- ¹³Maarisamsam daya bànáng da, ay se madadál
daya babalay da.
Ay oray nu magbalay da,
ay akkan da ngin makapagyán kadayán.
Ay oray nu magmúla da ka úbás,
ay akkan da nga mainum ya bási
nga maggayát kiya búnga da.

Ya nakapap-panansing nga anngukum ne APU

- ¹⁴Tagay yin ya anngukum ne APU kadaya tolay,

1:11 Awan pikam pinaláta nga pirà kitun, ay túya kiluwan da ya silber nga ittu tu bátug pirà da.

ay tagay tutu wala ngin;
 makapannakit tutu wala yán na algaw;
 ay oray ya narungat ta suldádu, ay makapáuy ki pannakit na.
¹⁵Ittu yán ya algaw nga angngipassingan ne Dios
 ki rungat na tutu wala.
 Ittu pe ya algaw wa agpannakit se agrígát da tolay,
 se algaw wa pannakadadál se kippà daya ngámin.
 Nagibat tutu wala ya algaw kiyán,
 se malngúpán ka nà nag nga gibat ya kalawagán.
¹⁶Pabeg tannug da tarumpeta ya magina kiyán na algaw,
 se ya sáraw daya suldádu
 nga rumaut kadaya nadarupírip nga íli,
 nga atán torre ki káda síku na darupírip da.
¹⁷Ay nán ne APU,
 “Pagpannakitan ku tutu wala daya tolay;
 ay matan da ki kúláp nga magdal-dalen ki pannakit da.
 Mawa yán gapu ta nagbásul da ke APU;
 Magáyus ki lusà nga ummán ka danum ya dága da,
 se magrupsà ala daya baggi da nga ummán ka gamà.”
¹⁸Kiyán na algaw
 nga angipassingan ne APU ki rungat na,
 ay akkan makesalákan kaggída daya balitù se silber da.
 Masidug ngámin ya kalawagán ki magap-apuy nga rungat na.
 Nakapap-panansing ya angrápun na tutu wala
 kadaya ngámin tolay kídì kalawagán.

Ya ammakappoli ne Dios

2 Magguurnung kayu, se kayu maglam-lammat,
 dakayu wa tolay ya akkan makammu mìpat,
²sakbay dakayu wa pàpuran
 nga ummán ki asáp nga ìpur na báli,
 se sakbay ne APU nga ipassingan kadakayu
 ya rungat na tutu wala.
³Umadanni kayu ke APU,
 dakayu ngámin na napakumbaba nga tolay,

nga mangikur-kurug kadaya bil-bílin na.
 Kuwaan nu ya kustu, se magpakumbaba kayu ke APU.
 Get nu makalísi kayu
 ki algaw wa angngipassingan ne APU ki rungat na.
⁴Mabaaw ya íli Gaza, se ya íli Ashkelon.
 Sakbay ya angalintutúgu na,
 ay napàpur da ngin daya tolay ki íli Ashdod,
 se daya tolay ki íli Ekron.
⁵Kal-allà kayu wa Filisteo, dakayu wa mag-agyán
 ka adanni ki bebay!
 Pinabásul nakayu win ne APU;
 rapúnan nakayu tutu wala, ay áwan ya mabansi kadakayu.
⁶Magbalin ka agpastuwán ka karneru,
 se pagbawiyán daya magpas-pastu
 daya lusà nu wa adanni ki bebay.
⁷Ay sakúpan daya nakalásat nga iJuda ya lusà nu.
 Ittu ya pagpastuwán da kadaya karneru da;
 ay se daya babalay ka Ashkelon ya patudúgán da.
 Ta kalakkán kammin ne APU da nga Dios da,
 ay se papiyaan na manin ya biy-biyág da.
⁸Ay nán ne Apu, “Nagìna ku ya anginsultu daya iMoab
 se ya angngirupat daya iAmmon,
 se ya angug-og da kadaya tolay ku.
 Ipas-pasindáyaw da nga sakúpan da kanu ya lusà da.
⁹“Iyà e APU nga sibbiyág,”
 nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin,
 nga Dios daya iIsrael.
 “Isipata ku nga rapúnan ku daya iMoab se iAmmon
 nga ummán kitu kinuwa ku kadatu iSodom se iGomorra kitun.
 Pabeg narasi nga kaddat ya tumúbu win kitu lusà da,
 ay se nalánang pe ka bat-battung nga asin.
 Awan na sur-surbi yin ka panda.
 Sakúpan daya nakalásat nga tolay ku ya lusà da,
 ay se da arisamsamman daya kuw-kuwa da.

2:5 Kereteo ya atán ka Hebreo. 2:7 Daya nakalásat ki nammánis ne APU kaggída.

- ¹⁰Ittu yán ya kapàyanán da gapu ki agpang-pangátu da,
se nangin-insultu se nangirup-rupat da
kadaya tolay ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.
- ¹¹Magbalin ka nakapap-panansing nge APU kaggída;
pagbalinan na ka áwan sur-surbi daya diy-diyos ki kalawagán,
ay se la nga magpalintud nga magdáyaw ngámin daya tolay ke APU,
ki íli da kampela ngin nin oray kawà na nga giyán.
- ¹²Ay rapúnan pe ne Apu daya tolay ka Etiopia;
papatay nada ki gubát.
- ¹³Ay rapúnan pe ne Apu daya iAsiria nga atán ka dáya,
ay se pagbalinan na ya Nineve ka baaw nga íli,
se natikágan na ir-ir-er.
- ¹⁴Magbalin ka agpastuwán da kadaya báka,
se daya duddúma nga animál,
se pag-agyanán daya ngámin baláki daya alsádu wa ulolag;
magdápun daya arù ki útun daya nadadál nga adígi,
se ngámin kaláse daya arù kadaya nadadál nga babalay;
magúni da nga magdadápun ki nadadál nga lamdáwan,
se mamágat pe daya gayáng
nga magdadápun ki nepapasíkad nga gamba,
ta nippaán da ngámin daya sedoro
nga tarikáyu kadaya babalay.
- ¹⁵Ittu yán tu íli nga napágat ki anggam da tolay kitun;
natalgad da nga áwan màwa nga nadakè kaggída.
Nán da tolay nga tu íli da tu katurayán, nga áwan sabáli yin.
May kídi yin, ay nadadál se nabaaw win,
se pag-agyanán nin daya alsádu wa ulolag!
Ay ngámin daya lumíwán, ay pananáman da,
nga nán da, “Ga! Ittu mà yán!”

Ya kàwaán na Jerusalem

3

Kal-allà ala ya Jerusalem
nga giyán daya ribilde, se daya nadakè kuk-kuwaan na tolay,

- se daya mamal-pallà kadaya kasittolay da!
²Awan da la nga ginán,
 se lùsawan da ya matulduwán.
 Maddi da nga magpiyár ke APU nga Dios da,
 se maddi da nga umadanni kaggína.
- ³Daya ap-apu da, ay árig da daya magúngug ga láyon
 nga magsápul ka nigáyan da;
 se daya guwes da, ay árig da daya alsádu wa átu,
 nga áwan ta tutu wala pakasinnán nu pagmakát
 nga uwad nígay da kitu gabi.
- ⁴Ay daya profeta da, ay magbur-buranaw da
 se akkan ta mapiyár da;
 Daya pappádi da, ay kuwaan da ka ur-úray ya napatag,
 se akkan da ikur-kurug ya nidde ne Dios nga lintag.
- ⁵Ngamay nge APU nga atán pikam ki íli, ay namáru;
 áwan nadakè kadaya kuk-kuwaan na.
 Inalgaw na nga ipassingan ya kinalintag na;
 áwan na nga sipang ki káda pagmakát.
 Ngamay daya nadakè a tolay,
 ay akkan da ammu ya mìpat.
- ⁶Nán ne Apu, “Rinápun ku ngámin daya tolay kadaya nas-nasiyon;
 dinadál ku daya aglingdán da, se daya torre da.
 Dinadál ku daya kal-kalsáda da,
 senu áwan ya manalen kadayán;
 Nabaaw daya il-íli da;
 áwan tutu wala tolay nga mag-agyán kadayán.
- ⁷Gapu kadayán na kinuwa ku,
 ay dálin ku nu ikansing dà in,
 ay se patulduwán da ngin,
 ta senu akkan madadál lin ya íli da
 nga ummán kitu kinagi ku nga màwa.
 Ngamay natù-turù mán kammin ya angwa da ka nadakè in.
- ⁸“Ay lugud idaggán dà ala,” nán ne APU,

“idaggán nu ya algaw wa ammasásul ku
 kadaya ngámin na nasiyon.
 Ta lammat ku win na urnúngan ngámin daya nasiyon,
 se daya ngámin na pagariyán,
 ta senu iparamán ku kaggída ya napalotán na rungat ku.
 Ta gapu ki ummán ka apuy nga rungat ku,
 ay masídug ya ngámin kalawagán.

⁹Ay se ku la nga ulissan ya ur-uray daya tolay,
 ta senu napiya ya aggun-úni da,
 ay Iyà nga APU ngala ya dayáwan da ngámin,
 se magsissa da nga magsirbi kiyà.

¹⁰Ay oray daya tolay ku
 nga nesip-siparà ka panidmáng daya wángag na Etiopia,
 ay umbet da nga magdátun kiyà.

¹¹Ay kiyán na al-algaw, ay akkan kayu win na meap-appat
 gapu kadaya nadakè a kinuw-kuwa nu,
 se ya nagribilde nu kiyà;
 áta ippà ku ngámin daya napangátu se napasindáyaw.
 Ay díkod áwan nin ya napasindáyaw
 kiya napatag ga bantay ku.

¹²Ta dayán nala nga napakumbaba
 se daya napubri daya ibansi ku.
 Ittu dayán daya umbet nga makiseng kiyà.

¹³Ay daya nakalásat nga iIsrael,
 ay akkan da ngin mangwa ka nadakè,
 se akkan da ngin magbus-busid,
 se akkan da ngin mangial-alílaw.
 Napiya ya kabiy-biyág da ngin,
 ay se áwan da pagansing ngin.

Ya agganggam da iIsrael

¹⁴Kaggattan nu ya magkansiyon,

se makasáraw kayu, dakayu wa iIsrael;
 Magpatag se maganggam kayu ki ngámin na uray nu,
 dakayu wa iJerusalem!

¹⁵ Akkan nakayu panísan nin ne APU;
 pinatálaw na ngin datu kalínga nu.
 E APU nga ári na Israel, ay mebul-bulun kadakayu;
 Awan nu ikansing ngin na nadakè a màwa kadakayu.

¹⁶ Ay kiyán na algaw, ay nán da tolay kadaya iJerusalem:
 “Akkan kayu magansing,
 se akkan kayu maglamma.”

¹⁷ Ta kabul-bulun nu we APU nga Dios nu.
 Pangabáan nakayu gapu ki pannakabalin na,
 se maangammán kadakayu.
 Gapu ki amminya na, ay iddán nakayu ka bar-baru wa biyág.
 Magkansiyon gapu ki anggam na kadakayu,

¹⁸ nga ummán ki agganggam daya tolay nga magpiy-piyasta.
 Ay nán ne Apu, “Ippà ku win daya kapar-parigátan nu,
 ta senu mippà in ya keap-appattán nu.

¹⁹ Kiyán na al-algaw,
 ay panísan ku ngámin daya mamal-pallà kadakayu!
 Isalákan ku daya áwan mabà-baal nga árig pílay,
 se urnúngan ku datu netálaw da nga bálud,
 ay se ku ippà ya keap-appattán da, se kuda padayáwan,
 senu meday-dáyaw da ki ngámin kalawagán.

²⁰ Ay kiyán na al-algaw, ay urnúngan takayu,
 ay se takayu iulli kammin ki íli nu;
 Kuwaan ku nga magdin-dinnámag kayu ki ngámin kalawagán
 se pàgan dakayu da tolay,
 ta pabànángan takayu manin ki pagmar-marngán nu,”
 nán ne APU.

Ya libru tu Haggai

Tu agpepasíkáð manin ne Dios kitu Templo

1 Ay kitu munna nga algaw natu mekannam búlán natu mekàduwa dagun kitu nagturáy tu Darius ka Persia, ay uwad kinagi ne APU kitu profeta Haggai nga bílin na kade Zerubbabel nga gobernador ka Juda, nga pútut tu Shealtiel, se Joshua nga pútut tu Jehozadak nga nangátu wa pádi. ²Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Nán daya tolay nga akkan pikam ittu idi ya tiyampu nga angipasíkáð tada kammin kiya Templo ne APU,” nán da. ³Ay túya nepekagi ne APU ke profeta Haggai kadatu tolay idi: ⁴“Ay ittu kadi idi ya tiyampu nga ag-agyán nu kadaya nabobidaán na babalay nu, ngamay atán ya Templo kiyán na nadadál?” ⁵Lam-lamtan nu kod ya mà-màwa kadakayu? ⁶Adu ya nemúla nu nga trígo, may bittì ya naápit nu. Ay oray nu mangán kayu, ay ittu na kam ma sibibisin kayu. Uminum kayu, may ittu na kam ma mawwaw kayu. Magbádu kayu, may ittu na kam ma masiyammán kayu. Dakayu wa manglu, ay kúráng kammala daya màluwán nu.

⁷Lam-lamtan nu kod daya mà-màwa kadakayu. ⁸Ay túya mawe kayu lugud kadaya ban-bantay nga magtarikáyu, ay se nu wa kappiyánan manin ya Templo, ta senu maangammán nà, se mapadayáwan nà,” nán ne APU. ⁹“Namnamáan nu nga adu ya maápit nu, may bittì mà. Ay se ku pikam dinadál kane ippan nu win ka balay nu. Taanna, tura ummán kiyán ya kuwaan ku, nán nu? Ata ittu nu tag-tagammuwan na kappiyánan daya babalay nu, may ya Templo ku, ay atán kiyán na nadadál. ¹⁰Ittu yán ya gapu na nga áwan miptà oray dirmun nala, se áwan magbúnga kadaya mul-múla nu. ¹¹Pinagtikág ku daya lusalusà nu se daya ban-bantay; nakarsi ngámin daya múla nu nga trígo, úbás, se olíbo; áwan pe danum pára kadaya tolay se kadaya an-animál, se makarsi ngámin daya imúla nu.”

¹²Ay díkod de Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel, se Joshua nga pútut tu Jehozadak nga nangátu wa pádi se datu tolay ne APU nga nippan da nga bálud ka Babilonia nga nagulli kammin, ay kinurug da tu kinagi ne APU nga Dios da, nga nepekagi na ke Haggai nga profeta nga nebon na. Nekansing datu tolay nge APU. ¹³Ay se la nga kinagi ne profeta Haggai kadatu tolay ya bàbànan ne APU: “Bul-bulunan takayu,” nán ne APU! ¹⁴Ay pinabagkad ne APU ya uray de Zerubbabel nga pútut tu Shealtiel nga gobernador ka Juda, se Joshua nga pútut tu Jehozadak, se ya uray datu ngámin na tolay nga nakapagulli kammin ka Israel. Ay nagsiseng da nga nanggayát mangappiya kammin kitu Templo ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios da. ¹⁵Ginayatán da tu nagubra kitu mekaduwa púlu se appát nga algaw natu mekannam nga búlán kitu mekaduwa dagun kitu nagturáy tu Ari Darius.

Ya kinapiya naya baru wa Templo

2 Ay kitu mekaduwa púlu se isa nga algaw natu mekapittu wa búlán, ay uwad manin kinagi ne APU kitu Haggai: ²Ay nán na kaggína, “Kagiyán mu kade Zerubbabel nga gobernador ka Juda, se Joshua nga nangátu wa pádi, se kadaya ngámin na ilsráel nga nakapagulli kammin: ³Inna kadakayu nga atán kídí ya nakasingan kitu kinapiya natu Templo kitun? Ay kídí yin, ummán na ya singan na ngin? Di mà napiya nga adayyu tun kitun may idi? ⁴May pagbagkaddan nu wala ya uray nu, dakayu Zerubbabel se Joshua nga nangátu wa pádi, se dakayu ngámin na tolay. Ubraan nu wala ya Templo ta bul-bulunan takayu,’ nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁵Ummán kitu nekari ku kadakayu kitun kitu nangítalaw ku kadakayu ka Egipto, ay bul-bulunan takayu, ay túya akkan kayu magansing. ⁶Akkan magbayág, ay yagyaggan ku ya lángit, se ya kalawagán se ya bebay,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁷“Yagyaggan ku ngámin daya nas-nasiyon, ta senu umbet da nga pannuwan idi nga Templo kadaya bànáng da,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁸“Ta kuw-kuwa ku ngámin daya silber se balitù. ⁹Ay díkod magbalin ka napì-piya idi ya Templo may itu nunna. Ay pagtalnaan ku idi nga íli, ay se papiyaan ku ya kabiy-biyág daya tolay,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

Tu nangamomán ne profeta Haggai kadatu pappádi

¹⁰ Ay kitu mekaduwa púlu se appát nga algaw natu mekasiyám nga búlán kitu mekaduwa dagun kitu nagturáy tu Ari Darius, ay uwad manin pekagi ne APU kitu Haggai. ¹¹ Ay nán na kaggína, “Saludsúdán mu daya pappádi nu nágan na ya nán da kídi: ¹² Nu atán kadakayu ya mamugsong ka napatag nga karni nga gayát ki dátun ke Dios, ay se la nga nelilet ki sinápay, onu ki karni nga nalútu win, onu ki bási, onu ki denu, onu inna kiyán na akakkanan, magbalin kadi nga napatag pe datu neliletán na? “Akkan a,” nán datu pappádi nga nesungbát. ¹³ Ay nán manin ne Haggai, “Ay kas pangarígan nga nagbalin ka naragit ya tolay ta tinùbit na ya natay, ay se na nga túbítan ya isa kadatun, magbalin nád ka naragit tu tinùbit na? “Ò a. Magbalin pe ka naragit,” nán datu pappádi nga nesungbát. ¹⁴ Ay tútu nán ne Haggai, “Ummán kiyán ya kàwaán na kadaya iIsrael. Naragit ngámin daya ubraan da, se daya ngámin na idátun da. ¹⁵ May kídi, ay sinnan nu kod tu mà-màwa kadakayu sakbay nu nga ginayatán na kuwaan kammin ya Templo ne APU! ¹⁶ Kitun, nu namnamáan nu nga duwa púlu salup ya maápit nu ki trígo nu, ay sang-sangapúlu wala ya málà nu. Ay páda na pe; nu namnamáan nu pe nga makálà kayu ka limma púlu galon nga digu daya úbás nu, ay dudduwa púlu galon ya málà nu. ¹⁷ Pinagbal-báli ku ka napásu, se pinagpiste ku daya mul-múla nu, se ku pinagudán ka ullalágu, ta senu madadál daya ngámin na mul-múla nu. May akkan kayu kammala nga nagulli kiyà,” nán ne APU. ¹⁸ Idi nga algaw, ay mekaduwa púlu se appát nga algaw naya mekasiyám búlán. Ay ittu ya nekabalin naya pundasiyon naya Templo ne APU. Manggayát kídi, ay sin-sinnan nu ya màwa. ¹⁹ Oray nu áwan nu wa trígo win, se akkan pikam magbúnga daya múla nu nga úbás se gígus, se daya pomegrante se daya olíbo, ay manggayát kídi, ay kalakkán takayu.

Ya kari ne Dios ke Zerubbabel

²⁰ Ay kitun kam nga algaw, kitu mekaduwa púlu se appát nga algaw natun na búlán, ay nán ne APU ke Haggai: ²¹ “Kagiyam ke Zerubbabel nga gobernador na Juda, nga tagay ku win na yagyaggan ya lángit se ya kalawagán, ²² se ippà ya turáy daya agtuturáy kadaya duddúma nga nasiyon. Dadàlan ku ngámin daya takay da nga makigubát, se patayan ku

daya magtatákay kadayán. Matay pe daya kabalyu da se daya nakakabalyu, ay se magpapátay da kampela ngin na magbubúlun. ²³Kagiyan mu ke Zerubbabel nga bobonan ku, nga kiyán na algaw, ay pagturayan ku. Kuwaan ku nga ummán ka imamarka ku nga sangkilat ku, ta aggína ya píli ku.” Ittu yán tu kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

Ya libru tu **Zacarias**

Tu agpaulli ne APU kadaya tolay na kaggína

1 Ay kitu mekawalu nga búlán, kitu mekaduwa dagun kitu nagturáy tu Darius ka Persia, ay uwad kinagi ne APU kitu profeta Zacarias nga pútut tu Berekia nga pútut tu Iddo. ²Tu idi ya pekagi ne APU ke Zacarias kadatu tolay, “Nakarungat tà tutu wala kadatu apuapu nu kitun. ³May kídi, ay magulli kayu kiyà, ta senu magulli yà pe kadakayu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁴“Akkan nu tal-taldan datu apuapu nu. Ata kitun, oray nu nebon ku datu profeta ku nga magbàbànan kaggída, nga igsán da datu nadakè a gagángay da se datu nadakè a kuk-kuwaan da, ay akkan da nanggina se akkan dà kinur-kurug. ⁵Ay datu apuapu nu se datu profeta, ay áwan da ngin. ⁶Ngamay nàwa kadatu apuapu nu ngámin datu nepekagi ku kadatu profeta nga màwa kaggída nu akkan da kurugan datu bil-bílin ku. Ay tútu nakappoli da nga nán da, “Pinánis nitta ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, gapu kadaya nadakè a gagángay tada se daya nadakè a kuk-kuwaan tada, nga ummán kitu kinagi na nga kuwaan,” nán da.

Ya panggap kadatu kabalyu nga nasingan tu Zacarias

⁷Ay kitu mekaduwa púlu se appát nga algaw natu búlán na Shebat (mekasangapúlu se isa nga búlán) kitu mekaduwa dagun kitu nagturáy tu Darius, ay uwad nekagi ne APU kitu profeta Zacarias nga pútut tu Berekia nga pútut tu Iddo. Tu idi tu nán tu Zacarias: ⁸“Kitu gabi, ay uwad nasingan ku nga tolay nga nakatakay ki daggáng nga kabalyu, nga atán kitu giyán datu banaba kitu tanáp. Ay kitu likud na, ay atán da pikam kabalyu nga daggáng, labáng se pusà. ⁹Ay nán ku kitu anghel nga makiamomán kiyà, “Nágan na ya kepapannán dayán na kabalyu, ápu?” nán ku. Ay nán na, “Ipassingan ku kikaw ya kepapannán dedi,” nán na. ¹⁰Ay díkod nán natu

tolay nga atán kitu giyán datu banaba, “Aggída daya nebon ne APU nga magdàdàdà kídì kalawagán nga maningan kadaya mà-màwa.”

¹¹ Ay se da nán kitu anghel ne APU nga atán kitu giyán datu banaba, “Dinàdà mi ngámin nin ya kalawagán, ay ning-inggap ya ngámin.” ¹² Ay nán natu anghel ne APU, “O, APU nga Mannakabalin ki Ngámin, pittu púlu dagun nin na lùsawan mu ya Jerusalem se ya íli Juda. Nungay na agpà ya agkallà mu manin kaggída?” ¹³ Ay tu nesungbát ne APU kitu anghel nga makiam-amomán kiyà, ay nindù se makapaanggam. ¹⁴ Ay se yala kinagi natu anghel kiyà nga ibàbàbán ku tu kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: Ay tu idi ya kinagi na, “Pà-pàgan ku tutu wala pànanng ya Jerusalem nga napatag nga íli ku. ¹⁵ Ay makarungat tà tutu wala pànanng kadaya napasindáyaw nga nasiyon se makang-anggam ki kinatalna da. Ata oray nu akkan nà kam nakarungat pànanng kadaya tolai ku, ay napalotán tu nammarígát da kaggída. ¹⁶ Ay túya nagulli yà a mangipassangan ki agkallà ku ki Jerusalem. Mapolit kammin ya Templo ku, ay se marukud din ya kippayán na kiya íli,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹⁷ Ay pebàbàbán pikam natu anghel kiyà, nga nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga bumànanng tutu wala kammin ya Jerusalem, ay se paanggamman na kammin ya Zion, ay se ittu kammin ya píli na nga íli.

Ya mepanggap kadatu appát nga sàgud se appát nga maragbattál

¹⁸ Ay kane maglángad dà manin, ay uwad nasingan ku nga appát nga sàgud. ¹⁹ Ay sinaludsud ku kitu anghel nga makibàbàbán kiyà nu nágan na ya kepapannán datu appát nga sàgud. Ay nán na nga nesungbát, “Dayán na sàgud, ay ittu daya nasiyon nga nanip-siparà kadaya tolai ka Juda, Israel se Jerusalem.” ²⁰ Ay se yala uwad nepassangan ne APU kiyà nga appát nga maragbattál. ²¹ Ay nán ku wa nagsaludsud, “Nágan naya umbet da nga kuwaan?” Ay nán na nga nesungbát, “Inumbet da papanansingan se abáan datu nasiyon nga nangdadál ki Juda se nanip-siparà kadatu tolai.”

Tu laláki nga atán irrurukud

2 Ay kane maglángad dà manin, ay uwad nasingan ku nga isa nga laláki nga sikkiikkam ka lúbid nga irrurukud na. ²Ay nán ku wa nagsaludsud kaggína, “Ka wàna ya kapannám?” nán ku. “Mawe ku rukudan ya Jerusalem nu ummán na ya súbá na se pásit na,” nán na nga nesungbát. ³Ay se yala inumbet tu anghel nga nakiamomán kiyà. Ay atán isa nga anghel la nanabat kaggína, ⁴nga nán na kitu nunna nga anghel, “Ara, managtág, ta mawe mu kagiyan kitu laláki nga mawe mangrukud ki Jerusalem, nga akkan masápul ya darupírip pa abut, ta adu tutu wala daya tolay se animál nga magyán kitúni. ⁵Ta e APU ya apuy nga bátug abut na Jerusalem, ay se aggína mismu, ay atán kiya unag na íli nga mangwada ki diláng na.

⁶Ay nán ne APU kadatu tolay na, “Nesip-siparà takayu kitun ki ngámin giyán ked kalawagán. Ngamay kídi yin, ay magtálaw kayu kiya íli ka dáya. ⁷Magulli kayun ka Jerusalem, dakayu wa netálaw da nga nebálud ka Babilonia. ⁸Ata nebon nà ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin kadaya nasiyon nga nagarisamsam kadaya kuw-kuwa daya tolay na. Ay tu idi tu pekagi na: Nu inna ya manágid kadaya tolay ku, ay bíláng nga sultàan nà,” nán ne APU. ⁹“Ngamay sinnan nu, ta panísan kuda tutu wala. Datu asassu da kampela ngin nin ya magarisamsam kadaya kuw-kuwa da.” Díkod nu màwa yán, ay mammuwán nu nga e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya nangibon kiyà. ¹⁰Ay nán ne APU, “Magkansiyon kayu se maganggam kayu, dakayu wa iJerusalem. Ta umbet tà nga mepagyán kadakayu.” ¹¹Ay kiyán na al-algaw, ay adu daya tolay ya maggayát kadaya duddúma nga íli nga umbet nga umapu kiyà, ay magbalin da pe ka tolay ku. Ay mepagyán nà pe kadakayu. Ay díkod mammuwán nu nga e APU nga Mannakabalin ki Ngámin, ya nangibon kiyà. ¹²Ay ya íli Juda, ay magbalin ka napatag ga íli ne APU, se ya íli Jerusalem ya ibíláng na kammin ka íli nga píli na.

¹³Maginggap kayu ngámin na tolay ki àráng ne APU, ta umbet nga maggayát ki napatag nga balay na.

Tu nakasingan tu Zacarias kitu Joshua nga nangátu wa pádi

3 Ay se yala nepassingan ne APU kiyà nge Joshua nga nangátu wa pádi nga magsisikád kitu àráng natu anghel. Ay uwad pe ye Sairu

nga magsisíkáð kitu pane diwanán na nga magpabásul ke Joshua. ² Ay nán natu anghel ne APU ke Sairu, “Ikaw Sairu, lùsawan naka ne APU nga namíli ki Jerusalem. Arig na yán na tolay ya alitan nga nippà ki apuy.”

³ Ay naragit tu bádu ne Joshua kaggína nga magsisíkáð kitu àráng natu anghel. ⁴ Ay nán natu anghel kadatu kaseng na nga atán kitúni, “Làbuwán nu ya naragit ta bádu na.” Ay se na nán ke Joshua, “Nippà ku win daya bas-básul mu, ay se baduwán taka ka baru. ⁵ Ay se na nán pikam kaggída, “Abungután nu ka nadalus.” Ay díkod inabungután da ka nadalus se da binaduwán ka baru. Atán nala nga magsisíkáð tu anghel kitúni. ⁶ Ay kane mabalin, ay binílin natu anghel nge Joshua, nga nán na, ⁷ “Tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: Nu surútan nà se kuwaan mu daya ipàwa ku, ay ikaw ya pakammuwan ku kiya Templo se daya amuwág na. Ay annung mu pe ya makipulápul kadedi nga anghel nga atán kídi àráng ku. ⁸ Manggína ka Joshua nga nangátu wa pádi, se dakayu wa kabbulun na nga pappádi. Dakayu ya pakammuwán kadaya napiya nga màwa ki masangwánan. Ipaltuwád ku ya bobonan ku nga ingágan da ka Pasanga. ⁹ Sinnan nu kod ya napatag ga batu nga atán pittu nga tarmád na, nga nippáy ku ki àráng ne Joshua. Atán ikur-it ku kiyán. Ki unag na isa ngalgaw, ay ippà ku ya básul daya tolay kídi nga íli.” Tu yán tu kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹⁰ Ay kiyán na algaw, ya isa isa kadakayu, ay ayabán na daya keliyán na nga mepagtugaw kadakayu kiya linung daya kaubásan nu se kiya linung daya gígus nu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

Tu mepanggap kitu kandelero se kadatu káyu wa olíbo

4 Ay inumbet kammin tu anghel nga nakiamomán kiyà, ay se nà ummán ka linukág. ² Ay se na nán kiyà, “Nágan na ya masingan mu?” nán na. Ay nán ku nga sumungbát, “Isa nga kandelero nga balitù; se atán mal-malúkung ki útun na, se atán da pittu nga pingki na. Ay káda pingki, ay atán pittu nga aggippayán ka pabílu. ³ Atán pe duwa nga káyu nga olíbo ki magpungtu kadaya mal-malúkung.”

⁴ Ay se yà nagsaludsud kitu anghel nga nán ku, “Nágan na ya kepapannán dayán, ápu?”

⁵ Akkan mu agpà ammu ta? nán na.

“Akkan, ápu,” nán ku. ⁶ Ay nán na kiyà, “Tu idi ya kagiyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin ke Zerubbabel, ‘Màwa mu daya kuwaan mu, akkan gapu ki bílag da suldádu onu bílag mu kampela ngin nin, nu di gapu kiya Ispiritu ku,’ nán na. ⁷ Ay oray mán nu ummán ki kadakkal na bantay ya sang-sanguwan ne Zerubbabel, ay magbalin ka ummán nala ki tanáp! Ay kiya angngippáy ne Zerubbabel ki muddi nga batu na Templo, ay isáraw daya tolai ya: ‘Nagpiya na! Nagpiya na!’”

⁸ Ay uwad manin ya pekagi ne APU kiyà, nga nán na, ⁹ “E Zerubbabel ya nangippáy ki pundasiyon nedi nga Templo, ay aggína pe ya mamalin kídi. Ay se nu wala nga mammuwán nga e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya nangibon kiyà kadakayu. ¹⁰ Atán daya màtorán kiya kabalin na Templo, ta bitti pikam ya naubra. May maganggam da nu masingan da nga magtul-túluy ya aggubra ne Zerubbabel.

Ay nán natu anghel kiyà, “Daya pittu nga pingki, ay árig da daya pittu nga mata ne APU nga magsisingan ki ngámin kalawagán.” ¹¹ Ay se ku sinaludsud kitu anghel: “Nágan na ya kepapannán daya duwa nga káyu olíbo nga atán kiya magpíngit kiya aggiparotunán ka pingki? ¹² Nágan daya duwa nga pasanga na olíbo nga pagaruyútán na denu nga mawe kiya túbu nga balitù?”

¹³ “Akkan mu agpà ammu ta nu nágan dedi?” nán na.

“Akkan, ápu,” nán ku. ¹⁴ “Ittu dedi ya kearígán daya duwa nga napíli nga magsirbi ke Apu wa mangitur-turáy ki ngámin kalawagán.”

Ya mepanggap kitu nalúkut ta pagbasáan nga magkay-káyab

5 Ay kane maglángad dà manin, ay uwad nasingan ku nga magkay-káyab nga nalúkut ta pagbasáan. ² “Nágan na masingan mu?” nán natu anghel kiyà. “Atán magkay-káyab nga nalúkut ta pagbasáan,” nán ku. “Ay ummán ka sangapúlu mitru ya kadaddu na, se limma mitru ya kalampád na.” ³ Ay se na nán kiyà, “Ittu yán ya pagbasáan na nekesurátan daya kapanísán daya ngámin na iJuda. Ay ya nesurát ki tapíngit na, ay ngámin daya maragtákaw, ay pataláwan da kiya íli, ay ya nesurát ki tapíngit na, ay pataláwan da daya magsipata ka busid. ⁴ Ay tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Màwa yán na kapanísán kadaya ngámin na maragtákaw, se kadaya magsipata ka busid ki ngágan ku. Ay madadál

tutu wala pe daya babalay da; madadál oray daya káyu se daya batu nga aruminta daya babalay da.

Ya mepanggap ki babay ki unag balò

⁵Ay se yala umadanni tu anghel nga nakiamomán kiyà, ay se na nán, “Sinnam! Atán ya madama umbet!” ⁶“Nágan na yán, ápu,” nán ku. Ay nán na, “Balò nga aggukudán ka trigo. Ittu yán ya kearígán naya básul daya ngámin na iJuda.” ⁷Ay kane mippà tu nàwa ki buli nga takkab natu balò, ay uwad nasingan ku nga babay nga magtutúgaw kitu unag na. ⁸Ay nán natu anghel, “Ittu idi ya kinabaggi na kinadakè,” nán na, ay se na nepatugaw kammin kitu balò, ay se na tinàbán kammin. ⁹Ay kane maglángad dà manin, ay nasingan ku ya duwa nga babbay nga magkay-káyab nga mameyag kitu giyán mi. Tu payà da, ay ummán ki payà da annol. Inalà da tu balò, ay se da nga netáyù. ¹⁰“Ka wàna ya pangippannán da kitu balò?” nán ku kitu anghel. ¹¹“Ippan da ka Shinar, ta pangwa da ka templo nga pangipayán da kaggína,” nán na tu anghel.

Datu appát nga takay da makigubát

6 Ay kane maglángad dà manin, ay uwad nasingan ku nga appát nga takay da makigubát nga magpagayát ki nagbàtán da duwa nga bantay nga bága. ²Tu nunna nga takay, ay daggáng nga kabalyu tu magrùrut. Ay tu mekàduwa nga takay, ay ngísit ta kabalyu tu magrùrut. ³Ay tu mekàlu nga takay, ay pusà a kabalyu tu magrùrut, ay labáng nga kabalyu tu magrùrut kitu mekappát nga takay. ⁴Sinaludsud ku kitu anghel nga makiamomán kiyà nga nán ku, “Nágan naya piyán kagiyan dedi nga appát nga takay, ápu?” nán ku. ⁵Ay nán na, “Ittu dayán daya appát nga bálí ka lángit nga gayát nagpassingan kiya Apu naya ngámin kalawagán.” ⁶Ay tu takay nga rù-rùrut na nangísit ta kabalyu, ay magpeyag kiya giyán ka panidáya, ay tu rù-rùrut na pusà a kabalyu, ay magpeyag kiya giyán ka sirbútán, ay tu takay nga rù-rùrut na labáng nga kabalyu, ay magpeyag ka giyán ka panillod.” ⁷Ay kane lumawán datu nagkukulnit ta kabalyu, ay maburung da nga magtálaw nga mawe manàdà ki kalawagán. Ay nán natu anghel, “Mawe nu dàdàan ya kalawagán, ta sinnan nu ya mà-màwa!”

5:11 Isa nga tanáp ka Babilonia idi nga giyán.

Ay tútu nagtálaw da nga dágu. ⁸Ay nán natu anghel nga nesáraw kiyà: “Napiya ya ángat ku kadatu atán ka dáya, gapu kadatu kabalyu nga nameyag kitúni.”

Tu nagsagápaw da kitu Joshua

⁹Uwad manin kinagi ne APU kiyà. Ay nán na: ¹⁰“Alà mu daya silber se balitù a rigálu de Heldai, Tobija, se Jedaya, nga inumbet kiyán nga gayát ka Babilonia. Ay se ka la nga mawe nga dágu ka balay ne Josia nga pútut tu Zefania. ¹¹Ala mu datu silber se balitù, ay se ka nga mangwa ka sagápaw, ay se mu isagápaw ke Joshua nga nangátu wa pádi nga pútut tu Jehozadak. ¹²Ay nán mu kaggína, “Tu idi ya kagiyán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: ‘Ittu idi ya tolay ya mengágan ka Pasanga, ta árig magpasanga, ay se aggína ya mangipasíkad ki Templo ne APU. ¹³Aggína ya mangipasíkad ki Templo ne APU, ay se mapadayáwan ki kinaári na, ay se aggína ya magturáy. Ay atán pe ya pádi nga kabulun na, ay napiya ya agkinnawátan da. ¹⁴Ay ya sagápaw, ay mippáy kiya Templo ne APU, nga panamdammán kade Heldai, Tobija, Jedaya se Josia nga pútut tu Zefania.

¹⁵Ay umbet daya tolay nga mag-agyán ki adayyu nga íli nga sumeng nga magubra ki kepasíkad na Templo ne APU. Ay se nu mammuwán nga e APU nga Mannakabalin ki Ngámin ya nangibon kiyà kadakayu. Ay màwa ngámin dayán nu ikurug nu ngámin daya bil-bílin ne APU nga Dios nu.

Lùsawan ne Dios daya magpi-ngílin mangán

7 Ay kitu mekappát dagun natu Ari Darius nga magturáy, kitu mekappát nga algaw natu mekasiyám nga búlán, nga ittu tu búlán na Kislev, ay uwad kinagi ne APU kiyà. ²Nebon datu iBetel de Sharezer se Regem-melec se datu tolay da, nga mawe kitu Templo nga makiseng, ta senu kalakkán ne APU da. ³Pasaludsud da kadatu profeta se pappádi kitu Templo ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, nu itul-túluy da nád pikam tu magmanakit se magngílin mangán ki káda mekalimma búlán, ka annamdám da kitu nekadadál natu Templo. Nabayabayág ga dagun da ngin na kuk-kuwaan idi. ⁴Tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin kiyà: ⁵“Kagiyam

kadaya tolay se kadaya pappádi: Pittu púlu dagun nu win makangílingílin na mangán se magmanakit ki káda mekalimma se mekapittu nga búlán, may akkan mà kammala gapu kiyà? ⁶ Ay oray ki agsilibrár nu kadaya piyasta, ay gapu mà ala ki panagganggam nu kampela ngin nin.”

⁷ Ittu kam dayán datu kinagi ne APU kadatu nunna nga profeta, kitu adu pikam tolay ka Jerusalem, se napiya tu kabiya-biyág datu tolay. Adu pikam pe tolay kitun kadaya íli ki lebut na, se uwad da pikam tolay ya mag-agyán ka Negeb se kadatu babbalantay.

Tu nekapánis da gapu ki akkan da angikurug ke Dios

⁸ Ay uwad manin kinagi ne APU ke Zacarias. ⁹ Tu idi ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Ipákat nu ya kinalintag, ay se ipassingan nu ya kinamáru se agkallà nu kiya isaisa kadakayu. ¹⁰ Akkan nu pal-pallàn daya búkud da babbay, daya ulíla, daya agtangeli, se daya napubri. Akkan kayu maglam-lammat ka nadakè a kuwaan nu kadaya kasittolay nu.

¹¹ “Ngamay akkan da gínán ya kagiyan ku. Nagsúkir da, ay se maddi da ngin manggìna. ¹² Pinagkulnit da nga ummán ki batu daya uray da. Akkan da piyán gínán datu nebon ku nga profeta nga mangipakammu kaggída kadaya bil-bílin se lintag ku. Ay túya gapu na nga nakarungat tà tutu wala kaggída. ¹³ Ay gapu ta akkan dà gì-gínán, ay akkan ku pe gì-gínán daya karárag da. ¹⁴ Ay túya ummán nà ki alipugpug nga nangsip-siparà kaggída kadaya nagbal-baláki nga íli nga akkan da am-ammu. Ay ittu yán ya gapu na nga nagbalin ka ir-ir-er ya napiya nga lusà da. Ay áwan pe yin manalen ki íli da.”

Ya kari ne Dios ka Jerusalem

8 Ay uwad manin kinagi kiyà ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ay nán na, ² “Pà-pàgan ku tutu wala pànantag daya iJerusalem, ay túya lùsawan ku tutu wala daya kalínga da. ³ Ay túya magulli yà kammin ka Jerusalem. Ay magyán nà kitúni na. Pangagánan da ngin ka íli nga giyán naya Kurug. Ay pangagánan da ka Napatag nga Bantay ya bantay ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁴ Ay magtutúgaw manin daya bàbákat se làlákay kadaya kal-kalsáda na Jerusalem. Sittatàdukud da

gapu ki kinalakay se kinabakat da pà nang ngin. ⁵ Ay daya annánà, ay maggaangrâd da manin kadaya kal-kalsâda ki ñli.

⁶ Ay oray nán daya nabansi nga iIsrael nga impusible nga màwa idi, ay áwan wayya nga di màwa ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁷ Ay isalákan ku daya tolay ku nga tiniliw da nga nippa kadaya ñli ka pane lattakán se pane sirbútán. ⁸ Ilbet kuda kammin nga magyán ka Jerusalem. Aggída daya namáru wa tolay ku, ay se Iyà ya nalintag ga Dios da.”

⁹ Tu idi manin ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Pagbagkaddan nu wala daya uray nu, dakayu wa maggigina kadedi nga kag-kagiyang daya profeta nga atán kitu nangippáy da ki pundasiyon naya Templo ku nga kuwaan da manin. ¹⁰ Ta sakbay na nga magayatán ya ubra ki Templo ku, ay áwan da maketurad magpillu, onu magábang ki pagubra na nga animál, ay se magansing daya tolay nga lumawán gapu kadaya kalínga da. Ata pinagkakagúra ku daya tolay. ¹¹ May kídí, ay akkan ku win kuwaan kadaya nabansi nga tolay ku tu kinuwà kaggída kitun. ¹² Ta napiya ngin ya kàwaán daya imúla da. Madir-dirmúnán da. Magbúnga daya múla da nga úbás, se magápít da kadaya ngámin na mul-múla da. Idde ku ngámin dedi nga pagkallà kadaya nabansi nga tolay ku. ¹³ Kitun, daya tolay ka sabáli nga ñli, ay pagged da tu nadakè a nàwa kadakayu kitun nga iJuda se iIsrael. Ay túya isalákan takayu, ta senu daya masingan da nga napiya nga màwa kadakayu, ay ittu pe ya piyán da nga màwa kaggída. Ay díkod akkan kayu magansing. Pagbagkaddan nu wala daya uray nu.”

¹⁴ Tu idi manin ya kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Kitu namar-parrungat datu apuapu nu kiyà, ay akkan na nin-induwán na namánis kaggída. ¹⁵ Ngamay kadedi nga al-algaw, ay pinalánu ku nga napiya ya kuwaan ku kadaya iJerusalem se daya iJuda. Túya akkan kayu lugud magansing. ¹⁶ Ngamay tu dedi daya masápul nga kuwaan nu: Dayán nala nga kurug daya ikagi nu kadaya kasittolay nu, se ya kustu wa angguwes sala ya kuwaan nu, ta senu magkikinnawátan kayu. ¹⁷ Akkan kayu magpal-palánu ka nadakè ki kasittolay nu. Akkan kayu tumistígu ka busid, ta lùsawan ku ngámin dayán,” nán ne APU.

¹⁸ Atán manin kinagi ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin kiyà. Ay nán na, ¹⁹ “Kagiyam kadaya tolay, nga tu panagnílin da nga mangán ki káda mekappát se mekalimma se mekapittu se ki mekasangapúlu nga búlán ki káda dagun, ay magbalin ka piyasta nga panaggan-gánas se

panagganggam daya ngámin na iJuda. Ay túya ya kurug se ya kinatalna ya pàgan nu.”

²⁰ Ay nán manin ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin: “Umbet ya algaw nga maglalbet ki Jerusalem daya tolay nga maggayát kadaya adu wa il-íli. ²¹ Ay daya tolay ki isa nga íli, ay mawe da ayabán daya tolay kadaya duddúma nga íli nga nán da, ‘Dádun ka Jerusalem, ta mawe tada magdáyaw se makiseng ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin,’ nán da. ²² Adu wa tolay se daya natuturáy nga nasiyon daya umbet ki Jerusalem nga magdáyaw se makiseng ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ²³ Kiyán na al-algaw, ay atán da sangapúlu nga agtangeli ya makim-imallà ki isa nga Judyu. Maggayát da kadaya nagbal-baláki nga nasiyon. Ay nán da, ‘Mebulun kami yin kadakayu, ta nadámag mi nga bul-bulunan nakayu ne Dios.”

Panísan ne Dios daya kalínga na Israel

9 Tu idi ya kagiyán ne APU:

Kinagi na nga panísan na daya íli Hadrac se Damasco.
Ta akkan nala nga daya iIsrael ya kuw-kuwa ne APU nu
di daya ngámin tolay ki kalawagán.

² Kuw-kuwa na pe ya Hamat nga katákip na Damasco,
ay ummán pe daya íli Tiro se Sidon, oray mán nu
nasírìb da pà nang.

³ Naabut ka darupírìp nga naligda se alingúdu ya íli Tiro.
Ay se adu tutu wala ya naurnung da nga balitù se silber;
ummán da ka nagurnung ngala ka tápù kadaya kal-kalsáda.

⁴ Ngamay alà ne Apu daya ngámin na kuw-kuwa da,
se na iburráw ki bebay.
Ay se na sidúgan ya íli da.

⁵ Masingan da iAskelon idi, ay magansing da.
Masingan pe daya iGaza, ay magpannakit da tutu wala.
Ay daya iEkron, ay maawanán da ka namnáma.
Matay ya ári da ka Gaza;
ay mabaaw ya Ashkelon.

⁶ Daya káyò nga tolay daya mawe magyán ka Ashdod.

Pandanán ku ya agpasindáyaw daya Filisteo.

⁷ Akkan da ngin magsida ka karni nga siddadága,
 se daya duddúma nga kannawan da kuma kanan.
 Ay ngámin daya makalásat kaggída,
 ay meráman da ngin kadaya tolay ku
 nga ummán kadaya iJuda nga tolay ku.

Ay daya iEkron, ay magbalin da nga tolay ku
 nga ummán kadaya Jebuseo.

⁸ Tagasinnán ku ya Templo ku,
 ta senu áwan makalnà a suldádu daya kalínga.
 Akkan ku win na ipalúbus nga pal-pallàan da daya tolay ku,
 ta nasingan ku mismu nu wà ummán natu nagrígát da.

Ya umbet nga magári ka Jerusalem

⁹ Maganggam kayu pà nang, dakayu wa tolay ka Zion!
 Makasáraw kayu ki patag nu, dakayu wa iJerusalem!
 Sinnan nu, umbet tin ya ári nu!

Marangngábà se namáru, se napakumbaba;
 magtatákay ki urbun asnu.

¹⁰ Ay nán ne Apu,
 “Ippà ku ki Israel daya takay da makigubát;
 se ippà ku ki Jerusalem daya kabalyu da nga makigubát;
 se ippà ku daya bú tug da.

Makikappiya ya ári nu kadaya nas-nasiyon;
 ya sakúpan na pangiturayán na,
 ay manggayát kiya bebay panda kitu isa nga bebay,
 se manggayát ka wángag Eufrates
 panda ki panda naya kalawagán.

¹¹ Ay nu mepanggap pe kadakayu,
 gapu ki kari ku kadakayu nga pinairut na dága daya basu nu,
 ay wayaán ku daya nabálud nga tolay nu,
 nga árig nepisù ki bubun na áwan danum.

¹² Magulli kayun kiya nadarupírip nga íli nu,
 dakayu nga bálud nga magnamnáma nga mawayaán.
 Ikagi ku kadakayu kídí nga algaw,

- nga supapáan ku ka pagkallà
 nga mamidduwa ya kaadu na kitu nagrígát nu.
- ¹³Ay usaran ku ya Juda nga bátug bátug ku,
 se ya Israel ya bátug mayán na bátug ku.
 Ay daya suldádu na Jerusalem ya bátug ampiláng ku,
 nga manggubát kadaya iGrecia.”
- ¹⁴Ay magparáng nge APU ki ngúdu daya tolay na;
 Ay ummán ki sal-it nu mebútug na ya bátug na!
 Pakànugan ne Apu DIOS ya tarumpeta,
 ay umbet nga mebulun ki alipugpug nga magpagayát ka allod.
- ¹⁵Igdù ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin
 daya tolay na;
 ay túya abáan da daya kalínga da nga nalaing nga magisling!
 Makas-asáraw da ki paggugubatán daya tolay na,
 nga ummán da ka ninglaw.
 Magáyus ya dága daya kalínga da nga pinatay da;
 árig da ya malúkung nga napnu ka dága,
 se árig daya síku naya altár nga nadígut ka dága na pagbasu.
- ¹⁶Ay kiyán na algaw, ay isalákan ne APU nga Dios
 daya tolay na;
 ummán ki anngisalákan na magpas-pastu kadaya karneru na.
 Arig dumiláng da kiya íli na,
 nga ummán da kadaya napatag ga batu
 nga atán kiya sagápaw na.
- ¹⁷Ay napiya tutu wala yán na màwa kaggída!
 Ay bumílag daya babbágu se babbalásang da,
 ta adu ya kanan da nga trígo,
 se adu ya baru wa bási nga inuman da.

Nekari ne Dios nga isalákan na daya iJuda se iIsrael

10 E APU ya pagagngán nu ka udán,
 ki tiyampu na agtutúbu da múla nu;

ta aggína ya mangwa ki gíbat,

se aggína ya mangitánág ki udán,

ta senu masibugán daya mul-múla nu ngámin.

²Ta daya diy-diyos, ay áwan sar-sarut daya kagiyan da,

ay daya durarákit, ay busid daya pad-padtu da.

Daya mangisarut ki tagenap, ay busid ya angisarut da,

ay akkan ta pagkap-kapíyán daya kag-kagiyan da.

Ay túya nagaw-awagwag daya tolay ku,

se napà-paultu da; ummán da ka karneru

nga áwan magtar-tarakan kaggída.

³Lùsawan ku tutu wala daya nagtar-tarakan kaggída;

kurug gala nga panísan kuda.

Ta pà-pàgan ku daya iJuda,

ta aggída daya árig karneru ku nga tar-tarànan ku.

Pagbalinan kuda nga ummán ka nabílag nga

kabalyu nga pára gubát.

⁴Lumtuwád kaggída daya ap-apu

nga árig batu nga pagligdaán na balay,

se ya árig pátù a pagligdaán na báwi nga tulda,

se ya árig bútag na makigubát,

se daya ngámin ap-apu.

⁵Ummán da ka suldádu nga nangábà daya iJuda,

nga mangidal-daldag ki lupang ki kalsáda

kadaya inábà da nga kalínga da.

Makigubát da ta e APU ya kabulun da;

ay abáan da daya nakatakay ka kabalyu nga kalínga da.

⁶Pabilgan ku daya iJuda;

se isalákan ku daya iIsrael.

Ilbet kuda kammin ki íli da, ta makalakkán nà kaggída.

Ay gapu ta Iyà e APU nga Dios da,

ay sungbátan ku daya karárag da,

nga ummán ka akkan ku nigsán da.

⁷Magbalin daya iIsrael ka ummán kadaya naturad da suldádu.

ummán da ki nakainum ka bási ki agganggam da.

Masingan daya pútupútut da ya agganggam da,
ay maganggam da pe, gapu ki kinuwa ne APU.

⁸Karrawán kuda, se ku urnúngan da kammin,
ta nesalákan kuda ngin kadaya kalínga da,
ay se kuda kammin paaduwan
nga ummán kitu kaadu da kitun.

⁹Ay oray nu nesip-siparà kuda
kadaya nagbal-baláki nga nasiyon,
ay madamdám dà kammala oray nu adayyu ya giyán da.
Ay makalásat da se daya annánà da
se da magulli kammin ki Israel.

¹⁰Iulli kuda nga maggayát ka Egipto, se Asiria,
ay se kuda paggunàan ka Gilead se Lebanon,
panda mamasatsat da kitúni.

¹¹Ay nu dumalákit da ki nasulit nga bebay,
ay paglanayan ku daya palun;
ay ya adallam nga wángag Nilo,
ay pagmagaan ku.

Mebaba ya napasindáyaw nga Asiria,
ay se mippà ya kinaturáy na Egipto.

¹²Pabilgan ku daya tolay ku gapu ki bílag ku,
ay ikur-kurug se day-dayáwan dà,”
nán ne APU.

11 Lùtán mu daya gagyangán mu, Lebanon,
ta senu makalnà ya apuy
nga manìdug kadaya káyu nga sedoro ki sirát mu.

²Ay magugolán kayu wa tálang,
ta nilang ngin daya sedoro;
nadadál ngámin nin daya nappiya nga káyu.

Ay magugolán kayu nga káyu nga owk ka Bashan,
ta nilangngán nin daya kakayuwán ki pul-pulon.

³Gínán nu ya agsángit daya maragtarakan ka karneru,
ta nadadál lin ya napiya nga agpastuwán da.

Gínán nu ya úngug daya láyon,
gapu ta nadadál lin ya sirát ki tanáp Jordan.

Ya duwa baláki nga maragtarakan ka karneru

⁴Tu idi ya kinagi ne APU nga Dios ku kiyà: “Mawe mu tarànan daya karneru nga maparti. ⁵Daya gumátang kaggída, ay akkan da mapánis nu partiyan dada. Ay daya mangiláku kaggída, ay “Madáyaw nge APU ta bumánang ngà,” nán da. Ay oray datu magtar-tarakan kaggída, ay áwan da agkallà kaggída.

⁶“Ummán pe, akkan ku kalakkán nin daya tolay kídi nga íli,” nán ne APU. “Peturayán kuda kadaya keliyán da, se kiya ári da. Dayán na ári da, ay dadàlan da ya íli, may áwan ku isalákan kadaya tolay kaggída.

⁷Ay díkod, iyà ya nagbalin ka maragtarakan kadatu karneru nga maparti. Aggída ya kakal-kalakkán kadaya karneru. Nangalà à ka duwa nga tàdukud; pinangagánan ku ka Pagkallà ya isa se Panagsissa ya nepangágan ku kitu isa, ay se ku tinaránán datu karneru. ⁸Ay ki unag na isa búlán, ay pinatálaw ku datu tallu nga magpas-pastu ta akkan kuda maanúsán, ay se lùsawan dà pe. ⁹Ay se ku la nán kadatu karneru, “Akkan nin iyà ya magtar-tarakan kadakayu. Daya magimmamátay, ay matay da ngala. Daya mawagwag, ay mawagwag da ngala. Ay daya mabansi, ay ditán da ngala nga magpapátay.” ¹⁰Ay se ku rinítu tu tàdukud ku nga nengágan ku ka Pagkallà, ka angipassingan ku nga áwan sirbi yin natu kari ku kadaya ngámin iIsrael. ¹¹Ay díkod kitun na algaw, ay áwan surbi yin natu kari ku kaggída. Ay sisínán dà datu maggátang se datu maglà-láku ka karneru, ay ammu da nga atán piyán kagiyan ne APU kitu kinuwa ku. ¹²Ay nán ku kaggída, “Nu piyán nu idde ya tangdán ku, ay atán nala kadakayu; may nu akkan ay ditán na ngala pe,” nán ku. Ay tútu nebílang da kiyà tu tallu púlu nga pinaláta nga silber nga tangdán ku. ¹³Ay nán ne APU kiyà, “Ippáy mu ya silber kiya aggipayán ka kuw-kuwa na Templo.” Ay díkod inalà ku tu tallu púlu nga pinaláta nga silber, nga nán da ki uray da nga abay nga pinangbanor da kiyà, ay se ku nippáy kitu aggipayán kadaya kuw-kuwa na Templo ne APU. ¹⁴Ay se ku la rinítu tu mekàduwa nga tàdukud nga nengágan ku ka Panagsissa. Ittu tu angipassingan ku nga nippà in ya panagsissa na Juda se Israel.

¹⁵Ay se la nán manin ne APU kiyà, “Magpiduman ka nga áwan mu sur-surbi nga maragtarakan ka karneru. ¹⁶Ata mangippáy yà kiya íli ka isa nga magtarakan kada karneru, nga akkan na pagan-anu daya karneru nga magimmamátay, se daya magaw-awagwag. Akkan na pagan-anu nga

agásan daya natalíngu, se akkan na pagan-anu nga ipastu daya áwan sin-sinakit. Ngamay partiyán na daya kalùmaggán kadaya karneru, ay ippà na pikam daya kuku da. ¹⁷ Kal-allà ya áwan sur-surbi nga maragtarakan ka karneru,

nga mangigsán kadaya karneru!
 Masiprud mà din ki gubát ya isa nga íma na,
 ay se masultà ya diwanán na mata na!
 Magngasa tutu wala din ya íma na,
 se makúláp tutu wala ya diwanán na mata na!”

Ya kesalákan na Jerusalem

12 Ay tu idi ya mepanggap ki Israel nga kinagi ne APU nga namarsuwa ki lángit se kalawagán, se nangidde ki biyág na tolay: Ay nán na, ²“Tagay ku win na pagbalinan ya Jerusalem ka ummán ka bási nga kinglawán daya nasiyon ki lebut na, nga agkeparigpeg nu umbet da limútan ya Juda se ya Jerusalem. ³ Ay kiyán na algaw, ay kuwaan ku ya Jerusalem nga ummán ka nadammat nga batu. Ay nu inna ya mangkát kiyán, ay matalíngu da ka nasamnga. Daya ngámin na nasiyon kídi kalawagán, ay magsissa da nga dumarup kaggína. ⁴“Ay kiyán na algaw,” nán ne APU, “ay pagridduan ku daya kabalyu, se pagansingan ku tutu wala daya nakatakay kaggída. May tagasinnán ku daya tolay ki Juda. Kulápan ku ngámin na kabalyu daya kalínga da. ⁵ Ay nán daya ap-apu na Juda ki uray da, “E APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Dios da ya nangidde ka bílag kadaya iJerusalem.”

⁶ Ay kiyán na algaw, ay pagbalinan ku daya ap-apu na Juda nga ummán ka nabuntun na birgáng ki útun na sídil, se ummán ki páur nga atán kiya buntun na bintà a trígo. Ay sídúgan da ngámin daya íli ki lebut da. May akkan maan-anu ya Jerusalem se daya mag-agyán kiyán.

⁷ Ay munna nga pangabáan ne APU daya suldádu na Juda, ta senu akkan magbalín ka nadà-dáyaw daya gakagaka tu David se daya iJerusalem, may daya duddúma nga iJuda. ⁸ Ay kiyán nga algaw, ay igdù ne APU daya iJerusalem, ta senu daya kakapsútán kaggída, ay magbalin ka nabílag nga ummán kitu David! Ay daya gakagaka tu David, ay aggída daya mangiapu kaggída, nga ummán kitu nagin-inunna ne Dios, onu tu anghel

kaggída. ⁹Ata kiyán na algaw, ay rapúnan ku daya nasiyon nga rumaut ki Jerusalem.

¹⁰Ay se ku iddán daya gakagaka tu David se daya iJerusalem ka ispiritu na panagkallà, se panagkarárag, ta senu nu masingan da tu sinuwè da, ay imanakit da, se sangítán da tutu wala; nga ummán ki angimanakit se agsángit daya maganà ki netattay na sis-sissa nga an-anà da nga laláki, onu manákam ma an-anà da. ¹¹Ay kiyán na algaw, ay napágus ya agmanakit daya iJerusalem; ummán kitu nagmanakit da tolay kitun ka Hadad-rimmon ka tanáp na Megiddo. ¹²Ay magsángit ngámin daya iIsrael. Magsásángit kampela daya magkakabagiyán, se daya magkukobung. Ay magsángit kampela daya lalláki se magsángit kampela ngin pe daya attáwa da. Magsángit daya gakagaka tu David, ay ummán pe daya gakagaka tu Natan. ¹³Ay páda na pe nga magsángit daya gakagaka tu Levi, se daya gakagaka tu Shime, ¹⁴se ngámin daya duddúma pikam nga nabansi nga gakagaka tu Juda; magsángit kampela daya lalláki yin, se magsángit kampela pe yin daya attáwa da.”

13 “Kiyán na algaw, ay atán árig gabbuwà a lumtuwád nga mangdalus kadaya gakagaka tu David se kadaya iJerusalem ki básul da, se kadaya naragit kaggída. ²Kiyán na algaw,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “ay ippà ku ngámin daya sinan diy-diyos ki Juda, ta senu áwan nin ya makadamdam kaggída, oray daya ngágan da ngala. Ippà ku pe daya busid da profeta, se daya nadakè nga ispiritu nga atán kaggída. ³Ay nu atán da manin umbet nga magpiduman na profeta, ay daya mannákam da mismu ya mangagi kaggída nga, “Masápul matay ka, ta busid daya kag-kagiyam ki ngágan ne APU. Ay daya mannákam da mismu ya manuwè kaggída nu magbàbànan da. ⁴Ay kiyán na algaw, ay mìpat ngámin nin daya profeta nga mangibàbànan kadaya nán da nga nepassangan kaggída. Awan pe yin kaggída ya magpamaráng nga profeta se magbádu kiya ibbabádu da profeta. ⁵May nán naya isaisa kaggída, “Akkan nà a profeta. Maragtálan nà; tal-talúnan ku win idi nga lusà nanggayát kam kitu kabbing ku,” nán da. ⁶Ay nu atán ya magsaludsud kaggída nga nán na, “Nágan daya pílát ki gútù mu?” Ay nán da nga sumungbát, “Nálà ku dedi ka balay daya opun ku,” nán da.

**Ya aggal-aliwagwag da karneru kane
patayan da ya maragtarakan kaggída**

⁷Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin:

“Magsagána ka nga árig ampiláng.

Patayam ya maragtarakan kadaya karnerù,
nga kabulun ku;

ta senu magal-aliwagwag daya karneru,
ay se ku panísan daya urbun.

⁸Duwa nga pagkàlu kadaya ngámin tolay ki íli
ya matay;

pagkàlu wala ya mabiyág kaggída.

⁹Ay daya nabansi nga pagkàlu,

ay árig ilúnág kuda,

nga ummán ki angippà ta ki ragit na silber.

Sinnan ku nu napabeg da ngin,

nga ummán ki angwa da ki balitù.

Kumraw da nga magkarárag kiyà,

ay sungbátan kuda.

Ay nán ku, “Aggída daya tolay ku;

ay se da nán, “E APU ya Dios mi.”

Ya ilalbet ne Dios nga magturáy ki kalawagán

14 Sinnan nu! Umbet tin ya algaw nga ilalbet ne APU. Ay kiyán na algaw, ay maarisamsam daya kuw-kuwa nu, ay se pagguuwarán daya kalínga nu ki àráng nu mismu. ²Ata urnúngan ne APU daya ngámin na nasiyon nga manggubát ki Jerusalem. Sakúpan da ya íli, se da aláan daya kuw-kuwa kadaya babalay, se sìpan da daya babbay. Ay gudduwa kadaya iJerusalem ya itálaw da nga ibálud ka sabáli nga íli. Ay daya mabansi, ay magyán da ngala kídi íli. ³Ay se la nga mawe ye APU nga manggubát kadayán nga nasiyon, nga ummán kitu nakigubát na kitu napal-palábas sin. ⁴Ay kiyán nga algaw, ay magsikád de APU ka Bantay Olíbo ka pane lattakán ki Jerusalem. Ay masilát ta magudduwa ya bantay manggayát ka pane lattakán nga mameyag ka sirbútán. Ya gudduwa na bantay, ay mawe ka pane dáya, se mawe ka panillod ya gudduwa. Ay

magbalin ka nalawág ga tanáp ya nagbàtán da. ⁵Manalen kayu kiya tanáp nga magtatálaw, ta dumatang ka Azal ya tanáp na. Magtatálaw kayu nga ummán kitu kinuwa datu apuapu nu kitun, kitu nangyagyag na kitu tiyampu tu Ari Uzzia ka Juda. Ay se la nga umbet te APU nga Dios ku; kabulun na daya ngámin na anghel na.

⁶Ay kiyán na algaw, ay áwan daya mangwada, nu di nasiyam mala. ⁷Ngamay nawada peyang. Awan ya gabi yin. Ay e APU wala ya makammu nu nungay na (onu mapaanna) ya kàwa nayán.

⁸Ay kiyán na algaw, ay magáyus ya danum ki gabuwà a atán ka Jerusalem. Ya gudduwa na, ay magáyus nga mawe ki Natay nga Bebay. Ya gudduwa, ay magáyus nga mawe ka Bebay Mediterranean. Magáyus peyang oray ki agdagun na se aggamiyán na.

⁹Ay se yala nga e APU ya magári ki ngámin kalawagán. Ay kiyán na algaw, ay mammuwán da tolay nga aggína ngala ya sissa nga APU, ay se aggína ngala ya rabbang na nga day-dayáwan.

¹⁰Ay magbalin ka tanáp daya íli ka Geba panda ka Rimmon se daya íli ki panillod na Jerusalem. Ngamay ya Jerusalem, ay atán nala kitu alingúdu nga giyán na: manggayát ki ruwáangan Benjamin, panda kitu dadán nga ruwáangan, se la dumatang kitu ruwáangan kitu síku na darupírip; ay se la manggayát kitu Torre Hananel panda kitu agpagtán ka úbás nga kuwa na ári. ¹¹Ay adu daya tolay nga magyán ki Jerusalem; áwan da ngin na paglídig, ta akkan nin madadál ka panda ya íli da.

¹²Ay pagtakitan ne APU daya nasiyon nga manggubát ki Jerusalem. Ay oray sibbiyág da pikam, ay marupsà ya baggi da; marupsà ya mata da, se ya díla da.

¹³Ay kiyán nga algaw, ay pagridduan tutu wala ne APU da, ta senu magpapátay da kampela ngin nin nga magkekeliyán. ¹⁴Oray daya iJuda, ay makigubát da pe ka Jerusalem. Arisamsamman da daya kuw-kuwa daya nasiyon ki lebut da; adu tutu wala ya aláan da nga balitù, silber se nappiya nga bad-bádu. ¹⁵Ay pagtakitan pe ne APU daya kabalyu da, se daya molo da, se daya kámel da, se daya asnu da, se daya ngámin animál nga atán ki kampu daya kalínga.

14:6 Akkan nawangdát ya piyán na kagiyan ki Hebreo. **14:14** Akkan sangapáda ya pangisarután da kídi ka Hebreo. Nán da duddúma nga makigubát ya Juda ka angigdù na ka Jerusalem.

¹⁶ Ay ngámin daya nakalásat kadatu naábà nga nanggubát ki Jerusalem, ay dinnagun da nga manùdu nga mawe ka Jerusalem nga magdáyaw ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin nga Ari, se mepagsilibrár ki Piyasta nga Angwa da ka Báwi. ¹⁷ Ay nu atán nasiyon nga maddi mawe ka Jerusalem nga magday-dáyaw ke APU nga Ari, nga Mannakabalin ki Ngámin, ay akkan na pagudanan kiya íli da. ¹⁸ Ay nu maddi daya iEgipto nga mawe mepagsilibrár ki Piyasta nga Angwa da ka Báwi, ay pagtakitan ne APU da kitu sinakit nga idde na kadaya nasiyon nga maddi umbet mepagsilibrár kiyán na piyasta. ¹⁹ Ittu yán ya kapanísán daya iEgipto se daya ngámin na nasiyon nga maddi umbet mepagsilibrár ki Piyasta nga Angwa da ka Báwi.

²⁰ Ay kiyán na algaw, oray daya kingkeng nga mebissin kadaya kabalyu, ay masurátan da ka: “Nìdang nga kuw-kuwa ne APU.” Ay oray daya aglutuwán nga atán ki Templo, ay midang da nga kuw-kuwa ne APU da; ay ummán pe daya besin nga usár da kitu altár. ²¹ Ay ngámin na aglutuwán da nga kanderu ka Juda se Jerusalem, ay mepakin-kuwa da ke APU, ta senu mausár da nga aglutuwán da ka karni datu dátun da. Ay kiyán na algaw, ay áwan nin daya maglà-láku ki giyán naya Templo ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

14:21 Onu Cananeo.

Ya libru tu

Malakhi

1 Ay tu dedi ya bàbànan ne APU kadatu iIsrael nga nepekagi na kitu Malakhi.

Ya aminya ne Dios ki Israel

²Ay nán ne APU, “Pà-pàgan takayu.” May tura nu nán nga, “Paanna ya nangipassingam ki ammatag mu kadakami?” Ay nán ne APU, “Di mà a magwagi de Esau se Jacob? Ngamay e Jacob ya pinatag ku. ³Akkan ku pinagan-anu tu wagi na nga Esau. Pinagbalin ku ka ir-ir-er tu ban-bantay nga íli na nga ittu win ya pag-agyanán daya alsádu nga átu. ⁴Ay oray nu nán daya iEdom nga gakagaka tu Esau nga, “Nadadál a ya íli mi, may politan mi kammin,” nán da, ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “Politan da a, may dadàlan ku kammin. Ingagánan da tolay ya íli da ka nadakè a íli, se íli nga lùsawan ne APU ka áwan panda.” ⁵Ay nu masingan nu mismu ya kadadál na, ay nán nu win na, “Mannakabalin kurug nge APU oray ki lasi na Israel!”

Kinagiyánan ne APU daya pappádi

⁶Ay tu idi ya nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin kadaya pappádi: “Ipatag na an-anà ya ama na, ay se ya asassu, ay rispitaran na ya apu na. Ay nu kurug ga Iyà ya ama nu, tura dà lugud akkan pà-pàgan? Ay se nu Iyà ya apu nu, ay tura dà lugud akkan rispitaran? Dakayu wa pappádi, ay irupat dà. May nán nu kammala, “Paanna pe ya nangirupat mi kikaw?” ⁷“Nerupat dà ki agdátun nu kiyà kadaya mebíláng ka naragit nga dátun. Ay se nu la saludsúdan, “Paanna ya namagbalin mi ka naragit daya dátun mi?” “Bíláng naragit daya dátun nu, gapu ki akkan nu angipatag kiya altár ku. ⁸Napiya kadi nga daya kúláp, onu daya pílay se daya magsadúra nga animál daya idátun nu? Padásan nu kod ya mangidde ka ummán kadayán kiya gobernador nu, ta sinnan tada nu maagangammán kadakayu! Sinnan

ta nu sengán nakayu kadaya masápul nu!” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁹ Makim-imallà kayu nga pappádi ke Dios, ta sinnan ta nu kalakkán nitta. Básul nu kampela ngin nin nu akkan nakayu gî-gínán.

¹⁰ Nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “Napì-piya lugud dala ngin nu atán isa kadakayu ya mangigitap kiya Templo, ta senu áwan tagge yin ya magapuy kiya altár, ta áwan na sur-surbi kammala ngin nin! Akkan nà maganggam kadakayu, se akkan ku awátan daya ilbetán nu nga dátun nu.” ¹¹ Ta napatag ya ngágan ku kadaya nas-nasiyon, nga atán kiya pane lattakán se daya atán kiya sirbútán. Magsìdug da ka insensu se magdátun da kadaya nadalus nga animál pára kiyà kadaya ngámin giyán. Napatag ya ngágan ku kaggída,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹² May dakayu, ay irupat dà ki agkuna nu nga naragit ya altár ku, nga ittu pe ya gapu na magdátun kayu kadaya ur-úray. ¹³ Ay nán nu nga mangirupat kiyà, ‘Makà-ulaw dedi nga kuk-kuwaan.’ Lam-lamtan nu kod! Magdátun kayu ngámin kadaya tákaw nga animál, se daya pílay onu magsadúra! Wayya ku la nga awátan dayán?” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹⁴ “Mapánis ya magkari nga idátun na ke Apu ya kapíyan kadaya toru wa animál na, ay se na nga sukatán ka magsadúra. Ta Iyà ya katurayan nga Ari, ay túya ipatag dà daya ngámin nasiyon,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

Ya warning kadaya pappádi

2 Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “Dakayu nga pappádi, ay tu idi ya bílin ku kadakayu. Nu akkan nu ginán daya bil-bílin ku, se akkan dà a ipat-patag, ay atán nadakè a màwa kadakayu. Pagbalinan ku ka nadakè daya málà nu wa pagkallà. Ya kurug na, ay kinuwa ku yanin. Tu yán ya kuwaan ku, gapu ta akkan nu pinagan-anu daya bil-bílin ku. ³ Panísan ku daya gagagaka nu, se ipìges ku ki murang nu ya kawel daya animál nga dátun nu, se itangaburráw takayu kadaya kawel.

⁴ Ay díkod mammuwán nu nga nidde ku kadakayu dedi nga bil-bílin, ta senu magnanáyun ya kari ku kadaya gagagaka tu Levi,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁵ “Ta nekari ku kitu Levi ya napiya nga kabiy-biyág se aggur-uray. Ay ittu yán tu nidde ku kaggína, ta senu ipatag se ikansing nà. Ay ittu kurug tu kinuwa na. ⁶ Ay datun nala nga kurug datu netùgud na, ay áwan ya busid. Napiya tu nakibul-bulun na kiyà. Tittu

datu kustu datu kinuwa na. Gapu kaggína, ay adu datu nakusap mangwa ka nadakè. ⁷ Ta rabbang na nga itùgud daya pappádi kadaya tolay ya kurug mepanggap kiyà. Ay rabbang na nga aggída pe ya pakitùgúdán daya tolay, gapu ta aggída daya panguniyan ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁸ May dakayu nga pappádi, ay akkan nu win na ikur-kurug daya bil-bílin ku. Adu lugud agpà daya nakabásul gapu kadaya itù-tùgud nu. Dinadál nu ya kari ku kitu Levi nga apuapu nu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ⁹ Ay túya pinagdudoray takayu win na merupat se meap-appat kadaya tolay, gapu ta akkan nu wa sinúrut ya piyán ku. Pagdudúmán nu daya tolay ki panagtùgud nu.”

Sinuwáy datu tolay nge Dios

¹⁰ Ay akkan kadi agpà sissa ya ama tada? Akkan kadi agpà a e Dios ya namarsuwa kadàtada ngámin? Ay taanna lugud, tura tada magbibinnusid kadaya kar-kari tada kiya isaisa kadàtada? Tura tada dadàlan tu kari ne Dios kadatu apuapu tada? ¹¹ “Naglikudán daya iJuda ya kari da ke Dios, ay se nadakè ya kinuwa da ka Jerusalem se ngámin na Israel. Rinag-ragitán da ya Templo nga pàgan ne APU ki inangngatáwa daya lalláki da kadaya babbay nga magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. ¹² Pataláwan din ne APU ka Israel ya oray iinna nga mangwa ki ummán kiyán, se akkan din nin na mapalubúsán na magdátun ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

¹³ Ay tu idi pe ya kinuwa nu: Nagsángit kayu se nagugolán kayu kiya giyán na altár ne APU, gapu ta akkan na ngin pagan-anu se akkan na awátan daya dátun nu. ¹⁴ Ay se nu wa saludsúdan nu taanna, tura na akkan awátan daya dátun nu. Ata sikkaammu we APU nga akkan nu tinungpál tu kari nu kiya inatawán nu kitu kabba nu, oray sinipataán nu nga aggína ya kobungan nu se atáwa nu. ¹⁵ Pinagsissa nakayu ne Dios ki baggi se ispiritu, áta kuwa nakayu, ay se piyán na nga magannánà kayu kadaya annánà a magbalin ka tolay na. Ay túya sin-sinnan nu nga áwan kadakayu ya di tumungpál kiya kari na kiya babay nga inatawán na kitu kabba na. ¹⁶ Ata lùsawan ku ya magatáwa nga magsína,” nán ne APU nga Dios da iIsrael. “Bíláng panagraw-rawat ya mangigsán ki atáwa na,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ay túya namáru kayu din kadaya attáwa nu se akkan kayu manaládag.

¹⁷Nolaw nge APU win kadaya kag-kagiyan nu. Ay se nu kammala nán nga, “Nágan na ya kolawán na kadakami?” “Nolaw win kiya agkuna nu nga ngámin daya mangwa ka nadakè, ay namáru da ki agsisíngan ne APU, ay se maganggam kaggída.” Ay se nu kammala pe nán nga magsaludsud: “Giyán na mà ne Dios na kinalintag?”

Ya umbet nga magbàbànan

3 Ginán nu ya kagiyan ku! Ibon ku nga maginunna ya pagbàbànanan ku nga mangisagána kiya dalenan ku. Ay se la nga ya Apu nga sap-sapúlan nu, ay màtatán nala nga umbet kiya Templo na. Umbet kurug ya pagbàbànanan ku nga id-idaggán nu, nga magbàbànan panggap kiya kari ku,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ²May iinna ya maketurad ki algaw wa ilalbet na? Se inna ya maketurad nga sumángu kaggína nu umbet? Ta ummán ki apuy nga manglúnág ki silber onu balitù, ta senu mapabeg da, ay se ummán ki napágus nga sabun nga mangdalus ki lúpus. ³Umbet nga mangdalus kadaya pappádi nga gakagaka tu Levi, ummán ki angilúnág na isa tolay ki silber se balitù, ta senu mapabeg da. Ay díkod makapagdátun da ka kustu nga panagdátun ke APU. ⁴Ay díkod maangammán ne APU kadaya dátun daya iJuda se iJerusalem, nga ummán kadatu napalábas nga dagudagun.

⁵Ay nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin, “Umbet tà a mangguwes kadakayu. Nakasagána ngà a mamabásul kadaya durarákit, kadaya marannaládag, se kadaya magsistígu ka busid. Pabasúlan ku pe daya mangul-kultit ki tangdán daya pagub-ubraan da, se daya maggundáway kadaya búkud da babbay, se daya ulíla, se kadaya agtangeli kiya íli nu; pabasúlan ku pe daya tolay ya akkan mangikansing kiyà.”

⁶“Iyà nga APU, ay akkan nà a mangul-ulis. Ay ittu ya gapu na nga akkan pikam narápun daya gakagaka tu Jacob. ⁷Ay nanggayát kam kadatu apuapu nu, ay akkan nu win kinur-kurug daya bil-bílin ku. Ay lugud, magulli kayu win kiyà, ay magulli yà pe kadakayu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. Ngamay nán nu mán kammin, “Mapaanna ya aggulli mi ta?”

Akkan matakáwan ne Dios

⁸“Matakáwan kadi na tolay nge Apu Dios? May tak-takáwan dà mà.” May nán nu, “Mapaanna pe ya agtak-tákaw mi kikaw?” Tak-takáwan dà kadaya pagkapúlu daya ápit nu se animál nu, nga mepakin-kuwa kuma kiyà, se kadaya datu-dátun nu! ⁹Ay túya nadakè daya mà-màwa kadakayu, ta tak-takáwan dà, dakayu ngámin tangeliyán. ¹⁰Ilbetán nu daya kustu nga pagkapúlu nu kiya aggurnúngán kadayán, ta senu atán ya makkán kiya Templo. Padásan dà kod, ta sinnan nu, nu di ku ilukát ya lángit, se ku ibùra kadakayu ya daggáy nga pagkallà. ¹¹Akkan ku palubúsán daya ulullag nga magkán kadaya múla nu, se pagbalinan ku ka nabúnga daya úbás nu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. ¹²Ay díkod, nán ngámin daya nasiyon nga nagásat kayu, gapu ta napiya nga pag-agyanán ya lusà nu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

¹³Ay nán manin ne APU: “Adu daya nadakè a kinag-kagi nu mepanggap kiyà.” Ay se nu nán nga, “Nágan na pe daya kinagi mi nga nadakè kikaw ta?” ¹⁴Nán nu nga, “Awan kammala sur-surbi naya magsirbi ke Dios. Nágan na pe ya málaálà tada ki angngikurug ta kadaya bil-bílin na, se ya angipassingan tada nga magpanakit tada gapu kadaya bas-básul tada ke APU nga Mannakabalin ki Ngámin? ¹⁵Ibíláng mi nga nagásat daya napangátu wa tolay. Daya nadakè kuk-kuwaan na tolay daya bumánáng. Ay nu tistíngan da nge Dios, ay akkan da mà mapánis.”

¹⁶Ay naggaamomán datu managgansing ke APU, ay gigínán ne APU datu kag-kagiyan da. Ay ki àráng na, ay nesúrát da ki isa libru ya ngag-ngágan datu managgansing se mangipatag kaggína. ¹⁷Ittu dayán daya tolay ku, nga ibíláng ku nga napatag nga kuw-kuwa ku, ki algaw nga angguwes ku,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin. “Namáru wà kaggída kiyán na algaw, ummán kiya kinamáru na isa nga ama kadaya annánà na nga nasunud kaggína.” ¹⁸Ay díkod masingan nu manin ya paggiddiyátán daya namáru se nadakè a tolay, se daya magsir-sirbi ke Dios, se daya akkan.

Ya ilalbet ne APU

4 Ay nán ne APU wa Mannakabalin ki Ngámin: “Tagay yin ya algaw wa angngukum ku kadaya ngámin na napangátu se daya ngámin

na nadakè kuk-kuwaan na tolay. Masìdug da nga ummán ki kasìdug na dagámi nga áwan tutu wala ya mabansi. Awan mabansi nga gamut da se pasanga. ²Ngamay dakayu wa mangikansing kiyà, ay mepassingan ya kinamáru nu; ummán ki sínág na lumtà a mata nga makidde ka pakaagásan nu. Ay makalag-lagtu kayu ki anggám nu; ummán ki urbun báka nga nepalawán ki kurál na. ³Ay kiya algaw wa angngukum ku, ay ummán nu ka dam-dam-án daya nadakè a tolay, ta nagbalin da ngin ka abu,” nán ne APU nga Mannakabalin ki Ngámin.

⁴“Akkan nu kaligpanán na surútan datu lin-lintag tu Moses nga bobonan ku, se datu ngámin na sur-súru se bil-bílin ku nga nidde ku kaggína ka bantay Horeb pára kadaya ngámin na iIsrael.

⁵Manggina kayu. Sakbay nga umbet ya nakapap-panansing nga algaw nga ilalbet ne APU nga mangukum, ay ibon ku we profeta Elias. ⁶Aggína ya mamagkakappiya kadaya ama se daya annánà da, ta senu akkan ku dadàlan tutu wala ya íli nu.”

4:4 bantay Sinai ki Hebreo.

NEW TESTAMENT

*Ya Napiya Nga Dámag mepanggap
ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu*

Mateo

Datu naggap-gapuwánan ne Jesu-Cristo

(Luc. 3:23-38)

1 Tu idi ya gin-ginnápuwán se naggay-gayatán ne Jesu-Cristo wa gaka natu David. Ay tu David, ay gaka natu Abraham.

²Ay tu Abraham, ay ama natu Isaac. Ay tu Isaac, ay ama natu Jacob. Ay tu Jacob, ay ama de Juda nga magwawági nga pabeg lalláki. ³Ay tu Juda, ay ama de Perez se Zera, ay Tamar tu ina da. Ay tu Perez, ay ama natu Hezron. Ay tu Hezron, ay ama natu Aram. ⁴Ay tu Aram, ay ama natu Aminadab. Ay tu Aminadab, ay ama natu Nashon. Ay tu Nashon, ay ama natu Salmon. ⁵Ay tu Salmon, ay ama natu Booz. (Ay tu Rahab ya ina tu Booz.) Ay tu Booz, ay ama natu Obed. (Ay tu Ruth tu ina natu Obed.) Ay tu Obed, ay ama natu Jesse. ⁶Ay tu Jesse, ay ama natu Ari David.

Tu David, ay ama natu Solomon nga pútut na kitu búkud natu Uria. ⁷Ay tu Solomon, ay ama natu Rehoboam. Ay tu Rehoboam, ay ama natu Abias. Ay tu Abias, ay ama natu Asa. ⁸Ay tu Asa, ay ama natu Jehoshafat. Ay tu Jehoshafat, ay ama natu Joram. Ay tu Joram, ay ama natu Uzzia. ⁹Ay tu Uzzia, ay ama natu Jotam. Ay tu Jotam tu ama natu Ahaz. Ay tu Ahaz tu ama natu Hezekia. ¹⁰Ay tu Hezekia, ay ama natu Manasse. Ay tu Manasse, ay ama natu Amon. Ay tu Amon, ay ama natu Josia. ¹¹Ay tu Josia, ay ama de Jeconia nga magwawági nga pabeg lalláki. Ay kitu kakowad da, ay ittu tun tu nangippan datu iBabilonia kitu íli da kadatu iIsrael la pinalsu da.

¹²Ay kane mippan datu iIsrael lin ka Babilonia, ay nakapútut tu Jeconia. Ay tu pútut na, ay tu Salatiel. Ay tu Salatiel, ay ama natu Zerubbabel. ¹³Ay tu Zerubbabel, ay ama natu Abiud. Ay tu Abiud, ay ama natu Eliakim. Ay tu Eliakim, ay ama natu Azor. ¹⁴Ay tu Azor, ay ama natu Sadoc. Ay tu Sadoc tu ama natu Akim. Ay tu Akim, ay ama natu Eliud. ¹⁵Ay tu Eliud,

ay ama natu Eleazar. Ay tu Eleazar, ay ama natu Matan. Ay tu Matan, ay ama natu Jacob. ¹⁶Ay tu Jacob, ay ama natu Jose, nga atáwa ne Maria nga ina ne Jesus nga nengagánan da ka Cristo.

¹⁷Ay díkod nanggayát kitu Abraham panda kitu David, ay sangapúlu se appát ta paganakán ngámin. Ay nanggayát kitu David panda kitu nangngippan datu iBabilonia kadatu iIsrael ka Babilonia, ay sangapúlu se appát pe nga paganakán. Ay sangapúlu se appát paganakán pe panda kitu nangngippan da kadatu iIsrael ka Babilonia, panda kitu nekeanà ne Cristo.

Tu nekeanà ne Jesu-Cristo

(Luc. 2:1-7)

¹⁸Ay ummán kídí ya istoriya natu nekeanà ne Jesu-Cristo. E Maria nga ina na, ay nekari yin na meatáwa ke Jose. Ay kitu akkan da pikam ma inaggallay, ay nammuwán ne Jose nga nabùsit te Maria. Ngamay akkan na nga am-ammu wa napabùsit te Maria, gapu kiya pannakabalin naya Ispiritu ne Dios. ¹⁹Ay tútu linam-lammat na nga maddi yin ke Maria. Ngamay ya piyán na, ay akkan na nga ipak-pakammu ka sabáli tolay ya aggadi na. Ata oray nu maragtungpál kadaya lin-lintag, ay lùsawan na nga meap-appat te Maria.

²⁰Ngamay kaggína nga maglamlammat kídí, ay uwad anghel ne Apu wa nagpatagenap kaggína nga nán na, “Jose, akkan ka nga min-induwán na mangatáwa ke Maria, áta ya búsit na, ay gapu kiya Ispiritu ne Dios. ²¹Magan-anà ka isa nga laláki, ay ya ipangágan mu kaggína, ay Jesus (ay ya sarut nayán ay Marammiyág). Ata aggína ya mamiyág kadaya tolay na gapu kadaya bas-básul da, nga pakatayán da ka áwan panda,” nán natu anghel ke Jose nga gakagaka tu David.

²²Ay nàwa ngámin dedi, ta senu makurug datu bàbànan ne Apu, nga nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídí: ²³“Mapabùsit ya isa nga babbalásang. Ay magan-anà ka isa nga laláki. Ay mengagánan ka Emmanuel,” nán na. (Ya sarut naya Emmanuel, ay inumbet nge Dios kadåtada.)

²⁴Ay kane din malukág ge Jose, ay kinurug na tu bílin natu anghel ne Apu. Ay díkod inatawán na nge Maria. ²⁵Ngamay akkan pikam neallay kaggína panda kitu naggan-anà na. Ay kane magan-anà e Maria, ay nepangágan ne Jose tu an-anà ka Jesus.

Tu nagdáyaw datu mamasírib ke Jesus

2 Ay neanà e Jesus ka íli Betlehem ka probinsiya Judea kitu inagturáy tu Ari Herodes. Ay kitun, ay uwad da nga mamasírib nga tolay mepanggap kadaya bittuwan. Naggayát da ka padne lattakán nga inumbet ka Jerusalem. Ay nagsaludsud da nga nán da, ²“Kawà naya giyán naya neanà nga Ari daya Judyu? Nasingan mi tu bittuwan ka lattakán nga mangipakammu kiya nekeanà na. Ay túya inumbet kami nga magdáyaw kaggína,” nán da.

³Ay kane magína tu Ari Herodes tun, ay nariribù. Ay nariribù pe datu iJerusalem. ⁴Ay díkod inayabán tu Herodes ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag. Ay se na sinaludsud kaggída nu kawà naya keanaán naya Cristo. ⁵Ay tútu nán da kaggína, “Ka Betlehem ka Judea, áta ittu mà ya nesúráat natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

⁶‘Ay dakayu wa iBetlehem ka probinsiya Juda,
akkan kayu wayya nga kababaán kadaya ngámin na
tolay kadaya il-íli kídi Judea.
Ata lumtuwád kadakayu ya mangituráy kadaya
tolay ku wa iIsrael,’
nán na,” nán da.

⁷Ay tútu inayabán tu Herodes datu mamasírib ba tolay nga áwan makam-ammu. Ay inammu na kaggída nu inna tutu wala nga oras tu inagpassingan natu bittuwan. ⁸Ay se nada pinapan nin ka Betlehem nga nán na kaggída, “Mawe nu wa kappiyánan na saludsúdan ya mepanggap kiya an-anà. Ay nu mas mà nu, ay magulli kayu ta idámag nu kiyà, ta senu umang ngà pe nga magdáyaw kaggína,” nán na.

⁹Ay kane magina da tu bílin tu Ari Herodes, ay nagrabbuwát da pe yin. Ay kitu kakowad da kitu dálen, ay nagpassingan manin tu bittuwan na nasingan da ka lattakán. Ay ittu tu naginunna kaggída. Ay kane bumátug kitu balay ya giyán natu an-anà, ay nagsínang ngin. ¹⁰Ay tútu nagpatag da tutu wala. ¹¹Ay kane lumnà da kitu balay, ay nasingan da tu an-anà se Maria nga ina na. Ay se da nagpalintud da nagukkab nga magdáyaw kaggína. Ay se da ngala nga idde datu balitù, insensu se itu talibangug ga míra nga pannaruanggam da kaggína.

¹²Ay nepakammu ne Dios kaggída ka tagenap, nga nu magulli da, ay akkan da nga magsíbal lin ka giyán tu Ari Herodes. Ay díkod nagalíli da kane mawe da ngin ka íli da.

Tu nangngibráw tu Jose kadatu magina ka Egipto

¹³Ay kane likud datu mamásírib ba nawe, ay nagpatagenap tu anghel ne Apu ke Jose. Ay nán na, “Bumángun ka, ay ibráw mu daya magina ka Egipto. Ay magyán kayu kannán panda kiya agpaulli ku kadakayu. Ata lam-lamtan ne Herodes nga pasápul ya an-anà ta papatay na,” nán natu anghel.

¹⁴Ay tútu bummángun ne Jose se na nippan datu magina ka Egipto kitun na gabi. ¹⁵Ay nagyán da kitúni panda kitu nekatay tu Herodes. Ay nàwa ngámin dedi ta masápul la màwa tu kinagi ne Apu nga nepekagi na kitu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídì: “Inayabán ku ya an-anà ku nga atán ka Egipto,” nán na.

Tu nagpapatay tu Herodes kadatu annánà a lalláki

¹⁶Ay kane mammuwán tu Herodes nga nagbusidán datu mamásírib ba tolay, ay nakarungat pà-pà nang, ay tútu pinapatay na ngámin datu annánà a lalláki ka Betlehem se kadatu lib-lebut na, nga magdagun ka duwa se datu kúráng duwa dagun da pikam. Ata moli kid duwa dagun nin panda kitu inakasingan datu mamásírib ba tolay kitu bittuwan. ¹⁷Ay díkod nàwa kurug tu kinagi natu Jeremias, nga pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na kídì:

¹⁸“Ay uwad magina nga págat ka Rama.
Agsángit naya magmanakit.
Ul-ululán ne Raquel daya annánà na.
Maddi mearingringa,
áta natay da ngámin nin,”
nán na.

Tu naggulli de Jose nga gayát ka Egipto

¹⁹ Ay kane din na matay tu Herodes sin, ay nagpatagenap manin tu anghel ne Apu ke Jose nga atán ka Egipto. Ay nán na, ²⁰ “Bumángun ka, ay iulli mu win daya magina ka íli Israel. Ata natay yin tu magasippatay kiya an-anà,” nán na. ²¹ Ay tútu bummángun ne Jose se na iulli yin datu magina ka íli Israel.

²² Ngamay magansing manin ne Jose nga mawe kitúni ta nadámag na nga nge Arkelaus wa an-anà tu Herodes ya summukát kammin kaggína nga ári ka Judea. Ngamay kinagiyánan manin ne Dios ka tagenap na. Ay tútu nawe da ka probinsiya Galilea. ²³ Ay díkod naggunà da ka íli Nazaret. Ay nàwa nga kurug tu kinagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì, “Aggína, ay mengagánan ka Nazareno,” nán na.

Tu nagbàbànan natu Juan nga marammawtisár

(Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18; Jn. 1:19-28)

3 Ay kitun na al-algaw kane nabayág de Jesus sin ka Nazaret, ay nagpakammu tu Juan na marammawtisár. Nagbàbànan kadatu tolay ya nawe kitu giyán na ka ir-ir-er ka Judea. ² Ay nán na nga nagbàbànan, “Makappoli kayu kadaya bas-básul nu, ta tagay pà nang ngin ya angngituráy ne Dios,” nán na. ³ Ata tu Juan tu kepapannán natu nesúrat ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun kitu inagkuna na kídì:

“Tu idi ya isar-sáraw naya isa nga tolay ka ir-ir-er:

Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu.

Kappiyánan nu ya dalenan na, nán na.”

⁴ Tu bádu tu Juan, ay nàwa ki dùdut kámel, ay se nagsinturon ka lálát. Ay datu kininna-kinnán na, ay dúdun se digu álig gala. ⁵ Ay kitun, ay adu wa tolay datu naglalbet kitu giyán na. Naggagayát da ka Jerusalem, se ka Judea, se kadaya ngámin na il-íli nga adanni kitu wángag Jordan. ⁶ Nepudnuwán da datu bas-básul, ay tútu binawtisarán tu Juan da kitu wángag Jordan.

⁷ Ngamay kane masingan tu Juan nga adu datu Pariseo se datu Saduceo nga naglalbet ta makibawtisár kaggína, ay nán na kaggída, “Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Ta daddán! Inna nád ya nangagi kadakayu wa malílán nu ya ammabásul ne Dios kadakayu, ta tura kayu

inumbet!” nán na. ⁸“Ipassingan nu kadaya kuk-kuwaan nu nga kurug nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu, ⁹nga akkan nu nán na, oray ta gakagaka nakami tu Abraham ma tolay ne Dios kitun. Ata ikagi kadakayu wa annung ne Dios nga pagbalinan dedi ya batu ka tolay ya magbalin ka gakagaka natu Abraham. ¹⁰Ay oray kídi yin, ay meaayang ngin ya parakul la pangilang kadaya káyú wa akkan magbúnga ka napiya, ay se da nga masídug.”

¹¹“Ay bawtisarán takayu ka mangipassingan nga nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu. Ngamay atán ya sumar-saridát kiyà nga naturáy pà nang may iyà. Ay oray ya mangagtu wala kadaya sapátus na, ay akkan nà mekari. Aggína ya árig mamawtisár kiya Ispiritu ne Dios se aggína pe ya mangukum. ¹²Meárig kiya isa tolay ya inumbet ta mangisáp kiya nàgì a trigo. Urnúngan na daya nabgát se na iarimán. Ay daya lappit, ay urnúngan na se na sídúgan kiya apuy ya siggatang peyang nga akkan mataatay,” nán ne Juan.

Tu nakibawtisár ne Jesus kitu Juan

(Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22)

¹³Akkan nabayág, ay inumbet te Jesus ka Jordan. Gayát ka Galilea, nga makibawtisár kitu Juan. ¹⁴Ngamay tu Juan, ay maddi kuma. Nán na nga, “Iyà kuma ya rabbang na nga bawtisarám, may tura la ikaw ya inumbet makibawtisár kiyà,” nán na. ¹⁵Ngamay nán ne Jesus sa summungbát kitu Juan, “Kuwaam mala idi kídi, ta tu idi ya masápul la kuwaan ta ka annungpál ta kadaya ngámin na piyán ne Dios,” nán na. Ay tútu nalagpat tu Juan.

¹⁶Ay kane din na mabawtisarán nge Jesus sin, ay gumàdáng, ay se pagkilát na ngala nga ummán ka nalútán ya lángit. Ay se na nasingan ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na nga naganigad se nagyán kaggína ngin. ¹⁷Ay se yala uwad úni nga gayát ka lángit ta nán na, “Tu idi ya pà-pàgan ku wa an-anà ku se pagang-anggamán ku pà nang pe,” nán na.

3:10 Ya piyán na kagiyan, ay tagay pà nang ngin ya angngukum ne Dios kadaya tolay.
3:12 Ya trigo, ay ummán kammin ki ammay. Ittu ya kuwaan da ka arína nga pára ki sinápáy.

Tu nammár-parò ne Sairu ke Jesus

(*Mar. 1:12-13; Luc. 4:1-13*)

4 Ay se yala nga neturung na Ispiritu ne Dios nge Jesus ka ir-ir-er, ta senu par-paroan ne Sairu. ²Nagnnglin nangán ka appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi, ay se yala nabisinán. ³Ay nawe dinatang ne Sairu, ay nán na kaggína, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay pagbalinam mán lugud dedi nga batu ka sinápáy,” nán na.

⁴Ay nán ne Jesus, “Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, Akkan magbiyág ya toláy gapu ki makkán nala, nu di gapu pe kadaya ngámin na kagíyan ne Dios kadaya toláy,” nán na.

⁵Ay se yala nga neturung manin ne Sairu we Jesus, nga mawe ka Jerusalem ay se da ummunè kitu kalinguduwan pànanang natu templo. ⁶Ay se na nán manin ke Jesus, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay magsappáw ka mán lugud kídí. Oray ta akkan ka maan-anu, áta nán mà naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

‘Patagasinnán naka nge Dios kadaya anghel na.’

Ay nán na pe nga,

‘Tagagán daka kiya íma da,

ta senu akkan matalíngu daya bingil mu kadaya batu,’
nán na,” nán ne Sairu.

⁷Ay nán ne Jesus manin kaggína, “May nán pe naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, akkan ta sisímán ne Apu wa Dios tada, nán na,” nán ne Jesus.

⁸Ay se yala manin nippan ne Sairu we Jesus kitu alingúdu pànanang nga bantay, ay se na ipassangan kaggína ngámin ya il-ili kídí kalawagán se ya kinapiya da, ⁹ay se na nán ke Jesus, “Kuwà ngámin dedi yin, ay idde ku ngámin dedi kikaw nu magpalintud ka nga magdáyaw kiyà,” nán na.

¹⁰Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Magtálaw ka mà Sairu! Ta nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, ‘E Dios nga Apu mu ya day-dayáwan mu. Ay se aggína ngala ya ikur-kurug mu,’” nán ne Jesus.

¹¹Ay tútu nagtálaw we Sairu. Ay se yala uwad da inumbet ta anghel ne Dios sa nangidde ki ngámin na masápul na.

Tu inanggayát ne Jesus nga magbàbànan

(*Mar. 1:14-15; Luc. 4:14-15*)

¹² Ay kane madámag ne Jesus nga nabálud tu Juan, ay nagulli kammin ka Galilea. ¹³ Ay akkan na nagyán nin ka Nazaret. Nawe nagyán ka Capernaum. Idi ya íli, ay adanni ka Bebay Galilea nga adanni pe ka sakúpan naya íli Zebulun se íli Naftali. ¹⁴ Ay kitu nagyán ne Jesus kitúni, ay nàwa nga kurug tu nebàbànan nату Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí:

¹⁵ “Ya lusà naya Zebulun se Naftali,
ay atán kiya adanni ka dappit tu pisung ka Galilea,
panidmáng naya wángag Jordan, ka sákup Galilea
nga pagag-agyanán daya akkan Judyu.

¹⁶ Datu tolai kitúni nga árig atán ki kagibattán,
ay nakasingan da ka nawada pà nang ngin.

Ay nawadaán nin

daya ngámin na mameyag kiya pakatayán da ka
áwan panda,” nán na.

¹⁷ Ay nanggayát kitun na nelalbet ne Jesus ka Capernaum, ay ginayatán na pe yin tu magbàbànan. Ay nán na nga nagbàbànan: “Makappoli kayu win kadaya bas-básul nu ta tagay pà nang ngin ya anngituráy ne Dios,” nán na.

Tu nagkarraw ne Jesus kadatu appát ta marangnigay

(*Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11*)

¹⁸ Ay kane isa ngalgaw wa magdal-dalen ne Jesus kitu dappit nату pisung ka Galilea, ay nasingan na datu magwagi, de Simon na nepangágan da pe ka Pedro se Andres nga wagi na. Atán da nga manabúkul, áta marangnigay da lugud. ¹⁹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Kumíwid kayu kiyà ta tугúdan takayu wa manganannay kadaya tolai nga mangurug kiyà nga ittu dayanin daya bátug sissida nga nigáyan nu,” nán na. ²⁰ Ay nigsán da ngala ngin na dágus datu tabúkul da, ay se da nebulun nin kaggína.

²¹ Ay kane makawáyad da, ay nasingan manin ne Jesus datu duwa manin na magwagi, de James se Juan, nga annánà ne Zebedeo. Atán da kitu barangay da nga magurip kitu inninígay da. Ay inayabán ne Jesus

da. ²²Ay díkod, dágus da ngala nga pinanáwan tu barangay da, se tu ama da, ay se da nga kummíwid pe yin kaggína.

Tu nagbàbànan se nangngágas ne Jesus kadatu iGalilea

(Luc. 6:17-19)

²³Ay ingngay ngámin ne Jesus tu ngámin na giyán ka Galilea. Nangisur-súru kadatu kap-kapilya da. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag mepanggap ki angngituráy ne Dios. Ay pinabílag na ngámin pe datu tolay kitúni nga atán sin-sinakit se sad-sadúra. ²⁴Ay nammuwán ngámin datu iSiria ya pannakabalin na, ay tútu nippannán datu tolay ngámin datu atán nagbal-baláki ya sin-sinakit se sad-sadúra kitu giyán na. Atán da nga naar-aránan, datu magkangkang, ay se datu magdapepe, may inagásan nada ngámin. ²⁵Ay adu tutu wala nga tolay datu kummíwid kaggína. Naggayát da ka Galilea, ka Decapolis, ka Jerusalem, Judea, ay se ka dammáng Jordan.

Tu nebàbànan ne Jesus kadatu tolay na kitu bantay

(Luc. 6:20-23)

5 Isa ngalgaw kane masingan ne Jesus datu adu wa tolay, ay nanùdu kitu bantay. Ay kane magtugaw, ay inumbet datu tolay na. ²Ay tinùgúdán nada nga nán na,

³“Maganggam daya makammu kiya akasápul da pànanang ke Dios, áta aggída ya meráman kiya pangiturayán na.

⁴Ay maganggam daya magpannakit gapu kadaya nadakè a mà-màwa, áta liwliwaan ne Dios da.

⁵Ay maganggam daya natulù ke Dios, áta mepakin-kuwa kaggída ya baru wa kalawagán.

⁶Ay maganggam daya magasikkuwa kadaya pagmaruwán da ki àràng ne Dios, áta sengán nada nga mangwa kadayán.

⁷Ay maganggam daya nakallà, áta kalakkán ne Dios da.

⁸Ay maganggam daya mangipas-pasnà kiya ur-uray da kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, áta masingan da nge Dios.

⁹Maganggam daya tolay ya ittu da la pà-pàgan ya napiya nga panagbubúlung, áta mengagánan da ka annánà ne Dios.

¹⁰Maganggam daya mapal-pallà gapu kiya anngikurug da kadaya piyán ne Dios, áta meráman da kiya pangiturayán na.

¹¹Maganggam kayu nu ug-ogan dakayu, onu pal-palakkan dakayu onu pad-padásán dakayu oray akkan kammala kurug gin gapu kiyà.

¹²Maganggam se magpatag kayu wala, áta napatag pà-pànanang ya supápà a midde kadakayu ka lángit. Ay oray datu pagbàbànanan ne Dios kitun kam ma nun-unna may dakayu, ay pinal-pallà datu tolay da pe,” nán na.

Daya árig asin se dílag kídi kalawagán

(Mar. 9:50; Luc. 14:34-35)

¹³“Dakayu, ay árig nu ya asin kadaya tolay kídi kalawagán ni. Ngamay ya asin, nu mippà ya apet na, ay akkan ta mabalin na mapaapet kammin. Ay díkod áwan na sur-surbi yin, nu di ta ngala ngin na iburráw kiya dálen ta senu dam-dam-án daya tolay.

¹⁴Dakayu, ay árig nu pe ya dílag kadaya tolay ked kalawagán. Ay ya íli nga nàwa ki otun bantay ay akkan wayya nga mesirù. ¹⁵Ay áwan tolay pe ya manibat ka ingki, ay se na tàbán, nu di na nga ippáy ka alingúdu, ta senu mawàdaran ngámin daya atán kiya unag balay. ¹⁶Ay ummán din kiyán ya anngipassingan nu kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu kadaya tolay, ta senu masingan da, ay dayáwan da ya Ama nu wa atán ka lángit.”

Datu netù-tùgud ne Jesus mepanggap kadatu lin-lintag

¹⁷“Ay akkan nu wa nán na inumbet tà nga mamagbalin ka áwan surbi datu lin-lintag tu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun. Akkan ittu yán ya gákat ku, nu di ya mangipakammu kadaya ngámin na kepapannán datun. ¹⁸Ikagì kadakayu ya kurug, nga oray nu pumanda ya lángit se ya kalawagán, ay áwan oray bittì ala nga súrát kadatun na lin-lintag ya mippà panda kiya katungpál ngámin datun. ¹⁹Ay díkod, oray iinna nga di mangikurug kadaya ibílang da nga akkan napatag pànanang kadatun na lin-lintag, ay se isúru na pe kadaya duddúma, ay akkan na rabbang yán na tolay ya meráman kiya pangiturayán ne Dios. Ngamay ngámin daya mangikurug kadatun na lin-lintag, ay se isúru da pe, ay tu dayán daya nadáyaw ke Dios kiya pangiturayán na. ²⁰Ay ikagì

5:14 Ya mabalin na sarut nedi, ay gángay mammuwán daya tolay da.

pe kadakayu nga akkan kayu meráman kiya pangiturayán ne Dios nu ya kinamáru nu, ay ummán nala kiya kinamáru daya magtù-tùgud ki lintag se daya Pariseo.”

Ya nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya akalùsaw daya tolay

²¹ “Nagì-gìna nu win na nebílin kadatu in-inagkona tada ya, ‘Akkan ka pumatay! Ay daya pumatay, ay mapabásul da,’ nán na. ²² Ngamay kídì yin, ikagì kadakayu wa ngámin daya mangalùsaw kiya kasittolay da nga áwan na gapu, ay mapabásul da pe. Ay daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ang-ang ka,’ ay mabustigár da kiya kangatuwán na agbustigarán ka Jerusalem. Ay se ngámin daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ug-og ka,’ ay mippan ka impiyernu.

²³ Ay díkod, nu rán ka la nga mangidde ka pamaanggam mu ke Dios, ay se mu la madamdám nga atán nagbasúlám kiya kasittolay mu ay, ²⁴ panáwam pikam ya iddem ke Dios kiya agbasuwán se ka la mawe makikappiya kaggína. Ay se mu la idde ke Dios ya pamaanggam mu.

²⁵ Ay nu atán mangidarum kikaw, ay karuwam ya makikappiya kiya mangidarum kikaw ki di pikam kàwa naya darum. Ata nu akkam pakunán, ay paayabán naka kadaya guwes, ay daya guwes, ay iáwat daka kadaya pulis sen ibálud daka. ²⁶ Ay ikagì kikaw nga akkan ka nga makalawán kitúni yin panda kiya agbáyad mu kiya ngámin na pagmultám gapu ki básul mu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki manaládag

²⁷ “Ay nagì-gìna nu pe yin nga nebílin pe kadaya tolay ya, ‘Akkan ka manaládag.’ ²⁸ Ngamay ikagì kadakayu nga ya tolay nga nadakè ya lam-lamtan na kiya babay ya masingan na, ay dinaládag na ngin kiya ur-uray na. ²⁹ Ay díkod, nu iya diwanán na matám ya mamagbásul kikaw, ay tukilam ta ippà mu. Ta napì-piya ngala ya atán kúráng naya baggim, may iya áwan kurakúráng may mippan ka ka impiyernu. ³⁰ Ay páda na pe nu iya diwanán na ímam ya gapuwánan naya pakabasúlám. Ay pùdam ta ippà mu. Ata napì-piya ngala ya pukul may iya áwan kurakúráng naya baggim may mippan ka ka impiyernu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki panaggadi

(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

³¹ “Ay nagì-gìna nu pe yin na nebílin kadatu tolay kitun nga nu iinna ya mangigsán kiya atáwa na, ay masápul la kuwaan na ya kasurátan naya panaggadi na. ³² Ngamay ikagì kadakayu, nga nu igsán naya laláki ya atáwa na, nga akkan wayya nakidaládag, ay mapabásul ya laláki kiya angngulis naya babay ya angngatáwa, áta mebíláng makidaládag tu babay. Ay ya laláki pe ya umatáwa kiya nagadiyán, ay bíláng na pe ya manaládag.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magsingán

³³ “Ay nagì-gìna nu pe yin nga nebílin kadatu in-inagkona ya, akkan kayu magsingán na magkari nu akkan nu tungpálan. Masápul la tungpálan daya nagsingánam ma nekarim ke Apu. ³⁴ Ngamay ya ikagì kadakayu kídì yin, ay akkan kayu magsingán ki oray nágan na. Akkan nu pagsingánan ya lángit, áta ittu ya pangiturayán ne Dios. ³⁵ Ay akkan nu pe pagsingánan ya kalawagán ta ittu ya bátug ga pagdadam-án na. Ay akkan nu pagsingánan ya Jerusalem ta ittu ya bíláng íli ne Dios nga katurayán na Ari. ³⁶ Ay akkan nu pagsingánan ya baggi nu kampela ngin nin, áta akkan nu mapagbalin daya ngísit ta abù nu ka pusà onu daya pusà ka ngísit. ³⁷ Ya kuwaan nu wala ay, ‘Ò’ nán nu wala nu ò, se ‘Akkan’ nán nu wala nu akkan. Ay nu magsingán kayu pikam mala, ay gayát yanin ke Sairu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya bumálat

(Luc. 6:29-30)

³⁸ “Ay nagì-gìna nu pe yin na nebílin pe kitun na, nu kulápan naya isa tolay ya kasittolay na, ay masápul la kulápan da pe ka angngibálat da. Ay ummán pe nu ngípan ya mippà. ³⁹ Ngamay ya nán ku kadakayu, ay akkan nu baltan daya mangwa ka nadakè kadakayu. Ay nu tappítan da ya diwanán na pàngit nu, ay pàpit nu pe ya tapíngit. ⁴⁰ Ay ummán pe nu atán na mangidarum kadakayu ka pangalakkán na kiya bádu nu, ay bay-án nu nga alà na pikam ya diyáket nu. ⁴¹ Ay nu atán ya mangargador kadakayu ka isa nga kilumitru, ay itulbu nu ka tangakilumitru pikam.

⁴²Ay nu atán magadang kadakayu, ay iddán nu. Ay ummán pe nu atán ya umútáng kadakayu ay pautáangan nu.”

Ya amminya tada kadaya kumagúra kadàtada

(Luc. 6:27-28, 32-36)

⁴³“Nagì-gìna nu pe yin kitun ya, piyán nu daya kabbulun nu, ay kaguráan nu daya kumagúra kadakayu. ⁴⁴Ngamay ya ikagì kadakayu kídì, ay piyán nu daya kumagúra kadakayu. Ikar-karárag nu daya mamal-pallà kadakayu. ⁴⁵Ta senu mepassingan na dakayu daya kurug ga annánà ne Dios Ama nga atán ka lángit. Ata napádapáda nga pasinágan ne Dios daya namáru se daya nadakè, ay se paudanán na pe daya makammu kiya napiya se daya akkan. ⁴⁶Ata nu tittu daya maminya kadakayu daya piyán nu, ay áwan wayya nga supápà nga idde ne Dios kadakayu. Ay oray daya nadakè a magpab-pabayad ka buis, ay piyán da pe daya maminya kaggída. ⁴⁷Ay páda na pe nu tittu wala daya maminya kadakayu daya atangyaan nu, ay akkan nu pakedayáwan yán, áta áwan nu dúma kadaya duddúma. Oray daya akkan makammu ke Dios, ay kuwaan da mà pe ya ummán kiyán. ⁴⁸Ay díkod áwan nu din lugud da pagkuráangan, áta áwan pagkuráangan naya Ama nu wa atán ka lángit,” nán ne Jesus kadatu tolay na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya anggidde ta kapagkallà

6 “Ay kiya angwa nu kadaya napiya, ay sin-sinnan nu wa akkan din ya agdáyaw daya tolay kadakayu ya lam-lamtan nu. Ata nu pakunán nu, ay akkan nakayu tangdánan naya Ama nu wa atán ka lángit.

²Ay díkod, nu mangidde kayu ka pagkallà, ay akkan nu ibanábag nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpi-pimáru. Ata nu mangidde da ka pagkallà, ay iban-banábag da kadaya sin-sinagoga se kadaya kal-kalsáda nga giyán daya tolay. Ata ya piyán dayán, ay dayáwan daya tolay da. Ikagì kadakayu nga dayán, ay nálà da ngin ya tangdán da kiya kinuwa da, ta dináyaw daya tolay da ngin. ³Ay nu mangipalimus kayu, ay akkan nu ipak-pakammu ki oray iinna nga tolay, ⁴ta senu nasirù tu nangngipalimus nu. Ay ya Ama nu wa makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.”

5:48 Mabalín na mepapan idi kiya aminya da kadaya kasittolay da.

Ya nesur-súru ne Jesus panggap kiya panagkar-karárag
(*Luc. 11:2-4*)

⁵“Ay ummán pe nu magkarárag kayu, ay akkan nu tal-taldan daya magpì-pimáru. Ata dayán, ay pà-pàgan da ya magsisíkad da magkarárag kadaya sin-sinagoga, ay se kadaya bíkat kalsáda, ta senu masingan daya tolay da, ay pàgan dada. Ay ikagì kadakayu nga nagun-ud da ngin ya tangdán da ta pinatag daya tolay da ngin. ⁶Ngamay nu magkarárag kayu, ay manggitap kayu kiya kuwartu nu se kayu wala nga magkarárag ke Ama nu wa akkan masingan. Ay ya Ama nu wa makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.

⁷Ay kiya agkarárag nu pe, ay akkan nu iduràmát ya adu wa úni nga áwan sur-surbi, nga ummán kiya angwa daya tolay ya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos. Ta papáti da nu ginán ne Dios da nu adu ya kag-kagiyan da kiya karárag da. ⁸Akkan nuda nga tal-taldan. Ata ammu naya Ama nu daya masápul nu, oray kiya akkan nu pikam ma aggadang kaggína.

⁹Ay ummán kídi ya panagkarárag nu lugud: ‘Ama nga atán ka lángit, mepatag din ya kinaDios mu. ¹⁰Ikaw din ya mangitur-turáy kadakami. Ay daya piyám mala din daya makurug kídi ya kalawagán nga ummán pe ki kàwa da ka lángit. ¹¹Ay iddán nakami din ka kanan mi kiya inalaw. ¹²Ay pakawanan nakami kadaya bas-básul mi, nga ummán pe kiya nammakawan mi kadaya nakabásul kadakami. ¹³Iadayyu nakami pe kadaya kepar-paroán mi se kadaya nadakè a mà-màwa,’ nán nu.

¹⁴Ata nu pakawanan nu daya kasittolay nu kadaya nagbasúlán da kadakayu, ay pakawanan nakayu pe ya Ama nu wa atán ka lángit. ¹⁵Ngamay nu akkan nu pakawanan daya kasittolay nu, ay akkan nakayu pe pakawanan ya Ama nu wa atán ka lángit.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magngílin mangán

¹⁶“Ay nu magngílin kayu wa mangán gapu kiya agkar-karárag nu ke Dios, ay akkan nu ipasingan ki murang nu ya agngílin nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpì-pimáru. Gurátan da nga akkan kappiyánan ya singan da, ta senu masingan daya tolay ya agngílin da, ay pàgan dada. Ikagì kadakayu wa nagun-ud da ngin ya tangdán da. ¹⁷Ngamay

nu magngílin kayu wa mangán gapu ki agkar-karárag nu, ay mangípu se magid-idárup kayu. ¹⁸ Ay díkod áwan makammu wa magngílin kayu wa mangán. Tittu ya Ama nu wa akkan masingan ya makammu. Ay aggína pe ya mangsupápà kadakayu, áta aggína ngala ya makasingan kadaya nasirù a kuk-kuwaan nu.”

Ya pagbànanngan ta ka lángit

(Luc. 12:33-34)

¹⁹ “Akkan nu ittu wa gamgam-gáman daya pagbànanngan nu kídì kalawagán. Ata mabalin na dadàlan daya ul-ulullag dayán kídì onu magkíráng da onu takáwan daya mangraut kiya balay nu. ²⁰ Ay ya urnúngan nu kuma, ay ya pagbànanngan nu ka lángit. Ay áwan ul-ulullag nga mangdadál kitúni, ay akkan pe ya magkíráng, ay se áwan pe ya mangraut ta magtákaw. ²¹ Ata nu kawà naya giyán naya pagbànanngan nu, ay ittu peyang pe ya giyán naya ur-uray nu.”

Ya bátug dílag naya baggi tada

(Luc. 11:34-36)

²² “Ya mata ta, ay ittu ya bátug dílag naya baggi ta. Ay díkod nu nawada ya isissingan ta, ay mawadaán ngámin pe ya baggi ta. ²³ Ngamay nu nadakè ya isissingan ta, ay ummán ta ka atán peyang kiya nagibat. Ay lugud, nu rán nala nga ya nán tada nga dílag naya uray tada, ay gibat kammala ngin nin, ay nagibat pà-pànang yán.”

Ya mepanggap kiya ammatag tada ke Dios se kiya pagbànanngan kídì kalawagán

(Luc. 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ay áwan asassu wa mabalin magasassu kiya duwa nga apu. Ata ya màwa, ay kalùsawan na ya isa, ay pàgan na ya isa, onu ipatag na ya isa, ay irupat na ya isa kaggída. Ay ummán pe kiyán, akkan nu mapagpáda ya amminya nu ke Dios se ya amminya nu ki pirà.

6:17 Ittu ya gapu na ya magngílin.

²⁵ Ay túya, ya nán ku kadakayu, ay akkan nu ittu wa paglídug daya pagbiyág nu. Akkan nu paglídug daya kanan nu se daya inuman nu onu daya pagkawas nu. Ata napà-patag ya biyág nu ngam daya ak-akakkanan. Ay ummán pe ya baggi nu, napatag may daya kawakawas. ²⁶ Sinnan nu kod daya an-anù. Akkan da mà magmul-múla dayán, ay akkan da pe maggáni, ay se akkan da pe wayya nga magùnud kadaya kanan da. Ngamay e Dios Ama nga atán ka lángit ya mamangán kaggída. Ay akkan wayya nga nabà-banor dayán ke Dios may dakayu. ²⁷ Ay oray iinna kadakayu, ay akkan na mà wayya masulpítan ya biyág na oray nu maglídug.

²⁸ Ay taanna, tura nu wa paglídug daya pagkawas nu? Sinnan nu kod daya but-bútà daya kaddat kiya kalawagán. Akkan magkuwa mà dayán na kaddat, ay akkan da pe ya magabal ka pagkawas da. ²⁹ Ngamay kagiyán ku kadakayu, nga oray tu Solomon na nabà-náng tutu wala kitun, oray napiya tutu wala datu kawakawas na, ay áwan na nga pinagkawas nga napi-piya may daya but-bútà dayán na kaddat. ³⁰ Ay dayán na kaddat, ay makar-karu ya biyág dayán. Mabalin na sisinnán tada pikam dayán kídi, ay mabalin na matay dayanin kaláwa, ay sidúgan dada ngin. Ay nu e Dios ya magpabútà kadayán na kaddat nga ittu ya bátug pagkawas da, ay tu nád agpà in ya ammakawas na kadakayu! Inagkabittì naya angngurug nu kaggína!

³¹ Ay díkod, akkan kayu lugud da managlídug. Akkan nu nán na, ‘Nágan nád naya kanan mi?’ onu, ‘Nágan nád ya inuman mi?’ onu, ‘Nágan nád ya pagkawas mi?’ ³² Ay akkan nu din tal-taldan daya akkan mangurug ke Dios. Ata ittu dayán daya gamgam-gáman da. Ay ammu mà ne Dios Ama nga atán ka lángit nga masápul nu ngámin dayán. ³³ Ngamay nu dakayu, ya masápul la kuwaan nu, ay lam-lamtan nu peyapeyang ya angngituráy ne Dios se ya ammagbalin na kadakayu ka namáru. Ay se na nga idde ngámin dedi ya masápul nu.

³⁴ Ay akkan nu lugud paglídug daya mepanggap kadaya mà-màwa kaláwa. Kaláwa kampela ngin nin ya aglam-lammat ta kadayán. Anayan ta ngin daya parikut ta kiya isa ngalgaw.”

Ya ammasul ta kadaya kasittolay ta

(Luc. 6:37-38, 41-42)

7 “Akkan kayu tagapab-pabásul lala kadaya kasittolay nu, ta senu akkan nakayu pabasulan ne Dios. ²Ata nu wà ummán naya ammasul nu kadaya kasittolay nu, ay ummán pe kiyán ya ammasul ne Dios kadakayu. Ay nu nagan naya pagbasarán nu wa mamásul kadaya kasittolay nu, ay ittu pe ya pagbasarán ne Dios kiya ammasul na kadakayu.

³Ay tura nu masingan ya bitti a púling naya kasittolay nu, may akkan nu mànud ya megugulad da púling nu kampela ngin? ⁴Ay mapaanna lugud ya annguna nu kiya kasittolay nu ka, ‘Ippà ku mán ya púling mu,’ nán nu, ay atán mà ya megugulad da púling nu? ⁵Magpi-pimáru kayu nu mapakuna. Masápul la ippà nu pikam ya megugulad da púling nu, ta senu nawada ya isissingan nu kiya anngippà nu kiya bitti a púling naya kasittolay nu.

⁶Ay akkan ta nga idde kadaya átu ya pinagbasu wa áyam, ta napatag ke Dios. Ta get tala pe nu kagatan dakayu. Ay ya búngut, ay akkan ta pe ya idde kadaya ábuy, áta dam-dam-án da ngala. Ay ummán pe akkan ta nga ipilit ibàbànan ya mepanggap kiya Napiya nga Dámag kadaya tolay ya mamáas.”

Ya págus naya panagkar-karárag

(Luc. 11:9-13)

⁷“Magadang kayu ke Dios, ay iddán nakayu. Nu e Dios ya pagsapulan nu kadaya masápul nu, ay masma nuda. Ay nu makilukat kayu pe kaggina ay ilukat nakayu. ⁸Ata oray iinna nga magadang ke Dios, ay middán. Ay makasma pe daya magsápul ke Dios se ilukat ne Dios ngamin daya makilukat kaggina.

⁹Iinna kadakayu wa ama ya mangidde ka batu kiya an-anà na nu magadang ka sinápay? ¹⁰Onu magadang ka sissida, ta iddán nu ka idaw? ¹¹Ay nu dakayu wa nadakè a tolay, ay ammu nu kam pe daya napiya nga idde nu kadaya annánà nu, ay tu nád agpà in ya anngidde naya Ama nu wa atán ka lángit kadaya napiya kadaya ngamin na magadang kaggina.

¹²Ay nu nagan daya piyán nu wa kuwaan daya kasittolay nu kadakayu, ay ittu pe dayán daya kuwaan nu kaggida. Ata ittu idi ya kepapannán

datu lin-lintag natu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun.”

Ya mepanggap kiya bittì se ya abay ya gagyangán

(Luc. 13:24)

¹³“Abay ya gagyangán, ay se nalà-lapat ya dálen na mameyag kiya pakadadálán ka áwan panda, ay adu manalen kiyán. Ngamay kuwaan nu ya kabailán nu wa lumná kiya bittì a gagyangán. ¹⁴Ata kurug ga bittì ya gagyangán, ay se nasulit ya dálen na mameyag kiya pakabiyágan ka áwan panda. Ay túya man-manu daya makasmà kiyán.”

Ya pangárig panggap kiya káyu se ya búnga na

(Luc. 6:43-44)

¹⁵“Atán daya magkuna nga pagbàbànanan ne Dios da, may busid da kammala ngin nin. Taronan nu dayán, ta umbet da kadakayu wa magpiduman na namáru da, ngamay ya kinur-korugán, ay mangdadál ya ung-unggan dayán. ¹⁶Ngamay mammuwán nu dayán kiya kuk-kuwaan da. Ata akkan ta mà wayya mabúrás ya búnga úbás kadaya panda ngala nga lásiw. Ay ummán pe kiya búnga nga gígus, akkan ta pe wayya nga mabúrás kadaya kad-kaddat tala. ¹⁷Gángay nga daya napiya nga káyu, ay magbúnga ka napiya pe. Ay ummán pe kadaya nadakè a káyu, ay gángay nga nadakè pe ya búnga dayán. ¹⁸Ata ya napiya nga káyu, ay akkan wayya nga magbúnga ka nadakè. Ay ya nadakè a káyu, ay akkan pe wayya nga magbúnga ka napiya. ¹⁹Ay díkod, ngámin daya káyu wa maddi magbúnga ka napiya, ay màpu da, ay se da nga masidug. ²⁰Ay díkod, mammuwán nu daya magpiduman na pagbàbànanan ne Dios, gapu kadaya kuk-kuwaan da.”

Daya akkan bibbídan ne Jesus nga makiapu kaggína

(Luc. 13:25-27)

²¹“Ay akkan ngámin daya magkuna ka, Apu, Apu kiyà, ay málà kiya pangiturayán ne Dios. Ata tittu daya mangwa kadaya piyán ne Dios Ama nga atán ka lángit daya málà. ²²Ay nu iya muddi ya algaw, ay adu daya

akkan málà kiya pangiturayán ne Dios nga magkuna kiyà nga, ‘Apu! Apu, nebàbànan mi mà ya Napiya nga Dámag gapu kiya pannakabalin mu. Ay nagpatálaw kami kadaya áran kadaya tolay gapu ki kinaturáy mu. Ay se adu pe daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mi gapu ki pannakabalin mu,’ nán da. ²³Ay nán ku wala kaggída nga, ‘Akkan takayu am-ammu. Magtálaw kayu! Dakayu wa nadakè a kuk-kuwaan na tolay,’ nán ku kaggída.”

Ya pangárig panggap kadaya duwa nga tolay ya nagbalay

(Luc. 6:47-49)

²⁴“Ay ngámin lugud daya manggìna kadedi ya kag-kagiyan ku, se da nga kuwaan pe, ay meárig da kiya nasírìb ba tolay ya nagbalay ki pidtà. Nekorob na daya adígi ka adallam. ²⁵Nagudán ka naggat, ay díkod nalnap tu balay, ay se nabaliyán ka naggat pe. Ngamay akkan na nilang tu balay, áta naligda lugud ya nekàwa na.

²⁶Ngamay ngámin daya makagìna kadedi ya kag-kagiyan ku, ay se akkan da nga kuwaan, ay meárig da kiya ang-ang nga nagbalay kiya karagintán. ²⁷Ay kane magudán ka naggat se malnap, ay se mabaliyán pe tu balay na, ay nilang ngala. Ay natar-tarawesáng tutu wala tu balay kane marba,” nán ne Jesus.

²⁸Ay kane mabalin nge Jesus nga nangagi kadatun nin, ay nasdaáwan pà nang datu adu wa tolay kitu inagtùgud na, ²⁹áta naturáy kitu angngisúru na kaggída, nga akkan ummán kadatu angngisúru datu maragtùgud ki lintag.

Tu nangngágas ne Jesus kitu tolay nga naglappang

(Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16)

8 Ay kane managut te Jesus, ay adu tutu wala datu tolay ya gummunud kaggína. ²Ay se yala nga uwad naglappang nga inumbet, ay se nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Apu, nu piyán nà ala nga agásan ay maagásan nà,” nán na.

³Ay tútu inimmán ne Jesus, ay se na nán kaggína, “Saay, pumiya ka lugud din,” nán na. Ay tútu dágus sala nga pummiya ngin tu baggi natu naglappang.

⁴Ay nán ne Jesus nga namílin kaggína, “Akkam kag-kagiyan idi ki oray iinna. Ngamay mangaw-át ka ngin na magpassingan kitu pádi, ay se ka la mangidátun ke Dios ka ummán kitu nebílin natu Moses, ta senu mepassingan kadaya tolai nga naagásan ka ngin,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu asassu natu kapitán

(Luc. 7:1-10)

⁵Ay se yala nameyag ge Jesus ka Capernaum. Ay kane din na makadatang kitúni, ay uwad iRoma nga kapitán daya suldádu wa inumbet ta nakim-imallà kaggína. ⁶Ay nán na, “Apu, sengán nà mán, ta ya asassu ku wa laláki, ay atán ka balay ya mapar-parigátan pà nang. Ay magdapepe yin gapu kiya sinakit na,” nán na. ⁷Ay nán ne Jesus, “Mawe yà lugud agásan,” nán na.

⁸Ngamay nán natu kapitán kaggína, “Apu, akkan ka tagge mawe ka balay ta áwan ku wa kekariyán na manangaíli kikaw kiya balay ku. Annung na ngin ya angngagim ma bumílag ya asassù. ⁹Ata iyà, ay atán mangituráy kiyà, ay se atán pe daya suldádu wa itur-turayán ku. Ay túya ammù ya mepanggap kiya kinaturáy. Ata nu nán ku kiya isa suldádu nga, ‘Mawe ka kannán,’ ay mawe kurug. Ay nu nán ku pe kiya isa nga, ‘Umbet ka kídi,’ ay umbet pe kurug. Ay páda na pe kiya asassù. Nu, ‘Kuwaam idi,’ nán ku kaggína, ay kuwaan na kurug,” nán na.

¹⁰Ay nasdaáwan ne Jesus kane magína na tun. Ay nán na kadatu gumun-gunud kaggína, “Ikagì kadakayu, nga kurug ga áwan ku pikam nammuwán na ummán kídi ya angngurug oray kadaya iIsrael. ¹¹Ay ikagì pe kadakayu nga adu daya maggagayát kadaya ngámin giyán kídi kalawagán nga mepaggan-gánas kiya pangiturayán ne Dios kade Abraham se Isaac se Jacob. ¹²Ngamay daya Judyu wa aggída kuma ya makin-kuwa kiya pangiturayán ne Dios, ay aggída ya mippan kiya nagibat pà nang nga giyán. Kitúni ay sumángit da, ay se magngar-ngarasiyat da,” nán ne Jesus.

¹³Ay se na nán kitu kapitán datu suldádu, “Mawe ka ngin. Ay ya kurugam nga màwa, ay ittu kurug ya màwa,” nán na. Ay tu asassu natu kapitán, ay bumílag kurug kitun kam nga oras.

8:9 Ya piyán na nga kagiyan, ay annung na ya angngagi ne Apu Jesus nga bumílag ya asassu na ta naturáy. **8:11** Daya akkan Judyu ya nán na kídi.

Tu nagpatálaw ne Jesus ka áran kadatu adu wa tolay

(*Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41*)

¹⁴Ay kane mawe ye Jesus ka balay de Pedro, ay dinatang na tu katugángan ne Pedro nga magdagáng. ¹⁵Ay inimmán na tu íma na, ay tútu bummílag kammin. Ay díkod bummángun, ay se aggína ngin tu namangán kaggída.

¹⁶Ay kane din gabi yin, ay nilbetán datu tolay ke Jesus datu adu wa naar-aránan. Ay kiya úni na ngala, ay pinataláwan na datu áran kaggída, ay pinabílag na ngámin pe datu magtatakit. ¹⁷Ay gapu kadedi ya kinuw-kuwa na, ay nàwa nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga,

“Nippaán na daya sad-sadúra tada,
ay se inagásan na daya sin-sinakit tada,” nán na.

Daya maminya nga magbalin ka tù-tùgúdán ne Jesus

¹⁸Ay kane masingan ne Jesus datu adu pà nang nga tolay, ay pinagbatta na datu tù-tùgúdán na. ¹⁹Ay se yala uwad da magtù-tùgud ki lintag ga inumbet, ay se na nán ke Jesus, “Misturu, kumíwid dà kikaw oray kawà na ya pam-pameyaggám,” nán na. ²⁰Ay nán ne Jesus kaggína, “Daya buwat, ay atán abbut da, ay daya an-anù, ay atán dápun da, ngamay nu iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay áwan ku wa makagi nga balay ku wa aggimangán ku,” nán na.

²¹Ay nán pe natu isa kadatu tolay na, “Apu palubúsán nà pikam ta mawe yà itaman tu ama ku,” nán na. ²²Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Daya meárig ka natay daya pakammuwan mu la ngin kiya minatay da kampela ngin. Ngamay ikaw, ay kumíwid ka kiyà,” nán na.

Tu nammakusap ne Jesus kitu báli

(*Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25*)

²³Ay kane magtakay ye Jesus kitu biray, ay nagtakay pe yin datu tolay na. ²⁴Ay kane magbatta da ngin, ay pagkilát da ngala nga nagbáli ka naggat pà nang. Ay natalabtabbán da kadatu bal-balnag. Ngamay e Jesus,

---

8:20 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay narigát ya kumíwid kaggína.

ay atan na matúdog. ²⁵ Ay nawe da linukág ga nán da kaggína, “Apu sengán nakami ta malimat tada ngin,” nán da.

²⁶ Ay nán na kaggída, “Taanna, tura kayu magansing ta! Inagkabitti naya angngurug nu ta!” nán na. Ay se yala bummángun se na nga pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag. Ay díkod napiya tutu wala ngin tu kalawagán. ²⁷ Ay tútu nasdaáwan da ngámin nga nán da, “Nágan nád naya kinatutolay nedi ta! Ta oray báli se danum, ay ikurug da,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus ka áran kadatu duwa nga naar-aránan

(Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39)

²⁸ Ay kane din na makadatang da ka dammáng, ka Gadara, ay uwad duwa nga naar-aránan na summabat kaggína. Naggayát da kitu kalubúán. Nakapap-panansing da ta narungat da pànang, ay tútu áwan maketurad da manalen kitúni nga dálen. ²⁹ Ay nán da nga nesar-sáraw, “Ikaw wa An-anà ne Dios, nágan naya kuwaam kadakami? Inumbet ka nga mamarígát kadakami ta, oray akkan pikam ma itu oras mi?” nán da.

³⁰ Ay kitu ad-adayyu kitúni, ay uwad da adu wa ábuy ya magsabbù. ³¹ Ay nakim-imallà datu áran ke Jesus nga nán da, “Nu pataláwan nakami, ay papannan nakami agpà ala ngin kadatu ábuy yi,” nán da.

³² Ay nán ne Jesus kaggída, “Mawe kayu lugud,” nán na. Ay tútu nagtálaw da kadatu tolay, ay se da magunag kammin kadatu ábuy. Ay nagtatagtág datu ábuy ya nameyag kitu tappáng. Ay nepaspáw da nga nepitung kitu pisung. Ay tútu nalimat da ngámin.

³³ Ay datu tolay ya magtar-tarakan kadatu ábuy, ay nagkakápan da kitu íli. Ay nedámag da tu nàwa, ay oray pe tu nàwa kadatu naar-aránan. ³⁴ Ay díkod adu datu nawe naningan ke Jesus. Ay kane masingan da nge Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga magtálaw kuma kitu íli da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu magdapepe

(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

9 Ay tútu nagtakay ye Jesus kitu biray, ay se da nga nagbatta nga mawe ka íli na kampela ngin nin. ² Ay se yala uwad da nga tolay nga nangilbet ka magdapepe nga nepipidda. Ay kane mammuwán ne Jesus

---

9:1 Capernaum ya íli na kampela ngin nin nga nán na.

nu wà ummán natu angngurug da, ay nán na kitu magdapepe, “Akkan ka malídug, ugu! Ta napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na.

³ Ay díkod, datu duddúma nga maragtùgud ki lintag, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Tura ipáda nedi ya tolay ya baggi na ke Dios!” nán da. ⁴ Ngamay gapu ta nammuwán ne Jesus tu lammát da, ay nán na kaggída, “Tura nadakè ya uray nu ta! ⁵ Mabalín na nán nu wa nalapat tala nga kagiyan kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ ta akkan masápul ya pakasinnán, may iya, ‘Bumángun ka, ay se ka la manalen!’ ⁶ Ngamay pabilgan ku ya magdapepe, ta senu mammuwán nu wa iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku kídí ya kalawagán nga mamakawan kadaya bas-básul,” nán na. Ay díkod, tútu nán na kitu magdapepe, “Bumángun ka! Alà mu ya idda mu, ay se ka la nga mawe ka balay nu,” nán na.

⁷ Ay bummángun kurug tu tolay se la nga nawe ka balay da. ⁸ Ay kane masingan datu adu wa tolay tu nàwa, ay nasdaáwan da pà-pàang. Dinay-dáyaw da nge Dios gapu kitu inangngidde na kitu ummán kitun na pannakabalin kiya isa nga tolay.

Tu naggayáb ne Jesus ke Mateo

(Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32)

⁹ Ay nagtálaw we Jesus kitúni. Ay kitu agdal-dalen na, ay nasingan na nge Mateo. Atán na magtutúgaw kitu aggubraán na nga pagbay-bayádan da ka buis. Ay nán na kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. Ay kummíwid kurug gin kaggína.

¹⁰ Ay kane atán ne Jesus sa magtutúgaw kitu giyán tebol la mangán, ay inumbet datu adu wa magpab-pabáyad ka buis se datu maragbas-básul. Ay nepangán da kade Jesus se datu tù-tùgúdán na. ¹¹ Ay kane masingan datu Pariseo da, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Taanna, tura meduwa ya misturu nu wa mangán kadaya magpab-pabáyad ka buis sa nadakè se kadaya maragbas-básul?” nán da.

¹² Ay nagina ne Jesus tun, ay tútu aggína ya summungbát ta nán na, “Akkan ittu daya magkuna nga nabílag da, daya makasápul kiya duktor, nu di daya makammu wa magtakít da,” nán na. ¹³ “Ay anágan nu kod ya kepapannán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na kídí, ‘Ya agkallà

9:3 Nán da idi ta mamakawan ne Jesus kadaya bas-básul.

nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà, akkan daya dátun nu kiyà, nán na. Ata iyà, ay akkan nà gummákat ta magayáb kadaya manguna nga namáru da, nu di daya mamidbid nga maragbásul da,” nán ne Jesus kadatu Pariseo.

Sinaludsúdán da nge Jesus mepanggap kiya agngílin na mangán

(Mar. 2:18-22; Luc. 5:33-39)

¹⁴Ay inumbet pe ke Jesus datu tù-tùgúdán ne Juan na marammawtisár nga nagsaludsud nga nán da, “Taanna, tura kami ya nakírad da magngílin mangán se daya Pariseo gapu ki agkar-karárag mi ke Dios, ngamay akkan kid kadaya tù-tùgúdán mu?” nán da.

¹⁵Ay nán ne Jesus kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangáli kiya aggaattawán nu kabul-bulun da ya mangatáwa? Ngamay umbet ya algaw wa ummawan kaggída ya mangatáwa, ay ittu yanin ya agngílin da nga mangán,” nán na.

¹⁶“Ay áwan ya mangìpit ka bar-baru wa lúpús kiya rugrugà. Ata nu mapakuna, ay se kumsan tu bar-baru wa pinagappit, ay umabay ya pìsi na. ¹⁷Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási ya bási kiya nausár rin na lálát ta aggippayán ka bási, ay se na nga laptan. Ata nu pakunán na, ay mabtà ya aggippayán ka bási. Ay madadál tu aggippayán, ay madadál pe tu bási. Masápul la ya bar-baru wa lálát ta aggippayán ka bási ya kippayán naya apammási kampela ngin nin, ta senu napiya ya kàwaán da,” nán ne Jesus.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

(Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56)

¹⁸Ay kitu angngag-kagi pikam ne Jesus kadedi kaggída, ay uwad ap-apu ki sinagoga nga inumbet. Ay nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Atattay tu babbalásang ku, ay mawe ta agpà ka balay ta immanam ta senu lumtu,” nán na. ¹⁹Ay tútu ginumnikát te Jesus se la nga mawe yin. Ay kumíwid pe datu tù-tùgúdán na.

9:15 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay ya gapu naya agngílin da nga mangán, ay ya anggabi da.

²⁰ Ay uwad kitúni pe ya babay ya sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. Nawe kitu likud ne Jesus se na 'we túbítan tu arumaymá y nату bádu na. ²¹ Ata nán na kitu lammat na nga, “Maagásan nà a nán ku nu matùbit ku wala ya bádu na,” nán na kampela ngin nin. ²² Ay nasingan ne Jesus kane maglingay, ay tútu nán na kaggína, “Akkan ka malídug gin, ta naagásan ka ngin gapu ki angngurug mu,” nán na. Ay dágus sala nga naagásan tu babay yin.

²³ Ay kane dummatang nge Jesus kitu balay nату ap-apu, ay dinatang na datu adu wa tolay ya magmanakit se datu marammalíng nga mamulun nu magtal-ud da. ²⁴ Ay nán ne Jesus kaggída, “Magtálaw kayu pikam, ta akkan wayya natay ya an-anà. Matúdug gala yán,” nán na. Ngamay pináas da. ²⁵ Ay kane mapalawán na datu adu wa tolay yin, ay linumnà ay se na immán tu íma nату an-anà. Ay dágus sala nga linumtu. ²⁶ Ay idi ya nàwa ay newar-waragáwag kadatu ngámin giyán kitúni.

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp

²⁷ Ay kane din na magtálaw we Jesus kitúni nga íli, ay uwad duwa nga lalláki nga kúláp pa umun-unud kaggína. Ay nán da nga nekar-karraw, “Gaka nату David, kalakkán nakami agpà!” nán da.

²⁸ Ay kane linumnà kitu balay, ay dinatang datu duwa nga kúláp. Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu nga màwà dayán?” nán na. Ay “Ò, Apu,” nán da nga nesungbát.

²⁹ Ay díkod, tútu inimmán na datu mata da se na nán, “Ay màwa ngin kadakayu ya piyán nu gapu ki angngurug nu,” nán na. ³⁰ Ay tútu makasingan da ngin. Ay binil-bílin nada nga kinappiya nga nán na, “Akkan nu wa ikag-kagi idi ki oray iinna,” nán na. ³¹ Ngamay kane magtálaw da kitu balay, ay newar-waragáwag da mán kammin ya mepanggap ke Jesus kadatu ngámin tolay kitúni nga giyán.

Tu nammagúni ne Jesus kitu úmal

³² Ay kitu likud da ngin, ay uwad nilbet da ke Jesus nga pinagúmal áran. ³³ Ay kane pataláwan ne Jesus tu áran kitu tolay, ay nakapagúni yin.

Ay díkod nasdaáwan datu adu wa tolay. Ay nán da, “Awan tada pikam ma nasingan na ummán kídi ya mà-màwa kanedi Israel!” nán da.

³⁴Ngamay nán datu Pariseo, “Mapatálaw na daya áran, áta ya apu daya áran ya nangidde kaggína ka turáy na nga mamatálaw kadayán,” nán da.

Nasingan ne Jesus tu kapà-pàyanán datu tolay

³⁵Ay nagdàdàdà e Jesus kadatu ngámin il-ileli se babbabalay kitúni nga nagtù-tùgud kadatu sinagoga da. Ay nebàbànan na pe ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay se inag-agásan na pe datu ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra datu tolay. ³⁶Ay kane masingan na datu adu wa tolay kitu nagdàdàdà na, ay nakalakkán kaggída, áta mapà-paultu da se kù-kùlelè da. Ay ummán da ka karneru wa áwan na magtar-tarakan. ³⁷Ay se na nga nán kadatu tù-tùgúdán na, “Adu daya magáni ngamay bittì daya maggáni. ³⁸Ikarárag nu lugud ke Dios sa makin-kuwa kadayán na tolay nga mangiparob din nin ka maganannay kaggída,” nán ne Jesus.

Tu nanggibon ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga magbàbànan

(Mar. 6:7-13; Luc. 9:1-6)

10 Ay inayabán ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, ay se nada iddán ka turáy da nga mamatálaw kadaya ar-áran se niddán nada pe ka pannakabalin da nga mangágas kadaya ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra. ²Ay tu dedi datu ngag-ngágan datun na sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Munna nge Simon na nengágan da pe ka Pedro, nge Andres nga wagi na, de James se Juan na magwagi nga annánà ne Zebedeo. ³Nge Felipe, nge Bartolome, nge Tomas, ay se nge Mateo nga magpab-pabáyad ka buis. Nge James nga an-anà ne Alfeo, nge Tadeo, ⁴nge Simon na nepangágan da pe ka Cananeo, se tu Judas Iscariot nga ittu tu namatiliw ke Jesus.

⁵Ay binílin ne Jesus dedi ya sangapúlu se duwa. Nebon nada nga magbàbànan. Ay tu idi tu bílin na kaggída, “Akkan kayu wa maw-awe

---

9:37 Daya magáni nga nán na kídi, ay daya tolay ya masápul maanannay nga mangurug ke Dios.

kiya ìli daya akkan Judyu, se kadaya iSamaria. ⁶Ngamay mawe kayu wala kadaya iIsrael la árig karneru wa nagaw-awagwag. ⁷Ay mawe nu ibàbànán kaggída ya napiya nga dámag. ‘Tagay yin ya angnituráy ne Dios,’ nán nu. ⁸Pabilgan nu daya magtatakit se mamaltu kayu pe kadaya natay, ay se mangágas kayu pe kadaya maglappang. Ay magpatálaw kayu pe kadaya áran kadaya naar-aránan. Awan nu wa binayádan kiya kabailán nu wa mangwa kadayán, ay túya akkan kayu pe ya makitangdán kadaya kuwaan nu,” nán na. ⁹“Akkan kayu wa magtag-tagipirà oray isa nga sintábu. ¹⁰Ay akkan kayu pe ya magtagiannupútán se magtagiaglilíyán. Ay akkan kayu wa magtagisapátus onu magtagitàdukud. Ata daya pagubraán nu daya makammu kadaya masápul nu.

¹¹Ay nu dumatang kayu kadaya il-ìli se daya babbabalay, ay sumápul kayu ka mayát ta manangaíli kadakayu. Ay mepagyán kayu kaggída panda kiya agtálaw nu kiyán na ìli. ¹²Ay nu lumná kayu kiya balay da, ay nán nu, ‘Napiya din ya ur-uray nu wa tangabalay,’ nán nu. ¹³Ay nu sangailiyan dakayu daya bumalay, ay napiya kaggída, ngamay nu akkan, ay dakayu kampela ngin nin ya magkapiya kiya kagiyan nu. ¹⁴Ay nu rán nala nga atán balay onu ìli ya mangagáwa kadakayu onu akkan manggína kadakayu, ay sap-sapuwán nu daya tápù kadaya bingil nu se kayu wala magtálaw kiyán na balay onu ìli. ¹⁵Ay ikagi kadakayu wa kurug ga an-annung na kam ya ammánis ne Dios kadaya iSodom se iGomorra ngam ya ammánis na kadaya tolay kiyán na ìli,” nán ne Jesus.

Daya umbet ta kapal-palakkán

(Mar. 13:9-13; Luc. 12:12-17)

¹⁶“Dam-damdamman nu wa árig nu daya karneru wa ipàrob ku kadaya alsádu nga ul-ulolag ga magasikkán kaggída. Ay túya magsírib kayu nga ummán kadaya idaw, ay se magdínang kayu nga ummán kadaya kalapáti. ¹⁷Ay taronan nu dayán na nadakè a tolay áta tu dayán daya mangippan kadakayu kadaya pagbustigarán da kadaya sinagoga da, ay se dakayu pe ya sap-saplit. ¹⁸Ay ippan dakayu pe kadaya gubernador se kadaya à-ári nga pabustigár gapu kiyà. Ay ikagi nu daya kurug mepanggap kiyà kaggída, ay se kadaya akkan Judyu. ¹⁹Ay kiya angnipabustigár da kadakayu, ay akkan nu wa paglídug nu nágan daya kagiyan nu onu mapaanna ya

---

10:14 Tu idi ya angnipassingan da nga akkan pagan-anu ne Dios.

angngagi nu. Ata daya masápul la kagiyan nu, ay mepakammu da ngala ngin nu itu oras na. ²⁰ Ay akkan nu wayya nga uray kampela ngin nin ya ikagi nu, áta ya Ispiritu ne Dios nga Ama nu ya makin-úni kadaya iúni nu.

²¹ Ay papatay pe daya tolay daya wawwági da kampela ngin nin. Ay ittu pe ya kuwaan daya ama kadaya an-annánà da. Ay kalùsawan daya annánà daya mannákam da se dada papatay. ²² Ay kalùsawan dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ngamay ngámin daya maketurad kiyán panda kiya panda na, ay tu dayán daya meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²³ Ay nu pal-palakkan dakayu kiya isa nga íli, ay magalit kayu kiya isa. Ata kagiyan ku tutu wala kadakayu nga akkan nu pikam ma nangngayán daya ngámin na il-íli kídí Israel, ay atán nà kammin nin nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay.”

Ya rabbang na nga ikansing ta

(Luc. 12:2-7)

²⁴ “Ya magsur-súru, ay akkan wayya nga nangátu may iya mangisúru kaggína. Ay ummán pe ya asassu, akkan wayya nga nangátu may iya apu na. ²⁵ Annung na nga mepáda ya magsur-súru kiya mangisúru kaggína, ay ummán pe kiyán kiya asassu se ya apu na. Ay díkod nu Beelzebub ya agpangágan daya tolay kiyà nga Apu nu, ay innanamán nu wa natù-turù ya pamàyanán da kadakayu ta pasúrut takayu wala.

²⁶ Ay túya akkan kayu wa magansing kaggída, áta áwan wayya nesir-sirù a di mepassingan, ay áwan pe ya akkan da ipak-pakammu wa di mepakammu. ²⁷ Ay ngámin daya isur-súrù kadakayu kampela ngin nin se daya iar-aratát ku, ay ibàbànan nu kadaya ngámin tolay. ²⁸ Ay akkan kayu wa makan-ansing kadaya magasipatay kadakayu, áta tittu ya baggi ya mabaal da nga patayan. Akkan da nga mapatay ya kaduduwa nu. Ay ya rabbang na nga ikansing nu, ay ya atán pannakabalin na nga mamatay se mangiimpiyernu. ²⁹ Daya ballit, ay akkan da nga nabanor, áta makagátang ta ka duwa kaggída ka busait tala. Ngamay áwan mà kaggída ya matay nu akkan na uray ne Dios nga Ama nu. ³⁰ Ay oray ya abù nu, ay ammu na ya bíláng na, áta am-ammu nakayu pà nang. ³¹ Ay túya akkan kayu wa magansing ta napà-patag kayu kaggína may oray adu kadayán na an-anù. Awan màwa kadakayu wa akkan na uray ne Ama,” nán na.

Daya mangituláyaw kiya akiapu da ke Jesus

(*Luc. 12:8-9*)

³²“Ay ngámin daya mangipakammu kadaya tolay nga iyà ya Apu da, ay tu dayán daya ikagì nga tolay ku ke Ama nga atán ka lángit. ³³Ngamay nu iinna ya mangituláyaw kiyà kadaya tolay, ay rabbang na nga ituláyaw kuda pe kiya Amà nga atán ka lángit.”

Ya agsisibna daya tolay ka uray

(*Luc. 12:51-53; 14:26-27*)

³⁴“Akkan nu nán nga ya gapu naya nelalbet ku, ay mangidde ka napiya nga panagbubúlun daya ngámin tolay. Ata ya nelalbet ku, ay ittu ya panggayatán daya tolay nga magsisibna ka uray. ³⁵Ata gapu kiya nelalbet ku, ay màwa nga:

Ya an-anà a laláki ay kaguráan na ya ama na,
ay se ya an-anà nga babay, ay kaguráan na pe ya ina na,
ay se magkagúra pe daya magkatugángan na babbay.

³⁶Ay màwa pe, nga ya kagúra naya isa nga tolay, ay daya akkobung na kampela ngin nin.

³⁷Ay akkan rumbang nga makiapu kiyà daya tolay ya tu dala pà-pàgan daya ama da se ina da may iyà. Ay ummán pe kadaya tolay ya pà-pàgan da daya annánà da may iyà. ³⁸Ay akkan pe rumbang nga makiapu ya isa nga tolay kiyà nu akkan na nga iturad daya kapal-palakkán na gapu kiyà se nu akkan na mebulun peyang kiyà. ³⁹Ay daya magkikenga kiya biyág da kídì ya kalawagán, ay killotán da ya biyág ga áwan panda. Ay daya makiránud gapu kiyà, ay tu dayán daya middán ka biyág ga áwan panda.”

Ya tangdán daya manangaíli kadaya nebon ne Jesus

(*Mar. 9:41*)

⁴⁰“Ay nu iinna ya manangaíli kadakayu, ay bílang iyà ya sinangaíli da, ay daya manangaíli kiyà, ay bílang nga sinangaíli da ya nangibon kiyà. ⁴¹Ay daya manangaíli kiya pagbàbànanan ne Dios gapu ta ammu da nga pagbàbànanan ne Dios da, ay mepáda ya tangdán da kitu tangdán tu

pagbàbànanan ne Dios. Ay ummán pe kadaya manangaíli kadaya namáru wa tolay gapu ta ammu da nga namáru da, ay mepáda ya tangdán da kiya tangdán tu namáru wa tolay nga sinangaíli da. ⁴²Ay oray iinna ya sumeng kadaya áwan sásasad da tolay ku, oray ya mangidde ka danum mala kaggída, ay akkan wayya nga di magunggunaán,” nán na.

Tu nangngiparob ne Juan na marammawtisár kadatu tù-tùgúdán na ke Jesus

(Luc. 7:18-23)

11 Ay kane mabalin ne Jesus sa mamílin kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, ay nawe nagtùgud se nagbàbànan kadatu il-íli nga adanni kitúni.

²Ay kane magína natu Juan na marammawtisár nga atán kitu agbalúdán datu kuk-kuwaan naya Cristo, ay nangipàrob kadatu tù-tùgúdán na ke Jesus. ³Ay nán da ke Jesus, “Ikaw win kanu tu nekar-kari kadakami nga umbet onu atán pikam sabáli nga idaggán mi,” nán da. ⁴Ay, “Magulli kayun ta ikagi nu ke Juan ngámin daya nag-agína nu se nas-asingan nu,” nán ne Jesus kaggída. ⁵“Daya kúláp ay makasingan da ngin, ay makadalen pe yin daya pílay, ay se naagásan pe yin daya maglappang. Makagína pe yin daya bangngag, ay napaltu pe yin daya natay, ay se nebàbànan pe yin ya Napiya nga Dámag panggap ki angngituráy ne Dios kadaya nakal-allà. ⁶Ay kagiyan nu pe kaggína nga, maganggam daya tolay ya akkan maduw-duwa kiyà,” nán na kadatu tù-tùgúdán ne Juan.

Tu nebàbànan ne Jesus panggap kitu Juan

(Luc. 7:24-35)

⁷Ay kane likud da ngin, ay nagbàbànan ne Jesus kadatu adu wa tolay ka mepanggap ke Juan nga nán na, “Kitu inannatang nu ke Juan ka ir-ir-er, nágan natu nawe nu siningan? Datu pattáw wa sal-saluysoyán naya bal-báli? ⁸Ay nágan na lugud ya we nu siningan kitúni? Tolay ya nakabádu ka napiya? Daya tolay ya napiya ya bad-bádu da, ay balay ári ya pag-agyanán da. ⁹Ay tura kayu lugud da nawe? Nágan lugud tu nawe nu siningan kitu ir-ir-er? Isa nga pagbàbànanan ne Dios tu we nu siningan?

11:2 Misáya kam ya Cristo.

Kurug yán, ta nán ku kadakayu wa nadà-dáyaw may daya kadúwán na pagbàbànanan ne Dios nge Juan. ¹⁰ Ata e Juan ya kepapannán datu nesúrát ta kinag-kagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na,

‘Gínám ya kagiyan ku.

Mangibon nà ka pagbàbànanan ku

nga maginunna kikaw,

nga mamagsagána kadaya tolay kiya ilalbet mu,’

nán na.”

¹¹ “Ay kagiyan ku kurug kadakayu nga kadaya ngámin tolay, ay áwan pikam neanà a mebíláng nga nangátu may e Juan na marammawtisár. Ngamay oray daya áwan sáasáad da meráman kadaya iturayán ne Dios, ay bíláng nga nangà-ngátu da may e Juan. ¹² Ay nanggayát kitu inagbàbànan ne Juan, ay makiranut daya adu wa tolay ya maminya tutu wala nga meráman kiya pangiturayán ne Dios, ay oray pe daya nadakè. ¹³ Ata datu nesur-súrát tu Moses se datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios ya nangipakammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios panda kitu nelaltuwád ne Juan. ¹⁴ Ay nu piyán nu wa awátan ya piyán ku wa kagiyan, tu bátug Eliás nga nán datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga umbet, ay e Juan kam. ¹⁵ Ay dakayu wa makagína kadedi, ay lam-lamtan nu pà nang daya magina nu,” nán ne Jesus.

¹⁶ Ay nán na manin, “Nágan nád naya pangiarígán ku kadakayu wa tolay kídi ya al-algaw? Iárig takayu kadaya annánà kiya amuwág ga maggaangréd. Ay nán da kadakayu daya kaangréd nu. ¹⁷ ‘Magtukár kami ta magsála kayu,’ nán da may maddi kayu mà magsála. Ay, ‘Magkansiyon kami ka nakùkùlelà,’ nán da, may maddi kayu pe ya sumángit. ¹⁸ Tu dayán ya árig nu ta akkan ta ammu ya piyán nu. Ata inumbet te Juan na maddi mepangán se maddi mepaginum, ay nán nu wa naar-aránan. ¹⁹ Ay kane inumbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay se yà a mepangán se maginum, ay nán nu manin nga, ‘Sinnan nu kod ya tolay kiyán! Maglin-linát se maging-inglaw!’ nán nu. ‘Bungguy na daya magpab-pabayad ka buis nga nadakè se daya maragbas-básul,’ nán nu. Ngamay oray nu ummán, ay mepassingan na kurug ya kinasírib ne Dios gapu kadaya napiya nga mà-màwa,” nán ne Jesus.

11:11 Ya mabalin na gapu na nga bíláng nangà-ngátu daya áwan sáasáad nga meráman kadaya iturayán ne Dios, ay ad-adu daya mammuwán da mepanggap ke Jesus may e Juan.

Datu tolay kadatu il-íli nga akkan mangur-kurug

(Luc. 10:13-15)

²⁰Ay se yala inal-alngán ne Jesus datu tolay kadatu il-íli nga nangipassingannán na kadatu adu wa nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na. Ata akkan da nga nakappoli kadatu bas-básul da. ²¹Ay nán na, “Kakal-kalakkán kayu wa iCorazin! Ay nakal-allà kayu pe nga iBetsaida, áta akkan kayu pikam ma nakappoli kadaya bas-básul nu. Ay nu ka íli Tiro se Sidon ya nangwaán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepassingan ku kadakayu, oray akkan da mangurug ke Dios, ay nabayág da kuma ngin na nepassingan nga nakappoli da kadaya bas-básul da kiya agbádu da ka langgusti se agtap-tápur da ka abu kadatu úlu da. ²²Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iTiro se iSidon may dakayu. ²³Ay dakayu pe nga iCapernaum, nu nán nu wa mepangátu kayu panda ka lángit, ay akkan! Ta merungsap kayu ka impiyernu! Ata nung kuma nu ka íli Sodom ya nangipassingannán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepas-passingan ku kadakayu, ay atán kuma kam tu íli Sodom ka panda kídi. ²⁴Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iSodom may dakayu,” nán ne Jesus.

Pagimangan ne Jesus daya umbet kaggína

(Luc. 10:21-22)

²⁵Ay kitun pe nga oras, ay nán ne Jesus, “Magiyáman nà kikaw Ama nga Apu ka lángit se kídi kalawagán, ta nelingalingad mu ya kepapannán dedi ya kuk-kuwaam kadaya magkuna nga nasírib da se kadaya atán ádal. Ngamay nepakammum kadaya tolay ya ummán ka uray an-anà ya uray da. ²⁶Magiyáman nà kurug kikaw Ama, áta ittu mà ya pagangammám.”

²⁷Ay nán manin ne Jesus, “Iyà ya nangipiyáran ne Ama kadaya ngámíngámin. Ay áwan ya kurug ga makammu kiya An-anà nu di tittu we Ama, ay áwan pe ya kurug ga makammu kiya Ama, nu di iyà ala nga An-anà na se daya piyán ku wa pangipakammuwán kaggína.

²⁸Umbet kayu kiyà, dakayu wa mun-onawán se madam-damtán, ta pagimangan takayu. ²⁹Surútan nu daya ipasúrut ku, ay se magsur-súru

---

11:28 Ya mabalin na nán kídi ya daya adu wa lin-lintag ga sur-surútan da.

kayu pe kiyà. Ata napakumbaba ngà se natulù à. Ay túyán ya akasmà nu win kiya pagimangán daya ur-uray nu ka áwan panda. ³⁰Ata daya ipasúrut ku ay nalapat da, ay se nalangpaw wala daya bátug ipakagtù kadakayu.”

Ya mepanggap kadaya kannaw kiya algaw wa aggiimáng

(*Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-5*)

12 Ay akkan nabayág ka panda, ay nanalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na ki katrigowán, ay Sabado kitun. Ay gapu ta nabisinán datu tù-tùgúdán na, ay nangdut da kadatu dáwa, ay se da bùsílán nga kanan. ²Ngamay kane masingan datu Pariseo tu agbùsil da, ay nán da ke Jesus, “Ye sinnam kod daya tù-tùgúdám! Tura da kuwaan ya ipàdaw naya lintag tada ki algaw wa aggiimáng!” nán da.

³Ay nán na kaggída, “Akkan nu pikam nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da?” nán na. ⁴“Ay nawe da mà kitu nengágan ka balay ne Dios, ay se da kanan tu sinápáy ya nedátun ke Dios. Ay kannaw mà pe kaggída ya mangán kitun nu di daya pappádi yala. ⁵Ay akkan nu nád pe nabása ta kitu nesur-súrát natu Moses, nga kiya algaw wa panaggiimáng, ay akkan magimáng daya pappádi gapu ki ubra da. Ay akkan da mà wayya nga mapabásul datun! ⁶Ngamay ikagì kadakayu wa atán kídì ya natù-turáy may daya lin-lintag ki Templo. ⁷Ay akkan nu kuma pabasúlan daya áwan bas-básul, nu ammu nu kuma ngala ya sarut nedi ya nesúrát kitun: ‘Ya agkallà nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà nga akkan daya dátun nu kiyà,’ nán na. ⁸Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya makammu kiya kurug mepanggap kiya algaw wa panaggiimáng,” nán na.

Tu nangngágas ne Jesus kitu laláki nga nagngasa ya íma na

(*Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11*)

⁹Ay se yala nangaw-át te Jesus kitu sinagoga da. ¹⁰Uwad laláki kitúni nga nagngasa tu isa nga íma na. Ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán

---

12:2 Ibílang da ka magubra tu kuwaan da nga magbùsil.

12:4 Nidde natu pádi tu sinápáy kaggída.

da, “Meallang nád ya mangágas ki algaw wa aggiimáng?” nán da, áta pagsapúlán da ka ipabásul da kaggína.

¹¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída “Kas pangarígan, ya isa kadakayu, ay atán karneru na nga nepisù kiya abbut ki algaw wa aggiimáng, akkan nu nád 'we alà?” nán na. ¹² “Ay nabà-banor mà ya tolay may iya karneru! Ay túya umannúgut kiya lintag ya mangwa ka napiya ki algaw wa panaggiimáng,” nán na.

¹³ Ay se na nán kitu tolay, “Ùnatam ya ímam,” nán na, ay inùnát kurug natu laláki tu íma na, ay pummiya nga ummán kitu isa nga íma na pe yin. ¹⁴ Ay datu Pariseo, ay nagkirut da nga nawe se da naggaamomán nu mapaanna ya ammatay da kaggína.

Ya piníli ne Dios nga nebon na

¹⁵ Ay kane nammuwán ne Jesus idi, ay nagtálaw kitúni. Ay adu datu gummunud kaggína. Ay pinabílag na ngámin datu atán sin-sinakit. ¹⁶ Ay binílin nada nga akkan da din na iwar-waragáwag ya mepanggap kaggína. ¹⁷ Ay nàwa idi, ta senu mammuwán nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídi:

¹⁸ “Tu idi ya piníli a bobonan ku.

Aggína ya pà-pàgan ku

se aggína ya pagangammán ku pànanang pe.

Ialúbù ya Ispiritù kaggína,

ay aggína ya mangipakammu kadaya akkan Judyu nu mapaanna ya akkan ammasul ne Dios kaggída.

¹⁹ Akkan na makisaw-sáwad se akkan naggat ya aggúni na pe.

Akkan magina kadaya kal-kalsáda ya agbàbànan na.

²⁰ Politan na daya naparpár ra bassáw,

ay se pagàngan na pe daya magim-immamátay ya ingki, ka panda kiya di na mapangábà tutu wala ya kinapiya.

²¹ Ay aggína ya namnamáan daya akkan Judyu,”

nán na.

Ya pannakabalin ne Jesus nga mamatálaw kadaya áran

(*Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23*)

²² Ay se yala uwad da nga nangilbet ka laláki ya pinagúmal se kinúláp daya áran na nagunag kaggína. Ay inagásan ne Jesus, ay díkod nakapagúni se nakasingan tu laláki yin. ²³ Ay pinagballà datu adu wa tolay. Ay nán da, “Akkan nád tu idi ya gaka tu Ari David nga ittu ya Nebon ne Dios?” nán da.

²⁴ Ngamay kane magina datu Pariseo tun, ay nán da nga summungbát, “Mapatálaw na daya áran a, ta e Beelzebub nga apu daya áran ya mangidde ka pannakabalin na,” nán da nga pamáas ke Jesus.

²⁵ Ngamay ammu ne Jesus nu nágan tu lam-lamtan da. Ay tútu nán na kaggída, “Nu magpapátay kampela ngin nin daya tolay kiya isa nga pangiturayán, ay akkan nanáyun yán na pangiturayán. Ay ummán pe, nu magpapátay kampela ngin nin daya tangeliyán onu daya tangabalay, ay akkan da pe ya nanáyun. ²⁶ Ay ummán pe nu e Sairu kampela ngin nin ya mamatálaw kadaya pumane kaggína, ay mapaanna lugud ya angngituráy na. ²⁷ Ay nu nán nu wa magpatálaw wà kadaya áran gapu kiya pannakabalin ne Beelzebub, ay iinna lugud ya mangidde kadaya pasúrut nu ka pannakabalin da nga mamatálaw kadaya áran, nu akkan e Dios? Ay díkod, daya pasúrut nu kam ya makekagi nga nasábag kayu! ²⁸ Ngamay nu gapu ki Ispiritu ne Dios ya ammatálaw ku kadaya ar-áran, ay atán kadakayu win ya angngituráy ne Dios.

²⁹ Ata akkan mà wayya malnà naya isa tolay ya balay naya nakulnit nga tolay nu di na pikam punnán na pingílan. Ay nu mapíngil na ngin, ay ittu yanin ya akálà na kadaya kuw-kuwa na.

³⁰ Ay daya akkan na umannúgut kiyà, ay tu dayán daya kumagúra kiyà. Ay ummán pe daya akkan mepagurnung kiyà, ay tu dayán daya magaw-awagwag. ³¹ Ay tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Ya mangug-og ke Dios se daya duddúma nga básul, ay mabalin mapakawan dayán. Ngamay ya mangagi ka nadakè panggap kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan mapakawan yán. ³² Ay mapakawan daya mangagi ka nadakè kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ngamay daya mangagi ka nadakè kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan tutu wala mapakawan yán oray ka áwan panda.”

12:29 Ya piyán kagiyan nedi, ay mapatálaw ne Apu Jesus daya ar-áran ta pinalsu nga ngin ne Sairu.

Ya pakelasínán tada kadaya nadakè se daya namáru wa tolay

(Luc. 6:43-45)

³³“Napiya nán nu kiya káyu nu napiya ya búnga na, ay nadakè nán nu nu nadakè ya búnga na, áta mammuwán ya káyu kiya búnga na kampela ngin nin,” nán na. ³⁴Ay nán na kadatu Pariseo, “Dakayu wa ummán ka gaka idaw! Atán nád ya makagi nu wa napiya, ay nadakè kayu? Ata nu nágan naya atán ki lam-lammat nu, ay ittu ya makagi nu. ³⁵Ay ya meúni yala naya namáru wa tolay, ay daya napiya nga lam-lamtan na. Ay ummán pe daya nadakè a tolay, meúni da ngala daya nadakè a lam-lamtan da.

³⁶Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angnukum ne Dios, ay ngámin na barabárang nga nakagi daya tolay, ay sungbátan da ke Dios. ³⁷Ata gapu kadaya makag-kagi nu, ay mapabásul kayu onu akkan,” nán ne Jesus.

**Pagsapúlán datu Pariseo we Jesus
ka pagilasínán da nu aggína ya Nebon ne Dios**

(Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32)

³⁸Ay se yala nán datu duddúma nga magtù-tùgud ki lintag se datu Pariseo, “Misturu,” nán da. “Passingannán nakami mán ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa ka pangilasínán mi nga e Dios ya naggayatán naya pannakabalin mu,” nán da.

³⁹Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, “Inagdakè nu wa tolay kídì yin na al-algaw. Ay akkan pe kurug ya amminya nu ke Dios. Sap-sapúlán nu ya pagilasínán nu ngamay áwan ya mepassingan kadakayu, nu di tittu ya ummán kitu nagilasínán da kitu Jona nga pagbàbànanan ne Dios kitun. ⁴⁰Ata tu Jona, ay tallu walgaw se tallu gabi na kitu sinay natu abay pànanang nga sissida. Ay ummán pe kiyán ya kabayág naya ag-agyán ku kiya lúbù, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ⁴¹Ay nu iya algaw wa angnukum ne Dios, ay pabasúlan daya iNineve daya tolay kídì ya al-algaw, áta nakappoli mà datu iNineve kane magina da tu inagbàbànan tu Jona ka Nineve. Ay atán nà kiddi yin na natù-turáy may tu Jona! ⁴²Ay kiyán na algaw pe, ay pabasúlan pe naya katurayán na babay nga maggayát ka adayyu pànanang nga kalawagán, daya tolay kadedi ya al-algaw. Ata aggína, oray adayyu pà-pànanang tu paggayatán na, ay

inumbet ta nanggina kitu napiya nga isur-súru natu Solomon kitun. Ay atán kídi yin ya natù-turáy may tu Solomon!”

Ya aggulli kammin naya áran kiya nagtaláwan na nga tolay

(Luc. 11:24-26)

⁴³“Nu magtálaw ya áran kiya tolay, ay mawe magdàdàdà kiya ir-ir-er nga magsápul ka pagimangán na. Ay nu áwan na nga masma, ⁴⁴ay nán na kiya uray na, ‘Magulli yà kammin kitu balay ku wa pinanáwan ku,’ nán na. Ay nu magulli, ay se na áwan madatang nga magyán kitu balay na, ay se napiya se nadalus pe, ⁴⁵ay mawe mangalà kadaya pittu pikam ma kabbulun na nga nadà-dakè may aggína, ay se da magunag ngámin kitu tolay. Ay díkod dumà-dakè ya kapàyanán na. Ay ummán pe kídi ya kàwaán daya tolay kadedi ya al-algaw ta dumà-dakè da pe,” nán na.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus

(Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21)

⁴⁶Ay kitu madama nga magbàbànan ne Jesus kadatu tolay, ay inumbet tu ina na se datu wawwági na nga lalláki. Ay nagyán da ngala kitu lasi, ay piyán da nga amomanán. ⁴⁷Ay uwad nanguna kaggína nga, “Atán ka lasi nge inám se da wawwágim, ay piyán daka nga amomanán,” nán na.

⁴⁸Ngamay nán ne Jesus sa sumungbát kaggína, “Inna ya inà se iinna daya wawwági?” nán na. ⁴⁹Ay se na ituldu datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Tu mà dedi daya mebíláng inà se daya wawwági,” nán na. ⁵⁰“Ata oray iinna nga mangwa kadaya piyán ne Ama ka lángit, ay tu dayán daya bílang wawwági se inà,” nán ne Jesus.

Ya pangárig mepanggap kiya tolay ya nawe nagwárit ka aggì

(Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8)

13 Ay kitun kam ma algaw, ay lummawán ne Jesus kitu balay, ay se yala nawe nagtutúgaw kitu kapanágan tu pisung. ²Ay adu pà nang datu tolay ya gummánat kaggína. Ay díkod, nawe nagtugaw kitu biray se la umàráng kadatu tolay nga nagtutúgaw wala kitu kapanágan.

³ Ay adu datu netù-tùgud na ngamay nepangárig nada. Ay nán na nga nagpangárig, “Uwad tolay ya nawe nagwárit ka aggi ka tálun na. ⁴ Kaggína nga magwárit tin, ay nagdittág datu duddúma kitu dálen. Ay inumbet datu an-anù se da immin sinimtuán. ⁵ Ay nagdittág datu duddúma nga aggi kitu nalus-án na pínát, ay nakaru da nga tumúbu, ta akkan da lugud nadarúnán pà nang. ⁶ Ay kane sumínág, ay nalaylay da ngala se nakarsiyán da, ta akkan da nakapaggamut pà nang. ⁷ Ay nagdittág datu duddúma nga aggi kitu agkadtán. Ay tummúbu da may tummúbu pe datu kaddat nga ittu datu naníput kadatu tumúbu wa aggi. ⁸ Ay datu duddúma nga aggi, ay nagdittág da kitu kadam-aggán natu lusà. Ay nagbúnga da. Ay adu tutu wala ya bunga datu duddúma, ay ad-adu kam ya búnga datu duddúma, ay annung na pe ya búnga datu duddúma. ⁹ Ay dakayu wa maggigína kídi, ay lam-lamtan nu pà nang ya nagína nu,” nán ne Jesus.

Ya panggap naya agpangárig ne Jesus

(Mar. 4:10-12; Luc. 8:9-10)

¹⁰ Ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína, ay se da nán, “Taanna, turám ipangárig ya magtùgud kadaya tolay?” nán da.

¹¹ Ay tútu sumungbát te Jesus kaggída nga nán na, “Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ngamay kaggída ay akkan. ¹² Ata dakayu wa atán angngurug, ay maamúngán daya ammu nu, ta senu umadu pà nang. Ngamay daya áwan na angngurug, ay mippà oray ya bittì a ammu da. ¹³ Ay túya gapu na nga pabeg pangárig ya angngikagì kaggída, áta maddi da mà ilasínán ya angngituráy ne Dios oray sisinnán da, ay se maddi da pe ya awátan oray giginán da. ¹⁴ Ay díkod mapagintutuwan kaggída tu nán natu Isaias nga,

‘Oray maggigína kayu wala nga maggigína, ay akkan kayu makaáwat.

Ay oray singan kayu wala nga singan, ay akkan kayu wa makalásin.

¹⁵ Ata nagkulnit tin ya uray daya tul-tolay.

Ay pinagbangngag da daya talínga da ngin, ay se pinagkúláp da daya mata da.

Ata galù da nga makagína da se makasingan da,

ay maawátan da se masingan da ya kà-kàwaán da.
 Ay magulli da kiyà,' nán ne Dios, 'ay pakawanan kuda
 kadaya bas-básul da,' nán na.

¹⁶Ngamay maganggam kayu ta malásin nu daya masingan nu, se maawátan nu daya magina nu. ¹⁷Ay kurug ya nán ku kadakayu nga adu kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun, se datu namáru wa tolay ya maminya tutu wala nga makasingan kadaya nas-asingan nu, se makagina kadaya nag-agina nu, ngamay akkan da nga nasingan se nagina.”

**Tu nanggilaw-lawág ne Jesus kitu pangárig
 panggap kitu tolay ya nagwárit ka aggi**

(Mar. 4:13-20; Luc. 8:11-15)

¹⁸“Ay ginán nu lugud ya kepapannán natu pangárig mepanggap kitu tolay ya nawe nagwárit ka aggi. ¹⁹Nu atán makagina kiya bàbànan na mepanggap ki angngituráy ne Dios, ay se akkan na nga maawátan, ay umbet te Sairu wa mangippà kitu nagina na. Túyán ya árig datu aggi a nagdittág ki dálen. ²⁰Ay tu nalus-án na pínát ta nagdittagán datu aggi, ay meárig da kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay sikkaanggam da nga nangurug. ²¹Ngamay akkan na nepalam-lammat kaggída tu nagina da. Ay túya akkan nagbayág, ay naglikud da ngin kane umbet ya kapar-parigátan se kapal-palakkán da, gapu kitu bàbànan na nagina da. ²²Ay tu agkadtán nga nagdittagán datu aggi, ay meárig kadaya makagina kiya bàbànan ne Dios, ay se da nga nangurug. Ngamay gapu ki lid-lídug da kídi ya kalawagán se ya amminya da kiya kinabánang, ay napsílan tu nammuwán da. Ay díkod áwan nagbal-balínán natu nagina da. ²³Ay tu nadam-ag ga lusà a nagdittagán datu aggi, ay árig kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay naawátan da pe. Ay nagbúnga da. Adu búnga datu duddúma, ad-adu pe ya búnga datu duddúma, ay datu duddúma ay adu pànanng ya búnga da,” nán ne Jesus.

Tu pangárig ne Jesus panggap kadaya kaddat kiya kammayán

²⁴Ay nagpangárig manin ne Jesus kaggída. Ay nán na, “Ummán pe kídi ya kearígán naya pangiturayán ne Dios. Nawe ya isa nga tolay ya magwárit ka aggi. Ay tu aggi a newárit na, ay áwan na kibukibug. ²⁵Ngamay kane

matúdug ngámin datu tolay yin, ay nawe tu kalínga na nga nagwárit pe ka bukal kaddat, ay se la nawe yin. ²⁶ Ay díkod, kane magdadakkal datu trígo, ay se da nagbúnga, ay malásin pe yin datu kad-kaddat.

²⁷ Ay díkod datu asassu natu makin-kuwa kitu tálun, ay inumbet da, ay nán da kaggína, ‘Apu, di mà áwan kibukibug ga aggì tu newárit mu kiya tálun? Ay ka wàna lugud ya naggayatán daya kaddat?’ nán da. ²⁸ ‘Ya kumalínga kiyà ya nangippáy kadayán!’ nán na kaggída. ‘Ay piyán mu lugud nu mawe mida nga bàdútán?’ nán da. ²⁹ Ngamay, ‘Akkan,’ nán na. ‘Ata get nu metangabàdut nu daya trígo nu bàdútán nu daya kaddat. ³⁰ Dítán da ngala. Bay-án nuda nga metangaabay kadaya trígo. Ta nu aggagáni, ay kagiyan ku wala kadaya maggáni nga bàdútán da nga munna daya kaddat se da nga pastan da se dada nga sìdúgan. Ay se da ngala ganiyan ya trígo, ay se dada ipintà kiya álang ku,’ nán na,” nán ne Jesus nga nagpangárig.

Ya pangárig mepanggap kiya bì-bitì a bukal

(Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-19)

³¹ Ay uwad manin na isa nga pangárig ga nebàbànan ne Jesus kadatu tolay. Ay nán na, “Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig pe kiya bukal kaykayu nga mustása nga nemúla naya isa nga tolay. ³² Bì-bitì a bukal ngamay nu umabay, ay ittu win ya kabayyán nin kadaya ngámin kaykayu. Ay nagbalin ka káyu wa mabalin na pagsùbútán daya an-anù,” nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya pamalbád

(Luc. 13:20-21)

³³ Ay uwad manin na pangárig ne Jesus nga nán na, “Ya angngituráy ne Dios, ay meárig ka bittì a pamalbád nga nekibug naya isa nga babay kiya limmug na nga arína. Ay ummarà tu pamalbád, ay díkod linumbád ngámin tu tallu wa là-lata nga arína,” nán ne Jesus.

³⁴ Nepangárig ne Jesus ya inangngagi na kadedi kadatu tolay. Awan na nga nebàbànan kaggída nga akkan na nga nepangárig. ³⁵ Kinuwa na datun, ta senu màwa nga kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, “Idalen ku ka pangárig ya makibàbànan kaggída. Ay

ipakammù kaggída ngámin daya akkan pikam ma nepakammu panda kitu nekàwa nedi ya kalawagán,” nán na.

Nesarután ne Jesus tu pangárig panggap kadatu kaddat

³⁶ Ay se la pinanáwan ne Jesus datu adu wa tolay, ay se linumnà kitu balay. Ay inunud pe datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, “Ilaw-lawág mu mán kadakami ya sarut natu pangárig mepanggap kadatu kaddat kitu tálun.”

³⁷ Ay summungbát ta nán na, “Tu nagwárit kitu napiya nga aggì, ay ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³⁸ Ay tu tálun, ay ya kalawagán ni. Datu napiya nga aggì, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Dios. Ay datu kaddat, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Sairu. ³⁹ Ay tu kumalínga kiyà nga ittu ya nangiwarit kaggída, ay e Sairu. Tu kagáni da, ay ittu ya ipappanda naya kalawagán. Ay datu maggáni, ay daya anghel.

⁴⁰ Ay nu wà ummán naya kaurnung se kasidug datu kaddat, ay ummán pe kiyán ya màwa kadaya nadakè a tolay kiya ipappanda naya kalawagán. ⁴¹ Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ibon ku daya anghel la mawe nga mangurnung kadaya ngámin tolay ya paggayatán naya panagbas-básul se daya ngámin tolay ya nadakè kuk-kuwaan, ay se dada nga isibna kadaya itur-turayán ne Dios. ⁴² Ay se dada nga isungap kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da. ⁴³ Ay daya annánà ne Dios, ay atán da ngin kiya pangiturayán naya Ama da nga dumiladiláng da nga ummán kiya mata. Ay dakayu wa malagpat ta manggina, ay lam-lamtan nu pànang daya magina nu,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag nga kuw-kuwa nga nekubkob

⁴⁴ “Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya napatag pànang nga kuw-kuwa nga nekubkob kiya unag tálun nga nasmà naya isa nga tolay ya maglà-láku. Ay kane masmà na, ay tinàbúnán na pikam, áta ningbáwan. Ay se yala nagulli ka balay da, ay se na iláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na mawe gatárgan tun na lusà,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag ga perlas

⁴⁵Ya angngituráy ne Dios, ay meárig pe kídí: Uwad isa nga tolay ya maglà-láku nga magsap-sápul kadaya napatag ga perlas. ⁴⁶Ay kane makasuwa ka isa nga napatag pà-pànang nga perlas, ay nawe na neláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na nga gatángan tun.

Ya pangárig panggap ka dàlis

⁴⁷“Ya pangiturayán ne Dios, ay ummán pe ka dàlis nga medàlis kiya bebay, ay se makàlà ka ngámin na baláki daya sissida. ⁴⁸Ay kane adu tutu wala ngin tu màna da, ay rinùrut da tu dàlis ka gàdáng, ay se da nga piliyán. Datu napiya, ay ittu datun datu nippáy da ki kiláwag da, ay datu nadakè, ay nippà dada. ⁴⁹Ay ummán pe kídí ya màwa kiya ipappanda naya kalawagán. Umbet daya anghel la mangisibna kadaya nadakè a tolay kadaya namáru. ⁵⁰Ay daya nadakè, ay mesungap da kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da.”

Ya pangárig panggap kadaya baru se dadán na kuw-kuwa

⁵¹Ay se yala saludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Maawátan nu ngámin dedi?” nán na. “Ò,” nán da nga summungbát.

⁵²Ay se na nán kaggída, “Ay lugud, nu atán na magtù-tùgud ki lintag ga mangammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya nabànéng nga tolay nga mangilawán kadaya bar-baru se dadán na kuw-kuwa na kiya aggisiruán na,” nán na.

Tu nammáas datu iNazaret ke Jesus

(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

⁵³Ay kane mabalin ne Jesus sin na magkakagi kadatun na pangárig, ay nagtálaw kitúni. ⁵⁴Ay se la mawe kitu íli na kampela ngin. Ay nangisur-súru kitu sinagoga da. Ay nasdaáwan datu naggigina kaggína. Ay nán da, “Kawà

13:45 Ya perlas, ay ummán ka búngut may libbutu, nga maggayát ki kabíbi ka bebay. **13:52** Ya mabalin na sarut nedi, ay mabalin na nga itùgud daya napadán na ammu na se daya apakammu na.

nád ya naggayatán naya sírib nedi ya tolay se ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa? ⁵⁵Di mà an-anà natu karpinteru yán? Di mà e Maria ya ina na? Ay de James se Jose, se Simon, se Judas daya wawwági na?” nán da. ⁵⁶“Ay magag-agyán pe kídi daya wawwági na nga babbay! Ay kawà na nád lugud ya nangalakkán na kiya sírib na se kababalin na?” nán da. ⁵⁷Ay tútu akkan da pinatag ge Jesus.

Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Maday-dáyaw ya pagbàbànanan ne Dios kadaya oray wà na nga íli, malaksid dala kiya íli na kampela ngin nin se kadaya akkobung na,” nán na. ⁵⁸Ay akkan nangipassingan ka adu wa nakas-kasdáaw kitúni, gapu kitu akkan da angngurug kaggína.

Tu nammatay da kitu Juan na marammawtisár

(*Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9*)

14 Kitun na tiyampu, ay nadámag natu Ari Herodes ya mepanggap ke Jesus. ²Ay díkod, nán na kadatu bobonan na, “Aggína tu Juan na marammawtisár nga linumtu kammin, ay túya atán pannakabalin na nga mangwa kadayán na nakas-kasdáaw,” nán na.

³Ata tu Herodes tu nangipatiliw kitu Juan. Ay pinapíngil na, ay se na nepebálud pe. Kinuwa na tun gapu kitu Herodias nga ípág na nga atáwa natu Felipe nga wagi na. ⁴Ay kagiyan peyang tu Juan kitu Herodes nga, “Nadakè nga atawán mu ya ípág mu,” nán na. ⁵Ay gapu kídi, ay patayan kuma natu Herodes tu Juan, ngamay umamà kadatu Judyu, áta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan.

⁶Ay kane umbet tu algaw wa nekeanà tu Herodes, ay nagsay-am da. Ay nagsála tu babbalásang nga an-anà tu Herodias kitu àràng ngámin datu adu wa sangaíli na. Ay gapu ta naanggammán tutu wala pà nang tu Herodes, ⁷ay tútu nekar-kari na tutu wala kitu babbalásang nga idde na oray nágan na nga agngan na. ⁸Ay gapu ta binílin natu ina na, ay nán na, “Iddem kiyà kídi yin ya úlu ne Juan na marammawtisár, ay ippáy mu kiya paláter,” nán na, áta ittu tu pekagi natu ina na. ⁹Ay nagpannakit pà nang tu ári, ngamay gapu ta nekar-kari na, ay se àràng pe datu sangaíli na ya nagkariyán na, ay tútu pinidde na ngala ngin kitu babbalásang tu agngan na. ¹⁰Ay díkod, pinapútul na tu Juan nga atán kitu agba-balúdán. ¹¹Ay nippáy da tu úlu na ki paláter, ay se da nippan kitu babbalásang nga ittu tu nawe na nga nidde kitu ina na. ¹²Ay díkod nawe inalà datu

tù-tùgúdán natu Juan tu baggi na se da netaman. Ay se da nawe pe ya nekagi ke Jesus tu nàwa.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ay kane magìna ne Jesus tu dámag, ay nagtálaw kitúni. Nagtakay kitu biray se la nawe nga magasissa kitu ir-ir-er. Ngamay kane mammuwán datu adu wa tolay, ay nagtálaw da kadatu il-íli da, ay se da ummunud ke Jesus. Ay nagdal-dalen da ngala. ¹⁴ Ay kane maglagsi ye Jesus kitu biray, ay nasingan na datu adu tutu wala nga tolay. Ay nakalakkán pà nang kaggída, ay inagásan na datu atán sin-sinakit kaggída.

¹⁵ Ay kane din na gumídagídám min, ay inumbet datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, “Gídám min, ay áwan ta pe ammu wa babalay kídí ir-ir-er. Ay túya papannan mu wala ngin daya tolay kadaya íli nga magsápul ka gatáangan da nga kanan da,” nán da.

¹⁶ Ay nán ne Jesus, “Akkan da masápul ya mawe. Iddán nuda ka kanan da,” nán na. ¹⁷ Ay tútu nán da kaggína, “Lim-limma bukal sinápay se dudduwa ngabgi nga sissida mà ala ya atán,” nán da. ¹⁸ Ay tútu, “Ílbet nuda kídí,” nán na kaggída. ¹⁹ Ay pinagtugaw na datu tolay kitu kakadtán. Inalà na datu sinápay se sissida, ay se la naglángad da magiyáman gapu kadatun. Ay se na nga sinappitappig se na nga idde kadatu tù-tùgúdán na, nga ittu datu nidde da kadatu tolay. ²⁰ Ay nangán da ngámin, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakùnud pikam datu tù-tùgúdán na ka sangapúlu se duwa baki nga bunna da. ²¹ Ay moli limma ríbu tu bíláng datu lalláki nga nangán. Ay akkan netangabílang datu babbay se annánà.

Tu nannalen ne Jesus kitu otun danum

(Mar. 6:45-52; Jn. 6:15-21)

²² Ay se yala nga pinagtakay ne Jesus datu tù-tùgúdán na kitu biray, ay se nada pinaginunna nga magbatta. Ay se na pe yin papannan datu adu wa tolay. ²³ Ay kane mabuwà na datu adu wa tolay, ay nanùdu wa nagas-asissa kitu bantay ta magkarárag. Ay sissa ngala kitúni panda kitu gabi. ²⁴ Ngamay kitun na oras, ay nawáyad din tu biray kitu naday-ág ga pisung. Ay mepalupalun tu biray da, áta mepasabat tu báli kaggída.

²⁵ Ay kane din na danni láwa ngin, ay dinatang ne Jesus da kitu giyán da. Ay nagdal-dalen kitu otun tu danum. ²⁶ Ay kane din na masingan datu tù-tùgúdán na nga magdal-dalen kitu danum, ay nagansing da tutu wala nga nán da nga nakasáraw, “Balangobáng!” nán da. ²⁷ Ngamay dágus sala nga nagúni nge Jesus nga nán na, “Akkan kayu wa magan-anansing ta iyà kam ide. Akkan kayu wa malídug,” nán na.

²⁸ Ay tútu, “Apu,” nán ne Pedro. “Nu kurug ga ikaw yán, ay palbetan nà mán na manalen ki otun danum,” nán na. ²⁹ Ay tútu, “Umbet ka a,” nán ne Jesus. Ay díkod naglagsi ye Pedro kitu biray se la manalen kitu otun danum ma mameyag kitu giyán ne Jesus. ³⁰ Ngamay kane mà mud na tu báli, ay nagansing. Ay ittu win tu inanggayát na nga umlad din. Ay tútu nakasáraw nga nán na, “Apu alá nà!” nán na. ³¹ Ay tútu kinaru ne Jesus nga dinugkam tu íma ne Pedro, ay se na nga gamnítan nga nán na, “Inagkabitti naya angngurug mu ta! Taanna, tura ka naggad-gadduwa ta!” nán na. ³² Ay tútu nagtakay da nga duwa ngin kitu biray da, ay nakusap pe yin tu báli.

³³ Ay datu atán kitu biray, ay dinay-dáyaw da nge Jesus nga nán da, “Kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu iGenesaret ta magtatakit

(Mar. 6:53-56)

³⁴ Ay kane din na dummung de Jesus sin ka dammáng, ay gummàdáng da ka Genesaret. ³⁵ Ay kane malásin datu tolay kitúni ye Jesus, ay nedámag da kadatu ngámin tolay kitúni ya íli. Ay díkod nilbetán da ngámin datu magtatakit, ta paagásan dada kaggína. ³⁶ Ay nakim-imallà da kaggína ta túbítan da kuma oray tu arumaymá y natu bádu na ngala. Ay ngámin datu nakatùbit, ay bummílag da ngámin.

Ya gagángay mepanggap kiya panagbaggu

(Mar. 7:1-13)

15 Ay se yala uwad da nga Pariseo se datu magtù-tùgud kadatu lin-lintag ga gayát ka Jerusalem nga inumbet ta magsaludsud ke Jesus nga nán da, ² “Taanna, tura akkan kurugan daya tù-tùgúdán mu ya

nesur-súru wa gangay datu mannákam tada mepanggap kiya panagbaggu? Mangán da ngala nga akkan na magbaggu,” nán da.

³ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Ay dakayu, taanna, tura nu akkan kurugan ya bílin ne Dios gapu wala kadaya gagángay nu wa sur-surútan nu? ⁴ Ata nán naya bílin ne Dios nga, ‘Ipatag mu ya amám se inám,’ ay nán na pe nga, ‘Ngámin daya makakagi ka nadakè kiya ama na se ina na, ay masápul la matay,’ nán na. ⁵ Ngamay isúru nu mà nga nu atán ya tolay nga atán ya iseng na kuma kiya ama na onu ina na, ay annung na nga nán kaggída, ‘Iddè kuma idi ka iseng ku kadakayu, may akkan ku wa midde yin ta iddè ke Dios,’ nán na. ⁶ Ay díkod yán na tolay, ay akkan na nga masápul la ipatag ya ama na. Ay nu ummán kiyán, ay akkan nu win na pinagan-anu ya bílin ne Dios, gapu wala kiya angngikurug nu kadaya gagángay nu. ⁷ Dakayu wa magpì-pimáru! Kurug tu nán tu Isaias kitun mepanggap kadakayu, kitu inagkuna na nga,

⁸ ‘Dayáwan dà dedi ya tolay ngamay kiya úni da ngala.

Ata ya kurug na, ay adayyu daya ur-uray da kiyà.

⁹ Ay túya áwan sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà, áta daya gagángay tolay yala daya isur-súru da, nga nán da nga bílin pe ne Dios sin,” nán ne Jesus.

Daya mamaragit kiya tolay

(*Mar. 7:14-23*)

¹⁰ Ay pinaderun ne Jesus datu adu wa tolay, ay se na nán kaggída, “Gínán nu ya ikagiyán ku, ay se awátan nu pe. ¹¹ Ya mamar-paragit kiya isa nga tolay, ay akkan wayya nga ya kanan na nu di daya iúni na.”

¹² Ay se yala inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Ammum nga napasagídán datu Pariseo gapu kitu nagina da nga kinagim?” nán da. ¹³ Ay nán ne Jesus sa summungbát, “Ngámin daya múla nga akkan nemúla naya Amà ka lángit, ay masápul la mabàdut da. ¹⁴ Pagdudoray nuda ngala. Ata árig da ya kúláp pa magbaybay. Ay nu baybáyan naya kúláp ya páda na nga kúláp, ay mepisù da nga duwa ki abbut,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán ne Pedro kaggína, “Ikagim mán kadakami ya sarut natu pangárig mu,” nán na. ¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus, “Akkan nu pikam pe maawátan ta! ¹⁷ Akkan nu wa ammu wa ngámin daya itàmul naya tolay nga kanan na, ay mawe kiya sinay na, ay se lumawán kammin. ¹⁸ Ngamay

daya iúni na nga maggayát kiya uray na, ay ittu yán ya mamaragit kaggína. ¹⁹Ata ya uray ya paggayatán daya nadakè a pan-panúnut naya isa nga tolay, nga ummán kadaya pumatay, manaládag, se daya nadakè a kuk-kuwaan daya babbay se lalláki, magtákaw, magbusid se mamad-padakè. ²⁰Ay ittu dayán daya mamaragit kiya tolay, nga akkan wayya nga ya akkan na nga agbaggu nu mangán,” nán na.

Tu angngurug natu babay nga iCanaan

(Mar. 7:24-30)

²¹Ay nagtálaw we Jesus kitúni, ay se yala nawe kitu giyán nga adanni ka Tiro se Sidon. ²²Ay uwad inumbet ki giyán na nga iCanaan na babay nga mag-agyán kitúni. Ay idi ya babay, ay akkan Judyu. Ay nán na nga kinggat ke Jesus, “Apu nga gakagaka tu David! Kalakkán nà agpà ta naar-aránan ya an-anà ku wa babay!” nán na. ²³Ngamay akkan sinung-sungbátan ne Jesus. Ay díkod inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Pataláwam, Apu! Makasar-sáraw wala nga um-umpal kadåtada,” nán da. ²⁴Ay tútu nán ne Jesus, “Nebon nà ala kadaya Judyu wa árig ga nawagwag ga karneru ka Israel,” nán na.

²⁵Ngamay inumbet tu babay ya nagpalintud ki àráng ne Jesus nga nán na, “Sengán nà agpà!” nán na. ²⁶Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan rumbang nga alá ta ya kanan daya annánà se tala ipakkán kadaya átu,” nán ne Jesus.

²⁷Ay nán natu babay ya summungbát, “Kurug yán Apu, may daya átu, ay kanan da mà pe ya bugta daya apu da kiya tebol,” nán na. ²⁸Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Abay pàrang kurug ya angngurug mu. Ay màwa kurug ya piyám ma màwa,” nán na. Ay kitun kam ma oras, ay bumílag tu an-anà na ngin.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu tolay ya nagbal-baláki ya sadúra

²⁹Ay kane magtálaw manin ne Jesus kitúni, ay nanalen kitu dappit tu pisung ka Galilea. Ay se nanùdu kitu bantay, ay se yala nga nagtutúgaw. ³⁰Ay adu tutu wala datu tolay ya inumbet. Ay nilbetán da datu akkobung da nga pílay, datu magdapepe, datu kúláp, datu úmal se duddúma pikam ma magtatakit. Ay nippannán dada kitu àráng ne Jesus, ay pinabílag

nada ngámin. ³¹ Ay nasdaáwan datu tolay kane masingan da datu úmal la makapagúni yin, se datu bummílag nga magdapepe, ay se datu pílay ya makadalen nin, se datu kúláp pa makasingan nin. Ay dinay-dáyaw da nge Dios nga Dios daya iIsrael.

Tu nammangán ne Jesus kadatu appát ríbu wa tolay

(Mar. 8:1-10)

³² Ay kirrawán ne Jesus datu tù-tùgúdán na, ay se na nán kaggída, “Makalakkán nà kadedi ya tolay, áta tallu nga algaw da ngin na nebul-bulun kadåtada kídi ya giyán. Ay áwan da nga kanan nin. Ay akkan kuda piyán papannan na sibbisin ta get nu mullaullap da kiya dálen,” nán na.

³³ Ay nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay kawà na nád ya pangalakkán tada kídi ir-ir-er ka maanáy nga ipakkán tada kadedi ya adu pà nang nga tolay?” nán da. ³⁴ Ay nán ne Jesus kaggída, “Piga pikam tu sinápay nu ta?” nán na. “Ay atán pikam pittu, ay se atán pe ya bittè a bibittì a sissida,” nán datu tù-tùgúdán na.

³⁵ Ay tútu pinagtugaw ne Jesus datu tolay kitu lusà. ³⁶ Ay se na inalà datu pittu wa sinápay se datu sissida, ay se la magiyáman ke Dios. Ay kane mabalin, ay sinappitappig na, ay se na nekípát kadatu tù-tùgúdán na ta senu ikípát da kadatu tolay. ³⁷ Nangán da ngámin, ay se nabtug da ngámin pe. Ay pittu pikam ma baki ngámin tu naùnud datu tù-tùgúdán na nga bunna da. ³⁸ Ay datu nangán, ay appát ríbu wa lalláki, akkan meráman datu babbay se datu annánà.

³⁹ Ay pinapan ne Jesus datu tolay yin, ay se da la nga nagtakay kitu biray, ay se da nawe kitu giyán na sakúpan naya ili Magadan.

Tu agpàwa da ke Jesus ka nakas-kasdáaw wa pagilasínán da

(Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-59)

16 Isa ngalgaw, ay uwad da nga Pariseo se Saduceo wa inumbet ki giyán ne Jesus. Piyán da nga sisímán ne Jesus, ay tútu pangipassingannan da ka nakas-kasdáaw wa maggayát ka lángit. ² Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Nu masir-sirbut ya mata, ay se nu wa masingan na mangarindadága ya lángit, ay nán nu wa napiya ya kalawagán kaláwa. ³ Ay nu masingan nu wa mangarindadága se nagibat

ya lángit ki pagmakát, ay nán nu wa magudán. Ammu nu wa isarután daya sing-singan naya lángit, ngamay tura nu akkan na ammu isarután daya mà-màwa kadedi yin na al-algaw! ⁴Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw wa nadakè se akkan kurug mangurug ke Dios! Magsap-sápul kayu ka pagilasínán nu, ngamay áwan mepassingan kadakayu nu di tittu tu pagilasínán na nàwa kitu Jona,” nán na. Ay se nada ngala nga pinanáwan.

Ya agtaron da kadaya isur-súru daya Pariseo se daya Saduceo

(Mar. 8:14-21)

⁵Ay kane din na atán datu tù-tùgúdán na ngin kitu panidmáng natu pisung, ay nadamdám da nga naligpanán da ya nagbálun ka sinápay. ⁶Ay gapu ta piyán ne Jesus nga pagtaronan datu tù-tùgúdán na kadatu isur-súru datu Pariseo, se datu Saduceo, ay tútu nán na kaggída, “Sin-sinnan nu se taronan nu ya ammal-palabbád daya Pariseo, se daya Saduceo,” nán na. ⁷Ay tútu binàbànan da tu kinagi na nga nán da, “Kinagi na tun, áta akkan tada nga nagtagisinápay,” nán da.

⁸Ngamay ammu ne Jesus tu pagbàbànanan da, ay tútu nán na kaggída, “Tura nu agpà a pagbàbànanan ya áwan nakapangitúgut ka sinápay kadakayu! Inagkabittì naya angngurug nu ta!” nán na kaggída. ⁹“Akkan kayu agpà makaaw-awat pikam ta! Naligpanán nu win ta, tu limma bukal sinápay ya tim-timpig ku nga ittu tu niddè kadatu limma ríbu wa tolay? Ay piga nga baki tu napnu kitu bunna da ta! ¹⁰Ay akkan nu pe madamdám tu pittu bukal sinápay ya kinnán datu appát ríbu wa tolay? Piga baki nga bunna tu naurnung nu kitun ta? ¹¹Ay tura nu akkan pikam mala nga maawátan nga akkan wayya nga panggap ka sinápay tu nán ku kadakayu! Taronan nu ya ammal-palabbád daya Pariseo se daya Saduceo,” nán na.

¹²Ay díkod tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga akkan wayya nga tu pamalbád ka sinápay tu nán ne Jesus nga taronan da, nu di itu isur-súru datu Pariseo se datu Saduceo.

Tu inanggagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus

(Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21)

¹³Ay kane atán de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu giyán na sakúpan naya íli Cesarea ka Filipos, ay sinaludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na

nga nán na, “Inna ngà kanu wa nán daya tolay, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay?” ¹⁴ Ay nán da nga summungbát, “Nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Juan na marammawtisár. Ay e Elias ka kanu wa nán daya duddúma. Ay nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Jeremias onu isa kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán da. ¹⁵ “Ay dakayu, inna ngà ka nán nu?” nán na. ¹⁶ Ay nge Simon Pedro tu summungbát ta nán na, “Ikaw ya Cristo nga An-anà naya sibbibiyág ga Dios!” nán na.

¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát kaggína, “Maganggam ka Simon na an-anà ne Jona! Ata akkan tolay ya nangipakammu kikaw kiyán na kinagim, nu di ya Amà nga atán ka lángit. ¹⁸ Ay ya ikagì pe kikaw, ay ikaw we Pedro. Ay batu ya sarut naya ngágan mu. Ay yán na árig pínát, ay ittu ya pangipasikádan ku kiya simbáan ku. Ay áwan makaábà kídì ya simbáan ku oray ya kinaturáy naya pannakatay. ¹⁹ Ay ikaw ya pakammuwan ku kiya pannakeráman daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Ay oray nágan na nga iallang mu kídì kalawagán, ay meallang pe ka lángit. Ay daya ipalúbus mu kídì kalawagán ay mepalúbus pe ka lángit,” nán ne Jesus.

²⁰ Ay se na nga kinappiya nga binílin datu tù-tùgúdán na nga áwan da nga pangikag-kagiyán nga aggína ya Cristo.

Tu nunna nga nangngipakammu ne Jesus kitu katay na

(Mar. 8:31–9:1; Luc. 9:22-27)

²¹ Nanggayát kitun na oras, ay ginayatán ne Jesus ya mangipakammu kadatu tù-tùgúdán na nga masápul la mawe ka Jerusalem. Ay kitúni, ay adu ya mà-màwa kaggína nga pamarigát datu pangmanàman datu Judyu se datu maragtùgud ki lintag se datu ap-apu datu pappádi kaggína. Patayan da ngamay lumtu kammin nu mekalu nga algaw.

²² Ay tútu inaptán ne Pedro we Jesus kitu ad-adayyu, ay se na lùsawan nga nán na kaggína, “Akkam kagiyán yán Apu! Akkan ipalúbus ne Dios nga màwa kikaw ya kinagi mu,” nán na. ²³ Ngamay ummàráng nge Jesus ke Pedro, ay se na nga nán, “Umadayyu ka kiyà, Sairu! Ikaw ya mamar-parò kiyà. Ata akkan na panaglam-lammat nga gayát ke Dios ya panaglam-lammat mu nu di gayát ki tolay yala,” nán na.

16:16 Ya sarut naya Cristo, ay piníli ne Dios nga Ibon na. **16:18** Nán da nga ya simbáan nga nán na kídì, ay daya ngámin tolay nga mangurug kaggína.

²⁴ Ay se yala nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap ki baggibaggi na kampela ngin nin. Ay se na la bugtúngan ya krus na. Ay se yala nga sumúrut kiyà. ²⁵ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da mepanggap kiyà, ay tu dayán daya mangiwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ngamay daya mewágà ya biyág da gapu kiyà, ay tu dayán daya makasuwà kiya pakabiyágan da ka áwan panda. ²⁶ Ata áwan wayya magun-ud naya isa nga tolay oray nu kuw-kuwa na ngámin ya atán kídi ya kalawagán, nu killotán na ya pakabiyágan na kuma ka áwan panda! Ay áwan pe wayya nga mabalin na idde naya isa nga tolay ta senu málà na ya pakabiyágan na ka áwan panda. ²⁷ Ata umbet tà kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga sittuturáy kiya turáy ne Dios, kabulun ku daya anghel ku kiyán na ilalbet ku. Ay se ku la idde kadaya ngámin tolay ya pagrabngán daya kinuw-kuwa da. ²⁸ Kurug idi ya kagiyan ku kadakayu, nga atán da kadakayu kídi ya akkan matay panda kiya akasingan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga mangitur-turáy,” nán na.

Tu nekaulis tu singan ne Jesus

(*Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36*)

17 Ay kane din annam ngalgaw ka panda, ay nekíwid ne Jesus de Pedro se de James se Juan na magwagi. Nawe da nagatittu kitu alingúdu wa bantay. ² Ay kitu kaatán da kitúni, ay naussi tu singan ne Jesus kitu pagmar-marngán da. Pummaláng nga ummán ki mata tu murang na. Ay tu bádu na, ay nagpusà tutu wala nga dummiláng pe. ³ Se dala pagkilát tu Moses se tu Elias nga makibàbànan ke Jesus. ⁴ Ay tútu nán tu Pedro ke Jesus, “Apu, napiya nu magyán tada kídi. Nu piyán mu, ay mangwa ngà ka tallu wa báwi kídi. Kuwám ya isa, kuwa Moses ya isa, ay ya isa, ay kuwa ne Elias,” nán na.

⁵ Ay kitu akun-oni ne Pedro, ay naangpán da kitu dumiláng nga angap. Ay uwad úni nga naggayát kitu angap nga nán na kade Pedro, “Tu idi ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, nga anggaman ku pànanng pe. Manggìna kayu kaggìna,” nán na.

16:24 Ya krus nga nán na kídi, ay mabalin na daya kapar-parigátan na màlamán ta gapu ki angngurug ta kaggìna.

⁶Ay kane magina datu tù-tùgúdán na tu úni, ay nagpalintud da se da nagukkab kitu lusà. Nagansing da pà nang. ⁷Ngamay nawe tinùbítán ne Jesus da nga nán na kaggída, “Gumnikát kayu, ay akkan kayu mansing!” nán na. ⁸Ay kane maglanga da, ay e Jesus sala tu nasingan da.

⁹Ay kitu annagut da kitun na bantay, ay binil-bílin ne Jesus da nga nán na, “Akkán nu kag-kagiyan ki oray iinna tu nasingan nu panda kiya ilaltu ku nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay,” nán na.

¹⁰Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na kaggína nga nán da, “Taanna, tura lugud nán daya maragtùgud ki lintag nga munna pikam ma umbet tu Elias sa pagbàbànanan ne Dios,” nán da.

¹¹Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Kurug ga munna nga umbet tu Elias nga mangappiya kiya ngámíngámin. ¹²Ngamay kagiyan ku kadakayu nga inumbet tin tu Elias, may akkan nalas-lásin daya tolay. Ay kinuwa da kaggína tu piyán da kampela ngin. Ay ummán pe kiyán ya kuwaan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Par-parigátan dà pe,” nán na.

¹³Ay tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga tu Juan na marammawtisár tu kag-kagiyan na kaggída.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a magkangkang

(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43a)

¹⁴Ay kane makadatang da kitu giyán datu adu wa tolay, ay uwad isa nga laláki nga inumbet nga nagpalintud ki àràng ne Jesus nga nán na, ¹⁵“Apu! kalakkám mán agpà ya an-anà ku wa laláki, ta magkangkang. Ay mapar-parigátan pà nang. Nakírad da mìtol kiya apuy, ay oray pe kiya danum. ¹⁶Nilbet ku kadaya tù-tùgúdán mu, ngamay akkan da mà maagásan,” nán na.

¹⁷Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw, tura nu áwan pikam ma angngurug ta! Akkan nu ammu win ya napiya. Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya sumeng kadakayu. Ilbet nu kídí ya an-anà!” nán na. ¹⁸Ay se yala linùsaw ne Jesus tu áran kitu an-anà ta palawanan na, ay tútu lummawán. Ay díkod dágus sala nga naagásan tu an-anà.

¹⁹Ay se yala nga inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kane sissa. Ay nán da kaggína nga nagsaludsud, “Taanna tura mi akkan na mapatálaw tu áran?” nán da. ²⁰“Ò a, ta bittì pà nang ya angngurug nu,” nán ne Jesus.

“Ata ikagi kadakayu nga, nu ya angnurug nu, ay ummán kuma ngala kiya kadakkal naya bukal mustása, ay mabalin nu wa nán kídi ya bantay, ‘Magalit ka kitúni,’ nán nu, ay magalit kurug. Ay áwan nu wa di màwa. ²¹Ngamay itun nga áran, ay akkan nu wala nga mapatálaw nu akkan kayu magngílin mangán kiya agkar-karárag nu,” nán ne Jesus.

Nepakammu manin ne Jesus ya katay na

(Mar. 9:30-32; Luc. 9:43b-45)

²²Ay kane magguurnung manin de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka Galilea, ay nán ne Jesus kaggída, “Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà. ²³Ay se dà a patayan, ngamay lumtu wà kiya mekàlu wa algaw,” nán na. Ay díkod nagpannakit pà nang datu tù-tùgúdán na.

Tu nagbáyad ne Jesus kitu buis na kitu Templo

²⁴Ay kane atán de Jesus sin se datu tù-tùgúdán na ka Capernaum, ay nagsaludsud ke Pedro tu magpab-pabáyad ka buis kitu Templo nga nán na, “Magbay-báyad ya misturu nu ka buis na pára kiya Templo?” nán na. ²⁵“Magbay-báyad a,” nán ne Pedro wa summungbát.

Ay kane dummatang da kitu balay, ay aggína tu nunna nga inamomanán ne Jesus nga nán na, “Nágan naya nán mu kídi Simon? Inda ya pagbayádan naya ári ka sedula se buis, daya akkobung na onu daya akkan na nga akkobung?” nán na. ²⁶Ay nán ne Pedro, “Daya akkan na nga akkobung a,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus, “Ay nu mapakuna, ay akkan lugud magbáyad daya annána na. ²⁷Ngamay ta senu akkan ditta lùsawan daya magpab-pabáyad ka buis ka Templo, ay magbáyad ta. Mawe ka lugud da maneding kiya pisung. Ay ungátam ya bugung naya sissida nga munna nga mànám, ay atán pirà a masingan mu. Ay alá mu ta ittu ya iddem nga pagbuis ta nga duwa kiya Templo,” nán ne Jesus.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

18 Ay kitun na oras, ay ummadanni datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína nga nán da, “Inna nád ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios?” nán da.

²Ay tútu kirrawán ne Jesus tu isa nga an-anà, ay se na nga pinagsíkad kitu àráng da. ³Ay se na nán kaggída, “Dam-damdamman nu idi ya nán ku, nga akkan kayu wa makalnà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan kayu wa manguliulis se magbalin ka ummán kadaya annánà. ⁴Ata oray iinna nga magpakumbaba se magbalin ka ummán kídi ya an-anà, ay ittu yán ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios. ⁵Ay nu iinna ya mamatag kiya an-anà a ummán kídi gapu kiya angngurug na kiyà, ay bíláng nga iyà ya pinatag na.”

Ya kuwaan ta kadaya gapu naya pakabasúlán

(*Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2*)

⁶“Ngamay nu iinna nga tolay ya gapu naya pakabasúlán dedi ya annánà a mangurug kiyà, ay napì-piya ngala kiyán na tolay nu mabissinán ka abay batu ya bùlaw na se yala mepisù kiya kadalmán naya bebay. ⁷Nasulit pà nang ya kapà-pàyanán daya tolay kídi ya kalawagán gapu kadaya kapar-paroán da! Ata atán peyang daya kapar-paroán da, ngamay kakal-kalakkán ya tolay ya kegay-gayatán da!

⁸Ay nu iya ímam onu bingil mu ya gapu naya akabásul mu, ay pùdam se mu la ippà. Ata napì-piya ya sissa íma se bingil la mawe ka lángit may iya duwa bingil se duwa íma nga mippan ka impiyernu. ⁹Ay ummán pe, nu ya isa mata mu ya gapu naya akabásul mu, ay tukilam se mu la nga ippà. Ata napì-piya ya sissa mata nga mawe ka lángit may iya duwa mata nga mippan ka impiyernu.”

Ya pangárig panggap kitu nawagwag ga karneru

(*Luc. 15:3-7*)

¹⁰“Sinnan nu ta áwan nu wa irupat kadedi ya annánà,” nán na kadatu tù-tùgúdán na. “Ta kurug ya ikagì kadakayu nga daya anghel la

magtagasíngan kaggída, ay atán da peyang kiya àràng naya Amà nga atán ka lángit. ¹¹Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay inumbet tà a mangalà kadaya nawagwag,” nán na.

¹²“Kiya kapanunútán nu, nágan naya kuwaan naya isa tolai nu ra la nga nawagwag ya isa kadaya magatut ta karneru na nga ipas-pastu na? Ay gángay a nga panáwan na datu siyám púlu se siyám kitu pagpastuwán na, ay se na nga we sapúlan tu nawagwag. ¹³Ay nu masmà na, ay ab-abay ya agganggam na kídì ya isa may iya agganggam na kadatu siyám púlu se siyám ma akkan na nawagwag. ¹⁴Ay ummán pe kiyán ke Ama nu wa atán ka lángit. Akkan na nga piyán nu atán ya mawagwag ka áwan panda kadedi ya annánà.”

Ya kuwaan ta nu makabásul ya wagi ta

¹⁵“Ay nu makabásul kikaw ya wagi mu, ay mawem ipakammu kaggína ya básul na. Ngamay masápul la dudduwa kayu kampela ngin. Ay nu ginán naka, ay napatolim ya agwagi nu. ¹⁶Ngamay nu akkan naka pàgan, ay magayáb ka ka duwa onu tallu wa magsistígu kadaya paggaamomanán nu. ¹⁷Ay nu maddi manggìna kaggída pe, ay ipakammu mu win kadaya kabbulun nu wa tolai ne Dios. Ay nu akkan pikam manggìna kaggída, ay ibíláng nu win na áwan na nga angngurug ke Dios onu ummán kadaya nadakè a magpab-pabáyad ka buis.”

Ya aggannúgut da ka uray daya duwa nga tolai ya magkarárag

¹⁸“Ikagì kadakayu nga, oray nágan na nga iallang nu kídì ya kalawagán, ay meallang pe ka lángit. Ay oray nu nágan pe nga ipalúbus nu kídì ya kalawagán, ay mepalúbus pe ka lángit.

¹⁹Ay ikagì manin kadakayu nga nu atán duwa kadakayu kídì ya kalawagán ya magannúgut ka uray nga magadang kiya piyán da nga agngan, ay idde ne Ama nga atán ka lángit ya agngan nu. ²⁰Ata oray wà naya giyán daya duwa onu tallu wa nagguurnung gapu kiyà, ay mepagataatán nà pe kaggída,” nán na.

Ya pangárig panggap kiya asassu wa maddi mamakawan

²¹ Kitun, ay ummadanni ye Pedro ke Jesus, ay se na nán kaggína, “Apu, mamin-piga nga makabásul kiyà ya wagi ku nga annung ku pakawanan? Mamin-pittu nád?” nán na.

²² “Akkan nala nga mamin-pittu,” nán ne Jesus, “nu di mamin-pittu púlu wa pittu,” nán na ke Pedro. ²³ Ay se yala nga nán manin ne Jesus, “Ya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga ári nga nawe magsingir kadatu asassu na. ²⁴ Ay idi nga ári, kane manggayát magsingir, ay nilbet da tu isa nga nakaútáng kaggína ka sangapúlu ríbu wa pinaláta nga silber. ²⁵ Ay gapu ta áwan umanáy ya pagbáyad natu nakaútáng, ay masápul la meláku da kuma nga maggaáma se maggiína se ngámin na kuw-kuwa na ka pagbáyad na kitu útáng na. ²⁶ Ay tútu nagpalintud nga nakim-imallà tu asassu kitu apu na nga nán na, ‘Anúsán nà agpà pikam ápu, ta bayádan ku ngámin daya útáng ku kikaw nu kuwa!’ nán na. ²⁷ Ay díkod nakalakkán tu ári kitu asassu. Ay tútu binay-án na ngala ngin ngámin tu útáng natu asassu, ay se na nga pinapan nin.

²⁸ Ngamay kane mawe tu asassu win, ay nesalabatán na tu páda na nga asassu nga nakaútáng kaggína ka limma gatut pinaláta nga silber. Ay dinugkam na, ay se na nga pàlan nga nán na kaggína, ‘Bayádam tu útáng mu!’ nán na. ²⁹ Ay díkod, tu páda na nga asassu, ay nagpalintud nga nakim-imallà kaggína nga nán na, ‘Anúsán nà pikam agpà ta bayádan ku ya útáng ku kikaw nu kuwa,’ nán na. ³⁰ Ngamay akkan na nga kinalakkán nu di na lugud nepebálud panda kitu agbáyad na kitu útáng na. ³¹ Ay kane masingan datu páda da nga asassu tu kinuwa na, ay nagpanakit da pà nang gapu kitu isa. Ay nawe da nga nepipílit kitu apu da tu ngámin na nà-nàwa. ³² Ay díkod pinaayabán natu apu da tu asassu na. Ay nán na kitu asassu, ‘Nagdakè mu wa asassu! Pinakawan taka kitu ngámin na útáng mu kane makim-imallà ka kiya!’ ³³ Kinalakkán taka, may taanna, tura mu di kinalakkán ya pádam ma asassu nga ummán kitu inagkallà ku kikaw!’ nán natu apu. ³⁴ Ay díkod nakarungat pà nang tu apu na. Ay tútu nepebálud na tu asassu panda kitu akabáyad na kitu ngámin útáng na.

³⁵ Ay ummán pe kiyán ya kuwaan naya Amà ka lángit kadakayu nu akkan nu pakawanan tutu wala ya wagi nu,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap ki magadi

(Mar. 10:1-12)

19 Ay kane mabalin ne Jesus nga kagiyan datun, ay nagtálaw win kitúni Galilea, ay se yala nawe kitu giyán na sakúpan naya Judea nga panidmáng wángag Jordan. ²Ay adu tutu wala datu tolay ya gummunud kaggína. Ay pinabílag na datu atán sin-sinakit kaggída.

³Ay uwad da nga Pariseo wa inumbet ta magsisim ke Jesus. Ay nán da kaggína, “Meallang nád kiya lintag, nga magadi ya isa nga tolay kiya atáwa na ka panggap ka oray nágan na?” nán da.

⁴Ay summungbát ta nán na, “Akkan nu nád pikam nabása kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios, nga kitu inanggayát na, ay kinuwa ne Dios ya tolay ka laláki se babay? ⁵Ay nán na pe nga, ‘Gapu kídi, ay panáwan naya laláki daya maganà kaggína ta mawe na nga kobungan ya atáwa na, ay magbalin da nga duwa ka sissa,’ nán na. ⁶Ay túya akkan da nga duwa ngin nu di da nga sissa ngin. Ay díkod akkan mabalin na pagsibnaan naya tolay ya pinagamung ne Dios,” nán na.

⁷Ay tútu nagsaludsud manin datu Pariseo nga nán da, “Ay taanna lugud, tura nepalúbus tu Moses kitu lintag na nga mangidde ya laláki ka kasurátan kiya atáwa na, ay se yala nga magadi,” nán da.

⁸Ay nán ne Jesus kaggída manin, “Nepalúbus tu Moses nga magadi kayu kadaya attáwa nu, gapu kiya kinasúkir nu. Ngamay akkan ummán kiyán kitu inanggayát na. ⁹Ay ya kagiyan ku kadakayu, ay nu iinna nga laláki ya mangigsán kiya atáwa na, ay se mangatáwa ka sabáli, ay bílang nga manaládag yán, malaksid nu makidaládag tu atáwa na.”

¹⁰Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay nu ummán lugud kiyán ya kàwaán daya maggaattáwa ay napì-piya ngala ngin lugud nu akkan ta tagge mangatáwa,” nán da.

¹¹Ngamay nán na kaggída, “Akkan ngámin tolay ya makabaal kadedi ya sur-súru nu di yala daya pangitudinán ne Dios. ¹²Ata adu ya gapu na nga maddi makapangatáwa daya duddúma. Atán da nga maddi makapangatáwa áta neanà da nga atán sadúra kiya kinalaláki da. Ay atán da pe ya maddi makapangatáwa áta linsitán da tolay da. Ay atán pe daya duddúma nga maddi da kammala ngin gapu kiya amminya da nga magsirbi ke Dios mepanggap kiya angngituráy na. Ay daya makabaal la mangwa kídi ay kuwaan da ngala.”

Tu nangngikaràrag ne Jesus kadatu annàna

(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)

¹³ Ay uwad da pe ya nangilbet kadatu annàna da ke Jesus, ta senu immán nada nga ikaràrag. Ngamay kinalùsaw datu tù-tùgúdán na da.

¹⁴ Ngamay nán ne Jesus, “Palubúsán nu wala daya annàna nga umbet kiyà. Akkan nuda paddiyan, áta ummán kadedi ya annàna daya itur-turayán ne Dios kiya pangiturayán na,” nán na.

¹⁵ Ay tútu inimmán na tu úlu ngámin datu annàna, ay se yala nga nawe.

Tu nabànanng nga bag-bagu

(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

¹⁶ Ay uwad isa nga laláki ya inumbet ta nagsaludsud ke Jesus. Ay nán na, “Misturu, nágan naya napiya nga kuwaan ku, ta senu middán na ka biyág ga áwan panda?” nán na.

¹⁷ Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura na a saludsúdán nu nágan naya napiya? Ay sissa ngala ya makàwa ka napiya. Ay nu piyán mu ya mabiyág ka áwan panda, ay kurugam daya bil-bílin ne Dios,” nán na. ¹⁸ “Nágan na nga bílin?” nán tu laláki. Ay tútu nán ne Jesus, “Datu lin-lintag nga ummán kadaya akkan ka pumatay, akkan ka nga manaládag, akkan ka nga magtákwaw, akkan ka nga magbusid. ¹⁹ Ipatag mu daya amám se inám, ay piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim, nán na,” nán ne Jesus.

²⁰ “Kur-kurugan ku mà ngámin dayanin na bil-bílin,” nán natu laláki nga summungbát. “Ay nágan pikam daya masápul la kuwaan ku?” nán na. ²¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ay nu piyán mu ya áwan pagkur-kurárgan, ay mawe mu iláku ngámin datu kuw-kuwám ta iddem ya paglakúwám kadaya napubri. Ay díkod atán ya bànang mu ka lángit tin. Ay se ka la nga kumíwid kiyà,” nán na.

²² Ay kane magina natu bag-bagu tun, ay nagtálaw nga sippapannakit, áta nabànanng pànanng.

²³ Ay se la nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Kagiyan ku kadakayu nga nasulit kadaya nabànanng ya meráman kiya pangiturayán ne Dios.

²⁴Ata ikagì kadakayu nga nalà-lapat tala nga lumbut kiya abbut dágum ya kámel, may iya keráman daya nabànáng kiya pangiturayán ne Dios.”

²⁵Ay kane magina datu tù-tùgúdán na tun na kinagi na, ay nasdaáwan da pà nang nga nán da, “Ay iinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da. ²⁶Ay binubutgán ne Jesus da nga nán na, “Akkan màwa naya tolay yala idi, may áwan na di màwa ne Dios,” nán na.

²⁷Ay tútu nán ne Pedro wa summungbát, “Ay mapaanna kami lugud? Nigsán mi ya ngámingámin gapu kiya ikikkíwid mi kikaw. Ay nágan naya magun-ud mi?” nán na.

²⁸Ay nán ne Jesus kaggída, “Damdamman nu idi nga kagiyán ku kadakayu. Nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nu kiya agtugaw ku wa mangituráy kiya baru wa kalawagán, ay dakayu wa kumiw-kíwid kiyà, ay mepagtugaw kayu pe kiyà nga mangituráy kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalán ka Israel. Ay kiyán na al-algaw, ay nadáyaw ya angngituráy ku. ²⁹Ay se ngámin daya namánaw kadaya balay da, wawwági da, onu daya magannána kaggída, onu daya annána da, onu ya lusà da gapu kiya ikikkíwid da kiyà, ay mapataliyán da ka ad-adu may dayán na nigsán da. Ay mabiyág da pe ka áwan panda. ³⁰Ngamay adu daya magkuna nga mepangátu da, ngamay ummán da ka mebaba. Ay adu pe daya magkuna nga nababa da, ngamay ummán da ka mepangátu áta nagpapáda ya màwa kadaya napuddi onu napunna nga sumúrut kiyà.”

Tu pangárig mepanggap kadatu magub-ubra kitu kaubásan

20 “Ata ya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya tolay ya atán kaubásan. Gumab-gabi ya lumawán nga magsápul ka pilluwan na nga magubra kiya kaubásan na. ²Ay kane mapaggaamomanán da se datu tolay nga tangdánan nada kitu gángay ya panangdán kiya tangalgaw, ay pinapan nada kitu kaubásan na. ³Ay kane sir-sirnà in, ay lummawán manin. Ay nasingan na datu tolay ya magsisikád dala kitu sininda nga áwan kuk-kuwaan. ⁴Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu pe ya magubra kitu kaubásan ku. Ay annung na kam ya panangdán ku kadakayu,’ nán na. Ay tútu nawe manin datu tolay. ⁵Ay kane din na

---

19:30 Onu ‘Adu daya munna nga mapuddi, se muddi nga mapunna.’ **20:1** Onu, ya angwa ne Dios kadaya tolay nga iturayán na.

mangalintutúgu, ay se kitu amreg na, ay ittu manin tu kinuwa na. Ay nakasmà manin ka pilluwan na.

⁶ Ay kane gumídagídám min, ay lummawán manin, ay nasmà na manin datu duddúma nga toláy ya magis-istambay yala. Ay nán na kaggída, “Tura kayu nanangalgaw wala nga nagistambay kídí?” nán na. ⁷ Ay nán da kaggína, ‘Awan mà mayát mamillu kadakami,’ nán da. Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu lugud pe nga magubra kitu kaubásan ku,’ nán na.

⁸ Ay kane gí-gíbat tin, ay nán tu toláy yin kitu piyáran na, ‘Mawem buwàan datu magubra ta tangdánan muda ngin. Gayatám kadatu nuddi ya inumbet se yala kadatu nunna,’ nán na. ⁹ Ay kane inumbet datu toláy ya nagídám ma summikáp pa nagubra, ay natangdánan da pe kitu gángay ya tangdán kiya tangalgaw. ¹⁰ Ay kane din na dumatang kadatu nagabi nga sumikáp pa nagubra, ay dálin da nu ad-adu tu tangdán da. Ngamay akkan, ta sangapáda da ngámin ka tangdán. ¹¹ Ay díkod kane málà da datu tangdán da, ay nagrírí da kitu makin-kuwa kitu kaubásan, ¹² nga nán da, ‘Tang-tanga oras ya naggubra dedi ya napuddi, ay nepádam kadakami ya pinanangdán mu kaggída! Ay dakami ay tangalgaw kami nga napasiya se nagánus kiya takit naya sínág,’ nán da. ¹³ Ngamay nán tu toláy kitu isa kaggída, ‘Akkan taka mà kinultit a, opun! Di mà a tu gángay tangdán kiya tangalgaw tu nagturuwán ta? ¹⁴ Alà mu ya tangdán mu ta mawe ka ngin. Piyán ku kampela ngin nin nga ipáda ya panangdán ku kadedi ya napuddi kiya pinanangdán ku kikaw. ¹⁵ Rabbang ku mà a kuwaan ya piyán ku kampela ngin nin na kuwaan kiya pirà ku. Umsil ka kid gapu ta naparon nà!’ nán na.

¹⁶ Ay díkod daya magkuna nga mepangátu da, ay mebaba da. Ay daya magkuna nga nababa da, ay mepangátu da,” nán ne Jesus kaggída.

Tu mekàlu wa nangngagi ne Jesus kitu katay na

(Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

¹⁷ Ay kane manùdu da ngin na mameyag ka Jerusalem, ay nagatittu de Jesus se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Ay se na nán kaggída kane magdal-dalen da, ¹⁸ “Jerusalem ya pameyaggán tada kídí. Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà kitúni, ay se dà ippan kadaya nangátu wa pappádi se kadaya maragtùgud ki lintag. Ay se dà a sentinsiyaán ka pannakatay. ¹⁹ Ay se dà iáwat kadaya akkan Judyu

ta senu ug-ogan dà se dà pe ya sap-saplit. Ay se dà a ilansa ki krus ka ammatay da kiyà, ngamay kiya mekàlu ngalgaw, ay lumtu wà kammin,” nán na kadatu tù-tùgúdán na.

Tu agngan natu ina de James se Juan ke Jesus

(Mar. 10:35-45)

²⁰ Ay se yala nga inumbet ke Jesus tu atáwa ne Zebedeo se datu duwa nga annánà na. Nagpalintud ki àráng ne Jesus ta atán piyán na agngan. ²¹ Ay se yala nán ne Jesus kaggína, “Nágan naya masápul mu?” nán na. Ay summungbát ta nán na, “Pepagtugawan mu mán kikaw daya duwa nga annánà ku nu umbet ka nga mangituráy. Isa kiya padne diwanán mu, ay isa kiya padne kasígid mu,” nán na.

²² Ngamay summungbát te Jesus nga nán na “Akkan mu wa maaw-awátan ya agngam. Meturad nu nád daya meturdán ku?” nán na. Ay, “Annung mi,” nán da. ²³ Ay nán na kaggída, “Annung nu wa meturdán daya meturdán ku, ngamay áwan ku pagrabngán na mangpíli nu iinna ya mepagtugaw kiyà kiya padne diwanán ku se padne kasígid ku. Ata dedi ya pagtugawán, ay kuwa daya nangisaganáan naya Amà,” nán ne Jesus.

²⁴ Ay kane magina datu sangapúlu wa tù-tùgúdán ne Jesus tun, ay kinalùsaw da datu magwagi. ²⁵ Ay tútu kirrawán nada ngámin se na nán kaggída, “Ammu nu wa daya agtuturáy daya akkan Judyu, ay itur-turayán da daya tolay da. Ay se daya ap-apu kaggída, ay ipassingan da ya kinaapu da kadaya tolay. ²⁶ Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu. Ata ya maminya nga mepangátu, ay masápul la aggína ya magsirbi kadaya kabbulun na. ²⁷ Ay nu iinna kadakayu ya maminya nga mangiapu, ay aggína kuma ya bátug asassu nu, ²⁸ nga ummán kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Akkan nà inumbet ta pasirbiyán kadaya tolay, nu di iyà ya magsirbi kaggída. Ay inumbet tà pe nga mebasu ta senu mekáru daya bas-básul daya adu wa tolay.”

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp

(*Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43*)

²⁹Ay kane din na magtálaw da ka Jerico, ay adu datu tolay ya gumun-gunud ke Jesus. ³⁰Ay uwad da nga duwa nga lalláki nga kúláp nga magtutúgaw kitu bíkat kalsáda. Ay kane mammuwán da nga lumíwán ne Jesus, ay nán da nga nesar-sáraw, “Gaka natu David! Kalakkán nakami agpà,” nán da. ³¹Ay kinalùsaw datu tolay da, ay se dada anawáan, ngamay kinggat da mán kammin tu nagkuna da ka, “Gaka tu David! Kalakkán nakami agpà, Apu!” nán da.

³²Ay tútu nagsínang nge Jesus, ay se nada nga pinalbet. Ay nán na kaggída, “Nágan naya piyán nu wa kuwaan ku kadakayu?” nán na. ³³Ay nán da kaggína, “Apu, pakasinnan nakami mán,” nán da. ³⁴Ay nakalakkán ne Jesus kaggída, ay tútu inimmán na datu mata da, ay dágus sala nga nakasingan da. Ay se da nga kummíwid kaggína ngin.

Tu nagánas nga nelalnà ne Jesus ka Jerusalem

(*Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

21 Ay kane din na magiddadatang da ngin ka Jerusalem, ta atán da ngin ka Betpage kitu bantay Olíbo, ay nepàrob ne Jesus datu duwa nga tù-tùgúdán na nga nán na kaggída, ²“Mawe kayu kiya amin-dupálan na íli, ay masingan nu wala nga dágus ya negagálut ta asnu wa atán urbun na. Ubbadán nu, ay se nuda nga ilbet kídi. ³Ay nu atán mangsitár kadakayu, ay kagiyán nu wala nga, ‘Masápul ne Apu da,’ nán nu, ay pàla nada ngin kadakayu,” nán na.

⁴Ay nàwa idi, ta senu màwa kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na:

⁵“Kagiyam kadaya iJerusalem.

Sinnan nu! Umbet tin kadakayu ya ári nu.

Napakumbaba, ay urbun asnu wala ya nagtàyán na,” nán na.

⁶Ay díkod nawe datu tù-tùgúdán na, ay kinurug da tu nán ne Jesus kaggída. ⁷Nilbet da datu asnu se itu urbun na, ay se da nga nesàlap datu bádu da kitu addag datu asnu, ay se yala nagtakay ye Jesus kitu urbun.

⁸Ay kaaduwan kadatu tolay, ay nesàlapán da datu bádu da kitu kalsáda.

21:2 Ya asnu, ay ummán ki kabalyu, may bitti.

Ay datu duddúma, ay nagtappád da kadatu pas-pasanga datu káyu, ay se da iap-apán kitu kalsáda. ⁹ Ay datu adu wa tolay ya magin-inona kaggína se datu gumun-gunud, ay nán da nga nesar-sáraw, “Maday-dáyaw ya gaka tu Ari David. Tag-tagasinnán ne Apu Dios ya nebon na! Maday-dáyaw we Dios nga kangatuwán!” nán da.

¹⁰ Ay kane makalnà nge Jesus ka Jerusalem, ay naburbur datu tolay. Ay nán da, “Inna nád tuni?” nán da. ¹¹ Ay tútu nán datu tolay, “Tu yán ne Jesus nga iNazaret ka Galilea nga isa nga pagbàbànanan ne Dios,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu unag Templo

(Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Linumnà e Jesus kitu Templo, ay se na pataláwan ngámin datu maglà-láku se datu gumà-gátang kitu unag natu Templo. Nìtolán na datu tebol datu maragsupli ka pirà, se datu tugaw datu maglà-láku ka ladágan. ¹³ Ay nán na kaggída, “Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, ‘Ya balay ku, ay mengagánan ka balay ya agkararágan,’ nán na. Ngamay tura nu mán kammin pinagbalin ka balay daya maragtákaw,” nán ne Jesus.

¹⁴ Ay uwad da nga kúláp se pílay nga inumbet kitu giyán ne Jesus kitu Templo, ay inagásan nada. ¹⁵ Ay nalùsaw datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag kane masingan da datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus, se kane magina da datu annánà a atán kitu unag Templo nga isar-sáraw da ya, “Maday-dáyaw ya gaka natu David!” nán da. ¹⁶ Ay tútu nán da kaggína, “Magina mu ya isar-sáraw da?” nán da. Ata nalùsaw da ta pagdudoray ne Jesus datu annánà kitu isar-sáraw da. Ay nán ne Jesus kaggída, “May ò,” nán na. “Akkan nu pikam nabása ta, tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios kitun nga nán na,

‘Nasuruwán daya ababbing se daya annánà
nga mangagi kiya kurug ga panagday-dáyaw kikaw,’
nán na!” nán ne Jesus.

¹⁷ Ay pinanáwan ne Jesus da, ay se yala nagtálaw kitu íli se yala nawe ka Betania. Ay nagidda kitúni.

Tu nangged ne Jesus kitu káyu wa gígus

(Mar. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Ay kane magulli kammin ka Jerusalem kane pagmakát, ay nabisinán.

¹⁹ Ay tútu, kane masingan na tu káyu wa gígus kitu bíkat dálen, ay nawe nagsápul ka búnga na, may áwan na nga nasuwà nu di adon nala. Ay tútu nán na kitu káyu, “Ay akkan ka din makapagbúnga ngin ka panda,” nán na. Ay pilát tala nga nalaylay tu káyu.

²⁰ Ay díkod nasdaáwan datu tù-tùgúdán na kane masingan da tun. Ay nán da, “Mapaanna ya nàwa? Tura dágus sala nga nalaylay ya káyu kídi?” nán da.

²¹ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Damdamman nu idi nga, nu mangurug kayu wa áwan nu wa aggad-gadduwa, ay mabalin nu pe nga kuwaan ya kinuwà kídi ya káyu. Ay akkan nala tittu yán ta oray nán nu kídi nga bantay ya, ‘Magalit ka kiyán se ka la magpisù kiya bebay,’ nán nu, ay màwa nga kurug. ²² Ay oray nágan naya agngan nu kiya karárag nu nu atán ya angngurug nu, ay midde kadakayu.”

Ya saludsud panggap kiya naggayatán naya turáy ne Jesus

(Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8)

²³ Ay nagulli kammin ne Jesus kitu Templo nga magtùgud. Ay kane magtù-tùgud din, ay inumbet nga nagsaludsud datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu nga nán da, “Wà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadedi nga kuk-kuwaan mu, ay se iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy mu?” nán da.

²⁴ May nán ne Jesus nga summungbát, “Magsaludsud dà pikam kadakayu. Ay nu masungbátan dà, ay ikagì pe kadakayu nu wà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na. ²⁵ “Wà na lugud ya naggayatán natu turáy natu Juan nga mamawtisár? Naggayát ke Dios onu kadaya tolay?” nán na.

Ay tútu nán da nga nagsisinnaludsud. “Nágan naya pagsungbát tada? Nu nán tada nga, ‘Naggayát ke Dios,’ ay, ‘Tura nu lugud da akkan kinurug tu Juan?’ nán na. ²⁶ Ngamay nu nán tada nga, ‘Gayát kadaya tolay,’ ay dedi manin na tolay ya ikansing tada, ta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan

ne Dios tu Juan,” nán da. ²⁷ Ay díkod nán da ngala ngin na summungbát ke Jesus, “Akkan mi ammu,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus pe kaggída, “Ay akkan ku lugud pe ikagi kadakayu nu wà naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadaya magwagi

²⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya makagi nu kídi? Atán tolay ya atán duwa annánà na nga lalláki. Ay nán natu ama kitu manákam, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. ²⁹ Ay, ‘Maddi yà,’ nán tu an-anà. Ngamay naulis kammin tu uray na kane daddán, ay tútu nawe kitu kaubásan da. ³⁰ Ay nán manin tu tolay kitu udiyán, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. Ay, ‘Ò ama,’ nán na, ngamay akkan nawe. ³¹ Ay iinna lugud kaggída nga duwa tu nangikurug kitu piyán natu ama da?” nán ne Jesus. “Tu manákam a,” nán da.

Ay nán ne Jesus kaggída, “Tu idi ya kagiyán ku kadakayu. Munna daya magpab-pabáyad ka buis nga nadakè se daya put-púta nga makalnà kiya pangiturayán ne Dios may dakayu. ³² Ata inumbet tu Juan na mangipakammu kiya panagmar-máru nu, ngamay akkan nu wa kinurug. Ay datu magpab-pabáyad ka buis se datu púta ay kinurug da. Ay oray kitu inakasingan nu kitu inangngurug da kitu Juan, ay akkan kayu wa nakappoli se nangurug kaggína,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan

(Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19)

³³ “Ay gínán nu pikam idi ya isa nga pangárig,” nán ne Jesus. “Uwad tolay ya nagmúla ka adu wa úbás. Ay se nada abutan. Ay se nagabbut ka abay kitu pínát ka pangattán da kitu búnga úbás. Ay nangwa pe ka alingúdu wa bal-balay. Ay se na nga pinatagasinnán tu kaubásan kadatu magtal-tálun, ay se mawe ka sabáli íli. ³⁴ Ay kane din na pinagbubúrás sin, ay nangibon tu makin-kuwa kadatu asassu na nga mawe mangalà kitu kípát na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na. ³⁵ Ngamay inámang mán kammin datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan datu asassu natu

---

21:33 Digu úbás tu kuk-kuwaan da nga bási da kattoni. **21:33** Ya alingúdu nga balay, ay ittu ya agbantayán da kadaya kaubásan da.

tolay. Binaubáut da tu isa, ay pinatay da tu isa, ay tinùtoán da tu isa. ³⁶ Ay díkod, nangibon ka ad-adu wa asassu may datu nunna. Ngamay páda na kam tu kinuwa da kadatu nebon na.

³⁷ Ay tu nuddi ya nebon na, ay tu an-anà na, áta nán na nga, ‘Ipatag da kam agkà ala ya an-anà ku!’ nán na. ³⁸ Ngamay kane masingan datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan tu an-anà tu tolal, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Ye, tu yán ya mangtáwid kídí ya kaubásan. Patayan tada ta senu kuw-kuwa tada ngámin dedi ya tawídan na,’ nán da. ³⁹ Ay tútu dinugkam da tu an-anà, se da nga ippan kitu lasi natu kaubásan, ay se da pinatay,” nán ne Jesus.

⁴⁰ “Lugud,” nán ne Jesus kaggída, “nu umbet ya makin-kuwa kitu kaubásan, nágan naya nán nu wa kuwaan na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na?” nán na. ⁴¹ Ay nán da nga summungbát, “Kurug gala a, nga patayan na datu nadakè a magtag-tagasíngan, ay se na pe yin na ipatagasíngan ka sabáli nga magtal-tálun na makidde kaggína kiya kípát na nu pinagbubúras,” nán da.

⁴² Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu nád pikam ma nabása kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios ya,

‘Tu batu wa lùsawan daya maragbalay,
ay ittu tu nesulalit ta nagbalin ka kaligdaán na
paniínán kiya súli naya balay.

Kinuwa ne Apu Dios nga ummán kiyán ta ittu ya piyán na.
Ay nakas-kasdáaw kadátada yán na kinuwa na,
nán na,” nán ne Jesus.

⁴³ Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay túya ikagì kadakayu nga ya pangiturayán ne Dios, ay akkan na mepakin-kuwa kadakayu wa Judyu ta midde yin kadaya tolal ya maminya nga mangwa kadaya piyán na. ⁴⁴ Ay nu iinna ya medùláp kiyán na batu, ay matumatumà. Ay ya ketàragán na nu ittu ya metànág, ay mamàmà tutu wala,” nán na.

⁴⁵ Ay kane magína datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo tu kinag-kagi ne Jesus nga pangárig, ay naawátan da nga aggída tu kepapannán datun. ⁴⁶ Ay tútu piyán da nga tiliwan, may umamà da kadatu adu tutu wala nga tolal ta ibíláng da nga pagbàbànanan ne Dios.

Ya pangárig mepanggap ki say-am ki aggaattáwa

(Luc. 14:15-24)

22 Ay nepangárig manin ne Jesus tu inangngagi na kadatu kinag-kagi na kadatu tolay. Ay nán na, ²“Ya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya ári nga nangisay-am kiya panaggaattáwa kiya an-anà na nga laláki. ³Nebon natu ári datu asassu na nga mawe ya magayáb kadatu napadán naimbitarán, ngamay naddi da.

⁴Ay tútu nangibon manin ka sabáli pikam ma asassu na. Ay nán na nga namílin kaggína, ‘Nán mu kadatu naimbitarán nga nakasagána ya ngámin nin kiya say-am ku. Pinaparti ku win datu toru wa báka, ay oray pe datu pinalúmag ku wa urbun. Túya umbet da ngámin nin kídi nga makisay-am.’

⁵Ngamay akkan nangur-kurug datu naimbitarán. Nawe datu duddúma kadatu tal-tálun da, ay datu duddúma, ay nawe da kadatu aglakúwán da.

⁶Ay datu duddúma, ay dinugkam da mán kammin datu asassu se dada nga pinal-pallà, ay se dada nga pinatay. ⁷Ay nalúsaw tu ári, ay tútu nebon na datu suldádu na nga mawe magpatay kadatu nagpatay kadatu asassu na, ay se na pasidug ngámin babalay kitu íli da pe.

⁸Ay díkod nán natu ári kadatu duddúma nga asassu na, ‘Nesagána ngámin nin ya say-am ku ngamay naddi mán kammin datu tolay ya pinaayabán ku,’ nán na. ⁹‘Ay túya mawe kayu lugud kiya kal-kalsáda, ay se nuda ayabán kídi ya say-am daya ngámin tolay ya masingan nu,’ nán na. ¹⁰Ay díkod, nawe datu asassu na kadatu kal-kalsáda nga nagayáb kadatu ngámin tolay ya masingan da, oray datu nadakè se datu namáru. Ay díkod napnu tutu wala ka tolay tu pagsasay-ammán.

¹¹Ay kane umbet tu ári nga maningan kadatu tolay, ay uwad isa nga tolay ya nasingan na nga akkan na nakabádu ka bádu nga pára ki say-am. ¹²Ay tútu sinaludsud na nga nán na, ‘Opun, atán ka kídi may taanna, tura ka akkan nakabádu ka bádu wa pára say-am?’ nán na. Ay akkan nagun-úni tu laláki. ¹³Ay tútu nán natu ári kadatu asassu na nga magdasár, ‘Pingílan nu, ay se nu wala nga ippan kiya kagibattán kiya lasi. Ay kitúni, ay sumángit daya tolay, ay se magngar-ngarasiyat da,’ nán na. ¹⁴Ata kurug ga adu daya maayabán may bittì daya mapíli,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya panagbáyad ka buis

(*Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26*)

¹⁵ Ay nagkakáwe datu Pariseo win ta mawe da nga paggaamomanán ya pamàyanán da, senu atán ya pambarán da nga maniliw ke Jesus kadaya kagiyan na. ¹⁶ Ay tútu nepàrob da datu tolay da, se datu duddúma nga bungguay ne Herodes ka giyán ne Jesus. Ay nán datu nebon, “Misturu, ammu mi nga akkan ka nga magbutabutal. Ay se isúrum pe ya kurug mepanggap kiya piyán ne Dios kadátada nga tolay. Ay akkan mu pe ya pagdudúmán daya tolay oray nágan naya sáad da. ¹⁷ Ay ikagim mán lugud kadakami nu nágan naya kapanunútám. Umannúgut nád kiya lintag tada nga Judyu nu magbáyad kami ka buis mi ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan?” nán da.

¹⁸ Ngamay nammuwán ne Jesus nga nadakè tu panggap da. Ay tútu nán na kaggída, “Dakayu wa magpi-pimáru! Tura dà sisímán ta! ¹⁹ Passingannán dà mán kiya pirà a pagbuis nu,” nán na. Ay tutu nidde da kaggína tu pinaláta nga pirà. ²⁰ Ay se na sinaludsud kaggída, “Inna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídi ta?” nán na. ²¹ “May e Cesar nga ári ka Roma,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Idde nu lugud ke Ari Cesar ya pagrabngán na, ay idde nu ke Dios pe daya pagrabngán na kampela ngin nin,” nán na. ²² Ay tútu nasdaáwan da kane magina da tu kinagi na, ay tútu pinanáwan da ngala nge Jesus sin.

Ya saludsud mepanggap kiya ilaltu kammin daya natay

(*Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40*)

²³ Ay kitun kam ma algaw, ay uwad da nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Daya Saduceo, ay tu dedi daya akkan mangurug nga lumtu daya natay. Ay nagsaludsud da ke Jesus ²⁴ nga nán da, “Misturu,” nán da, “Nán tu Moses kitun kitu bílin na kadátada nga Judyu, nga nu matay ya isa nga laláki, ay se áwan na nga pútut, ay masápul la umatáwa manin ya wagi na kitu atáwa na ta senu daya annánà da, ay mebíláng da nga annánà natu natay,” nán da. ²⁵ “Ay uwad kadakami ya pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam, may natay nga áwan na nga pútut. Ay díkod inatawán natu mekáduwa nga wagi na tu

nabúkud ta senu magan-anà ka pára kitu natay. ²⁶ May páda na kam tu nàwa. Ay se yala manin tu mekalu. Ay se yala manin datu duddúma ka panda kitu udiyán. ²⁷ Akkan nabayág panda kitu nekatay da ngámin, ay natay pe yin tu babay. ²⁸ Ay díkod nu kiya ilaltu ngámin daya natay, ay iinna lugud kadatu pittu wa magwawági ya makin-atáwa kammin kitu babay? Ay umatáwa da mà ngámin kaggína,” nán da.

²⁹ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Masábag kayu kiya aglam-lammat nu kiyán. Ata akkan nu maaw-awátan ya nesúrat ta bàbànan ne Dios, ay se akkan nu pe ammu ya kababalin ne Dios. ³⁰ Ata kiya ilaltu datu natay, ay áwan nin ya maggaattáwa. Ka lángit, ay ummán da ngin kadaya anghel ne Dios. ³¹ Ay nu mepanggap kiya ilaltu daya natay yin, ay kurug ga lumtu da. Akkan nu pikam nabása ta, kiya nesúrat nga bàbànan ne Dios ya nán na kadakayu! ³² Nán na nga, ‘Iyà ya Dios ne Abraham se Dios nà pe ye Isaac, ay se Jacob,’ nán na. E Dios, ay akkan mà wayya Dios daya natay nu di Dios daya sibbiyág.”

³³ Ay kane magina datu tolay tu sungbát na ay nasdaáwan da. Nasdaáwan da pe kadatu itù-tùgud na.

Ya kapàgán na bílin

(*Mar. 12:28-34; Luc. 10:25-28*)

³⁴ Ngamay kane madámag datu Pariseo wa akkan nakoni yala datu Saduceo kitu inagsung-sungbát ne Jesus, ay nagguurnung da ta mawe da pe ka giyán na. ³⁵ Ay isa nga nasírib ki lintag daya Judyu nga kabulun da tu magsisim ke Jesus. Ay nagsaludsud nga nán na, ³⁶ “Misturu,” nán na, “inna ya kapàgán pà nang kadaya bil-bílin kiya lintag tu Moses?” nán na.

³⁷ Ay nán ne Jesus kaggína, “Ipas-pasnà mu tutu wala ya amminyám ke Apu wa Dios mu. Aggína ya pàgan mu ki ngámin na ur-uray mu se ki ngámin na lam-lammat mu, ay se ki ngámin na biyág mu. ³⁸ Ittu yán ya mun-unna se kapàgán na bílin. ³⁹ Ay ya mekaduwa nga kapàgán na bílin, ay páda na kam tu munna. Nán na nga, ‘Piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim,’ nán na. ⁴⁰ Kadedi duwa nga bílin ya kebatayán ngámin datu bil-bílin natu Moses se datu isur-súru datu pagbànanan ne Dios kitun,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya Cristo

(*Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44*)

⁴¹ Ay kitu atán pikam datu Pariseo wa nagguurnung, ay sinaludsúdán ne Jesus da nga ⁴² nán na, “Nágan naya makagi nu mepanggap kiya Cristo? linna ya makin-gakagaka kaggína?” nán na. Ay, “Gaka natu David,” nán da nga summungbát. ⁴³ Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay taanna lugud, tura nengagánan tu David ka Apu ya Cristo kane itur-turayán naya Ispiritu ne Dios? Ata nán mà tu David nga,

⁴⁴ ‘Ay nán ne Apu kiya Apu ku,

Magtugaw ka kiya pane diwanán ku win

panda kiya ammasúkù kadaya kumagúra kikaw,’ nán na.

⁴⁵ Ay nu ‘Apu’ nán tu David kiya Cristo, ay mapaanna lugud ya inagbalin naya Cristo ka gaka natu David?” nán na.

⁴⁶ Ay áwan oray isa kaggída ya nakasungbát. Ay nanggayát kitun, ay áwan tutu wala ngin ya maketurad da magsaludsud kaggína.

Kinag-kagiyánan ne Jesus datu tù-tùgúdán na mepanggap kadatu Pariseo

(*Mar. 12:38-39; Luc. 11:43, 46; 20:45-46*)

23 Ay se yala nán manin ne Jesus kadatu adu wa tolay se kadatu tù-tùgúdán na. ² “Daya maragtùgud ki lintag se daya Pariseo, ay tu dayán daya mangisur-súru kiya lintag ga nesúrát tu Moses. ³ Ay díkod, kurugan nu se kuwaan nu pe daya isur-súru da kadakayu. Ngamay akkan nu kuwaan daya kuk-kuwaan da, áta akkan da mà a kuwaan daya isur-súru da. ⁴ Nasulit pà nang nga kuwaan daya nepar-paruntù da kadatu lin-lintag nga ipasúrut da kadaya tolay, ngamay aggída mismu, ay akkan da tutu wala nga sengán daya tolay kiya angngikurug da kadayán na ipasúrut da.

⁵ Ngámin daya kuk-kuwaan da, ay pagpasindáyaw da ngala kadaya tolay. Ay túya kuwaan da ka dadakkal datu nekesurátan datu duddúma nga bílin ne Dios nga igpat da kiya íma da. Ay kadadduwan da pe ya arumaymáy naya bádu da, ta senu dágus sala nga malásin da tolay da.

⁶ Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kiya agtugawán daya nangátu wa tolay kadaya pagsasay-ammán se kadaya sinagoga. ⁷ Ay pà-pàgan da pe ya

---

23:6 Ya sinagoga, ay ittu ya pagguurnúngán da nu magádal da kiya Bàbànan ne Dios.

rispitaran daya tolay da kiya pagad-aduwán se pà-pàgan da pe ya ingágan da tolay da ka misturu.

⁸Ngamay nu dakayu, akkan nu pagangammán nu ingagánan dakayu ka misturu, áta sissa ngà ala nga Misturu nu, ay magwawági kayu ngámin. ⁹Ay áwan nu wa ingágan ka Ama kídi ya kalawagán, áta sissa ngala ya Ama nu nga ittu ya atán ka lángit. ¹⁰Ay akkan kayu pe pepangágan ka Apu, áta e Cristo wala ya Apu nu. ¹¹Ya kangatuwán kadakayu, ay ittu kuma ya bílang asassu nu. ¹²Ata daya mangipangátu kiya baggi da kampela ngin, ay mebaba da, ay daya mangibaba kiya baggi da, ay mepangátu da.”

Inal-alngán ne Jesus datu Pariseo se datu maragtù-tùgud ka lintag

(Mar. 12:40; Luc. 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³“Ay kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ata dakayu ya gapu naya akkan kálà daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Lùsawan nu ya málà kiya pangiturayán ne Dios, ay iallang nu pe kadaya mayát. ¹⁴Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Ata magpì-pimáru kayu! Tap-taplan nu daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay. Magpì-karárag kayu ka adaddu ka panglingad nu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu. Ay túya gapu na nga nadà-dammat ya kapánis nu.

¹⁵Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ata oray bataan nu ya bebay, ay se oray adayyu ya madàdàdà nu basta atán nala oray isa nga akkan Judyu wa maayúyut nu wa mangurug kiya kur-kurugan daya Judyu. Ay nu maáwis nu pe yin, ay magbalin ka ab-abay ya kekariyán na nga maimpiyernu may dakayu gapu kadaya isur-súru nu.

¹⁶Kakal-kalakkán kayu kurug ta ummán kayu kiya kúláp nga magbaybay. Ta nán nu nga, nu atán tolay nga pagsinganán naya Templo, ay áwan na nga patag yán. Ngamay nu ya balitù ki Templo ya pagsinganán na, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁷Dakayu wa árig kúláp! Nganna agpà ya kinaug-og nu ta! Wayya la nga napà-patag ya balitù may ya Templo nga namagbalin kiya balitù ka napatag ke Dios? ¹⁸Ay nán nu pe nga, nu pagsinganán naya isa tolay ya agbasuwán, ay áwan na nga surbi. Annung na nga dí tungpálan tu kari na. Ngamay nu pagsinganán na datu pagbasu kiya agbasuwán, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁹Ay

árig nakúláp kayu wa kurug gin! Wayya la nga napà-patag ya pagbasu may ya agbasuwán nga ittu ya namagbalin kiya pagbasu ka napatag ke Dios? ²⁰ Ay díkod, nu pagsingánan naya isa tolay ya agbasuwán, ay pagsingánan na ya pagbasu se ngámin na atán kitúni. ²¹ Ay nu Templo ya pagsingánan naya isa nga tolay, ay bílang nga pagsingánan na pe ye Dios nga ittu ya magag-agyán kitúni. ²² Ay nu lángit ya pagsingánan naya isa tolay, ay akkan tittu ya lángit ya pagsingánan na nu di pe ye Dios, áta ittu ya mangitur-turáy kitúni.

²³ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpì-pimáru! Napiya mà kurug ta id-idde nu ke Dios ya pagkapúlu daya pangrikádu nu, ngamay akkan nu kuma nga idil-dilig kiyán daya napà-patag kadaya bil-bílin ne Dios, nga ummán kadaya angwa nu ka napiya kadaya kasittolay nu, ya agkallà nu kadaya kasittolay nu se ya angngikurug nu ke Dios. Tu kuma dedi pe daya kinuw-kuwa nu win. ²⁴ Dakayu wa árig kúláp pa maragbaybay. Ay tura nu sagátan ya inuman nu, ka angngippà nu ka púrà, ngamay tura nu mán kammin na itangainum daya dadakkal la ul-ulullag.

²⁵ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpì-pimáru! Ugatán nu ya lasi daya akap nu se pinggán nu, ngamay napnu da kadaya nakultit nu kadaya tolay se daya inágum nu. ²⁶ Dakayu wa Pariseo wa árig kúláp! Pagbalinan nu pikam ka nadalus daya inunag daya akap nu se pinggán nu, ay senu magbalin ka nadalus pe yin ya lasi da.

²⁷ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ata ummán kayu kadaya lúbù a napintáan ka pusà. Napiya ya singan naya lasi da, may ya inunag da, ay pabeg ga tuláng se datu naragit. ²⁸ Dakayu, ay ummán kayu kadayán. Ata namáru kayu kiya agsisíngan daya tolay, ngamay ya ung-unggan nu, ay panagpì-pimáru se iya kinadakè.”

Tu nangngagi ne Jesus kitu kapanísán da

(Luc. 11:47-51)

²⁹ “Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ta pinangwa nu datu pagbàbànanan ne Dios kitun se datu namáru wa tolay kitun ka lúbù da. Ay payán nuda

pe ka pangpapiya, ³⁰ ay se nu la nán na, ‘Nu uwad kami kuma ngala ngin kitu kakowad datu mannákam mi nga nagpatay kadaya pagbàbànanan ne Dios, ay akkan mi kuma nga nepalúbus sa patayán dada,’ nán nu. ³¹ Ay díkod dakayu kampela ngin nin ya nangagi nga pútut dakayu datu nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun. ³² Ara nu lugud! Balinan nu lugud dala ngin tu negayát datu apuapu nu.

³³ Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Inagdakè nu! Ay makalísi kayu kod pikam mala kiya pannakapánis nu ka impiyernu! ³⁴ Ay túya mangibon nà kadaya pagbàbànanan ku se daya nasríb ba tolay ku se daya pagtù-tùgúdan ku kadakayu. Ay patayan nu daya duddúma, ay se ilansa nu ka krus daya duddúma, ay sap-saplit nu daya duddúma kadaya sinagoga nu, ay se nuda pataláwan kadaya il-ileli. ³⁵ Ay díkod dakayu pe ya kidsuwán naya pannakapánis datu apuapu nu gapu kitu inagpatay da kadatu namáru wa tolay. Manggayát kitu Abel la áwan bas-básul la pinatay da, panda kitu Zacarias nga an-anà tu Barakia nga ittu pe tu pinatay nu wa Judyu kitu nagbàtán naya Templo se ya agbasuwán. ³⁶ Kagiyan ku kadakayu ya kurug, nga ya pannakapánis gapu kadatun na kinuw-kuwa datu apuapu nu, ay midsu kadakayu wa tolay kadedi ya al-algaw.”

Sinangítan ne Jesus datu iJerusalem

(Luc. 13:34-35)

³⁷ “Dakayu wa iJerusalem! Dakayu wa nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun, se nagtùtò kadatu nebon ne Dios kadakayu! Namin-adu wà in na tagge ngala nga mangalmung kadakayu nga ummán kiya angngalukup naya úpa kadaya pippíyà na. May maddi kayu mán kammin,” nán na. ³⁸ “Ngamay kídi yin, ay piddudoray yala ne Dios sin ya Templo nu. Ay mabaaw win. ³⁹ Ay ya ikagì kadakayu, ay akkan dà in na masingan panda kiya akasingan nu kammin kiyà, nga ittu yanin ya agkuna nu wa, ‘Maday-dáyaw ya umbet ta nebon ne Apu kídi,’ nán nu,” nán ne Jesus.

Tu nangngagi ne Jesus kitu karba natu Templo

(Mar. 13:1-2; Luc. 21:5-6)

24 Ay kitu ipappan ne Jesus sin kane lumawán kitu Templo, ay umadanni datu tù-tùgúdan na kaggína. Ay netuldu da nga

ipassingan ke Jesus tu simbáan se datu báwi kitu amuwág na. ²Ngamay nán na kaggída nga summungbát, “Kurug ga masingan nu pikam ngámin dedi kídi. Ngamay ikagi kadakayu ya kurug, nga áwan nala ya mabansi nga maglànù kadedi nga batu nga di mepúkay,” nán na.

Daya umbet ta kapar-parigátan

(Mar. 13:3-13; Luc. 21:7-19)

³Ay kitu kowad ne Jesus nga magtutúgaw kitu bantay Olíbo, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga áwan makam-ammu. Ay nán da kaggína, “Ikagim mán kadakami nu nungay na ya kàwa ngámin datun. Ay se nu nágan daya mà-màwa nga pagilasínán mi kiya ilalbet mu kammin se daya mà-màwa nga pakelasínán mi kiya ipappanda naya ngámingámin,” nán da.

⁴Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Magtaron kayu! Akkan kayu wa paal-alílaw ki oray iinna. ⁵Ta adu daya tolai ya umbet ta magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo,’ nán da. Ay adu daya tolai ya al-aliláwan da. ⁶Ay magina nu daya maggugubát, ay se madámag nu pe daya maggugubát kadaya sabáli nga il-ileli. Ngamay akkan kayu wa magansing. Ata masápul la màwa pikam dayán. Ngamay akkan pikam ittu ya ipappanda naya ngámingámin. ⁷Ata maggugubát daya il-íli, ay se maggugubát pe daya il-íli nga iturayán daya à-ári. Ay umbet pe ya pinagguulát, ay se mangyagyag pe kadaya nagbal-baláki ya giyán. ⁸Ngamay ngámin dedi, ay anggayát tala naya kapar-parigátan nu.

⁹Kalúsawan dakayu daya tolai gapu kiya angngurug nu kiyà. Ipatiliw dakayu kadaya agtuturáy, ay se dakayu wa par-parigátan. Ay patayan da daya duddúma kadakayu. ¹⁰Ay túya adu daya mangigsán kiya angngurug da kiyà in. Ay ipatiliw da pe daya kabbulun da ngin, ay se maglilinnùsaw da pe. ¹¹Ay adu daya umbet ta busid nga pagbàbànanan ne Dios. Ay adu daya al-aliláwan da nga tolai. ¹²Ay gapu ta umadu ya kinadakè, ay mapsílán ya amminya daya tolai kiya isaisa kaggída. ¹³Ngamay nu iinna ya maketurad kadayán panda kiya panda na, ay ittu yán ya alà ne Dios. ¹⁴Ay idi ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay mebàbànan pikam kiya ngámin na kalawagán, ta senu mammuwán pikam daya ngámin tolai, ay se yala umbet tin ya ipappanda naya ngámingámin.”

Ya kadamtán na kapar-parigátan

(*Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24*)

¹⁵“Ay masingan nu kiya balay ne Dios tu kadàsan na masingan nga ummán kitu nepekagi ne Dios kitu Daniel la pagbàbànanan na kitun. (Awátan pà nang din naya magbása.) ¹⁶Ay nu masingan nu yanin, ay masápul la magkakáwe daya atán ka Judea kadaya ban-bantay. ¹⁷Ay daya tolay ya mepas-pasmu wa atán ka atap balay da, ay akkan da tagge nga umúlug ga maggalà kadaya kuw-kuwa da nga atán kiya unag balay da. ¹⁸Ay daya atán kiya komán da, ay akkan da masápul ya mawe ka balay da nga mangalà kiya bádu da. ¹⁹Ay kiyán na oras, ay kakal-kalakkán daya nabùsit se daya atán tagíbi. ²⁰Ikar-karàrag nu wa akkan din kiya aggamiyán na, se akkan kiya algaw wa panaggiimáng ya kàwa nayán. ²¹Ata kiyán na algaw, ay napanat pà-pà nang ya kapar-parigátan daya tolay. Ay áwan pikam ma ummán kiyán na nakapar-parigátan daya tolay nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídi ya kalawagán panda kídi, ay se áwan nin ya màwa nga ummán kiyán. ²²Ay nu akkan nala nga kinabib-án ne Dios ya algaw nayán, ay áwan tolay ya mabiyág. Ngamay gapu kadaya píli ne Dios, ay kinabib-án na ya algaw nayán.

²³Ay nu atán magkuna kadakayu nga, ‘Atán kídi ya Cristo!’ onu, ‘Atán kannán!’ nán na, ay akkan nu kur-kurugan. ²⁴Ata atán da umbet ta magpamaráng nga Cristo, se atán da pe magpamaráng nga pagbàbànanan ne Dios. Magipas-passingan da kadaya nakas-kasdáaw pà nang nga mà-màwa ka pangalílaw da kadaya tolay. Ay nu mabal-balín kuma ngala, ay ialílaw da pe daya pinlíli ne Dios. ²⁵May kinagì kadakayu mà in ki di na pikam kàwa.

²⁶Ay díkod oray nu nán da kadakayu wa, ‘Atán kitúni ir-ir-er,’ nán da, ay akkan kayu wa maw-awe. Ay nu nán da nga, ‘Atán kiyán unag kuwartu,’ nán da, ay akkan nuda pà-pà gan. ²⁷Ata ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay masingan dà ngámin daya tolay! Ummán kiya kilát ta palangán na ya magpíngipíngit oray nu kiya lattakán nala ya paggayatán na,” nán na.

²⁸“Ay oray kawà naya giyán naya innát, ay atán pe daya karabúngan.”

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

²⁹“Ay nu mabalin nin ngámin dayán na rig-rígát kiyán na al-algaw, ay maggibat pe yin ya mata, ay se akkan na pumaláng pe yin ya búlán. Ay daya bittuwan ka lángit ay metànagán da. Ay makínin pe daya duddúma pikam nga atán ka lángit. ³⁰Ay se yala nga masingan ka lángit ya pagilasínán kiya ilalbet ku, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ay ngámin daya tolai kídi ya kalawagán, ay magpannakit da, ay se dà ala masingan na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga umbet tin na mebulun ki angap. Ay kiyán na oras, ay mepassingan ya kinaturáy ku se ya kinadáyaw ku. ³¹Ay se yala atán magina da nga naggat pànang nga ummán ka metanggoyob nga ittu pe yanin ya angngibon ku kadaya anghel ne Dios nga mangurnung kadaya ngámin na píli ne Dios nga tolai na nga maggayát kadaya ngámin na giy-giyán kídi kalawagán.”

Ya pakelasínán kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33)

³²“Dam-damdamman nu ya mà-màwa kadaya káyu wa gígus. Nu maglannuway da ngin, ay ammu nu win na tagay yin ya agdagun na. ³³Ay ummán pe, nu masingan nu win datun na kinag-kagì a mà-màwa, ay ammu nu pe yin na tagay pànang ngin ya ilalbet ku. ³⁴Ikagì kadakayu wa màwa ngámin dedi kiya akkan pikam katay daya tolai ya sibbiyág kadedi ya al-algaw. ³⁵Madadál lala ya lángit se ya kalawagán ngamay daya bàbànan ku, ay akkan da wayya nga di màwa.”

Awan tolai ya makammu kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30, 34-36)

³⁶“Ay nu iya algaw se oras nga kàwa ngámin dayán, ay áwan ya makammu oray daya anghel ne Dios, ay oray iyà a An-anà na, nu di tittu ya Ama. ³⁷Ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolai, ay ummán kitu nelalbet natu dallis kitu kakowad tu Noa. ³⁸Ata kadatu al-algaw wa áwan pikam tu dallis, ay mangán se uminum, se maggaattáwa ngala datu tolai panda kitu algaw wa nelalnà tu Noa kitu abay pànang nga

biray na. ³⁹ Akkan da tutu wala am-ammu tu màwa panda kitu nelalbet tu dallis nga ittu tu nangrápun kaggída ngámin. Ay ummán pe kiyán kiya ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ⁴⁰ Ay kiyán na oras, ay atán duwa nga lalláki ya magkuwa kiya komán da. Málà ya isa, ay mabansi ya isa. ⁴¹ Atán duwa nga babbay ya magirid. Ay málà ya isa, ay mabansi pe ya isa.

⁴² Ay túya sissasagána kayu din peyang ta akkan nu wa ammu ya algaw wa ilalbet naya Apu nu. ⁴³ Damdamman nu nga, nu ammu kuma naya ama naya bumalay nu nungay na ki gabi ya ilalbet naya maragtákaw, ay magbantáy kuma ngala ngin, ta senu akkan malnà naya maragtákaw ya balay na. ⁴⁴ Ay lugud, masápul la sissasagána kayu peyang, ta umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kiya oras sa akkan nu wa aggin-indag kiyà.”

Ya mapiyár ra asassu se iya akkan

(*Luc. 12:41-48*)

⁴⁵ “Ya mapiyár se nasírib ba asassu, ay aggína ya pakammuwan naya apu na kadaya páda na nga asassu. Aggína ya magpangán kadaya duddúma nga asassu kiya oras sa pinagkakán da. ⁴⁶ Maganggam yán na asassu wa dangan naya apu na nga ummán kiyán ya kuk-kuwaan na. ⁴⁷ Ay kurug ya ikagì kadakayu nga aggína ya pakammuwan natu apu na kadaya ngámin na kuw-kuwa na. ⁴⁸ Ngamay nu ya nadakè a asassu, ay nán na kiya uray na, ‘Mabayág pikam, ay se yala umbet tu apù,’ nán na. ⁴⁹ Ay se na ngala nga gayatán pagraw-rawtán daya páda na nga asassu, ay se yala pe yin na mawe mepangapangán se mepaggiinum kadaya maging-inglaw. ⁵⁰ Ay se yala nga umbet tu apu na kiya algaw wa akkan na nga panaggin-indag, ay se kiya oras sa akkan na nga am-ammu. ⁵¹ Ay panísan tutu wala natu apu na, ay se na ngin na ibílang kadaya managpì-pimáru. Ay ippan na pe yin kitu giyán da. Ay kiyán na giyán, ay magngar-ngarasiyat se sumángit da,” nán ne Jesus.

Ya pangárig panggap kadaya sangapúlu wa babbalásang

25 “Ya kálà nu kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya annabat daya sangapúlu wa babbalásang kiya mangatáwa. Ay dedi ya

babbalásang, ay siddidílag da ngámin. ²Ngamay ya limma kaggída, ay umang-ang-ang da. Ay datu limma ay nasírìb da. ³Ay datu umang-ang-ang, ay nagtagidílag da pe, ngamay akkan da nga nangalà ka sagáma da nu mamminán da ka agás. ⁴Ngamay datu nasírìb, ay nangalà da pikam ka agtangabutilya da nga agás nga sagáma da. ⁵Ay nabayág se yala inumbet tu mangatáwa, ay tútu nadà-dappán datu babbalásang, ay díkod nagkakatúdug da ngámin.

⁶Ngamay kitu túlad tu gabi yin, ay uwad kinumraw wa nán na, ‘Atán nin tu mangatáwa! Sabtan nu win!’ nán na. ⁷Ay nalukág datu sangapúlu wa babbalásang, ay se da nga kappiyánan datu dílag da. ⁸Ay nán datu umang-ang-ang kadatu nasírìb ba babbalásang, ‘Iddán dakami mán ka agás ta natayán kami yin,’ nán da. ⁹Ngamay nán datu nasírìb ba summungbát, ‘Akkán kid da umanáy kadàtada ngámin ya nesagána mi nga agás! Mawe kayu wala ngin na gumátang ka agás nu kadaya sininda,’ nán da. ¹⁰Ngamay kitu likud da nga gumátang, ay inumbet pe yin tu mangatáwa, ay díkod datu nasírìb ba babbalásang, ay netangalnà da pe yin kaggína kitu pagsasay-ammán, ay se da pe yin na gipán tu gagyangan.

¹¹Ay kane daddán, ay inumbet pe yin datu umang-ang-ang. Ay nán da, ‘Apu, lütán dakami mán,’ nán da. ¹²Ngamay nán natu mangatáwa, ‘Akkán takayu mà kurug am-ammu!’ nán na.”

¹³Ay se yala nán ne Jesus, “Magsagána kayu lugud, áta akkan nu wa ammu ya algaw se oras sa ilalbet ku nga nengágan da ka An-anà Tolay,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadaya asassu wa napiyáran ka pirà

(Luc. 19:11-27)

¹⁴“Ata ya kàwaán na kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga tolai ya nawe kiya adayyu wa íli. Kitu ipappan na ngin, ay inayabán na datu asassu na, se na nga ikípát ta ipiyár kaggída tu pirà na. ¹⁵Ay niddán na ka limma ríbu tu isa, ay duwa ríbu kitu mekàduwa, ay se maríbu kitu mekàlu. Ata sigun kitu kabailán da kampela ngin nin. Ay se la nawe yin. ¹⁶Ay tu niddán ka limma ríbu, ay dágus na ngala nga nenigúsiyu tu pirà na. Ay nakaganansiya ka limma ríbu pe. ¹⁷Ay ummán pe tu mekàduwa, nakaganansiya ka duwa ríbu pe. ¹⁸Ngamay itu asassu

wa niddán ka maríbu, ay nawe na nga nekubkob kitu lusà tu pirà natu apu na.

¹⁹ Ay kane mabà-bayág ka panda, ay inumbet tin tu apu da nga maningan kadatu pirà na nga nepiyár na kadatu asassu na. ²⁰ Ay ya inumbet ta nunna, ay tu niddán na ka limma ríbu písus, ay se na nga idde tu pirà kitu apu na. Ay nán na, ‘Apu, nakaganansiya tu limma ríbu wa niddem kiyà ka limma ríbu pe,’ nán natu asassu. ²¹ Ay, ‘Pàgan ku ya kinuwám,’ nán natu apu na. ‘Namáru ka se mapiyár ka nga asassu,’ nán na. ‘Ay gapu ta mapiyár ka kiya bittì ala nga bánag, ay ikaw ya pakammuwan ku kadaya dadakkal la bánag. Umbet ka ta mepaganggam ka kiyà nga apu mu,’ nán na.

²² Ay se yala umbet pe yin tu niddán ka duwa ríbu. Ay nán na, ‘Apu, niddán nà kitun ka duwa ríbu, ay tu idi ya ganansiyà, duwa ríbu písus pe,’ nán na. ²³ Ay nán tu apu, ‘Pàgan ku ya kinuwám! Namáru ka se mapiyár ka nga asassu. Ay gapu ta mapiyár ka kiya bittì ala nga bánag, ay ipindu ku pe kikaw daya dadakkal la bánag. Ay umbet ka ta mepaganggam ka kiyà, nga apu mu,’ nán na.

²⁴ Ay inumbet pe yin tu niddán ka maríbu wa písus. Ay nán na kitu apu na, ‘Apu, ammu a narungat ka. Ganiyan mu ya akkan mu wayya netugnu, ay se burásan mu ya búnga naya akkam nemúla. ²⁵ Ay gapu ta mansing ngà kikaw, ay túya nekubkob ku tu pirà mu. Ye kam idi tu pirà mu,’ nán na. ²⁶ Ay nán natu apu na kaggína, ‘Nadakè ka se nasadut ka nga asassu! Ammum lugud din na ganiyan ku ya oray akkan ku wa netugnu, ay se burásan ku ya akkan ku wa nemúla, ²⁷ ay turám lugud da di nebangku ya pirà ku, ta senu atán kuma ngin ya an-anà na kídi ya naggulli ku!’ nán na. ²⁸ Ay tútu nán na kadatu duddúma nga asassu na, ‘Alà nu ya pirà kaggína, ay se nu idde kiya asassu wa atán sangapúlu ríbu na,’ nán na,” nán ne Jesus. ²⁹ “Ata daya makammu kiya nepiyár kaggída, ay maamúngán pikam, ay umadu pà nang ya atán kaggída. Ngamay daya akkan makammu kiya nepiyár kaggída, ay màpoli kammin tu nepiyár kaggída. ³⁰ Ay nán tu apu manin, ‘Ay kídi yin, ippan nu ya áwan sur-surbi nga asassu kiyán kiya kagibattán kiya lasi. Ay sumángit daya tolai kiyán, ay se magngar-ngarasiyat da.”

Ya amagsisibna ne Jesus kadaya ngámin toláy

³¹ “Ay nu umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay kabbulun ku daya anghel ne Dios. Ay kiyán na ilalbet ku, ay mepassingan ya kinaDios ku, ay se ittu pe yanin ya nadáyaw wa angngituráy ku. ³² Ay ngámin daya toláy kídí kalawagán, ay maur-urnung da kiya àráng ku. Ay pagsisibnaan kuda nga ummán kiya ammagsisibna naya magpas-pastu kadaya karneru se kalding. ³³ Ay daya árig karneru, ay pabegan kuda kiya padne diwanán ku. Ay daya árig kalding, ay pabegan kuda kampela ngin nin pe kiya padne kasígid ku.

³⁴ Ay iyà nga Ari da kiyanin, ay nán ku kadaya atán ki padne diwanán ku, ‘Dakayu wa inanggam naya Amà, ay umbet kayu! Ta magyán kayu win kiya pangiturayán na nga nesag-sagána kadakayu oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán. ³⁵ Ata kitu nabisin nà, ay pinangán dà. Ay kitu aggasikkinum ku ay pinenum dà. Ay oray agtangeli yà kadakayu, ay pinalnà dà. ³⁶ Ay kitu áwan ku bádu, ay binaduwán dà. Ay kitu inagtakit ku, ay tinalimaduwán dà. Ay kitu nekebálud ku, ay sinù-sùbangán dà,’ nán ku kaggída.

³⁷ Ay se da la nán kiyà pe dayán na namáru, ‘Kannungay na pe Apu ya inakasingan mi nga nabisin ka, ay se mika pinangán? Ay kannungay na pe ya inaggasikkinum mu wa pinenum mika? ³⁸ Ay kannungay naya inakasingan mi kikaw wa agtangeli ka, may pinalnà mika? Ay kannungay na pe ya nekalàbuwán mu wa binaduwán mika? ³⁹ Ay se kannungay na pe ya nekabálud mu wa sinù-sùbangán mika, se ya inakasingan mi kikaw nga nagtakit nga tinalimaduwán mi?’ nán da. ⁴⁰ Ay iyà nga Ari da, ay nán ku pe ya sumungbát kaggída, ‘Ikagì kadakayu nga gapu ta kinuwa nu dayán kadedi ya nababa nga wawwági ay bílang kinuwa nu pe kiyà,’ nán ku kaggída.

⁴¹ Ay se ku la nga kagiyan kadaya atán ki padne kasígid ku, ‘Magtálaw kayu kiyà, dakayu wa kalúsawan ne Dios. Mawe kayu kiya apuy ya akkan mataatay nga nesag-sagána ke Sairu se kadaya itur-turayán na. ⁴² Ta kitu nabisin nà, ay akkan dà a pinangán, ay se kitu sikkinum mà, ay akkan dà pinenumán. ⁴³ Agtangeli yà kadakayu, ngamay akkan dà a pinalnà. Awan ku bádu, may akkan dà niddán ka pagbádù. Nagtakit tà, may akkan dà tinalimaduwán. Ay akkan dà pe ya sinù-sùbangán kitu nekabálud ku,’ nán ku kaggída.

⁴⁴Ay nán da pe nga sumungbát, ‘Apu, kannungay naya nakasingan mi kikaw wa nabisin, onu nagasikkinum, onu agtangeli ka onu magtakit ka onu nabálud ka, ngamay akkan mika nga sinengán?’ nán da. ⁴⁵Ay nán ku pe sumungbát kaggída, ‘Kagiyan ku kadakayu nga, gapu ta akkan nu wa kinuwa dayán kadedi ya kababaán na wawwági, ay bílang akkan nu wa kinuwa pe kiyà.’

⁴⁶Ay se da la nga mippan kiya pakapanísán da ka áwan panda. Ngamay nu daya namáru, ay mawe da kiya pakabiyágan da ka áwan panda,” nán ne Jesus.

Ya aggutad da nga mamatay ke Jesus

(*Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2; Jn. 11:45-53*)

26 Ay kane din na mabalin ne Jesus nga magkakagi kadatun na nesur-súru na, ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, ²“Ammu nu wa duwa ngalgaw wala ngin, ay se yala màwa ya piyasta. Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà, ay se dà a ilansa ki krus,” nán na.

³Kitun na oras, ay nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu kitu balay ne Caifas nga nangátu wa pádi. ⁴Ay se da nga naggaamomanán nu mapaanna ya kuwaan da ta senu nalingad ya anniliw da ke Jesus se ya ammatay da kaggína. ⁵Ay nán da nga, “Akkan tada nga ipàmu kiya piyasta ta magariguddò daya tolai,” nán da.

Tu nangngípu natu babay ke Jesus ka talibangug

(*Mar. 14:3-9; Jn. 12:1-8*)

⁶Ay kane atán de Jesus ka Betania kitu balay de Simon, tu naglappang kitun, ⁷ay uwad babay ya nangitúgut ka tangabutilya nga nangína pànanng nga talibangug. Ay kane atán ne Jesus nga magtutúgaw wa mangán, ay inumbet tu babay, ay se na nga isiyasiyà tu talibangug kitu úlu ne Jesus. ⁸Ngamay kane masingan datu tù-tùgúdán na tu kuwaan natu babay, ay nalúsaw da nga nán da, “Taanna, tura na nga dadàlan ya talibangug

---

26:2 Ya piyasta nga nán na kídí, ay ittu ya angsilibrár da kitu Naglàtaw natu anghel ne Apu kadatu Hebreo kane patayan na ngámin datu manákam nga annánà a lalláki ka Egipto kitu kakowad tu Moses.

kiyán? ⁹ Adu kuma ya paglakúwán na kiyán nu iláku na, ay se na nga idde kuma ya pirà kadaya napubri,” nán da.

¹⁰ Ay ammu ne Jesus tu kag-kagiyan da, ay tútu nán na kaggída, “Taanna, tura nu wa lùsawan ya babay ta, ay napiya mà ya kinuwa na kiyà! ¹¹ Daya napubri, ay kabul-bulun nuda peyang, ngamay nu iyà, ay akkan. ¹² Kídi ya inangngípu na kiyà kídi ya talibangug, ay ittu ya angngisagána na kiyà kiya pannaketaman ku. ¹³ Ay ikagì kadakayu nga oray kawà na kídi kalawagán ya kebàbànanan naya Napiya nga Dámag, ay mebàbànan pe ya kinuwa nedi ya babay ka panamdammán da kaggína,” nán ne Jesus.

Tu angngipatiliw ne Judas ke Jesus

(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

¹⁴ Ay se yala nga nawe kadatu ap-apu datu pappádi tu isa kadatu sangapúlu se duwa, tu nagnágagan ka Judas Iscariot. ¹⁵ Ay nán na kaggída, “Nágan naya idde nu kiyà nu mepatiliw ku kadakayu we Jesus?” nán na. Ay tútu niddán da ka tallu púlu wa pinaláta nga silber. ¹⁶ Ay díkod, nanggayát kitun, ay isingasingan na ngin ya angngipatiliw na ke Jesus.

Tu nepanggidám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na kitu piyasta

(Mar. 14:12; Luc. 22:7-14, 21-23; Jn. 13:21-30)

¹⁷ Ay kitu nunna nga algaw natu piyasta nga angngán da ka sinápáy ya áwan pamalbád, ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus. Ay nán da kaggína, “Kawà na nga balay ya piyám ma pangisaganáan mi ka panggidám tada kídi nga piyasta?” nán da. ¹⁸ Ay nán na kaggída, “Mawe kayu kiya íli, ay se nu wala nga sapúlan nge kuwa. Ay ikagi nu kaggína nga nán nu, ‘Nán ne Misturu nga inumbet tin tu oras na. Ay idi balay mu kanu ya panggidáman mi kídi nga piyasta,’ nán nu,” nán ne Jesus. ¹⁹ Ay kinurug datu tù-tùgúdán na tu nebílin na kaggída. Ay tútu nawe da nga nesagána tu panggidáman da kitun na piyasta.

²⁰ Ay kane gabi yin, ay nagdudúwa de Jesus se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na nga mangán. ²¹ Ay kitu kowad da ngin na magkakán, ay nán ne Jesus kaggída, “Ipà-painunnà a ikagi kadakayu, nga atán kadakayu ya mangipatiliw kiyà,” nán na. ²² Ay tútu nagpannakit da pà nang ngámin.

Ay nán tu isaisa kaggída, “Akkan iyà yán, Apu” nán da. ²³ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Tu negindán kiyà nga nangidnat kitu sinápay na kitu malúkung, ay aggína ya mangipatiliw kiyà. ²⁴ Ngamay màwa mà kammala ngin nin kiyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya ummán kitu nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios mepanggap kiyà. Ngamay kakal-kalakkán ya tolai ya mangipatiliw kiyà. Napì-piya kuma ngala kaggína nu akkan tagge neanà,” nán na.

²⁵ Ay tu Judas nga ittu tu mangipatiliw kaggína, ay nán na, “Apu, iyà nád ya nán mu?” nán na. Ay nán ne Jesus kaggína, “Nakagi mu win!” nán na.

Tu nuddi ya nanggídám ne Apu

(Mar. 14:22-26; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25)

²⁶ Ay kitu agkakán da, ay nangalà e Jesus ka sinápay, ay se yala nagiyáman ke Dios, ay se na sinappitappig se na nekípát kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Alà nu ta kanan nu. Tu idi ya baggi,” nán na.

²⁷ Ay se na la pe ya inalà tu binásu wa inuman da, ay se yala nagiyáman. Ay se na nidde kaggída nga nán na, “Uminum kayu ngámin kídi,” nán na. ²⁸ “Ta tu idi ya dágà a katungpálan naya baru nga kari ne Dios kadaya tolai. Mearúyut ya dágà ta senu mapakawan daya bas-básul daya adu wa tolai. ²⁹ Ay ikagi kadakayu nga akkan nà in na uminum kídi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbás, panda kiya angnginum ku manin kídi nga kabulun takayu win kiya pangiturayán naya Amà.”

³⁰ Ay kane mabalin da nga mangansiyon ka isa nga kansiyon, ay lummawán da, ay se da mawe kitu bantay Olíbo.

Nepainunna ne Jesus nga kinagi ya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³¹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Kídi nga gabi, ay pagtataláwan dà ngámin gapu kiya màwa kiyà. Ata atán na nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na,

‘Patayan ku ya magtag-tagasíngan kadaya karneru,
ay masip-siparà daya karneru,
nán na,” nán ne Jesus.

³²“Ngamay nu lumtu wà in, ay inunnaán takayu ka Galilea,” nán na.

³³Ay nán ne Pedro kaggína, “Ay oray nu pagtataláwan daka ngámin gapu kiya màwa kikaw, ay akkan taka paglikudán,” nán na. ³⁴Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Kagiyan ku kikaw ya kurug nga, kídi ya gabi, ki di pikam aggiittaráut daya kawítán kiya danní láwa ay namìluwán nà in na netuláyaw,” nán na. ³⁵Ay nán manin ne Pedro, “Oray nu metangatay yà kikaw, ay kurug ga akkan taka nga ituláyaw,” nán na. Ay ittu pe yán tu kinagi ngámin datu tù-tùgúdán na.

Tu nagkar-karárag ne Jesus ka Getsemani

(Mar. 14:42; Luc. 22:39-46)

³⁶Ay se yala manin na nawe de Jesus kitu giyán na Getsemani. Ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, “Magtutúgaw kayu wala kídi ta mawe yà a magkarárag kitúni,” nán na. ³⁷Ay nebulun na de Pedro se datu duwa nga annánà tu Zebedeo. Ay nanggayát ta mariribù, ay magpannakit pà nang pe. ³⁸Ay nán na kaggída, “Magpannakit tà pà nang, ay ummán nà ka matay gapu kídi ya pannakit ku. Magbansi kayu kídi ngamay mepagpúyát kayu kiyà,” nán na.

³⁹Ay nawe kitu ad-adayyu, ay se la nagukkab kitu lusà, ay se yala magkarárag, nga nán na, “Ama, nu mabalin kuma ngala, ay ilísi nà kídi ya pannakatay ku, ngamay akkan ya piyán ku ya masúrut, nu di ya piyán mu kampela ngin,” nán na.

⁴⁰Ay kane magulli kitu giyán datu tallu wa tù-tùgúdán na, ay dinatang nada nga magkakatúdug. Ay nán na ke Pedro, “Pedro akkan nu mabaal gane, ya mepagpúyát kiyà ka oray isa ngala nga oras? ⁴¹Magpúyát kayu, ay se magkarárag kayu ta senu malisiyán nu din daya kepar-paroán nu. Kurug ga piyán nu kiya uray nu ya akkan meparò ngamay nakapsut ya baggi nu,” nán na.

⁴²Ay pinidduwa na manin tu nawe nagkar-karárag kitu ad-adayyu. Ay nán na nga nagkarárag, “Ama, nu akkan mabalin na di màwa idi kiyà, ay ya piyám mala ya màwa,” nán na. ⁴³Ay inumbet manin kitu giyán datu tù-tùgúdán na, ay dinatang nada manin na magkakatúdug ta akkan da nga marngát datu mata da.

⁴⁴Ay díkod, pinanáwan nada, ay se yala nawe nagkarárag. Ay ittu kam tu nekagi na kitu karárag na kídi ya kapamìlu na. ⁴⁵Ay se yala inumbet

kadatu tù-tùgúdán na, ay nán na kaggída, “Matúdug kayu pikam ma magimáng? Inumbet tin tu oras sa anngipatiliw da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kadaya maragbásul. ⁴⁶Bumángun kayu ta mawe tada ngin. Sinnan nu kod. Atán nin tu mangipatiliw kiyà,” nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53; Jn. 18:3-12)

⁴⁷Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Ay kabbulun na datu adu wa tolai ya nagtagiampiláng se nagtagipapangkur nga ittu datu nebon datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. ⁴⁸Ay tu Judas nga ittu tu mangipatiliw kaggína, ay nekagi na ngin ya pakammuwán datu tolai ke Jesus. Ata nán na kaggída, “Ya tolai ya umàán ku, ay aggína ngin. Dugkamman nu!” nán na. ⁴⁹Ay díkod kane umbet, ay nagkaw-át ke Jesus se na nán, “Mapaanna ngin, Misturu?” nán na, ay se na nga ummàán. ⁵⁰Ay nán ne Jesus kaggína, “Opun, kuwaan mu win ya gákat mu kídi,” nán na.

Ay se yala nga dummarup datu tolai, ay se da tiniliw nge Jesus. ⁵¹Ay inásut natu isa kadatu kabbulun ne Jesus tu ampiláng na, ay se na nga kintab tu asassu natu nangátu wa pádi. Ay nataptáp pala tu talínga na. ⁵²Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Ippáy mu kammin ya ampiláng mu kiya balay na, áta daya magtag-tagiaampiláng ka ippapatay da, ay ampiláng pe ya katayán da,” nán na. ⁵³“Dálin nu kid nga akkan ku annung ya makigdù kiya Amà, ay se dágus sala nga mangibon ka riníburíbu wa anghel na?” nán na. ⁵⁴“Ngamay nu ittu yán ya kuwaan ku, ay mapaanna lugud ya kàwa kurug daya bàbànan ne Dios nga nesúrát? Ay nán na mà nga màwa dedi!” nán na.

⁵⁵Ay se yala nán ne Jesus kadatu adu wa tolai, “Tirung ngà ka nán nu ta! Ta tura kayu wa nagtagiampiláng se nagtagipapangkur ra inumbet ta maniliw kiyà! Atán nà mà peyang kiya algaw wa magtùgud kiya Templo, ay tura dà akkan na tiniliw kitun kam?” nán na. ⁵⁶“Ngamay nàwa dedi, ta senu màwa datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán ne Jesus.

Ay se nagtataláwan datu tù-tùgúdán na. Ay piniddudoray da ngala ngin.

Tu nangbustigár da ke Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi

(*Mar. 14:53-65; Luc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷ Ay se da la nippan ne Jesus kitu balay ne Caifas nga nangátu wa pádi, áta ittu tu nagguurnúngán datu maragtùgud ka lintag se datu pangmanàman da. ⁵⁸ Ay gummunud pe ye Pedro may nagpal-palodi yala panda kitu amuwág tu balay natu nangátu wa pádi. Ay kane atán kitu amuwág gin, ay nepagtutúgaw kadatu guwardiya ta sinnan na nu nágan tu màwa.

⁵⁹ Ay ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da se datu maragtùgud ki lintag ga nagguurnung kitúni, ay magsap-sápul da ka oray busid dala ngin na ipabásul da ke Jesus, ta senu mabalin da nga papatay. ⁶⁰ Ngamay áwan da nga masmà oray nu adu win datu nagsistígu ka busid. Ay se yala uwad duwa tolai ya nagsíkad. ⁶¹ Ay nán da, “Nán nedi ya tolai nga mabalin na kanu wa gabbán ya Templo, ay se na ipasíkad kanu kammin kiya unag tallu walgaw,” nán da.

⁶² Ay nagsíkad tu nangátu wa pádi se na nán ke Jesus, “Inna ya mesungbát mu kiyán na ipabásul da kikaw?” nán na. ⁶³ Ngamay akkan nagun-úni ye Jesus. Ay nán manin tu nangátu wa pádi kaggína, “E Dios ay maggigina kídi. Ikagim lugud tutu wala kadakami nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios nga ittu ya Cristo?” nán na.

⁶⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ay kinagi mu mà in,” nán na. “Ngamay ikagì pe kadakayu nga, manggayát kídi yin ka panda, ay mammuwán nu nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolai, ay magtugaw wà kiya padne diwanán ne Dios. Ay masingan nu pe nga umbet tà a mebulun ki angap nga manggayát ka lángit,” nán na.

⁶⁵ Ay kane magina natu nangátu wa pádi tu kinagi ne Jesus, ay pinìsi na tu bádu na kampela ngin nin. Ay se na nán, “Pangirupát na ke Dios datu kinag-kagi na a! Akkan tada masápul lin daya sistígu, áta nagina nu mà in ya angngirupát na ke Dios. ⁶⁶ Ay nágan naya nán nu?” nán na kadatu kabbulun na. Ay, “Masápul la matay a, ta ittu mà yán ya rabbang na gapu kiya básul na,” nán da nga summungbát.

⁶⁷ Ay se da nga linutában tu murang na, ay se da pe ya sulusúlung. Ay timpit pe datu duddúma. ⁶⁸ Ay nán da ke Jesus nga sikkaamitang, “Gattuam mán lugud Cristo nu iinna ya nampit kikaw!” nán da.

26:65 Ittu idi ya angngipassingan da kitun kiya akarungat da pà nang.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(*Mar. 14:66-72; Luc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Ay e Pedro, ay uwad da magtutúgaw kitu lasi, kitu amuwág natu agbustigarán da. Ay ummadanni kaggína tu isa nga babay ya asassu. Ay nán na, “Ikaw pe tu kabul-bulun ne Jesus nga iGalilea a!” nán na. ⁷⁰“Akkan ku am-ammu ya kag-kagiyam,” nán ne Pedro nga nagtuláyaw kaggída ngámin.

⁷¹Ay nawe manin kitu balkon, ay uwad manin na nakasingan kaggína nga asassu wa babay. Ay nán natu babay kadatu atán kitúni, “Kabulun ne Jesus nga iNazaret ide ya tolay,” nán na. ⁷²Ay nagtuláyaw manin ne Pedro. “Am-ammù kadi yán na tolay,” nán na nga nesipata.

⁷³Ay kane daddán manin, ay umadanni datu tolay ya atán kitúni ke Pedro. Ay nán da, “Kurug mà nga isa ka kaggída, áta melásin nala kiya áyug naya panaggun-únim,” nán da. ⁷⁴Ay tútu pinagsingánan na ngin tu baggi na nga nagsipata. “Akkan ku am-ammu yán na tolay,” nán na.

Ay ittu pe tun tu inaggittaráut datu kawítán. ⁷⁵Ay se ittu pe yin tu inakadamdam ne Pedro kitu kinagi ne Jesus kaggína nga, “Kiya di pikam ma nakapagittaráut daya kawítán, ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na. Ay tútu lummawán ne Pedro, ay se tutu wala nga summángit.

Tu nanggippan da ke Jesus ke Pilato

(*Mar. 15:1; Luc. 23:1-2; Jn. 18:28-32*)

27 Ay kane pagbarngát, ay naggaamomán datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu tolay nu paannán da tu mangipapatay ke Jesus. ²Ay tútu piníngil da tu íma na se da ippan ke Gobernador Pilato.

Tu nagpattal ne Judas

(*Apos. 1:18-19*)

³Ay kane mammuwán tu Judas, tu nangipatiliw ke Jesus, nga patayan da nge Jesus, ay nakappoli. Ay tútu nawe na ipatulli tu tallu púlu wa pinaláta nga silber kadatu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da. ⁴Ay nán na, “Nagbásul là ta turà a nepatiliw kadakayu ya áwan bas-básul la tolay!” nán na. Ngamay nán da, “Ay nágan naya biy-biyáng mi kiyán.

Ikaw ya makammu kampela kiyandin,” nán da. ⁵ Ay nebàbà tu Judas datu pinaláta nga silber kitu giyán Templo, ay se yala nawe ya nagbísin na nagpattal.

⁶ Ay díkod inurnúngán datu pappádi datu pinaláta nga silber. Ay nán da, “Meallang kiya lintag tada ya mangippáy kiya pirà kiya kága Templo, áta báyad naya biyág naya isa nga tolay,” nán da. ⁷ Ay tútu naggaamomanán da nu paannán da tu silber. Ay negátang da kitu lusà natu magkuwa ka bánga nga ittu tu kinuwa da nga kampusantu datu agtangeli. ⁸ Ay ittu tu gapu na nga Lusà Dága ya nepangágan kitun na lusà ka panda kadedi ya al-algaw.

⁹ Ay díkod nàwa kurug tu kinagi natu Jeremias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì, “Inalà da tu tallu púlu wa pinaláta nga silber nga báyad naya biyág naya isa nga tolay, nga daya duddúma nga iIsrael kam ya nangbanor kaggína. ¹⁰ Ay se da nga negátang ka lusà natu maragkuwa ka bánga nga ummán kitu nán ne Dios nga kuwaan ku,” nán na.

Tu nangbustigár ne Pilato ke Jesus

(Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ay atán ne Jesus sin kitu àráng natu gubernador. Ay nán natu gubernador ra namustigár kaggína, “Ikaw ya ári daya Judyu?” nán na. Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Kinagi mu mà ya kurug,” nán na.

¹² Ngamay nu datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da tu mamustigár kaggína, ay áwan na nga isung-sungbát kaggída. ¹³ Ay tútu nán ne Pilato kaggína, “Akkan mu agpà magina daya ipab-pabásul da kikaw!” nán na. ¹⁴ Ngamay áwan tútu wala nga nesung-sungbát ne Jesus kadatu ipabásul da kaggína. Ay tútu pagballà pàrang tu gubernador.

Tu angnipapatay da ke Jesus

(Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39–19:16)

¹⁵ Ay ki peyang nga piyasta, ay nepagangay kitu gubernador ya mangipalawán ka isa nga bálud nga pepalawán da tolay kaggína. ¹⁶ Ay kitun, ay uwad bálud da nga nagdin-dinnámag ya kinadakè na. Ya ngágan na ay Barrabas. ¹⁷ Ay kane maur-urnung ngin datu tolay, ay saludsúdán

ne Pilato da ngin nga nán na kaggída, “Inna ya piyán nu wa ipalawán ku?” nán na. “E Barrabas onu e Jesus nga nengágan ka Cristo?” nán na. ¹⁸Ata ammu na nga nedarum mala datu tolay ye Jesus kaggína, gapu wala kiya ásil da.

¹⁹Ay ya isa pe, kitu kakowad ne Pilato wa magtutúgaw kitu tugaw na nga magbustigár, ay nepekagi natu atáwa na kaggína nga nán na, “Akkan ka nga mepagbiy-biyáng kiyán na tolay ya áwan bas-básul. Ata nagpannakit tà gapu ki tagenap ku mepanggap kaggína.”

²⁰Ay datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da, ay nesug-sugsug da datu tolay, ta senu e Barrabas tu pepalawán da, ay e Jesus, ay papatay da. ²¹Ay nán ne gobernador ra nagsaludsud kaggída, “Inna kadedi ya duwa ya piyán nu ipalawán ku?” nán na. Ngamay, “E Barrabas!” nán da nga summungbát. ²²Ay nán ne Pilato kaggída, “Ay nágan lugud ya kuwaan ku ke Jesus nga nengágan ka Cristo?” nán na. Ngamay nán da ngámin, “Pelansám ki krus,” nán da. ²³“Taanna ta?” nán na. “Nágan naya básul na ta?” nán na. Ngamay kinggat da mán kammin na nesar-sáraw ya, “Pelansám ki krus!” nán da.

²⁴Ay tútu, kane mammuwán ne Pilato nga áwan na kammala nga màwa ngin, ay nagpálà ka danum, ay se yala nga nagbaggu kitu àràng datu tolay nga nán na, “Awan ku win na biy-biyáng kiya pannakatay nedi ya tolay ya áwan básul. Dakayu kampela ngin nin ya makammu,” nán na. Ata nasingan na pe yin na magariquddò datu tolay yin. ²⁵Ay nán ngámin datu tolay ya nesungbát kaggína, “Dakami se daya annánà mi yala ya magsungbát kiya pannakatay na!” nán da.

²⁶Ay díkod, nepepalawán na nge Barrabas. Ay e Jesus, kane mabalin na nga pasaplit, ay neáwat na kaggída, ta senu ilansa da ki krus.

Tu nammà-paultu datu suldádu ke Jesus

(Mar. 15:16-20; Jn. 19:2-30)

²⁷Ay díkod inalà datu suldádu ne gobernador nge Jesus kitu balay tu gobernador, ay se da nga inaribungbong, aggída nga tangabatalyon. ²⁸Linàbuwán da, ay se da nga binaduwan ka dag-daggáng nga bádu. ²⁹Ay se da pe ya nangilung kadatu pas-pasanga nga nagrasi, ay se da nga ipasagápaw kaggína. Ay se da pe ya nepikkam kitu diwanán na íma na

tu tàdukud. Ay se da nagpalintud kitu àráng na nga nán da, “Madáyaw ya ári daya Judyu!” nán da nga pangug-og kaggína. ³⁰ Ay se da manin na linut-lutában. Inalà da pe tu tàdukud, ay se da ipangkur kitu úlu na. ³¹ Ay kane mabalin da tu mamà-paultu kaggína, ay linàbu da kammin tu nepabádu da kaggína, ay se da ipabádu kammin tu bádu na. Ay se da nga nelawán ta mawe da ngin na ilansa ki krus.

Tu nanggilansa da ke Jesus ki krus

(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ay kane makaadayyu da kitu íli, ay nesabat da ya isa nga tolay nga nagnágán ka Simon nga iCerene. Ay nepakagtu da kaggína tu krus ne Jesus. ³³ Ay kane dumatang da kitu giyán na nengágán ka Golgota (ya sarut na yán, ay giyán Tuláng Úlu), ³⁴ ay niddán da nge Jesus ka bási ya nakibugán ka apdu. Ngamay kane maramanán na, ay akkan na ininum.

³⁵ Ay kane melansa da kitu krus, ay nagguuwarán da datu bádu na, sigun kitu nabúnut da. ³⁶ Ay se da ngala nga nagtutúgaw kitúni ya magbantáy kaggína. ³⁷ Ay kitu paningúdu kitu úlu na, ay nesúrát ka karátula tu ipabásul da kaggína nga nán na, “E Jesus nga Ari daya Judyu,” nán na. ³⁸ Ay uwad da pe nga duwa nga tirung nga negindán da nga nelansa kaggína. Nepanin-túlad de Jesus kaggída nga duwa.

³⁹ Ay datu tul-tolay ya maglilíwán, ay magwing-wingíwing da se da igal-galà. ⁴⁰ Ay nán da kaggína, “Di mu mà nán na gabbán mu ya Templo, ay se mu la manin ipasíkád ki unag tallu walgaw! Ay turám di igdù ya baggim kampela ngin nin! Ay nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay umúlug ka mán lugud kiya krus mu!” nán da.

⁴¹ Ay ummán ngámin pe datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman da. Ay ag-agbán da nge Jesus nga nán da, ⁴² “Biniyág na daya duddúma nga tolay, ay tura na akkan na mabiyág ya baggi na kampela ngin. Ay nán na pe nga aggína ya ári daya iIsrael. Ay nu umúlug kiya krus na, ay mangurug kami kaggína,” nán da. ⁴³ “Magpiyár ke Dios, ay se nán na pe nga An-anà ne Dios. Ay nu kurug ga pàgan ne Dios, ay sinnan tada mán lugud kídi nu alà ne Dios,” nán da.

⁴⁴ Ay datu tirung nga negindán da kaggína nga nelansa kitu krus, ay ummán pe kiyán tu inammáas da kaggína.

27:29 Ya daggáng nga bádu se sagápaw se tàdukud, ay ittu daya aruwátan daya à-ári.

Tu nekatay ne Jesus

(Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ay kane mangalintutúgu, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ⁴⁶ Ay kane mamreg gin, ay nán ne Jesus nga nepáuy, “Eli, Eli, lema sabactani!” Ya sarut nayán ay, “Dios ku, Dios ku, tura nà pinagdudoray!” nán na.

⁴⁷ Ay kane magina datu duddúma nga atán kitúni tu kinagi ne Jesus, ay nán da. “Karrowán na nge Elias, ⁴⁸ Ay nanagtág tu isa kaggída nga nawe ya nangalà kitu ummán ka lúmut ta sib-sibbukal. Ay se na nga nidsam ka lassam, ay se na nga isarípit kitu adaddu wa bilà se na kuma nga ipasapsap ke Jesus. ⁴⁹ Ngamay nán datu duddúma, “Ditán nala kiyán, ta sinnan tada nu umbet kurug ge Elias nga mangalà kaggína,” nán da.

⁵⁰ Ay se yala nga nakapáuy manin ne Jesus nga ittu pe yin tu nepappan tu biyág na.

⁵¹ Ay ittu pe idi tu sinindán natu abay pà nang nga kurtína kitu unag Templo nga nasilát ta napagkaduwa nga nepagayát kitu pane ngúdu. Ay se yala nangyagyag ka naggat, ay nabkiyán datu pin-pínát. ⁵² Ay nalútán pe datu lúbù a imbután na pínát, ay adu datu natay ya tolay ne Dios tu linumtu kitun na oras. ⁵³ Lummawán da kitu lúbù da. Ay kane lumtu we Jesus sin, ay nawe da ngámin ka Jerusalem. Ay adu wa tolay tu nakasingan kaggída.

⁵⁴ Ay atán tu kapitán se datu suldádu na nga magbantáy ke Jesus. Ay kane magina da tu yagyag, se da masingan pe datu nà-nàwa, ay nagansing da tutu wala. Ay nán da, “Kurug nga An-anà ne Dios idi nga tolay!” nán da.

⁵⁵ Ay adu pe datu babbay ya nagsisíkad da magsisíngan kitu ad-adayyu. Ay tu dedi datu gumun-gunud kaggína nga naggayát ka Galilea, áta aggída tu sinummeng kaggína. ⁵⁶ Ay kabbulun da de Maria Magdalena, se Maria nga ina de James se Jose se itu ina datu annánà tu Zebedeo.

27:47 Idi nga Elias, ay isa nga profeta ne Dios kitun.

Tu nangngilnà da kitu baggi ne Jesus kitu lúbù

(*Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷ Ay kane gidám min, ay uwad inumbet ta isa nga nabànéng nga iArimatea. Jose tu ngágan na. Isa nga pasúrut ne Jesus. ⁵⁸ Ay nawe na nga kinagi ke Pilato nga alá na tu baggi ne Jesus. Ay tútu nepidde ne Pilato win kaggína. ⁵⁹ Ay díkod inalà tu Jose tu baggi ne Jesus, ay se na nga kinalatkattán ka bar-baru wa binára nga dilána. ⁶⁰ Ay se na nga nilnà a netádag kitu ababbalin na nga pinàbután na pínát ta lúbù. Ay se na nesùlin na negitap tu abay ya dalumpenág ga batu kitu gagyangán natu lúbù, ay se yala nawe yin. ⁶¹ Ay nge Maria Magdalena se itu isa nga Maria, ay uwad da nga magtutúgaw kitu àráng natu lúbù.

Pinabantayán da tu lúbù ne Jesus

⁶² Ay kitu láwa natu algaw wa panagsagána da kitu panaggiimáng da, ay nawe datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo kitu giyán tu Pilato. ⁶³ Ay nán da, “Gubernur, madamdami mi nga kitu kasibbiyág pikam natun na mangal-alílaw, ay nán na nga lumtu kanu kammin kiya mekàlu walgaw. ⁶⁴ Ay túya pabantayán mu tu lúbù panda ki mekàlu wa algaw ta get mawe takáwan datu tù-tùgúdán na tu baggi na, ay se da nán kadaya tolai ya linumtu kammin. Ata nu ummán kiyán ya màwa, ay nakar-káru yán na anngal-alílaw na may itu nunna,” nán da.

⁶⁵ Ay tútu nán tu Pilato kaggída, “Mangalà kayu lugud kadaya suldádu nga magbantáy. Ay pabantayán nu pàrang,” nán na. ⁶⁶ Ay díkod, tútu nawe da. Kabulun da datu guwardiya, ay se da kinappiya tutu wala negitap tu gitap natu lúbù. Pinasuwalán da tu batu nga gitap na.

Tu nelaltu kammin ne Jesus

(*Mar. 16:1-10; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

28 Ay kane láwa natu algaw wa panaggiimáng, kitu pagmakát pàrang tu Dominggu win, ay nge Maria Magdalena se itu isa nga Maria tu nawe naningan kitu lúbù ne Jesus. ² Ay turán nala nga nangyagyag ka naggat. Inumbet gayát ka lángit ya isa nga anghel ne Apu nga ittu tu nangisùlin kitu batu wa gitap natu lúbù, ay se na la nga nagtutúgawán.

³ Dumiláng tu singan na nga ummán ki kilát. Ay tu bádu na, ay napusà tutu wala pe. ⁴ Ay datu magbantáy, ay nagansing da pà nang kitu anghel, ay tútu nagtartartar da. Ay nagbalin da ka ummán ka natay.

⁵ Ngamay nán tu anghel kadatu babbay, “Akkan kayu wa mansing! Ammù nga sap-sapúlan nu we Jesus nga nelansa kitu krus. ⁶ Ay áwan kídì yin, áta linumtu win, nga ummán kitu kinagi na kadakayu kitun. Umbet kayu ta mawe nu sinnan tu netadágan na. ⁷ Ay se nu wala nga karuwan na mawe ikagi kadatu tù-tùgúdán na nga linumtu win. Mawe maginunna ngin ka Galilea. Ay masingan nu kannán. Ittu la yán ya kagiyan ku kadakayu,” nán tu anghel. ⁸ Ay díkod nabur-burung datu babbay ya nagtálaw kitu lúbù. Nagansing da kitu anghel ngamay sikkaanggam da pe. Nanagtág da nga nawe nangidámag kadatu tù-tùgúdán ne Jesus.

⁹ Ay kitu dálen, ay pagkilát da ngala nge Jesus nga summabat kaggída. Ay nán na, “Kumusta kayu!” nán na. Ay umadanni da kaggína, ay se da immán tu bingil na se da dinay-dáyaw. ¹⁰ Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa magansing. Mawe nu wa ikagi kadatu ngámin wawwági nga mawe da ka Galilea ta kattoni ya pakasinnán da kiyà,” nán na.

Tu nagpasùsù datu ap-apu datu pappádi kadatu nagguwardiya

¹¹ Ay kitu kakowad datu babbay kitu dálen, ay uwad pe yin datu duddúma kadatu suldádu wa nagbantáy nga mameyag kitu íli da nga mangagi kadatu ap-apu datu pappádi kadatu ngámin na nà-nàwa. ¹² Ay tútu nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. Naggaamomán da nga pasúsúan da datu nagbantáy ka adu wa pirà. ¹³ Ay nán da kaggída, “Ya ikagi nu kadaya tolay, ay nán nu kídì, ‘Kitu gabi ya kakowad mi ya matúdug, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga nangálà kitu baggi na,’ nán nu,” nán datu ap-apu datu pappádi. ¹⁴ “Ay nu mammuwán ne gubernador idi, ay dakami yala ya mangamomán kaggína, ta senu áwan nu wa problema ngin,” nán da.

¹⁵ Ay tútu inalà in datu nagbantáy tu pirà, ay se da kuwaan nin tu nebílin da kaggída. Ay díkod, ittu tunin tu dámag ga newar-waragáwag kadatu ngámin na Judyu. Ay kadedi nga al-algaw, ay ittu idi kam ya nán daya duddúma nga Judyu.

Tu nangngiparob ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga mawe magtùgud

(Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Apos. 1:6-8)

¹⁶ Ay díkod datu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán na, ay nawe da ka Galilea, kitu bantay nga nebílin ne Jesus nga kapannán da. ¹⁷ Ay kane din na masingan da nge Jesus, ay dinay-dáyaw da, oray atán da magduw-duwa kaggída.

¹⁸ Ay umadanni ye Jesus kaggída se na nán, “Ngámin na kinaturáy ka lánngit se kídí ya kalawagán, ay nidde ngámin nin kiyà,” nán na. ¹⁹ “Ay túya mawe kayu lugud da magtù-tùgud kadaya ngámin na tolay ta senu umapu da kiyà. Bawtisarán nuda ka pakammuwán da nga ya Ama se ya An-anà se ya Ispiritu ne Dios ya mangitur-turáy kaggída ngin. ²⁰ Ay suruwán nuda nga mangikurug kadatu ngámin na nebílin ku kadakayu. Dam-damdamman nu wa atán nà peyapeyang kadakayu panda kiya panda naya kalawagán,” nán ne Jesus.

*Ya Napiya nga Dámag mepanggap
ke Jesu-Cristo nga nesúrat tu*

Marcos

Tu nagbàbànan tu Juan nga marammawtisár

(Mat. 3:1-12; Luc. 3:1-18; Jn. 1:19-28)

1 Ya nanggayatán naya Napiya nga Dámag nga mepanggap ke Jesu-Cristo wa An-anà ne Dios, ² ay tu nekàwa kurug natu ummán kitu nesúrat ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, “Kagiyán ku kikaw nga mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw nga mangisagána kiya ilalbet mu.

³ Ay tu idi ya isarasáraw na ka ir-ir-er:

‘Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu.

Kappiyánan nu ya dalenan na!’ nán na nga magbàbànan.”

⁴ Ay nawe kurug tu Juan na marammawtisár kitu ir-ir-er. Ay nebàbànan na kadatu tolay nga masápul makappoli da kadatu bas-básul da se da makibawtisár, ta senu pakawanan ne Dios da. ⁵ Ay adu tolay ya naglalbet kitun na naggigina ke Juan, nga naggagayát kitu ngámin na il-íli ka Judea se Jerusalem. Ay binawtisarán na datu nangipudnu ke Dios kadatu bas-básul da kitu wángag Jordan.

⁶ Nagbádu ngala tu Juan ka bádu wa nàwa ka dùdut kámel se nagsinturon ka lálát. Ay dúdun se digu álig gala pe datu kininna-kinnán na. ⁷ Ay nán na pe nga nebàbànan kadatu tolay, “Atán umbet ta sumar-sarunu kiyà nga naturáy pànanang may iyà. Ta oray ya magubbád dala kiya gálut sapátus na, ay akkan nà mekari. ⁸ Kídi ay bawtisarán takayu wala pikam, ngamay aggína ya árig mamawtisár kadakayu kiya Ispiritu ne Dios,” nán ne Juan kadatu tolay.

Tu nakibawtisár ne Jesus se itu nammár-parò ne Sairu kaggína

(Mat. 3:13–4:11; Luc. 3:21-22; 4:1-13)

⁹Ay akkan nin na nabayág panda kitun, ay inumbet te Jesus sin na naggayát ka Nazaret ka probinsiya Galilea nga makibawtisár ke Juan kitu wángag Jordan. ¹⁰Ay kane gumadáng nge Jesus, ay nasingan na nga ummán ka nalútán tu lángit. Ay se la nga naganìgad nga nagyán kaggína ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na. ¹¹Ay se la uwad pe ya úni nga gayát ka lángit nga nán na, “Ikaw ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, ay pagang-angammán taka pànanang pe,” nán na.

¹²Ay kane mabalín makibawtisár nge Jesus, ay dágus sala nga neturung naya Ispiritu ne Dios ka ir-ir-er. ¹³Ay appát púlu walgaw na nga nagag-agyán kitúni. Ay pinar-parò ne Sairu kitúni. Ay adu pe datu alsádu wa ul-ulolag kitúni. Ay kane mabalín na mapar-parò, ay uwad datu anghel ne Dios nga nangidde kadatu ngámin na masápul na.

Tu inangngayáb ne Jesus kadatu appát ta marangnégay

(Mat. 4:12-22; Luc. 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴Ay kane ibálud da tu Juan nin, ay nawe pe ye Jesus sin nga nagbàbànan ka Galilea. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag mepanggap ki angngituráy ne Dios. ¹⁵Ay nán na nga nagbàbànan, “Inumbet tin ya oras, ay tagay pànanang ngin ya angngituráy ne Dios. Ay túya makappoli kayu kadaya bas-básul nu win, ay se nu kurugan idi ya Napiya nga Dámag,” nán na.

¹⁶Ay kane isa ngalgaw nga magdal-dalen ne Jesus kitu dappit tu pisung ka Galilea, ay nasingan na datu duwa nga magwagi, de Simon se Andres nga magtabúkul, ta marangnégay da. ¹⁷Ay nán ne Jesus kaggída, “Kumíwid kayu kiyà ta tугúdan takayu wa manganannay kadaya tolay nga mangurug kiyà nga ittu daya bátug nigáyan nu win,” nán na. ¹⁸Ay títu dágus da la nga nigsán datu inninégay da, se da ngala nga nebulun nin kaggína.

¹⁹Ay kane makawáyad da kitu agdal-dalen da, ay nasingan manin ne Jesus de James se Juan na magwagi nga annánà ne Zebedeo. Atán da kitu biray da, nga magur-urip kitu inninégay da. ²⁰Ay kirrawán nada manin.

Ay dágus da pe yala nga kummíwid. Pinanáwan da ngala ngin tu ama da, se datu kaseng na nga atán kitu biray

Tu tolay ya naar-aránan tu an-anà na

(Luc. 4:31-37)

²¹ Ay nawe de Jesus ka Capernaum. Ay kitu algaw wa aggiimáng da, ay nagtùgud kitúni. ²² Ay nasdaáwan da kitu agtùgud na, áta naturáy nga akkan ummán kitu agtùgud datu maragtùgud ki lintag. ²³ Ay kitun na oras, kitu sinagoga, ay uwad tolay ya naar-aránan. ²⁴ Ay nakasáraw nga nán na, “Nágan naya pamàyanám kadakami, Jesus nga iNazaret? Inumbet ka nga mamánis kadakami ta! Ammù mà nu iin ka! Ikaw ya An-anà ne Dios nga nebon na!” nán na.

²⁵ Ngamay inal-angán ne Jesus nga nán na, “Náwa ka! Ay magtálaw ka kiya tolay!” nán na. ²⁶ Ay tútu pinagkangkang natu áran tu tolay, ay se nakapáuy, se yala nga nagtálaw kaggína.

²⁷ Ay pinagballà ngámin datu tolay, nga nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nedi! Baru nga sur-súru idi a! Naturáy pe. Mandáran na oray daya áran na palawanan, ay ikurug da mà nga kurug!” ²⁸ Ay dágus pe yala nga nepadámag kadatu ngámin na il-íli nga adanni ka probinsiya Galilea ya mepanggap ke Jesus.

Pinabílag ne Jesus datu adu wa tolay

(Mat. 8:14-17; Luc. 4:38-41)

²⁹ Ay kane lumawán da kitu sinagoga, ay nawe da kitu balay de Simon se Andres. ³⁰ Ay tu katugángan ne Simon nga babay, ay madagáng. Ay díkod kinagi da nga dágus ke Jesus. ³¹ Ay díkod ummadanni ye Jesus kitu madagáng se na immán tu íma na se na bangúnan, ay tútu áwan tu dagáng na ngin. Ay tútu aggína ngin tu namangán kaggída.

³² Ay kane din na masirbut tin tu mata, ay nilbetán ngámin datu tolay datu magtatakit se datu naar-aránan kaggína. ³³ Ay nagdadar-dáran ngámin datu umíli kitu balkon natu balay nga giyán na. ³⁴ Ay adu datu pinabílag na nga nagbal-baláki datu sinakit da. Ay adu áran pe nga

---

1:23 Ya sinagoga, ay ittu ya pagguurnúngán da nga magádal ki bàbànan ne Dios.

pinataláwan na, may áwan na nga pinagúni kaggída ta am-ammu da mà aggína.

Tu nagbàbànan ne Jesus ka Galilea

(Luc. 4:42-44)

³⁵ Ay kane dan-danni láwa kane kaláwa, ay gummabi ye Jesus nga bumángun, ay se la nawe nagkar-karárag kitu áwan tolay nga giyán. ³⁶ May sinap-sápul de Simon se datu kabbulun na. ³⁷ Ay kane masma da, ay nán da kaggína, “Sap-sapúlan daka ngámin daya tolay,” nán da.

³⁸ May nán ne Jesus kaggída, “Mawe tada kadaya sumarunu nga íli ta senu mebàbànan ku pe kaggída ya Napiya nga Dámag, áta ittu mà ya gákat ku wa inumbet kiddi,” nán na. ³⁹ Ay tútu nawe ka ngámin ka Galilea. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag kadatu sin-sinagoga, ay nagpatálaw pe kadatu áran kadatu naar-aránan.

Tu inangngágas ne Jesus kitu tolay ya naglappang

(Mat. 8:1-4; Luc. 5:12-16)

⁴⁰ Ay kitu kaatán ne Jesus kitu isa nga íli, ay uwad tolay ya naglappang nga inumbet kitu giyán na. Ay nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Apu, nu piyán nà ala nga agásan, ay maagásan nà,” nán na.

⁴¹ Nakalakkán ne Jesus kaggína, ay tútu inimmán na se na nán, “Saay, pumiya ka lugud din,” nán na. ⁴² Ay tútu dágus sala nga umawan tu lappang na, ay pummiya pe yin tu baggi. ⁴³⁻⁴⁴ Ay nán ne Jesus nga namílin tutu wala kaggína kane papannan na ngin, “Akkam kag-kagiyan idi ki oray iinna,” nán na. “Ngamay mangaw-át ka ngala ngin na magpassingan kitu pádi, ay se ka la nga mangidátun ke Dios ka ummán kitu nebílin natu Moses, gapu kiya nekaagásan mu, ta senu mepassingan kadaya tolay nga naagásan ka ngin,” nán ne Jesus.

⁴⁵ Ngamay nawe yin tu tolay se na mán kammin iwaragáwag tu nàwa kaggína. Ay tútu akkan nin na makapagpassingan ne Jesus kadatu il-íli. Ay díkod nagyán nala kitu lasi natu íli nga áwan tolay. Ngamay ngámin datu tolay ya maggayát kadatu il-ileli, ay nawe da ngámin kitu giyán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu magdapepe

(*Mat. 9:1-8; Luc. 5:17-26*)

2 Ay kane isa ngalgaw, ay nagulli kammin ne Jesus ka Capernaum. Nedam-dámag nga atán ka balay da ngin. ²Ay tútu adu tutu wala datu tolay ya naglalbet kitu giyán na. Ay díkod áwan da pagyanán nin oray kitu gagyangán. Ay nebàbànan na tu Napiya nga Dámag kaggída. ³Ay kitu kaatán na nga magbàbànan, ay uwad da appát tolay ya nangilbet ka magdapepe. ⁴Ay kane akkan da meadanni tu tolay kitu giyán ne Jesus gapu kadatu tolay, ay neunè da kitu atap natu balay. Ay se da binutbotán tu bátug ne Jesus, ay se da nepudsar tu magdapepe nga inabáyun da nga nepipidda kitu abà na. ⁵Ay kane masingan ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da, ay nán na kitu magdapepe, “Mapakawan ka ngin kadaya bas-básul mu, ugu.”

⁶Ay uwad pe datu maragtùgud ki lintag ga magtutúgaw kitúni. Ay nán da nga nagsaludsud kitu ur-uray da, ⁷“Tura ummán kiyán ya aggun-úni nayán na tolay! Ay bílang nga ug-ogan na nge Dios kiyán a! E Dios mà ala ya makapakawan kadaya bas-básul,” nán da.

⁸Ngamay dágus sala nga nammuwán ne Jesus tu agbàbànan da kampela ngin nin panggap kadatun na sal-saludsud da. Ay tútu nán na kaggída, “Tura magsabbat daya uray nu ta!” nán na. ⁹“Mabalin na nán nu wa nalapat tala nga kagiyán kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ may iya, ‘Bumángun ka, alà mu ya idda mu, ay se ka la nga manalen.’ ¹⁰Ngamay ta senu mammuwán nu nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku ked kalawagán na mamakawan kadaya bas-básul.” Ay se nán kitu magdapepe, ¹¹“Bumángun ka! Alà mu ya iddám se ka la mawe ka balay nu!” nán na.

¹²Ay bumángun kurug tu tolay se na nga alà tu idda na, ay se yala nga mawe yin. Ay sisinnán ngámin datu tolay, ay pinagballà da ngámin. Ay dinay-dáyaw da nge Dios nga nán da, “Awan mi pikam ma nasingan na ummán kiyán,” nán da.

2:9 Nalapat tala nga kagiyán ya ‘Napakawan daya bas-básul mu’ ta akkan masápul ya pakasinnán nu kurug napakawan da ngin.

Tu inagkarraw ne Jesus kitu Levi

(*Mat. 9:9-13; Luc. 5:27-32*)

¹³Ay kane isa ngalgaw, ay nawe manin ne Jesus kitu kapanágan natu pisung ka Galilea. Ay naglalbet ngámin pe datu tolay kitu giyán na, ay díkod tinùgúdán nada. ¹⁴Ay nagtálaw manin kitúni. Ay kaggína nga magdal-dalen, ay nasingan na nge Levi nga an-anà ne Alfeo nga magtutúgaw kitu pagbay-bayádan da ka buis. Ay nán ne Jesus kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na kaggína, ay kummíwid kurug kaggína ngin. Ay inayabán pe yin ne Levi kitu balay da.

¹⁵Ay kane atán de Jesus nga magtutúgaw nga mangán ka balay de Levi, ay adu kadatu magpab-pabáyad ka buis se kadatu maragbas-básul tu nepagtutúgaw kaggída ta adu datu kummíwid kaggída. ¹⁶Ay kane masingan datu maragtúgud ki lintag se datu Pariseo da, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Taanna, tura meduwa nga mangán ya misturu nu kadaya magpab-pabáyad ka buis se kadaya maragbas-básul?” nán da.

¹⁷Ay kane magina ne Jesus tu kinagi da, ay nán na kaggída, “Akkan ittu daya magkuna nga nabílag da daya makasápul kiya duktor, nu di daya makammu wa magtakit da!” nán na. “Akkan nà inumbet nga magayáb kadaya magkuna nga namáru da nu di kadaya mamidbid nga maragbásul da,” nán na.

Tu inagsaludsud da ke Jesus ka mepanggap kiya magngílin mangán

(*Mat. 9:14-17; Luc. 5:33-39*)

¹⁸Ay kane din na isa ngalgaw, ay nagngílin nangán datu tù-tùgúdán tu Juan na marammawtisár se datu Pariseo, gapu kitu panagkar-karárag da. Ay díkod nawe datu tolay nga nepamutù ke Jesus nga nán da, “Taanna, tura magngílin na mangán daya tù-tùgúdán ne Juan se daya tù-tùgúdán daya Pariseo, ay akkan kid kadaya tù-tùgúdán mu?” nán da.

¹⁹Ay nán na kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangaíli naya mangatáwa nu kabul-bulun da ya mangatáwa! Akkan a! Basta kabulun da ya mangatáwa, ay áwan da nga agngílin mangán. ²⁰Ngamay umbet ya algaw wa umawan kaggída ya mangatáwa, ay ittu yanin ya agngílin da nga mangán,” nán na.

2:16 Ya pammay datu tolay kadatu magpab-pabáyad ka buis, ay maragbásul da.

²¹ Ay nagpangárig manin ne Jesus nga nán na, “Awan ya mangìpit ka bar-baru wa lúpús kiya rugrugà. Ata nu pakunán na, ay se kumsan tu bar-baru wa pinagappit na, ay umabay ya pìsi na,” nán na. ²² “Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási kiya nausár rin na lálát ta aggippayán ka básí, ay se na nga laptan. Ata nu pakunán na, ay mabtà tu aggippayán ka básí, ay madadál pe tu básí. Díkod, mippáy ya apammási kiya baru wa lálát nga aggippayán kampela ngin nin,” nán na.

Ya mepanggap kiya kannaw kiya algaw wa aggiimáng

(Mat. 12:1-8; Luc. 6:1-5)

²³ Ay kane isa nga algaw wa aggiimáng, ay nanalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu katrigowán. Ay kaggída nga manalen kitúni, ay naggalà datu tù-tùgúdán na ka trígo se da nga búsílán. ²⁴ Ngamay kane masingan datu Pariseo tu kinuwa da, ay nán da ke Jesus, “Ye sinnam kod daya tù-tùgúdán mu! Tura da kuwaan ya ipànw naya lintag tada kiya algaw wa aggiimáng!” nán da.

²⁵ May nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da?” nán na. ²⁶ “Linumnà da kitu balay ne Dios se da kanan tu sinápay ya medátun ke Dios oray nu ammu na nga kannaw ki oray inna nu akkan pádi. Ay nàwa idi kitu inagpádi natu Abiatar nga kangatuwán na pádi,” nán na.

²⁷ “Ya tolay ya pinangwa ne Dios ka algaw wa aggiimáng, nga akkan wayya ya algaw nga aggiimáng ya pinangwa na ka tolay,” nán na. ²⁸ “Díkod iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolley ya apu pe naya algaw wa aggiimáng,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay ya nanggasa tu íma na

(Mat. 12:9-14; Luc. 6:6-11)

3 Ay kane isa ngalgaw wa aggiimáng manin, ay nawe ye Jesus kitu sinagoga nga magtùgud. Ay uwad laláki kitúni nga nanggasa tu isa nga íma na. ² Ay díkod sisímán da nge Jesus ta get nu pabilgan na tu tolay

---

2:24 Kannaw kaggída tu kinuwa datu tù-tùgúdán ne Jesus, ta ibílang da ka magubra ya magbùsil ka trígo se da kanan.

kitun na algaw wa aggiimáng. Ay atán ya ipabásul da kaggína. ³Ay tútu nán ne Jesus kitu tolay ya nagn gasa tu íma na, “Umbet ka kidde!” nán na. ⁴Ay se yala nán ne Jesus kaggída, “Inna ya umannúgut kiya lintag tada, ya mangwa ka napiya onu ya mangwa ka nadakè ki algaw wa aggiimáng? Ya mamiyág onu ya pumatay?” nán na. Ngamay áwan nagúni kaggída.

⁵Ay tútu binubutgán nada nga sirrurungat. Ay sippapannakit pe gapu kitu akkan da nga angngur-kurug. Ay se na nán kitu tolay, “Ûnatam ya ímam!” nán na. Ay tútu inùnát na kurug, ay pummiya kurug gin tu íma na. ⁶Ay nagkirut datu Pariseo nga nawe yin, ay se da nagkaw-át kitu giyán datu pumane kitu Ari Herodes ta paggaamomanán da nu paannán da tu mamatay ke Jesus.

Datu adu wa tolay kitu dappit natu pisung

⁷Ay nagtálaw de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitúni se da nawe kitu dappit natu pisung ka Galilea. Ay adu tutu wala datu tolay ya kummíwid kaggína. Naggagayát da ka Galilea, se Judea se ⁸Jerusalem, se Idumea, se kitu panidmáng natu wángag Jordan, ay se kadatu il-íli nga adanni ka Tiro se Sidon. Gummánat da ngámin kaggína, áta nagína da ngin datu kinuw-kuwa na. ⁹Ay kinagi ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga pad-padánan da tu barangay nga pagtàyán na, ta senu akkan na masid-sidtán ta adu tutu wala datu tolay. ¹⁰Ata adu pinabílag na kitun, ay díkod piyán tutu wala datu magtatakit ya umadanni kaggína ta senu matùbit da. ¹¹Ay nu masingan datu naar-aránan nge Jesus, ay magukkab da kitu àráng na, ay se makasáraw datu áran kaggída nga nán da, “Ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da.

¹²Ngamay binílin tutu wala ne Jesus datu áran nga akkan da ipak-pakammu nu nágan ya katutolay na.

Tu inammíli ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga apostoles

(Mat. 10:1-4; Luc. 6:12-16)

¹³Ay nanùdu manin ne Jesus kitu bantay, ay se na inayabán datu piníli na nga tolay na. Ay tútu kummíwid da kaggína, ¹⁴Namíli ka sangapúlu se duwa kaggída, nga ittu datu kabul-bulun na, ay se aggída pe ya papannan

---

3:2 Básul tu mangágas ki algaw wa aggiimáng ta bílang magubra yán kanu.

na nga magbàbànan. Aggída pe tu nengagánan na ka apostoles. ¹⁵ Ay niddán nada pe ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran.

¹⁶ Ay tu dedi datu sangapúlu se duwa nga piníli na. Nge Simon na nengágan na ka Pedro. ¹⁷ de James se Juan nga magwagi nga annánà ne Zebedeo nga ittu datu nengágan na ka Boanerges nga “Annánà Addug” ya sarut na. ¹⁸ Ay se nge Andres se Felipe se Bartolome, Mateo se Tomas, James nga an-anà ne Alfeo se Tadeo se Simon na nepangágan da ka Cananeo. ¹⁹ Ay se tu Judas Iscariot nga ittu tu namatiliw kammin ke Apu Jesus.

Ya básul mepanggap kiya angngirupat kiya Ispiritu ne Dios

(Mat. 12:22-32; Luc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ay nawe de Jesus sin ka balay da. Ngamay akkan da tutu wala nga makapangán se datu tù-tùgúdán na ta adu manin datu tolay ya naglalbet. ²¹ Ay kane ammuwán datu akkobung na tun, ay nawe da nga alà, ta nán da tolay nga magallut.

²² Ay nán pe datu maragtùgud ki lintag ga naggayát ka Jerusalem nga, “Napatáyán ke Beelzebub nga ap-apu daya áran nga ittu ya mangidde ka turáy na, ay túya mapatálaw na daya ar-áran,” nán da.

²³ Ay tútu kirrawán ne Jesus datu tolay, ay se la nga nagpangárig kaggída nga nán na, “Mabalin nád da pataláwan ne Sairu nge Sairu?” nán na. ²⁴ “Oray nágan na nga umíli, ay akkan na nanáyun nu magpapátay da. ²⁵ Ay ummán pe nu magpapátay kampela daya tangabalay yin, ay akkan pe ya nanáyun dayán. ²⁶ Ay ummán pe nu e Sairu kampela ngin nin ya kumagúra kadaya pumane kaggína, ay akkan pe nanáyun nu di pumanda pe yin.

²⁷ Ngamay ya kurug ga kàwaán na, ay akkan wayya nga malnà naya isa nga tolay ya balay naya nakulnit ta tolay nu di na pikam punnán na pingílan. Ay nu mapíngil na ngin, ay ittu yanin ya akálà na kadaya kuw-kuwa naya nakulnit ta tolay kiya balay na,” nán ne Jesus kadatu tolay.

²⁸ Ay, “Kurug ya nán ku kadakayu nga mapakawan ngámin na básul daya tolay oray daya nadakè a kag-kagiyan da ke Dios. ²⁹ Ngamay ya mangirupat kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan tutu wala nga mapakawan yán

na básul. Ay díkod sibbabásul da peyapeyang,” nán ne Jesus, ³⁰áta nán datu tolay nga naar-aránan ne Jesus.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus

(Mat. 12:46-50; Luc. 8:19-21)

³¹Ay inumbet tu ina na se datu wawwági na, may nagsisíkad da ngala kitu lasi natu balay se da nga pinàrawán ne Jesus. ³²Ay adu datu tolay ya nagtutúgaw kitu lebut. Ay nán da kaggína, “Atán kiya lasi tu inám se datu wawwágim. Ay awágan daka,” nán da.

³³Ay nán ne Jesus nga summungbát kadatu tolay, “Iinda ya bílang nga inà se wawwági ta?” nán na. ³⁴Ay se na la iapa-apág tu mata na kadatu magtutúgaw se na nán, “Tu mà dedi daya bílang inà se wawwági,” nán na. ³⁵“Ata ngámin daya mangwa kadaya piyán ne Dios, ay tu dayán daya bílang inà se wawwági,” nán ne Jesus kadatu tolay.

Ya pangárig mepanggap ki tolay ya nawe nagwárit ka aggì

(Mat. 13:1-9; Luc. 8:4-8)

4 Ay kitu isa nga algaw manin, ay nawe nagtùgud nge Jesus kitu kapanágan. Ay adu pàrang datu tolay ya gummánat kaggína. Ay tútu nawe nagtugaw kitu biray se la umàráng kadatu tolay nga nagtutúgaw wala kitu kapanágan. ²Ay adu datu netù-tùgud na may nepangárig nada.

Ay nán na kaggída, ³“Gìnán nu idi nga ibàbànan ku. Uwad isa nga tolay ya nawe nagwárit ka aggì ki tálun na. ⁴Kaggína nga magwárit, ay nagdittág datu duddúma kitu dálen, ay inumbet datu an-anù se da inimmin sinimtúan. ⁵Ay nagdittág datu duddúma kitu nalus-án na pínát, ay nakaru da nga tumúbu ta akkan da lugud da nadarúnán pàrang. ⁶Ngamay kane sumínág, ay nalaylay da ngala se nakarsiyán da, ta akkan da nakapaggamut. ⁷Ay nagdittág datu duddúma nga aggì kitu agkadtán. Ay tumúbu da may tumúbu pe datu kaddat, ay tútu nasíput da, ay díkod akkan da nga nakapagbúnga. ⁸Ay nagdittág datu duddúma nga aggì kitu kadam-aggán natu lusà, ay díkod natalobu da. Ay an-annung na kam pe tu búnga datu duddúma, ay ad-adu kam búnga datu duddúma, ay adu tutu wala tu búnga datu duddúma.

⁹ Ay dakayu wa maggìgìna kídì, ay lam-lamtan nu daya nagì-gìna nu,” nán ne Jesus.

Ya sarut natu pangárig

(Mat. 13:10-17; Luc. 8:9-10)

¹⁰ Ay kane sissa nge Jesus sin, ay inumbet datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se datu duddúma kadatu naggìgìna kaggína, se da saludsúdan kaggína tu sarut natu pangárig na. ¹¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios,” nán na. “Ngamay kadaya duddúma, ay mepangárig gala kaggída. ¹² Ta,

‘Akkan da melasínán oray sisinnán da,
ay se akkan da piyán ammuwán oray gì-gìnán da,
ta get magulli da ke Dios, ay pakawanan nada kadaya
bas-básul da,’” nán na.

¹³ “Akkan nu kurug ga maawátan tu pangárig ku, gane!” nán na. “Ay paannán nu lugud ya mangammu kadaya duddúma pikam?” nán na. ¹⁴ “Ay tu idi ya sarut natu pangárig. Tu aggì a newárit natu tolay, ay árig na ya bàbànan ne Dios. ¹⁵ Ay datu nagdittág kitu dálen, ay árig daya bàbànan ne Dios nga nagina daya tolay, ay inumbet pe ye Sairu nga nagippà kitu nagina da.

¹⁶ Ay datu nagdittág nga aggì kitu nalus-án na pínát, ay árig daya bàbànan ne Dios nga nagina da, ay sikkaanggam da nga nangurug kadatu nagina da. ¹⁷ May árig akkan naggamut tu nagina da. Ay túya akkan da nga nakapagbayág, ay naglikud da ngala ngin kane umbet ya kapar-parigátan se kapal-palakkán da gapu kitu bàbànan na nagina da.

¹⁸ Ay tu kearígán datu nagdittág kitu agkadtán, ay tu bàbànan ne Dios nga nagina da, ay se da nga kinurug. ¹⁹ Ngamay gapu kiya lid-lídug da kídì ya kalawagán se ya amminya da kiya kinabánang, se kadaya duddúma pikam, ay napsílán tu nammuwán da. Ay díkod áwan nagbal-balínán natu nagina da.

²⁰ Ay nu itu nadam-ag ga lusà a nagdattagán datu aggì, ay árig kadaya nakagìna kiya bàbànan mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay kinurug da pe. Ay nagbúnga da. An-annung na kam ya búnga datu duddúma,

ay ad-adu ya búnga datu duddúma, ay adu tutu wala ya búnga datu duddúma,” nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya pingki nga masibtán

(Luc. 8:16-18)

²¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Nu masibtán ya pingki, ay akkan ta wayya nga tàbán wànu isirù, nu di ta nga iparotun. ²² Ay umbet tala ya oras sa kepassingan ngámin daya nasirù. Ay ngámin daya akkan pikam am-ammu daya tolay, ay mepakammu da nu kuwa áta mawadaán da ngin. ²³ Ay kappiyánan nu wa lam-lamtan daya nagina nu,” nán na.

²⁴ Ay se na manin nán kaggída, “Lam-lamtan nu daya nagina nu. Ay ya panggukud nu pára kadaya duddúma, ay ittu kammin ya panggukud ne Dios pára kadakayu, ay ad-adu pikam ya midde kadakayu. ²⁵ Ata daya mangikurug kadaya kagiyan ku, ay maamúngán ya ammu da. Ngamay kadaya akkan mangikurug kadaya kag-kagiyan ku, ay oray daya nán da nga ammu da ngin, ay mippà pikam,” nán ne Jesus kaggída.

Ya pangárig panggap kiya aggì a tumúbu

²⁶ Ay nán manin ne Jesus nga nagpangárig, “Ya kàwaán naya angngituráy ne Dios, ay meárig pe kiya nàwa kane mawe ya isa nga tolay ya magtugnu kiya komán na. ²⁷ Ay se na ngala nga binay-án. Matúdug gala se gumniya ki pagmakát tu kuk-kuwaan na may tumúbu wala tu aggì a netugnu na. Natalobu oray nu áwan na nga inam-ammu. ²⁸ Ata tumúbu kampela ngin kiya lusà, ay ittu kampela ngin nin ya mamaabay se mamagbúnga. Ay munna ya kabuyág na se la nga magbaggát. ²⁹ Ay nu malútu win, ay túya aggáni na ngin kitu netugnu na, ta aggagáni pe yin,” nán ne Jesus.

Ya pangárig panggap kiya bittì a bukal

(Mat. 13:31-32; Luc. 13:18-19)

³⁰ Ay nán manin ne Jesus nga nagpangárig, “Nágan nád ya pangiarígán ku kiya pangiturayán ne Dios? ³¹ May iárig ku wala kiya màwa kiya bì-bitì a bukal kaykayu nga mustása nga nemúla. ³² May nu tumúbu se umabay, ay magbalin na ittu ya kabayyán nin kadaya ngámin na kaykayu, ay

magbalin na káyu wa nasagúngut nga pagdap-dapúnán se pagsùbútán daya an-anù,” nán na.

^{33–34} Nepangárig na ngámin datu netù-tùgud na kaggída, ngamay nu tittu da se datu tù-tùgúdán na, ay ilaw-lawág naya ngámingámin kaggída.

Tu nammakusap ne Jesus kitu báli

(Mat. 8:23-27; Luc. 8:22-25)

³⁵ Ay kane din gidám min, ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Dádun ka dammáng,” nán na. ³⁶ Ay díkod pinanáwan da ngala datu adu wa tolay kitu dappit. Nagtakay datu tù-tùgúdán na kitu biray nga nagtutúgawán na, ay se da la nagbatta. Ay uwad da pikam ma biray ya nebulun kaggída. ³⁷ Kaggída nga magbatta, ay pagkílát tala nga nagbáli ka naggat, ay nepalupalun tu biray da se natal-talabtabbán da pe. ³⁸ Ay e Jesus, ay uwad kitu panin íput ta matúdug ga nakapungán. Ay tútu nawe linukág datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Místuru, turám bay-bay-án ya kàwaán tada ngi? Matay tada ngin!” nán da.

³⁹ Ay tútu bummángun ne Jesus se na pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag, ay díkod nakusap tu báli se lummanay datu bal-balnag. Ay tútu napiya tutu wala tu kalawagán nin. ⁴⁰ Ay se na nán, “Taanna, tura kayu malídug ta! Awan nu agpà pikam ma angngurug ta!”

⁴¹ Ay tútu nasdaáwan pà nang ngámin datu kabbulun na nga nán da, “Nágan nád naya katutolay nedi ya tolay? Tura oray báli se danum, ay ikurug da,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus ka áran kitu isa nga laláki

(Mat. 8:28-34; Luc. 8:26-39)

5 Ay kane dumatang da ngin ka Geraseno nga panidmáng ngin kitu pisung, ² ay naglagsi ye Jesus sin. Ay dágus sala nga summabat kaggína tu isa nga tolay ya naar-aránan na naggayát kitu kalubúán ³ nga ittu tu pag-agianán na. Ay áwan ya makagáput kaggína ngin oray nu káwar tu pamíngil da kaggína. ⁴ Nakírad da nga pingílan may rag-ragsud na ngala. Ay ummán pe tu bingil na, pingílan da pe. May pitapítáng na ngala datu káwar nga pinamíngil da! Awan tutu wala ngin ya makagáput kaggína. ⁵ Ay peyang gabi se algaw, ay atán kitu kalubúán, se kadatu ban-bantay

ya makapà-páuy nga tal-talinguwan na tu baggi na kampela ngin nin ka batu.

⁶ Ay kane masingan na nge Jesus, oray kitu adayyu pikam, ay nanagtág se la nga nagpalintud nga nagdáyaw kaggína nga nán na nga nesáraw, ⁷ “Jesus nga An-anà ne Dios nga kangatuwán! Nágan na ngin ya kuwaan mu kiyà? Makim-imallà à kikaw ki àráng ne Dios. Akkan nà agpà a parigátan!” nán natu áran. ⁸ Nán na yán áta nán ne Jesus nga, “Lumawán ka ngin kiya tolay ikaw wa áran,” nán na. ⁹ Ay se manin nán ne Jesus kaggína, “Inna ya ngágan mu ta?” nán na. Ay tútu, “Riníbu ya ngágan ku ta adu kami,” nán tu áran. ¹⁰ Ay se yala nga nakim-imallà nga akkan na din na ipàruwà ka sabáli nga íli.

¹¹ Ay kitúni nga bantay, ay uwad da nga adu wa ábuy ya magsasabbù kitúni. ¹² Ay nán datu áran ke Jesus nga nakim-imallà, “Papannan nakami agpà ala ngin na magunag kadatu ábuy yi,” nán da. ¹³ Ay tútu pinapan ne Jesus da. Ay tútu nagtálaw datu áran kitu laláki, ay nagkakápan da kadatu moli duwa ríbu wa ábuy. Ay tútu naggugúru datu ábuy nga nagtatagtág ga nameyag kitu tappáng. Ay tútu nepaspáw da kitu bebay, ay nalimat da ngámin.

¹⁴ Ay díkod datu magtar-tarakan kadatu ábuy, ay nagkakápan da kadatu il-ileli se kadatu babbabalay nga nedámag tu nàwa. Ay díkod nagkakáwe datu tolay nga siningan tu nàwa. ¹⁵ Inumbet da kitu giyán ne Jesus, ay nasingan da tu tolay ya nagunggán datu riníbu nga áran, nga nakabádu win se napiya pe tu uray na ngin nga magan-antutúgaw. Ay nagansing ngámin datu tolay. ¹⁶ Ay ngámin datu nakasingan kitu nàwa, ay kinagi da kadatu tolay tu nàwa kitu tolay se kadatu ábuy. ¹⁷ Ay díkod nakim-imallà da ke Jesus nga panáwan na kuma ngin tu íli da.

¹⁸ Ay kane magtakay kitu biray, ay inumpal tu naar-aránan na tolay ya makim-imallà a kumíwid kuma kaggína. ¹⁹ Ngamay pinaddi ne Jesus nga nán na kaggína, “Mawe ka ngin ka babalay nu. Ay ikagim kadaya ù-opun mu ya inagkallà se ya kinuwa ne Apu kikaw,” nán na. ²⁰ Ay díkod nawe lugud tu tolay yin, ay se nawe kadatu sangapúlu wa il-íli ka Decapolis se na ibàbànan tu kinuwa ne Jesus kaggína. Ay ngámin datu nakagina, ay pinagballà da pà nang.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

(*Mat. 9:18-26; Luc. 8:40-56*)

²¹ Ay kane magulli manin de Jesus ka panidmáng natu pisung, ay adu manin tolay ya naglalbet kaggína kitu dappit. ²² Ay uwad isa nga ap-apu ka sinagoga nga Jairo tu ngágan na. Ay kane masingan na nge Jesus, ay nagpalintud kitu àráng na ²³ nga nakim-imallà nga nán na, “Magimmamátay ya an-anà ku wa babay,” nán na. Ay, “Mawe ta agpà ka balay ta immán mu, ta senu bumílag kammin,” nán na. ²⁴ Ay tútu kummíwid de Jesus.

Ay adu manin pe tolay ya kummíwid. Ay pangar-aribungbong datu tolay kaggína. ²⁵ Ay uwad kadatun pe ya isa nga babay nga sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. ²⁶ Ay napal-pallà kitu namàyanán datu du-duktor ta ginastu na ngámin nin datu kuw-kuwa na, ay áwan na ngala nga kaagásan, nu di naturun lugud agpà mán kammin. ²⁷ Ay nagína na ngin ya mepanggap ke Jesus, ay tútu nakisilásil pe kadatu tolay nga inumpal ke Jesus, se na túbítan tu bádu ne Jesus. ²⁸ Ata nán na nga, “Maagásan nà ala nga nán ku basta matùbit ku wala ya bádu na,” nán na. ²⁹ Ay tútu nàmud na nga naagásan nin kitu sinakit na, áta dágus sala nga nakusap tu agdága na.

³⁰ Ay gapu ta nàmud ne Jesus nga atán pannakabalin na nga lummawán kaggína, ay nagbaliwág nga umàráng kadatu tolay nga nán na, “Inna ya nanùbit ki bádu?” nán na. ³¹ Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Tura mu saludsúdan nu inna ya nanùbit kikaw, ay ammu nga adu tolay ya dumlig kikaw!” nán da.

³² Ay tútu sap-sapúlan ne Jesus nu iinna tu nanlig kaggína. ³³ Ay gapu ta ammu natu babay tu nàwa kaggína, ay tútu nagtartartar kitu ansing na. Ay nawe nagpalintud kitu àráng ne Jesus se na ikagi tu kinur-korugán kitu nàwa. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Naagásan ka ngin gapu ki angngurug mu. Mawe ka ngin, ay áwan mu riribù in. Ay maagásan ka ngin ki sinakit mu,” nán na.

³⁵ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay uwad pe yin datu magdámag nga gayát kitu balay ne Jairo nga nán da kaggína, “Natay yin tu an-anà mu,” nán da. Ay, “Akkan mu tagge rikurikud de Misturu win,” nán da. ³⁶ Ngamay nagína pe ne Jesus tu nepadámag da, ay tútu nán na ke Jairo, “Akkan ka nga malídug! Mangurug ka ngala kiyà,” nán na.

³⁷ Ay kane mawe da, ay tittu de Pedro se James se Juan na magwagi datu kabulun na. ³⁸ Ay kane dumatang da kitu balay natu ap-apu, ay tu da la nga dinatang datu giginán da nga magariquddò a magsasángit nga pangngadùdukit. ³⁹ Ay nán ne Jesus kane makalnà, “Tura kayu agpà a magariquddò se makas-asangit, ay akkan wayya nga natay ya an-anà! Matúdug gala,” nán na.

⁴⁰ Ay tútu pináas da, áta ammu da nga kurug ga natay yin. Ay pinalawán nada. Awan na nga pinalnà a sabáli kitu netadágan natu an-anà, nu di tittu datu maganá kitu an-anà ala se datu kabbulun na. ⁴¹ Ay inimmán ne Jesus tu íma natu an-anà se na nán, “Talíta koumi,” nán na. Ya sarut nayán, ay “Bumángun ka isang,” nán na.

⁴² Ay tútu dáguus sala nga bummángun kurug tu an-anà se nanalen, ta sangapúlu se duwa dagun na ngin. Ay pinagballà da pàrang tun. ⁴³ Ay akkan tutu wala nepekag-kagi ne Jesus ki oray iinna nga tolay. Ay se na piniddán tu an-anà ka kanan na.

Tu nammáas da ke Jesus

(Mat. 13:53-58; Luc. 4:16-30)

6 Ay nagtálaw kitúni ye Jesus se la mawe kitu íli na kampela ngin nin. Ay kumíwid pe datu tù-tùgúdán na. ² Ay kane algaw wa aggiimáng, ay nagtùgud kitu sinagoga da. Ay nasdaáwan datu adu wa naggigina kaggína nga nán da, “Kawà nád ya nakammuwán nedi ya tolay kadayán? Se kawà naya naggayatán naya sírib na se ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa? ³ Di mà ittu yán tu karpinteru wa an-anà ne Maria? Ay de James, se Jose, se Simon, se Judas daya wawwági na? Ay di mà a mag-agyán pe kanedi daya wawwági na nga babbay?” nán da. Ay ittu win tu akkan da nga angngurug gin kaggína.

⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Maday-dáyaw ya pagbàbànanan ne Dios kadaya oray wà na nga íli, malaksid dala kiya íli na kampela ngin nin se kadaya pan-pane na se kadaya akkobung na,” nán na. ⁵ Ay díkod akkan nada mapassingannán ka nakas-kasdáaw, áta akkan da nga kurugan. Tittu wala datu ag-aggisa nga magtatakit ta inimmán na nga bummílag. ⁶ Ay pagballà nada tura da maddi mangurug kaggína.

Tu inangngibon ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na

(Mat. 10:5-15; Luc. 9:1-6)

Ay nawe manin ne Jesus kadatu babbabalay ya magtù-tùgud. ⁷ Ay kirrawán na datu sangapúlu se duwa, ay se nada ibon nga matagduduwa nga mawe magbàbànan. Ay niddán nada pe ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran.

⁸ Ay binílin nada nga nán na, “Akkan kayu tagge ya magbalubálan onu magtuputúput onu magtagipirà. May magtàdukud kayu wala,” nán na. ⁹ Ay pinagsapátus nada may akkan nada tagge nga pinagbádu ka naglànù. ¹⁰ “Ay nu nágan na nga balay ya linnà nu nga pagdagusán, ay akkan kayu magal-alit kiyán panda ki agtálaw nu,” nán na. ¹¹ “Ay nu atán íli nga mangagáwa se akkan manggína kadakayu, ay panáwan nuda ngala, ngamay sap-sapuwán nu daya tápu kadaya bingil nu kiya aglikud nu ngin nga mawe ka angngipakammu nu wa nadakè ya kinuwa da kadakayu,” nán ne Jesus kaggída.

¹² Ay díkod ittu win tu nagkakápan datu tù-tùgúdán na ngin, ay se da nebàbànan nga masápul la makappoli daya tolay kadaya bas-básul da. ¹³ Ay adu datu pinatálawan da nga ar-áran kadatu tolay, se adu datu magtatakit ta linùlosán da ka denu, ay bummílag da.

Tu nekatay tu Juan na marammawtisár

(Mat. 14:1-12; Luc. 9:7-9)

¹⁴ Ay nadámag pe natu Ari Herodes ya mepanggap ke Jesus, áta nagdinnámag ya ngágan na. Ay díkod nán datu duddúma nga, “Aggína kam tu Juan na marammawtisár ra linumtu kammin,” nán da. “Ay túya atán ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw,” nán da. ¹⁵ Ay nán datu duddúma nga, “E Elias yán,” nán da. Ay nán datu duddúma nga, “Pagbàbànanan ne Dios yán na ummán kadatu nunna nga pagbàbànanan na,” nán da.

¹⁶ Ay nán pe natu Herodes sa, “E Juan kam yán na pinapútul ku kitun na linumtu kammin,” nán na. ¹⁷ Ata tu Herodes kam tu namatiliw kitu Juan se itu nagpebálud kaggína gapu kitu Herodias sa ípág na nga atáwa tu Felipe, áta inatawán na. ¹⁸ Ata kag-kagiyan peyang tu Juan kitu Herodes ya, “Nadakè a atawán mu ya ípág mu,” nán na kaggína.

¹⁹Ay ittu win tu nangngalùsaw natu Herodias kitu Juan. Ay piyán na tutu wala nga patayan ngamay áwan na nga màwa, ²⁰ta manging tu Herodes kitu Juan, áta ammu na nga namáru wa tolay, ay se kur-kurugan na nge Dios. Nu magina na nge Juan, ay mariribù pà nang, ngamay pà gan na mà nga giginán datu kag-kagiyan tu Juan.

²¹May kane din umbet tin tu algaw wa nekeanà tu Herodes, ay nagsay-am, se na inayabán ngámin datu ap-apu ka Galilea, se datu kak-kapitán datu suldádu da, se datu ngámin na nangátu wa tolay kitúni. ²²Ay kane umbet tu an-anà tu Herodias sa babbalásang se magsála kitu àráng de Herodes se ngámin datu sangaáli na, ay naganggam tutu wala pà nang tu Herodes se datu sangaáli na. Ay tútu nán na kitu babbalásang, “Magadang ka oray iinna, ay idde ku kikaw,” nán na. ²³“Ikari ku tutu wala nga idde ku oray ná gan naya piyám, oray gudduwa naya pangiturayán ku,” nán na.

²⁴Ay tútu nawe tu babbalásang nga nepamutù kitu ina na nu ná gan natu agngan na kitu ári. Ay nán na, “Ná gan naya agngan ku?” nán na. Ay nán natu ina na, “Ya úlu ne Juan na marammawtisár, nán mu,” nán tu ina na. ²⁵Ay tútu nagulli tu babbalásang kitu giyán natu ári se na nán, “Ya úlu ne Juan na mamawtisár ya piyán ku wa iddem kiyà kídí yin na nippapáy ka paláter,” nán na.

²⁶Ay nagpannakit pà nang tu ári, ngamay gapu ta nekar-kari na kitu àráng datu sangaáli na, ay akkan na makagi ya akkan kaggína. ²⁷Ay díkod nepilbet na tu úlu tu Juan kitu isa nga guwardiya. Ay tútu nawe tu guwardiya nga pinútul tu Juan nga atán kitu agba-balúdán. ²⁸Ay nilbet na tu úlu nga nippapáy ka paláter, ay se na nga idde pe yin kitu babbalásang. Ay díkod nidde natu babbalásang pe yin kitu ina na. ²⁹Ay kane magina datu tù-tùgúdán tu Juan tu nàwa kaggína, ay nawe da nga inalà tu baggi na ay se da netaman.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mat. 14:13-21; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰Ay inumbet pe yin datu sangapúlu se duwa nga nebon ne Jesus. Ay kinagi da kaggína ngámin datu kinuw-kuwa da se datu netù-tùgud da. ³¹Ay adu pe datu tolay ya naglalbet kitu giyán da. Ay díkod oray tu mangán, ay akkan matagammu de Jesus se datu tù-tùgúdán na. Ay tútu

nán na kaggída, “Mawe tada nga magatittu ta senu makemáng kayu ka bittì,” nán na. ³² Ay tútu nagbiray da ngin na nawe magat-atittu kitu giyán nga áwan tolay.

³³ Ngamay adu datu tolay ya nakasingan kaggída kitu neduddúlay da, ay nalásin dada. Ay díkod ngámin datu naggayát kadatu il-íli da, ay nagsasal-ay da ngala ta kumiguru da nga dumatang kitu dúngan de Jesus. Ay nunna da nga nakadatang. ³⁴ Ay kane din maglagsi ye Jesus kitu biray, ay nasingan na datu adu tutu wala nga tolay, ay nakalakkán pà nang kaggída kane pak-pakilamtan na nga ummán da ka karneru wa áwan ya magtar-tarakan kaggída. Ay díkod tútu ginayatán na manin tu magtùgud kaggída. Ay adu tu netù-tùgud na kaggída.

³⁵ Ay kane din na gumídagídám mala ngin, ay inumbet datu tù-tùgúdán na ngin nga nán da, “Gídám min, ay áwan mà babalay kídì ir-ir-er,” nán da. ³⁶ “Ay túya napiya nu papannam mala ngin daya tolay ta senu makammu da kampela ngin nin na mawe magsápul ka gatángan da nga kanan da kadaya íli se kadaya babalay kiya lebulebut tada,” nán da. ³⁷ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Iddán nuda ka kanan da,” nán na. Ay tútu summungbát da kaggína nga nán da, “Kawà na pe ya pangalakkán mi ka igátang mi ka kanan da nga magbanor ka duwa gatut ta denari,” nán da ke Jesus. ³⁸ Ay tútu nán na, “Piga pikam tu sinápay nu ta? Sinnan nu mán,” nán na. Ay tútu nawe da siningan, ay, “Atán limma bukal se atán duwa nga sissida,” nán da.

³⁹ Ay díkod pinagtugaw na nga pinagbabagtu datu tolay kitu kakadtán. ⁴⁰ Ay díkod nagbagbagtu datu tolay. Agmamagatut ta tolay tu duddúma nga bagtu, ay aglilimma púlu tu duddúma. ⁴¹ Ay se la inalà ne Jesus sin datu limma nga bukal sinápay se datu duwa ngabgi nga sissida, se naglángad ka lán git nga nagiyáman ke Dios gapu kadatun. Ay se na sinappitappig tu sinápay se na pekípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. Ay nepekípát na pe datu duwa nga sissida kaggída ngámin. ⁴² Ay tútu nagkakán da, ay nabtug da ngámin. ⁴³ Ay nakùnud da pikam ka sangapúlu se duwa nga baki nga bunna. ⁴⁴ Ay limma ríbu datu lalláki nga nangán.

6:37 Ya isa nga dinari, ay ittu ya suwildu naya magub-ubra ki tangalgaw.

Tu inannalen ne Jesus kitu otun danum

(*Mat. 14:22-33; Jn. 6:15-21*)

⁴⁵ Ay kitu ligge ne Jesus nga mamuwà kadatu tolay, ay pinaginunna na ngala ngin datu tù-tùgúdán na nga pinagbatta ta mawe da ka Betsaida nga panidmáng natu pisung. ⁴⁶ Ay kane maparbuwát na ngámin nin datu tolay, ay nanùdu pe yin kitu bantay ta mawe ya magkar-karárag.

⁴⁷ Ay kane din gid-gidám min, ay uwad din tu biray kitu túlad natu pisung. Ay uwad kam me Jesus kitu bantay nga sissa. ⁴⁸ Ay sisinnán na nga masulítan datu tù-tùgúdán na ngin na makapilu-pilúga ta mepasabat tu báli kaggída. Ay kane din danni láwa ngala ngin, ay dinatang nada kitu giyán da. Ay nagdal-dalen kitu otun tu danum. Ay lálápan nada kuma, ⁴⁹ ngamay kane masingan da nga magdal-dalen kitu otun tu danum, ay dálín da nu balangobáng, ay tútu nakasáraw da. ⁵⁰ Ata nagansing da tutu wala kane masingan da.

Ay tútu dágus sala nga nagúni ye Jesus nga nán na kaggída nga, “Akkan kayu wa magansing ta iyà kam ide,” nán na. ⁵¹ Ay tútu nepagtakay kaggída ngin, ay nakusap pe yin tu báli. Ay tútu pinagballà da pà nang ngin. ⁵² Ata oray tu kinuwa ne Jesus kadatu sinápay, ay akkan da pe ya naaw-awátan, áta akkan da manà-nàmán pan-panunútan.

Tu nammabílag ne Jesus kitu iGenesaret ta magtakit

(*Mat. 14:34-36*)

⁵³ Ay kane dummung da ngin ka dammáng nga ittu tu nangibansiyán da kitu biray da, ay gumadáng da ka Genesaret. ⁵⁴ Ay kane maglagsi da, ay nalásin datu tolay ye Jesus, ⁵⁵ ay nedámag da kadatu ngámin na tolay kitúni ya íli. Ay díkod nilbetán da ngámin datu magtatakit kitu pagpagiyanán da ke Jesus ta paagásan dada kaggína. ⁵⁶ Ay oray ka wàna tu angngayán ne Jesus nga babbabalay se il-íli se kadatu agtatáwan, ilbetán pe datu tolay datu magtatakit kaggína, ay se da makim-imallà nga túbítan da kuma oray tu arumaymáy yala natu bádu na. Ay ngámin datu nakatùbit, ay bummílag da.

Ya gagángay nga mepanggap ki panagbaggu

(Mat. 15:1-9)

7 Ay isa ngalgaw uwad da nga Pariseo se datu maragtùgud ki lintag nga gayát ka Jerusalem nga inumbet ka giyán ne Jesus. ²Ay kane magkakán da, ay nasingan da nga mangán nala datu duddúma nga tù-tùgúdán ne Jesus nga naragit datu íma da. Akkan da nagbaggu.

³(Ata kadatu Pariseo se kadatu duddúma nga Judyu, ay kurugan da pà nang tu gagángay datu mannákam da nga akkan da mangán nu akkan da pikam kapiyánan tu magbaggu. ⁴Ay se páda na pe kadaya gatáangan da kadaya sininda, ay akkan da makkán nu akkan munna nga mabguwán. Ay adu pikam daya gagángay datu mannákam da nga pà-pàgan da, ummán kiya aggalinsaw kadaya akap, se aggúgát da kadaya aglutuwán da se datu aruminta da nga bága.)

⁵Ay tútu nagsaludsud datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag ke Jesus nga nán da, “Tura akkan surútan daya tù-tùgúdán mu daya nasur-súru tada nga gagángay datu mannákam tada mepanggap kiya panagbaggu? Mangán da ngala nga akkan na nagbaggu,” nán da.

⁶Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Kurug mà tu kinagi natu Isaias ka mepanggap kadakayu wa tolay ya magpì-pìmaru nga nán na kídì, ‘Dayáwan dà dedi ya tolay ngamay kiya úni da ngala.

Ata ya kurug na, ay adayyu ya ur-uray da kiyà.

⁷Ay díkod áwan sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà, áta daya gagángay tolay yala daya isur-súru da, nga nán da nga bílin pe ne Dios sin,’

nán natu nesúrát ta kinagi tu Isaias.”

⁸“Akkan nu pagan-anu datu bil-bílin ne Dios, ta pà-pàgan nu wa kur-kurugan nin daya sur-súru daya tolay yala,” nán na kaggída.

⁹Ay nán na pe kaggída, “Dakayu, ay nasírib kayu wa mangalílaw kiya bílin ne Dios, ta senu mekurug nu daya gagángay nu wa tolay kampela ngin nin,” nán na kaggída. ¹⁰“Ata nán natu Moses nga, ‘Ipatag mu ya amám se ya inám. Ay ngámin daya makakagi ka nadakè kiya ama na se ina na, ay masápul la matay,’ nán na. ¹¹Ngamay isúru nu mà nga nu atán tolay nga atán ya iseng na kuma kiya ama na se ina na, ay ipalúbus nu mà nga nán kaggída, ‘Iddè kuma kadakayu idi ka iseng ku kadakayu may akkan ku wa midde yin ta iddè ke Dios,’ nán na. ¹²Ay díkod ipalúbus

nu idi ya tolay, nga áwan na ngala ngin na iseng kiya ama na se ina na. ¹³Ay nu ummán kiyán, ay akkan nu win na pinagan-anu ya bílin ne Dios gapu wala kiya angngikurug nu kadaya gagángay ya isur-súru nu kadaya tolay. Ay adu pikam daya duddúma nga ummán kadedi ya kuk-kuwaan nu,” nán ne Jesus.

Daya mamaragit kadaya tolay

(Mat. 15:10-20)

¹⁴Ay kirrawán ne Jesus datu tolay, ay se na nán kaggída, “Gìnán nu idi ya kagiyan ku kadakayu, ta senu maawátan nu pe,” nán na kaggída. ¹⁵“Akkan wayya nga ittu mamar-paragit kiya isa nga tolay daya makkán na, nu di daya meúni na daya mamaragit kaggína. ¹⁶Ay dakayu wa maggigina, ay awátan nu lugud ya magina nu,” nán na.

¹⁷Ay tútu pinanáwan ne Jesus sin datu tolay, ay se la nawe kitu balay da. Ay tútu nagsaludsud datu tù-tùgúdán na mepanggap kitu pangárig na. ¹⁸Ay tútu nán na kaggída, “Oray dakayu gane, ay akkan nu wa maawátan?” nán na. “Akkan nu kadi pikam ammu nga oray nágan naya kanan naya isa nga tolay, ay akkan wayya ittu ya mamadakè kaggína. ¹⁹Ata akkan na mawe kiya uray na, nu di mamanda ngala kiya sinay na, ay lumawán kammin.” (Díkod, nepakammu na nga nadalus daya ngámin akakkanan.)

²⁰“Ngamay daya maggayát kiya uray naya tolay, ay ittu dayán daya mamadakè kaggína. ²¹Ata ya uray ya paggayatán daya nadakè a pan-panúnut naya isa nga tolay, ummán kiya nadakè a mepanggap kiya laláki se babay se ya magtákaw se ya pumatay ²²se manaládag, se magágum, se mangultit, se duddúma pikam ma kinadakè. Ya umsil, se ya mamad-padakè, se ya magpang-pangátu, se ya akkan magpang-pangrát. Maggayát ngámin dayán ki uray naya tolay. ²³Ay tu ngámin dedi nga nadakè daya mepalawán na maggayát kiya ur-uray daya tolay nga mamaragit kaggída,” nán ne Jesus.

Tu angngurug tu babay nga iSiria

(Mat. 15:21-28)

²⁴ Ay se yala nawe manin ne Jesus kadatu il-íli nga adanni ka Tiro se Sidon. Ay linumnà kitu isa nga balay kitúni, ay piyán na kuma nu áwan ya makammu. Ngamay akkan makaturáy ta nammuwán kammala datu tolay. ²⁵ Ay uwad isa nga babay nga atán an-anà na nga babay nga naar-aránan. Nagìna na pe yin ya mepanggap ke Jesus. Ay inumbet ta nagukkab kitu àráng ne Jesus nga ²⁶ nakim-imallà, ta papatálaw na kuma tu áran na nagunag kitu an-anà na. Ay akkan Judyu tun na babay ta neanà ka Fenicia nga isa nga íli ka Siria. ²⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Akkan rumbang nga alá ta ya akakkanan daya annánà ka ipakkán ta kadaya átu. Masápul la panganan ta pikam daya annánà,” nán ne Jesus. ²⁸ Ay nán tu babay ya summungbát, “Kurug yán Apu, may daya átu, ay kanan da mà pe daya bugta daya annánà kiya sídung tebol da,” nán na.

²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Ay gapu kiyán na kinagim, ay mawe ka lugud din, ta nagtálaw win tu áran kitu an-anà mu,” nán na. ³⁰ Ay nawe kurug gin tu babay, ay dinatang na ngin tu an-anà na nga magid-idda. Ay nagtálaw kurug gin tu áran kaggína.

Tu inangngágas ne Jesus kitu tolay ya bangngag

³¹ Ay nagtálaw manin ne Jesus ka íli ka Tiro se manalen ka Sidon se kitu sakúpan na Decapolis, se magulli kammin kitu dappit pisung ka Galilea. ³² Ay uwad nangilbet ka tolay ya bangngag se tápap pe. Ay se da makim-imallà ke Jesus nga immán na din.

³³ Ay díkod, nead-adayyu ne Jesus tu tolay kadatu adu wa tolay ta senu magadudduwa da kampela ngin nin. Ay se na nedùdù tu intutuldu na kitu talínga natu tolay, ay se na linuluwán se na iikkam kitu díla na. ³⁴ Ay se naglángad ka lángit se nakapangtád, se na nán, “Ippata,” nán na. Ay “malútán” ya sarut na. ³⁵ Ay dágus sala nga makagìna tu tolay pe yin. Ay se nawangdát pe yin tu aggúni na.

³⁶ Ay binílin ne Jesus datu tolay nga áwan da kuma nga pangikag-kagiyán nga tolay, ngamay gummagat da mán kammin na nangibàbànan kitu nàwa. ³⁷ Ay ngámin datu nakagìna kitu dámag, ay pinagballà da nga nán da,

“Napiya ngámin daya kuk-kuwaan na,” nán da. “Ta oray bangngag se tápap, ay pakaginaan na se paguniyan na ka napiya,” nán da.

Tu nammangán ne Jesus kadatu appát ríbu wa tolay

(Mat. 15:32-39)

8 Ay akkan pikam ma nabayág ka panda, ay nagguurnung manin datu tolay kitu giyán ne Jesus. Ay áwan da nga kanan nin. Ay tútu kirrawán ne Jesus datu tù-tùgúdán na, ay se na nán kaggída, ²“Makalakkán nà kadedi ya tolay ta tallu nga algaw da ngin na nebul-bulun kadátada, ay áwan da nga kanan. ³Ay nu papannan kuda nga sibbibisin, ay get mullaullap da kiya dálen. Adayyu pedin ya naggayatán daya duddúma,” nán na.

⁴Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay mapaanna ya amangán tada kídi ya ir-ir-er kiya ummán kídi kaadu nga tolay?” nán da. ⁵Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Piga bukal sinápay ya atán kadakayu ta?” nán na. Ay nán da, “Atán pittu,” nán da.

⁶Ay díkod pinagtugaw ne Jesus sin datu tolay kitu lusà. Ay se na inalà datu pittu wa sinápay se na la nga nagiyáman ke Dios, ay se nada sinappitappig, ay se na nepekípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ⁷Ay uwad da pe ya bittè a bibittì a sissida da. Ay inalà pe ne Jesus se na la pe ya nagiyáman ke Dios, ay se na pe nepekipakípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ⁸Ay nangán da ngámin, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakùnud da pikam ka pittu baki nga bunna da. ⁹Ay moli appát ríbu datu tolay ya nagkakán. Ay se la pinapan ne Jesus datu tolay. ¹⁰Ay nagtakay da pe se datu tù-tùgúdán na kitu biray, se da makítuway kadatu tolay. Ay nawe da ka Dalmanuta.

Tu agpepassingan datu Pariseo ka nakas-kasdáaw ke Jesus

(Mat. 16:1-4)

¹¹Ay kane din na isa ngalgaw, ay inumbet manin datu Pariseo wa makisuw-suwáy kaggína ta piyán da nga sisímán. Ay ittu tu agpàwa da kaggína ka nakas-kasdáaw wa maggayát ka lángit. ¹²Ay tútu nakapangtád de Jesus nga nán na, “Taanna, tura piyán pikam mala dedi ya tolay nu

---

8:11 Daya nakas-kasdáaw, ay ittu ya pangammuwán da nga e Dios ya nangibon kaggína.

atán mepassingan kaggída nga nakas-kasdáaw. Ngamay kurug idi ya nán ku kadakayu nga áwan nin ya mepassingan na pagilasínán nu wa tolay,” nán na.

¹³ Ay tútu nagtakay da kammin kitu biray se da panáwan da, ay se da mawe ka dammáng natu pisung.

Ya Pamalbád daya Pariseo

(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Ay kane din na atán da ngin kitu dammáng, ay nadamdám da nga naligpanán da ya nagbálun ka sinápay, ay tang-tangabukal tu atán kaggída kitu biray da. ¹⁵ Ay nán ne Jesus kaggída, “Sin-sinnan nu se taronan nu ya pamal-palabbád daya Pariseo se Ari Herodes,” nán na. ¹⁶ Ay tútu binàbànanán da tu kinagi ne Jesus nga nán da, “Kinagi na tun ta ammu na nga áwan tada bálun nga sinápay,” nán da.

¹⁷ Ngamay nammuwán ne Jesus tu kinagi da. Ay tútu nán na kaggída, “Tura nu pagbàbànanán ya áwan nakapangitúgut kadakayu ka sinápay? Akkan kayu agpà makaaw-awat pikam ta! Kumulnit pe yin daya ur-uray nu ta?” nán na. ¹⁸ “Simmamata kayu, ay tura nu di masingan! Se sittatalínga kayu pe, ay tura kayu di makagína! Naligpanán nu win agpà ta, ¹⁹ datu limma bukal sinápay nga tinappitappig ku pára kadatu limma ríbu wa tolay! Piga nga baki ta, tu napnu kitu bunna da nga inùnudán nu?” nán na. “Sangapúlu se duwa,” nán da nga summungbát. ²⁰ “Ay ummán pe kitu pittu wa bukal la sinápay ya sinappitappig ku pára kadatu appát ríbu wa tolay. Piga baki tu bunna nga naurnung nu?” nán na. Ay, “Pittu baki,” nán da nga summungbát. ²¹ Ay se na nán kaggída, “Ay akkan nu nád pikam mala maawátan tu nán ku?” nán na.

Tu inammakasingan ne Jesus kitu iBetsaida

²² Ay kane atán da ngin ka Betsaida, ay uwad da tolay ya nangilbet ka kúláp ke Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga immán na din. ²³ Ay díkod binaybay ne Jesus tu kúláp, se na ilawán kitu babalay. Ay se na luluwán tu mata na se na iparotun tu íma na kaggína, ay se na saludsúdan, “Makasingan ka ngin?” nán na.

²⁴ Ay tútu, “Ò. Masingan ku daya tolay may ummán da ka magdal-dalen na káyu,” nán na.

²⁵ Ay tútu inimmán manin ne Jesus tu mata natu tolay, ay se kappiyánan tu tolay tu isissingan na. Ay tútu nagwada kammin nin tu isissingan na kadatu ngámin nin. ²⁶ Ay se la pinapan ne Jesus sin tu tolay kitu balay da, ay binil-bílin na nga nán na, “Akkan ka tagge maw-awe kiya íli,” nán na kitu tolay.

Tu inangngagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus

(Mat. 16:13-20; Luc. 9:18-21)

²⁷ Ay netul-túluy de Jesus se datu tù-tùgúdán na tu nagdal-dalen ta mawe da ka íli Cesarea nga sakúpan na Filipos. Ay kaggída nga magdal-dalen, ay sinaludsúdán ne Jesus da nga nán na, “Inna ngà kanu wa nán daya tolay?” nán na.

²⁸ Ay tútu nán da nga summungbát, “Nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Juan na marammawtisár. Ay e Elias ka kanu wa nán daya duddúma. Ay nán pe daya duddúma nga isa ka nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga linumtu,” nán da.

²⁹ Ay, “Dakayu, iinna ngà ka nán nu?” nán na kaggída na. Ay e Pedro tu summungbát nga nán na, “Ikaw ya Cristo,” nán na. ³⁰ Ay binílin ne Jesus da tutu wala nga akkan da kag-kagiyan tun na mepanggap kaggína ki oray iinna nga tolay.

Tu nunna nga anngagi ne Jesus kiya katay na

(Mat. 16:21-28; Luc. 9:22-27)

³¹ Ay nanggayát kitun na oras, ay ginayatán ne Jesus sin tu mangipakammu kadatu tù-tùgúdán na, nga masápul la adu ya kapal-palakkán naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ta lùsawan daya pangmanàman da nga Judyu se daya ap-apu daya pappádi se daya maragtùgud ki lintag. Patayan da ngamay lumtu kammin kiya mekalu wa algaw. ³² Ay kinagi na tutu wala yán nga akkan na nepà-pàlíli. Ay tútu inaptán ne Pedro we Jesus nga neadudduwa kitu ad-adayyu se na lùsawan. ³³ Ay nagbaliwág ge Jesus se umàráng kadatu tù-tùgúdán na se na nga kinalùsaw we Pedro nga nán na, “Umadayyu ka kiyà, Sairu!” nán na. “Ta

akkan na panaglam-lammat nga gayát ke Dios ya panaglam-lammat mu, nu di gayát ki tolay yala,” nán na.

³⁴ Ay pinaadanni ne Jesus datu tù-tùgúdán na se datu adu wa tolay kaggína, se na nán kaggída, “Ay nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap ki baggibaggi na kampela ngin nin. Ay se na bugtúngan ya krus na, ay se la kumíwid kiyà.

³⁵ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da ka mepanggap kiyà, ay tu dayán daya mangiwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ngamay daya akkan magkikenga kiya biyág da gapu kiyà, se kiya Napiya nga Dámag, ay tu dayán daya makasmà kiya pakabiyágan da ka áwan panda. ³⁶ Ata áwan wayya nga magun-gun-ud naya isa nga tolay oray nu kuw-kuwa na ya ngámin na atán kídi ya kalawagán, nu killotán na ya pakabiyágan na ka áwan panda. ³⁷ Ay áwan pe wayya nga mabalin na idde naya isa tolay, ta senu málà na ya pakabiyágan na ka áwan panda.

³⁸ Ay nu kípattán nà ya isa nga tolay se iya bàbànan ku kiya pagad-aduwán daya maragbásul se áwan angngurug ga tolay, ay kípattán ku pe, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nu umbet tà a sittuturáy kiya turáy ne Dios nga Ama ku. Ay kiyán na ilalbet ku, ay kabul-bulun ku daya anghel ku,” nán na.

9 Ay se na la nán kaggída, “Ay kurug idi nga kagiyan ku kadakayu, nga atán da kadakayu kídi ya akkan matay panda kiya akasingan da kiya naturáy nga angngituráy ne Dios,” nán na.

Tu nekaussi natu singan ne Jesus

(Mat. 17:1-13; Luc. 9:28-36)

² Ay kane din annam ngalgaw ka panda, ay nekíwid ne Jesus nge Pedro se de James se Juan nga magwagi. Ay nawe da nga nagatittu kitu alingúdu wa bantay. Ay kitu kaatán da kitúni, ay naussi tu singan ne Jesus kaggída nga magsisíngan. ³ Ay tu bádu na, ay pummusà tutu wala pà nang nga áwan makadna kitu pusà na kídi ya kalawagán. ⁴ Ay pinagkilát da ngala tu Moses se tu Elias nga makibàbànan ke Jesus.

⁵ Ay tútu nán ne Pedro ke Jesus, “Misturu, napiya ngala ta atán kami pe kídi, ta mangwa kami ka tallu nga báwi. Kuwa mu ya isa, ay kuwa Moses ya isa, ay kuwa ne Elias ya isa,” nán na. ⁶ Ngamay akkan na urauray tu kinagi na, áta nagansing da tutu wala.

⁷ Ay se da la naangpán, ay uwad úni ya nagina da nga naggayát kitu angap, nga nán na, “Tu idi ya An-anà ku wa pà-pàgan ku. Manggina kayu kaggina,” nán na. ⁸ Ay kane sinnan da tu lib-lebut da, ay áwan da masingan na kabulun da ngin, nu di e Jesus sala.

⁹ Ay kitu annagut da ngin kitun na bantay, ay binil-bílin ne Jesus da nga akkan da ikag-kagi ki oray iinna tu nasingan da panda kitu ilaltu na kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ¹⁰ Ay díkod kinurug da tu kinagi na, ngamay nagsisinnaludsúdán da kampela ngin nin tu sarut natu mepanggap kitu ilaltu na kammin. ¹¹ Ay se da la nagsaludsud kaggina nga nán da, “Taanna tura nán daya maragtùgud ki lintag nga munna pikam ma umbet tu Elias nga pagbàbànanan ne Dios,” nán da.

¹² Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Kurug ga munna nga umbet te Elias nga mangappiya kiya ngámingámin. Ngamay di mà a nesúrák kadatu bàbànan ne Dios nga masápul la pal-palakkan daya tolay ka napanat ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, se irupat da pe?” nán na. ¹³ “Ngamay kagiyán ku kadakayu wa inumbet tin tu Elias, ay kinuwa da ngala kaggina tu piyán da nga ummán kitu nán natu nesur-súrák panggap kaggina,” nán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a magkangkang

(Mat. 17:14-21; Luc. 9:37-43a)

¹⁴ Ay kane makadatang da kitu giyán datu duddúma nga tù-tùgúdán na, ay adu datu tolay ya nasingan da kitúni, ay uwad da pe ya maragtùgud ki lintag nga makisuw-suwáy kadatu tù-tùgúdán na. ¹⁵ Ay kane masingan datu tolay ye Jesus, ay naganggam da pà nang, ay tútu nagtatagtag da nga summabat kaggina. ¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggida, “Nágan naya pakisuw-suwáyán nu kaggida?” nán na.

¹⁷ Ay uwad isa kadatu tolay ya nagkuna nga, “Misturu, nilbet ku kikaw ya an-anà ku wa laláki ta nagunggán áran, nga ittu ya namagúmal kaggina. ¹⁸ Ay káda sumru ya sinakit na, ay mìtol lala. Ay magbúgabúgà ya bugung na, ay magngar-ngarasiyat se kumítur pe. Papatálaw ku kadaya tù-tùgúdán mu ya áran, may akkan da mabaal,” nán na.

¹⁹ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, “Dakayu wa tolay kadedi nga al-algaw nga áwan angngurug. Tagay yà in na molaw ngamay anúsán

ku wala ya sumeng kadakayu. Ilbet nu kídi ya an-anà,” nán na. ²⁰ Ay tútu nilbet da tu an-anà ke Jesus.

Ay kane masingan natu áran ne Jesus, ay pinagkangkang na tu an-anà. Ay nekálin tu an-anà se magkur-kurisagsag se magbúgabúgà tu bugung na. ²¹ Ay nagsaludsud de Jesus kitu ama natu an-anà nga nán na, “Kannungay naya inanggayát nayán mapak-pakuna kiyán ta?” nán na. “Nekab-kabittì na kammala ngin nin,” nán na. ²² “Ay nakírad tutu wala nga isungap naya áran kiya apuy se ipisù na kiya danum nu duddúma ta asippatayan na. Ay túya kalakkán nakami agpà ta sengán nakami nu mabaal mu,” nán na. ²³ Ay tútu nán ne Jesus, “Taanna, tura mu nán nu mabaal mu,” nán na. Ay, “Màwa mà ya ngámin kiya tolay ya mangurug ke Dios,” nán na. ²⁴ Ay tútu nán tu ama natu an-anà a nesáraw, “Mangurug gà,” nán na. “May sengán nà ta nakapsut ya angngurug ku,” nán na.

²⁵ Ay kane masingan ne Jesus datu adu wa tolay nga maglalbet kaggína, ay tútu linùsaw na tu áran nga nán na, “Ikaw wa áran na namagúmal se namagbangngag kídi ya an-anà, lumawán ka, ay maddiaddi ka ngin kaggína,” nán na. ²⁶ Ay tútu nakapáuy tu áran se na pinagkangkang tu an-anà se la nga nagtálaw, ay ummán tutu wala ka innát tu an-anà. Ay tútu nán datu duddúma nga, “Natay!” nán da. ²⁷ Ngamay kane immán ne Jesus tu íma natu an-anà se na bangúnan, ay nagsíkád dala nga dágu.

²⁸ Ay kane uwad de Jesus kitu balay yin, ay tittu da ngin se datu tù-tùgúdán na. Ay nagsaludsud da kaggína nga nán da, “Taanna, tura mi akkan mapatálaw tu áran?” nán da. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mapatálaw wala daya ummán kadatun na áran gapu ki kar-karárag,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Ipakammu manin ne Jesus ya pannakatay na

(Mat. 17:22-23; Luc. 9:43b-45)

³⁰ Ay nagtálaw da kitúni nga giyán, ay nanalen da ka Galilea. Ay akkan piyán ne Jesus nga atán makammu kitu giy-giyán na, ³¹ áta piyán na nga suruwán datu tù-tùgúdán na. Ay nán na kaggída, “Ipatiliw dà a nengágan da kitun ka An-anà Tolley. Patayan dà, ngamay kiya mekalu wa algaw ay lumtu wà kammin,” nán na.

³² Ngamay akkan naaw-awátan datu tù-tùgúdán na tu kinagi na, may magansing da la nga manaludsud kaggína.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(*Mat. 18:1-5; Luc. 9:46-48*)

³³Ay se da la dumatang ka Capernaum. Ay kane atán da kitu isa balay kitúni, ay nagsaludsud de Jesus kaggída nga nán na, “Nágan natu pagsuw-suwayán nu kitu dálen?” nán na.

³⁴May áwan makoni a, ta nagsuw-suwayán da nu iinna tu kangatuwán kaggída. ³⁵Ay díkod nagtugaw we Jesus se na pinaderun datu sangapúlu se duwa se na nán kaggída, “Ya maminya nga magbalin ka kangatuwán, ay masápul la ittu kuma ya kababaán kadakayu ngámin, se aggína pe ya bátug asassu nu,” nán na.

³⁶Ay se la nangalà ka isa nga an-anà se na pinagsíkad kitu àráng da. Ay se na tàboyatan nga nán na, ³⁷“Nu iinna ya mamatag kídi ya an-anà gapu kiya angngurug na kiyà, ay bíláng iyà ya pinatag na. Ay daya mamatag kiyà, ay akkan nala nga iyà ya pinatag da, nu di pe iya nangibon kiyà.”

Pumane kadàtada ya akkan na kumagúra kadàtada

(*Luc. 9:49-50*)

³⁸Ay nán tu Juan ke Jesus, “Apu, nakasingan kami ka tolay nga magusár ki ngágan mu nga magpatálaw ka áran kadaya naar-aránan na tolay, ngamay pinongát mi, áta akkan tada mà kabulun,” nán na.

³⁹Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Akkán nu pongatan, ta áwan ya makàwa ka nakas-kasdáaw nga mangusár kiya ngágan ku se nà ala nga pad-padásán nin nu kuwa. ⁴⁰Ta nu iinna ya akkan kumagúra kadàtada, ay kabulun tada,” nán na. ⁴¹“Ay dam-damdamman nu idi,” nán ne Jesus nga, “nu iinna ya makidde kadakayu ka danum, gapu ta tolay nakayu ne Cristo, ay akkan wayya nga di magunggunaán,” nán na.

Ya kuwaan ta kiya gapu naya pakabasúlán ta

(*Mat. 18:6-9; Luc. 17:1-2*)

⁴²“Ngamay nu iinna nga tolay ya gapu naya pakabasúlán dedi ya annánà nga mangurug kiyà, ay napiya ngala kiyán na tolay nu mabissinán ka abay ya batu ya bùlaw na se la mepisù kiya kadalmán naya bebay. ⁴³Ay díkod nu ímam ya gapu naya pakabasúlám, ay pùdam, ta napì-piya nga

pukul ka nga mawe ka lángit may iya duwa íma nga mawe ka impiyernu nga ittu ya giyán naya apuy ya akkan mataatay. ⁴⁴ Ay kiyán na giyán, ay ittu ya giyán daya aggat ta akkan mataatay se apuy ya akkan mataatay. ⁴⁵ Ay páda na pe nu ya bingil mu ya gapu naya pakabasúlám, ay pùdam pe yala, ta napì-piya ngala ya áwan bingil la mawe ka lángit, may iya duwa bingil la mawe ka impiyernu. ⁴⁶ Ay kiyán na giyán, ay ittu ya giyán daya aggat ta akkan mataatay se apuy ya akkan mataatay. ⁴⁷ Ay ummán pe nu ya isa matám ya gapu naya akabásul mu, ay tukilan mu wala ngin. Ata napì-piya ya sissa ya matám ma mawe ka pangiturayán ne Dios, may iya duwa mata nga mippan ka impiyernu. ⁴⁸ Ay ittu yán ya giyán daya akkan mataatay ya aggat se akkan mataatay ya apuy.

⁴⁹ Ata ngámin tolay ay madalusán ka apuy, ta senu áwan nin ya makadadál kaggída nga ummán kiya akakkanan na maasinán ta akkan pe yin na madadál. ⁵⁰ Nasurbi ya asin, may nu mippà ya apet na, ay akkan ta mabalin na mapaapet tin. Ay màwa nu din ya màwa naya asin, ta senu napiya ya panagbubúlun nu,” nán ne Jesus.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya magadi

(Mat. 19:1-12; Luc. 16:18)

10 Ay se yala nagtálaw manin ne Jesus kitúni, se la nawe ka probinsiya Judea, se kitu panidmáng tu wángag Jordan. Ay adu manin datu tolay ya gummánat kaggína, ay nesúru nada ta ittu tu gangay na.

² Ay uwad da pe ya Pariseo wa inumbet ta magsisim kaggína. Ay nán da kaggína, “Meallang nád kiya lintag, nga magadi ya isa nga laláki kiya atáwa na?” nán da ke Jesus. ³ Ay tútu sinungbátan ne Jesus da ka saludsud nga nán na, “Nágan natu bílin ne Moses kadakayu ta?” nán na. ⁴ Ay summungbát da nga nán da, “Nepalúbus natu Moses kiya lintag na nga mangwa ya laláki ka kasurátan kiya atáwa na, ay se yala nga magadi,” nán da.

⁵ May nán ne Jesus kaggída, “Nepalúbus tu Moses nga magadi kayu kadaya atáwa nu gapu kiya kinasúkir nu,” nán na. ⁶ “Ngamay akkan ummán kiyán kuma ya kàwaán na, ta kitu inanggayát natu nekàwa naya kalawagán, ay kinuwa ne Dios ya tolay ka laláki se babay. ⁷ Ay gapu kídi, ay panáwan naya laláki daya maganà kaggína ta mawe na kobungan ya atáwa na. ⁸ Ay magbalin da nga duwa ka sissa,” nán na. “Ay díkod akkan

da nga duwa ngin, nu di da nga sissa ngin. ⁹Díkod, akkan mabalin na pagsibnaan naya tolay ya pinagamung ne Dios,” nán na.

¹⁰Ay kane lumná da kammin kitu balay, ay sinaludsud manin datu tù-tùgúdán na tu kinagi na. ¹¹Ay nán na kaggída, “Ya laláki nga mangigsán kiya atáwa na, ay se mangatáwa ka sabáli, ay bíláng nga manaládag yán. ¹²Ay páda na pe kiya babay, nu magadi pe kiya atáwa na se umatáwa pe ka sabáli, ay makidaládag pe yán,” nán na.

Tu angngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mat. 19:13-15; Luc. 18:15-17)

¹³Ay uwad da nga nangilbet kadatu annánà da ke Jesus, ta senu immán nada. May kinalùsaw datu tù-tùgúdán na da. ¹⁴Ngamay kane masingan ne Jesus tu kinuwa da, ay nalùsaw. Ay tútu nán na, “Palubúsán nu wala daya annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda nga paddiyan, áta ummán kadedi ya annánà daya itur-turayán ne Dios kiya pangiturayán na,” nán na. ¹⁵“Ay lam-lamtan nu idi nga kagiyan ku, nga akkan kurug ga málà kiya pangiturayán ne Dios oray iinna, nu akkan na peturayán ke Dios nga ummán kiya agpeturáy dedi annánà.” ¹⁶Ay tútu inàrun na datu annánà se na iparotun tu íma na kaggída se nada nga nekar-karárag.

Tu nabànáng nga bag-bagu

(Mat. 19:16-30; Luc. 18:18-30)

¹⁷Ay kane din na magrabuwát te Jesus sin, ay uwad laláki nga inumpal kaggína, ay se magpalintud kitu àráng na nga nán na, “Namáru nga Misturu!” nán na ke Jesus. “Kagiyan mu mán kiyà nu nágan naya kuwaan ku ta senu mabiyág gà ka áwan panda,” nán na.

¹⁸Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura nà ingágan ka namáru,” nán na, “ay áwan mà ya namáru nu di e Dios sala!” nán na. ¹⁹“Ay nu mepanggap kitu saludsud mu, ay ammun mà datu bil-bílin ne Dios nga, ‘Akkan ka pumatay, akkan ka manaládag, akkan ka magtákwaw. Akkan ka magbusid, akkan ka mangultit. Ipatag mu ya amám se inám,’ nán na,” nán ne Jesus.

²⁰Ay tútu, “Misturu, nanggayát kitu kabittì ku, ay sur-surútan ku ngámin dayán na bil-bílin,” nán natu bag-bagu. ²¹Ay binubutgán ne Jesus

ta pinatag na. Ay se na nán, “Atán pikam isa nga masápul la kuwaam. Mawem iláku ngámin daya kuw-kuwám, ay se mu idde kadaya napubri ya paglakúwám, ay díkod ya bànáng mu, ay atán ka lángit tin. Ay se ka la nga kumíwid kiyà,” nán na.

²² Ay kane magína natu bag-bagu tun, ay naglamma ngala, ay sippapannakit ta namánaw ke Jesus, áta nabánáng pà nang.

²³ Ay se la ummàráng nge Jesus kadatu tù-tùgúdán na se na nán kaggída, “Nganna ya inagsulit daya babánáng nga meráman kiya pangiturayán ne Dios,” nán na. ²⁴ Ay akkan ammu datu tù-tùgúdán tu pamàyanán da kitun na kinagi na. Ngamay netul-túluy ne Jesus tu kagiyan na nga nán na, “Annánà ku, nasulit kurug meráman kiya pangiturayán ne Dios daya tolay ya ittu dala pagtalgad ya kinabánáng da. ²⁵ Ikagì kadakayu nga nalà-lapat tala nga lumbut kiya abbut dágum ya kámel may iya keráman daya nabánáng kiya pangiturayán ne Dios,” nán na.

²⁶ Ay díkod nasdaáwan pà nang datu tù-tùgúdán na nga nán da, “Iinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da. ²⁷ Ay binubutgán ne Jesus da nga nán na, “Akkan màwa daya tolay yala idi, may áwan ya di màwa ne Dios,” nán na.

²⁸ Ay tútu nán ne Pedro wa summungbát, “Ay paanna kami, ay nigsán mi ya ngámingámin gapu kiya ikikkíwid mi kikaw?” nán na.

²⁹ May nán ne Jesus kaggída, “Ikagì ya kurug kadakayu, nga nu iinna ya namánaw kiya balay na se kadaya wawwági na onu daya ina na se ama na, onu kadaya annánà na onu ya lusà na gapu kiyà se kiya Napiya nga Dámag, ³⁰ ay ad-adu may tu nigsán na ya mepatáli nga midde kaggína kídi ya kalawagán. Ta ad-adu wa babalay se wawwági, se ina, se annánà se lusà ya mepakin-kuwa kaggína, ay se mabiyág pe ka áwan panda nu umbet ya algaw na. Ngamay masápul la mapal-pallà pikam. ³¹ May adu kadaya magkuna nga nangátu da, may aggída ya mebaba. Ay adu pe daya magkuna nga nababa da, may mepangátu da,” nán ne Jesus.

10:31 Ki aggúni nga Griego, nán na nga, May adu daya munna nga mapuddi, ay daya muddi ay mapunna da.

Tu mekàlu wa nangngagi ne Jesus kitu katay na

(*Mat. 20:17-19; Luc. 18:31-34*)

³² Ay kane manùdu da ngin na mameyag ka Jerusalem, ay magin-inunna nge Jesus kadatu malíduḡ nga tù-tùḡúdán na. Ay datu gummunud kaggída ay magansing da. Ay pinagatittu ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùḡúdán na se na ikagi kaggída ya màwa kaggína nga nán na, ³³ “Ka Jerusalem ya pameyaggán tada kídi, ay kattoni ay ipatiliw dà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ay ippan dà kadaya nangátu wa pappádi se kadaya maragtùḡud ki lintag, ay se dà a papatay gapu kiya ipabásul da kiyà, ay se dà iáwat kadaya akkan Judyu. ³⁴ Ay ug-ogan dà se lut-lutában dà se sap-saplit dà. Ay se dà ala nga patayan. Ngamay lumtu wà kammin kiya mekàlu wa algaw,” nán na.

Tu piyán de James se Juan nga agngan ke Jesus

(*Mat. 20:20-28*)

³⁵ Ay se la umadanni de James se Juan na annánà ne Zebedeo ke Jesus. Ay nán da kaggína, “Misturu,” nán da. “Piyán mi nga kuwaan mu ya ikagi mi kikaw,” nán da. ³⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya piyán nu nga kuwaan ku pára kadakayu ta?” nán ne Jesus. ³⁷ Ay tútu nán da, “Pagtugawan nakami mán na duwa kiya giyán mu nu mangituráy ka. Isa kiya pane diwanán mu, ay isa kiya pane kasígid mu,” nán da.

³⁸ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu wa maaw-awátan ya agngan nu,” nán ne Jesus. “Mabalin nu nád iturdán ya ummán kiya kapar-parigátan ku?” nán na. “Meturad nu nád pe daya meturdán ku?” nán na. ³⁹ “Annung mi,” nán da. Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mabalin na annung nu wa meturdán daya meturdán ku ⁴⁰ ngamay áwan ku pagrabngán na magpíli nu iinna ya magtugaw kiya pane diwanán ku se kiya pane kasígid ku. Ata dedi ay pára kadaya nangisaganáan ne Dios kampela ngin nin,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay kane magina datu sangapúlu nga tù-tùḡúdán na tun, ay kinalùsaw da de James se Juan. ⁴² Ay tútu kirrawán ne Jesus da ngámin se na nán kaggída, “Ammu nu nga daya agtuturáy daya akkan Judyu, ay itur-turayán da daya tolai. Ay se daya ap-apu kaggída, ay ipassingan da ya kinaapu da kadaya tolai. ⁴³ Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu. Ata

ya maminya nga mepangátu, ay masápul la aggína ya magsirbi kadaya kabbulun na. ⁴⁴ Ay nu iinna kadakayu ya maminya nga mangiapu, ay aggína kuma ya bátug ga asassu nu ngámin. ⁴⁵ Ata oray iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay akkan nà a inumbet ta pasirbiyán kadaya tolai, nu di iyà ya magsirbi kaggída. Ay inumbet tà pe nga mebasu, ta senu mekáru daya bas-básul daya tolai,” nán na.

Tu nammakasingan ne Jesus ke Bartimeo

(Mat. 20:29-34; Luc. 18:35-43)

⁴⁶ Ay dummatang de Jesus sin ka Jerico. Ay kane magtálaw da kitúni yin se datu tù-tùgúdán na se datu adu wa tolai ya ummunud kaggída, ay uwad pe ye Bartimeo, nga isa nga kúláp nga an-anà ne Timeus. Uwad da magtutúgaw kitu bíkat kalsáda. ⁴⁷ Ay kane mammuwán na nga lumíwán ne Jesus nga iNazaret, ay nán na nga nesáraw, “Jesus nga gakagaka natu David! Kalakkán nà agpà!” nán na. ⁴⁸ Ay adu tolai tu nangalúsaw kaggína nga anawáan da may kinggat na mán kammin tu nagkuna nga, “Gakagaka natu David! Kalakkán nà agpà,” nán na.

⁴⁹ Ay tútu nagsínang nge Jesus se na pilbet. Ay tútu kirrawán da nga nán da, “Maganggam ka ngin. Ay gumnikát ka ta karrawán naka,” nán da. ⁵⁰ Ay díkod nippà na tu kebál na se nakalagtu nga nawe kitu giyán ne Jesus.

⁵¹ Ay nán ne Jesus, “Nágan naya piyám ma kuwaan ku kikaw?” nán na. Ay, “Pakasinnan nà kammin, Misturu,” nán natu kúláp. ⁵² Ay tútu nán ne Jesus, “Mawe ka ngin. Ay makasingan ka kurug gin gapu kiya angngurug mu kiyà,” nán na. Ay dágus sala nga nakasingan nin, ay kummíwid pe yala ngin kade Jesus.

Tu kaganásan na nelalnà ne Jesus ka Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Ay kane magiddatang da ngin ka Jerusalem, ta atán da ngin kitu bantay Olíbo wa nagbátán daya íli Betpage se Betania, ay nangipàrob nge Jesus ka duwa kadatu tù-tùgúdán na ² nga nán na, “Mawe kayu kiya amin-dupálan na íli. Ay nu lumnà kayu win, ay masingan nu ya urbun asnu wa nesisílu wa áwan pikam ya nagtakay kaggína. Ay ubbadán

nu ta ilbet nu,” nán na. ³“Ay nu atán ya magkuna kadakayu ka, ‘Kannán nu wa ubbadán yán?’ nán na, ay nán nu kaggína nga, ‘Masápul ne Apu, ay ipatulli na kammin pe,’ nán nu,” nán na.

⁴Ay díkod tútu nawe da kurug gin, ay nedúpág gala tu mata da kitu urbun asnu kitu kalsáda nga nesisílu kitu lalàsígán naya isa nga balay. Ay kane ubbadán da ngin, ⁵ay uwad da kadatu magsisíkáda kitúni ya nagkuna kaggída nga nán da, “Tura nu ubbadán ya urbun?” nán da.

⁶Ay tútu kinagi da tu pekagi ne Jesus, ay díkod pinála da kaggída. ⁷Ay tútu nilbet da tu urbun kitu giyán ne Jesus, ay se da la nga nesàlapán datu bádu da kitu addag natu urbun, ay se yala nagtakay ye Jesus.

⁸Ay adu kadatu tolay tu nangisàlap kadatu bad-bádu da kitu kalsáda. Ay datu duddúma, ay nagtappád da kadatu pas-pasanga datu kay-káyu se da iap-apán kitu kalsáda. ⁹Ay ngámin datu tolay ya nagin-inunna se datu gumun-gunud kaggína, ay nesar-sáraw da ya, “Madáyaw we Dios!” nán da. “Madáyaw ya inumbet nga nebon ne Apu. ¹⁰Maday-dáyaw ya umbet ta pangiturayán nga ummán kitu pangiturayán tu apuapu tada nga David. Madáyaw we Dios nga kangatuwán,” nán da.

¹¹Ay tútu linumnà e Jesus ka Jerusalem, ay se la nawe kitu Templo. Ay kane masingan na ngámin nin datu atán kitúni, ay nawe da se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na ka Betania, áta gídám pe yin.

Tu nangngiamámug ne Jesus kitu káyu wa gígus

(Mat. 21:18-19)

¹²Ay kane kaláwa kane inumbet da nga gayát ka Betania, ay nabisinán ne Jesus. ¹³Ay nasingan na tu káyu wa gígus kitu ad-adayyu kitu dálen nga nasagúngut. Ay tútu nawe na siningan nu atán búnga na. May áwan na nga nasuwà a búnga na, nu di tittu tu adon na ngala, ta akkan agbubúnga daya gígus lugud. ¹⁴Ay tútu nán na kitu káyu, “Awan nin ya makaramán ka búnga mu win ka panda,” nán na.

Ay nagina datu tù-tùgúdán na tu kinagi na.

11:8 Tu nangisàlap da kadatu bad-bádu da kitu kalsáda tu angngipassingan da ki ammatag da kaggína.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu unag natu Templo

(Mat. 21:12-17; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ay kane makadatang da ngin ka Jerusalem, ay linumnà e Jesus kitu Templo se na pataláwan ngámin datu maglà-láku se maggà-gátang kitu unag na. Ay nìtolán na datu tebol datu maragsupli ka pirà se datu tugaw datu maglà-láku ka ladágan. ¹⁶ Ay se na iallang ya atán agtu wa lumíwán kitu amuwág natu Templo. ¹⁷ Ay se yala nga mangisúru kadatu tolay nga nán na, “Nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

‘Ya balay ku, ay mengagánan ka balay ya agkararágan ngámin tolay ked kalawagán,’

ngamay tura nu mán kammin na pinagbalin ka balay daya maragtákaw,” nán ne Jesus.

¹⁸ Ay kane magina datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag tun na kinagi na, ay lam-lamtan da ngin na patayan may umamá da ta pagballà ngámin datu tolay tu angngisúru na.

¹⁹ Ay kane gídám min, ay nagtálaw da ngin kitu íli.

Tu káyu wa gígus nga nalpug gin

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Ay kane pagmakát tin kane lumíwán da manin kitu gígus, ay nasingan da ngin na nalaylay ngámin nin oray tu arutáng na. ²¹ Ay gapu ta nadamdám ne Pedro tu nàwa kitu gídám, ay tútu nán na ke Jesus, “Misturu,” nán na, “sinnam kod tu gígus nga ginedán mu may nalaylay yin,” nán na.

²² Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu wala ke Dios.

²³ Ay kagiyan ku kadakayu nga mabalin nu pe nga nán kídí ya bantay, ‘Magalit ka kiyán se ka la magpisù kiya bebay,’ nán nu, nga akkan nu wa paggad-gadduwán nga kurugan na màwa ya piyán nu, ay màwa kurug.

²⁴ Ay túya kagiyan ku pe kadakayu nga, oray nágan naya piyán nu wa agngan kiya karárag nu, ay kurugan nu nga málà nu kurug, ay midde kurug kadakayu.

²⁵ Ay ki peyang nga agkar-karárag nu, ay masápul la pakawanan nu daya ammu nu wa nakabásul kadakayu, ta senu ya Ama nu wa atán ka lángit, ay pakawanan nakayu pe kadaya bas-básul nu,” nán na. ²⁶ “Ngamay

nu akkan nu pakawanan daya duddúma, ay akkan nakayu pe pakawanan ya Ama nu wa atán ka lángit,” nán na.

Ya saludsud mepanggap kiya naggayatán naya turáy ne Jesus

(Mat. 21:23-27; Luc. 20:1-8)

²⁷ Ay nagulli kammin de Jesus ka Jerusalem. Ay kitu kowad ne Jesus nga magdal-dalen kitu unag Templo, ay inumbet datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman datu Judyu, ²⁸ nga nán da, “Kawà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadaya kuk-kuwaam, ay se iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy?” nán da.

²⁹ May nán ne Jesus nga summungbát, “Magsaludsud dà pikam kadakayu, ay nu masungbátan dà, ay túya ikagi pe nu wà naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadaya kuk-kuwaan ku,” nán na. ³⁰ Ay nán na, “Wà naggayatán natu turáy tu Juan na marammawtisár? Naggayát ke Dios onu kadaya tolay?” nán na.

³¹ Ay tútu nagsisinnaludsud da nga nán da, “Nu nán tada nga naggayát ke Dios, ay, ‘Tura nu lugud da akkan kinurug tu Juan,’ nán na. ³² Ngamay akkan tada makagi nga, ‘Gayát kadaya tolay,’” nán da. Ata magansing da kadatu tolay, áta kurugan datu tolay nga kurug isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan. ³³ Ay díkod nán da ngala ngin na summungbát ke Jesus, “Akkan mi ammu,” nán da.

Ay tútu nán pe ne Jesus kaggída, “Akkan ku lugud pe ikagi nu wà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadaya kuk-kuwaan ku,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan

(Mat. 21:33-46; Luc. 20:9-19)

12 Ay se manin nán ne Jesus nga nagpangárig, “Atán isa nga tolay ya nagmúla ka adu wa úbás, ay se na abutan. Ay nagabbut pe ka abay kitu pínát ta pamgattán da kitu búnga tu úbás ka angngalà da kitu digu na. Ay nangwa pe ka alingúdu wa bal-balay ka pagbantáyan da. Ay se na nga pinatagasinnán ka sabáli tolay, ay se la nawe ka sabáli ya íli. ² Ay kane pinagbubúrás sin, ay nangibon tu makin-kuwa kadatu asassu na nga mawe mangalà kitu kípát na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na. ³ Ngamay dinugkam mán kammin datu magtag-tagasíngan tu nebon

na, se da nga sap-saplit se da pinatálaw wa áwan niddeidde kaggína. ⁴Ay díkod nangibon manin ka sabáli nga asassu, may tinal-talíngu da ka pangkur se da neap-appat. ⁵Ay nangibon manin ka sabáli ya asassu, ay pinatay da mán kammin. Ay ummán nala nga ummán tu kinuw-kuwa da kadatu duddúma pikam ma nebon na. Binaubáut da datu duddúma, ay pinatay da datu duddúma.

⁶May atán pikam isa nga annung na nga ibon. Tu pà-pàgan na nga an-anà na nga laláki. Ay tútu nebon na tu an-anà na, áta nán na kitu lammat na nga, ‘Ipatag da kam agpà ala ya an-anà ku wi,’ nán na. ⁷Ngamay kane masingan datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan tu an-anà natu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Tu idi ya magtáwid kídi ya kaubásan. Patayan tada ta senu kuw-kuwa tada ngámin dedi ya tawídan na,’ nán da. ⁸Ay tútu dinugkam da se da nga nippan kitu adayyu kitu kaubásan, ay se da pinatay,” nán na.

⁹Ay se la nán ne Jesus, “Nu umbet tu makin-kuwa kitu kaubásan, ay nágan lugud ya kuwaan na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na, nu di nada nga patayan, ay se na ipatagasíngan ka sabáli yin tu kaubásan na,” nán ne Jesus. ¹⁰Ay se na nán kaggída manin, “Akkan nu nád pikam ma nabása kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios ya nán na nga,

‘Tu batu wa lùsawan daya maragbalay,
ay ittu tu nesulalit nga nagbalin ka kaligdaán na
paniínán kiya súli naya balay.

¹¹Kinuwa ne Dios nga ummán kiyán.
Ay nakas-kasdáaw kadátada yán na kinuwa na,”
nán na.

¹²Ay kane maawátan da nga aggída tu kepapannán natu kinag-kagi ne Jesus nga pangárig na, ay tútu piyán da nga tiliwan, ngamay umamà da kadatu adu wa tolay. Ay tútu nagtatálaw da ngala ngin.

Ya saludsud mepanggap kiya panagbáyad ka buis

(Mat. 22:15-22; Luc. 20:20-26)

¹³Ay díkod kane magkakápan nin datu Pariseo, ay nagibon da kadatu duddúma nga Pariseo se kadatu bungguy ne Herodes nga mawe ka giyán ne Jesus nga magsisim kaggína kadaya kagiyan na, ta senu atán ya pambár da nga maniliw kaggína nga nán da. ¹⁴Ay tútu inumbet da kitu giyán

na, ay nán da, “Misturu, ammu mi nga akkan ka nga magbutabutal. Ay se kurug pe nga isúrum ya mepanggap kiya piyán ne Dios kadàtada nga tolay. Ay akkan mu pe ya pagdudúmán daya tolay oray nágan naya sáad da. Ay nágan naya nán mu kídi lugud, magbásul kami nád kiya lintag ne Dios nu magbáyad kami ka buis ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan?” nán da. ¹⁵“Magbáyad kami nád, onu akkan?” nán da.

May nammuwán ne Jesus tu agpi-pìduman da. Ay tútu nán na kaggída, “Tura dà sisímán ta? Iddán dà mán ka pinaláta nga pirà ta sinnan ku,” nán na kaggída. ¹⁶Ay niddán da ka isa, ay nán na kaggída, “Iinna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídi ta?” nán na. “May e ári Cesar,” nán da.

¹⁷Ay tútu nán na, “Idde nu lugud ke Ari Cesar ya pagrabngán na, may idde nu pe ke Dios ya pagrabngán na kampela ngin,” nán na kaggída. Ay nasdaáwan da tutu wala kitu kinagi na.

Ya saludsud mepanggap kiya ilaltu kammin daya natay

(Mat. 22:23-33; Luc. 20:27-40)

¹⁸Ay uwad da pe nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Daya Saduceo, ay tu dedi daya akkan mangurug kiya ilaltu daya natay. Ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, ¹⁹“Misturu,” nán da. “Kinagi natu Moses kitun kitu bílin na kadàtada nga Judyu, nga nu matay ya isa nga laláki ay se áwan na nga pútut, ay masápul la atawán naya wagi natu natay tu búkud, ta senu daya pútut da ay mebíláng da ka pútut natu wagi na nga natay. ²⁰Ay uwad pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam, may natay yala nga áwan na nga pútut. ²¹Ay díkod inatawán natu mekàduwa nga wagi na tu ípág na. May páda na kam tu nàwa. Natay pe tu laláki nga áwan da pe an-anà. Ay páda na kam pe tu nàwa kitu mekàlu. ²²Ay áwan ya nakapútut kadatu pittu. Ay se yala natay pe yin tu babay. ²³Ay díkod nu iya ilaltu daya natay, iinna ya makin-atáwa kitu babay, ay ummatáwa da mà ngámin na pittu kaggína?” nán da ke Jesus.

²⁴Ay tútu sinungbátan ne Jesus da nga nán na, “Masábag kayu kiya aglam-lammat nu kiyán a, ta akkan nu maaw-awátan ya nesúrat ta bàbànan ne Dios, ay se akkan nu pe ammu ya kababalin ne Dios,” nán na. ²⁵“Ata kiya ilaltu kammin datu natay, ay áwan nin ya maggaattáwa

kadaya lalláki se babbay. Ata ummán da ngin kadaya anghel ne Dios,” nán na. ²⁶“Ay nu mepanggap kiya ilaltu daya natay yin, ay kurug ga lumtu da. Akkan nu pikam nabása kitu nesúrát tu Moses ta, kitu inagkuna ne Dios kitu inagpassingan na kitu maggatagatang nga kaykayu nga nán na, ‘Iyà ya Dios ne Abraham, se Dios pe ne Isaac, se Dios pe ne Jacob,’ nán na. ²⁷Ata e Dios, ay akkan Dios daya natay, nu di aggína ya Dios daya magbiyág,” nán na. “Kurug tutu wala nga nasábag kayu,” nán ne Jesus kadatu Saduceo.

Ya kapàgán na bílin

(*Mat. 22:34-40; Luc. 10:25-28*)

²⁸ Ay kane magína natu isa nga maragtùgud ki lintag tu nagsuw-suwáy da se itu napiya nga sungbát ne Jesus, ay inumbet pe, se nagsaludsud pe ke Jesus nga nán na, “Misturu, iinna ya kapàgán pà nang kadaya ngámin na bil-bílin kiya lintag natu Moses?” nán na.

²⁹ Ay tútu nán ne Jesus, “Tu idi ya kapàgán pà nang, ‘Gínán nu wa iIsrael. E Apu wa Dios tada, ay sissa nga Apu. ³⁰ Ipas-pasnà mu tutu wala ya amminya mu ke Apu wa Dios mu. Aggína ya pàgam ki ngámin na ur-uray mu se ki ngámin na biyág mu se ki ngámin na bílag mu,’ nán na. ³¹ Ay ya mekàduwa ay, ‘Piyán mu ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim,’” nán ne Jesus. “Ay áwan lintag ga napà-patag may dedi,” nán na.

³² “Ay kurug ya nán mu Misturu,” nán natu maragtùgud ki lintag. “Kurug ya nán mu wa sissa ya Dios, áwan sabáli yin. ³³ Ay se masápul la sissa ya uray naya tolay nga maminya ke Dios se piyán ta ki ngámin na biyág ta, se ki ngámin na bílag ta, se piyán ta pe ya kasittolay ta, nga ummán kiya amminya ta kiya baggi ta. Ay kurug ga napà-patag pà nang dedi ngam ngámin daya sinidug ga pagbasu se dátun,” nán natu maragtùgud ki lintag.

³⁴ Ay kane nammuwán ne Jesus nga nasírìb kitu inagsungbát na, ay tútu nán na, “Adanni ka kiya pangiturayán ne Dios sin,” nán na. Kalpasán natun, ay áwan tutu wala ya maketurad da magsaludsud din kaggína.

Ya saludsud nga mepanggap kiya Cristo

(*Mat. 22:41-46; Luc. 20:41-44*)

³⁵ Ay kitu agbàbànan pikam ne Jesus kitu Templo, ay nán na, “Taanna, tura kagiyan daya maragtùgud ki lintag nga e Cristo, ay pútupútut tu Ari David? ³⁶ Ay uwad mà nepekagi naya Ispiritu ne Dios kitu David nga,

‘Nán ne Apu kiya Apu ku,

Magtugaw ka kiya pane diwanán ku

panda kiya ammasúkù kadaya kumalínga kikaw,’

nán na.

³⁷ Ay nu ‘Apu’ nán natu David kiya Cristo, ay mapaanna lugud ya agbalin naya Cristo ka gaka natu David?” nán na. Ay naganggam pà nang datu tolay ya naggigina kaggína.

³⁸ Ay nagtùgud pikam me Jesus nga nán na, “Taronan nu daya maragtùgud ki lintag. Pàgan da ya magdàdàdà a sibbabádu ka adaddu se pà-pàgan da pe ya rispitaran da tolay da kiya pagad-aduwán. ³⁹ Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kadaya agtutùgawán daya nangátu wa tolay kadaya sin-sinagoga se kadaya pagsasay-ammán. ⁴⁰ Ngamay tap-taplan da daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay, ay se da kadadduwan ya magpì-pìkarárag ka panarukkab da kadaya kuk-kuwaan da nga nadakè. Ngamay nadammat tutu wala ya kapanísán daya ummán kadayán na tolay,” nán na.

Tu nammatag ne Jesus kitu uperta natu búkud da babay

(*Luc. 21:1-4*)

⁴¹ Ay kane uwad de Jesus kitu Templo, ay nagtutùgaw kitu bátug tu aggippayán da ka uperta nga pirà. Ay sin-sinnan na datu tolay ya magippáy kadatu uperta da. Ay adu datu nippáyán datu babànanng. ⁴² Ay uwad pe isa nga napubri nga búkud da babay ya nangipisù ka dudduwa nga sintábu.

⁴³ Ay tútu pinaderun ne Jesus kaggína datu tù-tùgúdán na se na nán kaggída, “Kurug idi nga ikagì kadakayu nga bílang ad-adu tu nidde natu napubri ya búkud da babay ngam ngámin na nidde datu duddúma,” nán na. ⁴⁴ “Ata datu duddúma, ay nagidde da ngala kadatu surù ala datu

bánáng da. Ngamay aggína, ay oray nganna ya kinapubri na, ay nidde na ngámin tu tittu wa pagbiyág na,” nán na kadatu tolay na.

Tu nangngagi ne Jesus kitu karba natu Templo

(*Mat. 24:1-2; Luc. 21:5-6*)

13 Ay kane lumawán ne Jesus kitu Templo, ay nán natu isa kadatu tù-tùgúdán na kaggína, “Misturu, sinnam kod, nganna ya inagkadadakkal daya batu-batu na se inagkadadakkal daya bal-balay kiya lebut na,” nán na.

²Ngamay nán ne Jesus nga nesungbát, “Sisinnán mu pikam ngámin dedi ya napiya nga bal-balay kídi, may ikagì kadakayu nga umbet ya algaw nga áwan nala ya mabansi nga maglànù a batu nga di mepúkay,” nán na.

Daya umbet ta kapar-parigátan

(*Mat. 24:3-14; Luc. 21:7-19*)

³Ay kitu kowad ne Jesus nga magtutúgaw kitu bantay Olíbo wa umàráng kitu Templo, ay inumbet de Pedro se James se Juan se Andres kitu giyán na. Ay tittu da kitúni, ay nán da kaggína, ⁴“Ikagim mán kadakami nu nungay naya kàwa ngámin datun. Ay se nu nágan daya pagilasínán mi kiya kàwa ngámin datun,” nán da.

⁵Ay tútu nán ne Jesus, “Magtaron kayu! Akkan kayu wa paal-alílaw ki oray inna! ⁶Ata adu daya tolay ya umbet nga magpamaráng nga magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo!’ nán da. Ay adu daya sabágan da. ⁷Ay akkan kayu wa malídug oray madámag nu daya gubagubát, se oray magína nu mismu dayán. Ta masápul la màwa ngámin dayán na munna. May akkan pikam ittu ya panda naya kalawagán,” nán na. ⁸“Ata maggugubát pikam daya il-íli, ay se maggugubát pe daya il-íli nga iturayán daya à-ári. Ay mangyagyag pe kadaya nagbal-baláki nga giyán, ay se umbet pe ya pinagguulát. May anggayát tala naya kapar-parigátan nu yán.

⁹Ay nu dakayu, ay magtar-taron kayu wala, ta ipatiliw dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Sap-saplit dakayu kadaya sinagoga. Ay ippan dakayu kadaya àráng daya agtuturáy se daya à-ári gapu kiyà, ay tu yanin ya angngipakammu nu kaggída kiya mepanggap kiyà. ¹⁰Ay se

masápul pikam pe ya kebàbànan naya Napiya nga Dámag kadaya ngámin il-íli,” nán na.

¹¹ Ay se na pe nán, “Ay nu idarum dakayu se dakayu pabasúlan, ay akkan nu punnán na paglídug nu nágan daya isung-sungbát nu. Ata kiya oras na, ay tittu daya mepakammu kadakayu daya isung-sungbát nu. Ata akkan dakayu kampela ngin nin ya magun-úni nu di ya Ispiritu ne Dios.

¹² Ay daya tolay ay papatay da daya wawwági da kampela ngin nin. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya maggaáma. ¹³ Ay kalùsawan dakayu pe daya ngámin tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ngamay nu iinna ya maketurad panda kiya panda na, ay ittu ya alà ne Dios,” nán na.

Ya kadamtán na kapar-parigátan

(Mat. 24:15-28; Luc. 21:20-24)

¹⁴ “Ay nu masingan nu win tu kadàsán na masingan nga atán kiya akkan na kuma kipayán, (Ay maawátan kuma din pà nang naya magbása.) ay daya atán ka Judea, ay masápul la magkakáwe da ngámin kadaya ban-bantay. ¹⁵ Ay daya mepas-pasmu wa atán kiya atap daya babalay da, ay akkan da tagge umúlug ga maggalà kadatu kuw-kuwa da nga atán kitu unag tu balay da. ¹⁶ Ay daya atán kiya komán da, ay akkan da pe tagge masápul ya umang pikam kadaya babalay da nga mangalà ka bádu da. ¹⁷ Ay kiyán na oras, ay kakal-kalakkán daya nabùsit se daya atán na tagíbi. ¹⁸ Ay ikarárag nu ke Dios nga akkan din na màwa kiya aggamiyán na. ¹⁹ Ata kiyán na algaw, ay napanat pà nang ya kapar-parigátan daya tolay. Ta áwan pikam ma ummán kiyán na nakapar-parigátan daya tolay nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídi ya kalawagán panda kiyán. Ay áwan nin pe ya màwa nga ummán kiyán. ²⁰ Ay nu akkan nala nga kinabib-án ne Dios ya algaw nayán na kà-kàwaán, ay áwan tolay ya magbiyág. Ngamay gapu kadaya píli ne Dios, ay túya kinabib-án na ya algaw nayán na panagrig-rígát.

²¹ Ay nu kiyán na oras, ay atán da magkuna kadakayu nga, ‘Atán kídi ya Cristo,’ onu, ‘Atán kannán,’ nán da, ay akkan nuda kur-kurugan. ²² Ata daya magpamaráng nga Cristo se daya magpamaráng nga pagbàbànanan ne Dios, ay maglaltuwád da ngin kiyán na al-algaw. Mangipas-passingan da kadaya nakas-kasdáaw pà nang nga mà-màwa ka pangalílraw da kadaya tolay. Ay nu mabal-balín kuma ngala, ay ialílraw da pe daya píli ne Dios ka

tolay na. ²³Ngamay magtar-taron kayu. Oray ta nekagì ya ngámingámin nin kadakayu,” nán na.

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(Mat. 24:29-31; Luc. 21:25-28)

²⁴“Ay nu mabalin ngámin dayanin na rig-rígát, ay maggìbat pe yin ya mata, ay akkan pe yin na pumaláng ya búlán. ²⁵Ay metànagán pe daya bittuwan ka lángit se makínin pe daya duddúma pikam nga atán ka lángit.

²⁶Ay tu yanin ya akasingan da ngin kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya umbet tin na mebulun ki angap. Ay masingan da pe ya kinaturáy ku pàrang se iya kinadáyaw ku. ²⁷Ay se ku wala ibon daya anghel ne Dios nga magurnung kadaya ngámin na píli ne Dios nga tolal na nga maggayát kadaya ngámingámin na giy-giyán ked kalawagán,” nán ne Jesus.

Ya pakelasínán kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mat. 24:32-35; Luc. 21:29-33)

²⁸“Ay damdamman nu ya mà-màwa kadaya káyú wa gígus. Ata nu maglannuway da ngin, ay ammu nu win na tagay yin ya agdagun na. ²⁹Ay ummán pe kiyán nga nu masingan nu win datun na kinag-kagì a mà-màwa, ay ammu nu pe yin na tagay tutu wala pe yin ya ilalbet ku. ³⁰Ay ikagì tutu wala kadakayu nga màwa ngámin dedi ki di pikam katay ngámin daya tolal kadedi ya al-algaw. ³¹Madadál lala ya lángit se ya kalawagán, may ya bàbànan ku ay, akkan da wayya nga di màwa,” nán na.

Awan makammu kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mat. 24:36-44)

³²“Ay nu iya algaw se oras nga kàwa dayán, ay áwan ya makammu. Oray daya anghel ne Dios, ay oray iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Tittu ya Ama nga atán ka lángit ya makammu. ³³Magtaron kayu lugud se sissasagána kayu kuma peyang, ta akkan nu lugud ammu nu nungay na ya kàwa nayán. ³⁴Ata ya kàwaán na, ay meárig kiya kuwaan

naya isa nga tolay nga mawe ka adayyu wa íli. Nga nu panáwan na ya balay na, ay patagasinnán na kadaya asassu na, ay ibílin na pe ya kuwaan naya isaisa kaggída. Ay ummán pe ya guwardiya, bilínan na nga magguwardiya kiya gagyangán na.

³⁵Ay díkod magsagána kayu peyang ta akkan nu ammu nu nungay naya ilalbet naya makin-balay, bárang kiya gid-gidám onu kiya túlad gabi onu kiya danní láwa, onu kiya pagmakát. ³⁶Ay get tala nga malàdadán kayu, ay dàngan nakayu wa matúdug. ³⁷Ay daya kinag-kagì kadakayu, ay ittu pe ya kagiyan ku kadaya ngámin tolay,” nán na.

Tu aggutad da nga mamatay ke Jesus

(Mat. 26:1-5; Luc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Ay duwa ngalgaw wala ngin se yala nga itu algaw wa piyasta na Naglàtaw, se itu angngán da ka sinápáy ya áwan pamalvád. Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da, ta senu nalingad ya anniliw se ammatay da ke Jesus. ²Ata nán da nga, “Akkan tada nga ipàmú ki piyasta ta get tala nu magkakabúkán daya tolay,” nán da.

Tu inangngípu natu babay ke Jesus ka talibangug

(Mat. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Ay kane atán nin de Jesus ka Betania kitu balay ne Simon, tu naglappang kitun, ay uwad isa nga babay ya inumbet kitu giyán ne Jesus, kitu kowad da nga mangán. Ay uwad netúgut na nga tangabutilya nga talibangug nga nangína pànanang, ta nàwa ka nardo nga áwan na nga kibukibug. Ay linùtán na tu butilya, ay se na nga isiyasiyà tu talibangug kitu úlu ne Jesus. ⁴Ngamay kane masingan datu duddúma nga tolay kitúni, ay nagsabbat tu uray da nga nán da kitu isaisa kaggída, “Tura na dadàlan ya talibangug na,” nán da. ⁵“Neláku na kuma ka tallu gatut ta denari yán, se na idde kuma ya paglakúwán na kadaya napubri,” nán da, ay se da linùsaw tu babay.

⁶Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Bay-án nu wala a. Tura nu pe ya lùsawan, ay napiya mà ya kinuwa na kiyà,” nán na. ⁷“Ta daya napubri,

---

14:5 Ya tallu gatut ta denari, ay ittu ya suwildu naya isa nga tolay ki makadagun.

ay kabul-bulun nuda peyang, ay oray nágan na nga oras, ay annung nu ya sumeng kaggída, ngamay nu iyà ay akkan nà atán peyang kadakayu. ⁸Ay kinuwa na ya kabailán na. Idi ya nangngípu na kiyà kídi ya talibangug ay angngisagána na kiyà kiya pannaketaman ku. ⁹Ay ikagì kadakayu nga oray kawà na ked kalawagán ni ya kebàbànanan naya Napiya nga Dámag, ay mebàbànan pe ya kinuwa nedi ya babay ka panamdammán daya tolay kaggína,” nán ne Jesus.

Tu angngipatiliw ne Judas ke Jesus

(Mat. 26:14-16; Luc. 22:3-6)

¹⁰Ay se yala nga nawe pe yin tu Judas Iscariot nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na kitu giyán datu ap-apu datu pappádi, ta mawe na iamomán kaggída ya anniliw da ke Jesus. ¹¹Ay kane mammuwán datu ap-apu datu pappádi, ay nagpatag da. Ay tútu kinariyán da ngin ka pirà. Ay tútu isingasingan na pe yin tu oras nga napiya nga angngipatiliw na ke Jesus.

Tu nuddi nga nepanggídám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(Mat. 26:17-25; Luc. 22:7-14, 21-23; Jn. 13:21-30)

¹²Ay kitu munna nga algaw natu piyasta nga angngán da ka sinápay ya áwan pamalbád, (nga ittu pe tu algaw natu agbasu da ka karneru) ay nán datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína, “Kawà na ya piyám ma pangisaganáan mi ka panggídám tada kídi ya piyasta?” nán da.

¹³Ay tútu nebon na datu duwa kaggída nga nán na, “Mawe kayu kiya íli, ay sabtan nakayu ya isa nga laláki nga sikkaagtu ka tangaamutu nga danum, ay kumíwid kayu win kaggína. ¹⁴Ay lumná kayu pe kiya balay nga langkan na, ay se nu wala nán kiya bumalay nga, ‘Pasaludsud ne Misturu nu ka wàna nga kuwartu kanu ya panggídáman na se daya tù-tùgúdán na kídi ya Piyasta na Naglåtaw natu anghel,’ nán nu,” nán na. ¹⁵“Ay itùgud na kadakayu ya amingúdu wa kuwartu wa abay, ay se atán ngámin pe yin daya masap-sápul kitúni. Ay kitúni ya pangisaganáan nu kiya panggídám tada,” nán ne Jesus kadatu duwa. ¹⁶Ay díkod, nawe yin datu duwa kitu íli, ay nasmà da kurug ngámin tu kinagi ne Jesus kaggída. Ay tútu nesagána da ngámin nin tu panggídám da kitun na piyasta.

¹⁷ Ay kane gídám min, ay inumbet nge Jesus kitúni yin se datu sangapúlu se duwa. ¹⁸ Ay kitu kowad da ngin na magkakán, ay nán ne Jesus kaggída, “Ikagì tutu wala kadakayu nga atán kadakayu nga kaduwà a mangán ya mangipatiliw kiyà,” nán na. ¹⁹ Ay nagpanakit datu tù-tùgúdán na, ay tútu nagsaludsud tu isaisa kaggída ke Jesus nga nán da, “Iyà ya nán mu?” nán da. ²⁰ Ay tútu nán na kaggída, “Ya isa kadakayu wa sangapúlu se duwa nga mepúnu kiyà ka pangidnattán ka sinápay, ay aggína,” nán na. ²¹ “Ngamay màwa mà kammala ngin nin kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya ummán kitu nesúráta ta bàbànan ne Dios mepanggap kiyà. Ngamay kakal-kalakkán ya tolai ya mangipatiliw kiyà. Napì-piya kuma ngala kaggína nu akkan na neanà,” nán na.

Tu nuddi ya nanggídám ne Jesus

(Mat. 26:26-30; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25)

²² Ay kitu agkakán da, ay nangalà e Jesus ka sinápay, ay se yala nga nagiyáman se na la sinappitappig, ay se na la nidde kaggída, ay se na la nga nán, “Alà nu idi ta kanan nu. Tu idi ya baggì,” nán na.

²³ Ay se na la pe inalà tu binásu wa inuman da. Ay kane mabalin magiyáman, ay nidde na pe kaggída, ta senu umminum da ngámin kitúni. ²⁴ Ay nán na kaggída, “Tu idi ya dágà a katungpálan naya baru nga kari ne Dios kadaya tolai. Mearúyut ya dágà, ta senu mapakawan daya bas-básul daya adu wa tolai. ²⁵ Ay ikagì kadakayu nga akkan nà in na uminum kídì ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbás, panda kiya algaw wa angnginum ku manin nu atán nà in kiya pangiturayán ne Dios.”

²⁶ Ay kane mabalin da nga mangansiyon ka isa nga kansiyon, ay lummawán da ngin, se da nawe kitu bantay Olíbo.

Nepainunna ne Jesus nga kinagi ya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat. 26:31-35; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁷ Ay nán ne Jesus kaggída ngámin, “Kídì yin na gabi, ay pagtataláwan dà ngámin nin gapu kiya màwa kiyà. Ata atán ya nesúráta kiya bàbànan ne Dios nga nán na,

‘Patayan ku ya magtag-tagasíngan kadaya karneru,
ay masip-siparà daya karneru,’

nán na,” nán ne Jesus.

²⁸“Ngamay nu lumtu wà kammin, ay inunnaán takayu ka Galilea,” nán na.

²⁹Ay tutu nán ne Pedro kaggína, “Oray nu pagtataláwan daka ngámin, ay akkan taka paglikudán,” nán na. ³⁰Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Kagiyan ku tutu wala kikaw nga kídi yin na gabi, ki di pikam ma kapamidduwa daya kawítán na magittaráut, ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na. ³¹Ay tútu nag-aggat lugud din tu nangnguna ne Pedro ka, “Oray nu metangatay yà kikaw, ay akkan taka ituláyaw,” nán na. Ay ittu pe yán tu kinagi ngámin datu tù-tùgúdán na.

Tu nagkar-karárag ne Jesus ka Getsemani

(Mat. 26:36-46; Luc. 22:39-46)

³²Ay tútu nawe da ngin kitu giyán na Getsemani. Ay kane dumatang da, ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, “Magtutúgaw kayu wala kídi ta mawe yà a magkar-karárag,” nán na. ³³Ay nebulun na de Pedro se datu duwa nga magwagi, de James se Juan. Ay se yala nagpannakit se nariribù pà nang. ³⁴Ay se na nán kaggída, “Magpannakit tà pà nang, ay ummán nà ka matay gapu kídi ya pannakit ku. Magbansi kayu kídi ngamay mepagpúyát kayu wala kiyà,” nán na.

³⁵Ay tútu nawe kitu ad-adayyu, ay se la nagukkab kitu lusà se magkarárag, nga nu mabalin kuma, ay melísi kitun na màwa kaggína. ³⁶Ay nán na “Ama, mabalin mu kuwaan ya ngámingámin,” nán na. “Nu mabalin kuma ngala, ay ilísi nà kídi ya pannakatay ku, ngamay akkan ya piyán ku ya masúrut, nu di ya piyán mu kampela ngin nin,” nán na.

³⁷Ay kane umbet kitu giyán datu tallu, ay dinatang nada nga magkakátú dug. Ay tútu nán na ke Pedro. “Simon, matú dug ka ta? Akkam mabaal, gane, ya mepagpúyát kiyà ka oray isa ngala nga oras! ³⁸Magpúyát kayu se magkarárag kayu ta senu malisiyán nu din daya kapar-paroán nu. Ata kurug ga piyán nu kiya uray nu ya akkan meparò, ngamay nakapsut ya baggi nu,” nán na.

³⁹Ay se la nawe manin na nagkarárag, ay ittu na kam tu nekarárag na. ⁴⁰Ay se la inumbet manin kitu giyán da, ay dinatang nada manin na magkakátú dug, áta akkan da tutu wala nga marngát datu mata da. Ay akkan da ammu nu nágan tu kagiyan da kaggína.

⁴¹ Ay kitu kapamilu na ngin na manatang kaggída, ay nán na kaggída, “Matúdug kayu pikam ma magimáng? Annung na yanin. Ay inumbet tin tu oras nga anngipatiliw da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kadaya tolai ya maragbásul. ⁴² Ay bumángun kayu ta mawe tada ngin. Sinnan nu kod. Atán nin tu nangipatiliw kiyà,” nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mat. 26:47-56; Luc. 22:47-53; Jn. 18:3-12)

⁴³ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Kabulun na datu adu pà nang nga tolai ya nagtagiampiláng se nagtagipapangkur nga nebon datu ap-apu datu pappádi, se datu maragtùgud ki lintag, se datu pangmanàman datu Judyu. ⁴⁴ Ay nekagi na ngin kadatu tolai tu pangilasínán da ke Jesus nga nán na, “Ya tolai ya ummàán ku, ay aggína. Ay tiliwan nu se nu wa guwardiyaán na ippan nin,” nán na. ⁴⁵ Ay díkod, kane umbet, ay nagkaw-át ke Jesus se na nán, “Misturu,” nán na, se na inummàán.

⁴⁶ Ay tútu dinugkam da nge Jesus. ⁴⁷ Ay inásut natu isa kadatu kabbulun ne Jesus tu ampiláng na, ay se na nesapgut kitu asassu natu nangátu wa pádi. Ay nataptáp pala tu talínga na.

⁴⁸ Ay se yala nga nán ne Jesus kadatu tolai, “Tirung ngà ka nán nu ta! Tura kayu nagtagiampiláng se nagtagipapangkur ra inumbet ta maniliw kiyà! ⁴⁹ Inalgaw wà mà a magtùgud kiya Templo, ay tura dà akkan tiniliw kitun kam!” nán na. “Ngamay nàwa idi ka pakatungpálan datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun.”

⁵⁰ Ay tútu nagtataláwan datu tù-tùgúdán na. Ay piniddudoray da ngala ngin.

⁵¹ Ay uwad kam isa nga bag-bagu wa nangunud ke Jesus nga sikkikebal lala. Ay dinugkam da. ⁵² Ngamay tittu tu kebál na ngala tu nálà da. Ay díkod nagtálaw wala nga sissusoba.

Tu inagbustigár da ke Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi

(Mat. 26:57-68; Luc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ay se da la nga nippan ne Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi. Ay nagguurnung ngámin nin datu maragtùgud ki lintag se datu

pangmanàman da. ⁵⁴ Ay ummunud pe ye Pedro, may nagpal-palodi yala. Namanda kitu amuwág tu balay natu nangátu wa pádi. Ay nepagtutúgaw kadatu guwardiya kitúni nga mepagginúdu.

⁵⁵ Ay datu ap-apu datu pappádi nga nagguurnung kitúni se datu duddúma nga ap-apu, ay magsap-sápul da ngin ka ipabásul da ke Jesus, ta senu mabalin da nga papatay. Ngamay áwan da masmà a básul na. ⁵⁶ Ay adu pe datu magsistígu ka busid kammala ngin nin, may akkan maggaannúgut datu kagiyán da. ⁵⁷ Ay uwad da pe kaggída datu nagsíkad nga magsistígu ka busid nga nán da, ⁵⁸ “Nagina mi tu kagiyán na nga nán na, ‘Gabbán ku idi ya Templo nga kinuwa toláy, may ki unag tallu ngalgaw, ay mangipasíkad dà kammin ka sabáli nga akkan toláy yin ya mangwa,’ nán na.” ⁵⁹ Ngamay akkan na maggaannúgut datu kag-kagiyán da nga ipabásul da kaggína.

⁶⁰ Ay tútu nagsíkad tu nangátu wa pádi se na nán ke Jesus, “Inna ya mesungbát mu kiyán na ipabásul da kikaw?” nán na. ⁶¹ Ngamay akkan nagun-úni ye Jesus. Awan na tagge nìbág. Ay díkod nagsaludsud manin tu nangátu wa pádi kaggína nga nán na, “Ikaw ya Cristo nga An-anà ne Dios nga kangatuwán?” nán na.

⁶² “Iyà mà lugud,” nán na. “Ay masingan nu win nu kuwa nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Toláy ay magtutúgaw wà kiya padne diwanán ne Dios nga katurayán. Ay masingan dà pe nga umbet ta mebulun ki angap nga maggayát ka lángit,” nán na.

⁶³ Ay tútu pinisi natu nangátu wa pádi tu bádu na kampela ngin nin ta nakarungat. Ay nán na, “Akkan tada masápul lin daya sistígu,” nán na. ⁶⁴ “Ata nagina nu win ya kinagi na nga pangirupát na ke Dios. Nágan lugud ya kapanunútán nu?” nán na kadatu toláy.

Ay ngámin da ngin ya mamabásul kaggína, ay se da nán na, “Masápul la matay!” nán da. ⁶⁵ Ay se linutában datu duddúma tu murang na. Ay se da pe ya amitangngán se da nga sulúngan. Ay se da nán kaggína, “Gattuam mán lugud ya nanúlung kikaw,” nán da. Ay se la timpit datu guwardiya pe kane itálaw da ngin.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(*Mat. 26:69-75; Luc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Ay kitu kowad ne Pedro wa magtutúgaw kitu amuwág, ay inumbet tu isa kadatu babbay ya asassu natu kangatuwán na pádi. ⁶⁷ Ay kane masingan na nge Pedro wa magginúdu, ay binubutgán na nga nán na, “Kabulun naka mà pe ne Jesus nga iNazaret a!” nán na. ⁶⁸ Ngamay netuláyaw ne Pedro nga nán na, “Akkan ku am-ammu ya nán mu,” nán na. “Ay akkan ku pe ya maawátan ya kag-kagiyam,” nán na.

Ay se yala nawe kitu lalàsígán. ⁶⁹ Ay uwad manin na asassu wa babay ya nakasingan kaggína kitúni, ay nán na kadatu atán kitúni, “Kabulun ne Jesus pe idi ya tolay,” nán na. ⁷⁰ Ngamay netuláyaw manin ne Pedro.

Ay kane daddán manin, ay umadanni datu atán kitúni ke Pedro, ay nán da, “Kurug mà! Ikaw ya isa kaggída ta iGalilea ka mà,” nán da. ⁷¹ Ay tútu pinagsingánan na tu baggi na nga nagsipata nga nán na, “Akkan ku am-ammu yán na tolay nga kag-kagiyam nu,” nán na.

⁷² Ay ittu pe yin tu kapamidduwa datu kawítán na magittaráut. Ay ittu pe yin tu inakadamdam ne Pedro kitu kinagi ne Jesus kaggína nga, “Kiya di pikam kapamidduwa daya kawítán na magittaráut ay namiluwán na in na netuláyaw,” nán na. Ay tútu summángit tutu wala.

Tu nangngippan da ke Jesus ke Pilato

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Luc. 23:1-5; Jn. 18:28-38*)

15 Ay kane din na pagbarngát tin, ay nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman daya Judyu se datu maragtùgud ki lintag se ngámin datu ap-apu da, ta paggaamomanán da nu nágan tu pamàyanán da ke Jesus. Ay inalà da nge Jesus se da pingílan datu íma na, ay se da ippan ke Pilato. ² Ay tútu nagsaludsud de Pilato wa nán na, “Ikaw ya ári daya Judyu?” nán na. Ay tútu, “Ò, mà, kurug ya kinagim,” nán ne Jesus.

³ Ay gapu ta adu datu ipab-pabásul datu ap-apu datu pappádi kaggína, ⁴ ay tútu nán tu Pilato, “Awan mu agpà tutu wala nga mesungbát ta!” nán na. “Sinnam kod, adu daya ipab-pabásul da kikaw,” nán na. ⁵ Ay akkan tagge sinung-sungbátan ne Jesus. Ay tútu pagballà ne Pilato.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(*Mat. 27:15-26; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16*)

⁶Ay ki peyang nga piyasta, ay nepagangay kaggína ya mangipalawán ka isa nga bálud da pepalawán daya tolay. ⁷Ay kitun na oras, ay atán tolay ya nagnágan ka Barrabas nga atán ka agba-balúdan. Ay uwad da pe ya kabbulun na nga nabálud, gapu kitu angngagúra da ki gubirnu se pummatay da pe.

⁸Ay tútu nawe datu adu wa tolay ke Pilato nga magpepalawán kaggína nga ummán kitu gangay na. ⁹Ay díkod tútu nán ne Pilato kaggída, “Piyán nu lugud nu pepalawán ku kadakayu ya ári nu wa Judyu?” nán na. ¹⁰Ata nammuwán na nga gapu kitu ásil datu ap-apu datu pappádi tu nangidarum da ke Jesus kaggína. ¹¹Ay díkod nesug-sugsug datu ap-apu datu pappádi datu tolay nga tu Barrabas tu pepalawán da ke Pilato.

¹²Ay tútu nán manin ne Pilato kadatu tolay, “Nágan lugud naya piyán nu wa kuwaan ku kiya nán nu wa ári nu wa Judyu?” nán na. ¹³Ngamay nán da ngámin na nesar-sáraw, “Pelansám ki krus,” nán da. ¹⁴“Taanna ta!” nán na. “Nágan naya básul na ta!” nán na. Ngamay kinggat da mán kammin tu inangngisáraw da ka, “Pelansám ki krus,” nán da.

¹⁵Ay díkod gapu ta piyán ne Pilato wa paanggamman datu tolay, ay tútu nepepalawán na tu Barrabas. Ay e Jesus, kane mabalin na nga pasaplit, ay neáwat na kadatu suldádu senu ilansa da ka krus.

Tu nammà-paultu datu suldádu ke Jesus

(*Mat. 27:27-31; Jn. 19:2-3*)

¹⁶Ay díkod datu suldádu, ay nilnà da nge Jesus sin kitu unag natu balay natu gobernador. Ay se da ayabán ngámin nin datu kabbulun da, aggída nga tangabatalyon. ¹⁷Ay se da linàbu tu bádu ne Jesus se da kammin baduwán ka daggáng, ay se da nga nangilung ka pas-pasanga nga nagrasi, ay se da nesagápaw kaggína. ¹⁸Ay se da sal-saluduwan nga nán da kanu mà, “Madáyaw ya ári daya Judyu!” nán da. ¹⁹Ay se da ipangkur tu tàdukud ári kanu mà kitu úlu na se da linut-lutában, ay se da magpalintud kitu àráng na nga magpì-pìdáyaw kaggína. ²⁰Ay kane mabalin da nga mangug-og kaggína, ay linàbu da kammin tu daggáng

nga bádu se da ipabádu kammin tu kurug bádu na. Ay se da ilawán na ippan nin nga ilansa ki krus.

Tu nangngilansa da ke Jesus kitu krus

(Mat. 27:32-44; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ay kane makawáyad da ngin, ay uwad nesabat da nga tolay ya Simon tu ngágan na nga iCirene nga naggayát kitu íli da. Ay pinílit datu suldádu wa nepakagtu kaggína tu krus ne Jesus. Idi ya Simon, ay ama de Alejandro se Rufus. ²² Ay nippan da nge Jesus kitu giyán nga nengágan da ka Golgota. (Ya sarut na, ay giyán naya Tuláng Úlu.) ²³ Ay se da penuman ka básí nga nakibugán ka digu kaykayu wa míra, may naddi na ininum. ²⁴ Ay nelansa da nge Jesus sin kitúni kitu krus. Ay se nagguuwarán datu suldádu tu bádu na sigun kitu nabúnut da kitu nagbibinnúnut da.

²⁵ Ay sir-sirnà in kitu nangngilansa da kaggína kitu krus. ²⁶ Ay uwad karátula kitu paningúdu tu úlu na nga nesurátan natu ipabásul da kaggína nga nán na, “Ya ári daya Judyu,” nán na.

²⁷ Ay uwad da pe nga duwa nga tirung nga negindán da kaggína nga nelansa kadatu krus da. Neapanin-túlad da nge Jesus kaggída nga duwa. ²⁸ Ay díkod nàwa kurug tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Nebulun da kadaya maragbas-básul,” nán na. ²⁹ Ay datu maglilíwán na tolay, ay pináapáas da nga nán da nga magwing-wingíwing, “Di mu mà nán nga gabbán mu ya Templo se mu la nga ipasíkád kammin ki unag tallu nga algaw?” nán da. ³⁰ “Umúlug ka mán lugud kiya krus mu ta senu mabiyág ka,” nán da.

³¹ Ay ummán pe kiyán tu nangug-og datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag. Ay nán da, “Biyágan na daya duddúma nga tolay, ay rán na akkan mabiyág ya baggi na kampela ngin nin,” nán da. ³² “Ay sinnan tada mán ya Cristo nga ári daya iIsrael la nán na, nu makolug kiya krus na, ay túya kurugan tada,” nán da. Ay nepagarát pe datu duwa nga negindán kaggína nga nelansa nga nepamáas kaggína.

Tu nekatay ne Jesus

(*Mat. 27:45-56; Luc. 23:44-47; Jn. 19:28-30*)

³³ Ay kane mangalintutúgu win, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ³⁴ Ay kitu inamreg na ngin, ay nán ne Jesus nga nepáuy, “Eloi, Eloi, lema sabactani!” nán na. Ya sarut nayán ay, “Dios ku, Dios ku tura nà pinagdudoray!” nán na.

³⁵ Ay kane magina datu duddúma nga atán kitúni tu kinagi ne Jesus, ay nán da, “Ginán nu kod. Karrowán na nge Elias,” nán da. ³⁶ Ay nanagtág tu isa kaggída nga nawe nangalà kitu ummán ka lúmut, se na idsam kitu lassam. Ay se na isarípit ka adaddu wa bilà se na idawát kitu bugung ne Jesus se na nán, “Sinnan tada mán nu umbet kurug ge Elias nga manàtág kaggína kiya krus,” nán na.

³⁷ Ay se la nakapáuy manin ne Jesus, ay ittu win tu nepappan natu biyág na.

³⁸ Ay ittu pe idi tu sinindán natu abay pà nang nga kurtína kitu unag natu Templo nga napagkaduwa nanggayát kitu paningúdu panda kitu panigad. ³⁹ Ay kane masingan natu kapitán datu suldádu wa magsisíkad kitu àráng ne Jesus tu inanggassát na, ay nán na, “Kurug ga An-anà ne Dios ide ya tolay,” nán na.

⁴⁰ Ay adu pe datu babbay ya magsisíkad kitu ad-adayyu wa magsisingan. Datu duddúma kaggída, ay de Maria Magdalena, se Salome, se Maria nga ina de James se Jose. ⁴¹ Aggída kam tu sumeseseng ke Jesus se kumiw-kíwid kaggína kitu kakowad na ka Galilea. Ay atán pe datu duddúma nga babbay ya kumiw-kíwid kaggína panda ka Jerusalem.

Tu nangngitaman da ke Jesus

(*Mat. 27:57-61; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³ Ay kane gidám min, ay inumbet te Jose nga iArimatea. Ata algaw pe yin natu panagsasagána, ay se yala algaw wa panaggiimáng! Ay e Jose, ay isa nga pàgan da nga ap-apu nga makin-indag pe kiya angngituráy ne Dios. Ay neturad na ngala tu nawe nangagi ke Pilato nga alà na tu baggi ne Jesus. ⁴⁴ Ngamay masdaáwan tu Pilato ta nagina na nga natay nge Jesus sin. Ay díkod inayabán na tu kapitán datu suldádu ka pangammuwán na nu nabayág gin na natay ye Jesus. ⁴⁵ Ay kane mapasnà na kitu kapitán na

natay kurug gin ne Jesus, ay tútu pinálà na ngin tu baggi ne Jesus ke Jose. ⁴⁶Ay tútu nawe ye Jose nga gumátang ka pusà a dilána nga lúpup, ay se na mawe dattagan tu baggi ne Jesus. Ay se na kinalatkattán kitu lúpup sa ginátang na, se na nippan nilnà kitu imbután na pínát. Ay se na nesùlin tu abay ya dalumpenág ga batu kitu lalangán na ka pinanggitap na. ⁴⁷Ay nasingan de Maria Magdalena, se Maria nga ina de Jose tu netadágan ne Jesus.

Tu nelaltu kammin ne Jesus

(*Mat. 28:1-8; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

16 Ay kane mabalin tu algaw wa aggiimáng ngin, ay nawe de Maria Magdalena, se Salome se Maria nga ina de James nga gumátang ka bang-bangug ta mawe da nga ikilapu kitu baggi ne Jesus. ²Tútu kane pagmakát natu Dominggu win, kane mewarnà tu sínág gin, ay nawe da kitu lúbù. ³Ay kitu dálen, ay nán natu isaisa kaggída, “In nád naya pangippaan tada kitu batu wa gitap natu lúbù?” nán da. ⁴Ngamay kane dumatang da, ay nasingan da nga nesùlin nin tu abay pànanng nga batu. ⁵Ay kane lumná da, ay nagansing da kitu bag-bagu nga uwad magtutúgaw kitu padne diwanán nga nakabádu ka pusà. ⁶Ay nán na kaggída, “Akkan kayu mansing ta ammu a sapúlan nu we Jesus nga iNazaret nga nelansa da ki krus,” nán na. “May áwan kídi, áta linumtu win. Sinnan nu kod tu nangitadágan da kaggína,” nán na. ⁷“Ngamay mawe kayun, ta mawe nu idámag kadatu tù-tùgúdán na se ke Pedro pe, nga unaán nakayu nga mawe ka Galilea. Ay masingan nu kannán nga ummán kitu kinag-kagi na kadakayu,” nán na.

⁸Ay díkod tútu nagtatagtág da nga nagtatálaw kitu lúbù. Ata nagansing da nga nasdaáwan. Ay áwan da nga nangikag-kagiyán, áta nagansing da.

Tu inagpassingan ne Jesus ke Maria nga Magdalena

(*Mat. 28:9-10; Jn. 20:11-18*)

⁹Ay kitu pag-pagmakát natu Dominggu kane lumtu we Jesus sin, ay nunna nga nagpassingannán na nge Maria Magdalena nga ittu tu namataláwan na ka pittu wa áran. ¹⁰Ay tútu nawe na pe nedámag kadatu nebul-bulun ke Jesus nga atán magpanakit se magsasángit. ¹¹Ngamay

oray nagìna da nga linumtu se nasingan pe ne Maria ngin, ay akkan da kammala nga kurugan.

Tu inagpassingan ne Jesus kadatu duwa nga tù-tùgúdán na

(Luc. 24:13-35)

¹²Ay nagpassingan manin ne Jesus kadatu duwa nga kabbulun na nga gayát ka Jerusalem nga mameyag kitu íli da. ¹³Ay díkod nagulli da ngala se da nawe kammin na nedámag kadatu duddúma, may akkan da pe ya kurugan tu kagiyan da.

Tu inagpassingan ne Jesus kadatu sangapúlu se isa

(Mat. 28:16-20; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Apos. 1:6-8)

¹⁴Ay akkan nabayág ka panda, ay nagpassingan kadatu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán na kaggída nga mangán. Ay tútu inal-alngán nada ta áwan da nga angngurug se kitu kinakulnit datu uray da. Ta akkan da nga kurugan datu kag-kagiyan datu nakasingan kaggína kane linumtu win.

¹⁵Ay se na nán kaggída, “Mawe kayu kiya ngámin giyán ked kalawagán,” nán na kaggída, “ta mawe nu wa ibàbànan ya Napiya nga Dámag kadaya ngámin toláy,” nán na. ¹⁶“Ay ngámin daya mangurug se mabawtisarán, ay mabiyág da ka áwan panda. Ngamay daya akkan na mangurug, ay tu dayán daya mapánis. ¹⁷Ay ngámin daya mangurug, ay tu idi ya pakelasínán ta kaggída: Gapu kiya ngágan ku, ay magpatálaw da kadaya áran. Makapagúni da pe ka sabáli ya aggúni nga akkan da sinur-súru. ¹⁸Ay oray nu immanan da daya idaw se makenum da kadaya sabídung, ay áwan da kaan-anuwán. Ay nu immán da daya magtatakit, ay bumílag da,” nán na.

Tu nepappan ne Jesus ka lángit

(Luc. 24:50-53; Apos. 1:9-11)

¹⁹Ay kane mabalin ne Apu Jesus nga makibàbànan kaggída ngin, ay nálà in ka lángit, ay nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios nga mepangituráy kaggína. ²⁰Ay dikod nawe da pe yin na nagbàbànan kiya ngámin na giy-giyán. Ay e Apu ya sumeseseng kaggída peyang. Ay aggína ya

nangipakammu nga kurug datu ibàbànan da, gapu kadatu nakas-kasdáaw
wa pangilasínán da nga pepàwa ne Dios gapu kiya pannakabalin na.

*Ya Napiya nga Dámag mepanggap
ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu*

Lucas

1 Tu idi ya súrát ku kikaw Teofilo:
Adu win daya nangisúrát ta nangappiya nagikagi kadatu nà-nàwa kadàtada ²nga ummán kadatu nekagiyán datu nunna nga nakasingan kadatun na nà-nàwa. Ay aggída pe datu nebon ne Apu nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag. ³Ngamay gapu ta nakappiya ku pe nga inammuwán pà nang dedi pe yin, ay túya kinappiya ku wa nesúrát pe, ⁴ta senu mammuwán mu ya kinur-korugán mepanggap kadatu nesur-súru kikaw kitun.

Nepakammu natu anghel ya keanà tu Juan

⁵Kitu inagturáy natu Ari Herodes ka Judea, ay uwad pádi nga nagnágagan ka Zacarias. Ay tu Zacarias, ay isa kadatu tangabubúlun na pappádi nga nepangágan da ka Abias. Ay tu atáwa na nga nagnágagan ka Elisabet, ay isa kadatu gakagaka natu Aaron. ⁶Nagpáda da nga pàgan ne Dios áta kurugan da ngámingámin daya bil-bílin na se daya lin-lintag na. ⁷Ay lálakay se bàbakat da ngin ngamay áwan da pikam ma an-anà, áta akkan mabùsit te Elisabet.

⁸Isa ngalgaw, de Zacarias nga tangabubúlun na pappádi tu makammu kitu panagday-dáyaw da. Ay díkod magubra tu Zacarias pe yin. ⁹Nepagangay kadatu pappádi tu magbibinnúnut nu inna ya magunag kitu Templo nga manidug ka insensu. Ay tu Zacarias tu nabúnut. ¹⁰Kiya oras naya annidug da ka insensu, ay magyán datu adu wa tolay kitu lasi nga magkar-karárag. ¹¹Ay kane manidug tu Zacarias sin ka insensu, ay uwad nagpassingan na anghel ne Dios nga magsisíkad kitu pane diwanán natu anidúgán. ¹²Ay kane masingan natu Zacarias tu anghel, ay nagansing tutu wala, akkan na ammu tu kuwaan na ngin.

1:9 Ya Templo, ay ittu tu nengágan da ka balay ne Apu Dios. Ittu ya bátug simbáan da kitun.

¹³Ngamay nán natu anghel kaggína, “Akkan ka magansing Zacarias! Ta nagina ne Dios ya karárag mu. Magan-anà e Elisabet nga atáwam ka laláki. Ay ya ipangágan mu kaggína ay Juan. ¹⁴Maganggam ka pà nang se adu pe daya magpatag nu meanà, ¹⁵áta pàgan pà nang ne Dios. Akkan maginum ka oray nágan na nga makà-inglaw. Magyán ya Ispiritu ne Dios kaggína oray ki akkan na pikam keaná. ¹⁶Ay gapu kaggína, ay adu kadaya iIsrael ya magulli nga mangurug ke Dios. ¹⁷Ay aggína pe ya maginunna ke Apu, ay se ya kababalin na nga gapu kiya Ispiritu ne Dios, ay páda natu kababalin natu Elias. Pagmaruwan na pe daya akkan mangur-kurug ta aggína ya mangisagána kadaya tolay ya peturayán ke Apu,” nán natu anghel.

¹⁸Ngamay summungbát te Zacarias kitu anghel nga nán na, “Nágan naya pakammuwán ku nga kurug dayán. Ay làlakay yà mà in, ay se ya atáwà ay bàbakat pe yin!” nán na.

¹⁹Ay tútu summungbát tu anghel la nán na, “Iyà e Gabriel la panguniyan ne Dios. Aggína ya nangibon kiyà a mangamómán kikaw, se mangikagi kídi nga napiya nga dámag. ²⁰Ngamay gapu ta akkan ka mangurug kadaya nekagi kikaw, ay magúmal ka. Akkan ka makoni panda kiya kàwa dedi nga nekagiyán ku kikaw. Ay kurug ga màwa ngámin dedi kiya oras nga kàwa da kampela ngin,” nán natu anghel.

²¹Ay ngámin datu tolay ya atán kitu lasi, ay id-idaggán da tu Zacarias. Pagballà da ta tura nabayág pà nang ngin kitu unag natu Templo. ²²Ay kane lumawán nin, ay akkan makoni nga makiamómán kadatu tolay. Makasin-sinyás sala kaggída nga áwan na nga mabalikát. Ay tútu nammuwán da nga uwad nagpassingan kaggína kitu unag Templo.

²³Ay kane mabalin tu algaw wa aggubra na, ay nawe ka balay da ngin. ²⁴Ay akkan nabayág, ay nabùsit tu Elisabet nga atáwa na. Ay akkan lumaw-lawán kiya unag naya limma búlán. Ay nán na, ²⁵“Nindù kiyà e Apu! Inumbet tin tu oras nga angngippà na kiya appat ku kadaya tolay,” nán ne Elisabet.

Nepakammu natu anghel ya keanà ne Jesus

²⁶ Kitu mekannam búlán nin ka panda, ay nebon ne Dios nge anghel Gabriel ka Nazaret nga íli naya Galilea. ²⁷ Nebon na kiya isa nga babbalásang nga nagnágagan ka Maria nga tagay atawán naya isa nga laláki nga nagnágagan ka Jose nga gaka natu David. ²⁸ Ay tútu inumbet tu anghel kitu giyán na nga nán na, “Kumusta pe ya nepadúma nga babay! E Apu ya atán kikaw!” nán na. ²⁹ Ngamay akkan ammu tu Maria ya pangisarután na kitu kinagi natu anghel. Ay linam-lammát na tutu wala nu nágan na ya ummán kitun na agpakammu. ³⁰ Ngamay nán natu anghel kaggína, “Akkan ka nga magansing Maria ta pà-pàgan naka nge Dios. ³¹ Mabùsit ka, se ka magan-anà ka isa nga laláki. Ay ya ipangágagan mu kaggína ay Jesus. ³² Magbalin ka naturáy pàrang, ay se mengagánan ka An-anà naya Kangatuwán, se idde ne Apu Dios kaggína ya turáy nga ummán kitu turáy natu apuapu na nga David. ³³ Ay aggína pe ya mangituráy kadaya iIsrael nga pútupútut tu Jacob ka áwan panda. Ay áwan panda naya angnituráy na.”

³⁴ Ay nán ne Maria kitu anghel, “Paanna ya kàwa dayán, ay áwan mà pikam laláki nga neallay kiyà!” nán na. ³⁵ Ngamay nán natu anghel kaggína, “Màwa yán gapu kiya Ispiritu ne Dios nga mangituráy kikaw, se ya pannakabalin ne Dios, ay magyán kikaw. Ay túya ya an-anà nga ianà mu, ay áwan na nga bas-básul. Ay mengagánan ka An-anà ne Dios,” nán natu anghel. ³⁶ “Ay kagiyán ku pe kikaw nga e Elisabet ta kapinsán mu, ay annam búlán nin ya búsit na oray nu bàbakat tin se akkan magan-anà. ³⁷ Ata áwan na di màwa ne Dios,” nán na. ³⁸ Ay summungbát te Maria nga nán na, “Asassu nà ala nge Dios. Màwa din nala daya kinagim kiyà,” nán na. Ay tútu pinanáwan natu anghel.

Tu nepappan ne Maria nga maggagáyam kade Elisabet

³⁹ Akkan nabayág ka panda kitun, ay nabur-burung nge Maria nga nagrabbuwát se nawe kitu ban-bantay ya íli naya Juda, ⁴⁰ áta ittu tu giyán natu balay de Elisabet se Zacarias. Ay nagpakammu se la linumnà. ⁴¹ Ay kane magina ne Elisabet tu nagpakammu ne Maria, ay nàmud na nga nagkínin tu búsit na. Ay ittu pe tu sinindán na nga naalubuwán ne

---

1:26 Nán da duddúma nga mekannam búlán tu búsit tu Elisabet tin.

Elisabet ki Ispiritu ne Dios. ⁴² Ay se yala nakasáraw nga nán na ke Maria, “Ikaw ya piníli ne Dios nga idúma na kadaya ngámin na babbay. Ay ya an-anà mu pe, ay pà-pàgan na pà nang. ⁴³ Mapadayáwan nà pà nang ta ya ina naya Apu ku, ay inumbet maggagáyam kiyà. ⁴⁴ Ata kane magìnà ya nagpakammum, ay nagkínin ya an-anà ki unag ku áta magpatag. ⁴⁵ Ay gapu ta mangurug ka, ay maganggam ka áta màwa ngámin datu nepekagi ne Apu kikaw,” nán ne Elisabet.

⁴⁶ Ay nán pe ne Maria: “Day-dayáwan ku we Apu. ⁴⁷ Maganggam mà pà nang ke Dios nga mamiyág kiyà ⁴⁸ áta pinatag nà, iyà nga asassu na ngala. Ay panda kídì, ay nán ngámin daya tolay nga nagásat tà. ⁴⁹ Ata adu daya napatag ga kinuw-kuwa ne Dios nga mannakabalin kiyà. Aggína ya maday-dáyaw! ⁵⁰ Ay ngámin daya managgansing kaggína, ay kalakkán nada peyang. ⁵¹ Ipas-passingan na ya kinaturáy na kadaya ngámin na kuk-kuwaan na. Abáan na daya magpang-pangátu nga tolay nga pamaddug da daya màwa da kampela ngin. ⁵² Ay ibaba na pe daya nangátu wa agturáy se na ipangátu daya napubri. ⁵³ Iddán na daya mabisin kadaya ngámin na masápul da, ngamay daya nabà náng, ay piddudoray nada ngala. ⁵⁴ Sinengán na daya iIsrael la tolay na, áta siddadamdam kitu agkallà na nga ⁵⁵ nekari na kitu Abraham se kadatu ngámin na gagagaka na,” nán na.

⁵⁶ Nepagyán ne Maria kade Elisabet ka tallu búlán, se yala nga nagulli.

Tu nekeanà tu Juan na marammawtisár

⁵⁷ Ay kane din na inumbet tu oras nga aggan-anà tu Elisabet, ay nagan-anà ka isa nga laláki. ⁵⁸ Ay nepaganggam datu keliyán da se datu pan-pane da kaggída kane mammuwán da idi ya pinagkallà ne Dios kaggída.

⁵⁹ Ay kane walu ngalgaw natu an-anà in, ay kugítan da ngin. Ay ikabíit da kuma ke ama na nga Zacarias ⁶⁰ ngamay, “Akkan!” nán natu ina na. “Juan ya ngágan na!” nán na. ⁶¹ “Ay áwan mà kadaya pan-pane nu ya nagnágagan ka ummán kiyán!” nán da. ⁶² Ay tútu nesinyas da kitu ama na nu nágan natu piyán na nga ipangágagan kitu an-anà. ⁶³ Ay tútu nagadang tu Zacarias ka pagsurátan se na nesúrát ya ummán kídì: “Ya ngágan na, ay Juan,” nán natu súrát na. Ay tútu nasdaáwan da ngámin! ⁶⁴ Ay kitun na oras ay nakoni kammin pe tu Zacarias, ay se na dinay-dáyaw we Dios. ⁶⁵ Ay

pinagballà pà nang datu keliyán da datu nà-nàwa. Tu idi pe tu bàbànanan datu ngámin tolay kadatu íli kadatu ban-bantay ka Judea, áta nepadámag ngámin dedi kitúni. ⁶⁶ Ay linam-lammat ngámin datu nakadámag kitu nàwa nga nán da, “Ná gan nád ya pagbalinán nedi nga an-anà,” nán da kiya uray da. Ata memad dala ya kaatán naya pannakabalin ne Apu kaggína.

⁶⁷ Ay nagúni ye Zacarias nga ama na nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios nga nán na, ⁶⁸ “Dayáwan tada nge Apu wa Dios tada nga ísrael, áta inumbet kadàtada nga tolay na, nga sumeng se mangalà kadàtada. ⁶⁹ Ay ibon na kadàtada ya isa nga pútut natu Ari David da tolay na, nga ittu ya mamiyág kadàtada. ⁷⁰ Ata tu idi tu nekari na nga nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun ⁷¹ nga igdù nitta kadaya kalínga tada se kadaya mangalúsaw kadàtada. ⁷² Kinuwa na idi ka angngipassingan na kiya agkallà na kadatu apuapu tada, áta ittu ya annungpál na kitu nekari na kaggída. ⁷³ Tu idi tu nekari na kitu Abraham nga apuapu tada ⁷⁴ nga igdù nitta kadaya kalínga tada, áta piyán na nga magdáyaw tada kaggína nga áwan tada nga ikansing, ⁷⁵ panda kiya agbiyág tada. Túya akkan tada din mangwa ka oray ná gan na nga lúsawan na ta senu áwan tada pakabasúlán kaggína. ⁷⁶ Ay ikaw wa an-anà ku, mengagá nan ka ka pagbàbànanan ne Dios nga kangatuwán! Ata ikaw ya maginunna ke Apu nga mangisagána kiya dalenan na kiya ilalbet na, ⁷⁷ se mangikagi kadaya tolay nga biyá gan ne Dios da gapu kiya kapakawan da kadaya bas-básul da nu makappoli da. ⁷⁸ Ata gapu kiya agkallà pà nang ne Dios kadàtada, ay árig madilangán tada ngin kiya wada nga maggayát kaggína ⁷⁹ nga ittu pe ya mangwada kadaya atán ki kagibattán nga mameyag kiya pakatayán da. Ta senu masingan da ya dá len na mameyag kiya pagkapiyaán da,” nán na.

⁸⁰ Ay ummabay se nagnákam tu uray tu Juan. Ay nawe nag-agyán kada ir-ir-er panda kitu nelaltuwád na nga nagbàbànan ka Israel.

Tu nekeanà ne Jesus

(Mat. 1:18-25)

2 Kitu nekeanà tu Juan, ay uwad lintag ga neparuwár natu Cesar Agosto nga ngámin datu tolay kitu iturayán na, ay magparigistru da. ²⁻³ Ay díkod nawe ngámin datu tolay ya magparigistru kadatu íli da kampela

ngin. Tu idi ya nun-unna nga agparigistru da. Ay nàwa kitu kagubernador natu Kirenio ka Siria.

⁴Ay tútu de Jose nga atán ka Nazaret ka Galilea, ay nawe da ka íli Betlehem ka Judea nga neanaán natu Ari David ta magparigistru, áta isa kadatu gakagaka natu David. ⁵Nagbulun da se Maria nga ittu tu atawán na nga tagay yin na magan-anà. ⁶Ay kane atán da ngin ka Betlehem, ay inumbet tu oras nga aggan-anà na. ⁷Ay nagan-anà ka laláki nga ittu tu manákam. Dimpinán da se da la nepidda ki angnganán báka, áta áwan da ngin na pagyanán na balay.

⁸Ay kitu agpastuwán na adanni ka íli Betlehem, ay atán datu maragtarakan ka karneru wa naggiidda nga magtagasíngan kadatu karneru da. ⁹Ay uwad anghel ne Dios nga nagpassíngan kaggída. Ay nadilángán tu giyán da kitu diláng ne Apu Dios. Ay tútu nagansing da. ¹⁰Ngamay nán natu anghel kaggída, “Akkan kayu wa magansing, ta atán napiya nga idámag ku kadakayu nga mamaanggam pà nang kadaya ngámin tolay. ¹¹Kídi nga gabi kiya íli natu David, ay neanà ya Cristo wa Apu, nga aggína ya mangisalákan kadakayu. ¹²Tu idi ya pangimaddán nu: Atán masingan nu wa maladága nga nalampínán nga nepipidda ki angnganán báka,” nán natu anghel.

¹³Ay se yala nga uwad adu tutu wala nga anghel la naglaltuwád nga ummamung kitu nunna nga anghel, ay se da nagkan-kansiyon ka pagdáyaw da ke Dios nga nán da, ¹⁴“Maday-dáyaw we Dios nga atán ka lángit, áta daya tolay kídi kalawagán nga napatag kaggína, ay papiyaan na daya ur-uray da,” nán da.

¹⁵Ay kane panáwan datu anghel da ngin nga mawe yin ka lángit, ay nán datu maragtarakan ka karneru kitu isaisa kaggída, “Dádun ka Betlehem, ta mawe tada sinnan ya nàwa nga nedámag ne Apu kadàtada,” nán da. ¹⁶Ay tútu nagkirut da nga nawe, ay se da nasmà de Maria se Jose se itu an-anà pe nga nepipidda ki angnganán báka. ¹⁷Ay kane masingan da tu an-anà, ay nebàbànan da datu nekagi natu anghel kaggída panggap kitu an-anà. ¹⁸Ay díkod nasdaáwan ngámin datu nakagína kitu bàbànan datu maragtarakan ka karneru. ¹⁹Ay akkan naligpanán ne Maria ngámin dedi, áta linam-lammat nada peyang. ²⁰Ay nawe yin datu maragtarakan ka karneru, ay dinay-dáyaw da pà nang nge Dios gapu kadatu kinag-kagi natu anghel kaggída, se nasingan datu an-anà nga ummán kitu kinagi natu anghel kaggída.

Tu nangngippan da ke Jesus kitu Templo

²¹ Ay kane malpás tu walu ngalgaw, ay pinakúgit da tu an-anà. Ay nepangágan da ka Jesus, ta ittu yán tu ngágan nga nekagi natu anghel kitu akkan pikam nanggap-gapu ne Maria kaggína.

²² Ay kane mabalin de Jose se Maria nga kuwaan tu kagiyan natu lintag ne Dios nga nesúrát natu Moses panggap kiya agdalus naya babay ya magan-anà, ay nippan da tu an-anà kitu Templo nga idátun ke Apu. ²³ Ata ya nesúrát ki lintag ne Apu kadatu Judyu ay, “Ngámin na manákam ma an-anà a laláki, ay medátun da ka kuw-kuwa ne Apu,” nán na. ²⁴ Ay nagbasu da pe ka ummán kitu nán natu lintag ne Apu. Masápul magbasu da ka duwa ubbun kalapáti onu duwa nga ladágan.

²⁵ Ay uwad iJerusalem ma nagngágan ka Simeon. Namáru pà nang se napikkilán na mangurug ke Dios, ay se ya Ispiritu ne Dios ya mangabul-bulun peyang kaggína. Id-idaggán na ya annungpál ne Dios kitu kari na nga alà na daya iIsrael. ²⁶ Ay nekagi naya Ispiritu ne Dios kaggína nga akkan matay panda ki akasingan na kiya Ibon ne Apu nga ittu ya Cristo. ²⁷ Ay díkod pinapan naya Ispiritu ne Dios tu Simeon kitu Templo kitu algaw wa angngippan de Jose se Maria kitu an-anà kitu Templo nga manungpál kitu kagiyan natu lintag ne Dios panggap kadaya annánà. Ay kane mippan da kitu unag Templo tu an-anà, ²⁸ ay sinàruy ne Simeon tu an-anà se na dinay-dáyaw we Dios nga nán na, ²⁹ “Apu Dios, nàwa ngin tu karim kiyà nga bobonam. Oray ipalúbus mu win na matay yà, ³⁰ áta nasingan ku win ya Nebon mu wa marammiyág ³¹ nga ittu ya ipakammum kadaya ngámin tolay. ³² Aggína ya árig dílag ga pakammuwán da kikaw daya akkan Judyu. Ay gapu kaggína, ay maday-dáyaw daya iIsrael la tolay mu,” nán tu Simeon.

³³ Nasdaáwan tu ama natu an-anà se tu ina na kadatu kinagi natu Simeon panggap kaggína. ^{34–35} Ay se la nekarárag tu Simeon nga tagasinnán ne Dios da, ay se na nán ke Maria, “Tu idi nga an-anà ya gapu na nga mepakammu daya atán kiya ur-uray daya tolay, áta adu kadaya iIsrael ya mangagúra kaggína. Ay gapu kídi, ay magpannakit ka pà nang. Ngamay adu pe daya mangurug kaggína,” nán natu Simeon.

³⁶ Ay uwad nga pagbàbànanan ne Dios nga bàbakat tin nga nagngágan ka Ana, nga an-anà natu Fanuel nga gakagaka natu Asher. Pittu dagun na nga uwad atáwa, ay se yala nga nabúkud. ³⁷ Ay walu púlu se appát dagun

na ngin. Atán peyang kitu Templo nga magday-dáyaw ke Dios ki peyang algaw se gabi. Akkan mangán nu duddúma gapu kitu panagkar-karárag na. ³⁸Kitun kam ma oras, ay inumbet pe, ay se na dinay-dáyaw nge Dios, ay se yala nagbàbànan ka mepanggap kitu an-anà kadatu iJerusalem ma magid-iddag kiya anngalà ne Dios kaggída.

³⁹Ay kane mabalin da nga màwa ngámin datu nán natu lintag ne Apu, ay nagulli da ngin ka Nazaret ka Galilea nga íli da. ⁴⁰Ummabay se bummílag tu an-anà se summírìb pà nang pe, áta e Dios ya mangabul-bulun peyang kaggína.

Nakibàbànan ne Jesus kadatu maragtùgud ki lintag

⁴¹Ki káda dagun na kàwa naya Piyasta na Naglàtaw, ay mawe peyang datu maganà ke Jesus ka Jerusalem ⁴²áta nepagangay kaggída. Ay kane sangapúlu se duwa dagun ne Jesus sin, ay nawe da ngámin nakipiyasta. ⁴³Ay kane mabalin tu piyasta, ay nagrabbuwát da nga magulli kammin, ngamay nagbansi ye Jesus ka Jerusalem nga akkan am-ammu datu maganà kaggína. ⁴⁴Papáti da nu nebulun nin kadatu kabbulun da. Ay kane makatangalgaw da ngin na magdal-dalen, ay ittu tun nala tu nagsápul da kaggína kadatu pan-pane da se kadatu kabbulun da. ⁴⁵Ay kane áwan da nga masmà kaggína, ay nagulli da kammin ka Jerusalem nga magsápul kaggína. ⁴⁶Ay kitu mekàlu ngalgaw, ay ittu tu nakasmà da kaggína. Atán kitu Templo nga nepagtutúgaw kadatu maragtùgud ki lintag nga magtal-talagína se magsal-saludsud kaggída. ⁴⁷Ay nasdaáwan ngámin datu tolay ya nakagína kaggína gapu kitu sírib na, áta nasírib ba magsungbát. ⁴⁸Ay kane masingan datu maganà kaggína, ay nasdaáwan da. Ay se la nán natu ina na kaggína, “Tura ka nga nagbansi nga akkan nagpakammu kadakami, ugu! Nalídug kami se ama mu wa magsap-sápul kikaw!” nán na. ⁴⁹Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Tura dà sap-sapúlan ta! Akkan nu wa ammu nga masápul la atán nà ki balay naya Ama ku?” nán na. ⁵⁰Ngamay akkan da naawátan tu piyán na nga kagiyan kaggída.

⁵¹May nepagulli yala kaggída ka Nazaret ta ikurug nada mà peyang. Ngámin dedi ya nà-nàwa, ay linam-lammat natu ina na. ⁵²Ummabay se

---

2:41 Ittu idi tu annamdam da kitu naglàtaw natu anghel ne Apu Dios kadatu annánà datu iIsrael, kane patayan na ngámin datu manákam ma lalláki ka Egipto.

summírib pà nang nge Jesus. Ay ummabay ya amminya ne Dios kaggína se ummabay pe ya amminya daya tolay kaggína.

Tu nagbàbànan tu Juan nga marammawtisár

(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Jn. 1:19-28*)

3 Kitu mekasangapúlu se limma dagun kitu inagturáy ne Tiberius Cesar, ay uwad nebàbànan ne Dios ke Juan na an-anà ne Zacarias kitu kowad na kitu ir-ir-er. Kitu nekàwa nedi, ay gobernador ka Judea tu Poncio Pilato. Tu Herodes, ay aggína tu agturáy ka Galilea. Ay tu Felipe nga wagi na, ay aggína tu agturáy ka sákup Iturea se Traconite. Tu Lisantias tu agturáy ka Abilene. Ay datu nangátu wa pappádi, ay de Anas se Caifas. ³Ay nawe tu Juan kadatu ngámin na il-fli nga adanni ka wángag Jordan se na nebàbànan kadatu ngámin tolay nga masápul la makappoli da kadaya bas-básul da, se da magpabawtisár ta senu pakawanan ne Dios da.

⁴Ay nàwa kurug tu nesúrát ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì,

“Tu idi ya isar-sáraw naya isa nga tolay ka ir-ir-er:

‘Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu.

Kappiyánan nu ya dalenan na.

⁵Ngámin daya anìgad da giyán,

se daya ban-bantay ay magtanáp da.

Ay daya nakiwakíwal la dálen ay matúnung da,

se daya nagotol la dálen ay mainarán da.

⁶Se yala nga masingan ngámin tolay

ya Ibon ne Dios nga mamiyág kadátada,”

nán na.

⁷Nán ne Juan kadatu tolay ya inumbet makibawtisár kaggína, “Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Inna nád ya nangagi kadakayu nga malilílan nu ya ammánis ne Dios kadakayu, ta tura kayu wa inumbet!” nán na. ⁸“Ipassingan nu kadaya kuk-kuwaan nu nga kurug nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu, nga akkan nu nán na, ‘Oray ta gakagaka nakami tu Abraham ma tolay ne Dios kitun,’ akkan nu nán. Ata ikagi kadakayu wa annung ne Dios nga pagbalinan dedi ya batu ka gakagaka

natu Abraham. ⁹Ay oray kídi yin, ay meaayang ya parakul la pangìlang kadaya káyu wa maddi magbúnga ka napiya, ay se da nga masidug.”

¹⁰Ay tútu nán datu adu wa tolay nga nagsaludsud kaggína, “Nágan na lugud ya masápul la kuwaan mi,” nán da. ¹¹Ay tútu nán na kaggída, “Dakayu wa duwa bádu, ay idde nu ya isa kiya áwan bádu, se dakayu wa adu kanan, ay iddán nu daya áwan kanan,” nán na.

¹²Uwad pe datu magpab-pabáyad ka buis nga inumbet makibawtisár. Nepamutù da pe ke Juan na nán da, “Misturu, nágan naya masápul la kuwaan mi,” nán da. ¹³“Akkan kayu magsingir ka nasurù,” nán ne Juan. ¹⁴Ay uwad da pe suldádu wa nangipamutù kaggína nga nán da, “Ay dakami, nágan naya masápul la kuwaan mi,” nán da. “Akkan nu palsuwan wànu pabasúlan ka busid ya isa nga tolay ta senu pasúsúán nakayu. Iyamánan nu wala ya suwildu nu,” nán ne Juan.

¹⁵Ay kane magina datu tolay datu nekagiyán natu Juan, ay nán da, “Tu idi nád ya nekari ne Dios nga Cristo?” nán da. ¹⁶Ay tútu nán ne Juan kaggída ngámin, “Bawtisarán takayu, ngamay atán umbet ta naturáy may iyà. Ay akkan nà a mekari oray ya magubbád dala kiya gálut naya sapátus na. Bawtisarán nakayu kiya Ispiritu ne Dios, se aggína pe ya mangguwes kadakayu. ¹⁷Meárig kiya isa nga tolay ya umbet mangisáp kiya nàgì a trígo. Urnúngan na daya nabgát se na iarimán. Ay daya lappit ay urnúngan na, se na sìdúgan kiya apuy ya siggagatang peyang nga akkan mataatay,” nán na.

¹⁸Ummán kídi tu inagbàbànan natu Juan, se adu pikam datu nekagi na kadatu tolay mepanggap kiya Napiya nga Dámag ne Dios. ¹⁹Ay nekagiyán pe natu Juan kitu Herodes ngámin datu nadakè a kuk-kuwaan na, se itu inangngatáwa na kitu Herodias sa atáwa natu wagi na. ²⁰Ay tútu nebálud natu Herodes tu Juan. Ay díkod nàwa na tu kadàsán na neamung kadatu bas-básul na.

²¹Ay kane mabalin mabawtisarán natu Juan datu adu wa tolay, ay binawtisarán na pe ye Jesus. Ay kane magkarárag ge Jesus sin, ay ummán ka nalútán ya lángit. ²²Ay se la nga ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na, ay naganìgad se nagyán kaggína. Ay se yala uwad úni nga gayát ka lángit ta nán na, “Ikaw ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, ay pagang-angammán taka pànanng pe,” nán na.

3:9 Ya mabalin nedi nga kagiyán, ay tagay pànanng ngin ya angngukum ne Dios kadaya tolay.

Datu naggap-gapuwánan ne Jesu-Cristo

(Mat. 1:1-17)

²³ Ay kane manggayát magtùgud de Jesus, ay moli kid tallu púlu dagun na ngin. E Jesus ay an-anà tu Jose nga an-anà natu Eli. ²⁴ Tu Eli, ay an-anà natu Matat. Ay tu Matat, ay an-anà natu Levi. Tu Levi, ay an-anà natu Melki. Ay tu Melki, ay an-anà natu Jannai. Ay tu Jannai, ay an-anà natu Jose. ²⁵ Ay tu Jose, ay an-anà natu Matatias. Tu Matatias, ay an-anà natu Amos. Ay tu Amos, ay an-anà natu Nahum. Tu Nahum, ay an-anà natu Esli. Ay tu Esli, ay an-anà natu Naggai. ²⁶ Ay tu Naggai, ay an-anà natu Maat. Tu Maat, ay an-anà natu Matatias. Tu Matatias, ay an-anà natu Semein. Tu Semein, ay an-anà natu Jose. Ay tu Jose, ay an-anà natu Juda. ²⁷ Ay tu Juda, ay an-anà natu Joanan. Tu Joanan, ay an-anà natu Resa. Tu Resa, ay an-anà natu Zerubbabel. Ay tu Zerubbabel, ay an-anà natu Shealtiel. Tu Shealtiel, ay an-anà natu Neri. ²⁸ Ay tu Neri, ay an-anà natu Melki. Tu Melki, ay an-anà natu Adi. Tu Adi, ay an-anà natu Cosam. Tu Cosam, ay an-anà natu Elmadam. Ay tu Elmadam, ay an-anà natu Er. ²⁹ Tu Er, ay an-anà natu Joshua. Ay tu Joshua, ay an-anà natu Eliezer. Tu Eliezer, ay an-anà natu Jorim. Tu Jorim, ay an-anà natu Matat. Tu Matat, ay an-anà natu Levi. ³⁰ Ay tu Levi, ay an-anà natu Simeon. Ay tu Simeon, ay an-anà natu Juda. Tu Juda, ay an-anà natu Jose. Ay tu Jose, ay an-anà natu Jonam. Tu Jonam, ay an-anà natu Eliakim. ³¹ Tu Eliakim, ay an-anà natu Melea. Tu Melea, ay an-anà natu Mena. Tu Mena, ay an-anà natu Matata. Tu Matata, ay an-anà natu Natan. Tu Natan, ay an-anà natu David. ³² Tu David, ay an-anà natu Jesse. Tu Jesse ay an-anà natu Obed. Tu Obed, ay an-anà natu Booz. Ay tu Booz, ay an-anà natu Salmon. Tu Salmon, ay an-anà natu Nashon. ³³ Tu Nashon, ay an-anà natu Aminadab. Tu Aminadab ay an-anà natu Aram. Tu Aram, ay an-anà natu Arni. Tu Arni, ay an-anà natu Hezron. Tu Hezron, ay an-anà natu Perez. Tu Perez, ay an-anà natu Juda. ³⁴ Ay tu Juda, ay an-anà natu Jacob. Tu Jacob, ay an-anà natu Isaac. Tu Isaac, ay an-anà natu Abraham. Tu Abraham, ay an-anà natu Tare. Ay tu Tare, ay an-anà natu Nahor. ³⁵ Tu Nahor ay an-anà natu Serug. Ay tu Serug, ay an-anà natu Reu. Tu Reu, ay an-anà natu Peleg. Tu Peleg, ay an-anà natu Heber. Ay tu Heber, ay an-anà natu Sela. ³⁶ Ay tu Sela, ay an-anà natu Cainan. Tu Cainan, ay an-anà natu Arfaxad. Tu Arfaxad, ay an-anà natu Shem. Ay tu Shem, ay an-anà natu Noa. Tu

Noa, ay an-anà natu Lamec. ³⁷ Tu Lamec, ay an-anà natu Metusela. Tu Metusela ay an-anà natu Enoc. Tu Enoc, ay an-anà natu Jared. Tu Jared, ay an-anà natu Mahalaleel. Tu Mahalaleel, ay an-anà natu Cainan. ³⁸ Ay tu Cainan ay an-anà natu Enos. Tu Enos, ay an-anà natu Set. Tu Set, ay an-anà natu Adan. Tu Adan, ay an-anà ne Dios.

Tu nammár-parò ne Sairu ke Jesus

(*Mat. 4:1-17; Mar. 1:12-15*)

4 E Jesus, ay nagtálaw ka wángag Jordan nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios. Neturung naya Ispiritu ka ir-ir-er. ² Ay kitúni, ay pinar-parò ne Sairu ki unag appát púlu ngalgaw. Awan kinnán ne Jesus kadatun nga al-algaw, ay tútu nabisinán tutu wala.

³ Ay nán ne Sairu ke Jesus, “Nu kurug ga ikaw ya an-anà ne Dios, ay pagbalinan mu mán idi nga batu ka sinápáy,” nán na. ⁴ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Nán naya nesúrát kiya libru ne Dios nga, ‘Akkan mabiyág ya tolay ki sinápáy yala,’ nán na,” nán ne Jesus.

⁵ Ay se yala nga nippan ne Sairu we Jesus kitu alingúdu wa giyán, ay se na nepassingan na nakar-karu daya ngámin na íli kídí kalawagán, ay ⁶ se na nán ke Jesus, “Ikaw ya pangiddanán ku se pangiturayan ku kadedi ngámin, áta kuwà ngámin dedi yin. Ay middè ki oray inna nga piyán ku wa pangiddanán. ⁷ Ay kuwám ngámin dedi nu magpalintud ka ki àràng ku wa magdáyaw kiyà,” nán ne Sairu. ⁸ Ay tútu summungbát te Jesus manin kaggína nga nán na, “Ya nesúrát ta bàbànan ne Dios ay nán na kídí, ‘E Dios nga Apu mu ya day-dayáwan mu. Ay se aggína ngala ya sirbiyán mu,’ nán na,” nán ne Jesus.

⁹ Ay neturung ne Sairu manin ne Jesus ka Jerusalem, kitu kalinguduwan natu Templo se na manin nán kaggína, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay magsappáw ka mán lugud kídí, ¹⁰ áta nán mà naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, ‘Patagasinnán naka nge Dios kadaya anghel na. ¹¹ Tagagán daka kiya íma da ta senu akkan matalíngu daya bingil mu kadaya batu,’ nán na,” nán ne Sairu. ¹² Ngamay sinungbátan ne Jesus nga nán na, “May nán pe naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, akkan ta sisímán ne Apu wa Dios tada, nán na,” nán ne Jesus.

¹³ Ay kane màwa ne Sairu ngámin ya mabaal na nga kuwaan kiya ammar-parò na ke Jesus, ay pinanáwan na pikam.

¹⁴ Ay tútu nagulli ye Jesus ka Galilea nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios. Ay nedámag ki ngámin il-íli nga adanni kitúni ya mepanggap kaggína.

¹⁵ Ay nagtùgud din kadatu sinagoga, ay adu datu namatag kaggína.

Tu nammáas da ke Jesus ka Nazaret

(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

¹⁶ Ay se yala nga nawe ye Jesus ka Nazaret, tu íli nga naabayyán na. Ay kane algaw wa aggiimáng, ay nawe kitu sinagoga, áta ittu tu gangay na. Ay aggína tu nangibása kitu adálan da. ¹⁷ Ay tútu nidde da kaggína tu libru wa nesúráat natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun, se na binilàd kitu nekesurátan niddi:

¹⁸ ‘Atán kiyà ya Ispiritu ne Dios,

áta iyà ya piníli na nga mawe mangibàbànan kiya

Napiya nga Dámag kadaya napubri.

Iyà ya nebon na nga mangwayawaya kadaya árig sibbabálud,

ay se mamakasingan kadaya kúláp.

Iyà ya nebon na nga mangwaya kadaya mapal-pallà.

¹⁹ Iyà pe ya nebon na nga mangikagi

kiya oras nga angnipassingan ne Dios kiya amminya na.’

²⁰ Ay kane mabalin na nga ibása idi, ay nepatulli na kammin tu libru kitu bobonan da kitu sinagoga se yala nga nagtugaw. Ay aggína tu sisinnán ngámin datu tolay nga uwad kitúni. ²¹ Ay nán na kaggída, “Kídi yin na aggigina nu, ay nàwa ngin kurug idi nga bàbànan ne Dios kitun,” nán na.

²² Ay ngámin datu maggigina, ay pinatag da nge Jesus gapu kitu kinagi na. Ay masdaáwan da pe kitu napiya nga bàbànan na panggap kitu binása na. Ay tútu nán da, “Di mà ittu idi tu an-anà ne Jose ta!” nán da.

²³ Ngamay summungbát te Jesus kaggída nga nán na, “Ammù a kagiyan nu kiyà ya ummán kídi nga makag-kagi: ‘Duktor, agásan mu pikam ya baggim,’ nán nu. Ay get nu nán nu pe kiyà nga, ‘Ngámin datu kinuw-kuwám ka Capernaum, ay kuwaan mu pe kídi íli mu kampela ngin!’ nán nu kiyà,” nán ne Jesus. ²⁴ Ay se na manin nán kaggída, “Tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Ya isa nga pagbàbànanan ne Dios, ay akkan da pàgan kiya íli

---

4:15 Ya sinagoga, ay ittu ya pagguurnúngán da nga magádal ki Bàbànan ne Apu Dios.

na kampela ngin. ²⁵ Ummán kitu kowad natu Elias nga pagbàbànanan ne Dios kitun, kitu napalotán tu ulát ki ngámin Israel kane akkan magudán ka tallu dagun se annam búlán. Ay adu datu iIsrael la bubbúkid da babbay ya masengán kuma ²⁶ ngamay akkan nebon ne Dios tu Elias nga sumeng ki oray iinna kaggída, nu di kitu isa nga búkid da babay ya iZarefat nga íli ka Sidon. ²⁷ Ay páda na pe kitu kowad natu Elisha wa pagbàbànanan pe ne Dios kitun. Adu naglappang nga iIsrael ngamay áwan inagásan natu Elisha oray isa kaggída, nu di tittu tu iSiria nga nagnágagan ka Naaman,” nán ne Jesus.

²⁸ Ay kane magina ngámin datu tolay nga uwad kitúni dedi ya nekagiyán na, ay linùsaw da pànanng. ²⁹ Ay tútu ginumnikát da se da nga nelawán. Nippan da kitu otun natu bantay nga giyán natu íli da, ta ibinà da kuma kitu bagi. ³⁰ Ngamay ummasà ala kadatu adu wa tolay se la nga nagtálaw.

Tu laláki nga naar-aránan

(Mar. 1:21-28)

³¹ Nawe ye Jesus ka Capernaum nga íli ka Galilea. Tinùgúdán na datu tolay kitu algaw wa aggiimáng. ³² Ay masdaáwan da kitu agtùgud na, áta naturáy kitu aggun-úni na. ³³ Kitu sinagoga, ay uwad tolay ya naar-aránan. Ay nakasáraw ka naggat ta nán na, ³⁴ “Bay-án nakami agpà ala! Nágan naya kuwaam kadakami Jesus nga iNazaret! Inumbet ka nga mamánis kadakami ta! Ammu mi nu iin ka. Ikaw ya An-anà ne Dios nga Nebon na,” nán na. ³⁵ Ngamay linùsaw ne Jesus nga nán na, “Náwa ka! Ay magtálaw ka kiya tolay!” nán na. Ay tútu nìtol natu áran tu tolay kitu àráng datu tolay, ay se la nagtálaw kaggína. Ay áwan na kinuwa ngin nga nadakè kitu tolay.

³⁶ Nasdaáwan ngámin datu tolay nga nakasingan kitúni. Ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nád nga aggun-úni ya ummán kiyán! Naturáy se mannakabalin! Nu palawanan na daya áran, ay lumawán da kurug!” nán da. ³⁷ Tu idi nga kinuwa ne Jesus, ay nepadámag kadatu ngámin na il-íli nga adanni kitúni.

Datu adu wa pinabílag ne Jesus

³⁸ Ay nagtálaw we Jesus kitu sinagoga se la nawe ka balay de Simon. Ay tu katugángan ne Simon na babay, ay nasamnga tu dagáng na. Ay kinagi da kaggína. Ay tútu pinapabílag da ke Jesus. ³⁹ Ay díkod umadanni ye Jesus kitu magtakit se na pinakusap tu dagáng na, ay bummílag kammin kurug. Ay tútu bummángun, ay se aggína ngin tu namangán kaggída.

⁴⁰ Ay kane masirbut tu mata ngin, ay nilbet ngámin datu tolay ke Jesus datu ngámin pan-pane da nga magtatakit ka nagbal-baláki nga sinakit. Inimmán ne Jesus da, ay bummílag da ngámin. ⁴¹ Ay nagtatálaw pe datu áran kadatu naar-aránan. Nakasáraw da nga lummawán kadatu tolay nga nán da, “Ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da. Ngamay akkan paguniyan ne Jesus da, áta ammu da nga aggína ya Cristo wa Nebon ne Dios.

⁴² Ay kane kaláwa, ay gummabi ye Jesus nga nawe kitu áwan tolatolay nga giyán. Ay sinap-sápul datu adu wa tolay. Ay kane masmà da, ay gapútan da pikam, ⁴³ ngamay nán na kaggída, “Masápul la ibàbànan ku pe kadaya duddúma nga íli ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, áta tu idi ya nangibonán ne Dios kiyà,” nán na. ⁴⁴ Ay tútu nawe ka Judea nga nagbàbànan kadatu sinagoga kitúni.

Datu nunna nga tù-tùgúdán ne Jesus

(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

5 Isa nga algaw kane atán ne Jesus nga magsisíkad kitu dappit natu nalawág ga pisung nga Genesaret, ay inumbet datu adu wa tolay. Inaribungbong da, áta piyán da nga ginán daya kagiyan na nga bàbànan ne Dios. ² Ay uwad nasingan na nga duwa nga biray kitu dappit, ngamay datu maragdàlis ay naglalagsi da, ta atán da nga mamgu kadatu dàlis da. ³ Ay nagtakay kitu isa, se na nepesùlin ke Simon na makin-kuwa kitun na biray. Ay se la nagtutúgaw kitu biray se na tinùgúdán datu adu wa tolay.

⁴ Ay kane mabalin magtùgud, ay nán na ke Simon, “Ippam ya biray mu kiya adallam se nu wala iwáyas ya dàlis mu ta senu adu màna na,” nán na.

⁵ Ngamay summungbát tu Simon nga nán na, “Misturu, nalawagán kami kitu gabi nga nakadà-dàlis may áwan mi tutu wala inalà! Ngamay nu ittu ya nán mu, ay iwáyas mi ya dàlis,” nán ne Simon. ⁶ Ay tútu newáyas da

---

5:1 Bebay Galilea kam idi.

tu dàlis, ay adu pà nang kurug tu nà na da. Ay magibbabarnut tin tu dàlis da. ⁷ Ay tútu pinaypáyan da datu duddúma nga kabbulun da nga atán kitu isa nga biray, ta makiseng da. Ay napnu ka sissida datu duwa nga barangay da, ay tútu magikkakágam da.

⁸ Ay kane masingan ne Simon Pedro tu nàwa, ay nagpalintud kitu àràng ne Jesus nga nán na, “Apu panáwan nà, ta tolay yà a adu básul!” nán na. ⁹ Ata nasdaáwan pà nang se ngámin pe datu kabbulun na kitu adu pà nang nga nà na da nga sissida. ¹⁰ Nasdaáwan pe de James se Juan na magwagi nga annánà ne Zebedeo.

Ngamay nán ne Jesus ke Simon, “Akkan ka malídug, áta manggayát kídì, ay maganannay ka kadaya tolay nga mangurug kiyà. Aggída ngin ya bátug sissida nga nigáyam.” ¹¹ Ay kane medung da datu biray da, ay pinanáwan da datu ngámin kuw-kuwa da, ay se da kummíwid ke Jesus.

Tu nangngágas ne Jesus kitu maglappang

(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

¹² Ay kane din isa ngalgaw, ay atán ne Jesus kitu isa nga íli. Ay uwad tolay kitúni nga naglappang ngámin ya baggi na. Ay kane masingan na nge Jesus, ay nagukkab kitu lusà kitu àràng na nga nakim-imallà nga nán na, “Apu nu piyán nà ala nga agásan, ay maagásan nà,” nán na. ¹³ Ay tútu inimmán ne Jesus se na nán, “Saay! Piyán taka nga agásan!” nán na. Tútu dágus sala nga ummawan tu lappang na. ¹⁴ Ay nán ne Jesus nga namílin kaggína, “Akkam kag-kagiyan ki oray iinna ya nàwa kikaw. May mawe ka kiya pádi se mu la ipassingan ya baggim ma pummiya ngin, ay se ka ngala nga mangidátun ke Dios pára kiya nekaagásan mu nga ummán kitu ipàwa natu Moses. Ay ittu yán ya pakammuwán daya tolay nga naagásan ka ngin,” nán na.

¹⁵ Ngamay ummadu datu tolay ya nakammu ki mepanggap ke Jesus. Ay díkod adu datu tolay ya um-umbet nga manggìna ki bàbànan na, se magpaágas da pe kadatu sin-sinakit da. ¹⁶ Ngamay maglíbat nu duddúma, áta mawe kadaya giyán na áwan tolatolay ta magkarárag.

Tu nangngágas ne Jesus kitu magdapepe

(*Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12*)

¹⁷ Ay kitu isa ngalgaw manin kane magtù-tùgud de Jesus, ay uwad pe datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag. Gayát da kadaya íli da ka Galilea; iJudea datu duddúma se uwad pe datu iJerusalem. Ay atán kaggína ya pannakabalin ne Apu nga mangágas. ¹⁸ Ay uwad da pe tolay kitúni ya nangilbet ka magdapepe. Ippan da kuma kitu àràng ne Jesus, ¹⁹ ngamay gapu ta adu pà nang datu tolay, ay akkan da makalnà. Ay tútu neunè da kitu atap natu balay, ay se da binutbotán tu bátug ne Jesus se da nga pinal-palallán na nepudsar ki àràng na tu nepipidda nga magdapepe. ²⁰ Ay kane masingan ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da kaggína, ay nán na kitu magdapepe, “Opun, mapakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na.

²¹ Ay pinagballà datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag tu nekagi ne Jesus. Ay tútu nán da kitu uray da, “Inna idi nga tolay ta! Tura na nga ipáda ya turáy na ki turáy ne Dios! Ug-ogan na nge Dios ki ummán kiyán a! E Dios mà ala ya makapakawan kadaya bas-básul!” nán da. ²² Ay kane mammuwán ne Jesus tu atán kitu uray da, ay nán na, “Tura nga magsabbat daya uray nu ta! ²³ Mabalin na nán nu nga nalapat tala nga kagiyan kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ ta akkan masápul ya pakasinnán, may iya, ‘Bumángun ka, ay se ka la nga manalen.’ ²⁴ Ngamay ta senu mammuwán nu nga iyà nga nepangágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku kídi ya kalawagán na mamakawan kadaya bas-básul,” ay se na nán kitu magdapepe, “Bumángun ka! Alà mu ya iddám se ka la mawe ka balay nu!” nán na. ²⁵ Ay dágus sala nga bummángun tu tolay yin se na inalà tu idda na, ay se yala nawe ka balay da nga day-dayáwan na nge Dios.

Ay adu datu tolay nga magsisíngan kaggína. ²⁶ Ay nasdaáwan da tutu wala nga nán da, “Akkan nakak-akkurug idi nga nàwa!” nán da. Nasdaáwan da pà nang kitu nasingan da. Ay dinay-dáyaw da nge Dios.

Tu naggayáb ne Jesus ke Levi

(*Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17*)

²⁷ Ay kane mabalin dayán, ay nawe ye Jesus sin. Ay nasingan na nge Levi nga magtutúgaw kitu pagbay-bayádán da ka buis, ta magpab-pabáyad ka buis. Ay nán ne Jesus kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. ²⁸ Ay tútu ginumnikát nge Levi se na pinanáwan ngámin datu kuk-kuwaan na, ay se yala kummíwid kaggína.

²⁹ Ay nesay-am ne Levi ye Jesus ka balay da. Ay adu tolay, ay se adu pe datu páda na nga magpab-pabáyad ka buis tu nakisay-am. Nepagtutúgaw da ke Jesus se datu tù-tùgúdán na. ³⁰ Ay datu uwad kitúni nga Pariseo se datu maragtùgud ki lintag, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Tura kayu meduwa nga mangán kadaya magpab-pabáyad ka buis se kadaya maragbásul?” nán da. ³¹ May e Jesus tu summungbát ta nán na kaggída, “Akkan masápul daya nabílag ya duktor nu di daya magtakit ya makasápul. ³² Ay ummán pe kiyà. Akkan nà a inumbet ta mamakappoli kadaya magkuna nga namáru da nu di kadaya maragbásul,” nán na.

Ya mepanggap kiya magnílin mangán

(*Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22*)

³³ Ay nán manin datu Pariseo kaggína, “Daya tù-tùgúdán ne Juan se daya tù-tùgúdán mi nga Pariseo, ay nakírad da nga magnílin mangán se magkar-karárag. Ngamay daya tù-tùgúdán mu, ay akkan da magnílin mangán” ³⁴ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Magnílin mangán kadi daya sangáli naya mangatáwa nu kabul-bulun da! ³⁵ Ngamay umbet ya algaw nga umawan kaggída ya mangatáwa, ay tu yán ya agngílin da nga mangán,” nán na.

³⁶ Ay nagpangárig pe ye Jesus kaggída nga nán na, “Awan mangalà ka pagappit na ka rugrugà kiya bar-baru wa lúpus. Ata nu ummán kiyán ya kuwaan na, ay pìsiyan na ngala ngin tu baru, ay akkan pe magtabbà ya singan da.

³⁷ Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási kiya nausár rin na lálal ta aggippayán ka bási, áta nu pakunán na, ay bumtà. Ay madadál ya bási se madadál pe tu lálal ta aggippayán. ³⁸ Ya apammási, ay mippáy kiya bar-baru wa lálal ta aggippayán kampela ngin.

³⁹Ay akkan pe sapúlan daya nakaramán nin ka taang ya apammási. Ata ammu da nga namit ya taang,” nán ne Jesus kaggída.

Ya mepanggap kiya algaw wa aggiimáng

(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

6 Ay kane din isa ngalgaw wa aggiimáng, kane manalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu katrigowán, ay nangdut datu tù-tùgúdán na kadatu trígo se da nga bùsílán. ²Ay kane masingan datu Pariseo da, ay nán da kaggída, “Tura nu kuwaan ya ipànw naya lintag tada ki algaw wa aggiimáng!” nán da. ³Ngamay sinungbátan ne Jesus da nga nán na, “Akkan nu pikam nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da? ⁴Linumnà tu David kitu balay ne Dios, se na inalà tu dátun ke Dios nga sinápay. Ay ittu tu kinnán na se datu tolay na. Ay ipànw naya lintag tada mà ya mangán kitun na sinápay ki oray iinna. Tittu daya pappádi ya mabalin mangán kadatun,” nán na. ⁵Ay se na nán kaggída, “Iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya apu naya algaw wa aggiimáng,” nán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay ya nangasa tu íma na

(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

⁶Ay kane isa nga algaw wa aggiimáng manin, ay nawe ye Jesus kitu sinagoga nga magtùgud. Ay uwad isa nga laláki kitúni nga nangasa tu isa nga íma na. ⁷Ay díkod datu maragtùgud ki lintag se datu Pariseo wa atán kitúni, ay sisinnán da nge Jesus nu pabilgan na tu tolay ki algaw wa aggiimáng. Ay díkod atán ya ipabásul da kaggína nu pabilgan na.

⁸Ay oray nu ammu ne Jesus tu atán kitu uray da, ay nán na kammala kitu tolay ya nangasa tu isa nga íma na, “Umbet ka kidde,” nán na. Ay tútu inumbet tu tolay kitu giyán na. ⁹Ay se yala nán ne Jesus kadatu tolay, “Atán ya saludsud ku kadakayu. Inna ya umannúgut ki lintag tada, ya mangwa ka napiya ki algaw wa aggiimáng, onu ya mangwa ka nadakè, ya mamiyág onu ya pumatay,” nán na. ¹⁰Binutgán na ngámin datu tolay se na nán kitu tolay, “Ùnatam ya ímam,” nán na. Ay tútu inúnát natu tolay tu íma na, ay pummiya kammin.

¹¹ Ay tútu nakarungat tutu wala datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag. Díkod naggaamomanán da nu nágan naya pamàyanán da ke Jesus.

Tu nammíli ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga apostoles na

(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

¹² Ay kane isa ngalgaw, ay nanùdu we Jesus kitu bantay nga magkar-karàrag. Ay nalawagán na nagkar-karàrag ke Dios kitúni. ¹³ Ay kane marángat tu algaw win, ay kirrawán na ngámin datu tolay na se yala nga pummíli ka sangapúlu se duwa kaggída nga ittu datu nepangágan na ka apostoles. ¹⁴ Tu dedi datu napíli na: Nge Simon na nengágan na pe ka Pedro, nge Andres nga wagi kam ne Pedro, nge James, nge Juan, nge Felipe, nge Bartolome, ¹⁵ nge Mateo, nge Tomas, nge James nga an-anà ne Alfeo, nge Simon na nepangágan da ka Zelotes kiya aggúni da, ¹⁶ nge Judas nga an-anà ne James, se tu Judas nga Iscariot, tu namatiliw kaggína.

Tu nesur-súru ne Jesus

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Ay se yala nepanagut te Jesus kaggída, ay se da nagsínang kitu tanáp pa giyán datu duddúma nga tolay na se datu adu tutu wala nga tolay ya naggayát kadatu íli da kampela ngin. Atán da nga iJudea, ay iJerusalem datu duddúma. Uwad pe datu gayát ka Tiro se Sidon, datu íli nga adanni ka dappit bebay. ¹⁸ Naglalbet da ngámin na manggína kaggína, se magpaágas kadatu sinakit da. Ay ngámin datu naar-aránan, ay pummiya kammin tu uray da. ¹⁹ Asittùbitan ngámin datu tolay ye Jesus, áta ya pannakabalin na nga mangágas, ay napágus tutu wala. Ay naagásan da ngámin.

²⁰ Ay se yala umàráng kadatu tolay ya mangurug kaggína se na nán kaggída:

“Dakayu wa napubri, ay maganggam kayu ta dakayu ya iturayán ne Dios.

²¹ Ay dakayu wa mabis-bisinán kídi, ay maganggam kayu pe ta mabtug kayu nu kuwa.

Ay dakayu wa magpannakit kídi, ay maganggam kayu ta mapaanggam kayu nu kuwa.

²²Maganggam kayu nu lù-lùsaw dakayu da tolay wànu ag-agbán dakayu se akkan da mebulun kadakayu, wànu pad-padàsán dakayu gapu ki angnurug nu kiyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²³Magpatag kayu pànanang nu màwa dayán kadakayu. Ata kurug nga napatag pànanang ya subálit ta atán ka lángit nga midde kadakayu. Ay pinakunán pe datu apuapu da datu pagbàbànanan ne Dios kitun.

²⁴Ay dakayu nga nabànéng kídi, ay magpannakit kayu nu kuwa áta naganggam kayu win kídi.

²⁵Ay daya nabtug kídi, ay mabis-bisinán da nu kuwa.

Daya maganggam kídi, ay magpannakit da nu kuwa.

²⁶Ay daya pà-pàgan da tolay, ay magpannakit da. Ata ummán pe kiyán tu nammatag datu mannákam da kadatu nagpìduman na pagbàbànanan ne Dios kitun.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya bumálat

(Mat. 5:38-48; 7:12a)

²⁷“Ay dakayu wa maggìna kiyà, ay tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Piyán nu wala daya kumagúra kadakayu. Napiya din peyang ya ipassingan nu kadaya mangalùsaw kadakayu. ²⁸Ikarárag nu wa napiya din ya màwa kadaya ngámin na maminya nga nadakè din ya màwa kadakayu. Ikarárag nu wa sengán ne Dios daya mamal-pallà kadakayu. ²⁹Ay nu tappítan naya isa nga tolay ya tapíngit pàngit nu, ay pàpit nu pe ya tapíngit. Ay nu atán mamúlat ki diyáket nu, ay idde nu pe ya bádu nu nu alà na pe. ³⁰Idde nu ya agngan naya isa nga tolay kadakayu, ay se akkan nu tagge appolijan daya kuw-kuwa nu wa inalà naya isa nga tolay. ³¹Ay kuwaan nu wala kadaya kasittolay nu ya piyán nu wa kuwaan da kadakayu kampela ngin.

³²Nu tittu daya maminya kadakayu daya piyán nu, ay akkan nu nga kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul ay piyán da pe daya maminya kaggída. ³³Ay páda na pe nu tittu daya mangwa ka napiya kadakayu daya pangwaán nu ka napiya, ay akkan nu pe kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul, ay màwa da pe ya ummán kiyán. ³⁴Nu tittu daya innanamán nu wa makabáyad kadakayu daya pautángan nu, ay akkan nu nga kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul, ay magpin-pinnákaw da pe. ³⁵Ngamay piyán nu wala daya kumalínga kadakayu. Sengán nuda. Pàkawán nuda oray áwan nu innanamán na pagbáyad da. Ay nu ummán

kiyán ya kuwaan nu, ay mepassingan nu wa kurug annánà nakayu nge Dios nga kangatuwán. Ata kalakkán na pe daya akkan makammu magsubálit se daya nadakè a tolay. Ay napatag pà nang ya idde ne Dios nga subálit na kadakayu. ³⁶ Kalakkán nu daya kasittolay nu, áta e Dios nga Ama nu, ay maragkallà.”

Ya mepanggap kiya akkan ta nga agsisim kiya kasittolay ta

(Mat. 7:1-5)

³⁷ “Ay akkan nu ittu sisímán ya sábag naya kasittolay nu se nu la nán na masápul la mapánis, ta senu akkan nakayu panísan ne Dios. Pakawanan nu daya kasittolay nu senu pakawanan nakayu we Dios. Akkan kayu mangguwes, ta senu akkan nakayu guwes ne Dios. Akkan kayu nga magpabásul, ta senu akkan nakayu pabasúlan ne Dios. Mamakawan kayu, ta senu mapakawan kayu. ³⁸ Nu nágan ya idde nu, ay ittu pe ya midde kadakayu. Ay ya midde kadakayu ay matadtad se mapinpin. Ay mamalinsúsù pe ya midde kadakayu. Ata nu mapaanna ya anggukud nu kiya idde nu, ay ummán pe kiyán ya anggukud naya midde kadakayu.”

³⁹ Ay nagpangárig pe ye Jesus kaggída nga nán na, “Ya isa nga kúláp ay akkan rumbang nga magbaybay kiya páda na nga kúláp, áta mepisù da nga duwa kiya abbut. ⁴⁰ Ay ya magádal pe ay akkan nangátu may iya mangisúru kaggína. Ngamay nu masuruwán pà nang, ay mabalin na mepáda ngin kiya nangisúru kaggína,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay nán na manin, “Tura nu masingan ya bì-bitì a púling naya kasittolay nu, ay akkan nu masingan ya megugulad da púling nu!” nán na. ⁴² “Mapaanna ya angnikagi nu kiya wagi nu ya, ‘Wagi, ippà ku mán ya púling mu,’ nán nu ngamay atán megugulad da púling nu. Ata nu pakunán nu kiyán, ay magpì-pimáru kayu. Ippà nu pikam ya megugulad da púling nu, ta senu masingan nu pà nang ya púling naya kasittolay nu,” nán na.

Ya mepanggap kiya búnga daya káyu

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Ay nán na manin kídi, “Awan napiya nga káyu wa magbúnga ka nadakè. Ay áwan pe ya káyu wa nadakè a magbúnga ka napiya. ⁴⁴ Ata

mammuwán ya káyu kiya búnga na kampela ngin. Ya búnga gígus ay akkan mabúrás kadaya kad-kaddat. Ummán pe ya búnga úbás, akkan mabúrás kiya pan-panda ngala nga múla.

⁴⁵ Ay ummán pe kiyán, ya namáru wa tolay, ay napiya daya kuk-kuwaan na áta napiya lugud ya lam-lammat na peyang. Ay ya nadakè a tolay, ay nadakè pe daya kuk-kuwaan na kampela ngin, áta nadakè lugud daya lam-lamtan na. Ata nu nágan naya atán ki lammat naya isa tolay, ay tu yán ya mekagi na,” nán na.

Ya mepanggap kadaya duwa nga nagbalay

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶ “Tura kayu maki ‘Apu, Apu,’ kiyà ay akkan nu mà ikur-kurug daya bil-bílin ku! ⁴⁷ Ay ngámin daya umbet kiyà a manggìna kadaya kagiyan ku se kuwaan da pe daya magìna da, ay ⁴⁸ meárig da kiya isa nga tolay ya nagbalay. Nekorob na daya adígi ka adallam se na nepatagsut kadaya pínát ki taggad. Ay díkod kane malayus, ay akkan nala nga naguyyu tu balay na, áta naligda pà nang tu nekàwa na.

⁴⁹ Ngamay daya manggìna kiyà ngamay akkan da kuwaan tu magìna da, ay árig da pe ya isa nga tolay ya nagbalay. Nesíin na ngala kiya otun lusà. Ay díkod kane malayus, ay nillud tu balay na. Ay narba se natar-tarawesáng tutu wala datu aruminta natu balay,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu asassu natu kapitán

(Mat. 8:5-13)

7 Ay kane mabalin nin ne Jesus nga magbàbànan kadatu tolay, ay nawe ka Capernaum. ² Ay uwad kitúni ya iRoma nga kapitán nga magimmamátay tu idum-dúma na pà nang nga asassu na. ³ Ay kane magìna na ya mepanggap ke Jesus, ay nagipàrob kadatu pangmanàman datu Judyu wa mangayáb ke Jesus ta paagásan na tu asassu na. ⁴ Ay díkod kane dumatang da kitu giyán ne Jesus, ay nakim-imallà da kaggìna nga nán da, “Karbangan na nga sengán mu ⁵ áta pàgan na daya páda tada nga Judyu, ay se aggìna ya nagpàwa kiya sinagoga tada,” nán da. ⁶ Ay tútu kummíwid de Jesus kaggída.

Ngamay kane umad-adanni ye Jesus kitu balay na, ay nepàrob natu kapitán datu ù-opun na nga manabat ke Jesus. Ay nán da, “Apu, akkan ka kanu tagge umbet kiya balay na, áta akkan kanu wa mekari kiya dáyaw mu. ⁷Túya gapu na nga akkan aggína ya nagayáb kikaw ta maliyaw. Annung na kanu wala ya angngikagi mu nga bumílag ya asassu na. ⁸Ammu na kanu nga oray úni yala naya naturáy ya tolay ay annung na. Ata atán daya ap-apu na, ay ikurug na kanu ya úni da ngala. Ay atán da pe ya suldádu na kampela ngin. Ay nu nán na kiya isa nga, ‘Mawe ka kannán,’ nán na ay kurugan da. Ay nu palbetan naya isa, ay umbet kurug. Ay ummán pe kiya asassu na. Nu, ‘Kuwaam idi,’ nán na, ay kuwaan na kanu,” nán datu nanabat ke Jesus.

⁹Ay kane magína ne Jesus nu wà ummán natu angngurug natu kapitán, ay nasdaáwan kaggína. Ay tútu nagbaliwág ga umàráng kadatu adu wa tolay nga kummíwid kaggína se na nán, “Awan ku pikam nammuwán na ummán kídi ya angngurug. Oray kídi Israel,” nán na. ¹⁰Ay díkod nagulli yin datu nebon natu kapitán kitu balay na, ay dinatang da tu asassu wa nabílag gin.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu búkud da babay

¹¹Ay akkan nabayág ka panda kitun, ay nawe de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka íli Nain. Ay adu datu tolay nga kummíwid kaggída. ¹²Ay kane din na magiddatang da ngin kitu dadnuwárgan natu íli, ay uwad natay ya laláki nga mawe da ital-ud. Sissa nga an-anà natu búkud da babay. Ay adu pe datu tolay ya nawe mepagtal-ud. ¹³Ay kane masingan ne Apu Jesus tu búkud, ay nakalakkán pàrang. Ay tútu nán na kaggína, “Akkan ka sumángit,” nán na. ¹⁴Ay se yala umadanni kadatu magbúlig kitu natay se na inimmán tu lungun, ay tútu nagsínang datu tolay. Ay se na nán kitu innát, “Bagu, bumáangun ka,” nán na. ¹⁵Ay linumtu se bumáangun tu laláki nga nagtugaw se la nagúni. Ay díkod nippan ne Jesus kitu giyán natu ina na.

¹⁶Ay tútu nasdaáwan pàrang ngámin datu tolay, ay se da dinay-dáyaw we Dios gapu kitu nàwa. Ay nán da, “Linumtuwád kadàtada ya nangátu wa pagbàbànanan ne Dios. Akkan nitta kam naligpanán na tolay na,” nán datu tolay. ¹⁷Idi nga kinuwa ne Jesus, ay newaragáwag ki ngámin na il-íli naya Judea se ngámin na il-ileli nga adanni kitúni.

**Tu nanggibon tu Juan kadatu tù-tùgúdán
na nga magsaludsud ke Jesus**

(Mat. 11:2-19)

¹⁸ Ay datu tù-tùgúdán ne Juan, ay nawe da nebàbànan ngámin dedi ke Juan nga atán ki agba-balúdán. Ay tútu namalbet tu Juan ka duwa kadatu tù-tùgúdán na, ¹⁹ se nada pinapan nga magsaludsud ke Apu Jesus nu aggína ngin tu nekari ne Dios nga Ibon na kam kitun nga ittu ya Cristo, wànu atán pikam sabáli nga idaggán da.

²⁰ Ay kane dumatang datu nebon tu Juan kitu giyán ne Jesus, ay nán da, “Nepàrob nakami ne Juan na marammawtisár nga mangipamutù nu ikaw win tu nekari ne Dios nga Ibon na kitun nga ittu ya Cristo, wànu atán pikam idaggán mi ya sabáli,” nán da. ²¹ Ay kitun kam ma oras, ay adu datu tolay nga magtatakit nga inagásan ne Jesus. Pinakasingan na datu kúláp. Ay datu tolay ya naar-aránan, ay pummiya tu uray da ngin. ²² Ay díkod nán ne Jesus kadatu tolay ya nebon natu Juan, “Magulli kayun. Ay ikagi nu ke Juan daya nas-asingan nu se daya nag-agina nu kídi. Nán nu wa daya kúláp, ay pinakasingan kuda ngin. Ay pinakadalen ku pe yin daya pílay, ay se inagásan ku win daya maglappang. Pinaginà pe yin daya bangngag, ay se datu natay, ay pinaltu kuda kammin. Ay nebàbànan ku pe yin kadaya napubri ya Napiya nga Dámag,” nán na. ²³ Ay se na manin nán, “Maganggam ya tolay nga áwan duw-duwa panggap kiyà,” nán na.

²⁴ Ay kane nawe yin datu nebon natu Juan, ay nagbàbànan ne Jesus ka mepanggap kitu Juan kadatu tolay. Ay nán na, “Kitu nawe kayu ka ir-ir-er, nágan natu nawe nu siningan? Ammù nga akkan datu sal-saluysoyán na bal-báli nga kaddat kitúni tu gákat nu wa sinnan. ²⁵ Ay akkan pe nga tolay ya nakabádu ka napiya ya gákat nu wa sinnan kitúni. Ata daya tolay ya napiya daya badubádu da, ay akkan da nga mag-agyán kitúni. Atán da kadaya dadakkal la babalay kadaya íli, ay se atán ngámin pe daya masap-sápul da. ²⁶ Ay nágan na lugud tu nawe nu siningan? Isa nga pagbàbànanan ne Dios? Kurug yán! Ay kagiyan ku kadakayu nga ya nasingan nu, ay nangátu may iya pagbàbànanan ne Dios sala. ²⁷ Ta e Juan tu kepapannán natu nesúrát ta kinag-kagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

‘Sinnam a. Mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw
nga mamagsagána kadaya tolay kiya ilalbet mu,’

nán na.

²⁸ Ay kagiyan ku kadakayu wa áwan na nangà-ngátu may e Juan oray iinna nga tolay, ngamay manggayát kídi yin, oray iinna nga tolay ya meráman kiya pangiturayán ne Dios, ay bílang nangátu may e Juan,” nán na.

²⁹ Ay nán pe ne Jesus nga, “Datu magpab-pabáyad ka buis se datu duddúma nga tolay ya nakagína kadatu nebàbànan ne Juan, ay nepeturayán da ke Dios. Ay díkod binawtisarán ne Juan da. ³⁰ Ngamay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag ne Dios nga nepesúrat na ke Moses, ay akkan da nga pinagan-anu tu piyán ne Dios nga kuwaan da. Ta akkan da piyán tu makibawtisár ke Juan,” nán ne Jesus.

³¹ Ay nán manin ne Jesus, “Nágan lugud naya pangiarígán ku kadakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw? ³² Ummán kayu kadaya annánà a magangrád kiya giyán sininda. ‘Magtukár kami ta magsála kayu,’ nán daya kaangrád nu may maddi kayu! ‘Sumángit kayu ta magpi-pìginnatay kami,’ nán da kadakayu may maddi kayu pe! ³³ Tu yán ya árig nu. Ata inumbet nge Juan na marammawtisár ra magtùgud kadakayu ay, ‘Naar-aránan!’ nán nu kaggína gapu ta nakírad da magngílin mangán se maddi maginum. ³⁴ Ay kídi yin na iyà ya inumbet ay, ‘Sinnan nu kod yán na tolay! Maglin-linát se maging-inglaw! Mebul-bulun pe kadaya magpab-pabáyad ka buis se kadaya maragbásul,’ nán nu gapu ta mangán nà se maginum mà. ³⁵ Ngamay ya kinasírib ne Dios, ay mepakammu wa kurug gapu kadaya mangurug kaggína,” nán ne Jesus.

Tu nammakawan ne Jesus kitu maragbásul la babay

³⁶ Ay inaptán natu isa nga Pariseo nge Jesus ka balay da nga mepangán. Ay tútu nawe ye Jesus. Kaggína nga atán kitu giyán tebol, ³⁷ ay uwad púta kitúni ya íli ya nakadámag nga atán ne Jesus kitu balay natu Pariseo nga mepangán. Ay tútu nawe se nangitùgut ka tangabutilya nga talibangug. ³⁸ Ay nawe nagpalintud kitu likud ne Jesus nga makas-asangit ta magummà kadatu bingil na. Ay díkod nadsam datu bingil ne Jesus kitu luwa na. Ay linìgesán na kitu abù na nga um-ummàán na manin se na la lùlosán kitu talibangug.

7:28 Ya mabalin na bílang nangà-ngátu may tu Juan, ay daya muddi nga mangurug ke Jesus ta mammuwán da ngámin ya mepanggap ke Apu Jesus.

³⁹ Ay kane masingan natu Pariseo wa nagapat ke Jesus idi, ay nán na kitu lammat na, “Nu kurug ga pagbàbànanan ne Dios idi nga tolay, ay ammu na kuma nu iinna idi ya babay nga mangikkam kaggína. Ay ammu na kuma nga maragbásul idi ya babay!” nán na nga naglam-lammat.

⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Simon, atán ya asikkagiyan ku kikaw,” nán na. Ay nán natu Pariseo, “Inna ya kagiyam Apu,” nán na. ⁴¹ Ay díkod nagpangárig ge Jesus nga nán na, “Uwad duwa nga tolay ya nakaútáng kiya isa nga maragpaútáng. Tu isa, ay limma ríbu písus tu útáng na. Ay tu isa ay limma gatut písus tu útáng na. ⁴² Ay kane nagpáda da nga akkan makabáyad, ay akkan tagge pinabayádan natu maragpaútáng datu útáng da. Inna kaggída nga duwa ya ab-abay ya amminya na kitu maragpaútáng nga laláki?” nán na. ⁴³ Ay nán natu Pariseo wa summungbát, “Kiyà kampela ngin, ya nán ku, ay tu napakawan ka ad-adu wa útáng,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug ya sungbát mu,” nán na.

⁴⁴ Ay se yala nga siningan ne Jesus tu babay se na nán ke Simon, “Sinnam kod idi ya babay. Bingguwán na daya bingil ku kiya luwa na se na linìgesán kiya abù na. Ngamay ikaw, linumnà à kídì balay mun, may akkan nà niddán ka danum ma pamgù kiya bingil ku. ⁴⁵ Akkan nà inummàán. Ngamay aggína, ay um-ummàán na daya bingil ku nanggayát kitu nelalbet na ka panda kídì. ⁴⁶ Akkan nà a inípu ka denu, ngamay aggína, ay siy-siyaán na daya bingil ku ka talibangug. ⁴⁷ Daya adu nga bas-básul na, ay napakawan da ngin. Ay díkod ummán kídì ya kinuwa na ka angngipassingan na kiya abay ya amminya na kiyà. Ngamay ya tolay ya bittì ya napakawan kaggína, ay bittì pe ya amminya na,” nán na.

⁴⁸ Ay nán ne Jesus kitu babay, “Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na. ⁴⁹ Ay kane magina datu nepagtutúgaw kaggína kitu giyán tebol, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Inna nád ya ummán kídì ya aggun-úni nga tolay ta, nga mamakawan kadaya bas-básul,” nán da. ⁵⁰ Ay se la nán ne Jesus kitu babay, “Napakawan daya bas-básul mu win gapu kiya angngurug mu kiyà. Mawe ka ngin, ay pumiya din ya uray mu win,” nán na.

Tu nekikkíwid datu babbay ya pinabílag ne Jesus

8 Akkan nabayág, ay nawe ye Jesus kadatu il-íli se babbalay nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag panggap kiya angngituráy ne

Dios. Ay kabulun na datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. ²Uwad pe datu babbay ya pinabílag na kadatu sinakit da, se datu naar-aránan na napiya datu uray da ngin. Uwad nge Maria nga nepangágan da ka Magdalena, tu babay ya namataláwan ne Jesus ka pittu wa áran. ³Uwad pe nge Susana se Juana nga atáwa natu Chuza nga pakammuwan natu Herodes. Ay atán da pe duddúma nga babbay ya nebul-bulun kaggída nga ittu datu makammu kadatu masap-sápul de Jesus se datu tù-tùgúdán na.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kitu tolay ya nawe nagwárit ka aggì

(Mat. 13:1-17; Mar. 4:1-12)

⁴Ay adu datu tolay ya naggayát kadatu il-íli nga naglalbet kitu giyán ne Jesus. Ay kane adu da ngin na nagguurnung, ay nán ne Jesus kaggída nga nagpangárig, ⁵“Uwad isa nga tolay ya nawe nagwárit ka aggì na. Kaggína nga magwárit, ay nagdittág datu duddúma nga aggì ki dálen. Ay díkod nadam-dam-án da panda kitu nelalbet datu an-anù a nagsimtù. ⁶Ay nagdittág datu duddúma nga aggì kadatu nalus-án na pínát. Tútu kane tumúbu da, ay natay da kammin áta áwan na danum. ⁷Nagdittág datu duddúma nga aggì kitu agkadtán. Ay tumúbu da, may tumúbu pe datu kaddat, ay tútu nasíput da se da natay. ⁸Ay datu duddúma nga aggì, ay nagdittág da kitu kadam-aggán natu lusà. Ay kane tumúbu da ay nagbúnga da ka adu tutu wala,” nán na. Ay kane mabalin na nga kagiyan dedi ay nán na, “Dakayu wa maggigina kídi, ay lam-lamtan nu daya nagina nu,” nán na.

⁹Ay nepamutù datu tù-tùgúdán na kaggína nu nágan naya kesarután natun na pangárig. ¹⁰Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios. Ngamay kadaya duddúma, ay mepangárig gala ta senu oray sisinnán da, ay akkan da malásin, ay se giginán da may akkan da maawátan tu magina da,” nán na.

**Tu nangilaw-lawág ne Jesus kitu pangárig
panggap kitu tolay ya nagwárit ka aggì**

(Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20)

¹¹“Tu idi ya sarut natu pangárig; Ya aggì, ay árig kiya bàbànan ne Dios. ¹²Tu dálen na nagdattagán datu duddúma nga aggì, ay árig na daya tolay ya nakagìna kiya bàbànan ne Dios. Datu an-anù, ay árig ne Sairu da nga inumbet ta mangippà kitu nagìna da ta senu akkan da mangurug, ay akkan biyágan ne Dios da. ¹³Ay tu nalus-án na pínát ta nagdattagán datu duddúma nga aggì, ay árig na daya tolay ya nakagìna kiya bàbànan ne Dios. Ay dedi nga tolay ay naganggam da nga nangurug, ngamay nakaru da nga naglikud kane umbet ya riribù da gapu kitu angngurug da. Ata ummán ka aggì a tumúbu wa akkan na nakapaggamut tu nagìna da. ¹⁴Tu agkadtán na nagdattagán datu duddúma nga aggì, ay árig na daya tolay ya nakagìna kiya bàbànan ne Dios. Nangurug da ngamay adu ya lid-lídug panggap kiya panagbiyág da. Ya lam-lamtan da peyang, ay ya pagbànanan da se daya gan-gánas kiya biyág kídi ya kalawagán. Ay túya áwan pakasinnán kiya angngurug da. ¹⁵Ay tu nadam-ag ga lusà a nagdattagán datu duddúma nga aggì, ay árig na daya tolay ya napiya nga aglam-lammat nga nakagìna kiya bàbànan ne Dios, ay se da kinurug ga dam-damdamman da peyang. Oray adu ya riribù, ay iturad da ngala. Ay túya napiya daya kuk-kuwaan da,” nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya ingki nga masibtán

(Mar. 4:21-25)

¹⁶Ay nán ne Jesus manin na nagpangárig, “Nu masibtán ya ingki, ay akkan ta nga tàbán wànu isirù, nu di ta iparotun ta senu madilágan ngámin daya lumnà kiya balay. ¹⁷Ay umbet tala ya oras sa kepassingan ngámin daya nasirù. Ay ngámin daya akkan pikam am-ammu da tolay, ay mepakammu da, áta árig mawadaán da. ¹⁸Ay díkod kappiyánan nu lugud ya manggìna. Ata daya mangikurug kadaya magìna da, ay maamúngán ya ammu da. Ngamay daya akkan mangikurug kadaya magìna da, ay oray daya nán da nga ammu da ngin ay mippà pikam,” nán na.

8:17 Ya mabalin na kepapannán nedi, ay daya mepanggap kiya angngituráy ne Dios.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus

(*Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35*)

¹⁹ Ay se yala inumbet tu ina na se datu wawwági na nga lalláki, ngamay akkan da makaadanni kaggína, áta adu tutu wala datu tolay. ²⁰ Ay uwad dala ya nangikagi kaggína nga nán na, “Atán tu inám se datu wawwágim ka lasi, ay piyán daka kanu nga amomanán,” nán na. ²¹ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Daya inà se daya wawwági, ay daya manggína kadaya bàbànan ne Dios, se da kuwaan daya magína da,” nán na.

Tu nammakusap ne Jesus kitu naggat ta báli

(*Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41*)

²² Kane din isa ngalgaw, ay nán ne Jesus kadatu tolay na, “Mawe tada ka dammáng,” nán na. Ay tútu nagtakay da kitu biray, se da dummúlay. ²³ Ay kane magbatta da ngin, ay nilà e Jesus. Ay uwad inumbet ta naggat ta báli, ay natalabtabbán tu biray da. Ay díkod tagay da umlad din. ²⁴ Ay tútu nawe da linukág ga nán da, “Misturu! Misturu! Matay tada ngin!” nán da.

Ay tútu bummángun ne Jesus se na pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag. Díkod nakusap tu báli, ay se lummanay pe yin datu bal-balnag, ay pummiya ngin tu kalawagán. ²⁵ Ay se na nán kadatu tolay na, “Tura nu áwan angngurug kiyà ta!” nán na.

Tútu nagansing da, ay nasdaáwan da pe kitu nàwa. Ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nád ya katutolay nedi ya tolay ta! Mandáran na oray daya báli se ya danum, ay ikurug da ya kagiyan na!” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus kitu áran kitu isa nga laláki

(*Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20*)

²⁶ Ay se da dummung ka Geraseno, nga panidmáng Galilea. ²⁷ Ay kane maglagsi ye Jesus, ay sinabat naya isa nga laláki ya naar-aránan. Idi ya naar-aránan, ay mag-agyán kitun ka íli, may kane maar-aránan, ay akkan

---

8:26 Daya duddúma, ay Gadarene, ya agpangágan da kídí nga íli, ay daya duddúma pikam pe, ay Gergesene.

magyán ka balay da ngin. Kalubúán tu pag-agyanán na, ay nabayág ga áwan na nga bad-bádu.

²⁸ Ay kane masingan na nge Jesus, ay nakas-asáraw. Ay se nagpalintud kitu àràng na se na nesáraw ka naggat ya, “Jesus nga An-anà ne Dios nga kangatuwán! Nágan na kuwaan mu kiyà! Makim-imallà à kikaw! Akkan nà agpà parigátan!” nán na. ²⁹ Nán na kiyán áta palawanan ne Jesus tu áran kaggína. Nakírad tu áran na manguray kaggína. Idi ya tolay, ay bantayán da. Pingílan se kadenaán da daya íma na se daya bingil na ka káwar ngamay pitangan nada se yala ipeyag natu áran kadatu ir-ir-er.

³⁰ Sinaludsud ne Jesus kaggína nu nágan tu ngágan na. Ngamay, “Riníbu,” nán na, áta adu datu áran na nagunag kaggína. ³¹ Ay nakim-imallà da kaggína nga akkan nada din pilítan na papannan ka impiyernu.

³² Ay atán da nga adu wa ábuy nga magsabbù kitu ambaw. Tútu nán datu áran na nakim-imallà ke Jesus, “Papannan nakami agpà ala ngin kadatu ábuy yi,” nán da. Ay díkod pinalubúsán ne Jesus da. ³³ Tútu nagtálaw datu áran kitu tolay se da la nawe nagunag kadatu ábuy. Ay nagtatagtág datu ábuy ya nameyag kitu bagi, ay tútu nagsaspáw da kitu naday-ág ga pisung. Ay tútu nalimat da.

³⁴ Ay kane masingan datu magtar-tarakan kadatu ábuy tu nàwa, ay nawe da kadatu il-ileli se babbabalay se da nedámag tu nàwa. ³⁵ Ay tútu nawe siningan datu tolay tu nàwa. Ay kane umbet da kitu giyán ne Jesus, ay nasingan da tu tolay ya nagtaláwan datu áran na metag-taging ke Jesus. Sibbabádu win, se napiya tu uray na ngin. Nagansing datu tolay, ³⁶ ngamay datu nakasingan kitu nàwa, ay nekagi da kaggída tu nepippiya natu naar-aránan. ³⁷ Ay díkod ngámin datu tolay ka Geraseno, ay kinagi da ke Jesus, nga nu mabalin kuma ngala, ay panáwan na tu giyán da, áta magansing da pà nang. Ay díkod nagtakay ye Jesus kitu biray se da nagulli yin.

³⁸ Ay tu laláki ya nagtaláwan datu áran, ay nakim-imallà ke Jesus, nga kumíwid kuma kaggína. Ngamay pinapan ne Jesus ka balay da nga nán na, ³⁹ “Mawe ka ngin ka balay nu se mu wala nga kagiyan kadaya tolay kitúni daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Dios kikaw,” nán na. Ay tútu nawe tu laláki yin se na newar-waragáwag ngámin datu kinuwa ne Jesus kaggína kadatu tolay kitu íli.

**Tu nekaagásan natu babay ya magdága se itu
nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu**

(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

⁴⁰ Ay kane dumatang de Jesus kitu dammáng, ay inanggam datu tolay da, áta aggína tu id-idaggán da ngámin. ⁴¹ Ay uwad inumbet ta laláki nga naggágan ka Jairo, isa nga ap-apu ki sinagoga da. Ay summabat ta nagpalintud ki àráng ne Jesus se yala nakim-imallà nga magapat kaggína ka balay da, ⁴² áta ya sissa nga an-anà na nga babay nga sangapúlu se duwa dagun na ngin, ay magimmamátay.

Ay kaggína nga mawe, ay napidípid pe datu tolay. ⁴³ Ay uwad kadatun na tolay ya isa nga babay ya sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. Ay ginastu na ngámin kuw-kuwa na kadaya duktor may áwan nala nga makaágas kaggína. ⁴⁴ Ay tútu nawe kitu likud ne Jesus se na la nga tinùbit tu arumaymá y natu bádu na. Ay nàtatán nala nga nakusap tu agdága na. ⁴⁵ Ay tútu nán ne Jesus, “Inna ya nanùbit kiyà ta?” nán na. Ngamay áwan mangipudnu kadatu tolay. Ay tútu nán ne Pedro kaggína, “Apu, am-ammu ta kod! Ta adu pà nang daya tolay kiya lebut mu, ay dumarup da,” nán na. ⁴⁶ Ngamay nán ne Jesus manin, “Atán nanùbit kiyà ta nàmud ku nga uwad lummawán na pannakabalin ku,” nán na.

⁴⁷ Ay kane mammuwán natu babay nga nammuwán nin tu kinuwa na, ay tútu nagtartartar ra inumbet ki giyán ne Jesus. Ay se yala nagpalintud kitu àráng ne Jesus, se na nepudnu kiya àráng ngámin datu tolay tu gapu natu nannùbit na kaggína. Ay nekagi na pe nga dágus sala nga nippà tu sinakit na. ⁴⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Naagásan ka ngin a gapu kiya angngurug. Ay mawe ka nga simpipiya uray yin,” nán na.

⁴⁹ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu mangidámag ga gayát kitu balay ne Jairo wa ap-apu ki sinagoga nga nán na, “Natay yin tu an-anà mu. Akkam tagge rikurikud de Misturu win,” nán na. ⁵⁰ Ay kane magína ne Jesus tu nepadámag, ay nán na ke Jairo, “Akkan ka nga malídug. Mangurug ka ngala kiyà. Ay lumtu kammin ya an-anà mu,” nán na.

⁵¹⁻⁵³ Ay kane dumatang da kitu balay, ay pangngadùdukit ngámin datu tolay nga magsasángit. Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa sumángit, ta akkan na natay ya an-anà! Matúdug gala yán,” nán na. Tútu paásan da nge Jesus, áta ammu da nga kurug ga natay tu an-anà. Ay

akkan na nagpalnà e Jesus kitu giyán natu an-anà ka sabáli tolay. Tittu de Pedro se James se Juan se datu maganà. ⁵⁴ Ay se la inimmán ne Jesus tu íma natu an-anà se na nán, “Bumángun ka isang!” nán na. ⁵⁵ Ay tútu linumtu kammin tu an-anà, se yala nga bumángun. Ay se la piniddán ne Jesus ka kanan na.

⁵⁶ Nasdaáwan tutu wala datu maganà kitu nàwa, ngamay akkan tutu wala pekagi ne Jesus ki oray iinna nga tolay tu nàwa.

Tu nangipàrob ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na

(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

9 Ay kane isa ngalgaw manin, ay inurnung ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, se nada iddán ka turáy da nga mamatálaw kada ngámin ar-áran kadatu naar-aránan. Niddán nada pe ka pannakabalin da nga mangágas kadaya ngámin na sin-sinakit. ² Ay se nada ngala nga ibon na mangibàbànan kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios se mamabílag kadaya magtatakit. ³ Ay nán na nga namílin kaggída, “Awan nu wa itug-túgut. Akkan kayu wa magtagitàdukud wànu magtagibág. Akkan kayu magbálun wànu magtagipirà se oray magtagiaglilíyan. ⁴ Akkan kayu magalialit kiya balay daya mayát manangaáli kadakayu, panda kiya agtálaw nu kiyán na íli. ⁵ Magtálaw kayu wala kadaya il-íli nga mangagáwa kadakayu, ngamay sapuwán nu ya tápù kadaya bingibingil nu, nu maglikud kayu wa mawe yin ka angngipakammu nu kiya angngalùsaw ne Dios kaggída,” nán na.

⁶ Ay tútu nawe yin datu tù-tùgúdán na kadatu ngámin na il-íli nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag se mamabílag kadatu magtatakit.

Akkan ammu tu Herodes nu inna nge Jesus

(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

⁷ Ay kane din na magína natu Herodes nga gubernador ka Galilea datu ngámin na kuk-kuwaan ne Jesus, ay narribù tu uray na. Ata nán datu tolay nga linumtu kammin tu Juan na marammawtisár. ⁸ Ay nán datu duddúma nga tu Elias nga nagpassangan. Ay tu nán datu duddúma ay pagbàbànanan ne Dios kitun na linumtu. ⁹ Ay nán tu Herodes, “Pinapútul ku mà tu Juan!

Inna nád idi nga tolay ya adu ya maginà panggap kaggína?” nán na. Tútu piyán na tutu wala nga masingan ne Jesus.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ay kane magulli yin datu tù-tùgúdán ne Jesus, ay kinagi da kaggína ngámin datu kinuw-kuwa da, ay se nada nekíwid da magatittu ka íli Betsaida.

¹¹ Ngamay kane mammuwán datu adu wa tolay, ay gummunud da kaggída. Ay tútu inanggam ne Jesus da, se na nebàbàrán kaggída ya mepanggap ki angngituráy ne Dios se na pinabílag datu magtatakit.

¹² Ay kitu masirbut tin tu mata, ay inumbet datu apostoles na kitu giyán na se da nán kaggína, “Papannam daya tolay kadaya il-íli se agtatáwan ki lib-lebut nga magsápul ka kanan da se patudúgán da, ta atán tada mà kídi giyán na áwan balabalay,” nán da. ¹³ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Iddán nuda ka kanan da,” nán na. Ay tútu nán da, “Lim-limma bukal sinápay se duduwa ngabgi nga sissida mà ala ya atán kadakami! Wayya la nga maanáy dedi nu di kami gumátang ka kanan ngámin dedi nga tolay?” nán da, ¹⁴ áta moli limma ríbu datu lalláki. Ay nán ne Jesus kadatu apostoles, “Pagtugawan nu daya tolay nga magdadaripunù ka aglilimma púlu ki káda bagtu,” nán na.

¹⁵ Ay tútu pinagtugaw datu apostoles ngámin datu tolay. ¹⁶ Ay se na inalà datu limma bukal la sinápay se tu duwa ngabgi ya sissida se yala nga naglángad ka lángit nga magiyáman ke Dios kadatun na makkán. Ay se na sinappitappig datu sinápay se datu sissida, se na nepekípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ¹⁷ Ay díkod nangán da, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakùnud da pikam ka sangapúlu se duwa nga baki nga bunna datu tolay.

Tu nangngikagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus

(Mat. 16:13-28; Mar. 8:27–9:1)

¹⁸ Ay kane din isa ngalgaw kane magas-asissa nge Jesus nga magkar-karárag, ay atán pe datu tù-tùgúdán na kitu adanni kitu giyán na. Ay kane mabalín na magkarárag, ay inumbet kitu giyán da se na

nepamutù kaggída, “Iinna ngà kanu wa nán daya tolay,” nán na. ¹⁹ Ay nán da nga summungbát, “Tu Juan marammawtisár ka kanu wa linumtu kammin nga nán daya duddúma. May nán daya duddúma nga tu Elias ka. Ay ya nán daya duddúma pe, ay isa ka nga pagbàbànanan ne Dios kitun na linumtu kammin,” nán da kaggína. ²⁰ Ay se na nán kaggída, “Ay dakayu, iinna ngà ka nán nu,” nán na. Ay e Pedro tu summungbát nga nán na, “Ikaw ya Cristo wa Nebon ne Dios!” nán na.

²¹ Ay tútu binflin tutu wala ne Jesus da nga nán na, “Akkan nu ikag-kagi ki oray iinna nga tolay,” nán na. ²² Ay se na nán pikam, “Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay parigátan dà pà nang se dà lùsawan daya pangmanàman daya Judyu se daya ap-apu daya pappádi, oray pe daya maragtùgud ki lintag. Patayan dà may lumtu wà kammin ki mekalu ngalgaw,” nán na.

²³ Ay se na manin nán kaggída ngámin, “Nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap kiya baggibaggi na kampela ngin nin. Ay peyang algaw, ay bug-bugtung na ya krus na, ay se la kumíwid kiyà. ²⁴ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da, ay tu dayán daya mangiwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ay ngámin daya meránud gapu kiyà, ay tu dayán daya mabiyág ka áwan panda. ²⁵ Ta áwan wayya gun-guna naya isa nga tolay oray nu kuwa na ngámin ya atán kídi kalawagán nu killotán na ya biyág na. ²⁶ Ay ngámin daya mìpat ta mangikagi kadaya tolay nga tolay kuda se mìpat ta mangikagi kiya bàbànan ku, ay kipattán kuda pe nu umbet tà a sittuturáy kiya turáy ne Dios nga kabul-bulun ku daya anghel na, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁷ Ngamay kagiyan ku ya kurug, nga atán da kadakayu kídi ya akkan na matay panda kiya akasingan da kiya angngituráy ne Dios,” nán na.

Tu nekaulis natu singan ne Jesus

(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

²⁸ Moli kid walu ngalgaw nanggayát kitu inangngagi ne Jesus kadatu kinag-kagi na se na ngala nga nekíwid de Pedro se Juan se James, nga

---

9:23 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay ittu ya angngiturad daya kumíwid ke Jesus kadaya kapar-parigátan na màlamán da gapu ki angngurug da kaggína. **9:25** Onu “pakabiyágan na ka áwan panda.”

nanùdu kitu bantay nga mawe ya magkar-karàrag. ²⁹ Ay kane magkaràrag gin, ay naulis tu singan natu murang na. Pummusà pe datu bádu na nga dummiláng. ³⁰ Ay se dala pagkilát datu duwa nga lalláki nga makiamomán kaggína. De Moses se Elias datun. ³¹ Ay dumiláng tu singan da pe. Ya nagbàbànanan da se de Jesus, ay ya mepanggap kiya tagay màwa nga pannakatay ne Jesus ka Jerusalem. ³² Natalà de Pedro se datu kabbulun na nga natúdug, ta sittúdug da pànanang. Ngamay kane malukág da, ay nasingan da tu diláng ne Jesus se datu duwa nga tolay nga kabbulun na. ³³ Ay kane din na madama panáwan datu duwa nga tolay nge Jesus, ay nán ne Pedro kaggína, “Apu, napiya ta atán kami kídi. Mangwa kami ka tallu wa báwi. Isa ya kuwám, isa ya kuwa ne Moses, ay ya isa, ay kuwa ne Elias,” nán na. May rabát na ngala tun.

³⁴ Ay kitu akun-oni na pikam, ay uwad naganìgad da angap kaggída, ay tútu naangpán da. Ay nagansing da kane maangpán da. ³⁵ Ay se yala nga uwad úni nga gayát kitu angap nga nán na, “Tu idi ya An-anà ku nga piníli. Manggina kayu kaggína!” nán na. ³⁶ Ay kane makusap tu úni, ay nasingan da nge Jesus nga sissa ngin. Ay akkan nagun-úni datu tù-tùgúdán na, se akkan da nekag-kagi ka sabáli tolay kitun na al-algaw datu nas-asingan da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a naar-aránan

(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

³⁷ Kane láwa na, kane nanagut da ngin kitu bantay, ay summabat datu adu wa tolay ke Jesus. ³⁸ Ay se yala uwad nakasáraw wa laláki kitu kadúwán datu tolay. Ay nán na, “Misturu! Kalakkán nà agpà! Sinnam mán ya sissa nga an-anà ku wa laláki ³⁹ ta naar-aránan. Pagkilát tala nga makas-asáraw ki angwa naya áran kaggína, ay se na ìtol ya an-anà a pagkangkangngan. Ay túya magbúgabúgà ya bugung na. Ay bal-baluggaan na se man-manu ya ammánaw na kaggína. ⁴⁰ Papatálaw ku kadaya tù-tùgúdán mu ya áran, ngamay akkan da nga napatálaw,” nán na. ⁴¹ Ay nán ne Jesus, “Nagsulit nu wa matùgúdán ta! Dakayu wa inagkodi, tura nu áwan pikam ma angngurug kiyà ta! Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya

---

9:31 Kiya aggúni nga Griego, Ya nagbàbànanan da ay “mepanggap ki ipappan na,” nán na. Mabalín na meráman ya ilaltu na se ya ipappan na kammin ka lángit.

sumeng kadakayu.” Ay se na nán kitu tolay, “Ilbet mu ya an-anà kídi,” nán na.

⁴² Ay kane umbet tin tu an-anà kitu giyán ne Jesus, ay nìtol natu áran manin na pinagkangkang. Ngamay pinatálaw ne Jesus tu áran. Ay díkod pummiya kammin tu ur-uray natu an-anà, ay se na nepatoli kitu ama na. ⁴³ Nasdaáwan datu tolay ya nakasingan kitu turáy naya pannakabalin ne Dios.

Nepakammu manin ne Jesus ya pannakatay na

(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Kitu magbàbànan pikam datu tolay panggap kadatu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus, ay nán ne Jesus kadatu tolay na, ⁴⁴ “Akkan nu kal-kaligpanán idi nga kagiyán ku kadakayu. Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Toley, ay meáwat tà kadaya mangalùsaw kiyà,” nán na. ⁴⁵ Ngamay akkan da naawátan tu kinagi na, áta nalingad pikam kaggída. Túya akkan da maawátan. May magansing da nga magsaludsud mepanggap kitu kinagi na.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-40)

⁴⁶ Ay nagpapalagmán datu apostoles na nu inna tu kangatuwán kaggída. ⁴⁷ Sikkaammu nge Jesus kadatu lam-lamtan da, ay tútu nangalà ka isa nga an-anà se na ipataging kaggína. ⁴⁸ Ay se na nán kaggída, “Ya tolay nga mamatag kídi nga an-anà gapu kiyà, ay bílang nga iyà ya pinatag na. Ay nu iyà ya pinatag na, ay bílang nga pinatag na nge Ama nga nangibon kiyà. Ata ya napakumbaba nga bátug asassu nu, ay tu yán ya kangatuwán kadakayu ngámin,” nán na.

⁴⁹ Ay nán ne Juan ke Jesus, “Apu, nakasingan kami ka tolay ya magusár ki ngágan mu nga magpatálaw ka áran, ngamay pinakusap mi, áta akkan tada mà a kabulun!” nán na. ⁵⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Akkan nu pakuspan, ta nu iinna ya akkan mangagúra kadàtada ay kabulun tada,” nán na.

Tu nangngagáwa datu iSamaria ke Jesus

⁵¹ Ay kane din tagay yin tu oras ne Jesus nga málà ka lánɡit, ay linam-lammat na tu mawe ka Jerusalem. ⁵² Ay tútu nangibon ka maginunna kaggína nga mawe kitu íli Samaria nga pagsibálan da ta mangisagána da kadatu ngámin na masápul da. ⁵³ Ngamay datu tolay kitúni, ay naddi da sangailiyan ta ammu da nga Judyu da nga mawe ka Jerusalem. ⁵⁴ Ay kane mammuwán de James se Juan na tù-tùgúdán na, ay nán da kaggína, “Apu, piyám ma pagudanan mi ka apuy ta senu masidug da?” nán da. ⁵⁵ Ngamay nagbaliwág ge Jesus se nada al-alngán. ⁵⁶ Ay se da nawe ka sabáli nga íli.

Tu kinag-kagi ne Jesus kadatu tolay ya ikíwid na kuma

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Ay kitu isa ngalgaw wa madama da nga magdal-dalen, ay uwad isa laláki nga nanguna ke Jesus, “Kumíwid dà kikaw oray wàna kapannám,” nán na. ⁵⁸ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Daya buwat ay atán abbut da, ay se daya an-anù ay atán sùbut da. Ngamay nu iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay áwan ku balay nga pag-agyanán se pagimangán ku,” nán na.

⁵⁹ Ay nán ne Jesus kitu isa nga laláki, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. May nán natu laláki, “Apu mawe yà pikam ka balay ta sinnan ku ya ketaman naya ama ku,” nán na. ⁶⁰ May summungbát te Jesus nga nán na, “Petaman mu kadaya natay ya minatay da kampela ngin. May ikaw, ay we mu ibàbànan ya mepanggap ki angngituráy ne Dios,” nán na.

⁶¹ Ay nán manin naya isa nga laláki, “Apu kumíwid dà kikaw ngamay mawe yà pikam ka balay nga makiparbuwát kadatu akkobung ku,” nán na. ⁶² Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Ya tolay ya magling-lingay nu magarádu, ay akkan na rabbang ya magsirbi kiya pangiturayán ne Dios.”

9:60 Onu “Petaman mu kadaya akkan mangurug ke Dios nga árig natay ya minatay da kampela ngin nin.”

Tu nangngipàrob ne Jesus kadatu pittu púlu se duwa nga tolay na

10 Ay se yala pummíli ye Apu Jesus ka pittu púlu se duwa nga lalláki nga tinagduduwa na nga pinagin-inona kadatu il-ileli se kadatu babbabalay ya sikkangngayan na pe. ²Ay nán na kaggída, “Adu kurug daya magáni, ngamay bittì daya maggáni. Ay túya magkarárag kayu ke Dios nga makin-kuwa kadayán na magáni, ta senu karuwan na ya mangibon ka ad-adu wa maggáni.

³Mawe kayu, may dam-damdamman nu wa ibon takayu kiya giyán daya narungat ta tolay. Ummán kayu kadaya karneru wa melibulibug kadaya magasikkán kaggída,” nán na. ⁴“Akkan kayu tagge magtagipirà se magtagibág wànu magtagisapátus. Akkan nu pe amomanán daya mesabat nu kiya dálen,” nán na.

⁵“Oray nágan na nga balay ya langkan nu, ay ya munna nga kagiyan nu ay, ‘E Dios ya magkallà kadakayu,’ nán nu,” nán na. ⁶“Ay nu atán tolay ya nadiosán kiyán na balay, ay kalakkán ne Dios kurug. Ngamay nu áwan na nadiosán kaggída, ay dakayu kammin ya kalakkán ne Dios. ⁷Ngamay magyán kayu wala kiyán na balay. Akkan kayu wa magalialit. Ay ngámin na iduy-ág da, ay kanan nu se inuman nu daya ipenum da kadakayu. Ata masápul nu dayán, ummán kiya akasápul naya manglu kiya tangdán na. ⁸Ay nu lumnà kayu ki isa nga íli ta sangailiyan dakayu, kanan nu daya meduy-ág kadakayu. ⁹Ay mangágas kayu kadaya magtatakit kiyán na íli, ay se nu ibàbànan kadaya tolay kiyán ya, ‘Tagay yin ya angngituráy ne Dios kadakayu,’ nán nu,” nán na.

¹⁰“Ay nu atán íli nga mangagáwa kadakayu, ay mawe kayu wala kiya kalsáda se nu wala nán ya, ¹¹‘Oray daya tápù kídì ya íli nu wa dinumkat kadaya bingil mi, ay lìgesán mi ka pakasinnán nu nga akkan mikayu pe ya pagan-anu win. May dam-damdamman nu wa tagay yin ya angngituráy ne Dios,’ nán nu,” nán na. ¹²“Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa pannakaukum, ay an-annung na kam ya ammánis ne Dios kadatu iSodom ngam ya ammánis na kadaya tolay kiyán na íli nga nangagáwa kadakayu,” nán na.

10:1 Nán daya duddúma nga pittu púlu da. **10:2** Ya nán na nga magáni kídì, ay datu tolay nga masápul maannannay nga mangurug ke Dios.

Datu tolay kadatu il-íli nga akkan mangur-kurug

(Mat. 11:20-24)

¹³ Ay se la nagúni manin ne Jesus nga nán na, “Mangallakallà kayu wala nga iCorazin se dakayu wa iBetsaida! Ta nung kuma nu daya iTiro se daya iSidon ya nangipassingannán ku kadaya nakas-kasdáaw nga nepas-passingan ku kadakayu, ay nabayág da nga nepassingan kuma ngin na nakappoli da kadaya bas-básul da. ¹⁴ Ay díkod nu iya algaw wa pannakaukum, ay idil-dilig nakayu we Dios nga tolay kídi kadaya iTiro se iSidon. ¹⁵ Ay dakayu pe nga iCapernaum, nu nán nu wa mepangátu kayu ka panda ka lángit, ay akkan. Ata dakayu, ay áwan nu wa tungpál la di ya impiyernu,” nán ne Jesus.

¹⁶ Ay nán manin ne Jesus, “Nu iinna ya manggìna kadaya kag-kagiyan nu, ay iyà ya ginina na, ay daya mamáas kadakayu ay iyà ya pináas na, ay daya mamáas kiyà, ay paásan da pe ya Amà nga nangibon kiyà,” nán na.

Tu nagulli datu pittu púlu se duwa nga nebon ne Jesus

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

¹⁷ Ay nagulli pe yin datu pittu púlu se duwa nga nebon na nga sippapatag. Ay nán da, “Apu ikurug dakami daya áran oray kagiyan mi yala ya ngágan mu!” nán da.

¹⁸ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Nasingan ku wa nàtatán nala nga ummán kiya kilát ka lángit ya nekippà naya kinaturáy ne Sairu. ¹⁹ Kurug ga niddán takayu ka pannakabalin. Ta oray kadaya nakapap-panansing nga giyán, ay áwan nu naan-anuwán. Ay mabalin nu nga abáan ne Sairu wa kumal-kalínga kadakayu wa áwan nu wa kapà-pàyanán. ²⁰ Ngamay akkan kayu wa makang-anggam gapu ta ikurug dakayu daya ar-áran, may maganggam kayu gapu ta nesúrát tin daya ngag-ngágan nu ka lángit,” nán ne Jesus.

²¹ Ay díkod kitun na oras, ay pinagpatag naya Ispiritu ne Dios nge Jesus, ay tútu nán na ke Dios, “Ama nga Apu ka lángit se kalawagán. Maganggam mà pà nang ta nepakammum ya mepanggap kiya angngituráy mu kadaya annánà. Ay iling-lingad mu kadaya magmas-masírìb se kadaya magkuna

---

10:21 Mabalin na daya annánà a nán na kídi, ay daya áwan ádaádal.

nga makammu kadaya kag-kagiyam. Ay kurug Ama, nga maganggam mà áta ittu mà ya pininyám nga màwa,” nán na.

²² Ay se na manin nán kadatu tolay, “Iyà ya nangiddanán ne Ama kiya pannakabalin kiya ngámingámin. Awan ya makammu kiyà nga An-anà nu di ya Ama ngala, ay áwan pe ya makammu ke Ama nu akkan nala nga iyà se daya piyán ku nga pangipakammuwán,” nán na.

²³ Ay se yala nagbaliwág kadatu tù-tùgúdán na, ay se nán nga pinal-palallán, “Nagásat daya makasingan kadaya nas-asingan nu,” nán na. ²⁴ “Ata kagiyam ku kadakayu nga kurug ga adu datu pagbàbànanan ne Dios kitun, se datu à-ári kitun datu maminya nga makasingan kadaya nas-asingan nu, se makagína kadaya nag-agina nu, ngamay akkan da nasingan se nagína.”

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kitu namáru wa iSamaria

²⁵ Ay uwad isa nga maragtùgud ki lintag daya Judyu tu magsisim ke Jesus. Ay nán na kaggína, “Misturu, nágan naya masápul la kuwaan ku ta senu middán nà pe kiya biyág ga áwan panda,” nán na. ²⁶ Ay nán ne Jesus kaggína, “Nágan datu nán datu nesur-súrát kiya lintag ne Dios ta! Ay se mapaanna ya pangisarutám,” nán na. ²⁷ Ay summungbát ta nán na, “‘Piyán mu we Apu wa Dios mu kiya ngámin na uray mu, ngámin na biyág mu, ngámin na kinabílag mu se ngámin na lam-lammat mu.’ Ay se, ‘Piyám pe daya keliyám mu, nga ummán kiya amminyám kiya baggim,’ nán na,” nán natu maragtùgud ka lintag. ²⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug ngámin dayán na nesungbát mu, ay kuwaam lugud dayán senu mabiyág ka pe ka áwan panda,” nán na. ²⁹ Ay gapu ta piyán na nga irasonán tu baggi na, ay nán na manin kaggína, “Iinna ya keliyán ku ta!” nán na.

³⁰ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, “Uwad isa nga tolay kitun na naggayát ka Jerusalem nga mameyag ka Jerico. Ay nigbuwát datu tirung kitu dálen, ay inalà da tu pirà na se oray pe itu bádu na. Ay inámang da pe se da pinanáwan na magimmamátay kitu kalsáda. ³¹ Ay kane din daddán, ay nepàmu wa uwad pe pádi nga manalen kitúni ya kalsáda. May kane masingan na tu tolay, ay inalíli na. ³² Ay kane daddán manin, ay uwad Levita, nga manalen pe, ngamay nagalíli pe yala kitu tolay kane

---

10:32 Daya Levita, ay ittu daya kaseng daya pappádi ka Templo.

masingan na. ³³Ay se yala uwad laláki ya iSamaria nga manalen kitúni. Ay kane dumatang kitu giyán natu tolay, ay nasingan na, ay nakalakkán pà nang kaggína. ³⁴Ay tútu siniyaán na datu big-bígád na ka denu se básí ka pangágas na se na binabbad. Ay se na netakay kitu asnu na se na nippan kitu hotel, ay se na tinagasinnán kitúni. ³⁵Ay kane din láwa na, ay nangibansi tu iSamaria ka duwa dinari kitu manguray kitu hotel. Ay se na nán kaggína, ‘Tarànam idi ya tolay,’ nán na. ‘Ay ngámin na gastuwam pikam gapu kaggína, ay bayádan ku wala nu magulli yà,’ nán na,” nán ne Jesus.

³⁶Ay se la nán ne Jesus kitu misturu ka lintag, “Iinna ka nán mu kadid tallu wi ya keliyán natu nigbuwát datu tirung,” nán na. ³⁷Ay tútu summungbát tu misturu ka lintag nga nán na, “May tu nagkallà kaggína,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggína nga, “Mawe ka ngin, ay kuwaam pe ya ummán kiyán,” nán na.

Tu nagsíbal ne Jesus nga naggagáyam kade Marta se Maria nga magwagi

³⁸Ay netul-túluy de Jesus se datu tù-tùgúdán na tu nanalen. Ay dummatang da kitu babalay ya pag-agyanán de Marta. Ay díkod pinalnà de Marta da kitu balay da. ³⁹Ay nge Marta, ay atán wagi na nga babay nga Maria tu ngágan na. Nge Maria, ay nagtugaw ka pane ki àráng ne Jesus nga maggígina kitu bàbànan na. ⁴⁰Ngamay nge Marta, ay maringgúrán kadatu adu wa kuk-kuwaan na. Ay tútu nawe kitu giyán ne Jesus se na nán, “Apu áwan tare na kikaw ya agkun-kuna naya wagi kiyán, nga turán nà a pagas-asissaan na mangwa kadaya ub-ubra kídí? Ikagim mán kaggína ta sengán nà agpà,” nán na.

⁴¹Ngamay nán ne Apu Jesus ke Marta, “Taanna, tura ka nga malídug se mariribù gapu kadaya adu wa ban-bánag,” nán na. ⁴²“Ay sissa ngala nga bánag ya masápul. Ay ammu ne Maria, ay ittu ya piníli na. Ay akkan ta pe mabalin na iallang kaggína,” nán ne Jesus ke Marta.

10:33 Daya iSamaria, ay irupat daya Judyu da.   **10:35** Ya banor naya isa nga dinari ay suwildu ki isa ngalgaw.

Tu nakitùgud datu tù-tùgúdán ne Jesus nga magkarárag

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

11 Ay kane isa ngalgaw manin, kitu isa nga giyán, kane mabalin na magkar-karárag ge Jesus, ay uwad isa kadatu tù-tùgúdán na tu nagkuna kaggína nga nán na, “Apu, tùgúdán nakami mán na magkarárag nga ummán kitu inagtùgud natu Juan kadatu tù-tùgúdán na,” nán na.

²Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nu magkarárag kayu, ay nán nu kídi, ‘Ama mi nga atán ka lángit, maday-dáyaw ya ngágan mu, ay umbet din ya pangiturayám. ³Iddán nakami ka kanan mi ki inalgaw. ⁴Ay pakawanan nakami kadaya nagbasúlán mi kikaw, ta pakawanan mi daya nakabásul kadakami. Ay iadayyu nakami kadaya keparoán mi,’” nán na.

⁵⁻⁶Ay se na nán kaggída nga, “Kas pangarígan nu atán inumbet ta opun nu ki túlad gabi se nu áwan ipakkán kaggína, ay nágan lugud naya kuwaan nu nu di kayu mawe umútáng kiya isa nga opun nu. Ay nán nu kaggína, ‘Opun, pautángan nà mán ka ipakkán ku kiya alalbet ta opun ku ta áwan ku wa mepakkán kaggína,’ nán nu. ⁷Ay nán natu opun nu kitu unag natu balay da nga summungbát, ‘Akkan nà riribuan nin, ta matúdug kami yin na maggaáma, ay nagipán pe yin ya gagyángán, ay túya maddi yà a bumángun na mangidde kadaya masápul mu,’ nán na. ⁸Ngamay kagiyan ku kadakayu nga oray maddi bumángun na mangidde kadaya masápul nu áta kaligpanán na ngin na magkopun kayu, ay paturínán na ngala ya bumángun na mangidde kadaya ngámin na masápul nu nu makirangas kayu wa magadang.

⁹Ay ummán pe kiyán, magkarárag kayu peyang ke Dios. Ata nu magadang kayu kaggína, ay iddán nakayu, ay nu magsápul kayu, ay makasuwa kayu, ay nu makilukát kayu kaggína, ay ilukát nakayu. ¹⁰Ata ngámin daya magadang ke Dios, ay málà da ya agngan da. Ay daya magsápul, ay masma da ya sapúlan da. Ay se daya makilukát kaggína, ay ilukát nada pe,” nán ne Jesus.

¹¹“Tinna kadakayu wa ama ya mangidde ka idaw kiya an-anà nu nu magáwag ka sissida. ¹²Onu magáwag ka ilug ta iddán nu ka sip-sípít. ¹³Ay nu dakayu, oray nadakè kayu wa tolay, ay ammu nu kam ya napiya nga midde kadaya annánà nu, ay tu nád agpà in ya angngidde ne Ama nga atán ka lángit kiya Ispiritu na kadaya magadang kaggína!” nán ne Jesus.

Ya pannakabalin ne Jesus nga mamatálaw kadaya áran

(Mat. 12:22-30, 43-45; Mar. 3:20-27)

¹⁴ Ay uwad isa nga tolay ya pinagúmal naya áran na nagunag kaggína. Ay kane mapatálaw ne Jesus tu áran, ay nakoni kammin tu tolay. Ay tútu nasdaáwan datu adu wa tolay. ¹⁵ Ngamay nán datu duddúma nga pamáas da kaggína, “E Beelzebub nga apu daya áran ya nangidde kaggína ka pannakabalin na nga mamatálaw kadaya áran,” nán da. ¹⁶ Ay piyán datu duddúma nga iparò e Jesus, ay tútu tagge da ngala magpepassingan kaggína ka pagilasínán da nga gayát ka lángit.

¹⁷ Ngamay nammuwán ne Jesus datu lam-lamtan da, ay tútu nán na kaggída, “Oray nágan na nga umíli, ay akkan na nanáyun nu magpapátay da. Ay páda na pe kadaya maggaakobung. ¹⁸ Ay díkod nu Sairu kampela ngin nin ya mamatálaw kadaya pumane kaggína, ay mapaanna lugud ya angngituráy na! Ta nán nu wa mamatálaw wà kadaya áran, gapu ta niddán nà e Beelzebub ka pannakabalin ku wa mangwa kadayán. ¹⁹ Ay nu nán nu wa e Beelzebub ya nangidde ki turáy ku wa mamatálaw kadaya áran, ay iinna lugud ya nangidde kadaya pasúrut nu ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran? Aggída ya makekagi nu iinna ya makidde ka turáy ya mamatálaw kadaya áran,” nán ne Jesus. ²⁰ “Ngamay nu iyà, ay mamatálaw wà kadaya áran gapu kiya pannakabalin ne Dios. Ay ittu pe ya mangipassingan na inumbet tin ya angngituráy ne Dios,” nán na.

²¹ Ay se na manin nán nga nagpangárig, “Nu sikkiikkam ka ippapatay na ya nakulnit nga tolay nga magbantáy kiya balay da, ay áwan málà kadaya kuw-kuwa da. ²² Ngamay nu umbet ya mangraut nga nakù-kulnit may aggína se na palsuwan, ay pultán na ngámin daya pamaddug na nga ippapatay na, ay se na ikípákípát kadatu ù-opun na ngámin datu inalàán na nga ippapatay,” nán na.

²³ “Daya akkan mebulun kiyà, ay kagúra dà. Ay ngámin daya akkan na sumeng kiyà a mangurnung kadaya tolay, ay tu dayán daya magaw-awagwag,” nán na.

²⁴ Ay se na manin nán, “Nu mapalawán kiya isa nga tolay ya isa nga áran, ay mawe magdàdàdà ka ir-ir-er ra magsápul ka pagimangán na. Ay nu áwan na ngala nga masrà ay, ‘Magulli yà kammin kitu tolay ya naggayatán ku,’ nán na. ²⁵ Ay nu magulli yin se na masingan na napiya ngin tu tolay ta nauliulis sin, ²⁶ ay mawe magapat ka pittu pikam kadatu

kabbulun na nga nadà-dakè may aggína, ay magunag da ngámin kitu tolay. Ay díkod tu gángay màwa kaggína, ay natù-turù may tu nunna,” nán ne Jesus.

²⁷ Ay kitu agkakagi ne Jesus kadatun, ay uwad isa nga babay kadatu adu wa tolay ya nangisáraw ka naggat ka, “Nagásat ya ina mu nga nangianà se nagtagíbi kikaw!” nán na. ²⁸ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, “Ngamay nagà-gásat daya manggína se mangikurug kiya bàbànan ne Dios,” nán na.

Tu agsap-sápul datu tolay ka nakas-kasdáaw wa mepassingan ne Jesus

(Mat. 12:38-42)

²⁹ Ay akkan umungát umaduadu datu tolay, ay nán ne Jesus kaggída, “Nadakè in ya kuk-kuwaan dedi ya tolay kídì yin na al-algaw. Piyán da nga sapúlan ya mepassingan ku wa nakas-kasdáaw wa pakammuwán da nga e Dios kurug ya nangibon kiyà, ngamay áwan na mepassingan kaggída. Ya mepassingan nala nga nakas-kasdáaw, ay ummán kitu nakas-kasdáaw wa nàwa kitu Jona,” nán na. ³⁰ “Ta tu Jona kane makalbet ka Nineve, ay ittu tun nala tu nakammu datu tolay kitúni, nga e Dios kurug tu nangibon kaggína. Ay díkod páda na pe kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Atán pe ya pakammuwán da nga iyà ya nebon ne Dios kídì kalawagán ni,” nán na.

³¹ “Ay nu iya algaw wa anngukum ne Dios, ay lumtuwád ya katurayán na babay ya magpagayát ka allod nga gayát ka adayyu pà nang nga giyán kídì kalawagán. Ay aggína ya mamabásul kadaya tolay kídì yin na al-algaw. Ata kitun, oray adayyu tu paggayatán na, ay umbet tala nga magtal-talagína kitu napiya nga itù-tùgud natu Solomon na nasírib pà nang. Ngamay dakayu, oray atán kídì yin ya naturáy may itu Solomon, ay tura nu akkan kur-kurugan! ³² Ay oray pe datu tolay ka Nineve, ay magsíkád da nga mamabásul pe kadaya tolay kídì ya al-algaw, áta nakappoli da kadatu bas-básul da kane magína da tu bàbànan natu Jona. Ngamay dakayu, oray atán kídì ya naturáy may itu Jona, ay tura nu akkan kurugan!” nán na.

Ya bátug dílag naya baggi tada

(*Mat. 5:15; 6:22-23*)

³³ Ay nán ne Jesus manin, “Awan ya manibat ka pingki se na la nga isirù wànu tàbán na, nu di na iparotun ta senu masingan ngámin daya lumná kiya balay ya dílag. ³⁴ Ya mata ta ya bátug dílag naya baggi ta. Ay díkod, nu nawada ya isissingan ta, ay mawadaán ngámin pe ya baggi ta. Ay nu nadakè ya isissingan ta, ay ummán ka atán ka kagibattán ya baggi ta oray atán ta kiya nawada,” nán na. ³⁵ “Magtaron kayu lugud ta senu ya napiya nga lam-lammat nu, ay akkan abáan naya nadakè a panaglam-lammat. ³⁶ Ay nu napiya ngámin daya lam-lammat nu, ay áwan na nadakè kadaya asikkuwaan nu, ay napiya ngámin ya atán kadakayu wa ummán kayu ka mawà-wàdàran peyang ka dílag,” nán na.

Tu inangngag-kagi ne Jesus kadatu gagángay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag

(*Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40*)

³⁷ Ay kane mabalin ne Jesus magúni, ay inaptán natu isa nga Pariseo nga mawe mepangán kaggída ka balay da. Ay díkod nawe ye Jesus. ³⁸ Ay gapu ta akkan tagge nagbaggu pikam me Jesus, ay pinagballà natu Pariseo kane masingan na. ³⁹ Ay tútu nán ne Apu Jesus kitu Pariseo, “Dakayu wa Pariseo, ay alinsawán nu ya lasi daya ak-akap se daya gupagupán. Ngamay daya lam-lammat nu, ay pabeg ga kinaágum se kinadakè! ⁴⁰ Umang-ang-ang kayu wa kurug! Wayya la nga akkan na e Dios ya nangwa kiya pane lasi nga masingan se iya amin-unag ga akkan masingan?” nán na. ⁴¹ “Ay díkod ipassingan nu wa kurug ga napiya ya gagángay nu. Ay sengán nu daya kasittolay nu. Díkod nadalus ya ngámin nin kadakayu.”

⁴² “Ngamay kal-allà kayu wa Pariseo! Ta oray kurug ga idde nu ke Dios ya pagkapúlu naya ápit nu se oray pe daya tag-tagilpa nu, se pangrikádu nu se ngámin na mas-asuwà nu, ay nadakè daya kuk-kuwaan nu kadaya kasittolay nu. Ay akkan nu kurug ga pà-pàgan ne Dios. Ittu dayán daya masápul la kuwaan nu, ngamay akkan nu wa ilingling daya duddúma,” nán na.

11:39 Kuwaan da idi ka angngipassingan da nga nadalus da.

⁴³“Kurug ga kal-allà kayu wa Pariseo! Ta pà-pàgan nu wa pagtugawán daya tugaw daya nangátu wa tolay kadaya sinagoga. Ay pà-pàgan nu ya rispitaran da tolay kadaya pagad-aduwán na kap-kapannán nu,” nán ne Jesus.

⁴⁴“Kurug ga kal-allà kayu wa Pariseo! Ta meárig kayu kadaya lúbù nga áwan tag-tagematun. Dam-dam-án da tolay da ta akkan da lugud melas-lásin,” nán ne Jesus.

⁴⁵Ay díkod uwad isa kadatu maragtùgud ki lintag daya Judyu tu summungbát nga nán na, “Misturu, ininsultu nakami pe kiya inagkunám kiyán!” nán na. ⁴⁶Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, “Kal-allà kayu pe, dakayu wa maragtùgud ki lintag. Palotán ya ammarígát nu kadaya tolay, ta tura nu ipàwa kaggída daya adu wa lin-lintag ga nasulit da nga kuwaan. Ay dakayu mismu, ay áwan nu wala kuk-kuwaan na sumeng kaggída.

⁴⁷Kal-allà kayu pe, ta dakayu ya nangwa kadaya lúbù datu pagbàbànanan ne Dios kitun na pinatayán datu apuapu nu. ⁴⁸Ay díkod maawátan na umannúgut kayu kitu inagpatay datu apuapu nu kadatun na pagbàbànanan ne Dios. Ata aggída tu nagpatay, ay dakayu ya nangwa kadatu lúbù da.

⁴⁹Tu idi ya nekagi ne Dios panggap kiyán, ‘Mangibon nà ka pagbàbànanan ku se panguniyan ku kaggída. Patayan da daya duddúma, ay pal-palakkan da daya duddúma.’ ⁵⁰Ay díkod mepan-panùnut kadakayu win na tolay kídi ya al-algaw datu bas-básul la kinuw-kuwa datu apuapu nu nga nagpatay kadatu nebon ne Dios kitun, nanggayát kitu nekàwa nedi ya kalawagán panda kídi. ⁵¹Manggayát kitu inammatay da kitu Abel panda kitu inammatay da kitu Zacarias nga ittu tu pinatay da kitu baat natu Templo se itu anídúgán da kadatu pagbasu da nga áyam. Ay kurug ya nán ku kadakayu wa tolay kídi yin nga mepabásul kadakayu datu kinuw-kuwa datu apuapu nu,” nán na.

⁵²“Kal-allà kayu wa maragtùgud ki lintag. Ta dakayu ya gapu naya akkan inakammu daya tolay kiya bàbànan ne Dios, ta ial-alíláw se iallang nu kadaya mayát ta mangurug ke Dios. Ay dakayu mismu, ay akkan nu kurug ga ammu we Dios,” nán ne Jesus.

⁵³Ay kane dín lumawán ne Jesus sin kitu balay, datu maragtùgud ki lintag daya Judyu se datu Pariseo, ay lùsawan da tutu wala. Ay

---

11:44 Ay díkod maragitán da nga akkan da am-ammu.

títu sinal-saludsúdán da ka pamilitán da kaggína nga sumungbát ⁵⁴ka pambarán da nga paniliwan kaggína.

Tu inangngagi ne Jesus nga e Dios ya rabbang na nga ikansing ta

(Mat. 10:26-31)

12 Ay kitun na oras, ay riníbu datu tolay ya nagguurnung. Ay díkod madamdám-án nala natu isa tu isa kaggída. Ay nepainunna ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Taronan nu ya agpì-pìmaru daya Pariseo ta get nu mear-arát kayu,” nán na kaggída. ²“Ta ya papáti da, ay akkan na mepakammu daya kurug ga gagángay da, may mepakammu mà ala nu kuwa. Ta ngámin na nadakè a kuk-kuwaan daya tolay ya iling-lingad da, ay mepakammu pe nu kuwa. Ta áwan na la nga ilingalingad da tolay ya akkan mepalawán, se áwan sikretu nga akkan mepakammu nu kuwa. ³Díkod ngámin daya melingalingad da bàbànan, ay mepakammu da, ay se ngámin na iar-arátát nu kiya unag naya kuwartu wa siggigitap, ay mepagína kadaya ngámin na tolay nu kuwa,” nán na.

⁴Ay se na nán kaggída, “Ikagì kadakayu wa opun ku, nga akkan kayu wa mansing kadaya magasipatay kadakayu nga tittu ya baggi ya mabaal da nga patayan. ⁵Ngamay kagiyan ku kadakayu nga e Dios ya rabbang na nga ikansing nu, ta aggína ya atán pannakabalin na pumatay se mangiimpiyernu pe. Ay kurug ya nán ku wa aggína ya ikansing nu,” nán ne Jesus.

⁶Ay se na nán manin, “Sinnan nu kod daya ballit. Awan da ban-banor. Ya limma kaggída, ay annung na nga bayádan naya gumátang ka busait tala. Ay oray nu ummán kiyán, ay áwan makaligpanán ne Dios kaggída. ⁷Ay díkod akkan kayu wa magansing ta napà-patag kayu kaggína may ngámin daya an-anù. Ay oray ya bílang daya abù nu, ay ammu na,” nán na.

Daya mangituláyaw kiya akiapu da ke Jesus

(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Ay nán ne Jesus manin, “Ikagì kadakayu nga nu iinna ya tolay ya mamidbid kadaya tolay nga iyà ya Apu na, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay bibbídan kuda pe nga pasúrut kuda kiya àráng daya

anghel ne Dios,” nán na. ⁹“Ngamay daya mangituláyaw kiyà kadaya tolay, ay ituláyaw kuda pe kadaya anghel ne Dios,” nán na.

¹⁰“Ay daya mamáas kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay mabalin mapakawan yán. Ngamay daya mangagi ka nadakè ka mepanggap kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan mabalin mapakawan yán,” nán na.

¹¹“Ay nu tiliwan dakayu, ay se dakayu ippan kiya agbubustigarán kiya sinagoga onu kiya àráng daya ap-apu da onu àráng daya agturáy da, ay akkan nu ilídug nu nágan daya pagsung-sungbát nu se daya kag-kagiyán nu. ¹²Ata nu umbet yán na oras, ay ya Ispiritu ne Dios sala ya magpapekagi kadakayu kadaya pagsungbát nu kaggída,” nán ne Jesus.

Tu inangngagi ne Jesus nga akkan daya kuw-kuwa ya gapu naya biyág

¹³Ay kitu nagad-aduwán datu tolay, ay uwad isa nga laláki nga nagkuna ke Jesus nga, “Misturu, kagiyam mán kitu wagì a laláki, ta masápul la iuwár nà kadatu tawídan mi kitu ama mi,” nán na. ¹⁴Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Akkan na iyà ya rabbang na nga mangdisidir se manguwár kadaya kuw-kuwa nu,” nán na.

¹⁵Ay tútu nán ne Jesus manin kaggída ngámin, “Magan-annád kayu. Taronan nu ya ngámin na kinaágum. Ata akkan daya kuw-kuwa ya gapu naya biyág naya isa nga tolay oray wà ummán naya kinabànéng na,” nán na.

¹⁶Ay se na nán kaggída nga nagpangárig, “Uwad isa nga nabànéng nga laláki nga nagápít ka adu wa trígo. ¹⁷Ay tútu nán na kitu uray na, ‘Awan ku wa pangipintàán kiya trígo ku wa adu. Ay nágan nád ya kuwaan ku,’ nán na. ¹⁸Ay napanúnut na nga nán na, ‘A, gabbán ku ya álang ku ta mangipasíkad dà ka ab-abay nga pangipintàán ku kiya trígo ku se pangipayán ku pe kadaya kuw-kuwà,’ nán na. ¹⁹Ay se na nán kampela ngin, ‘Atán ngámin nin ya masápul ku ka mabayág ga dagudagun. Lap-laptan ku wala ya magbiyág. Mangán se maginum se maggan-gánas sala ya kuwaan kun!’ nán na. ²⁰Ngamay nán ne Dios kaggína, ‘Ug-og ga laláki! Kídi ya gabi, ay ittu ya panda naya agbiyág mun! Ay áwan mun mausár kadaya kuw-kuwám ma inur-urnúngám!’ nán ne Dios,” nán ne Jesus kitu pangárig na.

²¹“Ummán pe kiyán ya kàwaán daya magtalikágum kadaya kuw-kuwa, ngamay napubri da kadaya napatag ke Dios,” nán ne Jesus.

Tu inangngagi ne Jesus nga e Dios ya makidde kadaya masápul

(Mat. 6:25-34)

²² Ay tútu nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Lugud, tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Akkan nu wa ilídug nu wà paggalakkán nu kadaya kanan nu onu daya pagkawas nu. ²³ Ta napatag pà nang ya biyág ngam daya ak-akakkanan, ay ummán pe ya baggi, napatag pà nang pe ngam daya kawakawas,” nán na. ²⁴ “Sinnan nu kod daya gayáng. Akkan da nga magmul-múla se akkan da nga maggáni. Ay áwan da pe ya aggurnúngán ka kuw-kuwa da se álang, ngamay magbiyág da ngala, áta e Dios ya mamangán kaggída. Ay tu agpà in kadakayu, ay napà-patag kayu ngam daya an-anù!” nán ne Jesus. ²⁵ “Masulpítán nu kadi ya biyág nu nu pabegan nu ya malídug. ²⁶ Ay nu akkan nu màwa ya bittì ala nga ur-úray ummán kiyán, ay tura nu lugud ilídug daya ngámingámin,” nán na.

²⁷ “Sinnan nu kod daya kaddat ta magbútà. Akkan da nga magkuwa may mabiyág da. Ay akkan da pe magabal, ngamay kagiyan ku kadakayu nga oray tu Solomon kitu kinadáyaw na kitun, ay áwan na nga pinagkawas nga napi-piya may daya but-bútà dayán na kaddat,” nán na. ²⁸ “Ay nu e Dios ya magpabútà ka napiya nga ittu ya bátug kawas dayán na kaddat, ay tu nád agpà in ya ammakawas na kadakayu! Ay dayán na kaddat, ay makar-karu ya biyág da. Masingan da kiya sir-sirát kid daddán ni, ay mabalin na masidug da ngin kaláwa. Inagkabittì naya angngurug nu!” nán na. ²⁹ “Ay akkan nu paglídug se pakiranúdán daya kanan nu, ³⁰ áta ittu dayán daya gamgam-gáman daya ngámin na áwan angngurug ke Dios, ta ittu ya napatag kaggída. Ngamay ya Ama nu, ay ammu na nga masápul nu dayán. ³¹ Akkan nu ilídug dayán na masápul nu, nu di iya angngituráy ne Dios kuma ya sap-sapúlan nu. Ay se na idde ngámin dedi pe yin kadakayu,” nán na.

Ya pagbànanagan ta ka lángit

(Mat. 6:19-21)

³² Ay se na manin nán, “Akkan kayu wa magansing, dakayu wa tolay ku, oray nu bittì kayu, áta pagangammán naya Ama nu nga atán ka lángit, nga pangiturayan nakayu pe kiya pangiturayán na. ³³ Iláku nu daya kuw-kuwa nu ta pagkallà nu kadaya makasápul ya paglakúwán nu.

Ittu yán ya masápul la kuwaan nu wa magtalikágum ka kuw-kuwa nu ka lángit, nga áwan nin ya makadadál. Ay áwan na pe ya kàsayán. Ay áwan pe magtákaw. Ay áwan pe daya ul-ulullag ga manadál. ³⁴Ata nu kawà naya giyán daya napatag ga kuw-kuwa nu, ay tu yán ya giyán naya lam-lammat nu peyang,” nán na.

Ya ammagsagána ne Jesus kadaya mangurug kaggína

³⁵⁻³⁶Ay nán ne Jesus manin, “Magsagána kayu peyang, ummán kiya aggiddag daya asassu kiya apu da nga gayát nepaggaattáwa. Siddidílag da nga magiddag panda kiya ilalbet na, ta senu nu umbet se magpakammu, ay karuwan da nga ilukát. ³⁷Ay nagásat daya asassu wa ummán kiyán na danganán naya apu da nga sillulukág ga magin-indag kiya ilalbet na. Ay nán ku kadakayu nga nu umbet ya apu da, ay aggína ngin ya magduy-ág kaggída. ³⁸Nagásat daya asassu nga danganán naya apu dada nga sillulukág ga sikkiiddag kaggína oray nu túlad gabi yin onu danni láwa,” nán na.

³⁹Ay nán ne Jesus manin kaggída, “Ay tu idi ya dam-damdamman nu. Nu ammu kuma naya bumalay ya oras sa ilalbet naya maragtákaw, ay akkan kuma tagge matúdug nga magbantáy ki balay da. Akkan kuma tagge magal-alit tin, ta senu akkan da nga langkan ya balay da. ⁴⁰Ay ummán kayu din pe nga saganán nu peyang ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, áta umbet kiya oras sa akkan nu wa aggin-indag kaggína,” nán ne Jesus.

Ya mapiyár ra asassu se iya akkan

(Mat. 24:45-51)

⁴¹Ay tútu nán ne Pedro, “Apu, nakagim tun na pangárig nga mepapan kadakami yala onu mepapan kadaya ngámin toláy?” nán na.

⁴²Ngamay nán ne Apu Jesus, “Ya asassu wa mapiyár nga makammu kiya kuk-kuwaan na, ay ittu ya pangipataránán naya apu kadaya kuw-kuwa na. Ay se aggína ya pakammuwan naya apu da kadaya páda na nga asassu nga mamangán kaggída kiya oras nga angngán da. ⁴³Nagásat ya asassu wa ummán kiyán ya kuk-kuwaan na nga danganán naya apu na nu umbet

kitu balay na. ⁴⁴Ay kurug ya nán ku kadakayu nga, ya ummán kiyán na asassu, ay ittu ya pagtarànan na kadatu ngámin na kuw-kuwa na.

⁴⁵Ngamay nu nán natu asassu kiya ur-uray na nga, ‘Mabayág pikam tu apù a magulli,’ nán na, ay se na pagrawtán ngámin datu páda na nga asassu nga lalláki se babbay, ay se na gayatán ya makakkaakkán se yala nga maginglaw. ⁴⁶Ay nu malàdadán kitu apu na nga umbet kiya oras nga akkan na nga am-ammu, ay kurug gala a nga pasilgan natu apu na. Ay se na nga ibulun nin kadatu akkan nasunud da tolay.

⁴⁷Ay ya asassu wa makammu kiya ipàwa naya apu na, ngamay akkan na ikab-kabon, ay abay ya kapanísán na. ⁴⁸Ngamay ya asassu wa akkan makammu kiya ipàwa naya apu na, ay se makàwa ka pan-panda ngala nga ittu ya pakasaplítán na, ay tare ya kapánis na. Ata ad-adu ya namnamáan daya tolay ya idde naya nangipiyáran da ka adu. Ata masápul la ad-adu ya idde naya niddán ka adu ta adu lugud ya nepiyár kaggína,” nán ne Jesus.

Ya agsisibna daya tolay ka uray

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹Ay se na nán manin, “Iyà ay inumbet tà a mamagsisibna kadaya tolay kídi kalawagán ni. Ay piyán ku nu màwa kuma ngin! ⁵⁰Ay màwa nga mapar-parigátan nà pikam, ay magpannakit tà pàrang panda kiya kabalín na. ⁵¹Ay dalínán nu kid gane nu iyà ya makidde kiya napiya nga agbubúlun daya tolay kídi kalawagán ni! May akkan! Ta inumbet tà a mamagsisibna kada tolay. ⁵²Ta manggayát kídi yin, daya limma nga bumalay ay magkakagúra da. Maggaddù daya tallu wa mangagúra kadaya duwa onu maggaddù daya duwa nga mangagúra kadaya tallu. ⁵³Magkagúra ya magama. Ay ummán pe daya magina se daya magkatugángan na babbay,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu bàbànan ne Jesus kadatu tolay ya akkan makelásin kaggína

(Mat. 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴Ay se na manin nán kadatu adu wa tolay, “Nu masingan nu ya alúyut ta magpeyag ka padne sirbútán, ay nán nu win na magudán. Ay ittu kurug ya màwa. ⁵⁵Ay nu magpatúlung ya bal-báli, ay nán nu pe yin na magigáw,

ay ittu pe ya kurug màwa,” nán na. ⁵⁶“Dakayu wa magpì-pìsírib! Ammu nu wa itarusán daya mas-asingan nu ka lángit se oray daya mas-asingan nu kídi kalawagán ni, ngamay taanna, tura nu akkan maawátan daya madama nga mà-màwa ngin na mepanggap kiyà!

⁵⁷Ay taanna, tura nu akkan kappiyánan na panunútan ya pagpíyán nu! ⁵⁸Ay kas pangarígan kiya akibulun nu kiya mangidarum kadakayu wa mameyag kiya kabustigarán nu. Makikappiya kayu kiya kowad nu pikam kiya dálen ta senu akkan nakayu wa idarum min kiya guwes. Ata daya guwes, ay ippan dakayu kadaya agtuturáy, ay daya agtuturáy, ay ibálud dakayun. ⁵⁹Ay kagiyan ku kadakayu nga akkan kayu makalawán nin panda kiya angngidde nu kiya ngámin na pagmulta nu!” nán ne Jesus.

Tu amagpakappoli ne Jesus kadatu bas-básul da

13 Ay kitun na oras, ay uwad da nga tolay kitúni ya nagpipílit ke Jesus mepanggap kadatu iGalilea nga magbasu wa pinapatay ne Pilato, nga nekibug na tu dága da kitu dága datu pagbasu da ke Dios nga áyam. ²Ay nán ne Jesus kaggída, “Ay ya piyán nu wa kagiyan, ay ab-abay ya básul datun na iGalilea ngam daya duddúma nga iGalilea gapu ta ummán kitun tu netattay da? ³May akkan! Ta kagiyan ku kadakayu, nga nu akkan kayu wa makappoli kadaya bas-básul nu, ay matay kayu ngámin pe ya ummán kaggída. ⁴Ay nán nu kid pe a nga ad-adu ya básul datu sangapúlu se walu nga natay kane marbaán da kitu alingúdu pà nang nga balay ka Siloam may ngámin daya duddúma nga iJerusalem. ⁵May akkan! Ta kagiyan ku kadakayu, nga nu akkan kayu wa makappoli kadaya bas-básul nu, ay matay kayu ngámin pe nga ummán kaggída.”

⁶Ay se na la nga kinagi idi nga pangárig nga nán na, “Kiya kamulán naya isa nga tolay, ay atán pe ya káyu wa gígus nga nemúla kitúni. Ay mawe na peyang nga sùbangán nu atán da nga búnga na, may áwan nala oray isa. ⁷Ay tútu nán na kitu tolay ya pagtarànan na kitu kamulán na, ‘Ay mapaanna yán, ay mekalu dagun ku win na makasù-sùbáng ka búnga nedi ya káyu, ay áwan ku pikam nasingan na búnga na oray isa ngala,’ nán na. ‘Napiya ngala ngin nu tappuwan mu win, ta kenga ngala ya lusà,’ nán na. ⁸Ngamay nán natu magtarakan kitu lusà na, ‘Apu, ditaan ta la pikam ka matangadagun ta ramanán ku wa kurobán ya lebut na se ku la payán ka pamadam-ag. ⁹Ay nu magbúnga nu isa dagun, ay akkan ta

pikam ma ilang, ngamay nu páda na ngala nga áwan, ay ilang ta ngala ngin,' nán na," nán ne Jesus.

Tu inangngágas ne Jesus kitu babay ki algaw wa aggiimáng

¹⁰ Ay kitu isa ngalgaw wa aggiimáng, ay magtùgud manin ne Jesus kitu isa nga sinagoga. ¹¹ Ay uwad pe isa nga babay kitúni nga pinagtakit áran ka sangapúlu se walu dagun nin. Ay magkakattu gapu kitu sinakit na. Ay akkan tutu wala makapagtúnung nga magsíkád. ¹² Ay kane masingan ne Jesus, ay pinalbet na se na nán kaggína, “Babay, maagásan ka ngin kiya sinakit mu!” nán na. ¹³ Ay se na la nga inimmán tu babay, ay pagkilát tala nga natúnung pe yin tu agsíkad na. Ay tútu dinay-dáyaw na nge Dios.

¹⁴ Ngamay nalùsaw tu apu kitu sinagoga gapu kitu inangngágas ne Jesus kitu algaw wa aggiimáng. Ay tútu nán na kadatu tolay, “Annam ngalgaw ya aggubra nu, ay ittu yán ya mabalin nu ya umbet ta magpaágas nga akkan nu wa ipàmu kiya algaw wa aggiimáng!” nán na. ¹⁵ Ngamay summungbát te Apu Jesus nga nán na, “Dakayu wa magpì-pimáru! Akkan nu nád da ipalawán kiya kurál se nu umang nga ipenum daya asnu nu kiya algaw wa aggiimáng? ¹⁶ Ay idi nga babay nga gakagaka natu Abraham, ay sangapúlu se walu dagun na ngin na pinagtakit ne Sairu. Akkan ku nád masápul la agásan oray ked algaw wa aggiimáng?” nán na. ¹⁷ Ay gapu kitu inagsungbát ne Jesus, ay nabàla ngámin datu mangalùsaw kaggína. Ngamay ngámin datu tolay, ay magpatag da gapu kadatu nakas-kasdáaw nga kuk-kuwaan na.

Ya pangárig ne Jesus panggap kiya pangiturayán ne Dios

(Mat. 13:31-33; Mar. 4:30-32)

¹⁸ Ay nán manin ne Jesus, “Nágan naya kearígán naya pangiturayán ne Dios? Nágan nád naya mabalin na pangiarígán ku? ¹⁹ May iárig ku ka bì-bitì a bukal kaykayu nga mustása nga nemúla naya isa nga tolay kiya kamulán na. Ay nagbalin ka abay káyu kane umabay, ay agsùbútán daya an-anù datu pas-pasanga na,” nán ne Jesus.

²⁰ Ay se na manin nán kaggída, “Nágan nád pikam ya pangiarígán ku kiya pangiturayán ne Dios? ²¹ Ummán pe kiya pamalbád nga oray nu bittì

ala ya inalà naya babay nga ikibug na kiya arína, ay pinalbád na ngámin oray adu tu arína nga nekibugán na,” nán na.

Ya mepanggap kiya bittì se ya abay ya gagyangán

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Ay nagsib-síbal le Jesus kadatu il-ileli se kadatu babbabalay nga nagtù-tùgud kitu inammeyag na ka Jerusalem. ²³ Ay uwad nagsaludsud kaggína nga nán na, “Apu, bittì ya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán na.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída,” ²⁴ Ipílit nu ya kabailán nu wa lumná kiya bittì a gagyangán. Ta kurug ga adu daya tolay ya maminya nga lumná kiyán ngamay akkan da nga makalnà. ²⁵ Ata nu gipán naya bumalay ya gagyangán na ngin, ay oray nu mamù-muorán kayu kiya lasi nga makilukát nga nán nu, ‘Apu, ilukát nakami mán,’ nán nu, ay nán na pe kadakayu nga, ‘Akan takayu wa am-ammu ay se kawà naya naggayatán nu ta!’ nán na. ²⁶ Ay nán nu manin pe kaggína, ‘Nepangán kami se nepagin-inum kami mà kikaw! Ay nakatù-tùgud ka pe kadaya il-íli mi!’ nán nu. ²⁷ Ay nán na manin na sumungbát kadakayu, ‘Akan ku ammu ya naggayatán nu! Magtálaw kayu, dakayu wa tolay ya nadakè kuk-kuwaan!’ nán na.”

²⁸ “Ay dakayu win nu iya angngituráy ne Dios sin nu kuwa, ay nu malágib nu de Isaac se Jacob se Abraham se datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga atán nin kiya pangiturayán ne Dios, ay magngar-ngarasiyat kayu wa makas-asangit, ta nelasi kayu!” nán na. ²⁹ “Ay adu wa tolay ya magsasábat ta maggayát kiya ngámin giyán kídì kalawagán. Ay se da ngámin maggan-gánas sin kiya pangiturayán ne Dios. ³⁰ Ay atán daya tolay ya magkuna nga aggída ya munna nga makalnà kiya pangiturayán ne Dios ngamay mapuddi da. Ay atán daya mapuddi nga ittu daya mapunna nga makalnà.”

Sinangítán ne Jesus datu iJerusalem

(Mat. 23:37-39)

³¹ Ay kitun kam ma oras, ay uwad datu Pariseo wa inumbet. Ay nán da ke Jesus, “Magkaru ka nga mawe ta asippatayan naka nge Herodes!” nán da.

³²Ngamay nán na, “Mawe nu ikagi kiyán na nadakè a tolay, nga akkan nà pikam ma magal-alit, ta magpatálaw wà pikam kadaya ar-áran. Ay mangágas sà pe kadaya magtatakit nán nu, ay túya makàlu wà pikam se yala mabalin daya ubraan ku,” nán na. ³³“Ngamay masápul la itúluy ku ya ammeyag ku ka Jerusalem kídi se kaláwa, ay oray pe nu tangalawán. Ta akkan na rumbang nga di Jerusalem ya katayán ngámin daya nebon ne Dios,” nán ne Jesus.

³⁴“Dakayu wa iJerusalem, dakayu wa nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios se nagtùtò kadatu nebon na kadakayu, namin-adu wà in nga tagge yala nga mangalmung kadakayu nga ummán kiya angngalukup naya isa nga úpa kadaya pippíyà na. May maddi kayu,” nán na. ³⁵“May kídi yin, ay akkan pagan-anu ne Dios sin ya Templo nu. May ya makagì ala kadakayu, ay akkan dà in masingan panda kiya akasingan nu manin kiyà nga ittu yanin ya agkuna nu win ka, ‘Madáyaw ya inumbet ta Nebon ne Apu kanedi!’ nán nu,” nán ne Jesus kadatu iJerusalem.

Tu nepangán ne Jesus kitu balay naya isa nga Pariseo

14 Ay kane isa ngalgaw wa aggiimáng, ay inaptán da nge Jesus nga mawe mepangán kitu balay naya isa nga agturáy daya Pariseo. Ay datu tolay ya mangalùsaw ke Jesus, ay sè-siiman da. ²Ay uwad pe kitúni ya laláki ya lummanát ngámin ya baggibaggi na nga atán ki àráng ne Jesus. ³Ay tútu nagsaludsud de Jesus kadatu maragtùgud ki lintag se datu Pariseo nga nán na, “Umannúgut nád ki lintag tada ya mamabílag ka tolay ki algaw wa aggiimáng wànu akkan?” nán na. ⁴Ngamay akkan da nagun-úni. Ay tútu inimmán ne Jesus tu laláki se na inagásan se na la nga pinapan nin.

⁵Ay nán ne Jesus kaggída, “Ay nu rán nala nga mepisù ki abbut ya asnu onu báka naya isa kadakayu kiya algaw wa aggiimáng, ay akkan nu nád da karuwan na mawe ilawán?” nán na. ⁶Ngamay áwan da ngala nga nesungbát kaggína ka mepanggap kadedi.

⁷Ay kane masingan ne Jesus nga magpásipásil datu naaptán kadatu agtugawán datu nangátu wa tolay, ay nán na nga nagpangárig kaggída ngámin, ⁸“Nu atán magapat kadakayu kadaya paggaattawán, ay akkan nu ittu pil-pilíyan ya agtugawán daya nangátu wa tolay, ta get nu atán na nangà-ngátu may dakayu wa inayabán da. ⁹Ay nu umbet tu bumalay ya

nagapat kadakayu wa duwa ay se na la nán nga, ‘Aggína ya pagtugawan ku kídi nga tugaw,’ nán na, ay mabàla kayu, ay se kayu magtugaw kiya tugaw daya kababaán na tolay. ¹⁰Ngamay nu maaptán kayu, ay magtugaw kayu kiya agtugawán daya kababaán na tolay. Ay díkod nu umbet ya bumalay nga nagapat kadakayu ay get nán na, ‘Opun, magtugaw ka kod kídi nga napi-piya nga tugaw,’ nán na, ay mepangátu kayu ki àráng daya páda nu nga sangáli. ¹¹Ata ngámin daya mangingátu kiya katutolay da, ay mebaba da, ay ngámin daya mangibaba kiya katutolay da, ay mepangátu da,” nán ne Jesus.

¹²Ay nán pe ne Jesus kitu nanangaáli kaggína, “Nu magpakán ka wànu magsay-am ka, ay akkam aptán daya opun mu onu daya wawwágim, wànu daya pan-panem, wànu daya babànéng nga keliyám. Ata aptán daka pe. Ay nu mapakuna, ay mabayádan ka kitu kinuwám kaggída. ¹³Nu magsay-am ka, ay aptám daya napubri se daya sirbádu, ay se daya magdapepe se daya kúláp. ¹⁴Ay díkod nagásat ka ta akkan da makasubálit kikaw. Ay masubalítán ka nu lumtu ngámin daya natay nga namáru wa tolay,” nán ne Jesus.

Tu pangárig ne Jesus panggap kitu tolay ya mamadumag ga magsay-am

(Mat. 22:1-10)

¹⁵Ay kane magína natu isa nga tolay ya nepagtutúgaw kitu giyán tebol yán nga kinagi ne Jesus, ay nán na kaggína, “Nganna agpà ya inaggásat daya meráman na mepaggan-gánas kiya pangiturayán ne Dios!” nán na.

¹⁶Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Uwad laláki nga mamadumag ga magsay-am. Ay tútu nagapat ka adu wa tolay. ¹⁷Ay kane din tu algaw wa agsay-am da ngin, ay nepàrob na tu asassu na nga mawe magayáb kadatu naaptán nga nán na, ‘Umbet kayun ta nakasagána ngámin nin!’ nán na. ¹⁸Ngamay nagpambár da ngámin. Ay nán natu nunna, ‘Nakagátang ngà ka lusà, ay masápul la umang ngà a sinnan. Ay túya dispinsáran nà ala ta akkan nà makalbet,’ nán na. ¹⁹Ay nán pe natu isa, ‘Gummátang ngà ka sangapúlu wa toru wa báka, ay masápul la umang ngà ipádas da nga pagubra. Ay túya pakawanan nà agpà ala gane,’ nán na. ²⁰Nán pe manin tu isa, ‘Apangngatáwa ngà, ay túya akkan nà makalbet,’ nán na.

²¹ Ay díkod nagulli kammin tu asassu se na nekagi kitu apu na ngámin tu kinagi datu tolay. Ay tútu nadakè tu uray natu apu, se na nán kitu asassu na, ‘Magkaru ka nga mawe kadaya kalsáda se dálen kiya íli, ta alá mu daya napubri, daya magdapepe, daya kúláp, ay se daya pílay,’ nán na. ²² Ay kane magulli tu asassu, ay nán na kitu apu na, ‘Apu, kinuwa ku win tu nebon mu ngamay nalawág kammala pikam ya áwan tolay kiya balay!’ nán na. ²³ Ay tútu nán manin tu apu kitu asassu, ‘Mawe ka lugud kadaya dadakkal la kalsáda se dal-dálen se muda píltan na aptán daya tolay, ta senu mamasatsat da kiya balay ku. ²⁴ Ay nán ku kadakayu nga áwan kadatu nunna nga apat ku ya makaramán kiya nesagánà ki say-am,’ nán na,” nán ne Jesus nga nagpangárig.

Ya masápul la kuwaan naya maminya nga kumíwid ke Jesus

(Mat. 10:37-38; 5:13; Mar. 9:50)

²⁵ Ay kane mawe ye Jesus sin, ay adu tutu wala datu tolay ya gumun-gunud kaggína. Ay nagbaliwág nga umàráng kaggída se na nga nán, ²⁶ “Ya tolay ya maminya nga kumíwid kiyà ngamay pà-pàgan na daya ama na se ina na, se ya atáwa na se daya annánà na, se ngámin wawwági na se ya baggi na may iyà, ay akkan na rabbang ya magbalin ka pasúrut ku. ²⁷ Ata akkan kurug ga makapagbalin ka pasúrut ku ya tolay nga akkan na bugtúngan ya krus na. Ay masápul pe nga mebulun peyang kiyà.

²⁸ Ata ya maminya nga kumíwid kiyà, ay masápul la lam-lamtan na pikam ya kapàyanán na, nga ummán kiya aglam-lammat naya tolay nga magpalánu mangipasíkad ka balay na. Masápul bil-bilángan na pikam ya pirà a gastuwan na, ta senu ammu na nu maanáy ya pirà na wànu akkan panda kiya kabalin naya balay na. ²⁹ Ata nu tagapà-pàdà ala nga akkan na nga kappiyánan na lam-lamtan, ay se na nga akkan mabalin, ay paásan ngámin daya makasingan kaggína ³⁰ nga nán da, ‘Tagapà-pàdà ala ya tolay kiyán, ay akkan na nga mabalin!’ nán da kaggína,” nán ne Jesus.

³¹ “Ay ummán pe kiya isa nga ári nga nakasuldádu ka sangapúlu ríbu. Ay nu atán duwa púlu ríbu wa suldádu naya isa nga ári nga kalínga na, ay dam-damdaman na pikam nu annung na ya makigubát kiya kalínga na

---

14:27 Ya krus nga nán na kídi, ay mabalin na daya kapal-palakkán na gapu ke Jesus. Arig bugtúngan ta ya krus ta nu iturdán tada dayán.

nga ári. ³²Ay nu mammuwán na nga akkan na nga maábà, ay mangibon kadatu tolay na ka umang nga makikappiya kitu isa nga ári. ³³Ay díkod masápul la ummán pe kiyán ya aglam-lammat naya isa nga tolay ya maminya nga kumíwid kiyà. Ata nu atán pikam ma sabáli nga pà-pàgan na may iyà, ay akkan makapagbalin ka tolay ku,” nán na.

³⁴“Ya asin, ay adu surbi na, ngamay nu mippà ya apet na, ay áwan na surbi yin, áta akkan ta pe mepatoli yin ya apet na. ³⁵Ay áwan na pe surbi kiya lusà ta maddi pe nga pamadam-ag, nu di lugud da mippà ala ngin. Ay awátan din daya makagìna daya magìna da,” nán na.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kadaya maragbásul

(*Mat. 18:12-14*)

15 Ay kitu isa nga algaw, ay nawe datu maragbásul se datu magpab-pabáyad ka buis nga maggìna kadatu kag-kagiyan ne Jesus. ²Ay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag daya Judyu, ay nagur-urímam da nga nán da, “Sinnan nu kod ya tolay kiyán! Tura na atangyaan daya maragbásul se meduwa pe ya mangán kaggída!” nán da.

³Ay tútu nán ne Jesus kaggída nga nagpangárig, ⁴“Ay kas pangarìgan, ya isa kadakayu ay atán na magatut ta karneru na, ay se nawagwag ya isa. Nágan nád naya kuwaan na, nu di na panáwan datu siyám púlu se siyám kitu pagpastuwán na se la mawe ya magsápul kitu isa nga ummawan panda kiya akasmà na kaggína!” nán na. ⁵“Ay nu masma na, ay bugtúngan na ta maganggam pà nang. ⁶Ay nu dumatang kitu balay da, ay ayabán na ngámin datu ù-opun na se datu keliyán na, ay se na nán kaggída, ‘Maggan-gánas tada ta nasuwà ku kammin tu karnerù a nawagwag,’ nán na. ⁷Ay ikagì kadakayu nga ummán pe kídì ya màwa ka lángit. Nagà-gánas ya agpatag daya ilángit nu makappoli ya isa nga maragbásul kadaya bas-básul na ngam ya agpatag da kadaya siyám púlu se siyám nga áwan da pakappoliyán,” nán na.

⁸“Ay ummán pe kiya isa nga babay ya atán sangapúlu wa drakma na nga pinaláta, ay se turán na ngala nga netalàta ya isa ka balay da. Ay díkod ya kuwaan na, ay manibat ka pingki se na kappiyánan na sapúlan. Ay kagedán na nga kappiyánan tu balay da panda kiya akasmà na. ⁹Ay nu

---

15:8 Ya drakma ay ittu ya pirà da kitun. Ya sangapúlu nga drakma, ay ittu ya suwildu da kitun ki isa ngalgaw.

masmà na ngin, ay idámag na kadaya ù-opun na se keliyán na se na nán kaggída, ‘Mepaganggam kayu kiyà ta nasuwà ku win tu pinalàta a netalàta ku.’ ¹⁰ Ay ikagì kadakayu wa ummán pe kiyán ya agganggam daya anghel ne Dios nu makappoli ya isa nga maragbásul kadaya bas-básul na,” nán na.

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kitu nanglemang nga an-anà

¹¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Atán tolay ya dudduwa daya annánà na. Ay laláki da nga duwa. ¹² Ay nán natu udiyán kitu ama da, ‘Ama, iddem kiyà in daya ingánim kiyà kadaya kuw-kuwám,’ nán na. Ay díkod kinípát natu ama da datu kuw-kuwa na kaggída nga duwa.

¹³ Akkan nabayág, ay neláku natu udiyán ngámin datu kípát na nga kuw-kuwa. Ay se yala nga nawe nanglemang ka adayyu wa íli. Ay nebárabárang na ngámin tu naglakúwán na kadatu ngáni na. ¹⁴ Ay kane mammin na tutu wala ngámin nin, ay ittu pe tu naggulát tu íli nga napannán na. Ay díkod ittu tu akasápul na ngin kadatu masápul na. ¹⁵ Ay tútu nagasassu kitu isa nga tolay kitúni nga íli. Ay díkod inalà na ka pára pakkán ka ábuy. ¹⁶ Ay nu mabalin kuma ngala, ay mangán kitu angag ga mepakkán kadatu ábuy, áta akkan da iddán ka kanan na.

¹⁷ Ay díkod napagmut na tu uray na, ay nán na, ‘Napi-piya kadatu pillu ne Ama, ta mangán da ka kustu, ay nasurù pikam ya mepakkán kaggída. May iyà, ay atán nà ala kídi nga magbisibisin,’ nán na. ¹⁸ Ay tútu nán na, ‘Magulli yà kammin ke Ama ta nán ku wala nga, Ama, nakabásul là ke Dios se kiya biyáng mu. ¹⁹ Ay akkan nà in mebíláng ka an-anà mu, may alà nà ala ngin ka isa nga pilluwam,’ nán na nga naglam-lammat. ²⁰ Ay tútu nagrabbuwát tin na magulli kammin kitu ama na.

Ay kitu adayyu pikam kitu balay da, ay nasingan tu ama na ngin. Ay nakalakkán pà nang kaggína. Ay díkod nanagtág tu ama na nga summabat kaggína, ay se na ginàbal la inummàán tu an-anà na. ²¹ ‘Ay Ama!’ nán na. ‘Nakabásul là ke Dios se kiya biyáng mu! Ay akkan nà mekari yin nga an-anà mu! Ibíláng nà ala ngin ka isa kadaya pilluwan mu,’ nán natu an-anà. ²² Ngamay tu ama na ay kirrawán na datu asassu na nga nán na, ‘Magkaru kayu nga mangilbet kadatu kapiyaán na bádu, ta ibádu nu kaggína. Ay sangkilattán nu pe se sapatúsán nu pe,’ nán na kadatu asassu na. ²³ ‘Ay mawe nu tàman tu pinalúmang ga urbun báka ta partiyán tada

ta magsay-am tada. Maggan-gánas tada ²⁴ ta ya an-anà ku wi, ay nebílang ku wa natay yin may linumtu kammin, ay nawagwag may nasapúlán kammin,’ nán na. Ay tútu negayát tin tu aggan-gánas da.

²⁵ Ay tu manákam ma an-anà, ay uwad kitu tálun da. Ay kane mabuwà in, ay nagina na datu magtutukár kane umad-adanni kitu balay da. Ay díkod nammuwán na nga magsasála da. ²⁶ Ay tútu kirrawán na tu isa kadatu asassu da se na sinaludsud kaggína nu nágan natu màwa. ²⁷ Ay nán natu asassu, ‘Nagulli kammin tu wagim!’ nán na. ‘Ay ya ama mu, ay pinaparti na tu pinalúmag ga urbun báka ta napalbet na kammin ya an-anà na nga sibbiyág ga áwan na nga nà-nàwaán,’ nán natu asassu.

²⁸ Ay díkod nalüsaw tu manákam ma an-anà, ay maddi yin na lumnà kitu balay da. Ay tútu ummúlug tu ama na nga mawe ya manganannay kaggína. ²⁹ Ngamay nán na kitu ama na, ‘Ama, nabayág gà in na magiubra kikaw nga ummán ka asassum, ay áwan ku wa di nekurug kadaya ngámin na nebobobon mu kiyà. Ay áwan mu pikam ma nidde kiyà oray isa ngala kadaya urbun kalding ka pagayabán ku kadaya ù-opun ku nga maggan-gánas. ³⁰ Ay kane lumtuwád ya an-anà mu wa nangibárabarang kadaya kuw-kuwám gapu kadaya put-púta, ay pinaparti mu tu pinalúmag ga urbun báka!’ nán na.

³¹ Ay tútu summungbát tu ama na nga nán na, ‘Ugu, ikaw, ay akkan ka nga magalialit ki giyán ku wi. Ay ngámin daya kuw-kuwà, ay kuw-kuwa muda pe yin. ³² Ay ya wagim ma nebílang ku ka natay yin, ay linumtu kammin, nawagwag may nakaltuwád kammin. Ay túya rabbang na nga maggan-gánas tada!’ nán natu ama da,” nán ne Jesus.

16 Ay uwad manin pe ya kinagi ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Uwad nabánang nga laláki ya nangalà ka pakammuwan na kadatu kuw-kuwa na. Ngamay atán pipílit nga pagdaggayán natu tol原因 datu kuw-kuwa na. ² Ay díkod pinaayabán na se na nán kaggína, ‘Atán naginà nga mepanggap kikaw. Ipatullim ngámin na lista datu nepakargù kikaw ta akkan ka ngin napiya nga pangipiyáran kadaya kuw-kuwa ku!’ nán natu apu.

³ Ay tútu nán natu laláki kitu ur-uray na, ‘Nágan nád ya kuwaan kun, ay ikkatan nà in ya apù! Ay akkan kun mabaal ya magkuwa, ay mìpat tà pe ya kummádang!’ nán na. ⁴ ‘Ay! Ammù in ya kuwaan ku ta senu adu daya tol原因 ya mayát mangobung kiyà nu maikkát tà kiya pagubraán ku!’ nán na. ⁵ Ay díkod tu kinuwa na, ay tinaggisa na nga kirrawán ngámin datu

tolay ya nakaútang kitu apu na. Ay nán na kitu napunna, ‘Piga ya útang mu kiya apù,’ nán na. ⁶‘Magatut láta nga denu,’ nán natu nakaútang. ‘Ye idi tu lista natu útang mu. Magtugaw ka ta ippáy mu ka limma púlu ngala!’ nán natu tolal ya pangammuwan. ⁷Ay nán na manin kitu isa, ‘Ay ikaw, piga ya útang mu,’ nán na. ‘Magatut ta kaban baggát,’ nán natu mekàduwa. ‘Ye idi tu lista natu útang mu. Kuwaan mu wala ka walu púlu wa kaban!’ nán na.

⁸Ay díkod pinatag natu apu tu kinasírib natu pakammuwan na nga akkan na mabalin na mapiyár rin. Daya tolal kídi ya kalawagán nga akkan mangurug ke Dios, ay nasírib da nga mangwa ka pamuspúsán da may daya mangurug. ⁹Ay túya ikagì kadakayu wa usaran nu ya kinasírib nu wa magusár kiya pirà nga makikopun kadaya tolal. Ay nu áwan usár naya pirà in, ay e Dios ya mangalà kadakayu gapu kiya kinamáru nu kadaya tolal,” nán ne Jesus.

¹⁰“Ay daya mapiyár kadaya bibitti a bánag, ay mapiyár da pe kadaya dadakkal la ban-bánag. Ay daya akkan na mapiyár kadaya bibitti a bánag, ay akkan da pe ya mapiyár kadaya dadakkal la ban-bánag. ¹¹Ay nu akkan ka nga mapiyár kadaya kuw-kuwa kídi kalawagán, ay mapaanna lugud ya angngipatarakan ne Dios kikaw kiya kurug ga kinabànéng! ¹²Nu akkan nu ammu wa tarànan daya kuw-kuwa naya sabáli tolal, ay akkan nu wa innanamán na ipatarakan ne Dios kadakayu ya ipakin-kuwa na kadakayu nu kuwa.

¹³Awan tolal ya makapagsirbi kiya duwa nga apu. Ata nu pàgan na ya isa, ay lùsawan na ya isa. Ay nu namáru kiya isa, ay irupat na tu isa. Ummán pe kiyán, akkan ta mapagbulun ya amminya ta ke Dios se iya amminya ta kiya kinabànéng,” nán ne Jesus.

¹⁴Ay tútu paásan datu Pariseo wa nakagína kaggína, áta pirà ya pà-pàgan da. ¹⁵Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Dakayu daya tolal ya magpì-pimáru, ngamay ammu ne Dios daya ngámin na lam-lammat nu. Ata daya ummán kadayán na pàgan pànéng daya tolal, ay lùsawan ne Dios.

¹⁶Datu lin-lintag ga nesur-súrát natu Moses se ngámin na nesur-súrát datu pagbàbànéng ne Dios kitun, ay ittu datun daya kur-kurugan nu panda kitu kakowad natu Juan na marammawtisár. Ngamay kadedi yin, gapu ta nebàbànéng nin ya Napiya nga Dámag panggap ki angngituráy ne Dios, ay magpásipásil lin daya maminya nga meráman. ¹⁷Ngamay oray

nu mapakuna, ay akkan wayya nga áwan surbi yin datun na lin-lintag. Nalà-lapat tala a ya kadadál naya lángit se ya kalawagán may iya kippà naya oray isa kadatun na lin-lintag,” nán na.

¹⁸“Ay ngámin daya lalláki nga mangigsán kadaya attáwa da, ay se da nga mangatáwa ka sabáli, ay bílang da ya dumaládag. Ay ummán pe ya laláki nga mangatáwa kadaya nagadiyán na babbay, ay bílang da pe ya manaládag,” nán na.

Ya mepanggap kitu nabànéng nga laláki se Lazaro

¹⁹Ay nán manin ne Jesus, “Uwad isa nga nabànéng nga laláki nga napiya tutu wala ya kawakawas na, ay namit peyapeyang pe daya kanakanan na. ²⁰Ay uwad pe ya isa nga nakal-allà nga laláki nga Lazaro ya ngágan na. Rinasarasa ngámin ya baggi na. Atán kitu lalásígán natu abut tu balay natu nabànéng, ²¹ta magin-indag kitu pagibugtaán natu bànáng kitu tebol na, ta ittu tu kanan na. Datu átu, ay umbet da nga dil-dílán datu rasa na.

²²Ay kane din matay idi ya nakal-allà, ay nippan datu anghel kitu giyán ne Abraham ka lángit. Ay kane matay pe tu nabànéng, ay netaman da. ²³May nippan ka impiyernu. Ay atán na magrig-rígát kitúni. Ay kane maglángad, ay nasingan na de Abraham se Lazaro wa magtag-taging kitu adayyu pànéng nga giyán. ²⁴Ay tútu kinumraw wa nán na, ‘Ama Abraham, kalakkán nà agpà. Bonam mán ne Lazaro wa mangidsam kiya untù naya kurimang na ta pansam na kiya díla, ta senu malnawán. Ata mapar-parrangán nà pànéng kídí ya maggatagatang nga apuy,’ nán na. ²⁵Ngamay nán ne Abraham kaggína, ‘Ugu, dam-damdamman mu wa kitu kasibbiyág mu pikam, ay napowad mu ngámin daya pà-pàgan mu wa kuw-kuwa nga akkan na ummán ke Lazaro wa kù-kùlelà tu biy-biyág na. Ngamay kídí yin, ay atán kídí nga maggan-gánas. May ikaw, ay atán ka kiyán na magrig-rígát. ²⁶Ay akkan nala tittu dayán, áta atán nagbàtán tada nga áwan nala nga mabalin na dalenan. Ay áwan makálà mawe kiyán kadaya atán kanedi, ay áwan pe makálà kadaya atán kiyán na umbet kanedi,’ nán na.

²⁷Ay tútu nán natu nabànéng, ‘Ama, makim-imallà à lugud kikaw ta ibon mu agpà e Lazaro ka balay ne Ama nga ²⁸giyán pikam datu limma nga wawwági a lalláki ta senu makagiyánan nada, ta senu akkan da pe mippan kídí giyán na kapar-parigátan,’ nán na. ²⁹May nán ne Abraham

kaggína, ‘Atán datu nesur-súrát natu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios. Ginán da kuma ngala datun,’ nán ne Abraham. ³⁰ Ay nán manin tu nabànáng, ‘Ama Abraham, akkan umanáy datun. Ngamay nu atán nin ya lumtu kadatu natay ya umang nga mangagi kaggída, ay makappoli da kadaya bas-básul da,’ nán na. ³¹ Ngamay nán manin ne Abraham kaggína, ‘Ay nu akkan da nga kurugan datun na nesur-súrát natu Moses kadatu libru na se datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay akkan da pe ya mangurug oray atán ya lumtu,’ nán ne Abraham,” nán ne Jesus.

Ya mepanggap kiya básul se iya angngurug

(Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)

17 Ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Ngámin tolay ay mapar-parò da nga magbásul, ngamay daya mangipar-parò kiya isa nga tolay kiya pakabasúlán na, ay mangallakallà da ngala. ² Ay napì-piya ngala kiyán na tolay nu mabissinán ya bùlaw na ka abay batu, ay se yala mepisù kiya kadalmán naya bebay, may iya mangipar-parò kadaya nababa nga tolay ya mangurug kiyà. ³ Ay túya masápul la magannád kayu.

Ay nu makabásul ya kabulun mu kikaw, ay al-alngán mu. Ay nu makappoli, ay pakawanam. ⁴ Oray nu mamin-pittu wa makabásul kikaw kiya isa ngalgaw, ay se nu appoliyan nada kammin, ay pakawanan mu,” nán ne Jesus.

⁵ Ay tútu nán datu apostoles ke Apu Jesus, “Pabilgam ya angngurug mi,” nán da. ⁶ Ay tútu, nán ne Apu Jesus kaggída, “Nu atán angngurug nu nga oray ummán kiya kabitti naya bukal mustása, ay mabalin nu wa nán kiya sicomoro wa káyú, ‘Bàdútam ya arutáng mu ta imúlam kammin kiya bebay,’ nán nu, ay ikurug nakayu,” nán na.

Ya masápul la kuwaan naya magsirbi ke Dios

⁷ Ay nán manin ne Jesus, “Ay kas pangarígan nu atán asassu nu, karuwan nu nád panganan nu umbet ta gayát ta nagarádu onu nangipastor kadaya karneru nu? ⁸ Akkan a, nu di nu pikam ma bonan na magsagána ka panggidám nu. Ay paduy-agán kayu pe kaggína panda kiya kabalin nu wa mangán. Ay se nu wala nga panganan nu mabalin kayu mangán. ⁹ Ay

oray nu kinuwa natu asassu nu ngámin datu nepàwa nu, ay akkan kayu wa magiyáman kaggína.

¹⁰ Ay ummán pe kadakayu, nu mabalin nu kuwaan ngámin daya neblin kadakayu, ay nán nu kuma nga, ‘Ur-úray kami yala nga asassu ta tittu ya mepàwa kadakami ya kuwaan mi,’ nán nu din,” nán na.

Tu nangngágas ne Jesus kadatu sangapúlu wa naglappang

¹¹ Ay kitu ammeyag ne Jesus ka Jerusalem, ay manalen kitu nagbátan Samaria se Galilea. ¹² Ay kane dumatang kitu isa nga babalay, ay uwad da nga sangapúlu wa tolai ya naglappang nga summabat kaggína, ngamay nagsisikád da ngala kitu ad-adayu. ¹³ Ay nán da nga nesáraw kaggína, “Apu Jesus, kalakkán nakami!” nán da. ¹⁴ Ay kane masingan ne Jesus da, ay nán na kaggída, “Mawe kayu win na magpassingan kadaya pappádi,” nán na.

Ngamay kitu kowad da pikam kitu dálen da nga mawe, ay ummawan nin datu lappang da. ¹⁵ Ay kane masingan natu isa tu baggi na nga naagásan nin, ay nagulli kammin kitu giyán ne Jesus, ay se na dinay-dáyaw we Dios. ¹⁶ Ay se yala nga nagpalintud se nagukkab kitu àráng ne Jesus nga nagiyáman kaggína. Ay itun na tolai, ay iSamaria. ¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Di mà sangapúlu tu naagásan? Kawà nád tu giyán datu duddúma? ¹⁸ Taanna, tura áwan nagulli nga nagiyáman ke Dios nu di ikaw wala nga agtangelí!” ¹⁹ Ay se na ngala nán kaggína, “Gumnikát ka ta mawe ka ngin, ta naagásan ka ngin gapu kiya angngurug mu,” nán na kitu tolai.

Ya mepanggap kiya anggayát naya angngituráy ne Dios

(Mat. 24:23-28, 37-41)

²⁰ Kitu isa ngalgaw, datu duddúma kadatu Pariseo ay nagsaludsud da ke Jesus nu nungay naya anggayát naya angngituráy ne Dios. Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Awan nu masingan na pangimaddán nu kiya ilalbet naya angngituráy ne Dios. ²¹ Ay áwan ya makapagkuna nga, ‘Atán kídi!’ onu, ‘Atán kannán!’ Ata atán nin kadakayu,” nán na.

²² Ay nán na manin kadatu tù-tùgúdán na nga, “Umbet ya algaw wa piyán nu wa akasingan kiya angngituráy ku wa nengágan da kitun ka

An-anà Tolay, ngamay akkan nu masingan pikam. ²³ Ay kiyán na algaw, ay atán kadaya tolay ya magkuna kadakayu ka, ‘Atán nin kídí!’ onu, ‘Atán nin kannán!’ nán da. May akkan kayu maw-awe. Akkan nu kurugan ya nán da,” nán na. ²⁴ “Ata ya kàwaán naya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ummán kiya kàwaán na kilát nga nu kumilát, ay magwada ya magpingipíngit. ²⁵ Ngamay masápul pikam ma nagbal-baláki ya kapar-parigátan ku se akkan dà pagan-anu daya inagkodi.

²⁶ Ay nu nágan datu kinuw-kuwa datu tolay kitu kakowad tu Noa, ay ummán pe kadatun ya kuk-kuwaan daya tolay kiya ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁷ Ata datu tolay kitun, ay nangán se naginum da, ay se naggaattáwa da panda kitu nelalnà natu Noa kitu abay tutu wala nga biray na. Ay kane makalnà in, ay nìsab na pe yin tu nagdallis. Ay ittu tu nangrápun kaggída.

²⁸ Ay màwa pe datu páda datu kinuw-kuwa datu tolay kitu kowad pikam natu Lot. Makak-akkán se maggiinum, ay se magalalláku se makagat-gátang, ay se makamul-múla se makabalabalay datu kuk-kuwaan da. ²⁹ Ngamay kane likud tu Lot ta nagtálaw ka Sodom, ay nagudán ka apuy se asufre, ay ittu tu nangrápun kadatu iSodom.

³⁰ Ay ummán pe kadayán daya mà-màwa nu iya algaw wa ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³¹ Ay kiyán na algaw, daya atán kadaya atap daya balay da, ay akkan da wayya makolug gin na lumná a mawe mangalà kadatu kuw-kuwa da. Ay ummán pe kadaya atán kadaya pagkuw-kuwaán da, ay akkan da ngin mabalin ya mawe kadaya babalay da. ³² Ay dam-damdamman nu tu nàwa kitu atáwa natu Lot kitun. ³³ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da kampela ngin nin, ay tu dayán daya mewágà. Ngamay ngámin daya akkan magkikenga kiya biyág da, ay tu dayán daya akkan na mewágà.” ³⁴ Ay nán manin ne Jesus, “Nu iyán na gabi, ay atán duwa tolay ya magallay. Málà ya isa, ay mabansi ya isa kiya idda da. ³⁵ Ay páda na pe kadaya duwa nga babay ya magirid. Málà ya isa, ay migsán ya isa,” nán na. ³⁶ “Ay páda na pe kadaya duwa nga tolay ya magkuwa kiya tálun da. Málà ya isa ay migsán ya isa,” nán na.

³⁷ Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na nga nán da, “Kawà naya kàwaán dayán Apu,” nán da. Ay nán ne Jesus kaggída, “Nu kawà naya giyán innát, ay ittu ya giyán daya karabúngan,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

17:29 Ya asufre, ay ummán ka aníngát nga ngila nga masidug. **17:37** Ya piyán na nga kagiyan nedi, ay nu kawà na ya giyán daya tolay ya maukum, ay ittu ya kàwaán na.

Nán ne Jesus nga magkarárag peyang datu tolay

18 Ay nagpangárig manin ne Jesus kadatu tolay na ta tũgúdán nada nga magkarárag peyang nga akkan da din na madusmaya. ²Ay nán na kaggída, “Uwad guwes kiya isa nga íli nga áwan na nga pà-pàgan kadaya páda na nga tolay, ay se akkan pe mansing ke Dios. ³Ay uwad pe isa nga búkud da babay kitúni nga íli nga um-umbet peyang kitu giyán na nga makim-imallà a makiseng kaggína nga nán na, ‘Sengán nà agpà kiya kalintaggán ku kiya kakásù,’ nán na.

⁴Ay nabayág nga akkan tinang-tangyaw natu guwes tu babay. Ngamay kane kuwa, ay naglam-lammat ta nán na, ‘Oray akkan ku ikansing nge Dios se áwan ku wa pà-pàgan kadaya tolay, ⁵ay gapu ta rikurikud nà ya búkud kídì, ay sengán ku wala ngin kiya kalintaggán na, ta senu akkan nà ulawan kiya ilalbet na peyang nga mangrikud kiyà,’ nán na.”

⁶Ay netúluy ne Apu Jesus nga nán na, “Lam-lamtan nu kod ya kinuwa nedi ya nadakè a guwes. ⁷Ay e Dios, ay akkan wayya di sumeng kadaya tolay ya akkan molaw wa makiseng kaggína, ki inalkaw se ginnabi. Akkan na wayya nga ipadaddán ya sumeng kaggída. ⁸Ipakammù kadakayu nga e Dios, ay karuwan na ya sumeng kadaya tolay na. Ay piyán ku nu atán ya dangan ku wa kurug ga mangurug kiyà kídì kalawagán nu umbet tà kammin,” nán ne Jesus.

Ya giddiyát datu karárag natu Pariseo se itu karárag natu magpab-pabáyad ka buis

⁹Ay nagpangárig manin ne Jesus kadatu tolay ya pagtalgad da daya màwa da kampela ngin nin, se manguna nga áwan da sab-sábag, se mamáas da pe kadaya duddúma nga kasittolay da. Ay nán ne Jesus kaggída, ¹⁰“Uwad duwa nga tolay ya nawe kiya Templo nga magkarárag. Tu isa ay Pariseo, ay tu isa ay magpab-pabáyad ka buis. ¹¹Ay nagsíkád da nagasissa tu Pariseo, ay se na nán kane magkarárag gin, ‘Magiyáman nà kikaw Dios, ta akkan nà ummán kadaya duddúma tolay ya maragtákaw se nadakè kuk-kuwaan se marangngultit se marannaládag. Akkan nà pe ummán kiya magpab-pabáyad ka buis kiyán. ¹²Ay duwa ngalgaw ya agngílin ku wa mangán kiya tangaligguwán. Ay idde ku pe kikaw ya pagkapúlu naya ngámin màluwán ku,’ nán na.

¹³Ngamay itu magpab-pabayad ka buis, ay nagsikád pe kitu adayyu. Ay maddi nga maglángad ka lángit. Ngamay binitubitug na pikam tu gútù na nga na nán kitu karárag na, ‘O Dios, kalakkán nà ta maragbásul là! nán na.’”

¹⁴Ay nán ne Jesus, “Ikagì kadakayu nga idi ya tolay, ay nawe ka balay da nga napakawan nin kadaya bas-básul na, ngamay itu Pariseo ay akkan. Ata ngámin daya magpang-pangátu, ay marurud da ta mebaba da. Ay daya napakumbaba, ay tu dayán daya mesulalit ta mepangátu,” nán ne Jesus.

Tu nangngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

¹⁵Ay uwad da nga tolay ya nagilbet kadatu bibittì a annánà da ta pìmán dada nga pekarárag ke Jesus. Ngamay kinalùsaw datu tù-tùgúdán na datu tolay kane masingan da datu kuwaan da. ¹⁶May kirrawán ne Jesus datu tolay se na nán, “Palubúsán nu wala daya bibittì a annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda paddiyan áta ummán kadedi ya annánà daya iturayán ne Dios kiya pangiturayán na. ¹⁷Ay kagiyan ku kadakayu ya kurug, nga akkan málà kiya pangiturayán ne Dios oray iinna nu akkan na peturayán ke Dios nga ummán kiya agpeturáy dedi ya annánà,” nán na.

Tu nabànáng nga bag-bagu

(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

¹⁸Ay uwad pe ya ap-apu datu Judyu tu nagsaludsud ke Jesus nga nán na, “Namáru nga Misturu! Nágan na ya masápul la kuwaan ku ta senu mabiyág gà pe ka áwan panda,” nán na. ¹⁹Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura nà ipangágan ka namáru, ay áwan mà ya namáru nu di e Dios sala! ²⁰Ay nu panggap kiya piyám nga ammuwán, ay ammun mà datu bil-bílin ne Dios! Nán na nga, ‘Akkan ka manaládag, akkan ka nga pumatay!’ ‘Akkan ka nga magtákaw,’ ay se nán na pe nga, ‘Akkan ka magbusid! Ipatag mu daya amám se inám!’ nán na,” nán ne Jesus.

²¹Ay summungbát tu laláki nga nán na, “Nanggayát kitu kabittì ku kam, ay kur-kurugan ku ngámin dayán,” nán na. ²²Ay kane magina ne Jesus idi, ay nán na kitu laláki, “Atán pikam ma isa nga masápul la kuwaan

mu,” nán na. “Ilákum daya ngámin na kuw-kuwám, ay se mu la idde ya paglakúwám kadaya napubri. Ay díkod atán ka lángit tin ya bànáng mu. Ay se ka la nga kumíwid kiyà,” nán na.

²³ Ay kane magìna natu laláki idi, ay naglamma ngala, áta nabànéng pànang. ²⁴ Ay sinisinnan ne Jesus tu laláki ay se na nán, “Nganna ya inagsulit daya babànéng nga tolay nga meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²⁵ Kurug gala nga nalà-lapat tala ya kámel la lumbut kiya abbut naya dágum ngamay iya keráman daya nabànéng kiya pangiturayán ne Dios!” nán na.

²⁶ Ay datu nakagìna, ay nán da kaggína, “Iinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da. ²⁷ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Akkan màwa naya tolay yala idi, may áwan na di màwa ne Dios,” nán na.

²⁸ Ay tútu nán pe ne Pedro, “Ay mapaanna kami! Nigsán mi daya babalay mi gapu kiya ikikkíwid mi kikaw,” nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Kurug ya kagiyan ku kadakayu nga oray iinna nga tolay ya mamánaw kiya balay na, se kiya atáwa na, oray pe daya wawwági na onu mannákam na onu annánà na gapu kiya angngituráy ne Dios, ³⁰ ay ab-abay ya midde kaggína oray kídi ya al-algaw. Ay kiya kamuddiyánan na algaw, ay mabiyág pe ka áwan panda,” nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kadatu kapà-pàyanán na ka Jerusalem

(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

³¹ Ay se la kirrawán ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se na nán kaggída, “Tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Mawe tada ka Jerusalem kídi. Ay kitúni, ay màwa kurug kiyà ngámin datu nesur-súrát ta kinag-kagi datu pagbànéngan ne Dios kitun mepanggap kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³² Ata iáwat dà kadaya tolay ya akkan Judyu. Ag-agbán dà, se iap-appat dà, ay se lut-lutában dà pe. ³³ Ay sap-saplit dà, ay se dà patayan, ngamay kiya mekalu wa algaw, ay lumtu wà kammin,” nán na.

³⁴ Ngamay áwan da ngala nga maawátan mepanggap kadatu kinag-kagi na kaggída. Nalingad kaggída tu sarut datu kag-kagiyan na. Ay díkod akkan da naawátan tu kinag-kagi na.

Tu nammakasingan ne Jesus kitu kúláp

(*Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52*)

³⁵ Ay kitu adanni de Jesus ka Jerico win, ay uwad kúláp pa laláki nga magtutúgaw kitu bíkat kalsáda nga makakádang. ³⁶ Ay kane mà mud na datu adu wa tolay ya maglilíwán, ay nepamutù na nu nágan tu mà-màwa. ³⁷ “Lumíwán ne Jesus nga iNazaret,” nán da kaggína. ³⁸ Ay tútu nesáraw na ka naggat ya, “Jesus nga gaka natu David! Kalakkán nà agpà!” nán na. ³⁹ May kinalúsaw datu tolay ya adanni kaggína nga nán da, “Náwa ka mà!” nán da. Ngamay kinggat na kammala tu nagkuna na nga, “Gaka natu David, kalakkán na agpà!” nán na.

⁴⁰ Ay tútu nagsínang nge Jesus, ay se na nepilbet tu kúláp pa laláki kitu giyán na. Ay kane umadanni, ay sinaludsud ne Jesus kaggína nga nán na, ⁴¹ “Nágan naya piyám ma kuwaan ku kikaw?” nán na. Ay summungbát tu kúláp pa nán na, “Apu, pakasinnan nà mán kammin,” nán na. ⁴² Ay díkod nán ne Jesus kaggína, “Makasingan ka kurug gin gapu kiya angngurug mu,” nán na. ⁴³ Ay díkod nàtatán nala nga nakasingan nin. Ay se la kummíwid ke Jesus nga day-dayáwan na nge Dios. Ay kane masingan datu tolay tu nàwa, ay dinay-dáyaw da pe ye Dios.

Tu nekikappiya ne Zakeo ke Dios

19 Ay lumíwán ne Jesus ka Jerico nga mameyag ka Jerusalem. ² Ay uwad nabànéng kitúni nga nagngágan ka Zakeo, nga ap-apu datu magpab-pabáyad ka buis. ³ Ay piyán na nga sinnan ne Jesus may akkan na masingan ta nalipdán kadatu adu wa tolay, áta ababbà. ⁴ Ay díkod tu kinuwa na, ay nanagtág ga lummaláp kadatu adu wa tolay se nawe umunè kitu isa nga káyu wa sicomoro ta senu masingan na, áta kitúni tu liwánan na.

⁵ Ay kane mesídung nge Jesus, ay linángad na nge Zakeo se na nán kaggína, “Zakeo, magkaru ka nga umúlug ta masápul la ka balay mu ya kapannán ku kídí nga algaw,” nán na. ⁶ Ay tútu nagkaru tu Zakeo nga umúlug, ay naganggam ma nanangaáli ke Jesus. ⁷ Ay ngámin datu tolay ya nakasingan ke Jesus nga kummíwid ke Zakeo, ay nán da nga nagur-urímam, “Sinnan nu kod! Tura mawe ya tolay kitúni ya pasangáli kiya maragbásul!” nán da.

⁸Ay nán tu Zakeo ke Apu Jesus, “Kídi yin Apu, ay ummán kídi ya kuwaan ku. Iddè ya gadduwa naya kuw-kuwà kadaya napubri, ay ummán pe nu atán ya kinultit ku ka panda ngala, ay mamimpát ya kaadu naya pagbáyad ku kadatu nangultítán ku,” nán na. ⁹Ay tútu nán ne Jesus ke Zakeo, “Kídi yin ay nakikappiya kayu win na tangabalay ke Dios, áta gaka naka pe tu Abraham. ¹⁰Ata iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay inumbet tà a magsápul se mangalà kadaya tolai ya árig newágà.”

**Ya pangárig ne Jesus mepanggap kadatu asassu wa
niddán natu nangátu wa tolai ka pirà**

(Mat. 25:14-30)

¹¹Ay kaggída nga maggìgìna kadatu kag-kagiyan ne Jesus, ay nagpangárig manin. Ata adanni yin ka Jerusalem, ay dálin da nu ittu tunin tu angngituráy ne Dios ka Jerusalem. ¹²Ay díkod nán na kaggída nga nagpangárig, “Uwad isa nga nangátu wa tolai ya nawe pikam ka adayyu wa íli, ta mawe na gurarán ya kinaári na, ay se yala nga magulli kammin. ¹³Ay kitu akkan na pikam ma ipappan, ay kirrawán na datu sangapúlu wa asassu na, ay se nada niddán ka agmamagatut ta pirà a inigúsiyu da kitu ligge na. ¹⁴Ngamay datu keliyán na, ay lùsawan da nga magári kaggída, ay tútu nangibon da kadatu tolai ya mawe kitu kapannán natu nangátu wa tolai nga mangagi nga maddi da nga aggína ya mangituráy kaggída.

¹⁵Ay kane mabalin na nga magurarán tu kinaári na, ay nagulli yin. Ay se na pinàrawán datu asassu na nga niddán na ka pirà, ta senu mammuwán na nu piga tu ganansiya da kadatu nidde na. ¹⁶Ay nunna tu isa nga inumbet, ay nán na kitu apu na, ‘Apu, tu an-anà natu magatut ta písus nga niddem kiyà ay sangaríbu,’ nán na. ¹⁷‘Pàgan ku ya kinuwám! Mapiyár ka nga asassu. Ay gapu ta mabalin ka nga piyáran kadaya bittì a bánag, ay pangiturayan taka ka sangapúlu wa íli,’ nán natu ári.

¹⁸Ay inumbet pe tu mekàduwa nga asassu se na nán kitu apu na, ‘Limma gatut kam tu an-anà natu magatut ta niddem kiyà,’ nán na. ¹⁹Ay tútu nán natu ári kaggína, ‘Pangiturayan taka ka limma nga íli,’ nán na.

²⁰Ay inumbet pe yin tu isa nga asassu, ay nán na pe, ‘Apu, ye kam idi tu pirà mu. Binugubugut ku ka panyu se yà ala nga nesir-sirù ²¹ta mansing ngà kikaw ta narungat ka. Ay takkilan mu ya akkan mu wa kuw-kuwa, ay se burásan mu ya akkan mu wa múla!’ nán na kitu apu na.

²² Ay tútu nán natu ári kaggína, ‘Daya kinag-kagim daya mangipakammu nga nagbásul ka! Nadakè ka nga asassu! Ta ammum ma narungat tà, se takkilan ku daya akkan ku wa kuw-kuwa se tagaburabúrás sà kiya akkan ku wa múla, ²³ ay tura mu lugud da di nebangku ya pirà ku ta senu kiya angngipatulim kiyà, ay atán ya málà ku wa an-anà na!’ nán natu ári. ²⁴ Ay se na la nán kadatu magsisíkáð kitúni, ‘Alà nu tu pirà kaggína ta idde nu kitu asassu wa nakaganansiya ka sangaríbu,’ nán na. ²⁵ Ngamay nán da kaggína, ‘Apu, atán mà sangaríbu na ngin!’ nán da. ²⁶ Ay tútu nán natu ári kaggída, ‘Ikagì kadakayu ya kurug. Daya tolay ya adu ya atán kaggída, ay tu dayán daya middán ka ad-adu. Ngamay daya tolay ya bitti ya atán kaggída, ay màpoli kammin oray ya bitti a atán kaggída. ²⁷ Ay kídì yin, ay ilbet nu ngámin datu tolay ya kumagúra kiyà, datu mangalúsaw kiyà nga magbalin ka ári da, ta patayan nuda ngámin kídì àráng ku,’ nán natu ári,” nán ne Jesus.

²⁸ Ay kane mabalin ne Jesus kagiyan datun kaggída, ay naginunna nga nawe ka Jerusalem.

Tu nagday-dáyaw datu tolay ke Jesus kane mawe ka Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁹ Ay kane atán da ngin kitu bantay ya nengágan da ka Olíbo nga adanni ka Betpage se Betania, ay nepàrob na datu duwa kadatu tù-tùgúdán na, ³⁰ nga nán na kaggída, “Mawe kayu kiya sumarunu nga íli. Ay nu dumatang kayu, ay masingan nu ya nesisílu wa urbun asnu nga áwan pikam ma nagtakay kaggína. Ubbadán nu se nu ilbet kídì,” nán na. ³¹ “Ay nu atán ya magsaludsud nga nán na, “Tura nu ubbadán yán?” nu nán na, ay nán nu kaggína nga, ‘Masápul ne Apu,’ nán nu,” nán ne Jesus.

³² Ay díkod nawe da, ay nasuwà da kurug tu ummán kitu kinagi na kaggída. ³³ Ay kane ubbadán da kurug tu urbun asnu, ay nán kurug natu makin-kuwa kaggída, “Taanna tura nu ubbadán yán?” nán na. ³⁴ “Masápul ne Apu,” nán da.

³⁵ Ay se da nilbet tu urbun na asnu kitu giyán ne Jesus. Ay se da nesàlap datu bádu da kitu addag natu asnu, ay se da netakay ye Jesus. ³⁶ Ay kitu angngidal-dalen natu asnu ke Jesus, ay nesàlapán datu tolay datu bádu da kitu kalsáda.

19:30 Ya asnu, ay isa nga animál nga ummán ka kabalyu ya singan na may bitti.

³⁷ Ay kitu kowad da kitu dad-dagután na maggayát ka bantay Olíbo, ay ginayatán datu adu wa tolay na tu magpatag se magday-dáyaw ke Dios gapu kadatu nas-asingan da nga kinuw-kuwa ne Jesus. Ay nán da ka naggat, ³⁸ “Tag-tagasinnán ne Apu din ya Nebon na nga Ari! Aggína ya mangipakammu nga mekappiya tada ngin kaggína. Aggína ya maday-dáyaw nga kangatuwán nga Dios!” nán da.

³⁹ Ay datu duddúma nga Pariseo wa nelibulibug kadatu adu wa tolay, ay nán da ke Jesus, “Misturu, ikagim mán kadaya tolay mu wa maginggap da,” nán da. ⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ay nu maginggap da, ay daya batu win ya makasáraw,” nán ne Jesus.

Sinangítan ne Jesus datu iJerusalem

⁴¹ Ay kane adanni yin ne Jesus ka íli Jerusalem, kane malágib na, ay sinangítan nada ⁴² nga nán na, “Dakayu wa iJerusalem! Ammu nu kuma ngala nu iinna ya mabalin na mangikappiya kadakayu ke Dios, ngamay akkan nu malas-lásin nin. ⁴³ Umbet ya algaw wa ilalbet daya kalínga nu wa manglimut kadakayu. Mangwa da ka aglingdán da kiya lebut nu, ay túya mapúkù kayu kiya magpíngipíngit. ⁴⁴ Ay se dakayu wala nga rapúnan se daya annánà nu, ay dadàlan da pe ya íli nu. Ay áwan nala nga duwa nga batu wa maglànù a di mepúkay kiya darupírip pa abut naya íli nu. Màwa idi kadakayu ta akkan nu wa inammu tu oras nga inagpakammu ne Dios kadakayu,” nán na.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu Templo

(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ay kane lumnà e Jesus kitu Templo, ay pinatálaw na ngámin datu maglà-láku kitu unag ⁴⁶ nga nán na kaggída, “Ya nesúrát nga Bàbànan ne Dios ay, ‘Ya balay ku ay balay nga agkararágan,’ nán na. Ngamay tura nu mán kammin pinagbalin ka balay daya maragtákaw!” nán na.

⁴⁷ Inalgaw we Jesus nga magtù-tùgud kitu Templo. Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman datu Judyu, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da nga mamatay kaggína. ⁴⁸ Ngamay áwan da nga ammu wa pamàyanán kaggína, ta ngámin datu tolay ay kurugan da tutu wala datu kag-kagiyan na.

**Tu nagsaludsud datu agtuturáy ki Templo nu
wà naggayatán naya turáy ne Jesus**

(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

20 Ay kitu isa ngalgaw wa kowad ne Jesus kitu Templo nga magtùgud kadatu adu wa tolay se mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, ay inumbet datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag datu Judyu. Ay uwad pe datu pangmanàman da. ² Ay nán da kaggína, “Ikagim mán kadakami nu wà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadedi. Ay kagiyam kadakami pe nu iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy mu,” nán da. ³ Ay sinungbátan nada nga nán na, “Magsaludsud dà pikam kadakayu. Wà lugud naggayatán natu turáy natu Juan na marammawtisár, ⁴ naggayát ke Dios onu kadaya tolay?” nán na.

⁵ Ay díkod ittu tu naggaamomán da, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nu nán tada nga gayát ke Dios, ay nán na nga, ‘Taanna lugud, tura nu akkan kinurug tu Juan,’ nán na. ⁶ Ay nu nán tada nga gayát ka tolay, ay tùtoán ditte daya ngámin tolay kídi, áta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan,” nán da. ⁷ Ay díkod nán da kaggína, “Akkan mi ammu ya naggayatán na,” nán da. ⁸ Ay tútu nán pe ne Jesus kaggída, “Ay akkan ku pe lugud ikagi nu kawà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na.

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kadatu nadakè a makital-tálun

(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

⁹ Ay díkod nebàbànan ne Jesus idi nga pangárig kadatu tolay nga nán na, “Uwad isa nga tolay nga nagmul-múla ka úbás kiya lusà na se na nepatarakan kadatu magtal-tálun se yala nawe magbayabayág ka sabáli nga íli. ¹⁰ Ay kane pinagbubúrás sin, ay nepàrob na tu isa nga asassu na kadatu magtag-tagasíngan nga mangalà kitu kípát na kitu naápit da kadatu mul-múla na. Ngamay sinap-saplit mán kammin datu magtal-tálun tu asassu wa nebon na se da pinatálaw wa áwan niddeidde kaggína. ¹¹ Ay díkod nangipàrob manin ka sabáli nga asassu na, ngamay ittu pe tu kinuwa da kaggína. Sinap-saplit da pe, se da la nga neappaappat, se da la nga pinapan na áwan niddeidde kaggína. ¹² Nebon na manin tu mekalu wa asassu na ngamay tinal-talíngu da se da pinatálaw.

¹³Ay díkod nán natu tolay, ‘Nágan nád naya kuwaan ku?’ nán na. ‘Tbon ku ya pà-pàgan ku wa an-anà ku wa laláki kampela ngin. Get nu ikaliyaw da,’ nán na. Ay tútu nebon na tu an-anà na. ¹⁴Ngamay kane masingan datu magtag-tagasíngan tu an-anà natu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Ye yanin tu an-anà natu tolay nga mangtáwid kídí ya lusà na. Patayan tada ta senu dàtada ya mangtáwid kídí ya lusà,’ nán da. ¹⁵Ay díkod nippan da kitu lasi natu kaubásan se da pinatay,” nán ne Jesus.

Ay se na la nán kaggída, “Nu umbet tu makin-kuwa kitu kaubásan, ay nágan na lugud ya kuwaan na, ¹⁶nu di na nga patayan datu nangipataránán na kadatu mul-múla na se itu lusà na. Ay ipatarakan na pe yin datu mul-múla na ka sabáli tolay,” nán ne Jesus. Ay kane magína datu tolay tu kinagi na, ay nán da, “Akkan na ipalúbus ne Dios nga màwa yán!” nán da.

¹⁷Ay tútu binutgán ne Jesus da nga nán na, “Ay nágan na lugud ya sarut naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na,

‘Tu batu wa lùsawan daya maragbalay,

ay ittu ya nesulalit ta kaligdaán na paniínán kiya súli naya balay.’

¹⁸Ay oray nu iinna ya maketàdul kiyán na batu, ay maríturítu ya tuláng na. Ay daya pagdittagán na nu ittu ya metànág, ay matumatumà,” nán na.

Tu nangngipamutù da ke Jesus mepanggap kiya agbáyad ka buis

(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

¹⁹Ay kane magína datu maragtùgud ki lintag se datu ap-apu datu pappádi tu pangárig na, ay kalùsawan da pànanang nge Jesus gapu ta naawátan da nga aggída tu kepapannán datu kag-kagiyán na. Ay tútu piyán da nga tiliwan kitun na oras. May akkan da nga màwa ta umamà da kadatu tolay. ²⁰Ay ittu win tu agsisim da kaggína. Ay díkod nangibon da ka tolay ya magsisim kaggína nga magpi-kurug kaggína, ta senu mabalin na ya makiam-amomán kaggína ka pagsiimán da ka sábag na kadatu kag-kagiyán na, ta senu atán ya pangidarumán da kaggína kitu gubernador.

²¹Ay tútu nagsaludsud da kaggína, “Misturu, ammu mi nga kustu ngámin daya kag-kagiyam se daya itù-tùgud mu. Ay akkan mu pe pagdudúmán daya tolay oray nágan naya kasasáad na. Tittu daya piyán ne Dios nga kuk-kuwaan tada nga tolay daya itù-tùgud mu kadakami. ²²Umannúgut

kiya lintag tada nád nu magbáyad kami ka buis mi ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan,” nán da.

²³ Ngamay nammuwán ne Jesus tu agsisim da kaggína, ay tútu nán na kaggída. ²⁴ “Iddán dà mán ka pinaláta nga pirà,” nán na. Ay tútu niddán da. “Tinna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídí ta?” nán na. Ay summungbát da nga nán da, “Cesar nga ári ka Roma!” nán da. ²⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ay idde nu lugud ke Cesar ya pagrabngán na, ay idde nu ke Dios pe daya pagrabngán na kampela ngin nin,” nán na.

²⁶ Ay akkan da natiliw kadatu kinag-kagi na kitu àráng datu toláy. Ay díkod akkan da nga nakoní yin ta nasdaáwan da kitu sungbát na

Tu saludsud datu toláy ya akkan mangurug nga lumtu daya natay

(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

²⁷ Ay uwad da nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Aggída datu magkuna nga akkan lumtu ya toláy nga natay yin. ²⁸ Ay nagsaludsud da kaggína nga nán da, “Misturu, atán nesúrát natu Moses nga nu matay ya isa nga laláki, ay se áwan na nga pútut, ay atawán natu wagi na tu ípág na sen makapagan-anà da. Ay daya annánà da, ay mebíláng da ka annánà natu natay. ²⁹ Ay uwad da kitun na pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam may natay nga áwan an-anà. ³⁰ Ay díkod inatawán natu mekàduwa kadatu magwawági tu ípág da. ³¹ Ay se la manin tu mekàlu. Sangapáda ngala tu nàwaán da ngámin na pittu nga natay da ngámin na áwan an-anà. ³² Ay kane mabà-bayág gala ngin ay natay pe yin tu babay. ³³ Ay díkod kiya ilaltu daya natay, iinna kaggída ya makin-atáwa kitu babay, ay inatawán da mà ngámin na magwawági,” nán da.

³⁴ Ay sinungbátan ne Jesus da nga nán na, “Daya lalláki se daya babbay kídí kalawagán ay maggaattáwa da, ³⁵⁻³⁶ ngamay daya lalláki se babbay ya magkakátay nga ibíláng ne Dios kadaya paltuwan na nga alá na ka lángit, ay áwan da ngin na angngatáwa. Ata mepáda da ngin kadaya anghel ne Dios nga akkan mataatay. Annánà ne Dios da áta pinaltu nada ngin,” nán na.

³⁷ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Taanna, tura kayu akkan mangurug ga lumtu kammin daya natay! Ay nepakammu mà natu Moses kitu libru wa nesúrát na. Tu inagkuna na kitu libru na nga nagpassingan ne Dios

kaggína kitu maggatagatang nga kaykayu, ay e Apu nga Dios de Abraham se Isaac se Dios pe ne Jacob tu nán na kitun. ³⁸ Ay ya sarut natun, ay oray nu natay ya baggi de Abraham, ay akkan da natay ki biyáng ne Dios. Ata e Dios ay akkan Dios daya natay, nu di aggína ya Dios daya sibbiyág. Ay díkod kiya biyáng ne Dios, ay sibbiyág ngámin tolay,” nán na.

³⁹ Ay nán datu duddúma nga maragtùgud ki lintag nga, “Napiya ya sungbát mu misturu!” nán da ngala ngin. ⁴⁰ Ata akkan da meturad din ya magsaludsud kaggína.

Ya saludsud mepanggap kiya Cristo

(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

⁴¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Taanna, tura da kagiyan nga ya Cristo, ay pútupútut natu Ari David! ⁴² Ay tu David ya nanguna kiya libru na nga Salmo ka,

‘Nán ne Apu kiya Apu ku,

Magtugaw ka ki pane diwanán ku

⁴³ panda kiya ammasúkù kadaya kalínga mu,’
nán na.

⁴⁴ Nengagánan natu David ka Apu, ay mapaanna lugud ya inagbalin naya Cristo ka gaka natu David,” nán na.

Tu naggallang ne Jesus kadatu magtù-tùgud ki lintag

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

⁴⁵ Ay nán ne Jesus kadatu tolay na nga nepagína na kadatu adu wa tolay, ⁴⁶ “Taronan nu daya maragtùgud ki lintag nga magdàdàdà a sibbabádu kadaya bádu da nga adaddu. Ay ya piyán dayán, ay rispitaran da tolay da kiya pagad-aduwán. Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kadaya agtugawán daya nangátu wa tolay kiya sinagoga se kadaya pagsasay-ammán. ⁴⁷ Ay ya gangay da pe, ay magpi-pikaràrag da ka adaddu. Ngamay tak-takkilan da daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay. Ay nadammat tutu wala ya kapanísán daya ummán kadayán na tolay,” nán ne Jesus kadatu tolay na.

20:41 Onu ‘an-anà ne David.’ **20:42** Ya magtugaw ki pane diwanán, ay nadáyaw se naturáy.

Tu nammatag ne Jesus kitu uperta natu búkud da babay

(Mat. 12:41-44)

21 Ay kitu kowad de Jesus kitu Templo, ay nasingan na datu nabànáng nga tolay ya mangippáy kadatu uperta da kitu kiláwag ka uperta. ² Ay uwad nasingan na pe nga napubri nga búkud da babay nga nangipisù ka duwa nga sintábu. ³ Ay nán ne Jesus, “Ikagi kadakayu wa bíláng ad-adu tu nidde natu napubri ya búkud may tu nidde ngámin datu duddúma. ⁴ Ata datu duddúma, ay nangidde da kadatu surù ala datu bànáng da. Ngamay aggína, ay oray nganna ya kinapubri na, ay nidde na ngámin oray tittu wa pagbiyág na kuma,” nán na kadatu tolay na.

**Tu nangngagi ne Jesus kiya kapal-pallà daya
iJerusalem se ya kadadál naya íli da**

(Mat. 24:1-14; Mar. 13:1-13)

⁵ Ay datu duddúma nga tolay na, ay pàgan da tutu wala tu kinapiya natu Templo. Ata napiya tutu wala datu dadakkal la batu wa dingding na se datu napatag pànanng nga ar-arkus na nga niddanán datu tolay. Ngamay kane magìna ne Jesus tu bàbànan da panggap kitu templo, ay nán na kaggída, ⁶ “Umbet ya algaw wa ngámin daya mas-asingan nu kídi, ay marba da. Awan nala ya mabansi nga maglànù kadedi ya batu nga di mepúkay.”

⁷ Ay díkod nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Misturu, nungay naya kàwa ngámin datun na kagiyam, ay se nágan daya màwa nga pakemaddán ta kiya tagay ya kàwa dayanin,” nán da.

⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Magtaron kayu! Akkan kayu nga paal-alílaw! Ata adu daya tolay ya umbet nga magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo!’ nán da. Ay dayán na tolay, ay nán da pe ya, ‘Tagay yin ya oras nga ipappanda naya kalawagán,’ nán da. May akkan nuda nga kur-kurugan,” nán na. ⁹ “Akkan kayu wa magansing nu magìna nu daya gubagubát se daya agkakagúra daya agturáy se daya iturayán da. Ta masápul la màwa pikam ngámin dayán na munna, may akkan nu nán na ittu yanin ya ipappanda naya kalawagán,” nán ne Jesus.

¹⁰ Ay se na la manin nán, “Maggugubát daya il-ileli. ¹¹ Ay nakírad mangyagyag ka naggat se molát pe ya duddúma nga il-íli se magtatakit da

pe. Ay atán masingan nu pe nga nakas-kasdáaw wa nakapap-panansing ka lángit.

¹²Ngamay kiya akkan pikam kàwa dedi, ay tiliwan dakayu pikam daya tolay se dakayu parigátan. Ay ippan dakayu kadaya sinagoga nga mabus-bustigár, ay se dakayu wa ibálud. Ay ippan dakayu pe kiya àràng daya à-ári se daya gubernador gapu kiyà. ¹³Ay ittu yanin ya waya nu wa mangipakammu kaggída kiya mepanggap kiyà. ¹⁴Ay díkod kappiyánan nu wala daya ur-uray nu nga akkan nu wa punnán na lam-lamtan nu nágan daya isung-sungbát nu. ¹⁵Oray ta iyà ya mangidde ka sírib nu se mangipabàbànan kadakayu kadaya ikagi nu kaggída. Ay áwan makasungbát kadaya kumalínga kadakayu. ¹⁶Ipatiliw dakayu daya pan-pane nu, ay oray pe daya maganà kadakayu se daya wawwági nu se daya ù-opun nu pe. Ay patayan da pikam daya duddúma kadakayu. ¹⁷Ay kalúsawan dakayu kurug ngámin daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà.

¹⁸⁻¹⁹Ngamay áwan tutu wala ya màwa kadakayu. Ay nu magánus kayu, ay middán kayu kurug pe ka biyág ga áwan panda.”

Ya kapar-parigátan daya iJerusalem

(*Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19*)

²⁰“Ay nu masingan nu win na limútan daya magadu-adu wa suldádu ya Jerusalem, ay ittu ya pakelasínán nu win na tagay yin ya kadadál na. ²¹Ay díkod daya atán ka Judea, ay magkakáwe da kadatu ban-bantay. Ay datu atán ka íli Jerusalem, ay magtálaw da. Ngamay datu áwan kitu íli, ay akkan da nga mawe yin kitu íli. ²²Ta ittu yanin na algaw ya ammánis ne Dios kadaya kumag-kagúra kaggína. Ay díkod màwa nga kurug gin datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun panggap kídi. ²³Ay kal-allà daya babbay ya sibbubùsit se ngámin daya atán tagíbi kiyán na algaw. Ata ittu win ya kàwa naya nakapap-panansing nga rígat kídi ya kalawagán, ta ittu ya ammánis ne Dios kadakayu wa Judyu. ²⁴Ay adu kaggída ya patayan daya kalínga da. Ay daya duddúma nga magbiyág, ay mebálud da ay se matal-taliwágà da kadaya il-íli kídi kalawagán. Ay daya akkan Judyu, ay umbet da nga magturáy ka íli Jerusalem panda kiya panda naya angngituráy daya akkan Judyu kadakayu.”

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(*Mat. 24:29-35; Mar. 13:24-31*)

²⁵ “Ay se yala atán ya pakemaddán kiya mata se kiya búlán se kadaya bittuwan. Ay se ngámin tolai ay magansing se mariribù da tutu wala gapu kadaya nakapap-panansing nga tannug naya palun kiya bebay. ²⁶ Ay mal-alngát daya tolai gapu kiya aggansing da kadaya masingan da, se gapu kadaya pad-padaldallan da nga mà-màwa kídi kalawagán ni, áta oray daya atán ka lángit ay makínin da. ²⁷ Ay se dà ala masingan nin, iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolai nga mebulun kiya angap nga sittuturáy se siddadáyaw. ²⁸ Ay kiya kàwa dayán na pakemaddán nu, ay magpatag kayu wa maglalángad, áta tagay tutu wala ngin ya kálà nu.”

²⁹ Ay nagpangárig manin ne Jesus kaggída nga nán na, “Daya káyu wa gígus se daya duddúma nga kay-káyu, ³⁰ nu masingan nuda ngin na maglannuway, ay nán nu kiya lammat nu wa tagay yin ya agdagun na. ³¹ Ay ummán pe, nga nu masingan nu win datun na kinag-kagì a pakelasínán nu, ay ammu nu win na tagay yin ya angngituráy ne Dios.

³² Ay kagiyan ku kadakayu nga màwa ngámin dedi ki di pikam katay ngámin daya tolai kadedi ya al-algaw. ³³ Madadál lala ya lángit se ya kalawagán may ya bàbànan ku, ay akkan da wayya nga di màwa,” nán na.

Ya agpataron ne Jesus

³⁴ “Taronan nu nga akkan nu ittu lam-lamtan peyang ya paggan-ganásan nu kídi kalawagán onu maggiinum kayu onu magringgur kayu kiya mepanggap ki panagbiyág nu, ta senu akkan kayu wa malàdadán kiya ilalbet dayán. ³⁵ Ata ummán kiya kabkát naya siwát ya kàwa na. Ay màwa dayán kadaya ngámin tolai ki kalawagán. ³⁶ Ay túya magsagána kayu peyapeyang se maggagat kayu wa magkarárag ke Dios nga magadang ka bílag nu, senu melasátan nu ngámin dedi nga mà-màwa, ay senu akkan kayu pe ya mìpat ta magpassingan kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolai,” nán ne Jesus kaggída.

³⁷⁻³⁸ Ay mawe peyang nge Jesus nga magtùgud kitu Templo. Nagabi peyang pe datu tolai ya mawe ya maggigina kaggína. May ki peyang gabi, ay mawe peyang nga malaw-lawagán kitu bantay Olíbo.

Tu nangngipatiliw tu Judas ke Jesus

(*Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Jn. 11:45-53*)

22 Ay tagay pe yin tu Piyasta na Naglåtaw natu anghel. Ay ittu pe ya angngán da ka sinápay nga áwan pamalbád. ² Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da nga mamatay ke Jesus ta magansing da kadatu tolay.

³ Ay nasaíru win tu Judas nga nengágan da ka Iscariot nga isa kadatu sangapúlu se duwa. ⁴ Nawe nakiamomán kadatu ap-apu datu pappádi se datu kak-kapitán datu guwardiya natu Templo nu paannán na ya mangipatiliw ke Jesus kaggída. ⁵ Ay nagpatag da pà nang, ay se nayát da nga idde pe yin tu tangdán na nga pirà. ⁶ Ay díkod nagimmuon, se na isingasingan kitu kaáwan datu adu wa tolay tu mangipatiliw ke Jesus kaggída.

Tu nuddi nga nepanggídám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(*Mat. 26:17-30; Mar. 14:12-26; Jn. 13:21-30; 1 Cor. 11:23-25*)

⁷ Ay inumbet pe yin tu algaw natu piyasta nga panangngán da ka Sinápay ya Awan Pamalbád, nga ittu pe tu panagbasu da ka karneru pára kitu Piyasta na Naglåtaw natu anghel. ⁸ Ay díkod nepàrob ne Jesus de Pedro se Juan nga nán na kaggída, “Mawe nu isagána ya panggídám tada kídi ya Piyasta na Naglåtaw,” nán na. ⁹ Ngamay, “Kawà na nga balay ya piyám ma we mi pangisaganáan ka panggídám tada ta,” nán da nga sinaludsud. ¹⁰ Ay tútu nán na kaggída, “Nu dumatang kayu kiya íli, ay saktan nakayu ya isa nga laláki nga sikkaagtu ka tangaamutu nga danum. Unudan nu, ay se kayu lumná kiya balay ya langkan na, ¹¹ ay nán nu kiya bumalay, ‘Pasaludsud ne Misturu nu kawà na nga kuwartu kídi nga balay ya panggídáman na kídi ya piyasta se daya tù-tùgúdán na,’ nán nu. ¹² Ay itùgud na kadakayu ya amingúdu wa abay ya kuwartu, nga atán ngámin nin ya masápul kitúni. Ay tu tuni ya pagsaganáan nu,” nán na. ¹³ Ay tútu nawe da, ay nasmà da kurug ngámin tu kinagi na kaggída. Ay díkod nesagána da tu panggídám da kitun na piyasta.

22:1 Idi nga piyasta, ay ittu ya angsilibrár da kitu Naglåtaw natu anghel ne Apu kadatu apuapu da kitu inangpatay na kadatu manákam nga lalláki ki ngámin Egipto. Linàtaw na tu balay da kane masingan na tu dága nga nepinta kitu gagyangán da.

¹⁴ Ay kane din itu oras da ngin na mangán, ay nepagtugaw we Jesus kadatu apostoles na kitu panganán da.

¹⁵ Ay nán na kaggída, “Piyán ku pà nang ya meduwa kadakayu wa mangán kídi ya piyasta sakbay nga magrígát tà.” ¹⁶ “Ata ikagì kadakayu ya kurug, nga manggayát kídi, ay akkan nà in mepangán ki ummán kídi panda ki kàwa na kurug kiya pangiturayán ne Dios,” nán na. ¹⁷ Ay se na inalà tu binásu wa inuman da se yala nagiyáman ke Dios se na nán kaggída, “Alà nu idi se nu wa pagtatalliyán na inuman. ¹⁸ Ta kagiyan ku kadakayu nga akkan nà in na mepaginum kídi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbás panda kiya ilalbet naya angngituráy ne Dios,” nán na.

¹⁹ Se na la nga inalà tu sinápáy se la nagiyáman manin ke Dios se na sinappitappig ga nekípát kaggída nga nán na, “Tu idi ya baggì nga iddè kadakayu. Kuwaan nu ya ummán kídi nga panagkakán nu ka panamdammán nu kiyà,” nán na. ²⁰ Ay kane mabalín da nga mangán, ay inalà na tu binásu wa inuman da, ay se na nán kaggída, “Iddè idi ya binásu nga ittu ya pakammuwán nu wa atán ya bar-baru wa kari ne Dios kadakayu. Ay ya kearúyut naya dágà ya mangipakammu kiya kinapatag nedi ya kari.”

²¹ “Ngamay ikagì kadakayu nga, ya mangipatiliw kiyà, ay atán kídi nga mepagtutúgaw kadàtada kídi giyán tebol li,” nán na. ²² “Ta masápul la màwa kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay tu nìdang nga màwa. Ngamay kal-allà ya toláy ya mangipatiliw kiyà!” nán na. ²³ Ay kane magína datu tù-tùgúdán na tu kinagi na, ay nagsisinnaludsud da nu iinna tutu wala kaggída ya mamatiliw kaggína.

Ya kangatuwán

²⁴ Ay nàwa pe nga nagsuw-suwáy da nu iinna ya kangatuwán kaggída. ²⁵ Ngamay nán na kaggída, “Daya ári daya akkan Judyu, ay iturayán da daya toláy da. Ay daya naturáy kaggída ay piyán da pe nga day-dayáwan dada,” nán na. ²⁶ “Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu, áta ya kangatuwán kadakayu, ay masápul la ummán kiya ud-udiyán, ay se ya ap-apu kadakayu, ay masápul la ummán kiya asassu wa magsirbi kadakayu,” nán na. ²⁷ “Ata iinna ya nangátu, ya maduy-agán wànu ya

magduy-ág. Ya maduy-agán a ya kurug na! Ngamay ummán nà ka asassu wa magsirbi kadakayu,” nán na.

²⁸ Ay nán manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Dakayu daya namul-bulun peyang kiyà, oray kadaya kaparigátan ku. ²⁹ Ay gapu kídi, ay ikarì kadakayu nga mepangituráy kayu kiyà ta nidde ne Ama ya pagrabngán ku wa mangituráy kiya kalawagán. ³⁰ Ta senu meduwa kayu kiyà a mangán se uminum kiya pangiturayán ku. Dakayu pe ya pangiturayan ku kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalán nga Judyu nga gakangaka natu Israel,” nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kiya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ “Simon, ginám ya kagiyan ku,” nán ne Jesus. “Nepakammu ne Sairu nga riribuan nakayu. ³² Ngamay nekar-karágag taka nga akkan din mippà tutu wala ya angngurug mu kiyà. Ay nu mapagmut mu kammin ya angngurug mu kiyà, ay ikaw ya sumeng kadaya wawwágim,” nán na. ³³ Ay summungbát te Pedro nga nán na, “Apu nakasagána ngà a metangabálud kikaw onu metangatay kikaw!” nán na. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ikagì kikaw, Pedro, nga akkan pikam ma nakapagittaráut daya kawítán kiya danni láwa, ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na.

³⁵ Ay nán ne Jesus kaggída manin, “Kitu nangngipàrob ku kadakayu kitun nga áwan tagge netúgut ta aglilíyan se sapátus se pirà, ay uwad masápul nu wa áwan kadakayu?” nán na. Ay summungbát da nga nán da, “Ta áwan mi mà masápul,” nán da.

³⁶ Ay nán na kaggída, “May kídi yin nu iinna ya atán pirà se túput, ay masápul la alà na, ay nu atán kadakayu ya áwan na nga ampiláng, ay iláku na ya bádu na ta igátang na ka ampiláng na,” nán na. ³⁷ Ay se na nán manin, “Ikagì kadakayu nga màwa kurug datu nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, ‘Neráman da pe nga netangapatay kadaya maragbásul,’ nán na. Ay masápul la dayán na nakagi panggap kiyà, ay màwa da kurug,” nán na. ³⁸ Ay nán datu tù-tùgúdán na, “Apu, atán nin duwa nga ampiláng mi,” nán da. Ay nán na, “Annung na idi yin na agbàbànan tada,” nán na.

Tu nuddi nga nagkarárag ne Jesus ka bantay Olíbo

(*Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42*)

³⁹ Ay lummawán ne Jesus se la nawe kitu bantay Olíbo ta ittu tu gangay na. Ay kummíwid datu tù-tùgúdán na. ⁴⁰ Ay kane dumatang da kitu giyán na kapannán da, ay nán na kaggída, “Magkarárag kayu ta senu akkan kayu din na mapar-parò,” nán na. ⁴¹ Ay se nada adayyuwán ka annung na nga dalotán kaangat ya kadayyu na kaggída. Ay se la nagpalintud da nagkarárag ⁴² nga nán na, “Ama, nu mabalin nala kuma, ay ilísi nà kídí ya rígat nga kapà-pàyanán ku,” nán na. “Ngamay akkan din ya piyán ku ya matungpál nu di ya piyám mala,” nán na. ⁴³ Ay uwad anghel ne Dios nga nagpassingan na namabílag kaggína. ⁴⁴ Ay nepas-pasnà na tu nagkarárag ta napalotán tu riribù na. Ay tu lingat na ay ummán ka dága nga magpat-pattà kitu lusà.

⁴⁵ Ay kane mabalin na magkarárag, ay nawe kammin kitu giyán datu tù-tùgúdán na, ay dinatang nada nga magkakatúdug gapu kitu pannakit da. ⁴⁶ Ay tútu nán na kaggída, “Malukág kayun! Tura kayu wa matúdug! Bumángun kayun ta magkarárag kayu nga akkan kayu din na mapar-parò,” nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(*Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Jn. 18:3-11*)

⁴⁷ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay naglalbet datu adu wa tolay. Tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na tu magin-inunna kaggída. Ummadanni ke Jesus se na umàán, ⁴⁸ ngamay nán ne Jesus kaggína, “Judas, ya angngummà mu kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, gane, ya angngitugud mu kadaya maniliw kiyà,” nán na.

⁴⁹ Ay kane mammuwán datu tù-tùgúdán ne Jesus nga tiliwan da, ay nán da, “Apu, makikin-kinnattab kami kaggída?” nán na. ⁵⁰ Ay se la kintab natu isa kaggída tu asassu natu nangátu wa pádi, ay nataptáp tu amin-diwanán na talínga na. ⁵¹ May nán ne Jesus, “Annung na ngin,” nán na. Ay se na nepolit tu talínga natu laláki, ay dágus sala nga nappiyánan.

⁵² Ay se la nán ne Jesus kadatu ap-apu datu pappádi se datu ap-apu datu guwardiya natu templo se datu pangmanàman daya Judyu wa inummang nga maniliw kaggína, “Masápul nád da magtagiampiláng kayu

se magtagipapangkur kayu nga umbet ta maniliw kiyà nga ummán nà kadaya nadakè a tolay?” nán na. ⁵³“Kitu akipul-pulápul ku kadakayu ki inalgaw kitu Templo ay akkan dà tiniliw kitun. Ngamay idi nga oras ya angngipalúbus ne Dios nga tiliwan dà. Ay tu idi pe ya oras ne Sairu,” nán na.

⁵⁴Ay se da la nga tiniliw we Jesus se da ippan kitu balay natu nangátu wa pádi. Inun-unud pe ne Pedro ngamay nagpal-palodi.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁵Ay datu uwad kitu amuwág tu balay natu pádi, ay nagapuy da ka pagginuduwán da. Ay nepagtutúgaw pe ye Pedro kaggída. ⁵⁶Ay kane madilangán ne Pedro, ay nasingan natu isa nga asassu nga babay. Ay tútu sinisínán na nga nán na, “Ye pe idi ya isa nga kabulun ne Jesus,” nán na. ⁵⁷Ngamay netuláyaw natu Pedro nga nán na, “Akkan ku am-ammu yán na tolay,” nán na kitu babay.

⁵⁸Ay kane din na mabà-bayág, ay uwad manin na nanguna ke Pedro kane masingan na, “Isa ka pe kadatu kabbulun na a?” nán na. Ngamay, “Akkan a!” nán ne Pedro kitu laláki.

⁵⁹Ay moli kid isa nga oras ka panda se yala nga uwad da laláki ya mangipapáti nga nán na, “Awan duwaduwa nga kabulun ne Jesus idi nga laláki ta iGalilea pe,” nán na. ⁶⁰Ngamay nán ne Pedro kaggína, “Opun, akkan ku am-ammu ya kag-kagiyan mu,” nán na. Kitun na akun-oni ne Pedro, ay ittu pe yin tu inaggittaráut natu kawítán. ⁶¹Naglingay nge Jesus se na binutgán ne Pedro, ay tútu nadamdám ne Pedro tu kinagi ne Apu Jesus kaggína nga, “Ki di pikam ma aggittaráut daya kawítán, ay netuláyaw nà in na namílu,” nán na. ⁶²Ay lumawán ne Pedro se la summángit tutu wala, áta nakappoli pà nang.

Tu nammustigár da ke Jesus

(Mat. 26:59-68; Mar. 14:55-65; Jn. 18:19-24)

⁶³Ay datu tolay ya magbantáy ke Jesus, ay inug-og da se da bináut. ⁶⁴Inamitangngán da pe se da la nga sulúngan se da nán kaggína, “Ara

mán! Kagiya mán nu inna ya nanúlung kikaw!” nán da. ⁶⁵ Ay adu datu nadakè a úni nga kinag-kagi da nga pangug-og da kaggína.

⁶⁶ Ay kane din na pagmakát, ay nagguurnung datu pangmanàman daya Judyu se datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag. Inalà da nge Jesus kitu nagguurnúngán da ngámin. Ay se da nga nán kaggína, ⁶⁷ “Ikagim mán kadakami nu ikaw ya Cristo wa Nebon ne Dios,” nán da.

Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Nu kagiya ku kadakayu, ay akkan dà a kur-kurugan. ⁶⁸ Ay oray nu magsaludsud dà kadakayu, ay akkan dà mà sungbátan!” nán na. ⁶⁹ “Ngamay manggayát kídi yin, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay magtugaw wà ki pane diwanán ne Dios nga mannakabalin na mepangituráy kaggína,” nán na. ⁷⁰ Ay tútu nán da ngámin kaggína, “Ikaw lugud ya An-anà ne Dios?” nán da. Ay nán na kaggída, “Kinagi nu mà nga iyà!” nán na. ⁷¹ Ay díkod, tútu nán da nga, “Akkan tada nga masápul lin ya sistígu ta nagina tada mà in ya kinagi na kampela ngin,” nán da.

Tu nanggippan da ke Jesus kitu giyán ne Pilato

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Jn. 18:28-38*)

23 Ay díkod ngámin datu ap-apu wa uwad kitúni ya nagguurnung, ay nippan da nge Jesus sin kitu giyán natu gobernador Pilato. ² Ay nedarum da nga nán da, “Nammuwán mi nga idi ya tolai, ay ial-alfíláw na daya páda mi nga Judyu. Akkan nakami pagbayádan ka buis mi ke Ari Cesar. Ay nán na pe ya aggína ya Cristo wa Ari,” nán da. ³ Ay díkod sinaludsúdán ne Pilato nga nán na, “Ikaw ya Ari daya Judyu?” nán na. Ay sinungbátan ne Jesus nga nán na, “Kurug ya kinagim,” nán na.

⁴ Ay díkod nán ne Pilato kadatu ap-apu datu pappádi se datu adu wa tolai, “Awan ku mà masmà a annung na nga pakedarumán nedi nga tolai,” nán na. ⁵ Ngamay nán da kammala nga ipapáti, “Aggína ya mangrribù kadaya tolai kiya itù-tùgud na, manggayát ka Galilea se kiya ngámin na Judea, ay dumatang kanedi pe yin,” nán da.

⁶ Ay kane magina ne Pilato tun, ay tútu sinaludsud na kadatu tolai nu kurug ga iGalilea nge Jesus. ⁷ Ay kane mammuwán na nga kurug ga iturayán pe tu Herodes, ay nepippan na kitu giyán na ta atán pe ka Jerusalem kitun na oras.

⁸Ay kane masingan ne Herodes nge Jesus, ay naganggam pà nang, áta nabayág gin na piyán na nga masingan, ta nabayág na ngin na madam-dámag. Ay namnamáan na ya akasingan na kadaya nakas-kasdáaw wa mepassingan ne Jesus. ⁹Ay díkod adu datu nepam-pamutù ne Herodes ke Jesus, ngamay akkan tagge sinung-sungbátan ne Jesus da.

¹⁰Ay díkod datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag ay naturù in tu ammasúl da kaggína. ¹¹Ay nge Herodes se datu suldádu na, ay irupat da nge Jesus, ay tútu inug-og da. Binaduwan na ka napiya nga bádu, ay se da nga nepippan ka giyan tu Pilato. ¹²Ay díkod kitun na algaw, ay ittu win tu nanggayatán de Pilato se Herodes nga magkakappiya oray magkagúra da kitun.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³Ay díkod pinaayabán ne Pilato ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu à-agturáy daya Judyu se ngámin datu Judyu, ¹⁴ay se na nán kaggída ngámin, “Nedarum nu idi nga tolay kiyà ta nán nu wa al-aliláwan na daya tolay. Ay binustigár ku ki àráng nu may áwan ku ammu nga nagbasúlán na kadaya nangidarumán nu kaggína. ¹⁵Ay áwan pe ammu ne Herodes nga básul na, ay túya nepepatulli na kammin kadátada,” nán na. “Ay áwan kurug kinuwa nedi nga tolay nga pakatayán na kuma. ¹⁶Ay díkod pasaplit ku wala, ay se ku la ipalawán,” nán ne Pilato, ¹⁷áta masápul la magpepalawán ne Pilato kaggída ka isa nga bálud kitun na piyasta. ¹⁸Ngamay kinggat datu tolay tu nagkuna nga, “Papatay mun!” nán da, “ta e Barrabas ya ipalawán mu kadakami!” nán da. ¹⁹Ay idi ya Barrabas, ay nabálud gapu kiya angngag-kagúra na kitu gubirnu da se pummatay pe.

²⁰May gapu ta e Jesus tu pì-piyán ne Pilato wa ipalawán, ay tútu kinagi na kammala kadatu tolay. ²¹Ngamay nesar-sáraw da manin ya, “Pelansám ki krus!” nán da.

²²Ay díkod pinìlu kammala ne Pilato nga kinagi, “Taanna ta? Nágan naya básul na ta? Ay áwan ku mà masmà a básul na nga pakatayán na. Ay díkod pasaplit ku wala se ku la ipalawán,” nán na. ²³Ngamay nagapappanda da nga nepáuy nga ipílit ta nán da, “Melansa kuma yan ki krus!” nán da. Ay tútu nakurug tu nán da.

²⁴Ay díkod nepalúbus ne Pilato tu piyán datu tolay. ²⁵Nepelawán na nge Barrabas, tu bálud gapu kitu anngagúra na ki gubirnu se itu nammatay na ka tolay, ta ittu tu piyán da, ay se na neáwat te Jesus kaggída ta ittu tu piyán da.

Tu anngippan da ngin na anngilansa ke Jesus

(Mat. 27:32; Mar. 15:21)

²⁶Ay tútu inalà da nge Jesus. Ay kitu anngidalen da ke Jesus, ay nesabat da nge Simon na iCirene nga mameyag kitu fli. Ay inalà da, ay se da nepakagtu tu krus kaggína, ay se yala nga gumun-gunud ke Jesus. ²⁷Ay adu datu tolay ya nangunud pe. Uwad da pe babbay ya magpanakit se magsasángit ke Jesus. ²⁸Ay liningay ne Jesus da nga nán na kaggída, “Dakayu wa babbay ya iJerusalem, akkan iyà ya sang-sangítán nu. Ngamay sangítán nu daya baggi nu kampela ngin nin se daya annánà nu. ²⁹Ata tagay ya oras nga agkuna daya tolay nga, ‘Napaleg kadaya babbay ya akkan magan-anà se daya áwan tagíbi,’ nán da. ³⁰Ay tu pe yanin ya oras nga annguna da kadaya ban-bantay ya, ‘Migday kayu mán na bantay kadakami ta senu madarúnán kami!’ nán da. ³¹Ay nu màwa daya ummán kadedi kiya sibbiyág ga káyu, ay tu agpà in kiya lappug!” nán na.

Tu nangngilansa da ke Jesus kitu krus

(Mat. 27:33-44; Mar. 15:22-32; Jn. 19:17-27)

³²Ay uwad pe duwa nga bálud da inalà da nga igindán ke Jesus nga patayan. ³³Ay kane makadatang da kitu giyán na nengágan da ka Tuláng Úlu, ay nelansa da ngin ne Jesus kitu krus. Ay nelansa da pe datu duwa nga bálud. Ay nepanin-túlad da nge Jesus kaggída. ³⁴Ay nán ne Jesus, “Ama, pakawanam da, ta di da ammu ya kuk-kuwaan da!” nán na.

Ay nagbibinnúnut datu suldádu nga nagkípát kadatu kawas na. ³⁵Ay adu datu tolay ya magsisikád da magsisingan nala. Ngamay negal-galà datu ap-apu datu Judyu we Jesus se da ug-ogan nga nán da, “Biniyág na daya duddúma. Ay sinnan tada mán pe nu mabiyág na ya baggi na kampela ngin nin, se nu aggína kurug ya Cristo wa píli ne Dios,” nán da.

23:31 Ya mabalin na nga kagiyán nedi, ay nu magrig-rígát ya tolay ya áwan bas-básul, ay tu agpà in kadaya nakabásul.

³⁶ Ay datu suldádu, ay nepangug-og da pe kaggína. Ay se da we pinenumán ka lassam. ³⁷ Ay se da nán nga, “Igdù mu ya baggim kampela ngin nu kurug ga ikaw ya Ari daya Judyu,” nán da.

³⁸ Ay uwad pe tu nesúrát kitu pane ngúdu kaggína nga nán na kídi, “Tu idi ya Ari daya Judyu,” nán na.

³⁹ Ay tu isa kadatu bálud da sillalansa kitu krus, ay nán na ka pangug-og na ke Jesus, “Di mà ikaw ya Cristo? Turám akkan igdù ya baggim se dakami pe!” nán na. ⁴⁰ Ngamay tu isa, ay kinalùsaw na nga nán na, “Akkan ka mansing ke Dios ta? Di mu ammu wa sangapáda ya kapanísán tada nga matay? ⁴¹ Napiya kadàta nga duwa, áta ittu ya karbangán ta, ta kurug ga magikáru ta kiya básul ta, ngamay idi nga tolay, ay áwan na nga bas-básul,” nán na. ⁴² Ay se na nán ke Jesus, “Jesus, damdamman nà agpà nu umbet ka kiya pangiturayán mu,” nán na. ⁴³ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug idi ya kagiyan ku kikaw. Kídi yin na algaw, ay mepagyán ka ngin kiyà ka lángit,” nán ne Jesus.

Tu nekatay ne Jesus

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Ay kane mangalintutúgu, ay naggìbat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ⁴⁵ Naggìbat tu mata. Ay se itu abay pà nang nga kurtína kitu unag natu Templo ka Jerusalem, ay nasilát ta napagkaduwa. ⁴⁶ Ay se la nán ne Jesus nga nepáuy ka naggat, “Ama, iddè kikaw win ya biyág ku se ya kaduduwa!” nán na. Ay se yala natay yin kane makagi na tun.

⁴⁷ Ay kane masingan natu kapitán tu nàwa, ay dinay-dáyaw na nge Dios. Ay nán na, “Kurug ga áwan bas-básul nedi ya tolay!” nán na.

⁴⁸ Ay kane masingan datu adu wa tolay ya inummang nga magsisíngan kitu mà-màwa tu nàwa, ay nagulli da ka babalay da nga binitubitug da datu gútù da. ⁴⁹ Ay datu ù-opun ne Jesus se datu babbay ya gummun-gunud kaggína nga naggayát ka Galilea, ay nagsisíkád da kitu ad-adayyu wa magsisíngan kitu nàwa.

23:48 Binitubitug da datu gútù da ka angngipassingan da kitu pannakit da.

Tu nangngilnà da kitu baggi ne Jesus kitu imbután na pínát

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Jn. 19:38-42*)

⁵⁰ Kitúni, ay uwad tolay nga namáru se ikurug na nge Dios nga nagnágan ka Jose. Isa pe nga ap-apu datu Judyu, ⁵¹ may akkan nepagar-arát kadatu kinuw-kuwa datu páda na nga ap-apu. Arimatea nga íli pe daya Judyu ya íli nedi nga tolay. Id-idaggán na pe ya angngituráy ne Dios. ⁵² Idi nga tolay ay nawe ka giyán ne Pilato, ay se na kinagi nga alà na tu baggi ne Jesus. ⁵³ Ay díkod dintág na tu baggi ne Jesus, ay se na kinalatkattán ka lúpús nga dilána. Ay se na nippan kitu pangilnàán na nga imbután na pínát nga áwan pikam ma nippáy ya innát, ⁵⁴ áta gídám min. Ay ittu tu algaw nga agsagána da kitu algaw wa agpiyasta da, ay ittu pe yin tu anggayát natu algaw wa aggiimáng da.

⁵⁵ Ay datu babbay ya gummun-gunud ke Jesus nga naggayát ka Galilea, ay kummíwid da ke Jose. Nasingan da tu nangilnàán na se itu angngitádag na kitu baggi ne Jesus. ⁵⁶ Ay se da ngala nga nagulli yin kadatu babalay da, se da nga nangurnung kadatu talibangug da se datu din-denu. Ay nagimáng da kitu algaw wa aggiimáng, áta ittu tu kagiyán natu lintag da.

Tu nakasingan datu babbay kadatu anghel kitu lúbù ne Jesus

(*Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Jn. 20:1-10*)

24 Ay kane din na marángat tu algaw kitu Dominggu, ay nawe yin datu babbay kitu nangilnàán da kitu baggi ne Jesus. Inalà da pe yin datu nesagána da nga talibangug. ² Ay kane dumatang da, ay nesùlin na neadayyu win tu abay pànanng nga batu wa gitap natu abbut ta nangilnàán da kitu baggi ne Jesus. ³ Ay kane lumnà da, ay áwan da nasingan kitu baggi ne Jesus. ⁴ Kaggída nga maglam-lammat kitu nàwa, ay pilatan da ngala ya duwa nga lalláki nga nakabádu ka dumiladiláng nga netaging kaggída. ⁵ Ay nagansing datu babbay, ay se da nagukkab kitu lusà. Ngamay nán datu duwa nga lalláki kaggída, “Tura nu wa sap-sapúlan kídì lúbù i, ya tolay ya sibbiyág! Awan kiddi áta linumtu win!” nán da. ⁶ “Akkan nu madamdám ta, tu kinagi na kadakayu kitu kowad na pikam ka Galilea? ⁷ Nga ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay mepatiliw kadaya nadakè a tolay, ay se da ilansa ki krus. Ay kiya mekalu wa algaw, ay lumtu kammin!” nán da.

⁸Ay tútu napalmat da tu bàbànan ne Jesus kitun. ⁹Ay nawe da ngin na nedámag idi kadatu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán ne Jesus se datu duddúma nga kabbulun da. ¹⁰Ay datu babbay ya nangidámag kadedi kadatu apostoles, ay de Maria Magdalena, nge Juana, se nge Maria nga ina ne James, se datu duddúma nga kabbulun da nga babbay. ¹¹Ngamay datu apostoles, ay dálin da nga rabát datu babbay datu kinag-kagi da kaggída. Ay díkod akkan dada kurugan. ¹²Ngamay nge Pedro, ay ginumnikát kammala se nanagtág ga nawe kitu lúbù ne Jesus. Ay kane dumatang, ay nagukkab se na pinalingig, may tittu tu lúpus sala tu nasingan na. Ay díkod nagulli yala ngin nga nasdaáwan kitu nàwa.

**Tu nagpassingan ne Jesus kadatu duwa nga
tolay na nga mameyag ka Emmaus**

(Mar. 16:12-13)

¹³Ay kitun mà ala nga algaw, ay uwad duwa nga mangurug ke Jesus nga mawe ka íli Emmaus. Moli kid sangapúlu se isa nga kilumitru ya kadayyu na ka Jerusalem. ¹⁴Kaggída nga magdal-dalen, ay pagbàbànanan da datu ngámin na nà-nàwa ke Jesus. ¹⁵Ay kitu agbàbànan da, ay ummadanni ye Jesus, ay se la nebulun kaggída. ¹⁶Ay oray sisinnán da ay akkan da nga natalìmudánan.

¹⁷Ay nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya pagbàbànanan nu wa magdal-dalen?” nán na. Ay nagsínang da nga sillamma. ¹⁸Ay se la summungbát tu isa kaggída nga nagnágagan ka Cleopas, “Ikaw wala nga agtangeli kídi Jerusalem gane, ya akkan na makammu kadatu nà-nàwa kannán nanggayát ka kagabi isa?” nán na. ¹⁹Ay tútu sinaludsud ne Jesus kaggída nga nán na, “Nágan datu nà-nàwa ta?” nán na. Ay summungbát da nga nán da, “Datu nà-nàwa ke Jesus nga iNazaret, nga isa nga pagbàbànanan ne Dios! Napatag ke Dios se kadaya tolay datu itù-tùgud na. Ay adu datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na pe. ²⁰May nedarum mán kammin daya ap-apu daya pappádi tada se daya à-agturáy tada kiya gobernador se da pinapatay nga nelansa ki krus. ²¹Ay aggína tu innanamán mi ya mangwaya kadàtada nga iIsrael may akkan a ta tu idi yin ya mekàlu walgaw na panda kitu nekàwa dedi. ²²Ay akkan nala tittu dayán, áta datu babbay pe ya kabbulun mi, ay netangasdaáwan kami pe kaggída, ta ginab-gabíyán da tu nawe naningan kitu lúbù na, ²³may

áwan da kanu nadatang kitu baggi na. Ay tútu nagulli da nga nawe ya nangidámag kadakami nga uwad da kanu wa anghel la nagpassingan kaggída nga nán da kanu, ‘Linumtu win ne Jesus!’ nán da kanu.” ²⁴“Ay díkod nawe datu duddúma kadakami kitu lúbù na, ay nammuwán da nga kurug ngámin datu kinag-kagi datu babbay, may akkan da nga nasingan ne Jesus,” nán da.

²⁵Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Bulaw kayu kurug se inagsulit nu wa mangurug kadatu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun ta? ²⁶Di mà masápul la magrígát pikam ya Cristo se yala nga magturáy kídí kalawagán?” nán na. ²⁷Ay tútu nelaw-lawág ngámin ne Jesus kaggída datu mepanggap kaggína, manggayát kadatu nesur-súrát kadatu libru natu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios kitun.

²⁸Ay kane tagay da ngin na dumatang kitu kapannán da nga íli, ay naginunna nge Jesus nga ummán ka magtul-túluy kitu kapannán na. ²⁹Ngamay gináput da nga nán da, “Magidda ka ngala ngin ta gídám min, ay nagibat pe yin!” nán da. Ay tútu linumnà pe yin na magidda pikam.

³⁰Ay kane din na mangán da ngin, ay inalà ne Jesus tu sinápay se na la nga nekarárag, ay se na sinappitappig, ay se na nidde kaggída. ³¹Ay tútu ummán ka nalútán datu mata da ngin, ay natalimudánan da nga e Jesus tun. Ngamay pilatan da ngala nga nataawan kitu giyán da. ³²Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Tu mà ala nga makap-apangbáw ta kitu akibàbànan na kadàta kitu kowad tada kitu dálen, kitu nanggilaw-lawág na kadàta kadatu bàbànan nga nesúrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun!” nán da.

³³Ay kitun na oras, ay nagulli da kammin ka Jerusalem, ay dinatang da datu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán ne Jesus nga nagguurnung se datu duddúma nga kabbulun da kitúni. ³⁴Ay nán datu dinatang da kaggída, “Linumtu kod mà in ne Apu Jesus kurug!” nán da. “Nagpassingan nin ke Simon!” nán da.

³⁵Ay tútu binàbànan da pe tu nàwa kaggída kitu dad-dalenán, se itu inakammu da kaggína kane tappitappig na tu sinápay kaggída mangán.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(*Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Jn. 20:19-23; Apos. 1:6-8*)

³⁶ Ay kitu agbàbàrán da kadatu nas-asingan da, ay pagkìlát dala nga uwad pe yin ne Jesus kitu túlad da. Ay nán na kaggída, “Napiya din daya ur-uray nu kídì yin,” nán na kaggída. ³⁷ Ay nagansing da se nakagdád da ta dalínán da nu balangobáng tu sisinnán da. ³⁸ Ay tútu nán na kaggída, “Taanna, tura kayu wa magansing? Ay se tura kayu madu-đuwa nga iyà idi? ³⁹ Sinnan nu kod daya ímà se daya bingil ku, ta senu mangurug kayu wa iyà kam idi. Immanan dà kod ta senu mammuwán nu wa akkan nà wayya nga balangobáng! Ta daya balangobáng, ay áwan da nga baggi, may nu iyà ay atán baggi!” nán na kaggída.

⁴⁰ Ay kane makagi na datun, ay nepassingan na kaggída datu íma na se datu bingil na. ⁴¹ Ay gapu ta napalotán tu anggam da se itu nekasdaáwan da, ay akkan da pikam ma nangurug kaggína. Ay tútu nagsaludsud nga nán na, “Awan nala ya mabalin na makkán kídì?” nán na. ⁴² Ay tútu niddán da ka tangàtal la sinúnu wa sissida. ⁴³ Ay inalà na tun se na kanan kitu pagmar-marngán da. ⁴⁴ Ay se na nán kaggída, “Idi nga kagiyan ku kadakayu, ay kinagi kuda ngin kitun kitu kakowad ku pikam kadakayu, nga masápul la màwa kurug datu bàbàrán ne Dios mepanggap kiyà, nga nesur-súrát natu Moses se datu duddúma nga pagbàbàránan na kitun, ay oray pe daya nesúrát kiya libru wa Salmo.” ⁴⁵ Ay tútu linútán na datu ur-uray da ta senu maawátan da datu bàbàrán ne Dios. ⁴⁶ Ay se na nán kaggída, “Tu dedi datu nesúrát: Masápul la matay pikam ya Cristo, ay se la lumtu kammin kiya mekalu wa algaw, ⁴⁷ ay masápul pe nga mebàbàrán kadaya tolay manggayát ka Jerusalem se kiya ngámin na kalawagán, nga gapu ki ngágan na, ay mabalin na pakawanan ne Dios da kadaya bas-básul da nu makappoli da. ⁴⁸ Ay dakayu daya mabalin na makekagi kadedi. ⁴⁹ Ay ibon ku ya Ispiritu nga ittu tu nekari naya Amà kadakayu. Ay magyán kayu wala pikam kídì Jerusalem panda kiya kiddán nu ka pannakabalin nga maggayát ka lángit,” nán ne Jesus.

Tu nekálà ne Jesus ka lánɡit*(Mar. 16:19-20; Apos. 1:9-11)*

⁵⁰Ay nippán ne Jesus da ka Betania nga lasi naya íli, ay se na la nga netáyag datu íma na nga namindisiyon kaggída. ⁵¹Ay kaggína nga mamindisiyon kaggída, ay siníput da pe yin na nawe ka lánɡit.

⁵²Ay dinay-dáyaw da, ay se da nagulli kammin ka Jerusalem nga sippapatag pánang. ⁵³Ay uwad da peyang kitu Templo nga magday-dáyaw ke Dios.

*Ya Napiya nga Dámag mepanggap
ke Jesu-Cristo nga nesúrát tu*

Juan

Ya nengágan ka Úni ne Dios

1 Kitu inanggayát na ay atán nin ya nengágan ka Úni. Ay yán na nengágan ka Úni, ay kabul-bulun peyang ne Dios. Ta aggína, ay Dios. ²Peyapeyang, ay atán nin ya nengágan ka Úni ka giyán ne Dios. ³Aggína tu nangwa kiya ngámingámin, ta áwan kinuwa ne Dios nga akkan na nga nepàwa kaggína. ⁴Atán kaggína ya biyág nga árig makawàdár kiya lam-lammat daya tolay. ⁵Wàdàran naya wada ya gíbat, ta ya gíbat ay akkan na mapsílán ya wada.

⁶Uwad tolay nga nebon ne Dios. Ya ngágan na ay Juan. ⁷Aggína tu inumbet nga nangipakammu kadaya tolay kiya mepanggap kiya nengágan ka wada, ta senu mangurug da ngámin nu magina da. ⁸⁻⁹Akkan aggína ya meárig ka wada, may inumbet nga mangipakammu kiya kurug árig wada, nga ittu ya inumbet kídi ya kalawagán nga árig mangwàdár kadaya tolay.

¹⁰Nepàwa ne Dios ya kalawagán kiya nengágan ka Úni. Inumbet kídi ya kalawagán may da tolay kídi kalawagán kitun, ay akkan da nga inammu.

¹¹Inumbet kitu íli na, may tagge áwan nanangtangyaw kaggína kadatu keliyán na. ¹²Ngamay ngámin datu nangurug se nangáwat kaggína, ay ittu datun datu pinagbalin na ka annánà ne Dios. ¹³Ay ya inagbalin datun ka annánà ne Dios, ay gapu ta ittu kampela ngin nin ya piyán ne Dios nga kuwaan, nga akkan gapu kiya gángay pannakeanà daya tolay.

¹⁴Nepeanà nga tolay tu nengágan ka Úni, ay se nebul-bulun kadakami. Makurug ngámin datu kag-kagiyan na, se maragkallà pe. Ay nasingan mi tu kinadáyaw na nga ittu tu pakasinnán mi nga aggína kurug ya sissa nga An-anà ne Dios. ¹⁵Aggína tu nepakammu tu Juan kane magbàbànan nga nán na, “Aggína tu nán ku nga sumar-saridát kiyà. ‘Sumar-saridát kiyà,

---

1:8-9 Ya mabalin na nga kagiyan kídi, ay aggína ya árig mangwàdár kiya ur-uray daya tolay.

may aggína, ay nadà-dáyaw may iyà, ta oray kitu akkan nà pikam ma neanà, ay awe uwad din,” nán na. ¹⁶Gapu kiya abay pà nang nga agkallà na, ay túya adu daya pagkallà na kadàtada ngámin. ¹⁷Nepepakammu ne Dios datu lin-lintag na kitu Moses may ya agkallà na kadàtada se kiya kinakurug na, ay nepakammu na ke Jesu-Cristo. ¹⁸Awan pikam oray iinna ya nakasingan ke Dios. Tittu wala ya sissa nga An-anà na nga ittu pe ya mangipakammu kadaya mepanggap kiya Ama na, ta aggína mà ya atán peyang ka giyán na.

Tu bàbànan tu Juan na mamawtisár

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18)

¹⁹Ummán kídi tu nangngipakammu tu Juan ke Jesus. Kane mangibon datu Judyu ka Jerusalem kadatu pappádi se kadatu gakagaka tu Levi nga umang magsaludsud kitu Juan nu iinna, ²⁰ay akkan nin-induwán na summungbát tu Juan. Kinagi na nga kinappiya nga nán na nga, “Akkan iyà ya Cristo,” nán na kadatu nagsaludsud kaggína.

²¹Ay tútu nán da manin nga nagsaludsud, “Iin ka lugud? E Elias ka?” nán da. May, “Akkan,” nán tu Juan nga summungbát. “Ikaw lugud tu nekari ne Dios nga pagbàbànanan na nga ibon na?” nán da. May, “Akkan,” nán na nga summungbát. ²²Ay tútu nán da kaggína, “Iin ka lugud?” nán da. “Masápul la atán ya ikagi mi kadatu nangibon kadakami. Nágan daya makagim ka mepanggap kikaw,” nán da. ²³Ay tu nesungbát tu Juan ay tu nesúrát tu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

“Iyà ya makas-asáraw wa magbàbànan kiya ir-ir-er
nga mamagsagána kadakayu kiya ilalbet ne Apu,”
nán na.

²⁴Ay datun na nebon datu Pariseo, ²⁵ay sinaludsud da manin kitu Juan, “Tura ka lugud mamawtisár nu akkan ikaw ya Cristo, se akkan ikaw tu Elias onu tu nekari ne Dios nga Ibon na?” nán da. ²⁶⁻²⁷Ay tútu summungbát tu Juan nga nán na, “Magbawtisár ngala ya kuwaan ku, may atán nin ya isa nga sumar-saridát kiyà nga akkan nu wa am-ammu,” nán na. “Ur-úray yà ala nu mepáda kaggína. Ta akkan nà mekari oray ya magubbád kiya gálut naya sapátus na,” nán na.

²⁸ Ay nàwa ngámin dayán ka Betania kitu panidmáng kitu wángag Jordan nga namaw-bawtisarán tu Juan.

Tu nangngipakammu tu Juan ke Jesus

²⁹ Ay kitu láwa na, ay nasingan tu Juan nge Jesus nga mameyag gin kitu giyán na, ay tútu nán na kadatu tù-tùgúdán na, “Ye idi yin ya bátug karneru ne Dios nga mangippà kadaya básul daya tolay. ³⁰ Aggína tu kinag-kagì kadakayu wa sumar-saridát kiyà nga nán ku wa nadáyaw may iyà, ta oray kitu akkan nà pikam neanà, ay atán nin. ³¹ Iyà a mismu, ay akkan ku nelas-lásin na aggína ya Nebon ne Dios, may mamawtisár rà ala ka angngisagána ku nga mangipakammu kaggína kadaya iIsrael,” nán na.

³²⁻³³ Ay aggína kam tu kagiyan natu Juan kitu inagkuna na ka, “Akkan ku nga melas-lásin, ngamay e Dios nga ittu ya nangibon kiyà a mamawtisár, ay nán na kiyà, ‘Nu masingan mu ya Ispiritù a magan-anigad nga magyán kiya isa nga tolay, ay ittu yanin ya mangialúbu kiya Ispiritù kadakayu,’ nán na. Ay nasingan ku kurug tu Ispiritu ne Dios nga naganigad se nagdattág kaggína nga gayát ka lángit nga singan ladágan tu singan na. ³⁴ Ay gapu ta nasingan ku mismu nga nàwa yán kaggína,” nán tu Juan, “ay túya makagi ku nga aggína ya An-anà ne Dios,” nán na.

Datu nunna nga tù-tùgúdán ne Jesus

³⁵ Ay kane kaláwa manin, ay uwad tu Juan nga nepagsisíkad kadatu duwa nga tù-tùgúdán na. ³⁶ Ay kane masingan na nge Jesus nga lumíwán kaggída, ay nán na, “Ittu yán ya bátug karneru ne Dios,” nán na.

³⁷ Ay kane magína datu duwa nga tù-tùgúdán na tu kinagi na, ay inunud da nge Jesus. ³⁸ Ay kane maglingay ye Jesus, ay nasingan nada nga gumun-gunud kaggína, ay nán na kaggída, “Nágan naya sap-sapúlan nu?” nán na. Ay tútu nán da, “Kawà naya pagag-agyanám Rabbi?” nán da. (Ay ya sarut naya Rabbi, ay misturu.)

³⁹ Ay tútu, “Dádun, sinnan,” nán na kaggída. Ay tútu nebulun da ngin kaggína, ay díkod nasingan da kurug tu pagag-agyanán na. Gídám min kitun, ay tútu nepagidda da la ngin kitúni.

⁴⁰ Ay tu isa kadatu duwa nga nakagína kitu kinagi tu Juan nga ummunud pe ke Jesus, ay nge Andres nga wagi ne Simon Pedro. ⁴¹ Ay nawe na

sinapúlán ne Simon nga wagi na, se na nán kaggína, “Nasmà mi kod mà in ya Misáya,” nán na. (Ay ya sarut naya Misáya, ay Cristo.) ⁴² Ay se na nippan ne Simon ka giyán ne Jesus.

Ay kane masingan ne Jesus nge Simon, ay nán na, “Ikaw nge Simon na an-anà ne Juan,” nán na. “May mengagánan ka ngin ka Cepas,” nán na. (Ay Pedro kam yán, nga batu ya sarut na.)

⁴³ Ay kane kaláwa manin, ay nawe ye Jesus ka Galilea. Ay nasingan na kitúni nge Felipe, ay nán na kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na.

⁴⁴ E Felipe ay iBetsaida pe nga ummán kade Andres se Pedro. ⁴⁵ Ay díkod kane masmà pe ne Felipe ye Nathaniel, ay nán na kaggína, “Nasmà mi yin tu tolay ya kag-kagiyan tu Moses kadatu libru na se ittu nesur-súrát pe datu pagbàbànanan ne Dios kitun kadatu libru da. Awan sabáli nu di e Jesus nga an-anà ne Jose nga iNazaret,” nán na.

⁴⁶ Ngamay nán ne Nathaniel ke Felipe, “Atán nád agpà ya namáru wa maggayát ka Nazaret?” nán na. Ay tútu nán ne Felipe, “Dádin a sinnan,” nán na.

⁴⁷ Ay kane masingan ne Jesus nge Nathaniel la umbet kitu giyán na, ay nán na, “Ye idi ya kurug ga iIsrael, ta akkan magpi-pimáru,” nán na.

⁴⁸ Ay tútu nán ne Nathaniel nga nagsaludsud, “Mapaanna ya inakammum kiyà,” nán na. Ay summungbát te Jesus, “Nasingan taka kitu sídung natu káyu wa gígus kitu akkan naka pikam inayabán ne Felipe,” nán na.

⁴⁹ Ay tútu nán ne Nathaniel, “Apu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios nga Ari kanedi Israel,” nán na.

⁵⁰ Ay tútu nán manin ne Jesus, “Ammù nga mangurug ka kiyà gapu ta kinagi ku wa nammuwán taka kane masingan taka kitu sídung natu káyu wa gígus. May makasingan ka pikam kadaya nakas-kasdáaw may iyán, ⁵¹ ta kurug ga masingan nu wa malùtán lángit, ay daya anghel ne Dios, ay umúlug da nga umunè nga mawe kiya giyán ku, ta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay,” nán na.

Tu nepaggaattáwa de Jesus ka Cana

2 Ay kane mekalu nga algaw ka panda, ay atán da maggaattáwa ka Cana, isa nga íli ka Galilea. Ay uwad pe tu ina ne Jesus kitu paggaattawán. ² Ay naayabán pe de Jesus se datu tù-tùgúdán na. ³ Ay kane mamminán

datu maggaattáwa ka bási, ay nán natu ina ne Jesus kaggína, “Namminán da ngin ka bási,” nán na.

⁴Ngamay nán ne Jesus, “Ina, akkan mu masápul la ikagi daya kuwaan ku, ta akkan pikam itu oras ku,” nán na.

⁵Ay tútu nán natu ina ne Jesus kadatu asassu, “Kuwaan nu wala oray nágan na ya ipàwa na kadakayu,” nán na.

⁶Ay gapu ta atán ya gagángay daya Judyu ka mepanggap ka panagbaggu, ay ittu tu uwad annam ma angáng kitúni nga agdanumán da. Ay moli limma láta ya mayanan naya isa. ⁷Ay nán ne Jesus kadatu asassu, “Pannuwan nu ka danum daya angáng,” nán na. Ay tútu pinnu dada. ⁸Ay se na nán kaggída, “Mangirod kayun, ta ippan nu kitu mangiapu kídí nga say-am,” nán na. Ay ittu tu kinuwa da. ⁹Tittu datu asassu tu makammu kitu naggayatán na, ta aggída tu nangirod kitu danum. Akkan ammu natu mangiapu tu naggayatán na. Ay kane maramanán na tu danum nga nagbalin ka bási yin, ay kirrawán na tu mangatáwa. ¹⁰Ay nán na kaggína, “Gagángay daya tolay nga punnán da nga ipenum ya kamítán na bási, ay se yala iya akkan namit nu ninglaw da ngin. May dakayu, ay tura nu pinuddi ya kamítán na!” nán na.

¹¹Ay tun nga kinuwa ne Jesus ka Cana ka Galilea, ay ittu tu kaunaán na nangipassingannán na kiya ammanakabalin na. Ay nangurug datu tù-tùgúdán na kaggína. ¹²Ay kane mabalin idi, ay nawe manin de Jesus nga magwawági se maggiína ka Capernaum se datu tù-tùgúdán na. Ay nabà-bayág da kattoni.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu Templo

(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luc. 19:45-46)

¹³Ay tagay yin tu Piyasta na Naglàtaw, ay tútu nawe ye Jesus ka Jerusalem. ¹⁴Ay dinatang na kitu giyán Templo datu maglà-láku kadatu bak-báka, kar-karneru, se datu lad-ladágan, se datu magsup-supli ka pirà. ¹⁵Ay tútu nangalà ka issasaplit na nga tali, ay se na pinalawán ngámin datu maglà-láku se datu bak-báka se kar-karneru. Ay se na nesúraán datu pirà datu maragsupli, se na nìtolán datu tebol da. ¹⁶Ay se na nán kadatu

---

2:4 Ya oras nga nán na kídí, ay mabalin nga tu oras nga kepassingan naya dáyaw ne Jesus nga ittu ya mangipakammu nga aggína ay An-anà ne Dios.” **2:6** Sangapúlu se siyám litru ya mayanan na isa nga láta.

tolay ya maglà-láku ka ladágan, “Ippà nu ngámin dayán. Akkan nu wa pagbalinan ka tindáan ya balay ne Ama,” nán na. ¹⁷ Ay tútu nadamdám datu tù-tùgúdán na tu nesúráat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Nadakè tutu wala ya uray ku, Dios, ta akkan mepatag ya balay mu,” nán na.

¹⁸ Ay tútu nagsaludsud datu Judyu kaggína nga nán da, “Nágan naya mepassingan mu kadakami nga nakas-kasdáaw wa mangipakammu nga atán turáy mu wa mangwa kadedi?” nán da.

¹⁹ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Gabbán nu idi ya Templo, ay ipasíkáad ku kammin ki tallu walgaw,” nán na.

²⁰ Ay nán manin datu Judyu kaggína, “Mapaanna! Ipasíkáad mu wala ka tallu walgaw, ay appát púlu se annam dagun da nga kinuwa!” nán da.

²¹ Ngamay tu templo nga nán na, ay tu baggi na kampela ngin nin. ²² Ay ittu tu gapu na nga kane lumtu kammin ne Jesus, ay nadamdám datu tù-tùgúdán na nga kinagi na yán. Ay ittu pe tun tu inangngurug da kadatu kinag-kagi na se datu nesúráat kiya bàbànan ne Dios.

²³ Ay kitu kowad ne Jesus ka Jerusalem kitu piyasta nga Naglàtaw, ay adu datu nangurug kaggína gapu kadatu nepassingan na nga nakas-kasdáaw. ²⁴ Ngamay nu e Jesus ay akkan na nga nepiyár ya baggi na kaggída, ta ammu na ya lammát daya ngámin toláy. ²⁵ Akkan na nga masápul ya mangikagi kaggína kadaya lam-lamtan da, ta ammu na kampela ngin ngámin.

Tu naggamómán de Jesus se Nicodemo

3 Uwad isa nga Pariseo wa nagnágán ka Nicodemo, nga isa nga ap-apu datu Judyu. ² Ay nawe ka giyán ne Jesus kitu isa nga gabi, ay nán na kaggína, “Misturu, ammu mi nga isa ka nga misturu wa nebon ne Dios. Ta áwan oray iinna ya makepassingán kadaya nakas-kasdáaw, nu áwan ne Dios kaggína,” nán na.

³ Ay tútu sumungbát te Jesus kaggína, nga nán na, “Ikagì tutu wala kikaw ya kurug. Awan oray iinna ya málà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis nga meanà pikam,” nán ne Jesus.

⁴ Ay tútu nán ne Nicodemo kaggína, “Mapaanna ya kaulis nga keanà naya nanàmán nin! Mabalín nád da magunag kammin kiya sinay naya ina na, se yala meanà manin?” nán na.

⁵Ay tútu, “Ikagi kikaw ya kurug,” nán ne Jesus kaggína. “Awan ya málà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis nga meanà ki danum se kiya Ispiritu ne Dios,” nán na. ⁶“Ta daya meanà ki tolay, ay atán ya kinatutolay kaggída, ay daya meanà kiya Ispiritu, ay ya Ispiritu ne Dios ya atán kaggída kampela ngin nin. ⁷Akkan mu pagballà nu nán ku wa masápul meanà kayu manin. ⁸Ta oray nu akkan ta ammu nu mapaanna ya kàwaán naya meanà a maussi, ay màwa mà a kurug. Meárig kiya bal-báli, nga oray akkan ta ammu nu wà naya paggayatán na se pameyaggán na, ay magína ta mà nga mesal-saluysoy,” nán ne Jesus.

⁹Ay tútu sinaludsud manin ne Nicodemo, “Mapaanna ya kàwa nayán?” nán na. ¹⁰Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Inna!” nán na. “Isa ka nga misturu kídì Israel, ay taanna tura mu di maawátan yán ta!” nán na. ¹¹“Ikagi mi lugud kadakayu ya kurug. Kagiyan mi daya ammu mi se daya nasingan mi, ngamay akkan nu mà pà-pàgan daya ipakammu mi,” nán na. ¹²“Ibàbànan ku kadakayu daya mà-màwa kídì kalawagán ni, ay akkan nuda kur-kurugan, ay tu nád agpà in nu daya nailangítan na mà-màwa daya ikagiyán ku!” nán ne Jesus. ¹³“Ay áwan pikam ma nakangngay ka lángit nu di iyà ala nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ta inumbet tà a gayát ka lángit,” nán na. ¹⁴“May nu mapaanna tu nangngibáyug tu Moses kitu sinan idaw kitun kitu ir-ir-er, ay màwa pe ya kebáyug ku,” nán na, ¹⁵“ta senu oray iinna ya mangurug kiyà, ay mepagbiyág ke Dios ka áwan panda,” nán ne Jesus ke Nicodemo.

¹⁶Ata gapu kiya abay pànanng nga amminya ne Dios kadaya ngámin tolay, ay ittu ya nidde na ya sissa nga An-anà na, ta senu akkan na mesibna ke Dios oray iinna nga mangurug kaggína, nu di mepagbiyág kaggína ka áwan panda. ¹⁷Ata akkan wayya nebon ne Dios ya An-anà na nga magpabásul kadaya tolay, nu di mangalà kaggída. ¹⁸Ata akkan nin na mapabásul daya mangurug kaggína. Ngamay daya akkan mangurug, ay bílang napabásul da ngin, áta akkan da nga kinurug ya sissa nga An-anà ne Dios. ¹⁹Ay ittu idi ya pakabasúlán da. Inumbet tin kiya kalawagán ya nengágan ka Wada, may pì-piyán daya tolay ya gíbat may iya wada, áta nadakè daya kuk-kuwaan da. ²⁰Ata ngámin daya mangwa ka nadakè, ay akkan da mawe kiya wada, ta kalùsawan da, ta akkan da piyán nu mepassingan daya kuk-kuwaan da nga nadakè. ²¹Ngamay daya tolay ya napiya daya kuk-kuwaan da, ay ittu dayán daya mawe kiya wada, ta senu mepassingan nga umannúgut ki piyán ne Dios daya kuk-kuwaan da.

De Jesus se tu Juan

²² Ay nawe manin de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka probinsiya Judea. Nagbayág da kannán, ta namaw-bawtisár da. ²³ Ay namaw-bawtisár pe tu Juan ka Enon nga adanni ka íli Salim, ta abay pe tu danum na. Ay naglalbet datu tolay nga makibawtisár kaggína, ²⁴ ta akkan da pikam ma nebólud tu Juan kitun.

²⁵ Ay datu tù-tùgúdán tu Juan, ay nakisuw-suwáy da kitu isa nga Judyu ka mepanggap kiya gagángay da nga magbaggu. ²⁶ Ay kane umbet kitu giyán tu Juan ay nán da, “Místuru, madamdám mu tu kabulun mu kitun ka panidmáng Jordan, tu nepakammum kadakami kitun? Mamaw-bawtisár pe yin, ay mawe ngámin daya tolay kaggína ngin,” nán da.

²⁷ Ay tútu summungbát tu Juan, “E Dios sala ya makidde kiya kabailán naya tolay,” nán na. “Daya màwa naya isa nga tolay, ay tittu daya netudin ne Dios kaggína. ²⁸ Dakayu mismu tu nakagína kitu inangngagì nga akkan iyà ya Cristo, ngamay nebon nà ala nge Dios nga maginunna nga mangipakammu kaggína,” nán na. ²⁹ “Ya mangatáwa ay aggína ya kapannán naya meatáwa. Iyà ay ummán nà ala kiya opun naya mangatáwa, nga maganggam ngala nu magína na ngin ya kagiyan naya mangatáwa. Ay ittu mà lugud dín na maganggam mà pà nang ngin. ³⁰ Ata aggína ya rabbang na nga meday-dáyaw, ay iyà ay masápul la mebaba ngà in,” nán tu Juan kadatu tù-tùgúdán na.

Ya naggayát ka lán git

³¹ Ay ya naggayát ka lán git, ay ittu ya kangatuwán se naturáy kiya ngámingámin. Ay ya gayát kídì kalawagán, ay ikalawagán kampela ngin nin, ay se daya mà-màwa kídì kalawagán daya makag-kagi na. ³² Kagiyan naya gayát ka lán git daya magína na se masingan na, ngamay bittì daya mangurug kiya ipakammu na. ³³ May daya ngámin mangurug kiya ipakammu na, ay ittu daya magkuna nga kurug daya kag-kagiyan ne Dios. ³⁴ Ta tu Nebon ne Dios, ay ipakammu na daya kag-kagiyan ne Dios ta kurug ga nealúbu na tutu wala ya Ispiritu na kaggína. ³⁵ Ata ya Ama, ay pà-pàgan na ya An-anà na. Túya ipiyár na ya ngámingámin kaggína. ³⁶ Ay díkod oray iinna ya mangurug kiya An-anà, ay biyágan ne Dios ka áwan

panda. Ay daya akkan na mangurug kiya An-anà na, ay akkan biyágan ne Dios ka áwan panda, nu di iya angngalùsaw ne Dios ya magun-ud da.

Tu naggamomán de Jesus se itu babay nga iSamaria

4 Ay nammuwán ne Jesus nga nagina datu Pariseo nga ad-adu win datu tolay na se datu nabaw-bawtisarán na may datu tolay tu Juan. ² May ya kinur-korugán na, ay akkan na e Jesus mismu tu mamaw-bawtisár, nu di datu tù-tùgúdán na ngala. ³ Ay kane ammu na nga nammuwán datu Pariseo da ngin, ay nagtálaw da ka Judea se da magulli kammin ka Galilea. ⁴ Ay akkan na mabalin na di da manalen ka probinsiya Samaria.

⁵ Ay tútu dummatang da ka Sicar, isa nga íli ka Samaria. Adanni kitúni tu lusà natu Jacob ba nepatáwid na kitun kitu Jose nga an-anà na. ⁶ Ay atán pikam pe tu bubun tu Jacob. Ay gapu ta nonawán ne Jesus kitu nagdal-dalen na, ay tútu nagtugaw kitu giyán tu bubun. Ay mangalintutúgu pe yin. ⁷⁻⁸ Ay díkod datu tù-tùgúdán na, ay nawe da kitu íli nga gumátang ka kanan da.

Ay kitu likud da, ay uwad inumbet ta magsàdu wa babay nga iSamaria. Ay nán ne Jesus kaggína, “Uminum ta mán!” nán na.

⁹ Ay sumungbát tu babay kaggína nga nán na, “Paanna! Ay Judyu ka mà, ay iSamaria ngà! Ay taanna tura ka makiinum kiyà!” nán natu babay, áta daya Judyu se daya iSamaria ay akkan da magkakatunúsán.

¹⁰ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggína, “Nu ammun kuma ngala ya pagkallà ne Dios kikaw, se ammun kuma pe nu iinna ngà a magáwag ka inuman ku kikaw, ay nagáwag ka kuma pe yin ka inuman mu kiyà, ay niddán taka kuma ngin ka danum ma mamagbiyág,” nán ne Jesus.

¹¹ Ay tútu nán natu babay kaggína, “Apu, áwan mu mà a ikkikirod, ay adallam idi ya bubun. Kawà na lugud ya pangalakkám kiya mamagbiyág ga danum?” nán na. ¹² “Natù-turáy ka kadi may tu Jacob nga apuapu mi? Aggína tu nangipatáwid kadakami kídi ya bubun nga agsàduwán na kitun, se datu annánà na ka inuman da, se datu áyam na,” nán tu babay.

¹³ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, “Ngámin daya uminum kídi ya danum, ay mawwaw da kammin, ¹⁴ ngamay daya uminum kiya danum ma idde ku, ay akkan da magasikkinum min. Ata ya danum ma idde ku, ay magbalin ka ummán ka gabbuwà kiya unag da nga mamiyág kaggída ka áwan panda,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán natu babay kaggína, “Apu, iddán nà mán lugud kiyán na danum, ta senu akkan nà in na magasikkinum, sen akkan nà pe yin um-umbet kídi nga magsàdu,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Mawe mu ayabán ya atáwam,” nán na.

¹⁷ Ay nán tu babay, “Awan ku mà atáwa,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug ya nán mu wa áwan mu atáwa, ¹⁸áta namillimma ka ngin na nakiatáwa. Ay oray ya laláki nga atáwam kídi yin, ay akkan mu wa kurug ga atáwa. Ay díkod kurug mà ya nán mu,” nán na.

¹⁹ Ay nán natu babay, “Apu, ammu nga isa ka nga pagbàbànanan ne Dios,” nán na. ²⁰ Ay nán pikam tu babay, “Datu apuapu mi, ay idi ya bantay tu pagday-dayáwan da ke Dios kitun, ngamay dakayu wa Judyu, ay rán nu nán na tittu Jerusalem ya mabalin pagday-dayáwan ke Dios?” nán na.

²¹ Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Kurugam idi ya kagiyan ku kikaw, nga tagay yin ya oras nga akkan nala kídi ya bantay onu kannán Jerusalem ya pagday-dayáwan daya tolay ke Dios nga Ama. ²² Dakayu wa iSamaria, ay akkan nu kurug ammu ya day-dayáwan nu. Ngamay dakami nga Judyu, ay am-ammu mi nu inna ya day-dayáwan mi, áta kadakami nga Judyu ya paggayatán naya angngisalákan ne Dios kada tolay. ²³ Ngamay umbet ya oras, ay atán kídi yin, nga ya panagday-dáyaw ke Dios, ay gapu ki Ispiritu na, se kiya kurug mepanggap kaggína. Ta ittu yán ya piyán ne Ama nga panagday-dáyaw daya magdáyaw kaggína. ²⁴ Ata e Dios ay Ispiritu, ay túya daya magday-dáyaw kaggína, ay mepagapu ki Ispiritu na, se ya kurug mepanggap kaggína ya panagday-dáyaw da.”

²⁵ Ay tútu nán tu babay kaggína, “Ammu a umbet ya Misáya nga nengágan ka Cristo. Ay nu umbet, ay ikagi na kadàtada ya ngámíngámin nin,” nán na.

²⁶ Ay tútu nán ne Jesus, “Iyà a makibàbànanán kikaw, ay iyà tunin,” nán na.

²⁷ Ay ittu pe yin tu nelalbet datu tù-tùgúdán na, ay pinagballà da, ta tura makibàbànanán ki isa nga babay. Ngamay áwan kaggída tu nakasaludsud kitu babay nu nágan natu masápul na. Ay áwan pe kaggída tu nakakuna ke Jesus ka, “Tura ka makiamomán kaggína?”

²⁸ Ay nebansi yala natu babay tu amutu na, se yala nawe kitu íli, ay se na nán kadatu tolay, ²⁹ “Umbet kayu, ta we nu sinnan ya tolay ya

nangikagi kiyà kadaya ngámingámin na kinuw-kuwà. Akkan nád ittu idi ya Cristo,” nán na. ³⁰Ay tútu datu tolay kitu íli, ay nagkakáwe da kitu giyán ne Jesus.

³¹Ay kitu likud natu babay nga nawe kitu íli, ay nán datu tù-tùgúdán ne Jesus, “Misturu, mangán nin!” nán da.

³²Ngamay nán na, “Atán akakkanan ku kampela ngin nin na akkan nu am-ammu,” nán na kaggída.

³³Ay díkod tu win tu nagsisinnaludsud datu tù-tùgúdán na. “Inna nád naya nangidde ka kanan na?” nán da.

³⁴Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ya bátug akakkanan ku, ay ya angngikurug ku kadaya piyán naya nangibon kiyà, se iya agtungpál ku kadaya ipàwa na.” ³⁵Ay se na nán manin, “Ay oray nu nán nu wa appát búlán pikam se yala nga aggagáni, ay ikagi ala kadakayu wa kappiyánan nu sin-sinnan daya tolay ya maglalbet, ta meárig da kadaya akkomanán nga nalútu win, nga annung da pe yin ya ganiyan. ³⁶Ay maganggam daya árig ga maggáni kadayán, ta makasuwa da ka mangurug kiyà a biyágan ku ka áwan panda. Ay mepaganggam pe tu árig nagtugnu kitu maggáni, ta nepakammu na tu bàbànan kaggída. ³⁷Ay díkod mammuwán na makurug tu makag-kagi nga nán na nga, ‘Ya magtugnu, ay sabáli kiya maggáni,’ ³⁸ta dakayu, ay pagganiyan takayu kadaya akkan nu wayya nga nagpasiyaán, ta sabáli tu árig nagtugnu, ay dakayu win da árig maggáni,” nán ne Jesus.

³⁹Ay díkod gapu kitu inangngagi natu babay kadatu kinag-kagi ne Jesus kaggína, ay adu datu nangurug ke Jesus kadatu iSamaria kitúni nga íli. ⁴⁰Ay kane makadatang datu tolay kitu giyán ne Jesus, ay gináput da pikam. Ay díkod nakaduwa pikam. ⁴¹Ay tútu adu manin datu nangurug kadatu netù-tùgud ne Jesus. ⁴²Ay tútu nán datu tolay kitu babay nga, “Akkan nala nga gapu kitu kinagim ya inangngurug mi, áta mismu nga dakami tutu wala ya nakagína kadatu kag-kagiyan na, ay díkod ammu mi nga aggína ya kurug ga nebon nga mamiyág kadàtada ngámin na tolay,” nán da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

⁴³Kane makaduwa nge Jesus ka Samaria, ay nawe yin ka probinsiya Galilea. ⁴⁴Nán ne Jesus kitun na akkan na maday-dáyaw daya

pagbàbànanan ne Dios kadaya íli da kampela ngin nin. ⁴⁵Ay kane makadatang kadatu duddúma nga íli ka Galilea, ay inanggam datu umíli, ta nasingan da ngin ngámin datu kinuw-kuwa na kitu nepappan da nga nakipiyasta ka Jerusalem.

⁴⁶Ay nawe manin ne Jesus ka Cana, isa nga íli ka probinsiya Galilea, tu íli nga namagbalinán na kitu danum ka básì. Ay ka íli Capernaum, ay uwad magtakit ta laláki nga an-anà naya isa nga ap-apu ki gubirnu.

⁴⁷Ay kane magina natu ap-apu nga atán ne Jesus sin ka Galilea nga naggayát ka Judea, ay nawe ya makim-imallà kaggína nga umang kuma ka Capernaum, ta we na kuma pabilgan tu an-anà na nga magimmamátay.

⁴⁸May nán ne Jesus kaggína, “Tura kayu akkan mangurug kiyà ta, nu áwan na mepassingan kadakayu nga nakas-kasdáaw!” nán na.

⁴⁹Ay summungbát tu ap-apu nga nán na, “Apu, kalakkán nà agpà, ta mawe ta ki di na pikam katay natu an-anà ku,” nán na.

⁵⁰Ay díkod nán ne Jesus kaggína, “Mawe ka ngin, ta bumílag tu an-anà mu win,” nán na.

Ay kinurug natu ap-apu tu kinagi ne Jesus, ay tútu nawe yin. ⁵¹Ay kitu láwa na nga kowad kam natu ap-apu kitu dad-dalenán, ay nesabat na ngin datu asassu na. Ay nekagi da nga nabílag gin tu an-anà na.

⁵²Ay tútu sinaludsud na nu kannungay natu inanggayát natu an-anà na nga bummílag. Ay nán da, “Kitu balin agpapásu kagedamen tu nekippà natu dagáng na,” nán da. ⁵³Ay tútu nadamdám natu ap-apu nga ittu pe tun tu oras natu inangngagi ne Jesus kaggína nga nán na nga, “Bumílag tu an-anà mu win,” nán na. Ay ittu pe yin tu inangngurug da ngámin nin na tangabalay.

⁵⁴Ay díkod tu idi nga kinuwa ne Jesus ka Galilea kane gayát ka Judea, ay ittu ya mekàduwa nga nakas-kasdáaw wa kinuwa na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay kitu agdidigútán

5 Ay se yala nga nawe ye Jesus ka Jerusalem nga nakipiyasta ta piyasta da nga Judyu. ²Ay ka Jerusalem, kitu adanni kitu nengágan ka dad-dalenán daya karneru, ay uwad pe tu agdidigútán na pisung nga nengágan da ka Bet-zata kiya Hebreo nga aggúni. Napalebután ka limma nga báwi ³nga aggid-iddaán daya kúláp se daya pílay se daya magdapepe, ta pagin-indaggán da kiya isasgi natu danum. ⁴Ata nu duddúma, ay umbet

kanu ya isa nga anghel ne Apu Dios kitúni nga agdidigútán, ta pasgiyan na kanu tu danum. Ay ya munna nga sumarub kitu danum nu sumgi, ay maagásan ki oray nágan na nga sinakit. ⁵Ay uwad pe kadatun ya isa nga laláki nga tallu púlu se walu dagun na ngin na magtakit. ⁶Ay kane masingan nala ne Jesus tu tolay, ay nammuwán na ngin na nabayág gin na nepipidda kitúni. Ay nán na kaggína, “Piyán mu ya bumílag?” nán na.

⁷Ay summungbát tu tolay nga nán na, “Apu, áwan mà mangipisù kiyà kiya danum nu sumgi. Ay akkan nà pe ya makapsil kadaya duddúma,” nán na.

⁸Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Bumángun ka ngin, se mu alà ya abà mu, se ka la manalen,” nán na. ⁹Ay dágus sala nga bummílag kurug gin tu tolay. Ay inalà na tu abà na, ay se manalen nin. Ay tu nekàwa nedi, ay Sabado nga ittu tu algaw wa aggiimáng da. ¹⁰Ay ittu tu gapu na nga nán datu ap-apu datu Judyu kitu tolay ya napabílag, “Sabado ide na. Kannaw nga agtuwam ya abà mu,” nán da.

¹¹Ngamay sinungbátan nada nga nán na, “Tu tolay nga namabílag kiyà, ay nán na kiyà, ‘Alà mu ya abà mu, se ka la manalen,’ nán na kiyà,” nán na.

¹²Ay díkod sinaludsud da kaggína, “Iinna nga tolay ya nagpálà kikaw kiya abà mu se namadalen kikaw?” nán da. ¹³Ngamay akkan am-ammu natu tolay nu iinna tu namabílag kaggína, ta nelingad de Jesus sin kadatu adu wa tolay ta nawe yin.

¹⁴Akkan nabayág, ay nasingan ne Jesus tu tolay kitu Templo, ay nán na kaggína, “Nabílag ka kurug gin! May akkan ka magbásul lin, ta get nu nasà-samnga ngin ya màwa manin kikaw,” nán na.

¹⁵Ay nawe yin tu tolay, ay se na we ibàbànán kadatu ap-apu datu Judyu nga e Jesus tu namabílag kaggína. ¹⁶Ay ittu win tu inangngagúra da ngin kaggína, ta Sabado tu namabílag na kitu tolay. ¹⁷Ay tútu summungbát te Jesus kaggída, “Awan laát naya Amà a magubra, ay ummán nà pe,” nán na. ¹⁸Ay ittu win tu naturun nin tu aggasippatay da kaggína, akkan nala gapu kitu inangwa na kitu kannaw kitu Sabado, nu di itu angngipáda na pe kiya baggi na ke Dios kitu nangngagi na nga Ama na nge Dios.

Ya turáy naya An-anà ne Dios

¹⁹ Ay nán pe ne Jesus kadatu ap-apu datu Judyu, “Ikagì kadakayu ya kurug. Iyà nga An-anà, ay áwan ku wa mabalin na kuwaan kampela ngin nin. Tittu daya masingan ku nga kuk-kuwaan naya Amà, áta oray nágan naya kuwaan naya Amà, ay ittu pe ya taldan ku wa An-anà na. ²⁰ Ata ya Amà, ay pà-pàgan nà nga An-anà na, ay túya ipassingan na kiyà ngámin daya kuk-kuwaan na. Ay nakas-kasdáaw pikam daya pepassingan na kiyà kadakayu, ta senu masdaáwan kayu,” nán na. ²¹ “Ata nu mapaanna ya ammaltu naya Amà kadaya natay, ay ummán pe kiyán ya ammiyág ku wa An-anà na kadaya piyán ku biyágan,” nán na. ²² “Ay ya Amà, ay akkan aggína ya mangukum kadaya tolay, ta netudin na kiyà ngámin ya mangukum kadaya ngámin tolay, ²³ ta senu dayáwan dà ngámin, ummán kiya agdáyaw da kiya Amà. Ay ya akkan na magdáyaw kiyà nga An-anà na, ay akkan na pe ya dayáwan ya Amà nga ittu ya nangibon kiyà,” nán ne Jesus.

²⁴ Ay se na nán pikam, “Gínán nu kod ya kagiyan ku. Nu iinna kadakayu ya manggìna kiya kagiyan ku se mangurug kiya nangibon kiyà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. Ay akkan pabasúlan ne Dios sin, se akkan pe mesibna kaggína ngin, ta bílang nálà in kiya pakabiyágan na ka áwan panda,” nán na. ²⁵ “Ay ikagì kadakayu ya kurug. Ngámin tolay, ay árig da ya natay, ta sumibna da ke Dios. May kídì yin, oray nu iinna nga manggìna se mangurug kiyà a An-anà ne Dios, ay mabiyág ka áwan panda. ²⁶ Ata ya Amà ya makidde ka biyág, ay ittu ya gapu na nga niddán nà ka pannakabalin ku nga mangidde pe ka biyág. ²⁷ Ay nidde na pe ngámin kiyà ya turáy ya mangukum, áta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay,” nán na. ²⁸ “Akkan nu wa pagballà ya kagiyan ku, nga umbet ya oras nga ngámin daya atán kiya lúbù da, ay magìna da ya únì. ²⁹ Ay lumawán da kadaya netamnán da. Ay lumtu se mabiyág ka áwan panda datu namáru wa tolay. Ay datu nadakè a tolay, ay lumtu da nga mapánis gapu kadatu kinuw-kuwa da nga nadakè,” nán ne Jesus.

³⁰ “Nu iyà kampela la ngin nin, ay áwan ku màwa. Nu mangukum mà, ay yán nala nga uray ne Dios ya kuwaan ku. Ay ittu ya gapu na nga áwan ku pagdudúmán kiya angngukum ku. Akkan daya piyán ku kampela ngin nin na kuwaan daya kuwaan ku nu di daya piyán naya nangibon kiyà,” nán ne Jesus.

Daya mangipakammu ke Jesus

³¹ “Ay nu iyà kampela ngin ya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà, ay akkan na makurug daya kag-kagiyan ku,” nán ne Jesus. ³² “Ya Amà ya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà. Ay ammù a kurug ngámin daya kagiyan na mepanggap kiyà,” nán na. ³³ “Nangibon kayu pe ka mawe manggìna kitu Juan nga ittu tu nagikagi kadatu ngámingámin na kurug mepanggap kiyà. ³⁴ Akkan ku nán yán ta kasapúlán ku ya tolay nga mangikagi kadaya kurug mepanggap kiyà. May ipadamdam ku wala datu kinag-kagi natu Juan, ta senu mangurug kayu kiyà, ay túya biyágan takayu,” nán na. ³⁵ “Ay tu Juan, ay árig na ya dílag ga gumatang se mangwada. Ay nakar-karu wala tu nagganggam nu kitu inangwada na kadakayu. ³⁶ Ngamay atán da pikam ma napi-piya ngam datu kinag-kagi natu Juan na pakammuwán nu kiya kinur-korugán mepanggap kiyà. Ata daya nakas-kasdáaw wa ipà-pàwa naya Amà kiyà, ay tu dayán daya mangipassingan na iyà ya kurug ga nebon ne Dios nga Amà. ³⁷ Ay ya Amà a nangibon kiyà, ay aggína mismu ya nangipakammu kiyà. May áwan nu wa magìna ki úni na se áwan nu masingan kaggína, ³⁸ ta akkan nu wa ikur-kurug ya bàbànan na, ay se akkan nu kur-kurugan nga iyà tu nebon na. ³⁹ Magbas-bása kayu peyang kadatu nesur-súrát ta bàbànan ne Dios, ta dálin nu nu ittu daya pakabiyágan nu peyang ka áwan panda. Ittu mà lugud dayán daya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà. ⁴⁰ May oray pe yin nu mapakuna, ay tura kayu maddi mangurug kiyà, ta senu biyágan takayu!” nán ne Jesus.

⁴¹ “Akkan ku ittu sap-sapúlán ya agday-dáyaw daya tolay kiyà, ⁴² may ammù a daya duddúma kadakayu, ay áwan nu wa ammatag kurug ke Dios,” nán na, ⁴³ “ta oray inumbet tà a nebon naya Amà, ay akkan dà a kur-kurugan. May nu atán umbet ta magmasírib, oray akkan nebon naya Amà, ay tura mán kammin na ittu yán ya pà-pàgan nu! ⁴⁴ Magpipinnadáyaw kayu nga napádapáda, ay ilingling nu win ya ammatag naya sissa nga Dios kadakayu,” nán na. “Ay mapaanna lugud òin ya angngurug nu kiya ummán kiyán!” nán na.

⁴⁵ “Ay akkan nu nán na iyà ya magpabásul kadakayu kiya àráng naya Amà. Ta tu Moses, ay aggína ya magpabásul kadakayu nu isa ngalgaw. Ta maginnanáma kayu kiya angngalà ne Dios kadakayu gapu kiya amikurug nu kadaya sur-súrát tu Moses, may akkan nu mà kurug ga kur-kurugan

datun. ⁴⁶Ata nu kurug tutu wala ya angngurug nu kadatu sur-súrát na, ay kurugan dà kuma pe, áta ittu datu nangisurátan tu Moses kadaya mepanggap kiyà. ⁴⁷Ay nu akkan nu kurugan datu nesur-súrát tu Moses, ay mapaanna lugud pe ya angngurug nu kadaya kag-kagiyan ku!” nán ne Jesus.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17)

6 Ay kane isa ngalgaw, ay nagbatta de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu abay ya pisung ka Galilea nga nengágan da ka Tiberias. ²Ay kummíwid datu adu wa tolay kaggída, ta nasingan da datu nakas-kasdáaw wa inangngágas ne Jesus kadatu magtatakit. ³Ay nanùdu de Jesus nga nawe kitu otun tu bantay se da la nagtutúgaw. ⁴Ay pad-padalallan da pe yin tu Piyasta na Naglàtaw nga piyasta da nga Judyu.

⁵Ay kane din na malágib ne Jesus datu adu tutu wala nga tolay nga umbet kitu giyán na, ay nán na ke Felipe, “Kawà na nád ya pangalakkán tada ka umanáy ya sinápay nga ipakkán tada kadayán,” nán na. ⁶Ay nán na ngala tun ka pagsisímán na ke Felipe áta napadán na nga ammu win tu kuwaan na.

⁷Ay summungbát te Felipe, “Oray suwildu na isa tolay ki makadagun ya igátang tada ka sinápay ka kanan dayán, ay akkan na makaanáy,” nán na.

⁸Ay tútu nán ne Andres nga isa kadatu tù-tùgúdán na nga wagi ne Simon Pedro, ⁹“Atán isa nga bag-bagu kídi nga atán limma bukal nga sinápay na se duwa ngabgi ya sissida. Ngamay umanáy nád, kiya ummán kídi ya kaadu wa tolay!” nán na.

¹⁰Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Pagtugawan nu daya tolay,” nán na. Ay díkod pinagtugaw da ngámin datu tolay kitu nalawág ga kakadtán, ay limma ríbu tu dágudágup datu lalláki ngala. ¹¹Ay se yala inalà ne Jesus datu sinápay, ay se ya nagiyáman ke Dios, se na nekípát kadatu tolay. Ay páda na pe tu kinuwa na kadatu sissida. Ay niddán nada sigun kitu masápul da. ¹²Ay kane mabtug da ngámin nin, ay pinaùnud ne Jesus ngámin tu bunna datu tolay kadatu tù-tùgúdán na, ta senu áwan na madadál. ¹³Ay tu naùnud da nga bunna kitu limma nga sinápay, ay sangapúlu se duwa nga baki.

¹⁴ Ay kane masingan datu tolay kattoni tu nakas-kasdáaw wa kinuwa ne Jesus, ay nán da, “Aggína kurug tu pagbàbànanan ne Dios nga ibon na kídi kalawagán,” nán da ¹⁵ Ay kane mammuwán ne Jesus nga piyán datu tolay yin na pilítan na pagbalinan ka ári da, ay naglim-límut ta nawe, se la manùdu kitu bantay nga nagas-asissa.

Tu inannalen ne Jesus kitu útun danum

(Mat. 14:22-23; Mar. 6:45-52)

¹⁶ Ay kane gumídagídám min, ay tinumpát datu tù-tùgúdán ne Jesus kitu abay ya pisung. ¹⁷ Ay dummúlay da nga nawe ka Capernaum. Ay nagì-gìbat tin, may áwan pikam me Jesus kitu giyán da. ¹⁸ Kaggída nga magbatta, ay turán nala nga nagdaggat tu báli kitu pisung, ay dummadakkal pe datu bal-balnag. ¹⁹ Ay kane moli limma onu annam kilumitru tu kadayyu da ngin kitu dappit, ay nasingan da nge Jesus nga magdal-dalen kitu útun tu danum nga mameyag kitu biray da. Ay nagansing da tutu wala. ²⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa magansing, ta iyà kam ide,” nán na kaggída. ²¹ Ay tútu naganggam da nga nangitakay kaggína kitu biray, ay tútu nakaru da ngin na dummatang kitu kapannán da.

Jesus ya árig akakkanan na mamagbiyág

²²⁻²³ Ay díkod kane kaláwa ngin, ay adu pikam datu tolay kitu nagkararágan ne Apu Jesus se kitu nanganán da ka sinápáy. Ay dalínán da nu uwad kam me Jesus, áta sissa tu ammu da nga biray ya nagbattanán datu tù-tùgúdán na, ay áwan da nga nasingan na nepagbatta ke Jesus kaggída, ta pab-pabeg da kampela ngin nin. Ay uwad da pe ya biray ya naggayát ka íli Tiberias nga dummung kitúni. ²⁴ Ay kane masingan datu tolay ya áwan ne Jesus se datu tù-tùgúdán na ngin, ay nagbiray da pe ya nawe nagsápul ke Jesus ka Capernaum.

²⁵ Ay kane masmà datu tolay ye Jesus ka dammáng, ay sinaludsud da kaggína, “Misturu, kannungay naya nedaddatang mu kanedi,” nán da.

²⁶ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, “Kagiyan ku kadakayu ya kurug na. Iyà ya sap-sapúlan nu gapu ta nabtug kayu kitu sinápáy nga akkan gapu kitu inakasingan nu kadatu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwà,” nán na. ²⁷ “Akkan kayu wa makiránud kadaya akakkanan na madadál, nu

di kuma nga kadaya akkan madadál la akakkanan na mamiyág kadakayu ka áwan panda. Ay iyà ya makidde kadakayu kiyán na akakkanan, ta nepakammu ne Dios nga Amà nga iyà ya pakammuwan na kadayán, ta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay,” nán na.

²⁸ Ay tútu nagsaludsud da kaggína, “Nágan daya masápul la kuwaan mi, ta senu màwa mi daya ipàwa ne Dios,” nán da.

²⁹ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Tu idi ya piyán ne Dios nga ipàwa kadakayu: Kurugan dà, ta iyà ya nebon na,” nán na.

³⁰ Ay tútu nán da kaggína, “Nágan lugud daya mepassingan mu wa nakas-kasdáaw kadakami, ta senu kurugan mika?” nán da. “Ay nágan pe daya màwám?” nán da. ³¹ “Datu apuapu tada, ay nangán da ka akakkanan na nengágan ka mána kitu ir-ir-er, áta nán natu nesúrát nga, ‘Pinangán nada ka akakkanan na gayát ka lángit,’ nán natu nesúrát,” nán da.

³² Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Ikagì kadakayu ya kurug, akkan wayya nga tu Moses tu nangidde kadatu apuapu nu ka akakkanan na gayát ka lángit, nu di iya Amà. Ay aggína pe yin ya makidde kadakayu kiya kurug ga akakkanan na gayát ka lángit. ³³ Ata ya akakkanan na midde ne Dios nga gayát ka lángit, ay ittu ya inumbet ta mamiyág kadaya tolai,” nán na.

³⁴ Ay tútu nán da ngin kaggína, “Apu, iddán nakami mán lugud peyang ngin kiya ummán kiyán na akakkanan,” nán da.

³⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Iyà ya árig ga akakkanan na mamagbiyág. Oray iinna ya makiapu kiyà, ay árig akkan nin mabisin, ay se oray iinna ya mangurug kiyà, ay árig akkan pe yin na magasikkinum,” nán na kaggída. ³⁶ “Ngamay nán ku mà kammala kadakayu win kitun nga oray nu nasingan dà in, ay di dà mà pikam kurugan,” nán na. ³⁷ “Ngamay daya ngámin na ipakin-kuwa naya Amà kiyà, ay ittu dayán daya umbet kiyà, ay ngámin dayán na umbet kiyà, ay akkan kuda wayya pataláwan. ³⁸ Ata akkan nà wayya nga inumbet kídì kalawagán nga gayát ka lángit nga mangwa kampela ngin nin kadaya piyán ku, nu di daya piyán kampela ngin nin naya nangibon kiyà,” nán na. ³⁹ “Ay ya piyán na, ay áwan ku wa mewágà kadaya nepakin-kuwa na kiyà, nu di kuda nga paltuwan kammin kiya kamuddiyánan na algaw. ⁴⁰ Ya piyán kurug naya Amà, ay biyágan ku peyang ka áwan panda daya ngámíngámin na makammu se mangurug kiyà a An-anà na, ay se paltuwan kuda kammin pe kiya kamuddiyánan na algaw,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay gapu kitu inangnguna na nga aggína ya akakkanan na mamagbiyág ga inumbet gayát ka lángit, ay ittu tu nanggayatán datu Judyu wa magur-urímam nga nán da, ⁴² “Di mà e Jesus yán nga an-anà de Jose se Maria? Ay am-ammu tada mà dayán!” nán da. “Ay taanna tura na nán nga inumbet nga gayát ka lángit!” nán da.

⁴³ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu magur-urímam,” nán na. ⁴⁴ “Awan ya umbet makiapu kiyà nu akkan ya Amà a nangibon kiyà ya mangayáb kaggína, ay paltuwan ku se biyágan ku kiya kamuddiyánan na algaw,” nán na. ⁴⁵ “Ata atán tu nesúrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, ‘Ngámin tolay ay tùgúdán ne Dios da,’ nán da. Ay ngámin lugud daya natùgúdán naya Amà, ay ittu dayán daya umbet kiyà. ⁴⁶ Ngamay akkan ku wa nán na atán nakasingan ke Ama, áta iyà ala nga An-anà ne Dios ya nakasingan kaggína. ⁴⁷ Kagiyan ku kadakayu nga, oray iinna ya mangurug kiyà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. ⁴⁸ Ta iyà ya akakkanan na mamagbiyág. ⁴⁹ Datu apuapu nu, oray nangán da kitu akakkanan na nengágan ka mána kitu ir-ir-er, ay natay da kammala. ⁵⁰ Ngamay ya mangán kiya árig akakkanan na gayát ka lángit, ay akkan nin na mataatay. ⁵¹ Ay iyà ya mamagbiyág ga akakkanan na naggayát ka lángit. Ay oray iinna ya makakkán kídí ya akakkanan, ay magbiyág ka áwan panda. Ay ya baggi ya akakkanan na idde ku. Idde ku la, ta senu mabiyág daya tolay,” nán na.

⁵² Ay díkod ittu win tu nagsuw-suwáy datu Judyu, ta, “Paannán nád nayán na tolay ya mangipakkán kiya baggi na kadàtada?” nán datu duddúma.

⁵³ Ay díkod, tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Gínán nu idi ya kagiyan ku kadakayu. Nu akkan kayu mangán kiya baggi naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay se uminum kiya dága na, ay kurug ga akkan kayu wa mabiyág. ⁵⁴ Ata ya mangán kiya baggi se uminum kiya dágà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda, ay paltuwan ku kammin nu iya kamuddiyánan na algaw,” nán ne Jesus. ⁵⁵ “Ata ya baggi ku, ay kurug ga akakkanan, se ya dágà, ay kurug ga ì-inuman,” nán na. ⁵⁶ “Ay ya mangán kiya baggi ku se iya uminum kiya dágà, ay umannúgut peyang ngin kiyà. Ay iyà, ay atán nà peyang pe yin kaggína,” nán na. ⁵⁷ “Ta marammiyág ya Amà a nangibon kiyà, ay túya marammiyág gà pe ya ummán kaggína. Ay díkod ya mangán kiyà, ay mabiyág pe, áta biyágan ku,” nán na. “Mabiyág gà gapu ke Amà nga sibbiyág nga nangibon kiyà. Ay ummán pe oray iinna ya

mangán kiyà ay mabiyág pe gapu kiyà. ⁵⁸ Ta iyà ya kurug ga akakkanan na naggayát ka lánɡit, nga akkan ummán kitu mána nga oray kinnán datu apuapu tada, ay natay da kammala. Ngamay ya mangán kídi nga akakkanan, ay mabiyág ka áwan panda,” nán na.

⁵⁹ Ay ittu ngámin dedi datu nesur-súru ne Jesus kitu sinagoga ka Capernaum.

Daya bàbànan nga pakabiyáɡan ka áwan panda

⁶⁰ Ay kane magina datu tolay tu kinag-kagi na, ay adu kaggída tu nagkuna nga, “Akkan ta kid maawátan daya kag-kagiyan na, ay se áwan kid da mangurug kadayán,” nán da.

⁶¹ Ngamay ammu ne Jesus nga lùsawan datu tolay na tu kinagi na, ay tútu nán na kaggída, “Nadakè ya uray nu gapu la kitu kinagi?” nán na. ⁶² “Ay tu nád agpà in, nu tura dà ala nga sisínán na nengáɡan da kitun ka An-anà Tolay nga magulli kammin kitu naggayatán ku!” nán na. ⁶³ “Ya Ispiritu ne Dios sala ya makidde kiya kurug ga pakabiyáɡan nu, ay daya tolay yala, ay áwan da nga mabà-baal ka panggap kiyán. Ay datu nekag-kagi kadakayu, ay gayát da kiya Ispiritu ne Dios, ay ittu dayán daya pakabiyáɡan nu, nu kurugan nu,” nán na. ⁶⁴ “May atán da kadakayu ya akkan mangurug,” nán ne Jesus, áta napadán na ammu na datu akkan mangurug kaggína, se ammu na pe tu mamatiliw kaggína kadatu kumalínga kaggína. ⁶⁵ Ay netul-túluy na nga nán na, “Ittu ya gapu naya nangngikagi kadakayu nga áwan umbet kiyà nu akkan ittu pe ya piyán naya Amà,” nán na.

⁶⁶ Ay ittu win tu adu kadatu tolay na tu nagtatálaw, ay se akkan da ngin na nebul-bulun kaggína. ⁶⁷ Ay tútu nán ne Jesus pe yin kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùɡúdán na, “Ay dakayu, piyán nu nád pe yin ya magtálaw?” nán na.

⁶⁸ Ay tútu summungbát te Simon Pedro, “Apu, iinna nád pikam mala ya sabáli kapannán mi, ay ikaw wala ya makekagi kadaya pakabiyáɡan mi ka áwan panda?” nán na. ⁶⁹ “Ay ittu ya inangngurug mi, áta nammuwán mi yin na ikaw ya An-anà ne Dios,” nán ne Pedro kaggína.

⁷⁰ Ay summungbát manin ne Jesus kaggína nga nán na, “Iyà ya nagpíli kadakayu wa sangapúlu se duwa, may atán isa kadakayu nga nasairuwán,” nán na. ⁷¹ Ay tu Judas nga an-anà ne Simon Iscariot tu nán na, áta aggína

ya mamatiliw kaggína, oray isa kam pe kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na.

Nge Jesus se datu wawwági na

7 Ay kane din na mà mud ne Jesus nga asippatayan datu ap-apu datu Judyu ka Jerusalem, ay akkan nala ngin na nawe ka probinsiya Judea. Nagdàdàdà ala ka probinsiya Galilea.

²Ay tagay pe yin tu piyasta datu Judyu nga nengágan da ka Piyasta nga Agbáwi. ³Ay datu wawwági ne Jesus, ay nán da kaggína, “Magtálaw ka ngin kídí Galilea, ta mawe ka ka Judea, ta senu masingan pe daya tolay mu kannán daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan mu,” nán da. ⁴“Ata nu piyán mu nga magdin-dinnámag ka, ay akkan ka kuma mag-agyán nala kídí bittì a íli. Mawe ka kadaya abay ya íli, ta senu mammuwán ngámin daya tolay daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan mu. Túya napiya nu mepakammu kiya ngámin kalawagán,” nán da. ⁵Ata oray datu wawwági ne Jesus, ay akkan da nangurug kaggína.

⁶Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Akkan pikam ma ittu ya wè agpassingan ka Jerusalem. Napiya kadakayu, ta panda ngala,” nán na, ⁷“ta áwan mangagúra kadakayu kídí ya kalawagán. Ngamay nu iyà, ay kaguráan dà, gapu kiya angngagì kaggída nga nadakè daya kuk-kuwaan da,” nán na. ⁸“Dakayu wala ya mawe makipiyasta, ta akkan nà pikam ma makakíwid, áta akkan pikam ittu idi ya agpakammù tutu wala,” nán na kadatu wawwági na. ⁹Ay tútu nagbabansi pikam ka Galilea.

Tu nepappan ne Jesus kitu Piyasta nga Angwa da ka Báwi

¹⁰Ay kane likud datu wawwági ne Jesus nga nawe nakipiyasta, ay naglim-límut pe yin na gummunud kaggída nga nawe ka Jerusalem. ¹¹Ay datu ap-apu datu Judyu, ay sap-sapúlan da nge Jesus kitu pagpiyastaán, “Kawà nád tu giyán na,” nán da.

¹²Ay díkod datu adu wa tolay ka Jerusalem, ay adu datu kag-kagiyan da ka panggap ke Jesus. Ay nán datu duddúma, “Namáru tun na tolay,” nán da. May datu duddúma, ay, “Akkan,” nán da, “ta ial-alíláw na daya

tolay,” nán da. ¹³Ngamay near-aratát da ngala datu kag-kagiyan da, ta magansing da kadatu ap-apu datu Judyu.

¹⁴Ay kane tagay yin magábà tu piyasta ngin, ay nawe ye Jesus nga nagtùgud kitu Templo. ¹⁵Ay nasdaáwan pà nang datu Judyu nga nán da, “Ná gan nád naya naggayatán naya sir-sírib nayán na tolai, ay akkan mà wayya nga nagis-iskul kanedi?” nán da.

¹⁶Ay kane magina ne Jesus tun, ay sinungbátan nada nga nán na, “Ya itùgud ku, ay akkan wayya nga gayát kiyà kampela ngin nin, nu di gayát kampela ke Dios sin nga ittu ya nangibon kiyà,” nán na. ¹⁷“Ya tolai nga maminya nga mangwa kadaya piyán ne Dios, ay mammuwán na nu daya isur-súrù ay gayát da ke Dios onu gayát da kampela ngin nin kiyà,” nán na. ¹⁸“Ta ya tolai nga daya ammu na kampela ngin nin daya isur-súru na, ay ya pakedayáwan na kampela ngin nin ya sap-sapúlan na, ngamay ya tolai nga ya pakedayáwan naya nangibon kaggína ya lam-lamtan na, ay ittu yán ya kurug, ay se áwan na nga agbus-busid,” nán na.

¹⁹Ay nán na manin kaggída, “Tu Moses tu nangikagi kadakayu kitu lintag kitun, may áwan nala isa kadakayu ya mangurug, ta tura dà asippatayan!” nán ne Jesus.

²⁰Ay tútu summungbát datu tolai, “Magallut ka ta!” nán da. “Ta iinna mà pe ya magas-asippatay kikaw ta!” nán da.

²¹Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Nangwa ngà ka nakas-kasdáaw, ay nasdaáwan kayu ngámin. ²²Nebílin tu Moses nga magpakúgit kayu. (May akkan na kurug ga itu Moses tu makin-bílin, nu di datu in-inagkona na.) Ay mangúgit kayu pe oray Sabado. ²³Ay nu annung nu ya mangúgit ki algaw na Sabado ka angngikurug nu kitu lintag tu Moses, ay tura dà lugud lùsawan ka mepanggap kiya inammabílag ku kiya isa nga tolai ki Sabado!” nán na. ²⁴“Akkan kayu kod da tagapab-pabásul gapu kadaya mas-asingan nu wala, may lam-lamtan nu wala nga kappiyánan ya kinur-korugán na,” nán ne Jesus.

Tu aggur-urímam datu tolai ka panggap ke Jesus

²⁵Ay datu duddúma nga tolai ka Jerusalem, ay nán da nga, “Di mà ittu idi tu tolai ya as-asippatayan da?” nán da. ²⁶“Ay tura lugud áwan magsungbát kadaya kag-kagiyan na, oray kagiyan na kiya àráng ngámin

---

7:21 Tu nangágas na kitu tolai kitu Sabado ka 5:1-18 ya nán na kídí.

daya tolay? Kurugan da nád pe yin nga aggína ya kurug ga Nebon ne Dios?” nán da. ²⁷“Ngamay akkan kid, ta nu umbet ya Ibon ne Dios, ay áwan kanu wa makammu kiya paggayatán na. Ay nu iyán na tolay, ay ammu tada mà ya naggayatán na,” nán da.

²⁸Ay se la nawe ye Jesus nga nangisúru kitu Templo, ay nán na ka naggat, “Nán nu nga am-ammu dà, ay se am-ammu nu pe ya íli. Ngamay kagiyán ku kadakayu nga akkan ku wa inurauray yala ya inumbet, áta atán nangibon kiyà, ay aggína ya kurug ga naggayatán ku. Ngamay akkan nu am-ammu nu iinna,” nán na. ²⁹“Ngamay nu iyà, ay ammu, ta gayát tà ka giyán na, ay aggína ya nangibon kiyà,” nán na.

³⁰Ay kane makagi na datun, ay atán dà tolay ya maminya nga maniliw tutu wala kaggína ngin. Ngamay áwan mà kam ya nanugkam kaggína, ta akkan pikam ittu tu oras na. ³¹Ay oray mán nu mapakuna, ay adu kadatu tolay tu nangurug kaggína nga nán da, “Nu umbet ya Cristo, ay áwan na ngin màwa nga nakas-kasdáaw may daya kinuw-kuwa nayán na tolay!” nán da.

Tu nangngipàrob datu Pariseo kadatu guwardiya nga maniliw ke Jesus

³²Ay nagína datu Pariseo tu agbàbàrán datu tolay ka mepanggap ke Jesus. Ay tútu datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay nebon da datu guwardiya kitu Templo nga mawe maniliw ke Jesus.

³³Ngamay nán ne Jesus, “Mebul-bulun nà pikam kadakayu ka makaru wala, ay se yà ala nga magulli ka giyán naya nangibon kiyà,” nán na.

³⁴“Nu likud ku nga mawe, ay sap-sapúlan dà, may akkan dà a masmà. Ay se kiya giyán kun, ay akkan kayu wa makappan,” nán na.

³⁵Ay tútu datu ap-apu datu Judyu, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Kawà na nád ya kapannán nayán nga akkan tada nga masmà! Mawe nád magtùgud kadatu akkan Judyu kadatu íli da nga napannán datu kapáda tada nga Judyu?” nán da. ³⁶“Nágan nád naya piyán na nga kagiyán kiya inagkuna na nga sap-sapúlan tada, may akkan tada nga masmà, ay se akkan tada nga makappan kiya giyán na?” nán da.

Ya danum ma mamagbiyág

³⁷ Ay tu algaw nga pamalinán natu piyasta, ay ittu tu kapàgán pà nang. Ay kitun na algaw, ay nagsíkád de Jesus nga atán kitu unag Templo, ay se yala nagúni ka naggat nga nán na, “Oray inna nga magasikkinum, ay umbet kiyà, ta penuman ku,” nán na. ³⁸ “Ata nán natu nesúrát kitun na, ‘Oray iinna ya mangurug kiyà, ay ummán ka atán gumbuwà a danum kiya unag na nga mamiyág kaggína, ay se magáyus pe nga maggayát kaggína,’” nán na. ³⁹ Ay yán na kinagi ne Jesus, ay mepanggap kam kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya mealúbu kadaya mangurug kaggína. Ngamay gapu ta akkan pikam ma nakapagulli ye Jesus ka lángit, ay akkan da pikam ma naalubuwán kiya Ispiritu ne Dios.

Tu inagsuw-suwáy datu tolay panggap ke Jesus

⁴⁰ Ay datu duddúma nga nakagína kitu kinagi ne Jesus, ay nán da, “Kurug ga aggína ngin tu ibon ne Dios nga pagbàbànanan na,” nán da.

⁴¹ Ngamay datu duddúma, ay nán da, “Aggína ngin ya Ibon ne Dios nga ittu ya Cristo,” nán da.

Ngamay uwad da nga nagkuna nga, “Wayya ngala nga Galilea ya paggayatán naya Cristo!” nán da. ⁴² “Atán mà ya nesúrát nga meanà ya Cristo kadaya gakagaka natu David, ay meanà pe ka Betlehem nga íli natu David,” nán da. ⁴³ Ay díkod nagsisibna ngin tu uray da ka mepanggap ke Jesus. ⁴⁴ Ay piyán datu duddúma ngin na tiliwan, ngamay áwan nala isa nga manugkam kaggína.

⁴⁵ Ay díkod nagulli kammin datu guwardiya kitu Templo kitu giyán datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi nga áwan da nga natiliw. Ay díkod sinaludsud da kaggída nga nán da, “Taanna tura nu akkan tiniliw?” nán da. ⁴⁶ Ay summungbát datu guwardiya nga nán da, “Awan mi pikam nagína nga aggun-úni nga ummán kaggína,” nán da.

⁴⁷ Ay tútu nán datu Pariseo kaggída, “Nealflaw nakayu agpà pe yin ta!” nán da. ⁴⁸ “Awan mà ala isa kadakami ya ap-apu se Pariseo ya mangurug kaggína,” nán da. ⁴⁹ “Ngamay adu kadaya tolay ya mangurug kaggína, ta dí da maawátan datu nesur-súrát natu Moses, ay tu dayán daya mapánis,” nán da.

⁵⁰Ay tu isa kadatun na Pariseo, ay e Nicodemo. Aggína tu nawe ya nakiamomán ke Jesus kitun. Ay nán na kaggída, ⁵¹“Nu surútan tada ya lintag tada, ay akkan tada mabalin na pabasúlan ya isa nga tolay, nu akkan tada pikam nammuwán se nagina nu nágan daya kurug ga kuk-kuwaan na,” nán na kaggída.

⁵²Ay tútu sinungbátan da. “IGalilea ka pe ta! Kappiyánan mu kod nga bas-basáan datu lib-libru, may áwan kurug ga maggayát ka Galilea nga pagbàbànanan ne Dios,” nán datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi ke Nicodemo. ⁵³Ay se da la nga nagkakáwe yin ka babalay da.

Tu babay ya nakidaládag

8 Ay kane magkakáwe datu tolay kadatu babalay da ngin, ay nanùdu pe yin ne Jesus kitu bantay Olíbo.

²Ay gummabi nga nagulli kammin kitu Templo. Ay inaribungbong ngámin datu tolay. Ay tútu nagtutúgaw win na nangisúru kaggída.

³Ay kane daddán nin, ay atán nin datu Pariseo se datu magtù-tùgud ki lintag nga nangilbet kitu babay nga nadànganán na makidaládag. Ay kane mippa da kitu àráng da ngámin, ⁴ay nán da ke Jesus, “Misturu, idi ya babay, ay nadànganán na makidaládag,” nán da. ⁵“Ay ya bílin naya lintag tu Moses, ay masápul la matùtoán ya ummán kiyán na babay. Paanna mà ya nán mu kiyán?” nán da ke Jesus. ⁶Ngamay nán da la tun ka pagsisímán da kaggína, ta senu atán ya pangidarumán da kaggína.

Ngamay nagùmà e Jesus, ay se yala nagsúrát kitu lusà. Ay tu intutuldu na tu pinagsúrát na. ⁷Ay gapu ta uliulissan da tu saludsud da, ay tútu ginumnikát te Jesus se na nán kaggída, “Nu iinna kadakayu ya áwan bas-básul, ay ittu ya munna nga manùtò kídi nga babay,” nán na kaggída.

⁸Ay se yala nga nagtugaw kammin se magsur-súrát kammin kitu lusà.

⁹Ay kane magina datu Pariseo tu kinagi na, ay nasid-siddedut da nga nagtatálaw. Nagin-inunna datu pangmanàman da. Ay díkod dudduwa de Jesus nga nabansi se itu babay ya magsisíkad kitu àráng na.

¹⁰Ay linángad ne Jesus, se na nán kaggína, “Wà na giyán da ngin. Awan kam nanùtò kikaw?” nán na.

¹¹“Awan, Apu,” nán na nga summungbát.

“Akkan taka pe panísan,” nán ne Jesus kitu babay. “Mawe ka lugud din, may akkan ka ngin na magbásul,” nán na.

E Jesus ya árig dílag kídi kalawagán

¹² Ay nagbàbànan manin ne Jesus kitu Templo nga nán na, “Iyà ya árig dílag kídi kalawagán, ta ya mebulun kiyà, ay árig mawàdaran kiya wada nga mamagbiyág, ay se árig ga akkan nin na magadámag,” nán na.

¹³ Ay tútu nán datu Pariseo kaggína, “Ikaw kampela ngin nin ya mangibàbànan kiya mepanggap kikaw, ay akkan na makurug daya kag-kagiyam,” nán da.

¹⁴⁻¹⁸ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Oray nu iyà kampela ngin nin ya mangibàbànan ki mepanggap kiyà, ay kurug daya kag-kagiyam ku. Ata kurug ga atán kiya lintag nu, nga nu maggaddù ya duwa nga magsistígu, ay makurug ya kagiyam da. Ay duwa kami lugud, ta ibàbànan ku ya mepanggap kiyà, ay se ya Amà pe, ay ipakammu nà pe,” nán ne Jesus. “Dakayu, ay akkan nu wa ammu ya naggayatán ku se iya pagulliyán ku. May iyà, ay ammù. Akkan dà am-ammu, may pabasúlan dà ala gapu kadaya gagángay nu wa tolay. May nu iyà, ay áwan ku pabasúlan. Ay oray pe yin nu pabasúlan takayu, ay kurug ya ipabásul ku, ta akkan nà wayya nga sissa, áta duwa kami se iya Amà a nangibon kiyà,” nán na.

¹⁹ Ay tútu nagsaludsud da nga nán da, “Wà giyán naya Amám ta?” nán da.

May nán ne Jesus, “Akkan dà am-ammu, se akkan nu pe ya am-ammu ya Amà. Ata nu am-ammu dà, ay ammu nu kuma pe ya Amà,” nán na.

²⁰ Ay nesúru ne Jesus ngámin dedi kitu dannu kitu aggipayán da ka pirà kitu Templo. Ngamay áwan na naniliw kaggína, áta akkan pikam ittu tu oras na.

Ya akkan da akangngay kiya kapannán ne Jesus

²¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Nu mawe yà, ay sap-sapúlan dà. May akkan kayu wa makappan kiya kapannán ku, ay matay kayu nga sibbabásul,” nán na.

²² Ay tútu nán datu ap-apu datu Judyu, “Magpattal nád? Ta tura na nán na akkan tada nga makappan kiya kapannán na,” nán da.

²³ Ay se manin nán ne Jesus kaggída, “Dakayu, ay ikalawagán kayu. Iyà, ay ilángit tà. Daya ikalawagán na mà-màwa daya pà-pàgan nu, ngamay iyà ay akkan,” nán na. ²⁴ “Kinagi ku kadakayu nga matay kayu

wa sibbabásul. Ay nu akkan kayu wa mangurug nga iyà ya Nebon ne Dios, ay kurug ga matay kayu nga sibbabásul,” nán na.

²⁵ Ay tútu nagsaludsud da kaggína nga nán da, “Iin ka kurug ta?” nán da.

Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Nakagì mà kadakayu win. Oray kitu inanggayát ku wa nangisur-súru ka panda kídì, ay ittu pikam ya kag-kagiyan ku kadakayu. ²⁶ Ay adu kuma daya ikag-kagi ku mepanggap kadakayu, se adu pe daya tug-tugiban ku, may daya magì-gìna ku kiya nangibon kiyà daya ilaw-lawág ku wala kadaya ngámin toláy, ta ittu daya kurug,” nán na.

²⁷ Ngamay akkan da nga naawátan nga e Dios nga Ama na tu nán na. ²⁸ Ay díkod nán ne Jesus manin kaggída, “Ay nu mebáyug dà nga nengágan da kitun ka An-anà Toláy, ay ittu ya akammu nu win nga iyà ya Nebon ne Dios. Ay mammuwán nu pe nga áwan ku wa kinagi nga uray ku kampela ngin, nu di tittu wala daya pekagi naya Amà kiyà daya kag-kagiyan ku,” nán na. ²⁹ “Ay abul-bulunan nà peyang ya nangibon kiyà. Ay akkan nà a pagdudoray, áta tittu wala daya pagangammán na daya kuwaan ku,” nán ne Jesus.

³⁰ Ay kaggína nga mangag-kagi kadedi, ay adu datu nangurug kaggína.

Ya angngikurug da ke Sairu

³¹ Ay se la nán ne Jesus kadatu Judyu wa mangurug kaggína, “Nu kurugan nu peyang daya kag-kagiyan ku, ay dakayu daya kurug ga toláy ku,” nán na. ³² “Ay mammuwán nu ya kinakur-korugán na mepanggap kiyà, ay ittu pe yán ya mangwaya kadakayu,” nán na.

³³ Ay tútu nán datu akkan mangurug kaggína, “Gakagaka nakami tu Abraham, ay díkod oray nágan na, ay áwan pikam ma nakaasassu kadakami,” nán da. “Ay tura mu nán na mawayaán kami yin nu kuwa!” nán da.

³⁴ Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Ikagì ya kurug kadakayu, nga oray iinna ya makabásul, ay tu dayán daya bíláng asassu naya básul,” nán na.

³⁵ “Ay daya magasassu wala, ay akkan da magdadágat kiya pagasassuwán da. May ya an-anà naya makin-balay, ay ittu ya akkobung na peyapeyang

ka áwan panda. ³⁶Ay díkod nu wayaán nakayu ya An-anà ne Dios, ay kurug ga mawayaán kayun,” nán na.

³⁷“Ammù a gakagaka nakayu kurug tu Abraham, may oray nu ummán kiyán, ay as-asippatayan dà kammala, áta akkan napatag kadakayu daya kag-kagiyan ku,” nán na. ³⁸“Ikagì ala kadakayu daya pekagi naya Amà kiyà. Ay ummán kayu pe; kuwaan nu pe yala daya ipàwa naya ama nu,” nán ne Jesus kadatu Judyu.

³⁹Ay tútu nán da ke Jesus, “Abraham ya kurug ga apuapu mi,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nu kurug ga gakagaka nakayu tu Abraham, ay tura nu lugud akkan taldan datu kinuw-kuwa na,” nán na. ⁴⁰“May tura dà mán kammin nin na asippatayan! Ay daya kurug nga naginà ke Dios daya ikagiyán ku. Ay áwan na ummán kiyán na kuk-kuwaan natu Abraham!” nán na. ⁴¹“May daya kuk-kuwaan naya ama nu, ay ittu kammin pe daya kuk-kuwaan nu,” nán na kaggída.

Ay tútu nán da manin, “Akkan kami árig tabuwang. Sissa mà ya amaan mi. E Dios mà ala ya ama mi,” nán da.

⁴²Ay díkod nán ne Jesus kaggída, “Ay nu kurug nga e Dios ya Ama nu, ay pàgan dà kuma pe, áta atán nà in na naggayát kaggína. Ta akkan ku uray kampela ngin ya nelalbet ku, nu di nà a nebon ne Dios. ⁴³Ay taanna tura nu di maawátan daya ikag-kagì kadakayu ta!” nán na. “Ò, áta lùsawan nu kurugan daya kag-kagiyan ku, ⁴⁴áta ya amaan nu ay e Sairu, ay túya piyán nu pe kuwaan daya pàwa na. Maragpatay kammala ngin nin, nanggayát kitun kam ka panda kídi. Ay áwan kammala pe yin na kur-kurug kadaya kag-kagiyan na, ta gangay na ya magbusibusid. Ay díkod aggína ya paggayatán ngámin daya busid, ta maragbusid lugud,” nán na. ⁴⁵“Ay ittu ya gapu na nga akkan kayu wa mangur-kurug, oray nu ikagì kadakayu ya kurug. ⁴⁶Ay áwan makekagi nga nagbásul là, ta áwan ku wa bas-básul. May oray kagiyan ku ya kurug, ay tura dà akkan kur-kurugan!” nán na. ⁴⁷“Ay daya annánà ne Dios, ay ginaan da daya bàbànan ne Dios kaggída. May ya gapu na nga akkan nu ginaan daya bàbànan ne Dios, ay gapu ta akkan nakayu wa annánà,” nán ne Jesus kadatu tolay.

8:36 Wayaán nada kiya angngasassu naya panagbas-básul. **8:39** ‘Ama’ ki aggúni nga Griego. **8:39** “Annánà” ki aggúni nga Griego.

De Jesus se tu Abraham

⁴⁸ Ay díkod tútu summungbát datu Judyu ke Jesus, “Kurug mà tu nán mi nga iSamaria ka nga naar-aránan,” nán da.

⁴⁹ May nán ne Jesus kaggída, “Akkan nà naar-aránan,” nán na, “ngamay pad-padayáwan ku wala ya Amà. May dakayu, ay irupat dà,” nán na. ⁵⁰ “Akkan ku sap-sapúlan ya pakedayáwan ku, ta atán isa nga magsápul ka pakedayáwan ku, nga ittu we Dios nga ittu pe ya mamabásul kadakayu nga mangirupat kiyà,” nán na.

⁵¹ “Ikagì kadakayu ya kurug,” nán ne Jesus. “Oray iinna ya mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay akkan mataatay yin,” nán na.

⁵² Ay tútu nán datu Judyu, “Ammu mi yin, nga kurug naar-aránan ka mà,” nán da, “ta natay mà tu apuapu mi ya Abraham se oray pe datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios kitun. Ay tura mu nán na akkan na mataatay yin ya mangurug kiya kag-kagiyan mu! ⁵³ Wayya ka ngala nga natù-turáy may tu Abraham ma inagkona mi, onu datu pagbàbànanan ne Dios kitun na natay pe yin? Iinka agpà ka nán mu ta!” nán da.

⁵⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Nu pad-padayáwan ku ya baggibaggi kampela ngin nin, ay áwan na nga sur-surbi. Ngamay ya Amà, ay ittu ya mamadáyaw kiyà. Ittu ya Dios nu wa nán nu, ⁵⁵ ngamay akkan nu kammala kurug am-ammu win. May nu iyà, ay am-ammù. Nu nán ku wa akkan ku wa am-ammu, ay magbus-busid dà nga ummán kadakayu. Ngamay am-ammù mà, ay túya ikurug ku daya kag-kagiyan na kiyà,” nán na. ⁵⁶ “Tu Abraham ma inagkona nu, ay magpatag ga maginnanáma kiya ilalbet ku, ay naganggam kane masingan nà a kurug,” nán na.

⁵⁷ Ay tútu nán datu Judyu kaggína, “Awan mu pikam ma limma púlu dagun, ay tura mu nán na nasingan mu tu Abraham min!” nán da.

⁵⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, “Ikagì ya kurug kadakayu, nga kitu akkan pikam ma neanà tu Abraham, ay atán nà in,” nán na.

⁵⁹ Ay díkod tútu namídit da kadatu batu ka pamàbà da kuma kaggína, ngamay naglingalingad de Jesus se lummawán kitu amuwág natu Templo.

Tu nangngágas ne Jesus kitu kúláp

9 Ay kitu agdal-dalen ne Jesus, ay uwad isa nga tolay ya nasingan na nga kúláp nanggayát kitu nekeanà na. ² Ay nagsaludsud datu

tù-tùgúdán na kaggína nga nán da, “Misturu, iinna nád ya nagbásul, ta tura kúláp nga neanà idi nga tolay? Daya maganà kaggína, onu aggína kampela ngin nin?” nán da.

³May nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan básul nedi ya tolay onu daya mannákam na ya nekakúláp na. May kúláp ta senu mepassingan ya ammanakabalin ne Dios. ⁴Ay gapu ta sibibiyág gà pikam, ay masápul la kuwaan ku daya ipàwa naya nangibon kiyà, ta áwan ta màwa ngin nu gabi yin,” nán na. ⁵“Ta kiya kaatán ku pikam ka biyág ked kalawagán ni, ay iyà ya árig dílag kadaya tolay kídi kalawagán,” nán na.

⁶Ay kane makagi na datun, ay naglútáb kitu lusà, se na neluy-luyluy kitu tápù, se na pinagbalin ka lupang. Ay se na nepitpet tu lupang kitu mata natu kúláp. ⁷Ay se na nán kaggína, “Mawe ka nga magidárup kiya pisung nga agdidigútán ka Siloam,” nán na. (Ay ya sarut naya Siloam, ay Nebon.) Ay tútu nawe tu tolay, ay se la magidárup, ay makasingan kurug gin.

⁸Ay kane masingan datu keliyán na se datu tolay nga makelásin kaggína nga aggína tu begár, ay nán da, “Di mà tu idi tu tolay ya magtutúgaw peyang nga magbegár?” nán da.

⁹Ay nán datu duddúma, “Ò. Aggína kurug,” nán da. May datu duddúma, ay, “Akkan,” nán da, “may kamur-murangán na ngala,” nán da.

Ay díkod nán natu tolay yin, “Kurug ga iyà tu begár,” nán na. ¹⁰Ay díkod tútu sinal-saludsúdán da ngin nga nán da, “Tura ka lugud makasingan nin?” nán da. ¹¹Ay summungbát nga nán na, “Tu tolay ya nagnágan ka Jesus, ay nangiluy-luyluy kanu ki lútáb na ki lusà a nangwa ka lupang, ay se na ipitpet kitu matà, ay se nà pinapan pinagidárup ka Siloam. Ay tútu nawe yà a kurug nagidárup, ay tu win tu nakasingan ku win,” nán natu tolay.

¹²Ay tútu sinaludsud da kaggína, “Kawà naya giyán na ngin,” nán da. May, “Di yà ammu,” nán na.

Tu nangngalùsaw datu Pariseo kitu naagásan nga kúláp

¹³Ay díkod datu tolay, ay nippan da ngin tu kúláp kitun na makasingan nin kitu giyán datu Pariseo. ¹⁴Ay tu inangwa ne Jesus kitu lupang se inangngágas na kitu mata natu kúláp, ay Sabado. ¹⁵Ay díkod datu Pariseo,

---

9:4 Ya mabalin na piyán na ipakammu, ay ya pannakatay na.

ay nagsaludsud da kaggína nu napaanna tu inakasingan na. Ay nán na kaggída, “Atán tolay ya nangipitpet ka lupang kitu matà, ay se yà nawe nagidárup, ay tútu makasingan nà in,” nán na. ¹⁶ Ay díkod nán datu duddúma nga Pariseo, “Akkan na nebon ne Dios yán na tolay, ta akkan na ngilínan ya algaw wa aggiimáng,” nán da.

May nán datu duddúma, “Wayya la nga makàwa ya maragbásul ka ummán kadayán na nakas-kasdáaw?” nán da. Ay díkod nàwa nga nagkakagúra da.

¹⁷ Ay tútu nán da manin kitu tolay, “Ay ikaw, nágan naya makagim ka mepanggap kitu nangágas kiya matám,” nán da.

“May isa nga mannakabalin na pagbàbànanan ne Dios,” nán na.

¹⁸ Ay díkod datu ap-apu datu Judyu, ay akkan da ngin na kurugan na kúláp kitun nga makasingan nin. Inayabán da pikam mala datu mannákam na. ¹⁹ Ay se dada saludsúdán nga nán da, “Kurug ga an-anà nu idi? Ay kurug ga neanà a kúláp?” nán da. “May taanna tura lugud da makasingan nin?” nán da.

²⁰ Ay summungbát datu mannákam na, “Kurug mà a an-anà mi, ay kurug pe ya neanà a kúláp,” nán da. ²¹ “Ngamay akkan mi ammu nu taanna tura makasingan nin,” nán da. “Ay akkan mi pe ya am-ammu nu iinna ya namakasingan kaggína. Saludsúdán nu kampela ngin nin. Oray ta nanákam pe yin. Aggína kampela ngin nin ya magsungbát tin,” nán datu maganà. ²² Nán da kiyán datu mannákam na ta mansing da kadatu ap-apu datu Judyu. Ata nán datu ap-apu datu Judyu nga pataláwan da kiya sinagoga da nu atán mangagi nga e Jesus ya Nebon ne Dios, ay tútu magansing da. ²³ Ittu tu gapu na nga nán datu mannákam na, “Nanákam min, ay aggína kampela ngin nin ya saludsúdán nu,” nán da.

²⁴ Ay tútu inayabán da manin tu tolay. Ay nán da kaggína, “E Dios ngala ya padayáwan mu. Ta dakami, ay ammu mi nga maragbásul tun na tolay,” nán da.

²⁵ Ay tútu summungbát manin nga nán na, “Di yà ammu nu maragbásul onu akkan,” nán na. “May tu idi ya ammù: Kitun ay kúláp pà. Ngamay kídi yin, ay makasingan nà mà in,” nán na.

²⁶ Ay díkod tútu sinaludsud da kaggína nga nán da, “Nágan lugud tu kinuwa na nga nangágas kitu matám,” nán da. ²⁷ Ay nán na, “Nakagì mà kadakayu win, may akkan dà mà kurugan. Ay taanna tura nu manin na

piyán na ginán! Piyán nu agpà pe ta, ya magbalin ka pasúrut na?” nán na kadatu Judyu.

²⁸ Ay díkod tútu inal-alngán da nga nán da, “Ikaw a ya pasúrut na, ta dakami, ay pasúrut nakami tu Moses,” nán da kaggína. ²⁹ “Ay ammu mi nga inamomanán ne Dios tu Moses. May nu panggap kiyán na tolay, ay akkan mi am-ammu ya naggayatán na,” nán da.

³⁰ Ngamay nán na manin, “Pagballà takayu lugud, ta tura nu akkan ammu ya naggayatán na, ay aggína mà ya namakasingan kiyà,” nán na. ³¹ “Ay ammu tada mà a akkan na gî-ginán ne Dios daya maragbásul. Ngamay daya mamatag kaggína, ay se daya mangikabon kaggína, ay ittu dayán daya ginán na. ³² Ata nanggayát kitu nekàwa naya kalawagán, ay áwan tada pikam ma nagina nga namakasingan ka tolay ya neanà a kúláp,” nán na. ³³ “Ay nu akkan na gayát ke Dios yán na tolay, ay áwan na pe ya mabalin na kuwaan,” nán na. ³⁴ Ay summungbát da kaggína, “Neanà ka se ummabay ka nga maragbásul, ay tura la ikaw win ya aggintu-tùgud kadakami!” nán da, ay se da pinatálaw win.

³⁵ Ay kane magina ne Jesus nga pinalawán da pe yin tu kúláp pa makasingan nin kitu sinagoga da, ay sinap-sápul na. Ay kane masma na, ay nán na, “Mangurug ka ngin kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolay?” nán na. ³⁶ Ay summungbát tu tolay nga nán na, “Apu, ikagim mán nu iinna yán, ta senu mangurug gà kaggína,” nán na. ³⁷ Ay tútu nán ne Jesus, “Nasingan mu win, ta ittu ya kaum-umomán mu,” nán ne Jesus. ³⁸ Ay díkod tútu nán natu tolay, “Apu, mangurug gà in kikaw,” nán na, ay se na dinay-dáyaw we Jesus.

³⁹ Ay tútu nán ne Jesus, “Inumbet tà ked kalawagán ni ta senu mapaglásin daya makammu ke Dios se daya akkan makammu. Daya akkan pikam makammu ke Dios, ay ummán da ka kúláp, may pagladdangan kuda. May daya makammu ke Dios nga nán da, ay tu dayán daya sikkukúláp pikam,” nán ne Jesus.

⁴⁰ Ay gapu ta adanni datu duddúma nga Pariseo kaggína, ay nagina da. Ay tútu sinaludsud da kaggína, “Kúláp kami pe ka nán mu ta!” nán da. ⁴¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nu kúláp kayu kuma, ay piyán nu nga ammuwan ne Dios, ay díkod akkan nakayu pabasúlan. May gapu ta makasingan kayu wa nán nu, ay akkan nu piyán ammuwan ne Dios, ay díkod ittu ya ammobásul na kadakayu,” nán ne Jesus kadatu Pariseo.

E Jesus ya árig nga namáru nga maragtarakan kadaya karneru

10 Ay nán manin ne Jesus kitu kowad na nga mangisur-súru, “Ikagì kadakayu ya kurug. Ya tolay ya umunè kiya kurál karneru nu lumná, nga akkan na manalen kiya gagyangán na, ay maragtákaw yán,” nán na. ²“Ya lumná kiya gagyangán naya kurál ay ittu ya magtar-tarakan kadaya karneru, ³áta ilukát lugud naya magbantáy kiya gagyangán. Ay magina daya karneru ya alangáag na nga magkarraw kadaya ngag-ngágan da, ay túya umbet da, ay ilawán nada. ⁴Ay nu melawán nada ngámin nin, ay magin-inunna kaggída, ay díkod datu karneru, ay unudan da pe yin, áta memad da ya úni na. ⁵Ata akkan wayya nga kumíwid daya karneru kiya sab-sabáli nga tolay, nu di da pagtataláwan, ta akkan da kapenamán ya úni na,” nán na.

⁶Nepangárig ne Jesus idi kaggída, may di da nga maaw-awátan tu piyán na nga kagiyán kaggída. ⁷Ay tútu nán na manin kaggída, “Ikagì ya kurug kadakayu. Iyà ya árig ga gagyangán naya kurál daya karneru. ⁸Ay ngámin datu nagin-inunna kiyà nga nagtùgud ka busid, ay árig datun ya maragtákaw. Ngamay daya karnerù, ay akkan da pe ya kumíwid kaggída. ⁹Ata iyà ya árig gagyangán. Ay oray iinna ya lumná a manalen kiyà, ay igdù ku, ay mabalin na ya lumawán se lumná a magsápul ka kanan na. ¹⁰Ay daya maragtákaw, ay gumákat da ngala nga magtákaw se magraw-rawat se magpatay. May nu iyà, ay inumbet tà ta senu mabiyág daya tolay, ay se pumiya pànanag ya biy-biyág da.”

¹¹“Iyà ya árig ga kaindúán na maragtarakan kadaya karneru. Ay ya nindù a maragtarakan, ay piyán na nga aggína ngala ya matay gapu kiya angngigdù na kadaya karneru na. ¹²Ay ya manglu wala nga magtarakan kadaya karneru, ay panáwan nada nu malágib na daya ulolag ga umbet ta magkán kadaya tarakan na, áta akkan na nga kuw-kuwa da. Ay díkod makálà ya ulolag kaggída, ay ittu ya kasip-siparà da pe yin. ¹³Magtálaw ya manglu nu umbet daya ulolag, áta makitangdán nala, ay áwan na nga agkikenga kadaya karneru.”

¹⁴⁻¹⁵Ay nán ne Jesus manin, “Iyà ya kaindúán na maragtarakan. Ya angngammu naya Amà kiyà se iya angngammù kaggína, ay páda na pe ya angngammù kadaya karnerù, se iya angngammu da kiyà. Ay túya ipalúbus ku wala ya pannakatay ku gapu kaggída,” nán na. ¹⁶“Ay atán da pikam ma karnerù a áwan pikam kídì ya kurál ku. Masápul pe nga ayabán kuda,

ay ginán da pe ya úni ku. Ay díkod tang-tangakuralán da ngámin, ay sissa pe ya magtagasíngan kaggída ngin.”

¹⁷ “Ya Amà, ay pà-pàgan nà, áta idde ku wala ya biyág ku gapu kadaya tolai ku, ay se ku alà kammin,” nán na. ¹⁸ “Awan na makabalin na makapatay kiyà. May iyà ala ya mangipalúbus kiya katay ku, se mabalin ku kammin ya lumtu kampela ngin nin. Ata ittu mà yán ya ipàwa naya Amà kiyà,” nán na.

¹⁹ Ay kane makagi na datun, ay nàwa nga nagkakagúra manin datu Judyu ki mepanggap kaggína. ²⁰ Ata adu kaggída ngin tu magkuna nga, “Magallut kammala yanin ta naar-aránan. Kannán nu gí-ginán yán!” nán da. ²¹ Ngamay datu duddúma, ay nán da, “Akkan ummán kiyán ya aggun-úni daya maar-aránan,” nán da. “Ta wayya ngala nga mabalin daya ar-áran ya mangágas kadaya kúláp?” nán da.

Tu nangngalùsaw datu Judyu ke Jesus

²² Ay kane amiyán, ay ittu tu kàwa natu piyasta nga angngikarárag da kitu Templo. ²³ Ay uwad nge Jesus nga magdal-dalen kitu saguyáb natu Solomon kitu amuwág natu Templo. ²⁴ Ay kane masingan datu Judyu, ay inaribungbong da, ay se da nán kaggína, “Nganna agpà ya kabayág naya angngagim kiya kurug, ta!” nán da. “Nu ikaw kurug ya Nebon ne Dios, ay ikagi mu wala kadakami,” nán da.

²⁵ Ay nán ne Jesus, “Kinagì mà kadakayu win, may akkan dà mà kur-kurugan,” nán na. “Ata daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan ku, gapu kiya ammanakabalin naya Amà, ay ittu dayán daya mangipakammu kiyà kadakayu,” nán na. ²⁶ “Ngamay akkan kayu wa mangur-kurug, áta akkan kayu neráman kadaya árig karnerù,” nán na. ²⁷ “Gìnán daya karnerù ya únì, ta am-ammu kuda. Ay túya kumíwid da kiyà. ²⁸ Ay biyágan kuda ka áwan panda. Ay díkod akkan da mapánis sin, ay se áwan ya makàpal kaggída kiyà. ²⁹ Ay nidde naya Amà dayán kiyà. Ay aggína pe ya katurayán kiya ngámin, ay túya áwan oray isa nga makàpal kaggída kiya biyáng naya Amà. ³⁰ Ata sissa kami se iya Amà,” nán ne Jesus kadatu Judyu.

³¹ Ay díkod tútu namídit manin datu Judyu ka batu ka pamangat da ke Jesus. ³² Ngamay nán na kaggída, “Adu win datu kinuw-kuwà a napiya

nga nepàwa ne Ama kiyà. Ay nágan na kadatun ya pamangtán nu kiyà ta!” nán na kaggída.

³³ Ay summungbát datu Judyu, “Akkan mika wayya nga bangtan ka mepanggap kadaya kinuw-kuwám nga napiya, nu di ya mepanggap kadaya kag-kagiyam ma pangirupat mu ke Dios. Ata isa ka pe la nga tolay, ay tura mu wa ipáda ke Dios ya baggibaggim pe!” nán da.

³⁴ May nán ne Jesus, “Nesúráat mà kadaya libru nu nga, ‘Nán ku nga diyos kayu pe,’ nán na,” nán ne Jesus. ³⁵ “Nengagánan ne Dios datu ap-apu nga nagkakagiyán na kitu bàbànan na kitun ka diyos. Ay tun na nesúráat ta bàbànan na, ay akkan tada wayya nga maul-ulis,” nán na. ³⁶ “Ay tura nu nán na irupat ku nge Dios kane kagiyam ku nga An-anà nà nge Dios. Ay iyà ya piníli na nga ibon na kídí ya kalawagán. ³⁷ Nung kuma nu akkan daya ipàwa ne Amà daya kuk-kuwaan ku, ay túyán rabang dà a akkan kur-kurugan. ³⁸ Ngamay gapu ta daya ipàwa na daya kuwaan ku, ay pàgan nu kuma, oray nu akkan dà kur-kurugan, ta senu mammuwán nu pànanng nga ya Amà, ay atán kiyà, ay atán nà pe kaggína,” nán na. ³⁹ Ay tútu piyán da manin na tiliwan, may nilming nada.

⁴⁰ Ay tútu nagulli manin ne Jesus kitu panidmáng natu wángag Jordan, nga namaw-bawtisarán natu Juan kitun. Ay nag-agyán kitúni. ⁴¹ Ay adu datu tolay ya gummánat kaggína. Ay nán da, “Awan nàwa natu Juan na nakas-kasdáaw, ngamay ngámin datu kinag-kagi na ka mepanggap kídí nga tolay, ay kurug da ngámin,” nán da. ⁴² Ay díkod adu datu nangurug kaggína kadatu tolay kitúni.

Tu nekatay ne Lazaro

11 Ka íli nga Betania nga íli de Maria se de Marta, ay atán na magtakit nge Lazaro nga wagi da. ² Idi nga Maria, ay aggína kam tu nangikilapu ka talibangug kitu bingil ne Apu Jesus, ay se na lìgesán kammin kitu abù na. Ay e Lazaro nga wagi na, ay magtakit. ³ Ay díkod nepadámag de Maria se Marta ke Jesus nga nán da, “Apu, magtakit tu pà-pàgan mu wa opun mu,” nán da.

⁴ Ay kane magina ne Jesus tu dámag, ay nán na, “Akkan ipatay ne Lazaro yán na sinakit na, nu di lugud da ittu ya pakedayáwan ne Dios. Ay oray pe iyà nga An-anà na, ay mapadayáwan nà pe,” nán na.

⁵Ay de Lazaro nga magwawági, ay pà-pàgan ne Jesus da. Ay tútu ⁶nakaduwa ngala kitu giyán da nga íli nanggayát kitu nakagína na nga magtakit nge Lazaro. ⁷Ay se na la nga nán kadatu tù-tùgúdán na, “Magulli tada kammin ka Judea,” nán na.

⁸Ngamay nán da kaggína, “Misturu,” nán da, “akkan pikam ma nabayág tu tagge da nga anùtò kikaw datu Judyu kattoni, ay mawe ka manin kannán!” nán da kaggína.

⁹Ay tútu nán na kadatu tù-tùgúdán na nga netalpád, “Di mà a sangapúlu se duwa nga oras ya algaw?” nán na. “Ay díkod nu algaw ya annalen naya tolay, ay akkan na metà-tàdul, áta nawada. ¹⁰Ngamay nu magadámag, ay ittu ya agketàdul na,” nán na.

¹¹Ay se na nán manin, “Nge Lazaro nga opun tada, ay atán nin na matúdug, may mawe ku lukagan,” nán na. ¹²“Apu,” nán datu tù-tùgúdán na, “nu nakatúdug gin, ay bumílag lugud din a,” nán da, ¹³Ngamay tu piyán ne Jesus kagiyan, ay natay yin ne Lazaro. Ngamay dalínán da nu kurug matúdug gala nga magimáng tu nán ne Jesus.

¹⁴Ay tútu kinagi lugud dala ngin ne Jesus kaggída, “Natay ye Lazaro win,” nán na. ¹⁵“Ay maganggam mà, ta áwan nà ka giyán na kitu di na pikam ma nekatay, ta senu mangurug kayu nu masingan nu ya kuwaan ku,” nán na. “Dádun lugud ta mawe tada ka giyán na,” nán na. ¹⁶Ngamay e Tomas nga nengágan da pe ka Síngin, ay nán na kadatu kabbulun na, “Mawe tada pe, oray metangatay tada kaggína,” nán na.

Jesus ya mamaltu se mamiyág

¹⁷Ay kane makadatang de Jesus sin, ay nagína na nga nakappát tin tu Lazaro kitu lúbù na. ¹⁸Ad-adanni ya Betania ka Jerusalem, ta tal-tallu kilumitru tu kadayyu na. ¹⁹Ay adu pe datu Judyu wa inummang nga mangiaringringa kade Marta se Maria gapu kitu wagi da.

²⁰Ay kane magína ne Marta nga atán nin ne Jesus, ay lummawán na mawe manabat kaggína. Ay nabansi ye Maria kitu unag natu balay. ²¹Ay nán ne Marta ke Jesus, “Apu, nu uwad ka kuma ngala kitun, akkan kuma nga natay tu wagi mi,” nán na. ²²“May ammù nga oray kídí nga oras, ay idde ne Dios oray nágan naya agngan mu kaggína,” nán ne Marta ke Jesus.

²³ Ay tútu nán ne Jesus ke Marta, “Lumtu kammin ya wagi mu,” nán na. ²⁴ May nán ne Marta kaggína, “Ammù a nga lumtu kammin nu iya kamuddiyánan na algaw,” nán na. ²⁵ Ay tútu nán ne Jesus, “Iyà ya mamaltu se ya mamiyág,” nán na, “ta oray nu iinna ya matay, nu nangurug kiyà, ay mabiyág kammin, ²⁶ ay se mabiyág ka áwan panda, ay akkan na mesibna ngin ke Dios, ta nangurug kiyà in. Ay kurugam idi?” nán na. ²⁷ “Ò, Apu,” nán na. “Kurugan ku nga ikaw ya An-anà ne Dios nga Nebon na kídi ya kalawagán,” nán ne Marta.

Tu nammaltu ne Jesus ke Lazaro

²⁸ Ay kane makagi ne Marta datun nin, ay nagulli kammin kitu balay da, se na nearatát ke Maria ya, “Atán nin ne Misturu, ay paayabán naka,” nán na. ²⁹ Ay kane magina ne Maria tun, ay nagkirut ta lummawán nga mawe kitu giyán ne Jesus. ³⁰⁻³¹ Ay inunud datu Judyu wa mangiaringringa kaggína, ta dálin da nu mawe kitu lúbù a magsángit. Ngamay akkan pikam ma linumnà e Jesus kitu íli, ta uwad pikam kitu nanabtán ne Marta kaggína.

³² Ay kane makadatang nge Maria kitu giyán ne Jesus, ay nagpalintud kitu àráng na nga nán na, “Apu, nu atán ka kuma kanedi kitun, ay akkan kuma nga natay tu wagi mi,” nán na.

³³ Ay kane din na masingan ne Jesus nga sumángit te Maria se datu Judyu wa gumun-gunud kaggína, ay nariribù se nagpannakit pà nang. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Kawà naya nangitamnán nu kaggína?” nán na. Ay nán da, “Atán kiyán, Apu. Dadin sinnan,” nán da. ³⁵ Ay summángit pe ye Jesus. ³⁶ Ay tútu nán datu Judyu wa, “Pà-pàgan na kurug pà nang tu Lazaro,” nán da. ³⁷ Ngamay datu duddúma, ay nán da, “Inagásan na tu kúláp kitun, ay akkan na nád pe nabalínan na napabílag tu Lazaro, senu akkan natay?” nán da.

³⁸ Ay nagpannakit pà nang manin ne Jesus. Ay umadanni kitu lúbù. Imbután na pínát tu lúbù na, ay abay nga dalumpenág ga batu tu gitap na. ³⁹ Ay se na nán, “Ippà nu ya batu,” nán ne Jesus. Ngamay nán ne Marta, “Nabuyù in, Apu, ta nakappát tin,” nán na.

⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus, “Nakagì mà kikaw win, nga nu mangurug ka, ay masingan mu ya ammanakabalin ne Dios!” nán na. ⁴¹ Ay tútu nesùlin da tu batu. Ay naglángad de Jesus se na nán, “Ama, magiyáman nà, ta

ginìna nà. ⁴² Ammù a ginán nà peyang, may kagiyan ku wala ta senu dedi ya tolay ya atán kídi, ay kurugan da nga ikaw ya nangibon kiyà,” nán na.

⁴³ Ay kane makagi na datun ay nán na nga nepáuy, “Lazaro, lumawán ka,” nán na. ⁴⁴ Ay tútu lumawán tu natay nga sibbabadbad datu íma na se datu bingil na ka lúpus. Ay tu murang na, ay nakalumútán pe ka lúpus. Ay tútu nán ne Jesus kadatu tolay, “Ubbadán nu win, senu manalen kampela ngin na mawe,” nán na.

Tu aggasippatay datu ap-apu datu Judyu ke Jesus

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)

⁴⁵ Ay adu kadatu Judyu wa inummang ka balay de Maria nga nepaggiinnatay tu nangurug ke Jesus kane masingan da tu kinuwa na. ⁴⁶ Ngamay datu duddúma, ay nawe da nga kinagi kadatu Pariseo datu kinuw-kuwa ne Jesus. ⁴⁷ Ay díkod datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay miníting da ngámin datu ap-apu datu Judyu nga nán da, “Nágan naya kuwaan tada ngin,” nán da, “ta adu win daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa nayán na tolay,” nán da. ⁴⁸ “Ay nu bay-bay-án tada ngala yán, ay mangurug ngámin daya tolay kaggína, ay get nu pagbalinan da ka ári da kampela ngin. Ay díkod nu mapakuna, ay umbet daya agtuturáy ka Roma, ay se da nga dadàlan ya Templo tada, ay se oray pe daya ngámin il-íli tada,” nán da.

⁴⁹ Ngamay e Caifas nga nangátu wa pádi kitun na dagun, ay nagúni nga nán na, “Awan nu tútu wala nga ammuammu!” nán na. ⁵⁰ “Akkan nu ammu nga napì-piya ngala nga isa nga tolay ya matay pára kadaya ngámin na tolay may ngámin íli ya madadál?” nán na. ⁵¹ Ya kinur-korugán na, ay akkan wayya nga uray kampela ne Caifas sin tu kinagi na, may gapu ta aggína tu nangátu wa pádi, ay nepekagi yala ne Dios kaggína tun ka angngipakammu na kitu kebasu ne Jesus gapu kadaya Judyu. ⁵² Ay akkan nala nga gapu kadaya Judyu, nu di ta senu mapaggaámung ne Dios daya annánà na nga atán kadaya nagbal-baláki nga giyán kídi kalawagán.

⁵³ Ay díkod nanggayát kitun na algaw, ay naggaamomán datu ap-apu datu Judyu nu paannán da tu mamatay ke Jesus. ⁵⁴ Ay díkod akkan nin na nagpas-passangan de Jesus se datu tù-tùgúdán na kadatu tolay ka Judea. Nawe da nagag-agyán nala ngin kitu íli Efraim nga adanni kitu ir-ir-er.

Tu nangngkilapu ne Maria ka bang-bangug kadatu bingil ne Jesus
(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

⁵⁵Ay tagay pe yin tu Piyasta na Naglàtaw nga piyasta daya Judyu. Ay adu datu tolay ya nagtutùdu nga mawe ka Jerusalem nga naggayát kadatu il-íli da, ta umang da nga dalusán datu baggibaggi da kiya akkan pikam ma piyasta ta ittu tu gangay da. ⁵⁶Ay sap-sapúlan datu tolay nge Jesus. Ay kane maur-urnung da kitu Templo, ay nagsisinnaludsud da nga nán da, “Nágan naya nán nu, umbet nád da makipiyasta?” nán da. ⁵⁷Ay díkod din datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay nepadámag da nga nu iinna ya makammu kiya giyán ne Jesus, ay ipakammu na kuma kaggída, ta senu tiliwan da.

12 Kitu annam pikam ma algaw se yala nga itu Piyasta na Naglàtaw, ay nawe de Jesus ka Betania nga íli natu Lazaro, tu pinaltu na nga laláki. ²Ay sinangaíli dada kitun na gídám. Ay e Marta tu magadudduy-ág kitun, ay e Lazaro tu kaduwa ne Jesus kitu panganán da nga tebol. ³Ay nangalà e Maria ka tangabutilya kitu denu nardo, nga ittu tu kabanorán na denu ta áwan na nga kibukibug. Ay se na ikilapu kadatu bingil ne Jesus, ay se na kammin na ligesán kitu abù na. Ay tútu nagalibàbà tu bangug na kitu unag natu balay. ⁴Ay tu Judas Iscariot, nga tù-tùgúdán kam ne Jesus nga ittu ya mamatiliw kaggína nu kuwa, ay nagúni nga nán na, ⁵“Taanna tura da akkan na neláku idi ya denu ta idde da kuma kadaya napubri ya paglakúwán da! Tallu gatut nga dinari ya banor nedi a!” nán na. ⁶Ay nán na ngala tun, akkan gapu ta pàgan na kurug datu napubri, nu di gapu ta aggína tu magik-ikkam kitu pirà da, ay magtak-tákaw kadatun áta maragtákaw lugud.

⁷Ngamay nán ne Jesus ke Judas, “Bay-án mu wala. Ay pesirù mu wala kaggína daya duddúma ta sagána na ka pára kiya pannakatay ku,” nán na. ⁸“Atán peyang nga kabulun nu daya napubri, ngamay nu iyà ay akkan,” nán na.

⁹Ay adu pà nang kadatu Judyu ka Jerusalem tu nakagína nga atán ne Jesus ka Betania. Ay díkod nawe da kattoni, may akkan nala gapu ke Jesus, nu di gapu ta piyán da pe sinnan ne Lazaro wa pinaltu na. ¹⁰Ay pinalánu datu ap-apu datu pappádi nga patayan da pe nge Lazaro, ¹¹ta

---

12:5 Ya dinari, ay ittu ya pirà da kitun. Ya tallu gatut nga dinari, ay tangdán naya isa nga tarabahador ki makadagun.

gapu kaggína, ay adu daya Judyu wa sumibna ngin kaggída ta mangurug da ke Jesus sin.

Tu nammatag datu tolay ke Jesus ka Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40)

¹² Ay kitu láwa na ay nadámag datu adu wa tolay ya nakipiyasta, nga magiddadatang nge Jesus sin ka Jerusalem. ¹³ Ay tútu naggalà da ka palátang nga ittu datu netay-táyag da nga mawe summabat ke Jesus. Ay nán da, “Madáyaw we Dios,” nán da nga nesar-sáraw. “Madáyaw ya Nebon ne Apu nga ári kid Israel,” nán da.

¹⁴ Ay e Jesus, ay magtatákay ka urbun asnu nga inalà da kitu dálen. Ay díkod nàwa nga kurug tu nesúráat ta bàbànan ne Dios kitun nga nán na,
¹⁵ “Dakayu wa iJerusalem, ay akkan kayu wa mansing ngin,
 ta ya ári nu, ay umbet tin,
 nga magtatákay kiya urbun asnu,”
 nán natu nesúráat.

¹⁶ Ay datun na nesúráat, ay akkan pikam ma naawátan datu tù-tùgúdán ne Jesus kitun. May kane likud ne Jesus nga nawe kammin ka lángit, ay ittu win tu inakadamdam da kitu nán natu nesúráat, áta nàwa da kurug ke Jesus.

¹⁷ Ay datu adu wa tolay nga nakasingan kitu inammaltu ne Jesus kitu Lazaro kane palawanan na kitu lúbù, ay nepad-padámag da tu nàwa. ¹⁸ Ay díkod ittu pe tu gapu na nga adu datu nawe summabat ke Jesus, ta nagína da tu nakas-kasdáaw wa kinuwa na. ¹⁹ Ay tútu nán datu Pariseo kitu isaisa kaggída, “Sinnan nu kod. Awan tada nga mà-màwa ngin. Pasúrut na ngámin nin daya tolay,” nán da.

Tu nangngikagi ne Jesus kitu katay na

²⁰ Ay uwad da pe nga iGrecia nga nakipiyasta nga nepagdáyaw ke Dios ka Jerusalem. ²¹ Ay nawe da ke Felipe nga iBetsaida ka probinsiya Galilea, nga nán da, “Apu, piyán mi pe nga sinnan ne Jesus,” nán da. ²² Ay tútu nawe kinagi ne Felipe ke Andres, ay se da nawe nga duwa nga nepakammu ke Jesus.

²³ May nán ne Jesus kaggída, “Màwa nga tagay yin ya katay ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁴ Ay ikagi kadakayu nga ya isa nga bukal la aggì, ay kurug ga akkan na mapaadu nu akkan munna nga metaman se la tumúbu, ta senu magbúnga ka ad-adu win. ²⁵ Daya magkikenga kiya biyág da kídi kalawagán, ay killotán da ya kurug pakabiyágan da ka áwan panda, ngamay daya akkan magkikenga kiya biyág da kídi ya kalawagán, ay aggída ya biyágan ne Dios ka áwan panda. ²⁶ Nu iinna ya maminya nga magsirbi kiyà, ay masápul la taldan nà se kumíwid kiyà, ta senu oray wà naya giyán ku, ay atán pe. Ay ya magsirbi kiyà, ay pàgan ne Ama,” nán ne Jesus.

²⁷ “Ay kídi yin, ay mariribù à. Nán ku nád nga, ‘Ama, ilísi nà kadedi ya mà-màwa kiyà!’ nán ku nád? May akkan ku màwa yán, ta ittu mà ya gapu naya kaatán ku kídi,” nán na. ²⁸ Se na nán ke Dios, “O Ama, padayáwam ya ngágan mu,” nán na. Ay tútu uwad úni ya naggayát ka lángit nga nán na, “Napadayáwan ku win, may padayáwan ku manin,” nán na.

²⁹ Ay datu tolai ya magsisikád kitúni, ay nagìna da pe tu úni, may dálin da nu nagaddug. May nán datu duddúma nga, “Inamomanán anghel,” nán da.

³⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Akan wayya nga nakagi tun na úni ka pára kiyà kampela ngin nin, may nakagi tun ³¹ ta senu mammuwán nu nga tagay yin ya anggayát naya kaukum naya kalawagán, ay ittu pe yin ya anggayát naya kaábà ne Sairu nga ittu ya mangitur-turáy kídi kalawagán,” nán na. ³² “Ta nu mebáyug gà in, ay ay-ayuyútan ku ngámin nin daya tolai nga mangurug kiyà,” nán ne Jesus. ³³ Kinagi na tun ka angngipakammu na nu wà ummán naya katay na.

³⁴ Ay nán datu tolai ya summungbát, “Taanna, tura mu nán na masápul la mebáyug ya nengágan da kitun ka An-anà Tolai, ay nán naya nesur-súrát ta bàbànan ne Dios nga mabiyág ya Cristo ka áwan panda! Inna yán na nengágan da kitun ka An-anà Tolai ta?” nán da.

³⁵ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Iyà nga árig wada, ay mepagyán nà kadakayu pikam ka makaru. Umbet kayun lugud kiya wada, ta atán pikam kadakayu, ta senu akkan nakayu wa maábà ya árig gibat. Ata daya manalen kiya nagìbat, ay akkan da nga ammu ya pam-pameyag da,” nán na. ³⁶ “Mangurug kayu lugud òin kiya wada, kiya kaatán na pikam ta senu magbalin kayu ka tolai ya nawadaán nin,” nán ne Jesus.

Ay kane mabalin ne Jesus nga mangagi kadatun, ay nawe yin se la nagsir-sirù kaggída.

Tu akkan anggurug datu Judyu ke Jesus

³⁷ Ay oray adu datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus nga nasingan datu tolay, ay akkan da kammala nga nangurug kaggína. ³⁸ Ay díkod nàwa nga kurug tu nán natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì,

“Apu, tura la nga áwan na mangurug kadaya ibàbànan mi!

Ay tura pe áwan mayát ta mangurug kadaya pangipassingannán ne Apu kiya ammanakabalin na!”

nán tu Isaias.

³⁹ Ya gapu na nga akkan da nga mangurug, ay kinagi pe natu Isaias,

⁴⁰ “Pinagkúláp ne Dios da,

se pinakulnit na daya ur-uray da,

áta lùsawan da kammala nga sisínán se awátan,

ta get nu magulli da nga mangurug kiyà, nán ne Dios,

se kuda tagappoliyán nin,”

nán natu Isaias.

⁴¹ Nekagi tu Isaias datun, áta nasingan na tu diláng ne Jesus kitun, nga ittu tu gapu natu inangngibàbànan na ka mepanggap kaggína.

⁴² May oray nu ummán kiyán, ay adu kadatu ap-apu datu Judyu tu nangurug ke Jesus. Ngamay akkan da nga nepad-padláv, ta mansing da kadatu Pariseo, ta get nu pataláwan dada kadatu sinagoga da. ⁴³ Ay se pì-piyán da ya agdáyaw daya kapáda da nga tolay kaggída ngam iya ammatag ne Dios kaggída.

⁴⁴ Ay kane magúni manin ne Jesus, ay kinggat na nga nán na kadatu tolay, “Nu iinna ya mangurug kiyà, ay akkan nala nga iyà ya kurugan na, nu di pe ya nangibon kiyà,” nán na. ⁴⁵ “Ay ya makasingan kiyà, ay nasingan na pe yin ya nangibon kiyà. ⁴⁶ Inumbet tà kídì kalawagán nga árig dílág daya ngámin tolay, ta senu ngámin daya mangurug kiyà, ay akkan da ngin na árig magadámag,” nán na. ⁴⁷ “Ay nu iinna ya makagína kadaya bàbànan ku, se na akkan na kur-kurugan, ay akkan na iyà ya mamabásul kaggína, ta akkan nà inumbet ta magpabásul kadaya tolay kídì kalawagán, nu di yà inumbet nga mamiyág kaggída. ⁴⁸ Ngamay daya

mangalùsaw kiyà se daya akkan na mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay atán mamabásul kaggída nu iya kamuddiyánan na algaw, ta ngámin datu nakag-kagì in, ay tu dayán daya pakammuwán da, nu nakabásul da onu akkan,” nán na. ⁴⁹“Ata kurug ga áwan ku wa inurauray yala kadaya kinag-kagì, ta daya kinag-kagi ku wala, ay daya nebílin ne Ama nga nangibon kiyà,” nán na. ⁵⁰“Ata ammù a dayán na bil-bílin na daya mamiyág kadakayu ka áwan panda. Ay túya dayán nala nga pekagi ne Ama kiyà daya ikagì” nán ne Jesus kadatu tolay.

Tu nangngusesu ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

13 Ay kane tagay yin tu Piyasta na Naglåtaw, ay ammu ne Jesus nga inumbet tin tu oras na nga magtálaw kiddi kalawagán, ta magulli kammin kiya Ama na. Ay inin-indù na peyang datu tolay na kídì kalawagán. May kídì yin, ay inin-indù nada pà nang ngin.

²Ay kitu kowad de Jesus se datu tù-tùgúdán na nga manggídám, ay awiawe napadán nin ya nangngiparò ne Sairu kitu Judas nga an-anà ne Simon Iscariot nga mangipatiliw ke Jesus. ³Ngamay e Jesus, ay ammu na nga nidde ngámin naya Ama na ya ngámingámin kaggína. Ay ammu na pe nga e Dios, ya naggayatán na, ay se ittu kammin ya kapannán na.

⁴Ay tútu kane mabalín da mangán nin, ay nagsíkád de Jesus, se na ippà tu kebál na, ay se nangalà ka tuwalya se na pinagbagákat. ⁵Ay se yala nangippáy ka danum ka besin, ay se na gayatán usesuwan datu tù-tùgúdán na, ay se na kammin na lìgesán datu bingil da kitu tuwalya nga pinagbagákat na.

⁶Ay kane dumatang ke Simon Pedro, ay nán ne Pedro kaggína, “Apu, tura la ikaw agpà ya mangusesu kiyà, ta!” nán na. ⁷May summungbát te Jesus kaggína, “Akkan mu pikam ma maaw-awátan daya kuk-kuwaan ku, may mammuwán mu wala daddán,” nán na. ⁸May oray nu ummán kiyán, ay, “Di yà a pausesuwan kikaw,” nán ne Pedro. Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Nu akkan taka mausesuwán, ay áwan mu wa rámaráman kiyà,” nán na. ⁹Ay tútu nán ne Pedro, “Apu, akkan daya bingil ku wala lugud, nu di pe daya íma, ay se tagoluwán nà pe,” nán na.

¹⁰Ay tútu nán ne Jesus, “Akkan nin masápul la mabguwán pikam mala ngámin ya baggi naya apagdígut, ta nadalus sin, nu di tittu wala daya bingil na. Dakayu, ay nadalus kayu ngámin nin, may atán nala

isa kadakayu nga akkan,” nán na. ¹¹Ata ammu ne Jesus ya mamatiliw kaggína, ay ittu tu inagkuna na nga, “Nadalus kayu ngámin nin, ngamay atán isa nga akkan,” nán na.

¹²Ay kane mausesuwán ne Jesus da ngámin nin, ay nagkebal kammin, se nagulli kammin kitu tugaw na kitu panganán da, ay se la nagsaludsud kaggída nga nán na, “Maawátan nu tu ababbalin ku wa kinuwa kadakayu?” nán na. ¹³“Ngagánan dà ka Misturu se Apu, ay kurug ya panagkuna nu, ta kurug mà. ¹⁴Ay nu iyà nga misturu se apu nu, ay inusesuwán takayu, masápul magiinnus-usesu kayu pe. ¹⁵Pinassingannán takayu ka pagtaldán nu, ta senu ngámin na kuk-kuwaan ku, ay ittu pe daya kuwaan nu. ¹⁶Ta kurug ga akkan mabalin na natù-turáy ya pasúrut kiya apu na. Ay ummán pe daya nebon, akkan da pe wayya nga natù-turáy may iya nangibon kaggída. ¹⁷Ay nu maawátan nu dedi yin se nuda pe yin na kuwaan, ay maganggam kayu,” nán na.

¹⁸“Ay akkan na dakayu ngámin ya nán ku, ta ammù ngámin ya ur-uray nu wa piníli. May gapu ta atán na nesúrat nga nán nga, ‘Papatay nà ya isa nga kaduwà a mangán,’ ay ittu ya masápul la màwa. ¹⁹Ikagì in idi ki di na pikam kàwa, ta senu nu màwa ngin, ay kurugan nu nga iyà kurug ya Nebon ne Dios,” nán na.

²⁰“Ikagì kadakayu ya kurug. Nu iinna ya manangaíli kadaya ibon ku, ay bílang iyà ya sinangaíli da, ay daya manangaíli kiyà, ay bílang sinangaíli da ya nangibon kiyà,” nán na.

Tu nangngikagi ne Jesus kitu ammatiliw tu Judas kaggína

(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23)

²¹Ay kane makagi ne Jesus ngámin datun, ay nariribù pà nang ngin. Ay tútu kinappiya na nga nepakammu kaggída nga nán na, “Ikagì ya kurug kadakayu, nga isa kadakayu ya mangipatiliw kiyà,” nán na.

²²Ay tútu nagsisinningan datu tù-tùgúdán na ta akkan da ammu nu iinna tu nán na. ²³Ay tu isa kadatu tù-tùgúdán ne Jesus nga pà-pàgan na, ay netaging kaggína. ²⁴Ay díkod tútu sininyásan ne Simon Pedro tun na tù-tùgúdán na, ta piyán na pasaludsud nu iinna kaggída tu nán na.

²⁵Ay tútu dummerun tun na tù-tùgúdán na ke Jesus, se na nán kaggína nga sinaludsud, “Iinna ya nán mu, Apu,” nán na.

²⁶ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Ya pangiddanán ku kiya nidnat ku nga sinápay ay aggína,” nán na. Ay se yala nga nangalà ka sinápay se na idnat, ay se na idde kitu Judas nga an-anà ne Simon Iscariot. ²⁷ Ay kane metàmul ne Judas tu sinápay, ay tútu nagunggán pe ne Sairu win. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Karuwan mu win kuwaan ya tali kuwaan mu,” nán na ke Judas.

²⁸ Ay áwan kadatu atán kitu tebol tu makammu kitu gapu na nga kinagi ne Jesus tun ke Judas ²⁹ Ta tu pagarup datu duddúma, ay gapu ta Judas tu magik-ikkam kitu pirà da, ay dálin da nu papannan ne Jesus nga panggatángan kadatu masápul da kitu piyasta, onu pangiddanan na ka pirà kadatu napubri.

³⁰ Ay kane makkán tu Judas tu sinápay, ay nagkirut ta lummawán. Ay gabi pe yin.

³¹ Ay kane likud tu Judas sin, ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Kídi yin, ay tagay yin na mepakammu ya kinadáyaw ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay mapadayáwan pe ye Dios gapu kiyà. ³² Ay díkod e Dios pe ya mangipangátu kiyà. Ay ittu win ya màwa kídi yin,” nán na.

Tu baru nga bílin ne Jesus

³³ “Annánà ku,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “abibbà ala nga oras sin ya kaatán ku kadakayu. Ay ammù a sap-sapúlan dà. Ay ummán kitu kinagi kadatu ap-apu datu Judyu, ay ittu pe ya kagiyan ku kadakayu nga akkan kayu wa makappan kiya kapannán ku. ³⁴ Ay atán bílin ku nga ittu kam idi ya angipakammù kadakayu; nga piyán nu ya isaisa kadakayu. Nu wà ummán naya amminyà kadakayu, ay ummán din pe ya amminya nu kiya isaisa kadakayu, ³⁵ ta senu mepassingan kadaya ngámin tolai nga dakayu daya kurug ga tù-tùgúdán ku,” nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kitu angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶ E Simon Pedro, ay nagsaludsud kammala ke Jesus nga nán na, “Apu, kawà na tu nán mu nga kapannám?” nán na. Ay tútu summungbát te

Jesus nga nán na, “Akkan ka nga makakíwid pikam, may umbet ka ngala nu isa ngalgaw,” nán ne Jesus kaggína.

³⁷ Ay tútu nán kammala ne Pedro, “Apu, taanna nga tura ku akkan mabalin ya mawe ki kapannán mu kidde yin ta!” nán ne Pedro. “Ay oray nu meránud dà gapu kikaw!” nán na.

³⁸ Ngamay nán ne Jesus, “Kurug ga meránud ka kiyà? May ikagì ya kurug kikaw. Akkan pikam nagittaráut daya kawítán ay netuláyaw nà in ka namìlu,” nán ne Jesus ke Pedro.

E Jesus ya dálen na mawe ke Dios

14 Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa maglídug. Mangurug kayu wala ke Dios, se mangurug kayu pe kiyà,” nán na. ² “Ta adu daya pagyanán ka balay ne Ama. Ay mawe yà pikam ma padánan ya pagyanán nu. Ay nu akkan kurug dedi, ay akkan ku wayya nga kagiyan kadakayu,” nán na. ³ “Ay nu mabalin nà mamadán ka pagyanán nu, ay umbet tà kammin nga mangalà kadakayu, ta senu oray nu wà naya giyán ku, ay atán kayu pe,” nán ne Jesus. ⁴ “Ay ammu nu win ya dálen na mameyag kiya kapannán ku,” nán na.

⁵ Ay tútu nán ne Tomas, “Apu, akkan mi mà ammu ya pameyaggán mu! Paanna ya akammu mi kiyán na dálen?” nán na.

⁶ Ay tútu nán ne Jesus, “Iyà ya dálen, iyà ya biyág se iyà ya kurug. Awan ya makappan ke Ama nu akkan na manalen kiyà. ⁷ Ay nu nammuwán dà in, ay ammu nu pe yin ya Amà. Ay díkod manggayát kídì yin lugud, ay ammu nu win, ay se nasingan nu pe yin,” nán ne Jesus kaggída.

⁸ Ay tútu summungbát te Felipe nga nán na, “Apu, ipassingam mala ya Amám kadakami, ay napiya ya uray mi yin,” nán na.

⁹ Ay tútu nán ne Jesus ke Felipe, “Nabayág gà in na mebul-bulun kadakayu, Felipe, may di nà pikam ma am-ammu,” nán na. “Ay ya makasingan kiyà, ay nasingan na pe yin ya Amà. Ay taanna, tura mu nán na piyán mu pikam mala nga mepassingan ya Amà kadakayu!” nán na.

¹⁰ “Akkan ka nga mangurug nga ya Amà, ay atán kiyà, ay iyà, ay atán nà pe kaggína? Ta daya ibàbànan ku kadakayu, ay akkan ku wa uray kampela ngin nin, ngamay ya Amà nga atán kiyà, ay kuwaan na kampela ngin nin daya ubra na. ¹¹ Kurugan mu ya kinagì kadakayu nga atán nà ke

---

13:38 Kiya danni láwa ya nán na kídì.

Ama, ay se atán ya Amà pe kiyà. Ay nu akkan ka nga mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay mangurug ka kuma ngala kiyà gapu kadaya mà-màwa ku.”

¹²“Ikagì kadakayu ya kurug. Nu iinna ya mangurug kiyà, ay màwa na pe daya màwa ku. Ay nadà-dáyaw daya kuk-kuwaan nayán na tolay may daya nà-nàwà, áta mawe yà ka giyán ne Ama,” nán na. ¹³“Ay túya kuwaan ku ngámin daya agngan nu ke Ama, ta mangurug kayu kiyà. Ay díkod madáyaw ya Amà gapu kiyà a An-anà na. ¹⁴Ay gapu kiya angngurug nu kiyà, ay oray nu nágan naya agngan nu, ay idde ku,” nán ne Jesus kaggída.

Ya angngibon ne Dios kiya Ispiritu na

¹⁵Ay nán manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Nu pàgan dà, ay ikurug nu daya bil-bílin ku. ¹⁶Ay pebon ku wala ke Ama ya Ispiritu na nga magyán kadakayu se mamul-bulun kadakayu peyang ngin ka áwan panda. ¹⁷Ay ittu kam pe nga Ispiritu ya makekagi ki kurug. Ay daya akkan na mangurug kiyà, ay akkan da middán kídi ya Ispiritu, ta akkan da nga malásin se akkan da mammuwán. Ngamay dakayu, ay ammu nu win, ta atán peyang ngin kadakayu nga mebul-bulun.

¹⁸Akkan takayu wayya nga piddudoray nga ummán ka ulíla. Ay umbet tà kammin pe. ¹⁹Tagay yin na áwan makasingan kiyà in kadaya akkan na makiapu kiyà. May dakayu, ay masingan dà manin, áta mabiyág ga kammin. Ay ittu ya gapu na nga mabiyág kayu pe nga ummán kiyà,” nán na. ²⁰“Ay nu màwa dayanin, ay ittu ya mammuwán nu win na atán nà ke Ama, ay atán kayu kiyà, ay atán nà pe kadakayu. ²¹Ay daya manggína se mangikurug kadaya bil-bílin ku, ay tu dayán daya maminya kiyà, ay daya maminya kiyà, ay ittu pe dayán daya piyán ne Ama. Ay ittu pe daya piyán ku, ay se yà magpakammu pe kaggída,” nán na.

²²Ay tútu nán ne Judas, nga akkan na e Judas nga Iscariot, “Apu, taanna tura dakami yala ya pagpakammuwám, nga akkan ngámin daya tolay!” nán na.

²³Ay tútu nán ne Jesus, “Daya maminya kiyà, ay ittu dayán daya mangikurug kadaya kag-kagiyan ku. Ay ittu pe dayán daya pàgan ne Amà. Ay díkod dakami se iya Amà, ay umbet kami ya mepagyán peyang ngin kaggída. ²⁴Ay daya akkan na maminya kiyà, ay ittu dayán daya

akkan mangikurug kadaya kag-kagiyan ku. Ay daya magì-gìna nu nga kag-kagiyan ku, ay akkan kuda wayya nga urauray kampela ngin nin, nu di da gayát ke Amà nga nangibon kiyà,” nán na.

²⁵ “Ay ikagì dedi kiya kaatán ku pikam kadakayu. ²⁶ May atán na ibon ne Ama nga patáli ku nga ittu ya Ispiritu na. Tùgúdán nakayu kiya ngámin, se ipadamdam na pe ngámin datu nekagikagì kadakayu. ²⁷ Akkan kayu wa malídug se mariribù se mansing, ta bansiyán takayu kiya napiya nga aggur-uray nga ummán kiya aggur-uray ku. Ay sabáli kampela ngin nin kiya midde naya kalawagán,” nán na.

²⁸ “Ay nagìna nu win tu kinagì kadakayu nga tagay takayu win na panáwan, may umbet tà kammin. Ay nu kurug ga pàgan dà, ay maganggam kayu din, áta mawe yà ka giyán naya Amà, ta natù-turáy may iyà. ²⁹ Ay nekagiyán ku dayanin kadakayu kiya akkan da pikam ma kàwa, ta senu mangurug kayu win nu màwa da ngin. ³⁰ Akkan mabayág gin ya akibàbànan ku kadakayu win, ta tagay yin ya apu daya akkan mangurug kiyà kídi kalawagán. Awan na wayya nga turáy kiyà ³¹ ngamay masápul tungpálan ku daya ngámin bil-bílin naya Amà, ta senu mammuwán daya ngámin tolay ya amminyà kaggína,” nán na.

“Ara, mawe tada ngin,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

E Jesus ya árig kurug ga múla

15 Ay nán ne Jesus manin, “Iyà ya árig kurug ga múla úbás. Ay ya Amà, ay aggína ya maragtagasingan. ² Ay díkod tappadan na daya pas-pasangà nga akkan na magbúnga. Ay daya magbúnga nga pasangà, ay kappiyánan na pe ipadán daya pas-pasanga da nga akkan magbúnga se daya nalpug, ta senu nabúnga da. ³ Nadal-dalusán kayun, gapu kadaya bàbànan ku kadakayu.

⁴ Magpinnuráy kayu peyang kiyà, ta senu atán nà peyang kadakayu. Daya pasanga nga nippà in, ay akkan da wayya nga makapagbúnga ngin. May nu daya pasanga naya múla nga akkan nippà, ay tu dayán daya magbúnga. Ay ittu pe yán ya kearígán nu ta akkan kayu wa makàwa ka napiya, nu akkan na iyà ya pagpinnorayán nu,” nán ne Jesus.

⁵ Ay se manin nán ne Jesus, “Iyà ay árig ku ya múla úbás, ay dakayu daya árig pas-pasangà,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na. “Ay adu daya napiya nga mà-màwa daya magpinnuráy kiyà, áta atán nà pe kaggída,

ta akkan napatag ke Dios ya kabalinán daya kuwaan nu nu akkan nà a atán,” nán na. ⁶“Ay daya akkan na magpinnuráy kiyà, ay árig ga medangsalán da nga ummán kadaya pasanga nga nìpád. Ay nu makarsi da, ay maurnúngán da ngin na masìdug. ⁷Ay nu pinnurayan dà se kurugan nu daya kag-kagiyan ku kadakayu, ay oray nágan naya piyán nu wa agngan kiya Amà, ay midde kadakayu. ⁸Ay mapadayáwan ya Amà, nu nabúnga kayu pà nang se mepassingan, nga dakayu daya tù-tùgúdán ku,” nán na. ⁹“Ata nu wà ummán naya amminya ne Ama kiyà, ay ummán pe kiyán ya amminyà kadakayu. Akkan nu din na di atangyaan ya amminyà kadakayu. ¹⁰Kurugan ku peyang daya bil-bílin naya Amà, ay túya piyán nà peyang. Ay ummán pe nu kurugan nu daya bil-bílin ku, ay piyán takayu peyang pe,” nán na. ¹¹“Ay nakagì dedi kadakayu ta senu maganggam kayu tutu wala pà nang, ummán kiya agganggam ku.”

¹²“Tu idi ya bílin ku kadakayu: piyán nu pe ya isaisa kadakayu nga ummán kiya amminyà kadakayu. ¹³Awan na napà-patag nga amminya may iya amminya naya isa nga tolai nga maminya ngala nga mebasu gapu kiya amminya na kadaya opun na.”

¹⁴“Opun takayu kurug nu ikurug nu ya bílin ku kadakayu,” nán ne Jesus. ¹⁵“Ingagánan takayu win ka opun ku, áta akkan takayu asassu win. Ta ya asassu, ay akkan na nga ammu ya kuwaan naya apu na. May dakayu, ay nepakammù in kadakayu ngámin daya nagìnà kiya Amà. ¹⁶Akkan wayya nga dakayu ya namíli kiyà, nu di iyà ya namíli kadakayu. Dakayu daya árig pagbungáan ku ka adu, ay áwan na kippaán daya árig búnga nu. Ay díkod oray nágan naya agngan nu ke Ama, nu ikagi nu wala ya ngágan ku, ay idde na.”

¹⁷“Ay túya ibílin ku lugud dayán kadakayu, ta senu piyán nu ya isaisa kadakayu,” nán ne Jesus kaggída.

Ya angngalùsaw daya tolai kadaya mangurug ke Jesus

¹⁸Ay nán ne Jesus manin kadatu tù-tùgúdán na, “Nu kalùsawan dakayu daya tolai ya akkan makammu ke Dios, ay akkan nu pagballà, ta nasingan nu pe yin na nunna ngà linùsaw da, se la dakayu,” nán na. ¹⁹“Ta ya gapu na nga kalùsawan dakayu, ay akkan dakayu kabbulun nin, áta piníli takayu wa mangurug kiyà. Ata nu kabbulun dakayu kuma, ay pàgan dakayu kuma pe. ²⁰May dam-damdamman nu wala tu kinagì kadakayu

wa akkan na mabalin na nangátu ya pasúrut may iya apu na. Ay díkod nu kinurug da datu kinag-kagi, ay kurugan da pe daya ibàbànan nu. May gapu ta pinal-pallà dà, ay túya innanamán nu pe ya ammallapallà da kadakayu. ²¹ Ay díkod gapu ta tolay takayu, se akkan da am-ammu ya nangibon kiyà, ay túya innanamán nu nga kuwaan dayán kadakayu.

²² Ay nu akkan nà kuma inumbet ta nangibàbànan kaggída, ay akkan da kuma nga nakabásul. May kídi yin, ay áwan da nga pamalilián nin kiya básul da, ²³ ta ya mangalùsaw kiyà, ay kalùsawan na pe ya Amà. ²⁴ Ay áwan da kuma nga pagbasúlán nu akkan nà a nagipassingan kaggída kadaya nakas-kasdáaw nga áwan na makàwa kaggída. May nasingan da mà datun, may kalùsawan dakami kammala se ya Amà. ²⁵ Ay màwa ngámin dedi, ta senu màwa nga kurug tu atán kitu nesúrat ta bàbànan ne Dios kitun nga nán na, ‘Lùsawan dà nga áwan gapugapu,’” nán ne Jesus.

²⁶ “Ay nu mebon ku ya Ispiritu nga maggayát ke Ama, nga umbet ta mangigadágad kadakayu, ay aggína ngin ya magtùgud kadakayu se ya mangipakammu kiya kurug ga mepanggap kiyà. ²⁷ Ay dakayu pe ya mangibàbànan kadaya mepanggap kiyà ta dakayu daya nebul-bulun kiyà nanggayát kitun ka panda kídi,” nán ne Jesus.

16 “Ay kinagi ngámin dedi yin kadakayu, ta senu akkan kayu wa maglikud kiya angngurug nu. ² Ta palawanan dakayu kadaya sinagoga. Ay umbet pe ya oras nga daya mamatay kadakayu, ay nán da nga pagdáyaw da ke Dios yán na kuk-kuwaan da. ³ Ay kuwaan da dayán, ta akkan dakami pikam ma nammuwán se ya Amà. ⁴ Ngamay nepà-painunna ku wala ya nangagi kadakayu, ta senu nu umbet ya oras nga kàwa dayán, ay madamdám nu wa nakagi ku da ngin kadakayu,” nán ne Jesus.

Daya kuk-kuwaan naya Ispiritu ne Dios

“Akkan ku wa kinagi dedi kadakayu kitun, áta mebul-bulun nà pikam kadakayu. ⁵ Ngamay kídi yin ay magulli yà in kiya nangibon kiyà. May áwan mà ala kadakayu ya magsaludsud nu ka wàna ya kapannán ku! ⁶ Ngamay magpannakit kayu pànanng gapu kadedi ya kinagi kadakayu. ⁷ May ikagi kammala ya kurug kadakayu. Pagpíyán nu ya ipappan ku, áta nu akkan nà mawe, ay akkan makalbet ya Ispiritu ne Dios nga mangabul-bulun kadakayu. Ngamay nu mawe yà, ay ibon ku kadakayu. ⁸ Ay nu makalbet, ay aggína ya mangipakammu kadaya tolay ka panggáp

kiya básul da se iya kinamárù se iya angnukum ku kiya kalawagán. ⁹Ipakammu na ya pagbasúlán da nga ittu ya akkan da angnurug kiyà. ¹⁰Ay ipakammu na pe ya mepanggap kiya panagmar-máru, ta mawe yà ka giyán ne Ama, ay áwan nu masingan nin kiyà. ¹¹Ay ipakammu na pe ya kaukum daya tolay, áta e Sairu wa ittu ya apuwan daya akkan mangurug kiyà ay naukum min,” nán na.

¹²“Ay adu pikam daya piyán ku kagiyan kadakayu, ngamay akkan nuda maawátan pikam. ¹³May oray ta nu umbet ya Ispiritu ne Dios, ay aggína ngala ya mangipakammu kadakayu kiya ngámin na kurug. Ata tittu daya magína na daya kagiyan na. Akkan na waya nga urauray kampela ngin nin daya ipakammu na kadakayu. Ay ittu ya anngagi na pe kadaya mà-màwa pikam. ¹⁴Padayáwan nà, áta ngámin na mepanggap kiyà, ay ikagiyán na ngámin kadakayu. ¹⁵Ata ngámin na mepanggap kiya Amà, ay mepanggap pe kiyà. Ittu ya inagkunà nga ngámin na mepanggap kiyà ay ikagiyán na kadakayu,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Ya pamaddug daya mangurug ke Jesus

¹⁶“Ay akkan mabayág, ay akkan dà in na masingan. May akkan mabayág manin, ay masingan dà kammin,” nán ne Jesus

¹⁷Ay díkod datu duddúma nga tù-tùgúdán na, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Inna nád ya piyán nayán na kagiyan,” nán da. “Akkan kanu wa mabayág, ay akkan tada kanu nga masingan. May akkan kanu mabayág manin ay masingan tada kanu kammin, ta mawe kanu ka giyán naya Ama na nga nán na,” nán da. ¹⁸“Nágan nád natu akkan na mabayág ga nán na. Tura tada akkan maawátan!” nán da.

¹⁹Ay gapu ta ammu ne Jesus nga asissaludsúdan da kaggína, ay ininunnaán nada nga nán na, “Ammù nga magsisinnaludsud kayu gapu kitu kinagi ku nga akkan na mabayág ay akkan dà a masingan, may akkan manin pe ya mabayág, ay masingan dà kammin,” nán na. ²⁰“May ikagì ya kurug kadakayu. Magul-ulul kayu wa magpan-pannakit, ngamay daya tolay ya mangalúsaw kiyà, ay maganggam da. Magpannakit kayu kurug, ngamay maganggam kayu win nu kuwa,” nán na. ²¹“Ata ummán kiya babay nga manggì-gìna. Mapar-parigátan ki anggì-gìna na. May nu makapagan-anà in, ay akkan na ngin na madamdám tu inagrígát na, ta magpatag gin ya kuwaan na, ta makapagan-anà in. ²²Ay túyán ya

kearígán nu. Magpannakit kayu kídi, may magsisíngan tada mà kammin, ay maganggam kayu manin pe. Ay áwan nin ya makippà kiya agganggam nu.

²³ Ay nu màwa yanin, ay akkan na iyà in ya pagangngán nu kadaya agngan nu. Ta ikagì kadakayu ya kurug, nga iya Amà in ya pagangngán nu. Ay ngámin daya agngan nu kaggína ki ngágan ku, ay idde na. ²⁴ Ngamay panda kídi, ay áwan nu pikam ma inadang kaggína ki ngágan ku. Magadang kayu win, ay makálà kayu. Ay díkod maganggam kayu tutu wala pà nang ngin,” nán na.

²⁵ “Ay nepà-pàlìli ngámin ya nangagi kadakayu kadedi, may umbet ya algaw wa akkan nà in na magpà-pàlìli, ta kappiyánan ku wala nga ipakammu win ya mepanggap kiya Amà,” nán na. ²⁶ “Ay nu umbet yanin na algaw, ay aggína ngin ya aggangngán nu kadaya masápul nu, basta mangurug kayu kiyà. Ay akkan iyà in ya mangiadang kadakayu ke Ama, ²⁷ áta ya Amà mismu ay piyán nakayu win gapu kiya amminya nu kiyà se iya inangngurug nu nga gayát tà kaggína. ²⁸ Inumbet tà kídi ya kalawagán nga gayát ka giyán naya Amà, ay panáwan ku kammin ya kalawagán ni, ta magulli yà kammin kaggína,” nán ne Jesus.

²⁹ Ay nán datu tù-tùgúdán na, “Nawada mà in ya agbàbànan mu. Akkan mu win na ipà-pàlìli!” nán da. ³⁰ “Ay ammu mi kídi yin nga ammum ya ngámingámin oray áwan na magsaludsud se mangagi kikaw. Ay túya mangurug kami yin na gayát ka ke Dios,” nán da.

³¹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu win kídi nga nán nu, ³² may tagay yin ya pannakasip-siparà nu ngámin, ta ya isaisa kadakayu, ay mawe kampela ngin kiya babalay na, ay pagdudoray dà in na magas-asissa. Ngamay akkan nà kurug ga sissa, ta kabulun ku ya Amà,” nán na. ³³ “Nekagi ku ngámin dedi kadakayu, ta senu akkan kayu mariribù nga mangurug kiyà. Kurug ga adu daya kapal-palakkán nu kídi ya kalawagán. Ngamay magturalad kayu wala. Oray ta inábà ku win ya kalawagán,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu nangngikaràrag ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

17 Ay kane mabalin ne Jesus kagiyan datu kinag-kagi na, ay naglángad ka lán git nga nán na, “Ama, inumbet tin ya oras,” nán na.

17:1 Ya nán na kídi nga oras, ay ya oras nga kàwa ngámin datu masápul màwa kaggína.

“Padayáwan nà a An-anà mu, ta senu iyà nga an-anà mu, ay mapadayáwan taka pe,” nán na kiya Ama na. ²“Ta niddán nà ka ammanakabalin ku wa mangidde ka biyág nga áwan panda kadaya ngámin tolay ya ipakin-kuwám kiyà,” nán na. ³“Ay ittu idi ya pakabiyágan da ka áwan panda: ya angammu da nga ikaw ya kurug ga sissa nga Dios se ya angammu da pe kiyà, nga iyà ya kurug ga nebon mu,” nán ne Jesus. ⁴“Napadayáwan taka kídi ya kalawagán gapu kiya inannungpál ku kadatu ngámin na ipàwám kiyà,” nán na. ⁵“Túya, Ama, tu idi yin ya oras nga ammadáyaw mu kiyà ka ummán kitu kinadáyaw ku kitu kowad ku ka giyán mu, kitu akkan pikam nekàwa nedi ya kalawagán,” nán na.

⁶“Nepakammu taka kadaya tolay nga nepakin-kuwám kiyà kídi ya kalawagán. Ay gángay nga kuw-kuwám dedi ya tolay. May nepakin-kuwa muda la kiyà. Ay pàgan da ngin daya ngámin na bàbànan mu. ⁷Ay kurugan da ngin, nga ngámin daya kinuw-kuwà, ay nepàwa muda ngámin kiyà,” nán na. ⁸“Ata ngámin datu pebàbànan mu kiyà, ay nebàbànan kuda ngin kaggída, ay se kinurug da pe. Ay ittu ya nakammuwán da nga kurug ga gayát tà ka giyám. Ay kinurug da pe nga ikaw ya nangibon kiyà.”

⁹“Ay akkan daya tolay kídi ya kalawagán daya ikarárag ku kikaw, nu di daya tolay mu wa nepakin-kuwám kiyà, ta kuw-kuwa muda,” nán na. ¹⁰“Ay ngámin na tolay ku, ay tolay muda, ay daya ngámin na tolay mu, ay tolay kuda pe. Ay napadayáwan nà kaggída ngin. ¹¹Magulli yà kammin kikaw. Ay díkod áwan nà in kídi ya kalawagán, may atán da pikam ki kalawagán. Ay túya ipatagasíngan kuda pe yin kikaw, Dios nga Amà, nga mannakabalin. Ta senu magpapáda ya uray da, ummán kiya agpáda naya uray ta. ¹²Ata gapu kitu ammanakabalin na niddem kiyà, ay natagasinnán kuda kitu kowad ku pikam kaggída. Ay díkod áwan nala nga ummawan kaggída, ngamay uwad kammala isa nga natudinán na sumibna. Ay díkod nàwa nga kurug datu nesur-súrát kitun na bàbànan mu. ¹³Ay kídi yin, ay tagay yin ya aggullì kammin kikaw. Ay ittu ya angngikagì kaggída kadedi kiya kaatán ku pikam ked kalawagán ni, ta senu maganggam da ngala pàrang nga ummán ki agganggam ku.

¹⁴Nepakammù ya bàbànan mu kaggída. May daya tolay, ay lùsawan dada, áta akkan da pe yin naikalawagán nga ummán kiyà. ¹⁵Akkan ku nán na itálaw muda kídi kalawagán nin, may pagdúán kuda la kikaw ke Sairu. ¹⁶Ta dedi ya tolay, ay akkan da naikalawagán nin nga ummán kiyà. ¹⁷⁻¹⁸May ibon kuda ngala kiya kalawagán, nga ummán kitu inangngibon

mu pe kiyà ked kalawagán ni. Pagbalinam da lugud ka kuw-kuwám tutu wala ngin kiya agtùgud mu ki kurug. Ya bàbànan mu, ay ittu ya kurug. ¹⁹Ay gapu kaggída, ay ibasu ku wala ya baggi ku, ta senu magbalin da pe ka kurug tolay mu,” nán ne Jesus.

²⁰“Akkan nala nga tittu dedi daya ikar-karárag ku, nu di ngámin pe daya mangurug kiyà gapu kiya agbàbànan da,” nán na. ²¹“O Ama, ikar-karárag ku nga sissa kuma ya uray da. Ay umannúgut kuma pe ya uray da kiya uray ta, ta sissa pe ya uray ta. Ta senu daya tolay, ay kurugan da nga ikaw kurug ya nangibon kiyà. ²²Ay dedi ya tù-tùgúdán ku, ay niddán kuda kiya pannakabalin nga ummán kitu niddem kiyà, ta senu magpapáda da pe ka uray, nga ummán kadàta. ²³Atán nà kaggída, ay atán ka pe kiyà, ta senu magsissa da tutu wala ka uray. Ay díkod ittu yán ya mangipassingan kadaya tolay nga ikaw kurug ya nangibon kiyà. Ay senu ammu da pe nga ya amminyám kaggída, ay páda na pe ya amminyám kiyà.”

²⁴“Ama, dedi ya nidde mu kiyà, ay piyán ku nu atán da pe kiya giyán ku, ta senu masingan da ya kinadáyaw ku, nga ittu tu niddem kiyà kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ta pà-pàgan nà lugud. ²⁵O Ama nga namáru, akkan daka am-ammu daya tolay ya naikalawagán. May iyà, ay am-ammu taka. Ay dedi, ay ammu da ngin na ikaw ya nangibon kiyà. ²⁶Nepakammu taka ngin kaggída, may ipakammu taka manin kaggída, ta senu ya amminyám kiyà, ay ittu pe ya amminya da kiya isaisa kaggída, ay senu atán nà peyang kaggída.”

Tu nanniliw da ke Jesus

(*Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53*)

18 Ay kane mabalin ne Jesus tu karárag na, ay dummalákit da se datu tù-tùgúdán na kitu wángag Kidron. Ay se da nawe kitu kamulán na pabeg káyu kitu tanáp kitúni. ²Ngamay e Judas nga ittu ya mamatiliw ke Jesus, ay ammu na pe tun na kamulán, ta nakírad de Jesus se datu tù-tùgúdán na nga magtatammu kitúni. ³Ay ittu tu nangipannán tu Judas kadatu suldádu se datu guwardiya kitu Templo nga nebon datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo. Siddidílag da, se sikkaagtu da kadatu ippapatay da. ⁴Ay gapu ta ammu ngámin ne Jesus sin tu mà-màwa

kaggína, ay sinabat nada, ay se na nán kaggída, “Inna ya sap-sapúlan nu?” nán na. ⁵“E Jesus nga iNazaret,” nán da. “Iyà mà yán,” nán na.

Ay uwad pe tu Judas nga ittu tu nangipatiliw kaggína nga nepagsisíkáad kaggída. ⁶Ay kane, “Iyà mà yán,” nán ne Jesus, ay nepà-painúnud da se da nga nekálin. ⁷Ay se manin sinaludsud ne Jesus kaggída nga nán na, “Inna ya kurug ga sap-sapúlan nu?” nán na. May, “E Jesus nga iNazaret,” nán da. ⁸“Kinagì mà kadakayu win na iyà yán,” nán na. “Ay nu iyà ya sap-sapúlan nu, ay pagdudoray nu wala dedi nga tolay,” nán na. ⁹Ay nán na tun ta senu màwa nga kurug tu nakagi na nga, áwan nala nga umawan kadaya nidde ne Dios kaggína.

¹⁰Ngamay e Simon Pedro, ay uwad ampiláng na. Ay inásut na, se na nga isapgut kitu asassu natu nangátu wa pádi. Ay tu wala nga nataptáp tu amin-diwanán na talínga na. Malco tu ngágan natu asassu. ¹¹Ay tútu nán ne Jesus ke Pedro, “Ippáy mu kammin ya ampiláng mu kiya balay na. Wayyà ala nga lisiyán ya pannakatay ku, ay ittu ya piyán ne Ama nga màwa?” nán ne Jesus.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mat. 26:64-75; Mar. 14:66-72; Luc. 22:55-62)

¹²Ay tiniliw natu ap-apu wa suldádu se datu suldádu na se datu guwardiya kitu Templo nge Jesus, ay se da piníngil datu íma na. ¹³Ay nippan da nga nunna ke Anas nga katugáangan ne Caifas nga nangátu wa pádi kitun na dagun. ¹⁴Aggína pe tu nagkuna kadatu páda na nga Judyu kitun nga napì-piya ngala nga isa tolay ya matay may iya ngámin tolay.

¹⁵Ay de Simon Pedro se itu isa nga tù-tùgúdán ne Jesus, ay inunud da nge Jesus. Ay gapu ta am-ammu natu nangátu wa pádi tu isa kaggída, ay ittu tu netangalnà ke Jesus kitu amuwág natu balay natu nangátu wa pádi. ¹⁶Ngamay nabansi ye Pedro kitu lasi, kitu ruwáangan. May itu am-ammu natu pádi nga tù-tùgúdán ne Jesus, ay lummawán se na we amomanán tu babay ya magbantáy kitu gagyangán. Ay tútu pinalnà na nge Pedro. ¹⁷Ay nán natu babay ke Pedro, “Di mà ikaw pe ya isa nga tù-tùgúdán nayán na tolay?” nán na. May, “Akkan mà a,” nán ne Pedro.

18:11 Ya nán na ki aggúni nga Griego kídí ay “Wayyà ala nga di uminum kiya akap.” Kiya Bàbànan ne Apu, ya piyán na kagiyan ya akap, ay panagrig-rígát.

¹⁸ Ay gapu ta nasiyam kitun na gabi, ay nagapuy datu asassu se datu guwardiya ka pagginuduwan da kitu amuwag. Ay nepagsisikad pe yala nge Pedro kaggida nga magginudu.

¹⁹ Ay se la nga pinamutuán natu nangátu nga pádi nge Jesus ka mepanggap kadatu tû-tùgúdán na se itu isur-súru na kaggida.

²⁰ Ay nán ne Jesus nga summungbat, “Neparpag ku wala tu nagbàbànan kiya arang nu ngamin. Ay nakirad dà pe ya mangisúru kiya unag naya Templo se daya sin-sinagoga nga pagguurnungán nu peyang ngamin na Judyu. Awan ku wayya nga nelingalingad kadaya kag-kagiyán ku. ²¹ Ay taanna tura iyà ya pagsal-saludsúdám!” “Dayán kuma nga naggigina kiyà. Ammu da mà datu nekag-kagiyán ku,” nán na.

²² Ay kane makagi ne Jesus datun, ay dinispag natu guwardiya nga uwad kituni, se na nán, “Tura la ummán kiyán ya agsungbat mu kiya nangátu wa pádi, ta!” nán na.

²³ May summungbat te Jesus kaggina nga nán na, “Nu uwad da nadakè a nesungbat ku, ay kagiyán mu wala nu nagan na. Ngamay nu áwan na nadakè a nakagi ku, ay taanna tura nà dinispag!” nán ne Jesus.

²⁴ Ay se la nga nepippan ne Anas nge Jesus nga sippipingil ke Caifas nga nangátu wa pádi.

²⁵ Ay e Pedro, ay uwad pikam kituni ya mepagginudu. Ay nán da kaggina, “Di mà a ikaw pe tu isa nga tû-tùgúdán natun na tolay?” nán da. Ngamay netuláyaw ne Pedro wa nán na, “Akkan mà a,” nán na.

²⁶ Ay tu isa nga asassu natu nangátu wa pádi, nga pan-pane kam natu laláki ya piningasan ne Pedro, ay nán na, “Di mà a ikaw tu isa nga nasingan ku nga kabulun na kitu kamulán?” nán na. ²⁷ May netuláyaw manin ne Pedro. Ay tu pe yin tu naggitaraut datu kawítán.

Tu nanggippan da ke Jesus kitu upisina ne Pilato

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Luc. 23:1-5)

²⁸ Ay nesápa da pà nang nga neúlug nge Jesus kitu balay ne Caifas, se da ippan kitu upisina ne Gobernador Pilato. Ay akkan da tagge linumnà kitu upisina, ta senu mabalin da tu mangán kitu panggídám da kitun na

piyasta. ²⁹ Ay díkod lummawán ne Pilato nga nawe nagsaludsud kaggída nga nán na, “Nágan naya pangidarumán nu kídi nga tolay?” nán na.

³⁰ Summungbát da nga nán da, “Akkan mi wayya nga nilbet ta nedarum kikaw nu áwan na nga básul,” nán da.

³¹ Ay tútu nán ne Pilato kaggída, “Alà nu kammin, ta senu dakayu kampela ngin ya mamabásul kaggína nu atán básul na kadaya lin-lintag nu,” nán na. Ay nán datu Judyu wa summungbát, “Mepárit kadakami ya pumatay ka tolay,” nán da. ³² Ay nàwa ngámin dedi ta senu màwa kurug ngámin datu kinag-kagi ne Jesus nga kapà-pàyanán na ka mepanggap kitu katay na.

³³ Ay díkod nagulli kammin ne Pilato kitu upisína na, ay se na ayabán ne Jesus ta pamutuán na. Ay nán na, “Ikaw ya Ari daya Judyu?” nán na.

³⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Uray mu kampela ngin yán na saludsud mu, onu naginám kadaya duddúma?” nán na.

³⁵ Ay nán ne Pilato, “Judyu wà ka nán mu ta?” nán na. “Daya keliyám se daya ap-apu daya pappádi, ay nedarum daka kiyà,” nán na. “Ay nágan natu kinuwa mu, ta?” nán na.

³⁶ May nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan kídi kalawagán ni ya pangiturayán ku, ta nung kuma nu kídi kalawagán ni ya pangiturayán ku, ay nakigubát kuma ngin daya tolay ku, ta senu akkan dà kuma nga nálà. May akkan, ta akkan kanedi ya giyán naya pangiturayán ku,” nán na.

³⁷ Ay ittu tu sinaludsud ne Pilato kaggína nga nán na, “Nu ummán kiyán di lugud da isa ka nga ári?” nán na.

May, “Kurug ya kinagi mu,” nán na nga summungbát. “May inumbet tà a neanà kídi ya kalawagán, ta senu mebàbànan ku ya mepanggap kadaya kurug. Ay ngámin daya mamatag kiya kurug, ay manggína da” nán na.

³⁸ Ay díkod nán ne Pilato, “Nágan naya kurug, ta!” nán na ke Jesus. Ay kane mabalín ne Pilato kagiyan dedi, ay nawe ya nakiamomán kadatu Judyu nga nán na, “Awan ku wa masmà a ipabásul ku kaggína,” nán na kadatu Judyu. ³⁹ “Ngamay atán ya gagángay nu ki káda Piyasta na Naglàtaw nga magpepalawán kayu kiyà ka isa kadaya bálud. Ay piyán nu nu ipalawán ku ya Ari nu wa Judyu?” nán na. ⁴⁰ Ay nán da nga nesungbát nga nesar-sáraw, “Akkan aggína,” nán da. “E Barrabas ya piyán mi,” nán da ke Pilato. Ay e Barrabas, ay isa nga tirung.

18:28 Maragitán da kanu nu lumnà da kiya balay daya akkan Judyu. Ay akkan da mabalín ya mepanggidám kitun na piyasta nu naragit da.

19 Ay díkod, pinasaplit ne Pilato we Jesus. ²Ay datu suldádu, ay nangilung da ka pasanga nga nagrasi se da isagápaw ke Jesus. Ay se da nga pakebalán ka daggáng nga kebal ári. ³Ay se da nga umadaadanni kaggína, se da nán, “Magnanáyun mà ya Ari daya Judyu!” nán da, ay se da tappítan.

⁴Ay lummawán manin ne Pilato se na kagiyan kadatu tolay nga nán na, “Ilawán ku, ta senu ammu nu nga áwan ku wa masmà a ipabásul ku kaggína,” nán na. ⁵Ay díkod lumawán pe ye Jesus nga napakebalán ka daggáng se nasagapáwan kitu pas-pasanga nga nagrasi. Ay nán ne Pilato, “Ye idi yin tu tolay,” nán na.

⁶Ay kane masingan datu ap-apu datu pappádi se datu guwardiya, ay nesar-sáraw da ya, “Pelansám ki krus,” nán da. “Pelansám ki krus,” nán da.

May nán ne Pilato kaggída, “Alà nu lugud kampela ngin nin se nu pelansa ki krus, ta patayan nu kampela ngin, ta áwan ku ammu nga ipabásul ku kaggína,” nán na.

⁷Ay summungbát datu Judyu nga nán da, “Atán ya lintag mi. Ay sigun kiya nán naya lintag mi, ay annung nayán ya matay, ta nán na nga aggína ya An-anà ne Dios,” nán da.

⁸Ay kane magina ne Pilato manin tu kinagi da, ay naturun nin tu ansing na. ⁹Ay linumnà kammin kitu upisína na, ay se na saludsúdán manin ne Jesus nga nán na, “Wà naggayatán mu ta?” nán na. Ngamay akkan na sinungbátan ne Jesus.

¹⁰Ay tútu nán ne Pilato kaggína manin, “Taanna, tura nà akkan na sungbátan! Akkan mu ammu wa atán turáy ku wa mangipalawán kikaw se magpelansa kikaw ki krus?” nán na.

¹¹Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Akkan nà mabalin iturayán nu akkan na ittu ya piyán ne Dios,” nán na. “Ay díkod ya tolay ya nangidarum kiyà kikaw, ay nadà-dammat ya básul na may ikaw,” nán ne Jesus.

Tu nekatay ne Jesus

(*Mat. 27:32-56; Mar. 15:21-41; Luc. 23:26-49*)

¹²Ay kane magina ne Pilato tun, ay piyán na ngin na ipalawán ne Jesus, may se kinggat datu Judyu tu nangisáraw ka, “Nu ipalawán mu

yán, ay maawátan na akkan mu wa opun ya ári ka Roma. Ata oray iinna nga magkuna ka, ‘Ari yà pe,’ ay kumalínga ke Ari Cesar,” nán da.

¹³ Ay kane magina manin ne Pilato tu kinagi da, ay nelawán na manin ne Jesus, ay se nawe nagtugaw kitu àràng da, kitu tugaw na nga neparotun ka batu nga Gabata ya agpangágan da ki Hebreo wa aggúni. ¹⁴ Ay mangalintutúgu win kitun na nagtugaw na. Ay megayát tin tu Piyasta na Naglåtaw kitu láwa na. Ay nán ne Pilato kadatu Judyu, “Ye idi yin tu ári nu,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nesar-sáraw da ya, “Papatay mun! Pelansám ki krus,” nán da. Ay tútu sinaludsud ne Pilato kaggída, “Taanna, tura nu pelansa ki krus ya ári nu, ta!” nán na. Ay summungbát datu ap-apu datu pappádi, “Awan mi ya sabáli nga ári nu di e Ari Cesar ngala,” nán da.

¹⁶ Ay tútu pinalà ne Pilato we Jesus kaggída ta senu melansa ki krus. Ay tútu inalà da nge Jesus, ¹⁷ se da nga nepakagtu tu krus kaggína, se da ippan nin kitu giyán na nengágan ka Sinan Tuláng Úlu, nga Golgota ya ngágan na kiya Hebreo wa aggúni. ¹⁸ Ay kitúni tu nangilansaán da kaggína kitu krus. Ay nepanin-túlad da kadatu duwa nga negindán kaggína nga nelansa pe ki krus. ¹⁹ Ay nangisúrát te Pilato ka karátula nga nán na kídi, “JESUS NGA INAZARET NGA ARI DAYA JUDYU,” nán na, se na nepelansa kitu krus. ²⁰ Ay gapu ta adanni tu nelansaán ne Jesus kitu íli, ay adu datu Judyu wa nakabása kitun, ta nesúrát ki Hebreo se Latin se Griego nga aggúni. ²¹ Ay díkod nán datu Judyu wa ap-apu datu pappádi ke Pilato, “Akkan mu ittu isúrát nga, ‘Ari daya Judyu,’ may nán mu wa, ‘Ari kanu daya Judyu,’ nán mu,” nán da.

²² May nán ne Pilato, “Ya nesúrát kun, ay ittu win,” nán na.

²³ Ay kane melansa datu suldádu we Jesus sin kitu krus, ay inalà da datu kawas na, se da inuw-uwár kaggída nga appát. Ay inalà da pe tu amin-unag ga bádu na. May gapu ta áwan na nga kába, ²⁴ ay nán datu suldádu kitu isaisa kaggída, “Akkan tada nga sì-sílát idi. Pagbibinnunútán tada, ta sigun nala ya makálà kadåtada,” nán da. Ay díkod nàwa nga kurug ngámin datu kagiyán datu nesur-súrát ta nán na nga,

“Pagguuwarán da daya kawas ku,
ay pagbibinnunútán da ya bádù,” nán na.

²⁵ Ay ittu tun kurug tu kinuwa datu suldádu.

Ay datu uwad da magsisíkad kitu adanni kitu krus ne Jesus, ay tu ina na, se itu wagi tu ina na, se Maria nga atáwa ne Cleopas, se Maria

Magdalena. ²⁶ Ay kane din na masingan ne Jesus tu ina na se itu pà-pàgan na nga tù-tùgúdán na, ay nán na kitu ina na, “Ina, ya kataging mu ya an-anà mu win,” nán na. ²⁷ Ay se na nán pe kitu tù-tùgúdán na, “Tu yanin ya inám,” nán na. Ay tútu kinobung natu tù-tùgúdán na tu ina ne Jesus.

²⁸ Ay gapu ta ammu ne Jesus nga nabalin ya ngámin nin, ay nán na kídi ta senu matungpál ngámin datu nesur-súrát, “Sikkinum mà,” nán na.

²⁹ Ay kitúni, ay uwad tangaangáng nga lassam. Ay díkod nangidsam datu suldádu ka lúpup kitu lassam, se da isarípit kitu adaddu wa pasanga kaykayu, se da nga ipasapsap kaggína. ³⁰ Ay kane din na masapsap ne Jesus tu lassam, ay nán na, “Nabalin nin,” nán na. Ay se yala nga nagùmà, ay se yala natay yin.

Tu nangngitaman da ke Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56*)

³¹ Ay gapu ta algaw natu panagsagána da kitu piyasta, ay nawe datu ap-apu datu Judyu ke Pilato ta mawe da kagiyan nga masápul la ritúan da ngin datu bingil datu tallu wa nelalansa kitu krus, ta senu madtág dada ngin, ta kannawan da nu madànganán da kitu Sabado wa algaw wa aggiimáng, tàwán kam kitun na Sabado, ta napatag pàrang tun. ³² Ay díkod nawe datu suldádu se da pang-pangkur datu bingil datu duwa nga negindán ke Jesus nga nelansa. ³³ Ngamay kane dumatang da ke Jesus, ay akkan da nga pinangkur rin tu bingil na, ta nasingan da nga natay yin. ³⁴ Ngamay sinuwè kammala natu isa nga suldádu tu bíkat ne Jesus kitu píka na, ay tútu pumuseset tu dága se danum ma naggayát kaggína.

³⁵ Tu nakasingan kídi ya nàwa, ay aggína ya manistígu, ta ammu na nga kurug ngámin tu napà-pàyanán ne Jesus. Ay ammu na pe nga kurug da, ay túya masápul la mekagi pe, ta senu mangurug kayu pe. ³⁶ Ata nàwa ngámin dedi ta senu màwa nga kurug ngámin datu nesur-súrát ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Awan nala kadaya tuláng na ya marítù,” nán na. ³⁷ Ay nán na pikam kiya isa nga libru, “Sisinnán da ya sinuwè da,” nán na.

³⁸⁻³⁹ Ay se la nga nawe kinagi ne Jose ke Pilato nga dattagan na kuma tu baggi ne Jesus kitu krus. E Jose ay iArimatea nga isa nga mangurug pe ke Jesus. May akkan na nga nepak-pakammu tu angnurug na kitun, ta mansing kadatu ap-apu datu Judyu. Ay tútu nepalúbus ne Pilato wa alà na

tu baggi ne Jesus, ay tútu nawe da inalà se Nicodemo. Ay e Nicodemo, ay aggína kam tu nawe nga nakiamomán ke Jesus kitu isa nga gabi kitun. Ay kane mawe da se Jose nga itaman ne Jesus, ay nangalà ka pamalsamár na nga pinagkibug ga bang-bangug nga gayát kiya duwa nga káyu wa míra se aloe. Ay limma púlu wa kílú ya dammat na. ⁴⁰ Ay díkod binad-badbad da tu baggi ne Jesus ka lúpús sa nidsam da kitu nagkibug nga míra se aloe nga bang-bangug, ta ittu ya gagángay daya Judyu nu magtaman da. ⁴¹ Ay uwad kamulán nga adanni kitu nelansaán ne Jesus. Ay uwad apaggabbut ta pínát nga áwan pikam nippáy nga natay. ⁴² Ay gapu ta megayát tin tu piyasta datu Judyu nu kaláwa, ay se ad-adanni tu abbut, ay ittu tun nala ngin tu nangippayán da kitu baggi ne Jesus.

Tu nelaltu ne Jesus

(*Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12*)

20 Ay kane marángat tu algaw kitu Dominggu, ay nawe yala ngin de Maria Magdalena kitu lúbù. Ay ittu tu inakasingan da kitu batu nga nippà in kitu gagyangán natu lúbù na. ² Ay tútu nanagtág da nga nawe yin kitu giyán ne Simon Pedro se tu pà-pàgan ne Jesus nga tù-tùgúdán na. Ay nán na kaggída, “Inalà da tu Apu tada kitu lúbù na. Ay akkan mi ya ammu nu wà naya nangippayán da kaggína,” nán na.

³ Ay díkod nawe de Pedro se itu isa nga tù-tùgúdán ne Jesus kitu lúbù. ⁴ Ay nanagtág da nga duwa, ngamay gapu ta nabì-bílag tu isa may e Pedro, ay nunna nga dummatang kitu lúbù. ⁵ Ay kane magukkab ba maningan kitu lúbù, ay nasingan na tu lúpús sa pinamadbad da, may akkan linumnà. ⁶ Ay se la atán pe yin ne Simon Pedro. Ay nangaw-át tala kitu unag natu lúbù. Ay ittu tu inakasingan na kitu lúpús sa pinamadbad da nga newawaren kampela ngin. ⁷ May nu itu lúput nga nebadbad kitu úlu ne Jesus, ay sikkakappil kampela ngin nga nebabagtu. ⁸ Ay tu isa nga nunna nga dummatang kitu lúbù, ay linumnà pe yin, ay kurug ga nasingan na ngámin pe datu nàwa, ay ittu ya kurugan na ngin na linumtu. ⁹ Ata kitun, ay di da pikam naawátan tu nán datu nesur-súrát nga masápul nga lumtu kammin ne Jesus. ¹⁰ Ay tútu nawe da kammin kadatu babalay da.

Tu nagpassingan ne Jesus ke Maria Magdalena

(*Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11*)

¹¹ May nagbansi yala nge Maria kitu lasi natu lúbù a magsisíkáda da makas-asangit. Ay kitu akas-asangit na, ay nagukkab ba naningan kitu unag natu lúbù. ¹² Ay ittu tu inakasingan na kitu duwa nga anghel la nakapusà. Atán da nga magtutúgaw kitu nangitadágan da kitu baggi ne Jesus. Nagpanin-ùluwán tu isa, ay nagpanin-ùyatán tu isa. ¹³ Ay nán da ke Maria, “Tura ka sumángit,” nán da. Ay nán na nga summungbát, “Netálaw da tu Apù, ay di yà ammu ya nangippayán da kaggína,” nán na.

¹⁴ Ay kane maglingay, ay nasingan na nge Jesus nga magsisíkáda kitu likud na, may akkan na nga nalas-lásin. ¹⁵ Ay nán ne Jesus kaggína, “Nágan naya isangit mu,” nán ne Jesus kaggína. “Inna ya sap-sapúlam ta!” nán na.

Ngamay e Maria, ay dalínán na nu itu magtar-tarakan kitu kamulán, ay tútu nán na, “Apu,” nán na. “Nu ikaw ya nangalà kaggína, ay ikagim mán ya nangippayám kaggína, ta wè kammin alà,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Maria,” nán na. Ay tútu ummàráng nge Maria kaggína, ta nalásin na ngin. Ay tútu nán na ka Hebreo wa aggúni, “Rabboni,” nán na. Ay misturu ya sarut na.

¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Akkan nà gapútan, ta di yà pikam ma nakapagulli ke Ama,” nán na. “May mawe ka ngin, ta mawem idámag kadatu wawwági nga magulli yà kammin ke Ama nga Ama nu pe, nga Dios ku wa Dios nu pe,” nán na.

¹⁸ Ay tútu nawe yin ne Maria Magdalena se na nedámag kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Nasingan ku we Apu win,” nán na. Ay se na nekagi pe datu pekagi na.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(*Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49*)

¹⁹ Ay kitu gid-gidám natu Dominggu, ay nagguurnung ngin datu tù-tùgúdán ne Jesus kitu unag natu napasuwalán na balay, ta mansing da kadatu ap-apu datu Judyu. Ngamay pinagkilát da ngala nge Jesus nga magsisíkáda kitu giyán da. Ay nán na kaggída, “Atán nà pe, ay napiya din

ya ur-uray nu,” nán na, ²⁰ ay se na nepassingan kaggída datu íma na se itu bíkat na. Ay naganggam da pà-pànang kane masingan da nge Apu.

²¹ Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Kappiyánan nu wala daya ur-uray nu,” nán na. “Ibon takayu nga ummán kitu inangngibon ne Ama kiyà,” nán na. ²² Ay kane makagi na datun, ay nesup na kaggída ya Ispiritu ne Dios, se na nán, “Alà nu ya Ispiritu ne Dios,” nán na. ²³ “Ay díkod nu pakawanan nu daya bas-básul daya tolay, ay pakawanan ne Dios da. Ay nu akkan nuda nga pakawanan, ay akkan pakawanan ne Dios da,” nán na.

²⁴ Ay kitu inagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, ay áwan kaggída nge Tomas nga nengágan ka Síngin. ²⁵ Ay tútu nán natu isa kaggína, “Nasingan mi yin ne Apu,” nán na.

Ngamay nán ne Tomas kaggída, “Nu akkan ku wa masingan se mímán datu gayát datu lansa kadatu íma na, se nu akkan ku mímán tu bíkat na nga nasuwè, ay akkan nà a mangurug,” nán na.

²⁶ Ay kane matangaligguwán ka panda, ay nagguurnung manin datu tù-tùgúdán ne Jesus kitun na balay. Ay uwad pe ye Tomas kaggída ngin. Ay oray nu nepasuwal da tu balay, ay pinagkilát da ngala manin ne Jesus nga nagsisikád kitu giyán da. Ay nán na kaggída, “Napiya din daya ur-uray nu,” nán na. ²⁷ Ay se na nán ke Tomas, “Sinnam se immanam daya gayát lansa kadaya ímà, se mu immán pe ya bígád kid bíkat ku wi,” nán na. “Ippà mu win ya aggad-gadduwám, ay mangurug ka ngin,” nán ne Jesus ke Tomas.

²⁸ Ay tútu summungbát te Tomas, “Apu nga Dios ku,” nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Mangurug ka ngin kane masingan nà,” nán na, “may maganggam mala daya mangurug kiyà oray akkan dà nasingan,” nán na.

Tu gapu na nga nàwa idi ya libru

³⁰ Ay adu datu nakas-kasdáaw wa nepas-passingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga akkan nesúrát kídí ya libru. ³¹ Ngamay nesúrát dedi, ta senu mangurug kayu nga e Jesus kam tu Nebon ne Dios nga An-anà na, ay se gapu kídí ya angngurug nu kaggína, ay biyágan nakayu we Dios ka áwan panda.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu pittu wa tù-tùgúdán na

21 Ay kane isa ngalgaw, ay nagpassingan manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na kitu dappit natu abay ya pisung ka Tiberias. Ay ummán kídi tu nàwa. ²Nagdudongu de Simon Pedro, se de Tomas nga nengágan ka Síngin, se Nathaniel nga iCana ka Galilea, se datu duwa nga annánà ne Zebedeo, se uwad da pe duwa pikam. ³May nán ne Simon Pedro kadatu kabbulun na, “Mawe yà magkarínás,” nán na. May, “Mawe kami pe,” nán da ngámin. Ay díkod nagkakáwe da nga nagbarangay. Nalawagán da ngamay áwan da tútu wala nga nálaálà.

⁴Ay kane din na magilaltà tu mata, ay uwad de Jesus nga magsisíkad kitu dappit, may akkan ammu datu tù-tùgúdán na nga e Jesus tun. ⁵Ay tu win tu nán ne Jesus kaggída, “Kabbulun, atán da kam nálà nu?” nán na. May, “Awan tutu wala,” nán da nga summungbát. ⁶Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ikarínás nu ya sígay nu kiya padne diwanán kiya barangay, ay makálà kayu,” nán na. Ay tútu nekarínás da, ay akkan da nga makkát ta itakay tu nàna da.

⁷Ay díkod tu pà-pàgan ne Jesus nga tù-tùgúdán na, ay nán na ke Pedro, “Ay e Apu tune,” nán na. Ay kane magina ne Simon Pedro nga e Apu tun, ay nagbádu, ta sillalàbu kitun, ay se nagsappáw kitu danum, se maburung gumàdáng. ⁸Ngamay datu kabbulun na, ay nagbansi da kitu barangay nga sinummeng mangguy-goy kitu sígay da kitu dappit, ta adu tu sissida. Akkan da nga adayyu win kitu gàdáng, ta moli magatut tala nga mitru tu kadayyu da.

⁹Ay kane makadung da, ay nasingan da ngin tu apuy nga atán sissida nga mesusúnu. Ay uwad pe sinápay kitu giyán na. ¹⁰Ay se na nán kaggída, “Ara nu wa mangilbet kiya kálà nu,” nán na.

¹¹Ay tútu nawe ye Simon Pedro kitu giyán natu barangay se na inalà tu sígay nga napnu ka dadakkal la sissida, se na rùrútan na itàdáng. Ay oray adu, ta magatut se limma púlu se tallu tu sissida, ay akkan na nabarnut tu ikat da. ¹²Ay se la kirrawán ne Jesus da ngin, “Bet nun na magsíra,” nán na. Ngamay áwan naketurad kaggída ngámin ya magkuna kaggína ka, “Iin ka,” áta ammu da ngin nga aggína nge Apu. ¹³Ay tútu umadanni ye Jesus kaggída se na idde tu sinápay se itu sissida.

¹⁴Ay idi tu mekalu win na inagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, nanggayát kitu nelaltu na.

Tu naggamómán de Jesus se Pedro

¹⁵ Ay kane mabalin da nga magsíra, ay nán ne Jesus ke Simon Pedro, “Simon na an-anà ne Juan, ab-abay nád kurug ya amminyám kiyà may dedi?” nán na. May, “Ò, Apu. Ammu mu wa pàgan taka,” nán ne Pedro wa summungbát. “Pak-pakkanam lugud daya urbun karnerù,” nán ne Jesus.

¹⁶ Ay pinidduwa ne Jesus nga sinaludsud, “Simon na an-anà ne Juan, pàgan nà nád kam?” nán na. “Ò, Apu. Ammu mu mà a pàgan taka,” nán na nga summungbát. “Pak-pakkanam lugud daya karnerù,” nán na.

¹⁷ Ay pinìlu ne Jesus nga sinaludsud, “Simon na an-anà ne Juan, pàgan nà kam?” nán na. Ay tútu nagsabbat tu uray ne Pedro gapu ta kapamìlu ne Jesus nga saludsúdán kaggína nu pàgan na. May tútu nán ne Pedro, “Apu, ammu ya ngámin. Ay ammu mu mà a pàgan taka,” nán na. Ay díkod nán ne Jesus kaggína, “Pak-pakkanam lugud daya karnerù,” nán na.

¹⁸ “Ikagì ya kurug kikaw. Kitu kabag-bagu mu pikam, Pedro, ay nagsinturon ka kampela ngin, ay nawe ka ngala kiya piyám ma kapannán. May nu maglálakay ka ngin, ay atán da nga mamíngil kikaw, ay se daka ippan kiya dí mu piyán na kapannán, se daka pagdappaan,” nán ne Jesus.

¹⁹ Kinagi na tun ta piyán na nga ipakammu ya kàwaán ne Pedro nga matay, ta senu mapadayáwan ne Dios kaggína. Ay se la nga nán ne Jesus ke Pedro, “Kumíwid ka kiyà,” nán na.

²⁰ Ay kane maglingay ye Pedro, ay nasingan na tu pà-pàgan ne Jesus nga tù-tùgúdán na nga gumun-gunud kaggída. Ittu tu kataging ne Jesus kitun, kitu nuddi nga inanggídám da, se aggína tu nagsaludsud kaggína nu iinna tu mamatiliw kaggína.

²¹ Ay kane masingan ne Pedro nga gumun-gunud kaggída, ay nán na ke Jesus, “Apu, mapaanna ya kàwaán nayán?” nán na.

²² Ngamay nán ne Jesus, “Oray mán nu piyán ku wa magbiyág panda kiya ilalbet ku kammin, ay áwan mu biy-biyáng kiyán,” nán na. “Basta kumíwid ka ngala kiyà,” nán na.

²³ Ay idi ya bàbànan, ay newar-waragáwag kadatu mangurug ke Jesus, ay díkod dalínán da ngin na tun na tù-tùgúdán na, ay akkan na mataatay yin. May akkan wayya nga kinagi ne Jesus nga akkan na matay. May nán na ngala nga, “Nu kas pangarígan nala nu rán ku la piyán na magbiyág

panda kiya ilalbet ku kammin, ay nágan naya biy-biyáng mu kiyán?” nán na.

Ya panda nídi ya libru win

²⁴ Ay idi kam ma tù-tùgúdán ne Jesus ya nakasingan kadedi, se nagisúrát kadaya nas-asingan na. Ay ammu mi pe nga kurug ngámin datu kinag-kagi na.

²⁵ Ay adu kurug pikam daya kinuw-kuwa ne Jesus. May nu ngámingámin da, ay mesúrát da ngámin, ay nán ku wa akkan na meyang ked kalawagán ni daya libru wa kesurátan da.

Datu kinuw-kuwa datu

Apostoles

1 Kitu nunna nga súrát ku kikaw, Teofilo, ay nekagiyán ku ngámin datu kinuw-kuwa ne Jesus, se ngámin datu nesur-súru na, nanggayát kitu inanggayát na, ²panda kitu nekálà na ka lángit. Ay kitu akkan na pikam nepappan ka lángit, ay nebílin na datu nepekagi naya Ispiritu ne Dios kadatu apostoles na nga piníli na. ³Namin-adu wa nagpassingan ne Jesus kaggída ki unag appát púlu ngalgaw nanggayát kitu nekatay na, ta senu mammuwán da nga kurug ga sibbiyág kammin. Nebàbànan na kaggída ya mepanggap kiya angngituráy ne Dios. ⁴⁻⁵Ay kinagi na pe kaggída: “Binawtisarán nakayu wala tu Juan kitun, may kídì yin, ay alubuwán nakayu win ne Dios kiya Ispiritu na,” nán na. “Díkod akkan kayu magtal-tálaw kanedi Jerusalem, panda kiya kaalubuwán nu kiya Ispiritu ne Dios, ta makaru win ya ilalbet na. Ittu tu kinagì kadakayu kitun, nga nekari ne Dios nga Ama ku,” nán ne Jesus kaggída.

Tu nepappan ne Jesus ka lángit

⁶Ay kane nagguurnung manin datu apostoles, ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, “Apu, ittu idi yin ya agpapuráy mu kammin kadaya IIsrael kídì nga íli?” nán da.

⁷May nán ne Jesus kaggída, “Akan nu rabbang ammuwán daya nìdang naya Ama ku nga mà-màwa pikam, se ya oras nga kàwa dayán. ⁸May nu maalubuwán kayu win kiya Ispiritu ne Dios, ay atán pe yin ya pannakabalin kadakayu. Díkod dakayu win ya mangibàbànan kadaya mepanggap kiyà kídì ya íli Jerusalem se kiya ngámin probinsiya Judea se kattoni probinsiya Samaria, ay se oray pe kiya ngámin giyán kídì kalawagán,” nán na.

⁹Ay kane makagi na dayán, ay siníput da nga nawe ka lángit tin. Ay kane melingad din kitu angap, ay áwan da pe yin na masingan kaggína.

¹⁰Kaggída nga maglalángad da maníput ke Jesus, ay pagkilát da ngala ya duwa nga laláki nga nakabádu ka pusà. ¹¹Ay nán datu duwa kídì,

“Dakayu wa iGalilea, tura kayu pikam maglalangngò ka lángit? E Jesus nga nawe yin ka lángit, ay umbet kammin nga ummán kiya inagsisingan nu kaggína nga nawe ka lángit,” nán da.

Tu nammatáli da kitu Judas

¹² Ay se la nga nagtálaw datu apostoles kitu bantay Olíbo nga adanni kam ka Jerusalem. Moli isa kilumitru ngala ya kadayyu na. Ay se da la nagulli kammin ka Jerusalem. ¹³ Ay kane dumatang da ka Jerusalem, ay nangaw-át da kitu amingúdu nga kuwartu wa pagdagusan da. Uwad ngámin de Pedro, Juan, James, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, se James nga an-anà ne Alfeo, Simon nga nepangágan da pe ka Zelotes ki aggúni da, se Judas nga an-anà naya isa nga James. ¹⁴ Umbet da peyang ngámin nga magguurnung nga magkarárag se datu babbay, meráman pe ye Maria nga ina ne Jesus se datu wawwági ne Jesus.

¹⁵ Ay kane isa ngalgaw, ay nagguurnung ngámin datu mangurug ke Jesus. Moli magatut se duwa púlu da. Nagsíkád de Pedro se yala nagúni nga nán na, ¹⁶ “Wawwági,” nán na, “nàwa ngin tu nepesúrát naya Ispiritu ne Dios kitu David kitun panggap kitu Judas nga ittu tu namulun kadatu naniliw ke Jesus,” nán ne Pedro kaggída. ¹⁷ “Kabulun mi tu Judas kitun, ta piníli ne Jesus nga isa kadakami nga sangapúlu se duwa nga sumeng kaggína,” nán na.

¹⁸ (Ay tu pirà a pinanangdán datu tolay kitu Judas kitu kinuwa na nga nadakè, ay negátang da kitu lusà a nagbinaán na, nga nabtaan se nebarukíki tu sinay na. ¹⁹ Nammuwán ngámin datu iJerusalem, ay díkod nepangágan da tu lusà ka Akeldama kitu aggúni da kampela ngin. Ya sarut natun, ay “Lusà Dága.”)

²⁰ “Nán na kiya libru nga Salmo panggap kitu Judas nga,
‘Mabaaw din ya balay na. Awan din magyán.’

Ay nán na pe nga,

‘Atán din sabáli pumatáli kaggína kiya ubra na,’ nán na”
nán ne Pedro.

²¹⁻²² “Ay díkod atán din meamung manin kadakami, nga isa nga nakasingan ke Apu Jesus nga linumtu win, nga mabalin pe nga mangipakammu kitu nasingan na,” nán ne Pedro. “May masápul la isa kadatu nebul-bulun kadakami peyang kitu kowad ne Apu Jesus

kadàtada, nanggayát kitu inagbaw-bawtisár natu Juan, panda kitu nekálà ne Jesus ka lángit,” nán ne Pedro.

²³ Ay tútu nangikagi da ka duwa nga tolay: De Jose se Mattias. E Jose, ay nepangágan da pe ka Barsabbas, nga Justus kam pe. ²⁴ Ay nagkarárag da, nga nán da, “Apu, ammum ya ur-uray daya ngámin tolay, ay ipakammum mán nu iinna kadedi duwa ya píli mu, ²⁵ nga pumatáli kiya ubra se kinaapostol, nga nigsán tu Judas kane nawe ka giyán na karbangán na kampela ngin nin,” nán da. ²⁶ Ay tútu nagbibinnúnut da ngin, ay tu Matias tu nabúnut. Ay díkod aggína ngin tu neamung kadatu sangapúlu se isa nga apostoles.

Tu nekaalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios

2 Ay kane umbet tu algaw natu Pentecostes, ay nagguurnung ngámin datu mangurug ke Jesus kitu isa nga giyán. ² Pagkilát da ngala ya nadudúran nga ummán ka naggat ta báli, nga nanggayát ka lángit. Ummán ka negilat kitu nagyanán da nga balay tu tannug na. ³ Ay se da la nataggisaán nga napatutunán kitu ummán ka gawang naya apuy nga nasingan da. ⁴ Ay ittu tun tu nekaalubuwán da ngámin ki Ispiritu ne Dios, ay se da la nagúni ka nagbal-baláki nga aggúni nga akkan da napadán ammu, áta ya Ispiritu ne Dios tu nagpeúni kaggída.

⁵ Ay atán da napikkilán na makaDios nga Judyu ka Jerusalem, nga nanggayát kadaya ngámin giy-giyán kídí kalawagán. ⁶ Ay kane magina datu adu wa tolay tu adudúran, ay naglalbet da. Ay pagballà da tu mà-màwa, ta nagina da ngámin datu aggúni da kampela ngin, nga neúni datu mangurug ke Jesus. ⁷ Ay nasdaáwan da tutu wala, ay tutu nán da, “Di mà iGalilea dayán na magun-úni? ⁸ ay taanna, tura daya aggúni tada kampela ngin nin daya magina tada nga iúni da,” nán da. ⁹ “Dàtada, iPartia tada nga duddúma, ay daya duddúma, ay iMedia se iElam. Ay atán da pe iMesopotamia se iJudea se iCapadocia se iPonto se iAsia, ¹⁰ se iFrigia se iPamfilia se iEgipto. Ay gayát pe daya duddúma ka íli nga Libia nga adanni ka Cirene. Atán pe daya kapáda tada nga mangurug ke Dios nga iRoma, may Judyu datu mannákam datu duddúma, se akkan Judyu datu mannákam datu duddúma. ¹¹ Atán da pe iCreta se iArabia. Nagbal-baláki nga íli ya nanggayatán tada, ngamay daya aggúni tada ya magina tada kiya angngikagi da kadaya nakas-kasdáaw wa kinuwa ne Dios,” nán da.

¹²Nasdaáwan da ngámin se akkan da maaw-awátan tu nàwa. Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nád sarut nedi nga mà-màwa?” nán da.

¹³May, “Naggiinglaw kammala dayán nin,” nán datu duddúma nga mangug-og kaggída.

Tu bàbàrán ne Pedro

¹⁴Ay tútu nagsíkád de Pedro win se datu sangapúlu se isa nga kabbulun na. Ay se la nagbàbàrán ne Pedro kaggída, nga nán na kídì: “Gìnán dà mán, dakayu wa pàdà a Judyu, se ngámin kayu wa pàdà a atán kídì Jerusalem, ta atán ipakammù kadakayu. ¹⁵Dalínán nu, nu ninglaw kami, ngamay akkan, áta áwan maginglaw kadaya tolay ki alas nuwebe ki pagmakát,” nán na. ¹⁶“Ngamay idi nga nàwa kadakami, ay ittu idi yin tu kàwa natu kinagi natu Joel la maragbàbàrán kitun, nga nán na,

¹⁷‘Kinagi ne Dios nga kiya kamuddiyánan na algaw, ay alubuwan na ngámin tolay kiya Ispiritu na, nán na. Túya ibàbàrán daya annánà nu daya pekagi na. Makasingan pe daya lalláki nu kadaya piyán na nga ipassingan kaggída,

se tagimpán pe daya lal-làlákay nu daya ipatagenap na, nán na.

¹⁸Kurug mà nga ialúbu na ya Ispiritu na, nu isa ngalgaw kadaya mangikurug kaggína, oray lalláki se babbay.

Ay túya ibàbàrán da pe ya pekagi na kaggída, nán na.

¹⁹Mangipassingan pe ka nakas-kasdáaw ka lángit, se kídì kalawagán, ta atán ngámin daya dága se apuy se atù, nán na.

²⁰Maggìbat ya mata, ay ya búlán, dumgáng nga ummán ka dága, nán na, ay se yala umbet ya napatag se nadáyaw nga algaw ne Apu.

²¹Ay biyágan ne Dios ngámin daya makipàlà kaggína, nán na,” nán ne Pedro.

²²“Kapàdà a iIsrael, gínán nu mán ya kagiyan ku. E Jesus nga iNazaret tu nepakammu ne Dios nga Nebon na, ta adu datu kinuwaán na nga nakas-kasdáaw, ka angngipassingan na ki pannakabalin na. Ngamay ammu nu dayanin, ta nasingan nu datu nepàwaán ne Dios kaggína. ²³Ngamay

neáwat da kadakayu nga ummán kitu napadán palánu se ammu ne Dios. Nepelansa nu tu nangipapatay nu kadatu maragbásul la tolay. ²⁴Ngamay nippà ne Dios ya turáy naya pannakatay kaggína, ay se na pinaltu, ta akkan mabalin na makapagdadágat ya pannakatay kaggína. ²⁵Ata nán natu David kídi kitun panggap kaggína:

‘Sikkaammu wà nga abul-bulunan nà peyang ne Apu,
ay túya áwan ku tutu wala ikansing.

²⁶Ay túya maganggam mà pe, se napiya pe ya uray ku,
ta innanamán ku nga

²⁷akkan na pagdudoray ya kaduduwa
kiya pagkakupannán datu kaduduwa datu natay,
se akkan na nga ipalúbus nga merup-áng ya baggi
naya piníli na nga Ibon na.

²⁸Nepakammu na pe kiyà nga mabiyág gà kammin ka áwan panda,
se maganggam mà pà nang, ta atán kiyà,’ nán na,”
nán ne Pedro.

²⁹“Kabbulun na iIsrael, kagiyan ku kadakayu, nga akkan wayya nga itu baggi tu David kampela ngin tu nán na kitun, ta aggína tu isa kadatu inagkona tada, nga natay yin. Netaman da, ay atán kam ya lúbù na kadedi nga al-algaw. ³⁰Ay gapu ta agkakagiyán ne Dios tu David kadatu pekagi na, ay díkod ammu na tu nekari ne Dios kaggína, nga pagtugawan na ka Apu nga ummán kaggína ya isa nga gakagaka na. ³¹Ay ammu na lugud ya ammaltu ne Dios kiya Ibon na kídi kalawagán, áta ittu lugud tu nán na kane nán na nga akkan merup-áng ya baggi na, se akkan pe magdadágat ya kaduduwa na kiya pagkakupannán datu kaduduwa datu natay. ³²E Jesus ya kepapannán datun na kinag-kagi natu David kadatun. Pinaltu kurug ne Dios nge Jesus, ay dakami ngámin ya nakasingan.”

³³⁻³⁵“Kídi yin, ay atán kiya padne diwanán ne Dios, nga mepangituráy kaggína. E Jesus mà tu nawe ka lángit, nga akkan itu David. Tu David mismu tu nagkuna kídi:

‘Nán ne Apu kiya Apu ku,
Magtugaw ka kídi padne diwanán ku,
panda kiya angngabà ku tutu wala kadaya kalínga mu, nán na.’
nán na.

Ay kídi yin na atán ne Jesus ka giyán ne Dios nga Ama na ngin, ay nepealúbu ne Dios kaggína ya Ispiritu na kadaya mangurug kaggína, ta

ittu tu nekari na kitun. Ay díkod ittu ya nasingan nu se nagina nu nga nàwa kanedi kadaddanen, ay ittu tunin tu Ispiritu nga nealúbu na kadakami.

³⁶ Díkod dakayu ngámin na pàdà a ilsráel, maawátan tada din, nga e Jesus nga ittu tu nepelansa nu kitu krus tu Nebon ne Dios, ay se aggína ya Apu win.” Tu dayán datu nebàbànan ne Pedro.

Tu agbiyág datu nunna nga mangurug ke Jesus

³⁷ Ay kane magina datu tolay tu bàbànan ne Pedro, ay nariribù da pà nang ngin. “Kabbulun,” nán da kade Pedro, “nágan naya kuwaan mi yin,” nán da.

³⁸ Ay nán ne Pedro kaggída, “Makappoli kayu win kadaya bas-básul nu. Mangurug kayu ke Jesu-Cristo, se kayu makibawtisár, ta senu mapakawan nin daya básul nu ke Dios, ay túya alubuwán nakayu pe kiya Ispiritu na. ³⁹ Ta nekari ne Apu Dios nga ialúbu na ya Ispiritu na kadaya ngámin na maayabán na nga mangurug kaggína, dakayu se oray pe daya annána nu, se daya tolay ki ngámin kalawagán,” nán ne Pedro.

⁴⁰ Ay adu pikam datu nebàbànan ne Pedro, ay se nada tinul-tulduwán nga nán na, “Akkan kayu mepagram-ráman kadaya maragbásul la tolay kídì kalawagán,” nán na. ⁴¹ Díkod nakibawtisár datu nangurug kadatu nebàbànan ne Pedro. Ay moli tallu ríbu datu neamung kaggída kitun na algaw.

⁴² Nebul-bulun da peyang kadatu apostoles, nga nangán se nagkar-karárag, se makitù-tùgud kaggída.

⁴³ Adu datu kinuw-kuwa datu apostoles nga nakas-kasdáaw nga pangipassingan da kiya pannakabalín ne Dios, ay nasdaáwan ngámin datu tolay.

⁴⁴ Napiya tu panagbubúlun datu mangurug, ay tútu pagraramánan da ngámin datu kuw-kuwa da. ⁴⁵ Neláku da datu lusà da se datu kuw-kuwa da, se da nekípát tu báyad na kadatu ngámin na mangurug, sigun kitu kasapulán da. ⁴⁶ Inalgaw tu panagguurnung da kitu Templo. Naganggam da pe kitu agdudúwa da nga magkakán kadatu babalay da, ta napiya pà nang ngin tu ur-uray da. ⁴⁷ Day-dayáwan da peyang nge Dios, ay pà gan ngámin pe datu tolay da. Peyang ki algaw, ay iamung ne Apu Dios kaggída ngámin datu ayabán na nga mangurug kaggína.

Tu inakadalen natu dapepe

3 Kitu isa nga algaw kane mamreg, ay nawe de Pedro se Juan kitu Templo, ta ittu tu agkarárag da. ² Ay kitu ruwáangan natu Templo nga nepangágan da ka Napiya nga Ruwáangan, ay atán isa nga tolay kitúni, nga magdapepe nanggáyát kitu nekeanà na. Inalgaw da nga bulígán nga ippan kitúni, ta senu makádang kadatu lumná kitu templo. ³ Ay kane masingan natu dapepe de Pedro se Juan nga magilalnà kitu Templo win, ay pagagngán nada. ⁴ Ay tútu nagsínang da se da bubutgán tu tolay. “Sinnan nakami,” nán ne Pedro kaggína. ⁵ Ay tútu sisínán nada, ta innanamán na nga iddán da ka pirà in.

⁶ May, “Awan ku pirà,” nán ne Pedro, “may ya atán kiyà, ay ittu ya middè kikaw. Díkod gapu ki ngágan ne Jesu-Cristo nga iNazaret, ay gumnikát ka se ka la manalen nin,” nán ne Pedro, ⁷ se na immanan tu diwanán natu tolay, se na pasikádan nin. Ay pagkilát tala nga nabílag datu bingil na ngin. ⁸ Ginumnikát tu tolay, ay se yala nanalen nin, ay nebulun pe yin kade Pedro nga linumnà kitu Templo, naglag-lagtu nga nanalen nga nagdáyaw ke Dios. ⁹ Ay nasingan ngámin datu tolay kitu nagdal-dalen na se itu nagday-dáyaw na ke Dios. ¹⁰ Ay kane malásin da nga aggína tu magtutúgaw wa begár kitu Napiya nga Ruwáangan natu Templo, ay pinagballà da se nasdaáwan da pà nang gapu kitu nàwa kaggína.

Tu bàbànan ne Pedro kitu amuwág natu Templo

¹¹ Ay tútu nanagtág datu tolay nga gummánat kade Pedro se Juan kitu sàguyáb natu Solomon kitu amuwág natu Templo, ta nasdaáwan da tutu wala kitu nàwa. Atán tu tolay nga siggagáput kade Pedro se Juan. ¹² Ay kane masingan ne Pedro datu tolay, ay nagúni nga nán na kaggída, “Kapádà a ilrael, akkan kayu masdaáwan se akkan dakami bubutgán, ta akkan gapu kiya kinamáru mi onu pannakabalin mi kampela ngin ya namakadalen kídí ya tolay, ¹³ nu di gapu kiya pannakabalin kampela ne Dios sin. Aggína ya Dios natu Abraham se tu Isaac se tu Jacob nga inagkona tada. Pinanalen ne Dios idi ya tolay, ta piyán na nga padayáwan ne Jesus nga An-anà na. Aggína tu nedarum nu ke Pilato, se akkan nu pinagan-anu oray piyán na nga ipalawán, ¹⁴ ay akkan nu nepepalawán kaggína, oray nu ittu tu píli ne Dios nga namáru. Tu pumappatay mán

kammin tu nepepalawán nu ke Pilato. ¹⁵Pinapatay nu ya Marammiyág. May pinaltu kammin ne Dios. Ay dakami ya makekagi nga kurug ta nasingan mi. ¹⁶Ya kinaturáy naya ngágan ne Jesus ya nakapadalen kídi ya magdapepe. Ammu nu nga magdapepe kurug kitun, may masingan nu win nga makadalen nin, áta ya anngurug mi ya tallu ke Jesus ya namabílag kídi ya tolay.”

¹⁷“Ngamay ammù, kabbulun,” nán ne Pedro, “nga dakayu se datu ap-apu nu, ay akkan nu ammu tu kuk-kuwaan nu kitun. ¹⁸Ay díkod kinuwa kurug ne Dios datu nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun, nga masápul nga matay ya Ibon na. ¹⁹Ay díkod makappoli kayu, se kayu mangurug gin ke Dios, ta senu ippà na daya bas-básul nu, ay ²⁰se ibon na kammin pe ye Jesus, nga ittu tu piníli na nga Nebon kadakayu kitun. Ay díkod atán peyang ngin kadakayu nga mangap-kappiya kadaya ur-uray nu. ²¹Magyán pikam me Jesus ka lángit panda kiya anngulis ne Dios kiya ngámíngámin nga ummán kitu nepekagi na kadatu píli na nga pagbàbànanan na kitun.”

²²“Nán tu Moses kitun, ‘Atán manin ibon ne Apu Dios kadakayu, nga kapáda tada nga iIsrael, nga pagbàbànanan na, nga ummán kiyà. Ay masápul nga kurugan nu ngámin daya ikagi na kadakayu. ²³Ay daya akkan mangurug kadaya ibàbànan na, ay mesibna tutu wala kadaya tolay ne Dios,’ nán natu Moses,” nga nán ne Pedro. ²⁴“Ay oray pe tu Samuel se ngámin datu pagbàbànanan ne Dios nga sumar-sarunu kaggína, ay nekagi da pe dayán na mà-màwa kídi yin na algaw.”

²⁵“Dàtada daya pútupútut datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay díkod meráman tada kadatu nagkakariyán de Dios se datu inagkona tada. Ta nán na kitu Abraham, nga atán kanu pagkapiyaán ngámin tolay kídi kalawagán gapu kadaya pútut na, nán na. ²⁶Díkod dàtada nga Judyu ya nunna nga nangibonán ne Dios ke Jesus nga An-anà na, ta senu masengán nitta ngámin na makappoli kadaya bas-básul tada,” nán ne Pedro nga nagbàbànan.

Tu inangnigibálud da kade Pedro se Juan

4 Kitu kaatán pikam de Pedro se Juan nga magbàbànan kadatu tolay, ay inumbet datu pappádi, se tu kapitán datu guwardiya kitu templo,

3:17 Akkan da nga ammu nga e Jesus tu Nebon ne Dios, tu piyán ne Pedro nga kagiyán.

se datu Saduceo, ² ta lùsawan da tu itù-tùgud da kadatu tolay, ta ibàbànan da nga linumtu win ne Jesus, ay díkod lumtu pe daya duddúma nga natay yin nu kuwa. ³ Ay tútu tiniliw dada, se dada nebálud, ta saludsúdán dada ngala kitu láwa na, ta gídám min kitun. ⁴ Ngamay adu kadatu naggigina kitu kinagi de Pedro se Juan tu nangurug. Moli limma ríbu da.

⁵ Kane kaláwa, nagmimíting ka Jerusalem datu apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu se datu magtù-tùgud ki lintag da, ta ittu ngámin dedi datu ap-apu datu Judyu. ⁶ Uwad pe tu Anas nga nangátu wa pádi se tu Caifas se Juan se Alejandro se ngámin datu duddúma nga lalláki nga akkobung natu Nangátu wa Pádi. ⁷ Pinagsikád da de Pedro se Juan kitu àráng da, se da saludsúdán nga nán da, “Pinaannán nu ya nangwa kiyán? Inna ya nangidde ka pannakabalin nu, onu inna nga ngágan ya inusár nu?” nán da.

⁸ Ay tútu e Pedro nga napatáyán kiya Ispiritu ne Dios, ay nán na kaggída: “Apuapu mi se mannákam, ⁹ nu ya gapu naya ammus-bustigár nu kadakami, ay gapu kitu kinuwa mi nga napiya kiya isa nga tolay ya magtakit, ay se piyán nu ammuwan nu mapaanna ya nakadalen nedi ya tolay, ¹⁰ ay ipakammu mi. Ta senu ammu nu ngámin pe, se ngámin daya páda tada nga IIsrael. Makadalen nin idi nga nagdapepe, ay magsisikád pe yin kídí àráng nu, gapu kiya pannakabalin ne Jesu-Cristo nga iNazaret, nga pinapatay nu kitun, may pinaltu kammin ne Dios. ¹¹ Ay e Jesus ya nán na kiya bàbànan ne Dios nga batu nga nigsán daya maragbalay, ngamay ittu ya nagbalin na pagligdaán naya balay. ¹² Aggína ngala ya makabalin nga mamiyág kadàtada. Awan sabáli oray inna ki ngámin kalawagán ya natudinán na mamiyág kadàtada,” nán ne Pedro.

Tu nekepalawán de Pedro se Juan

¹³ Ay pinagballà datu ap-apu daya Judyu tu kinaturad de Pedro se Juan nga summungbát kaggída, oray áwan da ádaádal se ur-úray da la nga tolay. May se dada nga nalásin nga kabulun ne Jesus da kitun. ¹⁴ Ay akkan da masungbátan de Pedro se Juan, ta nasingan da nga kurug ga nakadalen nin tu nagdapepe, nga nepagsisikád kaggída. ¹⁵ Ay tútu pinalawán da de Pedro kitu nagmimitíngán da, ay se da naggaamomanán, ¹⁶ nga nán da. “Nágan naya pamàyanán tada kaggída? Akkan tada mabalin ituláyaw tu nàwa, ta ammu ngámin da tolay ka Jerusalem nga kurug ga nakas-kasdáaw

tu kinuwa da. ¹⁷ Díkod panansingan tadada ngala. Akkan tada pebàbànan nin kaggída ki oray iinna nga tolay nge Jesus.”

¹⁸ Ay tútu kirrawán da manin de Pedro se Juan, se dada tutu wala mandáran na akkan pebàbànan se pekagi ye Jesus sin. ¹⁹ Ngamay nán de Pedro se Juan kaggída, “Damdamman nu kod, nu pì-piyán nád ne Dios nga dakayu ya ikurug mi may aggína! ²⁰ Ata akkan mabalin kadakami nu akkan mi nga ibàbànan datu nagina mi se nasingan mi,” nán da.

²¹⁻²² Ay tútu pinanansing dada manin, se dada pinapan nin. Ata akkan da ammu ya pamasílag da kaggída, ta get nu malùsaw datu tolay nga pumane kade Pedro se Juan, ta day-dayáwan da nge Dios gapu kitu nammabílag na kitu nagdapepe, nga nasurù appát púlu wa dagun na ngin.

Tu karárag datu mangurug

²³ Ay kane mepalawán de Pedro se Juan kitu agbalúdán nin, ay nawe da kitu giyán datu kabbulun da, se da nekagi kaggída datu kinagi datu apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. ²⁴ Kane magina da, ay nekarárag da ngámin ke Dios, nga nán da kídí: “Apu, ikaw ya nangwa kiya lángit se ya lusà se ya danum se ngámin daya atán kadayán. ²⁵ Ikaw ya nagpekagi kiya Ispiritum kitu apuapu mi nga David nga bobonan mu nga,

‘Kalùsawan daya akkan Judyu we Apu,
se ur-úray pe ya asikkuwaan daya Judyu kaggína.

²⁶ Daya à-ári kiya kalawagán,
ay sissasagána da nga makigubát kaggína.
Ay maggagaddù pe daya agtuturáy nga mangalùsaw ke Apu Dios,
se magasipatay kiya Ibon na kiya kalawagán,’
nán tu David kitun.

²⁷ Ay nàwa kurug, ta naggaddù da kídí íli Jerusalem, de Ari Herodes se Poncio Pilato se datu páda da nga akkan Judyu se datu páda mi nga ísrael, nga nagpapatay ke Jesus, nga píli mu wa An-anà mu, nga Nebon mu kídí kalawagán. ²⁸ Naggagaddù da nga nangwa kadaya ipalúbus mu nga kuwaan da se daya napadán pinalánum nga màwa. ²⁹ Kídí yin, Apu, sikkaammu ka kiya ammanansing da kadakami. Díkod sengán nakami nga bobonan mu, ta senu sittuturad kami nga mangibàbànan kiya bàbànan

---

4:20 Datu nasingan da se nagina da nga kinuw-kuwa ne Jesus ya nán na kídí.

mu. ³⁰Pabilgan mu din daya magtatakit, se mangipassingan ka pe ka nakas-kasdáaw gapu kiya pannakabalin ne Jesus nga píli mu wa An-anà mu,” nán da nga nagkarárag.

³¹Ay kane mabalin da nga magkarárag, ay naguy-guyyu tu balay nga giyán da. Ay ittu tu nekapatáyán da ngámin kiya Ispiritu ne Dios. Ay díkod áwan da aggansing ngin nga mangikagi kiya bàbànan ne Dios.

Tu napiya nga agbubúlun datu mangurug

³²Ay sissa tu uray datu mangurug ke Jesus, ay piyán da pe tu isaisa kaggída. Pagraramánan da ngámin datu kuw-kuwa natu isaisa kaggída. Ay áwan kaggída tu pagas-asissaan na tu kuw-kuwa na kampela ngin nin.

³³Nebàbànan datu apostoles datu nasingan da mepanggap kitu nelaltu ne Apu Jesus. Ay adu datu nangurug, ta niddán naya Ispiritu ne Dios da ka pannakabalin da nga mangibàbànan. Ay kinalakkán pà nang ne Dios da ngámin, ³⁴ay díkod áwan pe datu magkur-kúráng kaggída, áta nelakúwán datu duddúma datu lusà da se datu balay da, se da nidde datu naglakúwán da ³⁵kadatu apostoles. Díkod nekípát datu apostoles kadatu makasápul sigun kitu masápul da.

³⁶Uwad pútut tu Levi nga iCyprus, nga Jose tu ngágan na. May nengágan datu apostoles ka Bernabe. Ya sarut na, ay “Namáru”. ³⁷Nagláku ka lusà na, se na nawe nidde tu pirà kadatu apostoles.

Tu nagtuláyaw de Ananias se Safira

5 Ay uwad pe tolay ya nagnágan ka Ananias, ay Safira ya ngágan natu atáwa na. Nagláku da pe ka lusà da, ²may nesirù na kammin tu duddúma kitu báyard na ka kuwa na kampela ngin nin, ay se na idde tu duddúma kadatu apostoles. Sikkaammu tu atáwa na kitu kinuwa na.

³Tútu nán ne Pedro ke Ananias, “Tura ka nepeparò ke Sairu, nga pagbusidán mu ya Ispiritu ne Dios, ta nesirù mu kammin tu duddúma kitu naglakúwám kitu lusà mu. ⁴Oray kitu akkan pikam neláku tu lusà mu, ay kuwám mà kampela ngin nin. Ay kane ilákum, ay ikaw mà kampela ngin nin ya makammu kitu báyard na. Ngamay tura mu netuláyaw tu inalà mu. May e Dios ya nagbusidám, akkan na dakami,” nán ne Pedro kaggína.

⁵⁻⁶ Ay kane magina tu Ananias tu kinagi ne Pedro, ay nekálin nala nga natay. Ay datu babbágu kitúni, ay nawe da inalà tu baggi na, se da kinalatkattán ka lúpús, se da nippan netaman nin. Ay ngámin datu nakagina kitu nàwa ke Ananias, ay nagansing da.

⁷ Ay kane malpás ya tallu oras, ay inumbet pe tu Safira kitu giyán ne Pedro, ta akkan na pikam ammu tu nàwa. ⁸ Ay nán ne Pedro kaggína, “Kurug nga tu idi ya naglakúwán nu kitu lusà nu?” Ay, “Ò,” nán ne Safira. “Ittu kurug yán tu naglakúwán mi,” nán na.

⁹ Ay tútu nán ne Pedro kaggína, “Tura nu nalammat nga magatáwa ya magsisim kiya Ispiritu ne Apu. Sinnam, ta atán da kiya lasi yin, datu nangitaman kitu atáwam, ay alà daka pe yin,” nán na kaggína. ¹⁰ Ay tútu dágús sala nga nekálin pe yin na natay tu Safira. Ay kane lumnà datu babbágu, ay nasingan da nga natay yin. Ay tútu binulígán da pe yin na nawe netaman nin. Netaging da kitu atáwa na. ¹¹ Díkod nagansing pà nang ngámin datu mangurug se datu duddúma nga nakagina kitu nàwa.

Datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa datu apostoles

¹²⁻¹⁴ Ay datu mangurug, ay magguurnung da peyang kitu sàguyáb tu Solomon. Pàgan pà nang datu tolay da, ngamay akkan meturad datu duddúma tu mebulun kaggída. Ngamay umadu mà ala nga umadu datu mangurug ke Apu nga meamung kaggída.

Adu datu nakas-kasdáaw nga nepàwa ne Dios kadatu apostoles, nga nasingan datu tolay. ¹⁵ Ay díkod nippanán datu tolay datu magtatakit kitu kalsáda. Nepiddaán dada ka káma se abà, ta senu bumílag da kanu, oray nu maaniniwíngán ne Pedro da ngala. ¹⁶ Adu pe datu tolay ya naglalbet nga naggagayát kadatu il-ileli nga adanni ka Jerusalem, nga nagilbet kadatu magtatakit se datu naar-aránan, ay bummílag da ngámin.

Tu nelallowán de Pedro se Juan kitu agbalúdán

¹⁷ Ay tu nangátu wa pádi se datu kabbulun na nga Saduceo ay nalúsaw da, ta asílan da pà nang datu apostoles. Ay tútu nagpalánu da ka pamàyanán da. ¹⁸ Tiniliw dada, se dada nebálud.

¹⁹ May kane gabi, ay uwad inumbet nga anghel ne Apu, nga nawe nangilukát se nangilawán kadatu apostoles, nga nán na, ²⁰ “Mawe kayun

kiya Templo nga mangibàbànan kadaya ngámin tolay, nu mapaanna ya ammiyág ne Dios kaggída ka áwan panda,” nán natu anghel. ²¹ Ay kane magina da tun, ay nawe da kitu Templo kane marángat tu algaw win, se da nanggayát manin nga nagtùgud.

Kane din daddán, ay inumbet tu nangátu wa pádi se datu kabbulun na, nga mangmíting kadatu ngámin na ap-apu datu Judyu, se datu pangmanàman da. Ay se da paayabán datu apostoles nga atán kitu agbalúdán. ²² Ngamay áwan nadatang datu nebon da kadatu apostoles kitu agba-balúdán, ay tútu nagulli da kammin nga nawe nangikagi kitu nàwa nga nán da, ²³ “Siggigitap se sittutulbà tu agbalúdán kadakami dummatang. Ay atán kam pe ngámin datu magguwardiya, may kane lùtán mi datu gitap, ay áwan tolay kitu unag,” nán da. ²⁴ Ay kane magina natu kapitán datu guwardiya se datu apu datu pappádi tun, ay akkan da nga ammu nu pinaannán datu apostoles tu lummawán, se wà natu giyán da ngin.

²⁵ May atán inumbet nga nangidámag kaggída nga nán na, “Datu tolay nga nebálud nu, ay atán da kitu Templo nga magtùgud kadatu tolay,” nán na. ²⁶ Tútu nawe inalà natu kapitán se datu kabbulun na datu apostoles se dada iulli kammin. Ngamay akkan dada minan-mansu ta manging da, get nu ubúran datu tolay da.

Tu nangngalùsaw datu ap-apu kade Pedro

²⁷ Ay kane milbet datu guwardiya datu apostoles, ay pinagsisíkad dada kitu àràng datu ap-apu. Ay tútu inal-alngán natu nangátu wa pádi da, ²⁸ nga nán na, “Di mi mà neallang tutu wala kadakayu ya magtùgud ka panggap ke Jesus,” nán na, “may tura nu mán kammin na ibàbànan manin ki ngámin giyán kídí Jerusalem mi. Ay se tura dakami ya panangiyán nu kitu nekatay na,” nán na.

²⁹ Ay tútu sinungbátan de Pedro da, nga nán da: “Masápul la e Dios ya ikurug mi, nga akkan daya tolay,” nán da. ³⁰ “Dakayu, ay pinatay nu nge Jesus. Nepelansa nu kitu krus tu namatay nu kaggína. May ya Dios nga Dios datu inagkona tada, ay pinaltu na kammin, ³¹ se na nepangátu kane pagtugawan na ki pane diwanán na. Aggína ngin ya mangiapu se mamiyág kadåtada. Ay túya mabalin nitta pakawanan ne Dios nga iIsrael kadaya bas-básul tada, nu makappoli tada. ³² Ikagi mi dayán, áta nammuwán

mida ke Jesus. Ipakammu pe naya Ispiritu ne Dios nga ittu ya nealúbu na kadakami nga mangurug kaggína,” nán de Pedro kitu nangátu wa pádi. ³³ Díkod nalúsaw pà nang datu ap-apu kane magina da tu kinagi da, ay tútu sippatayan dada.

³⁴ May atán isa nga Pariseo nga nagnágan ka Gamaliel nga maragtùgud ki lintag. Ay pàgan pe ngámin datu tolay. Nagsíkád, se na papannan pikam datu apostoles ka lasi, ay ³⁵ se yala nagbàbànan kadatu páda na nga ap-apu. “Páda a ilsrael,” nán na, “kappiyánan nu pà nang lam-lamtan ya asikkuwaan nu kadayán na tolay. ³⁶ Ata kitu nabà-bayág gin ay inumbet tu Teudas nga nagpì-pìapu. Moli appát gatut kam datu summúrut kaggína, ngamay kane patayan datu tolay tu Teudas, ay nasip-siparà datu pasúrut, ay se da umawan pe yin. ³⁷ Ay se la inumbet manin tu Judas nga iGalilea kane magpasensus ya gubirnu. Ay adu pe datu pasúrut na, may kane patayan da, ay nasip-siparà pe yin datu pasúrut na. ³⁸ Ay ummán pe dedi ya tolay. Ya nán ku, ay bay-án tadada ngala ngin. Akkan tada an-anuwan da, ta nu akkan e Dios ya magpàwa kadaya kuk-kuwaan da, ay masip-siparà da la ngin. ³⁹ Ngamay nu e Dios ya nangibon kaggída, ay akkan tadada maábà, oray nágan naya kuwaan tada. Ay get pe nád nu Dios kammin pe ya kaguráan tada.” Ittu yán tu kinagi tu Gamaliel kadatu ap-apu. ⁴⁰ Ay kinurug da tu kinagi na.

Tútu inayabán da kammin datu apostoles, se dada sinaplit, se dada paddiyan nin nga mangibàbànan ka panggap ke Jesus, se dada papannan nin. ⁴¹ Kane lumawán datu apostoles sin, ay nagpatag da ngin, ta nán da nga nebíláng ne Dios nga mekari da nga mapal-pallà gapu kitu angngibàbànan da ka panggap ke Jesus.

⁴² Ay tútu inalgaw tu ipappan da kitu Templo se kadatu babbabalay nga magtùgud se mangibàbànan nga e Jesus ya kurug ga Nebon ne Dios.

Datu pittu nga kaseng datu apostoles

6 Ay ummadu win datu mangurug ke Jesus. Ngamay kane isa ngalgaw win, datu Judyu nga Griego ya aggúni da, ay nadakè tu ángat da kadatu Judyu wa Hebreo ya aggúni da, gapu ta maawigán kanu datu bubbúkud da babbay kaggída, kitu inalgaw nga agkípát datu apostoles kitu pirà. ² Díkod inayabán datu apostoles ngámin datu mangurug, se da nán kaggída, “Nadakè nu dakami ya pagkipátan nu kiya pirà, ta akkan mi

matagammu ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios,” nán da. ³“Ay díkod napiya, wawwági, nu magpíli kayu ka pittu kadakayu, ta senu aggída ngin daya pagkipátan mi kiya pirà. Masápul nga namáru se nasírib da, se itur-turayán naya Ispiritu ne Dios da. ⁴Nu dakami, magbàbànan nala se magkar-karárag ya kuwaan mi,” nán datu apostoles.

⁵Ay piyán ngámin datu mangurug tu nekagi da. Díkod tu dedi datu piníli da: E Esteban ya isa. Naligda ya angngurug na, se iturayán naya Ispiritu ne Dios. Nge Felipe pe se e Procoro se Nicanor se Timon se Parmenas se Nicolas nga iAntiokia. E Nicolas, ay akkan Judyu datu mannákam na, ngamay nag-Judyu. ⁶Ay se da nilbet dayán na lalláki ka giyán datu apostoles. Ay neparotun datu apostoles datu íma da kitu úlu da se dada nga nekarárag.

⁷Ay umaduadu win datu nakagína kiya bàbànan ne Dios. Ummadu pe datu mangurug ke Jesus ka Jerusalem, ay adu pe kadatu pappádi tu nangurug.

Tu nanniliw da ke Esteban

⁸Gapu kitu nesisseng ne Dios kitu Esteban se tu pannakabalin na nidde ne Dios kaggína, ay adu datu nasingan datu tolay nga nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na. ⁹Ngamay datu duddúma nga mimbru kitu sinagoga nga nepangágan da ka “Sinagoga datu Nawayaán nga Asassu”, ay lùsawan da tu nebàbànan ne Esteban kitu sinagoga da. Ay díkod nakipal-palagmán da kaggína, aggída se datu duddúma nga Judyu nga iCirene se iAlejandria se iCilicia se iAsia. ¹⁰May akkan da nga napalagmanán tu kinagi ne Esteban, ta ya Ispiritu ne Dios tu nangidde kitu sírib na.

¹¹Díkod nesirù datu nangipar-parut da kadatu duddúma nga tolay, nga mangikagi nga nagína da tu Esteban nga nangug-og ke Dios se kitu Moses. ¹²Pinar-parut dada nga malùsaw kitu Esteban datu tolay se datu pangmanàman da, se datu maragtùgud ki lintag. Díkod tiniliw da, se da idarum kadatu ap-apu da. ¹³Nangalà da kadatu sistígu da nga pamasàbuwan da kitu bàbànan tu Esteban. Ay nán da, “Idi ya tolay, ay áwan na nga sínang mangikagi ka nadakè panggap kiya Templo ne Dios se kiya lintag tu Moses. ¹⁴Se nagína mi tu kinagi na, nga e Jesus nga iNazaret, ay dadàlan na kanu ya templo se ussan na ngámin kanu datu nepepagangay tu Moses kadàtada,” nán datu pinagbusid da.

¹⁵ Kinasisinnán datu apuapu nge Esteban. Ay nasingan da nga tu murang ne Esteban, ay ummán ka dumiláng nga ummán ki murang anghel.

Tu bàbànan tu Esteban

7 Ay se la nepamutù natu nangátu wa pádi ke Esteban nu kurug datu kinag-kagi datu nagsistígu.

² Ay summungbát tu Esteban nga nán na: “Mannákam se kabbulun,” nán na, “ginaan dà mán. Kitu nunna nga algaw, ay nagpassingan ya nadáyaw wa Dios kitu Abraham nga apuapu tada kitu kowad na pikam ka Mesopotamia, kitu akkan na pikam nagyán ka Haran. ³ Ay nán ne Dios kaggína, ‘Panáwan mu ya íli mu se daya akkobung mu, ta mawe ka ka sabáli nga íli nga itùgud ku kikaw,’ nán ne Dios kitu Abraham.

⁴ Ay díkod nagtálaw ka íli Caldea se la nawe nagyán ka íli Haran. May kane matay tu ama na nga netalungkiwid na, ay pinagtálaw manin ne Dios kitúni, ay se la nawe kídi lusà nga giyán tada ngi. ⁵ May áwan pikam oray bittì ala kiya lusà kídi tu nepakin-kuwa ne Dios kaggína kitun. Ngamay nekari ne Dios nga ipakin-kuwa na kaggína idi nga lusà se kadaya gakagaka na, oray áwan na pikam an-anà kitun. ⁶ Kinagi ne Dios nga mepagíli kanu daya gakagaka na ka sabáli íli. Asassuwan dada kanu kiyán na íli, ay pal-palakkan dada ka appát gatut dagun. ⁷ Ngamay panísan ne Dios daya mangasassu kaggída, ay se nada pagtaláwan kanu daya gakagaka tu Abraham, ay se da magulli kammin kiddi ya lusà nga magday-dáyaw win ke Dios, nga nán na kitu Abraham. ⁸ Ay se la pinakúgit ne Dios ngámin datu annánà da nga lalláki, ka panamdammán da kitu nagtulágan da se de Dios. Díkod kinúgit natu Abraham tu an-anà na nga Isaac kitu mekawalu nga algaw na panda kitu nekeanà na, ta ittu tu nebílin ne Dios kaggína. Ay kinúgit pe tu Isaac tu an-anà na nga Jacob, ay ummán pe tu Jacob, kinúgit na pe datu sangapúlu se duwa nga annánà na, nga in-inagkona tada ngámin,” nán tu Esteban.

⁹ “May datu in-inagkona tada nga annánà natu Jacob, ay asílan da tu Jose nga udiyán da. Ay tútu neláku da, ay nippan da nga inasassu ka Egipto, ngamay binul-bulun ne Dios, ¹⁰ ay sinengán ne Dios kadatu ngámin na kapar-parigátan na. Ay sinengán na pe kane makisángu kitu Faraon nga ári datu iEgipto. Ay kane mammuwán natu ári nga nasírib se

namáru tu Jose, ay aggína tu nippáy na nga gobernador ka Egipto, ay se aggína pe tu pinagtagasíngan na kadatu ngámin kuw-kuwa na.

¹¹ Ay kane magulát datu tolay ka Egipto se Canaan nga naganán de Jacob nga inagkona tada, ay naparigátan da ngámin. Awan pakasmàán datu inagkona tada ka kanan da. ¹² Ngamay kane magína natu Jacob nga atán pikam nga makkán ka Egipto, ay nebon na datu annánà na nga in-inagkona tada, nga mawe magkálap. ¹³ Ay kitu mekàduwa nga nepappan da, ay nagpakammu tu Jose kadatu wawwági na. Ay ittu pe yin tu inakammu natu Faraon kadatu wawwági tu Jose se tu ama na. ¹⁴ Ay díkod nebílin tu Jose kitu Jacob nga ama na se ngámin datu akkobung na se datu pan-pane na nga umbet da ka Egipto. Pittu púlu se limma da ngámin. ¹⁵ Ay tútu nawe de Jacob ka Egipto, ay kattoni pe yin tu natayán da se datu annánà na nga inagkona tada. ¹⁶ Ngamay netaman da kammin ngámin kitu agtamnán na ginátang tu Abraham kadatu annánà natu Hamor ka íli Shekem, nga nag-agyanán tu Jacob kitun,” nán ne Esteban.

¹⁷ “Ay kane din tagay pagullian ne Dios sin datu in-inagkona tada kídí lusà tada nga ummán kitu nekari na kitu Abraham kitun, ay ummadu da la nga ummadu ¹⁸ panda kitu inagturáy natu isa nga ári ka Egipto nga akkan makammu win kitu Jose. ¹⁹ Ay díkod nagraw-rawtán na datu kamungayán tada, ay se na pinalsuwán datu inagkona tada, nga akkan manarakan kadatu annánà da, ta senu matayán da.”

²⁰ “Ay ittu tun tu nekeanà tu Moses nga napiya tutu wala ki agsisíngan ne Dios. Nesirusirù datu mannákam na tu nagtaranan da kaggína ka tallu búlán kitu balay da. ²¹ Ay kane akkan da nga mesirù in, ay nippà da. Ay nasmà natu an-anà tu Faraon nga babay, ay inalà na, se na tinagábu. ²² Ay díkod kane umab-abay tu Moses, ay tinùgúdán datu iEgipto kadatu ngámin na ammuammu da. Ay nagbalin ka nalaing nga magbàbànan se nasírib kadatu ngámin na kuk-kuwaan na.”

²³ “Ay kane appát púlu dagun tu Moses sin, ay nalammat na tu mawe nga maggagáyam kadatu páda na nga iIsrael. ²⁴ May kane masingan na tu isa nga kamungayán na nga pagpang-pangsán natu isa nga iEgipto, ay nigdù na se na nebálat, ay napatay na tu iEgipto. ²⁵ Dalínán na nu nammuwán datu páda na nga aggína ya ibon ne Dios nga kagdù da, ngamay akkan. ²⁶ Ta kane kaláwa manin, ay atán da manin dinatang na nga duwa nga magsáwad nga kapáda na nga iIsrael. May iniwadán

nada, nga nán na, ‘Kabbulun, tura kayu magpatay, ay magwagi kayu,’ nán na. ²⁷ May nesùlin natu napangas tu Moses, nga nán na, ‘Tura la ikaw ya aggintu-tuldu nga mangiapu kadakami ta!’ nán na kitu Moses. ²⁸ ‘Asippatayan nà pe, nga ummán kitu kinuwám kitu iEgipto kagedamen?’ nán na. ²⁹ Ay kane magina tu Moses tu kinagi na, ay nagtálaw nga nawe nagyán ka íli Midian. Ay nangatáwa pe yin kattoni, ay nakapútut ka duwa nga lalláki,” nán ne Esteban.

³⁰ “Ay kane appát púlu dagun tu Moses ka Midian nin, ay uwad anghel ne Dios nga nagpassingan kaggína kitu apuy natu maggatagatang nga kaykayu kitu kowad na kitu ir-ir-er kitu pungut tu bantay Sinai. ³¹ Ay kane masingan tu Moses tun, ay nasdaáwan. Ay kane adanniyánan na nga sinnan kuma, ay nagina na tu úni ne Apu Dios ³² nga nán na, ‘Iyà ya Dios datu inagkona mu.’ ‘Dios nà tu Abraham, se tu Isaac se tu Jacob,’ nán na. Ay nagtartartar tu Moses kitu ansing na. Ay tútu akkan na meturad sinnan.”

³³ “Ay nán na kitu Moses, ‘Ippà mu ya sapátus mu, ta napatag ya lusà a giyán mu wi,’ nán ne Dios. ³⁴ ‘Nasingan ku tutu wala ya amal-pallà da kadaya tolay ku ka Egipto. Nagina ku pe ya agpannakit da. Ay túya inumbet tà nga mangitálaw kaggída ngin. Ay ikaw, Moses, ya ibon ku ka Egipto,’ nán ne Dios kitu Moses,” nán ne Esteban.

³⁵ “Ay díkod tu Moses sin tu nebon ne Dios nga mangwaya, se mangiapu kadatu inagkona tada. Aggína kam tu lùsawan da nga mangiapu kaggída, ta nán da kitun nga, ‘Tura la ikaw ya aggintu-tuldu nga mangiapu kadakami ta!’ nán da. Ngamay aggína tu nagpassingannán natu anghel kitu maggatagatang nga kaykayu. ³⁶ Díkod tu Moses tu nangitálaw se mangiapu kadatu inagkona tada ka Egipto. Adu datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na kitu kaatán da kam ka Egipto, se itu inannalen da nga dumalákit kitu Daggáng nga Bebay, se itu nakadalidalen da kitu ir-ir-er ka appát púlu wa dagun. ³⁷ Tu idi nga Moses kam pe tu nangikagi kadatu in-inagkona tada nga ísrael, nga atán manin ibon ne Dios kaggída, nga pútupútut da, nga mangibàbànan ka panggap kaggína, nga ummán kitu inangngibon na kaggína. ³⁸ Kadatu nagguurnung nga inagkona tada kitu ir-ir-er, ay tu Moses tu nangagiyán ne Dios kadatu lin-lintag na ka bantay Sinai kitu nangngamomán natu anghel kaggína. Ay ittu datun na lin-lintag ya nidde na kadàtada ngin,” nán ne Esteban.

³⁹“Ngamay akkan ikur-kurug datu in-inagkona tada tu Moses, ay lùsawan da ngin. Ay tútu kitu uray da, ay nagulli da kammin ka Egipto. ⁴⁰Ay tútu nán da kitu Aaron na pádi da, ‘Pangwa nakami kadaya sinan diy-diyos mi nga mangabul-bulun kadakami. Ta ya Moses kiyán na nangitálaw kadakami ka Egipto, ay akkan mi ammu win ya napà-pàyanán na,’ nán da. ⁴¹Ay ittu tu inangwa da ka sinan báka, nga ittu tu tug-tugnan da. Nagsay-am da ka agpatag da gapu kitu kinuwa da kampela ngin. ⁴²Ngamay pinagdudoray ne Dios da la ngin na magday-dáyaw kadaya mata, se búlán, se daya bittuwan. Ay tu pe idi tu nepekagi ne Dios kitu pagbàbànanan na kitun, kitu inagkuna na nga:

‘Dakayu wa iIsrael!

Kitu appát púlu wa dagun nga nag-agyán nu kitu ir-ir-er,
ay akkan nga Iyà tu nagbas-basuwán nu,’

nán na,

⁴³‘nu di datu sinan diy-diyos nga kinuwa nu.

Inag-agtu nu mà tu bab-balay natu diy-diyos nu nga Moloc,
se itu sinan bittuwan natu diy-diyos nu nga Refan.

Ay díkod pagtaláwan takayu kiya lusà nu, panda kiya íli
ka padne katonni ka Babilonia,’

nán natu nepekagi ne Dios kitu pagbàbànanan na
kitun,” nán ne Esteban.

⁴⁴“Ag-agtu datu inagkona tada kitu kowad da ka ir-ir-er tu nengágan da ka balay ne Dios, nga nàwa nga ummán kitu nebílin ne Dios kitu Moses nga kàwa na nga nepasingan na kaggína. ⁴⁵Ay kane mabà-bayág gin, ay inag-agtu da pe tun na balay ne Dios kitu nelalbet de Joshua kídí lusà tada ngin. Ay ngámin datu tolay nga napadán kitúni, ay pinàpur ne Dios da. Ay díkod tu balay ne Dios, ay uwad kam kadatu inagkona tada panda kitu inagbalin tu David ka ári da. ⁴⁶Ay pàgan pà nang ne Dios tu David. Díkod nekarárag natu David ke Dios, nga Dios natu Jacob, nga nu mabalin, ay pangwa na ka Templo nga ittu ya balay na. ⁴⁷Ngamay tu Solomon nga an-anà na tu nangwa, akkan aggína,” nán ne Esteban.

⁴⁸“May e Dios, ay akkan mà wayya mag-agyán kadaya binalay tolay yala, nga ummán kitu nepekagi ne Dios kitu isa nga pagbàbànanan na kitun, nga nán na:

⁴⁹‘Lángit ya pagtutúgawán ku,
ay kalawagán ya pagdadam-án ku.

Ay ummán nád naya balay nga kuwaan nu wa pára kiyà?
 Ay se wà ummán nád ya kuwaan nu nga pagimangán ku?
⁵⁰Ay iyà mà ya nangwa ki ngámin kadayán’

Ay ittu dayán datu nepekagi ne Dios kitun,” nán ne Esteban.

⁵¹Nán ne Esteban kadatu ap-apu datu Judyu: “Nanganna agpà ya kinasúkir nu nga tolay ta!” nán na. “Inagkulnit naya uray nu win se nagbangngag kayu pe yin! Ta tura nu kalúsawan daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios, nga ummán kitu kinuwa datu in-inagkona tada. ⁵²Atán kadi oray isa kadatu pagbàbànanan na kitun ya akkan pinal-pallà datu inagkona tada. Pinatayán da datu nangibàbànan kiya ilalbet naya namáru wa An-anà ne Dios. Ay kídi yin, ay dakayu ya nangipatiliw se nangipapatay kaggína. ⁵³Dakayu daya nangiddanán ne Dios kadatu lin-lintag na, may tura mán kammin na dakayu daya akkan mangikurug kadatun,” nán tu Esteban kitu nangátu wa pádi.

Tu nammatay da ke Esteban

⁵⁴Ay kane magína datu ap-apu datu Judyu datu kinag-kagi natu Esteban, ay magngar-ngarasiyat da ta nakarungat da pà-pànang ngin. ⁵⁵May napatàyán tu Esteban ki Ispiritu ne Dios. Ay kane maglángad ka lángit, ay nasingan na ya diláng ne Dios, ay se nasingan na pe ye Jesus nga atán kitu padne diwanán ne Dios. ⁵⁶“Sinnan nu kod. Nalùtán ya lángit tin,” nán ne Esteban, “ay atán ne Jesus nga magsisíkad ka padne diwanán ne Dios,” nán na.

⁵⁷May impután da datu talínga da, se da sar-saráwan ne Esteban, se da nga dummarup ngámin kaggína, ⁵⁸se da dinugkam nga ilawán kitu íli, se da tinùtoán. Ay datu binon datu ap-apu nga magtùtò ke Esteban, ay nebansi da datu bádu da kitu isa nga bag-bagu nga nagnágan ka Saul.

⁵⁹Kaggída nga magtùtò kitu Esteban, ay nagkarárag nga nán na, “Apu Jesus, alá mu ya kaduduwà,” nán na. ⁶⁰Ay se yala nga nagpalintud, ay se na nán nga nepáuy ya “Apu, akkan muda pabasúlan kadaya kuk-kuwaan da,” nán na, ay se yala natay yin.

8 Datu napikkilán nga nadiosán nga lalláki datu nagsángit tutu wala kitu Esteban, ay se aggída pe tu nangitaman kaggína. Ay nagangammán ne Saul tu nammatay da kitu Esteban.

Kitun na algaw, ay nanggayát tu nekapal-pallà pà nang datu mangurug ke Jesus ka Jerusalem. Nepariparit da ki ngámin probinsiya daya Judea se Samaria. Tittu datu apostoles datu nabansi ka Jerusalem.

³Ay e Saul, ay piyán na dadàlan tu bungguy datu mangurug ke Jesus. Linnà na datu babbabalay da se na nga tiniliwán datu lalláki se babbay nga mangurug, se nada ibalúdán.

Nge Simon nga durarákit

⁴Ay datu mangurug nga nepariparit, ay nawe da kadatu il-íli nga nangibàbànán kiya mepanggap ke Jesus. ⁵E Felipe tu isa kaggída. Aggína tu nawe kitu isa nga íli ka Samaria nga nangibàbànán nga e Jesus tu Nebon ne Dios. ⁶Napiya pà nang tu naggigina datu adu wa tolay kadatu kinag-kagi na, ay nasingan da datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na. ⁷Ata adu kadatu tolay tu makas-asáraw kitu agtálaw datu áran kaggída, se adu pe datu naagásan na pílay se magdapepe. ⁸Ay tútu naganggam pà nang datu tolay kitun na íli. ⁹Uwad isa nga durarákit kitúni nga íli nga pinasdaáwan na datu iSamaria gapu kitu laing na. Simon tu ngágan na, ay nán na nga naturáy. ¹⁰⁻¹¹Ay pinatag da ngámin, oray nágan na nga tolay kitúni, áta nabayág nada ngin na pinasdaáwan kadatu kuk-kuwaan na. Ginán da pà nang datu kagiyan na, ta nán da nga, “Atán kaggína ya kurug ga pannakabalin ne Dios,” nán da. ¹²May kane mangurug da kadatu nebàbànán ne Felipe panggag ke Jesu-Cristo se kiya anngituráy ne Dios, ay adu wa lalláki se babbay tu binawtisarán na. ¹³Ay oray pe tu Simon, ay nangurug pe. Ay kane makibawtisar pe, ay nebul-bulun kitu Felipe, ay nasdaáwan kadatu nakas-kasdáaw nga nas-asingan na.

¹⁴Ay kane magina datu apostoles ka Jerusalem nga nangurug datu iSamaria kiya bàbànán ne Dios, ay nebon da de Pedro se Juan nga mawe ka Samaria. ¹⁵Ay kane dumatang da, ay nekarárag da datu mangurug ke Jesus, ta senu maalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios, ¹⁶ta oray nu nabawtisarán da ngin kane mangurug da ke Apu Jesus, ay akkan da pikam naalubuwán kiya Ispiritu ne Dios. ¹⁷Ay kane iparotun datu apostoles datu íma da kaggída, ay naalubuwán da ngin kiya Ispiritu ne Dios.

¹⁸Ay kane masingan ne Simon nga naalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios kane iparotun datu apostoles datu íma da kaggída, ay kinagi na nga iddán

---

8:13 Ya nán na kídí, ay datu kinuw-kuwa ne Felipe nga nakas-kasdáaw.

nada ka pirà, se na nán, ¹⁹“Iddán dà mán pe kiyán na pannakabalin,” nán na, “ta senu oray iinna ya pangiparotunán ku ki ímà, ay maalubuwán pe kiya Ispiritu ne Dios,” nán na.

²⁰Ngamay nán ne Pedro kaggína, “Metangasidug ka kiya pirà mu ka impiyernu, ta dalínán mu nu mabayádam ya pagkallà ne Dios. ²¹Awan mu keramánan kiya kuk-kuwaan mi, ta ammu ne Dios nga akkan napiya daya lam-lamtan mu. ²²Makappoli ka lugud, se mu ikarárag ke Apu nga pakawanan naka din kiyán na nadakè a lam-lamtan mu, ²³áta melásin ku ya kinadakè naya uray mu gapu ki ásil, se ammù nga naturáy pikam ya panagbas-básul kikaw,” nán ne Pedro ke Simon. ²⁴Tútu, “Ikarárag dà mán lugud ke Apu, ta sen áwan din màwa kiyà kadatu kinagi mu,” nán ne Simon kaggída.

²⁵Ay kane mabalin de Pedro se Juan nin nga mangikagi ka mepanggap kitu angngurug da se mangibàbànan kattoni ka mepanggap ke Apu Jesus, ay nagulli da kammin ka Jerusalem. Ay nebàbànan da pe ya mepanggap ke Jesus kadatu adu wa liniwánan da nga babalay ka Samaria.

Tu inagbawtisár natu upisiyál nga iEtiopia

²⁶Ay uwad isa nga anghel ne Apu nga nangamomán ke Felipe nga nán na, “Mawe ka kitu kalsáda ki ir-ir-er ka allod nga gayát ka Jerusalem nga mameyag ka íli Gaza,” nán natu anghel. ^{27–28}Ay tútu nawe ye Felipe yin. Ay atán isa nga upisiyál nga iEtiopia kitúni nga gayát ka Jerusalem nga nagday-dáyaw ke Dios, nga mameyag gin ka balay da. Aggína tu sareru natu Candace nga apu ka Etiopia nga babay. Ay magtutúgaw kitu takay na nga magbása kitu libru natu Isaias nga pagbàbànan ne Dios kitun. ²⁹Ay se yala nán natu Ispiritu ne Dios ke Felipe, “Umadanni ka kiya takay na, se kala mebulun kaggína,” nán na.

³⁰Ay tútu sinimát ne Felipe se la nga umadanni kaggína. Ay nagina na nga magbas-bása kitu libru nga nesúrat tu Isaias. “Maawátam ya bas-basám?” nán ne Felipe kaggína. ³¹“Akkan lugud, ta áwan mangitùgud kiyà,” nán na. Ay tútu pinagtakay na nge Felipe se da nagtaging. ³²Ay nán na kídi tu nesúrat nga bas-basáan natu iEtiopia:

“Aggína, ay árig na ya karneru nga inalà da ki agpartiyán,
se árig na pe ya urbun karneru nga di magun-úni
nu ippaán da ya dùdut na,

áta akkan pe ya magun-úni.

³³Neap-appat da se da pe pinabásul,
oray áwan na nga básul.

Awan makekagi panggap kadaya pútupútut na,
ta pinandanán da ngin tu biyág na ked kalawagán ni,”
nán natu nesúráta natu Isaias kitun.

³⁴Ay nán tu upisiyál ke Felipe, “Inna tu nán natu pagbàbànanan ne Dios kiyán, baggi na nád, onu sabáli kampela ngin?” nán na ke Felipe.

³⁵Tútu nagúni ye Felipe. Kitun na nesúráta nga bàbànan ne Dios nga nabása tu nangigayatán na nga nangibàbànan ka mepanggap ke Jesus kaggína.

³⁶Kaggída nga magdal-dalen, ay atán nasingan da nga danum. Ay nán natu upisiyál, “Ye tu danum mi. Akkan ku nád mabalin ya mabawtisarán nin?” nán na. ³⁷May nán ne Felipe, “Mabalin a, nu mangurug ka tutu wala ke Jesus,” nán na. “Kurugan ku nga e Jesus ya An-anà ne Dios nga Nebon na,” nán natu upisiyál. ³⁸Tútu pinagsínang natu upisiyál tu takay na, ay se da nga nawe nga duwa kitu danum. Ay binawtisarán ne Felipe pe yin. ³⁹Ay kane gumadáng da, ay natàawan nala nge Felipe ta netálaw naya Ispiritu ne Dios. Ay tútu áwan nasingan natu upisiyál kaggína ngin, ngamay sippapatag gala nga rinumbuwat nga mawe manin.

⁴⁰Ay nu e Felipe, ay atán nin ka íli Azotus. Ay nebàbànan na ya mepanggap ke Jesus kadatu ngámin il-íli nga dinalen na, panda kitu nedaddatang na ka Cesarea.

Tu inangngurug ne Saul ke Jesus

9 Ay nu e Saul, ay ù-údan na pikam patayan datu mangurug ke Apu Jesus. Nawe kitu nangátu wa pádi ²nga magpàwa ka súráta nga mangiam-ammu kaggína kadatu sin-sinagoga ka íli Damasco, ta senu mabalin na ya magtiliw nu atán masmà na nga mangurug ke Jesus, nga lalláki se babbay, ta piyán nada nga ippan kammin nga ibálud ka Jerusalem.

³Ay kane atán nin kitu dálen nga adanni yin ka Damasco, ay pinagkilát na ngala kitu giyán na ya diláng nga gayát ka lángit. ⁴Ay tútu nekálin nala kitu lusà. Ay uwad úni nga nagína na, nga nán na kaggína, “Saul, Saul, tura nà pal-palakkan ta!” nán na. ⁵“Iin ka, Apu,” nán na, “Iyà e Jesus

---

8:33 Onu, “áwan da pagbàbànanan na pútut na.”

nga pal-palakkan mu,” nán natu úni. ⁶“Ngamay gumnikát ka, ta mawe ka ngin kiya íli. Ay mammuwán mu wala ngin nu nágan naya ipàwà kikaw,” nán ne Jesus kaggína.

⁷Ay datu kabbulun ne Saul, ay akkan da nga nakoni, ta nagina da tu úni, may áwan da nga nasingan nga tolay. ⁸Ay tútu ginumnikát te Saul lin, may akkan tutu wala makasingan oray nu maglaladdáng. Ay díkod binaybay da nga nippan ka Damasco. ⁹Tallu ngalgaw na nga akkan nakasingan, se akkan nangán se umminum.

¹⁰Ka Damasco, ay atán isa nga mangurug ke Jesus nga nagngágan ka Ananias. Ay nagpatagenap nge Apu Jesus kaggína nga nán na, “Ananias,” nán na. “Inna, Apu,” nán pe ne Ananias kaggína. ¹¹“Mawe ka ngin kiya natúnung nga kalsáda, ay se mu sapúlan ya isa nga tolay nga iTarsus nga nagngágan ka Saul, nga atán kiya balay ne Judas. Atán na makakar-karárag kídí,” nán ne Jesus ke Ananias. ¹²“Nepakammu ku win kaggína nga atán umbet nga isa nga tolay nga nagngágan ka Ananias nga mangiparotun ki íma na kaggína, ta senu makasingan kammin,” nán na.

¹³Ngamay nán ne Ananias, “Adu ya nakaginaán ku win, Apu, kadatu adu nga kinuw-kuwa ne Saul nga nadakè kadatu tolay mu ka Jerusalem,” nán na. ¹⁴“Ay pebalúdán pe datu pappádi kaggína daya ngámin makiapu kikaw ka Damasco,” nán ne Ananias.

¹⁵Ngamay nán ne Apu Jesus kaggína, “Mawe ka, ta aggína ya piníli nga pangipakammuwán ku kiya mepanggap kiyà kadaya akkan Judyu se kadaya à-ári se kadakayu pe nga iIsrael. ¹⁶Ay ikagì pe kaggína nu wà ummán naya kaparigátan na, gapu kiya angngurug na kiyà,” nán ne Jesus ke Ananias.

¹⁷Ay díkod nawe tu Ananias sin. Ay linumnà kitu balay nga giyán ne Saul, ay se na iparotun tu íma na kaggína nga nán na, “Wagi Saul, e Apu Jesus ya nangipàrob kiyà kídí. Aggína tu nagpassingan kikaw kitu kalsáda kitu ammeyag mu kanedi. Nebon nà kídí, ta senu makasingan ka kammin, se maalubuwán ka pe kiya Ispiritu ne Dios,” nán ne Ananias ke Saul. ¹⁸Ay dágus sala nga ummán ka atán sìsì nga nippà kitu mata na, ay makasingan kammin pe yin. Ay tútu nakibawtisár pe yin, ¹⁹se yala nga nangán. Ay tútu bummílag kammin.

Tu nangngibàbànan ne Saul ke Jesus ka Damasco

Nebul-bulun ne Saul ka nabà-bayág ga al-algaw kadatu mangurug ka Damasco, ²⁰ ay se yala nga nawe kadatu sin-sinagoga nga nagbàbànan nga nán, “E Jesus ay An-anà ne Dios,” nán na. ²¹ Ay pinagballà ngámin datu nakagina kaggína, nga nán da, “Di mà aggína tu nagpatay kadatu makiapu ke Jesus ka Jerusalem kitun,” nán da. “Ay di mà ittu pe ya gákat na kanedi, ya magtiliw kadaya mangurug ke Jesus, ta senu ippan nada kammin kiya giyán datu apu datu pappádi?” nán da. ²² Ay napágus lugud agpà in tu agbàbànan ne Saul. Ay datu Judyu ka Damasco, ay akkan da masungbátan nin, gapu kitu kinalaing na nga mangilaw-lawág nga e Jesus tu Nebon ne Dios.

²³ Ay kane din mabayág gala ngin na al-algaw, ay pinalánu datu Judyu nga patayan nge Saul, ²⁴ may nammuwán na. Algaw se gabi, ay idaggán da peyang kadatu dadnuwángan natu íli, ta patayan da. ²⁵ May kane isa nga gabi, netakay datu kabbulun na ka sinan balúláng nga karatay, se da nga neabáyun na nepudsar kitu pane lasi kitu darupírip natu íli.

Tu kowad ne Saul ka Jerusalem

²⁶ Ay kane dumatang nge Saul ka Jerusalem, ay piyán na tu mebul-bulun kadatu mangurug kitúni, ngamay mansing da kaggína, ta akkan da kurugan nga kurug ga mangurug gin. ²⁷ May binulun ne Bernabe, se na neam-ammu kadatu apostoles se na pe nepakammu kaggída tu nakasingan ne Saul ke Apu Jesus kitu kalsáda, se itu nangamomán ne Jesus kaggína. Kinagi na pe tu kinaturad ne Saul nga nangibàbànan kitu mepanggap ke Jesus ka Damasco. ²⁸ Ay tútu nebul-bulun nin ne Saul kaggída ka Jerusalem. Naturad pe nga mangibàbànan ka mepanggap ke Apu Jesus. ²⁹ Nakisuw-suwáy pe kadatu Judyu nga Griego tu aggúni da, may tútu asippatayan da. ³⁰ May kane mammuwán datu kabbulun na, ay nawe da nga netulud ka Cesarea, se da pinapan ka íli Tarsus.

³¹ Ay áwan kam pe yin ya pakariribuán datu mangurug ki ngámin Judea se Galilea se Samaria. Ay lumigda tu angngurug da se umadu pe datu mangurug, ta pàgan da ngin ne Apu, se sumeng pe ya Ispiritu ne Dios kaggída.

Tu kowad ne Pedro ka Lidda se Joppa

³²Ay e Pedro, ay nawe naggagáyam kadatu mangurug kadatu nagbal-baláki nga giy-giyán. Ay kitu isa ngalgaw, ay nawe pe naggagáyam kadatu tolay ne Dios ka íli Lidda. ³³Kattoni, ay nasingan na ya isa nga magdapepe nga nagnágan ka Eneas. Walu dagun na ngin nga akkan makabángun. ³⁴Ay nán ne Pedro kaggína, “Eneas, gumnikát ka ngin, ta agásan naka ngin ne Jesu-Cristo. Lukútam ya abà mu win,” nán na. Ay dágus pe yala nga ginumnikát tin tu tolay. ³⁵Ay nasingan ngámin datu iLidda se iSaron, tu nekaagásan natu tolay, ay tútu nangurug da ngámin nin ke Apu Jesus.

³⁶Ay uwad pe isa nga babay nga mangurug ka íli Joppa nga nagnágan ka Tabita, nga Dorcas kiya aggúni Griego. Namáru pà nang, se adu datu pagkallà na kadatu napubri. ³⁷Ay kitu kowad ne Pedro ka Lidda, ay nagtakit te Tabita, se la natay. Dinígut da tu baggi na, se da netádag kitu amingúdu wa kuwartu. ³⁸Ay gapu ta adanni ya Lidda ka Joppa, ay nangibon da ka duwa nga tolay nga mawe mangayáb ke Pedro ta nadámag da nga atán ka Lidda. “Magkaru ka mán agpà nga umbet,” nán da.

³⁹Ay díkod nebulun nin ne Pedro kaggída nga nagulli ka Joppa. Ay kane makadatang da ngin, ay pinalnà da kitu amingúdu wa kuwartu. Ay datu magsasángit nga bubbúkud da babbay, ay gummánat da kaggína nga nagipassangan kadatu bádu da nga daget ne Dorcas kitu kasibbiyág na pikam. ⁴⁰May pinalawán ne Pedro da, se la nagpalintud nga nagkarárag. Ay se la umàráng kitu innát nga nán na. “Tabita, bumángun ka ngin,” nán na. Ay tútu nagladdáng tu innát. Ay kane masingan na nge Pedro, ay nagtugaw win. ⁴¹Ay tútu inalà ne Pedro tu íma na, se na pinagsíkád. Ay kirrawán na ngámin datu bubbúkud da babbay se datu duddúma nga mangurug ke Jesus, ay nasingan da nge Dorcas nga sibbiyág kammin. ⁴²Ay tun na nàwa, ay nammuwán datu tolay ki ngámin íli Joppa. Ay adu kitúni datu nangurug ke Apu Jesus.

⁴³Ay nagbay-bayág pikam me Pedro ka Joppa ka balay de Simon nga marangngappiya ka lálát.

Tu naggayáb ne Cornelio ke Pedro

10 Ay uwad isa nga laláki ka Cesarea nga naggágan ka Cornelio. Kapitán naya isa nga batalyon nga iItalia. ²Nadíosán nga tolay, ay se ipatag da nge Dios, aggída nga tangabalay. Adu pe daya pagkallà na kadatu napubri nga Judyu, ay se magkar-karárag peyang pe ke Dios.

³Ay kitu isa nga algaw kane mamreg, ay nagpassingan ya isa nga anghel ne Dios kaggína, nga nán na, “Cornelio,” nán na kane lumná kitu giyán na. ⁴May binubutgán ne Cornelio wala, ta nagansing, ay se na nán, “Inna, Apu,” nán na. Ay nán natu anghel, “Siddadamdam nge Dios kikaw, ta nagína na datu kar-karárag mu, se ammuwán na pe ya pagkallà mu kadaya napubri,” nán na. ⁵“Mangibon ka kadaya tolay mu nga mawe ka Joppa nga magayáb ke Simon nga nengágan da pe ka Pedro. ⁶Mag-agyán ka balay naya isa nga Simon nga marangngappiya ka lálát. Adanni ki dappit bebay ya balay na,” ⁷nán natu anghel ke Cornelio, se yala nawe yin.

Ay tútu kirrawán ne Cornelio datu duwa kadatu asassu na, se isa kadatu magsir-sirbi kaggína nga suldádu nga nadiósán. ⁸Ay kane nakagi na ngámin datu kinagi natu anghel kaggína, ay pinapan nada ka Joppa.

⁹Ay kane agpapásu kane kaláwa kitu adanni da ngin ka Joppa, ay ittu pe tu nepappan ne Pedro kitu atap natu balay, nga magkarárag. ¹⁰Nabisinán may madama da pikam maglútu. Ay uwad ummán ka tagenap na nga nepassingan ne Dios kaggína. ¹¹Nasingan na nga nalútán ya lángit, ay se la atán ummán ka abay ya ulat nga sinan doyán, nga maganigad ki lusà. ¹²Tu minayán natu ulat, ay ngámin bal-baláki nga ul-ulolag se daya idaw se daya an-anù. ¹³Ay se la uwad pe úni nga nagína na nga nán na, “Gumnikát ka Pedro, ta magparti ka kadayán ka isida mu,” nán na. ¹⁴Ngamay nán ne Pedro, “Di yà, Apu,” nán na, “ta áwan ku pikam nga kinnán na naragit nga ipánaw naya lintag mi,” nán ne Pedro. ¹⁵May nán manin tu úni, “Akkan mu nán na naragit daya pinagbalin ne Dios ka akkan naragit tin,” nán na. ¹⁶Ay kane kapamílu na ngin na masingan tun, ay tútu nálà kammin ka lángit.

¹⁷Ay kitu agdam-damdam ne Pedro nu nágan nád tu sarut natu nepassingan ne Dios kaggína, ay atán pe yin datu nebon ne Cornelio kitu

---

10:9 Tanáp ya atap daya babalay da kattoni. **10:12** Ngámin dayán, ay kannawan daya Judyu nga kanan.

ruwáŋan na magsal-saludsud kitu pagag-agyanán ne Simon. ¹⁸ Nìraw da nga sinaludsud nu mag-agyán ne Simon kitúni nga nepangáŋan da pe ka Pedro. ¹⁹ Atán ne Pedro nga maglam-lammat kitu nasingan na, ay se yala nga nán natu Ispiritu ne Dios kaggína, “Atán da tallu wa tolay nga magsápul kikaw. ²⁰ Gumnikát ka ngin se ka umúlug. Ay akkan ka nga maggad-gadduwa nga kumíwid kaggída, ta iyà ya nangibon kaggída,” nán na. ²¹ Ay díkod umúlug ge Pedro, ay se na nán kadatu tolay, “Iyà ya sapúlan nu. Náŋan naya gákat nu ta?” nán na. ²² Ay nán da, “Nebon nakami ye Kapitán Cornelio,” nán da, “ta uwad kanu isa nga anghel ne Dios nga magpapalbet kaggína kikaw, ta gínán na kanu daya ibàbànan mu. Pàŋan ne Cornelio nge Dios, se namáru pe. Ay pàŋan pe ngámin daya kapádam ma Judyu,” nán da. ²³ Ay tútu pinalnà ne Pedro da, ay nagidda da pikam kitúni.

Tu nakibàbànan ne Pedro kade Cornelio

Kane din láwa na ngin, ay nebulun ne Pedro win kadatu tolay. Ay uwad da pe iJoppa nga mangurug nga namulun kaggína. ²⁴ Ay kane kaláwa manin, ay dummatang da ngin ka Cesarea. Ay uwad de Cornelio nga magid-iddag kaggída. Inayabán na pe datu pan-pane na se datu opun na. ²⁵ Ay kane lumnà e Pedro, ay nawe sinabat ne Cornelio, se nagukkab kitu àráng na nga magdáyaw kaggína. ²⁶ Ngamay pinagsíkáð kammin ne Pedro, se na nán, “Magsíkáð ka, ta tolay yà pe yala,” nán na.

²⁷ Ay díkod nagum-umomán da ngin nga linumnà kitu balay. Ay nasingan na nga adu datu tolay. ²⁸ Ay se la nán ne Pedro kaggída, “Ammu nu win nga meallang kiya lintag mi nga Judyu ya mebul-bulun onu maggagáyam kadaya akkan Judyu. Ngamay nepakammu ne Dios kiyà nga áwan ku din nin ikaragit nga tolay. ²⁹ Ay tútu kane ayabán dà, ay kummíwid dà ala ngin nga áwan suwáy. Ay túya piyán ku ammuwán pe nu taanna tura dà a pinalbet,” nán ne Pedro kaggída.

³⁰ Ay tútu nán ne Cornelio nga summungbát: “Kitu gídám ka kagabi isa, kitu ummán pe kídi nga ur-oras, ay atán nà a magkarárag kídi balay. Ay pinagkilát ku wala ya laláki nga magsisíkáð kiya àráng ku, nga dumiláng tu bádu na. ³¹ Ay nán na kiyà, ‘Cornelio, nagina ne Dios ya karárag mu, se madamdám na ngámin pe daya pagkallà mu kadaya tolay,’ nán na kiyà. ³² ‘Mangibon ka lugud ka mawe ka Joppa nga mangayáb ke Simon nga

ingágan da pe ka Pedro. Atán magag-agyán ka balay naya isa nga Simon nga marangngappiya ka lalat. Adanni ka dappit bebay ya balay na, nán natu tolay kiyà. ³³ Ay túya pinaayabán taka, ay napiya ta atán ka ngin. Ay atán kami ngámin nin pe kídi, ki àráng ne Dios, nga magtalagína kadaya ngámin na pekagi na kikaw,” nán ne Cornelio ke Pedro.

³⁴ Ay tútu ginayatán ne Pedro tu nagbàbànan, nga nán na: “Ammu ku win nga akkan kurug pagdudúmán ne Dios daya tolay, ³⁵ nu di na lugud pàgan oray iinna nga tolay kiya oray wà na nga íli, nga mangipatag kaggína se mangwa kadaya kustu.”

³⁶ “Ammu nu win tu nepebàbànan ne Dios kadakami nga iIsrael ka panggap ke Jesu-Cristo, nga aggína ya makidde ka napiya nga uray. Aggína ya Apu ngámin da tolay. ³⁷ Tun na nebàbànan kadakami, ay newar-waragáwag gin ka probinsiya Galilea se ki ngámin Judea kane akkan nin na mamawtisár tu Juan. ³⁸ Nebàbànan kadakayu pe yin nga inalubuwán ne Dios nge Jesus nga iNazaret kiya Ispiritu na se ya ammanakabalin na. Kadatu ngámin nap-apanán na, ay sinengán na datu tolay, se na pinataláwan datu ar-áran kadatu naar-aránan na tolay, áta nebul-bulun ne Dios kaggína.”

³⁹ “Dakami nga apostoles na, daya nakasingan kadatu ngámin na kinuw-kuwa na ka Jerusalem, se ka Judea. Nelansa da ki krus tu nammatay da kaggína. ⁴⁰ Ngamay pinaltu kammin ne Dios kitu mekalu ngalgaw na. Nagpas-passingan, ⁴¹ ngamay akkan ki ngámin tolay, nu di kadakami yala nga piníli ne Dios nga pagpassingannán na. Nepangán se nepaginum kami kaggína kane lumtu. ⁴² Nebílin na pe kadakami nga ibàbànan mi ya Napiya nga Dámag kadaya tolay se ikagi mi tutu wala nga aggína ya pangukuman ne Dios ki ngámin tolay, daya sibbibiyág se oray pe datu natay yin. ⁴³ E Jesus tu nepakammu ngámin datu pagbàbànanan ne Dios kitun. Nekagi da nga gapu kiya kinaturáy ne Jesus, ay mapakawan daya bas-básul ngámin daya mangurug kaggína,” nán ne Pedro kade Cornelio.

Tu nekaalubuwán de Cornelio kiya Ispiritu ne Dios

⁴⁴ Ay kitu akun-oni pikam ne Pedro, ay naalubuwán ki Ispiritu ne Dios ngámin datu maggigina kadatu kag-kagiyan na. ⁴⁵ Ay datu Judyu nga mangurug nga nebulun ke Pedro, ay nasdaáwan da kaggída, ta oray akkan

da nga Judyu, ay inalubuwán pe ne Dios da kiya Ispiritu na, ⁴⁶ ta nagina da tu nagbal-baláki nga úni da, se itu nagday-dáyaw da ke Dios.

Tútu nán ne Pedro kadatu kabbulun na, ⁴⁷ “Naalubuwán pe dedi yin kiya Ispiritu ne Dios, nga ummán pe kadåtada. Akkan tada lugud mabalin nga iallang kaggída ya makibawtisár,” nán ne Pedro. ⁴⁸ Ay tútu pinagbawtisár nada, ta mangurug da lugud pe yin ke Jesu-Cristo. Tútu gináput pikam de Cornelio we Pedro ka piga ngalgaw.

Tu nangngilaw-lawág ne Pedro kitu inangngurug de Cornelio

11 Ay nammuwán datu apostoles se datu mangurug ka Judea, nga daya akkan Judyu, ay mangurug da pe yin kiya bàbànan ne Dios ka panggap ke Jesus. ² Ay tútu kane mawe ye Pedro ka Jerusalem, ay tinugib datu Judyu nga mangipapílit kiya panagkúgit. ³ Ay nán da, “Tura ka nepagyán se nepangán ka balay daya akkan Judyu,” nán da ke Pedro. ⁴ Ay tútu tinaggisa ne Pedro nga nelaw-lawág kaggída ngámin datu nà-nàwa nga nán na,

⁵ “Kitu kaatán ku ka íli Joppa nga magkar-karárag, ay uwad ummán ka tagenap ku nga nepasingan ne Dios kiyà. Uwad ya ummán ka abay ya ulat nga sinan doyan, nga gayát ka lángit nga nepudsar kitu giyan ku. ⁶ Ay kane kapiyánan ku sinnan, ay nasingan ku nga ul-ulolag ga naámu se naátap, se da idaw se da an-anù tu minayán na. ⁷ Ay uwad naginà pe nga úni nga nán na, ‘Gumnikát ka, Pedro, ta magparti ka kadayán ka isidám,’ nán natu úni. ⁸ May nán ku, ‘Di yà, Apu, ta áwan ku pikam naramanán nga naragit,’ nán ku. ⁹ Ngamay nán manin tu úni nga gayát ka lángit, ‘Akkan mu nán nga naragit daya pinagbalin ne Dios ka nadalus sin,’ nán na. ¹⁰ Ay kane kapamilu natun na nàwa ngin, ay nálà kammin ngámin ka lángit.”

¹¹ “Ay ittu pe tu nedaddatang da kitu balay nga pag-agyanán ku datu tallu wa lalláki nga nebon da nga magayáb kiyà nga gayát ka Cesarea. ¹² Ay kinagi naya Ispiritu ne Dios nga akkan nà maggad-gadduwa nga kumíwid kaggída. Tútu nawe kami se dedi wawwági tada nga annam. Ay linumnà kami kitu balay ne Cornelio nga ittu tu nagpaayáb kiyà. ¹³ Ay tútu nebàbànan na kadakami tu inakasingan na ka anghel ka balay da nga nán na kanu kaggína, ‘Mangibon ka ka mawe ka Joppa nga mangayáb ke Simon nga ingágan da pe ka Pedro,’ nán kanu tu anghel. ¹⁴ ‘Ta aggína ya

mangagi nu mapaanna ya akálà nu nga tangabalay kiya pangiturayán ne Dios,' nán na kanu kaggína.”

¹⁵“Ay kane igayát ku tu magbàbànan nin, ay naalubuwán da pe yin kiya Ispiritu ne Dios, nga ummán kitu nàwa kadàtada kitun. ¹⁶Ay nadamdám ku tu kinagi ne Apu Jesus kitun, nga nán na kídì, ‘Bawtisarán nakayu tu Juan ka pakelasínán nu wala nga mangurug ke Dios, may alubuwánan nakayu ne Dios kiya Ispiritu na,’ nán ne Jesus. ¹⁷Ay nu inalubuwán ne Dios da ngin kiya Ispiritu na, nga ummán kitu kinuwa na kadàtada kitu inangngurug tada ke Apu Jesu-Cristo, wayyà la nga masipdán ne Dios!” nán ne Pedro.

¹⁸Ay kane magina da tun, ay akkan da nga nagúni yin. Dinay-dáyaw da nge Dios nga nán da, “Piyán lugud pe biyágan ne Dios ka áwan panda oray daya akkan Judyu, nu makappoli da kadaya bas-básul da,” nán da,

Datu nunna nga nengagánan ka Cristiano

¹⁹Ay kane matay tu Esteban nin, ay ittu win tu nanggayatán datu mangurug nga mapal-pallà. Díkod nepariparit da ngin. Nawe datu duddúma ka Fenicia se kitu púgu Cyprus se ka íli Antiokia ka probinsiya Siria. Tittu datu Judyu datu nangibàbànanan da kitu mepanggap ke Jesus. ²⁰Ngamay datu duddúma kaggída nga mangurug nga iCyprus se iCirene, ay aggída tu nawe ka Antiokia ka Siria nga nangibàbànan pe ka mepanggap ke Apu Jesus kadatu akkan Judyu. ²¹Ay gapu ta atán ya ammanakabalin ne Apu Dios kaggída, ay adu datu nangurug gin ke Apu Jesus.

²²Ay kane madámag datu mangurug ka Jerusalem, ay nebon da nge Bernabe ka Antiokia. ²³Ay naganggam kane dumatang, ta nasingan na ya kinamáru ne Dios kaggída. Ay díkod tútu tinulduwán nada ngámin, nga itul-túluy da din nala tu anngurug da ke Apu Jesus, oray nágan daya mà-màwa. ²⁴Ay díkod ummadu datu mangurug ke Apu Jesus ka Antiokia ka Siria, ta e Bernabe, ay namáru se nalgida ya anngurug na, ta itur-turayán naya Ispiritu ne Dios.

²⁵Ay se la nawe ye Bernabe ka Tarsus nga magsápul ke Saul. ²⁶Ay kane masmà na, ay nekíwid na ka Antiokia. Natangadagun da kannán nga nebul-bulun kadatu mangurug, ay adu datu natùgúdán da. Ay datu iAntiokia nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay ittu datu nunna nga nengagánan da tolay ka Cristiano.

²⁷ Ay kitu kowad kam de Bernabe se Saul ka Antiokia, ay atán da nga pagbàbànanan ne Dios nga inumbet nga gayát ka Jerusalem. ²⁸ Agabo ya ngágan natu isa. Ay nekagi na tu nepakammu naya Ispiritu ne Dios kaggína nga magulát ngámin tolay kídi kalawagán. Ay nagulát kurug kitu kinaári pikam tu Claudio ka Roma. ²⁹ Ay tútu nalammat ngámin datu mangurug ka Antiokia ka Siria nga mangipaw-it da ka pagkallà da kadatu wawwági da ka Judea. Mangidde da ngámin, sigun kitu midde da. ³⁰ Ay tútu nepakagtu da kade Bernabe se Saul tu pidde da kadatu pangmanàman datu mangurug ka Jerusalem.

Tu nangilawán natu anghel ke Pedro kitu agbalúdán

12 Ay kadatun na al-algaw tu nanggayát tu Ari Herodes nga mamal-pallà kadatu duddúma nga kabulun da kitu bungguy datu mangurug ke Jesus. ² Aggína tu nangipapatay kitu James nga wagi ne Juan; ampiláng tu pinamatay da kaggína. ³ Ay kane mammuwán na nga nagangammán datu Judyu tun, ay pinatiliw na pe ye Pedro. Nepàmu yán kitu piyasta nga angngán da ka sinápay nga áwan pamalbád. ⁴ Ay kane mapatiliw na, ay nebálud na, se na pinaguwardiyaán kadatu appát nga tagpapát ta suldádu nga magtatalliya, ta piyán na nga bustigaran kitu àràng datu umíli, nu mabalin tu piyasta da. ⁵ Ay kitu kowad ne Pedro kitu agbalúdán, ay nekar-karárag tutu wala datu mangurug ke Dios.

⁶ Kitu isa nga gabi, ay nekáwar da nge Pedro ka duwa nga káwar, ay se nagtuldán datu duwa nga guwardiya kane matúdug, ta ipabúya kanu ne Ari Herodes tu ammasul na kaggína nu kaláwa. Ay atán da pe magguwardiya kadatu gagyangán natu agbalúdán. ⁷ Ay pagkilát na ngala nga nagwada, ay uwad anghel ne Apu Dios kitu giyán na kitu unag natu agbalúdán. Tinùbit na nge Pedro kitu bíkat na nga nanglukág kaggína, nga nán na, “Karuwam ya bumángun,” nán na. Ay tútu nippà ala datu káwar kitu íma na. ⁸ “Magbagákat se magsandál ka,” nán natu anghel, ay tútu nagbagákat se nagsandál. “Magkebál ka, se ka la umunud kiyà,” nán na. ⁹ Ay lummawán se la nga gummunud kaggína. Ngamay dalínán ne Pedro nga akkan kurug tu kuwaan natu anghel. Dálin na nu tagenap na ngala. ¹⁰ Ay kane naliwánan da tu munna se mekàduwa nga magguwardiya, ay dummatang da kitu gagyangán nga mameyag kitu íli. Ay nalútán kampela ngin tu gitap na nga balayyang. Ay tútu lummawán da ngin. Ay kitu

agdal-dalen da ngin kitu kalsáda, ay pinagkilát na ngala nga natàawan nin tu anghel.

¹¹ Ay kane memawátan nin, ay nán na kitu uray na kampela ngin, “Ammu ku win nga kurug nga e Apu ya nangibon kitu isa nga anghel na nga nawe nangitálaw kiyà ke Ari Herodes, se kadatu namnamáan daya páda ku nga Judyu nga màwa kiyà,” nán na.

¹² Ay kane mammuwán na idi, ay nawe ka balay de Maria nga ina ne Juan Marcos. Ay adu datu nagguurnung nga magkar-karárag kitúni. ¹³ Ay kane magpakammu kitu ugsadán natu balay, ay nawe siningan ne Roda nga asassu da. ¹⁴ Ay kane malásin na tu úni ne Pedro, ay naganggam tutu wala, ay nanagtág ngala ngin na nagulli nga nawe nangikagi nga atán ne Pedro kitu ugsadán da. Naligpanán na ngin nga ilukát tu gitap. ¹⁵ “Magallut ka ta!” nán da kaggína. May ipapáti na. Ay tútu nán da ngin nga tu anghel ne Pedro tun.

¹⁶ May e Pedro, ay ataátan pikam ma makilukát, ay tútu linùtán da, ay tu win tu inakasingan da kaggína, ay nasdaáwan da. ¹⁷ Ay nesinyas na nga maginggap da. Ay se na nebàbànán kaggída nu mapaanna tu nangilawán ne Apu kaggína kitu agbalúdán. “Ay ikagi nu mán pe idi ke James se kadatu duddúma nga wawwági tada,” nán na, se yala mawe yin ka sabáli giyán.

¹⁸ Ay kane pagmakát tin, ay nagriddù pà nang datu suldádu win. Akkan da ammu tu napàyanán ne Pedro. ¹⁹ Ay pinasápul ne Ari Herodes. May kane áwan da nga mas mà kaggína, ay binustigár na datu guwardiya, ay se nada pinapatay.

Tútu nagtálaw ka probinsiya Judea nge Ari Herodes se la nawe nagyán ka Cesarea.

Tu nekatay tu Ari Herodes

²⁰ Ay kane isa ngalgaw, ay atán nebon datu iTiro se iSidon nga umang makiamomán kitu Ari Herodes, ta atán pangalùsawán na kaggída. Ay díkod kinopun da pikam me Blasto nga ittu tu pakammuwan na, ay se da ngala nawe nakikappiya kaggína. Ta lùsawan da nu atán pangalùsawán na kaggída, ta datu il-íli nga itur-turayán na tu paggalakkán da ka kanan da.

²¹ Ay kane din umbet tu algaw wa angmíting ne Ari Herodes kadatu tolay, ay pinagbádu na tu ibbabádu da ári, ay se la nga nagtugaw kitu alingúdu wa tugaw na, ay se la magbàbànan. ²² Ay kaggína nga magbàbànan, ay dinay-dáyaw datu tolay, nga nán da nga nesáraw, “Ya makun-oni, ay akkan tolay yala, nu di isa nga diyos,” nán da. ²³ May dágus sala nga pinagtakit natu anghel ne Apu Dios, ay tútu kinnán da id-idaw, ay se la natay ta akkan e Dios tu pinadayáwan na.

²⁴ Ngamay ya bàbànan ne Dios, ay newar-waragáwag gala, ay ummadu datu mangurug.

Tu inanggibon naya Ispiritu ne Dios kade Bernabe se Saul

²⁵ Ay kane mabalin de Bernabe se Saul nga kuwaan tu gákat da ka Jerusalem, ay nagulli da kammin ka Antiokia, ay nebulun da nge Juan Marcos.

13 Ay kadatu mangurug ka Antiokia, ay atán da nga maragtùgud kaggída se atán pe datu pagbàbànanan ne Dios. Atán ngámin de Bernabe se de Simeon na nengágan da pe ka Niger se de Lucio nga iCirene se Saul se Manaen nga tagábu datu mannákam natu Ari Herodes. ² Ay kitu isa nga algaw, ay akkan da nangán na makakar-karárag ke Apu Dios. Kaggída nga magkarárag, ay nán natu Ispiritu ne Dios kaggída, “Ikísi nu mán pára kiyà de Bernabe se Saul, ta senu màwa da ya ubra nga nangayabán ku kaggída,” nán na.

³ Ay kane mabalin tu nagngílin da nga nangán gapu kitu nagkar-karárag da, ay neparotun da datu íma da kade Bernabe se Saul, nga nangikarárag kaggída se dada pinarbuwát tin.

Nge Elimas nga durarákit ka púgu Cyprus

⁴ Ay gapu ta ya Ispiritu ne Dios tu nangipàrob kade Bernabe se Saul, ay nawe da ka íli Seleucia, se da ngala nagbapor nanggayát kitúni panda ka púgu Cyprus. ⁵ Ay kane makadatang da kitu íli Salamis, ay nebàbànan da ya bàbànan ne Dios kadatu sin-sinagoga kitúni. Sinummeng pe ye Juan Marcos kaggída.

⁶ Ay kane madàdà da ngámin tu púgu panda ka íli Pafos, ay ittu tun tu nakasinnán da ke Bar-Jesus nga Judyu nga maragsalamangka.

Magpì-pìduman pe nga pagbàbànanan ne Dios. ⁷ Aggína tu kabbulun ne Sergius Paulus nga nasírib ba gobernador ka Cyprus. Ay pinalbet ne Gobernador de Bernabe se Saul, ta piyán na nga ginán ya bàbànan ne Dios. ⁸ Ngamay tu Elimas nga maragsalamangka, ay sinip-sipdán nada, ta piyán na nga tàdáyán tu gobernador nga mangurug ke Jesus. Ya sarut naya Elimas, ay maragsalamangka. ⁹ Ngamay e Saul nga nengágan da pe ka Pablo, ay napatàyán kiya Ispiritu ne Dios kitun. Ay binubutgán na nge Elimas, ¹⁰ se na nán kaggína, “Ikaw nga an-anà Sairu! Ikaw nga kumagúra kadaya ngámin na napiya. Naglaing mu pe nga mangial-alílaw! Tura mu di ungatán pibbusidan ya kurug nga bàbànan ne Apu Dios!” nán ne Pablo. ¹¹ “Díkod kulápan naka nge Apu Dios, ta pamasílag na kikaw. Manggayát kídí yin, ay akkan mu masingan oray ya mata,” nán ne Pablo ke Elimas.

Ay tútu dágus sala nga nallopán tu mata na, ay se akkan makasingan nin. Ay tútu kar-karadápan na tu magsápul ka mamaybay kaggína. ¹² Ay kane masingan natu gobernador tu nàwa, ay nangurug ke Apu Jesus, ta nasdaáwan kadatu netù-tùgud ne Pablo panggap ke Apu.

Tu bàbànan ne Pablo kadatu Judyu ka Antiokia ka Pisidia

¹³ Ay se la nga dummúlay de Pablo se datu kabbulun na ka Pafo, nga mawe ka íli Perga ka probinsiya Pamfilia. Ngamay pinanáwan ne Juan Marcos da kattoni ta nagulli kammin ka Jerusalem. ¹⁴ Ngamay de Pablo, ay nagtálaw da kattoni Perga se da nawe manin ka Antiokia ka probinsiya Pisidia. Ay kane Sabado, ay nawe da kitu sinagoga kitúni. ¹⁵ Ay kane mabalin mebása datu sur-súrát tu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay nán natu apu kitu sinagoga, “Kabbulun, nu atán na mabalin nu wa metuldu kadaya tolay, ay kagiyán nu wala,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nagsíkád de Pablo, ay se na nesinyas nga maginggap datu tolay, ay se la nga nagúni, nga nán na, “Pádà a ílrael se dakayu nga akkan Judyu nga mamatag ke Dios, ginán nu idi ya ibàbànan ku,” nán na. ¹⁷ “Ya Dios tada nga ílrael, ay piníli na ka tolay na datu apuapu tada. Pinagánab nada tutu wala kitu nag-agyán da ka Egipto. Kane magbayabayág gala ngin, ay netálaw nada ngin kitúni gapu ki pannakabalin na. ¹⁸ Ay kane magtálaw da ngin ka Egipto, ay moli appát púlu dagun da nga nag-agyán kitu ir-ir-er. Inan-anúsán ne Dios da nga tinar-tarànan. ¹⁹ Ay kane mabalin na patayán

datu pittu baláki tolay nga mag-agyán ka Canaan, ay nepakin-kuwa na kaggída ka íli da ngin tu lusà. ²⁰ Ay kane moli appát gatut se limma púlu dagun na ngin nanggayát kitu nepappan da nga naggunà ka Egipto kitun, ay pinamíli ne Dios da kadatu guwes da nga ittu datu nangiapu kaggída panda kitu kowad tu Samuel nga pagbàbànanan ne Dios kitun. ²¹ Ay se da la nga masápul ya ári da. Ay ittu tu pinagári ne Dios tu Saul nga an-anà natu Kis nga gakagaka natu Benjamin ka appát púlu wa dagun. ²² Ay kane ikkatan ne Dios kammin, ay pinagbalin na tu David ka ári da, ta nán na nga, ‘Ammù nga e David nga an-anà ne Jesse ya tolay nga mangipatag kiyà, ta kuwaan na ngámin daya ipàwà kaggína.’ ²³ Tu David ya naggay-gayatán ne Jesus nga Nebon ne Dios nga mamiyág kadàtada nga iIsrael, ta ittu tu nekari na. ²⁴ Kitu akkan pikam inanggayát ne Jesus nga magtùgud, ay nebàbànan natu Juan kadatu ngámin na iIsrael, nga mabawtisarán da nu makappoli da kadatu bas-básul da. ²⁵ Ay kane tagay pumanda ngin tu agtù-tùgud tu Juan, ay nán na kadatu tolay, ‘Dálin nu kid nu iyà ya Nebon ne Dios. Ngamay akkan. Atán na umbet nga sumar-saridát kiyà, ay aggína ngin. Iyà, ay akkan nà a mekari oray ya magubbád dala ki gálut naya sapátus na,’ nán natu Juan.”

²⁶ “Kabbulun,” nán manin ne Pablo, “dàtada nga gakagaka natu Abraham se dakayu wa akkan Judyu nga mamatag ke Dios, ay dàtada ya nangipakammuwán ne Dios sin kiya mepanggap kiya angngalà na kadàtada ngámin. ²⁷ Ata datu iJerusalem se datu ap-apu da, ay akkan da nga nalásin, ay akkan da naawátan datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun, oray ittu tu bas-basáan da peyang kitu Sabado. Ay gapu kaggída, ay nàwa kurug datu binas-bása da, kane pabasúlan da nge Jesus. ²⁸ Pinapapatay da ke Pilato, oray nu áwan da nga masmà a ipabásul da ka pamatayán da kaggína. ²⁹ Ay kane nàwa da ngámin nin datu nesur-súrát kitun mepanggap kaggína, ay atán da nga nantág kitu baggi na kitu krus, se da netaman. ³⁰ Ngamay pinaltu kammin ne Dios. ³¹ Ay nabayág nga nagpas-passingan kadatu nebul-bulun kaggína kitun, nga nawe ka Jerusalem nga gayát ka Galilea. Ay aggída ngin daya mangipakammu ka mepanggap kaggína kadaya iIsrael.”

³² “Ay ittu ya gapu naya kaatán mi kídi nga mangibàbànan kadakayu, nga datu nekari ne Dios kadatu apuapu tada, ³³ ay tinungpál na ngin kadàtada nga pútupútut da, ta pinaltu na nge Jesus sin. Ata ittu lugud ya sarut naya mekàduwa nga Salmo, nga nán na kídi,

‘Ikaw ya An-anà ku, ay iyà ya Ama mu win,’
nán na.

³⁴ Ay napadán kinagi pe naya bàbànan ne Dios ya ammaltu na ke
Jesus se ya akkan na katay yin, ta nán na,
‘Iddè kikaw datu napatag ga nekar-karì kitu David.’

³⁵ Ay ittu ya kinagi na pe kiya sabáli nga giyán kiya
libru nga Salmo nga,
‘Akkan mu ipalúbus nga marup-áng ki lúbù ya baggi
naya píli mu nga bobonan mu,’
nán na.

³⁶ Ay akkan wayya nga tu David tu nán na, ta kane màwa na ngin datu
ipàwa na pára kadatu tolay kitun, ay natay pe yin. Netaman da pe nga
netaging kadatu apuapu na, ay se narupù tu baggi na. ³⁷ Ngamay e Jesus,
ay akkan wayya narupù, áta pinaltu kammin ne Dios,” nán ne Pablo.

³⁸ “Ay lugud, wawwági, ipakammu mi kadakayu, nga mapakawan daya
bas-básul nu gapu ke Jesus. ³⁹ Gapu ke Jesus, ay mippà daya bas-básul
ngámin daya mangurug kaggína. Ay akkan da wayya mippà dayán na
bas-básul tada, oray nu kurugan tada daya lintag natu Moses.

⁴⁰ Taronan nu lugud, ta senu akkan màwa kadakayu datu kagiyán natu
pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na,

⁴¹ ‘Magtaron kayu, dakayu nga marammáas. Masdaáwan
kayu kadaya kuk-kuwaan ne Dios kiya agbiyág
nu pikam, may mesibna kayu kaggína, ta di
nu kur-kurugan daya kuk-kuwaan ku oray nu
kappiyánan da nga ikagi kadakayu,’

nán na.” Ay ittu ngámin dayán datu kinagi ne Pablo.

⁴² Ay kaggída nga lumawán de Pablo se Bernabe, ay pagulliyán kammin
datu tolay da nga magbàbànan manin nu isa nga Sabado panggap kadatu
netùgud da. ⁴³ Ay kane mabuwà ngámin datu nepagday-dáyaw ke Dios,
ay adu datu kummíwid kade Pablo se Bernabe kadatu Judyu se datu
nag-Judyu wa nepagday-dáyaw pe. Ay tútu tinul-tulduwán de Pablo da,
nga itul-túluy da din ya maginnanáma kiya agkallà ne Dios kaggída.

Tu nammatálaw datu Judyu kade Pablo ka Antiokia ka Pisidia

⁴⁴ Ay kane sumarunu nga Sabado, ay tag-tagge atán ngámin datu iAntiokia nga nagguurnung nga magtal-talagína kiya bàbànan ne Dios.

⁴⁵ Ngamay kane masingan datu Judyu datu adu wa tolay, ay inumsil da pà nang. Ay tútu paásan da nge Pablo, se da nakipal-palagmán kaggína.

⁴⁶ Ay de Pablo se Bernabe, ay naturad da nga summungbát, nga nán da, “Masápul nga dakayu wa Judyu ya munna nga makagína kiya bàbànan ne Dios. May gapu ta lùsawan nu, se akkan nu atangyaan ya ammiyág ne Dios kadakayu ka áwan panda, ay túya ibàbànan mi pe yin kadaya akkan Judyu, ⁴⁷ ta tu idi ya bílin ne Apu Dios kadakami, nga nán na

‘Nebon taka nga mangipakammu kiyà kadaya akkan Judyu, ta senu mabalin ku biyágan ka áwan panda daya ngámin tolay kiya kalawagán,’ nán ne Dios,” nán ne Pablo.

⁴⁸ Ay kane magína datu akkan Judyu yán, ay naganggam da pà nang. Pinatag da tu bàbànan ne Pablo mepanggap ke Apu Jesus. Ay nangurug ngámin datu nàrawán ne Dios nga mayát nga biyágan na ka áwan panda. ⁴⁹ Ay díkod ya bàbànan panggap ke Apu Jesus, ay newar-waragáwag kadatu ngámin il-ileli kattoni.

⁵⁰ Ngamay datu Judyu, ay nagpas-pasàbu da kadatu ap-apu da kitu íli se datu babànaná nga babbay nga mangurug ke Dios, ta senu mepangalùsaw da pe kade Pablo se Bernabe. Ittu tun tu nanggayatán da nga namal-pallà kade Pablo, se dada pinatálaw kitu íli da. ⁵¹ Ay díkod sinapuwán da datu tápù kadatu bingil da ka angngipassingan da ki angngalùsaw da kaggída, ay se da la nga nawe ka íli Iconio. ⁵² Ngamay naganggam mala pà nang datu mangurug ka Antiokia, áta naalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios sin.

Tu kowad de Pablo ka Iconio

14 Ay páda na kam tu nàwa manin ka íli Iconio. Nawe de Pablo se Bernabe kitu sinagoga nga nepaggigímung kadatu Judyu. Nagbàbànan da, ay adu manin datu nangurug kadatu Judyu se kadatu akkan Judyu. ² Ngamay datu Judyu wa akkan mangurug, ay nagpas-pasàbu da kadatu akkan Judyu, ta senu malùsaw da kadatu mangurug. ³ Ay díkod nagbayabayág gala de Pablo kattoni, ay naturad da nga nangibàbànan

kiya mepanggap ke Apu Jesus. Ay nammuwán datu tolay nga kurug tu kag-kagiyan da panggap kiya agkallà ne Apu, ta niddán nada ka pannakabalin da nga mangwa kadatu nakas-kasdáaw.

⁴Ngamay datu umíli kattoni, ay akkan nagpapáda tu uray da, áta datu duddúma, ay kurugan da datu kagiyan datu Judyu wa akkan mangurug, ngamay datu duddúma, ay pumane da kadatu apostoles. ⁵Ay tútu datu Judyu se datu akkan Judyu se datu ap-apu da, ay mawe da kuma pal-palakkan se tù-tùtoán de Pablo. ⁶Ngamay nammuwán da, ay tútu nagtálaw da, se da nga mawe ka íli Litra se Derbe ka Lycaonia se kadatu duddúma nga íli kitu lib-lebut da. ⁷Ay netul-túluy da tu mangibàbànan kiya napiya nga dámag kitúni.

Tu nàwa kade Pablo ka Litra

⁸⁻⁹Ay ka Litra, ay uwad isa nga magdapepe nga magtutúgaw nga magtalogina kadatu kag-kagiyan ne Pablo. Akkan makadalen nanggayát kitu nekeanà na. Ngamay kane malásin ne Pablo nga mangurug tu tolay nga mapabilag kitu sinakit na, ay binubutgán na, ¹⁰se na kinggat ya nagkuna ka, “Magsíkad ka ngin.” Ay tútu nàtatán na nagsíkad tu tolay, se yala nga manalen.

¹¹Ay kane masingan datu tolay tu kinuwa ne Pablo, ay nesar-sáraw da nga nán da, “Dedi nga tolay ay diyos da nga nagsittolay nga inumbet kadátada,” nán da, ngamay akkan naawátan de Pablo, ta Lycaonia kampela ngin tu aggúni da. ¹²Nán da nga e Bernabe tu diyos da nga Zeus, ay e Pablo tu diyos da nga Hermes, ta e Pablo tu nagbàbànan. ¹³Ay tu templo datu magdáyaw ke Zeus, ay atán kitu pane lasi ngala natu íli. Ay tu pádi da, ay nangilbet kitu ruwáangan natu íli kadatu toru wa báka nga nasabúngán, ta pagbasu na kuma se datu tolay nga magdáyaw kade Pablo.

¹⁴Ngamay nalúsaw pànanang de Bernabe se Pablo, kane magina da tu asikkuwaan da. Ay tútu nagkirut da nga nawe kitu giyán datu tolay, se da nesáraw ya, ¹⁵“Nágan dayán na kuk-kuwaan nu, kabbulun! Tolley kami pe yala nga ummán kadakayu. Inumbet kami yala nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag panggap ke Jesus, ta senu igsán nu dedí nga ur-úray nga kuk-kuwaan nu, ay se kayu wa mangurug kiya sibbibiyág nga Dios. Aggína tu nangwa kiya lángit se ya lusà, se ya danum, se ngámin daya atán kadayán. ¹⁶Ta kitun, ay pinagdudoray na ngala daya tul-tolay

kadatu kuk-kuwaan da kampela ngin nin. ¹⁷Ngamay atán kammala ya pakammuwán nu kaggína, áta aggína ya mangidde kadaya ngámin nga napiya, ngámin da udán se kiya búnga daya mul-múla kiya pinagbubúnga da kampela ngin. Ta senu atán kanan nu, ay senu napiya daya ur-uray nu,” nán de Pablo. ¹⁸Ngamay oray nu nagína datu tolay datu kinagi da, ay tag-tagge da ngala nga kelaw-atán nga pagbasuwán da.

¹⁹Ngamay atán da inumbet nga Judyu nga gayát ka Antiokia ka Pisidia se Iconio. Ay naayúyut da datu iListra kitu pas-pasàbu da kade Pablo. Ay tútu tinù-tùtoán da nge Pablo, se da nga ginuy-guygoy nga nippan kitu lasi natu íli, ta dálin da nu natay yin. ²⁰Ay kane inaribungbong datu mangurug, ay bummángun kammin, ay se yala nawe kammin kitu íli. Kane kaláwa ngin, ay nawe da ngin se Bernabe ka íli Derbe.

Tu naggulli de Pablo ka Antiokia ka Siria

²¹Nebàbànan pe de Pablo ya Napiya nga Dámag ka Derbe, ay adu nangurug ke Jesus. Ay nagulli da kammin ka Listra se Iconio, se yala ka Antiokia ka Pisidia. ²²Tinul-tulduwán da datu mangurug kattoni, ta senu paligdaan da ya angngurug da ke Jesus, nga akkan da din paglikudán ya angngurug da. “Masápul la adu pikam ya kapal-palakkán tada, se tada la meráman kiya pangiturayán ne Dios,” nán da kaggída. ²³Ay kane makapíli da kadatu pangmanàman datu mangurug kadatu ngámin íli, ay nagngílin da nangán kitu nangikarárag da kaggída, ay se dada nepatagasinnán ke Apu nga ittu ya kur-kurugan da ngin.

^{24–25}Ay liniwánan da ya probinsiya Pisidia, se da la nga dummatang ka Perga ka probinsiya Pamfilia. Ay kane makapagbàbànan da kannán, ay nawe da ka íli Atalia. ²⁶Gayát kattoni, ay dummúlay da nga magulli kammin ka Antiokia ka Siria. Kattoni tu giyán datu nangikarárag kaggída, nga e Dios din nala ya magtagasíngan se magkallà kaggída kadatu inubra da nga ababbalin da nga kinuwa.

²⁷Ay kane dumatang da ka Antiokia, ay inurnung da ngámin datu mangurug, ay se da nekagián ngámin na nepà-pàwa ne Dios kaggída. Ay nekagi da pe nga pinangurug pe ne Dios datu akkan Judyu. ²⁸Ay nagbayabayág da kitu giyán datu mangurug kannán.

Tu ríri panggap kadatu akkan Judyu nga mangurug ke Jesus

15 Ay uwad da nga tolay ya gayát ka probinsiya Judea nga inumbet ka Antiokia ka Siria nga magtùgud kadatu mangurug. Ay nán da, “Akkan nakayu alà ne Dios, nu akkan nu kurugan tu nepepagangay tu Moses kadakami mepanggap ki panagkúgit,” nán da. ² Ay díkod nakisuw-suwáy tutu wala de Pablo se Bernabe kaggída panggap kídi. Ay díkod datu mangurug ka Antiokia, ay pinapan da de Pablo se Bernabe, se datu duddúma ka Jerusalem nga makiseng nga mangdisidir kadatu apostoles se datu pangmanàman da ka panggap kídi.

³ Ay díkod pinarbuwát datu mangurug da. Ay nagsíbal da ka Fenicia se Samaria, nga nangibàbànán kadatu mangurug kattoni ka mepanggap kitu inangngurug datu akkan Judyu ke Jesus. Ay naganggam da pà nang ngámin kane magina da. ⁴ Ay kane makadatang da ka Jerusalem, ay inanggam datu mangurug se datu pangmanàman da se datu apostoles da. Ay nebàbànán da datu ngámin na nepà-pàwa ne Dios kaggída.

⁵ Ngamay datu duddúma nga Pariseo nga mangurug, ay nagsíkád da nga nán da, “Masápul nga ibílin tada kadatu akkan Judyu nga magpakúgit da, se kurugan da pe daya lin-lintag tu Moses,” nán da. ⁶ Ay tútu nagguurnung datu apostoles se datu pangmanàman datu mangurug, ta paggaamomanán da tun na ríri.

⁷ Ay kane mabayág da ngin na nagsuw-suwáy, ay nagsíkád de Pedro nga nagúni. “Wawwági, ammu nu mà nga iyà tu piníli ne Dios kadàtada kitun, nga mangibàbànán kiya Napiya nga Dámag kadaya akkan Judyu, ta senu kurugan da nu magina da. ⁸ E Dios nga ittu ya makammu kiya ur-uray daya ngámin tolay, ay nepassangan na ya angngráman na kaggída kadaya tolay na, kane alubuwán nada pe kiya Ispiritu na nga ummán pe kitu kinuwa na kadàtada. ⁹ Akkan nitta ngin idúma ne Dios kaggída, ta nippà na pe datu bas-básul da ngin, kane mangurug da kaggína. ¹⁰ Ay taanna, tura nu lugud sisímán ne Dios, ta tura nu ipàwa ya nasulit kadaya mangurug, ay akkan mà tagge ipàwa ne Dios kaggída yán. Ay oray datu inagkona tada se dàtada, ay akkan tada pe nabaal dayán. ¹¹ Akkan a. Ta kurugan tada mà nga gapu kiya agkallà ne Apu Jesus kadàtada ya kálà tada kiya pangiturayán na, ay páda na pe kaggída,” nán ne Pedro.

¹²Ay tútu naginggap ngámin datu tolay se da nagtal-talagìna kadatu ibàbànan de Bernabe se Pablo nga nakas-kasdáaw nga nepà-pàwa ne Dios kaggída kitu nepappan da nga nagbàbànan kadatu akkan Judyu.

¹³Ay kane mabalin da nga magbàbànan, ay nagúni pe ye James, nga nán na: “Wawwági, ginán nu pe ya kagiyan ku. ¹⁴Nebàbànan ne Simon Pedro win nu mapaanna tu nunna nga nagpakammu ne Dios kadaya akkan Judyu, ta senu atán da pe tolay na kaggída. ¹⁵Umannúgut idi kitu nán natu pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na nga,

¹⁶‘Nu isa ngalgaw, ay umbet tà kammin,’ nán ne Apu,
‘ta ipasíkád ku kammin tu balay natu Ari David nga narba.
Ipatulli ku kammin pe tu turáy na,’ nán na.

¹⁷‘Ta senu sapúlan dà pe daya duddúma nga Apu da.
Dayán na tolay, ay daya akkan Judyu nga piníli
ku ka tolay ku,’ nán na.

¹⁸‘Tu dedi datu nekagi ne Apu nga nepakammu na kitu nabayág gin,’ nga nán natu pagbàbànanan na kitun.”

¹⁹“Díkod ya nán ku, ay akkan tada din parigátan pikam mala daya akkan Judyu nga mangurug ke Dios sin. ²⁰Ngamay magsúrát tada ngala ngin kaggída ka pangikagiyán tada, nga akkan da mepangán kadaya akakkanan nga netúgan kadaya sinan diy-diyos. Se akkan da kuma mangwa kadaya nadakè panggap kadaya lalláki se babbay. Ay se akkan da pe mangán kiya dága se iya karni nga akkan pinadága. ²¹Ta ammu ngámin daya Judyu dayán na lintag, ta nanggayát kitun kam, atán da Judyu ki ngámin íli nga magtùgud kiya lintag tu Moses, ay ibása da kadaya sinagoga da ki peyang Sabado.”

Tu súrát kadatu akkan Judyu nga mangurug ke Jesus

²²“Ay datu apostoles se ngámin datu mangurug se datu pangmanàman da, ay namíli da kadatu mangurug ka ipakíwid da kade Pablo se Bernabe nga mawe ka Antiokia. Tu napíli da, ay duwa kadatu agturáy da: De Judas nga nengágan da pe ka Barsabbas se Silas. ²³Ay aggída tu nangipaw-ítán da kitu súrát da, nga nán na kídì: ‘Dakami nga wawwági nu nga apostoles se pangmanàman kanedi Jerusalem ya magsúrát kadakayu, ta makikumusta kami kadakayu nga wawwági nga akkan Judyu ka Antiokia se Siria se Cilicia. ²⁴Nagìna mi nga maduw-duwa kayu panggap kiya kag-kagiyan

daya tolay nga inumbet kiyán nga gayát kanedi, nga mangrribù kadakayu. Awan mi nebílin kadayán na tolay. ²⁵ Ay ittu ya naggaamomán kami, ay sangapáda ya uray mi nga namíli ka ibon mi kadakayu kannán, nga kabbulun de Pablo se Bernabe nga pàgan tada nga opun tada, ²⁶ nga nangipusta ngala kiya biyág da gapu ke Apu Jesu-Cristo. ²⁷ Daya kabbulun da, ay de Judas se Silas nga ittu daya nebon mi nga mangikagi kadakayu pe kadaya nesur-súrát mi. ²⁸ Ata ya Ispiritu ne Dios se kadakami, ay piyán mi nga áwan mi yin na ibílin kadakayu panda kadedi nga kasapúlán pà nang: ²⁹ nga akkan kayu mangán kadaya netúgan kadaya sinan diy-diyos, se akkan kayu pe mangán ka dága, se oray pe ya karni nga siddadága, se akkan kayu mangwa kadaya nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay. Ay napiya ya pagtungpálan nu nu ikurug nu dayán. Awan mi mekagi yin, 'nán na."

Tu yán tu súrát.

³⁰ Ay tútu pinarbuwát datu mangurug da ngin nga mawe ka Antiokia ka Siria.

Kane makadatang da kattoni, ay inurnung da datu mangurug, se da nga nidde kaggída tu súrát, ³¹ Ay kane mabása datu mangurug ka Antiokia, ay naganggam da kadatu tul-tuldu kaggída. ³² Ay tútu tinul-tulduwán pe de Judas se Silas da, ta senu lumigda ya anngurug da ke Jesus, ta pagbàbànanan pe ne Dios da. ³³ Ay kane mabayág da ngin kattoni, ay nagulli da ngin kadatu nangibon kaggída. Ay pinarbuwát datu mangurug da. ³⁴ Ngamay nagbansi pikam nge Silas kattoni.

³⁵ Ay de Pablo se Bernabe, ay nagbansi da ka Antiokia. Ay nagtù-tùgud da se nagbàbànan da kattoni ka panggap ke Apu Jesus, kabulun da datu adu nga mangurug.

Tu nagrabbuwát de Pablo se Silas nga mawe magbàbànan

³⁶ Ay kane mabà-bayág gala de Pablo win ka Antiokia, ay nán ne Pablo ke Bernabe, "Magulli ta ngin nga mawe maningan kadatu wawwági ta kadatu ngámin il-íli nga nangibàbànanan ta ke Apu Jesus, ta senu ammu ta nu mapà-paanna da ngin." ³⁷ Ay piyán ne Bernabe nga ibulun da nge Juan nga nengágan da pe ka Marcos kaggída. ³⁸ Ngamay akkan piyán ne Pablo, ta birrawán nada kitu ubra da kitun ka probinsiya Pamfilia.

³⁹Ay nagsáwad da ka napanat, ay tútu nagtuway da ngin. Nekíwid ne Bernabe nge Marcos, ay se da nagbapor nga nawe ka Cyprus. ⁴⁰Ngamay e Pablo, ay piníli na nga ikíwid nge Silas. Ay nekarárag pikam datu mangurug da, nga nepatagasinnán ke Apu Jesus da ta maragkallà, ay se da la nga nagrabbuwát tin.

Tu nekikkíwid ne Timoteo kade Pablo

⁴¹Ay tútu nanalen de Pablo se Silas ka probinsiya Siria se Cilicia, nga namal-paligda kitu angngurug datu mangurug kattoni.

16 Ay se da la nga nawe ka Derbe, se la ka Listra. Ay nasmà da kitúni ya isa nga mangurug nga nagnágagan ka Timoteo. Ay mangurug pe ya ina na. Judyu ya ina na may ya ama na, ay Griego. ²Pàgan ngámin datu mangurug ka Listra se Iconio nge Timoteo. ³Ay piyán ne Pablo nga ikíwid nge Timoteo. May gapu ta ammu ngámin datu tolay kattoni nga akkan Judyu tu ama na, ay pinakúgit pikam ne Pablo, ta get nu lùsawan datu Judyu kadatu kapannán da.

⁴Ay adu datu il-íli nga liniw-liwánan da. Ay nekagiyán da kadatu mangurug kattoni datu bil-bílin nga ipàwa datu apostoles se datu pangmanàman daya mangurug ka Jerusalem. ⁵Ay díkod lummigda tu angngurug datu mangurug, ay inalgaw da pe nga ummadu.

Tu inanggibon ne Dios kade Pablo ka Macedonia

⁶Ay nanalen de Pablo se Timoteo ka probinsiya Frigia se probinsiya Galacia, ta akkan papannan natu Ispiritu ne Dios da nga magbàbànan ka probinsiya Asia. ⁷Ay kane magiddatang da ngin ka probinsiya Misia, ay mawe da kuma ka probinsiya Bitinia, may pinaddi naya Ispiritu ne Jesus da. ⁸Díkod lummíwán da ka Misia, se da nagpadagut nga nawe ka íli Troas.

⁹Ay kane gabi, ay atán ummán ka tagenap ne Pablo, nga atán iMacedonia nga laláki nga magsisíkád kitu giyán na, nga makim-imallà a nán na, “Umbet kayu mán ka Macedonia ta sengán dakami,” nán na. ¹⁰Ay kane mapalmat na tun, ay nagsap-sápul kami yin ka pagtàyán mi nga mawe ka Macedonia, ta ammu mi yin nga kattoni tu panggibonán ne Dios kadakami, nga mangibàbànan kiyá mepanggap ke Jesus.

Tu nanggurug ne Lydia ke Jesus

¹¹ Ay dummúlay kami se de Pablo nga nawe ka Troas, ay nagkaw-át kami ka púgu Samotracia, ay se yala ka íli Neapolis kane kaláwa. ¹² Ay se kami yala nga nagdal-dalen nga nawe ka íli Filipos nga ittu ya kadàlán na íli naya probinsiya Macedonia nga sakúpan naya Roma. Ay nabayág kami kitúni.

¹³ Ay kane Sabado, ay nawe kami kitu lasi natu íli kitu kapanágan, ta ittu tu ammu mi nga agkararágan daya Judyu. Ay nepagtutúgaw kami nga nakibàbànan kadatu babbay nga napadán nga nagguurnung kitúni. ¹⁴ Ay uwad isa kadatu magtal-talagína kadakami ya isa babay nga nagnágagan ka Lydia nga iTiatira. Maglà-láku kadatu nangína pà nang nga lúpús nga panagdagangan. Ay maragday-dáyaw pe ke Dios. Nagtal-talagína pà nang kadatu kag-kagiyan ne Pablo, ay linùtán ne Apu tu púsú na, ay kinurug na datu nagína na. ¹⁵ Ay nakibawtisár pe yin se datu akkobung na pe, se nakami inaptán ka balay da. Nán na nga, “Magdagus kayu lugud ka balay nu kurugan nu nga kurug ga mangurug gà in ke Apu Jesus,” nán na kadakami. Ay díkod nawe kami, ta pinílit nakami.

Tu nekebálud de Pablo se Silas ka íli Filipos

¹⁶ Ay kitu isa nga algaw nga mawe kami se de Pablo kitu agkararágan da, ay sinabat nakami ya isa nga asassu wa babay nga nalaing pe nga magpar-parmata gapu kadaya an-anítu na. Adu ya málà datu apu na nga pirà, gapu kitu agpar-parmata na. ¹⁷ Inun-unud nakami se de Pablo, se na isar-sáraw ya, “Dedi ya tolay, ay bobonan naya kangatuwán nga Dios da, ay inumbet da nga mangibàbànan kiya angngalà ne Dios kadakayu,” nán na. ¹⁸ Ay namin-ad-adu wa al-algaw na nga kinuwa yán. Ay tútu linùsaw ne Pablo. Ay díkod nagbaliwág nge Pablo se na nán nga nagallang kitu anítu, “Lumawán ka kaggína ngin, ta e Jesu-Cristo ya magpalawán kikaw,” nán na. Ay tútu nagtálaw kurug tu anítu na kitun kam nga oras.

¹⁹ Ngamay kane mammuwán datu apu natu babay nga áwan da nga innanamán málà a pirà kaggína ngin, ay dinugkam da de Pablo se Silas, se dada rinùrut ta nippan kitu giyán datu agtuturáy kitu palása, ²⁰ Ay nedarum dada kadatu guwes da. Ay nán da, “Dedi nga Judyu, ay mangriribù da

kídi íli tada. ²¹ Daya itù-tùgud da kadaya tolay, ay kumaníwás kiya lintag tada nga iRoma,” nán da.

²² Ay nepangalùsaw ngámin pe datu tolay kaggída. Ay pinìsi yala datu guwes tu nanglàbu kadatu bádu de Pablo se Silas, se dada pabáut. ²³ Ay kane mabáubáut dada ngin, ay nebálud dada, se dada paguardiyaán pà nang kitu guwardiya. ²⁴ Ay díkod nippan natu guwardiya da kitu amin-unag nga kuwartu natu agbalúdán, se na linipit datu bingil da.

Tu nakas-kasdáaw nga nelallawán de Pablo kitu agbalúdán

²⁵ Ay kitu túlad tu gabi, ay magkar-karárag se magkan-kansiyon de Pablo se Silas ka pagdáyaw da ke Dios. Magtal-talagina datu duddúma nga bálud kaggída. ²⁶ Ay pilatan da ngala nga nangyagyag ka naggat. Ay tútu naguyyuguyyu tu agbalúdán, se nàtatán na nalùtán ngámin datu gitap na. Naúngát pe datu kadena datu bálud. ²⁷ Ay kane malukág tu guwardiya, ay nasingan na nga nalùtán ngámin datu gitap natu agbalúdán. Ay tútu inásut na tu ampiláng na ta magpattal lin, ta dalínán na nu nagbarráw ngámin nin datu bálud. ²⁸ Ngamay nakasáraw ka naggat nge Pablo nga nán na, “Akkán ka magpattal, ta atán kami kam ngámin kidde na,” nán na.

²⁹ Ay díkod nagadang tu guwardiya ka dílag. Ay se yala nanagtág ga linumnà kitu giyán de Pablo se Silas, se nagpalintud kitu àráng da, nga magtartartar kitu ansing na. ³⁰ Ay se nada nelawán kitu amin-unag ga kuwartu, ay se na nán na kaggída, “Apu, nágan naya masápul nga kuwaan ku, ta senu alà nà e Dios,” nán na. ³¹ Ay nán da, “Mangurug ka ke Apu Jesus, ta senu alà naka nge Dios, ikaw se daya akkobung mu,” nán da kaggína. ³² Ay tútu nawe nebàbànán de Pablo we Apu Jesus kaggída ngámin na tangabalay. ³³ Ay kitun kam ma gabi, ay nippan na nga bingguwán datu big-bígád da, ay se da la nga nakibawtisár ngámin na tangabalay. ³⁴ Ay se nada nippan kitu balay da se nada pinangán. Ay naganggam da ngámin na tangabalay ta nangurug da ke Dios sin.

³⁵ Kitu láwa natun, ay nangibon datu guwes kadatu pulis ka mawe magpepalawán kade Pablo kitu guwardiya. ³⁶ Ay tútu nán natu guwardiya kade Pablo, “Pepalawán dakayu win datu guwes. Ay mawe kayu lugud din, nga áwan ríriríri,” nán na. ³⁷ Ngamay nán ne Pablo kadatu pulis, “Bináubáut dakami kiya pagmar-marngán daya adu wa tolay, se dakami

pabasúlan se dakami nga ibálud, oray iRoma kami nga áwan bas-básul. Ay se dakami la nga piyán ipalawán nga áwan na makammu. Maddi kami a nu akkan daya guwes kampela ngin daya umbet nga mangilawán kadakami,” nán ne Pablo.

³⁸Ay tútu nekagi datu pulis kadatu guwes tu kinagi da, ay tútu nalídug da kane magina da nga iRoma pe de Pablo. ³⁹Ay díkod nawe da nakipakawan kaggída. Se dada nelawán, se dada pinagtálaw kitu íli.

⁴⁰Ay tútu lummawán da ngin, ay se da nawe kitu balay de Lydia, ay ittu win tu inagsisíngan da se datu mangurug. Ay tinul-tulduwán de Pablo da. Ay kane mabalin da nga magtuldu kaggída, ay tútu nawe da ngin.

Tu kowad de Pablo ka íli Tesalonica

17 Ay kane maliwánan de Pablo ya íli Ampipolis se íli Apolonia, ay dummatang da ka íli Tesalonica. Ay uwad isa nga sinagoga kitúni. ²Ay káda Sabado kitu tallu liguwán da nga nag-agyán kitúni, ay mawe ye Pablo kitu sinagoga da, ta ittu tu gangay na. Ay nakisuw-suwáy kaggída, nga nebasár na kadaya bàbànan ne Dios datu kinag-kagi na. ³Nelaw-lawág se nepaáwat na kaggída, nga masápul la matay se la lumtu kammin ya Ibon ne Dios, se na kinagi nga, “E Jesus nga ittu ya ibàbànan mi kadakayu, ay aggína tu Nebon ne Dios,” nán na. ⁴Ay tútu nangurug datu duddúma nga Judyu, ay nebulun da kade Pablo se Silas, ay se oray pe datu adu wa nepagday-dáyaw ke Dios nga Griego, se adu pe kadatu nangátu nga babbay.

⁵Ngamay inumsil datu ap-apu datu Judyu kaggída, ay tútu nekagi dada kadatu napangas nga tolay kitu íli, nga ittu win datu nangurnung kadatu adu wa tolay. Ay kane maburíbur da datu tolay kitu íli, ay nawe da pe linnà tu balay ne Jason, ta ittu tu nagdagusán de Pablo se Silas, ta alà dada kuma nga ippan kitu àráng datu adu wa tolay. ⁶Ngamay kane áwan da masmà kade Pablo se Silas, ay tútu rinù-rùrut da nge Jason se datu duddúma nga mangurug, se dada nedarum kadatu ap-apu natu íli, nga nán da, “Ittu dedi daya tolay nga mangriribù kadaya tolay kadaya ngámin il-íli, ay inumbet da pe yin kanedi, ay ⁷tu dedi nga tolay daya namalnà kaggída. Aggída ngámin nin, ay akkan da kur-kurugan nin ya lintag ne Ari Cesar, ta nán da nga atán sabáli nga ári nga nagnágan ka Jesus,” nán da. ⁸Ay díkod nalídug datu tolay se datu ap-apu kitu íli, kane

magina da idi. ⁹Ay kane makapagbáyad de Jason se datu mangurug ka pagpiyensa da, ay tútu nepalawán dada.

Tu inammatag datu iBerea kiya bàbànan ne Dios

¹⁰ Ay kitu gabi natun, ay pinapan datu mangurug de Pablo se Silas sin ka íli Berea. Ay kane makadatang da kitúni, ay nawe da kitu sinagoga da. ¹¹ Ay datu Judyu ka Berea, ay namà-máru da ngam datun ka Tesalonica, ta naganggam da pà nang nga nanggina kiya bàbànan ne Dios. Inalgaw da nga magbas-bása kiya bàbànan ne Dios ka pagsinnán da nu kurug datu itù-tùgud de Pablo. ¹² Díkod adu kaggída tu nangurug. Ay adu pe nangurug kadatu Griego nga babbay nga nabànanng, ay se kadatu lalláki nga ikaliyaw datu tolay.

¹³ Ngamay kane mammuwán datu Judyu nga iTesalonica, nga nagbàbànan pe ye Pablo ka Berea, ay inumbet da pe kitúni nga mangrribù ka pagtàday da kadatu tolay. ¹⁴ Ay díkod, pinapan datu mangurug nge Pablo kitu adanni kitu bebay yin, ngamay nagbansi de Silas se Timoteo. ¹⁵ Ay datu namulun ke Pablo, ay namanda da ka íli Atenas ngala. Ay kane magulli da kammin nin, ay binílin ne Pablo da nga pagkaruwan da de Silas se Timoteo nga manatang kaggína.

Tu nakibàbànan ne Pablo kadatu nasírib ba maragtùgud ka Atenas

¹⁶ Ay kitu aggin-indag ne Pablo kade Silas ka íli Atenas, ay nagdakè tu uray na kane masingan na datu adu wa sinan tolayán nga diy-diyos da kitu íli. ¹⁷ Díkod nakisuw-suwáy kadatu Judyu se kadatu akkan Judyu nga atán kitu sinagoga da. Peyang algaw, ay makisuw-suwáy pe kitu palása kadatu noray atán kitúni. ¹⁸ Ay nakisuw-suwáy pe kadatu maragtùgud kadatu sur-súru datu Epicurio se Estoico. Nebàbànan na pe kaggída ya mepanggap ke Jesus se itu nelaltu na. Ay tútu nán da, “Nágan naya kag-kagiyán nád nayán na tolay, tura pan-panda ngala ya ibàbànan na,” nán da. May datu duddúma, ay “Mepanggap kadaya diy-diyos daya agtangeli kid ya ibàbànan nayán,” nán da.

¹⁹ Ay díkod dinugkam da se da nippan kitu àráng datu agturáy kitu Areopago, nga nán da, “Ipakammum mán pe kadakami daya baru nga sur-súru nga itù-tùgud mu, ²⁰ ta bar-baru kadakami daya kag-kagiyán

mu, ay túya piyán mi ammuwan nu nágan naya sarut da,” nán da. ²¹ Ata ngámin datu iAtenas, se ngámin datu agtangeli nga mag-agyán kitúni, ay surpanán da nga bàbànanan se tal-talagìnaan daya apakagìna da.

Tu diyos datu iAtenas nga akkan da am-ammu

²² Ay tútu nagsíkád de Pablo kitu àràng datu agturáy kitu Areopago, se na nán kaggída: “Dakayu wa iAtenas, nammuwán ku nga nadiosán kayu pà-pànang ki ngámin kabiy-biyág nu. ²³ ta kiyà a nanalen kiya íli nu, ay kinappiyà a sining-singan daya day-dayáwan nu se daya agday-dayáwan nu. Ay atán nasingan ku nga isa nga agday-dayáwan nu, nga nasurátan ka, ‘Balay naya diyos nga akkan mi am-ammu,’ nán na. Ay ya day-dayáwan nu nga akkan nu wa ammu nga nán nu, ay ittu lugud ya ibàbànan ku kadakayu.”

²⁴ “Ya Dios nga nangwa kídì kalawagán se daya ngámin na atán, ay akkan magag-agyán kadaya babbabalay nga binalay tolay, ta aggína ya Apu ngámin daya atán ka lángit se daya atán kídì kalawagán. ²⁵ Ay áwan na pe nga masápul kadàtada nga tolay, ay se áwan tada mabalin iseng kaggína, ta aggína kam ya nangidde kadàtada ngámin tolay kiya ángat se biyág tada se oray nágan na. ²⁶ Sissa nga tolay ya nanggayatán na nga namarsuwa kadaya ngámin tolay se daya nas-nasiyon, nga atán kídì kalawagán. Ay ammu na oray kitun kam nu nungay naya anggayát se ipappanda daya ngámin baláki tolay, se wà naya panda naya lusà a pagyanán da. ²⁷ Kinuwa na nga ummán kiyán ta senu sap-sapúlan da nge Dios, ay get bárang ittu ya akammu da kaggína. Ngamay ya kurug na, ay akkan mà adayyu kadàtada, ²⁸ ta oray pe datu nasírib kadakayu, ay tu idi ya nán da,

‘Aggína ya mamiy-biyág se mamagpakínin se
mamagpauray kadàtada,’
nán da. Se nán daya duddúma nga,
‘Dàtada ay annánà nitta pe,’
nán da.”

²⁹ “Ay gapu ta annánà nitta nge Dios, ay akkan tada lugud nán nga balitù se batu ya Dios, onu panda ngala nga madamdám daya nalaing nga tolay nga kuwaan. ³⁰ Kitun, ay pinagdudoray ne Dios sala datu kuk-kuwaan datu tolay, ta akkan da pikam am-ammu. May kídì yin, ay pakappoliyan

na ngámin tolay kídí kalawagán kadaya bas-básul da, ³¹ áta nìdang na ngin ya algaw nga agpaguwes na ngin kadaya ngámin tolay kiya kalawagán kitu tolay nga píli na. Nepakammu na ki ngámin tolay nga kurug idi kane paltuwan na kammin. Ay kurug ya angguwes na.” Tu dayán datu kinag-kagi ne Pablo.

³² Ay kane magina da tu mepanggap kitu ilaltu da natay, ay paásan datu duddúma, may datu duddúma ay, “Gìnán mika manin panggap kídí,” nán da. ³³ Ay ittu win tu nammánaw ne Pablo kaggída. ³⁴ Ay uwad da nga nebulun kaggína, ay nangurug da pe ke Jesus. Datun, ay de Dionisio nga isa kadatu agturáy kitu Areopago, se itu babay nga nagnágan ka Damaris, se atán da pikam duddúma.

Tu inangngurug datu iCorinto

18 Ay kane mabalin magbàbànan ne Pablo kitúni Atenas ay nagtálaw, se la nawe ka íli Corinto. ² Kitúni tu nakammuwán na kade Akila se Priscila nga magatáwa. Judyu da nga iPonto, nga alalbet pe ka Corinto nga gayát ka Italia, ta pinataláwan ngámin ne Ari Claudio datu Judyu ka Roma. Ay nawe ye Pablo nga naggagáyam kaggída. ³ Ay gapu ta nagpáda da nga maragkuwa ka tulda, ay nepagyán kaggída. Ay nepagkuwa pe kaggída ngin. ⁴ Ay ki peyang Sabado, ay mawe magbàbànan ne Pablo kitu sinagoga da kitúni, ta piyán na nga ayuyútan datu Judyu se datu Griego.

⁵ Ay kane makalbet de Silas se Timoteo win nga gayát ka Macedonia, ay magtaturap pin ne Pablo nga magbàbànan, nga mangilaw-lawág tutu wala kadatu Judyu, nga Jesus tu Nebon ne Dios. ⁶ Ngamay kane kalúsawan datu Judyu tu ibàbànan na se paásan da, ay newagwág na tu tápù kitu bádu na, ay se na nán kaggída, “Nu panísan nakayu ne Dios, ay dakayu kampela ngin nin ya makin básul. Awan ku básul kiyán nin. Manggayát kídí yin, ay mawe yà magbàbànan kadaya akkan Judyu,” nán na.

⁷ Ay díkod akkan nagbàbànan kitu sinagoga da ngin. Nagtálaw kitúni se yala nawe ka balay de Titius Justus. Akkan Judyu ngamay magday-dáyaw pe ke Dios. Tu balay na, ay kataging kam natu sinagoga. ⁸ Ay e Crispus nga pangapuwan da kitu sinagoga, ay nangurug da se datu akkobung na ke Apu Jesus. Ay adu pe kadatu iCorinto nga nakagina kitu bàmànan ne Pablo tu nangurug, ay nabawtisarán da.

⁹Kitu isa nga gabi, ay nagpatagenap ke Pablo nge Apu Jesus, nga nán na, “Akkan ka nga mansing kadaya tolay, ay akkan ka pe makusap nga magbàbànan, ¹⁰ta atán nà peyang nga mamul-bulun kikaw. Ay áwan ya mangwa ka nadakè kikaw, áta adu daya tolay ku kídi ya íli,” nán ne Jesus. ¹¹Ay díkod natangadagun se nakannam búlán ne Pablo kitúni nga nagtù-tùgud kiya bàbànan ne Dios kadatu tolay kitúni.

Tu nangngidarum datu Judyu ke Pablo ke Gobernador Galio

¹²Ngamay kane e Galio win tu maggubernador ka probinsiya Acaya, ay naggagaddúán datu akkan mangurug nga Judyu nga kinalùsaw we Pablo, ay se da nga idarum. ¹³Ay nán da, “Idi ya tolay, ay ay-ayuyútan na daya tolay kiya agdáyaw ke Dios nga mepasabantà kiya lintag tada,” nán da.

¹⁴Ay kane magúni kuma nge Pablo win, ay nán ne Gobernador Galio kadatu Judyu, “Nu kurug nga nagbásul kuma idi ya tolay, ay masápul la anúsán ku ginán ya ríri nu nga Judyu. ¹⁵Ngamay gapu ta panggap pala kadaya isur-súru nu, se kadaya tolay nu, se kadaya lín-lintag nu kampela ngin daya pagririríyán nu, ay dakayu kampela ngin nin ya makammu, ta maddi yà mepanguwes kadayán,” nán na. ¹⁶Ay tútu pinatálaw nada kitu upisína na. ¹⁷Ay se da la nga dinugkam nge Sostenes nga apu kitu sinagoga, se da bináubáut, kitu àráng natu korte da. Nasingan ne Gobernador Galio da, ngamay akkan nada inat-atangya.

Tu naggulli de Pablo ka Antiokia se itu nagrabbuwát na manin

¹⁸Ay kane mabà-bayág gala nge Pablo ka Corinto, ay nagpakáda pe yin kadatu mangurug kitúni. Ay nagbapor nga nawe ka Siria. Nebulun na de Akila se Priscila. Ay kitu kaatán da pikam ka íli Cencrea, ay nakipúkis nge Pablo, ta ittu tu panda natu kari na ke Dios.

¹⁹Ay kane makadatang da ka íli Efeso, ay nebansi na de Akila nga magatáwa kitúni. Ngamay nawe pikam kitu sinagoga da, se yala nakibàbànan kadatu Judyu kitúni. ²⁰Ay tútu pagbansiyán da pikam ka mabay-bayág, may naddi. ²¹Ngamay nán na kaggída kane nagrabbuwát tin, “Nu piyán ne Dios nga magulli yà kammin kanedi, ay umbet tà,” nán na. Ay se la nga dummúlay ka Efeso nga mawe ka Siria.

²² Ay kane makadatang ka Cesarea nga ñli ka Siria, ay nanùdu nga nawe nga naggagáyam kadatu mangurug ka Jerusalem, se yala nga nawe ka Antiokia.

²³ Ay kane mabà-bayág gin kitúni, ay nagtálaw manin. Ay se na dinàdàdà datu il-ñli ka probinsiya Galacia se Frigia, nga nagtul-tuldu kadatu mangurug ta senu lumigda tu angngurug da.

Tu nagtùgud ne Apolos ka Efeso se Corinto

²⁴ Ay ka Efeso, ay atán isa nga Judyu nga iAlejandria nga inummang kitúni. Apolos tu ngágan na. Nalaing magbàbànan, ay se ammu na pà nang ya bàbànan ne Dios, ²⁵ ta natùgúdán nin ka panggap ke Apu Jesus. Nagagat nga magbàbànan, se kurug pe datu itù-tùgud na panggap ke Jesus. Ngamay tittu tu agbaw-bawtisár tu Juan tu ammu na. ²⁶ Ay naturad pe yin nga magbàbànan kitu sinagoga. Ay kitúni tu nakagìnaán de Akila se Priscila kaggìna. Díkod inaptán da ka balay da, se da kinappiya nga nelaw-lawág kaggìna datu mepanggap kiya angngalà ne Dios kadaya tolay.

²⁷ Ay kane piyán ne Apolos pe tu mawe magbàbànan ka probinsiya Acaya, nga ittu ya giyán naya ñli nga Corinto, ay neparob lugud pe yin datu mangurug ka Efeso. Ay díkod nagsúrát da kadatu mangurug ka Acaya nga anggamman da kuma tu ilalbet ne Apolos. Ay kane dumatang nge Apolos ka Acaya, ay abay tu neseng na kadatu nangurug gapu ki agkallà ne Dios, ²⁸ ta nalaing makipal-palagmán kadatu Judyu nga kasuw-suwáy na kitu sinagoga. Nelaw-lawág na tutu wala kaggìda datu nesúrát nga bàbànan ne Dios, nga e Jesus kam tu Nebon ne Dios.

Tu nekaalubuwán datu iEfeso ki Ispiritu ne Dios

19 Ay kitu kowad ne Apolos ka Corinto, ay nawe pe ye Pablo ka Efeso. Nanalen kadatu ban-bantay kitu nameyag na. Ay kane dumatang kitúni, ay uwad da nasmà na nga mangurug. ² Ay nán na kaggìda, “Naalubuwán kayu win kiya Ispiritu ne Dios kane mangurug kayu?” nán na. May nán da, “Akkan, ta áwan mi ya nagìna pikam nga Ispiritu ne Dios.” ³ Ay tútu nán manin ne Pablo kaggìda, “Ay nágan na nga panagbawtisár lugud tu nekabawtisarán nu?” nán na. “May páda na kitu agbawtisár nga netùgud natu Juan,” nán da.

⁴ Ay díkod nán ne Pablo, “Tu Juan, ay binawtisarán na datu tolay kitun nga nakappoli kadatu bas-básul da. May kinagi na pe kadatu tolay nga masápul la e Jesus ya kurugan da ngin, nga ittu tu sumar-saridát kaggína,” nán ne Pablo kaggída. ⁵ Ay kane magína da tu kagiyan ne Pablo, ay nangurug da ngin ke Apu Jesus, ay díkod nagbawtisár da manin. ⁶ Ay kane meparotun ne Pablo tu íma na kadatu úlu da kaggína nga nangikarárag kaggída, ay naalubuwán da ki Ispiritu ne Dios. Ay nagsab-sabáli tu aggúni da, se da nekagi pe datu pekagi ne Dios kaggída. ⁷ Ay moli sangapúlu se duwa da ngámin.

Tu kowad ne Pablo ka Efeso

⁸ Ay kitu tallu búlán ne Pablo nga nag-agyán kitúni, ay nagbàbànan kitu sinagoga kitúni Efeso. Naturad nagbàbànan se nangappiya nga nangikagi kadatu Judyu kiya panggap ki angngituráy ne Dios. ⁹ May datu duddúma kaggída, ay nasúkir tu uray da, ay maddi da mangurug. Ay nadakè tu kinag-kagi da mepanggap kiya panangngurug ke Jesus. Ay tútu pinanáwan nada se la nawe kitu isa nga kuwartu natu iskul ne Tyrannus. Kabulun na datu mangurug ke Jesus. Ay kitúni yin tu nagbàbànanan ne Pablo ki peyang algaw. ¹⁰ Duwa dagun na nga pinakuna. Ay díkod datu tolay ka probinsiya Asia nga Judyu se Griego, ay nagína da ngámin tu bàbànan mepanggap ke Apu Jesus.

Datu tumattánib

¹¹ Ay adu datu nepàwa ne Dios ke Pablo nga nakas-kasdáaw tutu wala pà nang. ¹² Ta oray nu panyu wala wànu lúpus sala ya melilet kaggína, se da ippan ki giyán naya magtakit se naar-aránan, ay bumílag da ngala pe, se magtálaw pe datu áran.

¹³ Ay díkod datu duddúma kadatu Judyu nga magdàdàdà nga marannánib kadaya naar-aránan, ay ram-ramanán da pe nga usaran ya ngágan ne Apu Jesus kaggída nga manánib kadatu naar-aránan nga nán da kanu mà pe, “Magtálaw kayu ta e Jesus nga ibàbànan ne Pablo ya mamatálaw kadakayu,” nán da kadatu ar-áran. ¹⁴ Ay datu pittu wa annánà ne Sceva, nga isa nga nangátu wa pádi datu Judyu, ay mepangwa da pe kiyán. ¹⁵ Ngamay nán natu áran, nga summungbát, “E Jesus, ay am-ammù,

ay ammu ku pe ye Pablo, ngamay iin kayu ta?” nán tu áran, ¹⁶ Ay se yala nga dinugkammán natu naar-aránan da. Ay se nada newalawalat ngámin. Ay tútu nagtatálaw da kitu balay nga sissusoba se natal-talíngu.

¹⁷ Ay kane mammuwán ngámin datu Judyu se Griego nga mag-agyán ka Efeso, ay nagansing da ngámin, ay dinay-dáyaw da nge Apu Jesus. ¹⁸⁻¹⁹ Ay adu pe kadatu mangurug ke Jesus tu nagipudnu kadatu kuk-kuwaan da. Adu pe kadatu maragsalamangka tu nagiltuwád kadatu aruminta da. Ay inurnúngán dada, se da sídúgan kitu àráng ngámin datu tolay. Tu dágup datu báyard datun, ay limma púlu ríbu písus.

²⁰ Ay tútu newar-waragáwag tutu wala ngin tu bàbànan mepanggap ke Apu Jesus, ay ummadu datu mangurug.

Tu ríri datu maragbattál ka Efeso

²¹ Ay kane màwa ngámin dayanin, ay linammat ne Pablo nga masápul nga mawe pikam ka probinsiya Macedonia se Acaya se yala mangaw-át tin ka Jerusalem. Ay se masápul kanu pe nga mawe ka íli Roma ngin. ²² Díkod pinapan na pikam datu duwa nga kaseng na ka Macedonia: De Timoteo se Erasto. May nabà-bayág pikam ka probinsiya Asia.

²³ Kitun na tiyampu, ay nàwa tu abay ya rírianggap kadaya mangurug ke Jesus. ²⁴ Atán isa nga tolay kitúni, nga nagnágan ka Demetrio nga maragbattál ka silber. Ay adu datu manglu kaggína, nga mangwa ka sinan sissimbaan natu diyos da nga Artemis, ay adu tu màluwán da kaggína. ²⁵ Ay díkod inurnung ne Demetrio datu pilluwan na, se ngámin datu kapáda na nga maragbattál, se na nán kaggída, “Kabbulun,” nán na, “ammu nu nga daya kuk-kuwaan tada, ay ittu ya paggayatán daya bànáng tada. ²⁶ Nasingan nu se nagina nu pe daya kuk-kuwaan nedi nga Pablo. Nán na kadaya tolay nga akkan kurug ga diyos daya battál lala daya tolay. Ay kurug ga adu pà nang ngin daya naayúyut na ngin kadaya tolay kiddi íli Efeso, se tagge ki ngámin probinsiya naya Asia. ²⁷ Ay get pe nu akkan nala tittu ya agbattál tada ya kalúsawan daya tolay kadátada, nu di pe áwan patag gin naya templo naya nadáyaw wa diyos tada nga Artemis. Ay get pe nu mippà in ya dáyaw ne Artemis, nga ittu ya day-dayáwan ngámin daya tolay kiya probinsiya Asia, se oray kiya ngámin kalawagán, nu pagdudoray tada ngala nge Pablo,” nán ne Demetrio.

²⁸Ay kane magina datu maragbattál tu kagiyan na, ay nalùsaw da pà nang, nga nán da nga nesarasáraw, “Madáyaw we Artemis nga diyos daya iEfeso,” nán da. ²⁹Ay tútu naburbur ngámin datu tolay kitu íli. Nagtatagtág da ngámin nga nawe kitu palása. Ay dinugkam da de Gayo se Aristarco nga iMacedonia nga kabulun ne Pablo kitu agdàdàdà na. Ay rinù-rùrut dada nga nippan kitu palása. ³⁰Ay e Pablo, ay piyán na pe tu lumnà nga mawe kitu giyán datu adu wa tolay, may pinaddi datu mangurug. ³¹Ay oray datu duddúma nga opun ne Pablo nga ap-apu kitu probinsiya, ay nangibon da pe ka mawe magpaddi kaggína nga magpassingan kitu palása.

³²Ay datu tolay kitu palása, ay nakasárasáraw da, ay nagbal-baláki tu isar-sáraw da, ta akkan magpapáda tu uray da. Tu kaaduwán kaggída, ay akkan da am-ammu nu taanna, tura da nagguurnung kitúni. ³³Dalínán datu duddúma nu e Alejandro tu gapu natu mà-màwa kitúni, ta aggína tu pinagsíkád datu Judyu nga pinagúni kitu àràng datu tolay. Paginggappan na din datu tolay, ta asissungbátan nada. ³⁴Ngamay kane melásin da nga Judyu, ay ittu win tu naggigindán da ngin na nakas-asáraw ka tagge duwa nga oras, nga nán da, “Madáyaw nge Artemis nga diyos daya iEfeso,” nán da.

³⁵Ngamay kane mapaginggap natu bátug meyor kitu íli datu tolay, ay nán na kaggída, “Dakayu wa pàdà a iEfeso,” nán na, “Iinna kadi kadaya ngámin tolay ya akkan na makammu, nga dàtada kampela ngin ya magtagasíngan kiya templo naya nadáyaw wa diyos tada nga Artemis, se oray pe kiya sinan Artemis nga batu nga netànág nga gayát ka lángit kitun. ³⁶Ay gapu lugud ta áwan makakuna nga busid dayán, ay túya masápul tada lugud ya maginggap pin, se akkan tada pe yin na magbur-buranaw. ³⁷Dedi nga tolay nga nilbet nu kídi, ay áwan da nga tinákaw kiya templo tada, se akkan da pe pad-padàsán ya diyos tada. ³⁸Ay díkod nu atán pangidarumán de Demetrio se daya maragbattál ka oray iinna kadedi nga tolay, ay idarum dada din nala, ay magsungbát pe tu medarum. Ta atán daya guwes kadaya upisína da, ay se atán pe daya ap-apu kídi probinsiya tada. ³⁹Ay nu atán da pikam piyán nu saludsúdan, ay disidiran tada ngala nu itu kurug ga agguurnung tada. ⁴⁰Ta get nu idarum ditta daya apu tada ka Roma gapu kiya ríri tada kiya daddáni, ay áwan tada ammu pagsungbát kaggída,” ⁴¹nán natu bátug meyor da kaggída, ay se nada binuwà.

Tu nepappan manin ne Pablo ka Macedonia se Grecia

20 Ay kane makusap pin tu ríri, ay pinalbet ne Pablo win datu mangurug. Ay kane mabalin na pagbagkaddan datu uray da, ay nagpakáda se la nawe ka Macedonia. ²Ay kane mangngayán na ngámin datu il-íli kattoni nga magtul-tuldu kadatu mangurug, ay nawe ka Grecia. ³Nagyan kitúni ka tallu búlán. Ay kane dumúlay kuma nga mawe ka probinsiya nga Siria, ay nammuwán na nga asippatayan datu Judyu. Ay tútu nagulli kammin nga manalen ka Macedonia. ⁴Ay binulun de Sopater Pirhus nga iBerea, se de Aristarco se de Secundus nga iTesalonica, se de Gayo nga iDerbe, se Timoteo, se de Tykicus se Trofimus nga iAsia. ⁵Naginunna da, ay se dakami inindaggán ka Troas. ⁶Ngamay dakami, ay nagbapor kami nga gayát ka Filipos, kane mabalin tu piyasta nga angngán da ka sinápáy nga áwan pamalbád. Ay kane malpás ya limma ngalgaw, ay dinatang mi datu kabbulun mi ka íli Troas. Ay tútu natangaligguwán kami yin kattoni.

Tu nekebinà ne Eutico ka íli Troas

⁷Ay kane gídám natu Sabado win, ay nagguurnung kami yin se datu mangurug ke Jesus, ta ittu tu angngán mi ka sinápáy, ka panamdammán mi kitu nekatay ne Apu Jesus. Ay nagbàbànan ne Pablo panda kitu túlad gabi, ta mawe yin nu kaláwa. ⁸Adu datu dílag kitu amingúdu wa kuwartu nga nagguurnungán mi. ⁹Ay atán pe isa nga bag-bagu kitúni nga naggágan ka Eutico. Nagtutúgaw wala kitu lalamdáwan. May kane mabayág gala ngin ne Pablo nga makun-oni, ay nagasidàdappán ne Eutico, ay tútu nilà tutu wala ngin. Ay se la nebinà, naggayát kitu mekàlu wa sarundù natu balay. Ay nawe da inarikuykuy, ngamay áwan na nga biyág gin. ¹⁰Ay tútu ummúlug ge Pablo, se na we arikúpan tu natay, se na nán kídí, “Akkan kayu wa malídug, ta sibbiyág kam,” nán na. ¹¹Ay se la ummunè kammin ne Pablo, se da nawe nangán kitu sinápáy nga panamdammán da kitu nekatay ne Jesus. Ay kane mabalin da mangán, ay nagbàbànan ne Pablo panda kane lumtà ya mata. Ay se la nga nawe yin. ¹²Ay nippan da pe yin tu bag-bagu kitu balay da. Naganggam da pà nang ta nabiyág kam.

Tu nepappan ne Pablo ka Mileto

¹³ Ay nagtakay kami ka bapor, se kami la dummúlay nga mameyag ka íli Asson. Ngamay e Pablo, ay pasíbál ngala kadakami kattoni Asson, ta nagsal-ay yala. ¹⁴ Ay kane mesabat nakami ka Asson, ay tinakay mi se kami nawe ngámin ka íli Mitilene. ¹⁵ Ay kane kaláwa, ay dummúlay kami manin, ay lummíwán kami ka púgu Chio. Kitu láwa na manin, ay nagsíbál kami ka púgu Samos. Ay kane kaláwa manin, ay dumatang kami yin ka íli Mileto. ¹⁶ Akkan kami nagsíbál ka Efeso, ta senu akkan kami kanu mabayág ka probinsiya Asia, nán ne Pablo ta mabagal kanu, ta piyán na nu atán kanu kuma ngin ka Jerusalem nu algaw naya Pentecostes.

Tu inagbàbànan ne Pablo kadatu pangmanàman datu mangurug ka Efeso

¹⁷ Ay díkod kattoni Mileto, ay nangibon nala ngin ne Pablo ka mawe ka Efeso nga mangayáb kadatu pangmanàman datu mangurug kattoni Efeso.

¹⁸ Ay kane makalbet datu pinaayabán na ngin, ay nán na kaggída: “Dakayu, ay nammuwán nu ngámin datu kinuw-kuwa ku kitu kowad ku kannán giyán nu ka Asia nanggayát kitu nunna nga nelalbet ku. ¹⁹ Sippapakumbaba ngà a nagsirbi ke Apu. Pasuráy makasangit tà kitu nagitur-turad ku kadatu kapal-palakkán ku gapu kitu aggutad datu kapádà a Judyu kiyà. ²⁰ Ammu nu nga áwan ku netagàna kadaya makaseng kadakayu, kitu inagbàbànan ku se itu inagtù-tùgud ku kadakayu kadatu inagguurnung tada, ay se oray pe kiya babbabay nu. ²¹ Ammu nu nga kinappiya ku pe nga nekagi kadatu kapádà a Judyu, ay se oray pe kadaya Griego, nga masápul la makappoli da kadatu bas-básul da ke Dios, se da la nga mangurug ke Jesu-Cristo nga Apu tada.”

²² “Ay kídì yin, ay mameyag gà in ka Jerusalem, ta ittu ya ipàwa naya Ispiritu ne Dios kiyà. Ay akkan ku ammu nu nágan daya mà-màwa kiyà kattoni. ²³ Ya ammu ku ngala, ay ya nepakammu naya Ispiritu ne Dios kiyà kadatu ngámin il-íli nga nap-apannán ku win nga mebálud dà se mapal-pallà à. ²⁴ Ngamay akkan ku kengán ya biyág ku, ta áwan na nga

---

20:16 Ya Pentecostes, ay ittu ya Piyasta daya Judyu nu malpás ya mekalimma púlu algaw kalpasán natu Piyasta nga Naglàtaw.

surbi nu akkan ku màwa ngámin daya piyán ne Apu Jesus ipàwa kiyà, nga ittu ya mawe mangappiya mangikagi kiya Napiya nga Dámag mepanggap kiya agkallà ne Dios ki ngámin tolay.”

²⁵ “Ay kídi yin, ay ammù nga áwan makasingan kiyà in kadakayu ngámin nin nga nagdà-dàdàan ku wa nangibàbànan kiya angngituráy ne Dios. ²⁶ Ay díkod kagiyan ku kadakayu wa kappiyánan, nga akkan dà a panangiyán nu atán da nga akkan mangurug kadakayu, ²⁷ áta áwan ku netagàna nga dì nekagi kadakayu kadatu ngámin piyán ne Dios pepakammu.”

²⁸ “Ay sin-sinnan nu lugud daya baggibaggi nu kampela ngin nin, ay se kappiyánan nu pe tagasinnán ngámin daya tolay nga nepatarakan naya Ispiritu ne Dios kadakayu. Kappiyánan nu pe iapu daya tolay ne Dios, ta bílang ginátang nada kitu dága naya An-anà na. ²⁹ Ta ammù nga atán da nga umbet nga magtù-tùgud ka busid kadakayu kiya likud ku nga mawe. Ummán da kadaya ulolag nga umang mamatay kadaya nepatarakan kadakayu, ta akkan da kengán ya angngurug daya nepatarakan ne Dios kadakayu. ³⁰ Ay ammù nga atán da pe kadakayu mismu wa mangurug, daya manggayát nga mangitùgud ka busid nu isa ngalgaw, ta senu mealílaw da daya mangurug ke Jesus nga mangurug kadaya itù-tùgud da kampela ngin nin. ³¹ Ay díkod magtaron kayu lugud. Damdamman nu nga kitu tallu dagun ku nga nepagyán kadakayu, ay áwan ku sínang nga nagtù-tùgud kadakayu ngámin ki oray algaw se gabi. Pasuráy sumángit tà gapu kadakayu. ³² Ay kídi yin, ay patagasinnán takayu win ke Dios. Lam-lamtan nu daya bàbànan gapu kiya agkallà na, ta aggína ngala ya makabalin na mangpaligda kiya angngurug tada, se makidde kadakayu kiya bátug ipangáni na kadaya ngámin tolay na kampela ngin.”

³³ “Ay áwan ku inadang nga pirà wànu bádu kadakayu. ³⁴ Ammu nu mà nga iyà kampela ngin tu nanglu pára kadatu masápul mi se datu kabbulun ku. ³⁵ Ittu tu nangngipakammù kadakayu nga gapu kiya aggubra tada, ay masengán tada daya makasápul, ta madamdám ku tu kinagi ne Apu Jesus, nga nán na, ‘Ab-abay ya agganggam ta nu dàta ya mangidde may nu dàta ya mangáwat kiya midde,’ nán ne Jesus.”

³⁶ Ay kane mabalin magúni yin, ay nagpalintud da ngámin nin, se da ngala nga nagkarárag. ³⁷ Ay summángit da ngámin. Ginàbal se inummàán da nge Pablo ka amapan da kaggína ngin. ³⁸ Nesangit da pe tu nán na

nga akkan da magsisingan nin. Ay se dala nga nawe netúgut panda kitu bapor.

Tu nepappan ne Pablo ka Jerusalem

21 Kane magtutúway kami yin, ay dummúlay kami yin se de Pablo, ay nangaw-át kami ka Coos. Ay kane kaláwa, ay nawe kami ka Rodes. Ay kane kaláwa manin, ay ka íli Patara. ²May kattoni, ay nakasmà kami ka bapor nga mameyag ka Fenicia. Ay tútu nagtakay kami se kami manin dummúlay. ³Nasingan mi ngámin tu íli Cyprus kitu padne kasígid kadakami lummíwán. Ay nagtul-túluy kami nga nawe ka probinsiya Siria, ay se kami la dummung ka íli Tiro, ta kattoni tu pangilagsiyán da kadatu agtu natu bapor. ⁴Ay sinapulán mi datu mangurug ke Jesus kattoni. Ay kane masmà mida, ay natangaligguwán kami kitúni. Ay nekagi naya Ispiritu ne Dios nga paddiyan datu mangurug nge Pablo nga mawe ka Jerusalem. ⁵Ay kane matangaligguwán kami yin, ay nawe kami pe yin. Ay netúgut dakami datu ngámin nga mangurug se datu attáwa da se datu annánà da panda kitu lasi natu íli, ay se kami nagpalintud ngámin nga nagkarárag kitu dappit. ⁶Ay kane makipalúbus kami kaggída, ay pinapan dakami yin. Ay nagtakay kami kitu bapor rin, ay nawe da pe yin kadatu babalay da.

⁷Ay kane makadatang kami ka íli Tolemais, nga gayát ka Tiro, ay ittu tu namandanán mi nga nagbapor. Ay natangagabi kami kitúni, nga naggagáyam kadatu mangurug ke Jesus. ⁸Ay kane kaláwa ngin, ay nawe kami yin ka íli Cesarea. Nagdagus kami ka balay de Felipe. Aggína ya isa kadatu pittu wa naplí nga kaseng datu apostoles ka Jerusalem kitun. Ay maragbàbànán pe kiya Napiya nga Dámag. ⁹Ay atán da nga appát ta annánà na nga babbalásang, nga agkakagiyán ne Dios.

¹⁰Ay kane mabayág kami kitu balay da, ay atán inumbet nga pagbàbànánan ne Dios nga gayát ka Judea nga nanggágan ka Agabo. ¹¹Inumbet kitu giyán mi, ay se na inalà tu sinturon ne Pablo, se na pingílan datu bingil na se datu íma na kampela ngin, ay se na nán, “Tu idi ya pekagi naya Ispiritu ne Dios, ‘Ummán kídi ya pamàyanán daya Judyu ka Jerusalem kiya makin-sinturon kídi. Ay se da iáwat kadaya akkan Judyu,’” nán ne Agabo.

¹²Ay kane magina mi ngamin se datu tolay kituni yan, ay akkan mi papannan nin ne Pablo ka Jerusalem. ¹³Ay se la nga nan Pablo nga summungbat, “Nagan naya kuwaan nu, tura da a sang-sangitan. Pagdakean nu wala ya uray ku. Sissasagana nga ma a mapingil, ay oray man pe nu patayan da ka Jerusalem gapu kiya angngurug ku ke Apu Jesus,” nan ne Pablo kadakami. ¹⁴Ay gapu ta akkan mi nga megawidan, ay akkan kami nagun-uni yin. Nan mi yala nga, “Ya piyan ne Apu ngala din ya mawa,” nan mi.

¹⁵Ay tutu akkan nabayag, ay nagalikagtu kami, se kami mawe yin ka Jerusalem. ¹⁶Nawe dakami netulud datu dudduma nga mangurug ka Cesarea. Ay nippan dakami ka balay de Mnason nga iCyprus. Nabayag pe yin nga mangurug ke Jesus. Ay kituni tu nagdagusan mi yin.

Tu nepawa de James ke Pablo

¹⁷Ay kane dummatang kami ka Jerusalem, ay inanggam dakami panang datu wawwagi ki angngurug. ¹⁸Ay kitu lawa na ngin, ay kummiwid pe ye Pablo kadakami nga mawe maggagayam kade James se ngamin datu pangmanaman da ka Jerusalem. ¹⁹Ay kane mabalin na magpakammu kaggida, ay nebabanan na pe yin datu ngamingamin nga nepa-pawa ne Dios kaggina kitu nepappan na nga nagbabanan kadatu akkan Judyu. ²⁰Ay kane magina da, ay dinay-dayaw da nge Dios.

Ay nan da kaggina, “Ammum, wagi,” nan da kaggina, “nga riniburibu win datu Judyu nga mangurug pe yin ke Jesus, se ngamin dayanin, ay kurugan da panang ya lintag tada nga Judyu. ²¹May nagina da nga nadake kanu ya itu-tugud mu kadaya kapada tada nga Judyu nga magyan kadaya ili daya akkan Judyu, ta akkan mu kanu ipawa kaggida datu lintag tu Moses, ta akkan ka kanu magpakugit kadaya annana da, se akkan mu kanu pe pakurug daya gangay tada nga Judyu. ²²Ay nagan na lugud ya kuwaan tada ngin? Magina da ma ala nga magina nga inumbet ka ngin kanedi. ²³Ay dikod kuwaan mu ngala ya ipawa mi kikaw. Atan appat ta lallaki, nga ya kari da ke Dios, ay tagay pumanda ngin. ²⁴Mebulun ka kaggida nga mawe ka Templo, se nu kuwaan ya mepanggap ki panagdalus. Ay ikaw wala pe ya magbayad kiya ammukis naya padi kaggida. Ay dikod ittu win ya pakammuan daya tolay nga kurugan mu ma pe daya lintag.”

²⁵“Ngamay daya akkan Judyu nga mangurug pe yin ke Jesus, ay tittu wala datu nesúrát tada nga nebílin kaggída ya ipàwa tada kaggída, nga akkan da mangán kadatu netúgan kadatu diy-diyos, se akkan da pe mangán ka dága, ay se oray pe daya karni nga akkan pinadága. Se akkan da mangwa kadaya nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay,” nán na.

²⁶Ay tútu kane kaláwa, ay binulun ne Pablo win datu appát ta lalláki nga nawe kitu Templo. Ay kinuwa da ngin tu gagángay nga mepanggap ki panagdalus. Ay aggína tu nangipakammu kada tolay nga pittu walgaw pikam ya pamandanán natu kari datu appát, nga ittu ya agbasu da se iya akipúkis da ngin.

Tu nekatiliw ne Pablo

²⁷May kane tagay tu panda natu pittu walgaw win, ay nasingan datu Judyu nga iAsia nge Pablo kitu unag natu Templo. Díkod nekagi da kadatu adu wa tolay, ta senu mepangalúsaw da pe ke Pablo. Ay tútu dinugkam datu iAsia ngin, ²⁸nga nán da nga nesáraw kadatu páda da nga iIsrael, “Ara nu, kabbulun. Sengán dakami, ta tu ide nga tolay tu nadakè ya itù-tùgud na ki ngámin tolay ka panggap kadátada nga páda na nga Judyu, se kiya lintag tu Moses, se kídi Templo tada. Ay kídi manin, ay rinag-ragitán na ya Templo ne Dios ta nangilnà kadaya Griego,” nán da. ²⁹Ata nunna tu inakasingan da kade Pablo se Trofimus nga iEfeso nga nagbul-bulun kitu íli, ay túya dalínán da nu nilnà ne Pablo we Trofimus kitu Templo.

³⁰Ay kane magína datu tolay kitu íli tu kagiyan da, ay nalúsaw da ngámin nin. Nagtatagtág da nga nawe kitu Templo, se da dugkamman nge Pablo, se da rinù-rùrut nga nelawán, ay se da ginìpán tu Templo. ³¹Ay patayan da kuma tutu wala ngin, may nagína natu apu datu suldádu nga naburbur ngámin datu tolay kitu íli. ³²Ay tútu nagayáb kadatu kapitán, se datu suldádu da, se da nagtatagtág nga nawe nanatang kadatu tolay. Ay kane masingan datu tolay datu suldádu se itu apu da, ay nakusap da nga nagbáut ke Pablo.

³³Ay tútu tiniliw natu apu da nge Pablo, se na pinapíngil ka duwa nga káwar, se na pamutuán datu tolay nu nágan naya ngágan na, se nágan tu kinuwa na. ³⁴May nagsab-sabáli tu isáraw da nga summungbát. Ay díkod akkan maawátan tu apu datu suldádu tu kagiyan da, ta napágat da. Tútu

pinálà na nge Pablo kitu kampu da. ³⁵Kane dumatang da kitu agdán, ay netatáyag da nga binulígán datu suldádu nge Pablo, ta napalotán tu rungat datu tolay. ³⁶Ummunud da nga nakasárasáraw, nga nán da nga, “Patayan nu,” nán da.

³⁷Ay kitu tagay yala nga milnà e Pablo win kitu kampu, ay nán ne Pablo kitu apu datu suldádu, “Atán mán kagiyan ku kikaw,” nán na. Ay nán natu apu nga summungbát, “Ammum ya aggúni daya Griego? ³⁸Padálin ku nu ikaw tu iEgipto nga nakiríri kitun, nga nangiapu ka appát ríbu nga narungat ta tolay kitu ir-ir-er,” nán natu apu ke Pablo. ³⁹Ay summungbát te Pablo nga nán na, “Akkan, ta Judyu wà, nga iTarsus nga isa nga abay ya fli ka probinsiya Cilicia. Ay palubúsán nà mán na mangamomán kadaya tolay yi,” nán ne Pablo kitu apu datu suldádu.

Tu sungbát ne Pablo kadatu Judyu

⁴⁰Ay tútu pinalubúsán natu apu nge Pablo. Ay tútu nagsíkád de Pablo kitu agdán, se na paginggappan datu tolay. Ay díkod naginggap da.

Ay nagúni ye Pablo ka Hebreo nga aggúni kampela ngin nin daya Judyu, nga nán na:

22 “Mannákam se kabbulun,” nán na, “gínán nu din ya sungbát ku kadakayu,” nán na. ²Ay kane magina da nga Hebreo tu aggúni na, ay naging-inggap da pà nang ngin.

Ay se na la nán, ³“Iyà, ay Judyu wà a neanà ka Tarsus ka probinsiya Cilicia. Ngamay ummabay yà kiddi Jerusalem,” nán na. “Ay e Gamaliel tu misturù kadatu ngámin na lin-lintag datu apuapu tada nga Judyu. Ay napikkilán nà pe nga mangurug ke Dios, nga ummán pe kadakayu ngámin kídi yin. ⁴Díkod ittu tu gapu na nga pinal-pallà ku se pinatayán ku datu mangurug ke Jesus. Ay tiliwan kuda se kuda ibálud ngámin, lalláki se babbay. ⁵Ammu naya nangátu wa pádi, se ngámin daya ap-apu tada datu kinuw-kuwa ku, ta aggída tu nangalakkán ku kadatu sur-súrát kadatu kapáda tada nga Judyu ka Damasco, ta senu mabalín ku ya mawe magtiliw kadaya pasúrut ne Jesus kattoni, ta piyán kuda ilbet kammin kídi Jerusalem, ta ittu ya pamasilgán ku kaggída,” nán na.

⁶“May kitu agpapásu nga kowad ku kitu dálen na adanni yin ka Damasco, ay pinagkilát ku wala nga nadilangán tutu wala tu giyán ku kitu diláng nga gayát ka lángit. ⁷Ay tútu nekálin nà. Ay se yala uwad úni

nga nagina ku, nga nán na kiyà, ‘Saul, Saul, tura nà a pal-palakkan!’ nán na. ⁸ Ay tútu sinungbátan ku. ‘Tin ka, Apu,’ nán ku. Ay se na nán kiyà, ‘Iyà nge Jesus nga iNazaret, nga pal-palakkan mu,’ nán na.

⁹ Ay datu kabbulun ku, ay nasingan da tu dummiláng, ngamay akkan da nagina tu úni natu nangamomán kiyà. ¹⁰ Ay tútu nán ku, ‘Nágan naya kuwaan ku, Apu,’ nán ku. Ay nán ne Apu kiyà, ‘Gumnikát ka, ta mawe ka ngin ka Damasco. Atán mangipakammu kikaw kannán nu nágan ngámin daya ipàwà kikaw,’ nán na kiyà. ¹¹ Ay gapu ta akkan nà makasingan, ta nakúláp pà kitu dummiláng, ay binaybay dà ala datu kabbulun ku, panda ka Damasco.”

¹² “Ay ka Damasco, ay atán tolay kitúni nga nagnágagan ka Ananias. Ay sur-surútan na tutu wala daya lin-lintag tu Moses, ay se managday-dáyaw pe ke Dios. Ay pàgan pe datu kapáda tada nga Judyu ka Damasco. ¹³ Ay inumbet kitu giyán ku, ay nán na kiyà, ‘Wagi Saul, makasingan ka ngin,’ nán na. Ay tútu nakasingan nà kurug kammin, ay masingan ku win ne Ananias.”

¹⁴ “Ay se na nán kiyà, ‘Ya Dios datu apuapu tada, ay piníli naka ka pangipakammuwán na kadaya piyán na nga ipakammu, se ikaw pe ya isa nga piníli na nga makasingan kiya namáru wa Nebon na, se makagina kiya úni na, ¹⁵ ta ikaw ya mangipakammu kadaya ngámin tolay kadaya nas-asingan mu se nag-agina mu. ¹⁶ Ara lugud din. Gumnikát ka ngin, se ka makibawtisár. Padalusám daya bas-básul mu ke Dios, ki akiapu mu ke Jesus,’ nán ne Ananias kiyà.”

¹⁷ “Ay kane magulli yà kammin kídi Jerusalem, kitu atán nà a magkar-karárag kiya Templo, ay uwad ummán ka tagenap ku nga nepasingan ne Dios kiyà. ¹⁸ Ay nasingan ku we Jesus, nga nán na kiyà, ‘Magkaru ka nga magtálaw kídi Jerusalem, ta daya Judyu kanedi, ay akkan da kur-kurugan daya kagiyam panggap kiyà,’ nán na. ¹⁹ May nán ku kaggína, ‘Ammu da mà, Apu, nga iyà tu nagbáut se nagibálud kitun kadatu mangurug kikaw kadatu ngámin sinagoga mi. ²⁰ Ay ammu da pe nga naganggam mà nga nagsisingan kitu inammatay da kitu Esteban, nga nangibàbànan pe mepanggap kikaw kitun, ta iyà tu nagik-ikkam kadatu bádu datu namatay kaggína,’ nán ku. ²¹ Ay tútu nán na kiyà, ‘Mawe ka, ta papannan taka nga magbàbànan kadaya akkan Judyu nga atán ka adayyu,’ nán na kiyà,” nán ne Pablo kadatu tolay.

Tu nangngipakammu ne Pablo kitu kinaiRoma na

²² Ay ginina datu tolay datu kag-kagiyan ne Pablo kaggída. May kane makagi na tu nán na nga mawe kadatu akkan Judyu, ay nán da ngin na nesáraw, “Patayan tada lugud dala ngin, ta akkan mabalin na mabiyág yanin na tolay,” nán da. ²³ Newì-wìwes da datu bádu da nga nakas-asáraw, se pinagtáputápur da pe tu tápù.

²⁴ Ay tútu pinálà natu apu datu suldádu nge Pablo kitu kampu da, se na nga pasaplit kuma, ta senu ipudnu na nu nágan natu pangalùsawán datu tolay kaggína. ²⁵ Ngamay kane pingílan da, ta saplitan da kuma ngin, ay inamomanán na tu kapitán nga magsisíkad kitu giyán na nga nán na, “Akkan mà nalintag ya manaplit kiya tolay nga iRoma, nu akkan pikam ma nedarum,” nán na kitu kapitán.

²⁶ Ay kane magina natu kapitán tu kinagi na, ay nawe na kinagi kitu apu datu suldádu nga nán na, “Nágan naya talikuwaan nu? Ay iRoma mà yán na tolay!” nán na. ²⁷ Ay tútu nawe tu apu datu suldádu nga pinamutuán ne Pablo, nga nán na, “Kagiyan mu mán, nu kurug nga iRoma ka,” nán na. Ay, “Ò” nán ne Pablo. ²⁸ Ay nán natu apu datu suldádu nga, “Nagbalin nà ka iRoma kane magbáyad dà ka adu wa pirà,” nán na ke Pablo. “May iyà, ay neanà à a iRoma kampela ngin nin,” nán na.

²⁹ Ay tútu datu manaplit kuma kaggína, ay nagtálaw da ngin. Ay oray pe tu apu datu suldádu, ay nagansing pe, ta nammuwán na nga iRoma nge Pablo nga pinapíngil na.

Tu nampò da ke Pablo

³⁰ Ay kane kaláwa ngin, ay nippà natu apu datu suldádu datu píngil ne Pablo, ngamay piyán na kammala ammuwan nu nágan tu ipabásul datu Judyu kaggína. Ay tútu pinagmíting na datu ap-apu datu pappádi, se ngámin datu ap-apu datu Judyu, ay se na nippan pe ye Pablo nga pinagúni kitu àráng da.

23 Ay binubutgán ne Pablo datu ap-apu, ay se na nán kaggída, “Kabbulun nga ap-apu,” nán na, “ammu ne Dios nga napiya peyang ya ur-uray ku ka panda kadedi.” ² May e Ananias nga ittu tu nangátu wa pádi, ay pinàpò na nge Pablo kadatu magsisíkad nga adanni kaggína. ³ May nán ne Pablo kaggína, “Tappoan naka pe ye Dios, ta

magpì-pimáru ka kammala ngin nin, ta tura mu nán nga nagbásul là kiya lintag tada, ay ikaw ya nagbásul kane pàpò nà,” nán ne Pablo. ⁴Ay díkod datu adanni ke Pablo, ay nán da kaggína, “Tura mu pe insultuwan ya nangátu wa pádi ne Dios!” nán da. ⁵“Ay, nu ammù kuma ngala nga aggína ya nangátu wa pádi, kabbulun, ay akkan ku kuma kinagi yán, áta nán na kiya bàbànan ne Dios nga akkan ta pad-padàsán daya ap-apu ta,” nán ne Pablo.

⁶Ay kane masingan ne Pablo nga Saduceo datu duddúma kadatu ap-apu, se Pariseo datu duddúma, ay nán na nga kinggat, “Kabbulun nga ap-apu, iyà ay Pariseo wà pe, ta neanà à a Pariseo,” nán na. “Ay túya innanamán ku ya ilaltu kammin daya natay. Ay ittu win lugud pe ya pangalùsawán nu kiyà,” nán na. ⁷Ay kane makagi na datun, ay ittu win tu inagsasáwad datu Pariseo se datu Saduceo. Ay díkod, nauwár da áta akkan da nagpapáda ka uray yin. ⁸Datu Saduceo, ay nán da nga áwan ilaltu daya natay, se áwan pe anghel, se áwan pe daya kaduduwa. May datu Pariseo, ay kurugan da nga atán ngámin dayán. ⁹Ay tútu nagariguddò da ngin nga nakas-asáraw. Ay díkod datu duddúma nga Pariseo nga magtùgud ki lintag, ay nagsíkad da nga nakisuwasuwáy, nga nán da, “Awan mi ammu nga básul nedi ya tolai. Get kurug nga uwad nakiamomán na anghel onu kaduduwa kaggína,” nán da.

¹⁰Ay kane dumgat tala nga dumgat tu agsisinnáraw da, ay nalídug tu apu datu suldádu, ta get nu malápilápi ye Pablo, nu pagpul-pultán da. Ay díkod namon kadatu suldádu ka nawe mangalà ke Pablo kaggída, se da ippan kitu kampu da.

¹¹Ay kitu gabi, ay nagpassingan ne Apu Jesus ke Pablo, se na nán kaggína, “Akkan ka mansing, ta mawe nà pe yin nga kappiyánan na ipakammu ka íli Roma, nga ummán kiya kinuwa mu win kídi Jerusalem,” nán na.

Tu inaggutad datu appát púlu wa tolai ke Pablo

¹²⁻¹³Ay kane kaláwa, ay nasurù appát púlu nga Judyu datu naggaamomán nu paannán da tu mamatay ke Pablo. Nangwa da ka nagkakariyán da, nga akkan da mangán se uminum panda ki akapatay da ke Pablo. ¹⁴Ay se da nawe kadatu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu nga nán da, “Atán nagkakariyán mi, nga akkan

kami tutu wala nga mangán panda kiya akapatay mi ke Pablo. ¹⁵ Dakayu lugud, se ngámin kayu wa ap-apu mi, ay ibílin nu kiya apu daya suldádu, nga ilbet na nge Pablo kammin kídí agmimitíngán nu, ta saludsúdán nu kanu mà a kappiyánan. Ay se mi la itanab nga patayan ki ammeyag na kídí,” nán da.

¹⁶ May itu amanakan ne Pablo kitu wagi na nga babay, ay nagina na tu utad datu tolay. Ay díkod linumnà kitu kampu se na kinagi ke Pablo. ¹⁷ Ay tútu kirrawán ne Pablo tu isa nga kapitán, ay nán na kaggína, “Ippam mán ya bag-bagu wi ki giyán na apu daya suldádu ta atán kagiyan na kaggína,” nán ne Pablo. ¹⁸ Ay tútu nippan natu kapitán kitu apu da. Ay nán na nga, “Nge Pablo nga bálud, ay kirrawán nà, ta pabulun na idi ya bag-bagu, ta atán kanu ikagi na kikaw,” nán na.

¹⁹ Ay tútu binaybay natu apu datu suldádu tu bag-bagu nga nippan kitu ad-adayyu kadatu duddúma, se na saludsúdán nu nágan natu kagiyan na kaggína. ²⁰ Ay tútu nán natu bag-bagu, “Datu Judyu, ay naggaamomanán da nga pilbet nge Pablo kikaw nu kaláwa kiya agmimitíngán da, ta senu kappiyánan da kanu mà pamutuán. ²¹ May akkan muda pà-pàgan, ta atán da nga nasurù appát púlu nga tolay nga magutad nga mangitanab kaggína. Nangwa da ka nagkakariyán da, nga akkan da mangán se uminum panda kiya akapatay da kaggína. Napadapadán da ngin, ay yán nala kagiyan mu ya idaggán da,” nán na. ²² Ay tútu nán natu apu datu suldádu kaggína, “Akkan mu ikag-kagi ki oray iinna, nga nekagim dayán kiyà in,” nán na, se na pinapan nin.

Tu nangngitulud da ke Pablo ka Cesarea

²³ Ay tútu pinalbet tu apu datu suldádu datu duwa nga kapitán, se na nán kaggída, “Mangisagána kayu ka duwa gatut ta suldádu, se duwa gatut ta magtagisay-áng, se pittu púlu wa magkabalyu. Ay magrabbuwát kayu nu alas nuwebe ki gabi yi. ²⁴ Mangalà kayu pe ka kabalyu nga pagtàyán ne Pablo. Ay se nu mawe ippan ka giyán ne Gobernador Felix. Tagasinnán nu ta senu áwan na nga kaan-anuwán,” nán na.

²⁵ May nagsúrát pe ka panggap kídí. Ay nán na kitu súrát na:

²⁶ “Iyà nge Claudio Lisias. Súrát ku idi kikaw Apu Gobernador Felix. Kumusta ka. ²⁷ Ya tolay nga nilbet daya suldádu ku wi, ay dinugkam datu Judyu, ta patayan da kuma. Ngamay kane mammuwán ku nga iRoma, ay

nawe mi dinatang se datu suldádu ku. Ay se mi nga inalà. ²⁸ Ay gapu ta piyán ku ammuwan nu nágan naya ipabásul daya Judyu kaggína, ay tútu nippan ku kitu giyán datu ap-apu da. ²⁹ Ay tútu nammuwán ku nga áwan na nga básul nga annung na nga katayán wànu kabalúdán, áta panggap pala kadatu lintag da kampela ngin nin nga Judyu tu ipabásul da kaggína. ³⁰ Ay kane uwad nangipakammu kiyà nga asippatayan da, ay túya kinaru ku nga nepetulud kikaw. Ay nebílin ku pe kadatu magpabásul kaggína, nga mawe da pe ikagi kikaw nu nágan naya ipabásul da kaggína.”

³¹ Ay tútu inalà datu suldádu we Pablo se da nga ippan ka íli Antipatris kitu gabi, ta ittu tu bílin kaggída. ³² Ay nagulli kammin datu suldádu kane kaláwa kitu kampu da ka Jerusalem. Datu nagkabalyu datu mawe mangitulud ke Pablo win. ³³ Ay kane makadatang da ngin ka Cesarea se de Pablo, ay nidde da tu súrát kitu gobernador, se da pe neáwat nge Pablo kaggína. ³⁴ Ay kane mabása natu gobernador tu súrát, ay sinaludsud na ke Pablo, nu wà na nga probinsiya ya babalay na. Ay kane mammuwán na nga iCilicia, ³⁵ ay nán na, “Bustigaran takayu nu umbet daya mamabásul kikaw,” nán na kaggína, se na pinaguwardiyaán kitu balay natu Ari Herodes.

Tu kowad ne Pablo kitu àràng ne Gobernador Felix

24 Ay kane malpás ya limma ngalgaw, ay nawe ye Ananias nga nangátu wa pádi ka Cesarea, se datu duddúma nga ap-apu wa pangmanàman datu Judyu, se isa nga abugádu nga nagngágan ka Tertullus. Nekagi da kitu gobernador tu ipabásul da ke Pablo.

² Ay kane ayabán da nge Pablo, ay kinagi ne Tertullus ngin tu ipabásul da kaggína, nga nán na: “Nadáyaw wa Gobernador. Gapu kiya kinapiya naya panangiapu mu kadakami, ay nabayág nga áwan mi yin na riribù se napiya pà nang daya biy-biyág mi, ta adu daya naussi nga pagpiyaán nga nàwa kídi ya probinsiya tada. ³ Ay magiyáman kami kurug kikaw se maganggam kami pà nang pe. Ay akkan nala ki àràng mu ya anngagi mi kídi nu di oray kawà na nga giyán. ⁴ May gapu ta akkan ku piyán na matàtà ka, ay anúsán mu wala nga makaru ya manggìna kiya bittì a mekagi.

⁵ Ata nammuwán mi nga nadakè idi ya tolai, ta riribuan na daya ngámin na kapáda mi nga Judyu kiya ngámin na kalawagán. Aggína pe

ya mangiapu kiya bungguay natu iNazaret. ⁶Rag-ragitán na kuma pe ya Templo mi, ay tútu tiniliw mi. ⁷Ngamay inumbet nge Kumander Lisias se na nga pinúlat kadakami, ⁸se nakami pinapan kikaw, ta pekagi na tu básul nedi ya tolay. Ay ittu ya kaatán mi kídi. Ngamay nu masaludsúdán mu we Kumander Lisias kampela ngin, ay mammuwán mu win nga kurug ngámin dedi nga kagiyán mi kídi.” Ittu yán tu kinagi ne Tertullus ke Gobernador Felix.

⁹Ay datu kabbulun ne Tertullus nga Judyu, ay nán da pe nga kurug tu kagiyán ne Tertullus.

Tu sungbát ne Pablo kadatu ipabásul da kaggína

¹⁰Ay kane paguniyan ne Gobernador Felix nge Pablo win, ay nán na nga summungbát:

“Maganggam mà nga magsungbát kadaya ipabásul da kiyà, ta ammù nga nabayág ka ngin nga naggub-gubernador kídi ya probinsiya. ¹¹Mammuwán mu nga sang-sangapúlu se duwa ngalgaw wala nanggayát kitu nepappan ku nga nagdáyaw ke Dios ka Jerusalem. ¹²Mammuwán mu pe, nga akkan nà mà nga nakisuw-suwáy se nangriribù kadatu tolay kitu Templo mi, se oray pe kadatu sinagoga mi, se oray kawà na nga giyán kitu íli. ¹³Awan da pe mekagi kikaw nga pakammuwán nga kurug daya ipabásul da kiyà.

¹⁴May kurug tu nán da nga sumúrut tà kadaya mangurug ke Jesus, nga nán da nga bungguay yala, ta ya agdáyaw ku ke Dios nga Dios pe datu inagkona mi, ay ittu ya netùgud ne Jesus nga panagday-dáyaw. May mangurug gà pe kadaya ngámin na lintag mi, se kadaya ngámin na nesúrat datu pagbàbànanan ne Dios kitun. ¹⁵Maginnanáma ngà pe kiya ammaltu ne Dios kadaya ngámin tolay nga nadakè se kadaya namáru, nga ittu pe ya namnamáan da. ¹⁶Ay túya kuwaan ku ya kabailán ku nga magmar-máru peyang, ta piyán ku nu napiya peyang ya ur-uray ku, nga áwan ku básul ke Dios se kadaya tul-tolay.

¹⁷Ay nabayág gà a áwaáwan ka Jerusalem min. Ay inumbet tà a nangitulud ka pirà kadatu keliyán ku wa makasápul, se nawe yà pe nga nagbasu kitu Templo. ¹⁸Ay ittu tu nakasinnán da kiyà. Atán nà kitu Templo nga mangwa kitu nán tu lintag mi panggáp ki panagdalus, ay áwan pe wayya nga magkakabúkán se áwan pànanang pe tolay. ¹⁹Uwad da nga iAsia nga Judyu kitúni. Aggída kuma ya inumbet kídi nga mangidarum kiyà,

nu atán mekagi da kikaw nga ipabásul da kiyà. ²⁰ May áwan da mà, ay díkod dedi kuma ngala nga ap-apu mi ya mangagi nu atán mepabásul da kiyà nga nagina da, kiyà nga nagsikád kitu àràng da ka Jerusalem. ²¹ May ya ammù ala nga mabalin da nga ipabásul kiyà, ay tu inagkunà ala ka naggat, nga tura dà a kaguráan nin gapu ta kurugan ku nga lumtu kammin daya natay.” Túyán tu panda natu kinagi ne Pablo kitu gobernador.

Tu nekabálud ne Pablo kitu naggubernador ne Felix

²² Ngamay e Gobernador Felix, nga adu ya ammu na panggap kadatu netù-tùgud ne Jesus, ay binuwà na datu tolay yin, ta disidiran nada kanu nu umbet te Kumander Lisias. ²³ Ay se na binílin tu kapitán nga guwardiyaán da nge Pablo, may iddán da ka waya na, ay se akkan pe meallang kadaya opun na ya mangilbet kadatu masápul na.

²⁴ Ay kane malpás ya piga ngala nga algaw, ay inumbet de Gobernador Felix se Drusila nga atáwa na nga Judyu. Ay pinálà na nge Pablo, ta ginaan na ya kagiyán na panggap kiya panangngurug ke Jesu-Cristo. ²⁵ Ay kane ibàbànan ne Pablo ya mepanggap kiya panagmar-máru se iya akkan ta angwa ka nadakè, se iya angnukum pe ne Dios kadaya tolay kídi kalawagán, ay nalídug ge Gobernador Felix. Ay tútu pinapan na pikam, ta ayabán na kanu manin nu atán akatagammu na. ²⁶ May piyán na kuma pe nu pasúsúan ne Pablo. Ittu tu gapu na nga nasansán na paayabán nga makiamomán kaggína.

²⁷ Ay kane din malpás ya duwa dagun nin, ay pummatáli ye Porcio Festo ke Felix nga gobernador. May nepebálud dala ne Gobernador Felix nge Pablo, ta senu pàgan daya Judyu.

Tu inagsungbát ne Pablo kitu àràng ne Gobernador Festo

25 Ay tallu walgaw nanggayát kitu nedaddatang ne Gobernador Festo ka Cesarea, ay nawe ka Jerusalem. ² Ay datu ap-apu datu pappádi se datu ap-apu datu Judyu, ay nepipílit da nge Pablo ke Gobernador Festo, ay se da makim-imallà kaggína, ³ ta papannan na kuma nge Pablo ka Jerusalem. Nán da tun, ta tali itanab da kitu dálen, ta patayan da. ⁴ Ay summungbát te Gobernador Festo nga guw-guwardiyaán da kanu wala ka Cesarea, ay tagay pe yin ya ipappan na mismu kattoni. ⁵ Ay tútu nán na,

“Díkod nu atán mayát nga kumíwid kiyà kadakayu wa ap-apu, ay napiya pe, ta senu kattoni yala ya pangagiyán nu, nu atán ipabásul nu kaggína,” nán ne Gobernador Festo kadatu Judyu.

⁶ Ay díkod moli walú walgaw onu sangapúlu walgaw pikam nga nagyán ne Gobernador Festo ka Jerusalem, se la nawe ka Cesarea. Ay kitu láwa na ngin, ay pinaayabán na nge Pablo, ta disidiran na tu kásu na ngin. ⁷ Ay kane umbet te Pablo win, ay linímut datu Judyu nga gayát ka Jerusalem. Ay adu datu nadammat nga ipabásul da kaggína, may áwan da nga mekagi ka pamasnakkán da kadatu ipabásul da kaggína.

⁸ Ay nán ne Pablo nga nagsungbát kaggída, “Awan ku tutu wala kinuwa nga pakabasúlán ku kiya lintag mi nga Judyu, onu kitu Templo mi, onu ke Ari Cesar,” nán na. ⁹ Ngamay gapu ta piyán ne Gobernador Festo nga pàgan datu Judyu, ay tútu nán na nga nagsaludsud ke Pablo, “Piyán mu ya mawe ka Jerusalem?” nán na. “Ta ittu wala ngin ya pangdisidirán ku kadaya ipabásul da kikaw,” nán na. ¹⁰ Ay tútu nán ne Pablo, “Atán nà mà a magsisíká dín kiya àráng mu, nga guwes nga iRoma nga makin-rabbang nga magdisidir kiya kásù. Ammum mà nga áwan ku wa básul kadaya pàdà a Judyu. ¹¹ Ata nu nagbásul là kiya lintag nu ka annung nu nga pamatayán kiyà, ay akkan nà a magláníd nga matay. May gapu ta áwan kurug kadaya ipabásul daya Judyu kiyà, ay akkan mabalin ipadisidir ya kásù kaggída. Ay díkod, piyán ku nu e Ari Cesar rin ya mangdisidir kampela ngin nin,” nán ne Pablo.

¹² Ay kane maamomanán ne Gobernador Festo datu kunsigál na, ay nán na ke Pablo, “Gapu ta ya Ari Cesar ya piyám nga mangdisidir kiya kásu, ay túya mawe ka lugud kaggína,” nán ne Gobernador Festo.

Tu nangngikagi ne Gobernador Festo kitu kásu ne Pablo ke Ari Agripa

¹³ Ay kane malpás ya adu wa al-algaw, ay inumbet nge Ari Agripa se Bernice ka Cesarea, nga maggagáyam ke Festo. ¹⁴ Ay gapu ta mabà-bayág da ka Cesarea, ay tútu nekagi ne Gobernador Festo ke Ari Agripa tu kásu ne Pablo, nga nán na, “Atán kídí ya isa nga bálud ne Gobernador Felix nga nebansi na,” nán na. ¹⁵ “Ay kitu kowad ku ka Jerusalem, ay datu ap-apu datu pappádi, se datu ap-apu wa pangmanàman datu Judyu, ay nekagiyán da kiyà datu ipabásul da kaggína, ta piyán da nu pabasúlan ku.

¹⁶Ngamay nán ku kaggída nga akkan mi gangay nga iRoma ya mamabásul nu áwan tu tolay ya nedarum da, áta akkan na masungbátan datu ipabásul da kaggína. ¹⁷Díkod kane umbet da pe kídi Cesarea ngi, ay nabag-bagal là ala nga nagpaayáb kitu tolay kitu láwa natu nelalbet mi, ta disidiran kuda ngin. ¹⁸May kane magúni da, ay dalínán ku nu uwad nga nadakè a ipabásul da kaggína, may áwan mà. ¹⁹May uwad dala nga pangriríyán da kaggína nga mepanggap pala kadatu angngurug da kampela ngin nin nga Judyu, se Panggap pe kitu tolay nga nagngágan ka Jesus, nga natay yin ngamay linumtu kammin nga nán ne Pablo. ²⁰Ay gapu ta akkan ku lugud ammu ya pamàyanán ku nga mangdisidir kadayán na pagririríyán da, ay sinaludsud ku ke Pablo nu Jerusalem ya piyán na nga pangdisidirán ku kiya kásu na. ²¹Ngamay maddi, ta piyán na idaggán ya kagiyán ne Ari Cesar kitu kásu na. Díkod túya pinaguwardiyaán ku pikam, panda kiya agpapan ku kaggína ka giyán naya Ari,” nán ne Gobernador Festo ke Ari Agripa.

²²Ay tútu nán ne Ari Agripa ke Gobernador Festo, “Piyán ku gínán kampela ngin nin ya tolay,” nán na. “Gínán mu lugud nu kaláwa ngala ngin,” nán na ke Ari Agripa.

²³Ay kitu láwa na, ay inumbet de Ari Agripa se Bernice. Ay nepassingan pe datu tolay tu ammatag da kaggída kane lumnà da kitu agbubustigarán. Nebulun pe datu kumander se datu ap-apu kitu íli. Ay nilnà da nge Pablo, kane paayabán ne Gobernador Festo. ²⁴Ay nán ne Gobernador Festo, “Ari Agripa se dakayu ngámin nga atán kídi. Atán kídi àráng nu ya laláki nga piyán daya Judyu nga papatay kiyà, nga ittu tu nesar-sáraw da ka Jerusalem, se kídi pe íli Cesarea. ²⁵Ngamay áwan ku masmà a básul na nga annung na nga pamatayán ku kaggína. Ay díkod papannan ku win ka giyán ne Ari Cesar, ta aggína ya piyán na nga mangdisidir kiya kásu na. ²⁶Ngamay áwan ku wa ammu nga isúrát ke Apu Ari ka Roma ka mepanggap kídi ya tolay. Ay ittu lugud ya nangilbet ku ki àráng nu ngámin, ay tàwán kam pà nang kikaw Ari Agripa, ta senu atán mesúrát ku, nu mabalín tada nga masaludsúdán. ²⁷Ta naalás kiyà kampela ngin ya magpapan ka isa nga bálud kiya Ari ka Roma, nu áwan ta pe ammu mekagi nga ipabásul ta kaggína,” nán ne Gobernador Festo.

Tu inagsungbát ne Pablo kitu àràng ne Ari Agripa

26 Ay nán ne Ari Agripa ke Pablo, “Annung mu win ya sumungbát kiya ipabásul da kikaw kampela ngin.” Ay tútu pinaginggap ne Pablo datu tolay se yala summungbát.

²Ay nán na: “Apu Ari Agripa. Ibílang ku wa nagásat tà ki daddáni, ta ikaw ya pangikagiyán ku kiya sungbát ku mepanggap kiya nangidarumán daya pádà nga Judyu kiyà. ³Ta ikaw, ay kurug ga ammu mu pà nang ngámin daya gagángay tada nga Judyu, se ngámingámin nga pagriririyán tada. Ay díkod túya anúsám kuma ngala ya manggìna kadaya kagiyán ku.

⁴Ammu ngámin daya Judyu nu mapaanna tu panagbiy-biyág ku, oray kitu kabittì ku pikam, áta nanggayát kitun, ay nepagyán nà peyang kaggída kiya íli ku kampela ngin, se ka Jerusalem. ⁵Nu piyán da ngala ya mangikagi kiya ammu da mepanggap kiyà, ay nabayág da ngin na ammu nga napikkilán nà a mangurug kadatu ngámin lin-lintag tada nga Judyu, ta iyà, ay Pariseo wà pe. ⁶Ay kídì ay atán nà nga magsisíkád kídì àràng nu, ta nedarum dà, gapu ki agginanáma ku kitu kari ne Dios kadatu inagkona tada. ⁷Ay ittu pe yán na kari tu innanamán datu sangapúlu se duwa nga tangámalan. Ittu tu gapu na nga inalgaw se ginnabi tu agdáyaw da ngámin ke Dios. Ay gapu kiyán na agginanáma ku Apu Ari ya nangidarumán da kiyà. ⁸Taanna, tura nu pe akkan màwa nga kurugan nga paltuwan kammin ne Dios daya natay!”

⁹“Ay oray iyà pe kitun, ay dalínán ku nu masápul la kuwaan ku tu mabaal ku nga mangagúra ke Jesus nga iNazaret. ¹⁰Ittu yán tu kinuwà ka Jerusalem kitun. Ata kane niddán dà ka turáy ku datu apu datu pappádi, ay adu datu nebalud ku nga tolay ne Dios. Ay nu pannakatay tu kapanísán da, ay iyà pe tu isa nga nagimmuon. ¹¹Nasansán nà a manglannà a mamasílag kaggída kadatu ngámin sinagoga, se ku pilítan nga pigsán kaggída ngin tu anngurug da ke Jesus. Ay napalotán pà nang pe tu inagrawat ku kaggída, ta ingngay ku pe datu il-íli datu akkan Judyu nga namal-pallà kaggída.

¹²Ay ittu pe yán tu igákat ku kuma ka Damasco, ta nangalà à ka pagrabngán ku, se ittu pe tu pàwa datu apu datu pappádi kiyà. ¹³Ay kitu mangalintutúgu, nga kowad ku kitu dad-dalenán, Apu Ari, ay uwad nasingan ku nga dummiláng nga gayát ka lángit. Nadi-diláng may iya mata, ay nadilangán kami ngámin se datu kabbulun ku. ¹⁴Ay kane nekalínán kami ngámin kitu lusà, ay uwad nagìna nga úni nga Hebreo, nga nán na

kiyà, ‘Saul, Saul, tura nà a pal-palakkan! Ngamay dig-dígát ka, ta tura ikaw kammin ya matakitán,’ nán tu úni.

¹⁵ Ay tútu nán ku nga summungbát, ‘In ka, Apu,’ nán ku. May tútu nán ne Apu kiyà, ‘E Jesus sà! Iyà ya pal-palakkan mu,’ nán na. ¹⁶ ‘Ngamay gumnikát ka, ta ya gákat ku nga nagpassingan kikaw, ay ibon taka nga magsirbi kiyà nga mangipakammu kadaya nasingan mu kiyà ki daddáni, se kadaya ipassingan ku pikam kikaw,’ nán na. ¹⁷ ‘Ibon taka nga mawe mangipakammu kiyà kadaya kapádam nga Judyu se kadaya akkan Judyu, ngamay igdù taka kadaya mangalùsaw kikaw. ¹⁸ Ta ibon taka kaggída, ta senu árig malútán daya mata da, ay senu igsán da daya nadakè a kuk-kuwaan da, se da mangwa ka napiya, se da peturayán ke Dios peyang ngin nga akkan ke Sairu win. Ay díkod mabalin ne Dios pakawanan da ngin kadaya bas-básul da pe. Ay meráman da pe yin kadaya tolay ne Dios nga mangurug kiyà,’ nán ne Jesus kiyà.”

¹⁹ “Díkod, Apu Ari Agripa,” nán ne Pablo, “akkan ku lugud nga di kinurug tun na nepakammu kiyà nga gayát ka lángit, ²⁰ ta nekagì kadatu ngámin tolay nga masápul nga makappoli da kadaya bas-básul da, se da nga mangurug ke Dios, se da nga ipassingan ya kurug akappoli da kiya angwa da kadaya napiya. Nebàbànan ku nga nunna kadatu iDamasco, se yala kadatu iJerusalem, se yala kadatu ngámin il-íli kiddi probinsiya Judea, ay se yala kadatu akkan Judyu pe. ²¹ Ay díkod gapu kadatu nebàbànan ku, ay dinugkam dà datu kapáda ta nga Judyu kitu Templo, se dà patayan kuma. ²² May e Dios peyang ya sumeng kiyà oray panda ki daddáni. Ay túya atán nà kídì nga nangipakammu kadayán kadakayu ngámin tolay nga nababa se nangátu. Ay tittu datu kinag-kagi tu Moses nga màwa se datu pagbàbànanan ne Dios kitun daya ipak-pakammù. ²³ Kinagi da nga masápul la matay ya Cristo, se la lumtu kammin. Gapu ta aggína ya nunna nga linumtu, ibàbànan na ya angngalà ne Dios kadàtada, ay se oray pe kadaya akkan Judyu,” nán ne Pablo ke Ari Agripa.

Tu kinagi de Gobernador Festo se Ari Agripa

²⁴ May kitu akun-oni pikam ne Pablo nga magsungbát, ay sinaráwan ne Gobernador Festo, nga nán na, “Magallut ka mà, Pablo, ta pagallutan naka ya palotán na ádal mu,” nán na. ²⁵ Ngamay summungbát te Pablo, nga nán na, “Akan nà a magallut, Apu Gobernador Festo, may kurug

daya kag-kagiyan ku, nga akkan ku wa rabát. ²⁶ Akkan nà min-induwán na mangagi ke Ari Agripa kadayán, ta ammù a ammu na dayanin. Akkan ku kurugan nga atán daya akkan na ammu kadayán, ta akkan nasirù ya nekàwa dayán,” nán ne Pablo ke Gobernador Festo.

²⁷ Ay tútu nán na manin ke Ari Agripa, “Apu Ari Agripa, kurugam datu kinag-kagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun?” nán na. “Ammù a kurugan mu datun,” nán ne Pablo. ²⁸ Ay tútu nán ne Ari Agripa kaggína, “Dalínán mu, gane, nu nalapat tà ala nga ay-ayuyútan nga magbalin ka Cristiano?” nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Pablo, “Oray nalapat se nasulit ya angngurug nu ngámin se daya maggigina kiyà ki daddáni, ay ikar-karàrag takayu wala ke Dios, nga magbalin kayu ngámin ka ummán kiyà. Ngamay akkan ku wayya nga nán nga mapakuna kayu pe kiyà nga sikkakáwar,” nán na.

³⁰ Ay tútu ginumnikát tin tu ári se itu gobernador se Bernice se datu nepagtutúgaw pe kaggída. ³¹ Kaggída nga mawe yin, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Awan kinuwa nayán na tolay, ka annung tada nga pamatayán se pangibalúdán kaggína,” nán da. ³² Ay nán ne Ari Agripa ke Gobernador Festo, “Mabalin ta kuma nga ipalawán yanin na tolay, nu akkan na nga papadidir ya kásu na ke Ari Cesar,” nán na.

Tu nagrabbuwát de Pablo nga mameyag ka Roma

27 Ay kane mepakammu nga mawe kurug ge Pablo ka Italia, ay tútu nepatagasingan da ngin se datu duddúma nga bálud kade Julius, nga isa nga kapitán datu suldádu kitu batalyon ne Ari Cesar. ² Ay díkod nagtakay kami ki isa nga bapor nga gayát ka íli Adramito, ta magrab-rabbuwát tin, nga mameyag kadatu íli ka probinsiya Asia. Kabulun mi ye Aristarco nga iMacedonia, may Tesalonica ya babalay na. ³ Ay kane din kaláwa ngin, ay dummung kami ka íli Sidon. Namáru nge Kapitán Julius ke Pablo, ay tútu nepalúbus na nge Pablo nga mawe ka babalay datu opun na ka Sidon ta senu middán da kadatu masápul na.

⁴ Ay kane din dummúlay kami manin nga gayát ka Sidon, ay nanalen kami kitu padne kitu giyán ka Cyprus nga nalingad kitu báli, áta mepasabat kadakami tu báli. ⁵ Ay kane maliwánan mi tu bátug datu probinsiya Cilicia se Pamfilia, ay nakadatang kami ka íli Míra ka probinsiya Lycia. ⁶ Ay kattoni tu nakasinnán natu kapitán ka bapor nga gayát ka íli Alejandria nga mameyag ka Italia. Ay díkod ittu win tu nangitàyán na kadakami.

⁷Nin-innáyad tu bapor mi ka piga ngalgaw, ay díkod nabayág se kami la nga nakadatang kitu bátug tu íli Cnidu, ta nasulitán kami, ta mepasabat kadakami tu báli. Nanalen kami ka padne kitu paglidungán ka púgu Creta, nga lumíwán kitu kapanágan Salmon. ⁸Nanalibdeb kami yala ngin. Nasulitán kami ngamay nakadatang kami kam kitu giyán nga nengágan ka Napiya nga Dudúngán, nga adanni ka íli Lasea.

⁹May gapu ta nabayág kami yin kitu dálen, ay se nakapap-panansing ngin tu magbapor, ta magamiyán nin, ay akkan lugud petúluy ne Pablo tu agrabbuwát mi yin nga nán na, ¹⁰“Kabbulun, nu ipílit tada ngala ya mawe, ay ammù a adu ya madadál kadaya karga tada, ay se oray idi bapor ri, ay se mabalin matay tada pe ngámin nin,” nán na. ¹¹Ngamay akkan kinur-kurug natu kapitán tu kinagi ne Pablo. Tu kinurug na, ay tu kagiyán natu pilútu, se itu makin-kuwa kitu bapor. ¹²Ay ad-adu pe kadakami tu maminya nga magrabbuwát kammin, ta nadakè kanu tu dinung mi nga pagag-agyanán nu iya aggamiyán na. Ay get bárang pe nu makadatang kami ka íli Fenix, nga ittu kuma ngin tu pagimangán mi kiya aggamiyán na, ta ittu ya kapíyán nga dudúngán ka púgu Creta, ta akkan nepadne kitu paggayatán naya báli kiya amiyán.

Tu nekabaliyán de Pablo

¹³Ay kane magpatúlung tu bal-báli yin, ay nagrabbuwát kami yin, ta dalínán da ngin nu makadatang kami yin ka Fenix. Nepad-padalibdeb da kitu adanni ka púgu Creta. ¹⁴Ngamay tura ngala uwad naggat tutu wala nga báli nga nagpagayát ka Creta. ¹⁵Nabaliyán kami, ay díkod nìpur kami yala, ta akkan mi meturing tu bapor.

¹⁶⁻¹⁷Ay kane dumatang kami kitu púgu nga nagnágagan ka Cauda, ay nalidungán kami ka bittì. Ay tútu netakay mi yin tu bar-barangay nga rù-rùrut natu bapor, ngamay nasulit pe ta magbáli. Ay se da sinib-sibàrodán tu baggi natu bapor ka ammaligda da. Ay malídug da pe, ta get nu medákakal tu bapor kitu karagintán ka Sirtis. Ay díkod linúkut da tu abay ya láyag, ta senu mapal-palallán nala tu kipur mi kitu kepeyaggán mi kampela ngin nin.

¹⁸Nepalipalikkig kami se netabutabuntà kami pà nang ngin, ta naggat pà nang tu báli. Ay tútu kane kaláwa, ay nepisuán da datu karga natu

---

27:14 Idi nga báli, ay magpagayát ka pagtuwayán na lattakán se dáya.

bapor. ¹⁹ Ay kane kaláwa manin, ay nippaán da pe datu duddúma nga aruminta natu bapor nga makkát da kampela ngin nin. ²⁰ Ay kane mabayág pànang nga al-algaw nga áwan mi mas-asingan na mata se bittuwan, ay áwan mi tutu wala nga namnáma nga magbiyág kami pakam, ta naggat peyang tu báli.

²¹ Ay gapu ta nabayág gin nga áwan da nga kininna-kinnán, ay tútu nagsíkad de Pablo nga nán na, “Kabbulun, nu kinurug nu kuma tu kagiyan ku kitun, nga akkan tada kuma magrabbuwát ka Creta, ay áwan kuma ya nadadál se akkan tada kuma magrig-rígat. ²² Ngamay kap-kappiyánan nu wala daya ur-uray nu, ta áwan kam matay kadátada, may madadál ya bapor tada ngi. ²³ Nán ku kiyán, áta kitu gabi, ay uwad inumbet nga anghel ne Dios. Ittu ya Dios nga day-dayáwan ku, se makin-tolay kiyà. ²⁴ Ay nán natu anghel kiyà, ‘Akkan ka nga mansing, Pablo, ta kasapúlán ya agsíkad mu ki àráng ne Ari Cesar. Ay kuwaan pe ne Dios tu nekarárag mu kaggína, nga áwan kuma ya matay kadaya kabbulun mu kiya bapor,’ nán na. ²⁵ Díkod kappiyánan nu wala ya ur-uray nu, kabbulun, ta kurugan ku nge Dios, nga kurug màwa ngámin datu nekagi na kiyà. ²⁶ Ngamay medákál tada pikam kiya isa nga púgu,” nán ne Pablo kaggída.

²⁷ Ay awiawe yala nga duwa ligguwán kami yin kitu túlad natu bebay ka Adria, nga atán ngámin pameyaggán. Ay kitu túlad natu gabi, ay nán datu bugador rin nga, “Adanni kid din tu dappit,” nán da. ²⁸ Ay tútu ginukud da tu kadallam natu danum, ngamay duwa púlu ngabpa kanu tu kadallam na pikam. Ay kane din ulissan da manin gukudan, kane mekarin kami ka bitti, ay sangapúlu se limma ngabpa ngin tu kadallam na. ²⁹ Ay díkod ittu win tu ikalídug da, ta get nu medákál kami kadatu batu. Ay díkod nangipisù da ka appát ta basing, ka pangibuttug da kitu pane íput natu bapor, ay se da nagkarárag nga algaw kuma ngin.

³⁰ Ngamay datu bugador, ay asibbarráw da. Ay ittu tu mawe da kanu mà a ibuttug tu bugung natu bapor, nga nán da, ngamay pambár da ngala nga mantág kitu barangay nga pagtàyán da kuma. ³¹ Ngamay nán ne Pablo kitu kapitán se datu suldádu na, “Nu magtálaw dayán na tolay, ay áwan mabiyág kadátada, ta malimat tada ngámin nin,” nán na. ³² Ay tútu pinasát datu suldádu tu alawígán natu barangay, ta senu metànág kampela ngin nin.

³³ Ay kitu danní láwa ngin, ay panganan ne Pablo da ngámin nga nán na, “Duwa ligguwán nu win nga áwan na nga kininna-kinnán, ta

id-idaggán nu ya kakusap naya báli. ³⁴ Ay túya masápul la mangán kayu win agpà, ta kasapúlán nu ta senu mabiyág kayu. Akkan kayu nga malídug, ta áwan mewágà kadàtada oray isa ngala abù tada,” nán na. ³⁵ Ay kane makagi na tun, ay nangalà ka tangabukal la sinápay, se yala nagiyáman ke Dios kitu àráng da ngámin, se na la timpig, ay se yala nga mangán nin. ³⁶ Ay tútu pummiya pe yin datu ur-uray da ngámin. Ay tútu nangán da pe yin. ³⁷ Duwa gatut se pittu púlu se annam tu dágudágup mi ngámin kitu bapor. ³⁸ Ay kane din mabtug da ngin, ay nepisuán da tu agtu da nga bálun da, ta senu lumangpaw pà nang tu bapor.

Tu nekadadál natu bapor da

³⁹ Ay kane pagbarngát tin, ay nalágib da tu gádang ngin, ngamay akkan da nga malásin, nu nágan na nga púgu. Nasingan da ngala, nga atán summulbog, nga napiya tu dappit na, ay ittu win ya pangidúngán da kanu kitu bapor, nu mabaal da. ⁴⁰ Ay díkod nippà da ngala ngin datu basing, se da ibansi kitu bebay, se da ubbadán pe datu tali nga pinaggálut da kadatu ulin, ta senu mabalin da kampela ngin tu mangulin. Ay se da biladan tu láyag kitu padne dappit tin. ⁴¹ Ay tútu nedákal kitu karagintán. Nelumlum tu bugung na, ay akkan da masátág gin. Ay tu íput na, ay atán na madadál gapu kadatu naggat ta bal-balnag kitu bebay.

⁴² Ay tu lammát datu suldádu, ay patayan da ngámin nin datu bálud, ta senu áwan makatalug kaggída nga magbarráw. ⁴³ Ngamay sinipa natu kapitán da ta piyán na nga biyágan ne Pablo. Ay díkod datu makammu manalug kaggída, ay pinagsappáw nada nga munna nga gumadáng, ⁴⁴ se na nga pinasarunu datu duddúma nga nagangpaw kadatu tabla se datu káyu nga nadadál, nga aruminta natu bapor. Ay ittu tu nakagadáng kami ngámin na áwan nà-nàwaán.

Tu kowad de Pablo ka Malta

28 Ay kane makagadáng kami yin, ay ittu tu nakammu mi nga Malta tu púgu nga nadatang mi. ² Namáru pà-pà nang kadakami datu toláy kitúni. Sinangaíli dakami ngámin. Ay gapu ta magudán pe yin, ay se nasiyam, ay pinagpìnit dakami pe ka pinagginuduwan mi. ³ Ay e Pablo, ay nawe nangákup kadatu rùruping, se na we irungrong kitu upu da. Ngamay

uwad bummurád nga malága, kane maprangán kitu upu. Namayatpattán na tu íma ne Pablo, se tutu wala di umibbat tin. ⁴ Ay kane masingan datu tolay tu malága kitu íma na, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Pumappatay kid yán na tolay, ta oray nelasátan na ya bebay, ay matay kammala kiyán nin ka ammánis naya kalawagán kaggína,” nán da. ⁵ Ngamay akkan na il-ilgan ne Pablo, se na isungap tu idaw kitu apuy. ⁶ Id-idaggán datu tolay tu ilillanát natu íma na se itu kalibat na, ngamay nabayág gin, may áwan da ammu nga kapal-palíyan na. Ay tútu naulis tu uray da, se da ngin nán nga isa nga diyos nge Pablo.

⁷ Ay adanni pe kitúni tu lusà ne Publius, nga ittu tu apu kitu púgu Malta. Pinalnà nakami kitu balay na, ay se naganggam pà nang nga nanangaáli kadakami. ⁸ Ay nepà-pàmu pe nga atán madagáng se magtuweng tu ama ne Publius. Ay díkod nawe siningan ne Pablo. Ay neparotun na tu íma na kaggína, se na nekarárag, ay bummílag gala ngin. ⁹ Ay kane màwa tun, ay naglalbet ngámin datu magtatakit kitun na púgu nga magpaágas, ay bummílag da ngámin pe. ¹⁰⁻¹¹ Ay tútu adu lugud datu niddanán da kadakami ka panaruanggam da.

Tu nedaddatang de Pablo ka Roma

Kane din nakatallu búlán kami yin kattoni Malta, ay nawe kami yin. Ay kitu ipappan mi yin, ay pinabalúnán dakami pe kadatu ngámin na masápul mi. Nagtakay kami kitu bapor nga gayát ka Alejandria, nga nagimáng kitúni nga púgu kane magamiyán. Tun na bapor, ay sinan kitu diyos da nga síngin tu tagematun na. ¹² Ay kane dumung kami ka íli Siracusa ngin, ay nakàlu kami manin kattoni. ¹³ Ay se kami la manin nagbapor nga mawe ka Regium. Ay kane makatangalgaw kami yin, ay uwad báli nga mepasabat kadakami. Ay tútu se kami yala nakadatang ka íli Puteoli kane kaláwa. ¹⁴ Ay uwad da pe nasuwà mi nga makiwagi kadakami nga mangurug pe ke Jesus. Sinangaáli dakami kitúni ka tangaligguwán. Ay se kami yala nga nawe ka Roma.

¹⁵ Ay kane magina datu wawwági nga mangurug kattoni nga atán kami yin, ay sinabat dakami oray kitu ad-adayyu pikam. Ata kitu Tindáan ka Apio tu nanabtán datu duddúma kadakami, ay datu duddúma, ay panda kitu Tallu wa Sininda. Ay kane malásin ne Pablo da, ay nagiyáman ke Dios, se pummiya tu ur-uray na.

¹⁶ Ay kane makadatang kami ka íli Roma ngin, ay pinagbum-bumálay da ngala nge Pablo, may atán peyang pe ya magguwardiya kaggína.

Tu inagbàbànan de Pablo se datu Judyu ka Roma

¹⁷ Ay kane malpás tu tallu walgaw win, ay pinaayabán ne Pablo datu ap-apu datu Judyu ka Roma. Ay kane maurnung da ngin, ay nán na kaggída, “Kabbulun nga ap-apu, oray áwan ku wa nagbasúlán kadatu páda tada nga Judyu, se kadatu gagángay datu inagkona tada, ay tiniliw dà ala ka Jerusalem, se dà idarum kadatu iRoma. ¹⁸ Ay kane mabustigár dà datu iRoma, ay piyán dà kammin ipalawán gapu ta áwan da ammu wa básul ku nga annung da nga pamatayán kiyà. ¹⁹ Ngamay datu páda tada nga Judyu, ay akkan dà kammala ngin nin piyán pepalawán. Ay díkod tu lugud din na ingkapilitán nga umang ku nga ipadisi-dir idi ya kásu ke Ari Cesar. May áwan ku nga ipabásul kaggída nga kapáda tada nga Judyu. ²⁰ Ay pinaayabán takayu ta piyán takayu amomanán. Ata piyán ku wala nga ipakammu kadakayu ya kinur-korugán nga gapu naya nekakadenà i. Ay áwan sabáli, nu di ya angngurug ku wala kiya innanamán tada nga iIsrael,” nán ne Pablo kadatu Judyu.

²¹ Ay tútu nán da kaggína, “Awan mi nálà a súrát nga gayát ka probinsiya Judea ka mepanggap kikaw. Ay se áwan pe inumbet nga keliyán mu nga mangidámag ka oray nágan na nga nàwa mu wa nadakè. ²² Ngamay piyán mi nga ginán nu nágan naya lam-lammat mu kampela ngin nin. Ta ammu mi ya angngalúsaw daya tolay kiya ngámin il-íli kiya bungguay nu,” nán da kaggína.

²³ Ay tu win tu nangngagi da ka algaw nga ilalbet da kammin kitu giyán ne Pablo. Ay kane umbet da manin, ay adu da. Nanggayát ki pagmakát panda ki gabi nga nelaw-lawág ne Pablo kaggída tu mepanggap kitu ngámin nin. Ay nekagi na pe yin datu mepanggap kiya angngituráy ne Dios. Nelaw-lawág na pe datu sur-súrát tu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ta senu kurugan da pe yin datu mepanggap ke Jesus. ²⁴ Nangurug datu duddúma, may datu duddúma, ay akkan da nangurug. ²⁵ Ay díkod akkan da lugud da nagpapáda ka uray.

Ay kane mawe da ngin, ay nagúni pikam me Pablo, nga nán na, “Kurug mà tu nepesúrát naya Ispiritu ne Dios kitu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí ka mepanggap kadatu inagkona tada,

²⁶ ‘Nán ne Dios kiyà, nga we ku ikagi idi kadatu tolay,’
nán tu Isaias kitu súrát na.

‘Kurug nga magina nu daya kag-kagiyan ku,
may akkan nu tutu wala nga maaw-awátan.

Kurug nga sisínán nu daya ipassingan ku,
may akkan nuda tutu wala nga melásin. Ittu ya
ikagi mu, nán ne Dios,

²⁷ ta nakulnit tin daya uray didde tolay yi,
se akkan da pe makagina,
se magkakaddam da pe yin.

Ata lùsawan dà masingan, se giginán, se maawátan,
ta get nu magbalitád da kiyà, nga nán da, se kuda
kappiyánan nin, nán ne Dios,”
nán ne Pablo kaggída.

²⁸ “Ay túya ipakammù lugud pe kadakayu, nga idi nga dámag mepanggap
ki angngalà ne Dios kadaya tolay, ay mebàbànan nin kadaya akkan Judyu,
ay ginán da mà.” ²⁹ Ay kane din makagi na dayanin, ay ittu win tu nawe
pe yin datu Judyu. Ngamay nagsuw-suwáy da kampela ngin.

Tu inaggag-agyán ne Pablo ka Roma

³⁰ Ay duwa dagun ne Pablo nga nag-agyán kitu inabángan na nga balay
ka Roma. Ay inanggam na ngámin datu tolay nga inumbet ka giyán na.

³¹ Ay nebàbànan na kaggída ya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, se
na nebàbànan pe ye Apu Jesu-Cristo. Ay akkan nin-induwán nagbàbànan,
ta áwan makalípán nin kaggína.

*Ya súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka*

Roma

1 Iyà e Pablo wa bobonan ne Jesu-Cristo, nga pinfli na nga pinagbalin na ka apostol na nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ga pepakammu ne Dios.

²Ay idi ya Napiya nga Dámag, ay nekari na kitun kam. Nepesúrát na kadatu pagbàbànanan na kitun kadatu libru wa nesur-súrát da. ³Ay idi ya Napiya nga Dámag, ay mepanggap ke Jesu-Cristo wa Apu tada nga nepeanà ka gakagaka natu Ari David. ⁴Ay nu mepanggap kiya kinaDios na, ay nepakammu wa aggína ya An-anà ne Dios gapu kitu kababalin na nga nepasingan na kitu nelaltu na. ⁵Ay gapu kaggína, ay pinagbalin nà nge Dios ka apostol na gapu ki agkallà na, ay se iyà pe yin ya mangibàbànan ka mepanggap kaggína kadaya akkan Judyu, ta senu adu daya mangurug se mangikurug ke Dios. Ay díkod maday-dáyaw pe ya ngágan na. ⁶Ay meráman kayu kiyandin na iRoma kadatu akkan Judyu wa nán ku, dakayu wa naayabán na magbalin ka tolay ne Jesu-Cristo.

⁷Ay díkod nagsúrát tà kadakayu ngámin na pinfli ne Dios nga tolay na ka Roma nga pà-pàgan na. Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya kar-karàrag ne Pablo se iya palánu na

⁸Ya munna nga kagiyan ku, ay magiyáman nà ke Dios gapu ke Jesu-Cristo gapu kadakayu ngámin na mangurug, áta nepakammu ki ngámin giyán kídi kalawagán ya angngurug nu kaggína. ⁹Kurug nga siddadamdam mà peyang kadakayu kiya agkar-karàrag ku. Am-ammu ne Dios idi nga ittu ya pagsir-sirbiyán ku ki ngámin uray ku kiya angngibàbànan ku kiya Napiya nga Dámag mepanggap kiya An-anà na. ¹⁰Ay káda nga panagkar-karàrag ku, ay ag-agngan ku peyang, nga gapu kiya kinamáru ne Dios, ay palubúsán nà kuma ngin na maggagáyam kadakayu. ¹¹Ata piyán takayu tutu wala nga masingan, ta senu mesúrù kadakayu daya nepakammu naya Ispiritu

ne Dios kiyà nga ittu din ya mamaligda kiya angngurug nu. ¹²Napiya pà nang nu magsisinneng tada kiyán na oras. Bumagkad ya uray nu gapu ki angngurug ku, ay ummán nà pe, bumagkad pe ya uray ku gapu ki angngurug nu.

Ya rabbang ne Pablo wa ibàbànan kadaya ngámin tolay

¹³Ay ipakammù kadakayu wawwági nga nasansán nà ala nga magasiggagáyám kadakayu, ngamay ka panda kadedi, ay áwan ku wala nga kedaw-ár. Ta piyán ku kuma nu atán da pe mapasúrut ku wa mangurug kadakayu, nga ummán kitu nàwa kitu kowad ku kadatu duddúma nga akkan Judyu nga ing-ingngayán ku. ¹⁴Ta karbangán ku ya mangibàbànan ki Napiya nga Dámag kadaya ngámin tolay, nga ummán kadaya nagubirnuwán se daya akkan, oray pe kadaya atán ádal se áwan. ¹⁵Ay ittu ya gapu na nga matorán nà in na mangibàbànan kadakayu wa iRoma pe kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo.

¹⁶Ata akkan ku kipattán ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, áta ittu yán ya kepassingannán naya ammanakabalin ne Dios nga mangalà kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo. Munna daya Judyu wa kebàbànanan nedi se la daya akkan Judyu. ¹⁷Ta idi ya Napiya nga Dámag ya pakammuwán tada nga kurug ga gapu ke Jesu-Cristo ya angngibílang ne Dios kadaya tolay ka namáru, gapu wala ki angngurug tada ke Jesu-Cristo, nga ummán kiya nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Daya nebílang ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, ay magbiyág da,” nán na.

Ya básul daya ngámin tolay

¹⁸Ngamay nepakammu ne Dios ya angngalùsaw na kadaya tolay gapu kadaya bas-básul se kinadakè da ki annipad da kiya kepakammu naya kurug ga mepanggap kaggína. ¹⁹Ay túya panísan nada, áta nawad-wada kaggída ya mepanggap ke Dios, ta newada na nga mismu kaggída. ²⁰Ta nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídi ya kalawagán ya nekepakammu pà nang naya di masingan se áwan panda nga ammanakabalin na se iya kinaDios na. Ay nepakammu na yán na ammanakabalin na gapu kadaya

---

1:19 Ya piyán na nga kagiyán, ay ammu da nge Dios ngamay akkan da nga kinur-kurug.

ngámin na neparsuwaán na. Díkod áwan da tutu wala nga pamalilíán kiya pannakapánis da.

²¹ Ta oray nu ammu da nge Dios, ay akkan da pinatag ya kinaDios na, se akkan da nagiyáman kaggína. Ay áwan sur-surbi pe yin daya pan-panúnut da, ay se nadakè daya lam-lamtan da. ²² Nán da nga aggída ya kasiríbán nin, ngamay nagbalin da ka ang-ang. ²³ E Dios nga di mataatay kuma ya dayáwan da, ngamay ittu da mán kammin na day-dayáwan daya áwan biy-biyág ga sinan tolayán se daya sinan an-anù se panda ngala nga sinan animál se ulolag.

²⁴ Ay gapu lugud kiya kinadakè daya kuk-kuwaan da, ay pinagdudoray ne Dios da ngala nga mangwa kadaya nadakè a lam-lammat da. Ay díkod kuwaan da daya nakap-appat kiya isaisa kaggída. ²⁵ Pinataliyán da ya kurug ga bàbànan nga mepanggap ke Dios ka busid. Ay daya pinarsuwa mán kammin daya day-dayáwan se pagsir-sirbiyán da, nga akkan na ya namarsuwa kaggída, nga ittu kuma ya rabbang na nga day-dayáwan ka áwan panda. Amen!

²⁶ Ay ittu idi ya gapu na nga pinagdudoray ne Dios daya tolay kadaya naalás nga kuk-kuwaan da. Ta oray daya pabeg ga babbay, ay kuwaan da kiya isaisa kaggída daya akkan nepagangay nga kesurbiyán naya kinababay da. ²⁷ Ay páda na pe kadaya lalláki, lùsawan da ya meallay kadaya babbay, ta ittu da mán kammin pì-piyán kuwaan kiya isaisa kaggída ya akkan nepagangay nga kesurbiyán naya kinalaláki da. Ay díkod mapánis da, ta ittu yán ya supápà daya nadakè a kuk-kuwaan da.

²⁸ Ay gapu lugud ta akkan pagan-anu daya tolay nga bibbídan ya kurug mepanggap ke Dios, ay pinagdudoray nada oray nadakè tu panaglam-lammat da, ay díkod kuwaan da ya nadakè a akkan kuma rumbang nga kuwaan da. ²⁹ Atán kaggída ya ngámin baláki naya kinadakè. Naágum da se naásil da, ay pumatay da pe. Naríri da se makisaw-sáwad da, ay se magbusibusid da se maraglibà da pe. ³⁰ Se pad-padásán da daya kasittolay da. Ay lùsawan da nge Dios, napangas da, makabanábag wànu nalagaw da, managpasindáyaw da, nalaing da nga maglam-lammat kadaya kuwaan da nga nadakè, ay se akkan da ikur-kurug daya mannákam da. ³¹ Akkan da mìpat mangwa ka nadakè. Akkan da pe magtungpál kadaya kar-kari da, se áwan da nga amminya se agkallà kadaya kasittolay da. ³² Oray ammu da ngin kiya lintag ne Dios, nga daya tolay nga ummán kiyán nga panagbiy-biyág, ay rabbang da ya matay ka áwan panda, ay

kuwaan da kammala daya nadakè, ay pàgan da pe daya duddúma nga mearát kadaya kuk-kuwaan da.

Ya angguwes ne Dios kadaya tolay

2 Ay mabalin na guwes na daya ummán kadayán na tolay. Ngamay oray nu iin kayu, ay akkan kayu makalísi kiya ammánis ne Dios kadakayu, áta daya kuk-kuwaan nu, ay páda na kam pe daya kuk-kuwaan daya guwes na. ²Ay ammu tada mà in na karbangan dayán na tolay ya ammbásul ne Dios kaggída, gapu kadaya kuk-kuwaan da. ³Dalínán nu kid dala nga nu pabasúlan nuda, ay akkan nakayu pabasúlan ne Dios, oray páda na kam ya kuk-kuwaan nu kiya kuk-kuwaan da. ⁴Wànu keparután nu we Dios kiya kinamáru na tutu wala se kiya kinapasinsiya na se kinaánus na. Akkan nu ammu nga ya kinamáru na, ay ittu kuma ya mamakappoli kadakayu.

⁵Ngamay sabáli mán kammin ya mà-màwa, áta ummán kayu ka magurnung kampela ngin nin kadaya pamanísán ne Dios kadakayu kiya algaw wa angngukum na, gapu kiya akkan nu akappoli se kiya kinasúkir nu. ⁶Kiyán na algaw pe, ay gun-gunaán ne Dios daya tolay ka mepan-pannung kampela ngin nin kadaya kinuw-kuwa da. ⁷Ay biyágan na ka áwan panda daya tolay ya nagan-ánus nga nangwa kadaya napiya, gapu kiya amminya da nga mapadayáwan ke Dios se mabiyág ka áwan panda. ⁸Ngamay daya tolay ya baggi da kampela ngin nin ya pà-pàgan da, se pabeg nadakè a kuk-kuwaan se akkan nangur-kurug kiya kurug ga mepanggap kaggína, ay ya rungat se angngalúsaw tutu wala ne Dios ya masingan da. ⁹Mapar-parigátan se magpan-pannakit daya ngámin tolay ya mangwa ka nadakè. Tàwán kam kadaya Judyu. ¹⁰Ngamay padayáwan ne Dios, se iddán na ka napiya nga panaggur-uray daya ngámin na mangwa ka napiya, Judyu da mán se akkan. ¹¹Ata nagpáda ya angwa ne Dios kaggída, áta áwan na nga pagdudúmán.

¹²Ay oray daya nakabásul la akkan Judyu nga akkan makammu kitu lintag tu Moses, ay mapánis da pe. May akkan mebasár kitu lintag tu Moses ya pannakaukum da. Ay datu tolay ya sumur-súrut kadatu lintag tu Moses, ay mebasár kadatun na lin-lintag ya kaukum da. ¹³Ata akkan wayya nga daya makagína ngala kadaya lin-lintag daya ibláng ne Dios ka namáru, nu di daya tolay ya mangikurug kadaya lin-lintag daya ibláng

na ka áwan básul. ¹⁴Daya akkan Judyu, ay áwan da sur-surútan na lintag. Ngamay nu gapu kiya kinapiya naya lam-lammat da, ay kuwaan da datu ummán kadatu kag-kagiyan datu lin-lintag tu Moses, ay mebíláng atán lintag da pe, oray áwan da nga sur-surútan na nesúrát ta lintag. ¹⁵Ngamay mepassingan kadaya kuk-kuwaan da nga napiya, nga atán ki lammat da datu bil-bílin tu lintag, oray nu akkan da nagina. Gapu kiya lammat da, ay melasínán da kampela ngin nu napiya onu nadakè ya kuwaan da. Kiya uray da, ay ammu da nu mapabásul da onu akkan, ¹⁶nu iya algaw wa agpaukum ne Dios ke Jesu-Cristo kadaya tolay. Ay ittu pe yán ya kag-kagiyan ku kiya angngibàbànan ku kiya Napiya nga Dámag. Ay kiyán na algaw, ay maukum daya tolay sigun kadaya atán kiya lammat da.

Pagmákad daya Judyu daya lin-lintag

¹⁷Ay dakayu wa Judyu, ay ipas-pasindáyaw nu ya kinaJudyu nu, ay pagmákad nu pe ya akammu nu ke Dios, se ya annúrut nu kadaya lin-lintag na. ¹⁸Nán nu wa ammu nu win daya piyán ne Dios nga kuwaan nu, ay se nán nu pe ya ammu nu daya napiya nga kuwaan nu ta nekagi ne Dios kadakayu kiya lintag na. ¹⁹Nán nu pe nga dakayu daya magbaybay kadaya akkan makammu ke Dios nga árig kúláp, se dakayu pe ya árig mangwada kadaya árig ga atán kiya kagibattán. ²⁰Nán nu pe nga dakayu ya magtùgud kadaya kúráng ya pannakaáwat da, ay se dakayu pe ya magtùgud kadaya nalabit pikam ma nakammu ki mepanggap ke Dios nga ittu daya meárig kadaya annà. Nán nu wa annung nu wa kuwaan yán, áta atán kadaya lin-lintag ya pakammuwán tada kadayán na kinur-korugán. ²¹Dakayu nga aggintu-tùgud kadaya duddúma, tura nu akkan matùgúdán daya baggi nu kampela ngin nin. Nán ku kídi áta ibàbànan nu wa nadakè ya magtákaw, may magtákaw kayu mà. ²²Dakayu ya mangikagi nga nadakè ya manaládag, ngamay manaládag kayu mà! Lùsawan nu pe daya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos, ngamay magtákaw kayu mà kadaya templo da! ²³Pagpasindáyaw nu ya akammu nu kadaya lin-lintag ne Dios, ngamay akkan kadi bíláng iap-appat nu we Dios kiya akkan nu angngikur-kurug kadayán na lin-lintag? ²⁴Kurug ga iap-appat nu, nga ummán kiya nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Irupat daya akkan Judyu nge Dios gapu kadaya kuk-kuwaan nu wa Judyu,” nán na.

²⁵ Nagpakúgit kayu ka pangimaddán nu wa dakayu daya tolay ne Dios. Kurug ga napatag ya nagpakúgit nu, nu ikur-kurug nu daya lin-lintag, ngamay ummán kayu kam kiya akkan nagpakúgit nu akkan nu ikur-kurug dayán na lin-lintag. ²⁶ Díkod ibílang ne Dios ka tolay na, daya akkan Judyu nu ikurug da daya bil-bílin naya lintag oray nu akkan da nagpakúgit. ²⁷ Ay díkod daya akkan nagpakúgit ta mangikur-kurug kadaya lin-lintag, ay aggída ya mamabásul kadakayu wa Judyu wa niddanán datu lin-lintag se nengagánan ka tolay ne Dios, ta akkan nu kur-kurugan datun na lin-lintag. ²⁸ Ata ya agbalin ta ka Judyu, ay akkan nala gapu ta Judyu daya mannákam ta, onu gapu ta nagpakúgit ta. ²⁹ Daya kurug ga Judyu, ay daya umannúgut kadaya piyán ne Dios ya kuk-kuwaan da. Ata akkan ittu pà-pàgan ne Dios ya agpakúgit ta, nu di ya kaulis naya lam-lammat ta gapu kiya Ispiritu na. Ay daya mapakuna nga tolay, ay e Dios ya mamatag kaggída, nga akkan wayya nga daya tolay yala.

3 “Ay nágan na lugud ya pangabáan daya Judyu kadaya akkan Judyu, onu nágan naya pagpiyán naya agpakúgit ta?” mabalin ta nga nán. ² May adu kurug ya pangabáan daya Judyu. Pangabáan da ya ngámingámin. Ya munna nga pangabáan da, ay ya nangngipiyár ne Dios kaggída nga Judyu kiya bàbànan na. ³ Ay mabalin na nán ta manin na, “Mapaanna nu atán kaggída ya akkan mangurug kiya bàbànan na?” nán ta. Paglikudán nád pe ne Dios sin daya nekar-kari na kiya bàbànan na? ⁴ May akkan! Ata makurug peyang nge Dios. Oray magbusid ngámin tolay, ay akkan aggína. Ata nán naya nesúrat ta bàbànan na nga,

“Mepakammu kadaya ngámin tolay nga namáru ka,
gapu kadaya ngámin na kag-kagiyan mu,”
nán natu pagbàbànanan ne Dios kaggína.

⁵ “Ay mapaanna, nu ya agbas-básul tada nga Judyu, ay ittu ya gapu na nga mepassingan tutu wala nga áwan bas-básul ne Dios? Di ummán ka akkan namáru we Dios nu panísan nitta kiya agbas-básul tada?” mabalin na nán ta pe. Nán ku kiyán áta ummán kiyán ya aglam-lammat daya tolay kídi ya kalawagán nga akkan mangikur-kurug ke Dios. ⁶ May akkan! Ata nu akkan namáru nge Dios, ay mapaanna lugud ya angguwes na kadaya tolay kídi kalawagán ni?

⁷ Ay mabalin na nán ta manin na, “Ay mapaanna, nu ya agbus-busid ku, ay ittu ya gapu naya kepakammuwán pànanang naya kinadáyaw ne Dios, ta mammuwán pànanang daya tolay nga áwan na nga agbusid, ay tura

ngà a mapabásul?” nán ta. ⁸Nu mapakuna, ay nán tada lugud dala ngin a nga, “Magbas-básul tada ta senu mepasingan pà nang pe ya kinamáru ne Dios,” nán tada. Ay atán daya tolay ya magkuna nga kinagì kanu idi, ka pamadakè da kiyà, ngamay mapabásul mà daya mangisur-súru ka ummán kiyán ta ittu ya karbangán da.

Awan tolay ya namáru kiya àráng ne Dios

⁹Ay mapaanna lugud, medúma kami nga Judyu kadaya akkan Judyu? Ngamay akkan, áta nakagì mà in na ngámin Judyu se daya akkan, ay árig da ya itur-turayán naya panagbas-básul, ¹⁰nga nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

“Awan tutu wala oray isa nga tolay ya namáru ki pagsisinnán ne Dios.

¹¹Awan tolay ya makammu ki napiya,
ay áwan tutu wala ya maminya nga mangammu
kiya mepanggap ke Dios.

¹²Summiyási da ngámin, se pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da.
Awan nala oray isa nga mangwa ka napiya.

¹³Ay daya mútung da, ay meárig kiya sillulukát ta pansiyon,
áta ittu ya usaran da nga mangaal-alíláw.
Ay ummán ka nagdíta daya aggun-úni da.

¹⁴Akkan da nga min-induwán na mangagi kadaya
natakit se nadakè a úni.

¹⁵Nalà-lapat tala kaggída ya pumatay.

¹⁶Ay oray kawà naya kap-kapannán da,
ay pagpanakitan da daya tolay,
se aggída ya mangdadál kiya biy-biyág da.

¹⁷Awan da nga amminya nga magkikinnapiya.

¹⁸Ay áwan da pe ya aggsansing ke Dios,” nán na.

¹⁹Datu lin-lintag, ay pára kadatu nangiddanán ne Dios, ta aggída mà ya mangikur-kurug kadatun, ay díkod oray iinna, ay áwan da rasurason nu iya angngukum ne Dios kadaya ngámin tolay. ²⁰Ata áwan wayya nga tolay ya mebíláng ka namáru ki àráng ne Dios gapu kiya angngikur-kurug na kadatun na lin-lintag, áta gapu kadatun na lin-lintag, ay mammuwán ta nga nakabásul ta.

Ya akkan ammasul ne Dios kadatada

²¹ Ngamay kidi yin, ay nepakammu win kadatada nu mapaanna ya akkan ammasul ne Dios kadatada. Ay sabali kampela ngin nin kiya angngikurug kiya lintag oray nu nekag-kagi datu pagbabananan ne Dios dedi kadatu libru da nga nekesuratan kam datun na lin-lintag. ²² Ay iyan na akkan ammasul ne Dios kadatada, ay gapu wala kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo. Dikod oray iinna ya mangurug kaggina, ay akkan na mapasul lin. Ay awan meduma kidi, ²³ ata ngamin tolay ay nakasul da ma ngamin. Awan oray isa nga annung na nga meraman kiya kinadayaw ne Dios. ²⁴ Ngamay gapu kiya agkalla na kadatada, ay akkan tada ngin mapasul. Ay akkan ta masapul la subalitan yan na agkalla na. Mawa yan gapu ke Jesu-Cristo, ta aggina tu nebasu gapu kadaya bas-basul tada. ²⁵ Aggina tu nebon ne Dios nga nebasu gapu kadatada. Mippa daya bas-basul tada gapu kiya daga na, may masapul la mangurug tada kaggina. Kinuwa ne Dios idi ka angngipassingan na kiya kinamaru na, ata kitun na al-algaw, ay inan-anusan na se pinagdudoray na daya bas-basul daya tolay. ²⁶ Ngamay kiddi yin, ay akkan na nga pabasulan daya mangurug ke Jesus, ka angngipassingan na nga kurug ga nalintag.

²⁷ Ay nagan na lugud ya pagpasindayaw tada kiddi yin? Awan a! Ata ya akkan ammasul ne Dios kadatada, ay akkan gapu kadaya ma-mawa tada nga napiya, nu di gapu wala ki angngurug tada ke Jesu-Cristo. ²⁸ Ata nammuwan tada ma in nga akkan mapasul ya tolay, gapu kiya angngurug na, nga akkan gapu kiya angngikurug na kadatu lin-lintag.

²⁹ Ay akkan wayya nga tittu daya Judyu ya kepapannan nedi, ata e Dios ay Dios pe daya akkan Judyu, ³⁰ ata sissa ma nga Dios. Ay gapu kiya angngurug daya Judyu se akkan Judyu ke Jesu-Cristo, ay akkan nada pabasulan. ³¹ Ay oray nu mapakuna, ay akkan tada wayya nga makuna nga awan sur-surbi kadatada datu lin-lintag gin. Ata ya kurug na, ay mepassingan tada ya kinur-korugan datun na lin-lintag.

Tu nanggibilang ne Dios kitu Abraham ka namaru

4 Ay nu mepanggap kitu Abraham, nga apuapu mi nga Judyu, ay nagan lugud ya makagi tada? ² Ata nu nebilang ka namaru gapu kadatu

---

3:28 Angngurug na ke Jesu-Cristo ya piyan na kagiyen kidi.

kinuw-kuwa na, ay annung na ya magpasindáyaw. Ngamay akkan mà ittu tu gapu na, ay túya akkan na mabalin ya magpasindáyaw kiya àráng ne Dios. ³Ata nán na mà kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Kinurug tu Abraham tu kari ne Dios, ay díkod ittu tu gapu na nga nebílang ne Dios ka namáru.”

⁴Ya midde kiya magubra, ay akkan mebíláng nga pagkallà kaggína, áta ittu mà lugud ya tangdán na. ⁵Ngamay bílang nga pagkallà ne Dios ya angngibílang na ka namáru kadaya tolay gapu kiya angngurug da kaggína nga mamakawan kadaya bas-básul da, nga akkan gapu kadaya kuk-kuwaan da nga napiya. ⁶Ay oray tu Ari David, ay nán na nga maganggam ya tolay ya ibílang ne Dios ka namáru akkan gapu kadaya kuk-kuwaan na nga napiya, nu di gapu ki angngurug na, áta nán na nga,

⁷“Maganggam daya tolay ya pinakawan ne Dios sin,
se daya nippà na daya bas-básul da.

⁸Maganggam daya tolay ya kinaligpanán ne Dios daya
bas-básul da ngin,” nán na.

⁹Idi kadi nga panagganggam, ay midde yala kadaya nagpakúgit? Akkan! Nu di pe kadaya akkan pikam ma nagpakúgit nga mangurug ke Dios. Ata ammu tada ngin na nebílang ne Dios ka namáru tu Abraham gapu wala kitu angngurug na. ¹⁰Ay nàwa idi kitu Abraham kitu akkan na pikam ma nagkúgit. ¹¹Ay tu nagkúgit tu Abraham, ay ittu tun tu pangimaddán na nga nebílang ne Dios sin ka namáru, gapu kiya angngurug na kaggína kitu akkan na pikam ma nagkúgit. Ay díkod, tu Abraham ya árig ama ngámin daya ibílang ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, oray akkan da nga nakúgit.

¹²Ay aggína pe ya bílang ama daya nagpakúgit, akkan nala gapu ta nagpakúgit da ngin, nu di gapu kiya angngurug da nga ummán kitu angngurug na kitu akkan na pikam ma nagkúgit.

Datu nekar-kari ne Dios kitu Abraham gapu kitu angngurug na

¹³Ay nekari ne Dios kitu Abraham se kadatu gakagaka na, nga mepakin-kuwa kaggída idi ya kalawagán. Nekari na yán akkan gapu ki angngikurug na kadatu lin-lintag tu Moses, nu di gapu kiya angngurug na, nga ittu tu gapu na nga nebílang ne Dios ka namáru. ¹⁴Ay nu kadaya mangikur-kurug kadaya lin-lintag ya kepakin-kuwaán naya kalawagán,

ay di lugud da áwan sur-surbi naya angngurug, ay se bílang áwan pe yin sur-surbi naya namnamáan da nga kari ne Dios? ¹⁵ Ay daya lin-lintag ya gapu naya angngalùsaw ne Dios kadaya tolay. Ay áwan tolay ya makagi nga di mangur-kurug ki lintag nu áwan ya lintag.

¹⁶ Ay túya, datu nekari ne Dios, ay mepanamnáma ngala kadaya mangurug kaggína, ta senu mepassingan na pagkallà na ngala datun na kari na. Nesip-sipata na kaggína kampela ngin nin, nga tungpálan na tun na kari na kadaya ngámin na mangurug kaggína, nga ittu daya bílang nga gakagaka tu Abraham. Ay dayán na bílang gakagaka tu Abraham, ay daya mangikur-kurug kadaya lin-lintag se daya mangurug ke Dios, nga ummán kitu inangngurug tu Abraham. Ata aggína ya árig ama tada ngámin. ¹⁷ Nakagi yanin kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios kane kagiyán ne Dios ke Abraham ya, “Ikaw win ya ama daya adu wa tolay kadaya nagbal-baláki nga íli,” nán na. Aggína kurug ya ama tada kiya àráng ne Dios nga ittu ya kinurug na. E Dios sala ya makapaltu, se aggína ngala ya makapaltuwád kadaya áwan. ¹⁸ Oray nu áwan namnáma tu Abraham nga makapútut, ay nangurug kammala kitu nekari ne Dios kaggína nga magbalin ka ama daya adu wa tolay kadaya nagbal-baláki nga giyán. Kinagi ne Dios kaggína nga, “Ummán kiyán ya kaadu daya magbalin ka pútut mu,” nán na kane ipassingan na kitu Abraham ya kaadu daya bittuwan.

¹⁹ Ay kitun na nangngagi ne Dios, ay nakapsut tu baggi natu Abraham min, ta moli magatut tu dagun na ngin. Ay tu Sara nga atáwa na, ay akkan magan-anà. Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan wayya nga kumapsut tu angngurug na ke Dios. ²⁰ Akkan nagduwaduwa kitu nekari ne Dios kaggína, nu di lugud da lumigda tu angngurug na, se dinay-dáyaw na nge Dios. ²¹ Ata kinurug na tutu wala nga màwa ne Dios nga tungpálan ya kari na. ²² Ay tútu nebílang ne Dios ka namáru gapu kitu angngurug na kaggína.

²³ Ngamay tu nán na kitu nesúrát, ay akkan nala aggína tu nán na nga mebílang ka namáru, ²⁴ áta mepapan pe kadàtada tun. Mebílang ta pe ka namáru ki àráng ne Dios nu mangurug ta kaggína. Aggína tu namaltu kammin ke Jesus nga ittu ya Apu tada, ²⁵ nga ittu pe tu pinapatay da gapu kadaya bas-básul tada. Ay se yala nga pinaltu kammin ne Dios, ta senu akkan tada mapabásul lin.

Tu nekekappiya tada ke Dios

5 Ay díkod, gapu ta napakawan tada ngin kadaya bas-básul tada gapu kiya angngurug tada, ay nekappiya tada ngin ke Dios gapu kitu kinuwa ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ²Gapu kaggína, ay nammuwán tada ngin ya kinamáru ne Dios nga ittu ya pagang-angammán tada. Ay maganggam tada pe gapu pe ki agnamnáma tada kiya keráman tada kiya kinadáyaw ne Dios. ³Ay akkan nala ittu yán ya pagangammán tada, nu di tada pe ya maganggam gapu kadaya kapar-parigátan tada, áta ammu tada nga tumurad tada gapu kadayán na kapar-parigátan tada. ⁴Ay nu magturad tada, ay ammu tada nga pàgan nitta nge Dios, ay díkod umab-abay ya agnamnáma tada. ⁵Ay akkan tada nga mabàla kiyán na namnamáan tada, áta piyán nitta nge Dios. Ay nepakammu na yán na amminya na kiya nangngialúbu na kiya Ispiritu na kadátada.

⁶Ay kitu áwan tada pikam ma mabà-baal, ay nebasu we Cristo kitu nìdang na nga algaw gapu kadaya maragbásul. ⁷Awan kid ya mayát matay gapu kiya isa nga tolay oray nu namáru. Ngamay mabalin na atán da nga maketurad. ⁸Ngamay nepasingan ne Dios ya amminya na tutu wala kadátada, ta kitu maragbas-básul tada pikam, ay nepalúbus na nga matay ye Cristo gapu kadátada. ⁹Ay gapu kitu nekatay na, ay nebílang nitta nge Dios sin ka namáru. Túya abay pà nang ya namnáma tada nga ilísi nitta kiya ammánis ne Dios kadaya maragbas-básul.

¹⁰Dàtada, ay bílang tada ya kagúra ne Dios kitun. Ngamay kídi yin, ay nekappiya nitta ngin kaggína gapu kitu nekebasu naya An-anà na. Ay túya innanamán tada tutu wala nga melísi tada kiya ammánis ne Dios, áta sibbibiyág. ¹¹Ay akkan nala tittu yán! Maganggam tada ke Dios gapu ke Apu Jesu-Cristo, nga ittu ya gapu naya nekekappiya tada ke Dios.

Ya nekeráman tada kitu kinuwa de Adan se Cristo

¹²Gapu kitu nagbásul natu nunna nga tolay kídi kalawagán, ay atán nin ya panagbas-básul kadaya ngámin tolay. Gapu kitun na nagbásul na, ay atán pe yin ya pannakatay daya tolay. Túya matay tada ngámin na tolay, áta nakabásul tada ngámin lugud. ¹³Ya panagbas-básul, ay awe uwad din kadaya tolay oray kitu áwan pikam datu lin-lintag, ngamay akkan pinabásul ne Dios datu tolay kitun, áta áwan lugud pikam datu

pagbas-basarán na nga lin-lintag. ¹⁴Ngamay natay kammala datu tolay, nanggayát kitu Adan panda kitu Moses, oray datu tolay ya sabáli kampela ngin nin ya básul da kitu básul natu Adan.

Tu Adan, ay ummán ka mepáda ke Jesu-Cristo. ¹⁵Ngamay sabáli mà kampela ngin nin ya màwa naya agkallà ne Dios kadàtada, kiya màwa gapu kitu nagbásul tu Adan. Ata oray pannakatay daya tolay ya búnga natu básul tu Adan, gapu ki agkallà ne Jesu-Cristo, ay napà-patag pà nang ya idde ne Dios kadaya ngámin tolay gapu pe kiya agkallà na.

¹⁶Ay gapu kiyán na agkallà ne Dios, ay napsílán nala ya kàwaán tada kuma nga tolay gapu kitu básul natu Adan. Gapu kiya sissa nga básul tu Adan, ay napabásul ngámin tolay. Ngamay kídi yin, oray adu daya bas-básul daya tolay, ay mebíláng da ka namáru gapu kiya agkallà ne Dios, ta mapakawan da ngin.

¹⁷Gapu kitu básul kampela tu Adan nin, ay árig itur-turayán naya pannakatay daya ngámin tolay, ta matay tada mà. Ngamay napà-patag kammin ya kinuwa kampela ne Jesu-Cristo win. Ata ngámin daya mangáwat kiya idde ne Dios gapu kiya agkallà na tutu wala, ay magbiyág da nga maginnanáma kiya biyág ga áwan panda. Ay yán na idde na, ay ya akkan na ammbásul kadàtada.

¹⁸Ay díkod, nu gapu kiya básul naya isa nga tolay, ay mapabásul daya ngámin tolay, ay ummán pe gapu kiya kinuwa naya isa nga tolay, ay mebíláng da ka namáru ki àráng ne Dios, áta mapakawan da ngin. Díkod magbiyág da ka áwan panda.

¹⁹Gapu kitu akkan nangngikurug tu Adan ke Dios kitun, ay napabásul daya ngámin tolay. Ay ummán pe, gapu kiya angngikurug ne Jesu-Cristo, ay adu daya mebíláng ka namáru ki àráng ne Dios.

²⁰Ay awe kammala makabásul datu tolay yin kitu áwan pikam datu lin-lintag. Ay kane atán datu lin-lintag, ay ummán ka umadu ya bas-básul datu tolay áta mepakammu kaggída daya ngámin na bas-básul da. Ngamay nu umadu ya básul, ay umabay pà nang pe ya agkallà ne Dios.

²¹Gapu kiya panagbas-básul nga ittu ya bátug mangitur-turáy kadaya tolay, ay túya atán ya pannakatay. Ngamay bíláng natù-turáy ya agkallà ne Dios, ta mabalin ta ngin ya magbalin ka namáru ki àráng na, ay se mepagbiyág tada kaggína ka áwan panda, gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

5:14 Bíláng magpáda da, ata meráman ngámin tolay kiya kinuwa da nga duwa.

Sibbiyág tada gapu ke Cristo

6 Ay inna lugud ya kuwaan tada. Itul-túluy tada kammala ya makabásul ta senu umabaabay ya agkallà ne Dios? ²Akkan a! Ata árig tada ya natay yin nu mepanggap kiya panagbas-básul, túya akkan mabalin na itul-túluy tada ya makabásul. ³Akkan nu kadi am-ammu nga ngámin tada nga nabawtisarán nin ka pasúrut ne Jesu-Cristo, ay árig tada ya netangatay kaggína? ⁴Ay túya árig tada pe ya netangataman kaggína. Díkod, nu mapaanna tu nelaltu kammin ne Cristo gapu kiya ammanakabalin ne Dios, ay ummán pe kadåtada, napabaru pe ya kabiy-biyág tada ngin.

⁵Ata nu árig tada ya natay ummán kitu nekatay na, ay minnanáma nga lumtu tada nga ummán kaggína. ⁶Ay ammu tada nga tu dadán na kinatutolay tada, ay árig ga netangelansa kaggína kitu krus ta senu mapandanán nin ya agbas-básul tada se akkan tada árig ga asassu naya panagbas-básul. ⁷Ata daya natay yin, ay áwan da wayya nga agbásul lin. ⁸Ngamay nu netangatay tada ke Cristo, ay innanamán tada nga mepagbiyág tada pe kaggína. ⁹Ay ammu tada nga e Cristo, ay linumtu kammin, ay akkan mataatay yin, áta áwan turáy naya pannakatay kaggína ngin. ¹⁰Ay tu nekatay na, ay panggap kadaya bas-básul tada nga tolay. Ngamay sibbiyág kídi yin senu mepagbiyág tada pe ke Dios. Ay itun na nekatay na, ay annung na tunin pára kadaya ngámin tolay, ay panda na tunin pe. ¹¹Ay túya masápul la ibílang nu ya baggi nu ka natay yin panggap ki panagbas-básul. Ngamay sibbiyág kayu pára ke Dios gapu ki anngurug nu ke Jesu-Cristo.

¹²Ay díkod kuspán nu win ya agbas-básul nu. Ay akkan nu win ikur-kurug daya nadakè a as-asikkuwaan naya baggi nu. ¹³Ay akkan nu ipalúbus nga mausár oray nágan na nga parte naya baggi nu kiya nadakè, nu di nu kuma nga ipiyár ya baggi nu ke Dios, ta senu tittu wala daya napiya daya màwa nu ta ittu yán ya masápul la kuwaan nu, ta árig nu ya natay nga pinaltu ne Dios sin. ¹⁴Ata masápul la áwan kuma turáy naya panagbas-básul kadåtada, áta ya anngurug tada, ay akkan gapu kadatu lin-lintag nu di gapu kiya agkallà ne Dios.

Ya anngipinnoray tada kiya baggi tada ke Dios

¹⁵ Ay paanna kiddi yin, makabásubásul tada nád pikam mala gapu ta akkan daya lin-lintag ya kur-kurugan tada, nu di e Dios gapu kiya kinamáru na? Akkan a! ¹⁶ Ata ammu nu mà nga nu ikur-kurug nu ya isa nga tolay kiya ngámin, ay bíláng nga asassu nakayu. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada. Annung tada ya paasassu kiya panagbas-básul, ngamay pannakatay ka áwan panda ya supápà kadåtada, onu paasassu tada ke Dios ta senu ibíláng nitta ka namáru. ¹⁷ Ngamay magiyáman nà ke Dios, áta oray nu árig nu ya asassu naya panagbas-básul kitun, ay sur-surútan nu tutu wala kiddi yin ya napiya nga sur-súru wa netù-tùgud din kadakayu. ¹⁸ Kiddi yin, ay neadayyu kayu win kiya panagbas-básul, ay napiya peyang daya kuk-kuwaannu.

¹⁹ Daya nekag-kagi ku win, ay neárig ku kiya kurug ga gagángay tada nga tolay, ta ittu kampela ngin ya maawátan nu. Kitun, ay nadakè ya agbiy-biyág nu, áta nepalúbus nu daya baggibaggi nu wa mangwa kadaya ngámin nadakè. Ay dumakè ala nga dumakè datu kuk-kuwaan nu kitun. Ay kídi yin, ay ipiyár nu wala ke Dios ya baggibaggi nu, ta senu daya napiya ngala ya mà-màwa nu win. Ay díkod mepassingan nga kurug ga namáru kayu win.

²⁰ Ay kitun, ay pabeg nadakè daya kuk-kuwaan nu, ay áwan nu wa lammát nga mangwa kadaya napiya. ²¹ Ngamay áwan nu mà a nagun-gun-ud kadatu kinuw-kuwa nu kitun, áta pannakatay mà ya supápà datun. May kídi yin ay kípattán nu datun nin. ²² Ay kídi yin na neadayyu kayu win kiya panagbas-básul, ay nagbalin kayu win ka árig ga asassu ne Dios, ay nebíláng nakayu ka namáru win, ay se nepanamnáma na kadakayu win ya agbiyág nu ka áwan panda. ²³ Ata ya supápà naya panagbas-básul, ay pannakatay ka áwan panda ngamay ya pagkallà ne Dios, ay ittu ya kepagbiyág tada kaggína ka áwan panda gapu kiya anngurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Akkan tada ittu ikur-kurug gin datu lin-lintag nu di e Dios sala

7 Ammù nga maawátan nu wawwági, idi ya kagiyan ku, áta ammu nu mà ya lintag, nga ya anngikurug naya isa nga tolay kadaya lin-lintag, ay kiya kasibbiyág na ngala. ² Ummán kiya kàwaán naya isa

nga babay ya atán atáwa. Gangay na kiya lintag ga akkan makiatáwa ka sabáli nga laláki nu sibbiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu mabúkud din, ay akkan na nga masápul la surútan nin ya lintag panggap kadaya nat-átawán. ³Ngamay mebíláng nga makidaládag nu umatáwa ka sabáli nga laláki nu sibbiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu nabúkud din, ay akkan mapabásul lin oray umatáwa manin, ay se akkan pe mebíláng nga makidaládag.

⁴Díkod wawwági, ummán pe kiyán ya kàwaán nu. Arig nu ya netangatay ke Cristo win, ay túya áwan sur-surbi yin daya lin-lintag kadakayu. Arig ga annung nu win ya umatáwa ka sabáli. Arig ga annung nu ya umatáwa ke Cristo nga ittu tu pinaltu ne Dios kane matay ta senu pakedayáwan ne Dios daya mà-màwa nu. ⁵Kitu magbiy-biyág tada pikam kitu dadán na kinatutolay tada, ay árig linukág datu lin-lintag daya nadakè a ar-arapáap tada nga ittu daya mangayúyut kadàtada kadaya mà-màwa nga pannakatay ka áwan panda ya karbangán da. ⁶Ngamay kiddi yin, ay akkan datu lin-lintag gin ya ikur-kurug tada. Arig tada ya natay yin kiya panagbas-básul nga ittu ya árig nangasassu kadàtada. Ay túya, ya agsirbi tada ke Dios, ay akkan ummán kadatu kagiyan datu lin-lintag, nu di ummán kiya piyán naya Ispiritu nga ittu ya gapu naya baru wa biy-biyág tada.

Daya lin-lintag ya pakammuwán tada kiya básul tada

⁷Kurug ga akkan ku kuma nammuwán na maragbásul là nu áwan datun na lin-lintag. Akkan ku kuma nammuwán nu nágan naya umsil nu akkan nán naya lintag ga, “Akkan mu asílan daya kuw-kuwa daya kasittolay mu,” nán na. Ay oray nu mapakuna, ay akkan tada nán nga nadakè datun na lin-lintag. ⁸Ngamay nammuwán ku daya ngámin baláki naya ásil kane árig nalukág ya nadakè a ar-arapáap ku. Nu áwan kuma daya lin-lintag, ay áwan ta kuma pe ya pakabasúlán. ⁹Iyà, ay nagbiyág gà kitun na áwan na lam-lammat mepanggap kadaya lin-lintag. Ngamay kane inumbet tu pannakaáwat ku kadatun na lin-lintag, ay árig linumtuwád ya básul, áta ittu tun ya nakammù ki kepapannán da. Ay nammuwán ku pe yin na árig ku ya natay gapu kadatun na lin-lintag. ¹⁰Ay datu lin-lintag ga nán ku wa mangappiya kiya biy-biyág ku, ay nammuwán ku nga pannakatay

---

7:4 Ya mangippà kiya turáy naya lin-lintag panggap kadaya magatáwa, ay ya pannakatay.

ka áwan panda ya ipakammu na. ¹¹ Díkod tare yà nealílaw ka panggap ki básul gapu kadatun na lin-lintag. Ay gapu kadatun na lin-lintag, ay nammuwán ku pe nga árig natay yà gapu ki básul.

¹² Daya ngámin lin-lintag, ay áwan da sabasábag. Kustu dayán se napiya da. ¹³ Ngamay akkan na wayya piyán kagiyan nga, ya napiya mán kammin ya árig gapu naya pannakatay ku. Akkan gapu kadaya lin-lintag ya pannakatay ku, nu di gapu ki básul nga ittu ya nammuwán tada pe gapu kadaya napiya nga lin-lintag. Ay tútu nammuwán ku nu wà ummán tutu wala ya kinadakè naya básul.

Ya mepanggap kiya kinatutolay tada

¹⁴ Ay ammù nga napiya daya lin-lintag ta gayát da ke Dios. Ngamay makabásul là mà kammala, áta itur-turayán nà ya kinatutolay ku. ¹⁵ Akkan ku maawátan ya mà-màwa kiyà. Ata akkan ku màwa daya piyán ku wa kuwaan nga napiya. Ay daya lùsawan ku, ay ittu da mán kammin daya màwa ku. ¹⁶ Ay nu lùsawan ku daya nàwa ku wa nadakè, ay maawátan na pàgan ku daya napiya nga mà-màwa, ay se mepakammu wa kurugan ku nga napiya datun na lin-lintag. ¹⁷ Díkod oray nu maddi ya uray ku, ay màwa ku daya nadakè gapu kiya kinatutolay nga atán kiyà.

¹⁸ Ata ammù nga kiya kinatutolay ku kampela ngin nin, ay áwan kammala ngin nin ya kinapiya. Ay napiya ya piyán ku, ngamay akkan ku màwa ya mangwa kadaya napiya. ¹⁹ Akkan ku màwa daya napiya nga asikkuwaan ku, ngamay daya nadakè a lùsawan ku kuma, ay ittu da mán kammin daya màwa ku. ²⁰ Ay nu daya lùsawan ku daya màwa ku, ay akkan iyà ya mangwa nu di ya panagbas-básul nga ittu ya atán kiyà.

²¹ Díkod tu idi ya nammuwán ku wa mà-màwa kiyà, nga nu daya napiya ya asikkuwaan ku, ay sumil-silásil pe ya nadakè. ²² Ata kiya urauray ku kampela ngin nin, ay pàgan ku daya bàbànan ne Dios, ²³ ngamay màmud ku nga sabáli kampela ngin nin ya piyán naya baggi. Ay díkod árig ga kaguráan naya uray ku ya baggi. Ay árig ku ya asassuwan nedi ya kinatutolay ku, áta akkan ku màwa daya piyán naya uray ku. ²⁴ Ay mangallakallà à ala nga tolai! Iinna nád dala ya makelísi kiyà kiya pagtungpálan ku wa pannakatay ka áwan panda! ²⁵ Ngamay magiyáman nà ala ke Dios ta aggína ya makelísi kiyà gapu kitu kinuwa ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ay tu lugud yán ya kà-kàwaán ku, nga kiya uray ku kampela ngin nin, ay daya piyán ne Dios daya piyán ku wa surútan, ngamay atán pikam ya kinatutolay kiyà nga ittu ya mamagbásul kiyà.

Ya agpinnoray tada kiya Ispiritu ne Dios

8 Ay díkod akkan nin na mapabásul daya ngámin na makiapu ke Jesu-Cristo. ²Ata nu mangurug ta ke Jesu-Cristo, ay iturayán nitta ya Ispiritu ne Dios. Ay díkod, akkan ya kinatutolay ta ngin ya árig ga mangitur-turáy kadàta nga makabas-básul. Ay biyágan nitta pe yin ya Ispiritu ne Dios, ay meadayyu tada pe yin kiya pannakatay ka áwan panda. ³Ata kinuwa ne Dios sin ya panggap datu lin-lintag ga akkan nàwa gapu kiya kinakapsut daya tolay. Ay ya inangwa na kiddi, ay nebon na ya sissa nga An-anà na nga nagbiyág nga ummán kadàtada. Aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul tada. Ay gapu kiyán na nekebasu na ay nippà ne Dios ya turáy na básul kadàtada nga tolay. ⁴Kinuwa na yán ta senu matungpál ya nán tu lintag kadàtada nga umannúgut tin kiya Ispiritu ne Dios se akkan sumur-súrut tin kadaya piyán daya baggibaggi tada.

⁵Ata daya tolay nga mangikur-kurug kadaya piyán naya baggibaggi da, ay ittu da la pe ya lam-lamtan ya pagang-angammán daya baggibaggi da kampela ngin nin. Ngamay daya tolay ya tu da la nga ikur-kurug ya Ispiritu ne Dios, ay lam-lamtan da peyapeyang pe daya pagangammán na. ⁶Daya tolay nga ittu da la lam-lamtan daya pagkapiyaán daya baggibaggi da kampela ngin nin, ay pannakesibna ke Dios ka áwan panda ya tungpál da. Ngamay daya tolay ya ittu da la nga ikur-kurug ya Ispiritu ne Dios, ay mepagbiyág da ke Dios ka áwan panda, ay se napiya ya aggur-uray da. ⁷Ata daya tolay ya tu da la nga lam-lamtan daya piyán daya baggibaggi da kampela ngin nin, ay bílang da ya kagúra ne Dios. Akkan da nga ikur-kurug daya lin-lintag ne Dios, ay akkan da pe ya mabaal ya mangikurug kadayán. ⁸Ay akkan da pe ya mapaanggam me Dios.

⁹Ngamay nu dakayu, gapu ta atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios, ay umannúgut kayu win kaggína, ay akkan nu win na ikur-kurug daya piyán daya baggi nu kampela ngin nin. Ay daya áwan ya Ispiritu ne Cristo kaggída, ay akkan da nga tolay ne Cristo. ¹⁰Ngamay nu atán ya Ispiritu ne Cristo kadakayu, ay bílang sibbiyág kayu ke Dios gapu ta nebílang nakayu win ka namáru, oray nu matay kayu gapu kadaya bas-básul. ¹¹Nu

atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios nga ittu ya namaltu ke Jesu-Cristo, ay paltuwan nakayu pe gapu kiya Ispiritu na nga atán kadakayu.

¹² Ay lugud wawwági, masápul la akkan tada ikur-kurug gin daya piyán daya baggibaggi tada. ¹³ Ata nu daya piyán daya baggibaggi nu daya ikur-kurug nu, ay pannakatay ka áwan panda ya tungpál nu, ngamay nu ya Ispiritu ne Dios ya pagpinnorayán nu, ay mapandanán nin ya aggasikkuwa nu kadaya kelugán daya baggibaggi nu, ay mepagbiyág kayu pe ke Dios ka áwan panda.

¹⁴ Ay ngámin daya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay annánà ne Dios da. ¹⁵ Ata akkan wayya nga nealúbu ne Dios ya Ispiritu na kadakayu ta senu makan-ansing kayu, nga ummán kadaya asassu wa makan-ansing kadaya apu da, nu di na nidde ta senu magbalin kayu ka annánà na. Ay díkod makuna tada ya, “Ama!” nán tada ke Dios. ¹⁶ Ay ya Ispiritu ne Dios kam ya mangipakammu nga kurug ga annánà nitta nge Dios. ¹⁷ Ay díkod, gapu ta annánà nitta nge Dios, ay dātada ya kepakin-kuwaán naya ipangáni na kadaya annánà na. Ay díkod mepagkuw-kuwa tada kadaya ipakin-kuwa ne Dios ke Cristo. Ay meráman tada pe kiya kinadáyaw na, basta mepagrígát tada kaggína.

Ya namnamáan tada nga kapadayáwan tada

¹⁸ Kiyà kampela ngin nin, nu ipáda tada daya kapar-parigátan tada kídi ya kalawagán kiya kinadáyaw nga midde kadātada ka lángit, ay ur-úray da ngala. ¹⁹ Ay matorán ngámin daya parsuwa ne Dios kiya angngipakammu na nu iinda tutu wala daya annánà na. ²⁰ Ata kitun, ay nàwa nga nagbalin ka áwan sur-surbi daya ngámin parsuwa. Ngamay akkan wayya nga ittu tu piyán da, nu di ittu ya piyán ne Dios nga kuwaan. Ngamay oray nu napakuna, ay atán pikam ma namnáma. ²¹ Ata mippà ya pannakarupù dayán na parsuwa ne Dios, nga ittu ya gángay kàwaán da kuma, ay se meráman da kiya ammadáyaw ne Dios kadaya annánà na.

²² Ay panda kadedi nga al-algaw ngámin daya parsuwa, ay ummán da ka magrig-rígát ta ummán kiya agrig-rígát naya manggì-gìna. ²³ Ay akkan nala daya pinarsuwa na nga áwan biy-biyág ya árig manggì-gìna, nu di dātada nga naalubuwán nin kiya Ispiritu na, nga ittu ya nunna nga nidde na kadātada. Mapar-parigátan ya uray tada kiya aggiddag tada kiya angngipakammu na tutu wala nga dātada daya annánà na. Ay ittu pe yanin

ya angngulis na kiya baggi tada ngin. ²⁴Ata ittu yán ya nepanamnáma kadátada nga nálà in. Ay akkan ta pikam nálà yán na namnamáan tada, áta akkan ta wayya nga namnamáan ya atán kadátada ngin. ²⁵Ay díkod gapu ta akkan ta pikam ma masingan ya namnamáan tada, ay magan-ánus tada lugud da magiddag.

²⁶Ay ya Ispiritu ne Dios, ay sengán nitta peyang kadaya pagkapsútán tada. Ata akkan tada ammu nu mapaanna kurug ya agkarárag tada, ngamay ya Ispiritu mismu ya makim-imallà ke Dios pára kadátada. Ay akkan makagi ki úni yala ya angwa na. ²⁷E Dios nga ittu ya makammu kadaya ngámin na atán kadaya uray daya tolay, ay ammu na pe ya atán kiya uray naya Ispiritu, nga ittu ya mangiúni kadaya tolay ne Dios. Ay umannúgut kiya piyán ne Dios daya kagiyan na.

²⁸Ay ammu tada mà nga ngámingámin daya mà-màwa kadátada nga maminya ke Dios, ay pagbalinan ne Dios ka pagkapiyaán tada nga pinalánu na nga ayabán. ²⁹Ata kitun kam, ay ammu ne Dios sin daya mangurug kaggína, ay ittu dayán daya inayabán na nga pagbalinan na ka ummán ke Jesu-Cristo wa An-anà na. Díkod aggína ya bíláng nga manákam ma wagi daya ngámin na pinagbalin ne Dios ka annánà na. ³⁰Ay datun na ammu na nga mangurug kaggína, ay inayabán nada, ay se nada nga nebíláng ka áwan na bas-básul, ay se nada pe ya pinadayáwan.

Awan makalípán kadátada kiya amminya ne Cristo

³¹Ay díkod nágan na pikam mala ya makagi tada kídi, ay e Dios ya sumeseseng kadátada! Atán nád pikam mala nga makaábà kadátada? ³²E Dios ay akkan na netagàna ya An-anà na, nu di na nepalúbus sala nga matay gapu kadátada. Tu na nád agpà in itagàna ya ngámingámin kadátada nga ummán kitu nangngidde na kiya An-anà na! ³³Inna nád pikam mala ya mamabásul kadátada kiya àráng ne Dios! E Dios ya nangibíláng kadátada nga piníli na ka áwan bas-básul. ³⁴Ay inna nád ya mamabásul kadátada! E Jesu-Cristo nád? Ay aggína mà tu natay, ay se yala nga linumtu kammin, nga ittu win ya atán kiya padne diwanán ne Dios nga panguniyan tada kaggína.

³⁵Díkod áwan lugud ya makalípán kiya amminya ne Cristo kadátada. Oray mán nu mapar-parigátan tada, onu atán pagpannakítan tada, ay piyán nitta kammala. Ay oray mán pe nu par-parigátan ditta gapu ki

angngurug tada kaggína, onu asippatayan ditta, ay piyán nitta. Ay páda na kam oray nu molaolát tada, onu áwan tada nga pagkawas, onu atán daya nakapap-panansing nga mà-màlamán tada. Díkod áwan lugud ya makalípán kiya aminya ne Cristo kadàtada. Akkan daya kapar-parigátan tada, onu daya pagpanakitán tada, onu daya amar-parígát da kadàtada gapu ki angngurug tada kaggína. Ay oray mán nu asippatayan ditta, onu molaolát tada, onu áwan tada pagkawas, onu atán daya nakapap-panansing nga mà-màlamán tada, ay piyán nitta kammala. ³⁶ Ay nepakammu dayanin na mà-màlamán tada oray kitun kam, áta nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Gapu kikaw, ay as-asippatayan dakami ki peyang algaw.

Meárig kami kadaya karneru wa isag-sagána da
nga partiyán,” nán na.

³⁷ Ay ngámin dayán, ay an-annung tada nga ilasátan dayán gapu kaggína nga maminya tutu wala kadàtada. ³⁸ Ata ammù nga áwan tutu wala ya makeadayyu kadàtada kiya amminya ne Jesu-Cristo kadàtada. Oray nu pannakatay ya àrangan tada onu daya adu wa mà-màlamán tada kiya agbiyág tada kídi ya kalawagán, ay akkan umanáy dayán na mangiadayyu kadàtada kiya amminya ne Dios. Ay oray pe daya anghel se daya naturáy ya di masingan se daya atán pannakabalin, onu daya mà-màwa nga kapar-parigátan tada kídi yin, onu daya madama pikam ma mà-màwa kadàtada. ³⁹ Oray nágan na nga atán ka lángit se kídi kalawagán, ay akkan da nga makeadayyu dayán kadàtada kiya amminya ne Dios nga nepakammu na kadàtada gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Tu inammíli ne Dios kadatu iIsrael ka tolay na

9 Ay magpanakit tà pà nang kurug se natakit peyang ya uray ku. Kurug idi ya kagiyan ku, áta nakiapu wà lugud din ke Cristo. Ay oray kiya uray ku, ay ammù nga akkan busid idi ta itur-turayán nà ya Ispiritu ne Dios. ³ Nu mabal-balin kuma ngala, ay piyán ku wala nu iyà ya mapánis se mesibna ke Cristo gapu kaggída nga páda a Judyu, nga keliyán ku kam se wawwági pe. ⁴ Pádà dayán na iIsrael nga ittu dayán daya piníli ne Dios nga pagbalinan na ka annánà na. Ay aggída pe datu nangipassingannán na kitu diláng na. Ay aggída pe tu nagkar-kariyán na, se aggída pe tu

9:1-2 Natakit ya uray na gapu kadaya páda na nga Judyu nga akkan mangurug ke Cristo.

nangiddanán na kadatu bil-bílin na. Ay aggída pe datu nangikariyán na nga atán ibon na nga mangalà kaggída. Ay aggída pe tu pinlí ne Dios nga magday-dáyaw kaggína. ⁵Gakagaka datu nunna nga tolay ne Dios da. Ay neanà nga tolay ya Cristo nga isa kadatu gakagaka da kam. Ay aggína ya Dios nga katurayán kiya ngámingámin. Ay maday-dáyaw kuma peyapeyang ka áwan panda. Amen.

⁶Ay oray mán nu nán ku kiyán, ay akkan ku wayya nán nga akkan nakurug datu kinag-kagi ne Dios. Ata akkan wayya ngámin ilsrael, ay kurug tolay ne Dios da. ⁷Ay ummán pe, oray nu gakagaka natu Abraham da ngámin, ay akkan da wayya nga mebíláng ngámin ka kurug ga annánà tu Abraham. Ata nán ne Dios kitu Abraham nga, “Daya pútut ne Isaac ngala daya mebíláng nga kurug gakagaka mu,” nán na. ⁸Díkod maawátan nga akkan daya neanà kiya gangay ya pannakeanà daya mebíláng ka annánà ne Dios, nu di daya neanà gapu kiya kari na. ⁹Ata tu idi tu kinagi ne Dios kitu inagkari na, “Maggagáyam mà nu isa nga dagun ki am-amung nedi, ay túya magan-anà e Sara ka isa nga laláki,” nán na.

¹⁰Ay akkan nala tittu yán, áta atán pe ya kinagi ne Dios kitu Rebecca nga atáwa tu apuapu mi nga Isaac kane mabùsit kadatu síngin na annánà na. ¹¹⁻¹²Nán ne Dios kitu Rebecca nga, “Ya manákam kaggída, ay ittu ya umapu kiya udiyán,” nán na. Ay tu inangngagi ne Dios kiyán, ay kitu akkan pikam ma neanà datu síngin na búsit tu Rebecca. Ay díkod áwan lugud pikam kadatu annánà tu nakàwa ka nadakè se napiya. Ay díkod, mammuwán kídi ya nàwa nga sigun kiya píli ne Dios kampela ngin nin nga akkan gapu kadaya mà-màwa ta. ¹³Ay nesúrát pe kiya bàbànan ne Dios idi ya kinagi na nga, “E Jacob ya pàgan ku nga akkan e Esau,” nán na.

¹⁴Ay gapu kiyán na kinuwa ne Dios, nán tada lugud da mamagdudúma nge Dios? Akkan a! ¹⁵Ata nán na kitu Moses nga,

“Kalakkán ku daya piyán ku kampela ngin nin na kalakkán,” nán na.

¹⁶Díkod ya agkallà ne Dios, ay akkan gapu kiya piyán kampela ngin nin daya tolay onu gapu kadaya mà-màwa da, nu di gapu ta ittu kampela ngin nin ya piyán na.

¹⁷Ay uwad kinagi ne Dios pe kiya nesúrát ta bàbànan na kitu Faraon nga nán na, “Niddán taka ka turáy mu ka Egipto ta senu gapu kikaw, ay mepassingan ku tutu wala ya pannakabalin ku, ay díkod mewar-waragáwag ya ngágan ku kadaya ngámin tolay kídi kalawagán,” nán na.

¹⁸ Ay díkod masingan tada manin nga kalakkán ne Dios daya piyán na nga kalakkán kampela ngin nin, ay se pagsukíran na pe daya piyán na kampela ngin nin na pagsukíran.

Tu nangngipassingan ne Dios kiya kinarungat na se kinakallà na

¹⁹ Ay mabalin na nán nu kiyà nga, “Taanna lugud tura na nga pabasúlan da tolay, ay áwan mà kammala gáyám makasipad kadaya piyán na nga màwa ngin!” nán nu. ²⁰ Ngamay iin ka pe yala nga tolay ya makisuw-suwáy ke Dios? Wayya la nga makagi naya kinuwa nga aruminta kiya nangwa nga, “Ra ummán kídí ya inangwám kiyà ta!” wayya na la nán? ²¹ Wayya pe yala nga akkan màwa naya maragkuwa ka bánga ya lusà kiya piyán na kampela ngin na kuwaan? Nu piyán na nga kuwaan ka napiya tutu wala nga bánga ya duddúma kiya lusà, ay di ittu ya màwa? Ay nu piyán na pe nga kuwaan ka ur-úray yala ya duddúma, ay di ittu pe ya màwa?

²² Ngamay nágan naya makagi tada. Oray piyán tutu wala ne Dios nga ipassingan ya kinarungat na se iya kinaturáy na, ay inan-anúsán na se pinas-pasinsiyaán na daya tolay ya mamar-parrungat kaggína. Dayán na tolay, ay rabbang da ya mapánis. ²³ An-anúsán nada gapu wala kadaya piyán na kampela nga kalakkán nin, nga ittu pe dayán daya kepassingannán naya kinadáyaw na. Ay ittu pe dayán daya nesag-sagána na nga padayáwan. ²⁴ Ay dayán na tolay ya nán ku, ay dàtada kam ma Judyu se akkan Judyu wa inayabán na ngin na mangurug ke Jesu-Cristo. ²⁵ Ay kinagi na kam idi kitun kitu libru wa nesurátan natu Hosea nga nán na,

“Nán ku kadaya tolay ya akkan ku napadán piníli nga tolay ku,
‘Dakayu daya tolay ku.’

Ay kadaya tolay ya akkan ku pà-pàgan kitun,
ay nán ku kaggída kídí yin na,
‘Pàgan takayu,’ nán ku kaggída.

²⁶ Kitun na giyán nga nagkunaán ku kadaya akkan Judyu nga,
‘Akkan takayu wa tolay,’ ay nán ku kaggída ngin nga,
‘Dakayu daya annánà naya sibbiyág peyang nga Dios.’”

²⁷ Ay tu idi ya kinagi natu Isaias kitun mepanggap kadaya iIsrael, “Oray mán nu ya kaadu daya iIsrael, ay ummán kiya kaadu naya ginat ki bebay, ay bittè ala ya málà kaggída, ²⁸ áta akkan min-induwán ne

Dios nga mamabásul kadaya iIsrael, ay se karuwan na pe nga kuwaan.”
²⁹Nepainunna nga kinagi pe natu Isaias kitun ya, “Ay nu akkan nala nga nangibansi nge Apu nga Mannakabalin ki Ngámin ka bittè a iIsrael, ay natan tada kuma kadatu iSodom se datu iGomorra,” nán na.

Ya akkan angngammu datu iIsrael nu mapaanna ya agbalin ta ka namáru kiya àráng ne Dios

³⁰Ay díkod masingan tada nga daya akkan Judyu wa áwan ki uray da ya magmar-máru ki àráng ne Dios, ay ittu da mán kammin daya nagbalin ka namáru ki àráng na gapu ki angngurug da ngala.

³¹Ngamay daya iIsrael la sumur-súrut kadatu lin-lintag gapu ta piyán da ya magbalin ka namáru ki àráng ne Dios, ay akkan da nasúrut ngámin datun na lin-lintag. ³²Ay ya gapu nayán, ay akkan gapu ki angngurug ya agmar-máru da, nu di gapu ki nán da nga màwa da ya manúrut kadatun na lin-lintag. Arig da ya nebàdul ke Jesus nga árig batu. ³³Nán natu nesúrat nga,

“Sin-sinnan nu ta ippáy ku ka íli Zion ya árig batu.

Aggína ya árig kebàdulán daya tolay se árig kedùlapán da.

Ngamay daya mangurug kaggína, ay áwan da nga kabàlaán,” nán na.

10 Wawwági, ya ikar-karárag ku ke Dios se ya piyán ku tutu wala nga màwa kaggída, ay málà da kuma. ²Iyà pe ya makekagi nga kurug ga piyán da ya magmar-máru ki àráng ne Dios, ngamay akkan da kurug ammu. ³Ay gapu ta akkan da nga ammu ya panagmar-máru nga piyán ne Dios, ya piyán da kampela ngin nin na panagmar-máru ya sur-surútan da. Ay díkod akkan da sur-surútan ya panagmar-máru wa piyán ne Dios. ⁴Ata e Jesu-Cristo ya ketungpálan ngámin datu bil-bílin. Ay ngámin daya mangurug kaggína, ay akkan pabasúlan ne Dios da.

Ya angngibílang ne Dios kadaya tolay ka namáru

⁵Nesúrat tu Moses ya mepanggap kiya panagmar-máru gapu kiya annúrut kadatu lin-lintag, nga ya tolay ya sumur-súrut kadaya lin-lintag, ay magbiyág gala nu masúrut na ngámingámin datun na lin-lintag. ⁶Ngamay ya panagmar-máru ki àráng ne Dios gapu ki angngurug, ay

ammu tada mà in. Ay túya akkan ta nán na, “Iinna nád ya mawe ka lángit nga mangayáb ke Cristo nga sumeng kadåtada,” akkan ta nán. ⁷Ay akkan ta pe nán na, “Iinna nád ya mawe kiya giyán daya natay nga mangalà ke Cristo,” akkan ta nán, ⁸áta pagbàbànanan ta mà peyang yanin na anngibílang ne Dios kadåtada ka namáru. Ay nebàbànan mi mà in kadakayu.

⁹Ata nu ikagi ta kadaya tolay nga e Jesus ya Apu ta, ay se ta kurugan tutu wala nga pinaltu kammin ne Dios, ay alà nitta. ¹⁰Ata ibílang ne Dios ka namáru ya isa nga tolay gapu kiya anngurug na kaggína, ay se alà pe ne Dios gapu kiya anngagi na kadaya tolay nga e Jesu-Cristo ya Apu na. ¹¹Ay nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Awan na mabàla kadaya ngámin na mangurug kaggína, oray nu iinna.” ¹²Ata áwan pagdúmán daya Judyu se akkan Judyu. Sissa nge Dios nga Apu da ngámin nga ittu ya mangidde ka pagkallà kadaya ngámin na makiseng kaggína. ¹³Ata ngámin daya makipálà ke Apu, ay ittu dayán daya málà.

¹⁴Ngamay mapaanna mà pe ya akipálà da kaggína, ay akkan da mà pikam mangurug kaggína! Ay mapaanna pe ya anngurug da kaggína, ay áwan da mà pikam nagina panggap kaggína! Ay mapaanna mà pe ya akagina da nu áwan mawe mangibàbànan kaggída! ¹⁵Ay se mapaanna pe ya anngibàbànan naya isa nga tolay nu akkan wayya nga ibon ne Dios! Nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Inagpiya naya ilalbet daya umbet ta mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag!”

¹⁶Ngamay akkan da mà ngámin mangurug kiya Napiya nga Dámag. Atán ya kinagi tu Isaias kitun ka mepanggap kídi. Nán na nga, “Apu, bittè daya nangurug kadatu nakagina kitu nebàbànan mi,” nán na. ¹⁷Díkod masingan tada kídi, nga ya anngurug, ay gapu pe kiya magina ta, nga ittu ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo.

¹⁸Ay akkan nád nagina daya páda a Judyu ya bàbànan? Ngamay nagina da mà. Ata nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Nepagina mà ki ngámin kalawagán
ya Napiya nga Dámag,” nán na.

¹⁹Wayya la nga di da naawátan tu nagina da! Ay kinagi mà tu Moses kitun nga nán ne Dios nga,

“Pangabuguwan takayu kadaya tolay ya akkan ku
nebílang nga tolay ku.

Ay par-parungtan takayu pe gapu kadaya tolay ya
ibílang nu ka ang-ang.”

²⁰ Ay akkan nin-induwán pe tu Isaias nga nangagi kiya nán ne Dios nga,
“Nasmà dà daya tolay ya akkan kammala nga magsap-sápul kiyà in.
Nagpakammu wà in kadaya tolay
nga akkan kammala nga magsal-saludsud kiya mepanggap kiyà.”

²¹ Ngamay nu mepanggap kadaya iIsrael la tolay na, ay nán na nga,
“Sikkaayáb bà peyang kadaya di mangikur-kurug se
daya nasúkir nga tolay,” nán na.

Ya kinamáru ne Dios kadaya iIsrael

11 Ay nán tada lugud da pinagdudoray tutu wala ngin ne Dios daya
tolay na nga napadán píli na? May akkan! Iyà, ay iIsrael là nga
gakagaka tu Abraham, ay se netangámalan nà kitu Benjamin. ² Akkan
pikam pinagdudoray ne Dios daya tolay na nga napadán píli na. Akkan nu
wa madamdám tu nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios panggap kitu Elias?
Nagríri ke Dios tu Elias gapu kadatu Judyu ³ nga nán na, “Apu, pinatayán
da daya pagbàbànam, ay se dinadál da daya panagday-dayáwan kikaw.
Sissa ngà tutu wala nga nabansi. Ay sippatayan dà tutu wala pe,” nán na.
⁴ Ngamay nán ne Dios kaggína, “Atán pikam pittu ríbu wa tolay ku nga
akkan nearát ta nepagday-dáyaw kiya Baal,” nán na. ⁵ Ay ummán pe kiyán
ya mà-màwa kadedi ya al-algaw. Atán da pikam ma nabansi nga tolay ne
Dios nga píli na gapu kiya agkallà na. ⁶ Ay nu gapu ki agkallà, ay akkan
lugud gapu kiya mà-màwa tada kampela ngin nin. Ata nu mapakuna, ay
akkan nin na mebílang nga agkallà.

⁷ Ay díkod tu idi ya nàwa. Kadúwán kadaya Judyu, ay akkan da nga
nasmà ya sap-sapúlan da. Ay daya píli na, ay nasmà da ngamay daya
duddúma, ay summúkir da, ⁸ nga ummán kiya nesúrát kiya bàbànan ne
Dios nga nán na, “Pinagkulnit ne Dios ya uray da. Pinagkúláp nada se
pinagbangngag nada oray kadedi ya al-algaw.” ⁹ Ay nán pe tu David nga,
“Ya pagtalgad da, ay ittu kuma ya kalàdadán se katiliwán da.

Ittu kuma pe ya pakadadàlan da ka pakapanísán da
gapu kadaya bas-básul da.

¹⁰ Akkan da ammu ilasínán kuma ya nadakè se napiya,

11:4 Ya Baal, ay isa nga sinan diy-diyos.

ay se madam-damtán da kuma kadaya ag-agtuwan da nga kapar-parigátan.”

¹¹ Ay oray nu árig nedùláp daya iIsrael, ay akkan wayya nga di da makabángun nin. Ngamay gapu kiya inagbásul da, ay nàwa nga málà pe yin daya akkan na Judyu ta senu mangabugu daya iIsrael. ¹² Díkod ummán ka nagkapiyaán daya akkan Judyu ya akkan da nga anngikur-kurug daya Judyu, ay se nagkapiyaán da pe ya pannakaábà da. Ay nu nagkapiyaán da dayán na nàwa kaggída nga Judyu, tu nád agpà ya akappoli da ta senu meráman da kammin!

Ya kekappiya daya akkan Judyu ke Dios

¹³ Ay tu idi pe ya kagiyan ku kadakayu wa akkan Judyu, ta iyà mà ya nebon ne Dios nga magbàbànan kadakayu. Ipas-pasnà ku idi nga ubrà ¹⁴ ta senu mangabugu daya pàda a Judyu, ay díkod málà pe daya duddúma kaggída. ¹⁵ Ay gapu kiya akkan da nga anngipatag ke Dios, ay adu kadaya akkan Judyu ya nekappiya ke Dios. Ay díkod, nu magulli da se alà ne Dios da kammin, ay meárig da ka lumtu kammin.

¹⁶ Ay nu nidde yin ke Dios ya tangàpig kiya sinápay, ay kuwa na pe yin ngámin tu tangabukal. Ay pàda na pe nu ya gamut káyu ay nidde ke Dios, kuwa na ngámin ya káyu win.

¹⁷ Ay atán daya árig pasanga naya árig káyu ne Dios nga olíbo nga nippà. Ay dakayu wa árig pasanga naya olíbo wa akkan nemúla, ay nesulpit kayu kiya arutáng naya káyu wa múla. Ay díkod meráman kayu win kadaya napiya nga maggayát kiya gamut na. ¹⁸ Ay oray nu mapakuna, ay akkan kayu magpasindáyaw kadaya árig pasanga nga nippà. Damdamman nu wa gapu kadatu nunna nga tolay ne Dios nga ittu datu árig gamut, ay mabiyág kayu, nga akkan wayya aggída ya magbiyág gapu kadakayu.

¹⁹ Ay get nu nán nu wa, “May nípád daya árig kurug ga pasanga ta senu mesulpit kami,” nán nu. ²⁰ Kurug yán ta nippà da kurug gapu kiya akkan da anngurug ke Dios, ay se kayu wa nesulpit gapu kiya anngurug nu. Ay túya akkan kayu magpas-pasindáyaw, nu di kayu kuma nga magansing. ²¹ Ata nu akkan kinengán ne Dios daya Judyu wa árig kurug pasanga, ay tu nakayu nád agpà kengán!

11:16 Mepapan idi kadaya Judyu, áta gakagaka tu Abraham da nga tolay ne Dios kitun.

²²Lam-lamtan nu kod nu wà ummán naya kinamáru se kinarungat ne Dios. Kurug ga nepassingan na ya kinarungat na kadaya akkan mangikur-kurug. Ngamay nepassingan na ya kinamáru na kadakayu, basta atangyaan nu ya kinamáru na, áta nu akkan, ay ippà nakayu pe. ²³Ay daya duddúma nga iIsrael nga di mangur-kurug, ay mesulpit da kammin kiya arutáng, nu makappoli da, áta atán pannakabalin ne Dios nga mangisulpit kammin kaggída. ²⁴Ata dakayu wa akkan Judyu wa neárig kiya pasanga naya akkan nemúla nga olíbo, ay nesulpit kayu kiya múla nga olíbo. Ay oray nu akkan ittu ya gángay màwa kuma, ay nàwa. Ay nu nàwa yán, ay tu nád agpà ya kesulpit kammin daya kurug pasanga naya nemúla nga olíbo wa nipád din!

Ya kinamáru ne Dios kadaya ngámin tolay

²⁵Ta senu akkan kayu wa magpang-pangátu, piyán ku wa ammuwan nu idi ya kinur-korugán na akkan pikam nepak-pakammu kitun. Nga ya akkan angngikur-kurug daya Judyu, ay panda ngala kiya angngurug daya akkan Judyu wa piyán ne Dios nga pangurugan. ²⁶Ay se yala nga málà daya ngámin na iIsrael. Ata nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Maggayát ked Zion ya Marammiyág.

Ay ippà na ngámin daya kinadakè kadaya gakagaka natu Jacob.”

²⁷Ay nán na pe nga,

“Ay ippà ku daya bas-básul da nga ummán kitu nekarì kaggída.”

²⁸Ay gapu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay nagbalin da ka kagúra ne Dios. May nagpiyán nu idi ta nidde ne Dios ya waya nu wa mangurug kaggína. Ngamay aggída pikam mala nga Judyu daya napadán píli ne Dios ka tolay na nga pàgan na gapu kadatu apuapu da. ²⁹Ata áwan kaulissán naya nammíli ne Dios kaggída se daya kari na nga pagkallà kaggída. ³⁰Kitun, dakayu wa akkan Judyu, ay akkan nu ikur-kurug nge Dios, ngamay kídì yin, ay nammuwán nu win ya agkallà na gapu kiya akkan angngur-kurug daya Judyu. ³¹Ay oray nu ummán kiyán na akkan da nga ipat-patag nge Dios kídì, ay ammuwán da pe ya agkallà ne Dios kaggída nu isa ngalgaw gapu kiya agkallà a nepassingan na kadakayu. ³²Ata pinagdudoray ne Dios daya ngámin tolay nga akkan mangikur-kurug kaggína ta senu mepassingan na ya agkallà na kaggída ngámin.

Maday-dáyaw we Dios gapu kiya kinasírib na

³³ Ay akkan ta malammat nu wà ummán naya agkallà ne Dios se kinasírib na, se daya ammuwán na! Ay akkan ta pe ya maaw-awátan daya ngámin na palánu na, ay se akkan ta pe maawátan ya angwa na. ³⁴ Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Awan tolay nga makammu kiya lam-lammat ne Apu Dios,
ay áwan pe ya mabalin magtùgud kaggína kadaya kuwaan na.

³⁵ Ay áwan wayya tolay nga makidde ke Dios
ka panaruanggam kaggína nga annung supapáan
ne Dios,” nán na.

³⁶ Ata ngámin daya atán, ay pinarsuwa nada se aggína pe ya makammu kaggída ngámin, ay se pakedayáwan na dayán ngámin. Ay maday-dáyaw peyapeyang nge Dios. Amen.

Ya masápul kiya kabiy-biyág tada nga mangurug ke Cristo

12 Ay lugud wawwági, gapu kiya agkallà tutu wala ne Dios kadakayu, ay ipindu nu kaggína ya baggi nu. Ittu yán ya bátug sibbiyág ga dátun nu wa ipakin-kuwa nu kaggína, ay pagangammán na yán. Ittu yán ya angngipassingan nu kiya kurug ga agdáyaw nu kaggína. ² Akkan nu win na peannúgut daya gagángay nu kiya gagángay daya tolay kídi ya kalawagán, nu di kayu kuma nga manguliulis kiya gagángay nu kiya angul-ulis nu ki aglam-lammat nu, ta senu ammuwán nu daya piyán ne Dios se daya napiya, se daya pagangammán na se daya áwan sabasábag ga piyán ne Dios.

³ Ay gapu kiya sáad ku nga nepiyár ne Dios kiyà gapu ki agkallà na, ay kagiyán ku kiya isaisa kadakayu nga akkan kayu din na magpang-pangátu. Sin-sinnan naya isaisa kadakayu nga kappiyánan ya baggibaggi na kampela ngin nin sigun kiya angngurug ga nidde ne Dios kaggína. ⁴ Ata oray nu sissa ya baggi tada, ay adu ya parte na, ay se akkan wayya nga sissa ya kesurbiyán da kiya baggi tada. ⁵ Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada. Adu tada, may árig tada ya parte naya sissa nga baggi ne Cristo. Ay díkod sissa tada kam ngámin.

⁶ Nagbal-baláki ya pagkallà na kadátada nga kababalin, ngamay masápul la usaran tada dayán. Ay nu magbàbànan kiya bàbànan na ya kabailán

ta, ay kuwaan ta yán na mepànung kiya angngurug ta. ⁷ Ay nu sumeng kadaya mangurug ya kabailán na nepangáni kadàtada, ay sengán tadada. Ay daya niddán ka kabailán da nga magtùgud, ay magtùgud da. ⁸ Ay daya niddán ka kabailán na manganannay, ay masápul la anannayan da daya makasápul. Ay nu magidde ya kabailán na nidde kadàtada, ay magparon ta nga mangidde. Ay nu mangiapu ya nengáni nga kabailán kadàtada, ay ipas-pasnà ta ya mangiapu kadaya duddúma, ay daya niddán ka kabailán na mangipassingan kiya agkallà da, ay kuwaan da ngala nga sikkaanggam.

⁹ Ay akkan kayu kuma nga magpì-pìduman kiya amminya nu kadaya kasittolay nu. Kalùsawan nu kuma daya nadakè, ay daya napiya ngala daya pàgan nu. ¹⁰ Magpipinninya kayu nga ummán kiya agpipinninya daya magwawági. Ay ab-abay kuma ya ammatag nu kadaya duddúma may ya ammatag da kadakayu. ¹¹ Maggagat kayu peyapeyang nga magsirbi ke Apu. Ipas-pasnà nu ki uray nu ya agsirbi nu kaggína. ¹² Maganggam kayu wala kiya agginnanáma nu kadaya nekar-kari ne Dios kadàtada. An-anúsán nu din nala daya kapar-parigátan nu gapu ke Cristo, ay se magkar-karàrag kayu din peyapeyang. ¹³ Sengán nu daya tolay ne Dios kadaya masap-sápul da. Sangailiyan nu din daya agtangeli.

¹⁴ Ay ikaràrag nu wa kalakkán ne Dios daya mamar-parigát kadakayu. Akkan nuda nga gedán. ¹⁵ Mepaganggam kayu wala kadaya maganggam, ay mepagpannakit kayu pe kadaya magpannakit. ¹⁶ Ay magkikinnawátan kayu ngámin. Akkan kayu wa magpang-pangátu, nu di kuma nga daya nababa kiya agsisíngan da tolay daya pàgan nu pe. Akkan nu din nán na áwan nu wa di ammu.

¹⁷ Ay akkan nu subalítan ka nadakè daya nadakè a kuwaan da kadakayu. Ay daya napiya kiya agsisíngan daya tolay din nala ya kuwaan nu. ¹⁸ Nu mabal-balin kuma, ay kuwaan nu ya kabailán nu wa makikiinnawátan kadaya ngámin tolay. ¹⁹ Dakayu wa pà-pàgan ku wa wawwági, akkan kayu wa bumal-bálat. Ipinnoray nu wala ke Dios, ta aggína kampela ngin nin ya makammu wa mamánis. Ata nán ne Dios kiya nesúrát ta bàbànan na nga, “Iyà kampela ngin ya mangibálat tin se iyà pe ya mangsupápà,” nán ne Apu. ²⁰ Ay nán na pe nga, “Ay nu mabisin ya kalínga mu, ay panganam. Ay nu mawwaw, ay penumam. Díkod maal-aliyawwán.” ²¹ Ay akkan kayu wa paábà kiya kinadakè, nu di nu kuma nga abáan ya kinadakè kiya angwa nu kiya napiya.

Ya anngikurug tada kiya lintag naya gubirnu

13 Ay masápul la peturayán daya ngámin tolay kiya gubirnu, áta áwan wayya agtuturáy nga akkan nepalúbus ne Dios, ay aggína la ya makidde kiya turáy na tolay. ²Ay díkod, daya mangalúsaw kiya gubirnu, ay bílang lúsawan da pe ya nepalúbus ne Dios, ay díkod mapánis dayán. ³Ata akkan nakapap-panansing daya agtuturáy kadaya tolay ya napiya nga kuk-kuwaan, nu di kadaya tolay ya mangwa ka nadakè. Ay lugud, ta senu akkan kayu wa magansing kadaya agtuturáy, ay dayán nala nga napiya daya kuwaan nu. Díkod pàgan dakayu. ⁴Dayán na agtuturáy, ay bílang da ya magsir-sirbi ke Dios ka pagkapiyaán nu. Ngamay nu mangwa kayu ka nadakè, ay magansing kayu kaggída, ta panísan dakayu tutu wala, áta aggída ya bílang nangitudinán ne Dios kiya ammasílag na kadaya mangwa ka nadakè. ⁵Ay masápul la peturayán kayu kiya gubirnu, akkan nala nga gapu ta piyán nu wa malilíán ya kinarungat ne Dios, nu di gapu ta ammu tada nga napiya yán.

⁶Ay ittu yán ya gapu naya agbay-báyad nu ka buis. Ata daya agtuturáy ki gubirnu, ay e Dios kam ya bílang sir-sirbiyán dayán. Ay ya agpabáyad da ka buis, ay ittu yán ya agsirbi da ke Dios. ⁷Ay idde nu kadaya agtuturáy daya pagrabngán da. Díkod bayádan nu daya buis nu kaggída se daya duddúma nga masápul la bayádan nu. Ipatag nuda, ay se rispitaran nuda.

Ya agpipinninya tada nga tolay ne Dios

⁸Ay akkan kayu kuma nga makaútang oray nágan na, nu di ya magpipininya kuma ngala ya kuwaan nu. Ata nu piyán ta ya kasittolay ta, ay bílang nga nekurug ta ngin datu ngámin na lin-lintag ne Dios. ⁹Ata datu bil-bílin ne Dios nga, “Akkan ka manaládag, akkan ka pumatay, akkan ka magtákwaw, se itu akkan ka nga umápal,” ay matungpál da kiya sissa ngala nga bílin nga ittu ya, “Piyám daya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám ki baggim kampela ngin nin.” ¹⁰Ata ya tolay ya maramminya, ay áwan na nga kuk-kuwaan na nadakè kadaya kasittolay na, ay túya ya amminya ya ketungpálan kam ngámin datu bil-bílin.

¹¹Ay tu idi pe ya masápul la kuwaan nu gapu ta ammu nu mà in nu wà ummán naya al-algaw kídí yin. Oras nu win na maggagat, áta tagay pàntag ngin ya ilalbet kammin ne Apu nga mangalà kadàtada. Tagay

yin may itu dámu tada nga nangurug. ¹²Kadedi yin na al-algaw, ay árig danní láwa ngin. Ay díkod íppà tada ngin daya nadakè a kuk-kuwaan tada, ay se tada nga isagána daya baggibaggi tada kadaya mà-màwa nga napiya kiya agsisíngan ne Dios. ¹³Magmar-máru tada lugud kiya agbiyág tada nga ummán kiya agbiyág daya toláy ya árig atán ki nawada. Akkan tada ittu wala nga kuk-kuwaan ya magguudma onu maggiinglaw. Awan kuma ngin ya mangwa ka nadakè panggap kadaya lalláki se babbay. Ay áwan kuma pe yin ya magsasáwad se ya magariásil. ¹⁴Iannúgut nu tutu wala kuma daya gagángay nu kadatu gagángay ne Apu Jesu-Cristo. Akkan nu atangyaan nin daya pagang-anggamán daya baggibaggi nu kampela ngin nin.

Ya akkan ta nga angguwes kadaya wawwági tada

14 Ay anggamman nu din daya nakapsut ki angngurug da. Ngamay akkan kayu makisuw-suwáy kaggída kadaya kapanunútán da. ²Mabalin na nán naya isa nga napikkilán na mangurug nga annung na nga kanan ya oray inna, ngamay ya nakapsut ta mangurug, ay nán na nga tittu daya tag-tagilpa daya annung na nga kanan. ³Ay oray nu mapakuna, ay akkan din na paásan naya isa nga toláy nga áwan kannawan ya toláy nga atán kannawan. Ay ummán pe, akkan din na guwesán naya atán kannawan ya toláy nga áwan kannawan kanan, áta pàgan pe ne Dios. ⁴Ay se iin ka pe nga aggin-guguwes kiya asassu daya duddúma ta! Daya makin-asassu kaggída kampela ngin nin ya makammu nu nakabásul da onu akkan. Ay annung kampela ngin nin naya apu na ya sumeng kaggína kadaya masápul kuwaan na.

⁵Ay mabalin pe nga nán daya duddúma nga atán algaw wa napà-patag may daya duddúma nga algaw. Ngamay nán pe daya duddúma nga sangapáda ya algaw. Masápul la áwan tutu wala duwaduwa naya isaisa kaggída kiya kapanunútán da. ⁶Ay daya magngílin, ay gapu kiya agdáyaw da ke Dios ya agngílin da. Ay daya áwan kannawan kanan, ay dayáwan da pe ye Apu, áta magiyáman da lugud ke Dios. Ay ummán pe kadaya atán kannawan kanan. Magkannaw da gapu pe ki agdáyaw da ke Apu, ay se magiyáman da pe kaggína.

⁷Awan oray iinna kadátada ya magbiyág gapu kadátada kampela ngin nin. Ay ummán pe kiya katay tada, akkan wayya nga dátada kampela

ngin nin ya makammu. ⁸Kiya kasibbiyág tada, ay magbiyág tada nga mangikur-kurug ke Apu. Ay páda na pe nu matay tada. Ay díkod oray sibbiyág ta onu matay ta, ay kuw-kuwa nitta ne Apu. ⁹Ata ittu mà idi ya gapu naya nekatay se nelaltu ne Cristo, ta senu aggína ya Apu daya sibbiyág se datu natay yin. ¹⁰Ay díkod akkan ta kuma nga aggin-guguwes sala kiya wagi ta. Ay akkan ta pe nga tagapáapáas sala kiya wagi ta. Ata ngámin tada, ay guwesán nitta nge Dios. ¹¹Ata nán na kiya nesúrát nga bàbànan ne Dios nga,

“Kurug ga sibbiyág gà, nán ne Apu, ay kurug pe nga ngámin tolay, ay magpalintud da ki àráng ku, ay ngámin da, ay day-dayáwan dà pe nga Dios.”

¹²Díkod ya isaisa kadátada, ay aggína kampela ngin nin ya makammu magsungbát ke Dios kadaya nà-nàwa na.

Ya akkan tada agpipinnabásul

¹³Ay akkan tada lugud da aggin-guguwes kiya kasittolay tada. Ya kuwaan tada kuma, ay akkan tada kuwaan ya oray nágan na nga pakabasúlán naya wagi tada. ¹⁴Ay gapu ki angngurug ku ke Apu Jesus, ay nán ku nga áwan kurug ya naragit kadaya akakkanan. Ngamay nu nán naya tolay nga naragit, ay kurug ga naragit kaggína kampela ngin nin. ¹⁵Ay nu magpanakit ya isa nga wagi mu gapu wala kiya kanan mu, ay maddi ka tagge. Ay nu ipílit mu kammala, ay maawátan na áwan mu wa amminya kaggína. Akkan nu kuma nga ipalúbus nga pakadadálán naya wagi nu ya kanan nu. Ata nebasu nge Cristo gapu mà pe kaggína. ¹⁶Díkod akkan nu ipalúbus nga pamaásan da kadakayu daya nán nu wa napiya. ¹⁷Ata ya napatag kadátada nga itur-turayán ne Dios, ay akkan wayya daya akakkanan se daya inuman tada, nu di iya angngibílang ne Dios kadátada ka namáru se iya panagganggam tada, se iya napiya nga aggur-uray tada, gapu kiya Ispiritu ne Dios. ¹⁸Ay nu ittu dayán daya pàgan ta kiya agsirbi ta ke Cristo, ay mapaanggam ta nge Dios, ay se pàgan ditta pe daya tolay.

¹⁹Ay lugud wawwági, masápul la dayán nala nga makaseng kiya napiya nga panagbubúlun se makapaligda kiya angngurug naya isaisa kadátada, daya kuwaan tada. ²⁰Ay akkan nu kuma nga dadálan ya ubra ne Dios gapu wala kiya akakkanan. Kurug ga áwan naragit ta akakkanan, ngamay nadakè nu ya angngán ta kiyán na akakkanan, ay ittu ya gapu

naya akabásul naya wagi ta. ²¹ Ay napì-piya ngala ngin na akkan ta tagge mangán ka karni onu maginum, ay se akkan ta tagge kuwaan daya duddúma pikam, nu ittu ya pakabasúlán naya wagi ta.

²² Ay díkod, ikaw se e Dios sala ya makammu kiya kapanunútán mu ka panggap kídi. Ay maganggam pe ya tolay nu áwan na nga aggad-gadduwa kiya kurugan na nga kapanunútán na. ²³ Ngamay daya maggad-gadduwa, ay makabásul da nu mangán da kiya karni, áta akkan na meannúgut kiya anngurug da ya kuwaan da. Ata básul ngámin daya mà-màwa nga akkan meannúgut ki anngurug.

Ya ammaanggam tada kadaya kasittolay tada

15 Ay dàtada nga naligda nga anngurug gin, ay an-anúsán tada daya pagkapsútán daya nakapsut pikam ma anngurug. Akkan tada ittu lam-lamtan ya pagangammán tada. ² Nu di kuma nga daya páda tada nga mangurug daya paanggamman tada. Sengán tadada nga mamaligda kiya anngurug da. ³ Ata oray e Cristo, ay akkan na iya baggi na kampela ngin nin ya pinà-paanggam na. Ya nàwa kaggína, ay ummán kitu nán tu nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Ay iyà ya nagalinagnaggán naya ammad-padakè da kikaw,” nán na ke Dios. ⁴ Ay ngámin datu nesur-súrat kitun na al-algaw, ay nesúrat da ka pakatùgúdán tada, ta senu akkan na mippà ya agnamnáma tada nu magturad tada kadaya kapar-parigátan tada se maganggam tada nu mabása tada datun.

⁵ E Dios nga ittu ya magidde ka ánus se ittu ya mamaanggam kadàtada, ay aggína ya sumeng kadakayu ta senu maggaannúgut kayu wa mangsúrut ke Jesu-Cristo. ⁶ Ta senu magsissa kayu wa magday-dáyaw ke Dios nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya Napiya nga Dámag kadaya akkan Judyu

⁷ Anggamman nu lugud ya isaisa kadakayu, nga ummán kiya inangnganggam ne Cristo kadakayu ta senu mapadayáwan ne Dios. ⁸ Inumbet ya Cristo wa sumeng kadaya Judyu ta senu mepassingan ya agtungpál ne Dios kadatu kar-kari na kadatu apuapu da, ay se mepakammu pe nga kurug tutu wala datun. ⁹ Ay akkan nala nga tittu yán ya gapu

na, nu di ta senu dayáwan pe yin daya akkan Judyu nge Dios gapu kiya agkallà na, nga ummán kiya nán na kiya nesúrát ta bàbànan na nga,

“Díkod ipad-padáyaw taka kadaya akkan Judyu,

ay se magkan-kansiyon nà ka pagdayaw ku kiya ngágan mu.”

¹⁰ Ay nán na pikam ma,

“Dakayu wa akkan Judyu,

ay mepaganggam kayu kadaya Judyu nga tolay na.”

¹¹ Ay nán na manin nga,

“Dayáwan nu we Apu, dakayu ngámin na akkan Judyu,

ay day-dayáwan din pe daya ngámin na tolay.”

¹² Ay nán manin pe tu Isaias nga,

“Meanà ya gaka tu Jesse

nga ittu ya lumtuwád da mangituráy kadaya akkan Judyu.

Ay aggína ya namnamáan da.”

¹³ Ay ikar-karárag ku nga gapu ki angngurug nu, ay pà-paanggamman nakayu tutu wala nge Dios se iddán nakayu ka napiya nga aggur-uray, ta senu gapu kiya ammanakabalin naya Ispiritu na, ay umabaabay ya agnamnáma nu. Aggína ya gapu naya agnamnáma tada.

Ya panggap ne Pablo wa nagsúrát

¹⁴ Ay ammù mà kampela ngin nin wawwági, nga pabeg ga daya napiya daya asikkuwaan nu tutu wala, ay se ammù nga nammuwán nu pànanang pe yin ya mepanggap kiya angngurug nu, se annung nu pe ya magtitinnùgud din. ¹⁵ Ngamay oray nu mapakuna, ay atán da nga nepad-padamdam ku kadakayu kídi ya súrát ku. Ay akkan nà a nin-induwán na nangagi, áta gapu ki agkallà ne Dios, ¹⁶ ay pinlí nà ka bíláng asassu ne Jesu-Cristo nga nebon na kadakayu nga akkan Judyu. Ay ummán nà ki pádi ta iyà ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios, ta senu anggamman ne Dios daya akkan Judyu nga ummán kiya agganggam na kadaya medátun kaggína, áta magbalin da ka namáru ki àráng na gapu kiya Ispiritu na.

¹⁷ Ay díkod gapu kiya akiannúgut ku ke Jesu-Cristo, ay annung ku wa ipasindáyaw ya ubrà pára ke Dios. ¹⁸ Ay áwan ku tagge kagiyán nga sabáli nu di tittu daya kinuw-kuwa ne Cristo kiya angngusár na kiyà nga mamakurug kadaya akkan Judyu gapu kadatu kinag-kagì se datu kinuw-kuwà. ¹⁹ Nepassingan na ya ammanakabalin na gapu kadatu

nakas-kasdáaw wa nepàwa na kiyà ka pagilasínán kiya Ispiritu ne Dios. Ay ittu ya gapu na nga nebàbànan ku tutu wala ya Dámag mepanggap ke Cristo, nanggayát ka Jerusalem panda ka Ilirico. ²⁰ Ata ya piyán ku tutu wala nga kuwaan, ay ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag kadaya giy-giyán nala nga akkan pikam ma nekebàbànanan naya mepanggap ke Cristo, ta senu akkan nà ummán ka magbalay kammala kiya nagpàdàán daya duddúma. ²¹ Díkod nàwa nga kurug tu nán na ki nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na,

“Mammuwán se maawátan pe yin daya akkan pikam nakagìna
kiya mepanggap kaggìna kitun.”

Ya palánu ne Pablo nga aggagáyam ka Roma

²² Ay ittu yán ya gapu na nga ngángay yala ya aggasikkangngay ku kannán giyán nu. ²³ Ngamay gapu ta nabalín nin ya ubrà kadedi ya giy-giyán, ay se gapu ta nabayág ga dagudagun pe yin ya aggasippan ku kannán giyán nu, ay ²⁴ namnamáan ku nga magsisíngan tada kiya agsíbál ku kannán kiya ammeyag ku ka España. Ay innanamán ku pe nga sengán dà kiya agdàdàdà ku, nu mabalin dà pà-paanggamman ki aggagáyam ku kadakayu ka makaru wala.

²⁵ Ngamay mawe yà ka Jerusalem pikam kídì, ta wè idde ya pagkallà daya wawwági kadatu mangurug kannán Jerusalem. ²⁶ Ata nadamdám datu mangurug ka Macedonia se ka Acaya ya mangidde ka pagkallà da pára kadatu mangurug ga maaw-awanán kannán Jerusalem. ²⁷ Ay sikkaanggam da nga akkan Judyu wa nangwa kiyán, áta bílang nga kurug ga nakaútáng da kaggída nga Judyu. Ata neráman da nga akkan Judyu kiya pagkapiyaán daya Judyu gapu kiya Dámag mepanggap ke Cristo. Ay díkod nàmud da nga rabbang da pe nga iráman daya Judyu kadaya pagkallà kaggída. ²⁸ Ay nu metulud ku win daya pagkallà kadaya wawwági ka Jerusalem, ay magsíbál là kannán kiya ammeyag ku ka España. ²⁹ Ay ammù nga kiya ilalbet ku kannán, ay paanggamman nà tutu wala ne Cristo.

³⁰ Ay lugud wawwági, sengán dà mangikar-karárag kiya ubrà. Ay namnamáan ku wa magsisseng kayu kídì gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada, ay se gapu pe kiya amminya nu nga gayát kiya Ispiritu ne Dios. ³¹ Ikar-karárag dà ta senu melis-lísi yà kadaya asikkuwaan da kiyà daya akkan mangurug ke Cristo kannán Judea. Ay senu tu pagkallà a wè itulud,

ay pagangammán datu mangurug ka Jerusalem. ³²Ta senu nu ittu ya piyán ne Apu nga makalbet tà kannán giyán nu, ay sikkaanggam mà nga umbet se magpipinnaanggam tada pe. ³³E Dios nga ittu ya gapu naya napiya nga aggur-uray tada kuma ya mangabul-bulun kadakayu ngámin. Amen!

Ya agpakumusta ne Pablo kadaya ngámin tolai ne Dios

16 Ay piyán ku wa ammuwán nu pe ye Febe, isa nga babay ya wagi tada ki angngurug, nga sumeseseng kadaya tangabubúlun na mangurug ka Cencrea. ²Anggamman nu kiya ilalbet na, ta ittu yán ya masápul kuwaan daya mangurug ke Apu Jesu-Cristo, áta mangurug lugud pe. Sengán nu kadaya ngámin na piyán na nga pakisengán kadakayu. Adu daya sinengán na nga tolai, ay sinummeng kiyà pe.

³Ay pakikumusta dà kade Priscila se Akila nga magatáwa. Kabulun kuda pe nga magub-ubra ka mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁴Ay tagge dayán na meránud kiya angngigdù da kiyà. Ay díkod magiyáman nà pànanang kitu kinuwa da, akkan nala nga iyà ya magiyáman nu di pe daya ngámin na tangabubúlun na mangurug ga akkan Judyu. ⁵Ay kumusta pe kadaya mangurug ga mepagguurnung kaggída kiya balay da.

Ay kumustaan ku pe nge Epeneto nga pà-pàgan ku pe. Aggína ya nunna nga mangurug ke Cristo kadaya iAsia. ⁶Pakikumusta dà pe ke Maria. Aggína pe ya isa nga magpaggus nga magubra ka panggap kadakayu wa mangurug. ⁷Ay pakikumusta dà pe kade Adronicus se Junia, nga pàdà a Judyu se pàdà pe nga bálud gapu ke Cristo. Am-ammu pànanang datu apostoles da, ay se nunna da nga nangurug ke Cristo may iyà.

⁸Pakikumusta dà ke Ampliato, isa nga pà-pàgan ku wa opun ku nga mangurug ke Apu. ⁹Ummán pe ke Urbanus nga pàda tada nga magub-ubra panggap ke Cristo. Pakikumusta dà pe ke Stakis nga pà-pàgan ku wa opun ku. ¹⁰Ay pakikumusta dà pe ke Apeles, nga isa nga napikkilán na mangurug ke Cristo, ay se kade Aristobulo wa tangabalay. ¹¹Pakikumusta dà pe ke Herodion, nga isa pe nga pàdà a Judyu. Pakikumusta dà kadaya akkobung ne Narciso nga mangurug ke Apu.

¹²Kumusta pe kade Trifena se Trifosa nga magub-ubra pe mepanggap ke Apu. Ummán pe ke Persis nga pàgan tada nga wagi tada ke Cristo nga babay nga nagagat magsirbi pe ke Apu. ¹³Kumusta pe ke Rufus, nga isa

pe nga píli ne Apu, se kiya ina na nga bílang ina ku pe. ¹⁴ Pakumustaan ku pe de Asincrito, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas se kadaya ngámin na wawwági tada nga kabulun da. ¹⁵ Ay ummán pe kade Filologus se Julia se Nereus se itu wagi na nga babay, se ke Olimpás, ay se kadaya ngámin na tolay ne Dios nga kabbulun da.

¹⁶ Ay magkikinnumusta kayu ngámin na mangurug. Makikumusta kadakayu ngámin daya mangurug kanedi.

Ya agtaron tada kadaya manglípán kiya angngurug tada

¹⁷ Kagiýanan takayu kídí wawwági, nga taronan nu daya tolay ya mamagsisibna kadakayu se manipad kiya angngurug nu, gapu kiya angngalúsaw da kiya nesur-súru mi kadakayu kitun. Akkan kayu wa mebul-bulun kaggída. ¹⁸ Ata dayán na tolay, ay akkan wayya nge Apu Jesu-Cristo ya sir-sirbiyán da, nu di daya pagkapiyaán da kampela ngin nin ya at-atangyaan da. Ial-alfíláw da daya tolay ya napiyár pà nang, gapu kadaya napiya nga agbàbànan da se ya angngasaba da. ¹⁹ Ay sikkaammu daya tolay kiya kinaligda naya angngurug nu ke Cristo, ay túya pagangammán takayu. Ay oray nu mapakuna, ay piyán ku nu kappiyánan nu ya mangwa kadaya napiya nga mà-màwa, se akkan kayu wa mear-arát kadaya nadakè. ²⁰ E Dios nga ittu ya paggayatán naya napiya nga agbubúlun tada, ay karuwan na nga abáan ne Sairu pára kadakayu. Ay e Apu Jesu-Cristo kuma ya magtag-tagasíngan kadakayu.

²¹ E Timoteo wa pàdà a magub-ubra panggap ke Apu, ay makikumusta kadakayu. Ay ummán pe kade Lucius, Jason, se Sosipater nga pàdà a Judyu.

²² Ay iyà e Tertius wa ittu ya pinagsúrát ne Pablo kídí ya súrát. Makikumusta ngà pe kadakayu wa pàdà a mangurug ke Apu.

²³ E Gayo wa ittu ya managsangaáli kiyà se kadaya páda tada nga mangurug, ay makikumusta pe kadakayu. Ay ummán pe ke Erasto, nga sareru kídí ya íli, se Curto nga wagi tada, makikumusta da pe kadakayu kannán.

²⁴ E Apu Jesus kuma ya sumeng se magkallà kadakayu ngámin. Amen.

Ya ammadáyaw ne Pablo ke Apu Dios

²⁵ Maday-dáyaw we Dios nga ittu ya makabaal la mamaligda kadakayu kiya angngurug nu, gapu kiya Napiya nga Dámag ga nebàbànnán ku kadakayu panggap ke Jesu-Cristo. Ittu pe yán tu akkan na nepak-pakammu nga palánu ne Dios kitun kam. ²⁶Ngamay kídí yin, ay nepakammu win tu nán na kiya nesúrát ta bàbànnán ne Dios kadaya ngámin na il-íli, ta senu mangurug da pe yin. Ay ittu yán ya piyán ne Dios nga akkan mataatay nga màwa.

²⁷E Dios la ya sissa nga makammu ki ngámin. Ay aggína lugud ya day-dayáwan tada ka áwan panda. Màwa tada yán gapu ke Jesu-Cristo. Amen.

*Ya nunna nga súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka*

Corinto

1 Iyà e Pablo wa piníli ne Dios se pinagbalin na ka apostol ne Jesu-Cristo. Dakami se wagi Sostenes ya makin-súrát kídi, ²kadakayu wa tangabubúlun na mangurug ke Dios kannán Corinto, nga nekísi ne Dios ka pagbalinan na ka tolai na gapu ke Jesu-Cristo. Súrát mi pe idi kadaya ngámin tolai kadaya ngámin giy-giyán nga magday-dáyaw ke Jesu-Cristo nga Apu da, nga Apu tada pe.

³Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Daya pagkallà ne Cristo se daya midde na

⁴Magiyáman nà peyapeyang ke Dios gapu kadaya pagkallà na kadakayu gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo. ⁵Ta gapu ta neannúgut nu win ya uray nu ke Cristo, ay pinagbalin nakayu ka ummán ka nabànáng kadaya ngámin na mepanggap kiya angngurug nu. Ay napasírib kayu pe kiya agbàbànan nu se kiya angngammu nu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁶Ay nepas-pasnà kadakayu pe yin ya mepanggap ke Jesu-Cristo, ⁷ay díkod áwan nu wa pagkur-kurángan kadaya kababalin na masápul nu kiya aggiddag nu kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁸Aggína ya mamaligda kiya angngurug nu panda kiya ilalbet na kammin, ta senu áwan na nga mepabásul kadakayu kiyán na ilalbet kammin ne Apu Jesu-Cristo. ⁹Kurug ga màwa yán, áta mapiyár nge Dios kadaya ngámin na kagiyán na. Aggína ya nagayáb kadakayu nga pebul-bulunan na kiya An-anà na nga ittu we Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya nagsisibna datu mangurug ka surútan

¹⁰Ay gapu kiya angngurug tada ke Apu Jesu-Cristo, ay makim-imallà à kadakayu wawwági nga magkikinnawátan kayu din nin. Akkan kayu

din na magsisibna. Magsissa kayu ka panggap se kiya panaggur-uray nu. ¹¹ Nán ku idi kadakayu wawwági, áta nadámag ku kadaya akkobung ne Cloe nga magsasáwad kayu kanu. ¹² Ata nán kanu daya duddúma kadakayu wa, “E Pablo ya surútan ku,” nán da, ay, “E Apolos ya surútan ku,” nán kanu daya duddúma pe. Ay, “E Pedro ya surútan ku,” nán kanu pe daya duddúma, ay, “E Cristo ya surútan ku,” nán kanu pikam pe daya duddúma. ¹³ Nagbal-baláki agpà nge Cristo ta? Wayya la nga iyà ya natay kitu krus gapu kadakayu! Wayya kayu wala nabawtisarán ka pasúrut ku!

¹⁴ Magiyáman nà ala ke Dios ta áwan ku wa binawtisarán kadakayu, malaksid dala de Crispo se Gayo. ¹⁵ Ay díkod áwan makekagi nga binawtisarán kuda ta senu magbalin da ka pasúrut ku. ¹⁶ Ay nadamdam ku wa binawtisarán ku gáyám pe de Estefanas nga tangabalay. Ay áwan ku wa madamdam min na sabáli nga binawtisarán ku. ¹⁷ Ata akkan mà wayya nga ya magbawtisár ya nangibonán ne Cristo kiyà, nu di ya mangibàbànán kiya Napiya nga Dámag ga mepanggag kaggína. Ay oray tu inagbàbànán ku, ay nalapat tala nga maawátan, nga akkan wayya nga ummán kiya agbàbànán daya nasírib ba toláy, ta senu ya kinapatag natu nàwa ke Cristo kitu krus, ay akkan mapsílán tu kinaturáy na kiya kinapiya naya agbàbànán ku.

E Cristo ya ammanakabalin ne Dios nga mangalà kadàtada

¹⁸ Daya mapánis ka áwan panda, ay nán da nga áwan sur-surbi naya Dámag ga mepanggag kitu nàwa ke Jesu-Cristo kitu krus. Ngamay kadàtada nga málà kiya pakabiyágan ka áwan panda, ay ittu tun ya ammanakabalin ne Dios. ¹⁹ Ata uwad da nesúrat ta bàbànán ne Dios nga nán na,

“Dadàlan ku ya sírib daya nalaing nga toláy kídí ya kalawagán,

ay se pagbalinan ku ka áwan sur-surbi daya lálain da,” nán na.

²⁰ Ay díkod áwan sur-surbi ya sírib daya mamasírib, ay oray pe daya nalaing kadaya lin-lintag se daya nalaing makipal-palagmán kadedi na ngin na al-algaw. Ata nepassingan ne Dios nga áwan kammala nga sur-surbi yin daya kinasírib daya mamasírib kídí ya kalawagán.

²¹ Ay gapu kiya sírib ne Dios, ay kinuwa na nga akkan mabaal daya nasírib ba toláy ya mangammu kaggína, áta tu da la nga patàran ya kinasírib da kampela ngin nin. Ay túya pininya ne Dios nga alà daya ngámin toláy nga mangurug kiya ibàbànán mi nga nán daya toláy nga

áwan na nga sur-surbi. ²²Ata kadaya Judyu, ay tu da la nga sap-sapúlan ya nakas-kasdáaw wa gayát ka lángit ka pagilasínán da nga kurug yán na bàbànan. Ay kadaya akkan Judyu, ay sap-sapúlan da daya ibílang da kampela ngin nin ka napatag ga sur-súru. ²³Ngamay ya ibàbànan mi, ay ya Cristo nga natay kitu krus. Ay akkan kurugan daya Judyu yán na ibàbànan mi, ay túya mapabásul da. Ay daya akkan Judyu, ay nán da nga áwan sar-sarut nayán na bàbànan. ²⁴Ngamay kadaya duddúma nga Judyu se daya duddúma nga akkan Judyu, nga naayabán ne Dios sin ka tolay na, ay e Cristo wa nelansa kitu krus ya ammanakabalin se sírib ne Dios. ²⁵Ata ya kuk-kuwaan ne Dios nga áwan sar-sarut ta nán daya akkan mangurug, ay napà-patag ngam ya kinasírib daya kasiríbán na tolay. Ay se ya nán da nga nakúráng nga ammanakabalin ne Dios, ay natù-turáy may daya katurayán na tolay.

²⁶Lam-lamtan nu kod wawwági nu wà ummán nu kitun, kitu inaggayáb ne Dios kadakayu. Man-manu kadakayu tu ibílang daya tolay kídi ya kalawagán ka nasírib onu naturáy, se man-manu pe daya ibílang da ka nangátu kadakayu. ²⁷Ngamay gurátan ne Dios nga piliyán daya áwan sar-sarut nga nán daya tolay ta senu mabàla daya mamasírib. Piníli na pe daya nakapsut ta senu mabàla daya magkuna nga nabílag da. ²⁸Ay daya ban-bánag ga irupat daya tolay kídi ya kalawagán se daya ibílang da nga ur-úray, se daya ban-bánag ga akkan da pikam nammuwán, ay ittu dayán daya piníli ne Dios nga usaran na nga mamagbalin ka áwan sur-surbi daya ban-bánag ga ibílang daya tolay kídi ya kalawagán ka napatag. ²⁹Ta senu áwan tolay ya makapagpasindáyaw kiya àràng ne Dios. ³⁰Ta aggína ya naggayatán naya baru wa biy-biyág tada gapu ke Cristo. E Cristo ya nakammuwán tada kiya sírib ne Dios. Ay aggína pe ya namagbalin kadàtada ka namáru ki àràng ne Dios, ay se aggína pe ya mamagbalin kadàtada ka áwan bas-básul, ta aggína ya nibli nga nagikáru kadaya bas-básul tada.

³¹Ay díkod gapu kadedi ya kinuw-kuwa ne Cristo, ay nàwa kurug tu nán naya nepesúrat ne Dios nga, “Daya maminya nga magpasindáyaw, ay daya kinuwa ne Apu wala daya ipasindáyaw da,” nán na.

Tu inagbàbànan ne Pablo

2 Ay kitu neà-angay ku wawwági nga mangibàbànan kadakayu kiya bàbànan ne Dios mepanggap ke Cristo, ay akkan wayya naunag tu nangngibàbànan ku, ay se akkan wayya nga nasulit maawátan datu kinag-kagi ku. ² Ata linam-lammat ku nga tittu ya mepanggap ke Jesu-Cristo se ya gapu natu nekatay na kitu krus tu ibàbànan ku kadakayu. ³ Ittu tu kitu kaatán ku kannán giyán nu nga magbàbànan, ay ummán nà ki magpir-pirpir ra malídug pànanng kiya kagiyan ku. Ay ammù pe nga áwan ku wa mabà-baal. ⁴ Ay tu inagbàbànan ku, ay nalapat tala nga maawátan. Akkan pe ya nasulit maawátan datu kinag-kagi ku. Nagpinnoray yà ala kiya ammanakabalin naya Ispiritu ne Dios, ta piyán ku nga mammuwán datu maggigina kiyà, nga gapu wala kiya ammanakabalin na tu inagbàbànan ku. ⁵ Ay kinuwà ya ummán kitun ta senu akkan gapu kiya kinasírib naya isa nga tolay ya angngurug nu, nu di gapu kiya ammanakabalin ne Dios.

Tu palánu ne Dios

⁶ Ay nu kadaya napikkilán na mangurug gin ya pangibàbànanan ku, ay naunag pe ya kag-kagiyan ku. Ngamay akkan wayya ummán kiya sírib daya tolay onu daya agtuturáy kídi ya kalawagán, ta pumanda mà dayán. ⁷ Ay ya nán ku kídi nga ibàbànan ku, ay ittu ya sírib ne Dios nga akkan na nga nepak-pakammu nga palánu na nga kuwaan kitun kam, oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán. Pinalánu na yán ta senu mepagbiyág tada kaggína nga siddadáyaw. ⁸ Ay áwan kadaya agtuturáy kídi ya kalawagán ya makammu kídi ya sírib na. Ata nu ammu da kuma, ay akkan da kuma nga nelansa ya kadayáwan na Apu kitu krus. ⁹ Atán ya nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga mepanggap kiyán, nga nán na,
 “Ya akkan pikam nasingan daya tolay se akkan da pikam nagina,
 ay se áwan kiya lammat da nga ittu ya màwa,
 ay ittu ya nesagána ne Dios kadaya maminya kaggína.”

¹⁰ Ngamay gapu kiya Ispiritu ne Dios nga nebon na kadátada, ay nammuwán tada yanin na palánu ne Dios. Ata áwan na di ammu naya Ispiritu ne Dios. Ay oray ya lammat ne Dios, ay ammu na.

¹¹ Awan sabáli ya makammu kiya lam-lammat naya isa nga tolay nu di aggína kampela ngin nin. Ay ummán pe, nga ya Ispiritu ne Dios kampela

ngin nin pe ya makammu kiya atán kiya lam-lammat ne Dios. ¹² Ay ya Ispiritu wa nidde kadàtada, ay akkan wayya ummán kiya ispiritu wa atán kadaya mamasírib ba tolay kídi nga kalawagán, nu di ya Ispiritu ne Dios kampela ngin nin, ta senu mammuwán tada daya ngámingámin na idde ne Dios nga pagkallà kadàtada.

¹³ Ay díkod, ya agtù-tùgud mi, ay akkan na ummán kiya agtùgud daya tolay kídi ya kalawagán, nu di ummán kiya piyán naya Ispiritu ne Dios. Ata daya kag-kagiyan mi mepanggap ke Dios kadaya tolay nga niddán kiya Ispiritu ne Dios, ay daya ikagiyán naya Ispiritu ne Dios kampela ngin nin. ¹⁴ Ngamay kadaya tolay ya akkan itur-turayán naya Ispiritu ne Dios, ay akkan da nga pagangammán daya kagiyan naya Ispiritu ne Dios, áta nán da nga áwan na sar-sarut. Ay akkan da pe ya maawátan dayán, áta dayán nala nga petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios ya mabalin na makaáwat. ¹⁵ Ay daya tolay ya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay ammuwán da dayán. Ngamay daya duddúma, ay akkan da maawátan dayán. ¹⁶ Ata nán na kiya bàbànan ne Dios nga,

“Awan tolay ya makammu kiya lam-lammat ne Apu Dios.

Awan ya mabalin na magtuldu kaggína,” nán na.

Ngamay maawátan tada dedi, áta atán kadàtada ngin ya panaglam-lammat ne Cristo.

Ya agpapáda daya magsir-sirbi ke Dios

3 Ay díkod wawwági, akkan takayu maamomanán nga ummán kiya akiamomán ku kadaya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios sin, nu di ummán kiya akiamomán ku kadaya tolay nga akkan da pikam nigsán ya dadán na katutolay da. Arig nu pikam ya an-anà kiya angngurug nu. ² Tu inangngisúrù kadakayu kitun, ay ummán takayu wala ka pinaggátas, ta akkan kayu pikam makakkán ka nakulnit ta akakkanan. Ay oray kídi, ay árig ga akkan nu pikam mabaal ya mangán ka nakulnit. ³ Nán ku kiyán áta ikur-kurug nu pikam daya dadán na katutolay nu. Masissingan nala yán, áta magasiásil kayu se magsasáwad kayu. Ummán kayu pikam kadaya tolay ya akkan na mangurug. ⁴ Nán ku wa ummán kayu kadaya tolay ya akkan mangurug, áta nán daya duddúma kadakayu wa, “E Pablo ya surútan ku,” ay nán daya duddúma nga, “E Apolos ya surútan ku,” nán nu.

⁵Iinna nge Apolos se iinna ngà ka nán nu ta! Nagpáda kami mà a bobonan nala ne Apu. Ay túya gapu kiya angngisúru mi, ay nangurug kayu ke Jesu-Cristo. Ngamay niddán nakami ye Apu ka ubra naya isaisa kadakami kampela ngin nin. ⁶Ata iyà ya árig ga nagmúla, ay e Apolos ya árig ga nagsibug kiya nemúlà. Ngamay e Dios ya mamaabay kadaya múla. ⁷Ay díkod, akkan ya nagmúla se ya nagsibug ya napatag, nu di e Dios, ta aggína ya mamaabay kiya múla. ⁸Ay sissa ya panggap daya nagmúla se iya nagsib-sibug. Ay se nagpáda da pe nga tangdánan ne Dios sigun kampela kiya naggubra da ngin. ⁹Ta nagpáda kami mà nga pagubraan ne Dios kadakayu wa árig komán na.

Ya panagbalay kiya árig balay ne Dios

Ay árig nu pe ya balay ne Dios nga pabalay na kadakami. ¹⁰Gapu kiya kabailán ku wa nidde na gapu kiya kinamáru na, ay iyà ya bílang nalaing nga apu daya magbalay. Iyà ya nangippáy kiya pangadigiyán naya balay, ay daya duddúma ngin ya mangipasíkad kiya balay. Ay kadayán na magbalay, ay masápul la naligda ya agbalay da. ¹¹Ay idi ya árig balay ne Dios, ay e Jesu-Cristo ya árig angngadigiyán naya balay. Aggína tu nebàbànan mi kadakayu. Ay áwan sabáli yin na angngadigiyán. ¹²Ay adu daya árig mepamalay kídí ya árig balay ne Dios. Atán daya mangikapat ka aruminta nga balitù, ay atán daya mangikapat ka aruminta nga bága onu daya napatag ga batu. Ngamay atán da pe ya mangikapat ka aruminta nga káyu se búlu se daya tabbang ngala. ¹³Ngamay mepassingan nu wà ummán natu inagbalay natu isaisa kaggída, nu iya algaw wa ilalbet kammin ne Cristo. Ata ya kasidug datu ur-úray ya kinuwa datu nagbalay ya pakasinnán nu wà ummán natu inubra natu isaisa kaggída. ¹⁴Ay nu akkan masidug tu nekapat naya isa tolay kitu angngadigiyán, ay atán tangdán na. ¹⁵Ngamay ya tolay ya masidug tu nekapat na, ay áwan na nga tangdán ngamay aggína ay málà. Iyán nala ta ummán ka nakalísi yala ka apuy nga áwan na natag-tagmit.

¹⁶Akkan nu ammu ta, nga dakayu ay árig nu ya balay ne Dios. Mag-agyán mà kadakayu ya Ispiritu na! ¹⁷Ay díkod, nu inna ya mangdadál kiya balay ne Dios, ay dadàlan pe ne Dios. Ata yán na balay ne Dios, ay kuw-kuwa na kampela ngin nin. Ay dakayu kam yán na árig balay na.

Ya nasírib kiya agsisíngan ne Dios

¹⁸ Ay akkan nu din na ug-ogan ya baggi nu kampela ngin nin. Nu atán kadakayu ya magkuna nga nasírib kiya pagsisinnán daya tolay kídi ya kalawagán, ay magbalin kuma nga ummán ka ang-ang kiya pagsisinnán da, ta senu magbalin ka kurug ga nasírib kiya agsisíngan ne Dios. ¹⁹ Ata áwan na nga sur-surbi ke Dios ya ibílang daya tolay kídi ya kalawagán nga kinasírib. Ta nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Ya agmasírib daya tolay, ay ittu ya paniliwán ne Dios kaggída kampela ngin nin,” nán na. ²⁰ Ay nán na pe nga, “Ammu ne Apu nga daya lam-lammat daya nasírib ba nán daya tolay, ay áwan na kammala ngin nin na sur-surbi,” nán na.

²¹ Ay túya akkan kayu din na magpasindáyaw oray nán nu wa nasírib ya tolay ya sur-surútan nu. Ata nidde ne Dios mà ya ngámingámin kadakayu. ²² Túya nebon nà a magtùgud kadakayu. Ay ummán pe kiyán de Apolos se Pedro. Bílang nga nidde ne Dios kadakayu ya ngámin na kalawagán. Nidde na pe ya biyág nu, ay se ya pannakatay naya baggi nu, ay ipalúbus pe ne Dios. Ay oray daya mà-màwa kadakayu kídi se oray pe daya mà-màwa pikam, ay kuw-kuwa nu ngámingámin dayán. ²³ Ay kuwa nakayu ne Cristo, ay e Cristo ay kuwa ne Dios.

Ya akkan ta nga angguwes kadaya kasittolay ta

4 Ay ibílang dakami kuma ngala nga bobonan ne Cristo se piyáran na, nga mangipak-pakammu kídi ya akkan pikam ma nepak-pakammu kitun. ² Ay ya isa tolay nga pagpiyáran, ay masápul la mapiyár peyapeyang kadaya masápul la mà-màwa. ³ Ay áwan nala kiyà oray guwesana dà. Ay akkan ku pe ya pagan-anu ya angguwes daya maragbus-bustigár ka panggap kiyà, áta oray iyà mismu, ay akkan ku maguwesán ya baggi kampela ngin nin. ⁴ Ata áwan ku ammu nga akkan ku kinuwa kadaya masápul la kuwaan ku kiya agsirbi ke Apu. Ngamay akkan ku wayya piyán kagiyan na áwan ku wa bas-básul. Ta e Apu wala ya makammu wa mangguwes kiyà.

⁵ Ay túya akkan kayu tagapab-pabásul kadaya kasittolay nu, kiya akkan na pikam ma itu oras na. Idaggán nu wala ya algaw wa ilalbet kammin ne Apu, ta aggína ya mangiwada kadaya ngámin na nesir-sirù kídi nga

nadakè se daya ngámin na lam-lamtan ta nga kuwaan. Ay ittu yán ya ammadáyaw ne Dios kadaya tolay, sigun kadaya kinuw-kuwa da nga napiya.

Daya napà-pàyanán daya apostoles ne Cristo

⁶Kadakami se Apolos ya pagpangarígán kun kiya kagiyan ku kadakayu wawwági, ka angngisúrù kadakayu nga áwan nu din na pagdudúmán, se áwan nu din na ipasindáyaw kadaya tolay nga surútan nu. Surútan nu din nala ya nán ne Dios kiya nesúrát ta bàbànan na ka mepanggap kídi. ⁷Inna ya nanguna nga mabalin nu wa pagdudúmán daya tolay ta! Wayya la nga akkan na e Dios ya nangidde kiya ngámin na atán kadakayu! Ay tura nu lugud da ipasindáyaw dayán, nga ummán nin ka áwan nangidde kadayán na atán kadakayu!

⁸Awan nu tutu wala masápul gáyám min gane! Nabànéng kayu gáyám pe yin, gane! Nakapagári kayu mà pe yin oray áwan kami! Ay napiya kuma nu kurug ga ári kayu win a, ta senu mepagári kami kadakayu. ⁹Ata kiyà kampela ngin nin, ay pininya ne Dios nga dakami nga apostoles ya magbalin ka kababaán kadaya ngámin tolay. Arig kami kadaya tolay nga ya kapanísán da, ay mapatay kiya pagmar-marngán daya tolay. Sisinnán dakami daya ngámin tolay se daya anghel ne Dios. ¹⁰Ay gapu kiya angngikurug mi ke Cristo, ay ittu ya angnguna daya tolay nga ang-ang kami. Ngamay dakayu, ay nasírib kayu kid mà in ka panggap ke Cristo! Nakapsut kami nga nán daya tolay, ngamay nabílag kayu kid din. Irupat dakami, ngamay dakayu kid ya day-dayáwan da. ¹¹Nanggayát kitun panda kídi, ay maaw-awanán kami, pasuráy akkan kami pikam makenum. Ay pasuráy áwan mi paglilíyán. Ay áwan mi pe ammu wa patudúgán. Ay se par-parigátan dakami pe. ¹²Ay nagrígát kami pe ya nagubra kampela ngin nin. Nu ug-ogan dakami, ay ikar-karág midá ngala. Nu par-parigátan dakami, ay itur-turad mi ngala. ¹³Nu pad-padásán dakami, ay sungbátan midá ngala ka napiya. Ay ya árig mi kídi ya kalawagán, ay gamà, ta ibíláng dakami daya tolay ka áwan sur-surbi.

¹⁴Ay akkan ku ittu agsúrát kídi, ta pamàlà kadakayu, nu di ittu ya pagtuldù kadakayu nga ummán ka annánà ku nga pà-pàgan ku. ¹⁵Ta sissa ngà mà a ummán nu ka kurug amaan oray adu tutu wala daya mangigadágad kadakayu win kiya angngurug nu. Ata iyà mà ya nunna nga

nangibàbànan kadakayu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, nga ittu pe ya gapu naya inangngurug nu kaggína. ¹⁶ Ay túya makim-imallà à a mangagi kadakayu nga taldan nu kuma daya nepas-passingan ku kadakayu se datu kinuw-kuwà. ¹⁷ Ay ittu ya gapu na pe nga nebon ku we Timoteo kannán. Aggína ya bílang an-anà ku ke Apu nga pà-pàgan ku se piyáran ku pe. Aggína ya mangipad-padamdam kadakayu kiya kabiy-biyág ku kiya angngurug ku ke Cristo, nga ittu pe ya isur-súrù kadaya kap-kapilya ki oray wà na nga giyán na kapannán ku.

¹⁸ Ammù nga atán daya magpas-pasindáyaw, ta dalínán da nu akkan nà umang nga maggagáyam kannán nin. ¹⁹ Ngamay nu ipalúbus ne Apu, ay makaru wà nga umbet, ta senu iyà kampela ngin ya mangammu nu wà ummán kurug ya mà-màwa dayán na tolay ya magpas-pasindáyaw, ta tura adu kanu daya kag-kagiyan da. ²⁰ Ata ya angngituráy ne Dios, ay akkan mammuwán kiya agbàbànan ngala, nu di kadaya mà-màwa gapu kiya angngurug ta.

²¹ Nágan naya pì-piyán nu wa kuwaan ku nu umbet tà? Magallang kadakayu onu mangipassingan kiya amminyà kadakayu se ya kinamárù?

Ya kapanísán daya mangwa ka nadakè

5 Ay naginà tutu wala ya dámag, nga atán ya nadakè pà-pàrang nga kuk-kuwaan daya duddúma kadakayu. Ta atán kanu kadakayu ya daladágan na ya naniyumán kaggína. Ay oray daya akkan nadiosán na tolay, ay akkan da kam agpà ala nga kuwaan yán! ² Pagpanakitán nu kuma yán na kinuwa naya isa kadakayu, ngamay tura nu mán kammin na pagtangsít. Ay tura nu di pataláwan yán na tolay ta! ^{3–4} Ata oray nu áwan nà kiya giyán nu, ay ummán ka atán nà kam, áta nepakammù mà in ya uray ku mepanggap kiya kapanísán nayán na tolay ya mangwa ka ummán kiyán na nadakè. Ammù nga umannúgut pe yán kiya piyán ne Apu Jesus. Ay kiya agguurnung nu, ay mepagataatán ya lammát ku kadakayu. Ay atán pe kadakayu ya ammanakabalín ne Apu Jesus, ⁵ ay túya idde nu wala ke Sairu yán na tolay, ta senu e Sairu wala ya mangdadál kiya baggi na, ta senu mapagmut na ya uray na, ay senu alà pe ne Apu Jesus nu umbet kammin nga mangalà kadàtada.

⁶ Magpas-pasindáyaw kayu ngamay nadakè mà ya ipas-pasindáyaw nu! Akkan nu wa am-ammu nga, ‘Ya bittì ala nga pamalbád, ay annung na nga

palbadan ya oray adu wa limmug ga arína!’⁷ Ay pandanán nu lugud din ya agbas-básul nu, ta senu mapabaru kurug gin ya kinatutolay nu. Ay díkod, kurug ga meárig kayun kiya bar-baru wa limmug ga arína nga áwan na ngin pe ya pamalbád. Ata nebasu we Cristo win, nga ittu tu árig pagbasu tada nga karneru gapu kadaya bas-básul tada.⁸ Ay díkod tu idi lugud din ya kuwaan tada. Ippà tada ngin daya dadán na gagángay tada ummán kadaya nadakè a kuk-kuwaan tada, se daya nadakè a aglam-lammat tada. Ya napiya nga aglam-lammat se kuk-kuwaan kuma ya atán kadàtada ngin.

⁹Ay sinurátan takayu win nga akkan kayu mebul-bulun kadaya marannaládag. ¹⁰Ay ya nán ku kitun na akkan nu kebul-bulunán, ay akkan wayya nga daya tolay kídi ya kalawagán na akkan mangurug ga marannaládag onu daya naágum, se daya magtak-tákaw onu daya umapu kadaya an-anítu. Akkan aggída tu nán ku kitun, áta mataláwan nu wala dayán nu magtálaw kayu kídi ya kalawagán. ¹¹Ta ya nán ku kitun na súrát ku, ay ya akkan nu wa akibul-bulun kadaya tolay ya makiwagi kadakayu wa mangurug, ngamay akkan da unगतán ya manaládag. Akkan kayu mebul-bulun kadaya naágum, ay se daya sinan diy-diyos pe daya day-dayáwan da. Ay se daya maragtak-tákaw se daya mamad-padakè kadaya kasittolay da, se daya maging-inglaw. Oray nán da nga wagi dakayu ki anngurug, ay akkan kayu wa mebul-bulun kaggída, ay se akkan kayu wa mepangán pe kaggída.

¹²Ata áwan ku wayya nga rabbang nga mangguwes kadaya akkan tada nga kamungayán. Ngamay akkan kadi nga dátada ya makin-rabbang nga mangguwes kadaya kapáda tada nga mangurug? ¹³E Dios sala ya makin-rabbang nga mangguwes kadaya akkan tada nga kamungayán. May nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Pataláwan nu ya nadakè a tolay ya mepagguurnung kadakayu,” nán na.

Ya kuwaan ta nu atán ríri ta kiya páda ta nga mangurug

6 Ay nu atán ya ríri naya isa kadakayu kiya wagi na, ay akkan nuda idarum kadaya akkan na mangurug. Ya masápul la màwa kuma, ay daya tolay ne Dios kampela ngin nin ya mangdisidir kaggída. ²Akkan nu kadi ammu nga daya tolay ne Dios ya mangguwes kadaya tolay kídi ya kalawagán nu umbet ya oras na? Ay nu dakayu ya mangguwes kadaya tolay kídi kalawagán ni, ay tura nu akkan madisidir ya bitti ala nga ríri!

³ Ay akkan nu kadi ammu nga dātada pe ya bíláng nga mangguwes kadaya anghel? Ay tu nád agpà in kadaya mà-màwa kídì ya agbiy-biyág tada.

⁴ Ngamay tura nu lugud tagge la nga ippan kadaya akkan mangurug ya bibittè a ríri nu! ⁵ Ay tura kayu akkan mìpat ta! Awan nád dala oray isa kadakayu wa mangurug ya makammu mangdisidir kadaya ríri daya páda nu wa mangurug kampela ngin ta! ⁶ Ta tura nu lugud padisidir kadaya akkan mangurug ya ríri naya isa kadakayu kiya wagi na!

⁷ Ay oray ya angngidarum nu kiya wagi nu, ay masissingan nin na naábà ya angngurug nu win. Akkan nád napì-piya nu iturad nu wala ngin oray irupat dakayu se ditán nu wala ngin oray kul-kultit dakayu?

⁸ Ngamay mapaanna mà pe yin ya aggiturad nu, ay dakayu mà kam ya mangirupat kadaya páda nu wa mangurug, ay se kul-kultit nuda pe!

⁹ Akkan nu wa ammu, nga áwan ya makappan kiya pangiturayán ne Dios kadaya maragbásul? Ay túya akkan kayu wa masábag ki aglammat nu. Akkan makappan daya makidal-daládag se daya maggaattáwa nga pabeg lalláki onu pabeg babbay, ay se daya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. ¹⁰ Ay se daya maragtákaw, daya tirung se daya naágum onu daya mamad-padakè kadaya kasittolay da, ay se oray pe daya maging-inglaw. Ay tu dayán daya tolay ya akkan meráman kiya pangiturayán ne Dios.

¹¹ Ay atán da kadakayu daya ummán kadayán kitun, ngamay kídì yin ay nabguwán kayu win kadatun na bas-básul nu, se nekísi nakayun ne Dios, ay se nebíláng nakayu win ka áwan bas-básul gapu kiya nakiapu nu ke Apu Jesu-Cristo se gapu kiya Ispiritu ne Dios.

Ya kearígán tada nga mangurug

¹² Ay atán daya manguna nga áwan meallang kadaya tolay se mabalin tada nga kuwaan ya ngámin, oray nágan na. Ngamay akkan ta mà pagkapiyaán ya ngámin, ay se akkan ku pe piyán ya mebíláng ka asassu daya pan-panda ngala. ¹³ Ay atán da nga magkuna nga, “Kanan ta daya akakkanan ta ittu ya masápul naya sinay ta, ay se ya sinay ta, ay pára kadaya akakkanan ya surbi na.” Ay kurug yán, may dadàlan ne Dios mà dayán nu isa ngalgaw. Ay se ya tolay, ay akkan kinuwa ne Dios nga mangwa kadaya nadakè ummán kiya manaládag, nu di na nga kinuwa nga magdáyaw kuma ke Jesu-Cristo. Ay túya masápul la peturayán pe ke Jesu-Cristo ya tolay, áta aggína ya masápul na. ¹⁴ Ay nu isa ngalgaw, ay

paltuwan nitta nge Dios, nga ummán kitu inammaltu na ke Jesu-Cristo gapu kiya ammanakabalin na.

¹⁵ Ay akkan nu kadi ammu nga árig tada ya parte naya baggi ne Cristo nu mangurug ta kaggína. Ay díkod, akkan mabalin kadåtada ya umatangya kadaya púta, áta ummán ka metangabaggi kiya púta ya parte baggi ne Cristo nu ummán kiyán. Maddi tutu wala nga mabalin yán. ¹⁶ Akkan nu wa ammu ta, nga nu meallay kayu kiya púta, ay bílang nga metangabaggi kayu kaggína? Ata atán ya nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Daya duwa, ay magbalin da ka sissa nga baggi,” nán na. ¹⁷ Ngamay daya mangiannúgut tutu wala kiya uray da ke Apu, ay bílang sissa ya uray da se Apu.

¹⁸ Ay díkod, adayyuwánan nu daya nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay. Ya tolay ya makabásul ka mepanggap kídí, ay nakabásul kiya baggi na kampela ngin nin pe, áta sabáli ya nangisurbiyán na kiya baggi na. Daya duddúma nga pakabasúlán, ay akkan na ummán kiyán ya màwa na kiya baggi tada. ¹⁹ Akkan nu madamdám min ta, nga ya baggi nu, ay ittu ya pag-agyanán naya Ispiritu ne Dios, nga ittu ya nebon na kadakayu! Ay túya akkan dakayu kampela ngin ya makin-kuwa kiya baggi nu. ²⁰ Ata árig nu ya ginátang na ngin na kuw-kuwa na. Ay nangína pà-pànanang ya pinagbáyad na. Ay túya, usaran nu lugud ya baggi nu kiya pakedayáwan kampela ngin nin ne Dios.

Ya mepanggap kadaya áwan pikam atáwa se daya nat-átawán nin

7 Ay nu mepanggap kitu saludsud nu kitu súrát nu, ay tu idi ya sungbát ku: Napiya pe nga akkan tagge mangatáwa ya isa nga laláki. ² Ngamay, ta senu malilíán na ya pakabasúlán na mepanggap kadaya babbay, ay masápul la mangatáwa. Ay ummán pe kadaya babbay, masápul la mangatáwa da pe. ³ Ay kadaya magatáwa, ay masápul la idde naya isaisa kaggída ya masápul naya atáwa na. ⁴ Ata ya babay, ay akkan aggína ngin ya manguray kiya baggi na kampela ngin nin, nu di ya atáwa na. Ay ummán pe kiya laláki, akkan aggína ngin ya manguray kiya baggi na kampela ngin nin, nu di pe ya atáwa na. ⁵ Ay akkan da kuma nga iallang ya baggi da kiya isaisa kaggída. Ay oray da la kaligpanán ya isaisa kaggída nu iya agkar-karárag da, sigun kiya pagamomanán da. Ngamay

magallay da kammin nu mabalin yán, ta senu akkan ipar-parò ne Sairu da nu akkan da meturdán ya piyán naya baggi da.

⁶ Ay akkan ku ittu angngagi kídí kadakayu ta ipapílit ku nga maggaattáwa kayu, ngamay pangipalúbús ku nu ittu ya kapanunútán nu kampela ngin nin. ⁷ Ya pì-piyán ku kuma, ay ummán kayu din kiyà. Ngamay akkan tada mà a sangapáda nga niddán ne Dios ka kabailán tada mepanggap kídí, áta nagbal-baláki ya kabailán na nidde na kiya isaisa kadátada.

⁸ Ngamay tu idi ya kagiyan ku kadakayu wa áwan pikam ma atáwa se kadakayu nga bubbúkid: Napì-piya kadakayu nu akkan kayu tagge mangatáwa nga ummán kiyà. ⁹ Ngamay nu akkan nu maanúsán, ay mangatáwa kayu wala ngin ta napì-piya ngala ngin yán may iya meparò kayu wa makabásul kiya lammát nu ka panggáp kiya piyán naya baggi nu.

¹⁰ Ay tu idi ya bílin ne Apu nga kagiyan ku kadaya tolá ya nangatáwa ngin. Ay akkan din na magadi daya babbay kadaya attáwa da. ¹¹ Ngamay nu magadi ya babay, ay masápul la akkan makiatáwa ngin. Ay nu akkan, ay mawe makitoli kitu atáwa na. Ay ummán pe kiyán kadaya lalláki. Akkan da nga igsán ya atáwa da.

¹² Ay kadaya duddúma pe, ay tu idi ya makagi ku kampela ngin nin. Nu akkan na mangurug ke Cristo ya atáwa naya isa nga laláki nga mangurug ke Cristo, ay akkan na kuma nga igsán ya atáwa na, nu di da kuma nga itul-túluy ya aggatáwa da, basta malagpat ya babay. ¹³ Ay páda na pe kadaya mangurug ke Cristo wa babbay, nga oray akkan na mangurug ke Cristo ya atáwa da, nu malagpat da nga mangobung kaggída, ay akkan da kuma nga magadi. ¹⁴ Ata mapagbalin ne Dios ka tolá na ya akkan mangurug nga laláki gapu kiya angngurug naya atáwa na ke Cristo. Ay páda na pe kiya babay, oray nu akkan mangurug, ay mapagbalin pe ne Dios ka tolá na gapu kitu laláki nga mangurug ke Cristo. Ata nu akkan mapakuna, ay mebíláng annánà daya akkan mangurug daya annánà da. Ngamay ya kurug na, ay napatag mà ke Dios daya annánà da.

¹⁵ Ngamay nu magadi ya akkan mangurug ga atáwa naya mangurug ke Cristo, ay ditán nala ta senu siwwawaya ngin daya mangurug ga atáwa da. Ata pinangurug nitta mà nge Dios ta senu pumiya daya ur-uray tada. ¹⁶ Ipalúbús nuda ngala nga magadi ta akkan nu mà wayya nga ammu nu mapangurug nuda.

Ya mepanggap kiya kapàyanán tada kitun

¹⁷ Ay oray kawà na nga giyán daya tangabubúlun na mangurug, ay tu idi ya itù-tùgud ku kaggída, nga nu mangurug da ngin, ay akkan da tagge ulissan ngámíngámin ya kapàyanán da nga netudin ne Apu kitu akkan da pikam ma inangngurug. ¹⁸ Nu nakúgit tin ya isa nga tolay gapu ta ittu tu lintag da, ay se yala nga nangurug, ay ditán nala ngin. Ay ummán pe, nu akkan pikam nagpakúgit ya tolay kitu inangngurug na, ay ditán nala pe yin. Akkan na tagge lam-lamtan ya magpakúgit. ¹⁹ Ata áwan dúma naya magpakúgit se akkan, áta akkan ittu yán ya napatag, nu di ya angngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios. ²⁰ Ay díkod, nu nágan naya kasasáad naya isa nga tolay kitu inangngurug na ke Jesu-Cristo, ay akkan na tagge nga ulissan ngámíngámin.

²¹ Ay oray nu asassu kayu kitu inangngurug nu, ay ditán nu wala ngin. Ngamay nu atán nala waya mu wa akkan magasassu win, ay akkan kayu tagge lugud magasassu win. ²² Ata oray nu asassu kayu kitu inangngayáb ne Cristo kadakayu, ay bíláng nu ya akkan asassu. Ay daya akkan asassu kitu inangngayáb ne Cristo kaggída, ay ummán da ka asassu, áta bíláng da ya asassu ne Cristo win. ²³ Nangína pà-pà nang ya bátug pinanggátang ne Dios kadakayu. Ay túya akkan kayu paasassu kadaya tolay yala nga apu. ²⁴ Ay lugud wawwági, nu nágan tu nekatúkád nu wa katutolay nu kitu inangngayáb ne Dios kadakayu, ay ittu kammin ya surútan nu, may magpinnoray kayu ke Dios.

Ya mepanggap kadaya bubbúkud se daya akkan pikam nangatáwa

²⁵ Ay nu mepanggap kadaya áwan pikam ma atáwa, ay áwan nebílin ne Apu Jesu-Cristo. Ay oray nu mapakuna, ay ikagi ya ur-uray ku kampela ngin nin ka mepanggap kídí. Oray ta e Dios mà ya nangidde kiya sírib ku gapu kiya kinamáru na. Ay túya nán ku wa makurug pe daya kagiyan ku panggáp kídí.

²⁶ Kiyà kampela ngin nin, gapu kadaya kapar-parigátan na mà-màwa ngin, ay napì-piya nga akkan tagge mangatáwa daya áwan pikam ma atáwa. ²⁷ Ngamay nu nelaw-át da nga nangatáwa ngin, ay akkan da nga igsán ya atáwa da. Ngamay nu áwan nu pikam atáwa, ay napì-piya nu akkan kayu tagge magsápul ka atáwa nu. ²⁸ Ngamay oray mán nu

mangatáwa kayu, ay akkan kayu wayya nga magbásul. Ay páda na pe kadaya babbay, nu makiatáwa da, ay akkan pe wayya nga básul yán. Ngamay ad-adu ya karibuán da kídi ya kalawagán daya nat-átawán, ay túya gapu na nga inagkunà kídi, ta senu malisiyán nu dayán.

²⁹ Ay ya gapu naya agkunà kídi wawwági, ay gapu ta abibbà in ya oras nga aggiddag tada kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus. Ay túya manggayát kídi yin, daya atán atáwa ay magbiyág da nga ummán ka áwan atáwa. ³⁰⁻³¹ Ata idi ya kalawagán se daya atán kídi, ay pumanda da ngámin. Ay túya daya magpannakit kídi, ay ibílang da nga akkan da magpannakit. Ay se daya makang-anggam, ibílang da pe nga akkan da maganggam, ay se daya gumà-gátang, ay ibílang da nga akkan da kuw-kuwa daya ginátang da. Ay ummán pe kadaya magkap-kapiya kadaya atán kídi ya kalawagán, ibílang da ngala ngin na áwan netul-túlung kaggída daya atán kídi ya kalawagán.

³² Nán ku kiyán a, ta piyán ku nu áwan nu wa ilídug.

Daya áwan atáwa, ay tittu ya ipàwa ne Dios kaggída ya ilídug da. Ya lam-lamtan da, ay nu mapaanna ya ammaanggam da ke Apu. ³³ Ngamay nu daya nat-átawán na lalláki, ay akkan da nga melingling ya ubra da kídi ya kalawagán ta senu mapaanggam da pe daya attáwa da. ³⁴ Ay díkod, duwa ya lam-lamtan da. Ay ummán pe kadaya nat-átawán na babbay, masápul la daya ubra da kídi ya kalawagán ya atangyaan da, áta piyán da nga paanggamman daya attáwa da. Ngamay kadaya babbalásang, ay mepas-pasnà da ya aggubra da mepanggap ke Apu. Ata ya piyán da, ay sirbiyán da nge Apu ki ngámin na uray da se baggi da.

³⁵ Akkan ku ittu angngagi kídi ta piyán ku wa ipasúrut dedi kadakayu. May ikagì dedi ta pagpiyán nuda. Piyán ku wala nga ipakammu kadakayu daya napiya nga kuwaan se piyán ku nu masirbiyán nu tutu wala nge Apu.

³⁶ Ay nu atán laláki nga nán na nga kasapúlán na atawán na ya opun na nga babay, ta akkan na madurayán ya piyán na ya baggi na, ay se nanákam pe yin, ay magatáwa da ngala ngin, ta akkan wayya nga básul yán. ³⁷ Ngamay nu maddi tutu wala nga mangatáwa, ay se madurayán na ya piyán naya baggi na, ay napiya mà nu akkan tagge mangatáwa. ³⁸ Díkod nu mangatáwa ya laláki, ay napiya mà yán, may napi-piya kammin nu akkan tagge mangatáwa.

³⁹Ya babay ya neatáwa ngin, ay akkan mabalin na makiatáwa ka sabáli ya laláki nu sibbibiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu mabúkud, ay annung na ya mangatáwa manin nu ittu ya piyán na, ngamay kadaya páda na nga mangurug ke Apu. ⁴⁰May nu iya kapanunútán ku kampela ngin nin, napì-piya kammin kaggína ya akkan tagge mangatáwa manin. Ay idi ya nán ku kídi, ay nán ku wa ittu pe ya piyán naya Ispiritu ne Dios.

Ya mepanggap kadaya akakkanan nga nedátun kadaya sinan diy-diyos

8 Ay nu mepanggap pe kadaya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay tu idi ya mekagi: Kurug ga kurugan ku, nga dátada ngámin, ay atán ya ammu tada ka mepanggap kídi. Ngamay gapu kadaya ammu tada, ay magpangátu tada. Ngamay ya amminya tada kadaya kasittolay tada, ay ittu ya makaseng kadaya páda tada nga mangurug. ²Ay nu atán daya manguna nga atán ya ammu da, ay atán pikam kúráng naya inammuwán da nu ya kinakur-korugán. ³Ngamay daya maminya ke Dios, ay ittu dayán daya am-ammu ne Dios kampela ngin nin.

⁴Ay nu panggap kiya angngán nu kadaya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay ammu tada mà nga akkan kurug daya sinan diy-diyos, ay sissa mà ya kurug ga Dios. ⁵Kurug ga adu daya nán da tolay nga diy-diyos se à-apu kídi ya kalawagán se ka lángit nga kurugan daya tolay. ⁶Ngamay kadátada nga mangurug, ay sissa ya Dios nga Ama nga ittu ya namarsuwa kadaya ngámingámin, se ittu pe ya panggap naya agbiyág tada. Ay sissa pe ya Apu tada, nga ittu we Jesu-Cristo. Gapu kaggína, ay pinarsuwa ne Dios ya ngámingámin. Ay se gapu kaggína, ay mabiyág tada

⁷Ngamay akkan ngámin tolay ay ammu dayán na mepanggap kadaya sinan diy-diyos. Atán pikam daya masulitán na mangippà kitu kapenamán da nga gagángay da nga magdáyaw kadayán na sinan diy-diyos. Ay díkod nu mangán da kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay mariribù ya nakapsut ta uray da, ta nán da nga makabásul da, áta kiya lammát da, ay dátun kadaya sinan diy-diyos dayán na akakkanan. ⁸Ay akkan wayya nga mangiadanni kadátada ke Dios daya akakkanan. Ta oray mán nu mangán tada kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos se akkan, ay áwan na nga dúma.

⁹Ngamay oray nu atán wayya nu wa mangán se akkan, ay taronan nu ta get nu pakabasúlán daya nakapsut pikam ma angngurug daya piyán

nu kampela ngin nin na kuwaan. ¹⁰ Ay kas pangarígan na nu dakayu wa makammu nga áwan sur-surbi daya sinan diy-diyos, ay atán kayu wa mepangán kiya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay se nakayu masingan ya isa nga nakapsut pikam kiya angngurug na, akkan nád da mearát nga mepangán pe oray nu nán na kiya uray na nga nadakè? ¹¹ Ay díkod, gapu kiya ammu nu, ay nadadál ya angngurug naya wagi nu wa nakapsut pikam, ay nebasu we Jesu-Cristo gapu pe kaggína. ¹² Ay lugud, nu mapakuna, ay nakabásul kayu ke Cristo, ta nakabásul kayu kiya isa nga wagi nu, ta natagarayaán kitu kinuwa nu, ay dumakè ya nakapsut pikam ma angnguray na. ¹³ Ay díkod, nu mepanggap kiya angngán ku ka akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos ya keparoán naya wagi, ay akkan nà tagge mangán ta senu akkan makabásul.

Daya pagrabngán naya isa nga apostol se daya ubra na

9 Iya, ay siwwawaya ngà nga mangwa kadaya piyán ku. Ay apostol là pe. Ay nasingan ku pe ye Jesus nga Apu tada. Ay dakayu win daya pakasinnán kiya angngikurug ku kaggína. ² Ay oray nu akkan dà ibíláng daya duddúma ka apostol, ay mebíláng ngà ka apostol kadakayu, áta dakayu ya pakasinnán na apostol nà kurug nge Apu.

³ Ay ittu idi ya sungbát ku kadaya magduw-duwa kiya sáad ku. ⁴ Wayya ku la nga áwan rabbang magadang kadaya mangurug ka kanan ku! ⁵ Wayya ku la áwan rabbang pe nga mangitalungkiwid kiya atáwà, nu atán kuma atáwà, nga ummán kitu kinuw-kuwa datu duddúma nga apostoles, ummán kade Pedro se datu wawwági ne Apu! ⁶ Wayya la nga áwan mi rabbang pe se Bernabe nga akkan kuma tagge manglu ka pagbiyág mi! ⁷ Wayya la nga atán suldádu wa aggína kampela ngin nin ya manangdán kiya baggi na! Ay wayya la nga atán tolay pe ya akkan mangán kiya ápit na kampela ngin nin! Onu daya tolay ya akkan uminum kiya gátas nga málà da kadaya tarakan da nga kalding!

⁸ Ay dedi ya kag-kagiyan ku kídí, ay akkan wayya nga kapanunútán tolay yala, áta ittu pe idi ya nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios. ⁹ Ta nán na kiya bàbànan ne Dios nga nesúrát natu Moses nga, “Akkan mu pusutan ya bugung naya báka nga pagubraam ta senu akkan malípán na mangán,” nán na. Ay akkan wayya nga kurug báka ya piyán ne Dios kagiyan kídí, ¹⁰ ta dakami nga pagub-ubraan na ya nán na kitu

inangngipesúrát na. Kurug ga daya bobonan na ya piyán kagiyan natun, áta meárig da kadaya magarádu se daya maggáni. Kuwaan da ya ubra da ta namnamáan da ya kípát da kiya ápit da. ¹¹ Ay dakami ya árig nangimúla kadakayu kiya bàbànan na mepanggap ke Dios. Ay akkan mi nád pe rabbang ya makiuwár kadakayu kadaya masápul mi! ¹² Ay nu sengán nu daya duddúma nga magtù-tùgud kadakayu, ay tu nád agpà in kadakami!

Ngamay oray nu rabbang mi ya magadang kadakayu, ay akkan kami tagge nagadang ka oray nágan na. Inan-anúsán mi yala ya adu wa rig-rígát mi, ta senu áwan nu wa kipdadán nga mangurug kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ¹³ Wayya nu la nga akkan ammu nga Templo kampela ngin nin ya paggayatán naya pagbiyág datu magsirbi kitúni! Ay ummán pe kadatu sumeseseng kitu anidúgán da kitu pagbasu da, ay middán da pe ka kípát da kitu pagbasu da nga áyam. ¹⁴ Ay tu pe yán ya piyán ne Dios, nga daya mangisur-súru kiya bàbànan na mepanggap ke Cristo, ay rabbang da ya piddán kadaya magkapiya kiya isur-súru da.

¹⁵ Ngamay, oray atán dedi nga pagrabngán ku, ay akkan kuda kinuwa. Ay akkan ku pe ittu agsúrát kídi ta magadang ngà kadakayu kadaya masápul ku. Ta pì-piyán ku wala ya matay may iya mapagbalin ka akkan kurug idi ya ipasindáyaw ku. Ta tittu idi ya mepasindáyaw ku, ¹⁶ áta akkan ku rabbang ya magpasindáyaw gapu ta iyà ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, áta kasapúlán kammala ngin nin na ibàbànan ku idi. Ay kal-allà à tutu wala nu rán ku wala nga di ibàbànan ya Napiya nga Dámag.

¹⁷ Ata nu inur-uray ku kampela ngin nin ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, ay tangdánan nà nge Dios. Ngamay gapu ta nebon nà ala ne Dios, ay áwan ku tangdán, áta kuwaan ku mà ala ya masápul la kuwaan ku. ¹⁸ Ya tangdán ku wala, ay ya kapadayáwan ku gapu kiya amminyà nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, nga akkan ku masápul ya makibáyad. Ditán da ngala daya pagrabngán ku gapu kídi ya ubra ku.

¹⁹ Ata oray nu áwan tolay ya makin-asassu kiyà, ay gurátan ku wala ya paassu kadaya ngámin tolay, ta senu adu daya maáwis ku nga mangurug ke Jesu-Cristo. ²⁰ Ay nu kadaya Judyu ya pagbàbànanan ku, ay kabiy-biyág Judyu ya sur-surútan ku, ta senu adu nga Judyu ya mangurug. Ay páda na pe nu kadaya tolay ya sumur-súrut kadatu lin-lintag tu Moses ya pagbàbànan ku. Oray nu akkan datu lin-lintag tu Moses sin ya

kur-kurugan ku, ay surútan kuda ngala, ta senu adu kaggída ya mangurug ke Cristo kiya agbàbànanán ku. ²¹ Ay páda na pe nu magbàbànanán nà kadaya akkan Judyu. Ummán nà pe ka akkan Judyu, ta senu mangurug da pe ke Cristo gapu kiya agbàbànanán ku. May akkan ku nán na akkan ku tutu wala sinúrut daya lin-lintag ne Dios, áta ikur-kurug ku mà datu bil-bílin ne Cristo. ²² Ay nu kadaya nakapsut pikam ma angnurug ya pagbàbànanán ku, ay ummán nà pe kaggída ta senu maáwis kuda. Ay díkod oray kawà na nga giyán, ay ya pannakikabulun kadaya ngámin tolay ya kuwaan ku, ta senu maáwis ku tutu wala nga mangurug ke Cristo daya duddúma.

²³ Ay ya gapu na nga kuwaan ku ngámin dedi, ay senu adu daya mangurug ke Cristo nu magina da ya Napiya nga Dámag mepanggap kaggína. Ta senu mepaggun-ud dà pe kiya pagkallà ne Apu kadaya ngámin na mangurug.

²⁴ Ya angnurug tada ke Cristo, ay meárig kiya makikuntes ki tagtág. Adu daya makikuntes ngamay sissa ngala ya mangábà nga ittu ya kiddanán naya premyu. Ay túya kuwaan nu ya mabaal nu ta senu magun-ud nu ya bátug premyu nu. ²⁵ Ay daya makikuntes, ta senu mangábà da, ay maddi da kadaya ngámin na manglípán kaggída kiya angnábà da kiya premyu da, oray akkan na magnanáyun. Ay ummán din pe kiyán ya kuwaan tada nga mangun-ud kiya bátug premyu tada nga áwan na kadadálán. ²⁶ Ay iyà, ay árig ku pe ya makikuntes ki tagtág. Ay kiya anagtág ku, ay tittu ya makadatang kiya pamandanán ku ya lam-lamtan ku. Ay nu árig ku pe ya boksineru, ay tittu pe ya angnábà ku kiya kasúlung ku ya lam-lamtan ku, ay túya akkan na ángin ya sulusúlung ku. ²⁷ Nu di lugud da pasiyaan ya baggi ku, se pin-penaman ku nga mangwa kadaya masápul kuwaan ku, ta get tala nu áwan ku magun-ud nga premyu, oray nu nebàbànanán ku kadaya duddúma ya mepanggap ke Cristo.

Ya tuldu ne Dios mepanggap kadatu inagkona daya Judyu

10 Ay piyán ku wa ipadamdam kadakayu wawwági, tu nàwa kadatu inagkona mi. Lingngúpán ne Dios da ngámin kitu angap, ay se nagdadalákit da pe ngámin kitu bebay nga nagtuway. ² Ay ummán da ka nabawtisarán kitu angap se kitu bebay ka pasúrut natu Moses. ³ Ay nangán da ngámin pe kitu akakkanan na gayát ka lángit. ⁴ Ay se umin-inum da ngámin pe kitu danum ma pinagbuwà ne Dios kitu abay ya batu. Ya

kearígán natun na batu, ay e Cristo nga aggína tu namul-bulun kaggída ngámin. ⁵Ngamay oray nu ummán kiyán, ay kadúwán kaggída tu linúsaw ne Dios, ay tútu rinápun nada kitu ir-ir-er.

⁶Ay datun na nà-nàwa kadatu inagkona tada, ay bátug agkakagi ne Dios kadàtada, ta senu akkan tada magasikkuwa kadaya nadakè nga ummán kadatu kinuw-kuwa da. ⁷Akkan kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos nga ummán kitu kinuwa datu duddúma kaggída kitun. Nán naya nesúrát, nga nagkakán da se naggiinum da, ay se nagsasála da. ⁸Ay akkan tada nga manaládag nga ummán kadatu duddúma kaggída kitun, nga ittu tu gapu na nga duwa púlu se tallu nga ríbu tu natay kaggída kitu isa nga algaw. ⁹Akkan tada pe ya tistíngan ne Dios ka pangirupat tada kaggína, nga ummán kitu kinuwa datu duddúma kaggída, nga ittu tu gapu na nga tinugkawwán idaw da nga ittu tu nepatay da. ¹⁰Ay akkan tada nga dadawayyan pe ye Dios nga ummán kadatu duddúma kaggída. Ay tútu nangibon ka anghel na nga ittu tu nagpatay kaggída.

¹¹Ay nàwa ngámin dedi kaggída ka bátug agkakagi ne Dios, ay se nepesúrát na ka pakatulduwán tada nga tolay ya makálám kiya kamuddiyánan na al-algaw.

¹²Ay túya magan-annád lugud daya magkuna nga nalgida ya angnurug da, nga nán da nga akkan da makabásul ka ummán kadatun, ta dín tu makabásul da kammin daddán. ¹³Ata ya kapar-parò tada, ay gángay umbet yán kiya ngámin tolay. Ngamay oray ta akkan kaligpanán ne Dios ya kari na nga akkan na nga ipalúbus nga maparò ta kiya akkan ta nga kabailán na iturdán. Ay nu mapar-parò tada, ay iddán nitta ka kabailán ta nga mangiturad, se ipakammu na pe kadàta ya pakalisiyán tada, ta senu akkan tada makabásul.

Ya tul-tuldu panggap kadaya sinan diy-diyos se ya agdáyaw tada ke Dios

¹⁴Ay lugud, wawwági, igsán nu win ya agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos nu. ¹⁵Ikagì dedi kadakayu, ta senu dakayu kampela ngin nin ya makammu nu kurugan nuda onu akkan, oray ta nanàmán kayu win. ¹⁶Uminum tada kiya napatag ga binásu wa inuman tada nu mabalin tada ikarárag. Ay pagtatappigán tada pe ya sissa nga sinápay ka kanan tada. Ay kiya angwa tada kadayán, ay mepagráman tada kiya dága se iya baggi

ne Jesu-Cristo. ¹⁷Oray adu tada, ay sissa nga sinápay ya pagtatappigán tada nga kanan. Ay ummán pe kiyán, adu tada, ngamay bílang sissa tada.

¹⁸Ay lam-lamtan nu kod pe tu kinuw-kuwa datu iIsrael kitun. Ngámin datu mangán kitu pinagbasu da ke Dios, ay bílang mepagdáyaw da pe ke Dios, nga ittu tu nagbasuwán da. ¹⁹Ay ya agkunà kídí, ay gapu ta áwan patapatag daya akakkanan na medátun kadaya sinan diy-diyos, áta áwan biy-biyág mà daya sinan diy-diyos. ²⁰Ay ya piyán ku wa kagiyan, ay ngámin daya akkan mangurug ke Dios nga magbasu, ay akkan Dios kurug ya dayáwan da, nu di daya an-anítu. Ay akkan ku piyán nu atán da kadakayu ya mepagar-arát kadaya an-anítu. ²¹Ata akkan mabalin na uminum kayu kiya mainum ka annamdam nu kitu nekatay ne Apu, se kayu pe uminum ka pagdáyaw nu kadaya an-anítu. Ay akkan mabalin pe nu mepangán kayu kiya sinápay ka annamdam nu kitu nekatay ne Apu, se mepangán kayu pe kiya pinagbasu kadaya an-anítu. ²²Ay nu pakunán tada kiyán, ay pangabuguwan tada nge Apu. Ay wayya tada la nga nabì-bílag may aggína?

Ya aglam-lammat tada kadaya pagpiyán naya ngámin

²³Ay kurug ga annung tada nga kuwaan ngámin daya piyán tada nga kuwaan. Ngamay akkan mà ngámin dayán ay makaseng kiya wagi tada onu mamaligda kiya angngurug na. ²⁴Ay akkan tittu ya pagkapiyaán ta kampela ngin nin ya pà-pàgan ta, nu di ta pe sinnan ya pagkapiyaán naya wagi ta.

²⁵Ay díkod, nu gumátang kayu ka isida nu wa karni, ay se akkan nu ammu nu nágan tu naggayatán natun, ay akkan nu tagge saludsúdan, ta senu áwan nu pakariribuán. ²⁶Ata, “E Dios ya makin-kuwa kídí ya kalawagán se daya ngámin na atán,” nán na.

²⁷Ay nu ayabán naka ya isa nga akkan mangurug nga mepangán kaggída, ay kanam oray nágan na ya iduy-ág da kikaw, nga áwan mu tagge sal-saludsúdan ta senu áwan mu wa pakariribuán. ²⁸⁻²⁹Ay nu atán ya makekagi kadakayu nga, “Pinagbasu idi ya karni kadaya sinan diy-diyos,” nán na, ay maddi kayu mangán nin, ta kallamán nu ya agdakè na ur-uray natu nangagi kikaw. Ay get nán nu wa, “Taanna, tura tangáduwán ya isa tolay kiya kapanunútán ku ta!” get nán nu, gapu ta nán ku wa kallamán nu ya agdakè na ur-uray naya isa tolay, nga akkan ya ur-uray nu kampela

ngin nin. ³⁰Ay get nán nu manin pe nga, “Magiyáman nà mà pe ke Dios! Ay tura pangag-kagiyán da mán kammin kiyà in ya akakkanan na nagiyamánan ku?” nán nu. ³¹Kurug yán, ngamay ngámin din na kuwaan nu, oray mangán nala onu uminum, ay mapadayáwan kuma nge Dios. ³²Ay lugud, akkan kayu mangwa ka oray nágan na nga pakabasúlán daya kasittolay nu, Judyu se akkan, ay se oray pe daya tolay ne Dios. ³³Ay ummán kiyán ya kuk-kuwaan ku, áta ya piyán ku kuma, ay mapaanggam ku kuma daya ngámin tolay kadaya ngámin na kuk-kuwaan ku. Akkan tittu ya baggi ya lam-lamtan ku nu di ya pagpiyán naya kaaduwán ta senu alà ne Dios da.

11 Taldan dà lugud, wawwági, nga ummán kiya agtallad ku ke Cristo.

Ya mepanggap kiya panagladdung kiya panagday-dáyaw ke Dios

²Ay pàgan takayu ta madamdandam dà peyapeyang ki ngámíngámin, ay se sur-surútan nu datu nesur-súrù a gagángay kadakayu.

³Ngamay atán pikam isa nga piyán ku wa ipakammu kadakayu, nga ya babay, ay umapu kiya atáwa na. Ay ya laláki, ay umapu ke Cristo, ay e Cristo, ay umapu ke Dios. ⁴Ay túya nadakè kiya laláki nu sikkakallugung nga magkarárag wànu magbàbànan kiya bàbànan ne Dios, ta iap-appat na ya baggi na kampela ngin nin. ⁵Ngamay ya babay ya magkarárag onu mangikagi kadaya pekagi ne Dios nga áwan laddung, ay bílang nga iap-appat na ya baggi na kampela ngin nin pe. Ay áwan na nga dúma ngin kiya babay ya nakalbu. ⁶Ay díkod, nu akkan piyán da babbay ya magladdung, ay magpakalbu da ngala ngin. Ay nu naalás kaggída yán, ay an-anúsán da lugud ya magladdung. ⁷Ay akkan rumbang kiya laláki ya magladdung nga ummán kadaya babbay nu magkarárag da, áta ya laláki, ay nàwa nga kepassingannán ne Dios nu wà ummán na, ay se aggína ya pakedayáwan ne Dios. Ngamay daya babbay, ay aggída ya pakedayáwan daya lalláki. ⁸Ata akkan wayya nga naparsuwa ya laláki nga gayát kiya babay, nu di ya babay ya naparsuwa nga gayát kiya laláki. ⁹Ay se akkan wayya nga naparsuwa ya laláki gapu kiya babay, ta ya babay ya naparsuwa pára kiya laláki. ¹⁰Ay díkod masápul la magladdung daya babbay nu magkarárag da kiya pagad-aduwán, ta senu mepassingan pe kadaya anghel nga umapu da kadaya attáwa da. ¹¹Ay oray nu umapu

daya babbay kadaya attáwa da, ay akkan wayya di masápul naya laláki ya babay, onu akkan masápul naya babay ya laláki. ¹²Ata oray kitu inanggayát na, ay naggayát ya babay kiya laláki, ay kídi yin ay meanà mà ya laláki kadaya babbay yin. Ngamay e Dios ya paggayatán daya ngámíngámin.

¹³Ay mapaanna lugud ya nán nu kídi, mabalin nád da magkarárag ya babay nga akkan tagge magladdung kiya pagguurnúngán nu? Lam-lamtan nu kampela yanin. ¹⁴Kiya pagsisinnán daya tolay, ay naalás kiya laláki ya adaddu wa abù, ¹⁵ngamay ittu mà ya napiya kadaya babbay. Ata ittu mà ya nidde ne Apu ta ittu ya bátug pagladdung da ngala. ¹⁶Ay nu atán da kadakayu daya maminya nga makisuwáy mepanggap kídi ya kagiyan ku kadakayu, ay áwan ku mekagi yin, ta áwan mi ammu wa sabáli nga gagángay nga sur-surútan pe daya duddúma nga mangurug ke Dios.

Ya bátug ga kepenggídám tada ke Apu

(Mat. 26:26-29; Mar. 14:22-25; Luc. 22:14-20)

¹⁷Ay kídi ya kagiyan ku kadakayu, ay akkan ku makagi nga pàgan takayu kiya kuk-kuwaan nu. Ta nu magguurnung kayu, ay áwan na middeidde nga pagkapiyaán nu, nu di lugud da pagdásán. ¹⁸Ata, ya munna nga gapu na, ay nadámag ku, nga nu magguurnung kayu, ay mauwauwár kayu kanu. Atán ya angngurug ku nga kurug yán. ¹⁹Ay gangay daya tolay kammala ngin nin ya mauwauwár, ngamay mammuwán mà kiyán na panagguwauwár nu daya kurug ga mangurug, ta ittu mà dayán daya akkan umatangya kiya panagguwauwár nu.

²⁰Ay kiya agguurnung nu wa mangán ka bátug kepenggídám nu ke Apu, ay ummán ka akkan kayu kurug ga mepanggídám kaggína. ²¹Ata ya kuwaan nu kanu wa nán naya naginà, ay magin-inona ngala ngin daya duddúma kadakayu wa mangán kiya pakkal na kampela ngin nin. Ay díkod mabisinán datu nekábut, ay datu duddúma, ay ninglaw da ngin. ²²'Ra ummán kiyán ya kuk-kuwaan nu ta! Wayya nu la áwan balay kampela ngin nin na ittu kuma ya pagbattugán nu se paginumán nu, nga akkan kuma nga kiya pagguurnúngán nu! Pangirupat nu kid dala kadaya tolay ne Dios nga nagguurnung nga magdáyaw kaggína, se pangiap-appat nu kadaya áwan ngámin kaggída nga mepagguurnung kadakayu! Ay nágan naya innanamán nu wa makagì kadakayu? Nán nu nád a nga pàgan

takayu, ngamay akkan! Ta áwan ku kammala ammatag kadakayu win kadayán na kuk-kuwaan nu.

²³Ta tu nesur-súrù kadakayu, ay nesúru pe ne Apu kiyà, nga kitu gabi nga nangipatiliw tu Judas ke Apu Jesus, ay nangalà e Apu Jesus ka sinápay kitu madama da mangán. ²⁴Ay se yala nagiyáman ke Dios, se na sinappitappig nga nán na, “Tu idi ya baggi a iddè kadakayu. Kuwaan nu pe idi ka panamdammán nu kiyà,” nán na. ²⁵Ay kane makkán da tu sinápay, ay inalà na pe tu binásu wa inuman da, ay se na nán, “Idi ya binásu wa mainum ya pakammuwán nu nga atán bar-baru wa kari ne Dios. Ay màwa yán na kari gapu kiya dágà. Ay kirdán nu wala nga kuwaan idi ya kinuwa ku ka panamdammán nu kiyà,” nán na. ²⁶Ata kiya peyang nga angwa nu kídi, ay mepakammu nu peyang tu nekatay ne Apu. Ay kuwaan nu peyang panda kiya ilalbet na kammin.

²⁷Ay díkod oray iinna nga mepangán kídi ya sinápay se uminum kídi ya binásu wa mainum nga mangipadamdam kadàtada ke Apu, nu mepasabantà ya panggap na, ay makabásul kiya akkan na nga angngipatag kiya baggi se dága ne Apu. ²⁸Ay díkod, daya mangán kídi ya sinápay se uminum kídi ya binásu wa mainum, ay masápul la munna pikam ma lam-lamtan da nu mekari da onu akkan. ²⁹Ata nu tagakkaakkán ta ngala se tagainuinum ta ngala, nga akkan ta nga lam-lamtan ya kinapatag naya baggi ne Apu, ay ummán ta ka nakkán se nainum ya ammbásul ne Dios kadàta. ³⁰Ay ittu yán ya gapu na nga adu kadakayu ya magtatakit se nakapsut, ay se atán da pe yin daya natay. ³¹Ngamay nu kurug ga lam-lamtan ta ya panggap ta, se ta la nga mepangán, ay akkan nitta pabasúlan nge Dios. ³²Ngamay nu pasilgan nitta nge Dios, ay agtuldu na kadàta yán, ta senu akkan nitta nga itangapabásul kadaya tolay kídi kalawagán.

³³Ay díkod wawwági, nu magguurnung kayu wa mangán se uminum ka panamdammán nu kitu nekatay ne Apu, ay kasapúlán ya aggiinindag nu. ³⁴Ay díkod, nu mabisin kayu, mangán kayu pikam kadaya babalay nu, se kayu wala nga umbet kiya pagguurnúngán nu, ta senu akkan kayu wa mapabásul. Ay nu mepanggap kadaya duddúma pikam ma masápul la ammuwán nu, ay nu umbet tà ala ngin ya angngipakammù.

Daya kababalin na midde naya Ispiritu ne Dios

12 Ay nu mepanggap kadaya kababalin na idde naya Ispiritu ne Dios, wawwági, ay piyán ku nga ammuwán nuda. ²Ammu nu nga, kitu akkan kayu pikam ma mangurug, ay neal-alílaw kayu wa mangurug kadatu sinan diy-diyos nga úmal kammala ngin nin. ³Ay túya piyán ku wa ammuwán nu nga, áwan tolay ya itur-turayán naya Ispiritu ne Dios ya magged ke Jesus. Ay áwan tolay ya makakagi ka, “E Jesus ya Apu!” nán na, nu di tittu daya itur-turayán naya Ispiritu ne Dios.

⁴Ay adu wa baláki daya kababalin, ngamay sissa ya Ispiritu ne Dios nga mangidde kadayán. ⁵Ay nagbal-baláki pe ya agsirbi, ngamay sissa mà nge Apu ya pagsirbiyán tada. ⁶Adu baláki pe daya mà-màwa daya mangurug, ngamay sissa nge Dios nga magpàwa kadayán ngámin.

⁷Ata kiya isaisa nga mangurug, ay sabáli kampela ngin nin ya kepakammu naya kaatán naya Ispiritu ne Dios kaggída, ka pagkapiyaán da ngámin. ⁸Ata kadaya duddúma, ay niddán naya Ispiritu ne Dios da ka kababalin da nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios. Ay kadaya duddúma, ay niddán nada ka napiya nga pannakaáwat da kadaya mebàbànan. Ay sissa mà ya Ispiritu ne Dios nga mangidde kadayán. ⁹Ay Ispiritu ne Dios kam pe ya mangidde kiya nalgda pà-pànang nga anngurug daya duddúma, ay se aggína pe ya mangidde kadaya duddúma kiya kababalin da nga mamabílag kadaya magtatakit. ¹⁰Ay daya duddúma, ay niddán nada ka kababalin da nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mangipassingan kiya ammanakabalin ne Dios. Daya duddúma pe, ay niddán da ka kababalin da nga mangipakammu kadaya pepakammu ne Dios kadaya tolay na. Ay daya duddúma, ay niddán da ka kababalin nga mangilásin kadaya makag-kagi nga gayát kiya Ispiritu ne Dios se kadaya akkan. Ay se daya duddúma, ay niddán da ka kababalin da nga magúni ka aggúni nga akkan da nasur-súru. Ay daya duddúma, ay niddán da ka kababalin nga mangisarut kadaya meúni ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ¹¹Ngamay sissa ya makidde kadayán ngámin, nga ittu kam ya Ispiritu ne Dios. Idde na dayán na nagbal-baláki nga kababalin kiya isaisa nga mangurug sigun kiya piyán na kampela ngin.

Arig tada ya sissa nga baggi nga adu ya parte na

¹² Ay kadåtada nga tolay, oray sissa ya baggi tada, ay adu daya parte na. Ay ittu yán ya árig ne Cristo. ¹³ Ata gapu kiya sissa nga Ispiritu ne Dios, ay nabawtisarán tada ngámin nga magbalin ka ummán ka sissa nga baggi. Atán tada ngámin na Judyu se akkan Judyu, asassu se daya akkan. Ay sissa tada ta sissa nga Ispiritu ya ináwat tada.

¹⁴ Kurug nga ya baggi, ay akkan wayya nga sissa ya parte na nu di adu. ¹⁵ Ay túya akkan makuna naya bingil nga, “Akkan nà parte naya baggi, áta akkan nà mà íma.” Ata oray nu nán na kiyán, ay parte naya baggi kammala. ¹⁶ Ay oray nu nán pe naya talínga nga, “Akkan nà parte naya baggi ta akkan nà a mata,” nán na, ay akkan wayya nga di mebíláng ngin nga parte naya baggi. ¹⁷ Ata nu pabeg mata ya baggi, ay mapaanna lugud din ya akagina na! Ay ummán pe, nu pabeg talínga ya baggi, ay mapaanna ya akaláb na! ¹⁸ Ngamay ya nàwaán na, ay inurnus ne Dios kampela ngin nin daya parte naya baggi sigun kitu piyán na. ¹⁹ Ay nu sissa pe nga parte, ay wà giyán lugud naya baggi yin? ²⁰ May ya nàwaán na, ay adu ya parte na ngamay sissa kam nga baggi.

²¹ Ay túya akkan pe mabalin na nán naya mata kiya íma, “Akkan taka masápul,” nán na. Onu nán naya úlu kiya bingil nga, “Akkan taka masápul,” nán na. ²² Ata ya kurug na, ay daya ummán ka akkan nasurbi, ay ittu daya masápul pà nang. ²³ Ay daya nán tada nga akkan napatag nga parte naya baggi tada, ay ittu mà dayán daya bíláng napatag, ta ittu dayán daya baduwán tada. Ay daya parte naya baggi tada nga nakap-appat ta ipassingan, ay ittu daya kappiyánan tada nga baduwán. ²⁴ Ay daya akkan na nakap-appat ta ipassingan nga parte naya baggi tada, ay akkan tada tagge tàbán dayán. Ay ummán kiyán ya nangurnus ne Dios kiya baggi tada. Pinagbalin na daya akkan napatag nga parte ka napatag.

²⁵ Ta senu áwan pagkakaguráan daya parte naya baggi, nu di da lugud da magsiseng. ²⁶ Ay díkod nu magrígát ya isa, ay magrígát da ngámin. Ay nu mapadayáwan ya isa kaggída, ay mepaganggam da ngámin.

²⁷ Ay dátada nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay árig tada ya baggi na, ay ya isaisa kadåtada daya árig parte nayán na árig baggi na. ²⁸ Ki káda tangabubúlun na mangurug, ay atán daya niddán ne Dios ka kababalin. Ya nasà-sáad, ay daya apostoles, ay se yala daya pagbàbànanan na, ay se yala daya maragtùgud kiya bàbànan ne Dios. Ay se yala sumarunu daya

makepassingan kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan, se la daya niddán ka kababalin da nga mamabílag kadaya magtatakit, ay se yala daya atán kababalin na sumeng kadaya kasittolay da, ay se la daya atán kababalin na mangiapu kadaya duddúma. Ay se yala pe daya atán kababalin na magúni kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ²⁹Ay akkan da nga pabeg apostoles, onu pabeg pagbàbànanan ne Dios, onu maragtùgud da ngámin onu makepassingan da ngámin ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa. ³⁰Ay akkan da pe ngámin makapabílag kadaya magtatakit, onu ngámin da, ay makapagúni da ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru, onu ngámin da, ay mesarután da ya meúni daya duddúma. ³¹Ngamay ya gamgam-gáman nu kuma, ay ya kapàgán na kababalin.

Ay itùgud ku pe kadakayu kídì ya kapiyaán na kuwaan.

Ya kurug ga amminya

13 Ay oray nu ammù ngámin ya aggúni daya ngámin tolày, ay se oray ya aggúni daya anghel, nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku, ay meárig gà ala kiya mapitupitù ala nga gansa onu napágat ta kingkeng. ²Ay oray nu atán kababalin ku nga mangibàbànan kadaya bàbànan ne Dios, onu atán kababalin ku wa mangipakammu kadaya akkan pikam ma nepak-pakammu kitun, onu atán kiyà ya pannakaáwat kadaya nakas-kasdáaw, onu annung ku ya mangialit ka bantay gapu kiya kinaligda pà-pànang naya annggurug ku, ay áwan ku pe ya sur-surbi nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku. ³Ay oray nu pagkallà ku ngámin daya kuw-kuwà kadaya napubri, ay se oray nu ipalúbus ku la nga sidúgan dà gapu kiya annggurug ku, nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku, ay áwan ku wa magun-gun-ud.

⁴Daya kurug ga atán amminya, ay naánus da se nindù da. Akkan da nga naásil se akkan da pe ya nakidáyaw onu napasindáyaw. ⁵Ay akkan da pe ya napangas, nu di da nga ninnád. Ay akkan da pe ya ipapílit ya piyán da kampela ngin nin, se akkan da pe ya nalà-lapat ta malùsaw, ay se akkan da nga um-umtul. ⁶Ay akkan da nga maganggam nu makàwa daya kasittolay da ka nadakè, nu di daya kurug daya paganggamán da. ⁷Ta daya tolày ya atán kaggída ya amminya, ay itur-turad da ngala daya ngámingámin na kapar-parigátan da, ay se magan-ánus da pe yala. Ay

piyáran da pe daya kasittolay da, se atán peyang ya agnamnáma da ki ngámin.

⁸Daya idde ne Dios nga kababalin, ay atán ya ipappanda dayán. Atán ipappanda naya panagbàbànan kiya bàbànan ne Dios, ay se atán ya kakusap ta pe ya magúni kadaya aggúni nga akkan ta nasur-súru, ay se pumanda pe ya kababalin ta nga mangammu kadaya akkan pikam ma nepakammu kitun. Ngamay áwan ipappanda naya amminya. ⁹Ata daya kababalin tada nga mangammu kadaya ipakammu ne Dios kadàtada, se ya kababalin tada nga mangipakammu kadaya pepakammu na kadàtada, ay atán da pikam daya pagkurángan da. ¹⁰Ngamay nu umbet ya oras nga áwan tada nga pagkurángan nin, ay áwan dedi pe yin na kababalin tada nga atán ya pagkurángan.

¹¹Ta kitu kabbing ku, ay ngámin na aggun-úni se aglam-lammat ku se agpan-panúnut ku, ay ummán kampela kiya an-anà in. Ngamay kane nanàmán nà in, ay pinandanán ku pe yin datun na gagángay an-anà.

¹²Kadedi ya al-algaw, ay akkan pikam nawada pà nang ya akammu tada mepanggap ke Dios. Ummán ta ka sisinnán pikam kiya akkan nawada nga amínaw. Ngamay umbet mà ya oras nga akasingan ta tutu wala kaggína. Atán da ngala nga ammù kídi, ngamay umbet ya oras nga akammù tutu wala kiya mepanggap ke Dios nga ummán kiya akammu na pà nang kiyà.

¹³Ay díkod atán daya tallu wa áwan kapandanán: Ya angngurug ta, se ya agnamnáma ta, ay se ya amminya ta. Ngamay ya kapàgán kadedi, ay ya amminya.

Daya aggúni nga akkan ta nga nasur-súru

14 Ya amminya nu lugud kadaya kasittolay nu ya ipas-pasnà nu, ay se nu wala gamgam-gáman daya kababalin na maggayát ke Dios, tàwán kam ya kababalin na mangibàbànan kadaya piyán ne Dios nga pepakammu kadakayu. ²Ata daya magúni kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay akkan daya tolay ya kaam-amomán da, nu di e Dios sala ya kaam-amomán da, ta áwan tolay ya makaáwat kadaya kag-kagiyan da, áta daya nakas-kasdáaw wa kag-kagiyan da, ay gapu kiya Ispiritu ne Dios. ³Ngamay daya pangibàbànanan ne Dios kadaya piyán na nga pepakammu, ay masápul magbàbànan da, ta senu masengán da daya tolay kiya angngurug da se mapabagkad ya uray da, ay se maal-alunáyà da

kadaya riribù da. ⁴Daya tolay ya makapagúni kiya aggúni nga akkan da nasur-súru, ay aggída kampela ngin nin ya masengán kiya anngurug da. Ngamay daya mangibàbànán kiya bàbànán nga gayát ke Dios, ay daya ngámin mangurug ya masengán da.

⁵Ay piyán ku pe nu makapagúni kayu ngámin kiya aggúni nga akkan nu nasur-súru. May pì-piyán ku nu mabaal nu kuma ngámin ya mangibàbànán kiya bàbànán ne Dios. Ay napà-patag ya mangibàbànán kiya bàbànán ne Dios, may iya magúni kiya aggúni nga akkan ta nasur-súru, malaksid dala nu atán makekagi ki sarut na, ta senu masengán daya ngámin na mangurug. ⁶Ay oray iyà wawwági, nu rán nà ala nga umang magbàbànán ki aggúni nga akkan ku nasur-súru, ay wayya takayu wala nga masengán nu akkan daya piyán ne Dios nga pepakammu kiyà kadakayu daya kagiyan ku, onu daya nammuwán ku kiya bàbànán ne Dios, onu daya masápul la isúrù kadakayu?

⁷Ay páda na pe kadaya aruminta nga ittutukár, ummán kadaya ballíng se gitára, nga akkan ta maaw-awátan nu nágan tu tinukár da nu áwan sarut natu tukár na. ⁸Ay ummán pe kiya tarumpeta, nu akkan maawátan ya tannug na nga mangisinyál la magsagána daya suldádu nga makigubát, ay akkan da magsagána nga makigubát.

⁹Ay ummán pe kadakayu nga, nu áwan makaáwat kadaya iúni nu, ay áwan makammu nu nágan daya kag-kagiyan nu. Díkod ummán kayu ka makibàbànán ki áwan kammala ngin nin. ¹⁰Ata kurug ga adu daya baláki ya aggúni kídi ya kalawagán, may atán mà ya kesarután da ngámin. ¹¹Ay nu akkan ku maaw-awátan ya isa nga aggúni, ay maawátan na agtangeli yà kadaya makin-aggúni, ay agtangeli da pe kiyà. ¹²Ay lugud, gapu ta piyán nu tutu wala ya middán ka kababalin na mangipassingan nga atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios, ay daya kapàgán na kababalin na makaseng kiya anngurug daya ngámin na mangurug ya gamgam-gáman nu kuma.

¹³Ay díkod, daya makammu nga magúni ki aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay masápul la magkarárag da nga magadang ka kababalin da nga mangilaw-lawág kiya sarut daya kag-kagiyan da. ¹⁴Ata nu aggúni nga akkan ku nga nasur-súru ya aggúni kiya agkarárag ku, ay kurug ga ammù kiya uray ku nga magkarárag gà, ngamay akkan ku maawátan datu kag-kagiyan ku. ¹⁵May ya kàwaán na kuma, ay nu magkarárag gà kiya uray ku, ay masápul la maawátan ku pe ya karárag ku. Ay ummán pe nu magkansiyon ya uray ku, ay masápul pe nga maawátan ku ya sarut naya

kansiyonan ku kuma. ¹⁶ Ata nu ittu nu usaran ya aggúni ya áwan makaáwat nu magkarárag kayu nga magiyáman, ay mapaanna ya akepaggiyáman daya duddúma kadakayu ke Dios nu akkan da maaw-awátan daya kag-kagiyan nu? ¹⁷ Ata oray nu napiya datu kinag-kagi nu kitu naggiyáman nu, ay áwan na wayya nga neseng kadaya duddúma.

¹⁸ Magiyáman nà ala ke Dios ta naki-kírad dà magúni kiya aggúni nga akkan ku nasur-súru may dakayu. ¹⁹ Ngamay kiya agguurnung tada nga magdáyaw ke Dios, ay pì-piyán ku wala ya makakagi yà ka oray lim-limma ngala nga kabalitán nu mangisúru wà basta maawátan daya maggigina, may itu riníburíbu ya kag-kagiyan ku kiya aggúni nga akkan ku nasur-súru nga áwan makaáwat.

²⁰ Wawwági, akkan kuma nga uray ababbing ya aggur-uray nu mepanggap kiya panaggúni kiya sabáli ya aggúni. Nu di kayu kuma ummán ka annánà ngala nu mepanggap kiya nadakè. Ngamay ki agpan-panúnut nu, ay nanàmán kayu kuma ngin. ²¹ Ay atán ya nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na,

“Mangibon nà ka agtangeli nga sabáli ya aggúni na
ka pagbàbànanan ku kadedi ya tolay.

Ngamay páda na ngala nga akkan dà gì-ginán,” nán ne Apu.

²² Ay díkod ya aggúni nga akkan ta nasur-súru, ay pakelasínán daya akkan mangurug ke Dios. Akkan wayya pára kadaya mangurug gin. Ngamay ya bàbànan ne Dios nga mamaligda kiya angngurug, ay pára kadaya mangurug kampela ngin nin. Akkan wayya pára kadaya akkan pikam ma nangurug.

²³ Ay kas pangarígan na nagguurnung kayu ngámin na mangurug, se kayu ngámin pe ya magúni ka nagbal-baláki ya aggúni, ay se tura la nga atán da nga mepagguurnung pe kadakayu nga akkan mangurug, di da nád nán nga magallut kayu? ²⁴ Ngamay nu magbàbànan kayu ngámin ka bàbànan na mepanggap ke Dios, oray atán da nga nelibug ga akkan mangurug, ay mabalin na mammuwán da nga maragbásul da, ay se da mà mud pe ya kapà-pàyanán da. ²⁵ Mabalin na mewada kaggída pe daya isir-sirù da nga lam-lamtan da. Ay túya magùmà da nga magdáyaw ke Dios, ay kagiyan da pe nga kurug ga atán ne Dios kadakayu.

Ya naurnus nga panagday-dáyaw ke Dios

²⁶ Ay nágan na lugud ya napiya nga kuwaan nu, wawwági? Nu magguurnung kayu wa magday-dáyaw ke Dios, ay daya mamaligda kiya angngurug naya isaisa kadakayu kuma daya ngámin na kuwaan nu. Magkansiyon kuma daya duddúma kadakayu, ay mangitùgud daya duddúma, se kagiyan kuma daya atán bar-baru wa nammuwán kiya bàbànan ne Dios daya nammuwán da. Ay magbàbànan pe daya duddúma kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay se atán kuma pe ya mangilaw-lawág. ²⁷ Ay nu atán da nga magúni ki aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay akkan nasurù duwa onu tallu wala nga magsasarunu, ay masápul atán ya mangilaw-lawág kadaya kagiyan da. ²⁸ Ngamay nu áwan ya makelaw-lawág kiya kag-kagiyan da, ay maging-inggap da ngala ngin. Makiamomán da ngala ngin ke Dios, se ki baggi da kampela ngin nin.

²⁹ Ay duwa onu tallu kuma ngala ya magbàbànan kiya pebàbànan ne Dios. Ay ginán daya duddúma se da ammuwán nu wà naggayatán datu nakag-kagi. ³⁰ Ay nu rán nala atán isa nga makàmud da atán pekagi ne Dios kaggína kadaya duddúma, ay masápul la makusap pikam ya makun-oni. ³¹ Ta senu ya isaisa kadakayu, ay atán waya na nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios, ta senu masur-suruwán kayu ngámin se mapabagkad ya aggur-uray nu ngámin. ³² Ata daya atán kababalin na mangibàbànan kadaya bàbànan ne Dios, ay ammu da idaggán ya waya da nga magúni, ta senu naurnus ya agday-dáyaw nu. ³³ Ata e Dios, ay akkan na nga piyán ya áwan na urnus, ta ya napiya nga kà-kàwaán naya ngámingámin ya pà-pàgan na.

Kadaya ngámin na giyán daya tangabubúlung na tolay ne Dios, ³⁴ ay maging-inggap pala daya babbay kiya agguurnúngán da. Ata akkan rumbang kaggída ya magúni kiya pagguurnúngán, nu di dala nga sumúrut nga ummán kiya nán naya lintag. ³⁵ Ay nu atán daya piyán da nga ammuwán, ay saludsúdan da la kadaya atáwa da nu atán da kadaya babalay da. Ta naalás kadaya babbay ya mepaguniúni kiya pagad-aduwán na magdáyaw ke Dios.

³⁶ Dakayu agpà ya naggayatán naya bàbànan ne Dios ta! Onu dakayu wala ya nekepakammuwán na! ³⁷ Ay nu atán da kadakayu ya manguna

---

14:29 Nu kurug nga gayát ke Dios daya kag-kagiyan datu nagbàbànan onu akkan.

nga pagbàbànanan ne Dios da, onu itur-turayán naya Ispiritu ne Dios da, ay masápul la kurugan da nga bílin ne Apu dedi ya kagiyan ku kídi ya súrát ku. ³⁸ Ay daya akkan mangikurug kadedi ya kag-kagiyan ku, ay akkan nuda nga ibíláng nga kurug pagbàbànanan ne Dios.

³⁹ Ay lugud wawwági, ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios kuma ya asikkuwaan nu peyapeyang, ngamay akkan nu pe ya iallang ya magúni ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ⁴⁰ Ngamay masápul màwa nga napiya se naurnus ya ngámingámin na mà-màwa.

Ya mepanggap kitu nelaltu ne Cristo

15 Ay piyán ku wa ipadamdam kadakayu wawwági, tu ináwat nu nga nebàbànan ku kadakayu nga Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, nga ittu pe ya nanggayatán naya angngurug nu. ² Ittu pe ya gapu na nga biyágan nakayu we Dios ka áwan panda nu ipas-pasnà nu tutu wala ya angngurug nu kitu dámag nga nebàbànan ku kadakayu, malaksid dala nu tagakurukurug kayu wala oray akkan nu naaw-awátan.

³ Ata nebàbànan ku kadakayu ya kapà-pàgán na nammuwán ku pe, nga e Cristo ay natay gapu kadaya bas-básul tada, nga ummán kitu nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios kitun nga màwa. ⁴ Netaman da, ay linumtu kammin kitu mekàlu nga algaw, nga ummán kitu nán natu nesúrát ta bàbànan ne Dios kitun. ⁵ Ay nagpassingan ke Pedro, ay se la kadatu duddúma nga apostoles na. ⁶ Ay se yala nagpassingan manin kadatu nasurù limma gatut ta wawwági tada. Ay atán kam ma sibbibiyág daya kaaduwan kaggída, ay datu duddúma, ay natay da ngin. ⁷ Ay se yala manin pe ya nagpassingan ke James, ay se yala kadatu ngámin apostoles na.

⁸ Ay se yala nga iyà ya nuddi ya nagpassingannán na. Ay árig ku ya an-anà nga neanà kiya akkan pikam itu oras nga keanà na kuma. ⁹ Ata iyà ya bíláng kababaán kadaya ngámin apostoles na. Ay akkan nà kuma mabalín mengágan ka apostol. Ata kitun, ay pinal-pallà ku datu tolay ne Dios. ¹⁰ Ngamay gapu kiya inagkallà ne Dios kiyà, ay túya ummán kídi yin ya kasasáad ku. Ay akkan wayya nga áwan sur-surbi nayán na inagkallà ne Dios kiyà, ta natù-turù ya agpaggus ku wa magubra kiya paubra ne Dios kiyà may datu duddúma nga apostoles. Ngamay akkan wayya iyà kampela ngin nin, nu di gapu kiya isiseng ne Dios kiyà. ¹¹ Ay oray iinna

kadakami ya nakaginaán nu, ay sissa mà ya nebàbànan mi nga ittu pe ya kinurug nu.

Ya ilaltu datu natay yin

¹²Nebàbànan mi nga linumtu we Cristo, may taanna, tura atán da pikam mala kadakayu ya magkuna nga áwan kammala ngin nin ya ilaltu daya natay yin! ¹³Ay nu kurug ga áwan ilaltu daya natay yin, ay di lugud da akkan linumtu we Cristo! ¹⁴Ay nu akkan na linumtu we Cristo, ay di lugud da áwan surbi naya agbàbànan mi, ay se áwan sur-surbi naya angngurug nu! ¹⁵Ay di kami lugud magbus-busid da bobonan ne Dios, ta nebàbànan mi nga pinaltu ne Dios nge Cristo, nga akkan na kurug pinaltu, nu kurug ga áwan ilaltu datu natay yin nga nán nu! ¹⁶Ata nu kurug ga akkan na lumtu daya matay, ay di lugud da akkan na linumtu we Cristo! ¹⁷Ay nu akkan linumtu we Cristo, ay áwan sur-surbi naya angngurug nu kaggína, ay se sibbabásul kayu pikam! ¹⁸Ay díkod datu mangurug ke Cristo wa natay yin, ay sibbabásul da pe nga natay, ay napánis da pe yin! ¹⁹Ay nu pára kídi yala nga biyág kídi kalawagán ya agnamnáma tada gapu ke Cristo, ay dátada ya kakal-kalakkán kadaya ngámin tolay.

²⁰Ngamay ya kurug na, ay linumtu we Cristo. Aggína ya nunna nga linumtu kadaya ngámin natay yin. ²¹Ay gapu ta nàwa ya pannakatay daya tolay gapu kiya isa nga tolay, ay ummán pe kiyán, nga màwa ya ilaltu daya natay gapu pe kiya isa nga tolay. ²²Ata nu mapaanna ya nelalbet naya pannakatay daya ngámin tolay gapu ke Adan, ay ummán pe, nga gapu ke Cristo, ay màwa nga lumtu pe daya ngámin na mangurug kaggína. ²³Ngamay lumtu daya tolay kiya oras da kampela ngin nin. Nunna nga linumtu win ne Cristo, ay se yala pe daya mangurug kaggína nu umbet kammin. ²⁴Ay se yala umbet ya ipappanda naya ngámingámin nga ittu pe yanin ya angngiáwat ne Cristo ke Dios nga Ama kiya pangiturayán na nu mabalin na nga abáan daya ngámin na mangitur-turáy se atán ammanakabalin se daya naturáy ya di mas-asingan. ²⁵Ata masápul la e Cristo ya mangituráy panda kiya angngábà na kadaya ngámin na kumalínga kaggína. ²⁶Ay ya kuddiyán na masápul la abáan na, ay ya pannakatay. ²⁷Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Nepeturayán ne Dios kaggína ya ngámingámin,” nán na. Ngamay oray nu nán na kiyán, ay akkan wayya meráman ne Dios kadaya iturayán na, ta ittu ya nagpapeturáy

kaggína kadaya ngámíngámin. ²⁸ Ay nu itur-turayán ne Cristo win daya ngámíngámin, ay aggína nga An-anà ne Dios, ay peturayán pe ke Dios nga Ama na nga ittu ya nagpapeturáy kaggína kiya ngámin, ta senu e Dios ya katurayán kiya ngámíngámin.

²⁹ Ay nu kurug nga áwan ilaltu daya natay yin, ay nágan lugud ya kuk-kuwaan datu tolay ya nabawtisarán pára kadatu natay! Ay tura da lugud da nagpabawtisár pára kadatu natay yin? ³⁰ Ay dakami pe, nu áwan ya ilaltu daya natay, tura mi lugud da itur-turdán ya magrígát peyang? ³¹ Inalgaw ya taggè ala nga katay. Ay kurug yán na kagiyan ku kadakayu wawwági. Ay kurug pe nga pagangammán takayu gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo nga Apu tada. ³² Ay nu akkan ku innanamán ya ilaltù, nágan lugud ya málaálà ku kitu nakiparáng ku kadatu kumagúra kiyà ka Efeso nu lammát tolay yala ya lammát ku? Ay nu akkan lumtu daya natay, ay napiya ngala ngin lugud tu makag-kagi nga, “Magkakán tada se maggiinum tada, ta get matay tada ngin nu kaláwa.”

³³ Akkan kayu peal-alílaw, ta atán ya makag-kagi nga, “Daya nadakè a kabul-bulun, ay dadàlan da ya napiya nga gagángay,” nán na. ³⁴ Pagmar-maruwan nu kod daya ur-uray nu. Akkan kayu magbásul lin. Ata atán da kadakayu daya akkan kurug makammu ke Dios. Ay ikagi yán kadakayu ta senu mìpat kayu.

Ya singan naya baggi tada nu lumtu tada

³⁵ Ay mabalin na atán daya magkuna nga, “Mapaanna pe ya ilaltu datu natay yin? Wà ummán naya baggi da?” nán da. ³⁶ Ay ang-ang ya magkuna kiyán, áta akkan ta mà wayya nga makagi nga tumúbu ya aggì a netugnu nu it-ittu na kam ma aggì a akkan na naul-ulis. ³⁷ Ay se ya itugnu ta pe, ay akkan wayya nga ya sinnáyun nin na múla, nu di ya aggì. ³⁸ Ngamay e Dios kampela ngin ya makammu nu wà ummán naya singan naya pagbalinán naya aggì. Ay nagbal-baláki ya netudin na nga singan daya múla nga pagbalinán daya bukabukal.

³⁹ Ay páda na pe kadaya atán baggi. Nagbal-baláki kampela ngin nin pe ya nàwaán naya baggi da. Sabáli kadaya tolay, sabáli kadaya ul-ulolag, ay sabáli kadaya an-anù, ay se sabáli pe kadaya sissida. ⁴⁰ Ay daya ilángit, ay atán baggi da. Ay páda na pe kadaya ikalawagán, atán baggi da pe. Ngamay sabáli kampela ngin nin ya kinapiya daya baggi daya ilángit

kiya kinapiya naya baggi daya ikalawagán. ⁴¹ Ay sabáli kampela ngin nin pe ya wada naya mata kiya wada naya búlán se daya bittuwan. Ay nagbal-baláki pe ya wada daya bit-bittuwan.

⁴² Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada kiya ilaltu tada. Nu matay tada, ay marupù ya baggi tada nga metaman, ngamay nu lumtu tada, ay áwan karupù naya baggi tada ngin. ⁴³ Kiya ketaman daya baggi tada, ay áwan na nga diladiláng, ngamay nu lumtu tada, ay dumiláng ya baggi tada ngin. Kiya ketaman naya baggi tada, ay áwan na nga mabà-baal, ngamay nu lumtu tada, ay atán nin ya ammanakabalin tada. ⁴⁴ Nu itaman ditta, ay ummán ka baggi daya ikalawagán ya baggi tada, ngamay nu lumtu tada, ay ummán ka baggi daya ilángit ya baggi tada.

Ata nu atán ya baggi nga pára kídi ya kalawagán, ay atán pe ya baggi nga pára ka lángit. ⁴⁵ Ata nakagi kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “E Adan na nunna nga tolay, ay niddán ka biyág na.” Ay ya mud-uddi ya árig Adan nga ittu we Jesu-Cristo, ay biyág ga áwan panda ya midde naya Ispiritu na. ⁴⁶ Ngamay akkan wayya nga mun-unna nga midde kadàtada ya baggi tada nga pára ka lángit, nu di pikam ya baggi tada nga pára kídi kalawagán, ay se yala ya baggi tada nga pára ka lángit. ⁴⁷ Ata ya naggayatán natu nun-unna nga tolay, ay kiya lusà. Ngamay, ya sumarunu, ay gayát ka lángit nga ittu we Jesu-Cristo. ⁴⁸ Ya baggi tada nga tolay kídi kalawagán, ay ummán kiya baggi kampela tu Adan nin nga gayát ki lusà. Ay ummán kampela kiya baggi ne Jesus sin nga gayát ka lángit, ya baggi daya sumúrut kaggína. Gapu ta gayát ki lusà tu baggi tu Adan, ya páda na pe daya baggi tada nga tolay kídi kalawagán. Ay ummán kampela ngin nin kiya baggi ne Jesus nga gayát ka lángit ya baggi daya mawe ka lángit. ⁴⁹ Nu wà ummán naya singan tada nga kapáda natu singan natu Adan na gayát ki lusà, ay ummán pe kiyán, umbet ya algaw wa mepáda pe ya singan tada ke Jesus nga ittu ya gayát ka lángit.

⁵⁰ Tu idi ya kag-kagiyan ku kadakayu wawwági: Awan tolay ya makappan ka pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis ya baggi na nga tabbit se dága. Ata akkan mabalin na middán tada ka baggi nga akkan marupù nu sibbabaggi tada pikam kiya baggi tada nga marupù.

Ya kaulis naya baggi daya sibbiyág se datu natay yin

⁵¹ Gínán nu wawwági, ya kagiyan ku kídi nga akkan pikam nepak-pakammu kitun. Akkan tada ngámin matay, ngamay ngámin tada, ay maulis ya baggi tada. ⁵² Ata kiya muddi ya akagína tada kiya tarumpeta, ay màtatán na maulis ya baggi tada. Mabayág lugud dala ya tangakilmátan. Ata nu atán magtarumpeta, ay dágus sala nga lumtu datu natay yin, ay se da nga magbalin ka akkan mataatay yin. Ay maulis tada pe yala ngin. ⁵³ Ata idi ya baggi tada nga marupù, ay masápul la mapataliyán ka baggi nga akkan tutu wala nga marupù in. Ay díkod idi ya baggi tada nga matay, ay mapataliyán ka akkan tutu wala mataatay yin. ⁵⁴ Ay nu mapataliyán nin ya baggi tada nga marupù, ka baggi nga akkan marupù, se magbalin ya baggi tada nga matay, ka baggi nga akkan tutu wala mataatay, ay màwa nga kurug gin tu nán naya nesúrát ta bàbàrán ne Dios nga,

“Naábà in ya turáy naya pannakatay,
ay áwan nin ya di naábà.

⁵⁵ Awan tutu wala ngin ya angngábà naya pannakatay yin.
Ay áwan tutu wala pe yin ya pannakatay
nga ittu tutu wala ya ikan-kansing tada.”

⁵⁶ Ata ya gapu na nga ikansing tada tutu wala ya pannakatay, ay gapu kadaya bas-básul tada. Ay ya akabásul tada, ay gapu ta atán ya lintag nga pakammuwán tada nu nagbásul tada onu akkan. ⁵⁷ Ngamay magiyáman tada ke Dios ta abáan tada ya kinaturáy naya pannakatay gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

⁵⁸ Ay díkod dakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, kaligdaan nu ya angngurug nu, se akkan kayu paábà kadaya nadakè. Akkan kayu molaw wa mangwa kadaya nepiyár ne Apu nga ubra kadakayu, ta ammu nu mà in na akkan wayya áwan sur-surbi naya agpaggus nu gapu ke Apu.

Ya isisseng tada kadaya páda tada nga mangurug

16 Ay nu mepanggap kiya aggurnung nu ka pirà a pagkallà nu kadaya wawwági tada nga mangurug, ay taldan nu wala tu pinàwà kadatu mangurug ka Galacia. ² Ki peyang Dominggu, ay mangilásin ya isaisa kadakayu kiya mabalin na nga idde se na iarimán, ta senu napadán

naurnung ngin kiya ilalbet ku. ³Ay nu umbet tà, ay magsúrát tà ka ipakagtu tada kadaya tolay ya napíli nu wa mawe mangitulud kiya pagkallà nu kadaya iJerusalem. ⁴Ay nu tura la nga kasapúlán nga mawe yà pe, ay aggída ya mamulun kiyà.

Daya lam-lamtan ne Pablo nga kuwaan

⁵Ay umbet tà maggagáyam kadakayu nu gayát tà ka Macedonia, áta palánù ya manalen ka Macedonia. ⁶Mabà-bayág gà maggagáyam kadakayu. Ta get nu magyán nà kannán panda kiya agdagun na, ta senu masengán dà kadaya kap-apannán ku pikam. ⁷Ata lùsawan ku nu mabur-burung ngà nu atán nà kannán giyán nu. Piyán ku nu mabà-bayág gà kannán nu ittu ya piyán ne Apu. ⁸Ngamay magyán nà pikam kanedi Efeso panda kiya Pentecostes. ⁹Ata kurug ga adu daya mayát manggìna kiya ibàbànan ku, ngamay adu pe daya kumag-kagúra.

¹⁰Ay nu umbet nge Timoteo kannán giyán nu, ay atangyaan nu pà nang ta senu akkan min-induwán na mebul-bulun kadakayu, áta pàdà pe nga pagub-ubraan ne Apu. ¹¹Ay áwan kuma nga mangirupat kaggìna kadakayu kannán, nu di nu kuma nga parbuwátan ka napiya, ta senu makapagulli kammin kanedi nga sikkaanggam, ta id-idaggán kuda se datu kabbulun na.

¹²Ay kinagiyánan ku tutu wala pe ye Apolos nga wagi tada, ta umang da kuma se daya duddúma nga wawwági tada nga maggagáyam kadakayu. Ngamay áwan na kid tutu wala nga oras. Maggagáyam mala kannán nu atán waya na.

Ya muddi nga bílin ne Pablo

¹³Ay magtar-taron kayu kuma peyang se akkan kayu manguliulis kiya angngurug nu. Akkan kayu din na magtal-talaw se kaligdaan nu ya angngurug nu. ¹⁴Ay kuwaan nu din nala ya ngámíngámin gapu kiya amminya nu.

¹⁵Ammu nu win, wawwági, nga de Stefanas nga tangabalay daya nunna nga nangurug ke Jesu-Cristo kadaya iAcaya. Ay aggída daya sumeseseng pe yin kadaya tolay ne Dios. ¹⁶Ay ikagì lugud kadakayu nga ikurug nuda.

16:8 Ya Pentecostes, ay ittu ya agpiyasta daya Judyu ka aggiyáman da kadaya ápiápit da.

Ay akkan nala aggída nu di pe daya kabbulun da nga magub-ubra se magrígát ta pagub-ubraan ne Apu.

¹⁷ Ay nakaanggam mà pà nang kane umbet de Stefanas, Fortunato se Acaico, ta nanalìgán kuda kadakayu. ¹⁸ Ata pinaanggam dà pà nang ummán kiya nammaanggam da pe kadakayu. Ay túya pà gan nu dayán na tolay.

¹⁹ Ay makikumusta ngámin daya tangabubúlun na mangurug ka Asia. Ay ummán pe de Akila se Priscila se daya mangurug ga mepagguurnung kaggída kiya balay da, makikumusta da kadakayu gapu ke Apu. ²⁰ Ay kumusta kanu pe nán ngámin daya wawwági tada kanedi. Maggiinnanggam kayu nu magsisíngan kayu.

²¹ Ay iyà kampela ngin nin ya mangisúrát kídì. Ay kumusta kayu kannán.

²² Ay nu atán daya áwan amminya ke Apu, ay mapánis dayán na tolay. Umbet ka ngin Apu!

²³ Ay e Apu Jesus ya magtag-tagasíngan kadakayu peyang.

²⁴ Ay dam-damdamman nu wa pà-pà gan takayu ngámingámin gapu ke Jesu-Cristo. Amen.

*Ya mekàduwa nga sùrát ne Pablo
kadatu mangurug ka*

Corinto

1 Iyà e Pablo nga piníli ne Dios ka apostol ne Jesu-Cristo. Sùrát ku idi kadakayu wa tangabubúlun na mangurug ke Dios kannán Corinto, se kadaya tolay ne Dios ka Acaya. E Timoteo nga wagi tada ya kabulun ku kídi.

²E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya aggiyáman ne Pablo ke Dios

³Day-dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada. Ata aggína ngala ya maragkallà nga Ama, se aggína ya Dios nga paggayatán naya panagganggam tada. ⁴Aggína pe ya mamaanggam kadàtada kadaya ngámin na pagpannakítan tada, ta senu mapaanggam tada pe daya duddúma nga magpannakit. Ay ya pamaanggam tada kaggída, ay itu inammaanggam kammin ne Dios kadàtada. ⁵Ata nu adu daya kapar-parigátan na màlamán tada nga ummán kadatu nagrig-rigátan ne Cristo, ay mapaanggam tada pà nang pe gapu ke Cristo. ⁶Ay nu màwa nga mapar-parigátan kami, ay ittu ya pakapaanggamman nu se ittu ya pakabiyágan nu pe. Ta dakami ya mamaanggam kadakayu kiya inammaanggam ne Dios kadakami, nu itur-turad nu wala daya kapar-parigátan nu wa nagrig-rigátan mi pe. ⁷Ay túya abay ya agnamnáma mi kadakayu nu panggap kadayán, áta ammu mi nga mepagrígát kayu kadakami, ay díkod mepaganggam kayu pe kadakami.

⁸Ay piyán mi nga ipakammu kadakayu wawwági, ya mepanggap kadatu rig-rígát ta nà-nàlamán mi ka probinsiya Asia. Ta napalotán pà nang tu rig-rígát mi kitúni nga akkan ta kuma meturdán. Ay ittu tu gapu na nga áwan mi namnáma nga magbiyág kami pikam. ⁹Ta kadatun na ur-oras, ay ummán kami ka nidang nga matay yin. Ngamay nàwa tun na kapar-parigátan mi ta senu magpin-pinnoray kami peyang ke

Dios, nga ittu ya atán ammanakabalin na mamaltu, nga akkan mi ya pagmákad ya mà-màwa mi kampela ngin nin. ¹⁰ Aggína tu nangigdù kadakami kitu pakatayán mi tutu wala ngin. Ay ammu mi nga aggína ya mangig-igdù kadakami kadaya mà-màlamán mi pikam. Sissa nga innanamán mi nga mangigdù kadakami peyapeyang ngin ¹¹ gapu kiya isisseng nu kiya anngikar-karárag nu kadakami. Ay díkod adu daya magiyáman kaggína gapu kadaya pagkallà na kadakami ka agsungbát na kiya kar-karárag daya adu wa tolay gapu kadakami.

Ya gapu naya akkan inagkaru ne Pablo wa nawe

¹² Ay áwan mi mà wayya kípattán, ta ammu mi mà nga napiya ya nakibul-bulun mi kadaya tolay, tàwán kam kadakayu. Kurug ya akibul-bulun mi se áwan nadakè a gákat mi ta e Dios lugud ya sumeseseng kadakami. Nàwa mi dayán akkan gapu kiya sírib tolay yala, nu di gapu kiya kinamáru ne Dios.

¹³ Ay áwan mi ya nepà-pàlfi kadatu sur-súrát mi kadakayu. Nu nágan tu nabása nu kadatu sur-súrát mi kadakayu, ay tittu datun datu piyán mi nga kagiyan kadakayu. Ay maawátan dà din pà nang ¹⁴ ta senu paganggamán dakami nga ummán kiya agganggam mi kadakayu kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. Oray ta maawátan dà kam pe yin.

¹⁵ Ay gapu ta ammù nga maawátan dà kam pe yin, ay tútu nán ku wa maggagáyam mà a munna kadakayu, ay se yala manin nu magulli yà, ta senu pamidduwaán takayu wa paganggamman. ¹⁶ Nán ku nga magsíbal là maggagáyam kadakayu kiya ammeyag ku ka Macedonia, ay se yà manin maggagáyam kadakayu nu magulli yà, ta senu masengán dà kiya ammeyag ku manin ka Judea. ¹⁷ Ay gapu ta akkan nàwa idi ya palánù, ay nán nu win nga paggad-gadduwán nà kadaya kag-kagiyan ku. Nán nu kid nga ummán nà kadaya tolay kídì kalawagán kiya agpalánù, nga paggad-gadduwán da kadaya kag-kagiyan da!

¹⁸ Ay ikagì nga e Dios, ay akkan na mangul-ulis, ay ummán pe kiyán datu ngámin nekag-kagi mi kadakayu, akkan da wayya nga ò se akkan. ¹⁹ Ata e Jesu-Cristo wa An-anà ne Dios, nga ittu ya nebàbànan mi se de Silas se Timoteo kadakayu, ay akkan wayya nga paggad-gadduwán kadaya kag-kagiyan na. Ngámin daya kagiyan na, ay kurug da ngámin. ²⁰ Ata ngámin na nekar-kari ne Dios kitun, ay nàwa da kurug ke Jesu-Cristo. Ay

túya ipagapu tada ke Jesu-Cristo ya anngagi tada ka, “Kurug da mà,” nán tada kadaya kari ne Dios, ta senu mapadayáwan. ²¹ E Dios ya gapu na nga akkan tada nga mippà ya anngurug tada ke Jesu-Cristo, ay se aggína pe ya namíli kadakami ka pagbàbànanan na. ²² Inemaddán nitta ka kuwa na, ay se na idde kadàtada ya Ispiritu na ka pakammuwán tada nga adu daya pagkallà nga idde na pikam kadàtada.

²³ E Dios ya makammu kiya kurug ga gapu naya akkan ku inaggagáyám kadakayu. Ya kurug ga gapu na, ay lùsawan ku nu magpannakit kayu. Túya akkan nà nawe kannán Corinto. ²⁴ Ay akkan ku nán kiyán ta itur-turayán mikayu kiya anngurug nu. Ata ammù nga naligda pe yin ya anngurug nu. May ya piyán ku wala, nu rán nà ala nakalbet, ay maganggam kayu nga akkan kayu kuma nga magpannakit.

2 Ay ittu ya gapu na nga akkan nà nawe kannán ta lùsawan ku nu magpannakit kayu manin kiya aggagáyám ku kadakayu. ² Ata nu pagpannakitan takayu, ay nágan lugud din ya mamaanggam kiyà kiya aggagáyám ku kadakayu nu di dakayu kammin na pinagpannakit ku. ³ Ay ittu ya gapu naya inagsúrát ku, ta di piyán na pagpannakitan dà mán kammin daya mamaanggam kuma kiyà. Ata ammù mà nga nu maganggam mà, ay maganggam kayu ngámin pe. ⁴ Kitu inagsúrát ku kadakayu, ay napalotán tu nekariribù ku se nagpannakit ku. Sumángit tà kitun na inagsúrát ku kadakayu, ngamay akkan gapu ta piyán ku wa magpannakit kayu, nu di ku piyán nga ipakammu kadakayu ya abay pà nang nga amminyà kadakayu.

Ya ammakawan ta kiya nakabásul

⁵ Ay tu tolay ya nangwa ka nakapannakit, ay akkan wayya nga iyà ya magpannakit kitun, nu di ya kaaduwán kadakayu nu akkan na dakayu ngámin. ⁶ Ay annung na mà pe yin tu nammánis naya kaaduwán kadakayu kaggína. ⁷ Ay díkod pakawanan nu lugud kídi yin se anannayan nu pe, ta get nu mamminán ka namnáma ngin gapu ki napalotán na agpannakit na. ⁸ Túya makim-imallà à kadakayu nga ipassangan nu lugud kammin ya amminya nu kaggína. ⁹ Ittu ya gapu naya inagsúrát ku kadakayu ta piyán ku ammuwán nu nasunud kayu kiya ngámingámin. ¹⁰ Ay daya nakabásul

---

1:23 Magpannakit da nu mapilit nge Pablo nga magallang kaggída gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

la pinakawan nu win, ay napakawan da kiyà pe yin. Ay daya kasapulán na pakawanan ku nga napakawan kun ki àráng ne Cristo, ay dakayu kammin ya gapu naya nammakawan ku. ¹¹ Pakawanan ku ya nakabásul, ta senu adayyu ya angngábà ne Sairu kadàtada. Ata ammu tada mà in daya nagbal-baláki nga sírib na.

Ya angngábà tada gapu ke Jesu-Cristo

¹² Ay kane mawe yà ka Troas nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay nasingan ku wa abay ya wayà kattoni kiya ipàwa ne Apu kiyà. ¹³ Ngamay nariribù à pà nang ta áwan ku nasingan ke wagi Tito kitúni. Ay tútu nagpakáda ngà kadatu tolay kitúni se yà ala nawe ka Macedonia.

¹⁴ Ngamay magiyáman tada ke Dios ta gapu kiya angngurug tada ke Cristo, ay árig tada ya tiliw ne Cristo nga ipak-pakammu na kadaya ngámin tolay. Ay se dàtada pe ya usaran na kiya angngiwar-waragáwag na kiya ngámin giyán kiya mepanggap kaggína nga ummán kiya magalibàbà a talibangug. ¹⁵ Dakami, ay árig mi ya nabangug nga dátun nga idátun ne Cristo ke Dios. Ya bangug mi, ay nagsabáli ya paglalában daya tolay nga alà ne Dios se daya mapánis. ¹⁶ Ay kadaya tolay nga mapánis, ay makappatay kaggída ya aláb mi, ngamay kadaya mameyag ka pakabiyágan da ka áwan panda, ay makabbiyág ya aláb mi kaggída. Ay áwan tolay ya makabaal kampela ngin nin kídi ya ubra. ¹⁷ Ay akkan kami wayya ummán kadaya duddúma nga kuwaan da ka pagsapulán da ka pirà ya agbàbànan da. Ta dakami, ay e Dios ya nangibon kadakami. Ay túya áwan mi sabáli ya gákat kiya angngibàbànan mi kiya bàbànan na. Ay màwa mi idi nga magbàbànan gapu ke Cristo, ay se tag-tagasinnán nakami pe ne Dios.

Daya pakammuwán nga kurug apostol nge Pablo

3 Ay nán kid a daya duddúma nga magpas-pasindáyaw kami ta senu pàgan dakami. May akkan. Ay akkan mi pe masápul ya itúgut mi nga súrát da duddúma tolay pára kadakayu. Ay akkan mi pe masápul ya ummán kiyán na súrát nga maggayát kadakayu. Akkan kami ummán kadaya duddúma nga kasapulán da dayán. ² Ata dakayu mismu ya árig

---

3:1 Súrát nga mangipakammu nga kurug pagbàbànanan ne Jesus da.

súrát ta túgut mi nga nesúrát kiya ur-uray mi. Ata gapu kadakayu, ay mammuwán daya ngámin tolay nga kurug ga pagbàbànanan nakami ye Cristo. ³Dakayu ya árig súrát ta gayát ke Cristo gapu kiya ipas-passingan nu wa kinamáru nu. Ay dakami ya árig pinagsúrát na. Ay akkan na masápul ya pagsurátan na se pinsil onu tinta, áta ya Ispiritu naya sibbibiyág peyang nga Dios, ay ittu win ya bílang aruminta na kiya inagsúrát na.

⁴Ay makagi mi ngámin dedi gapu ta e Dios ya pagmákad mi gapu ki angngurug mi ke Cristo. ⁵Akkan mi nán na mabaal mi kampela ngin nin ya mangwa kadaya ub-ubraan mi, ta e Dios kampela ngin nin ya paggayatán naya kababalin mi nga mangwa kadayán na ubra mi. ⁶Aggína ya mangidde kiya kababalin mi kiya angngibàbànan mi kiya baru wa kari na. Ay idi ya baru wa kari na, ay mepakammu kadátada gapu kiya Ispiritu na, akkan gapu ta nesúrát. Ata gapu kadatu nesur-súrát ta lin-lintag, ay ammuwán tada nga pannakatay ka áwan panda ya idde na. Ngamay ya Ispiritu ne Dios, ay ittu ya mamiyág kadátada ka áwan panda.

Ya kinadáyaw ne Dios nga nepassingan kiya baru wa kari na

⁷Ay datu lin-lintag ne Dios nga nesurátan na kitu dalumpenág ga batu, ay neáwat na kitu Moses. Kitu nangngáwat tu Moses, ay nepassingan ya diláng ne Dios, ta dummiláng tu múkát tu Moses kitun. Ay tútu akkan matalupápà datu iIsrael tu Moses oray kitu aggal-aligsap natu diláng na. Datun na lin-lintag, ay pannakatay ka áwan panda ya nepakammu na kadaya maragbásul. Ay oray nu pannakatay ka áwan panda ya nepakammu natun na lin-lintag, ay nepassingan ne Dios ya kinadáyaw na kitu nangngidde na kadatun na lin-lintag. ⁸Ay tu nád agpà kídí nga atán nin ya Ispiritu na nga ittu ya mamiyág kadátada ka áwan panda. Natù-turù ya kepassingan naya kinadáyaw ne Dios. ⁹Ata nu nepassingan ya kinadáyaw ne Dios kitu nangngidde na kadatu lin-lintag ga mamabásul kadaya tolay, ay natù-turù pànanang ya kepassingan naya kinadáyaw na kiya dámag ga mangipakammu kiya akkan na nga ammagbásul kadaya tolay. ¹⁰Ya kurug na, ay nu ipádig ta ya kinadáyaw natu nunna nga kari, kiya kinadáyaw naya baru, ay nadayáw wa adayyu ya baru wa kari. ¹¹Ta

---

3:6 Pannakatay ka áwan panda ya padàngan daya akkan mangikurug kadatu ngámin na nesúrát nga lin-lintag.

nu nepassingan ya kinadáyaw ne Dios kadatun na lin-lintag ga pumanda, ay natù-turù kiya baru wa kari na nga áwan na nga ipappanda.

Awan ilingalingad de Pablo kiya agbàbànanán da

¹² Ay díkod, gapu ta ammu mi nga áwan panda naya kinadáyaw naya ibàbànanán mi, ay túya áwan mi ya ilingalingad kiya agbàbànanán mi. ¹³ Akkan kami ummán kitu Moses kitun na sinakodongán na tu múkát na ka pangilingad na kadatu ilsráel kitu aggaligsap natu diláng natu múkát na. ¹⁴ Ngamay akkan kammala maawátan daya tolay daya ibàbànanán mi, áta pinasúkir da ya uray da ngin. Tu idi ya árig sakodong da nga manglípán kaggída kiya pannakaáwat da kadatu basáan da nga lin-lintag, oray kadedi ya al-algaw pikam. Ay sissa nge Cristo wa makippà kiyán na manglípán kaggída. ¹⁵ Ay kurug ga oray kadedi ya al-algaw, ki peyang nga agbása da kadatu nesur-súrát tu Moses, ay árig sissasakodong ya uray da ta akkan da nga maawátan. ¹⁶ Ngamay nu mangurug ke Apu ya isa nga tolay, ay mippà ya árig sakodong nga manglípán kiya pannakaáwat na. ¹⁷ Ay ya Apu wa nán na kídi, ay ya Ispiritu ne Dios. Ay maway-wayaán nin ya isa nga tolay kadaya ngámíngámin nu atán ya Ispiritu ne Dios kaggína. ¹⁸ Ay dātada ngámin, ay meárig tada ka amínaw nga mangipalang kiya dáyaw ne Apu, áta áwan kadātada lugud din ya árig sakodong. Ay gapu kiyán na dáyaw na, ay uliulissan nitta peyang ya Ispiritu ne Dios. Maus-ussi tada peyang nga nadáyaw la nga nadáyaw panda kiya agbalin tada nga ummán kaggína.

Ya akiránud ne Pablo kiya agbàbànanán na

4 Ay gapu kiya kinamáru ne Dios, ay nepiyár na kadakami idi ya ubra. Ay túya akkan kami nga madusmaya. ² Ay lùsawan mi ya mangwa kadaya nakap-appat se daya mà-màwa nga isir-sirù daya tolay nga kuwaan. Ay áwan mi angngasaba kadaya tolay ta senu sumúrut da, ay se akkan mi ya pat-paturuán ya ibàbànanán mi nga bàbànanán ne Dios. Nepakammu mi tutu wala ya kurug, áwan mi ya nelingad. Ay ammu ne Dios idi, ay oray pe daya tolay, ay ammu da ngámin kiya panúnut da ya nebàbànanán ku. ³ May nu nalingad kammala ya Napiya nga Dámag ga ibàbànanán mi,

ay nalingad dala kadaya tolay ya mameyag kiya pakatayán da ka áwan panda.

⁴Ay ya gapu naya akkan da akasingan kiya pagpíyán naya isur-súru mi nga Napiya nga Dámag, ay árig ga kinúláp ne Sairu da nga ittu ya bátug diyos daya akkan mangurug. Ittu ya gapu na nga akkan da pe ya maawátan yán na Napiya nga Dámag mepanggap kiya dáyaw ne Cristo, nga ittu ya kepassingannán na nu wà ummán ne Dios. ⁵Ay akkan wayya nga mepanggap kadakami ya ibàbànan mi, nu di iya mepanggap ke Jesu-Cristo nga ittu ya Apu. Ay dakami ya bátug asassu nu gapu kaggína.

⁶E Dios tu nagkuna kitun ka, “Lumtuwád ya wada kiya nagìbat,” nán na. Ay aggína pe ya nammuwán tada ke Cristo nga aggína pe ya mangwada kadaya ur-uray tada ta senu mammuwán tada ya kinadáyaw na. ⁷Gapu kiya ubra mi, ay árig kami yala ka bángga nga naunggán ka napatag pà nang nga kuw-kuwa. Nàwa idi ta senu mepakammu nga, ya akkan ta malammat ta kinaturáy, ay gayát ke Dios kampela ngin nin nga akkan gayát kadakami.

⁸Atán ngámin na kapar-parigátan mi, ngamay akkan kam ma ittu ya pamandanán mi. Nu duddúma akkan mi ammu ya kuwaan mi ngamay akkan kami wayya madusmaya ngin. ⁹Pal-palakkan dakami daya tolay, may akkan nakami wayya pagdudoray ne Dios. Ay kúráng ngala ya ammatay daya tolay kadakami, may akkan dakami kam kelaw-atán. ¹⁰Napad-padásan mi nu wà ummán natu nammar-parigát da ke Jesus kitu inammatay da kaggína. Ay díkod gapu kadakami pe, ay mepassingan na sibbiyág ge Jesus. ¹¹Ata kiya kasibbiyág mi, ay atán da peyang nga mabalin na pakatayán na mà-màlamán mi gapu kiya angngibàbànan mi kiya mepanggap ke Jesus, ta senu gapu kídi ya ur-úr ay baggi mi, ay mepassingan ya kasibbiyág ne Jesus. ¹²Adu daya mabalin na pakatayán mi nga mà-màlamán mi, may ittu mà ya gapu naya pakabiyágan nu ka áwan panda.

¹³Ay nagpáda ya angngurug mi se itu nagkuna kitu nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Kurugan ku, ay túya ibàbànan ku,” nán na. Ay túya ibàbànan ku pe ya mepanggap ke Jesus áta kurugan ku pe. ¹⁴Ata ammu mi mà nga e Dios nga ittu tu namaltu ke Apu Jesus, ay aggína pe ya mamaltu kadàtada gapu kiya angngurug tada ke Jesus. Ay se nitta alà ngámin kiya giyán na. ¹⁵Ay ngámin dedi, ay pagkapiyaán nuda. Ay díkod nu umadu

daya mangurug ke Jesu-Cristo gapu kiya kinamáru ne Dios, ay umadu pe daya magiyáman kaggína, ay díkod mapadayáwan pà nang pe.

Ya agbiyág tada gapu ki angngurug tada

¹⁶ Ay ittu yán ya gapu na nga akkan kami madusmaya. Ay oray nu kumapsut daya bag-baggi mi, ay inalgaw mà a mapabaru ya ur-uray mi.

¹⁷ Ay ngámin dedi ya kapar-parigátan mi ka tangapurù, ay ur-úray da ngala kadakami, gapu kiya agnamnáma mi kiya áwan panda se áwan kepadáan na kinadáyaw nga midde kadakami. ¹⁸ Ata akkan na daya mas-asingan kídi ya kalawagán ya gamgam-gáman mi, nu di daya akkan na masingan. Ata daya masissingan na bánag, ay pumanda dayán, ngamay daya akkan na masingan, ay áwan da nga panda.

5 Akkan kami ya madusmaya, áta ammu mi nga nu matay kami, idi ya baggi nga nàwa ki lusà, ay marupù, ngamay mapataliyán ka akkan mataatay ya baggi nga maggayát kampela ngin nin ke Dios nu atán ta ka lán git tin.

² Ay kiya kowad mi kídi ya kalawagán, ay magpan-pannakit kami. Màtorán kami kiya kapataliyán naya baggi mi kiya baggi nga gayát ka lán git. ³ Ay díkod, nu ra la nga mapataliyán ya baggi mi kídi yin, ay akkan mi tagge mapadásan ya matay. ⁴ Ata kiya agbiyág mi kiya ur-úray ya baggi mi, ay magpan-pannakit kami. Ngamay akkan gapu ta piyán mi nu mippà idi yin na baggi mi, nu di gapu ta piyán mi nu mapataliyán nin ka akkan mataatay ya baggi. Ay díkod ya biyág tada nga pumanda, ay mapataliyán pe yin ka biyág ga áwan panda. ⁵ Ay e Dios ya nangisag-sagána kadátada pára kídi ya màwa. Ay nidde na pe ya Ispiritu na kadátada ka angngipakammu na nga kurug ga idde na ngámin daya ipakin-kuwa na kadátada.

⁶ Ay túya magmákad peyang ya uray mi. Ammu mi nga akkan kami pikam ma mepagyán ke Apu kiya giyán na, ta atán kami pikam lugud kiya biyág kídi kalawagán ni. ⁷ Ata namnamáan tada dayán na màwa akkan gapu ta nasingan ta ngin, nu di gapu kiya angngurug tada kaggína. ⁸ Kurug nga magmákad ya uray mi se pì-piyán mi yala ya áwan kídi ya biyág kídi ya kalawagán, ta mepagyán kami ke Apu. ⁹ Ay túya ya panggap mi, ay mapà-paanggam mi peyang nge Apu kadaya ngámin na kuk-kuwaan mi, kídi ya kasibbiyág mi, ay se oray pe nu atán kami yin ka lán git. ¹⁰ Ata

magpassingan tada mà ngámin ke Cristo ta bustigaran nitta. Ay díkod ya isaisa kadåtada, ay midde kaggína ya karbangán kampela ngin nin daya kinuw-kuwa na kitu kasibbiyág tada, napiya da mán onu nadakè.

Mekappiya tada ngin ke Dios gapu ke Jesu-Cristo

¹¹ Ay díkod, gapu ta ammu mi nga masápul la ikansing tada nge Dios, ay túya gapu na nga an-anannayan mi daya tolay nga mangurug kaggína. Ammu nakami pà nang nge Dios, ay ammu mi pe nga ammu nu pà nang pe yin ya katutolay mi. ¹² Akkan mi ittu angngagi kídi ta ipasindáyaw mi ya baggibaggi mi kadakayu. Ngamay nán mi kídi, ta senu akkan kayu wa min-induwán na magsungbát kadaya magpang-pangátu gapu kadaya mà-màwa da kampela ngin nin, nga akkan gapu ta napiya ya aggur-uray da. Annung dakami ya ibanábag kadayán na tolay. ¹³ Ay nu nán daya duddúma nga magallut kami, ay oray yala ta gapu mà ke Dios. Ay nu nán da nga napiya ya ur-uray mi, ay kurug mà yán, ta dakayu ya piyán mi sengán. ¹⁴ Ata ya amminya ne Cristo kadakami, ay ittu ya bátug mangiparob kadakami nga magsirbi kaggína. Ata ammu mi nga aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul daya ngámin na tolay, ay túya bíláng natay ngámin pe daya mangurug kaggína. ¹⁵ Natay gapu kadaya ngámin tolay, ta senu ngámin daya sibbiyág, ay magbiyág da nga akkan pára kaggída kampela ngin nin, nu di pára ke Cristo nga ittu ya natay gapu kaggída, ngamay linumtu kammin pe gapu kaggída.

¹⁶ Ay túya kídi yin, ya anglam-lammat mi ki oray iinna nga tolay, ay akkan na mebasár kadaya masingan mi nga kinatutolay na kampela ngin nin. Ay oray nu ummán kiyán ya anglam-lammat ku kitun mepanggap ke Cristo, ay akkan kídi yin, ta sabáli ya lammat ku win mepanggap kaggína.

¹⁷ Ay túya nammuwán ku nga, oray iinna nga tolay ya nagbalin nin ka tolay ne Cristo, ay bíláng na ya bar-baru wa parsuwa. Awan datu dadán na gagángay na ta napataliyán da ka bar-baru wa gagángay. ¹⁸ Ay ngámin dedí, ay gayát da ke Dios nga ittu pe ya nangikappiya kadåtada kaggína kampela ngin nin gapu ke Cristo. Ay aggína pe ya nangidde kídi ya ubra mi nga mangipakammu kiya angngikappiya ne Dios kadaya tolay kaggína. ¹⁹ Ay ya piyán mi nga kagiyan, ay ya angngikappiya ne Dios kadaya tolay kaggína, ay gapu kitu kinuwa ne Cristo. Akkan nada nga pabasúlan

nin. Ay se na nepiyár kadakami pe ya mangibàbànan mepanggap kídi ya angngikappiya na kadaya tolay kaggína kampela ngin nin.

²⁰ Ay díkod bílang mi lugud ya panguniyan ne Cristo. Ata nebon nakami ye Dios nga mangagi kadaya tolay nga ay-ayuyútan nada. Ay díkod, gapu ke Cristo, ay makim-imallà kami nga makikappiya kayu win ke Dios. ²¹ Ata gapu kadàtada, ay pinagbalin ne Dios nge Cristo ka ummán ka nagbásul oray nu áwan na tutu wala nga bas-básul, ta senu gapu kiya akiapu tada kaggína, ay magbalin tada ka namáru ki àráng ne Dios.

Ya angngipassingan de Pablo nga kurug bobonan ne Dios da

6 Ay gapu lugud ta e Dios ya sumeseseng kadakami, ay makim-imallà kami kadakayu nga akkan nu din na ikal-kalingleng ya kinamáru ne Dios nga nepassingan na kadàtada. ² Ata nán ne Dios kiya nesúrat ta bàbànan na nga,

“Kitu oras nga piyán ku, ay ginìna takayu,
ay se takayu wa sinengán nga ittu tu inanggalà
ku kadakayu,” nán na.

Ay tu nán na nga piyán na nga oras ay kídi yin. Ay kídi pe yin na algaw ya angngalà na kadakayu.

³ Kuwaan mi ya mabaal mi nga di makàwa ka pakasipdán daya tolay, ta senu áwan da tugiban kiya angwa mi kiya ubra nga nepiyár kadakami, ⁴ nu di mi ya ipassingan peyang nga kurug ga bobonan nakami ye Dios kiya aggánus mi peyapeyang. Oray adu daya pagpannakitán mi se daya kapar-parigátan na mà-màlamán mi, se daya nasulit ta kapà-pàyanán mi, ay magan-ánus kami yala. ⁵ Kaduwán kadaya kap-kapannán mi, ay nasansán kami pe ya mabábubáut, se mebálubálud, se makab-kabukánan, may iturad mida ngala. Mapandanán kami ki unaw mi kadaya ubra mi. Ay atán daya akkan mi ya akatúdug, se akkan mi ya angngán, ngamay inanúsán mi yala dayán. ⁶ Ay nepassingan mi pe nga kurug ga bobonan nakami ye Dios kiya kinadalus naya agbiyág mi, se kiya agpasinsiya mi kadaya kasittolay mi, ay se kiya kurug ga amminya mi se kiya kinaindù mi pe. Ay ya mangipassingan pe nga kurug ga bobonan nakami nge Dios, ay ya kinamáru mi gapu kiya Ispiritu ne Dios, ay se ya angngammu mi pànanng kiya mepanggap ke Cristo, ⁷ nga ittu pe ya kurug nga ibàbànan mi peyang kadaya tolay. Ay se ya isa pe, ay ya nidde ne Dios kadakami nga

ammanakabalin. Ay ya bátug pangábà mi kadaya nadakè, ay ya angwa mi peyang kadaya napiya.

⁸Ya mangipassingan pe nga kurug ga bobonan nakami ye Dios, ay ya napiya nga ur-uray mi oray pàgan dakami onu irupat dakami. Ay páda na pe oray nu padayáwan dakami onu kag-kagiyan dakami. Nán da nga mangal-alílaw kami, oray nu ya kurug ya ibàbànan mi. ⁹Ay oray atán da magkuna nga akkan dakami am-ammu, ay medin-dinnámag kami kadaya duddúma. Ay nán pe daya duddúma nga magimmamátay kami, may sibbiyág kami mà kam, ay se nán da pe ya panísan nakami ye Dios, ngamay akkan nakami mà patayan. ¹⁰Ay nán da pe nga sippapannakit kami peyang, may ya kinur-korugán na, ay maganggam kami peyang. Oray nán da nga napubri kami, ay adu daya nagbalin ka ummán ka nabànéng gapu kadakami. Ay nán da pe ya áwan mi tutu wala nga kuw-kuwa, ngamay áwan mi mà a pagkurárgan.

¹¹Ay áwan mi ya di nekagi kadakayu wa ICorinto. Abay kurug ya amminya mi kadakayu. ¹²Ay akkan kami min-induwán na maminya kadakayu, ngamay dakayu ya min-induwán na maminya kadakami. ¹³Ay túya, ya kagiyan ku kadakayu kídi, ay akkan kayu din na min-induwán na maminya kadakami, ta nebíláng mikayu ka annánà mi.

Ya akkan ta akibul-bulun kadaya akkan mangurug

¹⁴Ay akkan kayu wa makiannúgut kadaya akkan na mangurug. Ata akkan wayya mapagbulun ya kinapiya se ya kinadakè. Ay ummán pe, akkan wayya makapagbulun ya wada se ya gíbat. ¹⁵Ay akkan mabalin pe ya magannúgut de Cristo se Sairu. Ay ummán pe kadaya mangurug ke Cristo se daya akkan, akkan da wayya magannúgut pe ka uray. ¹⁶Dàtada nga mangurug, ay árig tada ya balay naya sibbiyág ga Dios, áta nán na kídi kiya nesúrat ta bàbànan na,

“Magyán nà se mepagbiyág ga kaggída.

Iyà ya Dios da, ay aggída daya tolay ku.”

Ay wayya la nga daya sinan diy-diyos daya day-dayáwan tada kiya balay ne Dios, nu di e Dios kampela ngin nin!

¹⁷Ay nán naya bàbànan ne Apu Dios pe nga,

“Ay túya sumibna kayu,

akkan kayu wa umannúgut kadaya akkan mangurug.

Akkan kayu mearát kadaya nadakè,
ay díkod alá takayu.

¹⁸Ay iyà ya Ama nu win,

ay se dakayu daya annánà ku, nán ne Apu nga Mannakabalin.”

7 Ay tu ngámin dayán datu nekar-kari ne Dios kadátada, wawwági. Ay túya ippà tada din nin daya ngámin na mamadakè kadátada, nga kuk-kuwaan tada se lam-lamtan tada. Masápul la ikansing tada nge Dios, ay túya magmar-máru tada tutu wala ngin.

Tu naggangam ne Pablo

²Ay taanna, tura nu áwan amminya kadakami! Ay áwan mi mà a nàwa nga nadakè ki oray iinna kadakayu! Ay áwan mi mà pe ya pinà-paultu onu kinul-kultit kadakayu! ³Ay akkan ku ittu angnagi kídi ta pabasúlan takayu, áta nakagi mi mà kadakayu kitun nin na pà-pàgan mikayu. Ay áwan makippà kiya amminya mi kadakayu, oray ya pannakatay. ⁴Abay pà nang ya agpiyár ku kadakayu, ay túya iban-banábag takayu. Gapu kadakayu, ay nearingringa ngà, ay túya oray adu daya kapar-parigátan ku, ay maganggam mà ala pà nang.

⁵Ay oray kitu nedaddatang mi ka Macedonia, ay áwan mi ya imáng. Oray ka wàna ya kapannán mi, ay atán da nga pagpannakítan mi. Adu tutu wala daya riribù mi gapu kadaya akkan mangurug, ay se atán pe ya lídug kadakami mepanggap kadaya mangurug. ⁶Ngamay oray nu mapakuna kiyán, ay pinaanggam nakami ye Dios nga ittu ya mamà-paanggam kadaya magpannakit, áta naganggam kami kitu nelalbet ne Tito. ⁷Ay akkan nala nga tu nelalbet na tu namaanggam kadakami, nu di pe itu nedámag na mepanggap kadakayu kannán Corinto nga ittu pe ya namaanggam kaggína, se itu nangngikagi na nga matalekág kayu kanu kadakami. Nekagi na pe kadakami nu wà ummán natu nagpannakit nu gapu kadatu kinuw-kuwa nu wa nagpannakítan ku. Ay se kinagi na pe nu wà ummán natu amminya nu wa mangigdù kiyà. Ay ittu dayán daya namaanggam pà nang kiyà.

⁸Ay oray nu nagpannakit kayu gapu kitu súrát ku kadakayu, ay akkan nà wayya nakappoli kitun na súrát ku, oray nu nagpannakit tà pe ka tangapurù ta ammù nga pagpannakítan nu tun na súrát ku ka tangapurù ala. ⁹Ngamay paganggamán ku tun, akkan gapu ta pinagpannakit takayu, nu di gapu ta nàmud nu ya makappoli kane magpannakit kayu.

Ay tun na nagpannakit nu, ay nepalúbus kampela ne Dios sin, ay tútu áwan wayya nàwa nga nadakè kadakayu gapu kadakami. ¹⁰Ata nu ya agpannakit ta, ay gapu kiya angngipàmud ne Dios kadaya bas-básul ta, ay ittu yán ya akappoli ta nga gapu naya angngalà ne Dios kadàtada. Ay akkan ta pakappoliyán yán na agpannakit ta. Ngamay nu agpannakit nga ummán kiya agpannakit tolay yala, ay pannakatay ka áwan panda ya pagung-ungdàran tada.

¹¹Ay sinnan nu kod ya nàwa kadakayu gapu kiya inagpannakit nu gapu kiya inangngipàmud ne Dios kadakayu kadaya bas-básul nu. Gapu kitun na inagpannakit nu, ay dágus kayu wala nga nakappoli kadatu bas-básul nu, ay se kayu nakipakawan gapu kadatun na bas-básul nu. Ay akkan nala nga tittu dayán daya nàwa, áta lùsawan nu pe daya nadakè, ay se nagansing kayu pe kiya tungpál naya panagbas-básul, ay se ummadanni pànang pe yin ya uray nu kiyà. Ay piyán nu tutu wala pe yin nu áwan kuma ya magbásul lin kadakayu, ay se panísan nu tutu wala pe daya magbásul. Ay nepassingan nu tutu wala pe nga áwan nu ramaráman kitun na nàwa nga nadakè.

¹²Ay akkan ku ittu inagsúrát kitun na súrát ku ta kagiyan ku wala ya masápul la kuwaan nu kitu nagbásul se kitu tolay ya nakabasúlán na, nu di nesúrát tun ta senu mepakammu pe ne Dios kadakayu nu wà ummán na tutu wala ya amminya nu kadakami. ¹³Ay gapu kitu nakappoli nu kadatu bas-básul nu, ay naganggam kami.

Ay se kami yala manin pe ya naganggam gapu kitu inagganggam ne Tito gapu kitu nammaanggam nu pe kaggína. ¹⁴Nepasindáyaw takayu kaggína, ay akkan nà pe ya nabàla, áta nammuwán na nga kurug ngámin datu kinag-kagi kaggína panggap kadakayu. Ay ummán pe, akkan wayya busid tu nangngipasindáyaw mi kadakayu kaggína. ¹⁵Ay túya umiruirut ya amminya na kadakayu nu madamdám na ya kinatulù nu ngámin, se itu nangngipassingan nu kiya amminya nu se itu nangrispitár nu tutu wala kaggína. ¹⁶Ay maganggam mà pànang ta mapiyár takayu tutu wala pànang ngin.

Ya pagkallà daya mangurug

8 Ay piyán mi pe ya ipakammu kadakayu wawwági, ya nàwaán datu ngámin na mangurug ka Macedonia gapu kiya kinamáru ne Dios

kaggída. ² Ata oray nu napalotán tu rígat da, nga ittu kuma tu kapar-paroán da, ay naganggam da ngala. Ay oray nganna ya kinapubri da, ay naparon da pà nang nga mangidde ka pagkallà da. ³ Uray da kampela ngin nin tu nangidde. Akkan nala nga sigun kitu mabaal da, ta pasuráy magsurù pikam may itu mabaal da. Kurug idi ya kagiyan ku. ⁴ Ay nakim-imallà da pe kadakami nga iddán mida kuma ka waya da nga mepagkallà kadaya tolay ne Dios ka Judea. ⁵ Ay nakidde da ka ad-adu may itu innanamán mi nga midde da, áta nepindu da nga nunna ya uray da ke Apu, ay se dakami nekur-kurug nga ummán kiya piyán ne Dios.

⁶ Ay túya inan-anannay mi ye Tito, nga masápul la itúluy na ya sumeng kadakayu kiya aggurnung nu ki pagkallà nu. Ata aggína mà ya nangigayát kiyán na napiya nga kuk-kuwaan nu. ⁷ Dakayu, ay madam-dámag kayu gapu kiya angngurug nu, se kiya agbàbànan nu, ay se kadaya nammuwán nu se kinagagat nu, ay oray pe kiya amminya nu kadakami. Ay díkod ya piyán mi, ay medam-dámag kayu pe kiya amminya nu wa sumeng.

⁸ Ay oray nu nán ku kídi, ay akkan takayu wayya nga mandáran. May ikagì ala ya mepanggap kiya amminya daya duddúma nga sumeng, ta senu nu mammuwán nu nu wà ummán naya amminya da, ay mammuwán nu pe nu wà ummán ya amminya nu. ⁹ Ata ammu nu mà in ya agkallà ne Jesu-Cristo wa Apu tada. Oray nu nabànáng, ay nagbalin nala ka napubri gapu kadàtada, ta senu magbalin tada ka árig nabànáng nu mangurug tada kaggína.

¹⁰ Ay nu mepanggap kídi, ay tu pe idi ya mekagì kadakayu. Napiya nu balinan nu kídi yin tu linammat nu kampela ngin nin na asikkuwaan nga negayát nu kam ka kadagun. ¹¹ Balinan nu kiddi yin yán na asikkuwaan nu. Nu ummán natu gagat nu nga nagpalánu kitun, ay ittu kuma kam ya gagat nu nga mamalin. Mangidde kayu wala sigun kiya mabaal nu kampela ngin nin na midde. ¹² Ata pàgan ne Dios ya midde nu, nu singkaayát kayu wa mangidde, ta akkan na wayya nga awágan ya áwan kadakayu, nu di ya mabaal nu kampela ngin nin nga midde.

¹³ Ay oray nu nán ku kiddi, ay akkan ku piyán na malapnáyan daya duddúma ngamay dakayu, ay magkúráng kayu gapu kiya isisseng nu kaggída. ¹⁴ Ata ya piyán ku wala, ay magsisinneng tada. Kídi, ay adu kadakayu, ngamay aggída, ay magkúráng da, ay díkod sengán nuda. Ata atán nala atán ya kaawanán nu nu isa ngalgaw, ay aggída pe ya sumeng kadakayu nu ad-adu kaggída. ¹⁵ Ay díkod nu magsisinneng kayu, ay màwa

nga kurug tu nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Ay daya adu ya inurnúngán da, ay akkan da magsurù, ay se daya bitti ya inurnúngán da, ay akkan da mà pe ya magkúráng,” nán na.

Tu nepappan de Tito ka Corinto

¹⁶ Ay magiyáman kami ke Dios gapu kiya inanggidde na ke Tito ka aglam-lammat na kadaya pagkapiyaán nu, nga ummán kiya aglam-lammat ku pe. ¹⁷ Ay mawe kiyandin akkan nala gapu ta ipatag nakami nga nangikagi kaggína, nu di as-asippan kampela ngin nin na sumeng kadakayu. ¹⁸ Ay ipakíwid mi kaggína ya isa nga wagi tada nga am-ammu nu kam ngámin na mangurug, gapu kiya angnibàbànan na kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ¹⁹ Ay akkan nala nga tittu yán, áta aggína pe ya piníli daya mangurug kanedi nga mamulun kadakami kiya angnitulud mi kiya pagkallà kadaya maaw-awanán na mangurug. Ay pakedayáwan ne Apu idi nga kuk-kuwaan mi, ay se pakepassingannán naya amminya mi nga sumeng.

²⁰ Masápul mi ya mamulun kadakami, ta galù mi ka atán ya makag-kagi kadakami ka mepanggap kiya angnidde mi kiya adu wa pirà. ²¹ Ata akkan tittu daya napiya kiya agsisíngan ne Dios daya asikkuwaan mi, nu di oray pe daya napiya kiya agsisíngan daya tolay.

²² Ay ittu ya gapu na nga mangipakíwid kami kaggída ka isa nga wagi tada. Ay nabayág mi yin na sinisímán idi ya tolay, ngamay kurug ga piyán na tutu wala ya sumeng. Ay ù-uwad din ya amminya na nga sumeng kadakayu, ta piyáran nakayu pànanang kídi yin. ²³ Ay nu e Tito, aggína ya kabul-bulun ku se pádà nga magub-ubra nga magsirbi kadakayu. Ay nu daya duwa nga wagi tada nga kabbulun na, ay aggída daya nebon daya mangurug kanedi. Pakedayáwan ne Cristo dayán na tolay.

²⁴ Ay ipassingan nu lugud kaggída ya amminya nu, ta senu ammuwán daya mangurug kanedi nu wà ummán naya amminya nu, ay senu ammuwán da pe nga kurug tu nangngiban-banábag mi kadakayu.

Tu nesisseng datu iCorinto kadatu duddúma nga mangurug

9 Ay akkan masápul lin ya agsúrát ku pikam mala kadakayu panggap kiya isisseng tada kadaya tolay ne Dios. ² Ata ammù mà in nu wà

ummán naya amminya nu wa sumeng. Ittu ya gapu na nga neban-banábag takayu kadaya mangurug kanedi Macedonia. Nán ku kaggída nga, “Daya wawwági tada ka Acaya, ay maganggam da nga sumeng oray ka kadagun kam.” Ay díkod nàladdán ya kaduwán kaggída kadakayu. ³ Ay ittu ya angngibon ku kadedi ya wawwági, ta senu akkan na magbalin ka busid tu nangngiban-banábag ku kadakayu, nu di kuma kurug ga napadapadán ya iseng nu, ta ittu yán ya kinagì kaggída. ⁴ Ata nu umbet tà, ay atán da nga iMacedonia nga kumíwid kiyà. Ay nu dangan mikayu wa áwan pikam ma nesag-sagána, ay di mi mà pe kabàlaán ya nangngiban-banábag mi kadakayu ka panggap kídi. Ay mabàla kayu pe. ⁵ Ay ittu ya gapu na nga pagin-inonaan ku wala daya wawwági nga mawe kannán na magpapadán kitu nekari nu wa pagkallà nu. Ay díkod mepassingan ya amminya nu wa sumeng oray akkan kayu makagiyánan, áta napadapadán ngámin nin kiya ilalbet ku.

⁶ Ay dam-damdamman nu nga ya tolay ya bittì ya agmúla na, ay bittì pe ya apítan na. Ay ya tolay nga adu ya agmúla na, ay adu pe ya apítan na. ⁷ Ay mangidde ya isaisa kadakayu sigun kiya piyán na nga idde kampela ngin nin, nga akkan mapil-pílit se akkan pe magbur-buranaw. Ata pàgan ne Dios ya tolay ya maganggam mangidde. ⁸ Ay an-annung ne Dios idde ngámin daya masápul nu, ay pasuráy ad-adu pikam ya idde na, ta senu akkan kayu magkúrang, ay se ad-adu pe ya meseng nu kadaya napiya nga mà-màwa. ⁹ Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios,

“Naparón na mangidde kadaya napubri.

Ay ya kinamáru na ay magnanáyun,” nán na.

¹⁰ E Dios ya paggayatán ngámin daya memúla nga imúla daya maragmul-múla, ay se aggína pe ya paggayatán daya akakkanan tada. Ay aggína pe ya mangidde se mamaadu kadaya masap-sápul nu, ta senu ad-adu pe ya midde nu nga pagkallà kadaya makasápul. ¹¹ Adu ya angngidde ne Dios kadaya masap-sápul nu, ta senu ab-abay pe ya meseng nu kadaya duddúma nga pidde nu kadakami. Ay díkod magiyáman ke Dios daya middán kitu neseng nu. ¹² Ata idi ya isiseng nu, ay akkan nala nga masengán daya duddúma nga mangurug kadaya kasapúlán da, nu di adu pe daya magiyáman ke Dios. ¹³ Ay gapu pe kiya isiseng nu kadaya duddúma, ay mepassingan ya kinakurug naya angngurug nu. Ay díkod ittu ya gapu na nga magiyáman da ke Dios, áta mepassingan na umannúgut daya kuk-kuwaan nu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke

Cristo. Ay dayáwan da pe ye Dios gapu kiya kinaparon nu wa magidde ka pagkallà nu kaggída se kadaya duddúma. ¹⁴ Ay túya pà-pàgan dakayu, ay ikar-karàrag dakayu pe gapu kiya kinamáru pà-pàngang ne Dios nga mas-asingan da kadakayu. ¹⁵ Ay magiyáman tada ke Dios gapu kiya áwan kapáda nga pagkallà na.

Ya angngipakammu ne Pablo kiya turáy na

10 Iyà, ay naaliyaw wà se napakumbaba ngà kanu nán da nu atán nà ki giyan nu, ngamay naturad dà kanu nu áwan nà kadakayu. Kídi, ay sippapakumbaba ngà a makim-imallà kadakayu gapu ta napakumbaba se namáru nge Cristo. ² Makim-imallà à kadakayu nga akkan dà din pilítan na mangipassingan kadakayu nu wà ummán naya kinarungat ku wa malúsaw, nga ummán kiya lam-lamtan ku nga kuwaan kadaya tolay ya mangag-kagi nga naikalawagán daya panggap mi kadaya kuk-kuwaan mi. ³ Ata oray kurug ga tolay yà pe yala kídi ya kalawagán, ay akkan nà a makigubát nga ummán kiya akigubát daya tolay kídi ya kalawagán. ⁴ Ata akkan daya ippapatay daya tolay kídi kalawagán ni daya ippapatay mi. Daya bátug ippapatay mi, ay gayát da kampela ke Dios sin, nga ittu daya mabalin na panadál kiya naligda nga panglípán daya kumagúra kadàtada kiya angngammu tada ke Dios. ⁵ Annung ta nga dadàlan ya kinasírib daya tolay ya kumagúra ke Dios, se daya ipas-pasindáyaw da nga kuk-kuwaan da ka panglípán da kiya angngammu daya tolay ke Dios. Ay màwa pe nga akkan da madurayán ya di mangurug ke Jesu-Cristo. ⁶ Ay gapu ta mangurug kayu tutu wala ngin ke Jesu-Cristo, ay túya sissasagána ngà nga mamasílag kadaya akkan mangikur-kurug.

⁷ Akkan nu ittu pà-pàgan daya mas-asingan nu wala. Nu atán tolay ya magkuna nga bobonan ne Cristo, ay damdamman na pe nga bobonan nakami ye Cristo pe nga ummán kaggína. ⁸ Niddán nakami ye Apu ka turáy mi, ta senu masengán mikayu kiya angngurug nu, nga akkan wayya nga ya manadál kadakayu ya kuwaan mi. Ay oray nu tare ku wa nepasindáyaw pàngang ya turáy ku wa nidde ne Apu, ay áwan ku wayya nga kipattán. ⁹ Ay ittu ya gapu naya angngagì kídi, ta senu akkan nu nán na pappanansingan takayu wala kadaya sur-súrát ku. ¹⁰ Ata atán da nga magkuna nga, “Naturáy yala a nge Pablo se narungat kiya súrát na, ngamay nu kaam-amomán ta, ay áwan na nga rung-rungat se tur-turáy

naya aggun-úni na,” nán da. ¹¹Ngamay ammuwán kuma dayán na tolay, nga nu nágan naya kagiyán mi kiya súrát mi, ay kuwaan mi pe ki àràng da.

¹²Ay akkan mi wayya nga ipáda ya baggibaggi mi kadaya duddúma nga mangipas-pasindáyaw kiya baggibaggi da kampela ngin nin. Ngamay ummán da ka áwan pannakaáwat, áta ipádig da ya mà-màwa da kampela ngin kadaya mà-màwa daya kasittolay da. Ay se mangwa da kampela ngin nin pe ka pagipadáan da kadaya mà-màwa da. ¹³Ngamay nu dakami, ay akkan magsur-surù ya agpasindáyaw mi, ta ipànung mi kampela ngin nin kiya karbangán naya ubra nga nepiyár ne Dios kadakami. Ay meráman pe yin ya angngisur-súru mi kadakayu. ¹⁴Nung kuma nu akkan kayu meráman kiya ubra mi, ay bíláng nga pat-paturuán mi ya pagrabngán mi, ngamay dakami mà ya nun-unna nga inumbet kiya giyán nu nga mangitùgud kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ¹⁵Nán ku wa akkan magsur-surù ya agpasindáyaw ku ta akkan ku mà wayya ipas-pasindáyaw ya ubra daya duddúma.

Ngamay innanamán mi yala ya ikà-abay naya angngurug nu ta senu umad-adu pà nang daya màwa mi nga ubra kiyán, nga mepà-pànung kiya pepàwa ne Dios kadakami. ¹⁶Ay díkod mabalin mi nga ibàbànan pe ya Napiya nga Dámag panggáp ke Cristo kadaya duddúma nga íli nga áwan pikam nagbàbànan. Ay díkod akkan makuna daya duddúma, nga ya ubra daya duddúma nga mangibàbànan ya ipas-pasindáyaw mi. ¹⁷Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Nu atán ya maminya nga magpasindáyaw, ay ipasindáyaw da ngala nge Apu,” nán na. ¹⁸Ata akkan wayya pàgan ne Dios daya tolay ya magpas-pasindáyaw, nu di daya tolay ya paganggamán na kampela ngin nin daya pàgan na.

Ya kealíláw tada kadaya busid da sur-súru

11 Ay anúsán dà din nala wawwági, nu ummán nà ka ug-og. Anúsán dà mán kurug. ²Mangabugu ya uray ku nga ummán kiya angngabugu ne Dios gapu kadakayu, wawwági. Ata meárig kayu kiya isa nga babbalásang nga áwan kal-allay nga nekar-kari ku win na ipaatáwa kiya isa nga laláki nga ittu ya árig ne Cristo. ³Ngamay malídug gà ta get tala nu merub-robù kayu nga ummán ke Eva kitun na nerobu ne Sairu kitun gapu kiya sírib na. Ay díkod nu mapakuna kayu, ay dumakè ya

lammat nu se madadál ya kurug ga amminya nu ke Cristo. ⁴Nán ku kídi áta tagakur-kurug kayu wala kadaya bar-baru wa magina nu. Nu atán umbet ta mangibàbànan kadakayu kiya Jesus nga sabáli kitu Jesus nga nagì-gìna nu kadakami, ay kurugan nu. Páda na pe kiya sabáli ya ispiritu, awátan nu pe oray nu sabáli kitu ináwat nu win. Ay tagakur-kurug kayu pe yala kiya itù-tùgud daya duddúma nga napiya nga dámag nga nán da, oray mepasabantà kitu netù-tùgud mi kadakayu kitun.

⁵Ngamay kiyà kampela ngin nin, nán ku nga akkan wayya nga nangà-ngátu may iyà dayán na tolai ya magkuna nga kangatuwán da nga apostol. ⁶Ay mabalin na akkan nà nalaiing nga magbàbànan, ngamay akkan ta la ammu nu mepanggap kiya ammu kiya Napiya nga Dámag. Ay nepakammù mà tutu wala kadakayu nu wà ummán naya ammu mepanggap kiya Napiya nga Dámag.

⁷Ay ibiláng nu kid gane, nga nadakè tu kinuwa ku wa di nakitangdán kadakayu kitu inagtù-tùgud ku kadakayu kiya Napiya nga Dámag ga pekagi ne Dios. Ata kitun, ay nagpakumbaba ngà ala ngin kitun ta senu mepangátu kayu. ⁸Ay daya wawwági tada nga mangurug kadaya duddúma nga íli ya nagpaw-paw-it kadatu masap-sápul ku, ta senu makapagsirbi yà kadakayu. Ay díkod, bíláng nga kinultit kuda ta akkan aggída ya sir-sirbiyán ku, ta dakayu. ⁹Ay oray nagkúráng ngà kadatu masap-sápul ku kitu kowad ku kannán, ay áwan ku wayya rinikurikud da nakisengán kadakayu. Ata datu wawwági nga gayát ka Macedonia tu nangilbet kadatu masápul ku. Ay díkod akkan takayu rinikurikud oray nágan na. Ay akkan ku tutu wala kuwaan yán, ta ittu mà yán ya ginayatán kun. ¹⁰Ay ipasindáyaw ku peyang yán kiya ngámin Acaya. Ay akkan nà makusap magpasindáyaw. Ay kiya angngagì kídi, ay akkan ku wayya di ammu ya kurug mepanggap ke Cristo. Nu wà ummán naya kinakurug ne Cristo, ay ummán nà pe, áwan makaanáwa kiyà kídi nga agpasindáyaw ku oray nu iinna ki ngámin na Acaya. ¹¹Ngamay akkan ku wayya ittu di akiseng kadakayu ta áwan ku amminya kadakayu. Ammu ne Dios ya amminyà kadakayu.

¹²Ngamay kuwaan ku kammala ya angwa ku kampela ngin nin, ta senu áwan waya daya duddúma nga magtù-tùgud nga mangipáda kiya baggibaggi da kadakami. Ta get nán da nga mepáda ya aggubra da kadakami. ¹³Ta dayán na tolai nga magpas-pasindáyaw, ay busid da nga apostol ne Cristo da. Mangial-alílaw dayán, ay se magpiduman da nga apostol ne Cristo da kanu mà. ¹⁴Ngamay akkan tada pagballà dayán,

áta oray e Sairu mismu, ay annung na ya magpamaráng nga anghel nga dumiláng pe. ¹⁵ Ay túya akkan ta pagballà nu magpiduman pe daya pasúrut na nga maragtùgud da kanu mà pe kiya mepanggap kiya angngibílang ne Dios kadàtada ka namáru wa tolay. Ngamay ya pagrabngán daya nadakè a kuk-kuwaan da mà kampela ngin nin ya magun-ud dayán na tolay.

Datu rig-rígát ne Pablo

¹⁶ Ay kagiyan ku manin nga áwan din ya mangipapáti nga ang-ang ngà. Ngamay nu ittu yán ya pakasinnán nu kiyà, ay ditán nala ngin, ta senu annung ku ya magpasindáyaw nga ummán kiya kurug ang-ang. ¹⁷ Ay idi ya agpas-pasindáyaw ku kídì, ay kurug ga akkan uray ne Apu, nu di ku uray kampela ngin nin na ummán ka ang-ang. ¹⁸ Ay gapu lugud ta adu daya mangipas-pasindáyaw kiya màwa da kampela ngin nin, ay túya magpasindáyaw wà pe yin. ¹⁹ Anúsán nu wala a daya ang-ang, ta nasírib kayu mà tutu wala ngin! ²⁰ Ngamay taanna, tura kayu wala mayát ta paassu kadayán na tolay. Oray asittakkilan da daya kuw-kuwa nu se oray ug-ogan dakayu onu magpang-pangátu da, ay se oray nu tappítan dakayu, ay tura nuda an-anúsán nala! ²¹ Nakapsut kami a nga kurug, ta akkan mi màwa dayán. Ay túya oray nu nakap-appat, ay bibbídan ku wa nakapsut tà nu mepanggap kadayán.

Ngamay nu nágan naya ipasindáyaw da, ay annung ku pe ya ipasindáyaw dayán. Makagì manin idi nga ummán nà ka isa nga ang-ang. ²² Ay nu nán dayán na tolay nga Hebreo da, ay Hebreo wà pe. Ay nu nán da nga iIsrael da, ay ummán nà mà pe. Ay nu nán da nga gakagaka natu Abraham da, ay ummán nà mà pe.

²³ Itul-túluy ku ya magbàbànan na ummán ka isa nga allut. Nu magpasindáyaw dayán ta nán da nga bobonan ne Cristo da, ay napà-patag gà may aggída. Ad-adu pà nang ya inub-ubrà mepanggap ke Cristo may aggída. Ay namin-aduadu wà a nebálud gapu ki angngikurug ku ke Cristo ngam aggída. Ay namin-adu wà tutu wala pe ya nasap-saplit, pasuráy magimmamátay yà. ²⁴ Ay namillimma dà a pinanipánis datu pádà a Judyu nga mamin-tallu púlu se siyám dà a sinap-saplit kiya tangapammanísán. ²⁵ Ay namìlu dà pe nga binan-bannál datu iRoma. Ay namissán dà pe ya tinù-tùtoán datu pádà a Judyu. Ay namìlu wà a nadadàlán ka nagtàyán na bapor. Ay namissán kadayán na nekadadàlán ku, ay natangalgaw wà

se natangagabi yà a nepalupalun nala ki bebay. ²⁶ Ay oray pe kiya peyang nga agdàdàdà ku wa magbàbànan kiya mepanggap ke Cristo, ay adu datu nakapap-panansing nga nà-nàlamán ku, tàwán kam kiya agbat-batta ku kadaya wángawángag se bebay, ay oray pe kiya agdal-dalen ku pe kadaya ir-ir-er, ay oray pe kadaya il-íli. Ay adu pe daya nakapap-panansing nga nà-nàlamán ku kadaya tirung, ay oray pe kadaya pàdà a Judyu se daya akkan na Judyu, ay se kadaya tolay ya magpíduman na makiwagi kiya angngurug.

²⁷ Ay akkan nala nga tittu dayán ta nakírad dà pe ya magpaggus magubra se adu daya kapar-parigátan ku se nasansán pe ya áwan ku tudúgan. Nakírad dà pe ya mabisinán se áwan inuman. Oray mà pe nu atán kanan ku, ay áwan ku wa oras nga mangán. Nakírad dà pe ya màparrán se áwan ku wa paglilíyan. ²⁸ Ay akkan nala tittu dayán, ta adu pe daya dam-damdamman ku, áta inalgaw wà a maglam-lammat nu mapà-paanna ngin daya ngámin mangurug. ²⁹ Ata nu atán daya nakapsut ta angngurug, ay pagbiyáangan ku pe dayán. Ay nu atán kaggída pe ya makabásul, ay magpannakit tà pànanang pe.

³⁰ Ay nu masápul la magpasindáyaw wà, ay ipasindáyaw ku wala daya mangipassingan kiya kinakapsut ku. ³¹ Ay ammu ne Dios nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa áwan panda naya kinadáyaw na, nga akkan nà a magbus-busid kídi. ³² Ka Damasco, ay pinaguwardiyaán natu gobernador ne Ari Aretas tu ngámin íli Damasco ta senu matiliw nà kuma. ³³ Ngamay neabáyun dà datu kabbulun ku ka kuríbut se dà nga ipudsar kitu lamdáwan natu darupírip pa abut natu íli. Ay díkod nakatálaw wà.

Daya nepak-pakammu ne Apu ke Pablo

12 Ay masápul la itul-túluy ku ya magpasindáyaw oray nu áwan ku kammala nga málaálà in. Ngamay kídi yin, daya nepas-passingan se nepak-pakammu ne Apu kiyà daya kagiyan ku. ² Atán am-ammù nga tolay ya mangurug ke Cristo, nga kitu sangapúlu se appát dagun ka panda, ay nawe ka pagag-agyanán ne Dios ka lángit. Akkan ku ammu nu sibbabaggi nga nawe onu akkan. Sissa nge Dios nga makammu. ³ Ammù nga kurug ga nálà idi ya tolay ka giyán ne Dios. Ngamay akkan ku ammu nu sibbabaggi nga nálà onu akkan. Sissa nge Dios nga makammu. ⁴ Ay

---

11:29 Onu “Nu atán daya nakapsut, ay nakapsut tà pe.”

atán nagì-gìna na nga akkan mabalin meúni tolay yala, ay se akkan mabalin kagiyan kadaya duddúma tolay. ⁵ Ay iyán na tolay, ay iyà kam. Ay ipasindáyaw ku tu nàwa ngamay akkan ku ipasindáyaw ya baggi. Ay ipasindáyaw ku pe daya nà-nàwa kiyà nga mangipassingan kiya kinakapsut ku. ⁶ Ay oray mán nu magpasindáyaw wà panggap kídi, ay akkan nu wayya makagi nga ang-ang ngà, ta kurug mà ngámin daya kag-kagiyan ku. Ngamay akkan nala ngin, ta get nán daya duddúma nga nangà-ngátu wà may kiya agsisíngan da kiyà onu kiya aggigina da kiyà.

⁷ Ay gapu kadatu nakas-kasdáaw wa nepas-passingan kiyà, ay magpatag gà. May senu akkan ku mapalotanán ya magpasindáyaw, ay nepalúbus ne Dios nga iddán nà e Sairu ka tak-takitan ku nga ittu ya mamarígát kiyà. ⁸ Ay namilù in na nekar-karàrag ke Apu nga mippà kuma idi, ⁹ ngamay nán na kiyà nga, “Annung na ya isisseng ku kikaw. Ata mepassingan tutu wala ya kababalin ku nu mammuwán naya isa tolay nga áwan na nga mabà-baal,” nán na. Ay díkod maganggam mà tutu wala nga mangipasindáyaw kiya kinakapsut ku, ta senu atán kiyà ya kababalin ne Cristo. ¹⁰ Ay díkod, gapu ke Cristo, ay paganggammán ku wala daya pagkapsútán ku, daya keap-appattán ku, onu daya kaparigátan ku, se daya kapal-palakkán ku, ay se daya pagpan-pannakítan ku. Ata nu nakapsut tà, ay ittu yanin ya kabílag ku.

Ya amminya ne Pablo kadatu iCorinto

¹¹ Mapà-paang-ang ngà ala nga magikagi kadaya mepanggap kiyà kampela ngin nin. May dakayu mà ya gapu nedi, túya napílit tà. Ata dakayu kuma ngin ya mangikagi kadedi ya mepanggap kiyà ngamay akkan nu mà kinuwa. Ata oray nu áwan ku sur-surbi, ay akkan nà wayya nababa may dayán na manguna nga kangatuwán na apostol da. ¹² Ay kitu kowad ku kannán, ay nas-asingan nu mà datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Apu ka angngipassingan na nga kurug apostol nà. Ay adu datu inan-anúsán ku wala nga nà-nàlamán ku kitun. ¹³ Ay akkan kayu wayya medúma ta áwan ku mà di kinuwa pe kannán nga kinuw-kuwà kadaya duddúma nga mangurug kadaya duddúma giy-giyán. Tittu ya akkan nagadang kadakayu kadatu masápul ku tu akkan ku kinuwa. Pakawanan dà ala nu nasábag gà ki ummán kiyán.

¹⁴ Ay tagay yà in na maggagáyam manin kadakayu. Ay tu idi ya mekàlu. Ngamay ked aggagáyam ku kídi, ay akkan takayu rikurikud ta akkan daya pirà nu ya masápul ku, nu di ya isisseng ku kadakayu ya igákat ku. Ata daya mannákam daya annánà ya mangidde ka masápul daya annánà, nga akkan wayya daya annánà ya mangidde kadaya masápul daya mannákam da. ¹⁵ Ay pagangammán ku wala nga idde ya ngámingámin oray ya biyág ku gapu kadakayu. Ummán kiyán ya kaabay naya amminyà kadakayu. Ay nanganna agpà pe ya kabittì naya amminya nu kiyà!

¹⁶ Mabalin na nán nu wa kurug ga áwan ku wa inad-adang kadakayu. Ngamay atán da kid manguna nga nalaing ngà a mangultit se mangasaba kadakayu. ¹⁷ Taanna, atán da kadi nangultit kadakayu kadatu nebon mi? ¹⁸ Nepàrob ku we Tito nga mawe kannán se ya isa nga wagi tada. Kinultit nakayu we Tito kitun ta? Sabáli ya kinuwa na kadatu nas-asingan nu wa kinuwa ku ta? Uwad da nasingan nu wa akkan nagannúgut ya uray mi ta?

¹⁹ Ay akkan nu nán na kag-kagiyan ku dedi kadakayu ta ilis-lísi ya baggibaggi kadaya kag-kagiyan da mepanggap kiyà. Ata ammu ne Dios ya angngag-kagi mi kadakayu kadedi ya kag-kagiyan mi, ay se atán mà e Cristo kadakami pe. Ngámin daya kuk-kuwaan mi, ay pamaligda mi kiya angngurug nu. ²⁰ Ata malídug gà ta get nu umbet tà, ay akkan ya namnamáan ku wa kuk-kuwaan nu daya mà-màwa. Ay akkan nu pe masingan kiyà ya namnamáan nu wa masingan kiyà. Ta get nu magpipinnar-áng kayu se magasiásil kayu, ay se maglin-linnùsaw kayu. Ay akkan nala tittu dayán ta get nu áwan nu pe ya panagsissa ka uray se magpipinnadakè kayu, ay se maglilinnibà kayu pe. Ay get nu adu pe kadakayu daya magpas-pasindáyaw, ay túya akkan kayu wa magkikinnawátan. ²¹ Ay malídug gà pe ta get nu kídi ya aggagáyam ku manin kadakayu, ay mabàla ngà ke Dios gapu kadakayu. Ay get nu akkan pikam nakappoli datu nakabásul kitun. Get nu ittu na kam ma nadakè ya kabiy-biyág da nga marannaládag se mangug-og da kadaya babbay. Magpannakit tà pànang nu akkan da pikam naglikudán dayán na kuk-kuwaan da.

Ya muddi nga tuldu ne Pablo

13 Ay idi nga aggagáyam ku kadakayu, ay tu idi yin ya mekàlu. Ay nu atán daya magpipílit kiyà kiya ilalbet ku, ay masápul la atán

duwa onu tallu wa makasistígu ka mepanggap kiya ipabásul da. ² Ay datu nakabásul kitun se datu duddúma nga nakàwa ka nadakè, ay padánan ku wa kagiyánan da kídi nga ummán kitu nangngag-kagì kaggída kitu nuddi ya naggagáyam ku kannán. Makappoli da kuma ngin, áta akkan nà min-induwán na mamasílag kaggída kídi ya ilalbet ku manin nu akkan da nga makappoli. ³ Ittu yán ya kuwaan ku ta sapúlan nu mà ya pakammuwán nu wa e Cristo kurug ya magun-úni kiyà. Ata akkan wayya nakapsut te Cristo nu ittu ya mamánis kadakayu, nu di ya kinaturáy na ya masingan nu. ⁴ Kitu nangngilansa da ke Cristo kitu krus, ay ummán ka áwan na nga mabà-baal ngamay kídi yin, ay sibbiyág gapu kiya ammanakabalin ne Dios. Ay ummán kami pe ka nakapsut gapu kiya angngurug mi kaggína. Ngamay nu kiya agtul-tuldu mi kadakayu, ay naturáy kami, áta mepagbiyág kami kaggína nga sittuturáy gapu kiya kinaturáy ne Dios.

⁵ Ay kappiyánan nu pe nga sin-sinnan ya baggibaggi nu kampela ngin nin. Sinnan nu, nu kurug ya angngurug nu onu akkan. Akkan nu am-ammu ta, nga atán ne Jesus kadakayu! Ngamay áwan a kadakayu nu mammuwán nu kampela ngin nin na akkan kayu kurug mangurug. ⁶ Ay namnamáan ku nga mammuwán nu pe nga kurug ga apostol nakami ye Cristo nu mammuwán nu wa kurug mangurug kayu.

⁷ Ikar-karárag mi ke Dios nga akkan kayu din na mangwa ka nadakè, akkan gapu ta piyán mi nga ipassingan na kurug apostol kami gapu kadaya napiya nga isur-súru mi, nu di gapu ta piyán mi nga daya rumbang ngala daya kuwaan nu, oray nu nán daya duddúma nga akkan kami kurug apostol. ⁸ Ata akkan ku màwa nga kaguráan ya kurug, nu di ya umannúgut tala kiya kurug ya kuwaan ku. ⁹ Ay paganggammán ku wala oray nu mepassingan na ummán nà ka nakapsut, basta masingan ku wala nga nalgida ya angngurug nu. Ay ikar-karárag mi pe ya ililligda pikam naya angngurug nu.

¹⁰ Ikagì dedi yin kadakayu kídi ya súrát ku ta senu nu umbet tà a maggagáyam kadakayu, ay akkan ku masápul ya magrungat kiya angngipassingan ku kiya turáy ku wa nidde ne Apu kiyà. Ata nidde na ngidi ya turáy ku, ta senu masengán takayu kiya pagkapiyaán nu nga akkan kiya pakadadálán nu.

¹¹ Ya muddi nga kagiyánan ku wawwági ka pamalinán ku kídi ya súrát ku, ay mangul-ulis kayu se ikurug dà din kadaya kinag-kagì. Ay se sissa kuma ya uray nu se magkikinnawátan kayu din ngámin. Ay díkod e Dios

nga ittu ya paggayatán naya amminya se ya napiya nga panaggur-uray, ay aggína ya mangabul-bulun kadakayu. ¹²Maggiinnanggam kayu wa mangurug.

¹³Ay makikumusta ngámin daya tolay ne Dios kanedi kadakayu.

¹⁴Ay e Apu Jesu-Cristo win ya magtag-tagasíngan kadakayu, ay se ya amminya ne Dios kuma ya atán kadakayu, ay se napiya kuma ya akibul-bulun nu ngámin kiya Ispiritu na.

Ya súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka
Galacia

1 Iyà e Pablo wa apostol ne Jesu-Cristo. Ay idi ya sáad ku, ay akkan wayya nga gayát ka tolay yala, áta e Jesu-Cristo se ye Dios nga Ama tada nga ittu tu namaltu kaggína, ay aggída mismu ya nangayáb kiyà. ²Súrát ku idi kadakayu wa iGalacia nga tolay ne Dios. Ay daya wawwági tada nga kabulun ku kanedi, ay makikumusta da kadakayu.

³Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu. ⁴E Jesu-Cristo, ay nepalúbus na ngala nga nebasu ya baggi na gapu kadaya bas-básul tada, ta senu mippà ya kinaturáy naya kinadakè kídi kalawagán kadåtada. Kinuwa na yán, áta ittu ya piyán ne Dios nga Ama tada nga màwa. ⁵Ay túya e Dios ya maday-dáyaw peyang ngin ka áwan panda. Amen.

Sissa ya kurug ga Napiya nga Dámag

⁶Masdaáwan nà kadakayu, ta tura nalà-lapat tala ya aglikud nu ke Dios, nga ittu ya nagayáb kadakayu gapu kiya kinamáru ne Cristo. Ta kídi yin, ay as-asissurútan nu win ya sabáli nga sur-súru mepanggap kiya angngalà ne Dios kadåtada nga tolay. ⁷May ya kurug na, ay áwan sabáli ya sur-súru mepanggap kiya angngalà ne Dios kadåtada. Atán da ngala nga tolay ya mangrribù kadakayu. Ay dayán na tolay, ay piulissan da ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ⁸Ngamay daya tolay ya mangibàbànan ka mepasabantà kadatu netù-tùgud mi kadakayu wa Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay panísan ne Dios da. Oray nu inna nga tolay yán, oray dakami onu daya anghel ne Dios. ⁹Ay kagiyan ku manin kídi tu kinag-kagi mi kadakayu kitun, nga oray inna nga tolay ya mangibàbànan kadakayu ka mepasabantà kitu nammuwán nu kadakami, ay panísan ne Dios yán na tolay.

¹⁰Nán ku idi akkan gapu ta piyán ku wa pàgan dà daya tolay, nu di iya ammatag ne Dios kiyà ya sap-sapúlan ku. Ay akkan ku pe ya pamaanggam

kadaya tolay ya inangngagi kídì, áta nu ittu kuma yán ya piyán ku, ay akkan nà kuma nga nagbalin ka bobonan ne Cristo.

Tu nagbalin ne Pablo ka apostol

¹¹ Ay ipadamdam ku kadakayu wawwági, nga akkan tolay yala ya naggayatán natu Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus nga nebàbànan ku kadakayu. ¹² Ata akkan tolay ya nakammuwán ku, ay akkan tolay yala ya nagtùgud kiyà, nu di e Jesu-Cristo mismu ya nangipakammu kiyà kiyán na Napiya nga Dámag.

¹³ Ay ammu nu mà nu wà ummán natu katutolay ku kitun, kitu sur-surútan ku pikam ya gagángay daya pàdà a Judyu. Pinal-pallà ku pà nang datu tolay ne Dios nga ittu datu mangurug ke Cristo, ay se tu lammat ku kitun, ay dadàlan ku tu bungguy da. ¹⁴ Ay nu mepanggap kiya angngurug mi nga Judyu, ay adayyu wala kiyà datu karusadán ku. Napikkilán nà pà-pà nang nga sumur-súrut kadatu gagángay datu mannákam mi.

¹⁵ Ngamay gapu kiya kinamáru ne Dios, ay nekísi nà in oray kitu akkan nà pikam ma neanà, ay se nà kirrawán na magsirbi kaggína. ¹⁶ Ay kane umbet tu oras nga piyán na nga angngipakammu kiyà kiya mepanggap kiya An-anà na, ta senu ibàbànan ku ya Napiya nga Dámag mepanggap kaggína kadaya akkan Judyu, ay áwan ku wayya nga inamomanán na tolay. ¹⁷ Ay akkan nà pe wayya nga nawe ka Jerusalem ma nakiamomán kadatu apostoles ne Jesus nga nunna may iyà. Ngamay tu kinuwà ala kitun, ay nawe yà ala ka Arabia, ay se yà ala manin na nagulli ka Damasco.

¹⁸ Ay kane tallu dagun nin ka panda, ay ittu tu nepappan ku ka Jerusalem ma nawe naggagáyam ke Pedro. Ay duwa liguwán se tangalgaw ku wa nagyán kitúni giyán na. ¹⁹ Ay nasingan ku pe ye James nga wagi ne Apu Jesus. Ay áwan ku nasingan nin kadatu duddúma nga apostoles ne Jesu-Cristo.

²⁰ (Ay ngámin dedi ya kag-kagiyan ku kídì ya súrát ku, ay kurug da. Ammu ne Dios nga akkan nà a magbusibusid kídì.)

²¹ Ay se yà ala manin na nawe ka probinsiya Siria se Cilicia. ²² Ay kitun, ay akkan dà pikam ma nasingan datu mangurug ke Jesus ka Judea. ²³ Ngamay nagína da ngala nga, tu namal-pallà kaggída kitun gapu ki angngurug da ke Jesus, ay atán nin na mangibàbànan kitu angngurug

ga piyán na tutu wala nga dadàlan kitun. ²⁴Ay ittu tu gapu na nga dinay-dáyaw datu iJudea nge Dios nge kiyà.

Tu naggagáyam ne Pablo kadatu duddúma nga apostoles ne Jesu-Cristo

2 Ay kane sangapúlu se appát dagun nin ka panda, ay nawe yà manin ka Jerusalem. Nebulun nà ke Bernabe. Ay nekíwid ku pe ye Tito kitun. ²Nawe yà kitun, áta nepakammu ne Dios kiyà nga masápul la mawe yà. Ay kitúni, ay nagatittu kami se datu ngámin na bílang nga ap-apu datu apostoles ne Jesus, ay se ku wala nga nelaw-lawág kaggída ya Napiya nga Dámag ga ibàbànan ku kadaya akkan na Judyu, ta senu mammuwán da nu nágan naya ibàbànan ku, ay senu akkan da nán na áwan sur-surbi naya agpaggus ku. ³Ngamay oray nu akkan Judyu we Tito wa kabulun ku kitun ta Griego lugud, ay akkan da mà wayya nga pinílit nga magpakúgit.

⁴Ngamay uwad da kammala nga mangipapílit ka magpakúgit. Dayán, ay makiwagi da kadàtada ngamay busid da, áta magsisim kadàtada ya kurug ga gákat dayán. Mebul-bulun dayanin kadaya mangurug, ngamay akkan ta ammu nu mapaanna ya nekeamung da kadaya mangurug. Sisímán ditta nga mangurug ke Jesu-Cristo nga akkan nin sumur-súrut kadatu gagángay mi nga Judyu, ta piyán ditta nga kuwaan ka ummán ka asassu nga sumúrusúrut kadatun na gagángay. ⁵Ay akkan mi tutu wala nga pinat-patag tu piyán da, ta senu ya kinur-korugán naya Napiya nga Dámag nga nammuwán nu win, ay akkan na maparuntúán.

⁶Ay áwan tugiban datu bílang nga ap-apu datu apostoles ne Jesus kadatu itù-tùgud ku, ay se áwan da pe ya meamung ngin. Oray nu mebíláng da ka nangátu, ay áwan na dúma kiyà, áta áwan pagdudúmán ne Dios. ⁷Nammuwán da nga kurug ga iyà ya nebon ne Dios nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus kadaya akkan Judyu, nga ummán kiya inangngibon na ke Pedro nga mangibàbànan kadaya Judyu. ⁸E Dios nga ittu ya nangidde ka turáy ne Pedro wa magbàbànan kadaya Judyu, ay aggína pe ya nangidde ka turáy kiyà nga magbàbànan kadaya akkan Judyu. ⁹Ay nammuwán de James se Pedro se Juan nga ittu datu mangiapu kadatu mangurug kannán, nga e Dios ya nangidde kiyà kídi nga napatag nga ubrà. Ay tútu nebíláng dakami tutu wala se Bernabe ka kabbulun da kiya ubra da. Nán da nga dakami yin ya magbàbànan

kadaya akkan Judyu, ay aggída ya magbàbànan kadaya Judyu. ¹⁰ Ay ya piyán da ngala, ay akkan mi din na pagdudoray daya napubri nga Judyu wa mangurug ke Jesus. Ay ittu mà kam pe tu piyán ku tutu wala nga kuwaan.

Inal-angán ne Pablo nge Pedro ka Antiokia

¹¹ Ngamay kitu kowad ne Pedro ka Antiokia, ay inal-angán ku, áta nawada tutu wala nga nasábag kitu kinuwa na. ¹² Ata kitu di pikam ma nakadatang datu Judyu wa neparob ne James kitúni, ay nepangán kadatu akkan Judyu wa mangurug ke Jesus. Ngamay kane makalbet da, ay akkan nada tang-tangyaw win, ay se maddi mepangán kaggída pe yin. Ata magansing kag-kagiyan datu Judyu wa mangipapílit kiya panagpakúgit. ¹³ Ay díkod datu duddúma nga Judyu nga mangurug ke Jesus nga atán ka Antiokia, ay nearát da kaggína. Ay oray pe ye Bernabe, ay nearát pe kitu agpam-pamaráng da.

¹⁴ Ay tútu, kane masingan ku nga akkan umannúgut kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo tu kuk-kuwaan da, ay nán ku ke Pedro kitu pagmar-marngán da ngámin, “Tura mu tagge la nga pàlad ya gagángay daya Judyu kadaya akkan Judyu ta! Ay oray ikaw wa kurug ga Judyu, ay akkan mu mà a sur-surútan daya gagángay tada nga Judyu. Sumur-súrut ka pe yin kadaya gagángay daya akkan Judyu.”

Akkan mapabásul daya Judyu se akkan Judyu gapu ki anngurug da ke Jesus

¹⁵ Dakami, ay neanà kami nga Judyu nga akkan ummán kadaya akkan Judyu wa maragbásul da, áta áwan da nga kur-kurugan nga bil-bílin ne Dios. ¹⁶ Ay oray mapakuna, ay ammu mi mà nga akkan pabasúlan ne Dios daya tolay, gapu ki anngurug da ke Jesu-Cristo, nga akkan gapu kiya agtungpál da kadaya lin-lintag tu Moses. Ay túya mangurug kami pe ke Jesu-Cristo win. Akkan nakami pabasúlan ne Dios sin, gapu kiya anngurug mi ke Cristo, nga akkan gapu kiya anngikurug mi kadatu lin-lintag natu Moses. Ata áwan mà wayya nga tolay ya akkan mapabásul gapu kiya agtungpál na kadatun na lin-lintag.

2:12 Mepà naw kadaya Judyu ya mepangán kadaya akkan Judyu.

¹⁷ Ay nu piyán mi ya akkan pabasúlan ne Dios, ay masápul la kurugan mi ye Cristo, nga akkan datu lin-lintag kuma ya kur-kurugan mi. Ay díkod nu mapakuna, ay bíláng nga magbalin kami nga maragbásul nga ummán kadaya akkan Judyu. Ay nán tada lugud nga kanunúngán ne Cristo ya básul? May akkan. ¹⁸ Ngamay nu toliyan ku kammin datu nigsán ku win na sur-surútan ku kitun nga ittu datu nán ku wa pagmaruwán ku ke Dios, ay ittu yán, mepassingan na nakabásul là. ¹⁹ Gapu kadatun na lin-lintag tu Moses, ay nammuwán ku nga maragbásul là. Ay nammuwán ku pe nga, datun na lin-lintag, ay áwan da meseng kiyà kiya akkan na ammasbásul ne Dios kiyà. Ay túya akkan ittu datun nin daya ikur-kurug ku, ta senu e Dios sin ya ikur-kurug ku peyapeyang kiya biyág ku win. ²⁰ Ay bíláng nga netangatay yà ke Cristo kitu krus, áta akkan ya kinatutolay ku ya mangitur-turáy kiyà in nu di ye Cristo wa atán kiyà. Ay kiya kasibbiyág ku pikam kídí kalawagán, ay magbiyág gà a mangurug kiya An-anà ne Dios ta aggína ya maminya kiyà, se aggína ya nangipalúbus nga mebasu ya baggi na gapu kiyà. ²¹ Ay akkan ku wayya nga di pàgan ya amminya ne Dios nga nepassingan na kitu nekatay ne Cristo. Ata nu kurugan ku nga annung nitta nge Dios nga akkan pabasúlan gapu kiya angngikurug tada kadaya lin-lintag, ay ibíláng ku nga áwan sur-surbi tu nekatay ne Cristo.

Ya angngikurug ta kadatu lin-lintag se ya angngurug ta ke Jesus

3 Napaanna kayu agpà nga iGalacia ta! Umang-ang-ang kayu ta! Tura sabáli yin ya asissurútan nu! Ay nelaw-lawág mi mà tutu wala ya mepanggap kitu nekatay ne Jesu-Cristo, ay se nammuwán nu mà pànanngin kitun! Nealflaw dakayu tutu wala ngin ta? ² Ay sungbátan dà kídí ya saludsud ku kadakayu. Mapaanna ya inangngáwat nu kiya Ispiritu ne Dios ta, gapu kiya angngikurug nu kadatu lin-lintag, onu gapu kiya angngurug nu kadatu nagì-gìna nu mepanggap ke Jesu-Cristo? ³ Umang-ang-ang kayu ta! Kitu inanggayát nu, ay ya Ispiritu ne Dios ya nagpinnorayán nu. Ngamay kídí yin, ya pagtalgaad nu win, ay ya angngikurug nu kadatu lin-lintag natu Moses. ⁴ Awan agpà sur-surbi yin datu napad-padásan nu gapu kiya angngurug nu ta? Ammù nga atán pikam. ⁵ E Dios, ay nidde na ya Ispiritu na kadakayu, ay se nangipas-passingan kadakayu ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa. Wayya la nga kuwaan ne Dios dayán

nu gapu wala kiya agtungpál nu kadaya lin-lintag, nga akkan gapu kiya angngurug nu kadatu nagì-gìna nu mepanggap ke Cristo?

⁶Ay ummán kitu nàwa kitu Abraham kitun. Gapu kitu inangngurug na ke Dios, ay nebíláng ne Dios ka namáru. ⁷Ay díkod, ammuwán nu win na daya mangurug ke Dios sala daya bíláng nga kurug ga annánà tu Abraham. ⁸Ay nepainunna nga nepakammu kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios, nga akkan pabasúlan ne Dios oray daya akkan Judyu, gapu kiya angngurug da. Ay kinagi ne Dios idi yin kitu Abraham kitun, kitu inagkuna na kaggína nga, “Íbíláng ku wa namáru daya tolay ked kalawagán ni nga mangurug kiyà ummán kiya angngurug mu,” nán na. ⁹Ay díkod, ngámin daya mangurug ke Dios, ay mapaanggam da nga ummán kitu nammaanggam na kitu Abraham nga nangurug kaggína.

¹⁰Ngamay ngámin daya magkuna nga akkan da nga mapabásul, gapu kiya angngikurug da kadatu bil-bílin, ay mapabásul dayán. Ata nán naya nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga, “Mapánis ngámin daya akkan na sumúrut se mangwa tutu wala kadaya ngámingámin na bil-bílin na nepesúrát ne Dios kitun,” nán na. ¹¹Ay díkod kiya biyáng ne Dios, ay áwan lugud da tolay ya di mapabásul oray nán na nga ikur-kurug na datun na bil-bílin. Ata nán na pe kiya nepesúrát ne Dios nga bàbànan na nga, “Daya íbíláng ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, ay biyágan nada ka áwan panda,” nán na. ¹²Ay sabáli kampela ngin nin ya angngurug ke Dios se iya angngikurug kadaya bil-bílin. Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Daya tolay ya mangikurug kadaya bil-bílin, ay mabiyág da ka áwan panda gapu kiya angngikurug da kadayán na bil-bílin,” nán na.

¹³Ngamay e Cristo, ay nelísi nitta ngin kiya pannakapánis nga nán naya bil-bílin gapu kadaya bas-básul tada. Aggína tu nebasu gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan tada. Nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Ngámin daya tolay ya nelansa ki krus, ay maawátan na pinánis ne Dios dayán,” nán na. ¹⁴Nàwa yán ke Jesu-Cristo, ta senu tu nekari ne Dios ke Abraham ma ammaanggam na kadaya tolay ked kalawagán, ay meráman pe daya akkan Judyu. Ay túya niddán nitta pe yin kiya nekari ne Dios nga Ispiritu na gapu kiya angngurug tada.

Datu bil-bílin se itu nekari ne Dios

¹⁵ Íarig ku ya kàwaán naya piyán ku wa kagiyan wawwági, kiya inalgaw wa panagbiyág tada. Nu magturátu ya duwa nga tolay, ay akkan mabalin na di mapatag tu nagturuwán da nu mepapel se magpirma da nga duwa. Ay akkan pe yin na mabalin na maamúngán.

¹⁶ Ay tu nagkariyán ne Dios, ay kitu Abraham se itu gaka na. Akkan na nán na, “Kadatu gakagaka na,” áta nu nán na kuma kiyán, ay adu ya piyán na nga kagiyan. Ngamay sissa mà tu nán na, nga ittu we Cristo. ¹⁷ Ay tu idi ya piyán ku wa kagiyan. E Dios, ay nagkari kitu Abraham, ay se na nán na tungpálan na tun na kari na. Ngamay kane atán appát gatut se tallu púlu dagun nanggayát kitu inagkari na, ay nidde na datu bil-bílin na. Ay oray napuddi tu inangngidde na kadatu bil-bílin na may itu inagkari na kitu Abraham, ay akkan wayya nga nippà ya kinapatag natu nekari na nga nán nga tungpálan na. ¹⁸ Ay díkod, idde ne Dios kadàtada ya isag-sagána na kadàtada, akkan gapu kiya angngikurug tada kadatu bil-bílin. Ata nu mapakuna, ay mebíláng nga áwan surbi yin tu kari na. Ay nepakin-kuwa na mà ke Abraham gapu ta nekari na.

¹⁹ Ay taanna, tura lugud da atán daya bil-bílin. Datun na bil-bílin, ay neamung da ngala nga mangipakammu kadaya tolay nga pagbasúlán da daya kuk-kuwaan da nga nadakè. Ngamay datun na bil-bílin, ay panda da ngala kiya nelalbet natu gaka tu Abraham nga ittu we Jesus. Aggína tu nán ne Dios kitu kari na. Ay datun na bil-bílin, ay nepekagi ne Dios kadatu anghel na kitu panguniyan na nga Moses. ²⁰ Uwad panguniyan ne Dios kitu inangngidde na kadatu bil-bílin. Ngamay kitu inagkari na kitu Abraham, ay aggína kampela ngin nin.

Ya panggap datu bil-bílin ne Dios

²¹ Ay mapaanna lugud, nán tada nga kumagúra daya bil-bílin kitu nekari ne Dios? May akkan! Ata nu mabiyág tada kuma ka áwan panda gapu kadatun na bil-bílin, ay di lugud da annung tada ya magbalin ka namáru ki àráng ne Dios gapu kiya angngikurug tada kadatun na bil-bílin? May akkan mà! ²² Ngamay nán na kiya nesúrat ta bàbàrán ne Dios nga

---

3:20 Bíláng napà-patag tu nagkari na, ta áwan na nga panguniyan kitun. Aggína mismu tu nangikagi.

ngámin tolay, ay itur-turayán naya panagbas-básul. Ay tu nekari ne Dios nga idde na gapu kiya angnurug tada ke Jesu-Cristo, ay midde kampela ngin nin kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo.

²³ Ay kitu akkan pikam ma inumbet te Cristo, nga ittu ya kur-kurugan tada kídi yin, ay árig kami ka bálud naya bil-bílin ka panda kitu nekepakammu naya panangngurug kaggína. ²⁴ Ay díkod, tu bil-bílin ya nangigadágad kadakami panda kitu nelalbet ne Cristo. Inumbet ta senu akkan nitta pabasúlan ne Dios, nu mangurug tada kaggína. ²⁵ Ay kídi yin ta mangurug kami yin kaggína, ay akkan nin datun na lin-lintag ya mangigadágad kadakami yin.

²⁶ Ata gapu ki angnurug tada ke Jesu-Cristo, ay nagbalin tada ngámin ka annánà ne Dios. ²⁷ Ay ngámin tada pe nga nabawtisarán nin gapu kiya angnurug tada ke Jesu-Cristo, ay umannúgut pe yin daya gagángay tada kadatu gagángay ne Cristo. ²⁸ Sissa tada ngámin nin. Ay díkod áwan dúma daya Judyu win kadaya akkan Judyu. Ay áwan pagdúmán pe yin daya asassu se daya akkan. Ay ummán pe, áwan dúma ngin pe daya babbay se daya lalláki áta sissa tada lugud din. ²⁹ Ay díkod, nu tolay nakayu we Cristo win, ay bílang nu pe yin ya gakagaka natu Abraham. Ay díkod ipakin-kuwa ne Dios pe yin kadakayu datu nekar-kari na kaggína.

Ya pangárig panggap kiya ababbing nga mangtáwid kadaya kuw-kuwa naya ama na

4 Ay ummán pe kídi ya kearígán naya piyán ku wa kagiyán kadakayu. Ya ababbing nga mangtáwid kadaya inamúdán naya ama na, ay áwan na dúma kiya asassu kiya kabitti na pikam, oray nu aggína ya makin-kuwa kadaya ngámin kuw-kuwa natu ama na. ² Ata itur-turayán pikam naya nangipatagasinnán naya ama na kaggína panda kiya algaw wa nìdang natu ama na nga angnalà na ngin kadatu tawídan na. ³ Ay ummán pe kiyán ya kapà-pàyanán tada. Ata kitu akkan tada pikam ma mangurug ke Cristo, ay tu tada la nga kinur-kurug datu gagángay datu mannákam tada se daya kuk-kuwaan daya tolay ked kalawagán ni. ⁴ Ngamay kane umbet tu oras nga nìdang ne Dios, ay nebon na ya An-anà na. Neanà ka tolay, ay nekur-kurug na pe datu lin-lintag kitu inagbiyág na, ⁵ ta senu aggína ya mangwayawaya kadaya tolay ya bílang nga asassuwan datun na lin-lintag. Neanà ka tolay ta senu dàtada nga tolay, ay annung nitta nge

Dios nga pagbalinan ka annánà na. ⁶Ay díkod, ta senu ammuwán tada nga pinagbalin nitta nge Dios sin ka annánà na, ay nebon na kadåtada ya Ispiritu na. Ay túya gapu kiya Ispiritu na nga atán kadåtada, ay makuna tada ya, “Ama,” nán tada ke Dios. ⁷Ay díkod, kídi yin, ay akkan kayu win bílang nga asassu naya lintag ta pinagbalin nakayu we Dios sin ka annánà na. Ay gapu ta annánà nitta ngin, ay iddán nitta pe yin kadaya nesag-sagána na kadaya annánà na.

Ya ilídug ne Pablo kadatu iGalacia

⁸Kitun, kitu akkan nu pikam ma am-ammu we Dios, ay bílang nu ya asassu daya sinan diy-diyos nga ittu datu kur-kurugan nu. ⁹May kídi yin ta nammuwán nu we Dios sin, ay tura daya gagángay nga dadán manin daya kur-kurugan nu! Tura nu manin piyán ya paasassu kadayán! Ay áwan kammala ngin nin na sur-surbi, se áwan mabà-baal dayán. ¹⁰Ay tura kayu manin umat-atangya kadaya sabáli nga gagángay ta, nga ummán kadaya panagnílin kadaya al-algaw, se daya búlán, se ya panagnílin kiya anggayát naya dagun, ay se daya duddúma nga ingílin daya Judyu! ¹¹Malídug gà kadakayu ta get tala nu áwan sur-surbi yin datu rig-rígát ku panggap kadakayu.

¹²Gínán nu agpà wawwági, ya kagiyan ku. Taldan dà kitu kinuwa ku, ta nagbalin nà ka ummán kadakayu wa akkan Judyu, áta akkan ku ittu pagtalgad din datu gagángay mi nga Judyu. Ay akkan ku wa maligpanán tu kinamáru nu kiyà kitun. ¹³Ay gapu kitu inagtakit ku kannán kitun, ay nàwa nga nebàbànan ku kadakayu ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. Ay ittu tun tu nunna nga inagbàbànan ku kadakayu. ¹⁴Ay oray abay kuma nga kapar-paroán nu tun na inagtakit ku, ay akkan kayu mà wayya nga neparò a nangagáwa kiyà onu nangirupát kiyà. Tu inannangaíli nu kiya, ay mabalin na ummán pe kitun ya annangaíli nu kiya anghel ne Dios onu ke Jesu-Cristo nu rán nala aggína tun. ¹⁵Ay napà-paanna kayu kídi yin ta? Ay wà giyán na ngin tu anggam nu kitun? Ay nu mabal-balin kuma ngala, ay oray tukilan nu tu mata nu kitun ta idde nu wala kiyà ka angngipassingan nu kiya agganggam nu kiyà. ¹⁶Nán nu kid a kídi yin nga kumagúra ngà in kadakayu gapu kiya angngagi kadakayu kiya kurug!

¹⁷Ngamay daya tolay ya magtù-tùgud ka sabáli kadakayu, ay aggída ya maminya nga mangiadayyu kadakayu kiyà. Ipas-passingan da nga

pà-pàgan dakayu ta senu pàgan nuda pe, ngamay akkan kammala nga napiya ya gákat dayanin. ¹⁸ Ay akkan wayya nga nadakè nu atán mamatag kadakayu basta napiya ya gákat da. Ay akkan nala kiya kaatán ku kannán giyán nu ya ammatag da kuma kadakayu, nu di kuma pe kiya kaáwan ku. ¹⁹ Dakayu wa bílang annánà ku, ay maparigátan nà pà nang gapu kadakayu, ummán kiya agrígát naya manggì-gìna. Magrígát tà panda kiya oras nga e Cristo tutu wala ngin ya mangitur-turáy peyang ngin kadakayu. ²⁰ Ay piyán ku nu atán nà kuma pe kannán giyán nu, ta senu makappiyà tutu wala ya mangamomán kadakayu, ta akkan ku ammu ya pamàyanán ku win kadakayu.

Ya pangárig mepanggap kade Hagar se Sara

²¹ Dakayu wa kabbulun na maminya nga sumúrut kadatu nesur-súru natu Moses, ammu nu nád kurug ya nán na kadatun na nesur-súru na? ²² Nán na kitun na uwad duwa nga annánà tu Abraham kitun. Tu isa, ay an-anà na kitu Hagar nga isa nga asassu, ay tu isa, ay an-anà na kitu Sara nga atáwa na. ²³ Ay tu neanà kitu asassu, ay neanà kiya gangay panaggan-anà. Ngamay itu neanà kitu akkan na asassu, ay neanà ka pakatungpálan natu kari ne Dios kitu Abraham.

²⁴ Ay idi, ay pangárig idi. Ay dedi ya duwa nga babbay, ay meárig da kadaya duwa nga kari ne Dios. Tu Hagar, tu babay ya asassu natu Abraham ya árig natu nekari ne Dios mepanggap kadatu lin-lintag ga nidde na kitu Moses ka bantay Sinai ka Arabia. Ata daya sumur-súrut kídì, ay bílang da ya asassu. ²⁵ Ay daya iArabia, ay nepangágan da ka bantay Hagar tu bantay Sinai. Ya Jerusalem kídì, ay meárig pe kitu Hagar, áta tu Hagar se daya annánà na, ay asassu da. Ay ummán pe daya iJerusalem, árig da ya asassu. ²⁶ Ngamay ya bátug Jerusalem ka lángit, ay ittu yán ya árig ina tada nga akkan asassu. ²⁷ Ay nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

“Maganggam ka, ikaw wa babay ya akkan magan-anà!

Isáraw mu wala ya agganggam mu!

Ata ikaw, ay akkam maramanán ya takit naya panaggan-anà.

4:25 Arig da ya asassu naya lin-lintag natu Moses ta aggída ya mangikur-kurug tutu wala kadatun.

Ta ad-adu wala ngin daya annánà naya babay ya nigsán na atáwa na,
may ya babay ya atán atáwa na,” nán na.

²⁸Ay dàtada wawwági, ay ummán tada kitu Isaac, áta tu Isaac ay neanà gapu kitu kari ne Dios kitu Abraham. Ay dàtada, ay nagbalin tada ka annánà ne Dios gapu pe kiya kari na. Ay dàtada wawwági, ay annánà nitta nge Dios sin gapu ki kari na, nga ummán kitu Isaac nga an-anà ki kari. ²⁹Kitun, tu Ismael la neanà kiya gángay ya pannakeanà tolay, ay pinal-pallà na tu Isaac nga ittu tu neanà gapu kiya Ispiritu ne Dios. Ay ummán pe kadàtada kídi yin. ³⁰Ngamay nán mà naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Pagtaláwam ya babay nga asassu se ya an-anà na. Ata akkan na mepagtáwid ya an-anà naya asassu kiya an-anà naya akkan na asassu,” nán na. ³¹Ay lugud, dam-damdamman nu wawwági, nga árig tada ya an-anà naya babay ya akkan na asassu. Akkan wayya nga asassu ya árig ina tada.

Ya nangwaya ne Cristo kadàtada kadatu bil-bílin

5 Ay winayaán nitta nge Cristo win, ta senu akkan tada ngin na mebíláng ka árig asassu kadatu bil-bílin natu Moses. Ay díkod, akkan kayu tumulù. Akkan kayu win na paasassu manin kadatun na lin-lintag.

²Ay tu idi ya kagiyan ku kadakayu. Nu magpakúgit kayu ta senu akkan nakayu pabasúlan ne Dios nga nán nu, ay bíláng nga áwan na surbi kadakayu ya kinuwa ne Cristo. ³Ay kagiyan ku tutu wala kadakayu nga ngámin daya magpakúgit gapu ki angngurug da kitu bílin natu Moses, ay masápul la kurugan da ngámingámin datun na bil-bílin na. ⁴Ay kadakayu wa manguna nga akkan nakayu pabasúlan ne Dios nu kurugan nu datu bil-bílin, ay áwan nu wa biy-biyáng ke Cristo. Ay neadayyu kayu pe yin kiya isisseng kuma ne Dios kadakayu. ⁵Ngamay dàtada, ay id-idaggán tada ya angngagi tutu wala ne Dios nga akkan tada nga mapabásul lin, gapu kiya angngurug tada ke Cristo. Maginnanáma tada gapu kiya isisseng naya Ispiritu ne Dios. ⁶Ata kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo, ay áwan dúma naya nagpakúgit se akkan, áta ya napatag gin, ay ya angngurug nga mepassingan pe kadaya mà-màwa gapu ki amminya.

4:29 Arig da tu Isaac ta pal-palakkan dada daya tolay ya bíláng nga asassu datu bil-bílin nga nidde ne Dios ka bantay Sinai.

⁷ Ay napiya mà pànanng tu ginayatán nu wa kuk-kuwaan nu. May taanna kídi yin, iinda nád nga tolay daya manipad kadakayu kiya isussúrut nu kiya kurug mepanggap kiya akkan ammasúrut ne Dios kadátada nga tolay!

⁸ Ay ammù nga akkan wayya nga e Dios, nga ittu ya nagkarraw kadakayu ya mangipàwa kadakayu kiyán!

⁹ Ay atán tu makag-kagi nga nán na, “Ya bittì ala nga pamalbád, ay annung na nga palbadan ya oray adu wa limmug ga arína,” nán na. ¹⁰ Ay namnamáan ku nga umannúgut ya uray nu kídi ya nán ku gapu ta sissa tada mà ke Apu. Ay ammù pe nga oray inna yán na tolay ya mangriribù kadakayu, ay panísan ne Dios.

¹¹ Ay lam-lamtan nu idi wawwági. Nung kuma nu itù-tùgud ku pikam nga masápul ya panagpakúgit, ay akkan nà kuma nga mapal-pallà. Awan da kuma nga pangalúsawán kiyà daya duddúma kiya angngibàbànan ku kiya mepanggap kiya nekatay ne Jesu-Cristo kitu krus. ¹² Magpalsit kuma ngala ngin dayán na mangriribù kadakayu mepanggap kiya panagpakúgit.

¹³ Ngamay nu dakayu wawwági, ay napíli nakayu we Dios nga árig mawayawayaán kadaya bil-bílin. Ngamay akkan nu din na usaran ya nangwaya na kadakayu ka pambarán nu wa mangwa kadaya nadakè a kelugán daya baggibaggi nu, nu di nu kuma nga usaran kiya agsisinneng nu gapu kiya amminya nu. ¹⁴ Ata ngámin datu bil-bílin, ay mabalin na matungpál da ngámin kiya agtungpál tada kiya sissa ngala nga bílin nga ittu ya, “Piyán mu daya kasittolay mu ummán ki amminya mu ki baggi mu,” nán na. ¹⁵ Ngamay nu ya kuk-kuwaan nu, ay magsisinnuwáy kayu se magsasáwad kayu, ay taronan nu ta get nu mippà tutu wala ya panagsissa nu wa mangurug ke Jesu-Cristo.

Ya piyán naya Ispiritu ne Dios se ya piyán ta gapu kiya kinatutolay ta

¹⁶ Ngamay ya nán ku kadakayu, ay magpin-pinnoray kayu wala kiya Ispiritu ne Dios, nga akkan nu wa ikur-kurug daya nadakè a kelugán daya baggibaggi nu. ¹⁷ Ata kalúsawan naya baggi ya piyán naya Ispiritu ne Dios, ay se kalúsawan pe naya Ispiritu ne Dios ya piyán naya baggi tada. Ay túya akkan ta nga màwa ya piyán naya baggi ta kampela ngin nin nu magpinnoray ta kiya Ispiritu ne Dios, áta magkagúra dedi ya duwa. ¹⁸ Ay

---

5:9 Ya piyán na nga kagiyan nedi ay magtaron da, ta oray bittì daya tolay ya mangipapílit kiya panagpakúgit ay annung da nga dadàlan ya angngurug da.

nu ya Ispiritu ne Dios ya mangitur-turáy kadakayu, ay akkan lugud din nga daya bil-bílin ya ikur-kurug nu.

¹⁹ Ay daya kuk-kuwaan daya tolay gapu ki kinatutolay da, ay malalásin nala, áta tu dedi daya mà-màwa da. Kuwaan da daya nadakè a kuk-kuwaan daya babbay se lalláki. Manaládag da, ay se akkan da pe ya maliyaw wa mangwa kadayán na nadakè. ²⁰ Ay daya sinan diy-diyos daya day-dayáwan da, ay manggámud da pe. Maggaattul da, se magsasáwad da, ay se maglilinnùsaw da pe. Ay magasiásil da, ay se ya baggi da ya pà-pàgan da kampela ngin nin, ay túya akkan da nga mebul-bulun kadaya duddúma. ²¹ Magasittakkil da, ay maging-inglaw da pe, se palotán ya panaggud-udma da. Ay adu pikam ya kuk-kuwaan da nga mepáda kadayán. Ay kagiyan ku manin kídí kadakayu datu kinag-kagì kadakayu kitun nin, nga daya tolay ya mangwa kadaya ummán kadayán na kuk-kuwaan, ay akkan da nga meráman kiya pangiturayán ne Dios.

²² Ngamay daya mà-màwa daya tolay gapu kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya mangitur-turáy kaggída, ay tu dedi. Maramminya da kadaya kasittolay da, ay maganggam da, se napiya ya aggur-uray da. Ay naánus da, se nindù da, se akkan da pe ya natagàna. Ay akkan da nga magbus-busid nu magkari da. ²³ Ay natulù da pe se meturayán da ya baggi da. Ay áwan wayya nga lintag nga akkan umannúgut kadedi. ²⁴ Ay ngámin daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay árig nelansa da ngin ki krus datu nadakè a ar-arapáap da se kil-kelugán daya baggi da. ²⁵ Ay nu nán tada nga gapu ki Ispiritu ne Dios ya agbiyág tada, ay magpin-pinnoray tada lugud pe kaggína. ²⁶ Ay akkan tada din na magpas-pasindáyaw, se akkan tada din na magkikinnárit, ay se akkan tada nga magasiásil.

Ya agsisinneng tada kadaya pakarribuán tada

6 Ay nu atán isa kadakayu wawwági, ya masukalán na magbásul, dakayu wa itur-turayán naya Ispiritu ne Dios, ay sengán nu ta senu màpoli nu kammin. Ngamay magtar-taron kayu ta senu akkan kayu meparò pe. ² Magsisinneng kayu kiya riribù naya isaisa kadakayu. Ay nu pakunán nu, ay matungpál nu ya bílin ne Cristo. ³ Ay nu atán na magpang-pangátu wa

---

5:24 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay napandanán pe yin daya anngatangya da kadaya nadakè a kil-kelugán daya baggi da. **6:1** Nán daya duddúma nga “nu atán isa nga meparò a magbásul”.

nán na nga akkan makabásul pe, ay ug-ogan na ya baggi na kampela ngin nin. Ay daya tolay nga áwan mabà-baal, may magpang-pangátu da, ay ug-ogan daya baggi da kampela ngin nin. ⁴Ngamay ya isaisa kadakayu, ay lam-lamtan na din nala daya kuk-kuwaan na, ay se yala nga maganggam kampela ngin nin nu kurug ga napiya daya kuk-kuwaan na. Akkan na din na ipáda kadaya kuk-kuwaan daya duddúma. ⁵Ata ya isaisa kadátada, ay aggína kampela ngin nin ya magsungbát kadaya kuk-kuwaan na.

⁶Ay dakayu wa matù-tùgúdán kiya bàbàrán ne Dios, ay masápul la sengán nu daya magtù-tùgud kadakayu kadaya masap-sápul da.

⁷Ay akkan kayu din na masábag. Akkan nu nán na mabalin sabágan ne Dios. Nu nágan naya kinuwa naya isa nga tolay, ay ya supápà naya kinuwa na ya málà na kampela ngin nin. ⁸Ata daya tolay ya tu da la nga pà-pàgan daya kelugán daya baggibaggi da, ay ya pannakatay ka áwan panda ya supápà kaggída. Ngamay, daya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay biyág ga áwan panda ya pangsupápà naya Ispiritu ne Dios kaggída. ⁹Ay akkan tada din na makusap onu molaw wa mangwa kadaya napiya, áta matangdánan tada kadayán nu umbet ya oras nga nìdang ne Dios kampela ngin nin. ¹⁰Ay díkod, gapu ta atán pikam ya waya tada nga mangwa kadaya napiya, ay kuwaan tada ngala kadaya ngámin tolay, tàwán kam kadaya wawwági tada nga mangurug ke Jesu-Cristo.

Ya muddi nga tuldu ne Pablo

¹¹Sinnan nu kod ya kadakkal naya inagsúrát ku kídì ya súrát ku.

¹²Daya tolay ya mangipapílit ta magpakúgit kayu, ay ittu daya tolay ya tu da la nga sap-sapúlan ya ammatag daya tolay kaggída. Pilítan dakayu ta senu malisiyán da pe ya kapal-palakkán da. ¹³Ay oray daya nagpakúgit tin, ay akkan da mà pe ya sur-surútan ngámin datu bil-bílin tu Moses. May pilítan dakayu wa magpakúgit, ta senu mepasindáyaw dakayu kadaya páda da nga Judyu nga nagpakúgit kayu win gapu kaggída.

¹⁴Ngamay kiyà kampela ngin nin, ay áwan ku ipas-pasindáyaw nu di tittu tu nekatay ne Apu tada nga Jesu-Cristo kitu krus gapu kadátada. Ata gapu kitu nekatay na, ay nippà kiyà ya kinaturáy daya mà-màwa

---

6:12 Malisiyán da ya kapal-palakkán da, áta nu nán da nga tittu ya mangurug kitu nàwa ke Jesu-Cristo kitu krus ya masápul la kuwaan tada ta senu akkan nitta pabasúlan ne Dios, ay pal-palakkan dada datu mangipapílit ki panagpakúgit pe.

kídi kalawagán. Ay nippà pe yin ya amminyà nga mangwa kadayanin. ¹⁵Ata akkan wayya nga ittu napatag ya agpakúgit naya isa nga tolay, nu di ya agbalin na ka ummán ka bar-baru wa neparsuwa ya napatag. ¹⁶Ay ngámin daya sumúrut kadayán na ya kinag-kagì, ay e Dios kuma ngala ya magkallà kaggída se mangidde ka napiya nga aggur-uray da, aggída ngámin na Judyu se akkan Judyu nga tolay ne Dios.

¹⁷Ay manggayát kídi yin, ay áwan kuma ngin na mangriribù kiyà panggap kiya turáy ku wa mangibàbànan mepanggap ke Jesus. Ata pinilapílát tà kiya nammár-parígát daya tolay kiyà gapu kiya angnikurug ku kaggína.

¹⁸Ay e Apu tada nga Jesu-Cristo ya magtag-tagasíngan kadakayu, wawwági. Amen.

*Ya súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka*

Efeso

1 Iyà e Pablo, nga pinagbalin ne Dios ka isa nga apostol ne Jesu-Cristo. Súrát ku idi kadakayu nga tolay ne Dios ka Efeso nga napikkilán na mangurug ke Jesu-Cristo.

²E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Tu palánu ne Dios nga pakabiyágan tada

³Ay dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo nga Apu tada, ta gapu ta umapu tada ke Cristo, ay abay tu nesisseng na kadåtada, ta atán ngámin kadåtada daya nidde naya Ispiritu na nga gayát ka lángit.

⁴Oray kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ay napadán na píli nitta ne Dios sin na tolay na nga pagmar-maruwan na, gapu ki angngurug tada ke Cristo, se kuwaan na ka áwan bas-básul, ta piyán nitta. ⁵Pinalánu na oray kitun kam, nga pagbalinan nitta ka annánà na, gapu ke Jesu-Cristo, ta ittu ya piyán na, se pagangammán na nga màwa kadåtada. ⁶Ay túya dayáwan tada lugud de Dios, gapu kiya nakas-kasdáaw wa agkallà na nga nepassingan na kadåtada, kitu inangngibon na ke Jesu-Cristo nga pà-pàgan na.

⁷Ata gapu kitu dága ne Jesu-Cristo kitu nekatay na, ay nálà nitta ne Dios sin, ta pinakawan nitta ngin kadatu bas-básul tada, gapu kiya abay nga agkallà na ⁸nga nepassingan na kadåtada. Ay gapu pe kiya kinasírib na se pannakaáwat na, ⁹ay nepakammu na ngin kadåtada tu palánu na kampela ngin nin nga akkan na pikam ma nepakammu kitun, áta ittu tun tu piyán na nga kuwaan gapu ke Cristo. ¹⁰Ata nu umbet ya oras nga piyán na kampela ngin nin, ay palánu ne Dios nga paggaamúngan ngámin daya atán ka lángit se daya atán kídi ya kalawagán.

¹¹Gapu ke Jesu-Cristo, ay dakami ya pininya na nga piníli na nga tolay na oray kitun kam. Ata màwa nga mepogup daya ngámíngámin

kiya piyán kampela ne Dios nga kàwa da ngin. ¹² Ay díkod, dakami nga nunna nga maginnanáma ke Cristo win, ay magbiyág kami nga mamatag ke Dios gapu kiya kinadáyaw na.

¹³ Ay oray pe kadakayu, kitu inakagína nu kiya kurug ga sur-súru nga mepanggap kiya pakabiyágan daya maragbásul, ay ittu tu inangngurug nu ke Jesu-Cristo, ay árig minarkaán nakayu kiya tagematun na nga ittu ya Ispiritu na nga nekar-kari na kitun. ¹⁴ Ay ya kinaatán nedi ya Ispiritu na kadåtada ya pakammuwán tada nga daya nekari ne Dios kadåtada nga tolay na, ay málà tada. Ay díkod namnamáan tada ya angngalà na tutu wala kadåtada ka kuw-kuwa na. Ay dayáwan tada nge Dios gapu kiya kinadáyaw na.

Ya angngituráy ne Jesu-Cristo

¹⁵ Ay túyán ya gapu na nga, kane madámag ku ya angngurug nu ke Apu Jesus se ya amminya nu kadaya ngámin na páda nu wa tolay ne Dios, ¹⁶ ay áwan ku sínang nga magiyáman ke Dios gapu kadakayu. Ikar-karárag takayu peyang nu magkarárag gà.

¹⁷ Ikar-karárag ku ke Dios nga nadáyaw nga Ama tada nga ittu ya nangibon ke Apu Jesu-Cristo nga idde na ya Ispiritu na nga ittu ya mamasírib se mangipakammu kadakayu ke Dios, ta senu mammuwán nu pà-pàrang. ¹⁸ Ay agngan ku pe nga mawadaán daya ur-uray nu, ta senu mammuwán nu pàrang ya kàwaán naya nepanamnáma na kitu nangngayáb na kadakayu. Mammuwán nu pe daya adu nga nakas-kasdáaw pàrang nga pagkallà na nga nekari na kadaya tolay na.

¹⁹ Ay mammuwán nu pe ya áwan kepadáan na kinaturáy naya ammanakabalin ne Dios, nga ittu ya sumeseseng kadåtada nga mangurug. Ay idi ya ammanakabalin na, ay ittu kam idi tu inusár na ²⁰ kitu namaltu na kammin ke Cristo kane matay, se itu namagtugaw na kaggína ki pane diwanán na ka lángit. ²¹ E Cristo ya mangitur-turáy kadaya ngámin na ap-apuwan, se katuturayán, se daya nangátu ka lángit. Nangátu pàrang ya sáad na may oray nágan na nga sáad daya agtuturáy kídí kalawagán ni, oray kiya umbet nga baru nga kalawagán. ²² Nepeturayán ne Dios ya ngámingámin ke Cristo, ay se aggína pe ya pinagbalin na nga Apu daya ngámin mangurug, se daya ngámingámin. ²³ Ay daya ngámin na mangurug ke Cristo, ay árig da ya baggi na. Ay díkod gapu kaggída, ay

áwan na nga pagkurángan nin, ta aggína mà ya mamalin ki ngámingámin ki oray ka wàna.

Ya nekálà tada gapu kiya agkallà ne Dios

2 Kitun, ay árig nu ya natay gapu kitu akkan nu anngikurug ke Dios, se gapu kadatu bas-básul nu. ²Ta ittu nu wa inatangya nga tal-taldan datu nadakè a kuk-kuwaan daya toláy ya akkan na mangurug. Ngamay ya bíláng nekurug nu kitun, ay e Sairu, nga apu ngámin daya an-anítu, se aggína pe ya mangitur-turáy kadaya akkan mangikur-kurug ke Dios. ³Dàtada ay ummán tada pe kaggída kitun, áta ittu tada nga kinuw-kuwa datu piyán tada kampela ngin nin. Ay nu nágan datu kelugán datu baggi tada, se pagray-rayuwán datu uray tada, ay ittu datun datu kinuw-kuwa tada. Ay díkod gapu kadatun na kà-kàwaán tada, ay sangapáda tada kitun, se daya akkan na mangurug ke Dios nga panísan na.

⁴Ngamay abay pànanang ya agkallà se ya aminya ne Dios kadàtada. ⁵Ta oray nu árig tada ya natay yin gapu kiya akabásul tada, ay árig pinaltu nitta nga ummán kitu inammaltu na ke Cristo kane matay. Gapu wala kiya agkallà ne Dios ya nekabiyágan tada. ⁶Ay gapu kiya nakiapu tada ke Jesu-Cristo, ay ittu pe ya gapu na nga árig pinaltu nitta nga ummán ke Jesu-Cristo, ta senu mepagturáy tada kaggína ka lángit.

⁷Kinuwa ne Dios idi ka anngipassingan na kiya sumarunu nga al-algaw pikam kiya áwan panda nga agkallà na, nga nepassingan na kiya kinamáru na kadàtada gapu kiya anngurug tada ke Jesu-Cristo. ⁸Ata gapu kiya agkallà tutu wala ne Dios kadàtada, ay nelísi nitta ngin kiya pakapanísán tada kuma, gapu ta nangurug tada, nga akkan gapu kadaya mà-màwa tada kampela ngin nin, nu di pagkallà kampela ne Dios sin. ⁹Ay díkod áwan ya makepasindáyaw kídi, ta akkan gapu kadaya mà-màwa tada kampela ngin nin. ¹⁰E Dios kampela ngin nin ya nangulis kadàtada kiya kabiy-biyág tada gapu kiya inangngurug tada ke Jesu-Cristo, ta senu datu nesag-sagána na kitun nga kuk-kuwaan tada kuma nga napiya, ay ittu win daya kuk-kuwaan tada ngin.

Ya agsissa na uray tada nga mangurug ke Jesu-Cristo

¹¹ Ay díkod akkan nu kaligpanán nu wà ummán nu kitun. Gángay akkan kayu wa Judyu. Ipangágan dakayu daya Judyu ka akkan nakúgit. Aggída daya nagpakúgit nga nán da. May nepagangay mà ala yán na kuwaan da ki baggi da. ¹² Kitun, ay áwan nu ram-ráman ke Cristo. Akkan kayu pe nga Judyu wa gaka natu Israel nga ittu daya píli ne Dios kitun na tolay na. Ay díkod áwan nu pe ráman kadatu kari ne Dios nga mamiyág kadakami nga Judyu. Ay áwan nu wa innanamán na pakaalakkán nu kitun, ta akkan nu am-ammu pikam me Dios.

¹³ Ngamay kídi yin, dakayu nga adayyu ke Dios kitun, ay neadanni kayu win kaggína, gapu kitu dága ne Jesu-Cristo kitu nekatay na, ta nangurug kayu kaggína ngin. ¹⁴ Ata e Jesu-Cristo ya namagbalin kadaya Judyu se akkan Judyu ka magkakamungayán. Gapu kitu baggi na, ay pinagsissa nada, se na nippà tu panagkakagúra da. ¹⁵ Nippà na datu lin-lintag mi nga Judyu, ta senu mapagbalin na ka árig sissa nga apagtolatolay daya akkan Judyu, se daya Judyu nga mangurug kaggína. Díkod magkikinnawátan da ngin. ¹⁶ Ta gapu kitu nekatay ne Jesu-Cristo kitu krus, ay nippà na tu panagkakagúra da. Pinagsissa na ya uray dayán na duwa baláki nga tolay, se nada nekappiya ngámin kammin ke Dios. ¹⁷ Ay ittu tu gapu natu nelalbet ne Jesu-Cristo kídi nga nangagi kadakayu nga adayyu ke Dios, se kadakami nga adanni kaggína kiya akikappiya tada nga tolay ke Dios. ¹⁸ Ata gapu kaggína, ay makaadanni tada ngámin ke Dios nga Ama tada, gapu kiya sissa nga Ispiritu na.

¹⁹ Ay díkod dakayu wa akkan Judyu, ay akkan kayu win na sabáli nga tolay onu agtangeli ke Dios. Arig nu pe yin ya umíli kaggína nga ummán kadaya napadán píli na nga tolay na. Bíláng kayu pe yin ka annánà na. ²⁰ Arig nu pe yin ya nekatat tin kiya árig ga bal-balayan daya apostoles se datu pagbàbànan ne Dios, nga e Jesu-Cristo ya bátug adígi na nga pagligdaán na. ²¹ Aggína ya gáput nedi nga balay, ay se aggína ya mamagbalin ka nadáyaw nga balay kampela ne Apu win. ²² Ay gapu ta ummapu kayu win ke Jesu-Cristo, ay árig nu pe yin ya netangakapat se daya duddúma kiyán na balay nga ittu ya bátug ga pagyanán naya Ispiritu ne Dios.

2:20 Onu daya apostoles se datu agkakagiyán ne Dios kadaya pekagi na daya árig tak-takkál na. **2:20** Daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay neárig ne Pablo da ka balay.

Tu ipàwa ne Dios ke Pablo

3 Iyà e Pablo nga nabálud gapu kiya angngikabon ku ke Jesu-Cristo, kiya angngitul-túluy ku wa mangipakammu kaggína kadakayu wa akkan Judyu. ²Ay ammù nga nagína nu win na gapu kiya agkallà ne Dios kiyà, ay nidde na kiyà idi ubrà nga mangipakammu kaggína kadakayu. ³Nepakammu ne Apu win tu palánu na nga akkan na pikam ma nepak-pakammu kitun. Ay aggína mismu ya nangipakammu kiyà. Ay nakagi ku kam pe yán nin kídí súrát ku wi. ⁴Ay nu kappiyánan nu wa bas-basáan, ay mammuwán nu dayán na am-ammu ku mepanggap kiya palánu ne Dios nga mepanggap ke Cristo. ⁵Kitun, ay akkan na nga nepak-pakammu idi kadatu nunna nga tolay, ngamay nepepakammu ne Dios sin kadakami nga apostoles se profeta kiya Ispiritu na.

⁶Ay tu idi ya nepakammu na: gapu kiya angngurug daya akkan Judyu kiya Napiya nga Dámag, ay patawídán ne Dios da pe yin kadaya ipatáwid na kadaya Judyu. Ay se magbalin da pe yin ka árig baggi ne Jesu-Cristo, se meráman da pe yin kadaya nekar-kari ne Dios kadaya mangurug ke Jesu-Cristo.

⁷Ay gapu kiya agkallà ne Dios, ay pinagbalin nà ka bobonan na nga mangibàbànán kiya Napiya nga Dámag. Ay nidde na idi ya ubrà gapu kiya ammanakabalin na. ⁸Oray iyà ya kababaán kadaya ngámin na tolay na, ay iyà ya pinlí na nga mangibàbànán kadakayu nga akkan Judyu kiya áwan kepadáan na agkallà pà nang ne Cristo kadàtada. ⁹Ay pepakammu na pe kiyà kadaya ngámin tolay nu mapaanna ya kàwaán natu palánu na. E Dios nga ittu ya namarsuwa kiya ngámin kalawagán, ay kídí yala ngin ya angngipakammu na kitu palánu na kitun kam. ¹⁰Ay díkod, gapu kadàtada ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo, ay mammuwán daya ap-apuwan se katuturayán ka lángit ya kinasírib ne Dios kiya nagbal-baláki nga kepassingannán na. ¹¹Ittu kam yán tu napadapadán na palánu na kuwaan, ay nàwa na ngin kurug kitu nekatay ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

¹²Ay gapu lugud kitu nakiapu tada ke Jesu-Cristo kane mangurug tada kaggína, ay akkan tada ngin na min-induwán onu maggad-gadduwa nga umadanni ke Dios. ¹³Ay kagiyán ku kadakayu wa akkan kayu din na madusmaya kiya angngurug nu, gapu wala kiya panagrígát ku wi gapu kadakayu. Pagpiyaán nu idi.

Ya karárag ne Pablo

¹⁴ Ay nu madamdám ku ngámin dedi, ay magpalintud dà a magkarárag ke Dios nga Ama tada. ¹⁵ Aggína ya makammu kadaya ngámin na atán ka lángit se kídí ya kalawagán.

¹⁶ Ikar-karárag ku ke Dios, nga gapu kiya abay pà nang nga agkallà na, ay iddán nakayu ka kabailán nu nga mamagbagkad kadaya ur-uray nu.

¹⁷ Ay ikarárag ku pe nga, e Cristo kuma peyang ya mangitur-turáy kadakayu gapu kiya angngurug nu kaggína.

Ikarárag ku pe nga, maggamut se lumigda ya amminya nu, ¹⁸ ta senu mabalín nu din se daya ngámin na tolay ne Dios, nga mammuwán nu wà ummán tutu wala ya kaabay pà nang naya amminya ne Cristo kadakayu ka áwan panda. ¹⁹ Oray nu akkan ta kurug mammuwán tutu wala pà nang ya amminya na, ay piyán ku kammala kurug ga mà mud nu, ta senu ammuwán nu tutu wala pà nang nge Dios, ay díkod magbiyág kayu ka ummán kaggína.

²⁰ Ay túya dayáwan tada nge Dios, ta adu wala nga adayyu ya mà-màwa na, se daya midde na ngam ngámin daya malam-lammat tada, se ag-agngan tada, gapu kiya kababalin na nga atán kadàtada. ²¹ Ay dayáwan tada ngámin na mangurug gapu kiya isisseng na kadàtada. Ay dayáwan tada pe gapu ke Jesu-Cristo. Dayáwan tada peyapeyang ka áwan panda.

Ya agpapáda naya uray daya mangurug

4 Iyà nga nabálud gapu kiya agsirbì ke Apu Jesus, ay kagiyan ku kadakayu nga ipogup nu din ya kabiy-biyág nu kiya kabiy-biyág nga nangayabán ne Dios kadakayu. ² Magpak-pakumbaba kayu ngala peyang, se nindù kayu kuma, se magan-ánus kayu kuma ngala, ay maggiinnánus kayu pe gapu kiya panagpipinninya nu. ³ Ay ippáy nu ya kabailán nu nga mamagnanáyun kiya panagsissa nu nga idde naya Ispiritu gapu kiya napiya nga ur-uray nu nga ittu ya bátug mangúyun kadakayu.

⁴ Arig tada ya sissa nga baggi. Sissa pe ya Ispiritu ne Dios nga ittu ya atán kadàtada ngámin. Ay ummán pe nga sissa ya innanamán tada, nga ittu ya nangayabán ne Dios kadàtada. ⁵ Sissa ya kur-kurugan tada, ay sissa pe ya apuwan tada. Ay sissa pe ya gapu naya nagbawtisár tada. ⁶ Sissa

---

3:17 Nán da nga ya aminya da ke Dios se kiya isaisa kaggída ya piyán na nga kagiyan kídí.

ya Dios tada, nga Ama tada ngámin, nga kangatuwán kiya ngámingámin, ay iturayán nitta ngámin, ay se atán kadàtada ngámin, se usaran nitta ngámin kiya agpakammu na kadaya duddúma.

⁷Ngamay ya isaisa kadàtada, ay niddán ne Cristo ka ubra ta, sigun kiya piyán na nga idde kadàtada. ⁸Ata atán ya nesúrát mepanggap ke Jesu-Cristo, nga nán na,

“Kane magulli kammin ka lángit, ay adu datu árig
bálud na nga nippan na,

ay se niddán na datu tolay ka ubra da,” nán na.

⁹Ay nágan lugud naya piyán na nga kagiyan ya, nagulli kammin ka lángit, nu di nunna kurug ya nelalbet na kídi kalawagán nga gayát ka lángit.

¹⁰Ay ya inumbet nga gayát ka lángit, ay ittu kammin ya nagulli ka lángit, ta senu aggína ya makammu kiya ngámingámin.

¹¹E Jesu-Cristo lugud ya nangidde ka ub-ubra daya tolay na. Kinuwa na ka apostoles daya duddúma. Ay daya duddúma, ay profeta. Ay mangiwar-waragáwag kiya bàbànan na daya duddúma. Ay daya duddúma, ay pappastor da nga mangisur-súru kiya bàbànan na se sumeseseng pe.

¹²Kinuwa na idi ta senu makapagsiseng tada nga tolay ne Dios nga mangwa kadaya ipàwa na kadàtada, ta senu nabílag tada nga árig baggi ne Cristo. ¹³Ay díkod màwa ya panagsissa tada kiya angnurug tada, se ya angammu tada tutu wala ke Jesu-Cristo nga An-anà ne Dios. Ay magnákam tada pe yin, ay díkod mepáda tutu wala ngin ya gangay tada kiya gangay ne Cristo.

¹⁴Ay díkod akkan tada ngin ummán kadaya annánà a tagakurukurug gala kadaya isur-súru daya mangial-alílaw nga tolay nga mangirub-robu kadaya duddúma kadaya palabúga da kammala ngin nin nga ammu da.

¹⁵Akkan tada lugud ummán kiyanin. Ya kuwaan tada kuma, ay kagiyan tada ya kurug gapu ta magpipinninya tada lugud. Ay díkod magnákam tada pànanang kiya angnurug tada ke Cristo, panda kiya kepáda naya gangay tada kiya gangay na, nga bátug úlu tada, ¹⁶Dàtada nga árig baggi na, ay itur-turayán nitta, ta senu magsissa ya uray tada nga magsiseng. Ata nu kuwaan kurug daya ngámin na parte naya baggi daya bátug ipàwa naya úlu kaggída, ay umabay se bumílag ya baggi. Ay mapakuna tada pe nga mangurug nu magpipinninya tada.

Ya aglam-lammat daya mangurug ke Cristo

¹⁷ Ay gapu ta mangurug kayu lugud din ke Apu, ay bilínan takayu, nga akkan nu wa ittu tal-taldan nin daya kuk-kuwaan daya akkan na mangurug ke Dios. Awan sur-surbi daya pan-panúnut da, ¹⁸ ay magaw-awagwag ya ur-uray da. Ay áwan da lugud ráman kiya pakabiyágan ke Dios, ta akkan da nga ammu we Dios, se pinakulnit da ya uray da ngin. ¹⁹ Ay díkod akkan da ammu win ya maliyaw. Kuwaan da ngala nga kuwaan daya nakap-appat. Ata áwan da sabáli ya lam-lamtan kuwaan, nu di daya ngámin baláki daya nadakè.

²⁰ May akkan ummán kadayán daya nammuwán nu wa sur-súru nga mepanggap ke Cristo. ²¹ Ta kurug ga nagína nu win ya mepanggap kaggína, ay se nesúru mi kadakayu win datu kinakur-korugán na gayát ke Jesus ta mangurug kayu lugud din kaggína. ²² Ay túya ippà nu win tu dadán na kinatutolay nu, nga ittu datu gapu datu nadakè a panagbiy-biyág nu, ta ittu datu panggayatán naya keal-alíláw nu wa mangwa kadaya piyán kampela daya baggi nu win, nga ittu ya pakadadálán nu pe. ²³ Masápul nga mangul-ulis kayu win kadaya panaggur-uray nu, se daya aglam-lammat nu, ²⁴ ay se magbiyág kayu win kiya bar-baru wa kinatutolay nu, nga ittu ya naparsuwa nga ummán ke Dios. Mepakammu yán na baru wa kinatutolay nu kiya kurug nga kinamáru nu, se ya akkan nu tutu wala nga agbásul.

Ya anlad tada ke Dios

²⁵ Ay díkod, akkan tada lugud da magbutabutal lin, nu di dayán nala nga kurug daya ikagi tada kadaya wawwági tada, ta neráman tada ngámin nin kiya árig baggi ne Jesu-Cristo.

²⁶ Ay nu makarungat tada, ay akkan tada din magbásul. Akkan tada nga manangalgaw nga sirrurungat. ²⁷ Akkan tada iddán ne Sairu ka waya na nga mangiparò kadàtada.

²⁸ Ay daya maragtákaw, ay igsán da ngin ya agtak-tákaw da, ay se da maggagat magubra ngin, ta senu atán meseng da pe kadaya nakal-allà.

²⁹ Ay akkan tada magúni ka nadakè, nu di daya makaseng ngala daya kagiyán tada, nga ummán kadaya makapaligda se daya mepàbà kadaya kasapúlán, ta senu masengán daya makagína kadakayu.

³⁰ Ay akkan tada nga pagpanakitan ya Ispiritu ne Dios nga nidde na kadàtada, ta ittu ya bátug tagematun na nga kuw-kuwa nitta, ay se ittu ya pakammuwán tada nga umbet ya algaw nga ilalbet na nga mangalà kadàtada.

³¹ Ay ippà tada ngámin nin daya umtul, se ya mangal-kalùsaw kadaya kasittolay tada. Akkan ta ngin na magsasáwad se magpipinnadakè. Ay ippà tada ngin daya nadakè a lam-lammata tada kadaya duddúma. ³² Ya kuwaan tada ngin, ay maggiinnindù, se magpipinninya, se magpipinnakawan, nga ummán kitu inammakawan ne Dios kadatu bas-básul tada gapu kitu nekatay ne Cristo.

5 Ay gapu lugud ta annánà nitta nge Dios sin na pà-pàgan na, ay aggína ya masápul la taldan tada. ² Maraminya tada din, nga ummán kiya amminya ne Cristo kadàtada, ta nepalúbus na ngala nga mebasu ya baggi na, ta senu mabalin nitta pakawanan nge Dios kadaya bas-básul tada. Ay pinatag ne Dios tun na kinuwa na se naangammán pe.

Ya kawàdàran naya gibat

³ Ay gapu lugud ta tolay nitta nge Dios sin, akkan tada nga mangwa ka oray nágan na nga nadakè nga mepanggap kadaya babbay se lalláki, onu magágum, senu áwan ya makag-kagi kadàtada ka mepanggap kadayán.

⁴ Ay akkan pe rumbang nga nadakè ya aggun-úni tada. Akkan tada magmàmát, se akkan tada magbalikát kadaya barabárang se nakap-appat. Ya kuwaan tada kuma, ay magiyáman ke Dios. ⁵ Ta kurug nga áwan meráman kiya pangiturayán ne Cristo se Dios kadaya mangwa ka oray nágan na nga nadakè nga mepanggap kadaya babbay se lalláki, se kadaya naágum. Ata ya naágum, ay bátug diyos na ya agúman na.

⁶ Ay akkan kayu wa peal-alílaw kadaya tolay ya magkuna nga akkan na nadakè ya mangwa kadayán. Ata ittu dayán daya gapu naya angnalùsaw ne Dios kadaya akkan na mangurug kaggína, ay ittu ya ammánis na kaggída. ⁷ Ay túya akkan kayu wa mebul-bulun kadayán na tolay. ⁸ Ata dakayu, ay naggayát kayu pe ka árig kagibattán kitun, may kídì yin, ay árig ga atán kayu win kiya wada, ta umapu kayu win ke Apu Jesus. Ay túya masápul la mepogup daya kuk-kuwaan nu win kiya kuk-kuwaan daya atán kiya wada. ⁹ Díkod ipassingan nu daya napiya nga kuk-kuwaan nu. Magmar-máru kayu, se daya kustu wala daya kuwaan nu, se dayán

nala nga kurug daya kagiyan nu. ¹⁰ Ay kappiyánan nu lugud ammuwán nu nágan daya mamaanggam ke Apu.

¹¹ Ay akkan kayu wa mepagat-atangya kadaya áwan sur-surbi nga kuk-kuwaan daya árig ga atán kiya gibat. Nu di nu wa ipàmud kaggída dayán. ¹² Nakap-appat kadàtada nga mangurug, oray bàbànanan tada ngala dayán na kuk-kuwaan da nga isir-sirù da. ¹³ Ay nu mewada dayán ngámin, ay mepakammu kaggída ya kurug ga katutolay da nga nadakè. ¹⁴ Ata mepakammu ngámin daya árig mawadaán. Ay ittu ya gapu na nga atán ya makuna nga, “Malukág ka ngin, ikaw nga makat-atúdug. Ay lumtu ka ngin nga natay. Ta wàdàran naka ngin nge Cristo,” nán na.

Ya nanàmán na panaggur-uray

¹⁵ Ay túya kappiyánan nu wa lam-lamtan ya kabiy-biyág nu. Akkan kayu nga ummán kadaya umang-ang-ang, nu di kayu nga magsírib. ¹⁶ Basta atán nala waya nu, mangwa kayu kadaya napiya, ta dumakidakè in daya tolak kídì yin na al-algaw. ¹⁷ Akkan kayu lugud nga umang-ang-ang, nu di nu kuma ammuwán ya piyán ne Apu Jesus nga ipàwa kadakayu. ¹⁸ Ay akkan kayu wa maging-inglaw, ta dadàlan nakayu yán. Ngamay petur-turayán kayu kuma ngala kiya Ispiritu ne Dios.

¹⁹ Ay nu magguurnung kayu, ay magkansiyon kayu kadaya mepanggap ke Apu, ka pagday-dáyaw nu kaggína. Ay ipas-pasnà nu tutu wala kuma ya agdáyaw nu. ²⁰ Ay kadaya ngámingámin na mà-màwa, ay magiyáman kayu peyang ke Dios nga Ama tada, gapu ke Apu Jesu-Cristo.

²¹ Ay magpinnuráy kayu kiya isaisa kadakayu gapu kiya angngikurug nu pe ke Cristo.

Bílin kadaya magatáwa

²² Ay dakayu wa nat-átawán na babbay, peturayán kayu kadaya attáwa nu, nga ummán kiya agpeturáy nu ke Apu. ²³ Ata ya laláki, ay aggína ya árig úlu naya atáwa na, nga ummán ke Cristo, nga aggína ya árig úlu daya ngámin mangurug kaggína, nga ittu daya árig baggi na. Ay aggína kam ya mamiyág kaggída. ²⁴ Ay díkod, masápul la peturayán daya babbay kadaya attáwa da kiya ngámingámin, nga ummán kiya agpeturáy tada ngámin na mangurug ke Cristo.

²⁵ Ay dakayu wa lalláki, ay piyán nu daya attáwa nu nga ummán kiya amminya ne Cristo kadátada nga mangurug kaggína. Nepalúbus na ngala nga mebasu ya baggi na gapu kadátada. ²⁶ Kinuwa na yán ta senu mapagbalin nitta ka tolai na nga áwan bas-básul. Kitu inagbawtisár tada tu bátug namgu na kadatu bas-básul tada, kane kurugan tada ya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo. ²⁷ Ay kinuwa na idi ta senu napiya tutu wala ya pagsisinnán na kadátada kiya ilalbet na kammin na mangalà kadátada; nadalus tada se áwan tutu wala nga nadakè kadátada, se áwan tada tutu wala nga mansà ki àráng na, se áwan tada pe tutu wala pagkur-kurárgan.

²⁸ Ay díkod páda na pe kadaya lalláki. Piyán da din daya attáwa da nga ummán kiya amminya da kadaya baggi da kampela ngin nin. Ay díkod, ya laláki nga maminya kiya atáwa na, ay bíláng pe yin nga piyán na ya baggi na kampela ngin nin. ²⁹ Awan kadátada ya mangalúsaw ki baggi na, nu di ta lugud nga panganan se tar-tarànan, nga ummán kiya angwa ne Cristo kadaya mangurug kaggína. ³⁰ áta bíláng tada ya parte naya baggi na.

³¹ Ay atán ya nán na kiya bàbànan ne Dios nga, “Nu mangatáwa ya laláki, ay panáwan na daya mannákam na, ta kobungan na ya atáwa na, ay magbalin da ka sissa ngin,” nán na. ³² Ay atán ya naunag pà nang, nga piyán kagiyan nedi. Ay kiyà, ay iárig ku wala ya kàwaán daya magatáwa kiya kàwaán ne Cristo se daya ngámin mangurug kaggína.

³³ Ngamay mepanggap pe kadaya kurug magatáwa. Ngámin daya lalláki, ay masápul piyán da daya attáwa da nga ummán kiya amminya da kadaya baggi da. Ay ummán pe daya nat-átawán na babbay, masápul rispitaran da pe daya attáwa da.

Bílin kadaya maggaáma se maggiina

6 Ay dakayu wa annánà, ay ikurug nu daya mannákam nu, áta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan daya umapu win ke Apu Jesus. ² Ata atán isa nga bílin ne Dios nga ittu ya nunna nga bílin na nga binulunán na ka kari. Ay nán na kídì, “Pàgan nu ya ama nu se ya ina nu, ³ ta senu napiya daya mà-màwa kadakayu, se adaddu ya agbiy-biyág nu kid kalawagán ni,” nán na.

⁴Ay dakayu pe nga magannàna, akkan nu din na par-parungtan daya annàna nu, ngamay isúru nuda kiya napiya, ay se kagiyànan nuda kiya piyán ne Apu nga agkakagi nu.

Bílin kadaya asassu se kadaya apu da

⁵Ay dakayu wa magasassu, ikurug nu daya apu nu. Ikansing nuda, ay se ipas-pasnà nu tutu wala ya angngikurug nu kaggída, nga ummán ka e Cristo kam ya ikur-kurug nu. ⁶Akkan tittu wala kiya agsisíngan da kadakayu ya aggagat nu, ta piyán nu nga pàgan dakayu, nu di nu nga ipas-pasnà ya angikurug nu, ta ittu ya piyán ne Dios kadakayu nga asassu ne Cristo. ⁷Maganggam kayu wala nga mangwa kadaya ubra nu nga asassu, nga ummán ka e Apu ya sir-sirbiyán nu, nga akkan tolay yala. ⁸Dam-damdamman nu wa supapáan ne Apu oray iinna nga tolay nga mangwa ka napiya, asassu da mán se akkan.

⁹Ay dakayu nga à-apu, namáru kayu din pe kadaya asassu nu. Akkan nuda papanansingan. Damdamman nu nga dakayu se daya asassu nu, ay sissa ya Apu nu wa atán ka lángit, ay áwan na nga pagdudúmán.

Ya pangábà tada ke Sairu

¹⁰Ay ya muddi nga kagiyán ku kadakayu, ay kal-kaligdaan nu ya angngurug nu kaggína kiya akisissa nu kaggína, se gapu kiya naturáy nga pannakabalin na. ¹¹Atán da idde ne Dios nga árig iggugubát tada, ta senu akkan tada maábà kadaya sírisírib ne Sairu. Ay díkod usaran nu lugud ngámin dayán. ¹²Ata ya kalínga tada, ay akkan wayya nga tolay, nu di daya nadakè a di masingan kiya kal-kalawagán nga ap-apu se atán kababalin se turáy, nga ittu daya paggayatán daya ngámin na nadakè kídí kalawagán. Ittu pe dayán daya mangitur-turáy kadaya tolay ya árig ga atán kiya kagibattán. ¹³Ay túya usaran nu lugud din daya ngámin árig iggugubát nga idde ne Dios, ta senu nu umbet ya algaw nga akiparáng nu ki nadakè, ay annung nu nga pàkadan ya kalínga tada. Ay kiya kabalin naya akiparáng nu, ay atán kayu pikam ma magsisíkáad.

¹⁴Ay díkod, magsagána kayu. Ya árig pagsinturon tada nga makigubát, ay ittu ya agkakagi tada peyang kiya kurug. Ay ya árig balayyáng nga pangalátag tada ki gútù tada, ay ya panagmar-máru tada. ¹⁵Ay ya árig

pagsapátus tada, ay ya amminya tada nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag nga mangikappiya kadaya toláy ke Dios. ¹⁶ Ay ya anngurug tada ke Jesu-Cristo ya árig kalátag tada, nga ittu ya pangalátag tada nga pamàsiyát tada kadaya ngámin na árig siggagatang nga mayán naya bútag ne Sairu. ¹⁷ Ay ya árig paghelmet tada, ay ittu ya agnamnáma tada kiya angngalà ne Dios kadátada. Ay ya bàbànan ne Dios ya árig ampiláng tada nga idde naya Ispiritu na kadátada.

¹⁸ Ay magkarárag kayu peyang nga makiseng ke Dios. Ay peturayán kayu peyang kiya Ispiritu na kiya agkarárag nu. Magtaron kayu se magánus kayu peyang, nga mangikar-karárag kadaya páda nu nga mangurug.

¹⁹ Ikar-karárag dà pe, ta senu nu magbàbànan nà, ay ipakammu ne Dios kiyà daya kagiyán ku kiya angipakammù kiya palánu na mepanggap kiya Napiya nga Dámag. Ay senu naturad dà peyang pe nga magbàbànan. ²⁰ Ittu yán ya nangibonán ne Dios kiyà ka pagbàbànanan na. Ay ittu pe ya gapu na nga atán nà kídì ya agba-balúdán. Ikar-karárag dà lugud ta senu naturad dà a mangipakammu kiya bàbànan ne Dios, ta ittu kuma yán ya màwa.

Ya muddi nga mekagi ne Pablo

²¹ E Tykicus nga isa nga wagi tada nga pà-pàgan tada, se mapiyár nga magub-ubra kiya ubra ne Apu, ay aggína ngin ya mangikagi kadaya mepanggap kiyà, ta senu mammuwán nu nu mapà-paanna ngà. ²² Ay túya papannan ku win kiyán giyán nu, ta senu medam-dámag na ya kapà-pàyanán mi ngámin kanedi, ay senu mapà-paanggam nakayu.

²³ Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada ya mamakappiya kadaya ur-uray nu, wawwági, ay se idde da kuma pe ya panagpipinninya nu nga meannúgut kiya anngurug nu. ²⁴ Ay e Dios pe ya magkallà kadakayu ngámin na maminya peyapeyang ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

*Ya súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka*

Filipos

1 Iyà e Pablo. Súrát ku idi kadakayu wa iFilipos nga nagbalin ka tolay ne Dios gapu ke Jesu-Cristo, se kadaya mangiapu kadaya kap-kapilya, ay se kadaya sumeseseng kaggída kadaya ubra da. Ay ya kabulun ku kanedi kiya inagsúrát ku, ay e Timoteo wa pádà a bobonan ne Jesu-Cristo.

²E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo nga Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya anngikar-karàrag ne Pablo kadatu iFilipos

³Ki peyang nga akadamdang ku kadakayu, ay magiyáman nà peyang ke Dios. ⁴Ay sikkaanggam mà pe ki peyang nga anngikaràrag ku kadakayu ngámin, ⁵gapu kadaya ngámin na neseseseng nu peyang kiyà a mangipakammu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, nanggayát kitu dámu nu wa mangurug kiya Napiya nga Dámag ka panda kídi. ⁶Ay gapu ta e Dios ya nangigayát kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu, ay namnamáan ku nga aggína kammin ya mamalin kiyán panda kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo.

⁷Pà-pàgan takayu, ay túya ummán kiyán ya panangnamnáma panggap kadakayu ngámin. Nepagráman kayu kiya ngámin na nesiseseng ne Dios kiyà, kídi ya sibbabálud dà, ay se oray kiya anngigdù ku kiya Napiya nga Dámag, se kiya anngikagì kiya kinur-korugán nayán na Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁸Ay ammu ne Dios, nu wà ummán naya katalekág ku tutu wala kadakayu, áta piyán takayu nga ummán kiya amminya ne Jesu-Cristo kadåtada.

⁹Ay ikar-karàrag ku nga umabaabay din ya agpipinninya nu. Ay se mammuwán nu din daya napiya nga kuwaan, ay se melasínán nu din ngámin daya mà-màwa nga màlamán nu, ¹⁰ta senu tittu daya napiya daya pàgan nu. Ay díkod kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay áwan na nga tugiban kadakayu, ay se dàngan nakayu wa áwan na bas-básul. ¹¹Ngámin

kuma daya kuk-kuwaan nu, ay mangipassangan nga namáru kayu kurug. May màwa nu wala dayán gapu kiya isisseng ne Jesu-Cristo. Ay tu dayán daya kepàgán se pakedayáwan ne Dios.

Ya panggap naya agbiyág ne Pablo ay e Cristo

¹² Ay piyán ku wa ipakammu kadakayu wawwági, nga daya nà-nàwa kiyà, ay abay lugud agpà ya netúlung na kiya pannakewaragáwag naya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ¹³ Ay ittu pe ya nakammuwán datu ngámin na magguwardiya kídi ya balay ne Gobernador, nga nebálud dà gapu kiya annggurug ku ke Jesu-Cristo. Ittu pe idi ya nakammuwán daya duddúma pikam nga atán kanedi. ¹⁴ Ay ummán pe kadaya wawwági tada, namaligda kiya annggurug da ke Jesus ya nekebálud ku. Ay ittu pe ya namaturad pà nang kaggída nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios, nga áwan da tutu wala nga ikansing.

¹⁵ Ay kurug ga ibàbànan pe daya duddúma nga tolay ya mepanggap ke Jesu-Cristo ngamay gapu wala kiya ásil da, ay se piyán da pe makisuw-suwáy. Ngamay daya duddúma, ay napiya ya panggap da. ¹⁶ Ay dedi ya tolay ya napiya ya panggap da, ay kuwaan da yán gapu kiya amminya da kiyà. Ata ammu da mà nga atán nà lugud kídi ya agba-balúdán gapu kiya anngigdù ku kiya Napiya nga Dámag. ¹⁷ Datu duddúma, ay ibàbànan da nge Jesu-Cristo ta piyán da nga mepangátu ya baggibaggi da. Nadakè ya panggap da nga mangibàbànan. Kuwaan da yán ta senu naturù ya pannakit ku kanu kídi ya nekebálud ku.

¹⁸ Ngamay oray yala, oray nu magpam-pamaráng da onu kurug ya anngibàbànan da ke Cristo, ay maganggam mà ala, áta e Cristo mà kammala ya mebàbànan. ¹⁹ Ay kurug ga maganggam mà, áta ammu nga gapu kadaya kar-karàrag nu se ya isisseng naya Ispiritu ne Jesu-Cristo, ay magbalin ngámin dedi ka pagkapiyaán ku. ²⁰ Ay ya namnamáan ku se ya piyán ku tutu wala nga màwa, ay áwan ku kuma nga màwa nga keap-appattán ku, nu di kuma nga gapu kiya kinaturad ku nga magbàbànan, ay mapadayáwan peyapeyang nge Cristo gapu kiyà, oray kídi ya kasibbiyág ku onu kiya pannakatay ku. ²¹ Ata kiyà kampela ngin nin, ay e Cristo ya panggap naya agbiyág ku, ngamay nu matay yà, ay pagpiyán ku pà nang yán. ²² Ay nu turán nà ala nga magbiyág pikam, ay adu daya napiya nga mà-màwa ku. Ay túya akkan ku ammu ya pilihan

ku. ²³ Ay akkan ku tutu wala ammu ya piliyan ku kadedi ya duwa. May nu iyà ala, ay pì-piyán ku wala ya matay, ta senu masingan ku we Cristo win, áta napì-piya yán. ²⁴ Ngamay kasapulán mà pà nang ya panagbiyág ku gapu kadakayu. ²⁵ Ay gapu ta ammù a kurug ga masápul dà, ay ammù nga magbiyág gà pikam nga mebul-bulun kadakayu, ta senu lumig-ligda ya angnurug nu, ay se maganggam kayu pe. ²⁶ Ay díkod padayáwan nu pe ye Jesu-Cristo gapu kiyà nu turán nà ala nga makapagulli kammin kadakayu kannán.

²⁷ Ngamay ya kabiy-biyág nu din, ay masápul la umannúgut kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. Ta senu madámag ku wala ya pagkat-katayán naya uray nu ya sissa nga panggap nu, nu turán nà ala nga di makalbet ta maggagáyam kadakayu win. Ay nu makalbet tà pikam, ay masingan ku yán na kuk-kuwaan nu, nga maggaannúgut kayu wa mangigdù kiya angnurug nu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, ²⁸ nga akkan kayu mansing kadaya kumag-kagúra kadakayu. Ya akkan nu wa aggansing kaggída, ay ittu ya anngipakammu ne Dios kaggída kiya pannakapánis da ka áwan panda. Ay ittu pe ya pakammuwán da nga dakayu, ay alà nakayu we Dios kiya pangiturayán na. ²⁹ Ata akkan ya mangurug gala ke Jesu-Cristo ya ipàwa ne Dios kadakayu nu di pe ya magrígát gapu kaggína. ³⁰ Ay díkod meráman kayu pe yin kiya rig-rígát nga nas-asingan nu se nad-adámag nu wa nà-nàwa kiyà.

Ya nagpakumbaba ne Jesus se iya nangngipangátu ne Dios kaggína

2 Ay ammù nga atán ya amminya nu win na manganannay ta sinuruwán nakayu we Cristo, se atán ya amminya ne Cristo kadakayu pe yin, ay se atán ya pannakikabulun se panagkallà kadakayu pe. Ay ammù pe nga atán nin ya Ispiritu ne Dios kiya isaisa kadakayu. ² Ay lugud, gapu ta atán dayanin kadakayu, ay pà-paanggamman dà tutu wala ngin. Magpapáda se maggaannúgut kuma ya uray nu se magpipinninya kayu se magkikinnawátan kayu kuma peyang pe. ³ Ay akkan nu din ittu lam-lamtan ya mangwa kadaya pagkapiyaán nu kampela ngin nin, ay se akkan kayu din na magpang-pangátu, nu di kayu kuma nga napakumbaba. Ay ibílang nu wa nangà-ngátu daya duddúma may dakayu. ⁴ Ay akkan nu din ittu lam-lamtan ya pagkapiyaán nu kampela ngin nin, nu di pe daya pagkapiyaán daya kasittolay nu.

⁵Ay magpakumbaba kayu din nga ummán ke Cristo. ⁶Ata oray atán ya kinaDios kaggína, ay akkan nagbiyág ga kapáda ne Dios oray nu ittu kuma yán tu kinuwa na. ⁷May dinitán na ngala ngin. Nagbiyág nga tolay, ay se nagbiyág ga ummán ka asassu. ⁸Nagpakumbaba ngala. Ay tummulù panda kitu nekatay na kitu krus. ⁹Ay díkod, pinagbalin ne Dios ka kangatuwán, ay se aggína ya pinagbalin na ka Apu ki ngámingámin. ¹⁰Ta senu ngámingámin, ay magpalintud nga magdáyaw ke Jesus, oray daya ilángit se daya tolay ked kalawagán, ay oray pe datu natay yin. ¹¹Ay nán ngámin daya tolay nga e Jesu-Cristo ya Apu. Ay mapadayáwan nge Dios nga Ama.

Daya árig ga mangwada kadaya akkan na mangurug

¹²Ay díkod, tu idi ya kagiyan ku kadakayu wa wawwági a pàgan ku. Kitun, ay ikurug dà peyang, ay natù-turù din ya angngikurug nu kiyà ki kaáwan ku kadakayu. Ay kídí yin, ay ya isaisa kadakayu kampela ngin nin ya makammu kadaya masápul la kuwaan na ki angngurug na ta senu áwan na pagkurárgan. Ay sikkaansing kayu din pàrang ke Dios. ¹³Oray ta e Dios, ay atán peyang kadakayu. Aggína ya mangidde ka kababalin nu se amminya nu wa mangwa kadaya pagangammán na.

¹⁴Ay ngámin daya masápul la kuwaan nu, ay kuwaan nu din nala nga áwan nu wa ríriríri, se áwan nu din na suwasuwáy. ¹⁵Ta senu dakayu wa annánà ne Dios, ay áwan nu wa kakag-kagiyánan se áwan nu wa pagdásán oray atán kayu kídí ya kalawagán nga giyán daya tolay ya summiyási kiya kinapiya. Ay díkod, árig nu ya nagatang nga bittuwan na mangwada kaggída. ¹⁶Ay kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay pagangammán takayu ta akkan nà kam ma dig-dígát kadakayu, ay se akkan wayya nga áwan sur-surbi datu kinuw-kuwa ku.

¹⁷Ay nu kasapúlán ya pannakatay ku ta senu áwan tutu wala nga pagkurárgan naya angngurug nu ke Dios, ay pagangammán ku wala, ay piyán ku nu mepaganggam kayu kiyà. ¹⁸Ay díkod mepaganggam mà pe kadakayu.

De Timoteo se Epafrodito

¹⁹ Ay namnamáan ku wa akkan mabayág, ay ibon ku we Timoteo kannán nu ittu ya piyán ne Apu, ta senu maganggam mà gapu kadaya idam-dámag na kiyà nga mepanggap kadakayu kiya aggulli na kammin kanedi. ²⁰ Ta áwan ku ammu nga sabáli nga mepaglídug kiyà ka mepanggap kiya pagpiyán nu, nu akkan nala nga aggína. ²¹ Ata daya duddúma, ay tu da la nga at-atangyaan na lam-lamtan daya pagkapiyaán da kampela ngin nin, nga akkan daya mà-màwa nga mepanggap ke Jesu-Cristo. ²² Ngamay am-ammu nu mà in nu mapaanna ya kinatutolay ne Timoteo. Ummán kami ka kurug ga magama kiya agsirbi mi nga duwa ka mepanggap kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesus. ²³ Ay túya namnamáan ku ya angngibon ku kaggína kannán, basta mammuwán ku wala ya kapà-pàyanán ku kanedi. ²⁴ Ay innanamán ku wala ya isisseng ne Apu nga akkan kuma mabayág, ay makappan nà pe yin kannán.

²⁵ Ay nadamdám ku pe nga masápul la papannan ku kannán nin ne Epafrodito nga wagi tada kiya angngurug, se pàdà pe nga árig suldádu ne Jesu-Cristo, se pàdà pe nga pagub-ubraan ne Apu. Ay aggína tu nebon nu wa sumeng kiyà kadaya kasapúlán ku. ²⁶ Matalekág pàrang kadakayu win. Ay mariribù pe ta get nu malídug kayu kurug pe ta nagina nu wa magtakit. ²⁷ Ay kurug ga nasamnga tu sinakit na ta tagge na nga ipatay, ngamay kinalakkán ne Apu Dios. Ay akkan nala nga aggína ya kinalakkán ne Dios nu di iyà pe, áta nu turán nala nga natay, ay maamúngán ya pannakit ku. ²⁸ Ay túya piyán ku tutu wala nga pagullian nin kannán, ta senu maganggam kayu nu masingan nu kammin, ay senu màsayán pe yin ya lídug ku. ²⁹ Ay anggamman nu lugud ya aggulli na, ta e Apu ya nangipalúbus kiya aggulli na kammin. Ay daya tolay ya ummán kaggína, ay masápul rispitaran nuda. ³⁰ Kurug ga tag-tagge ranúdan ne Epafrodito ya ubra nga nidde ne Cristo kaggína. Ay nepusta na ngala ya biyág na gapu kiya angwa na kadaya ngámin na bátug ga iseng nu kiyà.

Ya kurug ga kinamáru

3 Ay ya makagì pikam kadakayu wawwági, ay maganggam kayu din nala gapu ke Apu. Ay akkan nà molaw wa magisúrát kadedi ya kag-kagiyan ku kadakayu kídì ya súrát ku, áta pagpiyán nu mà.

²Sin-sinnan nu daya meárig ka átu wa tolay nga mebul-bulun kadakayu, ta nadakè daya kuk-kuwaan da. Ittu dayán daya mangipapílit kiya panagpakúgit. Ay akkan nu pà-pàgan dayán, ³áta ya kurug na, ay dátada ya árig ga kurug nagpakúgit tin. Ata ya panagday-dáyaw tada ke Dios, ay gapu kiya isisseng naya Ispiritu na. Ay e Jesu-Cristo ya pagtalgad tada, nga akkan tada ittu wa pagtalgad daya mà-màwa tada kampela ngin nin. ⁴Ay oray iyà ay annung ku pe nga pagtalgad ya nàwa ki baggi.

Ay díkod nu atán manguna nga annung da nga pagtalgad ya nàwa ki baggi da, ay natù-turù kiyà, ⁵áta kitu nekeanà ku, ay kinúgit dà pe kitu mekawalu nga algaw ku. Ay iIsrael là pe, tu Benjamin ya makin-gakagaka kiyà. Ay kurug ga Hebreo wà pe, áta Hebreo daya mannákam ku. Ay nu mepanggap pe kadaya lin-lintag ne Dios, ay isa ngà pe nga Pariseo kitun. ⁶Ay nu mepanggap pe kiya angngikurug ku kiya kur-kurugan mi nga Judyu, ay naturù ya kuk-kuwaan ku, ta nelaw-atán ku wa pinar-parigátan datu mangurug ke Cristo. Ay nu mepanggap pe kiya angngikurug ku kadatu lin-lintag natu Moses, ay áwan ku wa di kinurug.

⁷Ngamay kídì yin, ay ngámin datun na pagmaruwán ku wa nán ku kitun, ay ibílang kuda ka áwan na sur-surbi, gapu ki angngikurug ku ke Cristo. ⁸Ay akkan nala yán, áta ibílang ku datun nin ka áwan sur-surbi gapu kiya napatag pà nang nga inakammù ke Jesu-Cristo wa Apu ku. Ay gapu kaggína, ay kinaligpanán ku ngámin datun nin, áta ya piyán ku, ay pumiya tutu wala ya akibul-bulun ku kaggína. ⁹Ay gapu kiya angngurug ku kaggína, ay mebílang ngà ka namáru. Ngamay akkan wayya gapu ta namáru wà kampela ngin nin ta ikurug ku daya lin-lintag, nu di gapu kampela ngin kiya angngikurug ku ke Cristo. Ay ittu yán ya kinamáru wa gayát ke Dios nga gapu wala ki angngurug. ¹⁰Ay kídì yin, ya piyán ku wala, ay mammuwán ku tutu wala nge Cristo se iya ammanakabalin na nga ittu tu gapu natu nelaltu na kammin. Ay ya piyán ku pe, ay mepagrígát tà kuma pe kaggína, se árig matay yà nga ummán kitu nekatay na. ¹¹Ta senu nu mekari yà, ay lumtu wà kammin pe.

Ya gamgam-gáman ne Pablo

¹²Akkan ku nán na nammuwán ku tutu wala dedi yin na mepanggap ke Cristo, onu áwan ku tutu wala nga pagkur-kurárgan nin. Ngamay kuwaan ku wala ya mabaal ku, ta senu magun-ud ku ya panggagap ne

Cristo kiya inammagbalin na kiyà ka tolay na. ¹³ Ay akkan ku pikam nán wawwági, nga ammù tutu wala ngin ya ngámin na mepanggap ke Jesu-Cristo. Ngamay ya kuk-kuwaan ku kídi yin, ay kaligpanán kun datun na napal-palábas, ay se yà kuwaan ya mabaal ku wa mangwa kadaya masanguwánan pikam. ¹⁴ Ay túya gamgam-gáman ku ya idde ne Dios nga ipal-palbet na kadàtada ka lángit gapu kiya annggurug tada ke Jesu-Cristo.

¹⁵ Ay ummán kuma kídi ya panaglam-lammat ngámin daya naligda nga annggurug. Ay nu turán nala nga atán da kadakayu daya mepasabáli nga panaglam-lammat, ay e Dios sala ngin ya mangipakammu kadakayu. ¹⁶ Ay ya masápul lala, ay akkan tada kuma ilingling ngámin datun na nammuwán tada ngin mepanggap kiya annggurug tada.

¹⁷ Ay magsissa kayu din wawwági, nga manlad kadaya nepas-passingan mi kadakayu, ay se daya magtallad kadakami pe yin daya sisinnán nu. ¹⁸ Ata ummán kitu nakírad mi nga kagiyan kadakayu, ay adu daya tolay ya manguna nga mangurug da, ngamay ya kurug na, ay kumagúra da kiya mepanggap kitu nàwa ke Cristo kitu krus. Ay makasangit tà a mangagi manin kadakayu kídi. ¹⁹ Ngamay dayán na tolay, ay áwan da nga pagung-ungdàran nu di ya pannakapánis da ka áwan panda. Ay ya bátug diyos dayán na tolay, ay ya kelugán daya baggi da. Dayán na tolay, ay pagkidáyaw da mán kammin daya keap-appattán da kuma, ay se daya lam-lamtan peyang dayán, ay daya mà-màwa ngala kídi ya kalawagán. ²⁰ Ngamay nu dātada, ya kurug ga íli tada ngin, ay ya lángit. Ay maggayát kannán ne Jesu-Cristo wa Apu tada nga Marammiyág nga ittu ya id-idaggán tada. ²¹ Ay aggína ya mangulis kadaya ur-úray ya baggi tada, se na pagbalinan ka ummán kitu baggi na kane lumtu nga dumiláng. Màwa na idi gapu kiya ammanakabalin na nga ittu kam pe ya ammanakabalin na kiya annggíturáy na kiya ngámingámin.

Daya bil-bílin ne Pablo

4 Ay túya, akkan nu igsán ya annggurug nu ke Apu, wawwági, nga pà-pàgan ku se tal-taligan ku. Dakayu ya mamaanggam kiyà, ay se dakayu pe ya pakedayáwan ku.

² Makim-imallà à kadakayu Eudias se Sintike, nga magkikinnawátan kayu din nin ta magwagi kayu mà ke Apu. ³ Ay ikaw wa mapiyár ra kabulun ku, sengám mán dedi duwa nga babbay, áta aggída pe ya sinummeng

kiyà kiya nangngipak-pakammù kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus, aggída se de Clemente se datu duddúma nga sumeseseng kiyà. Ay nesúráat ya ngágan dayanin kiya libru ne Dios, nga nekesurátan daya ngag-ngágan daya mabiyág ka áwan panda.

⁴Ay maganggam kayu wala peyang gapu ke Apu. Maganggam kayu peyang kurug.

⁵Tagay yin ya ilalbet kammin ne Apu. Ay ipassingan nu lugud kadaya ngámin tolay ya kinatulù nu. ⁶Ay áwan nu din ilídulídug. Ikarárag nu wala ke Dios ngámíngámin daya piyán nu wa pakisengán. Ay magiyáman kayu pe kaggína gapu kadayán. ⁷Ay díkod idde ne Dios kadakayu ya panaggur-uray nga akkan ta malammat ya kinapiya na. Ay áwan nu wa paglídug kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo.

⁸Ya muddi nga kagiyán ku kadakayu wawwági, ay dayán nala nga makurug daya lam-lamtan nu peyang, se daya rumbang nga pàgan tada, se ngámin na kustu, se daya ngámin na napiya nga kuk-kuwaan, se napiya nga panagbiy-biyág tada. Ay se ngámin pe daya napiya kiya agsisíngan daya tolay, se daya pà-pàgan da, ay se daya ngámíngámin na mangipassingan kiya kinamáru nu, se daya pakedayáwan nu. ⁹Ay kuwaan nu ngámin datu nasur-súru nu kiyà, se ngámin datu nag-agina nu, se datu nas-asingan nu kiyà, ta senu e Dios nga ittu ya paggayatán ngámin daya napiya nga panaggur-uray tada, ay aggína ya mamul-bulun kadakayu.

Tu naggiyáman ne Pablo ke Apu

¹⁰Ay maganggam mà pà-pànang ke Apu ta nepassingan nu manin kídi ya amminya nu wa sumeng kiyà. Ta kurug ga piyán dà tutu wala nga sengán ngamay áwan nu wala nga waya nga mangipassingan kitu tangannuwán. ¹¹Ay akkan ku ittu wa agkuna kídi ta magkúráng ngà kadaya masápul ku. Akkan! Ata kapenamán ku win ya maganggam oray nágan naya kapà-pàyanán ku. ¹²Ata napadásan ku win nu wà ummán naya magkur-kúráng. Ay napadásan ku pe yin nu wà ummán naya magsur-surù kadaya masápul ku. Ay oray nu nágan naya mà-màwa, ay nammuwán ku win ya napiya nga kuwaan. Oray nu mabtug gà onu mabisin nà, ay nammuwán ku win ya napiya nga kuwaan. Ay oray magkúráng onu magsurù daya masápul ku, ay áwan na nga dúma kiyà. ¹³Ata màwà

ya ngámíngámin gapu kiya isisseng ne Cristo nga atán kiyà nga ittu ya mangidde kiya kababalin ku.

¹⁴Ngamay oray nu mapakuna, ay pàgan ku ya kinamáru nu wa sumeng kiyà kadaya kapar-parigátan ku. ¹⁵Ay ammu nu mà pànanng nga iFilipos nga kitu dàmù a mangibàbànanán kiya Napiya nga Dámag, kane gayát tà ka Macedonia, ay áwan oray iinna nga tangabubúlun na mangurug ya sinummeng kiyà. Tittu kayu wa nagidde kiyà kadaya masápul ku. ¹⁶Ay oray kitu kowad ku ka Tesalonica, ay akkan nala nga namis-issán tu nangidde nu kadatu masápul ku. ¹⁷Ay túya maganggam mà, ngamay akkan wayya gapu kadaya id-idde nu kiyà ya pagangammán ku pànanng, nu di ya supápà ne Apu kadakayu. Akkan ku ittu panagkuna ta sapúlan ku daya id-idde nu. Ngamay ya napatag kiyà ay daya maùnud nga mesupápà kadakayu. ¹⁸Ay ikagì kadakayu nga áwan na di atán kadaya masápul ku, ay nasurù lugud pikam. Ay áwan ku wa masápul lin, áta apangngalà ku tu nepaw-it nu kiyà nga nepakagtu nu ke Epafrodito. Ay datun, ay bátug ga nabangug nga dátun nu wa panaruanggam nu ke Dios. Ay maganggam kurug ge Dios, ay se pà-pàgan na pe. ¹⁹Ay e Dios ya mangidde kadaya ngámin na masápul nu, nga maggayát kiya áwan panda nga kinabànanáng na gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo.

²⁰Ay maday-dáyaw ka áwan panda nge Dios nga Ama tada. Kurug yán!

Ya muddi ya pakumusta ne Pablo

²¹Ay kumusta kadaya ngámin na tolay ne Dios nga mangurug ke Jesu-Cristo kannán. Ay makikumusta pe kadakayu daya wawwági tada nga kabbulun ku kanedi. ²²Ay makikumusta ngámin pe daya tolay ne Dios kanedi kadakayu, may tàwán kam kadaya magub-ubra kiya balay naya ári.

²³Ay mammuwán nu din ya agtag-tagasíngan ne Apu Jesu-Cristo kadakayu.

Ya súrát ne Pablo
kadatu mangurug ka
Colosas

1 Iyà e Pablo, nga pinagbalin ne Dios ka isa nga apostol ne Jesu-Cristo. Súrát mi idi se Timoteo wa wagi tada, ²kadakayu wa tolay ne Dios ka ñli Colosas nga wawwági mi nga mangurug ke Cristo.

E Dios nga Ama tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya aggiyáman de Pablo ke Dios

³Ay ki káda nga anngikar-karárag mi kadakayu, ay magiyáman kami peyang ke Dios nga Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁴Ata nagina mi ya anngurug nu ke Jesu-Cristo, se iya amminya nu kadaya ngámin na páda tada nga tolay ne Dios. ⁵Ay magiyáman kami pe gapu kiya agginanána nu kiya gun-guna nga meid-iddag kadakayu ka lángit. Ittu tu nammuwán nu kitun kane mebàbànan kadakayu ya kurug, nga ittu kam ya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesu-Cristo ⁶nga mebàbànan nin ki ngámin na giyán ked kalawagán. Ay umaduadu pe daya mangurug kídi ya Dámag, ay se mauliulis ya biyág da pe. Ay ummán pe kadakayu kitu pissán nu tutu wala nga makagina kiya agkallà ne Dios, ta nammuwán nu win ya kinur-korugán na.

⁷Ay e Epafra nga pà-pàgan mi tutu wala nga kabulun tu nakammuwán nu kiyán. Aggína ya isa kadaya mapiyár nga bobonan ne Cristo, nga ittu tu kinabaggi mi nga nawe kannán. ⁸Ay kane magulli kanedi, ay aggína ya nangagi kadakami mepanggap kiya amminya nu kiya isaisa kadakayu, nga gayát kam kiya Ispiritu ne Dios.

Tu anngikarárag ne Pablo kadatu iColosas

⁹Ay díkod nanggayát kitu nakagina mi kiya mepanggap kadakayu, ay ikar-karárag mikayu peyang, nga sengán nakayu ya Ispiritu ne Dios

nga mangammu pà nang kadaya piyán na nga ipàwa kadakayu, ta ittu daya mamasírib kadakayu nga mangammu kadayán ngámin. ¹⁰ Díkod nu mapakuna kiyán, ay mepogup nu ya agbiyág nu kiya piyán ne Apu; ay maanggammán tutu wala kiyán. Ay napiya ngámin pe daya kuk-kuwaan nu wa bátug búnga naya anngurug nu, ay se umabaabay pe ya anngammu nu kadaya piyán ne Dios.

¹¹ Ay ikar-karág mi pe nga e Dios din nala ya mamal-paligda pà nang kiya anngurug nu kaggína gapu kiya nakas-kasdáaw nga ammanakabalin na, ta senu magánus se maganggam kayu wala nga magiturad kadaya ngámin na mà-màwa kadakayu. ¹² Magiyáman kayu pe ke Dios nga Ama tada, nga ittu ya namagbalin kadàtada ka tolay na nga pangipakin-kuwaán na kadaya ngámin na napadán na gun-guna tada kiya pangiturayán na nga árig wada.

¹³ Netálaw nitta kiya anngituráy ne Sairu nga ittu ya árig nagibat, ay se nitta iráman kadaya itur-turayán naya pà-pàgan na nga An-anà na, ¹⁴ nga ittu kam ya nagikáru kadatu bas-básul tada, nga ittu pe yin tu nekapakawan tada kadatun na bas-básul tada.

Ya kinaturáy ne Jesu-Cristo kadaya ngámingámin

¹⁵ E Jesu-Cristo ya pakasinnán tada nu wà ummán ne Dios nga di masingan. Ay awe napadapadán nga uwad din oray kitu áwan pikam oray iinna kadatu ngámin na naparsuwa. ¹⁶ Ay aggína tu nagpeparsuwaán ne Dios kadaya ngámingámin na atán ka lángit se kídi kalawagán, daya masingan se daya akkan nga masingan, meráman ngámin daya mabalin na ap-apuwan se pagpinnorayán daya tolay. Ta ya ngámingámin, ay pinarsuwa ne Cristo ka pára kaggína. ¹⁷ Gángay kammala nga atán ne Cristo win kitu áwan pikam ma naparsuwa. Ay gapu kaggína, ay napiya ya kà-kàwaán ngámin daya pinarsuwa na.

¹⁸ Ay aggína pe ya bátug úlu tada ngámin na mangurug kaggína nga árig baggi na, ta aggína ya pagbiyágán tada. Ay aggína pe ya sissa nga kangatuwán na linumtu kammin kane matay, ta senu aggína ngala ya katurayán kadaya ngámingámin. ¹⁹ Ta piyán kammala ne Dios sin, nga atán ke Jesu-Cristo ngámin ya kinaDios na.

Tu nekekappiya datu iColosas ke Dios

²⁰ Ay díkod tu idi lugud ya kinuwa ne Dios, nga gapu ke Jesus, ay ngámin daya atán ka lánɡit se kídí kalawagán, ay nekappiya da kammin kaggína, gapu kitu dága ne Jesus kitu nekatay na kitu krus. Ittu yán ya gapu naya nekekappiya daya ngámin ke Dios, se iya nekepatoli naya akibul-bulun da kaggína.

²¹ Ay dakayu pe, ay adayyu kayu ke Dios kitun. Lùsawan nu, ay díkod nadakè pe datu kuk-kuwaan nu kitun. ²² Ngamay kídí yin, ay nekappiya kayu win ke Dios, gapu kitu nekebasu naya An-anà na gapu kadàtada. Ay díkod nu iya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay áwan tutu wala nga mepabásul ne Dios kadakayu win, ta áwan nu lugud bas-básul lin. ²³ May masápul akkan kayu maglikud se maggad-gadduwa kiya angngurug nu. Se akkan din pe kumapsut ya agginanána nu kadatu ngámin na nekar-kari kadakayu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, nga nagina nu win. Ay idi nga Dámag, ay nebàbànan nin ki ngámin giyán kídí kalawagán. Ay iyà e Pablo wa pinagbalin ne Dios ka bobonan na nga mangibàbànan kiyán na Dámag.

Ya isisseng ne Pablo kadatu mangurug

²⁴ Ay maganggam mà ala kídí yin oray nu mapar-parigátan nà gapu kiya angngibàbànan ku ki mepanggap ke Jesu-Cristo. Ata daya ngámin na rig-rígát nga mà-màlamán ku gapu kadakayu, ay bílang angngitul-túluy ku kadatu rig-rígát ne Cristo gapu kadaya mangurug ga árig baggi na.

²⁵ Ay nagbalin nà ka bobonan daya mangurug, ta ittu yán ya nidde ne Dios nga ubrà, ta senu masengán takayu kiya pagpíyán nu. Ay ittu ya angngipakammù tutu wala ki ngámin bàbànan na, ²⁶ ta ittu ya pakammuwán ta kiya pinalánu na kitun kam ma kuwaan na. Nelingalingad na ka nagbayabayág gala nga dagudagun kadatu nunna nga tolay, ngamay kídí yin, ay nepakammu na ngin kadaya tolay na. ²⁷ Piyán kammala ne Dios nga ipakammu kaggída ya napiya pà nang nga palánu na nga pagpíyán ngámin tolay, meráman kayu nga akkan Judyu. Ay yán na palánu na, ay ittu ya agyán ne Cristo kadakayu, nga ittu ya gapu naya agginanána nu nga mepagyán kayu ke Dios ka lánɡit.

²⁸ Ay ittu ya gapu na nga ibàbànan mi ya mepanggap ke Cristo kadaya ngámin tolay. Ay tul-tulduwán mida ngámin se mida kappiyánan tutu wala nga law-lawagán, áta piyán mi tutu wala nu mepassingan nga nanámán da ngámin kiya angngurug da ke Cristo. ²⁹ Ay ittu yán ya gapu na nga magpaggus sà tutu wala, se ippáy ku ya kabailán ku nga mangwa kadayán. Ay màwà dayán gapu kiya bílag tutu wala nga gayát ke Cristo nga atán kiyà.

2 Ay piyán ku nga mammuwán nu, se daya iLaodicea se daya duddúma nga di pikam nakasingan kiyà ya angngikar-karárag ku tutu wala kadakayu, ² ta senu bumagkad daya ur-uray nu, se magsissa ya uray nu wa magpipinninya. Ikar-karárag takayu pe ta senu maawátan nu tutu wala, wànu ammuwán nu pà-pànanang tu nelingalingad kitun, nga ittu ya ipakammu ne Dios kídi yin, nga ittu mismu nge Cristo, ta senu akkan kayu tutu wala nga maggad-gadduwa. ³ Aggína ya pakammuwán ta ki ngámin na sírib ne Dios se ya panangammu na, nga ittu daya árig nesir-sirù a kinabànanang.

⁴ Ay kagiyán ku lugud dedi kadakayu senu akkan kayu meal-alíláw kadaya nakak-akkurug ga bàbànan. ⁵ Ta oray nu adayyu wà kadakayu, ay siddadamdam mà peyang kadakayu. Ay maganggam mà, áta ammù ya kinaurnus nu, ay se ammù nga nalgida ya angngurug nu ke Cristo.

Ya agpinnoray tada ke Jesu-Cristo

⁶ Ay lugud gapu ta umapu kayu win ke Jesu-Cristo, ay magpinnoray kayu lugud kaggína kiya panagbiyág nu. ⁷ Igamut nu kaggína daya árig gamut nu, se aggína ya árig pangipasikádan nu kiya biyág nu win. Kaligdaan nu ya angngurug nu kaggína, nga ummán kitu nesúru mi kadakayu. Ay se magiyáman kayu peyang pe.

⁸ Ay magtaron kayu, ta get maay-ayúyut kayu kiya angngasaba daya mangial-alíláw kadakayu kadaya sur-súru nga akkan gayát ke Cristo. Gayát da kiya kinasírib tolay yala. Nebatay da ngala dayán na bàbànan da kadatu gagángay da kampela ngin se kadaya an-anítu kídi ya kalawagán.

⁹ Akkan nuda kur-kurugan, ta kitu inagbiyág ne Cristo ka tolay, ay napadán kammala ngin nin kaggína ngámin ya kinaDios ne Dios. ¹⁰ Ay túya áwan nu tutu wala nga pagkur-kurárgan gapu kitu nakiapu nu win

ke Cristo. Aggína ya maketuráy kadaya ngámingámin na atán turáy se ammanakabalin nga di masingan.

Daya pakammuwán tada nga umapu tada ngin ke Cristo

¹¹ Gapu kiya nakiapu nu ke Cristo, ay árig nu ya kurug ga nagpakúgit tin, ta nagbalin kayu ka tolay ne Dios gapu kiya inangngulis na kadaya lam-lammat nu win, ta akkan nu wa ipogup pin ya uray nu kiya piyán kampela naya baggi nu win. ¹² Ay ittu lugud ya gapu natu nagbawtisár nu, ta tu nangngigsán nu kadatu dadán na gagángay nu, ay ittu tu bátug ga neketangataman nu ke Cristo. Ay árig pe nga netangaltu kayu kaggína, gapu kiya angngurug nu kiya ammanakabalin ne Dios, nga ittu tu namaltu ke Jesu-Cristo.

¹³ Kitun, ay árig nu ya natay ta nesibna kayu ke Dios gapu kitu akabásusbásul nu, se gapu ta akkan nakayu wa tolay kitun. Ngamay kídí yin, ay árig netangaltu kayu pe yin ke Cristo, ta pinakawan ne Dios ngámin daya bas-básul nu win. ¹⁴ Nippà na ngámin datu nagbasúlán nu kadatu lin-lintag na. Ay oray pe datu lin-lintag, ay nippà nada ngin. Bílang netangelansa da ngin kitu krus ne Cristo. ¹⁵ Ay gapu kiyán na nàwa, ay nippà ne Dios ya turáy daya atán turáy se ammanakabalin nga di masingan, se na la nepassingan tu nangngábà na ngámin kaggída.

¹⁶ Túya akkan nu kur-kurugan nin daya tolay nga mangipànw kadakayu kadaya duddúma nga akakkanan se mainum. Akkan nu pe yin gi-ginán daya ipangílin da kadakayu, nga ummán kadaya piyasta se kiya ilalsiyád na búlán se kiya algaw wa aggiimáng. ¹⁷ Ata ngámin dayán na itù-tùgud da, ay nakurug da ngala kitun. Arig da ya aniníwing ngala daya madama umbet. May e Jesus ya kurug ga nekàwaán ngámin datun.

¹⁸ Túya akkan kayu papáas kadaya magkuna nga natù-turáy da gapu kadaya nakas-kasdáaw wa nas-asingan da kanu mà. Ay ipasindáyaw da pe ya agpamaráng da nga napakumbaba da se iya agdáyaw da kadaya anghel. Ay ur-uráyan da ya magpas-pasindáyaw, gapu kiya lammat tolay kampela ngin nin. ¹⁹ Akkan da nga umapu dayán nin ke Cristo, nga ittu ya bátug úlu tada nga mangurug, nga árig baggi na. E Cristo wala ya árig mamangán kadàtada, se mamagsissa kiya uray tada nga magsiseng. Ay e Dios ya mamabílag kiyán na árig baggi ne Cristo.

Arig tada ya netangatay se netangaltu ke Cristo

²⁰ Arig netangatay kayu win ke Cristo, ay lugud áwan nu ram-ráman nin kadaya sur-súru nga ipas-pasúrut daya nasírib kídí ya kalawagán. May taanna lugud tura ummán kiya ikalawagán na panagbiy-biyág pikam mala ya panagbiyág nu! Tura nu pikam mala ipat-patag daya isur-súru daya magmas-masírib, ²¹ nga ummán kadaya magkuna ka, “Kannaw immanan wànu túbítan dayán, ay se kannawan nu pe kanan dedi se idi?” ²² Ay ngámin dayán na ipànw da, ay sur-súru tolay da ngala. Awan sur-surbi mà dayán nin na akakkanan nu nausár tada dayán nin. ²³ Ay kurug ga ummán ka nasírib da kampela ngin nin kiya agpì-pidáyaw da, se kiya agpamaráng da nga napakumbaba da, ay se kiya ammar-parígát da kadaya bag-baggi da. Ngamay dayán na kannakannaw, ay akkan da mà kammala mabalín masipdán daya asikkuwaan naya baggi ta nga nadakè.

3 Ay bílang netangaltu kayu win ke Cristo. Díkod ittu nu kuma ngala lam-lamtan daya midde ne Dios nga gayát ka lángit, nga ittu ya giyán ne Cristo wa atán na magtutúgaw ki pane diwanán ne Dios nga mangitur-turáy kadaya ngámíngámin. ² Ay ittu wala dayán daya lam-lamtan nu peyang, nga akkan nu ittu wa gamgam-gáman daya atán kídí kalawagán ni. ³ Ata bílang natay kayu mà in, ay e Dios ya paggayatán naya kurug ga biyág nu, nga ummán pe ke Cristo. ⁴ Ay e Cristo ya kurug ga pakabiyágan tada, ay díkod kiya ilalbet na kammin, ay mepassingan pe yin ya keráman tada kiya kinadáyaw na.

Ya angngigsán tada kadaya nadakè a gagángay tada

⁵ Túya igsán nu win lugud ngámin daya ikalawagán na gagángay nu, nga ummán kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay, se daya duddúma pikam ma nadakè nga kil-kelugán daya baggi nu. Ippà nu win daya nakap-appat nga lam-lammat nu, se akkan kayu pe yin na magágum. Ta ya kinaágum, ay páda kam naya agday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. ⁶ Gapu kadayán na kuk-kuwaan daya tolay, ay ya angngalúsaw se ammánis ne Dios kaggída ya id-idaggán da. ⁷ Ay ittu pe dayán datu kinuw-kuwa nu kitun, kitu angngipatag nu pikam kiyán na kabiy-biyág.

2:23 Ya agpì-pidáyaw da ke Dios ya nán na kídí.

⁸Ngamay kίδi yin, ay masápul igsán nu ngámin dayanin na nadakè. Akkan kayu wa makà-kàrunḡat, se akkan nu lù-lùsaw daya duddúma. Akkan kayu pe magraw-rawat se mangipid-pidyaw kadaya kasittolay nu. Ay unḡatán nu pe yin ya magmàmát. ⁹Ay akkan kayu magbusibusid din kiya isaisa kadakayu, ta nippà nu mà in tu dadán na katutolay nu, se datu nadakè a gagángay nu. ¹⁰Ay napataliyán nin ka bar-baru nga katutolay, nga ittu ya ul-ulissan ne Dios, ta senu ya panaglam-lammat nu, ay magbalin ka ummán kiya panaglam-lammat na. ¹¹Ay díkod, gapu kiyán na kinuwa ne Dios, ay áwan pagdúmán daya Judyu se daya akkan Judyu. Awan pagdúmán pe yin daya nagpakúgit se daya akkan nagpakúgit. Ay oray pe nu agtangeli se akkan nagubirnuwán, ay áwan da pe pagdúmán. Ay ummán kadaya asassu se daya akkan, ay áwan da pagdudúmán, ta sissa nḡe Cristo nga napatag, ay se aggína ya atán peyang kadàtada ngámingámin.

Daya kuwaan tada nga napiya ki pagsisinnán ne Dios

¹²Ay dakayu daya tolay ne Dios, nga piníli na kampela ngin nin nga pà-pàḡan na, se ibíláng na ka áwan bas-básul. Ay lugud, ya kuwaan nu din peyang, ay kalakkán nu daya kasittolay nu, se nindù kayu din pe kaggída. Akkan kayu wa magpang-pangátu, se natulù kayu, ay se magan-ánus kayu kuma ngala. ¹³Magpipinnasinsiya kayu. Ay nu atán ríri na isa kadakayu kiya isa, ay magpipinnakawan kayu. Pinakawan nakayu nḡe Apu, ay túya mamakawan kayu pe. ¹⁴Ay ya nang-nangrúna nga akkan nu kal-kaligpanán, ay ya agpipinninya nu, ta tu idi ya bátug mangúyun kadakayu ta senu magsissa ya uray nu ngámin.

¹⁵Ya panagkikinnawátan nga gayát ke Cristo kuma ya lam-lamtan nu peyapeyang, ta ittu yán ya nangayabán ne Dios kadakayu nga mangurug, nga árig sissa nga baggi.

¹⁶Ay mepalam-lammat kadakayu din ya napatag pàḡang nga bàbàḡán mepangḡap ke Cristo. Ay se magsírìb kayu tutu wala nga magtitinnùḡud se magtitinnuldu. Ay magkansiyon kayu kadaya kansiyon na mepangḡap ke Apu. Magkansiyon kayu pe nga magday-dáyaw kaggína. Ay ipas-pasnà nu ki uray nu ya magdáyaw se magiyáman kaggína. ¹⁷Ay oray náḡan naya kuwaan nu se kagiyán nu, ay kuwaan nuda din ngámin gapu ki

angngurug nu ke Apu Jesus. Ay magiyáman kayu pe ke Dios nga Ama tada gapu kaggína.

Ya bil-bílin kadaya maggaakobung

¹⁸ Ay dakayu wa nat-átawán na babbay, ay magpinnoray kayu kadaya attáwa nu, ta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan nu gapu ki angngurug nu ke Apu.

¹⁹ Ay dakayu wa nat-átawán na lalláki, ay piyán nu daya attáwa nu nga akkan nuda pagraw-rawtán.

²⁰ Ay dakayu wa annánà, ay ikurug nu peyang daya mannákam nu, ta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan nu, ay se ittu pe ya piyán ne Apu.

²¹ Ay dakayu wa magannánà, akkan nu par-parungtan daya annánà nu, ta get nu maggallang da.

²² Ay dakayu wa magasassu, ay ikurug nu daya apu nu ki ngámin na ipàwa da kadakayu. Akkan nala kiya agsisíngan da kadakayu ta piyán nu nu pàgan dakayu, nu di nu kuma ipas-pasnà ya agsirbi nu kaggída gapu kiya angngikurug nu ke Apu. ²³ Oray nágan naya ipàwa da, ay ipas-pasnà nu ya angwa nu. Ibílang nu nga e Apu ya sir-sirbiyán nu, nga akkan nala nga daya apu nu. ²⁴ Ay damdamman nu, nga napiya tutu wala ya gun-guna nga nekari ne Apu Dios nga midde kadakayu, nga ittu ya bátug tangdán nu, áta e Apu Jesu-Cristo ya kurug ga Apu nga sir-sirbiyán nu. ²⁵ Ata oray iinna nga tolai nga nadakè ya kuk-kuwaan na, ay magun-ud na kampela ngin ya supápà natu nadakè a kinuwa na. Ay áwan wayya nga mepadúma kídì, áta áwan pagdudúmán ne Dios.

4 Ay dakayu wa à-apu, ay namáru kayu se nindù kayu din kadaya asassu nu. Damdamman nu, nga oray dakayu, ay atán pe Apu nu ka lángit.

Ya tul-tuldu ne Pablo

² Ay akkan kayu din molaw wa magkar-karárag nga makiseng ke Dios, nu di nu kuma nga ipas-pasnà tutu wala. Ay se akkan nu kaligpanán pe ya magiyáman kaggína. ³ Ay ikar-karárag dakami pe, nga iddán nakami din nge Dios ka waya mi nga mangibàbànan kiya bàbànan na, ta senu mepakammu mi ya palánu na nga mepanggap ke Cristo, nga akkan

na nepak-pakammu kitun, nga ittu pe ya gapu naya kaatán ku ked agba-balúdán ni. ⁴Ikar-karárag dà ta senu melaw-lawág ku tutu wala din yán, áta ittu ya masápul la kuwaan ku.

⁵Magan-annád kayu kiya akisang-sángu nu kadaya akkan mangurug ke Cristo. Ay nu atán nala waya nu, ay ipassingan nu nga dakayu, ay mangurug kayu. ⁶Kappiyánan nu ya akibàbànan nu kaggída. Ay ammuwán nu din pe ya napiya nga agsungbát nu kadaya sal-saludsud naya oray inna kaggída.

Ya akitalekág de Pablo

⁷E Tykicus ya mangikagi kadakayu kadaya ngámin na dámag mepanggap kiyà. Aggína ya isa nga wagi tada nga pà-pàgan tada, nga mapiyár nga kaseng ku se pàdà a bobonan ne Apu kiya ubra na. ⁸Papannan ku kannán giyán nu, ta senu mepadámag na daya kapà-pàyanán mi kanedi, ta senu pumiya daya ur-uray nu. ⁹Ay e Onesimus ya kabulun na. Isa pe nga wagi tada nga mapiyár se pà-pàgan tada, nga kamungayán nu kam kannán. Aggída ya mangikagi kadakayu ki ngámin na mà-màwa kanedi.

¹⁰E Aristarco nga pàdà a bálud kanedi, ay makikumusta kadakayu, ay oray pe ye Marcos nga kapinsán ne Bernabe. Ngamay ipadamdam ku manin kadakayu tu kinagì kitun nga mepanggap kiya ipappan ne Marcos kannán. Sangailiyan nu din nu dumatang kiya giyán nu. ¹¹Ay e Jesus nga ingágan da pe ka Justus, ay makikumusta pe kadakayu nga wawwági kannán. Tittu dedi ya tallu ngala kadaya ngámin na pàdà a Judyu wa mangurug kanedi daya sumeng kiyà ki ubrà a mepanggap ki pangiturayán ne Dios, ay adu pe daya neseng da kiyà.

¹²Ay oray e Epafras, nga kamungayán nu kam, ay makikumusta pe kadakayu. Isa pe nga bobonan ne Jesu-Cristo. Ipas-pasnà na tutu wala ya mangikar-karárag peyang kadakayu ke Dios, ta senu lumigda se magnákam kayu din nin kiya anngurug nu, ay se áwan nu din tutu wala nga aggad-gadduwa kiya ngámin na piyán ne Dios nga ipàwa kadakayu. ¹³Ay makagi ku pe nga kurug ga magpaggus tutu wala nge Epafras kiya aggubra na gapu kadakayu, se gapu pe kadaya mangurug ka íli Laodicea se Hierapolis.

¹⁴Ay e Lucas nga pà-pàgan tada nga duktor, se e Demas pe, ay makikumusta da pe kadakayu.

¹⁵ Ay ikagi nu mán pe ya akikumustà kadaya wawwági nga mangurug ka Laodicea, ay se ke Nimfas, se kadaya ngámin na mangurug ga magguurnung peyang ka balay na nga magday-dáyaw ke Dios.

¹⁶ Ay nu mabalin mebása ngin idi nga súrát kadakayu, ay ipaw-it nu kadaya mangurug ka Laodicea senu mebása pe kaggída. Ay pálà nu pe tu súrát nga nepaw-it ku ka Laodicea senu mebása pe kadakayu.

¹⁷ Ay ikagi nu mán pe ke Arkipo, nga balinan na din ya nepiyár ne Apu kaggína nga ubra.

¹⁸ Ay iyà kampela ngin nin ya nangisúrát kídi: Makikumusta ngà pe kadakayu.

Ay damdamman dà din peyang kiya kaatán ku kídi agba-balúdán.
E Dios sala kuma ya magkallà kadakayu.

*Ya munna nga súrát de Pablo
kadatu mangurug ka*

Tesalonica

1 Iyà e Pablo. Dakami se de Silas se Timoteo ya makin-súrát kídi kadakayu wa mangurug ke Jesu-Cristo nga atán ka íli Tesalonica nga petur-turayán ke Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada. E Dios din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya angngurug datu iTesalonica

²Ki peyang nga agkarárag mi, ay ikar-karárag mikayu ngámin pe, ta magiyáman kami ke Dios gapu kadakayu. ³Ata nu magkarárag kami ke Dios nga Ama tada, ay madamdám mi peyang daya napiya nga kuk-kuwaan nu gapu kiya angngurug nu, ay se iya aggagat nu gapu kiya amminya nu, se ya áwan duwaduwa nga agginanánáma nu ke Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁴Magiyáman kami pe, áta ammu mi nga dakayu nga wawwági mi nga pà-pàgan ne Dios, ay piníli nakayu ka tolay na.

⁵Ata kane ibàbànan mi ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, ay akkan nala nga daya úni mi yala daya nagina nu, nu di nu pe nàmud ya ammanakabalin naya Ispiritu ne Dios, se nammuwán nu pe tu kinakurug tutu wala datu nebàbànan mi. Ay nas-asingan nu pe datu gagángay mi kitu nakibul-bulun mi kadakayu. Ay pagpíyán nu mà ngámin dayán. ⁶Ay malalásin na dakami se Apu win ya tal-taldan nun, áta oray nu mapar-parigátan kayu, ay sikkaanggam kayu nga nangáwat kiya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo gapu kiya anggam nga gayát kiya Ispiritu ne Dios. ⁷Ay díkod dakayu pe yin ya pagtaldán ngámin daya mangurug kannán probinsiya nu ka Macedonia se oray kídi probinsiya Acaya ngi. ⁸Ata akkan nala ka Macedonia se Acaya ya nekepaginaán naya bàbànan ne Apu gapu kadaya kuk-kuwaan nu, nu di kiya ngámin na giy-giyán nin. Nammuwán da ngin ya mepanggap ki angngurug nu ke Dios, ay túya oray áwan mi tagge we kag-kagiyan nin kaggída. ⁹Ata aggída kampela ngin nin ya nangikagi kadakami ka mepanggap kitu inannangáli nu

kadakami, se ya mepanggap kiya nangngigsán nu kadaya sinan diy-diyos nu, áta ya piyán nu win na pagsirbiyán, ay e Dios, nga ittu ya kurug se sibbiyag peyang nga Dios. ¹⁰Ay kinagi da pe ya aggid-iddag nu tutu wala kiya ilalbet kammin naya An-anà na nga e Jesus nga maggayát ka lángit. Aggína tu pinaltu ne Dios, ay se aggína pe ya makelísi kadátada kiya ammánis ne Dios kadaya maragbásul.

Ya amminya de Pablo kadatu iTesalonica

2 Ay kídí yin, wawwági, ay ammu nu win na akkan wayya nga áwan sur-surbi natu neà-angay mi kannán giyán nu. ²Ay nammuwán nu mà in datu nekapar-parigátan mi ka Filipos, se tu inangngiap-appat da kadakami. Ay oray nu napakuna kami kitun, ay pinaturad nakami yala nge Dios nga mangibàbànan kadakayu kiya Napiya nga Dámag nga pebàbànan na kadakami, oray adu datu nangal-kalùsaw kadakami. ³Ata akkan mà wayya nga nadakè ya gákat mi kitu nangay-ayúyut mi kadakayu. Ay akkan mi pe ya angngasaba datun, se akkan mi wayya nga pangal-alílaw kadaya tul-tolay. ⁴Ngamay gapu ta dakami ya piníli ne Dios nga pagbàbànanan na, ay ittu ya ibàbànan mi yala daya piyán ne Dios nga pekagi kadakamianggap kiya Napiya nga Dámag. Ay akkan pe wayya nga ya ammatag daya tolal kadakami daya sap-sapúlan mi, nu di ya ammatag ne Dios, ta aggína ya sissa nga makammu kadaya ur-uray tada. ⁵Ay ammu nu mà pe nga akkan mi wayya nga pangas-kasaba datu nebàbànan mi kadakayu. Ay akkan mi pe wayya nga pambár manalingkágum. E Dios ya makammu kiya kurug ga gákat mi. ⁶Ay akkan mi pe ittu wa sap-sapúlan ya ammadáyaw nu kadakami, onu ya ammadáyaw daya duddúma, ⁷oray nu annung dakami kuma nga padayáwan gapu ta apostoles nakami ye Cristo. Ngamay nepassingan mi ya kinaindù mi kadakayu nga ummán kiya angngindù naya ina kadaya annàna na. ⁸Piyán mikayu pànanang, ay túya akkan nala nga tittu tu nangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios tu kinuwa mi, nu di kami pe ya sissasagána nga mangidde kiya biyag mi gapu kiya amminya mi kadakayu. ⁹Akkan nu agpà madamdaw wawwági, tu nagpaggus mi tutu wala nga nagubra? Algaw se gabi kami nga nagubra kitun, ta senu mapowad mi ngámin datu masap-sápul mi, ta senu akkan mikayu tagge ya rikurikud kiya panagbiy-biyag nu kitu kowad mi ya nangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios.

¹⁰ Sikkaammu we Dios, ay nasingan nu mà pe datu gagángay nga nepassingan mi kadakayu wa mangurug. Awan mi nadakè a panggap kitun, ay se daya kustu ngala datu kinuwa mi, ay se áwan nu pangalúsawán kadakami kitun. ¹¹ Ay ammu nu pe nga ummán kiya pamàyanán naya ama kadaya annánà na tu namàyanán mi kiya isaisa kadakayu, ¹² kitu inagtul-tuldu mi se inagganannay mi kadakayu. Ta senu magbiyág kayu kuma nga mangurug peyang ke Dios, ta ittu ya nangayáb kadakayu nga alà na kiya pangiturayán na se padayáwan na pe.

Daya tolay ya namal-pallà kadatu mangurug

¹³ Ay magiyáman kami peyang ke Dios, ta kane mangurug kayu kiya bàbànan na nga nagina nu kadakami, ay kinurug nu wa bàbànan ne Dios, áta ittu mà ya kurug na. Akkan nu wa nebílang nga bàbànan tolay yala. Ata yán na bàbànan na, ay ittu ya manguliulis sin kiya kabiy-biyág nu wa mangurug. ¹⁴ Ay dakayu wawwági, ay natan kayu win kadatu tolay ne Dios nga mangurug ke Jesu-Cristo ka Judea, áta pal-palakkan dakayu daya keliyán nu nga ummán kitu inammal-pallà datu páda da nga Judyu kaggída. ¹⁵ Ay daya Judyu kam tu nangipapatay ke Apu Jesus, ay aggída pe datu nagpapatay kadatu profeta da kampela ngin nin. Ay kídí yin, ay aggída manin ya namatálaw kadakami. Ay par-parungtan da nge Dios, ay se kalúsawan da daya duddúma nga tolay. ¹⁶ Ata sipdán dakami peyang nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios kadaya akkan na Judyu, ta senu málà ne Dios da kuma pe. Ay túya akkan da tutu wala malisiyán ya ammánis ne Dios kaggída, áta amúngán da ngala nga amúngán daya bas-básul da.

Tu nangngipàrob de Pablo ke Timoteo ka Tesalonica

¹⁷ Ay dakami wawwági, oray akkan pikam ma nabayág tu nammánaw mi kadakayu, ay matalekág kami pàrang ngin. Túya piyán mikayu tutu wala nga masingan nin. Kurug ga adayyu kami ki giyán nu, ngamay siddadamdam kami peyang kadakayu. ¹⁸ Piyán mi tutu wala ya umang nga maggagáyam kadakayu. Iyà ya isa nga maminya tutu wala. Ngángay

---

2:15 Daya profeta, ay aggída daya agkakagiyán ne Dios kadaya piyán na nga pekagi kadaya tolay.

yala ya agrab-rabbuwát ku, ngamay sip-sipdán nakami ye Sairu. ¹⁹Ata inna mà pe ya gapu naya agganggam mi nu di dakayu, ta innanamán mi ya anngalà ne Dios kadakayu kiya ilalbet kammin ne Jesus nga Apu tada. Mapadayáwan kami kiyán nin gapu kadakayu. ²⁰Dakayu kurug ya gapu naya kapadayáwan mi se ya agganggam mi.

3 Ay kane akkan mi madurayán ya katalekág mi kadakayu, ay tútu nán mi nga napì-piya nu magbansi kami yala se Silas kanedi Atenas, ²ay se mi ipàrob bala ka giyán nu nge Timoteo wa wagi tada nga magsir-sirbi pe ke Dios kiya angngibàbànán na kiya Napiya nga Dámag nga mepanggap ke Jesu-Cristo. Nepàrob mi, ta senu matul-tulduwán nakayu se masengán nakayu, ta senu lumigda ya angngurug nu. ³Ta senu áwan kuma din kadakayu ya maglikud kiya angngurug na, oray adu daya kapar-parigátan nu. Ta ammu nu mà in nga gángay ya màlamán tada dedi ya kapar-parigátan. ⁴Ata kitu kowad mi pikam kannán, ay nepainunna mi yin ya nangagi kadakayu nga maparígát tada. Ammu nu yanin, ay ittu kurug ya mà-màwa kadakayu win. ⁵Ay ittu ya gapu na nga kane di meturad din, ay nepàrob ku nge Timoteo, ta senu mammuwán ku nu mapaanna ya angngurug nu win. Ta malídug gà ta get tala nu nepar-parò nakayun ne Sairu, ay áwan sur-surbi yin datu nagrig-rígát mi.

Tu napiya nga nedámag ne Timoteo

⁶Ay alalbet nge Timoteo nga gayát kannán. Ay napiya mà tu dam-dámag na mepanggap kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo se ya amminya nu. Nedámag na pe nga napiya ya uray nu nga siddadamdam peyang kadakami se matalekág kayu kanu pe kadakami nga ummán kiya katalekág mi pe kadakayu. ⁷Ay túya napiya ngala ya ur-uray mi wawwági, oray adu daya pagpan-panakitán mi se kapar-parigátan mi. Maganggam kami gapu kiya nadámag mi nga angngurug nu. ⁸Ay kídi yin, ay napiya ya uray mi manin, áta nammuwán mi nga akkan mippà ya angngurug nu ke Apu. ⁹Ay túya maganggam kami tutu wala gapu kadakayu. Ay túya magiyáman kami pà-pànang ke Dios gapu kídi ya panagganggam mi nga gapu kadakayu. ¹⁰Inalgaw se ginnabi ya angngikar-karárág mi nga magsisíngan tada din manin ta senu oray nágan naya pagkurángan naya angngurug nu, ay masengán mikayu. ¹¹E Dios nga Ama tada se Jesus nga Apu tada kuma ya makammu kiya ipappan mi ka giyán nu. ¹²Ay e Apu

kuma ngala pe ya sumeng kadakayu, ta senu umabaabay ya amminya nu kiya isaisa kadakayu, ay se ya amminya nu kadaya ngámin tolay, nga ummán kiya kaabay naya amminya mi kadakayu. ¹³Ay aggína kuma pe ya mangap-kappiya kadaya ur-uray nu kiya panagmar-máru nu. Ta senu áwan tutu wala nga básul la masingan ne Dios nga Ama tada kadakayu nu iya ilalbet kammin ne Jesus nga Apu tada nga kabulun na ngámin daya itur-turayán na.

Ya panagbiyág nga pàgan ne Dios

4 Ay ya makagi mi pikam kadakayu wawwági, ay bilínan mikayu, gapu ta e Apu Jesus ya mangitur-turáy kadakami. Umabaabay din ya amminya nu nga mamaanggam ke Dios, se magbiy-biyág kayu din nga ummán kiya piyán na nga panagbiyág nu. Oray ta nammuwán nu dayanin kadakami, ay ammu mi pe nga ittu dayán daya kuk-kuwaan nun. ²Ta ammu nu win datu bil-bílin mi kadakayu nga nekagi mi gapu kiya turáy mi nga gayát ke Jesu-Cristo.

³Akkan kayu mangwa kadaya panda ngala nga nadakè nga mepanggap kada babbay se kada lalláki. Ata ya piyán ne Dios, ay áwan nu din na bas-básul. ⁴Dakayu wa lalláki lugud, ay ammuwán nu din ya napiya nga angngatáwa nu. Napiya se umannúgut din kiya piyán ne Dios, ⁵nga akkan din daya nadakè a kil-kelugán daya baggi nu daya lam-lamtan nu, nga ummán kadaya kuk-kuwaan daya tolay ya akkan mangurug ke Dios. ⁶Ay áwan din kadakayu ya makabásul onu mangug-ug-og kadaya wawwági nu ka mepanggap kadayán. Ata e Apu ya mamánis kadaya tolay ya mangwa kadayán na nadakè. Ay nakagi mi mà yanin kadakayu, ay se kinagiyánan mi kayu tutu wala kitun. ⁷Ata akkan nitta wayya nga inayabán ne Dios nga magbiyág ki kinadakè nu di magbiyág nga áwan bas-básul. ⁸Ay lugud, daya akkan na mamatag kadedi ya kag-kagiyán mi, ay akkan wayya nga dakami ya akkan da nga pinatag, nu di e Dios nga ittu ya nangibon kiya Ispiritu na kadakayu.

⁹Ay nu mepanggap kiya amminya nu kadaya páda nu wa mangurug, ay akkan nu kasapúlán na atán pikam mala ya magsúrát kadakayu, áta e Dios mismu ya nangitùgud kadakayu win kiya agpipinninya nu. ¹⁰Ay kurug mà a piyán nu ngámin daya páda nu wa mangurug kannán probinsiya Macedonia. Ngamay kagiyán mi yala manin kídí ta senu ipas-pasnà nu

tutu wala. ¹¹Ya napiya nga agbiyág ya gamgam-gáman nu din nala, nga akkan nu biy-biyángan ya biyág daya duddúma. Magubra kayu ta senu mapowad nu kampela ngin nin daya pagbiyág nu, nga ummán kitu neblin mi yin kadakayu kitun. ¹²Díkod pàgan dakayu daya akkan na mangurug. Ay akkan kayu din umindu wala kadaya duddúma nga mangidde kadaya masápul nu.

Ya kapàyanán daya mangurug ga natay yin

¹³Ay piyán mi ya ipakammu pe kadakayu wawwági ya mepanggap kadatu nangurug ga natay yin, ta senu akkan kayu wa magpanakit nga ummán kadaya tolay ya áwan na namnamáan. ¹⁴Ay gapu ta kurugan tada nga natay ye Jesus, ay se la linumtu kammin, ay namnamáan tada nga pakunán pe ne Dios datu natay yin na nangurug ke Jesus. Pebulunan ne Dios da ke Jesu-Cristo nu umbet kammin.

¹⁵Nesur-súru ne Apu Jesus dedi ya kag-kagiyan mi kadakayu, nga dàtada nga sibbiyág kiya ilalbet kammin ne Apu, ay akkan tada inunnaán datu natay yin. ¹⁶Ata nu umbet nge Apu nga maggayát ka lángit, ay atán karraw. Paúyán nitta ya apu daya anghel, ay atán pe nga magina tada nga naggat pà nang nga ummán ka metanggoyob nga maggayát ke Dios. Ay munna nga lumtu datu natay nga nangurug ke Cristo. ¹⁷Ay se la nga dàtada nga sibbiyág pikam kídi ya kalawagán, ay pagkilát tala nga metangálà tada pe yin nga mebulun kaggída ki angap nga manabat ke Apu ka ngúdu. Ay atán tada peyapeyang ngin ka áwan panda ka giyán ne Apu. ¹⁸Ay díkod tu idi ya pangliwliwa nu se panganannay nu kiya isaisa kadakayu.

Ya aggingdag tada kiya ilalbet kammin ne Jesus

5 Ay nu mepanggap kiya oras nga kàwa dedi wawwági, ay akkan mi yin na masápul la isúrát kadakayu, ²áta ammu nu mà pà nang ngin nga, ya ilalbet ne Apu, ay ummán kiya ilalbet naya maragtákaw ki gabi. ³Ay nu nán daya tolay ya áwan da nga lid-lídug gin ta áwan ngámin riribù in nán da, ay màtatán da kiya kapar-parigátan da pà nang, nga ummán ki kattatán naya babay ki anggì-gìna na. Ay áwan tutu wala ya makalísi kiyán.

⁴Ngamay dakayu win wawwági, ay akkan kayun na ummán kadaya akkan mangurug nga árig da ya atán kiya kagibattán. Ay túya akkan kayu kuma nga màtatán nga ummán kiya kattatán tada kiya maragtákaw. ⁵Ata bílang nu win ya atán kiya wada naya algaw. Ay akkan kayu win na atán kiya gíbat naya gabi. ⁶Ay akkan tada din na bulaw lugud kadayanin. Akkan tada nga taldan daya duddúma nga árig da ya matúdug. Sillulukág tada din se kappiyánan tada ngala ya magur-uray. ⁷Ata ki gabi ya katúdug daya tolay, ay ittu pe ya agginglaw daya maging-inglaw. ⁸Ay gapu ta bílang tada ngin ya atán kiya wada, ay masápul la an-annadán tada daya panaglam-lammat tada. Ay masápul la akkan tada nga igsán ya angngurug tada, ay se maramminya tada pe, ta tu dayán daya bátug ga kalátug tada kadaya nadakè a màlamán tada. Ay se namnamáan tada din pe ya angngalà ne Dios kadàtada, ta ya agnamnáma tada ya bátug paghelmet tada. ⁹Ata akkan nitta wayya nga piníli ne Dios nga panísan na, nu di nitta nga piníli nga alà na gapu ke Apu Jesu-Cristo. ¹⁰Aggína tu natay gapu kadàtada, ta senu mebul-bulun tada kaggína oray nu natay tada ngin onu sibbiyág tada pikam kiya ilalbet na. ¹¹Ay túya itul-túluy nu lugud ya aggiinnanannay nu se ya agsisinneng nu.

Tul-tuldu

¹²Ay ya piyán mi pe nga kagiyan kadakayu, ay rispitaran nu din daya magpaggus nga magub-ubra gapu kadakayu, ta aggída daya piníli ne Apu nga mangitur-turáy se magtul-tuldu kadakayu. ¹³Pàgan nuda se rispitaran nuda gapu kiya amminya nu se gapu kiya ubra da. Ay napiya din ya agbubúlun nu.

¹⁴Bilínan mikayu manin wawwági, nga kagiyan nu daya magsad-sadut. Anannayan nu daya maggallang, se sengán nu pe daya nakapsut pikam kiya angngurug da. Anúsán nu pe yala daya ngámin na kabbulun nu. ¹⁵Ay sinnan nu pe ta áwan kuma kadakayu ya magsubálit ka nadakè kiya nadakè a kuwaan da kadakayu, nu di kuma nga daya napiya daya asikkuwaan nu kiya isaisa kadakayu, ay se kadaya ngámin tolay.

¹⁶Maganggam kayu din peyang. ¹⁷Ay se magkarárag kayu peyang pe. ¹⁸Magiyáman kayu ke Dios kadaya ngámingámin na mà-màwa. Ata ittu yán ya piyán na nga kuwaan nu, dakayu nga umapu win ke Jesu-Cristo.

¹⁹ Ay akkan nu sipdán ya Ispiritu ne Dios kadaya asikkuwaan na. ²⁰ Akkan nu paásan daya pekagi na kadaya agkakagiyán na. ²¹ Ngamay sin-sinnan nu pà nang nu kurug daya ibàbànán da. Ay daya napiya ngala daya kurugan nu. ²² Ay maddi kayu kadaya ngámin na nadakè.

Tu karárag de Pablo kadatu iTesalonica

²³ E Dios nga ittu ya makidde kiya napiya nga aggur-uray kuma ngala ya sumeng kadakayu peyang, ta senu áwan nu tutu wala nga pagbasúlán. Ay tag-tagasinnán nakayu din peyang, ay se pabagkaddan na din pe daya ur-uray nu, ta senu áwan nu wa bas-básul kiya ilalbet kammin ne Apu tada nga Jesu-Cristo. ²⁴ E Dios nga ittu ya nangayáb kadakayu, ay kuwaan na dayán, áta mapiyár peyang.

²⁵ Ikar-karárag dakami pe, wawwági. ²⁶ Ikumustaan dakami ngala kadaya pàgan mi nga wawwági tada kannán. ²⁷ Gapu ki turáy ne Apu, ay ikagi kadakayu nga ibása nu idi ya súrát mi kadaya ngámin wawwági tada kannán.

²⁸ Tag-tagasinnán nakayu din ne Apu Jesu-Cristo peyang.

*Ya mekàduwa nga sùrát de Pablo
kadatu mangurug ka*

Tesalonica

1 Iyà e Pablo. Dakami se de Silas se Timoteo ya makin-sùrát kídi kadakayu wa mangurug ke Jesu-Cristo ka íli Tesalonica, nga petur-turayán peyang ke Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada. ² Aggída din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya ammánis ne Dios kadaya maddi mangurug kaggína

³ Masápul la magiyáman kami peyang ke Dios gapu kadakayu wawwági, ta ittu ya rabbang na nga kuwaan mi gapu ta lumig-ligda pànanng ngin ya angngurug nu. Ay se umabaabay kam pe yin ya agpipinninya nu. ⁴ Ay túya iban-banábag mikayu kadaya ang-angngayan mi nga giyán daya mangurug ke Dios. Ikag-kagi mi ya angngurug nu ke Jesu-Cristo, se ya kinaánus nu wa magiturad kadaya ngámin na kapal-palakkán nu, se daya kapar-parigátan na mà-màlamán nu.

⁵ Ittu yán ya mangipakammu wa kurug se kustu ya angguwes ne Dios, áta gapu kitu naggiturad nu kadayán na rig-rígát nu, ay ibílang ne Dios nga rabbang nu ya meráman kiya pangiturayán na, áta ittu lugud yán ya gapu naya kapar-parigátan nu. ⁶ Ata kurug nga daya rumbang ngala daya kuwaan ne Dios. Baltan na nga parigátan daya namar-parígát kadakayu. ⁷ Ay dakayu wa mapar-parígát kídi, ay palapnáyan nakayu pe yin nga ummán kiya ammalapnáyan na pe kadakami kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus nga maggayát ka lángit, nga kabulun na daya naturáy ya anghel na. ⁸ Magtatákay ka maggatagatang nga apuy nga umbet mamánis kadaya tolay ya maddi ya mangammu ke Dios, se akkan na mangur-kurug kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus nga Apu tada. ⁹ Ay ya kapanísan dayán, ay ya pannakatay da ka áwan panda. Ay mesisibna da pe ke Apu peyapeyang ngin ka áwan panda. Ay díkod akkan da masingan ya kinadáyaw na se ya ammanakabalin na. ¹⁰ Ay kiyán na ilalbet ne Apu Jesus, ay mapadayáwan kadaya ngámin na mangurug kaggína, ay se

magpatag pe kaggída. Meráman kayu pe kiyán, áta kinurug nu mà ngámin datu kinag-kagi mi mepanggap kaggína.

¹¹ Ay túya ikar-karárag mikayu peyang, ta senu pagbalinan nakayu nge Dios nga mekari kiya nangayabán na kadakayu. Ay senu gapu ki pannakabalin na, ay màwa nu ngámin daya napiya nga as-asikkuwaan nu kiya angngurug nu ke Jesus. ¹² Ay díkod meday-dáyaw we Jesus nga Apu tada gapu kadakayu, ay meday-dáyaw kayu pe, ta aggína ya Apu nu. Ay màwa ngámin dayán gapu kiya isisseng ne Dios kadátada, ay se gapu pe kiya isisseng ne Apu Jesu-Cristo.

Ya tolay ya kumag-kagúra kiya lintag ne Dios

2 Ay nu mepanggap kiya ilalbet ne Jesu-Cristo wa Apu tada wawwági, se iya anngalà na, se aggurnung na kadátada ka giyán na, ay tu idi ya agngan mi kadakayu nga kuwaan nu. ² Akkan kayu nalà-lapat tala nga pariribù kadaya dam-dámag ga mag-agìna nu nga ittu idi yin ya ilalbet kammin ne Apu wa nán da. Oray nu nán da nga mangagi kadakayu wa profeta da, onu nán da nga uwad nga nesúrát mi ka mepanggap kiyán, onu nán da pe nga uwad nga nakagì kitun ka mepanggap kiyán, ay akkan nuda kurugan. ³ Akkan kayu wa pealílaw ka oray nágan na. Ata masápul la munna pikam ma màwa nga kaguráan daya adu wa tolay nge Dios. Ay lumtuwád pikam pe nga magpakammu ya tolay ya kumag-kagúra tutu wala ke Dios. May impiyernu mà ya tungpál nayán na tolay. ⁴ Kaguráan na ngámin daya diy-diyos se daya duddúma nga day-dayáwan da tolay. Ay se na ipangátu ya baggi na kampela ngin nin kadaya ngámin na diy-diyos. Ay se la mawe pe nga magtugaw kiya Templo ne Dios, ay se na nán nga aggína nge Dios.

⁵ Akkan nu madamdám min ta, nga kinag-kagì dedi yin kadakayu kitun, kitu kowad ku pikam ka giyán nu? ⁶ Ay ammu nu mà pe yin nu iinna ya mangitan-tantán kiya ilalbet nayán na kumag-kagúra ke Dios. Ay nu umbet ya nìdang nga algaw na, ay ittu yanin ya agpakammu na. ⁷ Kurug ga mà-màwa ngin ya anngag-kagúra daya tolay ke Dios, may akkan pikam ma nagpakammu ya apu da, áta atán lugud ya mangitan-tantán pikam. May nu áwan yanin, ⁸ ay ittu win ya ilaltuwád na. Ngamay patayan ne

---

2:2 Daya profeta, ay ittu daya agkakagiyán ne Dios kadaya piyán na nga pekagi kadaya tolay. **2:4** Tu idi tu abay nga Templo nga nengágan ka balay ne Dios.

Apu Jesus kiya oras nga ilalbet na kammin. Súpan na ngala, ay áwan na pe tutu wala nga sur-surbi yin.

⁹ Ay kiya ilaltuwád nayán na tolay ya kumag-kagúra ke Dios, ay adu daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan na kanu mà pe gapu kiya kababalin ne Sairu. Ngamay panábag na ngala dayán kadaya tolay. ¹⁰ Atán ngámin na kuwaan na ka pangalílaw na kadaya tolay ya gángay ya panísan ne Dios, gapu kiya akkan da nga ammatag kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo, nga ittu ya mamiyág kaggída kuma ka áwan panda. ¹¹ Ay túya paturdunánan ne Dios lugud dala ngin ya kàwaán da, ta senu ittu da la ngin na kur-kurugan daya busid. ¹² Ay díkod ngámin da, ay mapabásul da se mapánis da, ta akkan da nga mangurug kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo. Ittu da la nga pinat-patag ya kinadakè.

Daya piníli ne Dios nga alà na

¹³ Ngamay dakami, ay masápul la magiyáman kami peyang ke Dios gapu kadakayu, wawwági nga pà-pàgan ne Apu. Ata oray kitun kam, ay piníli nakayun ne Dios nga alà na, gapu kiya angngurug nu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, se gapu pe kiya ammagbalin naya Ispiritu na kadakayu ka namáru wa tolay. ¹⁴ Ittu lugud yán ya gapu naya nangngayáb na kadakayu kane nebàbànan mi ya Napiya nga Dámag kadakayu, ta senu mapadayáwan kayu pe kiya dáyaw ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ¹⁵ Ay lugud wawwági, akkan nu din kal-kaligpanán datu netù-tùgud mi kadakayu kitu nagbàbànan mi, ay oray pe datu nekag-kagi mi kitu súrát mi kadakayu, nu di kuma nga ittu datun daya sur-surútan nu.

¹⁶ E Dios nga Ama tada ya maminya kadàtada, se sumeng kadàtada nga mamagbagkad kiya ur-uray tada peyapeyang, se iddán nitta pe ka napiya nga namnamáan tada gapu kiya agkallà na. Ikarárag mi nga aggída kuma se Jesu-Cristo wa Apu tada ya ¹⁷ mangidde ka napiya nga aggur-uray nu. Ay paturdan dakayu kuma, ta senu màwa nu daya napiya nga mà-màwa, se mekagi nu daya napiya nga makag-kagi.

Tu agkikinnarárag de Pablo se datu iTesalonica

3 Ay ya muddi ya kagiyán mi wawwági, ay ikar-karárag dakami ta senu metul-túluy se makaru kuma ya kewar-waragáwag naya bàbànan ne

Apu, ay se pàgan da din pe nga ummán kitu nammatag nu. ² Ikar-karàrag dakami pe, ta senu melis-lísi kami kuma pe kadaya nadakè a tolay. Ata akkan ngámin tolay ay mangurug da.

³ Ngamay oray ta mapiyár peyang nge Apu. Aggína ya mamaturad kadakayu, se aggína pe ya mangigdù kadakayu ke Sairu. ⁴ E Apu ya nangidde ka namnáma mi kadakayu nga ikur-kurug nu peyang daya ibil-bílin mi. ⁵ Ay e Apu kuma ya mangipakammu tutu wala kiya amminya ne Dios kadakayu, ay se ipadamdam na peyang kuma pe kadakayu ya kinaturad ne Cristo.

Ya bílin de Pablo pangap kadaya nasadut

⁶ Ay gapu ki turáy ne Apu tada nga Jesu-Cristo, ay bilínan mikayu wawwági, nga adayyuwánan nu daya nasadut ta wawwági nu, ta akkan da pe nga mangur-kurug kadatu nesur-súru mi kadakayu. ⁷ Ta ammu nu mà datu kinuw-kuwa mi, ay ittu datun daya masápul la pagtaldán nu. Ta akkan kami wayya nga nagsad-sadut kitu kakowad mi kannán giyán nu. ⁸ Ay áwan mi wayya nga inalà a kinnán mi nga di mi binayádan. Nu di kami lugud nga nagpaggus nagkuwa. Ay oray gabi se algaw, ay nagubra kami, ta senu akkan kayu marigátan gapu kadakami. ⁹ Kinuwa mi datun akkan gapu ta áwan mi rabbang nga magadang ngala ka iseng nu kadakami, nu di gapu ta piyán mikayu nga passingannán ka pagtaldán nu. ¹⁰ Ata oray kitu kowad mi pikam kannán giyán nu, ay nebílin mi yin kadakayu nga akkan nuda panganan daya maddi magkuwa.

¹¹ Ata nadámag mi nga atán da kanu kadakayu daya magsad-sadut. Pabegan da kanu wala ya mepagram-ráman kiya biy-biyág naya isa nga tolay, nga maddi da nga magkuwa. ¹² Ay dayán na tolay, ay kagiyánan mida se bilínan mida, gapu ki turáy ne Apu Jesu-Cristo, nga masápul kuma nga magkuwa da kampela ngin nin, ta senu mapowad da daya masápul da kiya panagbiyág da. Ay ya ubra da kampela ngin nin kuma ya atangyaan da pe.

¹³ Ngamay dakayu wawwági, ay akkan kayu din na molaw wa mangwa kadaya napiya nga mà-màwa. ¹⁴ Ay daya akkan na mangurug kadedi ya kag-kagiyan mi kídi ya súrát mi, ay ammuwan nu dayán na tolay, ay se akkan nuda pagan-anu ta senu maal-aliyawwán da. ¹⁵ May akkan nuda ibiláng nga kalínga nu. Ipaw-pawagi nu ya agtul-tuldu nu kaggída.

Ya akikumusta ne Pablo kadatu iTesalonica

¹⁶E Apu nga ittu ya paggayatán naya napiya nga panaggur-uray kuma ya mangap-kappiya kiya aggur-uray nu peyang, oray nágan naya kapà-pàyanán nu. Ay bul-bulunan nakayu kuma peyang ne Apu.

¹⁷Iyà e Pablo. Ay iyà kampela ngin nin ya mangisúrát kídi nga akikumustà kadakayu. Ay idi nga agsúrát ku ya pakammuwán nu kadaya kurug ga súrát ku.

¹⁸E Jesu-Cristo wa Apu tada kuma ya magtagásingan peyang kadakayu ngámin.

Ya munna nga súrát ne Pablo ke

Timoteo

1 Iyà e Pablo wa apostol ne Jesu-Cristo. E Dios nga marammiyág se Jesu-Cristo nga ittu ya namnamáan tada nga mangalà kadàtada ya namagbalin kiyà ka apostol.

²Súrát ku idi kikaw Timoteo, nga nebílang ku wa kurug ga an-anà ku gapu kiya angngurug mu ke Jesu-Cristo.

E Dios nga atán peyang se e Apu Jesu-Cristo din ya magtag-tagasíngan kikaw, se magkallà kikaw, se aggída din nala ya mangap-kappiya kiya ur-uray mu.

Ya agpaallang ne Pablo kadaya magtù-tùgud ka busid

³Kitu inammánaw ku kikaw kane mawe yà ka Macedonia, ay nekagi kikaw kitun nga magyán ka pikam ka Efeso. Ay kagiyan ku manin kikaw kídi nga magyán ka ka Efeso. Ta senu makagiyánan mu daya tolay ya magtù-tùgud ka busid nga sur-súru. ⁴Ikagim kaggída nga masápul la kaligpanán da ngin daya ad-adodit se daya gin-ginnápuwán na mepanggap kadatu man-mannákam da, se daya adu wa ngag-ngágan datun na mannákam da. Ata ittu yán ya panggayatán da nga magsuw-suwáy. Ay dayán na sur-súru, ay áwan da mà kammala nga surbi kiya palánu ne Dios kadàtada, ta mammuwán ta dayán na palánu na gapu wala ki angngurug. ⁵Ya panggap daya bil-bílin mi, ay senu magpipinninya da. May màwa ngala yán nu kurug ya angngurug da ke Jesu-Cristo, ta napiya pe yin daya ur-uray da, ay se nadalus ya aglam-lammat da. ⁶Ay atán da nga tolay nga nangigsán kadedi nga napiya nga gagángay, ay ya pà-pàgan da ngin, ay daya áwan sur-surbi nga bàbànan. ⁷Piyán da ya magtùgud kadatu lin-lintag ne Dios oray akkan da metar-tarusán kammala ngin nin daya kag-kagiyan da. Ay oray pe daya ipapílit da nga itùgud kadaya tolay, ay akkan da kurug ammu itar-tarusán.

⁸Ay ammu tada mà nga datun na lin-lintag, ay napiya da. Ngamay masápul la mausár da kiya rabbang da nga keusarán kampela ngin nin.

⁹Ay damdamman tada nga akkan daya namáru wa tolay ya makasápul kiya lintag, nu di daya tolay ya áwan ammatag kadaya lin-lintag se daya akkan na mangur-kurug, se daya akkan mamatag ke Dios, se daya maragbásul, ay se daya tolay nga mamáas kadaya mà-màwa nga pàgan ne Dios. Daya makasápul pe kiya lintag, ay daya mangirupat kadaya maganà kaggída, se daya pumatay, ¹⁰ay se daya makidal-daládag se daya nagpáda nga lalláki wànu nagpáda nga babbay nga mangwa kiya kuwaan daya magatáwa. Pára pe kadaya maragkidnap ay se dada iláku nga pára ka asassu, ay se pára kadaya magbutabutal pe, se kadaya magsingán ka oray busid kammala ngin nin, ay se kadaya tolay ya mangwa kadaya akkan rumbang kiya napiya nga sur-súru.

¹¹Ay ngámin dayán na sur-súru, ay gayát da kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Dios nga nangibon kiyà a mangiwar-waragáwag kiya Napiya nga Dámag, nga ittu ya mangipakammu kiya dáyaw ne Dios nga paggayatán daya agganggam tada.

Magiyáman ne Pablo kiya inagkallà ne Dios kaggína

¹²Ay magiyáman nà ke Jesu-Cristo wa Apu tada ta pinagturad nà, ta senu màwà daya ipàwa na kiyà ta ammu na nga ikurug ku peyang. Ay magiyáman nà pe ta piníli nà a magsirbi nga pangibàbànanan na ka mepanggap kaggína, ¹³oray nu nadakè datu kinag-kagi ku kaggína kitun, se pinal-pallà ku pe datu mangurug kaggína, ay se neruparupat kuda pe. Ngamay kinalakkán nà kam nge Dios gapu ta akkan ku ammu datu kuk-kuwaan ku kitun, áta akkan nà pikam ma mangurug kaggína. ¹⁴Ay gapu kiya inagkallà pà-pà nang ne Apu kiyà, ay pinangurug nà ke Jesu-Cristo, ay se nà inulis. Ay túya piyán ku pe yin daya kasittolay ku.

¹⁵Ay kurug idi nga kagiyan ku, ay túya kurugan din daya ngámin tolay; nga e Jesu-Cristo ay inumbet kídi kalawagán ni nga mangikappiya kadaya maragbásul ke Dios. Ay ammù nga iyà tu kadadàsan kaggída kitun. ¹⁶Ay ittu ya gapu na nga kinalakkán nà e Dios ta senu gapu kiyà nga adu bas-básul, ay mepassingan ne Jesu-Cristo ya kinaánus na tutu wala. Ay masingan pe daya noray mayát ta mangurug kaggína nga mayát mabiyág ka áwan panda, yán na kinaánus na pà nang. ¹⁷Ay túya day-dayáwan tada nge Dios nga ári tada, ta ya anngituráy na ay áwan na panda. Sibbibiyág

peyang may akkan tada nga masingan. Aggína ya sissa nga Dios. Ay day-dayáwan tada peyang ngin ka áwan panda! Amen.

¹⁸ Ay ikaw Timoteo nga an-anà ku, ay ipiyár ku kikaw dedi ya bil-bílin ku. Kappiyánam ya mangigdù kiya angngurug tada. Damdammam tu kinagi datu pangmanàman daya mangurug mepanggap kikaw. Surútam ngala datun ta senu akkan ka maábà kiya agsirbi mu ke Dios. ¹⁹ Ay túya paligdaam ya angngurug mu se kappiyánam ya magur-uray. Ta atán da tolay ya áwan ya angngurug da ngin, áta oray nu ammu da nga nadakè, ay kuwaan da ngala nga kuwaan. ²⁰ Daya ummán kiyán, ay de Himeneo se Alejandro. Nepalúbus kuda ngala ke Sairu, ta senu mapar-parigátan da, ay díkod mànud da ya akkan mangirupat ke Dios sin.

Ya masápul la kuwaan daya magguurnung nga magday-dáyaw ke Dios

2 Ay ya munna lugud nga kagiyán ku, ay masápul la ikar-karárag nu daya ngámin tolay. Ikar-karárag nu, nga idde kuma ne Dios ngámin daya masápul nu, se ikarárag nu pe daya duddúma, nga kalakkán ne Dios da pe. Ay masápul la magiyáman tada ke Dios gapu kiya isisseng na kadåtada ngámin. ² Ikarárag nu pe daya kangatuwán na agturáy kiya íli nu se daya duddúma nga agtuturáy, ta senu áwan riribù naya kabiy-biyág tada, ay se atán waya tada nga magdáyaw ke Dios. Ay díkod pàgan ditta daya tolay. ³ Ay napiya yán na kuwaan, ay se pàgan ne Dios nga marammiyág.

⁴ Ata piyán na nu ngámin tolay, ay ammuwán da ya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, ta piyán na nga biyágan ngámin tolay. ⁵ Ta sissa ya Dios, ay sissa pe ya panguniyan tada nga tolay ke Dios, nga ittu we Jesu-Cristo nga nagbiyág nga tolay. ⁶ Nepalúbus na ya baggi na kampela ngin na mibli nga mebasu gapu kadaya bas-básul tada. Tu idi ya mangipakammu kiya oras nga piyán ne Dios kampela ngin nin nga piyán na kurug biyágan daya ngámin tolay. ⁷ Ay ittu pe ya gapu naya nammíli ne Dios kiyà nga ibon na nga mangibàbànan kiya kurug panggap kaggína, se magtùgud pe kadaya akkan na Judyu, ta senu mangurug da pe ke Jesu-Cristo. Akkan ku busid idi ta kurug dedi ya kagiyán ku.

⁸ Ay oray kawà naya pagguurnúngán daya mangurug nga magdáyaw ke Dios, ay piyán ku nga daya lalláki nga nadalus ya panaggur-uray se áwan lùsawan se kasáwad kadaya kasittolay da daya magkarárag.

⁹Ay ya piyán ku kadaya babbay ya mangurug, ay an-annungan da din nala ya agkawakawas da, se akkan da din na palotanán ya magarmat kadaya panda ngala nga ikkaarmat da. An-annungan da ngala ya aggarmat da. ¹⁰Ngamay ipassingan da din nala ya angngurug da kadaya napiya nga kuk-kuwaan da.

¹¹Ay kiya panagguurnung nu wa magdáyaw ke Dios, ay maging-inggap se magtal-talagína din nala daya babbay, ay se magtul-tulù da din nala. ¹²Akkan ku piyán nga daya babbay ya magtùgud kadaya lalláki onu mangituráy kaggída. Masápul la maginggap da ngala. ¹³Ata nunna mà nga naparsuwa nge Adan, ay se la nga e Eva. ¹⁴Ay akkan pe wayya nga tu Adan tu neparò, nu di itu babay tu neparò. Ay ittu tu nakàwa ka nagbasúlán na ke Dios. ¹⁵Ay túya parigátan ne Dios daya babbay kiya aggan-anà da. Ngamay biyágan nada nu akkan da magbásul lin, se akkan da nga igsán ya angngurug da kaggína, se magdínang da pe, ay se maraminya da kadaya kasittolay da.

Daya mabalin na mangiapu kiya kapilya

3 Kurug tu nán da, nga ya tolay ya maminya nga mangiapu ki kapilya, ay napiya pà nang yán, áta napatag yán na ubra. ²Ngamay ya mangiapu ki kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi kaggína nga nadakè. Masápul la sissa ya atáwa na. Ay masápul pe nga maannadán na ya uray na, se ammu na nga lam-lamtan ya napiya. Ay masápul pe ya akkan na umagáwa, ay se mabaal na ya magtùgud, ay se ikaliyaw pe da tolay. ³Akkan pe ya maging-inglaw, ay se akkan pe ya nalà-lapat ta malùsaw, nu di napakumbaba kuma se akkan kuma pe nga makisaw-sáwad, ay se akkan kuma nga magipirà. ⁴Ay masápul la napiya pe ya angngiturung na kadaya akkobung na. Ikurug se ikaliyaw kuma peyang pe daya annánà na. ⁵Ata nu akkan na nga meturung daya akkobung na, ay mapaanna lugud ya angngiturung na kadaya kapáda na nga mangurug ke Dios.

⁶Ay ya isa pe, ay masápul la akkan na apangngurug. Ata nu apangngurug, ay get tala nu magpas-pasindáyaw kiya katutolay na, ay panísan ne Dios nga ummán kitu kinuwa na ke Sairu. ⁷Masápul la rispitaran pe daya akkan mangurug ke Dios, ta senu áwan na nga pakalib-lib-án, ay díkod akkan meparò kiya nadakè nga ittu ya piyán ne Sairu nga màwa kaggína.

Daya mabalin na kaseng naya mangiapu kiya kapilya

⁸ Ay ummán pe kadaya kaseng daya mangiapu kiya kapilya. Masápul pe ya ikaliyaw daya tolay da, se akkan da nga maglib-libà. Akkan da kuma pe ya maging-inglaw se akkan da nga magipirà. ⁹ Kurugan da din pà nang daya nepakammu ne Dios kadàtada ngin mepanggap ke Jesu-Cristo, nga áwan aggad-gadduwa naya uray da. ¹⁰ Masápul la sì-siiman muda pikam. Ay nu áwan mu wa tugiban kaggída, ay tu yanin, alà muda nga sumeng.

¹¹ Ay páda na pe kadaya attáwa da. Masápul pe ya ikaliyaw daya tolay da se maannadán da pe ya uray da, ay se akkan da din pe ya mamad-padakè. Ay mapiyár da din pe kiya ngámin.

¹² Ay daya kaseng naya apu kiya kapilya, ay masápul la sissa ya atáwa da. Ay masápul la napiya pe ya angngiturung da kadaya annánà da se daya akkobung da.

¹³ Ay daya napiya nga agsirbísiyu wa kaseng naya apu ki kapilya ay mepatag da. Ay túya akkan da nga min-induwán na mangagi kiya angngurug da ke Jesu-Cristo kadaya duddúma.

Ya napatag pà nang nga nepakammu ne Dios

¹⁴ Namnamáan ku ya akangngay ku nga maggagáyam kikaw Timoteo, ngamay ikagi ku wala dedi ya bílin ku kídì súrát ku wi, ¹⁵ ta nu tura ngà ala nga matàtà kiya ilalbet ku, ay ammu nu win nu wà ummán naya akibul-bulun nu kadaya páda nu wa mangurug ke Dios. Dàtada nga tolay naya sibbiyág nga Dios ya nangipakammuwán na kiya kurug ga sur-súru mepanggap kaggína, ay túya rabbang tada ya mangisúru se mangigdù kídì ya nepiyár na kadàtada. ¹⁶ Ammu tada nga kurug ga napatag pà nang ya nepakammu na kadàtada nga ittu ya kur-kurugan tada:

Neanà a tolay ya Cristo.

Nepakammu tutu wala naya Ispiritu ne Dios kadàtada,
ay nasingan pe datu anghel.

Nebàbànan kadaya ngámin tolay ked kalawagán ya
mepanggap kaggína,

ay adu daya tolay ya nangurug kaggína,
ay nálà kammin ka lán git.

Ya mepanggap kadaya magtùgud ka busid

4 Ay nepakammu tutu wala naya Ispiritu ne Dios nga nu isa ngalgaw, ay atán da ngin na mangigsán kadaya angngurug da, ay ittu da la piyán nin kurugan daya magbus-busid nga an-anítu, se daya nasà-sairuwán na sur-súru. ² Ittu ya itù-tùgud daya mangial-alílaw wa tolay, nga ya uray da ay árig natay yin. ³ Ay dayán na tolay, ay nán da nga meallang kadaya mangurug ya mangatáwa. Ay atán da pe daya ipàdaw da nga akakkanan. May ngámin na akakkanan na kinuwa ne Dios, ay mabalin kanan daya mangurug kaggína nga makammu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, nu mabalin da magkarárag nga magiyáman kaggína. ⁴ Ata ngámin na kinuwa ne Dios, ay áwan nadakè. Awan tada nga kaddiyán na akakkanan basta magiyáman tada kaggína. ⁵ Ata ya bàbànan ne Dios se ya karárag tada ya mamagbalin kadaya akakkanan ka nadalus da ke Dios.

Ya mepanggap kadaya namáru wa magsirbi ke Dios

⁶ Ay lugud, itùgud mu dedi kadaya wawwági kannán. Ay díkod mepakammu nga namáru ka nga bobonan ne Jesu-Cristo, ay se mepakammu pe nga nammuwán mu pàrang ngin se sur-surútam pe daya napiya nga sur-súru mepanggap kiya angngurug tada ke Dios nga ittu ya sur-surútan mu win oray kitun kam. ⁷ Akkan ka nga mear-arát nga mepagbàbànan kadaya áwan sur-surbi nga bàbànan, áta áwan na surbi dayán ke Dios. May magpin-penám ka nga mangwa kadaya mà-màwa nga piyán ne Dios. ⁸ Ya ammab-pabílag ta kiya baggi ta, ay pagkapiyaán naya baggi ta kurug. Ngamay napì-piya kammin pe nu mapenám ta nga mangwa kadaya piyán ne Dios, áta magunggunaán ta kídì yin na biyág, ay se oray pe kiya biyág ga áwan panda.

⁹ Kurug idi nga kagiyan ku kikaw, ay túya kurugan din pe daya tolay. ¹⁰ Ay gapu ta e Dios peyang ya namnamáan tada nga mangalà kadàtada, ay túya magpaggus tada nga magubra. Aggína ya mamiyág kadaya ngámin tolay, tàwán kam kadaya ngámin mangurug. ¹¹ Tu dedi daya ibílin mu se isúrum kadaya pádam nga mangurug kannán.

¹² Magin-innád ka, ta senu oray nu nabbing ka pikam, ay akkan daka irupat. Ngamay pasingannám daya mangurug kannán ka pagtaldán da, kiya aggun-únim, se kiya akibul-bulun mu kadaya duddúma nga tolay,

ay oray pe kiya amminyám kadaya kasittolay mu se iya angngikurug mu ke Dios, se kiya nadalus nga kabiy-biyág mu. ¹³Ki di pikam ma ilalbet, ay ibásam peyang ya bàbànan ne Dios kadaya kabbulun mu kannán. Ilaw-lawág mu pe kaggída ya sarut naya basáan mu, ay se tùgúdán muda pe ka mepanggap kadaya basáam. ¹⁴Akkam ilingling ya nepiyár ne Dios kikaw wa turáy mu, nga nepakammu datu pangmanàman kiya kapilya kane iparotun da kikaw datu íma da.

¹⁵Ay ngámin dedi nga kag-kagiyan ku kikaw, ay ittu dedi kuma peyang daya damdammam. Ay kuwaan muda peyang pe ta senu mepassingan kadaya ngámin tolay ya ammal-pálim peyang kadaya gagángay mu. ¹⁶Magannád ka peyang ta get nu masábag ka kadaya isur-súrum se kadaya kuk-kuwaam. Akkan mu kaligpanán yán, ta senu sangapáda kayu wa alà ne Dios se daya tù-tùgúdán mu wa mangikurug kikaw.

Ya masápul la kuwaan tada kadaya páda tada nga mangurug

5 Akkam al-alngán daya nanákam may ikaw nga lalláki. Ngamay kagiyánam da nga ummán ka amám. Ay nu daya nabbing nga lalláki, ay tul-tulduwám da nga ummán ka wawwágim. ²Ay páda na pe kadaya nanámán na babbay, ay ibíláng muda pe ka inám. Ay ummán pe kadaya nabbing nga babbay, ibíláng muda tutu wala pe ka wawwágim.

³Tagasinnám daya bubbúkid da babbay nga áwan na akkobung. ⁴Ngamay nu ya isa nga búkid da babay, ay atán da nga annánà na onu apúku na, ay rabbang na nga aggída ya mangobung kaggína. Ata ittu yán ya rabbang da nga kuwaan, ta mangurug da lugud. Masápul la magsubálit da kadaya mannákam da, ta ittu yán ya piyán ne Dios. ⁵Ay ya búkid da babay nga áwan tutu wala ya sumeng kaggína, ay e Dios sala ya namnamáan na nga sumeng. Magkar-karárag ga makiseng ke Dios ki inaljaw se ginnabi. ⁶Ngamay ya búkid da babay ya ittu na peyang lam-lamtan ya paggan-ganásan na, ay bíláng natay yin oray nu sibbiyág pikam. ⁷Ikagim pe kannán dedi ya bil-bílin ku, ta senu áwan nadakè a kag-kagiyan daya tolay panggap kaggída nga bubbúkid da babbay se kadaya pan-pane da. ⁸Ata daya maddi magtarakan kadaya pan-pane da, tàwán kam kadaya akkobung da, ay áwan surbi yin tu angngurug da ke Dios, ay natù-turù da ngin may daya akkan mangurug ke Dios.

⁹ Ay daya bubbúkid da babbay nga masápul melista, ay daya magdagun ka annam púlu onu nasurù, ay se sissa ya neatawán da. ¹⁰ Ay se masápul la pàgan pe daya tolay gapu kadaya kuk-kuwaan na, ay se napiya pe ya nangngiturung na kadaya annánà na. Akkan pe ya umagáwa, ay se nindù pe kadaya mangurug ke Dios, ay se akkan natagàna nga sumeng kadaya nakal-allà. Ay napiya din pe da asikkuwaan na peyang.

¹¹ Ay akkam iráman kiya lista daya nabbing nga búkid da babbay ta get nu tura da la manin magasikkatáwa, ay paglikudán da ngin ne Jesu-Cristo. ¹² Ay díkod mapabásul da ta naglikudán da ngin tu nunna nga nekari da. ¹³ Akkan nala tittu dayán, ta get nu áwan da pe yin kuk-kuwaan ta pabegan da ya magibabalay ya maggagáyam. Akkan nala tittu dayán ta get nu makiram-ráman da pe kiya biy-biyág daya duddúma se da pe ya makasam-samemet. ¹⁴ Ay túya napì-piya nu mangatáwa ngala ngin daya nabbing nga bubbúkid da babbay, se da magan-anà, se tarànan da ya pamilya da. Ay díkod áwan tada nga kakag-kagiyánan kadaya kumag-kagúra kadàtada. ¹⁵ Ata adu win kadaya bubbúkid da babbay ya nangigsán kiya angngurug da, ay e Sairu win ya sur-surútan da.

¹⁶ Ay daya mangurug ga atán kukobung nga búkid da babay, ay tarànan da din nala ngin, ta senu dakayu wa mangurug ay akkan kayu wa maparigátan pàrang. Ay díkod masengán nu kurug daya bubbúkid da babbay ya áwan tutu wala nga kukobung se áwan na sumeng kaggída.

Ya masápul la kuwaan tada kadaya napiya nga angngiapu

¹⁷ Ay daya ap-apu ki kapilya, nga napiya ya angngiapu da, ay rabbang na nga maparnonán ya suwildu da. Tàwán kam kadaya nagagat magbàbànan se magtù-tùgud. ¹⁸ Ata nán natu nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Akkam pusutan ya bugung naya bákam ma pagubraam,” nán na. Ay se nán na pe nga, “Daya magubra, ay masápul da ya matangdánan,” nán na.

¹⁹ Ay akkam kur-kurugan ya nadakè a pipílit kiya mangiapu kiya kapilya, nu áwan duwa onu tallu wa makasistígu. ²⁰ Ay daya mangiapu wa akkan makusap kadaya nadakè a kuk-kuwaan da, ay al-alngán muda kiya àráng daya tolay ta senu magansing daya duddúma.

5:18 Ya nepagangay nga aggaggi da ka trígo kattoni giyán Timoteo, ay padam-dam-án da ki báka datu ginápas. Ay nu duddúma, ay mangán tu báka kitu dam-dam-án na.

²¹ Damdammam Timoteo, nga ammu ne Dios se Jesu-Cristo se daya piníli na nga anghel na idi ya ammfílin ku kikaw. Ay kurugam dedi ngámin. Ay áwan mu din na idúma nga tolay kiya angngikurug mu kadedi ya bil-bílin ku oray iinna. ²² Ay akkan ka nga maglagaw wa mangalà ka pangiapuwam kiya kapilya. Ta senu akkan ka nga metangapagbásul kaggída kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Masápul la umadayyu ka kadaya pagbasúlám.

²³ Ay akkan pe tittu ya danum ya inumam, ngamay uminum ka pe ka bitti a bási ta ittu ya masápul mu gapu kiya sinay mu se iya tak-takitam peyang.

²⁴ Daya duddúma, ay melalásin ya básul da, ay díkod mammuwán nala ngin na mapabásul da nu isa ngalgaw. Ngamay atán daya nasirù pikam daya básul da, ngamay mepakammu da mà nu isa ngalgaw. ²⁵ Ay páda na pe kadaya napiya nga kuk-kuwaan daya tolay. Atán daya malalásin nala, ay atán pe daya nasirù. Ngamay daya nasirù, ay mepakammu da pe nu isa ngalgaw.

6 Ay daya asassu wa mangurug, ay masápul la narispitár da tutu wala kadaya apu da, ta senu áwan kag-kagiyán daya duddúma nga nadakè mepanggap ke Dios, ay senu akkan da pe paásan ya isur-súru tada. ² Ay daya asassu wa mangurug ya apu da, ay akkan din na màsayán ya angrispitár da kadaya apu da gapu ta magwagi da ki angngurug, nu di da kuma nga kappiyánan ya agsirbi da, áta páda da nga mangurug lugud pe nga pàgan pe ne Dios.

Ya busid da sur-súru se iya kurug ga kinabànáng

Ipakammum kaggída nga tu dedi daya masápul la kuwaan da. ³ Ay nu atán daya magtùgud ka mepasabantà kiya sur-súru ne Jesu-Cristo wa Apu tada, ay se mepasabantà pe kadaya napiya nga sur-súru mepanggap kiya kur-kurugan tada, ⁴ ay magpas-pasindáyaw da, ay se áwan da kurug ammu. Pà-pàgan da ya makipal-palagmán se makisaw-sáwad mepanggap pala ki úni nga magina da. Ay ittu ya panggayatán da nga magasiásil se magkikegut, ay se magpipinnadakè. Ay nadakè ya lam-lammat naya isa kiya isa kaggída ngin. ⁵ Ay díkod magsasáwad da peyang ngin. Ay dayán na tolay, ay áwan da ur-uray, ay akkan da maawátan nin ya kurug

mepanggap kiya kur-kurugan tada. Dalínán da nu pagbànanán ta ya mangurug.

⁶ Ay kurug ga ummán ka nabànáng daya mangurug nga anayan da se anggaman da ngala ya atán kaggída ngin. ⁷ Ta kitu nekeanà tada, ay áwan tada netúgutúgut, ay áwan ta pe ya metúgut nu matay ta. ⁸ Ay lugud nu atán nala nga kanan ta se paglúpus ta, ay pagangammán tada ngala yanin. ⁹ Ngamay daya tolay nga tu da la nga lam-lamtan ya pagbànanán da, ay nalà-lapat da meparò. Maayúyut da kadaya áwan sur-surbi se makaddadál nga ar-arapáap da. Ay ittu ya mangirurum kaggída kiya pakadadálán da ka áwan panda. ¹⁰ Ata ya agtalikágum ta kiya pirà, ay ittu yán ya paggayatán ngámin daya nagbal-baláki nga kinadakè. Ay atán daya naglikud din kiya anngurug da gapu kiya agtal-talikágum da kiya pirà. Ay dedi ya tolay, ay adu ya pagpanakitán daya ur-uray da kídí yin.

Ya bílin ne Pablo ke Timoteo

¹¹ Ngamay ikaw Timoteo, ay adayyuwám dayán na mà-màwa. Dayán nala nga napiya se daya pà-pàgan ne Dios din daya kuwaam. Kaligdaam ya anngurug mu ke Jesu-Cristo se piyám daya kasittolay mu. Iturad mu wala daya kapar-parigátan mu gapu ke Dios, ay se nindù ka din nala kadaya pádam ma mangurug. Tu dayán daya masápul la kuwaan mu ta e Dios ya sir-sirbiyán mu. ¹² Kuwaan mu ya kabailán mu kiya anngurug mu. Ya biyág ga áwan panda ya gamgam-gáman mu, ta ittu yán ya nangayabán ne Dios kikaw. Ay nepakammu mu pe yin na mangurug ka ke Jesu-Cristo kiya pagmar-marngán daya adu wa mangurug. ¹³ E Dios nga ittu ya naggayatán ngámin biyág daya magbiyág, se Jesu-Cristo wa sittuturad da nangipudnu kitu àráng ne Poncio Pilato ki kurug mepanggap ke Dios, ya makammu kídí ya ammílin ku kikaw. ¹⁴ Kappiyánam ma ikurug daya ngámin na bil-bílin kikaw, ta senu áwan mepabásul kikaw, se áwan da makagi nga nadakè panggap kadayán na bil-bílin. Kurugan mu dayán peyang panda kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

¹⁵ Ay umbet kiya oras nga nìdang kampela ngin nin ne Dios nga kadayáwan. Aggína ya sissa nga katurayán kiya ngámin. Aggína ya Ari ngámin daya à-ári se Apu daya ngámin na à-apu. ¹⁶ Aggína ngala ya akkan mataatay. Mag-agyán kiya nawada tutu wala nga giyán nga akkan maadanniyánan. Ay áwan pikam ma tolay ya nakasingan kaggína, ay

áwan ya makasingan kaggína oray inna. Aggína ngala ya day-dayáwan tada. Ay áwan panda naya kinaturáy na. Amen!

¹⁷ Kagiyánam, daya nabànáng nga akkan da din na pagtalgad se pagpasindáyaw daya kinabànáng da, ta ngámin dayán, ay akkan da magnanáyun. E Dios sala ya masápul la namnamáan da, ta aggína ya makidde kadaya ngámin na pagangammán tada. Ay naparon kiya anngidde na. ¹⁸ Ikagim kaggída nga napiya din peyang daya kuk-kuwaan da, nga ittu kuma ya pagbànángan da. Akkan da din na natagàna, nu di da kuma sissasagána nga mangidde kadaya makasápul. ¹⁹ Ay díkod atán ka lángit tin ya mabalin da nga pamaddug nu kuwa. Ay middán da pe ka biyág nga áwan panda nga ittu ya kapíyán na biyág.

²⁰ Tarànam, Timoteo, ya nepiyár ne Dios kikaw. Akkan ka nga umatangya kadaya áwan sur-surbi nga bàbànán, se kadaya ammil-pilosupu daya magmas-masírib nga akkan kammala kurug ya sírib da ngin. ²¹ Ay adu tolai yin na magmas-masírib nga ummán kadayán, ay neal-aliwagwag da ngin kiya anngurug da ke Jesu-Cristo.

E Dios kuma ya magkallà kadakayu.

Ya mekàduwa nga sùrát ne Pablo ke

Timoteo

1 Iyà e Pablo wa piníli ne Dios ka apostol ne Jesu-Cristo, nga mangibàbànan ka mepanggap kiya nekar-kari ne Dios nga ammiyág na ka áwan panda kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo.

²Sùrát ku manin idi kikaw Timoteo wa bílang nga an-anà ku wa pà-pàgan ku.

E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya sumeng se magkallà kikaw se mangap-kappiya ki ur-uray mu.

Ya anngipadamdam ne Pablo ke Timoteo kiya nepiyár ne Dios kaggína

³Ki inalgaw se ginnabi nga agkarárag ku, ay ikarárag taka peyang pe. Ay magiyáman nà peyang ke Dios. Aggína ya day-dayáwan ku. Ay áwan ku sabáli panggap ki agday-dáyaw ku kaggína nga ummán kitu nagdáyaw datu mannákam ku. ⁴Madamdám ku tu nesassangit mu kitu inammánaw ku kikaw, ay túya piyán ku tutu wala nu masingan taka senu maganggam mà pànanang. ⁵Ay madamdám ku pe ya kurug ga anngurug mu ke Jesus, nga ummán kitu anngurug natu ukò mu wa Loida se e Eunice nga ina mu. Ammù a páda natu anngurug da ya anngurug mu win. ⁶Ay túya ipadamdam ku kikaw nga usaran mu peyang tu kababalin na nidde ne Dios kikaw kitu inangngiparotun ku kitu ímà kitu úlum ma nangikarárag kikaw. ⁷Ata akkan na nidde ne Dios ya Ispiritu na senu magtal-talaw ta, nu di na nidde ta senu nabílag ta ki anngurug ta, se magturad ta, se piyán ta pe ya kasittolay ta, ay senu meturayán ta pe ya baggi ta.

⁸Ay akkam kípattán lugud ya mangagi kadaya tolay nga kurugam me Jesus nga Apu tada. Akkan nà pe kípattán na atán kídi agba-balúdán ni gapu kiya anngikurug ku kaggína. Nu di ka kuma nga sissasagána nga magrígát gapu kiya anngibàbànan mu kiya mepanggap ke Jesu-Cristo nga ummán kiyà. E Dios ya mangidde kiya kabailán mu senu meturdán mu dayán. ⁹Aggína ya mangilísi kadàtada kiya pakapanísán tada, se

aggína pe ya namagbalin kadàtada ka tolay na nga akkan na maragbásul lin. Ay kinuwa na yán akkan gapu kadaya kinuwa tada nga napiya, nu di gapu ta ittu ya piyán na, se gapu kiya abay pà nang nga agkallà na kadàtada. Ay oray kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ay linam-lammat na ngin na ibon ne Jesu-Cristo, nga matay gapu kadaya bas-básul tada, ka angngipassingan na kiyán na agkallà na tutu wala kadàtada. ¹⁰Ngamay nepakammu kídì yin tu palánu na kitun kam kane peaná a tolay ye Jesu-Cristo nga marammiyág kadàtada. Inábà na ya kinaturáy naya pannakatay. Ay aggína ya mamiyág kadàtada ka áwan panda, nga ittu tu nepakammu na kitu nangngibàbànan na kitu Napiya nga Dámag.

¹¹Ay piníli nà e Dios nga apostol nga pangibàbànanan na kídì ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo se magtù-tùgud pe. ¹²Ay ittu ya gapu dedi nga kapar-parigátan ku. Ngamay akkan nà wayya mipat. Ata ammù nga mannakabalin ya kinurug ku, ay ammù pe nga aggína ya magtag-tagasíngan kiyà kiya angwà kadaya ipàwa na nga nepiyár na kiyà panda kiya ilalbet na kammin na mangukum.

¹³Pagtaldám datu napiya nga sur-súru nga nagì-gìna mu kiyà mepanggap kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo. Akkam igsán ya angngurug mu, ay se piyám daya kasittolay mu, ta ittu yán ya masápul la kuwaan tada nga mangurug ke Jesu-Cristo. ¹⁴Ay igdù mu ya Napiya nga Dámag ga nepiyár ne Dios kikaw, ay sengán naka ya Ispiritu ne Dios nga atán kadàtada.

¹⁵Ay ammum mà in nga kaaduwan kadatu mangurug ke Jesus ka Asia meráman de Figelus se Hermogenes, ay pinagdudoray dà in.

¹⁶Ngamay akkan kade Onesiforus. Ata nasansán nà a pà-paanggamman. Akkan nà kípattán kiya nekebálud ku wi. Ay túya ikar-karárag ku nga kalakkán ne Dios da din na tangabalay. ¹⁷Ay kane makalbet kanedi Roma, ay sinap-sápul nà tutu wala, panda kitu nakasmà na kiyà. ¹⁸Ay oray kitu kowad ku pe ka Efeso, ay ammum mà pà nang datu adu nga neseseseng na kiyà. Ay ittu ya ikarárag ku nga kalakkán ne Apu kuma kiya algaw wa angngukum na.

Ya namáru wa suldádu ne Jesu-Cristo

2 Ay lugud, ikaw nga an-anà ku, pagbagkaddam mala ya uray mu gapu kiya agkallà ne Dios gapu ki angngurug mu ke Jesu-Cristo. ²Ay

ngámin datu nagì-gínám nga netù-tùgud ku win nga nagìna pe yin daya adu wa tolay, ay itùgud muda pe kadaya mapiyár ra tolay, ta senu aggída pe yin ya mangitùgud kadaya duddúma.

³ Iturad mu ya magrígát gapu ke Jesu-Cristo, áta túyán ya masápul la kuwaan naya namáru wa suldádu na, nga ittu ya árig mu. ⁴ Ya suldádu, ay masápul la tittu ya mepanggap kiya kinasuldádu na ya lam-lamtan na, ta senu pà-pàgan naya makin-suldádu kaggína. Akkan na nga ittu lam-lamtan ya mepanggap kiya biy-biyág daya akkan na suldádu. ⁵ Ay meárig ta pe kiya makikuntes ki tagtág kiya agsirbi ta ke Jesus. Akkan makapangábà ya makikuntes nu akkan na nga surútan ngámin daya lintag ga ipasúrut da kaggína. ⁶ Ay ummán pe kiya maragtálun na magpaggus nga magkuwa kiya tálun na. Gángay nga aggína ya makin-kuwa kiya maápit na kiya tálun na. ⁷ Lam-lamtan mu dedi ya kag-kagiyan ku kikaw, ay e Dios ya mangidde ka pannakaáwat mu ta senu mesarutám da ngámin.

⁸ Dam-damdammam nga e Jesu-Cristo wa gakagaka natu David, ay linumtu kammin. Ittu yán ya Napiya nga Dámag nga ibàbànan ku. ⁹ Ittu pe yán ya gapu na nga mapar-parigátan nà. Atán nà kídì ya sikkakadena nga ummán ka nadakè a tolay. Ngamay oray yala ta ya bàbànan ne Dios, ay akkan mà wayya mekadena. ¹⁰ Ay díkod, iturdán ku wala ngámin dedi ya kapar-parigátan, ta senu mabiyág pe ne Jesu-Cristo ka áwan panda daya píli ne Dios nga tolay na. Ay mapadayáwan da pe ka áwan panda. ¹¹ Ay kurug idi ya nán da nga, nu netangatay tada kaggína, ay mepagbiyág tada pe kaggína. ¹² Ay nu meturdán tada ya magrig-rígát, ay mepangituráy tada kaggína. Ay nu ituláyaw tada, ay ituláyaw nitta pe. ¹³ Ngamay oray nu mippà ya angnurug tada kaggína, ay manamnáma kammala ya kari na, áta akkan na maulis ya gangay na.

Ya agtaron tada kiya sur-súru wa lùsawan ne Dios

¹⁴ Ipadamdam mu idi kadaya mangurug kannán. Ay kagiyánam da ki àràng ne Dios, nga akkan da makipal-palagmán ka panggap kiya úni yala, áta áwan sur-surbi dayán. Mangdadál lala kiya angnurug daya maggigína. ¹⁵ Kuwaam ya mabaal mu, ta senu pà-pàgan naka nge Dios. Kappiyánam nga itùgud ya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo, ta senu áwan mu keap-appattán kadaya ubraám nga ipàwa na kikaw. ¹⁶ Akkan ka nga mepagar-arát ta mepagbàbànan kadaya bàbànan na lùsawan ne

Dios, áta ittu yán ya manakidakè kadaya tolay. ¹⁷Ya ummán kadayán na sur-súru, ay meárig kadaya sadúra kiya lublub ba umaraarà. Daya duwa nga magtù-tùgud kadayán, ay de Himeneo se Fileto. ¹⁸Akkan da ngin na sur-surútan ya kurug ga sur-súru. Nán da nga ya ilaltu daya natay ay nabalin nin. Piyán da dadàlan ya annggurug daya duddúma. ¹⁹Ngamay e Dios ya mamaligda ki annggurug tada, ta senu meárig tada kiya abay pà nang nga batu wa akkan tutu wala makínin, nga nasurátan ka nán na kídi, “Ammu ne Dios ngámin daya kurug ga tolay na,” nán na, se “Nu iinna ya manguna nga e Jesu-Cristo ya Apu na, ay igsán na daya nadakè a kuk-kuwaan na,” nán na.

²⁰Ay kiya abay ya balay, ay adu baláki daya aruminta nga atán kiya unag na. Atán da nga nàwa ka balitù se daya nakangin-ngína nga ittu daya mausár nu atán da naturáy ya sangaáli da. May atán da pe daya ur-úray ya aruminta nga nàwa ka káyú wala se daya nàwa ka lusà a ummán kadaya bánga, nga ittu daya mausár kadaya akkan napatag ga mà-màwa. ²¹Ay tu dayán daya kearígán tada nga mangurug. Ngámin daya mangigsán kadaya ngámin nadakè a kuk-kuwaan da, ay meárig da kiya aruminta nga pà-pàgan naya makin-kuwa. Ay oray nágan na nga oras, ay mabalin nada nga usaran kadaya napatag ga asikkuwaan na.

²²Ay túya akkan ka nga umat-atangya kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya babbágu. Ya magmar-máru wala ya kuwaam, ay se kaligdaam ya annggurug mu, ay piyám daya kasittolay mu se kappiyánam mala ya ur-uray mu. Kuwaam dayán, áta tu dayán daya masápul la kuwaan daya kurug ga mangurug nga makiápu ke Apu. ²³Akkan ka pe ya mear-arát ta makipal-palagmán kadaya áwan sur-surbi se áwan sar-sarut nga bàbànan, áta ammun mà in na sáwad dala ya pagang-angayán dayán. ²⁴Ata ya bobonan ne Dios, ay akkan makisaw-sáwad, nu di masápul la namáru kadaya ngámin tolay se nasírib se naánus nga magtùgud. ²⁵Akkan pe makà-kàrungat nga magtuldu kadaya kumag-kagúra kadàtada, ta get nu pakappoliyan ne Dios da, ay mammuwán da ya kurug. ²⁶Ay díkod nu mapagmut da ya uray da, ay mataláwan da ngin ya árig kàrung ne Sairu, nga ittu ya nangitur-turáy kaggída se nekur-kurug da.

Ya kuk-kuwaan daya tolay kiya kamuddiyánan na algaw

3 Ay dam-damdammam idi, nga kiya kamuddiyánan na al-algaw, ay atán daya pakarig-rigátan tada. ²Ata daya tolay, ay ittu da la nga pà-pàgan kampela ngin nin daya baggibaggi da, se daya pir-pirà pe ya pà-pàgan da. Managpas-pasindáyaw da, se marammáas da ngin, ay se mangirupat da pe yin. Akkan da ikur-kurug pe yin daya mannákam da, se akkan da ammu pe yin ya magsubálit kiya napiya. Ay áwan da pe yin na akadamdam ke Dios. ³Awan da ngin na pagan-anu kadaya kasittolay da, se áwan da agkallà pe yin, ay mamad-padakè da pe, ay se kuwaan da ngala pe ya madamdam da nga kelugán naya baggi da. Narungat da pe yin se lùsawan da ya napiya. ⁴Managtuláyaw da kadaya opun da, ay se akkan da ammu lam-lamtan ya pagtungpálan daya kuk-kuwaan da. Nakasig-sigúru da pe, ay se idilig da ngin ya ammatag da ke Dios kiya ammatag da kadaya paggan-ganásan da kídi kalawagán ni. ⁵Dayán na tolay, ay kuwaan da pe daya kuk-kuwaan daya mangurug, ngamay akkan da kammala pà-pàgan nin túya áwan da kaul-ulissán. Adayyuwám dayán!

⁶Atán daya ummán kadayán na tolay ya mapalnà kadaya babbabalay gapu kadaya angngas-kasaba da kadaya babbay nga mariribù ya uray da, gapu kadaya adu wa bas-básul da. Ay dayán na babbay, ay nalà-lapat da nga meal-alíláw gapu kadaya nagbal-baláki nga pagray-rayuwán da. ⁷Kurugan da ngámin daya magtùgud kaggída, ngamay akkan da mà kammala ngin nin mammuwán ya kurug. ⁸Ay dedi ya tolay, ay áwan napiya kiya ur-uray da, se busid ya angngurug da. Kaguráan da ya Napiya nga Dámag. Ummán da kade Jannes se Jambres nga kumag-kagúra kitu Moses kitun. ⁹May áwan da nga pagung-ungdáran dayán nu kuwa, áta mepakammu win kadaya ngámin tolay tu kinadakè da, nga ummán kitu nàwa kade Jannes se Jambres kitun.

Ya pamaddug tada kadaya magtùgud ka busid

¹⁰Ay ikaw Timoteo, ay nammuwán mu pànanng ngin datu nesur-súrù, ay se oray pe ya gangay ku se panggap ku ki biyág ku. Ay nammuwán mu pe yin nu wà ummán naya angngurug ku ke Jesu-Cristo, se ya aggánus ku gapu ki angngurug ku. Oray pe ya amminyà kadaya kasittolay ku se ya agturad ku, ay ammu mu dayán nin. ¹¹Ay nammuwán mu mà pe yin

tu inammal-pallà da kiyà, se itu inammar-parígát da kiyà ka Antiokia, ka Iconio se ka Listra. Nasamnga datun na nekapar-parigátan ku. Ngamay e Apu ya sinummeng kiyà, ay túya neturdán kuda ngámin. ¹²Ay akkan nala nga iyà ya kàwaán datun, áta kurug nga maparigátan pe ngámin daya magmar-máru nga mangurug tutu wala ke Jesu-Cristo. ¹³Ata daya nadakè a tolay se daya magtù-tùgud ka busid ka pangal-alílaw da kadaya kasittolay da, ay natù-turù ya kinadakè da. Ial-alílaw da pe kurug daya duddúma ngamay aggída, ay meal-alílaw da pe nu iya kakur-korugán na.

¹⁴Ngamay ikaw Timoteo, ay kurugam mala peyang datu nasur-súrum nga kur-kurugam pànanng ngin. Ammum mà pe nu iinna daya nagtùgud kikaw. ¹⁵Ay oray kitu kabbing mu pikam, ay nammuwán mu win datu nesur-súrat ta bàbànan ne Dios. Ay ittu datun ya mangipakammu kiya pakabiyágan ta ka áwan panda gapu ki angngurug ta ngala ke Jesu-Cristo. ¹⁶Ata ngámin na nesur-súrat ta bàbànan ne Dios, ay e Dios kampela ngin nin ya nagpesúrat, ta senu ittu ya usaran ta kiya agtùgud ta kadaya tolay se kiya angngipakammu ta kaggída kadaya básul da. Ay ittu pe ya usaran ta nga mamakappoli kadaya tolay nga summiyási kiya napiya, ay ittu pe ya usaran ta kiya angngitùgud ta kiya panagbiy-biyág nga umannúgut ki piyán ne Dios. ¹⁷Ta senu daya mangurug ke Dios nga magsirbi kaggína, ay áwan da nga pagkur-kurárgan. Ay díkod annung da kuwaan daya ngámin napiya nga mà-màwa.

Ya muddi nga bílin ne Pablo ke Timoteo

4 Atán pikam ya bílin ku kikaw Timoteo. Ammu ne Dios idi ya ammlin ku kikaw, ay ammu pe ne Jesu-Cristo nga ittu wala ya makabalin na mangukum kadaya ngámin tolay, ay se oray pe kadatu natay yin. Gapu ta umbet kammin ne Jesu-Cristo kídí kalawagán ní, ay se aggína ya mangituráy nu kuwa, ay bilínan taka tutu wala nga ²ibàbànan mu peyang ya bàbànan ne Dios nga mepanggap kaggína. Oray nu nán mu wa akkan ittu ya oras na, ay ibàbànan mu la. Anannayam daya tolay nga mangurug ke Jesus, se ikagim pe kaggída daya pakasabágan da. Ay kagiyánan mu pe daya duddúma, ta senu kaligdaan da ya angngurug da. Magánus ka peyang kiya angngitùgud mu kaggída. ³Ata umbet ya oras nga daya tolay, ay áwan da kur-kurugan kiya napiya nga metù-tùgud kaggída, ta daya pà-pàgan da nga giginán kampela ngin nin ya sap-sapúlan da. Ay

díkod mangalà da kadaya maragtùgud ka pangitùgúdan da kiya piyán da kampela ngin nin. ⁴ Akkan da piyán ginán nin ya mepanggap kiya kurug ta daya busid da sur-súru ya piyán da nga ginán nin.

⁵ Ngamay ikaw Timoteo, akkan ka nga maglagaw. Iturad mu ngámin daya rig-rígát ta màlamán mu. Iwar-waragáwag mu ya Napiya nga Dámag, ay se tungpálam ngámin daya ipàwa ne Dios kikaw.

Tu nannungpál ne Pablo kadaya ngámin na nepiyár kaggína

⁶ Ay nu mepanggap kiyà, ay matay yà tutu wala ngin gapu kiya anngikurug ku ke Dios. Arig ku ya bási nga madama mesiyà in. Ittu idi yin ya ipappan ku ka giyán ne Dios. ⁷ Kinuwà ngámin ya mabaal ku. Inanúsán ku wa tinungpál ngámingámin na nepiyár na nga ubra kiyà. Ay akkan ku pe nippà ya anngurug ku kaggína. ⁸ Ay kiddi yin, ay id-idaggán ku wala tu nesag-sagána na kiyà nga bátug premyù nga ittu ya idde ne Apu Jesus kiyà, se kadaya namáru wa tolay kiya algaw wa anngukum na. Aggína la ya sissa nga kurug angguwes. Ay akkan nala nga iyà ya iddán na kiyán, nu di ngámin pe daya magin-indag kiya ilalbet na.

Ya mepanggap kiya biyág kampela ne Pablo win

⁹ Pilítam ya magkaru umbet nga manatang kiyà. ¹⁰ Ata kinumtuway ye Demas kiyà in. Nawe ka Tesalonica, ta pì-piyán na ngin na at-atangyaan ya gan-gánas naya biyág kídi kalawagán ni. Ay e Cresente, ay nawe ka Galacia. Ay nawe ka Dalmacia nge Tito. ¹¹ Tittu nge Lucas ya kabulun ku kanedi. Sibálam me Marcos nu umbet ka, ta abay ya meseng na kiyà kiya ubra tada. ¹² Pinapan ku we Tykicus ka Efeso. ¹³ Nu umbet ka, ay alà mu mán tu diyáket ku wa nebansì ka giyán ne wagi Carpo ka Troas. Ay alà mu pe datu libru, nang-nangrúna datu sur-súrát. Akkan muda kaligpanán.

¹⁴ E Alejandro wa maragbattál ka bága, ay nadakè tutu wala ya kinuwa na kiyà. Ngamay e Dios sala ya magsubálit kaggína. ¹⁵ Ay tar-taronan mu pe ta kalùsawan na pà nang ngámin daya isur-súru tada.

¹⁶ Kitu nunna nga inammustigár da kiyà, ay áwan nala nga pumane kiyà kaggída. Naglikudán dà ngámin. May oray nu mapakuna, ay akkan kuma pabasúlan ne Dios da. ¹⁷ Nagpapanáwan dà ngamay akkan nà a

---

4:6 Mabása ya mepanggap kídi ka Exodus 29:40.

pinagdudoray ne Apu, nu di nà lugud da pinagturad, ta senu mabalin ku nga ibàbànan tutu wala ngámin ya bàbànan na kadaya akkan Judyu, ta senu magina da pe. Ay ya isa pe, ay nigdù nà kitu pakatayán ku tutu wala kuma. ¹⁸Ay ammù nga igdù nà e Dios kadaya ngámin na nadakè, ay aggína pe ya mangalà kiyà ka lángit nga pangiturayán na. Aggína ya maday-dáyaw ka áwan panda. Amen.

Ya akikumusta ne Pablo

¹⁹Ikumusta nà kade Priscila se Akila se datu akkobung ne Onesiforus. ²⁰Nagbansi ye Erasto ka Corinto. Ay pinagbansì e Trofimus ka Mileto ta madagáng.

²¹Ay kamakáman mu ya umbet kiya akkan na pikam ma aggamiyán. Makikumusta pe kikaw de Eubulo, Pudens, Linus, Claudia se ngámin pe daya mangurug kanedi.

²²Ay e Apu kuma ya mamul-bulun peyang kikaw win. Ay kalakkán nakayu kuma nge Dios.

Ya súrát ne Pablo ke

Tito

1 Iyà e Pablo wa bobonan ne Dios, se apostol ne Jesu-Cristo. Nebon nà a mangigadágad kadaya piníli ne Dios ka tolay na, ta senu lumig-ligda ya anngurug da, ay senu mammuwán da tutu wala ya mepanggap kiya kurug ga nepakammu ne Dios, nga ittu ya kur-kurugan tada, nga ittu ya mangipakammu kadaya piyán ne Dios, nga masápul la kuwaan tada. ²Ay ipakammu na pe ya biyág ga áwan panda nga ittu ya namnamáan tada, ta ittu ya nekari ne Dios nga áwan nala nga agbusid. Nekari na idi oray kitun kam. ³Ay nepakammu na kiya bàbànan na ki oras nga piyán na kampela ngin nin. Ay ittu ya nepiyár na kiyà, ay ittu pe ya ibàbànan ku ta ittu ya ipàwa ne Dios nga Marammiyág.

⁴Súrát ku idi kikaw Tito nga nebílang ku wa kurug ga an-anà ku kiya anngurug tada.

Ay e Dios nga Ama tada se Apu Jesu-Cristo wa Marammiyág din nala ya magkallà kikaw, se mangap-kappiya kiya panaggur-uray mu.

Daya masápul la kuwaan ne Tito ka Creta

⁵Ya gapu na nga nebansi taka ka Creta, ay ta senu makappiyám daya masápul pikam ma makappiya, ay senu makapíli ka pe ka pangiapuwam kadaya kap-kapilya kadaya ngámin na íli kiyán. Damdammam datu bil-bílin ku kikaw ⁶nga ya mangiapu kiya kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi nga nadakè kaggína. Masápul la sissa ya atáwa na, ay se masápul pe nga mangurug pe daya annánà na, se áwan na makag-kagi kaggída ka mepanggap kadaya mangwálay onu akkan na mangikur-kurug. ⁷Ata ya isa nga mangiapu kiya kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi ya nadakè kaggína, áta bílang na lugud ya pakammuwan ne Dios. Akkan na napasindáyaw se akkan na nalà-lapat ta malùsaw. Akkan na makisaw-sáwad, ay se akkan pe ya maging-inglaw. Ay masápul pe ya akkan na naágum. ⁸Ay masápul pe nga akkan na umagáwa. Ay se daya napiya nga mà-màwa ya asikkuwaan na peyang se daya piyán ne Dios.

Masápul pe ya nasunud kadaya lin-lintag se maannadán na ya uray na se ya baggi na pe. ⁹Masápul la kurugan na pà-pàrang daya makurug ga sur-súru wa nesúrù, ta senu mabaal na ya mangisúru kiya áwan sábag ga sur-súru, ay senu melaw-lawág na pe ya pakasabágan daya kumagúra kiyán na sur-súru.

¹⁰Ata kurug ga adu daya nasúkir ra tolay ya mangial-alílaw kadaya duddúma gapu kadaya áwan sur-surbi nga bàbànan da. Nang-nangrúna daya Judyu wa mangipapílit kiya panagpakúgit. ¹¹Ay masápul la makusap dayán, áta dadàlan da ya aggaakkobung daya tangabalay gapu kiya angngisur-súru da kadaya akkan da kuma nga isúru. Ay gapu wala yán ka aggipirà da. ¹²Ay tu pagbàbànanan da kampela ngin nin na iCreta tu nangagi ka, “Maragbusibusid peyang daya iCreta. Arig da daya narawat nga alsádu nga ul-ulolag. Sadut da se maglin-linát da,” nán na. ¹³Ay kurug yán na kinagi na, ay túya akkan ka nga min-induwán na magallang kaggída, ta senu lumigda ya angngurug da. ¹⁴Akkan da ngin ittu kur-kurugan daya gin-ginnápuwán na mepanggap kadaya Judyu, se daya ipas-pasúrut kampela ngin nin daya tolay ya mamáas sin kiya kurug. ¹⁵Kadaya nadalus sin, ay nadalus ya ngámin pe yin kaggída. Ngamay kadaya nadakè se akkan mangur-kurug, ay áwan ya nadalus kaggída. Nadakè pe ya panaglam-lammat dayán. ¹⁶Nán da nga ammu da pàrang nge Dios, ngamay kadaya kuk-kuwaan da ay masingan nga áwan da kurug ga ammu mepanggap kaggína. Ay tu dayán daya lùsawan ne Dios. Akkan da nga mangur-kurug. Ay áwan da ngala nga màwa nga napiya.

Daya sur-súru wa masápul la isúru ne Tito

2 Ngamay ikaw, ay masápul la isúrum daya napiya nga mà-màwa nga umannúgut kadaya napiya nga sur-súru. ²Kagiyánam daya làlákay nga akkan da nga maging-inglaw, se akkan da palotanán ya makisoru. Ay masápul pe nga managgan-annád da. Ikagim kaggída nga akkan da nga magduw-duwa kiya angngurug da, ay se piyán da pe daya kasittolay da, ay se managgánus da kuma pe.

³Ay ummán pe, kagiyánam daya bàbákat nga masápul nga gangay mangurug din daya gagángay da. Akkan da nga mamad-padakè, ay se akkan da pe ya maragging-inglaw. Masápul la aggída kuma ya magtùgud ka napiya. ⁴Ta senu matùgúdán da daya nabbing nga nat-átawán na

babbay nga maminya kadaya attáwa da, se kadaya annánà da. ⁵Tùgúdán dada din pe nga magan-annád se magdínang. Tùgúdán dada din pe nga magmar-máru, se magtul-tulù da kadaya attáwa da, ay se tùgúdán dada pe nga magtagibalay. Masápul la kuwaan da dayán, ta senu akkan mapáas ya bàbànan ne Dios.

⁶Ay ummán pe kadaya paggadduwán na làlákay, annadán da din pe ya magur-uray. ⁷Kiya ngámin na kuk-kuwaan mu, ay ipassingan mu wa ikaw ya mabalin da nga pagtaldán kadaya ngámin nga napiya nga mà-màwa. Ay kiya angngisúrum, ay ipassingan mu nga napiya ya lam-lamtan mu se ipassingan mu pe nga makurug daya isur-súrum kiya panagbàbànan mu. ⁸Sin-sinnam pà nang ta senu áwan mu wa pakasabágan kiya aggun-únim, ay senu áwan mekagi daya kumagúra kadàtada nga nadakè. Ay díkod mabàla da, áta áwan da nga mapáas.

⁹Ay kagiyánam daya asassu, nga masápul la magsunud da kadaya apu da. Masápul la kappiyánan da ya magsirbi, ta senu maanggamán daya apu da kadaya ngámin na kuwaan da. Akkan da nga makisuw-suwáy kadaya apu da. ¹⁰Akkan da nga magpus-puslit, nu di da kuma nga ipassingan nga namáru da, se mapiyár da peyang kiya ngámingámin. Ta ittu ya bátug ga pangappiya da peyang kiya sur-súru ne Dios nga Marammiyág.

¹¹Ata nepakammu ne Dios ya agkallà na, ta senu mabalin na nga alà daya ngámin na tolay. ¹²Ay ittu idi ya mangipakammu kadàtada nga masápul la igsán tada ngin daya nadakè a gagángay tada. Ummán kiya akkan ta nga angngikur-kurug ke Dios se ya ammatag tada kadaya ban-bánag ga pà-pàgan daya tolay kídi kalawagán. Ay se tada nga magbiyág ga managgan-annád se namáru peyang, ay se mangurug peyang ke Dios. ¹³Ittu dedi daya kuwaan tada kiya aggin-indag tada kiya algaw wa ittu ya kepassingan naya kinadáyaw ne Jesu-Cristo wa Marammiyág se kangatuwán na Dios tada. Ata ittu ya namnamáan tada nga mamaanggam kadàtada. ¹⁴Aggína ya nangipalúbus kiya baggi na kampela ngin nin na mebasu, ta senu mapandanán ya turáy naya ngámin panagbas-básul kadàtada nga tolay. Ay se nitta nga pakawanan kadaya ngámin bas-básul tada ta pagbalinan nitta ka tolay na nga magasikkuwa peyang kadaya napiya nga mà-màwa.

¹⁵Ay itùgud mu ngámin dedi kadaya tolay kannán. Akkan ka nga min-induwán, ta atán ya turáy mu. Kagiyánam da, ay se ipakammu mu pe

daya sábag da. Ay kuwaan mu ya mabaal mu ta senu áwan ya makapáas kikaw.

Ya masápul la gangay daya mangurug

3 Ay ipadamdam mu kaggída nga masápul la peturayán da kiya gubirnu se kadaya duddúma nga agtuturáy. Ay nasunud da din, se masápul la sissasagána da nga mangwa kadaya napiya nga mà-màwa. ² Akkan da din na mamad-padakè, se akkan da din na makisaw-sáwad. Managpasinsiya da din se napakumbaba da kuma peyang ki oray iinna nga tolay.

³ Ata dàtada, ay akkan tada pe ya makaaw-áwat kitun. Akkan tada nga mangur-kurug, se an-annung ditta nga ialíláw kitun. Ittu tada pe yala nga ikur-kurug datu nagbal-baláki nga kelugán daya baggi tada, ay se daya gan-gánas kiya biyág kídi kalawagán daya lam-lamtan tada peyang kitun. Nagbiyág tada kiya kinadakè. Magasiásil tada se maglilinnùsaw tada. Rabbang tada ya lù-lùsaw da tolay gapu kadayán na kuk-kuwaan tada nga nadakè. ⁴ Ngamay kane mepakammu kadàtada ya kinamáru se ya amminya ne Dios nga Marammiyág, ⁵ ay nelísi nitta ngin kiya pakapanísán tada kane mangurug tada kaggína. Kinuwa na yán akkan gapu ta atán na nàwa tada nga napiya nga mangipassingan na namáru tada, nu di gapu kiya agkallà na kampela ngin nin kadàtada. Ay nabawtisarán tada pe ta naulis tada nga neanà in gapu kiya Ispiritu ne Dios. ⁶ Ay ittu kam ya nealúbu na kadàtada nga akkan na netag-tagàna. Kinuwa na idi gapu ke Jesu-Cristo wa Marammiyág. ⁷ Ta senu gapu kídi ya agkallà na kadàtada, ay akkan tada mapabásul lin. Ay maginnanáma tada kiya ammiyág na kadàtada ka áwan panda, áta ittu yán ya árig mepatáwid kadàtada.

⁸ Makurug dedi ya mesur-súru. Ay túya piyán ku nga akkan ka nga min-induwán na mangisúru kadedi. Ta senu daya mangurug ke Dios, ay kappiyánan da nga lam-lamtan peyang ya mepanggap kiya angwa da kadaya napiya nga mà-màwa. Napiya pà nang idi, ay se pagkapiyaán pe daya ngámin tolay. ⁹ Ngamay akkan ka nga umat-atangya kadaya áwan sur-surbi nga sal-saludsud se bàbànan daya maggin-ginnápuwán na mepanggap kadaya inagkona da. Akkan ka nga makipal-palagmán se makisaw-sáwad ka mepanggap kiya lin-lintag natu Moses, áta áwan na tutu wala nga middeidde naya makipal-palagmán nu di nadakè. ¹⁰ Ay daya tolay ya mamagkakagúra kadaya duddúma nga tolay, ay kagiyánam

da ka mamissán onu mamidduwa. May nu akkan da pikam ma mangurug, ay akkan muda pagan-anu win. ¹¹ Ata ammun mà nga dayán na tolay, ay summiyási se makabásul da ngin, ay ittu yán ya mangipakammu nga maragbásul dayán.

Daya duddúma nga bil-bílin ne Pablo ke Tito

¹² Ay nu mepàrob ku we Artemas onu Tykicus kannán, ay ikar-karigátam ya umbet nga mamulun kiyà kannán Nicopolis ta lam-lamtan ku ya magyán kannán kiya aggamiyán na. ¹³ Ay ikar-karigátam ya mamarbuwát kade abugádu Zenas se Apolos. Sin-sinnam ngámin daya masap-sápul da.

¹⁴ Masápul la ammuwán daya kabbulun tada kannán ya magkuwa kadaya napiya nga pagsapúlán da, ta senu akkan da din na áwan surbi. Ay senu annung da pe ya sumeng kadaya duddúma nga kasapúlán pàang.

¹⁵ Ay kumusta ka kanu nán ngámin daya kabbulun ku kanedi. Ay pakumustaám pe daya kabbulun na mangurug nga maminya pe kadakami.

Ay kalakkán nakayu kuma ne Dios.

Ya súrát ne Pablo ke

Filemon

¹⁻²Tu idi ya súrát mi kikaw Filemon na pà-pàgan mi nga opun se kaseng kiya ubra mi. Tu idi ya súrát mi pe kade Apia nga wagi tada nga babay ki angngurug tada, se Arkipo nga kabulun tada nga árig pe suldádu ne Jesu-Cristo, se kadaya ngámin na mangurug ga magguurnung nga magdáyaw ke Apu kiya balay nu.

Iyà e Pablo wa bálud gapu kiya angngurug ku ke Jesu-Cristo. Ay dakami se wagi Timoteo, nga páda tada nga mangurug ya makin-súrát kídi.

³E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu, se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya amminya se angngurug ne Filemon

⁴Ki peyang nga angngikarárag ku kikaw, ay magiyáman nà tutu wala peyang ke Dios, ⁵áta nadámag ku ya mepanggap kiya angngurug mu ke Apu Jesus, se ya amminyám kadaya ngámin na mangurug kaggína. ⁶Ikarárag ku nga gapu kiya agpapáda naya ur-uray tada gapu ki angngurug tada ke Jesu-Cristo, ay mammuwán tada ngámin daya napiya nga nepakin-kuwa na kadátada gapu kiya angngurug tada ke Cristo. ⁷Ay naganggam mà pànanang kurug wagi, se nearingringa ngà gapu kiya amminyám kadaya mangurug ke Dios nga ittu pe yán ya namaanggam kadaya duddúma nga mangurug.

Datu ipàwa ne Pablo ke Filemon panggap ke Onesimus

⁸Ay túya, oray annung taka kuma nga pilítan na mangwa kadaya masápul la màwa gapu ta e Jesu-Cristo ya nangidde ki turáy ku, ⁹ay pì-piyán ku ya makim-imallà kikaw gapu kiya amminya naya isaisa kadátada. Iyà e Pablo wa lálakay yin. Ay kídi yin, ay atán nà kídi agbalúdán gapu kiya angngurug ku ke Jesu-Cristo. ¹⁰Ay makim-imallà à kikaw gapu ke Onesimus nga nebíláng ku ka an-anà ku, áta nagbalin nà

ka árig ama na ki angnurug kiya kaatán ku kídi agbalúdán ni. ¹¹ Kitun, ay áwan na nga surbi kikaw, ngamay kídi yin, ay kurug ga nasurbi kadàta ngin.

¹² Ay túya pagullian ku win kikaw kammin ne Onesimus nga pà-pàgan ku pà nang. ¹³ Ay maganggam mà lugud da mamansi pikam kaggína kanedi senu masengán nà ka památug na kiya iseng mu kiyà kiya kaatán ku ked agbalúdán ni gapu kiya Napiya nga Dámag. ¹⁴ Ngamay akkan ku piyán na kuwaan idi nu akkan mu wa uray, ta senu mepassingan kampela ya kinamáru mu win nga akkan gapu ta napílit ka, nu di gapu ta lammat mu kampela ngin nin.

¹⁵ Ay get nu ya gapu na nga nagtálaw kikaw ka tangapurù, ay senu kobungan mu manin ka áwan panda. ¹⁶ Ay kídi yin, ay akkan mu wala nga asassu, nu di isa nga napatag ga wagi mu. Napatag ga wagi kiyà gapu kiya angnurug na, ngamay natù-turù kuma kikaw ta asassum se wagim pe ki angnurug ke Apu.

¹⁷ Ay nu ibílang nà pikam ka kabulun mu, ay paganggamán mu lugud ya aggulli na kammin kikaw nga ummán kiya angnanggam mu kiyà nu iyà ya umbet. ¹⁸ Ay nu nakabásul onu nakaútang ka pan-panda ngala kikaw, ay iyà ala ya makammu kadayán. ¹⁹ Iyà e Pablo, iyà kampela ngin ya nangisúrát kídi: Iyà ya magbáyad. Ay kaligpanán ku wala ngin na bílang útang mu kiyà ya biyág mu ki angnurug mu. ²⁰ Ay paganggamman nà agpà, wagi, ta magwagi ta mà ke Jesu-Cristo. Kuwaam kuma dedi ya ipàwà kikaw gapu ki angnurug ta ke Apu. ²¹ Ay kiya nagsúrát ku kídi kikaw, ay ammu a ikurug nà se ammu a abay ya màwám ngam ya ipàwà kikaw.

²² Ay pagsagána dà mán pe ka kuwartu, ta innanamán ku ya angnipalúbus ne Dios ki aggulli ku kadakayu gapu kadaya kar-karàrag nu.

²³ Makikumusta kikaw nge Epafras nga kabulun ku wa bálud gapu ke Jesu-Cristo. ²⁴ Makikumusta pe de Marcos, Aristarco, Demas se Lucas nga kabbulun ku kiya ubrà.

²⁵ Ay e Apu Jesu-Cristo din ya magkallà kadakayu.

Ya súrát kadatu mangurug nga

Hebreo

1 Kitu kalígiden, ay namin-ad-adu se nagbal-baláki tu nangam-amomán ne Dios kadatu inagkona tada kadatu profeta. ²Ngamay kadedi ya nud-uddi nga al-algaw win, ay inamomanán nitta kiya An-anà na, nga ittu ya nagpaparsuwaán na kiya ngámin kalawagán, ay se aggína kammin pe ya pangipakin-kuwaán na kadaya ngámingámin. ³Aggína ya pakasinnán tada kiya kinadáyaw ne Dios, ay se aggína pe ya pakammuwán tada nu wà ummán na tutu wala ya gangay ne Dios. Aggína ya magtag-tagasíngan kiya ngámin kalawagán gapu kiya mannakabalin nga úni. Ay kane mabalin na nga màwa ya kapakawanán daya bas-básul tada nga tolay, ay nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios nga katurayán ka lángit.

Naturáy ya An-anà ne Dios may daya anghel

⁴Ata nagbalin lugud din ya An-anà ne Dios ka naturáy pà nang may daya anghel, ta ya ngágan na, ay napatag pà nang may ya ngágan da. ⁵Ata áwan mà kadaya anghel ya nagkunaán ne Dios ka:

“Ikaw ya An-anà ku.

Ay iyà ya Ama mu.”

Ay áwan pe ya kinagi ne Dios ka mepanggap kiya isa nga anghel nga:

“Iyà ya Ama na,

ay aggína ya An-anà ku,” nán na.

⁶Ay kitu tagay na nga angngibon kídi kalawagán kiya An-anà na, nga ittu ya bátug manákam ma wagi daya mangurug kaggína, ay nán na manin nga,

“Ngámin daya anghel ku, ay masápul magdáyaw da kaggína.”

⁷Ay ya kinagi na mepanggap kadaya anghel na ngala ay,

“Annung ku nga pagbalinan ka bal-báli onu apuy

daya anghel ku nga bobonan ku ka lángit,” nán na.

1:1 Daya profeta, ay aggída datu agkakagiyán ne Apu Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun. **1:3** Atán ki diwanán ne Dios nga mepangituráy kaggína.

- ⁸Ngamay nu mepanggap kiya An-anà na, ay ittu idi ya nán na,
 “Ya angngituráy mu, O Dios, ay áwan na ipappanda,
 ay se nalintag peyang ya angngituráy mu.
- ⁹Ay daya kustu ngala daya pàgan mu,
 ay lùsawam daya akkan nalintag.
 Ay túya iyà nga Dios mu, ay piníli taka, Dios,
 se pinaanggam taka tutu wala may daya kabbulun mu,” nán na.
- ¹⁰Ay nán na manin pe nga,
 “Ikaw ya namarsuwa kiya kalawagán kitu inanggayát na.
 Ay ikaw pe ya namarsuwa kiya lángit se daya
 ngámin na atán kiyán.
- ¹¹Dayán, ay madadál da,
 ngamay ikaw, ay atán ka peyapeyang.
 Ay magpurkás ngámin dayán na ummán kiya bádu,
- ¹²ay se muda kappilan,
 ay se da nga masukatán.
 Ngamay nu ikaw,
 ay áwan mu wa kaul-ulissán,
 se áwan mu ipappanda,” nán na.
- ¹³Ay áwan oray iinna kadaya anghel na ya nagkunaán na ka,
 “Magtugaw ka ki pane diwanán ku
 panda kiya ammasúkù kadaya kumalínga kikaw,” nán na.
- ¹⁴Daya anghel, ay tu dayán daya di masingan na bobonan nala ne Dios
 nga magsirbi gapu kadaya tolay nga alà na.

**Napà-patag tu nepekagi ne Dios kiya An-anà na
 may tu nepekagi na kadaya anghel**

2 Ay túya ipas-pasnà tada pà nang lugud daya aglam-lammat tada kadatu
 nag-agìna tada ngin, ta senu akkan tada magal-aliwagwag kadatun.
²Ata nu makurug datu bil-bílin nga nepekagi na kadatu anghel kitu Moses,
 ay se napánis datu tolay ya akkan nangur-kurug kadatun, ³ay tu ta nád
 agpà in na malisiyán ya pannakapánis tada, nu akkan tada nga pagan-anu
 ya napatag pà nang nga palánu na nga angngalà kadàtada! Ay e Apu Jesus
 mismu ya nangipakammu kídì, ay se yala manin na nekagi kadàtada
 datu nakagìna kaggína. ⁴Ay se nepakammu pe ne Dios ya kinakurug

nedi nga palánu na kitu nagpepassingan na kadatu nagbal-baláki nga nakas-kasdáaw se akkan nakak-akkurug nga mà-màwa. Ay se manin ya inangngidde na kiya Ispiritu na kadatu piyán na nga iddán.

**Akkan daya anghel daya nagbalin ka tolay nu di e
Jesus ta senu málà nitta nge Dios**

⁵Ay akkan wayya daya anghel ya pangiturayan ne Dios kiya baru kalawagán nga umbet, nga ittu ya kag-kagiyan ku kídi. ⁶Akkan aggída, nu di daya tolay, ta ittu tu nán na kitu nesúrát natu pagbàbànanan na nga nán na,

“Ummán agpà ya banu-banor daya tolay ta, O Dios,
tura muda pà-pàgan!

Turám at-atangyaan daya tolay yala!

⁷Ata pinagbalin muda ka nabà-baba ka tangapurù
may daya anghel mu.

Ay pinadayáwan se pinatag muda

⁸kiya agpapeturáy mu kaggída kiya ngámingámin.”

Ay kiya agpapeturáy na kaggída kiya ngámingámin, ay áwan na nga di nepeturayán kaggída. Ngamay akkan tada pikam ma masingan kadedi ya al-algaw ya angngituráy da ki ngámingámin.

⁹Ngamay ammu tada mà nge Jesus nga pinagbalin ne Dios ka nababa may daya anghel ka tangapurù. Natay gapu kadaya ngámin tolay. Ay ittu tu nangngipassingan ne Dios kiya agkallà na kadàtada nga tolay. Ay napadayáwan se nepatag nge Jesus tutu wala gapu kitu inagrígát na.

Tu nagbalin ne Jesus ka tolay

¹⁰Gapu kitu inagrígát ne Jesus, ay nepakammu ne Dios nga namarsuwa se gapu naya kaatán daya ngámingámin, nga áwan tutu wala pagkur-kurángan ne Jesus, ay díkod annung na nga alà daya adu wa tolay nga piyán na nga pagbalinan ka an-anà na, nga piyán na nga iráman kiya kinadáyaw na. Rabbang na nga kuwaan tun, ta e Jesus mà ya gapu naya angngalà ne Dios kadàtada nga tolay, ¹¹áta dātada nga nadalusán kadaya bas-básul tada se Jesus nga ittu tu nangdalus kadàtada, ay sissa mà ya Ama tada ngin.

2:9 Nàwa idi nga nekebaba ne Apu Jesus may daya anghel kitu nagbiyág na ka tolay.

Túya akkan nitta kípattán na ingágan ka wawwági na ¹²kitu inagkuna na ke Dios nga,

“Ipakammu taka kadaya wawwági.

Ay kiya kepagguurnung ku kaggída, ay dayáwan taka.”

¹³Ay nán na manin pe nga,

“E Dios ya pagpiyáran ku,” nán na.

Ay se na nán manin pe nga,

“Ay atán nà kídí, nga kabbulun ku daya annánà ne Dios nga nidde na kiyà,” nán na.

¹⁴Ay gapu lugud ta daya nán na kiyán na annánà, ay daya tolay kam, ay túya nagbalin pe ka ummán tutu wala kiya katutolay da. Ta senu gapu kiya pannakatay na, ay abáan na nge Sairu, nga ittu ya gapuwánan naya pannakatay. ¹⁵Ay díkod árig winayaán na ngin daya tolay ya makan-ansing kiya katay da, nga ittu dayán daya árig bálud naya pannakatay. ¹⁶Ata nawad-wada nga akkan wayya nga daya a-anghel daya piyán na nga sengán kitu nelalbet na, nu di daya gakagaka natu Abraham. ¹⁷Ay díkod ittu tu masápul la mepáda ki ngámingámin kadaya bílang wawwági na, ta senu aggína ya magbalin ka maragkallà a kangatuwán na pádi, se mapiyár ra panguniyan tada ke Dios. Aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul daya tolay. ¹⁸Ay gapu ta napar-parò gapu kadatu nagrig-rigátan na, ay túya masengán na pe ngámin daya mapar-parò.

Nadáyaw nge Jesus may itu Moses

3 Ay díkod dakayu nga wawwági nga inayabán ne Dios ka tolay na pe, ay lam-lamtan nu pánang ya mepanggap ke Jesu-Cristo. Aggína tu nebon ne Dios, ay se aggína ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios.

²Ay nekurug na peyang nge Dios nga ittu ya namíli kaggína pára kadayán na ubra, nga ummán kitu nangngikur-kurug tu Moses ke Dios, kitu nagsirbi na kaggína gapu kadatu tolay ne Dios nga árig balay na.

³Ngamay nadà-dáyaw pikam me Jesus may tu Moses. Ata akkan wayya nga ya napiya nga balay ya mapadayáwan nu di iya nangwa ki balay.

2:13 Makiwagi tutu wala nge Apu Jesus kadátada, áta magpiyár pe ke Dios nga ummán kadátada.

⁴Ata ngámin balay, ay atán nagbalay, ngamay e Dios mà ya namarsuwa kadaya ngámingámin.

⁵Ay tu Moses, ay nekur-kurug na nge Dios kiya nagsirbi na kaggína gapu kadaya tolay na. May aggína mà tu bobonan nala ne Dios nga mangikagi kadatu tolay kadaya ngámin na talikagiyan na kaggída nu isa ngalgaw. ⁶Ngamay e Cristo, ay akkan wayya bobonan nala, nu di An-anà ne Dios nga ittu ya makammu kadaya ngámin na tolay na. Ay dåtada daya tolay na, nu akkan tada igsán ya agginanáma tada kiya nepanamnáma kadåtada, ay se nu akkan tada nga kípattán ya agginanáma tada.

Akkan tada din magsúkir ke Dios

⁷Dåtada daya tolay ne Dios, ay lugud kurugan tada din ya nán naya Ispiritu na nga,

“Nu magína nu ya úni na kídi,

⁸ay akkan nu pagsukíran ya uray nu,
nga ummán kitu inagsúkir datu in-inagkona nu kiyà
kitu nagtisting da kiyà kitu ir-ir-er.

⁹Ata kitúni, ay tinisting dà datu apuapu nu,
oray nu nas-asingan da datu kinuw-kuwa ku
kitu unag appát púlu dagun na nag-agyán da kitúni.

¹⁰Ay ittu tu gapu na nga nakarungat tà kadatun na tolay.
Ay tútu nán ku nga, ‘Magal-aliwagwag da peyang.
Ay akkan da piyán surútan ya pangiturungán ku kaggída.’

¹¹Ay gapu ta nakarungat tà pànang, ay nán ku nga nesip-sipata,
‘Akkan da nga makappan kiya nesagánà a paggunáan
da kuma, nán ku,’” nán na.

¹²Ay túya magtar-taron kayu wawwági, ta senu áwan kuma kadakayu ya nadakè se di mangikur-kurug ga uray, nga ittu ya gapu naya ikà-adayyu nu kiya sibbiyág peyang nga Dios. ¹³Ngamay ya kuwaan nu, ay maggiinnanannay kayu peyapeyang kiya atán pikam oras nu, ta senu áwan ya mealíláw nga magbásul se magsúkir ra uray kadaya masábag ga makabásul. ¹⁴Ata minnanáma nga mebulun tada ke Cristo nu akkan tada nga igsán nin ka panda ya ginayatán tada nga kur-kurugan mepanggap kaggína.

¹⁵Ay túya atán ya nesúrat kiya bàbànan na,

“Nu magina nu ya úni ne Dios kídí,
 ay akkan nu pagsukíran ya uray nu
 nga ummán kitu inagsúkir datu inagkona nu
 kaggína kitun,” nán na.

¹⁶ Ay datu nán na nga nakagina ki úni ne Dios nga nagsúkir kaggína, ay datun kam ma neapuwán tu Moses nga netálaw na ka Egipto. ¹⁷ Ay datu nán na pe nga namar-parrungat kaggína ki unag appát púlu dagun, ay áwan sabáli nu di datun kam ma duddúma kaggída nga nagbásul kaggína, nga ittu datu nagkakátay kitu ir-ir-er. ¹⁸ Ay datu nesip-sipata na nga akkan mepagimáng kaggína, ay datun kam ma akkan mangikur-kurug kaggína. ¹⁹ Díkod nammuwán tada nga akkan da nga nakangngay kitu giyán nga nesagána ne Dios kaggída gapu ki akkan da nga angnikur-kurug kaggína.

Ya kepagimáng daya tolay ne Dios kaggína

4 Ay lugud gapu ta atán pikam tu kari na nga mepagimáng tada kaggína, ay magan-annád tada, ta senu áwan kadátada ya di mepagimáng kaggína. ² Ata nagina tada mà in ya Napiya nga Dámag nga ummán kadatu apuapu tada. Ngamay áwan na sur-surbi kaggída tu nagina da, áta akkan da nga kinur-kurug.

³ Ngamay dátada nga mangurug, ay minnanáma nga mepagimáng tada kaggína. Ay minnanáma pe nga màwa kadaya kepapannán kampela ngin naya nán na nga,

“Nesip-sipatà gapu kiya rungat ku
 nga akkan da nga mepagimáng kiyà.”

Nán na kiyán oray nu nagimáng ngin kitu nekabalin na nga namarsuwa kídí ya kalawagán, ta ittu tu nekabalin naya ubra na. ⁴ Ata nán na mà kídí kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios mepanggap kiya mekapittu nga algaw, “Ay se yala nagimáng nge Dios kane mekapittu algaw, kane mabalin na ngámin tu ubra na.” ⁵ Ngamay nán na mà kammala nga, “Akan da tutu wala nga mepagimáng kiyà,” nán na.

⁶ Díkod maawátan tada nga piyán ne Dios nu atán pikam daya mepagimáng kaggína, áta ya nagkunaán na kiyán, ay datu nunna nga nakagina kiya Napiya nga Dámag, ngamay akkan da neráman gapu ki akkan da angikur-kurug. ⁷ Ay nepakammu na yán na piyán na, kitu nangngídang na manin ka algaw. Ay yán na algaw wa nán na, ay kidde

yin. Ata kane mabayág ga dagudagun manin ka panda, ay nepekagi na kitu David nga,

“Nu magina nu kidi ya úni ne Dios,
ay akkan nu pagsukíran ya uray nu.”

⁸Ay ya nán na nga kepagimáng da ke Dios, ay akkan wayya nga itu nangngiapu tu Joshua kaggída, áta nu ittu tun, ay áwan kuma ngin ya nán ne Dios nga sabáli nga algaw. ⁹Díkod, atán lugud pikam ya aggmimáng daya tolay ne Dios nga ummán kitu inaggimáng na kitu mekapittu nga algaw. ¹⁰Ata daya ngámin na mepagimáng ke Dios, ay makusap da kadaya ubra da, nga ummán kitu nekakusap pe ne Dios kitu ubra na kane magimáng.

¹¹Ay lugud wawwági, kuwaan tada ya mabaal tada nga meráman kiyán na panaggimáng. Awan kuma kadátada ya di mangikur-kurug, ta senu akkan tada matan kadatu neapuwán tu Moses nga di nangikur-kurug ke Dios. ¹²Ata ya bàbànan ne Dios, ay ummán ka sibbiyág, ay se atán ammanakabalin na. Arig natà-tadam may iya ispáda nga naganubáng ya ngárab na. Ata ittu ya mangipakammu kadaya tolay nu wà ummán daya ngámin na atán ki oray nasirù se naunag tutu wala nga ur-uray da, se daya asikkuwaan da. Ipakammu na nu nadakè onu napiya da. Awan na nga di mepakammu kiya kinatutolay daya tolay. ¹³Ay áwan oray nagan na ya melingad ke Dios, áta ngámingámin na parsuwa ay nawad-wada da ngámin ki pagsisinnán na. Ay aggína ya pagsungbátan tada kadaya ngámin na kinuw-kuwa tada.

E Jesus ya panguniyan tada ke Dios

¹⁴Ay akkan tada nga igsán ya angngurug tada, áta atán mà ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios, nga ittu we Jesus nga An-anà na, nga atán kiya giyán ne Dios ka lángit. ¹⁵Ay yán na nangátu wa pádi tada, ay akkan na wayya di maawátan ya kinakapsut tada. Ata aggína, ay napar-parò pe ki ngámin baláki naya kapar-paroán nga ummán kadátada, ngamay akkan nakabásul. ¹⁶Ay túya akkan tada lugud min-induwán na makiamomán ke Dios nga maragkallà, ta senu kalakkán nitta se tagasinnán nitta, ay se nitta sengán kiya akasápul tada kiya isisseng na.

4:8 Ittu idi tu nangiapu natu Joshua kaggída kitu nepappan da kitu íli nga kinagi ne Dios nga paggunàan da.

5 Kitun, ya isa nga nangátu wa pádi nga napíli kadaya tolay, ay ittu tu magsirbi ke Dios pára kadatu tolay. Ay aggína pe tu magdátun se magbasu gapu kadatu bas-básul datu tolay. ²Ay gapu ta adu pe daya pagkapsútán na, ay maanúsán na daya magaw-awagwag gapu kiya kinakúráng naya ammu da. ³Ay gapu lugud ta tolay pe yala nga nakapsut, ay masápul la magbasu pe gapu kadaya bas-básul na kampela ngin nin, nga akkan nala gapu kadaya bas-básul daya tolay.

⁴Ay áwan ya mangur-uray yala nga magbalin ka nangátu wa pádi. Ata e Dios kampela ngin nin ya mamíli, nga ummán kitu nammíli na kitu Aaron. ⁵Ay ummán pe, akkan wayya nga pinagbalin kampela ne Cristo ya baggi na ngin ka nangátu wa pádi, nu di e Dios ya namíli kaggína, nga ittu pe tu nagkuna kaggína ka,

“Ikaw ya An-anà ku,
ay díkod iyà ya Ama mu.”

⁶Ay kinagi na manin pe nga,

“Magpádi ka ka áwan panda
nga ummán kiya kinapádi ne Melkizedek,” nán na.

⁷Ay kitu kowad ne Jesus kídí ya kalawagán, ay nagkar-karárag ke Dios nga ittu tu makelísi kaggína ki pannakatay. Netúlág na se summángit nga nakiseng kaggína. Ay tútu ginìna ne Dios kitu nagkarárag na, áta nagpakumbaba tutu wala ke Dios. ⁸Ay oray nu An-anà ne Dios, ay inammuwán na kammala pe ya mangipatag ke Dios gapu kadatu netur-turad na nga rig-rígát. ⁹Ay díkod áwan na tutu wala nga pagkur-kurárgan nin, ay túya aggína ngin ya pakabiyágan ka áwan panda daya mangikurug kaggína. ¹⁰Ay se pinagbalin ne Dios mismu ka nangátu wa pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkizedek.

Akkan tada din na maglikud kiya angngurug tada

¹¹Adu kuma pikam ya makagi ku ka panggap kídí ngamay masulitán nà a mangilaw-lawág kadakayu, áta nasulit kayu wa makaáwat. ¹²Nán ku kiyán, áta makapagtugud kayu kuma kídí yin, ngamay masápul nu mán kammin pikam ya matùgúdán kadatu nunna nga sur-súru mepanggap ki angngurug tada nga nepekagi ne Dios. Arig gátas pikam mala ya annung nu wa kanan oray nu nakulnit kuma daya kan-kanan nu win. ¹³Ata daya

---

5:4 Tu Aaron tu piníli ne Dios ka nangátu wa pádi datu apuapu da kitun.

masápul la maggátas, ay daya annánà ala, nga akkan pikam makammu pà nang mamaglásin kadaya nadakè se napiya. ¹⁴Ngamay daya napenám min na mamaglásin kiya nadakè se daya napiya, ay ittu dayán daya nanàmán nin. Arig nakulnit ta akakkanan ya kan-kanan dayanin.

6 Ay díkod ya kuwaan tada lugud din, ay akkan tada ittu la peyang ad-adálan datu nunna nga sur-súru mepanggap ke Cristo, nu di tada nga ammuwan daya sur-súru wa mamagnákam kadåtada kiya angngurug tada. Akkan tada din na pat-patoliyan na ad-adálan datu nunna nga nasur-súru tada ngin mepanggap kiya akappoli tada kadatu ngámin na nadakè a kuk-kuwaan tada, ay se mepanggap kiya panangngurug tada ke Dios, ²se daya sur-súru wa mepanggap kiya panagbawtisár, se ya angngiparotun ta kiya íma ta kiya úlu daya ikarárag ta. Ay oray pe daya sur-súru mepanggap kiya ilaltu daya natay, se ya sur-súru mepanggap kiya kesibna onu kepagyán tada ke Dios ka áwan panda. ³Itul-túluy tada kurug ya mangammu kadaya masápul pikam ma ammuwán tada. Nu ipalúbus ne Apu, ay ittu lugud yán ya kuwaan tada.

⁴Ata akkan ta ngin na mapakappoli kammin ya tolay ya naglikud din, nga natùgúdán nin kiya bàbànan ne Dios se naramanán na ngin ya pagkallà ne Dios, ay se nidde pe yin kaggína ya Ispiritu ne Dios, ⁵ay se na pe yin na nammuwán ya kinapiya naya bàbànan ne Dios se nakasingan pe yin kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa nga páda pe daya mà-màwa pikam kiya ilalbet kammin ne Cristo, ⁶ay se la nga maglikud din. Akkan tada mapakappoli kammin yán na tolay, áta bílang nga ilan-lansa na kammin ya An-anà ne Dios, ay se iap-appat na kammin pe.

⁷Ay daya tolay ya árig lusà a maar-arnabán, ay se yala mabalin pagapítán naya makin-lusà ka adu, ay papiyaan ne Dios yán na lusà. ⁸Ngamay nu pabeg kad-kaddat se ras-rasi mán kammin ya tumúbu, ay áwan na sur-surbi yán na lusà. Awan na nga tungpál nu di gedán ne Dios se na dadàlan na sidúgan.

Ya agginanáma tada kadaya nekari ne Dios

⁹Ngamay oray nu kinagì yán kadakayu wawwági, ay ammù nga napì-piya kam agpà ala ya kà-kàwaán nu kiya angngurug nu may dayán. ¹⁰Ata akkan wayya di ammu ne Dios ya kustu ta kaligpanán na ngin daya napiya nga kinuw-kuwa nu se ya aminya nu wa nepassingan nu kiya

neseseseng nu kadaya páda nu wa mangurug kaggína, nanggayát kitun ka panda kídi. ¹¹ Ay ya piyán ku tutu wala nga kuwaan naya isaisa kadakayu, ay itul-túluy nu kuma ya angipas-pasnà nu kiya agginanána nu kadaya nepanamnána ne Dios kadakayu panda kiya panda na. ¹² Ta senu akkan kayu wa magsadut, nu di kayu kuma nga magtallad kadaya mangurug nga magan-ánus, ta senu magun-ud nu ngámin daya nekar-kari ne Dios.

¹³ Kitu inagkari ne Dios kitu Abraham, gapu ta áwan nangà-ngátu may e Dios nga mabalin na nga mekagi ke Abraham ka pamaligda na kiya kari na, ay tútu nesip-sipata na ngala ngin nga ¹⁴ nán na, “Kurug tutu wala nga iddè kikaw daya ngámin pagpiyám, ay se paaduwán ku tutu wala pe daya gakagaka mu,” nán na. ¹⁵ Nagan-ánus nga nagindag tu Abraham. Ay tútu kurug ga nálà na tu nekari ne Dios kaggína.

¹⁶ Daya tolai, nu magsipata da, ay pagsipata da ya ngágan naya nangà-ngátu may aggída, ay díkod áwan ríri yin panggap kitu sipata da. ¹⁷ Ay páda na pe nga, kane magkari ye Dios, ay sinip-sipataán na tutu wala tu kari na, ta senu mammuwán datu nagkariyán na nga akkan na maul-ulis ya lammát na. ¹⁸ Ay akkan wayya nga di makurug dedi nga duwa nga kinuwa ne Dios. Ay tútu dàtada nga magpiy-piyár rin kaggína, ay bumagkad tutu wala ya uray tada nga maginnanána kadaya ngámin na nepinnanána na kadàtada. ¹⁹ Ay idi ya agginanána tada, ay ittu ya bátug naligda tutu wala nga gáput tada. Ay kurug ga gapu kídi ya agginanána tada, ay mawe tada kiya giyán mismu ne Dios, ²⁰ nga ittu ya napannán ne Jesus nga naginunna kadàtada, ta senu makappan tada pe ka giyán na. Ata aggína lugud ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios ka áwan panda, nga ummán kitu kinapádi ne Melkizedek.

E Melkizedek nga pádi

7 Ay idi nga Melkizedek, ay nagári ka Salem, ay se aggína pe ya pádi ne Dios nga kangatuwán. Kitu naggayát tu Abraham ma nangábà kadatu à-ári nga kagubát na, ay sinabat ne Melkizedek se na bindisiyonán. ² Ay nidde tu Abraham kaggína ya pagkapúlu nату ngámin naarisamsam na kadatu inábà na.

Ya sarut naya ngágan na Melkizedek ay, “Ari naya kinalintag.” Ay Ari naya Salem pe. Ay ya sarut nayán ay, “Ari naya napiya nga agbubúlun.” ³ Ay

---

6:18 Dayán na duwa nga kinuwa ne Dios, ay tu nagkari na se itu nagsipata na tutu wala.

áwan ta ammu mepanggap kiya ama na se ina na, onu daya naggay-gayatán na nga apuapu na. Ay áwan ta pe ya ammu mepanggap kiya inanggayát na nga nagbiyág se iya nepappanda na. Túya mepáda kam ke Jesus nga An-anà ne Dios. Ay túya pádi pe ka áwan panda.

⁴Ay díkod masingan tada ya kinaturáy na, áta oray tu Abraham ma apuapu tada, ay nidde na kaggína tu pagkapúlu datu ngámin na naarisamsam na kadatu inábà na nga kagubát na, ka pangrispitár na kaggína. ⁵Ay atán nebílin kadatu napíli nga pappádi nga pútupútut natu Levi nga alà da ya pagkapúlu naya ápit se kuw-kuwa datu iIsrael nga pan-pane da kam, nga páda da nga gakagaka tu Abraham. ⁶Ngamay idi nga Melkizedek, oray nu akkan pútupútut tu Levi, ay nidde tu Abraham kaggína ya pagkapúlu naya kuw-kuwa na.

Ay tútu binindisyonán na tu Abraham, nga ittu tu nagkariyán ne Dios. ⁷Ay ammu tada mà nga bílang nangà-ngátu ya mamindisyon may iya mabindisyonán.

⁸Datu pappádi nga pútupútut tu Levi nga niddán datu tolay pe ka pagkapúlu datu kuw-kuwa da, ay natay da. Ngamay nu e Melkizedek nga pádi pe nga niddán tu Abraham ka pagkapúlu natu kuw-kuwa na, ay sibbiyág kam nga nán daya nesur-súrát kitun.

⁹Datu pappádi kitun nga pútupútut tu Levi, ay aggída tu pangiddanán datu tolay kitun kitu pagkapúlu datu ápit da. Ay makuna ta nga kitu inangngidde tu Abraham ka pagkapúlu kitu Melkizedek, ay bílang niddán pe ne Levi ka pagkapúlu. ¹⁰Ata bílang atán pe yin tu Levi kitu nannabat ne Melkizedek kitu Abraham oray dága pikam natu apuapu na nga Abraham kitun.

Ya kinapádi ne Jesus, ay ummán kitu kinapádi ne Melkizedek

¹¹Datu lin-lintag ne Dios, ay nepepakammu na kadatu pappádi nga gakagaka tu Levi kadatu iIsrael. Ngamay akkan mà umanáy tu kuk-kuwaan datun na pappádi ta senu magbalin da ka namáru ki àràng ne Dios. Ay túya masápul ya sabáli ya pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkizedek, nga akkan ummán kitu kinapádi tu Aaron nga gakagaka tu Levi.

¹²Ata nu maulis ya mepanggap ki kinapádi, ay masápul pe nga maulis datu lin-lintag tu Moses. ¹³E Apu Jesus nga kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios nga ittu ya kepapannán dedi ya nakag-kagi, ay

gakagaka naya sabáli kampela ngin nin na tangámalan. Ay áwan pikam ma nagpádi nga gayát kiyán na tangámalan. ¹⁴Ata ammu tada mà nga e Apu Jesus, ay sag-sagadà datu pútupútut tu Juda. Ay áwan tutu wala nga nakagi tu Moses kadedi ya tangámalan mepanggap kadaya pappádi.

¹⁵Ay nepakammu tutu wala idi nga nekaulis naya mepanggap kiya kinapádi kane inumbet ya isa nga pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkizedek. ¹⁶Nagbalin ka nangátu wa pádi nga akkan ummán kiya nán naya lintag nga tittu daya gakagaka datu nunna nga pappádi daya magbalin ka pádi, nu di gapu kiya ammanakabalin na kiya kasibbiyág na ka áwan panda. ¹⁷Ata nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios mepanggap kaggína nga, “Magpádi ka ka áwan panda nga ummán kiya kinapádi ne Melkizedek,” nán na.

¹⁸Ay díkod pumanda ngin datu nunna nga lin-lintag, áta áwan da ngin na sur-surbi se áwan da nga mabaal, ¹⁹áta akkan da nga mapagbalin daya tolay ka namáru ki àráng ne Dios. Ngamay kídi yin, ay atán ya nidde kadàtada nga napà-patag nga namnáma tada nga makaadanni ke Dios.

Awan ipappanda naya kinapádi ne Jesus

²⁰Sinipataán ne Dios ya namagbalin na ke Jesu-Cristo ka pádi. May akkan wayya nagsipata kitu nammíli na kadatu duddúma ka pádi. ²¹Ngamay kane pagbalinan na nge Apu Jesus ka pádi, ay nesipata na nga nán na kiya nesúrat ta bàbànan na,

“Nagsipata nge Apu,
ay akkan wayya maulis ya uray na
kitu nán na nga,
“Magpádi ka ka áwan panda,”” nán na.

²²Ay gapu kídi nga kinuwa ne Dios, ay mammuwán tada nga kurug ga napatag idi nga baru wa kinuwa ne Dios gapu ke Jesus.

²³Ay ya isa pe, adu datu nagpádi kitun, áta matay mà datu pappádi kitun, ay masukatán da mà nu matay da. ²⁴Ngamay nu e Apu Jesus, ay áwan ipappanda naya kinapádi na, áta akkan mà wayya nga mataatay. ²⁵Ay díkod málà na tutu wala peyang ngin daya umbet ke Dios nga manalen kaggína, áta akkan mataatay, ay se aggína peyapeyang ya panguniyan da ngin ke Dios.

Napà-patag ya kinapádi ne Jesus may datu pappádi kídi ya kalawagán

²⁶ Ay rabbang na nga e Apu Jesus ya nangátu wa pádi tada nga panguniyan tada ke Dios, áta áwan na tutu wala nga bas-básul, ay se áwan oray nágan na nga árig mansà kaggína. Ay áwan na nadakè kaggína nga akkan ummán kadátada nga tolay ya maragbásul, ay se nepangátu pà-pà nang ka lán git.

²⁷ Ay akkan wayya ummán kadatu nangátu wa pappádi daya Judyu nga masápul la inal gaw da nga magbasu gapu kadaya bas-básul da kampela ngin nin, se gapu kadaya bas-básul daya tolay. Ata kinuwa na idi yin kane ipalúbus na nga mebasu ya baggi na kampela ngin nin gapu kadaya bas-básul daya tolay. Ay itun na kinuwa na, ay umanáy peyapeyang tunin ka áwan panda. ²⁸ Ngámin datu nangátu wa pappádi nga napíli nga ummán kitu nán datu lin-lintag, ay tolay da ngala nga adu pagkapsútán. Ngamay áwan tutu wala pagkur-kurá ngan naya An-anà ne Dios nga ittu ya piníli na nga nangátu wa pádi ka áwan panda, kitu nagsipata na, nga napuddi kitu nangngidde na kadatu lin-lintag.

8 Tu idi ya piyán ku tutu wala nga kagiyan: Atán ya nangátu wa pádi nga panguniyan tada ke Dios, nga atán na magtutúgaw kiya pane diwanán ne Dios ka lán git. ² Aggína ya magsir-sirbi pára kadátada kiya giyán mismu ne Dios nga ittu ya kurug balay na. Ay aggína kampela ngin nin ya nangwa kiyán na balay na nga akkan wayya tolay yala.

³ Ngámin daya nangátu wa pappádi, ay aggída ya napíli ya magbasu se magdátun ke Dios pára kadaya tolay. Ay díkod masápul pe nga magbasu onu magdátun ne Cristo nga ittu ya nangátu wa pádi. ⁴ Ay nu tura la atán kam kídi ya kalawagán, ay akkan na makapagpádi, áta atán da mà a pappádi nga ittu dayán daya magbasu se magdátun nga nán tu lintag kitun. ⁵ Ay datu kuk-kuwaan datun na pappádi kitu nengá ngan ka balay ne Dios, ay tallad dala kiya kurug ga mà-màwa kiya kurug ga balay ne Dios ka lán git. Ata kitu tagay ipàdà tu Moses tu nengá ngan da ka balay ne Dios, ay nán ne Dios kaggína, “Kuwaam ya ngámingámin ka ummán kitu pagaladán na nepasingan ku kikaw kitu bantay,” nán na. ⁶ Ngamay napà-patag pà nang ya ubra ne Jesu-Cristo kiya kinapádi na may datu pappádi kídi ya kalawagán kitun. Ata aggína mà lugud din ya panguniyan tada ke Dios kídi napatag pà nang nga kari na kadátada nga tolay na. Napà-patag idi, áta nebasár kadaya napà-patag nga kar-kari ne Dios.

Napà-patag ya baru wa palánu ne Dios may tu dadán

⁷Nu áwan kuma tutu wala pagkur-kurángan datu nunna nga bílin ne Dios, ay akkan kuma tagge nangulis nagkari yin. ⁸Ngamay ammu ne Apu Dios nga nadakè mà kammala ya kuk-kuwaan datu tolay. Ay tútu nán na nga,

“Umbet ya algaw wa anngulis ku wa magkari
kadaya tolay ku wa iIsrael se iJuda.

⁹Ay sabáli kampela ngin nin kitu nekarì kadatu apuapu da,
kitu nangngiapù nga nangitálaw kaggída ka Egipto.

Mangulis sà magkari, áta akkan da nga kinur-kurug
datu nekar-kari ku

nga ittu tu gapu na nga pinagdudoray kuda.

¹⁰Ay tu idi ya ikarì kadaya iIsrael nu umbet yán na algaw:
Ipad-padamdam ku daya lin-lintag ku kaggída peyapeyang,
ta senu ummán ka nesúrát da ngin kiya uray da.

Ay iyà ya Dios da ngin,
ay aggída pe daya tolay kun.

¹¹Ay akkan da tagge masápul lin na itùgud
onu ikagi kadaya kasittolay da ya mepanggap kiyà,
áta ammuwán dà ala ngin daya ngámin tolay, nangátu se nababa.

¹²Túyán ya kuwaan ku,
áta kalakkán kuda ngin kadaya nagbas-basúlán da.
Ay kaligpanán ku pe yin daya bas-básul da.”

¹³Ay kitu inangngagi ne Dios nga atán ya baru wa kari na, ay maawátan na áwan surbi tu dadán nin. Ay oray nu nágan na nga kag-kagaben se dadán nin, ay áwan duwaduwa naya kippà na tutu wala ngin.

Tu dadán se iya baru wa agday-dáyaw da ke Dios

9 Ay kitu nunna nga kari, ay uwad da nga sur-surútan da nga lin-lintag mepanggap kiya panagday-dáyaw ke Dios. Ay tu pagday-dayáwan, ay binalay tolay pe yala. ²Ay tun na balay nga pagday-dayáwan, ay napagkaduwa ka abay nga kurtína. Tu amin-dupálan, ay nengágan da ka “Giyán na napatag ke Dios”. Ittu tun tu giyán nату aggiparotunán ka pingki nga pittu ya pasanga na nga nadaládag. Ittu pe tu giyán tu

tebol la aggippayán kitu sinápay ya medátun ke Dios. ³ Ay tu mekàduwa nga kuwartu, ay atán kitu tapíngit natu kurtína nga mekàduwa kitu amin-dupálan na kurtína. Idi nga kuwartu, ay nengágan da ka “Giyán na kapàgán ke Dios”. ⁴ Ittu idi tu giyán natu balitù a anidúgán ka insensu, se itu lakása nga nakalupkopán ka balitù, nga nangiunggán da kitu gù-gusi nga balitù a naunggán kitu mána, nga akakkanan nga gayát ka lángit, se itu tàdukud natu Aaron nga nagbísì, ay se itu dalumpenág ga batu wa nekesurátan datu bil-bílin. ⁵ Ay kitu nagpungtu kitu útun natu lakása, ay atán duwa nga sinan anghel la balitù, nga ittu datu mangipassingan na atán ne Dios kitúni. Magguùmà da se sikkuùnát datu payà da nga manglayyung kitu takkab natu lakása, nga ittu tu agwarsíán ka dága, ta senu mapakawan daya bas-básul daya tolay. Ay akkan pikam idi ya kelaw-lawág ngámin dedi.

⁶ Ay ummán kiyán ya nekaurnus natu agday-dayáwan da kitun. Ay datu pappádi, ay inalgaw da nga lumná kitu amin-dupálan na kuwartu nga mangwa kadatu ubra da. ⁷ Ngamay kitu mekàduwa nga kuwartu, ay tittu ya kangatuwán na pádi ya makalnà kitúni. Ay dinnagun nala pe ya ilalnà na. Ay se akkan na lumná kitúni nu akkan na mangitúgut ka dága datu pinagbasu da nga áyam, nga ittu tu idátun na ke Dios gapu kadaya bas-básul na, se daya bas-básul daya tolay.

⁸ Ay masingan tada kídi ya piyán naya Ispiritu ne Dios nga ipakammu kadåtada, nga kitun ay akkan pikam nalùtán pára kadaya tolay tu “Giyán na kapàgán ke Dios”, áta atán mà pikam tu amin-dupálan na kuwartu. ⁹ Ay ittu idi ya kearígán naya kapàyanán tada kadedi ya al-algaw. Kídi, ay mepassingan kadåtada, nga datun na agbasu se agdátun datu tolay ke Dios, ay akkan wayya ittu datun ya mangappiya kiya aglam-lammat da. ¹⁰ Ay tu datun datu sur-surútan da, ay se sur-surútan da pe datu lintag mepanggap kiya anngán, se ya agginum, se ya agdalus kadaya ngámin. Pabeg ga datu mas-asingan nala nga mà-màwa daya sur-surútan da, ngamay datun, ay panda datun nala kitu nangngipakammu ne Dios kiya baru wa palánu na.

¹¹ Ngamay inumbet te Cristo win nga ittu ya kangatuwán na pádi. Ay gapu kaggína, ay atán nin daya napatag ga mà-màwa. Ay atán pe yin kiya napà-patag ga pagday-dayáwan nga akkan na kinuwa tolay yala, ta áwan pe yán kídi kalawagán. ¹² Arig linumnà in kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”. Ay akkan wayya nga dága kalding onu dága urbun báka ya

netúgut na, nu di iya dága na kampela ngin nin. Ay díkod málà nitta ngin ka áwan panda kiya pangiturayán ne Dios. Ay itun na nelalnà na, ay ittu tun nala ngin.

¹³ Datu tolay ya ibíláng da ka naragit kitun, ay mebíláng kiya lintag da nga madalusán da nu mawar-warsíán da kitu dága kalding se dága toru, se mapùpúán da kitu abu natu nasidug ga urbun báka. ¹⁴ Ay nu makadalus dayán, ay tu nád agpà ya akadulus naya dága ne Cristo kadaya ur-uray tada kadatu áwan sur-surbi nga ub-ubraan tada, ta senu e Dios nga atán peyapeyang ya ikur-kurug tada. Ta gapu kiya angngitur-turáy naya atán peyapeyang nga Ispiritu ne Dios kaggína, ay nepebasu na ngala ya áwan tutu wala nga pagkur-kurárgan na baggi na ke Dios.

Mippà daya bas-básul tada gapu kitu nekebasu ne Cristo

¹⁵ Ay díkod, kídi ya baru wa kari, ay e Cristo ya panguniyan tada nga tolay ke Dios, ta senu ngámin daya inayabán ne Dios ka tolay na, ay mepakin-kuwa kaggída datu nekar-kari ne Dios nga áwan panda. Ata gapu kitu nekatay na, ay nekáru na ngin daya bas-básul daya tolay oray kitu áwan pikam ya baru wa kari ne Dios.

¹⁶ Ay nu atán kasurátan na kinuwa naya magpatáwid kadaya kuw-kuwa na, ay masápul la mammuwán pikam nga kurug natay yin tu magpatáwid, ay se yala málà datu magtáwid datu mepatáwid kaggída. ¹⁷ Ata akkan mepatag ya kasurátan na kinuwa naya magpatáwid nu atán kam ma sibbiyág. Ay se yala mepatag nu natay yin.

¹⁸ Ay túya gapu na pe nga tu nunna nga palánu ne Dios, ay masápul pe ya pagdága, ta senu makurug pe. ¹⁹ Ata kane mabalin ne Moses nga ibása kadatu tolay ngámin datu lin-lintag, ay nangalà ka dága urbun báka se na kinibugán ka danum. Ay se yala nangalà ka kaddat nga isopo, se na nga pinsat ka daggáng nga lúpus nga nàwa ki dùdut karneru, ay se na nga pinagwarsì kitu dága kitu libru wa nekesurátan datu lin-lintag, se kadatu ngámin tolay pe. ²⁰ Ay nán na kadatu tolay kaggína nga magwarsì, “Ittu idi nga dága ya mangipassangan na masápul la mepatag daya bil-bílin ne Dios sin, ay piyán na nga ikurug nu dedi,” nán na. ²¹ Ay páda na pe kitu agday-dayáwan se datu aruminta nga us-usaran da kitu panagday-dáyaw da, winar-warsíán nada pe kitu dága. ²² Ay kurug ga kadatu bil-bílin, ay tagge ngámingámin, ay nebíláng ngala nga nadalus ke Dios gapu kitu

dága. Ay díkod nu áwan dága nga mearúyut, ay áwan pe mapakawan na bas-básul.

²³ Ay díkod masápul ya dága datu áyam kadatu kuk-kuwaan da nga pakasinnán nala nu wà ummán naya kurug mà-màwa ka lángit. Ta senu mebíláng datun ka nadalus. Ngamay daya mà-màwa ka lángit mismu, ay masápul da ya napatag pànang nga dága nga pangdalus, ta senu kurug ga nadalus tutu wala.

²⁴ E Cristo, ay akkan wayya linumnà kiya pagday-dayáwan na kinuwa tolay yala nga tallad dala kiya atán ka lángit, nu di ka lángit mismu ya linnà na. Ay atán kurug gin ka giyán ne Dios kídì, gapu kadàtada. ²⁵ Ay akkan na pe masápul la uliulissan nga ibasu manin ya baggi na, nga ummán kitu angwa natu nangátu wa pádi datu Judyu, nga dinnagun na lumnà kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”, se mangitúgut ka dága áyam nga akkan na wayya itu dága na kampela ngin nin. ²⁶ Ata nu mapakuna, ay di lugud namin-ad-adu win na natay nanggayát kam kitu nekàwa nedi ya kalawagán, ay se mamin-ad-adu pikam! Ngamay ya nekàwaán na, ay namissán nala nga inumbet nga nagbiyág nga tolay kídì ya kalawagán kane tagay pumanda ngin, ta senu mippà na daya bas-básul da tolay kiya angngibusu na kiya baggi na kampela ngin nin.

²⁷ Gángay nga mamissán nala ya katay daya tolay, ay se yala guwesane ne Dios da. ²⁸ Ay ummán kiyán ya nàwaán ne Cristo. Namissán na natay, ta nebasu gapu kadaya bas-básul tada nga tolay. Ay umbet kammin, ngamay akkan gapu kadaya bas-básul lin, nu di gapu kiya angngalà na ngin kadaya ngámin na makid-iddag kaggína.

Akkan makippà kadaya bas-básul tada tu dadán na agbasu

10 Datu kuk-kuwaan da nga sur-surútan da kitu lin-lintag tu Moses, ay árig aniníwing ngala naya napatag ga mà-màwa nu isa ngalgaw, ay túya akkan da wayya makapagbalin tutu wala ka namáru datu sumur-súrut kadatun, oray dinnagun tu agbasu da kitun.

² Ata nu kurug ga magmáru tutu wala datu sumur-súrut kitun na lin-lintag ga mepanggap ki agbasu, ay akkan kuma nga dinnagun tu angwa da, nu di mamissán kuma ngala. Ay nu kurug pe nga nippà tu bas-básul da, ay áwan da kuma tagge lam-lamtan na básul da ngin.

³Ngamay akkan mà, áta tu dinnagun na agbasu da, ay ittu tun ya mangipadamdam kaggída kadaya bas-básul da. ⁴Ata akkan wayya makippà kadaya bas-básul ya dága toru báka onu kalding.

⁵Ay ittu tu gapu na nga kitu nelalbet ne Cristo kídi nga kalawagán, ay nán na ke Dios nga,

“Akkan daya áyam nga basu onu panda ngala nga dátun daya pàgam,

ay túya namarsuwa ka pe ka baggi pára kiyà ta senu ittu ya mebasu.

⁶Ata akkan mu lugud pe ya pagangammán daya masídug ga medátun kikaw,

ay oray pe daya mebasu gapu kadaya bas-básul.

⁷Ay díkod nán ku nga, Inumbet tà kídi kalawagán na mangwa kadaya piyám, O Dios,

nga ummán kitu nesúrát mepanggap kiyà,” nán na.

⁸Nán na kitu nunna nga akkan nagangammán ne Dios datu pinagbasu da se datu sinídug ga nedátun da kaggína, oray nu ittu tun tu nán datu lin-lintag. ⁹Ay se na manin nán nga inumbet kídi ya kalawagán nga mangwa kadaya piyán ne Dios. Ay díkod tu nunna nga sur-surútan da nga panagbasu, ay nippà ne Dios se na nepatáli ya mekàduwa nga ittu ya angwa ne Cristo kadaya piyán na. ¹⁰Ay gapu ta kinuwa ne Jesu-Cristo datu piyán ne Dios, ay nippà daya bas-básul tada gapu kitu baggi na nga mismu, nga nebasu pára kadaya ngámin toláy. Itun na namissán na nekebasu na, ay annung na tunin ka panda.

Namissán nala nga nepebasu ne Cristo ya baggi na kampela ngin nin

¹¹Datu pappádi kitun, ay inalgaw wa atán kaggída ya magbasu. Makabasubasu da, may páda na kam nga tu agbasu da, ay akkan kammala makippà in kadaya bas-básul. ¹²Ngamay e Cristo, ay namissán na ngala nga nebasu ya baggi na gapu kadaya bas-básul daya toláy. Ay annung na tunin ka panda. Ay se la nga nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios. ¹³Ay id-idaggán na ngala kitúni ya ammasúku ne Dios kadaya kumalínga kaggína. ¹⁴Ata gapu kiya namissán na nangngibasú na kiya baggi na, ay mippà ka áwan panda daya bas-básul daya pinagbalin na ka toláy na.

¹⁵ Ay ya Ispiritu ne Dios pe ya mangipakammu kadàtada nga kurug yán, áta nepekagi na nga,

¹⁶ “Tu idi ya ikarì kaggída nu isa ngalgaw, nán ne Apu.
Ipad-padamdam ku peyapeyang daya lin-lintag ku kaggída,
ta senu ummán ka nesúrát da ngin kiya uray da,” nán na.

¹⁷ Ay se na manin nán,

“Ay kaligpanán ku daya bas-básul da se ya akkan da
angngikur-kurug kadatu lin-lintag ku,” nán na.

¹⁸ Ay díkod gapu ta napakawan nin daya bas-básul, ay akkan masápul lin ya magbasu panggap kadaya bas-básul.

Akkan tada nga min-induwán na umadanni ke Dios

¹⁹ Ay lugud wawwági, gapu kídi ya nekebasu ne Jesu-Cristo, ay akkan tada din na min-induwán na umadanni ke Dios, ta árig ga annung ta ngin ya lumnà kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”. ²⁰ Ta árig ga pinanglukát nitta ka baru se árig sibbiyág nga dálen kitu kurtína, nga ittu kam tu baggi na kampela ngin. ²¹ Ay lugud, gapu ta atán ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios, ²² ay akkan tada min-induwán na umadanni ke Dios. Akkan tada nga magduw-duwa, ay kaligdaan tada ya angngurug tada kaggína. Umadanni tada kaggína nga sippiiya ya uray tada, áta árig nabguwán nin, ay se árig nabguwán tada ngin ka nadalus tutu wala nga danum.

²³ Akkan tada din tutu wala igsán ya agnamnáma tada, ay se akkan tada din na magduw-duwa, áta akkan wayya di mapiyár nge Apu Dios nga ittu ya nagkari. ²⁴ Ipas-pasnà tada ya magsisinneng kiya agpipinninya tada, se kiya angwa tada kadaya napiya nga mà-màwa. ²⁵ Ay akkan tada din na ilingling ya agguurnung tada, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya duddúma ngin. Ngamay ya kuwaan tada kuma, ay maggiinnanannay tada, tàwán kam kadedi yin na al-algaw wa tagay ya ilalbet kammin ne Apu.

Ya kapanísán daya mangirupat tin kiya An-anà ne Dios

²⁶ Ata nu nammuwán tada ngin ya kurug mepanggap ke Cristo, ay se tada nga gurátan ya makabásul, ay áwan sabáli yin na basu ya makippà kadaya bas-básul tada. ²⁷ Nu di lugud da ya nakapap-panansing

nga ammásul ne Dios, se ya nakapap-panansing nga apuy ya idaggán da, nga ittu ya kapanísán daya ngámin na kumalínga ke Dios.

²⁸ Datu tolay ya di nangikur-kurug kitu lintag tu Moses, ay pannakatay tu kapanísán da basta atán nala duwa onu tallu wa makasistígu nga kurug ga nakabásul da kitu lintag. Akkan dada tutu wala nga kalakkán nin. ²⁹ Ay nu pannakatay ya kapanísán datun, ay tu nád agpà ya kapanísán daya tolay ya mangirupat kiya An-anà ne Dios, se akkan mamatag kiya dága na, nga ittu tu nangirut kitu kari ne Dios, se ittu pe ya nangdalus kadàtada kadaya bas-básul tada. Ay ummán pe kadaya mamáas kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya mangipakammu kiya agkallà ne Dios kadàtada.

³⁰ Ngamay ammu tada mà nu inna ya nagkuna nga, “Iyà ya mangibálat, ay iyà pe ya mangsupápà.” Ay atán pe ya nakagi nga, “Nge Apu ya mangguwes kadaya tolay na,” nán na. ³¹ Nakapap-panansing tutu wala ya pabasúlan naya sibbiyág nga Dios.

Akkan tada din ippà ya agnamnáma tada kadaya kari ne Dios

³² Ngamay dam-damdamman nu kod tu nà-nàwaán nu kitun, kitu nakammu nu kaggína nga ittu tu bílang nekawadaán nu. Adu datu netur-turdán nu tutu wala nga nagrig-rigátan nu. ³³ Nu duddúma kitun, ay iap-appat dakayu kadaya tolay se báubáut dakayu pe kiya pagmar-marngán da, ay se nu duddúma ay mepagrígát kayu kadaya duddúma nga mapar-parigátan. ³⁴ Ata kinalakkán nu pe datu mangurug ga atán ki agba-balúdán. Ay akkan kayu pe ya nagpanakit oray pinultán dakayu kadatu kuw-kuwa nu. Naganggam kayu wala, áta ammu nu mà nga atán da kampela ngin nin daya napà-patag ga kuw-kuwa nu wa áwan kippaán nin.

³⁵ Ay lugud akkan nu din na ippà ya agginnanáma nu win, nga ittu ya pakatangdánan nu ka napatag ke Dios. ³⁶ Ata masápul la magánus ta, ta senu masúrut ta ya piyán ne Dios, ay díkod magun-ud ta ya nekari na.

³⁷ Ta nán na kiya nesúrat ta bàbànan nga,

“Tagay yin ya ilalbet naya umbet.

Akkan na nga ipatattát ya ilalbet na.

³⁸ Ay daya namáru wa tolay ku, ay mabiyág da gapu
kiya angngurug da kiyà.

Ngamay daya maglikud kaggída, ay lùsawan kuda,” nán na.

³⁹Ngamay dàtada, ay akkan tada mà nebíláng kadaya naglikud ke Apu Dios sin, nga ittu daya mapánis, nu di nitta nga biyágan ka áwan panda, áta mebíláng tada kadaya mangurug kaggína.

Tu anngurug datu nunna nga tolay ke Dios

11 Atán anngurug tada nán tada nu kurugan tada tutu wala nga kurug màwa daya namnamáan tada, ay se áwan tada nga duw-duwa oray kadaya akkan tada pikam nasingan. ²Ay gapu kitu anngurug datu nunna nga tolay, ay pinatag ne Dios da.

³Ay gapu kiya anngurug tada ke Dios, ay nammuwán tada nga gapu ki úni yala ne Dios, ay naparsuwa na idi ya kalawagán. Ay díkod ngámin daya masingan, ay nàwa da kiya di masingan.

⁴Ay gapu pe kitu anngurug tu Abel, ay napà-patag tu nedátun na ke Dios may itu nedátun tu Cain. Ay díkod nebíláng ne Dios tu Abel ka namáru. Nepakammu ne Dios idi kitu inammatag na kitu dátun tu Abel. Ay oray kitu natay yin, ay bíláng magun-úni pikam gapu kitu anngurug na.

⁵Ay gapu pe kitu anngurug tu Enoc, ay inalà ala ne Dios sin ka lángit nga sibbiyág, nga akkan tagge natay. Ay áwan da nasingan nin kaggína. Ay kitu akkan na pikam nekálà ka lángit, ay pinaanggam kanu tu Enoc nge Dios, nga nán kam naya nesúrát ta bàbànan ne Dios. ⁶Ay áwan tolay ya makapaanggam ke Dios nu áwan na nga anngurug kaggína. Ata oray inna nga tolay ya maminya nga magdáyaw ke Dios, ay masápul la kurugan na nga atán Dios, ay se kurugan na pe nga aggína ya mangsupápà kadaya ngámin na magsap-sápul kaggína.

⁷Ay gapu pe kitu anngurug natu Noa, ay nekurug na datu kinag-kagi ne Dios kaggína mepanggap kadatu madama pikam ma mà-màwa. Ay tútu nangwa ka abay tutu wala nga biray nga ittu tu nakabiyágan da nga tangabalay kane magdallis. Ay gapu kídi ya inangngurug tu Noa, ay nepassingan na nga nagbásul datu tolay nga akkan nangikur-kurug ke Dios. Ay díkod gapu kitu anngurug na, ay nebíláng ne Dios ka namáru.

Tu angngurug datu apuapu daya Judyu

⁸ Ay gapu pe kitu angngurug tu Abraham, ay nekurug na nge Dios kane papannan ne Dios nga paggunàan kitu íli nga nekari na nga idde kaggína. Ay tútu pinanáwan na ngala tu íli na, oray nu akkan na nga am-ammu tu kapannán na. ⁹ Ay gapu kitu angngurug na, ay nepagíli kitu giyán na nekari ne Dios kaggína. Nagbáwi yala kitúni. Ay oray pe tu Isaac se itu an-anà na nga Jacob nga nagkariyán pe ne Dios, ay nagbáwi da pe yala kitu nagyán da kitúni. ¹⁰ Ata innanamán ne Abraham pikam ya íli nga magnanáyun nga pinalánu se ipasíkad ne Dios kampela ngin nin.

¹¹ Ay gapu kitu angngurug tu Abraham, ay nakapútut ka isa oray nu làlakay yin, ay se bàbakat se akkan kammala makapagan-anà in tu Sara. Ata kinurug na tutu wala nga kuwaan ne Dios tu nekari na kaggída nga magatáwa. ¹² Ay díkod oray nu árig natu Abraham tu natay yin ta akkan lugud makapútut tin, ay nagbalin ka apuapu daya adu tutu wala nga tolay ya ummán kiya kaadu daya bittuwan se kaadu daya ginat ki dappit bebay.

¹³ Ay dedi ya tolay ay nangurug da panda kitu nekatay da. Akkan da ngin na naáwat tu nekari ne Dios kaggída. Ngamay árig nalágib da datun na nekari na kaggída, gapu ta kinurug da tutu wala, ay naganggam da. Ay tútu nán da nga mepagíli da ngala kídi ya kalawagán. ¹⁴ Ay díkod maawátan na atán namnamáan da pikam nga paggunàán da, áta nán da lugud da agtangeli da. ¹⁵ Ay nung kuma nu itu naggayatán da nga íli ya lam-lamtan da, ay annung da ya magulli kammin kitúni. ¹⁶ Ngamay akkan mà, áta napi-piya nga íli ya innanamán da, nga ittu ya giyán nga atán ka lángit. Ay díkod akkan kípattán ne Dios da oray ingágan da ka Dios da. Pinagsagána nada ngin ka íli nga pára kaggída.

¹⁷ Ay gapu pe kitu angngurug tu Abraham, ay idátun na tutu wala kuma tu Isaac nga sissa nga an-anà na kitu nangtisting ne Dios kaggína. Aggína mismu tu nagkariyán ne Dios nga umadu tutu wala daya gakagaka na. Ngamay oray nu mapakuna, ay ibasu na mà tutu wala kuma ngin tu sissa nga an-anà na. ¹⁸ Aggína mà tu nagkunaán ne Dios ka, “E Isaac ya paggayatán daya pútupútut mu nga nekar-kari ku,” nán na. ¹⁹ Linam-lammat tu Abraham nga annung ne Dios nga paltuwan tu Isaac. Ay kurug bíláng napaltu tu Isaac ngin, ta nepatulli kammin kaggína.

²⁰ Ay gapu pe kitu angngurug tu Isaac, ay nekari na nga napiya ya kà-kàwaán de Jacob se Esau.

²¹ Ay gapu pe kitu annggurug tu Jacob, ay nekar-kararang na datu duwa nga apuku na nga annana tu Jose nga nepatagasinnan ke Dios kitu danni na katay yin. Nagrumdad da naguma ala ngin kitu tdukud na kitu nagday-dayaw na ke Apu Dios kitun.

²² Ay gapu pe kitu annggurug tu Jose, ay nepakammu na kitu danni na tutu wala nga katay yin ya agtalaraw datu iIsrael nga sag-sagada na ka Egipto. Ay tutu binilin nada nu paanan da tu tulang na.

Tu annggurug natu Moses se itu Rahab

²³ Ay gapu kitu annggurug datu manakam tu Moses, ay akkan da nagansing nga di nangikurug kitu bilin tu ari nga papatay na daya annana a lallaki nga iIsrael. Nesiru da ka unag tallu bulan tu maladaga kane masingan da nga napiya.

²⁴ Ay gapu kitu annggurug pe tu Moses, kane magnakam, ay naddi ya mengaganan ka an-ana natu nanagabu kaggina nga babay ya an-ana tu Ari Faraon. ²⁵ Pininya na ngala ya mepagrivat kadatu pada na nga tolay ne Dios may itu maggan-ganas ka makaru wala ki pakabasulan na. ²⁶ Ay nebilang na nga napapatag ya magrivat gapu kiya umbet nga Cristo may iya ngamin na kinabangan naya Egipto nga tawidan na kuma, ata lam-lamtan na peyang ya batug tangdan na ke Dios. ²⁷ Ay gapu kitu annggurug na, ay nagtalaraw ka Egipto. Akkan nagansing oray ammu na nga malusaw tu Ari Faraon kitun na agtalaraw na, ata umman na ka sisinan ne Dios nga di masingan, ay tutu nagturad dala.

²⁸ Ay gapu ki annggurug tu Moses, ay kinurug na tu nepawa ne Dios kaggina. Ay tutu nebin na kadatu pada na nga iIsrael nga pintaan da ka daga tu lasi natu gayangán da, ta senu akkan iraman natu anghel da nga magpatay kadatu manakam ma annana a lallaki. Tu idi tu nanggayatan tu Piyasta da gapu kitu Naglataw natu anghel kaggida.

²⁹ Ay gapu kitu annggurug datu tolay ya neapuwán tu Moses, ay nakadalakit da kitu bebay nga nengagan da ka Daggang nga Bebay. Ay nagdal-dalen da ngala nga umman kiya agdal-dalen ta kiya gadang kane magtuway tu danum. Ngamay kane manalen pe datu iEgipto nga magappal kaggida, ay nalimat da ngamin, ata nagamung kammin tu danum.

11:21 Akkan makapagsikad kampela ngin nin gapu kitu kinalakay na tutu wala ngin.

11:22 Nan na ka Genesis 50 nga pala ne Jose datu tulang na kadatu iIsrael.

³⁰ Ay gapu pe kitu angngurug datu iIsrael, ay narba tu darupírip pa abut ka Jerico, kane mabalin da nga linipuliput ki unag pittu ngalgaw. ³¹ Ay gapu pe kitu angngurug tu Rahab nga púta kitun, ay akkan neráman kitu inagpatay da kadatu akkan mangikur-kurug ke Dios, áta naganggam nanangali kadatu ispiya datu iIsrael.

Tu angngurug datu duddúma nga tolay ne Dios

³² Annung ku wa itul-túluy ya mangagi ka adu pikam, ngamay áwan ku wa oras sin na taggisaan kagiyán ya mepanggap kadatu Gideon, tu Barak se tu Samson, tu Jefta, David se itu Samuel se datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios, ³³ nga gapu kitu angngurug da, ay atán da kaggída ya nangábà a nakigubát kadaya duddúma nga il-íli, se atán da pe ya nangáwat kadatu kari ne Dios, ay se datu nalintag nga angngituráy. Ay atán da pe kaggída tu akkan nakkán láyon gapu ki angngurug da, ta ummán ki nàmút tala ya bugung datu láyon. ³⁴ Ay atán pe datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay napakusap da tu maggatagatang nga apuy, ay se nakatálaw datu duddúma nga kàban da kuma. Ay datu duddúma kaggída oray nakapsut da, ay bumílag da gapu ki angngurug da. Ay tútu rummungat da nga makigubát, ay tútu napalsu da datu nanglannà kaggída. ³⁵ Ay gapu pe kitu angngurug datu duddúma nga babbay kitun, ay nepatulli kammin kaggída datu akkobung da nga natay kane mapaltu da kammin.

Atán datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay pininya da ngala tu mabal-balugga nga matay, ta senu lumtu da kammin kiya napi-piya nga biyág. ³⁶ Ay atán pe datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay netur-turad da ngala tu meappaappat se masap-saplit, ay se piníngil dada pe ka kadena se dada nga nebálud. ³⁷ Atán da pe datu tinùtoán da, se datu rinagádi da nga pinagkaduwa, ay se atán pe datu pinagkattab da ka ispáda. Atán datu pinar-parígát da, se atán datu napà-paultu, ay atán da pe datu nakal-allà a nagbad-bádu da ngala ka lálát kalding se karneru. ³⁸ Akkan mekari idi ya kalawagán nga pagyanán dayán na tolay. Nagdàdàdà da ngala kadatu ir-ir-er se ban-bantay. Nagyán da ngala kadatu lilliyáng se kadatu abbut ki lusà.

³⁹ Ay ngámin dedi nga tolay, ay pinatag ne Dios da gapu ki angngurug da. Ngamay oray mapakuna, ay áwan kaggída tu nakàlám kiya kàwa

naya nekar-kari ne Dios kaggída kitu kakowad da kídi kalawagán. ⁴⁰Ata atán napi-piya nga palánu ne Dios pára kadàtada: Piyán nada nga ibulun kadàtada kiya ammagbalin na kadàtada ngámin ka áwan tutu wala pagkur-kurángan nin.

Ya angdisiplína ne Dios kadaya annánà na

12 Ay díkod gapu ta árig tada ya nalebután ka adu tutu wala nga tolay ya nalgida angngurug, ay igsán tada lugud daya ngámin na pakabasúlán tada, se daya ngámin na mangsipad kadàtada kiya angngurug tada. Ay se tada nga an-anúsán ya mangitul-túluy kiya árig tagtágan tada pikam nga sang-sanguwan tada. ²E Apu Jesus kuma ya árig sisinnán tada peyapeyang. Aggína ya nanggayatán naya angngurug tada, ay se aggína pe ya mamalin kiya angngurug tada. Neturad na ngala tu nekatay na kitu krus, ta ammu na nga ya mesupápà kaggína, ay panagganggam ka áwan panda ka lángit. Akkan na tagge pinagan-anu oray nakap-appat tutu wala ya matay ki krus. Ay kídi yin atán nin kiya pane diwanán ne Dios nga mepangitur-turáy kaggína. ³Lam-lamtan nu kod nge Jesus, se datu netur-turad na nga nangal-kalúsaw datu maragbásul kaggína, ta senu akkan kayu madusmaya se molaw. ⁴Ay áwan mà pikam ya natay kadakayu gapu kiya angngalúsaw na nga magbásul.

⁵Naliganán nu agpà in ta, tu tuldu ne Dios kadakayu wa annánà na! Nán na nga,

“Ugu, kappiyánan mu kod lam-lamtan nu tulduwán naka nge Apu. Ay akkan ka nga madusmaya nu panísan naka.

⁶Ata tul-tulduwán ne Apu daya pàgan na,
se disiplináan na pe ngámin daya nebílang na ngin
ka annánà na,” nán na.

⁷Iturad nu ya angdisiplína ne Dios kadakayu, ta ittu ya angngipassingan na nga annánà nakayu. Ay áwan wayya nga an-anà a akkan disiplináan naya ama na. ⁸Ngámin daya annánà na, ay disiplináan nada. Díkod nu akkan nakayu disiplináan, ay akkan nakayu lugud kurug annánà. Arig nu wala daya tabuwang.

⁹Ay ummán pe kadaya ama tada kídi ya kalawagán. Disiplináan ditta pe, ngamay pàgan tadada mà kammala. Ay tu nád agpà kuma kiya Ama tada nga atán ka lángit. Magtulù tada kuma peyang kaggína senu biyágan

nitta ka áwan panda. ¹⁰ Ay daya mannákam tada kídi ya kalawagán, ay disiplináan ditta ka tangapurù. Ngamay sigun nala kiya napiya ki agsisíngan da. Ngamay ya Ama tada ka lángit, ay kurug pagkapiyaán tada ya agdisiplína na kadàtada. Ata disiplináan nitta senu magmáru tada nga ummán kaggína. ¹¹ Kídi, ay natakit pikam kadàtada ya agdisiplína na. Akkan ta pikam makuna kídi nga napiya, ngamay nu mabà-bayág gala, ay magbalin tada ka namáru, ay se pumiya pe yin ya ur-uray tada.

Surútan tada din ya natúnung nga dálen

¹² Ay díkod akkan kayu wa madusmaya. Itul-túluy nu ya angngurug nu. Magbílag kayu kammin. ¹³ Itul-túluy nu ya manalen kiya natúnung nga dálen, ta senu akkan kayu wa marurud, nu di kayu wa bumílag kammin.

¹⁴ Ay kuwaan nu ya mabaal nu wa makikiinnawátan kadaya ngámin tolay, ay se ya magmar-máru ki àráng ne Apu Dios, áta áwan ya makasingan ke Dios nu akkan na namáru. ¹⁵ Sin-sinnan nu ta áwan kadakayu ya mangilingling kiya agkallà ne Dios, se áwan kuma pe kadakayu ya paggayatán naya nadakè, ta umarà pe kadaya duddúma pikam, ay ittu pe ya paggayatán naya riribù nu. ¹⁶ Sin-sinnan nu pe ta áwan kuma kadakayu mangwa ka nadakè mepanggap kadaya lalláki se babbay onu manan kitu Esau nga netáli na ngala ka isa nga pangnganán tu kalintaggán na nga manákam nga an-anà. ¹⁷ Ay ammu nu mà in, nga kane mabà-bayág panda kitun, kane piyán na nga alá in tu tawídan na kitu ama na, ay áwan na midde kaggína, áta akkan na màpoli yin tu kinuwa na. Oray nganna ya sangit na, ay áwan na nga màwa ngin.

Ya kàwaán naya apangngipakammu ne Dios nga kari na

¹⁸ Ay dàtada kadedi ya al-algaw, ay akkan wayya nakapap-panansing ya ikà-adanni tada ke Apu Dios, akkan ummán kadatu iIsrael kitun. Ata uwad masingan da nga gumilagiláb ba apuy kitu bantay Sinai. Naggibat tutu wala pe, ay se nagbáli ka naggat tutu wala pe. ¹⁹ Ay uwad nagina da pe nga naggat ta netanggoyob, ay se úni nga akkan da meturdán na gínán. Ay

---

12:16 Tu Esau, ay akkan na nebílang nga napatag tu kalintaggán na nga manákam nga an-anà, nga ittu tun ya pagkapiyaán na kuma. Ta kane mabisinán tutu wala, ay netáli na tu kalintaggán na ka kanan na.

tútu nakim-imallà datu tolay nga áwan da kuma magina kitu úni yin. ²⁰ Ata akkan tutu wala meturdán datu tolay tu aggun-úni na nga nangibílin ka, “Oray nu ulolag gala ya makadam-ay kiya bantay, ay masápul la matùtoán panda ki katay na,” nán na. ²¹ Ay nakapap-panansing kurug tutu wala tu nasingan da kitúni, ay tútu nán tu Moses nga, “Nagpil-pilpig gà ki aggansing ku,” nán na.

²² Ngamay dakayu, ay bílang nakalbet kayu win ka bantay Zion nga ittu ya kurug ga giyán ne Dios, nga ittu pe ya bátug Jerusalem ka lángit, nga giyán daya riníburíbu wa anghel nga naurnung ka giyán na. ²³ Ay neamung kayu pe yin kadaya tangabubúlun na árig manákam nga annánà ne Dios, nga patawídán na. Arig nelista daya ngag-ngágan da ka lángit tin. Ay bílang neamung kayu pe yin kadatu nagkakátay ya tolay ne Dios kitun nga áwan pagkur-kurárgan pe yin. Ay neadanni kayu pe yin ke Dios nga ittu ya guwes daya ngámingámin. ²⁴ Ay inumbet kayu pe yin ke Jesus nga ittu ya panguniyan tada ke Dios kiya baru nga kari ne Dios. Arig nu pe yin ya nadalusán kitu dága na nga napà-patag pànanang ya màwa na may tu dága natu Abel.

²⁵ Ay túya sin-sinnan nu, ta akkan nu din na di ikurug ya magpak-pakammu kadakayu. Ata nu akkan nakalísi datu iIsrael kitu nekapánis da gapu kitu akkan da nangngikurug kitu Moses, ay tu nu nád agpà a malilíán ya kapanísán nu, nu akkan nu ikurug daya kag-kagiyan ne Cristo, nga ittu ya gayát ka lángit! ²⁶ Kitun, ay nataryun tu kalawagán kane magúni ye Dios. Kídi yin, ay tu idi ya nán na, “Akkan nala nga ya kalawagán ya mataryun nu pidduwaan ku, nu di oray pe ya lángit,” nán na. ²⁷ Ay ya sarut natu nán na nga pidduwaan na, ay ippà na daya pinarsuwa na nga makínin. Ay daya akkan makínin, ay ittu daya mabansi.

²⁸ Ay díkod magiyáman tada, ta bílang mepakin-kuwa kadàtada ya pangiturayán nga akkan tutu wala nga maan-anu. Ay díkod masápul pe nga yán nala nga pagangammán ne Dios nga panagday-dáyaw kaggína ya kuwaan tada, se ipatag tada se ikansing tada, ²⁹ áta kurug ga narungat. Meárig ka apuy nga makassidug kadaya ngámingámin na masidug.

Daya napiya nga kuk-kuwaan daya magwawági gapu ke Cristo

13 Ay itul-túluy nu ya magpipininya nga magwawági ke Cristo. ² Ay akkan kayu wa umagáwa kadaya agtangeli. Ta atán da ngin daya

nakasangaíli kadaya a-anghel, ngamay akkan da am-ammu nga anghel da. ³ Ay damdamman nu daya páda nu wa mangurug nga atán ki agba-balúdán, nga ummán kayu ka netangabálud kaggída. Ay dam-damdamman nu pe daya mapal-pallà gapu ki angngurug da, nga ummán ka mapal-pallà kayu pe nga ummán kaggída.

⁴ Ipatag nu ya aggaattáwa, ay áwan kuma kadaya magatáwa ya mangwa ka nadakè ummán kiya manaládag se manabuwang, áta panísan ne Dios daya tolay ya mangwa ka ummán kadayán.

⁵ Ay akkan kayu din magtalikágum ka pirà. Pagangammán nu wala ya atán kadakayu, áta nán mà ne Dios nga, “Akkan takayu wayya ilingling onu pagdudoray,” nán na. ⁶ Ay díkod akkan tada nga min-induwán na mangagi ka,

“E Apu ya sumeseseng kiyà. Ay túya áwan ku wa ikansing. Akkan nà mansing kiya kuwaan daya tolay kiyà.”

⁷ Ay damdamman nu pe datu nangiapu kadakayu; datu nagtù-tùgud kadakayu kiya bàbànan ne Dios. Lam-lamtan nu tu napiya nga agbiy-biyág da se iya nagtungpálan da. Taldan nuda kitu angngurug da.

Ya agday-dáyaw tada ke Dios ya bátug pagbasu tada

⁸ Awan kaul-ulissán ne Jesu-Cristo. Nu wà ummán na kitun, ay ittu na kam kadedi, ay se kiya áwan panda. ⁹ Ay akkan kayu lugud pe ya peal-alílaw kiya angngurug nu kadaya adu wa bal-baláki se mepas-pasaballì a sur-súru. Magpiyár kayu wala kiya kinamáru ne Dios kiya ililligda naya angngurug nu, nga akkan wayya ya agkannaw tada nga mangán kadaya duddúma nga akakkanan ya piyáran nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya duddúma. Ay akkan da mà nagpiyán datun na kuk-kuwaan da.

¹⁰ Atán mà ya bátug basu tada, nga oray datu ngámin na sumur-súrut kitu kuk-kuwaan da kitun nga agbasu da kitu nengágan da ka balay ne Dios, ay áwan da ráman. ¹¹ Ya baggi natu áyam ma pinagbasu da kitun, ay sídúgan da kitu lasi natu íli. Ngamay datu nangátu wa pappádi, ay mangalà da kitu dága ta ippan da kitu Kapàgán na Giyán kitu balay ne Dios, ta ittu tun tu pagbasu da kadatu bas-básul da. ¹² Ay ummán pe, natay pe ye Apu Jesus kitu lasi natu íli ta senu gapu kitu dága na, ay madalusán daya tolay kadaya bas-básul da.

¹³ Ay lugud, e Apu Jesus ngala ya piyáran tada, ay se iturad tada ngala daya kapal-palakkán tada gapu kaggína nga ummán kitu inagturad na kadatu nekapal-palakkán na. ¹⁴ Ata áwan kídi ya kalawagán ya mabalin pagyanán tada nga íli nga akkan pumanda. Id-idaggán tada ya íli nga áwan panda, nga ittu ya kapannán tada nu isa ngalgaw.

¹⁵ Ay díkod gapu ke Jesus, ay day-dayáwan tada ngala peyang nge Dios, ta ittu mà la yán ya bátug basu tada, ta ittu yán ya masápul kuwaan daya ngámin na mangipudnu nga mangurug kaggína. ¹⁶ Ay akkan nu wa kaligpanán ya angwa nu kadaya napiya, se ya agsisinneng nu, áta ittu dayán daya bátug ga dátun nu ke Dios nga pagangammán na.

¹⁷ Ay ikurug nu daya pangmanàman nu wa mangurug. Magtulù kayu kaggída, áta aggída mà ya magtar-tarakan kadakayu, ay aggída mà ya magsungbát kampela ngin nin gapu kadakayu. Paangammán nuda kiya agtar-tarakan da kadakayu. Akkan nuda nga pagpanakitan, áta nu mapakuna, ay dakayu mà kampela ngin nin ya kal-allà.

Karárag se pakumusta

¹⁸ Ay ikar-karárag dakami yala wawwági. Ay ya piyán mi, ay mapatag kami kadaya ngámin na kuk-kuwaan mi. Ay áwan mi mà ammu nga básul mi kadakayu. ¹⁹ Ay kurug ga ikar-karárag dà ta senu ipalúbus kuma ne Apu nga makapagulli yà a makaru kannán giyán nu.

²⁰⁻²¹ Ay ikar-karárag ku nga idde ne Dios kuma ngámin daya masápul nu kiya angngikurug nu kadaya ngámin na piyán na. Ay senu gapu ke Jesu-Cristo, ay màwa na kadàtada daya pagangammán na. E Dios ya paggayatán naya napiya nga aggur-uray tada, ay aggína tu namaltu kammin ke Jesu-Cristo nga Apu tada. E Apu Jesus, ay ittu ya nagbalin na katurayán na maragtarakan kadàtada nga árig karneru na gapu kitu nekatay na. Ay gapu pe kitu nekebasu na, ay nàwa pe ya kari ne Apu Dios kadàtada ka áwan panda. E Jesu-Cristo ya maday-dáyaw kuma peyapeyang ngin ka áwan panda! Amen.

²² Ay anúsán nu agpà ala wawwági ya angag-kagì nga pamaturad ki uray nu. Oray ta abibbà mà ala ya inagsúrát ku.

²³ Ay ipakammù pe kadakayu nga nepalawán da ngin ne wagi tada nga Timoteo. Ay nu makaru makalbet, ay aggína ngin ya kabulun ku nga maggagáyam kadakayu.

²⁴ Ay ipakumusta dakami yala kadaya ngámin na pangmanàman nu se kadaya ngámin na tolai ne Dios kannán. Ay makikumusta pe kadakayu daya wawwági tada nga iItalia.

²⁵ Ay ya kinamáru ne Dios din kuma ya atán peyang kadakayu ngámin.

Ya súrát ne

James

1 Iyà nge James nga bobonan ne Dios se Apu Jesu-Cristo. Súrát ku idi kadakayu wa tolai ne Dios nga nesipsiparà kiya kalawagán. Kumusta kayu ngámin.

Ya aggánus tada

²Maganggam tada din nala wawwági, oray nu adu daya kapar-parigátan na mà-màlamán tada, ³áta ammu tada mà nga nu maanúsán tada dayán na kapar-parigátan, ay tumurad tada. ⁴Ngamay masápul la magan-ánus tada, ta senu magnákam tada se pagmaruwán tada ngámin.

Ya akitùgud tada ke Dios

⁵Ay nu akkan tada nga ammu ya kuwaan tada, ay makitùgud tada ngala ke Dios, ay tùgúdán nitta, ta nalagpat se maganggam nge Dios nga sumeng kadaya ngámin tolai. ⁶May nu atán makitùgud, ay maginnanáma ngala nga akkan din maggad-gadduwa. Ata nu maggad-gadduwa tada, ay ummán tada kiya balnag ki bebay nga itagatagád dala na báli, ⁷⁻⁸áta maduw-duwa peyang ya uray tada. Ay ya tolai ya mapakuna, ay áwan na tutu wala nga innanamán na midde ne Apu kaggína.

Daya pubri se daya babànéng

⁹Daya napubri nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay maganggam da din nala, ta ipangátu ne Dios da nu kuwa. ¹⁰Ay daya babànéng nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay maganggam da din nala pe oray ibaba ne Dios da. Ata daya babànéng, ay akkan da nanáyun. Ummán da kadaya bútà a malaylay se da la nga mippà. ¹¹Ata nu kiya katakit pànanang naya sínág, ay makarsiyán daya adon daya kad-kaddat se metànegán pe yin daya bútà da, ay áwan pe yin ya kinapiya da. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya

babànáng ta árig malaylay da pe ta mapánis da oray kiya agbànáng da pikam.

Ya kepar-parò tada kiya nadakè

¹²Maganggam din nala ya tolay nga magan-ánus sala kiya kapar-parigátan na nga pakasisímán na, áta nu maanúsán na ngámin, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. Ittu yán ya nekari ne Dios nga tangdán daya maminya kaggína. ¹³May nu atán maparò, ay akkan na din nán na, “E Dios ya namar-parò kiyà,” akkan na nán. Ata e Dios, ay akkan meparò kiya nadakè, ay akkan pe ya mangiparò. ¹⁴Ngamay meparò ya tolay nu maay-ayúyut kiya nadakè a lam-lamtan na kampela ngin nin. ¹⁵Ay dayán na nadakè a lam-lamtan na, ay ittu win daya pakabasúlán na. May ya supápà naya panagbas-básul, ay pannakatay ka áwan panda.

¹⁶Túya akkan tada masábag ki mepanggap kiyán wawwági, ¹⁷ta naparon na mangidde nge Dios, ay se napiya ngámin daya maggayát kaggína. Aggína ya nangwa kadaya ngámin na atán ka lángit nga mangidde ka wada. Ngamay aggína, ay akkan ummán kadayán, áta áwan na nga kaul-ulissán. ¹⁸Ay gapu ta ittu ya palánu na kampela ngin nin, ay pinagbalin nitta ka tolay na kane mangurug tada kadatu kurug nga bàbànan na. Ay díkod dātada ngin daya kapàgán kadaya ngámin na parsuwa na.

Ya kurug nga anngurug ke Dios

¹⁹Dam-damdamman nu idi wawwági. Nalà-lapat tada din manggìna kadaya bàbànan ne Dios. Akkan tada din na magbur-buranaw magúni, ay se nasulit tada din pe ya malùsaw. ²⁰Ata ya akar-arungat tada, ay akkan ittu yán ya mamagbalin kadātada ka namáru, nga ittu ya piyán ne Dios. ²¹Ay díkod ippà tada lugud din ngámin daya nadakè a gagángay tada se kuk-kuwaan tada. Ay ikurug tada daya bàbànan nga nepakammu ne Dios kadātada. Ittu yán ya makelísi kadātada kiya pakapanísán tada ka áwan panda.

²²Díkod ikurug tada din ya bàbànan ne Dios ta bílang ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin nu nán tada nga annung na ngala ya magtal-talagína. ²³Ata nu tal-talagínaan tada ngala ya bàbànan ne Dios nga akkan tada nga ikurug, ay árig tada ya tolay ya magamínaw. ²⁴Sinnan

na ya murang na, ngamay mawe la ngin, ay akkan na pe madamdamin tu sing-singan na. ²⁵Ngamay napiya ya kà-kàwaán daya ngámin na kuwaan daya tolay, nu kappiyánan da nga sin-sinnan ya napiya nga dámag, nga ittu ya áwan sabasábag nga lintag ne Dios, ay se da nga ikurug nga akkan da tal-talaginaan nala, ay se akkan da kurug pe kal-kaligpanán. Datun na lin-lintag, ay áwan da nga pagkur-kurárgan, ay se ittu datun ya ummán ka mangwaya kadàtada kadaya nadakè.

²⁶Nu nán tada nga ikur-kurug tada peyang nge Dios, ngamay akkan napiya daya aggun-úni tada, ay ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin. Ay áwan surbi ya nán tada nga anngikurug tada ke Dios. ²⁷Ay ya ibílang ne Dios nga Ama nga kurug se áwan sabasábag nga anngurug, ay ummán kídì: sengán tada daya nakal-allà a ul-ulíla se bubbúkud da babbay, ay se akkan tada mepagram-ráman kadaya nadakè a mà-màwa kídì ya kalawagán.

Ya akkan tada ammagdudúma kadaya tolay

2 Gapu ta mangurug tada ngin ke Jesu-Cristo wawwági, ay áwan tada din pagdudúmán kadaya tolay, gapu wala kadaya singasingan da. ²Kas pangarígan nu atán duwa nga sangaíli tada nga mepagday-dáyaw kadàtada, nga ya isa, ay nakasangilat ka balitù se napiya daya lúpus na, ay se ya isa, ay napubri se rugrugà ya lúpus na. ³Ay nu nán ta kiya tolay ya napiya nga lúpus nga, “Ye idi tugaw, magtugaw ka,” nán tada, ngamay nán tada kiya napubri, “Magsisíkád ka ngala kiyán nu lùsawam ya magtugaw kiya datág,” nán tada, ⁴ay mamagdudúma tada ki ummán kiyán. Nadakè yán na agbasarán kiya kinatutolay naya isa nga tolay.

⁵Ammuwán nu wawwági, nga daya napubri kídì ya kalawagán, ay aggída daya piníli ne Dios. Gapu kiya anngurug da, ay bílang da ya nabànéng. Aggída pe ya alà na kiya pangiturayán na. Ittu yán tu nekari na kadaya ngámin maminya kaggína. ⁶Ngamay tura tada irupat daya napubri! Daya nabànéng mán kammin ya pàgan tada, ay aggída daya mamal-pallà kadàtada, ay se aggída pe daya mangidarum kadàtada. ⁷Ay aggída pe daya mangug-og kiya napatag nga ngágan ne Jesus nga kur-kurugan tada.

⁸Napiya mà kurug nu ikurug tada ya kapàgán na lintag nga ittu ya, “Piyán nu daya kasittolay nu nga ummán kiya aminya nu kiya baggi nu,” nán na. ⁹Ngamay nu pagdudúmán tada daya tolay, ay makabásul

tada, áta akkan tada kinurug ya lintag ne Dios. ¹⁰ Ata oray nu nán tada nga kinurug tada ngámin ya lintag, nu atán isa nga pakabasúlán tada, ay bíláng pakabasúlán tada ya ngámin nin. ¹¹ Ata e Dios nga ittu ya nagkuna nga, “Akkan kayu manaládag,” ay aggína pe ya nagkuna ka “Akkan kayu pumatay.” Díkod oray nu akkan tada manaládag, nu pumatay tada, ay ittu na kam ma nakabásul tada kiya lintag na.

¹² Dàtada, ay guwesán nitta nge Dios. Ya pagbasarán ki angguwes na, ay tu lintag nga ittu ya mangwaya kadàtada. Ay lugud, napiya din daya kag-kagiyán tada se daya kuk-kuwaan tada. ¹³ Ata akkan nitta kalakkán nge Dios nu akkan tada pe kalakkán daya kasittolay tada. Ngamay nu maragkallà tada, ay akkan nitta pe pabasúlan.

Ya namáru nga tolay

¹⁴ Atán kadi surbi na wawwági, oray nán tada nga mangurug tada ke Jesu-Cristo, nu akkan tada mepassingan kadaya kuk-kuwaan tada ya angngurug tada? Wayya nitta la nga alá nge Dios nu ummán kiyán ya angngurug tada? ¹⁵ Ay kas pangarígan nu atán wagi tada nga mangurug ga áwan na nga kanan se paglilíyán, ¹⁶ ay se tada nán kaggína nga, “Akkan ka nga malídug. Maglíli ka ngala, ta senu akkan ka masiyam, se magbattug ka ngala,” nán tada, ngamay akkan tada nga iddán ka kanan na se paglilíyán na. Ay nágan lugud naya surbi natu kinagi tada? ¹⁷ Ay ummán pe kiyán ya angngurug tada, nu akkan tada mepassingan kadaya napiya nga kuk-kuwaan tada. Arig natay.

¹⁸ May get nán daya duddúma nga angngurug gala ya atán kadaya duddúma, ay kadaya duddúma, ay get mangwa kadaya napiya ngala ya nengáni kaggída. May akkan mà mabalin, ta nu kurug ga mangurug tada, ay akkan mabalin na di tada nga mangwa kadaya napiya. Ay nu napiya daya kuk-kuwaan tada, ay mepassingan ya angngurug tada. ¹⁹ Ay nu nán nu nga mangurug kayu wa atán sissa nga Dios, ay túyán ya kurug. Ngamay oray pe daya ar-áran, ay kurugan da pe se ikansing da pe.

²⁰ Dakayu wa umang-ang-ang nga tolay! Nu piyán nu wa ammuwan nga áwan surbi naya angngurug tada nu akkan tada mepassingan kadaya napiya nga kuk-kuwaan tada, ay gínán nu kod idi. ²¹ Tu Abraham ma ama tada, ay nepassingan na tu angngurug na ke Dios kane kuwaan na tu bílin ne Dios nga pebasu na kaggína tu an-anà na nga Isaac. Ay díkod nebíláng

ne Dios ka áwan bas-básul gapu kitun na kinuwa na. ²²Sinnan nu kod tu kinuwa na. Pinagbulun na tu annggurug na se itu kinuwa na. Nepassingan na nga kurug tutu wala tu annggurug na kitu kinuwa na. ²³Ay díkod nàwa kurug tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Kinurug ne Abraham tu kinagi ne Dios, ay túya nebílang na ka áwan bas-básul,” nán na. Ay se nebílang pe ne Dios tu Abraham ka opun na. ²⁴Ay díkod ammu tada lugud din nga akkan nitta ibílang ne Dios ka namáru nu mangurug tada ngala nga áwan tada tagge kuwaan na napiya ka annggipassingan tada kiya annggurug tada.

²⁵Ay oray pe tu Rahab nga nagpúta kitun, ay nebílang ne Dios ka namáru win, gapu kitu kinuwa na nga napiya, ta pinalnà na datu nebon tu Joshua nga ispiya na, ay sinengán nada pe nga naglóbát nawe. ²⁶Ay nu akkan tada mepassingan ya annggurug tada kiya angwa tada kadaya napiya, ay áwan na sur-surbi. Arig na ya tolay ya sibbabaggi ngamay áwan na ángat!

Ya bugung ya mamadakè ki tolay

3 Bittì ala kuma kadakayu, wawwági, daya mangisúru, áta ammu nu mà nga dakami nga mangisúru, ay nadà-dammat ya mepabásul kadakami nu makabásul kami. ²Ngámin tada, ay makabásul tada ngámin. Ay nu atán tolay ya áwan na nga pakabasúlán kadaya bal-balitan na, ay túyán ya tolay nga áwan pagkur-kurángan nin, áta maannadán na ngámin ya baggi na.

³Daya kabalyu, ay siluwán tada daya bugung da, ta senu meturung tadada kadaya piyán tada nga pangipeyaggán kaggída. ⁴Ay ummán pe kadaya dadakkal la bapor. Bi-bitì daya ikkakawil da, may oray mìpur da kiya naggat ta báli, ay mabalin naya pilútu nga ipeyag kiya oray wà naya piyán na nga pangipeyaggán kaggína. ^{5–6}Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya bugung tada. Oray bittì da, ay adu daya mepasindáyaw da nga dadakkal la bánag. Arig na pe ya bittì a síling ya bugung tada, áta oray nu bittì ya síling, ay sarátan na oray ya nalawág ga sirát. Ya bugung tada, ay ittu ya nadakè kadaya parte naya baggi tada, áta mabalikát na ngámin daya nadakè. Ay ittu ya mamadakè kiya ngámin baggi tada se ngámin na biyág tada nga tolay. Túya rabbang tada ya maimpiyernu.

3:5-6 Kadaya duddúma, ay díla ya nán da kídì. **3:5-6** Bittì a apuy nán daya duddúma.

⁷Adu bal-baláki ya ul-ulolag se an-anù, idaw, se daya sissida ya mapaámu, ay adu kaggída ya napaámu win. ⁸Ngamay áwan tolay ya maketurung tutu wala kiya bugung na. Arig na ya nadakè a nagdíta nga ulolag ga akkan makasinád. ⁹Ittu ya pagdáyaw tada ke Apu wa Ama tada, may ittu pe ya pamad-padakè tada kadaya kasittolay tada nga kinuwa ne Dios ka ummán kaggína pe. ¹⁰Díkod sissa kam ma bugung ya usaran ta nga magdáyaw ke Dios, se mamadakè kadaya kasittolay tada. Nadakè yán wawwági. ¹¹Ya gabbuwà, ay akkan wayya nga nasablè se namit nga danum ya igbuwà na. ¹²Ay páda na pe, ya káyu wa gígus, ay akkan magbúnga ka búnga olíbo, se ya múla nga úbás, ay akkan magbúnga ka búnga gígus. Ya gabbuwà a napet ya igbuwà na, ay akkan mangigbuwà ka namit pe.

Ya kurug ga nasírib

¹³Nu atán kadakayu ya manguna nga nasírib, ay ipassingan na din nala ya kinasírib na kiya kabiy-biyág na, kiya angwa na kadaya napiya nga mà-màwa, se kiya kinapakumbaba na. ¹⁴May nu magasiásil kayu, se tittu ya pagpíyán nu kampela ngin ya lam-lamtan nu, ay akkan nu lugud pagkidáyaw ya sírib nu, ta busid. ¹⁵Daya ummán kadayán na sírib, ay akkan da gayát ke Dios, nu di da gayát kampela ngin nin kiya sírib tolay se Sairu. ¹⁶Ata nu tittu daya pagpíyán tada kampela ngin ya lam-lamtan tada se magasiásil tada, ay ittu ya akkan tada pagkikinnawátan, ay ittu pe ya akàwa tada kadaya ngámin baláki nga kinadakè.

¹⁷Ngamay nu ya kinasírib ba gayát ke Dios ya atán kadátada, ay namáru tada. Ay díkod magkikinnawátan tada se natulù tada se nindù tada. Napiya daya kuk-kuwaan tada se maragkallà tada pe. Akkan tada magpì-pimáru se akkan tada pagdudúmán pe daya tolay. ¹⁸Magmáru daya kasittolay tada nu masingan da ya agkikinnawátan tada, ay se nu dātada pe ya gapu naya agkikinnawátan da.

Ya kelug tada kadaya nadakè kídì kalawagán

4 Nágan naya gapu naya akkan nu pagkikinnawátan se ya agsasáwad nu ta, nu di gapu kadaya pagray-rayuwán nu kampela ngin nin na sumil-silásil ki lammat nu. ²Atán da kelugán nu ngamay akkan nuda málà,

ay túya pumatay kayu. Makisáwad kayu gapu ta akkan nu málà daya tal-talingkagúman nu. Awan nu málà, áta akkan kayu mà magadang ke Dios. ³ Ay oray mán pe nu magadang kayu, ay áwan nu málà ta nadakè ya panggap nu. Nu tura la atán málà nu, ay usaran nu kadaya pagangammán nu kampela ngin nin. ⁴ Meárig kayu kadaya manaládag, ta akkan nu pàgan ne Dios sin. Daya mà-màwa kídì kalawagán ya pà-pàgan nu win. Ammu nu mà a lùsawan na daya tolay ya ittu da la nga pà-pàgan daya mà-màwa kídì ya kalawagán. Díkod nu daya mà-màwa kídì kalawagán ya pà-pàgan nu win, ay magbalin kayu ka kalínga ne Dios.

⁵ Nán nu kid nga áwan sarut naya bàbànan ne Dios nga nán na kídì, “Ya Ispiritu nga nealúbu ne Dios nga magyán kadàtada, ay iabugu na,” nán na. ⁶ Ay nu magpakumbaba kayu, ay sengán nakayu nge Dios. Ay túya nán naya bàbànan na kídì: “Lùsawan ne Dios daya magpang-pangátu, ngamay daya magpakumbaba kaggína, ay sengán nada ngala,” nán na.

⁷ Ay díkod peturayán kayu lugud ke Dios se pàkadan nu nge Sairu ta senu magtálaw. ⁸ Umadanni kayu ke Dios ta senu umadanni pe kadakayu. Dakayu wa maragbásul, ay akkan kayu lugud din na mangwa ka nadakè. Dakayu wa maggad-gadduwa, ay kappiyánan nu ya magur-uray. ⁹ Magpanakit se sumángit kayu din gapu kadaya bas-básul nu, nga akkan kayu din na makang-anggam se makapatapatag. ¹⁰ Magpakumbaba kayu ngala nga makiseng ke Apu Dios, ta senu mepangátu kayu ta sengán nakayu se pàgan nakayu pe.

Ya akkan tada nga agpipinnadakè

¹¹ Akkan kayu din na magpipinnadakè, wawwági. Ata nu pakunán nu kiyán, onu pabasúlan nu ya wagi nu, ay ya lintag ne Dios ya bílang pad-padásan nu. Ay nu padásan nu ya lintag na, ay akkan nu ngin ikur-kurug ya lintag, ta pabasúlan nu mà in. ¹² Ay sissa mà nge Dios nga nangidde ka lintag na, ay aggína pe yala ya mabalin mamabásul. Aggína ngala pe ya makabalin na mangalà se mamánis kadaya tolay. Ngamay tura tada ngala nga agginpa-pabásul kadaya wawwági tada!

Ya nakasigúru nga mamì-kammu

¹³ Ginán nu pe idi wawwági, dakayu nga magkuna ka, “Ki daddán ni, onu kaláwa, ay mawe kami kattoni nga íli. Matangadagun kami kannán na magláku, ta senu adu ya maganansiya mi,” nán nu. ¹⁴ May akkan nu mà ammu nu nágan naya màwa nu kaláwa. Akkan nu wa ammu gà-gàdan ya biyág nu. Ata ummán kayu kadaya angap nga makaru magaligsap. ¹⁵ Ya kagiyan nu kuma ay, “Nu ipalúbus ne Apu Dios nga mabiyág kami pikam, ay kuwaan mi dedi se idi,” nán nu din nala. ¹⁶ May tura kayu nga nakasigúru nga mamì-kammu kiya biyág nu. Nadakè ya ummán kiyán na kuk-kuwaan. ¹⁷ Nu akkan nu kuwaan ya ammu nu wa napiya nga kuwaan, ay magbásul kayu.

Ya agpannakit daya nabànéng

5 Ginán nu idi, dakayu wa nabànéng. Magpannakit kayu se sumángit kayu, gapu kadaya narígát nga mà-màwa kadakayu nu kuwa.

² Nadadál daya inurnúngán nu wa kuw-kuwa nu ta itagàna nu wa usaran. Naípat pe daya lúpulúpus nu, ³ se nakíráng pe daya pir-pirà, se daya bal-balitù nu win. Ya kíráng da, ay ittu ya mangipakammu nga nakabásul kayu. Ay túya madadál kayu pe tutu wala ngin nu ukuman ne Dios ya kalawagán. Awan patapatag datu inurnúngán nu nga bànáng nu kiya kamuddiyánan na al-algaw. ⁴ Nagina ne Apu nga Mannakabalin ki Ngámin ya agríri datu pinagballát nu gapu kiya angngultit nu kaggída kiya tangdán da. Ay ummán pe datu pinaggáni nu, nagina ne Apu pe ya ríri da gapu pe kiya angngultit nu kaggída. ⁵ Napiya mà tutu wala ngin ya biy-biyág nu kídi kalawagán. Nakappag kayu pe yin kadaya pagang-angammán nu kampela ngin nin. May pabasúlan nakayu nge Dios sin nu kuwa, ay ummán kayu ka mapal-palúmag pára kiya katay nu. ⁶ Dakayu, ay pinabásul nu datu áwan bas-básul la tolay. Pinapatay nuda pe, oray áwan da kammala mabà-baal nga bumálat kadakayu.

Ya aggindag tada kiya ilalbet ne Jesus

⁷ Magan-ánus kayu lugud dala, wawwági, panda kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus. Ummán kayu din kadaya manguma, nga napatag ya trígo

kaggída, ay túya maanúsán da nga idaggán ya aggagáni, áta ammu da nga masápul maar-arnabán se maan-annaggán pikam ya trigo da. ⁸Ay túya magánus kayu pe. Pabagkaddan nu lugud daya uray nu. Akkan kayu din na molaw, áta tagay yin ya ilalbet ne Apu Jesus. ⁹Akkan kayu din magpipinnanangi wawwági, gapu kadaya kapar-parigátan nu, ta senu akkan nakayu pabasúlan nge Dios. Ay tagay yin ya ilalbet naya mangguwes kadaya ngámin tolay.

¹⁰Lam-lamtan nu kod, wawwági, datu profeta kitun. Aggída ya pagaladán nu kiya panaggánus kadaya kapar-parigátan na mà-màlamán nu. ¹¹Ammu tada nga naganggam mà datun na nagánus kitun. Nammuwán tada mà pe yin nu wà ummán natu kinaánus tu Job kitun. Ammu tada pe nga napiya tu nekàwaán na ngin, áta e Apu, ay maramminya se maragkallà.

¹²Ay ya nang-nangrúna nga akkan tada pe nga kuwaan wawwági, ay ya magsingán. Akkan tada din magsingán ke Dios se oray nágan na nga atán kídi kalawagán. “Ò” nán tada ngala nu ò, ay “Akkan” nán tada ngala nu akkan, ta senu akkan nitta pabasúlan nge Dios.

Ya agkikinnarárag tada

¹³Nu atán da kadakayu daya atán pagrigátan, ay ikarárag da din nala ke Dios. Ay daya napiya daya ur-uray da, ay dayáwan da din nala nge Dios. ¹⁴Ay nu atán ya magtakit kadakayu, ay ayabán nu daya pangapuwan nu kiya kapilya, ta senu ilútan da ka denu se da nga ikarárag ke Apu. ¹⁵Ay bumílag ya magtakit nu kurugan ta nga sungbátan ne Apu ya karárag tada kaggína, ta pabilgan ne Apu kurug. Ay nu ya básul na ya namagtakit kaggína, ay pakawanan pe ne Dios. ¹⁶Ay díkod, ikagi tada lugud ya básul tada kiya isaisa kadàtada, ay se magkikinnarárag tada, ta senu pabilgan nitta nge Dios. Napágus ya karárag daya tolay nga namáru ki àráng ne Dios.

¹⁷Ummán kitu Elias kitun nga páda tada nga tolay pe, kane ikarárag na ke Dios nga akkan din magudán, ay akkan tutu wala kurug nga nagudán ka tallu dagun se annam búlán. ¹⁸Ay se la nagkarárag manin nga magudán kuma, ay tútu nagudán kurug gin, ay bummílag pe yin datu mul-múla.

5:10 Daya profeta, ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu piyán na nga pekagi kadatu tolay kitun.

¹⁹Nu tura la atán kadakayu ya maglikud kiya annggurug na ke Jesu-Cristo, wawwági, ay napiya nu atán mamul-poli kammin kaggína.
²⁰Ay nu màpoli na kammin, ay árig biniyág kammin natu nangpoli kaggína. Ay pinapakawan na pe daya adu wa bas-básul na ke Dios.

Ya munna nga súrát ne

Pedro

1 Iyà e Pedro nga isa kadatu apostol ne Jesu-Cristo.

Súrát ku idi kadakayu ngámin na píli ne Dios nga tolay na nga agtangeli kadaya nekasip-siparaán nu nga il-íli ka probinsiya Ponto, se Galacia, se Capadocia, se Asia, ay se ka Bitinia. ²Dakayu, ay nekísi nakayun ne Dios nga Ama oray kitun kam, nga pagbalinan naya Ispiritu na ka tolay na nga mangikur-kurug ke Jesu-Cristo. Ay napakawan kayun kadaya bas-básul nu gapu kitu nearúyut ta dága na kitu nekatay na.

Ay mammuwán nu kuma pà nang ya agtagasíngan ne Dios kadakayu, se iya angngidde na kadakayu kiya napiya nga panaggur-uray nu.

Ya namnamáan tada peyang

³Ay day-dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama naya Apu tada nga Jesu-Cristo. Gapu kiya abay pà nang nga agkallà na kadàtada, ay niddán nitta ka baru wa kabiy-biyág gapu kitu inammaltu na kammin ke Jesu-Cristo. Ay ittu pe ya gapu na nga atán kurug ya namnamáan tada. ⁴Ay ka lángit, ay atán pe ya iid-iddag ne Dios nga ipakin-kuwa na kadàtada. Ay áwan na makaulis se makadadál kiyandin, ay se akkan pe wayya nga dumakè in. ⁵Ay kiya akkan na pikam ma angngalà kadakayu, ay e Dios ya magtag-tagasíngan peyang kadakayu gapu kiya angngurug nu. Màwa na yán gapu kiya ammanakabalin na. Ay se nakayu wa alà in nu iya kamuddiyánan na algaw.

⁶Ay túya maganggam kayu wala, oray nu màwa nga magpan-pannakit kayu kídì ka tangapurù gapu kadaya adu wa nagbal-baláki ya kapar-parigátan nu. ⁷Màwa dayán ta senu mammuwán nu nga kurug tutu wala ya angngurug nu win. Ya balitù, ay nabanor may akkan magnanáyun. May melúnág kiya apuy ka angngammu ta nu napabeg gin onu akkan. Ay tu nád agpà in ya angngurug nu, ay nabà-banor may ya balitù! Ay díkod mapadayáwan kayu se pà gan nakayu we Dios nu iya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo gapu kiya kurug ga angngurug nu kaggína.

⁸Ay ammù nga pàgan nu we Jesu-Cristo oray akkan nu wa nasingan. Ay oray kídi ya akkan nu pikam pe masingan, ay kurugan nu mà kammala, ay se maganggam kayu pà-pà nang pe ka áwan páda nga agganggam, ⁹áta alá nakayu we Dios ka áwan panda gapu kiya angngurug nu.

¹⁰Ay mepanggap kídi nga angngalà ne Dios kadátada ka áwan panda tu tagge da la sap-sapúlan se ammuwán datu profeta kitun, nga ittu datu nangikagi kiya mepanggap kiya idde ne Dios gapu kiya kinamáru na. ¹¹Tagge da la ammuwán nu nungay naya kàwa na se nu mapaanna ya kàwa na. Ngamay ya Ispiritu ne Cristo nga ittu tu atán kaggída, ay nepakammu na ya mepanggap kiya kapal-palakkán naya Cristo, se iya mepanggap kiya kepangátu na nu mabalin na magrígát.

¹²Ay nepakammu ne Dios kadatun na profeta nga akkan aggída tu magkapiya tutu wala kadatun na kuk-kuwaan da nu di dátada. Ay kídi yin ay nepakammu daya bobonan ne Dios kadakayu win ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. Ya Ispiritu na nga ittu ya nebon na nga gayát ka lángit, ay aggína ya nagpapekagi kaggída. Ay ummán pe daya anghel ne Dios, piyán da tutu wala pe nga ammuwan dayán.

Ya akkan tada agbásul

¹³Ay díkod kappiyánan nu lugud ya magauray. Magan-annád kayu kiya aglam-lammat nu. Ay maginnanáma kayu wala kiya idde ne Dios kadátada gapu kiya kinamáru na nu umbet ya oras nga ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. ¹⁴Ay gapu ta annánà nakayu nge Dios sin, ay masápul la kurugan nu daya bil-bílin na. Akkan nu ittu wa sur-surútan nin datu nadakè a kuk-kuwaan nu kitun, kitu áwan nu pikam ammu mepanggap kiya Napiya nga Dámag. ¹⁵Ya kuwaan nu kuma, ay akkan kayu wa magbásul lin, áta áwan bas-básul ne Dios nga ittu ya nagayáb kadakayu. ¹⁶Ata nán mà naya nesúrát nga bàbànan na, “Akkan kayu wa magbásul ta áwan ku wa bas-básul,” nán na.

¹⁷Ya angguwes ne Dios, ay mepà-pàbà kampela ngin nin kadaya kuk-kuwaan tada nga tolay. Ay lugud gapu ta makiAma kayu kaggína ngin, ay masápul la ipatag nu peyang kiya kaatán nu kídi ya kalawagán. ¹⁸Ay ammu nu win na winayaán nakayu nge Dios sin kadatu áwan

---

1:10 Daya profeta, ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun.

sur-surbi nga nepagangay kadakayu nga gagángay datu mannákam nu. Ay ya pinangwaya na kadakayu, ay akkan daya balitù se daya pir-pirà a mabalin na madadál, ¹⁹ nu di iya napatag pà nang nga dága ne Jesu-Cristo nga nearúyut kitu nekatay na. Arig na ya karneru wa áwan tutu wala nga pagdàsán nga nebasu. ²⁰ Ata oray kitu akkan pikam ma naparsuwa idi ya kalawagán, ay aggína tu piníli ne Dios nga ibon na. May kadedi yin nala nga al-algaw ya nekepakammu na gapu kadàtada, ta senu málà nitta nge Dios sin. ²¹ Ay gapu ke Cristo, ay e Dios ya kur-kurugan nu win. E Dios tu namaltu kaggína se ya nangidde ka turáy na, senu e Dios ya kur-kurugan se namnamáan nun.

²² Ay gapu lugud ta nippà in daya nadakè a gagángay nu kane mangurug kayu kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo, ay kurug ga piyán nu pe yin daya páda nu wa mangurug. Ay lugud ipas-pasnà nu ya agpipinninya nu. ²³ Ay bílang nga naulis kayu wa neanà gapu kitu inangngurug nu kiya magnanáyun peyang se mamagbiyág nga bàbànan ne Dios. Naulis kayu wa neanà ngamay akkan na ummán ka neanà ka tolay ya matay pe. Ata akkan mataatay ya namagbalin kadakayu ka annánà na. ²⁴ Ata,

“Ngámin tolay, ay meárig da kadaya kad-kaddat.

Ay se ngámin na day-dáyaw da,

ay meárig pe kadaya but-bútà dayán na kad-kaddat.

Ata daya kad-kaddat nu malaylay da,

ay túya ketà nagán daya but-bútà da.

²⁵ Ngamay ya bàbànan ne Dios,

ay áwan na nga kippaán.”

Ay iyán na bàbànan na, ay ittu kam ya Napiya nga Dámag ga nebàbànan mi kadakayu win.

2 Ay masápul la ippà nu win daya nadakè a gagángay nu. Ummán kadaya magbusibusid se daya magpi-pimáru, se ya umasiásil, se ya mamad-padakè kadaya kasittolay nu. ² Dakayu, ay árig nu ya apangngianà. Nu mapaanna lugud ya aggasissúsu naya apangngianà, ay ummán din pe ya agsap-sápul nu kiya bàbànan ne Dios, ta senu lumigda ya angngurug nu, ay díkod magun-ud nu ya pagrabngán na, nga ittu ya biyág ga áwan panda. ³ Ay ummán kuma kiyán ya kuwaan nu ta nammuwán nu win ya kinamáru ne Apu.

Ya meárig ka batu wa sibbiyág se daya tolay ne Dios

⁴Umadanni kayu peyang ke Apu, nga árig sibbiyág ga batu. Lùsawan daya tolay, ngamay aggína ya píli ne Dios, ay se napatag pà nang kaggína.

⁵Ay umadanni kayu lugud kaggína, ta senu meárig kayu ka batu wa sibbiyág nga mabalin na usaran ne Dios kiya agbalay na. Ay dakayu pe daya bátug pappádi nga magsir-sirbi ke Dios nga magday-dáyaw kaggína. Ay ya agday-dáyaw nu kaggína ya bátug pagbasu nu kaggína, nga ittu yán ya napatag kaggína gapu ki angngurug nu ke Cristo. ⁶Ata nán naya bàbà nán ne Dios nga,

“Atán píli ku wa meárig ka batu wa napatag pà nang.

Ay ippáy ku ka íli Zion ta meárig ka batu wa paniínán nga ittu ya pagligdaán naya balay.

Ay ngámin daya mangurug kaggína, ay áwan da nga keap-appattán,” nán na.

⁷Ay kadàtada lugud nga mangurug kaggína, ay napatag pà nang kadàtada. Ngamay kadaya akkan na mangurug, ay aggída ya kàwaán kurug natu nesúrá t ta bàbà nán ne Dios kitun nga nán na,

“Ya batu wa lùsawan daya magbabalay, ay ittu ya nesulalit ta nasurbi pà nang,” nán na.

⁸Ay nán na pe nga,

“Ay idi ya batu, nu ittu ya kebàdúlán daya tolay, ay ittu ya gapu naya kedùláp da,” nán na.

Nán na kiya bàbà nán na nga medùláp da, áta di da mangurug kiya bàbà nán ne Dios, ay ittu kammala pe yán ya nán ne Dios nga màwa kaggída.

⁹Ngamay dàtada ya piníli ne Dios nga inannánà na. Ay se dàtada pe ya bátug pappádi nga magdáyaw peyang kaggína nga ári tada. Ay dàtada pe ya nekísi na kadaya ngámin na tolay kídì kalawagán nga magsirbi kaggína. Ay se dàtada pe ya nengagánan na ka tolay na nga mangiwar-waragáwag kadaya ngámin na nakas-kasdáaw nga kuk-kuwaan na. Aggína ya nangiadayyu kadàtada kiya kagibattán, se nitta nippan kiya nakas-kasdáaw wa wada na. ¹⁰Kitun ay akkan nakayu tolay nge Dios, may kídì yin ay tolay nakayun. Ay akkan nu pe am-ammu ya agkallà na kitun may kídì yin, ay nammuwán nu win ta nepakammu na ngin kadàtada.

¹¹Ay ya nán ku kurug kadakayu wawwági, ay gapu ta bílang tada ya mepagíli ked kalawagán ni, ay túya ikagì kadakayu nga akkan daya

nadakè a piyán daya baggi nu daya ikurug nu, ta ittu dayán daya mamadakè kadakayu. ¹²Ipassingan nu peyang kadaya tolay kannán nga akkan mangurug ke Dios daya napiya nga gagángay nu. Ta senu oray nu padalínán dakayu ka nadakè a tolay, ay masingan da nga napiya daya kuk-kuwaan nu nu umbet ya oras nga agpakammu ne Dios kaggída. Ay díkod day-dayáwan da nge Dios.

Ya agpapuráy tada kiya gubirnu tada se kadaya ap-apu tada

¹³Ay gapu kiya amminya nu ke Apu, ay masápul la ikurug nu daya ngámin na agtuturáy nu. Peturayán kayu kadaya ári, ta aggída daya naturáy. ¹⁴Ay ummán pe kadaya gubernador ra niddán naya ári ka turáy da nga mamánis kadaya maragbásul se mamatag kadaya namáru. ¹⁵Ata ya piyán ne Dios, ay anawáan nu daya tolay ya kúráng ka pannakaáwat nga mamad-padakè kadakayu kiya angwa nu kadaya napiya.

¹⁶Dakayu ay áwan na mangiallang kadakayu kadaya piyán nu, ta e Jesu-Cristo ya apuwan nu win. Ngamay akkan din na ittu ya pambarán nu wa mangwa kadaya nadakè, nu di nu kuma nga ipassingan kiya kabiy-biyág nu nga bobonan nakayu we Dios. ¹⁷Rispitaran nu daya ngámin tolay. Piyán nu daya páda nu wa mangurug. Ay managgansing kayu din pe ke Dios, ay se rispitaran nu pe daya nangátu wa ap-apu nu, ummán kadaya ári.

¹⁸Dakayu wa asassu, ay masápul la ipassingan nu ya kinasunud nu kadaya apu nu. Rispitaran nuda. Ay akkan nala daya namáru wa ap-apu nu, nu di oray pe daya narungat. ¹⁹Ata pàgan ne Dios daya magánus kiya kapar-parigátan da, nga akkan kuma rumbang nga màwa kaggída ngamay iturad da ngala gapu ta siddadamdam da peyang kadaya piyán na nga kuwaan da. ²⁰Ata akkan nitta wayya nga pàgan ne Dios oray nu magánus ta kiya kapar-parigátan ta nu gapu kadaya nàwa ta nga nadakè. May nu pal-palakkan ditta nga áwan kuk-kuwaan na nadakè, ay se ta nga magturad, ay pàgan nitta nge Dios. ²¹Ata ittu ya nagayabán ne Dios kadàtada, ya magpin-penám nga magturad kadaya kapal-palakkán tada. Ata oray e Cristo, ay napal-pallà pe gapu kadàtada. Nangipassingan ka pagtaldán tada ta senu aggína ya tal-taldan tada peyapeyang. ²²Awan na tutu wala nga bas-básul, ay akkan tutu wala pe ya nagbusid oray namissán nala. ²³Ay oray kitu namad-padakè da kaggína, ay akkan tagge

ya bumal-bálat ka nadakè. Ay oray nu pinal-pallà da pe, ay akkan wayya namanansing, nu di na nepiyár ngámin ke Dios nga ittu ya kurug ga angguwes.

²⁴Nekaruwán ne Cristo daya bas-básul tada kitu nekelansa na kitu krus, ta senu pandanán tada ngin ya magbas-básul, se tada magbiyág ga magasikkuwa peyang ngin kadaya napiya. Ay gapu kadatu big-bígád na, ay nippà daya bas-básul tada. ²⁵Kitun, ay ummán kayu kadaya kar-karneru wa magal-aliwagwag, may kídí yin, ay nasmà nu win ne Cristo wa magtar-tarakan kadakayu nga ittu ya magtag-tagasingan nin kadakayu.

Ya masápul la kuwaan daya nat-átawán nin

3 Ay dakayu wa nat-átawán nin na babbay, peturayán kayu kadaya attáwa nu. Ta senu oray nu akkan da nga mangurug kiya bàbànan ne Dios, ay mangurug da ngala nu masingan da daya napiya nga gangay nu, oray akkan nu tagge ibàbànan kaggída ya mepanggap kiya kur-kurugan nu. ²Ta mepassingan kaggída ya kinapiya naya gagángay nu se iya ammatag nu ke Dios. ³Ay akkan din na ya amin-lasi ngala ya angap-kappiya nu ki baggibaggi nu, ummán kiya angngap-kappiya nu kadaya abù nu, se kadaya aggarmat nu kadaya bal-balitù, se daya napiya nga badubádu nu. ⁴Ngamay ipassingan nu wala ya kinapiya nu kiya napiya nga gangay nu, kiya kinatulù nu se kinadínang nu. Ata tu dayán daya mangidde ka kinapiya nu nga akkan na magpurkás, ay ittu pe dayán daya napatag ke Dios. ⁵Ata datu babbay ya mangurug ke Dios kitun, ay ummán pe kiyán tu kinuw-kuwa da, nga ittu tu bátug nangpapiya kaggída. Natulù da kadatu attáwa da, ay se piyáran da peyang pe nge Dios.

⁶Ay ummán pe kitu Sara kitun. Natulù kitu Abraham ma atáwa na. Ay ibíláng na pe ka apu na. Ay díkod nu ummán pe kiyán ya kinatulù nu kadaya attáwa nu, ay bíláng annánà nakayu tu Sara, nu napiya daya kuk-kuwaan nu se akkan kayu wa managgansing kadaya pan-panda ngala.

⁷Ay dakayu pe nga lalláki, ay ammuwan nu din pà nang ya napiya nga akibul-bulun nu kadaya attáwa nu, ay se rispitaran nuda pe. Magmar-máru kayu kaggída ta nakapsut da may dakayu. Ay nagpapáda kayu wa biyágan ne Dios ka áwan panda gapu kiya agkallà na kadátada. Kuwaan nu dayán ta senu áwan makalípán kadaya kar-karág nu.

Ya kuwaan tada nu atán daya kapar-parigátan tada

⁸Ya muddi nga kagiyan ku kadakayu ay tu idi. Sissa din ya uray nu ngámin. Magpipinninya kayu wa mangurug, se magkikinnallà kayu, se magmar-máru kayu kiya isaisa kadakayu, se magpakumbaba kayu pe. ⁹Ay akkan nu baltan ka nadakè ya nadakè a kuwaan da kadakayu. Ay oray nu nadakè ya kagiyan da kadakayu, ay akkan kayu pe ya sumungbát ka nadakè. May ya kuwaan nu wala, ay ikarárag nuda ngala ke Dios, ta senu kalakkán nada. Ata ittu pe yán ya gapu na nga pinagbalin nitta nge Dios ka annánà na; dátada ya pangiddanán na kiya pagkallà na. ¹⁰Ay nán ne Dios kiya nesúrat nga bàbànan na nga,

“Nu iinna ya maminya nga middán kiya napiya nga biy-biyág,
se maminya nga maganggam peyang,
ay masápul la akkan na magbutabutal,
se akkan mamad-padakè.

¹¹Masápul la ippà na daya nadakè a gagángay na.

Ay daya napiya ngala daya kuwaan na.
Ay ya napiya nga akibul-bulun kadaya kasittolay na
ya pà-pàgan na peyang pe.

¹²Ata tag-tagasinnán ne Dios se ginán na daya kar-kararág
daya namáru wa tolay,
ngamay kalúsawan na daya mangwa ka nadakè,” nán na.

¹³Ay áwan tolay ya mangur-úray ya mangwa ka nadakè kadakayu nu napiya peyang daya asikkuwaan nu. ¹⁴Ay oray pe nu mapal-pallà kayu mepanggap kiya angwa nu kadaya napiya, ay maganggam kayu wala. Akkan kayu wa magansing kadaya tolay ya mamal-pallà kadakayu, ay akkan kayu pe ya managlídug kadaya pan-panda ngala, ¹⁵nu di kuma nga e Cristo ya ipad-padúma nu peyang, áta aggína ya Apu nu. Ay masápul la sissasagána kayu peyang nga magsungbát nu atán ya magsaludsud kadakayu ka mepanggap kiya namnamáan tada kiya inangngurug tada ke Jesu-Cristo. ¹⁶Ngamay masápul la annadán nu ya agbàbanán nu, se narispítar kayu pe kadaya agsungbát nu. Ay sin-sinnan nu ta áwan kuma ya nadakè kadaya kuk-kuwaan nu, ta senu daya mangas-assap kiya napiya nga gagángay nu gapu kiya angngurug nu ke Cristo, ay mabàla da nu pad-padásan dakayu. ¹⁷Ta napì-piya ngala nga màwa nga mapal-pallà kayu nu ittu ya piyán ne Dios, gapu kiya angwa nu kadaya napiya, may

iya mapal-pallà kayu gapu kadaya kuk-kuwaan nu wa nadakè. ¹⁸Ata oray e Cristo, oray áwan na nga bas-básul kitun, ay akkan naggad-gadduwa nga nangipalúbus kiya baggi na nga matay gapu kadåtada ngámin na maragbásul, ta senu mabalin tada ya makikappiya ke Dios. Ay annung na tunin na namissán na nekatay na. Pinatay da tu baggi na may akkan wayya nga natay tu kaduduwa na. ¹⁹Ay tu kaduduwa na, ay nawe nagbàbànan kiya mepanggap kaggína kadaya sibbabálud da kaduduwa datu tolay ya natay yin. ²⁰Ay tu dedi datu kaduduwa datu tolay ya akkan nangur-kurug ke Dios kitu kakowad pikam natu Noa. Inin-indaggán ne Dios tu panangngurug da kitu kowad pikam natu Noa nga mangwa kitu abay pànanng nga biray na. Ngamay wal-walu wala nga tolay datu nagunag kitu abay biray, nga ittu datu nabiyág kitu dallis.

²¹Ya bátug natun na nàwa, ay ya nekabawtisarán tada nga ittu ya kelisi ta kiya ammánis ne Dios. Ngamay akkan gapu ta nabguwán daya baggi tada, nu di gapu ta nakipakawan tada ngin ke Dios kadaya bas-básul tada, ta senu pumiya ya ur-uray tada ngin. Ay màwa tada ya makipakawan gapu kiya angnurug tada kiya nelaltu ne Jesu-Cristo, ²²nga ittu tu nawe ka lángit tin. Ay aggína ya atán kiya pane diwanán ne Dios, ta aggína ya naturáy kiya ngámin. Itur-turayán na daya anghel se daya duddúma nga atán turáy se ammanakabalin ka lángit.

Ya naulis nga kabiy-biyág tada ngin

4 Ay gapu lugud ta napal-pallà e Cristo, ay aggína ya pagtaldán nu kiya aglam-lammat nu, ta senu mapabagkad daya ur-uray nu oray maparigátan kayu. Ata nu mapar-parigátan ya isa nga tolay gapu kiya angngalúsaw na kiya nadakè, ay maawátan na nakusap pin kiya agbas-básul na. ²Díkod manggayát kídi panda kiya panda naya agbiyág nu kídi kalawagán ni, ay masápul la dayán nala nga piyán ne Dios daya kuwaan nu peyang, nga akkan nu ittu sur-surútan daya kil-kelugán daya baggi nu. ³Makusap kayu win kadaya kuk-kuwaan nu kitun na nadakè nga ummán kadatu pà-pàgan daya akkan mangurug ke Dios nga kuwaan. Ta nabayág kayu wa nagbiy-biyág kitun nga áwan na aggan-annád kadaya nadakè a kelugán daya baggi nu. Maragging-inglaw kayu, se palotán tu agsasay-am nu, se palotán pe tu agguudma nu. Ay nàwa nu pe tu lúsawan tutu wala ne Dios nga agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos.

⁴Ay datu kabung-bunguy nu kitun, ay masdaáwan da kídí yin ta tura kayu wa akkan nin na umat-atangya kaggída kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay ittu yanin ya panggayatán da nga mamad-padakè kadakayu. ⁵Ngamay kiya umbet ta algaw, ay aggída kampela ngin nin ya magsungbát kiya àráng ne Dios. Aggína ay sissasagána nga mangguwes kadaya ngámin na tolay ya sibbiyág, ay se oray pe datu natay yin. ⁶Ay ittu pe ya gapu na nga nebàbànan pe ya mepanggap ke Cristo oray kadatu natay yin. Ta senu oray kitu kasibbiyág da pikam, ay naukum ne Dios da ngin kiya nekatay da nga ummán kiya kàwaán ngámin tolay, ay get nu makapagbiyág ya kaduduwa da nga ummán kiya agbiyág ne Dios.

Ya agsirbi tada kiya isaisa kadàtada

⁷Tagay yin ya ipappanda daya ngámíngámin, ay túya masápul ya aggan-annád nu, se ya napiya nga aggur-uray nu, ta senu áwan ya makalípán kiya panagkar-karàrag nu. ⁸Ay ya munna nga mepas-pasnà kuma, ay ya agpipinninya nu peyang, áta sippapakawan tada kadaya adu pànanng nga bas-básul daya duddúma kadàtada nu piyán tada da.

⁹Maganggam kayu wa manangaáli kadaya kabbulun nu nga akkan kayu wa umagáwa. ¹⁰Ata niddán nitta ngámin ne Dios ka kababalin tada. Ay ittu ya masápul la usaran tada kiya agsirbi tada kiya isaisa kadàtada, ta ittu ya masápul la kuwaan naya mapiyár ra pakammuwan ne Dios kadaya nagbal-baláki nga pagkallà na. ¹¹Daya pangibàbànanan ne Dios, ay masápul la ibàbànan da ya bàbànan na. Ay daya pára túlung kadaya mangurug, ay akkan da din na natagàna nga sumeng, ay e Dios ya mangidde kiya bílag da. Kuwaan nu dayán ta senu mapadayáwan ne Dios kiya ngámin gapu ke Jesu-Cristo. Ta aggína ya kurug ga rabbang na nga day-dayáwan. Ay aggína pe ya katurayán ka áwan panda. Amen.

Ya agrígát tada gapu ki angngurug tada

¹²Dakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, akkan nu din na pagballà daya napanat pànanng nga kapar-parigátan na màlamán nu. Akkan na nakas-kasdáaw dayán, ta ittu yán ya pagsisímán ne Dios kadakayu. ¹³May maganggam kayu wala ta bílang nga mepagrígát kayu ke Jesu-Cristo. Ay

díkod maganggam kayu pà nang kiya oras nga kepakammu naya kinadáyaw na.

¹⁴Ay maganggam kayu wala nu pad-padàsán dakayu gapu kiya angngurug nu ke Cristo. Oray ta atán kadakayu nga mangitur-turáy ya naturáy nga Ispiritu nga ittu ya Ispiritu ne Dios. ¹⁵Ngamay áwan kuma kadakayu ya mapal-pallà gapu kiya nadakè a kuk-kuwaan na, nga ummán kadaya makapatay wànu magtá kaw, onu gapu kiya akiram-ráman na kiya biy-biyág naya isa tolay.

¹⁶Ay nu mapal-pallà kayu gapu kiya angngurug nu ke Cristo, ay akkan nu wa kípattán yán. Ngamay dayáwan nu wala nge Dios ta mapal-pallà kayu gapu ke Cristo. ¹⁷Ta ginayatán ne Dios sin ya angngukum na kadaya ngámin tolay, ay manggayát kadàtada nga tolay na. Ay nu dedi ya kapal-palakkán tada, ay ittu ya anggayát na kadàtada nga mangurug, ay tu nád agpà in ya kapàyanán daya akkan na mangurug kiya bàbànan ne Dios mepanggap ke Cristo! ¹⁸Ay ummán kiya nán naya nesúrát nga bàbànan ne Dios nga,

“Nu nasulit ya kálà daya namáru wa tolay,
ay paanna nád ya kàwaán daya akkan na mangur-kurug
ke Dios se daya maragbásul!” nán na.

¹⁹Ay díkod dakayu wa mapal-pallà gapu ta ittu ya piyán ne Dios nga màwa kadakayu, ay masápul la daya napiya ngala peyang daya kuwaan nu. Ipiyár nu wala daya biyág nu ke Dios, nga ittu ya namarsuwa kadàtada.

Ya kuwaan daya mangiapu kiya kapilya

5 Kadakayu wa pangmanàman daya mangurug, ay atán ya piyán ku wa kagiyán. Iyà, ay páda dà pe ya pangmanàman. Ay se iyà, ay nasingan ku tu nekapal-pallà ne Cristo. Ay isa ngà pe nga meráman kiya dáyaw na nga mepassingan nu isa ngalgaw. ²Tu idi ya kagiyán ku kadakayu. Tarànan nu daya mangurug ga nepiyár kadakayu, nga ittu daya árig ga karneru ne Dios. Ay maganggam kayu din nala kiya agtarakan nu kaggída, nga akkan din gapu ta mapil-pílit kayu. Ay akkan din na manalitangdán ya lam-lamtan nu, nu di gapu ta ittu ya asikkuwaan nu. ³Ay akkan kayu wa tagaman-mandár kadaya nepiyár na kadakayu, may passingannán nuda ngala ka pagtaldán da nga kinapiya. ⁴Ay kiya ilalbet kammin naya Apu

daya árig maragtarakan ka karneru, ay middán kayu ka tangdán nu wa napatag pà nang nga áwan na nga agpurkás.

⁵Ay ummán pe kadakayu wa nabbing, magpinnoray kayu kadaya nanákam may dakayu. Magpakumbaba kayu peyang kiya isaisa kadakayu, áta nán naya nepesúrá t ne Dios nga bàbà nán na nga,

“Kalùsawan ne Dios daya magpang-pangátu,
ngamay namáru kadaya napakumbaba,” nán na.

⁶Magpakumbaba kayu lugud ke Dios nga katurayán, ta senu ipangátu nakayu nu umbet ya oras nga piyán na kampela ngin nin. ⁷Ay ipiyár nu ngámin daya riribù nu kaggína, áta tag-tagasinnán nakayu peyang.

⁸Magannád kayu se magtaron kayu. Ata ya kalínga tada nga e Sairu, ay ummán ka magúngug ga láyon na áwan na nga sinád da magsap-sá pul ka patayan na. ⁹Pàkadan nu. Ay kaligdaan nu ya angngurug nu ke Dios. Oray ta ammu nu mà nga sangapáda kayu wa mapar-parigátan se daya kabbulun tada nga mangurug ke Dios kídi ya kalawagán.

¹⁰Ay nu mabalin ya kapar-parigátan nu ka tangapurù, ay e Dios nga maramminya pà nang kadátada, ay aggína ya mamabílag kadakayu se aggína ya mamaligda kiya angngurug nu. Ay kuwaan na nga áwan nu wa pagkurá ngan, ta aggína mà ya nangikísi kadakayu nga padayáwan na ka áwan panda gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo. ¹¹Ay aggína ya katurayán peyapeyang ka áwan panda. Amen.

Ya akikumusta ne Pedro

¹²Ay e Silas ya sinummeng kiyà a nangwa kídi ya bitti a súrát ku, ta ibíláng ku wa mapiyár ra wagì. Ay ya gapu naya nagsúrát ku kadakayu, ay piyán ku wa matul-tulduwán takayu. Piyán ku pe nga mammuwán nu nga dedi ya nekagiyán ku kadakayu, ay tu idi ya kurug ga agkallà ne Dios. Ay akkan nu wa kal-kaligpanán idi ya agkallà na.

¹³Ay makikumusta pe daya mangurug kanedi Babilonia nga píli ne Dios pe. Makikumusta pe ye Marcos nga inanà ku ki angngurug tada. ¹⁴Magkikinumusta kayu ka angngipassingan nu kiya amminya nu kiya isaisa kadakayu.

Ay napiya din ya ur-uray nu ngámin na mangurug ke Cristo.

Ya mekàduwa nga sùrát ne

Pedro

1 Iyà e Simon Pedro wa apostol ne Jesu-Cristo se bobonan na ka mepanggap kaggína.

Nagsùrát tà manin kadakayu wa niddán ne Dios se Jesu-Cristo wa marammiyág ka angngurug ga páda pe naya angngurug ga nidde na kadakami. Sangapáda ya angngurug tada nga nidde na, áta áwan na nga pagdudúmán kadaya tolai.

²Ay sápay kuma ta mammuwán nu tutu wala pà nang ya agkallà ne Apu Dios, ay se pumiya pà nang kuma pe daya ur-uray nu, gapu kiya akammu nu ke Dios se ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya angngipassingan tada nga kurug nga píli nitta nge Dios

³Ay gapu kiya ammanakabalin ne Dios, ay nidde na kadàtada ngámin daya masápul tada kiya angngikurug tada kadaya piyán na kídì ya biyág. Ay kinuwa na yán gapu ta nammuwán tada tutu wala nge Jesu-Cristo. Aggína ya namíli kadàtada nga piyán na nga iráman kiya kinadáyaw na se kiya kinaturáy na. ⁴Ay túya adu daya napatag pà-pà nang nga nekari na kadàtada, ta senu gapu kadedi ya nekari na, ay malisiyán tada daya ngámin na mamadakè kadàtada gapu kadaya nadakè a asikkuwaan daya tolai ked kalawagán. Ay senu mepagangay pe kadàtada ya ummán kiya gangay ne Dios.

⁵Ay lugud kuwaan nu ya mabaal nu wa mangwa ka napiya, nga ittu ya masápul kiya angngurug nu. Ay kiya angwa nu kadaya napiya, ay masápul nu pe ya magsírib. ⁶Kiya agsírib nu, ay masápul nu ya magan-annád kiya aglam-lammat nu. Ay kiya aggan-annád nu, ay masápul nu pe ya magan-ánus. Ay kiya aggan-ánus nu, ay masápul ya angngikurug nu ke Dios. ⁷Ay kiya angngikurug nu ke Dios, ay masápul pe nga nindù kayu kadaya wawwági nu ki angngurug, ay se maramminya kayu pe. ⁸Ata nu atán dedi kadakayu win, ay se nuda kuwaan peyang pe, ay akkan wayya

---

1:1 Ka úni nga Griego, ay Simeon.

nga áwan surbi daya kuk-kuwaan nu nga napiya. Ay maam-amúngán pe ya ammu nu mepanggap ke Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁹Ngamay daya tolay ya mangurug ga áwan dayán kaggída, ay árig da ya nagrádám wànu nakúláp. Akkan da am-ammu win tu nàwa kaggída nga nammakawan ne Dios kadatu bas-básul da kitun.

¹⁰ Ay lugud wawwági, ipas-pasnà nu ya mangipassingan na kurug ga pñli nakayu nge Dios nga pinagbalin na ka annánà na. Ay nu kuwaan nu dayán na kinag-kagì kadakayu, ay áwan nu win na keaw-awagwaggán ki angngurug nu. ¹¹ Ay sikkaanggam pà nang nge Jesu-Cristo wa marammiyág se Apu tada, nga mangalà kadakayu kiya pangiturayán na ka áwan panda.

¹² Ay túya oray nu nammuwán nu dedi yin na nekagiyán ku kadakayu, ay se kurug ya angngurug nu win kiya kurug ga sur-súru mepanggap ke Jesu-Cristo, ay piyán ku nga ipad-padamdam peyang kadakayu. ¹³ Ta ammù nga kasapúlán ya angipad-padamdam ku kadayán kiya kasibbiyág ku pikam. ¹⁴ Ata ammù nga akkan pe yin na mabayág ya agbiyág ku, ta nepakammu tutu wala ne Jesu-Cristo wa Apu tada kiyà. ¹⁵ Ay ittu pe ya gapu na nga kuwaan ku ya mabaal ku, ta senu oray nu matay yà in, ay atán nala ya pakadamdammán nu kadayán ki oray nágan na nga oras.

Datu nakasingan kitu nammadáyaw ne Dios ke Jesu-Cristo

¹⁶ Ta akkan wayya nga adodit tala daya nasírib ba tolay tu nebàbàrán mi kadakayu mepanggap kiya kinaturáy ne Jesu-Cristo se kiya ilalbet na kammin. Ata dakami ay nasingan mi nga mismu ya diláng na. ¹⁷⁻¹⁸ Ata uwad kami pe kitu inammadáyaw ne Dios nga Ama na kaggína kitu napatag ga bantay, áta kabulun nakami kitun. Ay nagina mi pe tu úni nga gayát ka lángit, kane kagiyán ne Dios nga kangatuwán kaggína ya, “Tu idi ya pà-pàgan ku wa An-anà ku, ay anggamman ku pà nang pe,” nán na.

¹⁹ Ay díkod nammuwán mi nga kurug tutu wala datu nekagiyán datu profeta kitun. Pagkapiyaán nu nu ittu dayán daya lam-lamtan nu, ta ittu daya árig dílag nu kiya nagibat panda kiya danní láwa, nga ittu yanin ya ilaltuwád naya salaw nga mangwada kadakayu. Ay meárig yán kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. ²⁰ Ngamay masápul la ammuwán nu wa áwan tolay ya maketarus kaggína kampela ngin kiya sarut naya bàbàrán

---

1:19 Daya profeta, ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun.

ne Dios, nga nepesúrát na kitun. ²¹Ata daya nesúrát ta bàbànan ne Dios, ay akkan wayya nga gayát kadaya lam-lammat kampela daya tolay yin. May gapu ta datu profeta kitun, ay ab-abul-bulunan naya Ispiritu ne Dios da, ay túya datu nebàbànan da, ay e Dios ya nagpapekagi kaggída.

Daya magtù-tùgud ka busid

2 Kitun, ay uwad da nga nagpamaráng nga profeta. Ay páda na pe ya màwa kídi yin. Atán da pe daya magtùgud ka busid da nakak-akkurug nga ittu ya mangdadál kiya angngurug nu. Ay ituláyaw da pe ye Cristo wa Apu nga ittu ya nangikáru kadaya bas-básul da. Ay túya akkan magbayág dayán ta panísan ne Dios da. ²Ay oray nu mapakuna, ay adu pe daya umatangya kadaya manakidakè ala nga kuk-kuwaan da. Ay gapu kaggída, ay pad-padásan da tolay ya kur-kurugan tada nga mepanggap ke Cristo. ³Ay gapu kiya kinaágum da ka pirà, ay kuwaan dakayu wala ka pangluwán da gapu kiya bàbànan na palabúga da kampela ngin nin. Ngamay dayán, ay napabásul da ngin oray kitun kam. Ay akkan da pe wayya nga malisiyán nin ya kapanísan da.

⁴Ata oray datu nagbásul la anghel ne Dios kitun, ay akkan nada wayya nga kinengán, nu di nada nga nippan ka impiyernu. Ay atán da kam kannán na sibbabálud kiya nagibat ta giyán na magin-indag kiya ammánis ne Dios kaggída.

⁵Ay ummán pe. Akkan kinengán ne Dios datu inagkona ked kalawagán ni gapu kadatu nadakè a kinuw-kuwa da, ta linnap na ngidi ya kalawagán. Tittu de Noa nga ittu tu maragbàbànan ka panggap kiya panagmar-máru daya tolay, se datu pittu pikam ma kabbulun na tu biniyág na.

⁶Ay sinìdug pe ne Dios datu íli Sodom se Gomorra ka namanísan na kadatu nadakè a tolay kadatun na íli. Ay kinuwa na tun ka angipassingan na kiya kapanísan pe daya akkan na mangur-kurug kaggína. ⁷Ay gapu ta namáru tu Lot, ay se nariribù pà nang kadatu kuk-kuwaan datu keliyán na nga nadakè, ay tútu biniyág ne Dios. ⁸Ata inalgaw wa magpannakit tu Lot kitu aggigina na se agsisíngan na kadatu nadakè a kuk-kuwaan datu tolay, áta namáru lugud nga tolay.

⁹Ay tu dayán daya mangipassingan kadàtada nu wà ummán naya angngilisi ne Apu Dios kadaya mangurug kaggína kadaya kapar-parigátan da. Tu pe dayán daya angngipakammu na kiya ammarígát na kadaya

nadakè a tolay panda kiya ammánis na kaggída. ¹⁰Tàwán kam kadaya tolay ya tu da la nga sur-surútan daya nadakè a kelugán daya baggi da, se daya mangirupát kiya kinaturáy ne Dios.

Dayán ay naturad da se magpang-pangátu da pe. Akkan da magansing nga mangagi ka nadakè kadaya anghel ne Dios. ¹¹Ay oray daya anghel ne Dios, oray natù-turáy da may dayán na magtù-tùgud ka busid, ay akkan dada pad-padásán kiya àràng ne Dios kiya ammabásul da kaggída. ¹²Ay dayán na tolay, ay tagapáapáas da ngala kadaya akkan da nga maaw-awátan. Ummán da kadaya ul-ulolag ga áwan na uray, nga daya nekatúkád da gagángay da daya sur-surútan da ngala. Ay áwan pagung-ungdàran dayán na ul-ulolag nu di iya angnígay se ammatay daya tolay kaggída. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya tolay ya magtù-tùgud ka busid ta matay da pe.

¹³Ay magrig-rígát da, ta ittu ya supápà naya kinuwa da nga namarígát kadaya duddúma. Ganásan da ya mangwa kadaya kelugán daya baggibaggi da oray algaw. Dayán na tolay ay mangmansà da kadakayu kiya kepang-pangán da kadakayu kiya nagánas nga panagkakán nu. Mepaggan-gánas da kadakayu may ya kinur-korugán na, ay ial-alíláv dakayu.

¹⁴Nadakè peyang ya lam-lamtan da kiya oray inna nga babay ya masingan da. Ay áwan panda naya akabásubásul da. Kas-kasabaan da daya tolay ya nakapsut ta angngurug. Ay kapenamán da ngin ya magágum. Ngamay yán nala nga ammánis ne Dios kaggída ya id-idaggán da.

¹⁵Ay dayán na tolay, ay nagal-aliwagwag da ngin ta akkan da ngin na sur-surútan ya kurug. Tinlad da tu Balaam ma profeta kitun na an-anà natu Bosor. Ata tu Balaam, ay magipirà. Ay oray nu nadakè, ay kuwaan na basta middán nala ka pirà. ¹⁶Ngamay nagúni nga ummán ka tolay tu asnu na nga ittu tu nagallang kaggína. Ay díkod akkan na nga nàwa ngin tu asikkuwaan na nga nadakè.

¹⁷Dayán na tolay nga magtù-tùgud ka busid, ay árig da pe ya nassiyánan na gabbuwà, ay meárig da pe kadaya angap pa ipúrán la naya bal-báli. Pinadán ne Dios ya pagyanán dayán na tolay, nga ittu ya nagibat pà nang nga giyán. ¹⁸Magpas-pasindáyaw da nga magbàbànan, may áwan kammala ngin na sur-surbi yin daya kag-kagiyan da. Kas-kasabaan da daya tolay ya apangngigsán da ya akibul-bulun da kadaya maragbásul la tolay. Ay daya nadakè a kuk-kuwaan da nga kil-kelugán daya baggi da daya

---

2:16 Ya asnu nga animál, ay ummán kam ki kabalyu ngamay bittì.

pangay-ayúyut da kaggída. ¹⁹ Ay ikar-kari da pe kaggída, nga mabalin da nga kuwaan daya piyán da kampela ngin. Ngamay ya kinakur-korugán na, ay aggída mismu ay árig da ya asassu daya nadakè a gagángay da. Akkan da mataláwan nin. Ata nu nágan naya ikur-kurug naya isa nga tolay, ay ittu ya bátug ga mangasassu kaggína.

²⁰ Ata nu nigsán naya isa nga tolay yin daya nadakè a mà-màwa kídí kalawagán gapu kiya inangngammu na ke Jesu-Cristo wa marammiyág se Apu tada, ay se yala manin na paábà, ay se magbalitád da mangwa kadaya nadakè, ay natù-turù ya kinadakè naya kà-kàwaán da may kitu nunna. ²¹ Napì-piya kuma kaggída nu akkan da kuma ngala ngin nammuwán nu mapaanna ya agbalin da ka namáru kiya àràng ne Dios, ngam iya nammuwán da, ay se da la paglikudán daya napatag ga bil-bílin ne Dios kaggída. ²² Ay nàwa nga kurug kaggída tu nán natu makag-kagi nga, “Ya átu, ay toliyan na kammin na we kanan ya neota na. Ay ya ábuy nga nabguwán nin, ay magulli kammin na mawe manglipaw kiya lupang,” nán na.

Ya mepanggap kiya kari ne Apu nga umbet kammin

3 Tu idi ya mekàduwa nga súrát ku kadakayu wawwági. Tu nepadamdam ku kadakayu kitu nunna nga súrát ku, ay ittu manin ya ipadamdam ku kadakayu kídí ya súrát ku, ta senu kappiyánan nu ya magurauray. ² Ay damdamman nu peyang datu nekagiyán datu profeta ne Dios kitun na mà-màwa, se datu bil-bílin ne Apu wa marammiyág nga nammuwán nu kadaya apostoles na.

³ Tu idi ya munna nga ipadamdam ku kadakayu. Akkan nu kaligpanán nga nu iya kamuddiyánan na al-algaw, ay maglaltuwád daya tolay ya tu da la nga kuk-kuwaan daya nadakè a kelugán daya baggi da. Ay ag-agbán dakayu, ⁴ nga nán da, “Di na mà nekari nga umbet kammin? Kawà nád tu giyán na ngin? Ay natay ngámin nin datu mannákam tada, ay áwan ku ammu nga napal-palíyan daya atán kídí kalawagán ni nanggayát kitu nekàwa na kam!” nán da. ⁵ Ata ginúrát da nga kinaligpanán nin nga gapu kiya úni yala ne Dios, ay nàwa ya lángit kitun kam, se napaltuwád na ya lusà se iya danum. Ata gapu kiya danum ay nàwa na ya lusà. ⁶ Ay ya danum kam pe tu pinangrúpun ne Dios kadatu tolay kitun kane pinagdallis na idi ya kalawagán. ⁷ Ay gapu pe kiya úni ne Dios, ay nesag-sagána na

nga sìdúgan ya lánɡit se idi ya kalawagán nu iya algaw wa angngukum na se ammánis na kadaya nadakè a tolay.

⁸Ngamay akkan nu kal-kaligpanán wawwági nga ya tangalgaw se iya maríbu dagun, ay áwan na pagdúmán dayán ke Apu. ⁹Ngamay daya duddúma, ay dálin da nu akkan na nga dag-dagappan nin nga tungpálan datu nekari na. May ya kurug na, ay an-anúsán nitta nge Dios, ta akkan na nga piyán nu atán ya mapánis, nu di kuma nga makappoli ngámin daya tolay kadaya bas-básul da.

¹⁰Ngamay ya ilalbet kammin ne Apu, ay màtatán nga ummán kiya ilalbet naya maragtákaw. Ay kiyán na algaw ay umawan nin ya lánɡit, ay magìna tada pe ya naggat ta adudúrán. Ay masidug daya mas-asingan ka lánɡit. Ay masidug pe ya kalawagán se daya ngámingámin na atán.

¹¹Ay gapu ta ammu nu nga umawan ya ngámingámin, ay masápul ya panagmar-máru nu. Ay se daya piyán ne Dios sala daya sur-surútan nu peyang ¹²kiya aggin-indag nu kiyán na algaw ne Dios. Ay kuwaan nu daya mabaal nu, ta senu makaru ya ilalbet na, ay ittu yanin ya kasidug naya lánɡit se ya kalúnág ngámin daya mas-asingan ka lánɡit gapu kiya napalotán na parráng. ¹³Ngamay dátada, ya id-idaggán tada, ay ya kari na nga baru wa lánɡit se baru wa kalawagán. Ay áwan tutu wala ya kinadakè kiyenin.

¹⁴Ay lugud wawwági, kiya aggin-indag nu kadedi, ay masápul la kuwaan nu ya mabaal nu wa akkan na magbásul, ta senu napiya ya akibul-bulun nu kaggína, ay se áwan na nga ammu nga bas-básul nu.

¹⁵Ay ibíláng nu nga, ya akkan angngar-karu ne Apu nga umbet kammin, ay nidde na nga waya nu, ta senu mabalin nu wa malisiyán ya ammánis na. Ay e Pablo wa pàgan tada nga wagi tada, ay túyán kam pe tu nekagi na kadakayu kitu súrát na nga nangagi kitu nepekagi ne Dios kaggína.

¹⁶Ay tu kam dedi datu kag-kagiyan na kadatu sur-súrát na. Atán da pe ya nekagi na kadatu sur-súrát na nga nasulit ta maawátan. May daya tolay ya kúráng ya angngawat da se maggad-gadduwa ya angngurug da, ay sabáli ya pangisar-sarután da, nga ummán kiya pamà-pàyanán da kadaya duddúma nga bàbànan ne Dios nga nepesúrát na. Ngamay ittu ya gapu naya kapánis da kampela ngin nin.

¹⁷Ay túya magtaron kayu lugud wawwági, oray ta nammuwán nu dayanin. Ta get nu meruburobu kayu wa mangwa pe kadaya pagbas-basúlán daya nadakè a tolay, ay meaw-awagwag kayu kiya angngurug nu.

¹⁸Ngamay lumig-ligda din ya annggurug nu se umaduadu din pe ya ammu nu mepanggap ke Jesu-Cristo nga Apu tada se marammiyág. Aggína ya maday-dáyaw peyapeyang ka áwan panda! Amen.

Ya munna nga súrát ne

Juan

1 Súrát ku idi nga mangikagi kadakayu kadaya mepanggap kiya nengágan ka Úni ne Dios, nga mamiyág kadaya tolay. Aggína ay awe kammala uwad din oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nas-asingan mi se nag-agina mi pe nga nagbàbànan. Nasingan mi kurug, ay se nìmán mi pe. ²Kane magpassingan idi nga mamiyág, ay nasingan mi se nag-agina mi, ay túya dakami pe ya makekagi kadaya mepanggap kaggína. Aggína ya mamiyág kadaya tolay ka áwan panda. Atán peyang ka giyán ne Dios nga Ama na oray kitun kam, may kídi yin, ay nagpassingan nin kadakami. ³Ay ngámin datu nas-asingan mi se datu nag-agina mi kaggína, ay kagiyan mi pe kadakayu, ta senu magbubúlun tada se sangapáda tada nga mebul-bulun ke Dios se ke Jesu-Cristo nga An-anà na. ⁴Ikagi dedi kídi ya súrát ku ta senu maganggap tada tutu wala pà nang ngámin nin.

Ya ammakawan ne Dios kadaya bas-básul tada

⁵Tu idi ya nebàbànan na nga nagina mi, nga ipakammu mi kadakayu. E Dios, ay árig Wada. Ay áwan tutu wala ya nagibat kaggína. ⁶Ay díkod, nu nán tada nga umannúgut tada kaggína ngamay árig magdal-dalen tada ki nagibat, ay magbus-busid tada se akkan tada sur-surútan ya kurug. ⁷Ngamay nu árig magdal-dalen tada ki nawada nga ummán kaggína, ay napiya ya agbubúlun tada, ay mapakawan pe daya bas-básul tada gapu kitu dága ne Jesus nga An-anà ne Dios kitu nekatay na.

⁸Nu nán tada nga áwan tada básul, ay bílang nga ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin, ay se akkan tada nga ammu ya kurug. ⁹May nu ipudnu tada daya bas-básul tada ke Dios nga mapiyár se nalintag, ay pakawanan nitta se na dalusán ngámin daya nadakè a nà-nàwa tada. ¹⁰Ay nu nán tada nga akkan tada nga nagbásul, ay pibbusidan tada nge Dios, ay se akkan tada nga kinurug tu bàbànan na.

2 Ikagi dedi kadakayu nga árig annánà ku, ta senu akkan kayu din magbásul. May nu atán makabásul kadakayu, ay atán ne Jesu-Cristo

nga áwan bas-básul, nga ittu ya mangiamomán kadàtada ke Dios nga Ama tada. ² Aggína tu natay, ta senu mapakawan daya bas-básul tada. Ay akkan nala tittu daya bas-básul tada ya mapakawan, nu di daya bas-básul daya ngámin tolay.

Daya pakammuwán tada nga ammu tada nge Dios

³ Ya angngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios, ay ittu ya pakammuwán tada nga kurug ga ammu tada nge Dios. ⁴ May magbusibusid ya tolay nu, “Ammù e Dios,” nán na, ay se na akkan na ikur-kurug daya bil-bílin na. Ay akkan na pe ammu ya kurug mepanggap ke Dios. ⁵ Ngamay ya mangikurug kiya bàbànan ne Dios, ay ittu yán ya tolay nga kurug tutu wala ya amminya na ke Dios. Ay ittu pe yán ya pakammuwán tada nga kurug ga mebul-bulun tada ke Dios. ⁶ Ay nu nán tada nga umannúgut tada ke Dios, ay ummán kuma kiya gagángay ne Jesus ya gagángay tada. Ay tu pe yán ya pakammuwán tada nga kurug ga mebul-bulun tada ke Dios.

Ya amminya tada kadaya kasittolay tada

⁷ Wawwági, akkan nu pikam pissán makagína kídi ya bílin nga ikagì kadakayu, áta nagína nu win kitun kitu nagbàbànan ku kadakayu kitu dam-dámu nu wa mangurug. ⁸ May idi nga bílin, ay ummán ka bar-baru nán ku, áta ittu kam idi ya akaáwat tada tutu wala, áta nepassingan tutu wala ne Cristo. Ay masingan kadakayu pe yin. Ata ya árig gíbat, ay manggayát mippà in, ay ya árig kurug ga wada, ay ittu ya mangwada pe yin.

⁹ Nu nán naya tolay ya árig atán nin kiya nawada, ngamay lùsawan na ya kasittolay na, ay árig na pikam ya atán ki nagíbat. ¹⁰ Ay daya maminya kiya kasittolay da, ay ittu dayán daya árig atán nin ki nawada. Ay akkan aggída ngin ya gapu naya akabásul naya kasittolay da. ¹¹ Nu lùsawan naya tolay ya kasittolay na, ay árig magdal-dalen pikam ki nagíbat. Arig pe nga magaw-awagwag, ta bílang akkan makasingan gapu ta atán ki nagíbat.

2:9 Onu lùsawan na daya páda na nga mangurug.

Ya gapu naya nagsúrát ne Juan

¹²Nagsúrát tà kadakayu wa árig annánà ku, ta pinakawan ne Dios daya bas-básul nu win gapu kitu nekatay ne Jesu-Cristo. ¹³Nagsúrát tà pe kadakayu wa nanákam min, ta ammu nu win ne Jesu-Cristo, nga ittu ya awe kammala uwad din oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nagsúrát tà pe kadakayu wa babbágu, ta inábà nu we Sairu.

¹⁴Nagsúrát tà pe kadakayu wa annánà, ta mangurug kayu win ke Dios nga Ama tada. Nagsúrát tà pe kadakayu wa lal-lálákay, ta ammu nu we Jesu-Cristo wa atán peyang oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nagsúrát tà pe kadakayu wa babbágu, ta naligda ya angnurug nu, ta kur-kurugan nu peyang ya bàbànan ne Dios, ay túya inábà nu we Sairu.

Ya kelug tada kiya nadakè kídi kalawagán

¹⁵Akkan tada din ittu pà-pàgan daya mà-màwa kídi kalawagán se oray nágan na nga atán kídi kalawagán. Ata nu ittu dayán daya pà-pàgan tada, ay mappsílán ya ammatag tada ke Dios nga Ama tada. ¹⁶Ata ngámin daya atán kídi kalawagán, ummán kadaya pagang-anggamán daya bag-baggi tada se daya ganásan tada nga sisinnán, se daya pagkid-kidáyaw daya tolay ya kuw-kuwa da, ay akkan da gayát ke Dios, nu di da nga gayát kídi ya kalawagán kampela ngin nin. ¹⁷Ngamay ya kalawagán se daya ngámin na atán na kil-kelugán daya tolay, ay pumanda da. Ngamay daya tolay ya mangwa kadaya piyán ne Dios, ay áwan da nga ipappanda.

Daya magtùgud ka busid

¹⁸Tagay yin ya ipappanda naya kalawagán, annánà. Nagina nu win kitun nga atán umbet nga kumag-kagúra ke Cristo. Awan pikam yán, may adu win daya ummán kaggína. Ay ittu ya pakammuwán tada nga tagay yin ya ipappanda naya kalawagán. ¹⁹Dayán na tolay, ay kabulun tada dayán kitun, may se da ngala nga summiyási, ta akkan tadada kammala nga kamungayán nin. Ata nu kurug ga kamungayán tadada, ay atán da kuma kam nga mebul-bulun kadàtada. May nagtálaw da, ay díkod mammuwán nga akkan tadada kurug ga kamungayán.

²⁰Ngamay dakayu, ay atán mà in ya Ispiritu ne Dios kadakayu, ay túya ammu nu win ya kurug. ²¹Ay túya akkan ku masápul lin na ikagi ya kurug kadakayu, ta ammu nu mà in. Ay ammu nu pe nga áwan busid nga maggayát ki kurug.

²²Ay inna mà pe daya magbusibusid nu di daya mangagi nga akkan e Jesus ya Nebon ne Dios nga ittu ya Cristo. Aggída daya kumag-kagúra ke Cristo. Akkan da kurugan ne Dios Ama se ya An-anà na. ²³Daya magkuna nga akkan An-anà ne Dios nge Jesus, ay akkan da kurug mangurug ke Dios nga Ama. Ngamay daya magkuna nga An-anà ne Dios nge Jesus, ay kurug ga mangurug da pe ke Dios nga Ama na.

²⁴Damdaman nu din peyang datu nag-agina nu kitu apangngurug nu, ta senu umannúgut kayu peyang ke Jesu-Cristo se ke Dios nga Ama.

²⁵Ay nekari ne Jesu-Cristo nga biyágan nitta ka áwan panda.

²⁶Dedi nga kag-kagiyan ku kadakayu kídi, ay mepanggap kadaya mangial-alílaw kadakayu. ²⁷Ngamay atán mà kadakayu win ya Ispiritu ne Dios. Túya ammu nu ngámin ya kurug, ta tùgúdán nakayu. Awan na itùgud nga busid. Kurug ngámin daya itùgud na. Ay akkan nu masápul ya sabáli nga magtùgud kadakayu. Iannúgut nu lugud ya uray nu ke Jesu-Cristo.

²⁸Iannúgut tada lugud ya uray tada ke Jesus, annánà, ta senu napiya ya uray tada kiya ilalbet na, ay se áwan tada pe ya ikaliyaw. ²⁹Ay ammu nu wa namáru we Cristo. Díkod ammuwán nu nga ngámin daya annánà ne Dios, ay namáru da.

Ya pakelasínán tada kadaya annánà ne Dios

3 Sinnan nu kod ya kinaabay pà nang naya amminya ne Dios kadàtada. Nengagánan nitta ka annánà na. Ay kurug mà nga annánà nitta nge Dios sin. Ay ittu ya gapu na nga akkan ditta maawátan daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo, ta akkan da am-ammu nge Dios. ²Annánà nitta nge Dios sin wawwági. Ngamay akkan tada pikam ammu nu wà ummán tutu wala ya kàwaán tada. May ya ammu tada, ay nu masingan tada nge Jesu-Cristo win, ay magbalin tada pe yin ka ummán kaggína. ³Ay ngámin daya maginnanáma kadayán, ay masápul la magmar-máru da pe nga ummán ke Jesu-Cristo.

⁴Ngámin daya magbásul, ay tu dayán daya akkan mangikur-kurug kadaya lin-lintag ne Dios, ta básul mà ya akkan ta anngikurug kadaya lin-lintag ne Dios. ⁵May ammu tada mà nga inumbet te Jesu-Cristo, ta senu mapakawan daya bas-básul tada. Ay áwan na bas-básul. ⁶Ay díkod nu iannúgut tada ya uray tada kaggína, ay akkan tada nga magbásul. Daya maragbásul, ay akkan da am-ammu nge Jesu-Cristo, se akkan da pe maaw-awátan ya mepanggap kaggína.

⁷Annánà ku, akkan kayu din pasábag kadaya tolay, ta daya tolay nga napiya ya kuk-kuwaan da, ay ittu dayán daya kurug ga namáru nga ummán ke Jesu-Cristo. ⁸Daya maragbásul, ay pumane dayán ke Sairu, ta makabásul kammala ngin nin ne Sairu oray kitun kam. Ay ittu ya gapu na nga inumbet te Jesus nga An-anà ne Dios, ta senu dadàlan na daya kuk-kuwaan ne Sairu.

⁹Akkan maragbásul daya annánà ne Dios, ta umannúgut ya uray da ngin kiya uray ne Dios. Akkan da pe makabásul ta annánà ne Dios da lugud din. ¹⁰Tu idi ya pakelasínán tada kadaya annánà ne Dios se kadaya annánà ne Sairu: Daya akkan napiya ya kuk-kuwaan da, se daya akkan maminya kadaya kasittolay da, ay akkan annánà ne Dios dayán.

Ya kurug nga amminya

¹¹Tu idi tu nebàbànan mi kadakayu kitun, nga magpipinninya tada din. ¹²Akkan tada din na ummán kitu Cain na pumane ke Sairu nga namatay kitu wagi na kampela ngin nin. Pinatay na, áta napiya datu kuk-kuwaan natu wagi na, nga akkan ummán kaggína.

¹³Ay akkan nu lugud pagballà wawwági, ya anngalúsaw daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo kadàtada. ¹⁴Dàtada, ay ammu tada nga akkan tada mesibna ke Dios sin, ta biyágan nitta ka áwan panda. Ammu ta yán gapu kiya agpipinninya tada. May mesibna ke Dios ka áwan panda daya akkan maminya kadaya kasittolay da, ¹⁵áta ngámin daya mangalúsaw kadaya kasittolay da, ay bílang da ya pumatay, ay ammu tada mà nga áwan kadaya pumappatay ya biyágan ne Dios ka áwan panda.

¹⁶Ay ammu tada nu wà ummán naya maminya, áta nepasingan ne Jesu-Cristo win, kitu akkan na nga nagkikenga kitu biyág na kane ipalúbus na nga patayan da gapu kadàtada. Ay ummán tada din pe kaggína. Akkan tada din kengán ya biyág tada gapu kadaya wawwági tada. ¹⁷Akkan tada

nán na atán kadàtada ya aminya ne Dios, nu kas pangarígan na adu ya kuw-kuwa tada se ammu ta nga nakal-allà ya isa nga wagi tada may akkan ta ngala nga sengán. ¹⁸Akkan din kiya úni yala ya amminya tada kiya kasittolay tada annánà, nu di ta nga ipassingan pe kadaya kuk-kuwaan tada ya kinakurug naya amminya tada.

Ya magmákad nga uray

¹⁹Ay díkod ammu tada nga kurug ya angngurug tada ke Dios, nu kurug ya amminya tada. Ay se magmákad pe yala daya ur-uray tada ki àráng na, ²⁰oray nu nán ta ki lammat ta nga nagbásul ta. Ata ammu tada nga naturáy ye Dios may daya lam-lammat tada, ay se ammu naya ngámíngámin.

²¹Ay díkod wawwági, nu nán tada ki lammat tada nga áwan ta básul lin, ay magmákad ya uray tada nga umadanni ke Dios. ²²Ay idde na oray nágan naya agngan tada kaggína, ta kurugan tada daya bil-bílin na, se kuwaan tada daya paganggamán na. ²³Tu idi ya bílin ne Dios: Mangurug tada din ke Jesu-Cristo wa An-anà na, se magpipinninya tada din pe, nga ummán kitu nebílin ne Jesu-Cristo kadàtada. ²⁴Ngámin daya mangikurug kadaya bil-bílin ne Dios, ay umannúgut da kaggína, ay atán pe ye Dios kaggída. Ay ammu tada nga atán ne Dios kadàtada, áta nidde na lugud din ya Ispiritu na kadàtada.

Ya pakelasínán tada kiya kurug se ya busid

4 Wawwági, akkan kayu tagakur-kurug gala kadaya magkuna nga atán ya Ispiritu kaggída. Ngamay ammuwan nu din pikam nu kurug ga Ispiritu ne Dios ya atán kaggída, ta adu win daya magpiduman na profeta ne Dios da nga magtù-tùgud ka busid, nga atán nin kadaya giy-giyán kídí kalawagán. ²Tu idi ya pakammuwán nu nu ya Ispiritu ne Dios ya atán kaggída. Nu nán da nga e Jesu-Cristo ya nepeanà nga tolay ya Nebon ne Dios, ay kurug ga Ispiritu ne Dios ya atán kaggída. ³Ngamay daya akkan mamigbig ke Jesus nga aggína tu Nebon ne Dios, ay áwan ya Ispiritu ne Dios kaggída. Tu dayanan daya pasúrut naya kumagúra ke Jesus, nga nagina nu win kitun nga umbet. Ay atán kiddi yin.

⁴Ngamay gapu ta annánà nakayu we Dios sin annánà ku, ay inábà nu dayán nin, áta naturáy mà ya Ispiritu ne Dios nga atán kadakayu may e Sairu nga ittu ya mangituráy kadaya naikalawagán nga tolay. ⁵Daya mà-màwa kídi ya kalawagán daya ibàbànán da, áta ikalawagán da kampela ngin nin. Ay túya ginán pe daya ikalawagán na tolay daya itù-tùgud da. ⁶Ay nu dakami, ay annánà nakami ye Dios. Ay túya daya tolay ya makammu ke Dios, ay ginán da daya ibàbànán mi. Ngamay daya akkan annánà ne Dios, ay akkan dakami gi-ginán. Ay ittu pe yán ya pakelasínán tada kiya kurug ga sur-súru wa gayát kiya Ispiritu ne Dios se kiya busid.

Ya amminya ne Dios

⁷Piyán tada din ya isaisa kadàtada wawwági, ta ya aminya, ay gayát ke Dios. Ay maramminya ngámin pe daya annánà ne Dios, ay ammu da kurug pe ye Dios. ⁸Ay daya áwan amminya kadaya kasittolay da, ay akkan da kurug ammu we Dios, áta e Dios, ay maramminya. ⁹Nepassingan ne Dios ya amminya na kadàtada kitu nangngibon na ke Jesu-Cristo wa sissa nga An-anà na kídi kalawagán, ta senu mepagbiyág tada kaggína ka áwan panda. ¹⁰Tu yán ya kurug aminya: pininya nitta ne Dios akkan gapu ki aminya tada kaggína, nu di gapu kampela ki aminya na kadàta ngin. Ittu ya gapu na nga nebon na ya sissa nga An-anà na, nga ittu ya nebasu gapu kadaya bas-básul tada.

¹¹Gapu ta piyán nitta pà nang nge Dios wawwági, ay túya masápul magpipinninya tada din pe. ¹²Awan pikam tolay ya nakasingan ke Dios. May nu piyán tada ya isaisa kadàtada, ay mepassingan na atán ne Dios kadàtada, ay se mepassingan pe nga atán nin ya amminya na kadàtada.

¹³Ammu tada nga umannúgut ya uray tada ke Dios, ay se atán nin kadàtada, áta nidde na ya Ispiritu na kadàtada ngin. ¹⁴Nasingan mi kurug ya An-anà ne Dios, ay túya makagi mi nga kurug nga nebon ne Dios ya An-anà na kídi ya kalawagán, ta senu melísi na daya tolay kiya pakapanísán da ka áwan panda. ¹⁵Daya magkuna nga An-anà ne Dios nge Jesus, ay atán ne Dios sin kaggída. Ay umannúgut pe yin ya uray da kaggína. ¹⁶Ay túya nammuwán mi yin se kurugan mi ya amminya ne Dios kadàtada.

E Dios, ay maramminya. Díkod ya tolay ya maramminya, ay umannúgut tin ya uray na ke Dios. Ay atán peyang pe yin ne Dios kaggína. ¹⁷ Nu kurug ya amminya tada ke Dios, ay áwan tada ikansing oray kiya anngukum na, áta ummán kitu nagbiyág ne Jesu-Cristo kídi ya kalawagán ya kabiy-biyág tada. ¹⁸ Nu kurug ga piyán tada nge Dios, ay akkan tada kuma nga mansing kaggína, áta mippà ya ansing tada nu kurug ya amminya tada kaggína. Ngamay nu akkan kurug ya amminya tada kaggína, ay mansing tada, áta mansing tada kiya anngukum na.

¹⁹ Piyán tada nge Dios, ta aggína ya nunna nga naminya kadàtada. ²⁰ Daya magkuna nga, “Piyán ku we Dios,” nán da, may kalùsawan da daya kasittolay da, ay magbus-busid da. Ata nu akkan da nga piyán ya kasittolay da nga sisinnán da, ay tu da nád agpà nga piyán ne Dios nga akkan da nga masingan! ²¹ Tu lugud idi ya bílin ne Jesu-Cristo kadàtada, nga nu piyán tada nge Dios, ay masápul la piyán tada pe daya kasittolay tada.

Ya akkan tada keparò

5 Ngámin daya mangurug nga e Jesus ya Nebon ne Dios, ay annánà ne Dios da. Ngámin daya maminya ke Dios nga Ama da, ay masápul nga piyán da pe daya kapáda da nga annánà ne Dios. ² Ay nu piyán tada nge Dios se kurugan tada daya bil-bílin na, ay ammu tada nga piyán tada pe daya annánà na. ³ Ay nu kurug ga piyán tada nge Dios, ay masápul la kurugan tada daya bil-bílin na. Ay akkan tada nga masulitán kadaya bil-bílin na, ⁴ áta annánà nitta ngin. Ay ngámin daya annánà ne Dios, ay annung da nga abáan ya kinadakè kídi ya kalawagán, gapu kiya anngurug da ke Jesu-Cristo. ⁵ Daya mangurug ga An-anà ne Dios nge Jesus, ay ittu dayán daya mangábà ki kinadakè kídi ya kalawagán.

4:17 Onu, “ammu tada nga piyán nitta nge Dios.” **4:18** Onu, “áwan ya aggangsing kadàtada ta ammu tada nga piyán nitta nge Dios. Ata mippà ya aggangsing tada gapu kiya aminya tutu wala ne Dios kadàtada. Ya gapu naya panaggansing da tolay, ay ya anngukum na. Ay díkod daya magansing, ay daya akkan makammu ki aminya ne Dios.”

Daya pakammuwán tada nga e Jesus ya An-anà ne Dios

⁶E Jesu-Cristo tu inumbet kídi kalawagán. Ya pakammuwán tada nga aggína ya nebon ne Dios, ay itu inagbawtisár na kitu danum, se itu nearúyut nga dága na kitu nekatay na. Díkod akkan na tittu tu inagbawtisár na ki danum ya pakammuwán tada kaggína, nu di pe tu dága na kitu nekatay na. ⁷Atán da lugud tallu nga pakammuwán tada: ⁸nekagi naya Ispiritu ne Dios kadàtada, se nekagi pe ne Dios kitu inagbawtisár na kitu danum, ay se itu dága na kitu nekatay na. Ay sissa ngala ya ipakammu dedi nga tallu. ⁹Nu kurugan tada ya kagiyan daya tolay, ay natù-turù kuma ya angngurug tada kiya kagiyan ne Dios. Ay túya kurugan tada ya kagiyan na mepanggap kiya An-anà na. ¹⁰Daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay ammu da ki uray da nga aggína ya kurug ga An-anà ne Dios. May daya akkan mangurug kiya kagiyan ne Dios panggap kiya An-anà na, ay pibbusidan da nge Dios, ta akkan da nga kurugan ya kagiyan ne Dios mepanggap kiya An-anà na.

¹¹Ay ittu idi ya kagiyan ne Dios kadàtada; nga biyágan nitta ngin ka áwan panda. Ay yán na pakabiyágan ta ka áwan panda, ay atán ki An-anà na. ¹²Daya atán nin ya An-anà ne Dios kaggída, ay ittu dayán daya mabiyág ka áwan panda. Ay daya áwan ya An-anà ne Dios kaggída, ay áwan kaggída ya biyág nga áwan panda.

Ya anggina ne Dios kadaya karárag tada

¹³Ikagi dedi kídi ya súrát ku kadakayu nga mangurug ke Jesus nga An-anà ne Dios, ta senu ammu nu wa biyágan nakayu nge Dios ka áwan panda. ¹⁴Magmákad ya uray tada nga umadanni ke Dios, ta ammu tada nga nu umannúgut kiya piyán na daya agngan tada, ay gínán nitta. ¹⁵Ay nu ammu ta nga gínán nitta kadaya ngámin na agngan tada, ay bílang nidde na ngin kadàtada daya agngan tada.

Ya angngikarárag tada kadaya makabásul

¹⁶Nu atán masingan tada nga wagi tada nga mangurug nga magbásul, ay papakawan tada din ke Dios, ta senu biyágan na pe ka áwan panda, nu akkan tu básul nga mangisibna ke Dios ka áwan panda tu nagbasúlán

na. Atán daya ummán kadayán na pagbasúlán tada ke Dios, may akkan na ittu ya papakawan tada. ¹⁷ Básul mà lugud ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan tada, may mapakawan daya duddúma.

Daya ammuwan daya mangurug ke Jesus

¹⁸ Ammu tada nga daya annánà ne Dios, ay akkan da maragbásul, áta igdù naya An-anà ne Dios da, ay túya akkan maan-anu ne Sairu da.

¹⁹ Ammu tada nga annánà nitta nge Dios. Ay ammu tada pe nga itur-turayán ne Sairu daya duddúma kídí kalawagán.

²⁰ Ammu tada pe nga inumbet tin ya An-anà ne Dios, ay nepakammu na kadàtada pe yin ya kurug ga Dios. Ay mebul-bulun tada ngin ke Dios, ta mebul-bulun tada ke Jesu-Cristo wa An-anà na. Aggína ya kurug ga Dios se aggína pe ya mamiyág kadàtada ka áwan panda.

²¹ Akkan kayu umat-atangya annánà ku, kadaya sinan diy-diyos.

Ya mekàduwa nga sùrát ne

Juan

¹Iyà ya pangmanàman nu. Sùrát ku idi kikaw nga ibílang ku ka ina se kadaya annánà mu. Pà-pàgan takayu kurug. Ay akkan nà ala nga sissa nga mamatag kadakayu, ta pàgan dakayu pe ngámin daya makammu kiya bàbànan naya kurug ga Dios. ²Pàgan mikayu, áta mangurug tada ngámin kiya kurug mepanggap kaggína, ay kurugan tada peyapeyang pe yin ka áwan panda.

³De Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo nga An-anà na din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray tada, gapu kiya akammu tada kiya kurug se ya amminya tada kadaya kasittolay tada.

Ya agtaron tada kadaya mangal-alílaw

⁴Naganggam mà pà nang kane mammuwán ku wa mangurug daya duddúma nga annánà mu kiya kurug, nga ummán kitu nebílin ne Dios nga Ama tada kadàtada. ⁵Ay túya bilínan takayu pe yin nga piyán tada din ya isaisa kadàtada. Akkan nu lugud pikam pissán makagína kídi nga bílin, áta nagina tada mà in kitun kam. ⁶Ya nán ku nga aminya, ay ya angngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios. Nagina nu yanin na bílin kitu apangngurug kayu pikam.

⁷Adu win daya mangal-alílaw kídi kalawagán. Tu dayán daya akkan mangurug nga e Jesus nga nepeanà nga tolay ya Nebon ne Dios. Tu pe dayán daya kumagúra ke Cristo nga mangial-alílaw kadaya tolay. ⁸Ay magtaron kayu lugud, ta senu akkan magbalin ka áwan surbi datu nagrig-rigátan nu, ay senu magun-ud nu ya bátug tangdán nu.

⁹Ngámin daya akkan sumúrut se mamar-paruntù kadaya netù-tùgud ne Cristo, ay akkan e Dios ya apuwan da. Ngamay daya sumúrut kadaya netù-tùgud na, ay umannúgut da ngin ke Dios se kiya An-anà na. ¹⁰Ay nu atán da nga magtùgud kadaya sur-súru wa akkan gayát ke Cristo,

---

1:7 Onu “kagiyan ku dayán kadakayu áta adu win daya mangal-alílaw kídi kalawagán.”

ay agawán nuda. Akkan nuda atangyaan, ¹¹ ta meram-ráman kayu kiya nadakè a kuk-kuwaan da.

Pakumusta

¹² Adu kuma pikam ya ikagì kadakayu, may akkan ku tagge isúrát tin, ta namnamáan ku ya ipappan ku nga maggagáyam kadakayu, ta senu maganggam tada pà nang nu makapagsisíngan tada manin.

¹³ Makikumusta daya amanakan mu kanedi. Annánà natu wagi mu wa babay nga píli pe ne Dios.

Ya mekàlu nga sùrát ne

Juan

¹ Iyà ya pangmanàman nu. Sùrát ku idi kikaw Gayo nga opun ku. Pàgan taka ta sur-surútam ya kurug.

² Ammù a napiya ya ur-uray mu opun, gapu ki anngurug mu ke Dios, may ikar-karàrag ku nga napiya din pe ya biy-biyág mu se nabílag ka din pe. ³ Naganggam mà tutu wala pà nang kane umbet daya wawwági tada, se da idámag kiyà ya anngikurug mu tutu wala kiya kurug. Ta kurug ga sur-surútan mu mà. ⁴ Awan sabáli nga mamaanggam kurug pà nang kiyà, nu di ya akadámag ku nga daya bílang annánà ku, ay sur-surútan da pà nang ya kurug.

Ya kinamáru ne Gayo kadaya mangikur-kurug ke Dios

⁵ Ipas-pasnà mu mà ya isisseng mu, opun, kadaya wawwági, oray nu akkan muda nga am-ammu. ⁶ Kinagi da kadaya mangurug kanedi ya mepanggap kiyán na aminyám. Ay napiya pà nang nu sengán muda manin kiya angitul-túluy da kiya agdàdàdà da. Sengán muda kiya isisseng nga pagangammán ne Dios, ⁷ áta mangibàbàbán kiya mepanggap ke Jesu-Cristo ya gákat da. Ay akkan da nga namnamáan ya isisseng daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo. ⁸ Díkod masápul la dàtada ya sumeng kadaya ummán kaggída, ta senu mebílang tada ka mepagubra kaggída kiya anngipakammu da kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo.

Ya kinadakè ne Diotrefes

⁹ Nagsùrát tà kitun kadaya ngámin mangurug ka giyán nu, ngamay akkan kurugan ne Diotrefes ya kagiyan ku, ta piyán na nu aggína ya magturáy. ¹⁰ Díkod nu umbet tà, ay kagiyan ku wala ngámin daya kuk-kuwaan na se ya ammad-padakè na kadàtada se ya agbusibusid na. Akkan nala tittu dayán daya kuk-kuwaan na, áta agawán na pe daya wawwági tada se

---

1:1 Onu “apu ki sinagoga.”

tàdáyan na pe daya maminya nga manangaáli kaggída. Akkan na palnàan na mepagday-dáyaw ke Dios daya manangaáli kadayán na wawwági tada.

Ya kinamáru ne Demetrio

¹¹ Akkan mu din tal-taldan daya nadakè opun, nu di daya napiya din nala daya taldan mu. Ta ngámin daya mangwa ka napiya, ay tu dayán daya annánà ne Dios. Ay daya mangwa ka nadakè, ay akkan da ammu kurug nge Dios.

¹² Ya isa nga namáru nga ipad-padámag daya tolay, ay e Demetrio. Ay mammuwán ta pe nga kurug yán kadaya kuk-kuwaan na. Ay makagi ku pe nga kurug ga namáru. Ay ammum ma makurug pe ya kagiyan ku.

Pakumusta

¹³ Adu kuma pikam ya ikagì kikaw, may akkan ku tagge isúrát tin.

¹⁴ Ta namnamáan ku tutu wala nga akkan mabayág, ay magsingan ta, ay ittu ya aggomomán ta ngala ngin.

¹⁵ Napiya din peyang ya aggur-uray mu.

Makikumusta daya kabbulun kanedi. Kumusta pe kadaya ngámin kabbulun kannán.

Ya súrát ne

Jude

¹Iyá e Jude nga bobonan ne Jesu-Cristo, nga wagi ne James pe.

Tu idi ya súrát ku kadakayu wa pinagbalin ne Dios nga Ama ka tolay na nga pà-pàgan na, nga tag-tagasinnán ne Jesu-Cristo.

²Mammuwán nu din tutu wala pànanang ya agkallà ne Dios, se pumiypiya din pe daya ur-uray nu. Ay mammuwán nu din peyang ya amminya na kadàtada.

Daya magtù-tùgud ka busid

³Piyán ku tutu wala ya magsúrát kadakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, ka mepanggap kiya angngalà ne Dios kadàtada. Ngamay nadamdám ku nga napì-piya nu magsúrát tà ka pagtuldù kadakayu mepanggap kiya angngigdù tada kiya kur-kurugan tada, nga ittu ya nepak-pakammu win kadaya ngámin na tolay ne Dios. Ay iyán na kur-kurugan tada, ay áwan na nga kurakúráng ngin.

⁴Tu yán ya kagiyan ku kadakayu kídi ya súrát ku, áta atán da tolay ya áwan ammatag ke Dios, nga mebul-bulun nin kadàtada nga akkan tada nga malas-lásin. Ya kuk-kuwaan dayán na tolay, ay isarután da ka sabáli ya mepanggap kiya agkallà ne Dios kadàtada nga tolay, ay se' ittu ya pambár da nga mangwa kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay gapu kadayán na kuk-kuwaan da, ay bílang nga akkan da nga kurugan ne Jesu-Cristo, nga sissa nga Apu se sissa nga naturáy. Ay oray kitun kam, ay nepakammu win na daya tolay ya mangwa kadaya ummán kadayán, ay magbásul da, ay túya mapánis da.

⁵Oray ammù nga nammuwán nu pànanang dedi yin na kagiyan ku, ay piyán ku wa ipadamdám kadakayu, nga e Dios, oray aggína tu nangwaya kadatu iIsrael ka Egipto, ay aggína kam tu nagpatay kadatu winayaán na nga akkan na mangur-kurug kaggína. ⁶E Dios pe tu namánis kadatu anghel na nga nangigsán kadatu ubra da nga nepiyár na kaggída, se nagtálaw da pe kiya pagag-agyanán da. Nebálud nada kiya nagibat ta

giyán nga pagin-indaggán da kiya algaw nga angngukum na, nga ittu yán nin ya ammánis na kaggída. ⁷ E Dios pe ya namánis kadatu iSodom se datu iGomorra se kadatu tolay kadatu il-fli kitu lib-lebut da, áta nadakè pà nang datu kuk-kuwaan da nga ummán kadatu kinuw-kuwa datu anghel na kitun. Makidal-daládag da, ay se mangwa datu pabeg ga lalláki kampela ngin nin ka ummán kiya kuwaan daya magatáwa. Ay tútu sinidug ne Dios da. Itun na nàwa ya mangipassingan kadaya duddúma nga tolay kiya ammánis ne Dios kadaya maragbásul la tolay. Panísan nada kiya siggagatang peyang nga apuy ya akkan mataatay.

⁸ Ay oray atán dayán nin na nà-nàwa, ay kuwaan pikam mala dayán na tolay ya ummán kadatu kinuw-kuwa datu iSodom se datu iGomorra. Ay gapu kiya angngikur-kurug da kadaya tag-tagenap da, ay pad-padásan da daya baggi da kampela ngin nin. Lùsawan da ya peturayán ke Dios, ay pad-padásan da pe daya ilángit. ⁹ Ngamay oray e Miguel la ap-apu daya a-anghel, ay áwan na nga kinagi nga pangirupat na ke Sairu kitu nagsuw-suwáy da nga duwa nu iinna tu mangalà kitu baggi tu Moses. Nán na ngala nga, “E Dios sala ya makammu nga mamánis kikaw,” nán na ngala ke Sairu. ¹⁰ Ngamay dayán na tolay, ay tagapáapáas da pe yala kadaya akkan da maaw-awátan. Ay kuwaan da ngala pe daya nekatúkád da nga gagángay da, nga ummán kadaya ul-ulolag ga áwan urauray. Ay ittu dayán daya gapu naya pakadadálán da.

¹¹ Mangallakallà dayán na tolay nu kuwa, áta matan da kitu Cain. Ay mapasingkuna da pe kitu Balaam, nga gapu kitu aminya na ka pirà, ay kinuwa na oray tu nadakè. Kaguráan da nge Dios, ay túya mapánis da nga ummán kitu Core nga kummagúra kitu Moses kitun.

¹² Dayán na tolay, ay árig mansà da kadakayu kiya nagánas nga panagkakán nu. Ta pamallaw da ngala ya nadakè a kuk-kuwaan da, ta ya baggi da kampela ngin nin ya pàgan da. Awan da tutu wala nga aliyaw. Awan sur-surbi dayán na tolay. Meárig dayán kiya angap pa ipúrán naya bal-báli nga áwan na kammala nga middeidde nga udán. Meárig da pe kiya káyu nga áwan na ngala nga agbúnga oray kiya panagbubúnga daya páda na nga káyu, áta nalpug da se da nabàdut pe, ay áwan da nga kip-kipuwál lin. ¹³ Dedi ya tolay, ay meárig da kadaya dadakkal la bal-balnag ki bebay. Ata daya balnag, ay áwan da nga agsinád, nga ittu ya paggayatán daya naragit ta búgà ki dappit, nga ittu ya kearígán daya nakap-appat ta

kuk-kuwaan da. Meárig da pe kiya bittuwan na nagap-aparpar. Dedi ya tolay, ay aggída ya mippan ka impiyernu wa nepadapadán ne Dios nga pamanísán na kaggída ka áwan panda.

¹⁴ Aggída pe tu nán tu Enoc nga mekapittu wa gakagaka natu Adan kitu inagkuna na nga, “Gínán nu ya kagiyan ku. Umbet te Apu wa kabulun na daya riníbu wa anghel na nga ¹⁵ mangguwes kadaya ngámin tolay. Pabasúlan na daya áwan ammatag ke Dios gapu kadatu kinuw-kuwa da nga lùsawan ne Dios. Mapabásul da pe gapu kadaya nadakè a kinag-kagi da mepanggap ke Dios,” nán tu Enoc.

¹⁶ Dayán na tolay, ay naríri da, se pabegan da ya pumanangi pe. Kuwaan da ngala ya asikkuwaan da oray nadakè. Managpas-pasindáyaw da pe, ay manangkasaba da pe kadaya kasittolay da, ta senu málà da ya piyán da.

Ya dam-damdamman tada se daya masápul la kuwaan tada

¹⁷ Ngamay dakayu wawwági, ay dam-damdamman nu datu kinag-kagi datu apostoles ne Apu tada nga Jesu-Cristo mepanggap kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. ¹⁸ Nán da nga nu iya kamuddiyánan na algaw, ay atán daya tolay ya mamáas kadakayu. Ya kuk-kuwaan da, ay ya asikkuwaan da kampela ngin nin na nadakè a lùsawan ne Dios. ¹⁹ Aggída ya mamagsisibna kadaya tolay ya mangurug. Dayán nala nga nepagangay kaggída kampela ngin nin daya ikur-kurug da. Ata áwan ya Ispiritu ne Dios kaggída.

²⁰ Ngamay dakayu wawwági, ay pagbagkaddan nu wala ya uray nu kiya angngammu nu pà nang kiya áwan sabasábag ga kur-kurugan tada. Peturayán kayu kiya Ispiritu ne Dios kiya agkar-karárag nu. ²¹ Akkan kayu wa umadayyu ke Dios, ta senu mammuwán nu pà nang ya amminya na kadakayu. Idaggán nu ya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada, nga ittu ya angngipassingan na kiya agkallà na kiya ammiyág na kadàtada ka áwan panda.

²² Ay daya tolay ya maggad-gadduwa kiya angngurug da ke Dios, ay sengán nuda. ²³ Sengán nu pe daya duddúma nga ummán kiya angngilísi nu kiya isa nga tolay ya atán kiya sídug ga pakatayán na. Ay daya duddúma, ay kalakkán nuda, ngamay magtaron kayu ta senu akkan kayu metangapagbásul kaggída. Adayyuwán nu daya nagbasúlán da.

Ya agday-dáyaw ne Jude ke Dios

²⁴⁻²⁵Maday-dáyaw ya sissa nga Dios nga kangatuwán. Aggína ya katurayán se aggína ya sissa nga mannakabalin nanggayát kitun, ay oray kídi, ay se oray pe kiya áwan panda. Aggína ya magtag-tagasíngan kadakayu ta senu akkan kayu wa magbásul. Aggína pe ya mabalin na mangalà kadakayu kiya giyán na ka lánɡit. Ay ittu yanin ya agpatag tada, áta áwan na ammu win na básul kadàtada. Sissa nge Dios nga mabalin na mangalà kadàtada gapu kiya anɡngurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada! Amen.

Daya Nepakammu

ne Jesu-Cristo

ke Juan

1 Idi nga libru, ay ittu idi ya nekesurátan daya ngámin na mà-màwa nga nepakammu ne Jesu-Cristo. Nepakammu ne Dios da kaggína, ta senu mepakammu na kadaya ngámin na bobonan na daya ban-bánag nga tagay màwa ngin. Uwad anghel nga nebon ne Jesu-Cristo, nga mangipakammu kadayán nga mà-màwa kitu Juan nga bobonan na. ²Ay túya nesurátan tu Juan ngámin datu nas-asingan na se nag-agina na, nga kinag-kagi ne Dios nga nepakammu ne Jesu-Cristo kitu Juan.

³Paanggamman ne Dios daya mangibása kídi ya libru wa panggap kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Ay paanggamman na pe daya manggìna se mangurug kadaya nesúrát kídi ya libru, ta tagay yin ya kàwa da.

Tu nagsúrát tu Juan kadatu tangabubúlun na mangurug kadatu pittu wa íli

⁴⁻⁵Iyà nge Juan nga nagsúrát kadaya tangabubúlun na mangurug kadaya pittu wa íli ka probinsiya Asia.

E Dios se iya Ispiritu na se e Jesu-Cristo kuma ngala ya magkallà kadakayu, se mangidde ka napiya nga aggur-uray nu. Ay awe kammala uwad din ne Dios oray kitun kam, ay se ataatan kam oray kadedi yin na algaw, áta atan peyapeyang ngin ka áwan panda. Ay ya Ispiritu na, ay pittu daya angngipassingan na kiya ammanakabalin na. E Jesu-Cristo, ay aggína ya mapiyár peyang nga mangipakammu kadaya kagiyán ne Dios. Aggína ya nagingunna nga linumtu kammin kane matay, ay se aggína pe ya mangitur-turáy kadaya ngámin na agtuturáy kídi ya kalawagán.

Ay dayáwan tada nge Jesu-Cristo, ta aggína ya maminya kadàtada, se aggína tu natay, ta senu maway-wayáan tada kadaya bas-básul tada, gapu ki dága na. ⁶Pinagbalin nitta ka pangiturayán na, se pappádi nga magsirbi ke Dios nga Ama na. Ay mapadayáwan kuma nge Jesus nga katurayán, ta mannakabalin se nadáyaw ka áwan panda! Amen.

⁷Ay umbet kurug ya akasingan nu kammin ke Jesus. Mebulun kiya angap, ay se masingan ngámin daya tolay. Ay oray pe datu nanuwè kaggína, ay masingan da pe. Ay magpannakit daya ngámin tolay ked kalawagán ni gapu kaggína. Ay kurug yán! Amen.

⁸“Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega,” nán ne Apu Dios nga Mannakabalin. Awe kammala uwad din oray kitun kam, ay se ataatan kam oray kadedi yin na algaw, ta atan peyapeyang ngin ka áwan panda.

Tu nagpassingan ne Jesus ke Juan

⁹Iyà e Juan na wagi nu wa mangurug pe ke Jesus, nga kapáda nu nga itur-turayán ne Dios, se mangitur-turad kadaya rig-rígát ta mà-màlamán tada. Kitu isa nga algaw, ay nippan dà ka púgu Patmos, ta lùsawan dà gapu kiya angngibàbànan ku kiya bàbànan ne Dios se ya kurug ga nepakammu ne Jesus kiyà. ¹⁰May kitu isa nga algaw ne Apu, ay napatàyán nà ki Ispiritu ne Dios. Ay uwad nagìnà a naggat ta úni nga ummán ka tannug tarumpeta kitu pane likud ku, ¹¹nga nán na kiyà, “Isúrát mu daya mas-asingam, se mu la ipaw-it kadaya mangurug kadedi ya pittu wa íli: ka Efeso, ka Esmirna, ka Pergamum, ka Tiatira, ka Sardis, se Filadelfia se Laodicea,” nán na.

¹²Ay tútu naglingay yà ta sinnan ku nu iinna tu mangamomán kiyà. Ngamay pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag tu nasingan ku. ¹³Ay kitu tulatúlad datu dílag, ay uwad nasingan ku wa ummán kitu nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nga nakabádu ka adaddu nga panda kitu mingmingkal na, ay se nakasinturon ka balitù. ¹⁴Ay napusà tutu wala tu abù na. Ay se tu mata na, ay ummán ka sumir-sirsir. ¹⁵Ay tu bingil na, ay nasil-silang nga ummán ka pinasilang nga bága. Ay tu úni na, ay ummán ka asassátan daya alingúdu wa barrong. ¹⁶Ay sikkiikkam ka pittu wa bittuwan kitu diwanán na. Ay se uwad pe ummán ka ampiláng nga naganubáng ya ngárab na nga lumawán kitu bugung na. Ay tu murang na, ay ummán ka paláng naya mata kiya angngalintutúgu na.

¹⁷Ay kane matalupápà ku, ay ummán nà ka natay ya nekálin kitu giyán bingil na. Ay tútu inimmán nà kitu diwanán na nga nán na, “Akkan ka

---

1:7 Onu “nanuwè kitu bíkat na.” **1:7** Magpannakit da gapu kiya kuwaan na, onu magpannakit da gapu kitu kinuwa da kaggína. **1:8** Ya sarut naya Alfa, ay panggayatán, ay ya sarut na Omega, ay pamalinán. **1:10** Onu “Dominggu.”

mansing. Iyà ya nanggayatán naya ngámingámin, ay se iyà ya mamalin kadayán. ¹⁸Iyà ya sibbibiyág. Natay yà kitun, may masingan mu wa linumtu wà kammin, ay se sibbibiyág gà in ka áwan panda. Ay iyà ya atán turáy kadaya natay se kiya kapannán da,” nán na.

¹⁹“Ay isúrát mu daya mas-asingam ma màwa ngin, ay se daya mà-màwa nu isa ngalgaw. ²⁰Tu idi ya kepapannán datu pittu wa bittuwan na sisinnám kitu diwanán na ímà, se datu pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag. Datu pittu wa bittuwan, ay ittu daya pittu wa anghel la netaggisa nga magtag-tagasíngan kadatu tangabubúlun na mangurug nga mag-agyán kadatu pittu wa íli. Ay datu tangabubúlun na mangurug nga mag-agyán kadatu pittu wa íli, ay ittu daya kearígán datu pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag.”

Ya súrát ka Efeso

2 “Magsúrát ka kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Efeso nga nán mu kídì:

Ittu idi ya pekagi naya sikkiikkam ya diwanán na ka pittu wa bittuwan, ay se magdal-dalen pe kiya tul-túlád daya pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag.

²Ammù ngámin daya kuk-kuwaan nu, se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe ya agpaggus nu, se ya kinaan-ánus nu. Ammù pe ya akkan nu wa angngatangya kadaya nadakè a toláy. Sini-siimán nu daya magkuna nga bobonan ne Dios da, ngamay nammuwán nu nga magbusibusid da.

³Ay ammù pe nga siaánus kayu wa magiturad kadaya rig-rígát nu gapu kiyà, ay se akkan kayu wa madusmaya.

⁴Ngamay tu idi ya tugiban ku wala kadakayu: Nabúyáw win tu amminya nu kiyà se kiya isaisa kadakayu. Akkan nin na ummán kitu apangngurug kayu pikam. ⁵Dam-damdamman nu lugud nu wà ummán natu nunna nga amminya nu kiyà kitun. Makappoli kayu win, ay se nu toliyan datu kuk-kuwaan nu kitun. Ata nu akkan, ay umbet tà, ay se ku ippà ya dílag nu kiya nippáyán na.

⁶Ngamay atán kam ya napiya nga kuk-kuwaan nu, ta lùsawan nu pe ya lùsawan ku nga kuk-kuwaan daya Nicolaita.

1:20 Ya tangabubúlun na mangurug ay ‘Ekleisia’ ki aggúni nga Griego. Ay ya piyán na kagiyan, ay ‘daya nàrawán.’

⁷ Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.

Ay daya mangábà kiya kinadakè, ay aggída la ya panganan ku kiya búnga naya káyu wa makabbiyág, nga atán ka giyán ne Dios,” nán na.

Ya súrát ka Esmirna

⁸ Ay se na nán pe nga, “Ay kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Esmirna, ay tu idi ya isúrát mu:

Tu idi ya pekagi naya nanggayatán se pamalinán daya ngámingámin, nga natay kitun may linumtu kammin.

⁹ Ammù ya kapal-pallà nu, se ya kinapubri nu. Ngamay ya kinakur-korugán na, ay babànáng kayu. Ammù pe ya amad-padakè da kadakayu daya magkuna nga Judyu da, may akkan, ta kabbulun ne Sairu da. ¹⁰ Akkan kayu magansing kadaya madama nga pakarigátan nu. Sin-sinnan nu, ta e Sairu, ay tagay na nga pebálud daya duddúma kadakayu ka pakasisímán nu. Ay mapallapallà kayu ka sangapúlu wa algaw. Ngamay akkan kayu maglikud ki angngurug nu kiyà, oray nu ittu ya pakatayán nu. Ay iddè kadakayu ya kurona, nga ittu ya biyág ga áwan panda.

¹¹ Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.

Ay ngámin daya mangábà, ay napalipaleg da ngala kiya mekàduwa nga pannakatay.”

Ya súrát ka Pergamum

¹² Ay se na nán manin nga, “Ay kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlun na mangurug ka íli Pergamum, ay tu idi ya isúrát mu:

Tu idi ya pekagi naya kowaddán naya natadam ma ampiláng nga naganubáng ya ngárab na.

¹³ Ammù ya giyán nu. Atán kayu kiya íli nga pagturayán pànanang ne Sairu. May ammù nga pà-pàgan dà. Ay akkan nu wa netuláyaw ya

---

2:9 Bíláng nabànáng da gapu ki angngurug da kaggína.   **2:11** Pannakatay ka áwan panda ya nán na kídí.

angngurug nu kiyà, oray kitu inammatay da kitu Antipas, nga ittu tu nagagat ta mangibàbànán ka mepanggap kiyà, may pinatay da kiya giyán nu nga giyán pe ne Sairu.

¹⁴Ngamay atán da ngala daya tugiban ku kadakayu, ta atán da kadakayu ya mangwa pe kadatu nesur-súru natu Balaam kitun, nga ittu tu nangisúru kitu Balak nga mangwa kadatu nagbas-basúlán datu ilsrael. Ay díkod ittu tu nangán da kadatu akakkanan na netúgan kadatu sinan diy-diyos, se itu inangwa da kadatu nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay. ¹⁵Ay ittu tu atán da pe kadakayu ya mangurug kadaya isur-súru daya Nicolaita.

¹⁶Makappoli kayu lugud kadaya bas-básul nu. Ay nu maddi kayu, ay makaru wà a umbet nga mamánis kadayán na tolay. Ay ya pamánis ku kaggída, ay ya árig ampiláng nga lumawán kiya bugung ku.

¹⁷Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.

Ay daya mangábà kiya nadakè, ay iddán kuda kiya akakkanan na nengágan ka mána. Ay se kuda pe topán ka pusà a batu, nga nekesurátan naya baru wa ngágan da, nga áwan ya makam-ammu nu di iya kiddanán na ngala.”

Ya súrát ka Tiatira

¹⁸Ay nán na manin, “Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Tiatira, ay ittu idi ya isúrát mu:

Tu dedi daya pekagi naya An-anà ne Dios, nga ya mata na, ay ummán ka sumir-sirsir, ay ya bingil na, ay ummán ka pinasilang nga bága.

¹⁹Sikkaammu wà kadaya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ammù ya amminya nu kiyà, se ya abay nga angngurug nu kiyà. Ay ammù pe ya agsirbi nu kiyà, ay se iya aggiturad nu kadaya pakarig-rigátan nu. Ay ammù nga ù-uwad din ya agpaggus nu may kitu apangngurug kayu.

²⁰May tu la idi ya tugiban ku kadakayu. Tura nu pagdudoray yala nge Jezebel, isa nga babay ya magpamaráng nga profeta ne Dios. Kas-kasabaan na se ial-alíláw na daya bobonan ku kiya agtùgud na, ta ipà-pàwa na daya nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay, se iya mangán kadaya akakkanan na netúgan kadaya sinan diy-diyos. ²¹Niddán kun ka waya

---

2:20 Daya profeta, ay aggída daya agkakagiyan ne Dios kadaya piyan na nga pekagi kadaya tolay.

na nga makappoli kadaya bas-básul na, ngamay maddi mà makappoli kiya nadakè a kuk-kuwaan na. ²² Ay túya pagtakitan ku, se ku pagtakitan pe ka nasamnga daya makidal-daládag kaggína. Ay kurug ga pasiyaan kuda pà nang nu maddi da nga makappoli. ²³ Ay patayán kuda ngámin pe. Ay díkod mammuwán daya ngámin na mangurug kiyà, nga sikkaammu wà kadaya ngámin na lam-lamtan daya tolay. Ay supapáan ku ya isaisa kadakayu sigun kiya kinuw-kuwa nu.

²⁴ Ngamay daya duddúma kadakayu kannán Tiatira, nga akkan mangurug kitu nadakè a nesur-súru ne Jezebel, nga gayát ke Sairu wa naunag kanu wa nán da, ay ittu idi ya kagiyan ku kadakayu: Awan ku win na sabáli ya ipàwa nga nasulit kadakayu. ²⁵ Akkan kayu wala nga maglikud kiya angnurug nu kiyà panda kiya ilalbet ku.

^{26–28} Ay nu iinda ya mangábà kiya nadakè, ay se mangitul-túluy nga mangwa kadaya ipàwa ku panda kiya panda na, ay ittu daya iddán ku ka Salaw. Ay iddán kuda pe kiya ammanakabalin da, ta pangiturayan kuda kadaya il-íli. Nu mapaanna tu nangngidde naya Amà kiyà kitu ammanakabalin ku wa mangituráy, ay ummán pe kiyán ya angniddè kaggída, ta palsuwán da tutu wala daya ngámin na iturayán da. Ay meárig ka bánga daya itur-turayán da, nga marupà nu mapangkur ka balayyang.

²⁹ Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.”

Ya súrát ka Sardis

3 Ay nán na manin pe nga, “Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlun na mangurug ka íli Sardis ay ittu idi ya isúrát mu:

Ay tu idi ya pekagi naya kowaddán naya Ispiritu ne Dios, nga pittu ya angnipassingan na kiya ammanakabalin ne Dios. Aggína ya sikkiikkam kiya pittu wa bittuwan.

Ammù daya kuk-kuwaan nu. Nán da tolay nga nalgda ya angnurug nu kiyà, may akkan mà, áta árig nu ya natay. ² Ay díkod malukág kayu win, ta paligdaan nu ya nabansi nga angnurug nu kiyà, kiya di na pikam ma kippà. Ta nammuwán ku nga daya kuk-kuwaan nu, ay adu pikam ya pagkurángan da kiya piyán ne Dios. ³ Ay lugud lam-lamtan nu win datu nag-agína nu wa nesur-súru kadakayu kitun. Ikurug nuda tutu wala ngin, ay se kayu makappoli yin kadaya bas-básul nu. May nu maddi kayu wa

malukág, ay madànganán kayu, ta ummán nà kadaya maragtákaw wa akkan nu am-ammu nu nungay naya ilalbet ku.

⁴Ngamay atán da kam kadakayu kannán Sardis daya árig áwan kam mansà daya bádu da. Díkod mebul-bulun dayán kiyà nu isa ngalgaw nga sibbabádu da ka pusà, ta ittu ya karbangán da. ⁵Daya mangábà kiya nadakè, ay ittu daya mabaduwán ka pusà. Ay akkan ku pe ippà ya ngágan da kiya libru wa nekesurátan daya ngágan daya mabiyág ka áwan panda. Ay mekagi ku kiya àráng naya Amà se daya anghel na, nga aggída, ay tolay kuda.

⁶Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.”

Ya súrát ka Filadelfia

⁷Ay nán na pe kiyà, “Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Filadelfia, ay tu idi ya isúrát mu:

Ay tu dedi daya pekagi naya kurug ga An-anà ne Dios nga áwan kepadáan. Aggína ya magik-ikkam kiya tulbà naya íli natu David. Nu manglukát, ay áwan makegitap, ay nu manggitap, ay áwan makelukát. Ay nán na:

⁸Ammù daya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe nga bittì kayu, ay túya bittì kampela ya mà-màwa nu win. May oray nu mapakuna, ay ikur-kurug nu peyang daya kag-kagiyan ku, ay se akkan dà pe ya netuláyaw. Ay túya árig pinanglukát takayu ka gagyángan nga áwan ya makegitap.

⁹Atán daya magkuna nga Judyu da, ngamay akkan kurug ta magbus-busid da. Kabbulun ne Sairu dayán na tolay. Palsuwan ku dayán nu isa ngalgaw, se kuda ipurtut nga mawe magpalintud nga magdáyaw kadakayu, ta senu mammuwán da ngin na dakayu daya pà-pàgan ku.

¹⁰Ay gapu ta ammù pe nga kinurug nu tutu wala tu bílin ku wa magánus kayu kadaya kapal-palakkán nu gapu kiyà, ay túya igdù takayu kiya napalotán na ríngát nga umbet kiya kalawagán, nga ittu ya pangammuwán ne Dios kadaya ngámin tolay kídì ya kalawagán.

¹¹Ay makaru win ya ilalbet ku, ay túya akkan nu igsán ya angngurug nu kiyà, ta senu áwan ya makàpal kiya bátug kurona nu. ¹²Ay ya mangábà

3:4 Ya piyán nedi nga kagiyan, ay áwan da nga básul.

kiya kinadakè, ay pagbalinan ku ka bátug adígi naya árig balay ne Dios, ay pagyanan ku peyapeyang kitúni yin. Ay imarka ku kaggína ya ngágan ne Dios se ya ngágan naya íli ne Dios, nga ittu ya baru wa Jerusalem ma gayát ke Dios ka lángit. Ay imarka ku pe kaggína ya baru wa ngágan ku.

¹³ Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.”

Ya súrát ka Laodicea

¹⁴ Ay nán na manin, “Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlun na mangurug ka íli Laodicea, ay tu idi ya isúrát mu:

Ay tu idi ya pekagi naya nengágan ka Kurug, nga mapiyár, ay se makurug ngámin daya ipakammu na mepanggap ke Dios. Aggína ya naggayátan daya ngámingámin na pinarsuwa ne Dios.

¹⁵ Ammù daya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe nga akkan kayu wa nasanáng kiya amminya nu kiyà, may akkan kayu pe ya napásu. Ay pì-piyán ku kuma nu nasanáng kayu onu napásu kayu.

¹⁶ May gapu ta paggadduwán kayu, ay túya ilugpa takayu. ¹⁷ Nán nu wa bànáng kayu se napiya ya kabiy-biyág nu, ta atán ngámin ya masápul nu wa nán nu. Ngamay akkan nu ammu wa dakayu ya kapubriyán se kakal-kalakkán, ta áwan nu tutu wala nga kuw-kuwa. Awan nu pe ya kawakawas, ay se kúláp kayu pe.

¹⁸ Ay lugud ikagi kadakayu nga, iyà kuma ngin ya pammattán nu ka balitù a napab-pabeg gin, ta senu kurug ga nabánáng kayu win. Ay iyà kuma pe yin ya pammattán nu ka bádu nu wa pusà, ta senu akkan kayu wa nakap-appat ta sissusoba ngin. Ay iyà kuma pe yin ya pammattán nu ka ágas kúláp, ta senu makasingan kayu kammin. ¹⁹ Ngámin daya pà-pàgan ku, ay tul-tulduwán kuda se disiplináan kuda, ta senu matulduwán da. Ay díkod kapiyánan nu ya magur-uray, ay se makappoli kayu win kadaya bas-básul nu.

²⁰ Gínán nu! Atán nà magsisíkáad kiya gagyangán nu nga magpak-pakammu. Ay nu magina dà, ay se dà ilukát, ay lumná à kiya balay nu, se yà meduwa nga mangán kadakayu.

²¹ Ay daya mangábà kiya kinadakè, ay tu dayán daya petagingan ku kiyà nga mepagturáy nga ummán kitu namagtugaw ne Ama kiyà nga mepangituráy kaggína kane abáan ku we Sairu.

²²Ay gínán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà.”

Tu dayán daya nepesúrat ne Jesus kiyà.

Ya magtutúgaw ka lángit ta magturáy

4 Ay kane mabalin dayanin, ay atán manin ya nasingan ku. Nakasingan nà ka gagyangán ka lángit nga sillulukát. Ay naginà manin tu úni ya naginà kitun na ummán ka tannug tarumpeta, nga nán na, “Umbet ka kídi, ta ipassingan ku kikaw daya mà-màwa nu isa ngalgaw,” nán na.

²Ay pilát tala nga netur-turayán nà ya Ispiritu ne Dios. Ay ka lángit, ay nasingan ku ya isa nga tugaw ári, nga atán ya magtutúgaw nga magturáy.

³Ay tu magtutúgaw, ay ummán ka pinasilang nga batu wa nengágan ka haspe se karnelia tu singan na. Ay tu naglebuwán kitu tugaw, ay atán bunglun na nawàdág ga namnáv, nga ummán ka batu wa nengágan ka esmeralda. ⁴Ay tu tugaw ári, ay napalebután ka duwa púlu se appát pe ya tugaw ári, nga ittu ya pagtutúgawán datu duwa púlu se appát ta pangmanàman nga nakabádu ka pusà. Ay nakuronaán da ka kurona nga balitù. ⁵Ay atán maggayát nga sal-sal-it se adudúrán addug kitu tugaw natu magturáy. Ay kitu àràng na, ay atán pittu wa dílag ga siggatang, nga ittu daya pittu wa singan naya Ispiritu ne Dios. ⁶Ay kitu àràng pe natu tugaw, ay ummán ka nalawág ga bebay nga sarming nga nalitáv, nga ummán kiya litáv naya nengágan ka kristal.

Ay kitu padne pàrang kitu tugaw natu magturáy, ay atán da pe nepalebut ta appát ta parsuwa ne Dios, nga nalánang ka mata ya àràng se addag da. ⁷Ummán ka láyon tu nunna nga parsuwa, ay ummán ka urbun báka tu mekàduwa. Singan tolay tu múkát natu mekàlu, ay tu mekappát, ay ummán ka karabúngan. ⁸Ay datu appát nga parsuwa, ay sagnanam da ka payà. Ay nagmata ngámin tu unag se tu lasi datu payà da. Algaw se gabi, ay áwan da sínang nga magkan-kansiyon nga nán da,

“Sissa nge Apu Dios, áwan na tutu wala kapáda.

Aggína ya Kangatuwán na Mannakabalin.

Aggína ya awe ya uwad din oray kitun kam, ay se ataatan kam, se atán peyapeyang ngin ka áwan panda.”

⁹Túyán tu ikan-kansiyon datu appát ta parsuwa nga magdáyaw, se magiyáman, se mamatag kitu magtutúgaw wa magturáy, ta atán peyapeyang ka áwan panda ngin.

Ay ki peyang agkansiyon dedi ya parsuwa, ¹⁰ay magkansiyon pe datu duwa púlu se appát ta pangmanàman. Ay magukkab da pe kiya àràng natu magtutúgaw wa magturáy, ta magday-dáyaw da pe kaggína nga atán peyapeyang ka áwan panda. Nelubtagán da pe datu kurona da kitu àràng na. Ay nán da nga magkansiyon,

¹¹“Apu nga Dios mi,

ikaw wala ya rabbang na nga dayáwan mi se pàgan,
gapu ki pannakabalin mu.

Ata pinarsuwám ya ngámingámin na atán.

Kinuwa mu yán, ta ittu ya piyán mu kampela ngin,”
nán datu pangmanàman na magkan-kansiyon.

Ya Karneru ngala ya makabilád kitu pagbasáan

5 Ay nasingan ku nga, tu magtutúgaw wa magturáy, ay sikkiikkam tu diwanán na ka linúkut ta pagbasáan na nasurátan ya magpíngit se nasilyuwán ka pittu nga silyu. ²Ay nasingan ku pe tu isa nga naturáy nga anghel nga nagúni ka naggat nga nán na, “Linna ya mekari nga mangippà kadaya silyu se mamilád kiya linúkut ta pagbasáan?” nán na.

³Ngamay áwan nala. Oray kadayán ka lángit se kídí kalawagán ni, ay se oray kadatu natay yin ya nasmà na nga mekari nga mamilád onu maningan kitu unag natu linúkut ta pagbasáan. ⁴Ay tútu sumángit tà tutu wala, ta áwan na nga masmà. ⁵May tútu nán natu isa nga pangmanàman na nanganannay kiyà, “Akkan ka nga sumángit tin, ta atán nin ya nengágan da ka Láyon nga gaka natu David, nga gakagaka kam pe natu Juda. Aggína tu nangábà ke Sairu win. Ay túya aggína ya makabalin na mangippà kadayán na pittu wa silyu se makabilád kiyán na nalúkut ta pagbasáan,” nán na.

⁶Ay se ku manin nasingan ya isa nga Karneru nga magsisíkádatu nagbátan datu pangmanàman, se itu tugaw natu magturáy ya linebut datu appát ta parsuwa. Ay ummán ka pinatay da kitun tu singan na. Pittu tu sàgud na, se pittu pe tu mata na, nga ittu daya pittu wa singan naya Ispiritu ne Dios nga nebon na kiya ngámin na kalawagán. ⁷Ay nawe inalà

natu Karneru tu linúkut ta pagbasáan kitu diwanán natu magtutúgaw wa magturáy.

⁸ Ay kane málà na ngin, ay datu appát ta parsuwa se datu duwa púlu se appát ta pangmanàman, ay nagukkab da nga magdáyaw kaggína. Ay natop datu pangmanàman ka ittutukár da nga nengágan ka arpa, se malúkung nga balitù a napnu ka insensu. Ay ya kesarután natu insensu, ay ittu daya kar-karàrag daya tolay ne Dios. ⁹ Ay nangansiyon da ka baru wa kansiyon, nga nán na kídi,

“Ikaw wala ya mekari nga mangalà kiya linúkut ta pagbasáan,
se mangippà kadaya silyu na, ta ikaw ya nebasu.
Ay gapu kitu dágam kitu nekatay mu, ay nekárum
daya bas-básul daya tolay,
ta senu mabalin da ya málà a tolay ne Dios
nga maggagayát kadaya ngámin giy-giyán kiya kalawagán.
Atán da ngámin na baláki tolay
nga maggagayát kadaya nagbal-baláki nga il-íli,
se nagbal-baláki pe ya aggúni da.

¹⁰ Pinagbalin muda ka sissa nga pagturayán ne Dios nga magsirbi kaggína nga pappádi na.

Ay se aggída ya magturáy kiya baru wa kalawagán.”

¹¹ Ay se ku la siningan manin, ay nagina ku ya úni daya riníbu nga anghel nga akkan ta mabílang da kiya kaadu da. Ay linebut da datu pangmanàman se datu parsuwa se itu tugaw natu magturáy. ¹² Ay nagkansiyon da ka naggat ta nán da,

“Ya Karneru wa nebasu ngala ya makin-rabbang ki
pannakabalin, bànáng, sírib se bílag, se patag
se dáyaw,” nán natu kansiyon da.

¹³ Ay se ku la nagina pe ya inagkansiyon ngámin daya pinarsuwa ne Dios nga atán ka lángit, se daya atán kídi otun lusà, se daya atán kiya bebay, ay se ngámin datu natay yin nga nán da,

“Maday-dáyaw ya magtutúgaw wa magturáy se iya Karneru, ta
aggída daya kapàgán se kangatuwán se katurayán
peyapeyang ka áwan panda,” nán da.

¹⁴ Ay, “Amen!” nán datu appát ta parsuwa nga sumungbát. Ay se nagukkab pe datu pangmanàman nga nagday-dáyaw.

Daya silyu

6 Ay se ku manin nasingan tu inangngippà natu Karneru kitu munna kadatu pittu wa silyu. Ay uwad nagina ku wa ummán ka addug ga úni natu isa kadatu appát ta parsuwa nga nán na, “Umbet ka ngin!” nán na. ²Ay tútu siningan ku, ay atán pusà a kabalyu. Ay tu magtatákay kaggína, ay sikkiikkam ka bútag ga iggugubát na, ay uwad pe nangurona kaggína ngin. Ay se la nawe nakigubát ay inábà nada ngámin.

³Ay kane ippà tu Karneru tu mekàduwa nga silyu, ay nagina ku nga nìraw natu mekàduwa nga parsuwa ya, “Umbet ka ngin!” nán na. ⁴Ay tútu inumbet manin ya sabáli nga kabalyu nga dag-daggáng. Ay tu magtatákay kaggína, ay niddán da ka abay ya ampiláng, ay se da niddán ka pannakabalin na nga mangigayát ka gubát kídi ya kalawagán, ta senu magpapátay daya tolay.

⁵Ay kane ippà manin natu Karneru tu mekàlu wa silyu, ay nagina ku tu nìraw natu mekàlu kadatu parsuwa nga nán na, “Umbet ka ngin!” nán na. Ay kane maglanga ngà, ay atán ya ngisit ta kabalyu. Ay sikkiikkam tu nagtatákay kaggína ka agkiluwán. ⁶Ay atán pe naginà a úni nga ummán ka naggayát kitu giyán datu appát ta parsuwa nga nán na, “Tal-tallu súpá nga baggát onu tang-tanga salup pa mait ya metangdán kiya tangalgaw. Ngamay akkan mepangína ya báyard naya denu se bási,” nán na.

⁷Ay kane ippà natu Karneru tu mekappát ta silyu, ay nagina ku tu nán natu mekappát ta parsuwa nga, “Umbet ka ngin!” nán na. ⁸Ay kane sinnan ku manin, ay atán manin ya kabalyu wa pangngil-ngilaan, nga singan innát tu singan na. Ay Pannakatay ya ngágan natu magtatákay, ay umun-unud kaggína ya nagngágan ka Hades. Ay niddán da ka turáy da nga mamatay kiya pagkappát naya tolay ked kalawagán ni. Ay túya adu daya pat-patayan da gapu ki gubát se ulát se sin-sinakit, ay se gapu pe kadaya alsádu nga ul-ulolag ked kalawagán ni.

⁹Ay kane ippà natu Karneru tu mekalimma nga silyu, ay nasingan ku kitu sídung natu agbasuwán, datu kaduduwa datu pinat-patay datu tolay gapu kiya angnurug da kiya bàbànan ne Dios se kiya angnibàbànan da kaggína. ¹⁰Ay nakasáraw da ka naggat nga nán da, “Apu Dios nga mannakabalin kiya ngámin, ikaw ya áwan kepadáan, se kurug ngámin

---

6:6 Ya piyán na kagiyán nedi, ay atán umbet nga ulát.   **6:8** Ya piyán kagiyán naya Hades, ay giyán daya natay.

daya kag-kagiyam! Nungay na nád ya ammánis mu kadaya tolay kiya kalawagán, ka angngibálat mu kitu nammatay da kadakami!” nán da. ¹¹ Ay se da natopán ka bádu nga pusà, ay se da nakagiyánan na magimáng da pikam ka pagindaggán da kadatu ngámin na wawwági da, nga páda da nga bobonan ne Dios, nga ittu daya natudinán na mapatay pikam pe nga ummán kaggída.

¹² Ay nasingan ku manin tu inangngippà natu Karneru kitu mekannam ma silyu natu pagbasáan. Ay nangyagyag ka naggat, ay se nagngisit pe tu mata nga ummán ka nangisit ta lúpus. Ay tu búlán, ay nagdaggáng, nga ummán ka dága. ¹³ Ay datu bittuwan, ay netànegán da, nga ummán kiya kapránas daya matàla nga búnga daya káyu nu magbáli. ¹⁴ Ay ya lángit, ay ummawan na ummán kiya naglúkut kampela ngin nin na pagbasáan. Ay nealit ngámin pe datu pug-púgu se datu ban-bantay.

¹⁵ Ay ngámin daya à-ári kídi kalawagán se daya agtuturáy, se daya nangátu wa suldádu, se daya babànéng, se nadaag ga tolay, daya maas-asassu, se daya ngámin na tolay, ay nagkakáwe da ngámin kadatu ban-bantay nga nagsisirù kadatu abbut se liyaliyáng datu pínát. ¹⁶ Ay se da isáraw kadatu ban-bantay se datu pínát ta giyán da, “Rusbán dakami ta senu melingad kami kiya magtutúgaw wa magturáy se kiya rungat naya Karneru. ¹⁷ Ata ittu win ya akarungat da pà nang. Ay túya panísan dakami yin ngámin tolay kídi ya kalawagán, ay áwan tutu wala ya maketurad kiyán,” nán da.

Daya magatut se appát púlu se appát ribu nga tolay ne Dios

7 Ay kane mabalin dayán, ay nasingan ku daya appát nga anghel la magsisikád kitu appát súli naya kalawagán nga manglípán kiya báli nga maggayát ki oray wàna, ta senu áwan báli kiya otun naya lusà se kiya bebay, ay ta senu akkan pe mabaliyán daya kay-káyu. ² Tu dayán datu anghel la niddán ne Dios ka pannakabalin da nga manadál kiya lusà se kiya bebay.

Ay uwad pe sabáli ya anghel la sisínán ku wa naglattuwád kitu pane lattakán nga sikkiikkam kiya immamarka ne Dios nga sibbiyág peyapeyang ka áwan panda. Ay nesáraw na kadatu appát ta anghel ya, ³ “Akkan nu pikam dadàlan ya lusà se ya bebay onu daya kay-káyu panda

kiya kamarkaán daya kid-kíday daya ngámin na bobonan ne Dios kiya immamarka na,” nán na.

⁴Ay kinagi da kiyà a magatut se appát púlu se appát ríbu ya bíláng datu minarkaán da nga toláy nga gayát da kadatu gakagaka datu annánà natu Israel. ⁵Sangapúlu se duwa ríbu ya naggayát kadatu gakagaka natu Juda, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Ruben, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadaya gakagaka natu Gad, ⁶ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Asher, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Naftali, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Manasse, ⁷ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Simeon, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Levi, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Issacar, ⁸ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Zebulun, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Jose, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Benjamin.

Datu nagaduadu wa toláy nga nakabádu ka pusà

⁹Ay kane mabalin yán, ay nasingan ku daya nagaduadu wa toláy ya áwan makabílang kaggída. Naggagayát da ki ngámin giyán kídi kalawagán. Atán da ngámin baláki toláy nga naggagayát kadaya nagbal-baláki nga il-íli kídi kalawagán, nga nagbal-baláki ya aggúni da. Ay nagsisíkáda da kitu àráng natu tugaw natu magturáy se itu Karneru. Nakabádu da ka pusà, ay se sikkiikkam da ka palátang. ¹⁰Ay nán da nga nesáraw,

“E Dios nga magtutúgaw wa magturáy se iya Karneru ya gapu naya pakabiyágan tada,” nán da.

¹¹Ay ngámin datu anghel, ay linebut da tu tugaw naya magturáy se datu appát ta parsuwa se datu pangmanàman. Ay nagukkab da kitu àráng natu tugaw wa magday-dáyaw ke Dios. ¹²Ay nán da,

“Amen! Madáyaw nge Dios nga kangatuwán se kasiríbán.

Magiyáman tada kaggína, se pàgan tada peyapeyang ka áwan panda gapu kiya pannakabalin na se bílag na. Amen!” nán da.

¹³Ay nán tu isa nga pangmanàman nga nagsaludsud kiyà, “Ammum nu iin dayán na toláy ya nakabádu ka pusà? Ammum ya naggagayatán da?” nán na. ¹⁴May, “Akkan ku ammu, Apu. Ikaw mà ya makammu,” nán ku.

Ay tútu nán na kiyà, “Tu dayán daya tolay ya nagiturad kiya napalotán na nakapal-palakkán da. Sinùnaán da se pinapusà da daya bádu da kiya dága naya Karneru. ¹⁵Ay ittu yán ya gapu na nga atán da kiya àráng naya tugaw ne Dios nga magsir-sirbi peyapeyang kaggína kiya balay na, oray kiya gabi se algaw. Ay e Dios nga ittu ya magtutúgaw wa magturáy, ay aggína ya mangigdù kaggída. ¹⁶Ay akkan da ngin na molát se magas-asikkinum. Ay akkan da pe yin matak-takitán kiya sínág, se akkan da pe makal-alingtán nin. ¹⁷Ata ya Karneru wa atán kiya giyán naya tugaw naya magturáy, ay aggína ya magtar-tarakan kaggída ngin. Ipeyag nada kadaya paggabbuwáan naya danum ma mamagbiyág. Ay ippaán ngámin ne Dios sin daya pagpan-panakitán dedi ya tolay,” nán na kiyà.

Ya mekapittu wa silyu

8 Ay kane ippà natu Karneru tu mekapittu wa silyu, ay naginggap tutu wala ya ngámingámin ka lángit ka moli gudduwa oras.

²Ay sè nasingan datu pittu wa anghel la magsisíkáad kitu àráng ne Dios nga natopán ka tarumpeta.

³Ay uwad pe sabáli nga anghel la uwad balitù a aggippayán na ka insensu. Ay nawe nagsíkáad kitu giyán natu balitù a anidúgán ka insensu wa atán kitu àráng natu tugaw natu magturáy. Ay niddán da tu anghel ka adu wa insensu, ta sidúgan na kitu anidúgán, ta ittu tu pamulun na kadatu karárag ngámin datu tolay ne Dios. ⁴Ay nagalingúdu tu atù natu nasidug ga insensu nga gayát kitu inim-immán natu anghel nga magsisíkáad kitu àráng ne Dios, nga kebulunán datu kar-karárag datu tolay ne Dios. ⁵Ay se la inalà kammin natu anghel tu aggippayán ka insensu se na pinnu ka birgáng nga gayát kitu anidúgán, ay se na isùra kiya kalawagán. Ay tútu nagad-addug ka naggat se nagsal-sal-it se nangyagyag.

Datu tarumpeta

⁶Ay díkod datu pittu wa anghel nga nakatarumpeta, ay nagsagána da kiya agtarumpeta da ngin.

⁷Ay kane pakánugan natu nunna nga anghel tu tarumpeta na, ay nagudán kídì kalawagán ka nagkikíbug ullalágu se apuy se dága. Ay

nasidug ya pagkàlu naya kalawagán, meráman daya ngámin kay-káyu se kad-kaddat.

⁸ Ay kane pakànugan natu mekàduwa nga anghel tu tarumpeta na, ay uwad ummán ka alingúdu wa bantay nga nasidug nga nepisù kitu bebay.

⁹ Ay tútu nagbalin ka dága tu pagkàlu naya bebay. Ay natay pe ya pagkàlu ngámin daya atán kiya bebay, ay se inumlad pe ya pagkàlu daya bapor.

¹⁰ Ay kane pakànugan natu mekàlu wa anghel tu tarumpeta na, ay uwad netánág ga abay ya maggatagatang nga bittuwan, ay nagdittág kiya pagkàlu daya lad-ladda se daya aw-awweg se daya wang-wángag kiya ngámin kalawagán. ¹¹ Ay nengágan ka Apet tun na bittuwan. Tútu pinummet tu pagkàlu daya dan-danum. Ay adu datu toláy tu natay kane makenum da kitu danum.

¹² Ay kane pakànugan natu mekappát ta anghel tu tarumpeta na, ay nadadál ya pagkàlu natu mata, se nadadál pe ya pagkàlu naya búlán se pagkàlu pe daya bittuwan. Ay díkod umawan ya pagkàlu naya wada da. Ay túya nagibat ya pagkàlu naya algaw, ay ummán pe kiya gabi. Nagibat pà-pànang ya pagkàlu na.

¹³ Naglángad dà manin, ay nasingan ku ya karabúngan na magkay-káyab ka ngúdu nga nán na nga nesáraw, “Kal-allà pànang daya mag-agyán kiya kalawagán nu pakànugan daya tallu pikam ma anghel daya tarumpeta da,” nán na.

Tu mekalimma nga tarumpeta

9 Ay se manin pinakànug natu mekalimma nga anghel tu tarumpeta na. Ay uwad nasingan ku nga bittuwan na napadán na netánág gayát ka lángit. Ay nidde kaggína ya tulbà naya gagyangán naya abbut nga áwan panda naya kadallam na. ² Ay linútán na tu gagyangán. Ay tútu naglalawán ya napalotán na atù a ummán ka naggayát kiya abay ya upu. Ay tútu naatuán nin ngámin ya kalawagán, ay nakulpán pe ya mata, nga ittu tu namagibat kiya ngámin. ³ Ay tura la dúdun pe datu magdadattág ga gayát kitu atù, ay nidde kaggída ya kababalin da nga kumagát nga ummán kadaya asip-sípit. ⁴ May nakagiyánan da nga akkan da nga dadàlan daya kad-kaddat onu daya kay-káyu, onu panda ngala nga mul-múla kiya kalawagán. Ta dayán nala nga toláy ya áwan marka ne Dios kiya kídáy da daya pagrawtán da. ⁵ Ay akkan pe nepalúbus kadedi ya dúdun nga

patayan dayán na tolay, nu di dada par-parigátan nala ki unag limma búlán. Ay ya ammar-parígát da kaggída, ay ummán kiya kalis-lisútán naya kagatan daya asip-sípít. ⁶ Ay kadayán na al-algaw, ay pi-piyán nala dayán na tolay ya matay yin, may akkan da nga makaturáy, ta akkan da nga ipatay lugud.

⁷ Ay ya singan datu dúdun, ay ummán da kadaya kabalyu wa pakigubát. Ay atán ya ummán ka balitù a kurona da, ay tu múging da, ay ummán ka múging tolay. ⁸ Ay tu abù da, ay ummán ka abù babay ya adaddu, ay se tu ngípan da, ay ummán ka ngípan láyon, ⁹ ay se nakalàgán datu gútù da ka ummán ka balayyáng. Ay ya adudúrán naya agpay-payàpà da, ay ummán kiya daragudug daya lúgán na rùrútan daya adu wa kabalyu wa magbílág ga mameyag kiya paggugubatán. ¹⁰ Ay daya íput da, ay sumípít da pe nga ummán kadaya asip-sípít, áta atán kitu íput da ya kababalin da nga mamar-parígát kadaya tolay ki unag naya limma búlán.

¹¹ Ay tu apu dayán na dúdun, ay ittu kam ya anghel la magik-ikkam kitu tulbà natu abbut ta áwan panda naya kadallam na. Ay ya agpangágan daya Hebreo kaggína, ay Abaddon, ay Apolion ya agpangágan daya Griego. (Ay ya sarut na, ay Maragdadál.) ¹² Ay túyán ya kabalin nin naya munna nga kapas-pasiyaán daya tolay kiya kalawagán, may atán pikam ma duwa nga pad-padaldallan da.

Tu mekannam ma tarumpeta

¹³ Ay se manin pinakànug natu mekannam ma anghel tu tarumpeta na. Ay uwad naginà a úni nga gayát kitu appát ta síku naya balitù a anidúgán nga atán kitu àráng ne Dios, ¹⁴ nga nán na kitu mekannam ma anghel, “Ubbadám daya appát ta anghel la nesisílu ka adanni kiya abay ya wángag Eufrates,” nán na. ¹⁵ Ta nabayág da ngin na magid-iddag kiya oras se kiya algaw se kiya búlán se kiya dagun na ittu ya agpatay da kiya pagkàlu daya ngámin tolay. Ay tútu inubbadán na datu appát ta anghel lin.

¹⁶ Ay ya nakagi kiyà a bíláng datu tangabubúlun na nakakabalyu wa suldádu, ay duwa gatut ta milyon. ¹⁷ Ay tu idi ya pagsisínán ku kadatu kabalyu. Nakabádu da ka balayyáng datu magtatákay kaggída. Ay tun na bádu da, ay daggáng nga ummán ka apuy, se mannáw wa ummán kiya batu wa nengágan ka saffiro, se ngila nga ummán ka asufre. Ay tu

singan datu úlu datu kabalyu, ay úlu láyon. Ay tu iag-aggoy da, ay apuy se atù se maggatagatang nga asufre. ¹⁸ Ay natay ya pagkàlu daya tolay ked kalawagán gapu kadatu tallu baláki nga lumawán na gayát kiya bugung dedi ya kabalyu: tu apuy, tu atù, se tu maggatagatang nga asufre. ¹⁹ Ata maggayát kitu bugung da ya ippapatay da. Ay pamarígát da pe ya íput da, ta ummán ka idaw nga tumugkaw.

²⁰ May datu nabunna nga akkan natay, ay akkan da kammala ngin nin na ungatán tu aggan-anítu da, se tu agday-dáyaw da kadatu sinan diy-diyos da nga battál da kampela ngin na balitù se pirà se bága se datu nàwa ka batu se káyu. Ay dayán na diy-diyos da, ay akkan da kammala ngin nin na makasingan se makagìna se makapanalen. ²¹ Ay akkan da pe ya umungát kadatu kuk-kuwaan da nga pumappatay, se datu kuk-kuwaan da nga nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay, se datu angngámud da se datu agtak-tákaw da.

Ya bittì a pagbasáan

10 Ay kane daddán manin, ay uwad nasingan ku wa anghel la naturáy nga magan-anìgad da gayát ka lángit. Ay napalebután ka angap, se uwad bunglun kitu paningúdu na. Ay nawàdág tu múging na nga ummán kiya mata, ay datu bingil na, ay ummán da ka maggatagatang nga apuy. ² Ay nedadam-ay na tu diwanán na bingil na kiya bebay, ay tu kasígid na, ay nedadam-ay na kiya lusà. Ay sikkiikkam ka sibbibilád da bittì a pagbasáan. ³ Ay nakasáraw ka naggat. Ay ummán ka aggúngug daya láyon nu malùsaw da tu úni na. Ay nasungbátan ka namimpittu pe ya addug. ⁴ Ay kane mabalin tu mekapittu nga addug, ay isúrát ku kuma pe yin datu kagiyan datu addug, may uwad naginà a úni ya naggayát ka lángit ta nán na, “Akkam tagge ipak-pakammu dayán. Akkam tagge isur-súrát da,” nán na.

⁵ Ay tu nasingan ku wa anghel la nagsasàràd kiya bebay se kídi lusà, ay netáyag na tu diwanán íma na, ⁶ ay se na nepag-pagapu ke Dios nga sibbiyág peyapeyang ka áwan panda tu kinagi na. Aggína ya namarsuwa kiya lángit se kadaya atán ka lángit, se aggína pe ya namarsuwa kiya lusà se kadaya atán ki lusà, ay se kiya bebay se kadaya ngámin pe ya atán ki bebay. Ay tu idi tu kinagi natu anghel, “Awan da nga kepadaddán nin daya mà-màwa,” nán na, ⁷ “áta nu mapakànug natu mekapittu wa anghel

ya tarumpeta na, ay ittu pe yin ya annungpál ne Dios kiya ngámin na palánu na nga kuwaan. Nekagi na kam kadatu bobonan na nga profeta na kitun,” nán natu anghel.

⁸Ay se nà a amomanán tu úni nga nagìnà a gayát ka lángit nga nán na, “Wem alà tu sibbibilád da pagbasáan na im-immán naya anghel la magsasàrád kiya bebay se kiya lusà,” nán na.

⁹Ay tútu ummadanni yà kitu anghel se yà agngan tu pagbasáan. Ay tútu nán na, “Alà mu, ta kanam,” nán na. “Ummán ka digu álig ya pakanamátam, may nalsam ka sinay,” nán na. ¹⁰Ay díkod inalà ku tu pagbasáan se yà kanan, ay nadangir tu nakanamátan ku wa ummán ka digu álig. May kane din màlan kun, ay nalsam kurug kitu sinay ku.

¹¹Ay se na la nán kiyà nga, “Masápul la ipakammum ya bàbànan ne Dios kadaya adu wa agtuturáy se oray pe kadaya adu wa tolay nga nagbal-baláki ka aggúni nga mag-agyán kadaya ngámin na il-íli kiya kalawagán.”

Datu duwa nga pagbàbànanan ne Dios

11 Ay se yala atán nangidde kiyà ka iggugukud da bassáw, ay nán na kiyà, “Gumnikát ka, ta 'wem gukudan ya Templo ne Dios se iya anidúgán ka pagbasu. Ay bilángam pe daya magday-dáyaw ke Dios kitúni. ²May akkam itangagukud ya amuwág naya Templo, ta bátug nepakin-kuwa ngin kadaya akkan mangurug ke Dios, áta kiya unag naya appát púlu se duwa nga búlán, ay kuwaan da ngala ya piyán da nga agrawat kiyán na íli ne Dios. ³May kiya unag dayán na maríbu se duwa gatut se annam púlu nga algaw, ay ittu pe ya angngibon ku ka duwa nga pagbàbànanan ku nga sibbabádu, ka ummán ka langgusti. Ay pangibàbànan kuda kiya bàbànan ne Dios,” nán na.

⁴Ay dedi ya pagbàbànanan ne Dios, ay aggída datu neárig kitun ka duwa nga káyu wa olíbo. Ay neárig da pe ka duwa nga aggiparotunán ka dílag nga atán kiya àráng ne Dios nga Apu naya ngámin kalawagán. ⁵Ay nu atán na talimagrawat kaggída, ay atán apuy ya lumawán kiya bugung da nga mamatay kaggída. Ay ummán kiyán ya agpatay da kadaya ngámin na kagúra da nga talimagrawat kaggída. ⁶Ay niddán da pe ka

---

11:3 Ya agbádu da ka langgusti, ay ittu ya mangipassingan kiya agpannakit da pàrang kadaya mà-màwa.

turáy da nga mangigitap kiya lángit, ta senu akkan na magudán kiya oras sa agbàbàrán da. Ay mabalin da pe nga pagbalinan daya dan-danum ka dága. Ay mabalin da pe nga parigátan daya tolay kiya oray nágan na nga kapar-parigátan, se oray nágan na nga oras sa piyán da.

⁷May nu mabalin dayanin na duwa ya magbàbàrán, ay lumtuwád ya nakapap-panansing nga ulolag ga maggayát kiya abbut ta áwan panda naya kadallam na, ay umbet ta makipatay kaggída, ay abáan nada, se nada patayan. ⁸⁻⁹Ay kiya unag naya tallu se gudduwa nga algaw, ay newawaren da ngala kiya kalsáda naya abay ya íli, nga ittu pe tu nelansaán natu Apu da kitu krus. Ay ya pangipadígán da kídi ya íli, ay Sodom onu Egipto, ta ittu daya páda na. Ay adu daya umbet nga gayát ki ngámin giy-giyán kídi kalawagán. Atán da ngámin baláki tolay nga naggagayát kadaya nagbal-baláki nga il-íli, se nagbal-baláki pe ya aggúni da. Ay we da sinnan ya baggi dedi ya duwa. Ay ditaan dada ngala. Akkan da piyán petaman da. ¹⁰Ay magsasay-am da, ta pagangammán da ya nekatay da. Maggiinidde da ka panaruanggam da ta maganggam da pe gapu ta natay yin dedi ya duwa nga profeta nga nán da nga mangrribù kaggída kadaya kuk-kuwaan da kídi ya kalawagán.

¹¹Ngamay kane tallu walgaw se gudduwa ka panda, ay pinaltu kammin ne Dios datu duwa nga profeta na, ay bummángun da. Ay díkod napalotán pà nang ngin tu ansing datu nakasingan kaggída. ¹²Ay se la nga uwad nagina datu duwa nga maragbàbàrán na naggat ta úni nga gayát ka lángit nga nán na kaggída, “Umbet kayu kídi,” nán natu nagina da. Ay díkod nasingan datu kalínga da nga nebulun da kitu angap nga nagalingúdu nga nawe ka lángit.

¹³Ay kitun kam ma oras, ay nangyagyag ka naggat. Ay nadadál tu pagkapúlu naya íli, ay pittu ríbu wa tolay tu natay. Ay díkod datu nabansi nga tolay, ay nagansing da, ay tútu dinay-dáyaw da nge Dios nga atán ka lángit.

¹⁴Ay nabalín manin ya mekàduwa nga kapas-pasiyaán daya tolay, may pad-padaldallan da pikam ya mekàlu, ta tagay yin.

Tu mekapittu wa tarumpeta

¹⁵ Ay se la nga pinakànug natu mekapittu wa anghel tu tarumpeta na. Ay uwad nagìna ku nga naggat ta úni daya adu wa atán ka lángit nga nán da,

“Ya mangituráy yin kiya kalawagán, ay ya Apu tada se iya Nebon na, nga ittu pe ya pangiturayan na peyapeyang ngin ka áwan panda.”

¹⁶ Ay datu duwa púlu se appát ta pangmanàman na magtutúgaw kitu àràng ne Dios, ay nagukkab da nga magday-dáyaw kaggína, nga nán da,

¹⁷ “Dios nga Apu mi nga Mannakabalin, nga awe uwad din oray kitun kam panda kídi. Magiyáman kami kikaw, ta nepassingan mu win ya nakas-kasdáaw wa pannakabalin mu, ta ginayatán mu win ya mangituráy kiya kalawagán. ¹⁸ Ay daya nas-nasiyon, ay makarungat da tutu wala, may inumbet pe yin ya oras mu wa malùsaw, se ya ammánis mu kadatu natay. Ay ittu pe yin ya oras sa ammatay mu kadaya tolay ya manadál kídi ya kalawagán. Ay oras mu pe yin na manupápà kadatu profeta mu wa nangikur-kurug kikaw, se kadaya ngámin tolay mu, se ngámin daya babànéng se daya napubri ya mamatag kikaw,”

nán da.

¹⁹ Ay se ku la nasingan nga nalútán tu Templo ne Dios ka lángit, ay nasingan ku pe tu lakása nga nangiunggán da kadatu nekesuratán datu kar-kari ne Dios kadaya tolay na. Ay nagsal-sal-it se nagad-addug ka naggat se nangyagyag ay se nangullalágu ka nakapap-panansing.

Tu babay se itu drágon

12 Ay se yala uwad manin na nepassingan ka lángit nga nakas-kasdáaw wa pakasinnán kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Uwad babay nga nagbádu ka nawàdág ga ummán ka sínág, ay se magdadam-ay kiya búlán. Ay nakuronaán pe ka sangapúlu se duwa nga bittuwan. ² Arimpaganaan, ay túya makap-apáuy, ta malis-lisútán kiya anggì-gìna na.

³ Ay se la uwad manin ya nepassingan ka lánɡit nga nakas-kasdáaw wa pakammuwán kadaya mà-màwa pikam. Uwad nasingan ku nga isa nga abay ya daggáng nga drágon na pittu ya úlu na, ay sangapúlu ya sàgud na. Ay natopán datu ul-úlu na ka kurona.

⁴ Ay neaprát na tu íput na kiya pagkàlu daya bittuwan, ay tútu napránas da kídí kalawagán. Ay se la nga nawe kitu àràng tu babay nga manggì-gìna, ta kanan na tu an-anà nu lumawán.

⁵ Nagan-anà tu babay ka laláki, nga ittu ya mangituráy kadaya ngámin nas-nasiyon nu isa ngalgaw. Ay áwan ya makaábà kaggína. Ngamay nálà tu an-anà na ka giyán ne Dios nga magturáy. ⁶ Ay tu babay, ay nagtálaw se nawe kitu ir-ir-er, ta ittu tu pagpasiruán ne Dios kaggína. Ay tar-tarànan na kitúni ka unag maríbu se duwa gatut se annam púlu nga algaw.

Ya ammatálaw da kitu drágon ka lánɡit

⁷ Ay se la nga uwad gubát ka lánɡit. E Miguel la isa nga nangátu wa anghel ne Dios, ay nakigubát da se datu a-anghel na kitu drágon se datu bátug a-anghel na pe. Ay nagpapátay da, ⁸ may naábà tu drágon se datu bátug a-anghel na. Akkan da ngin rabbang ya magyán ka lánɡit, ⁹ ay tútu pinatálaw da tu abay nga drágon nin. Nepàrù dada ngámin se datu anghel na kídí ya kalawagán. Aggína kam tu idaw nga nengágan ka Diablo onu Sairu kam, nga mangal-alílaw kadaya ngámin tolay kídí kalawagán.

¹⁰ Ay kane mabalin yanin, ay uwad manin na naginà a naggat ta úni ka lánɡit nga nán na, “Ittu idi yin ya oras sa ammiyág tutu wala ne Dios kadaya tolay, se ya angnipassingan na kiya pannakabalin na nga magturáy. Ittu pe ya angnipassingan na kiya kinaturáy natu Nebon na. Ata napatálaw win ne Sairu ka lánɡit, nga ittu ya magpab-pabásul kadaya wawwági tada ke Dios ki peyang nga algaw se gabi. ¹¹ May inábà daya wawwági tada nge Sairu gapu kiya dága naya Karneru wa pinagbasu, se kiya angnipakammu da kiya bàbànan ne Dios, ta akkan da tagge kinikengán ya biyág da. ¹² Ay dakayu nga atán ka lánɡit, ay maganggam kayu lugud din. Ngamay daya atán kiya kalawagán se daya atán kiya bebay, ay nakal-allà da, ta nepàruwà in ne Sairu ki giyán da nga makar-arungat tutu wala, ta ammu na nga bitti in ya algaw na.”

Ya aggappal natu drágon kitu babay

¹³ Ay kane mammuwán tu drágon na nepàruwà in kiya kalawagán, ay tútu ap-aplan na ngin tu babay ya nagan-anà ka laláki. ¹⁴ Ngamay niddán da tu babay ka duwa nga dadakkal la payà naya abay nga karabúngan, nga ikkakáyab na nga mawe kitu ir-ir-er, ta kitúni ya pagtaránán ne Dios kaggína ki unag tallu dagun se gadduwa, ta senu akkan masmà natu idaw nga aggína tu drágon kam.

¹⁵ Ay díkod nagilugpa tu idaw ka adu wa danum ta senu millud tu babay kitu dannáp. ¹⁶ Ngamay sinengán naya lusà tu babay, ta naggarngáng, ay nirbut tu danum ma nelugpaán tu drágon.

¹⁷ Ay gapu ta nakarungat pàrang ngin tu drágon kitu babay, ay nawe na ginubát datu annánà natu babay ya nabansi, nga ittu datu mangurug kadatu bil-bílin ne Dios se mangipak-pakammu ke Jesus.

Tu ulolag ga naglattuwad ki bebay

¹⁸ Ay se yala manin na atán nin tu drágon na magsisíkáda kiya dappit bebay.

13 Ay uwad nasingan ku wa naglattuwad kitu bebay nga nakapap-panansing nga ulolag. Pittu ya úlu na, ay nagsàgud pe ka sangapúlu. Ay natopán datu sàgud na ka kurona, ay nasurátan pe tu kídáy datu úlu na ka ngag-ngágan na pagaggab na ke Dios. ² Ay idi nga ulolag, ay singan tigre tu pakasinnán ku. Ay ummán ka bingil “ber” tu bingil na, ay se ummán ka bugung láyon pe tu bugung na. Ay niddán natu drágon tu ulolag ka pannakabalin na se turáy na.

³ Ay tu isa nga úlu na, ay ummán ka nabigadán ka tag-tagge na ipatay nga nán ku. Ngamay nappiyánan nin tu bigád na. Ay gapu ta masdaáwan ngámin datu tolay, ay tu pe tu inangngurug da kaggína. ⁴ Ay dinay-dáyaw da tu drágon, ta aggína tu nangidde kitu turáy natu nakapap-panansing nga ulolag. Ay dinay-dáyaw da pe tun na ulolag, nga nán da, “Iin nád agpà naya narù-rungat may idi ulolag!” nán da. “Iin nád agpà ya makabaal la makipatay kaggína!” nán da.

⁵ Ay appát púlu se duwa nga búlán tu nepalúbus ne Dios nga angnituráy nedi ya ulolag kídí ya kalawagán. Pabeg magpasindáyaw se mamad-padakè

13:2 Ya ulolag nga “ber,” ay ummán ka átu ya singan na may abay tutu wala.

ya kuk-kuwaan na, ⁶ay ginayatán na ngin na pad-padàsán ne Dios se iya pag-agyanán na, se oray ngámin na atán ka lángit. ⁷Ay nepalúbus pe ne Dios kaggína ya manggubát se mangábà kadaya tolay ne Dios, ay se nepalúbus pe kaggína ya mangituráy kiya ngámin nagbal-baláki ya tolay kiya kalawagán, daya nagbal-baláki ka aggúni nga mag-agyán kadaya nagbal-baláki nga il-íli. ⁸Ngámin daya tolay kiya kalawagán, ay day-dayáwan da tu ulolag, malaksid dala datu nakasúrát ya ngag-ngágan da ngin kiya libru daya mabiyág ka áwan panda oray kitu akkan pikam naparsuwa idi ya kalawagán. Ay idi ya libru, ay kuwa naya pinagbasu wa Karneru.

⁹Ay daya makaaw-áwat, ay ginán da din lugud idi: ¹⁰Nu iinna ya nìdang nga mabálud, ay mabálud dala. Ay ya nìdang nga matay ki ampiláng, ay mapatay da ngala ki ampiláng. Ay ittu ya masápul la naligda ya angnurug tada se naturad tada nga tolay ne Dios.

Tu ulolag ga naglattuward kiya lusà

¹¹Ay se ku la nasingan manin ya mekàduwa nga nakapap-panansing nga ulolag ga naglattuward kiya lusà. Duwa ya sàgud na nga ummán ka sàgud karneru, may ummán ka úni drágon tu úni na. ¹²Ay atán pe kaggína ngámin ya pannakabalin natu nunna nga ulolag, nga ataatan kampela ngin nin pe. Ay pilítan na daya ngámin na atán kídí ya kalawagán nga magday-dáyaw kitu nunna nga ulolag, tu nagappíyan nin tu bigád na nga tagge na nga ipatay kitun. ¹³Ay magipas-passingan tu mekàduwa nga ulolag ka nakas-kasdáaw wa mas-asingan, oray nágan na. Annung na nga pagdittagán kiya lusà ya apuy ya gayát ka lángit, kitu agsisíngan ngámin datu tolay. ¹⁴Ay díkod gapu kadatu nakas-kasdáaw nga nepalúbus kaggína nga kuwaan na, ay mealíláw na daya tolay ya atán kídí kalawagán. Ay nagpàwa pe tu mekàduwa nga ulolag kadatu tolay kídí ya kalawagán ka sinan kitu singan natu nunna nga ulolag, tu nàtab ka ampiláng. ¹⁵Ay nepalúbus pe ne Dios kitu mekàduwa nga ulolag ya mangidde ka biyág natu sinan ulolag, ta senu ammu na ya magúni yin, se mabalin na pe ya mamatay kadaya ngámin na maddi magdáyaw kaggína.

¹⁶Ay tu kam tu mekàduwa nga ulolag ya mangipílit ta mamarkaán ya diwanán íma onu kídáy daya ngámin tolay, daya nangátu se daya áwan sáad, daya nabánang se daya napubri, daya akkan asassu se daya asassu,

¹⁷ ta senu áwan oray iinna nga makapagláku se makagátang nu akkan mamarkaán kiya ngágan nату nunna nga ulolag, onu numiru naya ngágan na.

¹⁸ Daya nasírib bala daya makammu kídi. Ay díkod nu iinna ya nasírib, ay mabalin na nga mammuwán ya sarut naya numiru naya ngágan nedi ya ulolag, ta ngágan tolay kam ya kesarután na. Ay 666 ya numiru na.

Daya magatut se appát púlu se appát ríbu nga kabbulun naya Karneru

14 Ay kane mabalin dayanin, ay nasingan ku tu Karneru nga magsisíkád ka bantay Zion, kabulun na datu magatut se appát púlu se appát ríbu nga tolay nga nasurátan datu kídai da kiya ngágan naya Karneru se iya Ama na.

² Ay se la uwad nagìnà a úni nga gayát ka lángit nga ummán ka masassátan na alingúdu wa barrong, se ummán pe ka adudúrán na naggat ta addug, ay se uwad pe nagìnà a tannug arpa nga matuk-tukár.

³ Ay magsisíkád datu magatut se appát púlu se appát ríbu nga tolay ya umàráng kitu tugaw nату magturáy, se kadatu appát ta parsuwa se kadatu pangmanàman. Ay magkan-kansiyon da ka baru wa kansiyon na áwan ya makammu nu di aggída ngala, ta nàpoli da ngin kídi ya kalawagán.

⁴ Aggída ya áwan kurug nagbasúlán ka panggap kadaya lalláki se babbay, ta namáru da nga tolay. Mebul-bulun da kiya Karneru ka oray wà kap-kapannán na. Tittu pikam dedi kadaya ngámin tolay daya nálà in, nga ittu daya árig ápit nga mepakin-kuwa ke Dios se iya Karneru. ⁵ Awan da nga inagbusid se áwan pe mepabásul ne Dios kaggída.

Ya anngikagi daya tallu wa anghel kiya ukum

⁶ Ay se yala uwad nasingan ku manin na isa nga anghel la magkay-káyab ka ngúdu. Ay atán kaggína ya Napiya nga Dámag nga áwan kaul-ulissán, nga ittu ya ipakammu na kadaya ngámin tolay kídi ya kalawagán: kadaya ngámin baláki tolay se daya tolay kadaya ngámin il-íli kídi kalawagán nga nagbal-baláki ya aggúni da. ⁷ Ay nán na ka naggat, “Ikansing nu nge Dios,” nán na, “ay day-dayáwan nu pe, ta inumbet ya oras na nga mangukum

---

14:4 Nán daya duddúma nga “translation” nga dedi, ay lalláki da.

min,” nán na. “Dayáwan nu, ta aggína ya nangwa kadaya ngámingámin, ya lángit, ya lusà, ya bebay se ngámin daya dan-danum,” nán na.

⁸Ay uwad mekàduwa nga anghel la sumarunu nga nán na, “Nadadál kurug gin,” nán na. “Nadadál lin tu nagdin-dinnámag ga íli nga Babilonia. Ittu tu árig nagpenum kadaya ngámin tolay kiya árig nakáru nga básí na nga ittu ya nakap-appat ta pà-pàwa na,” nán na.

⁹Ay se la uwad manin pe ya mekàlu nga sumarunu wa anghel nga nán na nga nesáraw, “Nu iinna ya magday-dáyaw kiya ulolag se kiya sinan ulolag, se meráman na mamarkaán ya kídáy na onu iya íma na, ¹⁰ay maramanán na pe ya árig básí ne Dios nga áwan kibukibug nga ittu ya rungat na. Ta mapar-parigátan da ka apuy se maggatagatang nga asufre kiya pagmar-marngán daya anghel ne Dios se iya Karneru. ¹¹Ay magat-atù peyapeyang ngin ka áwan panda ya kapar-parigátan da nga apuy. Awan da tutu wala sipang nga maparigát, oray algaw se gabi, daya nagday-dáyaw kitu ulolag se kitu sinan ulolag, ay se daya namarkaán kiya ngágan na,” nán na.

¹²Ay díkod dakayu nga tolay ne Dios nga mangikur-kurug kadaya bil-bílin na, ay magturalad kayu kadaya kapal-palakkán nu, se akkan nu igsán ya angngurug nu ke Jesus.

¹³Ay se yala uwad manin na naginà a úni nga gayát ka lángit nga nán na, “Isúrát mu dedi: Maganggam daya mangurug ke Apu nga matay manggayát kídi,” nán na. Ay, “Kurug mà. Maganggam da,” nán pe naya Ispiritu ne Dios nga nìbág. “Makemáng da ngin kiya napanat ta aggubra da. Ay ittu pe yin ya kasupapáan da ngin kadatu napiya nga kinuw-kuwa da,” nán na.

Ya aggagáni se iya agbubúrás kiya kalawagán

¹⁴Ay se yala uwad manin nasingan ku wa pusà pànanang nga angap. Ay uwad pe ya magtutúgaw kitu útun tu angap nga ummán kitu nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nga nakakurona ka balitù, ay im-immán na ya kumpáy nga natadam. ¹⁵Ay se la uwad sabáli nga anghel nga lummawán kitu Templo, ay nesáraw na idi kitu magtutúgaw kitu útun tu angap, “Sumikáp ka maggáni yin, ta aggagáni yin, ay nalútu win ya árig katrigowán kiya kalawagán,” nán na. ¹⁶Ay tútu naggáni kurug gin. Ay díkod immin na gináni yin ya gáni kídi kalawagán.

¹⁷ Ay uwad manin na sabáli anghel la nasingan ku wa lummawán manin kitu Templo ka lángit. Ay sikkiikkam pe ka natadam ma kumpáy. ¹⁸ Ay uwad manin pe ya sabáli nga anghel la lummawán naggayát kitu anídúgán ka insensu, ta aggína ya magtagasíngan kiya apuy. Ay nán na, “Magbúrás ka ngin kadaya úbás sa nalutuwan nin kiya kalawagán,” nán na nga nesáraw. ¹⁹ Ay díkod tun na anghel, ay pinagbúrás na tu kumpáy na kadatu masápul mabúrás kídi kalawagán. Ay tútu nabúrás na ngámin nin, se nada nippáyán kitu abay ya agpagtán, nga ittu ya árig kinarungat ne Dios. ²⁰ Ay napgattán kitu lasi natu íli datu búrás na nga úbás, ay díkod manggayát kitu agpagtán, ay umaluweg tu dága, ay tallu gatut se duwa pílu wa kilumitru tu kadayyu natu nealuwegán na, ay panda ka bülaw daya kabalyu ya kadallam na.

Daya pittu wa anghel la kowaddán daya muddi ya rig-rígát

15 Ay nakasingan nà manin ka lángit ka nakas-kasdáaw pà nang nga pagsinnán kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Atán da pittu wa anghel la magik-ikkam kadaya pittu baláki nga pamar-parígát da kadaya tolay. Ay ittu idi yin daya mud-uddi nga rig-rígát, ta ittu dedi yin daya pamalinán ne Dios nga mangipassingan kiya rungat na.

² Ay se yà nasingan ya ummán ka bebay nga sarming nga nakibugán ka apuy. Ay nasingan ku pe datu nangábà, nga ittu datu akkan nagday-dáyaw kitu ulolag se itu sinan ulolag, se akkan da pe namarkaán kitu numiru natu ngágan na. Ay magsisíkad da kitu dappit tu bebay ya ummán ka sarming, ay im-immán da datu arpa nga nidde ne Dios kaggída. ³ Ay tu kan-kansiyonan da, ay ittu tu kansiyon natu Moses nga bobonan ne Dios kitun, se iya kansiyon naya Karneru:

“Apu Dios nga Mannakabalin,
 nadáyaw se nakas-kasdáaw daya kuk-kuwaam.
 Ikaw ya Apu daya ngámin na nas-nasiyon,
 kurug se napiya ya angwám ma mamabásul.

⁴ Apu, iinna nád daya akkan na mamatag kikaw,
 se maddi tutu wala nga mangipakammu kiya kinadáyaw mu.
 Sissa ka nga áwan kapáda.
 Ay túya ganattan daka ngámin daya tolay kadaya
 nas-nasiyon nga magday-dáyaw kikaw,

ta masingan ngámin tolay ya napiya nga angguwes mu,”
nán da nga magkan-kansiyon.

⁵ Ay se ku la manin nasingan na nalútán ya Templo ka lángit, se oray pe ya pane unag pànanng nga kuwartu wa nagippayán da kiya panamdammán da ke Dios. ⁶ Ay lummawán kitu Templo datu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa pamar-parígát da. Nakabádu da ka nadalus sa pusà pànanng nga dilána. Ay atán ummán ka sinturon na balitù nga nepasibáday kaggída.

⁷ Ay tu isa kadatu appát ta parsuwa nga nanglebut kitu tugaw natu magturáy, ay tinopán na datu pittu wa anghel ka malúkung nga balitù nga napnu kiya rungat ne Dios nga atán peyapeyang ka áwan panda. ⁸ Ay gapu kitu diláng naya kinadáyaw ne Dios, ay uwad atù a magalibú dang kitu unag natu Templo. Ay áwan ya makalnà kitu Templo nga mawe ya makim-imallà ke Dios panda kiya kabalin ngámin datu pittu wa rig-rígát ta nilbet datu pittu wa anghel.

Daya pittu wa minalúkung nga rungat ne Dios

16 Ay se la uwad manin na nagìnà a naggat ta úni, nga gayát kitu Templo nga nán na kadatu pittu wa anghel, “Mawe nu isùra kiya kalawagán ya pittu wa minalúkung nga rungat ne Dios,” nán na.

² Ay díkod nawe tu nunna nga anghel se na nesùra tu minalúkung na kiya lusà. Ay ittu tu ngámin datu tolay ya namarkaán kitu ngágan natu ulolag se nagday-dáyaw kitu sinan ulolag, ay nagtutuku da ka natakit tutu wala pànanng.

³ Ay se manin nawe nesùra natu mekàduwa nga anghel tu minalúkung na kitu bebay. Ay nagbalin ka ummán ka nangítam ma dága daya natay. Ay díkod natay ngámin datu atán ki bebay.

⁴ Ay se manin nesùra natu mekàlu wa anghel tu minalúkung na kadaya wángawángag se kadaya paggayatán da. Ay nagbalin da ngámin pe ka dága. ⁵ Ay tútu nagìnà pe tu nán natu anghel la magtag-tagasingan kadaya dan-danum, nga nán na,

“Ikaw wala ya Dios nga áwan kepadáan,
nga awe uwad din oray kitun kam ka panda kídi.
Kurug tutu wala ya angguwes mu kadaya tolay,

⁶ ta pinatayán da daya tolay mu se datu profeta mu.

Ay ittu ya gapu na nga dága pe yin ya ipenum mu kaggída,

ta ittu ya rabbang da gapu kadatu kinuw-kuwa da.”

⁷ Ay sè nagìna ya úni nga gayát kitu anidúgán ka pagbasu nga nán na,
 “Kurug yán, Apu Dios nga Mannakabalin,
 napiya se kurug tutu wala nga makurug
 ya angguwes mu kadaya tolay,” nán na.

⁸ Ay se manin nesùra natu mekappát ta anghel tu minalúkung na kiya mata. Ay tútu nawayaán tu mata nga mangsat kadatu tolay kitu parráng na. ⁹ Ngamay oray kitu kàsat da ngin, ay gedán da mán kammin ne Dios, nga ittu ya atán turáy kadayán na kapar-parigátan da. Akkan da kammala makappoli kadatu bas-básul da, ay se akkan da kammala nga dayáwan nin.

¹⁰ Ay se manin nesùra natu mekalimma nga anghel tu minalúkung na kitu pangiturayán natu nakapap-panansing nga ulolag, ay ittu tu namagìbat tin kitu ngámin na pangiturayán na. Ay datu tolay, ay magngar-ngarasiyat da gapu kiya rígát da. ¹¹ May geqedán da mán kammin nin ne Dios ka lángit gapu kadaya tuutuong da se katak-takitán da, nga di da kuma nga makappoli kadaya kuk-kuwaan da.

¹² Ay se manin nesùra natu mekannam ma anghel tu minalúkung na kiya abay ya wángag nga Eufrates. Ay nassiyánan tu danum na ka angngisagána na kiya dalenan daya à-ári se daya suldádu da nga maggayát kiya pane lattakán.

¹³ Ay ittu pe tu inakasingan ku kadatu tallu wa nadakè a ispiritu, nga ummán ka tukà ya singan da. Naggayát ya isa kitu bugung natu drágon, ay gayát tu isa kitu bugung natu nakapap-panansing nga ulolag, ay gayát tu isa kitu bugung natu profeta na. ¹⁴ Ay ittu dayán daya ispiritu ne Sairu nga magipas-passingan kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan. Ay aggída pe daya mawe kadaya ngámin na giy-giyán daya à-ári kiya kalawagán, nga makigdù kaggída nga makigubát ke Dios nga Mannakabalin, nu umbet ya nadáyaw wa algaw na.

¹⁵ “Gìnán nu lugud idi. Umbet tà a ummán kiya ilalbet daya maragtákaw,” nán ne Jesus. “Ay maganggam mala ya tolay ya sillulukág ga sibbabádu wa magiddag kiyà, ta áwan na nga keap-appattán,” nán na.

¹⁶ Ay datun na ispiritu, ay pinagguurnung da daya agtuturáy kiya giyán na nengagánan ka Armagedon kiya Hebreo wa aggúni.

¹⁷ Ay se manin nesùra natu mekapittu wa anghel tu minalúkung na kiya nagbátán lángit se kalawagán. Ay uwad naggat ta úni nga gayát kitu

tugaw natu magturáy kitu Templo nga nán na, “Nabalin nin,” nán na. ¹⁸Ay tútu nagsal-sal-it se nagad-addug ka naggat, ay se nangyagyag ka naggat tutu wala nga áwan na kepadáan nanggayát kitu nekaparsuwa naya tolay. ¹⁹Ay tútu napagkàlu tu medin-dinnámag ga íli ya Babilonia. Ay ngámin pe datu duddúma nga il-íli, ay nadadál da pe. Ay akkan lugud kinaligpanán ne Dios nga pinánis ya Babilonia. Ay árig nepenum na kaggína ngin ya bási ya inakap na nga ittu ya akarungat na tutu wala kaggína. ²⁰Ay ngámin pug-púgu se ban-bantay, ay nataawan da. ²¹Ay nagudán pe ka dadakkal nga ullalágu nga moli limma púlu kílu tu kadálán kaggída. Ay natàragán datu tolay. Ay tútu gegeedán da nge Dios gapu kídi ya agrigát da, ta nakapap-panansing tutu wala pàrang.

Ya babay nga nadakè a kuk-kuwaan nga nakatakay kiya ulolag

17 Ay kane mabalin ngámin dayanin, ay ummadanni kiyà tu isa kadatu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa malúkung. Ay nán na, “Dádin, ta ipassangan ku kikaw ya kaukum naya medin-dinnámag ga kinadakè a babay. Atán magtutúgaw wa magturáy kiya adanni kiya adu wa dan-danum. ²Ay daya agtuturáy kídi ya kalawagán, ay neallay da ngámin kaggína. Ay ngámin pe daya tolay kídi kalawagán, ay árig da pe ya nepaggiinglaw kadayán na nadakè a pà-pàwa na,” nán na.

³Ay se nà netur-turayán ya Ispiritu ne Dios, ay ummán ka nippan nà tu anghel ka ir-ir-er. Ay uwad nasingan ku nga babay ya magtatákay kitu nakapap-panansing nga ulolag ga daggáng. Ay nasurátan ngámin tu baggi natu ulolag kadaya úni nga mamad-padakè ke Dios. Pittu tu úlu na, ay sangapúlu tu sàgud na. ⁴Ay nakabádu tu babay ka daggáng se mannáw. Nagar-armat pe ka balitù se datu napatag ga batu se perlas, ay se sikkiikkam ka akap nga balitù nga napnu kadaya nakap-appat ta pagtung-tungpalán ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan na. ⁵Ay nesurát kitu kíday na tu ngágan na nga naunag ya sarut na nga nán na kídi, “Ya medin-dinnámag ga Babilonia nga ina daya babbay nga púta, se aggína ya paggayatán daya ngámin na nakap-appat kídi ya kalawagán.” ⁶Ay nasingan ku nga tu babay, ay ninglaw kitu dága datu tolay ne Dios se datu mangikur-kurug ke Jesus.

Ay masdaáwan nà tutu wala pà nang kane masingan ku tu babay. ⁷ May nán tu anghel kiyà, “Taanna tura ka masdaáwan ta!” nán na. “Ikagi kikaw win ya kearígán naya babay se iya nagtàyán na nga ulolag nga pittu úlu se sangapúlu ya sàgud na. ⁸ Yán na ulolag ga nasingam, ay uwad kitun. May kídi yin, ay áwan yanin. Tagay yanin na umbet kammin na lumawán kiya abbut ta áwan panda naya kadallam, may mameyag gin kiya pakadadálán na. Ay daya tolay kídi ya kalawagán nga áwan ya ngag-ngágan da kiya libru nga nekesurátan daya ngag-ngágan daya mabiyág ka áwan panda, nga nesúrát tin oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán, ay pagballà da nu masingan da yán na ulolag, ta uwad kitun, may se yala áwan nin, ngamay tura atán manin.”

⁹ “Ay ya nasírìb, ay mesarután na idi. Daya pittu wa úlu, ay tu daya pittu pe ya bantay ya pag-agyanán nedi ya babay. Ay meárig da pe kadaya pittu wa agtuturáy. ¹⁰ Ay kadedi ya agtuturáy, ay limma kaggída ngin ya natay. Ay madama mangitur-turáy yin ya isa, ay ya isa, ay akkan pikam ma nagpassingan. May nu magpassingan, ay makar-karu wala. ¹¹ Ay tu ulolag ga uwad kitun may áwan kídi yin, ay ittu ya bátug mekawalu wa magturáy. May kabulun kam datu pittu, ay mameyag gin kiya pakadadálán na.”

¹² “Ay datu sangapúlu wa sàgud nga nasingam, ay ittu dayán daya sangapúlu wa agtuturáy ya akkan pikam ma nagturáy. Ngamay ipalúbus sala ne Dios ya agturáy da ka isa ngala nga oras, nga kabulun natu ulolag. ¹³ Sissa ya uray dedi ya sangapúlu nga mangitudin kiya turáy se bílag da kiya ulolag. ¹⁴ Makigubát da kiya Karneru, ngamay abáan naya Karneru da, ta aggína mà kammala ngin nin ya Apu daya à-apu se Ari daya à-ári. Ay daya kabbulun naya Karneru, ay ittu daya kirrawán na nga píli na nga akkan tutu wala naglikud kaggína.”

¹⁵ Ay se nán manin tu anghel kiyà, “Datu dan-danum ma adanni kiya pagtutúgawán naya babay nga nadakè kuk-kuwaan, ay ittu daya adu wa tolay na. Atán da ngámin na baláki tolay nga naggagayát kadaya ngámin nga il-íli se nagbal-baláki pe ya aggúni da. ¹⁶ May nu isa ngalgaw, ay datu nasingam ma sangapúlu wa sàgud se itu ulolag, ay kalúsawan da ngin tu babay, ta alakkán da ngámin daya kuw-kuwa na, ay itangálà da ngámin pe ya bádu na. Ay kanan da pikam ya baggi na, ay ya bunna da, ay upuwán da. ¹⁷ Ata ipalammat ne Dios kaggída yán nga panagsissa da

ka uray, nga magpeturáy kiya ulolag panda kiya katungpál ngámin datu palánu ne Dios nga màwa.”

¹⁸“Ay ya babay nga nasingan mu, ay ittu ya árig naya medin-dinnámag ga íli nga maketuráy kadaya ngámin na agtuturáy kiya kalawagán,” nán tu anghel.

Ya kadadál naya íli Babilonia

18 Ay kane din mabalin ngámin datun nin, ay nasingan ku manin ya sabáli ya anghel la naggayát ka lángit. Naturáy pà nang. Ay nawadaán ya ngámin kalawagán kitu diláng na. ²Ay se na nesáraw ka naggat ya,

“Nadadál lin ya medin-dinnámag ga íli nga Babilonia.

Ay nadadál tutu wala ngin,” nán na.

“Ay ittu win ya nagbalin ka íli daya an-anítu

se ngámin daya ar-áran se daya pil-pílay,

se ittu pe yin ya pag-agyanán daya ngámin na nadakè
se naragit ta an-anù.

³Ata ngámin na tolay, ay árig nepaggiinglaw da

kiya árig nakáru nga bási na,

nga ittu ya nakap-appat ta pà-pàwa na.

Ay daya agtuturáy kiya kalawagán,

ay árig neallay da kaggína.

Ay nagbabànáng pe daya maglà-láku kiya kalawagán

gapu kiya aggátang na kaggída

gapu kiya napalotán na agsan-sanikuwa na,”

nán natu anghel.

⁴Ay sè manin na nagina ya úni

nga gayát ka lángit ta nán na,

“Dakayu wa tolay ku,

ay adayyuwánan nu yán na íli.

Magtatálaw kayu kaggína,

ta senu akkan kayu mearát kadaya bas-básul na,

ay senu akkan kayu pe meráman kiya kapanísán na.

⁵Ta panda ka lángit ya kaadu naya básul na,

ay akkan wayya nga maligpanán ne Dios

daya nadakè a kinuw-kuwa na.

⁶Nu wà ummán naya inammarígát nayán na íli kadaya tolay,
ay ummán kiyán ya màwa pe yin kaggína,
ta mebálat kaggína ka mamidduwa ya kinuwa na.

Ay togán nu pe ka bási

nga mamidduwa ya kinapangsu na may itu nepenum na.

⁷Ay nu napaanna tu nagpas-pasindáyaw na kiya naggan-gánas na,
ay ittu pe ya kapanat naya rígat se pannakit ta màwa kaggína.

Ta peyapeyang nga nán na kiya baggi na kampela ngin nga,
'Iyà ya katurayán na babay.

Ay áwan ku la kabúkud,

ay túya áwan ku pe pagpan-pannakítan oray nágan na,' nán na.

⁸Ay túya gapu kadedi, ngámin na kaparigátan na,
ay maggigindán na màwa kaggína kiya unag naya isa nga algaw.
Magsinakit, magpannakit, se magulát,
ay se la pe yin na masidug.

Ata mannakabalin ne Apu Dios nga ittu ya mangukum
kaggína," nán natu úni.

⁹Ay daya agtuturáy ya nepagbiyág kaggína kadatu napalotán na
nagray-rayuwán da, se árig neallay kaggína, ay ul-ululán da se sangítán
da, ta lag-lagíban da ya atù naya akasidug na. ¹⁰Ay magsisíkad da
ngala kitu adayyu nga magsisíngan, ta galù da nu meráman da kiya
kapan-panísán na. Ay nán da:

“Kal-allà ala ya medin-dinnámag

se naturáy nga íli Babilonia,

ta naukum min ki unag isa ngala nga oras!”

nán datu agtuturáy.

¹¹Ay sangítán pe se ul-ululán pe daya maglà-láku kídí ya kalawagán, ta
áwan nin ya gumátang kadaya láku da, ¹²nga balitù, silber se daya napatag
ga batu, se daya perlas da. Awan pe gumátang kadaya tagiláku da nga
nappiya nga lúpus, ummán kadaya dilána se daya daggáng nga lúpus, se
daya mannáw wa lúpus se daya seda. Ay áwan pe yin ya gumátang kadaya
kay-káyu nga nabangug se ngámin na ar-aruminta, datu ar-aruminta nga
nàwa kadaya asong ilipante se kadaya nabanor nga káyu, kadaya bága,
balayyang se batu wa marmol. ¹³Ay áwan pe yin ya gumátang kadaya
bang-bangug da, nga ummán kadaya kanela, abling se míra, se kadaya

insensu wa masidug. Awan pe yin gumátang kadaya bási se denu, arína se baggát da, kadaya báka se kadaya karneru, kadaya kabalyu se daya lug-lúgán. Ay áwan pe mangalà in kadaya asassu, nga ittu daya tagiláku da nga tolay.

¹⁴Ay nán daya maglà-láku kaggína,

“Ngámin datu gamgam-gáman mu tutu wala,
ay killotán muda ngin.

Umawan kikaw win ya kinabànéng se itu kinapiya mu,
ay akkan mu win na mapatoli dayanin,”

¹⁵nán datu bummánéng kitun na íli. Ay maddi da umad-adanni, ta galù da nu meráman da kiya pakarig-rigátan na. Sumángit da se ul-ululán da ngala, nga nán da,

¹⁶“Kal-allà ala ya medin-dinnámag ga íli,

nga nakabádu kitun kadaya napiya nga lúpus,
nga ummán kadaya dilána, se daya mannáw,
se daggáng nga lúpus.

Ay uwad ngámin baláki naya ikkaarmat na,
ummán kadaya balitù, se daya nagkangin-ngína nga
batu, se daya perlas.

¹⁷Ta ummawan ngámin dayán na kinabànéng na kiya
unag gala naya isa nga oras,”

nán datu maglà-láku.

Ay oray datu pilútu se datu bugador se datu pasaheru se datu mang-manglu kadatu bapor, ay lag-lagíban da ngala ¹⁸tu atù natu nasidug ga íli. Ay nán da,

“Awan kapáda nayán na íli,” nán da.

¹⁹Ay gapu kitu agpannakit da, ay tinap-tapúrán da datu úlu da ka tápù, ay se da nán na sumángit se magul-ulul,

“Kal-allà ala ya medin-dinnámag ga íli,

ta ki unag isa ngala nga oras ay killotán na ngámin
tu kinabànéng na,

nga ittu tu nagbànéngan ngámin daya atán bapor,”
nán da.

²⁰Ay magpatag kayu win na
atán ka lángit,

se dakayu nga tolay ne Dios, se dakayu nga apostoles
na, se profeta na,
ta inukum ne Dios sin yán na íli, nga ittu tu supápà
natu kinuw-kuwa na kadakayu.

²¹ Ay se yala manin uwad isa nga naturáy ya anghel, nga nangkát
ka batu nga ummán kiya kadakkal naya abay pà nang nga aggiridán ya
kadakkal na, ay se na ipitung ki bebay, ay se na nán,

“Ummán pe kiyán ya kàwaán naya nabà ná ng nga íli nga Babilonia.
Madadál se mippà,
ay áwan ta mas-asingan nin,” nán na.

²² “Ay áwan ta nga pakagìnaán nin
kadaya magtuk-tukár, se kadaya umà-arpa se kadaya
bumab-ballíng se kadaya magtarumpeta.
Ay áwan pe yin datu maragbattál, datu magabal, da
manglága se datu magbalay.

Ay áwan pe yin na magìna kadatu maggiirid.

²³ Ay áwan pe yin na dílag, oray isa ngala.

Ay áwan pe yin na magìna kadatu agganggam daya apaggaattáwa.

Datu maglà-láku kiyán na íli, ay aggída daya
kabà ná ngan kiya kalawagán.

Ay datu durarákit na pe, ay aggída datu nanab-sábag
kadaya ngámin tolay kiya kalawagán.

²⁴ Ay ittu pe ya nagpatay kadatu profeta ne Dios se datu
duddúma nga tolay na,

se kadatu ngámin nin na napatay da kiya kalawagán,”
nán natu anghel.

Ya agganggam daya ilángit

19 Ay se ku la nagìna manin ya ummán ka naggat nga úni daya adu
wa tolay ka lángit nga nán da,

“Madáyaw we Dios.

Dayáwan tada nge Dios nga mannakabalin,
nga ittu ya mamiyág kadátada.

² Ta kurug se napiya ya angguwes na kadaya tolay,

ta pinánis na ya medin-dinnám ng nga kinadakè a babay

nga mangial-alà kadaya tolay ya magbásul gapu
kiya nadakè a kuk-kuwaan na.

Nebálat na pe yin datu pinatayán na nga bobonan na,” nán da.

³Ay se da pe nga nán,

“Madáyaw we Dios,

ta magat-atù peyapeyang ngin ka áwan

panda ya íli ya magngup-ngupngop,” nán da.

⁴Ay nagukkab datu duwa púlu se appát ta pangmanàman se datu appát ta parsuwa, nga nagday-dáyaw ke Dios nga magtutúgaw wa magturáy. Ay tu idi tu nán da,

“Kurug mà! Madáyaw we Dios,” nán da.

⁵Ay se ku la nagina manin ya úni nga gayát kitu giyán natu tugaw natu magturáy nga nán na,

“Dayáwan nu we Dios,

dakayu ngámin na bobonan na,

dakayu ngámin na mamatag kaggína, babànáng se
napubri,” nán na.

⁶Ay se la uwad naginà manin nga ummán ka úni daya adu wa tolay. Ummán kiya asassátan naya alingúdu wa barrong se tannug naya naggat ta addug tu nakaginaán ku nga nán da,

“Madáyaw nge APU!

Ta magturáy yin

nge Apu nga Dios tada nga Mannakabalin.

⁷Ay magpatag tada ngin se maganggam, se dayáwan tada,

ta alà naya Karneru win daya tolay na,

nga ittu daya sikkiiddag ga árig atawán na;

⁸nga naaruwátan nin

ka nadalus se napusà pà nang nga dilána,”

nán da.

Ay ya dilána, ay ittu kearígán daya napiya nga

kuk-kuwaan daya tolay ne Dios.

⁹Ay nán manin natu anghel kiyà, “Isúrát mu dedi, ta kurug bàbànan ne Dios dedi,” nán na. “Maganggam daya naaptán kiya say-am naya pangatawán naya Karneru,” nán na.

¹⁰Ay tútu nagukkab bà kitu giyán tu bingil na, nga magdáyaw kuma kaggína, ngamay nán na kiyà, “Akkam kuwaan yán, ta bobonan nà pe

ya páda nu se daya wawwágim ma mangipak-pakammu ke Jesus. E Dios sala ya day-dayáwam! Ata e Jesus ya ipak-pakammu pe daya ngámin na profeta naya Ispiritu ne Dios.”

Ya kepisù daya ulolag kiya natan ki pisung nga apuy

¹¹ Ay sè ala manin na nasingan nga nalùtán ya lángit, ay se atán pusà a kabalyu. Ay tu magtatákay, ay nengagánan ka Mapiyár se Kurug, áta napiya ya angguwes na, ay se makigubát tala nu ittu ya rabbang na nga kuwaan. ¹² Ay tu mata na, ay ummán ka sumir-sirsir, ay tu úlu na, ay adu kurona na. Ay nesúrát kaggína tu ngágan na, may aggína kampela ngin nin ya makammu kiya sarut na. ¹³ Nadag-dagáan tu bádu na. Ay ya pagpangágan da kaggína, ay Úni ne Dios.

¹⁴ Ay umun-unud kaggína datu suldádu na ka lángit nga sibbabádu da ka pusà a nadalus sa dilána. Ay pusà pe nga kabalyu datu takay da. ¹⁵ Ay tu ingágan da ka Úni ne Dios, ay atán lumawán kitu bugung na nga natadam ma ampiláng, nga ittu ya pangábà na kadaya ngámin nas-nasiyon. Ay iturayán nada tutu wala ngin, ta áwan nin ya makaábà kaggína. Ata aggína ya mangipassingan kiya akarungat tutu wala ne Dios nga Mannakabalin. Ummán kiya amgat daya tolay kadaya búnga úbás ya ammánis na kaggída. ¹⁶ Ay kitu kamason na se kitu apel na, ay atán ngágan na nakasúrát nga nán na,

“Ari daya à-ári se Apu daya à-apu.”

¹⁷ Ay sè manin nasingan ya isa nga anghel la magsisíkáda kiya mata. Ay nesáraw na kadaya ngámin na an-anù a magkay-káyab ka ngúdu ya, “Umbet kayu kiya padumag ga pakán ne Dios,” nán na. ¹⁸ “Umbet kayu wa mepagkán kadaya baggi daya agtuturáy, daya general, daya sul-suldádu, daya kabalyu se daya nakatakay kaggída, kadaya ngámin na tolay, daya asassu se daya akkan asassu, daya nabánáng se daya napubri nga tolay,” nán natu anghel.

¹⁹ Ay se yà manin na nasingan tu ulolag ga nakapap-panansing. Ay nagguurnung da se datu agtuturáy, se datu suldádu da. Naggagaddù da nga manggubát kitu nakakabalyu se kadatu suldádu na pe. ²⁰ May dinugkam da tu ulolag, se itu profeta na, nga ittu tu nagipassingan kadatu nakas-kasdáaw wa mas-asingan na nepàwa natu ulolag kaggína, nga ittu datu pinangial-alílaw na kadatu tolay ya namarkaán ya kídáy da kiya

ngágan natu ulolag, se magday-dáyaw kitu sinan ulolag. Ay díkod dedi nga duwa nga ulolag, ay nepisù dada nga sibibiyág kitu natan ki pisung nga apuy ya masi-sidug ga asufre.

²¹ Ay datu tolai da, ay natayán da gapu kitu ampiláng nga lumawán kitu bugung natu nakatakay kitu kabalyu. Ay pinagbattug datu an-anù datu baggi da.

Ya maríbu wa dagun

20 Ay se yala uwad nasingan ku manin na anghel la nagdattág ga gayát ka lángit. Sikkiikkam ka abay ya kadena se iya tulbà naya abbut ta áwan panda naya kadallam na. ²Ay dinugkam na tu drágon na ittu kam tu idaw, nga ittu pe kam ya Diablo onu Sairu, ay se na nekadena ka maríbu wa dagun. ³Ay se na nepisù kitu abbut, ay se na ginipán se pasuwalán, ta senu akkan na makapangal-alílaw win kadaya nas-nasiyon panda kiya maríbu wa dagun. Ay nu mabalin yán, ay masápul la mawayaán kammin ka makaru wala.

⁴Ay se yà manin na nasingan daya tugaw daya magturáy. Ay datu magtutúgaw kadatun na tugaw, ay niddán da ka turáy da nga mangguwes kada tolai. Ay nasingan ku pe datu kaduduwa datu pinutúlan da gapu kiya angngipak-pakammu da ke Jesus se kiya bàbàrán ne Dios. Ay akkan da nga nepagdáyaw kitu ulolag, se kitu kinuwa da nga sinan ulolag, ay se akkan da pe pinamarkaán tu kídai da onu itu íma da kitu ngágan natu ulolag. Napaltu da ta senu mepagturáy da ke Cristo kiya unag naya maríbu wa dagun.

⁵Túyán ya munna nga aglaltu daya natay. May datu duddúma, ay akkan da pikam lumtu panda ki di kabalin naya maríbu wa dagun. ⁶Nagásat kurug daya meráman kiya munna nga aglaltu daya natay, ta tolai ne Dios da nga napalipaleg gala kiya mekàduwa nga pannakatay. Aggída ngin daya pappádi nga magsirbi ke Dios se Cristo, ay mepagturáy da pe yin ke Cristo ka maríbu wa dagun.

Ya kepisù ne Sairu kiya natan ki pisung nga apuy

⁷Ay nu mabalin ya maríbu wa dagun, ay mawayaán kammin ne Sairu win kiya nebalúdán na. ⁸Ay díkod ittu win ya ipappan na nga mangal-alílaw

kadaya tolay ka Gog se Magog nga ittu daya ngámin nas-nasiyon kiya kalawagán, se nada urnúngan nga pakigubatan. Ummán kiya kaadu daya ginat kiya dappit bebay ya kaadu da. ⁹Ay nasingan ku wa nawarásan ya kalawagán kaggída, ay linìmut da tu kampu datu tolay ne Dios, se iya pà-pàgan na nga íli.

Ngamay uwad apuy nga naggayát ka lángit, nga ittu tu nangrápun kaggída. ¹⁰Ay tu Sairu wa ittu tu nangial-alílaw kaggída, ay nepisù pe yin kitu natan ki pisung nga apuy ya maggatagatang nga asufre, nga ittu pe tu nepisuán natu ulolag se itu pagbàbànanan na. Ay algaw se gabi da nga mapar-parígát kitúni yin ka áwan panda.

Ya angguwes ne Dios

¹¹Ay nasingan ku manin ya isa nga pusà a tugaw wa abay, se itu magtutúgaw wa magturáy. Ay pilát tala pinaawan na ya lángit se iya kalawagán, ay áwan ta ngin na pakas-asinnán kaggída. ¹²Ay nasingan ku pe datu natay, nga nangátu se datu nababa nga tolay, nga magsisíkad kitu àràng natu tugaw natu magturáy. Ay se atán da nabilád nga libru. Nabilád pe tu libru wa nekesurátan daya ngágan daya mabiyág ka áwan panda. May datu sisínán ku wa natay, ay naguwesán da, sigun kitu kinuw-kuwa da nga nesurátan kadatu lib-libru.

¹³Ay datu natay kiya bebay, ay napaltuwád da, ay napaltuwád pe datu atán ka Hades nga ittu ya kalawagán datu natay. Ay naguwesán da ngámin na sangapáda, sigun kitu kinuw-kuwa da kampela ngin nin. ^{14–15}Ay árig nepisù pe yin ya pannakatay kitu natan ki pisung nga apuy. Ay ittu pe ya kepisuán ngámin daya áwan ya ngágan da kiya libru nga nekesurátan daya mabiyág ka áwan panda. Ay ittu yanin ya mekàduwa nga pannakatay.

Ya baru wa lángit se iya baru wa kalawagán

21 Ay se ku wala nga nasingan ya baru wa lángit se ya baru wa kalawagán. Ay áwan bebay yin, áta áwan nin tu nun-unna nga lángit se kalawagán. ²Ay nasingan ku pe ya baru wa íli ne Dios, nga ittu pe ya baru wa Jerusalem, nga naganigad da gayát ke Dios ka lángit,

ummán kiya napiya nga apagsukát se nagarmat ta babay ya magiddag kiya mangatáwa kaggína.

³ Ay nakagina ngà pe ka naggat ta úni nga naggayát kitu tugaw natu magturáy, nga nán na, “Mebulun ne Dios sin kadaya tolay. Ay mepagyán nin kaggída. Aggída ngin daya tolay na, ay aggína ngin ya Dios da. E Dios mismu ay mepagataatán nin kaggída. ⁴ Ay áwan daya luw-luwa da ngin. Awan pe yin ya pannakatay. Awan nin ya magpan-pannakit onu sumángit, se oray nágan na nga natakit. Ata áwan datu dadán na mà-màwa ngin,” nán na.

⁵ Ay tu magtutúgaw wa magturáy, ay nán na, “Pabaruwan ku ya ngámin nin,” nán na. Ay se na manin nán kiyà, “Isúrát mu dedi ya únì, ta kurug se mapiyár da.” ⁶ Ay se na nán kiyà, “Nabalin daya ngámin nin. Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega, ta iyà ya nangigayát se ya mamalin kiya ngámingámin. Ay nu iinna ya magasikkinum, ay iddán ku kiya danum ma áwan báyard da maggayát kiya paggabbuwáan naya danum ma mamagbiyág. ⁷ Túyán ya mesupápà kadaya mangábà, ay iyà ya Dios da, ay aggída daya annánà ku.”

⁸ “Ngamay daya nagpaábà se daya naglikud kiya angnurug da, se daya nakap-appat ta kuk-kuwaan, daya pumappatay, daya nadakè a kuk-kuwaan panggap kadaya babbay se lalláki, daya mangiamámug, daya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, se ngámin daya magbus-busid, ay magyán ngámin dayanin kiya natan ki pisung nga maggatagatang nga asufre, nga ittu ya mekaduwa nga pannakatay,” nán na.

Ya íli nga Jerusalem nga gayát ka lángit

⁹ Ay se la manin ummadanni kiyà tu isa kadatu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa malúkung nga napnu kadaya muddi ya rig-rigát, nga nán na kídì, “Umbet ka,” nán na, “ta ipassingan ku kikaw daya tolay naya Karneru wa árig atawán na,” nán na.

¹⁰ Ay se nà manin netur-turayán ya Ispiritu ne Dios, ay díkod ummán ka nippan nà tu anghel kiya isa nga alingúdu wa bantay, ay se na ipassingan kiyà ya Jerusalem, ya íli ne Dios, nga maganìgad da gayát ke Dios ka lángit. ¹¹ Ay gapu kiya diláng ne Dios, ay pangrinirinit ya íli nga ummán kiya nangína nga batu wa haspe nga nalitáw nga ummán ki kristal.

¹²Ay atán abut na nga nàrag se alingúdu. Ay sangapúlu se duwa tu gagyangán na nga natopán ka anghel la magbantáy. Ay netop datu ngágan datu sangapúlu se duwa nga annánà natu Israel nga nesúrat kadatu gagyangán na. ¹³Ay tu appát ta nagpingipíngit, ay nataggàluwán ka gagyangán. Tallu kitu pane lattakán, ay tallu pe kitu panidáya, ay tallu pe kitu panillod, ay tallu pe kitu pane sirbútán. ¹⁴Ay tu abut natu íli, ay atán sangapúlu se duwa nga pundasiyon na nga nataggisa nga nasurátan pe ka ngágan datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán naya Karneru.

¹⁵Ay tu anghel la nakiamomán kiyà, ay atán ya iggugukud na nga balitù, ta panggukud na kitu íli, se tu abut na se datu gagyangán na. ¹⁶Ay nagbaal tu íli. Ay kane gukudan natu anghel tu íli, ay duwa ríbu se appát gatut nga kilumitru tu pásit na, ay ummán pe tu sùba na, ay ummán pe tu kalingúdu na. ¹⁷Ay ginukud pe natu anghel tu abut na, ay pittu púlu wa mitru tu kalingúdu na. Ay tu pinanggukud natu anghel, ay páda kam pe naya iggugukud daya tolay.

¹⁸Ay tu abut na, ay batu wa haspe. Ay tu íli, ay balitù ngámin. Nasilang nga ummán ka sarming. ¹⁹Ay datu pundasiyon natu abut nga batu, ay nabur-buríán kadatu batu wa nagkakapatag. Haspe tu pinagbúri da kitu nunna nga batu, se yala nga saffro kitu mekàduwa, ay búngut kitu mekàlu, ay esmeralda kitu mekappát, ²⁰ay sardonika tu mekalimma, ay karnelia kitu mekannam, ay krisolito kitu mekapittu, ay berilo kitu mekawalu, ay topasio kitu mekasiyám, ay krisoprasio kitu mekasangapúlu, ay hasinto kitu mekasangapúlu se isa, ay se ametista kitu mekasangapúlu se duwa.

²¹Ay nàwa ka agtangabukal la perlas ya isaisa kadatu sangapúlu se duwa nga gagyangán na. Ay tu kalsáda natu íli, ay balitù ngámin, nga gumilagiláb nga ummán ka sarming.

Ya agbiyág tada kiya baru wa íli nga Jerusalem

²²Ay áwan ku nasingan nga Templo kiya íli nga Jerusalem, ta ya bátug Templo na, ay e Apu Dios nga Mannakabalin se iya Karneru. ²³Ay akkan ta pe yin na masápul ya wada naya mata se iya búlán kiya íli, ta mawadaán nala kiya diláng ne Dios, ay se iya Karneru ya dílag gin. ²⁴Ay ngámin tolay kiya kalawagán, ay mawadaán da nga magdal-dalen gapu kiya nawada nga diláng na. Ay se ngámin na kinabànéng daya agtuturáy, ay ippan da pe kitu íli. ²⁵Ay sillulukát peyapeyang daya gagyangán na.

Ay algaw peyapeyang ngin. Awan ya gabi yin. ²⁶ Ay milnà ngámin kiyán na íli ya kinabànáng se dáyaw daya nas-nasiyon.

²⁷ Ngamay áwan oray nágan na nga naragit ki agsisíngan ne Dios ya makalnà kiyán. Awan daya magbusibusid se daya mangwa kadaya nakap-appat. Ata daya makalnà kiyán na íli, ay dayán nala nga nesúrát ya ngágan da kiya libru naya Karneru nga ittu daya mabiyág ka áwan panda.

22 Ay se manin nepassingan natu anghel kiyà ya wángag nga ya danum na, ay mamagbiyág. Nalitáw nga ummán ka kristal, ay maggayát kitu tugaw de Dios se iya Karneru. ² Ay nepaasà ki túlad natu kalsáda kitu íli. Ay kitu nagdammadammáng kitun na wángag, ay atán datu káyu wa mamagbiyág nga binúlán ya agbúnga da. Ay díkod mamimpúlu se duwa da nga magbúnga ki isa nga dagun. Ay datu adon da, ay ikkaágas kadatu sin-sinakit ngámin datu tolai kadatu nas-nasiyon.

³ Ay kiyán na íli, ay áwan nin datu lùsawan ne Dios. Aggína ngala se iya Karneru ya atán na magturáy. Ay magday-dáyaw da ke Dios daya bobonan na. ⁴ Ay masingan da pe ya murang na, ay mesúrát ya ngágan na kadatu kíday da. ⁵ Ay áwan pe ya gabi kitúni yin, ay díkod akkan da masápul ya dílag onu ya wada naya mata, áta e Apu Dios ya dílag da la ngin. Ay mepagturáy da peyapeyang ngin kaggína ka áwan panda.

Ya ilalbet kammin ne Jesus

⁶ Ay se yala nga nán natu anghel kiyà, “Kurug se mapiyár ngámin daya nakag-kagi ku, ta e Apu Dios nga nangidde kiya Ispiritu na kadatu profeta na, ay ittu pe ya nangibon kiyà nga anghel na, ta senu mepassingan na kadaya bobonan na daya tagay màwa,” nán na.

⁷ Ay tútu nán ne Jesus, “Manggina kayu,” nán na, “ta tagay yà umbet tin,” nán na. Ay díkod maganggam daya mangikurug kadaya nesúrát kídí ya libru.

⁸ Ay iyà nge Juan nga ittu ya nakagìna se nakasingan kadedi ya nesur-súrát. Ay kane mabalin ku magina se masingan dedi, ay nagukkab bà kitu giyán tu bingil tu anghel nga magdáyaw. ⁹ Ngamay nán na kiyà, “Akkam kuwaan yán, ta bobonan nà pe yala nga páda nu se daya wawwágim ma profeta na, se ngámin daya mangurug kadaya nesur-súrát kídí ya libru. E Dios sala ya dayáwam!,” nán na.

¹⁰ Ay na nán manin kiyà, “Akkan mu wa isir-sirù daya nepakammu kídi ya libru, ta tagay yin ya kàwa da. ¹¹ Ay túya daya nadakè, ay tu da kam ma nadakè. Ay ummán pe kadaya mangwa kadaya nakap-appat, ta ittu da kam pe ya mangiap-appat. Ngamay daya namáru, ay itul-túluy da ya magmáru, ay daya tolai ne Dios, ay it-ittu da kam pe ya akkan magbas-básul.”

¹² Ay nán manin ne Jesus, “Manggina kayu, ta tagay yin ya ilalbet ku,” nán na. “Ay ilbet kun ya supápà naya isaisa kadakayu sigun kiya kinuw-kuwa na. ¹³ Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega. Iyà ya nangigayát kiya ngámíngámin, ay iyà kammin ya mamalin,” nán na.

¹⁴ “Ay maganggam pànanng daya nasùnaán ya bádu da, ta rabbang da ya manalen kadaya gagyángán na lumná kiya íli se mangán kiya búnga naya káyu wa mamagbiyág. ¹⁵ Kiya lasi naya íli, ay ittu ya giyán daya nangwa kadaya nakap-appat, se daya mangiamámug, se daya mangwa ka nadakè a panggap kadaya lalláki se babbay, se daya pumappatay, ay se daya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, se daya magbusibusid se magpì-pimáru.”

¹⁶ “Ay iyà nge Jesus. Iyà ya nangibon kiya anghel ku nga mangipakammu kadedi kadakayu wa mangurug. Iyà kam tu gaka natu David se iyà ya Salaw,” nán na.

¹⁷ Ay tu árig meatáwa kiya Karneru se iya Ispiritu ne Dios, ay nán da, “Umbet kayu win,” nán da. Ay ngámin pe daya nakagina, ay nán da pe, “Umbet kayu win,” nán da. Ay díkod dakayu ngámin na magasikkinum se dakayu ngámin na mayát, ay umbet kayu win na mangalà kiya áwan báyad da danum nga mamagbiyág.

Ya agpataron na kadaya magbása

¹⁸ Iyà nge Juan nga ittu ya mangagi kídi kadakayu ngámin na makagina kadaya nepakammù kídi ya libru ka panggap kadaya mà-màwa nu kuwa, nga akkan nu am-amúngán ya nesúráat ku, ta nu atán ya mangamung, ay iamung pe ne Dios kiya ammánis na kaggína datu kapar-parigátan nga nesúráat kídi ya libru. ¹⁹ Ay nu inna pe ya mangsáy onu mangippà kadaya duddúma nga nakag-kagi kídi ya libru, ay ippà pe ne Dios ya pagrabngán na nga mepangán kiya búnga naya káyu wa mamagbiyág. Ay ippà na pe

ya pagrabngán na nga magyán kiya íli ne Dios nga ittu pe ya nakagi kídi ya libru.

²⁰ Ay ya nangipakammu kadedi, aggína kampela ngin nin ya magkuna nga, “Tagay yà kurug umbet tin,” nán na.

Kurug mà! Umbet ka ngin, Apu Jesus.

²¹ Ay e Apu Jesus kuma ngala ya magkallà kadakayu ngámin na tolai na. Amen.

© 2024, Wycliffe Bible Translators, Inc. (SIL Intl.)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.